PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 26 (304)
VINERI
4 iulie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

BILANȚ LA A XXV-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII ȚĂRII

MUTAȚII ÎN STRUCTURA SOCIO-PROFESIONALĂ A POPULAȚIEI

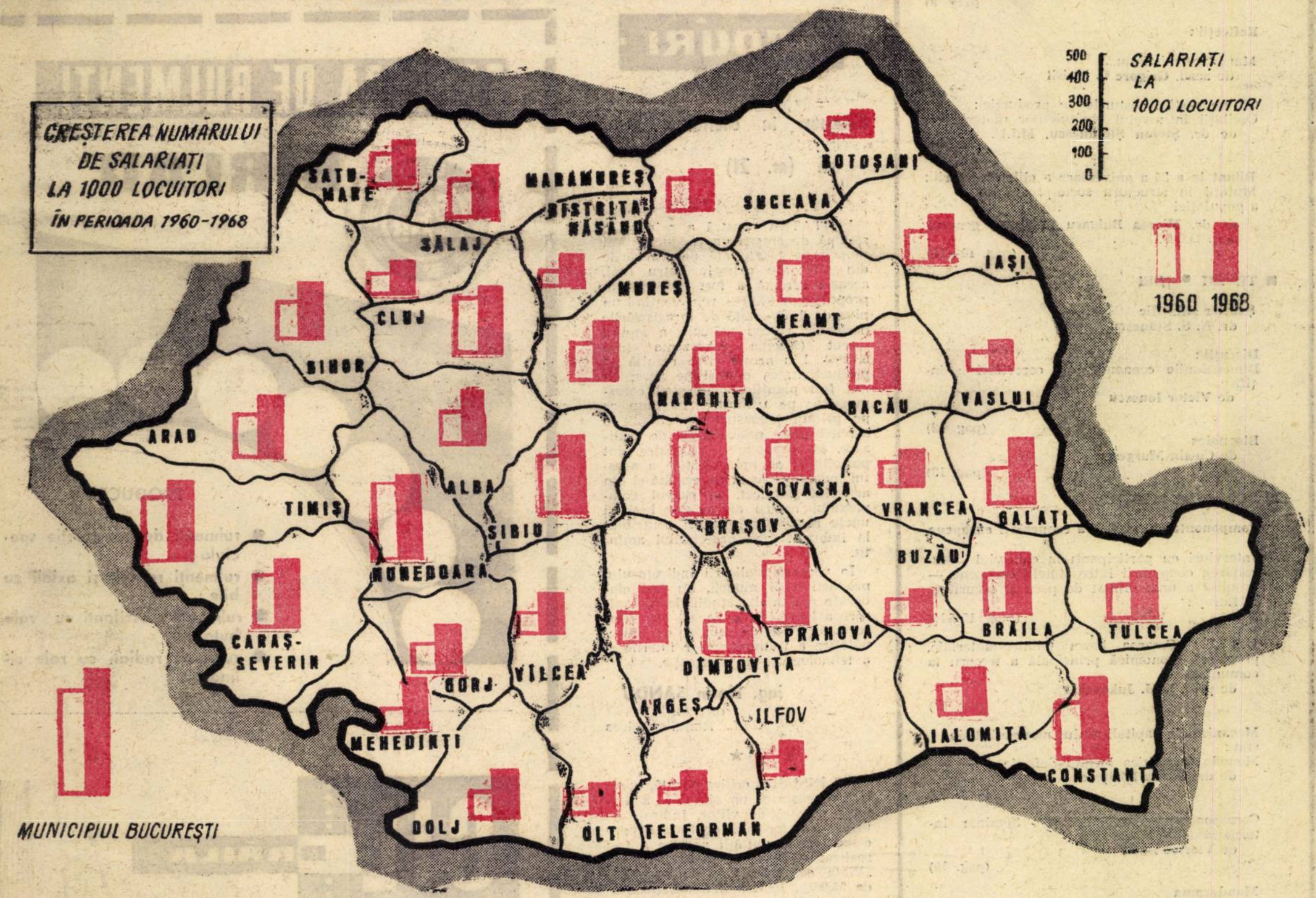

Cerință obiectivă a făuririi societății socialiste dezvoltate

PERFECȚIONAREA NEÎNTRERUPTĂ A RELAȚIILOR SOCIALISTE DE PRODUCȚIE

Mecanismele capitalismului monopolist de stat

MONEDA ȘI POLITICA INFLAȚIE – DEFLAȚIE

COMPONENTA ECONOMICĂ A COOPERĂRII EUROPENE

Interviuri cu: Janez STANOVNIK, prof. D. G. TOMAȘEVSKI, prof. Jacques FREYMOND, Luca PAVOLINI, Harald HAMRIN, Ferenc KRESKAY, Johan WILHJELM

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 26 din 4 iulie 1969

■ DEZBATEREA DOCUMENTELOR PENTRU CONGRESUL AL X-LEA AL P.C.R.
Programul partidului — programul întregului popor.

• Cerință obiectivă a făuririi societății socialiste dezvoltate: Perfecționarea neîntreruptă a relațiilor socialiste de producție.
de conf. univ. dr. **M. Păiăluță** (pag. 3)

• Valorificarea rațională a fondului silvic
de ing. **Florin Luchian**, director în C.S.P. (pag. 5)

• În industria alimentară: direcții ale sporirii eficienței investițiilor
de **Vintilă Rotaru**, director adj. în M.I.A. (pag. 6)

• Științele matematice — în sprijinul dezvoltării economice
de acad. **Nicolae Teodorescu** (pag. 7)

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Stimularea prin preț a progresului tehnic
de **Marcel Voica** și **Gh. Zaman** (pag. 8)

Reflecții:

Mai bine mai tîrziu...
de acad. **Grigore C. Moisil**

Cît ne costă... costurile de producție: Oscilații în nivelul cheltuielilor materiale
de dr. **Ștefan Ștefănescu**, M.I.U. (pag. 9)

Bilanț la a 25-a aniversare a eliberării țării: Mutații în structura socio-profesională a populației
de dr. **Mircea Bulgaru** director general adj. D.C.S. (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

Șantier științific
dr. **N. S. Stănescu**

Discuții:
Dimensiunile economice ale cercetării științifice
de **Victor Ionescu** (pag. 12)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALA

Componenta economică a cooperării europene

Interviuri cu participanți la colocviul „Dezvoltarea cooperării între statele europene — premisă a unui climat de pace și securitate în Europa" (pag. 15—16)

U.R.S.S.: Crearea bazei tehnice-materiale, problemă economică principală a trecerii la comunism
de prof. **I. M. Jukovski** (pag. 17)

Mecanismele capitalismului monopolist de stat:
Moneda și politica inflație-deflație
de dr. **Costin Kirițescu** (pag. 18)

Corespondență din München: Seminar internațional de marketing
de **Viorica Baba** (pag. 19)

Mondorama (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

• Calculul ajutoarelor de boală

ION SCOREI, I.M. Sadu, Gorj. — *Majorarea salariilor tarifare în unitatea dv, efectuată ca urmare a autorizării de a se aplica nivelul „A" al rețelei tarifare din cadrul ramurii construcții de mașini, face ca la calculul ajutoarelor materiale pe linia asigurărilor sociale de stat, în cazul incapacității temporare de muncă a angajaților aflați în concediu medical la această dată, să se ia în considerare noile salarii tarifare majorate. Conform H.C.M. nr. 880/1965, angajaților cărora, fiind în concediu medical, li s-au majorat salariile pentru alte considerente, de pildă, prin promovarea în categorii tarifare sau în funcții superioare etc., ajutoarele materiale se calculează pe baza salariilor tarifare dinaintea majorării.*

• Locțiitor de drept

PAULINA NICOLESCU, Tîrnăveni. — *Direcția organizare, muncă și salarii din Banca Națională răspunde următoarele la scrisoarea dv: „Casierul șef de la unitățile Băncii Naționale are funcție de conducere. Cel care îl înlocuiește (în perioada concediului de boală) poate primi diferența de salariu cu condiția să îndeplinească cumulativ prevederile H.C.M. nr. 175/1959 (dacă nu este locțiitor de drept și are un ordin scris dat în prealabil de conducerea unității). Prin locțiitor de drept se înțelege salariatul care deține această funcție, prevăzută ca atare în statul de funcțiuni, ca de exemplu director adjunct, contabil șef adjunct, șef serviciu adjunct etc. În cazul relatat de dv., casierul principal, nefiind locțiitor de drept al casierului șef, poate primi diferența de salariu pe perioada cît ține locul acestuia.*

• Depunerea documentelor de decontare

ALEXANDRU GAȘPAR, contabil șef, „Electrometal"-Cluj. — *Direcția de coordonare și sinteză din Banca Națională ne face cunoscut că nu poate fi de acord cu punctul dv. de vedere ca, la depunerea documentelor de decontare, banca să crediteze contul furnizorului cu valoarea la preț de vînzare a mărfurilor livrate (inclusiv acumulările și amortizarea). Dintre motive menționăm: „Sistemul propus ar contraveni principiului plății cu consimțămîntul titularului de cont și cel al plății numai după primire și recepție. Creditarea imediată a furnizorului cu valoarea facturilor la preț de vînzare, fără încasare efectivă de la plătitor a sumei respective, ar determina vărsarea unor acumulări și cote de amortizare pe seama creditului bancar, ceea ce ar echivala cu o creditare a bugetului, fapt ce este contrar politicii monetare a statului. De altfel — un sistem oarecum similar cu cel propus, a mai fost practicat în țara noastră pînă în anul 1959 (sub forma compensării descentralizate) și a fost abandonat fiind înlocuit cu sistemul actual".*

EUGEN ARMEANU, București — În H.C.M. nr. 156/1969 — prin care s-a dispus desafectarea fabricii de zahăr „Chitila" — nu se prevede menținerea salariului tarifar pentru funcția de șef contabil, care să fie acordată secretarului Comisiei de lichidare. De asemenea, nici reglementările în vigoare nu stabilesc asimilarea funcției de șef contabil ,cu aceea de membru — sau secretar — al Comisiei de lichidare. Este evident că, participarea la lucrările acestei comisii, nu se poate face decît cu consimțămîntul dv. Dacă n-ați fi fost de acord cu numirea, contractul dv. de muncă putea fi desfăcut în temeiul art. 20 lit. 2 din Codul Muncii.

ECOURI

Minusuri în cheltuirea muncii vii (nr. 21)

UNITATEA noastră a primit o sarcină de creștere a productivității muncii de 4,60% față de realizările din 1968. Pe primele patru luni, această sarcină a fost realizată în proporție de 97,61%, reprezentînd un plus de 3,20%, față de înregistrările perioadei corespunzătoare a anului trecut (sarcina reprezenta însă 5,72%). Din aceste cifre rezultă că productivitatea muncii pe acest an n-a fost planificată în mod corespunzător pe trimestre. În timp ce pe primul trimestru s-a stabilit o sarcină peste posibilitățile de realizare, în următoarele trimestre sînt posibilități de îmbunătățire a acestui indicator. Așa cum rezultă și din articolul publicat, în cadrul complexului nostru au existat însă și unele rezerve care ar fi contribuit la îmbunătățirea procentului amintit.

În vederea realizării indicatorului productivității muncii, au fost elaborate mai multe studii de mecanizare a lucrărilor grele, de organizare a locurilor de muncă, de îmbunătățire a transporturilor interne și a tehnologiilor de fabricație.

ing. Florin SANDU
director
C.I.L. Rîmnicu-Vîlcea

★

NE ÎNSUȘIM critica făcută, apreciind aceasta ca un ajutor în activitatea noastră de viitor. Indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al unității noastre a fost realizat — în perioada analizată de „Viața economică" — în proporție de 95,96%. Pentru îmbunătățirea acestui indice au fost luate măsuri care au și dus la reducerea simțitoare a absențelor.

În direcția mecanizării operațiunilor cu mare volum de muncă fizică au fost luate, de asemenea, măsuri corespunzătoare. Astfel, planul de mică mecanizare are în grafic 10 obiective cu acest caracter. Cele mai importante și anume mecanizarea operației de finisare prin imersie și de evacuare a deșeurilor din sectorul mașini 1, se află într-o fază avansată. În continuare, vom iniția acțiuni care să asigure o folosire cît mai rațională a timpului de muncă și o sporire a productivității muncii.

ing. M. GURUIAN
director
C.I.L. Caransebeș

FABRICA DE RULMENȚI BÎRLAD

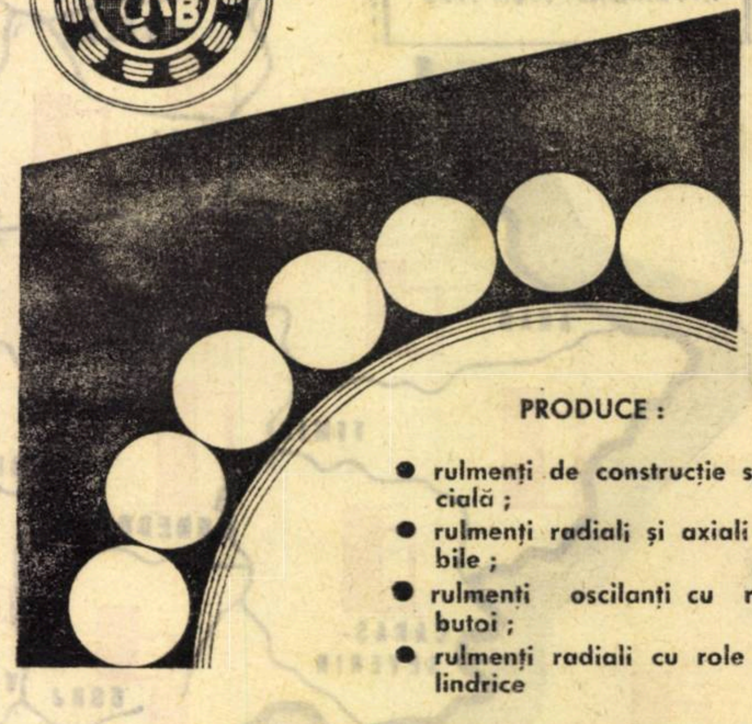

PRODUCE:

• rulmenți de construcție specială;
• rulmenți radiali și axiali cu bile;
• rulmenți oscilanți cu role butoi;
• rulmenți radiali cu role cilindrice

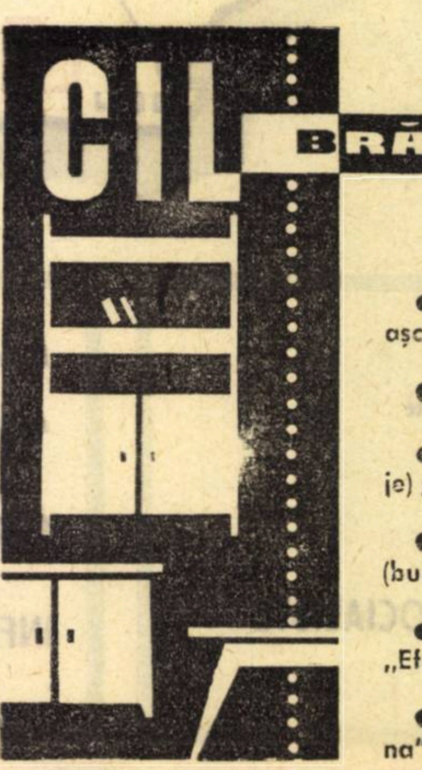

CIL BRĂILA

PRODUCE:

• Plăci aglomerate din așchii de lemn;
• Chibrituri;
• Lăzi de fag (ambalaje);
• Mobilă de bucătării (bucătării Polar B);
• Camere de tineret „Eforie";
• Cuier vestiar „Slatina".

PROGRAMUL PARTIDULUI – PROGRAMUL ÎNTREGULUI POPOR

Cerință obiectivă a făuririi societății socialiste dezvoltate

PERFECȚIONAREA NEÎNTRERUPTĂ A RELAȚIILOR SOCIALISTE DE PRODUCȚIE

În anii care au trecut de la eliberarea țării de sub jugul fascist, în țara noastră s-au produs, sub conducerea P.C.R., schimbări profunde, atît în sfera producției materiale cît și în natura relațiilor de producție: a fost lichidată pentru totdeauna exploatarea omului de către om, s-au dezvoltat multilateral forțele de producție și s-a amplificat potențialul economic al țării; relațiile socialiste de producție s-au generalizat și consolidat în întreaga economie, s-a făurit și întărit unitatea social-politică a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor celor ce muncesc; socialismul a triumfat definitiv și irevocabil pe pămîntul României.

TRANSFORMAREA revoluționară a societății, punerea temeliei noii orînduiri sociale, este legată nemijlocit de socializarea socialistă a mijloacelor de producție, de statornicirea în toate sferele producției materiale a relațiilor socialiste de producție. În fond, superioritatea socialismului față de capitalism constă în potențele noi pe care le conțin în sine relațiile socialiste de producție, în rolul lor de forță motrice în dezvoltarea ascendentă a societății socialiste.

Necesitatea aplicării principiilor și legităților construcției socialiste, cu valabilitate generală, nu exclude, ci dimpotrivă presupune luarea în considerare a unui complex de factori economici, sociali, politici și istorici, generați de condițiile specifice din fiecare țară. În concepția filozofiei marxiste, generalul există numai prin particular, prin concret.. Atunci cînd s-a preluat mecanic o anumită modalitate de soluționare a unei sarcini a construcției socialiste, fără să se studieze atent condițiile specifice în care urmează să se aplice, au apărut fenomene negative, greutăți, care au împiedicat punerea pe deplin în valoare a avantajelor socialismului și care au cerut ulterior, corectări și reveniri.

Experiența internațională a construirii societății socialiste precum și propria noastră experiență confirmă teza marxist-leninistă conform căreia socializarea socialistă a mijloacelor de producție, extinderea și generalizarea pe această bază a relațiilor de producție socialiste este o cerință obligatorie pentru victoria socialismului. Nu se poate vorbi de făurirea bazei economice a socialismului și trecerea la etapa creării societății socialiste dezvoltate, atît timp cît, într-o sferă sau alta a producției materiale, relațiile noi de producție nu au învins.

O importanță principială pentru strategia construcției socialiste, pentru stabilirea liniilor directoare de consolidare și dezvoltare a bazei economice a socialismului, o are înțelegerea relației dintre forțele și relațiile de producție, în care cele dintîi au rol prim, determinant, constituie elementul cel mai mobil. În legătură cu aceasta, V. I. Lenin scrie: „De dezvoltarea forțelor de producție depind relațiile care se statornicesc între oameni, în producția obiectelor necesare satisfacerii nevoilor omului". Subaprecierea acestui fapt nu poate avea decît consecințe nefavorabile asupra afirmării superiorității relațiilor socialiste de producție în toată plenitudinea lor

Luînd în considerare acest postulat fundamental al economiei politice marxist-leniniste, partidul nostru, în toate etapele construcției socialiste, a situat pe prim plan dezvoltarea forțelor de producție, crearea bazei tehnico-materiale de producție a noii orînduiri, simultan cu extinderea și consolidarea relațiilor de producție socialiste.

DE O DEOSEBITĂ importanță pentru înțelegerea rolului relațiilor de producție în societatea socialistă, în crearea premiselor necesare pentru trecerea la comunism, este justa delimitare a sferei lor. Pe bună dreptate în literatura economică marxistă s-a subliniat necesitatea adaptării conceptului de relații socialiste de producție la schimbările profunde care au avut loc în structura societății socialiste, în organizarea și funcționarea bazei sale economice. Examinarea relațiilor de producție socialiste numai prin prisma celor trei elemente — relațiile socialiste de proprietate; colaborarea și întrajutorarea tovărășească și schimbul de activități; relațiile socialiste de repartiție — așa cum se tratează, de obicei în manualele de economie politică, este incompletă și unilaterală, împiedică evidențierea semnificațiilor majore pe care acestea le au în progresul societății socialiste. De fapt această definiție face o transpunere mecanică la socialism a unei definiții generale a relațiilor de producție, elaborate pe baza concluziilor desprinse din dezvoltarea orînduirilor prescocialiste. Considerăm însă că în sfera relațiilor de producție socialiste ar trebui incluse în plus următoarele elemente: categoriile și legile economice ale modului de producție socialist, organizarea socială pe care o îmbracă forțele de producție, diviziunea muncii, organizarea și conducerea planificată a economiei naționale, mecanismul funcțional al economiei socialiste, contradicțiile societății socialiste în sfera producției materiale etc.

Relațiile de producție, ca relații între oameni, reprezintă forma socială de mișcare și dezvoltare a laturii materiale a modului de producție. Ele sînt acelea care generează factorii stimulatori, impulsurile de progres ale societății. Condiția esențială pentru ca relațiile de producție să constituie un factor dinamizator al forțelor de producție constă în gradul de concordanță dintre ele. Prin generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională se realizează o **unitate organică**, permanentă, între forțele și relațiile de producție, dispare baza social-economică pentru apariția între ele a unor contradicții antagoniste. Tocmai prin această concordanță, care nu este dată o dată pentru totdeauna, ci trebuie să se asigure în dinamică prin perfecționarea continuă a relațiilor de producție, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a apariției elementelor calitativ noi în sfera producției materiale, a creșterii gradului de complexitate și a dimensiunilor economiei naționale, se exercită rolul de forță motrice ale relațiilor de producție socialiste. Înnoirea acestei concordanțe, este o legitate a progresului social, o cerință obligatorie pentru o politică economică științifică.

Partidul nostru pornește de la principiul verificat de practică că formele concrete, sistemul instituțional al relațiilor de producție socialiste nu sînt imuabile, stabilite o dată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecționate, în pas cu schimbările ce se produc în viață, cu sarcinile pe care le impune procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale a societății.

În procesul desăvîrșirii construcției socialiste, se subliniază în Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului, o importanță deosebită o au perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, a suprastructurii, îmbunătățirea formelor de organizare a societății, dezvoltarea democrației socialiste. O dată cu dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție în țara noastră s-au luat măsuri pentru perfecționarea continuă a relațiilor de producție, care exercită la rîndul lor un important rol dinamic în asigurarea avîntului economic, în valorificarea marilor resurse și posibilități ale societății socialiste, în materializarea superiorității noii orînduiri.

Concordanța și sensurile ei

ÎN ETAPA actuală, tocmai ca urmare a măsurilor luate de partid și guvern după Congresul al IX-lea relațiile socialiste de producție își manifestă din ce în ce mai puternic capacitatea de a stimula și impulsiona progresul rapid al societății noastre spre culmile cele mai înalte ale civilizației materiale și spirituale.

Desăvîrșirea construcției socialiste este un proces complex și de durată, care presupune făurirea unei economii socialiste moderne, cu o înaltă productivitate a muncii și cu o mare competitivitate internațională, capabilă să asigure pentru toți oamenii muncii un nivel de trai demn de socialism, și consolidarea și maturizarea relațiilor de producție socialiste. În procesul reproducției socialiste, aceste două laturi trebuie să se realizeze concomitent. De aceea, relațiile de producție, căile lor de dezvoltare nu pot fi tratate rupt de forțele de producție. Relațiile de producție pot fi analizate în profunzime, complex și multilateral și nu doar prin prisma unor aspecte cantitative, așa cum se obișnuiește de multe ori în lecțiile de economie politică, numai ca formă a dezvoltării forțelor de producție, ca un component inseparabil al procesului de ansamblu al reproducției. Teoria socialistă a creșterii, superioritatea modului de producție socialist, nu pot fi înțelese în afara relațiilor de producție socialiste, a rolului lor în progresul societății socialiste. De aici și necesitatea studierii permanente a raporturilor dialectice, a intercondiționării și dependenței reciproce dintre forțele și relațiile de producție. Partidul și guvernul dispun de toate condițiile și mijloacele pentru a lua în considerare la timp în politica sa economică această corelație. Pornind de la această necesitate, Congresul al IX-lea al P.C.R. a pus la baza programului de dezvoltare a societății noastre legile economice obiective care acționează în economia socialistă, a criticat manifestările și tendințele de conservatorism, rigiditate și anchilozare în viața economică, a inițiat un complex de măsuri menite să lichideze rămînerile în urmă în sfera relațiilor de producție și să asigure perfecționarea lor în pas cu dezvoltarea forțelor de producție. Măsurile adoptate la Conferința Națională sînt mărturie în acest sens.

Se pune însă în mod firesc întrebarea: poate exista în societatea socialistă, fie ea chiar dezvoltată, o concordanță deplină între forțele și relațiile de producție? În literatura economică și filozofică s-a răspuns cu ani în urmă, afirmativ la această întrebare. Reminiscențe ale acestui punct de vedere se mai întîlnesc și astăzi. Un astfel de mod de abordare a acestei probleme neagă de fapt o teză clasică a filozofiei marxiste, precum că dezvoltarea prin contradicție a societății este o lege universală, deci valabilă și pentru societatea socialistă.

Este adevărat că prin socializarea mijloacelor de producție și generalizarea relațiilor de producție socialiste dispare baza socială a contradicției antagoniste dintre forțele de producție și relațiile de producție, se creează premisele obiective și subiective pentru realizarea unei concordanțe permanente, în dinamică, între ele. Deoarece realizarea concordanței dintre forțele de producție și relațiile socialiste de producție depinde de factorul subiectiv, de capacitatea de a lua în considerare toate tendințele obiective și dată fiind complexitatea crescîndă a factorilor ce influențează asupra acestui raport dialectic, concordanța nu poate fi niciodată deplină, absolută, ci relativă. Întrucît în practica societății socialiste s-au constatat mai frecvent rămîneri în urmă în sfera relațiilor de producție, în literatură s-a încercat o teoretizare de către unii economiști și filozofi, după care ar exista un fel de caracter obiectiv al acestei rămîneri în urmă.

Din aprecierea justă că forțele de producție sînt elementul cel mai dinamic, cel mai mobil al producției socialiste, nu trebuie trasă nicidecum concluzia că în mod obiectiv relațiile de producție nu pot ține pasul cu ritmul și proporțiile dezvoltării producției materiale, că în mod fatal ele trebuie să rămînă în urma factorilor de producție. Aceasta ar însemna ca numai la anumite intervale de timp relațiile de producție socialiste să fie puse de acord cu nivelul și caracterul forțelor de producție. Rămînerea în urmă a relațiilor de producție socialiste sau a unor laturi și componente ale sale, este în fapt o formă de manifestare nedorită a contradicției dintre forțele și relațiile de producție, însă nu obiectiv necesară, societatea socialistă fiind pe deplin capabilă să o evite. Desigur că și socialismului îi sînt proprii anumite contradicții, bineînțeles neantagonice, care dacă sînt just folosite pot juca un rol de forță motrice a progresului. Între acestea se înscriu și contradicțiile dintre forțele și relațiile de producție, care apar în ambele sensuri în procesul reproducției lărgite, al dezvoltării economiei socialiste. Atunci cînd contradicțiile societății nu sînt studiate și cunoscute pentru a se lua la timp măsurile corespunzătoare și sînt lăsate să evolueze în ciocniri violente între nou și vechi, în conflicte, ele se transformă într-o frînă, într-un factor de regres. Mai trebuie de asemenea notat că teza marxistă după care economicul reprezintă factorul prim, determinant în dezvoltarea societății socialiste cuprinde atît forțele de producție cît și relațiile de producție. O politică științifică de construire a societății socialiste presupune, în mod obligatoriu, adaptarea continuă a relațiilor de producție la schimbările care intervin în sfera producției materiale, lupta neîntreruptă față de tot ceea ce împiedică progresul societății, receptivitate față de tot ceea ce este nou, punerea în valoare la maximum nu numai a resurselor materiale, financiare și umane de care dispune țara, ci și a valențelor cu caracter propulsor, dinamizator pe care le conțin în sine relațiile socialiste. Numai în acest fel se poate preveni apariția unor ciocniri violente

Conf. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

→

între nou şi vechi în dezvoltarea social-economică.

Tezele C.C. al P.C.R. pentru al X-lea Congres şi proiectul de Directive vădesc cu prisosinţă preocuparea şi grija neobosită a partidului nostru pentru a se asigura, concomitent cu dezvoltarea producţiei materiale, perfecţionarea relaţiilor de producţie, înlăturarea cu hotărîre a tot ceea ce este vechi şi perimat în viaţa socială, mobilizarea tuturor factorilor stimulatori ai producţiei socialiste, perfecţionarea continuă a relaţiilor sociale.

În această acţiune de perfecţionare a relaţiilor socialiste de producţie, pe prim plan se situează consolidarea şi întărirea continuă a celor două forme ale proprietăţii socialiste. Aceasta este şi explicabil, întrucît forma de proprietate şi relaţiile sociale care decurg din ea, reprezintă latura principală, determinantă în sistemul relaţiilor socialiste de producţie. Semnificaţia proprietăţii socialiste rezidă şi în faptul că pe baza ei se asigură unirea forţei de muncă cu mijloacele de producţie, se instaurează relaţiile de colaborare, întrajutorare tovărăşească între toţi lucrătorii societăţii socialiste, se creează premisele obiective pentru acţiunea legilor economice proprii socialismului, pentru aplicarea principiilor socialiste de repartiţie pentru conducerea pe bază de plan a întregii economii naţionale, se asigură baza economică obiectivă pentru convergenţa intereselor individuale cu interesele generale ale societăţii.

Întărirea proprietăţii socialiste

DEZVOLTAREA şi întărirea relaţiilor socialiste de proprietate se realizează în procesul reproducţiei socialiste lărgite. Pe baza ritmului rapid de dezvoltare a economiei noastre naţionale, a politicii de industrializare susţinută a ţării, s-au multiplicat continuu volumul şi dimensiunile proprietăţii socialiste. În viitor, în dezvoltarea proprietăţii socialiste, simultan cu mărirea conţinutului material al proprietăţii, prin construirea unor noi obiective economice, modernizarea şi dezvoltarea celor existente, ca urmare a investiţiilor preconizate în proiectul de Directive, se va pune un accent deosebit aşa cum rezultă din Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea şi proiectul de Directive, pe laturile intensive ale reproducţiei socialiste lărgite, pe intensificarea progresului tehnic şi ridicarea eficienţei economice a producţiei sociale.

O atenţie deosebită se va acorda în viitorul cincinal consolidării şi întăririi proprietăţii obşteşti din C.A.P. După cum se ştie, partidul nostru porneşte de la premisa că mai ales în condiţiile ţării noastre care a moştenit de la capitalism o agricultură fărîmiţată, cu ţărănime numeroasă, proprietatea cooperatistă reprezintă o componentă organică a proprietăţii socialiste, avînd de jucat un important rol stimulator, dinamizator al forţelor de producţie; pentru o lungă perioadă de timp ea îşi va păstra importanţa în viaţa socială, împletind în mod tot mai deplin interesele particulare, aspiraţia spre bunăstare a ţărănimii, cu interesele generale ale întregii colectivităţi. De aceea partidul nostru a combătut orice tendinţe de contrapunere a celor două forme ale proprietăţii socialiste, de neglijare a proprietăţii cooperatiste, întrucît ele împreună alcătuiesc tipul socialist de relaţii de proprietate şi exprimă, în aceeaşi măsură, deşi gradul de socializare este diferit, relaţii noi, socialiste între oameni. Rolul conducător şi hotărîtor al proprietăţii de stat în economia socialistă nu trebuie înţeles în mod simplist, în sensul unei inferiorităţi a proprietăţii cooperatiste din punct de vedere al relaţiilor de producţie pe care le exprimă, ci prin locul pe care îl ocupă în economia naţională, prin faptul că ramurile hotărîtoare ale producţiei materiale, purtătoare ale progresului rapid aparţin statului, prin posibilităţile mai mari pe care le au de a deveni unităţi model, purtătoare ale experienţei înaintate.

Rezultatele obţinute pînă în prezent de sectorul cooperatist din agricultură ilustrează superioritatea sa faţă de mica producţie, potenţialul său în sporirea producţiei agricole. Documentele Congresului al X-lea arată direcţiile de dezvoltare ale agriculturii cooperatiste în perioada 1971—1975, de consolidare şi întărire a averii obşteşti, subliniind că trebuie acordată o atenţie prioritară întăririi economice a cooperativelor, sursa principală de dezvoltare constituind-o acumularea bazată pe utilizarea unei părţi din valoarea nou creată în C.A.P. Statul socialist sprijină pe diferite căi C.A.P.-urile în consolidarea lor, însă el nu poate înlocui acumularea proprie a cooperativelor.

Dezvoltarea proprietăţii obşteşti, care reprezintă condiţia esenţială pentru înfăptuirea reproducţiei lărgite şi modernizarea bazei tehnico-materiale, va trebui să se realizeze, aşa cum rezultă din proiectul de Directive, prin utilizarea raţională a întregii suprafeţe agricole, gospodărirea raţională şi sporirea fertilităţii economice a solului, creşterea fondurilor fixe cu eficienţa ridicată, orientarea investiţiilor spre obiective cu caracter productiv şi de mare randament, realizarea unor obiective şi a unor mijloace de producţie care să corespundă nu numai cerinţelor tehnice şi tehnologice actuale, ci şi în perspectivă.

O formă de consolidare şi dezvoltare a proprietăţii obşteşti, de mare eficacitate, indicată de conducerea partidului şi insuficient promovată şi susţinută de Consiliile judeţene ale C.A.P. o constituie realizarea unor obiective cu caracter intercooperatist. În viitor, aşa cum se subliniază în proiectul de Directive „se vor intensifica acţiunile şi activităţile intercooperatiste, în direcţiile realizării unor lucrări de îmbunătăţiri funciare, organizării de îngrăşătorii de animale, de magazine pentru desfacerea produselor agricole şi altele".

Îmbinarea strînsă a proprietăţii socialiste de stat şi a celei cooperatiste într-un tot unitar în ansamblul economiei naţionale, care presupune dezvoltarea simultană a ambelor forme de proprietate, lichidarea diferenţelor existente în nivelul lor de dezvoltare, oferă posibilităţi largi de folosirea raţională a tuturor resurselor materiale şi umane ale societăţii, permite creşterea în ritm susţinut a producţiei, perfecţionarea relaţiilor sociale.

UN ALT ELEMENT important al relaţiilor de producţie socialiste, care se impune să fie perfecţionat, concomitent cu dezvoltarea forţelor de producţie, cu modificările care intervin în structura producţiei materiale, este schimbul de activităţi. Oamenii, a arătat K. Marx „... nu produc decît cooperind într-un fel anumit şi făcînd între ei schimb de activităţii". Socialismul, lichidînd divergenţele de interese, generate de proprietatea privat-capitalistă a creat un cadru prielnic pentru astfel de relaţii de schimb de activităţi, în care nu mai există baza socială pentru contradicţii antagoniste între participanţii la producţia materială.

În condiţiile în care în politica economică nu se asigură o sincronizare în timp între schimbările în nivelul forţelor de producţie, în progresul tehnic şi modul de organizare a schimbului de activităţi, pot apare fenomene negative, care frînează punerea în valoare a posibilităţilor economice şi umane de care dispune fiecare unitate. Schimbul de activităţi se interferează, după părerea noastră, mai mult decît oricare alt element al relaţiilor de producţie, cu forţele de producţie, cu producţia materială. De aici şi necesitatea perfecţionării continue, mai ales în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, a relaţiilor de schimb de activităţi.

Mult timp această latură a relaţiilor de producţie a fost subapreciată atît de teoria economică cît şi de practică. În ultimii ani partidul nostru a acordat o atenţie sporită, mai ales prin măsurile adoptate de Conferinţa Naţională privind îmbunătăţirea organizării şi conducerii planificate a economiei naţionale, perfecţionării schimbului de activităţi. Adîncirea diviziunii sociale a muncii, care este un proces obiectiv, cere şi crearea unor relaţii de cooperare atît în interiorul întreprinderii, cît şi între întreprinderi adecvate. În acţiunea de organizare ştiinţifică a producţiei, iniţiată de partid în 1967, o atenţie deosebită s-a acordat creării unei concordanţe între nivelul de înzestrare tehnică a producţiei pe de o parte, diviziunea tehnică şi profesională a muncii, şi gradul de organizare a producţiei pe de altă parte, lărgirii şi şi extinderii specializării îmbunătăţirii cooperării în producţie. În viitorul cincinal accentul pus pe modernizarea economiei, pe promovarea largă în toate ramurile economiei naţionale a progresului tehnic, va necesita o atenţie sporită pentru perfecţionarea relaţiilor de schimb de activităţi, a relaţiilor de cooperare.

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR partidului va sta şi în viitor perfecţionarea sistemului de repartiţie ca latură inseparabilă a relaţiilor de producţie.

Unica sursă de venituri pentru toţi membrii societăţii în condiţiile victoriei relaţiilor socialiste de producţie o constituie munca, aportul efectiv în sfera producţiei materiale, a ştiinţei, învăţămîntului, culturii. Poziţia egală faţă de mijloacele de producţie, aflate în stăpînirea celor ce muncesc, se traduce în criteriul, unic pentru toţi, al repartiţiei după cantitatea şi calitatea muncii depuse.

Sistemul de cointeresare materială are un rol hotărîtor în asigurarea progresului şi dezvoltării multilaterale a economiei naţionale: el trebuie să îmbine în mod armonios interesele personale ale fiecărui om al muncii cu interesele generale ale statului socialist.

În aplicarea principiilor socialiste de repartiţie după muncă trebuie să se ţină seama de nivelul atins în dezvoltarea forţelor de producţie, de gradul de eficacitate al economiei naţionale, de necesitatea menţinerii unei rate ridicate de acumulare, ca unica cale pentru un progres continuu şi multilateral al societăţii.

În politica de repartizare a fondului de consum, partidul nostru acordă o atenţie deosebită stabilirii unei repartiţii judicioase între veniturile individuale directe ale oamenilor muncii provenite din repartiţia după muncă, şi cele primite din fondurile sociale. Creşterea ponderii veniturilor directe asigură întărirea rolului stimulator al repartiţiei socialiste după muncă. Concepţia care are o anumită răspîndire în literatura economică, prin care se susţinea creşterea prioritară a fondurilor sociale ca o legitate a desăvîrşirii construcţiei socialiste, a trecerii la comunism, nu s-a dovedit justă, cel puţin pentru condiţiile ţării noastre. Veniturile directe rezultate în urma aplicării principiilor socialiste de retribuţie constituie în ultimă instanţă sursa esenţială de existenţă a fiecărei familii, de satisfacere a necesităţilor vieţii cotidiene. Asigurînd creşterea continuă a ponderii fondului destinat veniturilor individuale ale salariaţilor, statul socialist se îngrijeşte, totodată, de creşterea fondului social de consum menit să asigure finanţarea unor lucrări de care depinde ridicarea nivelului general de civilizaţie, progresul material şi spiritual al întregii societăţi.

Aşa cum rezultă din proiectul de Directive, în planul cincinal 1971—1975 se alocă, în continuare, sume mari pentru fondul social de consum, însă într-o corelaţie mai bună cu partea din fondul de consum destinată repartiţiei directe după cantitatea şi calitatea muncii.

Repartiţia după muncă şi echitate socială

PE BAZA hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.C.R. şi ale Conferinţei Naţionale, în cadrul programului de măsuri care vizează perfecţionarea planificării, conducerii şi organizării întregii activităţi economice şi sociale, s-a trecut la îmbunătăţirea sistemului de retribuţie, domeniu deosebit de important de manifestare a noilor raporturi sociale, pîrghie esenţială în mobilizarea potenţialului de muncă al ţării, în satisfacerea cerinţelor maselor în raport cu contribuţia adusă la dezvoltarea societăţii, în crearea unor relaţii de strînsă colaborare a tuturor cetăţenilor în efortul pentru propăşirea patriei. Conform cerinţelor legii repartiţiei după muncă, veniturile obţinute trebuie să fie în concordanţă cu munca depusă, cu rezultatele efective ale activităţii fiecăruia. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cuvîntarea la Plenara C. C. al P.C.R. din iunie 1968: **„Procesul complex al desăvîrşirii construcţiei socialismului, al creării condiţiilor pentru trecerea treptată spre comunism, presupune nu numai dezvoltarea ascendentă a bazei tehnico-materiale a societăţii, ci şi lichidarea unor forme de organizare socială neraţională, îndepărtarea fermă a tarelor moştenite din trecut, continua purificare morală a vieţii sociale, asigurarea unei remunerări juste care să stimuleze şi să recompenseze efortul consacrat propăşirii patriei".**

Salariul reprezintă forma de realizare a principiului cointeresării materiale. Aplicarea consecventă a principiilor socialiste de repartiţie implică o astfel de organizare a sistemului de cointeresare materială care să asigure permanent şi direct legătura între cîştigurile salariaţilor şi rezultatele obţinute în muncă, precum şi răspunderea materială pentru neîndeplinirea sarcinilor ce revin fiecărui lucrător din economie.

Noul sistem de salarizare, introdus pe baza hotărîrilor Congresului al IX-lea al partidului, este astfel conceput încît să exercite un însemnat rol pozitiv în valorificarea resurselor materiale şi umane ale ţării, în stimularea eforturilor pentru ridicarea calificării activităţii în toate domeniile la un nivel calitativ superior. Aceste principii vor sta şi în viitor la baza politicii de perfecţionare a sistemului de repartiţie în ţara noastră. Aşa cum se arată în Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea „noul sistem de salarizare va perfecţiona modul de repartiţie, realizînd înfăptuirea mai deplină a principiului retribuţiei după muncă; pe baza unei normări ştiinţifice şi a precizării riguroase a sarcinilor şi obligaţiilor ce revin fiecărui salariat se va asigura o legătură organică între rezultatele efective ale muncii depuse şi veniturile obţinute".

Stimularea muncii va fi mai strîns împletită cu răspunderea materială pentru daunele pricinuite de lipsuri în activitatea personală; aceste două laturi ale cointeresării asigură — aşa cum se arată în Teze — într-o unitate indisolubilă eficienţa economică şi socială a repartiţiei socialiste, contribuie la întărirea disciplinei în muncă, la folosirea raţională a avutului obştesc, la dezvoltarea construcţiei socialiste. În etapa desăvîrşirii construcţiei socialiste, ca urmare a creşterii gradului de cunoştinţe şi cultură, a scăderii ponderii de muncă necalificate, ştergerii treptate a deosebirilor dintre munca fizică şi cea intelectuală, în mod inevitabil are loc un proces de apropiere a veniturilor, de reducere a decalajului dintre veniturile mari şi cele mici. De acest lucru se va ţine seama în aplicarea principiului socialist de repartiţie în ţara noastră. În acelaşi timp trebuie menţionat că partidului nostru îi sînt străine tendinţele egalitariste în repartiţie, de neluare în considerare a nivelului de pregătire profesională, a aportului pe care îl aduce fiecare membru al societăţii la sporirea producţiei.

Cointeresarea materială, relaţiile socialiste de repartiţie, contribuie activ la ridicarea calificării lucrătorilor şi prin aceasta la sporirea producţiei şi îmbunătăţirea calităţii produselor, la punerea în valoare a tuturor rezervelor de creştere a productivităţii muncii. Însă maximum de rezultate se pot obţine numai atunci cînd formele concrete de cointeresare materială sînt acceptate conştient şi înţelese de membrii societăţii socialiste. Ar fi nejust însă dacă în aplicarea principiului repartiţiei socialiste am face abstracţie de rolul şi importanţa stimulentelor morale, de entuziasmul oamenilor muncii, de ataşamentul lor faţă de noua orînduire. Întrecerile socialiste au în vedere tocmai latura morală a cointeresării. Stimulentele materiale şi morale alcătuiesc împreună un tot, subaprecierea fie a unei laturi, fie a celeilalte, are consecinţe negative nu numai asupra indicatorilor economici, ci şi asupra stării de spirit, capacităţii creatoare a lucrătorilor. De aceea este necesar ca ele să fie utilizate şi perfecţionate concomitent. Iniţiativa celor ce muncesc trebuie susţinută atît cu ajutorul stimulentelor materiale, cît şi cu ajutorul muncii educative, a muncii politico-ideologice, printr-o îmbinare armonioasă a ambelor laturi ale cointeresării.

Pe măsura dezvoltării producţiei materiale şi o dată cu perfecţionarea formelor de repartiţie are loc mărirea veniturilor şi a nivelului de trai al populaţiei.

Cu toate că în cursul actualului cincinal au fost majorate unele tarife şi preţuri, datorită faptului că venitul sectoarelor respective nu acopereau cheltuielile, se prelimină ca nivelul salariului real să sporească pînă la sfîrşitul anului 1970 cu circa 23 %, situîndu-se între limitele de 20-25 la sută înscrise în Directive. Se prevede, de asemenea, că în 1970 se vor realiza sarcinile stabilite de Congres cu privire la creşterea veniturilor ţărănimii. În Tezele C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea se arată că în centrul preocupărilor partidului şi statului va sta perfecţionarea sistemului de cointeresare materială — pîrghie importantă în stimularea energiei şi iniţiativei maselor, în ridicarea calificării şi utilizarea judicioasă a timpului de muncă. Se va urmări ca între fondul de consum şi fondul de mărfuri în viitorul cincinal să existe un raport optim, asigurat prin plan nu numai pe ansamblul cincinalului, ci pentru fiecare an. A aloca pentru consum fonduri care să depăşească posibilităţile de acoperire cu mărfuri, înseamnă să se submineze stabilitatea şi puterea de cumpărare a leului.

CREŞTEREA ROLULUI factorului conştient în etapa actuală este indisolubil legată de conţinutul relaţiilor de producţie socialiste. Existenţa proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie, a unor relaţii de colaborare strînsă face posibilă reglementarea proceselor economice în funcţie de necesităţile obiective ale societăţii. Perfecţionarea organizării conducerii şi planificării economiei naţionale reprezintă o cerinţă a însăşi consolidării şi întăririi relaţiilor de producţie socialiste, a creşterii rolului lor în progresul economic şi social, în ridicarea productivităţii muncii şi creşterea eficienţei economice.

Perfecţionarea formelor şi metodelor de organizare şi conducere a activităţii economice, în concordanţă cu cerinţele realităţii şi cu experienţa acumulată, va asigura — aşa cum se arată în Teze — folosirea mai intensă a rezervelor din economie, accelerarea dezvoltării forţelor de producţie, creşterea eficienţei generale a producţiei materiale.

În etapa desăvîrşirii construcţiei socialiste creşte rolul relaţiilor socialiste de producţie în stimularea progresului multilateral al societăţii, în crearea unei economii moderne, la nivelul exigenţelor contemporane. Perfecţionarea tuturor elementelor relaţiilor socialiste de producţie şi adaptarea lor neîntreruptă la schimbările care intervin în nivelul şi caracterul forţelor de producţie, folosirea cît mai deplină a rolului lor de forţă motrice, constituie un obiectiv permanent al politicii economice a partidului şi statului nostru, îndreptate spre crearea unei societăţi socialiste dezvoltate în ţara noastră.

VALORIFICAREA RAȚIONALĂ A FONDULUI SILVIC

EXPRESIE a năzuințelor întregii populații a țării pentru progres și bunăstare, proiectul de Directive pentru cel de-al X-lea Congres constituie un model de analiză și prezentare științifică a celor mai stringente probleme ale dezvoltării economiei și a vieții social-politice a României. Pentru că o latură fundamentală abordată o constituie previziunea, crearea unei baze sănătoase de dezvoltare, atît pentru următorul cincinal, cît și pentru perioadele ulterioare, mi-am propus să ridic citeva probleme ale silviculturii.

Crește importanța pădurii

ÎN ACCEPȚIUNEA MODERNĂ, pădurea capătă un rol din ce în ce mai mare. Ca element de protecție a solului și de echilibrare a regimului apelor pe terenuri accidentate, ea constituie o parte de neseparat a mediului ambiant a zonelor în care pulsează viața. Rolul ei preponderent rămîne însă, în continuare, cel de a produce lemn.

Au existat unele păreri că, pe măsura dezvoltării economiei, alte materiale vor înlocui lemnul și că, deci, această materie primă își va pierde din importanță. Realitatea ultimelor decenii ne arată însă contrariul. **Din studii aprofundate asupra tendințelor consumului de lemn, reiese că deși în unele domenii lemnul va fi înlocuit parțial sau în întregime cu alte materiale, consumul total va spori.** Iar creșterea consumului în condițiile Europei va fi mai rapidă decît sporirea resurselor, avînd în vedere specificul producției în silvicultură, cu ciclu lung de reproducție. Iată și citeva date calculate pentru continentul nostru [1]).

Tendințele consumului european mil. m^3	1950	1960	1975
Necesar total, minus deșeuri	169,0	233,0	340,0
Volum de lemn rotund exploatat	173,0	212,0	270,0
Diferențe (excedent sau — deficit)	+4,0	—21,0	—70,0

Aceleași studii indică, orientativ, un deficit de circa 200 mil. m^3 material lemnos în perioada sfîrșitului actualului secol. Din analiza datelor prezentate, forurile competente dintr-o serie de țări europene au tras concluziile necesare și — în condițiile specifice țărilor respective în ce privește situația fondului funciar — au luat măsuri cu totul deosebite față de politica dusă pînă la ultimul război mondial. Anglia extinde masiv suprafața împădurită cu specii care prezintă creșteri rapide, astfel încît la nivelul anului 2000 producția anuală să ajungă la 12,5 mil. m^3/an, față de 3,6 mil. m^3/an material lemnos cît obține în perioada actuală. În Italia se apreciază că fondul forestier va crește pînă în 1975 cu peste 300 mii ha, pe seama terenurilor agricole de slabă productivitate; din suprafața destinată în plus pentru pădure, peste 60% urmează a fi plantată cu rășinoase. În Austria, țară care are o suprafață a fondului forestier raportată la 1 locuitor de aproape de două ori mai mare decît țara noastră, se pune, de asemenea, problema măririi suprafeței păduroase care, împreună cu aplicarea unor măsuri moderne de ordin silvicultural, vor duce la creșterea producției cu circa 20%; asemenea exemple mai pot fi date și pentru Finlanda, R.P.P., zona europeană a U.R.S.S. etc.

Exploatare și regenerare

TRATAREA într-un capitol distinct a ramurii „Silvicultură" în proiectul de Directive are o semnificație profundă, reliefează importanța pe care o dă partidul acestei bogății a țării noastre cu rol multiplu — cunoașterea problemelor actuale, dar și de perspectivă, analiza științifică a măsurilor concrete necesare a se lua. Pe bună dreptate, se pune problema **„să sporească preocupările pentru conservarea, apărarea și dezvoltarea fondului forestier; se va asigura un control sever asupra respectării normelor de exploatare impuse de gospodărirea judicioasă a pădurilor".** În această direcție este de subliniat importanța ce va trebui acordată refacerii unor arborete, pe suprafețe relativ mari, făcînd parte din păduri de interes republican sau administrate de unele consilii populare comunale, unde nu s-au executat la timp sau de bună calitate lucrările de reîmpădurire.

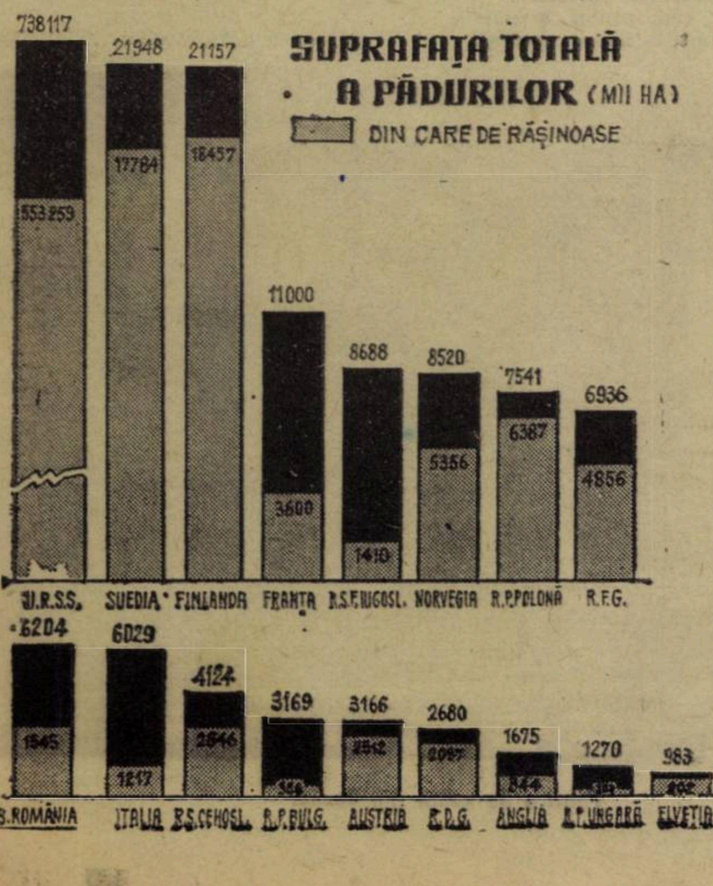

De un real folos în problema conservării și apărării fondului forestier este recenta măsură luată de a se plăti taxe speciale pentru terenurile ce se scot din fondul forestier; în ultimii ani devenise o practică aproape curentă scoaterea din fondul forestier de suprafețe mai mari decît cele necesare pentru trasee noi de drumuri, explorări și exploatări geologice, miniere, construcții etc. Dar cel mai grav aspect îl constituie intervenția unor organe locale — adevărat în număr mic — pentru schimbarea destinației unor terenuri forestiere pregătite pentru reîmpădurire. **Este necesar să se facă distincție între acțiunile de defrișare a unor mărăcinișuri, situate pe terenuri agricole, care împiedică efectuarea unor lucrări mecanizate, și defrișarea unor terenuri forestiere, care ar submina în perspectivă nu numai baza de materie primă lemnoasă, dar înseși condițiile vitale ale circuitului normal al apei, condițiile de climă, existența spațiilor de recreare pentru populația centrelor mari locuite.** Așa este de condamnat indiferent din partea cui ar veni, contravenția de a se pășuna zone plantate sau cu arborete tinere, interzise de la pășunat, întrucît aceasta ar duce la periclitarea însăși a existenței pădurii.

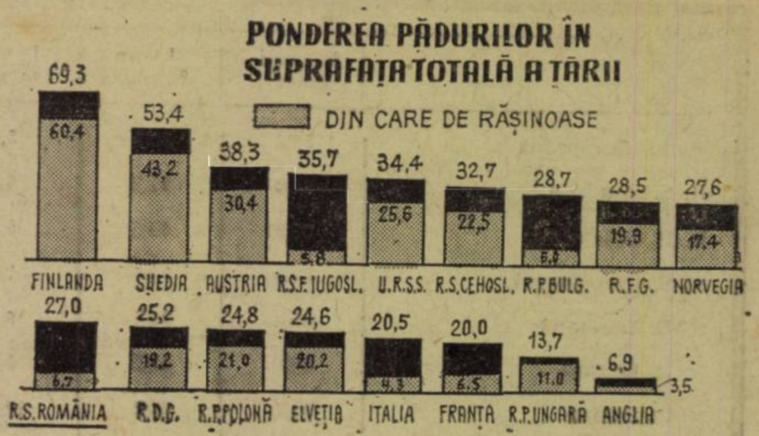

Desigur, un rol însemnat în buna gospodărire a fondului forestier, îl au și specialiștii din exploatările de pădure. Construirea de drumuri forestiere în lungime de peste 15 000 km în perioada 1950—1970, dotarea cu mii de ferăstraie mecanice pentru doborît arborii, cu mii de tractoare, camioane, trolii, funiculare ușoare, amenajarea de spații de cazare aproape de locurile de muncă, creează premisele necesare unei exploatări forestiere moderne, capabile să asigure totodată condițiile regenerării naturale a pădurii. În știința silvică se spune chiar „regenerare prin exploatare", prin aceasta înțelegîndu-se pornirea la un nou ciclu de producție prin încheierea celui precedent, folosind măsuri tehnice înțelepte, bazate pe o cunoaștere temeinică a arboretului respectiv și a procesului tehnologic de doborîre și scoatere a lemnului. „Controlul sever", de care se vorbește în proiectul de Directive, privește tocmai respectarea unor asemenea măsuri, capabile nu numai să ne ajute la refacerea fondului forestier exploatat, ci și la creșterea producției pe hectarul de pădure.

Aceasta se referă și la amplasarea parchetelor, precum și la efectuarea tăierilor de îngrijire a pădurilor tinere. Amenajamentele silvice țin seama nu numai de rolul pădurii ca furnizor de lemn, ci și de acela de regulator al circuitului apei, aer-sol; de rolul de protecție al pădurii pentru zone cu relief accidentat, pădurea fiind un fel de „burete" ce absoarbe în timp scurt cantitățile imense de apă din topirea zăpezilor sau în urma ploilor torențiale, ca să le redea folosinței pe îndelete, sub formă de izvoare și pîraie, cu debite aproape uniforme. Ne apare și mai limpede importanța pădurii dacă ne reamintim că circa 2/3 din păduri se găsesc pe pantele munților și dealurilor împiedecînd eroziunile.

O politică de sporire a eficienței

ÎN PROIECTUL de Directive se pune un deosebit accent pe măsurile menite să sporească producția, astfel încît ceea ce se va produce să răspundă cerințelor reale ale economiei noastre; este menționat că **„se vor împăduri 270—280 mii ha cu specii valoroase".** Din această suprafață 65—70% va fi plantată cu rășinoase, pentru că acestea au o valoare economică ridicată și o multitudine de întrebuințări, îndeosebi sub formă de cherestea, de celuloză sau hîrtie. În timp ce la foioase procentul lemnului de lucru variază între 55—75%, în funcție de specie, la rășinoase proporția lemnului de lucru ce se pretează la prelucrări industriale, se ridică la 95% din volumul total.

Suprafața fondului nostru forestier raportată la suprafața țării sau la un locuitor, se apropie de media europeană [2]); analiza pe specii arată însă că sîntem deficitari în rășinoase:

	Suprafața pădurilor raportată la suprafața totală a teritoriului			Suprafața pădurilor raportată la populație		
	Total	din care, păduri de: rășinoase	din care, păduri de: foioase	Total	din care la: rășinoase	din care la: foioase
	%	%	%	ha de pădure/1 locuitor		
Media europeană (fără U.R.S.S.)	29,3	17,1	12,2	0,317	0,185	0,132
R. S. România	27,0	6,7	19,9	0,330	0,082	0,243

Deci, pentru a trece treptat la o silvicultură intensivă, modernă, adaptată condițiilor prezente și de viitor ale producției materiale **este necesar a se lua în considerare o schimbare în structura speciilor în limitele maxime admise de cerințele biologice și ecologice, punîndu-se accentul pe cele de mare productivitate, valoare economică ridicată și căutate pentru prelucrările industriale.** Or, și din punct de vedere al producției la hectar se impune o asemenea politică, creșterea anuală fiind în prezent în țara noastră în medie de aproape 5 m^3 pe an și hectar la rășinoase, în timp ce la foioase este de sub 3 m^3.

Din analiza creșterii medii anuale la hectar, rezultă că mai sînt încă numeroase suprafețe de pădure unde aceasta nu depășește 2—4 m^3/an/ha, în timp ce unele specii de foioase ca salcia, plopul, salcîmul, pot da 8—10 și chiar mai mult în aceleași condiții, dar prin aplicarea unor măsuri silviculturale corespunzătoare. După unele calcule ale specialiștilor, **luarea unor măsuri corespunzătoare ar permite ca, după un ciclu complet de producție, de 80—100 ani, cantitatea anuală de lemn să crească de 1,5—2 ori, primele rezultate de proporții mai însemnate putînd a se obține încă din primii 20—30 ani.**

Din păcate, într-o serie de domenii nu se poate aștepta o perioadă atît de mare. **Din analiza structurii producției, a tendințelor consumului în țara noastră,** în comparație cu situația din alte țări, rezultă că este necesar să se continue dezvoltarea cu precădere a industriei de celuloză și hîrtie, care este încă slab reprezentată între consumatorii de lemn din țara noastră, față de alte țări europene. **Dezvoltarea industriei de celuloză este însă dependentă de asigurarea** necesarului de lemn de rășinoase, care reprezintă **materia primă de bază**; dacă am compara **situația din țara noastră** cu alte **țări europene,** vom vedea că pentru celuloză — hîrtie **destinăm încă puțin** lemn de rășinoase. (Vezi tabelul din pag. a 6-a).

Latura favorabilă a resurselor de rășinoase din țara noastră o constituie faptul că pădurile au fost gospodărite de silvicultori competenți și, cu excepția unor zone în care au lucrat înainte de naționalizare **societăți capitaliste** care au exploatat **mînați doar de dorința** jefuirii acestui **fond, în prezent putem conta pe un procent însemnat** de lemn de rășinoase de **dimensiuni mari de peste 75—80%** din cel **apt pentru prelucrări industriale.** În aceste **condiții** apare mai rațional, din **punct de vedere economic,** a se prelucra **lemnul în cherestea.** În majoritatea țărilor **europene lemnul gros are** o valoare **de 25—30% mai mare** decît lemnul pentru **celuloză,** din care cauză nu se cunosc cazuri de prelucrare industrială a lemnului de gater în celuloză, la care se pretează lemnul mai ieftin de mici dimensiuni. Dar există și reversul că industria de celuloză nu se poate dezvolta mai departe, deoarece, în compoziția a numeroase sorturi de hîrtie, prezența celulozei de rășinoase este obligatorie în totalitate sau în parte. Cum pînă în prezent s-au pus în funcțiune și lucrează **capacități însemnate de celuloză pe bază de paie, stuf și lemn de foioase,** pentru orice **suplimentări din acest produs pe bază** de lemn de foioase trebuie asigurată și

ing. Florin LUCHIAN
director în C.S.P.

[1]) Consumul, producția și comerțul lemnului în Europa, evoluție și perspective. Studiu nou 1950—1975, FAO, 1964.
[2]) Inventaire forestier mondial FAO-ONU 1963.

→

în % pentru anul 1965

	Bușteni gater	Lemn celuloză	Lemn mină	Alte sortimente
Media Europeană	52,3	30,4	5,2	4,7
R. S. România	67,0	11,2	8,8	7,7
R. P. Bulgaria	63,0	15,5	5,1	10,1
R. S. Cehoslovacă	52,9	22,5	7,8	6,6
R. D. Germană	45,2	18,1	9,7	18,1
R. P. Ungară	26,3	15,3	0,4	29,5
R. P. Polonă	57,7	13,1	14,9	7,3
R.S.F. Iugoslavia	51,9	17,1	9,0	19,5
Austria	70,1	16,9	2,3	5,9
R. F. a Germaniei	70,7	16,2	7,0	2,5
Finlanda	41,5	44,5	3,7	3,9

celuloza de rășinoase în proporția impusă de sortimentul de hîrtie respectiv.

Asigurarea lemnului de mici dimensiuni de rășinoase pentru celuloză este complexă întrucît chiar pentru actualele capacități se livrează și lemn gros, din lipsa celui subțire. De aceea, **nu este lipsit de interes de a se analiza elaborarea unor amenajamente de transformare a diferitelor arborete din categoria înregistrată în statistică drept „pășuni împădurite", în arborete specializate pentru producția de lemn de celuloză; intensificarea în limita cerințelor silviculturale, a operațiunilor de îngrijire a arboretelor tinere, cu extragerea și valorificarea materialului; plantarea unor specii foioase cu fibră lungă, inclusiv plop și salcie, în luncile rîurilor mari; plantarea unor rășinoase posibile de aclimatizat în zona de cîmp și luncă** (pini, chiparoși de baltă etc.).

PROIECTUL de Directive este pătruns în toate domeniile de grija pentru buna folosire a banului poporului, pentru creșterea eficienței economice. În acest context se înscrie și prevederea privind **„reducerea substanțială a costului drumurilor forestiere, limitînd construcțiile de drumuri principale la strictul necesar și executînd rețeaua secundară prin amenajări simple și ieftine, în funcție de durata exploatării parchetelor".** Sarcina este semnificativă prin aceea că se face o delimitare între diferitele categorii de drumuri necesare, atît exploatării masei lemnoase, cît și îngrijirii pădurii pe toată durata existenței acesteia. Din acest punct de vedere **s-ar putea analiza și oportunitatea trecerii drumurilor permanente finanțate din investiții în patrimoniul pădurii, iar cele simple, care deservesc numai unul-două parchete construite cu mijloace simple de multe ori un simplu terasament de pămînt și, deci, de folosință temporară pe durata de exploatare a lemnului dintr-un parchet, să fie realizate din credite pe termen de 2—3 ani acoperite de întreprinderea de exploatare.** Includerea în taxa forestieră a amortismentului drumurilor ar reda mai fidel realitatea, valoarea lemnului pe picior apropiindu-se astfel de nivelul mediu european — piață pe care ieșim cu produsele noastre.

Avem o experiență, s-o îmbogățim

PROIECTUL de Directive ține seama și de faptul că economia noastră a devenit mai complexă, problemele tehnice și economice de rezolvat prezintă aspecte mai dificile, cu largi implicații în multe domenii. Pentru a avea o înaltă eficiență a activității de investiție și gospodărire este nevoie de cadre de înaltă pregătire, care să-și pună probleme de largă perspectivă. De aceea, **silvicultorii de la ocoalele silvice, care-și duc fără preget munca de bună gospodărire a fondului forestier, vor trebui să fie ajutați de cercetarea științifică, mai strîns legată de actualele nevoi ale silviculturii.** Avem o lungă experiență, „Revista Pădurilor" a împlinit de curînd 80 de ani de activitate; Institutul de cercetări silvice are o activitate de peste 30 ani, iar Institutul de învățămînt superior silvic are în țara noastră o tradiție de multe decenii.

Proiectul de Directive subliniază că „Activitatea de cercetare științifică se va concentra îndeosebi asupra soluționării problemelor legate de sporirea resurselor de masă lemnoasă, extinderea cultivării de specii repede crescătoare și valorificarea superioară a produselor accesorii". Realizările obținute în sfertul de secol care a trecut de la eliberarea țării noastre, a reprezentat pentru silvicultura țării noastre o epocă de progres, de care poate ne dăm seama numai la etape mai lungi, cînd privim retrospectiv. **Nu e puțin lucru să se realizeze lucrări de împăduriri de peste 1 milion de hectare; în numai 25 ani, torenți ca cei din Putreda-Buzău, Gura Văii, Bogdănești-Rîmnicu Vîlcea, Buhulnița și Călugăreni-Bacău au devenit simple pîrăiașe; se colectează anual mii de tone de bureți, zeci de mii de tone de fructe de pădure, care înainte se pierdeau.** Iată o experiență cîștigată. Există condiții pentru ca silvicultorii țării noastre, care au făcut lucrări cu care ne putem mîndri, însuflețiți de sarcinile ce ne stau în față în perioada următoare, să realizeze în continuare dezvoltarea fondului forestier la nivelul cerințelor.

în industria alimentară

DIRECȚII ALE SPORIRII EFICIENȚEI INVESTIȚIILOR

ALĂTURI de ramurile industriale hotărîtoare — energetica, chimia, metalurgia, construcția de mașini — importante fonduri de investiții sînt prevăzute în cincinalul următor pentru dezvoltarea industriei alimentare. Așa cum este menționat în proiectul de Directive, **în perioada 1971—1975 investițiile alocate pentru dezvoltarea industriei alimentare echivalează cu cele realizate în ultimii 14 ani, fiind cu circa 76% mai mari decît cele din actualul cincinal.** Toate aceste fonduri vor fi îndreptate cu precădere spre dezvoltarea și modernizarea unor subramuri de bază pentru prelucrarea superioară a materiilor prime furnizate de agricultură. Astfel în industria cărnii se va utiliza peste 19% din fondurile alocate, în industria zahărului și uleiului 14%, în industria conservelor 14%, în industria laptelui 13%, în industria peștelui 13% etc. Vor fi construite și date în funcțiune noi abatoare, fabrici de preparate și conserve de carne, fabrici de zahăr, ulei, bere, unități noi pentru industria conservelor de legume și fructe, fabrici de produse lactate etc. **Ca urmare a investițiilor ce se vor efectua, fondurile fixe productive ale industriei alimentare se vor dubla față de 1967.** Aceasta va permite, pe lîngă sporirea cantitativă a producției, și asigurarea diversificării și îmbunătățirii calității acesteia.

ÎN VEDEREA utilizării fondurilor de investiții în condițiile unei eficiențe economice ridicate — așa cum se subliniază în proiectul de Directive — socot necesar să fie luate unele măsuri privind:

a) **Concentrarea fondurilor de investiții pe obiective principale și restrîngerea numărului de șantiere ce se deschid anual.** Este adevărat că numărul mare de subramuri din cadrul industriei alimentare și necesitățile de producție duc la începerea unui număr mare de obiective, însă puține se realizează în termenele planificate. **Din această cauză este necesară** stabilirea unui plan concret de începere și executare a investițiilor ținînd seama că existența multor obiective în curs de execuție duce la divizarea forțelor. În această direcție, **existența unor norme de durată a execuției investițiilor,** așa cum se subliniază în proiectul de Directive, **este absolut necesară.**

În același timp, **consider că ar trebui modificate unele prevederi din legislația contractuală actuală, care nu mobilizează în suficientă măsură constructorii, furnizorii de utilaje și organizațiile de proiectare în respectarea termenelor la care se angajează.** Introducerea penalizărilor și a răspunderii materiale pentru daunele care se produc în economia națională prin neintrarea în funcțiune a unor obiective productive, ar constitui, după părerea mea, o cale de mobilizare a tuturor factorilor care contribuie la realizarea unei investiții. Socot, de asemenea, că ar fi mobilizator dacă legislația actuală ar fi completată și cu posibilități de stimulare materială în cazul cînd se realizează înainte de termen anumite obiective. Baza de calcul pentru mărimea acestor stimulente ar putea-o constitui efectele economice ce se obțin pe această bază.

b) **Pregătirea temeinică a lucrărilor.** Din activitatea depusă pînă în prezent în realizarea unor fabrici noi din diferite subramuri ale industriei alimentare s-a desprins clar faptul că la obiectivele la care perioada de pregătire a constituit o preocupare atentă au fost create premisele realizării în termenele normate a acestor unități. Dacă s-a asigurat din timp documentația tehnică, dacă s-au precizat și s-a comandat la vreme utilajele și s-a asigurat o bună organizare a șantierelor, execuția s-a desfășurat în mod ritmic, respectîndu-se întocmai graficele elaborate. În această lumină **consider că nu ar fi lipsit de importanță dacă, așa cum se stabilesc durate normate pentru execuție, s-ar fixa durate normate și pentru perioada de pregătire, în funcție de natura și complexitatea obiectivelor importante de investiții.**

c) **Stabilirea mărimii optime a noilor unități ce se vor construi.** Creșterea continuă a mărimii unităților constituie un fenomen firesc fiind o consecință logică a progresului tehnic manifestat, în special prin crearea de utilaje de mare productivitate, precum și prin aplicarea celei mai avansate tehnologii și organizări a producției. Trebuie avut însă în vedere că mărimea unor unități industriale prezintă anumite limite peste care nu se poate trece fără ca să apară o serie de dezavantaje economice.

În condițiile industriei alimentare, trebuie avute în vedere particularitățile fiecărei ramuri: dimensiunile bazei de materii prime, perisabilitatea acestora și a produselor finite, necesitatea aprovizionării pieței în permanență cu produse proaspete etc. Așa stînd lucrurile, este oportun ca, paralel cu existența unor unități cu capacități mari în industria zahărului, uleiului, berei, morăritului și abatoarelor, să se construiască unități cu capacități mai mici în industria pîinii, produselor lactate, conservelor de legume și fructe, secții de brînzeturi etc., acestea avînd posibilitatea să valorifice local materia primă și să asigure aprovizionarea centrelor populate din zona respectivă.

Pentru a asigura o îmbinare armonioasă între unitățile mari și cele mici, este însă necesar ca, în limitele eficienței economice, să se stabilească pe subramuri module de capacități care să fie luate în seamă la proiectarea noilor obiective.

d) **Îmbunătățirea concepțiilor actuale în domeniul proiectării noilor unități.** Deși în industria alimentară există o mare varietate a subramurilor, cu procese tehnologice diferite, totuși în atenția proiectanților trebuie să stea preocuparea pentru comasarea secțiilor de producție, depozite și corpuri auxiliare în clădiri alipite sau în construcții monobloc. În același timp, se cere folosită în măsură tot mai mare, posibilitatea de cooperare între întreprinderi în domeniul prelucrării complexe a materiilor prime, subproduselor și deșeurilor de fabricație, precum și în domeniul folosirii în comun a surselor de energie electrică, termică, alimentarea cu apă, canalizare, drumuri, pavilioane administrative, deserviri sociale etc. Exemplele concrete ale complexelor din zonele industriale ale orașelor Iași, Bacău, Galați, Cluj, Sibiu ilustrează pe deplin efectele pozitive ce se pot obține în reducerea costului investițiilor și a cheltuielilor de exploatare.

e) **Mărirea gradului de industrializare a construcțiilor.** În acest scop ar trebui utilizate în mai mare măsură elementele de construcții prefabricate și precomprimate pentru acoperișuri (ferme, fîșii cu goluri și plăci cu dublă curbură). Pe aceeași linie se înscrie și utilizarea cofrajelor eficiente pentru realizarea planșeelor și tancurilor pentru bere, din beton armat, a cofrajelor glisante pentru realizarea silozurilor de zahăr, grîu, făină, malț, semințe de floarea soarelui, cisterne pentru vin și a cofrajelor rulante pentru realizarea pînzelor cilindrice la fabricile de produse lactate. De asemenea, se impune trecerea la adaptarea pe scară cît mai largă a palierelor tehnice pentru conducte și instalații, a măsurilor de protecție împotriva insolației (geamuri termoabsorbante, apărători lamelare din beton armat la ferestre, jaluzele etc.) și a unor noi soluții și materiale pentru realizarea de pardoseli rezistente la agresivități chimice.

Strîns legat de folosirea prefabricatelor se pune și problema reducerii continue a ponderii lucrărilor de construcții-montaj și creșterea ponderii mașinilor și utilajelor. **În cadrul industriei alimentare sînt în curs de definitivare studiile pentru stabilirea unor soluții constructive economice cu structuri ușoare, care să asigure reducerea ponderii de construcții în totalul investițiilor.**

Dar avînd în vedere numărul mare de unități noi ce se vor construi în viitor în fiecare subramură, consider că nu ar fi lipsit de importanță **dacă s-ar organiza concursuri cu premii în vederea stimulării celor care vor prezenta documentații cu soluțiile cele mai economice pe linia reducerii volumului de construcții-montaj și creșterea gradului de utilizare a spațiilor construite.**

f) **Determinarea eficienței economice a investițiilor.**

Proiectul de Directive subliniază necesitatea ca deciziile în efectuarea unor investiții să pornească de la analiza temeinică a unui sistem complex de indicatori tehnico-economici. Pe această linie, **propun să fie grăbită acțiunea de elaborare pe fiecare ramură și subramură a metodologiei de determinare a eficienței economice, precum și stabilirea de termeni normativi de eficiență** (termen de recuperare, coeficient de eficiență, investiție specifică), **care să permită organelor de analiză și avizare să decidă asupra viitoarelor obiective ce se vor construi.**

★

Printr-o colaborare mai strînsă între proiectanți, titulari de investiții și constructori vor putea fi fructificate la maximum eforturile materiale pe care le face statul nostru pentru dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale.

Vintilă ROTARU
director adj.
Ministerul Industriei Alimentare

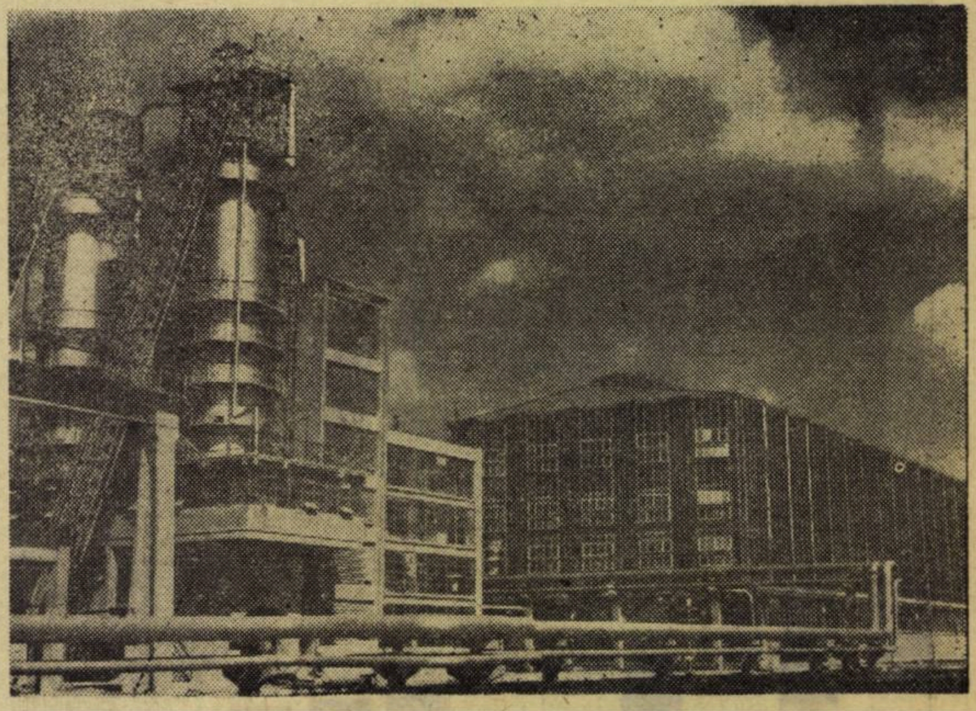

Fabrica de zahăr din Buzău.

ȘTIINȚELE MATEMATICE — ÎN SPRIJINUL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI

acad. Nicolae TEODORESCU

PROIECTUL DE DIRECTIVE pentru Congresul al X-lea prevede continuarea în ritm înalt a procesului de edificare a unei economii moderne, ceea ce implică o industrie puternică și organizată modern, o agricultură înaintată cu o organizare științifică a producției, transportului și desfacerii acesteia. Folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice și valorificarea superioară a resurselor țării, sînt proclamate ca esențiale pentru realizarea acestor țeluri. Rolul care revine științelor matematice în realizarea Directivelor apare într-o formă categorică, sintetică și deosebit de cuprinzătoare în enumerarea sarcinilor cercetării științifice a căror soluționare va forma obiectul unor **programe prioritare.**

Printre domeniile în care cercetările se vor concentra pe obiective de o importanță deosebită, figurează și **„lărgirea aplicațiilor matematicii în economie".** Semnificația și conținutul acestei acțiuni se precizează în numeroase puncte ale proiectului de Directive privitor la dezvoltarea cercetării științifice. Astfel **măsurile prevăzute în direcția extinderii tehnicii de calcul, în scopul modernizării activității de conducere și planificare, angajează direct cercetarea și formarea de specialiști cu înaltă calificare matematică, majoritatea disciplinelor tehnicii moderne de calcul făcînd parte integrantă din frontul matematicii moderne.** Crearea progresivă a sistemului național de prelucrare a datelor nu poate fi realizată fără aportul esențial al matematicii, care previne empirismul, îndepărtează soluțiile de rutină și conduce la folosirea unor metode raționale.

Matematica joacă, de asemenea, **un rol esențial în promovarea ciberneticii și informaticii în producție și gestiune.** Introducerea în ultimii ani a calculului economic și ciberneticii economice prin acțiunea hotărîtă a conducerii Centrului de calcul și cibernetică economică în cercetările și aplicațiile din domeniul științelor economice, a ridicat considerabil și a modernizat structural nivelul acestor cercetări, dînd aplicațiilor la rezolvarea problemelor economice o eficiență cu adevărat științifică. Prin această acțiune disciplinele matematice au pătruns în cercetările economice.

Este necesar să acceptăm ca indispensabilă folosirea metodelor și algoritmelor matematice cuprinse în particular în complexul de discipline denumit **cercetări operaționale.** Acestea, construindu-se pe discipline specifice, fac în același timp apel la numeroase sectoare ale matematicii edificate anterior sau concomitent pentru dezvoltarea altor teorii sau altor aplicații. Prin aceasta se confirmă încă o dată unitatea matematicii și unitatea teoriei cu practica.

SPORIREA rolului științei în cadrul forțelor de producție, considerată în proiectul de Directive ca o condiție de bază a dezvoltării susținute a economiei și a creșterii eficienței activității în toate domeniile vieții sociale, implică pe un plan foarte larg **sporirea rolului matematicii în economie,** ca și în alte multe sectoare ale vieții sociale și culturale.

Într-adevăr, matematica și-a extins domeniile de aplicabilitate în întreaga tehnică modernă, în majoritatea științelor naturii și chiar în domeniul științelor sociale și umanistice. Însă beneficiarele principale ale acestei expansiuni din ultimii ani sînt disciplinele economice și aplicațiile lor în practică. Complexitatea relațiilor de producție, de desfacere, de aprovizionare, de deservire, de transport, de stocare, de echipare, de întreținere, de acumularea, transmiterea și prelucrarea informației, impune modelarea matematică a fenomenelor. Aceasta are calitatea generalității și a tratamentului logic cu ajutorul metodelor și algoritmelor adaptabile la clase largi de fenomene și în același timp **modelabile** pe cazurile specifice fiecărei probleme corect formulate, deci corect modelate prin relații matematice cantitative sau calitative.

Un instrument de o incalculabilă eficiență, apărut în ultimii ani în arsenalul matematicii moderne, este **calculatorul electronic.** Dezvoltarea uluitoare a acestor echipamente de prelucrare a informației, a deschis mii de perspective de rezolvare a problemelor complexe, cu numeroase date și relații. Or, problemele economiei și, în general, ale relațiilor sociale, se caracterizează printr-un număr mare, adeseori enorm, de date și parametri. De aceea, **folosirea calculatoarelor în economie a devenit o cerință vitală pe care proiectul de Directive o subliniază ca o prioritate de primul ordin în activitatea de planificare la nivelul economiei naționale, în funcționarea sistemului informațional economic, în sistemul de aprovizionare și desfacere, în lucrările de gestiune din marile unități economice, în sistemul financiar-bancar.**

La aceste țeluri primordiale se adaugă încă unul care dovedește locul pe care trebuie să-l ocupe **activitatea de concepție științifică în dezvoltarea economiei noastre.** Este vorba de folosirea calculatoarelor în lucrările de proiectare și cercetare, activitate care impune formarea unui număr considerabil de specialiști în programarea matematică din rîndul cercetătorilor și proiectanților. Această activitate va avea un efect greu de estimat asupra numeroșilor specialiști care prin însușirea tehnicii de programare și de calcul, vor ajunge să stăpînească noi și mari posibilități de extindere a eficienței cercetărilor lor, o perfecționare continuă a activității de proiectare. Experiența și exemplul colectivelor din țările în care folosirea calculatoarelor a căpătat o amploare mare, arată că **economia are în aceste echipamente de calcul instrumente deosebit de eficiente de expansiune, de pătrundere și de consolidare a acțiunilor întreprinse de conducerile organismelor economice.**

Programul privitor de lărgire a aplicațiilor matematicii în economie, înscris în proiectul de Directive conferă matematicienilor și economiștilor noștri prerogativele dar și responsabilitățile unor sarcini de o covîrșitoare importanță. Se deschid prin aceste noi drumuri și perspective cercetărilor și practicii economice și matematice, drumuri care încă nu sînt ușoare fiindcă impun o aprofundare a unui complex de mijloace matematice în vederea modelării unui număr mare de fenomene economice și verificarea modelelor prin eficiența lor pe planul realităților economice de fiecare zi, imediate, previzibile, certe, sau numai probabile, pentru viitorul apropiat sau în perspectiva anilor următori.

Colaborarea dintre economiști și matematicieni, care se vor consacra alcătuirii și realizării programului prioritar, implică înainte de orice un limbaj comun care nu poate rezulta decît din cunoașterea atît a fenomenelor economice, cît și a noțiunilor și a metodelor matematice necesare modelării acestor fenomene.

Noi obiective economice

● Este în plină desfășurare **construcția noului laminor de 6 țoli de la Uzina de țevi din Roman.** Au fost înălțate halele viitoarei secții, unde se vor monta peste 2 700 tone utilaje. Noul laminor va fabrica anual 60 000 tone țevi pentru instalații industriale și 40 000 tone burlane de foraj. Prin construcția acestui mare obiectiv al industriei grele, capacitatea uzinei din Roman va crește cu circa 30 la sută, ponderea sa în producția de țevi a țării ajungînd la aproape 40 la sută.

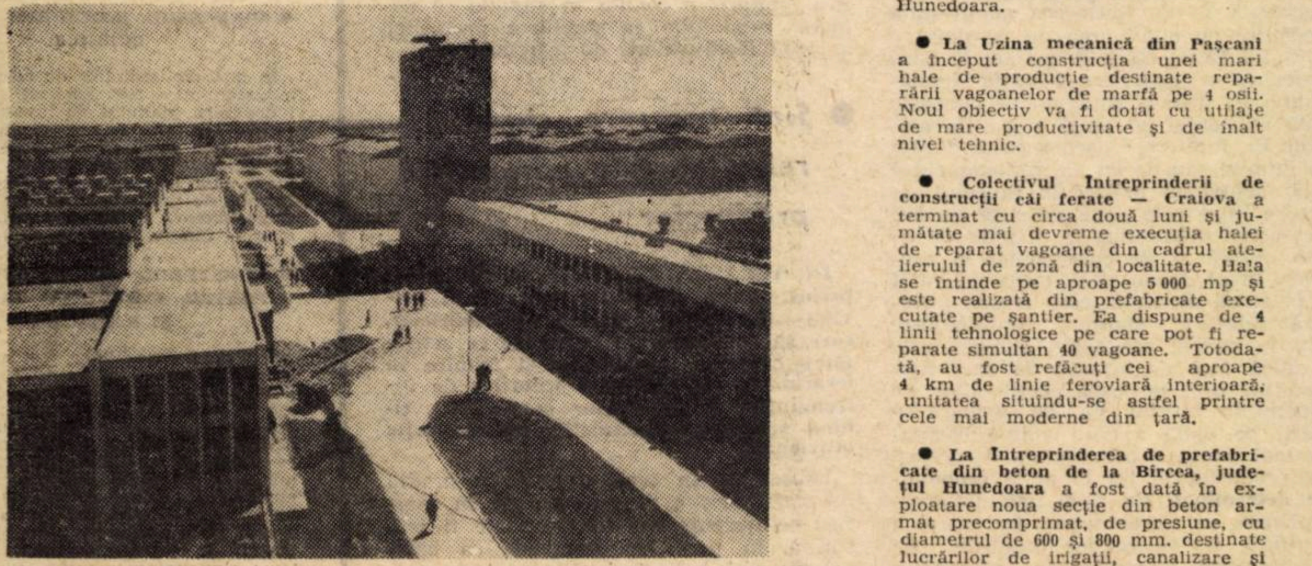

Vedere parțială a Întreprinderii integrate de lînă — Constanța

● **Noua țesătorie a Întreprinderii integrate de lînă din Constanța** a intrat în producție la întreaga capacitate, cu aproape două luni înainte de termen. Ea asigură o producție anuală de 4 160 000 m.p. țesături fine de lînă, mărind de aproape trei ori capacitatea de pînă acum a întreprinderii. În prezent se lucrează la construirea ultimei secții din cadrul planului de extindere — cea de finisaj, care va fi terminată pînă la sfîrșitul anului.

● **La Întreprinderea „Metalotehnica" din Tg. Mureș,** specializată în producția de mașini pentru industria de confecții și tricotaje, a început construcția unor noi sectoare pentru prelucrări mecanice de precizie. Ele vor fi dotate cu utilaje de înaltă productivitate și vor asigura un spor anual de producție în valoare de 73 milioane lei.

● **La Sibiu a fost dat în exploatare un Complex pentru morărit,** al cărui întreg proces tehnologic este automatizat. Noul complex este înzestrat cu utilaje românești și are o capacitate de 320 tone în 24 de ore.

● **Au intrat în funcțiune ultimele grupuri de instalații prevăzute pentru acest an la Fabrica „Steaua electrică" din Fieni.** Ele vor da o producție anuală de circa 25 000 000 becuri. Față de vechile instalații ale fabricii, noile linii tehnologice complet automatizate, au o capacitate aproape dublă.

● **S-a încheiat construcția halei principale, în suprafață de 9 100 mp a noii oțelării electrice de la Combinatul siderurgic din Hunedoara.** Concomitent s-a terminat montajul părții metalice a primului cuptor de 50 tone și a fost pusă în funcțiune stația de acționare hidraulică a acestuia. Se apropie de sfîrșit și montajul celui de-al doilea cuptor de aceeași capacitate. Noua oțelărie va asigura o creștere de aproximativ 2,5 ori a producției de oțeluri speciale elaborate la Combinatul din Hunedoara.

● **La Uzina mecanică din Pașcani** a început construcția unei mari hale de producție destinate reparării vagoanelor de marfă pe 4 osii. Noul obiectiv va fi dotat cu utilaje de mare productivitate și de înalt nivel tehnic.

● **Colectivul Întreprinderii de construcții căi ferate — Craiova** a terminat cu circa două luni și jumătate mai devreme execuția halei de reparat vagoane din cadrul atelierului de zonă din localitate. Hala se întinde pe aproape 5 000 mp și este realizată din prefabricate executate pe șantier. Ea dispune de 4 linii tehnologice pe care pot fi reparate simultan 40 vagoane. Totodată, au fost refăcuți cei aproape 4 km de linie ferovíară interioară, unitatea situîndu-se astfel printre cele mai moderne din țară.

● **La Întreprinderea de prefabricate din beton de la Bircea, județul Hunedoara** a fost dată în exploatare noua secție din beton armat precomprimat, de presiune, cu diametrul de 600 și 800 mm. destinate lucrărilor de irigații, canalizare și alimentare cu apă.

● **La Vaslui,** în apropierea gării, **a început construcția unei fabrici de gheață.** Noul obiectiv va fi dotat cu utilaje de înaltă tehnicitate și productivitate. El va asigura începînd din anul viitor necesarul de gheață, atît pentru Vaslui, cît și pentru alte localități din județ.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **TEHNOFORESTEXPORT a exportat în a doua decadă a lunii mai, importante cantități de mobilă în diferite țări, astfel: 674 vagoane convenționale în U.R.S.S., 24 vagoane în R.P. Polonă, 23 în R.S. Cehoslovacă, 14 în R.P. Ungară, 28 în Anglia, 13 în Suedia, 12 în R.F. a Germaniei, 10 în Franța, și alte cantități în R.D. Germană, R.P. Mongolă, S.U.A., Olanda, Norvegia, Elveția, Danemarca, Belgia, Austria, Finlanda. Mobilă în valoare de circa 18 000 dolari a fost exportată pe cale maritimă în Izrael, Malta și Japonia. În aceeași perioadă au fost livrate diverse ambalaje (totalizînd 52 vagoane) în U.R.S.S., binale în valoare de 198 000 lei valută în R.P.Ungară și R.F. a Germaniei, ambarcațiuni sportive în Danemarca.**

● **MINERALIMPORTEXPORT. În ultima decadă a lunii mai au fost livrate la export 25 000 t ciment în R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, R.S.F. Iugoslavia, Austria; 62 000 mp geam laminat în R.P. Ungară, 57 000 mp geam mecanic tras în Canada și S.U.A.; 138 t PVC prelucrat și 55 620 mp tapet semilavabil în R.S. Cehoslovacă; 56 t polietilenă în R.S. Cehoslovacă și U.R.S.S.; 2 450 mp dale marmură concasată, 900 mp plăci marmură, 29 t articole sanitare, 8 064 mp plăci azbociment în R.S. Cehoslovacă; 1 685 t piatră de gips și 14 400 uc cahle în R.P. Albania; 353 000 mp carton asfaltat în R.P. Ungară.**

● **PETROLEXPORT. Între 19—21 mai au fost livrate 15 000 t petrol în R.A.U., 15 300 t motorină în R.F. a Germaniei, 50 700 t păcură în Finlanda, Suedia și Italia. Din import au sosit 35 000 t țiței din Iran. În aceeași perioadă au fost încheiate contracte care prevăd exportul a 130 000 t păcură în R.S. Cehoslovacă, Grecia și 18 t benzină în R.F. a Germaniei.**

● **ROMTRANS. În perioada 24—30 mai au fost importate din U.R.S.S. — pe cale terestră, 91 150 t minereu de fier, 21 830 t metale, 12 710 t cocs, 7 140 t cărbune, 12 300 t apatită și exportate în U.R.S.S. 3 680 t produse lemnoase, 8 600 t metale, 2 970 t produse petroliere, 1 080 t produse ale industriei chimice, 450 t produse ale industriei ușoare, 675 t mașini și utilaje. În aceeași perioadă au sosit din import prin portul Constanța, 3 600 t bumbac din Sudan, 2 000 t soia boabe din R.P. Chineză, 6 830 t cocs de furnal din Spania, 5 230 t antracit din R.P.D. Coreeană, 3 100 t laminate din Olanda și R.F. a Germaniei, pe vasul românesc „Suceava", 1 115 t caolină din Anglia, pe vasul românesc „Suceava", 8 600 t fosfați din Izrael, 10 500 t bauxită din R.S.F. Iugoslavia.**

● **METALIMPORT. Contracte încheiate în a doua jumătate a lunii mai prevăd exportul a 120 000 t tablă groasă în U.R.S.S., R.D. Germană, R.P. Polonă, R.S.F. Iugoslavia; 14 000 t profile de oțel în R.D. Germană și R.P. Polonă; 6 000 t țevi de oțel în R.P. Polonă; importul a 18 000 t tablă medie și subțire din R. D. Germană și R.P. Polonă; 13 000 t material rulant din R.P. Polonă și R.S.F. Iugoslavia; 13 000 t profile de oțel din R.D. Germană și R.P. Polonă.**

● **INDUSTRIALIMPORT. Cu firma „Gebrüder Sulzer GmbH" din Viena a fost încheiat un contract pentru importul unei instalații de termostatare-climatizare, destinată Institutului de Metrologie.**

GALA DE FILME TEHNICO — DOCUMENTARE JAPONEZE

● **Joi 26 iunie a.c. firmele NIPPON KOKAN K.K. și MARUBENI din Japonia au prezentat la Athénée Palace filmele: „Producția de oțel și construcții navale pentru viitor", „Industria în Japonia" și „Două săptămîni în Japonia".**

Gala de filme a fost organizată de Agenția de publicitate PUBLICOM.

STIMULAREA PRIN PREȚ A PROGRESULUI TEHNIC

CERCETAREA ECONOMICA mondială diferențiază modelarea proceselor economice de tip **staționar** de modelarea de tip **dinamic**, progresul tehnic și prețurile fiind legate de cel din urmă tip. Avînd în vedere că modelarea statică este în curs de definitivare iar cea dinamică este în faza de început, această legătură reliefează atît importanța și complexitatea acestor două probleme — prețurile și progresul tehnic — cît și a condiționărilor lor reciproce.

Legătura firească dintre prețuri și progresul tehnic, constă în faptul că principiile care stau la baza sistemului de prețuri trebuie să stimuleze, cu maximă eficiență, promovarea progresului tehnic. La rîndul său, progresul tehnic aplicat în condițiile unei productivități sporite a muncii constituie unul din factorii de reducere a prețului de cost, element fundamental de care depinde eficiența întregii economii și, pe această bază, și a prețului de vînzare.

Avînd în vedere faptul că principiile sistemului de prețuri în țara noastră au rămas nemodificate o perioadă îndelungată, în timp ce progresul tehnic a cunoscut o adevărată revoluție, se impune cu necesitate studierea posibilităților de adaptare continuă a acestor principii la modificările cauzate de progresul tehnic.

În legătură cu aceste probleme încercăm, în articolul de față, să expunem cîteva puncte de vedere, care fără să epuizeze problema progres tehnic — prețuri, urmează să constituie o bază de discuții.

● *Dialectica celor două laturi ale mărfii in fundamentarea prețului unui produs nou*

LEGATURILE dintre prețuri și progresul tehnic apar cu claritate examinîndu-le din punct de vedere al unității dialectice dintre cele două laturi ale mărfii :

● pe de o parte, prețul este privit ca **reprezentant al unor valori de întrebuințare,** în legătură cu care progresul tehnic nu este altceva decît un proces neîntrerupt ascendent de înlocuire a produselor vechi cu produsele noi, mai perfecționate;

● pe de altă parte, prețul este privit ca **un raport de schimb,** ca expresie bănească a valorii mărfii, în legătură cu care progresul tehnic, acționînd asupra sporirii productivității muncii, reprezintă un factor de mișcare a prețului de cost sau, cu alte cuvinte, de sporire a masei valorilor de întrebuințare distribuite aceleiași valori

Procesul revoluției tehnico-științifice contemporane, privit din punctul de vedere al valorilor de întrebuințare, se manifestă prin apariția pe piață de produse noi, perfecționarea și ridicarea gradului de complexitate a unor produse existente, prin descoperirea de înlocuitori pentru materiile prime tradiționale deficitare sau mai economicoase

Să presupunem că avem două produse: P_0 (produsul existent la un moment dat pe piață) și P_1 (produsul similar nou, cu valoare de întrebuințare $P_1 > P_0$) ; — în continuare simbolurile P_0 și P_1 vor desemna valoarea de întrebuințare a produselor.

Acestei legături dintre valorile de întrebuințare ($P_1 > P_0$) îi pot corespunde următoarele două situații din punct de vedere valoric :

a) $V_1 > V_0$
b) $V_1 \leqslant V_0$

în care :

V_1 = valoarea lui P_1
V_0 = valoarea lui P_0

În prima situație este vorba de apariția pe piață a unui produs superior (P_1) căruia îi corespunde o valoare mai mare. Conform cerințelor legii valorii, produsului P_1 îi va reveni un preț mai mare comparativ cu P_0. În a doua situație, produsul nou are o valoare mai mică decît produsul vechi, ca urmare a introducerii progresului tehnic și un preț corespunzător mai mic. Aceste situații reprezintă modele de soluții pentru rezolvarea normală a raportului dintre prețuri și progresul tehnic.

În practica de stabilire a prețurilor însă, raporturile prezentate mai sus devin mai complexe, întrucît claritatea cu care ele au fost desprinse teoretic este întrucîtva estompată de forma concretă a acestora precum și de unele rămîneri în urmă în operația de stabilire a prețurilor.

În prima situație ($P_1 > P_0$ și $V_1 > V_0$ sensul economic al noțiunilor (simbolurilor) poate fi explicat în felul următor :

$P_1 = P_0 + \Delta P$ unde ΔP este plusul de valoare de întrebuințare posedată de noul produs.

$V_1 = V_0 + \Delta V$ unde ΔV reprezintă plusul de valoare cuprins în noul produs.

La o creștere ΔP, in cazul examinat, îi corespunde ΔV, caeteris paribus. În practică însă produsul P_1 primește, uneori, un preț care fie că nu conține pe ΔV, fie că-l conține numai parțial. Consecința acestei practici este evidentă și ea constă în faptul că se neglijează interesele producătorului, care trebuie luate în considerare — cel puțin — în aceeași măsură ca și cele ale cumpărătorului însuși.

În a doua situație, în care superioritatea valorii de întrebuințare este însoțită, nu de o creștere a valorii, ci de o diminuare a acesteia în comparație cu V_0 ($P_1 > P_0$ și $V_1 < V_0$) avem (în varianta $V_1 < V_0$) :

$P_1 = P_0 + \Delta P$; $V_1 = V_0 - \Delta V$

În mod normal ar trebui ca produsului P_1 să i se acorde un preț corespunzător lui V_1, prețul în felul acesta avînd o fundamentare valorică. În practică, pe baza metodei corelării, trecîndu-se pe plan secundar cheltuielile sociale ale producției la unele bunuri de consum cum ar fi cele ale industriei chimice, de exemplu, produsului P_1 i se acordă un preț superior față de prețul lui P_0, preț rezultat din interpolarea valorilor de întrebuințare a celor două produse. Argumentul principal care stă la baza unei asemenea practici este că stabilirea prețului lui P_1 la nivelul V_1 ar duce la eliminarea de pe piață a produsului P_0. Astfel, pentru evitarea acestei situații, P_1 apare pe piață cu un preț care ține seama unilateral numai de valoarea de întrebuințare, ceea ce îngăduie și vînzarea lui P_0.

Chiar și în cazul atribuirii aceluiași preț la ambele produse — cu toate că ele diferă ca valori și valori de întrebuințare — se influențează nefavorabil asupra vînzării lui P_1, astfel că se înregistrează o cerere artificial scăzută pentru P_1, și artificial ridicată pentru P_0.

La o analiză mai aprofundată se constată că argumentul care stă la baza practicii actuale de stabilire a prețurilor nu contribuie în suficientă măsură, prin consecințele sale economice, la introducerea în producție a progresului tehnic materializat în P_1. Reținerea manifestată în legătură cu eliminarea de pe piață a produsului P_0 de către P_1 nu are la bază întotdeauna o justificare științific fundamentată. În primul rînd, nu se cunoaște durata existenței pe piață a lui P_0, alături de P_1. Indiferent dacă această durată ar fi de o zi sau de un an, raționamentul practic actual cu privire la procesul de înlocuire între cele două produse nu are un caracter diferențiat în funcție de această durată și de consecințele ei economice. În al doilea rînd, masa de venit net, în sumă absolută, care revine întreprinzătorului și statului, stabilindu-se prețul în cadrul concepției actuale, este mai mică față de situația în care s-ar acorda un preț pe baza cheltuielilor de producție la nivelul V_1, ca urmare a vînzării pe piață a unui volum comparativ mai mare de produse P_1. În același timp, producătorul lui P_0 ar fi **economicește determinat,** fie să-și îmbunătățească valoarea de întrebuințare (calitatea) a produsului, fie să reducă costurile de producție prin intensificarea eforturilor pentru promovarea progresului tehnic. În cazul în care P_1 ar satisface nevoile de consum ale pieții, iar P_0 nu s-ar putea perfecționa, ar însemna, în fapt, eliminarea lui P_0 de pe piață.

În realitate situația este mai complicată. Chiar în condițiile stabilirii prin corelare a prețurilor la cele două produse (prețul lui P_1 rezultînd mai mare decît cel al lui P_0) conform practicii actuale, se înregistrează totuși în virtutea unor legi obiective generale de dezvoltare, introducerea progresului tehnic. Problema care se pune în acest caz însă este cea referitoare la **ritmul de introducere** a progresului tehnic în producție precum și **la nivelul prețului lui P_1.** Atunci cînd în final, după o perioadă mai lungă sau mai scurtă produsul P_0 va dispare de pe piață, produsul P_1 va continua să circule pe piață la un nivel de preț ridicat, rupt de cheltuielile sociale de producție. După părerea noastră, **stabilirea unui preț pentru produsul P_1 potrivit cheltuielilor sale sociale de producție ar accelera introducerea progresului tehnic și ar duce, în cele din urmă, la existența unui nivel de preț corespunzător.**

● *Schimb echivalent pe baza unui dublu criteriu*

DIN ANALIZA unității dialectice a celor două laturi ale mărfii se desprind coordonatele principale ale sistemului de stabilire a prețurilor menite să stimuleze progresul tehnic. Această unitate devine o realitate în procesul de producție și consum.

Producătorul unor valori de întrebuințare este în același timp consumatorul altor valori de întrebuințare. Dacă față de propriile sale produse, s-ar putea crede că producătorul este înclinat mai mult spre realizarea valorii, în schimb consumatorul produselor respective urmărește îndeaproape ca pentru o anumită valoare să achiziționeze o valoare de întrebuințare corespunzătoare. Exercitîndu-se, în acest fel, un control reciproc, producătorul, pe lîngă faptul că și el la rîndul său are calitatea de consumator, este interesat să se transpună imaginar și în rol de consumator al propriilor sale produse, pentru că numai în măsura în care acestea sînt recunoscute ca valori de întrebuințare, îi vor fi recunoscute ca valori.

În virtutea acestor considerente, pe producătorul socialist, care lucrează în condițiile existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, îl interesează deopotrivă — spre deosebire de cel capitalist — atît valoarea cît și valoarea de întrebuințare. Tocmai prin dubla calitate de producător și de consumator, unitatea producătoare nu poate să privească stabilirea prețului pornind de la absolutizarea uneia sau a celeilalte din laturile mărfii.

Potrivit practicii actuale, stabilirea prețurilor la articolele tehnice prin corelare pe baza parametrilor tehnici constituie — după părerea noastră — una din formele de exagerare a rolului valorii de întrebuințare, în determinarea prețului, în dauna valorii. Consecința acestei practici constă în faptul că unele produse se fabrică cu pierderi, iar altele au rentabilitate exagerată, situație ce se reflectă în stocarea produselor greu vandabile și în insuficiența altora, determinînd o introducere lentă a progresului tehnic în producție. Aceasta nu înseamnă că valoarea de întrebuințare trebuie neglijată, ci trebuie luată în seamă. Prin urmare, **un schimb poate fi socotit echivalent nu numai respectind criteriul „preț egal la mărfuri cu valoare egală“ ci îmbinîndu-l cu criteriul „preț egal la mărfuri cu efect util egal“.**

În practica actuală deficiențele sînt tocmai în această operațiune de îmbinare a celor două criterii amintite, care fiind judecate, în fiecare caz în parte, izolat, fără o fundamentare suficient de științifică, unitară, a condus în situația că valoarea produselor la stabilirea prețurilor a cedat locul valorii de întrebuințare.

● *Sint necesare studii referitoare la parametrii produselor*

IN ACEASTĂ PRIVINȚA se simte imperios nevoia elaborării unor studii privind parametrii tehnici ai produselor, care să constituie un îndreptar în activitatea cadrelor economice și tehnice în ierarhizarea științifică a valorilor de întrebuințare a produselor respective, ținînd seama de cheltuielile de producție ocazionate.

Deosebirea în ceea ce privește gradul de satisfacere a nevoii sociale la mărfuri echivalente ca valoare poate fi măsurată, în principiu, luîndu-se ca bază, printre alți indicatori și gradul de **economisire a muncii sociale** ce se obține prin utilizarea produselor respective.

Așezarea la baza stabilirii prețurilor a îmbinării celor două laturi ale mărfii, pornind de la ceea ce reprezintă unitatea lor dialectică în condiții economice concrete, necesită examinarea multilaterală a unor principii care, deși la timpul lor au avut un rol pozitiv, în prezent se cer puse de acord cu cuceririle și ritmul progresului tehnic.

În această privință, considerăm necesară **lărgirea competențelor în stabilirea prețurilor, care potrivit acestui punct de vedere, ar crea posibilitatea,** după părerea noastră, **de a stabili prețurile pe baze științifice legate de cheltuielile de producție, contribuind totodată la elasticizarea actualului sistem de avizare, stabilire și de modificare a prețurilor.**

Stabilirea prețului presupune fără îndoială și stabilirea a priori a calității produsului respectiv. Stabilitatea, după părerea noastră, nu înseamnă menținerea cît mai îndelungată a unui preț pentru un anumit produs, ci ea este în esența sa economică (pozitivă) — concordanța permanentă în timp și în spațiu între calitatea pe baza căreia s-a stabilit prețul produselor și cea la care se execută produsul respectiv. **Stabilitatea prețurilor nu trebuie înțeleasă în mod static, abstract, ci, dimpotrivă, trebuie privită în sens dinamic, concret. Dinamismul ei constă în punerea permanentă de acord a prețului cu modificările care survin în calitatea mărfurilor.**

Împărtășim părerea că principiul stabilității prețurilor poate acționa cu deplină eficiență, fără a exista pericolul rigidității, dacă este conceput în condițiile unui sistem adecvat de modificare și adaptare operativă a prețurilor. Un asemenea sistem ar avea un efect favorabil asupra progresului tehnic însuși.

Pentru aceasta se simte nevoia elaborării unor **criterii de stabilire și modificare a prețurilor** care să faciliteze acest lucru, menite să imprime sistemului de prețuri o capacitate sporită de adaptabilitate și receptivitate la progres.

În acest scop, **considerăm că pentru anumite grupe de produse mai sensibile la progresul tehnic ar trebui introduse prețuri de bază sau prețuri limită (cu marjă inferioară și superioară) pe baza cărora producătorul cu acordul beneficiarului să poată stabili sau modifica prețurile concrete ale produselor în funcție de condițiile tehnice de executare, cu ajutorul unui sistem de adaosuri și scăzăminte.**

O altă condiție a elasticizării actualului sistem de prețuri o constituie **adaptarea principiului unicității prețurilor care urmează să contribuie într-o măsură și mai mare la promovarea cuceririlor tehnico-științifice în economie.** Desigur că este nevoie ca pentru produsele de bază cu pondere ridicată în consumul populației, în special pentru cele alimentare (carnea, pîinea, uleiul, laptele, untul etc.) să se păstreze principiul unicității prețurilor. De altfel, aceste produse sînt

⟶

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

● MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

În luna iunie a.c. în ședințele de colegiu ale ministerului au fost dezbătute : stadiul acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii și aplicarea noului sistem îmbunătățit de salarizare în combinatele și uzinele chimice ; analiza realizării planului de export și măsuri pentru îmbunătățirea calității produselor, mai ales a celor destinate exportului, în vederea creșterii competitivității lor pe piața mondială.

● MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE

În una din ședințele de colegiu ale ministerului a fost analizat stadiul îndeplinirii planului de investiții în primul semestru al acestui an. Totodată s-au analizat și aprobat documentațiile tehnice pentru dezvoltarea unor capacități de producție la Fabrica de produse refractare „Răsăritul“-Brașov, Uzina „Industria sîrmei“ — Cîmpia Turzii și altele.

● MINISTERUL DE CONSTRUCȚII PENTRU INDUSTRIA CHIMICA ȘI RAFINĂRII

O atenție deosebită a fost acordată în cadrul ședințelor de colegiu din luna iunie, analizei stadiului lucrărilor la obiectivele cu termen de punere în funcțiune în semestrul II al acestui an, precum și măsurile ce se impun în vederea recuperării rămînerilor în urmă din primul semestru. Analizîndu-se stadiul acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii în întreprinderile proprii de construcții-montaj, s-a relevat necesitatea intensificării colaborării cu proiectanții la elaborarea soluțiilor constructive, perfecționării activității sectoarelor de concepție din unități, extinderii mecanizării lucrărilor, organizării și folosirii judicioase a forței de muncă, îmbunătățirii calității lucrărilor executate, reducerii consumului de manoperă pe șantiere etc.

REFLECȚII

MAI BINE MAI TÎRZIU...

acad. Grigore C. MOISIL

ARTICOLUL ACESTA apare cu mare întîrziere. E vina revistei? Nu. L-a publicat imediat. E vina autorului? Nu, l-a scris la timp! Atunci? E foarte greu cînd nu poți să dai vina pe nimeni. Trebuie să-ți pui cenușă în cap. Dar tot ai o soluție. Ce te faci cînd n-ai motive să-ți pui cenușă în cap?

S-au îngrămădit mai multe evenimente. Autorul a scris despre ele. Toate erau urgente. Deci vorbim azi despre ce s-a întîmplat de la 11—14 iunie.

În aceste zile mai multe institute de cercetări economice au ținut ședințe în cinstea lui 23 August. În dimineața de 11 iunie a început sesiunea sa Institutul de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România. Consfătuirea avea o temă foarte precisă „Teorii și modele ale creșterii economice în socialism". În aceeași dimineață a început sesiunea festivă a Institutului central de cercetări agricole, Institutul de cercetări pentru economia agrară. Deși tematica nu era anunțată pe copertă, nu e greu de bănuit ce constituia legătura intimă a comunicărilor. În după amiaza aceleiași zile au început lucrările celei de-a șaptea Consfătuiri științifice a Direcției Centrale de Statistică, masivă manifestare care a durat patru zile, în patru secții, dintre care una cu patru subsecții.

Mi-am amintit că nu sînt decît puține săptămîni de cînd o altă manifestare științifică impunătoare, pe teme economice, a avut loc la Centrul de calcul economic și cibernetică economică.

E ceva comun între aceste sesiuni științifice și ceea ce e comun între ele e tocmai ceea ce e comun între ele și mine.

În ultimii vreo zece ani, în Republica Socialistă România se consolidează o colaborare între economiști, ingineri și matematicieni, colaborare care face ca această importantă preocupare omenească, studiul fenomenelor economice, să capete nu o haină nouă, ci o structură nouă.

Acest fenomen de matematizare a disciplinelor sociale e caracteristic vremii noastre, cu toate că are strămoși. Însemnarea pe răboj sau în registre contabile a adus la acea formă atît de elegantă de îmbinare a logicii lui Aristot cu studiul operațiilor aritmetice, numită contabilitate. Italienescul „ragioneria" indică mai just ideea mea, de a strînge la un loc ideea de **a raționa și cea de a ține conturi. Și în românește avem cuvinte vecine: a socoti, a te socoti, a fi un om cu socoteală. Nemțescul „Buchhandlung" — mînuirea registrelor, nu dă loc la aceeași îmbinare de idei.**

O altă încercare de a introduce matematica în studiul fenomenelor sociale ne aparține nouă, celor de pe aici, lui Spiru Haret, care a numit-o mecanică socială.

Hulită a fost econometria, dar povara de care n-a reușit să se scape nu e aceea că a fost hulită. E ceva mai adînc, mai constituțional: dragostea econometriștilor de a se ocupa de fenomenele mari, foarte mari. Niciodată n-am înțeles dacă curbele ce le găsesc în cărțile de econometrie, date de teorie, au fost cumva comparate cu cele pe care ni le dă statistica fenomenelor economice naturale. Dar, că există o Economie matematică, alta decît vechea econometrie, e un fapt incontestabil. Și tot incontestabil e că aceasta e controlată de experiență, e întrebuințată în practică.

Programarea lineară și nelineară, patratică și convexă, neconvexă, stochastică, dinamică, teoria stocurilor și a inventarului, teoria așteptării, metode de organizare secvențială, cum sînt metoda PERT și metoda drumului critic, iată teorii care se întrebuințează de economiști și de ingineri, se studiază de matematicieni și le calculează calculatorul. Toate manifestările de care am vorbit sînt dovada unei strînse colaborări între economiști, tehnologi, matematicieni.

Acum vreo zece ani, Direcția Centrală de Statistică a luat o atitudine fermă în favoarea utilizării potențialului matematic pentru ridicarea nivelului statistic la noi. Matematicienii, toți matematicienii au sprijinit cu entuziasm această idee. Școala românească de probabiliști a dat contribuția ei, în timp ce algebriștii și ciberneticienii Institutului de matematici al Academiei și Facultății de matematici a Universității, precum și foștii lor elevi care lucrau la calculatoarele electronice CIFA, au abordat de pe atunci problemele ce se chemau pe atunci probleme de cercetare operațională.

Revista „Viața economică", de la apariția sa, a susținut această mișcare.

Azi bilanțul nu se poate face într-un articol de revistă. **Dar merită să subliniem, la sărbătorirea celor 25 de ani, că colaborarea între economiști, ingineri, matematicieni și calculatoare e unul din punctele ce merită să fie inscrise printre realizări.**

---

influențate în mod indirect și ceva mai lent de progresul tehnic comparativ cu alte industrii.

Unicitatea prețurilor înțeleasă și aplicată în mod mecanic devine o frînă însă pentru progresul tehnic la unele produse, care prin însăși natura lor sînt susceptibile de schimbări și perfecționări tehnice rapide și eficiente. Este vorba de unele produse ale industriei constructoare de mașini, electrotehnicii, chimiei etc.

• *Indici de prețuri cu structură variabilă*

PROCESUL de înlocuire a produselor vechi cu cele noi nu trebuie să fie analizat numai în sfera circulației, ci el trebuie examinat și în legătură cu acei factori de producție și consum care produc, respectiv absorb necontenit valorile de întrebuințare create în mod social în cadrul producției și consumate, în principal, în mod individual, în limita salariului încasat în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse.

Ca producători, consumatorii colectivi sau individuali sînt direct interesați ca veniturile producției și respectiv salariile să fie cît mai ridicate, productivitatea muncii să fie cît mai mare, ceea ce nu se poate concepe fără introducerea progresului tehnic în producție, prin sporirea receptivității la tot ce este nou și eficient din punct de vedere economic.

Realizînd un cîștig, în conformitate cu calitatea și cantitatea muncii sale, aplicîndu-se pe deplin principiul cointeresării materiale și progresul tehnic, producătorul apare pe piață ca consumator cu dorințe și posibilități de a achiziționa un produs bun la un preț adecvat. Dorința consumatorului nu se poate realiza cînd prețul produsului solicitat de el este prea mare, în comparație cu perfecționările și productivitatea muncii care au stat la baza veniturilor sale. În cazul cînd prețul este prea scăzut se înregistrează o penurie de produse pe piață. Cînd lucrătorii au cîștigat corespunzător în procesul de producție, înseamnă că și-au creat condițiile materiale atît ale posibilităților de achiziționare cît și ale existenței produsului pe piață, realizîndu-se în felul acesta, prin intermediul prețului, identificarea deplină a celor două calități de producător și consumator, precum și unitatea dialectică a valorii și valorii de întrebuințare a mărfurilor. În acest fel, prețul asigură un echilibru între producție și consum, ținînd seama de progresul tehnic și totodată se încadrează în sistemul existent de prețuri.

Opiniile și propunerile formulate mai sus cu privire la îmbunătățirea sistemului de stabilire și modificare a prețurilor vor da rezultatele scontate numai dacă acestea vor fi însoțite de **elaborarea unor indici de urmărire a nivelului de prețuri și schimbării structurii producției.**

Desigur că, acordarea unui asemenea rol prețurilor și o elasticizare a acestora care să stimuleze introducerea nestînjenită a progresului tehnic, în cadrul economiei socialiste cînd la baza activității economice productive stă principiul gestiunii proprii, presupune intensificarea și perfecționarea activității de urmărire și analiză a evoluției acestor factori, a influențelor lor.

Înregistrarea și analiza evoluției prețurilor și a schimbării structurii producției trebuie făcută în totalitate pe baze științifice cu instrumente eficiente și operative. **Asemenea instrumente,** după cum arată și experiența altor țări în acest domeniu, **sînt indicii de prețuri cu structură variabilă și balanța legăturilor dintre ramuri,** ale căror principii metodologice au început să fie elaborate și în țara noastră.

Marcel VOICA
Gheorghe ZAMAN

Cît ne costă... costurile de producție

OSCILAȚII ÎN NIVELUL CHELTUIELILOR MATERIALE

ÎN VASTUL program de dezvoltare a economiei naționale prevăzut în proiectul de Directive, se pune un accent deosebit pe ridicarea pe o treaptă mai înaltă a eficienței economice. **„Creșterea permanentă a eficienței economice, factor hotărîtor al dinamismului economic — se subliniază în proiectul de Directive — trebuie să stea la baza întregii activități economice. Este necesar ca în toate ramurile și întreprinderile să fie accelerată viteza de rotație a fondurilor materiale și bănești, să se intensifice preocuparea pentru folosirea cu maximum de randament a mijloacelor de producție, pentru economisirea fondurilor materiale, reducerea prețului de cost și creșterea rentabilității".**

Ponderea cea mai mare în structura prețului de cost pe articole de calculație din întreprinderile industriei ușoare — circa 70—75% — o au materiile prime și materiale. Plecînd de la acest considerent, marea majoritate a întreprinderilor din această ramură se preocupă și iau măsuri pentru reducerea normelor de consum — principalul factor de economisire a materiilor prime și a materialelor și de micșorare sistematică a cheltuielilor de producție. Această acțiune are numeroase implicații economice favorabile: pe de o parte, printr-o gospodărire judicioasă se poate realiza din aceeași cantitate de materie primă mai multe produse; micșorîndu-se costurile de producție, ca urmare directă a reducerii normelor de consum, se pot obține economii substanțiale peste plan și spori astfel acumulările statului.

Pe baza micșorării normelor de consum s-au economisit importante cantități de materii prime și materiale, fapt ce s-a reflectat pozitiv în scăderea prețului de cost (vezi tabelul):

Așadar, **din volumul de economii peste plan la cheltuielile materiale de 27,7 mil. lei obținut în primul trimestru, aproape 23 milioane lei au provenit din reducerea normelor de consum.** Singura excepție a făcut Direcția generală a industriei tricotaje care, datorită realizării unor sortimente noi, folosind materiale înlocuitoare mai scumpe, a înregistrat o depășire a cheltuielilor materiale planificate cu 503 mii lei.

REALIZĂRILE obținute sînt îndeosebi rezultatul unei preocupări mai susținute pentru îmbunătățirea organizării producției, introducerea unor tehnologii eficiente, gospodărirea mai judicioasă a materiilor prime și materialelor.

• **Îmbunătățirea organizării producției.** — La **Întreprinderea Tehnica Textilă-București,** de exemplu, prin îmbunătățirea depozitării și transportului canetelor, prin intensificarea controlului asupra modului de executare a formatelor din preparația țesătoriei, cît și prin instruirea muncitorilor din secția preparație privind modul de executare a nodului la firele rupte, norma de consum de fire de bumbac pentru țesături a fost micșorată cu 2,8%, rezultînd o economie globală de 12,4 tone fire.

Măsurile luate pe linia mai bunei organizări a producției, s-au dovedit fructuoase și în multe alte întreprinderi. La Fabrica de încălțăminte „Agnita", de exemplu, prin folosirea metodei de croire combinată a numerelor mari cu cele mici, s-a obținut o reducere a normei de consum de piei fețe pentru încălțăminte de femei cu 7%, economisindu-se astfel 1753 m.p.

• **Introducerea unor tehnologii moderne.** — Înlăturarea metodelor clasice și promovarea unor tehnologii moderne, în urma efectuării de studii și experimentării prealabile, au creat premise favorabile folosirii cu eficiență sporită a materiilor prime și a materialelor. **La Fabrica „Metalul roșu"** din Cluj, de pildă, în urma turnării pieselor în coji de bachelită și a formării pe mașini pneumatice, adaosurile de prelucrare, precum și rebuturile au fost diminuate substanțial, obținîndu-se numai în primul trimestru al anului, o economie de 16,8 tone de metal. De asemenea, datorită introducerii unui nou proces tehnologic de confecționare a încălțămintei tip „Romarta", **la Fabrica „Arta" din Oradea,** norma de consum la pielea de box s-a redus cu 17%.

NU ÎNCAPE îndoială însă că în domeniul introducerii unor procedee tehnologice moderne, și, în general, în promovarea progresului tehnic, **posibilitățile n-au fost nici pe departe epuizate.** Fructificarea mai largă a acestor posibilități este legată nu numai de sporirea preocupărilor specialiștilor din întreprinderi în aceste domenii, dar și de dotarea cu o serie de aparate de măsură și control pentru unele utilaje și agregate. Lipsa acestora influențează negativ în unele locuri — așa cum s-a întîmplat la **Întreprinderea integrată de pielărie din Cluj** (care, în general, obține rezultate pozitive pe linia reducerii cheltuielilor materiale) — acțiunea de micșorare a normelor de consum și, implicit, gospodărirea mai bună a materiilor prime. Aici, lipsa unor aparate de mă-

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU
Ministerul Industriei Ușoare

(Continuare în pag. 14)

— mii lei —

Direcția generală industrială	Economiile peste plan obținute la totalul cheltuielilor materiale	Din care datorită reducerii normelor de consum
Total M.I.U.	27 732	22 880
din care:		
Bumbac	1 140	1 228
In — Cînepă	1 087	1 669
Lînă — Mătase	3 411	815
Tricotaje	+ 503	906
Confecții	12 972	11 026
Pielărie — Încălțăminte	4 642	3 484
Cauciuc — Mase Plastice	1 983	993
Sticlă Ceramică Fină	1 119	821
Art. Casnice — Utilaje și Piese de Schimb	1 881	1 938

BILANȚ LA A XXV-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII ȚĂRII

MUTAȚII ÎN STRUCTURA SOCIO-PROFESIONALĂ A POPULAȚIEI

Ultimul pătrar al veacului nostru s-a înscris în istoria societății românești prin profunde prefaceri care au modificat structural configurația politică-socială și economică a României. Sub conducerea partidului, poporul român, lichidind vechile relații de producție, a construit o societate nouă, fără exploatare, a făurit o economie prosperă, a asigurat avîntul nestăvilit al forțelor de producție. Aceste realizări, obținute într-o perioadă de timp relativ scurtă, nu puteau fi concepute decît în cadrul politicii ferme de industrializare socialistă, de dezvoltare și modernizare a agriculturii, de ridicare a nivelului de viață și cultură a maselor.

Dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei românești, în condițiile creării și consolidării relațiilor de producție socialiste a produs, după cum era și firesc, prefaceri adînci și în peisajul social al României contemporane. EA A DETERMINAT DEPLASĂRI SEMNIFICATIVE ÎN STRUCTURA SOCIALĂ A POPULAȚIEI, ÎN GRADUL DE OCUPARE ȘI ÎN STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE ÎN SFERELE PRODUCȚIEI MATERIALE ȘI ÎN DIFERITE RAMURI, ÎN CONFIGURAȚIA EI PROFESIONALĂ.

În cele ce urmează autorul își propune să înfățișeze cîteva din cele mai edificatoare modificări, înregistrate în anii construcției socialiste, în structura populației, modificări care au avut profunde rezonanțe economice și sociale.

dr. Mircea BULGARU

director general adjunct
al Direcției Centrale de Statistică

O SCURTĂ PRIVIRE asupra situației demografice a României — problemă de o deosebită însemnătate politică și social-economică — ne arată că în ultimele două decenii populația României a crescut în ritmuri diferite, manifestînd o tendință de reducere continuă în perioada 1957 și 1966 și o accelerare a ritmului de creștere în ultimii doi ani. Ca urmare a redresării natalității, în prezent se poate consemna faptul că la fiecare minut se naște un cetățean al patriei noastre. În aceste condiții ne îndreptăm cu pași repezi spre cifra rotundă de 20 milioane de locuitori, pe care o vom atinge probabil în cursul acestui an. Așa cum rezultă din datele ultimului recensămînt, după numărul populației, România ocupă locul al 9-lea în rîndul țărilor europene și locul al 5-lea printre cele 14 țări socialiste. În anii de după război se manifestă o tendință de echilibrare a populației pe sexe, în sensul că numărul femeilor, ce depășește pe cel al bărbaților în populația totală a țării, scade de la jumătate de milion la circa 390 mii în ultimul an.

Crearea și dezvoltarea relațiilor de producție socialiste în toate ramurile economiei naționale prin naționalizarea principalelor mijloace de producție și transformarea socialistă a agriculturii, generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie — proces complex și de durată — a determinat modificări importante în structura socială a populației. Din totalul populației active, majoritatea covîrșitoare, reprezentînd peste 9/10, lucrează astăzi în sectorul socialist al economiei. Ca urmare, structura socială a populației țării, lipsită de clasele exploatatoare ca și de mica producție de mărfuri din agricultură, cunoaște astăzi următoarea configurație: **muncitori — 39,9%; țărani cooperatori 38,6%; țărani individuali 5,2%; intelectuali și funcționari — 12,3%; meseriași 3,2%.**

Fluxuri migratorii între sferele și ramurile producției materiale

DINAMICA POPULAȚIEI ocupate pe sfere de activitate și ramuri ale economiei naționale în anii construcției socialiste a fost puternic influențată prin industrializarea socialistă a țării, prin avîntul vertiginos al tuturor ramurilor producție materiale. (vezi tabelul).

După cum reiese din datele tabelului, s-au produs o serie de modificări în distribuirea populației ocupate pe sfere de activitate. Ponderea covîrșitoare a populației (88,4) este ocupată în sfera producției materiale și numai 11,6 în sfera neproductivă, fenomen ce apare logic dată fiind însemnătatea hotărîtoare pe care o are munca în sfera bunurilor materiale.

Trebuie menționat totodată că în această perioadă ritmul de creștere al populației ocupate în sfera neproductivă a fost mult mai accentuat (85%) decît în sfera producției materiale (12%), ceea ce corespunde unor necesități complexe ale dezvoltării economiei naționale, particularităților înseși ale procesului de industrializare în contextul economiei moderne. Promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei este nemijlocit legată de creșterea gradului de instruire a populației, de asigurarea unei forțe de muncă calificată, cu un înalt nivel de pregătire tehnică, ceea ce impune dezvoltarea învățămîntului de toate gradele și a învățămîntului tehnic în special. Totodată, ridicarea continuă a nivelului de trai material și cultural al populației impune extinderea instituțiilor de cultură, artă, a instituțiilor medicale a rețelei de deservire a populației, transport etc., ceea ce imprimă o anumită tendință de creștere mai rapidă a forței de muncă ocupată în sfera neproductivă.

Toate acestea s-au concretizat în creșterea ponderii populației ocupate în sfera neproductivă de la 7,4% la 11,7% din totalul populației, paralel cu scăderea corespunzătoare a sferei productive.

Dezvoltarea simțitoare a industriei și mecanizarea proceselor de muncă din agricultură, creșterea productivității muncii în această ramură au condus la puternice fluxuri migratorii între sat-oraș și la modificări importante în structura populației ocupate pe ramuri ale economiei naționale, îndeosebi în raportul dintre populația agricolă și cea ocupată în celelalte ramuri ale economiei naționale. În perioada 1950—1968 ponderea persoanelor care lucrează în ramurile neagricole în totalul populației ocupate a crescut de la 25,9% la 47,2%, iar cea a populației ocupate în agricultură s-a redus de la 74,1% la 52,8%.

Profunde semnificații social-economice

ACESTE MODIFICĂRI în structura populației au avut multiple consecințe cu profunde semnificații social-economice.

Creșterea numărului și a ponderii celor ce lucrează în industrie a dus la o valorificare superioară a resurselor naturale și utilizarea resurselor de muncă, imprimînd astfel un ritm rapid de creștere a productivității muncii sociale, creșterii rolului industriei la crearea produsului social total și a venitului național.

În anul 1968, față de 1950, produsul social creat în industrie a crescut de 8,4 ori, iar produsul net de 9,9 ori, modificînd astfel ponderea acestei ramuri în venitul național de la 30,8% în 1938 la 53,6% în 1968. În aceeași perioadă ponderea agriculturii și silviculturii s-a redus de la 38,5% la 26,3%, în condițiile sporirii simțitoare a volumului absolut al venitului național creat în această ramură.

Modificări de structură a forței de muncă pe ramuri s-au produs și în profil teritorial, în funcție de venitul și gradul de dezvoltare a județelor țării.

Repartizarea rațională a forțelor de producție pe cuprinsul țării, dezvoltarea armonioasă a regiunilor și zonelor acționează și în direcția micșorării diferențelor existente în profil teritorial, în ceea ce privește raportul dintre populația ocupată în ramurile neagricole și în agricultură. Dar acesta este un proces de durată, influențat de o multitudine de factori naturali și social-istorici.

În prezent, în funcție de gradul de industrializare, deosebim județe cu o pondere relativ ridicată a populației ocupată în ramurile neagricole și în primul rînd în industrie, cum sînt: Brașov, Hunedoara, Sibiu, Prahova, și altele cu o pondere redusă: Botoșani, Sălaj, Teleorman, Ialomița etc.

Modificările în structura economică a țării duc la o redistribuire accentuată a populației pe categorii sociale, prin trecerea unui număr însemnat de persoane ocupate în agricultura cooperatistă și individuală, în rîndul salariaților.

În ultimul an numărul de salariați din economia națională a ajuns la aproape

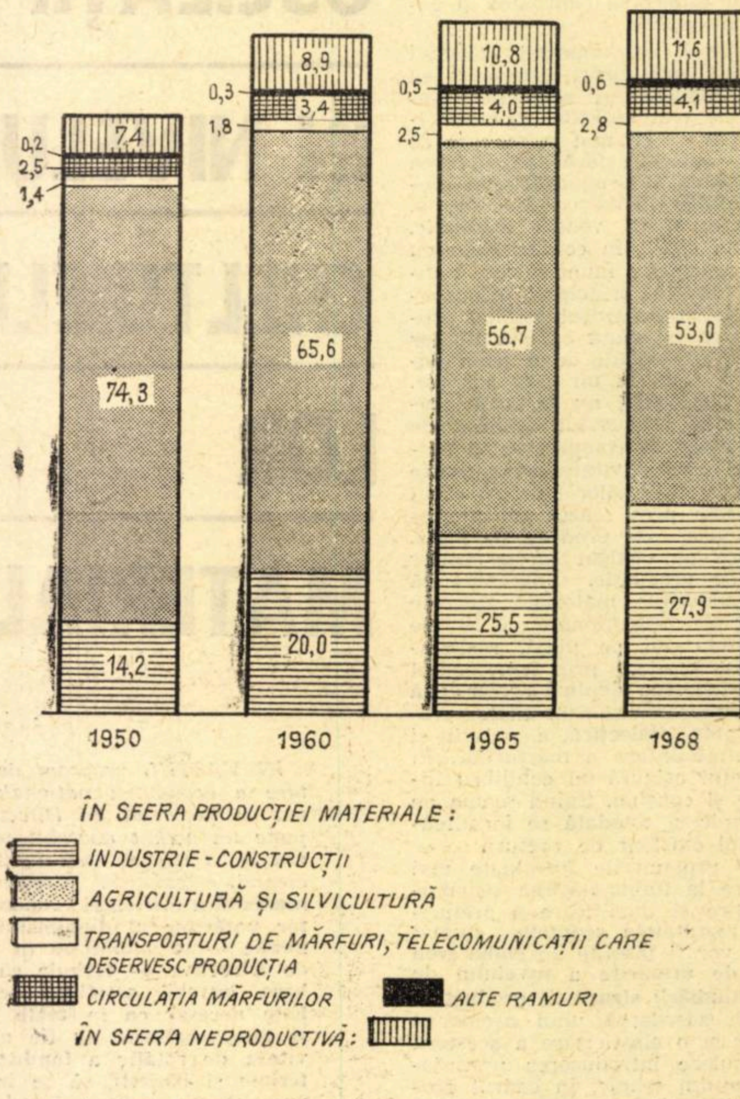

Populația ocupată pe sfere și ramuri ale economiei naționale în perioada 1950—1968 (%)

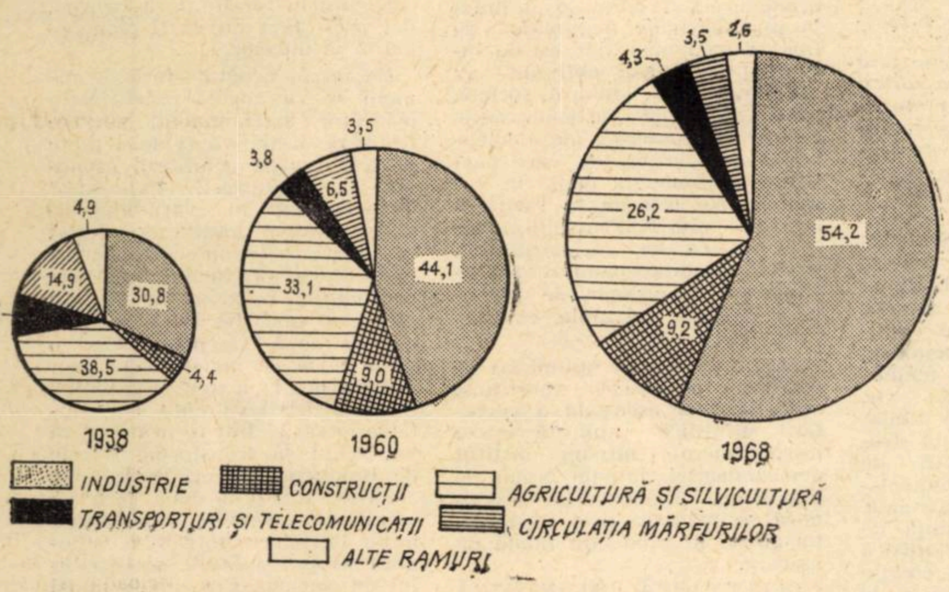

Dinamica venitului național în perioada 1938—1968 (%)

4,8 milioane persoane, cu peste 2,6 milioane mai mult decît în 1950 și cu aproape o jumătate de milion față de 1965. Aceasta a condus evident la creșterea ponderii populației salariate în totalul populației ocupate de la 24,6% în 1950 la 44% în 1965 și la 47,7% în ultimul an.

În perioada 1960—1966 creșterea medie anuală a numărului de salariați a fost de 207,9 mii din care 109 mii în industrie și construcții. Creșterea numărului de salariați s-a realizat prin încadrarea în rîndul acestora a unei părți din sporul populației apte de muncă, încadrarea în muncă a absolvenților din învățămîntul profesional, mediu și superior, precum și prin atragerea unui număr important de brațe de muncă din agricultura cooperatistă și individuală.

De exemplu, în ultimii 10 ani în ramurile economiei naționale au fost angajate pentru prima dată ca salariați peste 1,2 milioane persoane din mediul rural, ceea ce înseamnă o creștere de circa 120 mii persoane anual.

Industrializarea socialistă a țării și, pe această temelie sigură, dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor economiei naționale au determinat creșterea numerică accelerată a clasei muncitoare, întărirea rolului ei conducător în viața economică și politică a țării. Numărul muncitorilor a crescut mai rapid decît cel al salariaților, asigurîndu-se totodată o creștere superioară a acestora în regiunile mai slab dezvoltate în trecut, cît și în ramurile de bază ale economiei și ale industriei.

O nouă configurație profesională

SCHIMBAREA BAZEI TEHNICE a producției ca urmare a pătrunderii progresului tehnic în toate ramurile a modificat structura populației pe ocupații ca și configurația ei profesională. **Aceste schimbări se caracterizează prin creșterea mai rapidă a muncitorilor cu profesii specifice ramurilor de bază și scăderea ponderii muncitorilor cu profesii manuale; apariția de profesii noi, adîncirea specializării profesionale ca urmare a introducerii tehnicii moderne; dispariția unor profesii legate de folosirea mijloacelor tehnice și proceselor tehnologice depășite.**

În perioada 1956—1966 s-au înregistrat creșteri la aproape toate categoriile de ocupații, cu excepția agricultorilor și a celor ce efectuează lucrări de secretariat și care lucrează în administrație. Ca urmare a ritmurilor înalte de dezvoltare a ramurilor industriale, cum era și firesc, cele mai substanțiale creșteri s-au înregistrat la categoriile de ocupații specifice muncitorilor din industrie și anume: industria chimică, industria hîrtiei și celulozei de aproape 2,8 ori, industria petrolului și a gazelor de 1,9 ori, extracția și prelucrarea cărbunelui și minereurilor de aproape 1,6 ori, industria sticlei, porțelanului și faianței de aproape 1,8 ori. Numărul persoanelor avînd ocupații specifice muncitorilor din construcții și din transporturi și telecomunicații a crescut de peste 2 ori.

Totodată promovarea mecanizării și automatizării a dus la apariția unor profesii noi și în celelalte ramuri ale producției materiale: agricultură, construcții, transporturi etc.

Paralel cu apariția unor profesii noi în rîndul muncitorilor, dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale a necesitat sporirea, atît a numărului de ingineri, cît și lărgirea structurii profesionale a cadrelor cu pregătire superioară, în conformitate cu diversitatea activităților impuse de evoluția economiei naționale. Sporuri deosebite față de perioada antebelică au înregistrat o serie de specialități specifice acelor ramuri care au cunoscut o puternică dezvoltare în anii construcției socialiste; structura profesională s-a îmbogățit cu profesii legate de automatică, electronică, radiotehnică etc.

Față de 1930, numărul total al inginerilor crescuse în 1956 de 5,2 ori, al inginerilor în metalurgie de 8,4 ori, al inginerilor mecanici, constructori energeticieni electrotehnici și în telecomunicații de 10 ori, al chimiștilor de 3,2 ori, al agronomilor de 16,2 ori etc. Numărul inginerilor și arhitecților a sporit în continuare față de 1956 cu 81,1%.

Formarea în continuare de cadre de specialiști — ingineri și tehnicieni — avînd profesii diverse, dintre care unele necunoscute în trecut, se oglindește și în creșterea deosebită a ponderii numărului de ingineri și tehnicieni în ramurile cheie ale industriei. Ponderea cea mai mare o dețin cadrele din industria metalurgică, constructoare de mașini, chimie.

Pentru asigurarea extinderii și introducerii rapide a progresului tehnic și creșterii complexității proceselor de producție s-a pus un accent deosebit pe creșterea calificării muncitorilor. În ultimii 8 ani, numărul muncitorilor calificați a crescut pe întreaga economie cu 40%, iar în industria republicană cu 54%, în timp ce numărul total al tehnicienilor și maiștrilor a rămas aproape neschimbat.

Creșteri sensibile s-au înregistrat și la alte categorii de ocupații proprii sferei neproductive, dar absolut necesare unei economii în continuă dezvoltare. Astfel, personalul medico-sanitar, de asistență socială și cultură fizică a crescut față de 1956 cu 90,6%, personalul didactic cu 52,6%, personalul cu funcții economice și de evidență cu 50,4%.

În agricultură, deși numărul agricultorilor pentru cultura mare a scăzut de la 6,8 milioane la 4,9 milioane, se profilează dezvoltarea ocupațiilor legate de o agricultură intensivă, complexă. Astfel, numărul legumicultorilor, floricultorilor crește de la 19 mii la 117 mii, al pomicultorilor-viticultorilor de la 40 mii la 83 mii, al tractoriștilor de la 47 mii la 123 mii etc.

Măsurile de dezvoltare a învățămîntului de toate gradele a dus la îmbunătățirea sensibilă a nivelului general de instruire a populației. Astfel, după datele ultimului recensămînt al populației (1966), numărul persoanelor care au absolvit instituții de învățămînt superior a fost de 328 mii, cu 53,6% mai mult față de anul 1956. În anul 1966 numărul persoanelor cu pregătire medie și de cultură generală (absolvenți ai școlilor de cultură generală, școli medii tehnice de specialitate, ai școlii profesionale și de meserii) a crescut de la 1767,7 mii în 1956 la 3421,9 mii persoane, adică aproape de două ori.

Ca urmare, în perioada 1956—1966, greutatea specifică a persoanelor cu studii superioare și medii în totalul populației în vîrstă de 12 ani și peste a crescut de la 6,2% la 13,6%. Conform recensămîntului din 15 martie 1966, din 100 persoane în vîrstă de 12 ani și peste, 2,2 persoane au absolvit o instituție de învățămînt superior, 3,7 persoane au absolvit liceul teoretic, 3,0 persoane școala medie tehnică sau de specialitate, 4,8 școala profesională sau de meserii, 11,0 o școală generală de 8 (7) ani, iar circa 75 aveau ca pregătire cel puțin școala primară.

După datele aceluiași recensămînt, rezultă că 16% din totalul persoanelor active au studii de nivel mediu și superior, această pondere variind în mod simțitor pe ramuri ale economiei naționale. Astfel numărul salariaților cu studii superioare reprezintă în industrie 28,3%, în construcții — 22,0%, în transporturi — 26,9%, în circulația mărfurilor — 30,4%, în învățămînt, cultură și artă — 71,4% și în ocrotirea sănătății — 53,6%.

★

PLANUL CINCINAL care se elaborează pentru perioada 1971—1975, precum și liniile directoare ale dezvoltării economiei pînă în anul 1980 pun în centrul preocupărilor înfăptuirea în ritm susținut a unei economii moderne, bazată pe o industrie puternică și o agricultură înaintată, care să asigure satisfacerea cît mai deplină a cerințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății.

Aceste profunde schimbări în structura economică vor atrage după sine îmbunătățirea în continuare a structurii social-profesionale, a raportului dintre populația ocupată pe sfere de activitate și ramuri ale economiei, ceea ce va duce, în ultimă instanță, la sporirea gradului de folosire a timpului de muncă, a productivității muncii sociale, factor de cea mai mare însemnătate pentru sporirea avuției naționale, pentru apropierea tot mai mult a nivelului de dezvoltare a țării noastre de cel atins de țările avansate din punct de vedere economic.

	1950	1960	1965	1968
Total populație ocupată	100,0	100,0	100,0	100,0
În sfera producției materiale	92,6	91,1	89,2	88,4
Industrie	12,0	15,1	19,2	20.7
Construcții	2,2	4,9	6,3	
Agricultură și silvicultură	74,3	65,6	56,7	53,0
Transport de mărfuri	1,3	1,7	2,3	2,6
Circulația mărfurilor	2,5	3,4	4,0	
Celelalte ramuri	0,3	0,4	0,7	0,8
În sfera neproductivă	7,4	8,9	10,8	11,6
din care:				
Învățămînt, cultură și artă	2,3	2,7	3,5	3,7
Gospodării comunale, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive	0,7	1,5	2,1	2,8

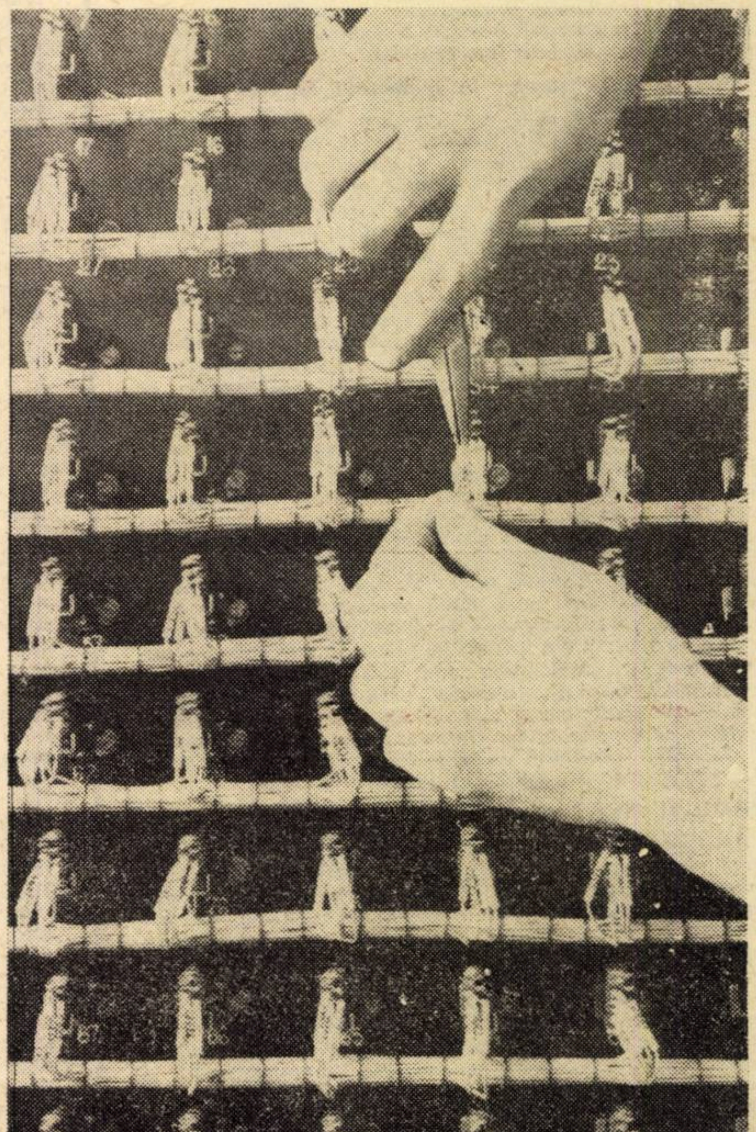

Miini de aur
(Foto: Gh. Vintilă)

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. N. S. STĂNESCU

● Activitatea dv. din ultima vreme s-a concretizat mai ales în domeniul publicisticii economice de actualitate. Este o preferință ?

— Fără îndoială că publicistica economică pe teme de mare actualitate reprezintă pentru mine o preferință deosebită. După opinia mea, actualitatea zilnică pe plan mondial pune în evidență o problematică economică deosebit de importantă pentru o țară sau alta, pentru relațiile internaționale, pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei mondiale. Ce poate fi mai interesant pentru un economist decît să explice o problemă oarecare unui public de cititori interesați ?

● Vă pasionează popularizarea științei ?

— În publicistica la care m-am referit, este vorba, desigur, de popularizarea științei, pe care o înțeleg nu ca pe o vulgarizare, redusă la scheme simplificatoare, a fenomenelor și ideilor, ci ca pe o activitate de mare răspundere ce presupune informarea științifică a unor persoane ce nu sînt neapărat economiști. Dar fiecare articol de acest gen este rodul unor cercetări științifice care în unele cazuri, nu sînt de loc facile, rodul unor generalizări de fenomene noi și contradictorii. De aceea, pasiunea de a împărtăși altora propriile cunoștințe se împletește cu pasiunea de a dobîndi noi cunoștințe economice. Dar popularizarea nu-mi „monopolizează" în mod exclusiv atenția. Articolele din „Lupta de clasă", „Probleme economice", „Viața economică" sînt o mărturie. La acestea se adaugă cartea „Cooperativizarea agriculturii" în țara noastră, apărută în 1957. De asemenea, broșurile scrise în colaborare, apărute în ultimii ani : „Cîți oameni poate hrăni pămîntul ?" —

...paralel cu preocupările „fundamentale"... rămîne pasiunea pentru publicistica economică...

care dezbate problemele demografice mondiale —, și „Aur sau dolari" — o succintă analiză a principalelor etape ale crizei sistemului monetar internațional.

● Aveți ceva pe șantier în momentul de față ?

— Am, în primul rînd, un „șantier" pe care l-aș situa într-o etapă de pregătire pentru „predarea în folosință". Este vorba de cartea „Comerț și dezvoltare" în curs de apariție la Editura politică. Volumul se ocupă de una din cele mai importante probleme ale economiei internaționale contemporane : decalajele economice dintre țările industriale dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Cartea este concepută, pe de o parte, ca o expunere a unor realități ale vieții internaționale, pe de altă parte, ca o reflectare a dialogului, a dezbaterilor teoretice, doctrinare, internaționale în jurul problematicii pe care o pune lumii contemporane existența fenomenului de subdezvoltare economică. Cercetătorul în acest domeniu se lovește de lipsa unor culegeri sistematice și complete de date statistice referitoare la economia internațională. Întîrzierea cu care sosesc în țară anuarele și buletinele statistice constituie o mare frînă. Aș propune editarea unor compendii statistice cu adresă directă, adică la îndemîna economiștilor cercetători ai problemelor științifice. Greutăți pune uneori și procurarea literaturii de specialitate foarte recentă. Totodată, aș menționa dificultățile generate de lipsa de operativitate cu care lucrează editurile, ceea ce face ca de la începutul documentării pe o temă oarecare și pînă la apariția cărții să treacă adeseori 5—6 ani, din care 2—3 petrecuți în editură. Cred că acest fenomen nu este de natură să stimuleze publicarea de studii de amploare, cu atît mai mult cu cît problema rentabilizării activității editoriale este pusă uneori atît de simplist, încît se așteaptă de la o carte științifică, tipărită în 2—3 mii de exemplare, beneficii similare celor asigurate de un roman... polițist, editat în multe mii de exemplare.

● Șantierul viitor ?

— Am început prospectările „geologice" pentru un nou „șantier", lucrînd, deocamdată, la întocmirea bibliografiei și consultarea unor lucrări de bază din respectivul domeniu. Intenția este de a mă ocupa de „Teoria politicii economice", ca o știință a epocii actuale, în care politica economică a statului, bazată pe opțiuni și instrumente bine delimitate, nu se desfășoară la întîmplare, ci cu o exactitate crescîndă în ce privește aprecierea efectelor și implicațiilor măsurilor luate la un moment dat. Sînt abia la început și sînt necesari, probabil, cel puțin încă doi—trei ani. Paralel cu această preocupare „fundamentală" și de perspectivă, rămîn însă pasiunile pentru publicistica economică dedicată strictei actualități, ca și pentru perfecționarea cursurilor predate studenților.

V. E.

DISCUȚII

DIMENSIUNILE ECONOMICE ALE CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

DACĂ EFICIENȚA este criteriul de valoare al cercetării științifice într-un institut departamental, care este criteriul de valoare al unei cercetări științifice într-un institut al Academiei ? Aceasta este „originalitatea", răspunde academicianul Grigore C. Moisil în revista „Viața economică", din 4 aprilie a.c.

Fără a contesta cu nimic cele de mai sus — ba dimpotrivă pentru a urmări comportarea celor două feluri de cercetare științifică în producția de valoare — îmi permit să le supun pe amîndouă raționamentului economic.

MAI ÎNTÎI UNELE SIMPLIFICĂRI PREALABILE. Uneori din grabă sau superficialitate se tratează comercial un concept economic, se construiește explicația teoretică a unui fenomen economic pornind de la tendințele comerciale ale pieței. Or, între teoria economică și economia conjuncturală de piață deosebirea este cam tot atît de mare cît între științele matematice și contabilitatea comercială.

Alte ori întîlnim tendința de a se confunda creația științifică cu nu importă ce altă creație (artistică, literară etc.) și a le aduce laolaltă în valorile de piață. Tînăra vedetă dintr-un film sau bătrînul savant din cercetarea fundamentală nu sînt pentru economie factori obișnuiți de producție ; rezultatele muncii lor nu sînt produse sau mărfuri a căror cantitate și preț se reglează prin jocul cererii și ofertei. Chiar dacă în aparență aportul vedetei se comportă ca un bun de consum ce răspunde unei cereri și oferte măsurabile, unei nevoi solvabile de divertisment în proporție de masă, cercetarea științifică în sensul larg al termenului, creația și aportul savantului, se comportă ca o forță potențială indirectă a producției de valoare, a unei producții necunoscute și imprevizibile în dimensiunile sale economice. Pentru teoria economică sînt categorii diferite.

În sfîrșit, pentru raționamentul de față să separăm cercetarea științifică, considerată ca o categorie istorică (și ne referim la masa cunoștințelor globale de care dispune societatea și căreia îi datorăm o parte din evoluția civilizației) — de cercetarea științifică actuală considerată ca o categorie economică (și căreia îi datorăm o parte din valoarea adăugată, respectiv utilitatea creată prin noul proces al producției). Gradul de calificare al acestei categorii de cercetare apare la sfîrșitul procesului economic și se măsoară prin utilitatea creată față de producția anterioară sau față de alte combinații economice similare.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ APLICATĂ într-un institut departamental sau într-o întreprindere se referă la obiectul sau profilul acelei organizații și urmărește optimizarea producției economice. Sarcina sa este a aplica cunoașterea științifică, de a o pune în practică. Potrivnic aparențelor, ea nu are sarcina maximizării producției tehnice decît în măsura în care o conduce spre optimizarea economică, cele două categorii nefiind identice.

Este cazul să subliniez că nu întotdeauna maximizarea tehnică a producției unei valori fizice a unor produse seamănă cu optimizarea economică a producției de bunuri, tot așa cum logica tehnică nu coincide întocmai cu logica economică. Legea valențelor din chimie nu seamănă cu legea randamentelor neproporționale din agricultură și nici aceasta la rîndul ei nu se confundă cu legea randamentului optim din producția economică. Un metru pătrat sau un hectar de teren din mijlocul Bărăganului nu seamănă din punct de vedere economic cu un metru pătrat sau hectar de teren din mijlocul Bucureștiului nici astăzi și nici peste un secol — chiar dacă au caracteristici tehnice egale. Economic, se deosebesc prin rolul și aportul diferit pe care-l aduc în producția economică de valoare.

Repet deci, cercetarea științifică aplicată are drept obiectiv căutarea limitelor tehnologice, obținerea modelului în care randamentul unui element al producției se poate combina cu randamentul altora și apoi cu cererea solvabilă, determinînd pentru un moment sau pentru o perioadă de plan dată limitele economice optime ale combinației întregi, altfel spus limitele maxime ale producției în valoare.

Unde apare această optimizare economică ? Teoretic o întîlnim la punctul unde maximum de bunuri economice (iar nu de lucruri fizice) sînt obținute cu minimum de muncă socială, luînd în calcul particularitățile tehnice și economice ale elementelor, ale variabilelor, care participă la producția totală în valoare. Ne referim la raritatea acestora, pluralitatea utilizărilor și puterea lor de substituire, gradul de complementaritate, intensitatea și ordinea de urgență a nevoilor solvabile, elasticitatea lor.

Studierea acestei optimizări economice pe obiect constituie, cred, sarcina esențială a cercetării științifice aplicată într-o întreprindere, într-un institut departamental, într-un organ de planificare. Eficiența sa economică se măsoară prin contribuția adusă în producția finală de valoare.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ FUNDAMENTALĂ, respectiv într-un institut al Academiei, ocupă un alt loc în fața teoriei economice. Creația, aportul ei, nu poate fi evaluată în valori economice, nu apare „în prealabil" ci „ulterior" optimizării economice. Dar să reluăm fenomenul economic de la punctul său optim. În teorie, optimizarea producției economice, așa cum s-a arătat mai sus, tinde spre o echilibrare completă a economiei (a întreprinderii, a tuturor întreprinderilor din aceeași categorie, apoi a ramurilor și a economiei). În acest model, în care forțele de producție sînt valorificate la cel mai înalt nivel — inclusiv în relațiile cu piața mondială —, se atinge, se realizează un echilibru economic.

Ce se întîmplă mai departe ? Cum se realizează ieșirea din acest echilibru, accelerarea dinamicii economice ?

Ruptura echilibrului economic o poate aduce numai introducerea unei idei noi de producție în mecanismul economic, idee cu adevărat originală. Puțin ne interesează în cazul de față funcția sau personalitatea celui care introduce în circuitul economic această idee nouă. Activitatea lui, rațională în detalii, ne apare arațională de la un punct încolo, desprinsă de raționalitatea hedonistă, de cea a vreunui „homo oeconomicus" al autorilor clasici din istoria doctrinelor economice. Mobilul activității lui nu-l constituie satisfacerea optimă a nevoilor proprii. Spre deosebire de omul obișnuit și care are conștiința unităților marginale, pe care le mînuiește — acest întreprinzător are mai degrabă conștiința valorilor globale. În schimb ne apare înzestrat cu energia ce-l împinge la acțiune, cu voința de a ignora eventualele opoziții gregare și o înaltă libertate de spirit, depășind cu mult exigențele vieții obișnuite. Scopul său nu este atît căutarea valorilor economice imediate, cît căutarea unei valori într-un sens universal. Aceasta nu înseamnă că evaluările lui de perspectivă nu sînt riguroase ; dimpotrivă, sînt mai riguroase decît cele cu care sîntem obișnuiți să lucrăm, dar acest fapt nu va fi recunoscut decît ulterior.

Pe ce căi nebătute încă de nimeni se va angaja acest întreprinzător, acest individ sau colectiv de inițiativă și de acțiune pentru a rupe echilibrul economic al optimizării existente ? Transformînd în „variabile" limitele optime „date" ale ofertei și cererii, acționînd atît asupra elementelor producției sau ale consumului, realizînd fie un bun economic nou, fie introducînd o metodă nouă, fie descoperind o sursă nouă de materii (sau proprietăți noi la materii existente), fie modificînd volumul sau calitatea cererii. Într-o primă fază va trebui să transforme forțele de producție potențiale în forțe cinetice. Într-o a doua fază va „produce" cererea, amenajînd masa nevoilor solvabile, acționînd asupra calității potențialului de consum. Consumatorul își pierde autonomia de voință, nevoile lui îi sînt interpretate. Într-o a treia fază (împărțirea în faze ca și cronologia acestora sînt convenționale) va realiza întîlnirea între produsele noi și nevoile — întotdeauna străvechi prin originea lor — recent amenajate. În acest fel se rupe echilibrul optim anterior, teoretic deci, prin introducerea unei idei noi în producția economică. Nu ne interesează deocamdată ce se întîmplă mai departe și cum se va comporta mecanismul economic. În mod necesar, întreprinderile similare și prin ele întreaga economie sînt nevoite treptat să se alinieze, să se optimizeze la o nouă treaptă, la o nouă stare de echilibru.

ROLUL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE FUNDAMENTALE apare însă esențial de data aceasta.

Trebuie să subliniem că personajul economic de mai sus nu este un inventator, un savant, sau un institut de cercetări. Este adevărat, el introduce în producția de valoare o invenție, o idee originală, dar o idee produsă în altă parte, de altcineva, ascultînd de o altă raționalitate.

Este adevărat că orice noutate în general și orice noutate științifică în particular, deșteaptă spiritul producătorului, îi lărgește orizontul, îi dezvoltă gîndirea, îi sporește exactitatea în evaluări și-i pune pe prim plan valorile de ordin material.

La originea accelerării dinamicii unei economii, se află invenția originală adusă de cercetarea fundamentală. Descoperitorii Americii nu ar fi căutat drumul comercial al produselor coloniale spre apus dacă înaintea lor savanții Evului mediu, nu ar fi fost convinși că pămîntul este rotund.

Dacă ar trebui schițată o concluzie provizorie, ar trebui spus că cercetarea fundamentală, cel mai puternic stimulent al creației de valori materiale, nu se află de la început în sfera producției de valori economice. Răspunderea introducerii sau neintroducerii ideii originale în circuitul economic aparține celui care conduce producția materială. Prin urmare cercetarea fundamentală — care poate, astăzi sau mai tîrziu, deveni în parte sau integral, un factor al producției materiale — nu poate fi tratată ca o producție de marfă.

Teoretic, beneficiul economic obținut prin introducerea, și pe durata menținerii ca atare a unei idei noi în producție, nu-i este imputabil celui care a introdus-o în economie, nu este integral imputabil nici autorilor cercetării științifice care au făcut posibilă declanșarea activității noi. La restabilirea unui nou echilibru economic, pe o altă treaptă, beneficiul obținut anterior ar trebui să dispară.

În schimb, invenția și în general rezultatul cercetării științifice își păstrează integral pentru societate întreaga ei valoare, intrînd în domeniul public, în această bogăție imaterială pe care omenirea și-a acumulat-o pe contul ei propriu de-a lungul istoriei.

Victor IONESCU

FIȘE

■ Revista VESTNIK STATISTIKI publică în nr. 5/1969 articolul **K voprosu ob ekonomiceskoj suscinosti i iscislenii narodnohozeaistvennîh poteri** (Referitor la esența economică și calcularea pierderilor pe economia națională.

Referindu-se la factorii care determină pierderile, autorul evidențiază două grupe: în prima sînt incluse cauzele externe, determinate de existența imperialismului și care fac ca în mod obiectiv planurile economice să nu fie adoptate conform indicatorilor ce decurg din calculele de eficiență, ci din considerentele determinate de întrecerea dintre cele două sisteme, fără a mai vorbi de cheltuielile militare impuse de cursa înarmărilor; în cea de-a doua grupă de factori autorul grupează cauzele pierderilor ce decurg din faptul că legitățile reproducției socialiste devin cunoscute treptat, ceea ce face ca societatea socialistă să-și perfecționeze și în prezent cunoștințele ce le are pentru evaluarea în expresie cantitativă, atît a planului optim de dezvoltare a economiei naționale, cît și a planurilor de dezvoltare a ramurilor economice și a întreprinderilor.

Autorul consideră această a doua grupă de factori ca fiind foarte complicată și că, în consecință, studierea acestor cauze are o deosebită importanță nu numai teoretică dar și practică.

■ Revista ENTREPRISE consacră suplimentul său nr. 11/1968 **(Les dossiers de l'Entreprise)** problemelor amenajării teritoriului. În articolul **Aujourd'hui l'expansion passe obligatoirement par l'aménagement du territoire** (Astăzi dezvoltarea depinde în mod obligator de amenajarea teritoriului) Claude Rivière abordează, printre altele, problema exodului rural, atît sub aspectul satului (al agriculturii) cît și al orașelor (al urbanismului). Plecarea masivă a populației rurale spre orașe ridică, după aprecierea autorului, problema stabilirii unui nou echilibru între producția agricolă și nevoile sporite ale orașului în produse agricole, implicînd pentru agricultură o intensificare serioasă precum și găsirea unor formule colective atît pentru producție cît și pentru desfacere. Pentru orașe autorul vede în primul rînd nevoia sporirii masive a construcției de locuințe, ceea ce atrage după sine alocarea unor spații serioase (între 150 000 și 200 000 ha pentru anul 1985), ce vor trebui amenajate în jurul actualelor așezări urbane. Toate acestea permit autorului să conchidă că exodul rural reprezintă o adevărată problemă socială care trebuie să-și găsească rezolvarea prin acțiunea de amenajare a teritoriului.

■ Stanley Young susține în articolul **Organisation as a total system** (Organizarea ca un sistem total, revista DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES, nr. 2/1969), că rolul esențial al unui conducător este de a **coordona sisteme de organizare,** procedînd ca și inginerul care coordonează sisteme de utilaje. În munca sa, el trebuie ajutat la conceperea unui sistem important și complex de o echipă de specialiști matematicieni, psihologi, documentariști, iar la coordonarea eforturilor, ca și în vastele sisteme de utilaje, el trebuie ajutat de **specialiști de sisteme.** Lucrările necesare pentru conceperea unui sistem de marketing ar trebui organizate ca și cele necesare pentru construirea unui avion. Așa cum conceperea și punerea în practică a sistemelor mașină-mașină, de către ingineri au tendința de a fi riguros sistematice din punct de vedere al organizării, tot așa sînt așteptate asemenea organizări pentru conceperea sistemelor om-om în situația gestiunii. Crearea celor mai eficace sisteme — afirmă Young — este problema fundamentală care trebuie rezolvată de gestiunea administrativă și cea industrială.

■ În articolul **Plánování jako rozhodovací proces** (Planificarea ca proces de decizie), publicat în revista **POLITICKÁ EKONOMIE,** nr. 4/1969, Drago Fiser pornește de la teza că posibilitatea alegerii variantei optime de plan constituie o premisă logică în îndeplinirea acțiunii de planificare — la orice nivel. Bazat pe aceste considerente autorul susține necesitatea înțelegerii planificării ca un proces de decizie. Dezvoltînd ideea lui I. Svennilson că relațiile intertemporale condiționază planificarea, el caracterizează procesul de planificare ca fiind un aspect specific al unei anumite subgrupe de procese ce compun decizia și la care se recurge în situațiile cînd apare pe prim plan importanța relațiilor intertemporale. Caracterul specific amintit constă din două momente: deciziile prezente privind diferite acțiuni directe este necesar să fie luate în lumina consecințelor viitoare, în funcție de mai multe ipoteze legate de viitor; chiar dacă revocarea sau modificarea unei decizii inițiale nu este exclusă în viitor, din însuși caracterul relațiilor intertemporale rezultă că decizia inițială nu se referă numai la primul pas în cadrul acestui proces, ci la șirul întreg de pași ce vor fi întreprinși în viitor.

Analizînd momentele de bază din procesul de decizie, autorul descoperă și în procesul planificării elemente speciale și elemente politice. Rolul elementelor speciale le determină recurgînd la ajutorul modelelor de decizie și formulează proiecte alternative privind situația economică în viitor. Iar rolul elementului politic constă în alegerea din o serie de alternative propuse și posibile pe cea care exprimă în măsură maximă interesul național și social al societății respective.

■ În studiul **Fonctions de production et formules de productivité** (Funcții de producție și formule de productivitate), publicat în revista franceză REVUE ECONOMIQUE, nr. 1/1969, profesorul André L. A. Vincent încearcă să cerceteze punctele comune și deosebirile între două instrumente de analiză economică — funcțiile de producție și formulele de productivitate — care stabilesc o legătură cantitativă între o producție și factorii de producție utilizați pentru producția respectivă. Autorul consideră că ar fi o manifestare de superficialitate de a contrapune cele două instrumente, acordînd o preferință exagerată uneia dintre ele și negînd orice calitate celeilalte; în realitate, ele sînt asemănătoare din punct de vedere al formei de expresie și, deși evoluția lor a fost diferită, se constată o tendință de apropiere, fără ca aceasta să însemne o fuziune completă. Interpenetrația crescîndă dintre funcții de producție și formule de productivitate pare ineluctabilă și plină de promisiuni. Dar fiecare dintre aceste două instrumente de analiză își va păstra originalitatea sa, adică, în măsura în care vor rămîne distincte, ele vor tinde să se specializeze. Funcțiile de producție vor fi probabil preferate pentru studiul problemelor pe termen lung și pentru cercetările teoretice. Formulele de productivitate își vor păstra probabil un avantaj în studiul problemelor pe termen scurt și în cercetările concrete. Dar domeniile rezervate vor fi fără îndoială restrînse în cercetările economice ale viitorului.

■ Revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT publică în nr. 3/martie 1969 studiul lui A. G. Aganbegian **Das System der Optimierungsmodelle der Perspektivplanung** (Sistemul de modele de optimizare ale planificării de perspectivă) în care se descrie elaborarea unui sistem de modele pentru planificarea pe termen lung a producției **pe bază regională** în următoarele etape: 1) determinarea unor variante ale ritmurilor de dezvoltare și proporțiile economiei naționale cu ajutorul unor modele dinamice cu multe ramuri; 2) calcularea coeficienților agregați de dezvoltare economică a ramurilor în cadrul unor regiuni economice mari; 3) stabilirea sarcinilor de perspectivă ale ramurilor; 4) determinarea structurii producției întreprinderilor din punct de vedere al perspectivei; 5) agregarea coeficienților de ramură pentru fiecare regiune și determinarea obiectivelor optime pentru regiunea respectivă luînd în considerație factorii regionali; 6) elaborarea planurilor de perspectivă concrete ale regiunii. Optimizarea sistemului de modele se realizează pe baza unui **criteriu dublu:** modelul global are drept criteriu de optimizare maximizarea satisfacerii nevoilor populației, iar sarcinile regionale și de ramură se optimizează după criteriul minimizării prețului de cost total în condițiile acoperirii integrale a necesităților determinate pentru produsele fiecărei ramuri pe baza modelului global.

■ Studiul **L'entreprise et les facteurs qui influent sur sa marche** (Întreprinderea și factorii care influențează dezvoltarea ei), Bureau International du Travail, Geneva, caută să contureze poziția pe care o are întreprinderea industrială pe piață, după ce, în prealabil, schițează probleme generale cum ar fi: anatomia întreprinderii, activitatea operativă de pregătire și execuție, cadrul uman, financiar, factorii politici și sociali în care aceasta acționează. Termenul de întreprindere industrială desemnează — în concepția lucrării — toate organismele sectorului public sau privat care au ca principal obiectiv crearea și distribuirea bunurilor sau prestarea de servicii către colectivități sau părți din acestea, contra plată.

Factorii care influențează poziția întreprinderii pe piață sînt prezentați în trei mari grupe: **factori economici și politici (factori permanenți de ordin național:** ritm de dezvoltare, ritm de creștere a populației, nivelul salariilor; **factori temporari de ordin național:** balanța de plăți, impozitele; **factori temporari de ordin internațional:** concurență, conjunctură; **factori politici:** stabilitate politică, sindicate, tensiune internațională); **factori tehnici și sociali:** ramura industrială din care face parte întreprinderea, procedee de fabricație, structura consumului, disciplina muncii etc.; **factori legați de tipul întreprinderii și de specificul activității.**

■ Richard E. Davis, în articolul său **La compatibilité dans les mariages d'entreprises** (Compatibilitatea în fuzionarea întreprinderilor), publicat în revista DIRECTION, nr. 156/1968, susține că realizarea, înaintea fuziunii a unor stiluri asemănătoare din partea partenerilor asigură evitarea, după fuziune, a unor fenomene grave și că, de regulă, trebuie ca întreprinderile în cauză să aibă activități analoage pentru ca asocierea lor să se traducă printr-o consolidare. Trebuie, după autor, să existe unitate de vederi în ceea ce privește problema riscurilor, a timpului de neproductivitate care poate fi suportat, a repartiției beneficiilor, a importanței relative date zonelor funcționale ale întreprinderii.

blocnotes

CONDUCĂTORUL DE COLECTIV ȘI ECHIPĂ

SE SPUNE, de obicei, că o întreprindere valorează atîta cît valorează **echipa respectivă.**

Înțeleg această teză sub două aspecte. Pe de o parte, ca o reflectare a faptului că în întreprinderea modernă — fără ca problema gradului de dotare tehnică, a dimensiunilor producției, etc. să-și fi pierdut importanța — rolul decisiv revine totuși calităților profesionale ale celor ce lucrează, nivelului de pregătire al factorului uman. Pe de altă parte, ca o reflectare a faptului că, în ultimă instanță, capacitatea creatoare a unui colectiv este determinată de măsura în care formează sau nu, în mod efectiv, **o echipă.**

Dacă acest lucru este adevărat, tot atît de adevărat este și că o echipă exprimă în primul rînd ceea ce valorează cel care o selectează, o organizează și conduce. Într-o epocă cum este a noastră, care trăiește sub semnul unui permanent efort de îmbunătățire a organizării, în care nivelul organizării a devenit un factor important al capacității competitive, nu mai poate surprinde afirmația că forța unei echipe depinde în bună măsură de modul în care este organizată.

Organizarea unei echipe nu reprezintă însă o simplă operație de repartizare a sarcinilor între mai mulți oameni, ci este rezultatul unui proces îndelungat de modelare socială, de formare a unei concepții comune și a unui stil de muncă în colectiv. Sub multe aspecte, seamănă cu o muncă de sculptor.

Despre calitățile pe care trebuie să le întrunească un conducător de întreprindere se discută mult în literatura de specialitate. Se discută despre profilul lui profesional, se discută despre eficacitatea și sensul școlilor de conducători de întreprindere.

Ar fi greu să negi interesul acestor discuții. Examenul decisiv, demonstrația supremă a calităților unui conducător, rămîne însă capacitatea sa de a forma echipa cu care poate atinge obiectivul fixat. În primul rînd, pentru că munca în colectiv cere conducătorului de întreprindere un efort lucid de autodepășire. Să ne explicăm. Nimeni nu-și asumă răspunderea conducerii unei întreprinderi fără sentimentul intim (mărturisit sau nu) că poate face acest lucru mai bine decît ceilalți sau, în cel mai rău caz, cel puțin tot atît de bine.

Nu este oare în acest sentiment izvorul practicilor acelor conducători de unități care cred că trebuie să se angajeze personal în toate problemele, mari sau mici, importante sau mai puțin importante, și — interferîndu-se permanent — să ajungă să creadă în enciclopedismul lor paralizînd pînă la urmă inițiativele colaboratorilor? Nu se află oare în acest sentiment sorgintea psihologică a tendinței spre mandarinat?

A înfrînge această tendință, pînă la sfîrșit și ea omenească, reprezintă în știința conducerii echivalentul a ceea ce reprezintă în aerodinamică spargerea barierei sonice.

Se afirmă că un conducător modern de întreprindere trebuie să-și concentreze preocupările spre alegerea cadrelor și spre problemele dezvoltării de perspectivă a ansamblului întreprinderii. Ceea ce implică, bineînțeles, existența unei echipe care să poată rezolva competent și cu spirit de inițiativă problemele curente ale diferitelor compartimente.

Însă, pentru a ajunge să se poată bizui pe o asemenea echipă, conducătorul de întreprindere trebuie în prealabil să organizeze formele de activitate și conducere colectivă, să le încetățenească în practica de fiecare zi, pornind de la exemplul său personal. Exemplul personal înseamnă, în primul rînd, a pune părerea sa pe același plan cu părerea celorlalți membri ai echipei; a așeza decizia comună pe fundamentul unui dialog real; a diviza propriul său drept de decizie și a ierarhiza competențele în funcție de importanța lor, pe întreaga scară ierarhică a unității, fără a se considera absolvit de vreuna din răspunderile legate de destinul întreprinderii.

Tocmai asupra acestui din urmă aspect ezită unii conducători de întreprindere, fără a-și da seama că organizarea democratică a muncii este incompatibilă cu concentrarea tuturor deciziilor în același loc. Ezitarea este și ea omenească. Este o ezitare în fața riscului (imaginar sau real) ca delegarea unui drept de decizie să nu ducă cumva la decizii greșite.

Ca în orice domeniu de activitate, nu există — firește — realizare importantă fără anumite riscuri. Cine vrea să evite însă orice risc nu reușește, pînă la urmă, decît să-și închidă drumul spre orice realizare importantă.

De aceea, soluția poate fi găsită numai în dezvoltarea sentimentului de răspundere al colectivului.

Costin MURGESCU

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Constructorii de utilaje forestiere din Reghin** au realizat un prim lot de funiculare pasager, destinate transportului masei lemnoase din parchete la rampele de încărcare. Aceste funiculare prezintă caracteristici superioare instalațiilor aflate în exploatare. Lungimea unui astfel de utilaj atinge 2 500 m și poate fi instalat pe versanți cu pante între 15 și 45 grade. Funicularul posedă un mecanism cu ajutorul căruia poate ancora și ridica bușteni de la locul tăierii. El dispune de o sarcină utilă de două tone, o productivitate cu circa 20 la sută mai mare decît a celor cunoscute în prezent.

● Anul acesta, gama utilajelor agricole a fost completată cu noi produse. **Uzinele „Semănătoarea" din București** au introdus în fabricație o motocositoare pentru nutrețuri naturale sau cultivate, destinată îndeosebi terenurilor în pantă. Mașina are o productivitate de 0,3—0,4 hectare pe oră la o producție de 8 000—20 000 kg masă verde la hectar și poate lucra pe o pantă maximă de 39 de grade.

Pentru balotatul paielor și a finului **Intreprinderea metalurgică din Medgidia produce o presă de mare productivitate,** care în agregat cu tractoarele „Universal" execută adunatul din brazdă și balotatul plantelor strînse cu ajutorul greblelor mecanice. Ea adună și baloteazâ, de asemenea, și paiele lăsate în urma combinelor de recoltat cereale.

Au fost realizate, de asemenea, noi agregate pentru combaterea dăunătorilor, printre care o mașină modernă de stropit și prăfuit culturile de cîmp, legumele, plantele tehnice, viile și livezile, ca și un aparat de stropit pentru sere, răsadnițe și pepiniere pomicole. Alte utilaje noi pentru agricultură introduse în fabricație în ultimul timp sînt: cultivatoare purtate pentru prășitul plantelor tehnice, diferite pluguri pentru irigații și alte lucrări în cîmp, mașini de plantat răsaduri, discuri pentru vie, freze de prășit în legumicultură, pentru mărunțirea solului și distrugerea buruienilor în livezi și altele.

● **Fabrica de materiale de construcții „Ceramica" din Jimbolia** a asimilat noi produse. Printre acestea se află cărămizile ornamentale. Prin mărimea și forma lor, acestea elimină tencuiala exterioară a zidăriei și asigură o bună izolare termică și fonică a clădirilor. De asemenea au fost produse plăci ceramice de dimensiuni mari, glazurate în diferite culori, utilizabile cu randament sporit la placarea exterioară a blocurilor.

Un alt produs este noul tip de țigle ondulate care, prin dimensiune și formă (o parte plană și una asemănătoare olanelor), este superior celor clasice, asigurînd o etanșeitate perfectă pe întreaga suprafață de acoperiș. Specialiștii fabricii, în colaborare cu cadrele didactice de la Facultatea de chimie industrială a Institutului politehnic din Timișoara, stabilesc acum ultimele detalii în vederea începerii producției de teracotă glazurată, cu aspect de marmură și de microplăci de pardoseală, solicitate de șantierele de construcții de locuințe.

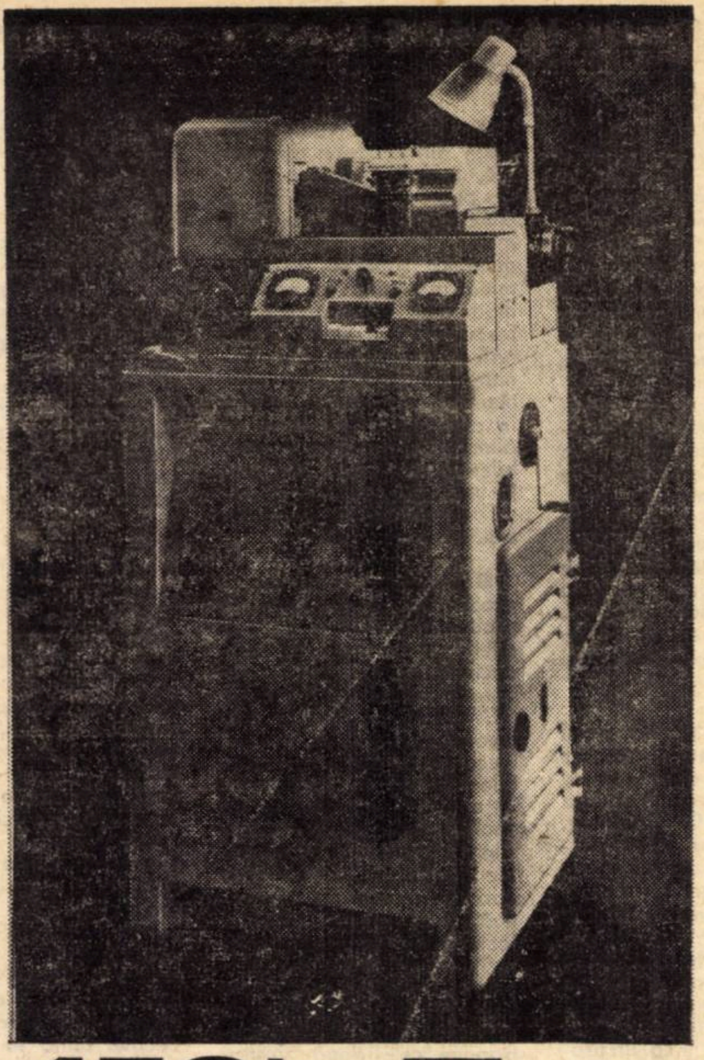

4531

ALAMĂ ÎN LOC DE DIAMANT

V/O STANKOIMPORT

Cu ce prelucrați piesele din aliaje dure metalo-ceramice? Cu diamante și abrazive scumpe?

Noi vă propunem în locul diamantului... sîrmă de alamă.

Pe strungul nostru, de prelucrare electrică prin scîntei 4531, se prelucrează elementele ștanțelor de decupat și îndoit, piepteni de filetat, cuțite profilate.

Strungul 4531 reduce de 6 ori costul de executare a instrumentelor din aliaj dur.

Drept electrod, instrument la acest strung se folosește sîrma de alamă care se rebobinează continuu; diametrul sîrmei 0,1—0,3 mm.

Strungul 4531 vă asigură executarea concomitentă dintr-un semifabricat (piesă brută) a două piese perfect conjugate, cu **fețele absolut paralele și jocul uniform repartizat.**

Strungul este înzestrat cu un sistem original de comandă și copiere pentru prelucrarea contururilor complexe.

Precizia de prelucrare ± 0,01 mm.

Dimensiunile maxime ale piesei — 160x120x30 mm.

Productivitatea la prelucrarea aliajului dur — 3—8 mm³/min.

Neteziunea suprafeței prelucrate — Ra 0,8—1,25 mk.

V/O „STANKOIMPORT"
Moscova, G-200 U.R.S.S.
Telex: 227, 228
Telefon: 244-21-32

PUBLICOM

OSCILAȚII ÎN NIVELUL CHELTUIELILOR

(Urmare din pag. 9)

sură și control la instalația de uscare „Pasting", nu permite dirijarea corespunzătoare a parametrilor tehnologici. Din această cauză, în primul trimestru, consumul specific normat la piei crude de bovine pentru fețe de încălțăminte a fost depășit cu 2,88%, respectiv cu 51 de tone piei crude, cheltuielile materiale fiind astfel grevate cu peste 500 000 lei. Cazul acesta nu este izolat. Inexistența unor sisteme rapide și moderne de cîntărire a materiilor prime și a materialelor, determină în unele fabrici de sticlărie depășirea consumurilor specifice, scumpirea cheltuielilor de producție.

În interesul obținerii unei mai înalte eficiențe economice **se impune dotarea tuturor intreprinderilor cu utilajele și aparatura de măsură și control necesare — cheltuielile de investiții putînd fi, în unele cazuri, amortizate repede datorită economiilor ce se pot obține.**

● **Mai buna gospodărire a materiilor prime.** — Reducerea normelor de consum implică măsuri multiple nu numai în domeniul organizării producției, introducerii tehnicii și tehnologiei avansate, ci și în cel al gospodăririi materiilor prime. **La Fabrica „Ardeleana" din Alba Iulia,** în urma gospodăririi raționale a materiilor prime pe tot parcursul fluxului tehnologic norma de consum pe primele trei luni la pantofi bărbătești I.L. a scăzut cu 4,2%, cheltuielile materiale micșorîndu-se astfel cu peste 95 000 lei.

Cu toate realizările obținute **nu se poate afirma că economiile de materii prime obținute în primul trimestru, au atins limitele superioare.** Dimpotrivă, o analiză mai atentă a situației arată că în timp ce unele intreprinderi au depus eforturi susținute în această direcție, altele — e drept puține la număr — au depășit consumurile specifice normate. La **„Complexul de sticlărie și ceramică fină"-Sighișoara,** volumul economiilor peste plan la prețul de cost a fost diminuat în trimestru I cu 175 000 lei, ca urmare a depășirii normei de consum la sodă calcinată cu 2,4%, respectiv cu 297 tone, în urma depozitării necorespunzătoare a acesteia. Depășiri ale normelor de consum la diferite sortimente de materiale s-au înregistrat și la unele țesătorii ca, de exemplu, **„Proletarul"-Bacău, „6 Martie"-Sighișoara, Fabrica textilă „Dacia"-București.** Ele s-au datorat, în bună măsură, faptului că firele produse în sectoarele de filatură au fost de calitate necorespunzătoare, neprelucrării pînă la capăt a bobinelor în țesătorii, realizării unor deșeuri mari la mașinile de bobinat tip Textima și altele.

Analiza întreprinsă a relevat însă și alte aspecte demne de luat în seamă, printre care **diferențele apreciabile între normele de consum la unele produse similare.** La pînza albită, de exemplu, **Intreprinderea textilă „Ardeleana"-Satu Mare** a înregistrat o normă de consum specific mai mare cu 1,5% decît **„Uzinele textile Moldova"-Botoșani.**

Diminuarea volumului de economii peste plan la prețul de cost, **a fost cauzată și de pierderile provenite din calitatea necorespunzătoare a unor produse** (bonificații pentru defecte în țesătură, cupoane valorificate cu prețuri reduse etc.). În acest mod, economiile au fost micșorate la nivelul ministerului cu 13,7 milioane lei. De asemenea, casările și reducerile de preț efectuate pentru valorificarea unor materii prime și materiale aprovizionate peste necesar sau a unor produse fără a avea asigurată desfacerea, au „mîncat" din economiile din trimestrul I nu mai puțin de 3 milioane lei.

Așadar, în intreprinderile industriei ușoare există încă numeroase rezerve privind reducerea cheltuielilor materiale. Punerea lor în valoare presupune extinderea experienței pozitive, paralel cu luarea unor măsuri eficiente în unele intreprinderi menite să închidă canalele prin care se scurg încă importante valori materiale, care împiedică reducerea mai substanțială a prețului de cost.

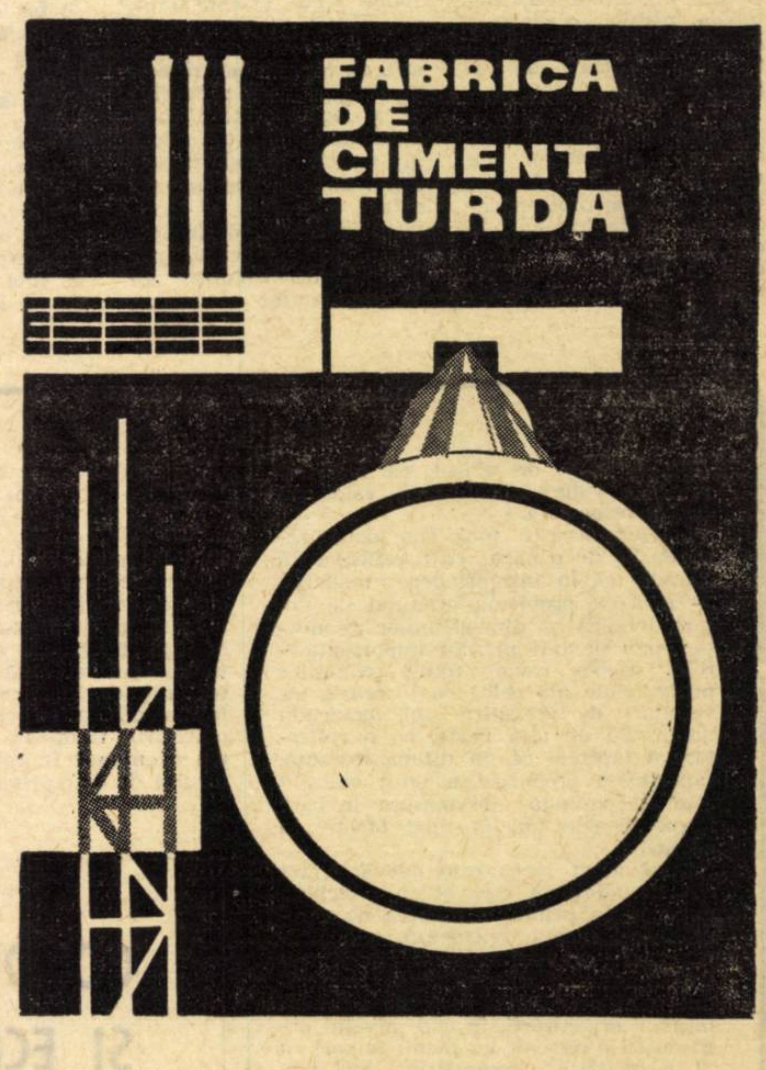

produce și livrează pe bază de repartiție:

- Ciment R.I.M. (rezistențe inițiale mari);
- Ciment B.s.s.;
- Ciment P. 400 și P. 500;
- Ciment Pz 400;
- Ciment M 400;
- Ciment F. 300;
- Var industrial și de construcții;
- Ipsos special și de modelaj;
- Cărămizi refractare de șamotă și cromomagnezitice;
- Calcar pentru industria chimică și siderurgică

Telefon 13 65—13 66. Adresa telegrafică:

CIMENTUL TURDA

COMPONENTA ECONOMICĂ A COOPERĂRII EUROPENE

Interviuri cu participanţi la colocviul „Dezvoltarea cooperării între statele europene — premisă a unui climat de pace şi securitate în Europa"

DESFĂŞURAT ÎNTRE 26 şi 28 iunie la Bucureşti, sub egida Asociaţiei de Drept Internaţional şi Relaţii Internaţionale, Colocviul a oferit numeroşilcr participanţi — specialişti în domeniul relaţiilor internaţionale, diplomaţi, economişti şi publicişti — posibilitatea unui schimb de opinii deschis şi constructiv, referitor la căile şi modalităţile capabile să asigure instaurarea unui climat de pace şi colaborare fructuoasă pe continentul european.

Locul important pe care îl ocupă în acest context cooperarea economică, ca şi utilitatea acestui gen de reuniuni şi gama largă de preocupări care există în Europa privind căile asigurării securităţii pe continentul nostru se reflectă pregnant şi în interviurile pe care o serie de participanţi au avut amabilitatea să le acorde pentru cititorii revistei noastre. În numărul de azi publicăm cîteva dintre aceste interviuri, realizate de redactorii noştri DINU DRAGOMIRESCU şi IRINA VIANU.

SPRE O FAZĂ SUPERIOARĂ A COLABORĂRII EUROPENE

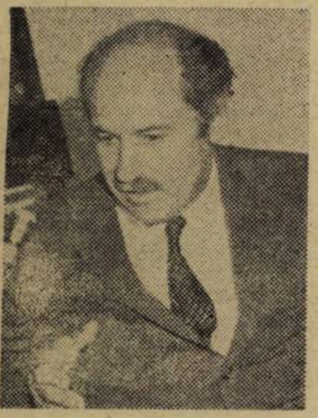

Janez STANOVNIK
Secretar executiv al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa

— Cînd abordăm problemele Europei — ne-a declarat pentru început Secretarul executiv al C.E.E./O.N.U. — trebuie să ne ocupăm în primul rînd de relaţiile între ţări cu sisteme social-politice diferite. Fiecare ţară are un sistem economic şi social autonom şi autohton pe care l-a dezvoltat în condiţiile istorice şi politice date şi nici o parte nu trebuie să exercite presiuni asupra celeilalte în direcţia modificării structurilor sale instituţionale. Există şi diferenţe între nivelurile de dezvoltare economică şi socială. Există, de asemenea, ţări mici şi ţări mari. Dimensiunea este un factor de mare importanţă nu numai în strategie, ci şi în economie, pentru menţinerea echilibrului fiind necesare măsuri speciale. Fără îndoială, deosebirile între ţările cu diverse structuri economice şi sociale, ca şi diferenţele care există între dimensiunile pieţelor naţionale chiar dacă determină anumite piedici specifice în calea cooperării internaţionale, ele nu constituie obstacole insurmontabile.

Faptul că cooperarea tehnică şi tehnologică s-a dezvoltat chiar în perioada războiului rece este o dovadă în ochii mei că factorii economici şi tehnici sînt mai puternici decît deosebirile politice şi ideologice şi că trebuie perseverat pe calea cooperării, fapt care va avea şi o rezonanţă politică. În relaţiile internaţionale nu trebuie să existe parteneri inegali. Este de datoria unei organizaţii internaţionale de a elabora metodele şi instrumentele care să facă posibilă o cooperare internaţională echitabilă, în condiţiile în care existenţa acestor deosebiri este o realitate.

Cooperarea internaţională în condiţiile moderne nu se poate dezvolta spontan. Este necesară acţiunea deliberată, pe plan internaţional, a diverselor ţări şi guverne care să se pună de acord asupra unor instrumente care să faciliteze o asemenea cooperare internaţională.

● Care sînt în acest context preocupările prioritare în activitatea CEE/ONU ?

— Pentru moment cred că două sînt direcţiile prioritare pentru CEE/ONU. Pe de o parte este problema comerţului, în primul rînd a comerţului intraeuropean, a comerţului ţărilor din estul şi vestul Europei, avînd sisteme economice şi sociale diferite. Legată de problema comerţului este aceea a progresului tehnic şi tehnologic, deoarece cred că comerţul intraeuropean — mă refer la comerţul Est-Vest — nu are viitor în condiţiile tehnicii moderne dacă actuala structură a acestui comerţ nu se va schimba. Ea este astăzi „monotipă", în sensul că ţările Europei răsăritene exportă încă multe materii prime şi importă din ţările occidentale mai ales produse industriale, în primul rînd utilaje şi alte produse pe care le-aş numi „intensive" din punct de vedere al tehnologiei. Or, posibilităţile de absorbire a materiilor prime nu cresc pe măsura sporirii produsului naţional brut, importurile de produse neprelucrate au o tendinţă de diminuare. Dacă se doreşte sporirea comerţului Est—Vest în viitor, aceasta presupune, repet, schimbarea structurii sale. Ţările socialiste vor trebui să exporte mai multe produse ale industriei prelucrătoare, iar ca să poată exporta mai multe produse manufacturate trebuie dezvoltată cooperarea industrială. Cred că CEE/ONU poate să se ocupe de problema transferului tehnologic, mai ales că în prezent nu există în Europa, nici în lume o organizaţie care să se ocupe cu aceasta.

Tot legată de problema comerţului este şi cea a programării, în sensul că fără o perspectivă privind piaţa viitoare nu poate fi planificată producţia, nu poate avea loc specializarea în domeniul producţiei pentru export. În general, consider că preocupările CEE/ONU în problema programării ar putea fi utile organelor de planificare pe termen lung din ţările membre.

În zilele noastre are loc o revoluţie care de fapt nu este numai tehnologică în sens îngust. Este o revoluţie a producţiei, dar şi a comerţului, a comunicaţiilor, a transporturilor. În general au loc transformări radicale în toate domeniile, care se reflectă în relaţiile dintre ţările cu sisteme sociale diferite. Sînt peste zece ani de cînd comerţul între acestea (sau cum îi spunem comerţul Est—Vest) se dezvoltă într-un ritm foarte dinamic. Cred că se conturează astăzi o tendinţă clară : ţările occidentale care au nevoie de noi pieţe le caută şi în ţările socialiste. Pe de altă parte, şi în ţările socialiste nu numai că se recunoaşte necesitatea asimilării noii tehnologii dezvoltate în ţările capitaliste avansate, dar există de asemenea voinţa politică pentru a facilita această cooperare industrială. Consider că este necesară o dezvoltare a relaţiilor economice. Aceasta este o necesitate absolută, cerută de nivelul dezvoltării economice şi tehnologice în Europa.

Al doilea sector prioritar este cel pe care-l numesc socio-economic. Noi am privit prea multă vreme cooperarea internaţională numai din punctul de vedere al economiei pure. Am uitat factorii sociali, care joacă azi un rol extrem de important în problema mediului, a mediului de viaţă al oamenilor. Urbanizarea, de exemplu, pune probleme care nu sînt numai tehnico-economice, de investiţii, de randament al acestora — aspecte tehnice pe care le-am discutat pînă acum. De aceea cred că dacă CEE/ONU vrea să răspundă la necesităţile zilei, va trebui în viitor să se concentreze mai mult asupra acestor probleme interdisciplinare, social-economice şi nu strict economice.

● Este binecunoscută opinia dv. că astăzi există condiţii pentru a dezvolta o cooperare europeană la un nivel mai înalt, pentru a păşi într-o fază nouă a acestei cooperări. V-aţi referit, de asemenea, la necesitatea abordării problemelor într-un fel nou...

— Este, desigur, util a dezvolta cooperarea industrială în diferite sectoare delimitate. Este totdeauna avantajos cînd specialişti din industria chimică, de exemplu, au un schimb de experienţă în domeniul tehnic. Dar formele acestea oarecum elementare de cooperare care s-au dezvoltat în diferite domenii (industrie, agricultură, construcţii de locuinţe etc.), forme care constau numai în schimbul de experienţă într-un domeniu sau altul, ar trebui acum să fie transpuse pe un plan superior, şi anume acela al acţiunilor concertate. Ar putea fi luate în consideraţie forme mai evoluate : fie încheierea unor convenţii internaţionale, cum s-a făcut deja în domeniul transporturilor, fie organizarea altor acţiuni sincronizate. Pe această linie vom promova cu prioritate, în viitorul apropiat, cooperarea în domeniul ştiinţei, tehnologiei şi comerţului, iar pe de altă parte în privinţa protejării mediului înconjurător şi a altor aspecte social-economice. Ceea ce vom obţine ca «efect secundar» va fi un rezultat politic care nu s-ar realiza prin dezvoltarea numai a unei cooperări sectoriale sau strict tehnologice. Îl vom obţine pentru că guvernele au început să înţeleagă că ele pot coopera nu numai în ceea ce priveşte schimbul de experienţă într-un domeniu sau altul, ci mai mult decît atît, în acţiuni sincronizate. Este un scop spre care ar trebui să tindă Naţiunile Unite şi la care sînt convins că contribuie şi Comisia noastră.

Aş dori să mai remarc că guvernele europene încep să organizeze comitete naţionale pentru CEE/ONU, în care reprezentanţii diferitelor departamente sau ministere să se întîlnească la nivel naţional şi să se consulte asupra unei politici generale pe care guvernul respectiv s-o adopte faţă de CEE în întregime. Sper că această tendinţă se va generaliza.

După cum ştiţi CEE are o structură ramificată. Ea este de fapt o conferinţă permanentă. Nu trece nici o zi la Geneva fără ca cel puţin două organisme ale CEE să nu fie simultan în sesiune. Cred că ar fi în folosul cooperării dacă la aceste lucrări ar participa reprezentanţi la un nivel destul de înalt avînd împuternicirea de a decide pe loc în unele chestiuni. Dat fiind că condiţiile cooperării în Europa sînt în curs de îmbunătăţire, sperăm că în viitor vor avea loc conferinţe la un nivel mai înalt, preferabil la nivel ministerial, care să poată adopta asemenea decizii.

● România vede în Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa un instrument de seamă pentru realizarea obiectivelor la care v-aţi referit. Cum apreciaţi contribuţia României la activitatea CEE/O.N.U. ?

— Este o întrebare la care nu e greu de răspuns. România a avut întotdeauna o mare contribuţie la activitatea acestei organizaţii. O recunoaştere a acestui fapt a fost alegerea vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri Gheorghe Rădulescu ca preşedinte al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa. Contribuţia României şi aceea personală a Domniei-Sale sînt larg cunoscute şi apreciate. De altfel, mulţi dintre compatrioţii dv. au prezidat diverse comitete sau grupe de lucru în Comisia noastră. Astfel, d. Adrian Georgescu, adjunct al ministrului energiei electrice, prezidează acum Comitetul pentru energie electrică. Compatrioţi ai dv. sînt membri proeminenţi ai diferitelor comitete, manifestînd iniţiativă în lansarea unor noi programe de activitate, ca de exemplu d. Marcel Locar în domeniul construcţiilor şi sistematizării. În domeniul cooperării tehnologice şi ştiinţifice este bine cunoscută contribuţia d-lui Radu Negru. Remarcabilă consider că a fost contribuţia ţării dv. şi în domeniul comerţului.

De aceea, cred că România poate fi mîndră de prestigiul politic pe care l-a dobîndit în Europa.

UN FACTOR IMPORTANT AL PĂCII ÎN EUROPA

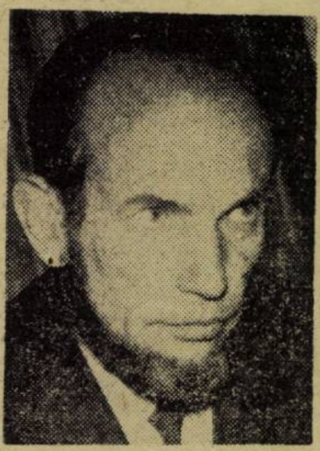

prof. Dimitri Gheorghevici TOMAŞEVSKI
şef de secţie la Institutul de Economie Mondială şi Relaţii Internaţionale, Moscova

● Vă rugăm să ne spuneţi cum vedeţi dv. rolul cooperării economice în crearea condiţiilor pentru asigurarea păcii ?

— Lărgirea cooperării economice ni se pare într-adevăr unul din factorii importanţi ai asigurării păcii în Europa, fără a fi însă în sine calea unică spre securitate. Ea aduce participanţilor un folos real şi evident. Cu toate acestea ea nu poate înlocui rezolvarea problemelor politice, înlăturarea surselor de încordare şi suspiciune cum sînt activizarea N.A.T.O., nedorinţa unora de a recunoaşte R.D.G., pretenţiile teritoriale etc. Din punctul nostru de vedere acestea sînt principalele probleme ce trebuiesc rezolvate, lucru care nu exclude însă, ci face chiar necesar ca rezolvarea lor să fie însoţită de lărgirea colaborării economice cu toate ţările, independent de orînduirea lor socială. În mod firesc considerăm de importanţă principală atît în rezolvarea problemelor politice, cît şi în lărgirea colaborării, solidaritatea ţărilor socialiste, poziţia lor comună, acţiunile lor comune.

Colocviul organizat de Asociaţia de Drept Internaţional şi Relaţii Internaţionale din Bucureşti atît prin modul în care a fost organizat, cît şi prin spiritul celor mai multe luări de cuvînt, a favorizat cauza noastră comună, discutarea şi căutarea căilor spre rezolvarea importantei probleme a securităţii europene.

● Am dori să ne vorbiţi despre preocupările Institutului de Economie Mondială şi Relaţii Internaţionale din Moscova.

— Institutul nostru are drept obiectiv studiul aprofundat al evenimentelor contemporane — economice şi politice —, a tendinţelor care determină astăzi dezvoltarea internaţională. Colectivul institutului se ocupă în principal de patru aspecte : problemele economiei capitaliste contemporane ; situaţia clasei muncitoare şi a luptei sale împotriva monopolurilor din ţările capitaliste dezvoltate ; probleme economice şi politice — interne şi externe — ale ţărilor în curs de dezvoltare şi influenţa lor asupra relaţiilor internaţionale şi, în sfîrşit, relaţiile internaţionale în sens mai îngust — problemele politicii internaţionale, ale coexistenţei celor două sisteme, ale prevenirii războiului. Încercăm să desprindem nu numai tendinţele actuale, ci şi perspectivele dezvoltării internaţionale, lucru care are o mare importanţă teoretică şi practică.

● Care consideraţi că sînt factorii determinanţi ai evoluţiei acestor relaţii ?

— Aceasta este o temă foarte vastă, despre care, de altfel, intenţionez să public o carte. Încercînd să răspund pe scurt, aş spune că la baza evoluţiei relaţiilor internaţionale se află procesele economice de adîncime, procesele de luptă de clasă, formele pe care le ia astazi această luptă, corelaţiile între aceste forme. Fundamentală este, desigur, coexistenţa celor două sisteme social-economice existente azi în lume. Raportul de forţe între ele şi modificarea acestui raport în favoarea forţelor socialismului creează baza asigurării coexistenţei paşnice şi a înlăturării pericolului unui nou război mondial.

Aş dori să mai subliniez că în ultimul timp creşte rolul relaţiilor internaţionale în dezvoltarea generală a lumii şi a fiecărei ţări în parte. După părerea mea acesta este un fenomen necesar. Desigur în studiul relaţiilor internaţionale trebuie luaţi în considerare numeroşi alţi factori, de pildă aspectul naţional. În ultimul timp rolul acestui aspect creşte chiar. Acesta este, de asemenea, un fenomen necesar, legat în parte de lichidarea contradicţiilor antagonice de clasă într-un număr de ţări care a dus la creşterea rolului factorilor naţionali, cît şi de procesele ce au loc în „lumea a treia".

→

NAŢIUNILE MICI POT SĂ JOACE UN ROL IMPORTANT

prof. Jacques FREYMOND

directorul Institutului universitar de înalte studii internaţionale din Geneva

— Cooperarea economică are o importanţă deosebită atît pentru evoluţia fiecărei ţări în parte, cît şi pentru evoluţia relaţiilor internaţionale. In cazul Elveţiei influenţa ei a fost hotărîtoare pentru atingerea nivelului economic actual. Noi nu avem resurse naturale şi tocmai de aceea a trebuit să cooperăm cu alte ţări pentru a importa materii prime cît mai ieftin posibil şi a exporta produsele noastre. Pentru o ţară fără resurse naturale este imposibil să se izoleze de restul lumii. Prosperitatea actuală a Elveţiei este rezultatul muncii noastre acumulate: aceasta a fost ocrotită prin împrejurarea că noi nu am cunoscut războiul, ceea ce a fost evident o şansă excepţională. Sînt de părere că Elveţia trebuie să-şi lărgească relaţiile cu toate ţările din Europa de Est, inclusiv cu ţara dv.

● Ce părere aveţi despre Colocviul la care aţi participat ?

— Cu profesiunea mea mi-aş putea petrece tot anul în diverse conferinţe, întîlnind aceleaşi personaje. Aceasta mă face să abordez acest gen de întîlniri cu o anumită prudenţă. Dar consider că actuala reuniune s-a desfăşurat bine, în sensul că a întrunit laolaltă oameni reprezentativi, de calitate. Au avut loc dezbateri deschise pe probleme foarte concrete. Discutarea lor pregăteşte alte întîlniri utile.

● Cum vedeţi dv. rolul ţărilor mici în lumea contemporană ?

— Sînt convins că ţările mici nu merg spre dispariţie, aşa cum afirmă unii. Consider că la ora actuală există două tendinţe paralele şi contradictorii: una spre concentrare, spre unificare, cealaltă spre dispersare. Consider că ţările mici vor continua să se afirme şi să joace un rol important. Mărturisesc că atunci cînd aud păreri care afirmă că trebuie organizată o unificare politică sau că vom trăi într-un univers care va fi dominat de marile ansamble, reacţionez instinctiv cu un refuz pentru că nu înţeleg de ce am favoriza alienarea pe toate planurile. Omul este într-adevăr liber numai la nivelul naţional, numai în ţara sa. Acolo este cetăţean în înţelesul deplin al cuvîntului.

NU CONVERGENŢĂ, CI COEXISTENŢĂ

Luca PAVOLINI

directorul revistei „Rinascita", Roma

— Trebuie să pornim de la considerentul că în Europa există două regimuri social-economice şi politice diferite. Toate ideile şi proiectele care ignoră acest fapt sînt mistificări. Sînt cu totul împotriva oricăror teorii despre convergenţa între cele două sisteme economice. Nu se pune problema convergenţei, ci a coabitării, a coexistenţei între sisteme foarte diferite.

Acestea fiind spuse, aş dori să menţionez că nu există nici un motiv care să împiedice dezvoltarea unei cooperări, extinderea relaţiilor comerciale şi a schimburilor culturale între ţările aparţinînd celor două sisteme. Cred de asemenea că în unele domenii există o anumită complementaritate între diferitele ţări, care face posibilă efectuarea de schimburi bilaterale şi multilaterale. În această direcţie nu ne aflăm la început: am constatat în ultimii ani că ţara dv. are contacte tot mai largi cu numeroase ţări, inclusiv cu Italia. Acesta este un aspect al efortului general spre o Europă mai puţin divizată, care să coopereze în diverse domenii. Cooperarea economică este un aspect al acestui efort, dar există fără îndoială şi alte aspecte încă mai importante cum sînt demilitarizarea, desfiinţarea bazelor militare şi retragerea trupelor de pe teritoriile altor ţări etc.

Cît despre asemenea reuniuni ca cea de acum consider că ele sînt utile pentru că permit contacte, schimburi de idei. Trebuie să ajungem să ne înţelegem, să coexistăm, să creăm un climat mai calm în Europa, în care să nu se recurgă la forţă. Este o chestiune politică, care trebuie abordată în spirit realist, cu răbdare. În acest sens consider foarte interesantă cuvîntarea preşedintelui guvernului, tov. Ion Gheorghe Maurer.

Referindu-se la problema naţiunii, interlocutorul nostru a remarcat că naţiunea are încă un rol important de îndeplinit. Experienţa istorică a demonstrat că dispariţia claselor antagoniste nu este suficientă pentru a face să dispară conceptul şi valabilitatea naţiunii. Este necesar să găsim un sistem internaţional în cadrul căruia fiecare ţară să se poată dezvolta liber, fără ingerinţe externe. Sper că vom avansa spre o asemenea situaţie internaţională în care ţările vor coabita paşnic, fără contradicţii naţionale.

Pentru Italia chiar şi astăzi se pune problema independenţei naţionale din punct de vedere economic. Nu din punct de vedere teritorial, deşi existenţa bazelor militare americane constituie o violare a suveranităţii noastre naţionale. Pe plan economic a avut loc o penetraţie foarte puternică a capitalului financiar american. Există o situaţie de subordonare în cercetarea ştiinţifică, în electronică de exemplu, paralel cu dificultatea de a dezvolta propria noastră cercetare ştiinţifică. Are loc de asemenea exodul materiei cenuşii spre Statele Unite. Şi acestea constituie limitări ale independenţei noastre economice.

● În acest context, cum apreciaţi efectele Pieţei Comune ?

— Aş începe prin a sublinia că un asemenea obiectiv declarat al Pieţei Comune ca dezvoltarea regiunilor rămase în urmă nu a fost atins. Astfel, situaţia jumătăţii sudice a ţării noastre — Mezzogiorno — nu s-a ameliorat după crearea Pieţei Comune. Dimpotrivă foarfeca veniturilor din Nord şi din Sud s-a deschis şi mai mult.

● Dar care sînt efectele asupra situaţiei maselor muncitoare din Italia ?

— Cred că exploatarea este aceeaşi indiferent dacă este vorba de capital italian, american sau elveţian. Fără îndoială că a avut loc în ţara noastră o dezvoltare industrială, un adevărat „boom" în unele sectoare — în industria automobilelor, în petrochimie, parţial în industria textilă, îmbinată însă cu dezechilibre între diferitele regiuni: o mare concentrare industrială şi financiară în Nord, în timp ce în Sud există doar insule de industrializare, care nu au influenţat însă contextul economic general. Criza agriculturii este gravă, la fel problema şomajului, continuă migraţia masivă. Sute de mii de muncitori italieni sînt răspîndiţi în toată Europa apuseană. Structura generală a economiei italiene rămîne foarte vulnerabilă şi contradictorie, ridicînd serioase probleme sociale. Chiar şi muncitorii din oraşele sau regiunile dezvoltate sînt supuşi unei exploatări dure. De aceea se desfăşoară lupte sociale chiar în uzinele cele mai moderne: FIAT, Pirelli, Marzotto. Nu este numai o chestiune de salarii, deşi salariile muncitorilor chiar ale celor mai calificaţi, sînt inferioare celor ale funcţionarilor publici. Este vorba în primul rînd de condiţiile din interiorul uzinei, de ritmul infernal de muncă, de lipsa posibilităţii de a-şi spune cuvîntul în uzină. De aceea platforma sindicatelor cuprinde revendicări privind atît salariile, cît şi reducerea programului de lucru la 40 de ore pe săptămînă, din cauza solicitării excesive în muncă, dreptul muncitorilor de a-şi spune părerile în ceea ce priveşte transformările tehnologice în uzină, care afectează condiţia muncitorilor. Nu este vorba de o „participare la gestiune" în sensul vest-german, ci de posibilitatea de a interveni în decizii, de a nu fi numai obiectul producţiei ci şi subiectul ei.

Acestea sînt principalele revendicări pe care le formulează muncitorii metalurgişti, din construcţii şi industria chimică (5 milioane în total), ale căror contracte de muncă urmează să fie reînnoite în toamnă. E de aşteptat de aceea o toamnă fierbinte.

UN PRIM PAS CONCRET: RELAŢIILE BILATERALE

Harald HAMRIN

de la Institutul suedez pentru relaţii internaţionale, Stockholm

● V-am ruga să ne vorbiţi despre activitatea Institutului dv. şi despre principalele teme de cercetare la care lucrează colaboratorii săi.

— Institutul nostru efectuează două tipuri fundamentale de cercetare. Unul este acela al informaţiei despre relaţiile internaţionale. Dispunem de cea mai mare bibliotecă pe probleme internaţionale din Scandinavia şi de asemenea de o mare arhivă de extrase din ziare, pe probleme internaţionale. Publicăm două buletine — unul lunar şi altul bilunar — pe probleme internaţionale, fiecare număr fiind consacrat unei anumite probleme. Organizăm de asemenea un program şcolar, în baza căruia în liceele noastre are loc discutarea problemelor internaţionale; noi furnizăm şcolilor materialul necesar.

Celălalt departament este cel de cercetare propriu-zis, care este destul de mic. În cadrul lui se alcătuiesc grupuri ad-hoc care studiază anumite probleme la ordinea zilei.

● Ce ar trebui întreprins în direcţia unei destinderi în Europa ?

— Aşa cum văd eu problema destinderii în Europa, nu poate fi vorba de la început de o soluţie globală. Mai curînd, în următorii cinci-şase ani ar trebui să se urmărească întărirea relaţiilor bilaterale între diverse ţări. Am constatat că ideea unei Europe unite se află de fapt acum într-o criză şi nimeni nu mai crede în posibilitatea înfăptuirii ei, aşa cum se credea de pildă cu 10 ani în urmă. Cred mai curînd că realizarea unor contacte bilaterale mai strînse — comerciale, turistice, culturale — de exemplu, între ţările noastre, constituie paşi concreţi mai importanţi în perspectivă apropiată. Desigur că în perspectiva mai îndepărtată am putea ajunge la o soluţie mai generală.

Contactele bilaterale sînt utile şi în cooperarea economică. Ele reprezintă fără îndoială unul din paşii concreţi cei mai importanţi. În ceea ce priveşte relaţiile economice între Suedia şi România ele s-au dezvoltat foarte satisfăcător, după cîte ştiu, în ultimii ani, şi mai ales după vizita primului ministru al României în Suedia şi a primului ministru suedez în România.

● Cum vedeţi dv. rolul ţărilor mici în viaţa internaţională ?

— Sînt convins că ele pot realiza ceva şi chiar lucruri foarte importante. Sper că nu voi părea lipsit de modestie dacă voi da un exemplu privind ţara mea: după cum ştiţi, Suedia a jucat un rol deosebit de activ în tratativele de la Geneva, privind interzicerea experienţelor nucleare. Fizicienii şi tehnicienii suedezi au elaborat un plan pentru controlul şi depistarea exploziilor nucleare subterane, care după cîte ştiu, va fi prezentat foarte curînd la Geneva. Acesta este un pas concret la care va fi contribuit o ţară mică.

În încheierea discuţiei, interlocutorul nostru a subliniat că întîlnirile internaţionale de genul colocviului de la Bucureşti sînt foarte utile, discuţiile purtate fiind foarte interesante.

PROPUNERI VALOROASE

Ferenc KRESKAY

decanul Facultăţii de comerţ a Universităţii de ştiinţe economice, Budapesta.

● Vă rugăm să ne vorbiţi despre colocviul la care aţi participat şi despre rolul cooperării economice în menţinerea păcii.

— Pentru dezvoltarea cooperării între statele europene, convocarea acestui colocviu este o iniţiativă foarte bună şi cred că unele din propunerile făcute vor putea fi fructificate.

Comerţul internaţional şi cooperarea internaţională între toate ţările sînt condiţii fundamentale ale vieţii contemporane, putînd constitui baza unei păci durabile. Sînt convins că atît cooperarea între ţările socialiste, cît şi cea între ţările socialiste şi capitaliste sînt indispensabile pentru asigurarea coexistenţei paşnice a ţărilor cu sisteme social-politice diferite.

Pentru a se dezvolta satisfăcător, relaţiile de colaborare trebuie să se bazeze pe principii echitabile, pe egalitatea între ţările mari şi mici şi să excludă orice condiţii discriminatorii. In acest domeniu mai există multe dificultăţi, deoarece discriminarea politică şi comercială împiedică lărgirea relaţiilor, creşterea comerţului internaţional.

În ceea ce priveşte România şi Ungaria, dezvoltarea relaţiilor între ele este foarte utilă. Fără aceasta nu s-ar putea asigura înflorirea ţărilor respective. Cred că ţările socialiste dunărene ar trebui să colaboreze mai intens decît pînă acum. O asemenea cooperare ne poate ajuta să dezvoltăm activitatea noastră economică, socială şi culturală.

Sînt pentru prima oară în România şi rămîn foarte impresionat de ceea ce am văzut la dv., de frumuseţea Bucureştiului, de ospitalitatea românilor.

POLITICA REALISTĂ A ROMÂNIEI

Johan WILHJELM

directorul Asociaţiei Daneze pentru Politică Externă, Copenhaga

— O discuţie ca cea de la colocviul nostru a fost utilă, deoarece în primul rînd ea serveşte la menţinerea contactelor între ţări cu sisteme social-politice diferite, lucru valoros în sine. În al doilea rînd, la asemenea întîlniri, unde se întîlnesc oameni cu idei şi experienţe atît de variate se fac sugestii practice pe care economiştii sau politicienii le pot prelua şi elabora. Deşi ele singure nu rezolvă problemele, asemenea reuniuni internaţionale creează un fel de fundal pentru a lucra asupra problemelor respective. Colocviul de faţă este fără îndoială valoros în acest sens, el a fost bine organizat şi gazdele noastre române au fost foarte eficiente şi amabile.

În abordarea problemelor internaţionale este important să pornim de la realitate, de la situaţia concretă aşa cum este ea astăzi.

În ceea ce priveşte ţările mici şi mijlocii, ele îşi apără în primul rînd propriile lor interese naţionale, lucru legitim şi folositor. De asemenea, ţările mai mici pot acţiona ca factori activi, pornind de la o abordare realistă, în crearea bunei atmosfere de încredere şi de cooperare internaţională. După părerea mea România duce tocmai o asemenea politică realistă.

U. R. S. S.

CREAREA BAZEI TEHNICE-MATERIALE, PROBLEMĂ ECONOMICĂ PRINCIPALĂ A TRECERII LA COMUNISM

prof. I. M. JUKOVSKI
Școala superioară de partid de pe lingă C.C. al P.C.U.S.

ÎN PREZENT poporul sovietic desfășoară o amplă activitate constructivă pentru făurirea societății comuniste. Pentru a realiza trecerea continuă, planificată, de la socialism la comunism trebuie realizate concomitent trei obiective: crearea bazei tehnice-materiale a comunismului, transformarea relațiilor de producție socialiste în relații de producție comuniste și formarea omului nou al societății comuniste.

În sistemul acestor sarcini, care se condiționează reciproc, problema economică principală este construirea bazei materiale de producție a comunismului. Ea decurge din teza fundamentală a învățăturii marxist-leniniste despre societate, după care rolul hotăritor în dezvoltarea societății il au forțele de producție.

● Definirea noțiunii

TRĂSĂTURILE radicale care caracterizează baza tehnică-materială a comunismului sint deosebite de cele care au caracterizat stadiile precedente ale dezvoltării societății. În analiza problemei privind trăsăturile radicale este necesar ca, inainte de toate, să stabilim care e trăsătura fundamentală care caracterizează baza tehnică-materială a comunismului.

Unii afirmă că trăsătura principală a bazei tehnice-materiale a comunismului o constituie sursele de energie. Comunismul, spun ei, este era energiei atomice și termonucleare. Alții afirmă că trăsătura fundamentală a bazei tehnice-materiale a comunismului ar fi obiectele muncii. Comunismul, spun ei, este epoca materialelor sintetice. Nu este greu să observăm că aceste teze pornesc de la periodizarea societății, fie în funcție de sursele de energie (forța vintului, energia aburului etc.) fie în funcție de obiectul muncii (epoca pietrei, epoca bronzului etc.).

Metodologia marxist-leninistă a creat o periodizare profund științifică a istoriei privind dezvoltarea societății. Epocile dezvoltării societății se deosebesc prin mijloacele de producție, în primul rind prin acele unelte ale muncii, prin mijlocirea cărora se produc bunurile materiale necesare pentru existența și dezvoltarea societății. Epocile economice, spunea K. Marx, se deosebesc nu prin ceea ce se produce ci prin modul **cum** se produce, **cu ce mijloace** de muncă.

Ca unelte de muncă caracteristice bazei tehnice-materiale a comunismului vor fi sistemele de mașini automate. Această trăsătură tehnică-materială a bazei comunismului este punctul de plecare și este determinată, atit de mijloacele de producție comuniste, cit și de cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane. La rindul ei această trăsătură fundamentală a bazei tehnice-materiale a comunismului determină toate celelalte trăsături care depind de ea.

Energia corespunzătoare necesară sistemelor de mașini va fi electricitatea. Dar sursele de obținere a energiei electrice trebuie să fie principial noi; ele vor da posibilități nelimitate și necesare pentru dezvoltarea mașinilor automate, cu ajutorul cărora vor fi produse bunurile materiale. O astfel de sursă nouă de obținere a energiei electrice va fi energia dirijată a exploziilor nucleare, reacțiile termo-nucleare și altele.

Ca obiecte ale muncii caracteristice bazei tehnice-materiale a comunismului vor fi, alături de materialele date de natură, și materialele sintetice precum și materiale artificiale, cu însușiri prestabilite, obținute prin mijloace tehnologice electro-chimice. Dar societatea nu va renunța la folosirea darurilor naturii (cărbune, petrol, gaze, minereuri etc.) deoarece ele sint necesare ca materii prime pentru producerea materialelor sintetice și a altor materiale artificiale.

Știința, în condițiile comunismului, va deveni un element inseparabil al proceselor de producție, o forță nemijlocită de producție și o componentă a bazei tehnice-materiale a societății. Unirea științei cu producția este o cerință actuală a revoluției tehnico-științifice. Acest proces se produce în vremea noastră și se va dezvolta cu o forță crescîndă. El este deosebit de limpede scos în evidență pe baza experiențelor privind dezvoltarea unor ramuri industriale — energetica atomică, radio-electronica, chimia și altele. Același proces se săvîrșește și în ramurile vechi ale industriei; aici birourile de proiectare vechi și altele nou create și institutele de cercetare științifică s-au unit în mod organic, intr-un complex cu intreprinderile producătoare. Unirea științei cu producția se produce de asemenea și în domeniul organizațiilor de conducere și planificare a producției materiale a U.R.S.S.; cu 45 de ani în urmă la elaborarea planului GOELRO au participat circa 200 de oameni de știință ai țării noastre, iar în prezent numai pentru rezolvarea unei singure probleme a planului economic — elaborarea balanței legăturilor între ramuri pe anii 1966—1967 — au participat colectivele de la circa 200 de institute de cercetare științifică.

Legătura dintre știință și producție se dezvoltă pe următoarele direcții principale. În planurile anuale de stat pentru dezvoltarea industriei și agriculturii se prevăd cheltuieli pentru diferite activități de proiectare, cercetare, experimentare și alte activități de cercetare științifică. Ca urmare a creșterii participării științei la perfecționarea producției, se ridică nivelul calității construcțiilor de mașini, se perfecționează tehnologia și organizarea producției; sporește cantitatea, se îmbunătățește calitatea și aspectul producției.

În colectivele inginerilor și tehnicienilor întreprinderilor sporește în mod corespunzător numărul inginerilor cercetători, experimentatori, laboranți, constructori etc. Apropierea științei de producție este evidentă și prin faptul că descoperirile științei se folosesc mai repede în producție. Tehnologia producției, de asemenea, și-a schimbat caracterul său în condițiile construirii bazei tehnice-materiale a comunismului. Ea se realizează pe baza legilor și forțelor naturii, conduse de om, mijlocit prin sistemele de mașini automate.

Sub acțiunea acestor procese progresive și a altora se produc schimbările principale în construcțiile de mașini și în structura producției, se introduc în producție surse noi și puternice de energie (atomică, termo-nucleară) și noi obiecte ale muncii (materiale sintetice), se creează noi tehnologii principale, se întărește specializarea și concentrarea producției.

● Verigile componente și căile de creare

BAZA TEHNICĂ-MATERIALĂ a comunismului reprezintă o unire organică sau un complex de elemente legate reciproc sau verigile producției materiale. Fiecare din ele își are locul și importanța sa, determinată de cerințele diviziunii muncii și ale legii economice a dezvoltării planice proporționale a tuturor ramurilor specializate ale producției materiale.

Aceste verigi obiectiv necesare ale bazei tehnice-materiale a comunismului sint:

- gradul înalt de dezvoltare a industriei mijloacelor de producție, care să asigure dezvoltarea cantitativă și perfecționarea calitativă a tuturor ramurilor producției;
- gradul înalt de mecanizare a producției agricole; această ramură va trebui să asigure materia primă industriei și produse de consum pentru populație;
- industrializarea construcțiilor, care să creeze condițiile materiale necesare pentru dezvoltarea producției și satisfacerea necesităților oamenilor;
- mijloace de transport moderne și un sistem de comunicații care să asigure schimbul de valori materiale și oameni între ramuri, întreprinderi etc.

Construirea bazei tehnice-materiale a comunismului este o sarcină complexă și grandioasă pusă de istorie în fața poporului sovietic. În mod natural se ridică întrebarea, care sint căile obiectiv-necesare pe care trebuie mers.

P.C.U.S. pornește de la teza că pentru crearea bazei tehnice-materiale a socialismului și comunismului e necesar să se țină seama de cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane și de condițiile istorice ale întrecerii economice între cele două **sisteme mondiale**. Aceste cerințe trebuie să fie cunoscute, studiate și așezate la baza activității practice, organizatorice gospodărești a partidului și statului, în planificarea economiei, în conducerea economiei naționale, în metodele de gospodărire etc.

Căile obiectiv-necesare ale creării bazei tehnice-materiale a socialismului și comunismului au fost astfel formulate în programul P.C.U.S.:

1. electrificarea țării și perfecționarea pe această bază a tehnologiei și a organizării producției în toate ramurile economiei naționale; 2. mecanizarea complexă a proceselor de producție și tot mai deplina lor automatizare; 3. utilizarea largă a chimiei în economia națională; 4. ridicarea, prin toate mijloacele, a eficienței economice în ramurile producției, dezvoltarea unor noi tipuri de energie și de materiale; 5. folosirea multilaterală și rațională a resurselor naturale, materiale și de muncă; 6. unirea organică a științei cu producția și ritmuri rapide ale progresului tehnico-științific; 7. ridicarea nivelului cultural și tehnic al muncitorilor; 8. ridicarea continuă a productivității muncii.

● Probleme economice ale construcției bazei tehnice-economice a comunismului

ÎN HOTĂRÎRILE Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S. sint puse în fața poporului sovietic acele probleme economice care trebuie să fie rezolvate în procesul transformării bazei tehnice-materiale a socialismului în baza tehnico-materială a comunismului. Aceste probleme economice sint:

- ridicarea eficienței producției pe baza progresului tehnic; perfecționarea organizării muncii și a producției, îmbunătățirea folosirii fondurilor de producție și a investițiilor, ridicarea calității producției, realizarea unui regim sever de economii;
- îmbunătățirea conducerii economiei țării pe baza aplicării ferme a hotăririlor partidului privind perfecționarea planificării și stimularea economică, lărgirea inițiativei și a independenței întreprinderilor, sporirea cointeresării materiale a muncitorilor în rezultatele muncii lor;
- întărirea, mai departe, a legăturilor economice cu țările socialiste frățești și dezvoltarea comerțului cu țările capitaliste pe baza avantajului reciproc.

În socialism, eficiența economică a producției sociale este condiționată de relațiile de producție socialiste, progresive și de ritmul rapid și stabil care caracterizează întreaga producție socială.

Criteriul eficienței producției sociale în condițiile socialismului este venitul național (în prețuri constante și în condițiile unei structuri optime) raportat la volumul de fonduri de producție întrebuințat pentru crearea lui în anul respectiv și a muncii vii în producția materială.

Factorii principali ai ridicării eficienței producției sint: reducerea volumului de fonduri, a volumului de materiale și a volumului de muncă a producției în ansamblul produsului social.

Reducerea volumului de fonduri în ansamblul produsului social se obține pe calea ridicării eficienței investițiilor. Pentru aceasta se prevăd schimbări progresive ale structurii investițiilor pe calea sporirii cotei celor cheltuite pentru modernizarea și reconstruirea întreprinderilor existente. Eficiența investițiilor se ridică, de asemenea, pe calea concentrării investițiilor la obiectivele care determină dezvoltarea principalelor ramuri ale economiei naționale; redistribuirea investițiilor în scopul punerii în funcție, la termenele stabilite, a obiectivelor, combaterea disproporțiilor care se ivesc; lărgirea investițiilor pentru crearea întreprinderilor mici în raioanele unde este concentrată forța de muncă neutilizată. Toate aceste schimbări în structura investițiilor asigură creșterea intensivă a capacității de producție cu cheltuieli minime.

Reducerea volumului de fonduri de producție se realizează pe calea progresului tehnic. Aceasta permite să se mărească volumul producției nu pe seama investițiilor suplimentare, ci pe seama utilizării intensive a fondurilor de producție existente.

Un factor important al eficienței folosirii fondurilor de producție și în același timp pentru intensificarea ritmului creșterii producției industriale este dezvoltarea mai departe a specializării, cooperării și combinării. Pentru lărgirea specializării este necesară revizuirea profilului întreprinderilor în funcțiune, în scopul eliberării lor de producția care nu corespunde specializării lor de bază; se desființează întreprinderile neraționale de același profil și secțiile ocupate cu fabricarea unui gen de producție de profil general; se concentrează producția de același tip în întreprinderi mari, specializate și automatizate.

În construcția de mașini se lărgește construcția întreprinderilor de specializare îngustă, de diferite detalii, prepararea și producerea de utilaje de utilizare mare, se limitează construcția de întreprinderi nespecializate, se creează întreprinderi independente care să pregătească detalii pentru uzul acestei ramuri, pentru reparația utilajului uzinelor prin metoda schimbului reciproc al subansamblelor mașinii.

O sursă a ridicării pe mai departe a eficienței economice este crearea și dezvoltarea întreprinderilor combinate, pe baza prelucrării materiei prime și a combustibilului.

Mari posibilități de combinare au întreprinderile industriei alimentare, ale industriei materialelor de construcție, metalurgiei feroase și neferoase, industriei de prelucrare a petrolului și gazului. În cincinalele viitoare va crește mult volumul de materii prime atrase în industria prelucrătoare. Două treimi din materia primă are o componență complexă și poate fi prelucrată în întreprinderi combinate, ceea ce necesită grăbirea dezvoltării industriei pe calea combinării.

Ridicarea eficienței industriei extractive și folosirea producției ei în economia națională se realizează pe următoarele căi: reducerea pierderilor mari de zăcăminte; îmbunătățirea extracției și folosirii, în același timp, a gazului; sporirea cantității și ridicarea eficienței folosirii petrolului extras; lichidarea pierderilor de material lemnos; scăderea pierderilor la turnare, laminare și prelucrarea lor mecanică; lărgirea producției prin metoda turnării fără o prelucrare ulterioară; utilizarea, în cantități mari, a materialelor de calitate superioară; înlocuirea materiei prime naturale cu producție chimică sintetică. O deosebită atenție să se acorde realizării măsurilor pentru introducerea normelor progresive de cheltuire a metalului, lemnului și altor materii prime.

O problemă de importanță majoră pentru ridicarea eficienței economice a producției sociale este perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale. În conformitate cu directivele Congresului al XXIII-lea, construcția bazei tehnice-materiale a comunismului se realizează în prezent pe calea perfecționării conducerii, planificării și stimulării economice a producției; se lărgește inițiativa și autonomia gospodărească a întreprinderilor; are loc ridicarea cointeresării materiale a muncitorilor, în funcție de rezultatele muncii lor.

Schimbînd sistemul stimulării materiale pentru mai buna și efectiva îndeplinire a sarcinilor puse de partid și guvern privind realizarea planului de stat, colectivele întreprinderilor desfășoară o inițiativă creatoare.

O dată cu perfecționarea sistemului stimulării materiale, crește rolul sistemului stimulării morale în ridicarea eficienței producției socialiste. Paralel cu întărirea stimulării materiale și morale a muncii, partidul și guvernul ridică responsabilitatea materială a colectivelor întreprinderilor față de stat pentru îndeplinirea obligațiilor privind planul de producție.

Ca rezultat al realizării reformei economice crește activitatea creatoare a colectivelor întreprinderilor producătoare; economia sovietică trece treptat pe baze tehnico-științifice noi, moderne, devine tot mai echilibrată, armonioasă. Ca urmare a acestor schimbări progresive se ridică eficiența economică a producției socialiste.

Mecanismele capitalismului monopolist de stat

MONEDA ȘI POLITICA INFLAȚIE — DEFLAȚIE

ÎNTR-UN ARTICOL precedent au fost trecute în revistă căile prin care statul capitalist contemporan folosește bugetul pentru rezolvarea anumitor obiective ale politicii economice). În încheiere se arăta că, în prezent, guvernele sînt dispuse mai puțin să manevreze în acest scop veniturile, cheltuielile și soldul excedentar sau deficitar al bugetului și mai mult să folosească moneda ca pîrghie de influențare a economiei. Această preferință este de fapt concluzia unei experiențe care a dovedit că moneda răspunde mai prompt și are un grad mai ridicat de adaptare la anumite condiții și cerințe decît bugetul de stat.*

Aceasta nu înseamnă că bugetul sau alte pîrghii economice-financiare ar fi încetat de a mai face parte din arsenalul formelor și metodelor de intervenție economică ale capitalismului monopolist de stat. În societatea capitalistă, toate mijloacele sînt binevenite, atunci cînd ele pot fi puse în slujba intereselor capitalului. Aceste mijloace se utilizează nuanțat, în combinații multiple, în funcție de conjunctura existentă și de țelurile urmărite. Nu este însă mai puțin adevărat că în strategia și tactica economică a capitalismului contemporan s-a conturat tendința ***deplasării centrului de greutate*** *al acțiunii de influențare a vieții economice — prin intermediul pîrghiilor financiare și de credit — din sfera ministerului finanțelor în aceea a aparatului bancar în frunte cu banca de emisiune. Mai precis, este vorba despre crearea de către stat a unui sistem central de reglare a circulației bănești, a cărui aplicare revine în general băncii de emisiune, sub supravegherea guvernului.*

● Precizări noționale

ÎNAINTE de a trece la examinarea mecanismelor monetare de intervenție, credem că este utilă precizarea noțiunii însăși de monedă. Deși, după părerea unor cercetători burghezi ai fenomenelor monetare, moneda ar fi „una din acele entități științifice pe care nu le poți închide într-o definiție", totuși asemenea definiții abundă în manualele și tratatele de specialitate. Pentru cele ce urmează, vom adopta definiția potrivit căreia moneda este expresia unanim recunoscută a unei anumite puteri de cumpărare, transmisibile și omnivalente.

Această expresie a suferit, ca toate realizările omenești, influența corozivă a timpului. Termenul de monedă a apărut în limbă încă de pe vremea romanilor: după cum este știut, romanii băteau monedă metalică în templul lui Juno Moneta din Roma. Dacă însă termenul continuă să circule și astăzi, conținutul lui, adică forma în care se exprimă puterea de cumpărare, nu mai este același. Romanii foloseau monede de aur și argint; la ei deci, puterea de cumpărare, adică dreptul de a obține o anumită cantitate de mărfuri sau servicii, avea o expresie materială. Multă vreme, moneda metalică avînd valoare proprie deplină a dominat circulația într-o asemenea măsură, încît a ajuns să se identifice cu însăși noțiunea de monedă, încarnînd fără teamă de concurență „adevărata" monedă.

Mai tîrziu, alături de moneda metalică au apărut și alte forme care s-au dovedit a-i fi concurente redutabile. Societatea contemporană — și implicit capitalismul monopolist de stat — nu mai cunoaște piesele de metal prețios decît din descrierile lucrărilor de specialitate și din expozițiile numismatice. Pentru ea, „adevărata" monedă este cea emisă de banca de emisiune sub forma bancnotelor. Biletul de bancă constituie și el o expresie materială unanim recunoscută a puterii de cumpărare, atît numai că materia este hîrtia și nu metalul. Cu alte cuvinte, biletul de bancă nu mai are valoare proprie, deplină, ca monedele de aur și de argint, ci numai o valoare reprezentativă.

Alături de bancnotele în circulație, societatea contemporană mai utilizează însă — de cele mai multe ori într-o proporție mai mare decît bancnotele — o altă formă de bani, a cărei caracteristică este aceea că nu mai are nici o înfățișare materială: banii de cont, denumiți și monedă scripturală. Aceștia constau în disponibilitățile (proprii și împrumutate) existente în conturile bancare ale întreprinderilor, instituțiilor și particularilor. Circulația banilor de cont se face între conturile de la aceeași bancă sau de la două bănci, prin viramente între conturi. Atunci cînd o sumă de bani este virată dintr-un cont în altul, se realizează de fapt un transfer al puterii de cumpărare de la titularul primului cont la titularul celui de-al doilea. Plățile se efectuează din disponibilul existent în cont, prin intermediul cecurilor sau al dispozițiilor de plată, fie virîndu-se suma din contul debitorului în acela al creditorului, fie la ghișeu, în numerar, la alegerea beneficiarului.

Masa totală a banilor în circulație se compune deci din:

— numerar, adică bancnote și bani divizionari de hîrtie sau de metal, și

— bani de cont, care se compun la rîndul lor din:

- depunerile la vedere și soldurile creditoare ale conturilor curente la bănci (cu excepția băncii de emisiune);
- depunerile la vedere și soldurile creditoare ale conturilor de la banca de emisiune (cu excepția activelor altor bănci la banca de emisiune);
- depozitele aflate în conturile curente ale oficiilor poștale („serviciile de cecuri poștale").

● Instabilitatea ca ideal

MECANISMUL de emisiune și de reglare a circulației bănești se află, după cum se vede, aproape exclusiv în mîinile băncii de emisiune (pentru sfera punerii și retragerii din circulație a bancnotelor) și ale celorlalte bănci (pentru sfera creării și lichidării banilor de cont pe calea operațiunilor de credit). În afara domeniului în care acționează aparatul bancar rămîne numai formarea acelor disponibilități bănești cunoscute sub denumirea generică de „quasi-money" (cvasi-monedă). Aceste disponibilități emană de la institute fără specific bancar, care însă utilizează o parte din fondurile lor considerabile pentru afaceri unde acordarea de credite sub diferite forme ocupă un anumit loc. Asemenea institute creatoare de monedă — deși au o activitate extrabancară — sînt societățile de asigurare, întreprinderile pentru colectarea fondurilor de investiții denumite „Investment Funds", casele de economii și altele.

Pentru dirijarea economiei, statul capitalist contemporan utilizează ca instrument, prin intermediul aparatului bancar, întreaga masă a banilor în circulație, deoarece atît numerarul cît și banii de cont au capacitatea de a exercita o influență asupra activității economice și ca atare pot servi ca mijloc de realizare a obiectivelor urmărite. Atît o formă de bani cît și cealaltă provenind de la aparatul bancar, realizatorii și de cele mai multe ori inspiratorii politicii monetare a statului sînt, de fapt, bancherii.

Schematic, influența masei banilor asupra activității economice interne este, în concepția intervenționismului de stat, următoarea: dacă economia stagnează, creșterea masei banilor în circulație, în limite controlabile, poate duce la o activizare a vieții economice, ea determinînd ridicarea nivelului prețurilor și ca atare sporirea interesului capitalurilor, în goană după profit, de a exploata integral forța de muncă disponibilă. Cu alte cuvinte, inflația moderată ar fi de natură să contribuie la dezvoltarea echilibrată a economiei. În cazul invers, al unei economii aflate în stare de efervescență exagerată, de „supraîncălzire", micșorarea masei banilor în circulație — deci o politică deflaționistă — ar restabili calmul, readucînd economia pe un făgaș mai sănătos, chiar cu riscul ca numărul șomerilor să crească. În ansamblu, politica monetară ar consta deci din utilizarea permanentă a unor instrumente de expansiune și contracție a masei banilor în circulație, în funcție de situația economică dată și de obiectivele politicii economice generale. Întrucît principala cale de punere în circulație și retragere din circulație a banilor, atît în numerar cît și în cont, este creditul, politica monetară este în esență o politică de lărgire sau restrîngere a creditelor bancare.

Actuala concepție dominantă în Occident asupra rostului monedei în economie a răsturnat vechea optică asupra monedei „ideale". În condițiile capitalismului premonopolist, moneda ideală era aceea care nu influența în nici un fel procesele economice. Întrucît numai o monedă stabilă are o poziție neutră față de aceste procese, înseamnă că moneda ideală nu putea fi decît o monedă stabilă. În prezent, moneda ideală este — dimpotrivă — aceea care răspunde cu promptitudine exigențelor politicii economice, influențînd economia în sensul stabilit de stat. Cum numai o monedă instabilă poate avea „priză" asupra fenomenelor economice, înseamnă că potrivit celei mai răspîndite concepții în practica și teoria monetară a capitalismului contemporan, moneda ideală este cea instabilă, cu condiția ca instabilitatea să fie controlată, pentru a nu depăși anumite limite. Cu alte cuvinte, influența factorului monetar asupra economiei se realizează prin fluctuația puterii de cumpărare a banilor, iar aceasta, potrivit legii circulației bănești, se realizează prin amplificarea sau restrîngerea masei banilor în circulație. Statul capitalist contemporan trebuie deci să aibă sub control acele mijloace bancare cu ajutorul cărora, modificînd operativ masa banilor, să acționeze asupra economiei în sensul dorit, prin intermediul fluctuației puterii de cumpărare a banului.

● Pîrghii mai vechi și mai noi

UNELE dintre aceste mijloace au aparținut întotdeauna „instrumentarului" bancar. Astfel, **scontul băncii de emisiune** este o operațiune clasică, folosită și pe timpul capitalismului premonopolist ca instrument de dozare a volumului banilor în circulație potrivit nevoilor economiei. Banca micșorează sau mărește dobînda (taxa scontului), percepută la capitalurile împrumutate de ea, atunci cînd intenționează să mărească sau să restrîngă volumul creditului și, prin aceasta, să accelereze sau să frîneze ritmul activității economice. Încă în 1837, Banca Angliei a inaugurat sistemul adaptării taxei scontului la situația conjuncturii: atunci cînd lichiditatea prea mare a pieței ducea la creșterea prețurilor, taxa scontului era majorată și astfel creditul se scumpea. Pe această cale, lichiditatea era diminuată, creditul prea scump îndemna la desfacerea stocurilor, iar aceasta ducea la scăderea prețurilor. Dimpotrivă, lipsa de lichiditate invita la o reducere a taxei scontului, cu efecte corespunzătoare asupra vieții economice. Aceasta dovedește, în paranteză spus, că automatismele capitalismului premonopolist aveau și ele nevoie din cînd în cînd de o mînă de ajutor din partea celor interesați.

Taxa scontului este folosită și astăzi ca mijloc de influențare a economiei. Astfel, este știut că în toate accesele recente ale crizei valutare occidentale, țările implicate au procedat, ca primă măsură, la ridicarea taxei scontului. Cu toate acestea, eficiența ei nu mai este considerată ca fiind certă, așa cum apărea în secolul trecut. În primul rînd, creditele care se acordă pe calea scontării de cambii au fost între timp puse în minoritate de alte forme de credit (cum ar fi de exemplu, creditele în cont curent), astfel încît influența majorării sau diminuării taxei scontului are în prezent limite destul de înguste. În al doilea rînd, investițiile — de care depinde în mare măsură conjunctura economică — se efectuează cu credite pe termen lung, iar acestea au un regim diferit de acela al creditelor de scont, care sînt acordate pe termen scurt. În sfîrșit, experiența a arătat cît de mult atîrnă în balanță calculul previzional și factorul psihologic: s-ar putea ca taxa scontului să fie majorată și totuși tranzacțiile să-și continue cursul, dacă aprecierile cu privire la viitor sînt optimiste, sau dacă se așteaptă ca după această majorare să se producă în curînd încă una. Din această cauză, taxa scontului este folosită în general împreună cu alte instrumente care să-i întărească efectul.

Unul dintre instrumentele de care mai dispune banca de emisiune pentru influențarea activității economice este așa-numita **open market policy** (operațiunile pe piața liberă). Ea constă în vînzarea și cumpărarea de valori mobiliare ale statului (rente, obligațiuni etc.) de către banca de emisiune. Vînzînd asemenea valori, banca absoarbe o parte din disponibilitățile bănești ale băncilor și altor institute care dispun de mari rezerve, micșorînd masa totală a banilor în circulație. Cumpărînd de pe piață hîrtiile de valoare amintite, disponibilitățile bănești ale vînzătorilor cresc, masa totală a banilor în circulație sporește, nivelul dobînzii scade. Dar nici acest instrument — și el clasic — al băncii de emisiune nu mai este agreat în prezent așa cum era în perioada dintre cele două războaie mondiale. S-a constatat că influența lui asupra prețurilor, mai ales în condițiile inflației lente care caracterizează acum aproape întreaga lume capitalistă, este prea redusă.

Din această cauză, tendințele cele mai noi în ce privește influențarea prin monedă a activității economice se îndreaptă cu predilecție spre izvorul banilor, adică spre **creditul bancar.** Aceasta cu atît mai mult cu cît băncile comerciale „emit" un multiplu al emisiunii de bancnote. Multiplicatorul este diferit de la țară la țară; în Elveția, de exemplu, acesta este 5—6, adică fiecare emisiune suplimentară de 1 milion franci elvețieni a băncii de emisiune permite o creștere a creditului bancar de 5—6 milioane. Dirijarea creditului, în sensul restrîngerii sau dilatării lui în funcție de politica economică urmărită, este deci esențială pentru succesul acestei politici. Iar dirijarea trebuie făcută atît din punct de vedere cantitativ, al mărimii volumului de credite, cît și din acela calitativ, al utilității și oportunității lor.

● Sterilizare parțială și limitare globală

PÎRGHIILE financiar-monetare moderne ale intervenției economice a capitalismului monopolist de stat sînt deci axate în principal pe măsuri ca: **obligarea fiecărei bănci de a deține o anumită rezervă în valori mobiliare ale statului, stabilirea unui plafon pentru creditele de reescont pe care băncile comerciale le pot obține de la banca de emisiune, stabilirea unor coeficienți de trezorerie pentru bănci,** acestea fiind obligate să păstreze în conturile lor la banca de emisiune o anumită proporție din disponibilitățile lor. Toate aceste măsuri restrictive sînt menite să sterilizeze o parte mai mare sau mai mică din resursele de creditare ale băncilor, potrivit intereselor statului. Este de remarcat că unele pîrghii, cum ar fi obligația băncilor de a menține neatinsă o rezervă variabilă de disponibilități, în funcție de situația pieței monetare, lărgește influența băncii de emisiune asupra celorlalte bănci, ea exercitîndu-se chiar și atunci cînd băncile nu au nevoie de creditul de reescont al băncii de emisiune. Mărimea disponibilităților care se sterilizează temporar pe o cale sau alta este calculată fie asupra angajamentelor totale ale unei bănci, fie asupra creșterii acestor angajamente.

Instrumentul care permite însă cea mai profundă intervenție a autorităților în activitatea aparatului bancar, în vederea realizării politicii generale a statului capitalist-monopolist contemporan, este **limitarea globală a creditului bancar.** În țările în care s-a legiferat acest drept de intervenție, băncile nu au posibilitatea să acorde decît un anumit volum de credite, plafonat de autoritatea competentă, indiferent dacă resursele de creditare disponibile depășesc plafonul stabilit cu numai 5% sau cu 50%. Banca de emisiune supraveghează îndeaproape respectarea plafonului, pe baza bilanțurilor pe care băncile sînt obligate să le înainteze „băncii băncilor".

Experiența acumulată în perioada de după cel de-al doilea război mondial a dovedit că instrumentele monetar-bancare ale capitalismului contemporan pot produce, în anumite condiții, o accelerare sau frînare a ritmului activității economice, fără însă ca ele să înlesnească o dirijare a economiei, „să niveleze" ciclul conjunctural.

Înșiși economiștii burghezi au ajuns la concluzia că efectul utilizării acestor instrumente nu trebuie nici minimalizat, nici absolutizat. Oferta de bani, asupra căreia acționează instrumentarul băncii de emisiune, poate rămîne constantă și totuși cheltuielile, singurele care orientează mersul economiei, cresc sau scad sub influența altor coordonate — sau invers. Practica a infirmat deci teoria potrivit căreia economia capitalistă ar fi găsit în pîrghiile monetare și de credit un panaceu.

Dr. Costin KIRIȚESCU

*) „Viața economică" nr. 16 (294), 25 aprilie 1969

REPERE

● Societatea căilor ferate din Japonia proiectează să înceapă în cursul viitorului an fiscal (aprilie 1970 — martie 1971) construirea unui mare tunel submarin, care urmează să facă legătura între insulele Honshu și Hokkaido. În lungime de 70 km, tunelul va depăși cu circa 30 km pe cel proiectat sub Canalul Mînecii, costul lucrărilor fiind evaluat la 277 milioane de dolari.

● Sumele prevăzute pentru străinătate în cadrul programului de ajutor pe anul fiscal 1970, al cărui proiect a fost înaintat spre aprobare Congresului S.U.A., însumează 2 210 milioane de dolari — nivel mult mai scăzut comparativ cu anii anteriori. Alocațiile (separate) pentru asistență militară sînt menținute la 375 milioane de dolari, sumă care nu cuprinde cheltuielile pentru războiul din Vietnam.

Corespondență din München

SEMINAR INTERNAȚIONAL DE MARKETING

CEL DE-AL III-LEA SEMINAR Internațional de Marketing ținut între 18 și 21 iunie 1969 la München (R.F.G.) a avut ca temă „Strategia marketingului și dezvoltarea economică". El a fost organizat sub auspiciile E.S.O.M.A.R. de Federația internațională de marketing, în colaborare cu Asociația vest-germană de marketing, reunind peste 110 reprezentanți din 23 de țări. Din Comitetul de onoare au făcut parte A. G. Cranch, președintele Federației internaționale de marketing, C. Fabrizi, profesor la Universitatea din Roma, Olivier Giscard d'Estaing, N. Murguleț, președintele Consiliului Național al Cercetării Științifice din Republica Socialistă România, H. Rieben, directorul Centrului de cercetări europene din Elveția, G. Tagliacarne, președintele Asociației italiene de marketing și alții, iar din Comitetul de organizare Paul H. Berent, președintele E.S.O.M.A.R., dr. Jose C. Dragan, vicepreședinte al Federației internaționale de marketing, Alain de Vulpian de la C.O.F.R.E.M.A.-Franța, Dr. M. C. Demetrescu din partea C.N.C.S., Bernardo Rabassa Asenjo, director general al firmei „Bernard Krief" — Consultants for Europe, etc.

Principalele probleme abordate au avut în vedere importanța și efectele cercetării în dezvoltarea întreprinderii, strategia lansării noilor produse, programarea și dezvoltarea produsului, rolul și importanța opiniei consumatorului și, implicit, publicitatea, toate acestea au fost dezbătute, evident prin prisma politicii de marketing și a tendințelor noi ce se manifestă azi în acest domeniu.

În comunicarea sa, prof. V. Salvatore Teresi, director al I.N.S.E.A.D.-Franța, a pus accentul pe aspectul nou al noțiunii de piață în contextul cerințelor esențiale, care trebuie luate în considerație de către conducătorii unei întreprinderi, subliniind că, atenția acestora, în prezent „focalizată" asupra produsului și asupra „imperativelor producției", va trebui deplasată asupra „pieții și imperativelor consumatorului". „Piața — remarca vorbitorul — este un ansamblu de oportunități actuale și potențiale, reprezentate printr-o anume cantitate de nevoi, de dorinți, de probleme nerezolvate încă de-o manieră optimală, care se cer individualizate, interpretate și satisfăcute. Concentrarea efortului esențial al întreprinderii asupra observației și analizei pieții, se traduce printr-un exercițiu al activității creatoare, aplicată nu produselor, ci indivizilor care animă piața, nevoilor dorințelor și problemelor lor, încercînd a răspunde acestor necesități prin lansarea de produse și servicii menite să satisfacă consumatorii". În consecință, adoptarea unui nou concept de marketing inspiră elaborarea unei strategii de inovație și diversificare, furnizînd astfel elementele de bază pentru determinarea raportului oportunitate-risc, care condiționează alegerea fundamentală a obiectivelor și politicii întreprinderii.

După Guy Serraf, profesor la Institutul francez de înalte studii comerciale, în momentul de față este important ca întreprinderea să se preocupe de mediul înconjurător în care ea operează și în care poate interveni în ansamblu : partea de piață deja deținută, partea deținută de concurenți, zonele în care ea speră să poată pătrunde etc. Studiul produsului încetează de a mai fi apanajul tehnicienilor, el găsindu-se în situația de a fi alimentat de orice informație primită de către serviciul comercial al întreprinderii, de cunoașterea folosirii produsului de către consumatori și de studiile calitative legate de relațiile cu acesta". În concluzie, pe măsură ce cercetarea în marketing cîștigă tot mai mult teren în cadrul întreprinderii, se constată din ce în ce mai mult necesitatea restructurării echipei de responsabili din cadrul conducerii întreprinderii, rezultatele studiilor introducînd funcțiuni noi în sînul direcției sau serviciului comercial : restructurarea serviciilor de vînzare, a politicii contactelor cu publicul, a organizării și integrării serviciilor de publicitate și promovare a vînzărilor.

Referindu-se la abordarea problemelor de marketing, raportată la specificul țărilor socialiste, Blanka Sirokovadova, inginer diplomat al școlii politehnice din Brno, a subliniat importanța strategiei marketingului și a gestiunii dezvoltării tehnice a noilor produse, activitățile de marketing neputîndu-se rezuma numai la domeniul circulație-piață, ci intervenind în mod egal și de o manieră foarte pronunțată în producție. „Cunoașterea nevoilor viitoare reprezintă condiția prealabilă fundamentală care trebuie să prevadă conceperea și dezvoltarea unui nou produs. O asemenea cunoaștere a necesităților ce trebuie satisfăcute dă posibilitatea formării unei idei a produsului și a concepției sale".

În concordanță cu cele menționate mai sus, prof. G. Tartara — Italia a subliniat că la ora actuală ne aflăm la ora strategiei calității produsului. În general, întreprinderile se preocupă de calitate doar în sens productiv, dar ignoră testul calității produsului din punct de vedere al folosirii lui de către consumator. Dr. M. C. Demetrescu — România a abordat în expunerea sa problema „Marketingul și creșterea economică, Marketing, premisă a dezvoltării".

Numeroasele intervenții și luări de cuvînt au demonstrat încă o dată importanța care se acordă în prezent pe plan mondial, în toate țările, necesității dezvoltării unei politici dinamice de marketing, ca factor important al dezvoltării economice.

Viorica BABA

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

S.U.A.: TEMPERAREA „SUPRAÎNCĂLZIRII"?

TEMPERAREA FENOMENELOR de „supraîncălzire" este considerată în S.U.A. ca una din premisele cele mai importante pentru o evoluție mai sănătoasă a economiei. De cîteva luni, indicatorii conjuncturali par să arate în unele privințe începuturi ale frînării urmărite de autorități, în altele însă tendința este mai puțin certă. Cele mai recente cifre lasă astfel să apară un tablou neunitar, fapt explicat prin aceea că măsurile de temperare au nevoie de mai mult timp pentru a-și face efectul dată fiind durata perioadei de expansiune de pînă acum.

În martie intrările de comenzi noi scăzuseră cu 1,1% față de luna precedentă. Dar în aprilie s-a înregistrat o creștere a lor cu 2,4%, fără ca totuși schimbarea de direcție să indice neapărat și un eșec al eforturilor de frînare. Creșterea comenzilor în aprilie s-a datorat inițiativei așteptate a Administrației de a cere revocarea rabatului fiscal de 7% pentru investiții de capital. Propunerea făcută la 21 aprilie înseamnă că, în caz de adoptare a ei de către Congres, investițiile efectuate după această dată se scumpesc, nemaibeneficiind de rabat. Experții oficiali sînt de aceea de părere că intensificarea plasării comenzilor în aprilie nu poate fi considerată caracteristică pentru tendința generală a conjuncturii. Această interpretare se sprijină și pe faptul că accelerarea plasării de comenzi s-a concentrat asupra produselor industriale de uz îndelungat — singurele afectate de inițiativa fiscală a guvernului, pe cînd comenzile de alte produse industriale au cunoscut un ușor regres.

Comenzile de bunuri de uz îndelungat au ajuns în aprilie la 30,97 miliarde de dolari, față de 29,7 miliarde în martie. În construcția de mașini ele au reprezentat 9,5 miliarde (față de 9,3 în martie), în metalurgie 4,8 miliarde (4,6) — cu accent deosebit pe siderurgie, — în industria mijloacelor de transport 7,8 miliarde (7,1).

Aprecierea oficială asupra evoluției comenzilor în aprilie este însă contrazisă indirect de rezultatele unui sondaj printre membrii Asociației naționale a directorilor pentru problemele aprovizionării. Sondajul pare să indice că în luna mai intrările de comenzi au evoluat și mai favorabil decît în aprilie. După cum au declarat 38% din membrii Asociației, comenzile obținute de întreprinderile industriale reprezentate de ei au sporit în mai față de aprilie. În acea lună, numai 32% din membrii Asociației semnalaseră o creștere a noilor comenzi. Cei mai mulți dintre cei chestionați au evaluat mersul conjuncturii americane în trimestrul al doilea ca fiind mai favorabil decît în cel precedent. În schimb, majoritatea membrilor Asociației se așteaptă ca în trimestrul III să intervină o slăbire a conjuncturii.

Desfacerea produselor industriale are, la rîndul ei, o evoluție care nu permite concluzii nete cu privire la tendințele conjuncturale. Vînzările industriei au crescut foarte puțin în aprilie — la 53,26 miliarde dolari, față de 53,08 miliarde în martie. Industria continuă să acumuleze stocuri, care s-au mărit în aprilie cu 0,8%, atingînd nivelul de 91,01 miliarde dolari (după corectările sezoniere), față de 90,31 miliarde în martie. Stocurile corespundeau volumului desfacerilor întreprinderilor industriale pe 1,71 luni, față de 1,7 luni în martie, neputînd fi considerate ca deosebit de ridicate.

Conjunctura pieței automobilelor, în schimb, indică mai curînd o slăbire a mersului afacerilor. Se știe că în trecut încetiniri ale producției au început nu o dată cu încetinirea vînzărilor de automobile. În ultima decadă a lunii mai, vînzările de autoturisme fabricate în S.U.A. au scăzut cu 4% față de aceeași perioadă din 1968.

Pe piața bunurilor de consum se constată în general o încetinire treptată a creșterii cererii, cu toate că suma cumpărărilor în rate a crescut în aprilie mai repede decît în martie. Această sumă a fost inferioară celei atinse în februarie și mai ales considerabil inferioară mediei lunare din a doua jumătate a anului trecut.

În ceea ce privește prețurile, însă, tendința inflaționistă continuă neslăbit și fără ca să existe vreun indiciu de încetinire în viitorul propiat. Indicele oficial al costului vieții, elaborat de Departamentul muncii, a crescut în aprilie cu 0,8 puncte sau 0,6%, atingînd nivelul record de de 126,4 față de 1957—1959 = 100 (125,6 în martie și 119,9 în aprilie 1968). Față de aceeași lună din anul trecut costul vieții a crescut astfel cu 6,5 puncte. În ultimul timp, creșterea prețurilor s-a accelerat. În decurs de trei luni, prețurile bunurilor de consum au crescut într-un ritm anual de 7,6% — cea mai rapidă creștere a lor într-o perioadă comparabilă de 3 luni din 1956 încoace.

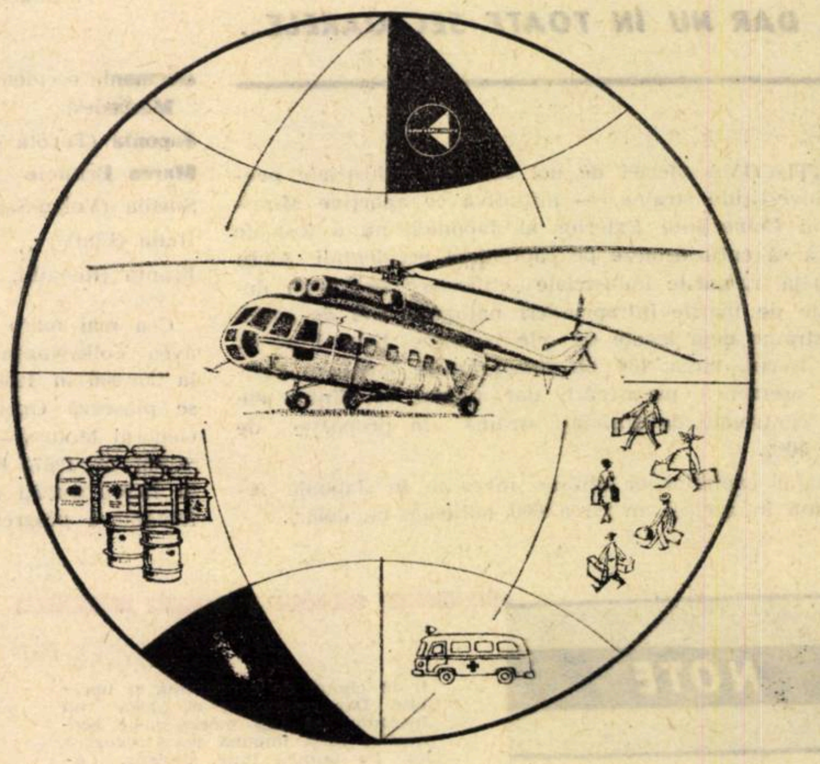

ELICOPTERUL V-8 ASIGURĂ O CĂLĂTORIE COMODĂ ȘI PLĂCUTĂ

Elicopterul V-8 este produs în două variante : pentru pasageri și pentru transportul de mărfuri. In varianta pentru pasageri, în cabină sînt amplasate 28 de fotolii moi și comode. Geamurile mari, dreptunghiulare, sistemul de aer condiționat, încălzirea și ventilarea, zgomotul redus al motoarelor, oferă un zbor plăcut. In varianta pentru transportul de mărfuri elicopterul are o cabină pentru încărcături cu un volum de aproape 23 m³. De-a lungul bordului cabinei sînt amplasate strapontine pentru 24 de persoane. Incărcăturile de mare gabarit pot fi transportate prin suportul suspendat, exterior.

Elicopterul V-8 poate fi ușor reutilat și folosit în scopuri sanitare : 12 tărgi și loc pentru infirmier.

Elicopterul este înzestrat cu două motoare turbocilindrice TV-2 cu o capacitate de decolare de 1 500 electrocaiputere fiecare.

Utilajul de pilotat și navigat asigură securitatea zborurilor în timpul nopții, în orice condiții meteorologice.

Viteza maximă a elicopterului în greutate normală de decolare de 11 100 kg — este de 250 km/oră. Distanța de zbor, în varianta pentru transportul de mărfuri (cu o rezervă de combustibil de 5%) cu greutatea comercială de 2 600 kg — este de 455 km.

EXPORTATOR — INTREPRINDEREA UNIONALA „AVIAEXPORT".

U.R.S.S., Moscova, G-200
Telefon : 244-26-86
Telex : 257

PUBLICOM

MONDORAMA

OFENSIVA ȘI LIMITELE EI

TRANZACȚIA între British Petroleum și Standard Oil din Ohio, prin care societatea engleză ar urma să obțină controlul asupra societății nord-americane, este privită în Anglia cu multă satisfacție. **Times**-ul londonez atrăgea atenția că se va înmulți astfel numărul marilor trusturi din S.U.A. controlate de Londra. (Afaturi de Shell, E.M.I., Bowater, British American Tobacco, Courtaulds ș.a.).

The Times remarcă de asemenea că în pofida achizițiilor spectaculoase ale S.U.A. în Europa, soldul în această privință rămîne favorabil continentului. Ultimele cifre arată că S.U.A. dețin în Europa de vest investiții de aproximativ 20 miliarde dolari, în timp ce țările vest-europene — investiții de 25 miliarde dolari în S.U.A. O apreciere realistă a lucrurilor cere însă să se țină seama de faptul că majoritatea investițiilor vest-europene sînt investiții de portofoliu, în timp ce Statele Unite recurg mai ales la investiții directe, în ramurile cele mai moderne ale industriei. Volumul total al cifrei de afaceri al societăților americane din Europa vestică este evaluat la aproximativ 70 miliarde dolari, depășind dimensiunea produsului național brut al celor mai multe țări vest-europene.

DA, DAR NU ÎN TOATE SECTOARELE...

INIȚIATIVA ofertei de noi sectoare industriale pentru investițiile străine, — inițiativă ce aparține Ministerului Comerțului Exterior al Japoniei, nu a fost de natură să entuziasmeze pe capitaliștii occidentali. Alese cu grijă, ramurile industriale „eliberate" sînt toate dominate de marile întreprinderi naționale sau de societăți străine deja legate de cele japoneze. Este drept că anul trecut, circa 750 de întreprinderi japoneze dețineau asemenea participări, dar numai 55 dintre ele erau controlate de societăți străine în proporție de peste 50%.

Totalul capitalurilor străine investite în Japonia reprezintă în același an circa 600 milioane de dolari.

CONCEDIU CU LINIȘTE!

PENTRU SEZONUL de vară a fost înființat în Anglia, într-o mică localitate din sud, așa-numitul ***„Centru 2000"****, pus la dispoziția vilegiaturiștilor care doresc să petreacă un concediu în cea mai desăvîrșită liniște. Centrul acesta are o sută de cabane sferice, izolate unele de altele, înzestrate cu tot confortul modern. Pentru realizarea liniștei celei mai depline, nu sînt admise în incinta centrului: automobilele, aparatele de radio de ori ce fel, televizoarele și magnetofoanele. Vilegiaturiștilor care vin cu copii li se repartizează cabanele cele mai izolate.*

AUTOMOBILUL EUROPEAN PE PIAȚA AMERICANĂ

ÎN 1968, S.U.A. au importat peste 1 milion de automobile, ceea ce reprezintă 10% din piața americană de automobile. În raport cu 1967, creșterea importurilor a fost de 37%.

Iată situația pe principalele țări:

	buc.
Germania occidentală (Volkswagen, Opel, **Mercedes**)	678 500
Japonia (Toyota și Datsun)	109 000
Marea Britanie	88 260
Suedia (Volvo-Saal)	50 700
Italia (Fiat)	31 000
Franța (Renault, Peugeot, Simca)	30 115

Cea mai mare forță de pătrundere se dovedește a o avea Volkswagen-ul care, de la 443 000 în 1967, saltă la 569 000 în 1968. Pe locul doi, dar la mare distanță, se plasează Opel-ul — filială germană a Companiei General Motors — care în 1968 a vîndut 84 700 față de 51 700 în 1967. Fiat și-a dublat vînzările, trecînd de la 15 900 bucăți în 1967 la 30 900 automobile în 1968. Renault a progresat foarte puțin (20 500 față de 20 200 în 1967). Peugeot la fel (de la 3 900 la 4 000), în timp ce Simca a pierdut teren, cu tot sprijinul firmei Chrysler. Simca a vîndut 5 500 față de 7 400 automobile în 1967. Citröen a înregistrat o cifră cu totul neglijabilă.

DUEL ONASSIS — NIARCHOS

CELEBRII armatori greci Aristote Onassis și Stavros Niarchos, foști cumnați și mereu rivali în afaceri, sînt în prezent în luptă pentru a obține favorurile guvernului de la Atena într-o mare întreprindere: construirea unei a treia rafinării de petrol în Grecia. Onassis propune să investească echivalentul a 2 miliarde de franci francezi pentru construirea, împreună cu societatea americană Reynolds, a unei a doua fabrici de aluminiu, a unui șantier naval și a unor amenajări turistice. Niarchos supralicitează: el oferă 2,5 miliarde franci, din care 100 milioane e gata să depună în depozit de garanție. El asigură transportul petrolului brut la prețul de 59 franci tona. Onassis n-a putut scade prețul sub 70 franci pe tonă. Cine va obține cîștig de cauză?

LAPTE DE... PEȘTE

RECENT, F.A.O. a anunțat descoperirea unui lapte cu proprietăți asemănătoare laptelui de vacă, însă provenit de la pește. El se prezintă sub forma unei pudre care, ca și laptele-praf obișnuit, este transformată în lapte prin adăugirea unei anumite cantități de apă naturală. Deocamdată noul produs este folosit în Chile pentru hrănirea a 350 000 viței care, altfel, sînt sortiți să moară de foame, deoarece „rația" lor de lapte de vacă este consumată, din lipsă de alte alimente, de populație.

După părerea d-lui Molteno, director al Institutului de dezvoltare a pescăriilor din Chile, nu este exclus ca în viitor acest lapte să servească la fabricarea brînzeturilor, cremei glasate și a altor lactate. Pentru aceasta n-ar fi necesar decît să se aducă unele îmbunătățiri procesului de fabricație al laptelui de pește, în direcția ridicării calităților lui nutritive și de prezentare.

PENTRU DEPOLUAREA MĂRILOR

PENTRU DEPOLUAREA mărilor, se află în prezent în fază de experimentare (la proporții reduse) o navă capabilă să lupte împotriva „mareelor negre". Studiile au fost întreprinse de tehnicienii societății franceze „Technocean". În mărime naturală, nava va avea 90 m lungime, monococă la proră, și bicocă la pupă (cele două coci din spate fiind la o distanță de 30 m una de alta). Vasul va înainta cu 12 noduri pe oră, iar în marșarier, cu 3 noduri (5,4 km/oră). Prin despărțitura din carcasă

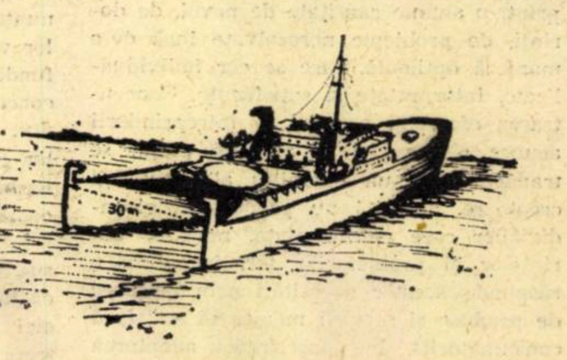

petrolul va fi antrenat spre o vană aspiratoare, existentă în mijlocul vasului. Capacitatea de aspirare va fi de 10 000 m³ pe oră. Vasul va putea stoca o cantitate de 10 000 m³ produse diverse. După decantare, apa epurată va fi evacuată. Elicea de propulsie a vasului va fi situată sub vană și va servi în același timp și pentru aspirarea apei. Fiecare cocă din spate va dispune de cîte o elice orientabilă pentru a fixa vasul în poziția optimă de lucru. Nava va putea fi folosită și pentru lucrări oceanologice, precum și ca vas de serviciu pentru alte ambarcațiuni ca batiscafuri etc., jucînd rolul unui port artificial.

NOTE

Morală și eficacitate

N-AM JURA că e vorba de un scrupul real. Trebuie consemnată totuși, ca un fapt, preocuparea ce o vădesc unii mari patroni în Occident pentru o legătură între morală și eficacitate. Limbajul folosit la o recentă adunare plenară a „Centrului de cercetări și studii a șefilor de întreprinderi" din Franța, la prima vedere pare criptic. Dar, cercetat, de aproape, el își dezvăluie intențiile. Un corespondent al ziarului **Le Monde,** pentru a arăta la ce înalt nivel s-au purtat discuțiile, îl citează între altele pe dl. Dumontier de la I.N.S.E.E. care a ridicat problema „dacă eficacitatea trebuie să fie măsura moralei sau morala trebuie să fie măsura eficacității". Și pe dl. Huvelin, președintele Consiliului Național al Patronatului francez, care ezitînd parcă să se pronunțe, l-a citat pe sfîntul Thomas în sprijinul prudenței.

Lucrurile devin inteligibile însă abia atunci cînd reportajul adunării se referă la textul raportului principal, prezentat de dl. Jean Lucet, președinte la „Elf Distribution". Rigoarea și imaginația, spune dl. Lucet, se pot exercita cel mai bine într-un climat de concurență și libertate. Dar recunoaște el, „asta nu înseamnă să lași mecanismele economice să-și impună toată rigoarea lor. Pe termen lung, desigur, obiectivul eficacității nu trebuie pierdut din vedere, deoarece el tinde să se întîlnească cu aspirațiile moralei; pe termen scurt însă, trebuie evitat în toată măsura posibilului ca indivizii, și în special cei mai defavorizați, să suporte partea cea mai grea a sacrificiilor pe care le impun transformările economiei". Este exprimat, de fapt, în această elegantă frază lungă, adevărul că, în procesul de reorganizare a întreprinderilor, de raționalizări în domeniul utilizării forței de muncă și de asigurare a unei înalte productivități, patronii trag foloasele iar cei ce muncesc ponoasele.

În fond, discuțiile mai generale care se poartă în prezent cu privire la rolul omului în noua societate industrială și la scopurile producției, camuflează în termeni vagi o veche problemă în societatea capitalistă, căreia dacă azi i se zice „alienare", nu era mai puțin alienare în trecut, cînd se vorbea pe șleau despre starea materială și spirituală care rezulta din „exploatarea celor ce muncesc".

Desigur, în raportul d-lui Lucet nu se află amintită necesitatea corelării transformărilor economice cu cele structurale, dar el are dreptate cînd enunțînd nu fondul, ci înfățișarea imediată a problemei, spune: „Morala nu dezaprobă nici unul din punctele eficacității, nici căutarea bunei stări materiale, nici continua dezvoltare a stăpînirii naturii de către om, nici efortul de cunoaștere. Dar civilizația noastră nu va supraviețui decît dacă va restabili o ierarhie compromisă. Va regăsi omul în el însuși sursa valorii adevărate căreia trebuie să-i fie subordonate beneficiul material, puterea și cunoașterea?" Poți să fii competitiv printr-un efort de progres și de creație, a spus, cu mai puține ocoluri dl. Martinière, director general al impozitelor, dar poți să și ajungi la asta, vai! transferînd greutățile asupra altora.

În cele din urmă, însuși corespondentul care raportează discuțiile „la înalt nivel" ale marilor patroni, se declară nesatisfăcut de părerea care a predominat la Conferință și anume aceea că „trebuie acționat asupra omului, pentru a-l face mai bun, indiferent dacă e patron sau muncitor", conchizînd: „E facilă tentația de a atribui comportării oamenilor vicisitudinile care țin de raporturile sociale. Acest aspect, în virtutea unei prudențe, care, ea, nu poate fi pusă pe socoteala sfîntului Thomas, nu a fost decît extrem de vag evocat".

Fără grevele și lupta socială a muncitorilor, studenților și altor categorii de cetățeni, în țările occidentale, e de presupus că asociațiilor patronale nu le-ar trece prin minte să consacre timp, în afara problemelor de „eficacitate", și celor de „morală".

A. A.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 27 (305)
27
VINERI
11 iulie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
24 PAGINI • 2 LEI

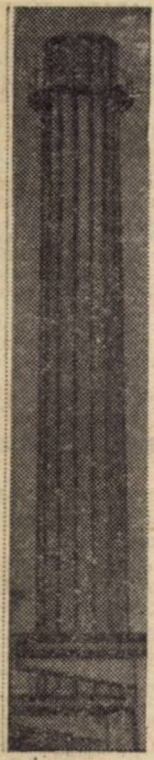

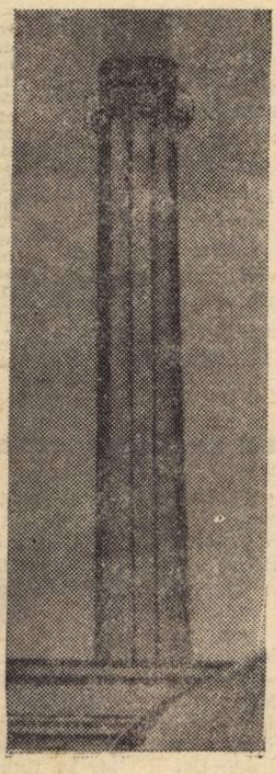

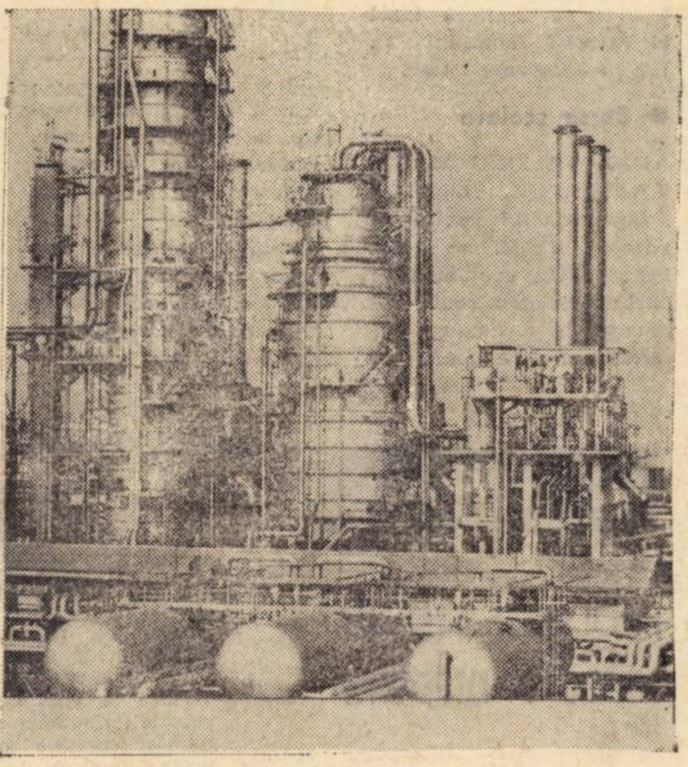

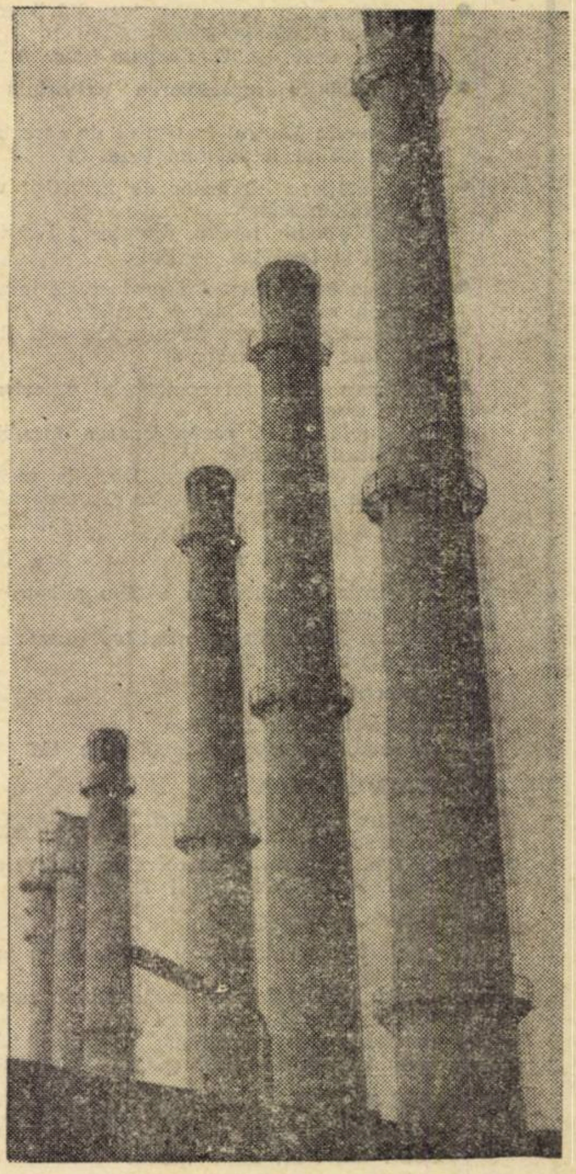

MODIFICĂRI ÎN REPARTIZAREA TERITORIALĂ A INDUSTRIEI

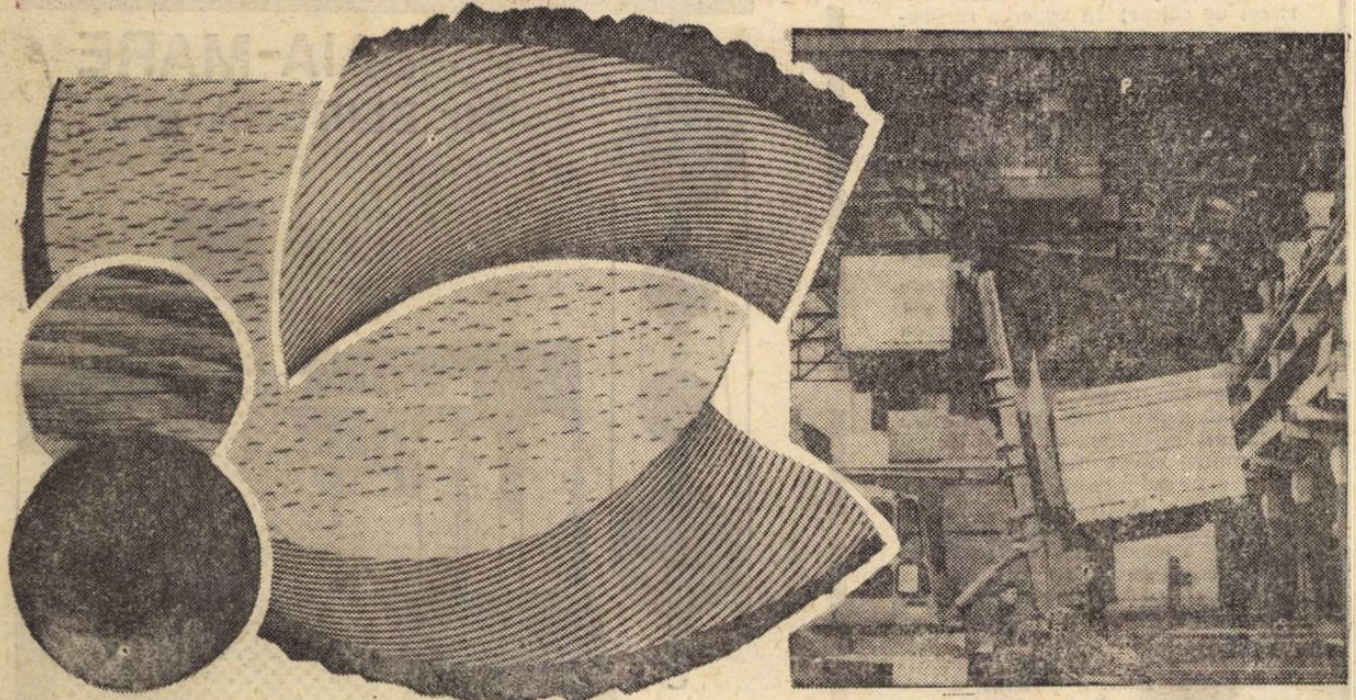

ECONOMIA FORESTIERĂ LA A 25-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII ȚĂRII

DIN SUMAR

● ACUMULARE — CONSUM, corelație fundamentală a progresului economic (pag. 3)
● PREMISE ALE PERFECȚIONĂRII ACTIVITĂȚII COMITETELOR DE DIRECȚIE (pag. 12-13)
● COMPONENȚA ECONOMICĂ A COOPERĂRII EUROPENE (pag. 17-18) ● Răspuns la întrebările cititorilor: BANCA INTERNAȚIONALĂ DE COLABORARE ECONOMICĂ (pag. 19) ● ECONOMIE, MATEMATICĂ ȘI CUNOAȘTERE (pag. 21)

viaţa economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

SUMAR

nr. 27 din 11 iulie 1969

■ DEZBATEREA DOCUMENTELOR PENTRU CONGRESUL AL X-LEA AL P.C.R.

- Acumulare-consum, corelaţie fundamentală a progresului economic
  de dr. **Ion Răvar** (pag. 3)
- Agricultura în contextul dezvoltării economice a României socialiste
  de conf. univ. dr. **O. Parpală** (pag. 4)
- Modificări în repartizarea teritorială a industriei
  de **Camelia Murgu**, Institutul de cercetări economice al Academiei (pag. 5)
- Îmbunătăţirea lucrărilor de investiţii văzută din „interior"
  de ing. **Teodor Iercan**, directorul Fabricii de osii şi boghiuri — Balş.
- Sporirea randamentului prelucrării industriale a materiei prime agricole
  de **Leonard Hertzog**, director Direcţia plan economic M.I.A. (pag. 6)
- Creşterea eficienţei comerţului exterior
  de dr. **Ion Kun**
- Nu dublarea, ci perfecţionarea formelor de control preventiv
  de **Ion Grozav**, director, Direcţia teritorială de control şi revizie Timişoara (pag. 7)

★

Economia forestieră la a 25-a aniversare a eliberării ţării
de ing. **Mihai Suder**, ministrul economiei forestiere (pag. 9)

Reflecţii:

Statistică şi structuralism
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 11)

■ ÎNTREPRINDEREA

Premise ale perfecţionării activităţii Comitetelor de direcţie
de **Gh. Ionescu**, prim secretar al sectorului 1 P.C.R. Municipiul Bucureşti.

Puncte de vedere:

Conlucrarea colectivă şi răspunderea personală.
de dr. **Leonid Miller**, Institutul de cercetări juridice al Academiei.
Incidenţe ale dezvoltării asupra conducerii întreprinderilor. (pag. 12—13)

■ TEORII • IDEI

Şantier ştiinţific:
Conf. univ. dr. **Paul Alexiu**

Discuţii:

Între creştere şi dezvoltare
de **C. V. Băloiu**, cercetător ştiinţific principal Institutul de cercetări economice al Academiei (pag. 14)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Componenta economică a cooperării europene
Interviuri cu participanţi la colocviul „Dezvoltarea cooperării între statele europene — premisă a unui climat de pace şi securitate în Europa". (pag. 17—18)
Răspuns la întrebările cititorilor:
Banca internaţională de colaborare economică
Ritmuri şi proporţii noi în industria Belorusiei
de **Maria Ioniţă** (pag. 19)
Economie, matematică şi cunoaştere (pag. 21)

Conjunctura economiei capitaliste:
Dezechilibre în relaţiile financiare internaţionale.
Japonia: Un declin al „structurilor tradiţionale"?
de conf. dr. **Eugen Prahoveanu** (pag. 23)
Statistică internaţională (pag. 24)

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Creţoiu** (redactor şef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor şef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacţie), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **C. Topor**, **S. Ţaigăr**, **I. Văcărel**, **I. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

• Stagiul în funcţii economice

M. MIHĂILĂ, Bucureşti — *Perioada cît aţi funcţi-încadrat ca impiegat de mişcare C.F.R. nu se ia în considerare ca stagiu în funcţii economice (această funcţie fiind specifică activităţii de exploatare). Dacă în timpul cînd aţi fost încadrat ca impegat de mişcare aţi avut şi stagii în activităţi comerciale, stagii care se fac în vederea pregătirii pentru funcţia de şef staţie, perioadele de efectuare a acestora intră în calculul vechimii în funcţii economice medii.*

• Burse şcolare

ING. VALERIU MAHU, C.A.P.-Frecăţei, Tulcea. — *Regulamentul pentru aplicarea H.C.M. nr. 1053/1962, privind acordarea de burse prevede: copiii inginerilor şi medicilor veterinari care lucrează în I.A.S., C.A.P., I.M.A. şi în circumscripţiile sanitar-veterinare, elevi în învăţămîntul mediu de cultură generală, de artă sau pedagogice, primesc bursă şi loc în internat pe toată durata şcolarizării dacă:* promovează clasa (în iunie sau după sesiunea de corigenţe) cu regularitate; locuiesc în internatele şcolare, la gazde sau la rude. *(Aceste burse se acordă indiferent de veniturile părinţilor).*

Copiii inginerilor şi medicilor veterinari menţionaţi mai sus, nu primesc bursă dacă: părinţii elevilor s-au mutat într-o localitate în care există şcoală medie; mama, împreună cu elevul, au rămas în localitatea în care au domiciliat şi înainte de apariţia Hotărîrii nr. 427 şi în care există şcoală medie; mama, împreună cu elevul, s-au mutat într-o localitate în care există şcoală medie, în apropierea comunei în care domiciliază tatăl.

Bursele nu se revizuiesc în timpul anului şcolar. Bursa poate fi retrasă în cursul anului şcolar numai în cazuri de abateri grave ca: nerespectarea repetată a regulilor de conduită etc. Retragerea bursei se hotărăşte de comisia pentru acordarea burselor din cadrul inspectoratului şcolar, pe baza propunerilor făcute de conducerea şcolii, care este obligată să analizeze în consiliul pedagogic abaterile disciplinare săvîrşite de elev. Sinteţi deci îndreptăţit să solicitaţi bursă şcolară pentru fiul dv., în continuare, dacă retragerea nu s-a făcut în baza prevederilor de mai sus.

• **MARIA ARAVEICII, Piatra Neamţ.** — Puteţi fi încadrată conform prevederilor anexei IV b aprobată prin H.C.M. nr. 228/1967, în funcţia de contabil I deoarece, fiind absolventă a învăţămîntului mediu cu diplomă de maturitate, aţi lucrat peste cinci ani în funcţii de contabil II, iar la aplicarea hotărîrii menţionate vă aflaţi în această funcţie. În cazul dv., nu se aplică prevederile anexei arătate prin care se cere ca la ocuparea funcţiei de contabil II, absolventul învăţămîntului mediu de cultură generală să fi prestat cel puţin doi ani o muncă de facturist, calculator, casier etc.

ECOURI

PRODUSE SIMILARE — COSTURI DIFERITE

GRAFICUL COMENTAT (nr. 20) purtînd titlul de mai sus menţiona că o serie de fabrici de ciment au depăşit — în primul trimestru — nivelul planificat al cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă, datorită în special nerespectării consumurilor normate de materii prime. Nivelul preţului de cost a fost influienţat negativ şi prin cheltuirea unor sume mari cu efectuarea lucrărilor de întreţinere a utilajelor tehnologice, din cauza reparaţiilor necorespunzătoare. Scrisorile de răspuns primite confirmă justeţea semnalărilor noastre. Iată, de pildă, ce ne scrie ING. GHEORGHE BULINSCHI, **directorul fabricii de ciment Bicaz:** „Creşterea cheltuielilor la materii prime şi materiale (463 mii lei) s-a datorat depăşirii consumurilor planificate de zgură şi ghips la cimenturile cu adaos (condiţiile grele din iarnă n-au permis exploatarea carierei de calcar). În vederea recuperărilor, s-au luat măsuri de introducere a adaosului de calcar şi de exploatare selectivă a carierei de marnă pentru înlocuirea unei părţi din diatomit pentru fabricarea cimentului alitic. Depăşirea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă se datoreşte şi schimbării structurii sortimentelor. Am analizat toate aceste aspecte pentru îmbunătăţirea situaţiei în perioadele următoare."

„Utilizarea mai judicioasă a parcului de tractoare şi autobasculante din cariera de calcar; reducerea cheltuielilor de transport prin încărcarea la întregul tonaj; reducerea consumului specific de combustibil per tona de ciment prin depăşirea indicilor intensivi ai cuptoarelor, sînt numai cîteva măsuri prin care am reuşit să recuperăm peste 109 mii lei din totalul depăşirilor pe trimestrul I. Vom recupera întreaga depăşire a cheltuielilor planificate, realizînd şi sarcina de reducere a preţului de cost. Aceasta va însemna şi realizarea cheltuielilor pe 1000 lei producţie marfă planificate" — menţionează în corespondenţa sa **ING. I. OPREA, directorul fabricii de ciment „Stinca" din Brăila.**

„Fabrica de ciment din Turda — ne scrie **ING. CAROL HERTL, director** — nu a reuşit să realizeze indicatorii de plan (pe trimestrul I) din cauza greutăţilor întîmpinate în sectoarele de extracţie a materiilor prime. (Se menţionează căderile abundente de zăpadă şi gerul din lunile ianuarie-februarie). Restanţa a fost însă recuperată integral, în prezent avînd chiar o depăşire importantă faţă de plan. Paralel cu recuperarea cantităţilor fizice, prin micşorarea consumurilor specifice, s-a reuşit ca preţul de cost să fie redus, iar cheltuielile la 1000 lei producţie marfă să fie diminuate cu 35,51 lei faţă de costurile planificate".

Din răspunsul semnat de **ING. DUMITRU POGACI, directorul fabricii de ciment din Fieni** reţinem: „Depăşirea înregistrată la volumul cheltuielilor planificate la var, se datoreşte faptului că în planul preţului de cost (la defalcarea pe trimestre a cheltuielilor anuale de producţie) sumele ocazionate de reparaţia capitală au fost eşalonate proporţional cu volumul producţiei tot pe trimestre. La baza acestei eşalonări a stat criteriul de a nu prinde în plan produse cu pierderi. Menţionăm că atît valoarea lucrării de reparaţie capitală a cuptorului de var, cît şi timpul afectat pentru aceasta, n-au fost depăşite.

Dat fiind că în industria lianţilor ponderea cheltuielilor cu reparaţiile reprezintă între 20-30% din preţul de cost al producţiei marfă (mai ales în urma aplicării legii nr. 62/1968), considerăm necesar ca înregistrarea pe costuri a acestui fel de cheltuieli să se facă în cote egale pe toată perioada la care se referă, nu în totalitate în momentul efectuării lor. De pildă, prin folosirea contului 136 „Cheltuieli anticipate" sau contului 315 „Rezerve pentru cheltuieli preliminate", după caz.

COMBINATUL CHIMICO-METALURGIC

GH. GHEORGHIU-DEJ

BAIA-MARE

str. ELIBERĂRII 15

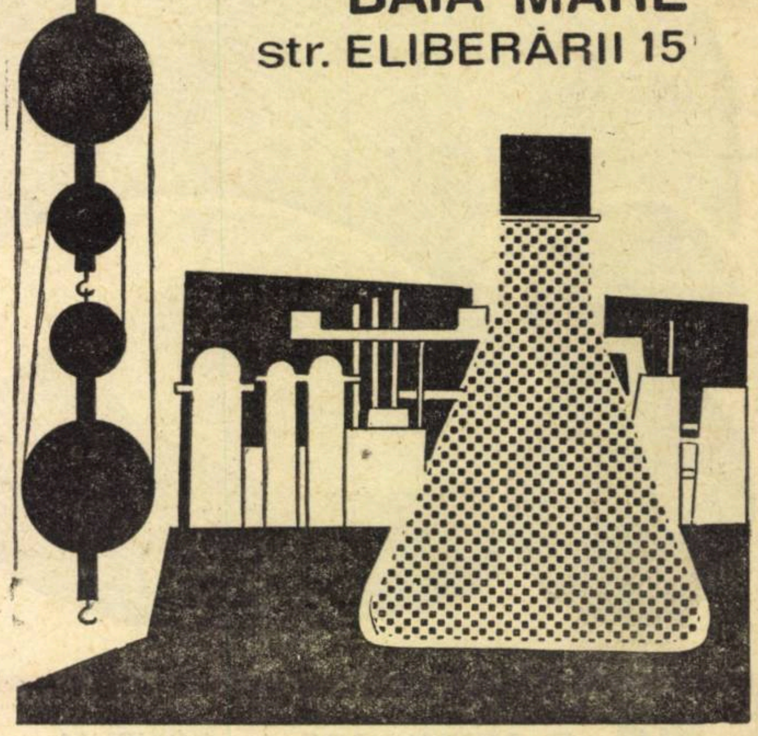

PRODUCE ŞI LIVREAZĂ:

- Miniu de plumb;
- Pămînturi decolorante;
- Seleniu pur;
- Tiosulfat de sodiu cristalizat;

precum şi instalaţii de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori şi instalaţii de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic.

DEZBATEREA DOCUMENTELOR

PENTRU CONGRESUL AL X-LEA AL P. C. R.

ÎNCREDERE DEPLINĂ ÎN POLITICA PARTIDULUI, ÎN VIITORUL PATRIEI

ACUMULARE – CONSUM CORELAȚIE FUNDAMENTALĂ A PROGRESULUI ECONOMIC

ÎN DOCUMENTELE DE PARTID recent publicate — Tezele Comitetului Central și proiectul Directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980 — documente de o înaltă valoare principială, teoretică și practică, un loc însemnat îl ocupă problema proporției între acumulare și consum. Aceasta deoarece în final corelația între cele două fonduri este punctul de intersecție a tuturor coordonatelor dezvoltării economiei naționale.

ÎNTRE PROBLEMELE ACTUALE ale contemporaneității, un loc de frunte — alături de creșterea economică — îl ocupă creșterea nivelului de trai material și cultural. Aceasta nu este desigur o problemă nouă, dar actuala revoluție tehnico-științifică, sub semnul căreia are loc întreaga dezvoltare a umanității, o ridică din nou, cu întreaga ei acuitate, cu atît mai mult cu cît — așa cum se constată în diferite documente ale O.N.U. și F.A.O. — astăzi în lume resursele și producția sînt într-atît de inegal răspîndite încît abundența coexistă cu mizeria cruntă, civilizația cea mai înaltă cu epocile primitive. Nu voim să facem aci o analiză a acestor stări de fapte, dar ceea ce trebuie spus din capul locului este faptul că existența acestor discrepanțe se datorește evoluției capitaliste.

Pentru țările — printre care și țara noastră — în care relațiile socialiste de producție au triumfat definitiv și pentru totdeauna, dar care au moștenit de la vechea orînduire o economie înapoiată, bunăstarea este direct legată de creșterea economică, de viteza acestei creșteri, de lichidarea decalajului în nivelul de dezvoltare față de alte țări. De o adîncă semnificație în această ordine de idei sînt cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostite de la înalta tribună a Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român:

„Pentru țara noastră, care are de recuperat un important decalaj față de alte state, înfăptuirea consecventă a unui amplu program de investiții, menținerea unei rate înalte a acumulării constituie un imperativ vital, de prim ordin. Aceasta este condiția hotărîtoare de care depinde posibilitatea de a ține pasul cu competiția ce se desfășoară pe plan mondial în domeniul dezvoltării economice și sociale, de a asigura ridicarea gradului de civilizație a societății, satisfacerea în tot mai bune condiții a nevoilor materiale și spirituale ale maselor, construirea socialismului și comunismului“ [1]).

Ceea ce ni se pare a fi de o extremă importanță, este faptul că, ar fi în totalitate greșit să se creadă că bunăstarea unui popor depinde direct și exclusiv de nivelul producției atins la un moment dat într-o anumită țară. Dacă indicatorul „bunăstare“ are un caracter sintetic — și acest lucru nu-l contestă nimeni — și factorii care îl influențează formează o gamă extrem de largă care cuprinde o multitudine de procese și fenomene economice, sociale etc., a căror intensitate variază de la o etapă istorică la alta. În orice caz putem cita printre acești factori, în primul rînd, **bogăția națiunii** — dar nu numai sub aspectul resurselor naturale sau de muncă de care dispune la un moment dat și nici măcar numai sub raportul rezervelor posibile dar încă neutilizate — ci într-o formă mult mai largă care cuprinde, pe lîngă resursele amintite, masa bunurilor materiale (mijloace de producție, căi de comunicație) și spirituale de care dispune un popor, experiența de producție, gradul de cultură atins etc. (toate acestea avînd un puternic rol în realizarea unei înalte rodnicii a muncii sociale). În al doilea rînd se situează **nivelul producției totale și pe locuitor, diversitatea producției naționale, productivitatea muncii sociale** în momentul istoric dat. În sfîrșit în rîndul acelorași factori, situăm **rentabilitatea producției naționale, eficiența ei** economică și socială, posibilitatea ei de a **satisface necesitățile consumului** productiv și privat, **dependența sau independența țării** față de piața externă etc.

Deși recunoaștem puterea de sinteză a indicatorului venit național pe un locuitor pentru caracterizarea forței economice a unei țări, nu-l putem totuși considera [2]) ca pe un indicator suficient pentru a categorisi o țară în grupa țărilor dezvoltate, în curs de dezvoltare sau subdezvoltate. Credem că nu greșim dacă ținem seama, între altele, și de criteriile stabilite de A. Sauvy [3]), printre care menționăm: subindustrializare; mortalitate ridicată (îndeosebi infantilă), alături de o fecunditate ridicată; proporția ridicată a agricultorilor și pescarilor în populația ocupată etc.

Ținînd seama de complexitatea factorilor care pot asigura bunăstarea poporului, nu la un moment dat, ci în mod durabil, am zice definitiv, este evident că pentru țara noastră prioritatea în condițiile actuale în raportul creștere economică — bunăstare, aparține creșterii economice.

Exprimînd această părere avem în vedere două aspecte fundamentale ale evoluției economiei noastre și anume: nivelul de pornire și dezvoltare în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. În acest context este semnificativ, după părerea noastră, faptul că nu numai țările care au de rezolvat probleme similare cu ale României, dar și țările avansate din punct de vedere industrial cunosc o pondere însemnată a acumulării în venitul național. Astfel, ponderea acumulării în venitul național a fost în U.R.S.S. în 1966 — 26%, în R.D.G. — 20%. Ponderea investițiilor în produsul intern brut a fost în 1965 de 17% în S.U.A., 18% în Regatul Unit, 22% în Franța, 19% în Italia, 27% în R.F. a Germaniei și peste 30% în Japonia.

Toate acestea demonstrează că unele concepții consumatoriste, după care fondul de acumulare ar trebui să scadă sau să bată pasul pe loc, sînt false și contravin legilor reproducției sociale în condițiile contemporane.

Să presupunem prin absurd că s-ar adopta o asemenea linie de dezvoltare în economie; care ar fi efectele ei asupra procesului reproducției sociale? Înainte de toate, ținînd seama de creșterea continuă a costului unui loc de muncă în condițiile tehnicii moderne, de creșterea numărului de persoane ce urmează a fi an de an absorbite în cîmpul muncii, în final de volumul absolut al părții din venit ce urmează a fi utilizată pentru acumulare, s-ar cere cantități sporite de fonduri de investiții. Soluțiile ar putea fi două: fie să se renunțe la achiziționarea tehnicii noi pentru a se putea satisface necesarul crescînd de locuri de muncă (și care astfel ar deveni mai ieftine), dar atunci economia ar înceta să fie competitivă, productivitatea muncii ar crește insensibil sau chiar ar stagna; fie că s-ar continua achiziționarea de tehnică nouă dar, din lipsă de fonduri, s-ar crea anual un număr mai mic decît necesarul de locuri de muncă, ceea ce în mod firesc duce la stagnare și șomaj. În ambele cazuri însă s-ar încetini ritmul reproducției, ar apare fenomene negative în economie, lipsa de competitivitate și rentabilitate a producției sociale. Rezultă cu claritate că în condițiile noastre dezvoltarea economiei este fenomenul primordial, că un înalt și durabil nivel al consumului este o funcție derivată din forța economică a țării.

EXPERIENȚA ȚĂRII NOASTRE confirmă că, în condițiile socialismului — mod de producție al cărui scop îl constituie satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și culturale ale poporului, în cadrul căruia producția și repartiția produsului este guvernată de dezvoltarea proporțională, planică — problema dezvoltării economice și cea a făuririi unui înalt nivel de viață este reglată de realizarea unei proporții optime între acumulare și consum. Vorbind despre caracterul optim al acestei proporții, menționăm că înțelegem prin aceasta, realizarea unei astfel de proporții care să favorizeze un ritm înalt al dezvoltării întregii economii, îndeosebi al industriei și crearea în același timp a condițiilor favorabile sporirii an de an a bunăstării poporului. Trebuie spus că însăși noțiunea de „optim“ se schimbă în funcție de sarcinile concrete ale perioadei istorice date. Criteriul general al optimului proporției constă însă în general în îmbinarea în fiecare moment a necesităților imediate cu sarcinile generale ale dezvoltării, cu alte cuvinte în încadrarea prezentului în viitor, în tendința generală. Astfel, trebuie să se aibă în vedere în egală măsură condițiile concrete interne ale țării, dar și condițiile generale, pe plan mondial care caracterizează dezvoltarea la un moment dat și în viitor.

Încadrînd în acest context proporția planificată între acumulare și consum în actualul cincinal 1966—1970, trebuie spus că ea — potrivit actualelor tendințe pe plan intern și internațional — favorizează în mod deosebit acumularea, concretizată într-o masivă politică de investiții (280 miliarde lei în cincinal), fără a neglija însă și sporirea nivelului de trai.

În mod concret politica în domeniul acumulării se caracterizează — potrivit prevederilor Congresului al IX-lea al partidului — prin cheltuirea în medie a peste un sfert din venitul național pentru acumulare și circa trei sferturi pentru consum. Ținînd seama de creșterea continuă a venitului național, acest fapt se va concretiza într-o sporire substanțială — ca volum — a fondului de acumulare în 1970 față de 1965.

Analizînd unele rezultate obținute în primii trei ani ai actualului cincinal se constată, în primul rînd, că s-au investit în economie 170 643 milioane lei, din care în industrie 90 278 milioane lei. Continuînd politica neabătută de industrializare socialistă a țării, axată pe dezvoltarea cu prioritate a industriei grele, guvernul nostru a considerat necesar ca o parte însemnată (52,9%) din fondurile alocate să fie îndreptate către ramurile cheie ale economiei naționale: industria energiei electrice și termice, construcții de mașini, chimie etc. Accentul principal pus pe dezvoltarea acestor ramuri se datorează faptului că acestea constituie cheia progresului tehnic al economiei, o întruchipare directă a rezultatelor științei în sfera producției materiale. Țara noastră se încadrează în actuala revoluție tehnico-științifică ce se desfășoară pe plan universal nu ca o simplă beneficiară a roadelor ei, ci ca o participantă activă a acestui proces innoitor. Rezultatul acestei acțiuni îl constituie nu numai modernizarea în ansamblu a economiei naționale ci și accelerarea procesului reproducției lărgite, a creșterii economice.

În anii 1966—1968 producția globală industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 12,3%, superior celui planificat. În aceeași perioadă ritmul de creștere al grupei A a fost de 13,4%, dar semnificativ este faptul că în cadrul acesteia au cunoscut o dezvoltare deosebită astfel de ramuri ca: industria electrotehnică, electronica, chimia maselor plastice și altele, care situează țara noastră în rîndul țărilor cu o preocupare deosebită pentru dezvoltarea ramurilor profund legate de progresul științific actual.

Importanța deosebită a realizării măsurilor Congresului al IX-lea al partidului în dezvoltarea economică a țării, în aceas-

dr. Ion RĂVAR

⟶

tă perioadă, constă în aceea că, prin politica promovată în domeniul acumulării, s-a pornit hotărît pe linia atenuării decalajului ce desparte țara noastră de statele industrial avansate.

Deosebit de semnificativă este și realizarea unei anumite estompări a caracterului oscilatoriu (de la an la an) al producției agricole. Desigur, datele de care dispunem nu sînt încă suficiente pentru o concluzie definitivă în acest domeniu, dar faptul că în ultimii 6—7 ani (privind de la an la an) producția agricolă, cu toate oscilațiile ei, s-a menținut în general deasupra nivelului anului precedent, pare extrem de important. Datorită măsurilor complexe adoptate pentru îmbunătățirea continuă a producției agricole, începe să se resimtă faptul că agricultura iese treptat de sub imperiul factorilor naturali climaterici, se face simțită o anumită atenuare a forței de acțiune a acestor factori asupra producției agricole. Desigur, acest element l-am judecat strict în limitele volumului valoric al producției globale agricole. Este încă necesar să se facă o analiză substanțială a fenomenului în ansamblu.

Corolarul acestor fapte și dovada evidentă a justeței politicii partidului nostru în domeniul dezvoltării economiei îl constituie ritmul înalt de creștere a venitului național care în această perioadă a fost de 8,0%. Sporirea rolului conducător al industriei în economie s-a manifestat și prin aceea că în ultimii doi ani (1967 și 1968) industria a produs pentru prima dată în istoria țării noastre mai bine de jumătate din venitul național (în 1967—51,7%, în 1968—54,2%).

Pe baza trainică a acestor înfăptuiri semnificative în dezvoltarea economiei, ca urmare a realizării unei înalte rate a acumulării, partidul nostru a pus problema realizării unui șir întreg de măsuri în vederea sporirii nivelului de trai al poporului nostru. În acest context se înscriu prevederile plenarei din octombrie 1967 privind majorarea salariilor tuturor categoriilor de salariați în perioada 1968—1969 cu 12,3%, astfel încît salariul mediu nominal să crească de la 1115 lei în 1965 la circa 1400 de lei în 1970. Această majorare va aduce salariaților în anul 1970 un venit de circa 10 miliarde lei. În aceeași ordine de idei se înscriu și prevederile privind sporurile de vechime, de calificare, de stabilitate la locul de muncă etc.

Un loc important în sistemul de măsuri de creștere a nivelului de trai îl ocupă de asemenea noua reglementare a concediilor legale de odihnă, care prevede majorarea concediului minim de la 12 zile la 15 zile lucrătoare, cu acordarea generală a concediilor în funcție de vechime, la care se adaugă sporuri pentru gradul de răspundere pe locul de muncă ș.a.

An de an statul nostru cheltuiește fonduri însemnate pentru acțiuni social-culturale, pentru sănătate, știință, cultură etc. Este semnificativ faptul că în 1968 cheltuielile bugetare pentru acțiuni social-culturale au fost mai mari decît întregul buget al anului 1950. Ca urmare cheltuielile pentru un elev în școlile de cultură generală au crescut de la 1040 lei în 1965 la 1190 lei în 1968.

O mare atenție s-a acordat îmbunătățirii condițiilor de locuit ale populației, numai în anii 1966—1968 construindu-se din fondurile statului 159 112 apartamente, care se bucură de un confort sporit la nivelul cerințelor actuale.

ÎN PERSPECTIVĂ, continuîndu-se neabătut linia industrializării socialiste, se prevede păstrarea unei proporții între acumulare și consum care să favorizeze o înaltă rată a acumulării și să contribuie astfel la înflorirea multilaterală a României, la sporirea nivelului de trai.

„Pentru a se asigura dezvoltarea în ritm susținut a economiei, a bazei materiale a învățămîntului, științei și culturii, pentru a spori continuu resursele de creștere a nivelului de trai, este necesar și în viitor — se arată în Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al Partidului — să se aloce o parte însemnată a venitului național în scopul reproducției lărgite. Numai printr-un ritm susținut de acumulări putem rezolva marile probleme ale făuririi unei societăți socialiste dezvoltate: crearea unei puternice baze tehnico-materiale de producție, utilizarea superioară a resurselor materiale și de muncă, lichidarea rămînerii în urmă față de țările cu economie avansată, asigurarea unui înalt nivel de bunăstare și civilizație. De aceea realizarea unei rate înalte a acumulării, a unui nou și puternic avînt al economiei, constituie una din orientările de bază ale viitorului cincinal"[4].

Linia generală a partidului în dezvoltarea economică de perspectivă se concretizează în crearea unei astfel de proporții între acumulare și consum încît fondului de acumulare să-i revină în media anilor 1971—1975, 28—30% din venitul național utilizat, iar fondului de consum 70—72%. Practica internațională demonstrează că realizarea unui ritm înalt de creștere a economiei este posibilă numai în condițiile menținerii unei rate înalte a acumulării, cu atît mai mult cu cît în condițiile actuale se manifestă, ca tendință, pe plan mondial scumpirea continuă a locului de muncă. Avem în vedere faptul că, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, crearea fiecărui loc de muncă presupune mari cheltuieli directe, dar și o serie de cheltuieli conexe, ceea ce face ca în ansamblu creșterea cu un procent a producției să implice cheltuieli substanțiale atît în domeniul mijloacelor de muncă cît și în acela al obiectelor muncii.

Rata înaltă a acumulării se concretizează în volumul sporit de fonduri de investiții ce se vor aloca economiei naționale în viitorul cincinal, și care vor însuma 420—435 miliarde lei, ceea ce este egal cu întregul volum de investiții al perioadei 1961—1970. În plus, se vor investi circa 50 miliarde lei din veniturile proprii ale unităților cooperatiste. Este caracteristică pentru procesul creșterii economiei naționale faptul că ea este capabilă nu numai să producă fonduri din ce în ce mai mari pentru acumulare, dar și posibilitatea să le absoarbă.

Principalele eforturi de investiții vor fi orientate spre construirea de obiective productive, în vederea creșterii potențialului economic al țării. Din totalul investițiilor, 57—58% vor fi alocate industriei, îndeosebi ramurilor care contribuie la amplificarea resurselor de materii prime ale țării, la sporirea și reutilarea pe baza progresului tehnic a întregii economii naționale. În acest sens, proiectul de Directive ale Congresului al X-lea prevede ca industria energetică, chimia, metalurgia și construcțiile de mașini să primească aproximativ trei pătrimi din totalul investițiilor industriale. De asemenea, sînt prevăzute fonduri sporite industriei ușoare și alimentare.

În agricultură vor fi investite din fondurile centralizate ale statului circa 60 miliarde lei; de asemenea, se vor aloca 10—11 miliarde lei pentru lărgirea capacităților industriale care deservesc agricultura. În afara acestor fonduri, se estimează că unitățile agricole cooperatiste vor investi suplimentar circa 20 miliarde lei din acumulări proprii.

Uriașele fonduri de investiții ce se vor aloca în cursul acestui cincinal vor avea o puternică influență asupra dezvoltării în continuare a bazei tehnico-materiale. Corespunzător se prevede realizarea unui înalt ritm de dezvoltare a producției industriale (8,5—9,5% în medie anuală), ceea ce va avea ca urmare o creștere cu 50—57% a volumului ei. În mod deosebit va spori producția grupei A (ritmul mediu anual al acesteia fiind de 9—10%).

O atenție deosebită în cadrul viitorului cincinal, ca și în perioada de perspectivă generală pînă în 1980, se va atribui dezvoltării ramurilor cheie ale economiei, un loc important acordîndu-se în continuare dezvoltării ramurilor electrotehnică și electronică.

Pe fondul dezvoltării impetuoase a întregii economii naționale, creșterea bunăstării generale se va manifesta sub multiple aspecte. Înainte de toate se prevede o creștere substanțială a salariului real și a veniturilor reale ale salariaților, fapt cu puternice implicații asupra ridicării generale a consumurilor de bunuri și servicii. Acest lucru va contribui la sporirea vînzărilor prin comerțul socialist în 1975 față de 1970 la carne și preparate de carne cu 20—25%, pește și preparate de pește cu 50—55%, lapte cu 25—30%, zahăr cu 12—21% etc. În cursul cincinalului vor spori substanțial desfacerile de bunuri de folosință îndelungată. Astfel, în perioada 1971—1975 vor fi desfăcute către populație 1500—1600 mii bucăți televizoare, 2000—2200 mii aparate de radio, 1000—1100 mii bucăți frigidere etc.

O problemă importantă a sporirii bunăstării o constituie și adaptarea rețelei comerciale și a structurii fondului de marfă la necesitățile de consum ale populației, evitarea pe această cale a unor pierderi de timp inutile din partea consumatorilor.

În domeniul construcției de locuințe se prevăd a se construi în următorii 5 ani circa 500 mii de apartamente din care o bună parte proprietate personală. Alături de acestea dezvoltarea învățămîntului public, generalizarea școlii de 10 ani vor avea un rol deosebit de însemnat pentru sporirea nivelului de cultură al poporului.

Împreună cu îmbunătățirea sistemului de ocrotire a sănătății, complexul de măsuri amintit va avea ca urmare directă realizarea unui înalt nivel de trai, reducerea decalajelor existente și în acest domeniu.

Viața a demonstrat că mersul înainte al societății noastre sub toate aspectele ei este strict dependent, înainte de toate, de acumulare, de folosirea ei eficientă. Practica noastră proprie, dar și practica internațională demonstrează că numai pe baza dezvoltării continue a economiei, pe baza creșterii puterii ei se poate asigura creșterea substanțială și pe baze reale a nivelului de trai.

---

[1] N. Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a P.C.R. — decembrie 1967, Ed. Politică, București, 1967, pag. 81.

[2] Vezi I. Răvar: Cu privire la crearea și utilizarea produsului social și a venitului național. Probleme economice nr. 12/1967.

[3] A. Sauvy — Théorie générale de la population — P.U.F., Paris 1952, vol. I, pag. 241.

[4] Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al Partidului, E.P., Buc. 1969, pag. 15—16.

SE ÎNFĂPTUIESC ANGAJAMENTELE ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL X-LEA AL PARTIDULUI ȘI A CELEI DE-A 25-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII ȚĂRII

● Lucrătorii din întreprinderile industriale din județul Prahova au realizat peste sarcinile de plan la zi, produse în valoare de 136 milioane lei. Colectivele a 10 unități, printre care Rafinăria Cîmpina, Uzina „Dero", Întreprinderea minieră din Ploiești, Fabrica de geamuri și cea de mucava din Scăieni, Fabrica de sticlă Azuga, au depășit angajamentele anuale luate în întrecere. Pînă la Congresul partidului, colectivele întreprinderilor respective și-au luat angajamentul să înregistreze un spor de producție de peste 20 milioane lei.

● Minerii Întreprinderii carbonifere Căpeni, județul Covasna, au realizat peste plan pînă la sfîrșitul primului semestru, 30 000 tone cărbune energetic.

● Potrivit angajamentului luat în întrecere, constructorii de nave de la Șantierul din Brăila, au terminat, înainte de termenul stabilit, un nou șlep de 1 700 tone, destinat exportului — al treilea din seria celor care urmează să fie livrate anul acesta. De subliniat că ciclul de fabricație al tuturor navelor produse a fost simțitor scurtat față de cel normat.

● Oamenii muncii din industria județului Alba, au încheiat primul semestru al acestui an cu realizări deosebite în producție. Ei au depășit sarcinile de plan cu circa 27 milioane lei la producția marfă vîndută și încasată, iar la export cu mai bine de 11 milioane lei.

● Țesătoria de mătase „Victoria" din Iași — important obiectiv al actualului cincinal — intrată parțial în funcțiune la începutul acestui an, a reușit să atingă parametrii planificați. În această perioadă, colectivul întreprinderii a reușit să producă și să livreze suplimentar 70 000 m.p. țesături de mătase.

● Numeroase întreprinderi industriale din județul Buzău și-au îndeplinit de pe acum integral angajamentele luate în cinstea Congresului partidului. În primul semestru s-a realizat pe ansamblul județului o producție marfă vîndută și încasată suplimentar de peste 25 milioane lei. Printre întreprinderile care se prezintă cu cele mai bune rezultate sînt: Uzina de prelucrare a maselor plastice, Uzina de sîrmă din Buzău, Întreprinderea forestieră Nehoiu, Fabrica de confecții din Rîmnicul Sărat și altele.

● Minerii din județul Gorj au extras în primele 6 luni ale anului mai bine de 100 000 tone de cărbune peste prevederile de plan. În bazinul Rovinari, unde productivitatea fizică a muncii a depășit cu aproape 7% nivelul planificat, s-au extras peste plan 52 000 tone lignit, din cele 60 000 tone cît prevede angajamentul pe întregul an. În același timp, în bazinul Motru, unde productivitatea fizică pe post a crescut cu 4%, s-au extras în plus 48 000 tone lignit, ceea ce reprezintă 96% din cifra cuprinsă în angajamentul luat pînă la 23 August.

AGRICULTURA ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII ECONOMICE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

EXPERIENȚA CONSTRUCȚIEI socialiste în România dovedește cu prisosință că, în condițiile țării noastre agricultura este una din ramurile de mare importanță pentru economia națională, avînd un rol hotărîtor pentru dezvoltarea întregii economii naționale, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. De aceea, Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al Partidului precizează că **„Se va acorda și în viitor o atenție permanentă dezvoltării agriculturii, creșterii contribuției sale la formarea venitului național, la îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime, la sporirea resurselor destinate exportului"**.

Ca urmare, problema făuririi unei agriculturi avansate, alături de cea a unei industrii puternice, bazate pe folosirea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, pe o înaltă productivitate a muncii sociale, este o parte componentă a politicii partidului de creare a unei economii moderne, la nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Atenția de care se bucură agricultura în contextul dezvoltării economice a României socialiste se explică prin rolul și locul deosebit de important pe care aceasta îl are în viața materială, spirituală și politică a țării.

Este evident că rolul hotărîtor, determinant, pentru progresul general al țării îl are industria. Dar, nu trebuie uitat adevărul general valabil că agricultura este singura ramură a producției materiale capabilă, cu ajutorul muncii, să acumuleze energia necesară existenței și dezvoltării societății, în timp ce toate celelalte ramuri ale producției materiale consumă energie, acumulată pe cale naturală sau de către agricultură. Prin aceasta, agricultura constituie condiția principală a vieții producătorilor direcți. Progresul agriculturii aduce, prin urmare, o contribuție de seamă la avîntul economic al țării, iar eventuala rămînere în urmă a agriculturii se repercutează în mod negativ asupra dezvoltării economice a țării. Prin aceasta se și explică de ce toate țările dezvoltate din punct de vedere economic și care dispun de condiții favorabile agriculturii, au dezvoltat o producție agricolă puternică, înaintată, capabilă să le asigure nu numai propriile nevoi de consum intern, dar să le creeze și însemnate disponibilități pentru export.

PENTRU ROMÂNIA, țară cu o mare diversitate de condiții pedoclimatice și economice, agricultura constituie una din principalele ramuri ale producției materiale. Diversitatea condițiilor climaterice, întinderea și fertilitatea solurilor, disponibilul de brațe de muncă în condițiile dezvoltării permanente a producției de mijloace de producție pentru agricultură, constituie premise favorabile pentru intensificarea și diversificarea agriculturii. Nu întîmplător, România se numără printre țările europene și chiar ale lumii, cu un însemnat potențial de producție agricolă. Chiar la actualul nivel de modernizare a agriculturii, cînd randamentul la hectar sau pe animal se menține la un nivel inferior celui din țările dezvoltate, România este cunoscută pe plan european ca o mare producătoare de porumb, floarea-soarelui, grîu, legume, struguri și vinuri, fructe etc. Valorificarea mai intensivă a condițiilor de producție din agricultura românească va avea drept consecință întărirea rolului agriculturii ca principală ramură a economiei românești.

→

Agricultura are însă și un mare rol în sporirea avuției naționale și a venitului național, baza reproducției lărgite și a ridicării nivelului de trai al întregului popor. Utilizînd resurse care nu sînt necesare altor ramuri ale economiei naționale, agricultura asigură valorificarea complexă, multilaterală a disponibilităților de producție ale țării, contribuind la sporirea produsului social total, dar mai ales a venitului național. În general, agriculturii îi este proprie devansarea creșterii producției globale agricole de către creșterea venitului național creat în agricultură. Această calitate deosebit de importantă a agriculturii rezultă din aceea că, datorită proceselor biologice care au loc în această ramură a producției materiale pe baza cărora se asigură o mare economie sau o înmulțire considerabilă a materiilor prime, cheltuielile materiale au o pondere mult mai mică decît în oricare altă ramură a producției materiale. De aceea, dezvoltarea agriculturii constituie unul din principalele mijloace de care dispunem pentru sporirea venitului național și deci, pentru creșterea acumulărilor și a bunăstării populației. Pe bună dreptate se poate afirma că agricultura răsplătește cu prisosință eforturile care se fac pentru dezvoltarea ei, iar investițiile alocate agriculturii sînt dintre cele mai eficiente.

În același timp, agricultura este și o importantă sursă de export. Reține atenția, în primul rînd, faptul că produsele agricole își asigură plasament pe piața externă, inclusiv pe piața țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Cu toate succesele obținute în ultimii doi ani în sporirea producției agricole pe plan mondial, prognozele F.A.O. lasă să se întrevadă o creștere a deficitului de produse agroalimentare și deci o sporire a cerințelor față de produsele agricole pe piața mondială. O asemenea conjunctură nu poate fi decît avantajoasă pentru țara noastră care are posibilitatea să-și valorifice superior, pe piața mondială, excedentul de produse agricole. **Mai mult decît atît, în concordanță cu condițiile favorabile de care dispunem, se impune dezvoltarea în proporții mai mari a acelor ramuri și culturi a căror produse au o căutare mai mare pe piața mondială și a căror desfacere este mai avantajoasă.** Dar și în actualele condiții, produsele agricole ocupă un loc important în balanța de plăți externe a țării. În anul 1967, produsele agricole (materii prime) împreună cu mărfurile alimentare (de proveniență agricolă), au reprezentat peste 2/5 din exportul brut al țării. Mai mult decît atît, aceste produse sînt singurele care asigură un export net, ceea ce arată de la sine rolul pe care îl au ele în importurile de materii prime, de utilaje și instalații necesare dezvoltării altor ramuri ale economiei naționale. De aceea, paralel cu intensificarea produselor cu un grad ridicat de finisare, vom continua sporirea exporturilor de produse agricole, care asigură însemnate mijloace valutare de plată pe piața externă.

AGRICULTURA CONTINUĂ să se mențină ca principala sferă de utilizare a forțelor de muncă din economia noastră națională, absorbind încă 53,6% din populația ocupată a țării. Această împrejurare prezintă o dublă importanță: pe de o parte, agricultura reprezintă sursa de existență pentru populația ocupată în sfera ei de producție, pe de altă parte, nivelul de productivitate a muncii din agricultură influențează în mare măsură însuși nivelul productivității muncii sociale. De aceea, problema dezvoltării agriculturii, a perfecționării bazei ei tehnico-materiale afectează nu numai interesele populației agricole, ci ale întregii societăți, cointeresată în ridicarea nivelului productivității muncii agricole.

Ea reprezintă și o importantă piață de desfacere pentru produsele industriale, indiferent că-i vorba de mijloace de producție sau bunuri de consum. O agricultură dezvoltată, unde se realizează un nivel ridicat de productivitate a muncii presupune și o creștere a puterii ei de cumpărare, pe care bază are loc intensificarea schimbului de activități dintre industrie și agricultură. Din acest punct de vedere, crearea unei agriculturi intensive și multilaterale reprezintă un factor favorabil pentru însăși dezvoltarea industrială a țării. Creșterea cerințelor din partea agriculturii față de mijloacele de producție obținute în industrie (tractoare și mașini agricole, utilaje și instalații, îngrășăminte și ierbicide etc.) stimulează dezvoltarea ramurilor industriale respective, pentru care se alocă fonduri de investiții sporite. În același timp, populația agricolă cumpără un volum sporit de mijloace de consum, de natură industrială sau agricolă, determinînd dezvoltarea acestor ramuri industriale. Prin urmare, dezvoltarea agriculturii influențează pozitiv dezvoltarea industriei și comerțului, determinînd o intensificare a schimbului de activități pe scara întregii economii naționale.

În condițiile României, unde țărănimea a reprezentat și reprezintă cea mai mare parte a populației, aceasta aduce o contribuție de mare însemnătate la dezvoltarea generală a societății, prin rolul important pe care îl joacă atît în producția de bunuri materiale necesare întregului popor, cît și în viața socială și politică a țării. Alianța muncitorească—țărănească constituie principala forță motrice a orînduirii noastre socialiste, chezășia viabilității și trainiciei orînduirii socialiste, a înfloririi și propășirii României. În alianță și sub conducerea clasei muncitoare, țărănimea reprezintă o puternică forță socială în transformarea societății noastre. De aceea, este necesară dezvoltarea activității social-politice a maselor țărănești, lărgirea orizontului lor cultural și politic, participarea activă a țărănimii la conducerea treburilor agriculturii, ca și ale întregii societăți. Un rol deosebit de important în această direcție — așa cum se subliniază în Tezele C.C. al P.C.R. — revine uniunilor cooperativelor agricole de producție care, ca organizații proprii ale țărănimii, pot aduce o contribuție mai mare la adîncirea democrației cooperatiste, la atragerea efectivă a maselor de țărani cooperatori la conducerea agriculturii.

ÎN ECONOMIA ROMÂNIEI, agricultura deține un loc important în produsul social total și în venitul național. Ea produce peste o cincime din produsul social total și peste un sfert din venitul național al țării, situîndu-se ca aport imediat după industrie. De reținut că, cu toată reducerea relativă a locului agriculturii în economia națională, determinată de creșterea mai rapidă a producției globale industriale, producția și producția netă create în această ramură au crescut. Față de nivelul anului 1938, partea din produsul social total creată în agricultură a sporit de 1,70 ori, iar cea din venitul național de 1,36 ori. În ultima decadă, ca urmare a accelerării ritmului de înzestrare a agriculturii cu mijloace tehnice (în 1967, volumul fondurilor fixe pe o persoană ocupată în agricultură a crescut de 2,74 ori față de nivelul anului 1960), produsul social total creat în agricultură pe o persoană a sporit de 1,59 ori, iar venitul național — de 1,36 ori.

Dinamismul imprimat dezvoltării agriculturii românești, ca urmare a modernizării bazei tehnico-materiale în condițiile consolidării relațiilor de producție socialiste la sate, este atestat de ritmul mediu anual de sporire a producției globale agricole: 4,9% în întreaga perioadă 1951—1967. Pe această bază a avut loc și creșterea contribuției agriculturii la sporirea avuției naționale și a venitului național.

ACCELERAREA PROCESULUI de dezvoltare intensivă a agriculturii în perioada 1971—1975 va mări rolul agriculturii în ansamblul economiei românești și aportul ei la sporirea venitului național. Cu un ritm mediu anual de creștere a producției globale agricole de 5,0—5,5%, producția globală agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani), urmează să crească cu 28—31%, creșterea fiind mai substanțială în sectorul de stat (40—45%).

Menținerea unui ritm relativ ridicat de sporire a producției agricole este asigurată de **executarea unui volum de investiții fără precedent în agricultura românească**: în decurs de numai 5 ani urmează să se investească în interesul agriculturii însemnata sumă de circa 90 miliarde lei, adică aproximativ tot atît, cît în decursul ultimilor douăzeci de ani (1951—1970). Orientarea acestor investiții spre obiective capitale de primă importanță ca **irigații, mecanizare complexă, chimizare, dezvoltarea creșterii animalelor** va influența în mod nemijlocit sporirea producției globale agricole și a venitului național produs în agricultură.

Beneficiarii direcți ai acestor investiții sînt acele ramuri agricole care găsesc condiții deosebit de favorabile, au o influență directă asupra dezvoltării întregii agriculturi și sînt rămase în urmă față de cerințele pieței interne și externe. În această ordine de idei, **atenția primordială se îndreaptă spre sporirea producției de cereale și furaje** (pentru dezvoltarea rapidă a creșterii animalelor), precum și spre sporirea substanțială a producției de legume, fructe și struguri.

Programul de dezvoltare a agriculturii, trasat prin proiectul de Directive al celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român are în vedere sprijinirea multilaterală a întreprinderilor agricole de stat și a celor pentru mecanizarea agriculturii, a cooperativelor agricole de producție și a membrilor lor, precum și a gospodăriilor țărănești necooperativizate, din zonele de deal și de munte, în vederea utilizării mai depline a tuturor rezervelor de producție din agricultura românească.

În perspectiva perioadei 1976—1980, agricultura va deveni o ramură cu un accentuat caracter intensiv, care asigură o creștere însemnată a producției și a productivității muncii. Modernizarea tuturor ramurilor agriculturii va permite sporirea mai departe a producției agricole, îndeosebi a celei de cereale și furaje, menținînd și întărind diversificarea agriculturii, ca mijloc de atragere în circuitul agricol a celor mai diverse resurse de producție.

În acest context general, agricultura românească își dovedește dinamismul și viabilitatea sa, asigurînd satisfacerea în condiții tot mai bune a diverselor nevoi ale economiei naționale, contribuind în tot mai mare măsură la înflorirea economiei socialiste.

conf. univ. dr. O. PARPALĂ

MODIFICĂRI ÎN REPARTIZAREA TERITORIALĂ A INDUSTRIEI

REPARTIZAREA teritorială a industriei, ca parte componentă a organizării sociale a producției a constituit și constituie una din coordonatele importante ale politicii economice a Partidului Comunist Român. Proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 subliniază necesitatea îmbunătățirii în continuare a repartizării geografice a forțelor de producție în scopul ridicării economice a teritoriilor mai puțin dezvoltate, constituind o premisă esențială pentru valorificarea superioară a bogățiilor naturale și a resurselor de muncă ale țării, pentru creșterea nivelului de viață pe întregul teritoriu național.

În teoria și practica planificării teritoriale a industriei din țara noastră s-a ajuns la o concepție generală unitară de orientare în vederea asigurării unei structuri teritoriale optime a economiei naționale și a creșterii economice la toate nivelele.

Criteriile fundamentale pentru amplasarea rațională a industriei, ca și în general a forțelor de producție, pe teritoriu, conturate și verificate în mod practic de-a lungul celor două decenii de dezvoltare planificată a economiei noastre naționale, se pot sintetiza în următoarele: 1) obținerea rezultatelor economice maxime cu minimum de cheltuieli de muncă socială și 2) ridicarea economică și social-culturală a tuturor unităților teritorial-administrative în scopul consolidării complexului economiei naționale și creșterii nivelului de trai al populației pe întreg teritoriul țării.

Analizîndu-se temeinic fiecare propunere de amplasare prin prisma celor două coordonate și a altor considerente economice și sociale, în primii trei ani ai actualului cincinal au intrat în funcțiune peste 700 noi capacități de producție și obiective industriale importante, din care o parte însemnată a fost localizată în zonele mai puțin dezvoltate, contribuind la îmbunătățirea în continuare a repartiției forțelor de producție pe teritoriul țării. Atragerea în circuitul economic a unor resurse naturale și energetice nevalorificate sau mai puțin valorificate în județele rămase mai în urmă, crearea de noi locuri de muncă pentru populația neocupată existentă în aceste județe, ca și alte măsuri de inițiere și stimulare a vieții economice luate în ultimii ani, au contribuit atît la creșterea eficienței activității de producție, cît și la dezvoltarea teritoriilor respective.

Repartizarea teritorială a industriei este un proces dinamic legat și de profundele modificări datorate progresului științei și tehnicii în dezvoltarea forțelor de producție. Realizarea celor mai moderne cuceriri tehnico-științifice cere crearea și dezvoltarea unor noi ramuri și subramuri ale economiei naționale și în primul rînd, dezvoltarea mai accentuată și mai diversificată a înseși ramurilor purtătoare ale progresului tehnic, cum sînt: energia electrică, metalurgia, construcția de mașini și chimia. Deținînd rolul esențial pentru progresul întregii economii naționale, aceste ramuri au avut dinamica cea mai rapidă. Astfel, în perioada 1961—1968, producția de energie electrică și termică a crescut într-un ritm mediu anual de 19,9%, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor de 16,6%, din care electrotehnica — 23%, chimia de 23,6% față de ritmul pe ansamblul industriei de 13,2%.*)

Înscriindu-se ca un obiectiv principal al dezvoltării economiei noastre pe perioada 1971—1980, îmbunătățirea structurii industriei vizează tocmai creșterea accentuată a ramurilor care reprezintă tehnica de vîrf, corespunzător progresului tehnico-științific contemporan, ca: industria electrotehnică și electronică, producția elementelor de automatizare, de mașini-unelte de înaltă tehnicitate etc. De asemenea, se va îmbunătăți structura producției de metal, accentuîndu-se creșterea ponderii oțelurilor aliate și de calitate superioară, iar în industria chimică se va dezvolta cu precădere producția de fire și fibre sintetice, mase plastice, îngrășăminte chimice. Energetica se va dezvolta rapid pe o bază modernizată.

În aceste condiții, stabilirea deciziilor de amplasare a industriei, necesitînd o analiză complexă a unei multitudini de elemente economice, naturale și social politice, în vederea obținerii creșterii economice pe întregul teritoriu al țării, va trebui să țină seama și de aceste mișcări în structura industriei, de direcția de evoluție a fiecărei ramuri în parte. Industriile „dinamice" vor avea nevoie de mai multe locuri noi de amplasare decît ramurile și sectoarele cu o dezvoltare relativ mai înceată.

Dispunînd de importante și variate resurse de materii prime, forță de muncă, de mari disponibilități de apă potabilă și industrială, nevoi reclamate de industriile „dinamice" moderne, în decursul ultimelor două decenii, într-o serie de județe ca:

Camelia MURGU
Institutul de cercetări economice al Academiei

→

*) Breviarul statistic al Republicii Socialiste România 1969, pag. 80.

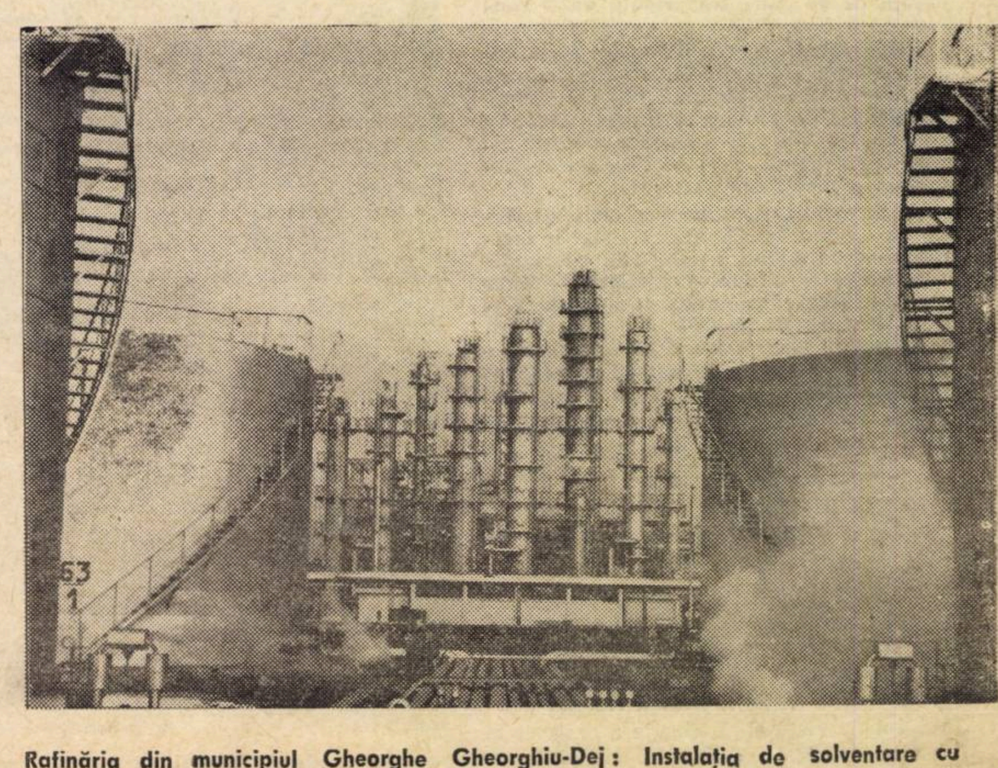

Rafinăria din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej: Instalația de solventare cu furfurol a motorinelor

Argeş, Dolj, Galaţi, Iaşi, Neamţ, Maramureş, Olt şi altele au avut loc profunde transformări în structura economiilor lor.

Avînd în vedere complexitatea problemelor de amplasare teritorială, conjugate cu imperativele tehnico-economice de funcţionare a industriei energetice, a construcţiilor de maşini, a industriei chimice şi metalurgice, nevoile de cooperare cu alte întreprinderi şi chiar industrii, necesitatea apropierii de institutele de cercetare sau întreprinderi specializate care dispun de laboratoare de cercetare, cadre cu un nivel de calificare corespunzător, cerinţe solicitate de unele ramuri ale industriilor „dinamice", determină ca amplasarea noilor capacităţi să se facă în marile centre industriale şi ştiinţifice tradiţionale ale ţării ca: Bucureşti, Braşov, Ploieşti, Timişoara, ca şi în cele mai noi, ca Piteşti, Iaşi, Craiova, Galaţi etc.

Prin urmare, deşi ramurile industriei chimice, construcţiilor de maşini, energie electrică şi industrei metalurgice cunosc dezvoltarea cea mai rapidă, răspunzînd direct cerinţelor progresului tehnic contemporan, nu întotdeauna pot constitui mijlocul cel mai eficient de industrializare a judeţelor mai puţin dezvoltate. De aceea, în unele perioade, în unele ţinuturi mai înapoiate, expansiunea industrială bazată pe structura clasică (adică ramuri care nu solicită forţă de muncă de specialităţi deosebite sau nuclee de cercetare foarte dezvoltate, cooperare intensă cu alte industrii etc.) a creşterii industriale contribuie şi corespunde cel mai bine intereselor politicii de prosperitate economică.

Prin diseminarea noilor obiective din ramurile „clasice" ale industriei se pot aduce o serie de îmbunătăţiri importante pe linia dezvoltării unor oraşe lipsite de industrie şi a folosirii eficiente a forţei de muncă existente, mai ales a femeilor. Aşa, de exemplu, în actualul plan cincinal, construirea unor fabrici de lactate şi brînzeturi, de conserve din legume şi fructe, a unor fabrici de mobilă, de confecţii şi tricotaje şi altele, în judeţe ca: Bistriţa-Năsăud, Botoşani, Ialomiţa, Vaslui a contribuit la crearea de noi centre industriale care oferă condiţii avantajoase de extindere (surse de alimentare cu energie, apă şi combustibil, zone bogate în materii prime, poziţie avantajoasă faţă de centrele de consum, facilităţi de transport) şi a antrenat creşterea numărului de salariaţi, deci a gradului de ocupare a populaţiei.

Cu toate acestea, deşi s-a îmbunătăţit simţitor repartizarea industriei pe întregul teritoriu al ţării, mai există anumite disparităţi zonale în nivelul de dezvoltare economică, şi în nivelul de trai al populaţiei. **Astfel, în anul 1967, un număr de 8 judeţe — Bacău, Braşov, Cluj, Hunedoara, Mureş, Prahova, Sibiu şi Timiş —** deţineau peste 55% din producţia industrială a ţării, reprezentînd doar o treime din întreaga populaţie. Singur municipiul Bucureşti **asigură 17,8** din producţia industrială a ţării, în timp ce judeţe ca — Bistriţa-Năsăud, Botoşani, Covasna, Gorj, Ialomiţa, Mehedinţi, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea şi Vrancea dau un procent încă destul de mic. Diferenţele în nivelul de dezvoltare industrială se reflectă în alte aspecte social-economice, mai ales în gradul de ocupare a populaţiei (numărul de salariaţi industriali la 1000 locuitori).

Reducerea decalajelor zonale în ceea ce priveşte nivelul de industrializare nu poate fi decît rezultatul unui proces treptat şi relativ îndelungat. Printr-o politică raţională de repartizare a investiţiilor între judeţe, ca principal instrument de îmbunătăţire a repartizării teritoriale a industriei, se va facilita înlăturarea impedimentelor privind costurile mai ridicate ale producţiei în zonele rămase în urmă. Astfel se va ajunge cu timpul la o anumită apropiere între diferitele teritorii şi în privinţa eficienţei investiţiilor. În acest scop, **considerăm că de mare importanţă va fi concentrarea investiţiilor în anumite puncte judicios alese, susceptibile de a deveni „poli ai creşterii industriale".** Eficienţa acestei orientări va depinde, în primul rînd, de alegerea teritoriilor care prin condiţiile pe care le au vor prezenta posibilităţi reale de progres, ca şi de alegerea industriilor ce vor fi amplasate aici.

De asemenea, în vederea sporirii gradului de oportunitate şi obiectivitate a deciziilor de amplasare a industriei **este necesară elaborarea unei metodologii ştiinţifice de fundametare unice şi obligatorie la toate nivelele teritoriale — ţară, judeţ, localitate şi teren concret al investiţiei — sprijinită pe o serie de criterii generale şi de ramură elaborate pe baza cunoaşterii experienţei dobîndite în ţara noastră şi pe plan mondial, ca şi prin utilizarea metodelor moderne de optimizare.**

Intrate în contextul general de perfecţionare a vieţii economice şi sociale din ţara noastră, măsurile de îmbunătăţire a repartizării teritoriale a industriei iniţiate de conducerea partidului şi statului nostru vor contribui şi pe mai departe la „dezvoltarea economică şi social-culturală a tuturor zonelor ţării, pentru ridicarea nivelului de viaţă şi civilizaţie a oraşelor şi satelor patriei noastre".

ÎMBUNĂTĂŢIREA LUCRĂRILOR DE INVESTIŢII VĂZUTĂ DIN „INTERIOR"

STUDIIND documentele Congresului al X-lea al P.C.R. — Tezele şi proiectul de Directive — încerci un sentiment de profundă satisfacţie şi mîndrie patriotică văzînd succesele obţinute de poporul nostru, sub conducerea înţeleaptă şi clarvăzătoare a partidului, în făurirea economiei socialiste şi perspectivele luminoase ce se deschid în următorii ani. Continuînd politica de industrializare socialistă, în proiectul de Directive sînt jalonate pentru următorul cincinal direcţiile principale ale dezvoltării industriei constructoare de maşini, astfel încît această ramură deosebit de însemnată a economiei naţionale să înregistreze noi şi importante succese.

Datorită politicii partidului privind dezvoltarea raţională şi armonioasă a tuturor judeţelor ţării, în prezent se construieşte în oraşul Balş unul din obiectivele importante ale industriei constructoare de maşini din acest cincinal: **fabrica de boghiuri şi osii.** Izvorîtă din necesitatea dezvoltării construcţiei de vagoane din ţara noastră, a sporirii treptate a vitezei de circulaţie, noua fabrică va contribui la ridicarea calităţii vagoanelor la cerinţele tehnicii moderne. Prin construirea primei secţii, vom reuşi să dotăm vagoanele cu osii monobloc, într-o gamă variată, care le va permite să obţină viteze de circulaţie ce ajung pînă la 160 km/oră.

Construcţia fabricii a început la sfîrşitul anului 1967, a continuat într-un ritm intens în 1968, iar în momentul de faţă constructorii, montorii şi beneficiarul sînt antrenaţi în acţiunea pentru punerea în funcţiune a acestui obiectiv cu cel puţin 30 de zile înainte de termen. **Sarcinile de plan pe primul semestru au fost îndeplinite cu 10 zile mai devreme. Din planul anual au fost realizate 80% la construcţii-montaj şi 58% la total investiţii.** Aceste rezultate se datoresc, în principal, colaborării strînse, încă de la început, între proiectant, beneficiar şi constructor.

În lumina activităţii pozitive desfăşurate, dar şi a lipsurilor şi greutăţilor întîmpinate, socot util să fac unele propuneri, care au o valabilitate mai largă.

- Întrucît am întîmpinat mari greutăţi în ce priveşte realizarea stadiilor fizice pe obiecte şi pe faze de lucru, datorită faptului că a existat o neconcordanţă între graficele şi posibilităţile de execuţie ale constructorului şi graficele de montaj ale utilajelor, **propun ca la încheierea contractelor pentru importurile complexe sau pentru alte importuri de o importanţă mai mare, să participe în mod obligatoriu şi întreprinderea constructoare.** Semnînd contractul, constructorul ar avea obligaţia să realizeze la timp stadiile fizice, iar toate penalizările ce ar decurge din cauza întîrzierii montajului, ar urma să fie suportate de el;

- **încă din faza cînd se studiază construirea unui obiectiv, cînd se prospectează importurile, sau cînd se execută studiile tehnico-economice să fie numită conducerea noului obiectiv, în vederea cunoaşterii de la început a tuturor problemelor;**

- propunem să se studieze modalitatea ca, o dată cu apariţia H.C.M.-ului care aprobă investiţia respectivă, **să fie cuprinse şi problemele legate de exproprierea unor terenuri agricole, de case, construirea de cămine pentru nefamilişti, cantine zonale pentru deservirea mai multor unităţi industriale, fără a mai fi nevoie ca pentru aceste obiective să apară noi H.C.M.-uri;**

- pentru obiective deosebit de importante, care condiţionează buna desfăşurare a muncii pe un şantier, **racordul de cale ferată, drumurile principale, racordul de energie electrică şi racordul de gaze să fie executate cu cel puţin 4—5 luni înainte de începerea lucrărilor de bază;**

- **să se studieze modalitatea ca institutele de proiectări să execute numai studiile tehnico-economice şi tehnologice, iar proiectele lucrărilor de construcţii să fie executate de serviciile de proiectări ale întreprinderilor constructoare.** Proiectanţii de la I.P.C.M. Bucureşti care au proiectat fabrica noastră, au irosit un volum foarte mare de muncă (în 1968 şi 1969 peste 10000 de ore), pentru deplasări repetate la Balş în vederea soluţionării unor probleme de foarte multe ori minore, sau unor divergenţe ivite între ei şi constructor, în loc să folosească acest timp pentru cercetări ştiinţifice, lucrări de perspectivă etc. **Eventual, să se găsească o soluţie ca proiectul întocmit de serviciile de proiectări de la întreprinderea constructoare să treacă pentru avizare pe la institutul care a elaborat studiul tehnico-economic;**

- ar fi indicat să se studieze aplicarea unui sistem mai stimulativ în construcţii, **în sensul ca salarizarea şi premierea muncitorilor să se facă în funcţie de realizarea definitivă a unui obiectiv complet finisat.** În acest mod s-ar elimina fluctuaţia şi s-ar mobiliza mai activ constructorii în realizarea integrală a obiectivului planificat.

ing. Teodor IERCAN
directorul Fabricii de osii şi boghiuri-Balş

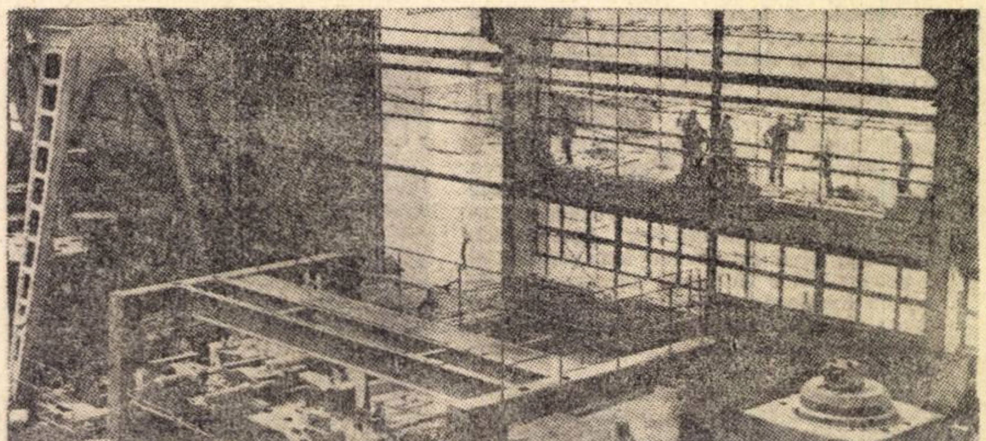

Pe şantierul Fabricii de osii şi boghiuri Balş: hala de prelucrări la cald

SPORIREA RANDAMENTULUI PRELUCRĂRII INDUSTRIALE A MATERIILOR PRIME AGRICOLE

AN DE AN, cu o exactitate ce ţine de domeniul matematicii, rezultatele pe care ţara noastră le obţine în dezvoltarea în ritm rapid a economiei, în sporirea venitului naţional şi creşterea nivelului de trai al poporului, confirmă justeţea politicii P.C.R., faptul că edificarea socialistă din ţara noastră se bazează pe o economie sănătoasă şi echilibrată. Documentele celui de-al X-lea Congres — Tezele şi proiectul de Directive ale Comitetului Central — sînt o nouă şi puternică ilustrare a înţelepciunii şi capacităţii partidului de a conduce procesul de transformare revoluţionară a societăţii, a aplicării creatoare, la condiţiile ţării noastre, a adevărurilor generale ale marxism-leninismului.

CIFRELE din proiectul de Directive privind ritmul înalt de creştere a industriei şi agriculturii, a productivităţii muncii şi a venitului naţional, reflectă grăitor puternicul dinamism al economiei. Asigurînd creşterea cu precădere a industriei mijloacelor de producţie şi a unor raporturi optime între industria grea şi industria bunurilor de consum, proiectul de Directive prevede ca unul din obiectivele principale ale dezvoltării economice pe perioada 1971—1975, extinderea şi diversificarea producţiei bunurilor de consum, corespunzător creşterii puterii de cumpărare şi a cerinţelor populaţiei. Astfel, **producţia întreprinderilor din ramura industriei alimentare urmează să fie în 1975 cu 35—40% mai mare decît în 1970, asigurîndu-se creşteri însemnate, la carne, lapte şi derivatele acestor produse, la peşte, conserve de fructe şi legume, ulei comestibil, bere şi altele.**

Pentru a sublinia mai pregnant valoarea acestor creşteri este suficient să arătăm că **volumul global al producţiei industriale alimentare prevăzută pentru perioada 1971—1975 va fi mai mare decît întreaga producţie obţinută într-o perioadă de 15 ani** (1951—1965). Principalele sporuri de producţie vor fi înregistrate la alimentele cu conţinut bogat de proteine, în special de origină animală (carne, lapte şi derivatele lor), în concordanţă cu orientarea spre un consum alimentar raţional, spre deosebire de alte produse cum ar fi, spre exemplu, pîinea, la care actualele cerinţe din ţara noastră nu pretind creşterea mai accentuată a producţiei.

DE O MARE însemnătate sînt prevederile proiectului de Directive privind **măsurile ce trebuie adoptate în industria alimentară pentru satisfacerea în condiţii tot mai bune a cererii populaţiei prin îmbogăţirea sortimentelor, ridicarea calităţii produselor, aprovizionare ritmică a pieţei în tot cursul anului.** Pentru a realiza aceste sarcini vor trebui luate măsuri pentru industrializarea într-o proporţie sporită a materiilor prime şi trecerea la fabricarea unor produse şi sortimente noi, printre care: conserve de şuncă, conserve şi semiconserve din peşte oceanic, specialităţi de conserve de legume (sparanghel, spanac, ciuperci), sosuri condimentate, semipreparate culinare, băuturi lactate cu ingrediente, vinuri spumate ş.a.

Unele măsuri pentru îmbunătăţirea accentuată a calităţii şi prezentării produselor, vor trebui să fie luate pe linia folosirii unor materii prime de calitate supe-

rioară şi a introducerii unor noi utilaje şi instalaţii moderne şi tehnologii de fabricaţie avansate. **Rolul hotărîtor însă în obţinerea unei producţii cu caracteristici calitative superioare îl au întreprinderile, muncitorii şi cadrele de specialişti din producţie şi din sfera controlului de calitate, care vor trebui să asigure respectarea riguroasă a reţetelor de fabricaţie, a proceselor tehnologice, precum şi condiţiile de igienă pe care specificul producţiei alimentare le cere.**

Ca şi în celelalte ramuri industriale, unde se pune cu acuitate necesitatea valorificării superioare a materiei prime şi a materialelor — sursă principală de sporire a producţiei şi de ridicare a eficienţei întregii activităţi economice — proiectul de Directive prevede că **industria alimentară va trebui să prelucreze într-o proporţie mai mare şi cu randament sporit, resursele de materii prime agricole.** Această sarcină cuprinde importante aspecte cantitative şi calitative ale activităţii ramurii şi realizarea ei implică un complex de măsuri pe care ministerul şi întreprinderile trebuie să le ia, în strînsă colaborare cu organele agricole centrale şi judeţene.

Una din problemele cele mai însemnate ce trebuie rezolvată pe această linie, **este asigurarea unei mai mari ritmicităţi în aprovizionarea cu materii prime, ceea ce ar constitui un mijloc eficace de sporire a gradului de utilizare a capacităţilor de producţie existente şi de economisire a unor însemnate fonduri băneşti şi materiale destinate construirii de noi capacităţi.** Preocuparea pentru rezolvarea unor asemenea probleme, valabilă pentru întreaga industrie alimentară, are o însemnătate deosebită în industria cărnii, a laptelui şi a conservelor de legume şi fructe unde, chiar în cadrul sezonalităţii specifice, există mari rezerve de îmbunătăţire a ritmicităţii aprovizionării şi de utilizare mai eficientă a mijloacelor fixe.

În ce priveşte valorificarea mai bună a materiei prime, există încă posibilităţi mari, iar fructificarea lor ar avea implicaţii deosebit de favorabile asupra eficienţei activităţii economice. Este suficient să arătăm că **un procent de zahăr în plus obţinut la 100 kg. sfeclă, ar aduce la întregul volum de sfeclă prelucrată, o cantitate în plus de 40—50 000 tone zahăr anual.** Desigur, realizarea unui asemenea spor de randament, nu este deloc uşoară. Ea presupune măsuri atît pentru obţinerea unei producţii de sfeclă cu conţinut de zahăr mai ridicat, cît mai ales, **micşorarea pierderilor de zahăr ce se produc în prezent la recoltarea, depozitarea, transportul şi în fazele procesului tehnologic de prelucrare a sfeclei.** Asemenea posibilităţi sînt deschise industriei alimentare şi la prelucrarea seminţelor de floarea soarelui, a legumelor şi fructelor, precum şi la tăierea animalelor şi industrializarea cărnii.

NOI ŞI ÎNSEMNATE perspective pentru îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei, deschide prevederea din proiectul de Directive referitoare la **sporirea fabricaţiei de produse alimentare în întreprinderile agricole de stat şi în cooperativele agricole de producţie, prin prelucrarea unor cantităţi mai mari de materii prime din resurse proprii.** Aplicarea acestei prevederi, va permite valorificarea mult mai bună a unor materii prime proaspete uşor perisabile, cum sînt legumele, fructele, laptele etc. ceea ce va conduce la obţinerea unor produse superioare din punct de vedere calitativ, la reducerea cheltuielilor de transport, precum şi la realizarea indicaţiei ca în unele subramuri, cum este aceea a conservelor de legume şi fructe, creşterea producţiei să fie realizată în cea mai mare măsură în capacităţi mici.

În realizarea acestei indicaţii, respectiv sporirea fabricaţiei de produse alimentare în unităţile agricole socialiste, există o greutate — e drept cu caracter formal — dar care îşi are importanţa ei. Este vorba de faptul că, în conformitate cu metodologia de planificare în vigoare, producţia industrială obţinută în unităţile agricole nu se înregistrează ca realizare a industriei alimentare, ci ca producţie globală secundară. Ca urmare a aplicării acestei metodologii, creşterea reală a producţiei industriei alimentare nu este evidenţiată complet, ceea ce conduce la diminuarea artificială a indicelui de creştere a acestei ramuri. De aceea, socot oportun şi **propun ca organele de specialitate să analizeze posibilitatea modificării actualei metodologii, în sensul ca întreaga producţie industrială realizată să se înregistreze la ramura căreia îi aparţine, indiferent de unitatea de producţie care o realizează.**

Leonard HERTZOG
director al direcţiei plan-economic
Ministerul Industriei Alimentare

CREŞTEREA EFICIENŢEI COMERŢULUI EXTERIOR

DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ a economiei româneşti, rod al politicii de industrializare fermă a partidului a determinat o creştere impetuoasă a comerţului exterior al ţării. Lărgirea potenţialului economic al patriei noastre se reflectă în participarea ei tot mai intensă la circuitul economic mondial. Comparat cu anul 1950, volumul comerţului nostru exterior a sporit de aproape 8 ori, numărul ţărilor cu care întreţinem relaţii economice şi comerciale s-a mărit de la 21 la peste 100. S-a îmbunătăţit considerabil structura exportului şi importului. Ponderea în exportul total a produselor construcţiei de maşini şi ale industriei chimice luate împreună — ramuri purtătoare prin excelenţă ale progresului tehnic — a sporit de la 6% în 1950 la 27,5% în 1968; de asemenea este de menţionat că aproape jumătate din importul nostru din ultimii ani îl constituie maşinile şi instalaţiile de înaltă tehnicitate. Ritmul de creştere a comerţului exterior a depăşit, în această perioadă, pe cel al produsului social şi al venitului naţional, demonstrînd rolul tot mai important al schimburilor noastre externe în ansamblul economiei naţionale.

La actualul nivel al comerţului exterior se accentuează importanţa factorilor calitativi în cadrul acestei dezvoltări. Nu este suficient ca volumul schimburilor externe să crească; el trebuie să crească în aşa fel, încît să contribuie cît mai mult la sporirea venitului naţional, la dezvoltarea generală a economiei. Se pune deci, mai imperios ca oricînd, problema **eficienţei** comerţului nostru exterior.

„Dezvoltarea comerţului exterior — se arată în Proiectul directivelor pentru Congresul al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 şi liniile directoare ale dezvoltării economiei naţionale pe perioada 1976—1980 — trebuie însoţită de intensificarea măsurilor pentru sporirea eficienţei acestuia. Premisa principală a ridicării eficienţei exporturilor o constituie fabricarea unor produse competitive, realizate cu costuri cît mai reduse şi comercializate pe piaţa externă în condiţii avantajoase".

Definirea sarcinilor legate de ridicarea gradului de eficienţă a exportului determină coordonatele îndeplinirii acestei sarcini, coordonate care se situează pe două planuri: al factorilor interni şi al celor externi.

Pe plan intern, măsurile în vederea sporirii eficienţei economice implică continua îmbunătăţire a caracteristicilor tehnico-economice, o dată cu reducerea preţului de cost al produselor exportate, ca premisă indispensabilă a creşterii competitivităţii lor. Aceasta înseamnă asimilarea şi valorificarea integrală a capacităţilor noi de producţie, a tehnologiilor avansate, profilarea unor unităţi producătoare pentru export, un grad tot mai complex de valorificare (de pildă, la maşini şi aparate, trecerea de la fabricarea părţilor grele, brute la cele de înaltă tehnicitate), diversificarea raţională a producţiei, finisajul corespunzător al produselor şi ambalajul modern, într-un cuvînt: adaptarea producţiei la exigenţele pieţei externe. Pentru că, în fond, competitivitatea este capacitatea de a satisface cerinţele pieţei, de a înfrunta concurenţa celorlalţi producători prin calitatea, randamentul, tehnicitatea, prezentarea şi costul produselor.

Competitivitatea presupune desigur reducerea preţului de cost prin creşterea productivităţii muncii, apropierea ei de nivelul pieţei mondiale; este necesar ca desfacerea în exterior a produselor româneşti să se realizeze, în condiţiile de preţ dictate de piaţă, nu în detrimentul economiei naţionale. **„În ultima instanţă** — a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **productivitatea muncii sociale determină eficinţa mărfurilor exportate"**[1]. Pe măsura creşterii productivităţii muncii şi a reducerii consumului specific de materie primă, preţul de cost se reduce, cheltuiala de muncă socială ce revine pe produs se apropie de cea recunoscută pe plan mondial, creşte rentabilitatea exportului.

În acest context considerăm că, **reducerea preţului de cost al produselor trebuie însoţită de scăderea şi a altor elemente ale preţului** (adaosurile cu caracter comercial, sporuri pentru îmbunătăţirea calităţii, cheltuieli de transport etc.), care încarcă marfa pînă la preluarea ei de către întreprinderea de comerţ exterior. Proporţiile uneori nejustificat de ridicate ale acestor elemente influenţează în mod nefavorabil corelaţia între preţul intern şi cel extern, reduc competitivitatea produsului şi implicit eficienţa operaţiei de export.

Nu mai puţin importantă este sarcina creşterii eficienţei importurilor necesare economiei naţionale. Cheltuielile însemnate de valută, pe care le comportă importurile de instalaţii, utilaje, materiale şi materii prime, trebuie să-şi găsească justificarea în sporirea productivităţii muncii, a eficienţei şi rentabilităţii producţiei industriale. Efortul valutar trebuie să creeze premisele recuperării sale: producţia realizată ca urmare a unor importuri trebuie să permită înlocuirea şi încetarea importului produselor asimilate, punerea la dispoziţia economiei de noi resurse de export, compensarea cheltuielilor valutare prin intrări de valută.

Dacă sarcina realizării unor produse competitive, la un preţ de cost cît mai redus, revine evident uzinelor şi întreprinderilor producătoare, în schimb traducerea în viaţă a celuilalt imperativ — comercializarea pe piaţa externă în condiţii avantajoase — cade în sarcina organelor de comerţ exterior, determinînd necesitatea perfecţionării permanente a activităţii acestora.

A fi competitiv pe piaţa externă cere, pe lîngă condiţiile pe care trebuie să le întrunească marfa, pregătirea multilaterală a operaţiunilor de export: atît sub aspectul cunoaşterii temeinice, în prezent şi în perspectivă, a pieţei externe, cît şi al măsurilor necesare pentru satisfacerea complexă a cerinţelor cumpărătorului.

Astăzi nu se mai poate concepe activitatea de comerţ exterior fără o largă şi permanentă prospectare a pieţii şi fără studierea atentă a conjucturii economice externe. Prospectarea trebuie să asigure o informare operativă asupra situaţiei actuale a pieţei, a cererii şi ofertei, a nivelelor de preţ etc., furnizînd elementele necesare pentru luarea deciziilor cu privire la tranzacţiile curente, pentru folosirea optimă a mecanismului şi a variaţiilor pieţei. La rîndul ei, studierea tendinţelor conjuncturale permite determinarea evoluţiei într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, fundamentează previziunea ştiinţifică, baza orientării în perspectivă a activităţii de export şi import. Factor important de optimizare a exportului şi importului, cunoaşterea pieţei şi a conjuncturii contribuie în mare măsură la creşterea eficienţei comerţului.

Nu întîmplător proiectul de Directive subliniază necesitatea studierii permanente, de către ministerele şi centralele industriale, a conjuncturii internaţionale, a tendinţelor pieţei mondiale. Antrenate la o participare tot mai intensă şi mai directă la activitatea de comerţ exterior, ministerele de resort, centralele, unităţile producătoare urmează să organizeze şi să desfăşoare, în colaborare cu organele de comerţ exterior, o susţinută muncă de studiere şi analiză a conjuncturii cu privire la produsele din sfera lor de activitate, care să permită alinierea mai bună a producţiei la condiţiile pieţei externe, ridicarea gradului ei de competitivitate, mărirea aportului valutar.

Considerăm că instituţiile şi întreprinderile interesate **trebuie să-şi organizeze, corespunzător noilor sarcini, documentarea şi informaţia externă tehnico-economică şi să colaboreze strîns cu organele de specialitate** (Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaţionale, Ministerul Comerţului Exterior şi întreprinderile de comerţ exterior). De asemenea, se **cere profilarea unor cadre pentru specificul muncii de conjunctură,** în care îmbinarea cunoştinţelor tehnice, economice şi de limbă apare indispensabilă. **Credem că înfiinţarea, în cadrul centralelor industriale, a unor servicii sau sectoare de conjunctură şi marketing** (prospectarea pieţei) **ar înlesni realizarea în bune condiţii a creşterii eficienţei comerţului exterior.**

Prospectarea organizată a pieţei şi analiza permanentă a conjuncturii internaţionale creează premisele pentru elaborarea şi traducerea în viaţă a unei politici de aplicare pe scară largă a formelor moderne de comercializare. Concurenţa tot mai ascuţită face ca piaţa să fie a cumpărătorului, iar creşterea complexităţii şi a tehnicităţii produselor comercializate (în special în sectorul construcţiilor de maşini) lărgeşte încontinuu gama prestaţiilor, pe care furnizorul le oferă în scopul măririi desfacerii producţiei sale. Servirea cumpărătorului prin reparaţii în garanţie, piese de schimb, asistenţă în exploatare — service-ul — a devenit mai de mult un accesoriu obligatoriu al livrării. Prestările de servicii inginereşti de consultaţii, studii de oportunitate, executarea unor proiecte şi calcule tehnico-economice, organizarea şi coordonarea livrărilor, a lucrărilor de montaj şi punere în funcţiune, tot ce se rezumă, în limbaj internaţional, în noţiunea de engineering — însoţesc în prezent în mod obişnuit, şi adeseori condiţionează livrările de instalaţii şi echipamente industriale. Se lărgeşte mereu gama acţiunilor de cooperare în producţie, care oferind o platformă adecvată pentru conjugarea eforturilor economice şi tehnice, promovează şi activează schimbul de mărfuri. Organizarea de societăţi mixte pentru comercializarea unor produse pe piaţa externă contribuie la intensificarea exportului şi importului.

Şi-au cîştigat dreptul de cetăţenie şi se practică tot mai larg în comerţul internaţional acordurile şi contractele de lungă durată, care creează cadrul economic şi juridic pentru asigurarea continuităţii, stabilităţii şi ritmicităţii livrărilor reciproce. Ele prezintă avantaje nu numai pentru ţările cu economie planificată, dar şi pentru partenerii care urmăresc realizarea unor programe de producţie şi de dezvoltare.

Toate aceste căi şi metode, ca şi alte forme, mai complexe de cooperare şi colaborare economico-comercială sînt susceptibile să ducă la folosirea mai deplină a posibilităţilor ce le oferă piaţa, la realizarea în condiţii avantajoase a operaţiunilor de comerţ exterior. Ele permit îmbinarea eforturilor, valorificarea mai raţională a potenţialului nostru industrial. Este deci necesar ca activitatea practică de comerţ exterior din ţara noastră să se orienteze tot mai mult spre utilizarea eficientă a tuturor acestor posibilităţi, ca şi a altora care se ivesc.

★

Proiectul de Directive oferă o amplă platformă pentru ridicarea pe o nouă treaptă calitativă, în anii viitori, a comerţului nostru exterior, îmbunătăţirea în continuare a structurii şi a eficienţei sale. Iniţiativa şi perseverenţa tuturora din sectoarele interesate sînt la fel de necesare pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor trasate de partid, ca şi stăpînirea deplină a teoriei şi practicii comerţului internaţional, în interesul dezvoltării accelerate a economiei patriei noastre.

dr. Ion KUN

[1] **N. Ceauşescu,** Cuvîntarea la Consfătuirea privind activitatea în domeniul comerţului exterior, februarie 1967.

NU DUBLAREA, CI PERFECŢIONAREA FORMELOR DE CONTROL PREVENTIV

ÎN TEZELE Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea se subliniază necesitatea utilizării mai eficiente a pîrghiilor financiare în vederea întăririi răspunderii unităţilor economice pentru activitatea desfăşurată.

În acest context, reţine atenţia caracterul acut cu care se pune în ultimul timp problema optimizării tuturor formelor de control financiar şi îndeosebi a controlului preventiv. Pe această linie au fost enunţate numeroase opinii, toate avînd ca punct de plecare critica adusă lipsei de eficienţă a controlului preventiv în actuala sa formă organizatorică, fără să existe, însă aceeaşi unanimitate de păreri asupra soluţiilor pentru a-l transforma într-un instrument operativ. S-a spus de pildă, cu destulă tărie, că lipsa de eficienţă se datoreşte pulverizării atribuţiunilor la un număr mare de funcţii din sectorul financiar contabil şi atunci Ministerul Finanţelor a iniţiat experimentarea unui compartiment de sine stătător care să exercite, în mod centralizat şi ca sarcină exclusivă de serviciu, controlul preventiv *). Ideea, în sine, a fost acceptată cu destulă receptivitate de întreprinderile în care a fost experimentată şi tocmai de aceea, greutăţile ivite după o scurtă perioadă de la aplicare, trebuie luate în considerare, chiar dacă se va o-

Ion GROZAV
director
Direcţia teritorială de Control
şi Revizie — Timişoara

(Continuare în pag. 11)

VĂ PREZENTĂM:

COMBINATUL DE FIBRE ARTIFICIALE – BRĂILA

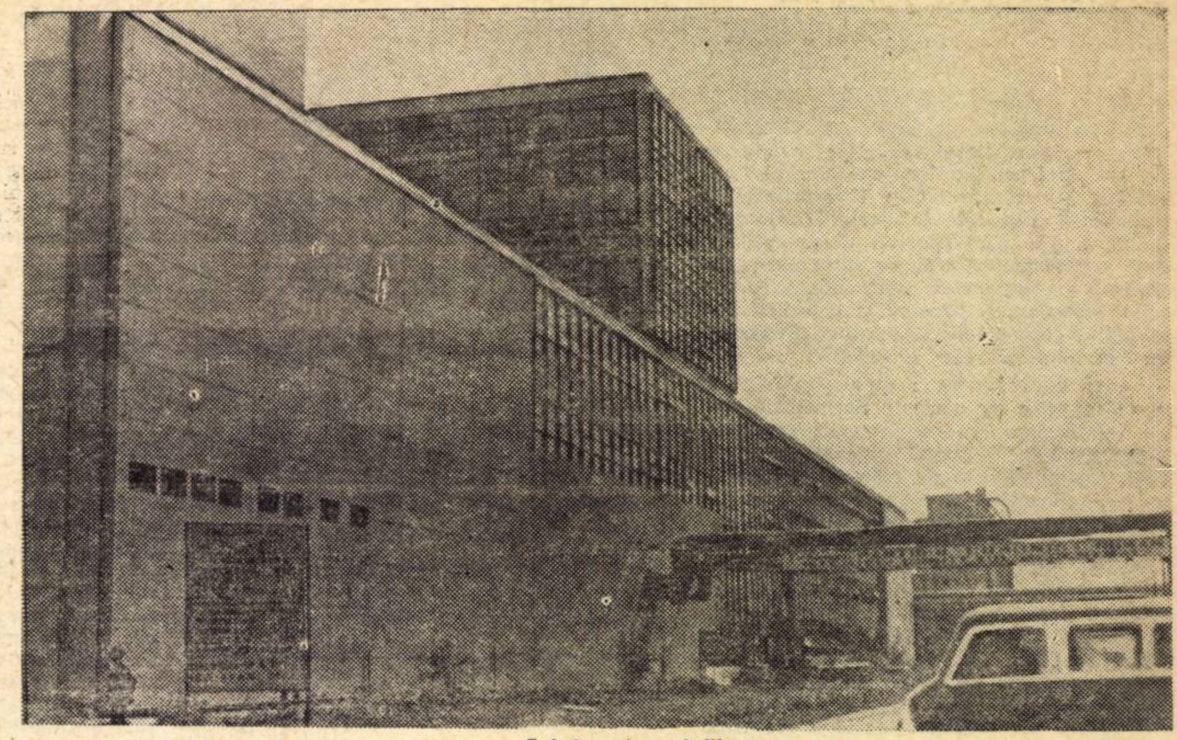

Fabrica de celofibră

CREAT în anii noştri, Combinatul de fibre artificiale din Brăila şi-a cucerit, încet dar sigur, un prestigiu demn de remarcat. La circa 8 km de Brăila, pe şoseaua ce duce spre localităţile Valea Cînepii, Lanurile, Viziru, lua fiinţă, acum şapte ani, Combinatul de fibre artificiale. Primul an de activitate: 1964, cînd au fost date în funcţiune o parte din liniile tehnologice. În urmă cu trei ani au început să funcţioneze toate liniile de fabricaţie ale unităţilor de celofibre şi celofan, reţele cord şi sulfură de carbon. Între timp, s-a mai construit şi fabrica de carboximetilceluloză (CMC) care a intrat în producţie la începutul acestui an.

Constructia acestui combinat pe platforma Brăilei s-a datorat faptului că la numai cîteva sute de metri se află Combinatul de celuloză şi hîrtie de la care primeşte abur şi celuloză din fag, materie primă pentru fabricarea celofibrelor. Tot ca materii prime mai sînt folosite zeci de mii de tone de celuloză din molid, leşie, acid sulfuric, sulf şi mangan. Din toate acestea se produc:

- *celofibră tip bumbac, lînă puf şi lînă pale (sub formă de cablu),*
- *celofan lăcuit şi nelăcuit sub formă de coli, pungi şi role imprimate şi neimprimate,*
- *reţele cord,*
- *sulfură de carbon,*
- *sulfat de sodiu tehnic,*
- *carboximetilceluloză tehnică*

Produsele fabricate de CFA Brăila — şi care se bucură de o tot mai bună apreciere — sînt solicitate atît în ţară cît şi peste hotare. Celofibrele, de exemplu, sînt folosite în industria textilă pentru ţesături tip pînză, tricoturi, ştofe, covoare şi altele; reţelele cord — la anvelope de tot felul; celofanul — ca ambalaj pentru produsele alimentare, farmaceutice etc; sulfatul de sodiu în industria chimică şi farmaceutică.

Peste hotare, se livrează celofibră în R.P. Bulgaria şi R.F. a Germaniei, iar în Liban, Siria, R.S.F. Iugoslavia, Israel, Grecia etc — sulfatul de sodiu.

De la intrarea în funcţiune a primelor linii de fabricaţie şi pînă în prezent capacitatea de producţie şi valoarea producţiei globale a Combinatului de fibre artificiale Brăila a evoluat astfel:

Sortiment	U/M	Realizări				
		1964	1965	1966	1967	1968
celofibră	t	897	12929	20884	28459	32089
reţele cord	t	—	1663	4703	7590	8572
celofan	t	—	352	651	993	1230
sulfat de sodiu	t	—	1651	4822	8641	12807
sulfură de carbon	t	844	6803	10699	11845	12856
Valoarea producţiei globale	mii lei	16210	273155	449724	654343	7[illegible]643

Pentru a realiza aceste cifre, — aparent seci — a fost nevoie ca CFA Brăila să-şi extindă construcţiile pe o suprafaţă de peste 189 000 mp, să consume aproape de 200 000 MWh pe an energie electrică, 52 milioane mc apă şi, de asemenea, cantităţi vagonabile de zinc granul, săpunuri speciale, materiale filtrante etc.

★

Cei aproape 4 000 de salariaţi ai combinatului au reuşit să realizeze depăşiri de plan la producţia globală şi marfă cu 171 mii lei, iar la *producţia marfă vîndută şi încasată cu 13 348 mii lei (trim. II).*

Semnificative sînt scăderile de stocuri supranormative. Reducerea lor a fost posibilă datorită înfiinţării unui birou de control preventiv care a rezolvat următoarele probleme principale:

— viza de control preventiv la comenzile noi prin verificarea cantităţilor consumate în perioada anterioară şi a stocurilor existente în depozite;

— corelarea planului de aprovizionare cu realizarea planului de producţie a consumurilor specifice;

— renunţări la cantităţile suplimentare repartizate;

— depistarea stocurilor disponibile din depozite, efectuarea şi difuzarea listelor la întreprinderile din sectorul chimiei şi alte ramuri;

— valorficarea unor stocuri importante din cele disponibile.

De reţinut că la acest birou lucrează salariaţi de la serviciile de aprovizionare, contabilitate şi mecanic şef fără a se suplimenta schema de organizare a combinatului.

★

În combinatul brăilean, procesul tehnologic este automatizat, comenzile făcîndu-se de la mai multe pupitre. Toată aparatura de măsură şi control este la nivelul tehnicii moderne.

Procesul de modificare treptată şi succesivă a celulozei în alcaliceluloză printr-o tratare cu diverse soluţii chimice de desfibrare a acesteia, de dizolvare a xantogenatului (alcaliceluloza era îmbibată cu sulfură de carbon) pentru a produce vîscoza care, la rîndul ei, suferă un proces de dezaerare şi maturare. În băi, rezervoare, instalaţii de transport şi filtrare şi alte recipiente se petrec fenomene spectaculoase urmărite doar pe cadranul aparatelor de măsură şi control.

La fabricaţia celofibrei sînt două procese succesive de fixare şi spălare, de răsucire a firului după care urmează urzirea şi ţesutul acestuia, pentru a fi transformat în reţele cord. Acestea se livrează beneficiarilor în suluri de 2 m cu diametrul de 0,80 mm.

Celofibra este expediată în baloturi între 250 — 270 kg, iar celofanul în coli ambalate în lăzi, în role sau sub formă de pungi, etichete, imprimate.

Printre beneficiarii Combinatului de fibre artificiale din Brăila se află Uzinele de anvelope „Danubiana"—Bucureşti, „Victoria"—Floreşti, întreprinderile textile „Dacia" şi „7 Noiembrie" din Bucureşti, „Moldova"—Botoşani, „Bucegi"—Pucioasa, „Industria lînii"—Timişoara, „Ţesătura"—Iaşi, „Dumbrava"—Sibiului", Uzinele textile Cisnădie, fabricile de postav din Buhuşi şi Braşov etc.

★

În prezent, se lucrează febril la extinderea fabricii de celofibră, anul viitor urmînd să intre în funcţiune linia de 15 000 t/an celofibră tip bumbac, 4 000 t/an sulfură de carbon şi 6 600 t/an sulfat de sodiu. După realizarea acestor obiective, producţia finală a combinatului se va prezenta astfel:

— celofibre	50 000 t/an
— reţele cord	10 000 t/an
— celofan	1 400 t/an
— sulfură de carbon	13 000 t/an
— sulfat de sodiu	41 400 t/an
— CMC tehnic (100%)	2 000 t/an
— CMC pur (100%)	1 000 t/an

Prezentarea de mai sus confirmă perspectivele de realizare a sarcinilor de plan, în viitor, de către combinatul brăilean. Este o dorinţă unanimă a întregului lui colectiv.

E. Z.

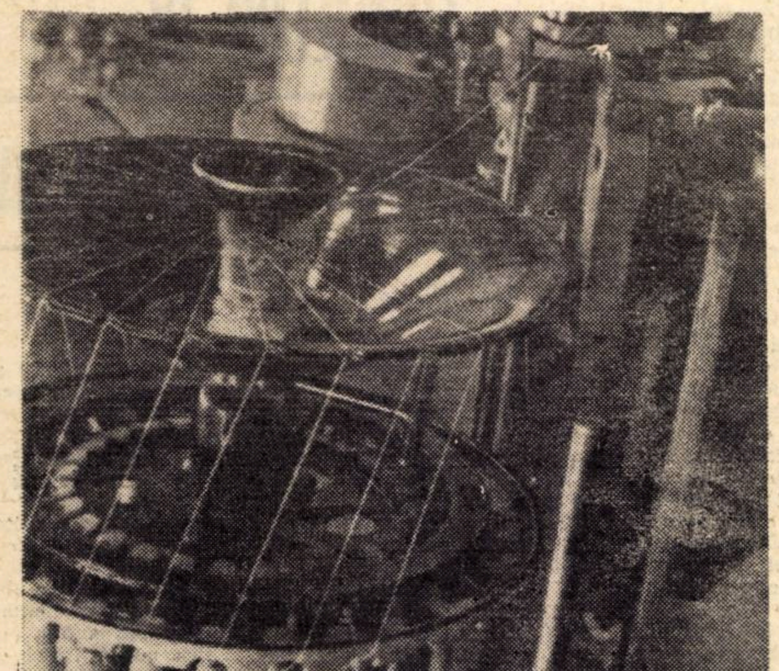

Bobinatul celofibrei

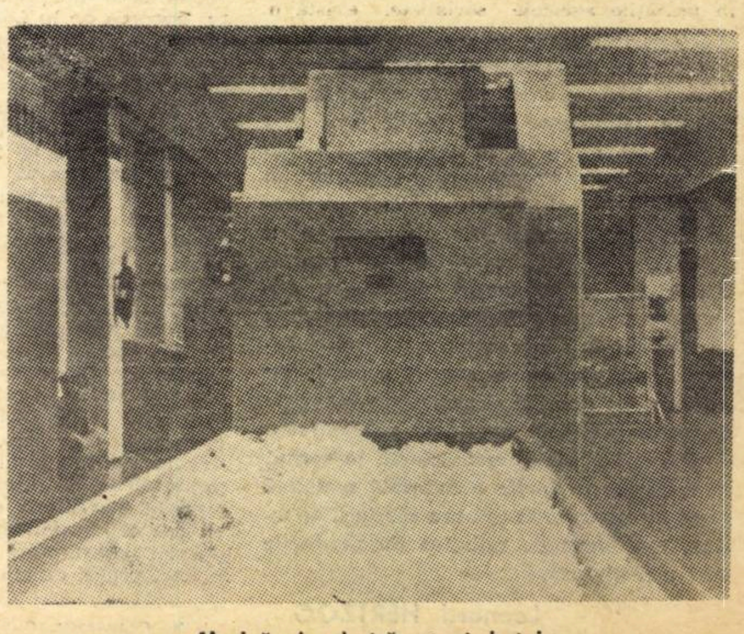

Maşină de destrămat şi bataj

ECONOMIA FORESTIERĂ LA A 25-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII ŢĂRII

Combinatul pentru industrializarea lemnului din Turnu-Severin

ing. Mihai SUDER
ministrul economiei forestiere

PĂDURILE au constituit și constituie o mare bogăţie a ţării. Ele ocupă aproape 27% din teritoriu, lemnul fiind una din principalele resurse naturale de materii prime pentru industria noastră socialistă în plin avînt. Distribuită la altitudini și zone geografice diferite, vegetaţia forestieră cuprinde o gamă largă de specii, ponderea deţinînd-o foioasele — fagul 34%, stejarul 20%, iar rășinoasele reprezintă 24%.

În trecut, societăţile capitaliste au realizat profituri mari și rapide pe seama unei exploatări prădalnice a acestei bogăţii. Ele și-au îndreptat atenţia, cu precădere, spre bazinele forestiere de rășinoase ușor accesibile, de unde extrăgeau materialul lemnos de cea mai bună calitate, cu investiţii minime. Exploatarea nemiloasă a pădurilor se împletea cu o rudimentară organizare a industriei de prelucrare a lemnului, caracterizată printr-un număr mare de fabrici de cherestea. Așa cum atestă statisticele vremii, în 1944 erau în funcţiune mai bine de 500 asemenea fabrici înzestrate cu 1400 de gatere. Datorită nivelului tehnic scăzut al producţiei în industria de prelucrare a lemnului, al debitării rudimentare la gatere, nu se obţinea un volum mare de cherestea de clase superioare, la nivelul calităţii buștenilor.

Alături de fabricile de cherestea mai funcţionau circa 240 de fabrici și ateliere pentru produse finite. Cu excepţia cîtorva unităţi mai mari — 4 fabrici de placaj, panel și furnir, 3 fabrici de chibrituri (ale căror utilaje au fost aduse din străinătate avînd un grad avansat de uzură), marea majoritate avea caracterul unor ateliere meșteșugărești de producţie de mobilă și binale, butoaie și lăzi, calapoade, perii etc.

● S-a schimbat caracterul muncii la pădure...

ÎNCĂ DIN PRIMII ANI de planificare partidul nostru a stabilit direcţiile de dezvoltare a exploatării și prelucrării lemnului, ţinînd seamă de nevoile crescînde ale industriei, agriculturii, construcţiilor și altor sectoare economice, de necesităţile de export, corelate însă cu aplicarea principiilor de gospodărire raţională a fondului forestier. **Obiectivul principal l-a constituit valorificarea superioară și complexă a masei lemnoase în procesul de exploatare și prelucrare industrială.**

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv de maximă importanţă s-au luat o serie de măsuri privind creșterea proporţiei de lemn destinat utilizărilor industriale, reducerea pierderilor de exploatare, lărgirea sortimentelor, extinderea folosirii lemnului de foioase și de mici dimensiuni în industria de prelucrare, înzestrată cu tehnică și procese tehnologice avansate, capabile să realizeze produse semifinite și finite cu un grad superior de prelucrare.

În ultimii 20 de ani, **statul a alocat un volum mare de investiţii pentru dezvoltarea economiei forestiere.** Caracteristic este faptul că, în actualul cincinal, mai mult de jumătate din volumul investiţiilor au fost dirijate pentru dezvoltarea industriei de prelucrare. Pe această bază, industria de exploatare și prelucrare a lemnului a înregistrat o dinamică ascendentă. Ritmul mediu anual de creștere a producţiei în perioada 1960—1968, de pildă, a fost de 10,2%, iar în industria de prelucrare de 14,3%. **Anul trecut, volumul producţiei din acest sector era de 8 ori mai mare decît în 1938.** Importante fonduri s-au cheltuit pentru construirea instalaţiilor de transport și pentru mecanizarea lucrărilor de exploatare a lemnului.

Crearea unei puternice reţele de drumuri, uniform repartizată pe întregul fond forestier, asigură transportul continuu și economic al lemnului către centrele de prelucrare și consum, precum și gospodărirea raţională a pădurilor ţării. **Aproape un sfert din totalul fondurilor de investiţii ale economiei forestiere au fost alocate pentru construirea de drumuri.** Între anii 1948—1968 s-au pus în funcţiune 14 000 km instalaţii de transport, ceea ce a permis deschiderea bazinelor forestiere înfundate și scurtarea distanţelor de scos — apropiat a lemnului din păduri la mai mult de jumătate.

Pentru executarea volumului mare de lucrări și reducerea costurilor pe km de drum, întreprinderile de construcţii forestiere au fost înzestrate cu un bogat parc de utilaje, ceea ce a dus la creșterea gradului de mecanizare la săpături, derocări, concasări etc. Dezvoltarea industriei de autocamioane românești și extinderea reţelei de drumuri în pădurile ţării au creat posibilitatea constituirii unui parc propriu de transport forestier, care în prezent se cifrează la peste 4 200 autocamioane, în mare parte prevăzute cu remorci, 1 600 autobasculante, 2 800 tractoare rutiere.

În anii construcţiei socialiste s-a schimbat radical caracterul muncii la pădure, o dată cu creșterea gradului de mecanizare al lucrărilor de exploatare a lemnului, au apărut meserii noi. **Indicii de mecanizare au crescut la doborît-secţionat de la 2,9% în 1955 la 88,8% în 1959, la scos-apropiat de la 9% la 65,8%, iar la încărcat-descărcat de la 1,3% la 50,9%.** Utilajele și mecanismele, în afară de ferăstraiele mecanice, sînt produse în ţară și mînuite cu îndemînare de foștii tăietori de lemne, calificaţi prin cursuri cu sau fără scoatere din producţie ; schimbîndu-și caracterul, munca din pădure a devenit mai ușoară și mai productivă.

Concomitent cu dezvoltarea transportului auto și mecanizarea lucrărilor s-au aplicat o serie de măsuri de perfecţionare a organizării producţiei și a muncii, **indicele de utilizare pe total masă lemnoasă crescînd de la 49,1% în 1951, la 75% în 1969, iar pierderile de exploatare reducîndu-se de la 11% la 3,8%.**

● O industrie prelucrătoare modernă

POLITICA DE INDUSTRIALIZARE socialistă a ţării, aplicată cu perseverenţă și înţelepciune de partidul nostru, a avut o puternică înrîurire asupra dezvoltării industriei de prelucrare a lemnului. Folosindu-se cu chibzuinţă fondurile de investiţii și avînd la bază studii tehnico-economice s-a aplicat un program susţinut de construcţie a unor puternice obiective industriale. **Pînă în prezent s-au pus în funcţiune 17 mari combinate de industrializare a lemnului la Pitești, Brăila, Tg. Jiu, Pipera-București Suceava, Gherla, Comănești, Bacău, Tr. Severin etc.,** în care se realizează o largă gamă de semifabricate superioare și produse finite din lemn — plăci aglomerate și fibrolemnoase, placaj, furnir, cherestea, parchete, binale, mobilă. Aceste întreprinderi cu profil complex, înzestrate cu tehnică de prim rang, asigură atingerea obiectivului principal pus de partid — valorificarea superioară a lemnului, prin cooperarea între secţiile și fabricile componente. De pildă, **indicele de utilizare a lemnului brut realizat în aceste combinate ajunge la 75—85%.**

Fabricile de cherestea au fost complet modernizate, mișcarea materialului lemnos între mașinile de prelucrare făcîndu-se cu ajutorul transportoarelor longitudinale și transversale cu comandă automată, întregul proces tehnologic fiind organizat după scheme moderne.

Un loc important în subramura de prelucrare a lemnului îl ocupă placajul și furnirul. **Numai între anii 1960—1969 producţia de placaj a sporit de circa 3 ori, iar cea de furnir de circa 4 ori.** Această creștere s-a realizat prin construirea a 8 fabrici noi moderne. Concomitent cu sporirea producţiei, s-a urmărit lărgirea sortimentelor, realizîndu-se placajul special pentru cofraj, nave, vagoane, construcţii aviatice, mașini, aparate, placajul armat și acoperit cu folie metalică.

Acoperirea necesităţilor mereu crescînde de produse lemnoase a impus **dezvoltarea simţitoare a industriei de plăci aglomerate din lemn și fibrolemnoase. Producţia de PAL și PFL realizată în ultimii 3 ani din deșeuri de la prelucrarea lemnului, a celui de calităţi inferioare și de dimensiuni mici, a fost utilizată în scopuri pentru care ar fi fost necesar să se consume peste 2,5 milioane mc de cherestea.** Industria plăcilor, creată în anii 1958—1962, se situează la nivelul industriei similare existente în ţările dezvoltate din Europa, atît sub raportul producţiei fizice, cît și al gradului tehnic.

În prezent sînt în construcţie două mari fabrici de PFL la CIL-Focșani și Sebeș. **La sfîrșitul anului 1970 producţia de plăci aglomerate și fibrolemnoase va ajunge la 500 000 tone, faţă de 262 000 tone în 1965.** Noutatea tehnică în industria de plăci din ţara noastră constă în folosirea aproape exclusivă a materiei prime din specii de foioase și în special a fagului. Ca o realizare deosebită merită menţionată și darea recentă în producţie a unei mari fabrici de drojdie furajeră, în cadrul C.I.L. — Pitești, care valorifică o bună parte din substanţele nutritive din apele reziduale. Instalaţiile sale sînt concepute la un înalt nivel tehnic, avînd la bază o tehnologie originală românească.

Creșterea industriei de mobilă a constituit un obiectiv principal. Datorită procedeului de concentrare și reutilare a fabricilor de mobilă și, mai ales, a noilor capacităţi moderne intrate în funcţiune, **volumul de producţie al industriei republicane a crescut în perioada 1950—1968 de 42 de ori.** Industria mobilei are asigurată pe deplin baza de materie primă prin dezvoltarea industriei placajului, cherestelei de fag, furnirului, plăcilor aglomerate și fibrolemnoase. **În perioada 1960—1968 s-au pus în funcţiune un număr de 20 fabrici de mobilă corp și 7 fabrici de scaune curbate.**

Paralel cu creșterea producţiei s-au obţinut progrese și în ceea ce privește gama de sortimente. În ultimii ani, producţia de mare serie a fost orientată spre modele noi, cu o linie modernă, cu funcţionalitate continuu îmbunătăţită și superioară. Varietatea sortimentelor a fost însoţită de îmbunătăţiri radicale a calităţii mobilei, prin utilizarea de specii superioare de furnir, a lacurilor nitrocelulozice și poliesterice și a dotării fabricilor cu mașini și instalaţii de un înalt nivel tehnic, majoritatea de producţie românească.

Dezvoltarea industriei de uși-ferestre și parchete a urmat îndeaproape ritmul construcţiilor industriale și, mai ales, al construcţiilor de locuinţe și social-culturale. În 1968, **producţia de uși-ferestre în unităţile Ministerului Economiei Forestiere a crescut faţă de 1955 de aproape 17 ori, iar cea de parchete de peste 6 ori.** Ea s-a caracterizat prin specializarea producţiei pe linii tehnologice distincte de uși și ferestre și prin introducerea în fabricaţie a unor tipuri noi, expresie a progresului tehnic în acest sector. Progresul tehnic în fabricile de ferestre este conceput pe interschimbabilitatea reperelor, asigurîndu-se producţia în serii mari, eliminîndu-se totodată dificultăţile de asamblare și ajustare pe șantiere.

În industria de prelucrare, acţiunea de valorificare superioară și complexă a masei lemnoase a dat roade deosebite datorită, mai ales, concentrării producţiei în complexe industriale moderne, capabile să realizeze o producţie calitativ superioară, într-o gamă largă de sortimente. **În felul acesta, valoarea produselor obţinute dintr-un metru cub de masă lemnoasă exploatată a crescut de 4,6 ori în 1969, faţă de anul 1951.**

● 70 de sortimente exportate în peste 60 de ţări

PUTERNICA DEZVOLTARE a industriei de exploatare și prelucrare a lemnului a creat posibilităţi pentru o creștere simţitoare a exportului de produse lemnoase, situîndu-o printre ramurile exportatoare importante ale economiei naţionale. **Exportul de produse lemnoase în 1968 a reprezentat circa 16% din volumul total al exportului ţării noastre.**

Schimbarea structurii exportului în sensul trecerii centrului de greutate de la produsele brute la cele semifinite superioare și finite constituie una din cele mai însemnate realizări obţinute de economia forestieră. Acest lucru se mai datorește și îmbunătăţirii continue a calităţii produselor și a creșterii, an de an, a gamei sortimentelor oferite pe pieţele externe. **Dacă în 1950 proporţia produselor cu grad superior era de 24%, în acest an ea va depăși 50%.** În prezent **exportăm** mai bine de 70 de sortimente, în peste **60 de ţări de pe toate continentele.** Un loc important în exportul de produse lemnoase îl ocupă mobila, existînd largi posibilităţi pentru creșterea lui în continuare.

⟶

În acest an, nomenclatorul de produse se va diversifica introducîndu-se noi sortimente — case prefabricate și mobilierul adecvat acestora, mobilier hotelier, panouri prefabricate, plăci decorative și plăci aglomerate înnobilate.

Coordonate ale perspectivei

TEZELE C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea și proiectul de Directive al planului cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale în perioada 1976—1980 trasează programul vast al dezvoltării, în continuare, a economiei noastre naționale la nivelul cerințelor progresului contemporan.

Cu profundă claritate sînt arătate și direcțiile care vor sta la baza dezvoltării industriei de exploatare și prelucrare a lemnului în viitorul cincinal : **se va dezvolta cu precădere producția de plăci aglomerate și fibrolemnoase, va fi extinsă fabricația produselor cu grad superior de prelucrare, îndeosebi a mobilei. Producția de mobilă va trebui diversificată, acordîndu-se atenție deosebită tipurilor cu consum redus de lemn.**

Prin valorificarea superioară a resurselor de materie primă lemnoasă, sporirea ponderii lemnului prelucrat industrial, extinderea fabricației de produse cu grad superior de prelucrare și, îndeosebi, a mobilei, **se prevede a se obține o creștere a producției globale pînă în 1975 cu 13—14%.** Această creștere medie pe ramură, este prevăzută a se obține **dintr-un volum de masă lemnoasă inferior cu 7% celui din anul 1970.** De aici derivă necesitatea valorificării superioare mai accentuate a masei lemnoase care, **în 1975, va trebui să crească cu crirca 22% față de nivelul anului 1970.**

În viitorul cincinal subramura industriei de prelucrare a lemnului este prevăzută cu o creștere a producției globale de circa 13%.

Industria de plăci va realiza în anul 1975 circa 64% din volumul total de producție realizat în perioada 1958—1968, ajungîndu-se la 950—1100 mii tone ceea ce **va reprezenta circa 10% din producția europeană** (fără U.R.S.S.) **de plăci aglomerate și fibrolemnoase.** În resursele de materie primă pentru plăci se vor include noi sortimente de lemn inferior, ridicîndu-se astfel gradul de valorificare.

În producția de mobilă va continua diversificarea, acordîndu-se o grijă deosebită tipurilor cu consum redus de lemn, prin introducerea pe scară largă a maselor plastice și a metalului, mai ales în fabricația mobilierului pentru laboratoare, birouri, rețeaua comercială etc.

Paralel cu creșterea producției, se va urmări ridicarea eficienței întregii activități economice. În acest sens, o atenție permanentă va fi acordată sporirii productivității muncii care în 1975 va trebui să atingă — potrivit prevederilor din proiectul de Directive — **un spor de peste 20% față de anul 1970.** Pentru realizarea acestui obiectiv se vor depune eforturi perseverente pe linia organizării superioare a producției și a muncii, a îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale, și ridicării calificării cadrelor.

Tot în scopul măririi eficienței economice se va urmări, printr-o gospodărire judicioasă a materiei prime, **micșorarea cheltuielilor materiale de producție — una din căile principale de reducere a prețului de cost și de creștere a rentabilității. Avîndu-se în vedere necesitățile economiei naționale, proiectul de Directive acordă o atenție deosebită economisirii, înlocuirii și utilizării cît mai raționale a lemnului.** În toate ramurile economiei naționale se vor întreprinde măsuri eficiente pentru economisirea lemnului, în vederea dezvoltării producției de celuloză, și hîrtie.

Pentru înlocuirea treptată a lemnului de foc și utilarea lui în producția industrală, în ramura extracției de cărbune se va dezvolta, în continuare, fabricația de brichete din cărbune și se vor produce cantități sporite de cărbuni înnobilați. În industria chimică, se va dezvolta producția maselor plastice pentru înlocuirea lemnului și pentru satisfacerea nevoilor sporite de ambalaje ale economiei. În industria materialelor de construcții, se va dezvolta producția de panouri mari prefabricate pentru construcția de locuințe și se vor realiza materiale ușoare pentru învelitori, economisindu-se pe această cale importante cantități de material lemnos.

Dezvoltarea în continuare a industriei de exploatare și prelucrare a lemnului va mări constribuția acesteia la valorificarea superioară și complexă a masei lemnoase exploatate, la acoperirea necesităților economiei naționale și a cerințelor de export, la ridicarea gradului de prelucrarea a uneia din marile bogății naturale ale țării noastre..

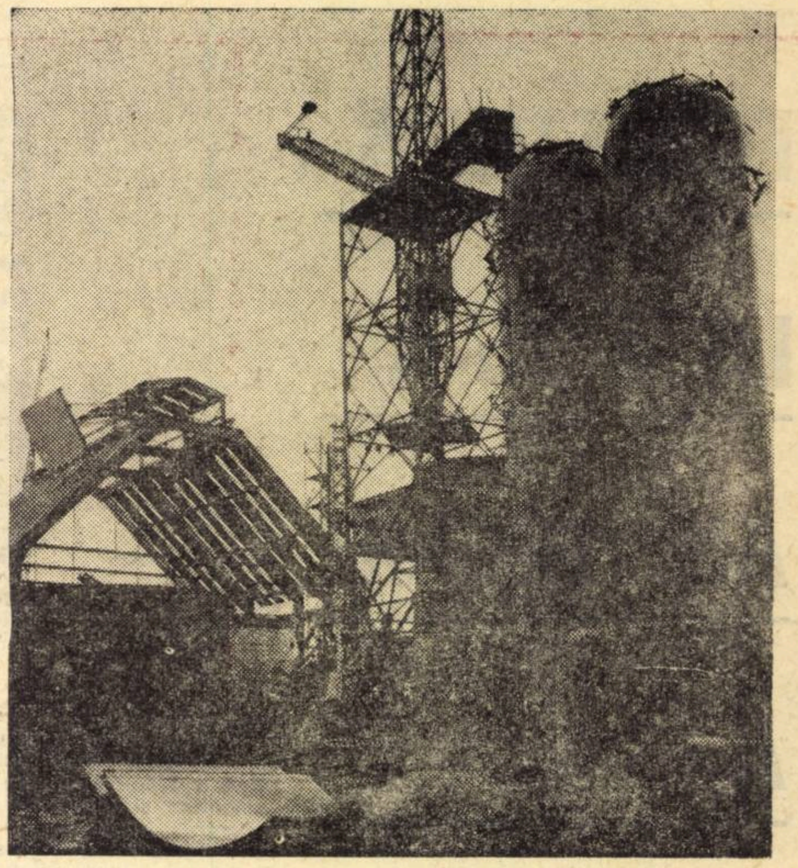

Combinatul siderurgic-Galați : Pe șantierul furnalului nr. 2 de 1700 m^3.

CONTRACTE

● **Uzina „Triumf" Cluj** n-a onorat pînă la 25 iunie 6 din cele 42 contracte cu termene scadente în primele 6 luni ale acestui an. Astfel, ea n-a realizat 5 contracte pentru bujii, în valoare de 342 mii lei și altele.

● Din cele 198 contracte de livrare din primele 6 luni ale acestui an, **Intreprinderea de prefabricate din beton — Turda,** n-a onorat 19 în valoare totală de 5698 mii lei. Dintre acestea amintim 4 contracte restante pentru 11.898 metri liniari tuburi premo ș.a.

● **Fabrica de tricotaje „Someșul" Cluj** trebuia să realizeze în prima jumătate a acestui an 40 contracte de livrare ; ea a rămas însă restantă față de diferiți beneficiari cu 20 contracte pentru o cantitate de 104,7 mii bucăți tricotaje.

● În primul semestru al acestui an, **Fabrica de medicamente „Terapia"-Cluj,** a încheiat cu beneficiarii 52 contracte ; din acestea n-a respectat 25 în valoare totală de 3819 mii lei, din care amintim : 18 contracte pentru faringosept în valoare de 613 mii lei și unul pentru cloramfenicol de 1822 mii lei.

Invenții românești

● **ULEIURI CU PROPRIETAȚI SUPERIOARE**

Un colectiv condus de ing. Maria Ilea, de la Rafinăria Cîmpina, a pus la punct un procedeu de fabricare a unor uleiuri albe cu punct de congelare scăzut și fără atomi de carbon, aromatici în structură, necesare în industria petrochimica și farmaceutică. Se folosesc materii prime cu un conținut redus de parafină (sub 1%) și un procest ridicat de atomi de carbon naftenici (15—25%).

Uleiurile obținute pot fi utilizate atît la dizolvarea inițiatorilor de polimerizare în procesul de fabricare a polietilenei, cît și la compresoarele de înaltă presiune, fără a provoca încălziri. Datorită eliminării totale a compușilor cu atomi de carbon aromatici, uleiurile albe obținute nu sînt cancerigene și pot servi, deci, și ca uleiuri farmaceutice.

Instalațiile necesare fabricării uleiurilor sînt cele obișnuite în industria de fabricare a țițeiului.

● **UN SISTEM EFICIENT DE MONTARE A REZERVOARELOR SFERICE**

O metodă și o instalație pentru montarea rezervoarelor sferice a fost realizată de un colectiv condus de ing. Virgil Cernat, de la Uzina „23 August"-București. Ele servesc la susținerea, fixarea și preluarea denivelărilor cu ajutorul unor elemente mecanice demontabile, în scopul a asamblării prin sudură a segmenților care formează montarea rezervoarelor sferice sau de altă geometrie. Prin aplicarea acestei invenții se elimină orice sculă auxiliară necesară montajului pe suprafața și pe șanfrenul segmenților, cît și operația de control defectoscopic a fisurilor ce ar putea apărea la îndepărtarea sudurii auxiliare necesare montajului.

Instalația, care poate fi confecționată în orice atelier cu o dotație obișnuită, se poate utiliza nelimitat la montarea rezervoarelor sferice sau de altă formă geometrică de aceeași capacitate. Premontarea și montarea rezervoarelor cu această instalație pot fi efectuate și în condițiuni climaterice nefavorabile, datorită eliminării sudurilor auxiliare, și, în plus, prezintă siguranță deplină din punct de vedere al protecției muncii.

● **AUTOCONTROL FIDEL**

Ing. Gheorghe Constantinescu, de la Intreprinderea de raționalizări și modernizări electrice, a elaborat o instalație pentru controlul receptorului radiotelefonului de unde ultrascurte. Instalația este înglobată în radiotelefon și permite controlul funcționării receptorului într-un timp foarte scurt (1—2 secunde), prin măsurarea sensibilității, fără a interveni cu nici un aparat sau dispozitiv din afară. Ea folosește etaje existente în radiotelefon cărora le schimbă funcțiunea lor normală pe durata controlului receptorului. În acest fel, construcția aparatului nu se complică cu nimic. Prin aplicarea invenției, personalul care exploatează stația are posibilitatea să verifice în orice moment dacă se poate conta pe buna funcționare a radiotelefonului.

● **ARGUS... SELECTIV**

Regizorul Paul Călinescu, de la Casa de filme București, și prof. Constantin Botez, de la Institutul de psihologie al Academiei, au realizat un sistem de luat vederi cinematografice, de televiziune și de proiecție a acestora pe ecrane, în scopul eliminării distorsiunilor periferice, a detaliilor de interes secundar și al creșterii plasticității imaginii. Sistemul concentrează atenția spectatorului asupra zonei centrale a ecranului, dîndu-i o proiecție mai puțin obositoare pentru ochi, o impresie sporită de profunzime.

CONFIDENȚIAL

● **Uzina de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploiești** a realizat o nouă instalație de foraj — F-125, cu turlă rabatabilă. Prevăzută cu două motoare de mare forță, instalația poate fora pînă la 2 500 m adîncime, în diferite condiții de șantier și climă. Mecanismele acționate automat asigură o viteză sporită de lucru și o mai mare siguranță în foraj. Spre deosebire de cunoscuta instalație de foraj 2 DH-75, noul utilaj dispune de o putere instalată cu 1 000 CP mai mare, iar timpul de montaj este redus cu 30%.

Uzina ploieșteană realizează astăzi — după proiecte românești — întreaga gamă de instalații și agregate aferente forajului pînă la adîncimi de 7000 m. Utilajele de înaltă tehnicitate, ca și asimilarea celor mai noi tehnologii de fabricație, au permis realizarea unor instalații cu caracteristici superioare. Performanțele acestora sînt astăzi cunoscute și apreciate în 22 de țări din Europa, Asia, Africa și America.

● **Trecătoarea Oituz — care face legătura** între Brașov și Valea Trotușului — și-a îmbogățit peisajul cu un nou camping, avînd o capacitate de cazare de circa 60 de locuri, în cabane de tip montan. Turiștii mai au la dispoziție o platformă pentru parcarea autoturismelor, un bufet, o vatră haiducească și mai multe corturi pentru popas.

● În noul **ansamblu de locuințe „Valea Roșie" din Craiova** a fost terminată construcția primelor trei blocuri. Alte 14 clădiri cu 5 și 11 nivele se află în diferite faze de execuție. Pînă la sfîrșitul acestui an, se vor da în folosință 1 350 apartamente, urmînd ca în 1970 să se încheie prima etapă de execuție a cvartalului cuprinzînd 29 de blocuri, cu aproape 2 500 apartamente. Tot aici urmează să se construiască o școală cu 24 săli de clasă și un dispensar.

● S-au deschis șantierele pentru **modernizarea drumurilor naționale Tg. Jiu—Tr. Severin, Toplița—Borsec—Bistricioara, Sighet — Borșa, Miercurea Ciuc — Gheorghieni, Botoșani — Săveni și Brăila — Tulcea.** Lungimea totală a arterelor de circulație pe care au început astfel de lucrări depășește în acest an 700 de km. Potrivit proiectelor elaborate de Institutul de specialitate al Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene, la modernizarea acestor importante drumuri se vor aplica soluții tehnice care vor permite îmbunătățirea calității execuției, reducerea duratei de lucru și a prețului de cost.

● **În centrul orașului Constanța a fost inaugurat un edificiu de larg interes cetățenesc : PALATUL POȘTELOR.** Clădirea, realizată într-un stil arhitectonic care se încadrează armonios în ansamblul celorlalte construcții ridicate, dispune de 7 nivele care adăpostesc birourile și serviciile de poștă, telefonie, telegrafie, CEC. Deasupra ultimului nivel al corpului principal se înalță un turn metalic pentru antenele de transmisie și retransmisie a programelor de televiziune și alte instalații pentru efectuarea convorbirilor telefonice la mare distanță.

● **Peștera Vadul Crișului** situată la marginea Pădurii Craiului, la numai 50 km de Oradea, constituie un punct de mare atracție pentru turiștii din țară și străinătate care vizitează județul Bihor. Pentru vizionarea acesteia în condiții optime, în interiorul peșterii au fost construite scări de trecere și urcare, s-a instalat lumină electrică. De asemenea, au fost renovate cabana și Hanul turistic din apropiere.

● **Un nou șantier de drumuri a fost deschis zilele acestea între Matca, comună aflată în mijlocul unei zone agricole, și municipiul Tecuci din județul Galați. Împreună cu noua panglică de asfalt ce leagă Tecuciul de orașul Tg. Bujor se va forma astfel o largă și modernă centură rutieră între toate centrele economice dens populate ale județului. Pe mari întinderi de șosele s-au executat nivelări și consolidări ale terenului și a început, în avans față de termenele planificate, turnarea de mixturi asfaltice.**

● În acest an, **în județul TELEORMAN, la Alexandria, Roșiorii de Vede și Tr. Măgurele** — au fost amenajate noi magazine de desfacere a produselor alimentare, textile și încălțăminte, chioșcuri și grădini de vară, unități de desfacere a articolelor pentru noii născuți, precum și noi piețe. **La Alexandria** se amenajază o stație de îmbuteliere și desfacere a berei și un laborator de cofetărie de mare capacitate. În scurt timp va începe construcția unui magazin universal, amplasat în noul cartier de locuințe „Proletari", un centru comercial de microraion, precum și un depozit comercial. **La Tr. Măgurele** urmează să fie puse la dispoziția populației noi unități comerciale, amenajate la parterele blocurilor de locuințe, care vor fi terminate în curînd, precum și un al doilea mare complex comercial.

● **Între localitățile rurale Rădăcinești—Lozinca—Secueni și Podul Turcului—Izvorul Berheciului, din județul Bacău,** a început construcția unor șosele asfaltate, în lungime de 120 km. Acestea vor face legătura între Adjud și Tecuci și vor înlesni transporturile către orașul Bacău. Noile șosele asfaltate — care vor deservi circa 20 de **localități situate în zone cu agricultură puternic dezvoltată — prezintă o importanță deosebită pentru economia județului, întrucît vor facilita accesul mijloacelor rutiere de transport într-un bazin hidrografic inaccesibil vehiculelor mari.**

● **Pentru sporirea debitului de apă potabilă al orașului Hunedoara,** zilele acestea s-a terminat captarea unor noi pînze de apă freatică, aflate la o adîncime de peste 180 de m. Este al 4-lea foraj executat în acest scop, și în curînd vor începe și lucrările de forare a celui de-al cincilea „izvor". De asemenea, pe dealul „Chizidului", sînt în construcție două rezervoare cu o capacitate de 3 000 mc. care vor servi la asigurarea debitului și presiunii necesare pentru alimentarea cu apă potabilă a blocurilor înalte și clădirilor social-culturale din microraioanele construite în partea de sus a orașului.

● **A început asfaltarea ultimei porțiuni de 9 km încă nemodernizate a** drumului Caracal—Găneasa. Această șosea, care va fi complet terminată pînă la sfîrșitul anului, constituie o importantă arteră rutieră de legătură cu drumurile Corabia—Caracal, Craiova—București și Găneasa—Drăgășani—Rîmnicul Vîlcea.

● **Au fost atinși parametrii proiectați la noua filatură de bumbac din cadrul Intreprinderii textile din Galați.** Filatura are o capacitate de 4 600 tone pe an și furnizează produse atît pentru consumul întreprinderii, cît și pentru alți beneficiari. Pe lista sortimentelor noii unități figurează, între altele, fibre polinozice, deosebit de rezistente, ce se produc și în amestec cu bumbac, fire de celofibră, precum și de bumbac în amestec cu celofibră.

REFLECȚII

STATISTICĂ ȘI STRUCTURALISM

acad. Grigore C. MOISIL

FĂRĂ ÎNDOIALĂ statistica este mijlocul cel mai puternic de cercetare a faptelor sociale. E de neconceput organizarea sau conducerea unui grup social fără ca acel care ia deciziile, om sau calculator, să nu știe exact despre ce e vorba. Statistica călătorilor cu autobuzul sau tramvaiul la diferite ore ne permite să știm cite vagoane trebuie să trimitem pe linie. Statistica desfacerii „Vieții economice" la diferite chioșcuri mi-ar permite s-o pot cumpăra acolo unde mi-e mai confortabil vinerea, fără să fac coadă și fără ca responsabilul chioșcului să aibă multe retururi.

Este tot atît de incontestabil faptul că statistica ne dă numere, adică „cantități". Cu alte cuvinte, statistica ne dă o cunoaștere cantitativă a fenomenelor sociale. Nici nu am putea înțelege cum, numărînd băutorii de bere sau fumătorii de pipă, putem obține alt ceva decît informații cantitative.

În fine, este iarăși incontestabil că unele fenomene sociale nu sînt cantitative.

Atunci cind spun că un om care are un venit lunar de 2000 lei trăiește mai bine decit unul care are un venit lunar de 1000 lei, fraza are sens. Are oare sens fraza care ar spune că cel cu venitul de 2000 lei trăiește de 2 ori mai bine decît cel cu venitul de 1000 lei? Acest „de două ori" e ceea ce ne face să avem impresia că fraza n-are sens. Dacă ar avea, atunci cineva care ar avea un venit de 1 000 000 lei pe lună ar trăi de o mie de ori mai bine decît cel cu 1000 lei. Acest „de o mie de ori" ne arată că fraza n-are sens.

Dacă însă un om are un venit de 2500 lei pe lună, altul de 1000 lei pe lună, cel de-al treilea de 1500 lei pe lună, pot oare să spun că primul trăiește tot atît de bine cît ceilalți doi la un loc? Evident că e absurd. Ideea de „nivel de trai" nu e cantitativă.

Aș fi putut da alte exemple mai izbitoare. Au făcut-o alții. Am susținut adeseori că ceea ce face ca matematica să poată să fie folosită în sociololgie, psihologie, lingvistică e faptul că în ultima jumătate de veac matematica nu mai e o știință a cantității, ci o știință a structurii.

Capitolele matematicilor zise „moderne" nu mai studiază cantități: numere, mărimi, ci structuri: structura de grup, de corp, de inel, de laturi, de spațiu topologic, de varietate diferențială. Cantitățile sînt anume structuri speciale. Problema rostului statisticii, care ne dă numere în cadrele unei științe a societății, care e fundată pe anume structuri, cerea să fie rezolvată. Iată o schiță a soluției.

Dacă adunarea, scăderea, înmulțirea și împărțirea caracterizează numerele prin proprietățile lor, ca exprimînd cantități, ordinea numerelor e o proprietate nu cantitativă ci structurală.

Cînd spun: plăcintei cu brînză eu îi prefer plăcinta cu carne, eu introduc o ordine de preferință, nu o cantitate de bucurie (o ofelimitate). Eu pot măsura acest lucru spunînd: sînt dispus să dau 2,50 lei pentru o bucată de plăcintă cu carne, dar nu mai mult decît 1,25 lei pentru o bucată la fel de mare de plăcintă cu brînză. Așa înțeleg lucrul, e clar. Dacă aș spune: iubesc de două ori mai mult plăcinta cu carne decît plăcinta cu brînză, asta e o comedie. Înseamnă că n-am înțeles.

Uneori, cînd fac o numărătoare, o statistică, e ca să aflu care din cele două elemente e mai mare, expresia referindu-se la o structură de ordine. Pentru a determina o ordine

a e mai mic decît b (x)

determinăm două numere: măsura lui a, măsura lui b și constat că

măsura lui a e mai mică decît măsura lui b (xx)

Fraza (xx) reprezintă rezultatul unei statistici, dar în teoria ce o facem nu intră decît fraza (x).

Statistica deci poate fi un mijloc de a observa caracteristici necantitative. Ca să avem cantități ar trebui ca expresiile

măsura lui a + măsura lui b

măsura lui a × măsura lui b

să aibă înțeles.

NU DUBLAREA, CI PERFECȚIONAREA

(Urmare din pag. 7)

biecta că profunzimea unor concluzii este dependentă de durata în timp în care a avut loc experimentarea.

Fără să facem enunțarea tuturor greutăților de care s-a amintit, ne vom opri asupra celor mai importante și anume:

- operativitatea ce se impune pentru vizarea documentelor supuse controlului și care privesc o multitudine de operațiuni din toate sectoarele de activitate a întreprinderii, pune sub semnul întrebării, posibilitățile de sesizare imediată a consecințelor ce decurg din punct de vedere al legalității și economicității operațiunilor ce se supun controlului și deci însăși calitatea muncii de control;
- pentru delimitarea efectelor economice ale tuturor operațiunilor, controlul preventiv va trebui să urmărească permanent realizarea indicatorilor economico-financiari ai întreprinderii, fapt care implică înființarea unor evidențe în paralel cu cele existente în cadrul serviciilor funcționale și deci se va mări materialul de arhivă;
- stabilirea gradului de răspundere ce revine salariaților din compartimentul de control preventiv pentru eventualele efecte oneroase ce nu au fost sesizate la timp și deci neprevenite.

După opinia noastră, tocmai acest din urmă aspect prezintă cea mai mare importanță și ca atare trebuie analizat cu toată atenția.

Să pornim cu întrebarea dacă controlul financiar preventiv va fi supus sau nu controlului financiar posterior și cum se va face această verificare din moment ce compartimentul sau serviciul de control financiar preventiv nu arhivează documentele vizate?

Răspunsul nostru este afirmativ, considerînd că primul se află în raport de subordonare față de cel de-al doilea, iar verificarea ulterioară se va face potrivit metodologiei în vigoare, asupra tuturor documentelor, indiferent dacă au fost sau nu verificate preventiv, așa cum s-a procedat de altfel și pînă acum. Noutatea constă însă în aceea că, va trebui atrasă răspunderea materială în solidar cu autorii pagubelor și a salariaților care au dat superficial viza de control preventiv și este firesc să fie așa, întrucît nu se poate concepe exercitarea unei activități fără răspundere materială, disciplinară, sau penală, după caz.

Practica acumulată de la apariția H.C.M. 74/1959, deci de aproape 10 ani, ne-a condus la constatarea că, nici în cazul pagubelor recuperabile prin imputații și nici al acelora deferite instanțelor de judecată, nu s-a reținut, sub nici o formă, vinovăția și răspunderea celor care au dat viza de control preventiv, invocîndu-se că cei în cauză nu au avut timpul necesar pentru verificarea documentelor cu caracter păgubitor și în felul acesta s-a admis, într-un consens unanim că, verificarea preventivă era pur formală. Această toleranță tacită împotriva rigorilor legii este legată de faptul că nu au fost create condiții concrete pentru exercitarea muncii de control preventiv, salariații respectivi invocînd de la bun început, că au dat vizele asupra unor operațiuni ce depășeau pregătirea lor profesională, iar pe de altă parte că au exercitat controlul în subsidiar, pe lîngă alte sarcini curente de serviciu.

Din considerentele expuse mai sus și anume acelea legate de greutățile apărute după înființarea experimentală a compartimentelor specializate pentru controlul preventiv rezultă că vechile carențe se vor menține în continuare. Caracterul formal al vizelor de control va fi impus atît de urgența cu care trebuie avizate documentele și deci fără posibilitate de control analitic, cît și de marele și variatul volum de operațiuni asupra cărora va trebui să se pronunțe un număr restrîns de salariați, indiferent de gradul lor de pregătire profesională.

La **Uzinele Mecanice Timișoara**, aparținînd M.I.C.M. controlul preventiv se execută de 4 salariați constituiți într-un compartiment specializat. În cadrul uzinei, pentru întocmirea statelor de salarii se folosesc 16 calculatori de salarii, 12 contabili post-calcul — secții care verifică realitatea datelor introduse în state, iar 5 contabili șefi de secție dau viza de certificare, care în fond au rol de control preventiv.

În asemenea condiții, ce eficiență poate avea activitatea unui singur salariat, căruia i se cere să verifice într-o singură zi munca depusă de 33 de salariați în 6 zile (respectiv 198 om-zile) ba mai mult, să-și asume și răspunderea legalității și economicității salariilor, **în loc ca această răspundere să revină celor 5 șefi contabili de secție**, care-și cunosc mai bine sfera de activitate și sînt mai bine încadrați ca cei de la controlul preventiv.

Gradul de încărcare a controlului preventiv este la fel de disproporționat și în ceea ce privește restul sectoarelor de activitate. De pildă, în vizarea facturilor emise și intrate trebuie să se ia în considerare legalitatea prețurilor, respectarea graficelor, respectarea a peste 3500 contracte anuale, 3950 de comenzi anuale, 11 000 repartiții, justa întocmire a recepțiilor, evoluția stocurilor, pentru prevenirea supranormativelor, costul transporturilor etc... deci în general se preconizează ca 2 salariați să răspundă de activitatea a 2 servicii, încadrate cu 2 șefi de serviciu și cu 9 șefi de birouri.

În același timp, salariaților de la controlul preventiv li se cere să dea dovadă, pe lîngă cunoașterea perfectă a dispozițiilor legale și de multă capacitate de coordonare, în sensul de a opri aprovizionările peste sau sub necesar, să coreleze aprovizionările cu graficele directoare de producție, să nu permită producție fără desfacere asigurată, ceea ce în final reprezintă însăși esența financiară și economică a unei întreprinderi.

La prima vedere s-ar putea spune că ne pronunțăm împotriva controlului preventiv, din moment ce facem observații critice atît asupra ceea ce a fost, cît și asupra noilor propuneri. Sîntem însă de părere că în sine, controlul preventiv nu poate fi înlăturat, pe nici un temei, deoarece nici un fenomen economic sau financiar nu poate avea loc înainte de a i se stabili anticipat efectele. Deci controlul preventiv a existat în permanență, chiar și înainte de apariția hotărîrii 74/1959, și va continua să existe atîta timp cît se prevede ca orice document să fie semnat, în afară de întocmitor și de către un salariat superior ierarhic. **Și prin aceasta am intrat în centrul problemei, privită din punctul nostru de vedere și anume de ce să fie luată acestor salariați superiori ierarhic care merg pe scară pînă la funcția de șef de secție sau șef de serviciu, răspunderea pentru semnătura pe care o dau pe documente, cu atît mai mult cu cît ei înșiși dispun efectuarea operațiunilor consfințite ulterior prin documente scrise și de ce să admitem că alți salariați, mai puțin inițiați în complexitatea problemelor unei secții de producție sau de serviciu funcțional ar avea mai multă competență decît înșiși șefii acestor resoarte?** Tocmai intervenția acestei semnături în plus, a făcut să se dilueze simțul de răspundere al șefilor de servicii, inclusiv al contabililor șefi și ceea ce este mai grav, atunci cînd ulterior se dovedea producerea unei pagube, se ridică imediat și întrebarea: de către cine putea sau mai bine-zis trebuia să fie prevenită?

Îmbunătățirea activității de control preventiv, după opinia noastră, rezidă în îmbunătățirea organizatorică a formelor de evidență legate de procesul de producție și de celelalte activități ale întreprinderilor.

Să luăm exemplul industriei constructoare de mașini, în care, se execută lunar comenzi de ordinul sutelor iar fiecare comandă obligă la sute de bonuri de lucru pentru manoperă și la fel de multe pentru materiale. Vizarea preventivă și eficientă a acestor bonuri ar însemna pe de o parte însumarea lor succesivă, iar pe de altă parte, stabilirea, după fiecare bon, a limitelor rămase pentru a nu se depăși calculația de plan-preț de cost. Așa ceva ar fi posibil numai în condițiile folosirii unor mașini de calcul cu mare randament.

Cu toate acestea, controlul preventiv se poate asigura în condiții mult mai simple și numai în baza documentațiilor scrise, serviciile tehnolog șef trebuind să întocmească liste de consumuri specifice pentru fiecare comandă, cît și fișele tehnologice privind consumul de manoperă. Problema se pune ca la nivelul fiecărei comenzi să se emită cu anticipație toate bonurile de materiale și de manoperă, ceea ce ar face ca verificarea preventivă să poată fi efectuată în bloc pentru toate documentele ce privesc o comandă, iar operațiunea să aibă loc la fiecare sfîrșit de lună pentru comenzile ce intră în lucru în luna următoare. În prezent, bonurile se emit pe parcursul lunii de plan, iar birourile de certificări din cadrul serviciilor de lansarea producției vizează bonurile din punct de vedere al încadrării în consumurile specifice, operațiune ce este mult îngreunată și nu dă maximum de siguranță, întrucît apar concomitent sute de bonuri ce trebuie controlate cu comenzile, iar timpul scurt în care trebuie vizate face posibilă strecurarea de erori. Efectuîndu-se aceeași operațiune la bonurile emise în luna anterioară, deci cu mai mult timp la dispoziție și în mod grupat pe comenzi, rezultă că verificarea are condiții de desfășurare într-un cadru mai sigur și drept urmare vom avea de a face cu verificarea preventivă a comenzilor și nu a bonurilor izolate.

Pentru restul de operațiuni legate de plata muncii, începînd de la normarea și pînă la definitivarea integrală a statelor de salarii, vor trebui să răspundă, fiecare resort pe faze și anume birourile de normare și cele de întocmirea statelor. Introducerea în acest angrenaj a altor salariați străini și nefamiliarizați cu sectorul complică stabilirea răspunderilor. **După părerea noastră problema o constituie deci nu reorganizarea controlului preventiv, ci reorganizarea pîrghiilor de control existente la locurile de muncă, prin îmbunătățirea formelor de evidență operativă și contabilă și printr-o mai bună circulație a documentelor.**

Un argument în plus îl constituie situația avantajoasă în care se află întreprinderile ce aplică metoda normativă de evidență a cheltuielilor de producție, la care controlul preventiv se poate exercita cu mare ușurință de către resoartele de plan preț-cost, sau chiar de către post-calcul, tocmai pentru că valoarea bonurilor de materiale și de lucru, emise anticipat, trebuie să corespundă cu antecalculațiile normative.

Cu excepția serviciilor de contabilitate, care nu angajează cheltuieli și plăți, ci numai le înregistrează cu care ocazie se exercită și primul control posterior, restul serviciilor care dispun angajarea de plăți își desfășoară activitatea printr-un control anticipat asupra tuturor documentelor pe care le elaborează. Astfel, serviciul financiar, prin definiție, poartă răspunderea tuturor plăților care se fac către terți și nu dă curs documentelor pînă cînd nu obține în prealabil semnăturile de acceptare din partea altor servicii și anume:

— facturile emise de furnizori, scadente și afișate la bancă, se verifică, preventiv de către serviciul aprovizionării;

— facturile privind reparațiile capitale și investițiile se verifică și se acceptă de către serviciul mecanic etc.;

— facturile privind prestațiile cu caracter administrativ gospodăresc se verifică de către serviciul administrativ.

Exemplele pot fi continuate pînă la cuprinderea tuturor resoartelor de activitate, observîndu-se că peste tot au fost inițiate forme și metode de verificare anticipată a documentelor, dar în loc să se investească semnăturile în cauză cu atributele depline ale controlului preventiv, au fost definite impropriu ca certificări compartimentale, ceea ce reprezintă ceva mai puțin decît controlul preventiv. Această situație o considerăm artificială, întrucît este pusă sub semnul îndoielii competența șefilor de secții și servicii, fapt care nu corespunde realității, întrucît aceștia prin pregătirea profesională sînt în măsură să-și dea seama de consecințele legale și economice ce decurg din semnarea actelor propriului lor sector. Rezultă deci că, prin desființarea așa-zisului control preventiv, care prin formalismul manifestat a dovedit cu prisosință că nu și-a atins scopul, noțiunea în sine nu va dispare din activitatea întreprinderilor, ci dimpotrivă se va întări, prin simpla restabilire a drepturilor și obligațiilor celor care în prezent dau numai viza de certificare.

În acest sens reliefăm și interferența inutilă a controlului preventiv și cu alte forme de control existente și anume cu acela de calitate și în final cu cele ce revin prin lege contabililor șefi.

Astfel, organele C.T.C. sînt chemate, printre alte atribuții să verifice cauzele rebuturilor și remanierilor și să se pronunțe dacă au avut caracter obiectiv și deci se trec asupra prețului de cost, sau dacă se vor recupera pe cale de imputații. După ce aparatul C.T.C. și-a concretizat opinia prin vizarea notelor de rebut întocmite de secții, aceleași documente se prevede să fie vizate, înainte de înregistrare și de controlul preventiv. În aceste situații de suprapunere a două forme de control, cel preventiv se transformă în fapt într-unul posterior, întrucît se rezumă la legalitatea formală a actelor, în timp ce pe fază, deci imediat după apariția fenomenului negativ, a intervenit C.T.C.-ul care exercită adevăratul control preventiv. În mod identic se prezintă situația și a celorlalte cheltuieli neproductive.

Am lăsat în final problema disciplinei contractuale, pentru respectarea căreia oficiile juridice au obligația să vizeze contractele de orice formă, fie că întreprinderea apare în calitate de client, sau de furnizor. Vizarea acelorași contracte tot din punct de vedere al legalității și de către controlul preventiv nu se justifică.

În concluzie, îmbunătățirea controlului nu se poate asigura decît prin atribuirea lui adevăraților factori de răspundere. Aceasta presupune simplificarea formelor actuale, îmbunătățirea permanentă a sistemului de evidență.

---

*) Vezi „Viața economică", nr. 7 și 11/1969.

PREMISE ALE PERFECȚIONĂRII ACTIVITĂȚII COMITETELOR DE DIRECȚIE

Gheorghe IONESCU

prim-secretar al sectorului I P.C.R. — Municipiul București

CREȘTEREA EFICIENȚEI activității întreprinderilor depinde într-o mare măsură **de calitatea muncii de conducere.** Este un adevăr recunoscut unanim pentru afirmarea căruia în practică avem datoria să milităm cu consecvență, realizînd astfel un obiectiv major stabilit de către partidul nostru și anume **ridicarea calitativă a întregii activități economice.**

Această cerință capătă astăzi semnificații cu totul deosebite în lumina tezelor Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului și a proiectului de Directive privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980. Înfăptuirea obiectivelor înscrise în aceste documente, care au o importanță excepțională pentru dezvoltarea economică și socială a țării în anii ce urmează, cere o activitate eficientă, creatoare, în toate sferele producției materiale, perfecționarea conducerii economice, corespunzător noilor coordonate în care se angajează economia noastră națională.

Rod al materializării complexului de măsuri adoptat de partid pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, între altele, este și afirmarea unei noi forme de conducere a întreprinderilor : comitetele de direcție. Aflate la începutul celui de-al doilea an de existență, **comitetele de direcție s-au dovedit capabile să asigure, prin marea lor mobilitate și larga participare a salariaților, decizii mai bune și pe această cale o eficiență economică superioară.**

Pentru creșterea **rolului lor în conducerea și rezolvarea problemelor activității economice tot mai complexe care stau în fața întreprinderilor în anii următori este necesar ca aceste organe colective de conducere să-și perfecționeze continuu activitatea.** Așa cum se subliniază în Tezele Comitetului Central al P.C.R. pentru Congresul al X-lea al partidului, în etapa următoare este necesară sporirea rolului consiliilor de administrație și comitetelor de direcție — organe de conducere colectivă — și al adunărilor generale a salariaților. O pîrghie de importanță primordială în realizarea acestui obiectiv este stimularea în continuare a inițiativei **„colectivelor de muncă, asigurîndu-se condiții pentru exercitarea unor drepturi și atribuții tot mai largi ale întreprinderii în organizarea, conducerea și planificarea producției, în finanțarea activității economice, eliminîndu-se practicile birocratice care frînează soluționarea eficientă și operativă a problemelor activității curente a unităților economice".**

În cele ce urmează mă voi referi la unele aspecte ale perfecționării activității comitetelor de direcție, aspecte reeșite din practica întreprinderilor situate în raza sectorului I al Municipiului București.

● *Arta de a conduce presupune delimitarea atribuțiilor*

EXPERIENȚA ÎNTREPRINDERILOR situate în raza sectorului nostru relevă importanța deosebită pe care o are **delimitarea atribuțiilor între conducerea colectivă — reprezentată de comitetul de direcție — și cea operativă.** Desigur, nu este vorba de o delimitare formală, ci de precizarea clară a atribuțiilor acestor organisme care sînt investite deopotrivă cu răspunderea pentru bunul mers al activității economice.

Într-o serie de întreprinderi, cum sînt „Automatica", Întreprinderea de aparate de măsură și control ș.a., comitetele de direcție au reușit să-și cristalizeze atribuțiile în procesul activității lor, orientîndu-și în bună parte preocupările către o serie de probleme majore, care au adînci implicații în funcționarea și dezvoltarea unității respective. Între acestea notăm : dezvoltarea de perspectivă a întreprinderii, prețul de cost al realizării producției, formarea, pregătirea și promovarea personalului.

Această sferă de preocupări care abordează principalele probleme de concepție ale conducerii, a creat posibilitatea diferențierii competențelor comitetului de direcție de cele ale conducerii operative.

În consecință, pe lîngă faptul că s-a evitat dispersarea inutilă a preocupărilor comitetului de direcție în probleme neesențiale sau suprapunerile de atribuții și competențe între conducerea colectivă și conducerea operativă, pe agenda de lucru a comitetelor de direcție respective s-au înscris acele probleme care conduc la descoperirea și fructificarea unor noi posibilități pentru creșterea eficienței economice. Amintim, de pildă, studiile tehnico-economice efectuate la „Automatica" pe baza cărora aici s-a realizat îmbunătățirea tehnologiei producției și pe această cale economii substanțiale.

Cristalizarea atribuțiilor comitetelor de direcție în raport cu cele ale conducerilor operative, rămîne însă un obiectiv principal pentru perfecționarea conducerii întreprinderilor. Și aceasta din două motive : pe de o parte, pentru că acolo unde s-au realizat pași însemnați în delimitarea atribuțiilor este încă necesar să fie adîncite și precizate mai bine competențele ; pe de altă parte, într-o serie de întreprinderi nu s-a realizat desprinderea de vechiul sistem de conducere, din care cauză conducerea colectivă se confundă cu conducerea operativă, ceea ce cultivă paralelismul, îngustarea perspectivei, suprasolicitarea unor cadre de specialiști, lipsa de coeziune, irosirea unei munci de înaltă calificare ș.a. De pildă, la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" în comitetul de direcție s-au discutat o serie de probleme care reveneau spre soluționare conducerii operative ; astfel, în ședința din 30 mai a.c. s-a analizat activitatea serviciilor producției și comercial, precum și două probleme ridicate de comitetul sindical cu privire la propaganda tehnică și la aplicarea articolului 45 din Codul muncii.

Această tendință de a include pe ordinea de zi și a discuta unele probleme curente ce pot fi soluționate direct de conducerea operativă, care se manifestă și în alte întreprinderi, pe lîngă faptul că mărește numărul și durata ședințelor, golește în bună parte de conținut, activitatea comitetului de direcție, — diminuînd capacitatea lui de analiză și sinteză — sustrăgîndu-l în mare măsură de la rezolvarea problemelor majore ale întreprinderii.

Desigur, în practică, este dificil să separi problemele principale de cele secundare, întrucît acestea diferă prin natura și complexitatea lor de la o întreprindere la alta, iar orice delimitare are și un coeficient de subiectivism. Însă, așa cum o dovedește experiența acumulată pînă în prezent, **există o suită de probleme cu adînci implicații în funcționarea și dezvoltarea întreprinderii ce se regăsesc în toate genurile de activitate indiferent de profilul de producție, care este necesar să fie dezbătute în comitetul de direcție.** Dintre acestea aș releva pe cele privind **dezvoltarea în perspectivă a întreprinderii, cercetarea și lansarea de noi produse, (politica înnoirii producției), sursele și modalitățile cele mai eficiente de aprovizionare și problema optimizării stocurilor, măsurile pentru asigurarea securității și protecția muncii, analiza activității economice a întreprinderii, realizarea prețului de cost, a beneficiului etc., selecționarea, perfecționarea, promovarea și stimularea cadrelor (politica de cadre a întreprinderii)** ș.a. În schimb, astfel de decizii cum sînt cele referitoare la **introducerea în fabricație a unor cantități de materiale, necesarul zilnic de mijloace de transport, angajarea personalului de execuție, soluționări tehnice și tehnologice de mică importanță, repartizarea fondului de premiere** și multe altele de acest fel, este util **să constituie obiectul preocupărilor** și **activității conducerii operative, a șefilor compartimentelor.**

Prin precizarea clară a atribuțiilor comitetului de direcție și ale conducerii operative, prin delimitarea sferei lor de preocupări în spiritul unei conlucrări și îmbinări a efortului colectiv într-un sens unic — **în cadrul căruia conducerea operativă este chemată să-și circumscrie integral activitatea aplicării în practică a hotărîrilor comitetului de direcție** — se asigură una din condițiile esențiale ale unei conduceri eficiente. Și pentru a rezolva acest deziderat credem că ar fi util să se elaboreze **unele norme orientative cu privire la activitatea noilor organe de conducere.**

● *O cerință a prezentului — investigarea viitorului*

VIAȚA a demonstrat că noului organ de conducere — comitetul de direcție — i se cere **o mare capacitate de analiză și opțiune, atît în ceea ce privește activitatea curentă a întreprinderii, dar, mai ales, în cea de PERSPECTIVĂ.** Această cerință izvorăște, de altfel, din complexitatea și diversitatea proceselor și fenomenelor economice ce se desfășoară în întreprinderi. Iar realizarea ei depinde de măsura în care comitetul de direcție reușește să **asigure un raport rațional între timpul afectat studierii problemelor de perspectivă și cel aferent rezolvării unor aspecte ale activității curente.**

Dacă privim prin această prismă activitatea comitetelor de direcție din cadrul sectorului nostru, vedem că **perspectivei** nu i se acordă importanța cuvenită. în preocupările lor aceste probleme deținînd o pondere minimă în raport cu exigențele pe care le reclamă o conducere competentă și dinamică.

Din analizele efectuate rezultă că peste 80% din problemele luate în discuție se referă la activitatea curentă a întreprinderii, unele chiar minore ca importanță, cum ar fi premierea sau sancționarea unor salariați, stabilirea răspunderii pentru unele amenzi și penalizări, introducerea și urmărirea unor grafice de producție.

Așa se explică, în bună parte, de ce pînă în prezent au fost atacate destul de timid problemele legate de dezvoltarea și activitatea în perspectivă, fie chiar mai apropiată a întreprinderilor. De exemplu, la IPROFIL, deși remarcăm studiul „îmbunătățirea tehnologiei de lucru a pieselor care se prelucrează simultan" prin aplicarea căruia s-a obținut o producție suplimentară echivalentă cu pro-

INCIDENȚE ALE DEZVOLTĂRII ASUPRA CONDUCERII ÎNTREPRINDERILOR

În cursul lunii iunie, la invitația Ministerului Muncii ne-au vizitat țara HENRI FAYOL, președintele Comitetului Național de Organizare Francez (CNOF), JACQUES BARUZY, delegat general al CNOF, vicepreședinte al Comitetului European al Consiliului Internațional de Organizare Științifică (CECIOS) și PHILIPPE DENNIS, director general al Institutului European de Administrare a Afacerilor (I.N.S.E.A.). Ei au purtat discuții cu **Mircea Voinescu,** *prim adjunct al ministrului muncii,* **Cornel Hidos,** *adjunct al ministrului muncii,* **Paraschiv Bașturea** *și alți specialiști români, au vizitat Centrul de perfecționare a cadrelor din întreprinderi de la Otopeni și unele întreprinderi industriale din București.*

Oaspeții au avut de asemenea o întrevedere cu **Mihai Dumitrescu,** *director de studii al Centrului de studii pentru conducerea economiei și organizarea producției și* **Ioniță Olteanu,** *redactor șef adjunct al revistei „Viața economică". Discuția a prilejuit un tur de orizont privind incidențele dezvoltării economice, științifice și tehnice contemporane asupra conducerii întreprinderilor și a procesului de perfecționare a cadrelor de conducere.*

Echipa de conducere, atitudinea prospectivă și limbajul matematic

ANALIZA SUCCINTĂ a caracteristicilor dezvoltării contemporane — evoluția mărimii întreprinderilor, a mijloacelor de transport, lărgirea piețelor, schimbările intervenite în sistemul de prelucrare a datelor — și influența acestor fenomene asupra procesului de conducere au scos în evidență că preocupările de perfecționare a organizării și conducerii economiei existente în țara noastră corespund unor cerințe obiective actuale.

În discuții a existat un consens unanim asupra faptului că **tendința accentuată de creare a unor mari unități economice** face imposibilă conducerea unipersonală, solicitînd înlocuirea ei cu o echipă de conducere, cu o vedere largă, care să cuprindă în orizontul ei fenomenele economice în interacțiunea lor cu aspectele tehnice, comerciale, financiare și de personal ale întreprinderii. Creșterea complexității muncii de conducere se asociază în condițiile actuale cu un proces accentuat de **delegare a atribuțiilor.**

În țara noastră, aceste fenomene și-au găsit rezolvarea prin înființarea centralelor industriale, prin promovarea conducerii colective și acordarea unor competențe mai largi unităților economice.

Remarcînd fenomenul de **lărgire a piețelor,** în discuții s-a subliniat necesitatea reevaluării unor metode și chiar concepte de conducere și îndeosebi necesitatea unui contact permanent cu aceste piețe pentru a cunoaște tendințele evoluției lor în perspectivă și mai ales cele ale progresului tehnologic și științific. Activitatea de investigare a pieței a sporit în ultimul timp în țara noastră, atît la nivelul unor unități economice, cît și prin intermediul unor institute specializate.

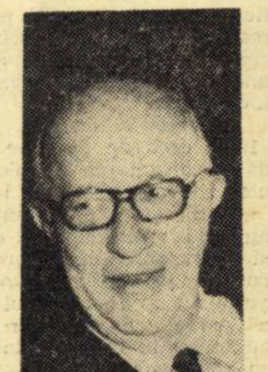

Lărgirea piețelor ridică cu acuitate însă și problema unei circulații inverse a influențelor, în sensul creării pieței pentru anumite produse noi, care să fie

INDEREA

ducția a 12 muncitori, precum și studiul în curs de elaborare care urmărește creșterea capacității de producție (cu cel puțin 30%) prin măsuri organizatorice și credite de mică mecanizare — comitetul de direcție ar fi putut face mult mai mult pentru descoperirea și fructificarea unor noi posibilități privind organizarea întreprinderii și creșterea eficienței economice.

Între acestea amintesc ridicarea gradului de utilizare a capacităților de producție, creșterea productivității muncii și folosirea mai rațională a forței de muncă. De asemenea, la I.U.C.T. Otopeni, ponderea prea mare a preocupărilor pentru activitatea curentă nu a dat posibilitate comitetului de direcție să abordeze și să soluționeze una din problemele principale ale unității și anume introducerea procedeelor tehnologice moderne de mare eficiență economică.

Orientarea comitetelor de direcție către problemele de perspectivă — fără a scăpa bineînțeles din vedere activitatea curentă este, prin implicațiile pe care le are asupra creșterii eficienței economice, de stringentă actualitate. Transpunerea în viață a acestui deziderat nu se poate face fără clarificarea concepției asupra conținutului muncii comitetelor de direcție și fără **un sprijin eficient din partea ministerelor de resort pentru crearea unor condiții propice desfășurării unei astfel de activități.**

În această ordine de idei, ar fi necesar să se **revadă întreaga legislație economică** astfel încît **aceasta să corespundă nevoilor realității din viața practică.** Nu sînt puține cazurile cînd comitetele de direcție nu pot lua o serie de măsuri eficiente datorită unor norme și instrucțiuni în vigoare care nu mai corespund noilor condiții. Astfel o serie de studii elaborate sub îndrumarea comitetelor de direcție nu pot fi valorificate din cauza unor normative depășite, unele elaborate în urmă cu peste zece ani.

Totodată, de un real folos este **organizarea unor cursuri de scurtă durată care să ajute la cunoașterea cît mai aprofundată a procesului de luare a deciziilor, a tehnicilor celor mai adecvate, ca și a modului cum trebuie să lucreze unele organe de conducere colectivă.**

Pe de altă parte, este necesar ca organele tutelare să **diminueze,** „fluxul" de dispoziții care, solicitînd analizarea unor chestiuni de mai mică importanță, obligă comitetele de direcție să funcționeze cu o frecvență prea mare și să se încarce cu probleme care în mod normal nu ar trebui să intre în competența lor. Mai mult: această tendință de a transfera comitetului de direcție toate problemele frînează inițiativa și puterea de decizie a directorului.

Stil de muncă adecvat

SUCCESUL ACTIVITĂȚII comitetului de direcție, afirmarea din plin a atribuțiilor sale sînt organic legate de folosirea **unui stil adecvat de muncă,** de utilizarea unor forme și metode variate, capabile să răspundă specificului problemelor ce urmează să fie rezolvate.

Perioada care a trecut de la înființarea comitetelor de direcție a însemnat nu numai un proces de cristalizare a noilor forme de conducere ci și un autentic proces de formare a unui stil de muncă propriu, care a căpătat contururi tot mai precise. El își găsește expresia în asemenea coordonate cum sînt: distribuirea precisă a sarcinilor între membrii comitetului de direcție, stabilirea unor responsabilități cît mai bine conturate, modul de organizare a consfătuirilor, formarea unor colective de studiu, stabilirea mai precisă a ceea ce trebuie rezolvat în cadrul comitetului de direcție sau pregătit în prealabil, stimularea opiniilor prin crearea unui climat favorabil, preocuparea sporită pentru ca hotărîrile adoptate să exprime opinia colectivului ș.a.

La întreprinderile „Galenica", „Automatica" ș.a. se vădește din plin preocuparea pentru întărirea simțului de răspundere al membrilor din comitetul de direcție, urmărindu-se ca aceștia să fie inițiați în intimitățile problemelor de conducere, să fie angrenați în rezolvarea lor, să răspundă continuu de realizarea unor sarcini. Este un lucru bun pe care noi ne preocupăm să-l generalizăm — alături de alte experiențe pozitive — în toate întreprinderile.

Nu peste tot însă s-a reușit să se imprime un stil de muncă adecvat. Așa se explică unele tendințe de supraautoritate a conducerii operative, exprimată prin emiterea de către aceasta a unor decizii fără consultarea comitetului de direcție. Nu sînt puține nici cazurile cînd unii membri ai comitetului de direcție își afirmă calitatea respectivă numai în cadrul reuniunilor de lucru, în rest fiind simpli salariați ai întreprinderilor. Or aceasta este o practică total greșită, o înțelegere, cel puțin îngustată, a obligațiilor și drepturilor membrilor comitetului de direcție.

Promovarea unui stil de muncă adecvat reprezintă o adevărată cheie de boltă de care depinde în mare măsură îndeplinirea atribuțiilor comitetului de direcție. De aceea este necesar a spori preocupările astfel încît în activitatea tuturor comitetelor de direcție să se încetățenească un stil de muncă corespunzător cerințelor formei de conducere colectivă.

În această ordine de idei, pe lîngă întărirea muncii de îndrumare, de mare folos **este organizarea schimburilor de experiență cu prilejul cărora se pot evidenția cele mai bune metode de lucru ale diferitelor comitete de direcție.**

★

Așa cum am subliniat, există toate condițiile pentru îmbunătățirea și perfecționarea activității comitetelor de direcție, pentru întărirea rolului acestora în conducerea întreprinderilor. Receptivitatea față de ceea ce este nou, priceperea de a opera adaptări și perfecționări în raport cu cerințele realității, alegerea a ceea ce este esențial și abordarea problemelor cu spirit novator vor face ca noul mecanism de conducere să-și afirme din plin potențele creatoare.

---

acceptate cu o adeziune de durată și în proporții satisfăcătoare.

În condițiile actuale de „scientificare" a procesului de conducere, **utilizarea limbajului matematic,** modelarea fenomenelor economice și alte metode asemănătoare se cer integrate în procesul normal de conducere. Aceste transformări adînci ale activității de conducere au devenit posibile datorită sprijinului calculatoarelor electronice. Și în România există un program complex de dotare a economiei cu calculatoare electronice și de pregătire a cadrelor, program menit să asigure modernizarea sistemului informațional-decizional economic.

Discuție cu domnii Henri Fayol, Jacques Baruzy și Philippe Dennis

Depășirea uzurii morale a cunoștințelor

URMĂRIND INCIDENȚELE dezvoltării contemporane asupra conducerii întreprinderilor, cum era și firesc într-un asemenea context, discuția s-a deplasat spre analizarea consecințelor acestui proces asupra formării cadrelor de conducere.

Cadrele de conducere sînt confruntate tot mai mult cu rezolvarea unor probleme complexe în evoluție rapidă. Din discuții a reieșit că factori cum sînt scurtarea vieții produselor, schimbarea rapidă a mediului economic și tehnologic, reclamă o atitudine prospectivă și depășirea uzurii morale a cunoștințelor.

Procesul de **perfecționare a cadrelor de conducere** reclamă, pe lîngă înnoirea cunoștințelor, accelerarea capacității de ju-

(Continuare în pag. 20)

PUNCTE DE VEDERE

CONLUCRAREA COLECTIVĂ ȘI RĂSPUNDEREA PERSONALĂ

ÎN PERIOADA care a trecut de la înființarea comitetelor de direcție, noile organe de conducere colectivă ale întreprinderilor noastre au început să fie confruntate cu o serie de probleme, printre care unele ridicate de însăși practica funcționării lor.

Una din aceste probleme se referă la răspunderea membrilor comitetelor de direcție pentru eventuale prejudicii cauzate întreprinderii prin hotărîrile lor. După cum se știe, răspunderea materială a angajaților pentru pagubele cauzate unității din vina lor și în legătură cu munca lor este reglementată la noi de Codul Muncii. Dispozițiile acestui cod, de la a cărui adoptare au trecut 19 ani, nu au avut însă în vedere existența în întreprinderi a unor organe colective de conducere, ci au fost concepute în condițiile sistemului conducerii unipersonale, astăzi depășit.

Pentru activitatea desfășurată în calitatea lor de salariați și de ocupanți ai diferitelor posturi în întreprindere, toți membrii comitetului de direcție trebuie să rămînă și pe mai departe direct răspunzători. Fiecare rămîne responsabil pentru deciziile și acțiunile care intră în atribuțiile postului său.

Calitatea de membri ai comitetului de direcție implică însă o răspundere **suplimentară,** aceea care rezultă din participarea la exercitarea atribuțiilor acestui organism. În definirea **acestei răspunderi,** după părerea noastră, trebuie pornit de la principiul că participarea la conducere implică, drept un corolar necesar, participarea la răspundere. Întrucît toți membrii comitetului de direcție au vot deliberativ în organul colegial din care fac parte, ar fi greu de conceput ca să ia decizii fără să existe și răspundere pentru consecințele hotărîrilor adoptate. Pe plan juridic, aceasta înseamnă că pe contractul de muncă al membrilor comitetelor de direcție se grefează raporturile izvorîte din calitatea de membru al organului de conducere colectivă, ceea ce permite ca și pagubele produse în această calitate să se considere că au fost provocate în legătură cu munca celor în cauză. Se poate deci conchide că, pentru întărirea simțului de răspundere și evitarea adeziunii prea facile sau insuficient cîntărite la o opinie sau alta (și mai ales la propunerile făcute de șefii ierarhici), ceea ce ar implica riscul unei desfășurări formale a activității comitetelor, **este necesar ca toți membrii comitetului de direcție să aibă o răspundere materială pentru hotărîrile adoptate de comitet.**

Răspunderea materială a membrilor comitetelor de direcție **nu trebuie însă, desigur, să intervină în mod mecanic, automat, pentru orice soluție ori măsură neizbutită și, în general, pentru orice greșeală sau imperfecțiune a hotărîrilor adoptate,** căci în aceste condiții, o asemenea răspundere sau amenințarea creată prin posibilitatea intervenirii ei, s-ar putea transforma într-un factor cu un efect inhibitor asupra membrilor comitetelor de direcție; aceasta ar putea deci să constituie o stavilă în manifestarea inițiativei și a spiritului novator, ceea ce ar implica riscul înmulțirii numărului abținerilor de la vot și nu ar favoriza desfășurarea rodnică a activității organelor de conducere colectivă.

În discutarea problemei răspunderii membrilor comitetelor de direcție este necesar să pornim de la unele premise. Comitetele de direcție, sînt organe colegiale deliberative, o formă esențială a activității lor constituind-o dezbaterea problemelor ce le sînt date în competență, dezbatere care — pentru a fi eficientă și edificatoare pentru cei ce participă la ea — trebuie să fie liberă și nestînjenită, iar la baza hotărîrilor ce se adoptă în comitet stau aprecierile și opțiunile făcute de fiecare membru, în temeiul unor elemente de multe ori foarte complexe sau în condițiile unei confruntări de opinii, în care cei ce preconizează soluții diferite se străduiesc să aducă argumente cît mai multe și mai convingătoare în sprijinul punctului de vedere pe care-l susțin.

De asemenea, trebuie avută în vedere componența largă a comitetelor de direcție, precum și faptul că pentru adoptarea oricărei hotărîri sînt necesare voturile majorității membrilor comitetului, ceea ce înseamnă că trebuie să se fi obținut consensul unui număr relativ mare de persoane. În mod corespunzător, același lucru este valabil și cu privire la voturile contra, în ipotezele în care paguba s-ar fi produs ca urmare a neadoptării unor hotărîri.

Cele de mai sus ne determină să exprimăm punctul de vedere că, în cazul pagubelor cauzate unității, **membrii comitetelor de direcție,** dacă prin votul lor au determinat măsura care s-a dovedit a fi generat paguba, **ar trebui să răspundă ori de cîte ori caracterul ilegal sau inoportun al hotărîrii adoptate de comitet este vădit și indiscutabil, lucru care ar urma să fie apreciat individual,** prin raport la fiecare membru, spre a se decide dacă e sau nu ținut a răspunde.

În ce privește întinderea răspunderii, întrucît fiecare membru dispune de un singur vot, și toți pot deci în egală măsură să determine adoptarea sau neadoptarea oricărei hotărîri, s-ar părea că despăgubirea ar trebui să fie repartizată în părți egale între cei răspunzători. Cu toate acestea, ori de cîte ori ar fi vorba despre **probleme de specialitate,** desigur că în aprecierea poziției fiecăruia va trebui să se facă o distincție în cazul unor decizii de specialitate între membrii comitetului care posedă cunoștințele de specialitate respective necesare și cei care nu le posedă. Iar atunci cînd hotărîrea greșită a comitetului ar fi fost determinată de anumite **date eronate** sau tendențioase, prezentate în ședințele sale de un membru al său ori de un alt salariat, răspunderea materială pentru eventualele prejudicii va reveni celor ce au prezentat acele date și, dacă este cazul, acelor membri ai comitetului care trebuiau și puteau să sesizeze caracterul menționat al datelor prezentate. În principiu însă, membrii comitetului nu se vor putea apăra de răspundere invocînd necunoașterea problemei sau influențe exercitate asupra lor, căci prima îndatorire a celor ce fac parte dintr-un organ colegial de conducere — oricare ar fi funcția sau poziția lor — este de a nu se lăsa influențați de nici un fel de insistențe și de a se călăuzi exclusiv după interesele organizației în cauză.

Firește, membrii comitetului care nu au votat pentru măsura ce a dus la prejudicierea unității nu vor putea fi ținuți răspunzători de consecințele hotărîrii adoptate, iar dovada faptului că ei nu și-au dat votul pentru acea hotărîre se poate face cu procesul-verbal al ședinței și, în lipsă, cu orice altă probă.

Rezolvarea în acest fel a problemei răspunderii materiale a membrilor comitetelor de direcție ar fi, ni se pare, de natură să contribuie la perfecționarea activității acestor noi organe de conducere ale unităților economice, la înlăturarea subiectivismului în luarea deciziilor și la fructificarea experienței colective.

dr. Leonid MILLER
Institutul de cercetări juridice al Academiei

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. PAUL ALEXIU

• V-am ruga să ne împărtășiți ceva din preocupările dv. științifice actuale.

— Obiectul central al preocupărilor mele în ultima vreme îl constituie studierea problemelor legate de elaborarea balanței legăturilor între ramuri în economia noastră. După cum se știe, această balanță prezintă interdependențele multiple care se formează în desfășurarea procesului reproducției lărgite și reflectă structura valorică și cea materială a produsului social — atît pe ansamblul economiei cît și pe ramuri — oferind astfel un material bogat pentru analiza economică și pentru planificare. Folosind elementele rezultate din balanță, se pot elabora într-un timp scurt numeroase variante de plan, stabilite în funcție de resursele pe care le oferă la un moment dat economia. Balanța permite constituirea unui cadru general de indicatori corelați, prin intermediul cărora se verifică coerența planurilor și implicațiile pe ansamblul economiei și pe fiecare ramură în parte, a ipotezelor de lucru adoptate, precum și a modificărilor introduse în cursul elaborării și definitivării planului.

Cercetînd, în cadrul colectivului interdepartamental special constituit, aspectele multiple ridicate de elaborarea balanței legăturilor între ramuri, constat utilitatea deosebită a unirii eforturilor specialiștilor din diferite domenii în rezolvarea unor probleme complexe ale cercetării economice, mai ales cînd e vorba de o cercetare aplicativă ale cărei rezultate urmează să fie folosite în viitorul apropiat în activitatea de planificare și statistică economică.

• După cîte știm, problemele balanțelor economiei naționale constituie de multă vreme un obiect al studiilor dv.

— Dacă vă referiți la aparatul matematic necesar pentru utilizarea sa în planificare — element care conferă acestei balanțe caracterul unei metode moderne — este desigur o problemă nouă. Problema ca atare, se înscrie însă în sfera preocupărilor mele de aproape 20 de ani. Începînd cu introducerea balanțelor economiei naționale în lucrările noastre de planificare, problematica lor — în principal a balanței produsului social și a venitului național — perfecționarea acestora, îmbunătățirea utilizării lor în lucrările de fundamentare a planului pentru a asigura dezvoltarea echilibrată a economiei naționale — au constituit pentru mine o preocupare constantă.

De altfel, cea mai mare parte a studiilor elaborate de mine în această perioadă de timp — din care unele au fost publicate în reviste de specialitate sau în cadrul unor lucrări ample — de pildă, în „Dezvoltarea economiei românești în perioada 1944—1964", — s-au referit direct sau indirect la aceste probleme. Fie că se refereau la proporționalitatea în dezvoltarea economiei românești, la eficacitatea economică a activității productive, la investiții sau la sistemul balanțelor economiei naționale — toate încercau să aducă o contribuție la perfecționarea fundamentării planurilor economice, în principal a proporțiilor la nivel macroeconomic. Totodată, la Academia de studii economice, în cadrul cursurilor de planificare a economiei naționale — atît în cele inițiale, litografiate, în cel tipărit în 1963, cît și în cel aflat în prezent în curs de definitivare — am elaborat capitole cu privire la sistemul balanțelor economiei naționale și la modul de coordonare și de corelare a planurilor.

„...a găsi modalitatea optimă de îmbinare a structurii și tehnicii specifice balanței legăturilor dintre ramuri cu metodele clasice".

Dar, pînă acum vreo 2-3 ani, toate lucrările la care m-am referit se axau pe metodele „clasice" ale elaborării planurilor. Trecerea la studierea problemelor balanței legăturilor dintre ramuri — care necesită, cum spuneam, folosirea metodelor matematice, moderne — mi-a dezvăluit căi noi, importante pentru aprofundarea analizei economice și a problemelor proporționalității în economia națională.

• Preocupări de viitor, proiecte ?

— Pentru viitor îmi propun să aprofundez problemele utilizării în planificare a balanței legăturilor dintre ramuri, în vederea elaborării unor modele de dezvoltare folosind informația bogată furnizată de această balanță. Pe prim plan se află preocuparea de a găsi modalitatea optimă de îmbinare a structurii și tehnicii specifice balanței cu metodele clasice de planificare, astfel încît concluziile rezultate din balanță să poată fi utilizate în mod operativ în lucrările curente de planificare, iar modificarea unor parametri ai planului să poată fi reflectată fără dificultate în structura specifică balanței legăturilor dintre ramuri.

Un domeniu pe care voi încerca să-l reiau ceva mai tîrziu este acela al analizei eficienței economice, al stabilirii unor indicatori sintetici care să măsoare — la nivel macroeconomic, — evoluția în timp a acestui „barometru" al dezvoltării economiei naționale.

V. E.

DISCUȚII

ÎNTRE CREȘTERE ȘI DEZVOLTARE

SUB RAPORTUL frecvenței cu care este întîlnit pe planul gîndirii economice universale, ca și prin constanța și prioritatea cu care este inclus în planurile de cercetare științifică ale diferitelor organisme naționale și chiar internaționale, conceptul de *creștere economică* a căpătat, mai ales în ultima vreme, o uimitor de mare rezonanță, el revenind în discuțiile teoretice, ca un adevărat laitmotiv. Dar, deși destinat a servi drept proiector și cadru al politicii economice aplicate, conceptul acesta nu s-a dovedit totdeauna în măsură să insufle optimismul și încrederea generală. Prioritatea și insistența cu care este tratată problema creșterii economice își află explicația, în ultimă analiză, în strădania popoarelor de a explora căile și de a descoperi și folosi cu maximum de randament și minimum de dificultăți — în condiții de echilibru — factorii pe seama cărora se asigură punerea în valoare a resurselor naturale și umane. Căile acestea — lungi și anevoioase pentru unele țări — ca și factorii (mijloacele necesare) față de care accesibilitatea se află aproape totdeauna în raport direct proporțional cu stadiul dezvoltării — constituie obiectul principal al teoriilor și modelelor creșterii economice. Despre obiectul și, implicit, despre interesul și caracteristicile de fond ale unor astfel de teorii și modele există o literatură bogată și relevantă prin ținuta și informația furnizată *).

Conceptul de creștere economică face legitime o multitudine de întrebări : *există un consens unanim în privința definirii acestuia ? conceptul de creștere este el sinonim sau nu cu cel de dezvoltare economică? dacă nu, atunci cum se explică tentația — atît de manifestă — de a substitui noțiunea de creștere celei de dezvoltare economică ?*

În pofida irezistibilei predilecții pentru folosirea noțiunii de creștere, dezvăluirea conținutului acesteia nu se face totuși în baza unui criteriu unic și unanim acceptat. Libertatea de a enunța prin expresii relativ diferite una și aceeași noțiune are însă consecințe nu numai în legătură cu stăpînirea și mînuirea corectă a acesteia în diferitele raționamente, ci și în legătură cu însăși cunoașterea esenței categoriei aci puse în discuție.

Numeroși economiști consideră creșterea economică ca fiind sinonimă cu creșterea, în cadrul economiei, a venitului național. Alții o identifică, dimpotrivă, cu creșterea produsului social global sau cu creșterea bunurilor și serviciilor. Atît unii cît și alții măsoară creșterea fie „per total", fie „per capita".

Everyman's Dictionary of Economics pune semnul egalității între creșterea economică (economic growth) și creșterea venitului național real (real national income), pe o perioadă îndelungată. Evoluția mișcării — în forma sa valorică — poate fi urmărită în mai multe feluri : prin compararea venitului național real total realizat la sfîrșitul unui interval dat cu cel existent la începutul acestuia ; prin raportarea creșterii venitului național la creșterea populației, indicatorul creșterii economice fiind, în acest caz, creșterea venitului pe locuitor ; în sfîrșit, prin completarea informației privind venitul național mediu pe locuitor cu date asupra repartiției și asupra felului în care resursele naționale sînt folosite pentru satisfacerea preferințelor consumatorilor, considerați în totalitatea lor [1]). Desigur, în examinarea și aprecierea relației populație — venit național nu trebuie pierdut din vedere faptul că în capitalism efectele sporirii producției nu se răsfrîng în măsură egală asupra tuturor claselor sociale. Neprecedată de o reformă a structurilor sociale care să permită distribuirea echitabilă a veniturilor, creșterea producției constituie un factor al adîncirii inegalităților sociale. În acest context, relația amintită — chiar cînd evidențiază un raport dinamic în favoarea populației — poate fi iluzorie, ea mascînd adevăratele stări de lucruri. Afirmația este pe deplin valabilă și pentru țările în curs de dezvoltare care nu au pășit pe calea socialistă a dezvoltării.

Considerînd creșterea economică ca un proces cu multiple fațete, în care se combină elemente diverse și de dimensiuni diferite, economistul american P. A. Samuelson apreciază că produsul național brut ar fi principalul indicator cantitativ al acesteia [2]). Determinată în această formă, creșterea economică este însă departe de a da o imagine cît de cît edificatoare asupra nivelului real de trai și a dinamicii acestuia.

Economistul vest german Gotfried Bombach — punînd în legătură obiectul teoriei creșterii (Wachstumtheorie) cu „cercetarea legilor care generează dezvoltarea produsului social și a componentelor sale principale" — afirmă că se poate discuta ce să se considere ca indicator al creșterii economice : produsul social total sau produsul social pe locuitor [3]). Mai tranșant, profesorul Lewis de la Universitatea din Manchester spune, încă în partea introductivă a lucrării sale *The Theory of Economic Growth*, că subiectul esențial al acesteia îl constituie creșterea producției pe locuitor. Așa cum o mărturisește deschis, consumul nu-l interesează decît în subsidiar. „Ne plasăm, spune el, sub unghiul creșterii produsului și nu sub cel al sporirii consumului" ; el recunoaște totuși că „se poate întîmpla ca producția să crească, iar masele populare să sărăcească" [4]). Potrivit părerii lui Zimmerman de la Institutul de Studii Sociale din Haga, „creșterea economică este aproape totdeauna definită prin formarea capitalului real, ipoteza de bază fiind aceea că forța de muncă, factor complementar al producției, există din abundență" [5]). O argumentare asemănătoare găsim și într-un alt studiu elaborat în cadrul O.C.D.E. : „termenul de creștere se referă exclusiv la creșterea capacității (de producție n.n.) sau a potențialului economic" [6]). Variațiile producției efective sînt exprimate aci cu ajutorul unei alte noțiuni, aceea de *expansiune*.

Prezentînd aceste opinii și modalități diferite de enunțare a noțiunii și de măsurare a creșterii economice, am intenționat să evidențiem ceva mai mult decît absența unui acord unanim sau decît o simplă (și, desigur, nu întîmplătoare) inconsistență conceptuală. În ciuda preocupărilor asidue pentru „inventarierea" factorilor cauzali ai sporirii venitului național și a încercărilor de fundamentare a metodelor de măsurare a contribuției fiecărui factor la realizarea sporului, creșterea economică nu este cercetată în legătura dialectică existentă între forțele de producție și relațiile stabilite în procesul producției sociale. Sînt analizate conexiunile cantitative ale înlocuirii mijloacelor de producție, relațiile funcționale ale elementelor care pun în mișcare uriașul mecanism economic cu ajutorul căruia se produc și reproduc bunurile materiale. Este însă sistematic „pierdută" din vedere acea legătură socială care unește mijloacele de producție cu forța de muncă. Sînt de asemenea, „decuplate" din interconexiunea lor — sau, altfel spus, sînt scoase în afara sistemului relațiilor sociale — acele elemente, statice și dinamice, care ar putea fi edificatoare în privința modului în care se desfășoară procesul de reproducție, inclusiv reproducția relațiilor de producție.

Din momentul în care creșterea economică se prezintă *sub forma unor relații cantitative* exprimînd, static și dinamic, producția sau venitul național pe ansamblul societății, ori ca o „medie" pe locuitor, *neputința de a exprima raporturile sociale și de a înfățișa cauzele reale ale contradicției dintre producție și consum apare ca ceva organic, propriu acestei teorii.* De altfel, Lewis spune, de exemplu, clar că „subiectul esențial" al cărții sale despre teoria creșterii economice îl constituie „creșterea producției și nu distribuția" [7]). Soluțiile teoretice, ce s-ar degaja din tratarea dialectică a tuturor momentelor producției și reproducției, ar scoate însă la iveală adevărata natură a relațiilor de producție și a contradicțiilor capitalismului.

Paralel cu constatarea lipsei unui consens unanim față de definirea conceptului de creștere, este de amintit și un alt fapt. Corespondența pe care economia politică burgheză o stabilește între creșterea și dezvoltarea economică — corespondență care la unii autori, merge pînă la o reală identificare lexicală — este nefondată. Ea are, de asemenea, consecințe asupra analizei economice, consecințe care se traduc în sacrificarea obiectivității și a limpezimii cu care ar trebui exprimat orice adevăr. În *Everyman's Dictionary of Economics* găsim pentru termenul de „dezvoltare economică" („economic development") următoarea precizare : „în general acest termen înseamnă, simplu, creștere economică" (p. 136). Mergînd la acest din urmă termen, aflăm explicația potrivit căreia „creșterea economică („economic growth") înseamnă, în general, dezvoltare economică" (p. 137). Este însă adevărat că în desfășurarea ulterioară a argumentației se spune că dezvoltarea economică este o noțiune mai largă. Considerăm însă că precizarea potrivit căreia creșterea economică „poate fi folosită pentru a descrie evidența exterioară a procesului de dezvoltare economică" — nu dă limpezimea necesară înțelesului și conținutului termenului de dezvoltare economică și mai ales exprimă echivoc deosebirea dintre cele două categorii economice, aci discutate. Opinia cu privire la identificarea sensului lexical al celor două concepte o găsim clar și categoric exprimată în *The Theory of Economic Growth*, la care am mai avut prilejul să ne referim. Expresia „creșterea produsului pe locuitor" este înlocuită, de-a lungul celor 450 de pagini ale acesteia, cînd cu cea de simplă „creștere" sau de „produs", cînd cu cea de „progres" sau de „dezvoltare", diferențierea fiind făcută, cum spune autorul, exclusiv „din grija față de diversitate" [8]). Dar fiind categorii economice distincte, ele nu pot fi identificate și utilizate ca modalități de exprimare nuanțată a unuia și aceluiași fenomen.

Posibilitatea de a substitui noțiunea de creștere celei de dezvoltare este facilitată de o serie de circumstanțe, toate găsindu-și însă explicația în asemănările formale și chiar de conținut, existente, pînă la un anumit punct, între ele. Astfel :

• ambele categorii exprimă o acțiune continuă, care exercită efecte de antrenament, de aglomerare și cumulative, cum le numește Fr. Perroux în a sa „L'Economie du XX-éme siecle", referindu-se la polii de dezvoltare ;

— atît creșterea cît și dezvoltarea economică — rezultante ale procesului obiectiv al mișcării generale și, în același timp, dovezi ale pătrunderii progresului tehnic — devin pe o anumită treaptă, cauză a acestora,

C. V. BĂLOIU
cercetător științific principal la Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 20)

FIȘE

■ **Studii de statistică,** volum recent apărut sub egida Direcției Centrale de Statistică (București 1969, 1494 pag.), adună la un loc lucrările celei de-a șasea consfătuiri științifice de statistică (24—27 ianuarie 1968). În studiul introductiv, dr. C. Ionescu,

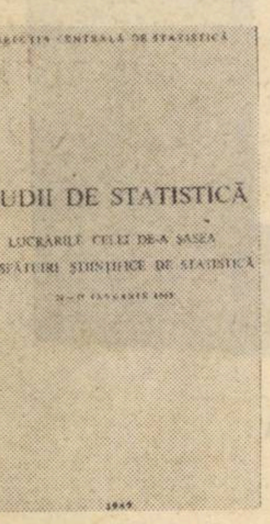

director general D.C.S., se ocupă de probleme actuale ale cercetării științifice în statistica social-economică. În volum găsim contribuțiile academicienilor Gh. Mihoc, O. Onicescu, A. Avramescu, Gr. C. Moisil, Șt. M. Milcu și dr. V. V. Caramelea. Studiile sînt grupate pe următoarele teme : Aplicații ale metodelor statistico-matematice în economie, Metode statistico-matematice aplicate în domeniul social-cultural, Sisteme moderne de prelucrare a informațiilor statistice, Sistemul informațional statistic-economic, Probleme ale elaborării balanțelor economiei naționale și ale metodologiei indicatorilor sintetici. Volumul cuprinde rezumatele tuturor comunicărilor în limbile engleză, franceză și rusă.

■ **Sistema ekonomiceskih nauk** (Sistemul științelor economice) este titlul monografiei colective apărută în editura Nauka, Moscova 1968, 461 pag., în care sînt dezvoltate problemele privind clasificarea științelor economice, locul și rolul lor în sistemul științelor economice.

Printre numeroasele probleme abordate se înscrie și delimitarea noțiunii de economie politică de științele economice. Autorii, admițînd că sistemul științelor economice este unic, consideră totodată că aceasta nu justifică identificarea noțiunii de știință economică cu cea de economie politică. Se precizează că economiile de ramură nu reprezintă o simplă detaliere a sistemului de legi și categorii ale economiei politice. Economiile de ramură sînt științe cu un grad diferit de abstractizare teoretică care au un sistem propriu de categorii. Argumentînd această delimitare, se arată că, deși economiile de ramură, ca de altfel toate științele economice, se bazează pe economia politică, ele concretizează la nivel de ramură sistemul de cunoștințe din toate celelalte științe economice și reprezintă astfel, într-un anumit fel, o integrare a cunoștințelor economice la caracteristicile ramurii respective. De aci apar și deosebirile dintre metodele folosite de planificare, de evidență etc.

■ Cunoscutul economist brazilian Celso Furtado publică în revista ESPRIT (apr. 1969) studiul **Concentration du pouvoir économique aux Etats — Unis et ses projection en Amerique Latine** (Concentrarea puterii economice în Statele Unite și prelungirile sale în America Latină). Autorul își propune să elucideze modul în care transformările structurale recent suferite de economia S.U.A., ce constau într-o tot mai serioasă concentrare a puterii economice, influentează dezvoltarea Americii Latine.

C. Furtado consideră că, pe lîngă integrarea verticală și orizontală, a apărut o nouă formă a procesului concentrării producției. Este vorba despre diversificarea extremă a producției marilor întreprinderi, în scopul prezenței pe cît mai multe piețe, și crearea unor **conglomerate.** Prin conglomerate se înțeleg acele firme gigant care controlează multiple activități productive fără nici o legătură între ele.

Expansiunea firmelor nord-americane în America Latină, subliniază Furtado, se realizează în momentul de față prin crearea unor conglomerate cu capital nord-american. Uneori ele îmbracă un caracter mixt prin participarea capitalului autohton. Conglomeratele concurează apoi firmele locale și, în acest cadru, se bucură de o serie de avantaje ce decurg atît din marea diferențiere funcțională, cît și din deosebita lor putere financiară. După datele oferite de autor, ele ar fi ajuns să controleze 50% pînă la 75% din industriile moderne ale Americii Latine. O asemenea situație îl face pe economistul brazilian să-și pună cu neliniște întrebarea : pînă cînd se va mai putea vorbi pe acest continent de sisteme economice naționale ? În același timp, el subliniază consecințele economice și sociale negative ale activității noilor tipuri de monopoluri care ignoră interesele majore ale țărilor în care pătrund.

■ Sub egida Institutului de cercetări economice al Academiei a apărut în colecția **Bibliotheca Oeconomica** lucrarea **Progresul tehnic și dezvoltarea economică** (200 pag.) de I. Lemnij. Capitolele cărții cuprind următoarea tematică : Precizări noționale ;

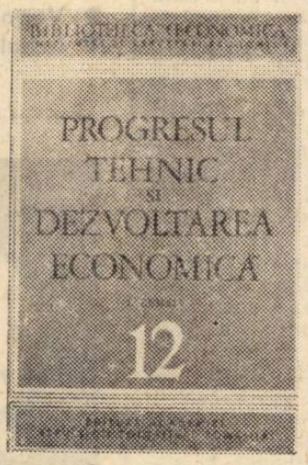

Factorii principali ai creșterii economice ; Progresul sau acumularea ; Progresul tehnic ca sistem de acte de perfecționare suprapus sistemului de valori de întrebuințare ; Efectele progresului tehnic ; Caracterul social-istoric al progresului tehnic ; Sistemul de generare a progresului tehnic ; Progresul tehnic și decalajul dintre țările dezvoltate și țările subdezvoltate.

■ Revista americană HARVARD BUSINESS REVIEW (mai—iunie 1969) publică articolul **What Future for the Conglomerate ?** (Care este viitorul conglomeratului ?) semnat de Daniel T. Carrol. Autorul consideră că conglomeratul — această nouă formă de concentrare a producției — nu va putea supraviețui decît dacă va face față unui număr de opt sfidări. Prima : vor putea conglomeratele să-și mențină ratele de creștere, avînd în vedere că, pînă acum, ele au crescut mai mult prin achiziții succesive decît printr-o dezvoltare internă ? A doua : poate asigura conducerea conglomeratului, în condițiile extremei diversități a departamentelor sale, un control eficient ? A treia : poate atrage conglomeratul capitalurile uriașe de care are nevoie pentru satisfacerea necesităților sale financiare ? A patra : poate conglomeratul să atragă și să mențină în slujba sa conducători capabili, în condițiile în care numeroși „manageri" ezită să-și asume sarcinile extrem de complexe ce le presupune dirijarea unei asemenea întreprinderi ? A cincea : poate asigura conglomeratul succesorul potrivit al principalului său conducător, avînd în vedere experienta practic neînlocuibilă a acestuia ? A șasea : poate asigura conglomeratul, care acționează în variate ramuri de activitate, dintre care unele cunosc o conjunctură favorabilă și altele mai nefavorabilă, maximizarea profiturilor ? A șaptea : va putea evita conglomeratul rigorile legislației antitrust ? A opta : va putea supraviețui conglomeratul unei crize economice majore ?

Autorul cercetează atît împrejurările favorabile cît și cele nefavorabile conglomeratelor și conchide arătînd că un anumit scepticism în ceea ce privește răspunsul dat întrebării adresate de titlu, este pe deplin justificat.

■ Sub titlul **Éléments fondamentaux de l'informatique** (Elemente fundamentale ale informaticii), P. Poulain publică în două volume (Editura Dunod, Paris, 1968, 212 și 240 pag.) un tratat privitor la elementele generale ale „mecanizării" unei întreprinderi. După autor, aceasta trece, în genere, prin următoarele stadii : 1. o simplă adăugare de mijloace mecanice la posturile de muncă, unde se continuă să se execute și manual acte administrative (mașini de scris, de calculat) ; 2. o mecanizare mai mult sau mai puțin generalizată a muncilor contabile, statistice (utilizarea mașinilor contabile) ; 3. o mecanizare făcută în același fel, dar cu mijloace mai eficiente și depășind cadrul contabilității (mașini cu cartele perforate) ; 4. o tendință spre automatizarea tot mai înaintată a însăși gestiunii firmei (ordinatoare). În lucrare se dau, pentru uzul studenților și practicienilor, „ce nu mai pot ignora existenta acestor mijloace mecanice", noțiuni generale despre ele. Lucrarea oferă o cale ușor accesibilă de înțelegere a imenselor posibilități ce le oferă utilizarea mijloacelor de tratare automată a datelor.

ÎN ZIUA de marți 8 iulie 1969 a avut loc sesiunea științifică festivă organizată de Academia de Studii Economice — București, în cinstea celei de a XXV-a aniversări a eliberării patriei.

Programul sesiunii a cuprins următoarele comunicări :

Acad. prof. dr. doc. **V. Malinschi :** Aportul creator al Partidului Comunist Român la dezvoltarea gîndirii și acțiunii agrare marxiste.

Prof. **B. Schiopu :** Elemente de agroindustrie în agricultura românească.

Conf. dr. **C. Ionescu :** Retrospectivă și perspectivă în statistica românească în cel de al XXV-lea an de la eliberarea patriei.

Prof. dr. doc. **M. A. Lupu :** Învățămîntul superior la a XXV-a aniversare a eliberării patriei.

Prof. **M. Biji,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România : Dezvoltarea științei în Republica Socialistă România.

Conf. dr. **C. Enache,** Conf. dr. **M. Mehedințu :** Creșterea rolului Partidului Comunist Român în conducerea economiei în etapa actuală.

Conf. dr. **I. Văcărel :** Finanțele — instrument activ în opera de edificare a socialismului în România.

Dr. **I. Râvar :** Dezvoltarea industriei românești.

Conf. dr. **O. Parpală :** Experiența Republicii Socialiste România în făurirea unei agriculturi moderne.

Conf. dr. doc **T. Cristureanu :** Structura comerțului exterior al României socialiste, expresie a realizărilor obținute în anii construirii socialismului.

Conf. dr. **Gh. Apostol :** Unitate și diversitate în conceptul de economie socialistă.

Conf. dr. **C. Florescu,** lector **V. Mircioiu :** Dezvoltarea comerțului interior în anii construirii socialismului.

Conf. dr. **Al. Albu,** dr. **A. Puiu :** Comerțul exterior și creșterea economică contemporană.

Conf. dr. **C. Manolescu,** asistent Gr. Părăianu : Industrializarea — temelia dezvoltării multilaterale a României Socialiste.

Conf. dr. **L. Tövissi, dr. D. Vaida :** Utilizări ale mașinilor electronice în calculul economic în țara noastră.

Prof. dr. ing. **N. Racoveanu, M. Altăr, St. Cruceanu, R. Stroe :** Metodele de creștere a economiei naționale.

Conf. **C. Pintilie :** Folosirea metodelor moderne de conducere în întreprinderile industriale românești.

Prof. dr. **N. N. Constantinescu :** Dezvoltarea sistemului științelor economice în socialism.

Conf. dr. **N. Ivanciu :** Istoria gîndirii economice românești — probleme și preocupări.

Conf. dr. **C. Danciu :** Dezvoltarea planificată — armonioasă a economiei naționale.

Conf. dr. **Gh. Enache,** Conf. dr. **V. Puchiță,** dr. **D. Urdea,** lector **E. Macovei :** Perfecționarea contabilității în Republica Socialistă România.

Conf. **N. Sută :** Comerțul exterior al Republicii Socialiste România în anii socialismului.

blocnotes

CONDUCĂTORUL DE COLECTIV ȘI ECHIPA (II)

ÎNCHEIAM însemnarea trecută evocînd problema rolului ce revine conducătorului de întreprindere în dezvoltarea sentimentului de răspundere al echipei în care lucrează.

Nu intenționez să discut problema răspunderii unui colectiv prin prisma definiției ei juridice sau politice.

Experiența a numeroase întreprinderi din țările cele mai diferite, lucrind în cadrul unor sisteme instituționale foarte diferite, a demonstrat, că formele de muncă și conducere colectivă n-au dus la rezultatele așteptate și au eșuat în formalism, deci în inutilitate, ori de cîte ori au fost întîmpinate cu lipsă de entuziasm sau neîncredere de către cel destinat să conducă respectivul colectiv. Aș spune că, în ultimă instanță, nivelul de responsabilitate al unui colectiv este ecoul direct al încrederii care i se acordă.

Cunosc conducători de colective care cred că fac dovada acestei încrederi convocîndu-și echipa și punînd-o la curent cu modul său de a gîndi și de a vedea rezolvate unele probleme. Poate fi și acest lucru util în unele situații. Dar cu titlu de excepție. Altfel se transformă într-o eroare esențială. Reuniunea de lucru a unui colectiv își pierde de regulă sensul în ipoteza monologului. Utilitatea ei are o singură unitate de măsură : amploarea și intensitatea **dialogului** care se angajează. Conducătorul unui colectiv nu are de aceea a se afirma ca vorbitor, ci numai — spre a folosi termenul consacrat la unele reuniuni internaționale — ca **moderator.** Ceea ce înseamnă tocmai a stimula dialogul, a asculta părerile cele mai diferite, a crea condițiile confruntării lor deschise și a le îndruma doar în măsura necesității de a le menține în albia problemei pusă în discuție.

Cunosc alți conducători de colective care, ascultînd cu răbdare părerile exprimate, lasă ulterior ca deciziile adoptate pe baza lor să se evapore în timp. A doua eroare esențială, deoarece sentimentul de răspundere al colectivului crește nu numai pe măsură ce membrii lui își dau seama că părerea le este înregistrată cu atenție, dar și pe măsură ce se conving că deciziile adoptate sînt aplicate în fapt, cu respectul strict al literei și spiritului lor.

În sfîrșit, un ultim aspect. Cunosc conducători de colective care confundă munca în comun cu scufundarea comună în anonimat. Eforturile de a se „armoniza" meritele evidente ale unora și lipsurile sau inactivitatea nu mai puțin evidente ale altora, de a aduce la un numitor comun ideile creatoare ale unora și banalitățile conservatoare ale altora, în numele unei „opere colective", reprezintă nu numai o a treia, dar poate și cea mai gravă eroare.

Anonimatul este balta în care se complac mediocritățile și se sufocă personalitățile.

Reușita oricăror forme de activitate colectivă, dinamismul și dezvoltarea simțului de răspundere al unei echipe sînt condiționate de măsura în care munca în colectiv devine teren de afirmare a capacității creative a fiecărui membru din echipă.

Tocmai ținînd seama de aceste aspecte îmi place spovedania unui conducător de întreprindere care, la capătul unui succes al colectivului pe care-l conduce, întrebat în ce crede că a constat contribuția sa, nu a invocat paternitatea vreunei idei sau decizii, ci faptul de a fi fost un animator al imaginației constructive a echipei cu care a lucrat.

Pentru că, pînă la urma urmelor, formele și metodele de activitate colectivă se cuvin privite și ca o școală practică a democrației socialiste, ca o scenă de afirmare plenară, nestingherită, a personalității umane și a responsabilității sociale, ca unul din instrumentele capabile să înlesnească realizarea unuia din importantele obiective precizate în Tezele C.C. al P.C.R. pentru al X-lea Congres al partidului cînd se referă la punerea în valoare a energiei și realei capacități creatoare a fiecărui membru al societății.

Costin MURGESCU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• TEHNOFORESTEXPORT — Au fost livrate la export 836 vagoane coveționale cu mobilă din care: 693 vagoane în U.R.S.S., 24 în R. P. Polonă, 18 în R. S. Cehoslovacă, 13 în R.P. Ungară, 19 în Franța, 13 în R.F. a Germaniei, 14 în Anglia și alte cantități în R.D. Germană, R.P. Mongolă, Olanda, Suedia, Belgia, Danemarca, S.U.A., Norvegia, Austria, Elveția. Către partenerii din Canada a fost livrată mobilă în valoare de circa 112.000 dolari; au mai fost livrate binale în R.P. Ungară, R.D. Germană și Izrael în valoare totală de 108.000 lei valută.

• MAȘINEXPORT. — În Sudan au fost livrate recent 60 transformatoare de putere de cite 300, 500 și 750 KVA. Contracte încheiate recent prevăd exportul în U.R.S.S. a 50.000 electromotoare și transformatoare de putere însumînd 750 MVA; alte contracte pentru exportul de electromotoare au fost perfectate cu partenerii din Franța (2500 bucăți), Izrael (740 bucăți), Turcia (1100 bucăți).

• PETROLEXPORT. — S-au exportat de curînd 36.000 t motorină în Siria și Grecia, 18.000 t păcură în Italia, 200 t benzen, 2600 t toluen în Olanda. Contracte încheiate la sfîrșitul lunii mai prevăd exportul a 75.000 t uleiuri minerale în India, 18.000 t benzină în R.F. a Germaniei.

• ICECOOP. — În ultima decadă a lunii mai au fost livrate la export semințe de coreandru în valoare de 80.000 lei valută în Malaezia; mobilă în valoare de 115.000 lei valută în U.R.S.S.; pene în valoare de 90.000 lei valută în Franța; covoare orientale în valoare de 108.000 lei valută și melci în valoare de 19.000 lei valută în Elveția. Contracte noi prevăd exportul de semințe de sorg în valoare de 108.000 lei valută în Liban; confecții în valoare de 960.000 lei valută în U.R.S.S.; pene în valoare de 2.130.000 lei valută în Elveția și Franța; miere în valoare de 75.000 lei valută în R.F. a Germaniei.

• ROMTRANS. — Din import au sosit — prin portul Constanța — în perioada 31 mai — 6 iunie: 17.500 t laminate din S.U.A. și R.F. a Germaniei, 10.500 t bauxită din R.S.F. Iugoslavia, 26.000 t cocs de furnal din Italia, 3150 t pește din R.P. Chineză, 1100 t caolină din Anglia, pe vasul românesc „Iași", 24.300 t minereu de fier din India, pe vasul românesc „Dunărea". În aceeași perioadă au fost importate din U.R.S.S. — pe cale terestră — 88.500 t minereu de fier 25.620 t metale, 19.860 t cocs, 10.900 t apatită, 8400 t cărbune — și exportate în U.R.S.S., 350 t produse ale industriei ușoare, 1200 t produse ale industriei chimice, 710 t mașini, 3390 t produse lemnoase, 9540 t metale.

• CHIMIMPORT. — Contracte încheiate recent prevăd exportul: în R.P. Albania și Austria a 200 t monoetilenglicol, produs pus la dispoziția exportului de Combinatul petrochimic Ploiești, 1500 t lac carbamidic, emailuri în valoare de 84 000 lei valută către firma „Soiuzchimexport" din U.R.S.S., 500 kg. clorură mercurică și 50 kg iodură mercurică, produse oferite la export de fabrica „Reactivul" din București către firma „Deutsche Pharmazie" din Berlin; pentru exportul de fosfați și polifosfați alcalini — produse oferite la export de Uzina Chimică din Valea Călugărească — s-au încheiat contracte care prevăd livrarea a 60 t fosfat trisodic în Danemarca, 400 t hexametafosfat de sodiu în R.S. Cehoslovacă și R.P. Bulgaria, 70 t tripolifosfat de sodiu în Iran și Izrael.

• CONSERVEXPORT. — În ultima decadă a lunii mai au fost livrate la export 400 t conserve de fructe către parteneri din U.R.S.S., R.D. Germană, Anglia, Austria. În aceeași perioadă s-au primit din import 540 t cafea, 200 t piper din India; 400 t cacao boabe din Ecuador; 460 t măsline din Algeria.

UZINA DE MAȘINI ȘI UTILAJ MINIER

BAIA-MARE

str. Baia Sprie Nr. 170

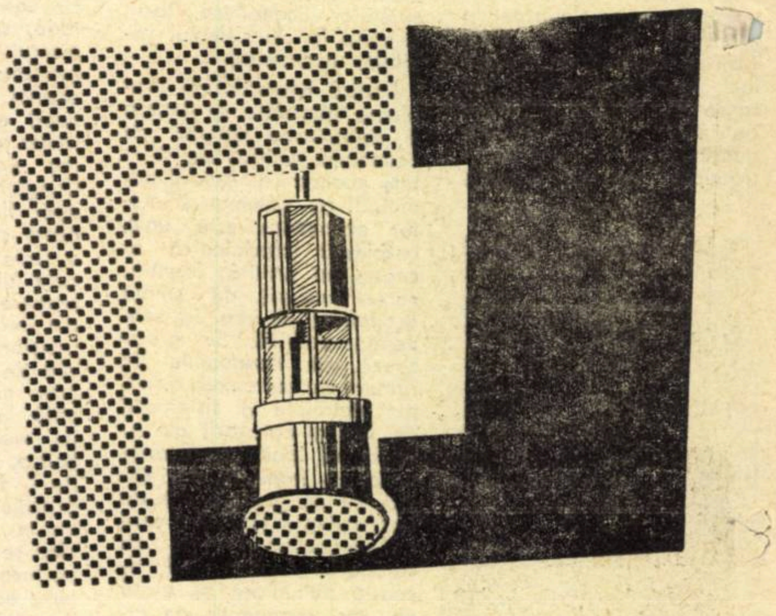

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

- Celule de flotare;
- Agitatoare;
- Ingroșătoare;
- Pompă de tulbureală și antiacide de mînă;
- Filtre de vid;
- Clasare spirale și cu greblă;
- Colivii de extracție;
- Alimentatoare diferite;
- Ciururi vibratoare;
- Vagonete de funiculare;
- Instalații de manevrat vagonete la rampa puțului.

Telefon 24.11

ASIGURAREA GLOBALĂ A AUTO-TURISMELOR

EXISTĂ astăzi, în toate țările, tendința de a oferi cetățenilor forme de asigurare care, într-un singur contract, să cuprindă mai multe categorii de riscuri. Mergînd pe această linie de perfecționare, în scopul de a pune la îndemîna posesorilor de autoturisme o formă de asigurare auto, care să poată răspunde la cît mai multe riscuri legate de circulația acestora, Administrația Asigurărilor de Stat a introdus **asigurarea globală a autoturismelor.** Ea poate fi încheiată de persoane fizice — cetățeni români sau străini — cu domiciliul în România, pentru autoturisme cu capacitatea cilindrică pînă la 1.700 cm^3, avînd maximum 6 locuri (inclusiv locul conducătorului).

Această asigurare cuprinde:

• cazurile de avarii produse autoturismului asigurat, pînă la valoarea reală a acestora; (se acoperă daunele produse de stricăciuni sau distrugeri accidentale pricinuite de: ciocniri cu alte autovehicule sau cu orice alte lucruri — mobile sau imobile — loviri, izbiri, căderi, derapări sau răsturnări, incendii, explozii etc.).

• cazurile de accidente corporale suferite de conducătorul autoturismului sau de alte persoane aflate în autoturism, sumele asigurate — pentru fiecare persoană accidentată — fiind de 10 000 lei pentru cazul de invaliditate permanentă totală și de 5 000 lei pentru caz de deces;

• cazurile în care instanțele judecătorești obligă pe asigurat să plătească despăgubiri civile, pentru vătămarea persoanelor și avarierea bunurilor — aflate în afara autoturismului asigurat care a provocat accidentul — cum și pentru vătămarea persoanelor care se aflau în acel autoturism în momentul în care s-a produs accidentul, inclusiv a efectelor personale (îmbrăcăminte și încălțăminte) ale acestora (sumele ce se plătesc de ADAS beneficiarilor de despăgubiri civile se pot ridica pînă la 20 000 lei pentru fiecare persoană accidentată și pînă la 10 000 lei pentru pagube cauzate la bunuri).

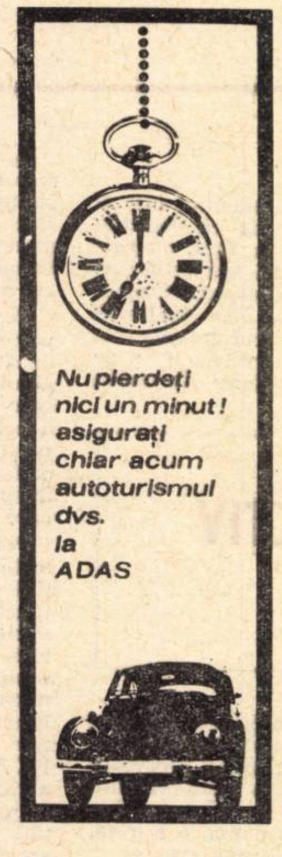

ADAS acoperă despăgubiri civile și în cazurile în care autoturismul — în momentul accidentului — era condus de celălalt soț, precum și de alți membri ai familiei aflați în întreținerea asiguratului, locuind și gospodărind în comun cu acesta.

Prima anuală de asigurare este de 1 000 lei pentru autoturismele cu capacitate cilindrică pînă la 1 000 cm^3 și 1 350 lei pentru cele cu o capacitate cilindrică mai mare.

Contractul de asigurare se poate încheia și pe o durată mai mică de un an (calculată în luni întregi), în astfel de cazuri prima lunară fiind de 1/10 din prima anuală (pe considerentul că asiguratul alege drept perioadă de asigurare lunile în care riscurile de accidente au o frecvență mai mare).

La asigurările încheiate pe durată de un an, plata primelor — dacă asiguratul solicită — poate fi stabilită și în rate subanuale, achitate anticipat, la scadențe ce se consemnează în contractul de asigurare.

Plata primelor se poate face: în numerar, prin mandat poștal sau prin C.E.C.

Răspunderea ADAS începe la ora 24 a zilei următoare celei în care primele de asigurare s-au achitat în numerar și s-a întocmit contractul de asigurare, ori s-au depus la P.T.T.R. sau la C.E.C.

Potrivit intereselor lor, asigurații — fie chiar de la data încheierii contractului de asigurare globală, fie mai tîrziu, în cursul duratei acestuia — pot plăti primele suplimentare pentru acoperirea daunelor întîmplate în afara teritoriului R. S. România, cum și primele suplimentare pentru acoperirea daunelor întîmplate în timpul utilizării autoturismului pentru cursele de întrecere sau antrenamente pentru acestea. De asemenea, la cererea asiguraților — în același contract sau într-un contract suplimentar — poate fi cuprinsă în asigurare și perioada cînd autoturismul este condus de alte persoane (cu domiciliul în România) decît asiguratul.

Nu se poate încheia o asigurare globală pentru autoturismul deja asigurat în baza altui contract.

Automobiliști!

Pentru autoturismul dv.,
Pentru liniștea dv.,
Pentru siguranța dv. economică,
Alegeți asigurarea cea mai completă și cea mai convenabilă:

ASIGURAREA GLOBALA

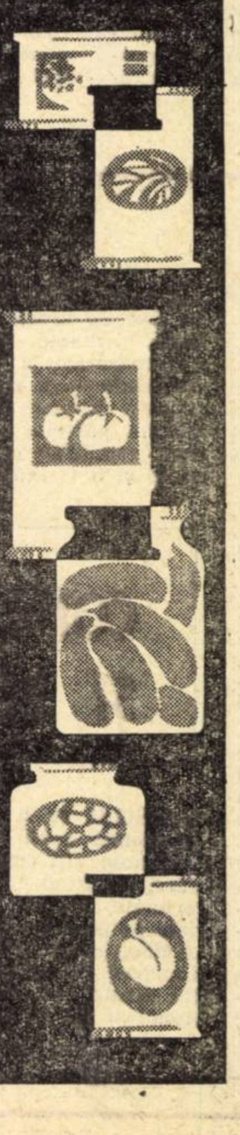

VĂ PUNE LA DISPOZIȚIE UN BOGAT SORTIMENT DE PREPARATE:

• Conserve din carne de vită în suc propriu, carne de porc în suc propriu, cu mazăre, cu fasole păstăi, cu fasole boabe și costiță cu fasole.

• Conserve de legume: mazăre, fasole, dovlecei în saramură, și cu orez, ghiveci în bulion și în ulei, roșii în bulion și în ulei, vinete în bulion, împănate și tocate, suc de roșii, mazăre în sos tomat, fasole în ulei, zacuscă, tocană de legume.

• Salată de toamnă, sfeclă roșie, și gospodărească, castraveți și gogoșari în oțet, ardei umpluți cu varză, pickles în sos de muștar, ardei iuți la borcane.

• Compot de cireșe, vișine, caise, pere, mere, struguri, prune, gutui și din fructe asortate. Dulceață de vișine, cireșe, caise, gutui, struguri, nuci.

• Gem de cireșe, vișine, caise, gutui. Mere rase pentru plăcintă.

Conservele păstrează gustul legumelor și fructelor proaspete și totodată proprietățile lor nutritive.

COMPONENTA ECONOMICĂ A COOPERĂRII EUROPENE

Interviuri cu participanți la colocviul „Dezvoltarea cooperării între statele europene — premisă a unui climat de pace și securitate în Europa" *)

COOPERAREA ȘI SECURITATEA SÎNT INDISOCIABILE

Francis BLANCHARD

director general adjunct al Biroului Internațional al Muncii

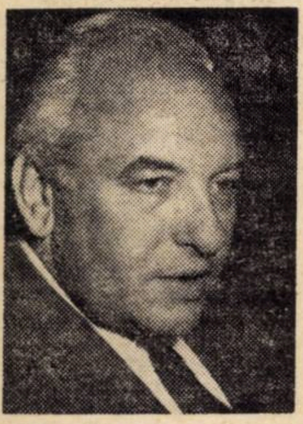

— Cred că nimeni nu poate contesta utilitatea conferinței desfășurate la București în problemele europene. Sînt impresionat de mai multe lucruri : mai întîi de faptul că conferința s-a ținut. Aceasta reprezintă un progres considerabil în raport cu perioada nu atît de îndepărtată cînd o conferință ca aceasta ar fi fost greu de conceput. În al doilea rînd sînt impresionat de calitatea participanților, de caracterul foarte deschis și liber al schimbului de vederi ; în sfîrșit, sînt sedus de tema propusă colocviului — tema cooperării și securității — aceste două probleme fiind după părerea mea indisociabile. Ele au fost abordate aici într-un cadru strict european și aceasta mi se pare logic, normal, pentru că e vorba de a cerceta posibilitățile de cooperare între țările din răsăritul și apusul Europei, perspectivele de a ameliora relațiile între ele și în consecință de a așeza securitatea pe baze mai solide.

Cred în același timp că problema securității europene nu trebuie separată de problema securității mondiale. Este motivul pentru care mi-am permis ca în cursul dezbaterii să introduc în discuție un element care mi s-a părut important și anume responsabilitatea specială a țărilor europene față de „lumea a treia", adică responsabilitatea țărilor industriale din Europa față de țările slab dezvoltate din Asia, din Orientul Mijlociu, din Africa și America latină. Motivul care m-a determinat s-o fac este că mi-e teamă că în Europa există o tendință de a vedea problemele cooperării și ale securității doar într-un cadru strict european, într-un mod fragmentar.

În vreme ce rezolvarea problemelor securității europene progresează extrem de lent — s-a afirmat la această conferință că vor fi necesari fără îndoială mulți ani pînă cînd europenii se vor înțelege între ei în privința anumitor măsuri de securitate în lipsa unei dezarmări generale — lumea exterioară Europei evoluează într-un ritm mult mai rapid. Mult mai rapid din cauza presiunii demografice, a dezvoltării tehnicii, a dezvoltării comunicațiilor care provoacă în țările slab dezvoltate o conștiință tot mai ascuțită a sărăciei lor. Este posibil ca europenii, dacă vor avansa foarte lent în examinarea problemelor de cooperare intereuropeană, de comerț, de securitate, să se trezească într-o zi cu o lume exterioară profund modificată în structurile și aspirațiile sale.

Este motivul pentru care cred că problema securității europene este indisociabilă de problema securității mondiale și mai ales de problema dezvoltării restului lumii. Cred că este în același timp în interesul restului lumii — o obligație morală, dar și un punct de vedere realist, — de a insista asupra faptului că europenii trebuie să se preocupe nu numai de cooperarea lor „internă", de securitatea lor, ci și de cooperarea Europei cu restul lumii, în lipsa căreia Europa însăși ar risca să fie antrenată în conflicte care n-ar rezulta direct din tensiuni în interiorul Europei, dar care ar putea rezulta din tensiuni extrem de vii între Europa și restul lumii înainte de sfîrșitul acestui secol.

• Zilele trecute s-au încheiat la Geneva lucrările celei de-a 53-a Conferințe Internaționale a Muncii. V-am ruga să ne prezentați în lumina acestei conferințe principalele realizări și preocupări de viitor ale O.I.M.

— Anul acesta este anul celei de a 50-a aniversări a O.I.M., un an foarte propice pentru a-i face un bilanț. Acesta s-a făcut cu ocazia Conferinței la care vă referiți, care a fost marcată de o serie întreagă de manifestări și de prezența unor personalități mondiale, ca secretarul general al O.N.U., U Thant, secretarii generali ai marilor organizații regionale (africane, americane, europene etc.), împăratul Etiopiei, președintele Republicii Zambia, președintele Republicii Camerun, și papa Paul al VI-lea.

Bilanțul, ca orice operație de acest gen, comportă aspecte pozitive ca și aspecte mai puțin pozitive, chiar negative. De partea pozitivă a bilanțului cred că se poate susține fără complezență că Organizația a reușit în acești 50 de ani să contribuie la înțelegerea crescîndă a importanței factorului muncă pentru dezvoltare, atît pentru țările bogate, cît și pentru cele sărace. Această conștiință a fost favorizată de adoptarea de către Conferința Internațională a Muncii a unui număr foarte important de convenții internaționale, care acoperă toate aspectele muncii, adică durata muncii, pregătirea profesională, utilizarea forței de muncă, șomajul, securitatea socială, igiena și protecția muncii industriale, relațiile profesionale, ocrotirea muncii femeilor și copiilor. S-a întreprins o operă legislativă de proporții, fixată într-un veritabil cod internațional al muncii, care a exercitat o influență considerabilă asupra legislației naționale a tuturor statelor membre ale Organizației, 121 la număr.

În al doilea rînd, Organizația a fost incontestabil un laborator foarte activ pentru studierea sistematică a problemelor muncii, materializată prin publicarea unor studii. În al treilea rînd, trebuie să semnalăm activitatea Organizației în ultimii 20 de ani în domeniul cooperării tehnice. Într-adevăr, organizația și secretariatul, său, Biroul Internațional al Muncii, au apreciat că legislația internațională stabilită de conferință prin intermediul convențiilor nu este suficientă. Legile, decretele nu sînt suficiente pentru a face progrese spre soluționarea problemelor, în special atunci cînd este vorba de țările în curs de dezvoltare, unde situația este extrem de presantă și uneori dramatică. Este vorba de foamete, de mizerie, mai ales de șomaj, de sub-folosirea forței de muncă care afectează zonele rurale cît și cele urbane și mai ales pe tineri. Acesta este motivul pentru care, în afara acțiunilor sale pe plan legislativ, Biroul s-a angajat în acțiuni cu caracter foarte concret în domeniul asistenței tehnice, al cooperării tehnice. Acest aspect reprezintă în prezent esențialul în activitatea sa. Cooperarea tehnică ia forme foarte precise, mai ales în țările în curs de dezvoltare. De exemplu în 1969 trimitem aproximativ 1000 experți în Asia, Africa, Orientul Mijlociu și America latină și cheltuim peste 25 milioane dolari pentru a ajuta țările în curs de dezvoltare să întemeieze centre de formare profesională, institute de productivitate și de perfecționare a cadrelor de conducere din întreprinderi, pentru a îmbunătăți sistemul de asigurări sociale, a înființa institute de protecție și igienă a muncii industriale etc.

Deoarece vorbim despre bilanț și bilanțul este un instrument util pentru a ne gîndi la viitor, aș dori să insist asupra unui lucru care mi se pare foarte important. În lumina experienței ultimilor 50 ani este incontestabil că problema de departe cea mai importantă în următorii 50 de ani pentru întreaga lume, va fi problema ocupării forței de muncă a lărgirii posibilităților de folosire a forței de muncă, mai ales a tinerilor. În prezent jumătate din populația globului are sub 20 ani. Această problemă poate lua proporții dramatice dacă nu vor fi întreprinse acțiuni foarte viguroase pentru a face față șomajului, sub-folosirii forței de muncă, care sînt determinante de fapt pentru soluționarea tuturor celorlalte probleme ale muncii.

Din acest motiv am propus recentei Conferințe de la Geneva un program mondial pentru folosirea forței de muncă. Sînt bucuros să vă spun că țările membre ale Conferinței au reacționat foarte pozitiv la această propunere și s-au angajat moralmente să sprijine acțiunea organizației. Planul va constitui un cadru general pentru dezvoltarea unor acțiuni la nivelul Asiei, Africii, Americii Latine, Orientului Mijlociu și chiar al Europei, acțiuni care, sperăm, vor fi sprijinite prin inițiative pe plan național.

Din acest punct de vedere sînt bucuros să subliniez că România este una din țările — aș fi tentat să spun chiar țara — care, cel puțin în Europa, a evocat prima în instanțele internaționale problema resurselor umane. România și-a dat seama foarte devreme de importanța factorului uman în dezvoltarea economică, fapt care s-a tradus prin poziții extrem de clare adoptate de guvernul dv. în special la Geneva, nu numai pentru a sprijini eforturile O.I.M., ci și pentru a propune măsuri pentru abordarea problemei resurselor umane de către comunitatea internațională. Din păcate mulți economiști au insistat în trecut asupra necesității investițiilor, a infrastructurii etc. — lucruri desigur esențiale, dar numai puțini, cu 20 ani în urmă, și-au dat seama de importanța factorului uman. Capitaluri se pot găsi întotdeauna, însă oameni calificați se găsesc numai în măsura în care au fost pregătiți în mod special. Și cred că este meritul țării dv., că a simțit acest lucru, nu numai teoretic ci și pe planul acțiunilor practice. Este de altfel motivul pentru care B.I.T. este asociat aici la un program foarte important, care și-a găsit încununarea în crearea CEPECA. Sînt fericit că am fost asociat de la început la această inițiativă, că am putut-o urma și că mi-am putut aduce concursul meu modest la realizarea ei. Am convingerea absolută că aceasta este una din hotărîrile cele mai remarcabile, ale cărei efecte vor fi considerabile în viitor pentru dezvoltarea potențialului uman al României.

• O ultimă întrebare : părerea dv. în legătură cu o chestiune discutată la ultima Sesiune O.I.M. de la Geneva, aceea a opțiunii între productivitate, investiții și utilizarea forței de muncă.

— Aceasta este o problemă foarte reală pe care nu trebuie să o evităm. Există un dublu pericol : unul care constă în a susține că dezvoltarea depinde numai de mijloacele materiale, de tehnologie, de investiții și că — pentru toate țările lumii, în orice condiții — trebuie folosită tehnologia absolut cea mai modernă, pentru a dezvolta producția. Celălalt pericol, în special cînd e vorba de țările în curs de dezvoltare cu o populație foarte numeroasă, este ideea paternalistă că trebuie recurs numai la cuprinderea cît mai mare în producție a forței de muncă, renunțînd de a mai face apel la tehnologia modernă. Experiența dovedește că există incontestabil sectoare economice care, în interesul însuși al țărilor în curs de dezvoltare, trebuie să fie înzestrate cu tehnologia cea mai modernă, deoarece în perspectiva mai apropiată sau mai îndepărtată aceasta poate antrena crearea altor sectoare și în consecință utilizarea mai deplină a forței de muncă și sporirea producției. Invers, există alte domenii în care se pot folosi judicios atît tehnologia cît și oamenii, obținînd în același timp un nivel rezonabil al productivității. Mă gîndesc mai ales la programe, proiecte de lucrări publice, de construcții de drumuri etc. De exemplu dezvoltarea rețelei rutiere comportă lucrări în care se pot îmbina tehnologia modernă și folosirea relativ abundentă a mîinii de lucru. Consider deci că este o problemă de dozaj, de evitare a extremelor, de opțiune judicioasă în funcție de necesitățile concrete ale diferitelor sectoare economice din diferite țări.

În ultima analiză important este să se procedeze astfel încît, oricare ar fi soluțiile reținute, ele să ducă fie imediat fie ulterior la utilizarea mai mare a forței de muncă. Un al doilea lucru important este să se insiste pe necesitatea unui sistem de învățămînt general bine conceput, al unei formațiuni profesionale adaptată la exigențele tehnice. De fiecare dată cînd un om a fost solid pregătit, să ținem minte că el va fi un generator de locuri de muncă secundare în jurul propriului său loc de muncă. Este motivul pentru care O.I.M. acordă atîta importanță pregătirii profesionale.

*) *Prima parte din seria de interviuri realizate cu ocazia acestui colocviu a apărut în nr. 26 (304) al revistei noastre.*

ABORDAREA COMPLEXĂ

dr. Harald ROSE

de la Institutul de Relații Internaționale din Potsdam-Babelsberg al Academiei pentru știința statului și dreptului „Walter Ulbricht"

— Natural, cooperarea europeană cuprinde toate aspectele atît politice, cît și economice și tehnico-științifice, între care noi, ca marxist-leniniști, considerăm că există unitate. După părerea noastră este foarte greu de stabilit priorități ; dezvoltarea cooperării este un proces ale cărui laturi trebuie realizate paralel. Cunoașteți problemele politice care ar trebui soluționate în vederea realizării securității în Europa, subliniate încă o dată de recenta Conferință de la Moscova a partidelor comuniste și muncitorești : normalizarea relațiilor tuturor statelor europene cu Republica Democrată Germană, recunoașterea granițelor existente, a statu quo-ului în Europa, interzicerea accesului R.F.G. la arma atomică ș.a. Soluționarea acestor probleme ar crea posibilități mai largi pentru colaborarea economică și științifico-tehnică. În acest domeniu eu personal cred că este bine plasată Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa. Știu că ea a adoptat un amplu și bogat program de activitate pentru anii următori, prevăzînd forme și măsuri pentru promovarea schimburilor economice și științifico-tehnice între statele europene. După părerea noastră, cooperarea economică între state trebuie să țină seama de principiile respectării suveranității, neimixtiunii, și avantajului reciproc.

În acest context — a intervenit în discuție prof. dr. Wilhelm Ersil, de la același Institut, care cu cîțiva ani în urmă și-a petrecut concediul în țara noastră.

— Sînt foarte mulțumit că între Republica Democrată Germană și Republica Socialistă România există legături prietenești și frățești, relații economice și politice foarte strînse. Apreciez în mod deosebit faptul că guvernul român ne sprijină mult prin aceea că recunoaște existența a două state germane, se pronunță împotriva pretenției guvernului de la Bonn de a fi singurul reprezentant al poporului german, împotriva doctrinei Hallstein și pentru a se asigura participarea cu drepturi egale a Republicii Democrate Germane în relațiile internaționale. Acesta constituie pentru noi un sprijin foarte important.

→

RELAȚIILE ECONOMICE ȘI EVALUAREA SITUAȚIEI POLITICE

dr. Eberhard SCHULZ

director adjunct al Institutului de cercetări al Societății pentru politică externă, Bonn.

VORBINDU-NE mai întîi despre preocupările Societății pentru politică externă de la Bonn, interlocutorul nostru a spus că ea este un organism particular cu aproximativ 1000 membri, ce include institutul de cercetări, și revista bilunară *Europa-Archiv*, care prezintă atît articole cît și documente.

Institutul nostru de cercetări se ocupă de diverse studii a căror tematică se stabilește în funcție de importanța problemelor. Ne preocupăm între altele de definirea unor obiective specifice, realiste, pentru politica noastră externă, care să țină seama de structura de astăzi a Europei și de interesele vecinilor noștri.

Problemele economice sînt și ele considerate importante și au un rol bine definit. În calitate de fost comentator economic la ziarul *Der Kölnischerstadt Anzeiger* și de fost membru al unei agenții guvernamentale de informare în domeniul economic, pot spune că fără a ține seama de legăturile economice și de interesele diverselor țări este imposibil să evaluăm situația politică internațională și să facem prognoze. Cercetătorii noștri nu acordă încă suficientă atenție acestui aspect al relațiilor internaționale. Ducem lipsă de experți economici care să cunoască bine și problemele politice.

● Se vorbește astăzi mult despre decalajul tehnologic între Europa occidentală și S.U.A. Cum explicați dv. faptul că R.F.G. poate concura produsele americane în unele domenii ?

— În primul rînd aș dori să menționez că după părerea mea noțiunea de „decalaj tehnologic" nu este pe deplin justificată și că acest decalaj a fost mult supraapreciat. Noțiunea oglindește o situație reală în unele domenii — acelea dependente de industria armamentelor. După cum se știe, însă, unele țări mici sau mijlocii, de pildă Elveția, Anglia sau R.F.G., au elaborat tehnologii foarte moderne care pot concura cu acelea din S.U.A. Aceasta deoarece decisivă nu este numai mărimea investițiilor, dar și potențialul științific și capacitatea de management.

În ceea ce o privește, țara mea a dispus după război de o infrastructură puternică, o vastă experiență de organizare a producției și de programare la scara uzinei, precum și — lucru foarte important — de muncitori calificați și de cadre de cercetători. Astfel se explică faptul că în unele domenii, de pildă în electronică sau chimie, inclusiv materialele plastice, produsele noastre le concurează cu succes pe cele americane chiar pe piața lor internă. Firește, în alte sectoare, de pildă în cercetarea spațială, tehnologia noastră este învechită.

Capacitatea noastră de cercetare este foarte bună în prezent, dar am unele îndoieli că acest avantaj se va menține în viitor deoarece în sistemul nostru de educație există unele deficiențe. Deși avem acum mult mai mulți studenți — aproximativ 100.000 — decît înainte de război, ei studiază în universități supraaglomerate, numărul studenților într-un amfitreatru putînd ajunge la 500. De asemenea, nu creăm în măsură suficientă condițiile necesare pentru cariera tinerilor oameni de știință. Studenții nu sînt orientați spre domeniile unde cadrele sînt cele mai necesare și de aceea uneori după terminarea facultății ei nu găsesc de lucru în specialitate. Un efect, în parte, este migrația materiei cenușii spre Statele Unite, unde li se oferă posturi și o retribuire mai bună.

● Ce credeți despre posibilitatea reevaluării mărcii, despre care s-a vorbit atît de mult în ultimul timp ?

— Este greu de răspuns la această întrebare, deoarece în lumea occidentală revalorizarea sau devalorizarea unei valute constituie o problemă politică foarte dificilă. După părerea mea dezechilibrele între unele valute sînt doar forme de manifestare și nu cauze. Cauzele țin de politica economică dusă de o țară sau alta. Dacă o țară duce o politică foarte inflaționistă și nu ține seama de productivitatea muncii sau dacă o țară consumă mai mult decît produce, valoarea monedei sale este în pericol. În acest caz țările respective ar trebui să devalorizeze. Aceasta ar fi soluția corectă din punct de vedere economic. Dar, după cum știți, în ultima criză monetară țările vizate au refuzat să devalorizeze, cu orice risc. Și pentru americani, de pildă, devalorizarea dolarului este o chestiune și de prestigiu politic și de aceea ei nu o acceptă.

În acest context s-a cerut revalorizarea mărcii vest-germane, afirmîndu-se că ea este prea puternică. Dar motivele dezechilibrului monetar nu țin de economia vest-germană, ci de politica economică a altor state. Dacă am revaloriza marca, noi nu am putea corecta erorile de politică ale Statelor Unite, sau ale altor țări și de aceea acțiunea ar fi în ultimă instanță inutilă.

O premisă necesară

CREAREA UNUI CLIMAT DE DESTINDERE

Paolo CALZINI

de la Institutul pentru Probleme Internaționale, Roma

— FĂRĂ îndoială că astăzi, cînd în lume are loc o rapidă dezvoltare economică și tehnologică, cooperarea economică este unul din elementele cele mai importante pentru a stabili legături reale și reciproc fructuoase între țări, inclusiv între cele cu orînduiri sociale diferite. Datele cantitative și calitative arată că îndeosebi în ultimii ani în relațiile intereuropene și mai ales în relațiile Est-Vest are loc un proces continuu, o tendință obiectivă și ireversibilă în direcția stabilirii unor legături de felul celor de care am vorbit.

Ameliorarea colaborării economice este fără îndoială o condiție necesară a securității europene, fără a fi însă o condiție suficientă. Există două nivele diferite ale relațiilor internaționale: unul este acela al raporturilor economice, care au o dinamică proprie, iar celălalt — acela al raporturilor politice. În Europa există un anumit nod gordian de probleme ce trebuie rezolvate, probleme pentru care ameliorarea relațiilor economice nu este suficientă. Avem nevoie de un salt calitativ, de abordarea problemelor la nivel politic.

● Cum apreciați dezvoltarea relațiilor economice între Italia și România ?

— Avem relații strînse de colaborare cu România. Există desigur în aceasta un element sentimental, afectiv. În plus România este un partener interesant pentru Italia. Pe plan economic, al comerțului exterior, există o anumită complementaritate a relațiilor. Deși situația este bună, cred că în acest domeniu se poate realiza și mai mult. Pe plan politic consider că anumite inițiative luate de România în relațiile internaționale facilitează această colaborare. Italia are și ea interese asemănătoare în ceea ce privește posibilitatea țărilor europene mici și mijlocii de a manifesta inițiativă. În acest context sînt de părere că un obiectiv — deși nu imediat — al politicii de destindere în Europa poate și trebuie să fie desființarea blocurilor militare. Ar fi greșit să se creadă că se poate pune problema desființării blocurilor — poate în contextul unei conferințe pentru securitatea europeană — înainte de a se fi creat un climat mai destins și de a se fi soluționat o serie de probleme intermediare. În cazul în care ideea unei conferințe pentru securitatea europeană ar fi adoptată este important să nu se pună condiții prealabile care ar putea împiedica convocarea conferinței.

● Ce rol joacă, după părerea dv., întrunirile de genul celei la care ați participat acum la București în realizarea climatului de destindere la care v-ați referit ?

— În primul rînd Colocviul a înlesnit contactele personale, lucru foarte important și pozitiv. În al doilea rînd, asemenea conferințe dau posibilitatea unui schimb de idei, a contrapunerii dialectice a tezelor și a cunoașterii pozițiilor reciproce ale participanților. În al treilea rînd, la o astfel de reuniune, unde discuțiile s-au purtat foarte deschis și liber, se lansează idei mai puțin obișnuite, eterodoxe. Cred că intelectualii au datoria să semene idei, să pregătească terenul la nivel psihologic și științific pentru ca în viitor politicienii să elaboreze propuneri concrete.

Referindu-se apoi la Piața comună vest-europeană, P. Calzini a arătat că *în calea integrării vest-europene se pun acum o serie de obstacole. Cu cîțiva ani în urmă exista iluzia că o dată realizată integrarea economică se va ajunge și la o integrare politică. Or, acest lucru nu s-a adeverit. Dimpotrivă, s-a confirmat că acestea sînt niveluri diferite și că treapta a doua este mult mai greu de realizat. De asemenea, nu trebuie să se uite că Piața Comună cuprinde numai o parte din Europa. Piața Comună nu trebuie să rămînă o organizație închisă, ci să facă posibilă aderarea altor țări occidentale, precum și menținerea unor relații deschise, de colaborare cu țările din Europa răsăriteană*

RELAȚIA RECIPROCĂ DINTRE ECONOMIE ȘI POLITICĂ

Gheorghi STEFANOV

șef de secție la Institutul de Politică Internațională, Sofia.

— CRED CĂ colaborarea economică între țări poate da rezultate importante în crearea unui spirit nou, a unei atmosfere internaționale mai bune. Cred deci că dacă s-ar îmbunătăți relațiile economice s-ar obține o serie de lucruri și pe plan politic. Natural, legătura între politică și economie are un dublu sens, pentru că și ameliorarea relațiilor politice se poate repercuta pozitiv în domeniul economic. Toate țările socialiste, atît fiecare în parte, ca țări diferite, cît și ca sistem mondial al socialismului, pot face multe lucruri în această privință. După părerea noastră condiții favorabile să lărgim relațiile între toate țările, inclusiv relațiile Est-Vest, pentru a îmbunătăți atmosfera în Europa, există. Acest lucru ni se pare important pentru o țară mică, cum este și a noastră, care face parte în același timp dintr-un sistem mondial cu o mare influență în relațiile internaționale.

Cît privește relațiile de prietenie între România și Bulgaria, ele datează de foarte multă vreme și cunosc o bună dezvoltare. Am obținut multe succese pe acest tărîm. Fără a vă putea furniza niște cifre precise, consider că există condiții pentru a dezvolta în continuare aceste relații în toate domeniile.

Referitor la colocviile de genul celui la care tocmai am participat, le consider foarte utile, deoarece cu ocazia unor asemenea întîlniri putem face un schimb de opinii. Desigur, nu putem adopta și decizii, pentru că discutăm pe plan științific. Dar în vremea noastră știința a început să joace un rol crescînd, iar opinia publică a început să joace, de asemenea, un rol mult mai important ca înainte. De aceea cred că un asemenea schimb de opinii se poate solda în timp cu rezultate pozitive pe planul dezvoltării colaborării și al ameliorării situației internaționale în Europa.

CALEA CEA MAI SIGURĂ SPRE PACE

dr Jaroslav SEDIVY

de la Institutul de politică și economie internațională, Praga.

— Institutul nostru este organizat pe patru secții: țări socialiste, țări capitaliste dezvoltate, țări slab dezvoltate și secția așa numitelor probleme generale. În această ultimă secție se discută diverse probleme actuale și unele probleme teoretice, cum ar fi aceea a obiectului științei relațiilor internaționale. După cum știți, în această privință părerile sînt împărțite, unii considerînd că relațiile internaționale constituie o știință aparte, alții — o știință interdisciplinară, în care lucrează economiști, filozofi, istorici și care se ocupă de politica internațională, relațiile economice internaționale probleme militare etc.

● Care sînt temele cărora le acordați prioritate ?

— Acordăm prioritate unor probleme actuale, de exemplu securității europene sau, în secția țărilor socialiste, principiilor care trebuie să stea la baza relațiilor între aceste țări. Aceste principii sînt foarte bine formulate în diferite documente, dar mai rămîne mult de făcut în ceea ce privește modul în care ele se aplică în practică.

Metoda noastră de cercetare este în primul rînd aceea clasică — istorică — care necesită cunoașterea faptelor și a materialului documentar. Teoria marxist-leninistă a luptei de clasă stă, de asemenea, la baza cercetărilor noastre. Acordăm atenție și unor școli occidentale, de pildă teoriilor cantitative sau antropologice.

● Ce ne puteți spune despre colaborarea economică a Cehoslovaciei cu alte țări ?

— Cehoslovacia acordă mereu mai multă atenție colaborării europene, nu numai politice dar și economice. Trebuie să raționalizăm cît mai repede industria noastră, să ridicăm nivelul producției și al tehnologiei și în acest scop trebuie neapărat să avem legături internaționale mai strînse, lucru care poate fi obținut prin lărgirea comerțului exterior și a cooperării științifice. Participăm la activitatea Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, unde în ultimii ani Cehoslovacia a făcut un număr de propuneri concrete de colaborare în domenii în care ne putem aduce contribuția și putem avea unele avantaje.

În același context participarea Cehoslovaciei la G.A.T.T. —în care țara noastră este membră fondatoare — este utilă economiei noastre. După cum știți, în cadrul Acordului General pentru Tarife și Comerț se încheie acorduri bilaterale pe baza cărora ambii parteneri își acordă reciproc preferințe. În special după crearea Pieței Comune, participarea noastră la G.A.T.T. ne-a dat posibilitatea să reducem piedicile pe care le ridică în calea schimburilor politica comercială a Pieței Comune față de țările terțe.

G.A.T.T. ar putea contribui și mai mult la dezvoltarea comerțului dacă nu ar reduce numai obstacolele, ci ar organiza și schimburi mai largi în întreaga Europă. Același obiectiv s-ar putea realiza dacă s-ar adopta unele propuneri făcute de U.R.S.S. și un număr de țări socialiste de a se crea o organizație comercială internațională. După părerea mea ambele evoluții sînt posibile

● Considerați util schimbul de păreri la care ați participat ?

— Am fost foarte plăcut impresionat de nivelul înalt al participării la Colocviul de la București. Văd în această manifestare o parte componentă a politicii externe a României care, după părerea mea, urmărește de cîțiva ani, cu consecvență, linia colaborării economice, culturale și politice a statelor europene, pe bază de egalitate. Aceasta este calea cea mai sigură spre pace în Europa și în lume.

Interviuri realizate de Irina VIANU D. DRAGOMIRESCU

RITMURI ȘI PROPORȚII ÎN INDUSTRIA BIELORUSIEI

Suprafața : 208 000 km pătrați.

Locuitori : 10,5 milioane.

Ponderea producției industriale în producția totală a U.R.S.S. :

● Tractoare — 20% ; mașini de prelucrat metale — 13—14% ; strunguri de detalonat — 100% ; camioane grele — 100% ; rulmenți — 20% ; îngrășăminte potasice — 40%.

● Se produce : la 7′ un tractor, la 20′ un camion, la 5′ un frigider, la 1′ un aparat de radio sau televizor.

● Peste 400 de produse se exportă în 80 de țări ale lumii.

AVIONUL „Aeroflotului zbura la 7 000 m altitudine, purtîndu-ne cu o viteză de peste 650 km/oră, spre Minsk. Plecasem din Leningrad în jurul orei 21,30, cînd soarele strălucea încă pe bolta cerească dînd un farmec deosebit nopților albe leningrădene. Peste o oră zburam deja deasupra Minskului, în plină noapte. Luminat feeric, orașul ne-a întîmpinat îmbrăcat în haine de sărbătoare ; peste două zile se aniversa un sfert de veac de la eliberarea de sub ocupația fascistă.

● De 65 ori mai mult decît în 1913

LA ÎNTÎLNIREA cu tovarășul Ivan Frolovici Klimov, vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Bielorusă, acesta ne relata că sub ocupația trupelor hitleriste 80% din fondul de locuințe al orașului Minsk, toate uzinele și instituțiile științifice au fost distruse. Bielorusia a plătit tribut războiului un sfert din populație — peste 2 200 000 de locuitori. Producția industrială, în momentul eliberării, era la un nivel foarte scăzut. Astfel, războiul și ocupația hitleristă au dat o grea lovitură economiei și culturii republicii.

Bielorusia rămîne în istoria U.R.S.S., ca „țară a partizanilor" ; 400 000 oameni — muncitori, colhoznici, intelectuali — s-au ridicat la luptă, cu arma în mînă, împotriva cotropitorilor fasciști. Deși ocupat, teritoriul Bielorusiei a rămas, practic, în proporție de 60% sub controlul partizanilor. În amintirea celor căzuți pentru patrie, la 22 km de Minsk, pe locul unde s-au întîlnit detașamentele de partizani, s-a ridicat un monument impresionant ; pe o movilă formată din pămîntul adus din satele și orașele distruse se înalță un monument care simbolizează lupta partizanilor.

Prin efortul întregului popor, economia a fost refăcută, în linii mari pînă în anul 1950. În 1965, la sfîrșitul planului septenal, volumul global al producției industriale depășea de 65 ori nivelul anului 1913 ; ceea ce se producea în șase zile echivala cu producția obținută într-un an înainte de revoluție. Această republică, deși ca teritoriu reprezintă mai puțin de 1% din suprafața U.R.S.S. iar ca populație — aproape 4%, ocupă unele din primele locuri, în ansamblul economiei U.R.S.S., la o serie de produse importante : camioane grele (locul 1), linii automate (locul 2), tractoare, biciclete, televizoare, frigidere (locul 3) etc.

● Resurse de potasiu inepuizabile

ÎN TRECUT, se susținea că subsolul Bielorusiei este sărac în minereu, că toată bogăția sa este formată din turbă, argilă si nisip. În perioada de după cel de-al doilea război mondial s-a desfășurat un larg program de prospectare a solului, descoperindu-se bogate zăcăminte de potasiu. Resursele de minereuri potasice pot alimenta, după aprecierea savanților, 120 de combinate cu capacități de 2,2—2,5 milioane tone pe an fiecare. În același timp, s-au descoperit mari zăcăminte de petrol, minereu de fier, de huilă etc. În funcție de aceste noi resurse, structura industriei republicii, începînd cu anul 1959, a început să se schimbe. Ramura construcțiilor de mașini se dezvoltă în continuare, punîndu-se accent pe construcția de mașini-unelte, pe mecanica fină, pe radiotehnică etc.

A apărut o ramură nouă — chimia. În această ramură s-au construit două combinate de îngrășăminte potasice și alte două sînt în construcție, unul fiind într-un stadiu avansat. La Grodno, în anul 1963, a intrat în funcțiune un asemenea combinat a cărei producție satisface nevoile republicii și cele ale țărilor baltice, exportînd totodată produse și în alte țări. Pe ansamblul ramurii sînt în funcțiune 13 uzine chimice, dintre care trei : rafinăria de la Polotsk, uzina de îngrășăminte azotoase de la Grodno și uzina de fibre artificiale de la Svetlogorsk — sînt dintre cele mai mari din Europa.

Pe baza resurselor de petrol existente se prevede ca în anul 1970 să se extragă 10 milioane de tone de țiței iar în 1975 — 12—13 milioane tone.

Industria ușoară se dezvoltă prin folosirea materiilor prime locale : se fabrică textile, conserve de legume și carne etc.

● Noul sistem de planificare și stimulare a dezvoltării economice

ÎN PREZENT, după cum ne relata tov. Alexandru Petrovici Koloșin, președintele comisiei pentru traducerea în viață a noului sistem de conducere și planificare în R.S.S. Bielorusă, 87—88% din valoarea producției industriale și 90% din beneficiu sînt realizate în întreprinderile care lucrează pe baza noului sistem de planificare. Pînă la sfîrșitul acestui an vor trece la aplicarea noilor principii și restul întreprinderilor. Actualul plan cincinal prevede o accelerare a ritmului de dezvoltare a producției industriale față de anul 1965, o creștere a productivității muncii cu 32—33%, iar a venitului național cu 9,8—9,9%. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal creșterea beneficiului va fi de 22%. După părerea sa, noul mecanism de conducere a avut un mare rol în creșterea eficienței economice ducînd la accelerarea producției, a productivității muncii și a beneficiului. Rămîn ca probleme centrale ale activității economice îmbunătățirea planificării și perfecționării gestiunii economice, creșterea eficienței progresului tehnic.

Azi, R.S.S. Bielorusă se prezintă pe plan internațional cu peste 400 de produse dintre care unele se bucură de un binemeritat prestigiu. Tînărul oraș Jodino, situat aproape de Minsk, a devenit cunoscut pe plan internațional prin camioanele de tonaj greu, unul din acestea primind medalia de aur la Expoziția jubiliară de la Leipzig. În prezent, uzina preconizează introducerea în fabricație a unor camioane de 120 tone.

Pe harta R.S.S. Bieloruse figurează azi numeroase centre industriale, unele cu tradiție, altele nou înființate, printre care cel mai mare centru industrial — Minskul, care furnizează mai mult de 1/3 din producția industrială a republicii (în prezent uzinele din Minsk produc mai mult decît toată industria republicii dinainte de război), Gomel, al doilea centru industrial, cunoscut prin producția de mașini agricole, uzinele de superfosfați și rulmenți, Vitebsk, Baranovitchi, Lida, Skidel, Novo-Polotsk, Svetlogorsk etc.

Maria IONIȚĂ

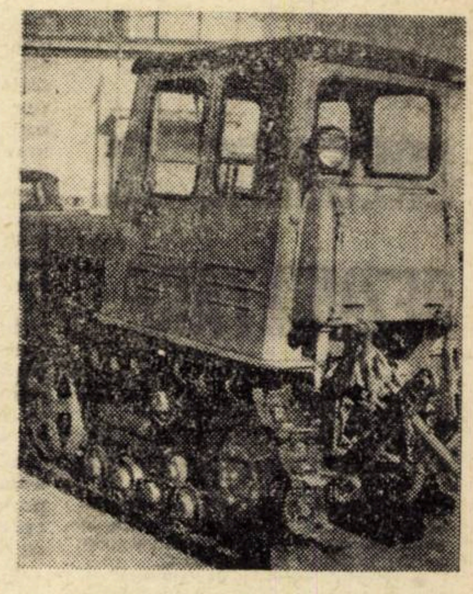

Două din principalele produse ale industriei bieloruse :

● Tractorul pe șenile M.T.Z.-54 — produs de Uzina de tractoare din Minsk, prevăzut cu un motor Diesel de 54 CP.

● Autocamionul de mare capacitate BELAZ de 27 tone — produs de Uzina de autocamioane din Jodino care a primit medalia de aur la Expoziția Jubiliară de la Leipzig.

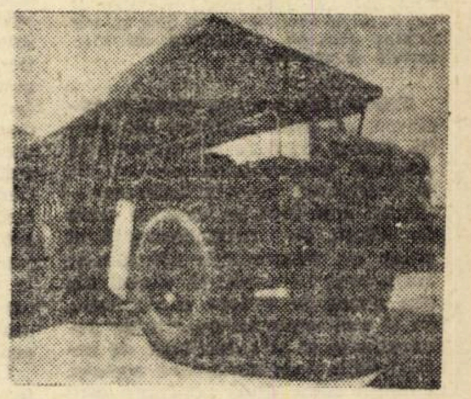

RĂSPUNS LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

BANCA INTERNAȚIONALĂ DE COLABORARE ECONOMICĂ

MAI MULȚI CITITORI s-au adresat „Vieții economice" cu rugămintea de a da lămuriri mai ample despre Banca Internațională de colaborare economică. La rugămintea redacției tov. Vasile VOLOSENIUC, *secretar general în Ministerul Finanțelor ne vorbește în articolul de față despre obiectivele și principiile de funcționare ale B.I.C.E.*

● Scop și funcțiuni

BANCA INTERNAȚIONALĂ de Colaborare Economică a luat ființă la 1 ianuarie 1964, pe baza hotărîrii comune a R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Mongolă, R.P. Polonă, R.S. România, R.P. Ungară și U.R.S.S., care sînt și țări membre ale Băncii. Ea are ca scop atît efectuarea plăților legate de operațiunile de comerț exterior, turism și orice alte plăți, cît și acordarea de credite bancare obișnuite în condiții avantajoase pentru țările membre, în vederea bunei desfășurări a relațiilor economice între ele.

Fondul total subscris al Băncii a fost stabilit la suma de 300 milioane ruble transferabile — unitate monetară de cont cu un conținut de 0,987.412 grame aur fin.

Fondul vărsat efectiv se ridică la suma de 90 milioane ruble transferabile, cotele de participare ale statelor fiind determinate în funcție de ponderea exportului lor în comerțul reciproc. Trebuie menționat, de asemenea în legătură cu aceasta că o parte din capitalul Băncii a fost vărsat în aur și valute liber convertibile și că el a reprezentat echivalentul a 30 milioane ruble transferabile (sau 33 milioane dolari S.U.A.).

Fondul subscris de R.S. România este de 16 milioane ruble tranferabile, iar vărsămîntul efectiv de 4,8 milioane, din care 1,6 milioane în valută liber convertibilă.

Referitor la activitatea desfășurată și funcțiile propriu-zise ale Băncii, concludent este, de pildă, faptul că volumul total al decontărilor efectuate în perioada 1964—1968 s-a ridicat la 126,9 miliarde ruble transferabile, din care în 1968 — pe baza unei creșteri de 10,6% față de nivelul anului 1967 — acest volum se ridica la 29,4 miliarde. Creditele acordate țărilor membre au atins în perioada menționată 8,8 miliarde ruble transferabile, din care circa 2 miliarde în anul 1968.

Este de menționat, de asemenea, că paralel cu cele de mai sus, în operațiunile băncii se înscrie și atragerea de depozite în valute liber convertibile din diferite țări ale lumii, pe care Banca le plasează apoi sub formă de credite sau depozite atît în țările membre, cît și în alte țări.

● Principii de organizare

B.I.C.E. este după cum am văzut destinată să faciliteze colaborarea între țările membre, pe de o parte, și între acestea și alte țări, socialiste și nesocialiste, pe de altă parte. Principiile sale de organizare și funcționare sînt întemeiate pe deplina egalitate în drepturi, avantajul reciproc pe respectarea independenței naționale și a suveranității. Cu alte cuvinte principiile de organizare și funcționare ale Băncii decurg din principiile generale care trebuie să stea la baza relațiilor și colaborării între țările socialiste.

Conducerea Generală a Băncii este asigurată de un Consiliu compus din cîte trei reprezentanți ai fiecărei țări membre, cu drepturi egale în luarea hotărîrilor privitoare la activitatea acestui organism economic. Fiecare țară membră dispune în Consiliul Băncii de un singur vot, indiferent de mărimea aportului ei în fonduri.

În ceea ce privește luarea hotărîrilor, Statutul Băncii consacră principiul unanimității, garantînd astfel respectarea intereselor tuturor țărilor membre. Activitatea operativă a Băncii este încredințată Conducerii Administrative, compusă din cîte un reprezentant al fiecărei țări membre.

La cele de mai sus s-ar mai putea adăuga faptul că Banca funcționează pe baza principiului răspunderii limitate, care angajează deci numai patrimoniul său.

Desigur că în legătură cu activitatea propriu-zisă a băncii prezintă interes, întrucît face parte din însuși mecanismul ei de funcționare, tehnica operațiunilor de decontare, precum și criteriile și condițiile în care se desfășoară activitatea de creditare.

În cadrul Băncii, plățile se efectuează pe baze multilaterale, spre deosebire de sistemul anterior, cînd acestea se făceau bilateral, soldurile rezultate lichidîndu-se în același cadru.

Creditele de decontare în ruble transferabile se acordă în cazul depășirii pe termen scurt a încasărilor de către plăți, fără formalități deosebite și în cadrul unor platforme determinate. Statutul băncii prevede următoarele feluri de credite :

● credite sezoniere, destinate să acopere eventualul decalaj ce ar surveni între încasări și plăți, ca urmare a condițiilor sezoniere, de producție sau de realizare a mărfurilor ;

● credite în afara planului, acordate pentru cazurile în care decalajul decurge din nelivrarea la termen a mărfurilor ;

● credite pentru lărgirea schimburilor de mărfuri, prin care se finanțează creș-

→

ÎNTRE CREȘTERE ȘI DEZVOLTARE

(Urmare din pag. 14)

imprimîndu-le ritmul și avînd capacitatea de a conduce de la simplu la complex, de la un anumit nivel economic la altul mai ridicat ;

- **resortul care le declanșează își află originea în principiul economicității, realizate pe calea maximizării randamentelor și a minimizării eforturilor ;**
- **în ambele cazuri acțiunea are ca scop punerea în funcțiune a mecanismelor cu ajutorul cărora — în cadrul unor programe, mai mult sau mai puțin riguros fundamentate din punct de vedere științific — se realizează perfecționarea structurilor și a stării economice de ansamblu ;**
- **atît creșterea cît și dezvoltarea economică sînt funcții ale unor variabile endogene și exogene, identice pînă la un moment dat ;**
- **în sfîrșit, finalitatea acțiunilor prin care se realizează creșterea și dezvoltarea economică au fost și vor rămîne oamenii, cu nevoie lor materiale și spirituale.**

Trăsăturile acestea comune exprimă, de fapt, unitatea dialectică dintre creștere și dezvoltare. Analiza ansamblului corelațiilor și ordonarea acestor intercondiționări scot însă la iveală o serie de relații de neconcordanță și chiar de contradicție. Ele pun, de asemenea, în evidență faptul că, din punct de vedere gnoseologic, ca și sub raportul puterii de generalizare și al capacității de reflectare a unor fenomene sociale, valența celor două concepte este diferită.

Astfel, creșterea economică, înregistrînd mișcarea, exprimă măsura cantitativă a sporului venitului național sau a produsului social, pe total sau pe locuitor, în dinamică sau într-un anumit moment ; nu reflectă și nu explică însă totalitatea trăsăturilor ce caracterizează economia unei țări. Evidențierea acestora este posibilă numai într-un alt context și cu ajutorul unor indicatori calitativi care nu fac parte din „instrumentarul" teoriei creșterii. În Kuweit, de exemplu, venitul național pe locuitor este mai mare decît în S.U.A., fără însă să se poată spune că economia acestuia este mai dezvoltată decît economia americană sau a Angliei ș.a.m.d. Este, credem, motivul pentru care Fr. Perroux spunea că „produsul global... a crescut adesea în trecut și poate să crească încă, fără ca populațiile și economia lor să fi fost puse în condiții de dezvoltare"[9]) În afara înțelesului obișnuit, noțiunii de dezvoltare trebuie să i se asocieze și o altă idee : aceea de schimbare și de transformare a *structurilor economice* (și nu numai economice) existente, impuse de neîncetata mișcare ascendentă a tehnicilor de lucru și de calcul.

Creșterea economică înfățișează relații cauzale între fenomene cuantificabile, exprimate cu ajutorul unor indicatori sintetici. Dezvoltarea economică, o dată cu relațiile cauzale amintite, exprimă în plus și alte schimbări *calitative*, intervenite între fenomenele și faptele economice, ca și o serie de dependențe față de fenomene exogene procesului de producere a valorilor materiale, cum este, de exemplu, *contribuția* factorului rezidual la dezvoltarea economiei, schimbarea unor concepții și mentalități învechite cu privire la producție și consum etc. Acestea sînt resorturi sau „indicatori" care fac parte din arsenalul teoriei dezvoltării economice și care urmează să fie înscrise printre măsurile ce trebuie inițiate în vederea impulsionării acestui proces. Este întemeiată afirmația potrivit căreia „dezvoltarea este combinarea schimbărilor mentale sociale ale unei populații, care o fac aptă să crească, cumulativ și durabil, produsul său real global"[10]).

Creșterea economică este legată de aspectul cantitativ al ritmului ; dezvoltarea, înțeleasă în sensul său strict economic, exprimă un nivel atins ca urmare a evoluției ritmului înregistrat an de an și — mai cuprinzătoare fiind — surprinde și aspectul calitativ al acestuia. Într-o formulare plastică, creșterea ar putea fi asemuită treptelor unei scări, iar dezvoltarea, scării înseși, considerată în ansamblul său „arhitectonic". Treptele parcurse de cineva care o urcă, marchează „cota" atinsă în ascensiunea spre acel „vîrf" la care omenirea aspiră de veacuri. Creșterea exprimă o acumulare cantitativă, efectuată zi de zi, și care se „materializează" în noi raporturi, deosebite atît prin mărimea cît și prin conținutul lor calitativ, raporturi care prin alura lor exprimă stadiul dezvoltării economice.

Există și alte argumente pentru ilustrarea nonidentității, privită sub unghiul funcționalității și al evantaiului conceptual.

Comparînd dezvoltarea economică încoronată de succes cu zborul unui avion, Samuelson spune pe drept cuvînt că „pentru a se dezvolta, o țară are nevoie de a atinge o viteză de creștere minimă, așa cum un avion are nevoie, pentru a putea zbura, să depășească o anumită viteză sub care îi este imposibil să părăsească solul"[11]).

De asemenea, creșterea economică poate fi considerată ca o expresie materială a *fluxului ramurilor*, luate, arbitrar, în mod independent una de alta, adică făcînd abstracție de relațiile funcționale dintre acestea. Dezvoltarea economică este expresia materială a *sumei fluxurilor* diferitelor ramuri și a interinfluențelor determinate de acțiunea factorilor generali și parțiali sub impulsul cărora are loc reproducția, nu numai a forțelor de producție, ci și a relațiilor de producție. Altfel spus, creșterea apare ca rezultat al mișcării „fracțiunilor autonomizate" din punct de vedere instituțional, adică al mișcării „individuale" a ramurilor și subramurilor, în limitele în care acestea dispun de o anumită independență economică și juridică. Dezvoltarea este produsul activității angrenate și a efectului combinatoriu reciproc ce se naște și propagă în diferitele sfere și faze ale producției și ale circuitului economic, la scara economiei naționale. Dezvoltarea este o evoluție care, trecînd prin creșterea, mai mult sau mai puțin echilibrată, a diferitelor sectoare, luate aparte, ajunge la considerarea lor „în bloc", ca un tablou unic, înfățișînd stadiul dezvoltării complexului economic. Mutația de la ramuri „individualizate", la economia de ansamblu — și, implicit, la nevoile generale — exprimă mișcarea de la singular — dar nu accidental, ci absolut logic — la generalul pe care-l presupune și întruchipează procesul dezvoltării economice. Deschizînd o paranteză, în socialism, mutațiile acestea, despre care, într-un anumit sens, se poate spune că fixează și „evidențiază anatomia procesului reproducției"[12]) se realizează conștient — și nu spontan — factorii de conducere a economiei avînd putința să le dirijeze și să le controleze continuu în mișcarea lor ; de aci concluzia că proporționalitatea creșterii, pe baza căreia se realizează una din premisele de bază ale dezvoltării armonioase și echilibrate, nu constituie un „datum". Tendința de încălcare a proporționalității este generată de proporționalitatea înseși, cu tot caracterul său științific pe care l-a avut la un moment dat. Ramurile cărora, în mod conștient, li s-au creat condiții de a devansa pe altele capătă putința de a grăbi continuu pasul. Deși generează un efect de antrenament, ritmul mai înalt în care se dezvoltă, le creează posibilitatea de a se distanța din ce în ce mai mult de restul „plutonului" ; ceea ce a fost ajutat să devanseze, capătă acces tot mai ușor la progresul tehnic. Dar, dincolo de anumite limite, acest avans „solitar" ar putea însemna o creștere în sine și pentru sine fapt care ar produce o supărătoare asonanță în procesul dezvoltării economice și sociale. În socialism tendința încălcării proporționalității este controlată și dirijată după cerințe, ritmurile înalte în care se produce mișcarea și transformarea anatomiei reproducției constituind dovada capacității popoarelor acestor țări de a înfăptui opera de edificare a unei economii echilibrate. Așa cum se arată în proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R., în țara noastră trăsătura de bază a dezvoltării industriei în perioada următoare va fi îmbunătățirea structurii sale, creșterea accentuată a unor ramuri moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan. Obiectivul central al politicii economice îl constituie asigurarea condițiilor pentru satisfacerea în tot mai largă măsură a cerințelor materiale și spirituale ale membrilor societății.

★

Deși economiștii burghezi au depus însemnate eforturi pentru descoperirea condițiilor unei creșteri nestînjenite și a determinării posibilităților de realizare a acestora, pe planul gîndirii teoretice ei au neglijat problema repartiției venitului național. „Omisiunea", departe de a fi întîmplătoare, își găsește explicația în intenția lor de a ocoli o serie de probleme care, prin fragilitatea și inconsistența argumentației teoretice, ar pune și mai mult în evidență injustiția socială generată de capitalism.

Din acest punct de vedere este de subliniat faptul că teoria creșterii abordează latura capacității de producție și a factorilor pe seama cărora se poate asigura creșterea producției. Fără a neglija toate aceste aspecte, teoria dezvoltării abordează, în plus, și modul în care se înfăptuiește repartiția bunurilor de consum.

Concluzia care se desprinde din analiza șirului de neconcordanțe, existente între cele două concepte economice analizate, este aceea că noțiunea de creștere posedă mai puține trăsături și elemente de analiză în comparație cu dezvoltarea. Relația dintre creștere și dezvoltare este relația dintre parte și întreg, dintre particular și general.

---

*) În țara noastră, de cercetarea acestor probleme s-au ocupat îndeosebi : dr. Iosif Anghel, „Teorii și modele ale creșterii economice — Contribuții critice", Edit. Politică, București 1965 ; prof. dr. Emilian Dobrescu „Ritmul creșterii economice — Teorie și analiză", Edit. politică, București, 1968.

1) „Everyman's Dictionary of Economics", London : J. M. Dent and Sons Ltd, 1965, p. 137 și urm.

2) P. A. Samuelson „L'Economique. Techniques modernes de l'analyse économique" Ar. Colin, 1964, vol. II, p. 931.

3) „Handwörterbuch der Sozialwissenschaften", Göttingen 1965, p. 767.

4) W. A. Lewis „La théorie de la croissance économique", traducere apărută în lb. franceză în Edit. Payot, Paris, 1967, p. 13.

5) „Progrès social et croissance économique", OCDE. Paris, 1967, p. 104.

6) „La croissance économique 1960—1970", OCDE, Paris, 1966, p. 21.

7) W. A. Lewis, lucr. cit. pp. 21—22.

8) idem

9) Fr. Perroux, „L'Economie du XX-ème siècle", Presses Universitaires de France. Paris, 1964, p. 156.

10) idem, pag. 155.

11) P. A. Samuelson, lucr. cit., p. 922.

12) Em. Dobrescu „Ritmul creșterii economice". Editura Politică, București, 1968, p. 32.

BANCA INTERNAȚIONALĂ

(Urmare din pag. 20)

terea schimburilor peste contingentele convenite între țările membre interesate ;

- credite pentru echilibrarea balanțelor de plăți acordate în situații excepționale (calamități naturale, epizootii etc.) care împiedică buna desfășurare a schimburilor reciproce de mărfuri ;
- convenția de înființare a Băncii mai prevede posibilitatea acordării de credite pentru construcția, reconstrucția și exploatarea în comun a unor întreprinderi industriale sau alte obiective. Această formă de credit care nu a intrat încă în practica băncii, se poate realiza din și în limitele resurselor puse la dispoziția băncii în acest scop de către țările interesate.

În ceea ce privește sistemul de dobînzi, el este avantajos, Banca neurmărind realizarea de profituri maximale ; în unele cazuri ea acordă și credite fără dobîndă. În același timp, se caută soluții convenabile care să stimuleze în mai mare măsură păstrarea disponibilităților la această bancă.

Este de menționat că venitul net al Băncii, provenit atît din operațiunile în ruble transferabile, cît și din cele în valute liber convertibile s-a cifrat în anul 1968 la 1561 mii ruble transferabile.

După cum se știe măsurile adoptate de Sesiunea a XXIII-a specială C.A.E.R. care a avut loc la Moscova în luna aprilie a.c., pentru lărgirea și perfecționarea colaborării economice între țările membre cuprind și folosirea mai activă a relațiilor valutar-financiare și a creditului internațional. Pe această bază, activitatea Băncii urmează a fi îmbunătățită pe mai departe, în sensul creării condițiilor pentru o mai bună folosire a creditelor în vederea dezvoltării comerțului și a colaborării în diferite domenii. Aceasta presupune îmbunătățirea sistemului de acordare pe principii comerciale și în general crearea condițiilor de sporire a avantajelor ce decurg pentru țările membre din participarea la această bancă.

Rezultatele obținute de Banca Internațională de Colaborare Economică de la înființare și pînă în prezent sînt strîns legate de respectarea principiilor de colaborare care stau la baza activității sale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului și respectării intereselor fiecărei țări în parte, principii a căror aplicare în continuare va asigura dezvoltarea și îmbunătățirea activității acestei bănci, în interesul lărgirii și adîncirii colaborării și cooperării economice dintre țările membre.

INCIDENȚE ALE DEZVOLTĂRII

(Urmare din pag. 12—13)

decată, de triere a informațiilor de analiză și sinteză în procesul de luare a deciziilor.

Prin conținutul și metodele utilizate programele de perfecționare trebuie să aibă ca rezultat formarea unor cadre cu o atitudine pozitivă față de lucrul în colectiv, apte să conlucreze în cadrul grupelor de lucru, dînd dovadă de o largă receptivitate față de nou, cu înclinare spre acțiune și spre asumarea unor responsabilități, avînd insuflat, într-o măsură rațională, gustul riscului. S-a apreciat că însuși regimul de lucru trebuie să fie foarte încărcat, apropiat de ritmul celui în care urmează să-și desfășoare munca, evitînd lîncezirea și didacticizarea în favoarea unui învățămînt dinamic care utilizează metode active.

★

În continuare, oaspeții au avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări ale unui redactor al „Vieții economice".

● Care sînt după părerea dv. direcțiile principale în care vor surveni noi modificări ale conceptelor de conducere ?

HENRI FAYOL : — În cursul ultimilor 15 sau 20 de ani s-a constatat că se pot obține progrese considerabile în eficiența întreprinderii prin modificarea metodelor de gestiune, modificare ce necesită formarea personalului, perfecționarea cadrelor de conducere, schimbarea metodelor lor de acțiune, care se traduc toate în ultimă instanță într-o comportare umană diferită de cea de altă dată. În toate țările din lume se constată necesitatea de a atrage întregul personal să participe la viața întreprinderii, necesitatea ca toți cei ce lucrează în întreprindere să înțeleagă obiectivele la realizarea cărora participă, să dorească reușita lor și să creadă în ea.

Trebuie să vă spun că în întreprinderile pe care le-am vizitat — Fabrica de confecții și tricotaje-București și Fabrica de mașini-unelte și agregate din București — există remarcabile preocupări de perfecționare a organizării și a tehnologiilor de fabricație și un grad apreciabil de participare. Am putut constata, de exemplu, că și cadrele de conducere și specialiștii pe care i-am întîlnit înțeleg cu toții obiectivele urmărite și au o foarte mare dorință să obțină dezvoltarea economiei țării, lucru pe care și eu vi-l doresc foarte sincer.

JACQUES BARUZY : — Conducerea pe bază de obiective este, în primul rînd, o consecință a evoluției, sau mai curînd a sporirii cunoștințelor oamenilor care îi face în mod firesc pe aceștia să dorească să participe mai mult la viața întreprinderii și care duce, tot atît de firesc, la ideea descentralizării puterii în întreprindere. Conducerea pe bază de obiective vizează o participare mereu mai activă a tuturor cadrelor și este însoțită în mod obligatoriu de o mobilitate mai mare a întregii forțe de muncă ; conducerea pe bază de obiective este asociată neapărat cu o exigență mai mare față de individ și de sancțiunea rezultatelor.

● Ați vizitat Centrul de perfecționare a cadrelor de la Otopeni. Ce impresie v-a lăsat această vizită ?

PHILIPPE DENNIS : — Vă pot împărtăși foarte sincer că am rămas cu o impresie cu adevărat extraordinară. Oamenii pe care i-am cunoscut mi s-au părut a fi de o calitate deosebită — atît cadrele românești care înfăptuiesc aceste programe, cît și experții străini trimiși de Biroul Internațional al Muncii. Toți alcătuiesc o echipă foarte dinamică.

Am fost de asemenea impresionat de realizarea centrului de calcul, condus în întregime de români. România a realizat un adevărat tur de forță prin faptul că la numai doi ani de la lansarea unui program de o asemenea anvergură a obținut deja rezultate extrem de concrete.

● În ce direcții credeți că ar fi util și posibil schimbul de experiență între Comitetul Național de Organizare Francez și un organism similar român?

JACQUES BARUZY : — Cred că schimburile de experiență pot fi utile mai ales în ceea ce privește metodele de lucru ale celor două organisme.

ECONOMIE, MATEMATICĂ ȘI CUNOAȘTERE

Nu demult ne-a vizitat țara economistul Nicolaie Georgescu-Roegen. Profesor de economie matematică la Universitatea Vanderbilt din Statele Unite, Georgescu-Roegen reprezintă o autoritate recunoscută în probleme de statistică, teoria cererii, teoria utilității, creator al econometriei, fiind calificat de cunoscutul economist american Paul Samuelson drept „un savant între savanți" și „un economist între economiști". Studiile și eseurile despre aplicarea matematicii în economie, publicate de el într anii 1935 și 1966, sînt cuprinse în volumul „Analytical Economics. Issues and Problems".

În România profesorul Georgescu-Roegen a avut întrevederi cu specialiști din economie și a prezentat mai multe conferințe. În cele ce urmează reproducem unele din ideile conferinței ținută pe teme aplicării matematicii în economie, la Asociația de Drept Internațional și Relații Internaționale.

● „Se pot face multe lucruri cu numerele, dar sînt tot atîtea care nu se pot face"

„ÎNAINTE de a vorbi despre posibilitățile de aplicare a matematicii în economie aș dori să amintesc că mi-am început cariera ca matematician — și cred că mi-o voi încheia ca un economist istoric și acest lucru reflectă în oarecare măsură roadele experienței mele.

N-aș vrea ca ceea ce am de spus să reducă entuziasmul dv. Nu vreau să resping nici una din cele două poziții existente privind utilizarea matematicii în economie. Eu însă am ajuns la o concluzie, pe care am și formulat-o într-un articol, reprodus în cartea mea de economie analitică. Se pot face multe lucruri cu numerele, dar sînt tot așa de multe lucruri care nu se pot face cu ele.

După părerea mea, matematica este mai mult decît un limbaj, cum spun unii. Eu îi atribui o putere și mai mare. Consider că rolul matematicii se aseamănă cu acela al capitalului în producția economică.

Dacă peste noapte un demon răuvoitor ar distruge întregul capital industrial, desigur că s-ar întîmpla ceva îngrozitor.

Cred însă că ar fi și mai îngrozitor pentru omenire dacă acel demon ne-ar atinge creierele și noi am uita toată matematica.

Matematica și capitalul s-au format printr-un proces asemănător. Capitalul industrial, fiecare mașină, fiecare instalație este o acumulare de flux de muncă, este un element care dispare și dă naștere formei materiale a mașinii, a strungului, a presei. Cu ajutorul acestor mașini se produc alte mașini.

Matematica reprezintă un domeniu al logicii acumulat în formă de echipament matematic. Și acest echipament matematic nu se continuă numai prin el, nu crește numai prin el. Fiecare teoremă care se demonstrează, se demonstrează cu ajutorul capitalului matematic deja acumulat, plus logica comună proceselor respective, prin munca comună.

Matematica și logica sînt creații omenești, care trebuie să fie admirate. Dar chiar logica are limitele ei și limita logicii provine tocmai din puterea mare pe care o are logica. Logica are o putere mare pentru că se bazează pe diviziunea aritmomorfică. Numărul 1 sau numărul 2 are o existență izolată de tot restul numerelor și bine individualizată. În logică afirmația «toți sau nici unul», «da sau nu», «adevărat sau fals» sînt afirmații complet izolate, de sine stătătoare, tot așa cum fiecare număr este perfect izolat de toate celelalte numere. Aceasta este ceea ce numim structura aritmomorfică. Din cauza acestei structuri aritmomorfice puterea logicii în domeniul aritmomorfic este imensă.

● Logica și realitatea

DAR NOI NU PUTEM să cuprindem întreaga realitate în forme aritmomorfice. În primul contact al minții omenești cu realitatea găsim imediat forme aritmomorfice. Dar sînt alte probleme care se pun minții omenești din examinarea mediului înconjurător material, social, biologic și care nu pot fi explicate numai prin formele aritmomorfice.

Să luăm cuvîntul »dreptate«, să luăm cuvîntul «nevoie», să luăm cuvîntul «plată justă». Aceste cuvinte reprezintă concepte de care noi nu ne putem dispensa.

Dar, dacă un judecător va aplica legea cu rigurozitatea pe care o are logica formală și matematica, societatea ar comite cele mai grave nedreptăți.

Un alt exemplu: conduc automobilul pe o șosea și limita de viteză este de 60 km pe oră. Cînd se va putea stabili că eu am încălcat legea? Va trebui să fiu amendat dacă am făcut $61\frac{1}{2}$ sau $62\frac{1}{4}$ de km? Sau exact 60 de km?

Dacă se pune problema așa, care va fi instrumentul care va putea stabili că am mers exact cu 60 km pe oră și cu nici un centimentru mai puțin? Desigur că dacă voi fi surprins conducînd cu 70 de km pe oră va exista un consens general că eu sînt un delicvent. Opinia va fi, de asemenea, unanimă că nu sînt delicvent dacă conduc cu 59 km pe oră. Dar sînt delicvent la 69 km? Sînt. Dar undeva între 60 și 70 km, cineva o să spună: «trebuie să existe o toleranță». Cît de mare trebuie să fie toleranța? Dacă cineva va spune că toleranța va fi de 50 m pe secundă întrebarea se pune din nou. Acești 50 de m iarăși trebuiesc măsurați și din nou se va spune că este vorba de «aproximativ 50 m».

Matematica a contribuit la apariția și dezvoltarea unor științe, de pildă, a acelora care ne dau posibilitatea să zburăm peste Atlantic, să trimitem oameni în lună.

Fără îndoială în aceste științe matematica trebuie să fie utilizată. Dar în științele despre om ea poate să fie utilizată mai mult ca element didactic, autodidactic, cu alte cuvinte ca un element în care se poate exprima șirul fundamental al ideilor. De aceea le spun studenților mei cărora le predau matematica la facultatea de economie:

— «Dacă cumva vreunul din aceia care v-au sfătuit să urmați economia politică matematică, v-au promis că veți pleca după doctorat cu un manual în buzunar în care vi se va spune ce să faceți la fiecare pas, ei v-au păcălit».

Studenții mă întreabă: «dar atunci de ce predați cursul de economie politică matematică?».

Le răspund că matematica ne ajută să înțelegem anumite probleme. Socotesc că sînt anumite domenii în economia politică, în care putem să utilizăm modelele matematice. De exemplu, modelele de producție se pot utiliza de către întreprinderi care au o ținută bine stabilită și limitată și mijloacele sînt bine cunoscute. În aceste cazuri problema poate fi supusă unei tratări matematice, care să evite greșelile, pierderea de timp, risipa de efort și de resurse. Dar acolo unde intervine factorul uman — ca agent — acolo nu am întîlnit pe nimeni care să poată rezolva problema pe cale matematică.

Cînd m-am referit la comparația dintre matematică, logică și capitalul economic, adică capitalul constant, așa cum îl numiți dv., m-am referit numai la acestea pentru că există o tendință să se spună că matematica este un limbaj care va înlocui pe celelalte și pînă la sfîrșit cine nu va poseda limbajul matematic, ca și catolicul care nu se poate ruga lui Dumnezeu decît în latinește, nu va mai putea atinge adevărul.

Matematica nu este doar un limbaj, este mai mult decît un limbaj; matematica este mai mult decît logica în sensul larg. Ea a fost creată de logică cum noi am fost creați din materie inertă — noi oameni. Dar odată creați, am început să avem noi legi pe care materia inertă nu le are. Tot așa și matematica.

Dar, în ce privește problema epistemologică, adică procesul de cunoaștere, poziția mea este că cunoașterea noastră depășește matematica. Ea nu se poate face numai prin matematică. Matematica este utilă, ne ajută în anumite direcții. Și în procesele privind omul ne poate lumina calea, ne poate face să înțelegem mai bine problemele, dar nu le poate rezolva totdeauna în științele sociale.

Să luăm ca exemplu progresul tehnic și acum mă adresez matematicienilor. Am funcția de producție, care arată că cantitatea de produse este egală cu f — funcție de cantitatea de factori care intră în producție. Această funcție este determinată de tehnologia prevalentă. Dar apoi oamenii descoperă noi mijloace de producție. Și atunci funcția se schimbă.

Ca să-mi dau seama cam ce se întîmplă cînd se schimbă, dar numai ca să-mi dau seama, nu ca să fac previziuni, includ un parametru în funcție și atunci în loc să am o funcție de x, y și z, factorii de producție, pun și un parametru α.

Ce este parametrul acela? Parametrul acela înfățișează schimbarea funcției de producție o dată cu tehnologia. Este adevărat că țin seama de schimbare, este adevărat că punînd parametrul acolo pot să-mi dau seama de ceea ce se va întîmpla în cazul în care acest parametru intră în funcție. Dar cine poate să știe care este poziția parametrului în funcție? Cu alte cuvinte știu care este producția de funcție la momentul respectiv. O pot determina prin observații concrete. Sau la nevoie pot convoca o masă rotundă de ingineri și pot reconstrui producția de funcție cu metoda actuală. Unde includ parametrul în funcție? Sub ce formă? Aditivă, multiplicativă? Noi nu știm care este legea după care se desfășoară istoria, legea după care va avea loc progresul tehnic.

Dacă includem parametrul într-o ecuație care guvernează un mecanism pur material, acolo putem stabili în laborator cum se schimbă lucrurile și parametrul ne este util, ne luminează calea.

Cred că majoritatea dintre dv. l-ați întîlnit pe prietenul meu Leontiev, cînd a vizitat România. Sistemul lui este copilul lui drag. Eu sînt prieten cu el și îmi

→

NOTE

Export și balanță

ÎN CEA MAI MARE PARTE a perioadei postbelice, Norvegia a avut o balanță de plăți deficitară și dificultăți valutare. Datoria externă era colosală. Deși importul norvegian de capitaluri a fost însemnat, iar rata de investiții mai ridicată ca în alte țări, rezultatele economice au întîrziat să apară.

Strîns legată de schimburile cu Anglia, coroana norvegiană păruse și ea în urma devalorizării lirei sterline serios primejduită. Presiunea fusese extrem de puternică. Dar Norvegia a rezistat. Iar în 1968 ea a contribuit chiar la aranjamentele interoccidentale în sprijinul lirei și al francului. Ce elemente noi au intervenit ca să facă posibilă o asemenea schimbare de situație?

Mai întîi cîteva cifre cu privire la anul 1968, care pun în evidență cotitura financiară: de la un deficit în 1967 de aproape 1 500 milioane de coroane (circa 830 milioane lire sterline) balanța curentă de plăți a înregistrat un surplus anul trecut de aproximativ 1 200 milioane. Rezervele de devize crescuseră cu 20%, la o valoare record de 9 000 milioane de coroane, corespunzînd cu aceea a plăților de mărfuri la import pe șase luni. În ce privește anul în curs, se afirmă o tendință de creștere mai înaltă a surplusului. Dacă în ianuarie—februarie 1968, deci în primele două luni ale anului trecut excedentul balanței a fost de 215 milioane de coroane, în perioada corespunzătoare a anului acesta, el a fost de 405 milioane. Pentru întreg anul 1969, prevederile revizuite ale bugetului național înscriu în conturile curente un surplus de 1 300 milioane de coroane.

Observatorii economici explică aceste rezultate luînd în considerație mai mulți factori. Se știe că flota comercială a Norvegiei, de 19 milioane de tone, este a 4-a ca mărime în lume. Contribuția acesteia la balanța externă pare să fi fost decisivă, și aceasta în urma faptului că prețurile de transport după războiul din Orientul Mijlociu, s-au urcat și s-au menținut deosebit de ridicate.

Dar și exportul norvegian de mărfuri în general, fără vase, a crescut: cu aproximativ 1 000 milioane de coroane (ridicîndu-se la 12 000 milioane); în timp ce importurile, excluzînd contribuția vaselor, numai cu 650 milioane, ridicîndu-se la 16 800 milioane coroane.

Creșterile esențiale în exporturile norvegiene, le-au permis însă progresele industriei. Investițiile masive, în ultima decadă, în dezvoltarea energiei hidroelectrice și în industria electro-metalurgică au dat roade importante. Cea mai puternică societate norvegiană de aluminiu, Ardal og Sunndal Verk, și-a ridicat producția anul trecut cu 12 000 de tone, atingînd un nivel de 220 000 de tone. Producția de aluminiu a crescut în întreaga țară în 1968, cu 100 000 de tone (la 470 000 tone). Noi capacități au intrat, de asemenea, în folosință, în domeniul feroaliajelor, cu vizibile rezultate în statistica exporturilor. Industriile de export tipic norvegiene hîrtia și pasta de lemn, chimicalele, produsele de pescuit, promit să-și majoreze anul acesta în mod sensibil contribuția.

Dar norvegienii nu înțeleg să se reazeme numai pe ramurile tradiționale pentru a promova creșterea exporturilor. În ultimii cîțiva ani ei au reușit să-și sporească vînzările din producția de mașini și de mărfuri industriale finisate. Cele mai mari vînzări s-au făcut în țările vecine, scandinave. Evident, Norvegia face eforturi energice să pătrundă și pe alte piețe. Ea nu manifestă entuziasm pentru crearea Uniunii Vamale Nordice, dar dacă A.E.L.S.-ul eșuează din cauza ezitărilor Angliei, ea va fi silită, după cum spun economiștii norvegieni, să adere la acțiunea de promovare a unei asemenea uniuni.

Cauza sau efectul inflației?

DEȘI PARE să se dezică de „școala prognosticurilor", profesorul P. A. Samuelson face totuși în penultimul număr din revista **Newsweek**, odată cu unele constatări și cîteva preziceri — care, dată fiind poziția de frunte ce o are autorul printre economiștii americani, sînt desigur instructive în ceea ce privește situația actuală în economia S.U.A.

Prima constatare, de altfel nu prea nouă, este aceea că „America se află în inflație". În prezent, la mijlocul anului 1969, precizează el, prețurile urcă într-un ritm anual de 6%. Un progres real al salariilor e de neconceput, deoarece ar necesita un ritm de creștere de 9%. A doua constatare este că rata dobînzii, „dacă nu e înaltă pînă la cer, de înălțimea prăjinelor pentru drapele tot este". Unii bancheri, pe care îi cunosc, adaugă profesorul, plătesc mai mult de 10% dobîndă pe piața eurodolarilor și pe piețele federale de capitaluri, la împrumuturi pe termen scurt. La rîndul lor, băncile au ridicat dobînda la împrumuturile ce le dau ele, pînă la $8\frac{1}{2}$% pe an.

După părerea lui Samuelson, rata înaltă a dobînzilor nu este, cum socotesc unii, **cauza** inflației, ci **efectul** ei. Socoteala pe care o face este următoarea: dacă scazi o rată de creștere a prețurilor de 6% dintr-o rată a dobînzii de 10%, te afli în fața unei rate reale a dobînzii de 4% — care este aceea din timpurile mai normale.

A treia constatare este aceea că economia se află în mod hotărît într-o fază de încetinire". În prima jumătate a acestui an, producția reală a crescut cu o rată anuală mai mică de 3% contrastînd în mod izbitor cu rata creșterii reale de la începutul anului 1968, care era de 6%. Lucrul se datorează, spune el, instituirii suprataxei și restricțiilor de credit operate de Banca Federală a Rezervelor. Cea mai mare parte a fenomenelor concomitente cu încetinirea, atrage atenția autorul, încep să apară: productivitatea scade, șomajul mediu sporește treptat — mai rapid în rîndurile negrilor. „Marjele" profitului, ca și profiturile corporațiilor în general, prind să se erodeze.

Dacă autoritățile prevăd pentru anul 1969 un produs național brut de 924 miliarde de dolari, Samuelson, recunoscîndu-și ca fiind eronate unele aprecieri anterioare, face prevederea că, în fapt, creșterea de $7\frac{1}{3}$% a produsului național brut, evaluată în mijloace bănești, se va datora mai mult urcării prețurilor decît creșterii reale.

Pentru a sublinia orientarea actuală a multor economiști americani, vom reda o profesie de credință a lui Samuelson făcută în același articol: „Nu există priveliște mai oribilă pe lume decît aceea a economistului de modă veche, care face spume la gură în dorința de a remedia inflația prin disciplina monetară". Se poate deduce, așadar, că pentru remedierea tendințelor de încetinire, profesorul recomandă și în viitor apelul la expansiunea monetară.

Era o vreme, spune Samuelson, cînd plecînd în vacanță pe continent, John Maynard Keynes făcea francul să intre în friguri și unele dintre devizele balcanice să se deprecieze. Nu fiecăruia dintre noi îi este dat, adaugă el „să graveze o amprentă personală pe obrazul lui Clio, muza istoriei". Ceea ce vrea să însemneze că, autorul, modest, nu supraapreciază influența părerilor lui asupra evoluției economice. Nu va trece probabil multă vreme pentru a se vedea dacă recomandările economiștilor ce se pronunță pentru continuarea politicii de expansiune și inflație, vor găsi sau nu ascultare. Este totuși sigur că dacă în prezent monedele balcanice nu mai stau sub vechile influențe, alte monede europene, din Vest, nu vor putea rămîne mai puțin sesizate ca în trecut de politica de inflație practicată în chip deliberat dincolo de Atlantic.

A. A.

place copilul lui. Dar ca vecin mai văd și unele defecte.

Să examinăm modelul din sistemul lui Leontiev. Acest sistem de input-output, acționează ca un far dar nu ca un căpitan de vapor. Acționează ca un far pentru că fără o balanță între ramuri ești ca un căpitan care navighează într-o ceață ca acelea din Londra. Vezi farul și știi dacă trebuie sau nu trebuie s-o iei într-o anumită direcție. Dar nu există o singură direcție, exista 360°. Încotro s-o pornesc! Acest lucru nu mi-l mai spune sistemul Leontiev. Alegerea direcției nu se poate face numai pe baza acestui sistem.

Aici se pune problema priorității aspirațiilor, fie că aceste aspirații sînt concretizate într-un plan, ca în sistemul socialist, fie că în alte părți este vorba de aspirațiile de cîștig personal".

În încheierea conferinței prof. Georgescu-Roegen a adăugat: „Vă sînt recunoscător și pentru ospitalitate și pentru faptul că am putut avea un schimb de vederi cu dv. Sînt în același timp foarte încîntat să constat că în România se lucrează cu spor, cu metodă, se lucrează cu entuziasm, în ramuri foarte numeroase care au în vedere dezvoltarea culturii, a economiei și a vieții sociale".

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Valoarea schimburilor comerciale între R. P. Bulgaria și Austria a reprezentat în anul trecut 53 milioane de dolari. Lista mărfurilor de export bulgare cuprinde — pe lîngă produse agroalimentare — metale feroase și neferoase, textile, articole din piele și din blănuri, covoare și unele tipuri de mașini. Austria livrează Bulgariei cu precădere materii prime și semifabricate — oțel, aluminiu, fire sintetice, celofibră. O pondere însemnată reprezintă mașinile, utilajele și chimicalele. În ultimii ani ambele țări manifestă năzuința pentru reducerea progresivă a ponderii bunurilor de consum în avantajul mașinilor și utilajelor și al materiilor prime industriale. Protocolul semnat pe acest an prevede mărirea volumului schimburilor reciproce și extinderea listei produselor.

● Grupul de economiști belgieni, condus de Charles de Paul, președintele Centrului comercial mondial de la Bruxelles, și-a încheiat vizita în Iugoslavia. În cursul vizitei au avut loc convorbiri cu reprezentanții Camerei economice federale a Iugoslaviei în legătură cu perspectivele și posibilitățile participarii economiei iugoslave la activitatea Centrului comercial mondial de la Bruxelles și colaborarea cu Organizația centrelor comerciale mondiale.

● Între „Soiuzneftexport" din U.R.S.S. și concernul suedez Ünson a fost încheiat recent la Moscova cel mai mare contract pe termen lung din evoluția relațiilor comerciale sovieto-suedeze. Pe baza acestui contract, în perioada 1969—1973 Uniunea Sovietică va livra Suediei 5,5 milioane tone de produse petroliere.

● La Moscova a fost semnat un acord de colaborare între U.R.S.S. si R.D.G. în domeniul mecanizării complexe și automatizării principalelor procese de producție în întreprinderile industriei ușoare, la care participă ministerele interesate din cele două țări. La Leipzig a fost semnat recent acordul de colaborare tehnico-științifică în domeniul comerțului interior, pe perioada 1969—1971, între Ministerul Comerțului și aprovizionării al R.D.G. și Ministerul Comerțului al U.R.S.S.

● Firma suedeză „Ericsson" a vîndut industriei electrotehnice maghiare procedeul de fabricație a centralelor telefonice moderne. Partea suedeză s-a angajat, în cadrul aceleiași tranzacții, care are o valoare de peste 10 milioane de dolari, să achiziționeze din Ungaria piese de schimb pentru centralelele amintite.

● La Havana a fost încheiat un acord cu privire la colaborarea în domeniul transporturilor maritime între Cuba și Republica Democrată Germană.

REPERE

● Societatea franceză Gazocéan și Sonatrach, compania petrolieră de stat algeriană, au dat publicității un program comun privind exportul în S.U.A. de gaze naturale lichefiate transportate cu ajutorul unor metaniere gigant, începînd din 1971, pentru a acoperi cererea de vîrf din timpul iernii.

● Fondul Monetar Internațional a pus la dispoziția Angliei un credit stand-by în sumă de un miliard de dolari, pentru a-i permite să-și continue eforturile de îmbunătățire a situației economice și financiare. Guvernul britanic a și efectuat un tiraj de 500 milioane de dolari.

● În cursul primelor patru luni ale acestui an deficitul balanței de plăți externe a Italiei a însumat 558,4 milioane de dolari, fiind determinat în mare măsură de evaziunea capitalurilor italiene în alte țări. Recent rata scontului a fost majorată de la 3,5 la 5%.

● Guvernul american a făcut cunoscut celei de a șasea conferințe economice și sociale interamericane care a avut loc la Port of Spain, în Trinidad, că renunță la clauza care obliga beneficiarii ajutorului american să-l utilizeze numai pentru achiziții din S.U.A.

● 1,25 milioane de englezi posesori de televizoare se folosesc de acestea fără a avea abonament, frustrînd statul de circa 7,5 milioane de lire sterline pe an. În acelas timp B.B.C. se află într-o situ calificată de directorul ei general ca „ceva mai bună decît mizeria financiară".

● În primul semestru 1969 Japonia a înregistrat un excedent al balanței de plăți externe de 1,2 miliarde dolari. În cercurile oficiale se apreciază că pînă la sfîrșitul anului excedentul ar putea ajunge la 2 miliarde dolari.

● Statisticile Organizației Mondiale a Sănătății evidențiază că sinuciderea a intrat în rîndul primelor zece cauze principale de deces în Europa apuseană și S.U.A. Pe glob se înregistrează zilnic 1000 de sinucideri și circa 8000 de tentative nereușite.

● Potrivit datelor Ministerului Tehnologiei, 1400 de oameni de știință și 5000 de tehnicieni au părăsit Anglia în 1967, față de 700 și respectiv 3600 în 1966. Singura consolare pentru experții ministerului: numărul profesorilor universitari imigrați în Anglia este acum superior celui al universitarilor englezi plecați să predea în străinătate.

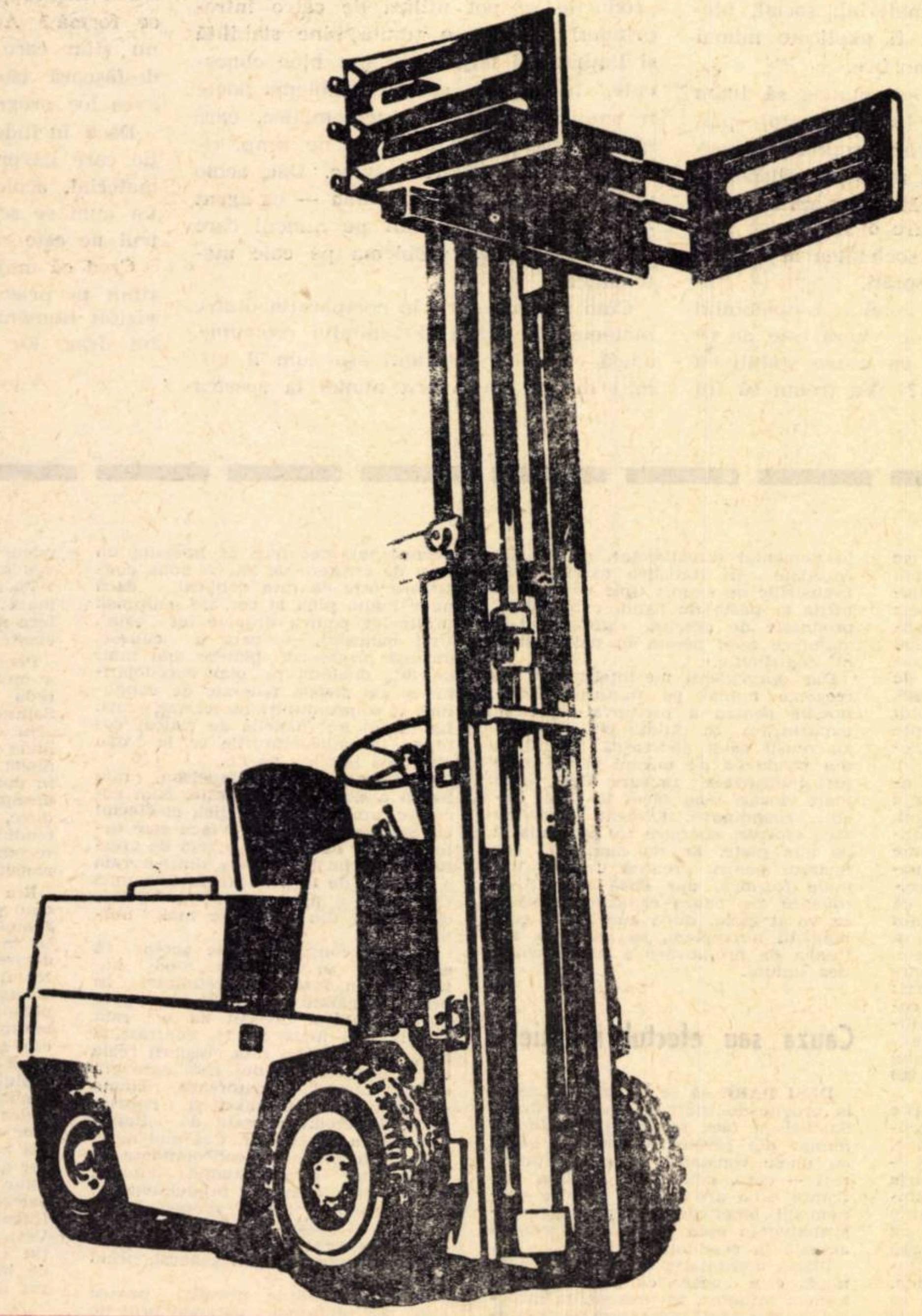

balkancar

GAMĂ VASTĂ — MANEVRABILE ȘI RAPIDE

ELECTROSTIVUITOARE

cu patru puncte de sprijin, cu conducere la picior, cu trei puncte de contact, cu braț retractabil sau cu priză laterală simplă, capacitate nominală de la 630 la 5000 kg, ridicare pînă la 4500 mm

ELECTROCARE DE TRANSPORT

capacitate de încărcare de la 630 la 3000 kg

ELECTROCARE ELEVATOARE CU RIDICARE MICĂ

capacitate nominală de la 630 la 5000 kg

ELECTROCARE DE TRACȚIUNE

cu putere de tracțiune de 50, 100 și 250 kg

ELECTROCARE CU BENA BASCULANTĂ

capacitate de încărcare pînă la 2000 kg

Informații detaliate și oferte:

BALKANCARIMPEX

Sofia, str. Aksakov, 5

● CONSTRUCȚIE SOLIDĂ

● MANEVRABILITATE MARE

● RANDAMENT RIDICAT

PUBLICOM

JAPONIA

UN DECLIN AL „STRUCTURILOR TRADIȚIONALE“ ?

ÎN DECLIN „paternalismul“... ? Da, este o întrebare justificată. Paternalismul este o instituție caracteristică în special economiei japoneze și reprezintă o formă specială de angajare a salariaților atît în întreprinderile de stat, cît și în cele particulare.

Intrînd în era „Meiji“ acum o sută de ani, pe care istoricul marxist japonez Goro Hani o caracterizează ca „moment ce reprezintă începutul revoluției democratice contemporane“ [1]) economia capitalistă a Japoniei a reluat și a adaptat la specificul muncii salariate unele relații seculare datînd din îndelungatul feudalism. Această situație dăinuie și în prezent și este prezentată ca o caracteristică a întreprinderii japoneze, cunoscută sub denumirea de „paternalism“.

În ce constă în fond această caracteristică ? În aceea că salariatul se angajează pe viață în cadrul unei întreprinderi mari sau minister, plata salariului se face de 2 sau 3 ori pe an, unicul principiu al avansării este vechimea. De regulă sistemul se practică astfel : salariatul (de la muncitor pînă la personalul de conducere) se recrutează din rîndul absolvenților diferitelor forme de învățămînt, continuă să lucreze în aceeași întreprindere fiind avansat la date dinainte stabilite pînă la pensionare, urmînd ca după aceasta întreprinderea să-i asigure existența. În virtutea unor convenții colective și, mai mult, a unei tradiții care, după cum se știe, are mai multă forță decît legile, angajatul era concediat numai în cazul cînd comitea abateri grave. Irène Chedeaux ne descrie o mostră de aplicare a „paternalismului“, la una din cele mai moderne industrii japoneze în cadrul firmei „Sony“.

„Un salariat al acestei societăți provine probabil dintr-o școală subvenționată de Sony. Locuiește într-un apartament aparținind aceleiași firme, se hrănește cu alimentele subvenționate de Sony, înoată într-o piscină construită de Sony, petrece o vacanță puțin costisitoare datorită acordului pe care Sony l-a încheiat cu o agenție de turism, se distrează vineri seara într-o sală de concerte sau de cinema finanțată de Sony. În ziua cînd se va căsători întreprinderea îi va oferi un cadou (de pildă un televizor Sony), copiii lui vor urma o școală primară Sony, apoi o școală secundară Sony și așa mai departe“ [2]).

Caracterizînd acest fel de relații sociale, Saburo Okita, un cunoscut economist japonez, arată că paternalismul este un „exemplu de felul cum industriile japoneze îmbină cu succes elementele tradiționale cu elementele importate din țările mai avansate“ [3]).

Putem observa că această „îmbinare a elementelor tradiționale cu elementele importate“ este în fond o îmbinare a „tradițiilor“ feudale la condițiile muncii salariate. Fenomenul este însă mai general și îl putem găsi în toate țările în care relațiile de producție capitaliste au coexistat sau coexistă cu cele feudale. Marile plantații din țările Americii Latine, proprietate a capitalului nord-american, folosesc și drepturile „tradiționale“ ce revin latifundiarilor din aceste țări, față de cei ce se angajează să lucreze pămîntul ce nu le aparține.

Noile relații de producție **nu** înlătură rămășițele feudale atîta timp cît ele vin și completează scopul pe care îl urmăresc. **Și „paternalismul“ a adus capitaliștilor japonezi o serie de avantaje.** Este vorba de plata la intervale foarte mari de timp a salariilor, de faptul că primind sume mai mari de bani salariații nu le cheltuiau deodată ci le depuneau la bănci, ceea ce evident a creat **surse suplimentare de investiții.** Tot datorită acestui sistem întreprinderile mari nu au cunoscut efectele negative ale fluctuației forței de muncă, iar întreprinzătorii au cerut salariaților maximum de devotament și consacrarea întregii lor energii prosperității companiilor în care erau înglobați, promițîndu-le avansări în funcție de vechimea ce se acumula. Salariații acceptau această formă de angajare pentrucă ea le aducea siguranța zilei de mîine, care, se știe, este foarte șubredă într-o economie capitalistă.

Totul părea a fi în ordine, un acord de ambele părți, ce părea că o să dăinuie ca o tradiție. Dar legile obiective ale economiei bazate pe exploatarea muncii salariate sînt mai puternice decît tradițiile și într-una din zile firma Sony publică un anunț la ziar prin care solicită angajarea unor specialiști din afară. Exemplul nu este o excepție. Firma Chiyoda Chemical Engineering and Construction hotărăște să revizuiască contractele pentru toate cadrele ce au depășit 42 de ani și cu această ocazie să efectueze promovări și sporiri de salarii numai pentru personalul considerat de firma respectivă că merită acest lucru. Toyo Rayon Co. (fibre sintetice) a hotărît ca de acum încolo să promoveze cadrele numai pe bază de competență și de aci anunțurile de angajări în ziare au sporit.

După părerea observatorilor japonezi și străini recrutarea de personal prin anunțuri a constituit o „revoluție“. Într-adevăr dacă pînă nu de mult în Japonia, conform regulilor prevăzute de „paternalism“, omul cel mai potrivit (the right man) era acela care aștepta cel mai mult, astăzi începe să-și croiască drum ideea înlăturării acestor ordini.

În condițiile revoluției științifice-tehnice contemporane vechimea nu rezistă **ca singurul criteriu** de promovare, și se impune cu hotărîre și implacabil criteriul competenței. Este un fapt care, de altfel, se constată în toate țările capitaliste dezvoltate și anume, că în condițiile actuale una din cele mai importante revendicări ale muncitorilor este asigurarea condițiilor pentru „reciclaj“, adică posibilitatea de calificare, de adaptare la multiplele și rapidele schimbări în domeniul cerințelor față de forța de muncă.

Nici „paternalismul“, cu toată tradiția lui într-o țară în care se poate spune că există un cult al tradiției, în care se manifestă o preocupare perseverentă de îmbinare a noului cu vechiul, nu poate rezista calculelor economice, eficienței și în consecință concurenței din lumea capitalistă. Această observație este întărită de faptul că „paternalismul“ japonez se dezagregă în special în ramurile economice în care penetrația și deci concurența capitalului străin este mai puternică.

Fenomenul va avea repercusiuni asupra economiei japoneze, atît datorită faptului că se diminuează influența unor factori ai creșterii (în special influența asupra investițiilor) cît și deoarece noul criteriu exercită o presiune puternică asupra creșterii salariilor. În contexul îmbinării relațiilor feudale cu cele capitaliste este evident că și adaptarea „paternalismului“ la capitalism a constituit **unul** din factorii care au contribuit ca salariile muncitorilor japonezi să fie cu mult inferioare celor din țările capitaliste dezvoltate, ceea ce evident, conferea și conferă încă produselor japoneze un avantaj serios în competitivitatea economică pe piața internațională.

Nu întîmplător în ultimii ani în Japonia, spre deosebire de perioadele anterioare, poate și datorită începutului de declin al „paternalismului“ se constată o schimbare în raportul dintre creșterea productivității muncii și creșterea salariilor în favoarea creșterii salariilor.

Declinul „paternalismului“ a început și el este cert. Cît timp va dura ? După aprecierea specialiștilor poate să dureze destul de mult, deoarece, în general, tradițiile mor lent. Insistența factorilor moderni, de concurență, de conjunctură poate face însă ca acest declin să fie mai rapid decît se prevede în prezent.

Conf. dr. Eugen PRAHOVEANU

1) Goro Hani : Istoria poporului japonez. Ed. Politică, București, 1964, pag. 63
2) I. Chedeaux : La concurrence japonaise va devenir encore plus agressive, din: Les informations industrielles et commerciales nr. 1194/1968
3) Saburo Okita : La croissance rapide du Japon d'après guerre din Analyse et Prévision, janvier 1968.

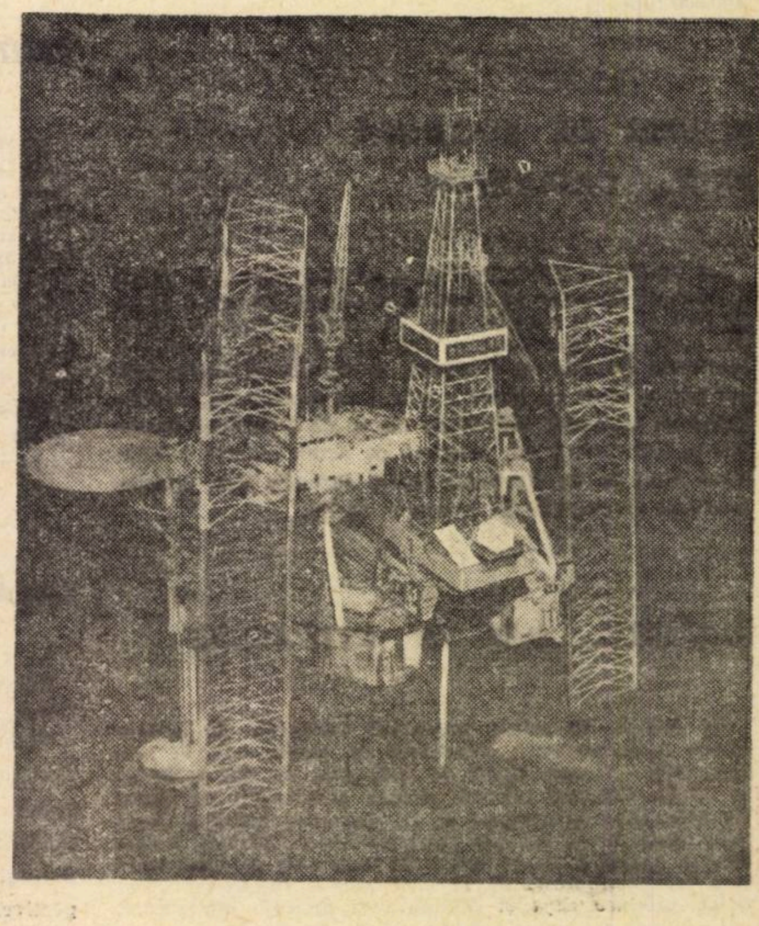

Cu ajutorul instalațiilor de pe platforma de tipul „Neptun-Gascogne" din imaginea alăturată, operînd în zonele de coastă ale Franței, se poate fora pînă la 6000 m adîncime. În afara echipamentului obișnuit, platforma este destul de încăpătoare pentru a găzdui un „echipaj" de 45—50 de oameni și a permite aterizarea elicopterelor și depozitarea materialelor necesare în cursul forajului.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

DEZECHILIBRE ÎN RELAȚIILE FINANCIARE INTERNAȚIONALE

DACĂ SCHIMBURILE COMERCIALE, tranzacțiile invizibile și mișcările de capital s-au intensificat în mare măsură în lumea capitalistă în 1968, același lucru este valabil și pentru amploarea dezechilibrelor în plățile internaționale. Concluzia aparține Comitetului de direcție al Acordului monetar european, care constată într-o analiză a relațiilor financiare internaționale, în special dintre țările O.C.D.E., că nu s-au înregistrat progrese spre o atenuare durabilă a dezechilibrelor persistente dintr-o serie de țări.

Produsul real al țărilor O.C.D.E. a crescut în 1968 cu 5.3 %, dar schimburile lor externe s-au mărit cu 13 %. Cauza principală a fost sporul de 23 % al importurilor S.U.A., de peste patru ori mai mare decît sporul producției (5 %). A contribuit, de asemenea, creșterea importurilor R.F.G. cu 2.5 miliarde dolari și ale Angliei cu un miliard dolari. Volumul mișcărilor de capital s-a majorat datorită atractivității sporite a pieței americane pentru investitorii europeni, folosirii crescînde a pieței eurodevizelor pentru finanțarea schimburilor, apelul mai larg al întreprinderilor din S.U.A. și din alte țări la piața internațională a obligațiunilor etc. Factori de ordin general au fost în această privință reducerea, iar în unele cazuri inversarea, diferențelor dintre ratele de scont practicate în S.U.A. și țările vest-europene, iar pe de altă parte tendințele speculative.

În aceste condiții, soldurile globale înregistrate în 1968, adică sumele ce urmau să fie finanțate pe calea reglementărilor oficiale, au fost cele mai ridicate din perioada de după al doilea război mondial. Suma deficitelor globale a ajuns la 6,5 miliarde dolari, față de 5 miliarde în 1967, iar suma excedentelor globale a ajuns la 5 miliarde dolari, față de 2 miliarde cu un an înainte. S-a constatat o amplă utilizare a rezervelor oficiale (aur, devize și poziții de rezervă la F.M.I.) cît și a altor forme de finanțare oficială. Îndeosebi este vorba de suma de 1,5 miliarde dolari folosită de „pool-ul aurului“ pentru acoperirea cererii particulare în preajma datei de 17 martie 1968, reducerea simțitoare (cu 2,8 miliarde dolari) a rezervelor monetare ale Franței, creșterea rezervelor R.F.G. cu 1,8 miliarde dolari și tirajul Angliei la F.M.I. în sumă de 1,4 miliarde dolari.

Numeroase țări membre ale O.C.D.E. și-au văzut rezervele monetare reduse în 1968 sau mărite doar în proporții neînsemnate. Rezervele totale ale țărilor O.C.D.E. au crescut în decursul anului cu 0,8 miliarde dolari. La acest rezultat s-a ajuns prin reducerea rezervelor de aur cu 1,8 miliarde compensată printr-o majorare a rezervelor în devize cu 2,0 miliarde și a pozițiilor de rezervă la F.M.I. cu 0,6 miliarde. În anii 1965 — 1967 rezervele totale crescuseră cu 0,9 miliarde dolari anual, iar în deceniul 1955 — 1964 sporul anual fusese chiar de 1,5 miliarde dolari.

Aranjamentele valutare internaționale au permis continuarea creșterii rapide a schimburilor externe ale țărilor O.C.D.E. (+4% în medie pe an în deceniul început în 1950, +8% anual în cei nouă ani din 1960 pînă în 1968). Dar necesitatea de a corecta dezechilibrele din acest domeniu devine din ce în ce mai presantă. Rezultatele înregistrate în 1968 pe calea politicii de ajustare au fost decepționante. Statele Unite și Anglia nu au reușit să rezolve într-un mod durabil problema deficitului balanței de plăți. Anglia a înregistrat și în 1968, în ciuda devalorizării din noiembrie 1967, un deficit de 1 miliard de dolari, iar în S.U.A. evoluția nefavorabilă a balanței comerciale este o sursă de noi complicații. Pe de altă parte, excedentul balanței plăților curente a R.F.G. a crescut cu 0,5 miliarde, ajungînd la nivelul record de 2,9 miliarde dolari, iar excedentul italian s-a mărit și el, cu 0,7 miliarde, ajungînd la 2,4 miliarde dolari. Aceste excedente au fost în parte compensate de un export de capital mult sporit. Exportul de capital al R.F.G. a atins 2,5 miliarde dolari în 1968. Există însă îndoieli dacă acest mijloc va putea acoperi și în viitor eventuale excedente ale celor două țări în plățile curente.

Pentru îmbunătățirea eficacității mecanismelor de ajustare, Comitetul de direcție al Acordului monetar european preconizează ca țările cu balanță de plăți deficitară să frîneze mai grabnic tendințele inflaționiste, iar țările cu balanță excedentară să acționeze, între altele, în sensul acoperirii unei părți mai mari din cererea internă prin import. Dar tendințele inflaționiste din S.U.A. încă nu au putut fi puse sub control, iar în R.F.G. raportul dintre export și import continuă să fie net avantajos celui dintîi. Cele două țări fiind purtătoarele principale ale tendințelor respective, este limpede că concluziile analizei întreprinse de Acordul monetar european rămîn deocamdată valabile și pentru evoluția din 1969.

MONDORAMA

JAPONIA ȘI CONSTRUCȚIA DE NAVE

DE 12 ANI Japonia este primul constructor naval al lumii. În 1956 ea a detronat Anglia. În 1967, din producția totală a șantierelor navale ale lumii de 15078111 tone brute. Japoniei îi revenea 7.500 000 tone, adică 47,5%.

Japonezii știu că pînă în anul 1973 cererea de petrol a lumii va crește cu 5%. După părerea lor, partea Japoniei în construcția de petroliere pe plan mondial va fi de 30% la vase de 30 000 t, de 55% la cele de 40.000 tone/100.000 tone și de 60% la giganticele petroliere de peste 100.000 tone.

SCHIMB DE LOCUINȚĂ PRIN... ORDINATOR

ÎN FIECARE SĂPTĂMÎNĂ, potrivit statisticilor, 23 000 de menaje franceze își schimbă reședința. Pentru a ajunge însă la acest rezultat, trec în medie 6 luni. În vederea asigurării unei anumite fluidități a pieței imobiliare, Institutul francez de cercetări economice și comerciale aplicate a creat un fișier național al locuințelor, centralizînd pe ordinator 100 000 de oferte de schimburi de locuințe. Solicitanții vor interoga de acum înainte ordinatorul, care le va comunica într-o secundă lista apartamentelor disponibile în categoria dorită.

ȚIGĂRILE... BAT ÎN RETRAGERE

ÎN S.U.A., în urma puternicii campanii de propagandă anticanceroasă, consumul de țigări este în scădere (523 miliarde țigări în 1968 față de 528 miliarde în 1967). Datorită acestei situații fabricanții de țigări își diversifică producția: R. J. Reynolds, cel mai mare producător de țigări din lume (Winston, Camel, Salem etc.) a fuzionat cu o firmă de transport în containere și a luat denumirea de R. J. Reynolds Industries. Reynolds produce deja și aluminiu și articole alimentare, realizînd un sfert din cifra sa de afaceri din alte produse decît țigările.

American Tobacco, al doilea mare producător (Pall Mall, Lucky Strike) își lărgește gama de fabricație cu unele produse alimentare, ca și de wisky (28% din vînzările sale), schimbîndu-și numele în American Brands. În sfîrșit, Philipp Moriss vrea să achiziționeze cu 600 milioane dolari firma Canadian Brewery, cea mai importantă fabrică de bere canadiană. În acest fel, Philipp Moriss își va realiza jumătate din cifra sa de afaceri în afara granițelor S.U.A.

PENTRU VOIAJURI

PUBLICAȚIA lunară economică **L'Expansion**, a descoperit — se pare — pe cei 100 000 de francezi care voiajează cei mai mult, în persoanele celor 100 000 de abonați ai săi.

O anchetă recentă întreprinsă de revistă, a arătat că 97% dintre abonați fac cel puțin un voiaj de afaceri în Franța în cursul anului; iar 39% se duc în fiecare an într-o altă țară a Europei pentru interese profesionale (66% în afara Europei). Aceasta este cauza pentru care L'Expansion *a creat special pentru ei o nouă publicație magazin „Voyage", difuzată în 100 000 de exemplare și rezervată abonaților revistei-mamă. Apărînd de două ori pe an, această nouă publicație se plasează pe primul loc al jurnalelor consacrate voiajelor.*

CETĂȚEANUL—POȘTAȘ

CREȘTEREA SARCINILOR serviciilor poștale, din S.U.A. (în care lucrează peste 750 000 de funcționari) a determinat pe președintele Nixon să depună pe masa Congresului, proiectul unei legi menită să asigure autonomia acestui important sector. Potrivit textului, serviciile poștale vor rămîne proprietate de stat, Senatul avînd dreptul de supraveghere asupra tuturor activităților respective. Ministerul Poștelor ar urma însă să fie suprimat și înlocuit printr-un organism condus de un consiliu de administrație, compus din șapte persoane, desemnate direct de Casa Albă. În noua organizare preconizată, Congresul american va dispune de un drept de veto asupra anumitor măsuri, legate în special de majorarea tarifelor, în scopul reducerii deficitului care în acest sector s-a ridicat în ultimul an fiscal la peste un miliard de dolari.

Potrivit datelor Uniunii poștale mondiale în 1966 media de scrisori pe locuitor reprezenta 225,3 unități pentru S.U.A., 129 — Anglia, 101 — R.F.G. și 99 — Franța.

PUBLICITATE CINEMATOGRAFICĂ

ALIMENTAȚIA, produsele de parfumerie și igienă, ca și produsele de întreținere, — remarca Les Echos *—, dețin locurile principale ale publicității cinematografice.*

În Franța, de exemplu, reclama alimentară deținea în 1968 o pondere de 27,18% (13,98% în 1965). Pe locul doi se situează reclama legată de parfumerie și igienă cu 19,32%, iar pe locul trei, reclama produselor de întreținere cu 18,43%.

În același an, reclama cinematografică privind băuturile reprezenta 13,63%, auto-ciclo-canotaj 5,72%, bănci, asigurări și credite 3,82% și optică, bijuterii, radio T.V., 1,79%.

MARILE MAGAZINE

CU ZECE ani în urmă, marile magazine japoneze își concentrau activitatea în principal în sectorul alimentar și vestimentar. În prezent însă, ele dispun pe lîngă altele, de agenții imobiliare, saloane matrimoniale și recepții, îmbrăcăminte de închiriat, galerii de artă, restaurante, agenții de voiaj, locuri de agrement pentru adulți și copii, parkinguri etc. De la cumpărarea unei proprietăți și pînă la aceea a unei minuscule bucăți de zahăr, totul poate fi oferit solicitantului. Spațiile acestor complexe comerciale se întind pe artere întregi, constituind aproape adevărate orașe. Există actualmente în Japonia peste 200 asemenea complexe, în care lucrează peste 30 000 salariați. Pe planul vînzărilor, totalul anual se ridică la circa 3 miliarde yeni, adică 11% din vînzările cu amănuntul la scară națională. În luna decembrie de exemplu (considerată lună de vîrf), un singur magazin poate satisface cererile a peste 200 000 cumpărători pe zi. Vînzările pe credit și prin corespondență reprezintă circa 40% din total.

Duminicile, marile magazine organizează expoziții și festivități de gală. Peste 60% din salariați sînt femei, în general fete tinere, la vîrsta măritișului.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DECALAJUL CALCULATOARELOR

DUPĂ CEL TEHNOLOGIC și managerial, se pare că un nou decalaj între Statele Unite și celelalte țări capitaliste, în special cele europene, începe să prindă contururi. De data aceasta este vorba de calculatoare. Toate cifrele disponibile arată că S.U.A. ocupă o poziție dominantă în acest domeniu; întreprinderile americane și filialele lor din străinătate asigură aproximativ 95% din întreaga producție de calculatoare a lumii capitaliste (vezi graficul nr. 1) *). Aceeași tendință este evidențiată și de indicatorul privind numărul de calculatoare în exploatare: la 1 ianuarie 1968 în S.U.A. funcționau 52 000 de calculatoare (adică 64,5% din total), în Europa occidentală erau utilizate 16 560, în Japonia 3 500, în Canada 1 900 etc. Decalajul este confirmat și de alți indicatori: acordurile internaționale de licență, contribuția în materie de invenție și inovație, volumul schimburilor comerciale, investițiile în străinătate. În 1967 nu existau în afara S.U.A. decît două întreprinderi care produceau o gamă mai largă de calculatoare fără a recurge la licența americană: I.C.T. (Anglia) și Fujitsu (Japonia). Nici un constructor vest-european sau japonez nu este în măsură în prezent să acorde o licență unei întreprinderi americane.

*) Sursa: L'observateur de l'OCDE, nr. 40/ iunie 1969

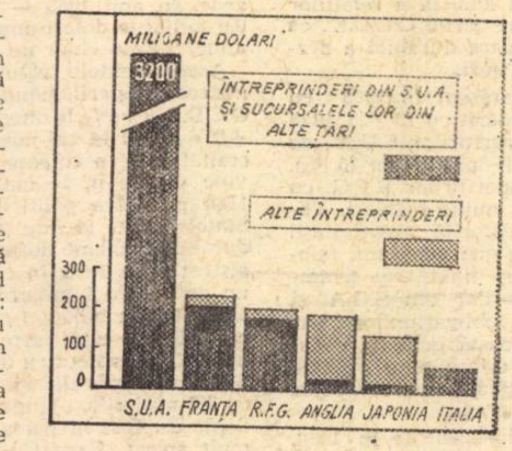

Industria de calculatoare în 1966: volumul vînzărilor întreprinderilor din S.U.A. și alte țări capitaliste

Nu este lipsit de interes faptul că R.F.G. a fost la un moment dat în avans față de S.U.A. (vezi graficul nr. 2)

Istoria industriei de calculatoare, mai exact a tehnologiei calculatoarelor, începe prin 1936 cînd sînt publicate unele din cele mai importante studii teoretice. Perioada preindustrială durează pînă la 1951 cînd sînt lansate pe piață primele calculatoare.

A doua perioadă cuprinde deceniul șase și se caracterizează prin aceea că R.F.G. își pierde locul în micul grup de țări tehnologic foarte avansate astfel că după 1960 poziția dominantă a S.U.A. este tot mai mult confirmată.

Încercînd să desprindă cauzele decalajului creat între Statele Unite și celelalte țări capitaliste, Nicolas Jéquier, într-un articol publicat în revista menționată, observă că cele mai importante trebuie căutate în calitatea managementului și în ajutorul acordat de statul american întreprinderilor producătoare de calculatoare. Acesta din urmă se reflectă printre altele în asigurarea unei largi piețe de stat (în 1953, de exemplu, aceasta reprezenta 54% din întreaga piață americană de calculatoare), ca și în contribuția mare a statului american la cheltuielile de cercetare și dezvoltare din industria calculatoarelor. În 1965 guvernul american a finanțat peste 32% din aceste cheltuieli, cifra corespondentă fiind în Franța — 12%, iar în Japonia — 3%.

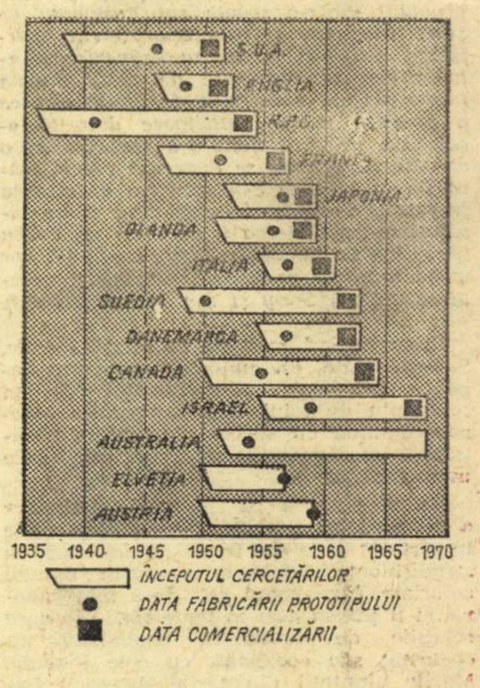

Din istoria industriei calculatoarelor

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 28 (306)
28
VINERI
18 iulie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11.78.76
20 PAGINI • 2 LEI

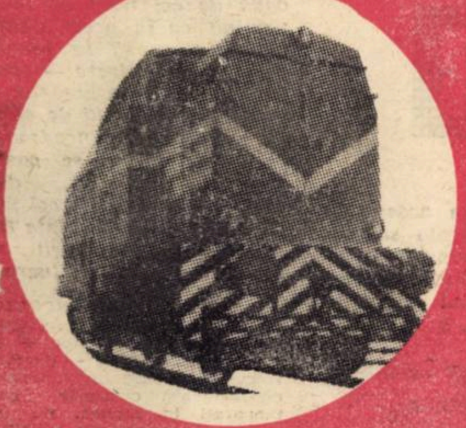

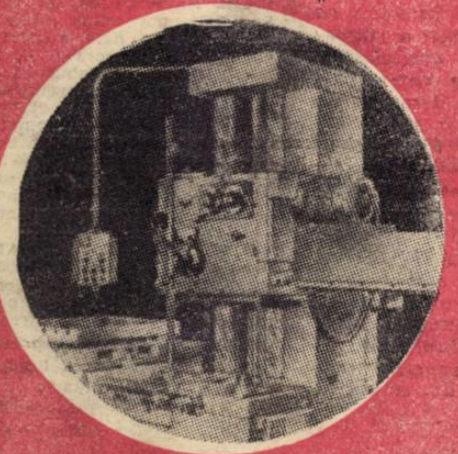

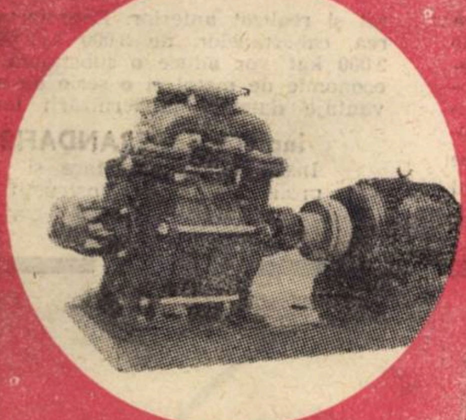

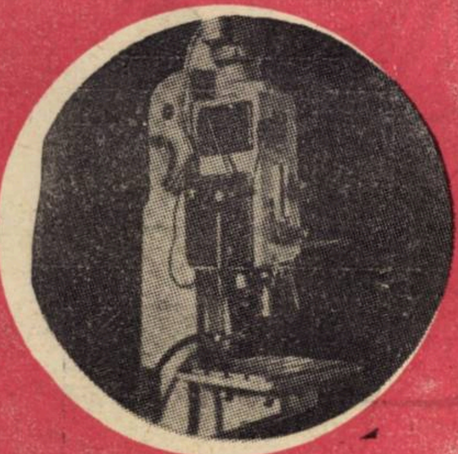

SCHIMBĂRI STRUCTURALE

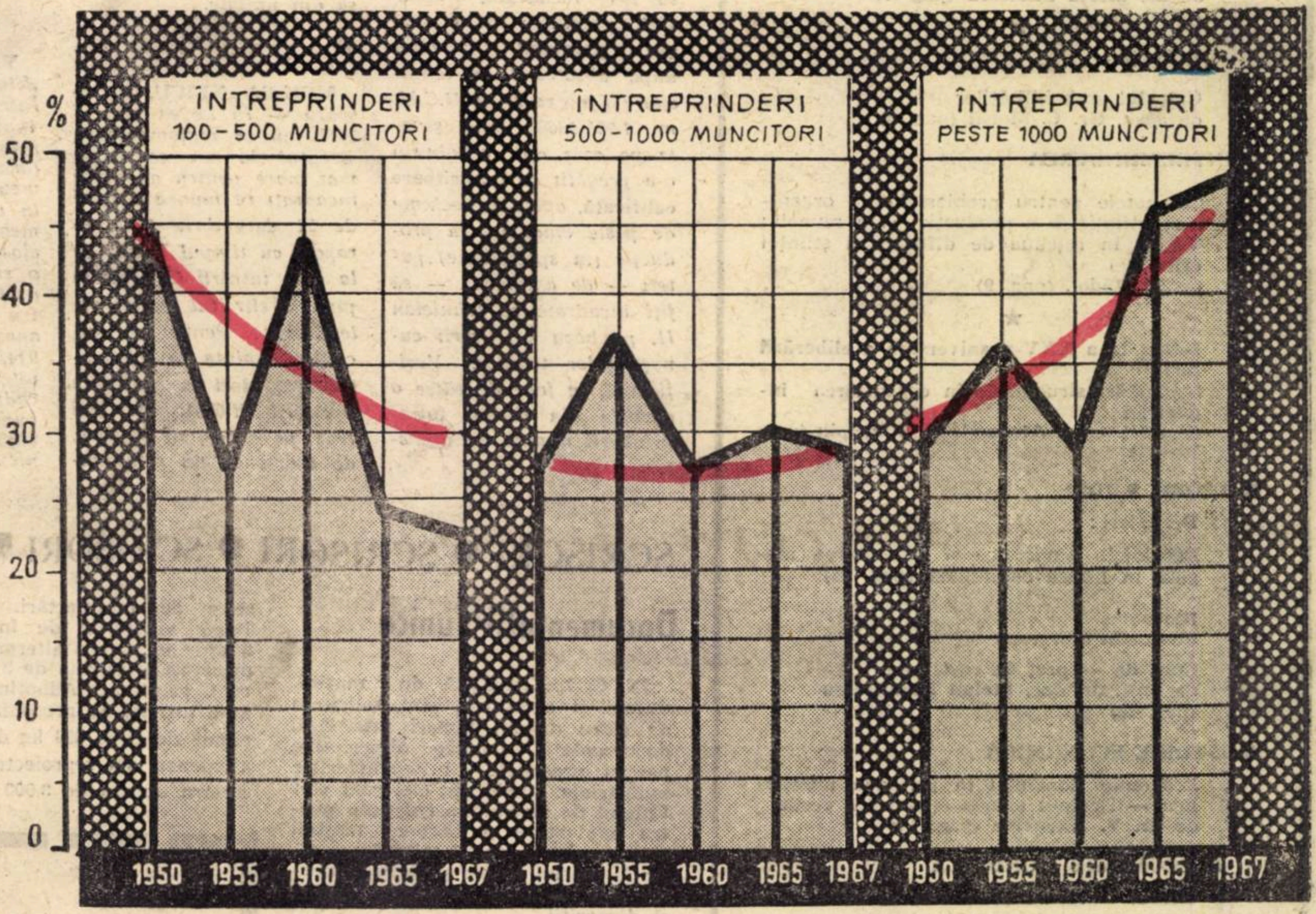

GRUPAREA ÎNTREPRINDERILOR CONSTRUCTOARE DE MAȘINI DUPĂ NUMĂRUL DE MUNCITORI (% DIN TOTAL)

ÎN INDUSTRIE

DIN SUMAR

Expresie sintetică a politicii P.C.R. de ridicare a nivelului de trai

MODIFICĂRI PROGRESIVE ÎN CONSUMUL POPULAȚIEI

•

DEZVOLTAREA INEGALĂ A ȚĂRILOR CAPITALISTE

CURSUL CONTINUU ASCENDENT AL COLABORĂRII ECONOMICE ȘI TEHNICO — ȘTIINȚIFICE ROMÂNO — SOVIETICE

•

VIITORUL SISTEMULUI MONETAR OCCIDENTAL

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 28 din 18 iulie 1969

■ IN DEZBATERE : DOCUMENTELE PENTRU CONGRESUL AL X-LEA AL P.C.R.

- Expresie sintetică a politicii P.C.R. de ridicare a nivelului de trai în anii socialismului : Modificări progresive în consumul populației de conf. univ. **Ioan V. Totu** (pag. 3)
- Cercetările de economie agrară în contextul transformării științei într-o forță de producție de **D. Dumitriu**, directorul Institutului de cercetări pentru economie agrară (pag. 5)
- Metodele operaționale — factor nemijlocit de producție de **Rudolf Dootz** (pag. 6)
- Cum ne pregătim cadrele ? de **Gr. Grama** Oficiul forței de muncă — Tg. Mureș
- Cerințe ale comercializării produselor agricole de dr. **Maria Stănescu** (pag. 7)

★

Reflecții :

Calculul probabilităților de acad. **Gr. C. Moisil** (pag. 8)

■ INTREPRINDEREA

Cabinetele pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii : Verigă în rețeaua de difuzare a științei eficienței de **M. Rădoi**, (pag. 9)

★

Bilanț la a XXV-a aniversare a eliberării țării
Schimbări structurale în organizarea industriei de asist. univ. **Alexandrina Stăncioiu** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Dezbateri :

Decalajele economice și dezvoltarea inegală în lumea capitalistă (pag. 12)

Blocnotes
de Costin Murgescu

Cost, da — preț de cost, nu ! de prof. dr. doc. **Ștefan Dumitrescu** (pag. 13)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

Economia României în perioada interbelică — Drumul sinuos al aurului verde de dr. **V. Axenciuc** (pag. 14)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Cursul continuu ascendent al colaborării economice și tehnico-științifice româno-sovietice de **Radu Constantinescu**, vicepreședinte al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică (pag. 15)

Viitorul sistemului monetar interoccidental „Este anul 1969 totuna cu anul 1929 ?" Gold Exchange Standard, inflația și obsesia unei mari depresiuni în lumea occidentală de **Dinu Hervian** (pag. 16—17)

Note de călătorie :

Construcțiile de nave poloneze în continuă dezvoltare de **V. Boescu** (pag. 18)

Conjunctura economiei capitaliste : Comerțul internațional — diferențieri de ritm (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Concediul de odihnă

IOAN POPESCU, Hunedoara. — *Fiind angajat pentru prima oară în anul 1962, iar la 1 octombrie 1968 vi s-a desfăcut contractul de muncă la cererea dv. (potrivit legii nr. 26/1967 art. 12 alin. 5) veți avea dreptul la concediu pe anul 1969, numai de la 1 septembrie (după această dată împliniți un nou stagiu în muncă neîntreruptă de 11 luni). Concediul pe anul 1969, urmează să aibă o durată de 19 zile lucrătoare întrucît concediului cu durata minimă de 15 zile lucrătoare, care se acordă în primii doi ani de la reincadrare (celor care au vechimea întreruptă) i se adaugă zilele corespunzătoare lucrate în anul 1968.*

● Funcția de tehnician II

S.M., Iași. — *Faptul că sînteți absolventă a școlii tehnice de chimie, înființată pe baza Hotărîrii nr. 1.434/1956, vă dă dreptul să fiți incadrată,* **chiar fără prestarea unui stagiu prealabil** *(imediat după absolvire) ca tehnician (II anexa IV la H.C.M. nr. 1.053/1960). Dacă școala pe care ați absolvit-o v-a pregătit ca* **muncitoare calificată,** *avînd o vechime de peste cinci ani în producție (in specialitate) puteți — de asemenea — să fiți incadrată ca tehnician II, pe baza verificării cunoștințelor tehnice. Verificarea, se face de către o comisie din cadrul intreprinderii numită de minister.*

● Delegarea în funcții

ȘTEFAN STROE, București. — *De la 1 februarie 1969, ocuparea funcției de șef contabil în unitatea unde lucrați, este condiționată de cerința absolvirii invățămîntului superior economic. Condiția de studii alternativă la care vă referiți* **nu mai este în vigoare.** *Este indicat să solicitați comitetului de direcție și organului ierarhic superior clarificarea situației. Angajatul care ocupă funcția de șef serviciu contabilitate* **nu este înlocuitorul de drept** *al șefului contabil. In cazul dv., fiind vorba de* **ocuparea temporară a unui post vacant,** *nu se pune problema înlocuirii, în sensul art. 14 din H.C.M. nr. 175/1959, întrucît titularul nu este* **temporar** *lipsă din unitate.*

● Legea nr. 26

MIRCEA NEICU, Sighișoara — *In Legea nr. 26/1967, nu se reglementează dreptul la un concediu mai mare pentru angajații incadrați în muncă înainte de 31 decembrie 1967, în raport cu timpul lucrat de la data intrării în serviciu pînă la sfîrșitul anului calendaristic. Pentru cei încadrați înainte de 1 ianuarie 1968, deci în condițiile aplicării H.C.M. nr. 186/1951, pe atunci în vigoare, de asemenea nu este prevăzută această posibilitate. In art. 19 din Legea nr. 26/1967. se prevede însă dreptul angajaților la compensarea în bani a concediului* „în raport cu anii pentru care n-au beneficiat de acest drept" în cazul încetării contractului de muncă. *Salariații încadrați după 1 ianuarie 1968, beneficiază de prevederile al. 5 din art. 11 care reglementează problema ridicată de dv., în sensul că atunci cînd perioada de 11 luni necesare pentru acordarea primului concediu este împlinită în anul calendaristic următor încadrarii în muncă,* „primul concediu se va acorda în acel an la durata sa, urmînd să se adauge și zilele de concediu corespunzătoare timpului lucrat în anul anterior".

● Incadrarea în munci de conducere

VASILE CRIȘAN, I.I.L. „Steaua roșie" — Zalău — *Intrucît sînteți incadrat ca inginer șef într-o întreprindere de gradul III (grupa VI de ramuri) și menținut prin derogare de la condițiile de studii urmează să fiți încadrat în clasa 30 de salarizare. Cu o singură clasă mai mică decît aceea prevăzută pentru funcția respectivă (în anexa III 6 la H.C.M. nr. 914/968, cu completările ulterioare) care se acordă cadrelor cu studii corespunzătoare (absolvirea învățămîntului superior tehnic). In cazul dv. se aplică prevederile pct 11 din anexa IX la această hotărîre, potrivit căruia cei menținuți în funcții de conducere fără indeplinirea condițiilor de studii (dacă au un nivel imediat inferior) urmează să fie salarizați cu o clasă sub salariul tarifar prevăzut pentru funcția respectivă. Potrivit articolului 13 din hotărîre, în cazul în care majorarea salariului (în urma aplicării H.C.M. ar fi mai mare de 20% față de cîștigul anterior, unitățile au obligația de a stabili salariile tarifare mai mici cu 5 sau 10%, în raport cu cele prevăzute în anexe. Această încadrare se poate face pe o perioadă de cel mult doi ani, urmînd ca în acest interval de timp să se procedeze la reincadrare — conform anexelor la hotărîre — în cadrul fondului de salarii planificat. Reîncadrarea în aceste salarii se poate face mai devreme, dar după o perioadă de cel puțin trei luni de la data începerii experimentării în intreprinderea unde lucrați.*

● **ZAIRA PATRAȘCOVIU, Plopeni.** — Pentru absolvenții învățămîntului superior — economic sau tehnic — (la fără frecvență), care în timpul cît urmează cursurile sînt încadrați în muncă, nu se aplică reglementările stabilite pentru absolvenții cursurilor de zi care sînt supuși repartizării. Studenții de la fără frecvență, pot ocupa cel mult un an de la data absolvirii. posturile de economiști II, ingineri II etc., urmînd ca în acest interval să promoveze examenul de diplomă. Nefiind supusă repartizării, nu puteți ocupa înainte de promovarea examenului de diplomă funcție pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior economic.

● **ALEXANDRU STANCIU, Oradea.** — Pentru valorificarea autoturismelor (conform H.C.M. nr. 1598/1967), vă poate da relații numai Direcția județeană de transporturi auto pe lîngă care a funcționat comisia de evaluare.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Documentații unice

IN CONSTRUCȚIA de mașini, utilaje și aparataje, sînt solicitate de către diverși factori interesați, documentații tehnice descriptive pentru produsele intreprinderilor industriale. Unele din ele, cum sînt **Caietul de sarcini, Instrucțiuni pentru exploatare** și **Cartea mașinii** sînt prevăzute de STAS 6269 — 66, iar **Memoriul tehnic** și **Norma internă** sînt indicate prin alte ordine și dispoziții.

Analizînd mai amănunțit aceste documente se constată că, în fond, nu există deosebiri esențiale între ele. Din contră, aceleași întrebări se repetă în fiecare din ele, cu excepția unor particularități introductive și de formă. Cred că un studiu al acestor documentații ar putea duce la o simplificare pentru ca noțiunile de caracteristici tehnice, descrierea aparatului, condiții tehnice de execuție, de montaj, utilizare și exploatare să nu mai apară în toate.

Ilie BERGHEZAN
tehnician,
Uzina „Balanța"-Sibiu

Zecimale...

IN PREZENT, unitățile ce întocmesc facturi și cele bancare întîmpină greutăți în ce privește volumul de muncă și al erorilor datorită faptului că totalul facturii cuprinde mai întotdeauna și zecimale. Propun întocmirea acestor documente fără fracțiuni de leu, procedîndu-se similar regulei de rotunjire ce se folosește la calcularea impozitului asupra salariilor.

Gh. LAZANU
economist
Cluj

Reproiectări utile

PENTRU MODERNIZAREA unor subansamble și, totodată, pentru reducerea consumului de metal, ICEPRONAV Galați a trecut la o serie de reproiectări. Astfel, pe lîngă vinciurile de încărcare de 3 tone în curent alternativ, s-a reproiectat și vinciul de 3 tone în curent continuu. Adaptîndu-se varianta turnată, se preconizează o economie de circa 800 kg de metal. De asemenea, s-a reproiectat și vinciul pentru ancora de 3 000 kgf, proiectat și realizat anterior. Reproiectarea cabestanelor de 3 000 kgf și 2 000 kgf vor aduce o substanțială economie de metal și o serie de avantaje datorită modernizării lor.

ing. Teodor TRANDAFIR
Institutul de cercetare și proiectare pentru Construcții navale — Galați

Incheind asigurarea „Turist", plătiți o primă redusă (15 lei) și vă puneți la adăpost — pe timp de o lună — de situații neplăcute.

SUMELE ASIGURATE :

	Invaliditate permanentă	Deces
● Pentru accidente de circulație auto :	25 000 lei	15 000 lei
● Pentru accidente la domiciliul asiguratului produse de : incendiu, trăsnet, explozie sau cutremur de pămînt ;	20 000 lei	10 000 lei
— Pentru celelalte accidente	10 000 lei	5 000 lei
— Pentru bunurile gospodărești,	20 000 lei	

Expresie sintetică a politicii P.C.R. de ridicare a nivelului de trai în anii socialismului

MODIFICĂRI PROGRESIVE ÎN CONSUMUL POPULAŢIEI

PRIMUL SFERT DE VEAC de la victoria insurecţiei din August 1944 a marcat cele mai profunde transformări sociale, economice şi politice din istoria societăţii româneşti. Abolirea exploatării omului de către om, făurirea economiei socialiste unitare, dinamismul neîntrerupt al forţelor de producţie, transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei naţionale, dezvoltarea şi modernizarea agriculturii, asigurarea deplinei egalităţi social-politice pentru toţi cetăţenii ţării, adîncirea democraţiei socialiste, întărirea unităţii şi coeziunii naţiunii socialiste reprezintă caracteristici esenţiale ale procesului revoluţionar ireversibil înfăptuit de poporul nostru sub conducerea fermă marxist-leninistă a Partidului Comunist Român.

Definind obiectivele şi sarcinile de bază ale dezvoltării economiei naţionale pentru perioada 1971—1975 şi liniile directoare pentru 1976—1980, Tezele şi proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R. reafirmă concepţia consecventă a partidului nostru de continuare în ritm înalt a procesului de edificare a unei economii moderne — bazată pe o industrie puternică şi o agricultură înaintată, pe folosirea cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane şi valorificarea superioară a resurselor ţării, pe utilizarea intensivă a întregului potenţial de producţie, pe o înaltă productivitate a muncii sociale — **„în vederea asigurării condiţiilor pentru satisfacerea în tot mai largă măsură a cerinţelor materiale şi spirituale ale membrilor societăţii".**

Dimensiunile şi profunzimea transformărilor revoluţionare înfăptuite în pătrarul de veac de la eliberarea patriei, perspectivele oferite de documentele programatice ale Congresului al X-lea al P.C.R. îşi manifestă expresivitatea în creşterea nivelului de trai al populaţiei care constituie, aşa cum se ştie, ţelul suprem al politicii partidului. In cadrul raporturilor complexe care definesc nivelul de trai, consumul populaţiei se impune atît ca rezultantă a factorilor economici şi politici, cît şi ca premisă şi atribut al înfăptuirii celorlalţi factori ai nivelului de trai. Creşterea rolului funcţional al consumului populaţiei asupra nivelului de trai din ţara noastră, precum şi asupra reproducţiei lărgite este reliefată de modificările care au avut loc în dinamica şi structura sa, precum şi de tendinţele actuale şi de perspectivă ale acestuia.

ANALIZA EVOLUŢIEI CONSUMULUI populaţiei necesită folosirea unui **sistem complex de indicatori** care să permită caracterizarea principalelor aspecte cantitative şi calitative, comparabilitatea în timp, specificul şi particularităţile sale pe categorii de populaţie, exprimarea valorică şi în unităţi naturale a consumului.

Unul dintre indicatorii valorici cu un grad pronunţat de expresivitate sintetică-generală a modificărilor consumului populaţiei este **fondul de consum.** Analizat în dinamică, **fondul de consum din ţara noastră a crescut, în perioada 1950—1967, de circa trei ori.** Din punct de vedere al structurii, reţine atenţia în mod deosebit faptul că ponderea cea mai mare revine consumului pe seama bugetului individual (circa 90—92 la sută), ceea ce exprimă dependenţa directă a acestuia de producţie, de activitatea concretă desfăşurată de fiecare membru al societăţii. Totodată, se impune, mai ales prin ritmul rapid de creştere, consumul pe seama bugetului instituţiilor din sfera neproductivă care în aceeaşi perioadă a sporit de aproximativ 4,2 ori.

Cele mai pronunţate modificări, atît ca ritm, cît şi ca pondere, s-au produs la indicatorul **cumpărări de mărfuri din comerţul socialist.** În anul 1967 acestea au fost de 2,66 ori mai mari faţă de anul 1955 iar ponderea lor în totalul cumpărărilor a crescut de la 44,2 în 1955 la 59,3 în anul 1967. Acest proces, reflectînd rolul predominant al pieţei socialiste în ce priveşte transformarea veniturilor băneşti ale populaţiei în bunuri de consum, are o deosebită importanţă. Piaţa socialistă, prin caracterul său organizat, fiindu-i străine oscilaţia spontană şi anarhică a preţurilor, precum şi tendinţele speculative, reprezintă unul din factorii esenţiali care permit realizarea directă a consumului populaţiei în funcţie de mărimea veniturilor. Existenţa unor preţuri stabile, unice, fixate de stat, în condiţiile creşterii veniturilor băneşti, imprimă pieţei socialiste rolul de accelerator al consumului populaţiei.

Preponderenţa cumpărărilor de mărfuri din comerţul socialist în totalul fondului de consum necesită analiza detaliată a acestui indicator, oferindu-se astfel posibilitatea cunoaşterii unor aspecte esenţiale ale consumului populaţiei. Evident că pe baza acestui indicator, aprecierile au un caracter relativ deoarece este vorba numai de o parte a formelor prin care se obţin bunurile de consum. Totodată, acest indicator are o mai mare expresivitate pentru consumul salariaţilor decît al ţărănimii. Oricum, însă, analiza schimburilor în dinamica şi structura cumpărărilor de mărfuri pe grupe de produse şi pe medii (urban şi rural) este suficient de edificatoare. Dinamica vînzărilor de mărfuri prin comerţul socialist, pe grupe de mărfuri şi pe medii în perioada 1950—1967, a avut următoarea înfăţişare [1]:

în procente faţă de 1950 = 100

	Comerţ socialist Total		din care: desfaceri în mediul :			
			Urban		Rural	
	1960	1967	1960	1967	1960	1967
Total din care:	290	587	288	555	294	687
Mărfuri alimentare	267	520	238	547	452	12 ori
Aliment. publică	393	871	439	10 ori	284	908
Mărfuri nealimentare	290	588	302	508	259	532

În 1968, creşterile faţă de 1950 au fost de 6,4 ori la total comerţ socialist, din care: produse alimentare 5,5 ori; alimentaţie publică 9,3 ori şi mărfuri nealimentare — 6,5 ori.

Procesul se caracterizează, **în primul rînd,** prin existenţa unui ritm rapid de creştere a desfacerilor de mărfuri destinate consumului populaţiei. Se reliefează în special creşterea accelerată a vînzărilor de mărfuri prin alimentaţia publică. **În al doilea rînd,** se impune creşterea deosebit de mare a vînzărilor de mărfuri alimentare în mediul rural. Pe întreaga perioadă ritmul creşterii desfacerilor de mărfuri alimentare în mediul rural a fost superior atît celui existent pe întreaga ţară, cît şi celui din mediul urban. **În sfîrşit,** reţine atenţia apropierea existentă între ritmul de creştere al vînzărilor de produse nealimentare faţă de ritmul desfacerilor pe total comerţ socialist, precum şi dinamica mai accelerată a vînzărilor de astfel de produse în mediul urban.

O asemenea dinamică a vînzărilor de mărfuri prin comerţul socialist a imprimat şi **modificări însemnate în ce priveşte structura acestora pe grupe de produse,** atît pe total cît şi pe medii. **Pentru mărfurile alimentare, atît pe total comerţ socialist cît şi în mediul urban, schimbările marchează două perioade.** Pînă în anul 1955 ponderea mărfurilor alimentare a avut o tendinţă de creştere, pe total comerţ socialist de la 31,7 la sută în 1950 la 36 la sută în 1955; în cadrul desfacerilor de mărfuri din mediul urban, de la 36,3 la sută în anul 1950 la 41,2 la sută în 1955. După anul 1955, se identifică, cu variaţii mici, **tendinţe de scădere a ponderii produselor alimentare, în condiţiile creşterii absolute a vînzărilor de mărfuri de acest gen. Pentru mediul rural, ceea ce se reliefează este creşterea continuă a ponderii vînzărilor de mărfuri alimentare, de la 17,3 în 1950 la 31,5 în anul 1967.** O linie asemănătoare pentru ambele medii — cu tendinţa de a se stabiliza în jurul mărimilor de 11,0—12,0, mai ales după anul 1955, marchează ponderea alimentaţiei publice. Evident că schimbările în ce priveşte ponderea vînzărilor de mărfuri alimentare şi a alimentaţiei publice au fost însoţite de **modificări în sensuri inverse la vînzările de mărfuri nealimentare.** Se evidenţiază totodată, creşterea ponderii vînzărilor de mărfuri nealimentare, după anul 1955, pe total comerţ — de la 51,1 la 53,5 la sută în anul 1967 şi în mediul urban — de la 46,0 la 52,3 la sută.

SINTETIZÎND SEMNIFICAŢIA acestor modificări pot fi făcute cîteva aprecieri generale cu privire la unele aspecte ale evoluţiei consumului populaţiei.

Cele două tendinţe, de sensuri contrarii, ale desfacerilor de mărfuri alimentare în totalul vînzărilor şi din mediul urban, sînt expresia procesului continuu de îmbunătăţire a condiţiilor materiale de trai ale populaţiei, ceea ce a permis modificarea gradului de intensitate a diferitelor necesităţi şi, odată cu aceasta, a imprimat orientări diferite ale consumului. Pînă în anul 1955 gradul de dezvoltare a producţiei materiale, nivelul absolut al consumului în acea perioadă, mărimea veniturilor populaţiei urbane, au făcut ca pe prim plan să se impună necesităţile pentru bunuri alimentare. După acest an, intensitatea necesităţilor pentru bunuri alimentare cunoaşte o tendinţă de scădere în volumul total al necesităţilor populaţiei urbane. **Orientarea consumului populaţiei urbane, după anul 1955, spre bunuri nealimentare certificată de sporirea ponderii acestora în totalul vînzărilor, în condiţiile creşterii în ritm rapid şi a desfacerilor de bunuri alimentare este una din tendinţele moderne ale consumului din ţara noastră.**

Creşterea rapidă a dinamicii şi structurii vînzărilor de bunuri prin alimentaţia publică pînă în anul 1955 şi apoi menţinerea unei ponderi aproximativ constante atît în mediul urban cît şi în mediul rural indică **existenţa unui oarecare echilibru între volumul necesităţilor satisfăcute sub această formă şi cererea de consum a populaţiei pentru astfel de produse.** Această concluzie are valabilitate mai ales pentru mediul urban, unde ponderea vînzărilor de produse alimentare are o tendinţă de scădere.

Comparativ cu mediul urban, modificările în dinamica şi structura vînzărilor de mărfuri din mediul rural reflectă existenţa unor procese specifice. Ritmul rapid al desfacerilor de mărfuri alimentare şi creşterea continuă a ponderii acestora în structura comerţului socialist la sate **exprimă procesul de transformare treptată a consumului de produse în natură în consum de mărfuri prelucrate industrial.** Aceasta înseamnă că alimentaţia populaţiei rurale a devenit **mai variată, şi cu o valoare calorică şi nutritivă în continuă creştere.** Procesul reliefează totodată o apropiere treptată a structurii şi calităţii consumului alimentar din mediul rural de cele existente în mediul urban.

- **Dinamica continuu ascendentă a fondului de consum şi a elementelor sale componente**
- **Elementele comune şi diferenţele în consumul alimentar pe medii — urban şi rural — atestă o tendinţă generală de îmbunătăţire a alimentaţiei.**
- **Ritmul alert al consumului bunurilor tehnice de uz îndelungat şi al cheltuielilor pentru nevoile culturale**

Totodată, modificările diametral opuse faţă de mediul urban, exprimate de structura vînzărilor de mărfuri în mediul rural, consemnează primordialitatea necesităţilor pentru bunuri alimentare. Această tendinţă s-a manifestat în condiţiile creşterii continue şi a consumului de produse nealimentare, certificată de sporirea volumului desfacerilor acestora.

Tendinţele exprimate de vînzările de mărfuri, prin comerţul socialist, în ce priveşte consumul populaţiei, sînt confirmate şi de modificările care au avut loc în ce priveşte **cheltuielile de consum.** În anul 1967, structura cheltuielilor de consum ale familiilor de salariaţi şi muncitori, cercetate prin bugetele de familie, comparativ cu cea din anul 1960 a prezentat următoarele modificări:

Diferenţă în procente
(± creşterea sau scăderea ponderii chelt.)

Cheltuielile de consum	Salariaţi (total) 1967/1960 ±	Muncitori (total) 1967/1960 ±
Cheltuieli pentru alimentaţie (inclusiv băuturi alcoolice)	— 0,6	— 0,7
Cheltuieli pentru cumpărarea mărfurilor nealimentare	+ 1,6	+ 1,6
Cheltuieli pentru servicii	— 1,0	— 0,9

Reţine atenţia faptul că ponderea cheltuielilor cu alimentaţia şi a cheltuielilor pentru servicii, în 1967 faţă de anul 1960, a cunoscut o scădere; în schimb ponderea cheltuielilor pentru cumpărarea mărfurilor nealimentare a crescut. Este deosebit de important a se menţiona că **aceste modificări au avut loc pe fondul unor creşteri absolute a tuturor categoriilor de cheltuieli care au asigurat creşterea întregului consum al populaţiei, alimentar, nealimentar şi pe baza serviciilor.** Scăderea ponderii cheltuielilor alimentare şi creşterea ponderii cheltuielilor pentru produse nealimentare reprezintă o caracteristică **pozitivă** a consumului populaţiei din ţara noastră în anii socialismului.

Anumite deosebiri prezintă modificările în structura cheltuielilor de consum ale

Conf. univ. Ioan V. TOTU

→

țărănimii din anul 1967 comparativ cu 1960:

1967/1960 diferențe în procente (± creșterea sau scăderea ponderii)	
— cheltuieli pentru cumpărarea prod. alimentare	+2,3
— Cheltueli pentru cumpărarea mărf. nealimentare	+1,0
— Cheltuieli pentru servicii	+0,7
— Cheltuieli pentru cumpărarea animalelor și păsărilor	—1,7

După cum se observă, la toate cele trei categorii de cheltuieli principale pentru consum a avut loc o creștere a ponderii. Procesul reflectă **trecerea tot mai accentuată a consumului țărănimii pe baze comerciale, datorită creșterii ponderii producției marfă agricole și, o dată cu aceasta, a veniturilor bănești ale populației de la sate.** Aceasta exprimă îmbunătățirea consumului populației de la sate în toate direcțiile, în special pe seama produselor furnizate de către oraș, în cadrul cărora o parte tot mai mare o reprezintă bunurile prelucrate de industrie, precum și pe seama serviciilor prestate de unități specializate. Se evidențiază, prin mărime, mai ales creșterea care a avut loc la cheltuielile pentru cumpărarea produselor alimentare, ceea ce confirmă aprecierile făcute cu ocazia analizei desfacerilor de mărfuri la sate. În același timp, creșterea ponderii cheltuielilor pentru mărfuri nealimentare și a celor pentru servicii a fost posibilă, chiar și în cazul creșterii ponderii cheltuielilor cu alimentația, deoarece, spre deosebire de populația urbană, populația rurală dispune și de o altă sursă a consumului, și anume — producția proprie. Prin însăși natura și mărimea sa această sursă permite țărănimii ca o parte însemnată din veniturile bănești obținute să o folosească pentru cumpărarea de produse nealimentare și pentru diferite servicii.

EVOLUȚIA CONSUMULUI ALIMENTAR din țara noastră, în anii construcției socialismului, s-a caracterizat prin cîteva aspecte esențiale. Un prim aspect este dat de **creșterea consumului mediu anual pe locuitor la toate produsele alimentare principale.** Ceea ce este deosebit de însemnat este faptul că dinamica ascendentă a consumului alimentar s-a realizat **pe fondul unor diferențieri a consumului pe produse, creșterile cele mai mari manifestîndu-se la consumul de bunuri care au o compoziție calorică și nutrițională superioară.** Astfel, comparativ cu anul 1950, în anul 1967 consumul mediu anual pe un locuitor a fost mai mare: la grăsimi, unt, zahăr și ulei de circa 2,4—2,7 ori, la ouă de aproximativ 2,1 ori, la carne și fructe de circa 1,8 ori, în timp ce consumul de făină de porumb a crescut în aceeași perioadă cu circa 30 la sută, consumul de cartofi cu circa 50 la sută iar cel de leguminoase cu aproximativ 20 la sută. Aceasta a făcut ca în aceeași perioadă numărul mediu al caloriilor pe un locuitor să crească cu circa 65 la sută, iar consumul exprimat în factori nutritivi (de protide, lipide și glucide) să sporească cu cca 55—57 la sută.

O analiză comparativă a dinamicii consumului alimentar al populației din cele două medii (urban și rural) evidențiază unele deosebiri dar și asemănări. Astfel, datele din bugetele de familie consemnează în mod deosebit faptul că la o serie de produse alimentare importante, cum sînt: carnea, grăsimile, pastele făinoase și mai ales zahărul, creșterea consumului familiilor de țărani, în perioada menționată, a fost mai mare decît creșterea consumului familiilor de salariați din mediul urban. Acest fenomen **reprezintă unul din aspectele esențiale ale procesului de apropiere a consumului populației sătești** de cel existent în mediul urban. În același timp este comună consumului alimentar din ambele medii tendința de scădere a consumului de mălai și cartofi, ceea ce exprimă, în condițiile creșterii consumului de produse făinoase provenite din grîu, un proces de îmbunătățire calitativă a alimentației.

Analiza modificărilor în ce privește consumul alimentar al populației din țara noastră permite enunțarea, fără rezerve, a unei concluzii incontestabile. **In anii construcției și desăvîrșirii socialismului, în condițiile dezvoltării complexe și multilaterale a economiei naționale a avut loc și se desfășoară în ritm accelerat creșterea continuă și îmbunătățirea calitativă a alimentației întregii populații.** În același timp, această analiză reliefează direcțiile principale necesare ale evoluției alimentației populației din țara noastră. Consemnarea acestora, în continuare, considerăm că este utilă.

COMPARÎND NIVELUL ACTUAL al consumului principalelor produse alimentare din țara noastră cu cel existent în alte țări dezvoltate din punct de vedere economic se constată existența unui decalaj, variabil de la produs la produs, dar oricum sensibil. Evident, această comparație nu trebuie făcută mecanic, fără a se ține seama de o serie de factori, printre care, de exemplu, particularitățile naționale ale consumului, tradițiile etc. au o importanță deosebită. Diferențele între nivelul consumului principalelor produse alimentare din unele țări dezvoltate economic și nivelul consumului populației din țara noastră nu se datoresc însă în principal acestor particularități. Cauza o constituie nivelul scăzut al consumului moștenit de la orînduirea capitalistă, cînd România era jefuită și reprezenta una din sursele principale de produse agroalimentare chiar de către și pentru țări, care, în prezent, au un consum alimentar ridicat. Este ușor de înțeles că o asemenea rămînere în urmă, menținută timp de secole, nu putea fi lichidată în decursul a numai două decenii și jumătate cu toate că ritmul îmbunătățirii acestor diferențe a fost deosebit de rapid în acești ani. Evoluția nivelului de trai în anii construcției socialismului, perspectivele dezvoltării complexe și multilaterale a economiei R. S. România, sînt elemente care dau certitudinea inevitabilității lichidării decalajului moștenit și ridicării nivelului consumului alimentar.

Procesul de lichidare a rămînerilor în urmă în ce privește consumul alimentar al populației nu va însemna copierea vreunui mod de trai dintr-o țară sau alta. El se va desfășura în condițiile stabilirii unor norme fiziologice de consum științific fundamentate care să reflecte condițiile de muncă, specificul național, variațiile consumului in funcție de sex, vîrstă, mediu, și alte schimbări tehnice, demografice și climatice din țara noastră. Asigurarea alimentației fiecărei colectivități corespunzător normelor fiziologice constituie în prezent și în viitor una din direcțiile principale ale creșterii consumului din țara noastră.

Evoluția consumului alimentar al populației din țara noastră va însemna nu numai schimbări cantitative, ci și calitative. Din acest punct de vedere, se impune în mod deosebit necesitatea ca în viitor să crească ponderea caloriilor și a factorilor nutritivi de proveniență animală în rația alimentară satisfăcută a fiecărei colectivități.

Realizarea acestor direcții care, de altfel, reprezintă obiective ale dezvoltării consumului alimentar va duce la modificări însemnate în întregul consum al populației din țara noastră, știut fiind faptul că gradul de intensitate al necesităților pentru produse alimentare și măsura în care sînt satisfăcute influențează direct mărimea, structura și gradul de satisfacere al celorlalte necesități.

MODIFICĂRI ÎNSEMNATE au avut loc și în ce privește **consumul de produse nealimentare.** În perioada 1950—1967 consumul mediu anual pe un locuitor la produsele nealimentare de uz personal a crescut cu cifre ce variază între 30 la sută (total țesături) și peste 3,5 ori (total încălțăminte). Înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată a cunoscut creșteri deosebit de însemnate. Numai în anii 1960—1967 înzestrarea populației, calculată în funcție de numărul de obiecte de folosință îndelungată ce revine la 1000 de locuitori, a crescut la televizoare de circa 15 ori, la frigidere electrice de aproximativ 19 ori, la aspiratoare de 11 ori, la mașini electrice de spălat rufe de circa 7 ori, la aparate de radio de peste două ori, la mașini de cusut cu 45 la sută iar la biciclete de circa 3 ori.

Fenomene deosebit de pozitive reliefează analiza dinamicii și structurii cheltuielilor pentru produse nealimentare ale familiilor de salariați și ale familiilor de țărani.

Din cadrul acestora atrage atenția tendința de scădere a ponderii cheltuielilor pentru articole de uz strict personal (îmbrăcăminte, încălțăminte, articole de parfumerie și tratament medical, țigări și tutun), în totalul cheltuielilor pentru mărfuri nealimentare efectuate de familiile din ambele medii. Astfel, la îmbrăcăminte și încălțăminte ponderea cheltuielilor a scăzut pentru familiile de salariați de la 43,3 la sută cît reprezenta în anul 1959 la 39,0 la sută în anul 1967, iar pentru familiile de țărani de la 46,1 la sută la 41,0 la sută. Această tendință s-a realizat în forme diferite. La familiile de salariați, de exemplu, a avut loc o scădere a ponderii cheltuielilor pentru țesături și confecții și o oarecare creștere a celor pentru tricotaje, în timp ce la familiile de țărani s-a produs o scădere a ponderii — mult mai mare ca la familiile de salariați — la cheltuielile pentru țesături și creșteri la confecții și tricotaje. Indiferent de aceste deosebiri **tendința de scădere a ponderii cheltuielilor pentru obiecte de uz personal, și mai ales a celor referitoare la îmbrăcăminte și încălțăminte, și tendința de creștere a ponderii cheltuielilor pentru mobilă, obiecte de uz casnic și gospodăresc și pentru mărfuri de cultură și sport,** manifestate la ambele genuri de familii, are o deosebită semnificație. Știut fiind că necesitățile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte ocupă un loc primordial în cadrul nevoilor de bunuri nealimentare, tendința de scădere a ponderii cheltuielilor pentru astfel de produse — realizată în condițiile unei creșteri absolute a consumului, marchează îmbunătățiri calitative în nivelul de trai al populației. **Creșterea ponderii cheltuielilor pentru obiecte de uz familial și mai ales a celor pentru articole de cultură și sport consemnează existența unui nivel superior de satisfacere a necesităților de ordin natural-biologic, care atenuează gradul de intensitate al acestora în favoarea necesităților social-culturale.** Cele două tendințe se realizează ca mărime, ritm, în mod diferit in funcție de specificul colectivităților de referință și nivelul consumului acestora. Făcînd însă abstracție de variațiile și deosebirile menționate, ceea ce se **evidențiază pe fondul celor două tendințe, este micșorarea decalajului dintre consumul diferitelor colectivități.** În cazurile analizate, diferența dintre mărimea absolută a cheltuielilor familiilor de salariați și a familiilor de țărani s-a micșorat, în perioada 1959—1967 la țesături cu cca 10,0 procente, la confecții cu 12,5 procente, la tricotaje cu 15,0 procente, la încălțăminte cu 3,0 procente, la mobilă și obiecte de uz casnic și gospodăresc cu 3,5 procente, iar la articole de parfumerie, igienă, medicamente cu 20,6 procente.

O PARTE ÎNSEMNATĂ a necesităților de consum ale populației este satisfăcută pe calea **serviciilor.** Sursele activităților de servicii pentru populație sînt asigurate de fondul social de consum și de o parte din veniturile personale, obținute în funcție de cantitatea și calitatea muncii depuse.

Cea mai mare parte a serviciilor de care beneficiază populația din fondul social de consum se referă, în primul rînd, la satisfacerea necesităților de ordin social-cultural.

În perioada 1950—1968 cheltuielile pentru nevoile social-culturale efectuate de către statul nostru au însumat aproape 260 miliarde de lei. Pe locuitor, cheltuielile social-culturale de la buget au crescut de la circa 458 lei în anul 1956 la 1580 lei în anul 1968.

Amploarea dezvoltării învățămîntului de toate gradele, în perioada construcției socialismului, atestă un important salt față de trecut. Este deosebit de important faptul că în prezent sînt cuprinși în școala generală toți copiii de vîrstă școlară (peste trei milioane), iar numărul elevilor care învață în licee la cursuri de zi, este de aproape zece ori mai mare față de anul școlar 1938—1939. S-a dezvoltat rețeaua școlilor postgenerale (licee, școli profesionale și tehnice) și, ca urmare, circa 62 la sută din absolvenții școlii generale sînt cuprinși în astfel de forme. Paralel cu acest proces a avut loc prelungirea duratei învățămîntului de cultură generală la 12 ani, generalizarea școlii de 8 ani, ceea ce a însemnat un nivel calitativ superior de instruire a tinerelor generații. Reține, de asemenea, atenția creșterea de peste cinci ori a numărului de studenți, comparativ cu anul universitar 1938—1939.

Trecerea la școala generală obligatorie cu durata de zece ani, extinderea rețelei de licee mai ales de specialitate, diversificarea învățămîntului profesional și tehnic, înființarea învățămîntului de subingineri, asigurarea unei repartizări raționale a unităților școlare pe întreg cuprinsul țării, perfecționarea conținutului procesului de învățămînt corespunzător necesităților prezente și viitoare ale tuturor domeniilor de activitate vor spori gradul eficienței învățămîntului și rolul acestuia în dezvoltarea societății socialiste.

O extindere continuă au cunoscut serviciile prestate către populație prin rețeaua medicală. În anul 1968 numărul total al paturilor pentru asistență medicală reprezenta o creștere de circa 2,3 ori față de anul 1950. În prezent în R. S. România revin la un medic 636 de locuitori, în timp ce în Franța revin 903 locuitori, în Anglia 831, în S.U.A. — 638 de locuitori. Importanța indicatorilor atinși în ce privește rețeaua medicală din țara noastră poate fi pe deplin apreciată dacă se ține seama de faptul că, spre deosebire de țările amintite, cea mai mare parte din serviciile prestate sub forma asistenței medicale se acordă populației sub formă gratuită.

Paralel cu creșterea volumului de servicii către populație finanțate din fondul social de consum, a avut loc și o sporire continuă a serviciilor pe seama veniturilor individuale ale fiecărui membru al societății.

În cadrul serviciilor culturale, activitățile desfășurate de instituțiile cinematografice, teatrale, radio, televiziune etc.

(Continuare în pag. 18)

SE ÎNFĂPTUIESC ANGAJAMENTELE

• *Pe ansamblul industriei* **județului Hunedoara** *depășirile de plan la producția globală în perioada ce a trecut din acest an însumează peste 71 milioane lei. Au fost obținute peste prevederi 21 000 tone de cărbune, 22 473 tone de fontă, 13 521 tone de oțel, 7 013 mp placaj finit de marmură, 2 733 mc cherestea și alte produse.*

• *De la începutul anului și pînă acum oamenii muncii din întreprinderile* **județului Brașov** *au realizat peste prevederile planului 753 tone oțel, 400 tractoare, 501 autocamioane de 5 tone, mai mult de 100 tone uleiuri minerale, 130 tone acid sulfuric, peste 2 500 tone îngrășăminte azotoase, 17 tone metanol, 26 000 rulmenți, 2 000 tone ciment.*

Pentru a satisface cerințele tot mai mari de bunuri de larg consum, lucrătorii din acest sector au realizat peste plan mobilă în valoare de aproape două milioane lei, 38 000 mp țesături de bumbac și lînă, 44 000 bucăți tricotaje, 3 100 perechi încălțăminte, 77 tone unt, aproape 3 000 tone zahăr și alte produse.

• *În primul semestru al acestui an întreprinderile industriale din* **județul Bihor** *au realizat o producție suplimentară în valoare de 67,6 milioane lei. Au fost date peste plan 21 895 tone lignit, 954 tone petrol prelucrat, 19 756 tone păcură, 18 tone unt, 45 tone ulei, 591 tone conserve din legume, 99 tone preparate din carne și alte produse.*

• *Colectivele întreprinderilor industriale din* **județul Caraș-Severin** *au depășit planul producției globale cu 60 milioane lei, ceea ce reprezintă peste 70 la sută din angajamentul anual. Sectorul laminoare de la Combinatul siderurgic din Reșița este prima unitate industrială din județ care și-a realizat, înainte de termen, angajamentul luat în cinstea celor două evenimente de importanță istorică. Laminoriștii reșițeni au elaborat pînă acum peste 6300 tone laminate, cu 300 tone mai mult decît prevedea angajamentul luat.*

Importante realizări au obținut furnaliștii, oțelarii și constructorii de mașini din Reșița, Oțelul Roșu și Bocșa, care în prima jumătate a anului au dat peste prevederile planului 24 mii tone fontă, oțel, laminate — 126 tone echipamente și utilaje hidromecanice, motoare electrice cu o putere totală de 17 000 kw, 11 poduri-rulante, 5 macarale turn și alte construcții metalice.

• *Potrivit datelor furnizate de Direcția județeană de statistică, întreprinderile industriale din* **județul Ilfov** *au depășit cu 55,8 milioane lei planul producției marfă vîndută și încasată, au sporit productivitatea muncii cu 1,3 la sută. În această perioadă au fost livrate peste plan 906 tone țiței, aproape 2500 mc prefabricate de beton, 196 tone brînzeturi și alte produse. Față de semestrul întîi al anului trecut, producția globală a crescut cu 17,7 la sută, iar producția marfă cu aproape 13 la sută.*

• *Colectivele întreprinderilor industriale din* **județul Neamț** *și-au îndeplinit integral angajamentele luate pe acest an. Ele au livrat în 6 luni peste sarcinile de plan produse în valoare de 75,6 milioane lei. Față de aceeași perioadă a anului trecut, producția globală industrială a județului a crescut în primul semestru al anului curent cu 155,7 milioane lei. Cele mai bune rezultate le-a înregistrat industria chimică și metalurgică, care au dat peste prevederi 4510 tone îngrășăminte azotoase, 282 tone uree, 154 tone fire și fibre sintetice, 209 tone caprolactamă, 638 tone țevi din oțel, 600 bucăți prăjini grele, 39 tone oțeluri superioare și și altele. Ca urmare a creșterii calității produselor fabricate, unitățile industriale au putut livra la export peste prevederi, în cele circa 100 de țări cu care au contracte, mărfuri în valoare de 56,5 milioane lei.*

• *În prima jumătate a anului, industria* **județului Alba** *a livrat peste prevederi produse în valoare de 46,7 milioane lei. Au fost produse peste sarcinile stabilite, 51 mașini unelte, 9700 de mașini de spălat rufe. 1400 mașini de cusut, 81 000 tone de sare, 591 tone de sodă calcinată și caustică, 79 tone de hîrtie, 4400 mc cherestea, plăci fibro-lemnoase și placaj, 169 000 perechi ciorapi și alte produse. Peste 81% din sporul de producție s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii. Succese deosebite au obținut colectivele întreprinderii miniere Baia de Arieș, ale Uzinei mecanice Cugir, Uzinei chimico metalurgice Zlatna, Întreprinderii Salina și Uzinelor de Produse Sodice din Ocna Mureș, fabricilor de tricotaje și de hîrtie din Sebeș etc.*

CERCETĂRILE DE ECONOMIE AGRARĂ ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRII ȘTIINȚEI ÎNTR-O FORȚĂ DE PRODUCȚIE

DACĂ FACEM ABSTRACȚIE de diferitele interpretări deformate, specifice gîndirii economice burgheze, putem considera drept un adevăr unanim acceptat că una din trăsăturile principale ale revoluției tehnico-științifice contemporane constă în transformarea științei din factor exogen într-un factor endogen al dezvoltării economiei. Transformarea științei în forță nemijlocită de producție este un proces istoric mai mult sau mai puțin îndelungat, care are loc prin întărirea rolului științei în dezvoltarea mijloacelor de producție și în creșterea nivelului de cunoștințe tehnice și științifice ale oamenilor. După cum se arată în proiectul Directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român : **„Dezvoltarea susținută a economiei și creșterea eficienței activității în toate domeniile vieții sociale implică sporirea rolului științei în cadrul forțelor de producție, participarea ei activă la progresul general al societății“.**

In contextul larg al rolului social al științei, axa centrală a cercetării economice o constituie în ultimă instanță eficiența sa în practica socială.

In acest cadru general pentru cercetările de economie agrară se pune următoarea problemă principală : cum pot deveni aceste cercetări un element constitutiv al activității sociale ? Cu alte cuvinte, cum se pot transforma dintr-o parte exogenă „de cunoștințe“ într-o parte endogenă a progresului agriculturii ? Ne propunem să sugerăm unele căi care ar putea să ducă cercetările de economie agrară la îndeplinirea funcției lor sociale, ținind seama de faptul că rezolvarea problemelor pe care le va pune agricultura în cadrul programului general de dezvoltare a economiei naționale, pe care-l va stabili Congresul al X-lea al P.C.R., necesită și intensificarea aportului cercetărilor de economie agrară. Totodată, în decursul anilor, prin activitatea a numeroși cercetători și cadre didactice care au avut preocupări în acest domeniu, s-au pregătit o serie de condiții pentru ca cercetările de economie agrară să facă „saltul“ necesar transformării acestor cercetări într-un instrument practic util rezolvării problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea agriculturii.

● Obiectul cercetării

OBIECTUL CERCETĂRILOR de economie agrară îl constituie agricultura, dar această formulare este prea generală pentru a fi practic utilă în orientarea concretă a activității științifice. In legătură cu aceasta credem că ne apropiem mai mult de rezolvarea problemei dacă luăm în considerare modul specific al științei de a reflecta realitatea obiectivă, pornind de la teza lui K. Marx care sublinia că dacă forma de manifestare a fenomenelor ar coincide cu esența lor n-ar mai fi nevoie de știință. In această ordine de idei, poate nu abuzăm de răbdarea cititorului reamintind episodul relatat de cunoscutul scriitor irlandez Ionathan Swift care arată că atunci cind Gulliver a vizitat Laputa a constatat că academia și-a petrecut opt ani studiind un proiect pentru extragerea razelor de soare din castraveți. Aceste raze trebuiau închise în fiole sigilate ermetic și scoase spre a încălzi aerul atunci cînd vremea era rece. Cu toate că termodinamica lui Swift era defectuoasă, nu putem să nu apreciem faptul că el surprinde, într-o formă satirică, esența agriculturii ca proces de fixare a energiei solare în așa fel încît să poată fi utilizată de omenire și procedeele lungi și dificile ale științei de a pătrunde de la fenomen la esență. Cercetarea eficienței economice a „extragerii și fixării razelor în fiole“ constituie în adevăr unul din obiectivele majore ale cercetării. De aici și o primă concluzie — **a necesității cooperării cercetărilor economice cu cele biologice, chimice și tehnice din domeniul agriculturii. Cercetarea trebuie să se realizeze totodată în contextul general al dezvoltării sociale și prin integrarea ei în întreg ansamblul științelor sociale.**

Punctul de plecare metodologic fundamental în abordarea fenomenelor și proceselor din agricultură îl constituie teza marxistă cu privire la identitatea în esență a legilor care guvernează dezvoltarea agriculturii cu cele ale întregii orînduiri sociale. Această concepție s-a făurit prin zdrobirea tezei economiștilor burghezi cu privire la legile „proprii“ ale dezvoltării agriculturii, precum și a tezelor schematice care nu iau în considerare particularitățile acestei ramuri a producției materiale. Pornind de la această teză programatică putem să ne apropiem de conturarea uneia din coordonatele de bază ale problemei : **care sînt fenomenele și procesele economice ce caracterizează dezvoltarea agriculturii în etapa actuală și care sînt „obligațiile“ economiei agrare?** Este de la sine înțeles că prin aceasta noi ne oprim numai asupra problemelor cu caracter macro-economic. O problematică vastă apare însă și la nivelul unor spații mai restrînse și anume aceea a dezvoltării teritoriale a agriculturii în imbinare cu alte activități economice. Activitatea agriculturii se realizează prin diferitele forme de întreprinderi agricole și de aici rezultă un întreg univers de procese la nivel microeconomic.

Agricultura nu se dezvoltă de la sine, ci pe baza unui mecanism economic, al utilizării unui complex de pîrghii economico-financiare. Tocmai acest **mecanism pe baza căruia se asigură dezvoltarea acestei ramuri, constituie unul din domeniile cele mai interesante și complexe ale cercetărilor de economie agrară.**

● Nivelul optim al agriculturii

CARE ESTE LOCUL și rolul agriculturii în dezvoltarea economiei României în etapa actuală ? În doctrina economică agrară aceasta nu constituie o temă inedită, dar cu totul diferit se pune această problemă în etapa construcției socialiste sau în cea a desăvîrșirii construcției socialiste. Tocmai de aceea Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a înscris printre problemele teoretice de mare actualitate care ar trebui abordate „problema agrară și rolul agriculturii în economia țării noastre“.

Cînd stabilește locul agriculturii în economia națională, știința economică utilizează **trei indicatori sintetici :** ponderea acestei ramuri în venitul național și în produsul social și al populației agricole sau ocupate în totalul populației sau al populației ocupate. Privite prin prisma acestor indicatori împreună cu silvicultura, agricultura țării noastre producea, în 1968, 19,6% din produsul social și 26,3% din venitul național, cu o populație ocupată în această ramură de 53,8% din totalul populației ocupate. Tendința este de a se reduce ponderea acestei ramuri atît în produsul social și venitul național cit și în populația ocupată, realizîndu-se totodată o creștere constantă a producției agricole globale și a producției nete. Spre deosebire de celelalte ramuri ale producției materiale, unde mărimea absolută a forței de muncă sporește, agricultura este o ramură cu activitate crescîndă cu o populație descrescîndă. Factorul care determină direcția acestui proces îl constituie industrializarea socialistă în ritm rapid a economiei.

Schimbarea ponderii agriculturii în produsul social, în venitul național și în populația ocupată înseamnă oare că agricultura este o ramură în declin ? Este oare condamnată în mod fatal agricultura să rămînă în urma dezvoltării economice a celorlalte ramuri ? În această ordine de idei trebuie să reamintim că economia politică marxistă n-a formulat niciodată teza inevitabilității rămînerii în urmă a dezvoltării agriculturii față de industrie. Dimpotrivă, Marx arăta în polemica sa cu Rodbertus, că în modurile de producție precapitaliste agricultura **era mai productivă** decît industria, deoarece în agricultură natura „participă“ la munca omului ca un organism, în timp ce în industrie era folosită aproape exclusiv forța omenească. **„In perioada de creștere impetuoasă a producției capitaliste,** spune Marx, **dezvoltarea productivității muncii în industrie, în comparație cu agricultura, are un ritm foarte rapid... Ulterior productivitatea crește și în industrie și în agricultură, deși intr-un ritm inegal. Dar pe o anumită treaptă de dezvoltare a industriei, această disproporție trebuie să înceapă să scadă, adică productivitatea agriculturii trebuie să crească relativ mai repede decît productivitatea industriei“** [1]. Aceste tendințe, prevăzute de K. Marx, încep să se manifeste în agricultura unor țări dezvoltate. De aici nu se poate trage concluzia că agricultura va deveni o ramură predominantă, ci că apare posibilitatea dezvoltării agriculturii în raport cu nivelul mediu al dezvoltării economiei. Toate aceste schimbări pot avea loc în condițiile existenței unei puternice industrii care asigură dotarea agriculturii cu mijloace moderne de producție. În prezent la noi aproape 54% din populație produce circa 1/5 din produsul social și din venitul național. Ceea ce este încă important de subliniat, din punct de vedere al momentului dezvoltării istorice a acestei ramuri, este că în momentul de față creșterea producției agricole are loc nu prin creșterea populației ocupate ci exclusiv pe seama creșterii productivității muncii și că ritmul acestui proces se va accentua. Pe baza creșterii înzestrării muncii și a ridicării eficienței acesteia, sporește și ritmul mediu de creștere a producției globale agricole, apropiindu-se treptat de cel al produsului social. Astfel, ritmul mediu de creștere a producției globale s-a ridicat de la circa 1% în perioada 1927—1938 la 4,9% în anii 1951—1967, și se prevede să fie de 5,6—6% în cincinalul 1971—1975.

Dar nu ponderile sau chiar ritmurile medii caracterizează în mod complet locul și rolul agriculturii în creșterea economică, ci **funcțiile pe care această ramură le îndeplinește în dezvoltarea economiei naționale.** Sub prisma valorilor de întrebuințare principala funcție a agriculturii o constituie asigurarea alimentației populației. Totodată, agricultura constituie și o importantă bază de materii prime pentru industria ușoară. Intensificarea agriculturii determină o dezvoltare continuă a pieței interne, atît prin cererea de mijloace de producție din alte ramuri, cît și prin furnizarea unei mase mai mari de produse. Ea constituie un consumator din ce în ce mai mare de mașini și produse chimice. În unele ramuri ale agriculturii mijloacele de producție provenite din alte sectoare ale economiei naționale reprezintă peste 50% din totalul cheltuielilor. Privită din punctul de vedere al procesului reproducției sociale, agricultura constituie una din sursele importante ale creșterii economice prin plus-produsul pe care-l creează.

Calea pentru soluționarea problemei rolului agriculturii o constituie, după părerea noastră, determinarea nivelului optim al acestei ramuri a producției materiale. Aceasta presupune : ca agricultura să asigure valorile de întrebuințare în cantitățile și structura cerută de economia națională, precum și participarea la creșterea venitului național implicit a acumulărilor. Nivelul optim al agriculturii urmează să fie determinat așadar prin prisma eficacității întregii activități a acestei ramuri.

● Direcția principală: industrializarea agriculturii

CERCETĂRILE de economie agrară pot da rezultate utile numai în măsura în care studiază legile economiei socialiste — particularitățile lor — care determină direcțiile și care guvernează marile procese din agricultură în contextul dezvoltării social-economice a societății noastre socialiste.

Privită din punctul de vedere al nivelului tehnic, agricultura României poate fi caracterizată ca **o agricultură în curs de industrializare.** Acest stadiu nou, al cărui început a fost marcat în ultimele două decenii, este caracterizat de următoarele procese : utilizarea energiei mecanice ca principală sursă de energie în agricultură, pătrunderea pe scară largă a cuceririlor biologiei, mai ales în cultura plantelor, utilizarea unor cantități sporite de îngrășăminte chimice și extinderea substanțială a suprafețelor irigate. La sfîrșitul viitorului cincinal, de pildă, suprafețele irigate vor ajunge la 2,3—2,5 milioane hectare și se vor folosi circa 2 milioane tone îngrășăminte chimice. În afară de aceasta, importante schimbări s-au produs în calificarea forței de muncă, în special în asigurarea cu cadre calificate, precum și în organizarea și gestiunea economică a marilor întreprinderi agricole.

În prezent economia agrară, atunci cînd caracterizează dezvoltarea agriculturii noastre, operează cu conceptul de **intensificare a producției agricole** — creșterea cantității mijloacelor de producție pe aceeași suprafață, în condițiile folosirii cuceririlor științei și tehnicii. **Acest concept nu permite însă să se definească stadiul calitativ nou în care a intrat agricultura, și nici direcțiile principalelor procese care au loc în agricultură. Conceptul de industrializare a agriculturii este mai cuprinzător decît cel al intensificării și datorită faptului că, în afară de nivelul tehnic al producției include și sistemul de organizare a producției și gestiunea economică a întreprinderii.**

Privită din punctul de vedere al nivelului dezvoltării, agricultura noastră se află la începutul acestui proces de industrializare, ea cuprinzînd nivele și structuri din epoci diferite. Alături de marile combinate de creștere industrială a animalelor din întreprinderile agricole de stat, de exemplu, coexistă sistemul de creștere a animalelor din economia de subzistență din gospodăriile individuale și ale țăranilor cooperatori, sau din sistemul gospodăresc din cooperativele agricole sau din unele întreprinderi de stat.

Nivelul tehnic și de organizare este foarte diferit de la un tip la altul de producție. Elemente ale agriculturii de tip industrial se întîlnesc și într-o serie de ramuri ale producției vegetale. Și aici, în legumicultură, de pildă, gama este largă de la serele cu procese de producție automate sau semiautomate pînă la sistemele de cultură tradiționale. Tendința generală a schimbărilor constă în trecerea de la tehnologiile și metodele tradiționale la metodele industriale de producție în agricultură.

Existența diferitelor sisteme de producție necesită ca cercetarea economică să le cuprindă în mod diferențiat în cîmpul investigației. Neglijarea „economiei tradiționale“ este tot atît de dăunătoare ca și cea a economiei combinatului industrial. Cercetarea sistemului gospodăresc de creștere a animalelor din cooperative, ne poate evidenția cauzele scăzute ale eficacității acestei ramuri. Ajungerea la faza agriculturii de tip industrial poate să aibă loc, în mod firesc, pe calea mobilizării marilor resurse pe care le mai oferă sistemele tradiționale, mai ales, în utilizarea forței de muncă din agricultură pentru sporirea producției și a surselor de finanțare.

Progresul economic general, pe baza industrializării socialiste, modernizarea agriculturii determină schimbări profunde în **structura și utilizarea** forței de muncă din agricultură.

Populația rurală, populația agricolă și populația ocupată au o tendință de scădere, atît relativă cît și absolută. Pentru fiecare categorie ritmurile de scădere sînt diferite. Dezvoltarea industriei și profilarea unor ramuri în mediul rural va determina o scădere mai lentă a populației rurale. Pentru țara noastră, în care există o rețea de sate amplasate pe întreg teritoriul, apare problema necesității dezvol-

D. DUMITRIU
directorul Institutului de cercetări pentru economia agrară

→

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **La Uzina „Unirea“ din Cluj** a intrat în producția de serie o nouă mașină de cardat bumbac cu performanțe deosebite. Ea poate produce pînă la 24 kg de bumbac cardat pe oră și e prevăzută cu o serie de instalații speciale de acționare a diferitelor organe, de oprire automată, în cazul ivirii unor corpuri străine mai mari, de zdrobire și pulverizare a impurităților din bumbac, de ventilare și filtrare.

In comparație cu prima mașină care a ieșit pe poarta uzinei acum 10 ani și care putea carda doar 2,5 pînă la cel mult 4 kg bumbac pe oră, actuala mașină ocupă o suprafață de trei ori mai mică și este de patru ori mai ușoară.

● **La Exploatarea minieră Șuior** a fost pusă în aplicare în acest an „pușcarea masivă“ — inovație a serviciului tehnic din Combinatul minier Baia Mare. Aplicată pentru întiia dată în țară, această metodă, care constă în săparea unor galerii prevăzute cu camere de minare încărcate cu 8 000—13 000 kg de explosiv, asigură erupții puternice și dislocarea unor uriașe cantități de minereu. Utilizată îndeosebi la zăcăminte de minereu cu exploatare la „zi“, noua metodă, pe lîngă faptul că face posibilă suprimarea deselor evacuări ale utilajelor grele (buldozere, tractoare, excavatoare) din incinta carierei, permite minerilor de la Șuior ca în acest an să înregistreze economii în valoare de peste 2 000 000 lei.

● **La Stațiunea agrozootehnică de la Secuieni — Roman** s-a desfășurat recent o sesiune de comunicări științifice, în cadrul căreia specialiștii din agricultura Moldovei și cercetători ai stațiunii au prezentat comunicări și referate pe teme privind rezultatele obținute în sporirea producției de cereale și plante tehnice, precum și în domeniul creșterii și furajării animalelor. De un interes deosebit s-a bucurat comunicarea susținută de prof. dr. docent Ion Lungu despre „Influența dozelor masive de îngrășăminte chimice asupra producției grîului de toamnă“. Au fost dezbătute, de asemenea, probleme privind folosirea preparatelor stimulatoare la îngrășarea animalelor.

tării economice a unor centre rurale și evitarea procesului superurbanizării. Depopularea unor zone ar reduce activitatea economică pe teritoriu, iar costul social al repopulării privit într-o perioadă mai lungă, ar fi mai ridicat. Orientarea pe care a dat-o actualul plan cincinal, de a se aloca circa 40% din fondurile de investiții pentru dezvoltarea industriei în zonele rurale, și dacă această orientare se va menține și în viitor, va face ca populația rurală să rămînă în continuare la un nivel ridicat. Se va realiza o schimbare a structurii activității economice a localităților rurale, o utilizare mai eficace a forței de muncă și o folosire mai completă a timpului de muncă, ceea ce va atrage după sine o schimbare a structurii sociale a satelor și va determina extinderea categoriei de „timp parțial în agricultură“ prin combinarea în cadrul aceleiași familii a activității din agricultură cu activitatea din alte sectoare. Populația agricolă va scădea mai repede decît populația rurală, atît datorită migrației spre centrele urbane, cît și schimbărilor profesionale în cadrul mediului rural.

Populația ocupată va avea o tendință și mai accentuată de scădere decît primele două categorii, în principal datorită extinderii mecanizării lucrărilor agricole. Scăderea amintită este însoțită de o creștere a vîrstei medii a populației ocupate. Din sate pleacă spre orașe sau își schimbă profesia în primul rînd populația tînără. Migrarea populației tinere atrage după sine o scădere a natalității. Creșterea mediei de vîrstă va crea în viitor probleme dificile în ceeace privește introducerea progresului tehnic. Se vor pune o serie de probleme noi cu privire la asigurările de bătrînețe ale țărănimii cooperatiste.

Scăderea populației ocupate este însoțită de un proces de feminizare a forței de muncă. Din sate migrează prioritar bărbații, fie că este vorba de migrația definitivă sau sezonieră. Femeia însă, poate fi angrenată numai parțial în lucrările agricole întrucît o parte din timp este ocupată cu menajul familial, creșterea și educația copiilor. Modernizarea agriculturii necesită schimbări deosebite în nivelul de calificare și structura profesională a populației ocupate.

Elaborarea de studii nu numai cu caracter economic, ci și social, privind totalitatea condițiilor și a cerințelor populației rurale, sînt de natură să contribuie la luarea unor măsuri care să permită ca transferul populației agricole spre alte activități să se producă nu pe calea deteriorării, ci a îmbunătățirii calitative și a creșterii gradului de eficiență a utilizării forței de muncă în agricultură.

Sistemul multiplu al conexiunilor inverse

INDUSTRIALIZAREA țării, modernizarea întregii economii naționale determină schimbări **profunde în sistemul de legături ale agriculturii cu celelalte ramuri, atît pe ansamblul țării, cît și în profil economic teritorial.** Tendința generală este de creștere a ramurilor industriale care furnizează mijloacele de producție pentru agricultură, cît și a industriei de prelucrare a produselor agricole. Crește nu numai volumul producției acestor ramuri, ci are loc și o sporire a numărului populației ocupate în avalul și amontele agriculturii.

O dezvoltare susținută o cunoaște industria alimentară. Nu este vorba doar de o creștere pur cantitativă, ci de apariția unor procese tehnologice noi care asigură o valorificare superioară a materiilor prime agricole. În prezent o mare parte a producției vegetale se transformă în produse alimentare prin intermediul consumului lor în zootehnie. Dar, din 6—7 calorii de origine vegetală se obține o calorie de origine animală, ceea ce, evident este o irosire proteică și calorică. Perfecționarea proceselor tehnologice din industria alimentară va asigura o valorificare superioară a producției vegetale și va contribui la ridicarea eficienței economice a utilizării materiilor prime.

Determinarea locului agriculturii în procesul reproducției socialiste lărgite necesită stabilirea corectă a participării acestei ramuri la crearea produsului social, a venitului național, a contribuției la fondul general al acumulărilor socialiste. Aceasta nu este chiar o problemă de metodologie. De stabilirea corectă a proporțiilor obiectiv necesare sînt legate o serie de măsuri de politică economică menite să asigure creșterea contribuției acestei ramuri la dezvoltarea economică. Dacă, de exemplu, vrem să stimulăm creșterea producției de grîu cu cuantumul acumulărilor se poate acționa pe mai multe căi. Fie că se acționează asupra condițiilor de producție, scăzîndu-se prețul de cost, fie că se mărește prețul cu amănuntul, fie că se reduce rata acumulărilor la unitatea de produs mărindu-se prețul materiei prime. În fiecare caz efectele economice sînt diferite. Mărirea, de exemplu, a prețului materiei prime poate să ducă la reducerea ratei acumulărilor pe unitatea de produs, dar să asigure, prin sporirea producției, o creștere a masei acumulărilor. Luarea unei decizii de politică economică privind orientarea și proporțiile contribuției agriculturii la creșterea economică în fiecare etapă necesită studii aprofundate. Dezvoltarea multilaterală a agriculturii țării noastre pune probleme mult mai complexe decît ar pune o agricultură unilaterală în direcția organizării legăturilor dintre diferitele ramuri precum și cerințe sporite și diverse față de ramurile producătoare de mijloace de producție. Cercetarea sistemului de dezvoltare integrată verticală și orizontală va lămuri și căile de rezolvare eficace a repartizării producției agricole pe teritoriu. Aceasta va permite ca zonarea producției agricole să fie abordată într-o optică nouă, a amenajării economice a teritoriului și sub aspectul repartiției diferitelor ramuri și culturi.

Optimizarea activității întreprinderilor

SCHIMBAREA CALITATIVA a bazei tehnice și a tehnologiilor va asigura posibilitatea ca ritmul de creștere a producției să se apropie de ritmul dezvoltării celorlalte ramuri, iar productivitatea muncii din agricultură să se apropie de productivitatea medie, socială.

Trecerea la agricultura de tip industrial propulsează pe prim plan necesitatea dezvoltării cercetărilor legate de știința conducerii, disciplină mult rămasă în urmă în cadrul cercetărilor de economie agrară. Agricultura de tip industrial implică producția pe scară mare, concentrarea și specializarea producției. Înlocuirea vechilor mijloace de producție cu cele moderne creează noi posibilități de organizare a producției. Folosirea mijloacelor mecanizate de transport, de exemplu, contribuie la învingerea considerabilă a factorului spațiu, care are o mare însemnătate din punct de vedere economic în agricultură. Odinioară asolamentul complex a înlăturat pîrloaga. Chimia și biologia permit astăzi înlocuirea asolamentului. Creșterea animalelor după metode industriale nu este posibilă cu furaje obișnuite, ci cu furaje concentrate, produse pe scară industrială. Aceste furaje nu pot fi produse însă de fiecare unitate deoarece componentele acestor furaje ar necesita cultivarea a numeroase culturi. Producerea acestor furaje în condiții de înaltă eficacitate poate fi obținută numai în unități industriale și deseori sînt necesari mai mulți beneficiari. Producerea de furaje combinate permite și totodată impune specializarea creșterii animalelor pe unități de producție. **Realitatea ne obligă să înlăturăm unele concepte globale privind, atît dezvoltarea multilaterală a unei unități, cît și îmbinarea ramurilor.**

În faza actuală de dezvoltare a agriculturi, noastre, se impune elaborarea soluțiilor pentru generalizarea **gestiunii economice proprii în toate întreprinderile agricole de stat și cooperatiste.** Fără a neglija nici o latură a activității întreprinderii, **o direcție principală a cercetării ar trebui s-o constituie studierea organizării pe baze științifice a proceselor tehnologice.**

Mecanismul pîrghiilor economice

PROPRIETATEA socialistă din agricultură — de stat și cooperatistă — constituie factorul economic de bază pentru dezvoltarea planică a agriculturii și încadrarea acestei ramuri în procesul de ansamblu al reproducției sociale. Analiza dezvoltării planice a agriculturii trebuie să pornească — așa cum rezultă din măsurile adoptate de Conferința națională a P.C.R. — de la cercetarea aprofundată a relațiilor care se creează prin aplicarea în planificare a principiului centralismului democratic, a analizei raportului dintre planul central și planul întreprinderii agricole, a raportului dintre plan și acțiunea categoriilor legii valorii.

După părerea noastră, cercetarea pe baza **contrapunerii** dintre planul central și planul întreprinderii, a opoziției dintre plan și piață nu poate să fie decît sterilă [2].

Pornind de la stadiul în care se află cercetările economice în această problemă și de la posibilitățile pe care le oferă utilizarea metodelor moderne de calcul, **considerăm că cercetările de economie agrară ar trebui să-și dea contribuția la elaborarea sistemului de organizare a legăturilor dintre planificarea centrală și cea din unități, la organizarea legăturilor dintre diferitele ramuri și întreprinderile agricole, la folosirea eficientă a pîrghiilor economice în vederea creșterii eficacității întregii activități din agricultură.** Pîrghiile economice nu acționează în abstract, ci prin intermediul unităților productive. Optimizarea activității economice a unei întreprinderi are la bază optimizarea diferitelor elemente valorice ale producției. Pentru asigurarea conducerii întreprinderilor o mare importanță o are alegerea elementelor pe care inițiem să le maximizăm. Folosirea unuia sau altui indicator sintetic principal determină întreprinderile agricole să se concentreze unilateral, neglijînd celelalte laturi ale activității lor. Este limpede că dacă întreprinderile sînt apreciate după producția globală, iar personalul de conducere primește, în mod corespunzător prime, ele se vor strădui să maximeze producția globală a anului curent. Rezultatul va fi o preferință pentru o producție cu un înalt conținut material și anumite deficiențe în structura sortimentelor. Vom asista la o creștere nejustificată a cheltuielilor materiale, la o risipă de muncă socială. Dimpotrivă, aprecierea rezultatelor după valoarea nou creată duce la o intensificare a muncii vii și va frîna folosirea mașinilor, a îngrășămintelor etc. cu efecte negative asupra introducerii progresului tehnic și creșterii productivității muncii.

S-ar părea că maximizarea beneficiului ar rezolva neajunsurile menționate. Este adevărat că punîndu-se accentul pe beneficiu, se vor face eforturi pentru reducerea cheltuielilor atît de muncă vie, cît și materializată. Dar maximizarea beneficiului unui an are ca rezultat neglijarea cheltuielilor care nu au legătură directă cu beneficiul perioadei respective. Aceasta duce la discontinuarea acelor cheltuieli ale căror efecte negative ar dispare după scurgerea perioadei date și ar contribui inevitabil la încetinirea progresului tehnic. Luarea drept criteriu unic a beneficiului ar împinge întreprinderile să renunțe la produsele mai puțin rentabile. Efecte similare s-ar obține și dacă sistemul de cointeresare materială a lucrătorilor și țăranilor cooperatori ar fi legate exclusiv de unul din acești indicatori și veniturile ar fi legate de maximizarea unui singur factor. Pentru a se putea îmbina interesele generale cu cele individuale, cele de durată cu cele momentane cointeresarea materială trebuie legată de un întreg **sistem de indicatori.**

Optimizarea activității economice a fiecărei unități de producție globală necesită utilizarea nu numai a unei pîrghii economice. Creșterea eficacității producției agricole nu poate fi realizată de pildă, numai prin utilizarea pîrghiei prețurilor care nu poate asigura orientarea producției pe termen lung, deși un sistem de prețuri inadecvat poate avea efecte remanente pe perioade îndelungate. Unele ramuri sau unele întreprinderi nu sînt nerentabile, nu atît, sau poate de loc, din cauza nivelului de prețuri, ci din cauza organizării defectuoase a producției sau a unei repartizări teritoriale greșite a ramurilor și culturilor. În legătură cu aceasta, poate că deficiența principală a sistemului de prețuri în agricultură rezidă în faptul că acesta nu este stabilit diferențiat în funcție de condițiile de producție pe teritoriu, că s-a „uitat“ că în agricultură există și rentă diferențială.

Elementul care poate asigura orientarea pe termen lung a unei agriculturi cu înaltă eficacitate este pîrghia investițiilor. Aceasta nu înseamnă că orice investiție nouă duce automat și la activitate eficientă. Efectuarea investițiilor prin sistemul de dotare și extinderea investițiilor pe bază de credite, folosirea mai eficientă a impozitelor, dobînzilor, corelate cu sistemul de cointeresare materială a lucrătorilor poate să ducă la creșterea eficienței economice.

În cadrul acestor pîrghii, sistemul de cointeresare materială a lucrătorilor din agricultură are o importanță fundamentală. Rezolvarea problemelor stimulării materiale a țărănimii, pe baza principiului socialist al repartiției, permite utilizarea eficientă a acestei pîrghii pentru consolidarea sectorului cooperatist și creșterea contribuției sale la dezvoltarea economică generală. Aceasta va permite realizarea unui optim în fiecare etapă, între cheltuielile materiale, venitul personal și acumulări. Pe această cale agricultura poate să asigure o sporire, în condițiile creșterii venitului lucrătorilor, a contribuției la fondul general de acumulare, integrîndu-se la nivel superior, în procesul reproducției socialiste lărgite a economiei naționale.

---

[1]) K. Marx „Teorii asupra plusvalorii“ Partea a II-a. Editura politică, 1960, pag. 86.

[2]) Vezi în această privință lucrările Conferinței internaționale organizate sub auspiciile Asociației internaționale a economiștilor, Nisa 1966, pe tema „Planificarea și piața. Tendințe moderne în diferite sisteme economice“ ICE, Caiet documentar nr. 1, București 1967.

METODELE OPERAȚIONALE — FACTOR NEMIJLOCIT DE PRODUCȚIE

ȘTIINȚEI, devenită în zilele noastre potrivit previziunilor lui Marx, nemijlocit un factor de producție în sensul cel mai concret al cuvîntului, i se descoperă pe zi ce trece valențe noi. Tot mai mult se recurge la ajutorul ei pentru rezolvarea diferitelor aspecte ale activității practice. De exemplu, în ultimul timp, pentru ridicarea eficienței economice a activităților de producție se recurge tot mai mult la metodele moderne ale cercetării operaționale și la ultilizarea calculatoarelor electronice.

Dacă în secolul trecut, accentul principal în vederea sporirii producției se punea pe îmbunătățirea și perfecționarea forțelor mecanice ce acționau în procesele respective, dacă la începutul și în prima parte a secolului nostru, sporirea eficienței activității de producție se încerca prin perfecționarea tehnologiei de fabricație, prin studierea și pătrunderea proceselor în intimitatea lor, societatea contemporană adaugă la acestea — punînd în obiectivul cercetării — o nouă latură și anume încercarea de a răspunde la întrebarea: **cum** trebuie să fie organizată producția, cum trebuie așezați sau ordonați factorii de producție în succesiunea cea mai logică și în același timp cea mai eficientă.

În Tezele și proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, — documente de o însemnătate excepțională pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre în toate domeniile de activitate, se indică în mod expres printre altele: „Cercetările în domeniul economiei aplicate vor urmări promovarea metodelor avansate de planificare, conducere și organizare a proceselor economice, bazate pe mijloace moderne de calcul și prelucrare a datelor; se vor extinde cercetările de cibernetică economică și cele de informatică economică, de conducere și gestiune a întreprinderilor“.

Problema aplicării metodelor moderne ale cercetării operaționale în procesul de organizare a activității de producție în întreprinderi, a fost abordată pentru prima dată în țara noastră în forme mai mult teoretice — cu aproape un deceniu în urmă. În ultimii ani, aceste metode au început să fie folosite într-o măsură tot mai mare — **nu** sub formă teoretică, ci ca instrumente de lucru efective — la o serie de întreprinderi. Programarea liniară în determinarea sortimentelor optime de producție, care să conducă la maximizarea beneficiului sau minimizarea cheltuielilor de producție; statistica matematică în controlul calității producției; teoria firelor de așteptare pentru organizarea corespunzătoare a „centrelor de servire“, în vederea satisfacerii într-un timp minim a cerințelor puse în fața acestor centre; teoria stocurilor pentru determinarea cantităților optime de aprovizionare și pentru stabilirea celor mai economice stocuri de siguranță; teoria grafelor în special în cadrul unor activități ce se pot desfășura în etape succesive, în mai multe variante, problema clasică a transporturilor, folosită cu succes atît în domeniul optimizării transportului, cît și în probleme de repartiție și alocare; teoria privind uzura și înlocuirea utilajelor în vederea determinării timpului optim de înlocuire a unor mașini uzate fizic sau moral, sînt metode științifice care se utilizează cu succes tot mai

mult în organizarea și conducerea producției.

În toate aceste domenii avem la ora actuală probleme mai mult sau mai puțin complexe, rezolvate, unele manual sau cu ajutorul mașinilor electromecanice de birou, iar altele cu ajutorul calculatoarelor electronice. În majoritatea cazurilor însă, aceste probleme sînt rezolvate nu de specialiști din întreprinderile respective, ci de ingineri, economiști, matematicieni, cercetători din cadrul diverselor institute de cercetări. Deși cunosc foarte bine bazele teoretice ale metodelor moderne de calcul economic, ei sînt nevoiți să facă investiții serioase de timp, în vederea cunoasterii proceselor tehnologice din cadrul diferitelor întreprinderi, deoarece cunoașterea aprofundată și amănunțită a procesului de producție, care urmează a fi supus modelării constituie o cerință de prim ordin in vederea optimizării diferitelor activități. Bineînțeles este vorba nu de întocmirea unor modele generale, ci de modele a căror aplicabilitate să fie imediată, care să poată fi folosite nemijlocit în procesul de producție respectiv și pe baza cărora se poate obține o eficiență sporită față de activitatea desfășurată înainte de folosirea modelelor respective.

În multe cazuri, din păcate, aceste modele care își dovedesc valabilitatea prin rezolvarea și aplicarea lor concretă, se pierd datorită faptului că cercetătorul care a lucrat la întocmirea și rezolvarea lor, consideră problema încheiată din punctul lui de vedere. adică din punctul de vedere al cercetării științifice și își îndreaptă atenția spre alte domenii de activitate sau, în cel mai bun caz, spre alte întreprinderi de același gen, unde însă condițiile de producție diferă în mod semnificativ și unde practic trebuie construit un nou model.

Specialiștii întreprinderii pentru care modelul a fost construit și rezolvat, de foarte multe ori nu posedă cunoștiințele necesare pentru a rezolva cu același model problemele ce se ivesc în cadrul unui nou ciclu de producție. De fapt, noile „probleme" sînt simple variante ale problemei inițiale, generate de modificări care în general sînt minore: modificarea unor disponibilități, cereri, costuri, eventual coeficienți tehnologici etc. și pentru a căror rezolvare deseori nu mai este necesară o nouă soluționare a întregii probleme, rezultatul putînd fi obținut printr-un simplu procedeu de reoptimizare.

Dacă munca de construire a unui model matematic, care să reflecte fidel toate procesele tehnologice și economice din cadrul întreprinderii, cu ajutorul unor relații matematice — deci activitatea de exprimare a relațiilor tehnologice și economice din cadrul procesului în forme matematice — poate fi considerată întrutotul activitate științifică care cere un bagaj mare de cunoștiințe de specialitate, calcule laborioase și încercări succesive numeroase și un număr considerabil de date și informații statistice calitative, în schimb, munca de concretizare la condițiile modificate ale întreprinderii, care în esență se reduc la schimbări de cifre în modelul inițial elaborat și rezolvat, este o problemă de rutină care poate fi însușită cu destulă ușurință de specialiștii din cadrul întreprinderilor respective.

Consider că este de foarte mare importanță pentru economia națională în actuala etapă de dezvoltare, să se organizeze pregătirea în masă a economiștilor și inginerilor din întreprinderi în domeniul calculului economic, pentru a putea aborda problemele concrete din unitățile economice.

În țara noastră există în prezent două centre unde se pregătesc specialiști în această direcție: Academia de studii economice și Centrul de pregătirea cadrelor de la Otopeni. Numărul cadrelor pregătite în aceste instituții este însă cu totul insuficient față de cerințele și problemele imense ca număr, ce se cer rezolvate în cadrul întreprinderilor din întreaga economie națională.

De aceea, **considerăm că este indicată studierea posibilității de organizare a unor cursuri de reciclare sau recalificare fie la nivelul unor ramuri industriale, sau al unor centre industriale, fie pe plan local.** Organizarea acestor cursuri în cadrul unor centrale industriale ar avea avantajul unei pregătiri particularizate într-o mai mare măsură la specificul întreprinderilor din cadrul centralei industriale respective. **Ar fi poate, de asemenea, indicat ca pe plan local cabinetele de organizare să-și pregătească un număr de instructori în domeniul aplicării metodelor calculului economic, care la rîndul lor să pregătească cadrele din întreprinderi.**

Introducerea în masă a metodelor cercetării operaționale în activitatea întreprinderilor industriale, care constituie verigile de bază ale activității economice, nu poate avea alt rezultat decît o sporire substanțială a eficienței activității lor, ridicarea pe o treaptă superioară a organizării și conducerii întregii economii naționale.

Rudolf DOOTZ
Institutul de Cercetări economice al Academiei

CUM NE PREGĂTIM CADRELE?

ÎNFĂPTUIREA amplului program de investiții prevăzut în proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R., va spori considerabil potențialul economic al țării. Concomitent cu realizarea noilor obiective industriale vor fi create noi locuri de muncă. **„În strînsă legătură cu dezvoltarea fiecărei ramuri, cu noile obiective de investiții** — se subliniază în proiectul de Directive — **se vor lua măsuri pentru pregătirea și asigurarea din timp a cadrelor necesare, care să permită punerea în funcțiune a noilor capacități și asimilarea fabricației în termene cît mai scurte".** Așa dar recrutarea, pregătirea și repartizarea cadrelor care vor exploata tehnica de producție a noilor unități, constituie probleme de certă importanță. De modul în care se asigură sincronizarea pregătirii cadrelor cu darea în funcțiune a noilor obiective, depinde în mare măsură participarea acestora la sporirea producției și productivității muncii, atingerea în timp util a parametrilor proiectați.

Dacă asigurarea unui raport optim între cadrele cu pregătire medie și superioară, între muncitorii direct productivi, auxiliari și personalul tehnico-administrativ reprezintă o condiție de bază pentru utilizarea eficientă a forței de muncă în industrie, nu mai puțin importantă este problema modului în care se face pregătirea acestora în diferite forme de instruire profesională. **Structura formelor de pregătire a muncitorilor trebuie să fie adecvată proporției în care se cer anumite categorii de calificare, să corespundă pe deplin nivelului de cunoștințe de cultură tehnică și de specialitate, impus de gradul de tehnicitate al utilajelor și instalațiilor cu care sînt dotate noile unități economice.**

Analiza întreprinsă recent la șapte obiective industriale din județul Mureș (unele date de curînd în funcțiune iar altele aflate într-un stadiu avansat de construcție), privind structura numărului de muncitori pe unități și forme de calificare, a condus la constatări interesante, consemnate statistic în tabelul întocmit pe baza cifrelor extrase din proiecte. (Vezi tabelul).

Din totalul de 2578 muncitori calificați necesari noilor obiective, peste 75% sînt sau vor fi pregătiți prin cursuri de scurtă durată, circa 14% prin școli profesionale, iar restul de 11% prin ucenicie la locul de muncă, transfer de la alte unități etc.

În totalul muncitorilor care vor lucra la noile obiective ponderea o dețin cei calificați prin cursuri de scurtă durată. Dat fiind faptul că pe această cale se obțin, într-un timp scurt, minimum de cunoștințe profesionale, această formă este în prezent foarte răspîndită. Constatăm însă că, încetul cu încetul — cu totul nejustificat din punct de vedere economic — ea se generalizează, extinzîndu-se și la meseriile complexe, care cer un nivel ridicat de instruire teoretică și practică. Ce generează această stare de lucruri?

Pentru majoritatea meseriilor, durata de pregătire prin școli profesionale sau ucenicie la locul de muncă este de 2—3 ani. **Datorită perioadei scurte de timp dintre definitivarea și aprobarea documentației pentru obiectivele noi și punerea în funcțiune a acestora, nu pot fi luate măsurile necesare pentru calificarea muncitorilor prin aceste forme de școlarizare și atunci se recurge la pregătirea lor prin cursuri de scurtă durată. La aceasta mai contribuie și faptul că, în multe cazuri, nu se prevăd în proiectele de deviz sumele de bani necesare pregătirii cadrelor.** La Combinatul Chimic din Tîrnăveni, de pildă, urmează să fie date în exploatare un nou cuptor de carbid și o secție de bicromat de sodiu, care presupun un spor de 350 muncitori calificați, în marea lor majoritate operatori chimiști. Ei trebuie să aibă temeinice cunoștințe profesionale. Cauzele amintite au impus calificarea lor prin cursuri de scurtă durată, iar fondurile insuficiente aprobate de Ministerul Industriei Chimice, ulterior documentației, au făcut ca durata acestora să fie de numai 3 luni. Un alt exemplu. La începutul anului 1970, urmează să producă noua Fabrică de mașini electro-mecanice de calcul din Tîrgu-Mureș. Și aici, deși este vorba de meserii complexe sub raport tehnic (strungari, lăcătuși de precizie, montatori mașini de calcul etc.), peste 67% din muncitori vor fi calificați tot prin cursuri scurte, cu durata de 6—10 luni.

Forma de calificare, durata cursurilor nu se stabilesc în funcție de complexitatea meseriei, ci de timpul pe care întreprinderile îl au la dispoziție în acest scop, de sumele de bani alocate de forurile tutelare.

Dacă la toate acestea mai adăugăm și faptul că **marea majoritate a oamenilor recrutați pentru cursurile de scurtă durată provin din mediul rural și au ca pregătire școlară 7 sau 8 clase, un nivel redus de cultură tehnică și nu sînt obișnuiți cu particularitățile și exigențele muncii industriale,** rezultă că actualul mod de calificare a cadrelor prezintă carențe serioase.

Nu subscriem la ideea că forma de instruire profesională prin cursuri de scurtă durată ar fi, în toate cazurile, ineficientă. Dimpotrivă, la unele meserii (cusătoare de mănuși, galvanizatori, presatori metale la rece etc.), această formă de pregătire poate da rezultate foarte bune. Nu același lucru se petrece însă acolo unde procesele tehnologice, mașinile și instalațiile cu care sînt înzestrate întreprinderile industriale pun în fața muncitorilor care le deservesc probleme de înaltă competență profesională. Aici, pregătirea de scurtă durată se identifică cu improvizația, cu treaba făcută de mîntuială și aceasta nu are nimic comun cu politica de pregătire a muncitorilor calificați promovată de statul nostru.

Pentru remedierea acestei stări de lucruri, **propun luarea unor măsuri eficiente care să asigure o corelație judicioasă între nivelul înzestrării tehnice al întreprinderilor noi și cel de calificare a personalului.** Pentru aceasta este necesar ca **documentația noilor investiții să fie pusă la dispoziția beneficiarilor în timp util, iar aceștia să stabilească cu răspundere maximă formele de pregătire a muncitorilor.** De asemenea, **stabilirea nomenclatorului meseriilor pentru care muncitorii pot fi calificați prin cursuri de scurtă durată,** ar putea să preîntîmpine unele fenomene negative ce se manifestă în formarea cadrelor necesare dării în exploatare a obiectivelor industriale noi.

Gr. GRAMA
inspector la Oficiul forței de muncă — Județul Mureș

Obiectivul	Sporul total de muncitori calificați.	Forme de pregătire			
		Școli profesionale	Cursuri de scurtă durată	Ucenicie la locul de muncă	Alte căi
Fca de geamuri Tîrnăveni	469	40	390	39	—
Combinatul Chimic Tîrnăveni — Cuptorul IV carbid — Secția bicromat de sodiu	351	—	351	—	—
Fca de mașini de calculat — Tg. Mureș	445	100	300	—	45
Într. de Utilaje pentru ind. ușoară — Tîrgu Mureș	538	77	461	—	—
Fca de pielărie și mănuși — Tg. Mureș	450	37	343	—	70
Fca de lapte praf — Luduș	63	35	—	—	28
C.I.L. — Reghin — Fca de instrumente muzicale — Fca de PAL	262	63	100	—	99
Total	2578	352	1945	39	242
%	100	13,65	75,44	1,59	9,40

CERINȚE ALE COMERCIALIZĂRII PRODUSELOR AGRICOLE

ÎN EPOCA CONTEMPORANĂ s-au produs modificări substanțiale în consumația produselor alimentare și în conținutul serviciilor legate de acest proces al consumului. Partea cea mai mare din volumul produselor agro-alimentare nu intră în mod nemijlocit în consumație, ci este destinată fie prelucrării industriale (preparate sau conserve), fie supuse unor procese de condiționare (sortare, fracționare, ambalare etc.).

Datorită sporirii veniturilor și diversificării gusturilor în alimentație cerințele consumatorilor au evoluat atît din punct de vedere al valorii intrinsece a produselor cît și al modurilor de comercializare, a formelor și calității ambalajelor.

Pornind de la aceste procese obiective ale vieții economice și sociale, Proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român arată că pentru a satisface în condiții tot mai bune cererea populației de produse alimentare este necesar să se adopte măsuri care să ducă la îmbogățirea sortimentelor, creșterea producției de semifabricate culinare, ridicarea calității produselor, extinderea rețelei de spații și mijloace de transport frigorifice și aprovizionarea ritmică a pieței în tot cursul anului.

Analiza direcțiilor spre care urmează să se desfășoare procesele de industrializare și comercializare a produselor agro-alimentare implică ca o necesitate imperioasă diferențierea corectă a lor pe ca-

dr. Maria STĂNESCU
Institutul de cercetări pentru economie agrară

→

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

● **MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE**

În prima decadă a lunii iulie a.c., s-a analizat într-o ședință de colegiu modul în care se desfășoară lucrările de investiții din acest an, adoptîndu-se măsuri corespunzătoare pentru grăbirea ritmului de realizare. Printre problemele care se vor mai dezbate în această lună, amintim: analiza realizării planului tehnic (asimilare de produse noi, tehnologii moderne, îmbunătățirea calității, dezvoltarea producției de oțeluri aliate ș.a.); activitatea de protecție a muncii în semestrul I etc.

● **MINISTERUL PETROLULUI**

În a doua jumătate a lunii iulie a.c., vor fi analizate modul în care au fost îndeplinite sarcinile de plan în primul semestru; activitatea de protecție a muncii și igienă industrială și adoptarea de măsuri pentru îmbunătățirea ei în viitor; acțiunea de protecție a apelor de suprafață și măsurile ce se impun a fi luate în acest domeniu etc.

● **MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE**

Pe agenda dezbaterilor din luna iulie a.c. figurează, printre altele: analiza stadiului lucrărilor la obiectivele care urmează să fie puse în funcțiune în semestrul II al acestui an și măsurile ce trebuie luate; pregătirea investițiilor din anul 1970 și din cincinalul următor (asigurarea cu documentație tehnică a lucrărilor de construcții-montaj, cu utilaje tehnologice din țară și import ș.a.); modul în care s-a realizat planul de producție în semestrul I și măsuri pentru trimestrele III și IV; aprovizionarea cu materii prime și materiale pentru asigurarea îndeplinirii planului de producție în semestrul II a.c. și în anul 1970 etc.

REFLECŢII

CALCULUL PROBABILITĂŢILOR

acad. Grigore C. MOISIL

CALCULUL PROBABILITĂŢILOR permite ca un fenomen la întîmplare să se prezinte în serii lungi în care frecvenţa nu e de loc apropiată de probabilitate. Să mă explic. Dau cu banul. Probabilitatea să iasă stema este 1/2. Dacă dau cu banul de zece ori, de obicei cam de cinci ori iese stema, de vreo cinci ori cade banul. Bineînţeles, se poate să iasă şi de şase ori stema, dar „e mai puţin probabil". Se poate să iasă şi de zece ori stema şi chiar de 1000 de ori — în acest ultim caz, dacă, bineînţeles, dau de o mie de ori cu banul — dar nu e de loc probabil. Asta nu înseamnă însă că nu se poate întîmpla. Toţi jucătorii ştiu asta.

Mie săptămîna asta mi s-a întîmplat o astfel de serie. Am luat parte, între 28 iunie şi 4 iulie la o consfătuire de futurologie. **Această nouă preocupare, intitulată uneori prognoză, alteori prospectivă, e greu să fie numită ştiinţă. E tot atît de greu să nu fie totuşi ţinută în seamă. Conferinţa de la Herceg Novi m-a făcut să mă gîndesc mult la cele pe care le-am auzit.**

Ajuns în Bucureşti, am primit un volum gros, masiv, Studii de Statistică, **publicat de Direcţia Centrală de Statistică şi care conţine Lucrările celei de-a şasea consfătuiri ştiinţifice de statistică din 24—27 ianuarie 1968. În cele vreo 1500 pagini sînt publicate vreo 150 de studii privind aplicaţiile metodelor statistico-matematice în economie, în domeniul social-cultural, sistemul informaţional statistic economic şi prelucrarea informaţiei statistice, elaborarea balanţelor economiei ş.a. O muncă impresionantă care, pe baza celor ce ştim despre ziua de azi, ne ajută să prevedem şi să construim ziua de mîine.**

Şi peste o zi — două am ascultat şi o conferinţă. O conferinţă asupra reformei universitare în Iran.

Vorbitorul, profesorul F. Reza, rectorul universităţii din Teheran, fost profesor la Massachusets Institute of Technology, **autor al unui frumos volum de** Teoria informaţiei, **nu s-a mulţumit să ne expună această reformă, ci a fundat-o raţional, arătînd că pentru a forma studenţii din viitorul an şcolar e nevoie să ştii cum vor fi preocupările mari ale anului 2000, an în care ei îşi vor manifesta, la vîrsta de 47—50 ani, cea mai intensă a lor capacitate.**

Voi transcrie din această frumoasă expunere tocmai partea ei de prognoză. Pe la anul 2000, aşa cum putem prevedea astăzi, spune dl. Reza, douăsprezece ar fi ocupaţiile cele mai importante ale omenirii. Ştiinţa comunicaţiilor prin sateliţi va juca un rol de seamă ; de asemenea, tehnica energiei termonucleare. Mineritul în mare, desalinizarea apei de mare, agricultura oceanică şi extragerea proteinelor din petrol, optica laserilor, industria chimică a polimerilor, ingineria medicală, controlul climei, industria automatizată şi banca de informaţii.

E de asemenea interesantă următoarea caracterizare a epocilor industriale recente.

A doua jumătate a secolului XIX e considerată de dl. Reza ca epoca trenului, prima jumătate a secolului XX ca epoca automobilului. Industria caracteristică a celei de-a doua jumătăţi a secolului XX e cea a cunoaşterii („knowledge" pe englezeşte) ; epoca e „age of ideas" sau „epoca ideilor".

Îmi spunea cineva care a ascultat această conferinţă :

— Vezi, nu e rău să mai treci cîndva şi pe la Institutul de matematici. Conferinţele d-lui Reza au avut într-adevăr loc la acest institut de matematici (Despre prima conferinţă n-am vorbit : era chiar de matematici).

---

tegorii, stabilite după criterii riguroase care să corespundă scopului final — **consumaţia.**

Natura produsului este unul din elementele importante de care ar urma să se ţină seama în cercetarea consumului şi apoi a organizării comercializării lor. **Starea produselor** reprezintă un criteriu important. Este vorba de starea proaspătă a produselor, deci cu grad mare de perisabilitate şi starea **prelucrată** pe cale industrială. Alt element îl constituie **originea** de provenienţă geografică a produselor care apare pe două planuri : naţional (produse indigene) şi internaţional (produse exotice, citrice etc.). Pe plan naţional dezvoltarea producţiei în sere de tip industrial, perfecţionarea tehnicilor de păstrare şi depozitare pentru a prelungi prospeţimea şi calităţile biologice pînă la noua producţie (în special pentru fructe) au îngustat mult dimensiunile caracterului sezonier al consumului.

Calitatea produselor reprezintă fireşte un criteriu de bază în analiza consumului şi organizarea procesului distribuţiei produselor agro-alimentare. **Aici se înscriu problemele legate de aspectul nutriţional şi dietetic** ; calităţi organoleptice; efectul psihic dat consumatorului de către produs prin dimensiune, greutate specifică, origine anatomică ; metodă de preparare ; calitate gustativă etc.

După unii cercetători, în condiţiile optime de consum se înscriu : rapiditatea pregătirii, preparare culinară evoluată care să corespundă cerinţelor gastronomice, să asigure echilibrul nutriţional facilitînd digestia şi asimilarea[1]). Între om şi aliment urmează să se realizeze o convergenţă, adică produsele alimentare să nu dăuneze sănătăţii, să fie nutritive şi să aibă proprietăţi senzoriale corespunzătoare consumatorilor.[2]).

Eficienţa economică şi socială a circuitului produselor agricole de la producţie la consumator este determinată de factori organizatorici care se referă la metodele de vînzare, structura circuitelor şi organizarea gestiunii.

În domeniul **metodelor,** vînzarea în magazinele cu autoservire şi tipuri de magazine cu semipreparate s-au dovedit a fi în general eficiente. În acest scop este necesară **rezolvarea unor probleme ca : determinarea nomenclatoarelor de dimensiuni a produselor, stabilirea ambalajelor (mărime, forme, aspect estetic etc.), crearea unor veritabile mărci, punerea la punct a formelor de prezentare a mărfurilor, stabilirea echipamentului magazinelor (mobilier, refrigeratoare etc.).**

Organizarea şi raţionalizarea metodelor de vînzare ar trebui să răspundă cît mai pe larg asigurării unei bunăstări de nutriţie a populaţiei. Astfel :

a) **Este necesară lărgirea combinării produselor în alcătuirea sortimentelor comerciale în scopul alcătuirii meniurilor şi a dietei alimentare care să asigure un aport adecvat de calorii** (aspect cantitativ) şi de trofine (aspect calitativ). De pildă, carnea se poate vinde combinată cu alte produse vegetale ceea ce implică o specializare mai largă a magazinelor şi organizarea unui program de deservire corespunzător.

b) Întrucît multe alimente folosite sînt produse industrializate, **trebuie studiată mai atent repercutarea proceselor tehnologice ale prelucrării asupra valorii nutritive a materiei prime utilizate la fabricarea lor.** Aceasta în vederea acoperirii pierderilor de trofine în acest proces cu alimente complimentare în stare proaspătă.

c) Este necesar ca alimentele **să corespundă cerinţelor şi deprinderilor** alimentare ale consumatorului, spre a-i trezi apetitul şi a pregăti organismul în vederea încorporării materialului nutritiv. **În această direcţie magazinele de semi**preparate (tip „Gospodina") îşi găsesc de**plin justificarea în comerţul modern, dar sînt mult prea puţin dezvoltate şi cu multe carenţe în organizare.**

Vînzarea produselor agro-alimentare în stare proaspătă sau semipreparată şi preparată ar putea constitui obiectul activităţii unor magazine specializate în acest sens. Formele actuale de vînzare a lor ca raioane de mezeluri şi brînzeturi în magazinele alimentare generale şi magazine speciale de vînzare a produselor vegetale şi a cărnii, nu mai corespund pe deplin cerinţelor actuale ale consumatorlui.

Dispersarea acestor produse care au o frecvenţă curentă în alimentaţie, în mai multe magazine specializate şi amplasate în cele mai dese cazuri la distanţe mari unele de altele, cu orare diferite de funcţionare, este — considerăm — ineficientă din punct de vedere al nevoilor consumatorilor moderni.

Este de asemenea necesar să fie studiate şi îmbunătăţite circuitele produselor agro-alimentare. În domeniul acestor **circuite** este greu să se precizeze aplicarea unui anumit tip de circuit. Aici orientările pot fi date de cerinţele şi posibilităţile de organizare a unei reţele de depozite şi de magazine a fiecărui sector economic care se ocupă de **economia alimentaţiei :** agricultura, industria, comerţul de stat şi cooperatist etc. Intreprinderile agricole de stat şi cooperatiste de pildă aduc o contribuţie importantă în procesul deservirii alimentare a populaţiei. În acest domeniu magazinele I.A.S. (Gostat) şi-au cîştigat în opinia consumatorilor faima unei veritabile „mărci".

Cerinţa esenţială în organizarea procesului distribuţiei : în funcţie de natura şi starea produselor să fie reduse la minimum perisabilitatea şi alterarea calităţii.

Organizarea circuitelor are ca scop final să corespundă evoluţiei exigenţelor pieţei şi deci a consumatorilor, problemă care este strîns legată de imperativele gestiunii întreprinderilor şi organizaţiilor economice în care rentabilitatea este motorul întregii activităţi. În acelaşi timp este necesară păstrarea obligativităţii unei **rentabilităţi sociale** pe planul investiţiilor colective în sfera serviciilor comercializării produselor agro-alimentare, care nu poate fi judecată în afara problemelor de urbanism şi de circulaţie urbană.

În concluzie dorim să precizăm că dacă în comerţul cu produse alimentare s-au realizat în general condiţii moderne de vînzare adecvate cerinţelor contemporane, în diferite sectoare ale sale şi îndeosebi în cel cu produse agro-alimentare sînt încă rezerve mari de perfecţionare în toate domeniile, sumar prezentate în cursul acestui studiu.

---

[1]) **Pierre Ousten** „Evoluţia consumului" — Economie rurale, nr. 7/1963.

[2]) **I. Gonţea** „Bazele alimentaţiei" — Editura medicală, Bucureşti 1963.

CONFIDENTIAL

● Pe cel mai mare şantier de locuinţe din **municipiul Constanţa,** „Tomis Nord", şi în „Cartierul Marinarilor" din zona sudică a oraşului, constructorii au dat în folosinţă 430 de apartamente. Anul acesta, în Constanţa vor fi puse la dispoziţia populaţiei peste 2 000 de apartamente.

● La **Ciclova-Montană,** suburbie a oraşului Oraviţa, a fost descoperit un izvor de ape minerale termale, care ating o temperatură de 27 de grade C. Pe baza analizelor de laborator, specialiştii au stabilit că apele termale de aici au numeroase proprietăţi curative pentru tratarea unor afecţiuni reumatice, nevralgii, diferite forme de gastrite. Pentru valorificarea acestor ape, la Ciclova-Montană a început construirea unui bazin terapeutic şi a unui grup de cabine, care vor marca înfiinţarea unei noi microstaţiuni balneare în judeţul Caraş-Severin.

● Marele număr de turişti care intră în ţară prin punctele de frontieră **Borş** şi **Episcopia Bihorului** vor beneficia, încă în acest an, de prestaţii de servicii complete, oferite de Autoservice-ul situat la ieşirea din Oradea pe şoseaua spre Cluj. Noua construcţie este prevăzută cu aparatură modernă de măsură şi control, cu piese de schimb.

● În **Valea Teleajenului** a fost descoperit un important zăcămînt de nisip cuarţos, solicitat de industria de sticlărie a ţării şi la export. Probele şi experimentările făcute au dat rezultate din cele mai bune, subliniind calitatea acestor nisipuri. Pentru exploatarea zăcămintelor din Valea Teleajenului a început montarea unor instalaţii care vor asigura prelucrarea a 300 000 tone nisip cuarţos pe an.

● Traseul turistic **Poiana Teiului-Vînători,** din judeţul Neamţ, care străbate păduri dese de brazi şi aşezări cunoscute din „Amintirile lui Ion Creangă", a fost declarat şantier naţional de muncă patriotică a tineretului. Înnodînd firul tradiţiilor brigadierilor de la Salva-Vişeu şi Bumbeşti-Livezeni, tinerii au început lucrările de asfaltare a şoselei care leagă Tg. Neamţ de trecătorile Broşteni şi Tulgheş.

● După cum informează **Agenţia O.N.T.** în cursul primului semestru al acestui an, circa **560 000** turişti români au participat la excursiile organizate de agenţiile şi filialele judeţene de turism din întreaga ţară. În cadrul celor peste **200** de itinerarii **de** un deosebit interes s-au bucurat excursiile la cabane, cu practicarea sporturilor de iarnă, excursiile pe **litoral,** Delta Dunării, turul României.

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

● AUTO-TRACTOR — **În cadrul contractului de durată, încheiat cu Iranul, au fost exportate în luna iunie 670 tractoare (pe roţi cu pneuri) de tipurile U-450, U-650, U-651 ; În Cuba au fost livrate 1 715 tractoare de tip U-651. Contracte recent încheiate prevăd exportul către firma cehoslovacă „Motokov" a 150 basculante SR 116, 250 autocamioane SR 113 şi 20 autocamioane SR 114 ; către firma „Rijeka Torpedo" din R. S. F. Jugoslavia — 120 autocamioane SR 113 ; firmei „China Naţional Machinery" din R. P. Chineză — 2 000 autocamioane de tip SR 113.**

● ROMTRANS — **Au fost importate din U.R.S.S. — pe cale terestră — 92.000 t minereu de fier, 7 600 t cocs, 5 090 t apatită, 24 860 t metale, 6 880 t cărbuni şi au fost exportate tot în U.R.S.S. 3 086 t produse lemnoase, 1 488 t produse petroliere, 2 470 t metale, 1 200 t produse chimice, 600 t produse ale industriei uşoare, 1 870 t maşini şi utilaje. Prin portul Constanţa au fost livrate — pe lîngă alte mărfuri — 8 000 mc cherestea cu destinaţia Siria, 4 828 t laminate cu destinaţia Belgia, 9 862 t uree cu destinaţia India. Din import, tot prin portul Constanţa, au sosit 7 960 t minereu de fier din Algeria, 20 166 t fosfaţi din Izrael şi Tunisia, 1 740 t piei brute de bovine şi 970 t prăjini de foraj din S.U.A.**

● MINERALIMPORTEXPORT — **Au fost exportate 10.000 mp covor p.v.c. cu suport textil în U.R.S.S. ; 11.000 mp covor p.v.c. fără suport, 112 t p.v.c. prelucrat, 48 t polietilenă prelucrată în R. S. Cehoslovacă ; 33.000 t ciment în R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. S. F. Jugoslavia, Turcia, Brazilia, Arabia Saudită ; 90.000 mp geam laminat în R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă şi Izrael.**

● PETROLEXPORT — **Livrările efectuate în ultima parte a lunii iunie au cuprins : 16.000 t benzină în U.R.S.S. şi R. P. Polonă ; 32 000 t motorină în U.R.S.S., Siria, R. F. a Germaniei ; 61 000 t păcură în R. S. Cehoslovacă, Japonia, Grecia şi R.A.U. Totodată s-au importat 38 200 t ţiţei din Iran şi Libia. În aceeaşi perioadă au fost încheiate contracte pentru exportul a 154 000 t motorină în R. F. a Germaniei, Grecia, R.A.U. ; 16 000 t păcură în Grecia şi R.A.U.**

● METALIMPORT — **Contracte de import încheiate în ultima parte a lunii iunie prevăd — printre altele — cumpărarea a 130 t feromolibden, 60 t sîrmă de sudură model, 508 t cupru electrolitic din Anglia ; 1 410 t ţevi din oţel fără sudură din Belgia ; 1 970 t tablă groasă din R. F. a Germaniei ; 190 km cablu în manta de cauciuc din Elveţia.**

Cabinetele pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii

VERIGĂ ÎN REȚEAUA DE RĂSPÎNDIRE A ȘTIINȚEI EFICIENȚEI

EXPRESIE CONCRETĂ a principiului muncii colective, consfătuirile periodice ale colectivului central de sprijinire a cabinetelor județene, municipale și orășenești pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii, și-au dovedit de fiecare dată utilitatea. O confirmare a constituit-o și ultima consfătuire, la care, pe lîngă membrii colectivului și salariații permanenți ai cabinetelor, au mai participat și membrii colectivului coordonator pentru urmărirea acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, ca și reprezentanți ai ministerelor și altor instituții centrale.

Scopul acestei consfătuiri — cum îl definea în cuvîntul său de deschidere tov. **Ion Modoran,** *vicepreședinte al Consiliului Economic — a fost acela de a înlesni un larg schimb de idei și de experiență, pe de o parte între cabinetele de organizare, pe de altă parte între acestea și reprezentanții organelor centrale care îndrumă și coordonează activitatea colectivului central — respectiv Consiliul Economic și Ministerul Muncii. După cum se știe, cabinetele sînt subordonate comitetelor județene, municipale și orășenești de partid, fiind îndrumate direct de comisiile economice. Prin intermediul schimbului de opinii s-a urmărit și evidențierea greutăților întîmpinate de cabinete în îndeplinirea atribuțiilor lor, stabilirea măsurilor necesare pentru înlăturarea acestora în vederea ridicării eficienței activității de răspîndire a conceptelor și metodelor moderne de organizare și conducere.*

Înnoire în plină acțiune

ANALIZA REZULTATELOR obținute de către cabinetele județene și municipale pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii în cele zece luni care au trecut de la înființarea lor — cum aprecia tovarășul **Petre Lupu,** ministrul Muncii — confirmă pe deplin justețea hotărîrii conducerii partidului și statului nostru cu privire la oportunitatea înființării și a rolului ce le revine. După o scurtă perioadă de acomodare, cabinetele au obținut rezultate tot mai bune în activitatea desfășurată, transformîndu-se într-un factor puternic de sprijinire a amplei acțiuni de aplicare și dezvoltare a cunoștințelor și tehnicilor moderne de conducere și organizare științifică a producției și a muncii.

În informarea privind activitatea cabinetelor, prezentată de tovarășul **Constantin Răchitan,** secretar general în Ministerul Muncii, s-a subliniat că se constată o lărgire atît a ariei problematice, cît și a gamei de forme organizatorice folosite de cabinete pentru atingerea obiectivelor.

Printre **factorii care au contribuit la intensificarea continuă a activității** cabinetelor pot fi notați: îndrumarea de către comisiile economice ale comitetelor județene, municipale și orășenești de partid; sprijinul acordat de membrii colectivului central care au îndrumat și făcut recomandări pentru elaborarea programelor; participarea tot mai activă a specialiștilor din ministere, instituții centrale, cadre cu munci de răspundere și din instituțiile de învățămînt superior din județe; contribuția adusă de specialiștii centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi (CEPECA) la organizarea și desfășurarea diverselor acțiuni inițiate de cabinete.

Cît privește **formele** și metodele folosite de cabinete, s-a remarcat că pe lîngă cele utilizate în anul trecut — cum ar fi conferințe, seminarii, simpozioane, discuții în grup, cursuri scurte de informare — anul acesta au fost abordate noi forme ca: organizarea de „cercuri pe probleme", „grupe de studii pe specialități și ramuri", „colective mixte" pentru elaborarea de studii în colaborare cu specialiștii din întreprinderi etc.

Conferințele, care au fost forma de activitate cel mai mult folosită, au căpătat un caracter **mai organizat, fiind însoțite** de grafice, scheme, **planșe sau filme** și susținute **atît în fața cadrelor de conducere, cît și a muncitorilor, maiștrilor,** tehnicienilor din întreprinderi și din școlile uzinale, elevilor din școlile tehnice și licee.

Organizarea **simpozioanelor** s-a îmbunătățit, bucurîndu-se de un interes mai mare, prin faptul că s-au prezentat teme cu aplicații practice, evidențiindu-se orientarea nouă ce se statornicește în activitatea de răspîndire a cunoștințelor specifice organizării științifice a producției și a muncii. Expunerile înfățișate au suscitat discuții, îndeosebi legate de posibilitatea aplicării procedeelor și metodelor prezentate.

Un accent deosebit a fost pus de cabinete pe organizarea unor **cursuri de informare,** îmbunătățite atît în conținut, cît și în forma lor de organizare, adaptate la specificul ramurii industriale.

Pe linia generalizării experienței pozitive și a acordării de **asistență de specialitate,** cabinetele au sprijinit compartimentele de specialitate din întreprinderi la întocmirea planurilor tematice, elaborarea studiilor și a aplicării lor. Formele folosite de către cabinete au fost multiple. Unele au instruit și trimis în întreprinderi colective din activul cabinetelor, altele au organizat **colective mixte** — specialiști din activul cabinetelor, din instituții și întreprinderi — în vederea **elaborării unor studii** în întreprinderi. Așa, de exemplu, un grup de specialiști de la Institutul Politehnic din Cluj și din întreprinderi cuprinși în activul obștesc al cabinetului de organizare din Cluj a elaborat un studiu privind „Optimizarea reparațiilor capitale a utilajelor prin aplicarea metodei drumului critic" la Combinatul de morărit și panificație, pe baza căruia durata reparațiilor a fost scurtată de la 30 zile la 11,5 zile. Aceasta se concretizează în 8.140.000 lei producție suplimentară, 740.000 lei economii la prețul de cost și 185.000 lei beneficii suplimentare. În anul 1969, a luat o amploare mult mai mare acordarea de asistență de specialitate întreprinderilor, sub forma de **consultații.** Astfel, la unele cabinete au fost organizate colective sau grupe de consultanți pe probleme, alcătuite din 9—15 specialiști dintre cei care au urmat cursurile la CEPECA și din învățămîntul superior, care acordă la cerere consultații în elaborarea unor studii pe teme de organizare sau în rezolvarea unor probleme grele din procesul de producție.

Pe lîngă rezultatele pozitive, în luările de cuvînt, s-a evidențiat că în activitatea cabinetelor se manifestă încă unele neajunsuri, care se referă la: axarea planurilor de activitate în mare măsură pe conferințe; antrenarea insuficientă a comitetelor de direcție în popularizarea celor mai bune metode folosite; încărcarea directorilor și instructorilor cabinetelor cu sarcini care nu intră în atribuțiile lor etc. S-a subliniat că la aceste lipsuri a contribuit pe de o parte sprijinul insuficient acordat de către unii membri ai colectivului central, iar pe de altă parte faptul că nu toate cabinetele sînt sprijinite în aceeași măsură de către consiliile populare și comitetele județene, municipale și orășenești de partid în ce privește îndrumarea, controlul și analiza activității lor. Așa se explică faptul că sînt cabinete ca cele din Miercurea-Ciuc si Teleorman care de la înființare și pînă în luna mai a.c. nu au realizat absolut nimic, iar altele ca de exemplu cele de la Suceava, Olt, Brăila etc. au abordat probleme de ordin pur tehnic și tehnologice sau și-au limitat activitatea doar la organizarea a 1—2 simpozioane și cîteva cicluri de conferințe.

Eforturi concertate

ÎN REFERIRILE la obiectivele de viitor ale activității cabinetelor, participanții la consfătuire au subliniat importanța integrării armonioase a eforturilor cabinetelor în îndeplinirea marilor sarcini care stau în fața poporului nostru în anii următori, definite cu claritate în documentele pentru Congresul al X-lea al P.C.R.

Obținerea în anii viitori a unei eficiențe maxime în folosirea resurselor naturale, financiare și umane de care dispune țara noastră, depinde în mod hotărîtor de introducerea metodelor și tehnicilor de organizare științifică în toate sectoarele de activitate. Știința conducerii și organizării activității, de orice natură ar fi aceasta — economică, socială, politică — așa cum arăta tovarășul ministru **Petre Lupu,** este o **știință a eficienței.** Un rol deosebit în asigurarea acestui caracter revine factorilor care în mod nemijlocit sînt chemați să contribuie la îmbunătățirea activității întreprinderilor.

Cabinetele de organizare vor trebui ca și în continuare să constituie **verigi ale unei rețele create în România pentru răspîndirea în marea masă a cadrelor din economie a cunoștințelor, tehnicilor și metodelor moderne de conducere și organizare.**

Sub îndrumarea organelor locale de partid — sublinia tov. **Paraschiv Bașturea,** adjunct șef de secție la Consiliul Economic — ținînd seama de necesitățile imediate și de perspectivă ale județului sau municipiului respectiv, fiecare cabinet, folosind **toate** formele de acțiune care s-au dovedit eficace, trebuie să contribuie și pe mai departe la perfecționarea cadrelor, la înzestrarea lor cu ceea ce este nou în materie de organizare și apoi la aplicarea în practica economică a acestor noutăți, trecute, evident, prin filtrul propriei concepții și ținînd seama de particularitățile concrete ale fiecărei întreprinderi. Atît pe linia Ministerul Muncii — ministere economice — centrale industriale — întreprinderi, cît și pe linia Consiliul Economic — Ministerul Muncii — CEPECA — cabinete — întreprinderi, eforturile trebuie judicios concertate, astfel încît fiecare verigă să-și aducă din plin contribuția la dinamizarea preocupărilor și creșterea eficienței activității de organizare în unitățile economice de bază — **întreprinderile.** Evident, nu trebuie uitat că ministerele, centralele industriale și întreprinderile poartă întreaga răspundere pentru aplicarea în practica economică a cuceririlor științei organizării.

O a doua direcție în care trebuie îndreptate eforturile cabinetelor de organizare o constituie asigurarea **popularizării experienței pozitive din țară,** a cunoașterii rapide a rezultatelor bune obținute în diverse întreprinderi, pentru ca metodele care au contribuit la aceasta să poată fi extinse și generalizate, integrate oriunde ele se dovedesc eficiente.

Fără îndoială că specialiștii cabinetelor de organizare pot și în continuare să participe la elaborarea de studii privind perfecționarea activității întreprinderilor. În actuala etapă s-a apreciat însă că o astfel de contribuție trebuie să fie făcută cu discernămînt, pentru a nu se pierde din vedere obiectivul fundamental: difuzarea noului, a conceptelor, metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere. Pe această linie — sublinia tovarășul **Cornel Hidoș,** adjunct al ministrului Muncii — o sarcină principală a tuturor cabinetelor trebuie să rămînă aceea de acordare de consultații, de popularizare și generalizare a studiilor valoroase elaborate de întreprinderile din județ. Este indicat ca fiecare cabinet să urmărească îndeaproape studiile care dintr-un motiv sau altul n-au fost aplicate și să urgenteze valorificarea lor.

De asemenea, cabinetelor le vor reveni sarcini importante din amplul program de perfecționare a cadrelor din economia națională, prevăzut pentru anii următori; într-o perioadă scurtă (de 2—3 ani), majoritatea cadrelor de conducere din economie, ca și unele funcții de execuție, trebuie să treacă printr-o formă sau alta de perfecționare a pregătirii lor. O parte din formele de perfecționare vor fi organizate la nivelul cabinetelor, în funcție de posibilitățile acestora.

M. RĂDOI
Ministerul Muncii

DIN PROPUNERILE PARTICIPANȚILOR LA CONSFĂTUIRE

1) **Pregătirea cadrelor**

● Pentru cunoașterea și aplicarea unor tehnici speciale de organizare și conducere, să se generalizeze organizarea de **programe de perfecționare cu scoaterea din producție.**

● Organizarea la CEPECA a unui ciclu de **instruire** cu ingineri și economiști din **secțiile economice** ale consiliilor județene și municipale ale **sindicatelor.**

● Organizarea de **cursuri de informare** de scurtă durata cu **cadrele de răspundere din ministere.**

● La **liceele de specialitate** și școlile profesionale să se predea și anumite **noțiuni de organizarea locului de muncă, ergonomie** etc.

2) **Activitatea comitetelor de direcție ale cabinetelor.**

● Să fie **revăzută componența comitetelor de direcție,** pentru atragerea unor cadre care să dea un aport mai susținut

3) **Asigurarea bazei tehnico-materiale**

● Dotarea cabinetelor cu unele **mijloace audiovizuale** necesare desfășurării activității de propagare a cunoștințelor și a experienței înaintate

● **Îmbunătățirea informației** primite de la instituțiile centrale de documentare.

● Apariția unei **publicatii periodice de specialitate.**

● Constituirea **unui fond de filme** pe probleme de specialitate la nivel central care să poată fi împrumutate de cabinete.

4) **Relațiile dintre cabinete și întreprinderi.**

● Să se găsească **forme de cointeresare** materială a cadrelor care elaborează și aplică studii de organizare cu mare eficacitate economică.

● Întreprinderile să transmită și cabinetelor un **exemplar al informărilor asupra activității** de organizare trimise la forul tutelar.

5) **Relațiile dintre cabinete și colectivul central**

● Cel puțin o dată pe semestru membrul colectivului central, responsabil pentru activitatea cabinetului, să participe la o ședință a comitetului de direcție.

Într-una din halele Uzinei de fire și fibre sintetice — Săvinești.

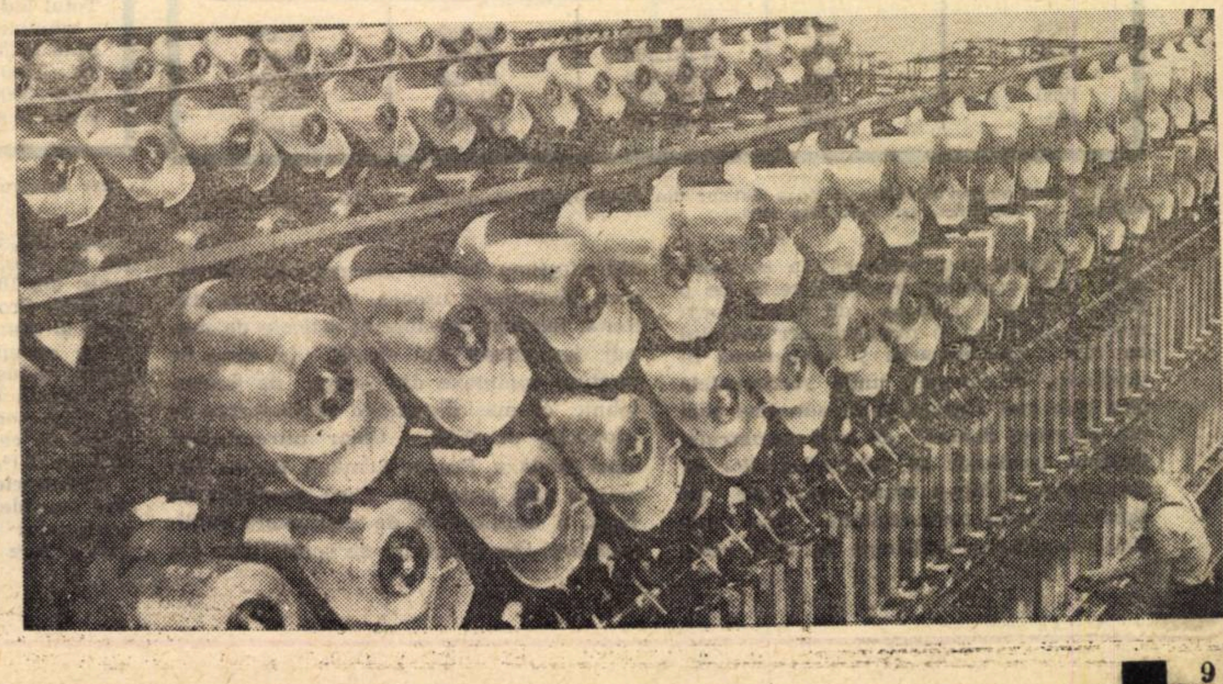

SCHIMBĂRI STRUCTURALE ÎN ORGANIZAREA INDUSTRIEI

SUCCESELE obținute în construirea bazei tehnice-materiale a socialismului în cei 25 de ani de la eliberarea țării, ca rezultat al politicii ferme de industrializare socialistă promovată de partidul nostru, s-au concretizat în ridicarea considerabilă a gradului de socializare a producției, în complexarea proceselor și mecanismelor economiei naționale. Dezvoltarea forțelor de producție, industrializarea și modernizarea structurii industriale, determină diversificarea producției sociale, apariția și creșterea ponderii unor noi ramuri, subramuri și centre de producție, a noi produse, sortimente, tipodimensiuni, ducînd la o configurație nouă a diviziunii sociale a muncii, la legături multilaterale între producătorii din întreprinderi, ramuri specializate, unități teritoriale ale țării, integrate într-un proces complex și unitar, coordonate și dirijate prin plan.

În strînsă legătură cu adîncirea diviziunii sociale a muncii, în condițiile progresului tehnic contemporan, concentrarea și specializarea activității industriale, cooperarea la realizarea utilajelor complexe și combinarea pe faze de prelucrare sau pe procese tehnologice constituie fenomene obiective, specifice unei economii moderne și, totodată, un cadru organizatoric propice pentru înfăptuirea acestui progres.

În trecut — o dezvoltare contradictorie...

ÎN ȚARA NOASTRĂ, care a cunoscut consecințele subjugării prin sistemul diviziunii internaționale capitaliste a muncii, **concentrarea și specializarea s-au dezvoltat încet, contradictoriu, cu mari pierderi de muncă socială.** Proporțiile întreprinderilor industriale (capitalul total investit, numărul muncitorilor, producția obținută), echiparea lor tehnică și înzestrarea energetică erau reduse (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1 *)

Anii	Nr. întrep.	Cap. investit (în mii lei)	Forța motrice (C.P.)	Nr. lucrătorilor	Valoarea producției (în mii lei)
1926	3754	39 852 105 [1])	409 050	193 009	44 100 583
1930	3646	40 590 930	492 715	151 458	48 353 864
1935	3613	41 841 375	582 946	206 100	47 288 370
1938	3767	50 069 389	746 789	255 336	69 206 738

[1]) în mii lei aur.

În decurs de 12 ani numărul întreprinderilor industriale a rămas aproape constant. Capitalul lor a crescut cu 25%, iar forța motrice, cu aproape 100%. Numărul lucrătorilor a sporit cu 62 000 (după ce în perioada de criză a suferit o importantă scădere), iar valoarea producției cu 57%. În 1927, revenea, în medie, la fiecare întreprindere industrială un capital de 9 644 000 lei, iar în 1938 de 13 291 000 lei. În 1926 pe lucrător revenea o forță motrice de 2,12 CP, iar în 1938, aproape 3 CP. În 1926, producția medie pe lucrător era de 228 000 lei, iar în 1938 s-a ridicat la 279 000 lei. În 1938, după indicatorul număr de muncitori, 81% din unități aveau între 11—100 salariați, 13% între 101—500, 5,5% peste 500.

În metalurgie și construcții de mașini, subramurile cele mai apte prin specificul lor pentru concentrare, deși s-a înregistrat un ritm mai rapid de concentrare, față de total industrie (vezi tabelul 2), proporțiile întreprinderilor și dezvoltarea acestui proces au fost totuși reduse.

Tabelul nr. 2 *

Anul	Nr. fabricilor	Capitalul investit (mii lei)	Forța motrice (C.P.)	Nr. personalului
1924	557	2 654 800	73 357	44 454
1925	508	4 181 200	84 594	40 997
1930	435	6 282 036	87 190	32 220
1935	356	6 484 395	112 644	43 705
1937	356	7 939 740	148 816	49 529

*) Tabelele au fost calculate pe baza datelor din Enciclopedia României vol. III și Anuarul statistic al României, pe anii 1939—1940.

Din tabelul 2 se vede că, în perioada 1924—1937, capitalul mediu investit pe o întreprindere a crescut de 5 ori, forța motrice de 3 ori și numărul personalului cu 70%. **Specializarea și cooperarea în producția de mașini, unde sortimentele sînt cele mai variate, n-au cunoscut nici ele progrese demne de a fi remarcate. Profilul productiv al întreprinderilor se caracteriza printr-o mare varietate de fabricate, prin universalitate.** Din cele 356 întreprinderi existente în 1937, circa 250 efectuau lucrări de reparații mecanice, lăcătușerie ușoară, turnau piese din fontă, fabricau produse și articole de menaj, împletituri din sîrmă, în timp ce produse complexe din punct de vedere tehnic, ca mașinile-unelte se importau în proporție de 95%. **Chiar întreprinderi mari** (Malaxa, Franco-Română, Reșița, Lemaître ș.a.), **aveau, pe lîngă producția de bază, o multitudine de sortimente suplimentare.** Din literatura de specialitate din acea perioadă [1]) rezultă că gradul de specializare existent în 1928 (prezentat ca pondere a producției de bază, în totalul producției uzinelor constructoare de mașini importante) era scăzut (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3)

Denumirea grupei	Prod. de bază	Prod. suplimentare	Total	Grad de specializare (2/4)
1	2	3	4	5
Ambalaj și bidoane	23	35	58	39,7
Siderurgie, metalurgie, turnătorie	58	78	131	43
Laminare, trefilare, fierărie diversă	94	40	134	70
Ateliere de reparațiuni	20	24	44	45,5
Ateliere de mașini, cazane și constr. metalice	58	49	107	53,7
a) Fabrici de mașini industriale și mașine-unelte	179	126	305	59
b) Industria de vehicule	29	24	54	55,5
Diverse	82	52	134	61,1

1) Industria mecanico-metalurgică „Date și observații", 1928, Arhiva Academiei R.S. România

Din datele tabelului observăm că gradul de specializare mediu de 53%, este redus. **Eterogenitatea profilului de producție, destul de extinsă dă o imagine de ansamblu asupra nivelului scăzut de tehnicitate al produselor, asupra dimensiunilor reduse ale seriilor de fabricație, asupra gradului în care orientarea fabricației satisfăcea cerințele economiei țării.**

În preajma celui de al II-lea război mondial, majoritatea întreprinderilor constructoare de mașini și-au pierdut profilurile inițiale adaptîndu-se la producția de război. După 1944, profilul acestor întreprinderi epuizate, cu utilaje uzate fizic și cu rezervele de materii prime și materiale secătuite, a rămas în continuare incert, nesigur, schimbîndu-se pe baza potențialului tehnic și material destul de precar, în funcție de tendințele conjuncturale ale pieței.

Concentrarea producției

DACĂ în capitalism procesul dezvoltării acestor forme de organizare socială a producției industriale s-a desfășurat, în condițiile luptei de concurență, spontan, anarhic, cu pierderi de muncă socială, în goana după profituri cît mai mari în perioada construirii economiei, în socialism, evoluția lor este conștientă, planificată. **Randamentul producției, economicitatea fabricației și diversificarea producției au reprezentat pîrghii sigure în procesul de adaptare a formelor de organizare socială a producției industriale la cerințele sporite cantitativ și calitativ, pe care le-a impus politica de industrializare socialistă a țării, promovată cu consecvență de P.C.R., în pătrarul de veac care a trecut de la eliberarea țării.**

Etapele procesului de industrializare au fost marcate, în permanență, de transformări în domeniul organizării producției, transformări menite să adapteze mai bine producția cerințelor cantitative, sortimentale și de eficiență economică.

De la naționalizare și pînă în prezent, statul nostru a realizat prin politica de investiții, în cadrul procesului planificat de dezvoltare a economiei naționale, concentrarea, prin comasarea, dezvoltarea și modernizarea unităților și crearea unor întreprinderi mari, puternice. Drept urmare, a crescut permanent greutatea specifică a întreprinderilor care realizează un volum al producției globale mai mare în totalul producției industriale. Deși de la naționalizare au trecut 21 de ani, acest proces este în continuare actual, fapt confirmat și de datele din tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

Gruparea întreprinderilor industriale după numărul muncitorilor și valoarea producției globale (1960 — 1967) în % **)

	Numărul întreprinderilor			Numărul muncitorilor			Prod. globală		
	1960	1965	1967	1960	1965	1967	1960	1965	1967
Total industrie republicană	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Pînă la 200 muncit.	19,4	11,1	10,4	2,7	1,3	1,1	4	1,7	2,5
201—1000 muncit.	56,5	52,7	51,9	33,2	24,5	23,9	37,7	30,6	31,7
1001—5000 muncit.	22,5	34	35,6	48,2	57,2	59,2	43,8	52,1	49,3
Peste 5000 muncit.	1,6	2,2	2,1	15,6	16,8	15,8	14,5	14,5	16,5

xx) Anuarul statistic al R.S. România, 1968, pag. 154—155.

Așa dar, în 1967 peste 65% din producție se executa în întreprinderi cu mai mult de 1000 muncitori, față de 58,3% în 1960. Procesul de concentrare este evident și atunci cînd ne referim și la diferitele ramuri ale industriei. În 1950, de pildă, industria energetică nu avea nici o centrală cu putere de peste 100 MW, în 1960 ponderea producției obținută în astfel de centrale a ajuns la 42%, iar în 1967 la 76,1%.

Avantajele economice ale concentrării sînt considerabile. Astfel, sporirea puterii centralelor de la 300 000 kW la 600 000 kW reduce cheltuielile pentru producția de energie electrică cu 15—20% pe kW/oră. În industria minieră, concentrarea producției în întreprinderi de mare capacitate cum sînt cele din Valea Jiului (2500—5000 tone/zi) a dus în etapa actuală la creșterea productivității muncii de 4 ori în sectorul carbonifer, de 10 ori în cel de minereu de fier și de 5 ori la extracția sării, față de 1948.

În industria constructoare de mașini, față de cele 360 întreprinderi existente în 1938, în 1960 s-a ajuns la 200 uzine cu 193 800 muncitori și cu o producție de 10 ori mai mare decît în 1938. După 1960, concentrarea a continuat și mai intens, așa încît, în 1967 erau 197 întreprinderi cu 316 300 muncitori și cu o producție de peste 30 ori mai mare decît în 1938 [2]). O imagine asupra ritmului concentrării ne-o oferă graficele (vezi coperta revistei), care reprezintă gruparea întreprinderilor constructoare de mașini după numărul de muncitori, în perioada 1950—1967.

Rezultă că în perioada amintită numărul întreprinderilor cu 100—500 muncitori a scăzut de la 42%, cît reprezentau în 1950, la 22% în 1967. A crescut ușor ponderea întreprinderilor cu 500—1000 muncitori (de la 25% la 28%). Cel mai mult a crescut însă ponderea întreprinderilor cu peste 1000 muncitori (de la 28% în 1950 la 50% în 1967).

Procesul de concentrare a producției din ultimii 10—15 ani este însoțit de cîteva aspecte și tendințe noi, cum ar fi: preocuparea permanentă a partidului și statului pentru determinarea mărimii optime a întreprinderii; extinderea combinării pentru valorificarea complexă a resurselor naturale și a deșeurilor; crearea de zone industriale; organizarea experimentală de centrale industriale.

Limitele economice ale concentrării întreprinderilor sînt determinate de necesitățile economiei naționale, disponibilitățile de investiții, de considerentele de îmbunătățire a repartizării teritoriale a producției, de sursele de materii prime și de forță de muncă disponibile, de raționalizarea transporturilor, de necesitățile relațiilor economice externe. Luînd în considerare acești factori, se ajunge la determinarea mărimii optime a întreprinderilor industriale — exprimată pe curba funcției costurilor de producție ca moment optim care asigură volumul cel mai mare de beneficii.

Dimensiunea optimă a întreprinderii este un factor ce contribuie la sporirea eficienței economice a producției, dar nu judecată izolat de contextul ramurii și al economiei naționale. **În ultimul timp, s-a conturat un proces semnificativ pentru o economie modernă, și anume: dezvoltarea anumitor forme complexe de concentrare teritorială, grupuri integrate, de mari dimensiuni, cum ar fi platformele industriale.** Acestea au înglobat mai multe întreprinderi, uneori în cadrul unui combinat, secții de bază sau auxiliare care cooperează tehnologic.

Azi există în țara noastră peste 30 zone industriale, înglobind mai mult de 100 uzine. Zona industrială a orașului „Gh. Gheorghiu-Dej", de pildă, are 60 secții de bază și auxiliare — rafinăria, combinatul de cauciuc sintetic și produse petrochimice; combinatul petrochimic Borzești — 45 secții. În București, există zonele Berceni, Militari, Drumul Taberii etc. La Dudești-Cioplea, de exemplu, platforma este constituită dintr-o fabrică de sticlă, una de ambalaj și una de articole de menaj. Situarea ei lîngă Combinatul de medicamente și uzina „9 Mai", a permis economisirea a 28 mil. lei fonduri de investiții, ca urmare a folosirii în comun a unor amenajări. Totodată, întreaga producție de fiole și 40% din cea de flacoane este consumată de Combinatul de medicamente, iar necesarul de borax pentru fabricarea sticlei este furnizat de Uzina „9 Mai".

În etapa actuală, în mod legic, pe măsura concentrării producției, a creșterii gradului de socializare, a sporirii complexității legăturilor între verigile economice, se manifestă creșterea autonomiei și atribuțiilor întreprinderilor. În aceste condiții, o treaptă calitativ superioară a concentrării o reprezintă **centralele industriale.** Aceste mari unități reunesc mai multe întreprinderi cu profil similar sau conex, forma de organizare depinzînd de specificul producției, dimensiunea și numărul întreprinderilor, amplasarea geografică, relațiile cu alte unități. **Centralele industriale se prezintă: fie sub forma unor întreprinderi mari, nucleu, care grupează în jurul lor un număr de întreprinderi mai mici de profil asemănător** (centrale electrice, întreprinderi de transport și distribuție a energiei electrice); **sau sub forma unor întreprinderi care reunesc unități cu profil diferit, dar care cooperează la realizarea unor produse complexe** (locomotive Diesel electrice, autovehicule, instalații pentru industria chimică și rafinării, aparataje pentru automatizări etc.).

La locomotiva Diesel - electrică, realizată de uzinele „Electroputere"-Craiova, cooperează peste 90 de întreprinderi specializate în fabricația diferitelor subansamble. În fotografie: în hala de montaj, un nou lot de locomotive recepționate, gata să pornească la drum pe magistralele de fier ale țării.

Specializare, tipizare, cooperare

PARALEL cu concentrarea producției documentele de partid au subliniat, în dese rînduri, necesitatea îmbunătățirii profilării, adîncirii specializării uzinelor și dezvoltarea pe baze științifice a relațiilor de cooperare. În condițiile de dezvoltare ale țării noastre, odată cu **profilarea**, care va continua în fiecare ramură industrială, s-a adîncit permanent specializarea producției. Numărul întreprinderilor cu specializare mare și foarte mare (95%) a crescut de la 40,9% cît reprezenta în 1963, la 46,9% în 1966, iar a acelor cu specializare mică (40%) a scăzut de la 6% în 1963 la 1,5% în 1966. Industria noastră cuprinde în prezent 18 ramuri și 51 subramuri. Numai în construcția de mașini există 20 subramuri specializate. Unele din acestea cum ar fi industria electrotehnică, a început să se dividă în noi subramuri, ca: producția de mașini și echipamente electrice, de aparataj electric, industria electronică și industria de automatică.

În funcție de specificul proceselor de bază, putem desprinde cîteva **tipuri de specializări: pe produse** („Autobuzul", „Electronica" — din București, „Tractorul" și „Autocamionul" din Brașov), **pe piese și subansambluri** (Uzina de pompe de injecție-Sinaia, „Electromagnetica", I.P.R.S.-Băneasa din București) **și pe faze ale procesului tehnologic** (turnare, forjare, matrițare etc.).

Analiza structurii formelor de specializare indică un grad de integrare mare în construcția de mașini, determinat de necesitatea participării intense și multilaterale a ramurii la înzestrarea tehnică a economiei, la sporirea contribuției sale la exportul țării. Pentru **determinarea gradului de integrare, specializare-cooperare în fabricația de piese, subansambluri și operații tehnologice,** s-ar putea folosi următorii indicatori:

gradul de integrare = Producția marfă — Valoarea cooperării raportat la producția marfă. 100; iar gradul de specializare = 100 — gradul de integrare.

Calculele efectuate pe exemplul a 3 uzine constructoare de mașini („Electroputere"-Craiova, „Electromotor"-Timișoara, „Electronica"-București) reflectă gradul atins de procesul de integrare și specializare, la o serie de produse reprezentative.

— Motor tracțiune LDE	G_i = 77,80%	G_s = 22,20%	„Electroputere"
— Generator LDE	G_i = 80,53%	G_s = 19,47%	„Electroputere"
— Televizor E 47	G_i = 74,72%	G_s = 25,28%	„Electronica"
— Transformator 25 MVA	G_i = 88,34%	G_s = 11,66%	„Electromotor"

Pentru ca sectoarele industriei constructoare de mașini să fie dezvoltate într-o concepție de largă perspectivă, pe baza studierii multilaterale a cerințelor pieței interne și externe, vor fi elaborate, o dată cu viitorul plan cincinal, programe speciale privind dezvoltarea electrotehnicii, electronicii, mașinilor-unelte, mecanicii fine și industriei optice, utilajelor tehnologice și utilajelor pentru construcții. Procesul de specializare a producției va crea industriei românești posibilități sporite pentru menținerea fabricației la nivelul tehnicii mondiale, pentru satisfacerea economiei, pentru amplificarea prezenței ei pe piețele externe.

În cadrul procesului de adîncire a specializării, o mare atenție a fost acordată tipizării și unificării elementelor componente ale mașinilor.

Cercetările efectuate arată că ponderea pieselor tipizate și unificate în volumul total al pieselor — indicator al specializării la nivel de întreprindere — a atins valori importante: 78% la autocamioane și tractoare, 80% la subansamble de mașini-agregat și 83% la combine. În acest sens, **rezerve mai mari există în fabricația de mașini-unelte, unde pot fi unificate pînă la 75% din totalul pieselor. Pe această cale, volumul de muncă pentru producerea lor s-ar reduce de 3—4 ori.**

Procesele auxiliare au constituit, de asemenea, o direcție de specializare. Specializarea la nivelul activităților auxiliare (reparații, producția de SDV-uri etc.) **a căpătat o importanță tot mai mare, pe măsura amplificării ritmului înzestrării tehnice și a necesităților de organizare a producției.** Astfel, în țara noastră s-au construit cîteva mari fabrici speciale pentru fabricația de SDV-uri (Fabrica de scule-Rîșnov, Uzina de scule-Brașov, Uzina de mecanică fină-București etc.). Reparațiile auto au fost concentrate în mai multe unități specializate, (I.R.A.), repartizate rațional pe întregul teritoriu al țării. S-a realizat de asemenea, specializarea reparațiilor la turbine și motoare Diesel pentru centrale la Uzina „Energoreparații"-București și pentru utilaje miniere la U.R.U.M.-Petroșani.

Lărgirea cooperării a contribuit și ea direct la dezvoltarea și perfecționarea relațiilor de producție socialiste. Numeroase produse ale industriei constructoare de mașini se realizează pe baza unei largi cooperări. În medie, 37% din numărul reperelor componente ale tractorului realizat de Uzina „Tractorul"-Brașov sînt livrate de uzinele colaboratoare, ceea ce reprezintă 40% din prețul de cost. La Uzina de autocamioane-Brașov, 56% din repere provin din cooperare, iar ponderea cooperării în prețul de cost este de 46%.

Cooperării în construcția de mașini i-au fost aduse în ultimii ani îmbunătățiri: perfecționarea metodologiei de planificare și cointeresarea întreprinderilor în îndeplinirea la termen a programelor și contractelor de cooperare, sarcini fundamentate științific, iar prin centralele industriale care organizează specializarea și cooperarea întreprinderilor s-a creat organul de coordonare a eforturilor tehnico-economice ale uzinelor componente.

★

PREZENTAREA realizărilor industriei noastre pe linia formelor de organizare socială a producției în etapa de construcție socialistă parcursă, demonstrează că s-au promovat cu consecvență principiile moderne care au permis punerea în valoare, pe un front larg, a avantajelor pe care le oferă orînduirea socialistă. Măsurile prevăzute în documentele celui de-al X-lea Congres al partidului deschid noi căi de perfecționare a tuturor formelor de organizare socială a producției, contribuind la dezvoltarea și perfecționarea relațiilor de producție socialiste în țara noastră.

Alexandrina ȘTANCIOIU
asistent universitar

[2]) Anuarul statistic al R.S. România, 1967, pag. 167.

DEZBATERI

DECALAJELE ECONOMICE ȘI DEZVOLTAREA INEGALĂ ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

NU DE MULT a avut loc la redacția „Vieții economice" — în cadrul Clubului economic — o dezbatere pe marginea cărții doctorului **Gh. BADRUȘ**, *apărută în Editura Științifică sub titlul „DECALAJE ÎN OCCIDENT". La dezbatere au participat, în afară de autor, prof. univ. dr.* **T. POSTOLACHE**, *conf. univ.* **Nicolae IVANCIU**, *conf. univ. dr.* **Gh. TOMESCU**. *Din partea redacției au participat :* **Gh. DOLGU, Gh. CREȚOIU** și **A. SCHOR.**

GH. CREȚOIU : — Tabloul lumii capitaliste contemporane este deosebit de complex, evoluțiile economice, sociale, politice etc. ce-l caracterizează fiind sub influența unui mare număr de factori, în primul rînd a marilor procese revoluționare mondiale. Analiza acestor procese și tendințe, a contradicțiilor interne ale lumii capitaliste nu poate face însă abstracție de acțiunea legii dezvoltării inegale a țărilor care compun sistemul mondial capitalist, de decalajele de potențial economic, științific, militar etc. existente între acestea.

Profitînd de faptul că a apărut lucrarea tovarășului Gh. Badrus „Decalaje în Occident", de acord cu autorul am programat această întîlnire cu economiști care se ocupă de problemele capitalismului contemporan, cu intenția de a face un schimb de opinii referitor la tema abordată de autor. Doi factori principali ne-au îndemnat la această acțiune.

In primul rînd, actualitatea temei. Abordarea ei se înscrie, fără îndoială, în coordonatele principale ale cercetării științifice stabilite la Congresul al IX-lea al P.C.R., la care tovarășul Nicolae Ceausescu sublinia însemnătatea **„pe care o are pentru înțelegerea problemelor generale ale lumii contemporane analiza fenomenelor noi, caracteristice lumii capitaliste, aspectele actuale ale contradicțiilor sistemului capitalist, ale adîncirii crizei sale generale".**

Chiar dacă nu este un fenomen nou, dezvoltarea inegală este însă un proces foarte caracteristic al lumii capitaliste care în perioada postbelică a căpătat, după cum susține și tov. Gh. Badrus în lucrarea pe care o dezbatem *noi fațete și dimensiuni, avînd multiple implicații asupra relațiilor economice și politice dintre principalele țări capitaliste, dintre acestea și țările în curs de dezvoltare, asupra contradicțiilor din lumea capitalistă, cît și asupra situației internaționale generale.* Mai mult decît atît, prin consecințele sale acțiunea legii dezvoltării inegale se repercutează în viitor, influențînd raporturile dintre sistemul capitalist și cel socialist, dintre forțele războiului și ale păcii.

Deși în acest domeniu s-au scris o serie de studii remarcabile în ultimii ani, se simțea nevoia unei lucrări de proporții, gol pe care l umple lucrarea amintită.

În al doilea rînd, însăși lucrarea tov. Badrus ne-a stimulat la organizarea acestei dezbateri. Încercînd să dăm o apreciere foarte globală, am putea să spunem că ea abordează într-o formă unitară și foarte cuprinzătoare multiplele probleme ce caracterizează decalajele existente între țările capitaliste.

Această tratare ține seama (cum bine subliniază autorul și în cuvîntul introductiv, dar mai ales cum realizează în interiorul lucrării) de unitatea strînsă și legătura dintre economic și politic și urmărește desprinderea unor tendințe ale acestor procese și formularea unor concluzii teoretice importante. Am putea să menționăm aici, evident numai cu titlu de exemplificare, modul cum tov. Badrus tratează sfera de acțiune a legii dezvoltării inegale, gruparea categoriilor economice în micro, macro și mondoeconomice, sistematizarea indicatorilor după care se analizează decalajele în indicatori de potențial, de nivel și de dinamică, și altele. Tocmai prin acest mod de abordare, tov. Badrus îndeamnă la reflecții, la discuții, ceea ce și dorim să împlinim prin dezbaterea de față.

T. POSTOLACHE : — Și eu cred că apariția „Decalajelor" marchează un anumit moment în literatura noastră economică despre problemele economiei capitaliste. Să nu uităm că noi am avut perioade cînd se scria mult despre capitalism, dar aveam foarte puțin material faptic despre stările de lucruri realmente existente în țările capitaliste. De aceea multe concluzii teoretice ajungeau în divorț total sau parțial cu realitățile. Ulterior au apărut unele studii parțiale, însă am impresia că uneori materialul faptic era insuficient fructificat pe plan teoretic. Lucrarea tov. Badrus este întemeiată pe o foarte largă documentare, din cele mai diverse izvoare, materialul fiind însă și bine valorificat pe plan teoretic. Aș remarca în mod deosebit considerațiile metodologice făcute de autor la începutul cărții, precum și contribuția sa teoretică, expusă în prima parte a lucrării, care depășește propriu-zis tratarea legii dezvoltării inegale și vizează sistemul categorial cu care noi încercăm să surprindem aspectele dezvoltării capitalismului contemporan.

În sfîrșit, aș mai remarca încercarea reușită a autorului de a extinde gama, de obicei tratată limitat, a dezvoltării inegale, de a cuprinde nu numai inegalitățile dintre principalele țări capitaliste dezvoltate, în primul rînd dintre cele imperialiste — și acestea tratate în toată diversitatea manifestării lor, ținînd seamă de condițiile concrete de la o țară la alta — ci de a include și țările capitaliste cu o dezvoltare medie, precum și celelalte țări aflate în sistemul mondial capitalist. În al doilea rînd, în sfera de acțiune a legii dezvoltării inegale se includ și unele domenii care n-au fost înglobate organic pînă acum, cum ar fi știința, agricultura.

Una din ideile care mi se par interesante este cea referitoare la raportul de forțe pe plan economic și cel pe plan politic. Se desprinde concluzia că, în situația actuală, deși pe plan economic unele țări înregistrează o creștere a potențialului economic, nu același lucru se întîmplă și pe plan politic. Astfel, în ciuda unei oarecari redresări, chiar a unei creșteri a ponderii Statelor Unite în producția industrială a lumii capitaliste, pe plan politic ele înregistrează o scădere a pozițiilor și prestigiului pe plan mondial.

Lucrurile stau invers în cazul multor țări mici și mijlocii și al țărilor în curs de dezvoltare, care chiar dacă nu înregistrează o creștere a rolului, a ponderii lor în producția mondială, cunosc o creștere a rolului lor pe arena politică internațională.

GH. DOLGU : — Vreau să subliniez și eu bucuria pe care o am că prietenul și colegul nostru, Gh. Badrus, a găsit — cu cîte eforturi ! — posibilitatea să scrie această carte plină de miez, în care recunoști pe profesorul cu îndelungată activitate, pe cercetătorul din vocație și pasiune, pe activistul de partid, pe ziarist. Această carte cu bogată documentare faptică și teoretică, bine structurată și întesată de idei, constituie rodul multor ani de reflecție. Pentru că, de cînd îl știu, ca perioadă, Gheorghe Badrus, s-a ocupat cu precădere de imperialism, iar ca fenomene — de dezvoltarea inegală și de o fațetă care nu este, într-un anumit sens, decît un caz particular al ei — subdezvoltarea și problemele creșterii țărilor recent eliberate.

Gîndurile mele bune se sprijină pe ce este și nu pe ce nu este în carte. Și dacă ceea ce este în carte ne stimulează la discuții, acesta este încă un plus al ei. Subscriu aprecierile lui Tudor Postolache și Gheorghe Crețoiu.

În sfîrșit, vreau să-i aduc tov. Gh. Badrus un mare reproș. După cărțile lui Emilian Dobrescu apariția cărții lui ne pune într-o situație și mai delicată pe noi cei care, dînd vina pe preocupările curente și pe timp, nu avem încă numele înscris pe un volum de proporții și de substanță.

NICOLAE IVANCIU : — Pe lîngă unitatea organică între factorul economic și cel politic, observat aici de tov. Crețoiu și Postolache, se remarcă și faptul că autorul, deși și-a propus o problemă limitată — decalajele — abordează în lucrare o arie largă de probleme — aș putea spune, totalitatea legilor, categoriilor și contradicțiilor lumii capitaliste contemporane. În fond, problema dezvoltării inegale este una dintre problemele fundamentale, principale, cu adînci implicații asupra reproducției capitaliste și relațiilor intercapitaliste. Considerațiile autorului, dintre care multe noi, sînt valoroase și reprezintă sau invită la regîndirea multora dintre tezele care au avut și mai au o largă răspîndire în literatura economică marxistă din țara noastră și din alte țări.

De altfel, de la început mă gîndeam să-l întreb pe autor ce părere are despre teza mult dezbătută, cu privire la defectarea mecanismului capitalismului contemporan și la necesitatea împletirii forței monopolului cu forța statului. Consider, între altele, că autorul a dat o analiză bună, fundamentată științific și convingătoare a legilor, categoriilor și contradicțiilor capitalismului contemporan la nivel micro, macro și mondoeconomic.

Cred însă că, în tratarea acestor probleme, trebuie să ținem mai mult seama de categoriile și legile de suprafață și cele de profunzime ale capitalismului, întrucît nu întotdeauna noi am reușit să facem o distincție prea netă între esență și fenomen, în cazul unor procese ale capitalismului contemporan. În legătură cu aceasta se pune și problema în ce măsură putem să ne sprijinim și pe lucrările unor economiști burghezi care abordează aceste probleme. Pentru că în ce privește modul în care funcționează capitalismul contemporan, economiștii burghezi au adus, și nu pot să nu aducă o seamă de lucruri interesante, mai ales în prezent cînd cercetarea economică, într-o formă sau alta, este integrată în sistemul instituțional al capitalismului monopolist de stat. Deși ei rămîn, firește, pe pozițiile de clasă cunoscute.

Și trebuie spus că tov. Gh. Badrus surprinde bine un lucru esențial și caracteristic pentru gîndirea burgheză contemporană și anume abandonarea ideii de care se țineau cu strășnicie vechii economiști, inclusiv gîndirea neoclasică, a unui echilibru perfect și tratarea de pe pozițiile accentuării dezechilibrului, ca un factor real.

În acest sens mie mi se pare că autorul surprinde în mod veridic ceea ce este apologie în cadrul acestei orientări și ceea ce poate fi reținut, ceea ce poate constitui un element realist în lucrările unora dintre economiștii ale căror idei le analizează.

N-aș putea să nu remarc și strădania autorului de a surprinde acțiunea legii dezvoltării inegale și contradicțiile lumii capitaliste atît în ceea ce au ele general, esențial, cît și în modul de manifestare concretă, în particularitățile acțiunii în condițiile diferitelor țări, ale diferitelor grupuri de țări.

GH. CREȚOIU : — Continuînd această idee, trebuie remarcat ca un lucru pozitiv faptul că aceste contradicții nu sînt prezentate într-un mod declarativ, doar undeva într-un paragraf separat sau la sfîrșitul unui paragraf, ci încadrate organic și analizate în lucrare la fiecare capitol, deduse din însăși analiza fenomenelor sau grupului de fenomene caracterizate în fiecare paragraf. De pildă, atunci cînd se vorbește despre decalajul în dezvoltarea industrială, se conturează și contradicțiile principale care se manifestă pe această bază. Mi se pare interesantă punerea problemei despre deosebirile care au existat în structura producției în diferite țări și tendințele de apropiere ce se manifestă cu corolarul ei, și anume că această apropiere, în primul rînd în structura industriei, va constitui un teren propice de afirmare a unor noi contradicții între țările capitaliste dezvoltate.

De asemenea, trebuie remarcat și faptul că în lucrare însăși acumularea capitalului este un domeniu de manifestare a dezvoltării inegale, nivelul, orientările și structura investițiilor fiind un factor de stimulare sau de reținere a creșterii economiei.

Se pare că analiza inegalităților în domeniul acumulării este încă insuficient elaborată în literatura noastră și de aceea ea va trebui dusă mai departe.

NICOLAE IVANCIU : — Am apreciat în lucrare și amploarea ca și rezolvarea ce se dă revoluției tehnico-științifice și decalajului tehnologic. În literatura noastră cîndva se ridica problema elaborării unei teorii speciale a revoluției tehnico-științifice. Se pare că autorul (nu știu dacă l-am înțeles bine) nu împărtășește acest punct de vedere, ci consideră că revoluția tehnico-științifică este un element care se încadrează în mod organic în mecanismul de funcționare a economiei contemporane ; deci problema nu este de a elabora această nouă teorie, ci de a înțelege influențele pe care revoluția tehnico-științifică contemporană le are asupra societății capitaliste, asupra întregii lumi.

GH. BADRUS : — Mulțumind călduros redacției pentru organizarea acestei dezbateri și pentru invitația de a veni aici, precum și celor care nu au citit lucrarea și au avut amabilitatea de a participa la discuție, aș vrea să mă refer la unele probleme ridicate aici de tov. Nicolae Ivanciu. În primul rînd, vorbitorul a deslușit bine sensul gîndurilor mele referitor la revoluția tehnico-științifică. Despre revoluția tehnico-științifică s-a scris mult, uneori se manifestă o seducție pentru explicații de natură semantică asupra acestui fenomen, dar mai puțin se face o analiză serioasă a ceea ce înseamnă el în fapt, în mod concret, și cum se repercutează în realitate asupra vieții economice și sociale ; acestea din urmă sînt lucruri mult mai valoroase atît din punct de vedere teoretic, cît mai ales practic, din ele rezultînd concluzii pentru activitatea de dezvoltare a forțelor de producție în țara noastră.

În legătură cu teza despre defectarea mecanismului economiei capitaliste, aș vrea să spun că eu nu sînt de părere că acesta este factorul principal care a determinat dezvoltarea deosebită a capitalismului monopolist după cel de-al doilea război mondial. Înainte de a aduce alte argumente, aș face numai o simplă inversiune logică : dacă deci, capitalismul monopolist de stat se dezvoltă, acesta ar fi indiciul că mecanismul economiei capitaliste se defectează tot mai rău, că se ajunge la supraîncălzire și dereglare tot mai accentuată a întregului mecanism, la un fel de explozie „a motorului", adică a relațiilor de producție. Dar dacă mecanismul se strică, înseamnă că și rezultatele sînt tot mai proaste. Or, realitățile din lumea capitalistă arată că în perioada postbelică se remarcă o accentuare, este drept foarte inegală de la o țară la alta și de la o perioadă la alta, dar o accentuare a dezvoltării economiei față de perioada interbelică.

În al doilea rînd, mi se pare că dacă am adopta acest punct de vedere nu am face un pas înainte în cercetarea teoretică și în activitatea practică, ci ne-am reîntoarce, cred, la unele păreri greșite, mai vechi, care nu țin seama de realitățile lumii capitaliste.

Desigur, noi vedem limitele și contradicțiile capitalismului monopolist de stat, dar nici nu putem să-l considerăm ca un produs prin excelență al defecțiunilor devenite tot mai grave ale mecanismului reproducției capitaliste. Eu împărtășesc punctul de vedere care a fost exprimat mai înainte în lucrarea tovarășilor T. Postolache și E. Dobrescu despre capitalismul monopolist de stat, în care, după părerea mea, s-a dat o explicație realistă, științifică a dezvoltării capitalismului monopolist de stat în etapa actuală, decurgînd din desfășurarea, aș zice organică a mecanismului reproducției capitaliste moderne, în strînsă legătură cu contradicțiile procesului de reproducție, cu revoluția științifică, necesitățile legării științei cu producția, cu urmările adîncirii diviziunii mondiale a muncii etc.

GH. CREȚOIU : — Teza aceasta are o anumită explicație istorică, dar s-a întîmplat o inversare a lucrurilor. Este evident că deteriorarea mecanismului reproducției așa cum ea a ieșit în evidență în anii marii crize economice din 1929—1933 a constituit un factor de prim ordin care a determinat o schimbare de orientări atît în gîndirea burgheză, cît și în politica economică în direcția capitalismului monopolist de stat. Or, în perioada postbelică evantaiul factorilor ce determină acest proces a devenit mult mai larg, pe prim plan trecînd o seamă de alți factori enumerați de tov. Badrus, dar economiștii au rămas la prima explicație ; de aceea și după părerea mea teza despre deteriorarea mecanismului reproducției ca factor principal al dezvoltării capitalismului monopolist de stat trebuie în orice caz gîndită mai profund.

A. SCHOR : — Cred totuși că atunci cînd discutăm despre desfășurarea reproducției capitaliste nu mai putem să avem astăzi în vedere doar țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial. Poate că decalajele în creștere între aceste țări și cele slab dezvoltate vor pune în timp în altă lumină însăși problema mecanismului reproducției sistemului capitalist — privit sub aspect mondial. Mi se pare că problema merită a fi studiată și sub acest unghi de vedere.

GH. TOMESCU : — Observ că am intrat într-o dispută susținută și nu este rău. Înainte de a mă antrena și eu în ea aș vrea să subliniez faptul că lucrarea tov. Badrus reprezintă un tablou larg nu numai de analize dar și de sinteze, un studiu amplu al multiplelor aspecte ale legii dezvoltării inegale.

Totodată, s-a realizat o îmbinare rațională între analiza calitativă și cea cantitativă faptele și datele prezentate fiind prelucrate la un înalt nivel și însoțite de concluzii teoretice. Mi se pare foarte bine elaborat însuși sistemul de indicatori de potențial, de nivel structural al dezvoltării economice, precum și de dinamică, cu care se face caracterizarea acțiunii legii dezvoltării inegale.

Toate acestea dau posibilitatea să se sublinieze legăturile de succesiune între formele de manifestare a acțiunii legii dezvoltării inegale în prezent, cu tendințele viitoare. Deși această parte, în care se fac un fel de prognoze în ce privește dezvoltarea inegalităților dezvoltării economice și contradicțiile inter-imperialiste, este redusă ca număr de pagini, ea este după părerea mea bogată în idei și prezintă importanță, cu atît mai mare cu cît în literatura noastră economică este mai puțin prezentă. Pînă nu de mult, literatura economică nici nu vorbea de prognoze. Astfel, Dicționarul enciclopedic român, vol. III (apărut în 1965) nu amintește de acest concept economic. Or, unele dintre aspectele și tendințele actuale, de început, ale legii dezvoltării inegale, își vor găsi locul de dezvoltare într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. Iată, de pildă, autorul vorbește de inegalitatea în domeniul cercetării științifice, ca o dimensiune nouă a legii dezvoltării inegale. Or, această dimensiune nouă va avea o anumită evoluție în viitor, care va imprima și pe planul contradicțiilor anumite aspecte noi.

T. POSTOLACHE : — Atunci cînd analizăm legea dezvoltării inegale facem uz de o serie de indicatori, dar care nu surprind și nu pot să surprindă un aspect interesant : relațiile de producție. Pe baza acestora, cu toate că se sugerează anumite inegalități ale evoluției relațiilor de producție capitaliste, o tratare mai amplă a acestor inegalități se face mai puțin, sau nu se face, deși în stadiul actual, cînd capitalismul monopolist de stat există în

(Continuare în pag. 19)

FIȘE

■ În localul Universității București se desfășoară începînd de miercuri 16 iulie **Sesiunea științifică** pe țară a catedrelor de științe sociale consacrată Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român și aniversării unui sfert de veac de la eliberarea țării.

Ședința plenară de deschidere a sesiunii a început miercuri la orele 9 în Aula Universității. Programul sesiunii cuprinde peste 180 de comunicări de filozofie, economie politică, sociologie — științe politice (grupate pe cîte două secții) și istorie.

Ședința plenară de închidere a sesiunii are loc în Aula Universității București azi, 18 iulie 1969, orele 11.

■ În zilele de 17 și 18 iulie a.c., în localul Casei Oamenilor de Știință, a avut loc colocviul științific cu tema **Probleme ale perfecționării conducerii întreprinderilor industriale**, organizat de Institutul de cercetări economice al Academiei.

■ I. M. Braslavski este autorul tratatului intitulat : **Mirovoe kapitalisticeskoe hoziaistvo i mejdunarodnîe otnoșenia** (Economia mondială capitalistă și relațiile internaționale), editat de Universitatea din Kiev, 1968, 429 pag. În capitolul consacrat contradicțiilor valutare ale capitalismului contemporan, autorul se ocupă de devalorizarea valutelor naționale, pe care o apreciază ca o consecință a „dumpingului valutar" promovat de marile puteri. Dumpingul în cauză ar fi urmat, după aprecierea autorului, de : a) menținerea prețurilor pe piața internă la același nivel, sau creșterea lor într-o proporție mai mică în comparație cu scumpirea valutei străine ; b) păstrarea prețurilor pe piața externă la același nivel, sau în cazul unei reduceri, aceasta este mai mică în comparație cu aceea a valutei naționale ; c) interzicerea promovării în comerțul exterior de tarife vamale antidumping.

În această situație, arată în continuare autorul, există convenția ca celelalte țări concurente — pe piața dată — să nu apeleze la dumpingul valutar. De regulă, această înțelegere nu este respectată.

■ Subliniind că domeniile tehnic și științific din întreprindere sînt în întregime supuse imperativelor măsurării cifrate și normării, Harve Roy, în articolul **Les hommes de l'entreprise et l'ordinateur** (Oamenii întreprinderii și ordinatorul), publicat în nr. 6 din iunie a.c. al revistei MANAGEMENT FRANCE, observă că, din acest punct de vedere, în domeniile administrativ, financiar și comercial se pot distinge două părți complet diferite. Prima conține **motivele de acțiune** importante, elementele fundamentale ale deciziei. Dacă unele din acestea pot face obiectul unei măsuri cifrate și exacte (de exemplu situația și evoluția demografică, producția, salariile etc.) altele, prin însăși natura lor (echitatea, încrederea, moda etc.), se reduc din nefericire la o expresie cifrată, la o descriere condensată (care ar putea permite o codificare), a căror apreciere este însă inseparabilă de analiza contextului în care ele există. A doua parte cuprinde **măsurile și procedeele de aplicare a deciziilor.** Unele din acestea se traduc în formule sau serii de cifre, dar normarea lor nu pare a fi imperativă, în primul rînd pentru că multe din aceste măsuri și procedee sînt mai mult juxtapuse decît legate sau integrate. De aceea, conchide Roy, folosirea ordinatorului va fi mai parțială și mai dificilă în aceste ultime domenii decît în sectoarele științific și tehnic.

■ În colecția **Bibliotheca Oeconomica** a Institutului de cercetări economice a apărut lucrarea **Probleme de prețuri în economia socialistă** de Constantin Iacobovici-Boldișor (Editura Academiei, București 1969, 172 pag.). Se tratează următoarea tematică : conceptul cheltuielilor de muncă socială, prețul de cost, criterii și metode de repartizare a venitului net pe ramuri, elemente de determinare științifică a mărimii beneficiului, probleme ale stabilirii unor corelații de prețuri economic

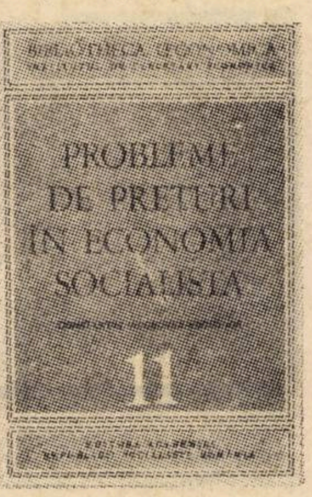

fundamentate. În definirea conceptului de cheltuieli de muncă socială, autorul are în vedere nu numai cheltuielile sociale de **producție**, ci și cele de **reproducție**, analizînd diferitele „tipuri de preț". Pornind de la criteriile de repartizare ale venitului net pe ramuri și subramuri, se propune un tip de preț nou. Se desprind criterii de determinare a mărimii beneficiului la **producător**, iar pentru fundamentarea științifică a prețurilor la **consumator** se fac diferențieri înlăuntrul fiecărei grupe de mărfuri pe baza luării în considerare a valorii de întrebuințare și a altor elemente de corelare a prețurilor.

COST, DA — PREȚ DE COST, NU!

ÎN LITERATURA de specialitate, în presă, ca și în practica economică întîlnim frecvent asemenea noțiuni ca preț, preț de cost și cost. Desigur că uneori ești tentat, în limbajul obișnuit, să înțelegi același lucru. De exemplu, mergi pe stradă și întîlnești un cunoscut care poartă pălărie de forma și culoarea care îți place. Îl întrebi „cît te-a costat"?, sau „ce preț ai dat"? În amîndouă cazurile răspunsul ar fi același : „x lei". Cel întrebat înțelege același lucru prin „cost" sau „preț".

Analiza științifică arată însă că aceste noțiuni nu exprimă același lucru. Este, de exemplu, clar că nu putem identifica prețul mărfii cu costul ei. Ceea ce punem în discuție în rîndurile de față este însă dacă este corectă noțiunea de „preț de cost" și dacă ea este identică cu cea de „cost". Cu atît mai mult cu cît în literatură cel mai răspîndit termen este de fapt primul, ceea ce, după părerea noastră, provoacă o serie de confuzii. Nu de puține ori întîlnim „prețul de cost" cuprins chiar în categoria prețurilor. Astfel, în lucrarea „Căile de reducere a costului lucrărilor de construcții montaj" se afirmă că în construcții-montaj intervin mai multe categorii de **prețuri** și anume : prețul de deviz, **prețul de cost** de deviz, prețul de cost planificat, prețul de cost efectiv [1]).

Această eroare evidentă, este după părerea noastră determinată în primul rînd de însăși ambiguitatea noțiunii de „preț de cost". În fond dacă este „cost" (de producție) nu poate fi și „preț" în același timp. Costurile nu se suprapun cu prețurile, deoarece ele nu cuprind impozitul pe circulație și beneficiul. În al doilea rînd este diferit însuși procesul de constituire a costurilor de producție. Fazele prin care trece un bun sau serviciu pînă la desăvîrșirea lui ca marfă, sînt prilej de cheltuieli pentru plata salariilor, pentru mijloace de producție etc. Toate aceste elemente constituie față de marfa aflată în procesul de producție „cost", iar suma acestora este determinată cu exactitate printr-o „calculație".

Costul îl putem defini, ca o **„sumă de prețuri"** care, adunate de fiecare dată asupra unui produs, ne dau un nou „cost". Fiecare fază, în procesul de producție ocazionează un „cost". Prin urmare, dacă avem două sau mai multe întreprinderi care produc același fel de produs, vom avea neapărat și două sau mai multe costuri ale acestui produs, care vor reflecta condițiile concrete din fiecare unitate productivă.

Pe de altă parte, prețul este o categorie a relațiilor de schimb, bănești, între producător și consumator, în timp ce costul este o categorie prin excelență a producției. Expresii ca „preț de cumpărare" sau „preț de vînzare" sînt improprii. Prețul unei mărfi este unul singur, de vînzare pentru cel care îl primește și de cumpărare pentru cel care îl plătește. Numai poziția celor care negociază este diferită. Prețul este același față de amîndoi.

Tehnica formării prețurilor, se orientează în general după suma costurilor, la care se adaogă, pe lîngă cheltuielile de desfacere, beneficiul etc.

Prețul este o noțiune care este utilizată și ca instrument al politicii economice, monetare etc.

Din cele arătate rezultă clar, credem, că prețul nu este cost ; după cum nici costul nu este preț. Fiecare în parte, au înțelesul și rațiunea lor, la locul unde corespund. Împreună nu înseamnă nimic. De aceea optăm pentru utilizarea nu a „prețului de cost", ci a noțiunii de „cost", care redă mai corect conținutul proceselor economice pe care le reflectă.

Prin urmare, cost da, preț de cost nu!

prof. dr. doc.
Ștefan DUMITRESCU

[1] Corneliu V. Olariu : Căile de reducere a costului lucrărilor de construcții-montaj, Ed. Științifică, 1965, pag. 23.

■ În articolul **Wskazniki dyrektiwne zysku** (Indicatori obligatori ai beneficiului), publicat în revista poloneză EKONOMISTA nr. 1/1969, Tadeusz Kierczynski, pornind de la considerentul că indicatorii stabiliti de organele centrale și de uniunile de întreprinderi în economia poloneză prezintă unele neajunsuri, arată preocupările de limitare a sferei de aplicare a acestor indicatori și de înlocuire a lor acolo unde este posibil — cu mecanismele de piață. Este vorba în special de modificarea sistemului de planificare de la centru a beneficiului, măsură aplicabilă — după autor — numai în unele ramuri. Lichidarea în genere a indicatorilor obligatori ai beneficiului ar genera mari disproporții în formarea fondului de premii și a fondului pentru autofinanțarea dezvoltării întreprinderii. Suprimarea acestor indicatori ar fi posibilă numai în ramurile industriale care beneficiază de „piața consumatorului" și numai în cazul că s-ar revizui actualele prețuri de producție, în vederea înlăturării diferențelor nejustificate de rentabilitate.

blocnotes

COMPONENTE ALE FORMAȚIEI UMANE

DACĂ CINEVA ar pune întrebarea : care este problema cea mai complexă a dezvoltării economice și sociale contemporane? — cred că nici unul dintre cei care meditează cu responsabilitate asupra acestor probleme nu ar ezita să răspundă : **formarea umană.**

Formarea umană sub raportul **formării profesionale**, ca și sub acela al **formării concepției despre viață.**

Fără îndoială, problema s-a pus în toate timpurile și oricărei societăți. De ce a devenit ea astăzi mai complexă și se pune în termeni de actualitate mai stringenți?

Dacă ne gîndim la formarea profesională trebuie să avem în vedere, în primul rînd, efectele progresului științific și tehnic la care asistăm. Sub impulsul lui apar mereu noi discipline, noi utilaje, noi îndeletniciri pentru care trebuie formate, tot mereu, noi cadre, de la cele de concepție la cele de execuție, de la cercetătorii chemați să depisteze noile domenii de investigație la specialiștii chemați să elaboreze noile mașini sau procedee tehnice și pînă la lucrătorii chemați să le folosească în procesul de producție.

Apariția unor noi domenii de activitate sau profesiuni antrenează totodată, în mod inevitabil, în virtutea intercondiționărilor strînse existente între diferitele specialități, mutații adînci și în vechile îndeletniciri.

Deși ritmul în care se înnoiește gradul cunoștințelor necesare diferă de la o profesiune la alta, procesul este general. Iar rapiditatea progresului științific și tehnic face ca aceste mutații care, în trecut, se înfăptuiau pe parcursul mai multor generații, să aibă loc acum într-un timp foarte scurt.

Sînt nenumărate profesiunile sau domeniile în care cunoștințele dobîndite ieri, devin insuficiente astăzi și total depășite mîine în cursul vieții active a aceleiași persoane.

Economiștii se preocupă de efectele accelerării progresului științific și tehnic asupra accelerării uzurii morale a utilajelor sau descalificării comerciale a produselor. Este timpul să reflectăm cu toată seriozitatea la efectele aceluiași proces asupra formației profesionale.

Pentru a se adapta la condițiile mereu perfecționate ale practicii sociale, omul societății moderne este obligat să-și reînnoiască neîncetat cunoștințele, iar școala este chemată să-și schimbe concepția punînd accentul nu pe înmagazinarea unei anumite cantități de cunoștințe care pot deveni inutile mîine, ci pe mecanismul și pe disciplina de muncă necesare adaptării permanente a cunoștințelor fundamentale dobîndite la cerințele progresului.

Preocupările de **policalificare**, de **recalificare**, sau **reciclare**, în toate domeniile și pe toate treptele, existente astăzi și în învățămîntul nostru, răspund unora dintre exigențele pe care le pun în fața școlii datele noi ale evoluției societății umane.

Formarea profesională reprezintă însă numai un aspect al formării umane ; celălalt aspect privește ceea ce numim de obicei concepția generală despre viață, concepție care dobîndește o importanță decisivă mai ales în condițiile luptei pentru construirea unei noi orînduiri.

Este de la sine înțeles că înfăptuirea unor transformări sociale atît de profunde cum sînt cele pe care le implică edificarea socialismului și desăvîrșirea noii societăți, este condiționată de mutații nu mai puțin profunde în nivelul general de cultură al majorității membrilor societății, în concepțiile și comportamentele lor. Crearea unei noi baze materiale și a unor noi relații de producție pun premisele unor asemenea mutații, dar nu echivalează cu însăși efectuarea lor, proces mult mai complicat, mai îndelungat și mai gingaș, deoarece implică atît eliberarea omului de concepții, prejudecăți și deprinderi înrădăcinate de-a lungul multor generații, cît și dobîndirea treptată a unor concepții și atitudini noi, radical opuse celor vechi.

În acest sens, dobîndesc semnificația lor deplină remarcile făcute recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Cluj, în sensul că **„Noi înțelegem socialismul și comunismul ca societatea celei mai înalte științe și culturi... Trebuie deci... să acționăm cu fermitate pentru ca știința și cultura să contribuie activ la progresul societății socialiste. Altfel, socialismul nu va da nimic de la sine, în mod automat".**

Este o teză care pune în lumină, între altele, și răspunderea ce revine tuturor celor ce lucrează în diferitele sfere ale formației umane.

Costin MURGESCU

ISTORIE ECONOMICĂ

Economia României în perioada interbelică

DRUMUL SINUOS AL AURULUI VERDE

ÎN URMA PRIMULUI RĂZBOI mondial, necesitățile refacerii economice cît și piața externă au mărit cererea de material lemnos, mai ales de construcție.

România dispunea, după primul război mondial, de o suprafață împădurită de circa 22% din întinderea țării, respectiv 6500 mii ha. Ca structură, ponderea cea mai mare — 75% — aparținea foioaselor iar 25% — rășinoaselor. În această ramură lucrau pe lîngă cei aproape 50 000 de muncitori permanenți și circa 200 000 de muncitori sezonieri; aceștia împreună produceau profituri imense exploatatorilor, niciodată cunoscute la adevăratele lor dimensiuni.

Perioada 1919—1926 s-a caracterizat printr-o intensă exploatare a pădurilor țării. Numărul întreprinderilor denumite mari, din care circa 75—80% erau de cherestea, a crescut de la 502, în 1921, la 870 în anul 1924. În această perioadă se ajunge la cea mai mare producție și la cel mai mare export de produse lemnoase.

Prețul lemnului pe piața mondială a crescut și odată cu acesta și oferta. Țările nordice, și-au mărit și ele contribuția pe piața Europei. Cele două elemente conjugate și anume, pe de o parte, satisfacerea marilor cerințe provocate de refacere, iar pe de altă parte declanșarea, ca urmare a cererii mari anterioare, a unei mari producții și a creșterii ofertei pe piața externă au dus la izbucnirea unei puternice crize de supraproducție după anul 1926. Începind cu acest an, pe plan european se constată o creștere puternică a exportului din partea țărilor nordice și o reducere a celui românesc.

În vreme ce exportul Finlandei, Suediei și Poloniei a crescut între 1925 și 1927, plasamentul românesc pe piața externă s-a redus cu 28%. Încă în 1926, pe piața europeană supraoferta devine evidentă. Prețurile încep să scadă, concurența pentru menținerea exportului se adîncește, iar țările, în care prețul de cost era mai redus, cuceresc o pondere mai mare în export pînă la 1929, cînd izbucnește marea criză de supraproducție. După această dată, pînă prin 1933, industria mondială a lemnului este cuprinsă de cea mai puternică criză.

Epoca de aur apune

Înrăutățirea încă din 1926 a conjuncturii din România, și criza din 1929—33 au creat industriei lemnului o situație precară pentru o perioadă de aproape 8 ani.

Prețurile au crescut continuu pînă în 1926, pentru ca în perioada imediat următoare să înregistreze o scădere rapidă, însoțită de o reducere considerabilă, la mai mult de jumătate, a producției.

În anul 1932, valoarea mărfurilor exportate era de 5,3 ori mai mică decît în 1925, iar volumul acestora de numai 2,8 ori.

Dependentă în mare măsură de piața mondială, industria de cherestea a reacționat sensibil la fenomenele conjuncturii internaționale. Producția industriei lemnului care a atins în anul 1926 o valoare de 5,8 miliarde lei, scade continuu, cu excepția anului 1929, ajungînd în 1933 la numai 1,5 miliarde lei. Se reduce numărul întreprinderilor. În 1933 existau 651 unitățiі care dispuneau de o forță motrică de circa 65 000 c.p. Scăderea cea mai mare a înregistrat-o însă numărul salariaților și anume de la circa 60 000 cîți erau în 1925, la 24 000 în 1932. Presa vremii relata cu îngrijorare nu numai numărul mare de falimente și evaziunea capitalului din această ramură, atît de rentabilă în anii imediat postbelici, dar și marile probleme sociale determinate de criza economică: somajul de masă, săptămîna de lucru incompletă, salariile cele mai scăzute din industrie. Marile mișcări sociale și greve ale zecilor de mii de muncitori din industria forestieră, din perioada 1926—1933, erau generate, în primul rînd, de condițiile grele de muncă și trai, de salariile de mizerie care se plăteau în întreprinderile capitaliste. După o criză îndelungată, începind cu anul 1935, se manifestă o oarecare înviorare a producției, stimulată atît de cererea pieței interne cît și a celei de pe piața externă.

„Epoca de aur" a industriei forestiere, care contribuise totodată și la devastarea patrimoniului forestier, însă apusese. Pînă în ajunul celui de-al doilea război mondial, la cele 651 fabrici rămase din timpul crizei se mai adaugă doar 62 unități. Atît capitalul investit cît și forța motrică se reduc continuu și după criză, respectiv de la 3 miliarde lei în 1932 la 2,3 miliarde lei în 1938 și de la 69 mii c.p. la 64 mii c.p. Dacă pînă la criză, această ramură ajunsese să dețină, la indicatorii principali, locurile 2—3 în cadrul industriei prelucrătoare, pînă în 1938 importanța și rolul ei se reduc, deși manifestă o oarecare creștere în domeniul producției. În acest an, valoarea producției industriei lemnului reprezenta 5,2% din totalul valorii producției industriale și 11,4% din valoarea exportului față de 13% și respectiv de 21,5% în 1926.

Orientarea producției și a sortimentelor după necesitățile pieței externe

Exploatarea pădurilor și semiindustrializarea lemnului erau orientate cu precădere spre cerințele exportului. Marile întreprinderi își profilaseră producția pe sortimente și dimensiuni după necesitățile țărilor importatoare.

Această situație a creat mari disproporții. Astfel, pornindu-se de la cererile crescute de produse de cherestea pe piața mondială, în perioada 1919—1924, s-a creat un mare număr de întreprinderi, s-au importat și pus în funcțiune instalații de prelucrare pînă la nivelul producției de cherestea. Capacitățile de producție, ridicîndu-se la 12—13 mil. m^3, depășeau de 2—3 ori capacitatea naturală de producție a pădurilor noastre, care era apreciată de specialiști ca fiind de circa 3 mil. m^3. pe an. Pe acest teren, s-a desfășurat în presa timpului, o luptă acerbă în aprecierea posibilităților de producție și exploatare a lemnului. O serie de specialiști, ingineri silvici, animați de sentimente patriotice și grijă față de bogățiile țării, denunțau pericolul despăduririi țării, constatau în mod obiectiv jaful făcut de capitalul străin și autohton în patrimoniul forestier, făceau propuneri de limitare a exploatării la nivelul posibilităților naturale de creștere a pădurilor.

Aproape în toată perioada interbelică, exploatarea efectivă a depășit capacitatea de creștere. Exploatarea pădurilor în perioada de după primul război mondial, constata V. Madgearu **„nu a fost numai extensivă, ci a avut și un caracter prădalnic".**

Capitalul străin însă, mînă în mînă cu unele cercuri ale burgheziei autohtone și mai ales ale moșierimii interesate în exploatarea și vînzarea pădurilor, nu se împiedica de aceste proteste și exploata „tabula rasa" masive întregi. Mai mult decît atît, prin scrisul unor slujitori ai intereselor sale, capitalul străin încerca să demonstreze, în fals, că rezervele de exploatare sînt destul de mari, iar creșterea naturală ar fi fost, chipurile mai ridicată decît cea arătată de cei care militau împotriva devastării patrimoniului forestier.

Orientînd în primul rînd producția pentru export, capitaliștii străini și autohtoni nu au dezvoltat o industrie de prelucrare a lemnului. Aproape întregul export de material lemnos era constituit din cherestea de rășinoase și lemn de foc, respectiv materie primă și combustibil.

Exploatarea prădalnică, în scopul obținerii unui profit cît mai ridicat, a determinat diminuarea în special a suprafețelor de rășinoase. În acest sens este grăitor raportul între suprafața împădurită cu specii principale și exploatarea și exportul lor. Trei sferturi din export era format din material rășinos și numai un sfert din lemn din esențe foioase ceea ce reprezenta o proporție inversă față de structura pădurilor noastre. Ignorînd structura dezavantajoasă a suprafeței împădurite, capitaliștii străini și-au concentrat activitatea în exploatarea pădurilor de brad și molid, adîncind această situație defavorabilă țării noastre. Ca rezultat al exploatării prădalnice a pădurilor noastre, stimulată de o serie de legiuiri pentru crearea islazurilor comunale, pe seama pădurilor, în perioada interbelică suprafața împădurită a țării s-a redus cu circa 1 mil. de ha.

Tendința de scădere a valorii producției

O chestiune importantă referitoare la industria lemnului era aceea a gradului de valorificare a lemnului exploatat. Aceasta se va deduce din analiza structurii de ramură a industriei lemnului. În linii mari privită, industria lemnului cuprindea următoarele subgrupe principale: industria de cherestea, de mobilă și tîmplărie, de ambalaje, de vehicule, perii, calapoade etc. La sfîrșitul anului 1938, structura acestei ramuri după capital, forța motrică și valoarea producției era următoarea:

Tabel nr. 1

în %

Grupa	Capitalul investit	Forța motrică	Valoarea producției
Cherestea	82,0	88,3	86,0
Mobilă, Tîmplărie	9,8	6,8	6,7
Ambalaje	2,0	1,5	1,1
Altele	6,2	3,4	6,2

Chiar și aceste subramuri valorificau la nivel inferior materia primă, întrucît raportul între capitalul investit și valoarea producției rezultate era apropiat de același raport din industria cherestelei. După unele calcule, în 1937, s-a exportat lemn de construcție în valoare de 2 344 mil. lei, în timp ce pe piața internă vînzarea probabilă a fost de 1 108 mil. lei. Aceasta nu înseamnă, că în perioada de după criză, nu a crescut consumul intern de lemn de construcție. Consumul intern e apreciat la 584 mil. lei în 1934, la 1 108 mil. lei în 1937 și la 1 648 mil. lei în 1938.

Dacă industria cherestelei a cunoscut o activitate mai intensă către sfîrșitul perioadei, industria mobilei și a tîmplăriei a regresat continuu. În 1920, capitalul investit a fost de 430 mil. lei iar în 1938 abia mai era de 220 mil. lei. Scăderea capitalului reflectă închiderea unor întreprinderi, scăderea producției altora. Industria mobilei se găsea la un stadiu de început și producea mai mult mobilă de uz general, cu precădere mobilă curbată. Statistica comerțului exterior înregistra un anumit export de „mobilă și părți de mobilă" care în 1937 ajunge la 1475 tone. Aceasta nu era însă mobilă de calitate, ci mai ales „un export de cherestea ceva mai prelucrată", mobila lustruită, tapisată lipsind aproape complet. Industria ambalajelor era destinată cu precădere exportului.

Industria lemnului acoperea aproape în întregime consumul pieței interne în materii prime și fabricate. Importul era evaluat, pentru 1938, la circa 90 mil. lei constînd în furnire exotice de plută, rechizite școlare etc. Rămînea deschisă problema gradului de valorificare a bogăției lemnoase a țării. Prezentarea succintă a structurii și valorii industriei lemnului atestă caracterul ei de ramură producătoare de materiale de construcții, bunuri de consum și combustibil pentru piața internă și materii prime și combustibil pentru export.

Constatînd valorificarea inferioară, cu mult rămasă în urma industriei europene a lemnului, trebuie să adăugăm că aceasta se referă la speciile cele mai bune de lemn de construcție și lemn de foc, respectiv bradul și fagul. Celelalte specii, de deal, cîmpie sau de baltă erau folosite doar pe plan local pentru combustibil și construcții la sate, neconstituind o preocupare pentru capitaliști. O cantitate mică de lemn era folosită pentru producerea mangalului de cuptoare sau pentru distilare în vederea obținerii de alcool metilic, acetat de calciu, gudroane, acid acetic, acetonă, formol etc.

Monopolurile internaționale — principalul exploatator

Ca și celelalte ramuri industriale, cea forestieră era organizată, în marea ei majoritate, sub forma societăților anonime.

Industria forestieră era, în mare parte, controlată de o serie de concerne internaționale care aveau în România societăți fiice, pe care le finanțau în vederea exploatării. Din această cauză, ramura industriei lemnului evidenția o particularitate; spre deosebire de toate celelalte ramuri, capitalul investit, în cea mai mare parte, era împrumutat de la băncile străine, ceea ce înlesnea exportul de profit, sub forma dobînzilor și comisioanelor, către firmele străine. Un exemplu este cît se poate de edificator. În anul 1929, un număr de 26 de mari societăți controlate de concernele internaționale foloseau mijloace financiare de 4066 mil. lei, din care 14% era capital social, restul de 86% era împrumutat din străinătate.

Pînă la primul război mondial aproape 70% din capitalul social era proprietatea societăților străine, cu precădere germane, austriace și maghiare. După război, locul acestora a fost luat de capitalurile țărilor foste neutre, spre deosebire de alte ramuri în care se infiltraseră cu precădere monopolurile puterilor engleze, franceze, americane. În anii 1918—1924 au început să pătrundă capitalurile italiene, elvețiene care au ocupat pozițiile cheie în ramura forestieră. Concernul italian „Foresta italiană-Milano" acaparează o mare parte din întreprinderile forestiere, devenind cel mai mare trust din ramură sub denumirea de Foresta-română. Banca comercială italiană, una din cele mai mari bănci din țară, se ocupa nemijlocit cu finanțarea societăților grupate în concernul Foresta și cu operațiunile de export ale acestora. Capitalului italian îi aparținea și societatea „Feltrinelli-Tălmaciu-Sibiu".

Concernul elvețian O.F.A. — urmașul capitalurilor germane și austro-ungare, acaparează și el 6 mari societăți. În 1929, O.F.A. se unește cu „Trustul european al lemnului" din Anglia, formînd o mare putere financiară în acest domeniu.

O altă ramură a capitalului elvețian era Holdingul internațional al lemnului cu sediul la Monaco, interesat în 8 societăți forestiere din România.

A treia ramură a capitalului elvețian reprezentată de trustul Uniunea uzinelor de exploatări forestiere din Nanzik, controla în România 4 mari societăți forestiere. Se impune aici mențiunea justificată, pe care o făceau publicațiile străine de specialitate, referitoare la originea capitalului străin. Cea mai mare parte din capitalul italian și elvețian era de fapt capital german și austriac, camuflat sub firma societăților din aceste țări. După unele calcule aproximative, capitalul străin cointeresat în industria lemnului, în perioada pînă la 1929, reprezenta între 60—70% din totalul capitalului din ramură. Criza din industria forestieră, începută încă în 1926 și continuată cu criza economică mondială din 1929—1933, a slăbit mult interesul monopolurilor străine pentru industria românească, ceea ce și explică scăderea producției. O dată cu aceasta crește ponderea capitalului autohton. În orice caz, industria lemnului din România era a doua ramură importantă în care trusturile internaționale acopereau o mare parte a capitalului și desfășurau un întins front de exploatare a bogățiilor naturale ale țării și a cîteva sute de mii de muncitori sezonieri și permanenți.

Mai mult ca în oricare altă ramură se vedeau aici urmările dăunătoare ale exploatării capitalului străin: jefuirea bogățiilor, orientarea industriei spre producția de materii prime pentru piața externă, înzestrarea întreprinderilor cu utilaje învechite, exportul unei însemnate cantități de venit național peste graniță, etc.

dr. V. AXENCIUC

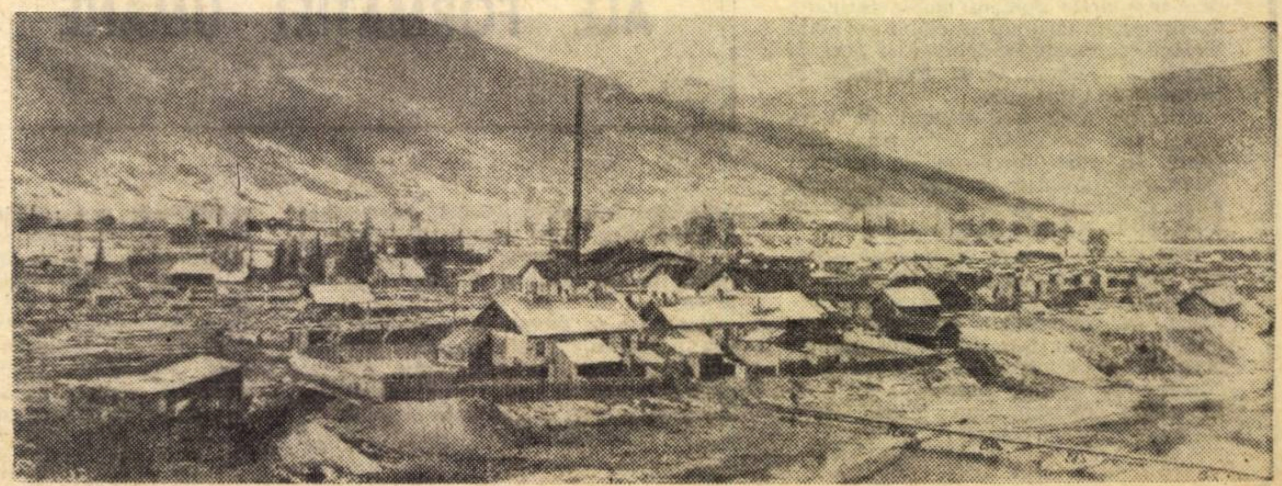

Cele mai multe fabrici de cherestea erau amplasate, în timpul regimului burghezo-moșieresc, de-a lungul rîurilor și al căilor ferate ce străbăteau regiunile împădurite. În fotografie: Fabrica de cherestea de pe malul Bistriței.

PRIETENIA dintre România și Uniunea Sovietică este veche și cu bogate tradiții. Ea s-a cimentat de-a lungul veacurilor, prin sentimente de stimă și conviețuire pașnică și s-a ridicat apoi pe o treaptă superioară, calitativ nouă, prin legăturile de solidaritate internaționalistă ale comuniștilor din cele două țări, în lupta pentru idealurile clasei muncitoare, pentru triumful ideilor socialismului și comunismului.

O dată cu instaurarea puterii populare în țara noastră, prietenia și colaborarea între țara noastră și U.R.S.S., între popoarele român și sovietic, au devenit politică de stat, ocupînd un loc de prim plan în contextul politicii externe a României, în centrul căreia se află întărirea colaborării cu țările socialiste. Această colaborare a slujit intereselor celor două state în opera de edificare a noii orînduiri, a contribuit la desfășurarea victorioasă a eforturilor celor două popoare pentru progres material și spiritual.

Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„poporul român apreciază în mod deosebit alianța și colaborarea cu popoarele Uniunii Sovietice, de care ne leagă firele unei trainice prietenii bazate pe tradițiile de luptă comună, pe comunitatea țelurilor, a orînduirii sociale și consideră că dezvoltarea și întărirea continuă a acestei prietenii răspunde pe deplin intereselor și aspirațiilor vitale ale popoarelor noastre. Avem ferma convingere că nimic nu va putea clinti această prietenie, călită în multe încercări, că ea se va manifesta viguros atît în vremuri bune, cît și în vremuri grele — cum obișnuiește să spună poporul nostru — că țările noastre vor păși permanent împreună, sprijinindu-se reciproc, în lupta pentru făurirea celei mai drepte orînduiri — orînduirea socialistă și comunistă — aducîndu-și astfel o tot mai mare contribuție la cauza socialismului, comunismului și păcii în lume"** [1]).

CURSUL CONTINUU ASCENDENT AL COLABORĂRII ECONOMICE ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ROMÂNO-SOVIETICE

Radu CONSTANTINESCU
Vicepreședinte al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică

O CONTRIBUȚIE importantă la dezvoltarea prieteniei dintre România socialistă și U.R.S.S. o aduc relațiile economice dintre cele două țări, în cadrul cărora colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică bilaterală ocupă un loc important. Putem releva cu satisfacție că această colaborare, datorită eforturilor depuse de ambele părți, se intensifică și se diversifică tot mai mult, pe măsura dezvoltării economiei naționale a celor două țări.

Amploarea relațiilor economice dintre țările noastre se oglindește în primul rînd în domeniul **schimburilor de mărfuri.** Cu o pondere de peste jumătate din volumul comerțului cu țările socialiste și de circa o treime din volumul total al schimburilor țării noastre, U.R.S.S. ocupă primul loc în comerțul exterior al României. Schimburile reciproce de mărfuri dintre țările noastre cunosc o dezvoltare continuă. Volumul lor a crescut în perioada 1960—1968 de peste 1,6 ori. Conform acordului comercial de lungă durată pentru perioada 1966—1970, schimburile comerciale reciproce prezintă o creștere de 30% față de acordul pe anii 1961—1965.

Pe lîngă creșterea continuă a schimburilor comerciale, un loc foarte important în relațiile economice româno-sovietice îl constituie dezvoltarea **colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice în industrie, agricultură, transporturi, în cercetarea științifică și tehnică, în proiectare și construcții etc.**

În conformitate cu acordurile încheiate, U.R.S.S. a participat, prin acordarea de asistență tehnică, proiectare, livrări de utilaje, de documentații tehnice, montaj etc., la construirea în România a unor importante obiective industriale din industriile chimică, siderurgică, energetică, petrolului, construcțiilor de mașini și altele.

ÎN VEDEREA ÎNDRUMĂRII și coordonării, pe baze bilaterale, a colaborării economice și tehnico-științifice româno-sovietice și ca urmare a hotărîrii adoptate la întîlnirea la nivel înalt a delegațiilor de partid și de stat ale R. S. România și U.R.S.S., din anul 1965, s-a constituit — pe baza convenției semnată la 6 octombrie 1966 — Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică, căreia îi revine un rol important, în dezvoltarea și diversificarea, în continuare, a colaborării și cooperării dintre cele două țări frățești.

În cursul anului 1967, pe linia Comisiei interguvernamentale s-au transmis reciproc, un mare număr de propuneri de cooperare economică și tehnico-științifică într-o serie de ramuri importante pentru dezvoltarea economiilor naționale ale celor două țări cum sînt: construcția de mașini, industria chimică, industria petrolului, construcții, industria minieră, industria ușoară și alimentară ș.a.

Pentru analizarea acestor propuneri și pentru a se conveni măsurile corespunzătoare în scopul finalizării lor, la prima sesiune a Comisiei interguvernamentale (București — iulie 1967), s-au constituit **grupe mixte de lucru** în principalele ramuri industriale ca de exemplu în: industria extractivă de țiței și a construcției de utilaj petrolier și chimic; siderurgie; industria de prelucrare a țițeiului și petrochimie; industria chimică; construcții de mașini grele, energetice și de transport; industria alimentară și ușoară și construcții.

Acțiunile multiple care s-au desfășurat în ultima perioadă, întîlnirile conducătorilor unor ministere, reprezentînd ramuri de bază ale economiei celor două țări, precum și activitatea desfășurată în grupele de lucru menționate mai sus, au permis concretizarea unor posibilități de colaborare și cooperare evidențiate anterior, clarificarea altora, concomitent cu găsirea de noi domenii de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică, aducîndu-se astfel o contribuție însemnată la dezvoltarea relațiilor economice în folosul fiecăreia din țările noastre.

Printre acțiunile mai importante, de colaborare și cooperare economică și tehnică, care s-au realizat între România și U.R.S.S., putem menționa: cooperarea privind asimilarea în R. S. România a unor hidroagregate de 178 MW, pentru sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier", pe baza documentației de execuție sovietică; cooperarea privind echiparea prevenitoarelor de erupție produse în Uniunea Sovietică cu comenzi hidraulice de fabricație românească, cooperarea în domeniul fabricării unor produse chimice, prin folosirea mai rațională a capacităților existente (livrarea din România de etilenglicoli, clorură de aluminiu etc. și din U.R.S.S. de metanolamină, clor etc.). Activitatea desfășurată de Comisie a permis de asemenea valorificarea unor posibilități suplimentare de livrări reciproce de mărfuri, ceea ce a condus la lărgirea volumului de schimburi peste prevederile incluse în acordurile comerciale de lungă durată și în protocoalele comerciale anuale.

EFORTURILE DEPUSE pentru îndeplinirea prevederilor Acordului de lungă durată pe perioada 1966—1970 și pentru realizarea unui volum sporit al schimburilor de mărfuri au permis ca în protocoalele comerciale anuale să se prevadă volume sporite față de cele inițiale. Creșteri ale volumului schimburilor de mărfuri dintre țările noastre sînt prevăzute și pentru anul în curs. Volumul schimburilor de mărfuri convenit în Protocolul comercial pe anul 1969, semnat în luna decembrie 1968, la Moscova, prevede un volum de schimburi de mărfuri cu 6% mai mare decît prevederile Protocolului comercial pe anul 1968.

Creșterea schimburilor de mărfuri este însoțită de modificări însemnate ale structurii comerțului reciproc dintre România și U.R.S.S. Astfel, paralel cu sporirea livrărilor reciproce de materii prime — în cadrul cărora o pondere importantă o au livrarea de către U.R.S.S. a unor materii prime și semifabricate ca, de exemplu: minereu de fier, azbest, cocs, bumbac ș.a. — în comerțul dintre România și U.R.S.S. se remarcă creșterea continuă a ponderii produselor finite cu un grad superior de prelucrare, în special a mașinilor și utilajelor. România livrează vase maritime și fluviale, utilaj petrolier și electrotehnic, mașini unelte, produse petroliere, produse chimice, țevi de oțel, bunuri de larg consum și altele. La rîndul său, Uniunea Sovietică livrează o serie de mașini și utilaje ca de exemplu: mașini unelte, utilaje energetice, metalurgice și miniere, produse electrotehnice, autovehicule și altele.

În cadrul comerțului dintre România și U.R.S.S. o dezvoltare continuă cunoaște schimbul de produse siderurgice prin care cele două țări își asigură tipodimensiunile de laminate pe care ele nu le produc din motive de economicitate sau din lipsa capacităților necesare. Numai în anul 1968 s-a realizat un volum de schimburi de laminate de 220 mii tone de fiecare parte, față de 145 mii tone cît s-a realizat în anul 1967, iar pentru anul 1969 s-a convenit asupra unor schimburi ce însumează 250 mii tone laminate de fiecare parte, cu posibilități de majorare pînă la sfîrșitul acestui an. Pentru anul 1970 se preconizează un volum al schimbului de laminate de peste 330 mii tone.

Paralel cu preocuparea pentru executarea în cît mai bune condițiuni a Acordului comercial de lungă durată pe anii 1966—1970 și a Protocolului comercial pe anul 1969, organele competente din cele două țări au început încă din anul trecut, pregătirile în vederea convenirii noului acord comercial pe termen lung, respectiv pentru perioada 1971—1975. Astfel, pînă în prezent au avut loc, la Moscova și la București, întîlnirea președinților organelor de planificare din cele două țări, întîlniri ale vicepreședinților acestora, precum și o serie de întîlniri ale specialiștilor din diferite domenii economice ca de exemplu: construcții de mașini, industria chimică și petrochimică, industria siderurgică, industria construcțiilor, agricultura și altele.

În prezent o pondere tot mai însemnată în activitatea Comisiei interguvernamentale o constituie determinarea unor noi căi, metode și forme de extindere a cooperării industriale, a examinării propunerilor reciproce și a inițierii și organizării acțiunilor de cooperare în producție.

PE LINIA LĂRGIRII și adîncirii în continuare a cooperării și colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică, se înscriu lucrările Sesiunii a III-a a Comisiei interguvernamentale care s-a întrunit la București, în zilele de 8—9 iulie a.c. Protocolul recentei sesiuni a Comisiei interguvernamentale, semnat de președinții celor două părți — tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România și M. A. Lesecikо, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste — cuprinde o serie de prevederi concrete rezultate din activitatea rodnică desfășurată de cele două țări.

La această sesiune s-a căzut de acord ca organele de comerț exterior din cele două țări să intensifice activitatea de încheiere a contractelor pentru anul 1970 în cadrul contingentelor din Acordul de lungă durată și pe măsura stabilirii pe linia organelor centrale de planificare a livrărilor reciproce pe perioada 1971—1975, să treacă la încheierea de acorduri sau contracte de lungă durată pentru obiective și instalații complete, mijloace de transport, mașini și utilaje cu ciclu îndelungat de producție și de asemenea pentru alte mărfuri care prezintă interes reciproc.

De asemenea, pe baza informărilor făcute de grupele de lucru româno-sovietice — care activează în cadrul Comisiei — au fost examinate noi probleme ale colaborării și cooperării reciproce economice și tehnico-științifice, stabilindu-se măsuri concrete pentru dezvoltarea acestei activități, atît în perioada imediat următoare, cît și în perioada 1971—1975. Astfel părțile au convenit ca organele competente din cele două țări să țină seama cît mai complet de necesitatea dezvoltării în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice, în condiții reciproc avantajoase, manifestînd o largă preocupare pentru lărgirea cooperării și specializării în producția de mașini și utilaje, subansamble și piese la nivelul tehnicii mondiale, cooperării pe bază de licențe, patente sau documentații tehnice ale celor două țări, pentru construirea de obiective industriale în diferite ramuri ca siderurgie, energetică, chimie și petrol, construcții de mașini și altele.

Rezultatele fructuoase obținute în cadrul celei de-a III-a sesiuni a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice creează noi perspective pentru ca ministerele și celelalte organe economice din cele două țări, precum și grupele mixte de lucru constituite, să găsească noi căi pentru perfecționarea în continuare a formelor și metodelor acestei colaborări, care prin convenirea acțiunilor de cooperare reciproc avantajoase vor constitui o contribuție importantă la dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și U.R.S.S.

Aprecierea de care se bucură în țara noastră relațiile cu marea țară socialistă vecină și-a găsit reflectarea și în primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în zilele sesiunii, a tovarășului M. A. Lesecikо, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., conducătorul delegației sovietice în Comisia interguvernamentală. Așa cum s-a relatat în presă, în cursul acestei întrevederi, care a avut loc într-o atmosferă caldă, tovărășească, au fost abordate probleme privind dezvoltarea relațiilor prietenești dintre România și Uniunea Sovietică, subliniindu-se hotărîrea comună de a lărgi și adînci cooperarea economică și tehnico-științifică dintre cele două țări, spre binele celor două popoare, al cauzei socialismului și păcii.

O activitate rodnică se desfășoară între Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și în domeniul **colaborării tehnico-științifice.** Această colaborare se desfășoară pe baza acordului semnat încă din anul 1950, cînd a luat ființă Comisia româno-sovietică de colaborare tehnico-științifică. Pînă în prezent, au fost organizate 24 sesiuni ale Comisiei, la care au fost convenite și realizate numeroase teme de colaborare în favoarea ambelor părți.

Temele de colaborare tehnico-științifică se referă la transmiterea reciprocă de documentații și trimiteri de specialiști pentru cunoașterea realizărilor și experienței în diverse domenii de activitate ale celor două țări ca de exemplu în domeniul industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, siderurgiei, industriei petrolului și gazelor, industriei alimentare etc.

La ultima sesiune a Comisiei româno-sovietice de colaborare tehnico-științifică (București, 28 mai — 2 iunie a.c.), cele două părți în Comisie au efectuat un schimb de păreri în legătură cu dezvoltarea în continuare a colaborării tehnico-științifice româno-sovietice, relevînd că există posibilități ca, pe lîngă formele de colaborare practicate pînă în prezent, să se folosească și alte forme de colaborare tehnico-științifică, pe baza principiilor egalității în drepturi și avantajului reciproc, ale suveranității și independenței naționale și în acest scop au fost adoptate măsuri corespunzătoare.

REZULTATELE OBȚINUTE pînă în prezent în colaborarea economică și tehnico-științifică dintre România și U.R.S.S. creează noi posibilități pentru dezvoltarea, în continuare, a relațiilor reciproce. Există toate condițiile ca această colaborare să fie intensificată și adîncită și, în acest scop, paralel cu folosirea formelor și metodelor a căror viabilitate a fost verificată de practica de pînă acum, țările noastre au convenit examinarea și promovarea de noi forme eficiente de colaborare care corespund varietății condițiilor în care se dezvoltă economia României și a U.R.S.S. Practica acestor forme va aduce o nouă contribuție concretă și eficientă la valorificarea în condiții mai avantajoase a resurselor economice ale fiecărei țări.

Partidul și guvernul nostru consideră că — avînd la bază țelurile comune ale celor două popoare prietene — există toate posibilitățile pentru o evoluție mereu ascendentă a legăturilor multilaterale româno-sovietice, pentru întărirea continuă a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică, în avantajul popoarelor român și sovietic, al unității țărilor socialiste, al cauzei generale a socialismului și păcii.

[1]) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, Volumul 3, pag. 361. Ed. Politică, Buc. 1969.

Viitorul sistemului monetar interoccidental

„ESTE ANUL 1969 TOTUNA CU ANUL 1929?"

Gold-Exchange Standard, inflaţia şi obsesia unei mari depresiuni în lumea occidentală

„Sîntem în faţa unei noi catastrofe? *se întreabă ziarul francez* **Le Monde** *şi publică în trei numere consecutive, pe această temă, o amplă analiză a academicianului Jacques Rueff, care răspunde:* **da, sîntem, dar propun soluţii pentru a o evita. Sîntem cu adevărat?** *se întreabă Roger Priouret, autorul editorialelor economice ale cunoscutei reviste pariziene* **L'Express,** *şi îşi exprimă îndoiala.* **„Dacă nu o prăbuşire ca în 1929,** *avertizează William McChesney Martin, preşedintele Băncii Federale a Rezervelor din S.U.A.,* **o gravă recădere e posibilă".** *Iar cunoscutul profesor american Robert Triffin de la Universitatea din Yale, scrie în Revue d'Economie Politique:* **„Da, am putea fi împinşi înapoi la anul 1931".**

Judecind situaţia din puncte de vedere diferite nimeni dintre cei ce participă la discuţie nu neagă realitatea unor probleme profund neliniştitoare în lumea capitalistă şi posibile zguduiri în viitor care ar putea afecta relaţiile şi dezvoltarea economică pe plan mondial. Semnalele de alarmă se înmulţesc zi de zi. Situaţia de inflaţie în Europa occidentală şi în primul rînd **„inflaţia galopantă"** *din Statele Unite, cum o numeşte revista americană* **Newsweek** *şi chiar David Kennedy, ministrul trezoreriei S.U.A., conţine — după părerea larg răspîndită a unor economişti de frunte — prevestiri dintre cele mai sumbre. Cuprinse de febră, preţurile urcă în asalt, ca mercurul într-un termometru. În S.U.A. cu 6% pe an. În Franţa, aproximativ în acelaşi ritm. Încă mai vertiginos suie în Anglia. În R.F.G., în ciuda unui comerţ excedentar şi a supremaţiei în materie de devize în Europa, a unei expansiuni de +6,5% (1968) şi a unei remarcabile stabilităţi, preţurile au început de asemenea să-şi piardă stabilitatea, urcînd cu 3% pe an. Autorităţile vest-germane vorbesc despre inflaţie cu un adevărat sentiment de urgenţă.*

> **„ÎN DREPT" faţada etalonului aur şi devize există încă. În fapt el este mort de-a binelea".**
>
> ★
>
> **„CRIZELE ce se profilează pentru această toamnă, ameninţă, o dată în plus, pe conducătorii noştri, să se lase conduşi, în chip catastrofal, de evenimente al căror control l-au pierdut".**
>
> **ROBERT TRIFFIN**
> profesor la Universitatea din Yale

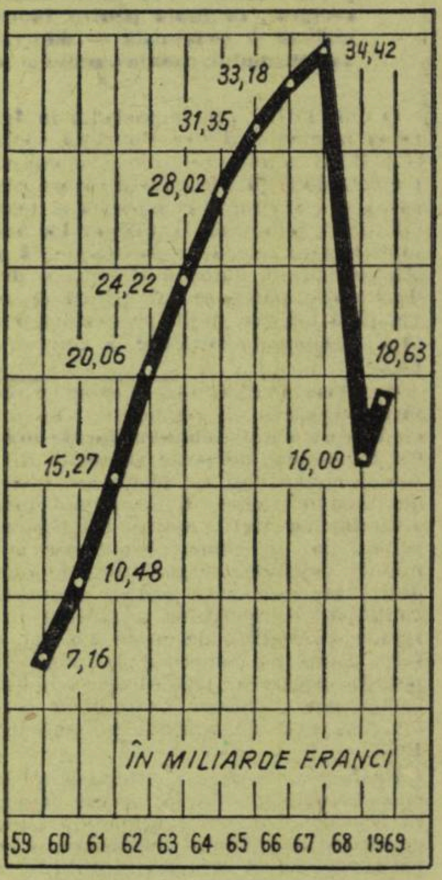

Rezervele de aur şi devize convertibile în Franţa

NEÎNCREDEREA în monedă e un factor profund perturbator azi, în unele din cele mai mari ţări vest-europene şi chiar în S.U.A. În L'Express, Roger Priouret scrie: „Numai ridicarea salariilor, anul trecut, nu explică frenezia actuală a consumului de bunuri durabile în Franţa. Dezechilibrul care rezultă pentru balanţa noastră comercială prin supraîncărcarea importurilor, este stimulată mai ales de neîncrederea în monedă". Iar Philippe Heymann în **Entreprise** apreciază că „francezii sînt cuprinşi de o adevărată psihoză a devalorizării". El scrie: „Încă în februarie francezii erau siguri că anul acesta francul nu va mai putea fi salvat... Particularii şi întreprinderile îşi înteţesc cererile de credite... Industria continuă să proiecteze investiţii masive... Totul concordă pentru a suscita un climat care, desigur, face să meargă afacerile, dar care este fundamental nesănătos". Revista **Entreprise** nu exagerează însă explicaţia psihologică. Ea se referă la comerţul exterior deficitar, la deficitul balanţei de plăţi, la pierderea de substanţă în devize care creşte săptămînă de săptămînă.

Încercarea de ralanti în S.U.A. nu pare nici ea a se solda cu rezultate vizibile. Într-un interviu acordat revistei **U. S. News & World Report,** un bancher american spune: „Lucrul descurajator este că în ciuda dobînzilor mari, nu există nici o reducere a cererii de credite din partea oamenilor de afaceri. Psihologia inflaţiei încă se dezvoltă şi mulţi întreprinzători preferă să împrumute în continuare pentru a-şi finanţa investiţiile decît să amîne pentru mai tîrziu, cînd vor avea să facă faţă, după convingerea lor, unor costuri de muncă şi de materiale mai ridicate". Inflaţia ne va compensa din plin dobînzile disproporţionate pe care le plătim, îşi spun ei.

În Anglia, lira sterlină luptă eroic, dar fără rezultate sensibile, pentru redresare. Un nou împrumut de un miliard de dolari i-a fost acordat zilele trecute de către F.M.I. în vederea reportării datoriilor. Rezervele britanice sînt azi la nivelul lor cel mai coborît (2.4 miliarde de dolari). Deficitul comercial persistă: 1,26 miliarde de dolari în 1968.

În Italia, care dispune în prezent de o balanţă excedentară, situaţia politico-socială, şi după unii tendinţa spre etatism, creează o situaţie de incertitudine. Încet şi sigur, informează presa, capitalurile încep să se expatrieze, plasîndu-se în străinătate. Rezervele în aur şi devize se diminuează.

În Olanda, inflaţia pune de asemenea probleme monedei naţionale. Ca partenere ale Angliei în A.E.L.S., soarta ţărilor scandinave — minus a Danemarcei care e orientată mai mult spre R.F.G. — se află solidară cu aceea a Marii Britanii.

Ca situaţie nouă, în economia Statelor Unite a apărut azi — pe lîngă deficitul balanţei de plăţi — şi deficitul balanţei comerciale. Lucrul nu s-a mai întîmplat din 1950. Nu e mult de cînd secretarul american la Comerţ, Stans, a vizitat ţările Europei de vest pentru a le cere să-şi limiteze voluntar vînzările în S.U.A. Dacă nu va obţine acest lucru, America se va vedea nevoită, crede revista **Entreprise,** să decidă strîngerea brutală a frînelor. În acest caz creşterea şomajului va fi inevitabilă.

„Nu putem decît să tremurăm în faţa escaladei dobînzilor. Certitudinea unei noi mari depresiuni"

Totuşi, în prezent, în pofida încercărilor, prudente, de a limita inflaţia, a escaladei pe care o face rata dobînzii în mai toate ţările, — pe de o parte pentru a atrage plasamentele străine, pe de alta în scopul reducerii masei monetare din circulaţia internă —, precum şi în ciuda altor măsuri de răcire a aparatului de producţie „supraîncălzit", roţile se învîrtesc într-o viteză ameţitoare, forţa de muncă este utilizată în chip intensiv, preţurile urcă, supraprofiturile corporaţiilor sporesc.

Iată, pentru ilustrare, rata dobînzii în cîteva ţări: În S.U.A., întotdeauna mai mică ca în Europa, ea este azi de $8^1/_2$ la sută. Acest nivel l-a atins la 9 iunie şi este a cincea majorare în ultimele şase luni. Bineînţeles e vorba de rata de bază, adică dobînda percepută la împrumuturile acordate de marile bănci marilor întreprinderi. Trebuie adăugat însă că majoritatea celor aproape 3 000 000 de întreprinderi americane trebuie să plătească o dobîndă de 11%. Este, cum subliniază observatorii economici, un maximum ce n-a mai fost atins de la războiul de Secesiune. În Anglia, rata dobînzii e de 9% — exorbitantă. În Franţa industriile de vîrf plătesc creditele cu 7%. Băncile percep în general pentru investiţiile de echipare 8%. Cei care împrumută pe ipoteci imobiliare, plătesc $14^1/_4$ la sută. În R.F.G. Banca Centrală a ridicat scontul spre sfîrşitul lunii iunie de la 4 la 5%. Băncile de afaceri aplică însă o dobîndă de la $7^1/_2$—8% — pentru a preveni „supraîncălzirea economică", cum a explicat lucrurile Troger, vice-preşedintele Băncii Centrale. În Italia, pentru ipotecile imobiliare se plăteşte 8% dobîndă, pentru împrumuturile personale 15%. În Canada rata scontului a fost majorată nu de mult la 8%.

În condiţiile deteriorării rapide a pieţelor financiare normale, lovite de politica restricţiilor monetare, băncile, întreprinderile şi oamenii de afaceri din S.U.A., refuzînd «încetinirea» se află într-o căutare înfrigurată de fonduri din alte surse. În materie de surse, una excepţională o constituie de multă vreme piaţa «eurodolarilor».

Dobînda ridicată a eurodolarilor a influenţat negativ asupra politicii monetare în multe ţări occidentale, iar acest lucru a creat resentimente, mai ales împotriva băncilor americane, care, prin împrumuturile lor masive, au împins la extrem nivelul ei. Împrumuturile acestora în eurodolari au crescut de la 1 ianuarie încoace cu 7 miliarde. Trei miliarde au fost contractate numai în primele trei săptămîni ale lunii iunie. Totalul împrumuturilor în eurodolari ale băncilor americane, se ridică la 13,39 miliarde.

După părerea specialiştilor situaţia pe piaţa eurodolarilor a ajuns „aberantă". Dobînda e mai mare ca la New-York: 13%. Mişcarea acestor capitaluri scapă de sub orice control guvernamental şi, precum avertizează Hardman Macdonald, directorul B.R.I., în eventualitatea că rata dobînzii ar scădea în S.U.A. ele se vor înapoia în ţările al căror comerţ este creditor — ca de pildă în R.F.G. — antrenînd riscuri din cele mai grave pentru valuta americană, expusă în prima linie. Pare însă cel puţin prematur, desigur, să se vorbească de o reducere a scontului în S.U.A., acum cînd ea se află în continuă urcare. A făcut efectul unei bombe — scrie Le Monde din 8 iulie — propunerea lui David Rockefeller, preşedintele lui Chase Manhattan Bank, de a se proceda la o nouă urcare a ratei bancare. Ba chiar este de prevăzut că ispitei de a „puiza" mai departe din fondurile imense de pe piaţa eurodolarilor — ce se ridică la vreo 30 miliarde de dolari — nu i se va rezista nici de acum înainte.

Aşadar, escalada dobînzilor nu se dovedeşte în circumstanţele prezente un remediu împotriva inflaţiei. Expansiunea în condiţii de inflaţie este caracteristica cea mai izbitoare în majoritatea ţărilor occidentale azi. Dar oare nu seamănă încercarea asta de a menţine un echilibru între două tendinţe contrarii, pînă la urmă ireconciliabile, cu un primejdios joc pe sîrmă?

Nu e nici o îndoială, scrie Jacques Rueff în **Le Monde,** că între rata ridicată a dobînzilor azi şi „o politică generoasă, entuziastă, de investiţii — care este condiţia unei expansiuni durabile a economiei — incompatibilitatea e totală". Este sigur, afirmă el, că în condiţiile monetare prezente „o asemenea rată o dobînzilor va sfîrşi în cele din urmă prin a aduce mai întîi o plafonare, apoi o cădere profundă a conjuncturii economice". Cînd vedem că în S.U.A., nivelul scontului e acelaşi ca la finele anului 1929 — menţinut atunci doar cîteva luni — şi că în Anglia e mai ridicat încă „nu putem decît să tremurăm" zice Rueff. Într-un domeniu ca acesta, se întreabă el, este oare posibil ca aceleaşi cauze, dacă persistă, să nu sfîrşească prin a produce aceleaşi efecte? E de datoria tuturor acelora care-şi dau seama de sporirea continuă a primejdiilor, spune Rueff, să le denunţe şi să ceară neobosit aplicarea unei politici „care să îndepărteze de pe orizontul nostru certitudinea unei noi mari depresiuni".

„Haosul acordurilor" şi „Crizele ce se profilează"

Spre sfîrşitul lunii iunie, s-au reunit la Copenhaga în cea de a 16-a Conferinţă anuală a Asociaţiei Bancherilor Americani, aproape 150 de personalităţi fruntaşe din lumea bancară şi din viaţa economică a S.U.A., pentru a dezbate problemele monetare, cărora inflaţia le dă în prezent o acuitate extraordinară.

Au participat de asemenea ca invitaţi, şi au prezentat chiar referate, economişti de frunte din alte ţări, precum, de pildă, profesorul francez Raymond Aron de la Sorbona şi directorul trezoreriei René Larre. În ciuda unor cuvîntări în care autorii lor deconsiliau pe economişti să ia lucrurile în tragic — şi unul din aceştia a fost chiar Raymond Aron — s-a văzut destul de limpede că ţările sistemului monetar bazat pe Gold-Exchange Standard — adică practic toate ţările avansate din punct de vedere industrial şi economic dar nu numai ele — sînt adînc îngrijorate de soarta ce le este rezervată în viitor.

Citind infomaţiile, prea rezumate, din presa străină, cu privire la conferinţa de la Copenhaga — în ciuda unor încercări de bagatelizare pe care unii economişti din presă le-au consacrat prevestirilor sale „catastrofice" — nu e greu să-ţi dai seama că atmosfera discuţiilor a fost dominată totuşi de ecoul analizelor publicate în ajun de Jacques Rueff în Le Monde. **Roger Priouret îl acuză pe academicianul Rueff de „monomanie a monedei" şi se declară surprins că ideile acestuia au devenit „doctrina oficială a ziarului** Le Monde **— cotidianul francez cel mai citit în străinătate şi care face astfel oficiul de a da o proastă idee despre şcoala economică franceză". Cruzimea şi injustiţia limbajului lui Priouret sînt evidente şi se va vedea mai departe că „sinistrele proorociri" nu sînt un apanaj al lui Rueff, analiza sa fiind împărtăşită şi de mulţi alţi economişti francezi; iar în esenţa ei — deşi analiza lui Rueff pune în primul rînd la index politica financiară a S.U.A. — chiar şi de cunoscutul profesor american de la Yale, Robert Triffin. Raymond Aron a denunţat la Copenhaga ceea ce el numea „fatalismul" lui Rueff, zicînd că este imposibil să ştii dinainte ceea ce urmează să se întîmple. După părerea sa, o criză ca aceea din 1929—31 nu s-ar putea repeta, deoarece s-au făcut de atunci progrese importante şi „dispunem acum de frîne mult mai solide pentru a împiedica vehiculul să alunece pe o pantă primejdioa-**

⟶

să". Convingerea lui Raymond Aron este că înțelegerile la care pot ajunge azi diferitele țări membre ale sistemului monetar intercapitalist sînt apte să împiedice catastrofa.

> **„DACĂ CONTINUĂM să mergem așa încă multă vreme, vom vedea întreaga ordine a lumii libere prăbușindu-se".**
>
> ★
>
> **„NU EXISTĂ în mecanismele monetare internaționale dispozitive minune care să ne salveze de păcatele noastre".**
>
> **MCCHESNEY MARTIN**
> Președintele Băncii Federale a Rezervelor S.U.A.

E adevărat că, în repetatele crize monetare care au zguduit lumea occidentală în ultimii ani, organismele financiare internaționale, în colaborare cu băncile centrale ale țărilor din sistemul Gold-Exchange Standard, au izbutit, prin acorduri de ultim minut, să preîntîmpine prăbușirea. Dar aceste înțelegeri nu au putut și nu pot remedia cauzele reale ale dezechilibrului permanent din domeniul monetar. Or, analiza lui Rueff se raportează în primul rînd la cauze. El neagă vreo valoare de durată aranjamentelor în vigoare, care operează numai asupra efectelor. „Acordurile generale de împrumut, acordurile Swap, bonurile Roosa, majorarea cotelor la F.M.I. — scrie Rueff — au provocat creșterea lichidităților americane în miini neamericane. Aceste acumulări pe care el le numește «balanțe-dolari», sînt un rod al inflației interne în S.U.A. și cauza generatoare de inflație în întreaga Europă occidentală.

Punctul de vedere al profesorului american Triffin nu diferă atunci cînd scrie în Revue d'Economie Politique, **vorbind „despre crizele ce se profilează pentru această toamnă" că sînt necesare soluții raționale pe termen lung, acorduri reale integrate într-o concepție de ansamblu, care să înlocuiască curînd „haosul de acorduri bilaterale de tot soiul, negociate și renegociate în grabă, de la o lună la alta, de fiecare dată cînd abisul se cască în fața noastră : Acordurile generale de împrumut Drepturile speciale de tiraj ; bonurile Roosa ; Acordurile Swap ; operațiile de salvare — Basel ; Piața dublă a aurului etc.".**

> **„Inflația: mod de viață american". Între Gold-Exchange Standard și Gold Standard pur și simplu**

La Copenhaga, președintele Băncii Federale a Rezervelor S.U.A., McChesney Martin, a avertizat și el, precum informează **Herald Tribune**, că „piețele financiare mondiale se vor prăbuși, dacă nu ne întoarcem la principii monetare fundamental sănătoase". McChesney Martin este de părere că S.U.A. nu se vor putea sustrage „speculei" fără suferință și chin. Lumea este amenințată de recesiune dacă inflația nu va fi stăpînită. „N-aș vrea să fiu luat drept o «Casandră» zice el, și n-am venit aici ca să prezic o prebușire dar nu există în mecanismele monetare internaționale dispozitive-minune care să ne salveze de păcatele noastre". Cercetînd 15 ani de istorie a Băncii Centrale americane, a mai spus președintele, se poate vedea că noi am acceptat inflația ca un mod de viață.

În tot cursul anului acesta, experții economici ai președintelui Nixon au încercat să stăvilească inflația galopantă. De curînd corpurile legiuitoare în S.U.A. au aprobat, ca măsură fiscală antiinflaționistă, prelungirea valabilității supra-taxei de 10%. Dar cu o creștere a prețurilor într-un ritm anual de 6%, scrie **Newsweek,** nu sînt decît foarte puține semne de progres. La Conferința de la Copenhaga, Mc Cracken, președintele grupului de experți economici ai președintelui, a fost „foarte vag" cu privire la perspective, cum se exprimă revista mai sus citată. Referindu-se la cuvîntarea lui Mc Cracken și la aceea a președintelui Băncii Federale, Mc Chesney Martin, **Newsweek** scrie că „este imposibil să prezici la ce controale directe — dacă există o asemenea posibilitate — vor recurge autoritățile, în cazul în care politica lor fiscală și monetară convențională, eșuează în mod definitiv în încercarea de a încetini economia și inflația".

Adevărul este că participanții la Conferința de la Copenhaga, în majoritatea lor, au dovedit scepticism și pesimism și că aprecierea lui Roger Priouret, din **L'Express,** că acolo „oamenii și-au spus doar părerile cu privire la niște subiecte familiare, cum sînt inflația și rata dobînzilor" nu este pe deplin întemeiată. Mulți dintre cei întruniți la Copenhaga au adoptat un ton de profundă îngrijorare și chiar de asprime. Herman Abs, președintele lui Deutsche Bank, a declarat că R.F.G. ar dori să vadă o politică financiară mai fermă din partea S.U.A. „Alte țări au făcut-o, a zis Abs, de ce n-ar face-o și puternicele State-Unite ale Americii ?"

Se știe că elementul fundamental al poziției academicianului francez Rueff — care sub președintele De Gaulle a fost multă vreme inspiratorul politicii monetare a Franței — este aceea că toate lichiditățile suplimentare create pînă acum în sistemul monetar internațional, ca și cele ce sînt proiectate a mai fi create în viitor — Drepturile speciale de tiraj (D.T.S.) — au o natură artificială, scopul lor unic fiind acela de a servi la finanțarea deficitului cronic al balanței de plăți americane. În pofida deficitului, care cu o scurtă întrerupere în 1968, durează din 1958, Statele Unite nu s-au hotărît încă pentru o limitare reală a creditelor și s-au folosit de toate posibilitățile de fonduri fără a-și asigura solvabilitatea. Lucrul a fost posibil grație sistemului Gold Exchange Standard, înlăuntrul căruia nu se mai exercită rolul disciplinar al etalonului aur, iar reglementările de balanță se pot face pe baza dolarului —o monedă azi supraevaluată. Întreaga sursă a inflației vest-europene, ar consta, deci, după Jacques Rueff, în uriașele creanțe, în prezent practic neconvertibile, ale neamericanilor asupra stocului de aur, proporțional extrem de redus, al Statelor Unite. Rezervele americane de aur totalizează în prezent aproximativ 14,5 miliarde de dolari, în timp ce masa dolarilor care circulă în lume este evaluată la 30 miliarde. „Dacă ar surveni o criză brutală, iar deținătorii de dolari ar cere toți odată rambursarea lor în aur, explică lucrurile fără menajamente de limbaj revista **Entreprise,** America ar da faliment". Iar dacă analizezi propunerile pe care le face profesorul Rueff pentru asanarea finanțelor mondiale, de asemenea nu e greu să înțelegi că el are în vedere aranjamente amiabile cu S.U.A., dar nu escamotarea unor raporturi clare, ca cele ce trebuie să existe între cel ce se declară în stare de faliment și creditorii săi.

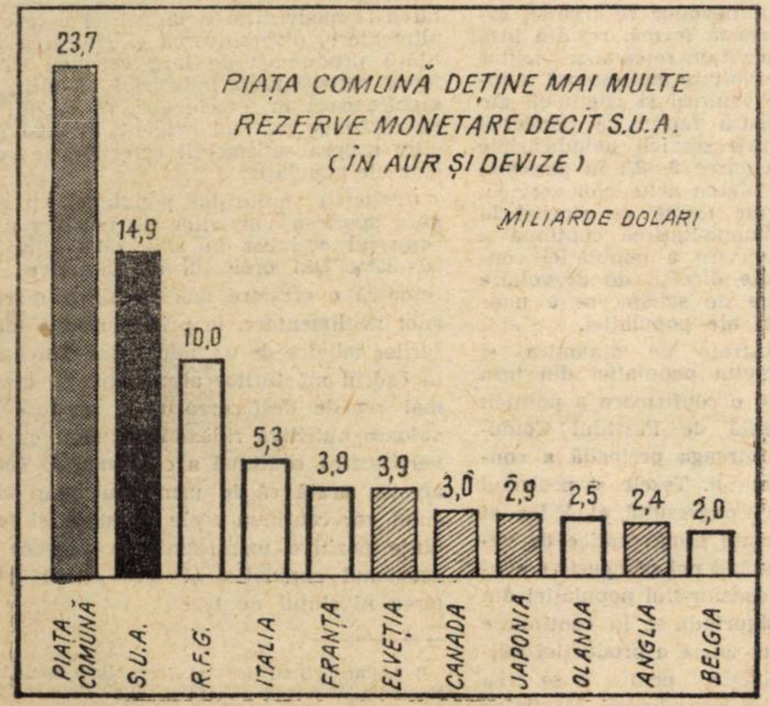

SCUMPIREA CONTINUA A BANILOR ÎN S.U.A.

Rata de bază — dobînda pe care băncile o percep la împrumuturile cu riscul cel mai mic — a atins piscuri din ce în ce mai înalte în ultimii ani.

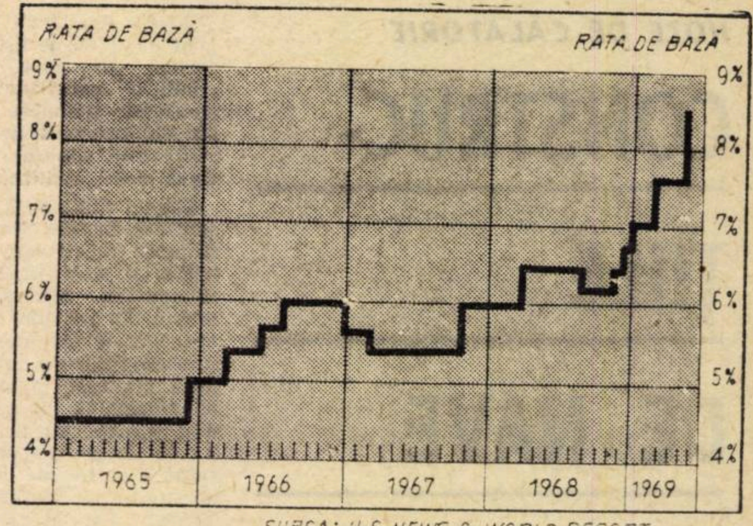

SURSA : U.S. NEWS & WORLD REPORT

> **„IATĂ CĂ în cercurile industriale și bancare franceze apare o nouă obsesie : aceea că lumea ar putea să cunoască din nou «marea depresiune din 1929»".**
>
> **ROGER PRIOURET**

Este evident că frecvența și violența crizelor monetare provocate de migrațiile capitalurilor în cursul ultimilor ani — determinate de scopuri speculative dar și de dorința de a se pune la adăpost de catastrofe — au putut da, și au dat, lui Jacques Rueff, și desigur nu numai lui, convingerea că sistemul monetar Gold-Exchange Standard se află în plină dislocare. În mintea tuturor sînt încă vii împrejurările din noiembrie 1968 și din mai anul acesta, cînd zvonurile de revalorizare a mărcii vest-germane și criza francului francez au bulversat lumea finanțelor occidentale și cînd numai în două zile, 8 și 9 mai, patru miliarde de dolari au luat drumul R.F.G. Cu toate că dolarul, sprijinit pe o puternică industrie și o economie prosperă, continuă să inspire încredere în lume, de mai mulți ani diferite bănci centrale — nu numai aceea a Franței — au procedat în chip discret — la convertirea dolarilor în aur. În definitiv, cum spune Rueff, independent de puterea industriei S.U.A. și de bogățiile lor materiale incontestabile, „datoriile la vedere se plătesc cu devize, nu cu investiții, și aproape întotdeauna catastrofele bancare se produc nu atît din lipsă de active, cît din lipsă de lichidități". Ceea ce propovăduiește de ani de zile Rueff, este, după cum se știe, reîntoarecerea la etalonul-aur, singurul, după părerea sa, în măsură să restabilească disciplina financiară și să remedieze inflația.

> **Aurul — o marfă ca oricare alta. Grîul nu poate fi vîndut la prețul lui din 1934**

Mecanismele standardului-aur sînt cunoscute. Pînă în 1922 și apoi din nou de la 1933 și pînă în 1940, lumea capitalistă a trăit în materie de plăți și reglementări externe sub regimul etalonului aur. Acest sistem nu dădea posibilitatea băncilor de emisiune să creeze monedă decît pe bază de aur sau de creanțe (efecte de comerț, bonuri de tezaur). Cînd aceste bănci acumulau cantități de monedă străină ce depășeau necesitățile lor imediate în domeniul reglementărilor externe, cereau țării debitoare plata lor în metal. Însă între 1922 și 1930, apoi de la 1945 încoace din nou, sub regimul „Gold-Exchange", băncile de emisiune au putut crea monedă națională nu numai în limita disponibilităților lor în aur, ci și pe baza dolarilor și a lirelor sterline care au devenit monede-cheie internaționale, A fost posibil, în virtutea acestui sistem, ca banca de emisiune a unei țări cu balanță excedentară să nu ceară contravaloarea în aur a dolarilor și a lirelor sterline ci să le păstreze pentru perioade indefinite în bilanț. Pentru a ilustra consecințele unor reglementări de acest caracter, profesorul Rueff se referă la situația din noiembrie 1968 și mai 1969, cînd, pe baza regulilor sistemului Gold-Exchange Standard, R.F.G. nu și-a putut exercita dreptul de a obține aur în schimbul dolarilor acumulați, „găsindu-se forțată să procedeze astfel prin presiuni politice din partea Statelor Unite, de care depinde apărarea sa militară".

Pe măsură ce S.U.A. s-a instalat, din ce în ce mai mult, în deficitul balanței sale externe, creșterea rezervelor financiare internaționale s-a datorat mai ales acestui fapt. Dar menținerea deficitului american și inflația din țările creanțiere, sînt tocmai consecința sistemului acesta al lui „Gold-Exchange Standard", care după opinia lui Rueff, este gata să se disloce prin „insolvabilitatea progresivă a dolarului". În 1929, amintește profesorul, crahul și depresiunea cea mare a fost de asemenea, urmarea prăbușirii lui Gold Exchange Standard. După părerea sa problema ce se pune în vederea reechilibrării monetare pe plan internațional este așa dar aceea de a se reinstitui etalonul-aur și de a se crea o posibilitate practică în vederea rambursării în metal către deținătorii lor, a creanțelor lor în monedă, acumulate în forme și sub denumiri diferite. Titularii de creanțe trebuie să capete certitudinea că pot schimba moneda primită oricînd o doresc, contra unei cantități de aur fixată odată pentru totdeauna.

Obiecțiile ce se aduc însă etalonului-aur este că el nu are vreun raport cu realitatea schimburilor, aurul disponibil pentru necestăți monetare depinzînd de producție, de nevoile industriale și de tezaurizarea privată. În 1968, stocul de aur servind reglementărilor internaționale a scăzut, într-adevăr, încă mai mult, în timp ce comerțul mondial a crescut cu 11,5%. Dar profesorul Rueff propune revalorizarea prețului aurului, care, din 1934, de cînd l-a fixat președintele Rooswelt la 35 de dolari uncia, n-a mai fost schimbat și este cotat azi la aproximativ jumătate din valoarea lui reală. E oare de mirare, întreabă profesorul, că redus atît în valoarea lui nominală cît și în greutate — prin menținerea prețului la un nivel fără raport cu celelalte prețuri de pe piață — producția anuală de aur apare ca insuficientă ? Unde am ajunge cu producția de grîu dacă ar fi să-l vindem la prețul lui din 1934 ? În definitiv aurul, spre deosebire de etaloanele fiduciare, e o marfă ca oricare alta, a cărei valoare e determinată de costul ei de producție real, și nu poate fi creat în chip discreționar de vreo autoritate emitentă. Valoarea de schimb a aurului rezultă din raportul costului său de producție cu acela al altor mărfuri de pe piață.

Dacă în privința felului defectuos în care funcționează azi sistemul monetar analizele academicianului Rueff și profesorului Triffin sînt apropiate, în privința soluțiilor poziția lor diferă. Triffin este împotriva etalonului-aur și subliniind tendința care a început încă de mult, mereu mai accentuată, de înlocuire a aurului cu creditele — monedă și cu rezervele create ad-hoc, mai întîi pe plan național, în diferite țări, apoi pe plan internațional, recomandă ca soluțiile să fie căutate în conformitate cu mersul acesteia. El propune o reformă a sistemului monetar, bazată pe un acord internațional care să nu se oprească la simpla așezare a unei noi unități de rezervă deasupra celor vechi și tradiționale, ci una care să includă într-un sistem unic și aurul, și rezervele valutare, și D.T.S. Noul tip de rezerve, scrie profesorul Triffin în *Foreign Affairs,* **trebuie creat în cantitățile necesare pentru a suplini aurul nou în continuă scădere — mai curînd decît pentru a i se adăuga — monedele-cheie care debordează și de asemeni pentru a ajusta creșterea generală a rezervelor la necesitățile unei economii mondiale în expansiune și nu la nevoile de a face față instabilității de pe piața aurului și a balanțelor de plăți ale S.U.A. și Angliei.**

Firește Rueff nu exclude utilizarea celorlalte forme de monedă, nemetalică, ca biletele de bancă, creditele bancare bazate pe monetizarea creanțelor. Formele de monedă trebuie însă să fie convertibile, direct sau indirect, în aur, zice el, la o rată a cărei echivalență să fie fixată odată pentru totdeauna, la un nivel care să definească paritatea legală a monedelor.

Dinu HERVIAN

(Continuare in pag. 19)

NOTE DE CĂLĂTORIE

CONSTRUCȚIILE DE NAVE POLONEZE ÎN CONTINUĂ DEZVOLTARE

ORAȘELE cu deschidere la mare cunosc un anume specific pe care li-l dă întinsul apelor, freamătul continuu al muncii portuare, preocupările oamenilor, condițiile în care se desfășoară întreaga activitate economică, socială și culturală. Beneficiind de o largă deschidere la marea Baltică, Polonia și-a dezvoltat în anii de după eliberare o puternică industrie navală, a construit porturi care să-i permită primirea de vase de orice tonaj, a ridicat orașe de un pitoresc aparte, și a pregătit cadre atît pentru nevoile șantierelor cît și pentru mînuirea complicatelor angrenaje care fac să lunece cu ușurință, pe întinsele ape ale mărilor și oceanelor coloșii de oțel sau „casele vile" cum li se mai spune la vasele de pasageri.

Gdansk, Szczecin, Gdynia — sînt cîteva din principalele localități scăldate pe suprafețe întinse de agitatele ape verzui-albastre ale Balticei, formînd, pe lîngă un complex de stațiuni de odihnă, **centrul puternicei industrii poloneze constructoare de nave.** Le-am vizitat de curînd. Orașele, refăcute aproape complet, îți oferă imaginea unei îmbinări armonioase între arhitectura medievală și cea contemporană, ceea ce le dă culoare, specific, cutezanță.

Marea parte a locuitorilor — peste 130 mii — sînt constructori de nave sau marinari. Oamenii, care făuresc cu măiestrie navele sau înfruntă cu curaj capriciile mărilor și oceanelor sînt în același timp gospodari pricepuți, transformînd propriile orașe și împrejurimile lor în grădini cu flori și trandafiri, în livezi de pomi fructiferi. Atît Gdanskul, cît mai ales Szczecinul, îți oferă o multitudine de aspecte care de care mai interesante. **Cu ce bilanț se prezintă industria de nave poloneză la cea de a 25-a aniversare a eliberării țării?** La această întrebare, pe care am pus-o mai multor interlocutori cu prilejul vizitării cîtorva din marile șantiere, am primit răspunsuri prompte din care se degajă mîndria și, în același timp, răspunderea deplină a acelora care au participat și participă efectiv la înfăptuirea sarcinilor prevăzute în acest domeniu.

TRADIȚIA poloneză în domeniul construcțiilor de nave este tînără. Înainte de război, micile șantiere existente la Baltică dispuneau de un număr mic de muncitori, activitatea lor reducîndu-se la reparații și la construcții de modeste ambarcațiuni. Făurirea unei puternice industrii navale a cerut eforturi deosebite. N-au existat cadre specializate, iar înzestrarea tehnică era foarte modestă. Prin munca harnică, perseverentă, a oamenilor și prin eforturile materiale și financiare ale statului, greutățile au fost biruite în numai cîțiva ani. Astăzi, Szczecin și Gdansk sînt două centre puternice constructoare de nave, ale căror șantiere se dezvoltă și se modernizează continuu.

În total, industria de nave poloneză de la Baltica dispune de 9 mari șantiere navale — din care 2 de reparații. Gazdele noastre ne spuneau că după „Lloyd's Register", Polonia ocupă în prezent locul 10 pe lista mondială a producătorilor de nave. **De la primul vapor „Soldek" construit în 1949, au părăsit șantierele poloneze pînă în 1968 nave cu un deplasament de 470 000 tdw, ceea ce reprezintă tonajul a 185 de vapoare de tipul celui realizat în urmă cu 18 ani.**

Cîteva din noutățile ce le oferă marile santiere navale. **Șantierele „Lenin" de la Gdansk** construiesc unități de pescuit — uzină și nave-bază — pentru pescuitul îndepărtat. Ultimul (cel mai recent) model de pescador — B-22 — este foarte apreciat de armatori. Acest vas de 15 000 tdw dispune de cele mai moderne instalații automate și teleghidate. Pescuitul se efectuează pe la pupă, peștele fiind imediat transportat în cale frigorifice. Instalațiile de pe vas permit transformarea în făină a resturilor de pește, iar din ficatul acestora se realizeaza ulei medicinal. Toate instalațiile de navigație, de semnalizare de acostare etc. sînt moderne, locuințele (cabinele) echipajului avînd un confort ridicat. În afară de unități de pescuit (pescadoare), șantierele de la Gdansk produc în serie vase speciale pentru transportul lemnului, cîteva tipuri de cargouri pentru mărfuri mici destinate, în principal, clienților din țările scandinave.

Merită de relevat faptul că șantierele poloneze dispun și de sectoare care asigură motoarele necesare navelor proprii, cît și pentru export. Sectorul de construcții de motoare al șantierului din Gdansk fabrică motoare marine de tipul Burmeister § Wain, căldări cu vapori, trolii. Aceste motoare au o putere de marș de 5 450 CP la 135 turații/minut și o putere maximă continuă de 6 000 CP la 139 turații/minut.

Șantierele „Comuna din Paris" din Gdynia dispun de un mare doc pe uscat, care a fost dat în exploatare în 1963 și permite construirea de nave de mare tonaj. În perioada 1966—1968, aici au fost lansate la apă unități (nave) de la 19 000—23 000 tdw, iar în acest an a început construcția unui cargou de 55 000 tdw. Pe planșetele proiectanților se află, de asemenea, în fază de finalizare un vas cisternă de 95 000 tdw. În viitor pe calele acestui șantier se vor putea produce nave de 130 000 și chiar 150 000 tdw.

Șantierele „Adolf Warski" din Szczecin. sînt specializate în construcția unităților de tramping, a cargourilor diverse și a navelor cu destinație specială. În 1968, de exemplu, ele au lansat două vase hidrografice pentru U.R.S.S. și M/S „Zakopane", adaptat condițiilor specifice de navigație pe Saint-Laurent din Canada.

★

DIN DATELE puse la dispoziție de specialiști, rezultă că **industria poloneză de nave a produs în ultimii 8 ani mai mult de 4 milioane tdw.** Din totalul navelor construite, circa 70% alunecă astăzi pe mările și oceanele lumii sub diverse pavilioane. Clienți care dovedesc o permanență în achiziționarea de vase poloneze sînt Indonezia, Brazilia, Egipt, Mexic, Grecia, Cuba, Cehoslovacia, R. P. Chineză, India, Franța, Islanda și România.

Grație calităților lor tehnico-funcționale, cargourile și unitățile de pescuit se bucură de un bun renume pe piața mondială. Șantierele poloneze dispun în prezent de comenzi pentru circa 4 ani, cu o previziune de creștere considerabilă a producției. De asemenea, numeroase țări cumpără motoare de nave și echipament de bord, remorchere etc.

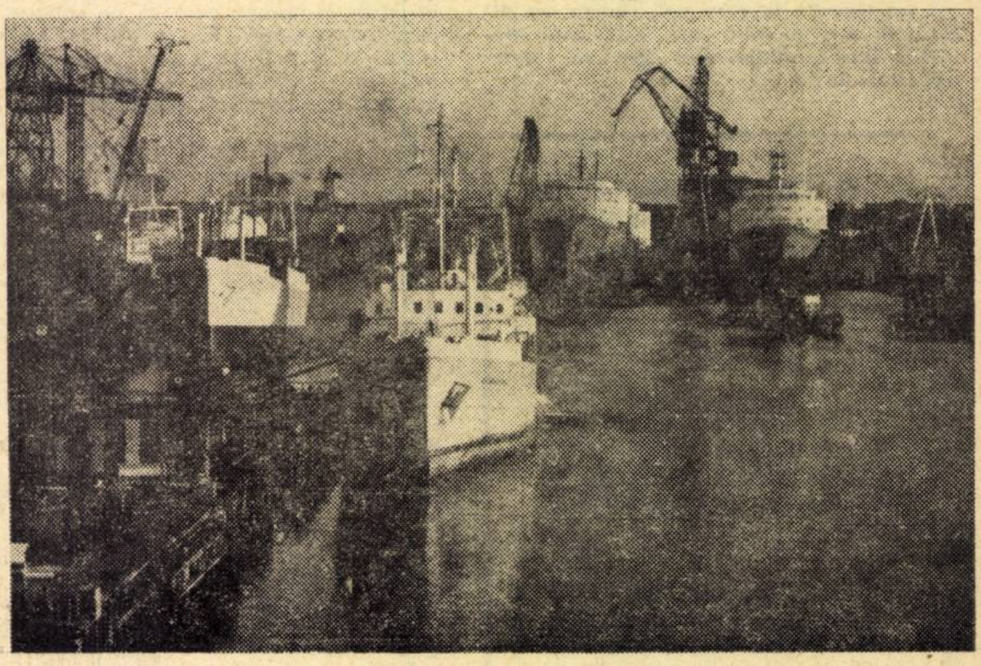

Noi nave lansate la apă la șantierul „Lenin" din Gdansk

Dar nivelul cantitativ și calitativ atins în producția poloneză de nave nu-i satisface pe specialiștii din această ramură. Pentru a ține pasul cu tehnica care evoluează cu repeziciune și în acest domeniu ei desfășoară o largă activitate de studii și cercetări, căutările soldîndu-se adeseori cu numeroase construcții originale. În prezent se pun la punct de către specialiști planurile unei unități care va fi o bază de pescuit și un port pentru vasele mici.

De asemenea se află în fază avansată concepția construcției unui imens doc-sec, care va permite producerea de nave de 150 000 sau de 300 000 tdw, pe baza „lipirii" pe apă a jumătăților de vase montate în prealabil pe cale.

În planul de perspectivă pe perioada 1971—1975 se prevede ca industria de nave poloneză să acopere toate cererile de vase la export. În presa de specialitate se subliniază că exportul prestațiilor din domeniul serviciilor de prestații maritime, transporturile maritime, serviciile din porturi etc. necesită extindere. În consecință, atenția va fi îndreptată spre satisfacerea nu numai a cererilor proprii, ci și spre crearea condițiilor pentru o dezvoltare a exportului de prestație. În navigație acest lucru va fi posibil prin dublarea tonajului flotei comerciale și atingerea cifrei de 4 milioane tdw în anul 1975.

Pentru dezvoltarea armonioasă a economiei maritime poloneze are o deosebită importanță accelerarea și sporirea investițiilor pentru porturile maritime. Se prevede construirea de noi cheiuri și baze în porturi, adaptate pentru deservirea vaselor mari, mecanizarea continuă a activităților de transbordare etc. De asemenea, din punctul de vedere al încărcăturii mixte, porturile urmează să fie adaptate pentru transbordarea vaselor cisternă, pentru transportul auto care se dezvoltă și va juca un rol din ce în ce mai mare în aprovizionarea porturilor cu mărfuri.

În pescuitul maritim se prevede ca, în 1975, să se realizeze 600 000 tone, ceea ce implică o specializare continuă a flotei de pescuit. De asemenea, se preconizează lărgirea însemnată a programului cu dezvoltare rapidă a bazelor continentale pentru pescuitul între anii 1971—1975 și, mai ales, majorarea însemnată a suprafețelor de depozitare în interiorul țării și a rețelei de magazii de desfacere. În afara transporturilor auto vor fi introduse, în continuare, în exploatare vagoane frigorifice și șlepuri frigorifice cu motor, care vor circula pe Oder.

★

ISTORIA șantierelor navale poloneze este scrisă prin elocvente coloane de cifre de autenticitate incontestabilă. Firește, ele constituie numai unități de măsură. În dosul cifrelor se află însă oamenii care au creat măreția acestui sector al economiei. Ei vorbesc despre realizările lor ca despre ceva firesc și simplu. Numai în situații excepționale, în momentele lansării la apă sau ale dării în exploatare a navelor noi, în ochii lor încep să licărească luminile bucuriei. Gesturile mai vioaie trădează satisfacție, întrucît gîndurile lor se întorc nu cu prea mulți ani în urmă, cînd asamblau cu nituri segmentele corpului navei, cînd în birourile proiectanților se făurea documentația primelor cazane și macarale. Cît de diferită este imaginea oferită în prezent de aceste șantiere navale! În fiecare an se construiesc pe calele de lansare noi tipuri de nave, diferind tot mai mult prin soluții tehnice și prin parametrii tehnici și de exploatare. În fiecare an crește numărul vaselor care, grație activității constructorilor, părăsesc înainte de termen, tărîmurile șantierelor navale. Industria poloneză de nave prin tot ce realizează se situează pe drumul unui progres continuu.

Vasile BOESCU

iulie 1969

MODIFICĂRI PROGRESIVE

(Urmare din pag. 4)

s-au extins permanent. În anul 1968 numărul spectatorilor a fost, la cinematografe de circa cinci ori mai mare decît în anul 1938, iar la teatre și instituții muzicale de circa opt ori mai mare. În anul 1968 numărul abonaților la radio a fost de peste 7 ori mai mare decît în anul 1950, iar în perioada 1960—1968 numărul abonaților la televiziune a crescut de peste douăzeci de ori.

S-a extins și diversificat totodată și rețeaua de transporturi și telecomunicații. În perioada anilor 1950—1968 volumul transportului de călători, de toate genurile, a crescut de peste 4,5 ori, iar numărul posturilor telefonice de folosință individuală de peste trei ori.

Modificările ascendente, cantitative și calitative în sfera serviciilor au dus la creșterea rolului acestora în modul de viață al populației. Procesul este destul de pregnant mai ales atunci cînd se urmărește în dinamica sa istorică. Comparativ cu volumul nevoilor ce trebuie satisfăcute prin această formă, rezultă însă necesitatea, ca în viitor, rețeaua serviciilor să cunoască o dezvoltare mai intensă. Analiza balanței de venituri și cheltuieli ale populației reliefează faptul că ponderea cheltuielilor pentru servicii neindustriale este încă redusă (circa 8—8,5 în perioada 1959—1967). Extinderea actualelor servicii, dezvoltarea de noi forme de servicii la orașe și sate, îmbunătățirea continuă a nivelului de deservire a populației constituie principalele direcții de dezvoltare ale acestei forme de satisfacere a unor nevoi de consum ale populației.

Realizările ilustrate de dinamica și structura consumului populației din țara noastră constituie o confirmare a politicii științifice elaborată de Partidul Comunist Român în întreaga perioadă a construcției socialismului. Tezele și proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R. — documente programatice de valoare istorică, deschid noi perspective evoluției viitoare a consumului populației din țara noastră. Asigurîndu-se în continuare dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție, pentru a se crea condițiile necesare reproducției lărgite și înzestrării tuturor ramurilor economice, se va urmări totodată înfăptuirea unor raporturi optime între industria grea și industria bunurilor de consum, dezvoltarea și modernizarea industriei ușoare și alimentare, diversificarea și ridicarea calității produselor de larg consum. Creșterea potențialului industrial al țării, se menționează în Tezele C.C. al P.C.R., se va răsfrînge tot mai evident, în mod pozitiv asupra satisfacerii cererilor de consum ale populației.

Creșterea veniturilor populației va asigura sporirea vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist în anii 1971—1975 cu 30—35%. Din proiectul de Directive se remarcă o creștere mai rapidă a mărfurilor nealimentare, în primul rînd a mărfurilor tehnice de uz îndelungat. Totodată, în cadrul mărfurilor alimentare va crește mai repede desfacerea unor produse cu valoare nutritivă ridicată simultan cu diversificarea continuă a consumului. Toate acestea arată că în următorul plan cincinal vor continua acele elemente și tendințe pozitive manifestate în prezent în consumul populației și care atestă creșterea nivelului de trai.

---

[1]) Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1968, pag. 496—497 și după date D.C.S.; în prețurile anului 1950.

DECALAJELE

(Urmare din pag. 12)

toate țările capitaliste dezvoltate, ea este foarte necesară.

Tocmai din cauza acestor deosebiri în ce privește nu numai forțele de producție, ci și relațiile de producție, în elaborarea sistemului categorial al capitalismului contemporan nu ne mai putem baza numai pe studierea situațiilor dintr-o singură țară capitalistă, fie ea și cea mai dezvoltată din punct de vedere capitalist.

GH. CREȚOIU: — Chiar dacă ea dă peste 45% din producția mondială capitalistă.

T. POSTOLACHE: — Da, chiar dacă ea ocupă un asemenea loc în economia mondială capitalistă. „De te fabula narratur", pe care Marx o folosește drept replică în Prefața la „Capitalul" nu mai este un principiu suficient azi. Capitalismul poate fi azi privit și din poziția unei țări slab dezvoltate și din unghiul de vedere al Statelor Unite ale Americii, dar și din postura Angliei, a Japoniei etc.

GH. CREȚOIU: — Cu alte cuvinte, în prezent nu se mai poate spune, ca în timpul lui Marx, că țara mai dezvoltată din punct de vedere capitalist arată țărilor mai puțin dezvoltate imaginea propriului lor viitor. Prin urmare, nu mai putem spune că analizînd capitalismul Statelor Unite ale Americii dăm un răspuns la analiza teoretică a capitalismului din celelalte țări capitaliste. Nu trebuie să uităm că Marx, cînd vorbește despre aceste lucruri, se găsea în situația cînd Anglia era singura țară capitalistă care își crease și o bază tehnică adecvată, corespunzătoare tehnicii și științei din perioada respectivă. El se referea la celelalte țări care urmau să-și efectueze trecerea de la orînduirea feudală la cea capitalistă.

Dar astăzi, cînd există această dezvoltare așa de inegală a lumii capitaliste și cînd magistrala omenirii a devenit trecerea de la capitalism la socialism, nu mai putem considera că țara cea mai dezvoltată din punct de vedere capitalist arată drumul, viitorul celorlalte.

GH. BADRUS: — Se pune următoarea problemă: este vorba numai de deosebiri în forma națională a capitalismului monopolist de stat, dintr-o țară sau alta, sau de treptele dezvoltării capitalismului monopolist de stat în diferitele țări capitaliste dezvoltate? Și atunci, dacă am încerca să facem o ierarhie, sau să relevăm inegalitățile în dezvoltarea capitalismului, în evoluția relațiilor de producție capitaliste, cum am putea surprinde asemenea deosebiri?

T. POSTOLACHE: — Într-adevăr, privit din punct de vedere istoric, capitalismul se prezintă în cîteva ipostaze: în primul rînd, capitalismul inițial care cuprinde apariția manufacturii; avem apoi faza liberei concurențe care cuprinde perioada revoluției industriale; imperialismul în faza lui inițială, caracterizată prin domnia monopolurilor; și, în fine, imperialismul în faza actuală — capitalismul monopolist de stat.

Însă, la o privire atentă am putea spune că ceea ce pe plan general ilustrează evoluția capitalismului în timp, regăsim într-un fel astăzi, în spațiu, în tabloul lumii capitaliste. Desigur că nu sînt perfecte aceste raporturi, deoarece lumea capitalistă este modificată și de existența socialismului într-un număr de 14 țări, de revoluția tehnico-științifică și de multe altele.

Dar eu cred că se poate spune că în lumea capitalistă regăsim într-un anumit fel în spațiu, astăzi, treptele pe care se înscrie capitalismul: țări în care capitalismul este în faza incipientă; țări care nu ajung la un grad profund de îngemănare a forței monopolurilor cu forța statului și țări — citadele, ca să zic așa, ale capitalismului monopolist de stat.

Eu cred că este aici prezentă o fațetă interesantă a dezvoltării inegale din punctul de vedere al raporturilor de producție, care inevitabil se răsfrînge asupra contradicțiilor economice și sociale.

Trebuie însă subliniat că ceea ce capitalismul a înscris în evoluția lui generală, în timp, nu este obligatoriu astăzi pentru toate țările care fac parte din sistemul mondial capitalist.

GH. CREȚOIU: — Ideea tov. Postolache mi se pare ademenitoare. În fond, mozaicul relațiilor de producție existente azi în lumea capitalistă, de la relațiile din țările în curs de dezvoltare și pînă la țările capitaliste în forma lor cea mai dezvoltată, constituie argumente plauzibile care ne fac să ne gîndim la inegalitățile în domeniul relațiilor de producție. Chiar și în țările capitaliste cele mai dezvoltate din punct de vedere economic există deosebiri în structura relațiilor de producție. Să ne gîndim la diferențele în gradul de concentrare a producției, la structura proprietății private sau chiar la gradul diferit de împletire a forței monopolurilor cu forța statului în aceste țări.

(Continuare în nr. viitor)

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

COMERȚUL INTERNAȚIONAL: DIFERENȚIERI DE RITM

INDICII COMERȚULUI INTERNAȚIONAL continuă să evolueze cu diferențieri considerabile între regiunile mari ale lumii capitaliste, între grupările economice etc. Statistica O.N.U. pe 1968, deși încă incompletă pentru unele zone, aduce noi confirmări ale acestei tendințe, net favorabilă în primul rînd țărilor cu economia cea mai dezvoltată.

Volumul fizic al exportului mondial capitalist a crescut în 1968 cu circa 12%, din care cel al țărilor industriale cu 13,2%, iar cel al țărilor în curs de dezvoltare numai cu 5,7%. Evoluția este de lungă durată: față de 1958, deci în răstimp de un deceniu, țările capitaliste dezvoltate și-au mărit exportul de 2,2 ori, țările în curs de dezvoltare de 1,73 ori. Ponderile în totalul exportului mondial capitalist se schimbă corespunzător. În 1963, primul grup deținea 76,8%, al doilea 23,2%; în 1968, ponderea țărilor în curs de dezvoltare a scăzut la 20,2%.

Dintre zonele cu economie capitalistă dezvoltată, America de Nord (S.U.A. și Canada) este în ușoară pierdere de viteză, indicele exportului ei fiind ceva mai mic decît media: față de 1963=100, în 1968 el a fost de 143, în comparație cu 149 pe ansamblul lumii capitaliste. Pentru Europa occidentală, indicele a fost de 155, ponderea ei în exportul mondial capitalist apropiindu-se de jumătate (49%, față de 21,2% pentru America de Nord). Cea mai rapidă evoluție a fost din nou a Japoniei (indice 236, pondere 6,3% — de la 4% în 1963). În cadrul zonei vest-europene, diferențierile sînt de asemenea destul de pronunțate: indicele pentru țările Pieței Comune — 168 — este superior mediei mondiale capitaliste (și celei a Europei occidentale), indicele A.E.L.S. — 133 — îi este inferior. Ponderea Pieței Comune în exportul mondial capitalist (27,7% în 1963) a depășit în 1968 pragul de 30% și se apropie de o treime (31,2%). O altă diferențiere în cadrul Europei occidentale: dintre țările care nu fac parte din nici una din cele două grupări economice, cele din nordul continentului au rămas sub media pe ansamblul lumii capitaliste, pe țările dezvoltate și pe țările vest-europene, indicele lor fiind de 138, pe cînd cele din sudul continentului au avut un indice superior acestor medii și anume 164.

În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, indicii pe 1968 se referă deocamdată numai la primele 3 trimestre. Media lor dă cifra cea mai scăzută în cazul Americii Latine — 116 — urmată de Africa (fără Republica Sud-Africană) cu 136 și țările în curs de dezvoltare din Asia cu 139. Înăuntrul acestei din urmă regiuni, Asia apuseană apare cu indicele 155, dar dacă se elimină exportul petrolului — numai cu 124, iar Asia de sud și de est cu 129. Cu excepția Asiei apusene, care își mărește ponderea în exportul mondial capitalist grație petrolului, toate celelalte zone amintite își văd ponderea micșorîndu-se. Cea a Americii Latine se reduce de la 7,2% în 1963 la 6,1% în 1967 și — după elementele de mai sus — la circa 5,8% în 1968.

Importul mondial capitalist s-a dezvoltat în ritmuri asemănătoare cu cele ale exportului: +11,9% pe ansamblu, +13% pentru țările industriale, +4% pentru țările în curs de dezvoltare. Unele deosebiri mai importante ies la iveală prin compararea indicilor pe regiuni ai volumului fizic. În cazul Americii de Nord, indicele este net superior mediei: în lipsa datelor anuale, media pe 3 trimestre arată un nivel de peste 170, față de sub 150 pe întreaga lume capitalistă. Europa occidentală, în schimb, și subregiunile care o alcătuiesc — cu excepția țărilor din sudul continentului care nu fac parte nici din Piața Comună nici din A.E.L.S. — înregistrează în 1968 indici inferiori mediei: 144 pe întreaga zonă, de pildă, față de 151 pe lumea capitalistă. Se poate întrevedea în evoluția comparativă a S.U.A. și a Europei occidentale unul din elementele care au determinat în ultimii ani reducerea accelerată și recent cvasi — anularea excedentului balanței comerciale a Statelor Unite. Cît privește Japonia, indicele ei — 186 — este superior mediei mondiale capitaliste, dar inferior indicelui propriu al exportului — deci exact opusul situației din comerțul exterior al Statelor Unite.

Indicele prețurilor unitare la export a fost în ușoară reducere (cu un punct) în 1968 pentru țările capitaliste dezvoltate și în ușoară creștere (de asemenea cu un punct) pentru țările în curs de dezvoltare. La import, ambele grupuri de țări au înregistrat o ușoară scădere a indicelui prețurilor. Rezultatul pentru raportul de schimb a fost menținerea lui la nivelul 101 (față de 1963=100) în cazul țărilor industriale, urcarea lui cu un punct — la 102 — în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Comparînd însă cifrele pe o perioadă mai lungă, atît cît permite ultima statistică O.N.U. de acest fel (*Monthly Bulletin of Statistics*, aprilie 1969) și anume pe anii 1956—1968, se constată o creștere lentă, dar continuă a raportului de schimb pentru țările capitaliste dezvoltate, o evoluție oscilantă cu tendință de scădere pentru țările în curs de dezvoltare. Față de 1956=100, raportul de schimb al primelor în 1968 a reprezentat 108,6, al secundelor 95,3%.

GOLD - EXCHANGE STANDARD

(Urmare din pag. 17)

În perspectivă: o toamnă cu furtuni

Este însă un fapt neîndoielnic că dolarul nu e pregătit să accepte perspectiva devalorizării și că Statele Unite nu sînt gata să renunțe la rolul internațional al monedei lor. Între altele e și o chestiune de prestigiu. Noi frămîntări sînt însă iminente cu privire la cursul francului francez, al lirei sterline, al mărcii vest-germane care toate se află într-o stare de provizorat. Monedele mai slabe, se mențin prin artificii, cele puternice, ca de pildă marca R.F.G. sînt, cum scrie **Entreprise** «apoplectice» — și vor trebui «sîngerate».

> **„ÎNMULȚIREA oarbă, absurdă și monstruoasă a eurodolarilor face să apese asupra stabilității întregului Occident cele mai grave pericole".**
>
> academicianul **JAQUES RUEFF**

Din 1944 politica monetară a statelor occidentale se întemeiază pe o concepție de imuabilitate a ratei de schimb. Or, evoluția economică în diferitele țări nu este egală, ceea ce face, după unii, ca o devalorizare sau o revalorizare să devină la un moment dat inevitabilă. Dacă devalorizarea n-ar fi considerată o dovadă de proastă gestiune, iar revalorizarea una de orientare politică, asemenea operații ar putea fi făcute, cred aceștia, ori de cîte ori s-ar simți nevoia. Nu este exclus, potrivit cu prognosticurile din presa occidentală, ca reajustarea mărcii, a francului și a lirei sterline să devină totuși inevitabilă la finele lunii acesteia, sau în luna august. Problemele, în ansamblul lor, vor putea fi atacate desigur abia în septembrie, la reuniunea anuală a F.M.I. Eșecul unor reglementări viabile ar putea duce, potrivit unor preziceri pesimiste, la închiderea generală a frontierelor și la o virulentă relansare a protecționismului.

Ca soluție, intenția este de a se da ființă acelui nou instrument monetar definit prin aur dar neconvertibil în aur, denumit D.T.S. și prin care, în spiritul analizei academicianului francez Rueff, se urmărește a se înființa o altă „monedă necîștigată" care va face să crească încă mai mult valul inflației și primejdia înecului final. Acordul de la Rio cu privire la instituirea D.T.S., scrie profesorul Triffin în **Revue d'Economie Politique**, prevedea că lucrul nu poate fi făcut decît după o ameliorare suficientă a balanțelor deficitare și a mecanismelor de ajustare în general; el a fost încheiat pe baza „perspectivei" și promisiunii unei eliminări apropiate a deficitelor americane care alimentează de ani de zile două treimi din creșterea rezervelor mondiale. Se va admite oare la infinit, întreabă Triffin, „ca sistemul numit aur-devize să continue a finanța în acest fel deficitele Statelor Unite, fără ca ele însele să nu le curme, indiferent de originea lor, fie că aceasta e luarea în stăpînire de către capitalul american — excesivă după părerea unora — a întreprinderilor vest-europene, fie că e vorba de escaladarea războiului în Vietnam — judecat de mulți ca fiind tot atît de absurd pe cît de imoral etc. etc. ?"

După cum se știe „Drepturile de tiraj speciale" urmează să fie fixate o singură dată pentru o perioadă de 5 ani, fiecare stat primind o alocație proporțională cu cota sa parte la F.M.I. În 1967 S.U.A. aprecia că în 5 ani trebuie să se creeze drepturi de tiraj de 5—10 miliarde de dolari. Cifra avansată azi însă este de 10—15 miliarde. Cota parte a Statelor Unite la F.M.I. este de 20%. Proiectul prevede că D.T.S. sînt rezervate numai statelor cu balanțe deficitare și că se vor acorda în raport cu cota parte depusă de fiecare țară membră la F.M.I. „70% din drepturile de tiraj utilizate, atrage atenția Triffin, nu sînt supuse restituirii și vor deveni în fapt **„cadouri"**. Cînd la 27 iunie reprezentanții „Clubului celor zece" s-au reunit la Paris pentru a discuta despre modalitățile D.T.S., națiunile creditoare și mai ales R.F.G., Italia și Japonia au manifestat de aceea o atitudine rezervată. Ziarul american **Herald Tribune** informa din „surse europene" că pînă cînd nu va fi revizuită repartizarea cotelor la F.M.I. și nu se vor modifica în consecință regulile de vot — care asigură azi S.U.A. o poziție prioritară — nu va fi posibil un acord asupra D.T.S. Aproximativ 50—60 de membri ai Fondului Monetar Internațional doresc să-și majoreze cotele.

În sistemul etalonului aur, zice Rueff, alternativa e simplă: or îți încetezi plățile, ori îți procuri mijloacele internaționale de plată ce-ți lipsesc. Dacă alegi a doua soluție trebuie fie să dai aur, fie să-ți creezi un excedent în balanță. În amîndouă cazurile, mijloacele de plată străine pe care le capeți, corespund unor bunuri reale și echivalează cu renunțarea în consumul intern la un avut real. Puterea de cumpărare în străinătate pe care o obții, este strict limitată la dimensiunea sacrificiului pe care îl accepți în consumul intern. În regimul D.T.S. redobîndirea puterii de cumpărare în străinătate nu se datorează decît unui **„cadou gratuit"**.

Profesorul Triffin propune forurilor financiare să nu conteze pe „ameliorarea mereu problematică a balanțelor de plăți americane și engleze" și să se înființeze un „Cont Internațional de conversiune" care să protejeze rezervele actuale împotriva unor cereri intempestive de rambursare în aur, dar care să pună capăt în același timp și de îndată, înainte de definitivarea unei reforme, „privilegiului exorbitant" al țărilor cu monetă-cheie „care-și pot azi finanța deficitele cu biletele de bancă ale băncilor centrale străine".

Cu toate acestea, F.M.I. a anunțat de curînd că 54 de țări și-au dat acordul pentru înființarea D.T.S. Revista **L'Express** este de părere că pînă la reuniunea din septembrie, majoritatea de 80% va fi întrunită și că drept urmare proiectul va vedea lumina zilei. Dată fiind situația nouă, de anemie, care s-a creat azi în domeniul rezervelor de devize ale Franței și dat fiind deficitul balanței sale externe, se prevede că ea nu se va mai împotrivi proiectului pe care altă dată l-a combătut, socotindu-l producător de „aur-hîrtie". Nu de mult, în revista **L'Expansion**, deși fără a angaja guvernul, însuși Valery Giscard D'Estaing, acum din nou ministru de finanțe, s-a pronunțat în favoarea D.T.S. În **L'Express**, Marc Ulmann scrie că Franța are azi pe plan monetar „mai mult nevoi decît virtuți".

Pe măsură ce se apropie toamna, climatul monetar devine astfel mereu mai apăsător. Dobînzile cresc, tensiunile inflaționiste de asemenea. Există teama că apropierea lunii septembrie, cînd urmează să aibă loc alegerile în R.F.G., va reactiva în chip primejdios specula monetară dată fiind posibilitatea unei reevaluări a mărcii. Economiștii și oamenii de finanțe în occident așteaptă anotimpul înnourărilor cu un presentiment catastrofic; chiar dacă „o nouă criză ca în 1929" nu este pentru la toamnă, vechile ei imagini, resuscitate de similitudini izbitoare, le persecută nopțile și zilele.

MONDORAMA

VIAȚA PRODUSELOR ȘI COINTERESAREA

UN STUDIU elaborat recent în S.U.A. asupra a o sută de noi produse asimilate în fabricație în ultimii 10 ani în industria alimentară constată că timpul mediu între conceperea și comercializarea unui nou produs este de 37 de luni. Pentru produsele cu o tehnologie mai complexă perioada este însă mai mare : ea poate ajunge la 5—10 ani, sau chiar mai mult. Studiul observă că existența unor astfel de cazuri produce unele dificultăți în cointeresarea conducătorilor de întreprinderi în realizarea de noi produse.

Se știe că în S.U.A. recompensele acordate conducătorilor sînt foarte strîns legate de rezultatele directe, practice, obținute. Or, este posibil ca între data conceperii unui produs și cea a comercializării, deci a obținerii de rezultate după urma realizării lui, să se schimbe conducătorul sectorului în atribuțiile căruia intră obținerea respectivului produs. Aceasta face ca de recompense să nu beneficieze cel ce a inițiat realizarea produsului, ci succesorul sau succesorul succesorului său și, din acest motiv, să nu existe o suficientă cointeresare în realizarea de noi produse. De aceea, se apreciază că sînt necesare schimbări în sistemul de cointeresare și în ansamblu, în politica de personal dusă de întreprinderi.

„HOLDING DE STAT“

Formula „Holding de stat“ se răspîndește tot mai mult și în Europa. După exemplul firmei italiene I.R.I., guvernul suedez a hotărît să reunească cele 22 societăți ce se află în prezent sub controlul statului, într-un holding uriaș cu activități foarte diverse : contrucții navale, oțelării, industria hîrtiei etc. Cifra de afaceri a noului concern se va ridica la 800 milioane dolari, iar numărul salariaților la 34 000 persoane, ceea ce va face din el cea mai mare întreprindere suedeză. Cercurile de afaceri suedeze sînt îngrijorate de faptul că această uriașă firmă va tinde să absoarbă pe concurenții mai puțin puternici. Și în Franța, raportul Nora sugerează gruparea unor firme de stat într-un mare holding.

TURNUL EIFFEL ÎN... „UMBRĂ“

TURNUL EIFFEL (avînd o înălțime de 300 m) va fi „umbrit“ în viitorul apropiat de o altă construcție aproape de două ori mai înaltă : turnul Polak (după numele arhitectului care a proiectat construcția), ce va fi situat în partea apuseană a Parisului și va avea forma unei rachete cu trei trepte. Prima „treaptă“ va cuprinde cinci etaje în care vor fi amplasate baruri, magazine de modă și altele. Celelalte „trepte“ vor adăposti ateliere de televiziune, destinate să asigure în primul rînd condiții mai bune emisiunilor televiziunii în culori. Turnul va dispune și de un restaurant rotativ.

CONTRIBUȚII LA STOCAJ

POTRIVIT DATELOR publicate de L'Express, *producția anuală de parmesan din Italia de nord (147 000 tone) se estimează la 600 milioane de franci. Dar, o mare cantitate din acest produs, în diversele sale forme, trebuie să fie stocat de la unul pînă la trei ani, pentru a căpăta calitățile binecunoscute. Pentru a finanța acest stocaj, băncile particulare sau naționale avansează 80% din valoarea brînzei, imediat ce aceasta este livrată depozitelor frigorifice. Condiția este doar ca producătorul de brînză respectiv, să fie afiliat Consorțiului de brînză (un fel de cooperativă).*

Această experiență, începută în mod timid acum 3 ani, a cunoscut o mare dezvoltare în 1968, numărul depozitelor de acest fel ridicîndu-se pînă în prezent la 15.

5 MILIOANE TURIȘTI

NICIODATĂ turiștii străini n-au cheltuit atît de mult în Anglia — remarca recent Oficiul britanic de turism (care evaluează la 400 milioane de lire sterline încasările de devize în acest an, față de 274 milioane în anul trecut).

Reprezentanții industriei hoteliere engleze prevăd chiar pe ansamblul anului 1969 sosirea a circa 5 milioane de turiști. Această creștere este atribuită în principal devalorizării lirei sterline, fapt care a făcut din Anglia — se spune — una dintre cele mai eftine țări din Europa occidentală.

AURUL ÎȘI VA MENȚINE LOCUL

ÎNTREBAT în cadrul unui interviu acordat ziarului **Les Echos** ce părere are despre viitorul problemei aurului, Raymond Barre, vicepreședintele Comisiei Pieței Comune a spus : „Deși pe termen lung există șanse ca în cadrul sistemului monetar internațional rolul aurului să se reducă, pentru numeroși ani de acum înainte el își va păstra însă un loc important în acest sistem, prin aceea că are o valoare intrinsecă, este acceptat în mod universal și constituie un factor de independență monetară...“.

UN GAZON CARE... NU SE TUNDE

„EVERGRASS-UL“ este noul gazon care nu se teme de uscăciune. Numai că este din... material plastic. Comercializat începînd din primăvara anului trecut, el a fost utilizat pe solul unui teren de fotbal în Olanda și la pardosirea unor curți de recreație din Marea Britanie.

În Statele Unite, un produs asemănător este utilizat tot pe terenurile de sport. Fabricat în Franța de societatea Manover (capacitatea de producție este de 200 000 de plachete pe lună, 30 cm × 30 cm), jumătate din cantitatea din „Evergrass“ ia drumul exportului.

„ACEASTĂ MAȘINĂ ESTE FURATĂ“

FURTUL de automobile din Statele Unite, care an de an ia proporții îngrijorătoare, preocupă poliția americană în așa măsură, încît s-a cerut și sprijinul companiilor constructoare de automobile pentru a colabora la combaterea acestui fenomen. Dacă în anul 1968 s-au furat 650 000 de automobile, de la începutul acestui an, potrivit datelor publicate de F.B.I., numărul furturilor a și ajuns la 500 000.

În lupta contra hoților de automobile, o firmă americană a pus la punct un magnetofon minuscul cu un difuzor puternic ce este instalat sub capota mașinii. În momentul în care automobilul se pune în mișcare, fără proprietarul lui la bord, magnetofonul se declanșează automat, iar în difuzor se aude puternic : „Această mașină este furată“. O altă firmă din Chicago a construit un mecanism special care, după 45 de secunde de la plecarea unei mașini furate, oprește alimentarea cu curent electric, iar după un minut automobilul este frînat automat.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INVESTIȚIILE ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE

DATELE STATISTICE publicate de O.N.U. **(în Yearbook of National Accounts Statistics)**, de O.C.D.E. (în **Statistics of National Accounts)** ilustrează nivelul relativ ridicat și ritmul destul de viu al investițiilor în economie, realizate de țările capitaliste dezvoltate în perioada postbelică. Pentru a se realiza comparabilitatea acestor date, investițiile făcute de fiecare țară au fost recalculate în dolari S.U.A. la cursul de schimb al valutelor și la prețurile din 1958. Cu toate că există o anumită diferență între cursul de schimb al valutelor și capacitatea lor de cumpărare, această recalculare nu modifică tendințele și aprecierile comparative — în dinamica lor sau în cursul aceluiași an — ale volumului investițiilor.

Datele prezentate în tabelul alăturat se referă la țările Americii de Nord și Europei occidentale, plus Japonia, Australia, Noua Zeelandă și Republica Sud-Africană. Se remarcă, printre altele, o reducere a decalajului între volumul absolut al investițiilor S.U.A. și cel al Europei occidentale, precum și creșterea deosebit de rapidă a acestora în Japonia (care deține cea mai mare pondere a investițiilor în cadrul P.I.B.). Ca urmare, dacă în 1950 investițiile S.U.A. reprezentau 60% din totalul țărilor capitaliste dezvoltate, investițiile Europei occidentale — 29%, cele ale Japoniei — 3% și ale altor țări — 8%, în 1967 repartiția era net modificată : S.U.A. — 44%, Europa occidentală — 37%, Japonia — 11%, și alte țări 8%.

Dinamica și structura investițiilor în țările capitaliste dezvoltate

(în miliarde dolari)

ȚARA	1950						1967					
	Total	din care în				Ponderea în produsul intern brut %	Total	din care în				Ponderea în produsul intern brut %
		agricultură *	industrie **	construcții de locuințe	comerț și servicii			agricultură *	industrie **	construcții de locuințe	comerț și servicii	
Total țări capitaliste dezvoltate	115,4	9,5	51,0	32,9	22,0	18,8	256,9	13,8	126,1	54,4	62,6	20,1
din care :												
Statele Unite	69,4	5,4	27,6	23,4	13,0	19,5	112,7	5,3	60,2	23,0	24,2	16,6
Europa ocicdentală	33,1	2,6	17,4	6,9	6,2	16,7	94,5	5,4	43,1	22,7	23,3	22,1
— Franța	7,0	0,6	3,9	1,2	1,3	17,0	20,1	1,1	9,5	5,8	3,7	22,1
— Anglia	6,7	0,3	3,8	1,3	1,3	12,2	16,8	0,5	8,2	3,3	4,8	19,8
— R.F.G.	6,5	0,4	3,2	1,5	1,3	19,9	20,5	1,2	8,2	5,1	6,0	23,3
— Italia	3,0	0,3	1,5	0,5	0,7	15,8	9,3	0,8	3,8	2,8	1,9	19,5
Japonia	3,4	0,2	1,7	0,5	1,0	20,2	27,8	1,0	11,9	4,7	10,2	34,8

*) Inclusiv silvicultura și gospodăria piscicolă.

**) Industria extractivă și prelucrătoare, construcțiile, energetica, transporturile și telecomunicațiile.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 29 (307)
VINERI
25 iulie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

INDUSTRIA CHIMICĂ

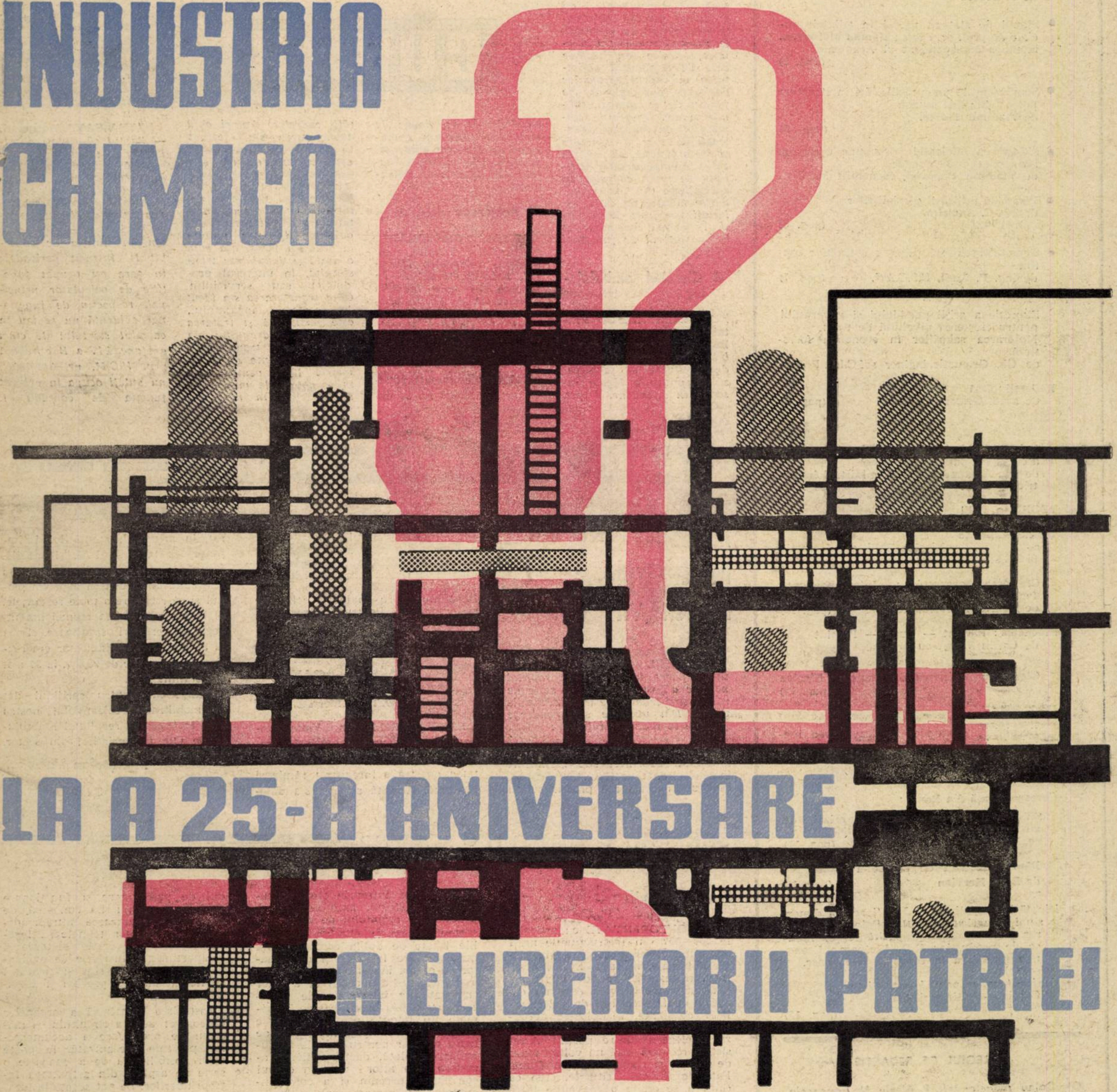

LA A 25-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI

PLANUL DE STAT CA MODEL ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

SEMNIFICAȚIILE UNOR MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA POTENȚIALULUI DE MUNCĂ

PĂMÎNTUL VĂZUT DE PE LUNĂ

viața economica

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 29 DIN 25 IULIE 1969

■ DEZBATEREA DOCUMENTELOR PENTRU CONGRESUL AL X-LEA AL P.C.R.

- Larg democratism, gîndire colectivă, creatoare
  de **V. Boescu**
- Planul de stat ca model în științele sociale de prof. dr. docent **Roman Moldovan**, membru corespondent al Academiei (pag. 3)
- Semnificațiile unor modificări în structura potențialului de muncă
  de **Vladimir Trebici** (pag. 5)
- Măsurarea eficienței presupune corelarea riguroasă a indicatorilor
  de **Vladimir Popovici**, economist M.I.C.M.
- Piramida utilizării specialiștilor
  de ing. **C. Amariței** (pag. 6)
- Generalizarea soluțiilor constructive optime
  de ing. **P. Emil**, C.S.C.A.S. (pag. 7)

★

Expresie a grijii partidului și guvernului pentru creșterea nivelului de trai : Majorarea salariilor în economia forestieră
de **Gh. Gramatic**, inginer șef C.I.L.-Pipera

Reflecții : Odă
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 9)

★

Industria chimică la a XXV-a aniversare a eliberării patriei
de ing. **Alexandru Boabă**, ministrul industriei chimice (pag. 10)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific
conf. univ. dr. **Nicolae Belli**, șef de secție la I.C.E.

Creșterea economică : Interdependența factorilor
de **Octavian Ciulea**, I.C.E. (pag. 14)

Blocnotes : Pămînt — Lună — Pămînt
de **Costin Murgescu**

Olga Constantinescu de **Ivanciu Nicolae** (pag. 15)

Dezbateri :

Decalajele economice și dezvoltarea inegală în lumea capitalistă (pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Corespondență din Roma :

Substratul economico-social al crizei de guvern din Italia
de **N. Puicea** (pag. 17)

Pămîntul văzut de pe Lună
de **Dinu Hervian** (pag. 18)

Din țările socialiste : Cuba : Spre noi dimensiuni în agricultură ; R.P. Polonă : Creșterea și concentrarea capacităților energetice de producție ; R.D. Vietnam : Economia forestieră în continuă dezvoltare.

Conjunctura economiei capitaliste
Grecia — Anticipări 1969 (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Responsabil cu disciplina contractuală ?

FL. BOȘOTEANU, **economist, Uzina „Rulmentul"-Brașov.** *La scrisoarea dv., Direcția organizării muncii din M.I.C.M. ne comunică : „In nomenclatorul de funcțiuni avizat de Ministerul Muncii — Direcția salarizării — pentru întreprinderile constructoare de mașini nu există compartiment și funcții aparte pentru activitatea de urmărire a rezolvării în termen a obligațiilor contractuale. In baza Ordinului M.I.C.M. nr. 10/1963, întreprinderile au organizat această activitate însărcinînd cu atribuțiile respective cadre economice, tehnice sau juridice care își desfășoară activitatea în cadrul serviciilor desfacere, aprovizionare pe funcții de economiști, tehnicieni etc. Deoarece responsabil cu disciplina contractuală este o atribuție și nu o funcție, ea se rezolvă asemenea altor atribuții ce revin cadrelor de specialitate din întreprinderile noastre de către salariați încadrați pe funcțiile respective existente în nomenclatorul de funcțiuni în vigoare.*

● Circuitul ambalajelor

D. DUMITRESCU, **contabil șef, I.I.S. „Jiul" — Balș.** *Ambalajele nefolosibile care circulă în sistem de restituire, se facturează la prețurile legale înscrise în anexa nr. 6 (pct. 32) din H.C.M. nr. 2335/1967. Cheltuielile de transport ocazionate de ambalajele menționate de dv., de la stația de încărcare pînă la beneficiar, se suportă (pct. 37 din instrucțiuni) de către întreprinderea beneficiară de ambalaje și se acoperă din bonificația acordată acesteia (diferența dintre prețul de facturare și cota valorică de decontare facturată la restituire). In consecință, prevederile din circulara comună a Comitetului de Stat al Planificării și Ministerul Finanțelor nr. 1553/1965, nu se referă la ambalajele de transport care circulă în sistem de restituire. (Răspuns comunicat de Direcția evidenței și dărilor de seamă contabile din Ministerul Finanțelor)*

● Scăderea debitului

MIHAI GRAJDEANU, **economist, Fabrica de produse refractare „Pleașa", Județul Prahova.** — *In măsura în care paguba comunicată de dv. în scrisoare a fost stabilită în condițiile Codului Muncii urmărirea fostului angajat trebuie făcută la noul loc de activitate al acestuia (dacă este cunoscut) potrivit art. 71. Dacă nu se cunoaște noua întreprindere, urmărirea se face conform Decretului nr. 221/1960 și H.C.M. nr. 792/1960, debitul fiind transmis organelor financiare deoarece este sub 500 lei. Pe baza confirmării acestor organe unitatea creditoare se scade cu debitul respectiv.*

● Transfer

B. CAROL Craiova. — *Reglementarea la care vă referiți are în vedere stimularea materială diferențiată a angajaților, pentru asigurarea stabilității cadrelor. Atunci cînd transferarea s-a efectuat în interesul serviciului, este evident că nu s-ar justifica restrîngerea dreptului sporului la salariu pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, întrucît trecerea angajaților de la o unitate la alta s-a făcut, așa cum o arată și denumirea transferului,* în interesul producției sau serviciului. *Cînd transferarea s-a făcut* la cererea angajatului, *este justificată și tratarea diferită a dreptului la spor. La transferările efectuate înainte de 1 ianuarie 1967, pentru care în carnetele de muncă nu se specifică în mod expres că sînt făcute* la cerere, *considerate (sub raportul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate) ca fiind efectuate* în interesul serviciului, *s-a avut în vedere necesitatea prevenirii unor repetate deplasări ale angajaților în vederea obținerii dovezilor privind natura transferărilor, precum și dificilele cercetări de arhivă. Dispoziția menționată creează deci o premisă* în favoarea angajaților, *în sensul că transferarea s-a efectuat în interesul serviciului. Atunci cînd înregistrarea în carnetul de muncă precizează natura transferului efectuat, este evident că se aplică, așa cum este și firesc, reglementarea de principiu stabilită pentru angajații transferați la cererea lor.*

● Promovare

IOANA SAVA, București. — *Faptul că sînteți absolventă a școlii medii de cultură generală și a școlii medii tehnice de comerț (specialitatea contabilitate industrială), vă dădea dreptul să fiți încadrată, fără nici un alt stagiu, în funcția de contabil II. Intrucît perioadele în care ați ocupat funcțiile de calculator principal, respectiv de funcționar evidență nu se iau în calculul stagiului de cinci ani (anexă IV-a B aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967), nu puteți ocupa în prezent funcția de contabil I.*

ECOURI • ECOURI • ECOURI

MINUSURI ÎN CHELTUIREA MUNCII VII

GRAFICUL comentat cu acest titlu apărut în nr. 21 al revistei noastre a fost urmat de o serie de răspunsuri trimise de întreprinderile vizate. Din ultimele corespondențe primite la redacție, reținem :

CELE CONSEMNATE de autorul graficului comentat sub „Minusuri în cheltuirea muncii vii" sînt juste. Pentru realizarea productivității muncii pe semestrul II s-a dispus preluarea din mers a schimbului II, eliminarea totală a timpilor neproductivi și repartizarea tinerilor absolvenți ai școlii profesionale pe lîngă muncitorii cu înaltă calificare și îndemînare. Pentru evitarea pierderilor de timp, s-a introdus un sistem mai precis de verificare a învoirilor și concediilor fără plată.

Ioan GAVRIS
director
IPROFIL „Libertatea"-Cluj

SEMNALĂRILE din „Viața economică" corespund realității. La majoritatea indicatorilor de plan unitatea noastră a înregistrat rămîneri în urmă. Această situație s-a datorat, în principal, greutăților întîmpinate la fabricile PAL și mobilă. Începînd cu luna aprilie, situația s-a schimbat, am reușit să depășim planul și să recuperăm toate restanțele. Și la productivitatea muncii am înregistrat creșteri simțitoare. Dacă la 31 martie acest indicator era realizat în proporție de 90,5%, la 31 mai s-a obținut 97%.

Mulțumim pentru sprijinul dat în mobilizarea colectivului nostru prin compararea rezultatelor obținute de alte întreprinderi din sector.

ing. Ștefan LEFTER
director
C.I.L. Brăila

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Fără convenții

ÎN CONFORMITATE cu articolele 550—557 din Instrucțiunile nr. 1 ale Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale, în cazul livrărilor de mărfuri, executărilor de lucrări și prestărilor de servicii care au caracter de frecvență și de valori relativ constante, se folosesc decontările prin plăți planificate, pe baza înțelegerii dintre părți. Acest sistem reclamă însă un volum mare de lucrări și cheltuieli nejustificate. Față de această situație, cred că (fără a se emite o convenție între cele două părți), întreprinderea consumatoare poate vira semidecadal (sau la termenele practicate în prezent) sumele datorate, avînd la bază prevederile trimestriale din planul prețului de cost (formular C.P. 1). În scopul evitării unor cazuri de indisciplină financiară (virări întîrziate, virări peste sau sub nivelul sumelor datorate), cu ocazia verificării bilanțului trimestrial, inspectorul băncii ce finanțează pe consumator are posibilitatea să controleze și să constate într-un timp relativ scurt justețea viramentelor efectuate de întreprinderea consumatoare, aplicînd, dacă este cazul, penalizările regimului de decontări.

Noul sistem ar elimina cheltuielile legate de dubla corespondență purtată între furnizor și consumator cu ocazia înaintării și, respectiv, a restituirii convenției și a celor suportate de întreprinderile furnizoare cu ocazia procurării de imprimate tip folosite pentru convenție etc. Nu este de neglijat timpul de lucru necesar pentru calcularea sumelor de plată, dactilografierea acestora și a altor date în cadrul convenției, precum și a corespondențelor ce însoțesc convențiile.

Petre MAVRODINENU
economist — Brașov

Pregătire multilaterală a organelor de control

PENTRU A EFECTUA verificări la unitățile avansate în mecanizarea lucrărilor de calcul și evidență, organele de control trebuie să cunoască bine caracteristicile, modul de programare și funcționare al acestor mașini. Să cunoască, de asemenea, organizarea întreprinderilor, procesul lor tehnologic, legăturile dintre diversele sectoare și compartimente, lucrările de evidență și calcul care sînt și urmează să fie mecanizate, precum și dispozițiile în vigoare.

Instruirea temeinică a organelor de control, asupra circuitului și modului de prelucrare a documentelor pe cale mecanizată, le poate oferi posibilitatea de a cunoaște o serie de aspecte din activitatea întreprinderilor. Se pot scoate la iveală, chiar din această fază, deficiențe în legătură cu modul în care mecanizarea evidenței asigură înscrierea corectă a fenomenelor economico-financiare și a gestiunilor de bunuri materiale.

De aceea, socot că paralel cu pregătirea cadrelor chemate să lucreze efectiv cu astfel de mijloace mecanizate, să se inițieze și cursuri speciale pentru pregătirea organelor controlului financiar intern în această direcție.

Carol BORA
...st. Craiova

PCR al X-lea Congres

LARG DEMOCRATISM, GÎNDIRE COLECTIVĂ CREATOARE

ȚARA ÎNTREAGĂ, întregul popor trăiește în prezent clipe intense, muncind cu abnegație pentru a întîmpina Congresul al X-lea al P.C.R., sărbătorirea unui sfert de veac de la eliberarea țării, cu cît mai multe succese în muncă. Cu fiecare zi ce ne apropie de aceste deosebite evenimente, oamenii muncii din industrie și agricultură, din transporturi, construcții și mine, din întreaga economie națională raportează partidului îndeplinirea angajamentelor asumate, hotărîrea fermă de a munci neobosiți pentru a face ca țara noastră să devină tot mai prosperă, mai infloritoare.

Viața politică a țării a fost concentrată în ultimele săptămîni în jurul conferințelor extraordinare ale organizațiilor județene de partid. Desfășurate sub semnul devotamentului neprecupețit al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, față de politica internă și externă marxist-leninistă a partidului, conferințele județene au exprimat adeziunea unanimă a întregului popor față de Documentele pentru Congresul al X-lea, au dat o înaltă apreciere vastei activități desfășurate de Comitetul Central al partidului, în frunte cu tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pentru desăvîrșirea construcției socialiste în țara noastră, pentru sporirea prestigiului României pe arena internațională. Comuniștii, întreaga opinie publică din țara noastră au urmărit cu viu interes desfășurarea acestor conferințe și și-au manifestat sentimentele de unanimă aprobare față de desemnarea în cadrul acestora a candidaților pentru organele superioare de partid — dovadă elocventă a procesului de adîncire a democrației interne de partid.

Ca expresie a unei voințe unanime a comuniștilor, a tuturor cetățenilor țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități — conferințele au adoptat, într-o atmosferă de puternic entuziasm hotărîrea unanimă de a împuternici pe delegații la Congres să propună și să susțină realegerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în funcția de secretar general al C.C. al P.C.R. În cuvinte vibrante, pornite din adîncul inimii, cei care au luat cuvîntul și au susținut propunerea, exprimînd gîndurile și năzuințele tuturor participanților la conferințe, și au manifestat dragostea fierbinte față de cel mai bun și cel mai iubit fiu al clasei noastre muncitoare, al poporului nostru, prețuirea pentru contribuția sa deosebită la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului, la imprimarea unui spirit de înaltă exigență în întreaga activitate politică și economică în țara noastră, pentru munca sa neobosită consacrată contribuției partidului și statului nostru la întărirea unității țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a întregului front antiimperialist, pentru triumful cauzei păcii și socialismului în lume.

Adeziunea deplină și sprijinul neprecupețit pentru înfăptuirea politicii promovate cu consecvență și înaltă principialitate de partidul nostru, exprimarea dragostei, stimei și prețuirii cu care întregul popor îl înconjoară pe tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sînt emoționant ilustrate și de nenumăratele scrisori și telegrame ce sosesc continuu din întreaga țară pe adresa Comitetului Central al P.C.R.

POTRIVIT practicii încetățenite de a se consulta cu masele în problemele vitale ale politicii interne și externe ale țării, astfel încît hotărîrile pe care le adoptă să fie expresia emanației gîndirii întregului popor, partidul a supus unei largi dezbateri publice documentele pregătite pentru cel de-al X-lea Congres: Tezele și proiectul de Directive privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980.

În organizațiile de partid, în întreprinderile industriale și de construcții, în unitățile socialiste ale agriculturii, în institutele de învățămînt și alte sectoare ale vieții sociale, culturale și artistice, oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — dezbătînd aceste documente și-au afirmat adeziunea lor deplină și hotărîrea fermă de a milita activ pentru înfăptuirea prevederilor lor. Ei văd în Tezele C.C. al P.C.R. și în proiectul de Directive al Congresului al X-lea o reconfirmare a caracterului științific, realist al politicii partidului, a activității sale neobosite, pătrunsă de o concepție și gîndire mereu novatoare, de înaltă responsabilitate, față de viitorul luminos al patriei și al națiunii noastre socialiste.

Caracteristic pentru felul cum s-au desfășurat dezbaterile în toate domeniile de activitate este înalta răspundere cu care oamenii au studiat și aprofundat aceste documente și profunda analiză făcută la condițiile specifice ale fiecărui loc de muncă, secții, întreprinderi sau ramuri de producție. Merită relevat faptul că în **dezbaterile ce au avut loc pînă în prezent în adunări ale oamenilor muncii și conferințe ale organizațiilor de partid s-au făcut circa 50 000 propuneri care vizează o mare diversitate de domenii și probleme.**

Pentru lărgirea bazei interne de materii prime, în așa fel încît ea să țină tot mai mult pasul cu necesitățile mereu crescînde ale economiei naționale, s-au făcut zeci de propuneri concrete privind valorificarea mai largă a unor substanțe minerale utile existente în perimetrele unor județe (cărbune, cupru, caolin, nisipuri cuarțoase etc.), precum și a resurselor naturale din Delta Dunării.

Un accent deosebit au pus oamenii muncii în cadrul dezbaterii documentelor Con-

(Continuare în pag. 8)

PLANUL DE STAT CA MODEL ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

prof. dr. docent Roman MOLDOVAN
membru corespondent al Academiei

TEZELE Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al X-lea al partidului și proiectul de Directive privind planul cincinal pe 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, constituie un amplu program al dezvoltării viitoare a României socialiste, prefigurînd o etapă importantă în ridicarea țării noastre pe noi trepte ale progresului și civilizației socialiste.

Aceste Documente previzionează dezvoltarea mai departe în ritmuri susținute, a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, a conducerii și planificării economiei naționale, și, pe această baza, a întregii vieți sociale. Transformările ce vor avea loc în decursul deceniului următor, pe baza prevederilor Documentelor pentru Congresul al X-lea al partidului vor asigura o creștere considerabilă a potențialului economic al țării, înflorirea multilaterală a societății noastre socialiste și ridicarea nivelului de viață și cultură al poporului nostru.

După cum se știe, Directivele, odată ce vor fi aprobate de Congresul al X-lea, vor trebui să se concretizeze în planurile cincinale și, pe această bază, în planuri anuale. În ambianța creată de ampla dezbatere a Documentelor pentru Congresul al X-lea își găsește locul și abordarea unor laturi mai aparte ale proiectului de Directive și anume, **problema unor criterii în funcție de care am putea analiza și preciza conținutul planului de stat, privit ca un model al dezvoltării social-economice.** Precizez că aceste criterii pot fi utilizate, aplicate, la un model al dezvoltării — plan de stat curent, dar cu deosebire la un plan de perspectivă — cel mai eficient dintr-un anumit moment al elaborării sale și anume din etapa în care au fost deja identificate și luate în considerare, în vederea valorificării lor cît mai complete, resursele, rezervele de natura capacităților, a timpului de lucru și cele care privesc cuprinderea în circuitul productiv a materiilor prime și creșterea gradului lor de valorificare. Apreciem că aplicarea criteriilor poate fi făcută relativ eficient **numai după trecerea acestui moment al elaborării modelului** și cu tot mai bune rezultate **pe măsură ce variantele modelului,** aproximările succesive, **se apropie de varianta finală adoptată.** Aceasta deoarece criteriile de care vorbim intervin ca elemente de judecată, de apreciere a conținutului modelului, a planului și sînt deci de natură oarecum exterioară muncii propriu-zise de elaborare a modelului, **la precizarea** tribuie, în succesiunea diferitelor etape de elaborare a modelului, **la precizarea și orientarea conținutului social-economic al acestuia** dar nu sînt elemente implicite, instrumente directe, în tehnologia elaborării variantelor. Cu ele intervenim de fiecare dată pentru judecarea, aprecierea **variantelor**, după ce acestea sînt succesiv, una după alta **finalizate.**

Fără îndoială că drept urmare a condițiilor în care se elaborează modelul de plan, criteriile de judecată a conținutului diferitelor sale variante sînt prezente în toate etapele succesive ale muncii de întocmire. Important de subliniat sub acest aspect este faptul că tehnologia de lucru a elaborării variantelor succesive este un mijloc, un instrument tot timpul subordonat **obiectivelor de ansamblu, sarcinilor de bază stabilite prin documentele de partid pentru dezvoltarea economiei.** Criteriile la rîndul lor ocupă un loc intermediar între metodologie, tehnologia de lucru și între sarcinile de bază, ele pot și contribuie la verificarea în mersul elaborării modelului — **a respectării conținutului sarcinilor de bază.** Ceea ce se așteaptă în deosebi de la ele este contribuția la optimizarea variantelor de plan în funcție de cerințele puse prin sarcinile de bază.

ÎNAINTE de a vorbi despre criteriile de analiză a conținutului modelului, consider necesar, tocmai pentru a le delimita cît mai clar locul și momentul cînd ar putea fi cel mai eficient aplicate în lucrările de modelare, să reamintesc că rolul unor astfel de analize, de judecăți este indisolubil legat de faptul, de realitatea existentă în societatea noastră în care planul de stat, prin sistemul său de indicatori, este un instrument activ prin care se orientează desfășurarea ansamblului proceselor sociale.

În aceste condiții, analiza conținutului modelului are o importanță hotărîtoare pe de o parte pentru funcția pe care acesta o îndeplinește și pe de altă parte pentru verificarea transpunerii, a încorporării, în sistemul său de indicatori, a sarcinilor de bază din Directivele stabilite prin documentele de partid și de stat. Preocupările de această natură — de a orienta în tot mai bune condiții desfășurarea fenomenelor și proceselor sociale se amplifică tot mai mult; aceasta se petrece nu numai în economiile socialiste — unde acest lucru este firesc și necesar — aici planul este un instrument activ al politicii economice iar planificarea — o acțiune conștientă de conducere, dar și în economiile nesocialiste, unde dezvoltarea economică și socială este și tinde a fi orientată, îndrumată, influențată.

În sfera preocupărilor teoretice de la studii și analize conjuncturale — previzionarea unei desfășurări a fenomenelor de scurtă perspectivă — s-a ajuns la studii previzionale de lungă și foarte lungă perspectivă, — anul 2000 — și la nașterea unei discipline științifice cu metodologie adecvată, — știință a viitorului — avînd obiect astfel de cercetări, de analize, care anticipînd desfășurarea proceselor sociale deduc conținutul și formele realității așa cum se presupune că vor fi acestea, în viitorul imediat sau mai îndepărtat. Se lărgește treptat sfera de preocupări care au ca obiect problemele predeterminării, pe baze științifice, a dezovltării viitoare. În consecință, participăm, asistăm, la o adîncire a cercetării științifice care tinde să cunoască științific, cît mai precis posibil, procesele și fenomenele, legile sau legitățile de care acestea sînt guvernate, încearcă să ajungă la caracterizarea conținutului însuși al acestor procese și fenomene sociale, eforturi susținute desfășurîndu-se în vederea procurării, asigurării materialelor, datelor, a elementelor necesare prevederii științifice. În aceste condiții **modelarea a devenit o practică curentă în științele naturii** și tot mai mult se extinde **și în celelalte ramuri de știință și bineînțeles și în științele sociale.**

Prin conținutul său de elaborat previzional, **planul de stat este un astfel de model** și anume **unul din cele mai cuprinzătoare, întrucît prin sistemul său de indicatori, la nivel macro și microeconomic,** se ierarhizează prioritățile, **se predetermină echilibrele și multiplele interdependențe,** toate acestea în vederea asigurării unor ritmuri și proporții care să asigure condițiile unei dezvoltări, **a unei creșteri echilibrate a economiei naționale.** De aceea spunem cu drept cuvînt, că indicatorii planului de stat sînt un sistem de obiective ce se propun a fi realizate în viitor și un cadru previzibil și proiectat al dezvoltării sociale, care orientează desfășurarea proceselor și fenomenelor pentru perioada la care se referă planul. Experiența țărilor socialiste, practica socială au confirmat că planul ca instrument și planificarea ca metodă, servesc, asigură funcția, rolul de orientare al desfășurării unor procese sociale, în înfăptuirea obiectivelor pe care și le propun.

Aceasta este posibil în societatea noastră datorită faptului că planificarea este o acțiune conștientă în conducerea activității sociale și că, între obiectul planului și al activității de planificare și **cunoașterea, studierea și conducerea proce-**

→

selor şi fenomenelor economice şi sociale nu există contradicţii. Prin sistemul de indicatori ai planului şi prin pîrghiile economice folosite este acţionat întreg mecanismul economic în aşa fel, ca să se realizeze politica de interes social şi general, organizarea modernă a societăţii. În care scop, în plan — în speţă pentru noi în model — sînt stabilite obiective concrete, sînt impuse şi create implicit premisele pentru măsurile de politică social economică, folosirea optimă a resurselor, acesta fiind străbătut în acelaşi timp ca de un fir roşu de preocuparea ca o dată cu statisfacerea, cu îndeplinirea diferitelor obiective ce şi-a propuus, să se asigure şi satisfacerea unui obiectiv major, acela al cerinţelor, al aspiraţiilor, al nevoilor individuale ale membrilor comunităţii.

Pentru ca acest instrument de politică economică, modelul elaborat de ştiinţele sociale — ne referim la planul de stat de dezvoltare a economiei naţionale, planul curent sau cel de perspectivă — să îşi îndeplinească în cele mai bune condiţii rolul său este necesar ca, **prin conţinutul său să răspundă multiplelor cerinţe ale dezvoltării sociale, cerinţe care se vor înfăptui în perioada la care se referă.** Confruntarea cu aceste cerinţe se face prin mijlocirea unor întrebări, a unor criterii de analiză a conţinutului, modelului, problemă de care se ocupă materialul de faţă.

ESTE DE LA SINE ÎNŢELES că modelul poate şi trebuie să fie analizat din multiple puncte de vedere şi de aceea şi criteriile în funcţie de care se poate face o atare analiză sînt foarte diferite. Ştiinţa economică, — în funcţie de obiectul său — ca una din ramurile ştiinţelor sociale care asigură cunoaşterea, identificarea conţinutului unor procese şi fenomene, defineşte unele din legile dezvoltării sociale concomitent cu acţiunea de lărgire a sferei cunoaşterii omeneşti, este în măsură, poate să ne furnizeze şi ne furnizează astfel de criterii, în funcţie de care să putem analiza conţinutul modelului, al planului. Ea ne dă, în acest fel, elemente cu ajutorul cărora pe de o parte analizăm, iar pe de altă parte determinăm, o cît mai strînsă corelare între obiectivele, sarcinile înscrise concret, numeric în model, în plan, şi legităţile din economie, cerinţele practicii sociale, legităţi şi cerinţe stabilite de documentele cu caracter de directivă elaborate de Partid. Putem identifica — după părerea noastră — această corelare necesară, interdependenţă între scop şi mijloace, între obiective şi căi de înfăptuire, analizînd şi stabilind gradul în care conţinutul modelului, diferiţii săi indicatori răspund cel puţin la următoarele şase probleme, întrebări, respectiv **criterii de analiză :**

1. Definirea, cunoaşterea sub multiplele sale forme a profilului economiei naţionale, locul şi poziţia ce ocupă în diviziunea internaţională socialistă şi mondială a muncii, în prezent şi în perioada planificată şi premisele ce se realizează în această perioadă pentru perspectiva de mai lungă durată.

2. Continuarea desfăşurării unor procese de fond, a unor schimbări în structură, modificări şi tendinţe de lungă durată, ce şi cît din acestea se înfăptuiesc în perioada de plan şi ce premise sînt create pentru perspectivă.

3. Cuprinderea unor obiective şi sarcini în prevederile de plan a căror înfăptuire asigură creşterea economică şi ridicarea nivelului de trai al poporului.

4. Sporirea ce se înfăptuieşte în perioada planificată, a eficienţei activităţii economice, în sfera producţiei materiale şi în toate sferele muncii sociale utile.

Aceste patru sînt criterii de analiză care evidenţiază elemente de fond, esenţiale, pentru cunoaşterea conţinutului modelului, a planului. Următoarele două, au în parte aceeaşi funcţie — ca cele patru de mai sus — şi în plus şi o funcţie de **instrumente metodologice,** deoarece verifică sistemul de indictori ai modelului, planului pe de o parte, în conţinutul lor de a reda amploarea fenomenelor şi proceselor înscrise — ritm, dinamică — pe de altă parte ca fundamentare temeinică, ca realism al echilibrelor prevăzute.

5. Continuarea în perioada planificată, ca ritm, dinamică a unor procese şi fenomene ce caracterizează în mod predominant creşterea economică.

6. Asigurarea echilibrelor principale din economie — materiale, băneşti, de cadre, rezerve etc. — necesare desfăşurării normale a circuitului economic.

În ceea ce priveşte **prima întrebare,** răspunsul pe care-l găsim în sistemul de indicatori ai modelului la problema dezvoltării multilaterale a economiei naţionale privită în perspectivă şi ca loc ocupat în diviziunea internaţională socialistă şi în diviziunea internaţională mondială a muncii, analiza din acest punct de vedere implică multe laturi dintre care aş menţiona : raportul care există în momentul de început al perioadei de realizare a planului şi cel care va exista la sfîrşitul ei între dezvoltarea complexă multisectorială a economiei naţionale şi adîncirea specializării, ca cele două posibilităţi limită în interiorul cărora — ca extreme — se situează de fapt profilul economiei naţionale, în funcţie de avantajele locului ce ocupă şi tinde să ocupe, în diviziunea internaţională a muncii. Îmbinarea cît mai echilibrată a dezvoltării multisectoriale a economiei naţionale cu adîncirea specializării sale, în procesul continuu de intensificare a colaborării şi cooperării internaţionale este desigur condiţionată de mulţi factori, în cadrul cărora un loc important, esenţial, revine şi trebuie să revină creşterii eficienţei economice ca efect al folosirii participării active la diviziunea internaţională a muncii.

Un **al doilea criteriu** în funcţie de care analizăm conţinutul sistemului de indicatori ai modelului — planul de dezvoltare a economiei naţionale — am spus că se referă la problema măsurii în care, în ce fel anume, prevederile din plan asigură, o dată cu înfăptuirea ritmului şi dinamicii prevăzute, continuarea desfăşurării unor procese de fond, realizarea unor schimbări de natură structurală, a unor modificări de lungă durată. Trebuie să identificăm partea din aceste procese care se înfăptuieşte în perioada planificată şi premisele care sînt create pentru desfăşurarea lor în viitor. Măsura în care se înfăptuieşte acest obiectiv al dezvoltării economiei o putem aprecia — între altele — dacă analizăm modul în care se schimbă repartizarea populaţiei active pe ramurile economiei naţionale, între industrie şi agricultură etc., între producţia materială şi celelalte activităţi, felul în care se schimbă repartizarea teritorială a forţelor de producţie etc.

Cel de **al treilea criteriu** se referă la obiectivele şi sarcinile care cuprinse în model şi înfăptuite, asigură creşterea economică, noi realizări, esenţiale, pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei. În ceea ce priveşte creşterea economică, considerăm că este de analizat felul în care se lărgeşte baza sa materială, creşte volumul rezervelor existente integrate în circuitul economic şi ce şi cîte noi produse intră în acest circuit în perioada planificată, de asemenea, gradul în care se asigură **creşterea valorificării superioare a resurselor din economie,** cum şi cît se lărgeşte complexitatea, diversificarea concomitent cu adîncirea specializării, de asemenea aspectele ce se pun în legătură cu **asigurarea bazei energetice a economiei naţionale, a resurselor de materii prime, utilaje şi mijloace de producţie de tehnicitate înaltă ; cunoaşterea gradului de interdependenţă-colaborare, cooperare** al unor unităţi, procese de producţie şi produse din economia naţională, de cele din alte economii ale sistemului mondial al ţărilor socialiste sau din celelalte ţări. Acelaşi lucru şi pentru produsele care servesc aprovizionării, traiului populaţiei. În ceea ce priveşte capitolul care se referă la nivelul de trai, creşterea acestuia, îl verificăm în schimbările ce au loc în îmbunătăţirea condiţiilor de alimentare, de întreţinere, de confort şi sănătate, de distracţie, de folosirea timpului liber etc., ca unele din elementele esenţiale care determină conţinutul şi înfăptuirea creşterii nivelului de trai al populaţiei.

Dacă ne referim la alt criteriu — **modul în care se asigură sporirea eficienţei activităţii economice** în sfera producţiei materiale în primul rînd, şi, bineînţeles, în toate sferele activităţii sociale utile — cercetăm în fond felul în care creşte **productivitatea** socială a muncii în perioada planificată şi schimbările care se produc în sensul sporirii cotei părţi a muncii complexe în totalul muncii sociale ; modificările în sens pozitiv a raporturilor de schimb cu străinătatea în ceea ce priveşte cantităţile de muncă schimbate reciproc — prin mărfurile şi serviciile ce fac obiect de tranzacţii comerciale — ceea ce revine în mare măsură a cunoaşte gradul în care se realizează îmbunătăţirea eficienţei activităţii de comerţ exterior ; schimbările prefigurate a avea loc în creşterea eficienţei producţiei şi a investiţiilor intrate în funcţiune ; scăderea cheltuielilor de producţie în expresie valorică pe unitate de produs şi a acelorași cheltuieli în expresie naturală, materială, sub forma reducerii consumului specific a normelor de consum etc.

În ceea ce priveşte cel **de al cincilea criteriu** folosirea lui la analiza conţinutului modelului trebuie să ne evidenţieze modul în care previziunile înscrise în plan asigură **desfăşurarea unor procese şi fenomene în ritm şi dinamică susţinută,** pentru a putea compara o atare dinamică gîndită pentru viitor cu cea care este caracteristică — conform perioadelor trecute şi cele prezente — economiei respective, ceea ce pentru economia românească revine la dinamică şi ritmuri susţinute, caracteristice dezvoltării noastre.

În sfîrşit, **cel de al şaselea criteriu — cum sînt asigurate echilibrele principale în economie,** cele materiale, băneşti şi de cadre, — implică analiza conţinutului balanţelor materiale, al balanţelor sintetice, în expresie valorică şi convenţională, a balanţelor forţei de muncă, a balanţelor ce reflectă relaţiile cu populaţia şi balanţei relaţiilor cu exteriorul, cu celelalte economii naţionale, adică întreg sistemul de balanţe utilizat în planificarea economiei naţionale. Analiza conţinutului acestui capitol al modelului ne duce la cunoaşterea felului în care sînt asigurate echilibrele în desfăşurarea mecanismului circuitului economic, privit acest circuit sub latura producţiei şi a consumului productiv ; de asemenea, relaţiile ce se stabilesc în circuitul economic cu consumatorii, cu populaţia, desfăşurarea echilibrată a consumului neproductiv.

DACĂ ÎNCERCĂM o regrupare a acestor puncte de vedere în funcţie de care putem analiza conţinutul modelului, al planului, vedem că rezultatul folosirii lor este în măsură să ne furnizeze elemente care ne dau posibilitatea să cunoaştem gradul în care, prevederile înscrise în modelul analizat, răspund următoarelor trei cerinţe :

1. Continuarea în perioada de plan a dezvoltării echilibrate şi în ritm susţinut a economiei şi înfăptuirea unor schimbări de natură structurală, concomitent cu ridicarea eficienţei activităţii economice.

2. Identificarea obiectivelor ce se vor înfăptui şi a sarcinilor ce ni se pun în acest scop, pentru a realiza o anumită creştere prevăzută, o nouă ridicare a nivelului de trai.

3. Posibilitatea de a ne da seama să constatăm modul în care dezvoltarea echilibrată, multisectorială a economiei naţionale foloseşte, la o nouă treaptă, sporită, colaborarea la circuitul de valori materiale mondiale, beneficiază de avantajele adîncirii participării la diviziunea internaţională socialistă şi mondială a muncii, ca urmare şi în condiţiile punerii în valoare a unor noi posibilităţi, care sînt create o dată cu creşterea economică în chiar perioada respectivă şi a naşterii unor noi necesităţi în procesul dezvoltării; toate aceste trei cerinţe se satisfac în condiţiile unei dezvoltări echilibrate — echilibru care este astfel conceput, stabilit, să se schimbe şi să răspundă în primul rînd condiţiilor şi cerinţelor etapei în care se va găsi în dezvoltarea sa economia naţională în perioada de plan şi, bineînţeles, şi ca o etapă între stadiul prevăzut în model şi necesităţile de perspectivă ale economiei.

LOCUL ce-l ocupă **planificarea ca acţiune,** ca ansamblu de măsuri şi **planul ca instrument în conducerea economiei naţionale** este binecunoscut pe plan teoretic şi în practica noastră socială, de asemenea **tehnica planificării,** a metodelor folosite, şi instrumentarul modern sub forma modelării, utilizării ciberneticii, a calculatoarelor electronice etc. Lucrările de elaborare a planului — a acestui model în ştiinţele sociale — prin aproximări succesive, prin multiple variante şi care reflectă — prin sistemul său de indicatori — atît sarcini cantitative, numerice cît şi orientări şi care dă şi trebuie să dea viaţă în condiţii optime directivelor, sarcinilor de bază stabilite de conducerea politică, au la bază **o teorie şi o experienţă,** teorie care este în continuă amplificare şi precizare, experienţă care se îmbogăţeşte în fiecare zi.

Materialul de faţă se integrează în acest gen de preocupări şi vrea în primul rînd să atragă atenţia — aşa cum s-a menţionat şi mai înainte — asupra faptului că **prin conţinutul său planul este un model în ştiinţă** şi anume **cel mai cuprinzător** model elaborat în ştiinţele sociale, — la care ştiinţele economice se mîndresc şi că şi-au adus şi îşi aduc un aport important ; în al doilea rînd se susţine că între multiplele puncte de vedere în funcţie de care se poate analiza conţinutul unui astfel de model sînt şi cele şase criterii enunţate mai înainte, criterii care — prin problemele ridicate — pot fi folosite eficient cu deosebire **în etapele succesiv tot mai finalizate ale lucrărilor de elaborare, de modelare.** Bineînţeles că în măsura în care analiza efectuată pe baza lor arată că sînt necesare, determină schimbări, adaptări ale modelului, fiecare etapă succesivă de lucru nu mai este finală şi implicit pentru fiecare stadiu **devine iniţială.**

SE ÎNDEPLINESC ANGAJAMENTELE

• **Bilanţul încheiat de Direcţia de statistică a** judeţului Dîmboviţa **consemnează faptul că de la începutul anului colectivele întreprinderilor industriale din această parte a ţării au realizat un nivel de producţie care întrece cu 7,7% pe cel din perioada corespunzătoare a anului trecut. Au fost obţinute peste plan însemnate cantităţi de ţiţei, 10 000 tone ciment, 38 000 mp ţesături din bumbac, 6 336 tone cărbune energetic, 157 000 becuri, prefabricate din beton şi alte materiale de construcţie, necesare pentru ridicarea a 200 de apartamente. Aproape 65% din sporul de producţie s-a obţinut pe baza creşterii productivităţii muncii.**

• **Întreprinderile industriale din** judeţul Brăila **au încheiat primul semestru al anului cu o depăşire a producţiei globale în valoare de 50 milioane lei şi o producţie marfă vîndută şi încasată de 10 milioane. La uzina de construcţii industriale şi rutiere, Combinatul de celuloză şi hîrtie, Fabricile de confecţii şi conserve, Uzina „Laminorul" şi altele au fost puse în funcţiune anul acesta noi capacităţi de producţie şi tehnologii de fabricaţie. Aceasta a făcut ca productivitatea muncii să crească în perioada amintită cu 3,6% faţă de prevederi.**

Aplicîndu-se un riguros regim de economii şi raţionalizări, în ultimele trei luni industria judeţului a înregistrat o scădere de 24 lei a cheltuielilor pe mia de lei producţie marfă.

• **8 întreprinderi industriale din** judeţul Mehedinţi **(Întreprinderea minieră, Ţesătoria „Cazanele" şi Atelierul naval din Orşova, Complexul pentru industrializarea lemnului, Fabrica de confecţii „Porţile de Fier", Întreprinderea de morărit şi panificaţie din Tr. Severin etc.) îndeplinindu-şi angajamentele au realizat de la începutul anului un spor de 2 423 000 lei la producţia globală şi de 2 415 000 la producţia marfă vîndută şi încasată**

• Colectivul Întreprinderii „1 Septembrie" din Satu Mare **a realizat peste prevederile planului o producţie marfă în valoare de 2 412 000 lei, care se concretizează în 898 maşini de gătit cu gaze, 294 maşini de gătit emailate şi 50 sobe de încălzit. Mai trebuie adăugat şi faptul că acest colectiv a înregistrat o depăşire a planului la export cu 17 200 000 lei, fiind astfel îndeplinit angajamentul pe întregul an la acest indicator.**

• Uzina de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploieşti **şi-a îndeplinit angajamentul de a realiza noua instalaţie de foraj F-125, cu turlă rabatabilă. Aceasta poate fora pînă la 2 500 metri adîncime în diferite condiţii de şantier şi climă. Mecanismele acţionate automat asigură o viteză sporită de lucru şi o mai mare siguranţă în foraj.**

• La Exploatarea Voevczi, **aparţinînd Întreprinderii miniere din Oradea, prin introducerea şi folosirea cu randament ridicat a complexelor mecanizate de tăiere a cărbunelui şi susţinere a galeriilor, precum şi printr-o seamă de alte măsuri tehnico-organizatorice adoptate în ultimele luni, volumul producţiei realizate a depăşit prevederile planului cu 0,8%. Peste 90% din acest spor s-a obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii.**

• **După un semestru şi prima decadă a lunii iulie, minerii, constructorii şi geologii de la** Întreprinderea de explorări „Moldova" din Cîmpulung **se prezintă cu planul depăşit la forajul cu sondeze şi la galerii cu cîte 500 m l, iar la suitori cu 60 m l. Avansul înscris în efectuarea lucrărilor a permis cercetarea înainte de termenul stabilit a unor zone de mineralizare ce vor face posibilă punerea în valoare a noi rezerve de minereuri.**

• Minerii din judeţul Gorj **au raportat recent că şi-au îndeplinit angajamentele. De la Rovinari au fost extrase peste plan 61 000 tone lignit, faţă de 20 000 tone cît prevedea angajamentul iniţial, iar la Motru — 55 000 tone, faţă de 20 000 tone iniţial.**

În ambele bazine carbonifere, dotate cu utilaje moderne, majoritatea dintre ele unice în ţară, s-au obţinut realizări de seamă şi la ceilalţi indicatori de plan. La Rovinari, de exemplu, unde nivelul producţiei din acest an întrece de aproape 4 ori pe cel din 1965, planul a fost depăşit la toţi indicatorii. La Motru, unde trei exploatări miniere — Horăşti, Leorda şi Ploştina — şi-au atins în avans cu 1—2 ani indicatorii tehnico-economici prevăzuţi în proiecte, s-a obţinut o depăşire a planului valoric cu aproape 13 milioane lei.

SEMNIFICAȚIILE UNOR MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA POTENȚIALULUI DE MUNCĂ

CA PRINCIPALĂ forță de producție al cărei rol este hotăritor pentru producția materială și pentru progresul societății, forța de muncă, problemele organizării și folosirii ei raționale s-au aflat în mod constant în atenția partidului în anii edificării bazei tehnice-materiale a socialismului în țara noastră. Perioada construcției socialiste în care a avut loc transformarea României într-o țară cu o economie dinamică, cu o industrie puternică în plină dezvoltare, cu o agricultură socialistă, a produs mutații importante și în domeniul forței de muncă, cu rezonanțe profunde în viața social-economică. Vastul proces de industrializare a țării, cu toate implicațiile sale, a atras la viață activă milioane de oameni, a schimbat esențial structura forței de muncă pe sfere de activitate, ca și pe ramuri ale economiei naționale, a modificat repartizarea ei teritorială și orientarea ei profesională.

În procesul amplu de construire a economiei socialiste s-au creat premisele pentru o mai judicioasă folosire a resurselor de muncă și a timpului de muncă, pentru creșterea sistematică a productivității muncii, pe baza mobilizării tuturor factorilor, printre care continua înzestrare tehnică a muncii a deținut un loc de prim rang.

Toate aceste schimbări apărute în procesul creării și dezvoltării bazei tehnice-materiale a societății socialiste în țara noastră sînt rezultatul acțiunii desfășurate sistematic de conducerea de partid și de stat, al unor măsuri fundamentate științific în concordanță cu interesele dezvoltării economiei românești, cu cerințele asigurării unui nivel de trai material și cultural tot mai ridicat poporului nostru.

Consecvent preocupărilor de pînă acum, aspectele calitative ale forței de muncă își găsesc o nouă reflectare în proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, care cuprind sarcini și obiective importante privind forța de muncă, dezvoltarea învățămîntului și pregătirea cadrelor. În cadrul acestora un loc deosebit îl ocupă aspectele legate de economisirea forței de muncă în toate ramurile, îmbunătățirea repartizării cadrelor în sectoarele de bază și cele auxiliare ale economiei între sfera producției și cea a muncii administrative, îmbunătățirea raportului dintre numărul muncitorilor, al cadrelor medii de specialitate și al specialiștilor cu studii superioare.

Înfăptuirea acestor măsuri are drept finalitate sporirea continuă a eficienței forței de muncă — în sensul complex al cuvîntului — ceea ce s-ar traduce, în ultima analiză, prin creșterea productivității muncii sociale.

● Consecințe calitative ale unor mutații cantitative

CEEA CE REȚINE ATENȚIA cu prilejul analizei realizărilor în domeniul forței de muncă, pe fondul marilor înfăptuiri politico-economice din ultimele două decenii și jumătate, sînt noile proporții instaurate în repartizarea forței de muncă, însoțite de creșterea sistematică a eficienței folosirii ei.

O primă imagine de ansamblu, ne oferă indicatorii din tabelul nr. 1.

Mai întîi, se impune cu certă semnificație pozitivă faptul că ritmul de creștere al economiei naționale devansează puternic pe cel de creștere al populației totale, atestînd o corelație demo-economică sănătoasă [1]). Totodată, se înscrie pozitiv creșterea rapidă a numărului salariaților — de la 2 123 mii în 1950, la 4 785,3 mii în 1968, — ceea ce face ca ponderea acestora în rîndul populației active să se ridice la 50%. Creșterea numărului de salariați reflectă capacitatea economiei socialiste de a utiliza mai complet forța de muncă latentă, de a crea noi locuri de muncă, fapt ce se materializează în final în creșterea nivelului de trai prin crearea unor venituri sigure unor pături tot mai largi ale populației. Acest proces continuu de ridicare a gradului de ocupare a populației ne apare convingător apelînd la cîteva cifre: dacă în 1938 existau 90 de salariați la o mie de locuitori, în 1950 erau 130, iar în 1968 numărul lor a ajuns să fie de 242 de salariați la o mie de locuitori.

O stare calitativ nouă în utilizarea forței de muncă o reprezintă creșterea ponderii populației ocupate în industrie și construcții — reflex important al procesului accelerat de creare a unei industrii puternice în țara noastră, de atragere a unor mase tot mai mari de forță de muncă din agricultură. Ca urmare s-a modificat în mod esențial structura populației ocupate, s-a schimbat raportul dintre industrie și agricultură (conform tabelului nr. 2).

Tabelul nr. 2

Structura populației ocupate (în %)

	1950	1960	1968
Industrie și construcții	14,4	20,0	28,6
Agricultură (inclusiv silvicultură)	74,3	65,6	52,3

Împreună cu populația ocupată în celelalte ramuri neagricole, ponderea populației ocupate în cele două ramuri se ridică la aproximativ jumătate din populația activă a țării, cifră deosebit de concludentă dacă ne amintim că în urmă cu trei decenii populația ocupată în agricultură reprezenta 80% din populația activă a țării, cea ocupată în industrie fiind numai cu ceva mai mult de 7%. Aceste deplasări în structura populației pe ramuri ale producției materiale, tot mai accentuat în favoarea industriei — consecință firească a eforturilor depuse de partid și guvern pentru crearea unei economii armonios și echilibrat dezvoltate, cu o industrie puternică, întemeiată pe tehnica cea mai nouă — și-au găsit reflectarea și în creșterea productivității muncii. Prin nivelul tehnic tot mai înalt al mijloacelor de producție și prin creșterea continuă a gradului de calificare a oamenilor muncii, productivitatea muncii a înregistrat o curbă ascendentă după cum reiese din datele reproduse în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Productivitatea muncii pe un salariat

(1950 = 100)

Ramuri	1960	1968
Industrie	237	435
Construcții-montaj	200	218
Trasporturi	158	264

Ca urmare a sporit și ponderea aportului productivității muncii la creșterea venitului național. Astfel, considerat 100, sporul venitului național în 1968 față de 1950 s-a datorat 10,1% creșterii populației ocupate și 89,9% creșterii productivității muncii; cu alte cuvinte 9/10 din totalul creșterii venitului național s-a datorat creșterii productivității muncii.

Un alt aspect calitativ al utilizării forței de muncă în anii construcției socialiste îl exprimă corelația dintre creșterea populației ocupate în sfera producției materiale, înzestrarea tehnică și venitul național: venitul național pe o persoană ocupată în sfera producției materiale — sinonim cu productivitatea muncii sociale — a crescut mai rapid decît înzestrarea cu fonduri fixe, ceea ce constituie o atestare incontestabilă a creșterii eficienței utilizării forței de muncă și fondurilor fixe.

Creșterea numerică a forței de muncă, mutațiile structurale ale acesteia au fost însoțite de un substanțial spor al calității ei: studiile sociologice și cele demografice au scos în evidență nu numai amplul proces de mobilitate spațială și profesională, ci și unul de creștere a calificării populației ocupate, de sporire a „capitalului intelectual", condiție cel puțin tot atît de importantă pentru creșterea productivității ca și creșterea înzestrării tehnice a muncii.

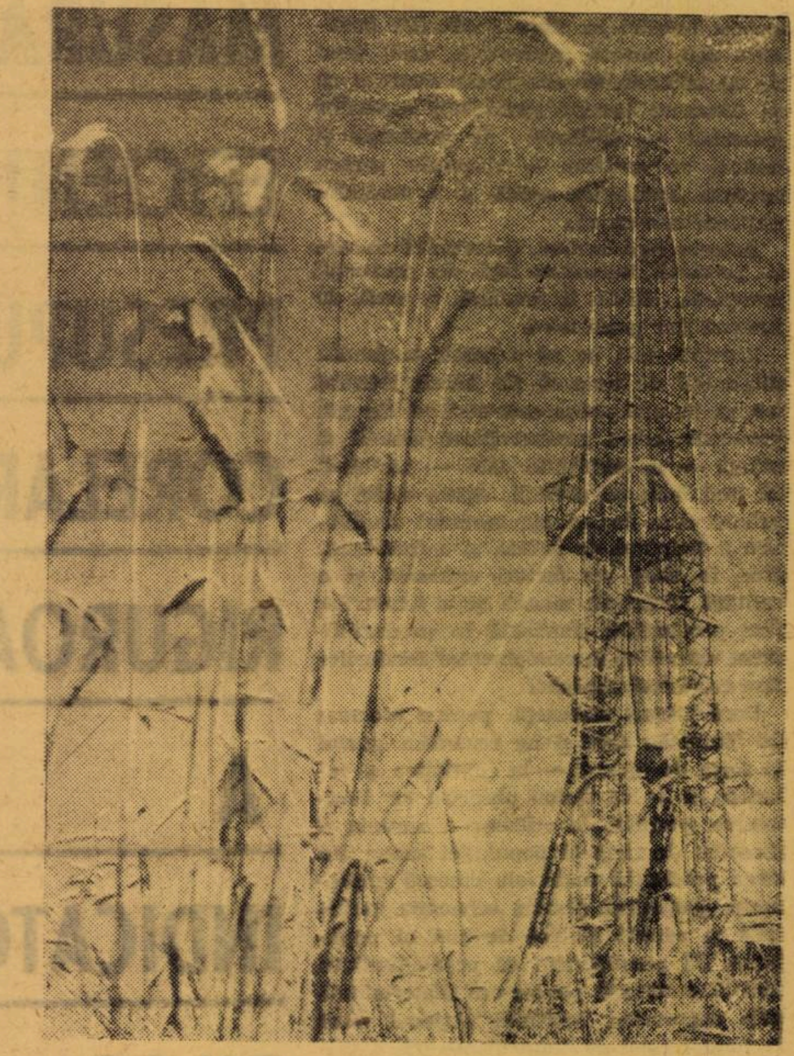

Pe verticală

(Foto: Gh. Vințilă)

● Un comandament economic și social

INTENSIFICAREA procesului reproducției socialiste în viitorul cincinal, folosirea deplină și cu eficiență maximă a tehnicii noi cu care va fi dotată în continuare economia noastră, situează problema utilizării forței de muncă pe un plan superior. Se știe, creșterea economică, înțeleasă ca o creștere a producției sau a venitului național pe un lucrător sau pe un locuitor, în condițiile creșterii populației, fiind însoțită de schimbări structurale, presupune o anumită proporție între factorii **extensivi** și cei **intensivi**, cu o sistematică potențare a acestora din urmă. Pe primul plan se situează nu cantitatea forței de muncă, ci calitatea ei, nu volumul fondurilor fixe, ci calitatea lor exprimată în caracteristici superioare. Pe această cale trebuie să se realizeze creșterea eficienței forței de muncă, obiectiv căruia îi sînt subordonate măsurile prevăzute în proiectul de Directive.

Consumul forței de muncă în procesul de producție relevă — după cum este cunoscut — cele două aspecte fundamentale ale acesteia: timpul de muncă ca măsură extensivă și forța ei productivă, adică productivitatea ei, ca expresie a calității ei. În actuala situație demografică a țării noastre, cu unele simptome de îmbătrînire a populației — scăderea greutății specifice a populației tinere și creșterea ponderii populației vîrstnice —, datorită cărora populația totală crește mai rapid decît resursele de muncă și deci decît populația ocupată, **problema economisirii forței de muncă are o importanță deosebită.** Desigur, creșterea eficienței ei presupune și alte măsuri: o mai rațională repartizare a ei pe ramuri și sectoare, creșterea calificării, continua înzestrare tehnică a muncii, creșterea productivității muncii.

La o populație totală de aproape 20 de milioane de locuitori, cu un indice de activitate de aproximativ 54% (la recensămîntul din 1966), înseamnă că populația activă a țării este, în prezent, de aproximativ 10,8 milioane; la un indice de activitate masculină de circa 60% și de activitate feminină de circa 48% rezultă că populația activă masculină reprezintă aproximativ 5,9 milioane de locuitori, iar populația activă feminină circa 4,9 milioane. Populația salariată fiind de ordinul a circa 5 milioane, împreună cu membrii de familie, cei ce au ca sursă principală de venit salariul se ridică la aproximativ 10 milioane, ceea ce are, după cum s-a mai arătat, o mare importanță din punct de vedere al stabilității creșterii nivelului de trai.

Fondul de timp disponibil anual se cifrează, cu multă aproximație — la peste 3 miliarde om-zile sau peste 22 miliarde om-ore. La o proporție de circa 88% a populației ocupate în sfera producției materiale, în anul 1968, înseamnă că aproximativ 9,5 milioane persoane lucrează în această sferă, cu un fond disponibil anual de timp de 2,7 miliarde om-zile

Vladimir TREBICI

⟶

Tabelul nr. 1

(1950 = 100)

	1960	1968
Populația totală	113	121
Resursele de muncă	110	116
Populația ocupată	114	118
din care:		
— populația ocupată în sfera producției materiale	112	112
— populația ocupată în sfera neproductivă	136	185
Numărul mediu scriptic al salariaților	153	225
Numărul muncitorilor	187	287
Fonduri fixe productive pe o persoană ocupată în sfera producției materiale	160	315
Venitul național pe o persoană ocupată în sfera producției materiale	239	462

sau aproape 20 miliarde om-ore. Întrucît munca folosită în sfera producției materiale este muncă productivă, acest fond de 20 miliarde om-ore anual urmează să se consume pentru realizarea bunurilor materiale — mijloace de producție și bunuri de consum — respectiv pentru crearea produsului social și a venitului național într-un an.

Aceasta este zestrea, potențialul cu care se prezintă societatea față de producția materială, căruia îi asociază o masă de fonduri fixe productive.

Esențial este, pe de o parte, ca fondul disponibil de timp să fie folosit **integral** iar, pe de altă parte, consumul să fie mai **productiv**, adică productvitatea muncii să atingă — în condițiile date — un nivel cît mai înalt cu putință. Apare astfel pe primul plan importanța gradului de folosire a timpului de muncă și a fondurilor fixe, în timp, ca factori extensivi și a calității forței de muncă și a fondurilor fixe productive, finalizată în productivitatea muncii și în randamentul fondurilor fixe ca factori intensivi.

Dacă facem abstracție pentru moment de fondurile fixe și ne rezumăm numai la forța de muncă — la cantitatea și calitatea ei — va trebui observat că diminuarea gradului de utilizare a acesteia, a fondului de timp al populației active din sfera producției materiale creează importante prejudicii pentru economia națională și pentru nivelul de trai al populației. Să presupunem că productivitatea socială a muncii pe om-oră (determinată prin raportarea venitului național creat la fondul total de timp disponibil, exprimat în om-ore) ar fi de 9 lei, la un indice de utilizare a fondului de timp de 95%, pierderea este de un miliard om-ore sau o valoare a venitului național de 9 miliarde lei; la un indice de utilizare de 90% pierderea este de 2 miliarde om-ore, respectiv 18 miliarde lei. Dacă, în condițiile exemplificative de mai sus, productivitatea ar crește cu 5% aceasta înseamnă o sporire a masei venitului național cu 9 miliarde lei, cu 8% — ritm obținut în țara noastră — sporul este de peste 14 miliarde lei. Calculul este desigur global și foarte aproximativ.

Productivitatea muncii sociale depinde însă de o mulțime de factori, printre care o importanță aparte o are repartizarea forței de muncă pe ramuri iar, în cadrul ramurilor, repartizarea ei pe categorii. Este, în fond, un aspect al problemei generale a proporțiilor în economia națională. Prima este proporția dintre populația ocupată în sfera productivă și cea neproductivă.

Cît privește repartizarea pe ramuri ale producției materiale, deplasările structurale în favoarea industriei și altor sectoare neagricole, pozitive ca atare se realizează în ultimii ani într-un ritm mai rapid, ca urmare a promovării neabătute a industrializării țării. Transferul populației din agricultură în industrie și celelalte ramuri neagricole prin crearea locurilor de muncă corespunzătoare, ridicarea productivității muncii în agricultură și mobilizarea celorlalți factori au o importanță nu numai pentru creșterea productivității sociale a muncii — în industrie productivitatea este mai ridicată și datorită faptului că înzestrarea tehnică este mai înaltă — dar și din punct de vedere al nivelului de trai, întrucît trecerea din agricultură în industrie (și celelalte ramuri neagricole) este un act de mobilitate profesională și socială adesea de mobilitate spațială, însoțită de trecerea din mediul rural în cel urban, cu toate avantajele urbanizării.

★

ACCELERAREA, tendințelor pozitive, împreună cu traducerea în viață a măsurilor pentru o mai bună repartizare și folosire a forței de muncă, în contextul unor preocupări sporite privind organizarea superioară a producției și muncii vor constitui tot atîtea premise pentru ridicarea eficienței forței de muncă și realizarea importantelor obiective prevăzute pentru dezvoltarea economiei naționale în perioada 1971—1980.

---

[1]) In numeroase țări — mai cu seamă subdezvoltate — venitul național crește mai încet decît populația totală, cu importante consecințe negative.

MĂSURAREA EFICIENȚEI PRESUPUNE CORELAREA RIGUROASĂ A INDICATORILOR

ÎNREGISTRÎND mai ales în ultimii ani ritmuri medii anuale care au depășit prevederile planului cincinal, industria construcțiilor de mașini se prezintă la cel de-al X-lea Congres al P.C.R. cu un bilanț bogat de realizări. Succese de seamă au fost dobîndite ca urmare a sporirii producției, mai ales pe seama creșterii continue a productivității muncii, cît și în privința reducerii sistematice a prețului de cost al produselor. Cheltuielile la 1000 lei producție marfă au scăzut cu 11,4% față de 1965. Pentru a întregi imaginea rezultatelor obținute pe linia reducerii prețului de cost și a sporirii eficienței economice a întreprinderilor constructoare de mașini, aș vrea să mai arăt că, în trimestrul I din acest an, a fost atins nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă prevăzut în planul cincinal pentru 1970, ceea ce înseamnă realizarea sarcinilor de reducere a cheltuielilor de producție prevăzute pentru 5 ani, în mai puțin de 4 ani.

Este limpede că nu ne putem limita la nivelul eficienței atinse pînă în prezent, ci aceasta trebuie sporită, prețul de cost redus într-un ritm și mai accentuat. Rezerve pentru creșterea rentabilității și mărirea acumulărilor există în fiecare întreprindere constructoare de mașini. Ele nu se transformă însă de la sine în rezultate economice concrete, ci trebuie puse în valoare prin găsirea metodelor celor mai adecvate fiecărei etape.

CONSIDER că **punerea în valoare a potențialului economic depinde, în mare măsură, de modul în care sînt așezate și fundamentate sarcinile de plan.** Stabilirii unor sarcini de plan optime, care să conducă la obținerea unei eficiențe economice maxime, pornind de la întreprindere și pînă la nivel central (centrală industrială, direcție generală, minister etc.) trebuie să i se acorde o atenție de prim ordin.

În practică, din păcate, apar atît la elaborare, cît și pe parcursul îndeplinirii planului, modificări de proporție sau de structură, care influențează cu grade de intensitate, sensuri și efecte diferite nivelul realizării sarcinilor cantitative, sortimentale și indicatorii de eficiență. Cheltuielile materiale dețin o pondere mare în prețul de cost (în uzinele M.I.C.M. 75—80%). De aceea reducerea lor se urmărește atît pe linia aprovizionării și a normelor de consum, cît și prin indicatorii prețului de cost. Între indicatorii sintetici ai acestor secțiuni de plan nu este stabilită însă o corelație directă. Astfel, realizarea planului de aprovizionare, se urmărește la metal prin indicele de consum stabilit în tone pe un milion lei producție globală. Diminuarea acestui indicator nu poate fi regăsită însă în aceeași proporție și în reducerea prețului de cost, respectiv în cheltuielile materiale exprimate valoric la 1000 lei producție marfă, întrucît intervin o serie de factori, care acționează în mod diferit asupra fiecăruia din acești indicatori.

Printre cei care au influențele cele mai mari se numără, în special, schimbarea structurii sortimentale a producției și a materialelor. În situația cînd în anul de plan, comparativ cu cel de bază, crește ponderea produselor al căror indice de consum exprimat în tone pe un milion lei producție este sub medie, pot fi obținute reduceri fără efort direct din partea întreprinderii. În situația inversă, cînd crește ponderea produselor la care acest indice este peste medie, atunci efortul propriu, respectiv aportul rezultat din măsurile luate de întreprindere, apare în mod artificial diminuat. Dacă ținem seama că în construcția de mașini prețurile materialelor diferă mult după sortimente și calitate, iar rentabilitatea produselor este, de asemenea, mult diferită de la un produs la altul, atunci ne putem da seama că fenomenul poate avea influențe favorabile sau nefavorabile asupra unuia sau altuia dintre indicatorii amintiți. Dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că același fenomen poate avea influențe diametral opuse asupra a doi indicatori ce se corelează între ei, rezultă și mai evident importanța aprofundării prin plan a tuturor acestor aspecte pentru determinarea unor sarcini, care să conducă la mobilizarea rezervelor.

Situația este similară și în ce privește **corelația dintre sarcina de reducere cantitativă, în procente, la metal și cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă.** Și aici, schimbarea structurii producției poate avea o influență diferită asupra cheltuielilor la 1000 lei producție marfă față de cea exercitată asupra sarcinii de reducere cantitativă (în procente). La aceasta se mai adaugă variația prețurilor materialelor, care modifică și mai mult corelația dintre acești doi indicatori.

Creșterea ponderii unor materiale mai scumpe, a oțelurilor aliate și slab aliate, de pildă, precum și a metalelor neferoase, în totalul consumului de metal, determină o tendință de creștere a prețului mediu al materiei prime, ceea ce face ca economiei cantitative obținute la metal să nu-i corespundă și o economie valorică echivalentă. În schimb, gradul tot mai mare de prelucrare a materialelor atrage după sine obținerea unui efect economic pozitiv, care compensează cu mult sporul de cheltuieli, rezultat din creșterea prețului mediu al materiei prime.

UNUL din elementele cele mai dinamice ale prețului de cost în construcția de mașini îl constituie munca vie. **Deși manopera reprezintă o pondere mică (circa 17% din costul producției marfă), totuși în totalul reducerii costurilor la 1000 lei producție marfă, contribuția cheltuielilor cu munca vie a reprezentat aproximativ 50% în perioada expirată din actualul cincinal.** De aici decurge de altfel și importanța care trebuie acordată acestui element în momentul stabilirii planului.

Urmărirea dinamicii cheltuielilor de muncă vie se face — așa cum este cunoscut — prin intermediul productivității muncii, exprimată prin valoarea producției globale obținută pe un salariat. Nu întotdeauna însă creșterea productivității muncii, ca indicator sintetic la nivelul ramurei, reflectă și o diminuare a costului, mai ales că, așa cum am arătat, manopera deține o pondere încă relativ mică.

Necorelarea creșterii productivității muncii cu reducerea costurilor poate crea o situație paradoxală, în sensul că unei anumite creșteri a productivității muncii (comparativ cu perioadele anterioare) să nu-i corespundă și o reducere a prețului de cost. Dimpotrivă, în cazul cînd structura producției din perioada de plan are un coeficient redus al rentabilității, iar ponderea manoperei este mai scăzută în totalul prețului de cost, față de perioadele anterioare, creșterea productivității muncii poate fi însoțită, în unele cazuri, de o creștere a prețului de cost, exprimat prin indicatorul de cheltuieli la 1000 lei producție marfă.

Numai aprofundarea tuturor aspectelor pe care le ridică stabilirea unor corelații riguroase între diverși indicatori și secțiuni de plan va permite determinarea unor variante optime de plan, care să contribuie la obținerea unei eficiențe economice corespunzătoare. De aceea propunem să se studieze posibilitatea îmbunătățirii actualei metodologii de planificare în sensul unei juste corelări între diferiții indicatori și recorelarea acestora în cazurile în care intervin schimbări în structura planului.

Vladimir POPOVICI
economist Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

PIRAMIDA UTILIZĂRII SPECIALIȘTILOR

- **Nu sîntem atît de bogați ca să neglijăm comoara pe care o reprezintă utilizarea mai bună a cadrelor.**
- **Un recensămînt larg, extins și în afara perimetrului economiei ar clarifica unde ne sînt inginerii?**
- **Inginerul trebuie să desfășoare o muncă legată de dezvoltarea producției, de asimilarea noilor produse, de modernizarea și perfecționarea celor aflate în producția curentă...**
- **Locul inginerului trebuie să coincidă cu locul concepției.**

ÎNCĂ DIN PRIMII ANI de dezvoltare socialistă a economiei țării, Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită problemei pregătirii cadrelor tehnice. Această preocupare s-a concretizat în formarea unui puternic corp ingineresc care cuprinde astăzi peste 100 000 de ingineri. Dacă amintim că în anul 1938 România nu dispunea decît de 9 000 de ingineri, cifra menționată capătă întreaga ei semnificație.

Continuarea procesului de industrializare și, mai ales, accentuarea în anii următori a caracterului lui intensiv și eficient, prin mărirea „puterii de absorbție" a progresului, face necesară — așa cum se subliniază în documentele Congresului al X-lea al P.C.R. — acordarea unei atenții și mai mari formării și utilizării cadrelor cu pregătire tehnică superioară.

O practică defectuoasă generează o teză falsă

CONTRIBUȚIA inginerilor la rezultatele obținute în dezvoltarea economiei noastre a crescut fără îndoială de la an la an, o dată cu mărirea numărului și cu utilizarea mai eficientă a potențialului lor.

Se poate aprecia însă că aceste resurse de concepție nu sînt încă folosite pe deplin. Una dintre constatările prilejuite și de desfășurarea acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii este că o bună parte din potențialul ingineresc al întreprinderilor este nevalorificat datorită utilizării lui în proporție exagerată în conducerea operativă a activității de fabricație. Un studiu cu această temă efectuat în unitățile Ministerului Industriei Metalurgice evidențiază menținerea unui număr mare de ingineri în secțiile productive și o creștere mult prea mică a celor folosiți în concepție și cercetare, raportul între cele două grupe de funcții variind de la 1 la 3 la 1 la 4. Aceasta a făcut ca Uzinele de țevi din Roman, Uzina metalurgică Iași, Fabrica de produse refractare din Alba Iulia și alte unități ale ministerului să nu poată desfășura mai larg acțiunea de organizare științifică, să nu abordeze probleme complexe ale producției deoarece compartimentele de concepție sînt mult prea puțin dezvoltate, majoritatea cadrelor cu pregătire superioară fiind reținute în secțiile productive.

La o asemenea situație s-a ajuns după părerea noastră, și datorită faptului că întreprinderile n-au fost asigurate în mod corespunzător cu personal de pregătire medie (tehnicieni, subingineri și maiștri); atît ca număr, dar mai ales ca pregătire în domeniul conducerii și al organizării. Este interesant de observat că pornindu-se de la această insuficientă pregătire s-a ajuns la concluzia falsă că maiștrii și tehnicienii nu pot îndeplini atribuții care le revin în mod normal în alte țări.

Cît privește numărul, explicația rezidă în capacitatea limitată de școlarizare, in-

⟶

suficient corelată ca necesitățile. Lipsa cadrelor tehnice medii a făcut ca numeroși ingineri să execute activități care în mod normal ar trebui executate de maiștri sau tehnicieni ceea ce, firește, a condus la utilizare nerațională a cadrelor tehnice cu pregătire superioară. Analizînd la cîteva unități ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini raportul cadre tehnice medii la un cadru tehnic superior a rezultat o variație a acestuia de la 1,72 la Uzina de strunguri Arad (1,85 la Fabrica de mașini-unelte și agregate București) la 2 la Uzinele „Înfrățirea"-Oradea. Acest raport, situat cu mult sub nivelele înregistrate în unele țări avansate industrial unde valoarea lui este cuprinsă între 4 și 6, este, evident, nesatisfăcător.

Greutăți în asigurarea unei pregătiri corespunzătoare a maiștrilor au fost și sînt încă generate de sistemul de cointeresare al acestei categorii de salariați. Astfel, după reîntoarcerea în producție, maiștrii recrutați dintre cei mai buni muncitori s-au văzut puși în situația de a cîștiga mai puțin decît înainte. O parte dintre ei au și renunțat la titlul de maistru, preferînd să lucreze ca muncitor de înaltă calificare. De aici, și greutățile în recrutarea de elevi pentru școlile de maiștri. În același sens a acționat și mentalitatea unor conduceri de întreprinderi care nevrînd să se despartă de muncitorii lor cei mai buni, apți să urmeze școlile de maiștri, i-au preferat pe alții dintre care mulți s-au dovedit, ulterior, necorespunzători sarcinilor ce le reveneau ca maiștri.

Este cunoscut că problemele importante ale unei fabricații sînt rezolvate de organisme specializate, fie din interiorul întreprinderii, fie de institute sau instituții centrale, începînd cu proiectarea produsului, tehnologia, dotarea tehnologică și terminînd cu cele de organizare a producției și a muncii. Abaterea de la normele și documentele elaborate de aceste organisme este interzisă. În aceste condiții, inginerii aflați în producție sînt folosiți pentru rezolvarea unor probleme de mică importanță, ocupîndu-se mai ales de dispecerat, de întocmirea diverselor situații statistice, formulare, pontaje etc. — situații întîlnite la F.M.U.A. București, la Combinatul de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș și la alte unități. Viața demonstrează că procesul de producție (asigurarea și distribuirea lucrului, respectarea disciplinei tehnologice, urmărirea execuției, pontajul) poate fi condus cu rezultate foarte bune și de maiștri, sau de subingineri.

Includerea în procesul de învățămînt a școlilor de subingineri va contribui fără îndoială la eliminarea multor neajunsuri, însă nu trebuie să se uite că vom dispune de prima promoție (aproximativ 2000) de subingineri abia în anul 1971. Pînă atunci se impun a fi luate și alte măsuri.

Ne gîndim în primul rînd la modificarea unor reglementări în vigoare care frînează utilizarea eficientă a potențialului de maiștri și ingineresc existent. In unele unități (Uzina „Metrom"-Brașov, FMUAB, „Progresul" Brăila etc.) există maiștri cu multă experiență, bine pregătiți, cu aptitudini de conducere evidente care nu pot fi promovați la conducerea secțiilor și atelierelor, deoarece conducerile de întreprinderi, comitetele de direcție nu au autoritatea luării unor astfel de decizii. Considerăm că o măsură care ar contribui la atragerea cadrelor de înaltă calificare spre munca de concepție, este acordarea de drepturi mai largi coducerilor întreprinderilor pe linia stabilirii personalului care poate conduce procesul de fabricație. Pentru aceasta întreprinderile și ministerele economice trebuie să urgenteze elaborarea regulamentelor de organizare și funcționare în conformitate cu noile condiții apărute în economie și cu tendințele dezvoltării ei viitoare. Observăm că în întreprinderile unde aceste regulamente au fost revizuite, în majoritatea cazurilor, atribuțiile au fost astfel distribuite încît cadrele inginerești au fost concentrate în sectorul de concepție, iar în conducerea operativă a producției au fost promovați cu mai mult curaj maiștrii.

Paralel, vor trebui încheiate și studiile ce urmăresc să stabilească proporțiile raționale între personalul cu pregătire superioară și cel cu pregătire medie și va trebui mai bine pus la punct sistemul de pregătire al acestora cuprinzînd problemele conducerii și organizării științifice.

● *Criteriul de repartizare — atracția sau necesitățile obiective ?*

DIN STUDIILE privind folosirea forței de muncă și în mod special a cadrelor inginerești a reieșit și faptul că distribuția acestora pe ansamblul economiei nu este corelată cu nevoile concrete ale unităților, cu gradul lor de complexitate tehnică, cu importanța lor pentru economia națională. În general, centrele universitare și reședințele de județ, marile municipii exercită o atracție deosebită pentru cadrele de specialitate. Astfel Bucureștiul, Clujul, Brașovul, Timișoara își satisfac relativ mai ușor necesitățile, în timp ce localități ca Suceava, Baia Mare, Oradea, Simeria, Cugir, Colibași etc. resimt o acută lipsă de cadre.

Uzine de același profil, de aceeași tehnicitate, plasate în zone geografice diferite se deosebesc radical din punct de vedere al potențialului de concepție tehnică, adică al numărului inginerilor. În timp ce în Uzina de mecanică fină din București, la un inginer revin 22 de muncitori, la Uzina de mecanică fină din Sinaia revin 46. Aceeași evidentă discrepanță și între Uzinele „Strungul"-Arad, „Înfrățirea"-Oradea și FUMA București.

Dintr-un studiu pe care ni l-a pus la dispoziție Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor rezultă că la 1000 locuitori în orașul București reveneau, anul trecut, 58,2 salariați cu studii superioare, în timp ce în județul Brașov reveneau 15,3, în județul Cluj 13,8, în județul Timiș 13,3, în județul Iași 11, în județul Suceava 6,1, în județul Constanța 7,3, în județul Baia Mare 7,4, în județul Bacău 7,8 etc.

Desigur că aceste diferențe sînt determinate în primul rînd de gradul de dezvoltare a județelor, însă este tot o realitate că cu cît ne îndepărtăm de capitală sau de centrele universitare, cu atît numărul cadrelor cu pregătire superioară se micșorează.

O analiză efectuată în cîteva din unitățile Ministerului Industriei Alimentare scoate și mai mult în evidență această defectuoasă distribuție geografică a inginerilor. În timp ce Întreprinderea pentru contractarea și industrializarea laptelui din Satu Mare are 2 ingineri, la cele din Galați și Iași sînt 15, respectiv 16 ingineri fără ca proporțiile diferenței să fie justificate prin deosebire de tehnicitate corespunzătoare. Întreprinderea „Vinalcool" din Galați are 24 de ingineri iar cea din Simeria numai 2.

Situația este generată de mai mulți factori, principalul fiind însă acela că criteriile după care se face repartizarea absolvenților nu țin cont în totalitate de interesele întreprinderilor și ale economiei naționale. Ele fac ca cele mai bune cadre să se adune numai în anumite orașe ; din același motiv în unele unități din cauza abundenței de ingineri, mulți dintre ei fac dispecerat în timp ce în altele sectoarele de concepție nu au cadre suficiente. Acest fapt întreține și fenomenul fluctuației cadrelor.

Ar trebui stabilită o relație mai directă între cunoștințele absolventului și nevoile întreprinderilor. Ideea ca practica de diplomă a absolvenților să fie făcută la unitățile la care aceștia urmează să fie repartizați, dublată și de hotărîrea ca locurile respective să fie ocupate prin concurs merită, de aceea, toată atenția.

De asemenea, credem că „treapta de progres tehnic a întreprinderii" trebuie să constituie principalul factor care să stea la baza stabilirii necesarului de cadre de specialitate.

Dezvoltarea continuă și modernizarea economiei naționale, angrenarea noastră tot mai puternică în circuitul economic internațional impun îmbunătățirea activității noastre de concepție tehnică, ridicarea caracteristicilor produselor românești la nivelul produselor similare existente pe piața mondială. Aceasta presupune printre altele antrenarea mai hotărîtă a cadrelor de înaltă calificare tehnică spre activitatea de concepție, acolo unde contribuția lor la rezultatele întreprinderilor se poate realiza la nivelul cunoștințelor obținute în procesul de formare și perfecționare.

ing. C. AMARIȚEI

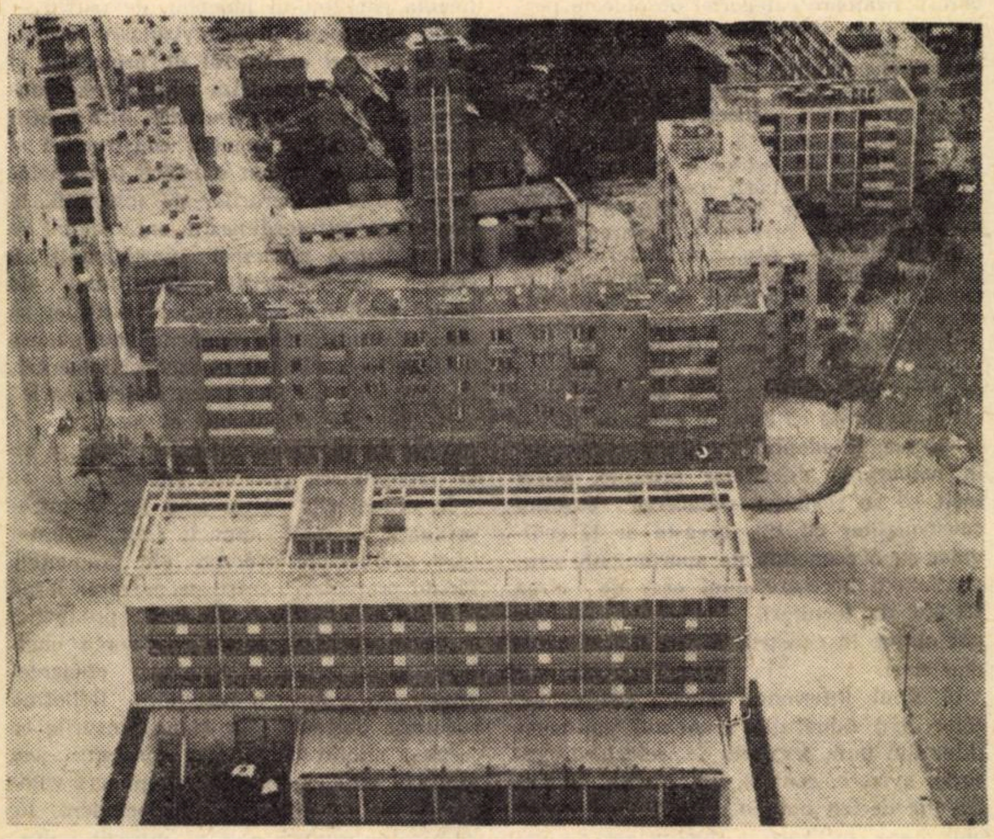

Peisaj băimărean

GENERALIZAREA SOLUȚIILOR CONSTRUCTIVE OPTIME

ÎN CONDIȚIILE avîntului economic deosebit de intens, care caracterizează dezvoltarea țării pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, un obiectiv principal trebuie să-l constituie **sporirea eficienței investițiilor.** Așa cum se subliniază în Proiectul de Directive **„se cere o înaltă responsabilitate în gospodărirea fondurilor considerabile ce se alocă pentru investiții și o preocupare susținută ca ele să dea, în cît mai scurt timp, efectele economice scontate".**

Un rol primordial în obținerea unei mai înalte eficiențe în construcții îl are PROIECTAREA. Prin adaptarea în documentațiile elaborate a unor soluții judicios alese, ea poate imprima un ritm rapid în execuția obiectivelor cu resurse reduse, asigurînd astfel condiții prielnice atît pentru accelerarea intrării lor în funcțiune, cît și pentru crearea de disponibilități de fonduri materiale, bănești și de forță de muncă ce pot fi dirijate de stat spre acoperirea altor nevoi ale economiei naționale.

Pentru analizarea eficienței proiectelor, s-a impus găsirea unui sistem de comparare a datelor rezultate din acestea, prin intermediul principalilor indici tehnico-economici urmăriți în construcții, raportîndu-se diferite elemente (preț, consum de materiale, manoperă etc.), la unități de referință comune mai multor obiecte de construcții (care pot fi după caz m, m^2, m^3, unitate depozitată, cap de animal etc.). Aceste date sînt concretizate în fișe de indici tehnico-economici întocmite pentru fiecare proiect în parte.

Fișele utilizate însă în prezent, în afară de faptul că sînt greoaie, încărcate cu fel de fel de detalii nesemnificative, nu reflectă îndeajuns unele aspecte esențiale, absolut necesare în orientarea activității de construcții pentru obținerea unei eficiențe tot mai ridicate. De aceea socot că în stadiul actual de dezvoltare a economiei naționale, cînd volumul de investi-

ing. P. EMIL
C.S.C.A.S.

⟶

● **Industria alimentară din județul Neamț** s-a îmbogățit cu noi spații și capacități de producție. La Întreprinderea de industrializare a laptelui a intrat în funcțiune o secție de fabricație cu o capacitate de prelucrare de 15 000 litri pe zi. Tot la această unitate se află în fază de montaj o instalație de îmbuteliat, a cărei productivitate atinge 10 000 litri pe zi. La o altă întreprindere — cea de industrializare a cărnii — au intrat în faza finală lucrările de construcție a unei noi secții de refrigerare, cu o capacitate de 20 tone pe zi, precum și a unui spațiu de uscare, cu un volum de 25 tone.

● **La Exploatarea minieră „Lueta" din Miercurea Ciuc** se află în construcție un nou complex de extracție — preparare a minereului de fier. Odată cu terminarea acestor lucrări, care se fac pe baza unui studiu tehnico-economic întocmit de IPROMIN-București, capacitatea exploatării va crește cu 40 la sută, în condițiile în care cantitatea de minereu extras va fi constantă.

În cadrul complexului au început lucrările la săparea noului puț de extracție, precum și la instalarea de preparare prin flotare a sideritei. De asemenea, în mină sînt în curs de execuție construcții de căi de transport, de rețele noi de aer comprimat, energie electrică, evacuare a apelor și de aeraj etc. Paralel se execută lucrări de cercetare geologică pentru prospectarea unor noi rezerve de minereu.

● **La Hăjdat, în partea de sud a municipiului Hunedoara**, a fost pusă sub tensiune o stație de 110 kv. Noul obiectiv energetic va contribui la alimentarea cu energie electrică

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

necesară procesului tehnologic de topire și elaborare a oțelului la cele două cuptoare electrice de cîte 50 tone, care urmează să intre în curînd în funcțiune la Combinatul siderurgic-Hunedoara. Conectată la rețeaua sistemului energetic național, stația de la Hăjdat asigură îmbunătățirea alimentării cu curent electric și a altor obiective industriale și economice din Hunedoara și din localitățile învecinate.

● **La Braniștea, localitate situată în județul, Galați**, unde a fost identificată o importantă rezervă de argilă, a început construcția unei moderne fabrici de cărămidă, cu o capacitate de 15 milioane cărămizi pe an. Intrarea în funcțiune a noii întreprinderi este prevăzută pentru anul viitor.

● **La Sînpaul, în județul Mureș**, a început construcția unei fabrici de nutrețuri combinate care se construiește prin asocierea a 20 de cooperative. Fabrica va prelucra anual 30 000 tone furaje concentrate, destinate în special unităților agricole din județ, cu sectoare specializate în creșterea și îngrășarea porcilor și a păsărilor. Obiectivul este prevăzut a intra în funcțiune încă în toamna acestui an.

● **La Baia Mare** a început să producă noua fabrică de teracotă și ceramică de la Întreprinderea „Ardezitul". Cuptoarele noi cu flux continuu vor produce 2 000 bucăți de cahle de teracotă pe zi. Față de vechea fabrică, noua unitate prezintă avantaje și în privința uscării cahlelor, operație care se realizează în uscătoare tunel într-un timp cu 48 de ore mai scurt.

ții crește de la an la an, este nevoie, în primul rînd, ca fișele cu indici tehnico-economici să fie cît mai simple, să aibă un format care să permită folosirea lor lesnicioasă (eventual să se reducă la o pagină). În același timp, ele trebuie să evidențieze pregnant activitățile mai importante urmărite — și anume: reducerea prețului de cost, introducerea pe scară tot mai largă în construcții a prefabricatelor, a materialelor noi, eficiente, reducerea consumului de cherestea și de metal, introducerea materialelor care înlocuiesc cărămizile (în afara betonului armat) și a materialelor înlocuitoare din mase plastice, eliminarea tendințelor de gigantism și supradimensionare, obținerea unor indici raționali în ce privește consumul de manoperă, de utilaje, reducerea greutății construcțiilor etc.

O altă problemă care se cere rezolvată este aceea că, o dată stabilite, modelele de fișe cu indici tehnico-economici, adecvate fiecărei grupe de obiecte de construcții (clădiri industriale, clădiri de locuit, construcții agrozootehnice, castele de apă etc.), **să se aleagă cele mai bune sisteme privind utilizarea lor judicioasă internă și să se asigure, totodată, difuzarea acelora care reprezintă proiectele cele mai eficiente, sub formă de cataloage într-una din publicațiile periodice ale C.S.C.A.S.**

Faptul că, în prezent, fișele rămîn la fiecare proiectant, împiedică în mare măsură ca și celelalte institute de proiectare să ia cunoștință de soluțiile care prezintă importanță din punct de vedere tehnic și economic și, deci, să le poată adopta în documentațiile pe care le elaborează. Or, prin intermediul difuzării fișelor, **s-ar putea realiza** — în interesul economicității construcțiilor — **un larg schimb de experiență între proiectanți, soluțiile judicioase putînd deveni un bun comun.**

O justă selecționare a proiectelor (care fac parte dintr-o categorie de obiecte de construcții cu un anumit specific), prin intermediul difuzării fișelor cu indici tehnico-economici, nu poate fi însă realizată cu rezultate concludente decît de organizațiile de proiectare specializate în elaborarea proiectelor respective. Astfel, **apare necesar ca o organizație de proiectare, cu un anumit specific, să centralizeze fișele întocmite de către celelalte organizații de proiectare pentru categoria de obiecte care intră în sfera specializării lor.**

Selecționarea în vederea difuzării proiectelor eficiente trebuie să se limiteze numai la categoriile de obiecte cu frecvență mare, care se proiectează de mai multe organizații de proiectare, alegîndu-se periodic un minim de proiecte de la o organizație de proiectare. În acest fel, printr-o muncă neînsemnată, se va putea forma, treptat, un material documentar foarte necesar organelor care lucrează în activitatea de construcții. Fără acest sistem de informare, un proiect realizat de o organizație de proiectare, poate fi considerat ca foarte bun în raport cu celelalte proiecte elaborate anterior, dar în realitate să fie inferior realizărilor obținute de alte organizații de proiectare.

Aplicîndu-se sistemul de selecționare și de difuzare a fișelor cu indici tehnico-economici, se poate ajunge, în unele cazuri, chiar la economisirea completă a muncii necesare elaborării optime a unui proiect ai cărui parametri sînt identici sau apropiați de cei din proiectele deja elaborate, prin adoptarea integrală a proiectului inițial, chiar dacă aparține unei alte organizații de proiectare.

Un avantaj al centralizării și analizării de către o organizație de proiectare de specialitate a unor fișe primite, ar fi și acela **că ea ar putea să sesizeze organele de la care se primesc fișele asupra eventualelor greșeli sau soluții neeconomice.** În acest fel, organizația care a elaborat proiectul respectiv ar putea lua măsuri în consecință.

Un alt aspect, care interesează, de asemenea, în mod deosebit organizațiile de proiectare, avizare conducere etc., este **formarea unui sistem de indici tehnico-economici pe categorii de obiecte, care să corespundă la toată gama variațiilor privind dimensiunile și încărcările construcțiilor respective.** La succesul acțiunii, care necesită o durată mai lungă, trebuie să contribuie toate organizațiile de proiectare, urmînd ca centralizarea în vederea difuzării fișelor rezultate să se facă de către INCERC. Acesta urmează să aleagă obiectele cu cea mai mare pondere, solicitînd organizațiilor de proiectare să trimită, treptat, datele proiectelor respective, pînă la completarea indicilor aferenți întregii game de dimensiuni și încărcări corespunzătoare categoriei de obiecte pentru care se selecționează datele aferente. Pe măsura completării gamei cu indici selecționați, INCERC urmează să propună C.S.C.A.S. publicarea unor cataloage cu indicii respectivi.

În perioada actuală, cînd sistemele de informații și de evidență au un cuvînt hotărîtor asupra luării unor decizii juste în toate domeniile de activitate, o acțiune bine organizată privind elaborarea, utilizarea și difuzarea fișelor cu indici tehnico-economici ar putea duce la o îmbunătățire substanțială a activității de construcții:

a) prin adoptarea soluțiilor rezultate din proiectele cele mai eficiente, se poate reduce sensibil prețul de cost, consumul de materiale, de manoperă etc. Un calcul estimativ arată că **dacă în perioada 1950—1968, s-ar fi adoptat soluții mai eficiente în elaborarea diferitelor proiecte, astfel încît să se realizeze reducerea costului construcțiilor cu 1%, aceasta ar fi echivalat cu o economie de apartamente convenționale necesare unui oraș de circa 150 000 de locuitori.** Economiile ce se pot obține în construcții pot fi însă mult mai mari.

b) fiind informate asupra realizărilor celor mai bune din domeniul construcțiilor din țară, organele de proiectare, execuție, avizare, control, planificare, ar putea lua decizii optime, menite să ducă la mai buna utilizare a fondurilor de investiții.

INVESTIȚII

● La **Uzina „Industria sîrmei" — Cîmpia Turzii** urmează să fie pusă în funcțiune, în luna noiembrie a acestui an, o nouă **trăgătorie de oțel tare** cu o capacitate de 35 000 tone sîrmă pe an. O serie de utilaje au însă termene de livrare contractuale necorelate cu cele de punere în funcțiune. Astfel, o grindă rulantă suspendată (furnizor Uzina „Oțelul Roșu"), un electropalan cu cărucior și două electromotoare trifazate (furnizor Uzina mecanică Timișoara) a căror montare trebuia să înceapă la 30 aprilie, au termen de livrare abia la 15 decembrie. În situații similare se mai găsesc 4 carusele manuale (furnizor Uzina de reparații utilaj minier — Petroșeni), două semnalizatoare electronice de nivel și un ventil electromagnetic (furnizor Întreprinderea de aparate de măsură și control — Otopeni-București). O întîrziere cu numai o lună a punerii în funcțiune a capacității amintite va aduce o pierdere de aproape 2 900 tone sîrmă.

● Un **laminor** cu o capacitate de 280 000 tone sîrmă din oțel pe an va trebui să înceapă să producă, la aceeași uzină, tot în luna noiembrie a acestui an. Dar și aici unele utilaje au termene de livrare necorelate cu cele de montaj. Fabrica de elemente de automatizare — București, de pildă, a stabilit termen de livrare pentru 8 traductori de presiune și 3 adaptori de tensiune la 31 decembrie a.c.; montajul lor trebuia să înceapă însă de la 30 martie. Întreprinderea de confecții metalice și aparataje — București a fixat termenul de livrare pentru 4 ventilatoare axiale la 31 decembrie, pe cînd montajul lor trebuia să înceapă la 15 iulie a.c.

Tot pentru această investiție n-au fost livrate pînă la sfîrșitul decadei a doua, a lunii curente, unele utilaje de către Uzina „Electroputere" — Craiova și Uzina „Electromagnetica" — București deși termenele au expirat de mult.

O amînare cu numai o lună a începerii producției la acest nou laminor va aduce o pierdere de peste 23 000 tone sîrmă oțel.

● Noua **fabrică de cărămizi** a **Întreprinderii de industrie locală „Someșul" — Gherla,** cu o capacitate de 9 milioane cărămizi pe an, va trebui să înceapă să producă în trimestrul III al acestui an. Dar unele utilaje pentru hala de presare au termene de livrare contractuale necorelate cu cele de începere a montajului: o bandă transportoare din cauciuc cu o lungime de 37,05 m (furnizor Uzina „Unio" — Satu Mare) are termenul de livrare, de exemplu, în trimestrul I 1970, deși trebuie pusă în funcțiune la 30 septembrie a.c.; o altă bandă transportoare cu o lungime de 22,65 m și 2 benzi de 4,5 m (furnizor Uzina de utilaj minier — orașul Dr. Petru Groza) au termenul de livrare la 31 decembrie, în timp ce termenul de punere în funcțiune este trimestrul III al acestui an. O decalare cu numai o lună a începerii producției va aduce o pierdere de circa 750 000 de cărămizi.

● **Întreprinderea de industrie locală „Bobilna" — Dej** va trebui să pună în funcțiune, în trimestrul IV al acestui an, o **fabrică de făină furajeră** cu o capacitate de 1 500 tone an. Uzina mecanică — Timișoara a stabilit termenul de livrare a 2 poduri rulante abia în trimestrul II-1970. O întîrziere cu 6 luni a punerii în funcțiune va provoca o pierdere de 750 tone făină furajeră.

● **În trimestrul IV. 1969** la Combinatul chimic-Tîrnăveni, **va trebui, conform planului de stat, să intre în producție o nouă** instalație de fabricare a carbidului **cu o capacitate anuală de 70 000 tone. Respectarea acestui termen este periclitată** de Uzina de utilaj greu „Progresul"-Brăila **care n-a livrat pînă în prezent o cuvă pentru cuptorul nr. 5 de carbid,** iar Uzina „Independența"-Sibiu **circa 90 tone diferite utilaje (separator de praf, generator de gaze, alimentator cu disc și altele) deși aceste utilaje aveau termenul contractual de livrare în trimestrul IV al anului trecut. Dacă punerea în funcțiune a acestei instalații va întîrzia cu numai o lună de zile, se va pierde o producție de circa 5 800 tone carbid.**

LARG DEMOCRATISM, GÎNDIRE COLECTIVĂ CREATOARE

(Urmare din pag. 3)

gresului al X-lea pe **necesitatea sporirii gradului de participare a industriei românești la dotarea noilor întreprinderi și la echiparea și modernizarea celor existente cu utilaje și aparatură în scopul reducerii efortului valutar al statului.** Nenumărați specialiști cît și unii participanți la Conferința extraordinară a organizației județene de partid Galați, au propus asimilarea fabricației în țară a unor instalații de bord pentru nave. Tot pe această linie se înscriu și propunerile făcute la Conferința organizației județene de partid Cluj de a se crea o serie de unități specializate ca, de pildă, o uzină care să proiecteze, să execute și să încerce mașini și instalații pentru turnătorii.

Ținînd seama de creșterea rapidă a volumului lucrărilor de construcții, la Comitetul județean Harghita mai mulți delegați au făcut propunerea ca în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor să se înființeze o întreprindere care să producă instalațiile necesare lucrărilor de construcții, apă și canal.

O altă propunere importantă pentru îndeplinirea în mai bune condițiuni a planului de investiții este aceea făcută de Cabinetul județean de organizare științifică Brașov. Se preconizează ca **activitatea pe marile șantiere să fie coordonată de o singură întreprindere avînd în componența ei subunități de construcții, montaj, instalații și izolații.** Demnă de remarcat este și propunerea directorului general al Întreprinderii de construcții speciale industriale și montaj din București, care consideră necesar ca în cadrul specializării, atît lucrările cu caracter civil și social, cît și cele de întreținere și reparații să fie executate de unități profilate și nu de cele de construcții industriale. În acest mod s-ar evita fărîmițarea efortului constructorilor. Pe această linie se propune, de asemenea, teritorializarea activității întreprinderilor de construcții.

Pentru delimitarea și întărirea răspunderilor în domeniul investițiilor la Conferința comitetului județean de partid — Sibiu s-a propus **să se revizuiască normativele privind contractul de proiectare și contractul de antrepriză pentru a se contura mai precis răspunderile, atît pentru proiectanți, cît și pentru constructori și beneficiari.** În scopul scurtării termenelor de execuție a lucrărilor de investiții, la Conferința extraordinară a organizației de partid Mureș numeroși participanți au propus ca hotărîrile Consiliului de Miniștri privind aprobarea investițiilor să cuprindă nu numai termenul de punere în funcțiune, ci și data începerii lucrărilor. Tot aici, s-a propus ca salarizarea lucrătorilor din construcții să se facă în funcție de realizarea stadiilor fizice și nu de îndeplinirea planului valoric.

În dezbaterile ce au avut loc în întreprinderi, oamenii muncii s-au orientat spre problemele concrete ale producției, făcînd propuneri pentru promovarea largă a progresului tehnic, sporirea producției și productivității muncii, scăderea cheltuielilor materiale și sporirea eficienței economice a întregii activități. Reliefînd succesele obținute, dar și neajunsurile ce se mai manifestă într-un domeniu sau altul, ei au făcut mii de propuneri valoroase, fie la nivel de întreprindere, fie la nivelul ramurii sau al întregii industrii.

Pentru mai buna utilizare a forței de muncă atît în întreprindere, cît și la nivelul economiei naționale, la Uzina „7 Noiembrie" din Craiova **s-a propus stabilirea pe baza unor normative a unor proporții optime între personalul direct productiv și cel auxiliar.** Aceasta va avea drept efect o redistribuire rațională a forței de muncă, sporirea simțitoare a productivității muncii. Tot în legătură cu folosirea mai bună a cadrelor și a specializării acestora în anumite activități de bază, în funcție de necesitățile dezvoltării în perspectivă a producției, la Uzina „Vulcan"-București s-a accentuat **necesitatea acordării unei mai mari atenții pregătirii de cadre pentru turnătorii.** În acest sens, s-a propus ca la liceele de specialitate să se creeze clase specializate, iar în cadrul Institutului politehnic să se înființeze și o secție de subingineri. De asemenea, la Conferința organizației de partid a Municipiului București unii participanți au propus **acordarea dreptului comitetelor de direcție ca, în limitele fondului de salarii fixat prin plan și respectînd salariul mediu planificat, să poată stabili mărimea și structura forței de muncă necesară pentru realizarea sarcinilor economice și financiare.**

Nenumărate **propuneri au fost făcute în întreprinderi în legătură cu perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale inițiate de partid prin adoptarea în acest sens a unui complex de măsuri care se și află în curs de aplicare.** Așa, de exemplu, în adunarea de partid de la IPROFIL Oradea s-a propus ca indicatorii de plan pentru fiecare an să fie definitivați cu cel puțin 6 luni înainte de începerea anului de producție. În acest mod, se vor putea elabora planuri de aprovizionare reale, nominalizînd în timp util producția pentru intern și export și se vor putea încheia contracte ferme pentru desfășurarea produselor.

Privind cu înaltă răspundere dezvoltarea în viitorii ani a orașelor și satelor patriei, oamenii muncii au făcut sute și mii de propuneri pentru valorificarea unor resurse locale, în vederea ridicării pe noi trepte ale progresului și civilizației. Din fiecare propunere făcută — de mai mare sau mai mică însemnătate — se degajă hotărîrea fierbinte a întregului nostru popor de a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea vastului program prevăzut în proiectul de Directive al Congresului al X-lea al partidului — program care se va materializa în noi și noi izbînzi în dezvoltarea economiei naționale, în întărirea României socialiste, în ridicarea bunăstării celor ce muncesc.

DEZBATEREA documentelor Congresului al X-lea, perspectivele luminoase pe care ele le deschid patriei noastre socialiste, creează un puternic spirit de emulație în toate domeniile de activitate, dinamizează energiile și inițiativa creatoare, hotărîrea oamenilor muncii de a cinsti acest eveniment de o excepțională însemnătate în viața poporului nostru, cu noi și deosebite succese în producție. Multe colective de întreprinderi din aproape toate ramurile industriale, valorificînd mai intens rezervele interne de creștere a producției și productivității muncii, au realizat în primul semestru al anului însemnate cantități suplimentare de produse. În ședințele organizațiilor județene de partid s-a consemnat faptul că o mare parte din angajamentele luate în întrecerea socialistă pe întregul an au fost de pe acum îndeplinite sau chiar depășite la diferiți indicatori de plan. Ceea ce trebuie reliefat, ca un lucru deosebit de pozitiv, este faptul că atît depășirile de plan pe primul semestru, cît și îndeplinirea angajamentelor pe întregul an au fost obținute în condițiile unei eficiențe economice ridicate — economiile suplimentare la prețul de cost și beneficiile peste plan rezultînd dintr-o valorificare mai bună a capacităților de producție, a timpului și a forței de muncă, dintr-o gospodărire mai judicioasă a materiei prime și a materialelor, paralel cu îmbunătățirea calitativă a produselor.

Propunerile făcute cu prilejul dezbaterii documentelor Congresului al X-lea, cît și realizările deosebite obținute în înfăptuirea angajamentelor luate, constituie încă o dovadă grăitoare a faptului că poporul nostru se identifică deplin cu politica științifică marxist-leninistă a partidului pe care o socotește drept politica sa proprie și o sprijină unanim și înflăcărat, văzînd în ea realizarea năzuințelor sale spre fericire, bunăstare și pace.

Vasile BOESCU

REFLECŢII

IN SAPTAMINA ACEASTA n-ar trebui să se publice decît ode : oda omului despre om. Omul are dreptul să se admire ; să-şi ridice osanale ; să se sperie de ce-a îndrăznit să îndrăznească.

Desprinderea omului de pămînt s-a făcut încet : balonul şi avionul s-au ridicat întîi cîţiva metri. Dar atunci cînd avionul s-a ridicat singur cîţiva centimetri, era un succes. Dacă vrem să fim modeşti : era o promisiune. Promisiunea s-a ţinut : azi avioanele împînzesc căile aerului. Drumul aeronauticii a fost lung. Eram copil cînd sîrguinciosul popularizator al ştiinţei Victor Anestin, publica o carte, cred că în „Biblioteca pentru toţi" : *Cucerirea aerului*, în care avem povestite tihnit eforturile începuturilor aviaţiei.

Eram copil cînd s-a zdrobit Vlaicu. Ţin minte. Eram bătrîn cînd am aflat meritele lui Traian Vuia. Nu mi le spusese nimeni.

Atunci cînd Cristofor Columb a ajuns pe ţărmul unei lumi noi nu ştiu dacă omenirea a simţit fiorul.

Sînt doisprezece ani aproape de cînd a pornit primul sputnik. De data aceasta, îmi aduc aminte, omenirea a înţeles de ce e vorba : se intra într-o eră nouă.

Nu ştiu cine va şti să ne facă să înţelegem ce consecinţe a avut acest eveniment.

De doisprezece ani trăim în era cosmică : dimineţile şi serile, zilele şi nopţile agenţiile de informaţie se căznesc să facă să nu pălească celelalte veşti. Ne reinvăţăm să ne adăpostim în stele speranţele şi tămăduirile, dar alt fel decît altădată. Luna nu mai e o figură de stil, stelele nu mai sînt călăuzele pămîntenilor.

Corpurile cereşti sînt undeva ; undeva unde se poate ajunge. Omul se *împămînteşte* în Lună. Luna e un fel de ţară nouă, pe care omul începe s-o chinuiască, să facă cu ea ceea ce s-a învăţat să facă pe pămînt. Se uită la Lună cu grijă, o încearcă să vadă cum e : a mai făcut aceasta cu vîrfurile munţilor, cu fundul mărilor, cu craterele vulcanilor, cu gheţarii.

Europa n-a fost conştientă că a descoperit America. Omenirea e conştientă de faptul ei de astăzi.

Nu, omul n-a ajuns în Lună, ci el a obligat Luna

ODĂ

acad. Grigore C. MOISIL

să coboare pe pămînt, să se supună obiceiurilor pămîntului, omului. Omul nu evadează în cosmos, ci, aşa cum a făcut-o cu pămîntul, îşi anexează cosmosul.

Îl cucereşte fiindcă i se supune.

Omul a încercat mii de ani să comande şi diavolilor şi trăznetelor. Le spunea : eu vreau, fă cum îţi poruncesc. N-a reuşit. Rînd pe rînd, a aflat că satul lui natal nu e „buricul pămîntului", că pămîntul nu e în centrul universului, că el însuşi nu e făcut după chipul şi înfăţişarea divinităţii, ci e o simplă maimuţă. Nu i-a plăcut, dar a învăţat.

Ciocnind întîmplător două pietre, a învăţat să cioplească, măsurind pămîntul a învăţat teorema lui Pitagora, urmărind legile mişcării aştrilor a înţeles legile mecanicii corpurilor de pe pămînt.

Omul a ştiut să îmbine cerul cu pămîntul.

A plecat în Lună. Din Lună a adus un bulgăre de Lună. A adus Luna pe Pămînt. S-o facă să fie a noastră, să trăiască cu noi, ca noi, cu întrebările noastre, cu îndoielile noastre, cu reuşitele noastre, cu înfrîngerile noastre, cu toate micile mizerii ale unui suflet chinuit, cu păcatele şi vina, oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sînt într-un mod fatal legate de o mînă de pămînt.

Să nu se mai uite la noi de departe, de sus.

Nu, omul nu evadează de pe pămînt. Omul speră să evadeze, ceea ce e altceva. Omul e născut din lupta maimuţei cu pămîntul. Din munca maimuţei. Maimuţa ajunge om cînd nu se mai joacă, cînd munceşte. Omul îşi permite să mai fie uneori maimuţă şi se joacă ; îi face bine. Omul însă ca om munceşte şi visează.

Visează mai întîi că a scăpat de muncă. Nu *vrea* să scape de muncă, ci *visează* că a scăpat de muncă, cum visezi că ai scăpat de femeia iubită, de care nu te-ai despărţi niciodată.

Visează că ajunge în Lună. Munceşte să ajungă în Lună. Aş vrea să văd, strînsă într-un film, toată munca dusă de om ca să poată în fine să ajungă în Lună.

Începem de cînd filmul ? De la sputnik ? De la Ţiolkovski ? De la Laplace ? De la Newton ? De la Galileu ? Începe călătoria spre Lună cu legile căderii corpurilor ? Sau mai de mult, mult mai de mult ?

Trecutul omului e infinit.

Şi viitorul.

Expresie a grijii partidului şi guvernului pentru creşterea nivelului de trai

MAJORAREA SALARIILOR ÎN ECONOMIA FORESTIERĂ

ÎN A DOUA DECADĂ a lunii iulie, Consiliul de Miniştri a adoptat o Hotărîre prin care, începînd de la 1 august a.c., se generalizează experimentarea noului sistem de salarizare şi majorarea salariilor în diferite ramuri, cît şi în întreprinderile forestiere, complexele pentru industrializarea lemnului întreprinderile de produse finite din lemn şi trusturile de exploatare, transport şi industrializarea lemnului aflate sub îndrumarea şi conducerea Ministerului Economiei Forestiere.

Ca urmare a acestei Hotărîri salariile muncitorilor, inginerilor, economiştilor, tehnicienilor şi funcţionarilor din industria de exploatare şi prelucrare a lemnului urmează să fie majorate, în medie, cu 9,2% ; împreună cu majorarea salariilor mici efectuată în 1967, se asigură pe ansamblul ramurii o creştere de 10,8%.

Pe baza noii Hotărîri — expresie a consecvenţei cu care se înfăptuiesc prevederile celui de al IX-lea Congres al partidului referitoare la ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii şi ale Hotărîrii Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din octombrie 1967 cu privire la îmbunătăţirea sistemului de salarizare şi majorarea salariilor — **cîştigurile salariaţilor întreprinderii noastre vor spori simţitor, respectiv cu 7,3%. Aceasta înseamnă o creştere anuală de circa 2 800 000 lei, din care 1 459 000 lei vor reprezenta creşterea salariilor tarifare, 767.000 lei sporul de vechime neîntreruptă şi 574 000 lei fond de premiere excepţională.**

Socot deosebit de important faptul că principiile generale ale noului sistem de salarizare prevăd, ca şi în celelalte ramuri industriale unde s-a aplicat, drept criteriu de bază stabilirea salariilor muncitorilor şi personalului tehnico-administrativ în funcţie de cantitatea, calitatea şi răspunderea în muncă. Bazate pe aceste criterii, salariile vor fi mai direct legate de rezultatele obţinute în producţie de fiecare salariat şi de cele ale întreprinderii în ansamblu. Aplicarea noului sistem de salarizare permite o mai bună corelare a salariilor muncitorilor, inginerilor, economiştilor şi tehnicienilor din economia forestieră cu salariile din alte ramuri ale industriei republicane. Totodată, **ponderea salariului tarifar în cîştigul total va creşte de la 52% la 93% prin introducerea celei mai mari părţi din actualele adaosuri din acord şi premii.** Astfel, fiecare va cîştiga în raport direct cu cantitatea şi calitatea muncii depuse, iar întreprinderea, în ansamblu, îşi va putea realiza mai bine indicatorii cantitativi şi calitativi de plan.

Prin îmbunătăţirea sistemului de cointeresare materială a salariaţilor în obţinerea unor rezultate mai bune în activitatea lor, se creează condiţiile necesare mobilizării mai largi a rezervelor de creştere a producţiei şi productivităţii muncii, ca urmare a folosirii din plin a maşinilor, utilajelor şi a timpului de muncă, de micşorare a cheltuielilor de producţie, pe baza îmbunătăţirii calităţii produselor, reducerii consumurilor specifice de materii prime şi materiale şi a folosirii lor cu maximum de răspundere.

În vederea stimulării muncitorilor din acele unităţi mari şi complexe care produc plăci aglomerate, fibrolemnoase şi sortimente superioare de mobilă pentru realizarea unor produse de calitate superioară, competitive pe piaţa externă, li se acordă un nivel mai ridicat de salarizare în comparaţie cu celelalte unităţi din această ramură.

O altă caracteristică importantă a noului sistem de salarizare, constă în aceea că **se introduce un spor în cote de 3—10% la salariul tarifar, stabilit pe tranşe de vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate începînd de la 5 ani în sus.** Această prevedere va constitui, fără îndoială, un mijloc important de întărire a ataşamentului salariaţilor faţă de întreprindere, va pune stavilă fluctuaţiei braţelor de muncă, fenomen care s-a manifestat şi în complexul nostru. **De sporul de vechime vor beneficia 1312 salariaţi. Vor primi sporuri de 3% (5—10 ani vechime neîntreruptă) 855 salariaţi, de 5% (10—15 ani) 248 salariaţi, 7% (15—20 ani) 109 salariaţi şi 10% (peste 20 ani) 70 salariaţi.**

Recenta Hotărîre conţine şi alte prevederi importante pentru creşterea cointeresării salariaţilor în ridicarea eficienţei economice a întreprinderii. Este vorba de gratificaţiile anuale acordate pentru depăşirea prin efort propriu a beneficiilor planificate, precum şi de premierile în cursul anului a salariaţilor pentru rezultate deosebite obţinute în activitatea lor.

Colectivul complexului nostru (care realizează circa 66% din producţia globală a sectorului republican de produse finite din lemn) şi-a luat angajamente suplimentare faţă de sarcinile de plan pe acest an în întrecerea ce se desfăşoară în întîmpinarea Congresului al X-lea al partidului şi a celei de a XXV-a aniversări a eliberării patriei. Printre altele, ne-am angajat să obţinem pînă la 4 august peste plan o producţie globală de 3 000 000 lei, o producţie marfă vîndută şi încasată de 2 500 000 lei, economii de 1 700 000 lei şi beneficii de 2 300 000 lei. Rezultatele obţinute pînă în prezent atestă că angajamentele luate au fost nu numai îndeplinite, ci şi depăşite.

Sîntem ferm convinşi că noul sistem de salarizare va constitui un puternic stimulent în activitatea colectivului nostru pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an. Prin realizarea de produse de calitate superioară şi într-o largă gamă sortimentală, colectivul complexului nostru va contribui ca economia forestieră să satisfacă din ce în ce mai bine atît cerinţele populaţiei, cît şi ale comerţului exterior.

Gheorghe GRAMATIC
inginer şef, Complexul pentru industrializarea lemnului Pipera-Bucureşti

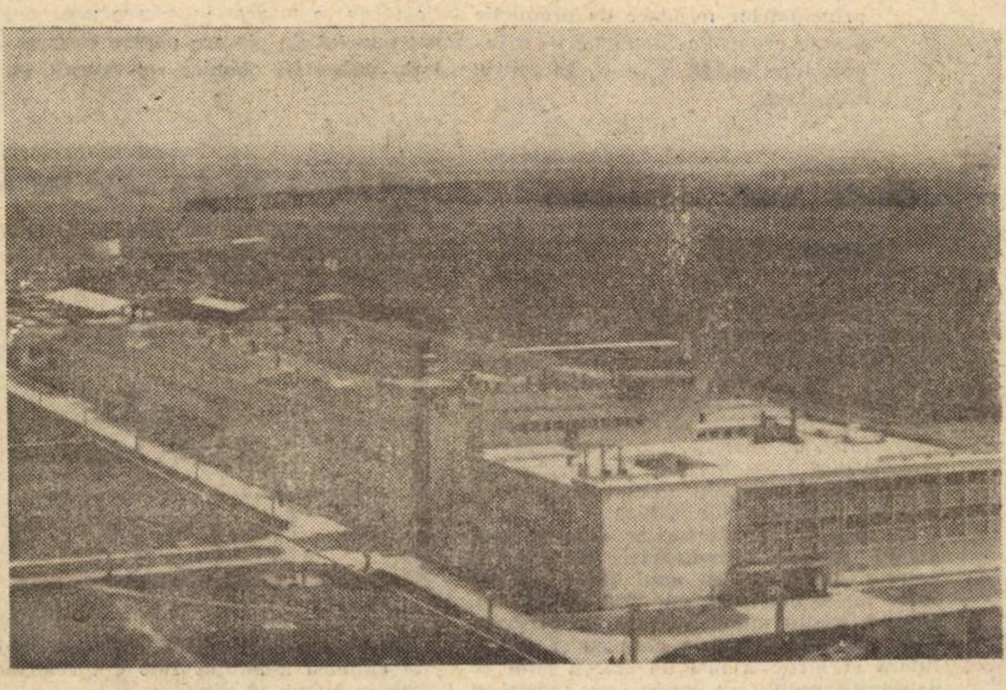

Unul din marile obiective din ţara noastră, în care masa lemnoasă se valorifică la un grad superior, este şi Complexul pentru industrializarea lemnului Pipera-Bucureşti. În fotografie : vedere generală a acestui complex.

CONFIDENŢIAL

● **La Petrila** au fost realizate prevederile pe anul în curs privind construcţia de locuinţe din fondurile statului. Au fost puse la dispoziţia oamenilor muncii 246 de apartamente şi 164 garsoniere. În anii construcţiei socialiste, în localităţile miniere din Valea Jiului au fost construite peste 14 700 de apartamente.

● **Lingă castelul de la Miclăuşeni,** în apropiere de băile Strunga — Iaşi, **a fost dat în folosinţă un modern complex turistic.** Acesta are un restaurant cu specific pescăresc, bar şi o terasă. Amatorii de drumeţie, care vor să poposească în decorul frumosului peisaj local, au la dispoziţie căsuţe-camping, plajă, baie şi ambarcaţii pe apele iazurilor din împrejurimi.

● La **Casa de vînătoare „Bistricioara" a Ocolului silvic Borsec** se află o colecţie cinegetică, cuprinzînd 12 perechi de coarne de cerbi. Curiozitatea acestor trofee vînătoreşti o constituie faptul că fiecare dintre acestea prezintă malformaţii puţin obişnuite. Originala expoziţie mai cuprinde blana unui urs, care a fost unul dintre cele mai puternice exemplare cunoscute de vînători în această zonă.

● **In cartierele Valea roşie şi Brazda lui Novac din Craiova** au fost date în folosinţă noi blocuri de locuinţe însumînd 370 apartamente. Potrivit prevederilor de plan, pînă la sfîrşitul anului vor fi predate locuitorilor din această parte a ţării încă 1 275 apartamente, toate aflîndu-se într-un stadiu înaintat de execuţie. Datele statistice consemnează că de la începutul actualului cincinal la Craiova au fost construite aproape 5 000 de apartamente — din 1960 şi pînă acum primindu-şi locatarii circa 12 000 de apartamente În acest interval şi-au conturat în întregime dimensiunile noile cartiere Novac, Calea Bucureşti, Calea Severinului şi Piaţa Al. I. Cuza şi au început construcţiile în Valea Roşie, Piaţa Unirii şi Piaţa Gării

● **Debitul de apă potabilă al Hunedoarei s-a mărit cu aproape 100 litri pe secundă prin punerea în funcţiune a unei noi surse în cadrul staţiei de captare şi alimentare** de pe dealul Sînpetru. În acelaşi scop se află în construcţie două bazine cu o capacitate totală de 1 000 mc., care vor da un debit constant şi presiunea necesară unei mai bune alimentări cu apă a clădirilor cu 10—11 nivele din noile microraioane de locuinţe.

● **La Sîngeorz-băi, judeţul Bistriţa,** staţiune balneară renumită prin apele sale minerale cu efecte tămăduitoare în numeroase boli, se construieşte un modern şi mare complex sanatorial şi de băi. O dată cu darea în folosinţă a acestor construcţii, la Sîngeorz vor putea beneficia de tratament şi odihnă de aproape două ori mai mulţi oameni ai muncii faţă de acest an. În vederea dezvoltării capacităţii staţiunii au fost captate trei izvoare de ape minerale, cu calităţi terapeutice deosebit de valoroase. Paralel se lucrează şi la modernizarea şi asfaltarea drumurilor de acces către această pitorească zonă de la poalele masivului Dorna.

INDUSTRIA CHIMICĂ LA A 25-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI

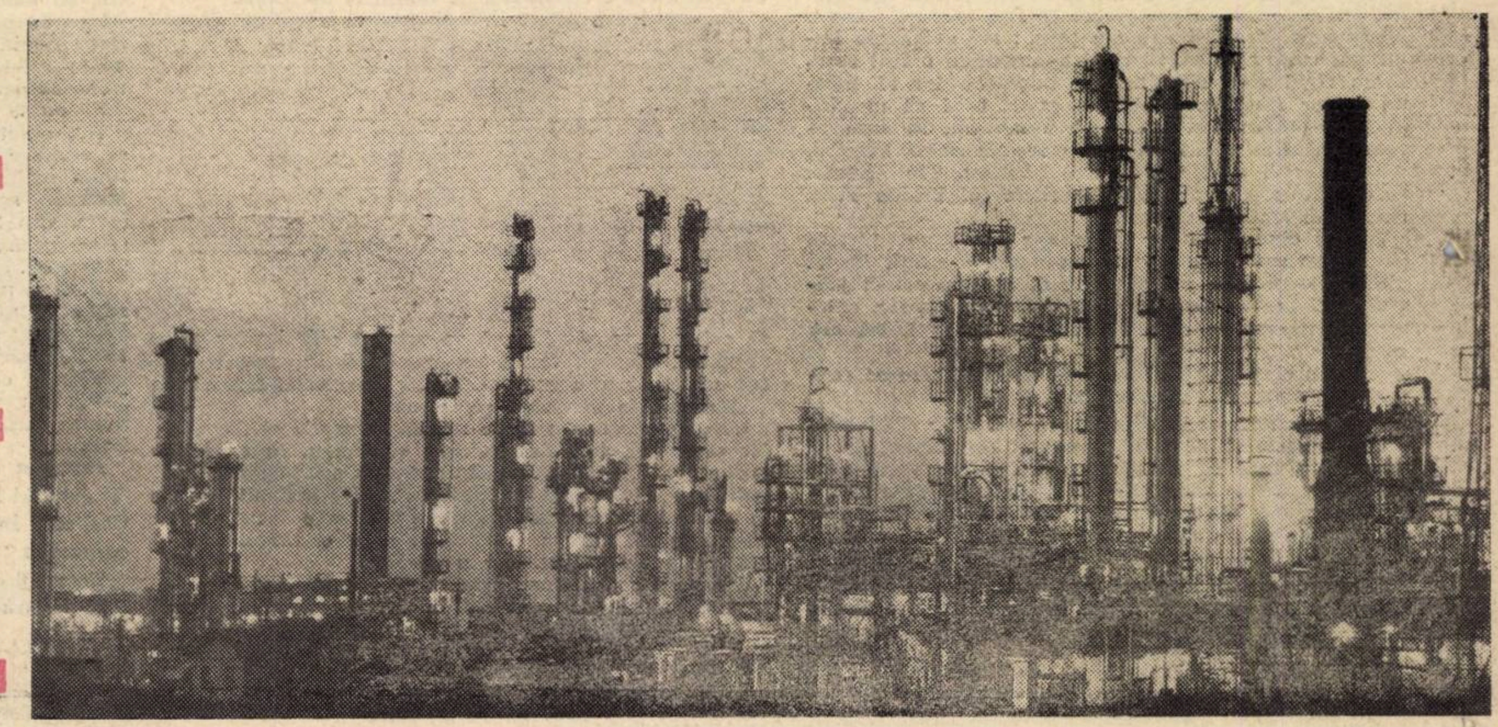

Nocturnă la Combinatul petrochimic-Pitești

ing. Alexandru BOABĂ

ministrul industriei chimice

NENUMĂRAȚI oameni de știință, gînditori activi și patrioți au luptat în trecut din răsputeri să-și materializeze ideile originale, să creeze o bază a industriei chimice românești. Strădaniile lor s-au izbit cel mai adesea de interese particulare ale claselor dominante, sau de indiferența unor oameni care nu întrevedeau posibilitatea realizării unui beneficiu imediat sau suficient de ridicat. Cu toate acestea, începuturile chimiei poartă amprenta contribuției multor oameni de știință români.

Încă de acum patru sute douăzeci de ani, meșterii „morii de hîrtie" de la Brașov, au produs cea dintîi coală cu filigran pe pămîntul românesc; în urmă cu o sută treizeci de ani, învățatul **Gh. Asachi** *a fabricat cea dintîi coală de hîrtie velină cu stema Moldovei. Bazele școlii moderne românești de chimie au fost puse însă la finele veacului trecut și începutul secolului nostru de savanți cu renume mondial ca* **Alexa Marin, Ștefan Micle, Constantin Istrati, Carol Davila, Nicolae Teclu** *și alții.*

În 1908, chimistul român **Lazăr Edeleanu** *a elaborat pentru prima dată metoda de rafinare selectivă a petrolului lampant cu bioxid de sulf lichid, deschizînd calea valorificării prin prelucrarea chimică a petrolului. Chimiștii români sînt, de asemenea, printre deschizătorii de drumuri și în domeniul utilizării, ca materie primă în industria chimică, a gazului metan. În 1917, gazul metan din Transilvania, a fost întrebuințat la fabricarea cianamidei de calciu, iar în 1936 au fost puse în funcțiune, pornind de la gaz metan, instalații de fabricare a negrului de fum.*

În același an, la Tîrnăveni, s-a construit prima instalație din Europa de obținere a amoniacului sintetic prin metoda Fauser-Montecatini, plecînd de la gaz metan. De numele țării noastre se leagă și fabricarea la Uzinele chimice din Copșa Mică, pentru prima dată în lume, a aldehidei formice prin oxidarea directă a metanului

Chiar dacă unele resurse naturale apte a fi chimizate au fost într-o oarecare măsură exploatate, în trecut nu a existat totuși o preocupare sistematică pentru valorificarea completă și complexă a acestora, cercurile guvernamentale fiind legate de interesele capitalului străin. **În 1938, anul producției de vîrf antebelic, industria chimică a României dădea doar 3,9% din producția industrială a țării.** *Caracteristic pentru ea era fărîmițarea într-o puzderie de întreprinderi mici, dotate cu utilaje rudimentare.* **Participarea ramurii la exportul total al țării era de 0,6—0,7%, în timp ce la import produsele chimice aveau o pondere de aproape 10%.**

La 23 august 1944 — ziua eliberării României de sub jugul fascist — industria chimică ca, de altfel, întreaga industrie, se afla într-o situație din cele mai grele. Ca urmare a masivelor distrugeri provocate de război, producția scăzuse considerabil. Instalațiile întreprinderilor chimice erau demodate și într-o stare de uzură avansată, ceea ce a avut drept rezultat o scădere a producției chiar comparativ cu cea a anului 1938.

Eforturile depuse în perioada de după terminarea războiului, pentru redresarea economică a țării, au facilitat și industriei chimice posibilitatea să atingă într-o perioadă relativ scurtă nivelul de producție realizat în 1938. **Naționalizarea principalelor mijloace de producție** *— act care a marcat începerea unei noi ere pentru economia României —* **a însemnat punctul de plecare pentru crearea unei puternice industrii grele, în cadrul căreia industriei chimice i-a revenit un rol important.**

Anii unei adevărate prosperități

ÎN PROCESUL construcției socialiste, **dezvoltarea în ritm susținut a industriei chimice a constituit un obiectiv important al politicii economice a partidului și statului nostru.** Fondurile de investiții tot mai substanțiale puse la dispoziție au format piatra de temelie, iar competența și entuziasmul muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, schelele noului edificiu al chimiei românești de astăzi.

Ca rezultat al eforturilor depuse, **producția globală a industriei chimice a crescut de 50 ori în anul 1968, față de 1938, iar comparativ cu 1950 de 29 ori. Ritmul mediu anual realizat în perioada 1950—1968 de industria chimică și de celuloză și hîrtie a fost de 22,2%, ritm ce depășește mult nu numai pe acela al altor ramuri, dar și a multor țări europene.**

Ponderea industriei chimice în ansamblul producției întregii industrii a sporit continuu (vezi tabelul 1):

Tabel nr. 1

%

1938	1950	1955	1965	1968
3,9	4,4	5,6	7,1	9,8

Elocvent este faptul că **întreaga producție chimică a anului 1948 s-a realizat în 1968 în numai 10 zile.**

Dezvoltarea și diversificarea producției a mărit disponibilitățile și numărul produselor pentru export, **volumul acestuia, crescînd în 1968 de 46 ori față de 1950. Exportul de produse chimice a crescut în 1965 de aproape 6 ori față de anul 1959, cuprinzînd aproape 200 sortimente.** În perioada 1966—1970 volumul exportului urmează să crească de peste 3 ori față de cel realizat în perioada șesenalului. **Livrăm în 70 de țări peste 90 de grupe de produse chimice, într-o gamă variată de sortimente, printre care se numără, în primul rînd, soda caustică și calcinată, materialele plastice** (polietilena, policlorura de vinil), **anvelope, fenol, acetonă, medicamente și altele.**

Pentru dezvoltarea industriei chimice, investițiile au crescut an de an, fiind în 1970 de aproape 53 de ori mai mari decît în 1950.

În timp ce în perioada anilor 1951—1955 s-au investit în industria chimică numai 7,7% din totalul fondurilor alocate întregii industrii, în perioada 1956—1959 acestei ramuri i s-au repartizat 14%, iar în perioada 1960—1970 circa 19%. Numai între anii 1961—1968 **s-au alocat pentru dezvoltarea industriei chimice fonduri de investiții în valoare de circa 32,5 miliarde lei, ceea ce a permis realizarea și darea în producție a unui număr de 218 întreprinderi și secții noi, dotate cu utilaje și instalații, cu un înalt grad de automatizare — expresie a tehnicii moderne.** Multe din acestea sînt, în bună parte, creația proiectanților români, a industriei proprii constructoare de utilaj chimic și a activității colectivelor specializate în acest domeniu. În 1968, de exemplu, s-a obținut în instalații cu principalele operații automatizate, circa 60% din producția de acid sulfuric și aproape întreaga producție de amoniac și azotat de amoniu.

Dacă în 1938 lucrau în industria chimică 16 534 muncitori, în prezent numărul acestora se ridică la peste 99 000. Totodată aici își desfășoară activitatea peste 12 000 cadre cu studii medii de specialitate și circa 9 000 cadre cu pregătire superioară, din care 6 000 ingineri, chimiști și economiști.

Rodnica activitate productivă ar fi astăzi de neconceput fără efortul creator al celor 2 350 de specialiști cu studii superioare și 1 280 specialiști cu pregătire medie ce lucrează în institutele de cercetări și proiectări ale industriei chimice.

Petrochimia — izvorul polimerilor și al eficienței

EXISTENȚA surselor de gaz natural și de petrol din țara noastră, precum și intensificarea activității de prelucrare a petrolului **au creat condiții favorabile pentru punerea unei baze proprii a industriei petrochimice.** România face parte dintre primele țări din Europa care au început să utilizeze hidrocarburile naturale, drept materii prime în industria chimică. **În petrochimia românească s-a investit în actualul cincinal peste 55% din totalul fondurilor alocate industriei chimice.** La finele anului în curs, producția acestei subramuri va reprezenta peste 30% din întreaga producție globală a industriei chimice.

Petrochimia — izvorul polimerilor sintetici — a devenit în prezent o industrie viguroasă cu o înaltă eficiență economică. **Dintr-o cantitate de țiței valorînd 100 lei, de exemplu, urmînd linia clasică a valorificării se pot obține produse petrochimice obișnuite în valoare de 400 lei. Prin procedeele sale moderne utilizate, petrochimia, adîncind prelucrarea produselor respective, obține în continuare alcool etilic, acetonă și benzen în valoare de 2000 lei; dacă prelucrarea merge pînă la cauciuc sintetic, valoarea produselor crește la 4000 lei, iar în cazul firelor și fibrelor sintetice chiar la 10 000 lei.**

În perioada 1950—1965, majoritatea produselor petrochimice au fost obținute pe bază de gaz metan. Pe această cale — cu excepția folosirii lui în industria chimică de sinteză organică în vederea fabricării unor produse ca acetilenă, acid cianhidric și derivații lui, a negrului de fum — principalele linii de chimizare a gazului metan le-au constituit fabricarea gazului de sinteză prin piroliză destinat în exclusivitate obținerii amoniacului, respectiv a îngrășămintelor cu azot. Circa 95% din producția de gaz metan este folosită pentru obținerea de îngrășăminte cu azot.

Astăzi sînt binecunoscute numele marilor citadele ale petrochimiei românești: **Grupul industrial de petrochimie-Borzești** (Uzina chimică, Uzina de cauciuc sintetic și Rafinăria de petrol), **Combinatul chimic-Craiova, Combinatul petrochimic-Ploiești, Combinatul petrochimic-Pitești, Combinatul chimic-Rm. Vîlcea** și altele. Noile instalații intrate în funcțiune fac ca **producția de mase plastice** (produse petrochimice importante) **din acest an să fie de 2,2 ori mai mare decît în anul 1955.** Se creează astfel posibilitatea uzinelor de prelucrare a materialelor plastice de la București, Iași, Buzău și Orăștie, să realizeze produse, cantitativ și calitativ, care să satisfacă cerințele unor largi domenii de utilizare: **construcții civile și industriale, electrotehnică și radiotehnică, construcții de mașini, producția mijloacelor de transport, construcții de utilaje pentru industria petrolieră, bunuri de consum etc.** De asemenea, prin îmbunătățirea tehnologiei și modernizarea utilajelor la uzinele „Victoria"-Florești, prin intrarea în producție în cursul anului 1962 a Uzinei „Danubiana"-București, **producția de anvelope depășește în acest an 2 milioane bucăți, marcînd o creștere de 9,3 ori față de cea realizată în 1950.** Producem anvelope pentru toate tipurile de autoturisme folosite în țară, inclusiv pentru autoturismul românesc „Dacia 1100", avînd totodată disponibilități și pentru export.

Sursă principală de materii prime

PARALEL cu dezvoltarea celorlalte sectoare ale industriei chimice, **a crescut și producția industriei chimice anorganice de bază pe linia chimizării sării,** lărgindu-se astfel posibilitățile pentru fabricarea produselor sodice și a clorului. Valorificarea superioară a sării, lărgirea gamei de sortimente, au impus dezvoltarea capacităților pentru producerea sodei calcinate și caustice.

Producția de acid sulfuric a crescut de la 28 000 tone în 1948, la 51 600 tone în 1950 și la 773 000 tone în 1968. Noile instalații de acid sulfuric de la Combinatul de îngrășăminte chimice-Turnu Măgurele și Uzina de superfosfat și acid sulfuric-Năvodari, permit realizarea unor indici superiori de productivitate.

Pornind de la o producție de 26 000 tone sodă calcinată și 14 400 tone sodă caustică în 1948, s-a ajuns la 471 300 tone sodă calcinată și aproape 276 000 tone sodă caustică în 1968. Aceste creșteri s-au obținut prin dezvoltarea, reutilarea și modernizarea **Uzinei de produse sodice — Ocna Mureș,** a capacităților existente la **Combinatul chimic-Tîrnăveni și Uzinele chimice-Turda.**

Prin punerea în funcțiune în cursul anului 1963 a unei noi linii de **fabricare a carbidului** la **Combinatul chimic-Tîrnăveni,** dotată cu un cuptor electric trifazic de 40 MW, **producția a sporit de la 6433 tone în 1948 la peste 148 000 tone în 1968.** Intrarea în producție în cursul acestui an a unei noi linii de fabricație, capacitatea instalată ajungînd la circa 230 000 tone/an, va asigura nu numai necesarul intern, dar va mări și disponibilul de carbid pentru export.

INDUSTRIA chimică organică de sinteză a înregistrat și ea succese considerabile, demonstrate de următoarele date:

Tabelul nr. 2

(tone)

Produsul	1938	1950	1955	1960	1968
Coloranți	—	977	2387	3695	7890
Negru de fum	657	2605	13030	25032	54870
Lacuri și vopsele	1887	4874	8912	17843	75624

Uzinele „Getica" din București și „Colorom" de la Codlea, care produc întreaga gamă de coloranți, realizează pe lîngă aceasta și un mare număr de intermediari pentru industria de medicamente. Prin punerea în funcțiune în anul 1968 la **Fabrica „Solventul"-Timișoara** a unei secții noi și moderne de plastifianți, se asigură necesarul cantitativ și calitativ al țării și se creează disponibilități pentru export.

Intrarea în producție în anul 1968 a **Uzinei „Policolor"-București,** precum și a noii secții de pigmenți anorganici de la **Fabrica „Transilvania" din Oradea,** va asigura obținerea unor materii prime pentru industria de lacuri și vopsele. Producția de negru de fum este realizată astăzi la Fabrica „Carbosin"-Copșa Mică și Uzina chimică-Pitești.

O CONTRIBUȚIE de mare însemnătate aduce industria chimică la **dezvoltarea producției bunurilor de larg consum.** Utilizarea unor fire și fibre chimice a intrat azi în uzul curent al industriei textile, iar industria de confecții a reușit să fabrice un sortiment de produse care se disting atît prin rezistență sporită la rupere și frecare, cît și prin varietate de culori. Pînă în 1959, industria de fire și fibre chimice a fost reprezentată la noi în țară prin două unități: **„Viscofil" din București și „Viscoza" din Lupeni** cu o capacitate totală de 3 000 tone/an fire de celuloză tip viscoza.

Industria de fire și fibre chimice s-a dezvoltat în două direcții principale: producția de fire și fibre sintetice plecînd de la materii prime petrochimice (Uzina de fibre sintetice-Săvinești) și cea de fire și fibre artificiale, plecînd de la materii prime pe bază de celuloză (Combinatul de fire și fibre artificiale-Brăila). **De la 26% cît a reprezentat în anul 1965, ponderea firelor și fibrelor chimice în industria textilă a crescut la 36% în acest an, ceea ce a permis economisirea a zeci și zeci de milioane lei valută pentru import de lînă sau bumbac.**

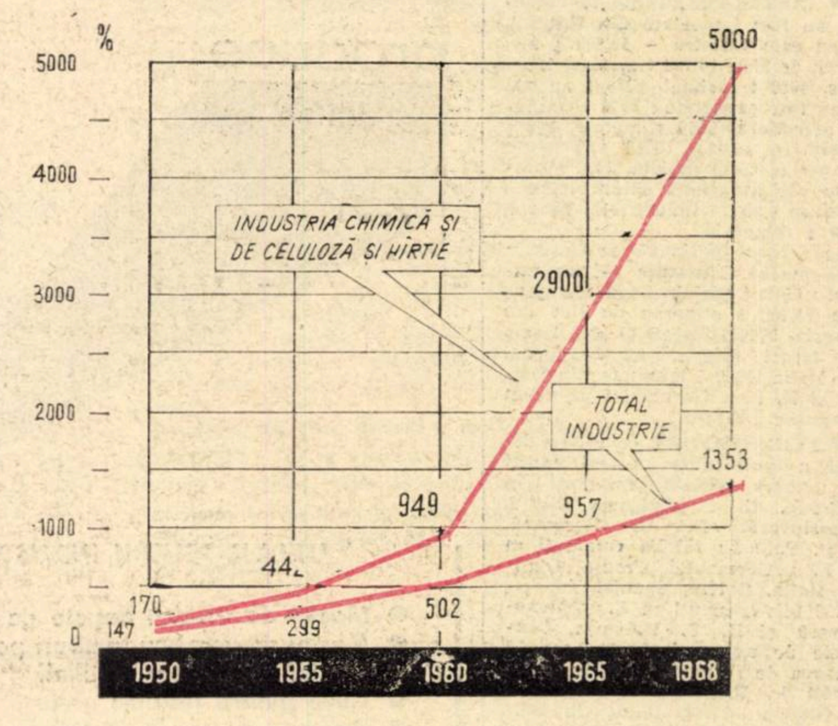

Dinamica producției globale (1938 = 100).

CA ȘI RAMURILE industriale, **agricultura a simțit și ea din plin sprijinul industriei chimice.** Primind, an de an, tot mai multe îngrășăminte chimice, întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție au posibilitate să sporească fertilitatea solului și, pe această bază, să obțină recolte sporite la hectar. În timp ce în 1948 nu exista decît o singură fabrică de îngrășăminte chimice cu o capacitate de 1100 tone/an (la Valea Călugărească), **România dispune astăzi de mari unități care, în 1968, au produs pentru agricultură peste 2 milioane tone îngrășăminte chimice.** În ultimii 10 ani au fost construite și au intrat în funcțiune: **Combinatul de îngrășăminte azotoase Piatra-Neamț, Combinatul de îngrășăminte cu azot-Tg. Mureș, Combinatul chimic-Craiova, Combinatul de îngrășăminte chimice Tg. Măgurele.**

La finele anului 1969 se vor realiza de aproape trei ori mai multe îngrășăminte chimice decît în 1965, din care de 3,9 ori mai multe îngrășăminte cu azot și de 1,8 ori mai multe îngrășăminte cu fosfor. Sporirea producției a fost însoțită de creșterea ponderii sortimentelor cu eficacitate economică ridicată cum sînt: îngrășămintele concentrate, uree, îngrășămintele complexe. În același timp, se produce **la Combinatul chimic-Borzești și alte întreprinderi** un sortiment tot mai variat de substanțe pentru combaterea dăunătorilor (insectofungicide, ierbicide, raticide).

Biostimulatorii joacă și ei un rol însemnat în agricultură. Numai anul acesta, de pildă, **producția de biostimulatori realizată de industria chimică, asigură dublarea producției valorice a unităților coordonate de Consiliul Superior al Agriculturii.**

UN APORT însemnat aduce industria chimică la asigurarea sănătății populației. În 1955 s-a construit și a intrat în funcțiune **Uzina de antibiotice-Iași,** iar ulterior, după 1960, secția universală de sinteză de la **Fabrica „Terapia"-Cluj și Uzina de medicamente-București. În prezent, industria de medicamente din România produce un număr de aproape 2 100 sortimente și substanțe medicamentoase de bază, concomitent cu o largă gamă de medicamente de uz veterinar.**

Progresele importante obținute în domeniul producției de medicamente prin triplarea numărului de sortimente și reducerea substanțială, de la an la an, a importului unor produse, precum și acoperirea în proporție de 96% a necesităților interne sînt relevante pentru succesele obținute de această subramură. **În 1968, exportul de medicamente a crescut de peste 9 ori față de 1965, reprezentînd circa 20% din valoarea producției de medicamente.**

În cincinalul următor peste 250 de noi obiective

PROFILUL COMPLEX al industriei chimice la nivelul anului 1970 va constitui o bază solidă de plecare spre un nou avînt al acestei ramuri, corespunzător procesului viguros al dezvoltării economiei naționale în cincinalul următor, ale cărei linii directoare sînt cuprinse în Tezele Comitetului Central și în proiectul de Directive ale celui de-al X-lea Congres al P.C.R. **„Industria chimică trebuie să ocupe un loc principal în dezvoltarea economiei** — se arată în proiectul de Directive — **ținînd seama de materiile prime existente în țară, de cerințele crescînde de produse chimice pentru consumul intern și de posibilitățile de export pe care le creează".**

Pentru asigurarea ritmului impetuos de creștere a producției de 13—14%, — prevăzut în proiectul de Directive — o pătrime din volumul investițiilor industriale va fi alocat acestei ramuri. **Cu alte cuvinte, în perioada 1971—1975, volumul de investiții destinat industriei chimice va fi de peste două ori mai mare decît realizările preliminate în acest domeniu pentru actualul cincinal. Pînă în 1975 se vor construi și pune în funcțiune peste 250 obiective și capacități noi de producție.**

Sectorul în care se va realiza și în cincinalul viitor cel mai înalt ritm de dezvoltare, va fi, în continuare, petrochimia — subramură modernă cu largi posibilități de dezvoltare în condițiile specifice țării noastre. Incluzînd industria de fire și fibre sintetice și a îngrășămintelor din gaz metan în sectorul petrochimic, **sumele destinate dezvoltării acestuia vor reprezenta circa 55% din totalul investițiilor industriei chimice.**

Ținînd seama de volumul mare de investiții ce se va aloca industriei chimice, este necesar să se analizeze temeinic costurile lucrărilor realizate pînă în prezent, în vederea reducerii acestora, amplasînd în mai mare măsură instalațiile în aer liber, eliminînd exagerările în dimensionarea spațiilor productive, a laboratoarelor uzinale și a construcțiilor anexe neproductive. De asemenea, se va pune un accent deosebit pe utilizarea platformelor industriale existente, care oferă condiții economice superioare și în același timp se vor deschide noi platforme.

O mare atenție va fi acordată valorificării rezultatelor cercetărilor proprii. În cincinalul următor se vor construi circa 80 instalații pe baza tehnologiilor românești, rezultat al cercetărilor efectuate în institutele de cercetări chimice din țara noastră. Așa cum subliniază proiectul de Directive, **„se va urmări cu deosebire intensificarea cercetărilor privind elaborarea de noi produse pentru care dispunem de materii prime, realizarea de înlocuitori ai metalului și ai lemnului, de fire și fibre textile sintetice, de noi catalizatori, coloranți, materiale anticorosive și electroizolante ș.a.; se vor amplifica cercetările privind prelucrarea complexă a hidrocarburilor".**

Sporirea și diversificarea producției în cincinalul următor vor crea condiții nu numai pentru satisfacerea în mai bune condițiuni a nevoilor interne, ci și pentru acoperirea cerințelor de export. **În 1975, exportul de produse chimice va crește cu peste 60% față de anul 1970, ponderea principală revenind îngrășămintelor chimice, fibrelor sintetice** (melana și poliesterice), **materialelor plastice, anvelopelor, produselor sodice și aluminiului.**

Dezvoltînd, în continuare, potențialul industriei chimice, principală ramură furnizoare de materii prime și produse pentru celelalte sectoare industriale, ea va aduce o contribuție tot mai însemnată la progresul economic și social al țării, la creșterea continuă a bunăstării întregului popor.

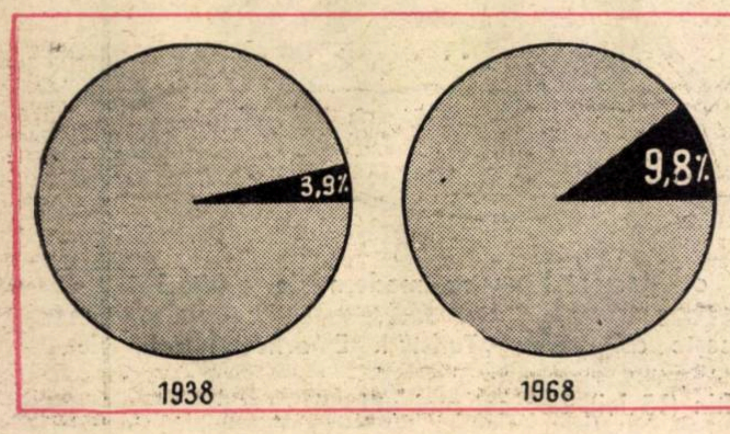

Ponderea industriei chimice și de celuloză și hîrtie în ansamblul producției globale industriale.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **ROMTRANS.** Intre 22–28 iunie au fost importate din U.R.S.S. – pe cale terestră – 59.300 t minereu de fier, 16.730 t metale, 4120 t cocs, 4620 t cărbuni, 9030 t apatită și au fost exportate : 2970 t produse petroliere, 6560 t metale, 960 t mașini și utilaje, 3910 t produse lemnoase, 260 t mobilă, 3430 t produse ale industriei chimice, 900 t produse ale industriei ușoare, 5460 t minerale.

In aceeași perioadă au sosit – prin portul Constanța – din import : 3900 t piei brute din Argentina 22.700 t minereu de fier din Algeria, 9700 t fosfați și 1000 t soia din Izrael, 6900 t cocs de furnal din Italia, 1950 t laminate din Belgia și R. F. a Germaniei pe vasul romănesc „Eforie".

● **TEHNOIMPORT.** În a doua decadă a lunii iunie au fost livrați la export 108.450 rulmenți in U.R.S.S., R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă ; 197.370 rulmenți in R. F. a Germaniei, Franța, Olanda, Italia, Belgia, Spania, Turcia ; 43.150 bile rulmenți in R. S. Cehoslovacă și R. P. Bulgaria. Contracte de export incheiate prevăd livrarea de rulmenți, astfel : 23.500 bucăți in Pakistan, 10 000 bucăți în Olanda ; 27.200 bucăți în Belgia, 4700 bucăți in Austria, 1530 bucăți în India și cumpărarea de echipament pentru comunicații aeriene de la firma „N. V. PHILIPS"-Olanda și de piese de schimb și accesorii pentru stații de carotaj geofizic de la firma „P.G.A.C. International Corporation" din S.U.A.

● **MINERALIMPORTEXPORT** a livrat la export 125.000 mp geam mecanic tras, in U.R.S.S. și S.U.A., 62.000 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, R.F. a Germaniei, 5830 t barită în URSS, R. P. Ungară, 7740 t sare, în R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Ungară.

● **PETROLEXPORT.** În ultima decadă a lunii iunie au fost livrate 54 000 t motorină în Siria, Grecia, Egipt, R. F. a Germaniei, 20 000 t păcură în Finlanda, 10 000 t benzină în R. F. a Germaniei.

● **TEHNOFORESTEXPORT.** În prima decadă a lunii iunie au fost livrate la export : 692 vagoane convenționale cu mobilă din care 552 vagoane în U.R.S.S., 23 în R. P. Polonă, 22 in R. S. Cehoslovacă, 32 în Anglia, 12 in Olanda și alte cantități in R. P. Ungară, R. D. Germană, R. F. a Germaniei, Franța, Belgia, Suedia, S.U.A., Danemarca, Austria, Norvegia, Irlanda ; binale în valoare de 102 mii lei valută in R. P. Ungară ; 12 500 garnituri butoaie și 863 mc lăzi de fag în U.R.S.S.

● **MAȘINEXPORT.** De curind au fost comandate 25 strunguri universale de tip SN 400 de către o firmă suedeză. Cu prilejul Tirgului Internațional de la Casablanca, au fost încheiate contracte pentru exportul în Maroc de strunguri universale SN-400, shapinguri, fierăstraie alternative, fitinguri, contoare electrice, tuburi fluorescente ș.a.

● **CHIMIMPORT.** Contracte încheiate cu o firmă din Singapore prevăd livrarea de medicamente (penicilină, tetraciclină, gerovital) în valoare de peste 20 000 dolari ; cu firma „Chemolimpex" din R. P. Ungară a fost încheiat un contract pentru livrarea a 300 t diizooctiftalat, produs pus la dispoziție exportului de către Întreprinderea „Solventul" din Timișoara.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 147.30
produce:

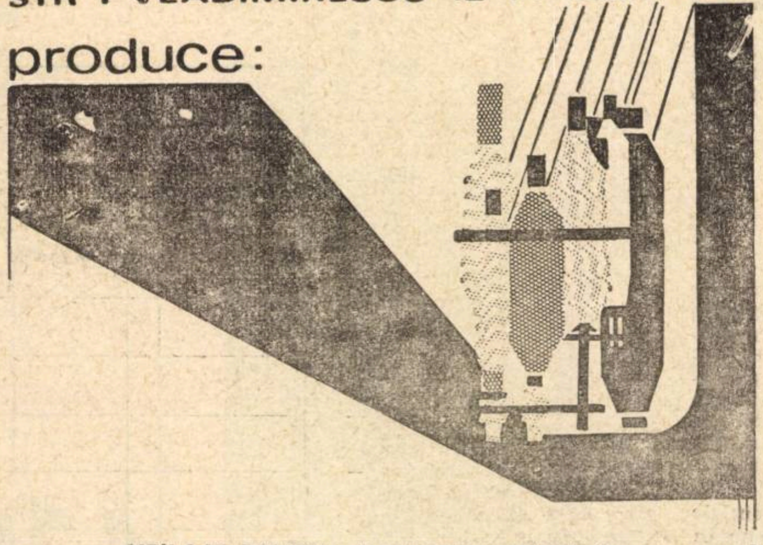

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

melana

UZINA DE FIBRE SINTETICE-SĂVINEȘTI

PRODUCE:

- fire textile continui, de tipul mătăsii ;
- fire supraelastice ;
- fibre scurte ;
- fire de pescuit ;
- corzi pentru perii.

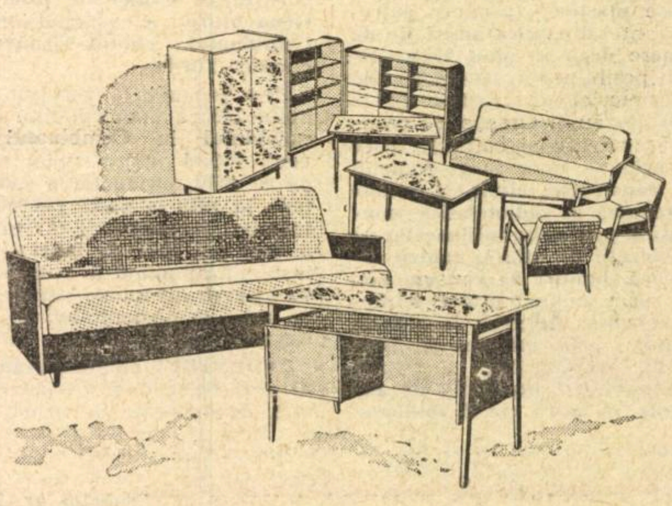

C.I.L. FOCȘANI
Bulevardul București nr. 66

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Mobilă confortabilă, pentru un interior agreabil

- Camera de zi model 623/11 — furniruită cu nuc și lustruită cu lacuri poliesterice, compusă din :

  dulap cu două uși, bufet, bibliotecă, birou, masă extensibilă, măsuță, canapea, două fotolii, dintre care unul cu brațe.

- Canapeaua model 623/11, tapițată cu stofe de calitate superioară.

fabrica de confecții FOCȘANI

PRODUCE

pentru copii și adolescenți : costume și rochițe atrăgătoare.

Produsele sint de calitate superioară, practice, comode și ușor de întreținut.

Din echipamentul nostru modern de călători nu lipsește asigurarea „Turist"! E articolul cel mai ieftin (15 lei), dar cel mai util.

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Uzina mecanică din Sibiu** a realizat o presă mecanică cu excentric. Avind o forță de presare de 6,3 tone, ea este destinată executării a diverse operații de prelucrare a materialelor prin deformare și tăiere. Acest produs face parte dintr-o familie de trei tipuri de prese, cu forță de presare pînă la 16 tone, care urmează a fi produse în anii următori.

● **La Santierul naval din Galați** a fost aplicată o nouă tehnologie de montare a izolațiilor fonice la cargourile din categoria celor destinate transportului de cherestea. Aceasta constă în preasamblarea părților componente ale instalației în atelier, rămînînd ca pe navă să se execute doar montajul general. Prin adoptarea noii tehnologii se realizează o reducere a volumului de lucrări și operații pe vas, materializată în economii anuale de peste 350 000 lei.

● **Un colectiv de specialiști de la Uzina de strunguri-Arad,** a conceput o mașină specializată pentru prelucrarea batiurilor de strung. Prevăzută cu 15 broșe de lucru, mașina atacă simultan ghidajele batiului, substituind trei operații, care după vechiul sistem de prelucrare erau obligatorii. În acest mod, randamentul la prelucrare sporește de 2—3 ori, iar calitatea se îmbunătățește substanțial.

● **Specialiștii Institutului pentru proiectări de laminoare** au realizat o instalație de comandă pentru reglarea automată a nivelului apei în rezervoarele hidraulice care lucrează la presiuni mari. Instalația își găsește aplicare în agregatele de destunderizare și de acționări hidraulice ale laminoarelor, precum și în alte sectoare ale industriei. Executată la Uzinele „Oțelul roșu", ea se caracterizează printr-o construcție simplă, este ușor de manevrat și de întreținut, are un preț de cost redus și prezintă mari posibilități de tipizare.

● Perfecționînd soluțiile de lucru prevăzute în proiectele de locuințe, **specialiștii Trustului de construcții locale din Deva** au creat un sistem nou de tencuire a fațadelor. Astfel, cel de-al doilea strat de tencuială de la suprafață se face cu nisip colorat, uniform și fin, fapt care dă un aspect plăcut fațadei și înlătură operația de zugrăvit sau finisaj cu terasit. Aplicată experimental la Lonea, noua metodă a permis reducerea cheltuielilor la finisajele exterioare cu 450 lei pe apartament.

● **Specialiștii Uzinei „Unio"-Satu Mare** au omologat recent o mașină pentru încărcarea și transportul minereurilor. Mașina prezintă caracteristici tehnico-economice superioare vechiului tip fabricat aici : viteza de încărcare și transport este cu peste 50% mai mare, iar productivitatea muncii dublă.

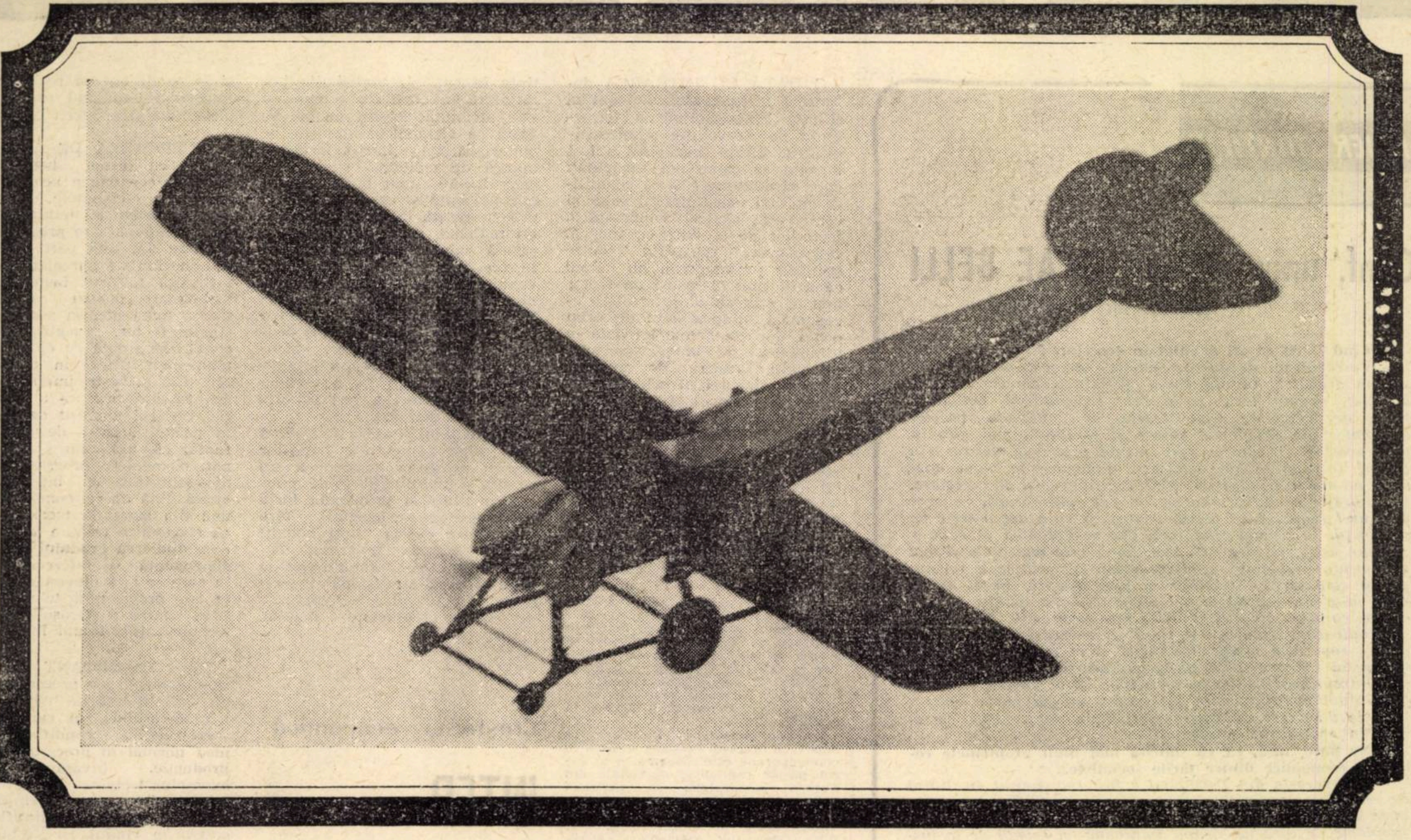

O COOPERARE CARE A ÎNCEPUT ACUM O JUMĂTATE DE SECOL

Cooperarea în aviaţie dintre România şi Anglia datează încă de la începutul zborului efectiv cu propulsie mecanică, mai precis din anul 1910.

În acel an, la Salonul de Aeronautică de la Paris, inginerul de origină română Henri Coandă a expus un avion construit din lemn, echipat cu un motoreactor format dintr-un motor cu piston de 50 C.P. care acţiona un compresor simplu carenat, ce debita aer într-o cameră de ardere inelară, unde se injecta combustibilul care, prin ardere, crea jetul reactiv ce propulsa avionul. Acesta a fost primul avion complet, prezentat în dimensiuni naturale, la o asemenea expoziţie, la care să fi fost folosită în construcţia aparatului această idee revoluţionară.

Coandă a întrevăzut şi a efectuat cercetări în domeniul propulsiei cu reacţie, care, valorificate în motoarele cu reacţie, au dat posibilitatea ca transportul aerian să fie revoluţionat, prin construcţia de avioane de categoria avionului BAC 111.

În ianuarie 1912, acest inginer român posedînd un spirit inventiv strălucit, s-a alăturat unora din predecesorii BAC-ului, Societatea The British & Colonial Aeroplane Company. El nu şi-a dezvoltat mai departe concepţia sa despre motoreactor dar şi-a dobîndit o reputaţie internaţională ca proiectant al mai multor tipuri de avioane convenţionale, care au fost construite la Filton, acolo unde azi se concentrează programul de fabricaţie al BAC pentru avionul Concorde.

BAC îi rămîne deci îndatorat lui Coandă — şi prin el României — pentru două motive: primul că datorită activităţii lui de pionierat, a deschis o cale spre realizarea în ultimă instanţă a superbelor motoare cu reacţie, care acţionează azi avioanele BAC 111 aflate în exploatare la mai multe companii aeriene de vîrf, printre care şi compania română TAROM; al doilea, că datorită talentului său de constructor de avioane a influenţat destinul uneia dintre cele mai mari societăţi, care 50 de ani mai tîrziu, a fuzionat spre a forma BAC, cel mai puternic grup aerospaţial din Europa.

Azi, progresul aviaţiei nu mai poate fi asigurat numai prin geniul unor personalităţi proeminente ca Henri Coandă; el solicită un număr de oameni cu înaltă pregătire şi resurse tehnice ce pot fi furnizate numai de un grup de organizaţii internaţionale, dintre care BAC este un exemplu european de prim ordin.

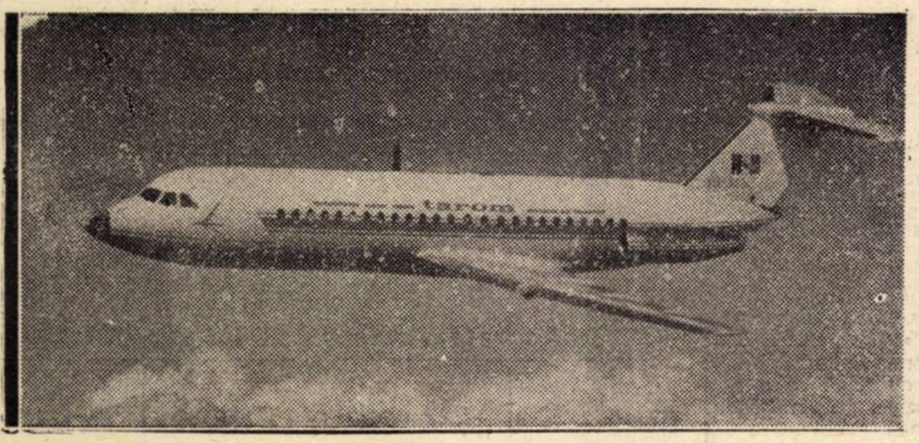

BRITISH AIRCRAFT CORPORATION
the most powerful aerospace company in Europe

PUBLICOM

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. NICOLAE BELLI

șef de secție la I.C.E.

● **Cînd și cu ce ați debutat în cercetare?**

— Vorbindu-mi de debut, mi-ați amintit de fapt de „prima dragoste" în cercetarea științifică, ale cărei ecouri le mai resimt încă și astăzi. Începuturile activității mele de cercetare sînt legate de studierea bazelor economice ale problemei agrare și țărănești, mai ales în țara noastră. Orientarea spre aceste probleme, făcută în cadrul Institutului de cercetări economice al Academiei, unde mi-am început și îmi continui activitatea de cercetare, se datorește exclusiv unui concurs de împrejurări, pe care însă nu-l regret. Nu-l regret pentru că mi-a dat o serie de satisfacții. În primul rînd mi-a dat posibilitatea să cunosc, să spun așa „din interior", una dintre cele mai grele și mai complicate probleme social-economice și politice a revoluției și construcției socialiste în țara noastră. În al doilea rînd, mi-a dat satisfacția publicării primelor lucrări de cercetare, care au pregătit evoluția mea ulterioară. Este vorba de studii despre alianța de clasă dintre muncitori și țărani, despre repartiția produsului social creat în agricultura cooperatistă precum și de studii cu caracter monografic despre întreprinderi agricole socialiste. În al treilea rînd, pe baza studiilor întreprinse la început mi-am putut elabora teza de doctorat „Crearea și dezvoltarea proprietății socialiste în agricultura României".

● **Se pare, însă, că vă solicită mai mult problemele relațiilor economice dintre țările socialiste...**

— Da, aceasta din 1963, cînd a fost reorganizat Institutul de cercetări economice și cînd am primit sarcina de a conduce secția de economie a țărilor socialiste. De fapt, aria de probleme de care mă ocup, împreună cu colegii de la institut, este mai largă: pe lîngă problemele economice ale țărilor socialiste, ea cuprinde relațiile economice externe ale acestor țări, locul lor în economia mondială, ca și aspecte din gîndirea economică.

Cadrul preocupărilor personale a fost alimentat, în cea

„...aș dori să-mi concentrez eforturile exclusiv pe problemele relațiilor economice internaționale..."

mai mare parte, de sarcinile Institutului în domeniul cercetării problemelor economice ale țărilor socialiste. Pe această linie, cu cîțiva ani în urmă am elaborat cîteva studii despre egalizarea economică a țărilor socialiste, despre metodologia comparabilității internaționale a indicatorilor economici sintetici, despre specializarea internațională a producției etc., precum și despre colaborarea economică a României cu țările socialiste.

● **Ce lucrări elaborați în prezent?**

— Acum, și cînd spun acum am în vedere perioada anilor 1968—1970, principalele mele preocupări se conjugă cu cele ale colegilor din institut în domeniul cercetării creșterii economice în socialism. Ca o primă valorificare a rezultatelor obținute în acest cadru, aș aminti colocviul organizat în institut, prin secția în care lucrez, în luna iunie a.c. pe tema: „Teorii și metode ale creșterii economice în socialism", la care am prezentat, în colaborare și o comunicare „Incidența factorilor internaționali asupra creșterii economice în socialism".

În același cadru de preocupări, încerc să-mi aduc contribuția și la elaborarea unei alte lucrări, privind deplasările în structura industrială a țărilor socialiste și creșterea lor economică.

În anul 1969 am publicat o serie de articole, care sînt de fapt rodul unor cercetări și din anii anteriori. Astfel, am publicat un articol despre colaborarea economică a României cu țările socialiste (Lupta de clasă nr. 3/1969); Comparațiile internaționale în analizele economice (Finanțe și Credit nr. 12/1968); Considerații asupra bilateralismului și multilateralismului în comerțul internațional (coautor, Revue de science sociale, seria Economie nr. 1/1969); Coordonate istorice ale circutului economic mondial (Finanțe și Credit nr. 5/1969); Independența și interdependența economică a țărilor în procesul dezvoltării (intervenții la o masă rotundă despre „Suveranitatea — principiu fundamental al dezvoltării statului și națiunii în socialism", publicată în „Anale de istorie" nr. 3/1969.

Tot în acest an urmează să apară în Editura Politică un studiu despre Circuitul economic mondial și influența sa asupra progresului economiilor naționale *(în cadrul unei lucrări colective elaborată sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.).*

Pregătesc spre tipar, după discuțiile din Consiliul științific al Institutului, lucrarea „Proprietatea socialistă în agricultura României", la care am lucrat mai mulți ani de zile.

În viitor aș dori să-mi concentrez eforturile exclusiv pe problemele relațiilor economice internaționale, în legătură cu care sper să pot publica o lucrare mai amplă.

V. E.

Creșterea economică

INTERDEPENDENȚA FACTORILOR

O DATĂ CU INTRAREA definitivă în arsenalul noțional al științei contemporane a termenului de revoluție tehnico-științifică, știința economică a fost nevoită să caute noi modalități care să definească și să cuantifice cît mai exact posibil rolul și contribuția radical schimbată a factorilor de creștere economică. Într-adevăr, progresul tehnico-științific contemporan nu numai că a devenit el însuși un factor nou al procesului de creștere economică, și încă unul de prim ordin, dar contribuie totodată la schimbarea rolului și aportului celorlalți factori de creștere. Sensul principal al schimbărilor intervenite a evoluat, și continuă să evolueze, în direcția scăderii rolului factorilor de creștere așa-numiți clasici, caracteristici dezvoltării de **tip extensiv** (capitalul investit și cantitatea de forță de muncă ocupată) în favoarea factorilor care caracterizează dezvoltarea de **tip intensiv** (progresul tehnic, știința, volumul de cunoștințe, nivelul calificării etc.).

Astfel, de exemplu, din analiza creșterii economice a S.U.A. pe perioada 1919—1957 rezultă că ponderea contribuției factorilor extensivi a scăzut de la 54,8% în perioada 1919—1929 la 48,9% în 1948—1953 și la 31,8% în 1953—1957, iar a celor intensivi a crescut de la 45,3% în prima perioadă la 51,5% în cea de-a doua și la 68,2% în ultima[1].

Sporirea contribuției factorilor intensivi la procesul creșterii economice contemporane este evidentă și în cazul țărilor capitaliste dezvoltate din Europa occidentală. În perioada 1949—1959, ponderea acestor factori la procesul de creștere reprezenta în Anglia 48,0%, în Belgia 70,0%, în R.F. a Germaniei (1950—1959) 61,3%, în Franța 73,3%, în Italia 70,5%, în Norvegia 62,2%, în Suedia 73,5% etc.[2].

Dacă în ce privește tendințele care caracterizează cele două grupe mari de factori de creștere economică, arătate mai sus, punctele de vedere ale economiștilor concordă în cea mai mare parte, în schimb cînd este vorba de definirea rolului și contribuției fiecărui factor în parte din grupele amintite, și mai ales ai celor care reflectă dezvoltarea de tip intensiv, părerile sînt destul de împărțite.

Că în acest domeniu știința economică nu se află într-o fază prea avansată, iar în țara noastră face — am putea spune — doar primii pași, a reieșit și cu prilejul colocviului organizat recent de Institutul de cercetări economice al Academiei pe tema **Teorii și modele ale creșterii economice în socialism.** Într-adevăr, comunicările referitoare la factorii de creștere economică și discuțiile pe marginea lor, care oglindesc într-o anumită măsură și preocupările existente pe plan mondial în problemele respective (precum și o serie de alte lucrări apărute în ultima vreme), au scos în evidență faptul că în definirea factorilor de creștere economică, a rolului și contribuției pe care le au în procesul de creștere, părerile diferă, deși între susținătorii diferitelor puncte de vedere există și foarte multe elemente comune[3]).

ÎN GENERAL, punctele de vedere diferă în modul de a aprecia **care dintre factorii respectivi au rolul hotărîtor** în creșterea economică a unei țări. De regulă, părerile economiștilor care se ocupă de studierea rolului progresului tehnic converg în a aprecia că acesta este factorul hotărîtor pentru creșterea economică a unei țări în condițiile contemporane. Afirmația se sprijină pe considerentul că progresul tehnic, prin multiplele sale implicații, revoluționează întregul proces de producție, influențînd într-un fel sau altul toți ceilalți factori, pe linia creșterii eficienței lor.

În sprijinul afirmației de mai sus, se aduc și numeroase date. Așa, de exemplu, potrivit unor calcule, creșterea produsului național brut în perioada 1949—1959, într-o serie de țări din Europa occidentală, s-a datorat progresului tehnic în următoarele proporții: în R.F. a Germaniei 60,7%, în Italia 69,3%, în Olanda 54,1%, în Franța 75,5%, în Norvegia 53,0%, în Suedia 66,6%, în Belgia 66,6%, în Anglia 51,6% etc[4].

Cînd însă importanța factorilor de creștere economică se apreciază de pe poziția economiștilor care cercetează problemele legate de creșterea în condițiile contemporane a rolului educației în general, a nivelului de instruire și calificare a forței de muncă, a volumului de cunoștințe în special, contribuția hotărîtoare în creșterea economică este atribuită acestui factor. Se arată că elementele amintite se materializează într-o forță de muncă de calitate superioară, care devine mai productivă și mai eficientă și cu o contribuție mereu sporită la crearea venitului național, care depășește de regulă aportul celorlalți factori. În sprijinul afirmației sînt elocvente calculele efectuate de Robert Solow pentru economia S.U.A.[4]), de Odd Aukrust pentru Norvegia[5]) și Olavi Niitamo pentru Finlanda[6]). Conform calculelor economiștilor respectivi sporul producției în % pe seama diverșilor factori a fost cel din tabelul de mai jos.

În sprijinul afirmației după care acest factor este hotărîtor pentru creșterea economică nu se uită și faptul că forța de muncă constituie și principala forță de producție a societății, fără intervenția căreia toți ceilalți factori, inclusiv progresul tehnic, ar rămîne după expresia plastică a lui Marx, niște lucruri moarte, nefolosite. Deosebirile de vederi menționate rezultă, după părerea noastră, și într-un caz și în altul, din cauză că elementele luate în seamă depășesc cadrul strict noțional al factorilor respectivi de creștere. Adepții factorului progres tehnic includ, de regulă, în noțiunea de progres tehnic și elementele care compun factorul educațional (nivelul de instruire și calificare, volumul de cunoștințe etc.). La rîndul lor, reprezentanții punctului de vedere conform căruia elementele calitative ale forței de muncă (nivelul de instruire și calificare etc.) constituie factorul principal al creșterii economice, includ în acest factor o serie de elemente care țin mai mult de primul factor (volumul de cunoștințe, organizarea științifică a muncii și a producției etc.). Rezultă că în realitate este vorba de un **complex de factori,** de elemente (unele exprimînd cu precădere latura tehnică a procesului de producție și care se concretizează în sporirea productivității și eficienței economice a capitalului, respectiv a fondurilor fixe, altele pe cea legată nemijlocit de creșterea eficienței factorului uman), fiecare avînd rolul și însemnătatea sa în procesul respectiv de creștere. Factorii de creștere economică nu trebuie priviți în mod izolat, ci ca un ansamblu unitar de factori care se influențează și se condiționează reciproc, toți împreună explicînd procesul de ansamblu al creșterii economice.

ÎNCERCAREA DE A CONSIDERA ca factor hotărîtor al creșterii economice pe unul sau altul din elementele care concură la progresul tehnico-științific este dăunătoare procesului de creștere. De altă parte, nici nu este posibil de apreciat practic influența fiecărui factor. Ar fi dăunătoare, pentru că concentrează toată atenția asupra unui singur factor, neglijîndu-i pe ceilalți și o dată cu ei progresul tehnico-științific în ansamblul său. Cît privește imposibilitatea cuantificării practice a contribuției fiecărui element de creștere în parte aceasta decurge din faptul că, așa cum s-a menționat, elementele progresului tehnico-științific se intercondiționează. Iată de ce, considerăm că una din sarcinile teoriei creșterii economice trebuie să fie tocmai **studierea gradului de interdependență și intercondiționare** în care se află diversele elemente ale progresului tehnico-științific, pentru a ști asupra cărora trebuie acționat mai întîi.

ESTE IMPORTANT ca diversele elemente ale progresului tehnico-științific să fie luate în seamă **în ordinea în care ele se succed și se condiționează în mod normal în procesul real de producție.** Învățămîntul, de exemplu, trebuie să devanseze în dezvoltarea sa cerințele de cadre și cercetarea științifică, acestea la rîndul lor trebuie să preceadă inovațiile tehnice care și ele trebuie să premeargă producției propriu-zise. Toate acestea presupun o cunoaștere și delimitare precisă a elementelor pe care noțiunea de progres tehnico-științific le înglobează. De asemenea, se impune o delimitare mai clară a sferelor de activitate în care efectele progresului tehnic se răsfrîng asupra procesului de creștere, precum și a indicatorilor care reflectă și măsoară contribuția unui element sau altul, sau a progresului tehnico-științific în ansamblul său asupra creșterii economice.

ÎN SENSUL SĂU CEL MAI LARG, prin progres tehnico-științific se înțelege, de obicei ansamblul de elemente care contribuie la creșterea economică a unei țări, anume inovațiile tehnice, nivelul de instruire, calificare și mobilitate profesională a forței de muncă, cercetarea științifică, schimbarea structurii producției și creșterea gradului de diversificare a acesteia, organizarea științei, îmbunătățirea calității produselor. Pentru o delimitare mai precisă a elementelor pur tehnice de cele care țin mai mult de latura științifică și de organizare, progresul tehnico-științific este definit adesea și într-un **sens mai restrîns.** În acest sens, progresul tehnic privește în special **inovațiile tehnice** propriu-zise, fie că acestea constau în ameliorări tehnice și tehnologice care contribuie la reducerea cheltuielilor materiale sau de muncă, fie că se referă la producerea unui nou produs destinat producției sau consumului.

Din simpla prezentare a elementelor pe care progresul tehnico-științific le înglobează atît în sensul său larg, cît și în cel

Octavian CIULEA

cercetător științific principal la Institutul de cercetări economice al Academiei

(Continuare în pag. 15)

Țările	Pe seama creșterii cu 1% a capitalului investit	Pe seama creșterii cu 1% a volumului forței de muncă	Pe seama creșterii nivelului de instruire calificare și a volumului de cunoștințe
Finlanda (1925—1952)	0,26	0,74	1,20
Norvegia (1900—1955)	0,20	0,76	1,80
S.U.A. (1900—1949)	0,35	0,65	1,50

FIȘE

■ În zilele de 22 și 23 iulie 1969 s-au desfășurat lucrările **Simpozionului de calcul economic și cibernetică economică** dedicat celei de a XXV-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român. Simpozionul a fost organizat de Centrul de calcul economic și cibernetică economică București.

■ Revista **MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIA** Nr. 6/1969 publică articolul **Mehanism ţen mirovogo kapitalisticeskogo rînka** (Mecanismul prețurilor pe piața capitalistă mondială) de I. Olsevici. Făcînd analiza prețurilor pe piața capitalistă mondială, autorul scoate în evidență existența mai multor categorii de prețuri sau, mai bine zis, de categorii de mărfuri la care prețurile se formează în mod deosebit. Astfel, unele mărfuri, fiind rezultatul producției marilor corporații, circulă de la producător la consumator prin circuite închise monopoliste, prețurile de export la astfel de mărfuri fiind un fel de prețuri de calcul, de redistribuire, în interiorul monopolului internațional (prețurile la petrol, minereu de fier etc.). Alte mărfuri, se subliniază în articol, își schimbă foarte des proprietarul, iar prețurile lor se formează sub influența jocului acțiunilor la bursă și în condițiile unei concurențe deschise. Un al treilea grup de mărfuri trece în drumul lor de la producător la consumator prin toate fazele, de la libera concurență la monopolul particular și de stat. Autorul semnalează că la unele produse prețurile reprezintă obiectul unor reglementări internaționale (la grîu, zahăr, plumb, cafea), iar la alte mărfuri, în primul rînd la utilaje, prețurile sînt puternic influențate de oferta de credit și experienta tehnică.

■ Un cîmp foarte larg de probleme economice actuale este abordat de François Perroux în recenta sa lucrare **Le pain et la parole** (Pîinea și cuvîntul), Les editions du Cerf, Paris, 1969, 328 pag. Tratînd probleme ca producția, munca, creația, posesiunea, în condițiile actuale ale economiei țărilor capitaliste, autorul dezvoltă, plecînd de la Marx, ideea socializării muncii. În condițiile economiei moderne, autorul scoate în evidență influența a doi factori, necunoscuți în timpul lui Marx, care amplifică și mai mult acest proces în prezent. Este vorba de automatizare și de „producerea cunoștințelor".

Ocupîndu-se de cel de-al doilea factor, autorul apreciază că producția industrială modernă se bazează pe „producția de cunoștințe". ceea ce explică de ce, în comparație cu creșterea populației active, crește mai repede numarul de muncitori calificați și specializați, de ingineri, de organizatori, de conducători, de personal ocupat cu sporirea, difuzarea și aplicarea informației tehnice și economice. Tot în legătură cu producerea și difuzarea cunoștințelor se face observația că într-o economie modernă spiritul de inovare devine mai important decît acela de investire și că printre factorii producției se pot înscrie: gradul atins de nivelul general de cunoștințe, nivelul competenței tehnice și organizatorice, nivelul de creativitate al unităților producătoare.

■ În studiul **Reserve Policies of Central Banks and Their Implications for U. S. Balance of Payments Policy** (Politicile de rezerve ale băncilor centrale și implicațiile lor asupra politicii balanței de plăți a S.U.A), apărut în revista THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW (martie 1969), Helmut A. Hagemann, extinzînd modelul lui P. B. Kenen la politicile de rezerve ale băncilor centrale, atrage atenția asupra unor implicații ale sale, dintre care notăm: urgența pentru S.U.A. de a elimina deficitul balanței lor de plăți, băncile centrale nemaifiind dispuse să-și mărească rezervele lor de dolari; deficitele trecute vor continua să determine scurgeri de aur; viitoarele deficite vor fi plătite mai ales în aur și mai puțin finanțate prin creșterea obligațiilor la instituțiile oficiale; dacă în S.U.A. continuă deficitele ca în trecut, nu este neprobabil ca dolarul să trebuie să fie devalorizat, deși devalorizarea poate fi amînată prin aranjamente de credit internațional; măsurile menite fie să repatrieze împrumuturile pe termen scurt, fie să mărească rezervele S.U.A. în străinătate sau să restrîngă importurile, reduc dorința băncilor centrale de a păstra dolari, așa încît scurgerea de aur din S.U.A. poate să nu fie oprită chiar dacă se redresează balanța de plăți; o micșorare a investitiilor S.U.A. în țările dezvoltate poate ameliora balanța de plăți a S.U.A., micșora teama altor țări de a acumula dolari și tendința de a-i converti în aur.

În zilele de 17 și 18 iulie a.c., la Casa Oamenilor de Știință din București s-au desfășurat lucrările Colocviului **„Probleme ale perfecționării conducerii întreprinderilor industriale"**, organizat de Institutul de Cercetări Economice al Academiei. Antrenînd specialiști, atît din institute de cercetări de specialitate și din învățămîntul superior, cît și din ministere și întreprinderi, colocviul s-a dovedit a fi un bun prilej pentru un larg schimb de idei, pentru strîngerea legăturilor dintre teoria și practica conducerii întreprinderilor din țara noastră.

După cuvîntul de deschidere, ținut de tovarășul **Ion Desmireanu,** director adjunct al Institutului de Cercetări Economice, în cele două zile ale colocviului s-au prezentat următoarele comunicări: **Considerații privind unele concepte moderne de conducere — Ioniță Olteanu,** cercetător științific principal, I.C.E.; **Despre obiectul științei conducerii** — conf. **Paraschiv Vagu,** Academia de Studii Economice; **Probleme actuale privind organizarea și funcționarea centralelor industriale — Mihai Dumitrescu,** director de studii, Institutul Central de Studii pentru Problemele Conducerii Economiei, Organizării Muncii și Perfecționării Cadrelor din Economie; **Proiectarea structurilor organizatorice ale întreprinderilor și centralelor industriale — Nicolae Haneș,** șef de grupă, Institutul Central de Studii pentru Problemele Conducerii Economiei, Organizării Muncii și Perfecționării Cadrelor din Economie; **Structura organizatorică a întreprinderilor industriale în funcție de caracterul proceselor tehnologice — Egon Trattner,** șef de secție, Institutul de Cercetări Alimentare, **Viorica Enache,** cercetător științific, Institutul de Cercetări Alimentare și **Ion Oprea,** Ministerul Industriei Alimentare; **Metode de determinare a numărului de personal tehnic, economic și administrativ în întreprinderile industriale — Ion Bratu,** cercetător științific, Institutul de Cercetări Economice; **Metode cibernetice utilizate în elaborarea deciziilor economice în întreprinderi** — prof. **Edmond Nicolau,** Institutul Politehnic București; **Ancheta iterativă ca metodă de prognoză în activitatea economică — Dragoș Cigusievici,** cercetător științific principal, I.C.E.; **Folosirea simultană a mai multor metode de planificare, evidență, urmărire și analiză a cheltuielilor de producție în întreprinderile industriale** — conf. **Constantin Pintilie,** Academia de Studii Economice; **Considerații cu privire la factorii care acționează asupra organizării sistemului informațional economic din întreprinderi — Andrei Keresztes,** lector, Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj, **Vasile Stănescu,** redactor șef, Editura științifică; **Analiza și proiectarea sistemului informațional al întreprinderii — Gheorghe Boldur,** șef secție, Centrul de Calcul Economic și Cibernetică Economică și **Ioan Băncilă,** cercetător științific, Centrul de Calcul Economic și Cibernetică Economică; **Concluziile unei anchete privind formarea cadrelor de conducere din întreprinderi — Cecilia Manițiu,** cercetător științific, Institutul de Cercetări Economice.

În comunicările prezentate s-au reliefat rezultatele concrete obținute prin aplicarea la realitățile întreprinderilor noastre a unor metode și tehnici moderne de organizare și conducere, s-au afirmat unele concepte și idei noi, de un deosebit interes științific și practic, s-au făcut considerații privind problemele actuale ale perfecționării conducerii economiei noastre naționale.

OLGA CONSTANTINESCU

La o lună după ce împlinise 40 de ani, la 19 iulie s-a stins din viață Olga Constantinescu, doctor în economie, conferențiar la catedra de Istoria doctrinelor economice a Academiei de Studii Economice.

Cu cîtă abnegație s-a consacrat Olga Constantinescu misiunii de dascăl pe care a înnobilat-o cu propriile calități! Ea insăși OM, a știut să facă să vibreze în oameni ceea ce este nobil și înălțător. De cîte ori studenții nu ne-au vorbit de aceste calități ale dascălului lor! Pentru noi colegii nu trebuiau argumente în sprijinul recunoașterii acestor însușiri; le simțeam zi de zi.

A muncit fără preget, cu pasiune și a oferit studenților, fără rezerve, comoara cunoștințelor, a priceperii și înțelepciunii. Aportul ei la elaborarea materialelor didactice, la publicarea primului manual de Istoria doctrinelor economice și la o nouă ediție, în curs de apariție, a fost dintre cele mai substanțiale. Ca cercetător s-a făcut de mult cunoscută prin numeroase studii și publicații remarcabile. Lucrarea de doctorat constituie o operă de valorificare critică a gîndirii economice românești dintr-o întreagă epocă. Studiile despre concepția social-economică a unor mari personalități ale culturii românești — B. P. Hașdeu, Dinicu Golescu, I. Ghica, Vasilescu Karpen, Sofia Nadejde, Ecaterina Arbore etc. ca și cele despre revoluția industrială și despre situația clasei muncitoare din România se disting prin profunzime, documentare amplă și orizont larg.

Boala a răpit-o cînd lucra intens la un studiu despre N. Bălcescu și unitatea națională. Era preocupată de desfășurarea sesiunii de examene: Moartea năprasnică a surprins-o aci! În plină ascensiune, la vîrsta marilor speranțe și realizări. Căci acumulase mult ca s-o îndreptățească să spere la o creație și mai bogată.

Viața, se spune, nu se măsoară cu anii, ci cu propria creație. E adevărat! Colega noastră a creat mult, dar cît ar fi putut crea spre binele științei, culturii și învățămîntului. Cîtă bucurie, stimul și elan ar mai fi dat celor apropiați!

Ivanciu NICOLAE

blocnotes

PĂMÎNT — LUNĂ — PĂMÎNT

DUPĂ CE AM URMĂRIT, gîtuiți de emoție, în noaptea de duminică spre luni, cum primii noștri semeni coboară pe lună și învață să umble pe suprafața ei spre a-i descoperi ceea ce pînă în acea clipă fusese necunoscut omului; după explozia bucuriei de a fi fost martorii oculari ai acestui mare moment din istoria societății omenești, acum, cînd primii pămînteni care au fost **acolo** se află încă în spațiile interplanetare, pe drumul reîntoarcerii spre casă, omenirea a și început să evalueze implicațiile noii etape pe care a parcurs-o în cucerirea Universului.

O face cu sentimentul reconfortant al încrederii în geniul uman. O face cu conștiința deplină a importanței noului pas efectuat pe calea stăpînirii naturii, conștiință pe care nu o puteau avea atît de repede strămoșii noștri cînd fixau, la rîndul lor, jaloane în direcția progresului tehnic cu mijloacele ce le stăteau la îndemînă în alte etape istorice ale evoluției. Tocmai pentru că dă expresie acestei conștiințe în chiar momentul dobîndirii unei noi cuceriri, îmi plac atît de mult cuvintele lui Neil Armstrong din clipa cînd și-a luat mîna de pe scara „modulului" și a început să pășească șovăitor pe lună: „Un pas mic pentru om, un salt gigantic pentru omenire".

Un salt care a început în dimineața de 12 aprilie 1961 cînd Iuri Gagarin s-a avîntat în spațiul cosmic și care a fost încoronat în dimineața de 21 iulie 1969 cînd Neil Armstrong și Edwin Aldrin au coborît pe lună. Opt ani, în cursul cărora cunoștințele acumulate de omenire în decursul veacurilor au fost valorificate, potențate și înzecite prin altele, noi, ale științei și tehnicii contemporane, pe temeiul a două concepții și programe diferite — una pornind de la ideea zborului omului pe lună, alta pornind de la ideea cercetării spațiului cosmic prin intermediul aparaturilor automate — concepții și programe care s-au stimulat reciproc și s-au întregit în această nouă izbîndă umană.

Orice etapă încheiată înseamnă, în același timp, deschiderea alteia, noi. Chiar în această zi, pe care unii n-au mai numit-o ziua de luni, ci ziua Lunii — cîțiva savanți calculau probabil cît timp mai trebuie să treacă pînă cînd primul om va putea păși pe Marte sau pînă cînd prima stație automată se va putea așeza pe Saturn.

Cu cît omul domină mai total natura și pășește mai adînc în Univers, cu atît pămîntul nostru devine mai mic; și cu cît devine mai mic, cu atît protuberanțele lui sociale devin mai vizibile pentru toți, mai greu de explicat și de acceptat. Poate din cauza aceasta, în timp ce aparatul de luat vederi ne aducea în cameră pînă și imaginea pietricelelor de pe lună, apăreau mai contrastante, în raport cu forțele uriașe pe care omul le stăpînește astăzi, atîtea imagini de pe micul nostru pămînt cu conflicte militare și aglomerări de arme de distrugere, cu zone întinse de foamete și analfabetism, de exploatare și de subdezvoltare.

Ar fi de neconceput ca măreția omului, a cărui umbră era proiectată pe lună și care se afirmă plenar în cucerirea spațiului cosmic, să nu se poată afirma cu tot atîta forță de iradiere și aici, pe pămînt.

Salutînd o realizare care dă expresie capacității creatoare a umanității, tovarășul Nicolae Ceaușescu scria: **„Ne exprimăm speranța că această victorie a geniului uman va avea o influență favorabilă nu numai asupra progresului general al științei și tehnicii, ci și asupra relațiilor între popoare, asupra cauzei păcii și colaborării internaționale".**

Este speranța lăuntrică pe care au resimțit-o sute de milioane de oameni de pe toate continentele în timp ce urmăreau marea călătorie a celor trei astronauți, primii mesageri ai omenirii pe alte planete. Speranța de a vedea că instrumentele științifice și tehnice pe care omenirea și le-a creat, sînt folosite și pentru făurirea unei vieți demne de a fi trăită de către toți, aici, pe pămînt. Speranța de a vedea eroismul uman afirmîndu-se exclusiv în marile bătălii ale vieții și civilizației, nu și în cele ale distrugerilor și morții. Speranța de a vedea toate popoarele și națiunile lumii cooperînd, în respect reciproc, sub steagul progresului care, într-o lume devenită atît de mică, nu mai poate fi decît comun.

Costin MURGESCU

DEZBATERI:

DECALAJELE ECONOMICE ȘI DEZVOLTAREA INEGALĂ ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

ÎN NUMĂRUL TRECUT al revistei, am prezentat prima parte a dezbaterilor care au avut loc la redacția noastră pe marginea cărții dr. Gh. Badrus „Decalaje în Occident". În numărul de față redăm continuarea discuțiilor. La întrerupere, acestea se purtau în legătură cu ideea emisă de T. Postolache, a existenței unei dezvoltări inegale în domeniul relațiilor de producție. Gh. Crețoiu evidenția diferențele în gradul de concentrare a producției, în structura proprietății private, în gradul diferit de împletire a forței monopolurilor cu forța statului în țările capitaliste.

T. POSTOLOCHE: — Sau pe plan social: una înseamnă țărănimea în Anglia, altceva este în Italia și altceva într-o țară înscrisă pe orbita capitalismului din Asia sau America Latină.

GH. TOMESCU: — Tabloul de ansamblu al lumii capitaliste contemporane în ceea ce privește relațiile de producție nu este nici pe departe omogen, unitar, nici chiar pentru țările capitaliste dezvoltate.

Și trebuie spus că noi mai plătim încă tribut unor concepte și reprezentări mai vechi. De exemplu, noi explicăm apariția și dezvoltarea monopolurilor caracterizînd concentrarea înaltă a capitalului și a producției prin aceiași indicatori care erau utilizați de Lenin la începutul secolului al XX lea.

Dar dacă ne-am referi, de exemplu, la numărul de muncitori, vedem că în condițiile întreprinderilor automatizate acest indicator nu mai poate avea aceeași capacitate de exprimare și caracterizare a fenomenelor economice.

De aceea consider că este necesară elaborarea unui sistem de indicatori care să cuprindă mai nuanțat, mai diferențiat toate aceste aspecte.

A. SCHOK: — Consider și eu că lucrarea tov. Badrus este un pas înainte în încercarea de a face o analiză realistă, pe baza marxism-leninismului, dar nu întemeiată pe idei apriorice pe care am vrea ca evenimentele să le ilustreze, ci pe temeiul cercetării minuțioase a materialului documentar. Autorul nu se aventurează în previziuni decît în măsura în care tendințele ce se manifestă îi permit.

Tov. Badrus propune în lucrarea sa o sistematizare a categoriilor economice în micro, macro și mondo economice, specificînd că aceasta ar permite o abordare mai operativă a problemelor actuale ale capitalismului. Mi se pare că această sistematizare nu trebuie să înlocuiască, ci să completeze cea specifică modului de gîndire dialectic — în categorii de esență și de fenomen. Dar este adevărat că economiștii marxiști au insistat exagerat asupra problemelor de esență ale sistemului, ale categoriilor care îl reflectă și în prea mică măsură s-au străduit să dezvăluie felul cum se manifestă esența, cum funcționează relațiile de producție capitaliste. Din acest punct de vedere, cred că sistematizarea propusă de tov. Badrus este în adevăr operativă și că ea este aplicabilă în măsura în care trecem de la esența fenomenelor economice studiate la aspectul lor fenomenal.

N. IVANCIU: — Mie mi se pare că în unele studii asupra capitalismului contemporan legătura de intercondiționare între esență și fenomen a fost exagerată pînă aproape de identificarea lor, ceea ce impietează asupra înțelegerii realiste atît a mecanismului de funcționare a capitalismului monopolist de stat și a cercetărilor făcute de economiștii burghezi, cît și asupra aprecierii influențelor pe care le exercită politica economică. Evident că formele de manifestare ale vieții economice sînt legate de anumite esențe determinate, dar această lume a formelor își are și o anumită independență relativă, anumite legi și reguli de mișcare.

GH. DOLGU: — Cred că un factor al dezvoltării inegale pe care experiența postbelică îl impune atenției este factorul subiectiv al dezvoltării, înțelegînd prin aceasta factorul politic. Pentru că, dacă admitem că forma actuală a țărilor dezvoltate este capitalismul monopolist de stat, admitem — ipso facto — rolul relativ mare al politicii economice în desfășurarea fenomenelor economice. Or, politica economică poate fi mai adecvată sau mai inadecvată și ca atare poate contribui la inegalitatea dezvoltării țărilor capitaliste. Francezii și italienii, de pildă, s-au dovedit mai eficienți decît alți occidentali în această privință; astfel francezii au pus un accent mare pe sectorul de stat, l-au înzestrat cu cadre pregătite, au făcut din sectorul de stat un factor important al dezvoltării economice. Și în Italia, sectorul de stat a constituit un suport al creșterii economice generale. În schimb în Anglia politica economică a neglijat sectorul de stat și ca atare și rolul lui în evoluția generală a fost minor.

Pe de altă parte, merită considerație unele fenomene ale dezvoltării inegale, care nu-și au epicentrul în dezvoltarea economică a țării respective. De exemplu, criza francului a survenit într-un moment cînd economia franceză mergea relativ bine, iar francul părea foarte tare și stabil. Or, tocmai atunci au survenit evenimentele din mai, care au avut consecințele cunoscute. Cu această ocazie au ieșit la iveală și unele slăbiciuni ale economiei franceze, mai ales legate de competitivitatea ei pe piața externă.

Criza francului a fost, înainte de toate, o criză de încredere care avea la bază instabilitatea și incertitudinea situației politice. Și știm ce rol joacă uneori incertitudinea în dezvoltarea economică. Mai există și alte exemple.

GH. TOMESCU: — Factorul incertitudine, după părerea mea, nu exprimă o relație de cauzalitate, ci ar putea să exprime mai mult o relație de funcționalitate. De altfel, în studierea mecanismului legii dezvoltării inegale este necesară desprinderea acestor factori cauzali și a celor funcționali, precum și a legăturii dintre ei. În plus, unii factori acționează la nivelul sistemului mondial capitalist, iar alți factori sînt specifici numai unor țări; unii au caracter permanent, alții sînt factori temporari. Toate acestea demonstrează că legea dezvoltării inegale, exprimîndu-ne matematic, este o funcție de foarte multe variabile.

GH. DOLGU: — Eu nu neg că în criza francului au existat și factori cu caracter obiectiv. De pildă, unde au plecat francii? În R.F.G. De ce? Pentru că marca vest-germană era puternică și se așteptau profituri mari în cazul reevaluării ei. În general diferența de putere a valutelor vest-europene reflecta și ea inegalitatea puterii economice.

Sau, vorbind de Japonia, de dezvoltarea ei postbelică, trebuie să avem în vedere un mare număr de factori care au influențat-o; nu putem însă omite influența factorului politic, intervenția statului, care a orientat dezvoltarea economică spre anumite ramuri, decisive pentru progresul tehnic. Importul de licențe, politica de credite, unde se pare că japonezii au organizat un sistem dintre cele mai elastice, față de celelalte țări capitaliste.

GH. CREȚOIU: — Acest ultim factor este tot mai mult subliniat în literatura economică din Europa occidentală. „Entreprise" publica nu de mult un articol despre Japonia cu următorul subtitlu: în spatele boomului economic — băncile.

N. IVANCIU: — Și în Anglia se manevrează mult cu pîrghiile oferite de sistemul de credit. Îndeosebi cu rata dobînzii.

GH. DOLGU: — Sau să ne gîndim la politica fuziunilor, promovată de stat în Anglia, de exemplu, ca și în alte țări.

GH. BADRUS: — Desigur că implicațiile factorului politic sînt multiple. În lucrare am căutat să surprind aspectele cele mai importante, mai ales stimularea de către stat a cercetării științifice. De exemplu, în țările Europei occidentale, în Franța, Anglia, Italia există organisme guvernamentale care se ocupă de cercetarea științifică. Dar acesta nu este un indiciu suficient, întrucît în S.U.A., unde nu există asemenea organisme, legătura între cercetare și producție este mai bine rezolvată, eficiența economică a cercetării este superioară față de țările vest-europene. Guvernul american urmărește anumite domenii prioritare, legate, în primul rînd de înarmare, și prin aceasta controlează cercetarea științifică în domeniile de vîrf, iar pe de altă parte el finanțează cercetarea efectuată în cadrul monopolurilor particulare.

Bineînțeles că nu mi-am propus să intru în toate aspectele factorului politic: amortizările accelerate, stimularea exporturilor etc. Unele din ele au fost doar amintite fiind cunoscute cititorului.

GH. DOLGU: — O altă chestiune interesantă care merită să fie discutată este puterea de exprimare a diferiților indicatori ce caracterizează dezvoltarea inegală. Uneori în literatură se pune accentul numai pe ritmul de creștere. Dar nu totdeauna el este un indicator elocvent. Poți să iei în analiză țări cu ritmuri de creștere mai mici și să observi că totuși acestea au avut o creștere sănătoasă.

Uneori ritmurile mai mici pot să arate că într-o țară s-au făcut eforturi mari pentru dezvoltarea și modernizarea bazei de producție, pentru anumite restructurări care nu se traduc în creșteri imediate și mari de producție, dar care permit dezvoltarea producției viitoare.

GH. BADRUS: — O mare importanță în această privință o are eficiența economică, în primul rînd a acumulării. În general procesul investițional merge în țările capitaliste dezvoltate nu atît pe creșterea noilor unități, pe înființarea de noi unități, cît pe modernizarea și introducerea tehnicii noi în întreprinderile existente, ceea ce mărește eficiența investițiilor. Dar și în această privință există o serie de inegalități, din punct de vedere al eficienței, S.U.A., R.F.G. situîndu-se înaintea altor țări capitaliste dezvoltate.

GH. TOMESCU: — Aș vrea să mă refer la un tabel foarte interesant din lucrarea tov. Badrus, tabel care conține indicatori de nivel cu mare putere de sinteză. Analiza acestor date poate să meargă mai în profunzime folosind procedeele statisticii matematice. Iată, de exemplu, în cazul Japoniei, coeficientul de decalaj al nivelului de dezvoltare al industriei a scăzut de la 10,8 în 1950 la 3,2 în 1967, față de Statele Unite ale Americii. În cazul Angliei acest coeficient a crescut de la 1,4 la 1,66—1,67.

Dacă inversăm acest raport, observăm că în 1950 în Japonia nu s-a produs decît circa 9,2% din producția industrială pe locuitor a Statelor Unite ale Americii, în timp ce în anul 1967 s-a ajuns la 31%. Dimpotrivă Anglia, care producea circa 71% din producția industrială pe locuitor a Statelor Unite, a scăzut în 1967 la numai 60%. Este clar că aceste schimbări sînt rezultatul unor ritmuri diferențiate de creștere economică.

Aș vrea să subliniez aici o latură pozitivă a lucrării tovarășului Badrus. Este vorba de străduința pe care a depus-o de a corela indicatorii de potențial, de nivel, cu indicatorii de dinamică, care împreună luați, permit să se scoată în evidență decalajul și adîncirea acestuia între diferite țări și în diferite perioade.

GH. DOLGU: — O întrebare rezervată pentru sfîrșit este legată de tendințele de lungă durată pentru a căror desprindere trebuie să facem prognoze, să fim într-o anumită măsură și futurologi: care va fi raportul de forțe în lumea capitalistă la sfîrșitul acestui mileniu?

GH. BADRUS: — Mi-am pus și eu această întrebare și în „Decalaje în Occident", la fiecare din capitole am încercat să dau unele răspunsuri, în limitele posibile. După părerea mea, este cert că Statele Unite își vor păstra locul de lider în rîndurile țărilor capitaliste dezvoltate. Schimbările care se vor petrece vor afecta locurile ocupate azi de ceilalți componenți ai „plutonului fruntaș". Aici, după cum se pare în momentul de față, Japonia avansează serios în „ierarhia" țărilor capitaliste și probabil va trece pe locul doi la principalii indicatori. După prognozele de acum, Anglia va mai pierde din poziții. R.F.G. se va menține probabil pe locul actual și în continuare. Un candidat serios la un „loc mai sus" se anunță Italia, care face în prezent eforturi mari pentru intensificarea cercetării științifice și dezvoltarea industriei. În orice caz, după părerea mea, este de așteptat în următorii ani o agravare a contradicțiilor economice și politice între țările capitaliste dezvoltate, agravare ce va avea un anumit specific imprimat de revoluția științifico-tehnică, de schimbările petrecute în lume pe plan social și în raportul de forțe. Accentuarea contradicțiilor interimperialiste va contribui la intensificarea tendințelor expansioniste ale țărilor capitaliste dezvoltate îndreptate spre țările „lumii a treia".

GH. DOLGU: — În favoarea menținerii locului prim pentru Statele Unite ale Americii pledează o serie de elemente; în primul rînd dimensiunea și situația geografică a S.U.A.

Alt factor îl reprezintă decalajul actual între Statele Unite și celelalte țări capitaliste, care nu va putea fi așa de ușor recuperat. Pentru că în epoca revoluției tehnico-științifice forța financiară contează foarte mult.

Desigur că pot să intervină și o serie de alți factori imponderabili care vor influența raportul de forțe.

GH. CREȚOIU: — Între aceste variabile multe pot să nu fie numai de ordin economic. Dar chiar și pe tărîm economic, după unele prognoze japoneze, la sfîrșitul secolului actual Japonia ar ocupa locul I cu un produs brut de 16 000 dolari pe locuitor, în timp ce S.U.A. ar rămîne la 9 800. Între acestea două s-ar interpune Suedia, Danemarca și alte cîteva țări. Sînt desigur, prognoze, sau mai bine-zis ipoteze ale unor futurologi. Și ele trebuie luate cu rezervele de rigoare. Nimic nu garantează că ritmurile dezvoltării acestor țări vor fi cele actuale sau cele luate în calcul.

A. SCHOR: — Aș aminti aci ipoteza emisă în carte de tov. Badrus că s-ar putea ca și S.U.A. să suporte — pe urmele Angliei — efectele negative ale unui export masiv de capital.

GH. DOLGU: — Un factor care trebuie luat în seamă este evoluția „Pieței Comune". Dacă vor intra Anglia și țările scandinave în Piața Comună, aceasta ar putea deveni un foarte serios concurent pentru S.U.A.

T. POSTOLACHE: — De unde putem să conchidem că întreaga această dezvoltare este însoțită de numeroase contradicții interimperialiste, economice, politice etc.

Nu există temeiuri pentru a considera că aceste contradicții s-ar atenua și că imperialismul s-ar prezenta ca ceva unitar, coerent care în planul politicii ar realiza o strategie globală. În plus, imperialismului i se opun numeroase forțe antiimperialiste. Și lucrarea dezbătută de noi reușește să dea o imagine profundă a contradicțiilor de care este măcinată lumea capitalistă pe fundalul inegalităților și disparităților obiective, a dezvoltării inegale.

GH. BADRUS: — Încă o dată eu vreau să mulțumesc organizatorilor acestei dezbateri și mai ales celor care mi-au citit lucrarea și au făcut aceste considerații și observații interesante.

Corespondență din Roma

REFLEXUL ECONOMIC ȘI SOCIAL AL CRIZEI DE GUVERN DIN ITALIA

ÎNCEPÎND de la 5 iulie criza de guvern din Italia continuă, fără ca perspectivele apropiatei ei rezolvări să devină certitudine. Consultările premierului desemnat, Mariano Rumor, limitate strict la componența precedentelor coaliții guvernamentale de centru-stînga : partidele democrat-creștin, socialist, socialist-unitar și republican, dobîndesc treptat caracteristica unei încercări zadarnice de a se ieși dintr-un labirint construit cu abilitate din poziții aparent convergente, în direcția reconstituirii coaliției, dar, — în fond — net divergente. În imposibilitatea de a se reface „în patru" coaliția guvernamentală (republicanii refuză să participe cu reprezentanți proprii în viitorul cabinet, iar socialiștii unitari „cer" tuturor partidelor coaliției un „angajament" cu caracter fățiș anticomunist) se apropie „momentul adevărului" cînd democrații creștini vor trebui să spună limpede dacă sînt dispuși să alcătuiască viitorul guvern numai cu reprezentanții partidului socialist sau — declarîndu-se indisponibili pentru un guvern monocolor democrat-creștin —, să opineze pentru organizarea de alegeri politice generale.

Momentul este deci dintre cele mai dificile, complexitatea lui putînd fi mai bine înțeleasă dacă se are în vedere faptul că se produce o înfruntare dintre cele mai susținute între orientări politice diferite, a cărei intensitate crește pe măsură ce se raportează la ansamblul forțelor politice italiene. Pe acest teren tendințele de conservatorism și de orientare spre dreapta a politicii italiene sînt larg dezaprobate și primesc o ripostă puternică, căutîndu-se totodată să se dea — în însuși cadrul coaliției de centru stînga — un curs „înnoitor" politicii generale a Italiei. Concomitent, forțele de stînga — în rîndurile cărora ponderea partidului comunist este unanim recunoscută — se mobilizează pentru ca unite să facă să eșueze orice politică de involuție, pentru a se imprima politicii italiene o direcție corespunzătoare cerințelor celor mai largi mase populare. Iată cadrul unor tratative deosebit de anevoioase și precaute, — cu toate că nu se poate prevedea o răsturnare radicală a raportului de forțe. Rezultatele acestei înfruntări pot influența în bună măsură calea de viitor a Italiei.

În această situație cu multe elemente confuze se constată și o intensificare a activității exponenților unor cercuri de afaceri care manifestă semne de nerăbdare. Ei consideră că actuala criză pe care o străbate Italia este de fapt reflectarea procesului vast de transformare social-economică a țării și pe care guvernele de pînă acum n-ar fi știut „să le controleze și să le canalizeze" pentru a stăvili revendicările maselor de oameni ai muncii și că nu ar fi asigurată „stabilitatea democratică a țării". Cele peste 70 de milioane de ore de muncă pierdute ca urmare a grevelor din acest an, realizarea unei ample unități de acțiuni sindicale ale salariaților în lupta necontenită pentru condiții mai bune de trai și de muncă, perspectiva apropiatei adoptări de către parlament a „statutului muncii", care recunoaște celor ce muncesc unele drepturi în întreprinderi, dar mai ales apropierea momentului — în toamnă — pentru reînnoirea contractelor de muncă ce afectează peste 4 milioane de oameni ai muncii, provoacă frămîntări și neliniște în rîndurile patronatului. Dar chiar în rîndurile unor exponenți dintre cei mai autorizați ai patronatului, realismul politic dictat de adevăratul raport de forțe din țară, de recunoașterea necesității unor reforme care să permită modernizarea anumitor structuri economice, ce nu mai corespund perioadei actuale — presează puternic.

ÎN ACEST CONTEXT așa numitul „fond" economic pe care s-a proiectat încă de la început criza actuală de guvern, relevă trăsături dintre cele mai contrastante. Astfel, în ultimii ani, dezvoltarea economică și socială a Italiei a înregistrat în continuare succese importante, ca de pildă : creșterea venitului național brut cu 5,9% în 1967 și cu 5,7% în 1968 ; a producției industriale cu 9,5% în 1967 și cu 8,1% anul trecut ; a exporturilor cu 7,4% în 1967 și cu 15,4% în 1968. Astăzi Italia este prezentă pe piața europeană și mondială cu o serie de produse industriale ale căror caracteristici de exploatare și calitate sînt la cel mai înalt nivel contemporan, aflîndu-se pe locurile 6—7 între țările industrializate ale lumii.

De asemenea, numai în ultima perioadă oamenii muncii au obținut prin luptă dîrză importante cuceriri : desființarea „zonelor salariale" discriminatorii, reforma substanțială a sistemului de pensii, îmbunătățiri de salarii și reducerea orarului de muncă. Etapele acestei situații economice se completează însă cu serioase dezechilibre de ordin sectorial și teritorial în dezvoltarea economică a țării, cu importante rămîneri în urmă în diferite sectoare de producție, ceea ce provoacă încontinuu nemulțumirile unor pături largi ale populației și face ca reflexul economic să fie deosebit de prezent în evoluția situației politice. Astfel, alături de regiunile cu intensă dezvoltare economică „conviețuiesc" zone subdezvoltate, iar prosperitatea unor sectoare ale economiei contrastează puternic cu altele foarte înapoiate ; unei industrii dezvoltate și concentrate în cîteva regiuni ale țării îi corespund o agricultură înapoiată în ansamblul ei, străbătută de o criză profundă de adaptare la exigențele moderne, precum și unui „Mezzogiorno" (sudul Italiei), rămas în stare de subdezvoltare cronică (în Sicilia, de exemplu, unde se numără circa 400 000 de șomeri, venitul mediu pe locuitor va atinge în 1970 abia 44% din cel prevăzut pentru regiunile din nordul industrializat al țării) ; pe ansamblul țării, unor grupuri sociale dispunînd de venituri și averi imense li se contrapune masa de oameni ai muncii fără lucru, ce fluctuează între 700 000 și 1 000 000 de persoane, cei cu salarii foarte scăzute și care nu mai pot face față creșterii costului vieții.

LA RÎNDUL EI, concentrarea industrială, ce atrage deplasări demografice importante, a făcut ca unele centre să devină imense stupuri de oameni, ridicînd probleme ce îmbracă aspecte grave în locuințe și creșterea chiriilor, cu transporturile în comun și serviciile sociale etc. (numai în ultima lună s-au înregistrat sporiri substanțiale la prețurile de produse alimentare și materiale de construcție, la energia electrică, la țigări și ziare). Apoi în timp ce în unele regiuni (triunghiul industrializat Milano-Torino-Genova) s-au dezvoltat consumurile tipice unei societăți înstărite, în altele necesitățile de școli și spitale, ale unei asistențe sociale mai moderne, au rămas nesatisfăcute. Rămînerea în urmă din punct de vedere economic a unor zone întregi din Italia, amenințarea pe care o reprezintă spectrul șomajului de masă și al emigrărilor — au creat situații dintre cele mai dramatice care au dus la demonstrații de stradă și ciocniri cu poliția. Cunoscutele evenimente tragice de la Avola și Battipaglia nu pot fi considerate doar un fenomen izolat. Anul trecut s-a înregistrat o reducere a forței de muncă ocupată în producție ; volumul investițiilor de capital privat a scăzut față de anul precedent, iar consumul intern a cunoscut o dare înapoi. Totodată, legi învechite, dintre care unele datează din primii ani ai unificării Italiei, regulamente arhaice și complicate, continuă să domine relațiile dintre cetățeni și stat, să reglementeze activitatea administrațiilor publice. Continuă și fenomenul straniu al fugii de capitaluri (peste o mie de miliarde de lire italiene numai în primele șase luni ale anului curent) ceea ce ilustrează evidenta folosire incompletă a resurselor pentru nevoile dezvoltării țării, paralel cu „exportul" de forță de muncă (între 1961 și 1967 „hemoragia" emigrărilor numai din regiunile meridionale ale Italiei s-a ridicat la 851 000 de persoane, dintre care două treimi în vîrstă între 18 și 40 ani, adică partea cea mai activă a populației).

ACESTE CONTRASTE și dezechilibre își găsesc în bună măsură explicația în faptul că mecanismul dezvoltării economice și sociale italiene este condiționat de liberul arbitru al interesului privat. Programarea economică (planificarea) încă nu condiționează direcția dezvoltării unor sectoare ale economiei naționale, iar investițiile publice, din cauza unor procedee greoaie, ating cu întîrziere și doar parțial scopul propus. „Ne găsim — declara recent un economist — în situația cînd statul este puternic față de cei slabi și slab față de cei puternici".

Pentru a ieși din această situație ce apasă greu pe umerii oamenilor muncii, se dezvoltă în Italia o largă mișcare revendicativă, cu obiective bine precizate privind progresul social și economic, dezvoltarea procesului de democratizare a țării. O mare parte din cei 19,5 milioane de oameni ai muncii din Italia acționează cu îndîrjire pentru o dezvoltare economică menită să înlăture sau să atenueze rapid dezechilibrele de ordin sectorial sau regional, pentru sporirea salariilor (care sînt dintre cele mai scăzute în cadrul țărilor membre ale Pieței Comune, corespunzînd unui venit național pe locuitor echivalent cu numai 70% din venitul mediu al celorlalte țări din organizație) ; pentru reducerea orarului de muncă, împotriva intensificării exploatării, pentru recunoașterea drepturilor sindicale în întreprinderi. Realizarea reformei agrare continuă să fie un punct permanent și central al revendicărilor. Aceste obiective principale, cărora li se adaugă cele specifice condițiilor locale, constituie programul concret pe baza căruia se va desfășura „marea bătălie de toamnă" — reînnoirea contractelor de muncă, ce va începe curînd.

ACȚIUNILE pe care oamenii muncii din Italia le desfășoară fără încetare în lupta împotriva capitalului și exploatării — greve și manifestații de masă, ocuparea demonstrativă a sediilor unor fabrici și administrații publice, a blocurilor stradale etc. — au cuprins întreaga țară. Muncitorii din nordul industrializat și sudul încă subdezvoltat se întîlnesc pe același teren al revendicărilor și caracterul general al acestor acțiuni este demonstrat chiar în aceste zile cînd salariații din industria torineză demonstrează în apărarea drepturilor lor, concomitent cu braccianții din zonele agricole, Bari și Palermo. Nu de mult a cunoscut momente de tensiune lupta salariaților din întreprinderile

N. PUICEA

→

INTER-DEPENDENȚA FACTORILOR

(Urmare din pag. 14)

restrîns, rezultă că și într-un caz și în altul acesta cuprinde elemente care privesc nu numai sfera producției, ci și **pe aceea a consumului.** Studierea mai atentă a aspectelor progresului tehnic care privesc sfera consumului se înscrie pe linia concepției promovate de partidul nostru în politica sa economică în etapa actuală, în care se pune un accent deosebit pe calitatea produselor ca unul din factorii importanți de creștere a eficienței economice.

Din modul de definire a progresului tehnico-științific se desprinde, de asemenea, faptul că elementele care-l compun nu privesc **numai aspecte legate de creșterea productivității muncii** (deși acestea rămîn obiectivul său principal), ci și alte aspecte, care deși accelerează creșterea economică, nu constituie în același timp și o creștere a productivității muncii.

Pentru teoria creșterii economice este important de analizat și raportul în care se află progresul tehnico-științific cu **investițiile**, în ce măsură progresul tehnico-științific în sensul său larg dar mai ales în sensul său restrîns, poate fi asociat sau asimilat (așa cum se face de multe ori) cu investițiile. Dacă între progresul tehnico-științific și factorul investiție există o legătură foarte strînsă, considerăm în același timp că nu toate elementele progresului tehnico-științific sînt legate în aceeași măsură de cheltuielile de investiții. Multe elemente de progres tehnic ca, de exemplu, mai buna utilizare a mașinilor și utilajelor, îmbunătățirea organizării muncii și a producției, perfecționarea calității produselor menținînd aceleași condiții tehnice și de muncă, nu presupun noi cheltuieli de investiții. Cele mai legate de progresul tehnic sînt de obicei investițiile care privesc mecanizarea și automatizarea producției, procedeele tehnologice noi. O legătură mai puțin strînsă există în schimb între progresul tehnic și investițiile care privesc perfecționările tehnice la procesele de producție existente. Într-un fel asemănător se pune problema și în cazul cheltuielilor de investiții cu cercetarea științifică. Cheltuielile de investiții cu cercetarea științifică se pun într-un fel cînd este vorba de cercetarea fundamentală și altfel cînd este vorba de cercetare aplicativă și de dezvoltare. Ultimele două forme, după părerea noastră, sînt legate mai strîns de procesul de creștere și respectiv de noile investiții, lucru de care trebuie ținut seama la stabilirea strategiei de dezvoltare a cercetării științifice a unei țări.

Dat fiind că nu toate investițiile făcute în diverse elemente ale progresului tehnic contribuie în aceeași măsură la creșterea economică a unei țări, este important de a cunoaște în care elemente este mai avantajos și mai eficient să se facă noile investiții. Aportul investițiilor la creșterea economică depinde foarte mult și de repartiția investițiilor pe ramuri și sectoare de activitate, de structura lor din punctul de vedere al mijloacelor productive sau neproductive etc. Un efect mult mai mare pentru accelerarea progresului tehnic și economic al unei țări îl au de exemplu investițiile făcute în echipament și utilaje față de aceleași investiții făcute în construcții sau în șosele, deși și acestea din urmă au la rîndul lor un rol important în procesul general al creșterii economice.

Toate acestea dovedesc și lipsa de claritate ce persistă încă în rîndul economiștilor cu privire la caracterul investițiilor în diverse elemente ale progresului tehnico-științific. Astfel, de exemplu, în timp ce investițiile în inovații tehnice sînt considerate doar prin prisma aportului lor în producția proprizu-zisă (doar în ultimul timp se încearcă a se dovedi și contribuția la consum a progresului tehnic) [7], cele care privesc factorul uman (învățămîntul și calificarea profesională), ca de altfel cele destinate cercetării științifice (deși aceasta este asimilată tot mai mult cu o nouă fază a producției), continuă să fie considerate ca avînd un caracter neproductiv. Urmările acestui mod de a aprecia caracterul acestor două elemente de bază ale progresului tehnico-științific sînt nefavorabile pentru teoria și practica creșterii economice.

Făurirea unei economii socialiste moderne, sarcină centrală a politicii partidului nostru, bazată pe cuceririle științei și tehnicii contemporane, presupune implicit mutații foarte mari și rapide în rîndul factorilor de creștere economică și în principal în rîndul acelora care se află sub influența nemijlocită a progresului tehnico-științific. Aceasta impune economiștilor din țara noastră sarcina intensificării preocupărilor lor în domeniul cercetării acestor mutații, pentru a găsi noi sisteme și noi modele de apreciere și cuantificare a contribuției pe care diverși factori o au în procesul general al creșterii economice.

---

1) Vezi M. Hajek și M. Toms : Politica ekonomie nr. 10/1966, pag. 879.

2) Idem, pag. 880.

3) De fapt, pînă în prezent nu există o concepție unitară nici cu privire la conceptul de creștere economică ca atare, acesta fiind identificat de unii economiști cu procesul de dezvoltare economică, iar de către alții, cu cel al reproducției (vezi, în legătură cu acest lucru și considerentele prezentate de C. Băloiu în articolul : „Între creștere și dezvoltare" din „Viața economică" nr. 27 din 11 iulie a.c.).

4) **Robert Solow:** „Technical change and the Aggregate production function" Rev. Ec. Stat, aug. 1951.

5) **Odd Aukrust:** „Investment and economic growth", apărut în : Productivity Measurement Review, nr. 16 febr. 1959

6) **Olavi Niitamo :** Development of Productivity in Finish Industry, 1925—1950, Prod. Maes Rev. nr. 15, november 1958.

7) Vezi comunicarea ținută de I. Lemnîj la colocviul „Teorii și modele ale creșterii economice în socialism" intitulată „Considerații teoretice pe marginea unor modele de creștere care țin seama de progresul tehnic în socialism".

publice și cea a studenților. Clasa muncitoare luptă pentru recunoașterea dreptului ei de a participa la reglementarea problemelor importante pe plan național ce o privesc nemijlocit, pentru a avea un cuvînt de spus în organizarea muncii în fabrici, a respectării libertăților sindicale. Se luptă, totodată, pentru schimbarea actualei orientări în politica economică a țării, în sensul încetării subordonării față de interesele marelui capital, se revendică cu insistență o politică de programare economică, bazată pe un control susținut asupra creditelor, investițiilor, pentru întocmirea unor planuri zonale de dezvoltare economică, finanțate din resurse publice, se cer reforme de structură și nu simple „adaptări" la condiții noi.

DISPUNÎND de o bogată experiență, clasa muncitoare italiană a repurtat succese importante în lupta sa. Totuși, mai sînt de cucerit obiective de prim ordin. Reprezentanții autorizați ai clasei muncitoare sînt de părere că tocmai pentru ca Italia să se îndrepte spre o perioadă de adevărată reînnoire economică și socială, sînt necesare mai mult ca oricînd acțiuni ferme în spiritul unității de clasă, care să asigure o ieșire pozitivă din actuala criză de guvern. In această viziune, după cum scrie ziarul „Avanti", este „necesar să se modernizeze structura mașinii de stat și a societății italiene în general, adaptînd cerințelor actuale sistemul de organizare a muncii, de prevederi sociale și de învățămînt — într-un cuvînt dezvoltarea economică să fie susținută printr-o vastă operă de reforme".

REPERE

● Rata scontului din Suedia, care a fost urcată zilele acestea de la 6 la 7%, este cea mai ridicată din ultimii 30 de ani (în 1933 ea a fost de 8%). Măsura a fost luată în cadrul mișcării generale ascendente a ratelor de scont în Occident, în efortul de a se frîna tendințele inflaționiste.

● Intr-un discurs rostit în fața membrilor Comitetului de cooperare economică și industrială între Franța și R.F.G., întrunit la Barbizon, Valery Giscard d'Estaing, ministrul economiei și finanțelor din Franța, și-a exprimat îngrijorarea în ce privește deficitul balanței de plăți externe a țării sale cu R.F.G. Acest deficit, care a fost de 959 milioane franci în 1966, a ajuns la 3.109 milioane franci în 1968.

● Intr-o încercare de a contracara efectele competiției externe, Anglia a decis să inițieze acțiuni intense de pătrundere pe piața sud-americană. Cu ani în urmă America Latină a constituit cea mai importantă piață externă a Angliei, dar în ultimul timp ponderea ei a rămas în urma celei a Statelor Unite, Germaniei și Japoniei, scăzind de la 50% la 5%. Camera de Comerț din Londra plănuiește trimiterea a numeroase misiuni comerciale și organizarea de săptămîni ale tehnicii engleze în lunile următoare. O metodă la care se va mai recurge este crearea unor companii mixte engleze și locale.

● Intre 29 septembrie și 3 octombrie a.c. va avea loc la Baden — lîngă Viena — „Al doilea Congres Internațional pentru Prelucrarea Informațiilor". Congresul va examina probleme ale cercetării științifice, economiei și educației.

● „Piața Comună este angajată într-un proces inflaționist ...Lupta contra creșterii prețurilor, care a atins proporții îngrijorătoare în majoritatea țărilor membre, trebuie să capete prioritate în politica economică a celor șase". Aprecierea este exprimată în „Memorandumul Comisiei Pieței Comune cu privire la necesitatea menținerii condițiilor unei creșteri echilibrate", publicat în prima jumătate a lunii iulie la Bruxelles. Comisia recomandă măsuri pentru creșterea ofertei globale și utilizarea resurselor de muncă din regiunile sau sectoarele economice în care mai există șomaj, precum și limitarea severă a cheltuielilor publice.

● Deficitul comerțului exterior britanic pe luna iunie este estimat din surse oficiale, la 28 milioane lire sterline, ceea ce reprezintă dublul deficitului din luna mai.

● După cum a afirmat ministrul pentru transporturi din R.F.G., Georg Leber, în 1985 lungimea autostrăzilor din această țară va ajunge la 13 000 km (față de 5300 km la sfîrșitul anului 1970). Numărul automobilelor va crește de la 12,5 milioane în 1968 la 20 milioane în 1985.

PĂMÎNTUL VĂZUT DE PE LUNĂ

ADMIRABILA bravură a cosmonauților Armstrong, Aldrin și Collins împlinește un vis de totdeauna al tuturor oamenilor. Al lui Leonardo da Vinci și al lui Jules Verne, al lui Țiolkovski și Godard, al savanților din atîtea țări ale lumii care, pe firul vremii, s-au străduit să pună la punct concepția și mijloacele desprinderii de pămînt. El este rodul unui nesfîrșit lanț de generații, al poeților și visătorilor care împing înainte cu forța fanteziei lor și a anticipației, frontierele omului. De aceea munții și «mările» de pe lună au căpătat și vor căpăta numele oamenilor de știință și ale literaților care au contribuit, prin opera lor, la împlinirea vechii aspirații. De aceea au și fost depuse pe lună de către astronauții americani, medaliile icarienilor înainte mergători — Gagarin, Komarov, Grissom, Chafee și White — o ramură de măslin și o dată cu toate acestea mesajele atîtor conducători de state ale lumii ca și cuvintele gravate pe o placă, prin care astronauții și președintele Statelor Unite spun că în această lună a lui iulie 1969, pe solul lunar, au călcat «oameni de pe planeta Terra», venind acolo «în numele tuturor locuitorilor ei ». Apollo, zeul, își arăta mînia cînd cineva cuteza să-l cheme la o întrecere cu lira. Apollo 11 se declară gata de colaborare. Nici n-ar trebui să fie altfel. Pentrucă pășirea pe lună este o faptă a omului, iar în cucerirea cerului, omul poate arăta ca un zeu, dar în întrecere se află numai cu sine, nu cu zeii.

CINEVA COMPARA ieșirea omului în spațiu cu emersiunea pe uscat a unui pește înzestrat cu membre. Ipoteza originii acvatice a vieții pe pămînt e mai veche și încă neconfirmată. Unii presupun însă, azi, că originea vieții trebuie căutată pe lună. Un lucru pare sigur : evoluția viețuitoarelor, și în special istoria uluitoare a dezvoltării omului, e marcată de căutarea neostoită, instinctivă sau rațională, a unor noi orizonturi. De pe acum este învederat că luna nu e nici ea decît pentru scurtă vreme, o etapă. Universul este infinit și infinit este orizontul omului. Dincolo de lună, navighează în spațiu atîtea alte planete, care, împreună cu ea, se rotesc în jurul soarelui ; iar dincolo de sistemul solar, se află Calea Lactee și galaxiile toate. Oamenii de știință de la N.A.S.A. au și început a se pregăti pentru conjuncția favorabilă a astrelor din 1978, cînd intenționează să lanseze, dincolo de Jupiter, o navă automată care să survoleze succesiv planetele Saturn, Uranus, Neptun și Pluton. Rachetele costă scump, dar distanțele în univers nu costă nimic : forța gravitațională e gratuită. După realizarea programului stației automate «Luna 15», desigur alte noi proiecte sînt în pregătire, de asemenea, în Uniunea Sovietică, țară care a dat lumii pe cei dintîi cosmonauți.

Există oare o frontieră-limită ? Unii savanți socotesc că din cauza distanțelor și duratelor, omul nu va putea niciodată să evadeze din sistemul solar. Alții socotesc că totul e posibil. Un cronicar științific amintea recent că, la începutul secolului al XIX-lea, marele fizician François Arago spunea că omul nu va putea suporta călătoriile pe calea ferată, și că, nu mai puțin celebrul astronom Simon Newcomb, demonstra în 1903 că e imposibil să faci să zboare o mașină mai grea decît aerul.

Întrebarea pe care și-o pun mulți, este dacă omenirea e coaptă pentru o mutație de proporțiile celei care a fost inaugurată prin aselenizarea cosmonauților americani. „Timpul omului nou începe săptămîna aceasta" scria un hebdomadar din Occident, cu cîteva zile înainte de lansarea lui Apollo 11. Există însă și îndoieli. Moravurile noastre, concepțiile sociale, spun unii, au fost făurite pentru un univers închis. De cînd privesc către spațiile stelare, fizicienii studiind structura materiei și-au putut da seama de caracterul limitat al unora dintre legile terestre. Ce se va întîmpla cînd biologii vor face aceeași experiență ? Sondele sovietice au relevat prezența oxigenului liber pe Venus, ceea ce ar dovedi posibilitatea unei activități biologice în atmosfera acelei planete. Alții amintesc că, în anul acesta chiar, au fost descoperiți, plutind în spațiile interstelare nori de materie organică. Arthur C. Clarke, omul de știință care a inventat satelitul geostaționar de telecomunicații, se declară convins că Jupiter, în ciuda părerilor curente, ar putea să se dovedească principalul centru al vieții în sistemul solar. Ce se va întîmpla — se întreabă cei ce se tem de necunoscut dar care-și cunosc desigur planeta pe care o locuiesc — atunci cînd oamenii vor întîlni în Univers și alte ființe inteligente ?

VOM FI OARE din nou tentați, acum cînd am pășit pe lună, să scriem cuvîntul **om** cu majusculă ? Vom privi de azi înainte spre cer ca Narcis în fîntînă, așteptînd ca oglinda lui să ne redea întreaga splendoare cîștigată ? Fără îndoială aselenizarea nu este pentru om un prilej de modestie. Poate însă că pe pămînt, condiția lui ar trebui să i-o impună.

Citind presa americană, și rezultatele sondajelor de opinie întreprinse, devine evident că reacțiile oamenilor acolo diferă. Sînt cei care doresc atingerea unor limite din ce în ce mai îndepărtate și mai misterioase, și sînt cei care se tem de «o aventură fără de sfîrșit» sau «fără obiect» recomandînd Americii «să-și vadă de grădina ei». Sînt atîtea de făcut pe pămînt ! exclamă scriitorul american Kurt Bonnengud, într-un articol publicat de suplimentul duminical al ziarului „New York Times". Și nu este el singurul american îngrijorat de costul imens al operațiunilor spațiale și de impactul acestora asupra bugetelor destinate ameliorării condițiilor de trai pe pămînt. Cînd a luat naștere, în 1961, programul Apollo, președintele ceruse Congresului credite suplimentare pentru N.A.S.A. în valoare de 531 milioane de dolari. Bugetul cheltuielilor spațiale se ridicase la 1 766 000 000 de dolari.

Programul Apollo este cea mai costisitoare dintre bravurile omului : el costă 25 de miliarde de dolari, aproximativ. Investițiile inițiale s-au ridicat la 900 milioane de dolari, dar încă și acum fondul anual de investiții urcă la 400 de milioane. Azi se lucrează la o rachetă Saturn care urmează să lanseze la toamnă nava Apollo 12. Sarcina „Centrului Spațial" este să asigure o livrare ritmică de rachete „Saturn", timp de 20—25 de ani.

Conștienți de problemele bugetare, cei ce activează în domeniul proiectelor spațiale americane simt nevoia să-și apere programele. După ce vom explora luna, spune unul din ei, vom reveni pe pămînt să ne ocupăm de treburile de aici. Nu trebuie să credem, așa cum se spune adesea, că experiențele spațiale sînt un joc al savanților. În 1972 vom lansa pe o orbită, la 400 km altitudine, o stațiune-laborator de pe care, timp de săptămîni de zile, echipajele vor observa și prospecta bogățiile pămîntului : puțurile necunoscute de petrol, minele de aramă, de zinc etc. Vom studia regiunile fertile și zonele nefolosite, vom putea orienta culturile și spori productivitatea lor. Utilizarea permanentă a spațiului riscă însă să fie frînată de costul excesiv al carburantului, spune același, și de aceea, pînă în 1972 va trebui să găsim noi surse de energie, care să permită trimiterea unor adevărate „taxiuri" în spațiu, asigurînd ieftin drumul dus și întors între Pămînt și laboratoarele spațiale. Va fi posibil astfel și un nou salt în Cosmos, de data asta în Marte, deoarece această planetă reprezintă după părerea unora cheia veritabilă a explorării interplanetare.

DR-UL THOMAS PAINE, directorul N.A.S.A., a dat însă răspunsul cel mai amuzant, poate, la întrebarea dacă America nu va trebui „să întoarcă spatele spațiului" pentru a putea face față problemelor sale de pe pămînt, ca de pildă aceea atît de arzătoare legată de ameliorarea condițiilor de viață în orașe. „Nu înțeleg, de ce, a spus el, de cîte ori este vorba de un nou efort în favoarea centrelor noastre urbane, oamenii se gîndesc întotdeauna la cheltuielile spațiale. Americanii cheltuiesc un miliard de dolari pe an pentru a-și construi piscine individuale și 40 de miliarde pentru a se îmbrăca. E mult mai mult decît cheltuim noi pentru a cuceri spațiul. Bugetele spațiale reprezintă mai puțin de 1% din produsul național brut (40 de cenți de fiecare american pe săptămînă). Va trebui poate, cel mult, să recomandăm femeilor americane să se îmbrace puțin mai scurt decît acum și să adopte un decolteu mai îndrăzneț. Vom economisi astfel banii necesari pentru a merge în spațiu".

Cum însă sacrificii i se cer fiecărui american în parte, e de observat că desigur ar fi ideal dacă fiecare dintre ei ar fi pus în situația de a putea economisi de la construirea unei piscine individuale și dacă economisirea la cumpărarea unei blăni de vizon sau a unei minifuste ar deveni doar o problemă de simplă opțiune. Simțind însă nevoia firească de a se pune la adăpost de ricanări, Paine a adăugat : „Dacă America poate merge pe lună, ea trebuie desigur să poată să facă încă și mai multe aici, pe nava spațială Terra".

Nu pot fi, desigur, subestimate consecințele pozitive pe care, de pe acum, le pot avea și le au în economia și în viața americană experiențele și realizările în domeniul științei și tehnologiei. Nu e o butadă, poate evocă numai un aspect secundar, previziunea unui om de știință de la N.A.S.A. care declara nu de mult ziariștilor că, dacă un hotelier ar putea să investească sumele necesare, anul 2000 va cunoaște în ceea ce privește turismul, primul „motel-spațial" care să ofere de la 400 km înălțime priveliștea cea mai extraordinară a Pămîntului. Sînt oameni care și-au și plătit viitoarele voiaje în spațiu. Dacă e adevărat, cum se spune, că pe lună sînt diamante în mare cantitate, scepticii se întreabă cum le-am putea aduce pe pămînt la prețurile de extracție și transport posibile azi ? Deocamdată aceștia au, fără îndoială, dreptate, iar faptul că, urmare a pregătirii călătoriei în lună, descoperirile în ordinea domestică nu sînt încă excepționale — o tigaie de prăjit de care nu se prinde mîncarea, un vehicul conceput pentru deplasarea pe lună și care poate servi acum infirmilor, o freză ultrarapidă pentru dentiști, un sistem împotriva balotării lichidelor în rezervoarele rachetelor, folosit acum la noile vase petroliere — dă unora prilej de ironii. Pe lîngă faptul că nici aceste realizări nu sînt de disprețuit, există însă experiența în organizare și conducere, rezultată din colaborarea a 20 000 societăți sau întreprinderi, dirijate timp de zece ani în vederea aselenizării, și care va servi cu siguranță la «management» și în economie. Nu poate fi ignorat, de asemenea, efectul economic al sateliților de comunicație, al stațiilor automate prevăzute a fi instalate în spațiu și care vor ghida avioanele, vapoarele etc. Înălțîndu-și «vulturii» pe piscurile lunii omul creează pe pămînt noi posibilități pentru dezvoltarea ramurilor științei și tehnicii. E amuzant poate să te gîndești azi la convingerea pe care o avea Keynes că oamenii nu vor mai avea la un moment dat în ce să investească și de aceea adevăratul motor al producției va fi consumația. Vai, încă n-am ajuns acolo ! Și e poate o fericire că lucrurile stau așa : că oamenii adică încă visează și că au capacitatea de a cheltui pe vise. O disciplină nouă a luat naștere din grija pentru securitatea astronauților : „fiabilitatea". Definită ca fiind „probabilitatea ca un echipament, aparataj sau piesă componetă, să asigure fără greș operațiunile pentru care au fost prevăzute, într-un timp determinat și în condiții de funcționare prestabilite", fiabilitatea va contribui desigur enorm în viitor la productivitate și rentabilitate.

VA TREBUI să devină un fapt unanim acceptat că „aventura în spațiu" nu poate fi disociată de desăvîrșirea și mai extraordinarei aventuri materiale și spirituale pe care o trăiește omul, de la începuturile lui, pe pămînt. „O nouă evoluție" în istoria omului n-ar putea începe decît dacă, o dată cu elanul lui liber în spațiile interastrale, își va amenaja așa cum se cuvine vechea sa reședință, și, deocamdată, indispensabila sa „bază terriană".

Dinu HERVIAN

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

CUBA

SPRE NOI DIMENSIUNI ÎN AGRICULTURĂ

PENTRU POPORUL CUBANEZ anul 1969 este declarat „An al efortului decisiv". El se impune nu numai prin sarcinile mobilizatoare ce stau în fața colectivelor de agricultori, muncitori, funcționari, elevi etc. angrenați în marea bătălie pentru stringerea recoltei de trestie de zahăr, ci și prin munca pregătitoare ce se desfășoară în vederea realizării, în anul 1970 a 10 milioane tone de zahăr.

Este imposibil de conceput realizarea importantului plan de dezvoltare a agriculturii cubaneze fără a vorbi despre sarcina grea și complexă ce o are Institutul național pentru resurse hidraulice (INRH) înființat în 1962. Pentru că bilanțul prerevoluționar al capacităților de captare a apei nu atingea nici 30 milioane mc, repartizate la 5 baraje și toate destinate numai aprovizionării populației. După 6 ani de muncă asiduă, avînd de făcut față unor probleme complexe de topografie, hidrologie, biologie etc. și implicit de formarea de specialiști, activitatea INRH poate fi rezumată în cîteva cifre globale: pînă în 1968 lucrările terminate atingeau o capacitate totală de înmagazinare de 859 milioane mc de apă, repartizate pe 15 baraje și sute de mici rețineri de apă. Construcția acestor lucrări a reclamat dizlocarea a 27 milioane mc de pămînt și pietriș și turnarea a 220 000 mc de beton; capacitatea de reținere a lucrărilor actualmente în construcție este de 920 milioane mc. Proiectele terminate și în rezervă reprezintă o capacitate totală de 776 milioane mc de înmagazinare a apei cuprinzînd 10 baraje. În sfîrșit, proiectele în curs de înfăptuire vor oferi o capacitate globală de înmagazinare a 2 miliarde 687 milioane mc, repartizate pe 13 baraje. Această sumară enumerare nu cuprinde și zecile de proiecte și lucrări de captare, de deviere a apei sau construirea de conducte. Toate acestea permit irigarea unor noi zone de culturi agricole sau aprovizionarea zonelor industriale Mariel, Nuevitas etc. în continuă extindere.

Pe o fișie largă de pămînt care se întinde la sudul provinciei Camagüey, delimitată de autostrada în construcție „Circuit Sud" se desfășoară „bătălia numărul 2" a provinciei. Pe aceste terenuri smulse naturii cu ajutorul buldozerelor și dinamitei, străbătute de pe acum de numeroase canale, avansează impetuos planul de cultivare a orezului care prevede 30 000 ha anul acesta și 55 000 ha în anul viitor. Recolta anuală va atinge, pe aceste noi orezării, 275 000 tone. În regiunea Florida, tot din Camagüey se pregătește o nouă zonă sub denumirea de „Los Caneyes" unde pînă la sfîrșitul lunii iunie se defrișaseră 3200 ha. Importanța deosebită ce se acordă regiunii „Los Caneyes" rezidă în faptul că aici se vor produce semințele necesare pentru toate cele 55 mii hectare de orezării din Camagüey. De pe acum se efectuează ample construcții de drumuri, poduri, irigații, foraje de puțuri etc. Două uscătorii sînt de asemenea în construcție pentru a asigura primul proces industrial — uscarea și tratarea orezului.

În noiembrie 1968 a fost lansat un nou plan pentru provincia Havana cunoscut sub denumirea de „Planul Ceiba" pentru lichidarea subdezvoltării agricole într-o vastă zonă din regiunea Ariguanabo, plan care în prezent cuprinde 12 000 ha cultivate cu citrice, cafea, ananas și legume. După alipirea altor terenuri din Guanajay, suprafața va crește pînă la 16 000 ha. Planul mai prevede construirea unei rețele de căi de comunicații care vor facilita mecanizarea treptată a lucrărilor, construirea de baraje, sisteme de irigații etc.

Răsfoind presa cubaneză aflăm despre noi realizări pe frontul construcției socialiste. La începutul anului se inaugura orășelul Machurucuto — 6 blocuri cu 72 de apartamente pentru lucrătorii centrului de creșterea animalelor „Nina Bonita" înconjurat de pajiști de lucernă și iarbă furajeră. Inaugurarea acestui centru face parte dintr-un vast plan de dezvoltare a șeptelului și toate condițiile au fost pregătite minuțios pentru a obține în anul 1971 suplimentar, 400—500 000 de vaci pe an, implicit o creștere de 4 ori a producției de lapte în 1970 față de cea de la sfîrșitul anului 1968. Pe lîngă preocuparea pentru extinderea pășunilor în provincia Havana, baza furajeră va fi asigurată și de importantele cantități de melasă provenite din prelucrarea trestiei, cantitate care se va cifra în anul 1970 la 3 milioane tone. Experiențele făcute de Institutul de științe animale în ce privește furajarea cu melasă a porcilor și găinilor au dat rezultate considerabile.

Aceste cîteva secvențe vădesc o vastă muncă constructivă a poporului cubanez care, lichidînd tot mai mult urmele subdezvoltării își croiește noi dimensiuni economice și sociale, înaintează cu succes pe drumul socialismului.

Valentina BRĂNEANU

R. P. POLONĂ

CREȘTEREA ȘI CONCENTRAREA CAPACITĂȚILOR ENERGETICE DE PRODUCȚIE

ENERGETICA poloneză de după război se caracterizează prin înalți indici de creștere, ceea ce se datorește atît dezvoltării rapide a economiei naționale cît și creșterii necesităților comunale. Puterea instalată a uzinelor din țară a atins, la sfîrșitul anului 1968, aproape 12 000 MW. Cea mai mare parte a centralelor electrice se bazează pe utilizarea cărbunelui, pe seama căruia se obțin 97% din producția totală de energie electrică.

Dezvoltarea energeticii poloneze în perioada de după război a prilejuit introducerea unui sistem energetic unificat, în care toate uzinele și marile centre au fost legate cu linii de înaltă tensiune de 110 kV și 220 kV. Ca rezultat al dezvoltării sistemului energetic, lungimea tuturor liniilor de diferite tensiuni a atins, la sfîrșitul anului 1968, aproape 450 mii de km. Atît liniile cît și stațiile de înaltă tensiune au fost proiectate de către „Energoprojekt".

În construcția centralelor electrice se merge pe concentrarea capacităților de producție. În perioada pînă în anul 1960 uzinele noi construite aveau o putere instalată de 200—500 MW și erau dotate cu agregate de turbine de 50 MW, pe cînd cele construite în actualul deceniu au o capacitate de 600 pînă la 1400 MW și sînt dotate cu agregate de 125 și 200 MW.

Pentru perioada care cuprinde ultimii zece ani, este caracteristică construcția de noi centrale în localitățile în care există zăcăminte de cărbune brun, a cărui extracție se poate efectua la suprafață. În consecință, datorită alegerii celor mai eficiente zăcăminte de cărbune bun, au luat naștere două regiuni noi de extracție și în același timp două centre energetice. În Silezia Inferioară — electrocentrala din Turoszów de 1400 MW (7×200 MW), care se va dezvolta pînă la 2000 MW; în bazinul de cărbune brun din Wielkopolska — 3 electrocentrale: Konin (6000 MW), Adamów (625 MW = 5×125 MW) și electrocentrala din Patnow (1200 MW = 6 × 200 MW), în care primele agregate au fost puse în funcțiune în anul 1967, iar terminarea construcției se prevede pentru acest an.

Furnizorii echipamentului pentru centralele electrice și liniile electrice sînt în primul rînd două mari unități industriale: Uniunea Industriei de Construcții de Mașini Grele „ZEMAK" cu fabricile de cazane de la Racibórz și de turbine de la Elblag; Uniunea de Masini și Aparate Electrice care cuprinde fabrici mari ca cele de generatoare la Wroclaw, de transformatoare la Lodz și de aparataj electric, de înaltă tensiune lîngă Varșovia.

R. D. VIETNAM

ECONOMIA FORESTIERĂ ÎN CONTINUĂ DEZVOLTARE

TREI PĂTRIMI din teritoriul R.D. Vietnam este acoperit de păduri tropicale și subtropicale. Ele cresc rapid și conțin resurse importante de material lemnos și o faună de mare valoare economică. După estimații aproximative, flora numără circa 12 000 de specii, cu o variată utilizare: plante medicinale, fibroase, oleaginoase, răsinoase, odorante, palmieri de India, ciuperci, mirodenii, plante din care se extrag vopsele, tanin. Fauna, la rîndul ei, se compune din o mie de specii de păsări și 300 specii de animale.

Pe lîngă faptul că pădurile furnizează materii prime, ele protejează ogoarele împotriva furtunilor și inundațiilor, a secetei, eroziunii, sau furtunilor de nisip, regularizînd clima și constituind un aliat de nădejde al poporului împotriva agresorilor străini.

În primii 10 ani de construcție socialistă (1954—1964) în cadrul vastului program de restaurare și dezvoltare a economiei R.D. Vietnam, figurează și planul de împădurire lansat în anul 1959. Mobilizarea întregii populații la această acțiune a făcut să sporească de 5—6 ori numărul de puieți plantați în 1960, față de anul precedent. De atunci, creșterea anuală s-a menținut constant la 20% față de anul anterior. Treptat s-au acoperit cu păduri zeci de mii de hectare. Dacă în primii ani împăduririle s-au făcut cu precădere în apropierea caselor sau de-a lungul drumurilor, pe baza inițiativei individuale a populației, în ultimul timp plantările de puieți se fac pe baza unui plan care vizează obiective mai importante. În prezent, pe o distanță de 1000 km între Mong Cay și Vinh Linh se întind păduri de filao și alte specii care cresc din abundență pe litoral, adăpostind suprafețele de teren din spatele pădurilor, de taifunuri sau furtuni de nisip, de invazia apelor mării și permițînd recuperarea a mii de hectare de teren. În deltă, perdelele de verdeață care înconjoară orezăriile au un mare rol în realizarea planului care prevede obținerea a 5 tone de orez la ha. În Regiunea Mijlocie și în Regiunea Înaltă, împădurirea colinelor a permis recuperarea de esențe valoroase ca scorțișoară, eletaria.

În 1967, numărul echipelor de împăduriri a crescut cu 30% față de anul 1965, iar suprafața pepinierelor cu 77%. Suprafețele de păduri supuse amenajărilor au crescut și ele, ajungînd să fie în 1967 de 15 ori mai mari decît în 1961.

Exploatarea forestieră, care se desfășoară sub conducerea Departamentului General al Silviculturii, a cunoscut o creștere de 228,9% față de anul 1955 cu un spor anual de 11,8%. Față de anul 1964 — an record de exploatare forestieră din perioada antebelică — exploatarea lemnului a crescut în 1966 cu 18,4%, cea de bambus cu 17,8%.

Așa cum arăta publicația **„Le courrier du Vietnam"** și celelalte aspecte legate de dezvoltarea economiei forestiere ca planificare, studii științifice și tehnologice, bază materială, formarea de cadre și de muncitori calificați etc. au luat o mare amploare, pe măsura ritmului de exploatare actuală și a nevoilor viitoarei edificări.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

GRECIA: ANTICIPĂRI 1969

PREVIZIUNILE OFICIALE referitoare la dezvoltarea economiei Greciei în 1969 pornesc de la o creștere a produsului național brut cu 8—9%, în prețuri constante, însoțită de o progresie accentuată a investițiilor publice și particulare. Proiectul de buget pe anul în curs ar urma să exercite un efect expansionist asupra economiei, deși în mai mică măsură decît în 1968. Față de previziunile inițiale ale bugetului de anul trecut, cheltuielile trebuie să crească cu 12,6%, iar încasările fiscale cu un procent ceva mai mic. În această situație, deficitul total s-ar ridica la 7,7 miliarde drahme, față de 6,8 miliarde cît fusese prevăzut în 1968. Ritmul de creștere al produsului real mai presupune însă și un nivel mijlociu al recoltelor în agricultură.

Evoluțiile arătate au loc după ce în ultimii ani economia Greciei a cunoscut o serie de dificultăți serioase. Presiunile inflaționiste, care începuseră să se manifeste încă în 1964, au putut fi frînate în cursul anului 1966. Politica de stabilizare precum și alți factori au dus la o încetinire netă a activității în 1967 și la un regres al investițiilor. La sfîrșitul acelui an, producția industrială a cunoscut un început de redresare, iar volumul construcțiilor a crescut din nou, datorită unor măsuri speciale în materie de politică bugetară și a creditului. Statisticile existente pentru 1968 arată că redresarea a continuat, cu unele oscilații, în special în industria prelucrătoare. Evaluările oficiale înregistrează o creștere a produsului național brut cu circa 4,5% în prețuri constante, în ciuda reducerii producției agricole cu aproximativ 6%.

În ceea ce privește factorii care au susținut creșterea în 1968, datele recente permit presupunerea că consumul privat a progresat ceva mai repede decît produsul național brut. Investițiile de capital fix au cunoscut o redresare în cursul anului, iar cheltuielile bugetare pentru investiții au crescut puternic începînd din luna august, fără ca totuși sporul de 25% prevăzut pentru 1968 să fi fost în întregime realizat. Importurile de bunuri de producție (fără mijloace de transport) au crescut, conform statisticii vamale, cu peste 10% în primele nouă luni ale anului trecut față de aceeași perioadă din 1967, fără să se poată însă constata în ce măsură aceasta s-a datorat unei creșteri a investițiilor în întreprinderile publice și în ce măsură unei redresări a investițiilor productive din sectorul privat.

Bilanțul schimburilor externe a fost mai puțin favorabil în 1968 decît în anul precedent, cînd s-a produs o anumită ameliorare în tranzacțiile curente. Deficitul balanței acestor tranzacții s-a ridicat în ianuarie—noiembrie 1968 la 247 milioane de dolari — cu 25 milioane mai mult decît în aceeași perioadă a anului premergător. Deteriorarea s-a datorat unei creșteri considerabile a deficitului comercial, care nu a putut fi compensată de ușoara îmbunătățire din domeniul schimburilor invizibile. Exporturile de produse alimentare (fără ulei de măsline) și de tutun, care formează 60% din exportul total al Greciei, au fost în ianuarie—noiembrie 1968 cu 19% inferioare celor din aceeași perioadă a anului 1967. Eforturile făcute în ultimii ani pentru lărgirea desfacerii unor produse de export ca stafidele, bumbacul, fructele proaspete, alături de tutun și de uleiul de măsline, nu au dat rezultatele scontate.

S-au produs totuși anumite modificări de structură în exportul grec: în 1967 a apărut pentru prima dată la export un articol cu totul nou și anume aluminiul, iar în ultimii trei ani a crescut exportul de textile. Creșterea valorică a exportului, care a însoțit aceste modificări, a mers însă mînă în mînă cu o sporire a importurilor. Anul trecut exportul s-a cifrat la 465 milioane dolari, în timp ce importul a ajuns la nivelul record de 1248,5 milioane dolari. Se semnalează că mărfurile care servesc nemijlocit dezvoltării industriei și a agriculturii nu au cunoscut în cadrul importurilor o creștere corespunzătoare sporului general, în timp ce alimentele și alte mărfuri de consum continuă să ocupe un loc însemnat.

Deficitul ridicat al balanței comerciale, care oscilează de cîtva timp în jurul a 750 milioane dolari, iar anul trecut s-a apropiat de 785 milioane, îngreunează considerabil eforturile de echilibrare a balanței de plăți. Veniturile din navluri au putut fi mărite anul trecut la 243 milioane dolari, față de 163,8 milioane dolari în 1965 — aceasta prin măsuri de stimulare a unor armatori greci și străini cu sediul în alte țări pentru a-și transfera activitățile de bază în Grecia. Cu toate acestea, deși au sporit și alte venituri din tranzacții invizibile, balanța de plăți continuă să fie dezechilibrată și pune în fața responsabililor politicii economice probleme dificile. Este urmărită, de asemenea, cu o anumită preocupare creșterea datoriilor externe. La sfîrșitul anului 1967, datoriile s-au cifrat la 1,3 miliarde dolari, înregistrînd sporuri însemnate mai ales în ultimii cîțiva ani.

Pentru 1969, previziunile oficiale vorbesc despre o nouă creștere a deficitului comercial cu circa 100 milioane dolari față de anul trecut, iar a deficitului plăților curente cu 45 milioane dolari, atingînd circa 315 milioane dolari. După aprecieri din surse O.C.D.E., evaluările cu privire la balanța comercială, pe care se bazează previziunile citate, par însă optimiste, iar evoluția tranzacțiilor invizibile rămîne supusă unui număr însemnat de factori de nesiguranță.

MONDORAMA

„ENTUZIASMUL S-A EVAPORAT"

CU PRILEJUL prelungirii convenției de asociere între cei 6 membri ai Pieței Comune și cele 18 țări în curs de dezvoltare, revista engleză THE ECONOMIST observa că „entuziasmul pentru Asociație s-a evaporat". Colaborarea existentă nu numai că nu a redus decalajul, ci l-a și adîncit. Astfel, dintre țările în curs de dezvoltare, Coasta de Fildeș a obținut creșterea cea mai importantă a produsului național brut — 1960—1967 cu 60% — în timp ce cifra medie corespunzătoare pe țările Pieței Comune a fost de 90%. În același timp, s-au deteriorat continuu raporturile de schimb la mărfurile vîndute de țările în curs de dezvoltare, iar investițiile în aceste țări se fac numai de către firme vest-europene și de aceea sînt din ce în ce mai costisitoare.

Nemulțumiri există și la cei șase. Astfel, Olanda se eschivează de la acordarea asistenței promise, invocînd obligațiile sale în cadrul O.N.U., R.F.G. preferă să acorde asistență pe cale bilaterală și nu prin Asociație, iar Italia dă înapoi deoarece obține numai 6% din contractele pe care le încheie firmele vest-europene în țările asociate.

MARIAJUL AUTOMOBILELOR JAPONEZE

Pînă nu de mult guvernul japonez se opunea constructorilor străini de automobile să pătrundă în Japonia. De curînd, datorită, se pare, accentuării presiunilor nord-americane, el a revenit asupra acestei hotărîri. Așa se face că Chysler a semnat recent un acord de colaborare tehnică și comercială cu Mitsubishi. Huzu, cel mai mare constructor japonez de autocamioane, fost asociat al firmei Mitsubishi, negociază cu Fiat construirea unei uzine Fiat în Japonia și a unei uzine a firmei Mitsubishi în Italia.

Sînt în curs negocieri între Ford și Toyo Kogyo pentru producerea în comun a unor elemente de transmisiuni automate. Goodyear și Tokyo Comp. pun pe picioare o uzină de pneuri. Alte asociații sînt prevăzute în domeniul pieselor auto. De remarcat că între 1958 și 1962 numai Renault a reușit să construiască mașini străine în Japonia.

„DRUMUL MORȚII"

IN GHIDUL pe anul 1969, editat de organizația oficială de turism a Braziliei, este menționat și drumul de cale ferată, lung de 366 de km, care leagă principalele orașe amazoniene, Manaus și Moura. I se spune „drumul morții", pentru că trenul respectiv traversează infernul verde al junglei, remorcat de aceleași locomotive care au „trăit" începuturile grele din 1900, cînd la lucrările de construire a liniei mureau cîte cinci, șase sute de muncitori pe lună. Viteza de circulație a trenului de pe drumul morții este de 20 de km pe oră. Și cu toate acestea bătrînele locomotive nu sînt abandonate — lipsesc altele mai moderne și nici terasamentul liniei n-ar suporta viteze mai mari.

CENTENARUL MARGARINEI

LA DIJON, în Franța, s-au reunit, de curînd, o sută și douăzeci de cercetători din 15 țări, pentru a sărbători centenarul margarinei, și pentru a discuta cu această ocazie despre prezentul și viitorul acestui produs alimentar.

Acum o sută de ani Napoleon al III-lea a instituit un premiu pentru rezolvarea problemei conservării grăsimilor alimentare (mai ales a untului), știut fiind că depozitarea acestora, pentru mai mult timp — cum era cazul la navele de transport — ducea la alterare. Concursul a fost cîștigat de farmacistul Mége-Mouries, care studia de mai multă vreme această problemă. Folosind seul de vacă, el reușește să facă un produs de calitate, cu aspect și gust de unt. În timpul experiențelor cînd examina la microscop compoziția materiilor grase folosite, murmura mereu : margaron, margaron — adică, în limba greacă : alb de perlă. Așa a apărut acum o sută de ani numele oleo-margarinei. Comercializarea noului produs alimentar n-a fost autorizată decît în anul 1872, printr-un decret al consiliului de igienă al Parisului. În 1910, germanul Normann îmbunătățește fabricarea margarinei, folosind corpuri grase vegetale. În 1910 margarina era un aliment lansat în toată lumea. Astăzi ea este recunoscută unanim ca un produs alimentar dietetic excepțional.

PARCUL MONDIAL DE AVIOANE

DUPĂ UN STUDIU al Organizației Aviației Civile Internaționale, parcul avioanelor comerciale în serviciu crește continuu, ca și mărimea medie a acestor aparate. Cele 116 țări membre ale acestei organizații aveau în 1968 in serviciu 6200 aparate față de 4600 acum 10 ani, iar capacitatea lor de transport n-a încetat să crească. Ținînd cont de mărirea vitezei de croazieră între 1958 și 1967, capacitatea totală a parcului a trecut de la 17 la 64 milioane tone-kilometri. La sfîrșitul anului 1967, numărul avioanelor cu reacție comandate depășea 3400 bucăți. Procentul avioanelor cu motoare a scăzut în 10 ani de la 88% la 5% ; avioanele cu reacție reprezintă în prezent 85%, in timp ce ponderea avioanelor turbo-propulsoare a ajuns la aproape 11% din total.

ORAȘUL DE PE CASPICA

LA BAKU — centrul petrolier situat în U.R.S.S., pe malul vestic al mării Caspice — a fost construit, în larg, un adevărat oraș, format din cîteva sute de clădiri așezate pe piloni, între ele existînd 250 de km de drumuri și străzi, de asemenea, suspendate pe piloni. Orașul este locuit de 5000 de muncitori, care formează echipele de exploatare ale sondelor aflate în larg. Aceștia lucrează cîte zece zile neîntrerupt, apoi sînt schimbați de alți 5000

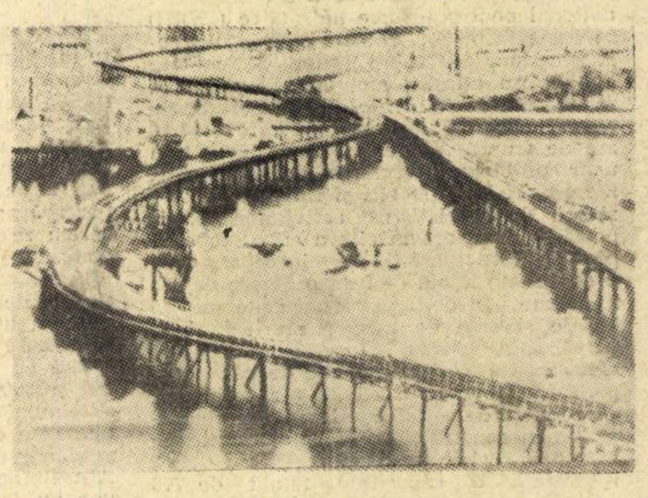

In fotografie : O „stradă" a orașului.

de muncitori, toți avînd domiciliile permanente la Baku. Între „flotanții" schimburilor de pe mare se află și 800 de femei. Orașul are tot ce se cere unei așezări urbane : restaurante, cofetării, două cinematografe, biblioteci, săli de sport, un serviciu medical asigurat de zece medici și un spital, de tranzit, cu douăsprezece paturi.

NOTE

EROZIUNI

ENTUZIASMUL pentru intrarea în Piața Comună, nu este nici pe departe atît de răspîndit în Anglia, pe cît s-ar putea crede urmărind persistența demersurilor întreprinse în acest scop. Mai ales acum, cînd a devenit limpede că demisia președintelui De Gaulle n-a înfăptuit miracolul de a face să dispară conflictele de interese și neîncrederea acumulată. Cum însă lucrurile continuă să se mențină într-un climat de așteptare, unii oameni politici și economiști englezi avertizează că deciziile de toate felurile riscă să fie luate în Anglia încă multă vreme, nu în funcție de meritele în sine ale acestora, ci sub influența perspectivei de admitere în Piața Comună. Noi argumente împotriva adeziunii sînt puse mereu în discuție. De fapt, dezamăgirile ce se înmulțesc în rîndurile „eurocraților" și evoluția însăși a instituțiilor comunitare, oferă sprijin criticilor Pieței Comune. Dintr-un proces de asociere, al cărui punct de atracție îl constituia un guvern mondial, cu puteri discreționare — scrie S. Brittan în **Financial Times** — „Comunitatea Europeană „a devenit o pîrghie în mîna birocraților de la Bruxelles care doresc să fixeze prețurile la brînză".

Viciul de bază în filozofia economică a C.E.E. spune **Financial Times** este că în loc ca „părinții fondatori" să se întrebe ce fel de armonizare sau ce politică unitară sînt esențiale pentru a realiza o piață comună, ei au tratat armonizarea ca un scop în sine. Pentru absurditățile care au rezultat, exemplul agriculturii e cel mai concludent. Slăbiciunea reală a C.E.E., se subliniază, este că, prin sporirea comerțului reciproc, a devenit indispensabil un fel de mecanism pentru ajustarea balanțelor de plăți între țările membre, în timp ce politica agricolă, și activitatea „eurocraților" au făcut mai dificilă ca oricînd o modificare a parităților monetare.

Pozițiile rigide sînt apărate de reprezentanții de la Bruxelles, care afirmă că scopul C.E.E. nu este doar de a liberaliza comerțul, ci acela de a crea o uniune economică deplină ; soluția consistînd într-o aliniere mai strînsă a politicilor — aliniere care ar face de prisos modificarea parităților sau apelul la alte surogate. Dar, zice Brittan, de aici nu urmează că a avea o singură zonă monetară, din Islanda pînă în Sicilia, este o idee foarte bună. Armonizarea condițiilor competitive nu poate fi realizată de niște comitete și numai prin simpla bună intenție. Atîta vreme cît salariile în R.F.G. se mișcă într-o relație diferită față de productivitate decît în Franța, dezechilibrul se va produce mereu. Entuziaștii Pieței Comune, spune autorul, fac un deserviciu cooperării europene adevărate cînd apără o politică care presupune o uniformitate a condițiilor și care, probabil, nu va putea fi realizată încă multă vreme.

Interesul Angliei de a intra în Piața Comună a fost explicat adesea prin speranța de acces la o piață europeană mai largă și prin efectul de apărare ce putea rezulta din această opțiune în fața concurenței „de peste mări". In acest scop, s-a spus, Anglia trebuie să accepte pierderea Commonwealth-ului, a sistemului de preferințe A.E.L.S., și să adere la discriminările practicate față de importurile din țările ce nu fac parte din Piața Comună. Dar prețul nu e oare prea mare? se întreabă acei care nu vor să facă abstracție că angajarea Angliei la politica agricolă comunitară și acceptarea dificultăților ce vor rezulta pentru ea din modificarea parităților ar putea-o duce la sarcini imposibile.

Cercurile politice conducătoare din Anglia, nu neagă că prin adeziunea la Piața Comună, ele urmăresc un scop politic. Dar dacă acest lucru are vreun înțeles, spune fără ocoluri Brittan, atunci el este acela că prin rolul conducător al C.E.E. în Europa, noi înțelegem o cale pentru căutările care să ducă Anglia la un nou rol mondial propriu. Argumentul însă i se pare lui Brittan suspect. Cooperarea azi în Europa nu poate fi legată, spune el, mai mult ca în urmă cu zece ani, de instituțiile „scîrțîitoare" ale C.E.E.

Poate să fie sau nu important faptul că **Financial Times** caută pentru Anglia alte căi de cooperare. In fond, cele pe care le propune Brittan (o „Piață Comună" renegociată, o „Asociație a Comerțului Liber" mai largă, o „Uniune vamală" însoțită de unele înțelegeri agricole, sau de alte aranjamente) nu se deosebesc mult, nici măcar prin cadrul instituțional, de cele încercate pînă în prezent.

Este însă semnificativ faptul că nici azi, după atîția ani, nu toată lumea de dincolo de Marea Mînecii este cîștigată pentru iluziile comunitare vest-europene. Candidatura engleză la Piața Comună are desigur perspectiva să mai fie menținută pe ordinea de zi, în ciuda tuturor refuzurilor. Dar scurgerea vremii, care de atîtea ori erodează chiar și îndîrjirile cele mai deplin întemeiate, va arăta totuși dacă scopurile și stăruința candidatului vor putea fi vreodată împlinite...

LEASING-UL AZI

DESPRE „LEASING", cum îi spun cei de limbă engleză unei noi metode de echipare uzitată în Occident — sau despre „credit-bail", cum o numesc francezii, — s-a mai scris în paginile noastre. Dacă s-a mai scris, înseamnă că metoda nu mai e chiar atît de nouă. Și într-adevăr nu e. Numai că expansiunea ei considerabilă în ultima vreme și formele noi pe care le îmbracă — poate chiar și „teoria" economică care o însoțește — merită un comentariu.

Nu știu dacă **leasing-ul** s-a născut în 1952, precum susține revista franceză „L'Express" — deoarece încă în timpul celui de-al doilea război mondial termenul era deja în circulație și unele operațiuni de leasing erau în curs la sfîrșitul lui. Dar împrejurarea din acel an, pe care o amintește revista, este oarecum definitorie pentru înțelesul lucrurilor. In 1952, armata americană a încredințat o comandă substanțială unei întreprinderi alimentare, care nu dispunea însă de o capacitate de producție suficientă pentru a-i face față în termenul necesar. Proprietarul întreprinderii a avut atunci ideea de a se adresa altei firme, mai puternice, căreia i-a propus ca în schimbul unei chirii avantajoase să cumpere și să-i pună la dispoziție mașinile de care avea nevoie. Afacerea s-a făcut și astfel a luat naștere **leasingul**, această versiune modernă a arendei mobiliare. Ulterior s-a ajuns la vînzarea finală, către contractant, a echipamentului pus la dispoziție mai întîi contra chirie.

In Franța, genul acesta de afaceri a devenit atît de rentabil, încît l-au preluat bancherii și i-au dat un caracter strict financiar. De aceea l-au și botezat „credit-bail", adică „închiriere pe credit", iar prețul acestui credit, specific, a ajuns azi la 11—16%, variind după talia clientului. Spre deosebire de leasingul american, care face obiectul de activitate al unor societăți anume constituite și cărora le incumbă obligațiunile comerciale, alegerea materialelor, negocierea contractelor de cumpărare, credit-bailul este o treabă a băncilor franceze, care fac doar operațiunile financiare.

Dar dacă pînă nu de mult, în Franța, credit-bail-ul s-a aflat numai în mîinile băncilor particulare în prezent și cele „naționalizate", cum sînt „Société-Générale", sau „Crédit Lyonnais", intervin în aceste operațiuni pe care le socotesc, nu fără motiv, o formă nouă de finanțare a investițiilor. Leasingul în Franța reprezintă azi 3% din totalul investițiilor realizate de întreprinderile particulare ; în S.U.A. procentul e de trei ori mai mare. Concurența devine aprigă pentru băncile private franceze, care credeau că dispun de un teren exclusiv, și rezervat.

S-ar putea crede că în perioada actuală de politică restrictivă în domeniul creditelor, băncile, mai ales ele, ar trebui să se arate ceva mai prudente. Cu toate acestea au luat naștere un număr mare de filiale specializate în credit-bail, care desfășoară o activitate intensă.

Nu numai întreprinderile mici se folosesc de acest sistem, dar chiar și marile industrii închiriază adesea parte din echipament. Credit-bailul oferă directorului unei uzine care a omis să programeze o sumă necesară în bugetul lui de investiții, o soluție care să-l scutească de a-și mai inoportuna directorul general. Această înlesnire capătă însă, după cum atrag unii atenția, un aspect îngrijorător. Aprecierea puterii financiare a unei întreprinderi care recurge la împrumutul de utilaje, devine dificilă pentru bănci, pentru acționari sau pentru bursă. Arenda, figurînd la capitolele de cheltuieli generale, nu apare în bilanț. Ea constituie un serviciu de datorii al întreprinderii care scapă controlului. Se atrage atenția chiar că un patron care ar împrumuta întregul său echipament, ar putea să-și însușească, sau să distribuie, după voie, toate beneficiile ce ar rezulta din utilizarea lui.

Din punctul de vedere al generalizării teoretice, s-a spus în Occident că leasingul aduce o concepție originală în relațiile economice, deoarece separă noțiunea de profit, de noțiunea de proprietate. S-or fi gîndit oamenii : a nu fi proprietarul mijloacelor de producție și a trage profit de pe urma lor, poftim, iată ceva nou ! Ceva nou și nu prea : pentru că mașinile primite pe bază de leassing, în proprietatea privată a cuiva tot rămîn. Numai repartiția profitului între întreprinzătorii particulari capătă poate un aspect nou. Dar asta e tot.

A. A.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE • DOCUMENTARE • TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ • ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 30 (308)
30
VINERI
1 august 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
24 PAGINI • 2 LEI

Al X-lea Congres al Partidului Comunist Român

MOMENT LUMINOS ÎN ISTORIA ROMÂNIEI SOCIALISTE

ÎN CURÎND vor începe lucrările Congresului al X-lea al partidului, eveniment a cărei importanță este dăltuită prin coordonatele măreţului program de progres social care dimensionează, la scara contemporaneității, destinul socialist al României. Este acel destin prefigurat în idealurile luptătorilor comuniști din anii ilegalității, înfăptuite prin înverșunatele bătălii de clasă, tot de ei conduse, și care au culminat cu victoria revoluției socialiste, consolidat apoi în încordarea muncii constructive, ca un urcuș, unde fiecare cincinal a reprezentat cîte o treaptă. Fiecare însă a însemnat, în conexiunea lor dialectică, noi pași pe drumul progresului contemporan.

Pe acest temei al înfăptuirilor de pînă acum, generatoare de optimism și energii creatoare, poporul vede în documentele pentru Congresul al X-lea un program realist și mobilizator ale cărui obiective îmbrățișează existența lui materială și spirituală, sub toate aspectele sale majore, prefigurînd înfățișarea societății românești pe durata unui nou salt în timp, a unei noi etape de dezvoltare socialistă.

În stadiul la care am ajuns în prezent, programul partidului va asigura noi pași înainte pe drumul creării **unei economii calitativ superioare, concepută într-o perspectivă largă, modernă și eficientă, de natură să contribuie la apropierea țării noastre de nivelul țărilor avansate sub aspect economic, la asigurarea creșterii nivelului de trai al poporului — țelul fundamental al politicii partidului.**

Această linie programatică, realistă și clarvăzătoare, înscrisă în Teze și în proiectul de Directive care ține seama de conexiunea prezentului cu viitorul, reflectă spiritul științific, novator, al partidului nostru, capacitatea lui de a aplica în mod creator adevărurile marxist-leniniste la condițiile României. Ea a întrunit adeziunea deplină a întregului popor, care-și vede în această politică împlinirea idealurilor sale de prosperitate.

Dezbaterile asupra proiectelor de documente ale Congresului al X-lea, amplu dialog desfășurat pe întreg cuprinsul țării, la care fiecare dintre noi am fost nu numai prezenți dar și participanți activi, a constituit un uriaș for la scara întregii noastre națiuni socialiste, care a luat hotărîri asupra propriului său viitor. Pretutindeni, în întreprinderi sau instituții, pe șantiere sau în cooperative agricole, la conferințele orășenești, municipale și județene de partid, în adunări ale consiliilor Frontului Unității Socialiste, în coloanele presei, dezbaterea a avut ca subiect central aspecte esențiale ale mersului înainte, liniile directoare de dezvoltare a țării. De aceea, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„putem spune că acest program, pe care Congresul al X-lea urmează să-l dezbată și să-l aprobe, este emanația voinței și conștiinței întregului nostru popor. In aceasta se exprimă, de altfel, democratismul orînduirii noastre socialiste, aceasta îi dă tăria, constituie garanția victoriei în tot ceea ce ne propunem să realizăm“.**

(Continuare în pag. 2-a)

MOMENT LUMINOS ÎN ISTORIA ROMÂNIEI SOCIALISTE

Însemnătatea discuției publice a documentelor ce vor fi supuse Congresului, modalitatea profund democratică inaugurată o dată cu recentele conferințe județene de partid de a desemna candidați din rîndul cărora vor fi alese organele superioare ale partidului sînt cu atît mai concludente cu cît ele prilejuiesc, pentru prima dată în perioada premergătoare congreselor partidului, dezbaterea atotcuprinzătoare, multilaterală a politicii interne și externe, lărgesc la scara întregului partid posibilitățile de opțiune în privința desemnării comuniștilor care, potrivit meritelor, priceperii și capacității lor de muncă să se afle în fruntea partidului. Într-o atmosferă înflăcărată, conferințele județene de partid și-au însușit propunerea Conferinței organizației municipale București, de a împuternici delegații aleși pentru congres să susțină realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Acest act de adîncă semnificație politică reflectă profunda stimă, prețuirea pe care comuniștii, partidul, națiunea noastră le acordă tovarășului Nicolae Ceaușescu — revoluționar călit, conducător marxist-leninist perspicace, dinamic, legat de masele largi și stimat de ele, militant pasionat pentru promovarea noului, patriot și internaționalist înflăcărat, care are un remarcabil aport personal în întreaga activitate de elaborare a politicii interne și internaționale a partidului și statului, în lupta pentru continua consolidare a patriei.

ÎNSCRIS ÎN CARTEA DE AUR a patriei, Congresul al X-lea încoronează jubileul de un sfert de veac al revoluției noastre populare, perioadă care a marcat cele mai profunde transformări social-politice din istoria societății românești, împlinirea idealurilor de libertate națională și socială, de bunăstare materială și spirituală a maselor.

La trecerea în revistă a acestui sfert de veac atenția ni se oprește cu osebire asupra ultimilor ani, cînd mersul nostru înainte a cunoscut un dinamism deosebit, determinat de istoricele hotărîri ale Congresului al IX-lea al partidului. Semnificația profundă pe care a avut-o Congresul al IX-lea în întreaga noastră viață socială și-a găsit expresia în sensul înnoitor care străbate toate hotărîrile lui, în perspectivele pe care el le-a deschis, în suflul inovator pe care l-a adus cu sine și, mai ales, în consecvența și perseverența cu care s-a muncit pentru transpunerea în viață a obiectivelor stabilite. Este legitimă deci satisfacția întregului popor că stegarul aspirațiilor noastre sociale și patriotice — partidul — se prezintă la cel de al X-lea Congres al său cu un asemenea bogat palmares. Unanima adeziune a poporului față de obiectivele propuse pentru următoarea perioadă, exprimarea nețărmuritei încrederi în viitor și optimismul viguros care însuflețesc națiunea noastră socialistă își are izvorul tocmai în bilanțul rodnic al înfăptuirilor consemnate pe filele istoriei de la ultimul congres al partidului.

Partidul a desfășurat, în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, o vastă activitate organizatorică, politică și ideologică pentru conducerea operei de edificare a socialismului, aplicînd creator principiile generale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre. În scopul realizării programului de dezvoltare a patriei stabilit de Congresul al IX-lea, Conferința Națională a partidului a elaborat un amplu complex de măsuri cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, a formelor și metodelor de organizare și conducere a vieții sociale. Pe această bază s-a înfăptuit o gamă largă de măsuri în economie, știință, cultură, învățămînt, în toate domeniile activității de partid și de stat, pentru perfecționarea organizării societății și ridicarea nivelului de bunăstare a poporului, pentru dezvoltarea democrației socialiste.

În confruntarea realității cu obiectivele stabilite de Congresul al IX-lea găsim profunda îndreptățire a aprecierii din Tezele pentru Congresul al X-lea potrivit căreia **„ceea ce caracterizează dezvoltarea societății noastre în această perioadă este mersul continuu ascendent, puternicul dinamism al economiei, al întregii vieți social-politice"**. Bilanțul pozitiv de pînă acum al îndeplinirii Directivelor Congresului al IX-lea, a planului cincinal pe perioada 1966—1970, atestă continuarea cu succes, în ritm susținut, a industrializării țării, intensificarea procesului de modernizare a agriculturii, dezvoltarea științei, artei și culturii, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Produsul social total a crescut în 1968 cu 7,5% față de 1967 și cu 30,2% față de 1965. În perioada 1966—1968, producția globală industrială a crescut cu 41,8%, într-un ritm mediu anual de 12,3%, față de 10,8% cît s-a prevăzut în cincinal pentru acești trei ani, realizîndu-se o producție suplimentară de circa 20 miliarde lei. Pe baza unui asemenea ritm s-a **consolidat poziția industriei ca ramură conducătoare în ansamblul economiei naționale.** Semnificativ este faptul că producția globală industrială a anului 1968 depășește pe cea realizată în întreaga perioadă a primului cincinal (1951—1955); industria noastră a realizat anul trecut în numai 27 de zile echivalentul producției din întregul an 1938.

Și în celelalte ramuri ale producției materiale s-au obținut succese însemnate. În agricultură, producția agricolă realizată în medie în primii trei ani ai cincinalului a fost mai mare cu circa 24% în comparație cu media anuală din anii 1961—1965.

Dezvoltarea economiei naționale din punct de vedere cantitativ dar mai ales calitativ își găsește o expresie sintetică în **creșterea venitului național.** Acesta a sporit cu 7% față de 1967 și cu 26,2% față de 1965. Important este nu numai acest spor, ci și contribuția pe care a adus-o fiecare ramură a producției materiale la formarea venitului național, ceea ce vădește **o semnificativă deplasare structurală.** Dacă în anul 1950 ponderea venitului național creat în industrie a fost de 44% și în agricultură de 28%, în anul 1968 industria a contribuit cu 63,5%, iar agricultura cu 26,4%; și aceasta în condițiile în care în agricultură s-a înregistrat o creștere a venitului național — în același interval de timp — de peste 1,8 ori.

Piatra unghiulară a acestor realizări o constituie continuarea în ritm susținut a industrializării socialiste pe care Congresul al IX-lea a situat-o în centrul politicii economice a partidului. Elocvent în acest sens este faptul că ritmurile cele mai înalte au fost realizate în ramurile industriale care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și exercită o funcție esențială în ridicarea nivelului tehnic al economiei — energia electrică și termică, metalurgia, construcția de mașini și chimia — ale căror obiective stabilite prin planul cincinal pentru perioada 1966—1968 au fost îndeplinite și depășite. Concomitent, s-a accentuat ritmul de creștere a producției bunurilor de consum, ceea ce dovedește preocuparea sporită a conducerii partidului pentru lichidarea rămînerii în urmă a acestui sector industrial, în scopul satisfacerii în condiții tot mai bune a cerințelor crescînde ale populației. Concludent este faptul că în primii trei ani ai cincinalului, producția industriei ușoare a crescut anual în medie cu 11,8%, într-un ritm superior celui prevăzut, volumul său fiind în 1968 cu aproape 40% mai mare decît în 1965.

DINAMISMUL ECONOMIEI noastre naționale a fost asigurat, la fel ca și în perioadele anterioare, prin **înfăptuirea unui volum important de investiții,** care numai în cei trei ani ai cincinalului actual depășesc pe cele alocate în anii 1950—1960; urmare a creșterii volumului de investiții în perioada 1966—1968 au intrat în funcțiune peste 700 de uzine, fabrici și secții industriale noi, iar multe din întreprinderile existente au fost extinse și modernizate.

Aceste realizări confirmă justețea prevederilor Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, **care au subliniat necesitatea alocării unei părți însemnate din venitul național pentru acumulări, pentru investiții. Opțiunea pentru realizarea unei rate înalte a acumulării s-a dovedit singura cale rațională în măsură să asigure ritmul susținut de dezvoltare economică a țării și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai al poporului.**

Pe temelia trainică a succeselor obținute în dezvoltarea economiei naționale, în creșterea venitului național și prin asigurarea unei proporții corespunzătoare între fondul de acumulare și fondul de consum s-au creat condiții pentru **ridicarea în continuare a nivelului de trai al populației.** Veniturile bănești ale familiilor de salariați au fost în 1968 mai mari cu 8% decît în 1967 și cu 33,3% față de 1965; veniturile bănești ale familiilor de țărani au sporit cu 7,9% față de 1967 și cu 25,2% față de 1965. Au continuat să se îmbunătățească condițiile de locuit ale populației. Numai anul trecut aproape 400 000 locuitori s-au mutat în cele 117 400 de locuințe noi construite.

PROGRESELE ÎNREGISTRATE în dezvoltarea economică și, în primul rînd, în creșterea cantitativă și calitativă a producției materiale, adăugîndu-se în mod firesc realizărilor din anii anteriori, atestă cu pregnanță afirmarea tot mai puternică a României socialiste ca o țară cu o economie dinamică, în plin proces de modernizare și maturizare.

Pentru a duce mai departe procesul de edificare a socialismului în patria noastră, partidul **pune și în viitor în centrul activității sale dezvoltarea economiei naționale, a forțelor de producție, în vederea făuririi unei economii moderne.** Acest obiectiv central, înscris în proiectul de Directive pentru Congresul al X-lea, își are suportul material **în dezvoltarea unei industrii puternice și a unei agriculturi avansate, bazate pe folosirea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, pe o înaltă productivitate a muncii sociale.** El se înfăptuiește, în primul rînd, pe temeiul **continuării neabătute a industrializării socialiste, promovată de partidul nostru într-o concepție unitară și de lungă durată a cărei trăsătură de bază o va constitui îmbunătățirea structurii industriei, creșterea accentuată a unor ramuri moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan.** Pe această bază și în celelalte ramuri capătă o mare importanță factorii calitativi care condiționează modernizarea producției.

În concepția partidului nostru făurirea unei economii moderne este organic legată de **perfecționarea continuă a formelor și metodelor de conducere și organizare a economiei naționale.** Acest aspect se remarcă, de altfel, între preocupările fundamentale ale înfăptuirii revoluției tehnico-științifice, care s-a impus atenției generale în numeroase țări ale lumii.

Prin complexul de măsuri stabilit de către Congresul al IX-lea s-a creat cadrul necesar pentru promovarea pe scară largă a științei conducerii proceselor economice, de organizare superioară a producției și a muncii, în toate domeniile de activitate. Efectul nemijlocit al acestei activități îl constituie perfecționarea formelor de organizare și planificare a economiei, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, precum și lărgirea participării colectivelor de oameni ai muncii atît la luarea, cît și la înfăptuirea hotărîrilor, la conducerea întregii activități sociale.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea s-a desfășurat și în acest domeniu o vastă și fructuoasă activitate a cărei expresie concentrată o constituie Directivele adoptate de Conferința Națională a partidului.

Adoptarea unor forme instituționare care să asigure traducerea în viață a principiului muncii colective în conducerea unităților economice, crearea primelor centrale industriale, experimentarea și generalizarea noului sistem, îmbunătățit de salarizare, perfecționarea metodologiei de planificare, — ca să nu enumerăm decît cîteva dintre măsurile întreprinse — concretizează preocupările partidului și statului în domeniul îmbunătățirii sistemului de conducere, faptul că aceasta constituie o latură inseparabilă a politicii P.C.R. de dezvoltare mai departe a societății noastre socialiste.

Aceste măsuri, care și-au dovedit din plin eficiența se cer a fi conjugate cu altele, astfel încît hotărîrile adoptate de Conferința Națională a partidului cu privire la perfecționarea și îmbunătățirea planificării și conducerii activității economice și social-culturale să fie puse în valoare pe baza unor soluții optime. Tezele C.C. al partidului pentru Congresul al X-lea, evidențiind preocuparea pentru continuarea și dezvoltarea acestor măsuri, arată că în următorii ani se va acorda o atenție deosebită îmbunătățirii planificării economice, creșterii rolului planului de stat în coordonarea unitară a întregii economii, în dirijarea conștientă a producției și repartiției, aplicării consecvente a principiilor centralismului democratic în viața economică. Totodată, se vor utiliza mai eficient pîrghiile financiare concomitent cu întărirea răspunderii unităților economice pentru activitatea lor.

Noile coordonate în care se va angaja economia noastră națională în anii următori ridică nemăsurat de mult rolul conducerii colective. În această ordine de idei prevederile înscrise în proiectul de Directive sînt de natură să contribuie la întărirea și perfecționarea formelor și metodelor de conducere, la creșterea competenței cadrelor, creînd totodată un climat favorabil împotriva rutinei și a rigidității, a birocratismului.

ÎN PROCESUL DESĂVÎRȘIRII construcției socialiste, o importanță deosebită are **perfecționarea relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, dezvoltarea democrației socialiste.**

O asemenea direcție de evoluție a societății noastre este determinată de cerința de a ține pasul cu procesul vertiginos al valorificării maxime a cuceririlor științei și tehnicii, de a utiliza mijloace și procedee moderne în întreaga activitate de organizare și conducere a vieții sociale. Asimilarea și folosirea unor metode superioare de organizare și conducere a experienței proprii sau din alte țări contribuie la sporirea eficienței activității sociale, la grăbirea ritmului de dezvoltare economică și culturală.

Ținînd seama de natura dialectică a vieții sociale, partidul nostru pornește de la principiul că formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, stabilite o dată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecționate, în pas cu cerințele actualului stadiu al construcției socialiste, cu schimbările ce se produc în viață, cu obiectivele dezvoltării materiale și spirituale a societății. După Congresul al IX-lea, partidul a inițiat un vast program de înnoire a orînduirii noastre sociale, de îmbunătățire a metodelor și stilului de activitate în toate domeniile, ceea ce a determinat creșterea forței orînduirii socialiste, întărirea unității social-politice a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a populației țării noastre, fără deosebire de naționalitate, afirmarea coeziunii națiunii.

Parte integrantă a sistemului suprastructural propriu orînduirii socialiste, **statul nostru cunoaște un amplu și continuu proces de perfecționare a formelor de organizare și de activitate.** În ultimii ani au fost întreprinse numeroase și importante măsuri cum sînt: îmbunătățirea structurii administrativ-teritoriale a țării, ceea ce a dus la înlăturarea unor verigi intermediare și la apropierea conducerii centrale de organele locale, la sporirea atribuțiilor și autonomiei consiliilor populare; s-a îmbunătățit activitatea organelor centrale ale puterii de stat, Marea Adunare Națională, Consiliul de Stat, Consiliul de Miniștri.

Îmbunătățirea organizării și conducerii proceselor vieții sociale este cerută de afirmarea tot mai puternică a rolului statului în noua etapă de dezvoltare a societății noastre, de sporirea atribuțiilor sale în domeniul economic-organizatoric, cultural-educativ, pentru edificarea socialismului și apărarea cuceririlor revoluționare, pentru dezvoltarea relațiilor internaționale ale României.

Trăsătura dominantă, definitorie a procesului de perfecționare a orînduirii noastre sociale o constituie, desigur, **dezvoltarea democrației socialiste.** Conștient de rolul hotărîtor al maselor în dezvoltarea socială, Partidul Comunist Român promovează politica de adîncire și perfecționare a democrației socialiste, apreciind că socialismul și democrația sînt de nedespărțit, că societatea noastră poate și trebuie să asigure celor ce muncesc cele mai largi drepturi și libertăți.

Triumful socialismului în țara noastră, marile transformări revoluționare petrecute în viața socială se datoresc **Partidului Comunist Român — conducătorul încercat al națiunii noastre socialiste.** A devenit un adevăr axiomatic pentru istoria țării noastre că Partidul Comunist Român este **factorul politic fundamental care asigură înaintarea victorioasă a țării pe calea socialismului.** De-a lungul celor aproape cinci decenii de la înființarea sa și aproape un sfert de veac de cînd partidul nostru este partid de guvernămînt, el s-a dovedit a fi la înălțimea misiunii sale istorice. Partidul nostru își realizează rolul său conducător în societate prin puterea de convingere a liniei sale ideologice și politice, marxist-leninistă, prin activitatea politică și organizatorică de partid, prin poziția înaintată și exemplul personal al comuniștilor în eforturile consacrate înfăptuirii politicii partidului. **„Partidului** — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — **îi revine sarcina de a sintetiza întreaga experiență socială, de a studia continuu, aprofundat, noile fenomene ale vieții, legile obiective de dezvoltare a societății, de a stabili în fiecare etapă dată calea de acțiune pentru lichidarea vechiului, pentru triumful noului".**

După cum se subliniază în Tezele pentru cel de-al X-lea Congres pentru îndeplinirea obiectivelor rezultate din rolul său de partid de guvernămînt, partidul consideră ca fiind de stringentă actualitate perfecționarea activității organelor și organizațiilor de partid, crearea climatului prielnic participării tuturor comuniștilor la elaborarea și aplicarea politicii de desăvîrșire a construcției socialiste, îmbunătățirea metodelor de selecție, creștere și promovare a cadrelor.

DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA tot mai pronunțată a economiei românești **a lărgit sfera de racordare a țării noastre la schimburile cu alte țări, la circuitul mondial de bunuri materiale și spirituale.** România desfășoară o politică de lărgire a legăturilor sale cu toate statele lumii; astăzi ea întreține legături economice cu peste 100 de țări.

Concepția partidului nostru cu privire la dezvoltarea colaborării internaționale pornește de la realitatea că economiile diferitelor țări sînt entități distincte, cu niveluri de dezvoltare diferite, că economia națională nu și-a epuizat posibilitățile de progres, că ea reprezintă un cadru favorabil pentru dezvoltarea forțelor de producție moderne. Situînd statornic în centrul politicii sale externe prietenia cu țările socialiste, România va acționa și în viitor — așa cum se arată în proiectul de Directive — pentru dezvoltarea colaborării economice cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste. În același timp, țara noastră va extinde legăturile economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Militînd pentru cooperarea economică și tehnico-științifică, partidul nostru se pronunță pentru extinderea ei în legătură cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste și cu alte state.

★

CONGRESUL AL X-LEA al partidului se înscrie ca un moment luminos în istoria României socialiste, în viața națiunii. Înfăptuirea programului de dezvoltare a țării, ce va fi supus dezbaterii Congresului, va ridica națiunea socialistă română pe o nouă treaptă a progresului, va afirma cu o nouă intensitate capacitatea ei de creație, rolul său istoric.

UN AMPLU PROGRAM DE ÎNFLORIRE CONTINUĂ A PATRIEI NOASTRE

Politica P.C.R. de industrializare

CONCEPȚIE UNITARĂ ȘI DE LUNGĂ PERSPECTIVĂ, PORNIND DE LA EXPERIENȚA NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ

DIN STUDIUL Tezelor C.C. al P.C.R. pentru Congresul al X-lea și al proiectului Directivelor privind planul cincinal pe perioada 1971—1975 și liniile directoare pe perioada 1976—80, se desprinde concluzia că cele două documente constituie **un tot unitar**, împreună exprimînd într-o formă concentrată politica de ansamblu cu caracter de continuitate a P.C.R., de înaintare consecventă a României pe drumul progresului și civilizației socialiste. Găsim în ele o legătură indisolubilă între aspirațiile realizate ale prezentului și contururile certe ale viitorului ridicării României pe o nouă treaptă a procesului de edificare a societății socialiste. Totodată, Tezele și Proiectul de Directive constituie documente de înaltă valoare teoretică, bogate în conținut și semnificații, cuprinzînd prevederi de însemnătate principială privind direcțiile dezvoltării societății românești în următorul deceniu, dar și indicații prețioase pentru activitatea practică curentă.

Cele două documente constituie, în acest fel, un program amplu de dezvoltare complexă a economiei, care-și are fundamentarea, profund științifică, în aplicarea creatoare a adevărurilor fundamentale ale învățăturii marxist-leniniste la condițiile concrete ale țării noastre, ale actualei etape pe care o străbate în evoluția sa România socialistă, ținînd seama de experiența proprie și pe plan mondial.

Ele vădesc preocuparea partidului nostru pentru **făurirea multilaterală și deplină a socialismului** în România, proces grandios și de o deosebită complexitate care, în concepția P.C.R., presupune înfăptuirea, într-o strînsă unitate dialectică a următoarelor sarcini: crearea unei economii moderne, eficiente; asigurarea la scara întregii societăți a egalității și echității sociale; dezvoltarea largă a democrației socialiste în toate sectoarele de activitate; ridicarea nivelului de viață și dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Totodată, pentru construcția societății socialiste dezvoltate are o importanță hotărîtoare înlăturarea deosebirilor formate în decursul istoriei și apropierea de nivelul țărilor cu o economie dezvoltată, atît din punct de vedere al producției și venitului național pe locuitor, cît și al productivității muncii sociale și al nivelului de trai al populației.

În concepția partidului nostru, o economie modernă se caracterizează, între altele, printr-un dinamism înalt, o industrie modernă, o agricultură înaintată, prin generalizarea în toate sectoarele de activitate a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, prin valorificarea superioară a întregului potențial economic și printr-o înaltă eficiență a muncii sociale. Așa cum se subliniază în Tezele C.C. pentru Congresul al X-lea **pivotul** făuririi unei economii moderne, al progresului general al societății românești il constituie continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă a țării. Consecvența și fermitatea cu care partidul nostru promovează industrializarea în întreaga sa politică actuală și de perspectivă pornesc de la concepția marxist-leninistă despre rolul hotărîtor al forțelor de producție în dezvoltarea societății, în cadrul cărora în zilele noastre industria se afirmă ca motorul principal și definitoriu al întregului progres economic. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R., istoria civilizației omenești reliefează rolul primordial al industriei în dezvoltarea bazei tehnice-materiale a societății, în înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în apărarea și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial.

Ținînd seama de acest rol, ca și de revoluția tehnică-științifică ce se desfășoară în lume în zilele noastre, de sarcinile și nivelele de producție pe care trebuie să le realizeze țara noastră pentru a ajunge din urmă țările dezvoltate din punct de vedere economic, pentru o lungă perioadă de timp promovarea industrializării va constitui o problemă cardinală a politicii partidului nostru. Fundamentarea științifică a politicii de industrializare nu poate fi deplină, desigur, dacă nu se ține seama de condițiile concrete ale etapei în care se află construcția socialistă, de experiența acumulată și de tendințele pe plan mondial, ceea ce presupune o concepție unitară, o legătură strînsă între prezent și viitor, între nivelul actual și sarcinile viitoare. **„Partidul** — se subliniază în Teze — **promovează înfăptuirea industrializării într-o concepție unitară și de lungă perspectivă, pornind de la condițiile concrete ale țării, de la experiența acumulată pe plan național și internațional, avînd în vedere necesitatea valorificării mai eficiente a resurselor naturale, precum și participarea mai activă a României la schimbul de valori mondial".**

Noi economiștii, dar nu numai noi, ne-am obișnuit să scriem mult despre industrializare. Și este de înțeles, date fiind implicațiile ei profund transformatoare, rolul ei de motor al întregii dezvoltări economice și sociale, **de suport material al întregii civilizații contemporane.** Motivele care justifică să insistăm, totuși, asupra acestei noțiuni sînt numeroase. Dintre acestea am putea enumera cel puțin trei:

În primul rînd: experiența bogată și de mare însemnătate acumulată de țara noastră și mai ales uriașul rol transformator jucat de industrializare în întreaga noastră societate;

În al doilea rînd: competiția dezvoltării economice ce se desfășoară azi pe plan mondial, în care țările cu un mare potențial industrial sînt mereu propulsate înainte pe traiectoria creșterii, cu o viteză sporită ce-și găsește alimentația prin excelență în „carburanții industriei". Să ne gîndim la prognozele ce se fac azi pentru 1980 sau 2000 pe plan mondial și în special pentru țările dezvoltate din punct de vedere economic, prognoze conform cărora produsul național brut sau venitul național pe locuitor în aceste țări ar urma să se dubleze, tripleze sau cuadrupleze în următoarele decenii. Să ne gîndim la reorientările unor țări care în perioada postbelică au căutat principalul izvor al creșterii în producția industrială. În aceste condiții marea problemă a țărilor care au pornit mai tîrziu pe drumul industrializării este de **a cîștiga timp,** de a realiza în perioade istoricește scurte ceea ce alții au realizat în secole; altfel decalajul care le separă de cele dezvoltate nu se va reduce, ci dimpotrivă amenință să crească.

În al treilea rînd: circuitul mondial al ideilor, ampla confruntare teoretică în legătură cu această competiție, cu căile dezvoltării și progresului, în care este vorba nu numai de o creștere numerică a partizanilor ideilor de industrializare, dar și a vehemenței și mai ales a bogăției și forței de convingere a argumentelor aduse în sprijinul industrializării. Este firesc să includem aici literatura țărilor socialiste care, ca și noi, și-au făcut din dezvoltarea continuă a economiei pe baza unei industrii moderne o politică de partid și de stat. Avem satisfacții cînd vedem cum cîștigă teren ideile industrializării în literatura referitoare la țările slab dezvoltate, care-și caută un drum de ieșire din starea de înapoiere economică, fie că susținătorii acestor idei sînt economiști nemarxiști din țări capitaliste dezvoltate, fie din țările menționate ca Raul Prebish, Celsio Furtado sau economistul argentinian C. Neffa. Rezonanța și semnificația ideilor noastre despre industrializare, crește însă incomensurabil atunci cînd citim cum un Louis Armand sau Raymond Aron pledează pentru o industrie modernă în Franța, (al cărei potențial industrial este cunoscut), cînd Michel Drancourt consideră că prima măsură care se impune pentru Franța este „industrializarea", sau cînd un alt economist francez pregătește o voluminoasă lucrare cu semnificativul titlu „Imperativul industrial".

Cred că nu greșim afirmînd că privind industrializarea prin prisma acestor factori ni se impune concluzia că noi nu facem încă suficient pentru a descifra toată importanța și amploarea acestui proces complex.

Toate acestea fac să ne gîndim mai stăruitor la semnificațiile profunde și multiple pe care le are sublinierea din Tezele C.C. al partidului despre concepția unitară și de lungă perspectivă a P.C.R. în promovarea industrializării, pe care o vom înțelege numai în strînsă concordanță cu aspirațiile poporului nostru spre progres și civilizație, și cu contextul internațional în care ele se realizează. În această lu-

Gheorghe CREȚOIU

→

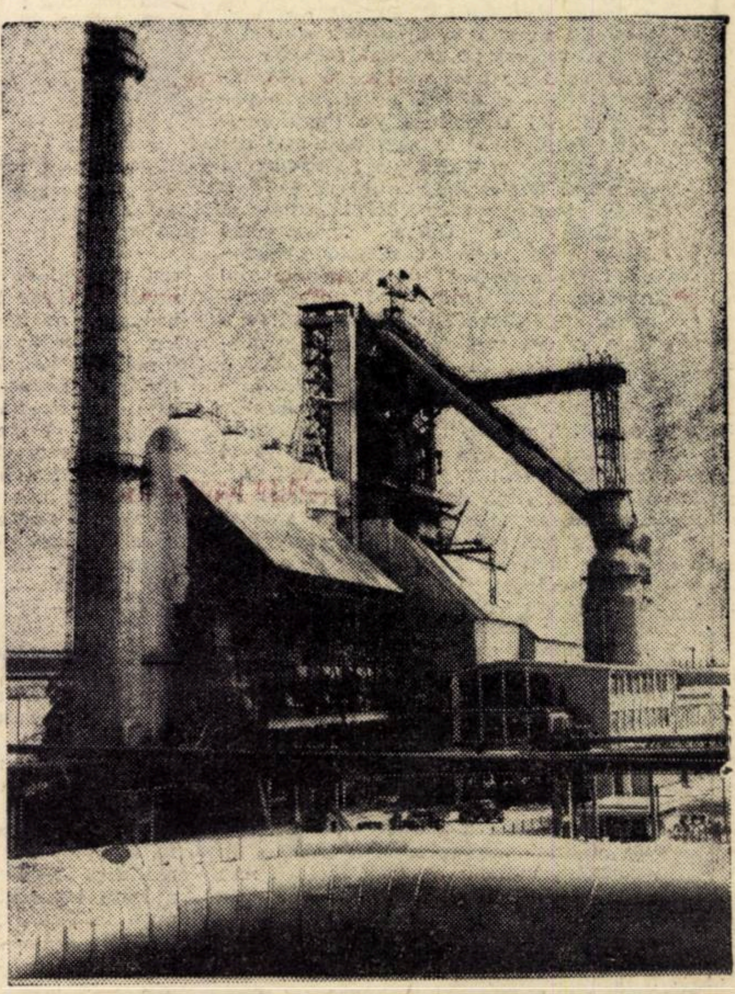

Construcția Combinatului siderurgic din Galați — unul din cele mai mari obiective industriale ale actualului plan cincinal — se desfășoară cu succes. An de an au fost date aici în funcțiune noi unități: secțiile de convertizoare, furnale, laminoare, stații de oxigen etc.

În fotografie — unul din furnalele de 1 700 m³, intrat în producție. Un al doilea furnal, de aceeași capacitate, se află în preajma aprinderii focului pentru probe tehnologice. Prin intrarea în funcțiune a acestor puternice agregate, cît și prin modernizarea și dezvoltarea capacităților existente la alte unități siderurgice din țară, România va produce la sfîrșitul anului 1970 peste 4,1 milioane tone fontă.

nină sînt importante de relevat însăși conținutul și semnificațiile noțiunii de concepție unitară și de lungă perspectivă, și în legătură cu care dorim să facem, în cele ce urmează, unele considerații.

PROGRESUL ECONOMIC al țării este, așa cum rezultă și din Directivele Congresului în strînsă legătură cu dezvoltarea intensă a **tuturor** ramurilor producției materiale, a întregii economii, care trebuie să îmbine într-o structură optimă, într-un complex echilibrat, armonios, industria, agricultura, construcțiile, transporturile, producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum, ramurile producției nemijlocite de valori de întrebuințare cu sfera serviciilor etc. Creșterile prevăzute în proiectul de Directive pentru aceste ramuri sînt elocvente în acest sens. Astfel, producția industrială urmează să sporească în anii 1971—1975 cu 50—57%, iar pînă în 1980 de 2,0—2,3 ori ; producția agricolă — cu 28—31% ; volumul transportului de mărfuri — cu 30—42% ; volumul comerțului exterior — cu 40—45%; volumul serviciilor cu 40—45% etc.

Concepția unitară a P.C.R. se vădește tocmai în încadrarea organică a industriei în ansamblul politicii de dezvoltare multilaterală a economiei, de făurire a unei economii moderne, pe de o parte și în desprinderea industrializării ca verigă hotărîtoare, ca pivot al progresului general al societății noastre, în modelarea întregului proces al reproducției sociale, a întregii politici economice în funcție de această orientare, pe de altă parte. Numai într-o astfel de unitate, dinamica producției în fiecare ramură componentă a complexului economic național, structura acesteia și gradul de participare la crearea venitului național sînt puternic influențate de însăși dinamica și structura industriei ca ramură conducătoare. Pe această bază industrializarea devine axul făuririi unei economii moderne, al întregii dezvoltări economice și sociale, și, în condițiile unei economii bazate pe proprietatea socialistă, pe inexistența contradicțiilor antagoniste și pe reglarea socială conștientă a proceselor atît la nivel microeconomic, cît și la nivel macroeconomic, se poate vorbi în toată plenitudinea cuvîntului de o strategie a industrializării și a dezvoltării.

După cum se subliniază în Documentele pentru Congresul al X-lea ceea ce caracterizează dezvoltarea societății noastre este **mersul continuu ascendent, puternicul dinamism al economiei.** În cazul industriei, acest dinamism, puternic afirmat și pînă acum, se manifestă în ritmul mediu anual de 8,5—9,5% de creștere a producției, ceea ce situează industria în fruntea ramurilor productive. În condițiile în care coeficientul de devansare al creșterii producției industriale prevăzute pentru 1971—1975 este față de creșterea producției agricole de circa 1,7, în cazul transporturilor de peste 1,3 ori, iar al venitului național de peste 1,1 ori, va avea loc o creștere a aportului industriei la formarea acestuia din urmă.

ECHIVALENTUL UNUI PROCENT DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI LA UNELE PRODUSE

	1965/1960	1970/1965	1975/1970	Creștere 1975 față de 1970
energie electrică	76,7 mil. Kw/h	180 mil. Kw/h	370,9 mil. Kw/h	206%
cărbune	82,8 mii tone	115—125 mii tone	254,0 mii tone	203%
oțel	18,2 mii tone	32,8 mii tone	65,6 mii tone	200%
îngrășăminte chimice	710 tone	3430 tone	90084 tone	26 ori
tricotaje	132 mii buc.	776 mii buc.	1 489 mii buc.	192%

S-ar putea crede, la prima vedere, că în anii următorului cincinal ar avea loc o încetinire a mersului nostru înainte. Cu toate acestea nu trebuie pierdută din vedere greutatea mai mare pe care o are fiecare procent de creștere. Astfel, după unele calcule un procent de creștere prevăzut în proiectul de Directive pentru următorul cincinal, comparativ cu actualul cincinal reprezintă o valoare absolută mai mare cu 50% la venitul național, cu aproape 25% la productivitatea muncii și cu circa 20% la producția globală industrială.

Tabelul alăturat demonstrează cum crește valoarea absolută a unui procent de sporire a producției la unele din principalele produse industriale față de nivelul planificat pentru 1970.

EFORTURILE PREVĂZUTE de documentele Congresului al X-lea privind dezvoltarea economiei naționale țin seama de necesitatea recuperării rămînerilor în urmă față de țările avansate din punct de vedere economic. Pe măsura dezvoltării și maturizării bazei materiale a țării aceste diferențe se reduc continuu, țara noastră apropiindu-se treptat de țările cu o economie avansată. Este caracteristică diferența în ritmurile de creștere a producției industriale și a venitului național în țara noastră față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, în timp ce venitul național pe locuitor al României, este prevăzut să sporească în anii 1971—1975 cu 37—42%, cu un ritm mediu anual de 6,5—7,3%, în principalele țări capitaliste dezvoltate, produsul intern brut pe locuitor a crescut în perioada 1961—1965 astfel : Austria — 19% ; Belgia — 23% ; Franța — 21% ; R.F.G. — 19% ; Italia — 24% ; Anglia — 13% ; S.U.A. — 16%.

Ca urmare a acestei creșteri mai rapide se înregistrează coeficienți de devansare de la 1,15 în cazul Italiei la 1,26 în cazul Angliei.

La producția industrială, în timp ce ritmul mediu anual de creștere prevăzut pentru 1971—1975 în țara noastră este de 8,5—9,5% în principalele țări dezvoltate el a fost în anii 1961—1965 de : 4,4% în Austria, 5,7% în Belgia, 7,2% în Canada, 5,1% în Franța, 5,9% în R.D.G., 5,2% în R. S. Cehoslovacă, 5,8% în R.F.G., 3,3% în Anglia, 5,7 în S.U.A. și 7,4 în Suedia.

Coeficientul de devansare a ritmului prevăzut pentru 1971—1975 în țara noastră față de creșterile respective înregistrează valori de la 1,3 în cazul Suediei și Canadei la 2,2 al Austriei și 2,9 al Angliei.

Pe această bază apare, mai clar, justețea politicii P.C.R. de a continua menținerea unui ritm accelerat de dezvoltare a industriei, de a asigura și în viitor o rată înaltă a acumulării socialiste și de orientare fermă spre ridicarea eficienței economice, ținînd seama că numai astfel se poate realiza apropierea treptată a țării noastre față de țările industriale, care, cu toate oscilațiile conjuncturale, continuă și ele să avanseze.

Totodată, în lumina cifrelor de mai sus iese mai bine în evidență **realismul** prevederilor din proiectul de Directive care subliniază că dezvoltarea economică în deceniul următor va asigura reducerea treptată a decalajului față de țările avansate, la o serie de produse urmînd a se obține rezultate remarcabile.

O PARTICULARITATE importantă a dezvoltării forțelor de producție în prezent, de care P.C.R. ține în permanență seama, o constituie caracterul **complex și dinamic al structurii economice.** Datorită unui ansamblu de factori ce acționează în cadrul economiei naționale, structura pe ramuri, în plan teritorial, pe produse și din punct de vedere al gradului de concentrare se află într-o strînsă dependență și condiționare reciprocă.

Concepția unitară, de lungă perspectivă a partidului nostru în promovarea industrializării își găsește reflectarea și în orientările principale cu privire la structura economiei naționale pe ramurile de bază, la structura industriei pe ramuri și subramuri și pe grupe de produse, ținînd seama de cerințele progresului tehnico-științific, de experiența, nevoile și posibilitățile economiei noastre naționale, de tendințele și experiența pe plan mondial. Toate acestea, subordonate preocupării de a asigura **făurirea unei structuri moderne a economiei naționale.**

După cum este știut, pe plan mondial se impun azi tot mai mult o serie de ramuri ale industriei care aduc o contribuție crescîndă la asigurarea unui dinamism economic susținut. Sînt **ramurile de „creștere"** sau cum se mai spune **„industriile industrializante".** „Industriile industrializante" sînt, în concepția unor economiști, acele ramuri industriale a căror funcțiune economică fundamentală este de a antrena în jurul lor o înviorare sau o modificare structurală a matricei interindustriale sau o transformare a funcțiilor de producție prin produsele ce le pun la dispoziție și care măresc productivitatea muncii. După alții caracteristicele industriilor moderne și de creștere, sînt următoarele : au un ritm mai accentuat de mărire a producției decît industria în ansamblul său, au o creștere a productivității muncii mai rapidă decît ritmul mediu pe industrie și, datorită acestor fapte, dau o pondere crescîndă în totalul producției.

Indiferent însă de definiție, esențial este că industriile „de creștere", dintre care unele sînt complet noi, au un **efect de antrenare sau motrice mare,** acționînd asupra celorlalte ramuri fie printr-un efect de **dimensiune** (mărirea pro-

(Continuare în pag. 14)

CU ANGAJAMENTELE ÎNDEPLINITE

În întreprinderile constructoare de mașini : asimilări de noi produse

● În perioada ce a trecut din acest an, întreprinderile industriei construcțiilor de mașini au asimilat și introdus în fabricația de serie 150 DE MAȘINI, UTILAJE ȘI INSTALAȚII. Dintre acestea se remarcă :

Prototipul cargoului de 1500/200 t.d.w. construit la Șantierul naval Turnu-Severin. Vasul are un compartiment frigorific în care temperatura coboară pînă la 18°C. Motorul de propulsie cu o putere de 2250 CP permite navei să dezvolte în apă fără curenți o viteză de 14,3 noduri. Se remarcă totodată un înalt grad de automatizare a serviciilor de bord și a instalațiilor din compartimentul mașinilor. Pe lîngă echipajul format din 26 persoane, mai pot fi ambarcați și 6 pasageri ; **Locomotiva de mină Diesel antigrizutoasă de 6—8 tone** pentru cale ferată îngustă realizată de Uzina „Unio"-Satu Mare. Ea este destinată remorcării garniturilor de vagonete cu cărbuni sau minereuri din subteran la suprafață ; **Autocarul de 5 tone** pentru transportul furajelor concentrate pus în fabricație de Uzina mecanică-Mîrșa. Autovehiculul este construit pe șasiul autocamionului „Carpați", produs la Brașov; **Prototipul cazanului de apă fierbinte de 10 G cal/oră,** executat la Uzina „Vulcan"-București, fiind destinat centralelor de termoficare urbană. Tot la această uzină a fost asimilat un **generator mobil de abur** de 250 kg/oră, la o presiune de 10 at. și 220°C, pentru deservirea lucrărilor de construcții pe timp de iarnă ; **Compresorul de aer de 100 N mc/minut,** cu o presiune de 8 kgf/cm² fabricat la Uzina de construcții de mașini-Reșița. Construcția, de concepție românească, se caracterizează printr-un consum specific de metal mai mic față de tipurile similare produse în țară pînă în prezent ; **Cuptorul electric cu baie de săruri,** pentru tratamente termice asimilat în fabricație de Uzina „Independența"-Sibiu. În creuzetul metalic de Ø 350×1000 mm temperatura poate crește pînă la 650°C ; **O nouă serie de strunguri automatizate,** denumite strunguri SNA cu lungime de prelucrare cuprinse între 450 și 560 mm, realizate de Uzina de strunguri-Arad. Prin sistemul lor de funcționare și de comandă, noile strunguri asigură prelucrarea unei game largi de tipuri de piese, ele putînd fi utilizate în toate sectoarele de producție din industria constructoare de mașini. Strungurile SNA au parametri tehnico-economici, comparabili cu cele mai bune mașini de strunjit de acest fel construite în țară și peste hotare ; **Mașina de frezat universală** de tipul FU-320 CP-1 și una de frezat verticală, FV-320 CP-1 asimilate la Uzina mecanică Cugir. Ambele mașini sînt dotate cu instalație de comandă program secvențială ; **Motorul monocilindric** cu aprindere prin scînteie și răcire cu aer, de 6 CP și 3400 ture/minut realizat de Uzina „6 Martie"-Zărnești. El poate fi folosit la antrenarea pompelor de irigare, motocompresoarelor, grupurilor electrogene mici. Consumul de benzină este de numai 4,5 litri/oră ; **Instalația de morărit** pentru grîu cu o capacitate de 220 tone/24 ore asimilată și omologată de Uzina de utilaj de morărit-Topleț. Prima instalație a fost montată la Complexul de morărit și panificație-Iași ; **Combina de zăpadă** destinată curățirii căilor rutiere realizată de Uzina mecanică „Nicolina"-Iași. Ea are o capacitate de 125 mc/oră și poate fi montată pe tractorul U-650

Succesele minerilor

● **Lucrătorii din exploatările aparținînd Ministerului Minelor** au extras peste plan în primul semestru 203,5 mii tone cărbune brut, din care 19,5 mii tone huilă de Valea Jiului și 182,1 tone lignit. Au mai fost extrase peste plan 7,7 mii tone minereu de fier marfă. În primele 6 luni ale anului au fost realizate 14 obiective prevăzute în planul de investiții, unele din ele fiind puse în funcțiune cu mult înainte de termen.

Electrificare

● Eforturile depuse de colectivele de muncă din **unitățile Ministerului Energiei Electrice** în semestrul I 1969, s-au concretizat în producerea peste plan a 25 000 000 kW/oră energie electrică și 1130 Gcal energie termică. Puterea nou instalată în centrale electrice publice a crescut în cele șase luni cu 485 MW. În această perioadă au intrat în funcțiune grupurile electroenergetice numărul 7 și 8 de 210 MW fiecare de la CET Borzești, cu 30 și, respectiv, 10 zile înainte de termenul prevăzut în plan, stațiile electrice de transformare de 110 kV de la Roman, cu 4 luni în avans față de grafic și cea de la „Sinteza"-Oradea cu 5 luni mai devreme decît s-a prevăzut inițial. În această perioadă s-au realizat și dat în exploatare noi linii electrice aeriene de înaltă tensiune în lungime totală de 500 km.

Pentru șantierele de construcții

● Muncitorii, inginerii și tehnicienii din **sectorul materialelor de construcții din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor au furnizat,** peste plan, economiei naționale : 2700 mc prefabricate din beton armat, mai mult de 1 000 000 mp materiale izolatoare, 7 800 000 bucăți echivalente de materiale de zidărie, 600 000 mp geamuri trase și laminate, circa 100 tone articole sanitare din porțelan, 28 000 mp plăci faianță etc. În aceeași perioadă, au fost puse în funcțiune 11 capacități noi care vor contribui la sporirea producției de prefabricate din beton armat, tuburi de presiune din beton armat, gips, materiale izolatoare etc.

În industria alimentară

● Numeroase produse peste prevederile planului au fost fabricate în primul semestru și de **întreprinderile Ministerului Industriei Alimentare :** 1 100 tone brînzeturi, 1000 tone ulei comestibil, 1500 tone preparate de carne și 800 tone conserve de carne, 1600 tone biscuiți și 550 tone de paste făinoase. Beneficiile suplimentare însumează 80 milioane lei. Tot în această perioadă au fost puse în funcțiune 23 de întreprinderi și secții noi, care vor contribui la sporirea producției de ulei, pîine, produse lactate, preparate de carne, grisine etc.

Bilanț bucureștean

Pe **ansamblul industriei municipiului București** s-au obținut în primele 6 luni un volum de producție cu 9,1% mai mare față de perioada corespunzătoare a anului trecut. S-au realizat peste plan importante cantități de oțel, laminate finite, mașini și utilaje pentru industria metalurgică, țevi din oțel, băi din fontă emailată, anvelope, televizoare, confecții textile și multe altele.

În industria chimică brașoveană

● **Întreprinderile industriei chimice din județul Brașov** au îndeplinit planul de producție pe 7 luni cît și angajamentele luate, realizînd peste plan de la începutul anului 2 614 tone îngrășăminte chimice azotoase. Avînd condiții favorabile de dezvoltare prin valorificarea resurselor de materii prime și combustibil, industria chimică a județului a înregistrat o ascensiune rapidă, fiind a doua ramură de bază a industriei brașovene. Ea deține astăzi 9,5% din totalul producției industriale a județului și 8% din totalul acestei ramuri pe țară, marcînd o creștere de aproape 18 ori față de anul 1950.

Realizări sucevene

● De la începutul anului și pînă în prezent, **unitățile economice din județul Suceava** au depășit prevederile planului, la capitolul producție marfă vîndută și încasată, cu peste 11 milioane lei. Au fost obținute peste plan 11 526 tone barită, peste 5 000 tone minereu de mangan, 161 000 tricotaje din bumbac, 395 mc prefabricate din beton și alte produse.

Coordonată de bază a politicii de făurire a economiei moderne

PROMOVAREA LARGĂ ȘI CONSECVENTĂ A PROGRESULUI TEHNIC

O TRĂSĂTURĂ DE BAZĂ a politicii Partidului Comunist Român de edificare a unei economii moderne, afirmată cu pregnanță în Documentele pentru Congresul al X-lea al partidului, o constituie promovarea consecventă a progresului tehnic în toate ramurile producției materiale. Proiectul de Directive subliniază ca una din sarcinile de bază ale dezvoltării economiei naționale în perioada 1971—1975 **promovarea largă a progresului tehnic în economia națională, extinderea proceselor tehnologice avansate, introducerea tehnicii electronice de calcul în producție și gestiune, ridicarea calității produselor și asimilarea de noi produse în pas cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu exigențele crescînde ale pieței interne și externe**

Partidul nostru pornește de la faptul, confirmat de experiența proprie și internațională, că, în condițiile revoluției tehnico-științifice actuale, dezvoltarea economică depinde într-o măsură tot mai mare de ridicarea potențialului științific și tehnologic, de capacitatea de introducere în practica economică și socială a cuceririlor științei și tehnicii contemporane.

ÎN ELABORAREA politicii sale în domeniul promovării progresului tehnic, P.C.R. s-a bazat pe teza marxist-leninistă potrivit căreia introducerea necontenită a cuceririlor științei și tehnicii moderne în întreaga economie națională constituie o cerință imperioasă a socialismului, **o condiție fundamentală a dezvoltării economiei socialiste.** Prin creșterea cantitativă și perfecționarea calitativă a forțelor de producție și îndeosebi a mijloacelor de muncă, se asigură victoria socialismului în întreaga economie națională, se creează premisele materiale de dezvoltare mai departe a economiei naționale.

INTRODUCEREA ACCELERATĂ în toate ramurile economiei naționale, a progresului tehnic, este determinată, înainte de toate, de necesitatea inexorabilă a **creșterii productivității muncii**. Necesitatea aceasta se mărește pentru perioada următoare, întrucît Documentele C. C. pentru Congresul al X-lea preconizează accentuarea procesului de **modernizare și de creștere** a gradului de complexitate a economiei naționale, sporirea rolului **factorilor intensivi.** Promovarea consecventă a acestui obiectiv are o temeinică fundamentare teoretică și practică, confirmată din plin de experiența țării noastre, întrucît pe această bază se poate asigura în continuare dinamismul economic și social, modernizarea și creșterea gradului de complexitate a economiei naționale.

În lumina prevederilor proiectului de Directive pentru următorul cincinal, este necesară mobilizarea mai largă a tuturor rezervelor de creștere a productivității muncii, astfel că pe această cale să se obțină 72—77% din sporul producției industriale, ceea ce evident înseamnă o sarcină mai mare decît realizările din ultimii ani. Una din căile principale pentru realizarea acestei prevederi, ca și în celelalte ramuri ale producției materiale, o constituie promovarea consecventă a progresului tehnic. Perfecționarea mijloacelor de producție și a procedeelor tehnologice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii realizează o economisire de muncă vie și materializată. Introducerea acestor perfecționări în producție diversifică sursele de energie și mijloacele de producție, provoacă schimbări esențiale în structura forței de muncă, contribuind astfel la obținerea unei productivități înalte.

Productivitatea muncii este influențată de progresul tehnic în două sensuri. **Pe de o parte,** prin mecanizare, electrificare și automatizare crește gradul de înzestrare tehnică a muncii, ceea ce face ca în aceeași unitate de timp să se obțină o cantitate mai mare de valori de întrebuințare și deci pe fiecare unitate de produs să fie repartizată o cantitate mai mică de muncă vie. Chimizarea, perfecționarea procedeelor tehnologice scurtează de asemenea timpul de producție. **Pe de altă parte,** prin valorificarea complexă a resurselor naturale se obțin obiecte ale muncii în care este încorporată o cantitate mai mare de muncă socialmente necesară, dar cărora le corespund și valori superioare de întrebuințare, deci capacitatea de a satisface mai amplu nevoile omului.

Rezultatele obținute pînă acum în domeniul făuririi, dezvoltării și al perfecționării bazei tehnico-materiale, care au dus la creșterea cantitativă și calitativă a gradului de înzestrare tehnică a muncii, constituie o garanție pentru noi succese. În perioada 1950—1968, volumul fondurilor fixe productive a crescut mai rapid decît numărul salariaților. Corespunzător, în industrie, pe un salariat, productivitatea muncii a crescut, în aceeași perioadă, de aproape 4,4 ori.

Cu toate aceste realizări, obținute în creșterea productivității muncii sociale, nivelul acesteia este inferior celui atins în țările avansate din punct de vedere economic. Realizarea de progrese pe calea apropierii de nivelul țărilor avansate este posibilă între altele prin intensificarea procesului de industrializare socialistă a țării, introducerea continuă și accelerată a tehnicii moderne în producție, crearea de cadre cu o înaltă calificare, creșterea substanțială a productivității muncii în toate sectoarele de activitate. Tocmai în acest scop proiectul de Directive prevede măsuri de natură să asigure economiei noastre o structură modernă, să sporească eficiența economică a activității în toate sectoarele. În viitorul cincinal, pe ansamblul industriei, productivitatea muncii va crește cu 37—40%, cu un ritm mediu anual de 6,5—7 %; în construcții-montaj productivitatea muncii va trebui să sporească cu 27—31%, iar în transporturile feroviare cu 33—35%.

PROMOVAREA PROGRESULUI tehnic în toate ramurile economiei naționale este condiționată de existența și dezvoltarea ramurilor hotărîtoare ale economiei naționale și, în primul rînd, de industria constructoare de mașini. Nivelul, structura și dinamica producției sociale depind, înainte de toate, de creșterea și perfecționarea producției industriei constructoare de mașini, de diversificarea sistemului de mijloace de muncă. Industria construcțiilor de mașini este chemată să asigure echiparea cu tehnica modernă a economiei, să valorifice superior metalul și să contribuie la intensificarea participării țării la circuitul economic de valori materiale. În concepția P.C.R., nu este vorba de dezvoltarea oricărei industrii constructoare de mașini, ci de făurirea și dezvoltarea unei ramuri moderne, cu un înalt nivel tehnic, suficient de diversificată, astfel încît în producție să fie introduse cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pe plan mondial.

Ca urmare a politicii de industrializare, promovată cu consecvență, această ramură asigură circa două treimi din necesarul de utilaje și mașini al economiei. În prezent, industria noastră constructoare de mașini pune la dispoziția celorlalte ramuri ale economiei naționale o gamă largă de produse: utilaj energetic, petrolier, minier, metalurgic și chimic, mașini-unelte, tractoare, mașini și utilaje agricole, material rulant, autovehicule, nave etc. O caracteristică a prevederilor Documentelor Congresului al X-lea este intensificarea acțiunii de asimilare a instalațiilor tehnologice complexe pentru noile obiective economice și sociale. Astfel, în proiectul de Directive, se subliniază necesitatea intensificării acțiunii de asimilare de mașini, utilaje, aparate și instalații noi, la nivelul realizărilor pe plan mondial, cu caracteristici tehnice și economice superioare, competitive pe piața externă, în special, în industria chimică, siderurgică și a materialelor de construcții. Producția de utilaje tehnologice va asigura cea mai mare parte din necesarul intern de agregate energetice de puteri mari, de instalații și utilaje pentru industria materialelor de construcții, industria minieră și petrolieră, industria alimentară și ușoară.

În cadrul dezvoltării industriei constructoare de mașini, o creștere mai susținută se prevede pentru acele subramuri moderne, cum sînt industria electrotehnică și electronică, mecanica fină și fabricația de mașini-unelte de înaltă tehnicitate, care au un rol decisiv în accelerarea introducerii progresului tehnic. Producția industriei electrotehnice urmează să crească într-un ritm anual de 15—17%, punîndu-se accentul pe producția de mașini electrice, transformatoare de forță, aparataj de înaltă și joasă tensiune, pe asimilarea sortimentelor necesare electrificării; producția industriei electronice va crește de 2,2—2,4 ori, îndeosebi prin dezvoltarea producției de aparate electronice industriale, de aparate de măsură și control electronic, de mijloace de automatizare pentru înzestrarea instalațiilor cu echipamente moderne de comandă, control și reglaj, de componente electronice de clasă profesională etc. Prin înfăptuirea acestor obiective se asigură extinderea **mecanizării și automatizării** proceselor de producție, **chimizarea și electrificarea** lor, folosirea de **procedee tehnologice moderne,** utilizarea **energiei nucleare,** aplicarea în producție a **ciberneticii,** căi de bază ale progresului tehnic în etapa actuală.

Continuitatea politicii partidului nostru în domeniul promovării acestor căi ale progresului tehnic este ilustrată de realizările însemnate obținute în anii actualului cincinal, care au fost posibile ca urmare a dezvoltării construcțiilor de mașini și a extinderii continue a cercetării științifice. În ce privește **mecanizarea,** atenția a fost îndreptată cu precădere spre lucrările grele și cu volum mare de muncă din industria cărbunelui și a minereurilor, în turnătorii, exploatarea și prelucrarea lemnului, recoltarea stufului, în construcții, în operațiile de încărcare și descărcare din toate ramurile industriei și transportului, precum și în agricultură. În anul 1968, gradul de mecanizare a principalelor lucrări a atins în cadrul construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor următoarele nivele: 85,6% la prepararea amestecurilor de formare în turnătorii, 52,5% la formarea pieselor în turnătorii; în industria minieră — 90% la tăierea în înaintări la cărbune și steril, 94% la tăierea cărbunelui în abataj, 78,9% la transportul în abataj, 93% la transportul în subteran.

Avîndu-se în vedere consecințele social-economice ale mecanizării — creșterea însemnată a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, ușurarea și îmbunătățirea condițiilor de muncă — în Documentele de partid pentru Congresul al X-lea se evidențiază necesitatea creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor grele și cu volum mare de muncă, îndeosebi din industria extractivă, exploatări forestiere, construcții și la operațiile de încărcare-descărcare din transporturi. Preocupări pentru extinderea mecanizării există și în celelalte ramuri ale economiei naționale.

VICTORIA relațiilor de producție socialiste la sate a deschis drum larg progresului tehnic în agricultură. Accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii — obiectiv al viitorului cincinal — este legată în mod nemijlocit de dezvoltarea forțelor de producție, a științei și tehnicii agricole. Numai prin dotarea agriculturii cu o gamă variată de tractoare și mașini agricole pot fi folosite cu eficiență și celelalte căi de intensificare a producției agricole: **chimizarea, extinderea irigațiilor** și a **îmbunătățirilor funciare** — componente ale bazei tehnico-materiale a agriculturii. Investiții de 10—11 miliarde de lei, afectate în viitorul cincinal ramurilor industriale care deservesc agricultura, vor asigura creșterea posibilităților de promovare a progresului tehnic în agricultura noastră socialistă.

Ca treaptă superioară a progresului tehnic, **automatizarea** reprezintă trăsătura cea mai caracteristică a revoluției științifice și tehnice contemporane. Ea constă în utilizarea mijloacelor tehnice ale automaticii pentru controlul, reglarea, supravegherea și conducerea proceselor de producție de către oameni, dar fără participarea lor nemijlocită. Multiplele consecințe economice și sociale ale introducerii și extinderii automatizării — creșterea substanțială a productivității muncii, scăderea cheltuielilor de producție pe unitate de produs, îmbunătățirea calității produselor, eliberarea oamenilor de muncă fizică grea, îmbinarea armonioasă a muncii fizice cu cea intelectuală, stau la baza continuării și intensificării eforturilor în acest domeniu în viitorul cincinal. Automatizarea va avea o largă extindere, atît în conducerea proceselor de fabricație continuă, cît și prin ridicarea generală a nivelului de automatizare al mașinilor și utilajelor folosite în diferite ramuri ale economiei. Va avea loc trecerea treptată la folosirea calculatoarelor electronice în conducerea proceselor tehnologice. Producția de fontă, oțel, laminate va atinge la sfîrșitul anului 1975 un înalt grad de automatizare; practic, în instalații integral automatizate se va obține un număr important de produse chimice de bază, ca policlorura de vinil,

Sandu COSTACHE
doctor în economie

(*Continuare în pag. 14*)

Utilizînd larg tehnica nouă cu care este dotată Uzina de autoturisme din Pitești, creație a actualului cincinal, colectivul de muncitori și tehnicieni anunță că în cinstea Congresului partidului și-a depășit cu peste 14 milioane lei angajamentul inițial luat la producția globală și cu 6 700 000 lei la producția marfă.

Studiind posibilitățile pe care le are de a adăuga noi succese la realizările obținute pînă în prezent, colectivul uzinei și-a sporit angajamentele: la producția marfă cu 13 milioane lei, iar la producția destinată exportului de la 1 500 000 lei la 10 500 000 lei.

DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A AGRICULTURII

ÎN PROGRAMUL AMPLU și multilateral fundamentat științific prevăzut de Documentele pentru Congresul al X-lea al P.C.R. pentru făurirea unei economii moderne un loc important revine agriculturii. Măsurile prevăzute în Proiectul de Directive sînt menite să asigure **crearea unei agriculturi avansate, de mare intensivitate, cu un grad ridicat de concentrare a producției și cu o profilare și specializare corespunzătoare pe ramuri și sectoare.** Faptul că producția globală agricolă urmează să crească în viitorul cincinal cu 28—31% față de media anilor 1966—1970, va permite agriculturii să-și mărească contribuția la formarea produsului social și a venitului național și să asigure totodată nevoile mereu crescînde de produse agroalimentare ale populației, materii prime pentru industrie și disponibilități pentru export.

Creșterea rolului agriculturii în cadrul economiei naționale este susținută de un însemnat volum de investiții din fondurile centralizate ale statului care vor însuma circa 60 miliarde lei, la care se adaogă 10—11 miliarde lei pentru lărgirea capacităților de producție industrială ce deservesc agricultura și circa 20 miliarde lei acumulări proprii ale cooperativelor agricole. Prin aceasta va avea loc **accentuarea procesului de dezvoltare și modernizare a bazei tehnice-materiale a agriculturii.** În esență conjugarea eforturilor în această direcție — vitală pentru progresul agriculturii — are **un evident caracter de continuitate, însă direcțiile de realizare capătă noi trăsături, în concordanță cu orientarea și complexitatea dezvoltării economiei naționale în perspectivă, în strînsă legătură cu influența puternică a progresului rapid al tehnicii și științei contemporane.**

Astfel, în cadrul direcțiilor de modernizare pe care le urmează producția noastră agricolă în viitorul cincinal un accent deosebit se va pune pe o serie de factori calitativi care vizează îndeosebi **diversificarea tehnicii, folosirea pe scară largă a tehnologiilor moderne de producție și a unui material biologic de înaltă productivitate, creșterea substanțială a gradului de chimizare și a suprafețelor amenajate pentru irigații.**

DOTAREA CU MIJLOACE TEHNICE — condiție hotărîtoare pentru modernizarea agriculturii — va fi orientată în direcția extinderii mecanizării în toate ramurile producției agricole, acordîndu-se atenție sporită lucrărilor la plante tehnice, în pomicultură, legumicultură și viticultură, la culturile de pe terenurile în pantă, la plantele de nutreț, precum și în zootehnie ; o mare extindere urmează să capete utilizarea energiei electrice, mai ales în ramura creșterii animalelor.

Extinderea mecanizării corespunzător cerințelor modernizării agriculturii, este organic legată de îmbunătățirea activității în toate domeniile care hotărăsc crearea și introducerea în producție a tehnicii agricole. Astfel, diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole începută în actualul cincinal și care se va accentua în anii următori, impune ca **asimilarea în fabricație a noilor tipuri să se facă la nivelul tehnicii avansate într-un termen cît mai scurt.** În acest domeniu s-au obținut o serie de succese între care amintim asimilarea tractorului de 40 CP și a unora dintre mașinile aferente acestui tip de tractor ; alte mașini și utilaje sînt în curs de asimilare și urmează să intre în dotarea unităților agricole pînă în 1970.

Cu toate acestea sistemul practicat în prezent pentru asimilarea în fabricație a mașinilor și utilajelor agricole — cuprinzînd multe etape pe care trebuie să le străbată realizarea unui nou tip — prelungește mult perioada de introducere în producție a noilor tipuri. În unele cazuri elaborarea studiilor tehnico-economice și a temelor de proiectare durează luni de zile, chiar și pentru mașinile de complexitate redusă ; timp îndelungat se consumă cu proiectarea, realizarea prototipului și încercările de omologare etc.

Pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu este necesar ca măsurile întreprinse de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Consiliul Superior al Agriculturii să fie conjugate cu altele care să asigure **respectarea documentației de fabricație, folosirea materialelor corespunzătoare, întărirea colaborării între întreprinderea de proiectare și prototipuri de mașini agricole și uzinele constructoare, precum și scurtarea perioadei de încercări în vederea omologării prototipului.** Nu de mai mică importanță este **realizarea unei cît mai strînse colaborări între beneficiar, proiectant și constructor în toate problemele de asimilare a noilor mașini și utilaje și anume:** stabilirea tipurilor și elaborarea studiilor tehnico-economice, realizarea și omologarea prototipului, trecerea la fabricația de serie.

IRIGAȚIILE se înscriu în anii următori pe prim plan în amplul proces de intensificare și modernizare a producției agricole din țara noastră. Edificator în acest sens este vastul program prevăzut în proiectul de Directive și care, ca ritm de realizare, este fără precedent, nu numai la noi dar și în alte țări. În perioada 1971—1975 urmează să se amenajeze încă o suprafață de 1,3—1,5 milioane hectare, ceea ce înseamnă că la sfîrșitul anului 1975, irigațiile vor cuprinde 2,2—2,5 milioane ha adică 25% din suprafața arabilă a țării.

Despre eficiența economică a lucrărilor de irigații prevăzute a se realiza în următorul plan cincinal, vorbesc cu semnificație datele următoare : sporul de producție ce se va obține după 1975, va fi de circa 660 000 tone cereale de toamnă și leguminoase boabe, 1 600 mii tone porumb boabe, 73 000 tone floarea-soarelui, 315 000 tone struguri și fructe, 1 500 mii tone sfeclă de zahăr. Produsele din culturile duble se evaluează la circa 7 000 tone echivalent porumb siloz. Valoarea totală a producției vegetale în condiții irigate va reprezenta în jur de 12 miliarde lei pe an, față de circa 5.8 miliarde lei în condiții neirigate.

Realizarea programului de irigații prevăzut modifică mult coordonatele activității în acest domeniu, atît prin amploarea lucrărilor cît și prin ritmul lor de execuție : anual urmează să se amenajeze o suprafață de 260—300 mii ha, față de 152 mii cît se realizează în perioada 1966—1970 ; de asemenea înfăptuirea obiectivelor mai susamintite impune realizarea unor volume de peste 1 miliard mc terasamente, 4,5 milioane mc betoane, 450 000 mc prefabricate din beton, 60 000 km canale de conducte subterane și jgheaburi, 12—15 mii pompe (față de circa 6 000 în cursul acestui cincinal), etc. La finele anului 1975 vor fi necesare circa 80 000 cadre calificate (62 000 muncitori calificați, 5 700 ingineri, subingineri și economiști circa 10 000 maiștri și tehnicieni), față de 27 000 existente în prezent.

Elaborarea din timp și într-o formă închegată a studiilor tehnico-economice, executarea lucrărilor în termenele stabilite, precum și exploatarea rațională a amenajărilor, sînt tot atîtea coordonate de bază, esențiale, care hotărăsc eficiența economică a irigațiilor. Concentrarea eforturilor în aceste direcții este de natură să asigure nu numai succesul acestui amplu program, dar și eliminarea unor practici și deficiențe care an de an au prejudiciat mai mult sau mai puțin eficiența irigațiilor.

Măsurile întreprinse de Departamentul Îmbunătățirilor Funciare pentru reorganizarea și dezvoltarea capacităților proprii de proiectare creează condiții ca pînă la sfîrșitul acestui an să se elaboreze aproape 50% din studiile tehnico-economice necesare lucrărilor viitoare. Este de înțeles importanța și implicațiile pozitive pe care le are pregătirea din timp a documentațiilor, mai ales dacă ținem seama că pînă acum nu puține au fost cazurile cînd o serie de lucrări de irigații erau începute fără să se dispună în totalitate de proiectele respective.

Amploarea pe care o capătă amenajările pentru irigații nu exclude ci dimpotrivă **presupune un mod nou de a concepe execuția acestor lucrări.** Este vorba de crearea acelor condiții, prin proiectare și planificare, care să asigure **concentrarea mijloacelor materiale și a forței de muncă pe principalele șantiere, precum și executarea eșalonată a amenajărilor pentru irigații.** În acest fel, pe de o parte, se pune capăt practicilor dăunătoare de a începe concomitent toate lucrările de amenajări. Pe de altă parte, prin executarea eșalonată a amenajărilor se asigură intrarea în funcțiune a unor părți ale sistemului de irigații — fără a se aștepta pînă la definitivarea acestuia.

Generalizarea acestui mod de execuție — practicat de altfel pe unele șantiere de irigații din țara noastră — pe lîngă faptul că va crea condiții prielnice pentru folosirea mai judicioasă a materialelor, utilajelor, forței de muncă și a mijloacelor financiare, va contribui la creșterea mai rapidă a producției din agricultură ; drept urmare se lărgesc posibilitățile pentru recuperarea mai grabnică a investițiilor și pentru crearea unor mijloace suplimentare în vederea dezvoltării producției.

Transformarea irigațiilor într-un instrument eficace de creștere a producției agricole nu poate fi numai rezultatul unor soluții economice, raționale, de proiectare și execuție a sistemelor. Aceasta nu reprezintă decît o latură a problemei. Cealaltă, tot atît de importantă, dacă nu chiar esențială, o formează **întreținerea și exploatarea rațională a terenurilor amenajate,** fără de care irigația rămîne o simplă doleanță, nejustificîndu-se din punct de vedere economic. Dintr-un control efectuat de către Banca Agricolă în trim. II 1968, în întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole care dețineau peste 400 000 ha amenajate pentru irigații a rezultat că, din această suprafață, pe 18% irigațiile funcționau nesatisfăcător, iar pe 8% absolut de loc.

Această situație — care în fond reduce eficiența economică a investițiilor cu toate consecințele negative ce decurg de aici, impune o acțiune hotărîtă pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare exploatării eficiente a sistemelor de irigații.

După cum se cunoaște un hectar amenajat pentru irigații, cu dotarea specifică necesară, costă între 15—20 mii lei. Or, pentru ca această investiție să fie cu adevărat eficientă, sporul minim de producție la culturile irigate — față de cele neirigate — trebuie să fie de cel puțin 50%, asigurîndu-se totodată și un preț de cost redus pe unitatea de produs. Este de înțeles că o asemenea eficiență se obține numai pe baza unei exploatări raționale rezultată din acțiunea conjugată a factorilor de producție esențiali : cadre calificate, tehnică și tehnologie superioară, știință agricolă.

ACCENTUAREA PROCESULUI de modernizare și dezvoltare a bazei tehnice-materiale a agriculturii ține în mare măsură **de chimizarea complexă a producției agricole.** Astăzi realizarea unei înalte eficiențe în producția agricolă nu mai poate fi concepută fără chimizare, care prin acțiunea ei complexă determină creșterea fertilității solului, schimbări structurale în tehnologiile de producție, în procesele biologice și în calitatea produselor, cu consecințe pozitive pentru reducerea substanțială a cheltuielilor pe unitatea de produs.

Elementul calitativ pe care-l va îmbrăca procesul de chimizare a agriculturii noastre se vădește pe de o parte în **sporirea cantității de îngrășăminte chimice, insecto-fungicide și biostimulatori, iar pe de altă parte, în îmbunătățirea structurii și a calității acestor produse.** Ambele direcții ale acestui proces, și mai ales ultima, țin seama de schimbările structurale care se produc în producția noastră agricolă în procesul modernizării ei. Așa, de pildă, prin creșterea producției de biostimulatori se asigură una din premisele de bază ale dezvoltării complexelor industriale de creștere a animalelor. De asemenea, îmbunătățirea calității și a sortimentului de îngrășăminte chimice, concomitent cu sporirea cantității lor, reprezintă un principal suport pentru dezvoltarea producției de cereale care și în viitor vor continua să dețină locul principal în producția vegetală

MODERNIZAREA BAZEI tehnice-materiale a agriculturii va determina schimbări calitative importante în structura producției agricole, adîncirea diviziunii sociale a muncii. Acestea își găsesc expresia în imprimarea unui caracter tot mai industrial producției agricole, în creșterea gradului de concentrare și specializare a producției, în perfecționarea organizării producției și a muncii, în lărgirea cooperării dintre întreprinderile agricole socialiste, dintre acestea și celelalte ramuri ale economiei naționale.

Industrializarea producției agricole prin trecerea pe scară largă la procese tehnologice și organizatorice de natură industrială a depășit astăzi pe plan mondial stadiul unei tendințe, înscriindu-se decisiv ca o constantă determinată de revoluția tehnico-științifică, și o principală pîrghie de creștere a producției agricole și de reducere a prețului de cost.

Dînd curs acestui pronunțat și profund proces — care și în țara noastră s-a evidențiat tot mai mult în ultimii ani — Proiectul de Directive prevede **lărgirea bazei de industrializare a producției agricole.** În anii care urmează, se vor construi noi complexe de creștere și îngrășare a animalelor, fabrici de furaje combinate, sere pentru legume, precum și diferite sisteme pentru depozitarea și conservarea produselor agricole.

Perioada care urmează se caracterizează — mai ales pentru întreprinderile agricole de stat — printr-un amplu proces de concentrare și specializare. Pe fondul realizărilor obținute în acest domeniu sînt precizate coordonatele zonării producției agricole — obiectiv înscris în proiectul de Directive — care vor da un sens mult mai eficient activității întreprinderilor agricole socialiste.

Realizarea acestui important obiectiv reclamă însă cu acuitate **ample studii și cercetări științifice pentru optimizarea producției agricole.** Unde amplasăm diferitele culturi și ramuri de producție, care și cum trebuie să fie profilul fiecărei întreprinderi agricole în raport cu dezvoltarea multilaterală a respectivei zone, nu sînt simple întrebări, ci adevărate coordonate ale specializării agriculturii, indiferent că este vorba de cea cooperatistă sau de stat.

Pe baza măsurilor stabilite de către partid, întreprinderile agricole de stat pășesc ferm pe calea sistemului de producție al cărui profil de viitor este complexul de producție agro-industrial, caracterizat prin tehnologii moderne, fluxuri tehnologice de producție continui, indici înalți de valorificare a condițiilor de producție, de productivitate și eficiență economică. Datele oferite de cercetarea de specialitate demonstrează că deficiențele și insuccesele în procesul producției se datoresc : 81% din cauza organizării și conducerii necorespunzătoare a unităților, 9% activității defectuoase a personalului din sectoarele de execuție și 10% altor cauze. Tocmai de aceea afirmarea noului sistem necesită întărirea și realizarea măsurilor prevăzute de Proiectul de Directive și perfecționarea organizării producției și a muncii pe o bază fundamentată din punct de vedere științific care să permită valorificarea din plin a condițiilor superioare de producție create.

Accentuarea procesului de dezvoltare și modernizare a bazei tehnice-materiale a agriculturii va asigura creșterea potențialului acestei importante ramuri a producției materiale, sporind astfel rolul și contribuția ei la dezvoltarea generală a economiei noastre naționale.

Ion CHIRCULESCU

Expresie concludentă a creșterii gradului de înzestrare tehnică a agriculturii : suprafața arabilă ce revine în medie pe un tractor a scăzut de la 121 ha în 1965 la 102 ha în 1968, iar suprafața de cereale păioase ce revine pe o combină de la 94 ha la 71 ha

PROPORȚII ȘI SEMNIFICAȚII ÎN ECONOMIA HUNEDOREANĂ

Ioachim MOGA
prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R., președintele Consiliului popular județean.

STRĂVECHEA vatră a județului Hunedoara, cu bogatele sale resurse de minereuri și cărbuni, de păduri și ape, a cunoscut de timpuriu fenomenul industrial. În jurul Hunedoarei, în Valea Jiului, Poiana Ruscă și în zona Apusenilor s-au născut și dezvoltat treptat unități miniere, metalurgice și de transport. Datorită acestui fapt, în România de dinainte de eliberare, cu o agricultură predominantă și industrie înapoiată, Hunedoara reprezenta un județ cu o anumită tradiție industrială. Hunedorenii sînt mîndri de tradiția lor muncitorească de peste un secol. În tot acest răstimp de profunde contradicții economice și grele bătălii sociale, minerii, siderurgiștii, ceferiștii și ceilalți muncitori hunedoreni și-au însușit și afirmat puternic măiestria profesională, au dovedit o înaltă conștiință de clasă.

În sfertul de veac parcurs de poporul român de la eliberarea de sub jugul fascist, această tradiție s-a amplificat în proporții impresionante, dobîndind noi și profunde semnificații. Contribuind masiv încă din primii ani ai puterii populare la refacerea economiei naționale și apoi la progresul ei accelerat, economia județului a cunoscut cu prioritate efectele binefăcătoare ale politicii de industrializare socialistă, promovată consecvent și clarvăzător de partidul nostru. Astăzi se poate afirma, cu deplin temei, că industria hunedoreană, cu uriașul său potențial, este o creație strălucită a politicii economice a partidului nostru comunist. În perimetrul județului Hunedoara s-au dezvoltat în ritm impetuos producția de cărbune, minereuri feroase si complexe, siderurgia și energetica, ramuri vitale pentru dezvoltarea rapidă, pe baze moderne, a întregii noastre economii.

Proporțiile industriale mereu amplificate ale județului Hunedoara sînt oglindite de rolul și poziția sa predominantă în ce privește greutatea specifică și structura producției, în densitatea și gradul de tehnicitate al forțelor de producție și contribuția adusă la progresul și înflorirea patriei. **Hunedoarei îi revine în prezent 5,36% din valoarea producției globale industriale a țării, ocupînd locul al treilea între județe.** Același loc este deținut și în ce privește valoarea producției industriale pe locuitor. Imaginea potențialului economic este completată și de faptul că **în totalul producției industriale a țării, o serie de produse de bază dețin în prezent ponderi însemnate: 40% cărbunele, 60% minereul de fier, 57% fonta, 53% oțelul, 47% oțelurile aliate, 50% laminatele, 8% energia electrică etc.** Un volum însemnat de producție se realizează și în întreprinderile de materiale de construcții, forestiere, alimentare și locale.

Deosebit de semnificative sînt salturile considerabile înregistrate, în comparație cu perioada antebelică. În acest an, la noi **se produce întreaga cantitate de oțel a anului 1938, în mai puțin de 100 de minute, într-o săptămînă — întreaga cantitate de fontă, iar în 23 de zile întreaga cantitate de minereu de fier.** În prezent, **la Hunedoara se fabrică pentru necesitățile industriei constructoare de mașini peste 220 mărci de oțeluri și 260 tipodimensiuni de laminate,** între care, oțelurile pentru rulmenți, sape cu role, utilaj electrotehnic, inoxidabile și refractare, prezintă o tendință accentuată de creștere cantitativă și calitativă.

În contextul perioadei 1965—1969

RITMURILE ÎNALTE caracterizează economia hunedoreană și în actualul cincinal. **În perioada 1965—1968, județului nostru i-au fost alocate investiții în valoare de 6,9 miliarde lei, dintre care aproape 75% au fost orientate spre dezvoltarea industriei,** valorificarea mai completă a potențialului economic al județului. Pe această bază, **în anii actualului cincinal s-au construit noi capacități de producție și s-au creat peste 3.500 noi locuri de muncă. La un salariat ocupat în industrie, în 1968, reveneau cu 21,8% mai multe fonduri fixe, decît în 1965. Datorită creșterii productivității muncii într-un ritm mediu anual de 8,6%, producția globală a sporit cu peste 2,7 miliarde lei,** în vreme ce pentru realizarea producției globale a anului trecut au fost necesari cu 2 200 salariați mai puțin decît în 1965. Tot în această perioadă, ca urmare a creșterii continue a eficienței muncii, **volumul beneficiilor obținute în industrie a sporit cu peste 60%,** iar munca depusă de un salariat industrial a creat pentru economia națională, la finele anului trecut, cu 64,4% mai multe beneficii decît în ultimul an al cincinalului precedent.

Hunedoara participă în acest an hotărîtor al cincinalului, cu întregul său potențial tehnic, material și uman la îndeplinirea exemplară a prevederilor planului de stat și a angajamentelor asumate în însuflețitoarea întrecere ce se desfășoară în cinstea Congresului al X-lea și a celei de a XXV-a aniversări a eliberării patriei. **Volumul producției globale sporește față de anul trecut, cu 706 milioane lei, iar productivitatea muncii cu 5 170 lei pe salariat. Combinatul siderurgic Hunedoara continuă să dețină primul loc în producția de metal, obținînd în acest an, cu aceleași capacități, o producție sporită, față de 1968, cu 31 000 tone fontă, 78 000 tone oțel, 184 000 tone laminate.** Sarcini deosebit de mobilizatoare au fost prevăzute și în ce privește creșterea și diversificarea producției de oțeluri aliate și de laminate, sporirea randamentelor în minerit, reducerea consumurilor de metal, cocs, lemn de mină și alte materiale de mare valoare și ridicarea gradului de rentabilitate a activității economice.

Cele 7 luni de muncă intensă ale acestui an, demonstrează că oamenii muncii din județul Hunedoara respectă nobila lor tradiție muncitorească de a fi în primele rînduri în înfăptuirea sarcinilor trasate de partid. **În această perioadă, minerii, siderurgiștii, celelalte colective industriale au produs peste prevederi 3 100 tone fier în minereu marfă, 25 006 tone fontă, 18 200 tone oțel, 5850 tone laminate, 1550 mc cherestea și alte produse în valoare de 90 milioane lei. La producția marfă vîndută și încasată acest spor se ridică la 126 milioane lei, iar volumul produselor livrate suplimentar la export la circa 8 milioane lei.** Demn de reținut este că întreaga depășire a planului de producție pe 7 luni s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. Important de subliniat este și faptul că **pe ansamblul industriei hunedorene, s-a atins nivelul productivității muncii stabilit pentru anul 1970.**

Concomitent cu realizările cantitative, în industria hunedoreană se fac din plin simțite numeroase schimbări de ordin calitativ. La minele din Valea Jiului **capătă o pondere tot mai mare exploatarea straturilor de cărbune prin abataje cu front lung, cu susținere metalică, în care tăierea și transportul sînt mecanizate.** Prin acest procedeu se extrage în prezent aproape 30% din producție, obținîndu-se o creștere a randamentelor în abatajele mecanizate cu aproape 40%, față de cele obișnuite. **În oțelăriile Hunedoarei se extinde utilizarea oxigenului la elaborarea șarjelor.** În ultima vreme, la cuptoarele Martin s-a experimentat cu succes o nouă tehnologie de elaborare cu insuflarea oxigenului prin lance, care a determinat atingerea unor indici de utilizare comparabili cu cei obținuți pe plan mondial. **Perfecționarea sistemului de programare a producției și livrare a oțelului și laminatelor,** a condus la onorarea la termen de către acest principal furnizor de metal al țării, a tuturor contractelor economice.

Eforturile îndreptate spre creșterea eficienței economice se concretizează în micșorarea continuă a consumurilor specifice de cocs, metal, lemn de mină, diminuarea cheltuielilor neeconomicoase și a procentului de rebuturi, reflectate în **reducerea cu 7,24 lei a cheltuielilor la 1000 lei producție marfă,** în creșterea volumului de economii și beneficii suplimentare.

Alături de colectivele industriale, constructorii de pe șantierele industriale și social-culturale au accelerat ritmul de execuție la primul grup energetic de 210 MW al Termocentralei Mintia, la noua oțelărie electrică și extinderea ajustajelor laminoarelor de la Hunedoara, la Întreprinderea de prefabricate din beton-Bîrcea și la alte capacități de producție cu termene de punere în funcțiune în acest an. **Pe ansamblul județului, datorită măsurilor luate, s-a realizat, în 7 luni peste 60% la total investiții și aproape același procent la construcții-montaj din planul anual de investiții.** Acest procent, care relevă posibilitatea reală a intensificării ritmurilor de lucru pe șantiere, a fost înregistrat în condițiile creșterii volumului de investiții realizate cu 273 milioane lei, față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

Dezvoltarea cu precădere a industriilor, densitatea ridicată a întreprinderilor pe harta județului, au determinat o adevărată „explozie" urbană, județul Hunedoara ocupînd în prezent al doilea loc pe țară ca pondere a populației urbane și ca număr de salariați la o mie locuitori. **Orașele și centrele muncitorești cunosc o puternică dezvoltare și modernizare. Numai în primii 3 ani ai cincinalului actual au fost construite 10 500 apartamente, 75 săli de clasă, un complex spitalicesc cu 700 paturi, complexe comerciale și de deservire.** Substanțiale îmbunătățiri s-au adus în creșterea nivelului de trai, salariul mediu lunar pe salariat ridicîndu-se în anul trecut la peste 1.400 lei.

Conturul viitorului cincinal

TEZELE C.C. AL P.C.R. pentru Congresul al X-lea, proiectul de Directive privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1976—1980 jalonează cu justificată îndrăzneală și rigurozitate științifică dinamica viguroasă a economiei românești, direcțiile ridicării ei în primele rînduri ale ierarhiei economiei mondiale.

În lumina analizei realităților din industria hunedoreană, a marilor cerințe cantitative și calitative prefigurate pentru viitorul cincinal și în perspectivă, colectivelor întreprinderilor din economia județului Hunedoara le revine sarcina să contribuie din plin la sporirea producției de cărbune și energie electrică, la creșterea accentuată a producției de metal și îmbunătățirea structurii acestuia, la valorificarea superioară și în măsură sporită a resurselor de minereuri feroase, complexe și metalifere, a fondului forestier și sectorului materialelor de construcție. **Potrivit datelor preliminare, în 1975 volumul producției industriale a județului va crește cu circa 5 miliarde lei, față de 1970, ceea ce va determina menținerea Hunedoarei în rîndul județelor cu cea mai ridicată pondere industrială. Sporul de producție trebuie să fie obținut în proporție de peste 75% pe seama creșterii productivității muncii.** Dezvoltarea ramurilor se va face potrivit cerințelor majore ale economiei naționale, în raport direct cu tendințele progresului tehnic și economic și cu resursele și posibilitățile de care dispune județul nostru. Astfel, **se estimează ca în 1975, producția de energie electrică să sporească de 2,8—3 ori, față de 1970, producția de cărbune cu circa 3 milioane tone, de fontă cu 600 000 tone, cea de oțel cu 425 000 tone, din care oțelurile aliate și înalt aliate vor reprezenta cu 43% mai mult ca în 1970, iar producția de laminate finite pline cu peste 75 000 tone.** În realizarea și diversificarea producției siderurgice, Hunedoara va deține, în continuare, o pondere de peste o treime din producția totală a țării.

Alături de ramurile tradiționale, se vor dezvolta intensiv și celelalte ramuri. **Construcția de mașini își va spori producția cu circa 65%, industria chimică de 2,5 ori, industria ușoară de peste 3 ori, iar cea alimentară cu circa 50%.** La finele cincinalului viitor, în nomenclatorul produselor principale ale județului vor intra, alături de energie electrică, minereuri, cărbune, metal și piese turnate, accesorii și bunuri de consum metalice, produse de mase plastice, cărămidă, prefabricate din beton, mobilă, textile, confecții, încălțăminte, produse alimentare.

În viitorul cincinal, întreaga activitate a industriei și a șantierelor de construcții **trebuie să poarte amprenta unei înalte eficiențe economice.** În siderurgie există mari posibilități pentru creșterea indicilor de utilizare a agregatelor, în special la furnale, cuptoarele Martin și laminoare. Printr-o organizare superioară a proceselor de producție, extinderea procedeelor tehnologice moderne, reducerea timpului de opriri accidentale și reparații și adîncirea specializării cadrelor se pot atinge în cel mai scurt timp indici de utilizare comparabili cu cei obținuți pe plan mondial. Combinatul Hunedoara dispune de largi posibilități pentru asimilarea mai rapidă în producția curentă a mărcilor de oțeluri cu calități superioare. Insuficient valorificate sînt rezervele pentru reducerea consumului specific de cocs la furnale, creșterea ponderii cărbunilor indigeni la fabricarea cocsului, reducerea rebuturilor, declasatelor și pierderilor de metal.

Mineritul, sectorul forestier și de construcții sînt încă deficitare în folosirea cu randament corespunzător a forței de muncă și a timpului de lucru. Comitetele de direcție din aceste unități manifestă încă insuficient interes pentru promovarea metodelor avansate de lucru, a formelor științifice de organizare a producției și a muncii, ceea ce se reflectă în randamente sub nivelul posibilităților și cerințelor.

Sporirea și diversificarea producției se vor obține atît prin utilizarea rațională a capacităților existente, cît și prin crearea de obiective noi cu caracter productiv. **În cincinalul viitor, județul va beneficia de fonduri de investiții de circa 16,3 miliarde lei, din care 12 miliarde lei pentru dezvoltarea industriei.** În această perioadă **vor fi construite și puse în funcțiune noi capacități de producție între care Termocentrala Mintia, minele Livezeni și Bărbăteni, oțelăria electrică și un furnal de 1000 mc, o turnătorie, unități producătoare de materiale de construcții, textile și altele.**

Creșterile din activitatea economică vor fi însoțite de o acentuată dezvoltare social-culturală. În cincinalul viitor sînt prevăzute a fi construite 18 000 apartamente, vor fi extinse rețelele de străzi moderne și de alimentare cu apă. **În sectorul comercial vor fi investite peste 160 milioane lei pentru construirea de noi complexe comerciale, depozite, hoteluri, restaurante.** Pentru îmbunătățirea asistenței sanitare se **vor construi un spital cu 500 de paturi, două policlinici, 4 dispensare și 2 centre de stomatologie, 6 creșe și o casă a copilului.** Se va extinde baza turistică a județului. **Învățămîntul și cultura vor beneficia de 250 milioane lei investiții. Sînt prevăzute a fi construite 38 grădinițe, 344 săli de clasă, 4 case de cultură, 7 cinematografe și alte obiective.**

Cunoscînd în profunzime mersul îndeplinirii sarcinilor de plan și a angajamentelor, rezervele existente și, mai ales, cerințele impuse industriei hunedorene de ritmurile înalte de dezvoltare economică înscrise în proiectul de Directive, Comitetul județean de partid acționează stăruitor și cu răspundere pentru înfăptuirea exemplară a tuturor sarcinilor astfel încît industria județului să contribuie din plin, pe măsura locului și rolului său fruntaș, la accelerarea progresului economic al patriei.

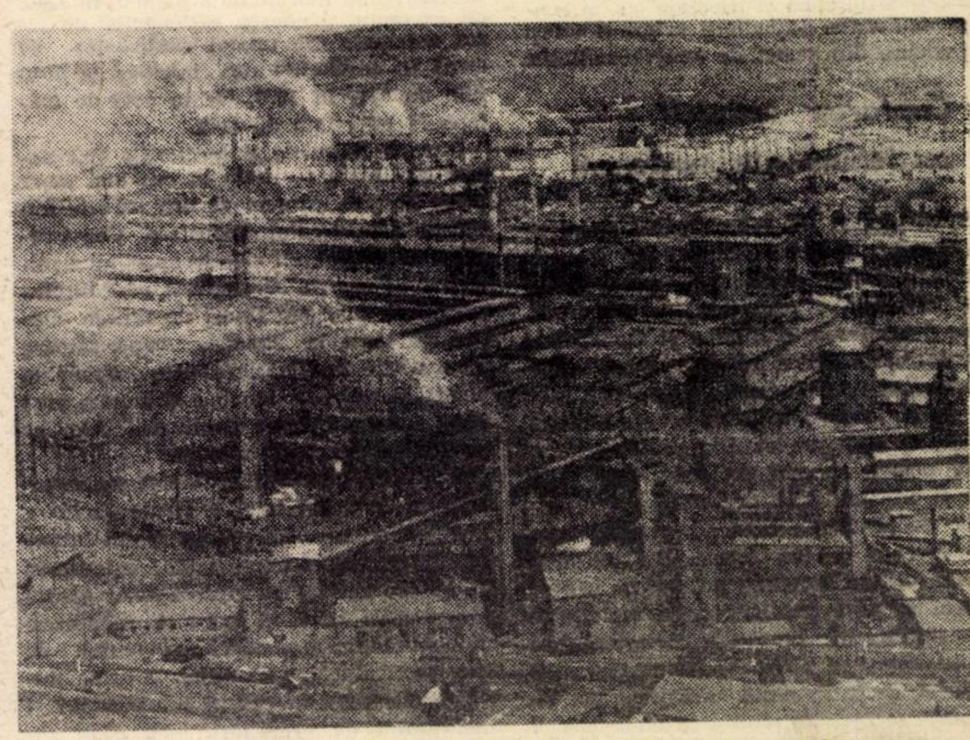

Vedere parțială a marelui Combinat siderurgic din orașul Hunedoara

In viitorul cincinal

ORIENTĂRI ŞI PERSPECTIVE ÎN INDUSTRIA UŞOARĂ

ALĂTURI DE ÎNTREGUL NOSTRU POPOR, muncitorii, tehnicienii, inginerii și economiștii din industria ușoară au primit cu vie însuflețire proiectul de Directive al celui de-al X-lea Congres al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economiei naționale pe perioada 1971—1975. **In primul semestru, planul producției globale pe ansamblul ministerului a fost depășit cu 487 milioane lei, ceea ce reprezintă aproape două treimi din angajamentul luat pe întregul an.** Au fost produse în această perioadă însemnate cantități peste plan la țesături de bumbac, lînă și mătase, tricotaje, confecții și altele. **Expresie a ridicării eficienței economice, datorită valorificării mai intense a rezervelor interne de producție, sînt și cele 37 milioane lei beneficii suplimentare.**

Pe temelia acestor succese, care vor fi amplificate pînă la sfîrșitul anului, și pe baza măsurilor tehnico-organizatorice ce vor fi luate la nivelul ministerului și în fiecare întreprindere în parte, **se vor crea premisele realizării unui volum suplimentar de producție pe întreaga perioadă 1966—1970 de circa 12 miliarde lei, cu 1 miliard mai mult față de angajamentul luat.**

Ritmuri și proporții

APLICÎND NEABĂTUT politica leninistă de industrializare socialistă a țării, prin dezvoltarea cu precădere a industriei grele, partidul acordă, totodată, o atenție neslăbită și industriei ușoare. Așa cum prevede proiectul de Directive al celui de al X-lea Congres al partidului, **producția acestei ramuri urmează să crească în 1975 cu 40—45% față de 1970.** În felul acesta se va realiza un volum sporit de țesături, tricotaje, încălțăminte, într-o gamă variată de sortimente și de calitate superioară, care va putea satisface mai bine cererile crescînde ale populației, ca urmare a îmbunătățirii continue a nivelului de trai, pe baza sporirii potențialului industrial al țării. În același timp, industria ușoră va trebui să livreze, în continuare, produse la export, pentru acoperirea și depășirea valorii importurilor pe care le necesită. Iată, în tabelul nr. 1, nivelele și creșterile ce vor fi atinse în perioada 1971—1975 la principalele poziții fizice:

Tabelul nr. 1

Denumirea produsului	U/M	1970	1975	Creșteri 1975/1970 %
Țesături	mil. mp	614,7	902,0	146,6
Tricotaje	mil. buc.	131,0	201,0	153,9
Ciorapi	mil. per.	133,0	182,0	137,4
Confecții textile	mil. lei	8700	12.510	143,3
Încălțăminte	mil. per.	62,0	75,7	122,1
Sticlărie (total)	mii tone	242	440	181,8
Articole de porțelan menaj	mii tone	4,2	15,2	362,0
Articole de faianță menaj	mii tone	8,6	15,8	183,7

La stabilirea acestor cifre, au stat la bază o serie de studii de orientări și criterii care au urmărit și mărirea eficienței producției:

a) în perioada 1971—1975 urmează să se obțină o creștere accentuată a producției de articole de menaj din sticlă, porțelan, faianță, precum și de bunuri metalice de uz casnic; cea mai mare parte din materia primă se găsește în țară;

b) sporirea în proporție mai mare a produselor necesare satisfacerii consumului intern și pentru export, care urmează să se realizeze pe baza unor tehnologii avansate și care prezintă, totodată, avantaje economice superioare față de produsele obținute pe baza tehnologiilor clasice, cum este cazul textilelor nețesute, tricotajelor etc.;

c) s-a avut în vedere sporirea, cu precădere, a producției articolelor la care cerințele nu au fost acoperite în întregime în ultima perioadă (țesături de bumbac late și extralate, țesături imprimate și impermeabile, pături, covoare etc.);

d) creșterea ponderii firelor subțiri din producția totală de fire pe baza cărora se pot obține țesături și tricotaje cu un consum mai redus de materii prime și totuși superioare din punct de vedere calitativ.

Cuplarea tehnicii cu tehnologia modernă

SPORURILE DE PRODUCȚIE prevăzute pentru următorul cincinal vor fi obținute, în primul rînd, pe seama **utilizării mai eficiente a capacităților existente, prin dezvoltarea, reutilarea și modernizarea întreprinderilor, ca și pe baza înfăptuirii unui vast program de investiții care — în perioada 1971—1975 — va însuma peste 16 miliarde lei.** Din fondurile alocate pentru această perioadă, circa 60% vor fi orientate spre dezvoltarea capacităților de producție existente și 40% pentru crearea de noi fabrici. La folosirea fondurilor de investiții se are în vedere faptul că prin lucrările de dezvoltare a capacităților de producție existente se poate obține o eficiență economică mai ridicată decît în cazul unităților noi și, în plus, se permite realizarea unor sporuri de producție într-un termen mult mai scurt. Un exemplu semnificativ în acest sens: **în timp ce în cazul dezvoltării capacităților existente investiția specifică este la filaturile de bumbac pentru fire pieptănate de 13,8—15,2 lei/kg, în cazul unităților noi ea se ridică la 20,7—21,0 lei/kg.**

În perioada 1971—1975, **urmează să se construiască 53 noi obiective,** printre care: 5 filaturi de bumbac, 5 întreprinderi integrate de bumbac, 1 țesătorie de mătase, 2 fabrici de tricotaje de bumbac, 2 fabrici de ciorapi și 2 de încălțăminte, fabrici de sticlărie de menaj și de ambalaje și altele. Pentru a asigura un sortiment variat și pentru a avea mobilitatea de a se adapta în orice moment la cerințele pieții interne sau la cele de export, se **va merge pe linia realizării unor capacități corespunzătoare acestui scop.** Totodată, noile capacități vor fi amplasate și în localități mai mici din țară, ceea ce va permite ridicarea potențialului economic al acestora.

Viitorul cincinal va fi caracterizat prin **creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției** în întreprinderile industriei ușoare, în scopul obținerii unei productivități mai înalte a muncii. **In 1975, de exemplu, ponderea războaielor de țesut automate din totalul războaielor va spori în țesătoriile de bumbac la 75% față de 60% în 1970, iar în cele de mătase, la 68% față de 41%.**

Întrucît filaturile și țesătoriile sînt dotate cu utilaje realizate în cea mai mare parte în țară, **propun ca atît uzinele din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, cît și cele aparținînd ministerului nostru, să studieze posibilitatea asimilării unor noi tipuri de utilaje** (mașini de urzit în bandă, vaporizatoare pentru fire de lînă, războaie automate pentru țesături de bumbac și mătase etc.) **și să îmbunătățească parametrii celor ce se află curent în fabricație.**

În vederea grăbirii ritmului construcțiilor și obținerii unei eficiențe înalte a investițiilor, ne vom preocupa din vreme de întocmirea documentației, asigurarea utilajelor, paralel cu găsirea unor soluții constructive care să permită reducerea, în continuare, a ponderii volumului de construcții. **Încă de pe acum, în urma studiilor efectuate în cadrul ministerului și institutului de proiectări, s-au găsit soluții ca, în perioada 1971—1975, ponderea volumului de construcții-montaj să fie redusă la 30,9%, față de 35,8% cît se va realiza în actualul cincinal.**

O problemă de mare însemnătate care va trebui să stea în atenția ministerului și care reclamă măsuri multilaterale, va fi aceea a **calificării și ridicării calificării cadrelor.** Ținînd seama de mărirea capacităților întreprinderilor existente și de construirea de noi fabrici, **în perioada 1971—1975 se prevede calificarea a circa 110 000 lucrători de diferite profesii.**

Ținînd seama că, în condițiile actuale, întreprinderile trebuie să devină nuclee de bază pentru pregătirea viitoarelor cadre de muncitori, **propun ca în cadrul acestora să se constituie colective formate din cei mai buni specialiști care să urmărească îndeaproape felul cum sînt predate și însușite cunoștințele teoretice și practice; totodată, este necesar ca muncitorii care vor lucra în noile fabrici ce urmează a fi construite să facă practică la utilaje cît mai moderne pentru a se obișnui din timp cu deservirea lor.**

În scopul ridicării calității produselor, **se vor introduce noi tehnologii, paralel cu măsurile ce vor fi luate pe linia întăririi spiritului de răspundere în producție și a controlului tehnic de calitate.** În industria textilă, de exemplu, se vor elabora tehnologii pentru obținerea în proces continuu a circa 50 milioane mp anual de materiale textile nețesute. Tot în această ramură se vor aplica tehnologii noi de înnobilare a țesăturilor cu conținut de fibre chimice. În industria pielăriei, noile tehnologii vor permite utilizarea unor materiale auxiliare din materii prime indigene pentru finisarea pieilor de fețe. În acest fel, se va putea reduce substanțial importul de astfel de materiale. Totodată, **vor fi elaborate tehnologii noi de confecționare a încălțămintei prin lipire cu adezivi termoplastici realizați în țară, ceea ce va permite reducerea, pe această bază, a cheltuielilor materiale cu 3,5 miloane lei anual.**

Firește, îmbunătățirea tehnologiei actuale și, mai ales, elaborarea altora noi, reclamă din partea institutelor noastre de cercetări, cît și a laboratoarelor uzinale, o activitate tot mai laborioasă. În același timp, se cer valorificate mai rapid rezultatele cercetărilor în producție. **Prevederea din proiectul de Directive potrivit căreia o temă de cercetare să fie considerată rezolvată numai în momentul valorificării ei în producție, este de natură să ducă la finalizarea mai operativă a rezultatelor cercetării, la sporirea eficienței economice a acesteia.** Tot în interesul stimulării cercetării, **propun să se mărească numărul laboratoarelor uzinale, în așa fel încît să poată aduce o contribuție tot mai substanțială la rezolvarea diferitelor probleme cerute de nevoile producției.**

Parametrii eficienței

ÎN VIITORUL CINCINAL, întreaga activitate de producție și de gospodărire a întreprinderilor din industria ușoară va trebui să se caracterizeze prin ridicarea pe o treaptă mai înaltă a eficienței economice. De aceea, eforturile noastre se vor îndrepta, în primul rînd, spre fructificarea mai largă a rezervelor de sporire a productivității muncii care, în perioada 1971—1975, va trebui să crească cu circa 32%. **Aceasta înseamnă că circa 72% din sporul de producție prevăzut va trebui realizat pe seama creșterii productivității muncii.**

Ce probleme se pun, în principal, în această direcție? Va fi nevoie să se depună, în continuare, eforturi în toate întreprinderile industriei ușoare și să se obțină rezultate și mai substanțiale în **domeniul organizării superioare a producției și a muncii, utilizării mai din plin a tuturor capacităților de producție, normării științifice a muncii, folosirii din plin a timpului de lucru, îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale.**

În scopul sporirii productivității muncii, vor trebui studiate și luate măsuri corespunzătoare pentru mărirea zonelor de deservire în țesătorii, introducerea de noi procedee tehnologice care să ducă la scurtarea diferitelor faze ale procesului de producție, în condițiile obținerii unei calități superioare a produselor. În acest ultim domeniu sînt încă rezerve foarte mari. **Numai prin extinderea procedeului de fabricare a încălțămintei pe bază de piese prefabricate** (de la 1 milion de perechi în 1970 la 10 milioane în 1975) **poate rezulta un spor de productivitate a muncii de 2%, față de procedeele clasice de confecționare.** Posibilități similare — ținînd seama de specificul producției — există și în celelalte ramuri și subramuri ale industriei ușoare.

Unul din obiectivele principale care va trebui să stea mai mult decît pînă acum în atenția comitetelor de direcție, este acela al **îmbunătățirii permanente a raportului dintre personalul direct productiv și cel din sectoarele auxiliare și de deservire, pentru a se asigura astfel o mai justă folosire a forței de muncă, și, pe această bază, să se obțină o mai accentuată sporire a productivității muncii.**

În acest scop, **propun să se revizuiască, în primul rînd, actualele normative de personal tehnico-administrativ și auxiliar de întreținere și deservire, ținîndu-se seama de cerințele reale ale producției;** în al doilea rînd, **ar fi indicat ca în localitățile unde există mai multe unități ale industriei ușoare să se studieze posibilitatea organizării unor activități de deservire în comun a acestor întreprinderi.**

Paralel, va trebui acordată o atenție sporită reducerii cheltuielilor materiale de producție, cale principală de scădere a prețului de cost și de sporire a rentabilității. **În perioada 1971—1975 se prevede o micșorare a cheltuielilor de producție la 1000 lei producție marfă cu 5,6%, din care a cheltuielilor materiale, cu 3,7%.** De relevat **că fiecare procent de reducere a acestor cheltuieli în perioada respectivă este echivalent cu economisirea a 233 milioane lei**

Nu încape îndoială că reducerea cheltuielilor de producție este nemijlocit legată de **valorificarea superioară a materiei prime și a materialelor, de gospodărirea lor judicioasă, prin reducerea consumurilor specifice, de eliminarea risipei indiferent sub ce formă s-ar manifesta ea.** În același timp, în viitorul cincinal vom merge cu și mai multă hotărîre pe linia folosirii în mai largă măsură a materiilor prime înlocuitoare. Ținînd seama de faptul că s-a creat în țară o bază importantă de materii prime din fibre sintetice, sînt prevăzute ca acestea din urmă să fie folosite în proporție mai mare față de unele perioade anterioare:

	1969	1975
— Total materii pentru industria textilă	100	100
din care:		
— materii prime naturale	63	53
— materii prime chimice	37	47
din care:		
— celulozice	25,5	30,8
— sintetice	11,5	16,2

%

Există condiții ca și în celelalte sectoare ale industriei ușoare să fie larg extinsă folosirea materiilor înlocuitoare. Începînd încă din 1970 se va trece la utilizarea pielii sintetice în producția de încălțăminte, astfel ca în 1975 ponderea înlocuitorilor pieilor naturale să reprezinte 20% din totalul de consum. **Pe întreaga perioadă 1971—1975 se prevede folosirea unei cantități de 82 000 tone talpă artificială și cauciuc la părțile de jos ale încălțămintei. Se vor economisi astfel 148 000 tone piei brute care, în cazul importului, ar necesita fonduri suplimentare de 386 miloane lei valută.** Desigur, extinderea folosirii înlocuitorilor are un cîmp larg și în alte domenii de activitate. Este însă nevoie în această direcție de un sprijin mai mare din partea institutelor de cercetări, chemate să elaboreze, împreună cu specialiștii din producție, noi procedee tehnologice, îmbunătățirea celor existente, folosirea de rețete optime de amestec etc. **În același timp, propun ca Ministerul Industriei Chimice să se preocupe în mai mare măsură de lărgirea continuă a gamei înlocuitorilor și de îmbunătățirea calității acestora.**

Deși nu au o pondere prea mare în elementele prețului de cost, **totuși cheltuielile neeconomicoase se mențin încă la un nivel ridicat ca urmare a nerespectării din partea unor întreprinderi a prevederilor contractelor economice, a bonificațiilor ce se acordă la desfacerea cupoanelor, a clasărilor și declasărilor unor produse și altele.** Eliminarea, sau cel puțin diminuarea la minimum a acestor cheltuieli, va trebui să stea mereu în atenția tuturor întreprinderilor în scopul reducerii prețului de cost.

★

ÎNSUFLEȚIȚI de dorința de a da viață planurilor mărețe elaborate de partid, menite să ridice patria noastră la nivelul țărilor cu o industrie dezvoltată, lucrătorii din întreprinderile ministerului nostru sînt hotărîți să creeze toate condițiile pentru a îndeplini și depăși sarcinile ce le vor reveni din Directivele celui de al X-lea Congres al P.C.R. Ei sînt pe deplin convinși că în felul acesta vor contribui la satisfacerea în tot mai mare măsură a cerințelor populației cu produse de larg consum.

M BORSATTI
consilier în M.I.U.

CERINȚE ȘI REALIZĂRI ÎN TRANSPORTURILE PE CALEA FERATĂ

ing. Marin MĂROIU
adjunct al ministrului căilor ferate

LA BILANȚUL marilor realizări obținute de poporul nostru în sfertul de veac parcurs de la eliberarea României de sub jugul fascist, o contribuție importantă au adus și lucrătorii din transportul pe căile ferate. Fiind o continuare a producției materiale în sfera circulației, transporturile reprezintă în același timp o oglindă vie a dezvoltării economiei țării și a creșterii nivelului material și cultural al populației. **Dacă în 1938 — an de vîrf al economiei capitaliste — pe calea ferată s-a transportat un volum de 72 000 tone mărfuri pe zi, în 1968 acest volum a atins 405 000 tone pe zi, marcînd o creștere de peste 5,6 ori.** De asemenea, **dacă în aceeași perioadă au călătorit în fiecare zi 196 000 pasageri, în prezent acest mijloc de transport este utilizat de peste 830 000 călători, adică de peste 4 ori mai mult.**

● *Pe măsura cerințelor economiei naționale*

DEZVOLTAREA transportului feroviar este marcată nu numai de creșterea absolută a volumului de transport, ci și de schimbarea calitativă petrecută în solicitările căii ferate. Privind trenurile de marfă care circulă astăzi pe magistralele patriei, ne putem face o imagine concludentă a modificării structurii economiei. **În anul 1968, s-au transportat zilnic față de 1938, de 22 ori mai multe produse ale industriei chimice și ușoare, de 12 ori mai multe mașini, utilaje și produse metalurgice, de peste 10 ori mai mult cocs și cărbune, minereuri, materiale de construcții, produse de carieră și balastieră etc.**

Politica de industrializare socialistă, aplicată cu consecvență de partid, a făcut ca solicitarea căii ferate să sporească mult, necesitînd diversificarea parcului de vagoane marfă. În același timp, construirea în ritm accelerat a tot mai multe fabrici și uzine, a marilor combinate industriale, a impus rezolvarea unor cerințe în privința folosirii cu eficiență maximă a materialului rulant, cerințe care au fost soluționate cu succes. Astăzi, în marile Combinate siderurgice de la Galați și Hunedoara, la Combinatul minier — Valea Jiului se utilizează vagoane tip gondolă, de 60 tone, la fabricile de materiale de construcții se folosesc vagoane speciale care permit mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare.

Totodată, creșterea producției agricole, ca urmare a dezvoltării intensive și concentrării ei în unități mari, a impus folosirea unor vagoane de capacitate sporită, care să transporte materiile prime agricole la fabrici sau la silozuri. În anii construcției socialiste, prin preocuparea permanentă de a se utiliza intensiv parcul de vagoane marfă, s-a ajuns ca staționarea lor să fie tot mai redusă.

Deservirea călătorilor, activitate importantă a transporturilor feroviare, s-a îmbunătățit mult an de an, în prezent putînd fi satisfăcute într-o măsură sporită exigențele pasagerilor, atît în stații, cît și în timpul călătoriilor.

Realizările dobîndite în sfertul de veac ce a trecut de la eliberarea țării sînt și mai evidente dacă avem în vedere faptul că la 23 august 1944 — ca urmare a distrugerilor provocate de război și mai ales de trupele fasciste în retragere, căile ferate se găseau într-o situație deosebit de grea: 38% din secțiile de circulație erau scoase din funcțiune, 12% din lungimea liniilor, 1257 de poduri și podețe și 23 de tuneluri erau distruse. Pe rețeaua rămasă în exploatare, ținînd seama de starea deplorabilă a liniilor, s-a impus introducerea a aproape 900 restricții de viteză și tonaj. La instalațiile de telecomunicații volumul avariilor cuprindea 50% din traseele aeriene și 90% din aparate. Numeroase instalații și clădiri erau distruse sau scoase din funcțiune, iar 85% din atelierele de reparat material rulant se aflau în ruine. Prin distrugerea a sute de locomotive și mii de vagoane, parcul de material rulant la traficul de mărfuri era redus aproape la jumătate, iar la cel de călători la circa o treime.

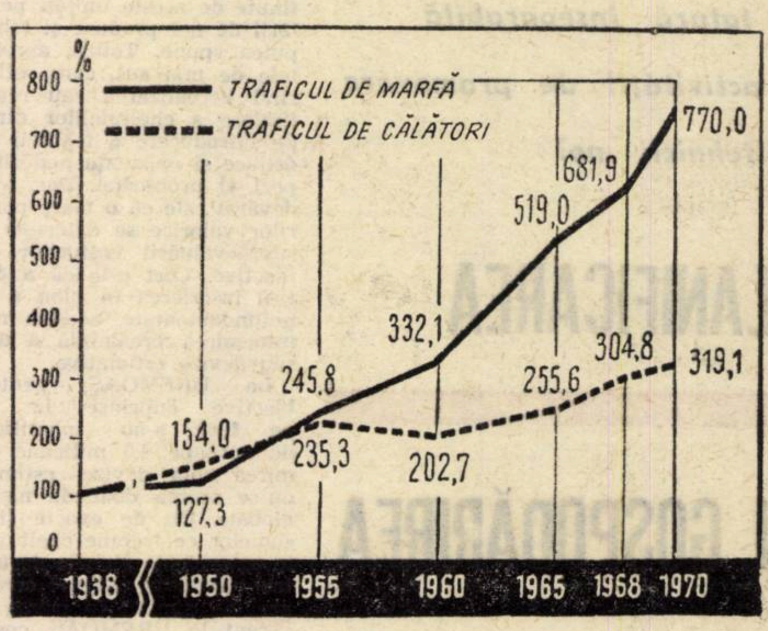

Evoluția transporturilor de mărfuri și călători pe calea ferată (%)

● *Extinderea și modernizarea rețelei de linii*

DATORITĂ investițiilor masive acordate de stat, rețeaua căii ferate a crescut de la 9 990 km în 1938 la 11 016 km în 1968. În anii de după eliberare, pe lîngă punerea în funcțiune a liniilor distruse de război au fost construite altele noi, în lungime de peste 1 000 km, creîndu-se legături pentru intrarea în circuitul economic a unor regiuni slab dezvoltate în trecut, sau pentru reducerea distanței de transport între obiectivele economice mai importante. Unele dintre lucrările de linii (Bumbești-Livezeni, Salva-Vișeu) au constituit șantiere naționale ale muncii patriotice.

Din punct de vedere calitativ, liniile de cale ferată se prezintă azi mult îmbunătățite față de trecut. Capacitatea portantă a liniei a crescut, majoritatea secțiilor de circulație permițînd trecerea celor mai grele locomotive și vagoane cu sarcini admise pe osie de 20,5 tone, față de 16 tone în 1938. Starea căii se prezintă la un nivel ridicat, prin introducerea pe scară largă a șinelor de tip greu, traverselor de beton armat și a liniilor sudate. Instalațiile moderne cu care sînt dotate căile ferate din țara noastră contribuie tot mai mult la asigurarea unei circulații mai rapide și în condiții sporite de siguranță și regularitate. Centralizarea electrodinamică a stațiilor, blocul automat de linie, centralizarea dispecer de nod sau de linie sînt instalații realizate cu aparatură produsă în țară la nivelul tehnicii mondiale. Eficiența economică a acestor instalații este reflectată de faptul că într-o stație centralizată electrodinamic, comanda macazurilor se face de către un singur om și se execută în 10—20 secunde, față de 1—2 minute cît era necesar la instalațiile electromecanice și de 10—15 minute la macazurile acționate manual. Pînă în prezent s-a introdus centralizarea electrodinamică la peste 5700 macazuri, față de numai 84 existente în 1938.

Blocul automat de linie introdus în prezent pe aproape 1300 km (față de numai 29 km în anul 1938) contribuie la sporirea capacității de transport prin micșorarea intervalelor de distanțe dintre trenurile aflate în circulație. Această instalație aduce un spor important în siguranța circulației prin faptul că sectoarele de bloc sînt acoperite prin semnale luminoase ale căror indicații se schimbă automat la trecerea trenului. Instalațiile de centralizare tip dispecer constituie o soluție modernă de organizare a circulației trenurilor, atît în stații cît și pe secții, prin comanda dintr-un singur punct a tuturor macazurilor și semnalelor din complexele feroviare și de pe secțiile de circulație. În felul acesta se poate coordona activitatea de circulație sub manevră prin alegerea soluțiilor optime. Pînă în prezent au fost dotate cu asemenea instalații 5 complexe feroviare și secțiile de circulație intensă Orșova-Caransebeș, Predeal-Brașov și Fetești-Cernavodă, cu o distanță totală de 140 km.

Intensificarea traficului feroviar a condus la o solicitare deosebită a rețelei, **intensitatea traficului pe un km de linie, exprimată în tone km convenționale, crescînd de la 1128 în anul 1938 la 5 160 în 1968, adică de 4,6 ori, depășind realizările obținute în majoritatea țărilor din Europa.** (În 1967, intensitatea traficului a ajuns la 2 424 tone km în Austria (cu 25% linii duble), 2 700 tone km în Franța (cu 42,1%), 2 826 tone km în Italia (cu 27,9%), 3 165 tone km în R.F.G. (cu 41%), 4 655 tone km în Polonia (cu 27,9%) etc.

În dezvoltarea capacității de transport a căilor ferate, un rol hotărîtor îl au dublările de linii, care permit, după necesitate, introducerea blocului de linie automat, a tracțiunii Diesel sau electrice, concomitent cu centralizarea electrodinamică a stațiilor. În cazul liniei simple, la același nivel de dotare maximumul capacității de trafic obținută este de circa 45% din cea realizată prin dublare.

În ultimul timp se desfășoară lucrări ample de dublare a liniilor. Avem în prezent 755 km de cale dublă față de 360 km în 1938, programul de dublare urmînd a fi mult dezvoltat în următorii ani.

● *Modificări calitative ale parcului de locomotive și vagoane*

O SARCINĂ deosebit de importanță pentru căile ferate după 23 august 1944, a fost îmbunătățirea stării parcului de locomotive și vagoane existent și sporirea parcului inventar, pe măsura dezvoltării continue a traficului de mărfuri și călători. În acest sens, au fost introduse mijloace moderne de tracțiune — locomotivele Diesel și electrice — cu caracteristici tehnico-economice ridicate. Sînt astăzi în circulație peste 600 locomotive Diesel și mai mult de 30 locomotive electrice (numai în anul 1968 au intrat în parc 120 locomotive Diesel și 10 electrice), astfel că, în prezent, peste 74% din trafic se execută cu aceste mijloace. Locomotiva Diesel de 2100 CP și cea electrică de 7350 CP — produse de înaltă tehnicitate și mare complexitate realizate în țară prin cooperarea multor intreprinderi — constituie o mîndrie a industriei românești, fiind solicitate și la export. Locomotiva Diesel-electrică de 2100 CP înlocuiește 2 locomotive cu abur, iar cea electrică — 3. În același timp, munca personalului de pe locomotivă s-a transformat radical, fiind mult ușurată. Prin remorcarea trenurilor cu locomotive Diesel în locul celor cu abur, se obțin reduceri de circa 80% ale consumului de combustibil, cu circa 40% ale cheltuielilor de intreținere și cu aproximativ 50% ale cheltuielilor de deservire a locomotivelor.

Parcul de vagoane a suferit și el modificări structurale atît în ce privește îmbunătățirea caracteristicilor, cît și în domeniul diversificării tipurilor, ca urmare a dezvoltării și diversificării producției. Au fost astfel introduse vagoane de mare capacitate, autodescărcătoare, pentru transportul cimentului în vrac etc., care fac posibilă mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare. Toate vagoanele au fost dotate cu frînă automată, instalație care constituia o raritate în 1938. Noile vagoane de marfă pot circula cu viteze de 100—120 km/oră. Prin folosirea lor, se reduc cheltuielile de exploatare și de transport, astfel că în 8—10 ani de la introducerea în circulație se recuperează integral costul de fabricație. Ținînd seama că durata de serviciu a unui vagon este de 25—30 ani, rezultă clar importanța economică a modernizării parcului de vagoane marfă. Capacitatea acestui parc a crescut în perioada 1950—1968 de peste 2,5 ori, prin dotarea cu peste 70 000 vagoane convenționale pe 2 osii.

Parcul vagoanelor de călători a fost și el îmbunătățit substanțial, atît sub raportul creșterii confortului, cît și sub cel al serviciilor oferite publicului. În perioada 1960—1968 au intrat în exploatare peste 700 vagoane moderne de călători, care pot circula cu viteze sporite pînă la 160 km/oră.

În organizarea activității de exploatare a materialului rulant, un rol din ce în ce mai important îl au aplicarea metodelor matematice și folosirea tehnicii electronice de calcul. Aceste considerente au determinat necesitatea înființării Centrului de calcul electronic, care a intrat în funcțiune la 17 februarie 1969. Activitatea sa cuprinde: rezolvarea unor probleme de exploatare (dirijarea centralizată a vagoanelor goale, calculul planului operativ de transport, al curenților de vagoane, a planului de formare optimă a trenurilor de marfă etc.) și de gestiune și statistică (decontul chiriei vagoanelor de marfă în trafic internațional, statistica transporturilor etc.). Rentabilitatea centrului de calcul electronic constă într-o mai mare „productivitate" a parcului de vagoane și locomotive, datorită unui control mai exigent al stațiilor și unei organizări mai bune a mișcării vagoanelor încărcate și goale.

Schimbările intervenite în tehnica transporturilor feroviare și realizarea sarcinilor de mare răspundere ce le revin, au impus calificarea profesională corespunzătoare a cadrelor. Numai în 1968 au fost cuprinse în diferite școli și cursuri de calificare și ridicare a calificării profesionale circa 11 000 cadre. Totodată, introducerea în producție a noilor mijloace de transport, perfecționarea continuă a metodelor de muncă și a proceselor de producție, au determinat modificări substanțiale în structura pe meserii și specialități, dispariția unor meserii și apariția altora. Nevoile de mecanici de locomotive cu abur și de fochiști s-au restrîns treptat. În schimb, în ultimii ani a apărut un număr de muncitori calificați pentru locomotive Diesel și electrice, mecanici de utilaje de mecanizare, electromecanici pentru stații și rețele de tracțiune electrică feroviară și alte meserii.

● *Nivel ridicat al indicatorilor de eficiență*

PRIN ORGANIZAREA superioară a proceselor de exploatare în toate compartimentele căii ferate, prin îmbunătățirea continuă a proceselor tehnologice de lucru și respectarea cu strictețe a regulamentelor și ordinelor privind circulația trenurilor, s-a obținut îmbunătățitrea permanentă a indicatorilor de calitate, ceea ce face ca la căile ferate române să se realizeze o intensivă utilizare a mate-

(Continuare în pag. 17)

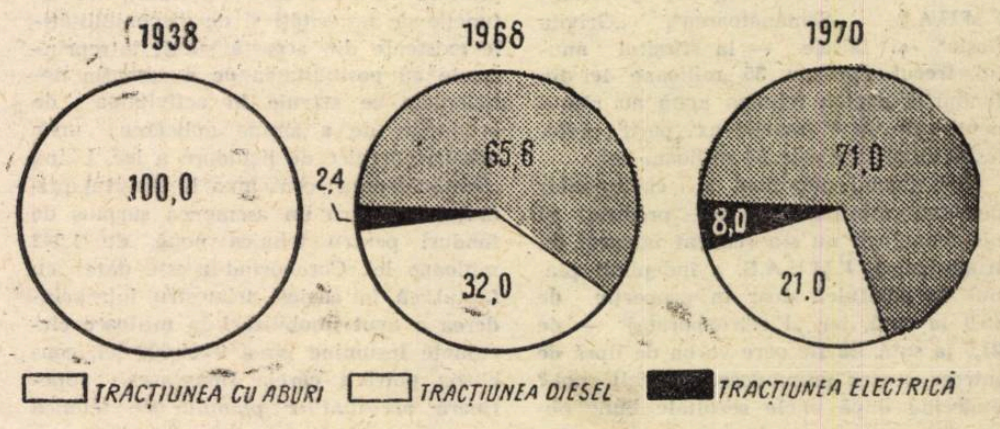

Ponderea diferitelor feluri de tracțiune în volumul total de transport pe căile ferate (%).

O latură inseparabilă a activității de promovare a tehnicii noi

PLANIFICAREA ȘI GOSPODĂRIREA JUDICIOASĂ A FONDURILOR

SCHIMBĂRILE STRUCTURALE favorabile, îndeobște recunoscute, ce caracterizează producția industriei noastre constructoare de mașini — căreia îi revine un rol central în eforturile îndreptate spre menținerea dinamismului industrial și modernizarea permanentă a ramurilor economice — atestă că, în acest sector, promovării progresului tehnic, în general, i se acordă importanța cuvenită. Pentru a da numai un exemplu, la UREMOAS, în acest an, pentru tehnica nouă au fost prevăzute cheltuieli de 5 ori mai mari decît în 1968 și de 13 ori decît în 1967, ceea ce demonstrează creșterea interesului colectivului acestei uzine pentru îmbunătățirea calității produselor, eliminarea rebuturilor, pentru promovarea curajoasă a noului în producție. Și e firesc să fie așa. De aceasta depinde în mod nemijlocit ritmul modernizării producției în toate ramurile economiei, extinderea mecanizării și automatizării, creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost și, în ultimă instanță, obținerea unei eficiențe economice ridicate.

Fără îndoială că eficiența superioară trebuie urmărită încă din faza cheltuirii fondurilor pentru tehnica nouă. Analiza atentă relevă că, în majoritatea întreprinderilor industriale se manifestă grija pentru asigurarea condițiilor tehnice și organizatorice necesare asimilării de noi produse și tehnologii sau de modernizare a celor existente, o egală atenție fiind acordată cheltuirii fondurilor constituite în acest scop. În unele unități economice, însă, atît planificarea cheltuielilor, cît și utilizarea efectivă a sumelor respective se află, încă, în zona aproximației și a estimărilor, a lipsei de control.

Astfel, în zece dintre cele mai mari și reprezentative unități industriale din Capitală — uzinele „23 August", „Vulcan", F.M.U.A.B., „Semănătoarea", „Grivița Roșie" și altele — la sfîrșitul anului trecut aproape 35 milioane lei din fondurile pentru tehnica nouă au rămas neutilizate, la 31 martie a.c. partea nefolosită fiind de peste 64 milioane lei.

Nici nivelul planificat al cheltuielilor destinate asimilării de noi produse și noi tehnologii nu s-a realizat integral. În trimestrul I, F.M.U.A.B. a îndeplinit planul de cheltuieli doar în proporție de 49,9 la sută, iar „Electroaparataj" — de 21,5 la sută. Să fie oare vorba de lipsă de interes pentru promovarea tehnicii noi? Judecînd după unele rezultate bune obținute de aceste unități pe tărîmul asimilării de noi produse și tehnologii nu s-ar putea spune. Totuși, apreciind după datele de mai sus, care reflectă în primul rînd nerealizarea sau realizarea cu întîrziere a cheltuielilor din planul (fizic) de introducere a tehnicii noi, s-ar putea deduce și existența nedorită a acestui aspect al problemei. Dar, nu mai puțin adevărat este că o mare parte a nerealizărilor valorice se datorește supraestimării, supraevaluării costurilor la anumite obiective. Cert este că a devenit o practică înscrierea în plan a unor cheltuieli nefundamentate, acestea nebazîndu-se pe întocmirea prealabilă a unor documente sau devize estimative.

La UREMOAS, pentru unele obiective cuprinse în planul tehnic pe 1969 s-au planificat cheltuieli de aproape 4,5 milioane lei, fără întocmirea unor devize estimative, ci ținîndu-se seama doar de niște antecalcule... globale. Cît de exacte și ce imagine a sumelor ce trebuie cheltuite pot da aceste antecalcule globale dacă, de pildă, pentru obiectivul „suport cercevea tip ușor", produs asimilat în prima parte a anului curent la UREMOAS, costurile reale au fost de 41 de ori mai mici decît cele prevăzute? Alteori, valoarea devizelor inițial elaborate au fost suplimentate fără ca aceste majorări ulterioare să fie documentate, argumentate. Bunăoară, la uzina „23 August", cheltuielile planificate pentru asimilarea compresorului de 300 CP, tip 143, inițial stabilite la nivelul de 3,3 milioane lei, pe parcursul execuției au fost majorate — repetăm: fără documentație sau deviz pentru această suplimentare — la 6,8 milioane lei, pentru ca, în final, să se constate existența unui plus de surse de 542.000 lei.

Consecințele acestor anomalii — la prima vedere, doar formale — nu sînt neglijabile. Mai întîi, exagerîndu-se valoarea unor obiective, iar fondurile afectate acestui scop nefiind fără limită, se plafonează în mod artificial posibilitatea înscrierii în planul tehnic a unui număr mai mare de obiective, provocîndu-se deci o îngustare a promovării tehnicii noi. Aceasta, în ceea ce privește faza de întocmire a planului. În execuție, inexistența unor documentații bine fundamentate creează acele condiții în care preocuparea pentru utilizarea cu economie și eficiență a valorilor materiale și bănești destinate introducerii tehnicii noi se estompează și chiar dispar.

STABILIREA ESTIMATIVĂ, mult peste necesitățile reale a cheltuielilor pentru tehnica nouă are însă și o altă consecință: „surplusurile" permit — și, uneori, întreprinderile uzează de această posibilitate — încărcarea nejustă a cheltuielilor pentru planul tehnic cu cele necesitate de execuția produselor din seria „0". Scopul e limpede — îmbunătățirea situației financiare a unității respective, prin reducerea artificială, nejustificată și nelegală a prețului de cost (se știe că, după cum prevăd reglementările în vigoare, cheltuielile pentru fabricarea seriei „0", trebuie suportate din costurile producției curente și nu incluse în cele pentru tehnica nouă). Așa a procedat, de pildă, uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie" unde, în afara cheltuielilor pentru executarea a două prototipuri de vagoane cisternă de 60 mc din fondurile pentru tehnica nouă pe 1968/1969 au fost suportate cheltuielile de fabricare a 17 vagoane cisternă din tipurile amintite, deși, acestea făceau parte din seria „zero".

Dar, la „acoperirea" și, deci, la perpetuarea unor neajunsuri existente pe plan financiar într-o întreprindere sau alta contribuie uneori și modul defectuos în care forurile tutelare le virează fondurile pentru finanțarea tehnicii noi. „Defectuos", deoarece virîndu-li-se și, respectiv, primind în cont aceste fonduri, nu în funcție de necesități și de disponibilitățile existente din această sursă, întreprinderile au posibilitatea de a camufla deficiențele ce stăruie în activitatea de producție, de a amîna aplicarea unor măsuri energice de lichidare a lor. Uzina „Semănătoarea" consemna la sfîrșitul primului semestru un asemenea surplus de fonduri pentru tehnica nouă, de 1,542 milioane lei. Coroborînd aceste date cu faptul că în același trimestru întreprinderea a avut imobilizări în mijloace circulante însumînd circa 9 000 000 lei, concluzia potrivit căreia finanțarea superioară necesităților planului de tehnică nouă a acoperit parțial imobilizările uzinei se desprinde cu claritate.

Aminteam mai înainte că, prin supraestimarea valorii unor obiective, se limitează posibilitățile de înscriere în planul tehnicii noi a unui număr sporit de obiective. Același efect are însă și prevederea în planul tehnic — și, ca urmare, asimilarea — nu numai a acelor obiective și cheltuieli care contribuie în mod efectiv la promovarea progresului tehnic, au eficiență maximă și sînt solicitate de beneficiari, ci, înscrierea și a unor „poziții" de plan care nu întrunesc nici una din condițiile cerute de reglementările existente în acest domeniu și, mai ales, de economicitatea superioară.

Unele uzine nu au ținut seama de aceste cerințe, iar consecințele nu au întîrziat să apară: cheltuieli inutile efectuate, bararea asimilării unor produse care ar fi răspuns la asemenea condiții. Nici aici nu lipsesc — din păcate — exemplele. Uzina „23 August" a făcut cheltuieli pentru asimilarea „compresorului de 300 CP tip 143", dar produsul nu a intrat în fabricația de serie din lipsă de beneficiari, neexistînd perspectiva obținerii unor comenzi nici măcar pentru anul viitor. O situație mai gravă există la uzina „Semănătoarea". Aici, în producția neterminată a planului tehnic, figurează încă din 1966 două mașini de recoltat fasole, pentru asimilarea cărora s-au cheltuit pînă acum peste 800 000 lei. Bani irosiți, întrucît, deocamdată, nu s-a stabilit dacă produsul respectiv va fi trecut în producția de serie sau... casat ca necorespunzător.

În fine, reluînd o idee doar sugerată mai înainte, cheltuielile efective pentru tehnica nouă sînt, uneori, inferioare celor planificate și datorită realizării cu întîrziere — în numeroase cazuri, e drept, pe temeiuri deplin justificate — a cheltuielilor din planul (fizic) de introducere a tehnicii noi. Suplimentarea planului tehnic al uzinelor pe parcursul execuției sale, neprimirea colaborărilor la datele specificate în comenzi și contracte, ca și nesosirea la timp a unor materiale din import, reprezintă tot atîtea cauze care determină amînarea termenelor de execuție a unor obiective prevăzute în planul tehnic, iar cheltuielile planificate — bineînțeles — nu s-au mai regăsit în realizări. Sugestive în acest sens sînt cazurile unor importante obiective din planul tehnic al uzinei „Vulcan". Asimilarea „generatorului de aburi pentru încălzirea trenurilor tip GAT-0,8 tone pe oră" a fost planificată pentru luna septembrie 1968. Din cauze de natura celor amintite mai înainte, termenul a fost însă decalat succesiv în octombrie 1968, februarie 1969, și în sfîrșit, mai 1969. Într-o situație asemănătoare se află și „agregatul de încălzire tip A.V.00", al cărui termen din planul tehnic — noiembrie 1968 — a fost „adus", pînă în luna august a acestui an.

În cele de mai sus am încercat abordarea doar a unora din complexele aspecte de ordin financiar ce le prezintă activitatea de introducere a tehnicii noi în producția curentă. Dar chiar și această succintă analiză relevă că, în acest domeniu, deși s-au obținut rezultate satisfăcătoare, mai persistă încă unele neajunsuri, se mai manifestă uneori o insuficientă preocupare pentru planificarea realistă și cheltuirea cu grijă maximă a fondurilor destinate introducerii tehnicii noi. O caracteristică importantă a dezvoltării economice, atît în actualul cincinal, cît și în viitor, o constituie promovarea mai intensă a cuceririlor tehnicii contemporane. În ansamblul măsurilor aplicate deja și a celor preconizate în proiectul de Directive ale C.C. al P.C.R. a fi traduse în viață în anii următori, un loc central revine asimilării și introducerii în fabricație de noi utilaje, mașini și instalații cu performanțe tehnice ridicate, de noi tehnologii moderne. Aplicarea unor asemenea măsuri trebuie, însă, îmbinată cu o maximă grijă pentru cheltuirea fondurilor destinate acestui scop. Prevederea realistă a cheltuielilor și folosirea gospodărească a fondurilor destinate tehnicii noi se înscriu în mod organic și răspund nemijlocit cerinței obiective de creștere permanentă a eficienței economice, care constituie, așa cum arată Documentele pentru Congresul al X-lea, factor hotărîtor al dinamismului economic.

Dan MATEESCU

DEMARAJUL INVESTIȚIILOR NUMAI DUPĂ O PREGĂTIRE TEMEINICĂ

DIN EXPERIENȚA acumulată rezultă că realizarea planului de investiții este condiționată de modul în care este pregătită începerea lucrărilor. Cele mai multe nerealizări și întîrzieri în punerea în funcțiune se constată la lucrările noi care sînt începute pe bază de derogări de la normele în vigoare, fără a avea documentația completă, asigurată livrarea utilajelor tehnologice și la care organizarea șantierelor se execută concomitent cu începerea lucrărilor de bază. **Propun să se legifereze interzicerea oricăror derogări de la legile care reglementează introducerea lucrărilor de investiții în plan, deschiderea șantierelor și contractarea lucrărilor cu organizațiile de construcții-montaj.**

Pentru a se evita blocarea unor sume importante din planul de investiții prin prevederea unor lucrări noi care nu au asigurate nici măcar documentațiile tehnico-economice de bază, respectiv studiul tehnico-economic, sînt de părere **să se desființeze acea anexă a planului de investiții în care se introduc lucrările fără documentația aprobată.** Aceste lucrări s-au dovedit a fi pînă la urmă un balast al planului, se încep cu întîrziere, în condiții organizatorice insuficient pregătite, fără a avea asigurată realizarea lor.

În afara studiului tehnico-economic aprobat **propun ca, pentru introducerea în plan a unei lucrări de investiții de natura celor din listele de titluri să se prezinte Comitetului de Stat al Planificării și graficele după care proiectantul va preda documentația de execuție, acolo unde ea încă nu a fost predată, confirmate de organizația de proiectare; graficele de execuție ale constructorului confirmate de organizația de construcții-montaj și graficele de livrare a utilajelor confirmate de furnizorii de utilaje.** Toate aceste grafice să fie luate în seamă numai dacă termenele finale și intermediare sînt corelate, respectarea lor fiind asigurată printr-o formă precontractuală care să stea la baza introducerii în plan a lucrărilor. Pentru ca respectarea termenelor contractuale să fie eficace, să se prevadă plata unor daune care să se reflecte și în fondul de premiere al părții contractante. În cazul cînd beneficiarul investiției nu asigură partea care îi revine prin contract și acesta să fie pasibil de plata daunelor.

Pentru lucrările care se cuprind în planul de investiții în lista acțiunilor, veri-

⟶

ficarea corelării termenelor să revină Băncii de investiții, la aceste lucrări documentația fiind aprobată, de regulă, de către titular. În cazul devansării termenelor contractuale de către una din părți, devansare care facilitează darea în funcțiune mai devreme a investițiilor, propun să se premieze organizația respectivă, calculul premial făcindu-se în acest caz, pe baza influenței favorabile, a factorului timp.

Pentru a se scurta perioada de imobilizare a fondurilor fixe neproductive sub formă de investiții neterminate, propun să se prevadă în documentațiile tehnico-economice punerea în funcțiune eșalonată a capacităților de producție, avîndu-se în vedere posibilitățile de dare în funcțiune parțială a capacităților de producție. Bineînțeles în asemenea împrejurări trebuie să se țină seama de prețul de cost care se realizează în condițiile intrării parțiale în funcțiune. În acest scop trebuie examinate toate posibilitățile de cooperare pentru perioada în care unitatea lucrează numai cu o parte din capacitate. La o fabrică integrată din industria textilă de pildă, să se dea în funcțiune cît mai repede acele secții care pot lucra independent pe baza unor materiale primite de la altă unitate sau care pot finisa producția semifinită primită de la alte întreprinderi.

Propun întocmirea unor normative privind durata de execuție a lucrărilor de investiții, care să aibă la bază normative de construcții și de montaj, întocmite de C.S.C.A.S. pe tipuri de construcții și de utilaje.

Ludovic LACHSZ
economist specialist C.S.P.

RIDICAREA ROLULUI PROIECTĂRII ÎN UTILIZAREA FONDURILOR FIXE

PROIECTUL de Directive prevede, între altele, sarcina ca în toate unitățile economice să se ia măsurile necesare, pentru a determina creșterea permanentă a eficienței activității economice. Se indică, în acest scop, necesitatea de a asigura accelerarea vitezei de rotație a fondurilor materiale și bănești și, în primul rînd, folosirea cu maximum de randament a mașinilor și utilajelor. În condițiile revoluției tehnico-științifice caracteristică epocii noastre, a progresului tehnic neîntrerupt, duratele de serviciu ale mașinilor și utilajelor s-au redus simțitor datorită, îndeosebi nu diminuării calităților lor fizice, ci influenței tot mai accentuate a uzurii morale.

● Cît costă pasivitatea unor... active

În ultimii ani, în economia noastră s-a manifestat o preocupare intensă pentru activizarea și punerea în valoare a unui volum cît mai mare de mașini, utilaje și instalații. Aceasta a făcut ca, la începutul anului 1969, **fondurile fixe inactive, inclusiv cele destinate rezervei de intervenție, să reprezinte doar 1,2% din volumul total al fondurilor fixe aflate în administrarea operativă a întreprinderilor existente în diferitele ramuri ale economiei și industriei** (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1 (%)

Dinamica fondurilor fixe inactive la 1 ianuarie

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Fonduri fixe inactive (din volumul total al fondurilor fixe existente)	4,8	4,0	2,0	1,9	1,4	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2
În industrie	6,9	5,8	3,9	2,0	1,5	1,8	1,7	1,6	1,8	1,7

Din cifrele tabelului se desprinde clar tendința continuă de diminuare a stocului de utilaje inactive. Aceasta nu înseamnă că nu mai există un volum important de mașini, utilaje și instalații care sînt nefolosite sau care sînt folosite incomplet. **Numai în industria construcțiilor și în activitatea de foraj existau la începutul anului 1969 aproape 12 mii utilaje nefolosite, a căror valoare depășea 1 miliard lei.** Analizînd mai în amănunt structura fondurilor fixe inactive se constată că, în funcție de cauzele care au generat formarea de stocuri, există o gamă extrem de variată de utilaje a căror reactivare sau casare pun probleme dificile.

În domeniul investițiilor și în tot ceea ce este legat de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei naționale, o mare importanță o are activitatea institutelor de cercetare și de proiectare.

A proiecta înseamnă a prevedea. A prevedea înseamnă a cunoaște perspectiva și a ține seama de pericolul uzurii morale. Dacă s-ar fi ținut seama de aceste imperative, **s-ar fi evitat situația ca la începutul anului acesta să rămînă în stoc utilaje în valoare de circa 160 mil. lei, care nu au fost utilizate deloc de la data achiziționării lor.**

CAUZELE care au generat imobilizarea acestor fonduri fixe sînt, desigur multiple. **Pregnant apare însă în toate cazurile lipsa de informare și modul în care a fost luată în considerare oportunitatea utilajelor respective în proiecte.** Insuficienta informare tehnică a determinat producerea în țară sau aducerea din import a unor ultilaje și instalații depășite de nivelul tehnicii moderne (cazul celor două condensatoare de amoniac aduse din import, în valoare de 1,7 milioane lei de la **Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu-Măgurele** este semnificativ din acest puncte de vedere). Aceeași cauză a generat și achiziționarea unor mașini de legat furnir, în valoare de aproape 800 mii lei **(CIL-Rîmnicu Vîlcea și IPROFIL-Constanța),** la a căror folosire s-a renunțat după ce s-a constatat că nu dau rezultatele avute în vedere în proiect. Nu ar fi fost oare normal ca institutele de proiectare respective să prevadă achiziționarea acestor utilaje numai după o prealabilă studiere a parametrilor realizați în exploatare ?

Studierea competentă a temei de proiectare și elaborarea unor documentații cu soluții moderne, ar determina evitarea schimbării, în cursul execuției lucrărilor de investiții, a soluțiilor adoptate inițial, așa cum, din păcate, se mai întîmplă în unele cazuri. Nu trebuie uitat că, datorită modificărilor ce se aduc uneori soluțiilor adoptate inițial prin proiect, pe parcursul realizării lucrărilor, rămîn disponibile o serie de utilaje, imobilizîndu-se în acest fel importante fonduri de investiții.

DATORITĂ insuficientei studieri a performanțelor utilajelor și necunoașterii caracteristicilor tehnice, a posibilităților de exploatare în condițiile folosirii materiilor prime existente în țara noastră, unele utilaje recent achiziționate din import sînt utilizate o perioadă scurtă în procesul de producție, dovedindu-se apoi necorespunzătoare. Așa este cazul, de exemplu, cu predospitoarele și dispozitivele de încărcare-descărcare a cuptoarelor, achiziționate din Italia, pentru ÎNTREPRINDEREA DE PANIFICAȚIE „TITAN" **din București ;** ca urmare a faptului că nu pot fi adoptate la calitatea făinii care se prelucrează la această fabrică, se înregistrează dese întreruperi în procesul tehnologic, ceea ce atrage după sine rebuturi.

Cauzele care determină trecerea în stare de inactivitate a unor fonduri fixe productive, sînt, desigur, multiple. Am prezentat numai unele din ele și am analizat formarea stocurilor, în special sub prisma defecțiunilor manifestate în munca de proiectare. Relevarea lor are ca unic scop găsirea unor soluții eficiente în vederea limitării acestui fenomen, care poate cauza pierderi serioase economiei naționale.

Studierea amănunțită a tuturor aspectelor și, îndeosebi, a celor de orientare a documentațiilor pentru noile investiții, constituie o necesitate obiectivă. Or, **nu în puține cazuri se manifestă tendința la unii specialiști de a adopta orice soluție care este la modă, fără o analiză temeinică a posibilităților de aplicare cu eficiență optimă în condițiile țării noastre.**

Deși volumul fondurilor fixe inactive în raport cu volumul total al fondurilor fixe este în continuă scădere, se impun totuși măsuri hotărîte pentru limitarea cauzelor care le generează și lichidarea lor într-un termen cît mai scurt. Aceasta pentru faptul că, în afara imobilizării fondurilor de investiții pentru utilajele nefolosite, care nu au nici o contribuție la realizarea de noi bunuri materiale, unitățile deținătoare plătesc sub formă de amortizare sume importante, care influențează negativ asupra rezultatelor activității lor economice. **Numai unitățile ministerelor Industriei Chimice și Industriei Ușoare au plătit în ultimii ani, sub formă de amortizare, pentru utilajele nefolosite, circa 70 milioane lei.** Aceasta în condițiile în care o parte din utilajele respective au fost scutite de amortizare, avînd aprobare de menținere în rezervă sau conservare. Or, în condițiile noii legislații de amortizare, ce se aplică începînd din anul 1969 și care prevede plata amortizării pentru toate fondurile fixe aflate în administrarea operativă a unităților economice (indiferent de faptul că sînt sau nu folosite efectiv) sumele plătite în viitor vor fi și mai mari, dacă volumul utilajelor inactive se va menține la nivelul celui din ultimii ani.

Noua legislație va constitui, așadar, un puternic stimulent economic pentru reactivizarea sau casarea mijloacelor de producție disponibile. De aceea, **în afară de măsurile privind casarea fondurilor fixe care îndeplinesc condițiile legale, propunem să se întocmească analize amănunțite pentru a stabili posibilitățile de transferare a utilajelor folosibile de către alți beneficiari din întreprinderile de stat de interes republican sau local sau de unitățile sectorului cooperatist.**

● Studii tehnico-economice aprofundate și întocmite din timp

MULTE neajunsuri din care derivă efecte economice nefavorabile, se manifestă în domeniul contractării utilajelor din țară sau din import. **Faptul că unele ministere fac contractări de utilaje fără să existe, în prealabil, un studiu tehnico-economic din care să rezulte necesitatea și eficiența acestora, a constituit și constituie o cauză principală care generează imobilizarea unor însemnate fonduri bănești. Ministerul Industriei Alimentare,** de exemplu, a contractat utilaje pentru dezvoltarea **Fabricii de zahăr-Chitila.** La prezentarea documentației tehnice la avizare, constatîndu-se că soluția de reconstruire a fabricii nu se justifică sub raportul eficienței, s-a renunțat la ea. E drept, o parte din utilajele contractate „a priori" au fost folosite la alte unități, dar au rămas altele care nu pot fi utilizate. **Pentru a se evita în viitor asemenea situații, propunem să se limiteze posibilitatea achiziționării unor fonduri fixe fără o documentație tehnico-economică fundamentată.**

Sînt și cazuri cînd apariția unor fonduri fixe inactive, este greu de evitat. Ne referim îndeosebi, la unicatele care se achiziționează pentru unele lucrări de mare amploare (macaralele Bleichert, folosite la construcția Hidrocentralei Bicaz, platformele plutitoare utilizate la executarea unor lucrări în albia Dunării la Porțile de Fier și la podul de la Vadu Oii, macaraua Pairidavoine folosită la executarea lucrărilor de extindere a portului Constanța etc.). Dat fiind că prin specificul lor, aceste utilaje pot fi folosite numai pentru unele operații și numai pe anumite șantiere, ele nu pot fi amortizate în condiții normale.

Ținînd seama de faptul că asemenea utilaje și instalații au o valoare mare, dar perioada de folosire este mult redusă în raport cu duratele lor de serviciu, **ar fi indicat ca ele să fie eventual închiriate din alte țări, care execută lucrări similare, sau cele achiziționate să fie închiriate în alte țări sau reexportate dacă acest lucru este posibil.** În condițiile închirierii, cheltuielile efectuate cu utilajele respective ar fi mult inferioare celor ocazionate de procurarea lor din import sau chiar a producerii în țară. În acest sens, **se impune însă prospectarea asiduă a pieței pentru a putea îmbina ambele deziderate.**

Tot pentru diminuarea volumului de fonduri fixe inactive, **ar fi util ca institutele de proiectare să primească situația tuturor utilajelor care devin disponibile în diferitele ramuri ale economiei naționale pentru a studia caracteristicile lor și a găsi astfel eventuale posibilități de valorificare.**

L. LUDOVIC
I. MIHAI
economiști specialiști, C.S.P.

Noi obiective economice

● Cu cinci luni și jumătate înainte de termen **a intrat în funcțiune la Uzina de prelucrare a maselor plastice din Iași o nouă capacitate de producție,** unde se realizează plăci extrase din polistiren. Acest produs se folosește la fabricarea frigiderelor. Uzina livrează anual 2 100 tone de plăci extrase din polistiren.

● **La Tulcea a început construcția unei tipografii moderne.** Clădirea acesteia va cuprinde, printre altele, o hală industrială cu mai multe sectoare productive de specialitate, dotate cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate. Noua tipografie tulceană va intra parțial în exploatare la sfîrșitul acestui an, urmînd a fi integral terminată în vara anului viitor.

● **La Complexul C.F.R.-Baia Mare** a fost dat în exploatare centrul de probare automată a frînelor de la vagoanele trenurilor de marfă. Automatizarea acestor operații, care reduce de la 50—60 minute, la mai puțin de 10 minute, timpul de staționare a locomotivelor la garniturile de tren, aduce importante economii de combustibil, contribuie la o mai bună utilizare a locomotivelor și la o mai mare precizie a acestei operații.

● **La Craiova a început construcția unei Fabrici de făină furajeră.** Materia primă a noii unități o vor constitui deșeurile de la abatoare și alte reziduuri animaliere, care vor fi transformate în grăsimi industriale și făină proteică. Fabrica urmează a realiza anual 1 770 tone făină proteică cu un conținut de minimum 50% proteină brută.

● **Patrimoniul cooperativelor agricole de producție din județul Bistrița Năsăud se întregește cu noi obiective importante.** Conform planului, în acest an vor fi ridicate peste 70 de construcții agrozootehnice, din care mai mult de jumătate sînt în stadii avansate de execuție. Între acestea se află ; 4 grajduri, 6 saivane de oi, magazii de cereale, depozite de furaje, ateliere, remize; se lucrează intens la alimentarea cu apă și cu energie electrică a unor ferme zootehnice.

● **La Fălticeni a început construcția unei Fabrici de plăci aglomerate din lemn,** obiectiv prevăzut să intre în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1971. Această unitate va prelucra anual 175 000 mc material lemnos, transformîndu-l în 70 tone de plăci, din care 900 mp plăci înnobilate. Cînd fabrica va produce la întreaga capacitate, circa 70% din lemnul de dimensiuni mici și deșeuri de care dispune economia forestieră a județului Suceava vor putea fi valorificate integral în sorturi industriale.

● **Complexul avicol de la Movila-Vulpii, județul Prahova,** a intrat într-un amplu proces de lărgire a capacității productive. Se construiesc, între altele, noi hale care vor asigura — începînd din 1970 — o creștere a producției de ouă cu 24 milioane pe an. Întreg complexul va fi dotat cu utilaje de înalt nivel tehnic. Paralel cu aceasta, specialiștii complexului fac studii în vederea ameliorării raselor de păsări.

UZINA DE MAȘINI GRELE — BUCUREȘTI

● Una dintre „rampele" de pe care se lansează progresul tehnic este amplasată la Berceni. ● Performanțe în dimensiunile construcțiilor de mașini. ● Tehnologia coloșilor de oțel descinde direct din cercetarea științifică. ● Pași înainte în sfera competitivului.

● *Anticipație*

INDUSTRIALIZAREA socialistă continuă să stea la baza dezvoltării țării. Însă ea nu e privită numai ca un deziderat. În acest al XXV-lea an al istoriei făurită conștient de mase, România are industrie. Energiile sînt concentrate pe făgașul mutațiilor calitative și a extinderii industriei.

Se întind punți spre limanul marilor potențe ale **economiei.** Se deschid perspective exploatării resurselor noastre care, urnite din latența multiseculară, cer suprema valorificare. Însemnările de față sînt culese dintr-un șantier care deschide una dintre aceste „porți". Am ales șantierul din colina Berceni, la marginea Bucureștiului fiindcă ni s-a părut interesant, inedit; am putea spune un proiect care în planul de perspectivă al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini este înscris la capitolul „diversificare".

Aici se construiește o uzină. Dar paralel cu șantierul există și obiectul său, uzina. Sectoarele calde produc din plin. În același perimetru, într-un proces sincron, caracteristic contemporaneității românești, **se elaborează oțel și se fabrică** beton; sudorii fabricației se încrucișează cu sudorii care înalță formele noilor hale. Dar să revenim la diversificare, la subiectul care ne-a atras. Nu este vorba despre un raport cantitativ reflectat în nomenclatorul de produse. Stadiul multiprofilării, al așa-zisului „mecanic-șef ministerial" e arhiperimat. Avem de-a face cu diversificarea calitativă, factor dinamizant al totalității industriei; diversificarea ca operă a zeci și sute de întreprinderi. La Berceni se află o singură întreprindere. **Ea se intitulează Uzina de mașini grele.**

Asta spune mult. Atestă existența unei **unități de performanță** în ramura constructoare de mașini. O coloană de susținere pentru un capiteliu impresionant: **tehnologia giganților de oțel.**

Axiomele nu se demonstrează, firește. Ni se pare, totuși, că e util să argumentăm apariția acestui obiectiv pe firmamentul industriei românești.

Pentru cele 80—85 de miliarde Kwh în anul 1980, documentele Congresului al X-lea al partidului prevăd o producție de energie electrică în grupuri de puteri unitare mari. Centralele de pe Someș, Criș și Siret cer turbine titanice. Sigur, nici pe Argeș n-am instalat turbine mici. Dar le-am cumpărat în întregime. La Porțile de Fier cumpărăm numai trei din cele șase turbogeneratoare necesare uzinei de pe malul stîng. Pentru uzina electrică de la Rovinari nu mai cumpărăm nici unul.

O unitate de performanțe poate ființa numai ca unicat la nivelul unei economii naționale. Uzina de mașini e uniprofilată pentru producție de clasă ridicată, coloși cu finețe de bijuterie și precizie de ceasornic.

E un vlăstar al prevederilor Directivelor Congresului al IX-lea, al cincinalului actual. Dar și o legătură cu cincinalul viitor. Anticipează macropotențele diversificării, însă nu e numai anticipație...

● *„Memorabila partitură"*

...CA ȘI ÎN ACEA dimineață de aprilie a.c., cînd s-a turnat primul butuc-rotor de turbină în oțelărie, febra pregătirilor polarizează toate energiile. Cu un calm ce învinge înfrigurarea se verifică, încă odată (a cîta oară!), elementele de închidere și asigurare a uriașei forme, în care se va revărsa cascada celor 200 tone de oțel lichid. Omniprezent la ceremonialul elaborării șarjei, laboratorul de analize rapide dă „bun"! Calea e liberă spre soclul operei.

A sosit **ora turnării celui de-al treilea butuc pentru rotorul unei noi turbine de 175 MW.** Cele zece minute ce aveau să urmeze erau de o importanță capitală. De ele depindeau valorizarea (sau infirmarea) muncii depuse, cu atîta patos, timp de trei luni în hala turnătoriei. Un efort de creație și fantezie tangente cu arta. Nu-i deloc exagerat să se spună că formatorii din echipa lui **Neagu Briscan** au dovedit că profesia lor are afinități cu sculptura. În nisipuri preparate după rețete întocmite de savanți, ei au modelat tiparul în care avea să se solidifice uriașa și ciudata piesă care, prin configurația ei complicată, te trimite parcă la viziunea plasticii lui Henri Moore.

Sînt de față și oțelari, deși misiunea lor este încheiată. Însă **Florian Pătruțescu, Mihai Alexandru** și **Vasile Moldovan** nu se pot detașa evenimentului. Emoția stăpînește oamenii. E prezentă în fiecare; trădată de neastîmpărul mîinilor, respirația întretăiată, țigări uitate în colțul buzelor. Cel mai sigur de sine este inginerul **Petre Oprea.** În postura de virtuoz dirijor, își consultă ceasul. E timpul. O ultimă privire, prin pirometru, la vîlvătaia oțelului din cele trei oale care scapără jerbe de scîntei. Și, de pe eșafodajul de traverse metalice, de unde e văzut de toți, ridică brațul. La posturile lor, oamenii, încordați, sînt gata să atace „memorabila partitură".

— Atenție, începem turnarea!

Se apasă pe pîrghii, dopurile de șamotă se ridică, oțelul din oale curge pe rine, șuvoi, căzînd zgomotos în cavitatea pregătită în subsolul halei. Dincolo de grandiosul spectacol al desfășurării atîtor forțe asociate pentru realizarea unei singure operații, specialistul descifrează performanța ajunsă la a treia sa ediție. Turnarea butucului-rotor confirmă nu numai existența tehnicii de prim rang dar, în primul rînd, experiența adunată din vetrele siderurgice ale țării.

Marea importanță a succesului de ordin tehnologic nu constă numai în faptul că tînăra uzină toarnă piese de asemenea tonaj. Mai demn de reținut este că, la ora turnării, n-avea în funcțiune un cuptor, care să-i asigure umplerea dintr-o singură șarjă. Astfel stînd lucrurile, nimeni nu s-ar fi angajat la o

„Ramurilor de bază ale industriei: energia primară și secundară, metalurgia feroasă și neferoasă, industria construcțiilor de mașini și industria chimică, li se vor aloca circa trei pătrimi din totalul investițiilor din industrie".

(din Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada 1966—1970).

operație care ar fi necesitat o riscantă cursă contracronometru, pentru aducerea lichidului fierbinte dintr-o altă uzină, din alt capăt al orașului. Dar competența exclude „riscul". Institutele de cercetări științifice au „găsit" o căptușeală exotermă la oalele destinate să păstreze temperatura optimă pînă la șarja de completare. Este și acesta un drum, absolut nou, în tehnica mondială.

...Debitul rîului de foc de pe jgheaburile de turnare scade. Pămîntul ars miroase a pîine caldă. Din formă se degajă nori de fum albastru. Vapori de apă amestecați cu gaze umplu hala. Parcă erupe un vulcan. Fețele oamenilor, participanți la acest impresionant spectacol feeric, se destind.

Chinuitor de încet s-au scurs minutele turnării! Dar, poate tot atît de încordate vor fi și zilele de așteptare pînă va fi cunoscut rezultatul operației-rege: **turnarea.** Pînă atunci, pînă la răcirea colosalei piese de 200 tone, vor trece 30 de zile. Timp în care ea va fumega neîntrerupt.

Totul a decurs normal, fără incidente și conform tehnologiei care a prescris derularea fiecărui moment, a fiecărei secvențe. Nu se va constata nimic neobișnuit. Și, totuși, așteptarea va fi palpitantă. Așa sînt oamenii turnătoriilor. Pînă nu văd carnația de oțel descătușată din strînsoarea armăturilor formei, pînă nu au rezultatul probei (cu ultrasunete, în cazul de față), pînă nu o văd montată pe vagonul (capacitate: 280 tone, pe 20 de osii) care o transportă spre Porțile de Fier, via Reșița (unde strungurile îi vor face toaleta dinaintea montajului), nu pot vorbi de reușită...

Reușita, succesul de mare răsunet, constituie un mesaj efectiv trimis constructorilor marii hidrocentrale. Prin el se transmite, într-un limbaj cum nu se poate mai grăitor, că angajamentul metalurgiștilor de la Berceni luat în cinstea Congresului al X-lea al P.C.R. a fost îndeplinit. Piesele turboagregatelor au fost turnate înainte de termen.

● *Acumulări de competență în gîndirea românească*

MACHETA UZINEI atrage atenția specialiștilor. Oferă, în ansamblu, imaginea unui vernisaj de artă grafică, în care artistul și-a selectat cu grijă opera, expunînd doar piesele care alcătuiesc o temă. Un singur fir, o rațiune tematică: **ciclul complet.**

O bună parte din creația materiei cenușii, scînteietoare, efervescentă, pe măsura contemporaneității românești, s-a și materializat. În cuburi la scara cretanominoică, în coloanele brîncușiene sub capiteluri care susțin cupole de panteon durat din oțel, beton și sticlă. Pereții din poliuretan, placați pe ambele fețe cu dur aluminiu, întregesc o splendidă linie arhitectonică.

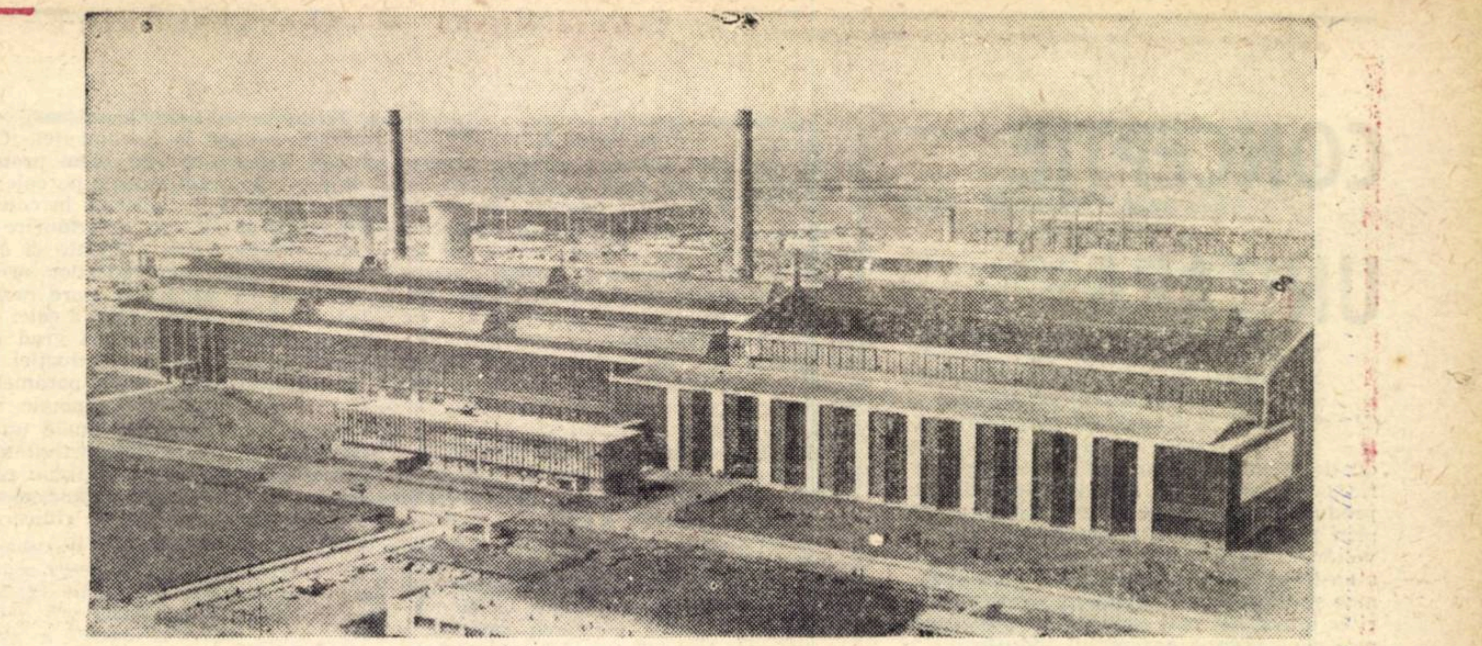

Privire de ansamblu a noii uzine

Dar nu aspectul exterior exprimă cutezanța proiectării, ci subordonarea fiecărui detaliu cerinței maximei eficiențe economice. Fluxul e coordonat de OȚELĂRIE, la capacitatea de 120 000 tone/an. Cuptoarele electrice, fiecare de cîte 50 de tone capacitate, exprimă ultimul cuvînt al tehnicii. Sub același acoperămînt, în continuitatea aceleiași hale imense, e așezată forja. La ora actuală, utilajul-cheie are potența celor 6 000 tone forță concentrate într-o singură presă, ea însăși o uzină. Împreună cu podul rulant de forjare, dirijat prin comenzi electronice, acest agregat poate prelucra lingouri pînă la 150 tone. Două baterii de cuptoare, cu șase focuri de încălzire și șase de tratament termic, completează acest monobloc metalurgic.

Nu, TURNATORIA nu-și poate elabora șarjele. Se reduce, în fapt, la o hală de formare. Pe cît este de îndrăzneață pe atît este și de eficientă ideea. Pentru că nu și-ar fi avut rostul cheltuielile pentru agregate de topit oțel în condițiile existenței unei oțelării pentru lingouri trimise forjei sau terților beneficiari.

Sectorul cald al uzinei reprezintă, deci, un ciclu metalurgic: elaborarea oțelului — forjare — turnare. Corespunzător ciclului s-au înălțat și halele. Unități de sine stătătoare, fiecare dintre ele o fabrică.

A treia verigă a fluxului metalurgic — **hala mecano-sudură** — face trecerea spre sectorul prelucrător. Alimentarea ei cu tablă groasă o asigură Combinatul siderurgic de la Galați. E o sincronizare de mari potențe industriale corelate în procesul industrializării socialiste.

Dar, să spunem ceva despre tehnologia mecano-sudurii. Mai întîi, faptul că înlocuirea corpurilor monolite ale pieselor obținute prin turnare cu ansamble sudate, constituiau în urmă cu puțină vreme obiectul descoperirilor care revoluționau tehnica. Ei bine, aici, la Berceni, rezultatele celor mai recente cercetări științifice sînt materializate într-o practică derulată la scară industrială. Vorbind de tehnologii, am mai aminti că, pînă nu de mult, sudura sub strat de zgură era utilizată timid, mai mult cu caracter experimental. Aici, va fi tehnologia unică. Sablajul nu se va realiza clasic, cu ajutorul nisipului sau alicelor de oțel, ci cu jet de apă, la presiuni de ordinul sutelor de atmosfere, capabil chiar să și așchieze metalul.

În materie de **tratamente** sînt demne de notat cîteva noutăți de ultimă oră. Un cuptor înalt cît o casă cu șapte etaje va asigura călirea pieselor printr-un sistem de aerosoli. În alte cuptoare automatizate se va efectua tratamentul termic al pieselor sub influența căldurii produsă de hidrocarburile gazoase. La toate acestea se adaugă mașinile și utilajele moderne cu care este dotată întreaga uzină, multe dintre ele fiind prototipuri, scoase, deocamdată, de sub orice amenințare a uzurii morale.

Proiectarea și realizarea uzinei întruchipează experiența a două decenii și jumătate de continuă expansiune industrială. Oamenii de la planșete, care au conceput-o, cei de pe șantier care o înalță (constructorii I.C.S.I.M.-ului), aflați în aceeași entuziastă întrecere au devansat, cu multe luni termenele prevăzute în grafic la hala de uzinaj, ca și cei care realizează produsele ce-i fac faimă, reprezintă incontestabile valori de gîndire tehnică și economică. Începînd cu proiectanții, a căror conducere a fost încredințată inginerului **Adrian Dumitrescu,** creatorul și altor proiecte de prestigiu, continuînd cu siderurgiștii și constructorii de mașini care au în frunte pe directorul general al uzinei, inginerul **Tiberiu Grecu,** cunoscut inovator din Uzina de pe malurile Bîrzavei cu care azi continuă să colaboreze fructuos, pe inginerii **Gheorghe Bratu, Constantin Birta, Costea Dragoș** și pe **Gheorghe Maior,** această mare uzină bucureșteană beneficiază de aportul unor forțe inginerești de înaltă clasă. Capacitatea lor de creație e strîns împletită cu entuziasmul și cu competența profesională a miilor de muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri din rîndul cărora s-au remarcat cîteva mii de evidențiați în întrecerea pornită în cinstea marelui eveniment istoric, Congresul al X-lea al P.C.R.

Așa se și explică faptul **că uzina a intrat mai devreme în funcțiune cu capacitățile prevăzute în etapa întîi** și că parametrii tehnico-economici proiectați au fost și ei atinși tot înainte de termen. O zestre de timp pentru etapa a II-a, uzinarea coloșilor...

Gh. ORAȚIU
I. VĂDUVA

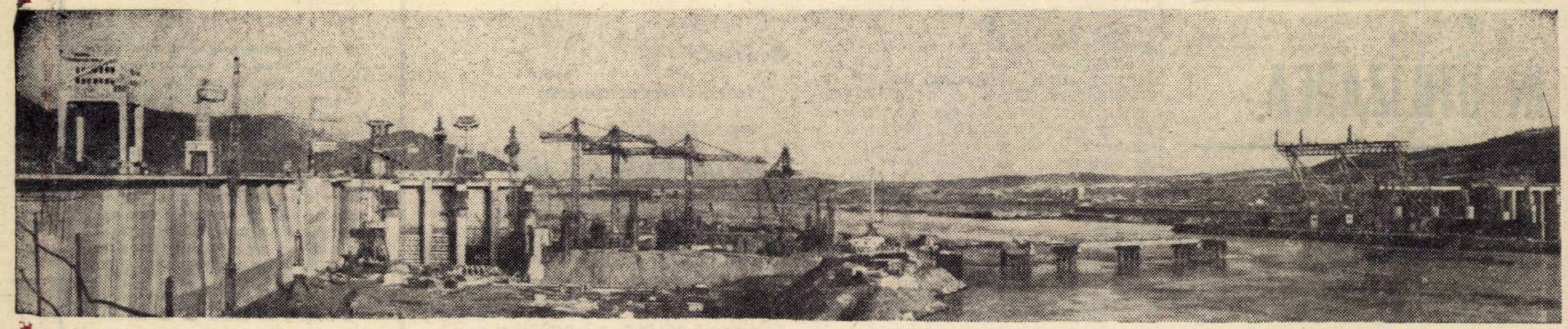

Aspect panoramic de la lucrările ecluzei

NOUL PORTAL AL „PORȚILOR DE FIER"

NU ȘTIM cum numeau dacii și ilirii cataractele Istrului. Metafora străbună nu ni s-a păstrat. Numai metaforă putea fi. Ca și denumirea pe care le-au dat-o din vremuri imemorabile, românii și sîrbii: Porțile de Fier, Jelezna Vrata...

Peste cîteva zile, Dunărea va trece prin veritabile porți de fier. Metafora capătă împlinire; în fier topit și călit pe vatra nouă de la Barboși, în porți durate pe șantierul care clădește o mie de megawați.

Porțile sînt gata. Deocamdată trei. Atîtea-i trebuie ecluzei de pe malul românesc, care, pentru un timp, va absorbi întreaga navigație. Cîte una la fiecare intrare a gigantului doc de beton și o mezopoartă ce cîntărește singură o mie de tone. O adevărată ghilotină dinosauriană. Au pogorît aici titanii din teogonia lui Hesiod? Apolodor damaschiotul și-a făcut loc în istorie încumetîndu-se să împlînte pod în vîltoare. Cronica nu ne spune și viețile jertfite temerarei construcții. Dar cu ce putere se zăgăzuiește fluviul, cărăușul puhoaielor dintr-o juma' de continent?!

Puterea aceasta este mai impresionantă decît produsul ei, obiectivul industrial unic prin cutezanță și dimensiuni.

Se arată în toată grandoarea. În tentaculele macaralelor care dinamizează cerul. Le-a trimis Bocșa.

E demonstrată de flotila-construcții, care stăpînește apa cu instalații plutitoare și dragline, cu șalande și remorchere. Vin de pe calele Olteniței.

Utilajele care dislocă insule și sfîrtecă muntele, excavatoare și screpere, sînt fabricate la Brăila.

Brașovul, prin coloanele de camioane și tractoarele trimise și-a asumat sarcina legăturii de transmisie între punctele imensului șantier.

Reșița constructoare de mașini e prezentă printr-o gamă de coloși care pretind finețe și precizie de ceasornic. Livrează mari turbine de tip Kaplan. Servomotoarele care acționează porțile ecluzei au pistoane cît verticala unei case cu patru etaje. Douăzeci de orașe, între care Bucureștiul cu noua sa Uzină de mașini grele, și Craiova, semețită cu „Electroputere", trimit aici produse de ultimă expresie a tehnicii, etaloane ale industriei anului XXV.

Dar întruchiparea cea mai deplină a puterii în stare să pretindă megawați Dunării este iscusința contructorilor. Fiecare al treilea om de la Gura Văii a adus cu sine o avuție inestimabilă, adunată cu migală de pe șantierele electrificării țării: **competența.** Și se înfruptă din ea cîteva mii de tineri, care mîine vor duce cu ei, la Izlaz sau la Gruia, școala Porților de Fier. Nu numai mesajul tehnicii, mereu șlefuită, poartă constructorii pe urcușurile țării. Sînt niște entuziaști, clăditori conștienți ai prezentului și viitorului luminos al patriei. L-am reîntîlnit aici, la cota 77, pe cofratorul de betoane **Iosif Radu.** Cu zece ani în urmă, i-am luat un interviu la Bicaz. Atunci, îmi spunea că are „ceva în suflet, o chemare spre locurile unde se pun temelii". Între timp, a participat la fundarea uzinei de pe Argeș, iar aici a început turnarea de la cota zero. La coronamentul podului rulant al sălii turbinelor a ajuns cu 26 de zile înainte de prevederile graficului; la data prevăzută de Iosif Radu la începutul anului, cînd și-a luat angajament în întrecere.

Acesta este contextul în care se înscrie fiecare act de muncă pe șantierele României socialiste. Oamenii știu că pun temelii. Și le fac trainice temeliile pe care le edifică continuu, de un sfert de secol încoace, ca să rămînă mileniilor. Montorii de utilaj și echipamente intră în fronturi de lucru reavăne. Se preiau din mers. Dintr-un mers impetuos. Și nu se mulțumesc să le mențină avansul; îl măresc.

★

ECLUZA se află în ajunul marelui eveniment. Stadiul acesta este, în primul rînd, un merit al inginerului **Gheorghe Zaharia,** care a pus la punct soluțiile tehnice menite să faciliteze devansul părții constructive și al omologului său pentru partea de montaj, inginerul **Ion Bugar,** care i-a dat replici de mare ingeniozitate. Amîndoi au venit aici cu „capitalul" de cunoștințe și experiență dobîndit la Bicaz, Argeș, Brazi, Ișalnița, Fîntînele.

Sorocul nou al ecluzei, izvorîte din munca plină de pasiune, este grefat pe angajamentul socialist al constructorilor: **cinstirea celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român.**

Se fac ultimele finisări. Draglinele pregătesc adîncimea de pescaj la ieșirea din port-aval. Ai în față, palpabil, material, la scara 1/1, un prim compartiment al proiectului Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier. Sasurile au 310 metri lungime și 34 lățime, dimensiuni accesibile vapoarelor maritime. Vanele-remplissages, așezate sub postament, echilibrează nivelul apei în zece minute. Unul dintre obiectivele marelui șantier, modernizarea navigației pășește în sfera materializării. Prin cataracte nu se va mai naviga 120 de ceasuri ci numai 35. Traficul va crește de la 12 la 45 de milioane tone navlosite anual. Porturile sînt gata. În Turnul de dirijare se conectează telecomenzile.

Devierea navigației este pasul premergător spre închiderea definitivă a Dunării. De fapt, va trebui făcut prebaraj ca să se poată detuna, încă în acest an, prima explozie în incinta barajului. Va trebui închis, printr-un nou batardou șenalul fluviului. Șenalul care în anul hidrologic normal are un debit de peste șase mii metri cubi de apă pe secundă și atinge, în anii ploioși, 15 900 metri cubi pe secundă. Se va zăgăzui albia care transportă anual, cu o viteză de 3—5 metri pe secundă, 41 milioane tone de aluviuni, creînd una din marile delte ale Terrei. Îngustarea mărește viteza puhoaielor. La ora actuală, datorită stadiilor lucrărilor de pe ambele maluri, fluviul a rămas cu mai puțin de o treime din lățimea naturală. Prin cap-digul care-i revine părții iugoslave, o prelungire a unei insule, curgerea se preface în torent. Și nu-i torentul unui pîrîu de munte.

★

PROIECTUL hidrocentralei în ansamblul său, e un document de prestanță al gîndirii tehnice și economice românești. Printr-o revedere a soluției inițiale, determinată de apariția unor fenomene noi, materia cenușie și-a mai adăugat o perlă la diademă. Pentru prima oară în construcțiile fluviale, închiderea se va face prin pod fix; nu pe pontoane.

Dunărea are condițiile ei particulare neîntîlnite de hidroenergeticienii care lucrează pe fluviile Californiei, Siberiei sau Egiptului. Dar este oare rentabil să construiești un pod care trăiește doar zece zile? Proiectanții noștri răspund afirmativ. Chiar dacă podul ar costa mai scump în raport cu alte instalații (ipoteză exclusă în cazul de față) și tot ar merita. Pentru că reduce la numai zece zile o fază care s-ar întinde pe cîteva luni. Pentru că noi, românii — așa cum realitatea a demonstrat-o în ultimele decenii — sîntem adepții ritmurilor care grăbesc civilizația. Există și argumente economice: o singură lună de cîștig la termenul punerii în funcțiune a celor șase turbine de pe malul nostru înseamnă 500 000 tone de cărbuni economisiți.

Podul s-a și avîntat spre largul apei. Pășește pe piloni turnați în cilindri de oțel. Flota este suprasolicitată acum, la alcătuirea podului. Suporți mai lesne consecințele ruliului și ale sloiurilor cînd nu plutești, cînd povara autobasculantelor are stabilitate. Se desfășoară a doua mare înfruntare navală din analele șantierului. Prima a fost la batardoul A-1, unde curenții erau relativ normali. Navigatorii ingineri și ofițerii navigatori, între care **Radu Mihalcea** și **Ion Medieșean,** definesc, prin eroism în muncă, noua profesie născută la hotarul a două meserii: marina de construcții. O profesie cu viitor pe Dunăre.

„Lotul pod" este condus de **Laurențiu Turcanu,** unul dintre tinerii care vin să demonstreze că facultățile noastre își lansează promoțiile direct pe orbita revoluției în știință și tehnică. Semnatarii cutezătorului proiect sînt alături de el, în clocotul muncii pe ape. **Traian Udrescu, Vladimir Focșa** și **Alexandru Diaconu** sînt oaspeți rari în birourile Institutului de studii și proiectări hidrotehnice din București. Trăiesc din plin, pe șantier, emoțiile confruntării dintre hîrtia de calc și oțel. Fabrica de betoane asimilează, pe o linie tehnologică-mamut, stabilopozii (niște imense caracatițe) inventați de constructorii portului Tomis.

Concomitent, se toarnă monoblocuri pentru o arhitectură ciclopică, pe gama 5—10—15—20 de... tone. Ca să fie prăvălite în șenal de pe podul fix cu autocamioane basculante, conduse de ași ai volanului. În cele zece zile diabolice, de marș-rut contra-cronometru pe o panglică de oțel suspendată între cer și apă șoferii vor da o bătălie despre care se va vorbi și peste ani. **Mihai Albeanu, Chiriță Dumitru, Teodor Ungureanu** și alți șoferi inimoși participă de pe acum la întocmirea unui regulament de circulație sui-generis. Sînt prevăzute și afluvizările fortuite. Ca atare, se probează veste pneumatice...

★

SÎNT zile fierbinți la Porțile de Fier. Și nopți feerice. Munca n-are răgaz. Pe ambele maluri sînt aprinse reflectoare. Preludiu la cei 2000 de megawați care vor fi smulși Danubiului. Și la noi și la Șipul iugoslav, pe amîndouă laturi ale giganticei piramide, strălucesc pînă în zori luceferii sudurii. E plină de lumină construcția cu valoare de epopee, rod al colaborării, pe baze egale, dintre cele două țări socialiste vecine și prietene. Șantierul iugoslav se întinde pînă la Belgrad, pînă unde lacul de acumulare va schimba geografia. Șantierul românesc are 24 de kilometri lungime, pînă dincolo de Orșova, care s-a și mutat mai sus de cota 79, pe faleza viitoarei acumulări lacustre de două miliarde metri cubi.

Însă focul are intensitatea maximă pe axa Gura Văii — Șip. La ceasul acesta, malul nostru are maxima concentrare de energii. Fiindcă cei douăsprezece mii de constructori ai părții românești au hotărît să-și modifice termenul inițial de punere în funcțiune.

Angajamentul lor se conjugă cu al constructorilor de mașini, care le-au trimis și continuă să le trimită înainte de termen echipamentele. Actualul plan cincinal prevede intrarea în funcțiune a unui singur grup electrogen de 178 megawați. Constructorii celor 1000 de megawați, care întîmpină al X-lea Congres al partidului cu fapte demne de cronica de aur a contemporaneității țării, vor monta trei grupuri. Dorința lor, exprimare a unui fierbinte patriotism, a fost înscrisă expres în Proiectul Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., pe care țara l-a dezbătut: **„Hidrocentrala Porțile de Fier va fi terminată prin punerea în funcțiune în 1971 a celei de-a doua tranșe de 525 MW...".**

Gheorghe FILIMON

CONCEPȚIE UNITARĂ

(Urmare din pag. 4)

ducției printr-o cerere sau ofertă sporită), fie printr-un **efect de inovație** sau de **productivitate**, fie, de cele mai multe ori, prin toate acestea **cumulate**. Analiza dezvoltării industriale a țărilor avansate demonstrează că, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane aceste ramuri se impun tot mai mult printr-o creștere mai rapidă decît ansamblul industriei.

Această tendință se va menține, după toate probabilitățile, și în viitor. Mai mult decît atît se presupune că în viitor vor apare noi produse și grupe de produse și pe această bază noi industrii de mare tehnicitate. Vor fi în stare să facă față noilor cerințe și să asimileze rapid aceste producții numai țările care au o industrie modernă, puternic diversificată, dispunînd de o mare mobilitate și capacitate de adaptare. Iar o asemenea industrie nu se poate crea decît în timp, cu mari eforturi materiale și organizatorice.

Pe de altă parte, în făurirea și dezvoltarea unei asemenea industrii nu se poate merge numai pe extrapolarea tendințelor actuale, întrucît această metodă pornește de la creșterile actuale reale ale unor subramuri, care, din cauza rapidității cu care se dezvoltă tehnica în perspectivă pot să nu mai fie cele mai dinamice. De aceea o politică industrială științifică, în epoca revoluției tehnico-științifice trebuie să se bazeze în mare măsură pe **prospectivare, care să desprindă tendințele de viitor ale dezvoltării.** Ceea ce constituie încă un factor ce pledează pentru o concepție unitară și mai ales de lungă perspectivă în promovarea industrializării. În acest fel structurile moderne pot să constituie un factor de progres continuu și rapid.

Ținînd seama de aceste tendințe și cerințe obiective, partidul nostru acordă o atenție specială îmbunătățirii mai departe a structurii economiei naționale în general, a structurii industriei, în special. Proiectul de Directive subliniază că **trăsătura de bază a dezvoltării industriei noastre în perioada următoare va fi perfecționarea structurii, creșterea accentuată a unor ramuri moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan, pentru a se asigura valorificarea superioară a resurselor materiale și a capacității tehnice a forței de muncă, ridicarea productivității muncii sociale.**

Concretizarea acestei preocupări o constituie ierarhizarea ritmurilor de creștere pe ramuri și subramuri, ținînd seama de nivelul lor actual de dezvoltare, de rolul pe care-l au în reproducția socialistă lărgită, cele mai rapide creșteri fiind prevăzute pentru ramurile și subramurile moderne, care asigură proporții și structuri optime pentru o economie dinamică.

Iată cum se prezintă ierarhia principalelor ramuri și subramuri industriale:

Ramuri :	1975 față de 1970 = 100	Ritmul mediu anual 1971—75	Indice de devansare față de creșterea generală a industriei*)
Producția globală industrială	150—157	8,5— 9,5	**1,00**
din care :			
a) energie electrică	156—162	9,3—10,1	1,03
b) oțel	154—161	9 —10	1,03
c) constr. de mașini	172—176	11,5—12	1,12
d) chimie	185—192	13 —14	1,22
din care :			
1) ind. electrotehnică		15 —17	1,8
2) ind. electronică	220—240		1,53
3) prod. mașini-unelte	180—200		1,27
4) motoare electrice	159—179		1,14
5) îngrășăminte chimice	200—219		1,39
6) mat. plastice, rășinoase, sintetice	185—198		1,26
7) fibre și fire chimice	170—197		1,25
8) televizoare	150—167		1,06
9) aparate electrice	200—250		1,60

*) Coeficientul de devansare s-a calculat, luînd ca bază limitele superioare ale criteriilor prevăzute în proiectul de Directive.

După cum se vede, ramurile decisive pentru progresul tehnic, care prin contribuția ce le revine în înzestrarea tehnică a economiei și au un mare efect de antrenare, — construcțiile de mașini, chimia, energia electrică, producția de oțel, vor înregistra ritmuri mai mari de creștere, iar în structura acestora vor cunoaște o creștere deosebit de accentuată subramurile noi sau cu o mare capacitate de inovare tehnică — industria electrotehnică, electronica, mașinile-unelte de înaltă tehnicitate, petrochimia. La sfîrșitul deceniului viitor, siderurgia va asigura aproape în întregime necesarul de metal al țării, iar construcțiile de mașini și chimia vor asigura 45% din întreaga producție industrială, devenind practic principalele ramuri industriale care vor furniza mărfuri pentru export.

Pe această bază, va continua să aibă loc mărirea ponderii ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție care-și vor spori producția cu 9—10% anual. Este cu atît mai interesant de relevat această corelație, cu cît uneori unii economiști fac încercări de a nega această corelație de bază a reproducției lărgite, valabilitatea tezei despre creșterea prioritară a producției mijloacelor de producție, tocmai acum cînd progresul tehnico-științific mărește și mai ales diversifică cererea de asemenea produse. Trebuie remarcat că tendința de creștere prioritară a producției industriei grele se observă și în industria țărilor industrializate. Astfel, conform datelor O.N.U., în industria prelucrătoare a țărilor capitaliste dezvoltate, raportul a fost în 1968 de 66 : 34 în favoarea industriei grele față de 63:37 cîte fusese în 1963.

Simultan cu sporirea mai rapidă a producției grupei A, în următorul cincinal va avea loc și o dezvoltare accentuată a producției bunurilor de consum, cu 7—8% anual. **Aceste ritmuri vizează procesul de optimizare a raportului dintre industria mijloacelor de producție și industria bunurilor de consum, caracteristic politicii actuale a partidului nostru.**

Se remarcă, în același timp tendința de sporire rapidă a producției bunurilor tehnice de uz îndelungat, a produselor industriei ușoare cu valoare de întrebuințare ridicată; a bunurilor alimentare cu valoare nutritivă sporită; va avea loc o diversificare continuă a producției bunurilor de consum. Astfel, producția de televizoare este prevăzută cu o creștere de 50—57%, producția de aparate electrice de uz casnic cu 50—67% etc.

Analizînd configurația structurii industriei noastre în următoarea perioadă cincinală trebuie amintită, de asemenea și preocuparea pentru asigurarea unui raport corespunzător între rezervele de materii prime și extracția acestora, între aceasta din urmă și ramurile prelucrătoare, cu tendință evidentă de devansare de către ultimele, în scopul măririi eficienței producției sociale.

ÎN CONDIȚIILE actualei revoluții tehnico-științifice și ale creșterii participării țării la circuitul economic mondial nu poate fi dezvoltată orice fel de industrie; este un imperativ de prim ordin de a asigura o industrie **eficientă, competitivă.** Se știe că ramurile cele mai eficiente în relațiile externe sînt cele care presupun un grad înalt de prelucrare a materiei prime, în primul rînd construcțiile de mașini și chimia, care în concepția P.C.R. în viitorul deceniu trebuie să devină treptat principalele furnizoare de mărfuri pentru export.

Pentru aceasta este necesară nu numai o tratare unitară a problemelor dezvoltării industriei și ale creșterii eficienței și competitivității, ci și o politică de lungă perspectivă privitoare la **căile și mijloacele** asigurării acestora. O dată cu perfecționarea structurii de ramură, documentele pentru Congresul al X-lea prevăd sarcini multiple pe linia **diversificării și înnoirii nomenclatorului de produse, a ridicării nivelului tehnic și a calității produselor.** Acestea sînt legate de dezvoltarea largă a cercetării științifice.

Pe de altă parte, proiectul Directivelor prevede o serie de acțiuni de mare importanță pentru creșterea eficienței, **profilarea și specializarea industriei, în primul rînd a construcțiilor de mașini, ținînd seama de cerințele economiei noastre și de dezvoltarea cooperării cu alte țări — a căror realizare presupune o muncă de perspectivă de largă concepție și de mare răspundere.** Pentru ca industria construcțiilor de mașini să fie dezvoltată într-o asemenea concepție este de mare importanță prevederea din Directive ca o dată cu viitorul cincinal, să aibă loc și elaborarea unor **programe speciale** privind dezvoltarea electrotehnicii, electronicii, mașinilor-unelte, mecanicii fine și industriei optice, utilajelor tehnologice și a utilajelor pentru construcții.

Toate aceste probleme ce-și găsesc o tratare unitară în documentele Congresului al X-lea — și nu avem pretenția decît de a fi amintit decît pe cele mai importante — se încadrează în concepția de ansamblu a P.C.R. de făurire a unei economii moderne, eficiente și competitive. Înfăptuirea prevederilor acestor documente, va asigura o mare mobilitate a industriei, în primul rînd a celei constructoare de mașini, al cărei grad de adaptabilitate la nevoile producției moderne se consideră azi a fi un parametru esențial al potențialului economic și se va imprima economiei naționale un caracter intensiv, o înaltă productivitate. Pe această bază va crește continuu potențialul economic al națiunii române, și vor spori posibilitățile materiale de ridicare a nivelului de trai al poporului.

PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC

(Urmare din pag. 5)

cauciuc sintetic, îngrășăminte chimice, fibre sintetice. Va spori preocuparea pentru automatizarea mașinilor și utilajelor individuale, îndeosebi, în industria constructoare de mașini și cea textilă. În transporturile pe calea ferată se extinde acțiunea de centralizare electrodinamică a stațiilor și echiparea liniilor cu blocuri automate.

EXTINDEREA MECANIZĂRII și automatizării în producție și, în general, promovarea progresului tehnic, nu poate fi concepută fără **electrificare.** Creșterea rapidă a producției de energie electrică, într-un ritm superior producției industriale globale, astfel încît să se ajungă în 1975 la 55—57 miliarde kWh, iar în 1980 la 80—85 miliarde kWh, va contribui la sporirea considerabilă a folosirii energiei electrice în industrie și celelalte ramuri ale economiei naționale, va permite extinderea tehnologiei moderne și creșterea însemnată a productivității muncii. Ca urmare va spori înzestrarea electroenergetică a muncii pe un muncitor, revenind în 1975 un consum de circa 18 000 kWh, iar în 1980 circa 22 000 kWh. Utilizarea energiei electrice va cunoaște o extindere și în agricultură, îndeosebi în ramura creșterii animalelor. De asemenea, în domeniul transporturilor se va continua programul de electrificare a liniilor cu profil greu și trafic intens. De subliniat că dezvoltarea tracțiunii electrice pe căile ferate va constitui una din principalele direcții ale reconstrucției tehnice a transportului feroviar.

În condițiile revoluției științifice și tehnice, **chimizarea** constituie una din cele mai importante căi ale progresului tehnic. Ea presupune crearea de noi materii prime și produse destinate consumului productiv și neproductiv; aplicarea procedeelor chimice în procesele tehnologice; extinderea folosirii substanțelor chimice în agricultură; folosirea intensă a procedeelor chimice pentru înlăturarea efectelor nocive; extinderea utilizării tehnicii reactive în transporturi etc. Pe această cale se realizează creșterea însemnată a productivității muncii sociale, se accelerează dezvoltarea producției, se folosesc rațional și se valorifică superior bogățiile naturale ale țării, se ușurează și se îmbunătățesc condițiile de muncă. În anii construcției socialiste a fost creată o puternică industrie chimică care se caracterizează printr-un înalt ritm de dezvoltare și asigură o bază materială puternică pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și pentru chimizarea producției. În viitorul cincinal, producția industriei chimice va fi orientată spre chimizarea gazului metan, a produselor petroliere, valorificarea resurselor de sare. Pe această bază vor fi asigurate nevoile consumului intern și se creează disponibilități sporite pentru export.

O atenție specială este acordată chimizării agriculturii, prin creșterea producției de îngrășăminte chimice, ierbicide, insecto-fungicide, biostimulatori și medicamente de uz veterinar. La sfîrșitul viitorului cincinal în agricultură va fi folosită o cantitate de circa 2 milioane tone substanță activă, revenind, în medie, 180—190 kg pe un hectar de teren arabil, vii și livezi.

O CARACTERISTICĂ a industriei chimice în viitorul cincinal o reprezintă dezvoltarea și diversificarea chimiei fine și de mic tonaj. Se prevede creșterea producției de coloranți și medicamente, prin cooperare cu firme străine în scopul asigurării consumului intern și lărgirii exportului.

Acordînd în politica sa de promovare a progresului tehnic, o atenție deosebită creării și înzestrării producției cu cele mai moderne mijloace de muncă, partidul se preocupă, în același timp, de introducerea și perfecționarea continuă a **procedeelor tehnologice moderne.**

În prezent, nu există ramură economică în care să nu fie folosite procedee tehnologice avansate. De pildă, în industria siderurgică, în producția de oțel s-a introdus procedeul modern de elaborare a oțelului în convertizoare cu oxigen; în extracția țițeiului se introduce procedeul de colectare, tratare și transport închis între sonde și rafinării, realizîndu-se astfel economii prin eliminarea pierderilor; în industria prelucrării țițeiului se extind procedeele de cracare și reformare catalitică; în industria chimică, în producția de fibre poliesterice se folosesc noi tehnologii de fabricare; în industria constructoare de mașini au apărut noi procedee de turnare ca: forme ușor fuzibile, în cochilie, în forme coji cu lianți de rășini sintetice, turnarea sub presiune etc., etc.

Continuînd acțiunea de introducere și extindere a procedeelor tehnologice moderne, în proiectul de Directive se subliniază necesitatea orientării și în continuare spre industria chimică, siderurgică și construcția de mașini, în scopul creșterii eficienței și a calității produselor.

În ultimii ani, **dezvoltarea și utilizarea în scopuri economice, pașnice a energiei atomice** a devenit una din căile principale ale progresului tehnic care contribuie la sporirea substanțială a producției și productivității muncii, la determinarea precisă a compoziției diferitelor substanțe, la lărgirea sortimentelor de obiecte ale muncii, la extinderea orizontului de cunoștințe ale omenirii. O sarcină a industriei constructoare de mașini este să asigure asimilarea de utilaje și instalații pentru realizarea programului nuclear național.

În intensificarea progresului tehnic, un rol din ce în ce mai mare îl are folosirea **electronicii** în economia națională. Ea contribuie la creșterea substanțială a productivității muncii, la asigurarea automatizării conducerii proceselor ce se desfășoară în condiții nocive și grele. În perioada 1971—1975 se prevede trecerea la producția de dispozitive semiconductoare pe bază de siliciu și de circuite integrate, asimilarea de mașini electromecanice și electronice, precum și a calculatoarelor electronice de capacitate medie. Se va urmări **crearea sistemului național de prelucrare a datelor, promovarea ciberneticii și informaticii în producție și gestiune,** înființîndu-se în acest sens, centre de calcul electronic echipate cu sisteme de colectare și prelucrare a datelor, dotîndu-se unitățile economice cu mașini de mecanizare medie și mică.

PROMOVÎND MULTIPLELE căi de intensificare a progresului tehnic în toate sectoarele de activitate, partidul nostru are în vedere **nu influența lor izolată, ci legătura lor organică, completarea lor reciprocă, interdependența lor.** Numai îmbinarea acestora determină o creștere substanțială a eficienței folosirii progresului tehnic.

În condițiile proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție introducerea progresului tehnic are urmări social-economice favorabile asupra tuturor membrilor societății, ceea ce deschide cîmp larg inițiativei creatoare a oamenilor muncii. Accelerarea progresului tehnic și a introducerii sale în producție depinde de **creșterea aportului propriu** în dotarea economiei cu tehnica modernă și de **ridicarea nivelului cultural și tehnic-științific al lucrătorilor.** În proiectul de Directive se relevă necesitatea legării tot mai strînse a **cercetării** cu nevoile economice, coordonarea ei cu obiectivele curente și de perspectivă. O problemă care se ridică pe linia creșterii aportului științei la promovarea progresului tehnic este accelerarea procesului de valorificare a cercetării, scurtarea perioadei de cercetare, proiectare și aplicare a rezultatelor în producția socială. Extinderea și perfecționarea gestiunii economice proprii, trecerea la autofinanțare pe bază de contract leagă mai strîns știința de producție. Caracterul **previzional** al cercetării se reflectă în **devansarea** necesităților diferitelor domenii de activitate, sporindu-se astfel contribuția științei la rezolvarea sarcinilor complexe ale construcției socialiste.

Înfăptuirea amplelor obiective stabilite de documentele de partid este condiționată și de **nivelul pregătirii cadrelor, de factorul uman.** Capacitatea și competența oamenilor de a cunoaște și stăpîni tehnica modernă, de a fi receptivi la tot ce este nou și înaintat, joacă un rol de prim ordin în înfăptuirea unei economii moderne și complexe. Totodată, folosirea avantajelor promovării progresului tehnic este strîns legată de îmbunătățirea organizării producției și a muncii, care în etapa actuală trebuie să aducă o contribuție mai mare la creșterea productivității muncii.

CIFRELE DE PLAN PE 1970 ÎN DEZBATEREA COMITETELOR DE DIRECȚIE DIN ÎNTREPRINDERI

ÎN PERIOADA 15—31 iulie a.c. comitetele de direcții din întreprinderile industriale, transporturi, construcții și mine au dezbătut în ședințe lărgite cifrele de plan pe 1970, în scopul creării din timp a tuturor condițiilor tehnico-materiale necesare bunului mers al activității de producție.

Desfășurate sub puternicul imbold al muncii creatoare în întîmpinarea celui de al X-lea Congres al P.C.R. și a celei de a 25-a aniversări a eliberării patriei, aceste dezbateri au prilejuit peste tot ample analize asupra rezultatelor obținute în îndeplinirea planului și a angajamentelor pe anul în curs, evidențierea unor noi și importante resurse interne prin a căror valorificare să se creeze un fundament solid realizărilor viitoare. Faptul că la aceste adunări au luat parte, pe lîngă membrii comitetelor de direcții, cadre cu înaltă calificare și competență profesională, reprezentanți din partea direcțiilor generale din ministerele coordonatoare, cît și din partea C.S.P. — problemele puse în discuție și-au putut găsi o temeinică rezolvare, centrul de gravitate pulsînd în jurul perfecționării organizării producției și a muncii și a ridicării, pe această bază, a eficienței întregii activități economice.

Considerăm în cele ce urmează aspecte concrete de la dezbaterea cifrelor de plan pe 1970 din cîteva întreprinderi.

CONCENTRAREA EFORTURILOR SPRE IMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚII DE PRODUCȚIE

ÎNTREPRINDEREA „ELECTROAPARATAJ"-București este una din unitățile importante producătoare de aparataj electric de joasă tensiune. Ședința lărgită a comitetului de direcție în care s-au dezbătut sarcinile de plan pe 1970, a purtat amprenta unei atente analize a activității în perspectiva imediată, fără a se neglija rezultatele și neajunsurile ce se mai manifestă în activitatea de producție.

După ce a consemnat realizările dobîndite de întreprindere în primul semestru al anului curent în întrecerea în cinstea Congresului partidului și a celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei, inginerul **Drăguș Panaite**, directorul întreprinderii a expus cifrele de plan pe anul 1970: **producția globală industrială va crește cu 19%, iar producția marfă cu 20%, față de nivelul prevăzut în acest an.** La diferite sortimente producția va cunoaște creșteri substanțiale: la mașini și produse electrotehnice — 24%; la aparataj electric de joasă tensiune — 23,5%; la piese de schimb pentru material rulant — 35%: la echipamentul pentru locomotiva electrică — de 10 ori etc. Dintre noile produse care vor fi asimilate în anul 1970, se remarcă întrerupătoarele automate din seria „Izol" și „Otomax", de 250, 500 și 2500 amperi, noi tipuri de produse din echipamentul electric pentru podul rulant (limitatoare de cursă etc.), părți din echipamentul electric pentru locomotiva electrică, executat pentru funcționare în condiții de climă tropicală.

Ca urmare a sporirii apreciabile a volumului produselor livrate beneficiarilor, **producția marfă vîndută și încasată se prevede a fi mai mare în 1970 cu 23,5% față de sarcina pe anul în curs. Planul la export marchează o creștere cu 188,5% față de 1969.**

Pentru realizarea sarcinilor sporite pe 1970, s-au stabilit unele măsuri tehnico-organizatorice menite să ducă la **valorificarea rezervelor existente, la îmbunătățirea întregii activități.** În vederea **ridicării gradului de folosire intensivă a preselor automate pentru metale,** de pildă, s-a subliniat de către unii vorbitori, printre care și inginerul șef adjunct **Traian Cănescu,** necesitatea asigurării cu benzi de tablă, a dublurilor de scule (matrițe), a folosirii dispozitivelor cu fotocelulă, a discurilor rotative și a dispozitivelor cu sanie pentru toate îndoirile. O contribuție însemnată la realizarea acestor sarcini sporite o va aduce, pe lîngă utilizarea din plin a tehnicii existente, punerea în funcțiune a unei capacități de producție a aparatajului electric de joasă tensiune cu 33% mai mare față de 1969.

În vederea **creșterii substanțiale a productivității muncii** s-a preconizat efectuarea unor studii amănunțite privind necesarul manoperii de așchiere a noilor produse, completarea utilării liniei tehnologice de finisare a pieselor mici cu încă 3 tamburi, precum și extinderea procedeelor de turnare în modele ușor fuzibile și sub presiune a tuturor reperelor cu manoperă mare de prelucrări mecanice.

Participanții la dezbateri, printre care și maistrul **Gheorghe Barta,** au subliniat și necesitatea acordării unui sprijin mai substanțial din partea Centralei Industriale Electronică și Automatizări din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini în privința unei mai mari operativități în difuzarea repartițiilor pentru materiale, a însoțirii mașinilor unelte din import cu sculele necesare operațiunilor ce le execută etc. Totodată, s-a relevat necesitatea realizării de către industria chimică a unor sortimente de mase plastice cu proprietăți fizico-chimice corespunzătoare cerințelor industriei electrotehnice.

S. POPESCU

AFIRMAREA ACTIVĂ A INIȚIATIVEI ȘI RESPONSABILITĂȚII COLECTIVE

FILATURA DE LÎNĂ PIEPTĂNATĂ-BUCUREȘTI — una din cele mai mari unități de acest gen din țară — realizează un sortiment variat de fire din melană 100% și lînă pură, într-o gamă variată de culori. Din dezbaterea în ședința lărgită a comitetului de direcție a cifrelor de plan pe 1970, s-a desprins faptul că producția de fire tip lînă pieptănată va reprezenta o creștere de 3,6%, față de preliminările anului în curs, iar productivitatea muncii — de 2,8%; prețul de cost va fi redus cu 1,5%.

Discuțiile purtate au reliefat caracterul mobilizator al cifrelor de plan pe 1970, precum și existența unor posibilități reale pentru îndeplinirea sarcinilor prevăzute. Un accent deosebit s-a pus în cadrul dezbaterilor, pe necesitatea **perfecționării tehnologiilor de fabricație.** „În ce privește procesele tehnologice — spunea ing. **Ion Merlușcă,** directorul întreprinderii — vom experimenta și omologa în 1970 noi produse auxiliare textile și coloranți din țară și din import, în scopul îmbunătățirii tehnologiei de vopsire a firelor de melană". Pe aceeași linie se înscrie și propunerea de a se îmbunătăți tehnologia de fabricație a șuviței cu torsiune reală în preparația filaturii, prin înlocuirea liniei tehnologice a laminoarelor de mare întindere cu o linie de flaiere. Efectul economic scontat este substanțial — 1 800 000 lei.

Reliefînd rezervele interne care pot și trebuie valorificate, sugerînd în același timp și măsurile ce vor facilita atragerea lor în circuitul economic, participanții la dezbateri au insistat asupra aspectelor care pot contribui la **reducerea prețului de cost al fabricației.** În acest sens, s-a propus rectificarea inelelor uzate de la mașinile de filat cu inele și de răsucit, în scopul reducerii consumului specific cu 3 grame/kg, ceea ce va reprezenta, la nivelul anului 1970, o economie de 11 400 kg de materie primă. De asemenea, prin selecționarea culorilor și dirijarea partizilor spre un număr restrîns de culori, în scopul optimizării rețetelor de vopsire, se va obține o economie de coloranți, estimată la 1 125 000 lei.

Pornind de la faptul că consumul specific de energie electrică are o pondere apreciabilă în totalul prețului de cost, în cadrul dezbaterilor s-a propus ca, prin practicarea unor tehnologii avansate care necesită cantități reduse de energie electrică, **să se reducă consumul de kW/oră/1000 lei producție globală cu 1,6.**

Atenția unora dintre participanții la dezbateri a fost concentrată asupra diferitelor **aspecte ale îmbunătățirii aprovizionării cu materii prime, materiale și piese de schimb.** Referindu-se la aceste probleme ing. **Mihai Huțan,** șeful secției filatură, sublinia că planul pe 1970 va fi realizat prin asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materii prime, prin asigurarea stocului minim de piese de schimb și accesorii. Mergînd pe aceeași linie, ing. **Balașa Olteanu,** șeful serviciului tehnic, a arătat că asigurarea cu piese de schimb și accesorii necesare mașinilor din preparația filaturii, filatură, din secțiile dublat și răsucit (cilindri de presiune, barete, șnecuri, inele, cursori etc.) va permite maiștrilor să supravegheze mai bine mașinile și oamenii, să respecte cu strictețe rețetele tehnologice de fabricație. Majoritatea vorbitorilor care au abordat necesitatea asigurării la timp a pieselor de schimb au solicitat un sprijin mai activ din partea Direcției generale industriale a lînii și mătăsii din Ministerul Industriei Ușoare.

Propunerile concrete, sugestiile formulate cu ocazia dezbaterii cifrelor de plan pe 1970, au constituit baza unui plan elaborat de comitetul de direcție, care a prevăzut, într-un stadiu inițial, **21 de măsuri de natură tehnică, tehnologică și organizatorică, prin aplicarea cărora se scontează obținerea unui efect economic de peste 8 milioane lei.**

I. BUMBEA

MĂSURI EFICIENTE PENTRU VALORIFICAREA INTREGULUI POTENȚIAL

LA UZINELE „1 MAI"-PLOIEȘTI, cu prilejul dezbaterii cifrelor de plan pe 1970, s-a analizat și modul în care se realizează sarcinile pe anul în curs. Din referatul prezentat a rezultat că, în primul semestru, ca urmare a întrecerii desfășurate în întîmpinarea Congresului al X-lea al partidului și a celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei, principalii indicatori au fost nu numai îndepliniți, ci și depășiți (producția marfă vîndută și încasată a fost realizată în proporție de 102,5%, productivitatea muncii — de 104,7%, planul de livrări la export — de 107,2%, beneficiul peste plan — de circa 10 milioane lei).

La dezbateri s-a apreciat că uzina dispune de condiții optime pentru ca, pînă la sfîrșitul anului, prevederile de plan pe 1969 să fie îndeplinite și depășite. Plecînd de la aceste perspective, s-a arătat că în 1970 producția globală a uzinei va spori cu 18,8%, producția marfă cu 18,2%, productivitatea muncii cu 19,3%, iar ponderea exportului din volumul total al producției va reprezenta 65%.

T. ADRIAN

(Continuare în pag. 17)

● **Noile centre miniere de pe Valea Bistriței și a Sunei** cunosc în ultimii ani o amplă dezvoltare urbanistică. La Broșteni, unde se ridică un adevărat oraș muncitoresc, se află într-un stadiu avansat construcția a 120 de apartamente. Se prevede ca execuția acestora să se încheie pînă la 1 august a.c. O dată cu aceasta numărul apartamentelor construite pentru minerii de la Ostra, Broșteni și Pîrîul Ursului se apropie de 1 000. Acestora li se adaugă încă trei cămine cu 570 de locuri.

● Se desfășoară într-un ritm intens **construcția drumului național Brezoi-Voineasa.** Este de remarcat că pentru scurtarea termenului de dare în exploatare a acestei artere rutiere și realizarea unor lucrări de calitate se aplică cu succes soluțiile tehnico-economice avansate, printre care și folosirea izotopilor radioactivi.

● **Constructorii de locuințe din județul Bihor** au predat, de la începutul anului și pînă la 15 iulie, 546 apartamente, cu o sută mai mult decît era prevăzut. Pe baza analizei posibilităților existente, a măsurilor ce s-au stabilit, constructorii orădeni s-au angajat să realizeze planul anual de investiții, destinat locuințelor, pînă la sfîrșitul lunii noiembrie.

● **În județul Bistrița-Năsăud** se desfășoară **lucrări de modernizare, asfaltare și extindere a drumurilor** de toate categoriile. Recent a fost terminat drumul de la Salva — comuna Coșbuc și se apropie de sfîrșit asfaltarea drumurilor Reghin—Bistrița și Năsăud—Sîngeorz-Băi. De asemenea, se lucrează la betonarea ultimei porțiuni a șoselei naționale care traversează județul, venind de la Cluj și care trece prin Dej și Bistrița spre Vatra Dornei. Se extind și se modernizează, de asemenea, drumurile din județ care duc către zonele turistice din munții Rodnei, Țibleșului și Pietrosu. În total, în acest an vor fi modernizate și amenajate drumuri însumînd peste 250 kilometri.

● La intretăierea drumurilor care duc spre Tg. Bujor, Oancea și Folești din județul Galați a fost clădit, respectîndu-se o veche legendă a

CONFIDENȚIAL

acestor locuri, **Hanul de la răscruce.** Clădirea, în stil moldovenesc, este placată la exterior cu piatră de rîu, într-o iscusită ornamentație artistică. Pridvoarele din lemn, felinarele din fier forjat și alte elemente decorative reconstituie arhitectura vestitelor hanuri de demult.

● S-a inaugurat, **noul complex de căsuțe din stațiunea Eforie-nord,** construit în vecinătatea lacului Techirghiol. În același timp, a fost dat în folosință la Mamaia un nou camping cu 1 000 de locuri, iar altul cu 200 de locuri la Eforie-sud.

● În apropiere de șoseaua internațională spre București, la Timișoara a fost construit un elegant **motel.** Situat în zona de agrement a orașului, în Pădurea Verde, unde se află un camping, o stație de autoservice, una de alimentare cu carburanți și un ștrand, noul motel dispune de camere confortabile cu un total de 80 de locuri, o platformă de parcare a autoturismelor și un bar-restaurant.

● A fost terminat **complexul pentru creșterea fazanilor, construit în pădurea Păușa** din apropiere de Oradea, zonă bogată în faună cinegetică. Capacitatea proiectată a complexului, va fi de 36 000 fazani adulți anual, iar a stației de incubare — de 72 000 ouă.

● **Lucrătorii Oficiului farmaceutic din Tg. Mureș** au pus la punct rețetele și tehnologiile de fabricație a unor **noi preparate medicamentoase.** Intre acestea se înscriu soluțiile perfuzabile cu concentrație de 5—20%, realizate pe bază de „Manitol", produse cu caracteristici superioare celor importate pînă acum. Noile medicamente sînt recomandate pentru afecțiunile neurochirurgicale și urologice. Laboratoarele oficiului prepară unele soluții perfuzabile cu adausuri de antibiotice, mai ales pe bază de „Cloranfenicol", utilizate în numeroase afecțiuni contagioase. În arsenalul farmacologic au intrat recent și unele preparate realizate pe bază de cortizon.

● A fost definitivat proiectul unei noi unități balneare pe litoralul românesc: **Complexul sanatorial din stațiunea Techirghiol.** Amplasat pe mai multe zeci de hectare, în imediata apropiere a lacului Techirghiol, complexul va cuprinde mai multe pavilioane însumînd peste 4 000 de locuri pentru adulți și 500 de locuri pentru copii și va dispune de cabinete medicale dotate cu instalații și aparatură medicală modernă pentru tratarea diferitelor afecțiuni, de săli pentru organizarea activităților cultural-artistice și de o cantină-restaurant cu peste 1 000 de locuri.

În prima etapă a construcțiilor, prevăzută a începe anul acesta, se vor executa două pavilioane cu cîte 6 și 7 nivele, în care vor funcționa secții de tratamente.

C.I.L. BACĂU PRODUCE :

CĂSUȚE MOBILATE ȘI MOBILĂ PENTRU CASE

PROIECTAT în întregime de către Institutul de proiectări al Ministerului Economiei Forestiere, Complexul pentru Industrializarea Lemnului din Bacău, a intrat în funcțiune pe etape. Mai întîi a început să producă fabrica de mobilă, cu o capacitate anuală proiectată de 15 000 garnituri — etalon pe an. Apoi, la mijlocul anului 1965, fabrica de ferestre a dat primele cantități din cei 120 000 mp cît reprezenta capacitatea anuală proiectată ; iar după șase luni, la începutul anului 1966, fabrica de uși, a cărei capacitate proiectată se ridica la 330 000 mp anual. Aceasta a fost prima etapă în edificarea acestui tînăr vlăstar al economiei forestiere românești.

Cea de-a doua etapă, importantă prin caracteristicile economice și interesantă prin inedit, aparține anului în curs și la rîndul său, este alcătuită din două faze :

I. Incă din primele zile ale anului a început să producă noua fabrică de case prefabricate (capacitatea anuală proiectată 1500 bucăți) și de lăzi (5 000 mc anual). De menționat că întreprinderea băcăoană este singura unitate din țară specializată în producția de case prefabricate.

II. DE CURÎND a intrat în producție și fabrica de plăci fibro-lemnoase (PFL) a cărei capacitate proiectată reprezintă 45 000 tone. Sînt cîteva elemente de reținut în ceea ce privește această fabrică. În primul rînd faptul că ea este echipată cu utilaje dintre cele mai moderne. În al doilea rînd, merită subliniat că este cea de-a treia fabrică din lume, (după una din Statele Unite și alta din R.F.G.), care lucrează cu o tehnologie nouă, pentru prima oară aplicată în țara noastră. Este vorba despre procedeul zis semi-uscat, care prezintă o serie de avantaje, printre care reducerea consumului de apă industrială de la 20 — 40 mc pentru tona de P.F.L. cît este necesar la procesul-umed, la 2 mc pe tonă. Apoi, randamentul de utilizare a materiei prime crește de la 80 la 88% prin aceea că noua metodă face posibilă utilizarea tuturor deșeurilor lemnoase. Totodată, prin aplicarea procedeului semi-uscat, materialul lemnos capătă o mai statornică duritate și își sporește flexibilitatea.

★

PESTE 2 300 de salariați, dintre care 120 ingineri, tehnicieni și maiștri alcătuiesc colectivul de muncă al Complexului pentru Industrializarea lemnului — Bacău. 80% dintre muncitori sînt calificați la locul de muncă, alții s-au specializat la alte întreprinderi cu profil similar.

Că munca lor este rodnică și aprieciată în țară și peste hotare o dovedesc cifrele și faptele care nu pot fi nicicum contrazise. Astfel, dacă în proiectele despre care aminteam mai înainte, capacitățile de producție ale fabricilor de mobilă sau binale (uși și ferestre) erau de cîte 15 000 garnituri-etalon și respectiv 500 000 mp. — cifre mai mult decît remarcabile — în anul care a trecut au fost realizate 23 000 de garnituri de mobilă (înregistrîndu-se astfel o depășire de 60%) și 555 000 mp de uși și ferestre (cu 11% peste capacitatea proiectată).

Mai mult de 70% din producția întreprinderii băcăoane este vîndută peste hotare, ca, de pildă :

- mobilă : în Anglia, Austria, Republica Federală a Germaniei, Izrael, R. P. Mongolă, U.R.S.S. ;
- binale : în Austria, R. S. Cehoslovacă, R.F.G., R. P. Ungară ;
- case prefabricate : în Austria, Grecia, Norvegia, Suedia și alte țări, cu mențiunea că pentru acest produs nou al C.I.L.-Bacău se prospectează în continuare piața internațională.

De altminteri, cîteva dintre „căsuțele din poveste" fabricate la Bacău vor putea fi văzute peste puțină vreme, complet mobilate și echipate cu toate instalațiile electrice, sanitare etc. la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale care va înfățișa succesele noastre din ultimii 25 de ani.

★

ÎMBINÎND armonios imaginația creatoare a proiectanților cu experiența constructorilor, folosind cele mai potrivite materiale și în special lemnul, au fost realizate case în sistemul modular din panouri asamblate care pot satisface cele mai variate exigențe de confort și eleganță.

Acest sistem este unanim recunoscut, datorită multiplelor sale avantaje :

- soluții variate ;
- confort sporit :
- construcția în timp scurt ;
- o mare varietate de finisaje ;
- costuri reduse ;

Realizate din panouri modulate cu structura stratificată, avînd scheletul din cherestea de rășinoase și izolația din cele mai adecvate materiale, casele de vacanță asigură o bună protecție în orice condiții climaterice, structura standard, cea mai des utilizată, un coeficient de transmisie a căldurii de 1,26 kcal/m^2 C, echivalent cu un zid de cărămidă de 75 cm grosime. Tîmplăria este confecționată din cherestea de rășinoase de calități superioare, ușile, din plăci celulare cu miez fagure, se livrează gata confecționate opac sau furniruite cu diferite esențe și finisate transparent.

Pardoseala se execută în structurile cele mai variate : parchet normal, parchet lamelar, covor P.V.C., mozaic, gresie etc. Este de ajuns ca beneficiarul să indice preferința.

Finisajul exterior și interior se poate realiza într-o gamă foarte largă. Se livrează, la cerere, finisaje cu tapet din material plastic lavabil, tapet semilavabil, zugrăveală umedă în diferite culori și modele, atît opac cît și transparent.

Instalația electrică este executată îngropat în panouri, în tuburi P.V.C. și cablu de aluminiu, manta de plumb, traseele și dotările — în funcție de încăpere și cerințe. Obiectele sanitare utilizate sînt de calitate superioară, finisate în diferite culori, cu robineții și părțile metalice nichelate.

Desenele alăturate înfățișează cîteva dintre cele mai solicitate tipuri de case de vacanță (și nu numai) din elemente prefabricate modulate. În afară de „Montana", pe care v-o prezentăm în întregime (din față, din profil și din interior), de „Hilda" și „Ghiocel", C.I.L. Bacău produce o serie întreagă de alte case prefabricate, printre care se numără :

• CIREȘICA

I cameră	12,80 m^2
II bucătărie	2,60 m^2
III grup sanitar	2,60 m^2
IV terasă	7,50 m^2

• PALOMA

I cameră de zi	13,70 m^2
II dormitor	10,80 m^2
III bucătărie	4,30 m^2
IV cameră de baie	2,90 m^2
V terasă	2,90 m^2

• VIOLETA

I cameră de zi	14,40 m^2
II dormitor	8,60 m^2
III cameră pentru copii	8,60 m^2
IV bucătărie	4,30 m^2
V baie	4.30 m^2
VI vestiar	4,30 m^2
VII terasa	5,80 m^2

Casele prezentate reprezintă doar un început și constituie numai cîteva modele dintr-o gamă foarte variată ce se poate realiza datorită sistemului modular în care se lucrează. Sînt căsuțe de camping în construcție demontabile, case destinate unor organizații turistice, case de week-end și case de locuit, toate putîndu-se executa la cerere.

La căsuțele camping mobilierul se livrează simultan și este inclus în valoarea casei. Pentru celelalte tipuri de căsuțe, la cerere, se poate livra și mobilier din producție curentă.

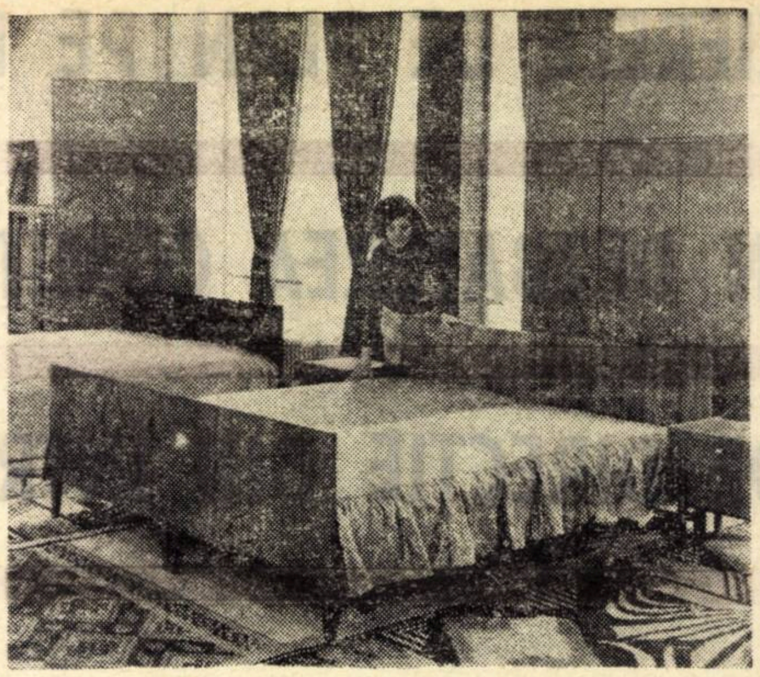

Unul din tipurile de dormitoare pentru export.

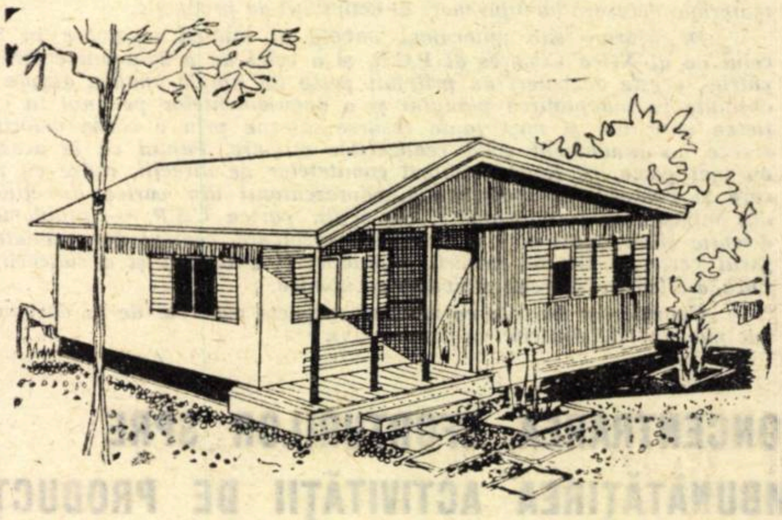

„GHIOCEL" — I. CAMERA DE ZI 23,00 m^2 ; II. DORMITOR 13,00 m^3 ; III. CAMERA COPIILOR 8,60 m^2 ; IV. BUCATARIE 5,80 m^2 ; V. CAMERA DE BAIE 4,30 m^3 ; VI. VESTIBUL 1,40 m^3 ; VII. TERASA 4,30 m^2.

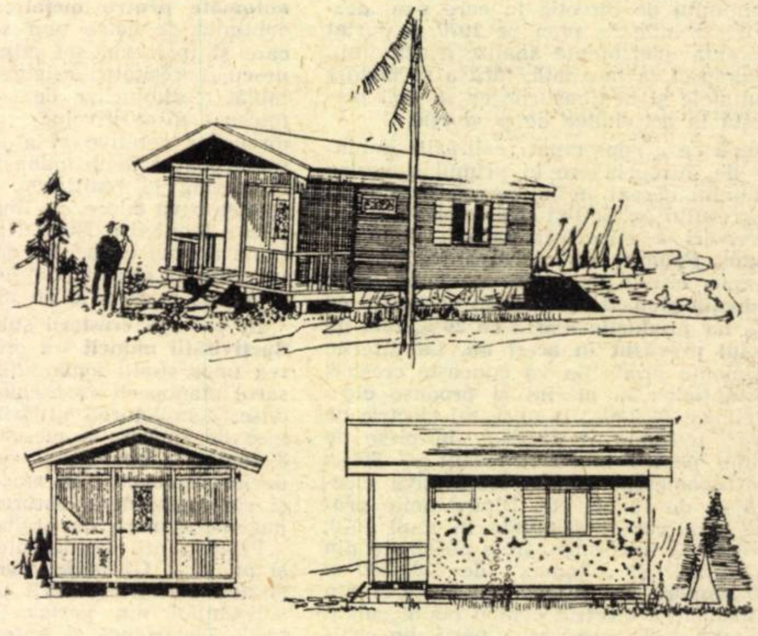

MONTANA

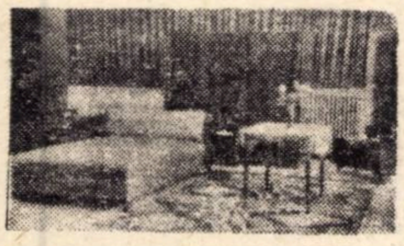

Dormitorul „Ilva"

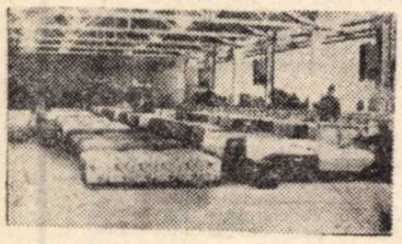

Secția de ambalare a mobilei.

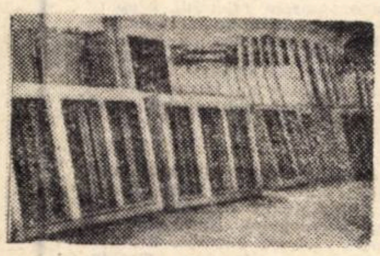

Produse ale fabricii de binale.

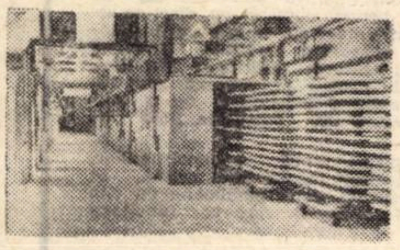

Tunele de uscare-lăcuire.

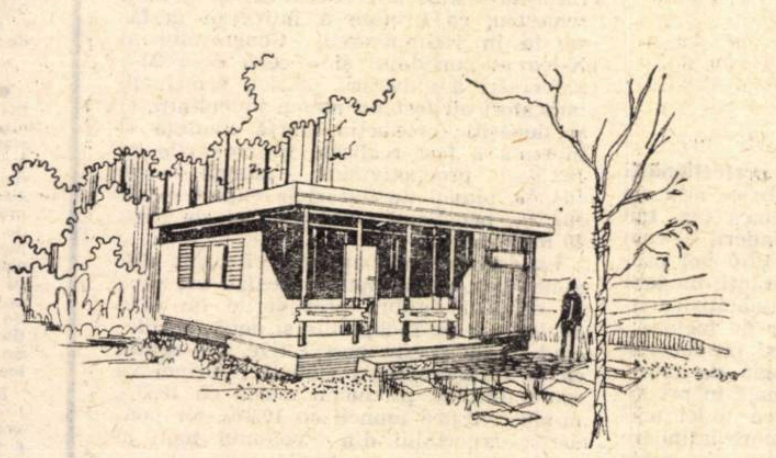

HILDA — I. CAMERA 21,60 m^2 ; II. GRUP SANITAR 2,20 m^2 ; III. TERASA 5,90 m^2.

REFLECȚII

CAPRICIILE ȘTIINȚEI

de acad. Grigore C. MOISIL

ARHIMEDE a fost omorît de un soldat care nu știa pe cine omoară. Mulți s-au emoționat de acest fapt și i-au dat interpretări variate. Se presupune că dacă soldatul roman ar fi știut cine e Arhimede și dacă ar fi putut să-și dea seama cine e Arhimede, atunci nu l-ar mai fi omorît. Dacă, însă, soldatul roman ar fi știut totul despre Arhimede, știa și că Arhimede a inventat arme misterioase cu care și-a înarmat patria. In acest caz, conștient, soldatul roman ar fi omorît pe periculosul dușman al armatelor patriei sale: Arhimede.

Poate că dacă, o dată cu soldatul, s-ar fi aflat și un comandant subtil și cinic, el l-ar fi angajat pe Arhimede să doteze Roma cu arme mai moderne. Și, bineînțeles, Roma ar fi ajuns mai repede împărăteasa lumii. Arhimede ar fi inventat arme, care să facă pe romani victorioși în luptele lor. Nu cu Grecii. Arhimede era patriot. N-ar fi făcut-o; dar pentru biruirea Celților, a Sciților, a Cimbrilor, a Geților, subtilul elin ar fi ajutat pe mai puțin subtilii romani, pe care îi disprețuia, să distrugă pe barbari, marele pericol al lumii antice.

Arhimede ar fi putut scăpa. Dar Socrate? Dar Giordano Bruno?

Cine își imaginează că Pallas Athena l-ar fi putut angaja pe Socrate ca mare preot, să aducă laude zeilor? Sau că Papa l-ar fi putut obliga pe Giordano Bruno să nu mai gîndească eretic. Erezia e o vocație. Iată de ce nu sînt de acord cu Berthold Brecht. Erezia lui Galileu nu constă în a crede că Pămîntul se mișcă. Acesta era un fapt științific, care putea să fie sau nu adevărat. Afirmația că pămîntul se mișcă îl supăra pe Papă. Geocentrismul fundamenta întreaga arhitectonică socială a feudalității, întreaga ierarhie în lumea laică, și paralel, în lumea clericală, deasupra în sacralitate. Pămîntul fix asigura catedrala și deasupra ei bolta. Pentru papalitate era esențial ca pămîntul să fie fix. S-ar fi putut cădea la o înțelegere: fix să fie Soarele. Pentru Galileu afirmația nu avea importanță: el se încadra într-o mai mare muncă pe care omenirea începea să o facă: constituirea științei.

În cartea recent apărută a lui Blaga *), unele aspecte ale revoluției „galileo-newtoniene" sînt clar puse în evidență. Trimitem pe cititor la acest interesant volum. Poate la un articol viitor al nostru. Acum ne gîndim la altceva.

Galileu era esențial eretic; el nu mai știa să gîndească așa cum gîndise Evul Mediu. Nu-l supăra că afirmația că Pămîntul totuși se mișcă n-o făcea decît printre dinți, cum nu-l supărase faptul că profesorii își acopereau ochii cu toga atunci cînd, din turnul din Pisa, el lăsa pietrele să cadă la pămînt. Nu-l supăra ca Pămîntul să nu se miște, cum nu l-ar fi supărat ca cineva să-i arate că o grindă îndoită nu are forma unei parabole, ci a unui lănțișor.

A făcut scandal cîndva atitudinea lui Poincaré care spunea că cele două afirmații „Pămîntul se învîrtește" și „E mai comod să presupunem că Pămîntul se învîrtește" au același înțeles. A trebuit ca Poincaré să explice amănunțit că afirmația lui nu înseamnă altceva decît repudierea spațiului absolut. Newton și-a fundat mecanica pe ideea acestui spațiu absolut, dar mecanica lui Newton admite un principiu de relativitate, care neagă spațiul absolut. Cum? Vezi cărțile de mecanică.

Galileu a abjurat o afirmație care nu-l interesa ca om de știință. Acest lucru i l-au reproșat unii. Galileu n-a abjurat însă știința.

Poincaré a fost acuzat de convenționalism.

E foarte curios acest convenționalism care a generat atîta știință. Dacă convenționalismul lui Poincaré avea înțelesul banal pe care i-l atribuie unii, el și-ar fi scos din sertar diploma de inginer și ar fi reînceput să practice această nobilă artă.

Tot așa de curios e faptul că reducerea tezelor logicii la tautologii, teză agreată de Cercul din Viena, n-a împiedicat pe cei ce aparțineau acestui cerc să contribuie la progresele logicii. Din contră.

E greu să înțelegi știința „din afară". Poate însă că e mai ușor decît s-o înțelegi „dinăuntru". Nici s-o negi nu e greu. Sau să nu consideri știința decît ca o „regulă de acțiune" și să profiți de ea.

---

*) Lucian Blaga: Experimentul și spiritul matematic. Editura științifică 1969.

CERINȚE ȘI REALIZĂRI

(Urmare din pag. 9)

rialului rulant și instalațiilor **(vezi tabelul nr. 1).**

Așa cum rezultă din tabel, **rulajul vagonului de marfă, care reprezintă timpul scurs între două încărcări succesive ale vagonului, a scăzut în perioada 1938—1968 de 2,7 ori, ca urmare a sporirii vitezei medii comerciale, a trenurilor de marfă (cu 54%), a reducerii staționării vagoanelor în stații la toate operațiile (manevră, încărcare-descărcare, tranzit fără manevră) și a diminuării numărului de prelucrări a vagonului în stații.** Datorită acestor factori, **în 1968, un vagon de marfă s-a încărcat de aproape 100 ori, în timp ce în 1938 se încărca de numai 37 ori.**

Indicatorul care ilustrează modul de folosire a capacității vagoanelor de marfă **— încărcătura medie — a sporit în aceeași perioadă cu 45%.** Îmbunătățirea permanentă a încărcăturii medii a constituit o preocupare majoră pentru personalul căilor ferate, prin punerea la dispoziția beneficiarilor a celor mai potrivite vagoane după felul și cantitatea mărfurilor prezentate la transport. **Greutatea medie brută a trenurilor de marfă, care exprimă modul în care este utilizată puterea de remorcare a locomotivelor** (ținînd seama de caracteristicile secțiilor de circulație și de curenții de vagoane încărcate și goale), **a crescut la mai mult de dublu.** La aceasta au contribuit, pe lîngă dotarea cu mijloace moderne de tracțiune și măsurile luate de organele de exploatare pentru formarea la timp și în bune condiții a trenurilor, precum și eforturile personalului de tracțiune pentru îmbunătățirea utilizării locomotivelor, prin remorcarea trenurilor cu tonaj sporit. **La trenurile de călători, prin introducerea în mare parte a mijloacelor de tracțiune și a vagoanelor care permit viteze mari, precum și prin îmbunătățirea stării liniilor, s-a ajuns ca, pe unele magistrale, trenurile rapide și accelerate să circule cu viteze de 120—140 km/oră.**

Grija permanentă a partidului și statului de a ridica baza tehnico-materială a căilor ferate și efortul susținut al ceferiștilor pentru satisfacerea în cele mai bune condiții a cererilor de transport, au condus la **creșterea productivității muncii de peste 1,7 ori în anul 1968 față de 1938.** Pe de altă parte, sporirea continuă a traficului și utilizarea mai eficientă a fondurilor fixe și cirulante, au avut ca efect, pe lîngă sporirea productivității muncii, și reducerea prețului de cost. **Numai în perioada 1963—1968 prețul de cost pe tona km convențională a scăzut cu 10%.** Rezultate bune s-au obținut și pe semestrul I al anului în curs: planul de transport a fost depășit cu 2,7% la traficul de mărfuri și cu 1,5% la traficul de călători; s-a obținut o creștere a productivității muncii cu 4%, iar costul transporturilor a fost redus cu 1,5% față de prevederile planului.

● *Noi perspective în dezvoltarea transporturilor*

ALĂTURI de întregul popor, ceferiștii au primit cu profund interes și au dezbătut cu înalt simț de răspundere proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R. în care se arată că în cincinalul următor va trebui să se acorde o atenție deosebită dezvoltării și modernizării transporturilor în concordanță cu necesitățile economiei naționale. **Față de anul 1969, transportul feroviar va spori în 1975 cu 24,5% la traficul de călători și cu 57,3% la traficul de mărfuri.** După cum se arată în proiectul de Directive, transportul feroviar va asigura în 1975 circa trei pătrimi din traficul terestru.

În cincinalul 1971—1975, va fi mult îmbogățită zestrea tehnică a căilor ferate. Ele vor fi dotate cu 58 000—60 000 vagoane de marfă (în echivalent pe 2 osii), **cu circa 1 600 vagoane de călători, cu noi vagoane de dormit și restaurant, cu locomotive Diesel și electrice de diferite puteri; în 1975 tracțiunea Diesel și electrică va reprezenta 95% din totalul traficului.**

Avînd în vedere sporirea intensității traficului pe calea ferată, se va continua programul de dublare a liniilor magistrale și se vor eletrifica noi linii cu profil greu și trafic intens. Se vor executa lucrări de dezvoltare în complexele și stațiile de cale ferată; va fi extinsă acțiunea de centralizare electro-dinamică a stațiilor și de echipare a liniilor cu bloc automat. Corespunzător nivelului tehnic de dotare cu mijloace moderne, calea ferată pregătește cadrele necesare, astfel că prin creșterea productivității muncii în această perioadă, se va prelua 86% din sporul de trafic.

Desfășurînd o intensă activitate pentru realizarea în bune condițiuni a sarcinilor ce le revin pe acest an, lucrătorii căilor ferate se pregătesc de pe acum pentru a crea premise favorabile îndeplinirii planului pe 1970. Întreaga lor muncă, plină de abnegație, are ca obiective principale realizarea unui transport rapid și în condiții de siguranță sporită. Dezbaterile cifrelor de plan pe 1970, care au avut loc recent la toate direcțiile regionale C.F.R., au evidențiat din plin potențialul ridicat de care dispun, pentru a satisface în condiții optime toate nevoile de transport ale economiei naționale, cît și un mare volum de resurse suplimentare prin a căror valorificare se poate aduce o contribuție substanțială la reducerea costurilor de transport pe calea ferată.

Conștienți de importanța transporturilor ca ramură a economiei naționale și de eforturile ce se fac în ridicarea bazei materiale la nivelul tehnicii din țările avansate, lucrătorii de la calea ferată își vor mobiliza și în cincinalul următor întreaga energie creatoare în direcția satisfacerii tuturor nevoilor de transport ale economiei.

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori de utilizare a materialului rulant

Denumirea indicatorilor	Anii 1938	1950	1955	1960	1965	1968
Rulajul vagonului de marfă (zile)	10,00	5,41	4,33	3,47	3,54	3,74
Viteza medie comercială de secție a trenurilor de marfă (km/oră)	13,40	14,61	14,31	17,31	20,40	20,60
Încărcătura statică a vagoanelor de marfă (tone/osie)	6,63	6,74	7,41	7,94	8,90	9,62
Tonajul mediu brut a trenurilor de marfă (tone)	562	788	856	1003	1125	1250

CIFRELE DE PLAN PE 1970

(Urmare din pag. 15)

Pentru înfăptuirea acestor noi sarcini, participanții la dezbateri — comitetul de direcție, șefi de secție, maiștri, muncitori cu o înaltă calificare etc. — au făcut numeroase propuneri. Multe din acestea s-au referit la posibilitățile sporirii eficienței economice a întreprinderii, în care scop s-a propus îmbunătățirea cantitativă și calitativă a aprovizionării tehnico-materiale, asigurarea din timp a documentației tehnice pentru noile produse, dezvoltarea capacității de producție a unor sectore, intensificarea acțiunii de ridicare a nivelului profesional al muncitorilor, folosirea mai bună a capacității utilajelor, a forței de muncă, a timpului de lucru etc.

Măsurile stabilite — înscrise într-un cuprinzător plan de măsuri tehnico-organizatorice — vor fi traduse în viață, așa cum s-au angajat conducătorii uzinei, pînă la sfîrșitul acestui an, astfel încît încă din primele zile ale lui 1970 să se obțină rezultate din cele mai bune.

★

DÎND O ÎNALTĂ apreciere măsurilor luate de partid pentru cunoașterea și dezbaterea în comitetele de direcție cu aproape 6 luni mai devreme a cifrelor de plan pe anul următor, participanții prezenți la adunarea de la COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE-SUCEAVA au reliefat, totodată, marile rezerve de care dispune această modernă unitate pentru a obține realizări tot mai substanțiale. În 1970, producția globală a combinatului urmează să crească față de acest an cu 8%, iar producția marfă cu 9%.

Apreciind realismul acestor sarcini, mulți vorbitori au sugerat comitetului de direcție să ia măsuri pentru o mai bună valorificare a materiei prime (în special a deșeurilor de cherestea), eliminarea maculaturii pe tot fluxul producției, sporirea numărului de sortimente, îmbunătățirea aprovizionării locurilor de muncă, ridicarea răspunderii în utilizarea și întreținerea utilajelor.

CU ANGAJAMENTELE ÎNDEPLINITE

● Colectivele de muncă din **întreprinderile industriale ale județului Neamț** și-au îndeplinit și depășit angajamentele anuale la producția marfă, livrînd peste prevederi produse în valoare de 76 milioane lei. Ca urmare a creșterii calității produselor fabricate, unitățile industriale din județ au livrat peste plan beneficiarilor din mai bine de 100 de țări ale lumii mărfuri în valoare de 59 milioane lei, îndeplinindu-și angajamentele și la acest indicator.

● Majoritatea **unităților industriale din județul Mureș** și-au îndeplinit angajamentele. Producția globală realizată peste prevederi în primul semestru se ridică la 62 milioane lei, reprezentînd 57% din angajamentele asumate. Valoarea produselor livrate în acest timp la export, peste prevederi, se ridică la 25 milioane lei, depășind cu 10 milioane lei angajamentul luat.

● **Minerii din bazinul Dornelor au** raportat îndeplinirea sarcinilor de plan pe primele șapte luni ale anului, înscriind o depășire a producției globale de 550 000 lei. Calcule preliminare arată că pînă la 1 august a.c. aici se vor realiza un spor valoric al producției globale de peste 2,5 milioane lei, extrăgîndu-se peste prevederi aproximativ 5 700 tone minereu de mangan.

● **Principalele întreprinderi industriale din județul Gorj** și-au îndeplinit angajamentele pe care și le-au luat. După cum rezultă din datele centralizate la Direcția județeană de statistică, în primele șase luni ele au realizat un nivel de producție care întrece cu 154 300 000 lei pe cel din perioada corespunzătoare a anului precedent. Între altele, s-au produs în plus mai mult de 110 000 tone lignit, însemnate cantități de gaze de sondă, 10 300 mp plăci aglomerate din lemn, 224 tone cărămizi refractare, 1 200 tone prefabricate din beton, mobilă în valoare de 813 000 lei și alte produse.

● Colectivele industriale din **județul Satu-Mare** au realizat pînă în prezent o producție suplimentară valorînd peste 40 milioane lei. S-a îndeplinit, de asemenea, integral angajamentul luat, privind livrările la export, iar pe seama reducerii consumurilor specifice s-au economisit aproape 400 tone de metale. Comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut, producția industrială globală a județului a crescut cu peste 11%, iar productivitatea muncii cu 4,2%.

● **Colectivul Uzinei de superfosfați și acid sulfuric de la Năvodari** și-a îndeplinit angajamentele luate. În prima jumătate a anului, planul producției globale a fost depășit cu 3,3%, iar cel al livrărilor la export cu 8,6%, în această perioadă obținîndu-se un beneficiu peste plan de aproape 3,5 milioane lei. Uzina chimică din Năvodari continuă astfel dezvoltarea sa ascendentă. Producția sa actuală este de aproape 7 ori mai mare decît cea realizată cu un deceniu în urmă, la intrarea în exploatare. Datorită organizării științifice a producției și a muncii, această importantă unitate a industriei chimice a reușit ca în cadrul acelorași capacități să depășească parametrii proiectați cu 20% la acid sulfuric și cu 49% la îngrășăminte.

SESIUNEA ŞTIINŢIFICĂ PE ŢARĂ A CADRELOR DE ŞTIINŢE SOCIALE DIN ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR

ÎN ZILELE de 16—18 iulie a.c. a avut loc în Bucureşti Sesiunea ştiinţifică pe ţară a catedrelor de ştiinţe sociale, consacrată Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român şi aniversării unui sfert de veac de la eliberarea patriei de sub jugul fascist. La această reuniune ştiinţifică, organizată de către Ministerul Învăţămîntului, au participat cadrele didactice de la catedrele de filozofie, economie politică, sociologie, socialism ştiinţific, ştiinţe juridice şi istorie ale instituţiilor de învăţămînt superior din Bucureşti, Bacău, Braşov, Cluj, Craiova, Galaţi, Iaşi, Petroşeni, Timişoara, Tîrgu Mureş şi Suceava.

După şedinţa plenară, lucrările sesiunii s-au desfăşurat în cadrul a cîte două secţii de filozofie, economie, sociologie, ştiinţe politice şi a unei secţii de istorie. Au fost prezentate circa 200 de comunicări şi referate.

În cadrul secţiilor de economie, de care ne ocupăm în rîndurile de faţă, au fost prezentate 60 de comunicări, elaborate de peste 70 cadre didactice universitare — profesori, conferenţiari, lectori, asistenţi — dintre care majoritatea au participat şi la prima sesiune pe ţară a catedrelor de economie politică, ţinută în mai 1967.

Lărgirea sferei preocupărilor teoretice, orientarea prioritară a activităţii de cercetare a cadrelor didactice spre probleme de mare actualitate şi-au găsit în bună măsură reflectarea şi în tematica sesiunii.

Astfel, un prim grup de comunicări ştiinţifice au vizat aspecte teoretice şi metodologice cu un caracter mai cuprinzător cum sînt: **general şi specific în conceptul de economie socialistă: planul de stat ca model în ştiinţele sociale; Raportul dintre metodele matematice şi principiile teoretice generale ale economiei politice; cerinţele aprofundării teoriei şi metodologiei economiei politice ca ştiinţă în vederea justei abordări a relaţiei între teoria şi practica economică; activitatea de cercetare ştiinţifică — fază a reproducţiei** sociale sau ramură distinctă **a producţiei materiale; particularităţile acesteia şi ale folosirii categoriilor valorice în legătură cu organizarea sa pe baza principiilor gestiunii economice proprii, obiectul economiei educaţiei şi principalele direcţii de cercetare în acest domeniu** etc.

Secţiile de economie şi-au polarizat atenţia îndeosebi asupra problemelor construcţiei socialiste în România. În acest cadru au fost abordate în primul rînd teme privind: **creşterea rolului conducător al Partidului Comunist Român în conducerea economiei, dinamismul economiei româneşti în anii de după eliberare, implicaţiile actuale ale creşterii prioritare a producţiei mijloacelor de producţie, concepţia unitară şi de lungă perspectivă în care partidul nostru promovează industrializarea ţării şi criteriile principale ce trebuie avute în vedere pentru abordarea permanent actuală a acestei teme de cercetare, rolul valorificării superioare a resurselor naturale în impulsionarea ritmului de creştere a producţiei industriale, principalele modificări structurale ale industriei din ţara noastră, înfăptuirea avansului energetic necesar industrializării susţinute a ţării.**

Un număr însemnat de comunicări au fost consacrate **integrării agriculturii în procesul de edificare a unei economii moderne în România**, analizînd rolul investiţiilor în dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnice — materiale, direcţiile evoluţiei diviziunii muncii în această ramură a producţiei materiale, schimbările esenţiale survenite în dinamica şi structura valorii producţiei globale a cooperativelor agricole pe măsura consolidării lor, rolul pîrghiilor economice în armonizarea intereselor pentru dezvoltarea continuă a producţiei agricole.

Prin prisma factorilor dinamismului economic, mai mulţi participanţi la sesiune au abordat **probleme ale reproducţiei forţei de muncă şi direcţiile utilizării acesteia în ţara noastră, rolul creşterii eficienţei economice a investiţiilor în asigurarea dinamismului economiei, sistemul de indicatori menit să exprime cît mai complet eficienţa economică a producţiei** industriale, **noi aspecte ale optimizării corelaţiei între creşterea productivităţii muncii şi a salariului.** O serie de comunicări au evidenţiat **raportul dintre dinamismul economiei şi participarea tot mai activă a ţării noastre la cooperarea economică internaţională.**

Un alt grup de probleme ce au stat în atenţia respectivei sesiuni l-a constituit **perfecţionarea conducerii economiei în România, sistemul conceptual valoric şi preţurile în socialism.** De asemenea, au fost prezentate şi comunicări de istorie a gîndirii economice sau de analiză critică a teoriei economice burgheze contemporane.

Abordarea multilaterală a unor concepte, aprofundarea conţinutului unor legi, categorii şi procese economice, extinderea preocupărilor pentru argumentarea opiniilor proprii, formularea de consideraţii teoretice sau stabilirea principiilor metodologice în analiza fenomenelor economice reprezintă plusuri incontestabile ale recentei sesiuni ştiinţifice, comparativ cu reuniunea similară precedentă. Pe această linie merită subliniat efortul multor cadre didactice tinere care s-au afirmat prin tematica abordată şi prin conţinutul şi nivelul problemelor ridicate.

Pozitiv este şi faptul că într-o măsură sporită sînt utilizate metodele matematice, precum şi comparaţiile cu realizările pe plan mondial în analiza diverselor procese sau activităţi economice din ţara noastră. De asemenea, trecerea în revistă a comunicărilor permite concluzia că la cadrele didactice se face tot mai mult simţită preocuparea pentru formularea unor sugestii, recomandări sau propuneri ce-ar putea fi luate în consideraţie în vederea îmbunătăţirii activităţii practice din diverse domenii economice.

Din analiza sarcinilor de mare răspundere şi înaltă exigenţă pe care Documentele pentru cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român le ridică în faţa ştiinţelor sociale, precum şi pe baza experienţei organizării şi desfăşurării unor astfel de sesiuni, se pot desprinde o serie de coordonate ale activităţii viitoare în acest domeniu. Se impune, în primul rînd, întărirea caracterului prospectiv al cercetărilor noastre. Cadrele didactice de la catedrele de economie politică vor trebui să-şi aducă tot mai mult contribuţia la analiza şi elucidarea diferitelor probleme sau aspecte ale vieţii noastre economice tot mai complexe, la conturarea direcţiilor de perspectivă ale procesului de edificare a unei economii moderne în ţara noastră. Este necesară o abordare mai amplă şi, în acelaşi timp, mai profundă a problemelor majore, teoretice şi practice, ale construcţiei socialiste. Totodată se impun eforturi sporite pentru dezvoltarea bazelor ştiinţifice ale economiei politice a socialismului.

În acest scop, mai buna organizare a sesiunilor ştiinţifice, stabilirea unor tematici interesante pe probleme de mare actualitate şi o selectare mai riguroasă astfel ca să fie admise numai acele lucrări prin care se comunică noi concluzii şi teze rezultate dintr-o muncă serioasă de cercetare, reprezintă premise importante pentru îndeplinirea sarcinilor amintite. Pe această bază se va stimula mai mult schimbul larg şi eficient de opinii, dezbaterea temeinică a problemelor de bază ale teoriei economice.

În acelaşi sens trebuie să acţioneze şi sporirea autoexigenţei faţă de propria activitate, creşterea răspunderii colectivelor de catedre, atît în ceea ce priveşte tematica abordată, cît şi pe linia promovării celor mai valoroase lucrări de cercetare, exigenţa conducerilor de institute în selecţionarea comunicărilor ce urmează a fi supuse confruntărilor în cadrul unor sesiuni la nivelul republican. În acest mod va putea fi evitată prezentarea unor comunicări descriptive, sau care poartă un pronunţat caracter de lecţie sau de consultaţie.

Legarea mai strînsă a activităţii de cercetare de realităţile din ţara noastră, subordonarea acestora scopului de a da răspuns unor probleme pe care le ridică practica economică vor asigura valorificarea mai eficientă a potenţialului ştiinţific existent în învăţămîntul superior, creşterea aportului cadrelor didactice la rezolvarea problemelor concrete ale construcţiei socialiste în ţara noastră. Totodată se va asigura un nivel tot mai ridicat sesiunilor ştiinţifice ale cadrelor didactice de la ştiinţele sociale care, în ultimii ani, au căpătat o anumită periodicitate şi, ceea ce este şi mai important, tind să devină tot mai mult o componentă inseparabilă a vieţii noastre universitare.

dr. Ştefan DIAMANDESCU

CĂRŢI

EFICIENŢĂ, RITM ŞI PROGRES ÎN ECONOMIE

ZILELE ACESTEA a apărut în Editura didactică şi pedagogică, sub egida Ministerului Învăţămîntului, o parte din materialele Sesiunii de comunicări ştiinţifice a cadrelor universitare care predau economia politică.*) Remarcăm ideea de a publica în volume speciale lucrările prezentate de cadrele didactice în sesiunile ştiinţifice — practică încetăţenită de altfel în alte domenii de activitate întrucît dă posibilitatea valorificării într-o mai mare măsură a rezultatelor muncii de cercetare ştiinţifică. O primă grupă de comunicări tratează problematica vastă, şi de maximă importanţă a **eficienţei activităţii economice.** În studiul **Cu privire la unele criterii de apreciere a eficienţei economice în industrie,** după ce enumeră criteriile pe care le consideră principale în aprecierea eficacităţii economice la nivelul întregii industrii, autorii — conf. dr. I. Grădişteanu, lect. A. Lazarovici, lect. Gh. Petcu şi asist. N. Alecu — se ocupă în mod concret de criteriul obţinerii unei producţii globale cît mai mari cu mijloacele materiale şi de muncă de care dispune industria. Prof. Simion I. Pop prezintă o serie de consideraţii pe tema distincţiunii între noţiunea de **calitate** şi cea de **valoare de întrebuinţare,** între noţiunea de **calitate a producţiei** şi cea de **calitate a produselor,** între **eficienţă** pe de o parte, **efect economic, productivitatea muncii** şi **rentabilitate,** pe de altă parte. În comunicarea **Unele aspecte ale eficienţei producţiei şi consumul populaţiei,** conf. I. V. Totu, analizînd conceptul eficienţei economice, aşa cum este prezentat în literatura economică, sub forma raportului dintre efectul economic şi efortul economic, arată că această abordare, numai din punctul de vedere al forţelor productive, duce inevitabil la îngustarea noţiunii. Conţinutul deosebit al reproducţiei socialiste necesită analiza factorilor de care depinde eficienţa economică în raport cu consumul populaţiei. În comunicare, autorul analizează **coeficientul de recuperare al normei acumulării** şi **coeficientul eficienţei acumulării** — indicatori principali pentru evidenţierea raportului dintre eficienţa economică a producţiei şi consumul populaţiei. Constatind că în calitate de **indicator,** chiar şi sintetic, **beneficiul** are anumite limite pentru aprecierea de **ansamblu** a activităţii întreprinderii, lect. V. Spiridon scoate în evidenţă în comunicarea sa faptul că acest indicator oferă posibilităţi largi de degajare distinctă a rezultatelor obţinute de întreprinderi din efort propriu. Celelalte contribuţii la acest capitol (lect. dr. Şt. Diamandescu, conf. dr. C. Enache, conf. I. Sîrbu şi lect. G. Dinu, conf. dr. I. Zahiu, conf. I. Luputiu, lect. D. Rochianu) tratează cu competenţă aspecte particulare şi metodologice — de ramură, de factori — ale acestei teme complexe şi de prim ordin pentru economia naţională.

Problemele **progresului social, tehnic** şi **economic** constituie obiectul unei a doua grupe de comunicări. În studiul **Incidenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane asupra procesului de industrializare,** conf. dr. Gh. Creţoiu, asist. I. Sîrbu, asist. E. Nicolau şi asist. D. Rădulea demonstrează teza că actuala revoluţie tehnico-ştiinţifică amplifică incomensurabil necesitatea industrializării pentru ţările a căror economie nu posedă o industrie modernă, imprimind totodată procesului de industrializare o serie de trăsături. Problema rolului şi căilor de rezolvare a **contradicţiilor economice în socialism** este tratată de prof. dr. N. N. Constantinescu. Analizînd **contradicţiile mărfii şi ale producţiei de mărfuri,** conf. dr. A. Negucioiu se ridică împotriva interpretării acestora în condiţiile socialismului drept rezultate ale unor „greşeli de politică economică" şi arată că, pe lîngă determinări comune, aceste contradicţii au şi trăsături specifice care privesc însă caracterul contradicţiilor, forma sau modul lor de rezolvare şi urmările sociale ale rezolvării lor. Conf. Fl. Burtan arată că raportul dintre **creşterea productivităţii muncii şi creşterea fondurilor fixe** este în mod necesar crescător, deşi nu întotdeauna pe anumite perioade limitate. În cadrul unei perioade mai mari, după reducerile determinate obiectiv, trebuie să urmeze oricum creşteri ale raportului productivitate — fonduri fixe, iar în practica planificării industriei această corelaţie trebuie urmărită. O serie de aspecte particulare ale progresului social, tehnic şi economic sînt tratate de conf. dr. C. Botea, lect. S. Topală, lect. M. Băbeanu; lect. dr. D. Ciucur; lect. Gh. Postelnicu; conf. H. Niculescu, asist. Gh. Boldea, asist. V. Cornescu şi asist. N. Georgescu; lect. G. G. Curcă; conf. dr. L. Vîlculescu; lect. V. Nicolau.

Cîteva studii sînt grupate sub titlul **Probleme ale capitalismului contemporan.** Prof. B. Zaharescu arată că modul de producţie capitalist nu poate avea un mers continuu ascendent, dar, datorită împrejurărilor determinate de perioada monopolistă, s-au produs importante modificări în fazele ciclului; de asemenea, ciclul economiei capitaliste mondiale nu poate fi conceput în afara ciclurilor separate ale economiilor ţărilor capitaliste. Pornind de la teza că apariţia şi dezvoltarea planificării în ţările capitaliste avansate pot fi înţelese numai în legătură cu fenomenul capitalismului monopolist de stat, dr. M. Dobrotă consideră că evoluţia planificării în ţările capitaliste o apropie pe aceasta de planificarea socialistă, dar că o asemenea „apropiere" nu poate fi considerată decît ca un argument în favoarea concluziei maturizării condiţiilor revoluţiei socialiste. În comunicarea sa, dr. N. S. Stănescu analizează tendinţele care se manifestă în ţările capitaliste, în ciuda unor obstacole artificiale care se mai menţin, pentru lărgirea comerţului cu ţările socialiste.

În cadrul studiilor privitoare la **istoria gîndirii economice,** prof. dr. I. Bulborea caracterizează elementele pozitive şi neajunsurile analizei făcute de **Constantin Dobrogeanu-Gherea cu privire la profilul şi perspectivele economiei româneşti.** Încercarea de **interpretare burgheză a marxismului** de către W. Sombart — bazată pe dedublarea lui Marx în om de ştiinţă şi revoluţionar — este caracterizată de conf. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu ca o deformare a marxismului şi ca o tentativă de folosire a unor elemente ale economiei politice marxiste în interesul burgheziei. Lect. I. Mocanu expune **concepţia lui Mitiţă Constantinescu cu privire la rolul şi importanţa complexului economiei naţionale,** iar lect. M. Ene face o caracterizare a **teoriilor burgheze din România cu privire la criza economică din 1929—1933.**

Volumul cuprinde numeroase puncte de vedere inedite şi analize care îndeamnă la reflecţie.

Nu putem însă să nu întrebăm: de ce apare volumul atît de tîrziu? Sesiunea ştiinţifică a avut loc doar în anul 1967! Probabil că datorită întîrzierii, unele dintre comunicările ştiinţifice au şi fost între timp publicate în reviste de specialitate, colegiului de redacţie al volumului nerămînîndu-i altceva de făcut decît să le menţioneze într-o notă de subsol. Sperăm că iniţiativa nu va fi abandonată dar va fi însoţită şi de mai multă operativitate.

S. ANGHELESCU

*) Eficienţă, ritm şi progres în economie. Studii şi comunicări. Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1969, 248 pag.

FIȘE

■ Sub egida Academiei de științe a Uniunii Sovietice a apărut lucrarea **Matematiko-ekonomiceskie metodî i modeli** (Metode și modele matematico-economice), Leningrad, 1968, 314 pag., care reprezintă un indicator bibliografic consacrat aplicării metodelor matematice și a mașinilor electronice de calcul în planificare și în probleme tehnico-economice. Această lucrare reprezintă o continuare a indicatorului bibliografic din 1964, care cuprindea 1905 titluri de lucrări publicate în limba rusă în perioada 1958 — mai 1963.

Indicatorul bibliografic nou apărut cuprinde 4015 titluri de cărți și articole publicate în limba rusă în Uniunea Sovietică în perioada mai 1963—decembrie 1966. Bibliografia este grupată în 5 capitole mari: I. Probleme generale; II. Probleme matematice în cercetare operațională; III. Modele metematico-economice. IV. Aplicarea metodelor matematice și a mașinilor electronice de calcul în probleme tehnico-economice generale. V. Aplicarea metodelor matematice și a mașinilor electronice de calcul în diferite ramuri ale economiei naționale.

■ In numerele 324, 325 și 326 din **Études et Documents du CNBOS,** Lucienne Donnay, directoare a Institutului de psiholcgie industrială din Bruxelles, publică trei studii pe tema tehnicii de selectare a personalului, examenului psihotehnic și reunirii grupelor ca tehnică de selecție. Autoarea arată că uneori se confundă selectia profesională cu examenul psihotehnic, deși ultimul nu este decît una din tehnicile folosite în acest scop. Alte tehnici utilizate sînt grafologia, reuniunea grupelor ș.a. Tehnicile de selecție tradiționale sînt curriculum-vitae (informațiile date de candidat), referințele și certificatele, examenul medical, probele profesionale, examenele tradiționale de tip școlar, lucrările de probă, convorbirile cu cadrele întreprinderii ș.a. Cele mai importante tehnici, după autoarea studiilor, sînt însă cele pe bază psihologică, ca de exemplu, examenul psihotehnic, care se bazează pe utilizarea testelor, reuniunea grupelor, adică organizarea convorbirilor de specialitate între candidați, grafologia (interpretarea scrisului candidatului).

Tehnicile de selecție sînt folosite nu numai la recrutarea salariaților, ci și la promovarea lor, mutarea într-o altă muncă etc.

■ Lucrarea de proporții **The American Economy** (Economia americană), Illinois-Ontario, Irwin Inc. 1968, 998 pag., scrisă de C. Lowell Harris oferă o imagine de ansamblu asupra principiilor de funcționare, a practicilor și politicii proprii economiei S.U.A. Autorul încearcă o abordare a problemelor dintr-un unghi teoretic și practic și, în această măsură, cititorul poate găsi în volum atît expunerea bazelor analizei economice moderne cît și date edificatoare privind economia americană.

În prima parte a cărții autorul ridică o serie de chestiuni legate de natura teoriei economice și de capacitatea ei de a oferi o mai bună cunoaștere a realității. Comparînd analiza economică cu științele naturii, el arată că principala deosebire dintre ele și totodată marea dificultate a analizei economice constă în aceea că aceasta din urmă se ocupă de fenomene în perpetuă schimbare. Dacă în fizică, spune el, ceeea ce se spune azi despre un fenomen va fi adevărat și mîine (de exemplu: apa fierbe la 100°C), nu același lucru se poate spune cu privire la analiza economică (de exemplu: teoria despre inflație își pierde valabilitatea pe măsură ce se modifică manifestarea fenomenului).

Remarcăm, de asemenea, că spre deosebire de numeroși teoreticieni nemarxiști, C. L. Harris susține că analiza economică (economics) este **economie politică,** adică o știință cu o anumită încărcătură social-politică și nu o simplă știință tehnică. El își susține ideea arătînd că analiza economică se ocupă de relațiile dintre oameni și, mai mult, ea emite adesea judecăți de valoare asupra formei sociale de organizare a producției, afirmîndu-și prin aceasta caracterul politic.

REVISTA ROMÂNĂ DE STUDII INTERNAȚIONALE

A apărut nr. 3—4 al „Revistei Române de Studii Internaționale" care cuprinde studiile:

Costin Murgescu, România și promovarea principiilor cooperării economice internaționale.

Alexandru Spătaru și **Liviu Bota,** Organizația Națiunilor Unite și cooperarea internațională în explorarea și folosirea spațiului extraatmosferic în scopuri pașnice.

Edwin Glaser, Cooperarea internațională pentru exploatarea în scopuri pașnice a resurselor naturale ale solului și subsolului mărilor.

Octavian Căpățînă, Recunoașterea organizațiilor interguvernamentale ca persoane juridice de drept intern.

Tudor R. Popescu, Semnificația „Declarației universale a drepturilor omului" la două decenii după adoptarea ei.

Nicolae Fotino, Semicentenarul desăvîrșirii unității de stat a poporului român.

Matei Ionescu, Cu privire la poziția românilor din monarhia habsburgică față de statul român.

Revista cuprinde de asemenea rubrica „Note și comentarii", numeroase recenzii și cronica activității A.D.I.R.I. Se găsește de vînzare la toate chioșcurile de ziare și librăriile din Capitală și din țară.

IN CINSTEA celui de-al X-lea Congres al P.C.R. și a celei de-a 25-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, în zilele de 25 și 26 iulie a.c. s-a desfășurat la București sesiunea științifică festivă a Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale. Au participat cadre de conducere din M.A.E., cercetători din domeniul relațiilor internaționale, economiști, juriști, ziariști. In ședința plenară au fost prezentate următoarele comunicări: **„Principiile și caracteristicile politicii externe a României socialiste, elaborată și condusă de P.C.R." — Corneliu Mănescu,** ministrul Afacerilor Externe; **„Sociologia relațiilor internaționale"** — prof. univ. **Miron Constantinescu,** adjunct al ministrului Invățămîntului; **„Lupta P.C.R. pentru unitatea mișcării comuniste și muncitorești internaționale" — Vasile Vlad,** șeful secției relații externe a C.C. al P.C.R.; **„Tradiții ale politicii externe a României socialiste"** — prof. univ. **George Macovescu,** prim-adjunct al ministrului Afacerilor Externe; **„Contribuția Republicii Socialiste România la promovarea legalității internaționale"** — prof. univ. dr. docent **Traian Ionașcu,** membru corespondent al Academiei, președinte al A.D.I.R.I.; **„Inițiative ale României în organismele internaționale" — Mircea Malița,** adjunct al ministrului Afacerilor Externe, secretar general al A.D.I.R.I.; **„Bilanț și perspective în activitatea A.D.I.R.I." — Nicolae Fotino,** director științific al A.D.I.R.I.

Lucrările s-au desfășurat apoi în secțiile — Relații internaționale, Istoria relațiilor internaționale, Drept internațional. Printre comunicările cu preocupări economice semnalăm: **„Progresul științific contemporan și cooperarea economică internațională"** — **Costin Murgescu,** membru corespondent al Academiei; **„Dezvoltarea multilaterală a economiei naționale și participarea la diviziunea internațională a muncii"** — prof. univ. dr. docent **Roman Moldovan,** membru corespondent al Academiei; **„Perfecționarea cadrelor de conducere din economie; CEPECA — un exemplu de cooperare internațională în acest domeniu" — Ion Niculescu,** director al CEPECA; **„Inițiative românești în cooperarea științifică; reuniuni și manifestări matematice internaționale"** — acad. **Nicolae Teodorescu**; **„Participarea României la organizațiile economice și tehnico-științifice internaționale ale țărilor socialiste"** — ing. **Radu Constantinescu,** vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică; **„Cooperarea științifică și tehnică între țările membre ale C.A.E.R." — Radu Negru,** secretar al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică; **„Participarea României la dezbaterea internațională a problemelor dezvoltării economice" — Alexandru Niculescu, M.A.E.**; **„Evoluția programelor O.N.U. și implicațiile ei financiare" — Ion Barac, M.A.E.**; **„Modernizarea economiei românești și semnificația ei internațională"** — dr. **Gh. Badrus,** adjunct al șefului Secției propagandă a C.C. al P.C.R.; **„Reglementarea problemelor financiare în suspensie cu diferite țări ca o contribuție a României la crearea unui climat de cooperare între state" — Vasile Voloșeniuc,** secretar general al Ministerului Finanțelor.

Comunicările au ilustrat acțiunea multilaterală și perseverentă a României precum și rezultatele dobîndite în direcția dezvoltării unei largi colaborări politice, culturale și economice cu toate țările, pe baza principiilor egalității și respectării suveranității naționale și ale avantajului reciproc.

blocnotes

DOUĂ MOMENTE DE CULTURĂ

IN VIRTUTEA intercondiționărilor strînse existente **în întregul front** al științelor despre societate, intercondiționări pe care unii dintre noi le uită prea frecvent, absorbiți de problemele propriului, inevitabil limitat, sector de activitate; în virtutea acelor intercondiționări care fac ca succesele dintr-un sector să stimuleze creația întregului front, tot astfel cum rămînerile în urmă sau eșecurile dintr-un sector nu pot să nu fie resimțite, direct sau indirect, mai de vreme sau mai tîrziu, și în celelalte sectoare, — sper că nu mi se va lua în nume de rău dacă în aceste pagini de blocnotes în care am semnalat unele reușite ale literaturii noastre economice, îmi propun să atrag astăzi luarea aminte a cititorilor asupra a două **momente de cultură** care nu le pot rămîne indiferente.

★

PRIMUL MOMENT pe care-l am în vedere este încercarea filozofului român Alexandru Tănase de a construi **un sistem unitar al filozofiei culturii.** Nu este prima tentativă pe care o face în această direcție gîndirea filozofică românească; este însă, după cîte știu, prima tentativă temerară și frontală, care-și are baza de pornire în concepția generală marxistă. În mod succint, premisele acestei tentative ar putea fi rezumate astfel: a) mișcarea socială contemporană în direcția socialismului constituie temeiul obiectiv al unui nou umanism, **umanismul socialist,** a cărui superioritate este condiționată în ultimă instanță de natura noii orînduiri; b) terenul cel mai larg pe care pot fi surprinse formele de manifestare și tendințele umanismului este cel al valorilor culturale și al bunurilor civilizației; c) în pofida superiorității ei teoretice și metodologice, filozofia marxistă a fost puțin valorificată pînă acum pentru elaborarea unui sistem unitar de concepte și categorii ale filozofiei culturii, pus chiar la îndoială ca disciplină filozofică.

Într-o pasionată pledoarie pentru necesitatea și posibilitatea unei filozofii marxiste a culturii, Alexandru Tănase aduce puncte de vedere originale în delimitarea ariei de preocupări a acesteia atît în raport cu sociologia culturii și antropologia culturală, cît și în raport cu axiologia, spre a defini apoi sistematic momentele constitutive ale culturii și principiile teoretice cu valoare metodologică ale filozofiei culturii.

Nu este de competența celui ce semnalează numai această lucrare să emită judecăți de valoare asupra construcției teoretice ridicată pe aria delimitată în amintita pledoarie, cu instrumentarul teoretico-metodologic pe care autorul și-l definește lucid, de la început. Construcția se află, de altfel, numai la primul ei etaj, Alexandru Tănase concepîndu-și lucrarea în trei volume, dintre care a apărut nu de mult doar cel dintîi [1])

Nu pot însă, cantonat în propriul sector de preocupări, să nu constat proporțiile îndrăznețe și originalitatea construcției care se ridică sub ochii noștri, densitatea argumentării teoretice și preocuparea de valorificare pe planul filozofiei culturii a experienței socialiste a României. Probabil că specialiștii vor avea și obiecții de concepție sau de detaliu. De cîte ori însă, tocmai ipoteza unor asemenea obiecții n-a frînat elanul cercetării? Înfrîngînd ezitările, ca și dificultățile inerente evocate în cuvîntul său înainte, Alexandru Tănase a început să ridice, cu curaj științific și perseverență, o amplă construcție teoretică care dă expresie valențelor moderne ale marxismului și poartă, totodată, amprenta propriei personalități a autorului. Tocmai prin aceste atribute principale mi se pare că tentativa sa se cuvine privită ca un **adevărat moment de cultură.**

Un moment de cultură în care regăsim ecoul chemărilor stăruitoare ale Partidului spre abordarea creatoare a problemelor cu care toate științele sociale sînt confruntate; un moment de natură să atragă spre tentative similare și pe cercetătorii din alte sectoare ale științelor sociale, sub semnul căutărilor efervescente declanșate în toate domeniile de activitate de către Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și care capătă noi dimensiuni în aceste zile de întîmpinare a celui de al X-lea Congres.

★

AI DOILEA MOMENT privește cu totul alt domeniu de preocupări și alt aspect al problematicii noastre culturale. Să-i rezumăm datele de bază. Între 16 mai și 15 iunie 1969 a fost organizată la Beyrouth o expoziție de icoane melkite, privită în Liban ca o importantă realizare științifică menită să pună în valoare unul din aspectele bogatului patrimoniu artistic al unui popor, în a cărui istorie se interferează influențele trecutului său elenistic, roman, bizantin, islamic, cruciat, otoman.

Recent, un amplu volum bilingv — francez și arab — a sintetizat rezultatele științifice și artistice ale acestei manifestări [2]) Prezentînd lucrarea, unul dintre principalii organizatori — Amine Beyhum — scrie în prefața, după ce subliniază cercetările efectuate: „Importanta concluzie a acestor lucrări, întreprinse de treisprezece luni, este sub ochii noștri, aici. Ea constituie o strălucită încurajare prin rezultatele sale remarcabile. Ea este datorată în principal eminentului savant român, profesorul Virgil Cîndea, care i-a consacrat întreaga sa atenție" (pag. 14).

Într-o altă prezentare, din același volum, cunoscutul om de cultură libanez, Camille Aboussouan, subliniază în același timp influența exercitată asupra preocupărilor existente ectualmente în Liban în direcția conservării și punerii în lumină a tradițiilor artistice naționale studierea experienței românești în această direcție, colocviul organizat în 1962 la Sinaia cu tema Orient-Occident, înființarea Asociației internaționale de studii sud-est europene, al cărei sediu este la București, experiență și activități pe care le-a valorificat prof. Virgil Cîndea prin orientarea cercetărilor libaneze consemnate în volum și organizarea expoziției de la Beyrouth — sub direcția sa științifică.

Este un aspect palpabil a ceea ce denumim generic „schimb de experiență" pe plan internațional, o manifestare de asistență științifică în slujba progresului cultural și național, dar și o expresie a forței de iradiere a noii noastre culturi, cu tot ceea ce ea a cucerit în valorificarea tradițiilor trecutului și defrișarea drumurilor viitorului.

Costin MURGESCU

[1]) Alexandru Tănase, „Introducere în filozofia culturii". Editura Științifică, București, 1968, 374 pag.

[2]) „Icones melkites", Beyrouth, 1969, — 314 pag. + 112 planșe.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● ROMTRANS. Între 28 iunie — 4 iulie au fost importate din U.R.S.S. : 83 380 t minereu de fier. 21 900 t metale, 17 630 t cocs, 10 800 t apatită, 5 040 t cărbune — și au fost exportate în U.R.S.S. : 1104 t mașini și utilaje, 4720 t produse lemnoase 9340 t metale, 2020 t produse petroliere, 1750 t produse ale industriei chimice, 1100 t produse ale industriei ușoare, 2020 t minerale, 64 t mobilă. În aceeași perioadă au fost livrate la export, prin portul Constanța — pe lîngă alte mărfuri — 10 120 t ciment în Algeria, 9630 mc cherestea în Franța, R.A.U. și Italia, 1440 t sare în Grecia — și au sosit din import, tot prin portul Constanța, 22 800 t minereu de fier din Algeria, pe vasul românesc „Hunedoara", 2530 t laminate din Italia și Olanda pe vasele românești „Caransebeș" și „Timișoara", 990 t lămîi din Spania 10 000 t zahăr din Cuba, 3900 t fosfați din Izrael.

● MAȘINEXPORT. În luna iunie au fost exportate în Italia circa 1400 electromotoare asincrone de diferite puteri, în R.P. Ungară 160 vagoane de marfă acoperite, pe două osii, iar în R.S. Cehoslovacă 25 mașini pentru industrializarea lemnului.

● MINERALIMPORTEXPORT. În perioada 28 iunie — 5 iulie a fost livrată la export cantitatea de 81 000 mp geam mecanic tras în U.R.S.S., Cipru, S.U.A., 128 000 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă, 1800 mp plăci de marmură, 4800 mp dale marmură concasată, 48 t articole sanitare, 6000 mp plăci ceramică în R.S. Cehoslovacă, 466 t piatră gips, 45 bucăți tub beton, 21 800 buc cahle în R.P. Ungară, 22 170 mp plăci azbociment în R.D. Germană, 84 t pvc prelucrat, 104 ml tapet semilavabil, 27 t polietilenă prelucrată în R.S. Cehoslovacă.

● I.C.E.C.O.O.P. (Întreprindere de comerț exterior a cooperației). În a doua jumătate a lunii iunie a.c. au fost livrate confecții în valoare de .73 700 lei valută în U.R.S.S., articole de metal în valoare de 300 000 lei valută în Cuba, covoare în valoare de 88 000 lei valută în R.S. Cehoslovacă, împletituri din pai în valoare de 57 000 lei valută în R.D. Germană, pene pentru pat în valoare de 296 000 lei valută în R.F. a Germaniei covoare orientale în valoare de 325 000 lei valută în Austria, Franța, Anglia.

● PETROLEXPORT. Între 30 iunie — 6 iulie au fost livrate la export 61 600 t motorină în Franța și R.F. a Germaniei, 20 000 t păcură în Finlanda, 6600 t benzină în Franța. Din import au sosit, pe vasul românesc „Ploiești", 19 200 t țiței din Libia.

● EXPORTLEMN. Contracte încheiate în luna iunie prevăd livrarea a 45 550 mc cherestea în Irak, Algeria, Grecia, Iran, Finlanda, Suedia, R.F. a Germaniei, Italia Sudan, Cipru, Austria, Belgia, Liban ; 14 400 mp PAL în Iordania și Kuweit; 120 t plăci fibrolemnoase dure (PFL) în Kuweit; 200 400 mp parchet din stejar și fag în R.S. Cehoslovacă și Italia; 4500 mc bile/manele în Italia și Grecia ; 2600 mp panel în Suedia și Liban ; 135 000 mp furnir în Austria și Iordania.

● METALIMPORT. Contracte de export încheiate în luna iunie prevăd — printre altele — livrarea a 140 t aluminiu blocuri în Australia și R. F. a Germaniei.

● ARTIZANAT. — Contracte noi încheiate prevăd printre altele, exportul de mașini de prelucrat lemnul, în valoare de 5 000 dolari, în Siria și Belgia; turbă măcinată, în valoare de circa 10 000 dolari, către o firmă din Austria; articole de marochinărie din material plastic în valoare de peste 3000 dolari, unei firme din Libia; lumînări de parafină, în valoare de circa 9000 dolari în Liberia.

● CARTIMEX a încheiat un contract pentru executarea de tipărituri în lohn pentru firma vest germană „R. Löwit G.m.B.H.—Emil Vollmer Verlag" în valoare de 472 mii lei valută ; un alt contract încheiat cu firma „Brault și Bouthillier" din Montreal-Canada, prevede export de material didactic, în valoare de 360 000 lei valută.

FABRICA DE RULMENȚI BÎRLAD

PRODUCE :

- rulmenți de construcție specială ;
- rulmenți radiali și axiali cu bile ;
- rulmenți oscilanți cu role butoi ;
- rulmenți radiali cu role cilindrice

C.I.L. COMĂNEȘTI produce

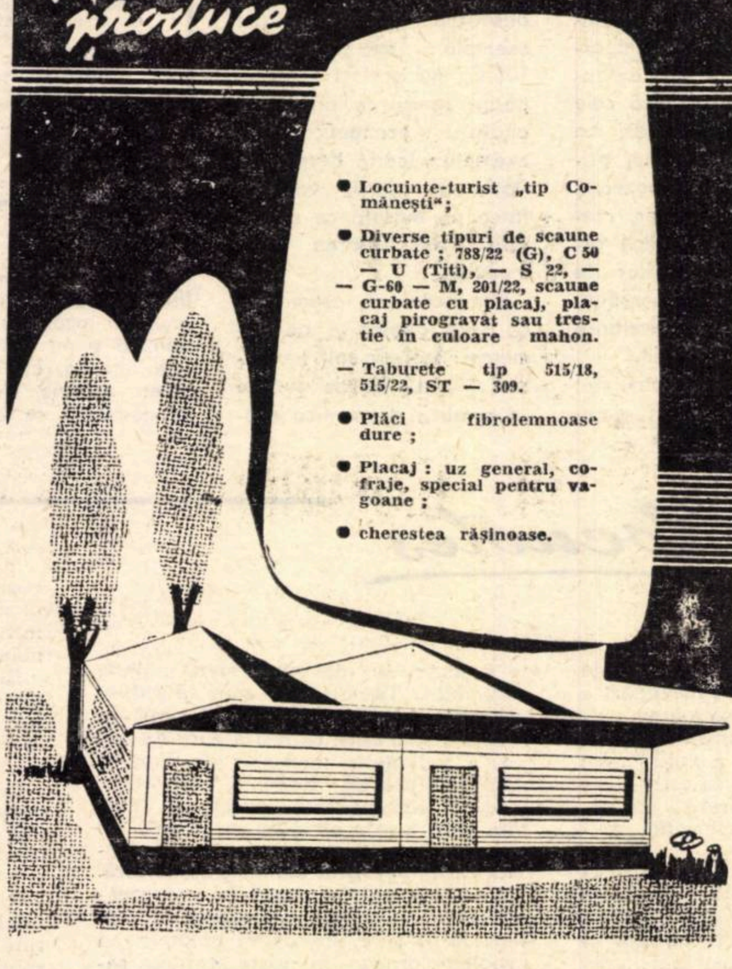

- Locuințe-turist „tip Comănești";
- Diverse tipuri de scaune curbate ; 788/22 (G), C 50 — U (Titi), — S 22, — — G-60 — M, 201/22, scaune curbate cu placaj, placaj pirogravat sau trestie în culoare mahon.
- — Taburete tip 515/18, 515/22, ST — 309.
- Plăci fibrolemnoase dure ;
- Placaj : uz general, cofraje, special pentru vagoane ;
- cherestea rășinoase.

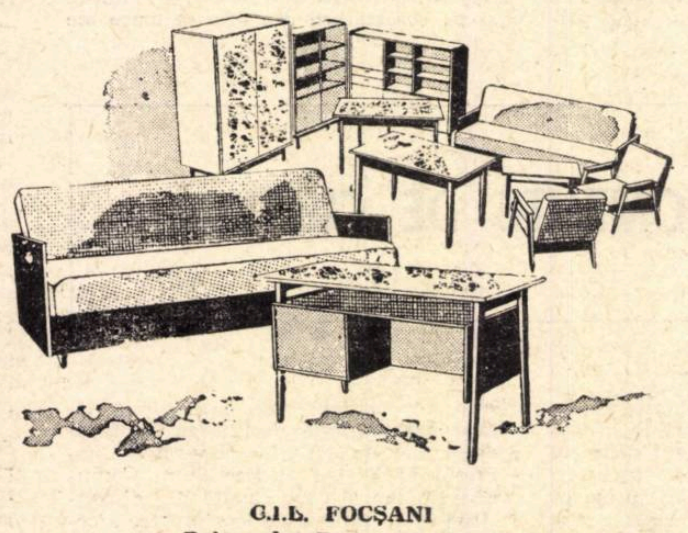

C.I.L. FOCȘANI
Bulevardul București nr. 66

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Mobilă confortabilă, pentru un interior agreabil

- Camera de zi model 623/11 — furniruită cu nuc și lustruită cu lacuri poliesterice, compusă din :

  dulap cu două uși, bufet, bibliotecă, birou, masă extensibilă, măsuță, canapea, două fotolii, dintre care unul cu brațe.

- Canapeaua model 623/11, tapițată cu stofe de calitate superioară.

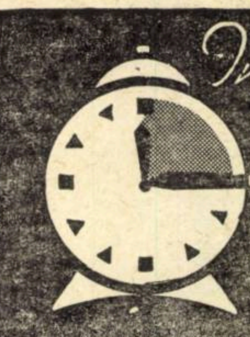

În timp record, meniuri variate și gustoase!

FABRICA DE CONSERVE TECUCI

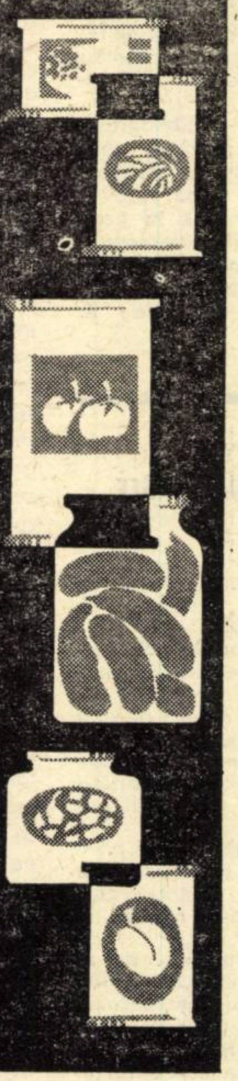

VĂ PUNE LA DISPOZIȚIE UN BOGAT SORTIMENT DE PREPARATE :

- Conserve din carne de vită în suc propriu, carne de porc în suc propriu, cu mazăre, cu fasole păstăi, cu fasole boabe și costiță cu fasole.
- Conserve de legume : mazăre, fasole, dovlecei în saramură, și cu orez, ghiveci în bulion și în ulei, roșii în bulion și în ulei, vinete în bulion, împănate și tocate, suc de roșii, mazăre în sos tomat, fasole în ulei, zacuscă, tocană de legume.
- Salată de toamnă, sfeclă roșie, și gospodărească, castraveți și gogoșari în oțet, ardei umpluți cu varză, pickles în sos de muștar, ardei iuți la borcane.
- Compot de cireșe, vișine, caise, pere, mere, struguri, prune, gutui și din fructe asortate. Dulceață de vișine, cireșe, caise, gutui, struguri, nuci.
- Gem de cireșe, vișine, caise, gutui. Mere rase pentru plăcintă.

Conservele păstrează gustul legumelor și fructelor proaspete și totodată proprietățile lor nutritive.

INTREPRINDEREA METALUL ROSU CLUJ

STR. T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 14730

produce:

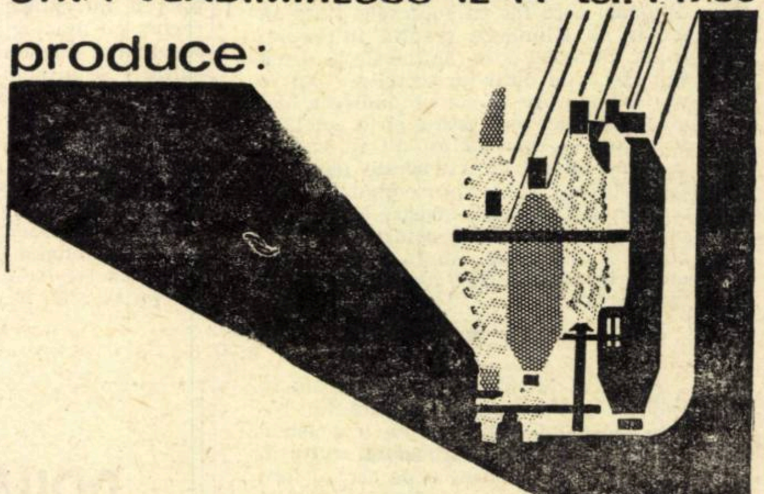

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre si tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru tesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

ÎNSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE DIN U. R. S. S.

AVÎNTUL AGRICULTURII BIELORUSE

PRIVIT DIN AVION, de la mare înălţime, teritoriul R.S.S. Bieloruse îţi apare în cea mai mare parte de culoare albastră; asta datorită celor aproape 4 000 de lacuri şi numeroase cursuri de ape care îi scaldă teritoriul.

Pădurile şi stepele reprezintă mai mult de un sfert din teritoriu şi adăpostesc mai mult de 400 de specii de animale. Tipicul însă îl constituie cîmpia, uşor ondulată spre Nord-Vest. Predominante sînt solurile podzolice, argiloase şi nisipoase. Aproape 7,5 milioane de ha sînt terenuri cu o umiditate excesivă, care au început să fie exploatate abia în anii puterii sovietice. Ele dau recolte bogate de grîu, porumb, cînepă, cartofi etc.

Particularităţile solului au imprimat agriculturii o anumită specializare; ea produce îndeosebi carne, lapte, ouă, cartofi, legume, fructe şi furnizează în măsură aproape suficientă materiile prime necesare celei mai mari părţi a ramurilor industriei uşoare şi alimentare.

Agricultura dispune de 75 000 de tractoare, 16 000 de batoze, 50 000 de camioane; peste 40 000 de specialişti, cu pregătire superioară sau medie, lucrează în colhozurile şi sovhozurile republicii. Principalele lucrări agricole: aratul, semănatul, seceratul, precum şi alte lucrări sînt mecanizate aproape în întregime. Mecanizarea şi automatizarea tuturor muncilor agricole urmează să fie realizate pînă în anul 1970.

SITUAT la 8 km sud-est de Minsk, colhozul „N. Gastello", (numele pilotului erou bielorus din timpul celui de-al doilea război mondial), a luat fiinţă în anul 1930. El dispune de 4800 ha teren din care arabil 3360 ha, cuprinzind 11 sate. Astăzi, colhozul este specializat în trei produse, la care obţine producţii ridicate şi anume: lapte, unt şi cartofi.

Cultura de cîmp are o importanţă secundară; ea furnizează baza furajeră necesară creşterii vitelor. În această ramură, toate procesele de muncă sînt mecanizate. Principala cultură de cîmp o constituie cartofii, care dau o producţie de 2 000 t/an. Dintre speciile cele mai bune este cea denumită „Ogonioc", care conţine 25% amidon şi dă 400 q/ha, în timp ce media pe raion este numai de 220 q/ha. La obţinerea acestei producţii ridicate de cartofi contribuie, pe lîngă metodele agrotehnice bine aplicate, şi folosirea îngrăşămintelor organice şi a celor chimice.

Colhozul dispune de 2700 capete vite mari din care 1250 sînt vaci de lapte.

Anul trecut, s-au obţinut 4200 t de lapte din care peste 90% au fost valorificate la fondul central de stat. În anul 1968, colhozul a produs o cantitate record de lapte la 100 ha pe raionul Minsk. În ramura creşterii animalelor principalele procese de muncă sînt mecanizate.

Tovarăşul Viaceslav Nicolaevici Tumilovici, economist şef, ne-a declarat că şi din punct de vedere financiar colhozul „N. Gastello" are o situaţie bună, este rentabil, fapt ce se reflectă şi în creşterea veniturilor specialiştilor care lucrează în această unitate şi ale colhoznicilor. Retribuirea colhoznicilor se face în proporţie de 20% în produse şi 80% în bani. Sînt în construcţie o casă de cultură cu 400 de locuri, un sediu nou administrativ; pentru colhoznici s-au construit 40 de apartamente şi alte 20 sînt în prezent în construcţie. Copiii colhoznicilor au la dispoziţie 2 şcoli secundare, 4 şcoli elementare şi o şcoală de muzică.

O IMPORTANŢĂ deosebită pentru agricultura bielorusă o prezintă atragerea în circuitul agricol a mlaştinilor şi a terenurilor de stepă, care deţin aproape un sfert din suprafaţa totală a ţării. Acest „pitoresc" al Bielorusiei reprezenta în trecut un focar care genera paludismul, dovedindu-se mai puternic ca omul. Mai mult de un sfert de milion din locuitori suferea de această cumplită boală. După Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie s-a pornit ofensiva pentru desecarea şi transformarea acestor terenuri în zone fertile. În prezent, peste 1 000 000 de hectare au fost deja valorificate. Actualul plan cincinal prevede valorificarea a încă 1,5—1,6 milioane hectare de pămînturi cu umiditate excesivă şi defrişarea terenurilor de stepă şi a mărăcinişurilor pe o suprafaţă de aproape 900 000 ha; planul cincinal următor îşi propune recuperarea a încă 2 200 000 ha.

Specialiştii au calculat că noile pămînturi care vor fi recuperate în cursul actualului plan cincinal, vor putea produce aproape un milion de tone de grîu, aproape două milioane de tone de cartofi şi circa 400 000 tone de legume.

Munca intensă care se desfăşoară în prezent în Bielorusia de recuperare a acestor terenuri s-a bucurat de sprijinul Institutului central de cercetări ştiinţifice pentru mecanizare şi electrificare din zona pămînturilor sărace, creat în anul 1947. Prof. dr. M. M. Severniov, directorul institutului, ne-a relatat că institutul a creat pînă în prezent 14 tipuri de maşini ce sînt produse deja în serie, dintre care unele sînt folosite pentru recuperarea teritoriilor mlăştinoase şi nedefrişate. Institutul dispune de 30 de laboratoare, o uzină experimentală care fabrică mecanismele proiectate de institut etc. Una din metodele moderne de cercetare, aceea pe bază de izotopi radioactivi, este folosită pentru determinarea vitezei şi nivelului particulelor de sol dislocate de maşini, pentru a se putea determina parametrii optimi ai maşinilor agricole nou create. Vitrina cu cele 19 diplome primite pentru maşinile concepute de acest institut vorbeşte de la sine despre calitatea acestora. Planul tematic de cercetare este axat în proporţie de trei pătrimi pe cercetarea fundamentală şi restul pe cea aplicativă. Menţionăm că rezultatele acestui institut sînt folosite în toată Uniunea Sovietică, acolo unde sînt terenuri pentru care sînt indicate maşinile respective. Eficienţa economică a cercetărilor ştiinţifice se exprimă concret, prin cele 25% din cheltuieli care se acoperă din veniturile realizate de institut.

La atragerea terenurilor în circuitul agricol o contribuţie substanţială a adus Staţiunea experimentală a Institutului de cercetări ştiinţifice pentru ameliorări şi resursele de apă naturală al Bielorusiei. Tovarăşul M. Pavlovici Kaleciţ — directorul staţiunii — ne-a declarat că a fost fondată în anul 1911, fiind cea mai veche din republică. Metodele de cultură folosite şi selecţionarea celor mai bune specii de plante adaptabile terenurilor bogate în turbă au fost unii din factorii principali care au contribuit la obţinerea unei situaţii financiare bune. Staţiunea lucrează în prezent pe bază de autofinanţare, iar rezultatele ei sînt aplicate pe aproape 1,5 milioane hectare din republică.

Maria IONIŢĂ

ÎNDEPLINIREA PLANULUI SEMESTRIAL

• P. P. BULGARIA

La Sofia au fost date publicităţii datele referitoare la îndeplinirea planului de stat pe primul semestru al anului 1969, comunicate de Direcţia de stat pentru informaţii, de pe lîngă Consiliul de Miniştri.

În comparaţie cu primul semestru al anului trecut, volumul producţiei industriale a crescut cu 10,4%. Productivitatea muncii în industrie a crescut cu 6%, asigurînd 59% din sporul de producţie. Pe sectoare, cele mai mari sporuri de producţie au fost realizate în industria chimică — 17,9%, industria combustibilului — 12,8%, siderurgie — 12,6%, producţia de energie electrică — 9,3%. Agricultura a primit peste 310 000 tone de îngrăşăminte chimice (în substanţă activă).

• R. D. GERMANĂ

Direcţia Centrală de Statistică a R.D.G. a dat publicităţii comunicatul cu privire la îndeplinirea planului economiei naţionale în primele şase luni ale anului 1969. Productivitatea muncii a crescut cu peste 8%, iar producţia industrială cu 8,5% în comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului precedent.

Volumul comerţului exterior a crescut cu 9,2% în comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului trecut, din care cel cu ţările membre ale C.A.E.R. cu 11,6%. În comunicat se subliniază dezvoltarea comerţului cu Siria, Irak şi Ceylon şi se constată o sporire a comerţului cu ţările capitaliste industrializate. În această perioadă, se arată în comunicat, Republica Democrată Germană şi-a mărit exporturile în Franţa şi Belgia şi comerţul cu Germania occidentală şi cu Berlinul occidental.

Ca urmare a iernii îndelungate, aprovizionarea cu legume şi fructe proaspete a fost sub nivelul anului precedent, deficit pe care nici importurile suplimentare nu l-au putut acoperi. Producţia de produse animaliere a sporit în primele şase luni ale anului 1969 cu 3,8% faţă de primul semestru al anului trecut.

În transporturi a fost realizată o creştere de 2% faţă de perioada corespunzătoare a anului 1968.

R. S. F. IUGOSLAVIA

EFICIENŢĂ SPORITĂ ÎN PRODUCŢIA DE ALUMINIU

COLECTIVELE combinatului de aluminiu din Mostar, ale minelor de bauxită Vlaseniţa, Bosanska Krupa şi Jaiţe au adoptat recent un referendum de unire cu uniunea de producţie „Energoinvest" din Sarajevo. Aşa cum arată revista **Ekonomska Politika**, referendumul a fost precedat de îndelungi pregătiri pentru studierea aspectelor economice şi tehnice ale acestei uniri.

Cele patru mine de bauxită din Bosnia şi Herţegovina produc anual 825 mii tone minereu, respectiv o treime din producţia globală iugoslavă. Cea mai mare producţie o dă mina Mostar — 370 mii tone, urmată de Vlaseniţa — 320 mii tone; cea din Jaiţe produce 75 mii tone iar „Bosanska Krupa", 60 mii tone.

Un capitol important de cheltuieli îl reprezintă transportul cu camioanele, pe calea ferată şi maritimă a unor cantităţi mari de minereu. Din aceste considerente, interesul minelor de bauxită este să construiască o fabrică de alumină şi aluminiu, în care minereul să se prelucreze în apropierea zăcămîntului, precum şi în industria prelucrătoare a aluminiului.

Pentru atingerea acestui obiectiv combinatul de aluminiu Mostar îşi propune să construiască o fabrică de alumină cu o capacitate anuală de 200 mii tone şi o secţie de electroliză a aluminiului de 50 mii tone. S-au încheiat deja tranzacţii cu firma franceză Péchiney pentru tehnologia producerii aluminiului şi cu alte cîteva firme pentru livrarea de utilaje pe credit.

Includerea minelor de bauxită în „Energoinvest", arată revista menţionată, va duce la realizarea integrală a ambelor programe. „Energoinvest" este interesat în producţia de aluminiu, ca mare consumator al acestui metal: pentru fabricarea numeroaselor sale produse. „Energoinvest" consumă anual 20 mii tone aluminiu.

Dezvoltarea şi extinderea prevăzută a activităţii uniunii „Energoinvest" va presupune şi un consum sporit de aluminiu. Prin unirea amintită se va asigura materia primă necesară direct de la bază, urmînd ca după prelucrarea ei produsul finit să fie plasat pe piaţa internă şi externă. Aceasta va asigura o sporire însemnată a eficienţei economice în producţia de aluminiu.

R. P. CHINEZĂ

MIŞCAREA DE INOVAŢII ŞI CREŞTEREA PRODUCŢIEI

PRESA chineză din ultimul timp relatează despre acţiunile unor colective de muncă din diferite sectoare industriale, preocupate să-şi dezvolte producţia, să aducă îmbunătăţiri şi perfecţionări în procesele tehnologice. Revista chineză **La Chine en construction** remarcă, de exemplu, preocupările şi realizările colectivelor de muncă de la societatea siderurgică Penghsi, provincia Liaonin. În această mare uniune de producţie, care grupează 22 uzine şi mine, s-au făcut anul trecut, 600 inovaţii tehnice, dintre care cele mai bune au şi fost aplicate în producţie. Astfel, personalul uzinei de instalaţii mecanice şi electrice a reuşit să asimileze fabricaţia unui pupitru de control automat pentru cuptorul electric, iar cel de la oţelăria nr. 2 a fabricat un sistem de control teleghidat şi televizat, pentru încărcarea furnalelor. Introducerea televiziunii la oţelăria nr. 2 a suprimat operaţia de conducere a vagonetelor încărcate cu materiale spre furnale. Combinatul siderurgic din Anşan, de pildă, cel mai mare centru al fierului şi oţelului din ţară, a realizat în primul trimestru al anului curent, o producţie mai mare decît în oricare altă perioadă corespunzătoare din anii trecuţi. Campania de inovaţii tehnice a avut ca urmare prezentarea a circa 1000 de inovaţii tehnice, printre care se remarcă o maşină electronică de cîntărit, un aparat de tăiat la rece ş.a.

La Tientsin, mişcarea de masă pentru inovaţii tehnice a cuprins toate sectoarele de activitate industrială, realizîndu-se în peste doi ani, aproape 15 mii de inovaţii tehnice, concretizate — după aplicarea celor mai valoroase dintre ele — prin noi echipamente şi produse originale, noi procese tehnologice şi materiale. La uzina din Tientsin s-a reuşit să se fabrice pentru forajul petrolier un nou tip de ciupitor; pentru a satisface nevoile metalurgiei uzina a reuşit să producă în 9 sortimente, într-o perioadă relativ scurtă, oţel normal cu conţinut redus de cărbune şi siliciu, care înainte se importa. S-a asimilat, de asemenea, maşina electrolitică pentru rectificat suprafeţe plane şi prima maşină chineză pentru tăierea angrenajelor, capabilă să trateze piese cu un diametru de 800 mm; printre produsele industriei uşoare şi farmaceutice figurează bicicleta cu remorcă, maşina de cusut pliantă, masa de operaţie portativă pentru regiunile rurale, etc.

La expoziţia inovaţiilor tehnice, organizată la Tientsin, muncitorii au transmis vizitatorilor veniţi din alte oraşe şi provincii, experienţa lor în ce priveşte asimilarea tehnicii avansate.

La rîndul ei, publicaţia **Pekin information** se referă într-un articol la dezvoltarea şi construirea, în ultimii ani — alături de marile uzine — şi a unor uzine mici de îngrăşăminte azotoase — la Şanhai, Anhuei, Canton. Se apreciază că producţia acestor uzine vine să suplinească necesarul de fertilizatori ai ogoarelor, produşi pînă în prezent de marile uzine, construite după eliberare — dar care, după cum remarcă revista, sînt departe de a putea satisface nevoile dezvoltării agricole. Prin aceasta se realizează următoarele avantaje: investiţii reduse, ca urmare a folosirii depline a resurselor locale; recurgerea la ateliere mecanice şi meşteşugăreşti pentru construirea echipamentelor; posibilitatea distribuirii produselor pe plan local; mobilizarea forţei de muncă pentru construirea de drumuri etc.

Piața Comună

IERARHIE ȘI CONCURENȚĂ ÎN LUMEA „COLOȘILOR" INDUSTRIALI

DESFĂȘURAREA actualei revoluții tehnico-științifice, intervenția statului monopolist în direcția stimulării acumulării și centralizării capitalului, ca și lichidarea taxelor vamale în cadrul C.E.E., contribuie la ascuțirea luptei de concurență atît la scara națională, cît și la cea a pieței mondiale capitaliste, ceea ce a determinat o accelerare a procesului monopolizării și, totodată, o vie dispută între cele mai mari monopoluri în ce privește asigurarea pieței și a sferelor de influență.

Intervenția insistentă a statului burghez în procesul reproducției, influența sa în direcția întăririi și sporirii potențialului întreprinderilor mari monopoliste, a capacității lor competitive se exercită într-o asemenea măsură încît putem considera că are loc nu numai o confruntare între întreprinderile monopoliste în diferite domenii, dar și o confruntare a efectelor politicii economice a statelor capitaliste care, în anumite limite, dirijează dezvoltarea unor ramuri și monopoluri, susținîndu-le în acțiunea lor de adaptare la cerințele competitivității internaționale.

Revoluția tehnico-științifică a impulsionat, la rîndul său, lupta de concurență dintre țările capitaliste, influențînd direct asupra locului lor în ierarhia primelor țări industriale, contribuind la accentuarea dezvoltării lor inegale. In același timp, lupta de concurență — care îmbracă astăzi forme multiple și care a căpătat proporții neobișnuite — continuă să rămînă unul din factorii stimulatori ai introducerii progresului tehnic. Învingător din actuala competiție iese cel care reușește să însușească și să aplice cu rapiditate noile cuceriri ale științei în producție. Căci numai astfel poate să arunce pe piață atît produse cu caracteristici superioare, cît și produse noi care să rivalizeze cu cele tradiționale. Astăzi numai reducerea cheltuielilor de producție este insuficientă pentru a submina pozițiile adversarului. Așadar, progresul tehnic și lupta de concurență deosebit de violentă stimulează monopolurile să treacă la diversificarea producției lor, deoarece o poziție astăzi competitivă a unui produs poate fi mîine subminată de apariția unui nou produs. Dar la baza diversificării producției stau și alte cauze, cum sînt: sporirea profitului și lărgirea producției, ca și căutarea de noi și noi sfere pentru investirea acumulărilor etc.

Are deci loc creșterea importanței diversificării producției pe plan orizontal. Aceasta se poate realiza de către întreprinderile ce dispun de un volum substanțial de investiții care să permită desfășurarea unei largi munci de cercetare științifică și folosirea rezultatelor acesteia, folosire care implică, la rîndu-i, utilaje complicate și costisitoare. În acest caz este evident că marile monopoluri sînt cele ce dispun de posibilitățile financiare care să le permită o restructurare interioară a monopolului și atragerea de noi ramuri în sfera sa de activitate. Așadar, diversificarea producției stimulează la rîndul său, procesul de centralizare dînd naștere unor grupuri de mari dimensiuni ce se confruntă permanent pe piața mondială.

Pentru țările membre ale C.E.E., la accelerarea procesului de monopolizare și de înăsprire a concurenței, a contribuit, alături de factorii mai sus-menționați lichidarea treptată și continuă a barierelor vamale. Pe acest fond și în cadrul nou al liberalizării circulației mărfurilor și capitalurilor se desfășoară lupta dintre „cei șase" pentru acapararea de poziții dominante în interiorul comunității, dar și pentru o lărgire a expansiunii în afara C.E.E. Piața Comună marchează o etapă nouă în lupta de concurență, pe de o parte chiar între membrii săi, iar pe de altă parte între ea și restul țărilor capitaliste pentru piețe de desfacere, sfere de influență etc.

În acest cadru nou al concurenței se remarcă tendința deosebit de accentuată de sporire a dimensiunii întreprinderilor și a capacității lor competitive prin intermediul concentrării și centralizării producției și capitalului, detașîndu-se în acest sens cîteva grupuri monopoliste care-și dispută prioritatea pe plan mondial.

Nu avem intenția să reducem complexitatea proceselor de creștere a fenomenului de monopolizare la concentrare și centralizare, ca unice posibilități de sporire a dimensiunii întreprinderilor și a capacității lor competitive. În aprecierea fenomenelor e necesar să se țină seama de importanța și efectul investițiilor, de volumul cercetărilor și ponderea cheltuielilor de cercetare în cifra de afaceri, rata profitului etc. De asemenea, trebuie să se țină seama și de faptul că o competitivitate sporită reclamă, în afară de un preț de cost redus, și o calitate superioară, precum și o diversitate accentuată a gamei de produse. În această ordine de idei, după cum afirma fostul ministru al industriei franceze Bettencourt— „deși fuziunea nu este un panaceu pentru industria noastră (căci toate problemele nu pot fi automat rezolvate), totuși ea este necesară pentru că întreprinderile franceze doresc să se ridice dacă nu la nivel internațional, cel puțin la nivel european".

În articolul de față ne vom opri asupra evoluției procesului de concentrare care este urmărit cu deosebită atenție atît de cercurile monopoliste, care se întîlnesc pe piața mondială într-o permanentă confruntare, cît și de statele monopoliste care, la rîndul lor, își propun crearea unor întreprinderi de talie „internațională", capabile să reziste ofensivei din afara granițelor naționale. Cu o și mai mare acuitate se ridică problema competitivității pentru întreprinderile din interiorul C.E.E., care se află unele față de altele în condițiile unei dezarmări vamale totale. Căci cel ce dispune de un potențial economic superior circulă „liber" în interiorul comunității, sporindu-și șansele de infiltrare în economia partenerilor mai slabi.

Deși Piața Comună este o grupare închisă, totuși ea se înscrie în mișcarea generală a fluxurilor economice și a concurenței mondiale. În acest context, monopolurile din Piața Comună resimt presiunea tot mai insistentă a monopolurilor americane, engleze și japoneze, care la rîndul lor, iau parte activă la reîmpărțirea pieței mondiale capitaliste, a izvoarelor de materii prime, a sferelor de influență, provocînd în același timp o mișcare de apărare, la baza căreia stă concentrarea.

Publicarea sistematică a unor date referitoare la stadiul atins de concentrare are drept scop urmărirea evoluției acestui proces și marchează totodată decalajele ce caracterizează țările capitaliste dezvoltate în ce privește dimensiunile diferitelor întreprinderi. Sub acest unghi se înscrie și publicarea de către revista patronală franceză „Entreprise" într-un număr special [1]) a celor mai mari 100 firme mondiale și a celor mai mari 1000 întreprinderi comunitare. Radiografia primelor 1000 întreprinderi comunitare se referă la 17 ramuri de activitate și privește concentrarea prin prisma indicatorilor: cifra de afaceri, beneficii, efectiv de salariați. Din punct de vedere metodologic asemenea prezentare este deficitară deoarece nu oferă posibilitatea de a evalua poziția reală a unui grup monopolist. Aceasta, datorită tendinței accentuate, în condițiile revoluției tehnico-științifice în curs de desfășurare, de diversificare a producției, ceea ce face ca unul și același monopol să fie prezent în mai multe ramuri de activitate. Cu toate acestea, pe baza clasificării pe sectoare putem urmări pozițiile dominante, raportul de forțe al membrilor Pieței Comune într-un sector sau altul și, totodată, se pot desprinde acele ramuri care constituie principalul obiectiv în politica de expansiune a marilor monopoluri.

Analiza datelor comparative ale întreprinderilor monopoliste din diferite țări după cifra de afaceri și volumul investițiilor reliefează confruntarea permanentă dintre țările membre ale Pieței Comune, în cele mai importante sectoare economice, orientarea cu precădere a monopolurilor vest-germane spre ramurile cele mai dinamice, moderne și o puternică presiune din partea acestora din urmă asupra monopolurilor partenerilor lor pe piața comunitară, dar și în afara ei.

Dacă aruncăm o privire asupra industriei de automobile remarcăm că ea se caracterizează printr-un înalt nivel de concentrare a producției la nivel comunitar, dar inferior celei a întreprinderilor americane (aceasta și explică în bună parte lanțul de concentrări din această ramură).

De pildă, în Franța numai 4 întreprinderi („Renault", „Citroën", „Peugeot", „Simca") asigură 98% din producția de automobile; în R.F.G. cele 5 firme („Volkswagen", „Opel", „Henkel", „Ford", „Daimler-Benz") dispun de 90% din producția acestei ramuri, iar în Italia numai „Fiat" produce 80% [2]). Cît privește compararea pozițiilor la nivel comunitar observăm că firmele cele mai bine situate sînt cele vest-germane, italiene și apoi franceze. Ierarhia primelor 10 firme producătoare de automobile din Piața Comună scoate în evidență faptul că firma vest-germană „Volkswagen" (după cifra de afaceri) se află în fruntea plutonului, urmată imediat de „Fiat". Dacă urmărim evoluția indicatorului producție al firmei italiene „Fiat" constatăm că de unde în 1960 producea cu 300 000 vehicule mai puțin decît Renault, în 1967 ea a produs cu peste 500 000 mai mult decît firma franceză (1 341 000 față de 777 000 autovehicule). După acest indicator „Fiat" se clasează, la scara comunitară, pe primul loc, iar la nivel mondial pe locul 4, după trei concurenți americani. („General Motors", „Ford" și „Chrysler").

Monopolurile din cadrul acestei ramuri resimt tot mai mult concurența monopolurilor americane care, în afară de faptul că dispun de o cifră de afaceri și o producție superioară, au un important avantaj față de monopolurile vest-europene și anume capacitatea lor financiară apreciabil mai puternică. Mai mult, 24% din automobilele produse în țările Pieței Comune în anul 1967 provin de la întreprinderi ce aparțin total sau parțial unor firme americane. În R.F.G., producția acestei ramuri este controlată de trusturile americane în proporție de 40% — îndeosebi de „General Motors" și „Ford" —, ceea ce face ca monopolurile vest-europene să resimtă tot mai mult concurența firmelor americane implantate chiar în interiorul C.E.E. La aceasta se adaugă și concurența crescîndă a firmelor japoneze; un exemplu concludent îl constituie firma „Toyota" care, după indicatorul producție, ocupă locul 7 în rîndul constructorilor mondiali, înaintea lui „Renault", iar o altă firmă, „Nissan", urmează imediat după „Renault". „Toyota", privită după cifra de afaceri în clasamentul celor mai mari 200 societăți industriale non-americane [1]) se situa în 1965 pe locul 42, în 1966 ocupa locul 40, iar în 1967 — locul 28. Cît privește firma „Nissan", dacă în 1965 ea se afla la rangul 73 și în 1966 la 42, în 1967 trece pe locul 25.

Ca atare, monopolurile japoneze din această ramură încep să se înscrie, alături de cele americane, printre concurenții cei mai de temut pentru monopolurile vest-europene. De pildă, în 1968 pe piața americană au fost vîndute 182 500 automobile japoneze, concurînd din plin uzinele vest-germane „Volkswagen". Filialele acestui monopol vest-german resimt tot mai mult presiunea exercitată de către monopolurile japoneze și pe piețele Americii Latine, Australiei ș.a. Astfel, în perioada 1960—1967 cota-parte a automobilelor japoneze vîndute pe piața australiană a crescut de la mai puțin de 1% la 12,5% [3]). După cum relata publicația vest-germană „Der Spiegel", concernul „Nissan" își montează mașinile în hale închiriate de la fabricile „Volkswagen" [4]). Putem conchide că industria de automobile constituie una din principalele sfere în cadrul căreia se desfășoară o aprigă luptă între monopolurile din diferite țări pentru acapararea și menținerea supremației în domeniul producției și desfacerii. De aci și tendința accentuată a monopolurilor spre regrupări la nivel național, cît și apropieri între firme ce aparțin diferitelor țări.

Industria mecanică, la rîndul său, constituie un vast teren din interiorul căruia se desfășoară concurența între cele mai puternice grupuri monopoliste. După cum arată clasamentul primelor 10 firme, industria mecanică este dominată de către monopoluri vest-germane, restul de 3 aparținînd cîte una Franței, Italiei și Olandei. Mai mult, din cele 6 firme cu o cifră de afaceri de peste 1 miliard franci existente, 3 sînt vest-germane, Franța, Olanda și Italia dispunînd numai de cîte una.

În ce privește industria siderurgică, asistăm la o adevărată bătălie dintre cei „șase" pentru menținerea și lărgirea expansiunii lor pe piața comunitară. Confruntarea are loc între societățile „August Thyssen", „Krup", „Hoesch" (vest-germane), „Usinor" (franceză), „Finsider" (italiană) și „Hoogovens" (olandeză). Din cele 28 firme metalurgice cu o cifră de afaceri de peste 1 miliard franci, 17 sînt vest-germane, 7 franceze, iar restul revine cîte una Italiei, Luxemburgului, Belgiei și Olandei. Este evident gradul înalt de concentrare atins de monopolurile vest-germane, rezultat al unor succesive fuziuni între firme cu un nivel de concentrare deja ridicat.

O trăsătură caracteristică a conjuncturii actuale pe piața produselor siderurgice este lupta dintre vechii producători și noii veniți, ca de pildă Japonia (al 3-lea producător de oțel), care presează asupra prețurilor.

Piața produselor chimice este terenul de competiție dintre cîteva monopoluri vest-germane („Farben Bayer AG", „Farbwerke Hoechst" și „B.A.S.F."), franceză („Rhône-Poulenc", „Usine-Kullman") și grupul italian („IRI-ENI", „Montecatini-Edison") ca și dintre acestea și firma engleză „Imperial Chemical Industries", care după cifra de afaceri și profituri ocupă locul 3 în rîndul marilor firme ale lumii din această ramură.

În clasamentul comunitar al primelor 10 firme din sectorul chimic, monopolurile franceze ocupă locurile 5 și 6. Deși au avut loc regrupări importante, ele se află totuși la o distanță apreciabilă față de primul clasat „Montecatini-Edison", ca și față de al 2-lea „Farben Bayer". Astfel, cifra de afaceri a lui „Rhône-Poulenc" reprezintă 50,1% din cea a primului monopol și, respectiv, 32% din beneficiile acestuia.

Dar concurența — atît pe piața comunitară cît și pe cea mondială — a devenit tot mai aprigă dacă ținem seama că acest sector de activitate este deosebit de dinamic, cunoscînd o dezvoltare rapidă. De pildă, în perioada de după 1958, producția acestei ramuri s-a dublat în Franța, R.F.G. și S.U.A.; În Olanda și Italia s-a triplat, iar în Japonia a crescut de 4 ori.

Modificări în poziții s-au produs nu numai la nivel comunitar, dar și la cel mondial. Se observă că în urma repetatelor fuziuni dintre monopolurile naționale ale țărilor C.E.E. s-a ajuns la situația ca acestea să fie comparabile la scara mondială cu firme de genul lui „Du Pont de Nemours". Dar procesul de concentrare nu a stagnat, ci este într-o permanentă mișcare. Asistăm astăzi la regrupări ce afectează cele mai puternice grupuri din acest domeniu. În Italia, constituirea în această ramură a unui grup în exclusivitate național care să atingă dimensiunile cunoscutului monopol american „Du Pont de Nemours" (ca urmare a operațiunii dintre „Montedison", „I.R.I." și „E.N.I.") a accentuat și mai mult lupta pe piața mondială a produselor chimice.

Comparînd pozițiile partenerilor C.E.E. într-o altă ramură caracterizată prin dinamism și perspectivă — industria de construcții electrice și electronică — se remarcă o profundă inegalitate de niveluri. Datele comparative reliefează poziția fruntașă a firmei olandeze „Philips" cît și a celor vest-germane care ocupă, imediat, locurile doi, trei și patru. Cel mai mare monopol francez se situează abia pe locul 5, iar al doilea pe locul 7.

Se remarcă faptul că în timp ce Franța dispune în această ramură de numai 6 societăți cu o cifră de afaceri de peste 1 miliard franci, R.F.G. — de 10 societăți, din care două se detașează net. Ne referim la „Siemens", al doilea constructor în C.E.E., cu o cifră de afaceri de 7,76 miliarde franci și 196,8 milioane fr. beneficii și „A.E.G.-Telefunken", al 3-lea constructor comunitar, a cărui cifră de afaceri se ridică la 6,35 miliarde franci și 111,2 milioane franci beneficii. Este evidentă, și în acest caz, poziția favorabilă deținută de monopolurile vest-germane alături de cel olandez („Philips") pe piața comunitară a produselor electrice și electronice, în comparație cu cele franceze Dar aceasta, la rîndul său, face eforturi de a se ridica la nivelul competitivității din cadrul Comunității.

Pe plan mondial, confruntarea se anunță a fi și mai severă. Căci, în afara monopolurilor din cadrul Pieței Comune și a celor americane, se înscriu în rîndul pretendenților la piața mondială și monopolurile japoneze și engleze. [5])

Analiza datelor la nivel comunitar evidențiază faptul că monopolurile vest-germane sînt cele care dețin pozițiile cheie în principalele sectoare. Chiar și în ramurile construcțiilor navale, editurilor și hîrtiei, extracției metalelor neferoase, transporturilor, sticlei, ceramicii, unde monopolurile franceze se clasează pe primul loc, se observă că pe locurile imediate se situează fie monopolurile vest-germane, fie ale celorlalți membri comunitari. Așa, de pildă, în construcții navale, prima clasată este o firmă franceză, dar a doua ocupă abia locul 8. Pe plan mondial se observă în această ramură o infiltrare tot mai insistentă a monopolurilor japoneze. Fiind prima constructoare de nave, Japonia s-a impus ca un concurent redutabil pentru ceilalți constructori. În 1968, pe șantierele navale japoneze s-au construit 1 118 vase, ceea ce reprezintă 49,7% din totalul construcțiilor noi de vase.

Astăzi, fiecare al doilea vas din lume este construit în Japonia. Evident că în acest caz Japonia este unul din principalii pretendenți la reîmpărțirea pieței desfacerilor de nave, reprezentînd o concurență puternică pentru monopolurile vest-germane și americane. Deosebit de semnificativă, în ilustrarea potențialului japonez în această ramură, ni se pare comparația dintre al doilea șantier naval ca mărime al Japoniei („Ishikawajima-Marima Heavy Industries") care construiește mai mult tonaj decît toate șantierele navale ale Republicii Federale a Germaniei, socotită a doua constructoare în lume.

Accentuarea concentrării capitalului, formarea unor puternice grupuri monopoliste într-un sector sau altul nu numai că nu a redus, dar determină o concuren-

→

ță sporită. Datele comparative prezentate pe sectoare au scos în evidență expansiunea și întărirea pozițiilor monopolurilor vest-germane în cadrul comunitar în raport cu ceilalți membri ai C.E.E. Pe plan mondial se remarcă pozițiile monopolurilor japoneze alături de cele americane în cele mai moderne ramuri industriale. O altă concluzie ce se impune, constă în faptul că se manifestă cu o forță sporită dezvoltarea inegală a partenerilor comunitari, ceea ce nu poate nicidecum să ducă la pretinsa „armonizare" a intereselor membrilor ci, dimpotrivă, a marcat o agravare a conflictelor interimperialiste. Căci cei ce dispun de un nivel ridicat de concentrare, de o marje a beneficiilor superioară, de un volum considerabil de investiții, de un avans pe plan tehnic-științific și, ca atare, de o capacitate competitivă ridicată pătrund cu ușurință pe piețele partenerilor mai slabi punînd într-o situație dificilă monopolurile naționale din diferite țări, cărora le impun condițiile celui mai puternic.

Desfășurarea actualului proces de concentrare se caracterizează prin aceea că multiplele și variatele forme de centralizare se opresc îndeosebi la nivel național. Fiecare caută să se înarmeze la nivel național, să creeze mari entități industriale naționale de talie „europeană" și apoi să-și extindă ramificațiile în afara granițelor. De aci și o poziție contradictorie față de concentrarea la nivel comunitar și mondial. Pe de o parte reținere, pe de altă parte tendința celor puternici de a pătrunde în economia partenerilor prin intermediul fuziunilor, al participărilor ș.a. Această tendință este considerată de către „entuziaști" — după cum apreciază ziarul american International Herald Tribune (14.I.1969) — drept «un pas încurajator în crearea în ultimă instanță a unor „companii europene" adevărate, transnaționale». Dar, după cum sublinia aceeași publicație, „interesele naționale ridică probleme în calea fuzionărilor paneuropene". Fără îndoială că o asemenea politică reținută față de unele forme mai „radicale" decurge inevitabil din considerente de independență națională. Cert este că acele state angajate în competiția internațională, puse în situația de a lupta cu arme deloc egale sau puțin comparabile cu cele ale concurenților lor se văd în situația de a accepta uneori condițiile celor mai puternici. Pe acest fond s-au amplificat și diversificat contradicțiile dintre statele capitaliste, fiecare apărîndu-și propriile lor interese.

dr. Nedelea PĂRĂLUȚĂ

---

1) „Les dossiers de l'Entreprise", nr. 7/1968.

2) L'Expansion" octombrie 1968, pag. 114.

3) „Fortune", septembrie 1967 și septembrie 1968.

4) „Der Spiegel", nr. 22, 1969.

5) Afirmarea tot mai insistentă a firmelor japoneze este relevată și de publicația americană „Fortune" din septembrie 1968, care atrage atenția că în anul precedent în lista celor mai mari 200 societăți industriale non-americane au fost înscrise încă 5 societăți japoneze, astfel că numărul lor total s-a ridicat la 43, clasîndu-se imediat după cele engleze în număr de 53, dar înaintea Franței care are numai 23.

INTERVIUL NOSTRU CU: BHANU PRAKASH SINGH

ministru adjunct al Indiei pentru dezvoltare industrială, comerțul interior și relațiile cu companiile străine

„O ȚARĂ ÎN CURS DE DEZVOLTARE TREBUIE SĂ ȚINĂ SEAMĂ DE CERINȚE MULTIPLE"

DOMNUL Bhanu Prakash Singh, ministru adjunct pentru dezvoltarea industriei, comerțului interior și relațiilor cu companiile străine a făcut nu de mult o vizită în țara noastră, la invitația Ministerului Comerțului Exterior.

Cu acest prilej l-am rugat pe dl. Bhanu Prakash Singh să răspundă la cîteva întrebări pentru cititori Vieții Economice.

• După cîte știm în India este în curs de realizare un important program de dezvoltare a economiei. Am dori să ne spuneți căror obiective se acordă prioritate în cadrul acestui program și care sînt criteriile ce au stat la baza stabilirii lor ?

— „După cum știți țara mea are dimensiunile și populația unui continent. Și problemele care se pun în fața programatorilor sînt extrem de numeroase și de complexe. Este foarte greu să se stabilească priorități deoarece o țară în curs de dezvoltare are nevoi atît de multe și variate încît totul pare să necesite prioritate. Avem nevoie de alimente, irigații, îngrășăminte ; de asemenea, dacă dorim să fim o țară a cărei economie progresează, trebuie să ne industrializăm intens.

Cu toată dificultatea de a face opțiuni guvernul indian a ales, totuși, unele ramuri pe a căror dezvoltare pune în primul rînd acent. Una din ele este dezvoltarea infrastructurii. Trebuie să avem șosele, căi ferate și alte mijloace de comunicație. Evident, crearea unui asemenea sistem de comunicații în India necesită fonduri foarte mari — peste jumătate din buget este alocată acestui scop — fonduri care altfel ar putea fi folosite pentru a ameliora situația materială a populației.

Considerăm, de asemenea, de primă importanță să creăm o puternică rețea de energie electrică, pentru care avem toate condițiile naturale.

India a fost și mai este o țară agricolă. În ultimii 20 de ani ne străduim să industrializăm țara, să trecem la o agricultură mecanizată. În legătură cu aceasta nu cred că vreodată s-au pus în fața altui stat probleme atît de complexe ca acelea care se pun astăzi Indiei, unde o populație atît de numeroasă trebuie să treacă de la un tip de economie la altul.

Atunci cînd optăm pentru dezvoltarea anumitor sectoare, un criteriu foarte important este acela al folosirii forței de muncă. Unii economiști discută dacă trebuie să se pună accentul pe înzestrarea tehnică, pe productivitate sau pe absorbirea forței de muncă. După părerea mea o țară în curs de dezvoltare trebuie să țină seama de toate aspectele, să creăm o sinteză între diversele puncte de vedere.

Considerăm că am obținut progrese mari în industrializare. În timp ce după război în India nu exista vre-o altă industrie decît cea textilă acum exportăm numeroase produse industriale, mașini și utilaje.

• Ce rol atribuiți sectorului de stat și ce rol sectorului privat în dezvoltarea economiei ?

— „Într-adevăr, în economia noastră se întîlnesc ambele sectoare. În sectorul privat avem atît întreprinderi mari cît și întreprinderi mici. Sectorul public este foarte important și activitatea sa se desfășoară bine. Opinia publică favorizează lărgirea acestui sector. În același timp considerăm important că ambele sectoare să se dezvolte simultan pentru a asigura pe toate căile înaintarea economiei și absorbirea forței de muncă neocupată. Sectorul public și întreprinderile private mari servesc la întărirea țării în general și la dezvoltarea ramurilor care îi sînt cele mai necesare.

Acordăm sprijin — sub forma unor stimulente și facilități fiscale — întreprinderilor mari. Avem de asemenea o politică de susținere a întreprinderilor mici.

• În încheierea întrevederii dl. Singh a declarat :

— „În timpul vizitei în România am avut posibilitatea să cunosc nemijlocit unele din realizările economiei dv., lucru pentru care vreau să exprim mulțumiri față de guvernul român. Am constatat cu plăcere în discuțiile purtate la Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Chimice, că există o dorință sinceră a României de a promova în continuare comerțul cu India. Se știe că atît România cît și India parcurg o etapă importantă de dezvoltare industrială și că pot colabora pe baza avantajului reciproc. Ne-am dat seama că este posibilă dezvoltarea cooperării între cele două țări și în sectoare pînă acum neabordate. Concretizarea discuțiilor urmează să se facă ulterior, la nivelul experților. Găsesc foarte bună propunerea partenerilor români de a organiza un schimb de expoziții industriale pentru mai buna cunoaștere reciprocă a realizărilor țărilor noastre.

Părăsesc România cu convingerea fermă că există premise deosebit de favorabile pentru a lărgi cooperarea multilaterală indiano-română, în folosul popoarelor noastre".

Interviu realizat de
Irina VIANU

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 30 din 1 august 1969

■ ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL X-LEA AL P.C.R.

• Politica P.C.R. de industrializare : Concepție unitară și de lungă perspectivă, pornind de la experiența națională și internațională
de **Gheorghe Crețoiu** (pag. 3)

• Promovarea largă și consecventă a progresului tehnic
de **Sandu Costache,** doctor în economie (pag. 5)

• Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii
de **Ion Chirculescu** (pag. 6)

• Proporții și semnificații în economia hunedoreană
de **Ioachim Moga,** prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R., președinte al Consiliului popular județean (pag. 7)

• Orientări și perspective în industria ușoară
de **M. Borsatti,** consilier în M.I.U. (pag. 8)

• Cerințe și realizări în transporturile pe calea ferată
de ing. **Marin Măroiu,** adjunct al ministrului căilor ferate (pag. 9)

• O latură inseparabilă a activității de promovare a tehnicii noi : Planificarea și gospodărirea judicioasă a fondurilor
de **Dan Mateescu** (pag. 10)

• Demarajul investițiilor numai după o pregătire temeinică
de **L. Lachsz**

• Ridicarea rolului proiectării în utilizarea fondurilor fixe
de **L. Ludovic** și **I. Mihai** (pag. 11)

Creații ale cincinalului 1966—1970
Uzina de mașini grele-București
de **Gh. Orațiu** și **Ion Văduva**
Noul portal al „Porților de Fier"
de **Gheorghe Filimon** (pag. 12—13)

Cifrele de plan pe 1970 în dezbaterea comitetelor de direcție din întreprinderi (pag. 15)

Reflecții :
Capriciile științei
de acad. **Gr. C. Moisil** (pag. 17)

■ **TEORII • IDEI**
Sesiunea științifică a catedrelor de științe sociale din învățămîntul superior
de dr. **Ștefan Diamandescu**

Cărți :
Eficiență, ritm și progres în economie
de **S. Anghelescu** (pag. 18)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 19)

■ **ECONOMIE MONDIALA**
Însemnări de călătorie din U.R.S.S. : Avîntul agriculturii bieloruse
de **Maria Ioniță**
R. P. Chineză : **Mișcarea de** inovații și creșterea producției ;
R.S.F. Iugoslavia : **Eficiența** sporită în producția de aluminiu (pag. 21)

Piața Comună
Ierarhie și concurența în lumea „colosilor" industriali
de dr. **Nedelea Părăluță** (pag. 22)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Fiorescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

CEREREA ȘI PREȚURILE LA MATERII PRIME

CEREREA DE MATERII PRIME a fost susținută în ultimele luni, mai ales sub efectul creșterii producției industriale. La această cauză principală s-au adăugat și alte elemente de susținere a cererii, ca achizițiile determinate de posibilitatea unor noi modificări în cursul de schimb al unor monede sau de eventualitatea unor greve în anumite domenii de activitate (mine, docuri etc.). În Statele Unite, administrația rezervelor strategice a anunțat o reducere, respectiv o eșalonare, a vînzărilor sale de materii prime, ceea ce de asemenea a contribuit la tendința de urcare a prețurilor.

Atît indicele de prețuri american Moody cît și indicele englez Reuter au cunoscut în trimestrul II noi niveluri record pentru 1968/69. Indicele Moody a înregistrat cota cea mai ridicată la 2 iunie cu 401,6 puncte, iar indicele Reuter la 3 iunie cu 540 puncte. Pînă la sfîrșitul lunii iunie a intervenit o oarecare reducere — la 394,9 și respectiv 528,9 puncte —, dar, față de sfîrșitul primului trimestru al anului, indicele Moody era cu 5% mai ridicat, iar indicele Reuter cu 0,6%. În comparație cu sfîrșitul lunii iunie 1968, sporul la primul indice era de 8%, la al doilea de 9%. În ceea ce privește indicele calculat de revista londoneză THE ECONOMIST, el s-a urcat în trimestrul II al acestui an cu 3,5%, cu diferențieri destul de accentuate între grupele de mărfuri. La metale, de pildă, sporul a fost de 9%, la alimente numai de 1,4%, iar la fibre textile indicele a rămas de fapt neschimbat.

Menținerea conjuncturii ascendente în principalele țări industriale capitaliste a determinat o cerere deosebit de susținută la metale neferoase. În trimestrul II a continuat progresia prețurilor la **cupru,** de exemplu. După ce în a doua jumătate a anului trecut producția depășise cererea, în primele luni din 1969 s-a ajuns din nou la un deficit al producției estimat în trimestrul I la circa 38 000 tone. Stocurile la producători au mai crescut între timp, dar corespondeau în mai doar necesarului de consum pe 20 de zile. **Plumbul** a atins un preț care îl face mai scump, pentru întîia oară de trei ani încoace, decît zincul. Deși producția de plumb în țările capitaliste a crescut cu 15% în trimestrul I 1969 față de același interval din 1968, stocurile la producători nu au crescut aproape de loc. Prețurile la **zinc** au crescut mult mai puțin decît la plumb, nivelul lor datorîndu-se îndeosebi menținerii ofertei sub posibilitățile de producție prin contingentarea exporturilor hotărîtă de Consiliul internațional al zincului. O expansiune viguroasă a cererii se constată la **aluminiu,** unde comenzile noi depășesc simțitor producția curentă. În principalele 6 țări producătoare de aluminiu din Occident, sporul producției în primul trimestru al anului curent a fost de 8%, după o creștere de 6,2% pe ansamblul anului trecut. Termenele de livrare au ajuns în momentul de față pînă la aproape 6 luni. Din surse americane se anunță că prețul aluminiului va continua să crească în viitorul apropiat. Lipsa de nichel, care s-a făcut simțită de cîtva timp pe piețele mondiale, s-a accentuat mai departe și este așteptată să dureze și anul viitor.

Fibrele textile continuă să resimtă presiunea concurenței produselor sintetice. De pe urma ei va întîmpina noi dificultăți consumul de bumbac, de pildă, care crește foarte puțin ca urmare a reducerii prețurilor la multe fibre sintetice și a sporirii continue a capacităților de producție din industria chimică. Același fenomen se înregistrează în ceea ce privește lîna. În primul trimestru din 1969, ponderea lînei tunse în consumul de materii prime al industriei lînei din țările capitaliste a fost de circa 48% — în ușor regres față de trimestrul I din 1968 ; ponderea fibrelor chimice, însă, a fost de 31,5%, față de 29,5% în trimestrul I 1968.

În lunile următoare, apreciază NEUE ZÜRCHER ZEITUNG, nu sînt de așteptat modificări mai importante ale nivelului prețurilor pe piețele de materii prime industriale. Creșterea cererii ar putea să se încetinească în legătură cu tendința de moderare a conjuncturii, dar ritmul ei nu va scădea mult sub ritmul de creștere al consumului curent, deoarece stocurile vor continua să fie limitate de tendința ascendentă a dobînzilor (a scontului) în lumea capitalistă.

MONDORAMA

CURENT ȘI ABUR TEHNOLOGIC ÎN CENTRALE ATOMICE

MULT TIMP s-a considerat că centralele atomoelectrice nu ar putea produce decît energie electrică, ceea ce ar constitui o limită în calea extinderii lor. Această concepție este însă pe cale de a fi infirmată. După cum informează „Frankfurter Allgemeine" printr-un articol scris de W. Throm, firma „Badische Anilin und Sodafabrik" (BASE) proiectează pentru uzina de la Ludwigshafen construirea unei centrale atomoelectrice care să producă cu precădere abur tehnologic pentru reacții chimice și abia în al doilea rînd să furnizeze curent electric.

Ținînd seama de consumul mare — în 1968 au fost folosite 54 miliarde de kWh energie electrică și 14,8 milioane tone abur (o tonă abur corespunde în funcție de presiune, cu 150—220 kWh curent electric) precum și de ponderea energiei în costurile de producție (circa o treime din totalul acestora, fără materiile prime) noua centrală va permite o mare eficiență ; cheltuielile pentru energie se vor reduce cu aproximativ o pătrime, iar pe această bază costurile totale se vor micșora cu circa o zecime.

YAWATA + FUJI

DEVENITĂ *efectivă la 1 iunie, fuziunea între cele două mari societăți siderurgice japoneze Yawata și Fuji situează societatea nou apărută —* **Shin Nippon Seitetsu** *— pe locul al doilea între marile firme siderurgice ale lumii capitaliste, în urma lui* **United Steel**, *a cărei producție, conform previziunilor va fi însă depășită în 1970. Tabelul alăturat prezintă clasamentul primelor cinci firme din industria siderurgică după producția în mii tone obținută în anul 1968. În cazul societății japoneze este vorba de producția însumată a lui Yawata și Fuji.*

United Steel (S.U.A.)	28 030
Shin Nippon Seitetsu (Japonia)	22 240
British Steel (Anglia)	22 130
Bethlehem (S.U.A.)	18 620
August Thyssen (R.F.G.)	10 250

DESPRE ORAȘELE SECOLULUI XXI

ORAȘELE MEDIEVALE adunate în jurul unei piețe centrale și-au pierdut armonia prin pătrunderea uzinelor și diverselor vehicule moderne. Cum ar putea fi restabilită această armonie? Este necesară o modificare fundamentală a sistematizării orașelor.

Cîndva romanii începeau construirea orașelor prin trasarea prealabilă a două căi perpendiculare, la intersecția cărora marcau centrul orașului. Azi, este de părere arhitectul I. Muhamedjanov, din Moscova, orașele existente trebuie să devină ele însele încrucișări ale altor orașe „dinamice", cu dimensiune în lățime de 3—5 km, care vor alcătui cu timpul un fel de rețea a globului. Construite de-a lungul a patru—cinci căi de transport cu o magistrală centrală compusă din cîteva nivele (transport cu pernă de aer, cu rachetoplane etc.), ele vor avea — la intersecțiile cu orașele existente — linii de deviere și locuri de staționare. Muzeele, teatrele, marile stadioane, sălile de concret, instituțiile administrative, principalele institute științifice vor putea rămîne în orașele vechi. Întreprinderile vor trebui scoase în afara orașului și separate de zona locuibilă printr-o largă perdea de verdeață.

Panourile de comandă ale întreprinderilor se vor putea afla în oraș. Oamenii vor locui nu în zgîrie-nori, ci în vile de 2—3 apartamente. Orașele dinamice se vor așterne într-o fîșie îngustă prin păduri, cîmpii și văi, iar în jurul lor se vor plasa întreprinderile agricole, complet mecanizate.

„AVIONUL CARE ADUCE PLOAIA"

BIMOTORUL amfibiu „Canadair-CL-215" poate împrăștia 1 200 l de lichid dintr-o dată și 900 000 l pe zi, fiind folosit pentru stingerea incendiilor din pădure, pentru însămînțări sau fertilizarea pămîntului, pentru a distruge dăunătorii și încă alte 13 sarcini diverse.

Avionul are nevoie de foarte puțin spațiu pentru a decola, a ateriza sau amertiza.

PEȘTE... ANESTEZIAT

EXPORTATORII de pește viu au cerut soluții noi, mai economice, pentru transportul mărfii lor, și medicina le-a găsit realizînd procedeul de anesteziere practicat astăzi pe scară din ce în ce mai largă. Este vorba, deocamdată, de transportul soiurilor de pește mai deosebite. Pe distanțe scurte peștele viu se transportă în

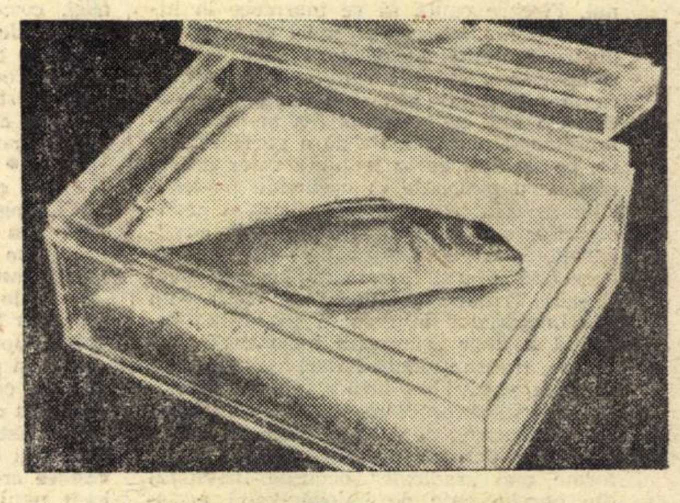

lăzi mari, umplute cu apă, care se oxigenează continuu, din tuburile însoțitoare. Volumul mare pe care-l implică acest sistem, ridică prețul transporturilor, atunci cînd distanțele sînt mari și se recurge la serviciile aviației. Prin anesteziere volumul transportat se reduce la un sfert. Peștele viu este ținut mai întîi într-o soluție specială, apoi este pus în cutii, sau în pungi de material plastic, în gheață. Anestezierea își păstrează efectul timp de 96 de ore. Pus din nou în apă, peștele își revine în mai puțin de trei minute. În felul acesta sînt transportați și peștii destinați crescătoriilor și acvariilor. În fotografie: un pește rar, care călătorește anesteziat, în „clasa întîia" — singur într-o cutie de plastic.

NOTE

CONIACUL, WHISKY-ul ȘI PIAȚA COMUNĂ

DUPĂ UNELE preliminări, în 1969 francezii vor consuma 15 milioane de sticle de whisky. Cu numai zece ani în urmă, ei nu consumau decît 900 000. Vînzarea „scotch"-ului a crescut în Franța de trei ori mai mult decît aceea a celorlalte băuturi spirtoase — cu excepția rachiurilor de anason, imbatabile mai ales în ținuturile de la gurile Rhônului.

Statisticile în Franța indică un procent de 18% din populația țării care consumă alcooluri din cereale. Sociologii de specialitate, scrie un comentator în „Le Monde", susțin că partea cea mai mare a îngurgitatorilor de această categorie o constituie cei din profesiunile „liberale", și adaugă apoi, nu lipsit de umor, că anul acesta va apare un nou contingent de «plîngăreți».

Ar fi însă să denaturăm lucrurile, dacă am spune că e vorba de o indignare virtuoasă împotriva alcoolismului. Mai degrabă e vorba de o „sfîntă indignare" care constată că sînt lăsate în uitare „armagnacul" și „cognacul".

Cu o oarecare duioșie, comentatorul pomenit își amintește totuși, de unele legături de dată mai veche între „scotch" și „cognac", legături istorice chiar, dacă avem în vedere faptul că e vorba de o epocă din vremea războiului de 100 de ani, cînd, soldații francezi, aliați cu scoțienii și poposiți prin regiunile numite Highlands, se lăsaseră ispitiți de lichiorul cu gust de ambră, la care îi îmbiaseră gazdele, și care e considerat a fi strămoșul whisky-ului de azi. Tot pe atunci, abandonînd pe parcurs niște butii de rachiuri franțuzești, englezii au dat prilejul scoțienilor să deguste, la rîndul lor, o băutură aromată care avea să devină mai tîrziu cognac-ul.

Au trecut însă cinci veacuri de atunci, iar raportul de inegalitate stabilit azi pe piața franceză între coniac și whisky a creat o situație pe care distilatorii din Franța o socotesc intolerabilă. Francezii sînt azi, după americani, cei mai mari importatori de „Scotch". Un distilator francez, care poartă în chip paradoxal un nume anglo-saxon, Ronald Teacher, crede că e vorba de o reclamă mincinoasă, care își bazează eficiența pe concursul romanelor polițiste din „seriile negre", pe filmele cu James Bond și pe coctailurile diplomatice, cărora le cad victime snobii. Pentru un băutor rodat cu Beaujolais-ul, e de părere Teacher, băutura de peste Marea Mînecii are un gust foarte curios. În definitiv, Napoleon nu bea decît cognac „trei stele". Ei, și ce argument vreți mai peremptoriu decît acesta.

Cu privire la calitatea Scotch-ului, Teacher arată că băutorii englezi sînt protejați de o lege care nu admite să i se spună „whisky" decît acelei băuturi, avînd 43 de grade, care a stat după distilare cel puțin trei ani la învechire. Dar aceeași lege, zice el, nu îi protejează și pe importatorii străini, cărora englezii le vînd în schimb niște alcooluri de care „un autonomist din Aberdeen nici n-ar vrea să audă" și căreia un adaus de apă gazoasă „abia dacă izbutește să-i anuleze întrucîtva izul de petrol lampant". Dacă pentru a produce un rachiu de vin, spun distilatorii francezi, trebuie să te bucuri mai întîi de colaborarea soarelui și a ploilor, ca să faci whisky, și asta în orice cantități, ajunge bunul plac; poate în plus, zic gurile rele, anumite orzuri importate din Franța.

Se spune însă că așa cum vinul de coniac are nevoie de soare și ploi, scoth-ul autentic are și el nevoie de ceva specific și anume de apa izvoarelor din Scoția, specifică, fără de care o fermentație de calitate a malțului nu ar putea fi realizată. Întrebarea este dacă se mai poate vorbi de „autentic" într-o vreme ca asta în care știința, în laboratoarele chimice, face zi de zi noi minuni în domeniul «înlocuitorilor».

Cărui snobism să-i dai deci preferință? Celui pentru „scotch" sau celui pentru „cognac"? Că, slavă domnului, există și unul și altul — iar în privința asta ar putea depune mărturie mulți chiar de la noi.

Ceea ce-i neliniștește însă cu deosebire pe distilatorii francezi e posibilitatea primirii Angliei în Piața Comună. O deschidere mai largă a frontierelor, scrie „Le Monde", va face desigur să apară pe mesele noastre „whisky-ul la micul dejun. Dacă în făurirea „Europei" cuiva i-ar trece prin minte să coafeze într-o zi cocoșul galic cu jobenul lui John Bull, el trebuie să știe, așadar, că se va lovi în această împrejurare și de împotrivirea distilatorilor francezi de coniac.

DOAR SURPRIZELE...

SÎNT DOUĂ SĂPTĂMÎNI de cînd la Bruxelles s-au reunit miniștrii pentru agricultură ai țărilor din Piața Comună, pentru a discuta, din nou, complicatele probleme ale „echilibrării" pieței de produse animale, ale prețurilor la lapte și carne, iar cu referire la campania 1970—1971, limita prețurilor agricole. Încă înainte de reuniune speranțele unui acord fuseseră foarte slabe. Într-adevăr, miniștrii s-au despărțit fără să poată lua vreo hotărîre. Dacă noua întîlnire de la 30 iulie a avut mai mult succes, asta o vom afla din informațiile presei, azi sau mîine. Pentru ca să fi avut succes ar fi trebuit ca în nici două săptămîni să se fi petrecut un „miracol" de armonizare așteptat în zadar de ani de zile.

În aceeași perioadă însă, la Bruxelles, a avut loc și întîlnirea miniștrilor de economie și finanțe ai celor șase țări comunitare. Iar aceștia, cînd s-au despărțit, ei ajunseseră la un acord în domeniul problemelor monetare „europene", pe baza «planului Barre» — plan care se referă la cooperarea monetară între „cei șase". Acordul trezise oarecare iluzii. De atunci însă, comentariile specialiștilor financiari par zi de zi mai desabuzate. Înțelegerea de principiu încheiată, se spune, nu va adăuga nimic din punct de vedere practic, la suma de facilități, pe termen scurt, ce și le acordă băncile centrale occidentale de mai mulți ani încoace. Pînă la proiectul „Fondului European de Rezerve", conceput să se finalizeze prin crearea unei monede europene, mai va. Și asta nu numai pentru că moneda este considerată a fi un atribut al suveranității, ci pentru că, în primul rînd, moneda este un instrument al vieții economice. Iar un spațiu economic unificat, în Europa de vest, în materie de credit, fiscalitate, cheltuieli bugetare — depinzînd toate azi, firește, de autoritățile naționale — nu există. Meritul ce i se află «planului Barre» este doar acela că ajută oarecum la „menținerea mecanismelor de cooperare". Aceste mecanisme, în sine, nu au însușirea însă de a garanta o funcționare mai bună a «Comunității». Comentatorii din presă observă, de pildă, că în perioada de tulburări pe care o vestește inflația existentă în toate țările occidentale, poate fi de folos numai ceea ce fiecare țară în parte este în stare să facă, acasă la ea, pentru a restabili echilibrul economic. „Dacă, de exemplu, scrie un ziar, Franța va continua să-și prăpădească devizele în aceeași cadență ca azi, nici un mecanism de susținere nu va fi suficient pentru a o împiedica să recurgă la măsuri de salvgardare ; care măsuri însă ar pune mai mult sau mai puțin în chestiune libertatea schimburilor — fără de care însă nu există Piața Comună".

Dar chiar și așa, asupra modalităților practice, privind întrajutorarea monetară pe termen scurt, nu s-a ajuns la vreun acord. Urmează ca problema să fie rediscutată la toamnă. Italia și Olanda au exprimat încă de pe acum rezerve, ele temîndu-se ca dispozițiile mecanismului «european» să nu stînjenească funcționarea cooperării monetare în cadrul mai larg al grupului celor „zece". Este vorba de acordurile «swap» care leagă principalele bănci centrale ale Europei occidentale de Banca Federală a Rezervelor de la New York.

Unul dintre principiile admise la recenta întîlnire de la Bruxelles este acela că «cei șase» urmează să-și extindă cooperarea în domeniul politicii pe termen scurt. De pildă, prin fixarea de obiective de creștere economică care să fie compatibile între ele. S-ar părea că e vorba de un aspect demn de relevat. Dar realitatea demonstrează incompatibilități flagrante. Fiecare țară din Piața Comună are interesele sale, care sînt mai mult sau mai puțin opuse celorlalte. Dacă Franța, observă cronicarii economici, vrea să-și promoveze exporturile, ea riscă prin chiar acest fapt să jeneze economia Angliei care încearcă să-și reducă importurile. Dacă Banca Centrală a R.F.G. în chiar ziua reuniunii de la Bruxelles, a luat noi măsuri restrictive în domeniul creditului, acestea nu pot decît să dezamăgească Franța și Marea Britanie.

Dacă pentru asemenea contradicții de interese — azi cînd inflația urcă noi spirale — se vor găsi soluții comune, acest lucru va ține de surpriză. În așteptare, pe piețele financiare continuă să persiste însă o apăsătoare neliniște.

A. A.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII Nr. 31 (309)
SÎMBĂTĂ 9 august 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

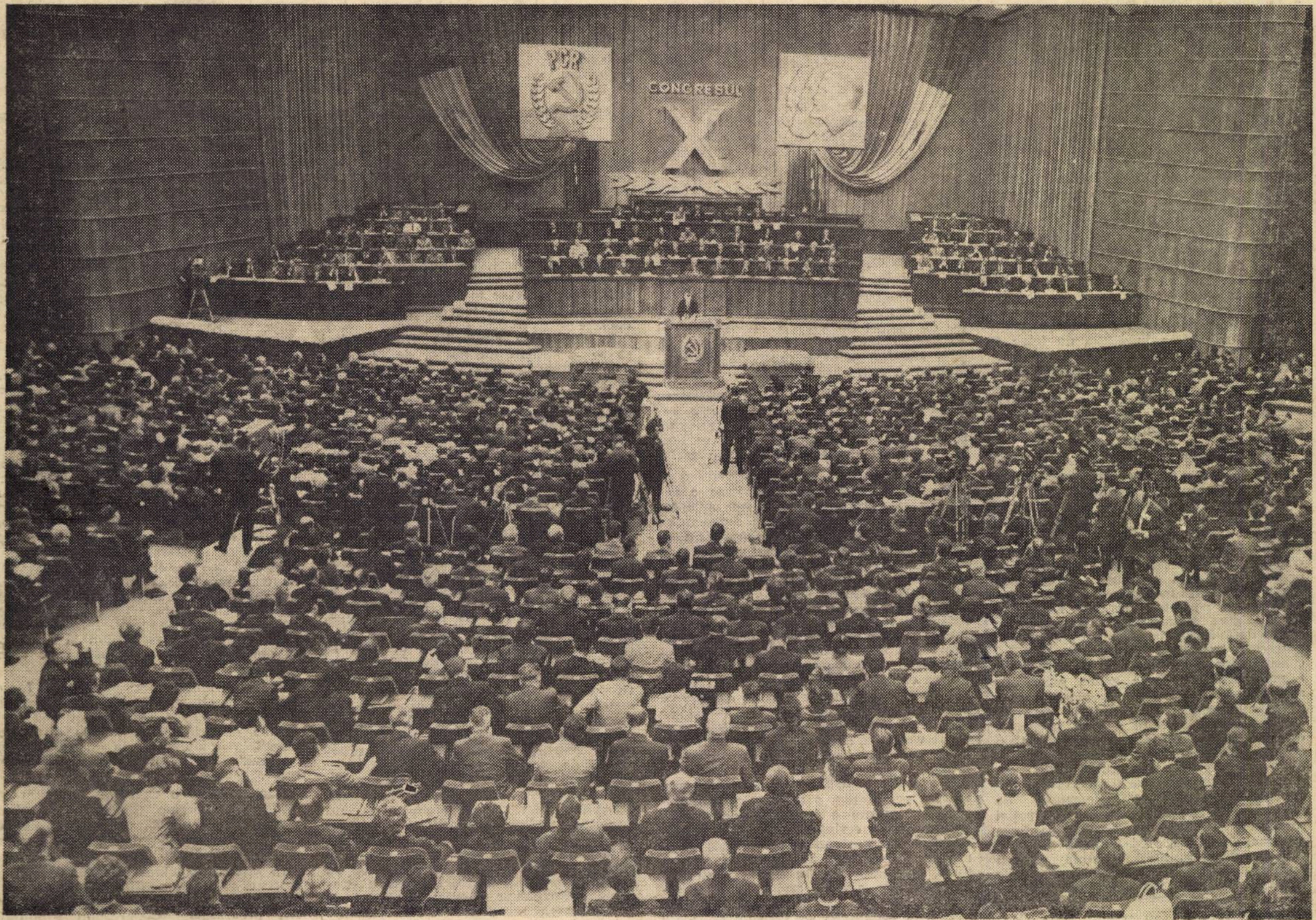

CONGRESUL AL X-LEA AL P.C.R.

BILANȚ RODNIC, PERSPECTIVE MĂREȚE PENTRU NAȚIUNEA NOASTRĂ SOCIALISTĂ

ÎNTREGUL NOSTRU POPOR își îndreaptă atenția în aceste zile spre marea sală a Palatului Republicii Socialiste România unde își desfășoară lucrările cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român. Importanța și semnificațiile majore ale acestui eveniment de însemnătate excepțională în viața partidului și a întregului nostru popor sînt date de amploarea problematicii pe care o dezbate Congresul, problematică ce reunește deopotrivă o retrospectivă realistă și cuprinzătoare a drumului parcurs, a vastei activități creatoare desfășurate de poporul român, sub conducerea fermă și clarvăzătoare a partidului, pe de o parte, și programul amplu și mobilizator al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, pe de altă parte.

Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congres — document de înaltă ținută științifică și principialitate marxist-leninistă — cuprinde o analiză amplă a proceselor și fenomenelor economico-sociale care caracterizează societatea noastră de azi vasta activitate organizatorică și politică desfășurată de Comitetul Central, de întregul partid în răstimpul care a trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Consacrînd realitatea încărcată de profunde semnificații a dezvoltării continuu ascendente pe toate planurile a societății noastre socialiste, Raportul, cît și celelalte documente ale Congresului al X-lea reprezintă în același timp o cutezătoare scrutare a zilei de mîine a României socialiste, a ceea ce aceasta urmează să devină în deceniul următor, cînd, pe baza unei puternice dezvoltări a forțelor de producție, a perfecționării relațiilor socialiste de producție, a orînduirii sociale și de stat, țara noastră va străbate o nouă și importantă etapă în opera de edificare socialistă, în trecerea spre comunism. În acest program măreț, elaborat pe baza cunoașterii legilor obiective de dezvoltare a societății socialiste își găsesc concretizarea atît orientarea fundamentală și obiectivele activității politice, economice, sociale și culturale, cît și căile și mijloacele prin care acestea urmează să fie atinse în fiecare sector de activitate. Prin aceasta documentele Congresului al X-lea, hotărîrile pe care acesta le va adopta, dau acestui eveniment dimensiuni istorice deosebite și reunesc în jurul Partidului Comunist Român întregul nostru popor, mai hotărît ca oricînd să dea viață politicii marxist-leniniste a partidului și să ridice, pe această bază, România pe noi culmi ale civilizației socialiste.

ÎNSEMNĂTATEA celui de-al X-lea Congres al partidului se desprinde cu claritate din contextul condițiilor interne și internaționale în care se desfășoară el, cît și faptului că el are loc cînd poporul nostru se pregătește să aniverseze un sfert de veac de la eliberarea României de sub jugul fascist, moment care a marcat, totodată, începutul revoluției populare, antiimperialiste. Ziua de 23 august 1944 a reprezentat punctul de cotitură istorică în viața poporului nostru, în care el și-a luat destinele în propriile sale mîini pentru a-și făuri o orînduire lipsită de clase antagoniste și de toate fenomenele legate de împărțirea societății în clase antagoniste. Făcînd bilanțul perioa-

N. S. STĂNESCU

→

BILANȚ RODNIC

(Urmare din pag. 1)

dei istorice pe care a parcurs-o România în acești ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Congres că **„în acești 25 de ani am trecut de la orînduirea burgheză, în care se mențineau puternice rămășițe feudale, la orînduirea care a lichidat pentru totdeauna exploatarea omului de către om — parcurgînd astfel mai multe etape istorice. Poporul român a înfăptuit cu succes societatea nouă, socialistă".**

Pentru poporul nostru, pentru țara noastră, socialismul este un fenomen ireversibil. Reintoarcerea la capitalism constituie o absurditate, infirmată atît de realitățile obiective ale vieții noastre sociale și economice, cît și de năzuințele poporului nostru de a munci și trăi într-o societate eliberată de coșmarul exploatării omului de către om. Relațiile socialiste sînt atotcuprinzătoare în economia noastră națională. Industria și agricultura, transporturile și comerțul sînt socialiste prin formele de proprietate asupra mijloacelor de producție, prin relațiile stabilite între diferitele grupuri sociale participante la procesul de producție, ca și prin formele de repartiție a produselor. În țara noastră este unanimă recunoașterea că socialismul a deschis tuturor oamenilor muncii perspective de dezvoltare economică, socială și culturală pe care orînduirea burgheză nu le-ar fi putut niciodată oferi. Este unanimă convingerea că dezvoltarea și perfecționarea necontenită a socialismului constituie garanția cea mai sigură a ridicării bunăstării poporului, a nivelului civilizației sale materiale și spirituale.

DEZVOLTAREA ȚĂRII NOASTRE pe calea socialismului este rezultatul luptei neabătute a poporului român pentru făurirea orînduirii superioare sub conducerea Partidului Comunist Român. Sfertul de veac care a trecut de la eliberare, succesele repurtate pe calea construirii unei economii moderne, a unei vieți libere și demne, reliefează cu putere capacitatea partidului clasei muncitoare de a conduce ferm și neabătut destinele României, de a asigura înaintarea fermă a țării pe calea desăvîrșirii construcției socialiste, a trecerii treptate la comunism. Partidul comuniștilor a dat dovada de netăgăduit a priceperii sale de a aplica principiile socialismului, elaborate de clasicii marxism-leninismului, la condițiile concrete ale României. Partidul a știut să învețe de la mase și să învețe masele. Prin aceasta, el a demonstrat capacitatea sa de a uni eforturile întregului nostru popor în vederea asigurării progresului necontenit al țării în toate domeniile de activitate. În toată perioada construcției socialiste, partidul s-a afirmat ca forța cea mai înaintată, mai hotărîtă și mai consecventă a națiunii în lupta pentru apărarea intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale întregului popor.

ÎN ANII CARE au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului au fost obținute rezultate importante în dezvoltarea economiei. Producția industrială a crescut într-un ritm înalt, atingînd o medie anuală de 12,3%, superioară prevederilor, care fixaseră un ritm de 10,8%. Aceasta a avut loc atît prin intrarea în funcțiune a peste 700 obiective industriale noi, de mare importanță, cît și prin reutilarea unor întreprinderi existente. În anii de după cel de al IX-lea Congres, partidul a acordat, în continuare, o atenție deosebită îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție, acțiune în care s-au obținut noi rezultate ca urmare a construcției de obiective industriale în județe și localități rămase mai în urmă. Totodată, în primii trei ani ai cincinalului, agricultura a depășit limita superioară prevăzută pentru această perioadă, în ciuda faptului că uneori condițiile climatice au fost nefavorabile.

Cifrele sintetice atestă aceste realizări. Dacă socotim datele anului 1965 ca bază de comparație, atunci creșterile atinse în 1968 sînt următoarele:

produsul social total a sporit cu 30%, venitul național cu 26%, producția industrială globală cu 41% (din care cea a industriei producătoare de energie electrică și termică — cu 67%, a construcțiilor de mașini — cu 59%, chimică — cu 75%, textilă — cu 35%; producția agricolă globală cu 12%. Datorită faptului că populația țării a crescut în același interval cu 3,6%, venitul național pe locuitor a sporit cu 22%, înregistrînd un ritm care situează România printre țările fruntașe pe plan mondial în ce privește dinamismul la acest indicator.

Realizările dobîndite în dezvoltarea economiei românești ar fi fost imposibile fără orientarea pe care partidul a dat-o în problema investițiilor, a acumulărilor socialiste. Numai în primii trei ani ai cincinalului au fost investite 170 miliarde lei, ceea ce reprezintă mai mult decît suma investită în deceniul 1950—1960. Realizarea unui asemenea efort de acumulări constituie un indiciu deosebit de expresiv al forței dinamice a economiei noastre, al marilor sale resurse și posibilități.

Acumulările socialiste, orientate în cea mai mare parte către investiții în producție, au servit în același timp pentru dezvoltarea bazei materiale a științei, tehnicii și artei, pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al populației.

TEZELE C.C. AL PARTIDULUI ȘI DIRECTIVELE privitoare la dezvoltarea economiei, supuse spre dezbatere publică în perioada premergătoare Congresului, sînt analizate zilele acestea, în profunzime și cu spirit de înaltă răspundere. În legătura lor organică aceste documente alcătuiesc un tot unitar, constituind programul partidului pe perioada următorului deceniu. Între obiectivele economice, sociale și cele politice prevăzute în acest program multilateral, există legături indestructibile și o interdependență logică. De aceea, în cadrul programului sînt subliniate opțiunile fundamentale care atrag după ele realizarea ansamblului de prevederi.

Așa cum s-a arătat la Congres obiectivul fundamental al acestui program este lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Înfăptuirea obiectivului fundamental solicită:

- creșterea intensă, în continuare, a forțelor de producție în vederea creării unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, capabile să satisfacă necesitățile mereu sporite ale societății;

- dezvoltarea susținută a științei, învățămîntului și culturii, dat fiind rolul lor de factori de bază ai progresului și civilizației într-o epocă caracterizată pe plan mondial printr-o profundă revoluție tehnică și științifică;

- crearea condițiilor pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor celor ce muncesc, realizarea unei repartiții a bunurilor produse de societate în spiritul dreptății și echității socialiste;

- perfecționarea în continuare a relațiilor de producție socialiste, a organizării societății, dezvoltarea democrației socialiste, crearea cadrului organizatoric propice pentru manifestarea plenară în viața socială a fiecărui cetățean, pentru participarea tot mai activă a oamenilor muncii la conducerea treburilor țării.

Atingerea obiectivului fundamental și înfăptuirea sarcinilor legate de acesta vor face ca societatea socialistă multilateral dezvoltată să se înfățișeze din toate punctele de vedere superioară față de orînduirea capitalistă. Pe această bază, România se va apropia de nivelul țărilor cu o economie avansată atît din punct de vedere al producției, productivității muncii și venitului național pe locuitor, cît și în ce privește nivelul de trai al populației.

O condiție hotărîtoare pentru realizarea acestor perspective o constituie **continuarea consecventă a industrializării socialiste pe baza cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane.** Industrializarea se dovedește a fi, în politica economică, o opțiune fundamentală pentru apropierea de nivelul cerințelor unei societăți avansate, pentru asigurarea unui belșug al produselor de consum destinate populației.

Este știut că sursa creării veniturilor în societate este munca omenească. Experiența noastră și cea mondială arată că o economie națională folosește cu atît mai deplin resursele umane de care dispune cu cît este mai multilateral dezvoltată, cu cît ramurile producției industriale sînt mai diversificate. Raportul dintre diferitele grupuri ale populației ocupate pe ramurile economiei naționale sînt un indiciu evident al unei superioare valorificări a resurselor umane în procesul de producție.

Numai industrializarea este capabilă să asigure o schimbare radicală a structurii populației ocupate și să asigure o sporire rapidă a eficienței întregii munci sociale.

România, în cursul industrializării sale, a înregistrat schimbări structurale importante în ce privește populația sa activă. Numărul celor ocupați în industrie a sporit de la 12% în 1950 la 20,7% în 1968, în vreme ce ponderea celor ocupați în agricultură a scăzut în aceeași perioadă de la 74,1% la 53% din totalul populației active a țării. Așa cum s-a subliniat în Documentele Congresului, eforturile de industrializare trebuie continuate pentru a obține o structură adecvată a economiei naționale, corespunzătoare dezvoltării vertiginoase a producției materiale pe plan internațional. Este evident că nu se poate realiza un nivel de trai comparabil țărilor cu economie avansată fără o dezvoltare comparabilă a producției materiale. Fără îndoială că agricultura mai are numeroase rezerve de creștere a producției sale și a participării sale la crearea venitului național. Dar ea, singură, nu poate asigura o asemenea creștere a veniturilor societății încît să poată fi satisfăcute necesitățile crescînde ale consumului productiv și personal la un nivel ridicat.

În viitorul cincinal producția industrială globală a țării noastre urmează, conform prevederilor proiectului Directivelor celui de al X-lea Congres, să atingă un volum cu 50—57% mai mare. Ritmul mediu anual, necesar obținerii acestei creșteri trebuie să fie de 8,5—9,5% pentru ansamblul industriei, dintre care pentru industria producătoare de mijloace de producție un ritm de 9—10%, iar pentru producția bunurilor de consum 7—8%. Dinamismul industriei noastre iese și mai clar în evidență dacă vom compara și evoluția producției la cîteva produse reprezentative pentru potențialul industriei.

Nivelul producției anuale a unor produse industriale

Anii	Energie electrică (mld. kwh.)	Oțel (mil. t.)	Cărbune (mil. t.)	Fibre și fire chimice (mii t.)	Îngrăș. chimice (mii t. substanță activă)	Ciment (mil. t.)
1950	2,1	0,5	3,8	2,2	0,64	1,0
1955	4,3	0,7	6,1	2,6	10,74	1,9
1960	7,6	1,8	8,1	4,0	71,02	3,0
1965	17,2	3,4	12,0	20,9	292,77	5,4
1968	27,8	4,7	17,0	53,4	603,00	7,0
Prevederile Directivelor pentru 1975	55.57	10—10,5	36—38	130—150	2200—2400	13—14

Numai considerente de spațiu ne-au determinat să ne oprim la cîteva produse esențiale ale sectorului producător de mijloace de producție. Dar este evident că producția anuală a diverselor produse industriale crește într-un ritm alert. Trebuie notat că sporurile anuale ale lui 1975 sînt la cele mai multe produse aproape egale (oțel, energie electrică, de exemplu) sau chiar mai mari decît suma producției obținute în anii 1961—1965 (fibre și fire chimice, îngrășăminte chimice etc.).

În aprecierea ritmurilor trebuie, deci să se pornească nu numai de la mărimea relativă a cifrelor, dar și de la mărimile absolute ale producțiilor respective. Astfel, nu poate fi uitat faptul că punctul de plecare al viitorului cincinal este cu 75% mai mare decît al actualului cincinal, ceea ce influențează în mod hotărîtor baza de comparație a cifrelor.

Etapa nouă în care intră dezvoltarea economică a României nu va fi marcată numai de creșteri cantitative considerabil mai mari decît în perioadele anterioare, ci, în primul rînd, de perfecționarea structurii industriei noastre, bazată pe prioritatea acordată ramurilor de bază care condiționează înzestrarea tehnică a economiei și valorificarea superioară și mai eficientă a resurselor naturale. Construcțiile de mașini, metalurgia, chimia și energia electrică vor avea în 1975, laolaltă, o pondere de 54% în producția industrială globală, față de numai 40% în 1965. Repartizarea teritorială va sta și pe viitor în atenția politicii economice a partidului și statului nostru, luîndu-se de fiecare dată în seamă nu numai considerente legate de eficiența noilor investiții și obiective, dar și criterii sociale de mare complexitate.

În cadrul programului prevăzut pentru dezvoltarea economiei noastre naționale, agriculturii îi revin, de asemenea, sarcini importante pe linia creșterii producției cerealiere, animaliere, legumicole, menite să asigure o aprovizionare superioară a populației țării. Extinderea irigațiilor va constitui unul din mijloacele pentru atingerea parametrilor prevăzuți, alături de intensificarea proceselor de mecanizare a lucrărilor. O însemnătate deosebită capătă problema folosirii mai depline a resurselor materiale și umane din unitățile agricole cooperatiste profilarea și specializarea producției, numărîndu-se printre direcțiile unei mai bune valorificări a rezervelor de creștere a producției agro-alimentare.

Privite dintr-un alt unghi de vedere, miliardele investite în dezvoltarea producției materiale constituie baza cea mai sigură pentru sporirea volumului absolut al fondului de consum. Așa cum s-a arătat la Congres, dacă în locul unui procent de 70—72% destinat fondului de consum, s-ar prevedea un procent de 75%, rezultatul ar fi că volumul absolut al fondului de consum în următorul deceniu ar fi cu 35—50 miliarde mai mic, ca urmare a creșterii apreciabil mai lente a venitului național al țării.

Totodată, Congresul a atras atenția asupra faptului că un obiectiv fundamental ce trebuie urmărit în activitatea economică este creșterea eficienței investițiilor, folosirea cu precădere a fondurilor pentru sporirea producției materiale, înlăturarea lipsurilor ce s-au manifestat în această privință în cursul actualului cincinal.

PENTRU ASIGURAREA continuării în ritm susținut a industrializării țării, ca și pentru dezvoltarea simultană a celorlalte ramuri ale economiei, o însemnătate majoră are stabilirea unui **raport optim între acumulare și consum.**

Investițiile, prevăzute în proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R., se ridică la suma de 420—435 miliarde lei din fondurile centralizate ale statului, cărora li se adaugă 50 miliarde din fondurile unităților de stat și cooperatiste. Pentru realizarea acestui program care să permită dezvoltarea susținută a economiei este necesară menținerea unei rate înalte a acumulării socialiste. După cum se subliniază în documentele Congresului al X-lea, **Asigurarea unei rate înalte a acumulării devine și mai arzătoare în epoca modernă, în condițiile revoluției tehnico-științifice mondiale care impune, și în același timp, determină o dezvoltare vertiginoasă a forțelor de producție.** Compararea nivelului investițiilor prevăzute pentru anii 1971—1975 cu totalul celor realizate între 1951 și 1968, cînd au fost investite circa 402 miliarde lei, atestă, o dată în plus, capacitatea sporită a economiei noastre de a susține programul dezvoltării și de a asigura un ritm susținut de creștere economică.

O TRĂSĂTURĂ de bază a politicii partidului nostru afirmată cu pregnanță în Documentele Congresului al X-lea, o constituie fermitatea și consecvența cu care el militează pentru întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești, pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, a solidarității cu forțele progresiste de pretutindeni, cu toate țările iubitoare de pace. Atașamentul neclintit față de promovarea în relațiile internaționale a principiilor care să garanteze independența și suveranitatea fiecărui popor, consecvența cu care partidul și guvernul țării noastre slujesc cauza socialismului și a păcii în lume străbat ca un fir roșu întreaga politică externă a țării, au atras sprijinul unanim al poporului, și au făcut să crească prestigiul României pe arena mondială.

Partidul nostru pornește de la faptul că o dată cu dezvoltarea economiei naționale se creează condiții tot mai largi pentru participarea activă la diviziunea mondială a muncii și la schimbul internațional de valori materiale și spirituale.

Țara noastră a dezvoltat continuu relații de colaborare economică cu țările membre al C.A.E.R., cu toate țările socialiste, acestea deținînd ponderea principală în comerțul nostru exterior.

În viitorul cincinal relațiile economice externe ale țării noastre vor cunoaște o dezvoltare și lărgire continuă. Documentele prezentate Congresului subliniază importanța perfecționării și adîncirii formelor de colaborare economică dintre România și celelalte țări ale C.A.E.R., cu toate celelalte țări socialiste, pe baza principiilor marxist-leniniste ale respectării independenței și suveranității, egalității, avantajului reciproc, ale liberului consimțămînt al fiecărui stat de a participa la o formă sau alta de cooperare. Totodată, țara noastră va dezvolta relații economice cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială. In același timp, va spori preocuparea pentru asigurarea unei eficiențe superioare a activității de comerț exterior, pentru asigurarea de surse sigure de materii prime, pentru lărgirea activității întreprinderilor noastre cu partenerii lor exteriori.

CA URMARE a realizării tuturor acestor prevederi, va avea loc o îmbunătățire a nivelului de viață materială și spirituală, bazată atît pe creșterea veniturilor salariaților și a veniturilor bănești ale țărănimii cît și pe sporirea salariului real. Importante sporuri vor înregistra fondurile destinate cheltuielilor social-culturale, construcțiilor de locuințe. Totodată, vînzările de mărfuri către populație vor fi cu 30—35% mai mari decît în cursul actualului cincinal.

Populația va beneficia de însemnate avantaje și venituri pe seama cheltuielilor social-culturale ale statului, care vor crește în anii viitorului cincinal cu 27% față de 1970.

PERFECȚIONAREA relațiilor de producție constituie în continuare un punct central al preocupărilor partidului și statului nostru. Ca urmare a hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale a partidului, au fost experimentate și aplicate măsuri

(Continuare în pag. 16)

RAPORTUL C. C. AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA P.C.R. ÎN PERIOADA DINTRE CONGRESUL AL IX-LEA

ȘI CONGRESUL AL X-LEA ȘI SARCINILE DE VIITOR ALE PARTIDULUI

— extrase —

OBIECTIVELE DE BAZĂ ȘI LINIILE DIRECTOARE ALE DEZVOLTĂRII VIITOARE, ECONOMICE ȘI SOCIAL — CULTURALE, A ROMÂNIEI

Tovarăși,

Tezele Comitetului Central și proiectul Directivelor privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale în perioada 1976—1980 au fost dezbătute în adunările și conferințele tuturor organizațiilor de partid, în organizațiile de masă, în conducerile acestora, în Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste, în presa centrală și locală. Se poate spune că aceste documente au făcut obiectul unei ample consultări și dezbateri naționale, la care au participat membri și nemembri de partid, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, oameni ai muncii de toate profesiile, români, maghiari, germani și de alte naționalități — practic întregul popor — spunîndu-și cuvîntul cu înaltă responsabilitate asupra programului dezvoltării viitoare a patriei.

Delegații la Congres, aleși de cei aproape două milioane de comuniști din întreaga țară, au primit mandatul membrilor de partid, al maselor largi populare, de a exprima în acest înalt for aprobarea deplină față de politica internă și externă a Partidului Comunist Român, de a adopta documentele supuse dezbaterii, programul dezvoltării neîntrerupte a societății noastre.

Întreaga activitate de pregătire a Congresului, larga dezbatere a documentelor, ca și modul în care au fost aleși delegații la Congres dau încă o dată expresie spiritului nou, profund democratic pe care partidul nostru l-a imprimat întregii sale activități, precum și vieții politice, economice, social-culturale și de stat din țara noastră. Aceasta demonstrează o dată mai mult legăturile strînse ale partidului cu masele, încrederea și prețuirea de care se bucură partidul nostru în rîndurile poporului, trăinicia unității în jurul său a întregii națiuni.

Tovarăși,

Permiteți-mi să mă opresc în continuare asupra direcțiilor principale ale dezvoltării României în anii următori.

Tezele Comitetului Central și proiectul de Directive trasează pe larg jaloanele politicii generale a construirii socialismului pînă în 1975 și prevederile orientative pînă în 1980. Putem spune că aceste două documente constituie un tot unitar, reprezentînd în fapt programul partidului pentru perioada la care m-am referit. Obiectivul fundamental al acestui program este lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Realizarea acestui țel major de perspectivă al partidului nostru presupune, în primul rînd, creșterea intensă a forțelor de producție, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, în stare să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății. În al doilea rînd, aceasta înseamnă dezvoltarea susținută a științei, învățămîntului și culturii — factori de bază ai progresului și civilizației. Aceasta cere, în al treilea rînd, crearea condițiilor în vederea ridicării bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii, înfăptuirea repartiției bunurilor produse de societate în spiritul dreptății și echității socialiste. În al patrulea rînd, aceasta presupune perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a organizării societății, crearea cadrului organizatoric care să permită manifestarea în sfera vieții sociale a fiecărui cetățean, participarea tot mai activă a celor ce muncesc la conducerea treburilor țării, lărgirea libertăților, dezvoltarea democrației socialiste.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată se va înfățișa din toate punctele de vedere superioară orînduirii capitaliste. Se vor pune astfel baze trainice trecerii treptate spre comunism — societatea care va ridica omenirea pe noi trepte de civilizație materială și spirituală.

Tovarăși

Sarcinile și obiectivele fundamentale ale dezvoltării industriei și agriculturii, a întregii economii românești în perioada următoare, orientările principiale ale politicii economice a partidului izvorăsc din cerințele noii etape de dezvoltare a societății, răspund intereselor vitale ale poporului nostru, cauzei progresului și înfloririi patriei noastre socialiste. Proiectul de Directive pentru perioada 1971—1975 prevede o creștere medie anuală a producției industriale de 8,5—9,5 la sută, a producției globale agricole de 5—5,5 la sută, sporirea venitului național într-un ritm mediu anual de 7,7—8,5 la sută.

Totodată, pornind de la necesitatea ca problemele fundamentale ale dezvoltării economiei naționale să fie abordate și soluționate în perspectiva unei perioade mai îndelungate, Comitetul Central a elaborat liniile directoare pentru anii 1976—1980. În deceniul următor, producția industrială va crește de 2—2,3 ori, agricultura va deveni o ramură cu un accentuat caracter intensiv, venitul național se va dubla; aceasta va ridica nivelul bunăstării întregului popor. Continuînd practica de pînă acum, care s-a dovedit pe deplin justă, a fost întocmit, de asemenea, programul dezvoltării resurselor energetice și al electrificării țării pe perioada 1971—1980.

Programul dezvoltării în următorul deceniu a patriei noastre va asigura în mod hotărîtor apropierea României de nivelul țărilor cu economie avansată, atît din punct de vedere al producției, productivității muncii și venitului național pe locuitor, cît și din punct de vedere al nivelului de trai al populației. Realizarea acestui program, supus spre aprobare Congresului, deschide perspective mărețe în fața întregului popor, a națiunii noastre socialiste!

● Continuarea în ritm susținut a industrializării socialiste — temelia progresului general al societății, a creșterii bunăstării poporului

Tovarăși,

În centrul eforturilor întregului nostru popor va sta continuarea consecventă a industrializării pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane.

În cursul dezbaterii documentelor prezentate Congresului, unii tovarăși au pus problema dacă, în comparație cu ritmul de 12,3 la sută realizat în primii trei ani ai cincinalului, creșterea producției industriale în perioada 1971—1975 cu 8,5—9,5 la sută în medie pe an nu este prea mică, dacă aceasta nu reprezintă o atenuare a dezvoltării noastre industriale. În același timp, alți tovarăși au întrebat dacă efortul prevăzut în proiectul de Directive pentru sporirea capacității industriale a țării nu este prea mare.

Problema ritmului industrializării în viitorul cincinal a preocupat în mod deosebit conducerea partidului și statului, ea a făcut obiectul unor analize și studii aprofundate în funcție de toate implicațiile pe care le are în economie și în întreaga noastră viață socială. Prevederile înscrise în proiectul de Directive nu numai că nu duc la încetinirea dezvoltării noastre industriale, ci, dimpotrivă, asigură în continuare progresul accelerat al industriei românești. Pentru a pune mai clar în evidență acest lucru, trebuie să relevăm că punctul de

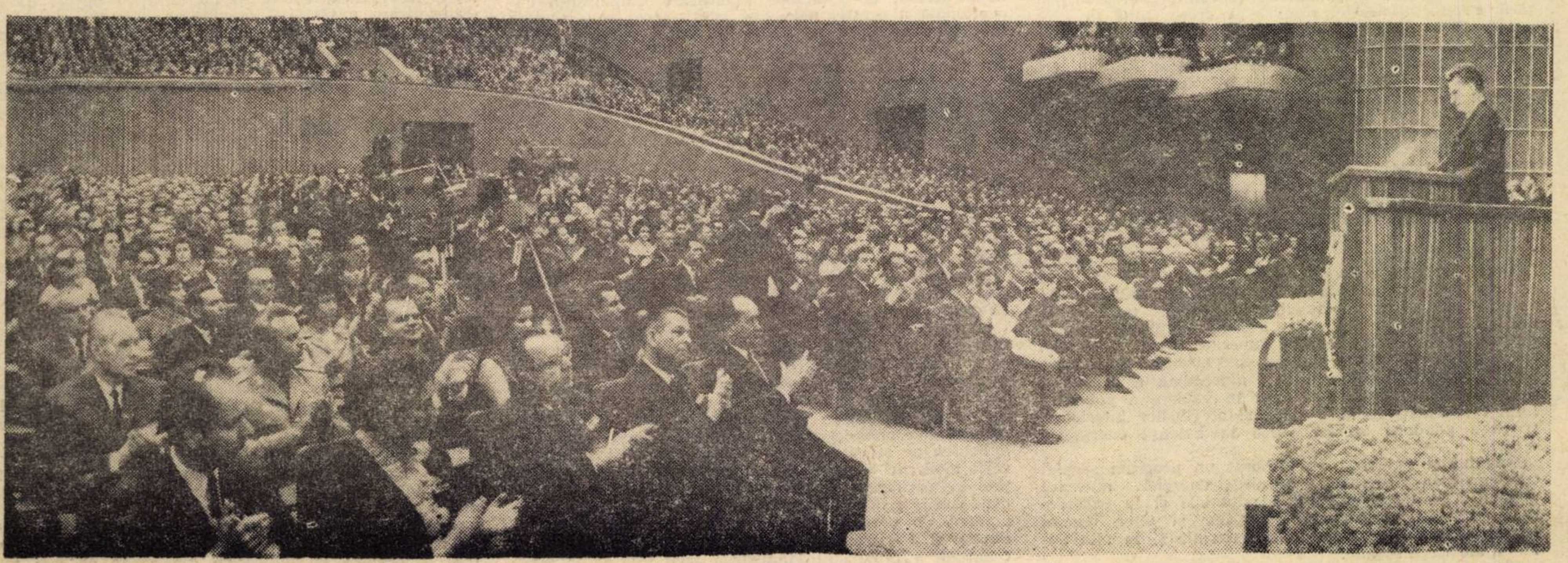

în sala Congresului

plecare al viitorului cincinal îl reprezintă un volum de producție industrială cu 75 la sută mai mare decît al actualului plan cincinal.

În lumina unei analize obiective a realității nu poate fi acceptată, desigur, nici ideea că am ajuns la stadiul cind n-ar mai fi necesare eforturi susținute pe linia industrializării țării, că ne putem declara satisfăcuți cu ceea ce am realizat în acest domeniu. Este adevărat, examinînd nivelul actual al industriei noastre în comparație cu cel din perioada antebelică, rezultă evident că am realizat un progres considerabil, atît în creșterea volumului producției industriale, cît și în îmbunătățirea structurii sale. Totuși — ținînd seama atît de stadiul la care ne aflăm, cît și de dezvoltarea vertiginoasă a producției materiale pe plan internațional, de puternica revoluție tehnico-științifică — trebuie să constatăm că industria noastră mai are încă mult de făcut pentru a se ridica la nivelul cerințelor unei societăți avansate. În timp ce la noi ponderea celor care lucrează în industrie din totalul populației ocupate reprezintă 20,7 la sută, în statele industriale europene — atît socialiste cît și capitaliste — această pondere se ridică la 30—40 la sută. Avînd în vedere aceste aspecte, considerăm că propunerile cuprinse în proiectul de Directive corespund nevoilor și posibilităților țării noastre, intereselor fundamentale ale poporului român, construcției socialismului în România.

Partidul va continua neabătut linia perfecționării structurii producției industriale, a dezvoltării rapide a ramurilor de bază care condiționează înzestrarea tehnică superioară a economiei, valorificarea eficientă a resurselor naționale. Ponderea construcțiilor de mașini, metalurgiei, chimiei și energiei electrice va ajunge în 1975 la 54 la sută în totalul producției industriale, față de 40 la sută în 1965, accentuînd într-o măsură însemnată caracterul modern ale industriei noastre socialiste.

Paralel cu îmbunătățirea structurii pe ramuri a industriei se va acorda și în viitor toată atenția repartizării teritoriale judicioase a forțelor de producție. În stabilirea amplasamentelor noilor obiective industriale vom continua să îmbinăm organic considerentele de eficiență economică cu criteriile sociale, legate de necesitatea ridicării județelor și localităților mai puțin dezvoltate, a accelerării progresului lor economic și social.

Tovarăși,

Nivelul producției și ritmurile de creștere ale diferitelor ramuri industriale, sarcinile cantitative ale dezvoltării viitoare a industriei sînt prezentate pe larg în proiectul de Directive. De aceea, nu mă voi opri la ele ; doresc însă să subliniez direcțiile principale în care trebuie concentrate eforturile pentru ridicarea calitativă a activității industriale, creșterea gradului de tehnicitate și eficiență al producției.

În cincinalul următor producția industriei construcțiilor de mașini va crește cu 72—76 la sută, asigurînd circa 70 la sută din utilajele necesare programului de investiții pe perioada 1971—1975. În mod deosebit se impune a fi dezvoltată producția de utilaje tehnologice complexe, pentru ca aceasta să asigure cea mai mare parte a necesarului intern ; va trebui, de asemenea, să crească intens și să se diversifice producția de mașini-unelte, inclusiv a celor cu comandă-program, să se dezvolte susținut industria electronică și electrotehnică, fabricația de aparatură pentru automatizarea proceselor de producție, mecanica fină și industria optică. Ponderea acestor ramuri în producția globală a industriei constructoare de mașini va ajunge în 1975 la 23 la sută, față de 16 la sută în 1968.

Potrivit prevederilor din Directive, pînă în 1975 producția de oțel — indicator de bază al potențialului economic al unei țări — va trebui să ajungă la 10—10,5 milioane tone, dublîndu-se producția realizată în acest an. Un accent deosebit se va pune pe creșterea producției de oțeluri de calitate, aliate și de înaltă rezistență, pe laminarea lor într-o gamă variată de sortimente, aceasta fiind o condiție esențială a modernizării construcțiilor de mașini și folosirii raționale a metalului în economie. Unul din obiectivele importante, asupra căruia trebuie să-și concentreze atenția lucrătorii din siderurgie, este reducerea consumurilor specifice de minereuri și cocs — domeniu în care persistă încă mari neajunsuri — folosirea mai bună a capacităților de producție, îndeosebi a celor din sectoarele de laminare, introducerea procedeelor moderne în fabricația metalului.

Este, de asemenea, necesar să asigurăm creșterea în ritmuri superioare a producției de metale neferoase — cupru, plumb, zinc și, îndeosebi, aluminiu. În acest scop se impune să fie mai bine folosite resursele de materii prime din țară, îmbunătățite tehnologiile de extracție și prelucrare, valorificîndu-se mai rapid în producție rezultatele cercetărilor efectuate în unitățile noastre științifice.

Chimia va continua și în viitorul plan cincinal să realizeze cel mai înalt ritm de dezvoltare din industria țării. Producția acestei ramuri va crește pînă în 1975 cu 85—92 la sută față de 1970, îndeosebi pe baza chimizării gazului metan, a produselor petroliere și a valorificării resurselor de sare. În mod deosebit va spori producția de îngrășăminte chimice, care va ajunge la sfîrșitul cincinalului următor la 2,2—2,4 milioane tone. O intensă dezvoltare va trebui să cunoască, în continuare, producția de înlocuitori ai unor materii prime de bază, fabricația de fibre și fire sintetice, de mase plastice și rășini sintetice, medicamente, ierbicide, insectofungicide și alte produse necesare agriculturii, acoperindu-se într-un termen cît mai scurt nevoile țării noastre și creîndu-se chiar disponibilități de export.

Un obiectiv de însemnătate deosebită al cincinalului viitor este dezvoltarea și diversificarea bazei energetice, folosirea ei mai rațională. Sarcina principală în acest domeniu este asigurarea în cît mai mare măsură, din resurse interne, a combustibililor necesari tuturor ramurilor economiei naționale. Plecînd de la necesitatea de a economisi și valorifica superior țițeiul și gazele, de la faptul că aceste resurse sînt limitate, se impune să se asigure dezvoltarea mai accentuată a extracției de cărbune, punerea mai largă în valoare a potențialului hidroenergetic al Dunării și al rîurilor interioare, sporirea ponderii acestor surse în balanța energetică a țării.

Partidul și guvernul au elaborat un program special care prevede trecerea la folosirea energiei nucleare pentru dezvoltarea energeticii naționale și la extinderea aplicațiilor izotopilor, radiațiilor și altor tehnici bazate pe energia nucleară în economie și în alte domenii ale vieții sociale.

Este necesar să se acționeze în continuare în mod sistematic pentru dezvoltarea bazei de materii prime, identificîndu-se și punîndu-se în valoare noi rezerve industriale de hidrocarburi, minereuri feroase și neferoase, precum și alte substanțe minerale utile. În acest scop trebuie să se îmbunătățească activitatea de cercetare și explorare geologică, să se asigure investigarea mai cuprinzătoare a rezervelor subsolului țării noastre. Totodată, trebuie să se asigure darea în exploatare cît mai rapidă a noilor surse de materii prime. O sarcină importantă pentru creșterea bazei de materii prime este dezvoltarea cercetărilor pentru îmbunătățirea tehnologiei folosirii acestora, în special a minereurilor cu conținut mai sărac. Va trebui, de asemenea, să se treacă la studiul complex al platformei continentale a Mării Negre, unindu-se într-un singur organism unitățile de cercetare interesate, toți cercetătorii și specialiștii care lucrează în acest domeniu.

Un sector important căruia va trebui să-i acordăm o mare atenție, în cincinalul următor, este industria materialelor de construcții. Trebuie arătat că, deși în ultimii ani producția a cunoscut o dezvoltare continuă, totuși în economie se resimt neajunsuri în aprovizionarea cu materiale de construcții, datorită faptului că o bună perioadă de timp această ramură a fost subestimată. Ministerul Industriei Construcțiilor, Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală și Comitetul de Stat al Planificării trebuie să asigure diversificarea mai accentuată a producției materialelor de construcții, folosirea mai largă a înlocuitorilor, introducerea în fabricație a unor produse noi, moderne, mai ușoare și ieftine. Trebuie pus un accent mai mare pe dezvoltarea producției de prefabricate din beton și alte materiale, în vederea reducerii consumului de metal și lemn, a ridicării gradului de industrializare a lucrărilor de construcții.

Asigurînd în continuare dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție, se prevede totodată creșterea în ritm susținut a producției bunurilor de consum, în vederea îmbunătățirii aprovizionării pieței, satisfacerii în măsură tot mai largă a cerințelor populației. În cincinalul următor producția industriei ușoare urmează să crească cu 40—45 la sută. Este necesar ca Ministerul Industriei Ușoare să asigure folosirea la maximum a capacităților existente și, cu deosebire, a unităților noi, moderne, create în ultimii ani, pentru sporirea și diversificarea producției de țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, articole pentru copii, pentru ridicarea calității și valorii lor de întrebuințare, în concordanță cu cerințele și gustul consumatorilor.

Proiectul de Directive prevede, de asemenea, creșterea cu 35—40 la sută a producției de mărfuri alimentare. Pentru rezolvarea în condiții tot mai bune a problemelor complexe ale alimentației este necesar ca ministerul de resort să acționeze pentru sporirea produselor de carne, de lapte, a derivatelor acestora, a uleiului, conservelor și semipreparatelor, pentru prelucrarea superioară a materiei prime și realizarea unei game variate de sortimente, pentru asigurarea unei calități tot mai ridicate a produselor. În acest cincinal va trebui să punem un accent mai mare pe reutilarea și modernizarea industriei alimentare, acordîndu-se o atenție deosebită dimensionării mai judicioase a noilor capacități de producție, amplasării lor cît mai aproape de bazinele cu materie primă.

O deosebită atenție trebuie acordată în cursul viitorului cincinal producției de mărfuri de folosință îndelungată, care contribuie în măsură tot mai însemnată la ridicarea standardului de viață al populației. Este necesar să se asigure sporirea și diversificarea producției de mobilă, articole electrotehnice, de menaj și altele, cu calități superioare de folosință și durabilitate, ținîndu-se seama atît de criteriile de utilitate, cît și de cele estetice.

Un loc tot mai important în dezvoltarea producției de bunuri de consum trebuie să ocupe cooperația, industria locală și munca la domiciliu. În acest sens răspunderi mari revin consiliilor populare, care trebuie să asigure valorificarea la maximum a resurselor și posibilităților de producție din toate județele țării, extinderea rețelei de servicii pentru populație, a modalităților de deservire multilaterală a cetățenilor de la orașe și sate.

Am înfățișat pe scurt tabloul direcțiilor generale ale dezvoltării industriei noastre în anii care vin ; realizarea acestor obiective majore ale industrializării țării va apropia în tot mai mare măsură România de nivelul statelor avansate din punct de vedere economic, va întări baza tehnico-materială a socialismului, creînd condiții pentru trecerea treptată spre comunism.

Tovarăși,

În anii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, productivitatea muncii în industrie a crescut în medie cu 8,2 la sută anual — acesta fiind unul din cele mai înalte ritmuri înregistrate în cele două decenii de economie planificată. Importanța excepțională a acestei probleme pentru economia noastră face necesar ca și în viitor, în fiecare ramură industrială să se ia măsuri pentru introducerea tehnicii și tehnologiei avansate, pentru extinderea automatizării și mecanizării proceselor de producție, pregătirea și perfecționarea calificării forței de muncă, fundamentarea științifică a normelor, folosirea completă și productivă a timpului de lucru și întărirea disciplinei în fiecare secție și loc de muncă.

Ministerele și centralele industriale trebuie să sprijine mai eficient întreprinderile pentru realizarea integrală a parametrilor tehnici și economici ai instalațiilor, pentru asigurarea bunei lor întrețineri, pentru folosirea cu întreaga capacitate a tehnicii noi din industria noastră socialistă.

Ridicarea calității produselor, realizarea de produse cu caracteristici tehnico-economice superioare trebuie să constituie, de asemenea, o preocupare de prim ordin, una din sarcinile de cea mai mare însemnătate a ministerelor și centralelor industriale, a organelor de stat și de partid, a unităților economice, a tuturor muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și specialiștilor din industria noastră socialistă.

Una din condițiile fundamentale ale perfecționării activității economice, ale creșterii eficienței sale este aplicarea pe scară largă a științei conducerii și organizării moderne a producției și a muncii în toate unitățile industriale. Organele și organizațiile de partid, conducerile ministerelor vor trebui să se preocupe permanent de perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii. Putem spune, tovarăși, că problema esențială a progresului industriei țării este buna organizare a activității ei, întărirea răspunderii în muncă a fiecăruia — de la ministru sau, dacă vreți, de la secretarul general al partidului, pînă la ultimul muncitor. Fiecare trebuie să-și îndeplinească obligațiile față de popor.

Trebuie să înțelegem, tovarăși, că edificarea socialismului și comunismului cere muncă, ordine, disciplină, răspundere ! Să punem peste tot oameni capabili să îndeplinească cu răspundere sarcinile ce le revin !

O atenție deosebită va trebui acordată în viitor bunei gospodăriri a fondurilor materiale și bănești, ridicării calitative a activității economice și financiare în toate ramurile economiei, în toate sectoarele vieții sociale. Va trebui să existe o preocupare permanentă pentru asigurarea stabilității prețurilor de desfacere la mărfurile de consum și la servicii, îmbinînd criteriile economice cu grija permanentă pentru creșterea salariului real, a nivelului de trai al populației.

O sarcină de primă importanță în economia noastră este reducerea continuă a prețului de cost al tuturor produselor, precum și așezarea mai rațională, științifică a prețurilor în toate ramurile, astfel încît să reflecte cu mai mare exactitate cheltuielile sociale de producție. Trebuie însă să punem capăt practicii unor ministere și întreprinderi care, pe seama majorării prețurilor sau stabilirii arbitrare a unor prețuri urmăresc să realizeze beneficii nejustificat de mari și, pe această cale, și venituri nejustificate.

Îndeplinirea marilor sarcini pe care le ridică dezvoltarea industriei impune luarea unor măsuri energice pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor care se mai manifestă în activitatea unor ministere și unități economice. Ministerele, consiliile de administrație ale centralelor industriale, comitetele de direcție trebuie să manifeste o preocupare sporită pentru îmbunătățirea muncii de planificare, organizare și control, pentru rezolvarea operativă a problemelor producției. Centrul de greutate al muncii ministerelor trebuie mutat jos, în întreprinderi, acolo unde se hotărăște soarta producției materiale. Trebuie luate măsuri energice pentru lichidarea manifestărilor de birocratism care mai dăinuie în practica muncii unor ministere, pentru simplificarea aparatului administrativ-funcționăresc, pentru raționalizarea muncii de conducere și îndrumare, pentru reducerea hotărîtă a numărului de acte normative, circulări și instrucțiuni care îngreunează activitatea operativă a întreprinderilor economice, soluționarea rapidă a problemelor creșterii producției și care, ca să spun așa, îneacă activitatea vie într-un noian de hîrtii, împiedică eforturile oamenilor muncii pentru construcția socialismului. Este necesar să fie aplicat cu fermitate principiul conducerii colective a ministerelor și organizațiilor economice, ridicînd rolul colegiilor, al consiliilor de administrație ale centralelor, al comitetelor de direcție din întreprinderi în elaborarea hotărîrilor și controlul îndeplinirii lor.

În aplicarea hotărîrilor Conferinței Naționale cu privire la reorganizarea industriei este necesar să se urmărească cu atenție ca centralele să nu devină verigi intermediare între întreprinderi și ministere, ci complexe de unități productive organic integrate, direct răspunzătoare de îndeplinirea planului.

Una din sarcinile de bază ale economiei noastre este realizarea unei mai bune profilări și specializări a producției fiecărei întreprinderi, care să permită organizarea producției de serie, punîndu-se capăt practicilor neeconomice actuale cînd unele întreprinderi produc o gamă prea mare de produse, ceea ce împiedică organizarea și folosirea rațională a capacităților și a forței de muncă, realizarea unor produse de înaltă tehnicitate.

Comitetul de Stat al Planificării, Consiliul Economic și celelalte organe economice de sinteză trebuie să-și perfecționeze activitatea, să studieze mai atent fenomenele economice, proporțiile optime între diferite ramuri, să urmărească felul cum se realizează planul, să aibă o perspectivă clară asupra dezvoltării economiei noastre. Ele au datoria de a executa un control sistematic și permanent al vieții economice, de a sesiza la timp anomaliile, neconcordanțele și fenomenele negative din sfera producției materiale, și de a acționa — în conformitate cu directivele generale ale partidului și statului — pentru înlăturarea lor, pentru soluționarea numeroaselor probleme de care depinde creșterea eficienței generale a economiei.

Sarcinile mari și complexe care stau în anii viitori în fața industriei noastre socialiste cer eforturi sporite din partea tuturor colectivelor de oameni ai muncii pentru folosirea cu maximum de randament a bazei tehnico-materiale de care dispunem, pentru îmbunătățirea continuă a activității economice, pentru valorificarea rezervelor existente în întreprinderile noastre. Comitetul Central își exprimă convingerea că întreaga clasă muncitoare, inginerii, tehnicienii, cercetătorii și proiectanții, toți oamenii muncii din industria socialistă — care și-au dovedit pe deplin capacitatea creatoare, spiritul de inițiativă, devotamentul pentru înflorirea patriei noastre— își vor consacra și în viitor puterea de muncă, elanul și cunoștințele operei de industrializare a țării — temelia progresului general al societății, a creșterii bunăstării poporului.

Dezvoltarea intensivă, multilaterală a agriculturii

Tovarăși,

În perioada anilor 1971—1975 producția globală agricolă urmează să crească cu 28—31 la sută în comparație cu actualul cincinal. O importantă creștere va cunoaște producția de cereale, care va ajunge în anul 1975 la 17,5—18,5 milioane tone. Producția de legume va ajunge la peste 4 milioane tone în 1975, se vor lărgi sortimentele și îmbunătăți calitatea acestora. Totodată, va crește producția pomicolă și viticolă a țării. În 1975, producția globală animală se va ridica cu 25—28 la sută, în comparație cu 1970. În scopul dezvoltării în continuare a agriculturii noastre se prevede afectarea din fondurile statului a circa 60 miliarde lei, iar din fondurile cooperativelor de producție a circa 20 miliarde.

Sînt cunoscute realizările obținute în creșterea producției agricole. În mod deosebit doresc să subliniez rezultatele obținute de întreprinderile agricole de stat, mai ales după aplicarea măsurilor luate de partid și guvern pentru reorganizarea activității acestui sector. De asemenea, trebuie să menționez că agricultura noastră cooperatistă își dovedește din ce în ce mai mult superioritatea și înaltul potențial productiv, un mare

număr de cooperative obținînd producții care depășesc chiar pe cele ale întreprinderilor agricole de stat.

Cu toate aceste rezultate bune, este necesar să arătăm că mai avem încă mult de făcut pentru a putea spune că am realizat o agricultură modernă, multilateral dezvoltată, care să ne asigure, an de an, producții tot mai ridicate, cu cheltuieli materiale și de muncă minime.

Trebuie înfăptuite cu consecvență obiectivele pe care ni le-am fixat în domeniul irigațiilor, astfel ca în 1975 să avem circa 2 milioane și jumătate de hectare irigate, iar în 1980 suprafața irigată să ajungă la 3 milioane și jumătate — 4 milioane hectare. Pe lîngă realizarea unor sisteme moderne de irigații, este necesar să se acorde în continuare atenție executării amenajărilor locale, urmînd ca, treptat, ele să fie perfecționate și incluse în sistemele mari.

Consiliul Superior al Agriculturii, organele agricole, specialiștii, au datoria să se preocupe mai mult decît pînă acum de studiul solului și ameliorarea fertilității lui, de combaterea eroziunii, de desecări, să acorde o atenție sporită păstrării și creșterii suprafețelor agricole.

Deși am realizat succese mari în mecanizarea principalelor lucrări, îndeosebi la cereale, este necesar să ne preocupăm în continuare de mecanizarea complexă a tuturor muncilor agricole, mai ales la plante tehnice, în legumicultură, pomicultură, viticultură și în zootehnie, unde gradul de mecanizare este încă scăzut.

Consiliul Superior al Agriculturii, Institutul central de cercetări agricole trebuie să asigure îmbunătățirea activității de cercetare și organizare a producerii semințelor cu calități superioare, producerea hibrizilor de porumb, a semințelor de floarea-soarelui, sfeclă de zahăr și alte plante, de înaltă productivitate, a semințelor de grîu din soiuri valoroase, a semințelor de legume. Institutele de specialitate trebuie să se preocupe de crearea unor soiuri noi de pomi și viță de vie, de producerea materialului săditor de înaltă productivitate și de calitate superioară.

Consiliul Superior al Agriculturii, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție trebuie să ia toate măsurile pentru dezvoltarea mai rapidă a creșterii animalelor, îmbunătățirea raselor, combaterea epizootiilor, asigurarea bazei furajere — domenii în care am rămas mult în urmă. În același timp, trebuie îmbunătățită activitatea de cercetare zootehnică, mutîndu-se centrul acesteia din București în fermele agricole, folosindu-se mai intens rezultatele științelor biologice în producția zootehnică. Este necesar să se realizeze unirea tuturor eforturilor biologilor și geneticienilor pentru a rezolva într-un termen mai scurt aceste sarcini de mare importanță pentru ridicarea nivelului de trai al poporului nostru.

Înfăptuirea prevederilor Directivelor în domeniul agriculturii impune continuarea aplicării cu mai multă perseverență a măsurilor privind îmbunătățirea organizării și conducerii întreprinderilor agricole de stat. Considerăm că sînt create condiții ca într-un timp relativ scurt aceste întreprinderi să poată concura cu cele mai bune ferme din țările cu agricultură avansată atît la nivelul producției, al productivității, cît și al prețului de cost.

Trebuie spus că în cooperativele agricole de producție există încă importante resurse materiale și umane nefolosite, ceea ce impune îmbunătățirea organizării, conducerii și gospodăririi agriculturii noastre cooperatiste. Ținînd seama de experiența întreprinderilor agricole de stat, ca și a unui număr mare de cooperative agricole de producție, socotim că este timpul să se treacă și în sectorul cooperatist la profilarea producției și specializarea unităților, în vederea realizării unor producții vegetale și animale bogate și sigure. În același timp, trebuie să acționăm pentru dezvoltarea formelor de asociere intercooperatistă, pentru crearea pe această cale a unor întreprinderi de furaje, de creștere și îngrășare a animalelor, de producere a semințelor și prelucrare a produselor agricole, îndeosebi de conserve, precum și pentru organizarea unor activități industriale necesare producției agricole. Alocarea an de an a unei părți însemnate din veniturile cooperativelor în scopul dezvoltării averii obștești este o condiție de prim ordin pentru creșterea producției agricole și ridicarea bunăstării membrilor cooperatori. Totodată, o mare importanță are întărirea evidenței mijloacelor materiale și bănești, folosirea rațională a fondului de acumulare. Dezvoltarea continuă a producției în cooperative cere perfecționarea sistemului de cointeresare materială a membrilor cooperatori, asigurarea unui raport cît mai just între contribuția concretă la rezultatele generale ale cooperativei și veniturile personale. Sursa principală a cîștigului fiecărui cooperator trebuie să fie munca în cooperativă, efortul pentru sporirea averii obștești. O însemnătate deosebită are dezvoltarea spiritului cooperatist, de muncă în comun, întărirea disciplinei și ordinii în cooperative, creșterea conștiinței socialiste a fiecărui țăran cooperator și a răspunderii lui față de averea obștească, față de interesele generale ale societății noastre.

Ținînd seama de rolul important ce revine întreprinderilor de mecanizare a agriculturii este necesar să crească mai mult răspunderea acestora față de întreaga activitate a unităților pe care le deservesc, participarea lor la realizarea tuturor lucrărilor agricole; înseși veniturile mecanizatorilor și ale conducerii întreprinderilor de mecanizare trebuie să depindă de rezultatele obținute în producție.

În înfăptuirea sarcinilor de dezvoltare și modernizare a agriculturii, îndatoriri de mare răspundere revin direcțiilor agricole și uniunilor județene ale cooperativelor agricole de producție, Consiliului Superior al Agriculturii și Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție. Ele trebuie să deplaseze centrul de greutate al muncii din birou, jos pe teren, în unități, acolo unde se realizează producția agricolă. Trebuie, tovarăși, să trimitem mai mult de jumătate din cei care lucrează în organele agricole județene să se ocupe direct de producție și nu de hîrtii. Dacă nu vom înțelege să mutăm specialiștii, marea majoritate a celor care acum lucrează în birouri, în producție, apoi ceea ce discutăm aici vor rămîne doar vorbe. Trebuie să înțelegem o dată pentru totdeauna că nu în birou, nu cu hîrtiile trebuie să muncim, ci în unitățile de producție, în institutele de cercetări, în școli.

Desigur, obiectivele cincinalului viitor în domeniul agriculturii cer eforturi mari din partea tuturor oamenilor muncii de la sate. Țărănimea noastră și-a dovedit în anii socialismului hărnicia și priceperea, capacitatea de a introduce cuceririle științei moderne în producția agricolă, de a gospodări tot mai bine unitățile agricole socialiste, de a asigura progresul satului românesc.

Sîntem convinși că țăranii cooperatori, muncitorii din întreprinderile agricole de stat, mecanizatorii, specialiștii, cercetătorii, toți cei care activează în agricultura patriei noastre, nu vor precupeți nimic pentru a face să sporească contribuția acestei importante ramuri la creșterea potențialului nostru economic, la satisfacerea multiplelor nevoi ale societății, la mersul înainte al construcției socialismului în România.

Politica de dezvoltare a acumulărilor — condiție hotărîtoare a întăririi bazei tehnico-materiale a societății noastre, a înfloririi multilaterale a patriei

Stimați tovarăși,

Progresul economic și social al fiecărui popor, gradul de civilizație din fiecare țară sînt determinate în măsură hotărîtoare de realizarea unui raport just între fondul de acumulare și fondul de consum. Analizînd legile care guvernează producția bunurilor materiale, repartiția acestora, Engels caracteriza acumularea drept „funcția progresistă cea mai importantă a societății". (Marx-Engels, Opere, vol. 20, pag. 307). Asigurarea unei rate înalte a acumulării devine și mai arzătoare în epoca modernă, în condițiile revoluției tehnico-științifice mondiale, care impune, și în același timp determină, o dezvoltare vertiginoasă a forțelor de producție.

S-ar putea pune problema dacă alocarea unui procent ridicat din venitul național pentru acumulare nu influențează cumva în mod negativ creșterea nivelului de trai al populației și dacă nu ar fi mai bine să reducem rata acumulării și să repartizăm o cotă mai mare pentru fondul de consum. A pune astfel problema înseamnă a nu înțelege legile esențiale ale reproducției lărgite, căile pentru asigurarea construcției socialiste și crearea condițiilor pentru trecerea la comunism. Dacă am diminua fondurile pentru acumulare, desigur că în primii ani ar fi posibil să se aloce mai mult pentru consum, dar aceasta ar duce ulterior la serioase consecințe negative asupra dezvoltării întregii economii, asupra progresului general al societății, ar diminua baza pentru creșterea nivelului de trai al populației.

Experiența a demonstrat că țările care, în anumite perioade, au mers pe linia unor acumulări reduse, au întîmpinat, într-un timp scurt, dificultăți serioase, atît în activitatea economică cît și în nivelul de viață al poporului. Și în țara noastră, după cum se știe, într-o anumită perioadă rata acumulării a fost scăzută, reprezentînd 9,1 la sută în anul 1956 și 14,8 la sută în anul 1958 din venitul național. Pentru înlăturarea efectelor negative pe care le-a avut aceasta, în ultimii ani, și îndeosebi după Congresul al IX-lea, a trebuit să facem eforturi serioase în vederea creșterii armonioase a tuturor ramurilor economiei.

Este ilustrativ pentru raportul dintre acumulare și ridicarea nivelului de trai, următorul calcul: dacă vom menține și în viitor rata acumulării de 28—30 la sută, fondul de consum va fi în următorii zece ani cu 35—50 miliarde lei mai mare decît în cazul reducerii acumulării la un procent de 25 la sută. Adoptarea de către Congres a hotărîrii ca în următorul cincinal să se repartizeze 28—30 la sută din venitul național pentru fondul de acumulare va asigura dezvoltarea bazei tehnice-materiale a societății și, o dată cu aceasta, creșterea sistematică a bunăstării întregului nostru popor.

Pentru perioada 1971—1975, proiectul de Directive prevede înfăptuirea unui amplu program de investiții reprezentînd 420—435 miliarde lei din fondurile centralizate ale statului, aproape egal cu totalul investițiilor din deceniul 1961—1970. Se prevede, de asemenea ca unitățile cooperatiste și de stat să investească circa 50 miliarde lei din veniturile proprii. În acești ani, urmează să fie construite aproximativ 1 100 capacități și obiective industriale mai importante, dintre care 100 în ramura energiei electrice și termice, 70 în siderurgie, 170 în construcții de mașini, 180 în chimie — ramuri hotărîtoare pentru progresul economic al țării. Din totalul investițiilor centralizate, trei sferturi urmează să se utilizeze în industrie, agricultură și construcții. Totodată, importante fonduri materiale și bănești sînt prevăzute pentru extinderea și modernizarea transporturilor și telecomunicațiilor, a bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și cercetării științifice.

Un obiectiv fundamental al întregii noastre activități economice, îl reprezintă creșterea eficienței investițiilor, folosirea cu precădere a fondurilor în scopul sporirii producției materiale. În viitorul plan cincinal trebuie să acționăm cu toată fermitatea pentru a asigura ca partea hotărîtoare a fondului de acumulare, a investițiilor să fie folosită în scopul dotării obiectivelor economice cu mașini, utilaje, instalații de înaltă productivitate, de care depinde nemijlocit creșterea avuției naționale. Ministerele, centralele economice, întreprinderile, unitățile agricole au datoria să ia toate măsurile pentru reducerea substanțială a cheltuielilor legate de construcții, creșterea vitezei de rotație a fondurilor, să asigure la timp aprovizionarea cu utilaje și instalații, intrarea în producție la datele stabilite a tuturor capacităților.

În activitatea de investiții și construcții trebuie să se pună capăt pulverizării forțelor pe un număr prea mare de șantiere; aceasta duce la lungirea anormală a duratei construcțiilor, la recuperarea cu mare întîrziere a cheltuielilor. Planificarea și proiectarea construcțiilor trebuie să permită eșalonarea judicioasă a lucrărilor, pentru a se asigura darea succesivă, rapidă în exploatare a capacităților de producție. Totodată, se impun măsuri radicale pentru perfecționarea organizării muncii pe șantiere, îmbunătățirea calității lucrărilor, gospodărirea rațională a materialelor și utilajelor, lichidarea fenomenelor de risipă, pentru reducerea costurilor încă foarte ridicate.

Desigur, tovarăși, în domeniul construcțiilor avem rezultate bune. Dar cunoaștem cu toții și neajunsurile, stările de lucruri negative din acest domeniu — faptul că se construiește scump, că persistă încă un spirit de grandomanie, că în loc să se ocupe de crearea de capacități de producție, mulți construiesc birouri luxoase, adevărate monumente arhitecturale. Trebuie să punem capăt cu hotărîre acestor stări de lucruri! Organizațiile de partid să tragă la răspundere pe cei care vor mai continua să risipească în acest fel banii poporului. Să se înțeleagă, o dată pentru totdeauna, că fiecare leu trebuie folosit pentru a spori avuția materială, pentru a crea mijloace de producție: să nu admitem nimănui să facă altfel. Pe cei care nu înțeleg aceasta, să-i tragem la răspundere, să-i trecem în alte munci; să promovăm oameni pe deplin răspunzători față de bunul mers al societății noastre, care să asigure cheltuirea fondurilor poporului numai și numai în scopul dezvoltării bazei materiale și științifice, a învățămîntului, pentru creșterea bunăstării oamenilor.

Îmbunătățirea activității în construcții cere să se ridice gradul de industrializare a lucrărilor. Va trebui să se treacă la organizarea de noi poligoane de prefabricate pe lîngă șantierele de construcții. Este necesar, de asemenea, ca institutele de proiectări să acționeze cu mai multă hotărîre pentru elaborarea de proiecte tip — cea mai mare parte a construcțiilor urmînd să fie tipizate — și a unor soluții constructive care să înlesnească folosirea largă a prefabricatelor. Este o problemă despre care, de asemenea, tovarăși, am vorbit mult, dar în care am făcut puțin; trebuie să trecem ferm la aplicarea în practică a hotărîrilor și directivelor. În același timp, se impune ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Construcțiilor și celelalte ministere economice, consiliile populare, să asigure producerea utilajelor și a mecanismelor necesare industrializării lucrărilor de construcții. Trebuie îmbunătățită organizarea întreprinderilor de construcții, asigurînd legarea mai strînsă a proiectanților de activitatea de construcție.

Cunoscînd obiectivele de investiții cu un an și jumătate înaintea începerii cincinalului, ministerele celelalte organe economice centrale, organizațiile de construcții și întreprinderile economice au datoria să pregătească din timp elaborarea documentațiilor tehnice, să treacă de îndată la întocmirea proiectelor de execuție, la contractarea utilajelor și pregătirea aprovizionării tehnico-materiale, asigurînd astfel îndeplinirea la termen a întregului program de investiții prevăzut pentru anii 1971—1975.

Realizarea ritmică a planului în industrie, agricultură, construcții, în celelalte ramuri economice depinde în mare măsură de buna aprovizionare tehnico-materială. În acest domeniu, așa cum a reieșit și cu ocazia dezbaterii proiectului de Directive, există însă serioase deficiențe, se folosește un sistem de lucru complicat, greoi, birocratic. Trebuie luate măsuri hotărîte pentru respectarea cu strictețe a termenelor de livrare prevăzute în contract, introducîndu-se sancțiuni severe împotriva furnizorilor care nu se achită la timp și în bune condiții de obligațiile asumate. Dar aceste sancțiuni să fie suportate nu de întreprindere, ci de conducerile respective, din veniturile celor care răspund de îndeplinirea acestor sarcini. Practica actuală a sancționării pe seama întreprinderii nu dă nici un rezultat; fiecare este gata să plătească din buzunarul statului orice amendă. Cînd va plăti din buzunarul lui, se va gîndi mai mult, nu va mai proceda cu ușurință, superficialitate și lipsă de răspundere. Totodată, ministerele economice, organele de planificare, întreprinderile de comerț exterior trebuie să se preocupe de îmbunătățirea aprovizionării cu materii prime din import, încheind acorduri și contracte pe mai mulți ani cu furnizorii străini.

Una din lipsurile serioase care mai dăinuie în industria noastră este existența unor consumuri materiale prea ridicate. Este necesar să se treacă la revizuirea exigentă a normelor de consum industrial, la stabilirea lor pe baze științifice în raport cu nivelul consumurilor existente pe plan mondial. O altă sarcină deosebit de importantă în domeniul consumurilor este raționalizarea riguroasă a stocurilor de materii prime și materiale necesare producției și lucrărilor de investiții, stabilirea unor normative care să asigure desfășurarea ritmică a producției. Este necesar să se combată cu toată hotărîrea practica stocării supranormative de materii prime și materiale, care provoacă serioase imobilizări de valori materiale, perturbații în aprovizionarea tehnico-materială, în întreaga economie. Ministerele, C.S.P., alte organe de sinteză, conducerile întreprinderilor trebuie să acorde cea mai mare atenție judicioasei planificări a nevoilor de materii prime și materiale, respectării riguroase a consumurilor prevăzute, să depună eforturi pentru reducerea continuă a acestora, pentru desfășurarea ritmică, armonioasă a activității de producție.

Perfecționări deosebite vor cunoaște transporturile; în transportul feroviar, în 1975 tracțiunea cu aburi va fi practic înlocuită cu tracțiunea electrică și Diesel; se va lărgi electrificarea căilor ferate, se vor dubla noi linii magistrale. Folosirea mai bună a capacității de transport feroviar face necesară lichidarea practicilor dăunătoare și a fenomenelor negative existente în acest domeniu, ca, de pildă, imobilizarea vagoanelor, transporturile încrucișate. De asemenea, trebuie luate măsuri pentru ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor de încărcare și descărcare, care duc în prezent la irosirea unui mare volum de muncă și la folosirea nerațională a mijloacelor de transport feroviar.

În perioada cincinalului viitor se prevede, de asemenea, dezvoltarea parcului de transport auto și, în același timp, lărgirea rețelei de drumuri. În legătură cu aceasta este necesar să se ia măsuri pentru îmbunătățirea execuției drumurilor, pentru creșterea durabilității acestora și reducerea continuă a costurilor de construcții, în prezent foarte ridicate. Ținînd seama de dispersarea mijloacelor auto la diferite ministere și organisme economice, este necesar să se ia măsuri pentru utilizarea rațională a întregului parc de mașini în vederea satisfacerii cerințelor de transport ale economiei. Doresc însă să atrag atenția că am în vedere nu concentrări excesive, ci lichidarea „monopolului" care există astăzi în transporturi, crearea condițiilor pentru folosirea rațională a tuturor mijloacelor de transport.

Flota maritimă își va dubla capacitatea, iar flota fluvială va fi dotată cu noi tipuri de nave pentru mărfuri și călători. În vederea reducerii cheltuielilor de transport, a folosirii mai raționale a transporturilor feroviare și rutiere, este necesar să se intensifice și să se utilizeze pe scară mai largă căile de transport maritime și fluviale, în special transportul pe Dunăre. Nevoile crescînde ale economiei și vieții sociale impun să acționăm pentru extinderea transporturilor aeriene, de măr-

→

furi și de pasageri, în care scop va fi necesar să se lărgească parcul de avioane.

Ținînd seama de faptul că o importanță deosebită pentru economia noastră, pentru deservirea populației are rețeaua de telecomunicații, este necesar ca în anii următori, paralel cu extinderea acesteia, să se asigure modernizarea, sistematizarea, raționalizarea și, totodată, sporirea economicității mjloacelor de telecomunicații.

Pentru a evita ca economia să fie supusă unor eforturi nejustificate în domeniul transporturilor, este necesar ca ministerele, centralele industriale, consiliile populare să asigure amplasarea judicioasă a noilor obiective economice, ținînd seama de sursele de materii prime și posibilitățile de desfacere a produselor.

În încheierea acestui capitol dorim să subliniem că efortul pentru sporirea eficienței producției materiale pentru ridicarea calitativă a întregii noastre activități economice, reprezintă o problemă fundamentală a construcției socialismului în etapa actuală. Realizarea acestui obiectiv va asigura dezvoltarea tot mai dinamică a României pe calea progresului și bunei stări, va accelera mersul nostru înainte pe drumul civilizației socialiste.

Extinderea relațiilor economice, cooperarea in producție — o necesitate a progresului material, un factor al păcii și colaborării internaționale

Tovarăși,

În primii trei ani ai actualului cincinal, volumul comerțului exterior al României a crescut într-un ritm mediu anual de peste 12 la sută și a continuat să se îmbunătățească structura sa; mașinile, utilajele și produsele chimice reprezintă 27,5 la sută din exportul țării, iar totalul producției industriale — aproape patru cincimi.

Consecventă politicii sale externe, România a dezvoltat continuu relațiile de colaborare economică cu țările din C.A.E.R., cu toate țările sistemului socialist mondial, acestea deținînd ponderea principală în comerțul nostru exterior. Noi apreciem că hotărîrile adoptate de sesiunea specială a C.A.E.R. din luna aprilie a.c. deschid noi posibilități de perfecționare și adîncire a formelor de colaborare și cooperare economică între țările membre, de coordonare a planurilor lor naționale, de specializare în producție. După părerea noastră, adîncirea colaborării economice, cooperarea în producție și tehnico-științifică a țărilor C.A.E.R. trebuie să ducă la dezvoltarea tot mai puternică a fiecărei economii naționale, înfăptuindu-se — așa cum s-a subliniat și la recenta consfătuire a C.A.E.R. — pe baza respectului independenței și suveranității fiecărui stat socialist. Perfecționarea cooperării nu se bazează pe crearea de organisme supranaționale, nu trebuie să afecteze în nici un fel planurile economice naționale, independența unităților economice din fiecare țară. Colaborarea și cooperarea economică se întemeiază pe liberul consimțămînt și interesul fiecărui stat de a participa, la o formă sau alta de cooperare. Acordăm o deosebită importanță hotărîrii adoptate de sesiune cu privire la încheierea unor acorduri de lungă durată, care să conțină obligații ferme pentru fiecare parte — de aceasta depinzînd în mare măsură desfășurarea colaborării în concordanță cu planificarea fiecărei economii naționale. Așa cum am mai spus și altă dată, partidul și guvernul țării noastre consideră că relațiile de colaborare și cooperare economică, tehnico-științifică nu trebuie să fie afectate în nici un fel de deosebirile de păreri care pot apărea în probleme ideologice privitoare la construcția socialistă, la mișcarea comunistă sau la viața internațională.

Acordînd o atenție deosebită relațiilor cu țările din C.A.E.R., România va dezvolta și în viitor colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate statele socialiste, văzînd în aceasta atît un factor al progresului fiecărei țări, cît și o contribuție importantă la întărirea sistemului socialist mondial.

Pornind de la necesitatea participării active la diviziunea internațională a muncii, țara noastră va extinde legăturile economice și tehnico-științifice cu celelalte țări avînd orînduiri sociale diferite — atît cu state capitaliste avansate, cît și cu țări în curs de dezvoltare — pe baza avantajului reciproc, a respectului independenței și a neamestecului în treburile interne. In etapa actuală o importanță tot mai mare capătă noile forme de colaborare și cooperare în domeniul producției, al științei și tehnicii — forme pe care țara noastră le va promova cu consecvență.

Creșterea comerțului exterior în cincinalul următor va fi de 40—45 la sută. Este necesar să se ia toate măsurile pentru a se asigura realizarea atît a exporturilor cît și a importurilor, corespunzător necesităților dezvoltării economiei noastre naționale, asigurării unei balanțe de plăți echilibrate. La întocmirea planurilor economice va trebui să avem în vedere asigurarea cu prioritate a mărfurilor pentru export. Extinderea exportului impune totodată studierea aprofundată a conjuncturii pieței externe, a tendințelor dezvoltării economiei mondiale, a cerințelor actuale și de perspectivă ale vieții internaționale.

Întreprinderile, ministerele, Ministerul Comerțului Exterior trebuie să asigure respectarea cu strictețe a contractelor la export, să exercite un control exigent al calității produselor, preocupîndu-se de îndeplinirea în cele mai bune condiții a obligațiilor asumate față de clienții străini. Este necesar să legăm mai strîns unitățile producătoare de activitatea de comerț exterior, să îmbunătățim cointeresarea materială a acestora, astfel încît beneficiile întreprinderilor și veniturile colectivelor de oameni ai muncii să depindă de valorificarea produselor la export. Trebuie combătută cu tărie mentalitatea unor tovarăși care neglijează eficiența economică a activității comerciale, considerînd că important este să se obțină valută fără a se interesa cît costă aceasta, cîtă muncă națională se consumă pentru producerea mărfurilor exportate. Nu putem să admitem ca pe calea comerțului exterior să se irosească o parte din plusprodusul poporului.

Avînd în vedere că în anii următori volumul importurilor, îndeosebi de materii prime, va cunoaște o creștere foarte mare, este necesar să luăm măsuri pentru a asigura surse certe de aprovizionare, să încheiem contracte de lungă durată care să dea stabilitate deplină aprovizionării economiei naționale. În același timp, ministerele economice, Comitetul de Stat al Planificării trebuie să se preocupe mai atent de punerea în valoare a materiilor prime interne, inclusiv a minereurilor cu conținut mai sărac în substanță utilă, impulsionîndu-se producerea de noi materiale, de înlocuitori ai unor produse de importanță deosebită. Trebuie, de asemenea, redus importul de utilaje, mașini și aparatură prin producerea lor în țară. Totodată, este necesar să dezvoltăm cooperarea în producție și tehnico-științifică cu alte state, asigurînd pe această cale o mare parte a utilajelor, mașinilor și aparaturii necesare.

Realizarea marilor sarcini care ne revin în viitor în domeniul schimburilor și colaborării internaționale impune îmbunătățirea radicală a activității organizațiilor de comerț exterior, realizarea în cel mai scurt timp a măsurilor stabilite de Conferința Națională privind creșterea atribuțiilor ministerelor, ale centralelor, ale întreprinderilor economice în comerțul exterior. Totodată, se impune o simplificare a organizării activității de comerț exterior, a relațiilor dintre întreprinderile noastre și partenerii externi. În aceste condiții, Ministerul Comerțului Exterior va trebui să asigure înfăptuirea unitară a politicii noastre de colaborare internațională, îndrumarea și controlul activității din acest domeniu, să răspundă de înfăptuirea întregului plan de relații economice cu străinătatea.

Partidul și statul nostru vor promova larg politica de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică cu țările socialiste și cu celelalte țări ale lumii, pornind de la considerentul că aceasta slujește nu numai progresului țării noastre, intereselor civilizației generale, ci și cauzei înțelegerii și colaborării între popoare, păcii și securității internaționale.

Ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului

Tovarăși,

Ca urmare a dezvoltării economiei și a măsurilor de sporire a salariilor înfăptuite în acești ani, veniturile din salarii ale populației au fost în 1968 mai mari cu peste 26% decît în 1965. Au crescut, în același timp, cu 16,2% veniturile bănești ale țărănimii. Fondul de pensii pentru asigurări și ajutoare sociale este în prezent aproape dublu în comparație cu anul 1965; în această perioadă s-au introdus pensiile pentru țăranii cooperatori; bursele studenților au fost majorate cu circa 20%; în urma sporirii alocației de stat pentru copii, fondurile destinate acestui scop se ridică în 1969 la circa 4 miliarde lei; s-a înfăptuit mărirea duratei concediilor de odihnă ale salariaților. Evoluția dinamică a economiei noastre a permis, în această perioadă, crearea unui număr de aproape 500 000 noi locuri de muncă.

Cunoașteți, tovarăși, că în cursul cincinalului a fost necesar să se majoreze unele tarife și prețuri, pentru a așeza pe criterii economice sănătoase activitatea unor sectoare în care veniturile nu acopereau cheltuielile. Cu toate acestea, pe baza ansamblului măsurilor de pînă acum și a celor care vor fi luate în continuare pentru majorarea salariilor, se prelimină ca pînă la sfîrșitul cincinalului actual, salariul real să sporească cu circa 23%, înscriindu-se în limitele stabilite în Directivele Congresului al IX-lea; se vor realiza, de asemenea, sarcinile privind sporirea veniturilor reale ale țărănimii.

O expresie a sporirii puterii de cumpărare a populației o constituie creșterea cu 31% în 1968 față de 1965, a volumului de mărfuri vîndute prin comerțul socialist. În actualul cincinal construcțiile de locuințe au cunoscut o amploare deosebită; în anii 1966—1968 s-au construit din fondurile statului și ale populației aproape 353 mii de locuințe; peste un milion de cetățeni s-au mutat în case noi.

S-a dezvoltat puternic baza materială a învățămîntului, a ocrotirii sănătății, a științei și culturii; fiecare al cincilea cetățean este elev sau student, toți oamenii muncii au acces la comorile artei, științei și culturii.

Iată, tovarăși, în linii mari tabloul realizărilor dobîndite în acești ani în înfăptuirea programului partidului de ridicare a nivelului de trai material și cultural al poporului român. Desigur, mai avem mult de făcut pentru a asigura condiții de viață corespunzătoare tuturor cetățenilor patriei, pentru a ridica gradul de civilizație al națiunii noastre socialiste. Noi sîntem convinși că prin munca întregului popor vom asigura un nivel de trai tot mai civilizat pentru toți cetățenii țării.

În viitorul cincinal va spori avuția națională și ca atare posibilitățile de satisfacere în condiții tot mai bune a necesităților oamenilor muncii. Venitul național va crește în 1975 cu 45—50% față de 1970 și pe această bază va spori în măsură însemnată fondul de consum; salariul real va spori cu 16—20%; vor fi îmbunătățite pensiile mici și ca urmare, veniturile totale ale pensionarilor se vor mări cu 1,3 miliarde lei; vor crește, de asemenea, pensiile țăranilor cooperatori. În legătură nemijlocită cu creșterea producției agricole, vor spori cu 15—20% veniturile reale ale țărănimii. Volumul mărfurilor vîndute prin comerțul socialist va spori cu 30—35%; se vor extinde și diversifica serviciile către populație.

Partidul va acorda și în viitor toată atenția îmbunătățirii condițiilor de locuit ale populației. În următorul cincinal trebuie să asigurăm o îmbinare mai rațională a eforturilor făcute de stat cu mobilizarea mai largă a fondurilor populației pentru construcția de locuințe. În acest scop se prevede să se construiască pînă în 1975 aproximativ 500 mii de apartamente, dintre care cel puțin jumătate vor fi locuințe proprietate personală.

În anii următori va continua acțiunea de sistematizare a orașelor, se vor face noi eforturi pentru dotarea tehnică-edilitară a acestora. La amplasarea noilor ansambluri de locuințe se va urmări ocuparea cît mai rațională a terenurilor, sporirea densității construcțiilor, restrîngerea la strictul necesar a perimetrului orașelor.

De asemenea, va trebui să se treacă efectiv la înfăptuirea programului de sistematizare a localităților rurale. Consiliile populare trebuie să ia măsuri pentru delimitarea precisă a perimetrului fiecărei localități, interzicîndu-se cu desăvîrșire executarea construcțiilor în afara acestuia.

Pînă în 1975 cheltuielile social-culturale vor crește cu circa 27% față de 1970. În învățămîntul de cultură generală se vor construi peste 13 000 săli de clasă și noi locuri în internate; totodată, vor fi date în folosință spații de învățămînt și cămine în învățămîntul profesional, mediu, de specialitate și superior.

Ministerul Sănătății trebuie să acționeze mai hotărît pentru înfăptuirea măsurilor stabilite de Comitetul Central, să asigure modernizarea continuă și perfecționarea rețelei de ocrotire a sănătății, să introducă mai multă disciplină, corectitudine și grijă în activitatea de asistență medicală a populației, să dezvolte în acest domeniu cercetarea științifică.

O atenție însemnată se va acorda îmbunătățirii condițiilor de odihnă ale oamenilor muncii, dezvoltării rețelei și creșterii capacității unităților balneare și de tratament, dotării și utilării acestora. O largă dezvoltare va cunoaște activitatea turistică, urmărindu-se punerea mai deplină în valoare a condițiilor naturale favorabile de care beneficiază țara noastră.

În cadrul dezbaterii documentelor Congresului, mai mulți tovarăși au ridicat problema duratei zilei de muncă, propunînd să se analizeze posibilitatea reducerii ei în perspectivă. Trebuie subliniat că problema reducerii programului de lucru face obiectul preocupării conducerii de partid și de stat și ea își va găsi rezolvarea în viitor. Acesta cere însă ridicarea substanțială a gradului de organizare a muncii, aplicarea pe scară largă a mecanizării și automatizării proceselor de producție care să permită obținerea unei înalte productivități. De aceea, va trebui să se elaboreze un plan de măsuri pe baza cărora, o dată cu crearea condițiilor necesare, să se poată trece treptat la reducerea în perspectivă a duratei zile de muncă.

Partidul nostru a arătat și arată deschis că veniturile din salarii, veniturile țărănimii, cheltuielile social-culturale ale statului vor crește numai în concordanță și pe măsura dezvoltării producției materiale, a sporirii productivității muncii și a venitului național.

Organele și organizațiile de partid, instituțiile de stat centrale și locale trebuie să acorde toată atenția studierii și rezolvării cererilor oamenilor muncii, asigurînd mai multă promptitudine și operativitate în soluționarea lor, să manifeste solicitudine față de cetățeni, să pună în centrul întregii lor activități grija pentru satisfacerea exigențelor materiale și spirituale ale oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

Îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului, creșterea gradului de civilizație și bunăstare a națiunii noastre este țelul suprem al politicii partidului nostru, rațiunea întregii sale activități, obiectivul central al construcției socialismului.

Acestea sînt direcțiile și orientările principale ale dezvoltării economice de perspectivă. După aprobarea lor de către Congres vom trece la elaborarea planului cincinal următor în așa fel ca în prima jumătate a anului 1970 să-l putem dezbate și aproba în Marea Adunare Națională. Fără îndoială că în procesul definitivării planului cincinal și a muncii ce se va desfășura pentru înfăptuirea sa vor apare noi rezerve care vor permite nu numai realizarea, ci și depășirea prevederilor cuprinse în Directive, asigurîndu-se astfel ridicarea într-un ritm tot mai rapid a României pe culmile civilizației socialiste și comuniste.

ADEZIUNE DEPLINĂ, ENTUZIASTĂ LA POLITICA PARTIDULUI

ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE PROGRESULUI CONTEMPORAN

acad. Nicolae TEODORESCU

BAZATĂ riguros și consecvent pe principiile marxist-leniniste, politica desfășurată în întreaga sa activitate de Partidul Comunist Român este profund științifică. Așa cum se subliniază în Documentele Congresului al X-lea al partidului **făurirea și dezvoltarea noii orînduiri este un proces conștient, bazat pe cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale, pe aplicarea creatoare a principiilor marxist-leniniste, corespunzător particularităților și condițiilor interne și internaționale, specifice fiecărei etape.**

Ascultînd Raportul prezentat Congresului de către secretarul general al partidului nostru, această trăsătură a politicii Partidului Comunist Român ți se înfățișează în toată amploarea ei. Realizările obținute în cei patru ani care au trecut de la ultimul Congres al partidului, sînt prezentate și analizate printr-o continuă confruntare cu cerințele și posibilitățile societății noastre, cu preocuparea constantă de a pune în valoare la un nivel superior avantajele orînduirii socialiste. În același timp, programul ce vizează dezvoltarea societății românești în următorul deceniu este rodul unei ample munci de prospectare a viitorului, de valorificare a experienței naționale și internaționale.

Ca om de știință țin să remarc înainte de toate atenția pe care partidul nostru o acordă științei, ca factor de care depinde azi într-o măsură din ce în ce mai mare progresul material și spiritual al unui popor. Sînt deosebit de prețioase și mobilizatoare indicațiile și chemările cuprinse în Raportul ținut de tovarășul Nicolae Ceaușescu către oamenii de știință de a-și intensifica eforturile pentru a răspunde în măsură mai mare nevoilor dezvoltării economiei naționale.

Încadrarea muncii științifice în frontul forțelor de producție nu poate fi realizată spontan, ci necesită o pregătire minuțioasă, o apropiere treptată între știință, tehnică și producție, o ridicare a nivelului de cunoștințe științifice a maselor muncitoare printr-un învățămînt științific la toate nivelele. Poziția partidului nostru față de rolul științei se oglindește în prevederea cu caracter programatic din Documentele Congresului al X-lea, după care în centrul politicii se află preocuparea pentru făurirea unei economii moderne, a unei industrii puternice și a unei agriculturi avansate bazate pe folosirea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, pe o înaltă productivitate a muncii sociale, în vederea îmbunătățirii continue a nivelului de trai al maselor.

Împletirea construcției socialiste cu revoluția tehnico-științifică înseamnă promovarea științei ca factor determinant al producției. Orientarea atît a structurii de ramură a industriei, cît și a nomenclatorului de produse, a eforturilor pentru ridicarea nivelului tehnic al produselor — așa cum el rezultă din documentele Congresului — învederează cu prisosință preocuparea partidului nostru de a ține seama în politica sa de tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane.

Totodată Raportul la Congresul al X-lea precizează cu o clarviziune și o logică științifică politica partidului în domeniul științei și atribuțiile care revin muncii științifice în etapa viitoare a cincinalului 1971—1975 și prin extrapolare în decenalul 1971—1980, subliniind necesitatea de a **introduce în practică economică și socială cuceririle științei și tehnicii.**

Această enunțare a dependenței progresului economic de folosirea științei și tehnicii precizează un fapt de o importanță esențială și anume că se cere din partea acestora nu o participare rutinieră, ci intervenția prin ceea ce produc mai bun, mai nou, mai ingenios.

Făurirea unei economii moderne, a unei industrii puternice, a unei agriculturi avansate, nu înseamnă cumpărarea de licențe, patente, procedee sau rețete tehnologice; cu un cuvînt de larga circulație actuală, nu înseamnă cumpărarea de inteligență, ci punerea la contribuție a inteligenței colective a oamenilor de știință și tehnică, în vederea realizării de rezultate proprii, utile și pe cît se poate exportabile. Asimilarea de mașini, utilaje, aparate și instalații noi, la nivelul realizărilor avansate pe plan mondial, competitive din punct de vedere economic și tehnic, ridică sarcini deosebit de mari și importante cercetătorilor din domeniul științelor tehnice.

Orice întreprindere, orice instituție pot și chiar trebuie să fie privite ca sisteme cibernetice, avînd în vedere că structurile acestora sînt complexe, că funcționarea lor are caracter dinamic, păstrîndu-și totuși un echilibru sub acțiunile de comandă, reglaj, control și execuție. Din acest punct de vedere sînt deosebit de importante măsurile științifice în vederea activităților de conducere și planificare și anume extinderea tehnicii de calcul și crearea progresivă a sistemului național de prelucrare a datelor, promovarea ciberneticii și informaticii în producție și gestiune. Implicațiile acestor măsuri sînt impresionante și creează răspunderi serioase care se răspîndesc atît pe rețeaua de cercetare și de specialiști științifici profesioniști, cît și pe rețeaua de întreprinderi economice în care va trebui să fie implantați cercetători și specialiști în vederea realizării cerințelor exprimate prin măsurile citate.

Desigur că împletirea strînsă a științei cu producția, care constituie sarcina fundamentală a programului de promovare a progresului tehnic și de dezvoltare a cercetării științifice în deceniul 1971—1980, trebuie să aibe ca finalitate **sporirea rolului științei în cadrul forțelor de producție, participarea ei activă la progresul general al societății.** Aceasta înseamnă **generalizarea rolului social al științei, angajarea ei cu toate compartimentele, inclusiv științele sociale și umaniste în dezvoltarea susținută a economiei și creșterea eficienței activității în toate domeniile vieții sociale.**

Semnificația cerinței de sporire a acestui rol al științei se concretizează în programele prioritare care se axează pe rezolvarea unor probleme de importanță națională. Economia de energie, economia de metal, forajul de mare adîncime și maritim, valorificarea complexă a resurselor Deltei Dunării, extinderea aplicațiilor matematicii în economie, cercetările spațiale sînt teme care, încredințate științei românești, constituie o dovadă strălucită a prețuirii și încrederii de care se bucură oamenii noștri de știință și tehnică din partea partidului și, deci, din partea întregului popor, care a dezbătut pe larg Documentele Congresului al X-lea, dîndu-le o inimoasă și unanimă adeziune.

IZVOR DE PREȚIOASE ÎNVĂȚĂMINTE

CONGRESUL AL X-lea al Partidului Comunist Român își impune întreaga sa semnificație atît prin bilanțul care-l face asupra rezultatelor obținute de poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român în cei patru ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, cît și prin programul de perspectivă consacrat dezvoltării continue a societății noastre. Bilanțul realizărilor oferă satisfacție, dar este, totodată, și prilej de meditație. Satisfacție pentru ceea ce am realizat. Meditație pentru ce trebuie și, mai ales, cum trebuie să facem în viitor.

Raportul prezentat la Congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu, celelalte documente ale Congresului constituie documente de înaltă valoare teoretică și practică, din care noi, cadrele didactice de la științe sociale, desprindem concluzii prețioase pentru activitatea didactică și de cercetare științifică. Ele ne îndeamnă la reflecții, la căutări continue și tot mai intense pentru a mări forța de pătrundere în rîndul tineretului, al cadrelor de mîine pe care le pregătim, a ideilor marxism-leninismului, a ideilor și politicii partidului nostru.

Desigur că și pînă acum s-au obținut rezultate pozitive. O privire retrospectivă asupra etapei parcurse de la Congresul al IX-lea al P.C.R. relevă faptul că în învățămîntul superior au fost elaborate noi manuale de economie politică, cursurile sînt mai mult adaptate la specificul facultăților, s-a îmbunătățit metodica desfășurării seminariilor, căpătînd extindere dezbaterile, s-a lărgit aria și problematica cercetării științifice, a sporit preocuparea pentru ridicarea nivelului combativității, pe baze științifice, față de diferitele concepții străine marxism-leninismului.

În spiritul documentelor Congresului, al modului în care partidul nostru a analizat în ultimul timp și analizează activitatea economică, cînd relevarea rezultatelor pozitive a fost însoțită de scoaterea la iveală și a ceea ce frînează mersul mai departe, a concluziilor ce se desprind pentru activitatea viitoare, trebuie să ne oprim mai stăruitor asupra sarcinilor de viitor pe care partidul le pune în fața noastră. Pe bună dreptate sublinia secretarul general al partidului nostru la Congres că se simte nevoia de lucrări cu adevărat științifice, care să ofere material pentru concluzii în vederea soluționării problemelor dezvoltării societății noastre în domeniul economiei, filozofiei, sociologiei, istoriei. De aceea și în rîndul cadrelor de la catedrele de științe sociale, unde există un potențial serios de cercetare, are un puternic ecou chemarea partidului de a ne concentra eforturile pentru ridicarea nivelului activității științifice și didactice.

Pentru aceasta este necesar ca raportul optim, mult discutat, dintre cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă să capete manifestări mult mai concrete. Nu este vorba atît de întocmirea de noi planuri ale cercetării științifice, cît de intensificarea eforturilor pentru realizarea sarcinilor cuprinse în planurile noastre de activitate, pentru lărgirea continuă a dezbaterilor științifice și ridicarea nivelului acestora. Să ne amintim că la Congresul al IX-lea au fost nominalizate o serie de teme economice, de mare actualitate și importanță teoretică și practică, care au constituit obiective majore ale cercetării științifice economice. Unele dintre acestea și-au găsit concretizarea într-o serie de lucrări remarcabile, altele însă rămîn mai departe în sarcina noastră.

Se cer multe eforturi pentru a îmbunătăți calitatea activității didactice și de cercetare științifică. Aprecierea din Raportul la Congres că trebuie urmărit ca munca noastră de cercetare să aibă rezultate concrete pentru societate, trebuie să constituie prilej de reflecții și pentru noi economiștii. Pentru că a scrie „mult“ nu este automat echivalent cu „bun“. Se cere mai multă atenție documentării, informării și perfecționării cadrelor didactice. Este necesar ca studiul individual, autoperfecționarea, documentarea și informarea proprie să devină principalii suporți ai activității fiecăruia dintre noi. Șablonismul, „modernizarea“ prin prefabricate „actualizate“ care s-au făcut adesea simțite în munca noastră, pot fi eliminate numai prin efort, gîndire și răspundere sporită.

Există încă o problemă de mare actualitate — extinderea dezbaterilor ideologice, confruntarea de opinii, schimbul de idei. Așa cum se subliniază în Tezele C.C., rigoarea teoretică, exigența ideologică, absolut indispensabile în condițiile societății noastre, nu exclud ci, dimpotrivă, presupun dialogul, confruntarea liberă a părerilor, în spirit științific — singura cale de clarificare a problemelor, de reliefare a adevărului, de afirmare a pozițiilor și ideilor avansate. Un început bun există în acest domeniu, dar sînt necesare eforturi multe și concertate pentru a ajunje la nivelul pe care-l așteaptă societatea de la noi.

conf. I. V. TOTU

AFIRMARE CREATOARE A MARXISM—LENINISMULUI

LUCRĂRILE celui de-al X-lea Congres al partidului nostru sînt urmărite cu viu interes de toți comuniștii, de întregul nostru popor. Este lucrul cel mai firesc. Delegații la Congres, dezbat cu însuflețire problemele fundamentale ale dezvoltării societății noastre socialiste. Coincidența Congresului cu sărbătorirea a un sfert de veac de înaintare a României pe un drum nou, aduce elemente în plus în bilanțul pe care forul suprem al partidului îl face în zilele acestea.

În toate domeniile avem cu ce ne mîndri: în economie, politică, știință, artă, cultură avem realizări care ne umplu inimile de bucurie, dar care ne obligă totodată la gîndire profundă, chibzuință și acțiune temeinică pentru a ridica patria noastră pe culmi și mai înalte ale civilizației socialiste. Partidul raportează Congresului rezultate remarcabile obținute ca urmare a muncii însuflețite desfășurate în condițiile deschiderii înnoitoare pe care a făcut-o cel de-al IX-lea Congres. O parte însemnată a eforturilor a fost consacrată generalizării experienței acumulate de partidul și poporul nostru în construcția socialistă, elaborării problemelor teoretice ale actualei etape de dezvoltare și a direcțiilor de acțiune în diferitele domenii ale vieții economice și social-politice.

În hotărîrile Congresului al IX-lea ale Conferinței Naționale, în Documentele celui de-al X-lea Congres găsim exemple strălucite de aplicare creatoare a adevărurilor fundamentale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre, de dezvoltare a teoriei economice în pas cu realizările și cerințele actualei etape pe care o străbate construcția socialistă în România. Concepția unitară și de lungă perspectivă în care este elaborată politica de continuare a industrializării socialiste, modalitățile de perfecționare a relațiilor de producție, a conducerii și planificării economiei, politica de dezvoltare a cooperării economice internaționale etc. sînt cîteva din numărul mare de exemple ce sprijină această trăsătură a politicii P.C.R. Întreaga politică internă și externă a partidului și a statului slujește interesele poporului român, cauzei socialismului și păcii în lume.

În aceste documente noi economiștii găsim un sprijin și îndemn spre o activitate mai intensă. Viața societății contemporane este extrem de complexă, iar conducerea ei științifică în condițiile socialismului cere investigație, cunoaștere profundă, generalizare teoretică temeinică, care să servească drept ghid activității practice. În această acțiune, științelor sociale le revine un rol de prim ordin. Cu toate rezultatele pozitive pe care le-am obținut pînă în prezent, în spiritul general al preocupărilor partidului pentru perfecționarea formelor de organizare și conducere a activității, se simte nevoia unor pași mai hotărîți pentru ca cercetarea economică să fie racordată la nevoile majore, reale, ale societății noastre.

Gîndirea noastră creatoare se poate dezvolta ca urmare a cercetării temeinice obiective a realității pe baza marxism-leninismului, prin prisma cerințelor fundamentale ale perfecționării societății noastre. Gîndirea însă reflectă o realitate obiectivă printr-o minte subiectivă care poate fi afectată de anumite limite. Confruntarea de opinii și verificarea lor permanentă cu practica sînt mijloace indispensabile de dezvoltare a gîndirii creatoare. Climatul și condițiile propice pentru aceasta ne sînt create prin spiritul nou în care sînt promovate de partid cercetarea științifică și dezbaterile teoretice.

În orînduirea noastră, ideologia dominantă este ideologia marxist-leninistă pe care trebuie s-o dezvoltăm în mod creator, s-o apărăm de atacurile adversarilor și să contribuim la propagarea ei în rîndurile celor cărora ne adresăm prin însăși substanța ei științifică și prin tăria adevărului pe care-l reprezintă. Ideologia clasei muncitoare are suficient temei real pentru a se impune opiniei publice. Acest lucru nu se face de la sine, ci ca urmare a unei intense activități creatoare de studiu, promovare și propagare a politicii partidului. Îndatorirea noastră, a comuniștilor care activăm în diferitele sectoare ale frontului ideologic, este să militām pentru afirmarea convingătoare a pozițiilor partidului nostru, a ideologiei sale. Ca dascăl și publicist simt că cel de-al X-lea Congres al partidului îmi dă un plus de substanță și de elan în îndeplinirea acestei nobile misiuni.

Prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

FACTORI AI PROGRESULUI TEHNIC

CALCULATOARELE ÎN AMBIANȚA AUTOMATIZĂRII INDUSTRIALE

„O largă extindere se va da automatizării, atît în conducerea proceselor de fabricație continue, cît și prin ridicarea generală a nivelului de automatizare al mașinilor și utilajelor folosite în diferite sectoare ale economiei ; treptat, se va trece la folosirea calculatoarelor electronice în conducerea proceselor tehnologice".

(Din proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R.).

PROGRESUL esențial înregistrat în domeniul automatizării industriale constă în introducerea calculatoarelor pentru conducerea proceselor tehnologice. In următorii cîțiva ani, automatizarea unităților mari nu va mai putea fi concepută fără calculatoare legate cu instalația industrială — element hotărîtor în asigurarea bunei desfășurări a proceselor tehnologice.

In 1967, statisticile menționau că în întreaga lume funcționează aproximativ 100 000 de calculatoare pentru calcule de gestiune sau științifice, din care numai 5 000 erau calculatoare ce conduceau procese tehnologice. Această enormă diferență derivă din dificultățile asocierii unui calculator la o instalație industrială.

Decizia și factorul timp

DUPĂ CUM SE ȘTIE, pentru calcule de gestiune, calculatorul primește informații sau instrucțiuni sub formă de bandă sau mai ales de cartelă perforată și le transmite apoi sub formă de borderouri imprimate. **Calculatoarele care conduc procesele de producție au însă unele caracteristici care le deosebesc în mod substanțial de cele de gestiune. Informațiile cele mai importante provenite din măsurările de tot felul efectuate asupra procesului industrial sînt transmise calculatorului în mod continuu.** Aceasta face ca precizia și siguranța legăturilor între proces și calculator să devină probleme de prim ordin. În al doilea rînd, **noțiunea de timp capătă în acest caz un aspect deosebit.** Calculatorul destinat să intervină în proces după efectuarea calculelor trebuie să funcționeze în timp util. **Orice decizie luată trebuie să fie calculată și determinată într-un timp comparabil cu constantele de durată ale procesului industrial respectiv, astfel încît să se poată influența în mod operativ și util desfășurarea lui.**

Dacă în domeniul gestiunii și în cel științific lucrurile sînt de obicei explicite și funcțiunile de calcul cunoscute, cînd ne referim însă la programarea conducerii unui proces industrial apare, de la început, problema dificilă a reprezentării lui matematice corecte. Rezolvarea ei necesită, de cele mai multe ori, cercetări îndelungate și subtile.

Cu toate aceste dificultăți introducerea calculatoarelor pentru conducerea proceselor va constitui în viitor principalul progres în automatizarea industrială. Datorită în parte, și reducerii prețurilor, creșterea numărului calculatoarelor va fi vertiginoasă. **Statistici și estimații recente asupra acestei noi concepții au dus la concluzia că numărul instalațiilor industriale care vor fi dotate cu conducere prin calculator se va dubla în viitor, ajungîndu-se în întreaga lume în 1975 la cel puțin 15 000.**

În cele ce urmează, ne propunem să examinăm diferite aspecte, mai ales economice, ale acestei concepții moderne de automatizare și să tragem unele concluzii în legătură cu preocupările pe care trebuie să le avem pentru a introduce și la instalațiile noastre industriale aceste elemente de progres.

Parametrii economicității

PRIMUL ASPECT care trebuie examinat, este **poziția calculatorului în contextul industrial.** În acest sens, trebuie rezolvate următoarele probleme :

- **ce trebuie măsurat în procesul respectiv și cum ;**
- **cum trebuie interpretate măsurările pentru a obține o cunoaștere mai bună a funcționării procesului pe termen lung ;**
- **care sînt și cum să se introducă în memoria calculatorului legile care permit să se comande procesul mai repede, mai sigur și cu o rentabilitate mai mare decît se poate face prin operatorul uman.**

Pînă de curînd, calculatorul era întrebuințat mai frecvent pentru a analiza funcționarea instantanee a procesului, pe baza măsurărilor pe care le primea, pentru a compara această funcționare cu cea ideală și a indica corectările ce trebuie făcute de operatorul uman, în scopul obținerii unei cît mai mari apropieri de funcționarea optimă. În acest fel, un mare număr de informații se pot pune la dispoziția conducerii, în mod continuu și imediat, ceea ce facilitează luarea unor hotărîri operative în vederea obținerii unei eficiențe mai mari în producția respectivă.

Etapele sporirii progresive a încrederii în utilitatea calculatoarelor au fost marcate de creșterea rolului lor în conducerea proceselor de producție industriale. **Actualmente, calculatorul intervine direct în proces, operatorul preocupîndu-se numai de conducerea procesului la un nivel superior.** În această concepție, calculatorul influențează procesul prin intermediul automatizărilor convenționale analogice, modificînd numai cerințele impuse acestei automatizări.

O treaptă calitativ superioară, care va marca apariția unei noi etape în automatizările industriale **o constituie trecerea conducerii continue a procesului tehnologic în sarcina calculatorului,** fără a mai fi necesare, deci, regulatoarele analogice convenționale. Acest progres este posibil datorită, pe de o parte, scăderii prețurilor calculatoarelor, iar pe de altă parte, creșterii siguranței funcționării lor și cunoașterii mai precise a proceselor tehnologice.

DESIGUR, **nu în toate procesele industriale este justificată investiția suplimentară reclamată de introducerea unui calculator.** Factorii care favorizează o asemenea dotare au fost stabiliți statistic prin examinarea instalațiilor deja executate în măsura în care beneficiarii respectivi au făcut cunoscute rezultatele obținute. **În primul rînd, este necesar ca producția respectivă să fie mare.** În 1966, statisticile americane estimau că o asemenea producție trebuie să fie de aproximativ 4 milioane dolari anual. În prezent, se consideră suficientă o producție de numai 2 milioane dolari anual și se crede că această limită va scădea simțitor în anii următori. Iată unele indicații în legătură cu cantitatea producției care justifica, în perioada 1955—1956, introducerea în diverse sectoare industriale a conducerii proceselor cu ajutorul calculatoarelor :

Etilenă : 250 tone pe zi ; Amoniac : 500 tone pe zi ; Oțelării cu oxigen : 3000 tone pe zi ; Laminare la cald : 2000 tone pe zi ; Cuptoare rotative de ciment : 1200 tone pe zi ; Mașini de produs hîrtie : 75 tone pe zi ; Centrale termoelectrice 200 MW.

De atunci lucrurile au evoluat rapid. **Pe baza realizărilor din 1967—1968, se consideră eficientă introducerea de calculatoare pentru producții cu aproximativ 50% mai mici.** Neîndoielnic, o asemenea statistică trebuie considerată ca o primă aproximație. Oricum producțiile din marile noastre unități industriale depășesc, în numeroase cazuri, limitele indicate în aceste statistici mondiale. De aici rezultă interesul imediat pentru studierea amănunțită a posibilităților și oportunității de a dota industria noastră cu astfel de echipamente.

Termenul de recuperare a investiției

UN ALT ASPECT îl constituie **termenul de recuperare a investiției** făcute cu instalația de calcul. Deși el diferă de la o industrie la alta, totuși un termen mediu de 2—3 ani de recuperare, pe baza venitului suplimentar net, pare a fi unanim acceptat. Pentru că acest cîștig suplimentar este procentual mic, aproximativ 5%, iar investiția în instalație de calcul crește mai încet decît amplificarea dimensiunilor procesului, rezultă că **perspectivele obținerii unui timp de recuperare scurt sînt mai bune atunci cînd automatizarea are ca obiectiv marile instalații.**

Valoarea investiției suplimentare diferă foarte mult și de la un tip de proces de producție la altul, în funcție de concepția adoptată : suprapunerea calculatorului peste o instalație de automatizare existentă de tip analogic sau prevederea de la început a unei automatizări bazată exclusiv pe calculator. În cazul suprapunerii, o importantă cotă din investiția suplimentară se referă la dotarea procesului cu aparate de măsură de o clasă mai bună sau chiar cu analizoare în flux continuu. Intr-unul din cazurile studiate la noi în țară rezultă că investiția necesară pentru instalația de calcul suprapusă unei automatizări convenționale este de 34 milioane lei. Această valoare poate fi considerată ca medie pentru ceea ce este rezonabil să se realizeze. Desigur, trebuie luată în considerație și tendința din ultimul an pe plan mondial de a se înlocui automatizarea analogică convențională cu o automatizare numerică, în care calculatorul înlocuiește cu rezultate economice mai bune și regulatoarele, făcînd posibilă și introducerea unor legi de reglare mai complexe. Ne putem aștepta ca, începînd cu un anumit număr de reglări, această soluție să fie mai rentabilă decît aceea în care procesul este urmărit cu o instalație de automatizare convențională, plus un calculator de optimizare. Pentru ca

ing. Ilie PAPADACHE

Institutul de proiectări de automatizări (I.P.A.)

(Continuare în pag. 16)

CONJUGAREA EFORTURILOR ȘI PERSEVERENȚĂ ÎN PROMOVAREA TEHNOLOGIEI MODERNE

OPERA COMPLEXĂ de edificare a României socialiste, implică, așa cum se subliniază în proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al partidului, promovarea largă a progresului tehnic în economia națională prin extinderea proceselor tehnologice avansate, asimilarea de produse noi cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, în condițiile unei înalte economicități a fabricației. În acest mod se asigură, în fiecare unitate și la scara întregii economii, creșterea permanentă a eficienței economice, factor hotărîtor al dinamismului economic.

Tehnologia modernă reprezintă un ansamblu de operații și mijloace puse în slujba producției, care aduc procesului de fabricație în sine, o dată cu amprenta noutății, un surplus de eficiență, o infuzie de economicitate și tehnicitate. Fiind legată în mod nemijlocit de progres, de perfecționare, ea trebuie să fie mai bună decît tehnologia veche, reprezentînd, față de aceasta, unul sau mai multe avantaje esențiale de ordin tehnic și economic.

Deși constituie una din cele mai vechi metode de realizare a obiectelor cunoscută de omenire, fabricația pieselor prin turnare este în continuă efervescență creatoare, progresele realizate de-a lungul timpului fiind atît de mari, încît și acum, în condițiile unei evidente concurențe cu noile procedee (sudură, mase plastice, sinterizare etc.), se menține ca principală metodă de realizare a pieselor necesare industriei constructoare de mașini, industriei siderurgice, instalațiilor sanitare etc. Procesele specifice fabricației de piese prin turnare se referă la tehnologiile de realizare a formei, la turnarea aliajelor și la mecanizarea operațiilor specifice. Tehnologiile moderne de execuție a formei de turnare pornesc de la ideea realizării cavității formei (negativul viitoarei piese) în dimensiuni cît mai precise. În acest scop, se urmărește ca forma și miezul să fie întărite, fără posibilități de deformare, înainte de evacuarea modelului sau extragerea din cutia de miez. Acest principiu a permis să se reducă grosimea peretelui, respectiv greutatea piesei.

UNA DIN **tehnologiile moderne care s-a impus în ultimul timp în acest domeniu este formarea în coji, executate din amestecuri termoreactive** (care se întăresc la contactul cu modelul metalic, în prealabil încălzit). **Metoda dă rezultate foarte bune datorită atît preciziei dimensionale, cît și suprafețelor cu un bun aspect comercial ale pieselor turnate.** Din acest motiv procedeul cunoaște o largă răspîndire în străinătate.

În țara noastră, cu această metodă se realizează relativ puține repere, deși unele au caracter de serie mare sau de masă (arbori cotiți pentru autocamioane, radiatoare din fontă, axe cu came etc.). Cauza rezidă în prețul ridicat al liantului folosit : 19,5 lei kg. Cu toate intervențiile făcute, Ministerul Industriei Chimice nu a găsit căi de reducere a costului liantului, deși s-a propus, de pildă, ca în loc de alcool etilic să se utilizeze, ca dizolvant, alcoolul metilic (cu rezultate identice) care este substanțial mai ieftin. Din această cauză o metodă bună riscă să fie abandonată.

PORNIND de la același principiu, **în ultimii ani s-a pus la punct o tehnologie de execuție a formelor și miezurilor, utilizîndu-se amestecuri fluide autoîntăritoare.** S-au făcut experiențe foarte reușite la uzina „Victoria"-Călan, unde se toarnă zilnic trei lingotiere, folosind amestecuri fluide preparate după acest procedeu. **Economicitatea procedeului este evidentă : toate materiile prime se găsesc în țară, sînt ieftine și ușor accesibile ; manopera de îndesare a formei și miezului scade de cel puțin 10 ori ; utilajele și instalațiile de producție necesită fonduri de investiții mult mai reduse.** Totuși, ignorînd aspectele tehnico-economice hotărîtoare puse în evidență de noua tehnologie de formare cu amestecuri fluide autoîntăritoare, se proiectează de către IPROMET o nouă turnătorie de lingotiere pentru Combinatul siderurgic Galați pe baza procedeelor clasice (care în scurtă vreme vor fi abandonate la „Victoria"-Călan).

Pretențiile din ce în ce mai mari față de aliajele utilizate în construcția de mașini au stimulat cercetările și eforturile specialiștilor, canalizate în direcția obținerii de performanțe ridicate. Ca urmare, în țara noastră, se pot obține în prezent fonte cenușii, fonte maleabile, fonte cu grafit modular, aliaje de aluminiu, bronzuri etc. În condițiile existente, deși putem turna fonte cenușii modificate, cu rezistență ridicată, utilizînd modificatori ro-

FĂURIREA UNEI ECONOMII MODERNE

AGRO-INDUSTRIA

STADIU SUPERIOR DE INTENSIFICARE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

prof. univ. Bucur ȘCHIOPU
vicepreședinte al Consiliului Economic

O CARACTERISTICĂ FUNDAMENTALĂ a dezvoltării economiei noastre naționale o constituie ascendența echilibrată, unitară, a tuturor ramurilor, **diversificarea și accentuarea legăturilor de interdependență dintre diferitele domenii ale activității economice și sociale.** Corespunzător evoluției structurilor economice, are loc o multiplicare a relațiilor recurente dintre ramurile principale: industria și agricultura.

Pe temelia industrializării socialiste, Partidul Comunist Român a asigurat înaintarea agriculturii noastre pe calea dezvoltării intensive, a modernizării ei.

Rezultatul concret al acestei politici constă în faptul că, în prezent, agricultura țării noastre satisface într-o mai bună măsură consumul populației, precum și celelalte necesități ale economiei naționale. Analizele prezentate în documentele de partid și de stat arată că, în perioada cincinalului în curs, agricultura a înregistrat progrese simțitoare în creșterea și intensificarea producției; producția globală agricolă a fost, în primii trei ani, în medie, cu circa 24% mai mare decît media anilor 1961—1965. Comparativ cu anii 1963—1965 s-a obținut o producție de cereale superioară cu două milioane tone. Tot față de anii 1963—1965, s-au obținut cu 26,4% mai multe legume și cu 31—35% mai multă sfeclă de zahăr, floarea soarelui, cartofi. Față de anul 1965, în anul 1968 producția înregistrată pe țară a crescut cu 18% la carne, 19,8% la lapte, 18,1% la lînă, 14,8% la ouă etc.

Dezvoltarea multilaterală și complexă a agriculturii noastre în anii viitori, prevăzută prin documentele celui de al X-lea Congres al partidului, trebuie să asigure ridicarea producției noastre agricole la un nivel și mai înalt. pe temeiul progresului tehnic, al promovării și generalizării metodelor de organizare științifică a producției și a muncii, al extinderii și diversificării mecanizării și chimizării, al pregătirii de cadre tehnice și economice competente să conducă întreprinderile agriculturii noastre socialiste, care capătă un caracter tot mai complex, mai industrializat.

Edificarea într-un ritm susținut a unei agriculturi intensive moderne are la bază politica partidului de industrializare socialistă. În această operă, folosirea experienței acumulate, aplicarea cuceririlor tehnico-științifice contemporane, introducerea tehnologiei de tip industrial devin necesități care descind din legile evoluției social-economice. Pentru a răspunde dezideratelor majore ale acestei evoluții trebuie să avem în vedere că, în cadrul posibilităților de creștere și dezvoltare a producției vegetale și animale, lărgirea suprafețelor îmbracă un caracter restrictiv. Căile de creștere și dezvoltare a producției agricole sînt legate, prin urmare, de o continuă **intensificare**, întrucît actuala suprafață agricolă a țării, de 15 milioane hectare — ceea ce reprezintă 0,88 hectare teren agricol și 0,55 hectare teren arabil pe locuitor — ținînd seama de sporul natural al populației, în perspectivă va suferi o diminuare în ce privește indicele pe locuitor, în medie la 0,5 hectare teren agricol și 0,4 hectare teren arabil. Modificările de structură în folosirea suprafețelor prin creșterea treptată a terenurilor arabile nu schimbă caracterul limitativ ci îl scot și mai mult în evidență, atestînd imperioasa necesitate a intensificării pe calea trecerii la faza generalizată de exploatare a **tehnologiilor de tip industrial.**

REPRODUCȚIA AGRICOLĂ lărgită pe calea intensificării agricole apare ca o continuare a realizărilor de pînă acum în dezvoltarea bazei tehnice de producție. În această privință, mutațiile intervenite în structura forței de tracțiune din agricultură demonstrează convingător enormul spațiu străbătut. În anul 1938, forța de tracțiune mecanică din agricultura României era de 1,4 milioane C.P., reprezentînd mai puțin de 10%. Forța de tracțiune animală, de 5,2 milioane C.P., predomina covîrșitor, atingînd mai mult de 90%.

Procesul de industrializare a agriculturii apare ca un proces complex, rezultat atît din revoluționarea bazei tehnice de producție, din modernizarea proceselor tehnologice, cît și din adîncirea și diversificarea legăturilor agriculturii cu industria. Este pe deplin dovedit, atît din experiența unităților agricole fruntașe din țara noastră, cît și a țărilor cu agricultură înaintată, că producția agricolă modernă, intensivă, este puternic influențată de **revoluția tehnică și științifică** ce se desfășoară în lumea contemporană.

Fără a intra în detalii asupra posibilităților și necesității organizării producției agricole după „modelul" industriei, țin să subliniez, în lumina celor arătate, că industrializarea agriculturii este în deplină concordanță cu tezele marxist-leniniste asupra dezvoltării acestei ramuri. Apare pe deplin justificată adoptarea unei asemenea linii de dezvoltare a agriculturii, revoluția în domeniul științei și materializarea descoperirilor ei în tehnică și tehnologie avînd implicații deopotrivă asupra agriculturii ca și asupra industriei. Dacă producția industrială, de „serie", în „flux continuu", se caracterizează prin concentrarea și specializarea producției, prin creșterea ponderii fondurilor fixe pe muncitor și sporirea productivității muncii acestuia, desigur că și agricultura modernă poate și trebuie să prezinte aceleași caracteristici.

Mulți specialiști înțeleg prin „industrializarea" agriculturii numai prelucrarea produselor agricole și nu industrializarea procesului de producție. Or, o asemenea concepție limitează înțelegerea procesului amplu în care este implicată agricultura, nesesizînd caracterul nou al unui mod superior de a produce, neglijînd saltul produs în urma revoluției științifice și tehnice. Prin „industrializarea" agriculturii se produce un transfer de mijloace și metode de producție, industria avînd rolul de sursă iradiantă. În felul acesta, rolul industriei crește și mai mult, în noile condiții ale revoluției științifice și tehnice. Legăturile între industrie și agricultură devin mai strînse, activitatea lor sinergică crescînd în intensitate consecutiv schimbului în ambele sensuri și în același timp surplusului de unitate care intervine prin transferul tehnologic.

CA FORME SUPERIOARE de manifestare a legăturilor de interdependență dintre producția industrială și producția agricolă trebuie sesizată apariția **combinatelor de tip agro-industrial.** Dezvoltarea rapidă în condițiile țării noastre a combinatelor de tip agro-industrial nu mai are un caracter izolat, ci constituie deja o bază pe care să se dezvolte edificiul agriculturii socialiste moderne. Ele se evidențiază printr-o înaltă și eficientă diviziune tehnologică, producție de mare serie, în flux continuu, caracterizîndu-se prin obținerea produsului cu un preț de cost scăzut. Pornind tocmai de la aceste rezultate, confirmate de practică, se consideră că viitorul aparține întreprinderii integrate de tipul combinatului agro-industrial, care cu un volum mai mare de mijloace de producție, dezvoltă o producție cu un grad crescut de intensivitate, organizată pe principii industriale.

Un combinat agro-alimentar este un complex agricol integrat care poate fi definit drept un ansamblu economic de unități specializate, funcționînd pe temeiul aplicării largi a tehnologiilor industriale, cu un centru colectiv de decizie.

Analizele referitoare la agricultura țărilor avansate arată că procesul de „in-

(Continuare în pag. 12)

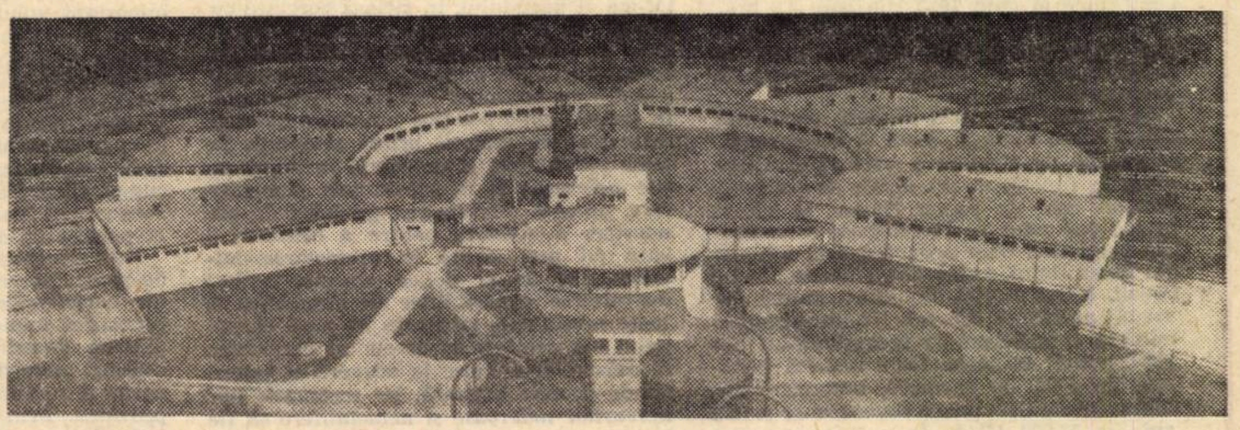

Combinatul de tip agro-industrial se evidențiază printr-o diviziune înaltă tehnologică, producție de mare serie, în flux continuu.

mânești, fonte cu grafit modular cu cele mai înalte performanțe, utilizînd prealiaje românești și fonte maleabile etc., **ponderea oțelului turnat se menține foarte ridicată în raport cu aceea a fontei turnate.** De aici, tot cortegiul de consecințe economice negative pe care le atrage după sine ignorarea posibilităților de extindere a ariei de utilizare a fontelor: consum de metal mai ridicat (în rețele, maselote și adaosuri de prelucrare), agregate de elaborare scumpe, volum mai mare de lucru în atelierele de prelucrare prin așchiere pentru înlăturarea adaosurilor etc.

Răspîndirea insuficientă a fontelor se explică atît prin utilizarea acestora cu teamă de către proiectanți, cît și ca urmare a necreării condițiilor materiale pentru turnarea fontelor de calitate, într-un număr suficient de mare de uzine. Pentru elaborarea și turnarea fontelor cenușii modificate, spre exemplu, trebuie să se dispună de cubilouri care „topesc cald" (temperatura fontei la jgheab cca. 1 400°C) și de adaose de modificări (modificatori).

Dacă prima problemă este de competența fiecărei fabrici, care are obligații și poate să-și aducă cubilourile la performanțe corespunzătoare fără cheltuieli prea mari, **pentru modificatori trebuie să existe un furnizor centralizat, care să-i producă ieftin și în condiții de calitate constante, conform tehnologiei elaborate în acest scop de I.C.T.C.M.**

Cu cît se va soluționa mai repede această problemă, cu atît mai prompt se vor reduce importurile de astfel de adaose și, proporțional cu acestea, va crește viteza de introducere în fabricația curentă a fontelor de calitate superioară. Grăbirea procesului de transpunere în viață a acestor cerințe este dictată de substanțialele avantaje tehnico-economice pe care rezolvarea acestor probleme le aduce: **reducerea costului specific pe kg de piesă bună turnată, diminuarea cheltuielilor de prelucrare prin așchiere și, indirect, reducerea investițiilor în mașini unelte; creșterea vitezei de prelucrare a pieselor; scăderea greutății mașinilor etc.**

ÎN ACEEAȘI ordine de idei trebuie să arătăm că, **deși în țara noastră s-a creat o bază serioasă de producere a aluminiului metalic în lingouri, totuși valorificarea rațională, eficientă a acestuia întîrzie să se producă, cu toate că din punct de vedere tehnologic sînt deschise largi perspective.** De ce atunci nu se aplică, de ce nu se răspîndesc aliajele de aluminiu turnate cu caracteristici superioare? **Pentru că există la constructorii de mașini (proiectanți) o rezervă nejustificată față de aceste aliaje, pentru că institutele de cercetări nu au făcut suficientă propagandă tehnică în vederea cunoașterii caracteristicilor fizico-chimice a multiplelor aliaje de aluminiu intrate în practica industrială și pentru că problema nu este coordonată în suficientă măsură de organele corespunzătoare din filiera noastră economică.**

Este de preferat să se exporte aluminiu în blocuri în loc să turnăm, de exemplu, piese de carburator sub presiune și să le exportăm pe acestea? Dacă răspunsul poate fi ușor formulat, cu mult mai dificilă este materializarea ideii preconizate. Pentru introducerea tehnologiilor moderne cu economicitate superioară este nevoie de acțiuni complexe, coordonate în așa fel încît să se asigure toate premisele realizării. Începînd de la proiectantul care conturează piesa pe planșetă, continuînd cu cei angrenați în procesul de fabricație și sfîrșind cu beneficiarul căruia îi este destinată piesa, toți trebuie să fie convinși de raționalitatea tehnologiei de execuție aplicată.

Din complexul procesului de fabricație a pieselor turnate, **un aspect tehnologic cu mari implicații de ordin economic îl reprezintă gradul de mecanizare.** Este îndeobște cunoscut volumul ridicat de muncă ce trebuie depus în turnătorii pentru îndesarea formelor și miezurilor, pentru încărcarea cuptoarelor, pentru curățirea pieselor turnate etc. **Utilizarea în turnătorii a mecanismelor, mașinilor și instalațiilor, permite preluarea în cea mai mare parte a efortului uman, conducînd în mod direct la o reducere a manoperei și, concomitent, la mărirea vitezei de realizare. Evident că în aceste condiții economicitatea fabricației îmbracă forme pozitive, asigurînd procese constante, omogen reproductibile.**

ÎN ȚARA NOASTRĂ, liniile tehnologice de formare-turnare-dezbatere, de curățire și tratament termic, cu înalt grad de mecanizare, sînt din ce în ce mai frecvent prezente în turnătorii. În ultimul timp și-au făcut apariția și linii tehnologice cu multe operații complet automate (UREMOAS-București, Uzina de autocamioane-Brașov), aspect ce conferă turnătoriilor o nouă față; formarul specialist este rar utilizat, în schimb apar mecanici, electricieni, electroniști de înaltă calificare; apar programatori, mașini de calcul, matematicieni etc. **Deplasarea intervenită în structura profesiunilor legate de procesul de mecanizare a operațiilor în turnătorii reprezintă un fenomen de progres, una din cele mai admirabile manifestări ale evoluției tehnicii din aceste ultime decenii ale secolului nostru.**

Indiferent de forma de prezentare, de modul în care acționează, tehnologia modernă este astăzi rezultatul unor activități multilaterale, inteligent canalizate spre obiectul ce trebuie realizat. Promovarea unei tehnologii mai bune cere conjugarea eforturilor, perseverență și dorință de progres. Aceste însușiri sînt, în fond, mijloacele prin care, în final, industria construcțiilor de mașini va reuși să orienteze producția sa așa cum se subliniază în Documentele Congresului al X-lea spre obținerea de mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, cu un consum redus de metal, să-și sporească contribuția la echiparea cu tehnică modernă a economiei noastre naționale.

ing. Claudiu ȘTEFĂNESCU
director tehnic
Institutul de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini

DIN ABATAJELE MINIERE – TOT MAI MULTE MATERII PRIME

ASA cum este cunoscut, țara noastră dispune de însemnate și variate resurse minerale: cărbuni, minereuri de fier, de metale neferoase, nobile și rare, de sare și de substanțe minerale, iar mineritul și prelucrarea metalelor sînt îndeletniciri multimilenare ale locuitorilor de pe teritoriul actual al României. Totuși, datorită slabei dezvoltări a economiei și mai ales a industriei pînă la cel de al doilea război mondial, mineritul nostru se caracteriza prin capacități reduse de producție (o extracție brută totală de circa 4 mil. tone în anul 1938, din care 2,8 mil. tone cărbune), un nivel tehnic scăzut, o exploatare nerațională a zăcămintelor și condiții grele de muncă și de viață în bazinele miniere.

Ca urmare industria minieră cunoscînd o dezvoltare limitată, lentă și discontinuă, perioadele de creștere a producției alternînd, în funcție de condițiile de conjunctură, cu cele de regres. Numai în cîteva bazine sau mine se înregistrase mecanizarea parțială a unor operații (cazul minelor din Valea Jiului, Anina, Gura Barza, Dealul Crucii, Valea Roșie). De altfel, statisticile vremii arătau că din cele 78 întreprinderi miniere înregistrate la recensămîntul din 1930, numai 45 aveau forță motrică instalată. În 1938, de exemplu, puterea instalată a întregii ramuri carbonifere se ridica abia la 54 000 KVA. În anii construcției socialiste industria minieră a marcat o dezvoltare continuă și rapidă. În perioada 1950—1968, **ea a primit fonduri de investiții de 25,7 miliarde lei.** Dezvoltarea pe această bază a capacităților de producție, înzestrarea minelor cu utilaje moderne de mare randament — cea mai mare parte relizate de industria noastră constructoare de mașini — ca și aplicarea unor metode înaintate de muncă au determinat creșterea impetuoasă a producției. **În 1968, a fost extras de 6 ori mai mult cărbune față de 1938, de 19,6 ori mai mult minereu de fier.** Totodată a sporit considerabil producția de minereuri neferoase și nemetalifere și se realizează un sortiment larg de produse atît pentru satisfacerea nevoilor economiei naționale, cît și cantități însemnate pentru export (caolin, feldspat, mică, cretă etc.) De asemenea, s-a mărit mult producția de sare, ea constituind o bază serioasă de materii prime pentru industria chimică. **De la 368 mii tone în 1938, producția de sare a sporit în 1968 la 2 388 mii tone, acoperindu-se complet necesitățile interne și creîndu-se disponibilități mari la export.**

ÎN PERIOADA care s-a scurs de la Congresul al IX-lea al partidului și pînă la actualul Congres, care trasează direcțiile de dezvoltare ale României socialiste pe perioada 1971—1975 și 1976—1980, industria minieră a consemnat noi și importante progrese. Bilanțul realizărilor pe primii 3 ani și jumătate din actualul cincinal și preliminările pe restul perioadei, confirmă pe deplin că sarcinile trasate acestei industrii vor fi îndeplinite cu succes, iar la unii indicatori cu însemnate depășiri.

Este concludent de arătat că, în primul semestru al anului, planul producției globale pe ansamblul ministerului a fost depășit cu 104,2 milioane lei. Au fost extrase peste plan: 208,5 mii tone cărbune din care 19,5 mii tone huilă de Valea Jiului și 182,1 mii tone lignit. De asemenea, s-au obținut, peste prevederile planului pe această perioadă, importante cantități de metale neferoase și nobile în concentrate (zinc, aur, argint și plumb), precum și alte produse, printre care bauxită spălată, barită, minereu de fier etc. **Există create condiții ca prevederile de plan pe actualul cincinal să fie depășite la cărbune** (față de 20—22 milioane tone să se extragă efectiv în 1970, peste 23 milioane tone), **sporul de producție provenind în cea mai mare parte din atingerea cu mult înainte a capacităților de producție la minele din exploatările din Oltenia.**

Potrivit prevederilor Congresului al IX-lea al partidului, în strînsă corelare cu planul de dezvoltare a economiei naționale și, îndeosebi, a industriei grele, în actualul cincinal în fața industriei miniere a stat atingerea unor obiective importante. În primul rînd, **s-a pus problema sporirii rezervelor de materii prime minerale, la toate substanțele și îndeosebi la minereurile neferoase și la substanțele nemetalifere, precum și ridicarea gradului de cunoaștere a acestora pentru a constitui o bază cît mai sigură la proiectarea minelor.** Cel de al doilea obiectiv a fost **dezvoltarea capacităților de producție la toate substanțele minerale.** În cazul cărbunelui s-a urmărit ca acesta să contribuie în măsură mai mare la **acoperirea balanței de energie primară, iar sectoarele minereurilor neferoase și nemetalifere să fie în situația de a satisface în cît mai mare măsură necesitățile economiei naționale de metale colorate și nobile, de produse nemetalifere și abrazive, iar ramura substanțelor nemetalifere și a sării să creeze și disponibilități mai mari pentru export.**

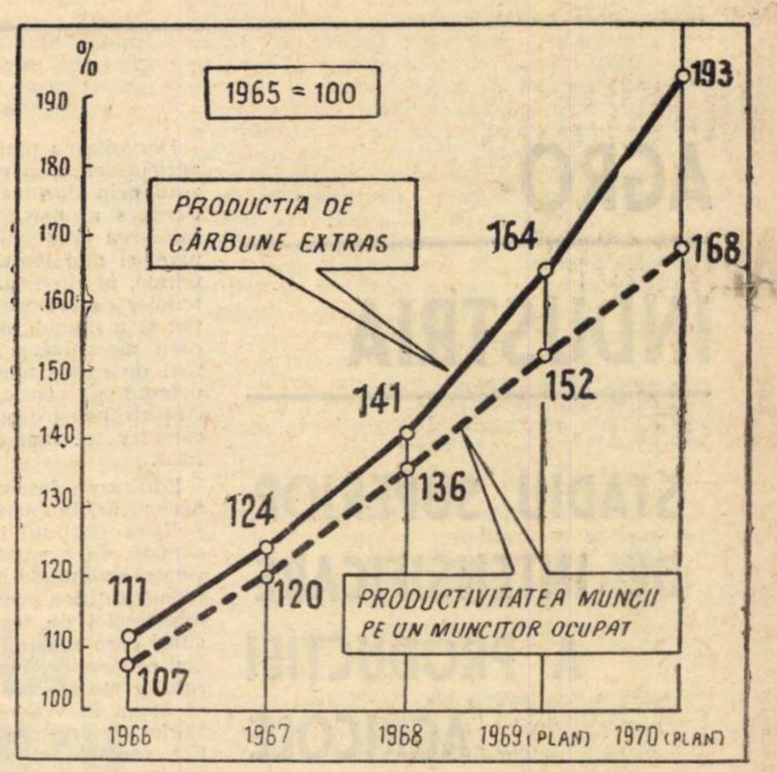

Dinamica producției și a productivității muncii în industria cărbunelui (în unități naturale).

Paralel cu găsirea căilor de sporire a producției, preocupările ministerului și ale colectivelor de lucrători din exploatări s-au orientat spre obținerea unei mai înalte eficiențe economice, atît prin perfecționarea metodelor și tehnologiilor de extracție și de preparare, cît și prin ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor grele și cu volum mare de muncă — pîrghii importante de sporire a productivității muncii și de reducere a costurilor de producție.

ALĂTURI de munca plină de abnegație a colectivelor de întreprinderi, care au valorificat mai intens posibilitățile existente, sporirea producției a fost puternic influențată de volumul mare de investiții — circa 12 miliarde lei — alocat ramurilor miniere în perioada 1966—1970. La aceste fonduri trebuie să fie adăugate alte 3,7 miliarde lei alocate pentru lucrări geologice în vederea sporirii rezervelor de substanțe minerale solide. Prin efectuarea acestui important volum de lucrări geologice, s-a reușit să se pună în evidență sau să se promoveze în categoria rezervelor industriale aproape 160 milioane tone de huilă și lignit, precum și importante cantități de rezerve la o serie de substanțe nemetalifere; în ce privește minereurile neferoase, se asigură refacerea rezervelor exploatate în cursul cincinalului și se evidențiază unele zone ce pot fi exploatate imediat, iar altele cu posibilități de perspectivă.

Față de sporirea accentuată a nivelelor de producție, una din preocupările majore ale colectivelor care activează în cadrul industriei miniere la diferite nivele și în diferite domenii — cercetare, proiectare, avizare, construcții-montaj etc. — a fost aceea a realizării volumului de investiții prevăzut. Prin măsurile luate, se asigură îndeplinirea ritmică a acestor sarcini și darea în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor planificate.

Este de subliniat că pe lîngă amplificarea capacităților de producție la majoritatea minelor și uzinelor existente, **în acest cincinal se dau în funcțiune alte 33 de mine și exploatări la zi și 34 uzine noi de preparare.** Toate acestea asigură o sporire a capacităților de producție față de 1965 cu 94% la cărbune, cu 52% la minereuri neferoase și dublarea producției la minereurile nemetalifere și sare. Preocuparea pentru punerea în funcțiune a acestor noi obiective s-a împletit strîns cu aceea de a pregăti condiții favorabile pentru realizarea altor lucrări neprevăzute inițial în planul cincinal: Fabrica de brichete de la Căpeni, Exploatările de minereuri neferoase și de fire de la Gura Băii, Florimunda, Fagul Cetății, Rușchița — Vîrful Boului, Mina de nisip bitumos de la Budoi și Atelierele centrale ale Combinatului Baia Mare.

Strădaniile depuse de proiectanți, constructori și beneficiari, îndeosebi în acest an, au permis ca o serie de obiective să intre în funcțiune înainte de termenele stabilite. În această situație se află marile cariere de lignit de la Gîrla și Tismana — dată în producție cu 4—5 luni înainte de termenele prevăzute în proiecte, minele Horăști, Leurda și Ploștina din bazinul Motru care-și ating capacitățile cu 1—1,5 ani înainte de termenele prevăzute în proiect ș.a. **Numai în semestrul I al acestui an au fost puse în funcțiune cu 2 luni mai devreme exploatarea zăcămîntului de dolomită de la Crăciuneasa** (capacitatea 400 000 tone/an), **cu 20 de zile înainte de termen a fost atinsă capacitatea proiectată a exploatării miniere-Borșa și multe altele.**

Perioada care a trecut din acest cincinal, marchează realizări însemnate și în **domeniul mecanizării deferitelor operații și faze de lucru, prevederile în acestă direcție fiind îndeplinite și, în unele cazuri, chiar depășite.** La tăierea și încărcarea cărbunelui cu ajutorul combinelor, plugurilor și complexelor mecanice, precum și la aplicarea susținerii metalice în minele de cărbuni, **sarcinile trasate în actualul cincinal vor fi depășite cu 10—21%.** Se poate afirma că nivelurile de mecanizare la minele noi și la carierele de cărbune sînt comparabile cu cele obțiunte pe plan mondial. În schimb, la minele vechi de cărbune și, îndeosebi, în ramurile extracției de minereuri neferoase, aurifere, de fier și de substanțe nemetalifere, este necesar să fie depuse mari eforturi în direcția mecanizării și a promovării tehnologiilor avansate de exploatare pentru a se lichida în cel mai scurt timp rămînerile în urmă față de țările cu o industrie minieră avansată.

MECANIZAREA OPERAȚIILOR cu volum mare de muncă, aplicarea pe scară tot mai largă a tehnologiilor și perfecționarea tehnologiilor de extracție și preparare existente, organizarea mai judicioasă a producției și a muncii, folosirea mai eficientă a forței de muncă și a timpului de lucru — deși în toate aceste domenii rezervele și posibilitățile n-au fost epuizate — au influențat puternic creșterea productivității muncii. **Există astfel create condiții ca sarcina prevăzută pentru 1970 de creștere a productivității muncii să fie realizată cu un an mai devreme și, în final, să fie depășită cu circa 7% ceea ce echivalează cu o economie de aproape 10 000 de salariați față de prevederi.** Prin strădania comună a colectivelor din intreprinderi, din exploatări, din minister, ca și în domeniul cercetării **incepînd din anul 1968 industria minieră este rentabilă pe ansamblul său.** Totodată, încă din acest an, **se va realiza nivelul de cheltuieli pe 1 000 lei producție marfă prevăzut pentru 1970. De asemenea, față de începutul cincinalului, indicele de rentabilitate pe întreaga industrie minieră crește de peste 3 ori.**

Firește că în domeniul sporirii eficienței economice mai sînt încă posibilități nemobilizate pe linia folosirii mai bune a forței de muncă, a timpului de lucru și a utilajelor, a gospodăririi mai judicioase a materialelor, a diminuării și chiar a înlăturării unor cheltuieli neeconomicoase, precum și pe linia reducerii unor fonduri de investiții.

Paralel cu dezvoltarea industriei, cu sporirea producției de cărbune și de substanțe

ing. Mihai ANANIA
insepector general în Ministerul Minelor.

(Continuare în pag. 12)

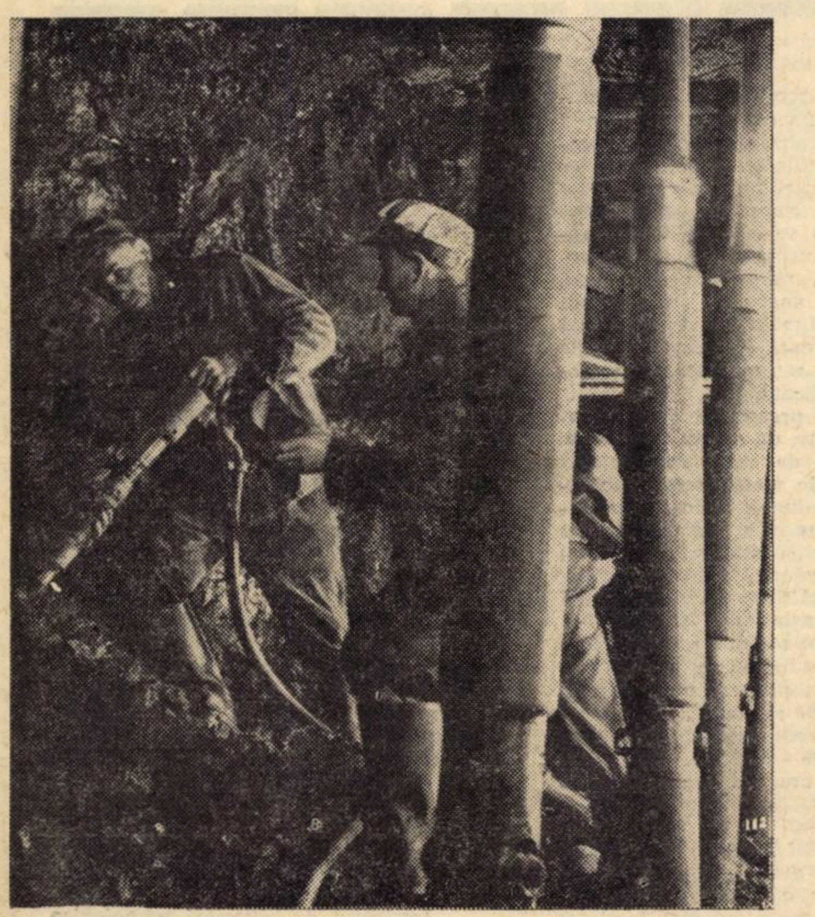

Exploatarea Loneo: extragerea cărbunelui dintr-unul din abatajele frontale cu susținere metalică

> **„Este necesar să se acționeze în continuare în mod sistematic pentru dezvoltarea bazei de materii prime, identificîndu-se și punîndu-se în valoare noi rezerve industriale de hidrocarburi, minereuri feroase și neferoase, precum și alte substanțe minerale utile".**
>
> (Din Raportul C.C. al P.C.R. prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al P.C.R.)

INDUSTRIA PETROLULUI

VIGUROASA AFIRMARE A UNEI RAMURI CU TRADIȚIE ÎN ȚARA NOASTRĂ

ing. Nicolae TOADER
ministrul petrolului

ÎN ATMOSFERA de puternic avînt creator, prilejuită de cel de-al X-lea Congres al partidului, care are loc în anul jubiliar al celei de a 25-a aniversări a eliberării țării, colectivele de muncitori, ingineri și tehnicieni din industria de petrol și gaze depun eforturi sporite pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor ce le revin. Ținînd seama de cerințele dezvoltării rapide a economiei naționale, orientarea generală a acestei importante ramuri a fost și este îndreptată spre valorificarea maximă a resurselor naturale ale țării. De aici și atenția deosebită acordată refacerii și dezvoltării continue a industriei de petrol și gaze, ca una din principalele ramuri ale economiei naționale.

Direcțiile efortului de investiții

IMPORTANȚA ce s-a acordat acestei ramuri se reflectă și în fondurile însemnate de investiții alocate care, în perioada 1950—1968, au reprezentat peste 20% din totalul investițiilor industriale pe întreaga economie. **Efortul principal de investiții** făcut în industria petrolieră, după anul 1948, **a fost orientat cu prioritate în direcția intensificării lucrărilor geologice.** Ca urmare, granițele vechilor zone petroliere și gazeifere din România burghezo-moșierească au fost cu mult depășite, cercetarea geologică și forajul cuprinzînd astăzi aproape întreg teritoriul țării; extracția țițeiului și gazelor naturale s-a extins și dezvoltat în majoritatea județelor. Amplificarea volumului de lucrări geologice și, ca urmare firească a acesteia, creșterea rezervelor de hidrocarburi, a permis, pe de o parte, ridicarea nivelului producției iar pe de alta, asigurarea cu rezerve a exploatării pe o perioadă mai îndelungată de timp.

Refacerea industriei extractive de țiței și gaze care a avut mult de suferit în timpul celui de-al doilea război mondial, precum și dezvoltarea ei corespunzător necesităților economiei naționale, a îmbogățit experiența petroliștilor în domeniul exploatării raționale a zăcămintelor. Aplicînd și extinzînd metodele moderne de recuperare secundară și menținere a presiunii de zăcămînt, prin injecție de apă și gaze, petroliștii din schele au reușit să depășească, an de an, sarcinile planului de producție și să obțină însemnate economii la fondurile de investiții.

Paralel cu aplicarea metodelor de creștere a factorului final de recuperare, extracția țițeiului s-a intensificat prin introducerea unor procedee tehnologice noi (injecția ciclică de abur, fisurarea hidraulică, tratarea cu solvenți și agenți tensioactivi, combustia subterană etc.). **Numai în cadrul metodelor de recuperare secundară, volumul de apă și gaze injectate în vederea creșterii factorului de recuperare a țițeiului între 1960 și 1968 a sporit de 2,5 ori, obținîndu-se prin aceasta un plus de producție, care în anul 1968 a reprezentat 13,5% din producția totală de țiței.** Toate acestea au condus la creșterea producției de țiței la 13,3 milioane tone în 1968, față de 3,5 milioane tone în 1944.

O dezvoltare multilaterală a cunoscut și industria gazului metan. **În perioada 1949—1968, pentru lucrările de cercetare geologică destinate creșterii rezervelor de gaz metan s-au forat numai în bazinul Transilvaniei peste un milion de metri,** săparea sondelor realizîndu-se cu instalații de foraj românești de mare productivitate. **Extracția de gaze în anul 1968 a fost de 36,4 ori mai mare decît în anul 1944, întreaga producție din anul 1938 realizîndu-se acum în numai 4 zile.**

În prezent, se desfășoară o intensă activitate de descoperire și exploatare a gazelor naturale și în alte regiuni ale țării. Gazul metan se utilizează astăzi în cantități din ce în ce mai mari în industria chimică de sinteză, la fabricarea îngrășămintelor azotoase, a fibrelor sintetice, a negrului de fum etc.

Dezvoltarea continuă a unor importante ramuri ale economiei naționale a impus industriei de prelucrare a țițeiului producerea în cantități sporite și calități superioare de carburanți, lubrifianți, hidrocarburi aromatice și parafinice de înaltă puritate. În acest scop, **au fost întreprinse importante acțiuni pentru dezvoltarea și ridicarea nivelului tehnic al rafinăriilor, introducerea procedeelor tehnologice noi cu eficacitate tehnică și economică ridicată, construirea de instalații și rafinării cu capacități mari de prelucrare.** Rafinăriile de petrol și-au perfecționat schemele de prelucrare, în 1968 capacitățile de prelucrare în procese catalitice de reformare, cracare și hidrofinare reprezentînd 33% față de distilația primară a țițeiului. Aceasta a făcut ca producția obținută să fie larg diversificată, iar **valorificarea tonei de țiței să crească cu 8,4% față de 1965, ceea ce echivalează cu producția obținută dintr-un milion de tone materie primă.**

Eficiența cercetărilor complexe

O CONTRIBUȚIE importantă la dezvoltarea industriei de petrol au adus-o **cele șase institute de cercetări și proiectări,** toate înființate în anii socialismului, **care au proiectat utilaje și au elaborat noi procedee tehnologice, apreciate în țară și peste hotare. Prin contribuția cercetătorilor și inginerilor din rafinării s-au asimilat noi tipuri de carburanți și lubrifianți pentru locomotive Diesel electrice, tractoare, autocamioane și autoturisme de construcție românească, eliminîndu-se importul și creîndu-se disponibilități însemnate pentru export.**

În cadrul **Institutului de cercetări și proiectări geologice industriale pentru hidrocarburi, de pildă,** au fost analizate, sistematizate și prelucrate datele obținute prin lucrările de foraj, ceea ce a permis îmbunătățirea metodelor geochimice, gravimetrice și radiometrice folosite. Studiile privind forajul și extracția țițeiului și gazelor întreprinse de **Institutul de cercetări pentru foraj și extracție din Cîmpina,** au avut ca obiective principale alegerea celor mai bune metode pentru exploatarea șantierelor petroliere, stabilirea metodelor de foraj și a prescripțiilor pentru deschiderea, în condiții optime, a formațiilor productive ale diferitelor structuri, aplicarea metodelor moderne de intensificare a recuperării țițeiului din zăcăminte, îmbunătățirea colectării, tratării si transportului țițeiului.

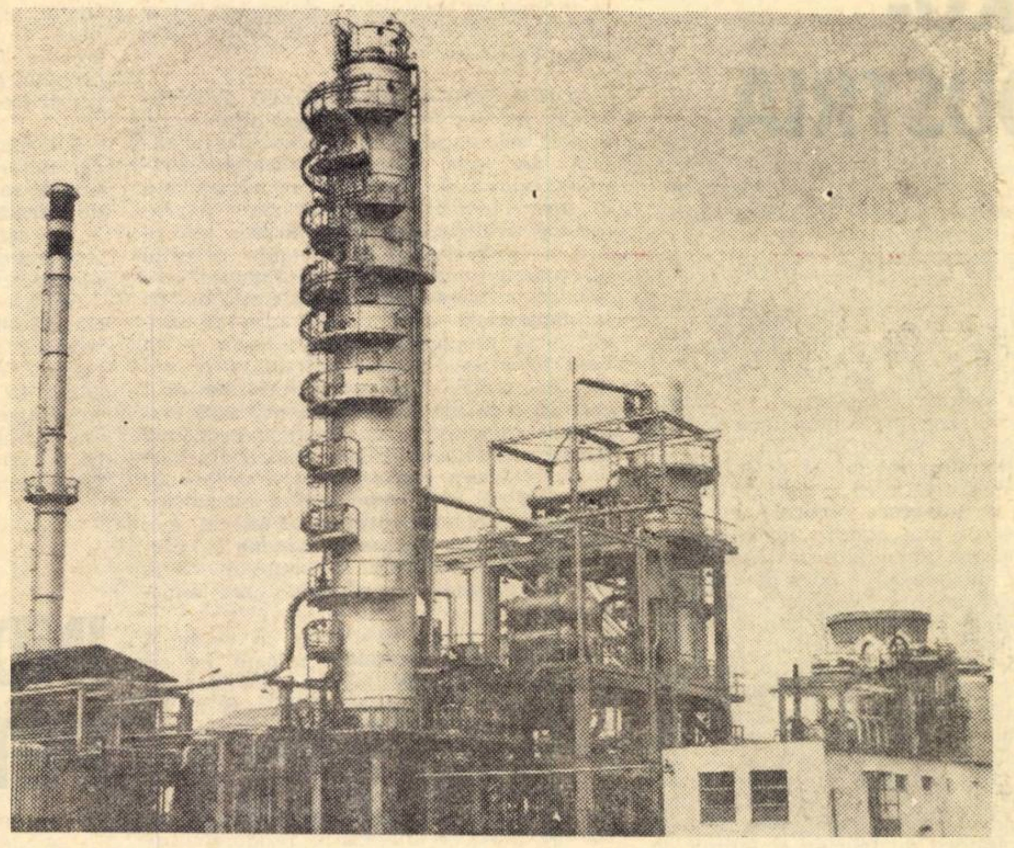

Obiectiv principal al actualului cincinal, Rafinăria Crișana, din Suplacu de Barcău, județul Bihor, a intrat în exploatare în acest an, atingînd din primele luni de funcționare parametrii proiectați

Dezvoltarea activității de cercetare științifică, a cărei importanță a fost subliniată în repetate rînduri în documentele de partid și de stat, a sporit capacitatea de a obține în instalațiile de prelucrare o largă gamă de derivate petroliere, la caracteristici care rețin atenția partenerilor externi, ceea ce a permis încheierea de contracte comerciale cu firme din peste 80 de țări. **În 1967, produsele petroliere au reprezentat 3,8% din valoarea totală a exporturilor românești, fiind prezente în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii.**

Ca și produsele petroliere, echipamentul petrolier românesc este apreciat pe piața externă pentru calitatea și caracteristicile lui tehnice superioare. Țara noastră exportă instalații complete de foraj, echipament de extracție utilaj de cimentare, instalații complete de prelucrare a petrolului, cum sînt cele de la Rafinăria Gauhati și Barauni din India, instalația de distilație atmosferică și în vid din R.D. Germană, precum și lucrări și servicii specifice activității industriei de petrol și gaze (elaborarea de studii tehnico-economice, proiecte tehnologice și de execuție, cercetări și evaluări de materii prime, asistență tehnică la montajul și exploatarea instalațiilor livrate, instruirea personalului local de exploatare etc.).

Cadre corespunzătoare cerințelor progresului tehnic

PENTRU a face față cerințelor introducerii progresului tehnic în industria de petrol și gaze, o atenție deosebită a fost acordată **formării și instruirii cadrelor de specialitate.** Numai în anul școlar 1967—1968, Institutul de petrol, gaze și geologie din București a fost frecventat de un număr de 5 ori mai mare de studenți decît în 1948, primul an de funcționare al acestuia. **În cei 20 de ani de la înființarea institutului au fost pregătiți peste 4 000 ingineri în diferite specialități ale industriei de petrol și gaze, din care aproape 200 străini, veniți din 34 de țări din Asia, Africa, America Latină și Europa.** Școlile tehnice consacrate acestui domeniu sînt frecventate în fiecare an de peste 1 700 elevi, iar școlile profesionale pregătesc aproape 7 000 muncitori calificați anual. O confirmare strălucită a capacității industriei petroliere românești și a cadrelor de specialitate de a rezolva cele mai complexe probleme tehnice și economice, o constituie faptul că numeroși specialiști români lucrează astăzi în Algeria, Cuba, Irak, Pakistan, Turcia și alte țări.

Paralel cu preocuparea pentru calificarea și specializarea muncitorilor din industria de petrol și gaze, partidul și guvernul au acordat o deosebită atenție îmbunătățirii continue a condițiilor de lucru și de viață ale muncitorilor din industria de petrol și gaze. **În perioada 1960—1968, s-au dat în folosință petroliștilor 5 600 apartamente noi și circa 3 000 locuri în cămine.** Între 1960 și 1968, ca urmare a creșterii productivității muncii și a măsurilor luate de stat pentru majorarea salariilor, **cîștigul mediu al lucrătorilor din industria de petrol și gaze a crescut cu 36,8%,** iar începînd din acest an a fost generalizată aplicarea noului sistem im-

(Continuare în pag. 12)

Dinamica producției de țiței și gaz metan în perioada 1938—1968

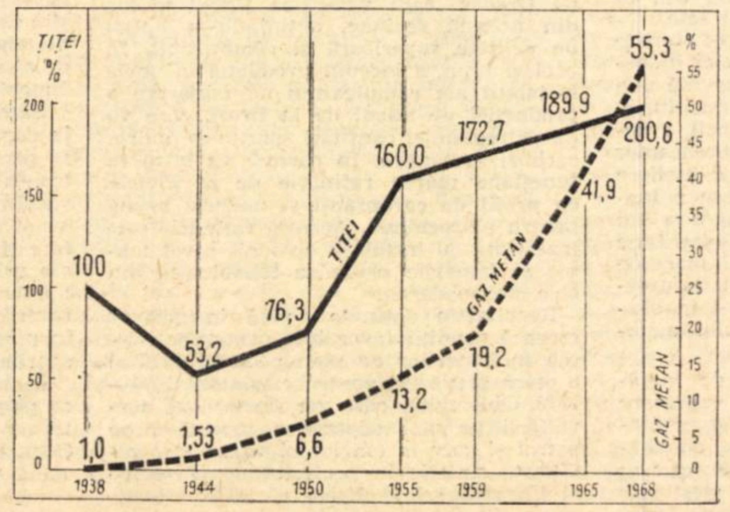

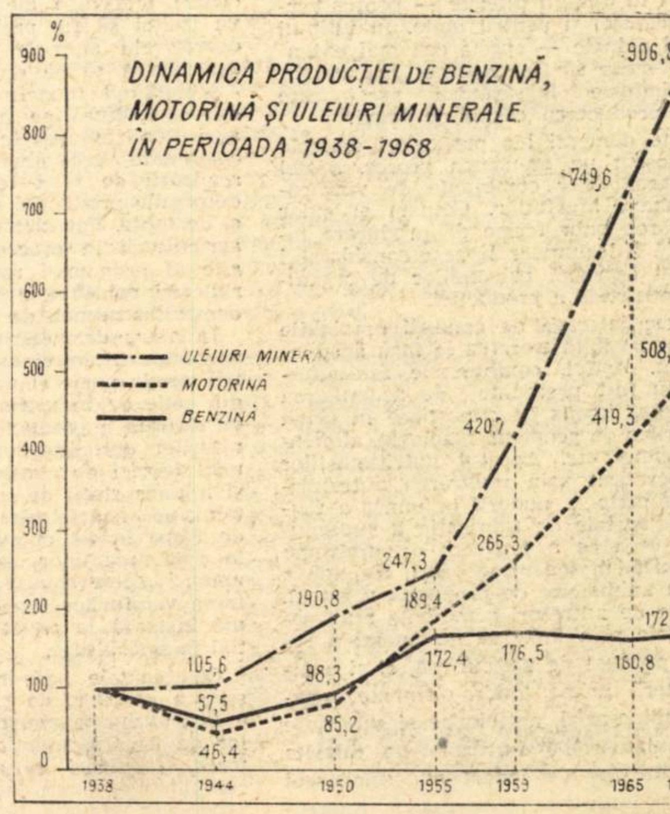

AGRO-INDUSTRIA

(Urmare din pag. 9)

dustrializare" a producției agricole este în continuă creștere, dimensiunile sale variind de la o structură la alta, de la o țară la alta. Așadar, agricultura tinde să devină „o industrie biologică", o industrie ale cărei structuri depind încă de factorii biologici și pedo-climatici.

Mai mulți autori înțeleg și definesc procesul de industrializare a agriculturii ca un proces de **integrare verticală.** Fenomenul se petrece mai ales în țările capitaliste dezvoltate, unde industria de furaje combinate integrează, pe bază de contract, fermele agricole, specializîndu-le în creșterea găinilor pentru ouă sau a puilor pentru frigare. De asemenea, industria conservelor de legume și fructe integrează fermele specializate în furnizarea materiei prime respective. Chiar și în unele țări socialiste s-au dezvoltat combinate agro-industriale pentru producția de zahăr, prin afectarea unor suprafețe de cultură fabricilor cu acest specific. Concomitent, în cadrul acestor combinate, se dezvoltă îngrășătorii de taurine și fabrici de spirt, care folosesc melasa ca materie primă.

În opoziție cu conceptul de agro-industrializare specific țărilor capitaliste dezvoltate, materializat prin înghițirea fermelor, conceptul de agro-industrializare în țara noastră se bazează pe marea proprietate agricolă socialistă. Problema structurii agrare fiind rezolvată în cadrul proprietății socialiste, ritmul de industrializare depinde de profilarea, concentrarea și specializarea unităților, dar și a investițiilor implicate de pregătirea muncitorilor, a cadrelor de ingineri și de economiști, organizatori ai acestei industrii de stat sau cooperatiste. Problema cresterii cunoștințelor capătă în aceste condiții o uriașă însemnătate, deoarece aceste tehnologii complexe care necesită investiții foarte mari, presupun mobilizarea unor energii creatoare, dublate de o capacitate organizatorică deosebită.

PRIMUL DINTRE DOMENIILE agriculturii care s-a pretat prin însăși natura sa, la aplicarea principiilor organizării industriale, a fost **zootehnia.** Dintre specii, avicultura a fost prima care s-a dezvoltat rapid, actualmente gradul ei de industrializare fiind atît de avansat încît între o fabrică de produse chimice și o fabrică de producere a broillerului sau ouălor diferențele sînt minime în ce privește organizarea producției, concentrarea și specializarea. Începînd din anul 1963, acest tip de combinate agro-industriale s-a perfecționat succesiv, așa încît astăzi, între prelucrarea materiei prime pe baza unui tratament în flux, cu reactivi chimici și cel cu reactivi biologici (organismul animal), nu mai există decît o particularizare a principiilor de organizare a producției.

În continuare trecerea de la creșterea tradițională a animalelor la creșterea industrială antrenează îngrășarea porcilor, concentrarea realizîndu-se succesiv pînă la nivelul actual de 100 000 porci grași anual, fără ca să se epuizeze posibilitățile de concentrare.

A treia specie antrenată pe traiectul ascensional al industrializării sînt taurinele, utilizate în direcții diferite — pentru carne (îngrășare) și pentru lapte. În ultimul timp, și ovinele — specia cea mai extensivă — încep să fie crescute „industrial", organizîndu-se îngrășătorii specializate pentru producerea cărnii de batal.

Și alte domenii ale producției agricole au cunoscut un asemenea proces. Astfel organizarea unor combinate de vinificație (Tohan, Murfatlar, Cotnar) și chiar organizarea unor ferme de producere industrială a legumelor lărgesc considerabil orizontul aplicării principiilor de organizare industrială a producției.

O serie întreagă de condiții prealabile au făcut posibilă trecerea la faza agro-industrială. Astfel, combinatele zoo-industriale au fost precedate de acumularea unui bagaj imens de cunoștințe în urma cercetărilor de genetică, fiziologie, alimentație, igienă etc. Aportul nutriționiștilor s-a concretizat prin realizarea nutrețurilor combinate, a punerii la punct a tehnicii industriale de fabricație a supernucleelor, ceea ce a provocat o **diviziune tehnologică,** în sensul separării treptate a creșterii animalelor de producția vegetală. Fabricile de nutrețuri combinate realizează rețetele prin mixarea nu numai a furajelor produse de agricultură, ci și a altor materii prime (micro-elemente, vitamine, amino-acizi, antibiotice și substanțe bio-stimulatoare), furnizate de diferite compartimente ale industriei, îndeosebi chimia și industria farmaceutică. Interrelațiile care intervin în această fază confirmă o dată în plus ceea ce s-a amintit la început în legătură cu diversificarea și sporirea legăturilor recurente dintre agricultură și industrie.

CONDUCEREA ACTIVITĂȚII ECONOMICE a combinatelor agro-alimentare, gradul de concentrare și specializare impun aplicarea ultimelor rezultate științifice, implică elaborarea minuțioasă a unor tehnici de optimizare a proceselor tehnologice și organizarea științifică a producției și a muncii, necesită efectuarea unor analize și prognoze economice pe baza cărora să se emită decizii fundamentate. Combinatele agro-industriale, prin proporțiile lor, presupun — în mod logic — folosirea calculului economic, a creării unui sistem informațional care să furnizeze **informația** necesară elaborării operative a deciziilor economic fundamentate. Aportul cercetărilor legate de organizarea producției și a proceselor tehnologice, de modelare a sistemelor constituie în momentul de față cel mai prețios sprijin pe care cercetările economice îl pot aduce în actualul stadiu de dezvoltare a producției agro-industriale.

Analizele economice scot în evidență faptul că **productivitatea muncii** pe un muncitor productiv la un combinat de găini pentru ouă poate să ajungă la 1,5 milioane ouă sau 1,5 milioane lei anual, față de 40—50 mii lei realizați de un muncitor agricol în cooperativa agricolă. De asemenea, un muncitor direct productiv dintr-un combinat agro-industrial de 100 000 porci, realizează o productivitate a muncii de 2 milioane lei, față de 200 mii lei în sistemul gospodăresc. Combinatele agro-industriale de sere, pentru îngrășarea viteilor și producția de lapte, realizează o productivitate a muncii mult superioară sistemului clasic. Această productivitate ridicată se bazează pe un volum sporit de fonduri fixe raportat la un muncitor productiv, de 0,5—1 milion lei și chiar mai mult. Munca vie a fost înlocuită cu munca trecută iar în structura salariaților crește mult ponderea tehnicienilor, inginerilor și a oamenilor din resortul cercetării de dezvoltare, a personalului cu sarcini organizatorice și economice.

Slăbirea dependenței producției agricole față de factorii naturali perturbatori are ca urmare stăpînirea din ce în ce mai puternică a mijloacelor de realizare a producției și a îndeplinirii sarcinilor asumate. Livrarea producției marfă se **reeșalonează,** uniformizîndu-se folosirea forței de muncă și a capacității de producție. De asemenea, ieșirea produsului din sfera producției capătă o **ritmicitate** specifică numai industriei.

TRECEREA LA STADIUL agro-industrial vizează deopotrivă și sectorul cooperatist al agriculturii. Astfel, agricultura noastră cooperatistă a trecut la organizarea unor complexe agro-industriale pentru creșterea și îngrășarea porcilor, exploatarea păsărilor, creșterea și îngrășarea tineretului taurin, producția de legume în sere ș.a.m.d. Pe baza hotărîrilor luate de conducerea partidului, în anii următori se vor construi în sectorul cooperatist 300 de complexe, fiecare cu capacitatea de 5 000 porci. Concentrarea producției, profilarea justă a activității cooperativelor agricole, va duce la o organizare mai bună a muncii și la creșterea substanțială a productivității, a eficienței activității economice.

Concentrarea de fonduri fixe mari și creșterea productivității muncii eliberează forța de muncă din acest sector și o deplasează spre industrie, asigurînd un echilibru mai bun în repartizarea și utilizarea resurselor de muncă.

Experiența unităților agricole de stat, centre puternice ale producției agricole, va trebui să fie preluată treptat de cooperativele agricole pentru ca întreaga agricultură să se dezvolte omogen.

Mobilizînd muncitorii și cooperatorii din agricultură pe linia dezvoltării unei agriculturi industriale, prin construirea de combinate agro-industriale, ca și pe linia realizării de mici fabrici și ateliere în domeniile producției de legume, de fructe și de lapte, Partidul urmărește integrarea agriculturii în procesul reproducției lărgite al economiei românești, în vederea ridicării continue a nivelului de trai al oamenilor muncii de la orașe și sate.

În afara dezvoltării marilor combinate agro-industriale, **crearea unor mici industrii rurale** poate și trebuie să devină una din căile de industrializare a agriculturii, de ridicare a productivității muncii, a veniturilor agricultorilor. Organizarea unor mici fabrici de conserve, a unor ateliere și a unor stații de industrializare a laptelui, pe lîngă folosirea mai bună a mîinii de lucru în tot cursul anului, contribuie la realizarea unor cantități mai mari de materii prime supuse înnobilării, la creșterea veniturilor cooperatorilor și în ultimă instanță la creșterea venitului național în agricultură.

Combinatele agro-industriale de îngrășare a porcilor, de creștere și îngrășare a tineretului taurin, de producere a puilor de frigare, trebuie înzestrate cu abatoare și fabrici de conserve de carne; combinatele agro-industriale destinate producerii laptelui de vacă trebuie însoțite de fabrici de unt și brînzeturi; unitățile cu suprafețe mari de legume și fructe vor trebui complementate cu fabrici de conserve. Toate aceste măsuri trebuie fundamentate printr-o eficiență economică sporită, care să justifice superioritatea integrării agro-industriale.

PROCESUL DE INDUSTRIALIZARE a agriculturii, înțeles în esența sa și în întreaga sa complexitate, este **un proces de durată,** care necesită eforturi materiale, pregătirea minuțioasă a cadrelor, perfecționarea metodelor de conducere și de planificare.

Sîntem aproape de începutul unui nou stadiu, formele producției agro-industriale realizate pînă în prezent constituind germenele făuririi unei agriculturi implicate adînc în revoluția științifică și tehnică contemporană. Pe această bază, înfăptuirea politicii agrare a partidului nostru își va găsi o confirmare cu adînci rezonanțe asupra întregi economii.

INDUSTRIA PETROLULUI

(Urmare din pag. 10—11)

bunătățit de salarizare, care va duce la creșterea în continuare a salariului real.

• Premise ale succeselor viitoare

GRIJII PERMANENTE acordate de partidul nostru dezvoltării industriei de petrol, petroliștii i-au răspuns prin îndeplinirea exemplară a sarcinilor izvorîte din Congresul al IX-lea al P.C.R. și din celelalte documente de partid și de stat. **Sarcinile de plan pe primii trei ani ai cincinalului au fost îndeplinite cu succes. Producția globală pe această perioadă a fost depășită cu peste 950 milioane lei, înregistrîndu-se beneficii suplimentare de peste 700 milioane lei. Productivitatea muncii în 1968 a fost cu 23,5% mai mare decît cea a anului 1965, depășindu-se nivelul prevăzut în cincinal pentru anul 1970.**

Succese deosebite s-au obținut și în 1969, an hotărîtor al cincinalului. **În primele 6 luni s-a realizat, peste plan, o producție globală industrială de 119 milioane lei, livrîndu-se în plus 7 055 t benzină, 3 805 t petrol, 7 381 t motorină, 3 229 t uleiuri minerale 85 550 t păcură** și alte produse petroliere necesare consumului intern și exportului. Sporul de producție

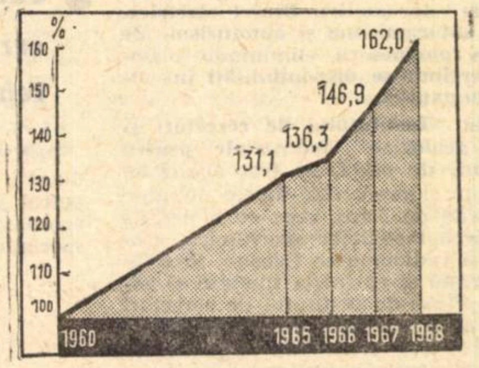

Dinamica creșterii productivității muncii în activitatea industrială între anii 1960—1968

s-a obținut în totalitate pe seama creșterii productivității muncii, al cărui nivel a sporit cu peste 10% față de perioada corespunzătoare a anului 1968.

La începutul acestui an a intrat în funcțiune o nouă rafinărie în apropiere de Oradea, care valorifică țițeiul vîscos din această regiune, obținîndu-se bitum de calitate superioară și combustibil. În același timp, **a început producția în unele instalații ale complexului de majorare a producției de xileni de la Brazi,** care va da petrochimiei cantități sporite de hidrocarburi aromatice. **În curînd, va intra în funcțiune marea rafinărie de la Pitești, cu profil de carburanți și materie primă pentru petrochimie.** Această rafinărie este înzestrată cu instalații de înalt nivel tehnic și folosește procedee tehnologice din cele mai moderne.

Rezultatele obținute pînă în prezent creează condiții favorabile pentru realizarea indicatorilor de plan pe anul 1970 și a celor prevăzuți pentru cincinalul 1971—1975. Obiectivele care vor sta la baza dezvoltării pe mai departe a industriei de petrol și gaze în cincinalul viitor, sînt înfățișate sintetic în proiectul de Directive al Congresului al X-lea al P.C.R. Realizarea nivelului producției de țiței prevăzut în proiectul de Directive și menținerea unui raport rațional între producție și rezerve, vor fi posibile în cincinalul viitor, în primul rînd prin efectuarea unui volum important de lucrări geologice. În vederea asigurării, într-un timp scurt, a unui grad ridicat de cunoaștere a zăcămintelor noi și a zonelor care prezintă interes, Ministerul Petrolului va lua măsuri pentru extinderea folosirii metodelor și aparaturii geofizice moderne, micșorarea perioadei de explorare prin foraj și punerea în valoare a rezervelor, precum și gospodărirea judicioasă a fondurilor de investiții alocate în acest scop.

Răspunderi mari revin în viitorul cincinal colectivelor din schelele de extracție în ce privește exploatarea rațională a zăcămintelor, creșterea factorului de recuperare a țițeiului și utilizarea mai bună a fondului de sonde. În acest scop, exploatarea structurilor petroliere se va face în continuare pe baze științifice, promovîndu-se cu curaj metodele de injecție de apă și de gaze și de intensificare a afluxului de țiței. Spre a se asigura o recuperare mai mare a rezervelor din zăcămintele cu țițeiuri vîscoase, se vor aplica pe scară industrială procedeele termice de exploatare experimentate și generalizate cu succes în ultimii ani de către specialiștii noștri.

Programul P.C.R. de dezvoltare economică și socială a țării în cincinalul viitor, deschide în fața poporului nostru noi perspective de progres și prosperitate. Înfăptuirea acestui program va marca o considerabilă creștere a forțelor de producție, o înflorire multilaterală a orînduirii socialiste.

DIN ABATAJELE MINIERE

(Urmare din pag. 10—11)

minerale utile, în decursul anilor, inclusiv în acest cincinal, au fost create condiții tot mai bune de trai pentru muncitorii mineri. Numai în perioada 1966—1968 s-au mutat în locuințe noi 10.200 familii. În anii construcției socialiste au apărut noi orașe miniere (Uricani, Filipeștii de Pădure, Rovinari, Motru, Moldova Nouă și altele).

Analizînd succint realizările dobîndite în acest cincinal și reliefînd unele rezerve interne ce pot fi valorificate, se desprinde clar faptul că lucrătorii din industria minieră vor realiza saricinile mari puse în fața lor de Congresul al IX-lea al partidului în actualul cincinal, conștienți că în acest fel aduc o contribuție de seamă la dezvoltarea economiei naționale.

★

ACTUALUL CONGRES AL PARTIDULUI, care dezbate probleme complexe și va lua hotărîri menite să deschidă orizonturi noi pe calea progresului multilateral al economiei și societății noastre socialiste, pune și în fața industriei miniere sarcini sporite pe linia asigurării cerințelor crescînde de combustibil și materii prime minerale din resurse interne.

Față de circa 23 milioane tone în 1970, extracția de cărbune va trebui să atingă în 1975 un nivel de 36—38 milioane tone. Un accent deosebit urmează să se pună pe sporirea producției de cărbuni pentru cocs, care va crește pînă în 1975 (față de 1970) cu 90%, precum și pe dezvoltarea producției de lignit și cărbuni bruni pentru termocentralele electrice. În anul 1975, cca. 70% din producția totală de cărbuni se va îndrepta spre această destinație, cărbunele alimentînd centrale electrice cu o putere instalată de aproape 4 500 MW.

De asemenea, în vederea îmbunătățirii aprovizionării populației cu combustibili solizi și înlocuirea treptată a lemnului de foc, se va dezvolta fabricația de brichete din cărbune pînă la un nivel de 1,8 milioane tone pe an și se vor studia modalitățile de a se produce alte sortimente de cărbuni înnobilați.

Sarcini mobilizatoare sînt prevăzute și în domeniul extracției de minereuri feroase și neferoase. Pînă la sfîrșitul acestui an, urmează să fie analizate zonele de perspectivă în domeniul minereurilor neferoase și, îndeosebi, cele de minereuri cuprifere și să se întocmească programe speciale privind explorarea și exploatarea minereurilor complexe și cuprifere, care să contribuie, în anii 1971—1975, la acoperirea în proporție cît mai însemnată a nevoilor sporite de metale neferoase ale țării.

Realizarea acestor prevederi, prin munca plină de abnegație a minerilor, va determina — ca și în etapele marcate de Congresele precedente ale partidului — o nouă și impetuoasă dezvoltare a acestei deosebit de importante ramuri a economiei naționale.

REFLECŢII

MATEMATICI APLICATE?

de acad. Grigore C. MOISIL

E IMPRESIONANT să vezi cît de mult s-a lărgit în ultimii douăzeci de ani domeniul aplicaţiilor matematicilor. Am în faţa mea volumul V din revista „Cahiers de linguistique théorique et appliquée". Revista e scoasă de „Centrul de cercetări fonetice şi dialectale" al Academiei R. S. România şi e dedicată cercetărilor de lingvistică structurală şi de lingvistică matematică.

Iată, de exemplu, un studiu: „Limbaj ştiinţific, structuri ritmice, limbaj liric". Autorul, Solomon Marcus, defineşte strict algebric, limbajele dotate cu o structură semantică şi, tot algebric, caracterizează limbajele ştiinţifice; de asemenea, defineşte, tot algebric, structurile ritmice şi distinge, tot algebric, limbajele ştiinţifice de limbajele lirice; unui limbaj liric i se asociază o topologie.

Mihail Dinu analizează, întrebuinţînd calculul probabilităţilor, „O scrisoare pierdută" a lui Caragiale şi anume studiază frecvenţa întîlnirii în aceeaşi scenă a două personaje, deducînd, fără cunoaşterea textului, legătura mai strînsă sau mai puţin intimă între personaje.

Miron Nicolescu arată cum cu ideile, comune în matematici, de axiomatică şi de funcţie, se poate organiza un dicţionar în care cuvintele dintr-o limbă sînt definite în acea limbă, cum se întîmplă în dicţionarele enciclopedice.

Articolele lui Adrian Bîrbănescu, Yves Gentilhomme, George van Hout, Emesee Kis, Ioana Anghel, Elena Ceruşulea, Claude Lapointe, Margareta Mihaly, Edmond Nicolau, Constantin Bălăceanu, T. Rus, numai cînd te uiţi la ele vezi că conţin multă matematică. Sau cînd le citeşti titlurile; vom scuti pe cititor de o asemenea înşiruire.

Comisia de lingvistică matematică a Academiei a ţinut în primăvara acestui an, sub preşedinţia acad. Al. Rosetti, două şedinţe în care s-au analizat două lucrări de diplomă ale unor absolvenţi ai facultăţilor de matematică din Bucureşti şi din Timişoara. Într-una se făcea analiza cu mijloace matematice, utilizînd aşa-numita „teorie a grafurilor", a versiunilor poeziei „Mai am un singur dor". În cealaltă se analizau, tot cu mijloace matematice, traducerile în limba română ale poeziei „À une passante" a lui Baudelaire.

Am în faţă lista lucrărilor de diplomă ale secţiei de „Maşini de calcul" a facultăţii de matematică din Bucureşti. Pe lîngă lucrarea de „poetică matematică" de care am vorbit mai sus, a fost susţinută (tot sub conducerea lui Solomon Marcus) o lucrare de genetică matematică: probleme matematice de codificare în genetica moleculară. E demn de subliniat faptul că acelaşi capitol al algebrei abstracte moderne, teoria semigrupurilor, intervine şi în studiul codurilor genetice şi în studiul algebric al limbajelor. Rolul matematicii e de a studia partea comună, abstractă, a diferitelor discipline privind concretul şi de a le face astfel să progreseze.

Alte două lucrări sînt legate de medicină. Într-una se studiază precizarea diagnosticului medical cu ajutorul maşinilor de calcul; în cealaltă problema diagnosticului medical cu ajutorul calculatoarelor e studiată în cadrele teoriei matematice a recunoaşterii formelor.

Aplicarea noţiunilor matematice de grup şi graf în chimia hidrocarburilor, iată o lucrare în care se vede cum ideea de grup, atît de fecundă în toate ramurile matematicilor, de la geometrie şi teoria numerelor, pînă la mecanica cuantică, e o idee conducătoare în studiul clasificării hidrocarburilor. Dar şi ideea de graf pe care am întîlnit-o mai sus în lingvistică, pe care, în economia matematică, o întîlnim la tot pasul, are de spus cuvîntul ei în chimia hidrocarburilor.

Şi pentru a încheia, iată titlul unei alte lucrări de diplomă la secţia maşini de calculat: logica deontică, logica juridică, încercări de aplicare a logicii deontice şi cibernetice în probleme juridice.

Lucrările de diplomă au, de obicei, un caracter dublu: ele reprezintă un sfîrşit şi un început. Un sfîrşit fiindcă ele permit autorilor lor să-şi dea examenul de stat şi să sfîrşească perioada de studii universitare. Un început fiindcă autorii lor se încadrează în studiul unei probleme care, uneori, va continua să-i preocupe.

Lucrările de diplomă de care am vorbit au fost susţinute în cadrele secţiei de maşini de calcul; autorii lor sînt deci pregătiţi să utilizeze calculatorul Centrului de calcul al Universităţii din Bucureşti, pentru a-şi transforma începuturile consemnate într-o lucrare de diplomă în realizările desăvîrşite într-o lucrare ştiinţifică.

Evident, cu aceasta nu se epuizează lista lucrărilor de diplomă ale secţiei de maşini de calcul a facultăţii de matematici din Bucureşti. Aplicarea matematicilor la probleme de economie şi de automatică constituie subiectele altor lucrări, dar probleme de matematică neaplicată (sau, mai corect, neaplicată încă), mai ales de logică matematică, de algebră şi de teoria categoriilor, formează subiectul multor altor lucrări.

Şi, pe lîngă specializarea în maşini de calcul, mai sînt la facultatea de matematică alte opt specializări, cel puţin la fel de bogate ca rezultate.

La toate problemele la care m-am referit mai sus trebuie să ne gîndim cînd vorbim despre aplicaţiile matematicilor.

Şi, pentru a completa tabloul. Unul din doctoranzii secţiei de maşini de calcul se ocupă în teza sa de demonstrarea automată a teoremelor. Mircea Maliţa a ţinut un curs asupra întrebuinţării metodelor matematice în studiul relaţiilor internaţionale. Acad. N. Teodorescu a condus un seminar de lingvistică matematică axat pe două probleme: teoria codurilor şi statistica limbii. Noi am ţinut la Centrul de calcul un curs: „Logică pentru ingineri", în care studiam rezolvarea automată a problemelor.

O încercare făcută de Institutul de matematică al Academiei Republicii Socialiste România, împreună cu Institutul de arheologie al aceleiaşi Academii, de a stîrni interesul pentru utilizarea matematicilor şi calculatoarelor electronice în studiul problemelor de arheologie şi preistorie merge către organizarea unui simpozion internaţional asupra aceleiaşi probleme.

Secţia de maşini de calcul a facultăţii de matematici şi Institutul de matematică al Academiei caută parteneri pentru cercetările de sociologie matematică şi de psihologie matematică.

Bilanţ demografic

ROMÂNIA SOCIALISTĂ – 20.000.000 LOCUITORI

PE RĂBOJUL istoriei noastre milenare, în anul XXV de la eliberarea patriei noastre, în zilele înălţătoare din preajma Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român se încrustează cifra de 20 000 000: în ziua de 20 iunie 1969, în urma unei îndelungate evoluţii în care s-au împletit curbele demografice ale natalităţii şi mortalităţii, populaţia României Socialiste a atins acest număr. Semnificaţia festivă a acestui moment este sporită de împrejurarea că cifra a fost realizată în condiţiile unei politici demografice active, parte integrantă a politicii ridicării neconteni te a bunăstării populaţiei, a afirmării puternice a idealurilor umanismului socialist, a grijii pentru om, pentru tinerele generaţii. După cum se ştie, cu această ocazie, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al C.C. al P.C.R., preşedintele Consiliului de Stat, împreună cu alţi conducători de partid şi de stat, a primit joi 31 iulie, într-un cadru sărbătoresc, la Palatul Republicii, familia celui de-al 20 000 000-lea cetăţean al patriei noastre.

Prilejul îmbie la reflecţii demografice: cîţi am fost, cum am ajuns la această cifră, cîţi vom fi peste 10 ani, peste 20 ani... Ispita unei incursiuni istorice este mai puternică ca oricînd, ca şi aceea a confruntării cu coordonatele populaţiei mondiale.

CÎTEVA NOŢIUNI de aritmetică demografică sînt indispensabile. Populaţia unei ţări sporeşte pe seama născuţilor şi scade cu cei morţi, adăugîndu-şi în permanenţă sporul natural după o formulă devenită simbol: $P_1 = P_0 + N - M$, căreia, după caz, i se poate adăuga sporul migratoriu. Din acest permanent dialog se formează ritmul de creştere a populaţiei: pozitiv sau negativ, mai mare sau mai mic, graţie căruia unele popoare sporesc, altele dispar treptat din istorie. Cîţi vom fi fost în timpurile Daciei Traiane istoricii nu se încumetă să dea o cifră măcar aproximativă: după unii istorici romani, care au cunoscut faimoasele „census"-uri ale populaţiei, acest număr a fost oricum inferior unui milion de oameni. ...Secole de-a rîndul populaţia a crescut cu un ritm foarte încet, aşa cum s-a întîmplat în toate ţările Europei şi ale lumii. Într-un regim demografic natural, unui nivel de aproximativ 50 născuţi vii la 1000 locuitori îi corespundea o mortalitate aproape de acelaşi nivel: 50 de decese la 1000 locuitori, în aşa fel încît sporul natural era neînsemnat. La aceasta se adăuga tributul — uneori foarte greu — pe care-l plătea populaţia epidemiilor de ciumă şi holeră, calamităţilor naturale, războaielor pustiitoare...

În era statistică cînd sursele de informaţii sînt mai bogate şi devin certe — în secolul al XIX-lea — numărul populaţiei ţării noastre începe să crească mai rapid: în anul 1859 cifra populaţiei României— în graniţele ei actuale — este de aproximativ 8,2 milioane locuitori, în anul 1891, la 12 februarie, ea împlineşte 10 milioane, continuă să crească cu un ritm ceva mai viu, încetinit de primul război mondial, reluat apoi cu o cadenţă mai accentuată între cele două războaie, din nou încetinit, reluat — de astădată în noile condiţii ale epocii noastre socialiste — cu o alură mai accelerată. Iată imaginea acestui dinamism — număr, spor şi ritm de creştere — însoţită de cea a densităţii geografice:

Data recensămîntului	Numeric populaţie	Sporul mediu anual	Ritmul mediu anual de creştere (în ‰)	Densitatea populaţiei (locuitori pe kmp)
19.XII.1912 *)	12 768 399	—	—	53,8
29.XII.1930	14 280 729	84 000	6,2	60,1
6.IV.1941	16 126 063	167 700	11,8	67,9
25.I.1948	15 872 624	—36 200	—2,2	66,8
21.II.1956	17 489 450	202 000	12.1	73,6
15.III.1966	19 103 163	160 000	8,8	80,4

*) Pentru Transilvania, Banat şi Moldova de nord datele se referă la anul 1910

Cele mai înalte ritmuri de creştere a înregistrat populaţia României în perioada 1930—1941 şi 1948—1956, aproximativ 1,2% anual. În perioada 1941—1948, sporul şi ritmul au avut valori negative: urmările războiului şi ale secetei.

DUPĂ O PERIOADĂ de scădere a natalităţii, care a redus sporul şi ritmul de creştere destul de simţitor, în anii 1967 şi 1968 s-au înregistrat sporurile cele mai ridicate din întreaga istorie a populaţiei României: aproape 528 000 născuţi vii în 1967 şi circa 526 000 în anul 1968, creştere cu atît mai remarcabilă cu cît în 1966 numărul născuţilor vii a fost de 273 678. În mod corespunzător s-au înregistrat în aceşti ani şi cele mai mari ritmuri de creştere a populaţiei: 1,8% în 1967 faţă de 1966 şi 1,7% în 1968.

În ajunul celei de a XXV-a aniversări a eliberării patriei noastre, inventarul demografic arată că aproape 42% din cetăţenii României Socialiste — s-au născut după 23 August 1944. Cifra de 20 000 000 locuitori modifică locul nostru în ierarhia demografică a lumii: România ocupă locul al 9-lea din Europa şi al 27-lea pe glob. Cu un nivel al natalităţii de aproximativ 27 născuţi vii la 1000 locuitori în ultimii doi ani, cu un nivel al mortalităţii generale din cele mai scăzute din lume, de 9,3 decese la 1000 locuitori, şi cu un ritm mediu anual de 1,7—1,8% în ultimii ani, România şi-a îmbunătăţit locul în „clasamentul" mondial şi din acest punct de vedere.

Pînă nu de mult, ritmul de creştere a populaţiei României era de 0,8%, inferior celui al Europei, cu o natalitate de 14,3‰ (în 1966), una din cele mai scăzute.

Semnificaţia ritmurilor demografice — similară cu ritmurile economice — poate fi văzută din următoarea comparaţie: cu un ritm mediu anual de creştere de 0,8%, cît a avut populaţia ţări noastre în perioada 1960—1966, dublarea ei ar fi urmat să aibă loc în 87 ani; cu ritmul actual de 1,8%, dublarea populaţiei se produce aproximativ în 40 ani.

Evoluţia numerică a populaţiei relevă doar un singur aspect, sintetizînd procesele de sens contrar ale evoluţiei natalităţii şi mortalităţii, şi oferă termenul de referinţă pentru concluzia demo-economică fundamentală: raportul dintre creşterea economică şi creşterea demografică. Intrarea în domeniul demografiei economice ne prilejuieşte revelaţia mutaţiilor demografice — schimbări calitative de profunzime — realizate pe fundalul marilor transformări politice şi economice care au avut loc în ţara noastră în acest pătrar de veac.

Cu semnificaţie net pozitivă se înscrie scăderea fermă a mortalităţii populaţiei în anii socialismului: cea generală a scăzut de la aproximativ 20‰ înainte de război la 9,3‰ în 1968; mortalitatea infantilă s-a redus în acelaşi răstimp de aproximativ 3 ori. Că acesta este rezultatul complex al îmbunătăţirii asistenţei medicale, al creşterii nivelului de cultură generală şi sanitară, al creşterii nivelului de trai ne confirmă unul din cei mai elocvenţi indici: durata medie de viaţă a populaţiei, care a crescut de la 42 ani în 1934 la peste 68 de ani în 1964—1967, creştere echivalentă cu un spor de sute de milioane ani-viaţă pentru populaţie.

O EVOLUŢIE descendentă a cunoscut natalitatea populaţiei în ultimii 50 ani, cu un ritm mai accelerat în perioada 1957—1966, ca urmare a liberalizării avorturilor cu consecinţe deosebit de negative: din anul 1963 indicele reproducţiei nete, cu valori subunitare, atrăgea atenţia că populaţia se înscria într-un proces de perspectivă de depopulare. Au urmat cunoscutele măsuri de consolidare a familiei, de ocrotire a copilului, de protejare a tinerelor generaţii, în urma cărora natalitatea s-a redresat puternic. O imagine plastică a mişcării natalităţii şi mortalităţii, ca şi a rezultantei lor — sporul natural — ne oferă graficul alăturat.

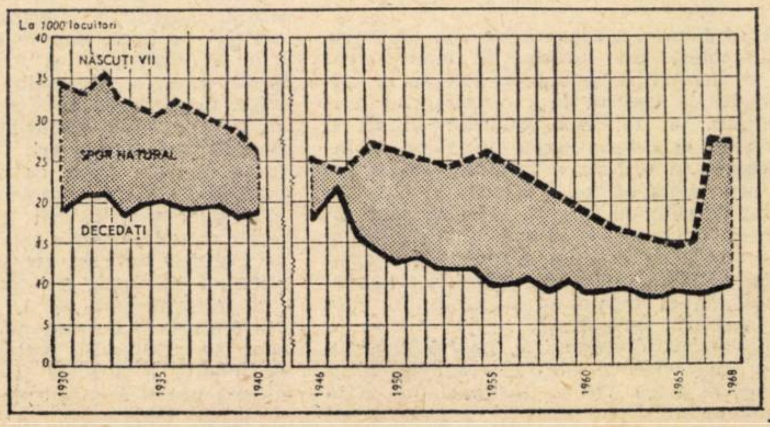

Mişcarea naturală a populaţiei

VI. TREBICI

(Continuare în pag. 16)

METODĂ ȘI FINALITATE ÎN CERCETĂRILE DE ECONOMIE AGRARĂ

DACĂ ÎN CERCETARE stabilirea obiectului de studiat are o însemnătate esențială pentru a o feri de căutări sterile, nu mai puțin importantă este precizarea metodei de lucru în vederea descoperirii adevărului, precum și a căilor de aplicare a rezultatelor cercetării în practică. „Contribuția efectivă a științei la soluționarea sarcinilor construcției socialiste — se spune în Proiectul de Directive ale Congresului al X-lea al P.C.R. — este indisolubil legată de devansarea prin cercetare a nevoilor producției și a altor sectoare de activitate".

Este unanim recunoscut că metoda de cercetare nu poate fi ruptă de domeniul de studiat, ea fiind adaptată și subordonată acestuia în fiecare ramură a științei. Totodată, dialectica marxistă — metodă universală de cunoaștere și transformare revoluționară a realității — reprezintă suportul care stă la baza folosirii tuturor procedeelor și tehnicilor particulare de investigare în cercetările de economie agrară. În întreaga sa istorie, de aproximativ două secole, economia agrară și-a îmbogățit procedeele de investigare preluîndu-le din alte discipline științifice, în care rolul principal l-a jucat statistica, aflîndu-se astăzi în fața unor tehnici noi furnizate de informatică, de apariția ramurilor moderne ale matematicii și de tehnica de prelucrare automată a datelor, care revoluționează întreg sistemul de studiere a fenomenelor.

Unul din procedeele verificate și cu rezultate autentice s-a dovedit **observarea directă** a fenomenelor de studiat. Această metodă nu poate prin sine însăși să dea rezultatele scontate, poate să ducă la empirism, dacă nu este utilizată în lumina unei **concepții teoretice** și dacă nu este organizată pe baze științifice. În cadrul acestei metode, trei procedee ocupă un loc major: **monografia, experimentul** și **ancheta.**

Considerăm că, prin studierea monografică a satului, a unităților agricole, cercetările concrete pot să ofere un bogat material care să reflecte fenomenele la nivel microeconomic în multitudinea și complexitatea legăturilor lor. Neajunsurile metodei monografice utilizate în ultimii ani constau nu în metoda însăși, ci în faptul că această cercetare are un caracter pasiv, de descriere a realității existente.

Pentru a fi eficientă, metoda monografică trebuie să fie concepută în cadrul **experimentului economic.** Oportunitatea și valabilitatea concluziilor experimentului este discutată nu numai în cadrul științelor economice, ci și al celor tehnice sau biologice. Deși se spune că nimeni nu crede într-o ipoteză în afară de autorul ei, dar toți cred într-un experiment, în afară de experimentator, experimentul economic a fost multă vreme contestat ca fiind inaplicabil în cercetarea economică. Principala obiecție ar fi că fenomenele sociale nu pot fi izolate. Observația este, aparent, întemeiată, dar nici în științele biologice, de pildă, experimentul nu se produce în condiții de totală izolare. În cadrul cercetărilor de economie agrară se pot provoca în mod organizat anumite fenomene și care, studiate în cadrul unei cercetări multilaterale, monografice, să permită observarea „reacțiilor" economice și sociale. Experimentul trebuie conceput în cadrul unor unități-etalon, tipice, reprezentînd fenomene noi care după verificare să poate fi extinse. Experimentul economic este cerut astăzi de caracterul tot mai complex al vieții economice, de necesitatea verificării prealabile a ipotezelor științifice și a aplicării măsurilor de politică economică pe scară largă. În același timp, absolutizarea experimentului economic este dăunătoare. Rezultatele sale, care reprezintă o verificare pe cazuri particulare, trebuie corelate cu datele și informațiile generale asupra fenomenelor care fac obiectul cercetării. Experimentul poate fi făcut și în afara cercetării monografice, însă în această ipoteză nu se pot desprinde în întregime efectele asupra întregii activități economice și sociale la nivel microeconomic.

Pentru surprinderea fenomenelor, o importanță deosebită are folosirea metodei **anchetei,** mult timp neglijată în cadrul cercetărilor de economie agrară. Utilizată în cadrul cercetării monografice, a experimentului economic, sau în mod independent, această metodă poate să furnizeze un bogat material practic pentru analiza calitativă a fenomenelor economice. Metodei anchetei i se aduc o serie de obiecții.

Tehnicile actuale de efectuare a anchetelor și de prelucrare a răspunsurilor, care în ultimii ani s-au perfecționat, permit însă o diminuare a erorilor și folosirea eficientă a metodei anchetei. Unul din marile avantaje ale anchetei constă nu numai în investigarea unor domenii greu de abordat prin metodele obișnuite, ci și în operativitatea obținerii informațiilor. Ea și-a dovedit eficacitatea în condițiile în care este folosită ca o metodă **complementară,** în corelație cu alte mijloace de informație, cum sînt monografia, recensămintele sau alte investigări statistice.

Nu trebuie demonstrat locul și însemnătatea folosirii metodelor **statistice** în analiza fenomenelor social-economice din agricultură. Într-adevăr, statistica a introdus în știința economică suflul realității; întemeind materialul faptic descriptiv pe cuantificarea acestuia și folosind procedee matematice, statistica a deschis calea pentru comparații și corelații, desprinderi de tendințe și formulări de prognoze. Îmbinînd statistica cu matematica s-a dat posibilitatea substituirii relațiilor cauzale prin relații funcționale, ceea ce a însemnat un progres imens în știința economică. Tocmai statistica dă posibilitatea să se descopere ceea ce este esențial, determinant în cîmpul de acțiune a diverșilor factori din sfera fenomenelor de masă (colective). „Unitățile elementare rezultate dintr-un proces de masă — unități ale colectivității constituite — își contopesc caracteristicile lor particulare într-o **caracteristică a întregului ansamblu,** într-o **legitate** generală care caracterizează nu un element anumit al colectivității studiate, ci un element **oarecare** al acesteia, legitate pe care o denumim **legitate statistică**" [1]. Statistica își sporește simțitor eficiența metodologică în cercetarea aplicată prin apariția și perfecționarea mașinilor automate de calcul, care permit extinderea considerabilă a experimentului statistic de masă.

Metoda selectivă, întemeiată pe calcul

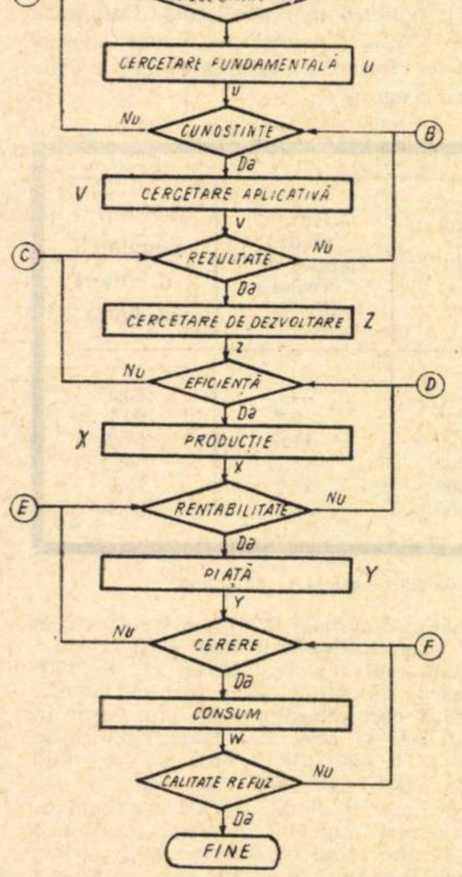

Ciclul cercetării

probabilistic și teoria erorilor din statistica matematică, este folosită în mod curent la evaluarea recoltelor în lan și în anchetele de control la recensămîntul animalelor, la stabilirea golurilor în vii și livezi și la determinarea stocurilor, la însilozarea și utilizarea furajelor însilozate, la cercetarea efectelor irigării și a bugetului de timp al țăranilor. Ea poate fi cu succes aplicată în studiul veniturilor și al cererii de consum a populației agricole, ca și în cercetarea folosirii timpului de lucru al mașinilor și utilajului care activează în agricultură.

Fenomenele economice poartă trăsăturile caracteristice ale fenomenelor aleatoare de masă, iar în procesele din viața economică se pot stabili succesiuni de stări și probabilități de trecere de la o stare la alta. Teoria probabilistică a lanțurilor cu legături finite, cunoscută și sub denumirea de teorie a lanțurilor Markov, care se ocupă cu asemenea procese, unde pot fi descoperite legături de dependență între valori succesive, își găsește aplicare și în rezolvarea unor probleme de economie agrară, de pildă la introducerea unor anumite culturi sau la efectuarea de lucrări de irigație, în specializarea unor întreprinderi sub influența consumului intern sau a debușeelor pe piețele externe.

La importanța pentru cercetările de economie agrară a statisticii, în condițiile arătate ale dezvoltării sale, trebuie să fie adăugat și rolul ce revine de acum încolo noilor ramuri ale matematicii, teoriei deciziilor și simulării, ciberneticii economice și informaticii, care revoluționează întreaga metodologie de cercetare din economie, în general, deci și în domeniul economiei agrare.

În prezent matematica nu mai utilizează calea percepției directe, ci obiectul abstract care leagă lumea reală de modelul matematic. Gîndirea matematică a atins un grad foarte înalt de abstractizare și aceasta impulsionează utilizarea ei în domenii de investigații din cele mai diferite. Concomitent cu aceasta se manifestă un fenomen din direcție opusă: creșterea gradului de „exactitate" la care aspiră orice știință. Perfecționarea mașinilor electronice de calcul facilitează drumul pătrunderii matematicii în tehnică și în cele mai variate științe și înlătură zidul despărțirilor dintre teoria matematică pură și matematica aplicată.

Cercetarea operațională a și pătruns definitiv, cel puțin prin unele din metodele sale, în cercetarea economică agrară. În agricultura socialistă și-au găsit aplicație modelări decizionale în legătură cu planificarea, conducerea și analiza procesului de reproducție și cu toate problemele adiacente de cercetare, unde este vorba de cuantificări care urmăresc un optim în realizări, respectiv un minim de cheltuieli. Programări optime de transporturi sau de exploatare a mașinilor agricole, de structuri optime ale suprafețelor cultivate, rații optime de furajare sau variante optime de balanță furajeră, proiectări în rețea de drum critic ale unor lucrări complexe de construcții agricole, ameliorații sau irigări, modelări ale planificării optime de perspectivă — sînt cîteva exemple concrete de aplicații curente ale cercetării operaționale.

Metoda **balanței legăturilor între ramuri,** la nivelul economiei naționale, al economiei de ramură sau la nivel de întreprindere interesează cercetarea economică agrară în gradul cel mai înalt, ca instrument de analiză și programare a dezvoltării economice și a determinării concordanței dintre structura mărfurilor și structura producției pe sortimente, de folosire eficientă a capacităților de producție, ca și pentru descoperirea și utilizarea rezervelor interne ale întreprinderilor.

Industrializarea agriculturii, condiție necesară pentru integrarea acestei ramuri în mecanismul avansat al reproducției economice, determinat de progresul contemporan, reclamă aplicarea principiilor **cibernetice** ca instrument de perfecționare a sistemului de planificare, organizare și conducere științifică, atît la nivelul unităților de bază, cît și la cel al întregii ramuri.

Putem concepe economia agrară ca un sistem cibernetic, cuprinzînd subsisteme (unități de bază, organe intermediare, organe centrale etc.) și formînd cadrul de desfășurare a diverselor procese economice. Conducerea acestora se concretizează în reglarea desfășurării lor și în controlarea comportării sistemului (la toate nivelele sale), ca și a influențelor (perturbațiilor) ce afectează funcționarea, în scopul obținerii stării (funcționării) dorite. Un model economic general al ramurii agriculturii va reprezenta pe de o parte sistemul economic (procesul, unitatea, veriga intermediară etc.), iar pe de altă parte sistemul de comandă și control, prin care se realizează reglarea. „Elaborarea de modele economice și utilizarea lor în munca practică constituie o metodă științifică de conducere, care și-a găsit cea mai largă aplicare în dirijarea planificată a producției materiale. Instrumentul planificării devine astfel o componentă esențială a modelului cu conexiune inversă, prin care se realizează conducerea unei economii" [2].

Sistemul informațional, începînd cu evidența tehnico-operativă, evidența contabilă și încheind cu indicatorii statistici sintetici, trebuie să reprezinte un sistem de conexiune între unități, subramuri, ramuri și alte sectoare de activitate economică pentru elaborarea de studii în vederea fundamentării deciziilor de politică economică. Modernizarea sistemului informațional nu înseamnă o simplă raționalizare a purtătorilor de informații, ci întreg sistemul de culegere, prelucrare și analiză a datelor care să reflecte conexiunile reale dintre fenomenele economice în continuă mișcare. Totodată, modernizarea sistemului informațional presupune în mod implicit adaptarea lui la sistemul de prelucrare automată a datelor, cu ajutorul mijloacelor moderne mecanografice și al calculatoarelor electronice.

Pînă în prezent s-au făcut numeroase încercări de elaborare a unor **modele macro-economice** la nivelul întregii agriculturi, modele regionale sau zonale și micro-modele la nivelul întreprinderilor. Seminarul internațional de la Keszthely, din luna iunie 1968, a ajuns la concluzia însă că aceste cercetări nu sînt încă în stadiul aplicării în practică. Acesta, pe de o parte, pentru că sistemul de informații este insuficient și inadecvat, iar, pe de altă parte, pentru că metodele de prelucrare și analiză sînt încă insuficient de elaborate.

Folosirea modelelor în cercetările de economie agrară, ca și în celelalte domenii economice, este pîndită de formalismul matematic.

De aceea deși folosirea modelelor cibernetice constituie un mijloc extrem de important pentru cercetarea economică, ea nu înlătură analiza calitativă efectuată în lumina unei concepții științifice a economiei politice.

SCOPUL ULTIM, oricît de îndepărtat, al științei îl reprezintă aplicarea rezultatelor ei în practică. Această teză prin care se definesc mobilurile și utilitatea socială a acestei activități umane s-a statuat în prezent prin lupta împotriva concepțiilor olimpiene despre caracterul neutru al științei care ar avea un scop explicativ și nu normativ. În științele sociale teza neutralității acestora a fost formulată de către sociologul și economistul german Max Weber. S-a formulat concluzia falsă că economia politică ar avea un caracter apolitic. Reprezentarea despre caracterul nenormativ al științei s-a născut într-o epocă — și a dăinuit pînă în secolul trecut — în care tehnica s-a dezvoltat izolat de știință, lent și rutinar, pe baza experienței empirice a oamenilor. În epoca contemporană, cînd la baza dezvoltării stă cercetarea științifică, cînd știința este o parte componentă a dezvoltării, se schimbă și reprezentarea despre știință, aceasta devenind o forță de producție integrată în dezvoltarea socială. Științele sociale în general și economia politică în special, nu s-a dezvoltat niciodată fără o finalitate. Pentru a sluji dezvoltarea socială, economia politică trebuie să fie nu numai explicativă ci și normativă.

Prima și cea mai importantă problemă care se pune în fața cercetătorilor de economie agrară constă în scopul pentru care sînt efectuate. Ce se urmărește prin cercetare, sau altfel spus „cui prodest"? Răspunsul cel mai general care poate fi dat ar consta că servește soluționării obiectivelor economice pe care le pune dezvoltarea acestei ramuri, în contextul general al dezvoltării. Răspunsul este global și prin aceasta este practic inoperant în organizarea cercetării.

O discuție despre fiecare caz în parte este infructuoasă dacă nu pornim de la analiza relației dintre dezvoltarea economică și cercetarea științifică, ca o parte componentă a activității practice. Obiectivele diferitelor genuri de cercetare trebuie să rezulte dintr-o necesitate practică, indiferent dacă obiectul cercetării este un fenomen cu caracter macro sau micro-economic. Hotărîtoare este circumscrierea obiectului de cercetat în contextul general al dezvoltării.

Ca să fie practic utilă știința trebuie să elaboreze modelul activității practice viitoare, deosebindu-se de profeție tocmai prin edificiul real de cunoștințe pe care-l oferă societății. Previziunile științei nu au însă ca scop numai evitarea unor pierderi, ci în principal, modelarea viitorului

D. DUMITRU
director al Institutului de cercetări pentru economia agrară

(Continuare în pag. 15)

[1] Gh. Mihoc, M. Iosifescu, V. Urseanu, Elemente de teoria probabilităților și aplicațiile ei, Editura științifică, București, 1966.

[2] Prof. Manea Mănescu, Preocupări cu privire la tehnica de elaborare a modelelor cibernetice în economie, în **Studii și cercetări de calcul economic și cibernetică economică,** nr. 2, 1967, pag. 26–28.

FIȘE

■ In Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut cartea **Tehnicile cantitative ale planificării** (București 1969, 240 pag.) — traducere realizată de Alexandra Theodoru și Dimitrie N. Iordan, cercetători principali la Insti-

tutul de cercetări economice, a lucrării lui François Perroux — Les techniques quantitatives de la planification. Volumul conține un **Cuvînt introductiv,** semnat de Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei și o **Prefață** a autorului la ediția românească.

După cum se exprimă Perroux, cartea nu tinde **să descrie** planificările practicate, ci **să analizeze** logica economică a planificării și tehnicile de care ea se folosește. Autorul se concentrează asupra **efectului de antrenare** — capacitatea anumitor subansambluri de activități (sectoare) de a fi „antrenante" față de alte subansambluri și față de ansamblul economiei naționale — fapt care, deși admis implicit sau semnalat explicit, „este departe de a fi restructurat pînă acum concepțiile, practicile și tehnicile planificării" în Occident. Această lacună s-ar explica prin statismul implicat în aceste tehnici — teoria echilibrului interdependenței generale se sprijină pe modele de tip determinist care folosesc relații funcționale, adică reversibile, iar tehnica matricială a tablourilor input-output opune dificultăți exprimării efectului de antrenare. Perroux prezintă o teorie **a propagării** unei schimbări economice și un model cu privire la schimbările **structurii industriale** ale unei economii — pe care le consideră doar un început în elaborarea tehnicii „potrivite inserării în realitatea vie a acelor forțe suverane care sînt progresul tehnic, inovația economică și noutatea socială".

■ In articolul **K probleme optimalnogo planirovania soțialisticeskoi ekonomiki** (Referitor la problema planificării optime a economiei socialiste), de acad. N. Fedorenko și S. Șatalin, apărut în VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 6/1969 se consideră drept criteriu al optimizării dezvoltării și în general al funcționării economiei socialiste **funcția utilității sociale** a bunurilor și serviciilor produse.

In legătură cu aceasta, autorii recunosc inexistența unor metode perfecționate care să permită măsurarea utilității sociale, ceea ce, susțin ei, nu înseamnă că o astfel de metodă nu se poate elabora sau că funcția prezentată nu ar avea importanța unui criteriu de optimizare. Inexistența unei metodologii bine puse la punct pentru aprecierea utilității sociale este explicată prin aceea că mult timp categoria utilității sociale era identificată cu categoria subiectiv-psihologică a utilității finale. Faptul, se susține în continuare, că în prezent indicatorii nivelului de trai devin în măsură tot mai mare punctul de plecare pentru elaborarea planurilor de dezvoltare a economiei, confirmă necesitatea intensificării cercetărilor pentru elaborarea unei metodologii de determinare științifică a utilității sociale.

■ In studiul **Considerații cu privire la raportul dintre economia politică a socialismului și matematică,** publicat în numărul 3/1969 al revistei **STUDII ȘI CERCETARI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICA ECONOMICA,** prof, univ. dr. Emilian Dobrescu arată că științele sociale cunosc în prezent un proces intens de reorganizare și de diversificare, de interpretare și de fertilizare reciprocă. Relațiile economice nu pot fi concepute ca forme sociale crude, pentru că ele se definesc în cadrul producției, a repartiției și utilizării valorilor, în mod necesar sub formă cantitativă. De aceea, ținînd seama de capacitatea deosebită de a evidenția o mare varietate de interdependențe și de a asigura consecvența logică a raționamentelor, se recomandă aparatul matematic și cibernetic ca instrument esențial de cercetări în domeniul economiei politice.

METODĂ ȘI FINALITATE

(Urmare din pag. 14)

și ele pot să dea întotdeauna un sentiment util, înălțător cercetătorilor. In acest scop este necesară asocierea activității de cercetare (fundamentală și aplicativă) cu activitatea de dezvoltare care este destinată, prin utilizarea rezultatelor cercetărilor fundamentale și aplicative, să elaboreze și să pregătească intrarea lor în activitatea practică. Pentru ilustrarea acestui proces general prezentăm în mod orientativ o schemă (ciclul cercetării) care pornește de la principiul cibernetic al conexiunii inverse (feedback). Cu titlu de exemplu, putem să considerăm cercetările privind zonarea producției agricole ca încheiate în momentul în care modelul metodologic al zonării a devenit operațional în activitatea de planificare. Abordarea oricărui domeniu trebuie făcută într-o strînsă conexiune cu cercetările din alte științe și nu izolat. Cercetările de economie agrară pot fi abordate de sine stătător sau în cadrul programelor de cercetare în agricultură (ca de exemplu programul griului, pomiculturii, viticulturii etc.). Chiar dacă aceste cercetări nu se efectuează în cadrul unui program complex de tipul celor amintite, cunoașterea rezultatelor din toate aceste domenii este obligatorie pentru obținerea de concluzii social-utile.

Dar dacă aceasta presupune o cunoaștere globală a realizărilor științifice contemporane în domenii foarte vaste, pe un plan mai redus trebuie făcute legăturile cu disciplinele „vecine", în speță cu disciplinele economice, sociologice și politice.

Economia agrară este o disciplină economică. Ea lucrează cu categoriile economiei politice, care dă conceptele **de bază,** iar conceptele economiei agrare sînt derivate din aceeași tulpină. În același timp trebuie să aibă conexiuni cu economiile de ramură, cum sînt economia industriei, a comerțului etc. Un loc aparte îl ocupă sociologia economică, și în special sociologia rurală. În același sens trebuie privite și științele politice, cunoașterea opțiunilor politice cu caracter tactic sau strategic.

PORNIND DE LA STADIUL în care se află cercetările de economie agrară ne punem problema dacă n-ar fi necesar să se reconsidere și **conceptul acestei discipline.** Noi operăm cu un concept global de economie agrară. Dar nici această disciplină n-a fost ferită de „explozia științifică" contemporană și în cadrul ei au apărut mai multe discipline. Putem vorbi, deși procesul este într-un stadiu incipient, de o „familie" a disciplinelor de economie agrară. Economistul german O. Barta consideră organizarea tehnologiei agricole ca o disciplină economică distinctă [3]). Fără a intra în detalii, considerăm că se conturează apariția unei noi discipline în economia agrară și anume știința conducerii, ca o disciplină de graniță distinctă, determinată de dezvoltarea cercetărilor de cibernetică economică, informatică și planometrie. Aceasta necesită reconsiderarea conceptului de știința organizării întreprinderilor agricole, care s-a încetățenit de mult în literatura noastră de specialitate. În același timp se conturează apariția ca discipline distincte informatica și planometria agricolă. Conturarea acestor discipline pune în mod nou și stabilirea raporturilor dintre economia agrară ca disciplină care lucrează cu concepte de bază și celelalte discipline care operează cu noțiuni derivate. În cadrul sistemului de discipline ar trebui să-și găsească un loc corespunzător istoria agriculturii și istoria doctrinelor economice agrare.

Astfel concepută, apare necesitatea organizării pluridisciplinare, fie că avem de-a face cu cercetări în cadrul disciplinelor de economie agrară, fie că ele se încadrează în programe mai vaste. Cercetarea a intrat în faza organizării științifice a procesului de descoperire a adevărului, în care riscul se reduce, și în care cercetarea capătă dreptul recunoscut de organizare instituțională ca oricare altă activitate cu caracter lucrativ.

---

[3]) vezi : O. Barta, „Teoretische und Metodische Grundlagen der Technologie der Landwirtschaftlichen Produktion" Zeitschrift für Agrarökonomik nr. 10, 1967.

blocnotes

CONFIRMĂRI

O RECENTĂ SESIUNE de comunicări a „tinerilor cercetători", organizată de Institutul de cercetări economice în spiritul devenit tradițional la această unitate, consemna debutul în dezbaterile publice al unei noi promoții de economiști dornici să se consacre investigației științifice. Concomitent, numerele ultime din seria „Bibliotheca Oeconomica" consemnează ieșirea în larg, pe vase proprii, a altora dintre cei care, cu aproximativ un deceniu în urmă, făceau similare prime experiențe în sesiunile de tineret ale Institutului. Este promoția celor care **confirmă** astăzi și care, angajîndu-se în elaborări unitare proprii, își angajează totodată răspunderea în dezvoltarea cercetării economice românești. Tocmai acest lucru îndeamnă la cîteva reflecții privind unele profile ale căror linii se definesc tot mai clar, fără însă ca ultimele retușuri să fi devenit tardive sau imposibile.

Lucrarea de doctorat a lui **Alexandru Puiu,** publicată sub titlul „Valorificarea superioară a resurselor naturale" [1]), întărește impresia că principalele coordonate ale destinului științific al autorului sînt determinate de perseverența acumulărilor informative în legătură cu tema abordată, de tenacitatea forărilor în realitatea economică românească, cu o evidentă preocupare pentru precizia detaliului evocat tot astfel cum la colegul său **I. Lemnij,** coordonatele respective se cer raportate la succesive explozii ale imaginației investigatoare, cu o trecere pe plan secundar a detaliului faptic. Fără îndoială, tocmai în lumina acestei caracteristici a profilului științific al lui Al. Puiu — dar și a anterioarelor sale preocupări de cercetare monografică de teren — poate surprinde oarecum în recenta lucrare consemnarea mai mult exemplificativă a rezultatelor obținute de o serie de întreprinderi în valorificarea superioară a resurselor naturale, în locul unei priviri analitice asupra experienței lor, pentru elucidarea căilor de armonizare a preocupărilor la nivel microeconomic cu cele la nivel macroeconomic în soluționarea problemei abordate.

Explicația trebuie găsită în finalitatea stabilită lucrării, pe care Alexandru Puiu o precizează din introducere: „Analiza problemelor privind valorificarea superioară se întemeiază în lucrare, în principal, pe experiența țării noastre, pe **evidențierea realizărilor** (sublinierea noastră — C.M.) și a rezervelor existente în economia națională". Firul călăuzitor al investigației nu este astfel cel al mecanismelor economice declanșate sau care urmează să fie declanșate în vederea valorificării superioare a resurselor naturale, ci analiza transformărilor intervenite, pe ramuri, subramuri și pe ansamblul economiei, în gradul de prelucrare industrială a diferitelor categorii de materii prime.

De aici mi se pare a decurge și obiectivul teoretic al lucrării (evidențierea rolului acestei direcții a politicii de industrializare socialistă în orientarea intensivă a creșterii economice și sporirea eficienței muncii sociale) și instrumentarul analitic folosit (sistemul indicatorilor valorici și fizici în măsură să faciliteze comensurarea procesului de valorificare superioară), precum și preocuparea lui Alexandru Puiu pentru cristalizarea comparațiilor internaționale în problemă (care, însă, pot da indicații asupra rezervelor existente într-o economie națională numai prin foarte atenta luare în considerare a tuturor împrejurărilor naturale, tehnice, economice și sociale ce determină nivelul de valorificare într-o țară sau alta).

Dacă pe Alexandru Puiu îl preocupă să descopere ce a realizat economia românească în direcția valorificării superioare a resurselor naturale și să determine influența acestor realizări asupra creșterii noastre economice, pe I. Lemnij îl preocupă să descifreze pe plan teoretic rolul progresului tehnic în creșterea economică mai ales a țărilor capitaliste dezvoltate [2]).

Deosebiri în aria de investigație care își află complementul lor în deosebiri de temperament, stil și modalități de tratare. Alexandru Puiu abordează temele alese frontal, direct și angajant în concluzii militante. Ihor Lemnij înclină spre o abordare mai circumspectă, aș spune prin învăluire, prezentîndu-și tezele mai mult ca puneri de probleme în discuție în vederea unor confruntări de păreri și dezvoltări ulterioare de cercetări pe sectoare specializate de front.

„Progresul tehnic și dezvoltarea economică" evidențiază o dată în plus valențele meditative ale autorului, stimulate printr-o lectură care deschide ferestrele nuanțărilor, de preferință pe marginea tendințelor care se profilează pe plan internațional. În acest context și avînd prezente în minte preocupările de pînă acum ale lui I. Lemnij nu am înțeles exact rațiunile care au stat la baza strictei delimitări a sferei de cercetare la un singur grup de țări dezvoltate. Este o observație pe care nu credem că o afectează precizarea că ne aflăm abia în fața primei etape a unei cercetări care continuă și care nici nu decurge dintr-un fetiș al contrapunerilor sau din dorința exclusivă a studiilor comparative. Ea decurge din luarea în considerare a naturii lucrării, a viziunii ei globale. Autorul tinde în mod evident spre concluzii generalizatoare în legătură cu efectele sociale, economice și extraeconomice ale progresului tehnic, ceea ce implică în mod necesar delimitări și nuanțări care intră pe deplin în capacitatea arsenalului analitic al lui I. Lemnij.

Așa cum fac dovada numeroase pagini din lucrarea recent apărută, care incită pe cititor la reflecții și eventuale dezvoltări ale tezelor pe care autorul le introduce, cu aparentă modestie și cu curaj de fond, în circuitul economic al ideilor.

Costin MURGESCU

---

[1]) **Alexandru Puiu,** Valorificarea superioară a resurselor naturale, București, 1969, 299 pag.

[2]) **I. Lemnij** „Progresul tehnic și dezvoltarea economică", București, 1969, 196 pag.

CALCULATOARELE

(Urmare din pag. 8)

aceste concepții să fie aplicate și la instalațiile noastre, se cer însă intense cercetări tehnice și economice.

● Capacitatea de absorbție a pieței

UN ALT FACTOR de care trebuie ținut seama la alocarea fondurilor de investiții pentru introducerea calculatoarelor îl reprezintă flexibilitatea cererii comerciale a produselor respective. În cazul unei capacități limitate de fabricație, dar cu posibilitatea plasării unui supliment de producție obținută prin dotarea cu calculator, studiile economice indică rentabilitatea unor astfel de investiții. Este și firesc. Sporind volumul producției cu aceleași capacități se reduce prețul de cost prin repartizarea cheltuielilor convențional-constante la o masă mai mare de bunuri.

Vom mai semnala **două caracteristici** ale proceselor tehnologice, care permit ca introducerea calculatoarelor să aibă efecte economice indirecte. **În primul rînd,** în această categorie intră **compensarea cu ajutorul calculatorului a perturbațiilor, modificărilor care apar în caracteristicile materiei prime, în specificațiile produselor, în performanțele utilajelor în cazul în care acestea apar destul de frecvent** (de exemplu, la intervale de ore). În cazul în care conducerea este asigurată prin calculator, efectele lor nefavorabile asupra producției finale sînt mai puțin importante decît în cel al conducerii prin operator uman.

În al doilea rînd, complexitatea procesului, caracterizată printr-un mare număr de variabile cu care se poate descrie desfășurarea lui, prin gradul de interacțiune dintre ele, numărul mare de specificații, prin constrîngeri complexe, fixează limitarea posibilității de intervenție a unui operator. În asemenea cazuri, conducerea prin calculatoare este generatoare de beneficii indirecte.

● Cuantumul beneficiului — criteriu de bază

DAR PROBLEMA cea mai dificilă care trebuie rezolvată înainte de a se decide introducerea unei automatizări cu calculatoare, o constituie **stabilirea beneficiilor brute și apoi a celor nete** care se vor obține în cazurile industriale date. În general, ne vom aștepta la o producție și un venit mai mare, pierderi mai mici, reducerea costurilor de exploatare, diminuarea celor de întreținere, mai puține scăderi în calitate și un timp de întrerupere mai redus. Dar aceste avantaje trebuie exprimate fiecare în lei, stabilindu-se în acest mod diferența între performanțele cu calculator și cele obținute fără el, pe un anumit interval de timp (de exemplu un an).

În stadiul actual este foarte dificil să se estimeze toate beneficiile obținute printr-o automatizare cu calculatoare, să se decidă dacă o asemenea investiție se justifică sau nu. În unele cazuri practica a dovedit că beneficiile obținute au fost duble. Este locul totuși să menționăm că s-au înregistrat și eșecuri.

Ținerea pasului cu progresul tehnic determină și necesitatea de a efectua unele calcule de eficiență economică și de a da răspuns la întrebarea : care sînt posibilitățile noastre actuale și în perspectivă ?

Beneficiile brute pot fi determinate cu ajutorul unei metode simple, care constă în aplicarea la un caz dat a rezultatelor medii obținute. În ce privește beneficiul brut, să presupunem că el provine dintr-o creștere pînă la 5% a producției și din scăderea cu 50% a rebuturilor. Desigur, o asemenea metodă de calcul nu este suficient de concludentă. De aceea, o vom aplica numai la instalațiile care au un caracter experimental.

O a doua metodă compară performanța actuală cu cea maximă posibilă, realizată prima dată cu o automatizare convențională. În acest caz, calculatorul va realiza o performanță ce se situează între aceste două valori. O asemenea abordare a economicității investiției va permite să se elimine situațiile în care diferențele inițiale sînt mici. Nu în toate cazurile însă performanța maximă poate fi calculată cu o precizie satisfăcătoare. Dacă, de exemplu, obiectivul pe care ni-l fixăm este creșterea producției, stabilirea maximului teoretic poate fi dificil de calculat. Uneori, s-a comparat performanța medie cu una maximă, ambele obținute în condiții de repetabilitate. Desigur, economiștii obișnuiți cu asemenea metode cunosc limitele lor practice.

Estimarea beneficiilor mai poate fi făcută și pe baza modelării procesului, inclusiv al automatizării cu ajutorul calculatorului, urmată de calculul performanțelor care pot fi obținute. Această metodă presupune însă informații mai precise asupra perturbațiilor procesului, aspect căruia pînă acum nu i s-a acordat atenția cuvenită. Pe de altă parte, aplicarea metodei prin modelare cere timp și eforturi mari.

Pentru estimarea beneficiului net trebuie luate în calcul cheltuielile de întreținere, exploatare și amortizările. Deși nici aici problemele nu sînt simple, totuși ele se pot rezolva cu un mai mare grad de precizie. Vom menționa numai aspectul legat de cota de amortizare a acestor instalații, care trebuie fixată ținîndu-se seama de tendința rapidă de scădere a prețului echipamentului de calcul și de evoluția, de asemenea rapidă, în concepția tehnică a automatizărilor. Asemenea instalații, a căror concepere constituiau, în urmă cu 4—5 ani, îndrăzneli tehnice, sînt astăzi, în unele cazuri, depășite. Cotele de amortizare din calculele de eficiență economică trebuie să țină seama de această caracteristică a investițiilor făcute pentru achiziționarea de calculatoare.

● Sfera implicațiilor

CU TOATE impedimentele semnalate anterior, conducerea proceselor industriale cu ajutorul calculatoarelor va marca un salt spectaculos sub raport tehnic și economic în domeniul automatizărilor industriale. Care sînt implicațiile acestei evoluții în cazul țării noastre și cum trebuie să ne pregătim pentru a-i face față ?

Mai întîi este necesar să ținem seama de faptul că industria noastră se dezvoltă impetuos prin crearea de unități de producție cu capacități care depășesc, în anumite cazuri, minimul pentru care se consideră în general indicată introducerea automatizărilor prin calculatoare. **De pe acum, avem 5 asemenea dotări cu calculatoare. Considerăm că pentru cincinalul 1971—1975 trebuie să se prevadă încă aproximativ 10 asemenea instalații,** ceea ce presupune o investiție de peste 300 milioane lei. Desigur, **pentru 1976—1980 volumul investițiilor va crește de 3—4 ori mai mult.**

În al doilea rînd **pentru ca unele din instalațiile mari, pe care le vom oferi la export, să fie competitive ele se cer prevăzute de la început cu automatizare prin calculatoare.** O asemenea necesitate se profilează în multe domenii industriale.

Din considerentele sumare arătate, au reieșit probleme complexe, pe care le ridică aplicarea calculatoarelor în procesele industriale. Pentru rezolvarea lor **trebuie să organizăm sistematic intreaga activitate de cercetare — tehnică și economică — de ansamblu, de proiectare și estimație economică, în cadrul conceperii noilor investiții specifice ; să extindem cercetările tehnice și economice asupra instalațiilor introduse, pentru a desprinde rezultatele obținute prin aplicarea calculatoarelor și a le utiliza în activitatea pe care o vom desfășura în perspectivă.**

Studierea amănunțită a acestor probleme trebuie să-și propună să răspundă la următoarele întrebări : cum, unde și de către cine să fie efectuate cercetările tehnico-economice necesare automatizărilor prin calculatoare în țara noastră.

CONFIDENȚIAL

● **În zona de est a orașului Bacău au început lucrările de construcție la un nou ansamblu de locuințe, care va cuprinde în final 2 500 de apartamente.** Noul cartier va purta numele „Milcovul" și este conceput într-un stil arhitectonic specific părții centrale a Moldovei. Construcțiile vor fi realizate după tehnologii originale, elaborate de inginerii Trustului de specialitate din Bacău. În prima etapă se vor construi circa 1 000 de apartamente, o școală cu 16 săli de clasă, creșă, o grădiniță, rețele sanitare și comerciale moderne.

● **Constructorii de pe șantierele energetice din județul Neamț au pus sub tensiune, în orașul Roman, cu două luni înainte de termen, o nouă stație de 110 kV, care va alimenta cu electricitate principalele întreprinderi industriale, cartierele de locuințe construite recent, precum și o bună parte din zonele de locuințe situate în perimetrul exterior al orașului. Prin darea în funcțiune a noii stații a fost rezolvată integral problema alimentării cu energie electrică a întregii localități. Concomitent cu aceste lucrări au fost puse sub tensiune și axele de electrificări rurale Bozieni — Prăjești și Podoleni — Măgirești, care vor furniza energie unui număr de 10 sate.**

● În actualul sezon estival **monumentele istorice și de artă din județul Suceava** au fost vizitate de peste **500 000 turiști români și circa 15 000 străini. La dispoziția vizitatorilor care poposesc pe meleagurile Țării de Sus se află astăzi o largă rețea de cazare. Recent au fost date în folosință încă două hoteluri turistice la Rădăuți și Vatra Dornei.**

ROMÂNIA SOCIALISTĂ

(Urmare din pag. 13)

Simptomele artificiale și efemere ale „îmbătrînirii demografice" a populației — creșterea proporției populației vîrstnice — au început să regreseze. Structura demografică a populației României pe vîrste constituie o premisă favorabilă pentru populația activă : aproximativ 62% din populația țării este cuprinsă între vîrstele de 15 și 60 ani.

Populația — se știe — are dubla calitate de producătoare și de consumatoare a bunurilor materiale. Cu un indice de activitate de aproximativ 54% — proporția populației active în totalul populației — înseamnă că populația activă reprezintă peste 10 800 000 persoane într-o populație totală de 20 000 000. Este esențial din punct de vedere economic ca populația activă să fie judicios repartizată pe ramurile economiei naționale, timpul ei de muncă să fie bine folosit, înzestrarea tehnică — în permanentă creștere — să fie tot mai bine valorificată în vederea creșterii productivității muncii sociale și, în ultimă analiză, a creșterii venitului național, deopotrivă sursă a intensificării reproducției lărgite și a creșteri nivelului de trai.

În acest domeniu, pătrarul de veac al României Socialiste a asistat la schimbări de amploare și profunziune fără precedent : a crescut ponderea populației active ocupate în sectoarele „secundar" și „terțiar" și a scăzut ponderea populației ocupată în „primar" : populația din agricultură continuă să regreseze, deținînd în prezent o pondere ceva mai mare de 50% din populația activă a țării. Crește sistematic numărul salariaților, cu implicații pozitive pentru productivitatea muncii și nivelul de trai. Cei aproape 4,8 milioane salariați dețin aproape 50% din populația activă.

Ca urmare a desfășurării procesului de industrializare a țării, de urbanizare, de cooperativizare a agriculturii, au fost generate intense fluxuri de mobilitate teritorială, profesională și sociala. A crescut populația orașelor vechi, au luat ființă noi : ponderea populației care locuiește în orașe a crescut sistematic, fiind în prezent aproximativ de 40%. S-a realizat o mai bună structură a populației active in cadrul general al repartizării teritoriale raționale a forțelor de producție.

S-a schimbat fundamental structura socială a populației României : clasa muncitoare deține aproximativ 40% din populația țării, țărănimea cooperatistă îi urmează ca importanță numerică ; o greutate specifică importantă deține intelectualitatea.

PRIVITĂ ÎN ANSAMBLU, corelația dintre creșterea economică și demografică este net poztivă : în perioada 1950—1968 populația totală a crescut cu 21%, venitul național pe un locuitor a sporit cu 331%, iar productivitatea muncii sociale cu 362%, vădind pulsația sănătoasă atît de caracteristică societății noastre socialiste.

Impactul economic asupra celui demografic, ca și interdependența dintre variabilele economice și cele demografice — de o importanță ce nu poate fi ignorată — reclamă studii aprofundate, multilaterale. În prezent, preocupările de demografie sînt concentrate la Direcția Centrală de Statistică care, în calitatea ei de deținătoare a fondului informațional demografic, efectuează studii, cercetări și analize demografice, folosind metode și modele statistico-matematice, valorificînd informațiile cu ajutorul prelucrării electronice. Numeroasele materiale științifice editate de Direcția Centrală de Statistică, anuarele demografice, volumele cu rezultatele recensămîntului populației, precedate de studii valoroase, studiile elaborate cu prilejul consfătuirilor sale științifice și publicate în cele 6 volume, oferă un material deosebit de valoros pentru inițierea de ample studii și monografii. De aceea, Comisia Națională de Demografie, a cărei înființare a fost hotărîtă, este chemată să desfășoare o activitate de mare importanță. Numeroase fenomene și procese demografice, ca și corelații între procesele economice și cele demografice așteaptă să fie cercetate, cu mijloace adecvate, pentru a oferi o bază cît mai cuprinzătoare deciziilor de politică demografică.

Împlinirea cifrei de 20 000 000 de către populația țării noastre ar putea sluji drept admirabil imbold pentru economiști și demografi, statisticieni și sociologi, medici și urbaniști ca să-și investească eforturile științifice în studierea uneia dintre cele mai pasionante și actuale probleme ale României Socialiste.

BILANȚ RODNIC

(Urmare din pag. 2)

pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, ca o parte componentă importantă a perfecționării relațiilor de producție socialiste.

În aprecierea direcțiilor în care trebuie să se îndrepte atenția în viitor, Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al X-lea pleacă de la considerentul că una din condițiile fundamentale ale perfecționării activității economice, ale creșterii eficienței sale este aplicarea pe scară largă a științei conducerii și organizării moderne a producției și a muncii în toate unitățile industriale. Organele și organizațiile de partid, conducerea ministerelor vor trebui să se preocupe permanent de perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii.

Conducerea științifică a economiei se dovedește a fi un instrument eficient atît la nivel microeconomic cît și la nivel macroeconomic, care asigură creșterea rolului statului în activitaea economică a țării pe baza centralismului democratic. În Raportul C.C., tovarășul Nicolae Ceaușescu atrage atenția asupra necesității aplicării consecvente a principiului muncii colective la toate nivelele, în așa fel încît soluțiile problemelor de bază ale activității să fie rezultatul gîndirii creatoare a celor mai buni specialiști, dezbătute larg cu oamenii muncii. Așa cum s-a subliniat în repetate rînduri, partidul a înrădăcinat în practica vieții noastre supunerea tuturor hotărîrilor importante judecății poporului. Propunerile prețioase făcute în cursul discutării proiectului de Directive ale Congresului al X-lea al partidului sînt elocvente în această direcție.

O expresie nemijlocită a conducerii științifice a societății o reprezintă investigația previzională. După cum arăta tovarășul Ion Gheorghe Maurer în Raportul asupra Directivelor privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, prezentat celui de al X-lea Congres al P.C.R. **„previziunea pe perioade cît mai îndelungate a devenit o necesitate în conducerea societății, un atribut inseparabil al politicii. Într-adevăr, dacă privim lucrurile în sfera economicului, constatăm că numeroase activități extrem de complicate și costisitoare — progresul tehnic, investițiile, asigurarea bazei de materii prime, pregătirea cadrelor — pot fi realizate cu deplin succes numai dacă sînt gîndite și organizate din timp, pornindu-se de la date certe, științifice, acumulate din practică, din descifrarea tendințelor pe care le urmează diferitele fenomene și procese".**

Un aspect important al perfecționării relațiilor de producție îl constituie și aplicarea mai concretă a cointeresării materiale, a repartiției socialiste, bazate pe un raport tot mai direct între rezultatele muncii fiecăruia și veniturile personale.

RÎNDURILE DE FAȚĂ n-au putut trece in revistă decît cîteva din cele mai esențiale probleme economice ce reies din studierea remarcabilului document pe care îl constituie Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea al P.C.R. și sarcinile de viitor ale partidului a celorlalte documentele ale Congresului Raportul, ferm situat pe pozițiile marxism-leninismului, constituie o contribuție de seamă la analiza marxistă a realităților interne și internaționale. El este rodul aplicării creatoare la condițiile concrete ale țării noastre a principiilor socialismului, ale cuceririlor științei contemporane. Programul dezvoltării continue a societății noastre pe care-l cuprin documentele și-l dezbate în aceste zile Congresul, exercită o puternică forță mobilizatoare în rîndurile tuturor oamenilor muncii din țara noastră. Entuziasmul cu care el a fost întîmpinat și dezbătut în adunările de partid și obștești, in presă reprezintă o garanție că prevederile sale vor deveni o realitate în perioada deceniului următcr, că întregul nostru popor, strîns unit în jurul partidului va munci fără preget pentru traducerea în viață a prevederilor sale luminoase.

REPERE

● Pînă în prezent 69 de țări membre ale F.M.I., dispunînd de 80% din numărul total al voturilor, și-au dat acordul pentru crearea așa-numitelor drepturi speciale de tragere. Prin aceasta sistemul în cauză se consideră adoptat. De remarcat că noul guvern francez nu și-a definit încă oficial poziția.

● Evocînd problema cooperării internaționale, președintele Algeriei, H. Boumedienne, declara cu ocazia inaugurării combinatului siderurgic de la El Hadjer, construit în colaborare cu Franța, U.R.S.S., R.F.G. și Italia: „Noi cooperăm cu societățile străine pe bază de raporturi contractuale. Noi nu privăm aceste societăți de compensațiile normale pe care ele le așteaptă pentru contribuția lor tehnică și financiară, dar n-am putea admite ca această cooperare să nu se armonizeze cu imperativele dezvoltării Algeriei. Nu vom tolera nici o formă de exploatare egoistă, contrară intereselor țării noastre. Noi dorim să cooperăm cu toți cei care sînt de acord ca aceste legături să aibă la bază avantajul reciproc, respectul total al partenerilor și al suveranității lor".

● La Paris a apărut, sub egida Consiliului Economic și Social al Franței, un studiu de 150 de pagini intitulat „Învățăminte de tras din experiența de planificare din străinătate". Primul fascicul se referă la partenerii din Piața Comună, al doilea la alte țări capitaliste dezvoltate inclusiv țările scandinave, al treilea la U.R.S.S., țările socialiste din Europa răsăriteană și R.P. Chineză, iar ultimul la țări în curs de dezvoltare.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

DANEMARCA: AGRICULTURA ȘI COMERȚUL EXTERIOR

DUPĂ CE AU PROGRESAT destul de lent între 1960 și 1965, și anume cu circa 4% în medie pe an, exporturile agricole ale Danemarcei au început să piardă teren pe la mijlocul anului 1966 și au scăzut cu 5% în 1967, ca urmare a unei slăbiri a cererii în străinătate și a măsurilor protecționiste luate în diverse țări în favoarea agriculturii. Intensificarea schimburilor internaționale în 1968 nu s-a reflectat decît foarte puțin în exporturile agricole daneze, al căror volum a crescut totuși cu 3%. Dar valoric ele s-au redus din nou și anume în monedă națională cu 1%, iar în dolari cu circa 9%. Scăderile de prețuri care au dus la această situație au fost deosebit de accentuate la produsele exportate în Anglia, țară care absoarbe aproximativ jumătate din exporturile agricole ale Danemarcei, și au fost legate de devalorizarea lirei sterline din noiembrie 1967. Această devalorizare a fost de altfel urmată de o operațiune similară asupra coroanei daneze, determinată în bună măsură tocmai de dorința de a feri agricultura țării de o reducere substanțială a veniturilor.

Creșterea lentă a valorii și rentabilității exporturilor agricole daneze constituie una din principalele probleme ale politicii economice oficiale în ultimii zece ani. În 1958, aceste exporturi reprezentau cam jumătate din totalul exportului de mărfuri al țării. În decurs de un deceniu, partea produselor agricole tradiționale (fără conserve și alte produse prelucrate) a scăzut la 27% (în 1968). În ciuda unor fluctuații de la an la an, valoarea în dolari a acestor exporturi a cunoscut o anumită stabilitate. În 1968 ea era aceeași ca în 1962, în timp ce valoarea în dolari a exporturilor industriale s-a dublat în aceeași perioadă.

Această schimbare structurală în comerțul exterior s-a datorat și unor eforturi deliberate, ducîndu-se o politică de favorizare a unor investiții ridicate în industria prelucrătoare și a creșterii rapide a exporturilor industriale, tocmai în urma posibilităților reduse de extindere a exporturilor agricole. Una din implicații a fost însă o pasivizare accentuată a balanței plăților curente, care fusese oarecum echilibrată spre sfîrșitul deceniului trecut și care în ultimii ani se soldează cu deficite de ordinul a 200—250 milioane de dolari (1.5% din produsul național brut).

Se nutresc speranțe ca în anii următori să se obțină o netă redresare a balanței, contîndu-se și pe faptul că încasările externe vor depinde în măsură tot mai mică de aportul agriculturii la desfacerile peste hotare. Datele privind evoluția exportului total din 1965 încoace confirmă că ritmul de la un an la altul al exportului de produse agricole rămîne în urmă față de ritmul de creștere al exportului total, în timp ce exporturile industriei prelucrătoare îl devansează pe acesta din urmă. În 1968, exportul total de mărfuri al Danemarcei a crescut cu 4.4% față de 1967, exportul de produse ale industriei prelucrătoare (fără nave și alte mijloace de transport) s-a mărit cu 12,8%, în timp ce la produsele agricole tradiționale s-a înregistrat un regres de 9,3% (toate procentele se referă la evoluția valorii în dolari a exportului).

În 1968 s-a putut realiza o oarecare reducere a deficitului balanței de plăți curente și anume de la 288 milioane dolari în anul precedent (2% din produsul național brut) la 275 milioane dolari. În parte, aceasta s-a obținut prin reducerea deficitului balanței comerciale, la care a contribuit și evoluția importurilor pentru nevoile agriculturii daneze. Importul de produse pentru hrana vitelor și de alte materii prime pentru agricultură s-a micșorat în 1968 cu aproape 15%, atît ca volum cît și valoric, prețurile respective rămînînd în ansamblu stabile. Această reducere a fost posibilă datorită unei recolte proprii abundente de cereale furajere și tendinței persistente de reducere a șeptelului bovin. Efectul asupra balanței de plăți nu a fost mai mare din cauza înrăutățirii raportului de schimb prin scăderile de prețuri la diferite produse agricole de export daneze.

Aportul agriculturii daneze la schimburile externe este afectat de felul cum evoluează comerțul cu partenerii din A.E.L.S. cît și cu țările Pieței Comune. Un handicap îl constituie îndeosebi restricțiile instituite la import de Anglia. În anul bugetar 1969/70 Anglia își micșorează de pildă importul de unt danez cu 5%. Dacă la carnea de porc Danemarca va avea asigurat în continuare cam jumătate din cota de import a Angliei, la păsări în schimb ea este dezavantajată pe piața engleză de subvențiile practicate la acest produs de S.U.A. și țările Pieței Comune. În prima jumătate a acestui an Austria a devenit cea mai bună piață pentru exportul danez de păsări, dar de la 1 iulie a intrat în vigoare și în această țară — ca în Piața Comună — un sistem de taxe variabile compensatorii. Sistemul de prelevări și preferințele reciproce practicate de țările Pieței Comune continuă să creeze obstacole serioase în calea exportului danez, care întîmpină în R.F.G. și Italia concurența produselor olandeze și mai ales franceze. Pe măsura intensificării politicii agricole comunitare, dificultățile vor crește pentru Danemarca în aceste țări, reducînd-o la un rol de furnizor rezidual.

NOTE

„Drept comunitar" și „Drept național"

UNII dintre partizanii „Comunității Economice Europene" dovedesc o capacitate de iluzionare cu adevărat uimitoare. Așa de pildă, în urma unui caz recent de conflict între „dreptul național", apărat de o firmă olandeză, și „dreptul comunitar", invocat de o firmă vest-germană, ei au proclamat cu entuziasm, însă puțin cam în pripă, victoria celui din urmă asupra celui dintîi.

Cunoscutul grup internațional de produse chimice „Unilever" exploatează, prin filialele implantate în țările Pieței Comune, un detergent de succes numit „Omo". Filialele respective posedă în aceste țări propriile lor uzine și propriile lor rețele de comercializare. „Lever's Zeep Maatochappig", filiala din Olanda, fabrică și ea produsul „Omo", dar îl fabrică de asemenea și filiala „Sunlight G.M.G.H." de la Hamburg. Produsul de la Hamburg, fiind introdus în Olanda cu o zgomotoasă publicitate de către o firmă vest-germană locală, filiala olandeză a ripostat cu mare îndîrjire și astfel un nou război al detergenților a luat naștere. Întîi, el a fost purtat pe terenul anunțurilor și comunicatelor, apoi s-a trecut la o încăierare judiciară.

Firma importatoare vest-germană din Olanda, anunța în octombrie anul trecut că „zdrobește" prețul firmei olandeze, oferind pachetul de „Omo" la numai 1,89 florini în loc de 2,15 florini cu cît îl vindea aceasta din urmă. Apoi, în replică, firma olandeză a arătat că dacă produsul său este vîndut la 2,15 florini este pentru că calitatea sa e superioară, conținînd și cu 18% mai mult detergent decît pachetul „Omo" vest-german. Produsul nostru, a pretins iar societatea vest-germană, are o putere de albire cu 25% superioară celui olandez, iar conținutul util al pachetului este și el superior celui olandez, cu 7%.

Și așa mai departe...

Simțindu-se lezată, firma olandeză s-a adresat unui tribunal național. La Breda.

În procesul care a început, avocații firmei vest-germane se prevalează de Tratatul de la Roma, și mai ales de articolele 85 și 86, cel dintîi interzicînd acele acorduri și decizii luate de concert între întreprinderi care sînt «susceptibile să afecteze comerțul între statele membre și care au drept obiect, sau ca efect, alterarea libertății de concurență în interiorul Pieței Comune» — cel de-al 2-lea condamnînd partea care avînd o poziție dominantă o folosește în mod abuziv pentru a dicta prețurile, producția și a controla debușeele.

Iată-l deci pe judecătorul olandez de la Breda în fața problemei: există oare un „drept comunitar" susceptibil să prevaleze asupra celui național? Și dacă există, calitatea de a-l aplica îl are tribunalul național? Judecătorul de la Breda a răspuns afirmativ la amîndouă aceste chestiuni. Motiv pentru care entuziaștii „comunitarismului" din Europa occidentală jubilează. Dar același judecător și-a amintit în schimb de o hotărîre din februarie 1968 a „Curții de justiție a comunităților europene" prin care se statua că privilegiile legate de marca fabricii și de brevete nu intră în prevederile articolelor 85 și 86. Și cum acțiunea în justiție se referă nu pur și simplu la concurența firmei vest-germane ci la marca de fabrică, arătînd că numai ea, firma olandeză, și nu altcineva, este deținătoarea drepturilor în Olanda asupra mărcii „Omo", avocații ei explică că, sub același nume „Omo", firma concurentă nu are dreptul să desfacă un produs care, pe deasupra, diferă și din punctul de vedere al conținutului.

Aplicînd dreptul mărcii de fabrică, judecătorul de la Breda a dat deci cîștig de cauză filialei naționale. Indignată, filiala vest-germană s-a referit la art. 117 al Tratatului de la Roma, care prevede că în caz de „ambiguitate" cauza trebuie judecată de Curtea comunitară, a cărei hotărîre este obligatorie pentru tribunalele naționale. Numai că tribunalul olandez a decis că... nu există nici o „ambiguitate", și că hotărîrea anterioară dată de „Curtea de justiție a comunităților europene" în materie de brevete este foarte clară.

Așadar, precum sună decizia, societatea vest-germană care importă în Olanda produsul „Omo" de la Hamburg, va trebui să schimbe numele produsului său și să plătească pentru infracțiune, de fiecare dată, 10 000 de florini amendă.

Cine ar putea deduce de aici, în mod logic, că numai o simplă recunoaștere, teoretică, ca aceea a judecătorului de la Breda, este suficientă pentru a susține și a te arăta încîntat de faptul că un „drept comunitar" există, și că acesta, în fața unor interese contrare ca cele ce se exprimă atît de des în rîndurile țărilor din Piața Comună, ar putea prevala și avea vreo aplicabilitate reală?

„Exploatarea se menține"

DL. HENRI BARTOLI este profesor la facultatea de drept și de științe economice din Paris. Intervenția sa în cadrul „Săptămînilor sociale" — un fel de seminarii deja tradiționale în Franța și care anul acesta s-au ținut la Lille — a provocat discuțiile cele mai animate. Referatul său n-a putut să nu contrarieze pe reprezentanții gîndirii burgheze deoarece și-a propus pur și simplu să nege „capitalismul popular" și să afirme persistența „exploatării omului de către om" în societatea capitalistă modernă.

„Departe de a antrena un proces de semisocializare, fără intervenția statului, așa cum cu multă ușurință susțin că se întîmplă cei pentru care distribuirea în creștere a valorilor mobiliare în rîndurile marelui public reprezintă un semn de democrație, ea declanșează, spune Bartoli, un proces de concentrare și de acaparare a puterii". Desigur, concede el teoreticienilor „capitalismului popular", o concentrare a puterii în mîinile directorilor și administratorilor, are loc, dar ea se produce mai ales în mîinile financiarilor.

Profesorul francez se raliază tezelor economistului american Galbraith, atunci cînd arată că puterea scapă din mîinile acționarilor pe măsură ce numărul acestora crește. De aceea și rîde de „riturile desuete și caricaturale" pe care le reprezintă adunările generale, formale, ale acționarilor, de grupările ce se constituie în grabă pentru „informarea și apărarea intereselor lor" — ca în cazul afacerii B.S.N. — Saint-Gobain — de reuniunile cu caracter „liturgic" ale consiliilor de administrație, unde majoritatea hotărîrilor ce se iau nu sînt de fapt decît „adeziunea la niște decizii luate dinainte, în altă parte".

Referindu-se la puterea reală a acestui „patronat de gestiune" pe care-l alcătuiesc directorii și managerii, profesorul Henri Bartoli subliniază că acest patronat rămîne strîns dependent de puterea financiarilor. În toate întreprinderile particulare, sau publice, acționează de asemenea legăturile între societățile-mame și filialele lor, între industriași și financiari, între patroni și inspectorii de finanțe care „marșează". Se constituie, zice el, „o nouă societate feudală, care frînează manifestarea talentelor și sporește mai mult ca oricînd lupta de clasă". Profesorul nu se lasă abuzat de revoluția științifică și de progresul uluitor al tehnicilor, care „pe unii îi exaltează și-i determină să anunțe o nouă umanitate în care vechea definiție a economiei n-ar mai fi valabilă". În fapt, conchide Bartoli, „sistemul capitalist pare incapabil să realizeze această schimbare și menține lupta claselor și inegalitățile". Producția de masă, „rezultat al unei combinări între puterea mașinii și avantajele marii întreprinderi, nu se leagă cu satisfacerea celor mai dureroase nevoi resimțite de cei mai săraci și defavorizați, și nici nu este orientată de nevoile generale ale colectivității. Singurul ei ghid este cererea solvabilă". Iluziei cu privire la dispariția sărăciei în capitalism, Bartoli îi opune cifre: 12 milioane de francezi, 7 milioane de englezi, 46 milioane de americani nu dispun de un venit asigurător. Muncitorul rămîne un instrument. Iar atunci cînd climatul social pare liniștit, nu este vorba de fapt decît de un armistițiu. Împreună cu dezvoltarea producției de bunuri de lux, extrem de rafinate, coexistă spitalele și școlile dărăpănate.

Urmarea referatului profesorului Henri Bartoli, a fost o masă rotundă pe aceeași temă. Nu au avut loc însă discuții, ci un șir de monoloage. Unii au încercat să „nuanțeze" criticile profesorului, dar, în același timp, au trebuit să conceadă asupra unora dintre aspectele relevate. Între ei Bertrand de Jouvenel a denunțat „incapacitatea economiei capitaliste de a satisface nevoile bătrînilor". Jouvenel a atacat intervenția sporită a statului „care, spune el, este la originea unor asemenea inovații tehnice, anti-sociale și antimorale, precum cercetarea nucleară, sateliții cu obiectiv militar și proliferarea nemăsurată a ordinatoarelor". După dările de seamă ale presei, această poziție pare a nu face diferențierile necesare și a nu evita confuzia. Cît despre referatul profesorului Bartoli, care se reclamă de la ideologia socialistă, presa arată fără ocoluri că nici nu era de așteptat ca „săptămînile sociale de la Lille să se încheie cu vreun proiect de tip socialist, între altele și pentru că în cadrul lor... nu se adoptă moțiuni".

A. A.

REALIZĂRI ECONOMICE

U.R.S.S.

REEVALUĂRI ÎN BALANŢA DE COMBUSTIBIL

EXTRACŢIA totală de combustibil mineral a sporit de patru ori între 1950 şi 1968 — de la 283 milioane tone de combustibil convenţional la 1090 tone — arată prof. A. Probst într-un articol publicat în săptămînalul sovietic „Les Nouvelles de Moscou". În cursul aceleiaşi perioade s-a stocat anual o cantitate de circa 30 milioane tone lemn de foc. Totodată, ponderea lemnului de foc în balanţa toală de combustibil a scăzut de la 9% în 1950 la 1,7% în 1968. Datorită reutilării tehnice în toate ramurile industriei şi economiei naţionale, consumul specific de combustibil a scăzut cu mai mult de o treime în centralele electrice, cu 28% în furnale, cu 32% în cuptoarele Martin, cu peste 20% în fabricile de ciment, de 3 ori pe căile ferate, datorită înlocuirii forţei aburului cu electricitatea.

Rezervele potenţiale de gaze naturale în U.R.S.S. sînt evaluate la 67 trilioane metri cubi. Descoperirea importantelor zăcăminte de petrol şi gaze au permis accelerarea, în cursul ultimelor 3—4 cincinale, a dezvoltării industriei acestor combustibili. Extracţia de petrol a crescut astfel de la 37,9 milioane tone în 1950 la 309 milioane tone în 1968 — de peste 8 ori, extracţia de gaze s-a situat între cifrele de 6,2 miliarde mc şi 171 miliarde — deci o creştere de peste 26 ori; extracţia de cărbune — de la 261 milioane tone la 594 milioane tone — de aproape 2,3 ori.

Această dezvoltare mai rapidă a industriei gazelor şi petrolului este ilustrată de următoarele cifre: în cursul primilor trei ani ai actualului cincinal (1966—1968) extracţia petrolului a crescut cu 27%, cea a gazelor cu 33%, cea de cărbune cu numai 3% — fapt care a adus o modificare importantă în structura extracţiei de combustibil. În 1956, petrolul şi gazul reprezentau 21,7% în extracţia totală de combustibil, în 1963 — 58%, iar conform planului pe 1969 ele vor ajunge la 60,2%.

Potrivit calculelor efectuate, în 1955 costul mediu al extracţiei de combustibil mineral a fost de 7,7 ruble tona de combustibil convenţional, iar în 1965 de 5,6 ruble, adică cu 17% mai puţin. Numai această reducere a preţului de cost mediu a permis economisirea a peste 14,5 miliarde ruble între 1956—1968.

De asemenea, importante economii s-au realizat, ca urmare a reducerii cheltuielilor de transport (utilizarea conductelor pentru transportul petrolului şi gazelor), ridicării productivităţii acestor industrii şi creşterii randamentului instalaţiilor care folosesc combustibil.

Îmbunătăţirea structurii combustibilului va avea loc şi în perspectivă, dîndu-se prioritate extracţiei petrolului şi gazelor, în special în regiunile bogate în asemenea zăcăminte.

R. P. ALBANIA

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAŞINI

CEL DE-AL 4-lea plan cincinal de dezvoltare a economiei naţionale albaneze (1966—1970) trasa ca obiectiv pentru industria constructoare de maşini să asigure 70% din nevoile de piese de schimb ale economiei naţionale. Acest obiectiv arată Buletinul Agenţiei Telegrafice Albaneze nu numai că a fost atins, dar ramura a început să producă prin forţe proprii, maşini şi utilaje necesare fabricilor şi uzinelor noi. În cursul anului 1968, producţia de maşini şi utilaje a crescut cu peste 55% faţă de anul 1957. Colectivele de muncitori, ingineri şi tehnicieni ai industriei constructoare de maşini albaneze au proiectat şi construit, în ultimii ani, o serie de utilaje industriale pentru fabricile de ciment, de prelucrare a cuprului, de cocsificare, rafinării etc. Anul trecut, de pildă, a fost dată în exploatare o mare rafinărie în oraşul Fieri; s-au produs utilaje pentru fabrici de materiale de construcţii, pentru o fabrică de sticlă. Continuă să crească numeric producţia motoarelor Diesel şi Diesel electrice, a maşinilor agricole, transformatorilor, articolelor de uz casnic şi produselor electrotehnice care în trecut se importau. Continuă experimentarea, în vederea asimilării a maşinilor pentru împrăştierea îngrăşămintelor chimice, pentru mecanizarea transportului în mine şi a lemnului.

Preocuparea pentru creşterea nivelului tehnic al produselor se concretizează prin numeroase raţionalizări, invenţii şi inovaţii. Muncitorii de la Uzina de piese de schimb din Tirana, de pildă, au construit o secţie de turnare a oţelului şi fontei, rezolvînd problema turnării unor piese de schimb. A fost rezolvată şi problema turnării metalelor neferoase.

În următorii cîţiva ani se va mai construi în Albania un combinat metalurgic cu o capacitate de prelucrare a minereului de fero-nichel de 800 mii tone anual. De asemenea se va extinde capacitatea de producţie a uzinei moderne de piese de schimb pentru tractoare.

R. P. BULGARIA

DINAMISMUL CHIMIEI

INDUSTRIA CHIMICĂ este una din cele mai dinamice ramuri ale economiei bulgare. După cum informează presa de specialitate faţă de 1952, producţia industriei chimice a crescut de 25 ori, iar ponderea ei în producţia industrială globală este în 1969 de 9,1% faţă de 6,6% cît a fost în 1965. Între obiectivele economice intrate în funcţiune, în ultimele două decenii se numără Combinatul chimic de la Dimitrovgrad, uzina de îngrăşăminte azotoase de la Starazagora, combinatul chimic de la Vraţa, uzina chimică de la Reka-Devna, în apropiere de Varna etc. În 1968, producţia anuală de îngrăşăminte azotoase ajunsese la 502 mii tone substanţă activă. Producţia de îngrăşăminte fosfatice ajunsese la 135 mii tone, de acid sulfuric la 471 mii tone, sodă calcinată — 229 mii tone, iar cea de mase plastice şi răşini sintetice — 58 mii tone pe an.

Cea mai mare noutate a chimiei bulgare este Combinatul petrochimic de la Burgas. În prezent, producţia lui acoperă 70% din necesarul de combustibil lichid al ţării. Aici se prelucrează 5 mil. tone petrol pe an. În prezent sînt în curs lucrări de extindere. Pe lîngă combinat apar o serie de noi fabrici şi secţii. În 1965 au fost obţinute aici primele cantităţi de etilenă, de fenoli şi acetonă. În 1968 au intrat în funcţiune uzine pentru producţia de benzol şi polietilenă, uzina de fibre sintetice şi urmează să intre în probe o uzină de cauciuc sintetic.

În apropierea Plevnei este în construcţie al doilea combinat petrochimic care va prelucra anual un milion de tone de petrol. În viitorul apropiat urmează să fie construite la Svistov un combinat chimic pentru celuloză şi fibre sintetice cu o capacitate de 50 mii tone pe an, iar în apropiere de Vidin o uzină de pneuri cu o capacitate de 1,200 mil. bucăţi pe an.

În cadrul complexului chimic din valea rîului Devna — în apropiere de Varna — se construieşte o nouă uzină de produse sodice a cărei producţie va depăşi de trei ori capacitatea uzinei existente. De asemenea se construieşte o fabrică de îngrăşăminte cu o capacitate de peste 300 mii tone de îngrăşăminte combinate şi 150 mii tone de superfosfaţi.

În cursul celui de al cincilea cincinal (1966—1970), volumul industriei chimice este prevăzut să sporească în medie cu 28% pe an, în timp ce producţia industrială va creşte în medie cu 12%.

R. S. CEHOSLOVACĂ

ÎNDEPLINIREA PLANULUI SEMESTRIAL

LA PRAGA a fost dat publicităţii comunicatul Direcţiei Federale de Statistică a R.S. Cehoslovace cu privire la îndeplinirea planului economiei naţionale în primul semestru al acestui an. Volumul producţiei industriale a crescut în primul semestru al anului 1969 cu 3,7% în comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului precedent, iar volumul lucrărilor de construcţie cu 1,9%. Achiziţionările de produse agricole au fost mai mici decît în 1968, cu excepţia laptelui şi păsărilor.

În ramurile cele mai importante ale industriei, producţia a crescut, după cum urmează, faţă de aceeaşi perioadă a anului 1968: în industria combustibilului cu 6,5%, în industria metalurgică cu 2,6%, în industria constructoare de maşini cu 4,5%, în industria alimentară cu 2,2%.

Principala caracteristică a dezvoltării economice în acest an, se arată în comunicat, o constituie încetinirea ritmului de creştere a producţiei, încetinire care a început să se facă simţită încă din a doua jumătate a anului precedent.

În comunicat se arată că dezvoltarea agriculturii cehoslovace demonstrează că anul acesta vor fi obţinute rezultate relativ mai bune decît anul trecut, cu toate că atît în culturile agricole, cît şi în creşterea animalelor au început să se manifeste unele fenomene negative.

Volumul construcţiilor capitale a depăşit cu 2,2 miliarde coroane pe cel al perioadei corespunzătoare a anului 1968. În primul semestru al anului 1969 au fost construite 19 876 apartamente.

După cum se arată în comunicat, volumul comerţului exterior al R.S. Cehoslovace a crescut cu 1,5% faţă de cel al primului semestru al anului trecut (exporturile cu 0,4%, iar importurile cu 2,7%), fără a se fi atins însă nivelul prevăzut.

Salariul real a crescut în aceeaşi perioadă cu aproximativ 6%.

R. P. D. COREEANĂ

SE ÎNFĂPTUIESC SARCINILE SEPTENALULUI

OAMENII MUNCII din R. P. D. Coreeană au obţinut succese remarcabile în producţie în primul semestru al anului curent. Revista **Coreea** (nr. 151/1969) vorbeşte pe larg despre recentele preocupări şi realizări în producţie ale unor colective de muncă. Astfel, muncitorii de la uzina metalurgică din Hvanhe, îndeplinesc în condiţii bune sarcinile septenalului. Furnaliştii de la secţia furnale au reuşit să dea ziinic o şarjă suplimentară, reducînd totodată timpul de elaborare. Spiritul inovator de la furnale s-a extins şi la celelalte secţii ale uzinei. La secţia oţelărie de pildă brigăzile care deservesc cuptoarele Martin nr. 1, 3, 4 şi 6 sînt preocupate de reducerea duratei de topire, de prelungirea funcţionării cuptoarelor şi de îmbunătăţirea calităţii oţelului. Ei au reuşit astfel să mărească producţia de oţel cu 30%. Brigada de laminorişti de la secţia laminare de profiluri aplică metoda de laminare simultană a două sau trei piese într-un laminor. Aceasta a permis creşterea de două ori a productivităţii muncii la fabricarea şinelor de cale ferată, a grinzilor cu profil U, a oţelului rotund etc. În domeniul căilor ferate, într-o perioadă relativ scurtă, electrificarea principalelor linii ferate a fost aproape terminată. Înlocuirea unor linii înguste prin linii cu ecartament lărgit, introducerea pe principalele sectoare a sistemelor de blocare semiautomată au adus schimbări radicale în transportul feroviar al ţării, contribuind la creşterea traficului. În prezent, pe liniile ferate se transportă în numai 20 de zile aceeaşi cantitate de mărfuri care era transportată în întregul an 1946. Ritmul înalt de electrificare a căilor ferate este ilustrat de construirea, în numai 75 de zile, a liniei cu ecartament larg între Hedju şi Hason, precum şi de electrificarea în 6 luni a liniei Phenian — Sinîdju.

Se subliniază, de asemenea, eforturile făcute în domeniul chimizării agriculturii. În unităţile industriei de îngrăşăminte chimice există preocuparea pentru căutarea rezervelor interne în vederea creşterii producţiei, cu aceleaşi utilaje şi cu aceeaşi forţă de muncă, fără investiţii suplimentare.

REPUBLICA CUBA

PROGRESE IN INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCŢIILOR

ÎN DECENIUL care a trecut de la victoria revoluţiei, în Cuba au fost obţinute importante succese în domeniul construcţiilor de locuinţe. Pentru a lichida situaţia grea existentă în acest domeniu (peste 50% din populaţia ţării trăia în locuinţe necorespunzătoare), încă în primii doi ani de după revoluţie s-au construit 25 de mii de locuinţe. Anul 1966 marca începutul industrializării construcţiilor prin intrarea în funcţiune a primei întreprinderi producătoare de panouri mari prefabricate, la Santiago de Cuba. De atunci, industrializarea construcţiilor a cunoscut o mare dezvoltare.

După cum arată publicaţia **Granma**, astăzi există în Cuba 28 uzine de prefabricate făcînd parte din „Sistema Sandino" şi care produc elemente de dimensiuni mici pentru construirea caselor. Încă 20 de unităţi produc piese din beton precomprimat pentru construcţia de edificii publice, poduri, lucrări portuare, căi ferate, canale de irigaţii, reţele electrice şi telefonice etc. Un alt sistem „Gran Panel" pentru construcţia de ansambluri de locuinţe, reuneşte 20 de unităţi care şi ele rezolvă treptat problema locuinţelor. Actualmente sînt în curs de construcţie noi unităţi de prefabricate la Nueva Gerona, în Insula Pinilor, la Ciudad Sandino, Pinar del Rio precum şi în alte localităţi; se prevede de asemenea extinderea unor capacităţi existente.

Programul de industrializare a construcţiilor pre-

ÎN ŢĂRILE SOCIALISTE

vede crearea a 33 de complexe industriale în cele mai importante regiuni ale ţării ; şase din aceste complexe sînt deja în activitate la Jovellanos, Santa Clara, Canaguey, Santiago de Cuba, Bayamo şi Guantanamo. Obiectivul acestor complexe este de a mări, în ritmul dezvoltării economice a ţării, producţia de elemente prefabricate destinate construcţiilor industriale, agricole şi sociale. Complexele cuprind — pe lîngă fabricile de prefabricate — şi ateliere de pregătit armăturile metalice şi cofrajele, ateliere de întreţinere, clădiri administrative, locuinţe şi un centru social cultural pentru lucrători.

Ca urmare s-a ajuns de la 15 000 mc cît reprezenta în 1968, producţia de elemente prefabricate, la 150 700 mc în 1967 iar ca urmare a programului de construcţii, într-un deceniu, aproximativ un milion de locuitori ai Cubei s-a mutat în locuinţe noi.

R. D. GERMANĂ

INTENSIFICAREA PRODUCŢIEI AGRICOLE

ÎN DESFĂŞURAREA procesului de dezvoltare a agriculturii R.D.G., pe prim plan se află utilizarea de substanţe chimice pentru ameliorarea structurii solului şi pentru îmbogăţirea lui cu substanţe nutritive.

După cum arată revista „Die Wirtschaft" într-un număr consacrat Expoziţiei „Agra'69", valoarea îngrăşămintelor minerale utilizate în agricultură atinge anual 1150 milioane mărci, iar a substanţelor pentru ocrotirea plantelor — 170 milioane mărci pe an.

Ca urmare a utilizării pe scară mare a îngrăşămintelor minerale, valoarea producţiei vegetale suplimentare se ridică la 3000 milioane mărci pe an, iar datorită utilizării substanţelor chimice în protecţia plantelor se asigură anual recolte suplimentare în valoare de 1500 milioane mărci.

La sporirea randamentului în agricultură, alături de chimizare, contribuie în bună parte efectuarea lucrărilor de irigaţii şi desecare a terenurilor cultivate şi introducerea de maşini agricole moderne. Se prevede că pînă în 1980 vor fi desecate 1,2 mil. hectare, iar suprafaţa irigată va atinge un milion hectare ; se apreciază că circa 50% din sporul producţiei agricole se va realiza pe seama chimizării.

Totodată se subliniază importanţa utilizării în producţia animalieră a amestecurilor de substanţe minerale ca adausuri pentru conservarea şi îmbogăţirea valorii nutritive a furajelor. Toate acestea au drept urmare sporirea producţiei animaliere, reducerea consumurilor de furaje vegetale şi economisirea fondurilor afectate pentru importul de făină de peşte şi de diferite adausuri furajere. Agrochimia îşi găseşte aplicare, de asemenea, şi în igiena veterinară, în profilaxia epidemiilor, în utilizarea de biostimulatori şi bioinhibitori. Pentru a putea face faţă cerinţelor legate de extinderea metodelor industriale în producţia agricolă, începînd cu acest an a luat fiinţă în cadrul Ministerului Industriei Chimice o întreprindere specializată în producţia de produse agro-chimice. Totodată pînă la finele anului trecut au fost înfiinţate 51 centre agro-chimice pentru aprovizionarea gospodăriilor agricole, urmînd ca pînă în 1973 reţeaua acestora să cuprindă în total 350 de centre.

R. S. F. IUGOSLAVIA

NOI CAPACITĂŢI CARBONIFERE ŞI ENERGETICE LA KOSOVO

LA BELACEVAŢ a fost inaugurată o nouă mină de cărbuni cu o capacitate de 5,5 mil. tone lignit. Prin deschiderea acestui obiectiv, arată presa iugoslavă, capacitatea combinatului „Kosovo" şi-a majorat producţia la peste 9 mil. tone de cărbuni anual. În cadrul combinatului au intrat în funcţiune şi două secţii de separare, care au fost coordonate cu capacităţile noilor mine carbonifere — secţii care reprezintă primele din seria de obiective care vor mai intra în funcţiune în cursul acestui an la Kosovo. Pe lîngă noua mină de cărbuni, în curînd vor intra în funcţiune termocentralele „Kosovo-3" şi „Kosovo-4" cu o putere instalată de 400 MW. Se apropie de sfîrşit şi lucrările instalaţiilor pentru gazeificarea cărbunelui, care vor produce 480 mil. mc de gaze industriale. Este pe cale de a se termina şi conducta de gaze de la Obilici pînă la Skoplje prin care va fi transportat gazul din Kosovo pînă la oţelăria din Skoplje. Se află în construcţie şi o mare termocentrală cu 260 000 tone aburi pe oră, care va produce şi curent electric.

În cursul acestui an vor fi terminate şi instalaţiile pentru înnobilarea lignitului, care vor produce anual 600 mii tone cărbuni de calitate superioară ; au început, de asemenea, lucrările pregătitoare la extinderea exploatărilor de cărbuni la suprafaţă şi construirea celei de-a 5-a termocentrale de 200 MW prin terminarea căreia va fi încheiată prima etapă de construire a centralelor electrice din Kosovo.

R. P. MONGOLĂ

DEZVOLTARE INDUSTRIALĂ

● O ramură încă la începutul dezvoltării în cadrul industriei extractive, arată agenţia **Monţame**, este industria petrolieră. Ea a apărut în perioada postbelică ca urmare a intenselor lucrări de prospectare a zăcămintelor petrolifere. A fost delimitată astfel o regiune cu vastă perspectivă pentru dezvoltarea acestei ramuri, pe baza zăcămintelor din depresiunea Gobi. În raionul Dzunbain a apărut astfel prima exploatare petrolieră. Se dezvoltă şi ramura prelucrătoare. Din ţiţeiul extras la Dzunbain, la care se adaugă o cantitate importată din U.R.S.S., se produce o gamă în continuă creştere de produse petroliere : benzină, motorină, păcură, petrol lampant ş.a.

Industria de prelucrare a petrolului se dezvoltă în ritmuri accelerate fapt care contribuie la scăderea treptată a importurilor acestor produse.

● În capitala R.P. Mongole se află în curs de construcţie două noi obiective ale industriei uşoare : fabrica de covoare, care va avea o capacitate de 175 000 metri pătraţi anual, şi combinatul de carne. Prima secţie a combinatului de carne de la Ulan Bator a fost dată în funcţiune la sfîrşitul anului 1968. Cele două întreprinderi urmează să producă cu întreaga capacitate, începînd din anul 1970.

● În primul trimestru al anului în curs, întreprinderile industriale din R.P. Mongolă au dat o producţie cu 8,6% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului precedent. În agricultură s-au depus eforturi în vederea măririi şeptelului de vite. În prezent, numărul vitelor tinere se ridică la 5,1 milioane, ceea ce depăşeşte cu mult cifra înregistrată în aceeaşi perioadă a anului 1968.

R. P. POLONĂ

SPRE LICHIDAREA IMPORTULUI DE CUPRU

POLONIA dispune de o largă bază de materii prime. Prospecţiunile geologice efectuate au scos la iveală, alături de zăcăminte de cărbune şi sulf, importante zăcăminte de metale neferoase, dintre care exploatarea aluminiului şi a cuprului cunoaşte o mare dezvoltare.

În partea de sud-vest a Poloniei a început în 1960 construirea bazinului cuprifer Lublin-Glogow-Legnica — pentru care s-au alocat 46—53 miliarde zloţi. La mijlocul anului 1968 au fost date în exploatare primele două mine din bazin : Lublin şi Polkowice care în prezent produc 25% din cantitatea de producţie planificată. În 1968 s-au extras aici peste 900 mii tone minereu, iar în 1969 se prevede creşterea extracţiei la 2 milioane tone. Acest minereu este prelucrat şi îmbogăţit la Combinatul de la Legnica, aflat şi el într-un vast proces de extindere şi sporire a capacităţii de prelucrare, care va fi de peste 10 mii tone cupru pur pe an. Potrivit unor calcule preliminare, prin sporirea treptată a capacităţii de producţie a cuprului, începînd din anul 1970 Polonia va putea renunţa în întregime la importul costisitor al acestui metal, realizînd astfel o economie de aproximativ 20 milioane dolari.

În viitor vor fi date în exploatare, alături de minele Polkowice şi Lublin, ale două mine noi : Rudna şi Sieroszowice. Pe lîngă concentraţia deosebit de mare în cupru, zăcămintele din bazinul Lublin conţin şi o anumită cantitate de argint şi nichel, cobalt şi molibden.

Minereul extras este trecut prin uzina de îmbogăţire de unde ia drumul uzinei din Legnica. Pentru celelalte mine ce urmează să fie date în exploatare în cea de-a doua etapă de construcţie a bazinului cuprifer, se va ridica combinatul de flotare de la Glogow, a cărui primă parte va fi dată în exploatare în 1971.

R. P. UNGARĂ

SE EXTINDE EXPLOATAREA GAZULUI METAN

CERCETĂRILE întreprinse în ultimii ani în Ungaria au dus la descoperirea unor importante zăcăminte de gaz metan. De la o producţie de 105 milioane în 1961 s-a ajuns în 1968 la peste 2,6 miliarde mc, iar pentru anul în curs se prevede o producţie de 3 miliarde mc. Se înregistrează, de asemenea, creşterea ponderei gazului natural în balanţa energetică a Ungariei, de la 6,3% din necesarul energetic general al ţării în 1965 la 13% în prezent ; pentru 1975 se prevede ca ponderea gazelor naturale să fie de 21—22%. În ceea ce priveşte rezervele de hidrocarburi prospectate, se apreciază că ele vor putea satisface cerinţele economiei ţării în următorii 25 ani, dar începînd cu anul 1975 se prevede importul de gaze naturale.

A crescut prelucrarea industrială a gazului metan mai ales în producţia de mase plastice şi îngrăşăminte chimice. Gazul este folosit şi drept combustibil în unele ramuri industriale mai importante ca metalurgia, industria cimentului, a sticlei, textilă şi în construcţia de maşini. Se apreciază că anul acesta se va putea realiza o economie de 3 miliarde de forinţi de pe urma avantajelor utilizării hidrocarburilor. În vederea satisfacerii cerinţelor de gaze se construiesc anual 150—200 km de conductă de gaz, urmînd ca la sfîrşitul anului 1969 lungimea totală a conductelor de mare presiune să atingă aproape 2 000 km.

Cele mai importante zăcăminte descoperite pînă în prezent se află în regiunea Szeged. Aici urmează să fie construită o mare uzină pentru prelucrarea chimică a gazelor naturale. O dată cu darea ei în funcţiune, în 1973, din cantitatea de gaz extrasă în regiune vor fi prelucrate aproape 4 mil. mc de gaze naturale şi se vor produce 700 tone de hidrocarburi condensate pe zi. Gazul va fi dirijat spre conducta naţională, iar diferitele hidrocarburi produse vor fi utilizate în industria chimică şi în primul rînd la producţia cauciucului sintetic la combinatul de la Szeged.

R. P. CHINEZĂ

REZULTATE ÎN PRIMUL SEMESTRU

COLECTIVELE DE MUNCĂ ale întreprinderilor industriale din Şanhai au obţinut rezultate bune în îndeplinirea planului producţiei industriale în prima jumătate a acestui an. Aşa cum arată presa chineză faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut s-au înregistrat creşteri mari la 47 de produse ca : oţel, laminate, tractoare rutiere, maşini-unelte, motoare Diesel, motoare electrice, instrumente de precizie, aparate de radio cu tranzistori, amoniac sintetic, insecticide, antibiotice, maşini de cusut, biciclete, fibre sintetice, fire de bumbac etc. Calitatea produselor a crescut, o dată cu scăderea consumului de materiale. Numeroase inovaţii tehnice au fost introduse în procesul de producţie.

În ştirile referitoare la provincia Kansu privind succesele obţinute în industrie, transporturi şi telecomunicaţii în primele şase luni ale acestui an, se anunţă că s-au înregistrat noi cifre record în producţie. S-au înregistrat creşteri considerabile la 65 de produse industriale principale, printre care : cauciuc sintetic, îngrăşăminte chimice, acid sulfuric, maşini-unelte de aşchiere a metalelor, utilaj pentru rafinarea ţiţeiului, rulmenţi şi ciment la care s-au obţinut sporuri între 200 şi 600%, la oţel, laminate, faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut, cărbune, aparate de măsură şi control, fire şi ţesături de bumbac sporurile au fost de 100%, energie electrică de 50%, ţiţei — de 45%. Pe lista noilor produse se află aparate de proiecţie pentru filme, generatoare de curent electric şi aparate de radio cu tranzistori.

★

Presa chineză relatează despre realizarea unui calculator electronic tranzistorizat, de mari dimensiuni. El este rodul eforturilor colectivului de muncitori, tehnicieni şi oameni de ştiinţă de la Institutul de tehnologie a calculului de pe lîngă Academia Chineză de Ştiinţă, care a mai produs în ultimii ani diferite tipuri de maşini electronice de calcul. Se apreciază că datorită vitezei şi preciziei de funcţionare, noua maşină poate fi utilizată în domeniul energiei atomice, al zborurilor spaţiale precum şi în diferite sfere ale economiei naţionale.

R. D. VIETNAM

SUCCESE ÎN ECONOMIE

AŞA CUM ARATĂ publicaţia **Le courrier du Vietnam**, în primul semestru al anului curent s-au obţinut însemnate realizări în economie :

● 11 întreprinderi aparţinînd Serviciului de electricitate şi de construcţii mecanice din Hanoi au depăşit planul pe primul semestru al anului 1969. Valoarea globală a producţiei acestei ramuri a crescu cu 5,5% faţă de aceeaşi perioadă a anului 1968.

● 13 întreprinderi de produse chimice, săpun, articole din lemn, de lacuri, produse alimentare etc., din oraşul Haiphong au depăşit de asemenea planul semestrial a cărui valoare globală a fost cu 29% mai mare decît cea a perioadei corespunzătoare a anului 1968.

● Lucrările pregătitoare pentru însămînţările de iarnă sînt în toi. În provincia Nam Ha s-au făcut mari provizii de îngrăşăminte, iar în provincia Pac Thai s-au construit 108 noi depozite de îngrăşăminte. Cooperatorii din provincia Thanh Hoa au însămînţat o suprafaţă cu 5—10% mai mare decît era prevăzut în plan, pentru a se asigura împotriva furtunilor şi inundaţiilor.

● Cooperativele de pescari din zona Vinh Linh au îndeplinit în 6 luni, în proporţie de 75%, planul anual pe 1969 depăşind planul de vînzări către stat între 10 şi 20%.

MONDORAMA

DECALAJUL... CURAJULUI

VERITABILUL „gap" între întreprinderile S.U.A. și cele din Europa occidentală — susține **Michel A. Carre**, președinte-director general al întreprinderii Egon Zehnter International-Bruxelles într-un articol publicat în revista **Gestion et Direction des entreprises** — ține în primul rînd de oameni, mai exact de atitudinea cadrelor de conducere, și nu de tehnologie sau tehnici și metode de conducere. În acest sens, spune el, pledează nu numai argumentele logicii ci și statisticile.

În 1964, în Statele Unite au fost înregistrate 38 410 brevete de invenții. Mai mult de 45 000 au fost înregistrate în același an în țările lor de către specialiștii din Franța, R.F.G., Anglia, Italia, Belgia, Olanda, Elveția ; inventivitatea tehnică europeană nu este deci de loc inferioară celei americane. Și, totuși, în același an 1964, din cele 38 410 brevete înregistrate de americani în SUA 8056 au fost înregistrate și în Franța, în timp ce din cele 13 673 brevete franceze numai 1013 au fost înregistrate în SUA. Raportul este deci de 4,7 la 1. Din păcate, spune Carré, și aceasta este cel mai grav, acest raport este de 8 la 1 dacă luăm în considerație aplicațiile industriale sau comercializarea brevetelor.

Acesta nu este simptomul unui „gap" tehnologic sau managerial, ci al greutății de a atrage capitalul necesar pentru dezvoltarea sau comercializarea ideilor noi. Ceea ce lipsește, susține Carré, este mai curînd curajul de a finanța și de a comercializa invențiile, de a inova și de a schimba, care nu poate fi copiat sau importat.

MARIAJ ÎN FAMILIA ITALIANĂ A AUTOMOBILELOR

COMPANIA Fiat a achiziționat recent 50% din acțiunile societății Ferrari. Se știe că mașinile de curse Ferrari au cucerit de două ori trofeul de la Mans, de la război încoace.

În ultima vreme, septuagenarul Enzi Ferrari, fiu de fierar, devenit mecanic și conducător de mașini de curse, și apoi directorul societății Ferrari, întîmpină mari greutăți financiare. El nu mai putea scoate la liman afacerile firmei sale, cu 500 meșteșugari și tehnicieni care finisează anual 700 mașini de sport.

Astfel, Fiat, cu cei 160 000 lucrători, care produc anual 1 450 000 vehicule, a înglobat și atelierele lui Ferrari, care se pare însă că nu este supărat ; el a reușit să respingă în acest fel oferta lui Ford, care vroia să-i acapareze toate acțiunile, pentru a scăpa de concurența lui Ferrari pe piața mondială. Ferrari speră însă că firma italiană îl va lăsa să-și continue opera de migălire a renumitelor sale mașini.

POȘTĂ CU AUTOSERVIRE

LA Montgeron (Franța) s-a inaugurat un oficiu poștal unde publicul își poate singur efectua expedierea scrisorilor, telegramelor, mandatelor pînă la 20 fr. Oficiul, complet automatizat, a fost pus la punct de Societatea anonimă franceză pentru aparate automate (SAFAA) care în prezent dispune de cca. 40 000 aparate diverse, în mai multe domenii de deservire a publicului : de la automate de bomboane și băuturi pînă la aparate pentru spălarea și gresarea automată a mașinilor.

SUEDIA INTERZICE DDT-ul

GUVERNUL suedez a luat de curînd decizia de a interzice folosirea DDT-ului începînd de la 1 ianuarie 1970. Cauza acestei măsuri e limpede : DDT-ul este o otravă. Prin apele Suediei această otravă se scurge spre Marea Baltică unde densitatea DDT-ului a ajuns astfel mai mare cu 10% decît cea înregistrată în Marea Nordului. Rezultatul : dispariția peștilor, în special a somnului, care este consumat în mari cantități de suedezi.

Evident, măsura luată de Suedia nu va avea eficacitatea scontată decît dacă și celelalte țări baltice vor acționa în același sens.

O PĂTURĂ DE MINGI PENTRU CREȘTEREA PEȘTILOR

ÎN HUNTERSTON (Scoția) s-a experimentat un sistem de protejare a bazinelor în care se cresc peștii. E vorba de o pătură compusă din mingi confecționate din material plastic. Ea nu permite răcirea apei (care este încălzită corespunzător) și prin aceasta timpul de creștere pînă la mărimea normală a peștelui se reduce de la 4 ani la 2 ani și chiar 18 luni. Metoda este folosită deocamdată numai în mod experimental. Se speră că în curînd se va putea trece la utilizarea ei și în crescătoriile de pești pentru comerțul alimentar.

SPRE AMERICA LATINĂ

PENTRU INVESTIȚIILE private nord-americane, America Latină se dovedește o zonă mai interesantă decît Piața Comună europeană. În prima din aceste regiuni, beneficiile obținute au fost de 11,8% pe an, în timp ce în a doua — de numai 6,7%. Suma totală a investițiilor este de 11 miliarde dolari în America Latină și de 8 miliarde în țările Pieței Comune. In decurs de 10 ani beneficiile firmelor americane au sporit cu 90% în Chile și în Venezuela, cu 30% în Argentina etc. Capitalul fix al filialelor americane a crescut continuu — de la 7,4 miliarde dolari în 1961 la 9,8 miliarde în 1966, în pofida repatrierii unei părți substanțiale a profiturilor.

Filialele amintite utilizează în America Latină peste 2 milioane salariați, plătesc 1/5 din totalul impozitelor, furnizează 12% din producția și 30% din exporturile subcontinentului.

CÎT COSTĂ... LUNA DE PE CER ?

DIN MAI 1961, cînd președintele Kennedy a promis, la propriu, concetățenilor săi luna de pe cer și pînă în prezent, S.U.A. au cheltuit pentru programul lor spațial 24 miliarde dolari, sumă echivalînd ca ordin de mărime cu bugetul anual al Franței, R.F.G. sau Angliei. Totuși, suma amintită este de trei ori mai mică decît cheltuielile anuale ale Pentagonului, aproximativ egală cu costul anual al războiului din Vietnam și reprezintă doar 0,5% din investițiile efectuate în S.U.A. în ultimii 8 ani. La înfăptuirea programului au colaborat 20 000 firme, cu un efectiv de 400 000 de salariați.

Se apreciază că fiecare familie americană a contribuit pînă acum la realizarea programului spațial cu 472 dolari, sub formă de impozite.

MAȘINA DE TOCAT... MAȘINI

FOAMEA de fier vechi a industriei siderurgice explică montarea la Nürnberg, în Republica Federală a Germaniei, a unei moderne instalații de fărîmare a automobilelor, în care toate operațiunile se desfășoară pe bandă rulantă. Instalația respectivă, care transformă într-o oră circa 20—25 de caroserii în bucăți de tinichea cît palma, poate „prelucra" și mașini de spălat rufe, frigidere, plite etc. Ea reprezintă de fapt o moară cu ciocănele, așezate pe mai multe rînduri, care sfărîmă pe o nicovală piesele de metal în bucăți. După sfărîmare, materialul rezultat trece printr-o instalație de separare magnetică, în care părțile nemetalice (lemn, cauciuc etc.) sînt îndepărtate. Cu ajutorul unei benzi transportoare, după ce mai este o dată controlată, tinicheaua este încărcată în vagoane.

Cît privește „obiectul muncii" în instalația amintită, proprietarii sînt pentru moment liniștiți : anul trecut în R.F.G. au mers la fier vechi 718 000 automobile. Pentru anul 1970 statisticienii estimează că numai în Bavaria vor trebui aruncate 161 000 de automobile.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE: EVOLUȚIA COMPARATIVĂ A PRODUCȚIEI ȘI EXPORTULUI

EVOLUȚIA unuia din cele mai importante și mai dinamice sectoare ale industriei în zece dintre țările capitaliste dezvoltate — industria prelucrătoare —, așa cum se prezintă ea în tabelul alăturat, a fost foarte diferențiată, de la țară la țară, în perioada 1953—1965, pentru care am dispus de date comparabile.

Japonia, cu un spor de producție de peste 350%, întrece cu mult următoarele „clasate" — Italia (154%) și R.F.G. (153%). Sporul de producție relativ cel mai redus se semnalează în Anglia (52%). La capitolul exportului de produse finite, ordinea în ce privește cei mai mari indici de creștere obținuți se menține neschimbată : Japonia, Italia, R.F.G., Olanda. Cu toate acestea, sub aspectul mărimii raportului dintre cei doi indici (ai exportului și ai producției), pe primul loc se situează Italia și abia apoi Japonia, în care exportul de produse finite a crescut în perioada amintită de 1,9 ori mai repede decît producția, față de aproape 2,2 ori în cazul Italiei.

De remarcat și coeficienții relativ ridicați înregistrați de Suedia, Olanda și Belgia. In cazul R.F.G. se constată că îmbunătățirea coeficientului menționat este ulterioară anului 1958. În schimb în S.U.A., unde exportul are o greutate specifică foarte redusă comparativ cu alte țări, coeficientul la care ne-am referit a scăzut de la 0,92 în 1953 la 0,79 în 1965. La fel s-a întîmplat și în cazul Angliei : 1,01 în 1958, 0,87 în 1965. Acestea două sînt, de fapt, singurele țări capitaliste dezvoltate în care creșterea exportului de produse finite n-a ținut pasul cu cea a producției industriei prelucrătoare.

Industria prelucrătoare în 1965

Țara	Indicele producției (1953=100)	Indicele exportului (1953=100)	Coeficientul de expansiune comercială*)
S.U.A.	158	125	0,79
Canada	178	192	1,08
Japonia	452,5	869	1,92
Belgia	193	300**)	1,56
Franța	203	281	1,39
R.F.G.	253	396	1,56
Italia	254	552	2,17
Olanda	214,5	328	1,53
Suedia	201	320	1,59
Anglia	152	133	0,875

*) Calculat prin raportarea indicelui de creștere al exportului de produse ale industriei prelucrătoare la indicele de creștere al producției acestei industrii.

**) Indicele se referă și la statul Luxemburg.

SURSA : U.N. Statistical Yearbook 1962, New York 1963. pag. 460 și U.N. Statistical Yearbook 1966, New York 1967, pag. 28, 154 și 410.

TOATE FORȚELE PENTRU ÎNFĂPTUIREA MĂREȚULUI PROGRAM AL ÎNFLORIRII CONTINUE A ROMÂNIEI SOCIALISTE!

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII, nr. 32 (310)
SÎMBĂTĂ
16 august 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

CONGRESUL AL X-LEA

ETAPĂ CALITATIV SUPERIOARĂ A CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE ÎN ROMÂNIA

CONGRESUL AL X-lea al Partidului Comunist Român, acest punct culminant al unei dezbateri cu adevărat naționale, care mai bine de două luni ne-a cerut tuturor activizarea maximă a responsabilității partinice și civice, a adus întregul demos în viața publică spre a se pronunța asupra trecutului și mai ales a viitorului, și-a încheiat lucrările.

O înaltă și bine meritată apreciere a primit activitatea multilaterală desfășurată de Comitetul Central, de toate organele și organizațiile de partid în îndeplinirea hotăririlor Congresului al IX-lea.

În programul elaborat de partid, avem acum o imagine multidimensională cu repere și cote precise a etapei viitoare pe care urmează să o străbată societatea noastră.

În fruntea conducerii forței diriguitoare a societății noastre se află din nou, ca secretar general al partidului, ales prin votul unanim al Congresului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această manifestare a voinței întregului partid, a întregului popor, exprimă succesul deplin al liniei politice interne și internaționale promovată după Congresul al IX-lea și recunoașterea contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și transpunerea în viață a acestei linii. Ea exprimă încrederea nelimitată într-un comunist a cărui gîndire și acțiune a fost și este sursa principală a proceselor de înnoire care au loc în partid și în întreaga viață socială, într-un comunist a cărui prezență în funcția supremă este o chezășie că și pe viitor partidul va asigura în modul cel mai deplin respectarea intereselor vitale ale poporului român, va sluji cu întreaga abnegație cauza internaționalistă a unității mișcării comuniste și muncitorești, a întăririi sistemului mondial socialist. Alegerea unanimă de către Congres a secretarului general al partidului este un vot de dragoste pentru comunistul Nicolae Ceaușescu, pentru omul înzestrat cu excepționale calități de organizare și conducere, pentru o personalitate puternică, înzestrată cu o imensă căldură omenească și cu profund respect față de părerile altora. Este o alegere care onorează pe fiecare din cei două milioane de membri ai partidului nostru.

Desigur, prin însuși caracterul conștient al dezvoltării socialiste și prin rolul hotărîtor pe care partidul îl are în această dezvoltare, un Congres al partidului comunist este un eveniment deosebit de important în viața țării. In mod obișnuit, adevărata lui dimensiune istorică o poate da numai timpul, atît pentru că obiectivitatea aprecierii cere un anumit recul care să debaraseze judecata de elementele emoționale, cît și pentru că este nevoie de timp pentru a vedea efectele celor stabilite, pentru a supune planurile, proiectele, întreaga politică verificării practicii.

Dar, așa cum s-a subliniat în dezbaterile plenarei și în cele ale secțiunilor Congresului, dispunem încă de pe acum de numeroase elemente pentru a situa în istorie semnificația evenimentului al cărui ecou stăruie încă nediminuat în inimile noastre.

Înainte de toate dispunem de învățămintele experienței acumulate. Pentru că se împlinesc 25 de ani de cînd istoria României a încetat să fie rezultanta unei combinații spontane de evenimente, cu sursa principală în interesele unor pături subțiri suprapuse poporului și parazitare sau în interese străine poporului și țării. Douăzeci și cinci de ani de istorie pe baza unor opțiuni conștiente elaborate și aplicate de un partid care-și extrage forța din slujirea devotată a poporului și din încrederea lui nelimitată, din principiile fundamentale ale unei gîndiri sociale cu o inegalabilă capacitate de descifrare a căilor progresului. Un sfert de veac de transformări revoluționare, de eforturi eroice pentru restructurarea social-politică a societății, pentru edificarea fundamentului ei economic, pentru schimbarea conștiinței și moralei, pentru înflorirea culturii românești.

Ceea ce s-a realizat în acești 25 de ani întrece nu numai visurile înaintașilor noștri cu generoasă simțire socială și patriotică, dar și imaginea pe care, la început de drum, ne-o făuream despre ce

Gheorghe DOLGU

(*Continuare în pag. 14*)

CONGRESUL AL X-LEA A ALES CA SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN PE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Într-o atmosferă de puternic entuziasm și într-o deplină unanimitate, în spiritul propunerii făcute de toate conferințele organizațiilor județene de partid, de toate organizațiile partidului, însușindu-și concluziile adoptate de toate secțiunile Congresului, exprimînd voința fierbinte a tuturor comuniștilor și a întregului popor, Congresul a ales în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român pe tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, fiul cel mai iubit al poporului român.

STRÎNS UNIȚI ÎN JURUL PARTIDULUI

VOM MUNCI PENTRU PROPĂȘIREA ROMÂNIEI SOCIALISTE

ing. Gh. OPREA
adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini

ISTORICELE documente adoptate de Congresul al X-lea al P.C.R. — care și-a încheiat de curînd lucrările — au fost primite de întreaga națiune cu mare entuziasm și cu hotărîrea unanimă de a milita neobosit pentru înfăptuirea lor. Ca un tot unitar, oamenii muncii, poporul în întregul său, își afirmă identitatea deplină de idealuri cu politica partidului și recunoștința lor fierbinte față de Partidul Comunist Român, cel care dă viață aspirațiilor de totdeauna ale națiunii noastre. Poporul român privește cu mare încredere hotărîrile luate de Congres, alegerea în fruntea partidului a celui mai iubit și încercat fiu al poporului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care întruchipează garanția propășirii țării pe noi culmi ale civilizației și bunăstării.

Lucrările Congresului al X-lea vor intra ca un eveniment de mare însemnătate în istorie, deoarece concretizează, prin justețea liniei generale a partidului nostru, prin înalta principialitate a dezbaterilor și profundul democratism al lucrărilor, priceperea sa de a aplica în mod creator învățătura marxist-leninistă, de a uni eforturile întregului popor pentru realizarea marilor țeluri socialiste.

Făcîndu-mă ecoul muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, apreciez marea importanță pe care o au hotărîrile adoptate de Congres de a dezvolta consecvent economia țării pe drumul industrializării socialiste, într-o concepție unitară și de lungă perspectivă. Această orientare este rezultatul unei analize profund științifice, deoarece de nivelul de industrializare a țării depinde în mare măsură independența patriei, progresul economic și, în ultimă instanță, nivelul de trai al maselor.

Luînd cunoștință de ritmurile înalte de dezvoltare pe care le cunoaște industria în viitorul cincinal, am fost pătruns de un sentiment de adîncă responsabilitate, constructorii de mașini fiind chemați să-și aducă o contribuție de seamă la înfăptuirea acestei politici, ca principal factor de echipare a economiei cu tehnică modernă. Ceea ce caracterizează noul plan cincinal în industria construcțiilor de mașini, este creșterea rapidă a unor subramuri moderne cum sînt electrotehnica și eletronica, mașini-unelte, mecanică fină și optică, precum și dezvoltarea accentuată a fabricației de utilaje complexe. Se prevede ca în perioada 1971—1975 producția ministerului nostru să crească cu 86,8% într-un ritm mediu anual de 13,3%.

Aceasta va fi posibil deoarece pe lîngă dezvoltarea întreprinderilor existente se vor construi peste 50 noi unități, cu un profil și specializare bine determinate. Paralel cu sporirea rapidă a producției se va realiza o largă diversificare a fabricației. Pe această linie țin să remarc sarcinile de mare răspundere ce decurg din Directivele Congresului referitoare la asigurarea într-o măsură sporită a nevoilor economiei naționale cu agregate energetice de puteri mari, instalații și utilaje pentru realizarea programului nuclear național, pentru dotarea noilor obiective din industria chimică, siderurgică, construcțiilor și materialelor de construcții, minieră, petrolieră, industria ușoară, alimentară, transporturi și agricultură. În 1975 capacitatea de producție destinată fabricării acestor echipamente, se va dubla, acoperind peste 80% din nevoile economiei. În același timp, ponderea mașinilor, utilajelor și aparatajelor în totalul mărfurilor exportate de țara noastră, va ajunge la o treime. Ne dăm seama că realizarea acestor obiective va fi posibilă numai în măsura în care cadrele din această ramură vor reuși să aplice măsuri eficiente, din punct de vedere tehnic, organizatoric și al stilului de muncă.

Documentele prezentate la Congres și dezbaterile care au avut loc, au apreciat în mod just, că mai avem mult de făcut pentru a ne ridica la înălțimea cerințelor unei societăți avansate. Trebuie să facem mai mult pentru scurtarea ciclurilor de asimilare a noilor produse, să generalizăm rapid tehnologiile moderne, să perfecționăm relațiile de colaborare, să întărim responsabilitatea în realizarea contractelor. De aceea, observațiile și propunerile făcute în timpul lucrărilor Congresului, fac obiectul unor analize atente. În multe privințe am și trecut la măsuri efective de îmbunătățirea situațiilor necorespunzătoare care mai există. Astfel sînt în curs de definitivare noi măsuri privind aprovizionarea tehnico-materială, simplificarea metodologiei de import, îmbunătățirea calității produselor, urgentarea unor lucrări de investiții și altele.

În preocuparea ministerului va sta ca problemă centrală folosirea capacității creatoare a celor 12 000 ingineri de care dispunem și care vor fi antrenați să-și mărească aportul la realizarea noilor produse, la îmbunătățirea organizării producției și a muncii, la promovarea tehnicii noi. Ne propunem să ridicăm rolul comitetelor de direcție, a grupurilor de uzine și centralelor industriale, pentru a deveni factori activi în rezolvarea problemelor multiple pe care le ridică procesele de producție.

Avem convingerea că aceste măsuri, precum și altele care urmează să fie luate în continuare, vor conduce la obținerea unei eficiențe ridicate — așa cum cere de la noi conducerea partidului.

Programul măreț de dezvoltare a economiei naționale mobilizează și însuflețește poporul nostru spre noi și însemnate înfăptuiri, unește întreaga națiune, toate energiile sale creatoare în jurul partidului nostru, a comitetului său Central, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care ca o singură ființă răspunde la chemarea P.C.R. de a munci cu abnegație pentru propășirea României socialiste. Hotărîrea de nestrămutat cu care colectivele de muncă din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și-au exprimat dorința de a lupta pentru realizarea programului stabilit de Congres, constituie o garanție că își vor pune în valoare toată pasiunea și energia lor, pentru a-și aduce contribuția la ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație.

ADÎNCUL DEVOTAMENT AL OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ FAȚĂ DE ȚARĂ ȘI SOCIALISM

prof. univ. F. CIORĂSCU
membru corespondent al Academiei

DOCUMENTELE prezentate Congresului al X-lea al partidului, dezbaterile care au urmat, diversitatea problemelor abordate, adîncimea cu care au fost tratate, ne-au entuziasmat pe toți, dar ne-au dat și mult de gîndit fiecăruia dintre noi. Cred că nu este om al muncii din această țară care, citind cu atenție Documentele publicate în presa acestei săptămîni de neuitat, să nu-și fi pus multe întrebări asupra propriului său rol în societate și a modului în care și-l îndeplinește, a răspunderii personale pe care o are indiferent de locul în care lucrează și a ritmului în care progresează eficiența socială a activității sale. Atmosfera desprinsă din Documentele Congresului și din toate intervențiile delegaților ne-a incitat cu putere pe toți să nu rămînem doar la întrebări, ci să le căutăm cu grijă răspunsuri sincere, corecte, complete; să găsim noi resurse personale de sporire a contribuției fiecăruia la transpunerea în viață a politicii partidului și a ridicării rezultatelor muncii noastre pe planuri de tot mai înaltă utilitate.

Dacă asemenea preocupări sînt generale, ele sînt cu atît mai pregnant prezente în lumea oamenilor de știință și a cercetătorilor noștri, ca unora ce li s-au făcut multe recomandări insistente privind creșterea aportului lor la dezvoltarea economiei naționale, prin legarea, mai strînsă decît pînă acum, a preocupărilor lor de practică, de rezolvarea problemelor concrete pe care le pun industria, agricultura, întreaga dezvoltare a economiei naționale. Faptul că oamenii de știință stăpînesc un volum enorm de cunoștințe, că unele dintre acestea sînt fructe valoroase ale eforturilor proprii, că au făcut să fie cunoscută departe peste hotare productivitatea gîndirii științifice românești, reprezintă mult pentru afirmarea țării pe plan internațional, dar nu și pentru ceea ce partidul nostru așteaptă să obțină de la această categorie de specialiști aici, acasă, unde interesul cel mare se concentrează asupra producției materiale cu cele mai înalte caracteristici de utilitate și eficiență economică.

Apelul adresat la Congres în acest sens oamenilor de știință de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, a stîrnit o efervescență adîncă în toate institutele noastre de cercetări. Cei ce muncesc în aceste unități își propun acum — dispun personal de numeroase dovezi — să caute să depășească toate dificultățile, fie ele obiective sau numai subiective, pentru a realiza conexiuni puternice între colectivele care, indiferent de institutul sau întreprinderea din care fac parte, pot colabora la atingerea obiectivelor practice cuprinse în Directive. Toți știu foarte bine ce și cum trebuie să facă, se cunosc între ei și se stimează reciproc, așa cum este normal să se întîmple între oameni care muncesc cu pricepere și elan. Numai că distanțele care îi separau pînă acum — rămășițe ale unor vremuri cînd o singură persoană cu cîteva ajutoare putea mult și în știință și în tehnica nouă — trebuie să dispară. Institutele de cercetări multidisciplinare, cu legături ample și variate cu producția, sînt singurele care pot face față în vremea noastră sarcinilor de înnoire și diversificare a producției, de ridicare a rezultatelor cercetării însăși acolo unde se situează cerințele actuale și în știință și în tehnică, cu atît mai mult în tehnologiile științifice ale timpului nostru, asupra cărora Directivele pun un accent deosebit.

Mă consider îndrituit să afirm că chemarea celui mai înalt for al partidului la unirea forțelor științifice și la orientarea lor spre atingerea, prin muncă creatoare, a cît mai multe dintre înaltele scopuri către care țintește societatea noastră socialistă a și găsit la oamenii de știință înțelegerea deplină a îndatoririlor ce le revin astăzi, că vor face totul pentru a-și valorifica priceperea prin contribuții esențiale la progresul economiei țării și a dovedi partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, adîncul lor devotament față de țară și socialism.

O ÎNDATORIRE DE CINSTE ȘI DE RĂSPUNDERE A ECONOMIȘTILOR

conf. dr. A. SPORNIC
prorector al Academiei de Studii Economice

IMPRESIILE de la Congres sînt multiple și nici nu poate fi altfel dacă avem în vedere excepționala lui însemnătate și profundele implicații pe care le are asupra desfășurării întregii vieți politice, sociale și economice a țării.

În primul rînd aș vrea să remarc faptul că întreaga activitate a celor șapte zile ale Congresului a fost pătrunsă de ideea unei înalte competențe, de exigență și principialitate. De la rapoarte, dezbateri și pînă la alegerea organelor conducătoare ale partidului, peste tot criteriul competenței și-a spus cuvîntul.

Raportul prezentat la Congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu a constituit un model strălucit de abordare creatoare, de analiză științifică marxist-leninistă a fenomenelor economice, politice și sociale din țara noastră. Ca participantă la lucrările Congresului și ca un cercetător în domeniul economic, am fost puternic impresionată de nivelul înalt teoretic la care au fost analizate problemele etapei actuale de dezvoltare a economiei noastre naționale, de profunzimea cunoașterii legilor obiective, de bogăția ideilor și concluziile teoretice desprinse din această analiză.

Noi toți, delegații și invitații, am vibrat de mîndrie patriotică în timpul citirii raportului cînd ni se înfățișa tabloul realizărilor și al perspectivelor mărețe ale patriei noastre, cînd prin graiul viu al faptelor și cifrelor se demonstra creșterea prestigiului și a rolului României pe plan internațional.

Avînd un asemenea model, este o obligație pentru noi economiștii să ne îmbunătățim radical contribuția reală și eficientă la analiza și caracterizarea fenomenelor economice din țara noastră, la găsirea unor forme de organizare și de activitate economică care să corespundă cei mai bine cerințelor actuale ale nivelului de dezvoltare al societății noastre.

Congresul al X-lea a fost în același timp o școală, un izvor de învățăminte pentru noi toți. Am desprins astfel ca o cerință imperioasă a zilelor noastre necesitatea de a ne îmbogăți și completa continuu cunoștințele, pentru că numai astfel vom putea să facem față exigențelor crescînde ale producției și ale activității în toate domeniile. Congresul a subliniat ideea că pe lîngă crearea unui sistem organizat de cursuri de specializare, de reciclare sau postuniversitare, este necesară autoperfecționarea cadrelor la toate nivelele. Această sarcină se înscrie ca o îndatorire patriotică a noastră a tuturor care trebuie să ne aducem contribuția la progresul economic și social al țării, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Spiritul critic și autocritic în care s-au desfășurat lucrările, înalta principialitate comunistă cu care s-au abordat unele lipsuri care mai dăinuie în activitatea economică și socială, au contribuit pe deplin la educarea noastră în acest spirit, la întărirea convingerii ferme că trebuie să ne sporim contribuția și totodată responsabilitatea față de modul cum ne îndeplinim sarcinile.

Congresul ne-a oferit un model strălucit de înalt patriotism, de slujire devotată a intereselor poporului — prin modul în care comuniștii înțeleg să conducă destinele țării. În această lumină este pe deplin explicabilă unanimitatea cu care întregul nostru partid și popor a propus și a susținut alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului, el întruchipînd trăsăturile caracteristice ale comunistului, ale patriotului înflăcărat.

Ca economist, cadru didactic în învățămîntul superior economic, îmi exprim și cu această ocazie încrederea și adeziunea deplină la hotărîrile istoricului Congres al X-lea al partidului, dorința de a aduce contribuția mea modestă la îndeplinirea Directivelor trasate de Congres, de a pregăti cadre de economiști cerute de etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre naționale.

CONGRESUL AL X-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Din cuvîntările participanţilor la lucrările pe secţiuni

SECŢIUNEA PENTRU PROBLEMELE INDUSTRIEI

LA LUCRĂRILE Secţiunii pentru problemele industriei, prezidată de tov. **Ilie Verdeţ**, *membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, delegat al organizaţiei de partid Hunedoara, au participat atit delegaţi, cit şi numeroşi invitaţi la Congres. Dind o inaltă apreciere Raportului prezentat de tovarăşul* **Nicolae Ceauşescu** *la Congresul al X-lea al P.C.R., toti cei care au luat cuvintul în cadrul Secţiunii şi-au exprimat totodată increderea şi adeziunea totală faţă de politica internă şi externă a partidului.*

În cadrul dezbaterilor — corespunzător profilului Secţiunii — au fost abordate pe larg numeroase probleme intre care: necesitatea aplicării în continuare cu fermitate şi consecvenţă a politicii de industrializare socialistă a ţării; creşterea rolului industriei ca ramură conducătoare a economiei naţionale; necesitatea perfecţionării structurii producţiei, ridicării calităţii şi diversificării largi a producţiei; direcţiile dezvoltării industriei, în strînsă legătură cu cerinţele de modernizare generală a economiei naţionale; aşezarea întregii activităţi a industriei pe bazele solide ale economicităţii, ale unei riguroase concordanţe între nivelul dotării tehnice şi cel al productivităţii muncii şi rentabilităţii etc.

Din lucrările Secţiunii, din toate luările de cuvînt s-a desprins hotărîrea unanimă de a susţine din toată inima alegerea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, *eminent conducător de partid şi de stat în funcţia de secretar general al Partidului Comunist Român.*

CICERONE GORUNESCU

delegat al organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti, director general al Uzinei „23 August"

În viitorul cincinal, proiectul de Directive prevede sarcina dezvoltării industriei construcţiilor de maşini într-un ritm de 11,5 — 12%. Uzina 23 August — unde îmi desfăşor activitatea — va trebui să sporească producţia într-un rtim superior celui stabilit pe ramură.

Condiţia principală pentru a asigura nivelul preconizat de creştere a eficienţei economice o constituie sporirea productivităţii muncii. Pe această linie, comitetul de direcţie al uzinei a stabilit colective de specialişti, care analizează fiecare compartiment de muncă, în vederea stabilirii tuturor măsurilor tehnice şi organizatorice menite să pună în valoare rezervele pe care le avem.

Problema creşterii productivităţii muncii ne cere să acordăm o atenţie deosebită disciplinei şi cointeresării materiale. De disciplină, în accepţiunea cea mai largă a cuvîntului, ne ocupăm de mult timp, utilizînd aproape exclusiv mijloace de influenţare morală de la om la om sau în cadru colectiv. Consider însă că în condiţiile actuale, cînd avem sarcini atît de mari şi cînd fiecare salariat care nu-şi face datoria în mod conştiincios aduce prejudicii economiei, este necesar să fie legiferate măsuri corespunzătoare care să garanteze o disciplină fermă a muncii. Pentru acest motiv, propun ca Codul muncii să reglementeze mai precis obligaţiile salariaţilor, ţinînd seama de responsabilitatea socială a muncii pe care o prestează.

O altă problemă de care doresc să mă ocup priveşte modul în care se stabilesc azi sarcinile de plan ale uzinelor. Pe drept cuvînt, documentele de partid pun accentul pe necesitatea stabilirii planului pe baza dezvoltării, specializării şi cooperării întreprinderilor. Astăzi problema cooperării între uzine nu este înţeleasă de ministere sub aspectul specializării decît parţial. De foarte multe ori ministerele dirijează aşa zisa „cooperare" numai pentru rezolvarea unor strangulări de moment. Se schimbă lucrări de la o uzină la alta, fără să se ţină cont de faptul că s-a făcut pregătirea tehnologică şi s-au asimilat lucrările de către uzină, dîndu-se aceleaşi lucrări şi altor unităţi.

Cred că soluţia problemei trebuie întrevăzută şi aplicată pornind chiar de la proiectare. Institutele de proiectare trebuie să aibă la dispoziţie şi să utilizeze cataloage de ansamble şi piese asimilate în uzine, actualizate permanent, astfel încît chiar prin nomenclatorul produsului proiectat să se indice o cooperare eficientă.

Se cunoaşte că în prezent pentru a compara sarcinile de plan ale întreprinderilor la sortimentele de utilaje tehnologice complexe, se foloseşte un numitor comun — greutatea lor în tone. De aici tendinţa uzinelor de a-şi asigura comenzi convenabile, de tonaj mare, şi manoperă mică. Consider că în etapa actuală trebuie găsit un indicator mai reprezentativ care să includă şi consumul de manoperă şi să poată servi astfel ca un instrument mai eficace pentru o planificare judicioasă.

Hotărîrea de partid şi de stat privind înfiinţarea comitetelor de direcţie ale întreprinderilor, acordă acestora atribuţii largi. Dar aplicarea ei este frînată de faptul că nu au fost abrogate în mod expres numeroase instrucţiuni anterioare elaborate în cadrul reglementării de direcţie.

Prin înfiinţarea comitetelor de direcţie s-a urmărit, în primul rînd, ca un număr mare de decizii economice care privesc întreprinderea să se ia la acest nivel, în mod colectiv, de oamenii care cunosc cel mai bine realităţile. În fapt, o mare parte din decizii sînt luate şi azi la ministere şi alte organe centrale care nu s-au eliberat încă de obişnuinţa tutelării mărunte a întreprinderilor.

Se cer eforturi sporite pentru a elimina asemenea fenomene şi a consolida conducerea colectivă.

COSTACHE TROTUŞ

delegat al organizaţiei judeţene de partid Hunedoara preşedinte al consiliului de administraţie al Centralei industriale siderurgice

Rod al politicii partidului de industrializare a ţării, Hunedoara a cunoscut o dezvoltare impetuoasă. Ritmul înalt de creştere a producţiei de metal a făcut posibil ca în anul acesta Combinatul nostru să realizeze în mai puţin de 36 de zile întreaga producţie de oţel a ţării anului 1938.

Analiza sarcinilor ce revin combinatului, care are o pondere însemnată în producţia de metal a ţării, arată că în 1975 va trebui să asigurăm un spor faţă de anul 1970 de 600 mii tone fontă, peste 400 mii tone oţel şi aproape 100 mii tone laminate finite pline, asigurînd în acelaşi timp îmbunătăţirea continuă a structurii metalului, creşterea ponderii oţelurilor aliate cu performanţe la nivelul celor obţinute de ţările cu o economie avansată şi o tradiţie îndelungată în producţia de metal. Acestea sînt sarcini de cinste, dar şi de mare răspundere.

Industria siderurgică va trebui ca, pe lîngă creşterea producţiei de oţeluri aliate, să asigure o gamă largă de oţeluri înalt aliate şi cu puritatea foarte ridicată, ceea ce presupune extinderea (de fapt introducerea) folosirii tehnicii vidului, introducerea unor tehnologii moderne de elaborare a oţelului sub zguri sintetice etc. şi aceasta nu obligatoriu în unităţi noi, ci poate e mai bine pe lîngă unele uzine existente. Consider absolut necesar, de asemenea, să corectăm vederile noastre în sensul dotării mai intense a sectoarelor de finisare a laminatelor. Nu vom fi competitivi dacă nu vom asigura atît calitatea, cît şi finisarea corespunzătoare. Creşterea doar a capacităţilor de laminare şi menţinerea unei tehnici rudimentare în ajustaje, reprezintă o etapă ce trebuia de mult depăşită.

Sporirea producţiei de metal trebuie însă realizată în condiţiile unor înalte productivităţi. Deşi pînă în 1970 productivitatea în siderurgie va creşte cu aproximativ 50% faţă de 1965, iar pentru cincinalul următor sporul va fi de peste 40%, ar trebui luate măsuri urgente pentru pregătirea corespunzătoare a încărcăturii metalice solide, domeniu în care se manifestă rămînere în urmă şi care se discută de mai mulţi ani, fără însă a-şi găsi o rezolvare, ceea ce frînează foarte serios creşterea productivităţii cuptoarelor Martin şi electrice.

Consider că ar fi indicat ca organele centrale de specialitate să depună mai multă străduinţă pentru evidenţierea cît mai reală a productivităţii înregistrate în întreprinderi, punînd un accent mai mare pe efortul propriu. De asemenea, ar fi indicat ca sub coordonarea acestor organe, ministerele economice, împreună cu centralele, să elaboreze programe de perspectivă cu lucrări menite să elibereze forţa de muncă de la activităţi grele şi cu productivităţi scăzute. Un asemenea program ar reflecta mai complet şi caracterul planificat al ridicării productivităţii muncii.

După cum se cunoaşte, începînd cu luna aprilie a.c., C.S.H. împreună cu alte 4 întreprinderi, pe baza H.C.M., s-a constituit în Centrală industrială. Doresc să informez că încă de acum se întrevăd numeroase avantaje ale acestei forme de organizare. Consider însă că nu s-au luat toate măsurile care să asigure condiţii normale de experimentare. Ministerul de Finanţe nu a emis instrucţiunile cu privire la reglementarea activităţii, în condiţiile existenţei centralelor industriale.

Unele probleme mai trebuie rezolvate şi în cadrul ministerului tutelar. În general, simţim o încorsetare exagerată a domeniului de competenţe care, după părerea noastră, frînează iniţiativa şi influenţează negativ activitatea în întreprinderi. Dacă acestor centrale nu li se acordă competenţe sporite pe care le au direcţiile generale din ministere, atunci nu numai că vor deveni verigi intermediare, dar vor fi mai greoaie ca actualele direcţii generale.

Asigurăm că vom face totul pentru a ne ridica la nivelul sarcinilor, aprecierilor şi grijei de care ne bucurăm.

IOAN BORDAŞ

delegat al organizaţiei judeţene de partid Braşov, secretar al Comitetului judeţean

Am reţinut cu mare satisfacţie acea indicaţie cuprinsă în Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu privire la necesitatea creşterii intense şi diversificate a producţiei de maşini-unelte. Aceasta presupune, după părerea noastră, revizuirea întregului program de fabricaţie a maşinilor unelte, în sensul creşterii ponderii maşinilor şi agregatelor specializate, de mare randament, care să permită deservirea multiplă. De asemenea, aş propune ca şi în acţiunea de autoutilare şi chiar la achiziţionarea din import, să se pună accentul principal pe utilaje specializate.

Se constată că în unele întreprinderi organizaţiile de partid, comitetele de direcţie nu manifestă suficientă preocupare pentru perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie. Din această cauză se folosesc încă procese tehnologice învechite, complicate, care conduc la un mare consum de manoperă şi de materiale şi la o utilizare neraţională a maşinilor. De această situaţie, desigur sîntem şi noi vinovaţi. Pentru remedierea ei, comitetul judeţean de partid şi-a propus să desfăşoare o largă acţiune, cu participarea unor cadre inginereşti cu înaltă pregătire tehnică şi experienţă, în vederea reexaminării şi modernizării tehnologiilor de fabricaţie, la majoritatea produselor, mai ales din ramura construcţiilor de maşini. Consider că şi activitatea de cercetare din laboratoarele uzinale va trebui să-şi aducă un aport mai mare la perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie.

O ultimă chestiune pe care aş vrea s-o ridic se referă la structura şi modul de folosire a forţei de muncă. În numărul total al muncitorilor din întreprinderile judeţului nostru, greutatea specifică a celor auxiliari este foarte ridicată. Dacă includem şi pe cei care lucrează în sculării şi la mecanicul şef, numărul acestora atinge în medie aproape 40%. Din cauza slabei mecanizări, există un mare volum de lucrări — de transport, încărcare, descărcare, depozitare şi altele — care se efectuează manual şi ocupă un numeros personal auxiliar, necalificat. Este de asemenea, cu totul nejustificat numărul mare de muncitori auxiliari repartizaţi la controlul tehnic.

Sîntem de părere că această stare de lucruri se datoreşte şi faptului că pe plan central nu există o reglementare unitară, fundamentată ştiinţific, stabilirea numărului auxiliarilor făcîndu-se de regulă arbitrar, prin apreciere, sub presiunea necesităţilor de moment. De aceea, propun să se elaboreze unele normative care să fie obligatorii pentru întreprinderi.

Propun, de asemenea, ca Ministerul Muncii, Comitetul de Stat al Planificării, împreună cu ministerele economice să elaboreze normative ştiinţifice de folosire a aparatului tehnico-administrativ.

În încheiere, îngăduiţi-mi să asigur conducerea partidului că toţi comuniştii, toţi oamenii muncii din judeţul Braşov — români, maghiari, germani — îşi vor concentra energiile creatoare pentru înfăptuirea grandiosului program ce va fi elaborat de Congresul al X-lea.

CONSTANTIN DINCULESCU

delegat al organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti, preşedintele C. N. I. T.

Permiteţi-mi ca, de la început, în numele Consiliului Naţional al Inginerilor şi Tehnicienilor, să exprim adeziunea deplină a intelectualităţii tehnice la măreţul program de dezvoltare a economiei, ştiinţei şi culturii, cuprins în raportul Comitetului Central prezentat de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, document de înaltă valoare teoretică şi practică, care jalonează direcţiile principale ale progresului societăţii noastre socialiste.

De la 13 000, cîţi existau acum 25 de ani, astăzi activează în toate sectoarele economiei, ştiinţei şi culturii, peste 100 000 ingineri, iar numărul tehnicienilor a trecut de 200 000. În măreţele succese dobîndite de patria noastră, sub conducerea partidului, în cei 25 de ani de la eliberare, se găseşte şi o fărîmă din munca devotată a inginerilor şi tehnicienilor care, alături de muncitori şi de toate forţele poporului, au adus contribuţia lor la dezvoltarea construcţiei socialiste în patria noastră.

În raportul prezentat la Congres s-a accentuat asupra necesităţii ridicării continue a nivelului de pregătire a cadrelor de specialitate. Perfecţionarea cadrelor prin cursuri post-universitare revine, cum este cunoscut, Ministerului Învăţămîntului. Socotim că actualizarea continuă a cunoştinţelor specialiştilor din domeniul tehnic, în special al inginerilor din producţie, procesul de reciclare poate fi realizat cel mai bine în cadrul organizat al unui centru de perfecţionare a cunoştinţelor cadrelor tehnice, care să funcţioneze pe lîngă Consiliul Naţional al Inginerilor şi Tehnicienilor. Organizarea centralizată este de dorit din următoarele motive:

Reciclarea cunoştinţelor trebuie să se facă în specialitatea în care se lucrează în producţie. În sistemul tuturor departamentelor activează însă cadre tehnice din toate specialităţile; la toate ministerele se găsesc constructori, energeticieni, chimişti, specialişti în automatică ş.a. Perfecţionarea cunoştinţelor acestora trebuie să se facă însă unitar, ţinînd seama, evident, de problemele specifice pe care le au, dar pe aceeaşi bază tehnico-ştiinţifică modernă. În cadrul unui centru se pot asigura o concepţie şi metodologie unitare în activitatea de perfecţionare şi vor putea fi folosite cadrele cele mai pregătite, indiferent de sistemul în care lucrează (în sistemul unui minister, în învăţămîntul superior etc.).

Organizarea unui centru o înţelegem cu participarea activă a tuturor ministerelor, cărora le revine sarcina să asigure cuprinderea sistematică a tuturor cadrelor tehnice superioare, în principal, în producţie, baza materială, în special pentru partea practică în laboratoarele şi secţiile institutelor de cercetări, secţii şi laboratoare uzinale, mijloacele financiare pentru buna desfăşurare a activităţii. Organizarea centralizată nu exclude desfăşurarea activităţii de perfecţionare în principalele centre universitare şi industriale din ţară.

Legat de sporirea aportului cadrelor tehnice la perfecţionarea economiei, consider că este necesară îmbunătăţirea cointeresării lor materiale, ceea ce s-ar putea realiza cel mai bine prin instituirea gradelor tehnice. În funcţie de vechime, de realizări efective, tehnice şi ştiinţifice dobîndite, sau chiar pe bază de examene, cum se face pentru personalul medical, să se acorde un anumit grad tehnic. Salariul să rămînă în continuare legat de funcţie, însă diferenţiat după gradul tehnic al celui care o ocupă.

DUMITRACHE ALEXANDRU

delegat al organizaţiei judeţene de partid Iaşi secretar al Comitetului judeţean

Politica ştiinţifică a partidului de industrializare socialistă, de repartizare judicioasă a forţelor de producţie pe teritoriul ţării a conferit şi judeţului Iaşi noi şi viguroase valenţe. În acest an realizăm în numai 20 de zile întreaga producţie industrială a judeţului din 1950.

Cu toate că a sporit simţitor capacitatea industriei ieşene de a absorbi o parte

→

însemnată din sporul natural al populației urbane și din populația de la sate care rămîne disponibilă prin mecanizarea agriculturii, studiile întocmite atestă că și în continuare județul nostru va dispune de o însemnată rezervă de forță de muncă. De aceea vreau să propun ca și în următorul cincinal să se prevadă pentru dezvoltarea industriei județului Iași un ritm superior celui pe economia națională, astfel ca în 1975 gradul de urbanizare și producția industrială pe locuitor să se apropie de nivelul mediu pe țară. Capacitatea de previziune științifică, realistă, a partidului nostru la scara economiei naționale a sporit rolul și importanța operei de planificare în general. Se mai întîmplă însă ca unele ministere să nu trateze întotdeauna cu atenție întocmirea planurilor anuale și a celor operative. Nu puține întreprinderi întîmpină greutăți serioase în organizarea activității, datorită deselor modificări de plan, fără corelarea tuturor indicatorilor, cu toate implicațiile economice și sociale ce decurg din aceasta.

Nu pledez pentru imobilismul planului, înțeleg că uneori comandamente majore impun unele fluctuații, dar consider că nu este normal ca fiecare direcție generală sau chiar compartimente inferioare să modifice sarcinile întreprinderilor pe parcursul anului. Propun ca eventualele modificări ce se impun să fie un atribut al colegiilor ministerelor, care să anunțe în astfel de cazuri — dacă nu chiar să consulte — și comisiile economice județene.

Am reținut din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu necesitatea ca cercetarea științifică să fie îndreptată spre soluționarea problemelor legate nemijlocit de producția materială, ca valorificarea rezultatelor să se realizeze într-un termen cît mai scurt. In acest sens, mi-aș permite să propun apropierea bazei materiale a cercetării științifice de producție. Iașul, de pildă, asigură peste patru cincimi din producția de antibiotice a țării, dar baza de cercetare se află în București. Mi se pare că existența la Iași a unei instituții de cercetare de profil ar contribui, mai eficient și mai operativ, la rezolvarea unor probleme curente și de perspectivă ale producției de antibiotice. Am oferit doar un singur exemplu, fiind încă destule cazuri cînd un produs se realizează cu preponderență în diferite zone ale țării, iar cercetarea în domeniul respectiv continuă să rămînă un atribut al Capitalei.

Participînd pentru prima dată la un congres al partidului, m-a impresionat profund înalta ținută științifică a documentelor prezentate, iar dezbaterile mi-au dat sentimentul că toți cei care ne aflăm aici, ca reprezentanți ai comuniștilor din România, formăm o singură ființă, o singură conștiință, o perfectă unitate de voință și de acțiune

VASILE BELIZNA

delegat al organizației județene de partid Neamț, director general al Uzinei de fire și fibre sintetice — Săvinești

În cadrul general al dezvoltării industriei chimice care va continua și în viitorul cincinal să înregistreze cel mai înalt ritm, un rol deosebit se acordă dezvoltării fabricației fibrelor și firelor sintetice pentru satisfacerea necesarului de materii prime al industriei textile, pentru extinderea utilizării fibrelor tehnice sintetice în tot mai multe ramuri ale economiei. Pentru actualul cincinal, colectivului Uzinei de fibre sintetice-Săvinești, pe care îl reprezint, i-au revenit sarcini deosebite.

Greutățile pe care le-am avut în prima perioadă de la punerea în funcțiune a uzinei au contribuit la formarea unui colectiv bun, a unor cadre de specialiști care, aplicînd cu perseverență printr-o muncă colectivă indicațiile date de partid, au făcut ca uzina să realizeze și să depășească în mod ritmic, începînd din 1967, toți indicatorii de plan.

Vastul cîmp de activitate care s-a deschis în fața Comitetului de direcție al Uzinei de fibre sintetice-Săvinești de la înființarea sa și rezultatele acestei activități, au confirmat eficiența conducerii colective în condițiile creșterii complexității problemelor tehnice și economice ale uzinei. Conducerea pe temeiuri științifice, în deplină cunoștință de cauză, a atras după sine necesitatea atît din partea conducerii și specialiștilor uzinei, cît și a tuturor organelor și organizațiilor de partid să acorde importanța cuvenită cunoașterii și aplicării metodelor moderne de conducere a întreprinderilor industriale, să pătrundă tot mai adînc în domeniul științei conducerii întreprinderilor.

Este binecunoscut rolul cadrelor tehnice, al inginerilor, în perfecționarea activității întreprinderilor. Trebuie însă să spunem că multe dintre aceste cadre nu sînt folosite la valoarea lor, îndeplinind în dese cazuri funcțiile maiștrilor, în loc să desfășoare o muncă de concepție legată de conducerea și organizarea superioară a producției. Va trebui să ne preocupăm mai mult de folosirea largă a inginerilor în sectoarele de concepție, acolo unde își pot valorifica pe deplin pregătirea de specialitate și experiența acumulată.

Desigur, în aceste condiții se impune asigurarea unui număr corespunzător de maiștri și cadre cu pregătire medie, menite să conducă nemijlocit producția în secții și sectoare, fapt ce mă face să susțin întrutotul prevederile din Directive referitoare la pregătirea maiștrilor și a subinginerilor, la dezvoltarea învățămîntului profesional și tehnic.

O mare însemnătate pentru creșterea eficienței activității economice o are lărgirea atribuțiilor și competenței întreprinderilor, înfăptuirea măsurilor preconizate în această direcție de către Conferința Națională, cît și de actualul Congres. Aș dori să subliniez necesitatea ca, în etapa de aplicare a diferitelor măsuri hotărîte, să se renunțe la acele instrucțiuni și regulamente care le știrbesc conținutul, stăvilind inițiativa și răspunderea întreprinderilor. Se cunoaște, de pildă, că deși H.C.M. nr. 1404/1967 acordă întreprinderii dreptul de a utiliza în scopul producției o parte din valuta realizată prin depășirea planului de export, această prevedere nu a putut fi încă aplicată. In aceste probleme cred că ar trebui să fie prevăzut și rolul băncilor, în sensul de a spori contribuția lor la găsirea celor mai bune soluții pentru creșterea eficienței economice, de a încuraja tot ce este valoros și a acorda un sprijin activ întreprinderilor în înfăptuirea unor inițiative bune, devenind „copărtașe" la realizarea măsurilor menite să asigure sporirea rentabilității producției.

CONCLUZIILE SECȚIUNII PENTRU PROBLEME DE INDUSTRIE

PRINCIPALA CARACTERISTICĂ a lucrărilor secțiunii pentru problemele industriei o constituie aprobarea fără rezerve a Raportului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Toți delegații și invitații au exprimat tovarășului Nicolae Ceaușescu mulțumiri călduroase pentru principialitatea și înalta ținută analitică a Raportului prezentat, pentru vigoarea cu care a reușit să pună în relief toate trăsăturile de bază ale liniei politice a partidului, pentru modul creator în care a abordat problemele societății noastre, ale lumii în care trăim, precum și sarcinile de viitor. Raportul reprezintă o importantă contribuție la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste, a gîndirii marxist-leniniste.

Reflectînd voința unanimă a comuniștilor care muncesc în uzine și fabrici, în aparatul economic, participanții la lucrările secțiunii au sprijinit cu un deosebit entuziasm propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie ales în funcția de secretar general al partidului.

În cadrul lucrărilor secțiunii, la care au participat aproape 300 de delegați și invitați, au luat cuvîntul 44 tovarăși. In lumina Raportului Comitetului Central ei au dezbătut temeinic, într-o atmosferă de lucru, cu spirit critic și cu răspundere partinică modul cum se îndeplinesc sarcinile stabilite de Congresul al IX-lea în domeniul industriei, precum și obiectivele prevăzute pentru dezvoltarea în perspectivă a acestei ramuri. Vorbitorii au subliniat cu mîndrie că în anii de după Congresul al IX-lea au fost obținute succese remarcabile în creșterea volumului producției și întărirea potențialului tehnic al industriei, în îmbogățirea fondului de cadre.

S-a remarcat cu satisfacție faptul că situînd în continuare, în centrul preocupărilor sale, dezvoltarea și modernizarea economiei, creșterea forțelor de producție, partidul nostru menține industrializarea în rolul de pivot al avîntului general al societății. Lucrările secțiunii au confirmat justețea politicii marxist-leniniste de industrializare a țării, au scos în evidență concordanța programului elaborat de partid cu interesele vitale ale înfloririi patriei noastre, ale întăririi independenței și suveranității naționale.

Participanții la lucrările secțiunii apreciază că ritmul prevăzut pentru dezvoltarea industriei corespunde pe deplin posibilităților economiei naționale în etapa actuală și își exprimă convingerea că în cursul elaborării și îndeplinirii planului, vor fi descoperite și puse în valoare noi rezerve, ceea ce va permite realizarea și depășirea sarcinilor.

În acord total cu aprecierea cuprinsă în Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, în lucrările secțiunii s-a subliniat că avîntul puternic al tuturor ramurilor, modernizarea producției, perfecționarea bazei tehnice a acesteia, sînt de neconceput fără o rată înaltă a acumulării. Acest adevăr se impune cu o deosebită vigoare în țările cu venit național relativ scăzut, unde chiar în condițiile unei rate mai înalte, volumul acumulării pe un locuitor rămîne sensibil inferior celui realizat în țările cu economie avansată. Prin alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare, se asigură lărgirea sferei producției materiale, se creează noi posibilități pentru sporirea volumului absolut al venitului național și, în concordanță cu aceasta, se multiplică posibilitățile de creștere a standardului general de viață al poporului.

Cu această convingere, participanții la lucrări sprijină fără rezerve prevederea că cea mai mare parte a fondurilor de investiții să fie destinată industriei.

În cadrul secțiunii au fost analizate corelațiile propuse pentru dezvoltarea diferitelor ramuri ale industriei. Secțiunea consideră că prioritatea acordată energiei electrice, metalurgiei, construcției de mașini și chimiei asigură modernizarea structurii industriei, sporește premisele pentru creșterea rolului ei în valorificarea largă a resurselor naturale și de muncă ale țării.

Obiectul unor dezbateri aprofundate l-au format sarcinile privind lărgirea bazei energetice și de materii prime. S-a subliniat importanța programului de perspectivă pentru valorificarea resurselor energetice ale țării, program care asigură creșterea în avans față de ansamblul industriei a producției de energie electrică și s-au examinat căile realizării lui. A fost reliefată necesitatea unei gospodăriri raționale a resurselor de energie, prin înlăturarea risipei și utilizarea resurselor energetice secundare. Totodată s-au făcut o seamă de propuneri pentru intensificarea și mai buna coordonare a lucrărilor de prospecțiuni geologice, accelerarea deschiderii de noi mine, îmbunătățirea tehnologiilor de extracție, sortare și prelucrare.

Analizîndu-se sarcinile industriei metalurgice, dezbaterile au scos în evidență concluzia că organizațiile de partid, colectivele de oameni ai muncii trebuie să situeze în centrul preocupărilor lor îmbunătățirea indicilor de utilizare a agregatelor, reducerea consumurilor specifice, în special de cocs și metal asigurarea materiilor prime necesare, asimilarea de noi mărci de oțeluri în strînsă corelație cu nevoile industriei constructoare de mașini, sporirea producției și produselor cu grad avansat de prelucrare. S-au propus o serie de măsuri pentru sporirea producției de aluminiu, cupru, plumb și zinc.

Referindu-se la sarcinile mari care stau în fața comuniștilor, a tuturor lucrătorilor din construcția de mașini, vorbitorii au analizat o serie de aspecte legate de perfecționarea structurii acestei ramuri prin dezvoltarea producției electrotehnice și electronice, a mecanicii fine, industriei optice. S-au propus de asemenea măsuri pentru ridicarea nivelului tehnic al producției, asimilarea unor produse cu performanțe superioare, sporirea contribuției acestei ramuri la echiparea economiei naționale cu utilaje tehnologice și instalații moderne, în special pentru industria chimică, metalurgie, extinderea irigațiilor și înfăptuirea programului energetic, inclusiv a celui nuclear. S-a considerat necesar să se continue preocupările pentru diversificarea rațională a producției, ținîndu-se seama de criteriile de eficiență și de posibilitățile de cooperare cu alte țări. Totodată, s-a subliniat necesitatea ca ministerele economice să-și sporească preocupările pentru autoutilare la întreprinderile în subordine.

Participanții la lucrări și-au exprimat acordul deplin cu orientarea ca și pe viitor chimia să reprezinte ramura cea mai dinamică a industriei, văzînd în aceasta un instrument puternic de valorificare eficientă a resurselor naturale, de sporire și diversificare a volumului și gamei de produse pentru industrie, agricultură și consumul populației. Ei au subliniat necesitatea ca ministerele care au sarcini în acest domeniu, să ia toate măsurile pentru realizarea integrală a programului de dezvoltare a industriei chimice, pentru punerea în funcțiune la timp a noilor obiective și atingerea în termene cît mai scurte a parametrilor proiectați. Au fost examinate o serie de aspecte legate de dezvoltarea producției de îngrășăminte chimice, de materii prime pentru industria textilă, lărgirea sortimentelor de materiale plastice și rășini sintetice, extinderea gamei de produse petroliere destinate chimizării. S-a reliefat că măsuri deosebite se impun pentru îmbunătățirea calității produselor, concomitent cu diversificarea și sporirea eficienței exportului.

În industria de exploatare și prelucrare a lemnului, problema principală — s-a apreciat în cadrul lucrărilor — constă în folosirea cît mai rațională a resurselor de materii prime, în condițiile limitării tăierilor de masă lemnoasă la nivelul cotei normale. Va trebui dezvoltată producția de celuloză precum și cea de mobilă și de alte produse cu grad înalt de valorificare, acordîndu-se atenție îmbunătățirii calității și utilizării materialelor moderne.

În secțiune au fost analizate sarcinile care revin industriei ușoare și alimentare, industriei locale, cooperației meșteșugărești în ce privește sporirea producției, diversificarea și îmbunătățirea calității, a finisajului și prezentării produselor. Un deosebit accent, s-a pus pe necesitatea extinderii largi a activității de prestații de servicii pentru populație, sector în care se remarcă serioase rămîneri în urmă.

În lumina concluziilor prezentate în Raportul Comitetului Central, în cadrul secțiunii au fost analizate o serie de aspecte privind ridicarea eficienței activității economice.

O tendință a economiei moderne o constituie concentrarea rațională a producției și profilarea întreprinderilor. Ministerele, centralele trebuie să se preocupe mai intens de această problemă, întrucît prin mărirea seriilor de fabricație și a randamentelor, prin concentrarea preocupărilor în domeniul cercetării și prin specializarea cadrelor se pot obține efecte deosebit de însemnate atît pe linia reducerii costurilor, cît și a ridicării calității produselor.

Un numitor comun al intervențiilor participanților la dezbateri l-a constituit mai buna utilizare a capacităților de producție. Ca și în ședințele plenare, în lucrările secțiunii s-a subliniat că deși cea mai mare parte a parcului nostru o formează instalațiile, mașinile și utilajele din obiectivele construite în ultimii 10 ani, datorită preocupării insuficiente a ministerelor și conducerilor de întreprinderi, în chimie, în construcțiile de mașini, în metalurgie, în industria ușoară și în alte ramuri, potențialul de care dispunem nu este utilizat pe deplin. Durata punerii în funcțiune este prea lungă, o serie de utilaje stau nefolosite, indicii de utilizare la numeroase agregate sînt scăzuți. Desigur, asemenea situații nu pot fi admise. Trebuie să fie temperat zelul acelor cadre din economie care solicită cu ușurință investiții, iar cererile de a se construi noi obiective să fie aprobate numai după o temeinică analiză a gradului de utilizare a capacităților existente. În același timp, ministerele, conducerile întreprinderilor au obligația să ia toate măsurile pentru ca prin organizarea rațională a fluxurilor tehnologice, programarea judicioasă a producției și printr-o aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare, să asigure utilizarea intensivă a tuturor capacităților de producție.

O axiomă a marxism-leninismului este importanța decisivă a productivității muncii în demonstrarea superiorității socialismului asupra capitalismului. Vorbindu-se de productivitatea muncii, în dezbateri s-a subliniat că, deși s-au obținut realizări mari, rezultatele rămîn sub nivelul cerințelor și posibilităților. O cauză a acestei situații o constituie supradimensionarea numărului de salariați într-o serie de unități și ramuri, cu reversul ei — insuficiența forței de muncă în alte sectoare. Conducerea partidului a atras în repetate rînduri atenția asupra acestei situații. Astăzi, cînd potențialul industrial și, în general, economic este de multe ori mai puternic decît la începutul construcției socialiste, cînd durata medie a școlarizării a crescut considerabil, cînd o mare amploare au căpătat activitățile social-culturale, este nu numai posibil, dar și necesar să raționalizăm consumul de muncă în fiecare unitate.

Participanții la lucrările secțiunii consideră rațional ca întreprinderilor să nu le fie impuse scheme rigide, ci să li se dea posibilitatea ca, în limitele stabilite prin plan, să-și gospodărească forța de muncă și să-și adapteze structurile organizatorice potrivit cerințelor proceselor de producție respective. În fiecare unitate trebuie să se aplice o adevărată politică în domeniul forței de muncă, o politică axată pe criterii de funcționalitate, care să asigure restrîngerea la strictul necesar a aparatului administrativ, folosirea specialiștilor în muncile de concepție, de organizare a producției, de conducere a fabricației.

O concluzie a dezbaterilor, strîns legată de problema productivității este cointeresarea materială. Secțiunea sprijină cu toată tăria prezentarea făcută în Raport de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Într-adevăr, o cointeresare reală se asigură numai atunci cînd concomitent se are în vedere și întărirea stimulării și întărirea răspunderii. Participanții se raliază întrutotul ideii că răspunderea nu este cu adevărat răspundere dacă sancțiunea se aplică averii statului și nu celor ce se fac vinovați de greșeli și deficiențe în muncă. În același timp, principiul răspunderii trebuie să se aplice tuturor salariaților, inclusiv cadrelor de conducere și celor tehnice.

Secțiunea consideră ca deosebit de importante pentru sporirea eficienței activității economice din industrie, indica-

țiile cuprinse în Raport cu privire la selecționarea cadrelor. Organele și organizațiile de partid, ministerele și celelalte instituții economice centrale au datoria să asigure ca, în toate posturile de conducere, de sus și pînă jos, să fie puși oameni de valoare, care se disting prin pregătirea profesională și devotamentul față de partid, prin capacitatea organizatorică, dinamismul și spiritul lor de inițiativă.

În aceeași ordine de idei, în cadrul secțiunii pentru problemele industriei s-a criticat faptul că pe verticala ierarhică a ramurilor industriale, aparatul administrativ este încă disproporționat de mare și că, paralel cu aceasta, continuă să se manifeste în activitatea unor ministere lipsă de operativitate, tendințe spre birocratism. Întreprinderile sînt nemulțumite de faptul că se mai întîmplă ca sarcinile să fie stabilite fără o bază reală, ceea ce atrage frecvente modificări de plan, că aprovizionarea tehnică-materială lasă încă de dorit.

Secțiunea consideră că aceste critici sînt întemeiate. Va trebui să se asigure raționalizarea și perfecționarea aparatului ministerelor, să fie luate măsuri hotărîte pentru simplificarea formularisticii, să fie degrevate cadrele de specialiști de activitățile inutile și să asigure operativitatea necesară în rezolvarea tuturor sarcinilor.

Un alt grup de concluzii se referă la concepția nouă în care trebuie să fie abordate problemele conducerii în unitățile economice. Participanții la discuții au subliniat că conducerea întreprinderilor nu se poate limita numai la activitatea de producție, așteptînd ca toate celelalte probleme să fie rezolvate de centrală și minister. Ea trebuie să se ocupe îndeaproape și de problemele privind aprovizionarea și desfacerea mărfurilor, folosind în acest scop toate pîrghiile materiale și financiare pe care statul le-a pus la dispoziție, manifestînd o largă inițiativă, în cadrul competențelor și atribuțiilor acordate.

Sfera problemelor abordate în dezbaterile secțiunii a fost mai largă decît cea care a putut fi înfățișată în prezentele concluzii. Criticile, propunerile și sugestiile făcute constituie laolaltă un bogat material de reflecție, care va trebui să fie analizat cu grijă cu prilejul elaborării noului plan cincinal.

Delegații și invitații, participanți la lucrările secțiunii, asigură Congresul că sutele de mii de comuniști, muncitorii, inginerii și tehnicienii din toate ramurile industriei, și-au exprimat hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru ca sarcinile actualului cincinal să fie îndeplinite și depășite.

Cunoscînd cu un an și jumătate înainte obiectivele noului cincinal, ei se angajează să depună toată energia și priceperea lor pentru pregătirea condițiilor necesare în vederea îndeplinirii cu succes a programului însuflețitor elaborat de Congresul al X-lea pentru înaintarea României pe drumul făuririi unei societăți socialiste multilateral dezvoltate.

(Concluziile au fost prezentate în cadrul secțiunii de tovarășul **ILIE VERDEȚ**).

SECȚIUNEA PENTRU PROBLEMELE DE CONDUCERE, PLANIFICARE ȘI FINANȚARE A ECONOMIEI

PARTICIPANȚII LA lucrările secțiunii pentru problemele de conducere, planificare și finanțare a economiei, conduse de tovarășul **Manea Mănescu**, *membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., și-au exprimat adeziunea totală la Raportul Comitetului Central, prezentat de tovarășul* **Nicolae Ceaușescu**, *au aprobat unanim politica internă și externă a Partidului Comunist Român, s-au angajat să depună toate eforturile pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului. Scoțînd în evidență rolul de seamă și contribuția tovarășului* **Nicolae Ceaușescu** *la elaborarea liniei politice a partidului, la conducerea vastului proces de edificare a socialismului în România, ei au susținut cu căldură alegerea sa în înalta funcție de secretar general al partidului.*

Cu competență și spirit de responsabilitate, delegații au abordat probleme esențiale ale vieții economice și sociale, făcînd numeroase propuneri și sugestii de îmbunătățire în continuare, a muncii de planificare, a formelor și metodelor de conducere și organizare, a sistemului financiar și de credit, asigurînd prin aceasta un puternic caracter de dezbatere lucrărilor secțiunii. Extrasele din luările de cuvînt, pe care le prezentăm, sînt o dovadă elocventă în acest sens.

NICOLAE TĂBÎRCĂ

delegat al organizației județene de partid Dîmbovița prim-secretar al Comitetului județean

În economia județului nostru, extracția țițeiului reprezintă una din cele mai importante activități industriale. Prin înfăptuirea măsurilor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului privind extinderea cercetărilor geologice și introducerea procedeelor moderne în forajul și exploatarea zăcămintelor de țiței și gaze, s-a obținut o creștere continuă a producției, județul nostru ocupînd în prezent primul loc pe țară la extracția țițeiului. Totodată a crescut eficiența activității economice. Dacă în perioada ultimilor 10 ani, extracția petrolului era subvenționată de stat pentru acoperirea cheltuielilor de producție, anul acesta, toate cele 4 schele din județ lucrează cu beneficii.

Folosind din plin investițiile alocate, s-au obținut succese importante pe linia dotării tehnice a întreprinderilor de foraj cu instalații cu caracteristici superioare, mult apreciate și în străinătate. Trebuie observat însă că din acest punct de vedere în domeniul extracției se constată o rămînere în urmă. Ținînd seama de sarcinile care ne stau în față în perioada următoare, precum și de condițiile noi în care se execută forajul și exploatarea țițeiului, propun ca la elaborarea planului cincinal, organele centrale — C.S.P., M.I.C.M., Ministerul Petrolului — să prevadă măsuri mai hotărîte pentru îmbunătățirea calității utilajelor, îndeosebi a pompelor de adîncime, prăjinilor de pompare și burlanelor.

Referindu-mă la problemele aprovizionării tehnico-materiale, cred că nu greșesc dacă afirm că materiile prime și materialele nu circulă, să spunem, „pe drumul cel mai scurt", pe arterele economiei. Este necesar ca organele centrale să urgenteze și să definitiveze măsurile de creare a unui sistem informațional bine organizat, un centru coordonator dotat cu mașini electronice, care să determine în orice moment cantitățile de materii prime și materiale existente în economie în vederea redistribuirii lor pentru satisfacerea operativă a nevoilor întreprinderilor.

IOAN STANATIEV

delegat al organizației județene de partid Cluj, director general al întreprinderii „Industria sîrmei" — Cîmpia Turzii

Îmbunătățirea calitativă a întregii activități desfășurate de uzină în primii trei ani ai cincinalului se reflectă pregnant atît în creșterea ratei rentabilității cu 24%, a beneficiilor la mia de lei fonduri de producție (fixe și circulante) cu 58%, cît și în participarea uzinei la bugetul statului cu peste 450 milioane lei beneficii, sumă care egalează valoarea mijloacelor fixe avute la dispoziție în această perioadă.

Vorbind despre perfecționarea activității de conducere după părerea mea sînt încă necesare eforturi pentru asigurarea unei corelări riguroase între resurse și utilizarea lor, între diferitele capitole ale planului. În practica planificării curente a activității uzinei întîmpinăm încă multe dificultăți, atît datorită existenței unui sistem încărcat de indicatori, a căror urmărire și raportare reclamă un mare volum de muncă, cît și datorită stabilirii unor indicatori de plan care nu întotdeauna se întemeiază pe cunoașterea profundă a realităților și posibilităților existente în întreprindere. Totodată au loc frecvente modificări de plan. Aceste fenomene au consecințe negative asupra activității de ansamblu a întreprinderii. Este vorba, în principal, de implicațiile actualei metodologii privind aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea produselor, de raporturile existente între furnizor și beneficiar, în calea cărora se interpun încă multe verigi intermediare și, după opinia noastră, inutile. În sprijinul acestei idei, vreau să arăt că în prezent uzina noastră încheie anual circa 14 mii de contracte economice, cu peste 6 500 beneficiari, în majoritate din industria constructoare de mașini, pentru o varietate foarte mare de produse.

În acest sens apreciem ca deosebit de utilă prevederea din documentele de partid privind înființarea oficiilor de aprovizionare și desfacere specializate și generale amplasate în raza marilor producători de metal. Restrîngerea numărului de produse repartizate în prezent centralizat, precum și cunoașterea în timp util a produselor descentralizate va crea o mai mare elasticitate și operativitate în încheierea contractelor și asigurarea necesarului de materii prime și materiale.

Propunem revizuirea actualelor condiții fundamentale, în sensul creșterii limitei cantităților contractate la minimum 500 kilograme care să fie preluate la oficiile de aprovizionare și desfacere preconizate. Totodată, crearea posibilităților de încheiere a unor contracte economice pe o durată mai mare, cu beneficiarii constanți ai întreprinderii, care dețin o pondere de circa 65—70% în producția-marfă a uzinei, îndeosebi beneficiarii din industria constructorilor de mașini, ar aduce avantaje și ar favoriza un progres considerabil, din toate punctele de vedere, atît pentru producător, cît și pentru beneficiar.

Așa după cum atestă și experiența uzinei noastre, acoperirea producției cu comenzi se face încă defectuos și în proporții care, la începutul acestui trimestru, reprezentau abia 60—70% din planul de producție. Această situație se datorește, după părerea noastră, faptului că sarcinile de livrare nu sînt stabilite pe baza studierii sistematice și cunoașterii aprofundate a cererilor reale ale beneficiarilor interni, precum și lipsei unor organe competente care să studieze tendințele cererii pe temeiuri reale, pentru adaptarea operativă a producției la nevoile consumului.

Realizarea sarcinilor ce revin colectivului de muncă al uzinei noastre în viitorul plan cincinal determină, pe lîngă acordarea unor drepturi și competențe lărgite, și necesitatea îmbunătățirii structurale și funcționale a întregii sale activități. În această importantă acțiune, care face obiectul unei preocupări centrale a comitetului nostru de direcție, colectivul uzinei a avut cinstea să primească sprijinul direct al conducerii partidului, personal al tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu. Subliniind competențele și sarcinile întreprinderii în condițiile lărgirii atribuțiilor și a unei mai mari autonomii funcționale în organizarea și dirijarea propriei activități, tovarășul secretar general a indicat necesitatea perfecționării formelor și metodelor de muncă pentru creșterea productivității muncii, organizarea superioară a producției și a muncii, îmbunătățirea actualei organigrame, domenii în care, comparativ cu întreprinderi similare din străinătate, avem încă rezerve nevalorificate.

DUMITRU JOIȚA

delegat al organizației de partid a municipiului București, secretar al Comitetului de partid al municipiului București

Arătînd semnificațiile continuării politicii de industrializare și a orientării de bază a acesteia prin făurirea unei structuri moderne, vorbitorul a spus : aș vrea să stărui mai mult asupra prevederii din proiectul de Directive după care în viitorul cincinal urmează a se realiza 72—77% din sporul producției industriale pe seama creșterii productivității muncii. Aceste prevederi sînt deosebit de importante pentru municipiul București care resimte, într-un anumit fel, lipsa forței de muncă. În asemenea împrejurări, capătă o deosebită importanță, alături de ceilalți factori de creștere a productivității muncii, modul în care utilizăm forța de muncă existentă.

Dintr-o analiză efectuată recent de Comitetul municipal de partid asupra modului de utilizare a forței de muncă într-un număr de 14 uzine și întreprinderi mari, care împreună dețin o cincime din producție și numărul de salariați industriali, au rezultat importante rezerve în utilizarea rațională a acesteia.

Sînt, în primul rînd, neajunsuri care stau în putința noastră de a le rezolva. Pentru aceasta, Comitetul municipal de partid a stabilit măsuri concrete care să asigure diminuarea numărului mare de absențe, învoiri nejustificate, eliminarea cauzelor care duc la stagnări în procesul de producție, reducerea rebuturilor, remanierilor și altor pierderi din fondul de timp al muncitorilor productivi etc.

În al doilea rînd, este necesar ca ministerele economice să manifeste mai mult interes pentru asigurarea condițiilor necesare creșterii productivității muncii, folosirii mai bune a forței de muncă. În acest sens se impune cu toată acuitatea rezolvarea problemei organelor de asamblare, dezvoltării producției de SDV-uri standardizate la nivelul nevoilor, pentru a lichida practica confecționării lor la costuri foarte ridicate în întreprinderile constructoare de mașini, imobilizînd însemnate capacități de producție și un număr mare de muncitori de înaltă calificare.

În domeniul transportului pe distanțe scurte și mecanizării operațiunilor de încărcare-descărcare există serioase rezerve. Se realizează lent măsurile pentru introducerea paletizării, containerizării, specializării mijloacelor de transport, mecanizării manipulării mărfurilor în vrac și raționalizării transporturilor. În vederea soluționării acestor însemnate probleme se impun măsuri urgente pe plan central pentru coordonarea și corelarea eforturilor privind mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare-depozitare, crearea unui organism de proiectare, experimentare și execuție a elementelor de mecanizare. Va trebui depășit actualul stadiu de mecanizare în puncte singulare și să trecem la etapa mecanizării relațiilor integrale de încărcare-descărcare, transport și depozitare.

Cu rezultate foarte bune în ce privește folosirea forței de muncă, a capacităților de producție s-ar solda, de asemenea, concentrarea producției unor întreprinderi cu profil similar, acțiune ce ar corespunde pe deplin spiritului documentelor supuse dezbaterii Congresului și care trebuie să formeze obiectul unor preocupări imediate din partea conducerilor unor ministere. În industria ușoară a municipiului București, de exemplu, consider oportună comasarea unor fabrici de tricotaje precum și integrarea fabricației altora. În acest fel s-ar coordona mai bine producția, s-ar realiza economii de forță de muncă prin reducerea corespunzătoare a personalului tehnic-administrativ, s-ar întări activitatea de concepție, de creație.

Pentru asigurarea realizării calitative și la termen a investițiilor au fost luate măsuri de specializare a întreprinderilor de construcții-montaj. Dar nu totdeauna se respectă profilul acestora. O asemenea stare de lucruri face ca același gen de lucrări într-un singur județ sau o localitate să fie executate de întreprinderi diferite. Consider că este absolut necesar ca o asemenea situație să fie luată imediat în studiu, să se treacă la organizarea judicioasă a întreprinderilor pentru a se asigura concentrarea și specializarea forțelor de producție. Cu efectele ei, reducerea personalului tehnico-administrativ aferent șantierelor, scurtarea termenelor de execuție a obiectivelor.

Confruntarea economiei municipiului București cu problemele cardinale privind dezvoltarea ei viitoare trebuie să determine și reașezarea pe coordonate noi a muncii de partid în domeniul economic, în sensul creșterii ponderii preocupărilor pentru fundamentarea unor măsuri de perspectivă. Apreciez că asemenea previziuni trebuie să ocupe un loc din ce în ce mai mare în munca noastră, întrucît prevederile proiectului de Directive vizează atingerea unei înalte eficiențe economice ce nu poate fi obținută fără un program de măsuri de perspectivă, măsuri riguros studiate.

CONSTANTIN FAUR

delegat al organizației de partid a municipiului București, director general al Centralei industriale de electronică și automatizări (C. I. E. A.)

Pe linia traducerii în viață a hotărîrilor adoptate de Conferința Națională pentru îmbunătățirea planificării și conducerii economiei naționale, a fost înființată C.I.E.A. creîndu-se astfel un cadru organizatoric mai eficient pentru apropierea conducerii de producție.

În prezent preocupările factorilor de răspundere din Consiliul de administrație al centralei, Comitetele de direcție din unități, sînt orientate în principal spre eliminarea neajunsurilor care încă mai persistă în folosirea integrală a capacităților de producție, a utilizării raționale a forței de muncă de care dispun, în creșterea eficienței economice, a întregii activități, în pregătirea din timp a documentațiilor pentru noile investiții și produselor noi ce urmează a fi asimilate, creșterea capacității sculăriilor și atelierelor de autoutilare, pregătirii cadrelor nece-

→

sare, găsirea de noi produse destinate exportului, creșterea integrării și reducerea continuă a importurilor.

Sîntem preocupați, printre altele de găsirea unor noi forme, care să simplifice actuala metodologie pe linia avizării și aprobării documentației de investiții, a raportării statistice, precum și sporirii competențelor întreprinderilor și centralei în utilizarea fondurilor materiale, acționînd prin aceasta direct la mărirea responsabilității pe toate treptele ierarhice; în acest scop, centralelor industriale trebuie să li se acorde pîrghiile necesare prin care să poată acționa operativ și nemijlocit.

Considerăm că folosirea integrală a capacităților și realizarea ritmică a producției se poate face în condițiile în care centrala și întreprinderile mari vor avea posibilitatea să angajeze direct importurile și exporturile care îi sînt date prin plan în limita plafoanelor valutare alocate.

Ne gîndim, de asemenea, și propunem să se examineze ca eșalonarea sarcinilor de plan trimestriale fără modificare pe an să treacă din competența ministerelor în cea a centralelor industriale.

FLOREA DUMITRESCU

delegat al organizației județene de partid Cluj, vicepreședinte al Consiliului Economic

Din conlucrarea Consiliului Economic cu organele locale de partid, am avut nenumărate prilejuri să constat eficacitatea măsurilor luate pe linia perfecționării muncii de partid. Comisiile economice — înființate ca urmare a hotărîrilor adoptate de Conferința Națională — și-au dovedit din plin viabilitatea, aduc un aport de seamă la rezolvarea, de către organele de partid, a sarcinilor economice și sociale; pe baza experienței muncii de pînă acum, putem afirma că activitatea comisiilor economice constituie un sprijin real în munca organelor locale de partid, de coordonare, îndrumare și control a tuturor unităților din județ. Prin studiile, analizele și sugestiile pe care le-au făcut, comisiile economice aduc, de asemenea, o contribuție tot mai mare la elaborarea măsurilor, la fundamentarea deciziilor pe plan central.

Trebuie arătat însă că, datorită în principal sprijinului insuficient pe care îl primesc din partea unor ministere, conducerile întreprinderilor nu văd altă soluție, decît a se adresa organelor locale de partid, comisiilor economice, care, cu un aparat foarte restrîns, sînt puse deseori în situația să facă muncă de dispecerat pentru rezolvarea problemelor curente ale producției. Deși mii de delegați din ministere s-au deplasat în întreprinderi — cu prilejul dezbaterii sarcinilor de plan pe anul în curs, al adunărilor generale ale salariaților din primul trimestru și cu alte ocazii — totuși multe probleme rămîn fără rezolvare, se reportează de la o perioadă la alta, ceea ce stînjenește activitatea întreprinderilor, a cadrelor cu munci de răspundere din aceste unități.

Consider că de o deosebită însemnătate pentru degrevarea comisiei economice de asemenea probleme este traducerea în viață a indicației cuprinsă în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca ministerele și centralele industriale, să manifeste o preocupare sporită pentru rezolvarea operativă a problemelor ridicate de unitățile economice ca centrul de greutate al muncii lor să fie mutat jos, în întreprinderi. În același timp, comisiile economice vor fi sprijinite în mai mare măsură de Consiliul Economic pentru elaborarea de studii și analize, privind valorificarea resurselor locale și identificarea rezervelor de sporire a producției și a eficienței economice, să-și sporească contribuția la rezolvarea sarcinilor tot mai complexe ce revin organelor locale de partid.

O altă problemă pe care vreau să o ridic se referă la modificarea planurilor. Numai în cursul trimestrului I al acestui an, la circa 540 de întreprinderi industriale analizate, au fost efectuate 640 de modificări ale planului producției globale. Adeseori modificările se fac numai cu cîteva zile înainte de începerea perioadei de plan sau chiar în cursul acesteia, fapt ce provoacă, în toate cazurile perturbații în organizarea fabricației, în aprovizionare și desfacere, alimentează fenomenele de indisciplină de plan și contractuală. De aceea, consider că este necesar să se reglementeze mai bine cînd, cum și în ce condiții se pot modifica sarcinile de plan ale întreprinderilor. Ținînd seama că planul inițial se dezbate în comitetele de direcție ale întreprinderilor cu participarea delegaților din partea ministerului, socotesc că este normal ca și modificarea lui să urmeze aceeași procedură. De asemenea, pentru a întări răspunderea ministerelor și întreprinderilor în pregătirea din timp a condițiilor de realizare a planului și a evita pe viitor o serie de neajunsuri care s-au manifestat în acest an, îndeosebi în domeniul aprovizionării tehnico-materiale și al investițiilor, apreciez că ar fi util ca o dată cu prezentarea proiectelor de plan ministerele să raporteze în comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale asupra măsurilor luate pentru realizarea sarcinilor ce le revin. Dată fiind importanța planului pe 1970 pentru consolidarea bazei de pornire a cincinalului pe 1971—1975, consider necesar ca această măsură să fie aplicată începînd chiar cu prezentarea proiectului de plan pe anul viitor.

Una din problemele pe care doresc să o supun atenției dv. se referă la modul de organizare a marilor unități industriale. Ținînd seama de indicațiile Conferinței Naționale de a se folosi forme variate de organizare a concentrării producției, consider că o atenție mai mare trebuie să se acorde în viitor grupării în jurul unei întreprinderi mai mari, a unor uzine și fabrici mai mici, cu profil asemănător sau care cooperează la realizarea unor produse complexe. Cu atribuții similare centralei industriale, întreprinderea principală coordonatoare poate rezolva cu mult mai bine decît fiecare fabrică mică separat, o serie de probleme majore ale activității tehnice și economice. O asemenea formă organizatorică de concentrare a producției nu necesită un alt aparat de conducere al grupului respectiv de unități, permite reducerea personalului tehnic-administrativ, prezintă unele avantaje economice.

REMUS BUCȘA

delegat al organizației județene de partid Cluj, prim-secretar al Comitetului municipal de partid Cluj

Așa cum a subliniat raportul prezentat în Congres, în ultimii patru ani, pe baza indicațiilor Congresului al IX-lea și a hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, partidul și guvernul au adoptat, în urma unor studii efectuate de numeroase cadre cu experiență și specialiști, o serie de măsuri privind perfecționarea conducerii economiei. In acest cadru se înscriu măsurile privind perfecționarea metodologiei de întocmire a planului cincinal, îmbunătățirea organizării, conducerii și planificării în agricultură, crearea premiselor organizatorice pentru coordonarea mai eficientă și legarea de cerințele producției a activității de cercetare științifică, acțiunea amplă desfășurată în întreaga țară pentru organizarea pe baze științifice a producției și a muncii în unități industriale.

Remarcînd faptul că se manifestă însă și o serie de neajunsuri, vorbitorul a arătat că unul din fenomenele cu repercusiuni negative este legat de factorul timp în planificarea unor indicatori de bază. Concret, este vorba de întocmirea planului de aprovizionare care, după metodologia actuală, se face cu aproximativ opt luni înainte de începutul anului de plan, cînd încă nu se cunosc definitiv volumul și structura planului de producție al întreprinderilor. Nu se realizează, de asemenea, prin plan corelația necesară între diversele ramuri economice. In industria alimentară, de exemplu, indicatorii se defalcă și se transmit unităților din subordine înainte de a se cunoaște indicatorii din agricultură.

Pentru a răspunde în mai bună măsură cerințelor economiei noastre naționale, în scopul cunoașterii din timp a structurii producției și asigurării pregătirii acesteia, consider că este necesară nominalizarea integrală pe sortimente a planului o dată cu definitivarea lui. Multe întreprinderi ale industriei locale și republicane au întîmpinat greutăți în acoperirea planului valoric cu contracte și comenzi din partea beneficiarilor, în aprovizionarea cu materiale și realizarea celorlalți indicatori. Această situație va crea mari greutăți întreprinderilor în ce privește pregătirea și realizarea planului pe anul viitor. Față de aceasta, consider că este necesar să se întărească răspunderea forurilor tutelare pentru ca unitățile industriale să-și cunoască din timp structura producției.

În mai a.c. a fost dat publicității Decretul nr. 453 privind organizarea și funcționarea Comitetului de Stat pentru Economia și Administrația Locală, organ chemat să asigure îndrumarea și controlul comitetelor executive ale consiliilor populare în domeniul industriei locale, gospodăriei comunale, locative etc. Din activitatea practică a unităților de interes local, rezultă că este necesar un organ central care să aibă răspunderea concretă și permanentă pentru problemele de aprovizionare, desfacere și dotarea lor cu mijloace de producție. C.S.E.A.L. nefiind titular de plan, nu are această competență. De aceea, propun ca Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală să fie titular de plan.

ION COTOȚ

delegat al organizației de partid a municipiului București, secretar al C.C. al U.G.S.R.

La fundamentarea prevederilor planurilor și la stabilirea măsurilor necesare îndeplinirii lor, un rol crescînd revine maselor de oameni ai muncii. In întreaga perioadă a construcției socialiste, sindicatele au desfășurat în acest sens o rodnică activitate, participînd la organizarea acțiunilor de dezbatere a cifrelor de plan cu colectivele de salariați, stimulînd inițiativa acestora pentru a scoate la iveală și valorifica cît mai deplin rezervele interne. În condițiile participării sindicatelor la activitatea organelor de conducere colectivă pe linie de stat, ar fi utilă reprezentarea lor de drept și în organele economice de sinteză, inclusiv în Comitetul de Stat al Planificării. Acesta ar completa substanțial investigațiile realizate de organismele specializate ale statului cu rezultatele unei consultări cuprinzătoare a colectivelor de muncă din întreprinderi.

Instituirea conducerii colective în activitatea economică, începînd de la întreprinderi și pînă la organele centrale, a pus capăt nepotrivirii dintre conținutul economiei noastre socialiste și formele ei de conducere. Principiul conducerii unipersonale s-a dovedit incompatibil cu noile realități. Rezultatele pozitive ale promovării noului principiu dau o puternică justificare măsurilor prevăzute pentru perfecționarea aplicării lui. Evident, după cum se desprinde din documentele Congresului, eforturile se impun concentrate în direcția potențării conținutului său funcțional. Viața reclamă insistent eliminarea din calea afirmării acestuia a rămășițelor formei vechi. Bunăoară, comitetele de direcție ale întreprinderilor sînt investite prin Hotărîrea partidului și guvernului cu răspunderi largi pe cînd în aria relațiilor dintre unitățile de bază ale economiei și organele lor superioare persistă elemente care au devenit anacronice. Astfel, competențele noilor organe se află sub nivelul atribuțiilor lor, ceea ce le frînează inițiativa și răspunderea în îndeplinirea sarcinilor ce le revin. Urgentarea reglementărilor ce se impun în această privință este o chestiune de necesitate practică.

În vederea creșterii rolului adunării generale a salariaților în viața și activitatea întreprinderilor, apare necesitatea reglementării competențelor ei de forum al oamenilor muncii din fiecare unitate economică, stabilirea problematicii în care poate adopta hotărîri obligatorii pentru organele de conducere, precum și a mijloacelor de exercitare a controlului asupra îndeplinirii lor. O asemenea măsură s-ar înscrie organic pe linia prevederilor din documentele Congresului, referitoare la creșterea rolului clasei muncitoare de clasă conducătoare în stat, a participării largi a muncitorimii la conducerea și organizarea economiei naționale.

ION NICOLA

delegat al organizației județene de partid Gorj, prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean Gorj

Apreciem măsurile adoptate pînă în prezent pentru mai buna coordonare a economiei locale. Totodată, continuarea acestor acțiuni și mai ales eliminarea posibilității apariției de intermediari în procesul rezolvării operative a problemelor ce se ridică trebuie să preocupe mai mult organele centrale. În prezent, spre exemplu, consiliile populare primesc sarcinile de plan pentru industrie locală și gospodărie comunală de la comitetul nou creat, care și el le-a preluat de la Comitetul de Stat al Planificării. Sarcinile de investiții pentru învățămînt, cultură și sănătate se primesc direct de la Comitetul de Stat al Planificării, iar problemele bazei materiale pentru unitățile balneare și de turism ale consiliilor populare încă nu se pot discuta cu nimeni. Este necesar ca consiliile populare să fie sprijinite mai mult în acțiunile de stabilire a profilului economiei locale, de dezvoltare a bazei materiale, de sistematizare a satelor, de găsire a celor mai raționale forme de organizare a gospodăriei comunale, punîndu-se accent pe întărirea răspunderii lor în conducerea și coordonarea problemelor pe teritoriu, așa cum se prevede și în Legea votată de Marea Adunare Națională în decembrie 1968.

Îmbinarea acțiunilor de planificare la nivel central cu manifestarea autonomiei funcționale a întreprinderilor pentru economia locală este un proces care cere permanență și elasticitate. Consider că reducerea în continuare a nomenclatoarelor de produse „centralizate", simplificarea unor aspecte de formalism și birocrație încă existente în aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor industriale în general și a unităților economiei locale în special, problemă de care nu e străin Comitetul de Stat al Planificării, crearea de baze mixte, poate județene, pentru aprovizionarea cu materiale a unităților republicane și locale, alături de preluarea sarcinii de desfacere a unor bunuri de consum de către unele fabrici, ar accelera procesul de reproducție, ar fi de natură să îmbunătățească mecanismul economic.

Am mandatul să apreciez în fața Congresului toate măsurile întreprinse în ultimii ani pe linia creșterii rolului și importanței creditului în economia națională. El a devenit mai cuprinzător, mai operant, dar extinderea sa dincolo de limitele actuale, îndeosebi prin preluarea unor acțiuni care în prezent se execută din fonduri de investiții, precum și asigurarea lucrărilor respective cu repartiții de materiale și utilaje, ar contribui la sporirea eficienței cheltuirii fondurilor. În agricultura cooperatistă, experimentarea unor bănci sau cooperative de credit pe principiul participațiilor cooperativelor agricole de producție și a membrilor cooperatori, alături de stat, ar spori coeficientul de cuprindere a disponibilităților bănești ale populației, ar mări sfera de cuprindere a creditului, ar spori răspunderea față de utilizarea sa. Aplicarea acestor măsuri ar trebui, evident făcută după experimentarea lor prealabilă.

VASILE ALEXANDRU SZECHELI

delegat al organizației județene de partid Brașov, director general al Uzinei „Tractorul" — Brașov

În prezent, se simte din ce în ce mai mult necesitatea modificării actualului sistem de cooperare dintre întreprinderile noastre. Acest lucru este cu atît mai necesar o dată cu crearea centralelor industriale. Este interesant de remarcat că noi colaborăm cu circa 50 întreprinderi din economia națională, însă dintre acestea, numai una singură face parte din centrala de automobile și tractoare. Ca atare, noi ca uzină coordonatoare, sau ca centrală, nu putem interveni cu nimic în relațiile de colaborare cu celelalte întreprinderi. Susțin propunerea făcută de a se crea pe lîngă uzinele mari uzine mici „satelit", care să fie subordonate uzinelor mari și care să satisfacă cu promptitudine nevoile uzinelor mari de anumite produse.

Una din problemele principale care generează neajunsuri în toate întreprinderile noastre este neasigurarea la timp a unor materiale.

Considerăm că este necesar să se examineze problema creării de stocuri, care să asigure necesarul întreprinderilor, cu cel puțin un trimestru înainte, pentru a avea garanția că găsim materialele de care avem nevoie. Un astfel de sistem prezintă două avantaje: garanția că putem lucra fără dificultăți, în mod continuu; în al doilea rînd ele degrevează fondurile normative ale întreprinderii conducînd la reducerea stocurilor din întreprinderi.

În legătură cu dotarea întreprinderilor propun să se studieze posibilitățile unei mai bune repartizări pe întreprinderi și utilizări a unor mașini de înaltă tehnicitate, care acum au un grad mai scăzut de folosire.

Consider, de asemenea că este necesar să se prevadă în statutul de funcțiuni al întreprinderilor funcția de tehnician specialist. Avem mulți oameni care pot fi angajați ca tehnicieni. De asemenea, pentru oamenii care lucrează la calculatoarele (electronice) considerăm necesar să se prevadă limitele de salarizare.

AUREL VIJOLI

delegat al organizației județene de partid Maramureș, președintele Comisiei economico-financiare a Marii Adunări Naționale

În economia noastră există încă mari posibilități de reducere a cheltuielilor de producție. Consider că, pentru folosirea acestora este necesar să fie utilizate pîrghii economico-financiare care să stimuleze o preocupare sporită a colectivelor din întreprinderi și organele tutelare pentru a descoperi mereu, pentru a pune în valoare din proprie inițiativă aceste rezerve. Stimularea colectivelor din întreprinderi s-ar putea face prin aplicarea unui sistem corespunzător de premiere, care să determine, într-adevăr, colectivele în descoperirea și punerea în valoare în cel mai scurt timp a resurse-

lor interne. Acest mod de cointeresare ar putea fi astfel conceput, încît să prevadă o creștere progresivă a fondului de premii comparativ cu sporirea substanțială a rentabilității propuse și realizate de întreprinderi. Prin astfel de pîrghii economico-financiare consider că s-ar evita situațiile în care întreprinderile se străduiesc să primească sarcini de plan cît mai mici, iar organele centrale pentru a le stabili la un nivel mai ridicat.

Pentru a obține încă o eficiență superioară în economie, ar trebui cointeresate prin aceleași pîrghii economice-financiare și centralele industriale, dar nu numai pentru activitatea lor internă, ci, mai ales, pentru rezultatele bune obținute de întreprinderile care le compun. In acest mod, aceleași pîrghii vor acționa în sensul conjugării preocupărilor întreprinderilor și centralelor industriale pentru mobilizarea rezervelor interne.

Pentru cointeresarea întreprinderilor și a organelor lor tutelare în realizarea investițiilor într-un termen cît mai scurt și a unor indicatori tehnico-economici superiori celor prevăzuți în documentațiile tehnice, consider că ar trebui ca aceste rezultate să ducă la creșterea fondului de premiere, iar nerealizarea investițiilor conform prevederilor, la reducerea acestui fond. Toate acestea vor determina creșterea preocupării și a interesului întreprinderilor și a centralelor industriale în realizarea unor investiții cît mai eficiente.

Nu ar fi lipsită de importanță studierea oportunității introducerii taxei asupra fondurilor fixe, dar, după părerea mea, numai pentru fondurile fixe care se vor pune în funcțiune începînd cu cincinalul următor. Prin plata acestei taxe, întreprinderile și centralele industriale vor fi determinate să se preocupe de realizarea unor investiții cu o eficiență ridicată, care să asigure acoperirea atît a beneficiului cît și a taxei. Aceasta va duce și la creșterea preocupării pentru folosirea mai bună a fondurilor de care dispun întreprinderile și solicitarea unor noi fonduri de investiții cît mai limitate.

Intr-o economie ca a noastră, socialistă, există avantajul că, dispunîndu-se de toate produsele care se creează în economia națională, se poate mări exportul la acele produse care sînt mai rentabile. Folosit din plin, la nivelul posibilităților, acest avantaj ar avea drept consecință ridicarea eficienței comerțului exterior. Pentru aceasta ar trebui mărită cointeresarea întreprinderilor și centralelor industriale. Există multiple posibilități care ar putea fi puse în valoare de către acestea. Între altele, aceste posibilități ar putea consta în: îmbunătățirea calității produselor; mărirea exportului la produsele mai eficiente; introducerea la export a unor sortimente noi, cu o eficiență mare.

EMILIAN DOBRESCU

delegat al organizației județene de partid Galați

Este incontestabil că în ambianța exigentă și stimulatoare generată de activitatea laborioasă a partidului după Congresul al IX-lea și în domeniul cercetării economice s-a înregistrat un promițător reviriment. În Comitetul de Stat al Planificării, Consiliul Economic, Ministerul Finanțelor, Direcția Centrală de Statistică și alte organe centrale, s-au elaborat studii și analize cu pronunțat caracter de investigație științifică. S-a lărgit aria tematică și s-a îmbunătățit activitatea institutelor specializate, au luat ființă noi unități de cercetare. În ultimul an s-au desfășurat o serie de dezbateri interesante pe teme economice actuale.

Menționînd aceste rezultate, nu putem desigur afirma că stadiul general al cercetării economice s-ar situa la nivelul exigențelor. Dimpotrivă! Probleme esențiale ale vieții și activității economice, în special cele legate de optimizarea mecanismului economic, sînt abordate sporadic sau incomplet, iar atunci cînd se examinează, nu arareori se face deficitar, plătindu-se tribut interpretărilor simpliste, rudimentare; în loc să vină în întîmpinarea cerințelor activității economice, cercetarea se rezumă adesea la comentarea măsurilor și acțiunilor aplicate în practică, îndeplinind mai mult funcții explicative, de popularizare. Evident, aceste neajunsuri își au proveniența, în primul rînd, în lacunele și imperfecțiunile sectorului de cercetare însuși. Nu mai puțin adevărat este însă și faptul că cercetarea nu a beneficiat întotdeauna și în măsura necesară de principala ei sursă de inspirație — datele economice — și că unele cadre din economie subestimează încă imensul rezervor de eficiență pe care îl reprezintă știința modernă a conducerii și organizării, apelînd în mod frecvent la soluțiile mai comode, cele empirice.

Dar, tocmai pentru a cîștiga creditul deplin al practicii, cercetarea trebuie să-și îndrepte toată atenția spre nevoile acesteia, să-și concentreze eforturile în direcția ridicării calității deciziilor economice ca problemă centrală a îmbunătățirii activității la toate nivelele economiei.

Aș releva, mai întîi, necesitatea ca cercetarea să-și aducă o contribuție sporită la perfecționarea sistemului informațional.

Se impun, din acest punct de vedere, măsuri mai hotărîte pentru a raționaliza în continuare sistemul de evidență și informare, pentru a elimina paralelismele, a spori operativitatea acestuia, și, cu deosebire, pentru a extinde mecanizarea fluxului informațional.

Ceea ce mi se pare, însă, esențial este ca o dată cu aceste măsuri să se îmbunătățească și conținutul indicatorilor economiei deoarece minusurile în această privință impietează serios asupra fundamentării deciziilor. În sistemul de indicatori au încă o pondere foarte mare indicatorii care suportă influența circulației produsului intermediar. Se resimt carențe în indicatorii privind capacitățile de producție. Nu dispunem încă de indicatori îndeajuns de reprezentativi și analitici în domeniul eficienței economice — atît în producție, cît și în investiții, comerț exterior și alte ramuri.

Mi se pare de aceea necesară inițierea unei largi acțiuni — cu participarea cercetării — pentru soluționarea acestor dificile probleme. De asemenea, ar trebui urgentată definitivarea actului normativ privind perfecționarea sistemului informațional, pentru a se trece la experimentarea lui în condițiile aplicării măsurilor de îmbunătățire a conducerii și organizării economiei.

Merită să fie subliniată și o altă direcție importantă a legării mai strînse a cercetării economice cu practica, și anume acordarea de asistență de specialitate întreprinderilor. Deși realizarea măsurilor de perfecționare a activității economice depinde hotărîtor de modul cum este organizată aplicarea lor în unitățile de bază, totuși acestea primesc un sprijin nesatisfăcător din partea cadrelor economice. Or, numai cu normative generale și instrucțiuni nu se poate sconta pe reușită deplină.

Îmi permit să relev unele măsuri care ar putea contribui la dezvoltarea cercetării economice, în pas cu cerințele actuale:

1. Consider că ar trebui examinate posibilitățile de a îmbunătăți în continuare rețeaua unităților de cercetare, atît în sensul concentrării mai raționale a eforturilor, cît și al acoperirii mai bune a nevoilor de o tot mai mare varietate ale economiei. În afara înființării Institutului de calcul și prognoză din cadrul C.S.P., am avut în vedere profilarea mai judicioasă a institutelor de cercetare specializate, constituirea și întărirea grupelor de cercetare economică în cadrul institutelor tehnice departamentale și al unor centrale, întărirea direcțiilor de studii din organele centrale de sinteză economică, realizarea de către Centrul de pregătire a cadrelor sau eventual de către o unitate aparte constituită a unor cercetări sistematice pe probleme de organizare, inclusiv prestații pentru întreprinderi.

2. Se impune a fi acordată o mai mare atenție folosirii potențialului din învățămîntul superior reprezentat de peste 60 de catedre cu profil economic. Normei de cercetare va trebui să i se dea un conținut mult mai precis, să se stabilească răspunderi concrete pentru îndeplinirea lor. În același timp, ar fi util să se găsească forme organizatorice mai eficiente pentru conjugarea eforturilor de cercetare ale mai multor catedre.

3. Este necesar, după părerea mea, ca organele de sinteză să participe direct la coordonarea tematicii cercetărilor economice, deoarece — cunoscînd ansamblul problemelor economiei, ca și gradul lor de urgență — ele pot asigura o mai bună orientare a acestei activități. De asemenea, s-ar putea astfel folosi pe scară mai largă metoda organizării de echipe complexe, reunind cadre de cercetare și specialiști din practică, echipe care s-au dovedit deosebit de eficiente.

4. Prin ministerele de specialitate și prin cabinetele județene de organizare a producției și muncii, ar trebui asigurată participarea unităților de cercetare și a cadrelor universitare la realizarea asistenței economico-financiare a întreprinderilor. Această activitate ar putea fi organizată pe grupe de întreprinderi sau, în cazurile justificate, chiar pe întreprinderi.

5. Cred că trebuie luat curs mai hotărît și în domeniul cercetării economice, spre extinderea contractelor, inclusiv în cazurile cînd finanțarea este bugetară. Așa cum arată experiența, de exemplu a Institutului de studii comerciale, aplicarea gestiunii economice reprezintă o pîrghie importantă pentru a orienta cercetarea spre nevoile practicii. Întrucît în cadrul doctoranturii se desfășoară un însemnat volum de activitate științifică, ar fi, de asemenea, oportun ca și lucrările de doctorat să facă de regulă obiectul unor contracte cu întreprinderi, organe economice sau edituri; se va termina poate astfel cu situația necorespunzătoare de pînă acum cînd aproape unica funcție a celor mai multe din aceste lucrări era aceea de a justifica acordarea titlului științific.

TRANDAFIR COCÎRLĂ

delegat al organizației județene de partid Timiș, secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R.

Este necesar ca în ansamblul de preocupări pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, planificarea să joace un rol mai activ, să-și aducă o contribuție mai mare la rezolvarea unor probleme importante privind sporirea eficienței activității economice. Rețin atenția asupra necesității să se studieze cu mai multă atenție corelarea diferitelor ramuri sau subramuri conexe din activitatea industrială sau corelarea ramurilor de prelucrare cu baza de materii prime. Pentru că s-au scăpat din atenție aceste corelări, s-a întîmplat ca anumite subramuri să ia o dezvoltare mai mare decît a luat baza de materii prime și ele să nu poată fi utilizate corespunzător. Avem capacități importante de mase plastice care nu sînt folosite pentru că dezvoltarea capacități de prelucrare a mers mai rapid decît dezvoltarea capacității fabricilor de materii prime.

Tot pe linia corelării, trebuie făcută cu mai mare atenție dezvoltarea și pregătirea cadrelor pentru economia noastră națională. Aceasta nu numai sub aspectul cantitativ, ci și sub aspectul calitativ. Între Ministerul Învățămîntului și ministerele economice trebuie să fie o mai strînsă legătură, pentru a pregăti în școli cadre de tehnicieni și ingineri cu cunoștințe la nivelul cerințelor industriei. Mi se pare anacronică măsura luată de Ministerul Învățămîntului ca în institutele politehnice să se reducă numărul de ore la disciplina planificării activității industriale la o treime față de anul trecut, în condițiile în care industria pune în mod deosebit necesitatea perfecționării sistemului de organizare a producției și muncii.

Pentru stimularea introducerii tehnicii noi, mai ales în unitățile locale, propun ca din beneficiile de plan o cotă mai mare să se lase la dispoziția unităților, care să le utilizeze în acest sens.

NICOLAE IONESCU

delegat al organizației județene de partid Iași, adjunct al ministrului industriei chimice

În cadrul complexului de măsuri, hotărîte de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, Ministerul Industriei Chimice a trecut în acest an la experimentarea Grupului industrial de petrol-chimie Borzești, unitate cu statut de centrală. Această unitate a fost organizată pe criterii de grupare a întreprinderilor atît pe principiul concentrării verticale cît și pe cel teritorial, cuprinzînd activitatea rafinăriei de petrol împreună cu aceea desfășurată de combinatele petrochimice de pe aceeași platformă industrială — Valea Trotușului.

La organizarea și funcționarea grupului industrial s-au semnalat însă și unele greutăți determinate de faptul că exercitarea atribuțiilor lărgite acordate prin statut nu au putut fi aduse la îndeplinire deoarece actele normative cu privire la finanțarea și creditarea investițiilor, repartizarea beneficiilor, utilizarea fondului de rezervă și a fondului valutar, organizarea comerțului exterior etc., nu au fost adaptate la prevederile din statut. Apare necesitatea ca organele centrale respective să reglementeze în cel mai scurt timp situația arătată pentru a se crea astfel posibilitatea de a verifica eficiența noii forme de organizare și — în baza rezultatelor obținute — de a fi extinsă pe alte platforme industriale.

DUMITRU BORDEA

delegat al organizației județene de partid Arad, secretar al Comitetului județean Arad al P.C.R.

Ținînd seama de faptul că documentele Congresului al X-lea apreciază, și pe bună dreptate, sporirea eficienței economice drept factor hotărîtor al dinamismului economic, de pe această poziție trebuie revizuită și problema indicatorilor de plan ai întreprinderilor. Este cunoscut că o serie de indicatori, printre care valoarea producției globale, numărul mediu scriptic al salariaților și alții nu mai reflectă exact corelația efectului obținut cu cheltuiala de muncă socială depusă.

În baza acestor considerente apreciez necesară revizuirea conținutului și a metodologiei de stabilire a indicatorilor tehnico-economici cuprinși în planul de stat și restrîngerea numărului lor, reducîndu-se îndeosebi la cei care caracterizează eficiența economică a activității, cum sînt producția-marfă vîndută și încasată, cu respectarea sortimentului și a indicatorilor de calitate și beneficiile, urmînd ca, pentru nevoi interne de analiză economică, fiecare întreprindere să stabilească un număr de indicatori specifici.

Pentru creșterea răspunderii cadrelor de conducere din întreprinderi, centrale industriale și ministere, față de îndeplinirea acestor indicatori calitativi, aș propune reconsiderarea sistemului de cointeresare morală și materială, criteriul principal de apreciere urmînd să fie legat nemijlocit de eficiența obținută în activitatea desfășurată.

În prezent, datorită centralismului încă excesiv care există în ce privește contractarea producției pentru export și realizarea ei se produc mari întîrzieri în cunoașterea de către întreprinderi din timp a sortimentelor de plan și de aici intervin greutăți în aprovizionarea tehnico-materială, pregătirea și desfășurarea producției etc.

Datorită faptului că întreprinderile nu cunosc cine sînt beneficiarii mărfurilor produse, care le sînt gusturile, se adaptează greu cerințelor destul de variate ale pieței externe. Investirea cu drepturi sporite în probleme de comerț exterior a marilor întreprinderi ar contribui la creșterea eficienței comerțului exterior. Îmbunătățirea planificării activității trebuie să aibă loc în condițiile perfecționării relațiilor economice dintre întreprinderi. Cele mai mari greutăți în desfășurarea ritmică eficientă a procesului de producție sînt urmare a faptului că legislația în vigoare nu face simțită mai din plin răspunderea materială din partea acelora care nu iau toate măsurile pentru respectarea întocmai a obligațiilor asumate prin contractele economice încheiate. Mă refer la aprovizionarea tehnico-materială și la cooperarea dintre întreprinderi. Propun să fie revăzută metodologia acordării creditelor bancare, și să fie stabilite răspunderi materiale pentru toți acei care, profitînd de atribuțiile încredințate, abuzează de ele.

VASILE MALINSCHI

delegat al organizației județene de partid Ilfov, guvernatorul Băncii Naționale a R. S. România

Pe măsura creșterii și adîncirii diversificării economiei naționale, se diversifică și varietatea problemelor economice ce se cer soluționate. Ele diferă de la județ la județ, de la o ramură la alta, de la o întreprindere la alta. De aici necesitatea întocmirii pe plan local a unui inventar de probleme pe întreprinderi după greutatea specifică, frecvența sau aria de extindere a unui aspect negativ sau altul, pentru a se stabili ordinea de preferință, de urgență în tratarea și remedierea lor.

O premisă majoră a mobilizării rezervelor existente în economia națională stă în mobilizarea forțelor umane, a cadrelor noastre de specialitate și, înainte de toate, a economiștilor. Documentele Congresului pun sarcini deosebite în fața economiștilor, indiferent de locul de muncă. În fond, nu există o formă de activitate, nici o soluție, nici o măsură, nici o inovație care să nu aibă a trece examenul de maturitate al eficienței economice. De aici, și obligația atît de actuală și de continuă perfecționare a pregătirii profesionale a economiștilor, corespunzător cu cerințele de astăzi și de perspectivă ale economiei noastre. Sub acest aspect, deosebit de actuală este însușirea temeinică de către economiști a noilor discipline, procedee și metode de calcul economic, cibernetică, a întregului instrumentar modern care se folosește tot mai larg în practica activității economice pe plan mondial. Economiștilor le revine nu numai sarcina generalizării practicii construcției socialiste, ci și aceea de a găsi și aplica cu fermitate cele mai adecvate soluții economice și financiare în fiecare ramură și unitate economică și, totodată, de a aborda curajos cercetarea problemelor legate de viitoarele linii și direcții în care trebuie să se meargă pentru ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economice.

Într-un chip nou, se pune astăzi tot mai insistent și problema reorientării și a activizării cercetărilor științifice în domeniul economic. Nicicînd nu a fost mai actuală necesitatea ca, paralel cu îmbunătățirea structurală și tematică a sistemului actual de cercetare economică, să se întărească și să se actualizeze resorturile de documentare și studii la instituțiile economice centrale și, mai ales, la organele de sinteză.

În acest context, s-ar putea examina și propunerea înființării unei Asociații a Economiștilor, avînd ca sarcini: ridicarea nivelului teoretic, profesional și ideologic; asimilarea și difuzarea experienței înaintate în domeniul teoriei și practicii economice; mărirea aportului la soluționarea unor probleme concrete; inițierea de lucrări de sinteză de reală utilitate; popularizarea politicii economice a partidului.

→

PETRACHE BUZOIANU

delegat al organizației județene de partid Galați, prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării

Una din sarcinile de bază în domeniul aprovizionării o constituie dimensionarea judicioasă a stocurilor. Înțelegem prin aceasta o astfel de optimizare care să asigure continuitatea și ritmicitatea în desfășurarea procesului de producție, fără însă a greva fondul de acumulare prin imobilizări de bunuri materiale în stocuri, care nu servesc activității de producție și provoacă pagube economiei naționale. Acțiunea întreprinsă în acest sens și care se află în curs de desfășurare la un mare număr de întreprinderi și la ministere are în vedere stabilirea pe baze analitice a mărimii și structurii stocurilor, crearea unui cadru normativ care să servească la fundamentarea și dimensionarea bazei materiale în raport cu sarcinile de plan.

Precizarea cadrului general de dezvoltare a economiei pe următorii ani creează condițiile și necesită, în același timp, stabilirea unor relații economice de lungă durată, astfel încît să se asigure cu certitudine sursele de aprovizionare pentru desfășurarea normală a producției. Va trebui ca Departamentul de Aprovizionare Tehnico-Materială, împreună cu ministerele, centralele industriale și întreprinderile să se preocupe atît de diversificarea surselor de aprovizionare cît și de încheierea la timp a contractelor, mai ales pentru materiile prime din import.

Realizarea exemplară a procesului de aprovizionare impune îmbunătățirea actualelor reglementări cu privire la încheierea contractelor economice și la respectarea disciplinei de plan și contractuale. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, noua reglementare a disciplinei contractuale, care va fi în curînd prezentată spre aprobare, va trebui să prevadă creșterea răspunderii directe a fiecărui lucrător din unitățile economice în încheierea și executarea contractelor și să stabilească modalitățile de recuperare a pagubelor de la cei care le-au provocat.

Măsurile preconizate au în vedere, de asemenea, lărgirea atribuțiilor și răspunderilor centralelor industriale și întreprinderilor în ce privește elaborarea planului și realizarea aprovizionării. Sarcina întocmirii balanțelor la cele circa 1 200 materiale care în prezent se repartizează departamental va trece în cea mai mare parte asupra centralelor. Creșterea complexității economiei naționale, interdependența tot mai riguroasă a fenomenelor economice impun totodată necesitatea ca Departamentul să preia sarcina elaborării unor balanțe coordonate în prezent de ministere și care condiționează îndeplinirea planului în mai multe ramuri din economie.

În cadrul sarcinilor de coordonare și îndrumarea unitară pe ansamblul economiei a activității de aprovizionare, apare necesar ca organele de aprovizionare și desfacere din ministere și centrală să aibă o dublă subordonare atît față de minister cît și față de Departamentul Aprovizionării Tehnico-Materiale, îndeosebi sub aspectul metodologiei, organizării rețelei de aprovizionare și desfacere, al sistemului informațional operativ precum și al politicii de dimensionare optimă a stocurilor.

ION RÎMBU

delegat al organizației județene de partid Satu Mare, adjunct al ministrului economiei forestiere

Considerăm că creșterea autonomiei unităților și lărgirea competențelor acestora, precum și îmbunătățirea sistemului de indicatori de plan trebuie să constituie în continuare o preocupare principală. Rezolvarea treptată dar completă a acestor probleme va conduce la creșterea operativității unităților în a întreprinde acțiuni și a lua măsuri pentru îmbunătățirea activității economice, evitîndu-se demersurile și aprobările forurilor tutelare, care duc de multe ori la frînarea unor inițiative valoroase. Totodată va fi stimulată creșterea răspunderii întreprinderilor în executarea sarcinilor ce le revin, debarasîndu-le de tutela direcțiilor generale, ceea ce se va reflecta în îmbunătățirea rezultatelor activității întreprinderilor.

În cadrul acestor acțiuni, consider că ar trebui să se transfere unităților economice următoarele atribuții suplimentare: aprobarea structurii organizatorice proprii; înființarea de subunități și secții de producție, în funcție de îndeplinirea sarcinilor de plan; aprobarea gradării subunităților de producție; aprobarea unor lucrări de investiții pentru dezvoltări finanțate din credite bancare angajate la nivelul întreprinderii, cu rambursarea în termene de peste 5 ani; majorarea plafonului privind executarea de prototipuri, precum și pentru lucrări de mică mecanizare; acordarea în limita plafoanelor stabilite de fonduri valutare pentru import direct și imediat de piese de schimb, în condiții derogatorii de la actualul sistem, care pentru acest gen de importuri nu asigură operativitatea necesară. Sînt necesare, de asemenea, împuterniciri mai mari întreprinderilor în activitatea de aprovizionare și desfacere, prin restrîngerea numărului de produse repartizate centralizat și mărirea posibilităților de a intra în relații directe cu anumiți furnizori și beneficiari.

Aș face propunerea ca centralele industriale să fie compuse din unități cu gospodărie internă, preluînd o parte din atribuțiile întreprinderilor actuale, îndeosebi cele referitoare la aprovizionarea cu principalele materii prime și materiale și la comercializarea produselor cu pondere mare, precum și la exercitarea unor competențe ale actualelor direcții generale referitoare la introducerea și dezvoltarea tehnicii moderne, asigurarea fondului mijloacelor circulante și a finanțării investițiilor. Centrala va încasa produsele livrate de unitățile ce o compun și va asigura finanțarea aprovizionărilor făcute prin centrală sau direct de unități, precum și a producției. Ea va fi titulara planului de beneficii și va avea obligația de a face vărsămintele cuvenite la bugetul statului, întreprinderile ce o compun neavînd relații cu bugetul. Astfel, consider că centrala industrială ar avea un caracter pregnant economic, fiind apropiată de producție și legată strîns de procesele economice ale unităților, care astfel se reflectă direct în propriile sale rezultate. Centrala industrială, indiferent de profil, trebuie astfel dimensionată, atît din punct de vedere al răspîndirii teritoriale cît și din punct de vedere al volumului și complexității producției și proceselor economice, încît să asigure cuprinderea tuturor problemelor ce iau naștere în procesul producției.

MARIN LUPU

delegat al organizației de partid a municipiului București, rectorul Academiei de Studii Economice București

În perioada care s-a scurs de la Conferința Națională din decembrie 1967, o parte din măsurile preconizate au fost înfăptuite sau se află în curs de înfăptuire. Întîrzierea reglementărilor care să creeze cadrul adecvat, frînează însă aplicarea acestor măsuri și reduce eficiența așteptată.

Și în domeniul perfecționării planificării s-au obținut rezultate bune. Socotesc că trebuie pășit mai hotărît atît în ce privește unele reglementări operative dar mai ales în direcția lărgirii folosirii legii valorii și a pîrghiilor economice, atît în ce privește fundamentarea elaborării cît și urmărirea îndeplinirii planului economic și a creării unor condiții de mai multă suplețe în planificare.

Folosirea mai largă a acțiunii legii valorii, a factorilor economici și a pîrghiilor care pun în mișcare acești factori și anume: beneficiul, creditul bancar, dobînda, ca și măsurile indicate cu privire la creșterea rolului sistemului financiar-bancar în economie la perfecționarea sistemului de prețuri, deși cuprinse între măsurile stabilite de Conferința Națională din decembrie 1967 continuă să rămînă în studiu, ceea ce, evident reduce influența controlului prin bani asupra activităților de producție și circulația mărfurilor și însăși eficiența economică.

Consider că, sistemului informațional decizional economic, în primul rînd evidenței operative și contabilității, care în situația de azi creează însemnate greutăți în conducerea și luarea deciziilor în întreprinderi, li se pot aduce îmbunătățiri chiar înainte de introducerea mașinilor de calcul.

În Directive se prevede elaborarea unui program special de pregătire a cadrelor necesare tuturor sectoarelor vieții economice și sociale pentru perioada 1971-1980. Aprobînd în întregime această prevedere, propun ca în elaborarea acestui program să se țină seama de dezvoltarea în perspectivă a economiei și societății noastre, de condițiile și schimbările generate de revoluția tehnico-științifică în mersul său vertiginos. După părerea mea, un astfel de program ar trebui să stabilească profesiunile care vor apare în perioada 1971—1980, lista și profilul lor precum și numărul cadrelor care urmează a fi pregătite anual pentru fiecare profesiune, atît de nivel mediu cît și superior. Același plan va trebui să stabilească și modalitățile de pregătire a cadrelor necesare cît și măsurile pentru recalificarea unor cadre, împrospătarea periodică a cunoștințelor etc., necesitate de aceeași revoluție tehnico-științifică despre care vorbeam.

VALER GABRIAN

delegat al organizației județene de partid Maramureș, director general al Combinatului minier Baia Mare

Ocupîndu-se de problema prețurilor de vînzare în sectorul minier tovarășul V. Gabrian a spus:

În prezent, sîntem în măsură să constatăm că atragerea în exploatare a unor zăcăminte cu conținuturi tot mai sărace face ca prețurile de cost să fie în creștere, cu tot progresul tehnic și tehnologic. Cu toate acestea, eficiența activității de producție a combinatelor miniere continuă să se aprecieze în raport cu situația existentă cu 6—7 ani în urmă, și cu prețuri de vînzare care nu mai reflectă nici munca socială cheltuită și nici corelația cu prețurile internaționale. Acest mod de apreciere a eficienței economice constituie adesea o frînă a activității noastre, deoarece părăsirea temporară a unor porțiuni considerate azi „nerentabile" va atrage cheltuieli excepționale în viitor în vederea refacerii accesibilității, iar părăsirea lor definitivă considerăm că nu ar putea fi în avantajul economiei naționale.

În vederea unei aprecieri corecte a eficienței activității miniere, respectiv a calculării unei rentabilități reale, în sectorul mineritului de metale neferoase, considerăm necesară și actuală stabilirea unor astfel de prețuri de vînzare care să exprime munca socială cheltuită, respectiv care să aibă la bază un nivel admisibil al cheltuielilor de producție, corelat cu prețurile internaționale. Urmînd această cale, noi vedem posibilă aducerea în circuitul economic și a altor zăcăminte sau porțiuni de zăcăminte cu conținuturi mai sărace de aur, cupru, plumb, zinc etc., a căror valorificare s-ar realiza la prețuri apropiate de cele mondiale.

Vreau să mai arăt — a mai spus vorbitorul — că preocupările noastre de viitor vor trebui în continuare orientate spre creșterea eficienței economice și pe calea valorificării superioare a bazei de materii prime. Pentru ca aceste preocupări de mare importanță să se poată finaliza cu rezultate cît mai favorabile, se simte nevoia ca în domeniul metalelor neferoase să se unifice sectorul minier cu cel metalurgic.

Înainte de a încheia, aș dori să mă refer pe scurt și la problema cercetării teoretice a rentabilității în minerit. Trebuie să recunoaștem că literatura cu caracter economic s-a ocupat foarte puțin de problemele economice ale mineritului, astfel că în prezent nu avem încă o bază teoretică unitară. Ținînd seama de dezvoltarea accentuată a producției de minereuri sărace din perspectiva apropiată, apreciem că elaborarea bazei teoretice și apoi clarificarea aspectelor metodologiei unitare, ar pune la îndemînă conducerii, instrumentele eficiente pentru luarea celor mai bune decizii. Astfel, nu este încă suficient de lămurit, în teoria economică conceptul de „rentă minieră", avînd ca bază de plecare teoria rentei funciare enunțată de Marx. Credem că pentru institutele de specialitate, apare cu necesitate drept sarcină a actualei etape de dezvoltare a mineritului din țara noastră, elaborarea bazelor teoretice ale economiei miniere, formularea legităților ei. Spunem aceasta deoarece ni se pare, pe baza experienței de pînă acum, că principiile generale elaborate pentru condițiile industriei prelucrătoare nu pot fi folosite în întregime în industria extractivă, deoarece caracterele producției celor două industrii se deosebesc substanțial, apărînd cu pregnanță influența condițiilor naturale asupra industriei miniere. Deosebirile de păreri între cercetătorii marxiști de specialitate din diferite țări asupra noțiunilor de „rentă minieră" și „rentabilitate minieră" sînt uneori atît de pronunțate, încît apreciem oportună luarea în studiu și de către specialiștii noștri, a acestor noțiuni.

VIRGIL PÎRVU

delegat al organizației județene de partid Buzău, ministrul finanțelor

Cerința stringentă a creșterii eficienței în condițiile dezvoltării complexe, intensive a economiei naționale face necesară perfecționarea gestiunii economice proprii, sporirea rolului ei stimulator asupra activității tuturor întreprinderilor.

În practica actuală beneficiul nu este suficient folosit ca element de cointeresare a întreprinderii și a colectivelor de muncă. Indiferent de volumul beneficiului, deci chiar dacă el este foarte redus sau dacă nu se realizează la nivelul planificat, întreprinderile primesc din fondurile centralizate toate sumele necesare activității curente de producție și efectuării investițiilor; nici veniturile colectivelor de salariați nu sînt influențate de rezultatele financiare obținute. Apare deci necesară creșterea rolului beneficiului ca factor de cointeresare a unităților și colectivelor de muncă, prin lărgirea drepturilor întreprinderilor cu privire la utilizarea pentru nevoi proprii a unei părți mai mari din beneficii, prin legarea mai strînsă a stimulării colectivelor de obținere a unor beneficii suplimentare, prin întărirea răspunderii în realizarea planului de beneficii. În acest sens, se impune trecerea la sistemul ca fiecare întreprindere să-și acopere din propriile sale beneficii necesitățile curente de producție, precum și investițiile pentru modernizare, reutilare și altele. În cadrul acestui sistem urmează să intervină puternic și creditul bancar pentru producție și pentru investiții, sumele împrumutate rambursîndu-se din beneficiile viitoare.

O latură importantă a activității întreprinderilor, care în prezent nu se reflectă în gestiunea economică proprie, privește comerțul exterior. Aceasta se datorește și sistemului actual de finanțare care face ca activitatea de comerț exterior să aibă caracterul unei activități bugetare, rezultatele operațiunilor comerciale cu străinătatea reflectîndu-se în buget și nu în rezultatele financiare ale întreprinderilor.

Pentru a stimula creșterea eficienței activității comerțului nostru exterior este deci necesară modificarea sistemului de finanțare a acestuia, astfel încît modul de valorificare a mărfurilor pe piața externă să se reflecte direct în rezultatele financiare ale întreprinderilor care produc pentru export. Propunerile aflate în curs de definitivare au în vedere ca întreprinderile producătoare să încaseze contravaloarea mărfurilor numai după ce au fost efectiv vîndute și în funcție de prețul realizat. În felul acesta se creează un stimulent pentru unitățile productive și colectivele lor în obținerea unor produse de înaltă calitate, cu costuri cît mai reduse, pentru a fi competitive din toate punctele de vedere pe piața mondială.

Prin folosirea judicioasă a pîrghiilor financiare prin control sistematic trebuie identificate cazurile în care deciziile greșite, lipsa de grijă în gospodărirea fondurilor, neîndeplinirea obligațiilor legale sau contractuale creează prejudicii întreprinderilor. Aceste prejudicii trebuie recuperate din veniturile persoanelor vinovate, astfel încît să nu se afecteze situația financiară a unităților respective.

Pentru a asigura aplicarea deplină a gestiunii economice proprii apare utilă și reexaminarea influenței prețurilor stabilite de stat și a altor factori independenți de întreprindere. În acest sens, este necesară, printre altele, o reașezare mai judicioasă a impozitului pe circulația mărfurilor, astfel încît beneficiile și rentabilitatea să reflecte efectiv eforturile întreprinderilor și să nu fie o consecință a modului de așezare a impozitului.

Acordarea unor drepturi mai mari întreprinderilor în folosirea fondurilor și sporirea mobilității în luarea deciziilor, accentuarea cointeresării, dar și a răspunederii, întărirea pîrghiilor financiar-bancare vor crea un mecanism complex, menit să stimuleze sporirea eficienței economice. Măsurile preconizate implică în mod firesc întărirea controlului financiar. Noi vedem atingerea acestui țel nu prin înmulțirea brigăzilor și a controalelor efectuate, ci prin îmbunătățirea formelor organizatorice și perfecționarea conținutului muncii de control. Realizarea unei eficiențe sporite a activității organelor de control este condiționată de apropierea lor cît mai mare de locul unde se desfășoară procesele economice. Pentru atingerea acestui obiectiv, centrul de greutate al controlului va trebui deplasat de la ministere spre centralele industriale, în pas cu înfăptuirea măsurilor privind perfecționarea conducerii și planificării economiei.

RADU PRIȘCU

delegat al organizației de partid a municipiului București, rectorul Institutului de Construcții București

În cadrul planului de electrificare sarcini importante apar pentru hidroelectrificare. Circa 20% din puterea instalată în 1980 trebuie să fie hidraulică. Vreau să fac unele propuneri în legătură cu creșterea eficienței uzinelor hidroelectrice care urmează să se instaleze în țara noastră.

Prima propunere este aceea de a se definitiva și reactualiza planul general de amenajare a apelor din țara noastră. Marile sarcini în domeniul hidroelectrificării și al irigațiilor necesită o revizuire și reactualizare a acestui plan care coordonează toată activitatea de folosire a apelor din țara noastră.

O altă propunere este aceea de a se da sarcini ministerelor de resort de a stabili metodologii de repartizare a investițiilor, care se fac pe folosințe. De cîte ori este vorba să folosim o mare amenajare hidroelectrică beneficiari se găsesc foarte mulți, dar la investiții se retrag. Trebuie stabilite, prin norme și instruc-

țiuni de stat, criteriile de repartizare a investițiilor și, astfel, să putem determina rentabilitatea acestor amenajări.

În ceea ce privește învățămîntul, aș vrea să remarc că există resoarte tehnice în învățămîntul superior, care nu mai au afluență de participanți, cum este sectorul construcțiilor. O astfel de situație este generată în primul rînd de faptul că atragerea absolvenților de liceu se face în condiții destul de defectuoase. In consecință, propun un program de orientare a tinerilor candidați. În al doilea rînd, să se introducă un sistem mai stimulativ în anumite sectoare mai grele.

Legat de aceasta este și problema subinginerilor. Putem și aici stimula atracția candidaților. Forurile de resort trebuie să încerce să elaboreze un statut al subinginerilor, adică un material care să definească mai precis poziția tehnică și socială a acestor oameni de pregătire intermediară.

CONCLUZIILE SECȚIUNII PENTRU PROBLEMELE DE CONDUCERE, PLANIFICARE ȘI FINANȚARE A ECONOMIEI

DELEGAȚII Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român participanți la lucrările Secțiunii pentru problemele de conducere, planificare și finanțare a economiei și-au exprimat adeziunea totală la Raportul Comitetului Central, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciindu-l ca un document programatic de însemnătate hotărîtoare pentru activitatea viitoare a partidului, a întregii națiuni socialiste, pentru înaintarea fermă a României pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În același timp, s-a subliniat importanța deosebită a proiectului de Directive, pentru continuarea susținută a procesului de industrializare și dezvoltare intensivă a agriculturii, pentru făurirea unei economii moderne — premisă de bază a sporirii avuției naționale și ridicării bunăstării întregului popor.

Participanții, relevind activitatea excepțional de bogată și rodnică desfășurată de Comitetul Central în intervalul dintre cele două congrese, au aprobat unanim politica internă și externă a Partidului Comunist Român, s-au angajat să depună întreaga lor putere de muncă pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului nostru.

Exprimînd sentimentele de profundă stimă și prețuire față de secretarul general al partidului nostru, delegații au scos puternic în evidență rolul său de seamă, contribuția sa esențială la elaborarea și înfăptuirea liniei politice a partidului, la conducerea vastului proces de edificare a socialismului în România și au susținut cu căldură propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu — conducător eminent al partidului și statului, patriot și internaționalist înflăcărat — să fie reales în înalta funcție de secretar general al partidului.

În cadrul lucrărilor secțiunii s-a dat o deosebită apreciere activității creatoare a Comitetului Central, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru așezarea pe baze științifice a conducerii în toate domeniile vieții politice, economice și sociale — subliniindu-se justețea concepției partidului nostru privind perfecționarea formelor și metodelor de conducere, ca proces dialectic neîntrerupt, organic integrat în opera de edificare a orînduirii socialiste. S-a relevat, cu exemple convingătoare, că acolo unde s-au aplicat, măsurile de perfecționare a conducerii activității economice și sociale au avut urmări dintre cele mai favorabile asupra dezvoltării economiei, științei și culturii, a întregii noastre societăți. Tocmai pornind de la aceste rezultate s-a afirmat necesitatea de a se impulsiona aplicarea întregului ansamblu de măsuri adoptate la Conferința Națională a partidului, de a se trece la generalizarea acestor măsuri, pe baza experimentării, a confruntării cu practica, cu viața.

Multiplele aspecte ale planificării au reținut în mod deosebit atenția participanților la lucrările secțiunii. Ei au apreciat că nivelele, ritmurile și proporțiile stabilite în proiectul de Directive constituie o bază științifică, realistă, pentru elaborarea viitorului cincinal. În acest context, subliniindu-se importanța capitală, politică și economică, a repartiției raționale a venitului național între acumulare și consum, delegații au aprobat orientarea stabilită în Raportul general de a aloca în continuare o parte însemnată din venitul național pentru acumulare, de a îndrepta în mod prioritar investițiile și forța de muncă spre sectorul decisiv al dezvoltării sociale — producția materială. S-a remarcat deosebita însemnătate socială a politicii partidului de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, de ridicare a zonelor mai puțin dezvoltate și de promovare neabătută a acestei orientări și în viitorul cincinal.

În cursul dezbaterilor din secțiune au fost relevate efectele pozitive ale măsurilor luate după Congresul al IX-lea pentru îmbunătățirea planificării. Elaborarea planurilor pe baza propunerilor făcute de unitățile economice, cu participarea unui mare număr de specialiști, defalcarea planului cincinal pe ani și pe fiecare întreprindere, întocmirea de programe prioritare privind dezvoltarea unor ramuri și sectoare de importanță deosebită pentru economia națională, au contribuit la dimensionarea mai bună a sarcinilor de plan, la mobilizarea și valorificarea unor importante rezerve existente în economie, la întărirea rolului planurilor în dirijarea proceselor social-economice.

Sarcinile trasate în documentele Congresului pentru perfecționarea activității de planificare — au arătat vorbitorii — impun ca ministerele, organele de sinteză economică, centrale industriale, întreprinderile, să ia măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a modului de fundamentare a planurilor, pentru o mai bună cunoaștere și evaluare a capacităților de producție, a întregului potențial economic, în vederea valorificării superioare a resurselor și ridicării rentabilității.

S-a subliniat necesitatea ca tovarăși din conducerea ministerelor, organelor de sinteză economică, specialiștii, să se deplaseze mai mult în întreprinderi și pe șantiere, să consacre o mai mare parte a activității lor pentru a asigura rezolvarea operativă și competentă a problemelor privind atît realizarea sarcinilor curente de plan, cît și elaborarea programelor anuale și de perspectivă. Au fost aduse critici modului în care se eșalonează planul de producție, de investiții și de export, subliniindu-se neajunsurile pe care le are tendința de a concentra în prea mare măsură sarcinile în partea a doua a anului și cu deosebire în ultimul trimestru. Pentru a crea condițiile necesare desfășurării unei activități ritmice în toate unitățile economice, s-a propus ca ministerele, împreună cu organele economice de sinteză să acorde o atenție mai mare eșalonării judicioase a prevederilor de plan pe trimestre, să ia măsuri în vederea asigurării unei stabilități mai mari a planurilor, evitării deselor modificări în programele de producție ale întreprinderilor.

În vederea ridicării calitative a muncii de planificare și de fundamentare a deciziilor, în condițiile deplasării unor atribuții și competențe spre unitățile economice de bază, numeroși vorbitori au subliniat necesitatea îmbunătățirii conținutului indicatorilor economici, raționalizării și creșterii operativității sistemului informațional, extinderii prelucrării automate a datelor. S-au relevat ca un început bun preocupările Comitetului de Stat al Planificării, ministerelor și organelor economice centrale, ale unor întreprinderi, unități științifice și de învățămînt pentru aplicarea în economie a matematicii, ciberneticii și informaticii, a cercetărilor operaționale. Apreciindu-se activitatea desfășurată pentru elaborarea balanței legăturilor dintre ramurile economiei naționale, s-a arătat că se impune urgentarea trecerii la folosirea acestui instrument științific în munca de planificare, la întocmirea mai multor variante de plan, la stabilirea ritmurilor și proporțiilor optime ale creșterii economice. S-a subliniat necesitatea unei mai strînse conlucrări între organele centrale de sinteză economică, ministere, institute de cercetare și catedre universitare, în scopul intensificării activității de investigare a fenomenelor și proceselor economice, al folosirii pe scară mai largă a tehnicilor moderne de analiză și prognoză, de modelare și programare economică.

Una dintre problemele deosebit de mult dezbătută în secțiune a fost aceea a asigurării bazei materiale a planului, a aprovizionării ritmice a întreprinderilor. În mod special s-a insistat asupra cerinței de a se corela mai bine programele de producție și de investiții cu resursele de aprovizionare, de a se fundamenta științific normele de consum și stocurile de materii prime, de a se folosi economicos și cu răspundere resursele materiale. O cerință unanimă a vorbitorilor a fost urgentarea aplicării — de către ministere, centrale industriale și Departamentul aprovizionării — a întregului complex de măsuri stabilit de Conferința Națională a partidului pentru perfecționarea, de sus și pînă jos, a sistemului de aprovizionare tehnico-materială.

O mare atenție s-a acordat în cadrul lucrărilor secțiunii problemelor perfecționării sistemului financiar și de credit, relevîndu-se însemnătatea deosebită a folosirii mai active a pîrghiilor financiare, a accelerării vitezei de rotație a fondurilor, a sporirii rentabilității și creșterii rolului beneficiului în activitatea economică.

Criticînd faptul că în multe întreprinderi există importante valori materiale imobilizate, participanții au cerut ca ministerele și organele centrale de sinteză economică să se preocupe mai mult de această problemă, să ia măsuri operative pentru redistribuirea mașinilor și utilajelor care stau nefolosite, precum și a stocurilor supranormative, să sprijine întreprinderile în asigurarea cu comenzi și contracte ferme, să urmărească respectarea strictă a acestora, să ia toate măsurile pentru angajarea deplină a valorilor materiale în circuitul economic.

Delegații s-au referit, de asemenea, la faptul că în economia noastră se fabrică încă o serie de produse cu pierderi, unele întreprinderi și activități economice continuînd să primească dotații de la bugetul statului. Pentru a înlătura această situație s-a cerut ca ministerele de producție, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, Consiliul Economic, Comitetul pentru Prețuri și băncile, să analizeze împreună cu întreprinderile și să propună măsuri de reducere a cheltuielilor de producție, a pierderilor din economie, de creștere mai accentuată a rentabilității în toate sectoarele și unitățile economice. A reieșit necesitatea perfecționării controlului financiar-bancar, a coordonării mai bune a acestuia de către organele centrale, a accentuării rolului preventiv al controlului și sporirii contribuției sale la întărirea disciplinei de plan și financiare, la folosirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și bănești din economie.

În cadrul dezbaterilor, numeroși delegați s-au referit la perfecționarea formelor și metodelor de conducere și organizare în economia națională. A fost relevată justețea măsurilor luate de partidul nostru pentru îmbinarea armonioasă a conducerii centralizate, unitare, pe bază de plan, cu lărgirea atribuțiilor și competențelor întreprinderilor, centralelor și ministerelor, orientare fundamentală în conducerea și organizarea modernă a economiei. Vorbitorii au evidențiat, prin numeroase exemple, urmările pozitive pe care le au pentru elaborarea și executarea planului, pentru buna gospodărire a resurselor și sporirea eficienței producției, introducerea principiului conducerii colective în economie, înființarea comitetelor de direcție din întreprinderi și a consiliilor de administrație din centrale, perfecționarea activității colegiilor din ministere, precum și instituționalizarea adunărilor generale ale salariaților. Ei au arătat consecințele nefavorabile pe care le-a avut conducerea unipersonală, menționînd că aceasta a generat în trecut fenomene de voluntarism și subiectivism în conducerea activității economice.

În vederea îmbunătățirii activității de conducere, s-a subliniat necesitatea de a se acorda o mai mare atenție problemelor privind înființarea, organizarea și funcționarea centralelor industriale și a grupurilor de întreprinderi, pentru ca acestea să reprezinte unități economice organic integrate, să se realizeze în forme organizatorice variate, corespunzător particularităților procesului de concentrare a producției.

Evidențiind eficiența acțiunii inițiate de conducerea partidului pentru organizarea științifică a producției și a muncii, delegații care au luat cuvîntul au arătat că este necesar să se extindă această acțiune în toate întreprinderile industriale, în construcții, transporturi, agricultură și circulația mărfurilor, precum și în alte domenii, astfel încît fiecare unitate să fie organizată rațional, să valorifice din plin potențialul material și uman de care dispune.

În dezbateri s-a reliefat puternic, cu exemple concrete, munca rodnică, plină de răspundere desfășurată de comitetele județene, municipale, orășenești și comunale de partid, de organele și organizațiile de partid din întreprinderi și alte unități economice. Pe drept cuvînt s-a remarcat că în ultimii ani, mai mult ca oricînd, organele și organizațiile de partid, de la comitetul județean și pînă la comitetele de partid din întreprinderi, au pus în centrul activității lor problemele economice, legate de elaborarea și îndeplinirea planului, de respectarea disciplinei de plan și financiare, de folosirea rațională a resurselor materiale și de muncă, pentru creșterea rentabilității activității economice. S-au arătat de asemenea posibilitățile ce există ca organizațiile de partid, comisiile economice să-și sporească contribuția la studierea și rezolvarea problemelor economice din teritoriu, la perfecționarea conducerii și organizării producției, la identificarea și utilizarea rezervelor din întreprinderi.

Participanții la Secțiunea pentru problemele de conducere, planificare și finanțare a economiei exprimă vii mulțumiri Congresului partidului, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru organizarea lucrărilor pe secțiuni, care a permis să se efectueze un larg schimb de opinii, o fructuoasă confruntare a punctelor de vedere, să se analizeze aprofundat problemele perfecționării activității economice. Lucrările Secțiunii au constituit astfel încă o manifestare concludentă a procesului de continuă adîncire a democratismului în activitatea de partid, în întreaga viață a societății noastre.

(Concluziile au fost prezentate în cadrul secțiunii de tovarășul **MANEA MĂNESCU**).

SECȚIUNEA PENTRU PROBLEMELE RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

DEZBATERILE din ședințele Secțiunii pentru relațiile economice internaționale, la care au participat 118 delegați la Congres și 19 invitați, s-au desfășurat sub președinția tovarășului **Gheorghe Rădulescu**, *membru al Comitetului Executiv al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, delegat al organizației județene de partid Teleorman.*

Intr-o atmosferă însuflețită de lucru a avut loc o dezbatere aprofundată și amplă pe baza Raportului Comitetului Central prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, *a celorlalte documente ale Congresului. Toți vorbitorii și-au manifestat adeziunea deplină și sentimentele de profundă încredere și atașament față de politica internă și externă marxist-leninistă a P.C.R., față de perspectivele pe care le deschid țării hotărîrile celui de al X-lea Congres.*

Dezbaterile din secție s-au axat pe problemele comerțului exterior al României, pe colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică cu țările C.A.E.R., cu toate țările sistemului socialist mondial, precum și cu celelalte state ale lumii. Vorbitorii au analizat sarcinile sporite ce le revin în acest domeniu în lumina programului de dezvoltare multilaterală a patriei elaborat de Congres, făcînd o serie de observații și propuneri în care au manifestat competență și simț de răspundere.

Toți participanții la lucrările Secțiunii și-au exprimat totodată acordul entuziast cu privire la propunerea ca tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *să fie ales în funcția de înaltă răspundere de secretar general al Partidului.*

DUMITRU NISTOR

delegat al organizației județene de partid Prahova, director general al uzinelor „1 Mai" din Ploiești

Pentru lărgirea schimburilor noastre comerciale — a arătat vorbitorul — este necesar ca și în viitor să acordăm o atenție deosebită perfecționării continue a utilajului petrolier, asimilării unor noi game de instalații de foraj, diversificării continue a acestora, pentru satisfacerea celor mai exigente cereri ale partenerilor externi.

Experiența cîștigată pînă în prezent conduce la concluzia că realizarea și dezvoltarea pe plan internațional a cooperării în construcția de utilaj petrolier au devenit azi o necesitate obiectivă fără de care nu sînt posibile consolidarea pe piețele externe și lărgirea activității în acest domeniu. În această privință uzina noastră a făcut deja primii pași.

Majoritatea beneficiarilor externi soli-

(Continuare în pag. 12)

PILONII DE OȚEL AI INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

ing. Ștefan CONSTANTINESCU

adjunct al ministrului industriei metalurgice

UNA DIN RAMURILE de bază ale industriei noastre, puternic dezvoltată în anii construcției socialiste, este siderurgia. Este semnificativ faptul că dacă în 1938 — an de vîrf în dezvoltarea antebelică a economiei românești — **producția de oțel pe locuitor era de 18,5 kg, în 1968 ea a atins un nivel de circa 250 kg.**

Numai aruncînd o privire retrospectivă asupra drumului parcurs în cei 25 de ani de la eliberarea patriei, ne putem da seama de nivelul cantitativ și calitativ uriaș pe care l-a înregistrat siderurgia — ca, de altfel, întreaga economie, în anii construcției socialiste. In anul 1938, siderurgia românească producea abia 113 mii tone fontă, 284 mii tone oțel și aproape 319 mii tone laminate finite, din care o parte erau realizate din țagle aduse din import. Starea de înapoiere a acestei ramuri era caracterizată și de ponderea redusă — de circa 4% — pe care o deținea în același an în cadrul producției globale industriale, al cărei nivel era și el destul de scăzut.

Goana capitaliștilor pentru obținerea unor profituri cît mai mari cu investiții cît mai mici, precum și influența negativă a capitalului străin (care deținea o participație de trei sferturi în această ramură), a determinat frînarea dezvoltării industriei siderurgice, menținerea nivelului scăzut al instalațiilor tehnice și folosirea incompletă a capacităților de producție. În 1938, Reșița — singura uzină integrată — realiza 66% din producția de fontă a țării, 74% din cea de oțel și 52% din totalul laminatelor finite. Ea era înzestrată cu un complex de linii de laminare pentru profile grele, mijlocii, ușoare, tablă și platbenzi, discuri și bandaje pentru material rulant. Al doilea producător, în ordinea importanței îl reprezenta grupul uzinelor Titan—Nădrag—Călan, împreună cu Oțelul Roșu, care la rîndul lor erau slab utilate din punct de vedere tehnic. Principalele produse finite ale acestui grup erau tabla subțire și profilele ușoare. Uzinele de fier Hunedoara — singura întreprindere de stat — cuprindea o secție de furnale de mică capacitate, o turnătorie de oțel și o turnătorie de fontă pusă în funcțiune în 1938. Producția și mai ales dezvoltarea acestei uzine era serios frînată, datorită mai ales faptului că comenzile de metal se dirijau cu precădere către uzinele aparținînd capitalului particular. Așa stînd lucrurile, este oare de mirare că, în 1938, Hunedoara care dispunea de un volum util total de furnale cu 40% mai mare decît cel al Reșiței, realiza o producție de fontă de 3 ori mai mică ?

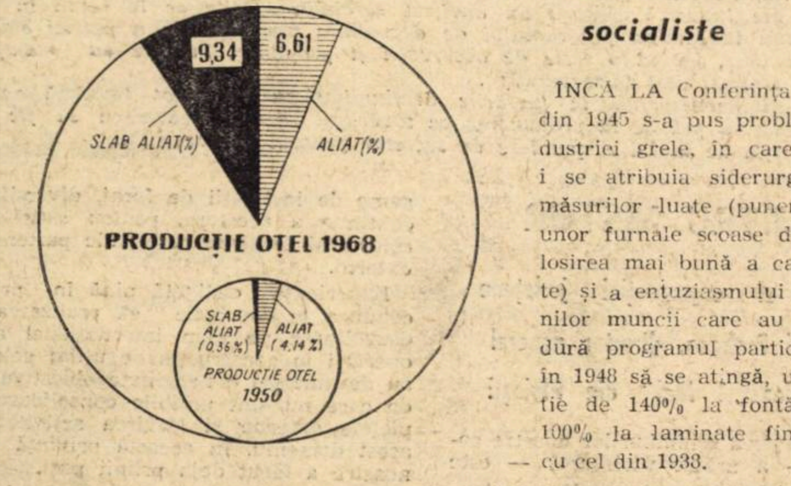

Zestrea tehnică a siderurgiei se mai compunea din cîteva întreprinderi mai mici : laminorul de sîrmă și cel de profile de la Brăila, Laminorul „Grivița" din București și Laminorul de sîrmă și profile din Cîmpia Turzii.

La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, producția siderurgică a înregistrat o scădere și mai pronunțată ajungînd în 1945 să realizeze doar 55 mii tone fontă și 148 mii tone oțel.

O moștenire grea, care cerea serioase eforturi materiale și bănești, nu numai pentru redresarea situației, ci mai ales pentru modernizarea și dezvoltarea potențialului tehnic al acestei ramuri, în vederea obținerii, treptate, a unor ritmuri înalte de producție, în condițiile unei diversificări largi a acesteia.

Fluxul fertilizant al industrializării socialiste

ÎNCĂ LA Conferința Națională a P.C.R. din 1945 s-a pus problema dezvoltării industriei grele, în care un rol important i se atribuia siderurgiei. Ca urmare a măsurilor luate (punerea în funcțiune a unor furnale scoase din producție și folosirea mai bună a capacităților existente) și a entuziasmului nestăvilit al oamenilor muncii care au îmbrățișat cu căldură programul partidului, s-a ajuns ca în 1948 să se atingă, un nivel de producție de 140% la fontă, 124% la oțel și 100% la laminate finite, în comparație cu cel din 1938.

Înfăptuirea liniei trasate de partid la Conferința Națională a intrat într-o etapă nouă, hotărîtoare pentru dezvoltarea întregii economii, după cucerirea deplină a puterii politice și naționalizarea principalelor mijloace de producție. Din 1950 și pînă în prezent au fost alocate siderurgiei fonduri de investiții de peste 32 miliarde lei. Au fost, treptat, reconstruite și modernizate vechile agregate, concomitent cu mărirea capacității lor de producție. Paralel au fost construite și puse în funcțiune noi și moderne capacități de producție, înzestrate cu tehnica cea mai avansată. La Reșița și Călan, au fost sporite capacitățile furnalelor vechi, iar la Hunedoara, pe lîngă reconstruirea și modernizarea celor existente, au fost ridicate altele noi de 450, 700 și 1000 mc.

De menționat că proiectarea și execuția întregului utilaj la furnalele de mare capacitate de la Hunedoara, inclusiv turbosuflantele și o mare parte din aparataj, au fost realizate în țară.

Întrucît practica mondială a arătat că obținerea unor indici înalți la furnale este nemijlocit legată de buna pregătire a încărcăturii s-au construit atît la Reșița, cît și la Hunedoara fabrici de aglomerare a minereurilor. Totodată, în vederea obținerii unor parametri înalți, a fost luat un ansamblu de măsuri (ridicarea temperaturii aerului insuflat, introducerea gazului metan și perfecționarea proceselor tehnologice), care au avut ca efect creșterea progresivă a productivității furnalelor, reducerea consumului specific de cocs pe tona de fontă elaborată.

O mare dezvoltare a luat în cei 25 de ani sectorul otelăriilor. Capacitatea unor cuptoare de 25 tone a fost mărită la 40 de tone, iar a celor de 40 la 120 tone. La Reșița a fost reconstruită secția oțelărie, iar la Hunedoara s-a ridicat o secție nouă, dotată cu cuptoare de 400 tone fiecare. Un singur cuptor de acest fel produce anual aproape aceeași cantitate de oțel cît realiza România înainte de război. Paralel cu sporirea capacității oțelăriilor, a existat o preocupare susținută pentru ridicarea intensității de funcționare a cuptoarelor : utilizarea de cărămizi refractare bazice, schimbarea combustibilului prin trecere de la gaz de gazogen la păcură și apoi parțial la gaz metan, automatizarea regimului termic, folosirea oxigenului etc. Este semnificativ faptul că, in prezent, producția de oțel a anului 1948 se realizează în mai puțin de 20 de zile.

Corespunzător cerințelor mereu crescînde de laminate, s-a îmbogățit mult înzestrarea tehnică și în sectorul de laminoare. În afară de faptul că au fost reconstruite și mult amplificate capacitățile existente prin instalarea de linii noi, au fost construite alte laminoare la Oțelul Roșu și, îndeosebi, la Combinatul Siderurgic Hunedoara, unde s-a construit un complex de laminoare, din care bluemingul — cu o capacitate proiectată de 1—1,2 mil. tone oțel lingou/an a fost pus în funcțiune în 1958. Amploarea deosebită a complexului nou de laminoare de la acest combinat — este oglindită și de suprafața totală construită de circa 19 ha, de greutatea de aproape 37 mii tone a utilajelor mecanice și de puterea totală instalată de aproape 165 mii kW a motoarelor de acționare.

În același timp, au fost lărgite capacitățile de producție a țevilor. Față de un singur laminor de țevi existent în anul 1950, funcționează în prezent 9 linii în 4 unități. Printre altele s-au construit noi linii la Uzinele „Republica", și s-au ridicat noi întreprinderi ca, de exemplu, Uzina de țevi sudate din București, Uzina de țevi din Roman, Uzina metalurgică (de țevi) din Iași. De asemenea, a fost construită Uzina de sîrmă și produse din sîrmă din Buzău și altele.

Dezvoltarea vertiginoasă în anii construcției socialiste a industriei românești și, implicit creșterea nevoilor de metal, a impus necesitatea edificării unor noi combinate siderurgice. Astfel, a început construcția marelui **Combinat siderurgic de la Galați**, ce se întinde pe o suprafață de 732 ha, combinat care în final (1975) va produce singur circa 5 milioane tone de oțel. Combinatul de la Galați constituie, alături de Hunedoara, cea mai modernă unitate siderurgică a țării. El cuprinde un complex de laminoare, furnale de 1700 mc (agregate complet automatizate, fiecare realizînd o producție ce depășește aproape de două ori capacitatea celor mai mari furnale de la Hunedoara), convertizoare pentru producerea oțelului, o fabrică de aglomerare a minereurilor etc.

Cotele actualului cincinal

ÎN PRIMII 3 ani ai actualului cincinal siderurgiștii au obținut realizări remarcabile. În această perioadă, producția de fontă a crescut cu 48%, cea de oțel cu 36%, iar cea de laminate cu 45%, față de nivelurile atinse în 1965. Mecanizarea și automatizarea producției (88% din producția de fontă a fost obținută în agregate cu principalele operații automatizate, 99% din producția totală de oțel în cuptoare Martin și convertizoare cu regimuri termice automatizate și 83% din producția de laminate pe instalații cu regimuri termice sau cu acționări automatizate), au avut efecte pozitive asupra creșterii indicilor de utilizare a agregatelor. **În 1968, indicele intensiv de utilizare a capacității furnalelor a sporit, față de 1967, cu 4,2% la Hunedoara și cu 2,3% la Reșița, iar la cuptoarele Martin cu 5,7% la ambele combinate și cu 3,7% la Uzina „Oțelul Roșu".** Acest fapt a creat posibilitatea asigurării în condiții mai bune a cerințelor de metal ale țării. **Dacă în 1965, siderurgia a asigurat numai 76% din necesarul de laminate pe economie, în 1968 această proporție s-a ridicat la 88%.**

Este, de asemenea, pozitiv faptul că a **crescut volumul laminatelor din oțeluri aliate și slab aliate cu 51,10% în 1968, față de 1967.** Totodată, **în primii 3 ani ai actualului cincinal, numărul mărcilor de oțel asimilate a crescut de la 210 la 249 și s-a extins gama produselor metalurgice prin însușirea în fabricație a unor noi tipodimensiuni de laminate pline și țevi.**

Cu toate rezultatele dobîndite în această ultimă direcție, industria siderurgică a acoperit și acoperă încă în măsură insuficientă cerințele de oțeluri pentru scule și pentru organe de mașini care lucrează la temperaturi ridicate sau joase, de oțeluri inoxidabile și refractare și alte oțeluri cu proprietăți speciale destinate industriei chimice, petroliere, energetice și alimentare.

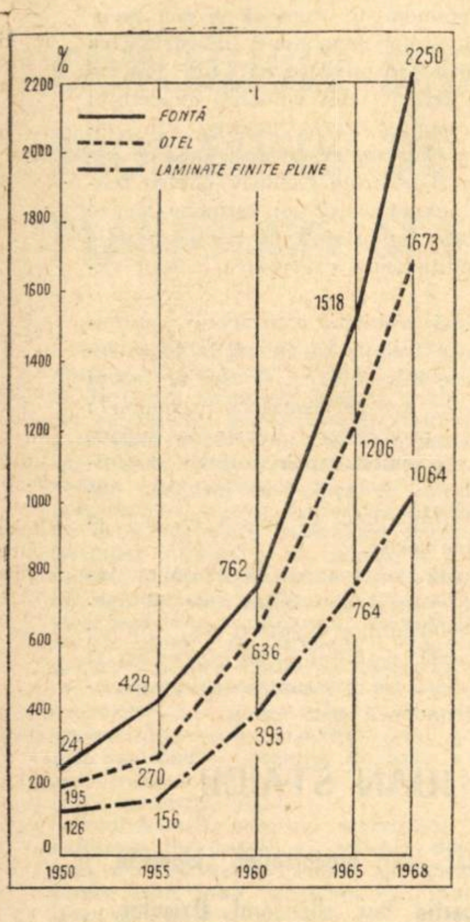

Dinamica producției principalelor produse siderurgice (1938 = 100)

ÎN PREZENT, lucrătorii din industria siderurgică sînt angrenați în marea bătălie pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor pe acest an și pregătirea condițiilor necesare înfăptuirii planului pe 1970. **Primele 7 luni încheiate s-au soldat cu rezultate pozitive. În cinstea Congresului al X-lea al partidului și a celei de a 25-a aniversări a eliberării patriei, au fost produse peste plan circa 1400 tone de cocs, 26 000 tone de fontă și 2500 tone de țevi.** Sînt, de asemenea, create condiții ca, în cele 5 luni care au mai rămas pînă la sfîrșitul lui 1969, să fie lichidate unele rămîneri în urmă la producția de oțel, astfel încît economia națională să primească în acest an 3425 mii tone de fontă, 5 105 mii tone oțel, 3 810 mii tone laminate finite pline și 755 mii tone țevi — respectiv cu circa 10—15 mii tone în plus din fiecare categorie de produse.

Sporirea producției de metal și diversificarea ei continuă, se realizează în condițiile unei tot mai accentuate creșteri a eficienței economice. Începînd încă din ultimul trimestru al anului trecut, Combinatul Siderurgic-Galați realizează beneficii, astfel că în cadrul industriei siderurgice nu mai există nici o întreprindere nerentabilă. **În acest an,** de exemplu, **se va obține un spor de productivitate a muncii cu 33,2% mai mare față de 1965, un preț de cost cu 3% mai mic și o rentabilitate mai înaltă cu 32%.** Tot în acest an, **volumul beneficiilor planificate acoperă în întregime cheltuielile pentru investiții, asigurînd o participare cu peste 1,1 miliarde lei la formarea acumulărilor statului.**

Paralel cu creșterea producției de metal, cu sporirea, în continuare, a eficienței economice, ne îndreptăm atenția spre diversificarea largă a sortimentelor de mărci de oțeluri cu caracteristici fizico-mecanice îmbunătățite, astfel încît consumatorii de metal din țara noastră să fie nevoiți din ce în ce mai puțin să facă apel la importuri.

Un alt obiectiv important pe care ne vom strădui să-l atingem în 1970, este acela al **asigurării unor stocuri optime de semifabricate la laminoare și cunoașterea în mai mare măsură a tipodimensiunilor laminatelor necesare consumatorilor,** astfel încît să eliminăm, pe cît posibil, programarea unor loturi mici, care atrag după sine nu numai pierderi însemnate de capacități de producție (prin schimbarea deasă a cilindrilor), dar constituie și o piedică serioasă în livrarea la termen a unor comenzi către beneficiari.

O dată cu măsurile tehnice și organizatorice care vor fi elaborate din vreme pentru asigurarea condițiilor începerii în bune condițiuni a sarcinilor de plan pe 1970, vom acorda o atenție de prim ordin **punerii la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții pe 1970,** ținînd seama că în acest fel se va asigura și trecerea la realizarea optimă a sarcinilor de plan în noul cincinal (1971-1975). În acest domeniu, avem încă destule de făcut, întrucît urmează să intre în funcțiune și multe obiective de maximă importanță pentru producția viitoare. Este vorba să ne concentrăm, în primul rînd, atenția spre realizarea investițiilor de la Combinatul Siderurgic de la Galați (în vederea intrării la termen în funcțiune a benzii a doua la fabrica de aglomerare și a furnalului nr. 2 de 1700 m.c.). Apoi, urmează să intre în funcțiune în acest an la Combinatul Siderurgic-Hunedoara laminorul de sîrmă (etapa II) pentru trăgătoria de oțel tare și Fabrica de cabluri de tracțiune de la Uzina „Industria Sîrmei"-Cîmpia Turzii, trăgătoria de bare (etapa III) de la Uzina „Oțelul Roșu", secția de țevi trase la rece de la Uzina „Republica"-București și altele.

Largi perspective cu fundamentare concretă

ILUSTRÎND pregnant politica marxist-leninistă de continuare în ritm susținut a industrializării socialiste a țării, Directivele Congresului al X-lea al partidului privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980, prevăd sarcini mobilizatoare pentru industria siderurgică.

Ținînd seama că trăsătura de bază a dezvoltării industriei noastre în perioada următoare va fi îmbunătățirea structurii sale, creșterea accentuată a unor ramuri moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan, că se prevede înfăptuirea unui program susținut de investiții, în scopul extinderii și perfecționării bazei tehnico-materiale a societății și sporirii avuției naționale, **în 1975 urmează să se producă 10—10,5 milioane tone de oțel, 7,2—7,5 milioane tone de laminate și 1,0—1,1 milioane tone de țevi.**

Ca urmare a dezvoltării industriei constructoare de mașini, a orientării ei spre ramurile moderne de înaltă tehnicitate, sporirea producției siderurgice va trebui îmbinată cu creșterea accentuată a fabricației de oțeluri de calitate, lărgirea substanțială a gamei mărcilor de oțeluri de înaltă rezistență, inoxidabile, oțeluri pentru scule și rulmenți. **Pînă în 1975 va trebui să se ajungă la o producție de oțeluri aliate de 1—1,1 milioane tone.**

În vederea atingerii cotelor înalte de producție și a diversificării ei largi, **va fi extinsă, în continuare, baza tehnico-materială a industriei siderurgice,** prin alocarea în următorul cincinal a unor fonduri de investiții de 16 miliarde lei— cu aproape 50% mai mult decît se investește în actualul cincinal. Cea mai mare parte din aceste fonduri — circa 50% — va reveni Combinatului Siderurgic Galați, unde urmează să intre în funcțiune noi și importante capacități : o uzină cocso-chimică, 3 furnale de cîte 1700 mc, blocul 2 al oțelăriei cu convertizoare, oțelărie electrică (care vor aduce un spor de 3,5 milioane tone oțel lingou pe an), laminoarele de benzi la cald și la rece și altele. La Combinatul Siderurgic Hunedoara se prevede construirea furnalului nr. 9 și se vor dezvolta alte capacități de producție. Sînt de asemenea prevăzute o oțelărie la Uzina „Industria Sîrmei" din Cîmpia Turzii, un nou laminor la Uzina de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, o uzină cocso-chimică la uzina „Victoria"-Calan etc.

Înfăptuirea acestui vast program de investiții în industria siderurgică (care însumează fonduri aproape egale cu cele alocate în perioada 1950—1970), va necesita elaborarea la vreme a documentațiilor tehnice, adoptarea în cadrul lor a unor soluții economice optime.

Paralel cu realizarea în bune condițiuni și la termen a noilor investiții, vom pune **un accent deosebit pe folosirea din plin a capacităților existente, pe ridicarea indicilor de utilizare a agregatelor, pe reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale.** La furnale, de exemplu, se va merge pe linia utilizării gazului metan preîncălzit sau convertit în prealabil, ridicării temperaturii aerului insuflat, folosirii oxigenului și altele. Toate acestea se vor concretiza în sporirea producției de fontă pe fiecare mc de volum util și în reducerea consumului specific de cocs.

Atît în domeniul sporirii producției, cît și în cel al diversificării ei — potrivit sarcinilor stabilite de Directivele Congresului al X-lea al partidului — **un rol deosebit va reveni cercetării.** Ea este chemată să aducă o contribuție din ce în ce mai mare la valorificarea superioară a resurselor interne de cărbuni slab cocsificabili, necesari la fabricarea cocsului metalurgic, la asimilarea și trecerea în fabricație a unor oțeluri cu proprietăți speciale, cum sînt cele pentru autoturisme, a oțelurilor sudabile cu limite de curgere ridicată destinate construcțiilor metalice, a oțelurilor inoxidabile și a celor pentru utilizări la cald în industria energetică, chimică și altele.

Aria problemelor ce vor trebui rezolvate în următorul cincinal este largă. În toate cele ce vom întreprinde nu vom scăpa din vedere obiectivul principal și anume : **ridicarea eficienței economice a întregii industrii siderurgice.** Începînd cu reducerea consumurilor specifice de materii prime — a căror pondere este mare în structura prețului de cost — micșorarea la minimum a rebuturilor și declasatelor, evitarea pierderilor de metal pe întregul flux de fabricație și terminînd cu eliminarea cheltuielilor neeconomicoase — acestea reprezintă tot atîtea probleme majore care vor trebui să stea în atenția atît a colectivelor de întreprinderi, cît și a ministerului.

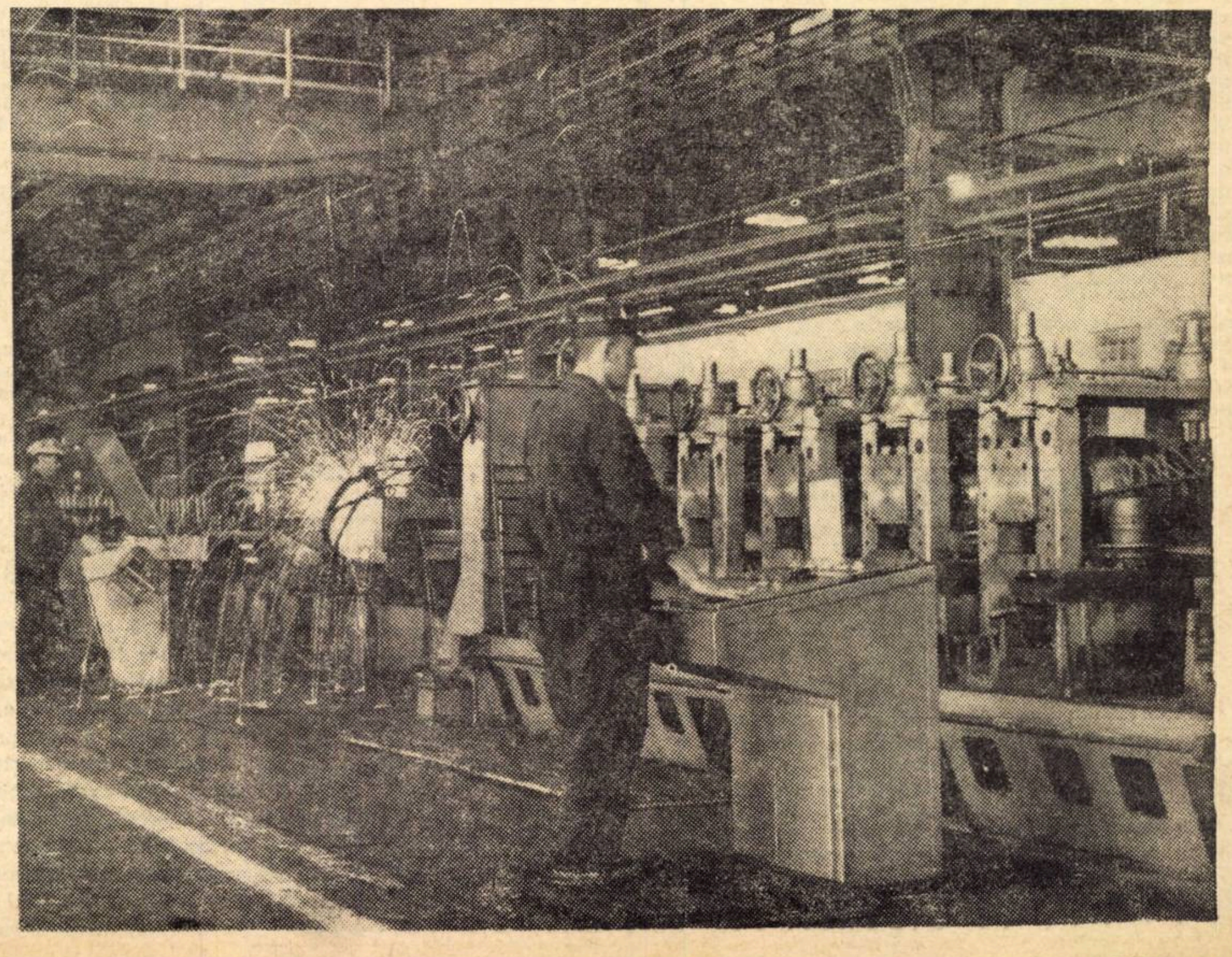

Uzina metalurgică Iași — intrată în funcțiune în anii noștri — asigură economiei produse într-o largă gamă de sortimente de calitate superioară. În fotografie : aspect al liniei de profile de 500 mm

(Urmare din pag. 9)

cită pe lîngă instalațiile de foraj și livrarea unor furnituri complete în care se includ, pe lîngă instalațiile standard, și alte echipamente și accesorii care nu se realizează complet în țară sau pentru care nu dispunem încă de posibilități de a le realiza corespunzător.

După părerea vorbitorului, trebuie să se asigure o seamă de condiții, să se creeze un cadru organizatoric și mai adecvat. Astfel, trebuie reglementate colaborările interne, precum și cooperarea dintre uzinele ce contribuie la realizarea produselor complexe, reglementarea urmînd să se refere atît la termenele de livrare cît și la realizarea de produse la nivelul solicitat pe piața externă.

Pentru a fi competitivi este necesar să existe participarea efectivă a furnizorului de produse în toate fazele, începînd cu prospectarea pieței pînă la urmărirea modului de comportare în exploatare a produselor. Un contact permanent cu diferiți consumatori de utilaje petroliere ar pune furnizorul în situația de a-și orienta activitatea de studiu și cercetare în direcția realizării unor produse cît mai convenabile unui anumit beneficiar.

Totodată, se impune continuarea și intensificarea preocupării pentru asimilarea produselor care nu se fabrică în țară.

Datorită prestigiului de care se bucură industria noastră petrolieră în străinătate, la acest prestigiu aducîndu-și aportul și specialiștii petroliști care au lucrat peste granită, au apărut noi posibilități de extindere a colaborării și cooperării cu alte state. Sînt create condiții de contractare a executării de studii pentru cercetarea și evaluarea în laboratoarele noastre a țițeiurilor extrase în alte țări, în vederea proiectării de noi rafinării ; pentru acordarea de asistență tehnică de către țara noastră în exploatarea zăcămintelor petroliere etc.

Toate acestea demonstrează că noi avem posibilități de a exporta nu numai produse, utilaje și instalații, ci și creațiile gîndirii științifice și tehnice ale specialiștilor.

Ținînd seama de potențialul tehnic de care dispunem, ar trebui promovate în viitor și forme ca executarea „la cheie" a lucrărilor de dezvoltare a unor zăcăminte petroliere pe bază de proiecte proprii sau ale beneficiarului ; executarea de prospecțiuni geologice și geofizice ; forarea de sonde cu adîncimi pînă la 6000 metri și construirea de conducte pentru transportul țițeiului. În prelucrarea țițeiului avem în vedere executarea întregului complex de lucrări pentru construirea de rafinării, începînd de la proiectare și terminînd cu punerea în funcțiune a acestora, inclusiv instruirea personalului de exploatare.

Pentru creșterea operativității în colaborarea și cooperarea cu alte țări, propunem ca prospectarea piețelor să se facă de echipe mixte de specialiști aparținînd ministerelor care cooperează la realizarea de lucrări, instalații și rafinării.

Pentru o mai mare cointeresare a celor care depun eforturi susținute pentru desfacerea produselor noastre pe piața externă, să se studieze posibilitatea elaborării unui sistem de stimulare mai bun decît cel aplicat în prezent, în funcție de rezultatele eficienței economice la export.

Termenul lung de fabricare a utilajelor la noi în țară face ca multe oferte pentru contractare să nu poată fi onorate. Este necesar ca aprovizionarea să se facă pe baze de specificații de materiale maximale elaborate de proiectant și verificate împreună cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, fără a se aștepta proiectele tehnice definitive grăbind în acest fel începerea executării utilajelor cu circa 4—5 luni. Întrucît partenerii externi solicită ca utilajele ce li se furnizează să fie executate după norme A.S.T.M. sau D.I.N., larg utilizate pe scară mondială, propunem ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini să ia măsuri în scopul adoptării acestora ; pentru îmbunătățirea parametrilor tehnici și constructivi ai echipamentelor M.I.C.M. să ia măsuri pentru fabricarea în țară a țevilor din oțeluri aliate și inoxidabile, a tablei din oțeluri aliate, a tablei bimetal, a profilelor laminate din oțeluri carbon calmate și slab aliate.

ALEXANDRU HEINRICH

delegat al organizației județene de partid Dolj, directorul general al uzinelor „Electroputere" — Craiova

După ce a enunțat principiile ce trebuie să stea la baza relațiilor economice în genere și a cooperării economice internaționale, vorbitorul a făcut o serie de propuneri privind formele în care s-ar putea dezvolta cooperarea în producție și relațiile tehnico-comerciale cu alte state în domeniul construcției de mașini.

1. O cooperare în producție între industriile constructoare de mașini din diverse țări depinde în mare măsură de cunoașterea aprofundată a nevoilor, posibilităților și intereselor reciproce. Consider că în acest sens ar fi salutar dacă întreprinderile mari din ramura construcției de mașini din țara noastră ar stabili, respectiv lărgi, contactele directe cu întreprinderi străine avînd profil similar, în mod special din țările socialiste. Pe baza unor contracte pe termen lung, este posibilă organizarea unei cooperări în producție prin completarea reciprocă a fabricației unor produse complexe din profilul comun, cu influență pozitivă asupra productivității muncii, rentabilității fabricației, constituind și un mijloc pentru specializare.

O altă posibilitate de adîncire a specializării în producție (în mod deosebit între statele socialiste) o poate forma împărțirea fabricației produselor făcînd parte dintr-o anumită grupă după criterii de gabarit sau de performanță, determinată de raționalizarea exploatării, a dotării tehnologice și de folosirea judicioasă a bazei de materii prime proprii a țărilor în cauză.

2. O cooperare bazată pe participarea noastră la livrări de instalații complexe cu furnizorii străini din terțe țări, reprezintă o cale de pătrundere pe noi piețe de desfacere a produselor industriei constructoare de mașini, în cadrul unor interese reciproc avantajoase. Ea stimulează atît dezvoltarea cooperării internaționale, cît și calitatea produselor. Acest gen de colaborare este posibil fie în varianta de a produce și livra în comun instalații și produse complexe, fie în varianta de a livra în calitate de subfurnizor. Alegerea variantei poate fi determinată și de ponderea participării părților la livrarea către țara terță.

3. În ramura industriei construcțiilor de mașini, un număr important de întreprinderi din țara noastră și-au dezvoltat baze proprii de cercetare în laboratoare uzinale sau în centre de cercetări funcționînd în cadrul uzinelor respective, care ar putea coopera cu unități similare din străinătate.

4. Realizarea importului prin intermediul a două ministere, cel tutelar și cel al comerțului exterior, și prin întreprinderile dependente de acesta din urmă dă naștere la operativitate scăzută și la stagnări sistematice în producție. Dezvoltarea impetuoasă a economiei noastre impune accelerarea creșterii competenței ministerelor economice, a centralelor industriale și a marilor întreprinderi constructoare de mașini și în activitatea de export-import. Investirea acestor organe de a trata problemele de export-import direct cu beneficiarii, respectiv cu furnizorii străini, în cadrul unor fonduri valutare prealabil stabilite, aprobate și puse la dispoziție, ar reprezenta un mijloc eficient pentru creșterea exportului de produse industriale și de asigurare în timp util și în condiții economice avantajoase a materialelor din import destinate producției și a utilajelor curente pentru investiții.

GHEORGHE MĂRINCEANU

delegat al organizației județene de partid Cluj, directorul general al Uzinei de pielărie și încălțăminte „Clujana"

În domeniul exportului, a spus vorbitorul, întreprinderile, conducerile lor fac observații critice în ceea ce privește sistemul greoi de tratative, contractare și transmitere a comenzilor care este mai lung decît timpul pentru pregătirea fabricației și executarea comenzii. În plus, deseori în operațiile premergătoare executării comenzii întreprinderea executantă nu este informată cu nimic. În asemenea situații, întreprinderea, fără elemente de pregătire, fără cunoașterea doleanțelor partenerului, trebuie să execute în pripă un produs. De aici ies multe încurcături cum sînt : termene de livrare și detalii de calitate nerespectate, deficiențe de ambalaj și marcaj și altele, care compromit uneori întreaga acțiune. Noi am propune ca sub diferite forme, întreprinderea să fie pusă în temă de la primele intenții de export, și dacă ar fi posibil, chiar de la prospectarea pieței.

În ce privește planificarea activității de comerț exterior, vorbitorul a propus ca întreprinderilor industriale să li se fixeze un plan valoric de export și nu în unități fizice, urmînd ca în funcție de beneficiu întreprinderea să-și poată regla toți ceilalți indicatori de plan. Cu alte cuvinte, se impun forme mult mai elastice de planificare.

În continuare, tov. Mărinceanu a mai propus :

— Luarea tuturor măsurilor pentru a încheia contracte de export de lungă durată, ceea ce ar însemna un element de bază pentru întreprinderi în pregătirea și organizarea producției.

— Prospectarea mai temeinică a pieței de către fabrici și legături directe fabrică-partener extern. Prin aceste legături se pot înțelege mai bine poziția partenerului extern, cerințele lui, și prin aceasta se poate răspunde mai exact cererii.

— În special pentru industria bunurilor de consum, practicarea metodei de cooperare în „lohn".

— Studierea și aplicarea unor metode de planificare mai elastice pentru producția de export, care să vizeze în final volumul exportului și beneficiul net realizabil chiar cu sacrificarea unor indicatori nesemnificativi.

— Mai mare putere de decizie pentru întreprindere în materie de export și cooperare.

— Eforturi și măsuri din partea întreprinderilor de a învăța una dintre științele moderne, în termen consacrat numită „marketing".

— Revederea multor cataloage vechi de prețuri, stabilite cu ani în urmă în alte condiții de producție, pentru a putea avea nivelele de preț la zi și pentru a fi competitiv.

Prin cele expuse și în cele propuse nu vrem să trecem sub tăcere lipsurile organizatorice din întreprinderile industriale producătoare, care au dus la reclamații privind calitatea și nerespectarea unor termene contractuale.

IOSIF STEINBACH

delegat al organizației municipale de partid București, directorul Fabricii de confecții și tricotaje „București"

După ce a arătat că industria confecțiilor relativ tînără, chemată să acopere necesitățile interne de îmbrăcăminte, precum și cererile crescînde de export, a fost pusă în situația de a găsi continuu noi forme de perfecționare a tehnologiei și de a introduce sisteme tot mai moderne de organizare a producției, vorbitorul s-a referit la o problemă numai aparent minoră : ambalajele.

Poate un produs să fie cît de bun, a spus el, dacă nu are un ambalaj corespunzător el nu este competitiv. De multe ori, în relațiile noastre cu diferiți clienți, întîmpinăm dificultăți din cauza unor ambalaje necorespunzătoare. Cred că aceasta este o problemă care se pune la nivel republican. În țara noastră nu există o producție de ambalaje suficient de dezvoltată, nu există o grafică a acestor ambalaje. În lume există ambalaje speciale pentru diversele mărfuri, concepute pentru diferitele mijloace de transport, pentru diversele instalații de descărcare a mărfurilor. Noi am pierdut, de pildă, un client important din cauza unor produse ambalate în lăzi care îi rupeau banda de descărcare. În discursul său tov. Ceaușescu a arătat cît de deficitari sîntem în această problemă.

Vorbitorul s-a pronunțat pentru crearea unor întreprinderi capabile să rezolve problema ambalajelor atît a celor comerciale cît și a celor de conservare și de transport, pentru întreaga industrie republicană. În țara noastră s-au investit sume importante de bani în industria chimică, s-au adus o serie întreagă de utilaje pentru pungi de polietilenă, dar acestea, în afară de faptul că sînt groase pentru că au plan de tonaj, nu sînt produse în diversele dimensiuni care se cer.

În continuare, vorbitorul s-a referit la problema metodologiei calculării prețurilor. Industria noastră chimică, care a fost înzestrată cu tehnică modernă, asigură cantități importante din aceste fibre și fire la un preț de cost scăzut. Datorită, însă, menținerii unui preț de vînzare neschimbat de ani de zile, industria chimică înregistrează beneficii de pînă la 300%, în schimb exportul de confecții și tricotaje din aceste fibre este frînat din cauza cursului de revenire ridicat.

Pentru a asigura un export eficient mai sînt însă necesare și o serie de măsuri cu caracter comercial (cunoașterea amănunțită a specificului și caracteristicilor modei fiecărei țări cu care avem relații comerciale, sau cu care vrem să stabilim asemenea relații). Consider o mare lipsă a Camerei de Comerț că nu sîntem suficient și la timp informați. Participăm la multe tîrguri, expoziții, dar concluziile în urma acestora nu le mai cunoaștem, nu știm ce anume a plăcut și ce nu.

Cred că problema reclamei, a publicității, este foarte importantă dacă vrem să facem un comerț modern. Nu putem face expoziții fără reclamă.

Vorbitorul a mai propus, printre altele, asigurarea unor rețele competente de agenți locali retribuiți în raport cu vînzările efectuate și de la care să se primească informații tehnico-economice asupra pieței respective sau, acolo unde volumul operațiunilor comerciale justifică acest lucru, trimiterea unor reprezentanți permanenți și folosirea agențiilor economice în mai mare măsură.

Pentru a asigura participarea cu succes pe piața mondială a industriei de îmbrăcăminte, este necesară o aprovizionare operativă cu anumite materii prime, întrucît se întîmplă să nu poată fi acceptate comenzi cu termene scurte din cauza imposibilității aprovizionării în termenele solicitate. Aceste materii prime, deși sînt în cantități mici și într-un volum redus ca pondere față de valoarea totală a exportului, condiționează realizarea acestuia. Propunem de aceea să se dea dreptul conducerilor centralelor industriale ca pe proprie răspundere să utilizeze un fond de cca 5% din valoarea exportului realizat, pentru aprovizionarea din import a acestor materiale deficitare ce urmează a fi utilizate exclusiv pentru realizarea exporturilor cu termene scurte sau pentru importarea unor mici utilaje care condiționează executarea acestor exporturi.

O ultimă problemă este aceea a stimulentelor ce trebuie să fie atribuite colectivelor din întreprinderi și care ar trebui să aibă în vedere următorii parametri : calitatea produselor livrate la export, executarea comenzilor în termen, depășirea planului de export și prețurile obținute. Stimulentele de astăzi nu duc la rezultatele dorite.

Am toată convingerea că odată cu înființarea centralelor industriale și lărgirea atribuțiunilor acestora, așa cum se preconizează, activitatea de export va fi ridicată pe o treaptă superioară, cu o eficiență economică mai mare.

IOAN STAICU

delegat al organizației județene de partid Iași, directorul Uzinelor de fire și fibre sintetice din Iași

În domeniul importului simplu, formele actuale ce se cer a fi realizate la toate nivelele conduc la irosirea forței de muncă, la pierderi de producție, la stocuri supranormative. Aducerea unui aparat, utilaj, piesă de schimb, durează 12—24 luni — de cele mai multe ori timpul cel mai lung. Stocurile supranormative provin uneori din necesitatea adaptării și modificării instalațiilor pentru a putea funcționa și realiza astfel planul. Ca urmare, la sosirea pieselor solicitate din import, ele nu mai corespund. De aceea, consider foarte necesară revederea tuturor formelor actuale și reducerea lor la minimum (scurtarea perioadei de avizare a fișelor etc.).

În cadrul importurilor complexe, consider că se impune formarea unor comisii competente la care să participe reprezentanți ai tuturor factorilor ce trebuie să-și dea avizul. Aceasta pentru a scurta perioada avizărilor, a evita formalismul, a evita neconcordanțele între termenele de livrare complexe.

De asemenea, consider necesară prevederea o dată cu contractul a școlarizării personalului la furnizor pe instalații similare.

În activitatea de export, prospectarea pieței nu se face cu suficientă competență și se folosesc încă foarte mulți intermediari. În acest sens aș propune simplificarea formelor și vizelor pentru frachturi și reducerea timpului de obținere ; organizarea și realizarea rapidă a materialelor de prezentare a produselor și diversificarea ambalajelor ; la prospectarea pieței să participe obligatoriu și cel ce realizează produsul pentru a da posibilitatea clarificării problemelor tehnice și a diversificării produselor ; obținerea de contracte de lungă durată la export (prin clienți direcți) pe perioade de 2—5 ani ; realizarea cointeresării întreprinderilor pentru cantități sporite de produse, diversificate, la export, prin repartizarea unei cote-părți din fondurile valutare pentru dotarea suplimentară a instalațiilor și prin alocarea de fonduri pentru stimularea personalului ce concură la realizarea exportului.

CORNEL BURTICĂ

delegat al organizației județene de partid Cluj, ministrul comerțului exterior

Fără a subaprecia rezultatele obținute pînă în prezent pe linia comerțului exterior, în cele ce urmează aș dori să mă refer în special la unele aspecte asupra cărora va trebui să insistăm în activitatea noastră viitoare.

Lipsa aplicării consecvente a unei politici comerciale de perspectivă, care să aibă la bază cunoașterea științifică a tendințelor din economia mondială și a piețelor externe, a contribuit la generarea unor fenomene care au influențat negativ eficiența comerțului nostru exterior. Asigurarea necesarului de materii prime numai de la un an la altul, iar în unele cazuri chiar pentru perioade mai mici, nu este economică din punct de vedere al efortului valutar și nu dă garanție în ce privește ritmicitatea aprovizionării. De asemenea, necunoașterea din timp a cerințelor piețelor externe și lipsa unor măsuri adecvate de promovare a exporturilor au condus la neconcordanțe între unele produse oferite de noi și cererea reală de pe piață. În alte cazuri ne-am prezentat cu produsele pe piață fără o suficientă activitate prealabilă care să ne fi făcut cît de cît cunoscuți. Vorbitorul și-a exprimat convingerea că numai printr-o politică de perspectivă comerțul exterior va fi capabil să ajute la orientarea însăși a investițiilor, la orientarea producției destinate exportului. Planul de aprovizionare cu materii prime pe perioada 1971—1975 întocmit de M.C.E. și alte organe centrale, ca și studiile care se întocmesc în prezent pentru planul cincinal de comerț exterior sînt începuturi pe care va trebui să le dezvoltăm în viitor.

În judecarea eficienței economice a comerțului exterior, consider că în perspectivă ar trebui să ne stea în atenție și următoarele aspecte:

a) să se studieze cu mai multă atenție și după criterii științifice ritmul scăderii costurilor de producție la mărfurile destinate exportului, în comparație cu scăderea acelorași costuri în țările capitaliste dezvoltate cu care ne întîlnim pe piață;

b) să se studieze factorii care ar putea stimula adaptarea structurii producției, respectiv a ofertei noastre, la variațiile destul de rapide ale cererii de pe piața externă;

c) să se studieze căile prin care să se stimuleze progresul calitativ și tehnic al produselor noastre destinate exportului. În această privință vorbitorul a apreciat ca pozitiv faptul că se acționează în direcția folosirii nu numai a unor metode administrative, dar și a unor pîrghii economico-financiare;

d) Socotesc că a sosit timpul să organizăm o urmărire mai sistematică a modului în care se valorifică materiile prime și o seamă de instalații complexe și utilaje importate, pentru care se cheltuiesc sume însemnate în valută.

Ministerul Comerțului Exterior va depune toată strădania pentru a participa activ la rezolvarea acestor probleme.

GHEORGHE CIOARĂ

delegat al organizației municipale de partid București, prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării

Dezvoltarea relațiilor economice externe este determinată nu numai de concepția partidului nostru cu privire la colaborarea internațională, ci și de necesitățile și posibilitățile actuale și în perspectivă ale economiei naționale. In intervalul 1950—1968 volumul schimburilor comerciale externe a crescut mai repede decît produsul social total, în primii 3 ani ai actualului cincinal se manifestă o accentuare a acestei tendințe, ceea ce ilustrează intensificarea participării țării noastre la schimburile internaționale.

Cu toate succesele obținute și cu toate că în anii 1966—1968, schimburile comerciale socotite pe locuitor au crescut cu peste 30%, totuși — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea privind activitatea în domeniul comerțului exterior — avem încă rămîneri în urmă față de nivelul atins de alte țări. În etapele pe care le-am parcurs — potrivit condițiilor existente în economia noastră — disponibilitățile de export, la o bună parte din produse, au fost acelea care au rezultat după acoperirea necesităților interne; cu alte cuvinte am exportat ceea ce a rămas în balanțele materiale întocmite în lucrările noastre de plan. Aceasta a făcut ca fondul de marfă pentru export să fie insuficient, cantitățile să aibă oscilații, uneori substanțiale, de la un an la altul, iar din punct de vedere al calității și cerințelor de utilizare acestea să corespundă, în principal, necesităților interne și nu întotdeauna solicitărilor partenerilor externi. Situațiile arătate mai înainte au influențat nefavorabil prezența și continuitatea produselor românești pe piețele externe cît și folosirea conjuncturii optime pentru vînzarea produselor, ceea ce s-a reflectat desigur și în eficiența economică a operațiunilor efectuate.

După cum rezultă din Directive, principalele eforturi în domeniul comerțului exterior vor trebui orientate spre sporirea cantitativă a exportului, concomitent cu îmbunătățirile calitative ale structurii acestuia, sporirea eficienței și creșterea aportului valutar. În acest context, folosind mai deplin avantajele care decurg din caracterul planificat al economiei noastre, urmează să asigurăm încă prin planul cincinal ce va fi elaborat pe baza Directivelor Congresului, precum și prin planurile anuale, mijloacele materiale pentru organizarea și dezvoltarea mai accentuată a unei producții special destinate exportului, care să corespundă cerințelor actuale și de perspectivă ale pieței externe. Aceasta va permite să avem un fond de mărfuri suficient dimensionat și stabil pentru a susține importurile necesare dezvoltării economiei. De altfel, în urma indicațiilor conducerii partidului, încă în cincinalul în curs au fost create unele obiective destinate cu prioritate exportului, cum ar fi Fabrica de îngrășăminte azotoase de la Craiova, Fabrica de polietilenă de la Pitești, fabrici de produse sodice, de plăci fibrolemnoase, de conserve și altele. Este însă necesar ca această orientare să capete în activitatea noastră practică o mai mare amploare în perioada următoare. De aceea, ori de cîte ori vom prevedea construirea de capacități noi sau dezvoltarea celor existente, va trebui să analizăm în mod obligatoriu toate posibilitățile de a produce și pentru export.

Printre condițiile care vor trebui avute în vedere în această acțiune, aș menționa pe aceea că prioritate trebuie să aibă dezvoltarea acelor producții care reprezintă tendințele avansate în lume, sînt de o cît mai mare eficiență economică și pentru care avem asigurate, în principal din țară, resursele de materii prime. Aceasta presupune, de asemenea, o studiere temeinică a cerințelor și tendințelor pieței mondiale, pentru a putea da prevederilor noastre de plan o fundamentare cît mai solidă. Planificarea unei producții special destinate exportului va solicita o mai mare receptivitate din partea furnizorilor unor astfel de mărfuri pentru modernizarea permanentă a produselor, pentru adaptarea continuă la cerințele pieței externe sub aspectul calității și parametrilor tehnico-funcționali, periodei de livrare și ritmicității. Va trebui să ne organizăm astfel încît — în cadrul unui nomenclator de produse la export judicios diversificat — să putem ține pasul cu progresul tehnico-științific: atunci cînd un utilaj, sau un produs este pus în fabricație, altul nou, mai perfecționat și mai economic, să se găsească pe planșeta proiectanților sau în laboratorul cercetătorilor.

Proiectul de Directive prevede intensificarea măsurilor pentru sporirea eficienței comerțului exterior. În acest scop este necesar să ne preocupăm nu numai de perfecționarea metodologiei și a instrumentelor pentru măsurarea eficienței; foarte important este ca, încă din faza de concepție a oricărui produs nou destinat exportului, să fie cunoscute cheltuielile de producție și prețurile externe obtenabile, cît și evoluția lor în perspectivă. În felul acesta, încă de la început va putea fi asigurată competitivitatea cu produsele similare din alte țări.

În încheiere, vorbitorul a subliniat faptul că atît la import cît și la export și cu deosebire la mărfurile special destinate exportului, este necesar să se încheie din timp acorduri și contracte de lungă durată, ceea ce va permite o mai mare stabilitate a prevederilor planului de perspectivă, precum și alegerea celor mai convenabile piețe.

CONCLUZIILE SECȚIUNII PENTRU PROBLEMELE RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Secțiunea pentru problemele relațiilor economice internaționale analizînd prevederile în acest domeniu din proiectul Directivelor și orientărilor cuprinse în Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al P.C.R., apreciază unanim că aceste prevederi corespund întrutotul cerințelor imediate și de perspectivă ale dezvoltării economiei noastre naționale și deschid noi posibilități pentru lărgirea și adîncirea participării României la dezvoltarea relațiilor economice internaționale în spiritul principiilor și normelor fundamentale ale raporturilor dintre state, egale și suverane.

Toți participanții la lucrările din cadrul secțiunii și-au exprimat acordul unanim cu propunerea susținută de întregul partid, ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales în funcția de înaltă răspundere de secretar general al partidului. Delegații care au luat cuvîntul în cadrul secțiunii au dat o înaltă apreciere prevederilor din documentele Congresului, și-au exprimat adeziunea totală față de politica internă și externă a partidului nostru și hotărîrea lor de a nu precupeți nici un efort pentru traducerea în viață a mărețului program de dezvoltare a României socialiste în deceniul următor.

Dezbaterile secțiunii au relevat că problemele de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică au stat în permanență în atenția conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ele formînd obiectul unor profunde analize la Conferința Națională a partidului, la plenarele Comitetului Central din decembrie 1966 și martie 1967, precum și la consfătuirile pe ramuri ale economiei naționale. In cuvîntul lor, unii vorbitori au subliniat faptul că unele din măsurile prevăzute de Conferința Națională a P.C.R., de plenarele Comitetului Central ca și de consfătuirea privind activitatea de comerț exterior din februarie 1967 nu s-au aplicat încă. Secțiunea propune ca în continuare organele care participă la activitatea de relații economice externe să grăbească aplicarea indicațiilor date și a hotărîrilor adoptate.

În dezbaterile care au avut loc s-a scos în evidență faptul că în anii 1966—1968 comerțul exterior al României a crescut într-un ritm susținut, înregistrîndu-se și o îmbunătățire a structurii acestuia. Volumul comerțului exterior pe locuitor a crescut cu peste 36%, iar ca urmare a creșterii ponderii produselor cu un grad superior de prelucrare a continuat să se îmbunătățească raportul de schimb; astfel, dacă în 1965, pentru o tonă marfă importată trebuia să exportăm două tone de produse românești, în 1968 au fost necesare numai 1,4 tone.

Însușindu-și pe deplin conținutul Directivelor și criticînd unele reglementări depășite care frînează activitatea de comerț exterior, secțiunea a fost preocupată să identifice căile, metodele, măsurile necesare pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor lor, făcînd numeroase propuneri concrete în acest sens. Sintetizînd ideile de bază din aceste propuneri, rezultă în principal necesitatea ca o atenție primordială să se acorde încheierii din timp, încă înainte de începerea noului plan cincinal, a acordurilor comerciale de lungă durată și a unui număr cît mai mare de contracte pe termen lung, îndeosebi pentru principalele materii prime și materiale, instalații complexe, mașini și utilaje cu ciclu lung de fabricație; pentru fundamentarea profilării de capacități de producție destinate exportului, se consideră necesar să se întocmească studii de prognoză și de conjunctură a pieței mondiale în vederea cunoașterii tendințelor producției, consumului și a curentelor comerciale. Totodată, este oportună elaborarea unui sistem de cointeresare a întreprinderilor furnizoare de mărfuri la export și a întreprinderilor de comerț exterior corelat cu aportul lor la dezvoltarea exportului și la creșterea eficienței acestuia.

În această ordine de idei, în dezbaterile din secțiune s-a scos în evidență importanța deosebită a măsurilor care sînt necesare pentru a aduce la îndeplinire sarcinile cuprinse în raportul Comitetului Central referitoare la sporirea eficienței comerțului exterior pentru a avea în toate schimburile internaționale o poziție avantajoasă.

În acțiunea de sporire a eficienței comerțului exterior și a rentabilității exportului, secțiunea atrage atenția asupra necesității fabricării unor produse cît mai competitive, sub aspect tehnic, economic și al prezentării, realizate cu costuri reduse; modernizării permanente a producției de export, astfel încît să se țină pasul cu cerințele și exigențele în continuă modificare ale pieței mondiale; ridicării calității produselor, astfel încît ele să poată face față concurenței care se intensifică pe piețe externe; în comercializarea produselor pe piețele externe, să se folosească și asemenea forme ca societăți comerciale mixte, vînzări în consignație, expoziții cu vînzare etc. In ceea ce privește importul, se impune analizarea cît mai profundă și judicioasă a nevoilor economiei naționale, ținînd seama de creșterea posibilităților producției interne; aprovizionarea ritmică, în termenele necesare, a economiei naționale cu produsele din străinătate.

Cu deplină competență și răspundere, mulți delegați au subliniat, în cuvîntul lor, necesitatea întreprinderii de măsuri eficiente pentru lichidarea fenomenelor de centralism excesiv, de birocratism, prin reducerea circuitului greoi ce-l urmează rezolvarea problemelor legate de specificarea, precizarea, contractarea și finalizarea actelor necesare efectuării operațiunilor de import-export, de asemenea, îmbunătățirea modului de planificare a sarcinilor de export și import și de stabilire a cheltuielilor de producție, de comercializare a mărfurilor destinate exportului și pe această bază să se aprecieze cursul real de revenire.

Strîns legat de buna desfășurare a comerțului exterior, se ridică problema dezvoltării mai rapide a capacităților de transport proprii și a organizării mai raționale și mai eficiente a activității în domeniul transporturilor internaționale, pentru asigurarea la timp a volumelor sporite de exporturi și importuri a materiilor prime, materiale și utilaje, cu cheltuieli cît mai reduse, concomitent cu sporirea aportului în devize realizat pe calea efectuării unor servicii de transporturi pentru terți.

Experiența confirmă că în cursul realizării planurilor apar posibilități pentru depășirea prevederilor inițiale. Pe această bază secțiunea recomandă ca în lucrările de elaborare a planului pe perioada următoare, o atenție deosebită să se acorde identificării unor atari resurse, îndeosebi pentru sporirea exportului peste nivelul avut în vedere în creșterea globală a comerțului exterior prevăzută în Directive.

Turismul internațional dispune de largi posibilități de dezvoltare și capătă o importanță crescîndă ca sursă de venituri valutare. În acțiunea de valorificare a potențialului turistic — prin extinderea turismului pe litoral și, mai accentuat decît pînă acum în celelalte zone din țară — va fi necesar să se promoveze diversificarea bazei materiale, potrivit cerințelor diferitelor categorii de turiști, forme adecvate de cooperare, precum și metode moderne de cercetare a fenomenului turistic în toate laturile sale esențiale. De asemenea, va trebui să se acorde o atenție deosebită îmbunătățirii calității serviciilor prestate, cerință prioritară în dezvoltarea circulației turistice.

Dezvoltarea relațiilor economice internaționale ale României implică lărgirea în continuare a cooperării internaționale economice și tehnico-științifice. Acordurile, contractele și înțelegerile încheiate pînă în prezent de România s-au dovedit eficiente, prin contribuția adusă la realizarea unor obiective economice, la lărgirea schimburilor comerciale, justificînd pe deplin acțiunile întreprinse. Secțiunea apreciază că, pentru folosirea cît mai deplină a avantajelor cooperării internaționale, se cere să se lărgească activitatea de elaborare a unor programe cît mai concrete, acțiunile de cooperare urmînd să fie convenite într-o măsură cît mai mare înainte de începerea planului cincinal și dezvoltate apoi în cursul planurilor anuale; să se folosească forme variate, ca: investiții comune pentru satisfacerea nevoilor de materii prime, înființarea unor întreprinderi mixte cu caracter productiv sau de comercializare a produselor; cooperarea în efectuarea de prospectări și explorări pentru valorificarea resurselor naturale ale țării noastre sau în alte țări. Apare necesar să se acorde o atenție deosebită creșterii operativității în studierea și perfectarea acțiunilor de cooperare. Adîncirea legăturii organice între știință și producție, scurtarea ciclului de cercetare-valorificare, amploarea cercetărilor de dezvoltare, conduc în mod obiectiv la necesitatea împletirii cooperării economice cu cooperarea științifică și tehnică în general și în special în acele domenii care au un rol hotărîtor în promovarea progresului tehnic și științific. În cursul lucrărilor de definitivare a viitorului cincinal este necesar a fi avute în vedere și asigurate prin plan mijloacele materiale și financiare necesare extinderii acestor acțiuni. In dezbaterile secțiunii, s-a evidențiat necesitatea ca în aplicarea măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale să se asigure formele organizatorice, normele și competentele pentru ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile să participe mai direct și operativ la dezvoltarea schimburilor comerciale externe și la activitatea de cooperare economică și tehnico-științifică.

În dezvoltarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice a țării noastre, un rol important revine activității desfășurate în organizațiile internaționale. Ca urmare a hotărîrilor Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 21 mai a.c., care a aprobat în unanimitate documentele adoptate de Sesiunea a XXIII-a specială a C.A.E.R., este necesar să se acorde, în continuare, atenție studierii posibilităților de lărgire și adîncire a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu țările membre ale acestei organizații, precum și ale celorlalte organizații internaționale ale țărilor socialiste, pe baza principiilor internaționalismului socialist, egalității depline în drepturi, respectării suveranității și independenței naționale, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. În același timp este necesar să se fructifice mai deplin posibilitățile și avantajele pe care le oferă participarea României la o serie de alte organizații internaționale de colaborare economică și tehnico-științifică.

Pentru asigurarea în condiții cît mai bune a lărgirii și intensificării activității de relații economice externe, secțiunea consideră necesar să se releve aten-

(Continuare în pag. 14)

ETAPĂ CALITATIV SUPERIOARĂ A CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE ÎN ROMÂNIA

(Urmare din pag. 1)

avea să devină România. Fața de azi a țării nu reușeam s-o bănuim nu numai cînd rănile războiului erau încă deschise, cînd în economie domneau ruina și haosul, în anii cînd încă luptam pentru putere, ne zbăteam în lipsurile provocate de secetă, dar nici cînd am cucerit întreaga putere politică și am trecut la reorganizarea socialistă a societății. S-au făcut erori, mai mari sau mai mici. Avem și astăzi încă neajunsuri și lipsuri. Dar ceea ce am realizat în economie, în viața socială, în ridicarea nivelului de trai și de cultură al poporului, în domeniul științei, literaturii și artei, în sporirea rolului și prestigiului țării pe arena internațională, constituie un tezaur neprețuit, care ne îndreptățește să susținem cu fruntea sus orice confruntări cu țelurile pe care ni le-am propus.

O puternică lumină proiectează asupra Congresului al X-lea perioada ultimilor 4 ani. În această perioadă, prin suflul înnoitor care l-a pătruns de sus și pînă jos, partidul nostru a intrat în modul cel mai profund pe făgașul adevăratei sale vocații de conducător al destinelor poporului: gîndirea neînchistată în dogme și șabloane, democrația în interiorul lui și în societatea pe care o conduce, dialogul permanent cu masele, respectul adevărului și asigurarea neîngrădită a dreptății, desferecarea curentului fertilizant al criticii și dezbaterilor. Să ne gîndim ce a însemnat toate acestea pentru partid și pentru întreaga noastră viață socială. Să ne gîndim la potențele creatoare care pentru prima dată în această perioadă au țîșnit. La realizările mari din economie — ritmuri, dar nu numai și nu în primul rînd ele, ci mai cu seamă această tendință spre mai sus și spre mai bine pe care cu un termen atît de larg o denumim preocupare pentru eficiență — din cultură, din toate celelalte domenii. În fapt am regăsit și reluat pe o treaptă superioară elanul și setea de transformări înnoitoare din primii ani ai revoluției. O mobilitate uimitoare cu sursa în activitatea partidului a devenit principala trăsătură a întregii noastre vieți sociale. În această lumină se poate aprecia că una din temeliile adîncii semnificații istorice a Congresului al X-lea este concordanța hotărîrilor adoptate cu linia politică marxist-leninistă promovată după Congresul al IX-lea.

O chezășie a concordanței hotărîrilor adoptate cu cerințele obiective ale dezvoltării și, implicit, un element esențial din care derivă importanța istorică a Congresului al X-lea îl constituie ampla consultare și dezbatere populară prin al cărui filtru exigent au trecut orientările devenite azi lege a întregului partid, aprobarea deplină și de către întregul popor a tuturor rezultatelor Congresului al X-lea și creșterea pe această bază a unității națiunii noastre socialiste, a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, în jurul forței diriguitoare a societății românești.

În sfîrșit, ecoul istoric persistent al Congresului va fi determinat de însuși modul în care s-au desfășurat lucrările lui. Așa cum a subliniat în cuvîntul de încheiere tovarășul Nicolae Ceaușescu, caracteristica principală a Congresului constă în faptul că problemele de bază ale societății noastre au fost abordate într-un spirit de înaltă răspundere, de grijă profundă față de interesele partidului și poporului, față de cauza socialismului într-o atmosferă critică și autocritică, cu hotărîrea de a acționa cu toată fermitatea pentru lichidarea lipsurilor care mai dăinuie în munca noastră. Secretarul general a dat expresie unei păreri unanime apreciind că **„actualul Congres marchează o etapă nouă, calitativ superioară a dezvoltării partidului nostru, a activității de construcție socialistă în România".**

★

CONGRESUL a aprobat în unanimitate liniile directoare interne și externe ale dezvoltării României în deceniul următor. Aceste orientări supuse unei largi dezbateri preliminare în organizațiile de partid, au primit o magistrală fundamentare, deschizătoare de noi perspective, în Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Așa cum s-a subliniat în dezbaterile Cogresului, acest Raport poartă amprenta puternicei personalități a secretarului general al partidului. El se distinge prin unitatea de concepție și logica riguroasă prin îmbinarea unui înalt nivel teoretic cu o abordare realistă și practică a sarcinilor concrete pe care urmează să le rezolvăm și, înainte de toate, prin acea fericită împletire a generalului cu particularul care constituie cheia aplicării creatoare a adevărurilor marxism-leninismului la condițiile unei realități sociale determinate.

Nu încape îndoială că Raportul, celelalte documente, ansamblul lucrărilor Congresului aduc o importantă contribuție la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste, la îmbogățirea gîndirii marxist-leniniste.

La numeroase reflecții îndeamnă orientările adoptate de Congres ca linii directoare ale dezvoltării interne și internaționale. Dacă ne gîndim la reprezentările pe care, pînă în urmă cu cîțiva ani, le aveam despre perioada următoare încheierii reorganizării socialiste a societății trebuie să recunoaștem că ele erau destul de schematice și sărace. Insistam asupra anulării decalajului față de țările avansate din punct de vedere economic și asupra creării condițiilor care, într-un viitor nedefinibil, să permită trecerea la o repartiție după nevoi. În rest concepțiile teoretice aveau prea puțină legătură cu procesele practice actuale și ne linișteam cu gîndul că însăși viața ne va arata cum să rezolvăm problemele ce se vor ridica în viitor. Reprezentările despre acest viitor, lipsite de elementele unei prospectivări serioase, apăreau mai curînd ca extrapolări ale prezentului. La întrebarea: dar ce înseamnă în fond desăvîrșirea construcției socialiste ?, răspunsul nostru putea fi bogat, mai ales în teze generale dar mai puțin convingător.

Astăzi putem spune că avem în sfîrșit o concepție integrală, completă despre dezvoltarea socialismului pe baza lui proprie, despre această formă de progres pe care o denumim făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Această concepție, păstrînd orizonturile îndepărtate și reperele dezvoltării de lungă durată, este, în același timp, un ghid precis de acțiune, de înaintare pe trasee marcate clar, un îndreptar care dozează eforturile pe priorități, dar asigură o înaintare pe **toate** fronturile, nelăsînd în umbră **nici un** domeniu al vieții sociale. Cum s-a apreciat pe drept cuvînt, liniile directoare aprobate constituie un adevărat program al partidului nostru comunist.

Desigur acest program nu s-a născut dintr-o dată. El însumează rezultatele bogatei activități practice și teoretice desfășurate de partid după Congresul al IX-lea. Hotărîrile Congresului au inspirat acțiunea practică, iar aceasta a oferit teren pentru noi generalizări teoretice. Se poate aprecia că nicicînd în întreaga istorie a partidului nostru cuplul teorie-practică nu a funcționat cu o asemenea promptitudine cibernetică.

Programul elaborat de partid gravitează în jurul dezvoltării forțelor de producție. Desigur, reorganizarea socialistă a societății este posibilă la orice nivel de dezvoltare economică situat deasupra unei anumite limite. Dar, așa cum confirmă filozofia noastră materialistă, progresul de ansamblu al societății în domeniul relațiilor sociale, al științei, al culturii, al conștiinței oamenilor nu este posibil decît pe terenul unei înalte dezvoltări a forțelor de producție. Elaborate într-o concepție de lungă perspectivă, căile fixate în acest scop țin seama atît de nevoile prezente, cît și de cerințele previzibile ce vor decurge în viitor din progresul tehnic mondial și din stadiul pe care-l vom atinge. Se bucură de aceea de adeziunea unanimă menținerea industrializării în rolul de pivot al progresului economic, ritmul stabilit pentru creșterea industriei, accentul pus pe ramurile hotărîtoare ale dezvoltării economice și tehnice și corelațiile din interiorul industriei, dozarea eforturilor între industrie, agricultură și celelalte ramuri astfel încît să se asigure ridicarea armonioasă a întregii economii naționale. Expresia unei judecăți profund responsabile, întemeiate pe criterii economice judicioase găsim în opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării. Fără o asemenea rată, oricît de rațional ar fi stabilite prioritățile de dezvoltare, România ar fi condamnată să bată pasul pe loc, să vadă crescînd decalajul care o separă de țările avansate atît din punct de vedere economic, cît și din punct de vedere tehnic. Trebuie subliniat de asemenea că, pe lîngă preocupările pentru perfecționarea structurii industriei, a întregii economii, ceea ce dă părții economice a programului partidului un caracter modern, o largă deschidere spre viitor sînt sarcinile concrete privind un larg evantai de probleme — de la progresul tehnic și pînă la organizarea rațională a producției în unitățile economice — menite să asigure creșterea productivității muncii, ridicarea calității produselor, reducerea costurilor de producție, într-un cuvînt sporirea eficienței întregii activități economice.

Progresul puternic al forțelor de producție este condiția indispensabilă a ascensiunii în celelalte domenii ale existenței și conștiinței sociale, dar nu o atrage automat după sine. De aceea, valoarea programului elaborat de partid este sporită prin stabilirea de direcții și sarcini — la fel de precise ca cele pentru economie — privind diversele compartimente ale vieții sociale. Am subliniat în această ordine de idei, înainte de toate, recunoașterea necesității obiective a creșterii și pe viitor a rolului conducător al partidului și modul deschizător de largi perspective în care se înțelege exercitarea acestui rol. O confirmare deplină au primit în hotărîrile Congresului al X-lea măsurile stabilite de Conferința Națională a P.C.R. pentru perfecționarea organizării, conducerii și planificării economiei naționale. În același timp vor fi continuate cu consecvență acțiunile întreprinse după Congresul al IX-lea pentru perfecționarea orînduirii sociale, întărirea rolului statului și dezvoltarea largă a democrației socialiste, pentru perfecționarea activității ideologice.

Partidul nostru va promova și pe viitor, politica externă bazată pe acele cunoscute principii care sînt unica bază pentru asigurarea unei conviețuiri pașnice a unei colaborări fructuoase între state în condițiile cînd fiecare țară beneficiază din plin de dreptul suveran de a-și hotărî orînduirea, precum și atitudinea în problemele vieții internaționale, o politică axată pe prietenia și alianța cu țările socialiste, o politică de dezvoltare a relațiilor cu toate statele indiferent de orînduirea socială. Țara noastră își va uni și în continuare eforturile cu cele ale celorlalte țări membre ale CAER pentru ca această organizație să corespundă cît mai deplin cerințelor colaborării între țările socialiste independente și suverane, cerințelor întăririi unității sistemului mondial socialist, va acționa și pe viitor pentru extinderea legăturilor frățești cu toate țările socialiste. Partidul nostru își va aduce contribuția activă la cauza făuririi unei noi unități a mișcării comuniste și muncitorești internaționale a unei unități întemeiate pe autonomia fiecărui partid, pe respect reciproc, pe dreptul fiecărui partid de a-și stabili de sine stătător politica internă și internațională.

Programul adoptat la Congres, întreaga desfășurare a lucrărilor Congresului au demonstrat că în țara noastră socialismul este nu numai o formă de organizare socială, o realitate instituțională. El este conținutul vieții noastre, drumul ales definitiv cu mintea și cu inima de fiecare cetățean al Patriei, o cucerire de neclintit garantată prin sudura muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, a tuturor oamenilor muncii indiferent de naționalitate în jurul partidului comunist conducător.

Acest Congres se va înscrie în istorie ca o impresionantă manifestare de voință a întregului partid, a întregului popor de a pune cît mai bine în valoare avantajele socialismului pe pămîntul țării noastre și totodată ca o mărturie de neșters a sentimentelor internaționaliste care animă partidul și poporul, a înaltei responsabilități cu care partidul nostru înțelege să-și aducă contribuția la cauza păcii, democrației și libertății popoarelor, la triumful ideilor marxism-leninismului, al comunismului.

CONCLUZIILE SECȚIUNII PENTRU PROBLEMELE RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

(Urmare din pag. 13)

ția deosebită ce trebuie acordată pregătirii cadrelor și ridicării calificării lucrătorilor din întregul sistem al acestor relații, îmbunătățirii generale a stilului și metodelor de muncă, prin creșterea inițiativei, operativității și promptitudinii în examinarea și rezolvarea problemelor.

Dezbaterile care au avut loc înainte și în timpul Congresului au dovedit că lucrătorii care activează în domeniul relațiilor economice externe, al colaborării și cooperării economice, științifice și tehnice, la fel cu toți ceilalți oameni ai muncii din România, vor depune, sub conducerea și îndrumarea organelor și organizațiilor de partid, toate eforturile pentru realizarea sarcinilor care decurg din documentele ce se vor aproba, convinși că, prin aceasta, contribuie la măreața operă de edificare în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltată.

(Concluziile au fost prezentate în cadrul secțiunii de tovarășul **GHEORGHE RĂDULESCU**).

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **La secția din Malnaș a Întreprinderii de produse de cariere și balastiere Brașov** a intrat în probe tehnologice un complex de instalații pentru prelucrarea pietrei de construcții. Prin darea în funcțiune a instalațiilor se asigură realizarea unei producții mai mari față de cea a anului trecut cu 10 000 tone de piatră spartă pentru modernizarea drumurilor, 50 000 tone de piatră pentru mixturi asfaltice și betoane și 8 000 tone de pavele realizate din roci de andezit.

● **Pe platforma industrială de la Brazi a început construcția unui nou obiectiv industrial — Fabrica de acetilenă.** Viitoarea întreprindere, proiectată de specialiști români este dotată de industria noastră constructoare de mașini. Ea urmează să fie pusă în funcțiune în primul semestru al anului viitor.

● **La Ghelar-Est a intrat în funcțiune o instalație denumită suitor colector,** menită să contribuie la valorificarea unor noi rezerve de minereu de fier. Aici se efectuează, de asemenea, alte lucrări pregătitoare pentru exploatarea zăcămintelor feroase, care vor duce la creșterea producției, în următorii 3 ani, cu aproximativ 350 000 tone minereu de fier. Minele din Poiana Ruscăi, care asigură în prezent mai mult de 60% din cantitatea de minereu de fier a țării, și-au sporit producția din 1944 și pînă acum de peste 25 de ori.

● **La Fabrica de rășini fenolice a Combinatului chimic din Făgăraș** au fost puse în funcțiune noi instalații automate, realizate de industria noastră constructoare de mașini, care contribuie la dublarea capacității fabricii.

Instalațiile au fost puse în funcțiune cu 120 de zile mai devreme decît se prevăzuse în angajamentul luat de constructori și montori.

● **La Tulcea s-a deschis șantierul pentru construirea noii stații C.F.R. de călători.** Amplasată în partea de nord-vest a municipiului, clădirea stației va avea o linie arhitectonică modernă, cu largă vedere spre Dunăre și va cuprinde toate serviciile pentru deservirea călătorilor și exploatarea feroviară. În partea de sud-vest a orașului se va construi, de asemenea, o stație de mărfuri.

● **La Țesătoria „România Muncitoare" din Cluj** se desfășoară lucrările de construcții-montaj din cadrul etapei a 3-a de dezvoltare. Aici se ridică o hală cu o suprafață utilă de 2 700 mp, pentru războaiele de țesut, o uzină de condiționare a aerului, care va asigura microclimatul necesar realizării unor mătăsuri de înaltă calitate. Tot aici urmează să se amenajeze o modernă imprimerie, în care se va putea imprima, pentru prima dată în țară, pe lîngă mătase, o serie de țesături fine din lînă. Această etapă de dezvoltare va aduce un spor anual de producție de 485 000 metri pătrați de țesături de mătase.

● Pe lîngă marile obiective ale industriei republicane, în **județul Ialomița** se ridică în acest an numeroase unități productive și social-culturale pentru care se investesc din bugetul local 115 milioane lei. **La Slobozia** se construiește o nouă hală pentru întreprinderea de industrie locală, se extinde sistemul de încălzire centrală de la Spitalul din Călărași, rețeaua de alimentare cu apă din Fetești și Călărași, șoseaua de legătură Fetești-Giurgeni. De asemenea, în județ se construiesc 1 780 apartamente, 8 săli de clasă, 2 internate și alte obiective social-culturale. O serie de lucrări începute în acest an, cum sînt Complexul sanatorial de la Amara, ateliere mecanice, silozuri, amplasate în diferite localități din județ, vor fi terminate în anul viitor.

● În zona industrială din partea de sud a **orașului Timișoara** a fost dată în funcțiune, înainte de termen, o nouă stație de transformare de 110 kv. O dată cu aceasta a fost pusă sub tensiune și o nouă linie de transport a energiei electrice, racordată la rețeaua de consum industrial și public a orașului. Acesta este al 30-lea obiectiv energetic din seria stațiilor de 110 și 220 kv, construite și date în folosință în Banat. Ele asigură alimentarea cu energie electrică a unui mare număr de întreprinderi industriale, unități agricole socialiste, precum și a orașelor și comunelor din județele Timiș, Arad și Caraș-Severin.

23 AUGUST 1944 — dată ce se inscrie cu litere de aur in istoria României Socialiste: infăptuirea actului care a dus la eliberarea României de sub jugul fascist și a marcat inceputul revoluției populare, antiimperialiste. **23 August 1969** *— dată care marchează implinirea unui pătrar de veac in care poporul român a obținut mari succese pe plan economic, politic, social și cultural. In acest răstimp România a parcurs o intreagă epocă istorică, străbătind cu succes drumul de la capitalism la socialism.*

In cel de-al 25-lea an al existenței sale libere, Republica Socialistă România se prezintă cu un bilanț bogat de realizări in toate domeniile vieții economice și sociale. Cu ocazia acestei mari aniversări, precum și cu prilejul celui de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, s-a inaugurat Expoziția Realizărilor Economiei Naționale România 1969. **„Menirea expoziției** *— sublinia in cuvintul său tovarășul Gheorghe Rădulescu, cu ocazia vizitei inaugurale făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu și de ceilalți conducători de partid și de stat —* **este de a oglindi infățișarea României socialiste la aniversarea unui sfert de veac de la eliberarea de sub jugul fascist, moment crucial in istoria patriei".**

O concludentă carte de vizită: Expoziția „România 1969" se intinde pe o suprafață de peste 71.020 mp. Ea cuprinde mai mult de 55 000 exponate, totalizind aproape 5000 tone. Pe lingă spațiile de expunere existente, au fost construite altele noi, insumind 35 000 mp, din care 15 000 mp in pavilioane, iar restul pe platforme destinate expunerilor exterioare.

Expoziția, care va funcționa timp de trei luni (10 august—10 noiembrie), a fost organizată in două sectoare distincte. Primul, grupează ansamblul expozițional din Piața Scinteii — unde sint expuse principalele realizări obținute in toate ramurile economiei naționale. Cuprinde circa 90% din totalul suprafeței Expoziției și cam tot atita din numărul total de exponate. Al doilea sector este amplasat in jurul pavilionului de pe malul lacului Herăstrău și cuprinde sectoarele de activitate invățămint, știință, cultură, sănătate, sport

OGLINDA UNUI PĂTRAR DE VEAC

STRĂBAȚI ORE INTREGI imensul platou al expoziției. În față îți apar pe rind exponate impunătoare produse ale industriei românești care și-au cucerit pină departe peste hotare un frumos renume. Despre multe din ele pana reporterului s-a oprit încă în trecut, consemnîndu-le existența... pe planșetele proiectanților.

În blocnotesul său mai sint notate totuși noi amănunte.

★

MĂREȚ! Este cuvîntul pe care-l rostește de cele mai multe ori vizitatorul acestei impresionante și sugestive oglinzi a României anului 25 de la eliberare. Este cuvîntul care te însoțește mult timp după ce ai cîntărit cu ochiul minții ultima trăsătură de penel a tulburătorului tablou al uneia dintre cele mai complexe și inălțătoare realități trăite de poporul român: edificarea societății socialiste. Pentru că a surprinde în spațiu și timp vasta activitate de construcție economică, socială, politică și culturală, desfășurată de poporul român într-una din cele mai pline perioade din istoria sa, a reliefa, a pune în adevărata lor lumină factorii dinamici care i-au dat acest caracter de densitate și de avînt, nu este de loc ușor chiar atunci cînd dispui de o suprafață de mii de mp.

Întreaga expoziție ilustrează cu elocvență caracteristică acestor manifestări traducerea în viață a politicii științifice duse de partidul nostru de dezvoltare armonioasă a întregii societăți românești; o politică al cărui scop final și esențial îl constituie dezvoltarea plenară și nestingherită a personalității tuturor cetățenilor țării.

De la laser și betatron, complexe instalații chimice, mașini-unelte de toate tipurile, combinate, hidrocentrale, utilaje și mașini agricole — la carne și produse lactate, țesături, confecții, încălțăminte, televizoare, frigidere etc. se întinde o densă și complexă, dar perceptibilă rețea de legături ce caracterizează structura economiei noastre de azi.

Dominant este locul ocupat de industrie în ansamblul arhitectural al expoziției. Și aceasta pentru că dominant este locul ocupat de industrie în economia românească. Cîndva, a fost necesar să susținem și să argumentăm că industria trebuie să ocupe acest loc. Ca urmare a politicii ferme de industrializare socialistă, astăzi putem afirma, cu sentimentul satisfacției și increderii în viitor, că industria este vioara întîia a economiei noastre naționale. „România 1969" proiectează modul în care s-a produs o astfel de schimbare structurală, eforturile făcute de poporul român în acest scop, ca și urmările binefăcătoare asupra nivelului său de trai și de civilizație.

Socialismul este opera poporului, este rezultatul valorificării la maximum a tuturor resurselor materiale și umane ale propriului popor. Este o idee susținută cu tărie și consecvență de Partidul Comunist Român, o practică a politicii partidului și statului nostru. Punerea în valoare a bogățiilor subsolului românesc în folosul poporului a cerut eforturi, miliarde: miliarde pentru cercetări geologice, prospecțiuni, explorări; miliarde pentru mașini și utilaje, pentru formarea cadrelor. Colecția mineralogică, petrografică și de eșantioane de zăcăminte, din care nu lipsesc minereuri de aur nativ, moderna aparatură de încercări, complexa instalație minieră în funcțiune compusă dintr-o mașină pneumatică de încărcat, un culbutor rotativ electric pentru vagoneți, vagonete cu o capacitate de pînă la 3000 l, locomotivele Diesel și electrice de mină, ca și diverse alte exponate prezente în cadrul sectorului de geologie și industrie extractivă al expoziției, vin să demonstreze că politica partidului și eforturile făcute au fost încununate de succes, rezultatele obținute în acest domeniu constituind o premisă hotărîtoare a dezvoltării ramurilor prelucrătoare ale industriei.

Atenția deosebită acordată de partid de-a lungul întregului sfert de veac de construcție socialistă asigurării bazei energetice a economiei naționale s-a concretizat în realizarea unei întinse rețele de termo- și hidrocentrale. Cele mai puternice „noduri" ale acesteia se află în plină construcție: sistemul hidroenergetice de la Porțile de Fier, puternica termocentrală de la Deva, hidrocentrala de pe Lotru, toate **într-un fel sau altul** prezente în cadrul expoziției. Impunătoarea instalație a stației de transformare de 220/110 kV, care — alături de instalațiile petroliere renumite astăzi în întreaga lume — domină intrarea în expoziție, ca și celelalte instalații, motoare, aparate electrice expuse confirmă din plin rolul hotărîtor ce revine acestei ramuri în dezvoltarea întregii economii naționale.

Dimensiunile de gigant ale metalurgiei și siderurgiei au obligat organizatorii expoziției să apeleze într-o oarecare măsură la simboluri. Citadelele oțelului românesc — combinatele de la Galați, Hunedoara, Reșița etc. — își găsesc ilustrarea în expoziție prin produsele ce le realizează ca și prin intermediul unui ecran amplasat la parterul pavilionului A și prevăzut cu mijloace speciale de proiecții care te introduce prin imagini și sunet stereofonic, în atmosfera efervescentă a marilor combinate siderurgice. In 1975 România, va depăși cifra de **10 milioane** la producția de oțel — se preconizează în documentele programatice ale Congresului al X-lea al P.C.R. Inaintea sfertului nostru de veac produceam ceva mai mult de un sfert de milion. Este una din cifrele care ocupă, fără voia ta, un loc prioritar în gîndurile și sentimentele cu care părăsești expoziția.

Ridicarea continuă a nivelului de înzestrare tehnică a întreprinderilor, valorificarea potențialului creator al națiunii — obiective și, în prezent, realizări fundamentale ale politicii de edificare a socialismului în țara noastra — ar fi fost de neconceput fără crearea unei puternice industrii constructoare de mașini, capabilă să introducă progresul tehnic în întreaga economie. Sesizarea impactului acestei ramuri industriale, asupra celorlalte compartimente ale complexului economic național devine posibilă numai după străbaterea tuturor sectoarelor expoziției; incidențele ei se întind de la industria minieră, trecînd prin agricultură, pînă la cercetarea științifică. Notăm în acest sens: butucul cu paleții hidroagregatului de 168 MW pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier, instalația F-200 — medaliată la Brno și Leipzig, instalația de foraj F-125, strungurile carusel cu comandă program, presa hidraulică cu 6 etaje PH 6 pentru industria de prelucrare a lemnului, transformatoare de forță de 400 kVA și 1600 kVA; complexe instalații pentru industria chimică, locomotivele Diesel electrice și hidraulice, laserul de putere și monomodal, avioane etc.

Pășind în sectorul industriei petrolului și chimiei, vizitatorul are în față tabloul elocvent al efortului făcut în anii socialismului pentru valorificarea rațională în combinate și uzine moderne, a unora dintre principalele bogății naturale ale țării. Pe podium, aparate de perforare, de deviație, de carotaj radioactiv — majoritatea patente originale românești. Chimia se află și ea puternic reprezentată. Admirînd exponate, machete, grafice, vizitatorul este introdus treptat în tainele petrochimiei, această ramură industrială al cărui destin spectaculos se conturează tot mai pregnant în perspectiva deceniului următor. Din variata expunere, se pot descifra sensurile și dimensiunile peisajului petrochimic și chimic, acest sector puternic ancorat în complexul măreței opere de industrializare socialistă a patriei noastre.

Agricultura românească, cu întinsele sale cîmpii cerealiere, cu zonele sale vaste destinate legumiculturii, pomiculturii și viticulturii, cu tradițiile sale în domeniul apiculturii și sericiculturii, ocupă în expoziție o poziție corespunzătoare rolului de seamă ce-i deține în ansamblul economiei naționale. Mecanizarea agriculturii este reflectată de tractoarele U-650 și U-651, tractorul pe șenile S-650, tractorul viticol V-400, tractorul legumicol L-400. Ele sînt exportate azi în peste 50 de țări. Numeroase mostre de produse agricole și grafice sugestive, evidențiază resursele acestui sector pentru creșterea continuă a producției vegetale și animale, realizarea unui amplu program de irigații, chimizare completă și înzestrare cu utilaje agricole moderne.

Bogat reprezentate în expoziție, bunurile de consum produse de industria ușoară și alimentară, de industria locală și de cooperația meșteșugărească, sînt o dovadă a grijii față de om, față de nevoile sale. Alături de bunurile de consum tradiționale, în consumul populației au pătruns în proporție mereu crescîndă produse de folosință îndelungată, reprezentative pentru ridicarea gradului de civilizație. În expoziție pot fi văzute multe dintre aceste produse: aparate de radio, televizoare, frigidere, mașini de spălat, automobile, toate creații ale industriei noastre socialiste.

★

EXPONATELE grăiesc de la sine, convingător. Penei reporterului nu-i rămîne altceva de făcut decît să consemneze o realitate: grandiosul tablou al României socialiste prezentat în această expoziție trezește în inimai fiecărui om al muncii din țara noastră, un puternic sentiment de mîndrie patriotică, încrederea că eforturile și munca poporului vor transforma în realități mărețele obiective ale Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român.

Constantin COJOCARU
Modesto FERARINI

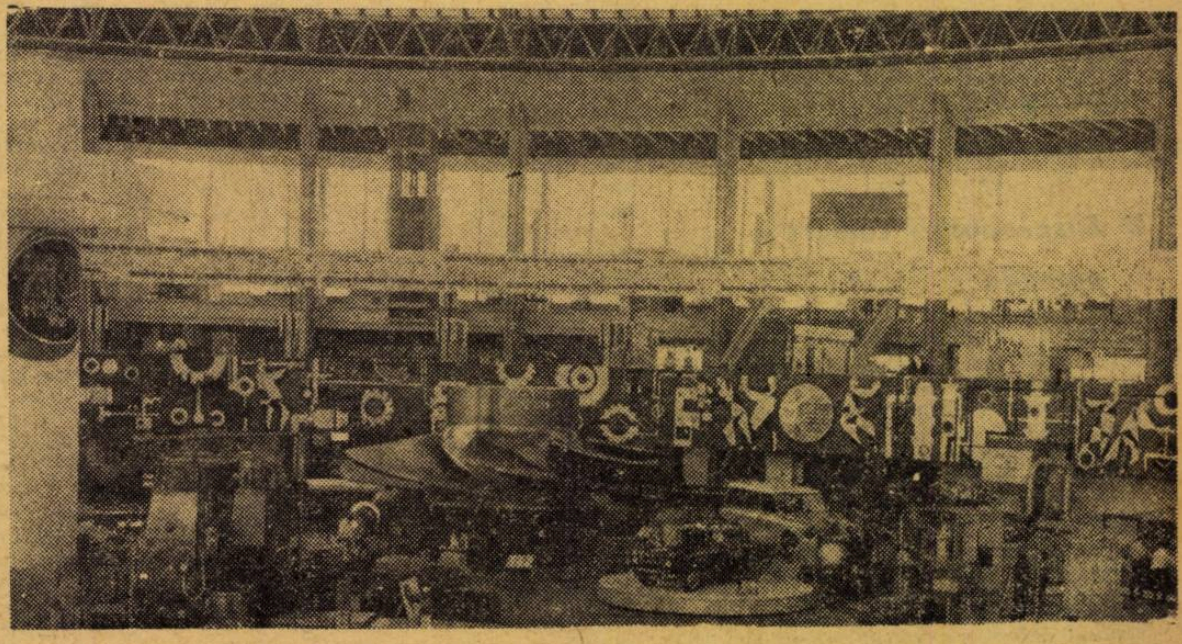

In rotonda pavilionului central

CONSULTAȚIE

CE DETERMINĂ VALOAREA MONEDEI?

ÎNCĂ DE ACUM MAI BINE DE UN SECOL, Karl Marx a făcut o analiză științifică a originii, formelor și valorii monedei [1]. Deși între timp omenirea a evoluat, inclusiv în domeniul instrumentarului și uzanțelor monetare, deși o serie de teorii mai recente — multe din ele pe baze idealiste — au propus soluții noi pentru aceste probleme care au frămîntat generații de cercetători, esența analizei lui Marx a rămas pînă azi neștirbită. În încercarea de a elucida problema valorii banilor, rîndurile următoare se întemeiază pe această esență.

● Valoarea nominală — valoarea reală

OMENIREA folosește banii — după cum se admite în general — din sec. al VII-lea î.e.n., adică de aproximativ 27 de secole. În acest răstimp, instrumentele monetare n-au rămas aceleași. De-a lungul primelor 23 de secole, adică pînă către anul 1600, circulația bănească a fost dominată de monedele metalice, confecționate din aur sau argint. Între 1600 și începutul primului război mondial, adică în cursul a circa 3 secole, monedele metalice au circulat paralel cu un nou instrument monetar, bancnota convertibilă. În sfîrșit, în ultimii 55 de ani — de la primul război mondial pînă în zilele noastre — omenirea a renunțat la monedele de aur și a folosit aproape exclusiv bancnotele, atît cele convertibile, cît și, mai ales, cele neconvertibile.

Atîta vreme cît monedele au fost confecționate din aur și argint, problema valorii lor s-a pus în termeni relativ simpli. Piesa monetară conținea o anumită cantitate de metal, de o anumită valoare. Așadar, monedele de aur și de argint aveau o valoare proprie, mai exact o valoare proprie deplină, deoarece valoarea reală a metalului cuprins trebuia să coincidă cu valoarea nominală înscrisă pe fețele pieselor monetare. Excepție făceau monedele divizionare, deoarece în cazul lor nu există o identitate între valoarea reală și cea nominală: prima este inferioară celei de-a doua, diferența dintre cele două valori constituind o sursă de cîștig pentru statul emitent.

Un exemplu cu privire la modul cum se forma valoarea proprie a monedei pe vremea circulației metalice îl furnizează legea din 7 Germinal an XI (1803) asupra francului francez, care în 1867 a servit ca model pentru prima lege monetară a României. Legea din 1803 a prevăzut baterea de monede de 5 franci din aur, avînd o greutate de 1,613 g. La stabilirea acestei greutăți s-a ajuns pornindu-se de la prețul la care aurul era comercializat pe piață, ca marfa. Pe atunci, aurul se vindea cu 3 100 fr. kilogramul, astfel încît piesa de 5 fr. trebuia să cuprindă acea cantitate de aur care valora 5 fr. — în speță 1,613 g. Valoarea monedei se confunda deci cu valoarea cantității de metal pe care o cuprindea. Altfel exprimat, valoarea monedei se baza pe valoarea aurului și era determinată de această valoare.

Se știe că valoarea reprezintă munca socialmente necesară a producătorilor de mărfuri concretizată în marfă și că ea se exprimă printr-o cantitate imaginară de marfă-bani — în cazul nostru aurul —, pentru a cărei producere este necesară aceeași cantitate de muncă socială. Se mai știe că măsurarea și compararea diferitelor cantități imaginare de aur se face prin raportarea lor la o cantitate de aur anume precizată prin legea monetară, care servește ca unitate de măsură, ca etalon al prețurilor în societatea dată. Reluînd exemplul de mai sus, putem considera că în Franța, la începutul secolului trecut, marfa pentru a cărei producere era necesară aceeași cantitate de muncă socială ca pentru obținerea a 1,613 g de aur avea prețul de 5 fr., deci că ea se putea procura pe piață în schimbul unei monede de aur de 5 fr. sau al echivalentului ei. În această privință, mai este știut că schimbul de mărfuri are loc, în general, atunci cînd există o egalitate de valoare între mărfurile care fac obiectul schimbului. În cazul de mai sus, egalitatea exista, deoarece moneda de 5 fr. conținea 1,613 g de aur.

● Disproporții comerț — monedă

ÎN VIAȚA CURENTĂ, lucrurile nu s-au desfășurat, desigur, atît de linear. În primul rînd, prețul pe piață nu se stabilește decît întîmplător la nivelul valorii; de cele mai multe ori el oscilează în jurul valorii, prin efectul cererii și ofertei. În al doilea rînd, monedele metalice aflate în circulație aveau rareori o valoare proprie deplină, corespunzătoare valorii nominale. Datorită procesului normal de uzare a pieselor, cantitatea de aur pe care o conțineau se micșora treptat, astfel încît valoarea proprie era în general inferioară valorii nominale. Totuși, datorită funcției sale de mijlocitor al circulației mărfurilor, pe baza unui consens general, moneda continua să fie primită în plată la valoarea nominală, atîta vreme cît pierderea de conținut rămînea în limite acceptabile.

De asemenea, îndeosebi în orînduirile precapitaliste, monedele erau supuse unor deteriorări și falsificări, în scopuri de cîștig, de către însăși autoritatea emitentă sau de către falsificatorii particulari, fie prin reducerea greutății (pilire, tăierea marginilor, găurire), fie prin slăbirea aliajului, fie în sfîrșit prin acoperirea cu o pojghiță de aur a unor rondele de metal comun. Desigur, monedele cu cea mai mare căutare pe piață erau cele a căror valoare proprie se apropia cît mai mult de valoarea nominală.

Se mai poate aminti de sistemul monetar bimetalist, în cadrul căruia atît aurul cît și argintul îndeplineau funcția de etalon, iar raportul de valoare între cele două metale era fixat de stat prin legea monetară. Acest sistem a dat loc la o serie de perturbări în economie; în timp ce raportul legal de valoare rămînea, în mod inerent, neschimbat, valoarea de piață a aurului și argintului creștea și scădea întocmai ca a oricărei alte mărfi. Din această cauză, monedele confecționate din metalul subevaluat de lege erau fie tezaurizate, fie topite și vîndute ca metal brut, fie exportate, iar în circulație nu mai rămîneau — potrivit „legii" lui Gresham — decît monedele mai slabe, adică cele confecționate din metalul supraevaluat.

În procesul neîntrerupt al dezvoltării economice a societății a apărut însă un moment cînd monedele cu valoare proprie deplină nu au mai putut mijloci în bune condiții schimburile. Cantitatea de aur monetar de care dispunea omenirea avea un ritm de creștere mult inferior aceluia al comerțului mondial, astfel încît aprovizionarea cu monede metalice rămînea în urma nevoilor circulației, amenințînd activitatea economică cu asfixierea.

De la acest moment înainte — adică din secolul al XVII-lea — s-a produs o renunțare treptată la folosirea monedei-substanță și s-a recurs în schimb la moneda-semn al substanței, al aurului, sub forma bancnotelor, cambiilor și cecurilor, adică sub forma unor imprimate fără valoare intrinsecă, precum și a banilor de cont, fără existență materială. Întrucît cambiile, cecurile și disponibilitățile din conturile bancare puteau fi oricînd transformate în bancnote, iar acestea erau convertibile în aur, suma semnelor bănești reprezenta în circulație aurul, mai precis valoarea acelei cantități de aur care ar fi fost necesară pentru nevoile circulației. În cazul cînd ar fi avut îndoieli asupra caracterului reprezentativ al bancnotelor în circulație, cetățeanul era autorizat să ceară oricînd băncii emitente convertirea în aur a bancnotelor pe care le deținea și să se convingă astfel că aceste bancnote erau într-adevăr reprezentante ale aurului. În noua etapă, banii n-au mai avut deci o valoare proprie, ci una reprezentativă.

O nouă etapă a fost abordată din momentul cînd, pentru motive pe care nu este locul să le tratăm aici, convertibilitatea în aur a fost suspendată, astfel încît bancnotele au devenit bani de hîrtie. În prezent, în nici o țară din lume, cetățeanul nu se mai poate adresa băncii de emisiune pentru a primi aur în schimbul biletelor pe care le deține. În mod paradoxal, legea monetară a fiecărei țări continuă să definească moneda națională printr-o cantitate de aur, fie direct, fie prin intermediul dolarului S.U.A. Dacă însă aurul nu se mai poate obține de la banca de emisiune, definiția unității monetare nu mai are vreo însemnătate practică, afară doar de aceea de a servi la stabilirea cursului oficial al valutelor străine (după cum este știut, cursul oficial reprezintă raportul între cantitățile de aur care definesc moneda națională și o monedă străină). Caracterul abstract al conținutului oficial de aur al unității monetare este cu atît mai evident, cu cît cantitatea de metal care definește unitatea monetară este ruptă în prezent de valoarea efectivă a banului, necorespunzînd acestei valori decît în foarte rare cazuri.

● Un raport invers proporțional

DACĂ, prin urmare, conținutul legal al banului nu mai este în măsură să definească valoarea lui, ce altă posibilitate există pentru a stabili mărimea acestei valori?

Potrivit teoriei marxiste, banii de hîrtie au și ei o valoare reprezentativă. Global vorbind, ei reprezintă cantitatea banilor de aur necesari circulației. La rîndul său, această cantitate este determinată de suma prețurilor mărfurilor, precum și de viteza medie de circulație a banilor. Cu cît cantitatea de bani crește, celelalte condiții rămînînd neschimbate, cu atît — potrivit legii circulației bănești — valoarea reprezentată de o unitate monetară scade. Altfel exprimat, fiecare ban de hîrtie reprezintă o valoare invers proporțională cu cantitatea banilor în circulație dacă suma valorii mărfurilor rămîne neschimbată.

Spre deosebire de concepția expusă mai sus, potrivit căreia valoarea monedei are o sursă obiectivă — deși nu se face abstracție nici de influența factorului psihologic —, concepțiile idealiste consideră că în societatea contemporană valoarea monedei reprezintă un „fapt social". Colectivitatea ar fi aceea care atribuie monedei o putere de cumpărare, în virtutea unei îndelungate experiențe. Dacă ar fi să credem în această concepție, ar trebui să considerăm că valoarea monedei rezultă „dintr-un act de credință, dintr-o încredere colectivă, din certitudinea că 100 de unități monetare numite franci permit și vor permite să achiziționăm impozite, mărfuri, servicii, datorii pînă la concurența a 100 de unități monetare, indiferent de suportul material al acestor unități" [2]. O altă concepție idealistă este aceea care consideră că valoarea monedei emană de la autoritatea statului, că ea ar fi O CREAȚIE a legii sau urmarea unei convenții sociale. Viața arată însă că fenomenele economice se află sub imperiul acțiunii legilor obiective și că valoarea monedei nu face excepție de la această regulă.

Așadar valoarea propriu-zisă a fiecărui ban nu este altceva decît reflectarea puterii lui de cumpărare, cantitatea de marfă sau servicii care se pot procura în schimbul lui. Această realitate stă, de altfel, la baza definirii monedei ca fiind „expresia unanim recunoscută a unei anumite puteri de cumpărare, transmisibile și omnivalente". În cazul cînd masa banilor de hîrtie pusă în circulație depășește necesarul de bani de aur al economiei, cantitatea de marfă sau servicii care revin unei unități bănești este mai mică puterea ei de cumpărare internă scade — și invers. În timpul inflației, cantitatea banilor în circulație crește și, din această cauză, fiecare ban în parte reprezintă mai puțin aur, adică se depreciază față de aur. Concomitent, el se depreciază și față de celelalte mărfuri, putînd cumpăra o cantitate mai mică din ele decît înainte. Dimpotrivă, în caz de deflație, valoarea internă a banului crește, cu el se poate cumpăra o cantitate mai mare de mărfuri și servicii.

Determinarea puterii de cumpărare globale a monedei este o problemă deosebit de complexă. În general se pornește de la venitul național utilizat în anul respectiv, adică de la fondul de consum (produse alimentare, produse nealimentare, servicii) și de la fondul de acumulare (investiții — lucrări de construcții-montaj, utilaje, lucrări geologice —, reparații capitale, mijloace circulante). Luîndu-se tarifele serviciilor și prețurile interne curente ale mărfurilor consumate și acumulate într-o țară și într-un an, ponderîndu-se sumele în funcție de cantitățile respective, se ajunge la o sumă care indică puterea de cumpărare globală a banilor în circulație.

Această putere de cumpărare este însă o noțiune atît de generală, încît aproape că devine o abstracție. Pentru stabilirea ei, determinant este, după cum rezultă din cele de mai sus, nivelul prețurilor din țara respectivă. Prețurile nu sînt însă imuabile, ele se modifică în timp sub impulsul unor factori obiectivi sau subiectivi cum ar fi: productivitatea muncii, politica financiară și socială a guvernului, cererea și oferta pe piață etc. Ca efect al unei multitudini de confruntări economice, politice, psihologice, modificările de prețuri nu sînt rectilinii: unele prețuri cresc, în timp ce altele rămîn pe loc, iar altele scad.

Puterea de cumpărare este o rezultantă a acestor modificări și, ca atare, nu constituie nici ea o mărime imuabilă, ci fluctuează. Admițînd că prețurile produselor industriale sînt staționare, iar cele ale produselor agricole cresc, puterea de cumpărare globală a monedei se va micșora. Însă în acest caz, una și aceeași unitate monetară va avea o putere de cumpărare diferită, după cum se va afla în mîinile acelor categorii ale populației care cheltuiesc o parte mai mare din venituri pentru alimentație sau, dimpotrivă, ale acelora care cheltuiesc proporțional mai mult pentru produse industriale. Acest exemplu ne atrage atenția asupra unui aspect principial de mare importanță: puterea de cumpărare nu aparține monedei în sine, ci deținătorului acesteia.

Din această cauză, indicele general al prețurilor, care exprimă puterea de cumpărare globală a monedei (indicele prețurilor constituie inversul puterii de cumpărare a monedei), este de fapt un criteriu anonim și netipic de apreciere a valorii banilor. Pentru a da puterii de cumpărare un contur mai precis se recurge la indici de prețuri tot mai limitați ca sferă de cuprindere. Astfel, se calculează indici de prețuri pentru fondurile de producție — separat pentru fonduri fixe și mijloace circulante —, pentru bunuri de consum (indicele costului vieții, care se calculează pe baza prețului mijloacelor de consum și a tarifelor de servicii uzuale pentru familiile de salariați, indicele prețurilor la produsele alimentare — așa-numita „coșniță" — etc.), indicele prețurilor de comerț exterior, cuprinzînd produsele exportate, produsele importate, indicele prețurilor pieții mondiale etc.

Analiza puterii de cumpărare a monedei poate fi adîncită și mai mult, stabilindu-se, de exemplu, eșantionul reprezentativ al produselor consumate și serviciilor utilizate de o familie de muncitori, de țărani, de funcționari, cu cantitățile respective și calculîndu-se pentru fiecare din ele cîte un indice ponderat al prețurilor.

S-a ajuns astfel în unele țări la o largă diversificare a calculului puterii de cumpărare a monedei, construindu-se și urmărindu-se zeci de indici ai prețurilor care reflectă puterea de cumpărare, deci valoarea banilor pentru o categorie sau alta de beneficiari — stat, întreprinderi, populație în ansamblu și pe fiecare mediu social —, iar în cadrul fiecărei categorii de beneficiari pe diferite utilizări.

● Discrepanțe posibile...

O MARE IMPORTANȚĂ practică prezintă determinarea puterii de cumpărare a monedei și pe plan extern, pentru bunul mers al relațiilor valutar-financiare dintre țări. Aceste relații se desfășoară pe baza cursurilor valutare, adică a prețului mijloacelor de plată ale unei țări, exprimat în moneda altei țări. Cursul fiind deci și el un preț, iar prețul stînd la baza puterii de cumpărare a monedei, ar însemna ca în cursul valutar să se reflecte raportul între puterea de cumpărare a celor două monede în cauză. În realitate, lucrurile se petrec altfel.

S-a arătat mai sus că în prezent, cursurile oficiale sînt bazate pe conținutul de aur care definește fiecare monedă. Întrucît acest conținut nu mai corespunde ca înainte puterii de cumpărare, nici cursurile valutare nu mai corespund raportului valoric real între valute. Adeseori, conținutul de aur se stabilește în mod arbitrar, lipsind dintru început legătura cu valoarea monedei. Dar, chiar atunci cînd la stabilirea lui se ține seama de puterea de cumpărare, se va crea curînd un decalaj față de această putere,

dr. Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 17)

FIȘE

■ În lucrarea **Soțiologhia nauki** (Sociologia științei), Moscova, 1968, 325 pag., G. N. Volkov face un vast studiu asupra celor mai variate implicații referitoare la societate și știință. Autorul arată că știința este un fenomen social extrem de multilateral și tocmai datorită acestui fapt poate fi studiat din diferite puncte de vedere: ca sumă a cunoștințelor despre univers, ca bază a concepției despre lume, ca formă a conștiinței sociale, ca formă de reflectare a lumii în conștiință, ca element al culturii spirituale etc. G. N. Volkov își propune să studieze în această lucrare știința ca fenomen social, urmărind să aprofundeze implicațiile ce derivă de aici și anume raporturile logice și istorice ale științei cu producția bunurilor materiale, știința ca o formă specifică a producției, raporturile ce se stabilesc între oameni în procesul cercetării științifice, cerințele pe care le impune această activitate față de conducere și planificare și, în sfîrșit, implicațiile pe care le are dezvoltarea științei asupra diviziunii sociale a muncii și a specializării. În legătură cu acest ultim aspect, autorul își manifestă dezacordul față de toți acei care susțin că dezvoltarea științei cere oameni cu o strictă specializare, corespunzătoare diviziunii muncii, și susține că dezvoltarea științei și transformarea ei într-un fenomen social cere imperios un om multilateral dezvoltat.

■ Jean Suret-Canale se ocupă, printre altele, în articolul **Problèmes économiques du „Tiers Monde"** (Problemele economice ale „Lumii a treia"), publicat în revista ECONOMIE ET POLITIQUE, aprilie — mai 1969, de „degradarea raportului de schimb". În timp ce valoarea relativă a produselor manufacturiere pe care țările „dezvoltate" le furnizează „lumii a treia" creste constant, valoarea relativă a produselor brute pe care „lumea a treia" le furnizează țăriior dezvoltate tinde să scadă la fel de constant. Rezultă, chiar la o producție crescîndă, o scădere constantă a puterii de cumpărare a țărilor slab dezvoltate, o sărăcire care se accentuează. De la economiștii cei mai moderați și pînă la experții O.C.D.E., se admite că „ajutorul" dat de țările dezvoltate „lumii a treia" nu compensează nici măcar pierderile ce rezultă din această degradare. Autorul explică fenomenul de degradare ca o expresie a raporturilor de forță între sectoarele monopolizate ale producției și cele nemonopolizate, traduse în valori prin prețurile produselor furnizate de monopoluri și cele ale produselor agricole. Ultimele rămîn supuse riscurilor pieței, unde există și presiunea monopolurilor care controlează comercializarea și care impun producătorului la cumpărare prețuri inferioare pretului normal de producție, în timp ce primele sînt umflate de cele cîteva firme ce-și împart piața.

Dar — arată autorul — deteriorarea traduce și decalajul **real** crescînd al valorii produselor, consecință, el însuși, a decalajului crescînd dintre nivelele productivității muncii.

■ Revista KYKLOS (vol. XXII 1969, Fasc. 2) publică articolul **is there a „Structure of Scientific Revolution" in Economics?** (Există o „structură a revoluției științifice" în analiza economică?) semnat de A. W. Coats. Autorul, referindu-se la noile modalități de abordare ale istoriagrafiei științelor, încearcă să desprindă o serie de principii de metodă pentru istoria gîndirii economice.

Coats folosește conceptul platonian de **paradigmă,** prin care înțelege o realizare științifică, universal recunoscută, care reprezintă la un moment dat un model general de rezolvare a problemelor și de aflare a unor soluții. Cu alte cuvinte, **paradigma** este o concepție dominantă într-un anume domeniu științific, verificată prin răspunsurile cu care realitatea o confruntă. Pe măsura evoluției, arată autorul, apar tot mai multe fenomene pe care „paradigma" nu le poate explica. În acel moment respectiva știință cunoaște o „criză" care se rezolvă prin apariția unei noi „paradigme" mai adecvate.

Au existat oare, se întreabă autorul, schimbări de paradigmă în teoria economică? Spre deosebire de științele naturii, răspunde el, și cu excepția apariției keynesismului, nu au existat asemenea schimbări. Indiferent de conceptul utilizat, o asemenea afirmație nu poate decît să trezească o legitimă surprindere. Opinia că științele economice nu au cunoscut momente de discontinuitate, nu rezistă unei confruntări cu realitatea. Cel mai important salt calitativ pe care științele economice l-au făcut pînă azi, constituirea economiei politice marxiste, reprezintă fără îndoială, dacă ne este permis să folosim conceptul ce ni-l propune Coats, o radicală schimbare de paradigmă.

■ Revista americană JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY nr. 1/1969 publică studiul lui Vincent J. Tarascio **Paretian Welfare Theory. Some Neglected Aspects** (Teoria paretiană a bunăstării: unele aspecte neglijate), în care se relevă unele laturi mai puțin cunoscute, dar deosebit de actuale pentru înțelegerea concepției economice a lui Vilfredo Pareto. Abandonarea de către Pareto a cercetărilor în domeniul economiei către sfîrșitul vieții sale și abordarea cercetărilor sociologice se explică prin recunoașterea de către Pareto a legăturii strînse dintre fenomenele economice și celelalte fenomene sociale, fără a nega însă deosebirea dintre fenomenele economice și cele non-economice. V. Pareto a apărat necesitatea unor asemenea abstractiuni ca **homo-oeconomicus, homo ethicus** si a disciplinelor științifice pe care le reprezintă. Totusi, apreciind că fenomenele concrete vor conține totdeauna proprietăți care depășesc cadrul unor stiințe particulare specializate, Pareto a militat pentru o integrare a teoriilor disciplinelor separate pentru a ajunge la „aproximatii" mai bune despre societatea umană; aceastá sinteză a tuturor cercetărilor specializate despre societatea umană a fost denumită de Pareto — „sociologie".

DOCUMENTELE DE PARTID cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale au subliniat pregnant necesitatea îmbunătățirii sistemului actual de înregistrare, transmitere și prelucrare a informației economice. În lumina acestei sarcini, Ministerul Petrolului a organizat în zilele de 15 și 16 august un simpozion privind aplicațiile calculului automat în industria de petrol și gaze.

În cadrul simpozionului au fost expuse 10 comunicări care au îmbrățișat aspecte variate privind coordonarea și orientarea activității de utilizare a mijloacelor moderne de calcul și prelucrare a datelor în această ramură a economiei naționale. Iată temele comunicărilor ținute: **„Organizarea transmiterii și prelucrării informațiilor în industria de petrol și gaze"; Utilizarea mașinilor medii de calcul în rezolvarea problemelor economice din sectorul extracție; Urmărirea, optimizarea lucrului și stabilirea periodică a patrimoniului prăjinilor de foraj; Introducerea calculului automat în problemele de evidență și prevedere a producției de țiței; Utilizarea mașinilor automate de calcul în rezolvarea unor probleme ale industriei extractive de țiței; Rolul calculatorului GAMMA 10 la aplicarea metodei PERT pentru planificarea și urmărirea operativă a lucrărilor DGCMSRUP; Prelucrarea integrată a informațiilor în vederea optimizării aprovizionării și desfacerii produselor petroliere; Evidența muncii și calculul automat al salariilor cu ajutorul calculatorului electronic GAMMA 10; Probleme privind uzura și amortizarea mijloacelor fixe rezolvate prin intermediul calculatorului GAMMA 10; Calculul numeric în activitatea de prospecțiuni.**

CONSULTAȚIE

(Urmare din pag. 16)

deoarece în timp ce prețurile fluctuează în funcție de productivitatea muncii, de condițiile pieței, de politica economică și socială a statului, paritatea metalică a monedei este fixă, după cum fixe sînt și cursurile valutare (acordurile de la Bretton Woods prevăd în mod expres fixitatea cursului valutar oficial).

Disparitățile care se creează pe o cale sau alta între prețuri și cursuri dăunează comerțului exterior. Astfel, creșterea prețurilor într-o țară constituie o depreciere a monedei respective, însă deprecierea nu poate afecta cursul valutar, deci nu provoacă — așa cum ar fi firesc — ieftinirea valutei în cauză față de celelalte valute. Ca urmare, produsele țării se vor scumpi nu numai pentru cumpărătorul intern dar și pentru cel extern, dăunînd caracterului competitiv al acestor produse pe piețele internaționale. Totodată, disparitățile existente împiedică determinarea corectă a raportului dintre nivelul cheltuielilor de muncă socialmente necesară la producția de mărfuri și servicii a unei țări și a celeilalte, deci și a echivalenței schimburilor, a eficienței economice a comerțului exterior.

Efectele dăunătoare ale acestei disparități fac necesară calcularea unor cursuri valutare fundamentate din punct de vedere economic, care să exprime adevăratul raport dintre puterea de cumpărare a diferitelor valute. Dacă sînt stabilite pe baza aceleiași metodologii de determinare a puterii de cumpărare, aceste cursuri pot servi la evaluarea rentabilității efective a exportului și importului, deci la orientarea politicii economice a țării respective, sau chiar la corectarea conținutului aur, deci la o reformă monetară (devalorizare în cazul reducerii conținutului de aur, revalorizare în cazul invers).

● ...și corectivele

PENTRU A SE AJUNGE la determinarea puterii de cumpărare comparabile a valutelor se folosesc mai multe căi, care pornesc fie de la produsul social total, fie de la venitul național, fie în sfîrșit de la comerțul exterior al țărilor în cauză. În ultimul caz se stabilește lista selectivă a celor mai reprezentative mărfuri pentru exportul și importul unei țări, se determină prețurile acestor mărfuri — prețuri interne cu ridicata, cu sau fără impozit, prețuri cu amănuntul — se apreciază cantitățile care fac obiectul schimburilor între două țări. Se poate ajunge astfel la stabilirea raportului puterilor de cumpărare reale ale celor două valuate. La fel se procedează pentru determinarea puterii de cumpărare comparabile în sfera schimburilor necomerciale.

Aceste determinări, indiferent de calea utilizată, ridică numeroase probleme și, implicit, obligă la numeroase aproximări, deoarece nu există comparabilitate perfectă nici în ce privește parametrii tehnici, calitatea, valoarea de întrebuințare și nici în ce privește caracterul reprezentativ al mărfurilor, în condițiile inventarierii a mii de produse care trebuie să figureze în nomenclatorul respectiv. Cu toate aceste dificultăți, compararea puterilor de cumpărare este singura în măsură să ducă la rezultate mai apropiate de realitate, gradul de aproximație depinzînd bineînțeles de nivelul cercetării statistice, de precizia și comparabilitatea datelor furnizate.

[1] K. Marx, Contribuții la critica economiei politice, București, Edit. Politică, 1950.
[2] H. Guitton, Economie politique, vol 2, ed. IV, Paris 1965, p. 158.

blocnotes

CURSURI DE VARĂ LA VĂLENII DE MUNTE

LA VĂLENII DE MUNTE, orășelul strecurat printre livezi pe malul Teleajenului; orășelul pe care Nicolae Iorga l-a fixat în conștiința noastră națională și l-a tras după el și cu el în istoria culturii românești; orășelul care în zilele noastre intră totodată în istoria artei poetice a țării prin adînc umanele mesagii pe care le trimite de aici Miron Radu Paraschivescu; orășelul în care o serie de savanți și cărturari ai țării și-au aflat ieri sau își află astăzi loc de meditație, — la Vălenii de Munte, așadar, s-au deschis miercuri cursurile unei Universități populare de vară.

Universitatea poartă numele lui Nicolae Iorga și nu ar fi putut să poarte alt nume, tot astfel cum nu ar fi putut avea mai potrivită așezarea decît la Văleni.

Între 1908 și 1914 de la tribuna acestei universități a fost alimentată făclia ideii unității de stat; după desăvîrșirea unității politice a statului, tot de aici au pornit, între 1921 și 1940, chemări spre cultivarea sentimentului independenței și demnității naționale, spre ridicarea culturală a țării; începînd din 1967, noul ciclu de cursuri este pus sub semnul propagării concepției materialismului dialectic și istoric în nemijlocită legătură cu variatele și complexele probleme ale mersului României socialiste spre viitorul ei comunist.

Am amintit aceste etape deoarece am sentimentul că istoria Universității din Văleni reprezintă o plastică expresie de îmbinare dialectică între tradiție și inovație, între continuitate și ruptură.

Organizatorii cursurilor din acest an s-au străduit (și după cîte îmi dau seama vor izbîndi) ca prin programul tematic, constelația vorbitorilor și calitatea cursanților să declanșeze un larg dialog în spiritul unei foarte importante indicații a Congresului recent încheiat al Partidului Comunist Român: **rolul muncii de propagandă este de a stimula gîndirea politică vie a oamenilor.**

În raportul prezentat la Congres, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza: **„Comunismul este doar chintesența cunoașterii, rodul marilor cuceriri ale științei și culturii, rezultatul acumulării și sintetizării a tot ceea ce a creat mai de preț munca omului".**

Consider că este un adevărat „motto" pentru cursurile Universității din Văleni; un „motto" care definește esența menirii pe termen lung a acestei universități și liniile directoare ale activității ei imediate.

Într-adevăr, programul elaborat de Congresul al X-lea cu privire la dezvoltarea social-economică a României în deceniul 70 are drept una din determinantele sale de bază propulsarea nivelului științific și cultural de masă, al întregului popor român, sub aspectele organic interdependente ale unei înalte calificări profesionale în raport cu cerințele locului ocupat de fiecare în mecanismul vieții sociale, ale unei profunde formații umane sub aspectul ei general filozofic, politic și etic, ale dinamismului, creativității și spiritului de inițiativă de natură să faciliteze fiecărui membru al societății să aducă în patrimoniul național comun roadele personalității sale.

Este un obiectiv de incontestabil democratism și umanism care condiționează atît realizarea indicatorilor cantitativi prevăzuți în Directive și ridicarea eficienței în toate sferele de activitate, cît și orientarea întregii dezvoltări a României în concordanță cu cerințele progresului științific, tehnic, economic, social, politic și cultural contemporan, cu cerințele societății socialiste multilateral dezvoltate.

Nu văd alt titlu de mîndrie la care Universitatea din Văleni să poată rivni cu mai multă sete decît acela de a-și aduce propria contribuție în această direcție.

Costin MURGESCU

Vălenii de Munte, 13 august 1969.

FRANȚA

ÎN URMĂRIREA ECHILIBRULUI

DE O SĂPTĂMÎNĂ, Franța se află pe primul plan al actualității economice și financiare internaționale. Refuzată în noiembrie 1968, devenită periodic motiv de speculație valutară sau obiect al unor declarații liniștitoare, devalorizarea francului a intrat în realitate prin hotărîrea adoptată de către guvernul francez în seara zilei de 8 august. Răsturnînd ultimele pronosticuri, care situau eventualitatea ei după perioada vacanței parlamentare, devalorizarea francului s-a produs într-un moment de relativă acalmie în relațiile monetare internaționale, și, tocmai de aceea, a provocat o certă surpriză. După opinia unor comentatori, ea a avut chiar efectul unei bombe — în capitalele principalelor țări capitaliste. Observatorii își concentrează în prezent atenția pe de o parte asupra evaluării șanselor pe care le oferă devalorizarea pentru restabilirea echilibrului economiei franceze, iar pe de altă parte asupra repercusiunilor pe care le-ar putea avea această măsură asupra stabilității altor monede naționale.

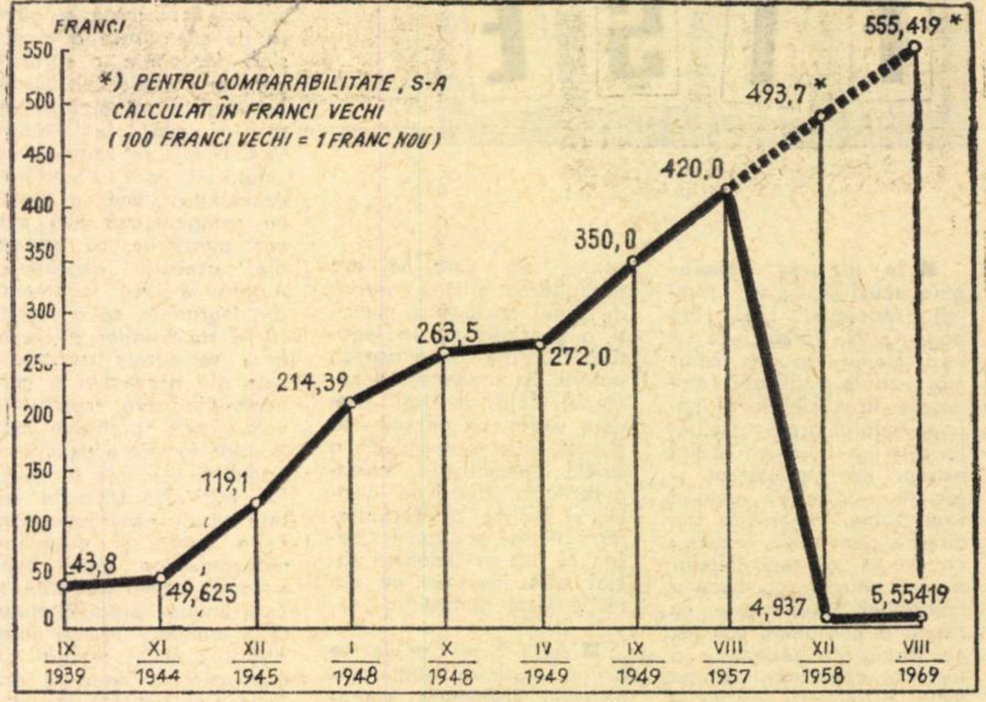

Evoluția parității franc-dolar în ultimele trei decenii.

Tensiuni conjuncturale

ÎN CADRUL APRECIERII generale a evoluției economiei franceze în prima jumătate a acestui an, se detașează ca un factor pozitiv ritmul susținut de expansiune (cu unele oscilații de la lună la lună) a producției industriale, tendință manifestată încă din semestrul II al anului trecut.

Conjunctura externă favorabilă (cereri de import din partea unor parteneri importanți ai Franței, ca R.F.G., S.U.A., Italia, Belgia etc.) și nivelul ridicat al consumului intern îndeosebi la bunurile de consum durabile (automobile, aparate electromenajere, televizoare etc.) au permis aproape tuturor ramurilor industriale să-și extindă simțitor volumul producției și să reducă subutilizarea capacităților industriale. În ceea ce privește carnetele de comenzi acestea oferă o perspectivă optimistă pînă la sfîrșitul anului. Investițiile productive cunosc, la rîndul lor, un avînt: după aprecierea cercurilor patronale, volumul investițiilor private va depăși în 1969 cu circa 20% nivelul lor din anul trecut (cifră ajustată, ținîndu-se seama de creșterea prețurilor).

„Reversul medaliei" actualei conjuncturi îl constituie, în primul rînd, agravarea tensiunilor inflaționiste; față de o limită anuală de 3%, considerată drept „rațională" de experții în materie, creșterea prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum a fost de 3,2% în semestrul I. Se consideră totuși că, datorită caracterului susținut al cererii interne și externe creșterea prețurilor a avut pînă în prezent un efect stimulator asupra producției industriale. Preocupantă rămîne situația șomajului: după o ușoară reducere în perioada februarie—aprilie, numărul șomerilor a crescut din nou, situîndu-se în luna iulie la un nivel ceva mai ridicat decît în ianuarie (232 000 de șomeri înregistrați oficial, față de 227 900).

Un serios motiv de îngrijorare oferă degradarea continuă a comerțului exterior, agravarea de la o lună la alta a deficitului balanței comerciale. Deși exporturile progresează, dinamica lor este depășită de cea a importurilor, încît gradul de acoperire a acestora din urmă prin exporturi (pentru țările din afara zonei francului) a fost, în semestrul I, în jur de 85%. De unde, presiunea permanentă asupra rezervelor de aur și devize convertibile, ele scăzînd cu cca 3,3 miliarde franci în primele șapte luni ale anului.

Climatul de neîncredere în stabilitatea francului, evaziunea capitalurilor în străinătate, urcarea — la cote înalte — a dobînzilor pentru credite, fenomene la care s-au adăugat și considerentele legate de evenimentele politice din ultimele luni, au creat — după expresia favorită a comentatorilor economici — o tendință de „fugă de monedă" (respectiv de franc), care nu era de natură să slăbească tendințele inflaționiste.

Dosarul revendicărilor

Problemele expuse mai sus trebuie privite pe fondul actualei structuri a economiei franceze, al mecanismelor financiare în vigoare, al aspirațiilor diferitelor categorii și pături sociale. Comentatorii politici sînt, în general, de acord că armonizarea acestora din urmă cu cerințele unei expansiuni echilibrate nu a găsit o rezolvare satisfăcătoare pînă în prezent și că ea va reprezenta piatra de încercare a capacității noului guvern de a asigura Franței stabilitatea economică și politică necesară.

Este vorba, în primul rînd, de problema agrară, al cărei dosar a fost supus în ultimii ani unor multiple dezbateri atît pe plan intern cît și în cadrul Pieței Comune.

Statisticile publicate de Institutul național de statistică și de studii economice arată că în timp ce în anii 1966 și 1967 venitul mediu al gospodăriilor agricole a crescut întrucîtva, anul trecut el s-a micșorat cu 0,4% (în franci constanți). Iar aceasta în condițiile scăderii cu 3% anual a numărului exploatărilor și ale reducerii ponderii populației ocupate în agricultură (față de totalul acesteia) de la 20% la 15% între anii 1962 și 1968. În ceea ce privește situația muncitorilor agricoli, ea este mult mai dificilă; după cum au relevat recent reprezentanții sindicatelor muncitorilor agricoli, 47% dintre aceștia nu beneficiază de concedii plătite și cîștigă sub salariul minim oficial stabilit pentru agricultură.

Politica oficială în domeniul agriculturii s-a orientat către „corijarea inegalităților între venituri", cu tendința de a deplasa accentul de la susținerea prețurilor, la modificarea structurii proprietății agrare. Printre măsurile adoptate în primăvara acestui an, se numără și generalizarea acordării indemnității viagere pentru agricultorii care, odată ce împlinesc vîrsta de 60 de ani, sînt dispuși să renunțe la proprietățile lor. Se prevede ca terenurile respective să fie transferate unor fermieri mai tineri, astfel încît să se formeze exploatări mai întinse, rentabile.

O soluție în perspectivă se consideră a fi mișcarea cooperatistă din agricultura franceză, ale cărei organizații au cerut sprijinul guvernului pentru consolidarea și lărgirea activității lor, pentru asigurarea valorificării producției realizate de grupurile cooperatiste. În raportul prezentat la congresul anual al uneia din principalele organizații profesionale, ținut în a doua jumătate a lunii mai, s-a preconizat intervenția statului „axată pe planificarea evoluției agricole" și „o politică a prețurilor stabilită în cadrul unei organizări a piețelor agricole".

Numeroase revendicări au fost formulate și de alte organizații profesionale reprezentînd comerțul, meseriile și așa-zisele profesiuni libere, transporturile rutiere, patronatul industrial sau cercurile bancare.

Vorbind în numele celor 600.000 de întreprinderi comerciale existente în Franța, Centrul național de comerț a cerut recent autorităților să asigure exercitarea liberei concurențe în acest domeniu (unde multe întreprinderi sînt amenințate să dispară în urma accelerării procesului de concentrare, a extinderii numărului super-magazinelor de diferite categorii), să amelioreze modalitățile de acordare a creditelor și să ușureze impozitele, să renunțe la reglementarea prețurilor etc. Atît comercianții cît și meșteșugarii și membrii profesiunilor libere reclamă extinderea asupra lor a sistemului de asigurări sociale (în caz de boală și bătrînețe), existent pentru salariați.

În ceea ce privește cercurile patronale din industrie, acestea se pronunță pentru o expansiune economică viguroasă, axată pe construirea unei industrii moderne, pentru reducerea sarcinilor fiscale și sociale ale întreprinderilor (invocînd necesitatea scăderii cheltuielilor de producție), pentru o reformă a sistemului de credit care să țină seama de „legile pieței", pentru libertatea prețurilor și a circulației capitalurilor în cadrul Pieței Comune (menită să ușureze fuziunile întreprinderilor, spre a putea face față concurenței americane sau japoneze).

Dacă într-o serie de probleme, cum sînt expansiunea economică susținută, sau necesitatea reducerii cheltuielilor statului, opțiunile sindicatelor corespund cu cele ale organizațiilor profesionale menționate mai sus, în altele ele se deosebesc net. Este vorba îndeosebi de poziția față de modalitățile de aplicare a diferitelor aspecte ale viitoarei politici economice, organizațiile sindicale cerînd ca aceasta să ducă, în ultima instanță, la îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale diferitelor categorii de salariați și nu la întărirea pozițiilor marilor monopoluri.

Revendicările salariaților privind majorarea salariilor în raport cu creșterea reală a costului vieții au fost prezentate încă la începutul lunii martie, la o conferință care a reunit pe reprezentanții sindicatelor, pe cei ai patronilor și ai autorităților, dar care s-a încheiat fără nici un rezultat. Aceste cereri ca și cele privind adaptarea formării profesionale (mai ales a tinerilor) la cerințele evoluției științei, tehnicii și a structurilor sociale, ușurarea poverii fiscale suportate de salariați și suprimarea privilegiilor fiscale de care se bucură marile societăți, reevaluarea diferitelor pensii și alocații etc., urmează a fi repuse pe tapet într-un viitor apropiat.

După cum aprecia conducerea Confederației Generale a Muncii din Franța într-un comunicat dat publicității la cîteva zile după alegerile prezidențiale, pentru a se putea obține aplicarea unor soluții îndreptate împotriva monopolurilor este necesar să se realizeze unitatea tuturor forțelor muncitorești și democratice. În acest sens, Confederația Generală a Muncii a adresat celorlalte organizații sindicale propunerea de a discuta elaborarea unor obiective comune esențiale și alegerea unor mijloace de acțiune eficiente.

Afirmarea politicii de reinnoire

Declarația de politică, economică și socială a noului guvern, prezentată în Adunarea Națională pune accentul pe continuarea expansiunii economice, prioritatea fiind acordată avîntului industriei și măsurilor de liberalizare, pe economii bugetare și combaterea inflației, pe apărarea și consolidarea monedei naționale, pe dialogul permanent cu sindicatele și organizațiile patronale. În domeniul relațiilor externe a fost reafirmată politica de colaborare economică cu țările socialiste din Europa, au fost confirmate — cu unele nuanțări semnificative — opțiunile anterioare privind integrarea economică și lărgirea Pieței Comune.

Procesul de „concertare permanentă" inaugurat de către primul ministru J. Chaban-Delmas își propune să amelioreze raporturile dintre guvern, pe de o parte, și organizațiile sindicale și patronale, parlament și opinia publică, pe de alta. Obiectivul declarat îl constituie cunoașterea mai bună de către puterea executivă a aspirațiilor diferitelor pături și categorii sociale, precum și informarea mai largă a opiniei publice asupra intențiilor și programelor guvernului. Dincolo de aceasta, însă, există convingerea că complexa și dificila sarcină de redresare economică și financiară, pe care și-a asumat-o noul guvern, n-ar putea fi dusă la bun sfîrșit dacă nu va exista un climat social favorabil. Problema a fost formulată în modul cel mai explicit de autorii raportului prezentat Consiliului economic și social (organ consultativ). „Perioada vacanței — se spune în raport — oferă guvernului înscăunat un răgaz pentru a pregăti o acțiune pe plan național și internațional, la adăpost — temporar — de zguduirile sociale și agitațiile politice. Primele decizii vor avea o importanță capitală sub aspectul reacțiilor psihologice pe care le vor declanșa. Bune — ele vor restabili climatul de încredere; proaste — ele vor compromite șansele de redresare".

Sub acest unghi de vedere este privită în comentariile presei și ale cercurilor financiare prima măsură de anvergură a actualului guvern francez — devalorizarea francului cu 12,5% (scăderea conținutului său în aur de la 0,18 g. la 0,16g. aur fin). Ele evidențiază oportunitatea momentului ales și avantajele păstrării secretului operațiunii, care au permis evitarea febrei speculative, a evaziunii capitalurilor, faptul că devalorizarea va contribui la îmbunătățirea situației balanței comerciale externe și va permite evitarea unor măsuri severe de austeritate pe plan intern (deși se evaluează că devalorizarea va avea drept consecință o creștere a costului vieții în Franța cu 3,5%). Se consideră, de asemenea, că rata devalorizării este rezonabilă, (corespunzătoare deprecierii efective, în ultimele luni, a francului francez pe piețele monetare străine) și nu va atrage automat devalorizarea altor valute (cu excepția a 14 state africane, care fac parte din zona francului și care au hotărît să mențină paritatea monedelor lor naționale în raport cu francul francez).

Ca atare, în cercurile financiare internaționale se apreciază că guvernul francez, dispunînd de rezerve de aur și devize de circa 17,7 miliarde franci, are condiții interne și externe destul de favorabile pentru a acționa în lunile viitoare în direcția stabilizării situației economice și consolidării poziției francului.

Acest lucru a fost subliniat și de ministrul economiei și finanțelor — Valery Giscard d'Estaing — în alocuțiunea sa din seara zilei de 8 august. Afirmînd că devalorizarea „nu trebuie considerată ca o încheiere, ci ca un început", că „nu de la ea așteptăm reîntoarcerea la echilibru, ci dimpotrivă de la programul nostru de ansamblu", V. Giscard d'Estaing a arătat că guvernul își propune să mențină limitarea creditului, controlul schimburilor valutare și să realizeze echilibrul bugetar în 1970; două serii de noi măsuri urmează să concretizeze orientarea în perspectivă a programului economic al guvernului, care va fi prezentat în luna septembrie, la sesiunea extraordinară a parlamentului. Pînă atunci, pentru a evita creșterea spontană a prețurilor la bunurile de consum (care ar confirma temerile exprimate de organizațiile sindicale că devalorizarea se va repercuta îndeosebi asupra nivelului de trai al păturilor mai puțin avute ale populației), guvernul a hotărît să blocheze — pînă la 15 septembrie — majoritatea prețurilor în industrie și comerț.

N. POPOV

REPERE

• Sumele trimise în patriile lor de cei 1,3 milioane de muncitori străini, respectiv 5% din populația ocupată, care lucrează în prezent în R.F.G., totalizează aproape 1,9 miliarde de mărci vest-germane pe an. 37,3% din această sumă se îndreaptă spre Italia.

• De la deschiderea sa (la 19 iulie 1964) au trecut prin tunelul de sub Mont Blanc mai mult de 2,5 milioane autovehicule, din care 2.163.000 turisme, 256.000 camioane și 48.000 de autocare. Media zilnică este de 1689 vehicule, repartizată egal în ambele sensuri.

• După multe luni de stagnare, în S.U.A. vînzările de televizoare au cunoscut o înviorare vădită în ultimele săptămîni. În săptămîna din preajma aselenizării navei spațiale „Apollo-11" vînzările de televizoare în culori au sporit cu încă 10%, iar închirierile de televizoare — cu 20%.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● În legătură cu vizita oficială pe care a făcut-o la Moscova Pierre Harmel, ministrul afacerilor externe al Belgiei, ziarul **Izvestia** publică un comentariu diplomatic sub semnătura lui K. Lavrov, în care se arată, printre altele: „Tratativele care au avut loc la Moscova au fost marcate prin rezultate concrete pe planul extinderii și întăririi relațiilor sovieto-belgiene. A fost semnat un acord de colaborare economică și tehnico-științifică. În prezent, și Belgia a intrat în cercul acelor țări vest-europene (Franța, Italia și altele) cu care Uniunea Sovietică făurește relații reciproce în acest domeniu multilateral și de perspectivă, pe baza tratativelor, și pe care le dezvoltă intens. Pe ordinea de zi s-a aflat problema încheierii unui acord referitor la principiile de dezvoltare a schimburilor comerciale, încheierea unui acord cu privire la navigația maritimă etc. Părțile au hotărît, de asemenea, să încheie o convenție consulară".

● La Budapesta a fost semnat un nou protocol privitor la schimbul de mărfuri dintre Ungaria și Finlanda. Potrivit protocolului, Finlanda va exporta în Ungaria, pe lingă produse ale industrializării lemnului, lînă artificială, mașini și echipamente, oțeluri speciale, produse ale industriei cauciucului, produse din mase plastice și alte mărfuri.

● Întreprinderea iugoslavă „Fap-Famos" a încheiat cu firma vest-germană „Daimler-Benz" un acord de colaborare tehnică, comercială și financiară pe termen lung; în baza acordului, începînd din 1974, fabricile acestei întreprinderi iugoslave vor produce anual 10 000 camioane și autobuze de tipul „Mercedes".

● Ca urmare a tratativelor ce au avut loc recent la Rio de Janeiro, acordul comercial și de plăți polono-brazilian a fost prelungit pînă la 15 octombrie 1972 — arată revista **Polskoe obozrenie,** extinzîndu-se și înlesnirile financiare reciproce. Acordul prevede acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate. Brazilia — subliniază revista — este un important partener comercial al Poloniei, principalele articole ale exportului polonez în această țară fiind navele maritime și alte produse ale industriei grele. Din Brazilia Polonia importă în special minereuri pentru metalurgia feroaselor, cafea, bumbac etc.

● Alexei Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., l-a primit recent pe Otto Mitterer, ministru federal al comerțului al Austriei, șeful delegației austriece la lucrările Comisiei mixte sovieto-austriece de colaborare economică și tehnico-științifică. După cum anunță agenția TASS, în cursul convorbirii au fost abordate probleme referitoare la dezvoltarea în continuare a relațiilor sovieto-austriece, inclusiv în privința colaborării economice bilaterale.

● Cea de-a patra sesiune a comisiei sovieto-cubaneze de colaborare tehnico-științifică, care și-a încheiat lucrările la Moscova, la 28 iulie, prevede lărgirea contactelor bilaterale în special între institutele de cercetări științifice și organizațiile de proiectări și construcții din U.R.S.S. și Cuba.

● La Leipzig a avut loc ședința comună a comisiilor economice ale R.D.G. și Finlandei — relatează ADN. În comunicatul comun publicat cu acest prilej s-a relevat activitatea rodnică a comisiilor de la ședința precedentă, ținută la Helsinki in 1968 și s-a subliniat că acordul comercial pe termen lung și protocolul privind schimbul de mărfuri pe anii 1969—1970, semnate cu acel prilej, au creat premise favorabile pentru creșterea schimburilor reciproce. În cursul lucrărilor ședinței de la Leipzig a fost semnat un protocol comun care prevede măsuri pentru lărgirea continuă a relațiilor comerciale dintre R.D.G. și Finlanda.

● Între 17 și 23 iulie au avut loc la Moscova tratative între delegația guvernamentală sovietică, în frunte cu S. A. Skacikov, președintele Comitetului de stat pentru relații economice externe de pe lingă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., pe de o parte, și delegația guvernamentală finlandeză condusă de V. Leskinen, ministrul industriei, pe de altă parte. În comunicatul dat publicității se arată că în cursul tratativelor au fost discutate probleme tehnice și economice, legate de proiectul privind construirea unei centrale atomo-electrice în Finlanda. Cu acest prilej a fost redactat un protocol pe care delegațiile îl recomandă guvernelor lor ca bază pentru încheierea acordului general de colaborare în construirea centralei menționate.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

CONSTRUCȚIILE NAVALE

ÎN PRIMUL SEMESTRU AL ANULUI, tonajul vaselor maritime livrate de șantierele principalelor 10 țări capitaliste constructoare de nave a crescut cu 3,5% față de semestrul I/1968 — de la 7 270 891 tone registru brutto (t.r.b.), la 7 525 661 tone. Dintre cele 10 țări — Japonia, R. F. a Germaniei, Suedia, Anglia, Franța, Danemarca, Spania, Norvegia, Italia, Olanda, în ordinea tonajului — prima și-a mărit livrările cu peste 6%, sporindu-și astfel și ponderea în cadrul grupului la 58%, față de circa 56% în anul precedent. O creștere remarcată au înregistrat și livrările șantierelor navale vest-germane, care au ocupat locul al doilea cu 735 451 t.r.b., depășindu-le pe cele suedeze și engleze.

După ultimele date publicate de LLOYD'S REGISTER OF SHIPPING, la 30 iunie 1969 tonajul vaselor aflate în construcție pe șantierele navale ale lumii (fără U.R.S.S. și R. P. Chineză) a fost de 16,77 milioane t.r.b. — cea mai mare cifră trimestrială înregistrată vreodată. Recordul precedent, care data din 31 martie al acestui an, a fost depășit cu 5,2% (un spor absolut de 837 000 t.r.b.). Locul întîi îl ocupă Japonia cu 4,915 milioane t.r.b. sau 29,3% din total, locul al doilea R. F. a Germaniei cu 1,688 milioane t.r.b. sau 10,06%. În ordine urmează Anglia cu 1,603 milioane t.r.b. (9,57%), Italia cu 1,122 milioane t.r.b. (6,69%) și Suedia cu 1,021 milioane t.r.b. (6,09%), apoi Franța (877 260 t.r.b.), Olanda (812 904 t.r.b.), Spania (806 535 t.r.b.), S.U.A. (592 665 t.r.b.), Norvegia (573 791 t.r.b.).

Totalul comenzilor înscrise la 30 iunie în carnetele șantierelor navale (vase aflate în construcție și comenzi nepuse încă în lucru) se ridică la 54,75 milioane t.r.b., față de 40,63 milioane t.r.b. la mijlocul anului 1968. Din nou, pe primul loc se situează Japonia cu comenzi însumînd 18 044 025 t.r.b., adică circa 1/3 din total. Spre deosebire de ceilalți indicatori, la totalul comenzilor neexecutate șantierele navale japoneze au cunoscut însă în trimestrul II 1969 un ușor regres — de 212 646 t.r.b. — față de sfîrșitul lunii martie. Sporul absolut cel mai mare l-au înregistrat șantierele olandeze cu 471 639 t.r.b., urmate de cele vest-germane cu 399 206 t.r.b. A doua clasată după Japonia, ca volum total al comenzilor, este Suedia cu 5,048 milioane t.r.b. sau 9,2% din cele 54,75 milioane cît este totalul general. Urmează R. F. a Germaniei cu 4,584 milioane t.r.b., sau 8,3%, Anglia cu 4,472 milioane t.r.b. (8,1%). Franța cu 4,201 milioane (7,6%), Spania cu 2,938 milioane (5,3%) și Norvegia cu 2,507 milioane (4,5%). Cele șapte țări enumerate dețin împreună 75,9% din volumul total al comenzilor sau — în cifre absolute — 41,794 milioane t.r.b. la 30 iunie 1969.

În structura comenzilor la mijlocul anului domină tancurile petroliere cu 29,58 milioane t.r.b., adică 54% din total. Navele pentru transportul mărfurilor în vrac reprezentau 14,40 milioane t.r.b. respectiv 26,3%, iar cele destinate transportului de coletărie 7,79 milioane t.r.b. respectiv 14,2%. Tonajul navelor de pescuit comandate forma 1,5% din total. În tonajul navelor aflate în construcție la mijlocul anului, tancurile petroliere reprezentau 50,3% (față de 49,2% la 31 martie), navele pentru mărfuri în vrac 22,1%, navele pentru coletărie 17,9%, restul fiind nave de pescuit și pentru diverse alte destinații.

Dintre navele de peste 120 000 t.r.b. se află în construcție 14 tancuri cu turbine, iar 72 asemenea tancuri figurează în totalul carnetelor de comenzi: unul din ele urmează să aibă 150 000 t.r.b., patru vor avea cîte 160 000 t.r.b., iar unul 185 000 t.r.b. Numărul navelor de peste 100 000 t.r.b. trecute în carnetele de comenzi este de 185. Dintre acestea 69 revin șantierelor din Japonia, cîte 21 Suediei și Franței, 13 Republicii Federale a Germaniei, cîte 11 se construiesc în Danemarca, Norvegia și Anglia, iar 10 în Olanda.

Principalele țări exportatoare de nave sînt, după LLOYD'S REGISTER OF SHIPPING, Japonia cu 3,15 milioane t.r.b., adică 64,1% din tonajul total construit urmată de R.F.G. cu 1,20 milioane t.r.b. (71%), Suedia cu 820 000 t.r.b. (80,4%), Anglia cu 450 000 t.r.b. (27,9%) Olanda cu 420 000 t.r.b. (52,1%). În primul semestru al acestui an, comenzile de nave pentru export au însumat 8,29 milioane t.r.b., față de 7,28 milioane la mijlocul anului 1968, și au reprezentat 49,4% din navele aflate în construcție la mijlocul anului.

La 1 iunie 1969 flota comercială mondială (nave de peste 300 t.r.b.) număra 27 565 de unități cu un total de 195,202 milioane t.r.b. Avînd în vedere situația de pe șantierele navale ale lumii, ritmul în care se desfășoară construcția, se presupune că în scurt timp, probabil încă în cursul lunii octombrie a.c., flota comercială va depăși hotarul celor 200 milioane t.r.b.

NOTE

IMEDE

LA IMEDE se doarme puțin. Programul e atît de încărcat, încît, în afară de studiu, pentru toate celelalte nu mai rămîne timp aproape de loc. Dar ce este IMEDE-ul, locul acesta unde se muncește cu atîta rîvnă și vigoare? Este un institut la Lausanne, înființat pentru cercetarea și însușirea metodelor de conducere a întreprinderilor. Cursurile sînt frecventate nu numai de elvețieni, ci, de asemenea, de cadre din țările scandinave, din R.F.G., Anglia, Italia și, cîteodată, din Franța. Ele sînt conduse de cunoscuta instituție americană „Harvard Business School". Destinat cursanților din Europa occidentală, institutul IMEDE funcționează în Elveția, deoarece o treime din bugetul lui este finanțat de firma „Nestlé". Fără aceasta, institutul ar da faliment. Cercetarea cazurilor, explică organizatorii, e costisitoare, mijloacele de lucru de asemenea, iar cei opt profesori aduși din S.U.A. au contracte pe doi ani.

În contrast cu cheltuielile, numărul cursanților este totuși mic: 50 de persoane. De fapt însă, la IMEDE se află în permanență aproximativ 300 de conducători de întreprinderi. Faptul se lămurește prin aceea că primii 50 urmează un curs cu o durată de 8 luni iar ceilalți numai cursuri scurte de 3 săptămîni. Nu sînt primiți la IMEDE decît cadre profesionale, cu o experiență de lucru în statul major al unei întreprinderi de cel puțin 5 ani, posedînd și diplome de studii universitare.

Deosebit de cursurile arătate mai sus, la cererea unor foști elevi europeni ai lui Harvard Business School, s-au introdus de curînd seminarii de 8 zile, pe teme tehnice speciale. Cu concursul firmei americane „Bull General Electric" — care a instalat în localurile institutului de la Lausanne console conectate cu ordinatoarele centrale de la Milano și Lyon — IMEDE-ul a putut da, de pildă, cursanților, indicații la obiect de felul în care trebuie folosită informatica pentru luarea deciziilor directoriale. Ordinatorul, spune profesorul McKenney de la institut, nu indică alegerea de făcut, ci mai de grabă soluțiile ce trebuie lăsate la o parte. Ceea ce predăm noi, spune el, nu este cum să te folosești de un calculator, ci cum să nu te servești de el, arătîndu-i limitele. Astfel, pentru gestiunea stocurilor, calculatorul pune la dispoziția tehnicianului elementele de informație necesară într-o proporție de 100%, însă pentru luarea unei hotărîri strategice, ca de pildă absorbirea altei întreprinderi, el nu dă decît 25—30% din elementele unui răspuns.

După cum se vede din exemplele date de McKenney, dialogul cu ordinatorul în Occidentul capitalist este de un caracter specific. Deși într-o economie socialistă datele furnizate programului de lucru al mașinii pot fi desigur mai puțin aleatorii, limitele ei rămîn.

În ce privește metodele institutului de la Lausanne, directorul acestuia, profesorul Dusmet, zice: „Fiecare participant are obligația să caute a fi cel mai bun în domeniul în care trebuie să acționeze. Toți primesc mai mult de lucru decît pot în realitate face — deoarece profesia de conducător de întreprindere este aceea de a alege și organiza". La IMEDE se lucrează în mod obligatoriu cel puțin 12 ore pe zi. Fără a se mai socoti utilizarea de noapte a ordinatoarelor, care oferă avantajul unor tarife reduse.

— Și cînd mai dorm studenții dv? l-a întrebat un vizitator pe unul dintre profesorii institutului.

— În clasă, a răspuns acesta.

Moneda cea rea care o alungă pe cea bună

ȚĂRILE care fac parte din sistemul monetar intercapitalist, se apropie de un acord care va permite cu prilejul reuniunii din septembrie a F.M.I., înființarea Drepturilor Speciale de Tiraj (D.S.T.) Acest lucru a reieșit la sfîrșitul lui iulie, cînd, întruniți la Paris, experții grupului «celor zece» au ajuns la un consens în ceea ce privește cuantumurile și modalitățile acestor noi „lichidități". Totalul fondurilor stabilite, în cadrul tragerilor speciale, va echivala în trei ani cu suma de 9,5 miliarde de dolari, repartizîndu-se astfel: 3,5 miliarde în anul 1970, în 1971 3 miliarde și încă 3 miliarde în 1972.

Se știe că S.U.A. au recomandat ca acordul să fixeze perioada drepturilor speciale pe 5 și nu pe 3 ani și ca în fiecare an suma aferentă să fie de cel puțin 5 miliarde de dolari. Opoziția a fost fermă din partea R.F.G. și a Olandei, amîndouă puțin doritoare să vadă că alte țări pot dispune de un nou mijloc de «a trage» asupra rezervelor lor de schimb, cum se exprimă un jurnalist occidental. R.F.G., a cărei cotă la Fondul Monetar Internațional este de 1200 milioane de dolari și reprezintă circa 5,7% din totalul contribuțiilor naționale, ar putea în 1970 să facă trageri speciale echivalînd cu 5,7% din suma de 3,5 miliarde stabilită pentru acel an. Dar cum, potrivit prevederilor, de D.S.T. nu se pot folosi decît țările cu balanță deficitară, și cum se presupune că R.F.G. nu va fi nici în 1970 într-o asemenea situație, înființarea „drepturilor speciale" va însemna pentru dînsa dreptul altora de a trage asupra rezervelor ei. Acordul de la Stockholm, care stă la baza sistemului, prevede că țara care aderă la D.S.T. este obligată să furnizeze lichidități egale cu dublul sumei pe care are ea dreptul să o împrumute în mod obișnuit. Ceea ce va însemna pentru R.F.G. obligația de a acorda altora, adică țărilor deficitare, împrumuturi în valoare de 400 milioane de dolari.

În ceea ce privește Franța, care în trecutul nu prea îndepărtat, — adică atunci cînd poziția rezervelor sale era foarte solidă — se opusese înființării D.S.T., azi, după cum se crede în cercurile financiare occidentale, nu se mai opune. Este adevărat că acordul de la Paris urmează abia să fie ratificat de guverne, dar „unanimitatea" obținută la conferința experților este elocventă în sine pentru ceea ce ar putea urma.

Desigur că utilizarea creditelor internaționale va depinde foarte mult și în viitor de ponderea pe care o are fiecare țară membră, prin cota depusă, în exercitarea dreptului de vot la F.M.I. Franța, Italia și Japonia ar dori în acest scop să-și majoreze la toamnă cotele. În prezent, votul hotărîtor îl dețin Statele Unite, în primul rînd pentrucă partea lor reprezintă 20 la sută din totalul fondurilor F.M.I. Desigur ele vor dori să-și asigure în continuare preponderența, dar nu mai par la fel de interesate în majorarea contribuției, deoarece cota de participare determină numai nivelul tirajelor ordinare, care sînt însoțite de condiții. Or, S.U.A. sînt acum interesate în primul rînd în tirajele speciale, care nu sînt însoțite de nici o condiție. Cititorii noștri își vor aminti că atît profesorul american Triffin cît și academicianul francez Rueff, consideră aceste tiraje speciale drept niște «cadouri gratuite» și că Drepturile Speciale de Tiraj nu sînt în fond, prin natura lor, altceva decît tot facilitățile de credit, pe care, băncile centrale, și le acordau și mai înainte, sub denumirea de SWAP. Cu deosebire însă că D.S.T. sînt niște SWAP-uri permanente.

În plus, și probabil interesul manifestat de S.U.A. față de D.S.T. se explică mai ales prin aceasta, o țară care deține dolari americani și care ar cere Statelor Unite rambursarea lor în metal prețios, va putea fi plătită acum nu în aur, ci în D.S.T. Ceea ce înseamnă evident că noile „lichidități" vor constitui un mijloc cu care Banca Federală a Rezervelor de la New York își va putea apăra stocul metalic.

Și pentru că noile lichidități vor reduce cu siguranță mai mult încă partea aurului în reglementările internaționale, se presupune că toate celelalte țări, care nu doresc nici ele desigur să se despartă de metalul prețios ce-l posedă, ar putea de asemenea afla în ele un avantaj. Ceea ce va confirma încă o dată adagiul adesea amintit că «moneda rea o alungă pe cea bună».

A. A.

MONDORAMA

DISCREPANȚE AGRARE

DEZBATERILE în jurul proiectelor de reformă agrară, puse în aplicare în ultimii ani într-o serie de țări latino-americane (Chile, Peru ș.a.), au scos în evidență o dată în plus uriașele discrepanțe existente în repartiția terenurilor agricole din țările respective. Alături de latifundii, a căror întindere depășește cîteodată suprafața unor țări europene, se numără sute de mii de așa zise „minifundii" — proprietăți a căror întindere redusă nu poate asigura celor ce le exploatează un trai decent (fără a mai vorbi de țăranii lipsiți complet de pămînt).

Date statistice publicate de cotidianul elvețian **La Tribune de Genève** (2/V) ilustrează repartiția terenurilor agricole între cele două categorii de proprietăți în șase țări mai importante din America de sud.

Țara	Latifundii		Minifundii	
	ponderea în numărul total al proprietăților agricole (în %)	ponderea în suprafața agricolă (în %)	ponderea în numărul total al proprietăților agricole (în %)	ponderea în suprafața agricolă (în %)
Argentina	0,8	36,9	43,2	3,4
Brazilia	4,7	59,5	22,5	0,5
Chile	6,9	81,3	36,9	0,2
Columbia	1,3	49,5	64,0	4,9
Ecuador	0,4	45,1	89,9	16,6
Peru	1,1	82,4	88,0	7,4

INDICATORI AI EFICIENȚEI

ULTIMII ANI cunosc o proliferare a studiilor asupra eficienței comparative a întreprinderilor industriale din S.U.A. și din Europa occidentală. O asemenea analiză, întreprinsă sub egida societății belgiene **Compagnie Lambert pour l'Industrie et la Finance**, furnizează o serie de date ilustrative în privința avantajelor relative ale modului de organizare și de funcționare a întreprinderilor americane (cu unele rezerve asupra comparabilității bilanțurilor prezentate de cele 116 întreprinderi care au făcut obiectul studiului).

Se remarcă astfel, viteza de rotație mai mare a capitalului (raportul între cifra de afaceri și ansamblul activelor utilizate în cursul anului) în cazul întreprinderilor din S.U.A., care realizează un coeficient de 4,15 în industria alimentară și de 2,34 în cea de mașini electrice și electronice, față de 2,47 și, respectiv, 1,28 pentru întreprinderile europene. În ceea ce privește rentabilitatea, în 1966 în aceleași ramuri cifrele corespunzătoare erau de 11,20% și 9,14% în S.U.A., de 7,21% și doar 4,91% în Europa.

Autorii studiului semnalează, de asemenea, că întreprinderile americane folosesc, comparativ cu cele vest-europene, un volum mai redus de mijloace circulante: coeficientul respectiv (rezultat din raportarea la 100 de dolari cifră de afaceri) este de 40,4 față de 50,6. În cazul unui element concret al acestora cum sînt stocurile, raportul menționat este de 17,2 față de 20,2.

CONDUCTĂ DE LAPTE

LA HAGENOW, lîngă Mecklenburg (R.D.G.) s-a construit cea mai lungă conductă pentru transportarea laptelui din Europa. Conducta, avînd o lungime de 41 km, a necesitat investiții în valoare de un milion și jumătate de mărci, sumă finanțată de șapte cooperative agricole de producție și de o întreprindere de produse lactate.

Potrivit proiectului, pe măsura creșterii efectivului de vaci de lapte al celor șapte cooperative, conducta va putea transporta pînă la 45 tone de lapte pe zi, în 1975. Prima conductă de lapte din R.D.G. a fost inaugurată în 1965. În 1970 numărul conductelor de acest gen va ajunge la 300.

POPULAȚIA ACTIVĂ ÎN ȚĂRILE O.C.D.E.

PE ANSAMBLUL țărilor capitaliste dezvoltate care constituie Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică, populația activă a sporit cu 10%, în vreme ce populația totală a crescut cu 14%, se poate citi într-o proaspăt apărută „Statistică a populației active" referitoare la perioada 1956—1967, editată de O.C.D.E. Atît populația totală cît și populația activă au înregistrat în S.U.A. creșteri deosebit de ridicate, de ordinul a 18—19%. În Japonia creșterea populației active (+17%) a întrecut-o pe cea a populației totale (+11%). Din contra, în Europa apuseană populația activă (+4%) a sporit mai încet decît populația totală (+12%).

În aceeași perioadă s-au produs o serie de modificări profunde în structura forței de muncă ocupate. Agricultura care în 1956 ocupa în țările O.C.D.E. 63 milioane de oameni, nu mai dădea de lucru în 1967 decît unui număr de 46 milioane de persoane (—27%). În general, în rîndurile forței de muncă ocupate, ponderea agriculturii a scăzut de la 25 la circa 17%, în timp ce aceea a industriei s-a ridicat de la 35 la 37%. În capitolul „alte activități" erau incluși în 1967 aproape 47% din totalul celor ocupați, față de 40% la începutul perioadei analizate.

Reducerea efectivului celor ocupați în agricultură a fost mai evidentă în America de Nord (—37%) și în Japonia (—29%) și relativ mai lentă în Europa apuseană (—23%). În Japonia numărul salariaților în industrie sporește în aceeași perioadă masiv (cu 58%), pe cînd în Europa apuseană el se majorează cu numai 11%.

PENTRU 10 MILIOANE DE LOCUITORI

AGLOMERAȚIA URBANĂ a Parisului numără în prezent peste 9 300 000 de locuitori, cifră care crește în fiecare an cu 3—4%. În 1971 Parisul va avea deci 10 milioane de locuitori. Aceasta înseamnă cel puțin două milioane și jumătate de bucătării care trebuie aprovizionate cu alimente.

Calculele previzionale ale gospodarilor capitalei Franței au determinat ca încă din 1965 să se ia măsuri pentru prevenirea aglomerației prin construirea unor noi hale, cele vechi fiind depășite din toate punctele de vedere. Noile hale, situate la Rungis, în apropiere de aeroportul Orly, au fost date parțial în folosință în primăvara aceasta. Ele ocupă o suprafață de 200 hectare afectată exclusiv clădirilor și depozitelor, la care se mai adaugă 60 hectare de căi de acces diferite, pe care sosesc zilnic zece trenuri cu mărfuri și 1000 de autocamioane. Ansamblul acestui uriaș centru comercial dispune de toate componentele unui adevărat oraș: hoteluri, restaurante, bănci, agenții diferite, ateliere de reparații, centrală telefonică (cu 3000 de posturi), centrală telex (cu 300 de posturi), și în plus 300 de ecrane de televiziune pentru listele de prețuri și alte comunicări.

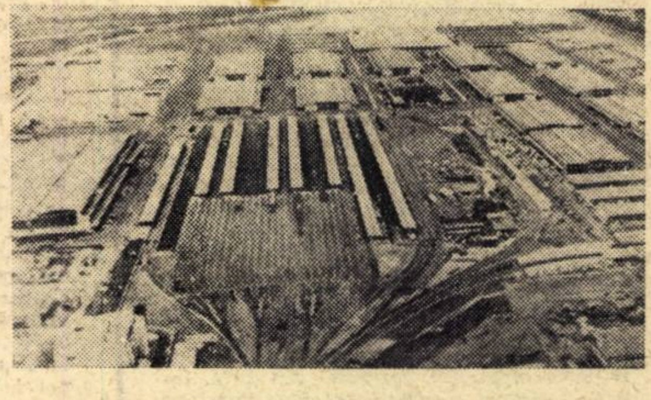

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor șef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. S. Stănescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

IERARHIA INVENTIVITĂȚII

AMPLOAREA APLICARII cuceririlor științei și tehnicii în producție și în viața de toate zilele a oamenilor este ilustrată printre altele, prin evoluția numărului invențiilor care văd lumina zilei în fiecare an. Se întîlnește tot mai frecvent aprecierea că acest indicator oglindește, alături de altele, potențialul economic și tehnico-științific de care dispune o anumită țară, perspectivele ei în condițiile concurenței pe plan mondial.

Tabelul alăturat înfățișează situația depunerilor de brevete în 13 țări capitaliste dezvoltate, incluzînd, laolaltă, circa 90% din numărul total al brevetelor depuse în lumea occidentală. Se observă că Japonia, care a recuperat handicapul din primele decenii ale perioadei postbelice, se situează în imediata apropiere a Statelor Unite, fiind urmată, la distanță, de R.F.G., Anglia și Franța. Un decalaj și mai mare se constată între acest grup de țări și Italia, Canada, Elveția, Suedia, Olanda, Belgia ș.a.

Totodată, datele din tabel referitoare la depunerile de brevete naționale și de brevete străine oglindesc, într-o anumită măsură, efortul propriu desfășurat de fiecare țară în cercetarea științifică, precum și rezultatele obținute în acest domeniu. Cea mai ridicată pondere a brevetelor naționale — fruct al cercetării pe plan intern — a fost atinsă de Statele Unite și Japonia, la extrema cealaltă (printre cele 13 țări examinate) situîndu-se Luxemburgul. Un contrast oferă sub acest aspect Italia și Canada: în timp ce numărul total al depunerilor de brevete este practic același în ambele țări, ponderea celor naționale este de 4,6 ori mai mare în Italia decît în Canada (unde numărul brevetelor importate din S.U.A. a depășit 19 000).

Trebuie arătat, în încheiere, că cele aproape o jumătate de milion de brevete depuse în 1967 în țările menționate nu reprezintă tot atîtea invenții, deoarece pentru aceeași invenție se pot depune concomitent cereri de brevete în mai multe țări.

Cereri de brevete de invenție, depuse în 1967

Țara primitoare	Total depuneri	Din care: naționale		Din care: străine	
		unități	% din total	unități	% din total
Statele Unite	88 164	64 118	72,7	24 046	27,3
Japonia	85 364	61 721	72,3	23 643	27,7
R.F.G.	67 495	37 102	55,0	30 393	45,0
Anglia	59 290	25 786	43,5	33 504	56,5
Franța	49 341	17 347	35,2	31 997	64,8
Italia	29 590	7 253	24,5	22 337	75,5
Canada	29 586	1 591	5,4	27 995	94,6
Elveția	18 408	5 591	30,4	12 817	69,6
Suedia	18 148	5 309	29,4	12 839	70,6
Olanda	17 892	2 491	13,9	15 401	86,1
Belgia	16 759	1 607	9,6	15 152	90,4
Spania	13 722	4 270	31,1	9 452	68,9
Luxemburg	2 462	56	2,3	2 406	97,7

Sursa: „La propriété industrielle", Geneva, decembrie 1968.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 33 (311)
VINERI
22 august 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
24 PAGINI • 2 LEI

TRĂIASCĂ A XXV-a ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI DE SUB JUGUL FASCIST!

ANI DE MUNCĂ EROICĂ, ANI DE ÎMPLINIRI

ÎN ISTORIA țării noastre va rămîne înscrisă cu litere de aur insurecția armată victorioasă de la 23 August 1944, care a dat un nou curs destinelor patriei. Inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, ea a dus la eliberarea țării de sub jugul fascist, a marcat începutul revoluției populare, antiimperialiste, deschizînd calea înfăptuirii aspirațiilor de libertate, democrație și progres social ale clasei muncitoare, ale întregului nostru popor.

Sărbătorind împlinirea a 25 de ani de la memorabilul eveniment, întregul nostru popor își exprimă recunoștința lui fierbinte față de partidul comuniștilor, care, în acele împrejurări grele, a știut să unească sub conducerea sa toate forțele patriotice, antifasciste în vederea răsturnării dictaturii militaro-fasciste, scoaterii României din războiul antisovietic și alăturării sale la coaliția antihitleristă. Rod al acțiunii unite a celor mai largi forțe politice naționale, a armatei, a formațiunilor patriotice, al luptei antifasciste a maselor populare, insurecția armată de la 23 August 1944 este o expresie vie a rolului maselor în făurirea propriului lor destin.

Desfășurarea cu succes a insurecției a fost posibilă și datorită condițiilor internaționale favorabile din vara anului 1944, create în primul rînd, ca urmare a înfrîngerilor suferite de fascismul german, a victoriilor hotărîtoare obținute de armata sovietică, de poporul sovietic, care a purtat pe umerii săi greul războiului antihitlerist, dînd cele mai mari jertfe materiale și umane în lupta împotriva fascismului.

Alăturîndu-se coaliției antihitleriste, poporul român s-a angajat cu toate forțele în războiul împotriva mașinii de război germane. O dată cu răsturnarea dictaturii fasciste, armata română a luptat umăr la umăr cu armata sovietică pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei și apoi, dincolo de granițele țării, pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste.

IMPORTANȚA și multiplele semnificații ale istoricului act de la 23 August 1944 sînt puse într-o lumină puternică de bilanțul bogat al sfertului de veac ce s-a scurs, de tot ceea ce poporul nostru, călăuzit cu înțelepciune de partid, a dobîndit prin munca sa liberă și creatoare, într-o perioadă relativ scurtă. Eforturile eroice pentru restructurarea social-politică a societății și edificarea fundamentului ei socialist, pentru dezvoltarea puternică a economiei naționale și înflorirea culturii românești au schimbat din temelii înfățișarea patriei noastre; **în acești 25 de ani s-a trecut de la orînduirea burgheză, în care se mențineau puternice rămășițe feudale, la orînduirea care a lichidat pentru totdeauna exploatarea omului de către om — parcurgîndu-se astfel mai multe etape istorice. Poporul român a înfăptuit cu succes societatea nouă, socialistă.**

Astăzi România, unde socialismul a triumfat deplin și pentru totdeauna, prezintă imaginea unei țări în plin avînt creator, cu o economie dinamică și echilibrată caracterizată printr-o structură unitară și o creștere proporțională a tuturor ramurilor, cu o cultură înfloritoare. Drumul străbătut nu a fost deloc ușor. Partidul nostru a știut să cimenteze întregul popor, să-i insufle încredere în forțele proprii, să asigure biruirea greutăților întîmpinate.

Profundele transformări social-economice — sinteză între aspirațiile democratice, progresiste, din totdeauna ale maselor popu-

(Continuare în pag. 2)

(Urmare din pag. 1)

lare și idealul revoluționar al proletariatului —, stau la temelia înfloririi și dezvoltării multilaterale a națiunii socialiste române, care a preluat și îmbogățit virtuțile ce și le-a dăltuit de-a lungul secolelor poporul nostru, a ridicat pe o treaptă superioară cuceririle dobîndite de generațiile anterioare.

SĂRBĂTORIM a 25-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist în condițiile puternicului avînt creator ce a cuprins întregul popor, generat de pregătirea și desfășurarea Congresului al X-lea al partidului. Congresul care a dat o înaltă apreciere activității multilaterale desfășurate de Comitetul Central, a confirmat justețea profundă a liniei politice promovate cu neabătută consecvență în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. El a adoptat un program amplu, mobilizator și realist, ale cărui obiective îmbrățișează existența materială și spirituală a națiunii noastre socialiste, sub toate aspectele ei majore, prefigurînd înfățișarea societății românești în noua etapă de dezvoltare socialistă.

Prin vastele perspective de progres și perfecționare pe care le deschide programul adoptat, prin exigența și principialitatea comunistă ce i-au caracterizat lucrările, Congresul al X-lea marchează o etapă nouă în desfășurarea operei de construcție socialistă în România.

Țara întreagă a primit cu entuziasm și adîncă bucurie înalta investitură acordată de Congres tovarășului Nicolae Ceaușescu. Comuniștii delegați la Congres au acordat încrederea lor unanimă celui mai bun fiu al poporului nostru, patriot înflăcărat pătruns de o nețărmurită încredere în partid, în înțelepciunea și forțele creatoare ale maselor populare. Această alegere își are rădăcinile în adeziunea poporului la politica pe care o promovează partidul, în recunoașterea contribuției hotărîtoare a secretarului general la elaborarea și aplicarea acestei politici, în dragostea și recunoștința purtată tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru înaltele sale calități de conducător, pentru valoarea sa umană deosebită, în dorința de a vedea continuată o linie politică justă, chibzuită, care a adus partidului și țării succese remarcabile în toate domeniile.

TRIUMFUL socialismului în țara noastră, marile transformări revoluționare petrecute în acest sfert de veac în viața socială se datoresc Partidului Comunist Român — **conducătorul încercat al națiunii noastre socialiste.** A devenit un adevăr axiomatic pentru istoria țării că Partidul Comunist Român **este factorul politic fundamental care asigură înaintarea victorioasă a țării pe calea socialismului.** Privind retrospectiv, drumul străbătut de partidul nostru, ne apare în toată plenitudinea, ca trăsături proprii ce-i definesc fizionomia, credința sa neclintită în forțele poporului, legătura organică, indisolubilă, cu clasa muncitoare, cu masele largi ale celor ce muncesc, capacitatea de a exprima pînă la contopire interesele supreme ale țării.

Rolul conducător al partidului își trage seva din încrederea și adeziunea poporului, din convingerea acestuia, bazată pe concluziile întregii evoluții istorice a țării, că politica marxist-leninistă a partidului este inspirată din nevoile arzătoare ale dezvoltării societății românești și răspunde întrutotul intereselor supreme ale națiunii. Niciodată în decursul ultimului sfert de veac viața, practica socială nu au demonstrat atît de pregnant ca astăzi, că așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul este **„nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste".**

Pornind de la această realitate, de la complexitatea sarcinilor construcției socialiste în etapa actuală, Congresul al X-lea al partidului, a dezvoltat în mod creator concepția despre misiunea istorică a partidului comunist, a stabilit un ansamblu de măsuri privind creșterea în continuare a rolului său conducător în toate domeniile de activitate.

EDIFICAREA noii orînduiri sociale — proces de o deosebită complexitate — a cerut un impresionant efort material și uman, pe care poporul nostru l-a făcut fiind conștient că numai pe această cale poate lichida starea de înapoiere economică în care se găsea, își poate construi o viață demnă și civilizată. Partidul nostru, pornind de la faptul că progresul de ansamblu al societății în domeniul relațiilor sociale, al științei și culturii, al conștiinței oamenilor nu este posibil **decît pe temeiul unei înalte dezvoltări a forțelor de producție,** a concentrat eforturile întregului popor tocmai în această direcție vitală. **În industrializare partidul a descifrat adevăratul și singurul drum pe care poporul român se poate încolona la progresul contemporan, își poate asigura independența și suveranitatea națională, materializîndu-și astfel idealurile sale socialiste.**

Pe fondul ritmurilor înalte ale dezvoltării industriale s-a înfăptuit unul dintre obiectivele cele mai complexe ale trecerii de la capitalism la socialism — **cooperativizarea agriculturii ;** s-au pus în același timp **bazele modernizării și intensificării producției agricole, ale dezvoltării impetuoase a celorlalte ramuri ale economiei naționale.** Dacă astăzi, producția industrială a țării depășește de aproape 15 ori nivelul ei antebelic, iar agricultura cunoaște un grad ridicat de mecanizare și chimizare, dacă venitul național este de peste 5,2 ori mai mare decît în 1938, iar fondul de consum pe un locuitor este de peste două ori și jumătate mai mare față de același an, acestea se datoresc fermității cu care partidul a aplicat politica de industrializare a țării, accentul pus pe ramurile hotărîtoare ale dezvoltării economice și tehnice.

Pentru a duce mai departe procesul de edificare a socialismului în patria noastră, partidul pune și în viitor în centrul activității sale dezvoltarea economiei naționale, a forțelor de producție, asigurînd în acest scop o rată înaltă a acumulării. Acest obiectiv central înscris în Directivele Congresului al X-lea se regăsește în sarcinile privind dezvoltarea unei industrii puternice și a unei agriculturi avansate, făurirea unei economii moderne, bazate pe folosirea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, pe o înaltă productivitate a muncii sociale.

Creșterea forței orînduirii socialiste, ascensiunea sa dinamică — determinată de întărirea bazei sale economice, de continua perfecționare a relațiilor de producție — și-a găsit expresia pe plan social în întărirea unității social-politice a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, **în afirmarea puternică a coeziunii națiunii noastre socialiste.** Societatea noastră străbate un tot mai pronunțat proces de **omogenizare,** la temelia căruia se află înlăturarea treptată a deosebirilor esențiale dintre categoriile sociale, diminuarea treptată a diferențelor dintre sat și oraș, dintre munca fizică și munca intelectuală, comunitatea de interese economice politice și sociale a tuturor oamenilor muncii.

PRIN NATURA LOR social-politică, prin țelurile și prin întreaga lor activitate, clasele și categoriile sociale din România au un obiectiv comun : făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru trecerea treptată la comunism. **Caracteristice pentru societatea noastră sînt adeziunea deplină a poporului la cauza construcției socialiste, la politica partidului și statului, unitatea de voință și de acțiune a muncitorilor, țăranilor, intelectualilor români, maghiari, germani și de alte naționalități.** Mai puternică decît oricînd, **unitatea întregului popor în jurul partidului nostru constituie chezășia trainică a ireversibilității cuceririlor socialismului în România și, în același timp — o invincibilă forță motrice a progresului societății noastre.**

Întărirea continuă a bazei economice a orînduirii noastre a fost însoțită de un larg și continuu **proces de perfecționare a activității tuturor sectoarelor suprastructurii socialiste, îndeosebi a statului —** principalul instrument al oamenilor muncii pentru organizarea și accelerarea procesului de edificare socialistă a patriei, pavăza de neclintit a cuceririlor revoluționare ale poporului. Ținînd seama de natura dialectică a vieții sociale, partidul nostru a avut în vedere faptul că formele și metodele de conducere și planificare nu sînt imobile, stabilite o dată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecționate, în pas cu cerințele construcției socialiste, cu schimbările ce se produc în viață, cu obiectivele dezvoltării materiale și spirituale a societății. După Congresul al IX-lea, partidul a inițiat un vast program de perfecționare a formelor și metodelor de conducere și organizare a economiei naționale, a stilului de activitate în toate domeniile, ceea ce a determinat creșterea forței orînduirii socialiste, întărirea unității social-politice a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, fără deosebire de naționalitate.

TRĂSĂTURA dominantă definitorie a procesului de perfecționare a orînduirii noastre sociale o constituie **dezvoltarea democrației socialiste.** În viziunea dialectică asupra lumii, partidul consideră democratismul nu ca un fenomen încheiat, încremenit, ci ca un proces în plină evoluție, în cursul căruia se cristalizează formele și metodele adecvate stadiului de dezvoltare a societății, căile optime pentru atragerea tot mai intensă a maselor largi la conducerea treburilor obștești, pentru completa manifestare a personalității fiecărui individ în viața socială.

Conștient de rolul hotărîtor al maselor în dezvoltarea socială, partidul nostru promovează politica de adîncire și perfecționare a democrației socialiste, apreciind că socialismul și democrația sînt de nedespărțit, că societatea noastră poate și trebuie să asigure celor ce muncesc cele mai largi drepturi și libertăți, afirmarea deplină a personalității umane, țelul suprem al politicii partidului și statului socialist. Pe temelia trainică a succeselor obținute în dezvoltarea economiei naționale, în creșterea venitului național și prin asigurarea unei proporții corespunzătoare între fondul de acumulare și fondul de consum s-au creat condiții pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al populației. Salariul real a crescut de 2,5 ori în 1968 față de 1950, iar veniturile reale ale țărănimii de 3 ori. Numai în anii 1965—1968 veniturile obținute de țărănime din munca în cooperativele agricole au crescut de la 5,4 miliarde lei la 6 miliarde lei iar cele realizate prin vînzarea produselor agricole pe piață, de la 4,350 miliarde lei la 5,1 miliarde lei.

În ridicarea standardului de viață al oamenilor muncii un rol însemnat îl au cheltuielile social-culturale ale statului. Astfel, în perioada 1950—1968 statul a cheltuit pentru nevoile social-culturale aproape 260 miliarde lei. Dacă în 1956 cheltuielile social-culturale de la buget pe un locuitor erau de 458 lei, în 1968 ele au ajuns la 1580 lei.

TRANSFORMĂRILE social-politice ce au avut loc în anii de după eliberare, marile țeluri ale construcției economice și culturale pe care le înfăptuiește poporul român își găsesc expresia în orientarea politicii externe, în rolul activ pe care țara noastră îl are pe arena mondială. Între politica internă și cea internațională a României socialiste există o deplină concordanță ; activitatea externă a țării noastre exprimă aspirațiile vitale ale poporului, care își consacră toate puterile amplei opere creatoare, pașnice, de desăvîrșire a noii orînduiri, fiind pătruns de un profund simț de responsabilitate pentru cauza păcii și socialismului în lume, pentru soarta întregii omeniri.

În centrul politicii externe a României se află întărirea prieteniei și alianței cu țările socialiste. În același timp țara noastră dezvoltă relațiile cu toate statele, indiferent de sistemul social-economic, pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în afacerile interne, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc. Ea își aduce în mod activ contribuția la întărirea sistemului mondial socialist, la lupta împotriva imperialismului, își unește eforturile cu cele ale tuturor țărilor iubitoare de pace pentru promovarea înțelegerii între popoare, pentru triumful cauzei păcii. Niciodată țara noastră nu a avut atît de mulți prieteni ca astăzi și niciodată politica ei externă activă și dinamică nu s-a bucurat de o asemenea recunoaștere internațională.

★

Aniversînd 25 de ani de la eliberarea țării de sub jugul fascist, poporul român — trecînd în revistă marile sale înfăptuiri — privește cu încredere nestrămutată viitorul. El este convins că sub conducerea încercată a partidului, prin valorificarea geniului creator al națiunii noastre, al tuturor oamenilor muncii, va asigura succesul deplin al programului elaborat de Congresul al X-lea, ridicînd patria sa socialistă pe noi trepte ale progresului și prosperității.

ION CHIRCULESCU

DUBLAREA PRODUCȚIEI MATERIALE ÎNTR-O PERIOADĂ DE TIMP DE 2 ORI MAI MICĂ DECÎT PE PLAN MONDIAL

Schimbările cantitative și calitative care au avut loc în economia României se vădesc în noile corelații ale evoluției factorilor și rezultatele lor, care definesc economia națională, după cum ilustrează tabelul de mai jos :

	1968 față de (ori) 1938	1950
Numărul salariaților	3,4	2,3
Investiții	14	11
Produsul social	5,4	5,4
Venitul național	5,2	5,2
Producția globală industrială	14	9,2
Producția globală agricolă	1,6	2,2
Productivitatea muncii sociale	...	4,6
Comerțul exterior	...	6,8
Venitul național pe un locuitor	4,1	4,3

Amploarea și intensitatea schimbărilor care au avut loc în economia României, precum și perspectivele dezvoltării în viitor sînt exprimate sintetic de evoluția venitului național, care față de 1938, a fost în anul 1968 de 5,2 ori mai mare.

Dată fiind rămînerea în urmă pe care România o avea de recuperat față de țările dezvoltate economic acest ritm are o importanță deosebită. Referindu-ne la anul 1950 ca bază, dublarea producției materiale în România s-a realizat într-o perioadă de circa 2 ori mai mică decît pe plan mondial. Dublarea venitului național s-a realizat în România în medie în 7 ani în timp ce în Italia, aceasta a avut loc într-o perioadă de circa 13 ani, în Franța în circa 15—16 ani, în R.F. a Germaniei în circa 12 ani.

Această creștere impresionantă a producției materiale a avut loc concomitent cu o schimbare treptată, dar esențială în structura sa : în 1938 industria și construcțiile participau cu 35,2% la crearea venitului național, în 1968 aportul lor se ridicase la 63,4%.

Ponderea de 54,2% a industriei în venitul național, realizată anul trecut, echivalează cu o creștere de 16 ori a venitului național creat de industrie în comparație cu 1938, sau cu alte cuvinte, anul trecut industria a dat o producție valorică care reprezintă aproape triplul venitului național al anului 1938.

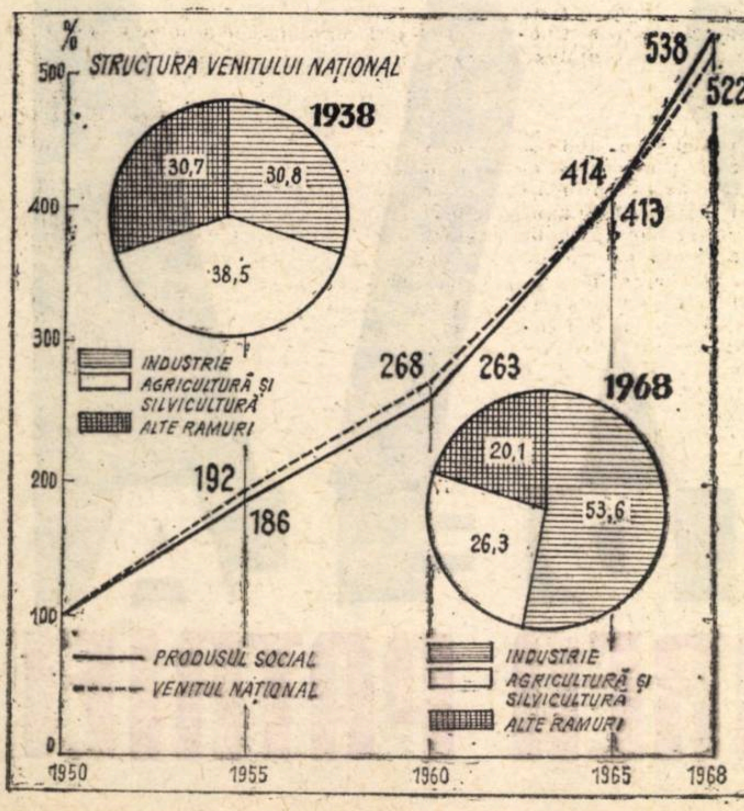

Dinamica produsului social și a venitului național (1950=100).

UN MĂREȚ PROGRAM DE ÎNFLORIRE CONTINUĂ A PATRIEI

PROPORȚII ȘI RITM ACCENTUAT ÎN DEZVOLTAREA JUDEȚELOR

Ștefan BACIU
vicepreședinte C.S.P.

FORUL SUPREM al comuniștilor — Congresul al X-lea al partidului — a ratificat un program grandios de dezvoltare a României socialiste în deceniul următor. Ca un fir roșu străbate din documentele adoptate la Congres ideea continuării în ritm susținut a industrializării socialiste, temelia progresului general al societății, a creșterii bunăstării poporului pe baza înfăptuirii unui vast program de investiții.

Înfăptuirea acestui vast program de investiții va trebui însoțită de îmbunătățirea continuă a repartizării teritoriale a forțelor de producție — latură economică și socială deosebit de importantă a politicii partidului și statului nostru. **„Paralel cu îmbunătățirea structurii pe ramuri a industriei** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al X-lea Congres al partidului — **se va acorda și în viitor toată atenția repartizării teritoriale judicioase a forțelor de producție. În stabilirea amplasamentelor noilor obiective industriale vom continua să îmbinăm organic considerentele de eficiență economică cu criteriile sociale, legate de necesitatea ridicării județelor și localităților mai puțin dezvoltate, a accelerării progresului lor economic și social".**

Transformările fundamentale petrecute în viața poporului român în anii construcției socialiste, dezvoltarea multilaterală și în ritm susținut a economiei noastre naționale, înfăptuită pe temelia industrializării socialiste a țării și, în final, creșterea neîntreruptă a nivelului de civilizație care caracterizează în ansamblu România de azi, își găsește reflectarea concretă și în realizările obținute la scara fiecărui județ în parte.

Valorificarea variatelor resurse materiale existente pe întreg teritoriul țării, prin dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei, a fost posibilă în acești ani prin politica economică judicioasă a partidului, prin planificarea în perspectivă și pe plan teritorial a economiei noastre naționale. Prin modul în care s-a realizat planificarea în profil teritorial a economiei a fost posibilă îmbunătățirea repartizării forțelor de producție, aceasta constituind, în procesul industrializării socialiste, o coordonată majoră a politicii economice a partidului și statului nostru.

Cu toate că resursele materiale ale țării sînt repartizate relativ uniform pe teritoriu, fiecare județ dispunînd de variate bogății ale subsolului, resurse energetice cît și un anumit fond agricol și forestier, am moștenit de la capitalism un nivel scăzut de dezvoltare în ansamblu, o dezvoltare inegală a ramurilor și adînci disproporții în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Într-o serie de județe, industria avea în trecut o structură unilaterală, industria alimentară deținînd peste 75% din producția globală (mori, prese de ulei, ateliere de mezeluri etc.).

Diferențele sensibile existente în trecut între județe în ce privește nivelul de dezvoltare a economiei, se reflectau în mod corespunzător și în gradul de urbanizare. Într-un număr de 4 județe populația urbană a reprezentat în 1948 sub 10% din populația totală, iar în 14 județe abia 10—15%. Gradul de urbanizare a crescut în perioada dintre cele două războaie într-o măsură neînsemnată — de la 21,4% în 1930 la 23,4% în 1948, populația orașelor înregistrînd în perioada 1930—1938 o creștere de numai 3,3%.

Concentrîndu-și atenția asupra acelor resurse naturale care dădeau maximum de beneficii cu minimum de eforturi materiale și bănești (zăcămintele de țiței și pădurile), capitalul autohton și cel străin au exploatat în mod sălbatic aceste bogății, nedovedind nici o preocupare pentru crearea condițiilor necesare dezvoltării armonioase a marii majorități a județelor țării.

Aplicînd în mod științific, creator, învățătura marxist-leninistă la condițiile concrete existente în țara noastră, P.C.R. a stabilit căile concrete pentru dezvoltarea României socialiste. Pe măsura creșterii posibilităților economiei naționale, a sporirii acumulărilor, o parte tot mai mare a volumului de investiții centralizate a fost îndreptată spre județele care au moștenit de la capitalism un nivel scăzut de dezvoltare. În anii actualului cincinal, de exemplu, pentru dezvoltarea industriei județelor Argeș, Buzău, Dolj, Gorj, Iași, Mehedinți, Olt, Suceava, Teleorman și Vîlcea, s-au alocat cca. 30% din volumul total al investițiilor avute în vedere a se realiza în această perioadă. Progresele realizate ies în evidență în special în unele ramuri de bază. Așa, de pildă, în ramura energiei electrice, față de 1130 milioane kWh cît s-a realizat în 1938 în întreaga țară, în anul 1967 județul Mureș a produs peste 7500 milioane kWh, județele Bacău, Dolj, Hunedoara și Prahova cîte 2000—2500 milioane kWh, iar județul Dîmbovița peste 1000 milioane kWh.

Din dezbaterile Congresului al X-lea al P.C.R. a rezultat pregnant faptul că, la condițiile noi create de dezvoltarea fără precedent a forțelor de producție în țara noastră, trebuie îmbunătățite metodele de conducere și de planificare a economiei naționale. În acest sens, una din problemele principale care stau în fața noastră, este repartizarea judicioasă pe teritoriu a investițiilor, a noilor obiective și a dezvoltării unităților existente.

În amplasarea unităților industriale ca, de altfel, a tuturor obiectivelor de investiții, se îmbină criteriile de eficiență economică cu politica de ridicare a județelor și orașelor mai puțin dezvoltate. O preocupare de seamă a Directivelor Congresului al X-lea o constituie îmbunătățirea, în continuare, a repartizării teritoriale a forțelor de producție, dezvoltarea economică, socială și culturală a județelor. Este necesar ca la alegerea amplasamentelor noilor obiective industriale să se urmărească așezarea rațională a acestora față de sursele de materii prime, de căile de transport și de consumatorii produselor, precum și folosirea judicioasă a resurselor de muncă. Ca atare, trebuie să începem cu eliminarea deficiențelor constatate pînă în prezent în aceste domenii. Va trebui avut în vedere, în primul rînd, normalizarea în planurile de perspectivă a amplasamentelor înainte de întocmirea unor studii tehnico-economice preliminare, care să conțină elementele necesare de justificare. Este necesară o analiză științifică la toate nivelele, care să dea posibilitatea unei viziuni largi și să țină seamă de efectele economice ale deciziei, cît și de cele sociale.

Problema unei amplasări judicioase a noilor obiective economice pe teritoriu poate fi analizată la un nivel corespunzător numai în condițiile existenței unui sistem de indicatori tehnico-economici, care să caracterizeze cît mai complet eficiența economică a investițiilor. În fața noastră se află sarcina adîncirii caracterului științific al analizelor care stau la baza determinării amplasamentelor, prin folosirea modelelor matematice, prin documentarea cît mai completă și prin întocmirea unor studii tehnico-economice edificatoare.

Una din preocupările majore ale economiștilor care lucrează în domeniul planificării dezvoltării teritoriale, o reprezintă îmbunătățirea metodologiei întocmirii planului în profil teritorial. Un progres esențial îl va constitui utilizarea balanțelor legăturilor între ramuri și între județe pentru stabilirea amplasamentelor obiectivelor economice ce urmează a se construi în viitorii zece ani. Pentru o mai bună fundamentare a planificării teritoriale, este necesară studierea atentă a tuturor balanțelor materiale, de forță de muncă și valorice la nivelul județului. De asemenea, se cer adîncite studiile demografice și de pregătire a cadrelor, pentru a se asigura condițiile unei eficiențe maxime a activității viitoarelor unități economice. Este de neconceput amplasarea, de pildă, a unor unități din ramura industriei alimentare fără a se cunoaște în amănunt studiul cererii de mărfuri la nivel micro și macroeconomic, precum și studiul de dezvoltare în perspectivă a teritoriului, sau a unităților agricole producătoare de materii prime din ramura respectivă.

Prin întreaga activitate, ne vom strădui să ridicăm munca noastră economică la un nivel superior, așa cum s-a subliniat la Congresul al X-lea al P.C.R. pentru a face față exigențelor sporite ale economiei naționale în plină dezvoltare.

SISTEME AVANSATE DE INFORMARE ÎN CERCETARE, PROIECTARE ȘI PRODUCȚIE

acad. Aurel AVRAMESCU

PROGRESUL MULTILATERAL plin de dinamism al României socialiste în ultimul sfert de veac, reflectat cu pregnanță de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., se desfășoară concomitent cu o tumultuoasă revoluție științifică și tehnică. În această a doua revoluție, conceptul de informație joacă un rol tot atît de esențial ca și conceptul de energie în prima revoluție de acest gen, începută acum aproape două secole. După ce transmisia informațiilor, impulsionată de dezvoltarea electronicei, a ajuns să străbată distanțe cosmice, apariția și evoluția calculatoarelor electronice deschide vaste perspective pentru prelucrarea și înmagazinarea unor cantități foarte mari de informații și pentru regăsirea lor selectivă după necesitățile cele mai variate. Se elaborează, se organizează și se pun în funcțiune sisteme informaționale în două mari domenii, aparent diferite, în economie, respectiv gestiune, pe de o parte, și în cercetare, respectiv documentare, pe de alta.

Documentele Congresului al X-lea, accentuînd necesitatea obținerii unei înalte eficiențe economice, relevă importanța deosebită a **sistemului informațional.** În domeniul informaticei economice Directivele Congresului al X-lea, trasează sarcini precise, de o mare anvergură, plecînd de la sistemele informaționale particulare legate de procesele productive, de gestiune, de transport etc. pînă la constituirea unor sisteme naționale pentru prelucrarea datelor, pentru planificarea întregii economii și pentru prognosticarea dezvoltării ei viitoare. Organizarea și realizarea acestor sisteme informaționale se vor baza pe programul de dotare a economiei naționale cu echipamente moderne de calcul și de prelucrarea datelor. Această prelucrare tinde să ia forme din ce în ce mai complexe, deoarece echipamentul electronic și magnetic modern reușește să efectueze cu o viteză uluitoare, nu numai calcule aritmetice, dar și operații logice, bazîndu-se pe programe care pot să țină seama de sute de parametri și de variate influențe exterioare asupra sistemului. Ordinatoarele vor prelua în viitorul apropiat tot mai multe operații intelectuale cuantificabile sau sistematizabile, degrevînd memoria și atenția omului în conducerea proceselor de orice gen și liberîndu-l pentru efectuarea unor munci creatoare.

În domeniul cercetării, proiectării și asimilării în producție, informația, considerată în sens larg, are o semnificație mai complexă, mai profundă decît cea a unor date numerice. Informația este legată aci de calitatea, de noutatea concepției. În definitiv cele mai prețioase informații de acest fel provin din descoperirile științifice și invențiile tehnice, respectiv tehnologice. S-a demonstrat că valoarea documentațiilor relative la noi procese tehnologice la know-how, se poate măsura prin conținutul de informații noi, inedite.

Ce importanță economică pot să aibă descoperirile și investițiile, reiese clar din următoarea observație. Inovațiile nu reușesc decît să mărească productivitatea muncii, să îmbunătățească procesele tehnologice aplicate în industrii și exploatări existente, ele neînsemnînd decît aplicarea și exploatarea unor descoperiri și invenții cunoscute. Acestea din urmă înseamnă din contra creații, descoperiri de fenomene, fapte, relații cu totul noi. Ca atare ele pot să dea naștere la noi industrii. Exemple grăitoare sînt : descoperirea de semiconductori care a provocat noi ramuri industriale electronice și electrotehnice ; descoperirea rachetei care a revoluționat explorarea atmosferei și a spațiului cosmic ; descoperirea televiziunii sau a calculatorului electronic. Ele au creat industrii întregi, de o mare pondere economică, ce nu au existat acum două decenii.

S-a constatat că în țări industrializate 30—50% din progresul economic pe termen lung provine din inovații care măresc productivitatea proceselor, dar o cotă aproximativ egală se datorește descoperirilor și invențiilor care generează produse, procese și chiar industrii cu totul noi. Se apreciază că prin apariția acestor industrii s-au creat cel puțin două milioane de posturi noi de muncă, inexistente înainte, în plus și mai numeroase posturi auxiliare, conexe.

În dezbaterile Congresului al X-lea al P.C.R. s-a atras atenția că de la Congresul al IX-lea în țara noastră s-au aplicat circa 90.000 de inovații și invenții rezultînd economii postcalculate de 2,2 miliarde lei. În același timp Directivele prevăd dezvoltarea cu precădere a industriilor intensiv științifice, ca electronica, echipamentul de calcul etc.

Una din condițiile indispensabile pentru activitatea de cercetare creatoare și de invenție o reprezintă cunoașterea prealabilă a tuturor progreselor realizate în orice altă parte a lumii în tema propusă spre rezolvare. Să nu descoperim ceea ce s-a descoperit, să nu inventăm ceea ce

(Continuare în pag. 14)

EFORTURI CONJUGATE PENTRU FĂURIREA UNEI ECONOMII MODERNE

I. GOLIAT
secretar științific al Academiei

DINTRE numeroasele probleme care și-au găsit oglindirea în documentele și lucrările Congresului al X-lea al P.C.R. o semnificație particulară prezintă problematica **făuririi unei economii moderne,** factor esențial al progresului economic și social al țării.

Firul roșu care străbate, după părerea mea, documentele și intervențiile la Congres, este definirea căilor și metodelor de acțiune multilaterală și concertată îndreptate spre încorporarea și valorificarea cuceririlor progresului tehnic contemporan în economie, în organizare și conducere, într-un cuvînt, spre asigurarea unei eficiențe economice înalte în întreaga activitate.

Concentrarea efortului de investiții și de cercetare științifică spre ramurile apte să accentueze structura modernă a economiei noastre naționale — energetica, construcția de mașini, electrotehnica, chimia — va juca un rol de seamă în ridicarea pe o treaptă superioară a parametrilor calitativi, tehnici și economici, ai acestor ramuri. Strădania marcată de ridicare a productivității sociale a muncii poate conduce, într-un timp relativ scurt, la rezultate economice spectaculoase, în măsura în care nivelul tehnic înalt al înzestrării acestor ramuri va fi însoțit de creșterea potențialului productiv al factorului subiectiv, de o îmbunătățire substanțială a gradului de calificare și a sistemului de folosire a forței de muncă. Subutilizarea capacităților de producție, semnalată în unele ramuri sau întreprin-

(Continuare în pag. 18)

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — ORGANIZATORUL ȘI CONDUCĂTORUL LUPTEI PENTRU ELIBERAREA ȚĂRII DE SUB JUGUL FASCIST

dr. Augustin DEAC
director adjunct al Institutului de studii istorice
și social-politice
de pe lîngă C.C. al P.C.R.

ÎN ISTORIA luptelor eroice și glorioase purtate de-a lungul veacurilor de poporul român pentru libertate, independență națională și progres social, insurecția armată din august 1944 constituie un moment crucial. Ea reprezintă o pagină glorioasă în lupta pentru neatîrnare și libertate socială a poporului român, a Partidului Comunist Român — inspiratorul, organizatorul și conducătorul luptei pentru eliberarea țării de sub jugul fascist, al insurecției armate care a reprezentat cea mai înaltă formă de manifestare a rezistenței antifasciste în România. Rolul hotărîtor în asigurarea victoriei insurecției l-au jucat masele largi de oameni ai muncii în frunte cu clasa muncitoare care, pe de o parte a participat direct la acțiunile de luptă, iar pe de altă parte și în primul rînd, a organizat și condus insurecția armată prin avangarda sa — Partidul Comunist Român. „**Partidul Comunist Român** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **exponent al intereselor naționale ale întregului popor, s-a ridicat de la început cu hotărîre împotriva agresiunii Germaniei fasciste și a războiului împotriva Uniunii Sovietice, a dat glas frămîntărilor și aspirațiilor uriașei majorități a populației țării, a organizat rezistența antifascistă și lupta maselor pentru răsturnarea regimului antonescian, ieșirea din războiul purtat alături de Germania — alăturarea forțelor antihitleriste**".

Subliniindu-se semnificația actului istoric din August 1944, în Raportul Comitetului Central la cel de-al X-lea Congres al partidului se arăta că insurecția armată a dus la eliberarea României de sub jugul fascist și a marcat începutul revoluției populare, antiimperialiste, deschizînd o eră nouă în istoria poporului român.

ESTE ȘTIUT că în România încă din vara anului 1940, datorită situației complexe internaționale și a politicii antinaționale a cercurilor reacționare burghezo-moșierești, fuseseră lichidate ultimele libertăți democratice și instaurată dictatura militaro-fascistă, țara fiind aruncată în brațele imperialismului german și tîrîtă ulterior în războiul împotriva Uniunii Sovietice.

Dictatura militaro-fascistă a dus o politică de subordonare economică și politică a țării față de Germania nazistă, o politică de exploatare prădalnică a resurselor naturale, a bogățiilor țării, a pus agricultura, industria și transporturile în slujba războiului agresiv hitlerist, a intensificat teroarea împotriva mișcării revoluționare, a P.C.R., care era în ilegalitate și a tuturor elementelor democratice și progresiste din țară.

Partidul Comunist Român, exponent al intereselor vitale ale poporului, dînd glas voinței acestuia, s-a ridicat de la început cu hotărîre împotriva regimului antonescian, a prezenței trupelor hitleriste în România, împotriva agresiunii Germaniei hitleriste și a războiului contra Uniunii Sovietice. P.C.R. acționa pentru unirea într-un singur front unic național al tuturor forțelor antihitleriste. Rolul său catalizator în ceea ce privește stringerea tuturor forțelor populare ale națiunii într-un larg front de luptă împotriva dictaturii antonesciene și a patronilor săi hitleriști s-a manifestat cu forță sporită de-a lungul întregii perioade a dictaturii militaro-fasciste. În rezoluția sa din 8 iulie 1941, în platforma-program din 6 septembrie 1941, în documentul intitulat „Pieirea sau salvarea poporului român" din ianuarie 1942 și în multe alte documente, P.C.R. a stabilit tactica sa de unire a tuturor forțelor patriotice pentru înlăturarea dictaturii antonesciene și eliberarea țării de sub jugul fascist, pentru cucerirea libertății și independenței României.

ESTE MERITUL ISTORIC al partidului nostru că, în aceste grave împrejurări, a găsit calea pentru colaborarea cu toate forțele antifasciste în vederea răsturnării dictaturii militaro-fasciste, a elaborat în mod magistral, pornind de la condițiile istorice concrete, strategia și tactica înfăptuirii insurecției armate. Rezultatul acestei politici s-a concretizat în realizarea Frontului Unic Muncitoresc, în unirea forțelor democratice, în stabilirea colaborării cu cercuri militare, inclusiv cu monarhia.

În condițiile creșterii rezistenței antifasciste din țară și ale înfrîngerilor suferite pe front de armatele hitleriste, al adîncirii crizei regimului de dictatură militaro-fascistă și al deciziei lui Ion Antonescu de a continua războiul alături de Germania hitleristă, se dovedea tot mai mult justețea poziției P.C.R. că singura cale pentru înlăturarea regimului fascist și eliberarea țării era răsturnarea dictaturii militaro-fasciste prin insurecție armată.

Actul istoric de la 23 August a fost rodul acțiunii unite a celor mai largi forțe politice naționale, armatei, formațiunilor patriotice, al adeziunii depline la lupta antifascistă a maselor populare, conduse de clasa muncitoare, în frunte cu avangarda sa, Partidul Comunist Român.

Evoluția situației politice și militare, tactica elastică, suplă a P.C.R., elaborată pe baza unei analize realiste și multilaterale a situației din România din perioada războiului, starea de spirit din clasele și păturile sociale, toate acestea au condus spre crearea condițiilor favorabile pentru unirea tuturor forțelor antihitleriste.

Reprezintă un succes al Partidului Comunist Român, crearea în a doua jumătate a anului 1943 a Frontului Patriotic Antihitlerist la care au aderat, alături de P.C.R., Partidul Social-Democrat, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Madoszul, Partidul Socialist-Țărănesc.

În primăvara anului 1944, se încheie între P.C.R. și Partidul Social-Democrat un acord, făurindu-se Frontul Unic Muncitoresc, ceea ce a reprezentat un eveniment de mare însemnătate pentru realizarea unei largi coaliții de forțe politice. Comuniștii vedeau în făurirea unității de acțiune a clasei muncitoare o condiție primordială pentru realizarea unui front larg de coaliție antihitleristă și un factor de o mare importanță pentru asigurarea capacității proletariatului de a imprima evoluției evenimentelor din țară un curs favorabil intereselor social-economice și politice ale maselor populare.

În Manifestul programatic al Frontului Unic Muncitoresc, răspîndit cu ocazia Zilei solidarității internaționale a celor ce muncesc — 1 Mai 1944, toate forțele patriotice antihitleriste erau chemate să se unească în lupta hotărîtă pentru pace, răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste, izgonirea armatelor hitleriste din țară, sabotarea și distrugerea mașinii de război germane, sprijinirea armatei roșii și alianța cu Uniunea Sovietică, Anglia și Statele Unite, pentru o Românie liberă, democratică și independentă.

În luna mai a aceluiași an P.C.R. încheie o înțelegere cu gruparea Partidului Național Liberal de sub conducerea lui Gheorghe Tătărăscu.

Creșterea luptei antifasciste a maselor, acțiunea tot mai amplă politică și organizatorică a partidului, desfășurarea luptelor de pe frontul antihitlerist au constituit factori care au impus conducătorilor Partidului Național-Țărănesc și Național-Liberal aderarea la Platforma propusă de Blocul Național Democrat.

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN a acordat o mare atenție pregătirii militare a insurecției. Cunoscînd starea de spirit din armată, unde majoritatea militarilor — atît ostași cît și comandanți — nu voiau să mai lupte în războiul hitlerist, P.C.R. a intensificat activitatea politică și organizatorică în rîndurile acestora, întreprinzînd măsurile de ordin organizatoric ce se impuneau în vederea atragerii armatei la marele act istoric.

În cadrul acțiunii politice și militare, Partidul Comunist a organizat și mobilizat în București ca și în principalele centre din țară, puternice formațiuni patriotice de luptă, înarmate. La „Grivița", „Malaxa", „Lemaître", Grozăvești, S.T.B. precum și în alte uzine și instituții, au fost pregătite din vreme asemenea formațiuni înarmate instruite special pentru asaltul decisiv. Lor trebuiau să li se alăture alte efective mobilizate în momentul declanșării insurecției. Într-un interval de numai două luni a fost organizat Comandamentul Formațiunilor de luptă patriotice; Secretarii regionali ai P.C.R. au primit însărcinarea de a fi și comandanți ai formațiunilor de luptă locale. O importanță deosebită s-a dat organizării pregătirilor de luptă din Capitală și Valea Prahovei, fiindcă aci se aflau masate principalele obiective militare hitleriste, iar pe de altă parte exista în aceste centre o numeroasă populație muncitorească.

În condițiile favorabile ale puternicei ofensive ale Armatei sovietice, care a purtat greul războiului, în după-amiaza zilei de 23 August, potrivit planului elaborat de P.C.R., a fost arestat guvernul Antonescu, s-a anunțat prin radio încetarea ostilităților împotriva Națiunilor Unite, ieșirea României din războiul hitlerist și alăturarea ei la coaliția antihitleristă. La cîteva ore după răsturnarea guvernului antonescian partidul adresîndu-se națiunii sublinia: **„Partidul Comunist din România, partid al clasei muncitoare, reprezintă interesele întregii colectivități românești, deopotrivă a muncitorimii și țărănimii, ale intelectualității, ale tuturor păturilor orășenești, ale întregului popor român în lupta sa de eliberare națională, în lupta sa pentru cîștigarea drepturilor cetățenești și democratice".**

În lupta sa cu forțele hitleriste, P.C.R. chema muncitorimea, țărănimea, intelectualii și pe toți cetățenii României la luptă fără cruțare cu toate armele împotriva dușmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său.

Întregul popor român, muncitori, țărani, intelectuali, animați de un cald patriotism au primit vestea doborîrii dictaturii militaro-fasciste, ieșirea României din războiul antisovietic și întoarcerea armelor împotriva Germaniei fasciste cu un puternic entuziasm.

Luptînd în comun cu armata sovietică, ostașii români, după eliberarea întregului teritoriu al patriei, au participat cu întreaga lor forță la lupta împotriva mașinii de război germane, a luat parte la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei. Cu mari eforturi materiale și jertfe de sînge, armata noastră și-a adus o contribuție de preț la obținerea victoriei asupra Germaniei hitleriste, în această luptă cimentîndu-se prietenia frățească dintre ostașii români și ostașii sovietici, dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice. „**De la tribuna celui de-al X-lea Congres al partidului** — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — **aducem un omagiu fierbinte tuturor comuniștilor și antifasciștilor din țara noastră, detașamentelor de partizani și formațiunilor de luptă patriotică ostașilor români și sovietici care s-au jertfit pentru eliberarea României, luptătorilor, militarilor și partizanilor din toate țările, care au contribuit la înfrîngerea fascismului".**

Insurecția armată de la 23 August 1944 a marcat începutul revoluției populare, care a dus la lichidarea vechilor rînduieli bazate pe exploatarea omului de către om, la scoaterea României din starea de înapoiere economică și culturală rămasă din trecut.

Acest sfert de veac care a trecut de la eliberarea României de sub jugul fascist a marcat cele mai profunde transformări social-economice și politico-ideologice din istoria societății românești, care au dus la victoria deplină a socialismului pe pămîntul românesc. Sub conducerea partidului clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea, cu intelectualitatea și celelalte pături sociale, a obținut în dezvoltarea patriei victorii remarcabile cu care astăzi ne mîndrim.

Ceea ce a caracterizat și caracterizează întreaga activitate a partidului este politica lui științifică, cunoașterea profundă și multilaterală a realităților românești, analiza lucidă a fenomenelor sociale pe baza legilor care determină dezvoltarea societății omenești, consecvența în înfăptuirea politicii sale atît interne cît și externe, faptul că a știut să înfrîngă greutățile, asigurînd mersul înainte pe drumul construirii socialismului. În întreaga sa politică partidul nostru exprimă în modul cel mai profund aspirațiile poporului, interesele naționale cele mai înalte, interesele cauzei comuniste, ale internaționalismului, păcii și prieteniei între popoare.

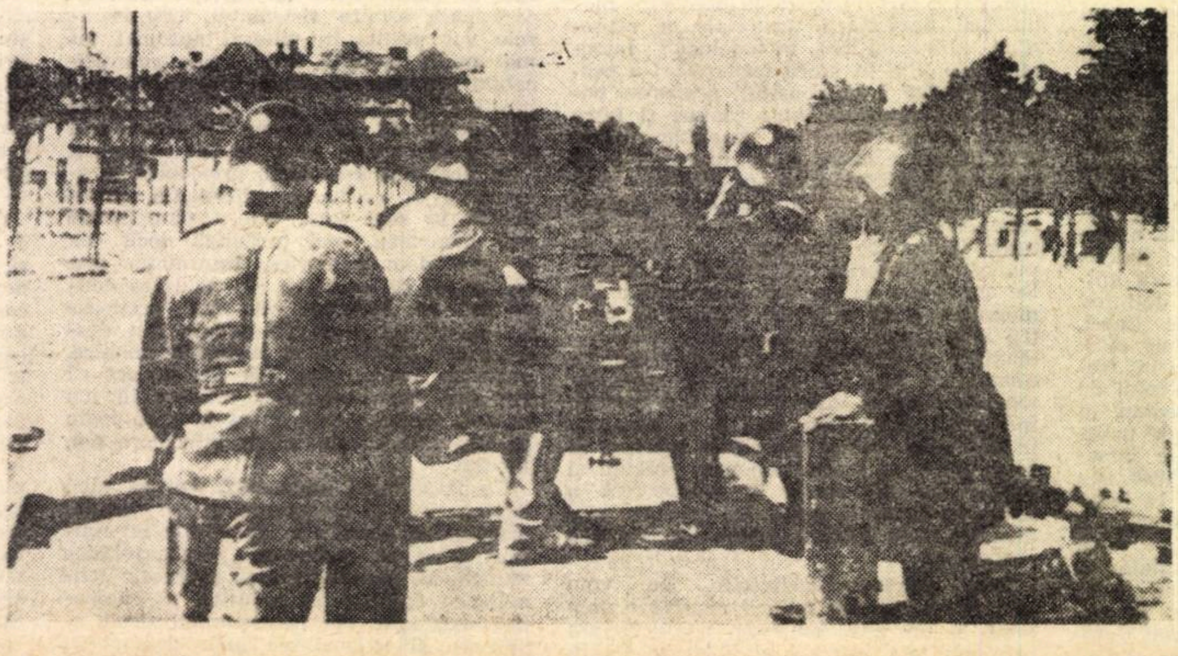

În timpul unor acțiuni de luptă ale armatei române în Capitală

SOCIALISMUL, O REALITATE TRAINICĂ, IREVERSIBILĂ PE PĂMÎNTUL ROMÂNIEI

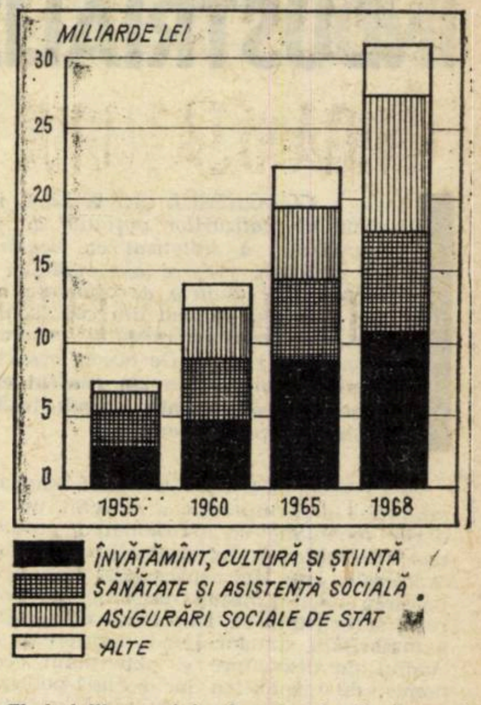

Cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat

ÎNFĂPTUIREA insurecției armate a marcat începutul revoluției populare, antiimperialiste în România. Sub conducerea Partidului Comunist Român, lupta antifascistă și de eliberare națională s-a dezvoltat într-o largă acțiune de masă pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democrate prin înfăptuirea reformei agrare, pentru democratizarea vieții politice, pentru reconstruirea economiei distruse de război.

Pe această bază, după cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, poporul român a trecut la înfăptuirea vastei opere de construire a socialismului. Intrăm în perioada de trecere de la capitalism la socialism, perioadă care s-a încheiat prin victoria deplină a relațiilor de producție socialiste, o dată cu terminarea procesului de cooperativizare a agriculturii. O perioadă de adînci prefaceri politice și social-economice, prin care s-a pus capăt pretins eternei diviziuni a societății în clase și caste, în exploatați și exploatatori, și totodată temelia edificiului unei țări moderne, cu o economie și o cultură înfloritoare. O perioadă în care s-a înfăptuit una din marile realități ale zilelor noastre — omogenizarea societății românești și unitatea națiunii române, — și în care s-a dovedit marea forță transformatoare a ideilor socialismului. Proces ce va continua pe un plan superior prin realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român care vizează crearea unei Românii socialiste multilateral dezvoltate. **„Pe măsura dezvoltării forțelor de producție și perfecționării relațiilor de producție, a adîncirii democrației socialiste, a ridicării conștiinței maselor de oameni ai muncii** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea — **se întărește tot mai mult coeziunea națiunii noastre socialiste, se cimentează tot mai puternic alianța clasei muncitoare cu țărănimea, cu intelectualitatea, frăția poporului român cu naționalitățile conlocuitoare, unitatea întregului popor în jurul partidului comunist".**

STRUCTURA SOCIALA a unei țări este o funcție a structurii sale economice. România înfățișa în perioada anterioară revoluției noastre caracteristicile unei țări capitaliste insuficient dezvoltate din punct de vedere industrial, cu o economie relativ unilaterală, cu o agricultură înapoiată. În economia țării predomina agricultura, cu însemnate rămășițe feudale. Capitalul străin deținea poziții importante.

Trecerea în proprietatea socialistă a principalelor mijloace de producție aflate în proprietatea burgheziei, înfăptuită în țara noastră prin naționalizarea de la 11 iunie 1948, a deschis șirul prefacerilor structurale ale economiei noastre pe calea socialismului.

Naționalizarea socialistă a determinat lichidarea marii burghezii industriale, financiare și comerciale, precum și suprimarea pozițiilor capitalului străin în economia națională. Ea a pus capăt exploatării oamenilor muncii într-un vast domeniu al economiei naționale și a înlăturat una din principalele piedici în calea dezvoltării forțelor de producție. Au apărut relații de colaborare și ajutor reciproc și au început să acționeze, într-un sector important al economiei, noi legi economice. S-au pus astfel bazele sectorului socialist, creîndu-se, datorită rolului său conducător, condiții pentru organizarea și desfășurarea planificată a construcției socialiste. Existența acestui sector constituia principala premisă materială a victoriei socialismului în întreaga economie națională. Structura economică a țării era însă eterogenă, alături de sectorul socialist, continuînd să existe sectorul micii producții de mărfuri și sectorul capitalist.

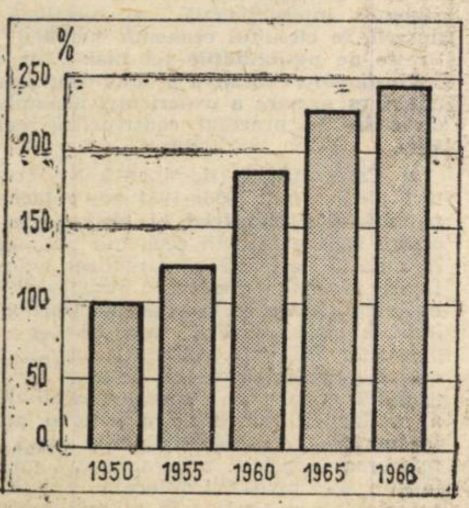

Salariul real, total salariați

Această structură economică a perioadei de tranziție determina și o structură de clasă corespunzătoare. Principala clasă socială era clasa muncitoare, care devenise o clasă liberă de orice exploatare. Numai o mică parte din această clasă, aceea care lucra în întreprinderile capitaliste nenaționalizate, continua să fie exploatată — deși situația ei era și economicește și politicește esențial deosebită de cea din capitalism. Sectorul micii producții de mărfuri constituia baza economică a țărănimii muncitoare, alcătuită din categorii sociale diferite (țărani cu gospodărie mică și țărani mijlocași), precum și a micilor meseriași. La sfîrșitul anului 1948 existau în țara noastră mai mult de 3 000 000 de gospodării țărănești individuale, care stăpîneau peste 20 000 000 de parcele ce peteceau trupul agricol al țării. Nivelul tehnic al agriculturii era scăzut. După datele din 1938, existau în toată țara numai 4049 de tractoare agricole, provenite din import. Din clasa burgheziei se mai mențineau păturile burgheziei orășenești mici și mijlocii, precum și ale țărănimii înstărite de la sate. Categoria socială a intelectualității se caracteriza printr-o compoziție eterogenă, elementele ei provenind din rîndurile tuturor claselor sociale. Deși sectorul socialist avea în 1950 o pondere de 92,4% în producția industrială, el reprezenta în totalul populației ocupate în economia națională numai 25,6%.

PARTIDUL NOSTRU a pus în centrul politicii sale industrializarea țării, care a determinat atragerea în ramuri de înaltă productivitate a forței de muncă disponibile, implicînd astfel creșterea rîndurilor clasei muncitoare, a greutății ei specifice și a rolului ei conducător în societate. Multiplicarea și diversificarea activităților industriale a dus la ridicarea gradului de valorificare a bogățiilor naturale și a forței de muncă, la sporirea resurselor financiare ale statului, la întărirea independenței sale economice și politice, la intensificarea vieții economice și social-culturale a populației noastre. Ea a avut un rol hotărîtor în înfăptuirea transformărilor structurale din perioada de tranziție și îndeosebi în transformarea socialistă a agriculturii.

Reforma agrară, realizată încă în prima etapă a revoluției noastre populare, a consfiscat de la moșieri aproape 1 500 000 ha, din care peste 1 000 000 ha, au intrat fără plată în proprietatea a peste 900 000 de familii de țărani fără pămînt sau cu pămînt puțin. Moșierimea fusese astfel desființată ca clasă. O parte din pămîntul confiscat a trecut în rezerva de stat, fiind folosit pentru organizarea fermelor model, iar mai tîrziu a întreprinderilor agricole de stat. Lichidarea rămășițelor feudale nu putea fi însă decît începutul rezolvării problemei agrare, a cărei soluționare deplină cerea trecerea țărănimii muncitoare de la mica gospodărie la marea producție agricolă socialistă. Obiectivele, principiile, formele și metodele construcției socialiste în agricultură au fost stabilite de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1949.

Aplicînd creator învățătura marxist-leninistă la condițiile satului românesc, partidul a realizat într-un timp istoricește scurt această transformare radicală a bazei tehnico-economice a agriculturii țării noastre — cooperativizarea agriculturii.

O dată cu terminarea acesteia, în 1962, s-a încheiat procesul de făurire a relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională, a fost asigurată **victoria deplină și definitivă a socialismului în România.** Dintr-o masă de mici producători individuali, cu însușirile pe care le imprimă proprietatea individuală asupra mijloacelor de producție, țărănimea s-a transformat într-o clasă socialistă, clasa țărănimii cooperatiste. Alianța muncitorească-țărănească s-a ridicat pe o nouă treaptă, ea devenind alianța unor clase legate indestructibil prin poziția față de mijloacele de producție și interesele lor de societatea socialistă.

În procesul făuririi relațiilor de producție socialiste, care au influențat pozitiv introducerea în producție a realizărilor științei și tehnicii, a crescut corespunzător calificarea profesională, nivelul cultural-tehnic, s-a modificat întregul profil spiritual al clasei muncitoare și al țărănimii cooperatiste. Din rîndurile acestor clase s-au ridicat numeroase și valoroase cadre de intelectuali care formează, împreună cu imensa majoritate a vechii intelectualități, noua categorie socială a intelectualității — devotată regimului socialist.

Generalizarea relațiilor de producție socialiste în economia națională, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii, chintesența idealurilor de dreptate socială pentru care au luptat și s-au sacrificat de-a lungul secolelor nenumărați fii ai poporului nostru.

Cu încheierea procesului de făurire a economiei socialiste unitare, țara noastră a pășit într-o etapă istorică nouă, etapa **desăvîrșirii construcției socialiste.** Congresul al IX-lea al P.C.R. a stabilit direcțiile de dezvoltare a României în perioada 1966—1970, în vederea continuării **pe o treaptă superioară** a procesului de desăvîrșire a construcției socialiste in toate domeniile de activitate, economică, științifică și culturală. În strînsă legătură cu revoluția tehnico-științifică actuală, s-a stabilit necesitatea introducerii largi în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, creșterea contribuției aduse de oamenii și instituțiile de știință la dezvoltarea întregii societăți, perfecționarea continuă a învățămîntului de toate gradele.

Congresul al X-lea al partidului, ale cărui lucrări s-au încheiat de curînd a stabilit, după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., că **țelul fundamental al întregii noastre activități viitoare este extinderea și modernizarea bazei tehnico-materiale, perfecționarea relațiilor socialiste de producție, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.**

FĂURIREA SOCIETĂȚII socialiste multilateral dezvoltate și crearea, o dată cu aceasta, a condițiilor de trecere la comunism vor determina modificări ulterioare în structura noastră socială. Să ne oprim puțin asupra trăsăturilor caracteristice ale structurii sociale actuale a societății noastre și să încercăm să întrevedem modificările ce se proiectează în viitorul apropiat.

Împărțirea societății în clase se grefează pe o anumită diviziune a muncii sociale — îndeosebi pe diviziunea între meseriași și agricultori — devenită ulterior diviziunea între sat și oraș —, precum și pe diviziunea între munca manuală și cea intelectuală. Această diviziune este determinată istoricește de specificul dezvoltării forțelor productive. În procesul dezvoltării apar noi ramuri ale producției materiale și implicit noi diferențieri ale muncii sociale, în timp ce se manifestă și o tendință opusă de integrare a unora din ramurile economiei naționale. Acest proces permanent este accelerat de actuala revoluție tehnico-științifică. Ceea ce s-a petrecut însă, o dată cu instaurarea relațiilor de producție socialiste, a fost degajarea diviziunii sociale a muncii de antagonismele generate de apariția și dezvoltarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și a relațiilor de exploatare corespunzătoare. A fost înlăturată în felul acesta opoziția între sat și oraș, precum și între munca fizică și cea intelectuală. Cu toate acestea, continuă să se mențină deosebiri esențiale între sat și oraș, care sînt determinate de nivelul diferit de dezvoltare al forțelor de producție din industrie și agricultură și se manifestă în gradul deosebit de socializare a muncii, în diferențele dintre cele două forme ale proprietății socialiste și implicit în modalitățile de aplicare a principiului socialist de repartiție, în nivelul și genul de viață etc. Se mențin, de asemenea, deosebiri esențiale între munca fizică și cea intelectuală, legate de nivelul calitativ al muncii, al cunoștințelor tehnice, științifice, culturale, nivel care se repercutează asupra rolului muncitorilor, țăranilor și intelectualilor în procesul producției, asupra mărimii veniturilor ș.a.

Aceste deosebiri nu sînt naturale, veșnice, ele au un caracter social-istoric. După cum se subliniază în Documentele Congresului al X-lea al partidului, societatea noastră cunoaște, pe măsura înaintării pe drumul socialismului, **o continuă omogenizare, întemeiată pe înlăturarea treptată a deosebirilor esențiale dintre categoriile sociale, pe diminuarea diferențelor dintre sat și oraș, dintre munca fizică și munca intelectuală, pe comunitatea de interese economice, politice și ideologice a tuturor oamenilor muncii.**

Schimbări esențiale se produc atît în macro cît și în micro-structura societății noastre.

În procesul industrializării socialiste, rîndurile muncitorilor se completează continuu cu elemente noi provenite din rîndurile țărănimii. Ponderea populației rurale în totalul populației scade de la 77,7%, cît reprezenta în 1938, la 59,9% în prezent, ceea ce se exprimă în creșterea absolută a populației urbane de la 3 475 mii locuitori la 7 909 mii locuitori [1]). Schimbările structurale sînt mai accentuate îndeosebi in rîndurile populației active. Acum 40 de ani populația activă din industrie și construcții reprezenta 8,5% din totalul populației active. În 1968, ponderea ei est de aproape 28% (o creștere de peste 3 ori), iar împreună cu populația ocupată în celelalte ramuri neagricole, se apropie de 50%, cealaltă jumătate reprezentînd-o încă populația activă din agricultură. Dacă ne referim la structura de clasă și nu la populația ocupată în diferite ramuri ale economiei naționale, care cuprinde e-

S. ANGHELESCU

[1]) Vezi dr. Constantin Ionescu : Caracterul esențial al schimbărilor intervenite în structura socială a României, în revista Probleme economice, nr. 8/1969.

(Continuare în pag. 8)

Dezvoltarea ascendentă a economiei naționale a permis crearea de noi locuri de muncă, a oferit posibilitatea sporirii numărului salariaților care a ajuns în anul 1968 la aproape 4800 mii, cu peste 3,4 milioane mai mult decît în 1938 și cu aproape o jumătate de milion față de 1965. Ritmul de creștere al salariaților a devansat ritmul de creștere al populației, astfel că numărul de salariați ce revin la 1000 locuitori a crescut de la 90 în 1938 la 226 în 1965 și 242 în 1968. Urmare a creșterii numărului de salariați, ponderea acestora în totalul populației ocupate a ajuns în anul 1968 la 47,7%.

Schimbări esențiale au avut loc și în structura socială a populației țării, muncitorii ajungînd categoria socială cea mai numeroasă ; la data ultimului recensămînt ei reprezentau aproape 40% din totalul populației față de 24% în 1956 — o creștere de 84%. Țărănimea cooperatistă se situează numeric pe locul al doilea, imediat după categoria muncitorilor, reprezentînd 38,6% din populația țării, față de numai 7,2% în 1956.

... de profunde transformări

INDUSTRIALIZAREA – COMPONENTĂ FUNDAMENTALĂ

CONGRESUL AL X-LEA, incheiat recent, a conturat un insuflețitor tablou al realizărilor obținute de poporul nostru, sub conducerea înțeleaptă a partidului, a sintetizat cu neasemuită vigoare științifică problemele cardinale și sensurile majore ale evoluției societății românești în viitorul deceniu. În urma unei analize aprofundate a mersului construcției socialiste în România, s-a desprins ca una din concluziile de bază că industrializarea reprezintă și pe viitor temelia progresului general al societății noastre, a creșterii bunăstării poporului român. De aceea, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, și în perioada următoare **„în centrul eforturilor întregului nostru popor va sta continuarea consecventă a industrializării pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane".**

ÎN CONDIȚIILE REVOLUȚIEI tehnico-științifice contemporane a devenit un adevăr axiomatic că soluționarea problemelor complexe ale creșterii economice accelerate este de neconceput fără dezvoltarea unei industrii moderne. In prezent, se constată că, în politica economică a majorității statelor lumii, indiferent de stadiul de dezvoltare și potențialul economic, de orînduirea lor socială-politică, creșterea economică — cu toată varietatea căilor și metodelor adoptate — este legată de dezvoltarea industrială. Evident că la baza soluționării concrete a dezvoltării industriale de la o țară la alta găsim **o varietate largă de concepții** în ce privește industrializarea.

În viziunea programatică a clasicilor marxism-leninismului socialismul reprezintă o orînduire superioară pe toate planurile celor care au precedat-o. Victoria deplină a noului mod de producție depinde în mod hotărîtor de dezvoltarea rapidă și de afirmarea superiorității față de capitalism în domeniul determinant al progresului societății — producția materială. În acest context, apare cu atît mai necesară, obiectiv, pentru socialism, dezvoltarea susținută a industriei, crearea unei industrii moderne. Cu o acuitate și mai mare se pune problema progresului industrial accelerat în țările socialiste care au pășit la construcția noii societăți de la un stadiu de dezvoltare relativ mai redus; pentru asemenea țări fără o dezvoltare rapidă a industriei nu este de conceput lichidarea decalajelor ce le despart de țările avansate, care și ele continuă să realizeze progrese în economie.

Existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și noile relații de producție care au luat naștere pe această bază, creează premisele favorabile pentru mobilizarea întregului potențial economic și orientarea acestuia în direcțiile făuririi unei industrii moderne. Din experiența istorică a creării bazei tehnice-materiale de producție a socialismului se desprinde constatarea că **rezultatele obținute în acest domeniu sînt în strînsă legătură cu fundamentarea teoretică a întregului ansamblu de opțiuni și priorități, căi și mijloace de industrializare, de elaborarea unei concepții închegate și de perspectivă pentru promovarea industriei, corespunzător condițiilor concrete din fiecare țară în diferite etape ale dezvoltării.**

PROCESUL DEZVOLTARII industriale prezintă o serie de **trăsături** pe care viața le-a impus ca **general valabile.** El nu poate fi, de pildă, conceput decît ca un proces în cadrul **căruia, o dată** cu creșterea dimensiunilor producției, **structura industrială se modelează continuu** ținînd seama de necesitatea de a realiza un nivel cît mai inalt de valorificare a resurselor naturale și de muncă, de corelațiile obiective dintre ramuri care asigură echilibrul economic, de proporțiile determinate pentru potențarea permanentă a procesului de reproducție, de implicațiile revoluției tehnice-științifice contemporane, de adîncirea diviziunii internaționale a muncii, de participarea activă la circuitul economic mondial.

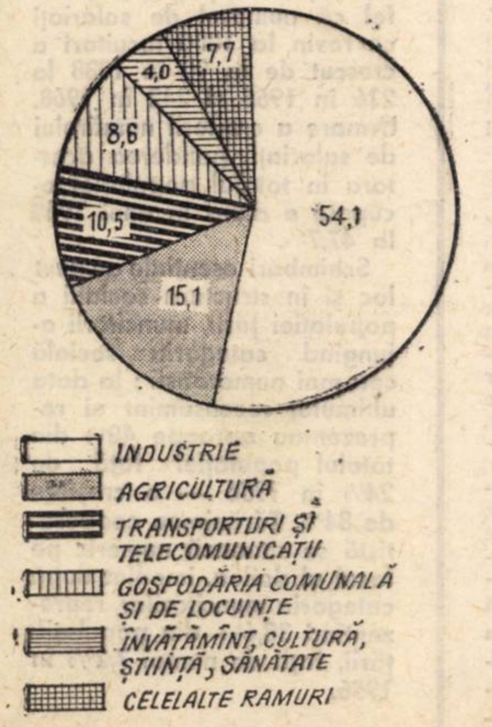

Repartizarea investițiilor pe ramuri în 1968

Dar, în același timp, varietatea condițiilor existente în fiecare țară, problemele diferite ce trebuie rezolvate într-o etapă sau alta, determină **importante particularități,** care fac ca aceleași opțiuni să nu prezinte aceeași eficiență în diferite țări, să existe **căi și metode concrete variate** de promovare a industriei. Ca urmare o structură modernă, eficientă, a producției industriale reflectă și numeroase elemente specifice unei țări, nu se poate concepe optimizarea structurii producției industriale pe baza unor simple scheme teoretice, care fac abstracție de timp și loc, pe baza unor rețete și modele unice.

ÎN ELABORAREA programului de construire a socialismului în România, partidul nostru, pornind de la concepția marxist-leninistă despre socialism, care prin esența sa, prin însuși conceptul său fundamental, este incompatibilă cu înapoierea tehnico-economică, a pus pe prim plan, dezvoltarea industrială a țării.

Politica partidului nostru este fundamentată pe o **concepție unitară** asupra **rolului, formelor și direcțiilor dezvoltării forțelor de producție avansate în epoca noastră.** Formată, verificată și îmbogățită de-a lungul anilor, în strînsă legătură cu experiența proprie, a țărilor socialiste, cît și cu experiența acumulată pe plan mondial, această concepție are drept surse principale teoria marxist-leninistă despre legile generale ale dezvoltării societății și ale construirii socialismului, ideile valoroase, progresiste ale gîndirii economice și social-politice românești referitoare la necesitatea industrializării României, propria activitate teoretică și practică consacrată soluționării problemelor concrete ale construirii socialismului în țara noastră.

Partidul nostru consideră că industrializarea țării reprezintă **factorul fundamental și hotărîtor** pe baza căruia poate avea loc soluționarea problemelor complexe pe care le pune făurirea noii societăți, ridicarea României socialiste pe cele mai înalte trepte ale civilizației materiale și spirituale. În această perspectivă largă, industrializarea se prezintă ca o operă istorică vastă, operă de mare complexitate, care atrage după sine schimbări adinci în condițiile de existență a poporului. Prin industrializare nu se urmărește doar mărirea producției într-o ramură sau alta, ci dezvoltarea unui întreg **complex de activități industriale,** care să pună în valoare resursele naturale și de muncă ale țării, să favorizeze și să susțină progresul continuu și rapid al economiei naționale și, pe această cale, ridicarea nivelului de trai al poporului, să asigure extinderea pe baze raționale a relațiilor economice externe, participarea crescîndă a României la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale.

Industrializarea socialistă a țării este menită să asigure: înflorirea orașelor și transformarea acestora în puternice centre economice; mecanizarea și chimizarea lucrărilor agricole și prin aceasta intensificarea producției în agricultură, reducerea treptată a deosebirilor dintre oraș și sat; repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării; folosirea completă și cu eficiență crescîndă a forței de muncă; atragerea în ramurile industriale și în celelalte sectoare neagricole a majorității populației active; creșterea rîndurilor și ridicarea nivelului de pregătire a clasei muncitoare, întărirea rolului ei conducător în societatea noastră socialistă.

Fundamentînd programul științific de industrializare a țării, partidul a ținut seama de nivelul și structura forțelor de producție preluate de la capitalism, de necesitățile interne pentru creșterea rapidă și multilaterală a economiei naționale, de tendințele progresului tehnic contemporan. S-a avut în vedere că în țara noastră există condiții favorabile care fac posibilă și necesară dezvoltarea multilaterală a industriei în așa fel încît ramurile industriei extractive să se îmbine armonios cu cele ale industriei prelucrătoare și să coopereze eficace în direcția valorificării tot mai înalte a bogățiilor naturale și a celorlalte resurse economice.

IDEEA INDUSTRIALIZĂRII — cu rădăcini adînci în gîndirea progresistă românească — a fost ridicată, într-un program concret de acțiune a P.C.R., la rangul de prioritate esențială a construcției economice încă la Conferința Națională din 1945. Ținîndu-se seama de necesitățile și posibilitățile economiei românești, de diviziunea internațională a muncii, industrializarea socialistă a fost indicată ca unică alternativă care poate asigura României un loc demn în concertul țărilor avansate ale lumii.

Realizarea acestei teze programatice de o covîrșitoare însemnătate pentru progresul economiei țării noastre, pentru ridicarea standardului de viață a poporului, a implicat însă, în procesul construcției socialiste, numeroase clarificări teoretice și practice. Viața a demonstrat că fundamentarea temeinică, multilaterală, a priorităților și opțiunilor privind dezvoltarea industriei implică o amplă activitate de concepție, eforturi stăruitoare pentru găsirea acelor soluții care corespund cel mai bine condițiilor concrete din țara noastră. **În procesul construcției socialiste au fost acumulate treptat elemente pe baza cărora P.C.R. a elaborat un concept unitar, de perspectivă cu privire la industrializarea României.**

CARACTERIZAREA GENERALĂ a industrializării socialiste a României presupune în mod necesar luarea în considerare a configurației și stării economiei naționale, și îndeosebi a **stadiului de dezvoltare al industriei, imediat după eliberarea țării de sub jugul fascist.** Ca urmare a nivelului scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, economia românească se înfățișa, înainte de cel de-al doilea război mondial, ca o economie slab dezvoltată. În acest cadru general producția industrială progresa în ritm lent și ocupa o pondere redusă în formarea venitului național; structura pe ramuri și subramuri a industriei (construcția de mașini, producția de energie electrică, chimia, dețineau o pondere extrem de mică) nu răspundea necesităților unei valorificări eficiente a resurselor naturale și de muncă ale țării, înzestrarea tehnică destul de redusă, în mare măsură era învechită, implantarea pe teritoriul țării a unităților industriale era nerațională.

Cînd facem această foarte sumară enunțare a „punctului de pornire" trebuie să adăugăm consecințele grele ale războiului asupra economiei naționale în general și asupra industriei în special. Pe lîngă dereglarea mecanismului economic, potențialul industrial era înjumătățit.

Dezvoltarea industriei românești după cel de-al doilea război mondial evidențiază o serie de **caracteristici fundamentale, comune pentru întreaga perioadă** parcursă pînă în prezent. Printre acestea trebuie menționate:

- procesul neîntrerupt, susținut în **ritm rapid** de industrializare; ritmul mediu **de dezvoltare în perioada 1951—1968** a **fost de 13,1%. În** condițiile unei **creșteri economice generale susținute,** datorită ritmului **rapid de dezvoltare,** industria a devenit **ramură conducătoare** în economie, **în care în 1968 se crea 53,6%** din venitul național;
- **mutațiile permanente,** cu profunde implicații economice și sociale în structura producției industriale; se realizează **coeficienți înalți ai schimbării structurii industriale** (circa 7—8% pe perioade cincinale), care cresc continuu; în cadrul acestor mutații, dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție, constituie trăsătura fundamentală constantă a procesului de optimizare a structurii industriei;
- **ridicarea continuă a eficienței activității industriale;** față de 1950, în prezent, circa 87% din sporul venitului național din industrie, se realizează pe seama creșterii productivității muncii sociale.

PE FONDUL acestor caracteristici fundamentale ale procesului de industrializare socialistă a țării, pot fi desprinse totodată și unele **particularități determinate de condițiile și sarcinile concrete ale fiecărei etape de dezvoltare, de evoluția — ca volum și structură — a resurselor care au fost alocate pentru industrie pe măsura dezvoltării forțelor de producție, de implicațiile extinderii și perfecționării continue a relațiilor de producție socialiste, de consecințele revoluției tehnico-științifice contemporane, de modificările importante care au survenit în diviziunea internațională și socialistă a muncii, în circuitul economic mondial și, firește de posibilitățile tot mai largi de perfecționare calitativă a activității industriale, ca urmare a experienței acumulate de cadre în procesul construcției socialiste.**

a) Caracteristica dominantă a dezvoltării pînă în anii 1950—1951 este **refacerea potențialului industrial al țării** și pe această bază a întregii economii naționale. În această perioadă s-au realizat ritmuri foarte înalte de creștere a producției industriale, îndeosebi pe seama lărgirii și îmbunătățirii utilizării capacităților de producție existente. Pentru satisfacerea cererii potențiale deosebit de mari, caracteristică acestor ani, sporirea **cantitativă** a producției industriale a avut o mare însemnătate. Trebuie subliniat însă că refacerea industriei nu s-a limitat numai la atingerea nivelului antebelic, o dată cu aceasta intervenind — în măsura în care a fost posibil — **și unele** modificări în

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ S-A DUBLAT LA FIECARE 5 ANI

● Una din trăsăturile industrializării a fost ritmul înalt de creștere a producției industriale.

Presupunînd că industria în perioada amintită s-ar fi dezvoltat cu ritmurile antebelice, ar fi fost necesar un interval de 3—4 ori mai lung pentru obținerea acestei creșteri. Datorită acestor ritmuri producția industrială în România se dublează în aproximativ cinci ani, ceea ce înseamnă un interval de circa 2—3 ori mai mic decît pe plan mondial; dublarea producției industriale a avut loc în Franța, Italia și Austria, în 10 ani, în S.U.A. în 15 ani.

● Potențialul ridicat atins de industria noastră este scos în evidență de următoarele comparații:

— numai sporul de producție obținut în anul 1968 față de anul precedent este de circa 1,4 ori mai mare decît întreaga producție a anului 1938;

— în prezent producția anului 1938 se realizează în numai 24 zile.

● În cadrul producției industriale, un ritm mai rapid de creștere l-a cunoscut producția mijloacelor de producție, îndeosebi producția ramurilor care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și exercită o funcție esențială în promovarea progresului tehnic în economie. Astfel, producția industriei energiei electrice și termice a sporit în 1968 față de 1938 de 45 ori, producția metalurgiei feroase de 18 ori, industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor de 36 ori, a chimiei de 61 ori.

● Producția industriei chimice este în prezent mai mare de 1,1 ori decît a întregii industrii a anului 1938. Adusă comparația la industria construcțiilor de mașini această depășire este de 3,1 ori.

A FĂURIRII SOCIETĂŢII SOCIALISTE

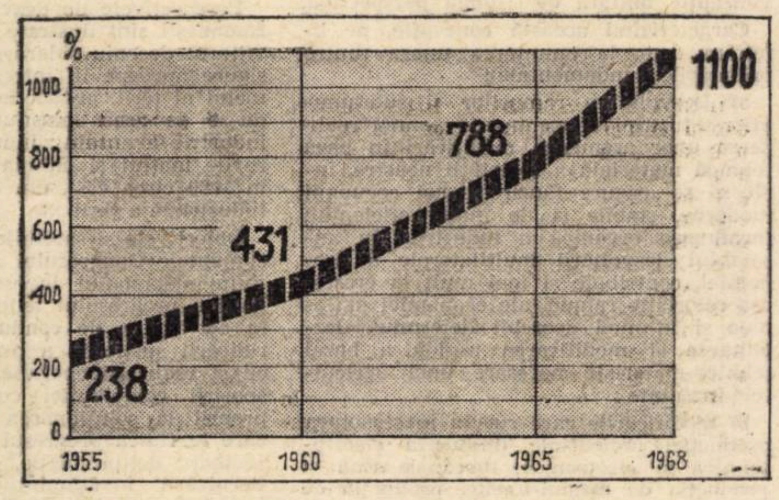

Volumul investiţiilor (1950=100).

structura industriei. În condiţiile create după cel de al doilea război mondial, reluarea schimburilor comerciale cu ţările vecine, lărgirea considerabilă a schimburilor economice cu Uniunea Sovietică, cu noile state socialiste, au facilitat dezvoltarea activităţilor industriale.

În această perioadă s-au acumulat premisele pentru abordarea dezvoltării industriale a ţării într-o perspectivă mai largă, care presupunea restructurarea economiei, potrivit cerinţelor creării bazei tehnico-materiale de producţie a socialismului.

b) Industrializarea socialistă a constituit **factorul hotăritor al dezvoltării rapide a forţelor de producţie, al extinderii şi victoriei noilor relaţii, socialiste, de producţie, în întreaga economie.** În anii 1951—1965 paralel cu ritmurile rapide de creştere a producţiei au intervenit modificări importante în structura industriei ; aceste schimbări sînt dominate de dezvoltarea cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie paralel cu creşterea producţiei bunurilor de consum (indicele de devansare a grupei B de către grupa A a fost în această perioadă 1,03—1,04). Accelerarea dezvoltării ramurilor de bază ale industriei în anii construcţiei economiei socialiste este evidenţiată de faptul că sporurile de producţie realizate în perioada 1961—1965 sînt mai mari decît cele din perioada 1951—1960 de 1,6 ori în industria energiei electrice, de 1,2 ori în industria constructoare de maşini şi de 2,2 ori în industria chimică.

În procesul industrializării, alături de schimbările esenţiale intervenite în această perioadă în structura pe ramuri a industriei, a avut loc şi o continuă diversificare a producţiei în interiorul ramurilor, fapt care a creat o configuraţie nouă a diviziunii muncii sociale, amplificînd relaţiile de cooperare şi schimb de activităţi pe cele mai diverse planuri.

Trebuie subliniat că, încă **în această perioadă s-a accentuat treptat rolul factorilor intensivi în dezvoltarea industriei** — extinderea tehnicii noi şi ridicarea calificării cadrelor, iar pe această bază valorificarea industrială la un nivel superior a resurselor naturale, îmbunătăţirea calităţii produselor, creşterea productivităţii muncii.

Ilustrative în această privinţă sînt următoarele date : **dacă în perioada 1951—1956 raportul dintre dinamica venitului naţional creat în industrie şi dinamica industriei extractive a sporit la numai 1,004, în anul 1965 acest raport a ajuns la 1,883.** Reflectînd modificările în structura producţiei industriale, în primul cincinal ponderea maşinilor, utilajelor şi produselor chimice în volumul exportului a crescut de la circa 6% la 7,4% pentru ca în perioada următoare creşterea acestei ponderi să se accentueze ajungînd în 1965 la 24%.

În procesul industrializării socialiste a avut loc **concentrarea producţiei în întreprinderi mari specializate.** Dacă în 1950 ponderea întreprinderilor cu peste 500 de muncitori reprezenta doar 27%, în 1965 aceasta a ajuns la peste 50% ; concentrarea producţiei a creat condiţii favorabile pentru o diviziune mai eficace a muncii, pentru adîncirea specializării şi cooperării în producţie. Concomitent şi în strînsă legătură cu creşterea rolului şi modificarea structurii producţiei industriale s-au produs unele deplasări şi în ce priveşte repartizarea pe teritoriu a industriei.

Ar fi simplist şi nu ar corespunde realităţii dacă ne-am imagina dezvoltarea industriei în această perioadă ca un proces lin, în decursul căruia nu au existat greutăţi, neajunsuri şi chiar greşeli. Cu toate eforturile făcute nu au putut fi asigurate totdeauna mijloacele necesare pentru a face faţă numeroaselor sarcini ale dezvoltării industriei. Datorită faptului că nu întotdeauna în adoptarea deciziilor a fost luat în consideraţie întregul ansamblu de factori caracteristici dezvoltării moderne a industriei, în unele ramuri s-au manifestat rămîneri în urmă — în deosebi în construcţiile de maşini, chimie, industria uşoară şi alimentară. Procesul de diversificare a producţiei industriale nu s-a ridicat la nivelul posibilităţilor economiei noastre naţionale şi cerinţelor valorificării cît mai înalte a resurselor, cheltuielile materiale de producţie menţinîndu-se încă la un nivel ridicat. Organizarea producţiei şi muncii au rămas în urmă în raport cu nivelul de înzestrare tehnică a întreprinderilor. În orientarea producţiei industriale nu s-a ţinut seama în suficientă măsură de evoluţia extrem de rapidă a tehnicii pe plan mondial, de modificările intervenite în diviziunea internaţională a muncii. Pregătirea cadrelor necesare creării unei industrii moderne nu a fost asigurată pe baza unui plan elaborat într-o perspectivă mai îndelungată, iar cercetarea ştiinţifică a rămas în urma cerinţelor dezvoltării industriei. Spre sfîrşitul acestei perioade se vădea necesitatea perfecţionării formelor şi metodelor de conducere şi planificare pentru a asigura ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a industriei, a întregii economii naţionale.

c) Elaborînd programul dezvoltării economice şi sociale a României în **etapa desăvîrşirii construcţiei socialiste,** Congresul al IX-lea al P.C.R. a avut o importanţă deosebită pentru orientarea dezvoltării industriale pe baze moderne. Subliniind necesitatea continuării în ritm susţinut a industrializării, Congresul a indicat ca **orientare fundamentală, pentru realizarea sarcinilor desăvîrşirii construcţiei socialiste, ridicarea industriei, a întregii activităţi economice, pe o treaptă calitativ superioară, mai ales prin mobilizarea factorilor intensivi ai creşterii economice şi folosirea imensului potenţial al cuceririlor tehnico-ştiinţifice moderne.**

Pe baza indicaţiilor date de Congres, partidul şi statul nostru au desfăşurat o amplă activitate pentru perfecţionarea continuă a industriei. Au fost elaborate programe speciale prioritare pentru eliminarea treptată a rămînerilor în urmă în dezvoltarea unor subramuri moderne ale industriei ; s-au luat măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii în domeniul proiectării şi construcţiei de obiective industriale în scopul realizării unei eficienţe cît mai înalte a investiţiilor ; partidul a iniţiat acţiunea de ridicare a organizării producţiei şi muncii la nivelul posibilităţilor oferite de ştiinţa conducerii şi de înzestrarea tehnică a întreprinderilor, orientare care a căpătat caracter permanent ; au fost luate măsuri pentru lichidarea pierderilor şi rentabilizarea treptată a tuturor întreprinderilor şi produselor ; s-au adus îmbunătăţiri metodologiei de planificare în actualul cincinal, care dau posibilitatea întreprinderilor să valorifice mai deplin rezervele interne, să cunoască din timp sarcinile de plan pentru întreaga perioadă de cinci ani ; a fost îmbunătăţită organizarea activităţii ştiinţifice, aceasta fiind orientată în direcţia unei mai strînse legături cu practica, spre soluţionarea problemelor ridicate de progresul industrial al ţării. Ansamblul de măsuri adoptat de Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1967 pentru perfecţionarea structurii organizatorice a industriei, lărgirea drepturilor şi atribuţiilor întreprinderilor, îmbunătăţirea planificării, aprovizionării tehnico-materiale, sistemului financiar şi de credit, aplicarea principiului conducerii şi muncii colective, folosirea mai largă a pîrghiilor economice în activitatea economică — toate acestea creează un cadru mai bun pentru ca factorii progresului industrial — şi îndeosebi cei intensivi — să fie mai deplin valorificaţi.

DEZVOLTAREA CU PRIORITATE a producţiei mijloacelor de producţie concomitent cu creşterea în ritm susţinut a producţiei industriei bunurilor de consum, constituie o opţiune fundamentală a politicii de industrializare socialistă a ţării.

a) Orientarea eforturilor într-o asemenea direcţie porneşte de la constatarea, desprinsă din experienţa mai multor decenii, că temelia şi **resortul lăuntric** al unui complex industrial modern poate fi numai **industria grea,** producătoare de mijloace de producţie. Ea este chemată să furnizeze mijloacele necesare înzestrării tehnice şi energetice a celorlalte ramuri industriale, a agriculturii, construcţiilor şi transporturilor, a tuturor activităţilor din economia naţională, să asigure desprinderea eficientă a bogăţiilor din natura înconjurătoare şi folosirea celor mai noi cuceriri ale tehnicii transformării materiilor prime în produse cu mare valoare de întrebuinţare, să contribuie substanţial la ridicarea competitivităţii comerţului exterior, la creşterea productivităţii muncii sociale.

Politica de creştere prioritară a producţiei mijloacelor de producţie se vădeşte în proporţia ridicată a investiţiilor acordate acestei grupe a industriei — circa 85% din volumul total de investiţii alocat industriei. Ca urmare a importantelor eforturi de investiţii, prioritatea acordată producţiei mijloacelor de producţie îşi găseşte expresia în creşterea mai rapidă a acesteia în raport cu industria bunurilor de consum.

În cadrul industriei grele a sporit şi s-a consolidat poziţia ramurilor care reprezintă adevărata forţă a potenţialului industrial — energia electrică, metalurgia, construcţiile de maşini şi chimia, ramuri care dau nota caracteristică, dominantă, a structurii industriei româneşti. Ponderea acestor ramuri în volumul total al producţiei industriale a ajuns în 1968 la aproape 47% faţă de numai 21,5% în 1950. Au fost create noi subramuri ale industriei cum sînt : producţia de utilaje şi instalaţii de extracţie şi prelucrare a ţiţeiului, tractoare şi maşini agricole, locomotive Diesel electrice, autovehicule, diverse maşini şi utilaje electro-tehnice, maşini-unelte de înaltă tehnicitate, instalaţii şi linii tehnologice, industria îngrăşămintelor şi antidăunătorilor, industria fibrelor şi firelor chimice, a maselor plastice şi răşinilor sintetice, a plăcilor din particule aglomerate şi fibrolemnoase etc.

În vederea înlăturării consecinţelor insuficientei preocupări în direcţia dezvoltării unor ramuri moderne ale industriei producătoare de mijloace de producţie, în cursul acestui cincinal s-au luat măsuri pentru sporirea mai rapidă a producţiei industriei electrotehnice şi electronice, a mecanicii fine şi producţiei de maşini-unelte ;

b) În acelaşi timp s-a dezvoltat susţinut şi **industria producătoare de bunuri de consum.** În industria uşoară se are în vedere tot mai mult creşterea cu prioritate a producţiei la acele produse care au asigurată în ţară materia primă necesară, iar în industria alimentară a produselor cu o valoare nutritivă ridicată. Creşteri într-un ritm mai rapid decît cel mediu anual al grupei B s-au realizat la tricotaje, confecţii, unt, uleiuri şi grăsimi vegetale, preparate de carne şi conserve. A fost organizată în ţară producţia de apa-

prof.univ. dr. Ervin HUTIRA

Ion DESMIREANU

⟶

● Realizînd sarcinile fundamentale ale industrializării, ţara noastră a reuşit în acest sfert de secol să se apropie la cîteva ramuri şi la o serie de indicatori importanţi de nivelul unor ţări cu vechi tradiţii industriale. Luînd în considerare punctul de plecare, nivelul atins de ţara noastră în dezvoltarea sa industrială apare cu atît mai grandios. La producţia de energie electrică pe un locuitor în anul 1950 eram sub media mondială de circa 3 ori. Dacă ne comparăm cu ţările dezvoltate din punct de vedere industrial, decalajul era şi mai pregnant. Astfel, în 1950 produceam de circa 7 ori mai puţină energie electrică pe un locuitor decît producea Franţa şi R.F. a Germaniei şi mai puţin de 11 ori decît Marea Britanie. La producţia de oţel situaţia era aproximativ aceeaşi. În anul 1950 produceam în medie pe un locuitor 34 kg de oţel, de 6—17 ori mai puţin decît ţările industriale dezvoltate. Astăzi, la produsele menţionate decalajul între media pe un locuitor în ţara noastră şi cea obţinută în ţările capitaliste dezvoltate s-a redus la numai 1,5—5 ori.

● În perioada 1950—1968 economiei i-au fost alocate sub formă de investiţii însemnate mijloace materiale, însumînd circa 500 miliarde lei. În primii 3 ani ai actualului cincinal, volumul acestor investiţii s-a ridicat la aproape 171 miliarde lei, ceea ce depăşeşte cu 17% volumul de investiţii realizat în perioada primelor două cincinale (1951—1960). Din volumul total al investiţiilor, mai mult de jumătate au fost destinate industriei.

● Ritmul diferit al ramurilor a determinat şi alegerea ritmurilor ce urmau să fie imprimate acestora cu ajutorul unor investiţii bine proporţionate. De o atenţie prioritară s-au bucurat ramurile hotărîtoare pentru creşterea economică — energetica, metalurgia, construcţiile de maşini, chimia — care au o poziţie dominantă în industria grea.

În % faţă de totalul investiţii în industrie 1950—1968

— Energetica	**37,3**
— Metalurgia	**15,1**
— Construcţia de maşini şi prelucrarea metalelor	**8,8**
— Chimia	**12,9**

● Datorită ritmului înalt al investiţiilor destinate dezvoltării ramurilor economiei, volumul fondurilor fixe a crescut de 2,8 ori în 1968 faţă de 1950 şi de 1,3 ori faţă de 1965. Fondurile fixe puse în funcţiune numai în perioada 1960—1968 reprezintă peste jumătate din volumul total al fondurilor fixe, şi respectiv 2/3 din volumul fondurilor fixe productive.

● Cerinţele dezvoltării prioritare ale industriei au necesitat o înzestrare cu fonduri fixe mai accentuată decît în alte ramuri, înregistrîndu-se în anul 1968 o creştere a acestora faţă de anul 1950 de 5,0 ori, sporind în acelaşi timp ponderea în totalul fondurilor fixe productive de la 40,6% la 58,2%.

● Creşterea volumului fondurilor fixe în economie a avut drept rezultat îmbunătăţirea înzestrării tehnice a muncii şi a eficienţei activităţii economice. Volumul fondurilor fixe pe o persoană ocupată în ramurile producţiei materiale a fost în anul 1968 de 3,1 ori mai mare decît în 1950, venitul naţional ce revine la unitatea de fond fix productiv a crescut de 1,5 ori, în 1968 comparativ cu 1950, iar în industrie de aproape 2 ori.

rate de radio, televizoare, mașini electrice de spălat rufe și frigidere.

În această privință trebuie arătat că, spre industria producătoare de bunuri de consum nu au fost orientate întotdeauna mijloacele necesare dezvoltării ei corespunzător necesităților economiei naționale. La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 s-a arătat caracterul dăunător pe care îl poate avea pentru progresul multilateral al țării, pentru ridicarea nivelului de trai al populației, absolutizarea industriei grele și neglijarea producției bunurilor de consum. Acordîndu-se în continuare toată atenția dezvoltării cu precădere a industriei grele, au fost luate măsuri pentru dezvoltarea mai rapidă în actualul cincinal a producției grupei B. Ca urmare, comparativ cu perioada 1960—1965, în anii 1966—1968 dinamica creșterii producției în principalele ramuri ale industriei ușoare s-a apropiat de aceea a întregii industrii, raportul dintre acestea sporind de la 0,86 la 0,95 pentru industria textilă, de la 0,89 la 1,03 pentru industria confecțiilor și de la 0,78 la 0,88 pentru industria alimentară.

INTENSIFICAREA PROCESULUI de **valorificare rațională și cu eficiență economică cît mai ridicată a resurselor naturale implică** o asemenea dirijare a industrializării încît să se asigure **o corelație judicioasă între dezvoltarea industriei extractive și a industriei prelucrătoare.** În această corelație își găsește reflectarea legătura indisolubilă care există între industrializare și gradul de valorificare a materiilor prime — în sensul că, atragerea în circuitul economic a acestor resurse și valorificarea lor industrială superioară sînt factori dintre cei mai importanți pentru realizarea unor ritmuri înalte de industrializare, iar așezarea întregii economii pe baza marii producții industriale se dovedește a fi singura cale pentru creșterea gradului de valorificare a bogățiilor naturale corespunzător posibilităților oferite de tehnica contemporană.

O dată cu intensificarea producției industriei extractive, un accent tot mai mare s-a pus pe dezvoltarea unei industrii prelucrătoare moderne, capabilă să creeze produse finite superioare. Una din trăsăturile caracteristice care se conturează tot mai mult în evoluția industriei românești, o constituie **devansarea industriei extractive de către industria prelucrătoare, crearea unei diferențe din ce în ce mai mari între valoarea materiilor prime supuse prelucrării și valoarea semifabricatelor și produselor finite obținute din acestea.** Concludente în această privință ni se par următoarele date : comparativ cu anul 1960, valoarea produselor obținute dintr-o tonă de țiței supus prelucrării a sporit cu 37 la sută în 1965 și 49% în 1968, iar a produselor realizate dintr-un mc de masă lemnoasă cu 69% și respectiv 95 la sută.

În afară de acest aspect, trebuie subliniat și faptul că în procesul dezvoltării industriei prelucrătoare, **sortimentul de producție s-a diversificat, produsele trec printr-un proces continuu de „întinerire", de modernizare — care nu se reflectă întotdeauna, în întregime, în indicatorii valorici.** Materiile prime, semifabricatele și produsele finite clasice sînt înlocuite sau completate cu altele noi cu o utilitate incomparabil mai mare, intervenind schimbări importante în structura de folosință a diferitelor resurse naturale, în baza de materii prime a ramurilor producției industriale.

Deplasările pozitive care au avut loc în corelația extracție-prelucrare nu au lichidat încă rămînerile în urmă față de țările avansate în ce privește cheltuielile materiale pe unitatea de produs — care dețin o pondere relativ ridicată. De aceea au fost intensificate eforturile pentru valorificarea superioară a resurselor materiale prin diversificarea producției, creșterea gradului de tehnicitate a produselor, reducerea consumurilor specifice concomitent cu îmbunătățirea calității produselor.

EXPERIENȚA arată că optimizarea structurii industriei implică o abordare nu numai pe ansamblul economiei, ci și în **profil teritorial ;** numai expansiunea rațională pe teritoriu a activităților industriale poate preîntîmpina apariția unor disproporții în economie, asigura valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale și de muncă, dezvoltarea armonioasă a vieții economice și sociale pe întregul teritoriu al țării.

Ca urmare a atenției acordate îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție, „petele albe" de pe harta industriei românești au fost diminuate. Rolul industriei a crescut în diferitele regiuni ale țării și îndeosebi în cele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Dacă în 1938, ponderea județelor din provinciile istorice Moldova, Oltenia și Dobrogea luate împreună nu reprezenta decît 12% din producția industrială totală a țării, în prezent aceasta depășește 25 la sută.

Experiența arată că îmbunătățirea repartizării teritoriale a industriei este un proces extrem de complex, care necesită o perioadă mai îndelungată de timp. Deși s-au făcut progrese în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, totuși se mențin zone mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial. De aceea eliminarea disproporțiilor care mai există în repartizarea teritorială a forțelor de producție, intensificarea dezvoltării tuturor județelor reprezintă în continuare unul din obiectivele principale ale politicii economice. Se apreciază că printr-un efort susținut, mai sînt necesare două planuri cincinale pentru a lichida urmările dezvoltării teritoriale inegale — caracteristică economiei României în trecut.

CREȘTEREA ROLULUI industriei în producția materială este reflectată prin indicatorii sintetici cuprinși în tabelul de mai jos :

in %

	1950	1968
— **Populația ocupată în industrie** (față de total populație ocupată în sfera producției materiale)	12,9	23,3
— **Fonduri fixe în industrie** (față de total fonduri fixe productive)	40,6	58,5
— Ponderea industriei **în produsul social**	46,6	60,8
— Ponderea industriei **în venitul național**	44,0	53,6
— **Produse industriale exportate** (față de total export)	49,5	79,8
din care :		
— mașini, utilaje, produse ale industriei chimice	5,9	27,5

Această creștere, mutațiile care au avut loc în structura producției industriale pe linia modernizării continue a acesteia, au avut implicații calitative de o deosebită însemnătate pentru întreaga viață economică și socială a țării. Industrializarea socialistă a țării a schimbat din temelii baza tehnică de producție în agricultură, construcții, transporturi, în toate ramurile economiei naționale, a determinat prefaceri adînci în domeniul mijloacelor de muncă, în baza energetică și de materii prime, în tehnologia de producție, în repartizarea pe ramuri a populației ocupate și în structura profesională a cadrelor, a făcut posibilă modificarea locului țării noastre în diviziunea internațională a muncii și ca un corolar firesc, a mărit continuu posibilitățile de ridicare a nivelului de trai al populației. Există o strînsă legătură între elementele înnoitoare din viața orașului și satelor de pe cuprinsul țării și eforturile făcute pentru dezvoltarea industriei.

ÎNCHEIEREA PROCESULUI de **desăvîrșire a construcției socialiste, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate** implică continuarea creșterii în ritm susținut și echilibrat a economiei naționale, încorporarea rapidă și multilaterală a tuturor elementelor unei economii moderne. Congresul al X-lea al partidului a pus în fața poporului nostru, cu claritate, principalele orientări de perspectivă pentru deceniul următor, **care reflectă marile corelații macroeconomice proprii unor dinamici și deplasări structurale caracteristice dezvoltării intensive, avînd ca model trăsăturile unei economii moderne, astfel încît configurația economiei românești să se apropie simțitor de aceea a țărilor dezvoltate.**

În condițiile continuării în ritm susținut a industrializării țării, trăsătura de bază a dezvoltării industriei noastre în viitorul deceniu va fi îmbunătățirea structurii sale, creșterea accelerată a unor ramuri moderne, de înaltă eficiență, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan.

Această orientare corespunde întrutotul dezideratelor dezvoltării ascendente a economiei României în contextul tendințelor ce se manifestă pe plan mondial. Evoluția forțelor de producție moderne arată că paralel cu procesul de creștere și specializare a producției are loc un puternic proces de diversificare a producției, de dezvoltare complexă a economiilor naționale. Firește, o țară, fie ea oricît de dezvoltată, nu poate produce tot ceea ce îi este necesar, nu poate avea o industrie și economie autarhică. O țară care urmărește să-și făurească o economie puternică trebuie însă să dezvolte ramurile moderne, care condiționează dinamismul întregii economii. Aceasta nu numai că nu restrînge dar și lărgește posibilitățile colaborării și cooperării internaționale, ritmurile cele mai rapide de creștere a relațiilor economice externe fiind realizate tocmai de țările cu un nivel înalt economic, țări care au, indiferent de mărimea lor, o industrie modernă, avansată.

Pornind de la realizările obținute, avînd la bază analiza temeinică, marxist-leninistă, a posibilităților și necesităților țării noastre, ținînd seama de experiența proprie acumulată în anii construcției socialiste, de experiența celorlalte țări socialiste, de tendințele ce se manifestă pe plan mondial, **Congresul al X-lea al partidului a asigurat încadrarea dezvoltării industriale moderne a României într-o concepție unitară de lungă perspectivă.**

Caracterizînd această concepție, ne limităm doar la enunțarea unora dintre orientările fundamentale ;

a) Dezvoltarea ramurilor și subramurilor industriei determinante pentru realizarea unor asemenea modificări în baza tehnică materială a societății noastre, încît să se asigure făurirea unei economii moderne, stabile și de înaltă eficiență ; încadrarea organică a industriei în ansamblul dezvoltării multilaterale a economiei, contribuie și mai mult la creșterea celorlalte ramuri ale economiei naționale și în mod deosebit determină dezvoltarea și modificarea rapidă a bazei tehnico-materiale necesare unei agriculturi înaintate ;

b) modificările care survin în structura producției industriale (industria electrotehnică și electronică, mecanica fină și producția de mașini-unelte, producția de mase plastice și fire sintetice, de îngrășăminte chimice, de oțeluri aliate și de calitate superioară) stimulează și generalizează în profunzime, în toate sectoarele de activitate cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane și pe această bază asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă ;

c) stabilirea unor astfel de proporții și sortimente în producția industrială încît să se asigure într-o măsură sporită cerințele mereu crescînde ale pieței interne (consumul productiv și cel neproductiv).

Aceasta înseamnă creșterea în continuare, cu prioritate, a ramurilor hotărîtoare, prin sporirea accentuată a unor ramuri și subramuri moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan, asigurînd totodată raporturi optime între industria grea și cea a bunurilor de consum, dezvoltarea, diversificarea și modernizarea industriei ușoare și alimentare. Se asigură astfel o nouă și importantă creștere a potențialului economic, în interesul progresului general al societății noastre, al ridicării standardului de viață al întregului popor ;

d) dezvoltarea industrială viitoare trebuie să permită o participare mai activă și eficientă a țării noastre la circuitul economic mondial ; în acest scop o dată cu construirea și dezvoltarea unor întreprinderi care produc atît pentru piața internă și externă se vor construi și obiective industriale care vor produce numai pentru export, în mod deosebit, în domeniile în care sînt mari cerințe pe plan internațional și care pot asigura o parte însemnată din necesarul de valută pentru dezvoltarea economiei naționale ;

e) în sfîrșit, trebuie subliniat faptul că se asigură legătura, continuitatea între ceea ce se realizează în actualul plan cincinal și ceea ce urmează să înfăptuim în cincinalul 1971—1975 și în perioada următoare pînă în 1980.

Realizarea perfecționării structurii industriei, a dezvoltării prioritare a ramurilor-cheie ale progresului tehnic contemporan presupune un însemnat efort de investiții. Una din concluziile principale desprinse de partidul nostru din experiența construcției socialiste este necesitatea asigurării unei rate înalte a acumulărilor ca o condiție hotărîtoare a întăririi bazei tehnico-materiale a societății, a înfloririi multilaterale a țării. În raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al partidului se arată că **„Asigurarea unei rate înalte a acumulării devine și mai arzătoare în epoca modernă, în condițiile revoluției tehnice-științifice mondiale, care impune, și în același timp determină, o dezvoltare vertiginoasă a forțelor de producție".**

CONCEPȚIA MODERNĂ care stă la baza continuării industrializării țării își găsește ilustrarea elocventă în evoluția pe care o vor avea ramurile industriale de bază, determinante pentru progresul tehnic și economic al țării, pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă, pentru obținerea unei înalte eficiențe în întreaga economie națională.

În cadrul industriei constructoare de mașini se vor dezvolta mai intens industria electrotehnică și electronică, producția elementelor de automatizare, fabricația de mașini-unelte de înaltă tehnicitate, de utilaje tehnologice și instalații complexe, pentru care se prevăd ritmuri medii anuale de creștere de 15—19 la sută față de 11,5—12% pe ansamblul industriei constructoare de mașini. Corespunzător cerințelor calitative ale dezvoltării industriei, se va îmbunătăți structura producției de metal, accentul urmînd să fie pus pe creșterea ponderei oțelurilor aliate și de calitate superioară. Valorificînd la un nivel tot mai înalt resursele naturale ale țării, industria chimică va cunoaște și în viitor o dezvoltare accelerată, sporind cu prioritate producția de fire și fibre sintetice, de mase plastice și îngrășăminte chimice. Se va lărgi și moderniza pe mai departe baza energetică a țării. Totodată o atenție deosebită se va acorda extinderii și diversificării producției bunurilor de consum, în strînsă corelație cu creșterea puterii de cumpărare a populației, cu modificările ce vor interveni în elasticitatea cererii de consum.

Perspectivele de dezvoltare a industriei românești sînt ilustrate și de faptul că în viitorul deceniu siderurgia urmează să asigure aproape în întregime necesarul de metal al țării, producția de oțel apropiindu-se de aceea obținută în țările cu o industrie avansată ; industria constructoare de mașini și chimia vor asigura pînă în 1980 circa 45% din întreaga producție industrială a țării.

Obiectivele și sarcinile prevăzute în Documentele Congresului al X-lea al partidului în domeniul investițiilor, promovării largi a progresului tehnic în producție și în activitatea de conducere a economiei, ridicării susținute a productivității muncii și reducerii cheltuielilor de producție, sporirii contribuției cercetării științifice proprii la soluționarea problemelor pe care le ridică progresul tehnic în diferite sectoare de producție, dezvoltării și modernizării învățămîntului, în domeniul formării cadrelor de toate categoriile și ridicării calificării lor la nivelul exigențelor tehnicii contemporane, asigură întregul ansamblu de condiții pentru făurirea unei industrii puternice, moderne, pentru apropierea și mai mult a perspectivei ca România să devină o țară cu un înalt nivel de dezvoltare economică, cu un ridicat nivel de trai al poporului.

SOCIALISMUL

(Urmare din pag. 5)

lemente din diferite clase și categorii sociale, se poate constata că clasa muncitoare a devenit preponderentă în structura noastră socială. După ultimul recensămînt al populației (1966), clasa muncitoare reprezenta 40% din totalul populației, țărănimea cooperatistă — 38,6%, țărănimea individuală — 5,2%, iar intelectualii și funcționarii — 12,3%. În fiecare an circa 100 000 de oameni din rîndurile țărănimii părăsesc satele și se încadrează în activitatea și viața urbană.

Mobilitatea socială se manifestă nu numai în schimbarea raportului între clase și categorii sociale, ci și în interiorul lor. Capătă o pondere tot mai mare profesiile legate de progresul tehnic — automatică, electronică ș.a. — care implică un grad înalt de calificare. În prezent muncitorii calificați reprezintă peste 4/5 din totalul muncitorilor.

Un proces complex și contradictoriu se petrece în rîndurile populației țărănești. După cum am văzut, există o tendință de micșorare numerică a acestei populații, al cărei caracter progresist este indiscutabil. Această micșorare afectează în special populația activă — de unde și o anumită feminizare și îmbătrînire a populației sătești. De altă parte, însă, înzestrarea agriculturii cu tehnică modernă, intensificarea producției agricole, introducerea metodelor industriale în cultura plantelor și creșterea animalelor, necesitățile legate de perfecționarea organizării și conducerii producției determină deplasarea unor detașamente ale clasei muncitoare și ale intelectualității la sate : ingineri, tehnicieni, mecanizatori ș.a. Această mișcare tinde în timp să compenseze procesele menționate, pe măsură ce în fața agriculturii se deschide perspectiva transformării ei într-o ramură a producției industriale. Totodată, constatăm în rîndurile țărănimii cooperatiste fenomenul profesionalizării. Întîlnim nu numai țărani „universali" — care fac de toate —, ci și pomicultori, viticultori, zootehniști etc., angrenați în brigăzi specializate și calificați ca atare. Însăși activitatea agricolă tinde să se industrializeze tot mai mult, iar viața rurală să se urbanizeze.

Ca rezultat al îmbunătățirii structurii populației active și, concomitent, al dezvoltării în anii regimului socialist a învățămîntului de toate gradele, crește nivelul cultural-tehnic, de instruire al muncitorilor și țărănimii, iar numeroase elemente din mediul muncitoresc și țărănesc trec în rîndurile intelectualilor. În anul 1968 un locuitor din 5 era în țara noastră elev sau student. A crescut simțitor capitalul intelectual al muncitorilor și țărănimii

(Continuare în pag. 23)

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR NAȚIONALE

UNA DIN TRASATURILE FUNDAMENTALE ale procesului de industrializare și de edificare în ritm înalt a unei economii moderne în România, o constituie, **valorificarea superioară a resurselor naturale.**

Experiența României socialiste demonstrează, prin argumentul de netăgăduit al realizărilor, obținute în cei 25 de ani care au trecut de la eliberare că valorificarea superioară a resurselor naturale constituie, un factor însemnat de ridicare continuă și în ritm rapid a potențialului economic, un mijloc important de realizare treptată a lichidării decalajului ce le desparte de țările avansate din punct de vedere industrial, o cale sigură de afirmare din ce în ce mai puternică pe plan mondial, prin participarea activă, eficientă și reciproc avantajoasă la schimburile economice internaționale.

EXISTENȚA BOGĂȚIILOR NATURALE, oricît de mare ar fi proporția, de diversă varietatea, de ridicată calitatea și de esențială prezența lor pentru dezvoltarea producției materiale contemporane, nu constituie prin sine însăși, în mod automat și un factor de dezvoltare rapidă a economiei țării ce le deține. Situația economică a multor țări astăzi în curs de dezvoltare care deși posedă din totdeauna însemnate bogății naturale se află încă la periferia activității industriale și înregistrează ritmuri scăzute de creștere economică, precum și nivelul de dezvoltare a economiei românești în trecut, confirmă întrutotul o asemenea apreciere.

Posibilitățile favorabile pe care le oferă prezența resurselor naturale pentru dezvoltarea economică pot fi și sînt realmente transformate într-un important factor de ridicare rapidă a potențialului economic numai în condițiile valorificării cît mai înalte a acestora pe baza industrializării și a folosirii celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii.

Partidul nostru a pornit de la premisa că valorificarea superioară a resurselor naturale este nemijlocit legată de gradul de dezvoltare a forțelor de producție, de prioritatea acordată principalelor ramuri ale industriei grele care impulsionează progresul tehnic al întregii economii și sînt capabile să asigure prelucrarea cît mai complexă a materiilor prime.

Relațiile de producție socialiste, conducerea conștientă a procesului de producție la scara întregii societăți creează premise deosebit de favorabile pentru atragerea organizată, tot mai largă a resurselor naturale în circuitul economic și pentru valorificarea lor complexă. Consecvent înțelegerii profunde că superioritatea orînduirii socialiste se poate manifesta plenar numai în condițiile elaborării unei politici economice științifice, Partidul Comunist Român a acordat un loc însemnat analizei multilaterale a problemelor pe care le ridică valorificarea superioară a resurselor naturale, stabilind în final direcțiile majore și principalele măsuri pentru rezolvarea lor. Pornind de la studierea temeinică a condițiilor concrete din țara noastră a cerințelor fiecărei etape de dezvoltare economică și a posibilităților reale de asigurare a acestora, avînd în vedere cele mai noi tendințe pe plan mondial, de dezvoltare a industriei în ansamblu și a fiecărei ramuri în parte, partidul nostru a făcut din valorificarea superioară a resurselor naturale o preocupare de seamă a politicii sale și o trăsătură de bază a procesului de făurire și dezvoltare a bazei tehnice — materiale a socialismului în România

O etapă calitativ superioară în această direcție, prin amploarea și consecvența cu care a fost promovată politica de valorificare superioară a resurselor naturale, ca și prin măsurile luate în acest sens, a marcat-o Congresul al X-lea care în cadrul programului de dezvoltare a economiei a acordat o importanță deosebită **modernizării principalelor ramuri ale industriei prelucrătoare, subliniind necesitatea creșterii gradului de complexitate a prelucrării materiilor prime, a dezvoltării mai rapide a ramurilor cu o contribuție decisivă la progresul economic, îmbunătățirii structurii exportului prin mărirea ponderii produselor cu un grad mai ridicat de prelucrare, caracterul eficient pe care trebuie să-l aibă valorificarea superioară a resurselor țării ș.a.**

Noile elemente calitative ce vizează nemijlocit acest proces, își găsesc o dezvoltare largă, pe un plan superior în Directivele adoptate de Congresul al X-lea al partidului care subliniază că **trăsătura de bază a dezvoltării industriei noastre în perioada** următoare va fi **îmbunătățirea structurii** sale, **creșterea accentuată a unor ramuri moderne,** strîns **legate de progresul tehnico-științific contemporan, pentru a se asigura valorificarea superioară a resurselor materiale și a capacității tehnice a forței de muncă, ridicarea productivității muncii sociale.** Această trăsătură se particularizează în industria de prelucrare a țițeiului prin dezvoltarea cu prioritate a sortimentelor utilizate ca materii prime în industria chimică ; în industria constructoare de mașini — prin dezvoltarea susținută a subramurilor moderne și îmbunătățirea structurii interne a fiecăreia dintre acestea ; creșterea substanțială și diversificarea producției sintetice, dezvoltarea și diversificarea chimiei fine și de mic tonaj în cadrul industriei chimice ; creșterea ponderii oțelurilor aliate în industria siderurgică ; extinderea fabricării produselor cu un grad superior de prelucrare, diversificarea producției de mobilă, dezvoltarea deosebită a tipurilor fabricate și prin utilizarea maselor plastice și a metalului, în cadrul industriei de prelucrare a lemnului.

Elemente calitative noi în abordarea profundă a problemelor valorificării superioare sînt relevate și de **extinderea deosebită pe care o capătă programele speciale privind dezvoltarea celor mai moderne subramuri ale industriei prelucrătoare, precum și prin orientarea cu precădere a activității de cercetare spre rezolvarea problemelor privind valorificarea superioară a metalului, a materiilor prime de care dispunem pentru industria chimică și prelucrarea complexă pe cale petrochimică a hidrocarburilor.** Principalele căi de valorificare superioară a materiilor prime și materialelor sînt corelate nemijlocit cu cerința înfăptuirii în țara noastră a uneia dintre cele mai avansate tendințe ale producției contemporane și anume **reducerea continuă a cheltuielilor materiale.**

PROMOVAREA de către Partidul Comunist Român a înfăptuirii industrializării într-o concepție unitară și de perspectivă în care necesitatea valorificării cît mai eficiente a resurselor naturale constituie o prezență constantă, își găsește reflectarea, în primul rînd, în **politica de investiții,** în orientarea volumului și structurii acestora. Astfel din totalul investițiilor făcute din fondurile statului în perioada 1950—1968, peste 54% au fost destinate industriei, iar în cadrul acestora din urmă o pondere din ce în ce mai mare au ocupat investițiile destinate ramurilor prelucrătoare, menite a valorifica superior resursele naturale.

Dinamica investițiilor din din fondurile statului [1])

Ramura	1950	1955	1960	1965	1968
Total economie națională	100	235	414	743	1094
Total industrie	100	277	426	829	1241
Principalele ramuri prelucrătoare	100	362	738	1458	2670
Ponderea principalelor ramuri prelucrătoare în total industrie %	23,0	30,0	40,0	40,3	49,4

[1]) Calculat pe baza datelor publicate în Breviarul Statistic al R.S.R., 1969 — pag. 238-239, 250-253 ; Industria Româniel 1944—1964, Ed. Academiei — București, 1964, pag. 119, 282, 587, precum și a altor date statistice.

Datele de mai sus atestă, pe de o parte, efortul deosebit făcut de țara noastră în anii construcției socialismului pentru dezvoltarea economică în general și a industriei în special, iar pe de altă parte, preocuparea susținută a partidului și statului nostru pentru crearea premiselor necesare valorificării cît mai înalte a bogățiilor naturale ale României. Pe măsură ce a crescut importanța acordată acestei orientări și a rezultatelor sale a sporit și aportul valorificării superioare la susținerea dinamismului economiei românești.

Aportul acestui proces este deosebit de evident în ramurile industriale unde se realizează nemijlocit transformarea respectivelor resurse. Astfel pentru industria petrolului și cea a exploatării și prelucrării lemnului în condițiile în care gradul de prelucrare a materiilor prime și implicit cel de valorificare al acestora ar rămîne neschimbat, dinamica acestor ramuri industriale ar fi determinată numai de evoluția extracției țițeiului sau a exploatării masei lemnoase. Orice modificare însă în domeniul valorificării materiilor prime influențează corespunzător evoluția subramurilor prelucrătoare și în final, într-o proporție mai mare sau mai mică a întregii ramuri industriale.

URMARE A EFORTURILOR făcute în România în domeniul investițiilor, a orientării crescînde a lor spre ramurile prelucrătoare și înzestrarea acestora cu o tehnică din ce în ce mai avansată, în anii construcției socialismului s-a asigurat prelucrarea tot mai complexă a materiilor prime, ceea ce a determinat dezvoltarea mult mai rapidă a subramurilor prelucrătoare, cu însemnate influențe asupra dinamicii ramurilor industriale considerate în totalitatea lor. Aceasta este deosebit de evidentă prin compararea dinamicii extracției și a prelucrării în industria petrolului și lemnului.[2])

Ramuri	1950	1955	1960	1965	1968	Ritmul mediu anual de creștere 1951—1968
Petrol	100	196	265	382	436	8,5
din care :						
— extracția țițeiului	100	213	251	291	307	6,4
— prelucrarea țițeiului	100	183	272	435	519	9,6
Ponderea produselor din țiței în total ind. petrol %	56	52	58	63	65	
Exploatarea și prelucrarea lemnului	100	182	268	496	591	10,4
din care :						
— exploatarea forest.	100	182	202	303	274	5,8
— prelucrarea lemnului	100	182	317	640	835	12,5
Ponderea produselor din lemn în total.	56	57	68	72	80	

[2]) Determinări pe baza datelor publicate în Breviarul Statistic al R.S.R., 1969, pag. 30-31, 94-97.

Așa cum se observă din acest tabel, procesul de utilizare a celor două bogății principale — petrolul și lemnul — a cunoscut o evoluție liniară. Pînă în 1955, extracția petrolului a devansat prelucrarea, iar prelucrarea lemnului a înregistrat același ritm de creștere ca exploatarea. Apoi, ramurile prelucrătoare încep treptat să devanseze pe cele extractive, remarcîndu-se în mod deosebit mai ales ultimii trei ani ai dezvoltării economice ; în industria petrolului coeficientul de devansare a prelucrării față de extracție a crescut de la circa 1,5 în 1965 (comparativ cu 1950) la 1,66 în 1968, iar în industria lemnului de la 2,1 la 3,04.

Se constată, de asemenea, rolul important ce a revenit acestui proces în asigurarea dinamismului unor întregi ramuri industriale. Astfel valorificarea tot mai înaltă a resurselor de țiței a determinat o intensificare a ritmului de creștere a producției întregii industrii de petrol de 1,33 ori în perioada 1951—1968, iar valorificarea superioară a masei lemnoase accelerarea ritmului industriei lemnului de circa 1,8 ori, în același interval.

Aceste tendințe se vor menține și se vor amplifica în viitorul plan cincinal. Astfel, în perioada 1971—1975, valorificarea optimă a țițeiului, îndeosebi prin îmbunătățirea calității produselor petroliere și asigurarea prioritară a sortimentelor utilizate ca materii prime în industria chimică. va constitui calea hotărîtoare de dezvoltare a producției în această ramură, iar în industria lemnului producția va crește exclusiv pe seama valorificării superioare a masei lemnoase supusă prelucrării industriale.

Valorificarea superioară a resurselor naturale se înfăptuiește în țara noastră în afara subramurilor menționate și în cadrul unor întregi ramuri industriale, prelucrătoare, cum sînt : construcția de mașini, chimia și energia electrică.

PREOCUPAREA SUSȚINUTA pentru valorificarea superioară a resurselor naturale corelată cu grija pentru satisfacerea necesităților crescînde ale economiei noastre socialiste în plin avînt, orientarea spre dezvoltarea multilaterală a industriei în funcție de condițiile concrete ale țării și corespunzător celor mai noi tendințe pe plan mondial, au determinat o **amplă diversificare a producției industriei chimice și a celei constructoare de mașini.** Noi și noi industrii sau producții ale unor importante grupe de produse și-au făcut apariția în patrimoniul industrial al României cu fiecare an al înaintării pe drumul construcției și desăvîrșirii socialismului, așa cum rezultă din tabelul de mai jos [3])

Toate aceste subramuri și grupe de produse, ca și multe altele necuprinse în tabel nici nu figurau în statistica României antebelice, ele fiind creații ale socialismului.

Diversificarea continuă a producției și dezvoltarea rapidă a producției noilor produse, intensificarea fabricării produselor finite ce valorifică superior materiile prime și creșterea continuă a gradului de prelucrare industrială a acestora din urmă au imprimat industriei constructoare de mașini și celei chimice cea mai dinamică evoluție. În perioada 1951—1968 ritmul mediu anual de creștere a producției în industria constructoare de mașini și prelucrării metalelor a fost de de 1,38 ori mai mare, iar cel al industriei chimice de 1,7 ori mai ridicat față de ritmul întregii producții industriale. Pe această bază s-a redus sensibil decalajul față de țările dezvoltate la unele produse petrochimice (vezi tabelul de la pag. 18).

În viitorul cincinal 1971—1975 chimia va cunoaște cel mai înalt ritm de dezvoltare, creșterea acestei producții bazîndu-se în principal pe va-

dr. Ștefan DIAMANDESCU

(Continuare în pag. 18)

Subramuri și grupe de produse	Anul apariției	Ritmul mediu anual de creștere în procente
Mase plastice și rășini sintetice 100%	1948	39,1
Strunguri	1950	17,5
Instalații complete de foraj	1950	. . .
Contoare electrice	1951	. . .
Excavatoare	1952	43,6
Îngrășăminte chimice azotoase (100% N)	1953	59,7
Autovehicule	1953	54,3
Autocamioane și autobuze	1954	29,2
Policlorură de vinil și copolimeri	1955	. . .
Antibiotice	1956	57,4*)
Combine pentru recoltat păioase	1956	42,7
Detergenți sintetici (20% S.A.)	1957	62,7
Fire și fibre sintetice	1958	69,1
Locomotive Diesel electrice de 2100 CP	1960	42,2
Cazane cu aburi peste 20 t aburi/oră	1961	. . .
Cauciuc sintetic	1963	55,7

[3]) Determinat pe baza datelor publicate în Breviarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1969, p. 100—105 și Dezvoltarea Industriei Republicii Populare Române — culegere de date statistice, Buc., 1964, p. 240—245, 268—271. (Ritmul mediu anual de creștere a fost calculat pentru perioada de la începerea fabricației respectivelor produse și pînă în anul 1968 inclusiv).
*) Pentru intervalul 1957—1963.

INVESTIȚIILE PENTRU MODERNIZAREA ECONOMIEI TEMELIA SPORIRII EFICIENȚEI ECONOMICE

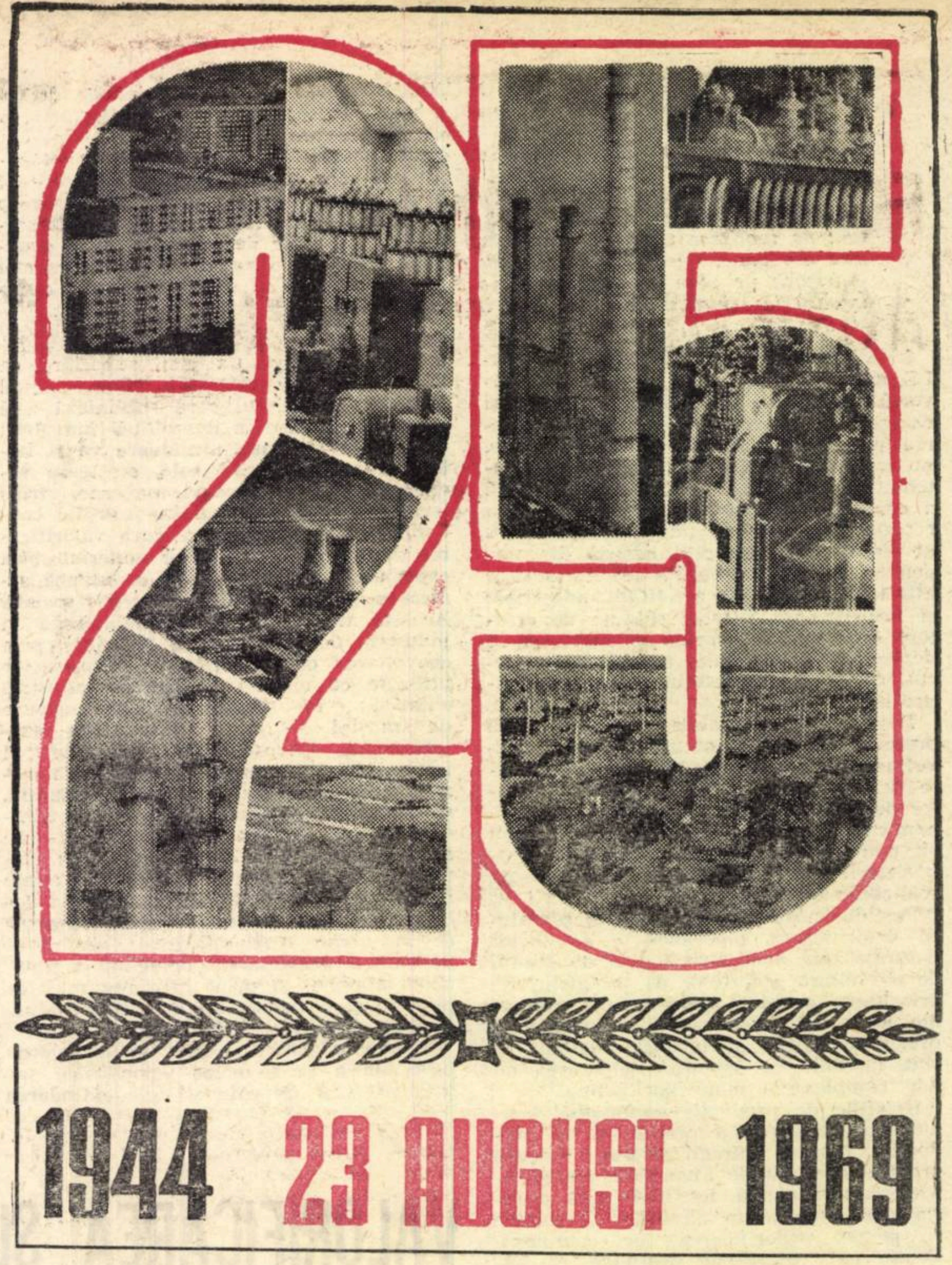

FAURIREA UNEI ECONOMII moderne, capabile să asigure aplicarea largă a cuceririlor științei și tehnicii contemporane și o productivitate a muncii sociale înaltă este strîns legată de înfăptuirea unui amplu program de investiții, canalizate spre construirea unor noi capacități de producție, spre dezvoltarea și modernizarea celor existente. Aceasta nu este posibilă fără alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru reproducția lărgită, fără asigurarea unei rate înalte de acumulare, capabile să susțină un ritm ridicat de dezvoltare a forțelor de producție.

Promovînd o politică de sporire a volumului de investiții, partidul nostru pune concomitent un accent tot mai mare pe creșterea eficienței lor economice, prin ridicarea nivelului forțelor de producție, îmbunătățirea structurii de ramură a economiei naționale și, mai ales, a ramurii sale principale — industria. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al partidului, **„un obiectiv fundamental al întregii noastre activități economice, îl reprezintă creșterea eficienței investițiilor, folosirea cu precădere a fondurilor în scopul sporirii producției materiale".**

În viitorul plan cincinal se va urmări, așa cum se subliniază în Documentele Congresului, ca noile obiective să dea rezultate superioare celor obținute în actualul cincinal, în ce privește producția, productivitatea muncii, prețul de cost, valorificarea resurselor naturale ale țării, aportul valutar, să asigure sporuri cît mai mari de producție și de venit național la fiecare leu investit.

Pornind de la experiența dobîndită de țara noastră și de la experiența altor țări mai dezvoltate, principalele eforturi de investiții vor fi îndreptate în continuare spre industrializarea susținută a țării, spre dezvoltarea puternică și modernizarea industriei, al cărei progres se repercutează favorabil asupra întregii economii naționale pe toate planurile și, în primul rînd, al eficienței. În viitorul plan cincinal, investițiile vor fi în continuare îndreptate cu precădere spre dezvoltarea și modernizarea ramurilor industriale care produc mașini-unelte, utilaje, instalații și aparate de înaltă tehnicitate, care condiționează mecanizarea producției, automatizarea proceselor în flux continuu, chimizarea, electrificarea — pîrghii de primă însemnătate pentru creșterea productivității muncii. Circa 57—58% din totalul investițiilor vor fi alocate industriei, iar din totalul acestora, 3/4 vor fi folosite pentru dezvoltarea ramurilor cheie, cu rol hotărîtor în creșterea potențialului economic al țării. Este caracteristic faptul că din cele aproximativ 1100 de capacități ce vor fi construite în industrie, 100 vor fi în ramura energiei electrice și termice, 70 în siderurgie, 170 în construcții de mașini, 180 în chimie — ramuri purtătoare în cel mai înalt grad ale progresului tehnic. Îmbunătățirea structurii pe ramuri a industriei, precum și în interiorul fiecărei ramuri — creșterea accentuată a subramurilor moderne, strîns legate de progresul tehnico-științific contemporan — care va avea loc pe baza noilor investiții, are drept urmare valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă, ridicarea rentabilității producției. Angajarea în îndeplinirea acestor sarcini complexe, de înfăptuirea cărora depinde viitorul țării, se sprijină pe realitățile patriei noastre, pe posibilitățile materiale, de muncă și financiare de care dispunem, pe specificul economiei noastre, dar, totodată, și pe cerințele stringente ale înaintării pe drumul progresului în zilele noastre.

Pe această bază vor continua să aibă loc mutații în structura producției materiale, afirmîndu-se cu mai multă consecvență rolul conducător al industriei în ocuparea la un înalt nivel de productivitate a populației apte de muncă. Iar aceasta se va reflecta, desigur, și pe planul eficienței economice, știut fiind că un lucrător ocupat în industrie creează într-un an o valoare nouă de cîteva ori mai mare decît cei ocupați în agricultură. S-a calculat că, datorită diferențelor de eficiență a utilizării forței de muncă, presupunînd producția netă pe locuitor constantă, unui procent de creștere a ponderii industriale și, respectiv, de scădere a agriculturii în totalul populației ocupate în producția materială, îi corespunde o sporire a productivității muncii sociale cu circa 2%[1]) Dacă astăzi venitul național al României este de peste 5 ori mai mare decît în 1938, aceasta se datorește, în primul rînd industriei care și-a sporit produsul net de 16 ori în această perioadă, deși ponderea populației ocupate în această ramură n-a crescut decît de 1,66 ori.

Procesul de edificare a unei economii moderne este o operă complexă, care cuprinde toate compartimentele ei, dar nu în mod uniform, ci diferențiat, punîndu-se accent pe sectoarele hotărîtoare. Din acest punct de vedere este important să remarcăm că în concepția afirmată de documentele Congresului al X-lea al P.C.R., trebuie înfăptuită creșterea cu precădere nu a oricărei producții de mijloace de producție, ci a aceleia care este modernă, cu o structură corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă ale revoluției tehnico-științifice contemporane. În acest context se va acorda o mare atenție pentru dezvoltarea în ritm susținut a energiei electrice, a industriei constructoare de mașini, îndeosebi a ramurilor ei moderne — electronica, electrotehnica, mecanica fină și producția de mașini-unelte, se va orienta siderurgia mai ales spre producția de oțeluri de calitate, se va intensifica producția de aluminiu și de alte metale neferoase, se va asigura creșterea rapidă a industriei chimice, în primul rînd a petro-chimiei. Reflectînd mai fidel cerințele revoluției tehnico-științifice, îmbunătățirea structurii de ramură a industriei va angaja mai activ și mai eficient economia românească pe calea progresului tehnic modern.

Pe această bază, o dată cu dezvoltarea complexă a ramurilor industriale cheie, se va accentua **adîncirea interdependenței dintre diferitele laturi ale progresului tehnic,** revoluționarea simultană atît a mijloacelor de muncă, cît și a bazei energetice și de materii prime, diversificarea producției sociale etc. — factori care impun modernizarea continuă a aparatului de producție, extinderea utilizărilor ce se pot da materiilor prime și solicită totodată în cel mai înalt grad resursele energetice. Toate acestea își vor găsi o reflectare și în condițiile ce se creează pentru ridicarea mai accentuată a eficienței producției sociale.

EFECTUL ECONOMIC sporit pe care-l vor aduce investițiile orientate spre ramurile cele mai moderne ale industriei se va concretiza, în primul rînd, în sporirea valorii nou create chiar în aceste ramuri, care, cu toate că presupun investiții relativ mai mari, se dovedesc a fi deosebit de rentabile. Ele antrenează într-o proporție mult mai mare forță de muncă de înaltă calificare și contribuie la valorificarea superioară a resurselor naturale, a materiilor prime. În aceeași direcție își spune cuvîntul și marele „efect de antrenare" pe care aceste ramuri îl aduc prin creșterea productivității muncii și economisirea resurselor materiale, pe care producția lor o determină în celelalte ramuri ale industriei, în agricultură, în transporturi etc. În plus, nu trebuie uitat că fabricarea unor produse electrotehnice, electronice, de mecanică fină și optică etc., pe care acum le importăm, va crea posibilități nu numai de a economisi valută la import, ci de a obține valută în cantități sporite, prin exportul disponibilităților de astfel de produse.

Accentul care se pune pe investiții în ramurile industriei grele este pe deplin justificat dacă avem în vedere eficiența sporită pe care ele o determină în întreaga economie națională. Investițiile ce se fac pentru creșterea producției de energie electrică asigură dezvoltarea în viitor a unor ramuri întregi ale industriei — producția de aluminiu, cea de oțeluri speciale, petrochimia —, ale căror procese tehnologice sînt de neconceput fără folosirea energiei electrice. Totodată, energia electrică joacă un rol esențial în promovarea tehnicii avansate, în extinderea mecanizării și automatizării producției, în dezvoltarea electrotehnicii, electronicii și a tuturor mijloacelor menite să asigure ridicarea nivelului tehnic al producției. De aceea, și în viitorul plan cincinal producția de energie electrică se dezvoltă într-un ritm mai înalt decît media pe întreaga industrie.

În vederea sporirii cantității de energie, se vor intensifica preocupările privind valorificarea rațională, eficientă a resurselor de energie primare ; se preconizează folosirea în mai mare măsură a cărbunilor, a energiei hidro și a energiei nucleare. Directivele stabilesc construirea de termocentrale, dotate cu agregate de mare putere, bazate pe utilizarea în special a lignitului, construirea de hidrocentrale, astfel încît acestea să asigure în următorii 10 ani aproximativ 1/3 din întreaga putere nou instalată. În vederea valorificării complexe a surselor de energie primară, o atenție sporită se va acorda producerii combinate de energie electrică și termică, ceea ce va conduce la dezvoltarea termoficării industriale, urbane și chiar agricole — pentru sere, obținîndu-se o apreciabilă economie de combustibil. Este știut că în perspectiva următorilor 15—20 de ani, resursele de combustibili clasici — îndeosebi țiței

Lector univ. Florea STAICU

(Continuare în pag. 18)

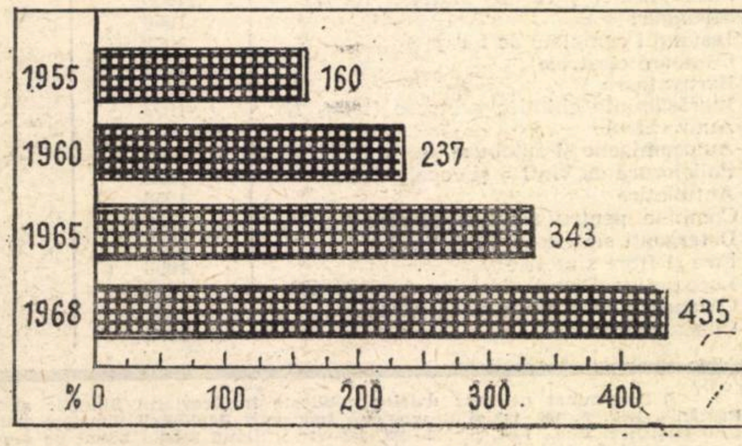

Productivitatea muncii pe salariat în industrie (1950=100).

● **Pînă în anul 1950, mai bine de jumătate din puterea instalată era fărîmițată în centrale electrice cu puteri sub 10 MW, pentru ca la ora actuală greutatea specifică a acestora să fie de circa 10%, peste 2/3 din puterea existentă fiind instalată în centrale mai mari de 100 MW. Singură, termocentrala de la Craiova, cu putere instalată de 980 MW (de aproape două ori mai mult decît a tuturor termocentralelor din România anului 1938) va produce în anul viitor o cantitate de energie electrică aproximativ egală cu cea realizată în anul 1960 în întreaga țară.**

Cît privește proporția dintre producția de energie electrică realizată în termocentrale și cea obținută în hidrocentrale, aceasta a fost de circa 7 la 1 în 1938 și de aproape 17 la 1 anul trecut.

● **Industria constructoare de mașini și-a îmbunătățit nomenclatorul, producînd în prezent mașini și utilaje care încorporează în ele mai multă inteligență tehnică omenească. Numai în ultimii 3 ani s-au realizat peste 2 000 tipuri noi de mașini și utilaje, instalații și aparate de tehnicitate ridicată.**

● **Producția de energie electrică a anului 1968 depășește cu 66% pe cea realizată în întreaga perioadă a primului plan cincinal 1951—1955 ; producția de oțel o depășește cu 38%, iar producția de tractoare este aproape egală cu producția primului cincinal ; producția de îngrășăminte chimice obținută în anul trecut depășește întreaga producție realizată în perioada 1955—1963.**

FORȚA ȘI DINAMISMUL AGRICULTURII SOCIALISTE

Nicolae GIOSAN
președintele Consiliului Superior al Agriculturii

ÎN ANII PUTERII POPULARE, în agricultura țării noastre au avut loc adînci prefaceri revoluționare, care au schimbat din temelii relațiile social-economice la țară, întregul mod de trai al țărănimii muncitoare, înfățișarea satelor. Victoria socialismului la sate a deschis perspective nelimitate dezvoltării forțelor de producție în agricultură și creșterii producției agricole, întăririi rolului acestei importante ramuri a producției materiale în progresul general al economiei naționale.

Revoluția săvîrșită în relațiile de producție din agricultură, în viața socială a satului, lichidarea exploatării au făcut din țărănime o clasă nouă omogenă, stăpînă pe mijloacele de producție, pe munca și pe rezultatele eforturilor sale. Adînci transformări s-au produs în mentalitatea țărănimii, în atitudinea ei față de muncă, de proprietatea obștească, față de interesele generale ale statului. Animată de interese comune, în alianță cu clasa muncitoare și sub conducerea acesteia, țărănimea cooperatistă participă activ la făurirea noii istorii a patriei noastre.

Hotărîtoare pentru victoria socialismului la sate a fost politica fermă a partidului nostru de industrializare socialistă a țării care a asigurat în toate ramurile economiei naționale, inclusiv agricultura, baza tehnică-materială necesară progresului neîntrerupt. Investițiile alocate au fost folosite pentru lărgirea producției de tractoare și mașini agricole, pentru îngrășăminte chimice, formarea cadrelor de specialiști și dezvoltarea activității științifice. Ca urmare a sprijinului acordat de stat pentru înzestrarea producției agricole cu mijloace de muncă mecanice, numărul tractoarelor fizice din agricultură a crescut la circa 100 000, al semănătorilor mecanice la 80 000, al combinelor pentru cereale păioase la aproape 60 000. Progresele realizate în înzestrarea tehnică a agriculturii se oglindesc în reducerea suprafeței arabile ce revine pe un tractor fizic de la 270 de hectare în 1959, la 102 hectare în anul 1969.

În procesul construcției socialiste la sate, ca rezultat al puternicului sprijin acordat de către stat țărănimii și al aplicării consecvente a principiului cointeresării materiale, producția agricolă vegetală și animală a înregistrat o creștere continuă.

În perioada 1956—1960 producția globală agricolă a sporit cu 14,4%, iar în perioada 1961—1965 cu 30,8% față de perioada 1951—1955.

Bilanțul primilor trei ani ai cincinalului actual arată că producția globală agricolă este, în medie anuală, cu circa 24% mai mare decît media anilor 1961—1965 și depășește prevederile stabilite în Directivele Congresului al IX-lea al partidului. În cei trei ani ai cincinalului, comparativ cu anii 1963—1965, s-au obținut producții superioare cu 2 milioane tone la cereale, cu 26,4% la legume și 31—35% la sfecla de zahăr, floarea-soarelui și cartofi. De menționat că în acești ani s-au realizat cele mai mari producții medii de grîu și porumb la ha, iar în condițiile mai puțin prielnice ale anului 1968 s-au obținut recolte satisfăcătoare de cereale; cele de floarea-soarelui, cartofi și struguri au fost din cele mai mari însemnate pînă în prezent. În ultimii ani s-a dezvoltat mult pomicultura și viticultura; unele succese au fost obținute în creșterea animalelor, sporind efectivele la toate speciile.

Linia ascendentă pe care a înregistrat-o creșterea producției agricole dovedește în mod concludent marele potențial de progres al agriculturii noastre, capacitatea ei de a se dezvolta în pas cu celelalte ramuri ale economiei țării. Acum cînd facem bilanțul realizărilor obținute de poporul român în sfertul de veac care a trecut de la eliberarea patriei, se poate face afirmația că cei 20 de ani de agricultură socialistă au confirmat pe deplin justețea politicii partidului nostru.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a acordat o atenție deosebită — alături de celelalte ramuri ale economiei — dezvoltării agriculturii potrivit cerințelor procesului de desăvîrșire a construcției socialiste în patria noastră. Principalele eforturi au fost îndreptate în direcția dezvoltării forțelor de producție, a unei puternice și moderne baze tehnice-materiale, de care depinde valorificarea însemnatelor rezerve pe care le deține agricultura socialistă. Paralel cu aceasta, a fost luat un complex de măsuri care să asigure în agricultură, la fel ca în toate domeniile de activitate, perfecționarea continuă a formelor organizatorice și a metodelor de conducere, în funcție de prefacerile care au loc în domeniul forțelor și relațiilor de producție. Pe această linie se înscrie îmbunătățirea formelor de organizare și a metodelor de muncă ale Consiliului Superior al Agriculturii ca o condiție a creșterii rolului organizator al statului în dezvoltarea agriculturii. De asemenea, au fost create uniunile cooperatiste — organe proprii de conducere și îndrumare a cooperativelor agricole.

Rezultatele obținute în progresul general al agriculturii confirmă justețea măsurilor luate de partid în vederea îmbunătățirii conducerii și planificării agriculturii. Ele demonstrează, în același timp, forța și dinamismul agriculturii noastre socialiste, capacitatea ei de a asigura producții mari și constante.

TOT CE S-A ÎNFĂPTUIT în dezvoltarea agriculturii în anii puterii populare constituie un suport material și moral, care ne dă siguranța că obiectivele cuprinse în Directivele Congresului al X-lea al partidului vor fi realizate și depășite. Acest program amplu, dar profund realist, deschide agriculturii noi și luminoase perspective, stabilind în cincinalul viitor și în continuare pînă în 1980, un real salt calitativ pe linia promovării progresului tehnic, orientării și concentrării producției, în vederea obținerii unor randamente și a unei eficiențe sporite în toate ramurile și sectoarele.

Potrivit prevederilor Directivelor în perioada 1971—1975, producția globală agricolă va crește cu un ritm anual de 5,4—5,5% și va ajunge, în medie anuală, la 102 miliarde lei, iar în ultimul an al cincinalului viitor, la peste 113 miliarde lei, ceea ce reprezintă de două ori mai mult decît s-a realizat, în medie, în perioada 1961—1965.

Folosirea în întregime a condițiilor deosebit de favorabile pe care, în anii care vin, le creează irigațiile, chimizarea și mecanizarea complexă, precum și dezvoltarea celorlalte elemente ale bazei tehnico-materiale, reprezintă factorul determinant pentru dezvoltarea producției agricole.

Prevederile de perspectivă în zootehnie se caracterizează prin intensificarea ritmului de sporire a efectivelor în sectorul socialist, unde avem o mai mare certitudine pentru realizarea fondului de stat de produse animale, fără a neglija bineînțeles creșterea lor și în gospodăriile populației.

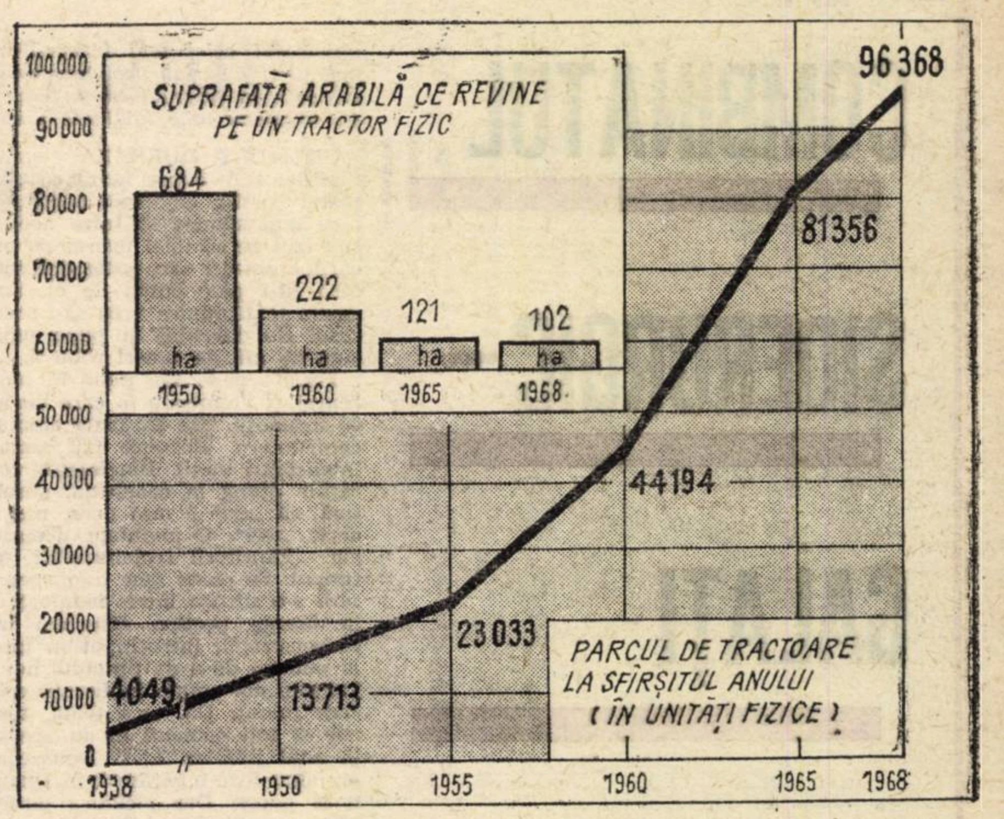

DINTRE MARILE EFORTURI pe care economia noastră le face pentru crearea unei agriculturi moderne, de mare randament, subliniez, în primul rînd, **extinderea lucrărilor de hidroameliorații și, mai ales, amenajarea pentru irigații a unei suprafețe de 1,2—1,5 milioane hectare,** spre a ajunge în anul 1975 la 2,2—2,5 milioane hectare irigate. Proporția acestei acțiuni inițiată din indicația conducerii partidului și a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, este elocvent subliniată de faptul că în perioada 1971—1975 trebuie să se dea în funcțiune în fiecare oră 34-35 hectare și să se utilizeze 600—700 mii lei investiții; de asemenea să se pompeze și repompeze o cantitate de apă mai mare decît debitul tuturor afluienților Dunării de pe teritoriul țării noastre; numai energia electrică ce se va folosi în sistemele de irigații depășește producția hidrocentralei de la Porțile de Fier.

Irigarea unor asemenea suprafețe, în sisteme mari (cum este cazul celui de la Valea Carasu, care însumează 170 mii hectare), cu o investiție totală de circa 2,6 miliarde lei, va aduce transformări profund înnoitoare în zonele respective, nu numai prin obținerea de recolte mari și constante, ci și în însăși orientarea producției, profilarea și specializarea unităților agricole. În aceste zone se vor concentra porumbul, floarea-soarelui, soia, legumele, precum și plantele de nutreț. Ponderea ridicată a lucernei în structura culturilor — pe care o impune refacerea structurii solului — culturile duble și produsele secundare, reprezintă elemente care vor aduce o modificare esențială în orientarea producției agricole, în sensul că în perimetrele irigate vor trebui sporite nu numai efectivele de porcine și păsări, ci și bovinele.

Încă din acest an a început elaborarea unui studiu complex pentru dezvoltarea producției agricole, profilarea și specializarea unităților agricole din sistemul de irigații Valea Carasu. Experiența dobîndită cu această ocazie va fi folosită pentru întocmirea de studii asemănătoare pentru toate sistemele de irigații, studii ce vor fi încadrate în mod organic în lucrarea de zonare a producției agricole, acțiune de mare însemnătate pentru agricultură, pe care avem datoria să o încheiem în următorii ani.

EXPERIENȚA pe plan mondial, ca și propria noastră experiență a dovedit din plin că o agricultură modernă, de înalt randament, este de neconceput fără **utilizarea din plin a gamei variate de produse, pe care chimia le pune la îndemînă:** îngrășăminte, insecto-fungicide, ierbicide, biostimulatori. Tocmai de aceea, în mai mare măsură decît în actualul cincinal, pentru anii viitori se pune un accent deosebit pe intensificarea acțiunilor de chimizare complexă a agriculturii. Paralel cu crearea unui raport optim între diferitele elemente fertilizante, va crește cantitatea de îngrășăminte complexe granulate, cu un conținut ridicat de substanță activă, vor intra în fabricație noi produse fitofarmaceutice cu eficiență sporită, se vor reduce cele toxice pentru om și animale și mai ales cele cu remanență îndelungată.

În desfășurarea procesului de chimizare complexă a agriculturii vom ține seama de faptul că în anul 1975, de pildă, cheltuielile pe care unitățile agricole le vor face pentru plata, transportul și încorporarea îngrășămintelor chimice și a produselor fitofarmaceutice, vor ajunge la circa 3 miliarde lei; ca urmare, se impun măsuri care să garanteze realizarea unor sporuri de producție, în măsură să compenseze cu prisosință asemenea eforturi materiale.

MECANIZAREA se va caracteriza printr-o continuă adîncire și diversificare, precum și prin extinderea ei în ramurile și sectoarele de activitate în care pînă în prezent progresele au fost mai lente. Studiul cu privire la mecanizarea agriculturii prevede ca, pînă în 1975, să se mecanizeze în întregime lucrările la cereale, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr și cartofi. În legumicultură se vor mecaniza pregătirea terenului, inclusiv nivelarea acestuia, însămînțatul plantatul și întreținerea culturilor, precum și recoltatul la mazăre, fasole și rădăcinoase și parțial la tomate. Progrese mari se vor înregistra în mecanizarea viticulturii, pomiculturii, pe terenurile în pantă, — ca urmare a dotării cu tractoare pe roți și pe șenile, a căror fabricație de serie a început, — precum și în creșterea animalelor.

O PROBLEMĂ de mare însemnătate, aș putea spune hotărîtoare în etapa actuală, pentru continua dezvoltare și intensificare a producției agricole, o reprezintă **adîncirea procesului de profilare și specializare a unităților agricole de stat, trecerea treptată la profilarea și specializarea cooperativelor agricole.** Acest proces, firesc și necesar, pe care agricultura țării noastre îl parcurge într-un ritm viu, se corelează cu schimbările esențiale în așezarea pe teritoriu a culturilor, a speciilor și categoriilor de animale, potrivit cerințelor zonării producției agricole.

În cultura plantelor s-au și înregistrat unele progrese în acest domeniu. Astfel, floarea soarelui s-a concentrat în 12 județe de șes din sudul și estul țării, în care este localizată peste 80% din întreaga suprafață a acestei culturi; aproximativ trei sferturi din fondul de stat la

(Continuare în pag. 14)

● La sfîrșitul anului 1968 existau în agricultură 352 întreprinderi agricole de stat care dețineau 2 114 mii ha de teren agricol (14,1% din suprafața agricolă a țării) revenind în medie pe o unitate 6 000 ha teren agricol, 4 673 cooperative agricole de producție cu 3 452,3 mii familii cu o suprafață în folosință efectivă de peste 9,1 milioane hectare (peste 60%) din suprafața agricolă a țării. În medie, unei cooperative agricole de producție îi revin aproape 2 000 hectare teren agricol și 739 familii.

Pentru deservirea cooperativelor agricole de producție au funcționat 290 întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii care dispuneau de un parc de 66 743 tractoare fizice.

● Evoluția pe o linie mereu ascendentă a agriculturii românești este strîns legată de fondurile mari alocate de stat pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice materiale. În comparație cu 1950, investițiile pentru agricultură au fost în 1968 de 16 ori mai mari.

● Pe măsura dezvoltării industriei și diversificării producției, la dispoziția agriculturii au fost puse cantități tot mai mari de utilaje, cu indici ridicați de productivitate. Dacă în 1950, forța de tracțiune mecanică reprezenta numai 20%, în prezent ea deține circa 90% din totalul forței de tracțiune utilizată în agricultură. În anul 1968 reveneau la 100 persoane ocupate în agricultură circa 165 C.P., de aproximativ 15 ori mai mult decît în anul 1950. În anii socialismului, parcul de tractoare și mașini agricole a crescut continuu. La sfîrșitul anului 1968 agricultura dispunea de 96 400 tractoare fizice, 92 000 pluguri pentru tractor, etc.

Procesul de chimizare a agriculturii, aproape necunoscut în trecut, se dezvoltă an de an; în 1968 s-au aplicat 1,7 milioane tone îngrășăminte chimice comparativ cu numai 23 mii tone în 1950.

La sfîrșitul anului 1968 în agricultură își desfășurau activitatea peste 33 mii specialiști agricoli cu studii superioare și medii, comparativ cu numai circa 4,2 mii cadre cîte existau în agricultură în anul 1938.

COMBINATUL SIDERURGIC — GALAȚI

ÎN CORELAȚIA ÎNALTELOR RITMURI ALE INDUSTRIALIZĂRII

SMÎRDANUL CONTINUĂ SĂ FIE DOMINAT DE CONSTRUCTORI. Betoniștii, montorii de hale și de utilaje sînt de două ori mai mulți decît siderurgiștii. Gălățenii, inclusiv constructorii combinatului, ar vrea să vadă cît mai curînd schelele strînse, excavatoarele plecînd spre alte destinații. Nu-i o ingratitudine această dorință de lichidare a șantierului căruia orașul îi datorează renașterea? Nu, nu este. Fiindcă ultima trăsătură de pensulă a zugravului din șantier, ultimul șurub strîns de montatorul cajelor, coincide cu vernisajul celei mai impunătoare dintre operele industrializării României, o galerie de artă siderală cu un exponat unic: 4,5 milioane tone laminate plate.

CE MULT DUREAZĂ șantierul din Smirdan! A intrat în al optulea an. Acestui cartier gălățean, aproape nelocuit, i se mai spunea și Între ape. A moțăit sub izul de somotei înșirat pe prispa pescarilor optzeci sau poate opt sute de ani, fără să-i pese cuiva de el. Smîrdanul? Acum toată lumea vrea să-i scurteze procesul de devenire și pune umărul. Mii, sute de mii de umeri robuști.

Fiecare generație pune în balanță prezentul și vremurile în care au trăit moșii și strămoșii. Stă în firea omului această confruntare. Rezumă un raport asupra intensității vieții. Bineînțeles, toate generațiile ajung la concluzia, absolut obiectivă, că „azi" e mai dens, mai trepidant decît „ieri". O realitate determinată legic. Făuritorii socialismului comprimă timpul. Se poate face asemenea afirmație fără s-o situăm între metafore, neapelînd la licențe poetice. Exprimă un adevăr demonstrabil, întruchipat în țara ridicată la puterea de a da timpului noi valori, în valorile noi create în fiecare ceas, în fiecare minut. Da, țara toată, toate așezările și toți oamenii ei au această putere în anul jubiliar XXV. Douăzecișicinci de ani sînt doar o picătură în fluviul istoriei unui popor. Dar picătura pusă în cumpăna vremurilor de generația noastră constituie o epopee și e trăită cu patos revoluționar. Nu, nu poate fi cuprins între obișnuitele coordonate ale evoluției sociale ceea ce s-a înfăptuit în ultimul sfert de veac. Numai raporturile care conferă poporului rolul de făuritor conștient al istoriei explică marea densitate a timpului nostru.

COMBINATUL SIDERURGIC gălățean e încă sub schele. Abia la sfîrșitul anului viitor își încheie prima etapă a construcției. Și i se vor amplifica schelele în viitorul cincinal. Fiindcă Galațiul va da în 1975 aproape jumătate din cele peste zece milioane de tone oțel hotărîte de Congresul al X-lea al partidului. Deocamdată, în acest an al jubileului lui 23 August va elabora doar un milion de tone oțel.

Doar un milion de tone... Puțin, pentru setea de progres a unui popor. Abia la anul pe vremea asta o să ajungem la o cotă de 325 kg pe locuitor. Cu 165 kg am început actualul cincinal. Congresul al IX-lea al partidului a apreciat acest indice, ca necorespunzător aspirațiilor de înflorire a națiunii noastre socialiste. Și ne-a arătat ce și cum să facem pentru a dubla în cinci ani producția de oțel. Producția de oțel este un indiciu al civilizației contemporane. E un fel de oglindă în care se vede cum trăiește, cum mănîncă și cum se îmbracă poporul. Dar se poate pune obroc pe oglinda asta. Poți și să nu te uiți în ea. Împărțirea celor 284 000 tone oțel produs acum 25 de ani la numărul locuitorilor, dă un raport de concludență ilară. De ce trebuiau să-și facă griji din cauza asta partidele de la putere!

Toate partidele care au guvernat România burgheză afișau patriotismul ca stindard. Nici unul dintre ele nu și-a înscris în program creșterea venitului național. Ce să aibă comun patriotismul cu venitul național? O anumită conjunctură politică de după primul război mondial a situat Uzinele de Fier Hunedoara printre puținele întreprinderi etatizate. După un sfert de secol de la intrarea lor în proprietatea statului, aveau o producție mai mică decît în 1919. Cităm din darea de seamă a direcțiunii, ținută la 30 iunie 1944: „La un capital social de 1,55 miliarde lei, datoria U.F.H. se ridică în prezent la 2,43 miliarde lei, pentru care plătim 70 de milioane de lei dobînzi și comisioane... Prelungirea unei atari situații va avea ca efect oprirea activității U.F.H., care vor fi puse astfel în imposibilitatea de a mai plăti salariații, furnizorii și fiscul". O explicație a acestui prag de faliment o găsim în arhiva secretă a Ministerului Economiei Naționale. In timp ce U.D.R.-ului i se aprobase (în condițiile inflației) un spor la prețul desfacerii de 74,5%, Hunedoarei, la aceleași produse, i s-a admis un spor de 31,8%. Reșița era imperiul „inițiativei particulare". Hunedoara, principalul ei concurent, cu toate acțiunile în proprietatea statului, trebuia înăbușită.

Hunedoara n-a mai apucat să dea faliment, rechinii cartelului metalurgic n-au mai ajuns să liciteze acțiuni de stat falite. După cîteva săptămîni de la publicarea disperatei dări de seamă din care am citat, pămîntul românesc a intrat în focul purificator aprins la 23 august. Muncitorii au demonstrat că au și ei inițiativă, chiar dacă nu e atît de... particulară.

REVOLUȚIA ÎNCEPUTĂ acum un sfert de secol s-a ridicat împotriva unui sistem economic, a unei orînduiri care și-a răsdovedit neputința de a rezolva marile probleme sociale ale țării. Nici un capitalist, nici un cartel de la noi, legat sau nu de partidele care se intitulau patriotice, nu putea pune temelia Combinatului siderurgic de la Galați. O sumă care depășește de peste 30 de ori venitul național din 1948, anul naționalizării industriei, a investit-o poporul. Reprezintă un efort, o investiție de muncă și energie a maselor intrate definitiv și iremediabil în arena politică, care pecetluiește destinele țării.

Aici se înalță una dintre colonadele pentru capitelurile civilizației noastre, un suport al României dinamice, care se afirmă în lume cu unul dintre cele mai rapide ritmuri de dezvoltare economică. Se realizează după un proiect care dă prestigiu gîndirii tehnico-economice românești. În lume sînt doar cîteva asemenea combinate, cu flux complet subordonat laminatelor plate. Întreg procesul tehnologic, de la minereu la tabla finită, e conceput pe utilaje-gigant și de ultimă expresie a tehnicii. De fapt, fluxul se poate rezuma la trei faze metalurgice: fontă-oțel-laminate. Însă fiecare treaptă a acestei geneze siderale are o orbită proprie pe care gravitează forțe titanice, mii de oameni și zeci de fabrici conexe. Imaginea șantierului are o grandoare pe care cuvintele n-o pot reda fidel și nici măcar fotografia. Mai edificatoare sînt cîteva dintre volumele fizice puse în operă pînă la ora actuală: 160 000 tone construcții metalice (fiecare dintre halele laminoarelor depășește un kilometru în lungime), 140 000 tone utilaje tehnologice (cajele principale au volumul și greutatea ca[illegible]lor cu cinci etaje), 200 km cale ferată [illegible]terioară, 50 de km șosele de beton, 4[illegible]0 km cabluri electrice...

Se construiește cu o tehnică de prim rang. Dotarea șantierului reprezintă 20 CP pe fiecare constructor. Și sînt 15 000 de constructori, necesarul forței de muncă, ca și al mecanizatelor, se stabilește periodic prin programarea matematică cu ajutorul calculatorului electronic.

DA, LA GALAȚI, știința e o forță de producție, modernitatea tehnicii facilitează indicatori înalți de productivitate a muncii. Dar aici mai acționează o forță motrice uriașă, pentru care nimeni și niciodată nu va găsi unități de măsură: CONȘTIINȚA SOCIALISTĂ. Ca pretutindeni pe marile șantiere ale industrializării țării, constructorii pun și suflet în operă. Termenele de punere în funcțiune ale obiectivelor, sînt devansate în munca plină de dăruire patriotică. Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român și a XXV-a aniversare a zilei de 23 August, aceste mari evenimente ale anului, au fost întîmpinate de cei cincisprezece mii

TURLELE NOASTRE ARGINTII...

MAISTRUL ION BRATU, de la Uzinele de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploiești, spunea simplu, firesc: „știi, am început să repet asiduu cartea de geografie..." Dincolo de tonul degajat, vibra emoția în fața acelei noi geografii punctată de roadele muncii sale și a tovarășilor săi. Fiecare an dă o nouă extindere circuitului în care intră valorile create de ei, o tot mai deplină recunoaștere a potențialului industrial românesc. Nu este cazul să înșir toate cele 30 de țări, aflate pe patru continente, în care utilajul petrolier produs la Uzinele „1 Mai" din Ploiești sau Uzina din Tîrgoviște se bucură după ce a fost verificat în cele mai grele structuri, de un bun renume. Nu este cazul să reproduc în întregime nici aprecierile pe care le-a făcut Jaromir Blazke, într-un comentariu radiodifuzat dedicat prezenței românești la Tîrgul internațional de la Brno (1968). Spunea, printre altele: „Atenția specialiștilor este reținută de instalația de foraj F—200, care întrunește cele mai noi trăsături în acest domeniu..." Este de prisos să insist și asupra faptului că instalațiile petroliere românești au căpătat o sugestivă recunoaștere a calităților lor prin medaliile de aur cu care au fost distinse la Leipzig și Brno. S-ar cuveni însă insistat asupra sensului unui element deosebit de semnificativ care cuprinde întreaga istorie a acestei ramuri constructoare de utilaje: **înainte de 1944, România producea doar 1% din echipamentul necesar pentru foraj. Astăzi, industria socialistă de utilaj petrolier** (cu precădere prin cele două mari uzine specializate din Ploiești și Tîrgoviște) **asigură întreg necesarul țării; mai mult — circa 60% din producție este destinată exportului.**

Ca urmare a înfăptuirii consecvente a politicii partidului cu privire la dezvoltarea cu precădere a acelor ramuri industriale pentru care dispunem de experiență și sînt menite să valorifice avuțiile naționale, România a ajuns să se numere printre principalele țări producătoare de utilaj petrolier care se situează, prin performanțele sale, în avangarda modernității în această ramură. Cum am urcat pe această treaptă?

Industria românească de utilaj petrolier este o creație a socialismului. Față de 1948, de exemplu, producția uzinei „1 Mai" a crescut de 27,3 ori. Între anul 1935, cînd au fost produse în România, aici, la Ploiești, primele 200 bucăți de sape-coadă de pește și anul 1969 cînd se produc curent instalații 4 DH 315 (instalație care coboară adînc în inima caldă a pămîntului, prin posibilitățile ce le are de a fora la peste 7 000 metri adîncime) se află cuprinsă o adevărată istorie. Drumul spre performanțele de acum nu a fost, nici nu putea fi, neted, ca o simplă schimbare de planuri, de la simplu la complicat. Continuitatea creează aparența ușurinței. S-ar citi banal: **la uzinele „1 Mai", în răstimp de 15 ani, s-a făcut întreaga gamă de instalații utile forajului între 1 200 și 7 000 metri adîncime; la uzinele din Tîrgoviște s-au făcut agregate de foraj mai ușoare, între 50—150 metri** (FA 12,5 tone) și **cele din seria SG** (care coboară pînă la 700 metri). Mai pedant, s-ar putea continua cifric, criptogramă a diversității: există instalații F 50 (adîncimi medii: 1 200—1 500 metri), 2 DH 75 (1 800—2000 m), C 4 LD 150 și F 200 (3 000—3 200 m), 3 DH 200 (4 000—5 000 m), 4 DH 315 (+7 000 m). Dincolo însă de această simplă înșiruire se află o mare condensare de inteligență. Inginerul proiectant **Atanase Nicolescu** precizează că fiecare nou tip de instalație însumează, în medie, fabuloasa sumă de 70 000 de ore transpuse în schițele de pe planșete, în minuțiozitatea calculelor de rezistență. Intrăm într-un univers în care primează neliniștea creatoare, febrilitatea căutărilor.

„În principiu, ca formă, instalațiile de la un tip la altul nu au modificări esențiale. Calculul de rezistență impune oarecare rigiditate formală. Ne-am îndreptat atenția asupra performanțelor funcționale. Să vă dau un „amănunt" — de unde le înzestram cu motoare de 400 CP, acum le echipăm cu motoare de 700 CP. Viteza de foraj a crescut de la primul tip, la ultimul pe care-l facem, de aproximativ 3 ori..."

Febrilitatea căutărilor se mută cu întreaga ei încărcătură de semnificații din sălile proiectanților în halele uzinelor. Completare de eforturi. Constructorii au reușit să scurteze ciclul de fabricație (mă refer la uzinele „1 Mai") a unei instalații la numai 3 luni. Mai puțin de jumătate din timpul afectat realizării primelor loturi de instalații petroliere românești. Datele redau dinamica industriei constructoare de utilaj petrolier.

N-AM CĂUTAT paradoxul. Dar mecanicul **A. Gheorghe**, de la Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște mi l-a sugerat ca pe ceva logic: „...vedeți, orice instalație este, firește, un produs al muncii colective, dar, în același timp, este rezultatul individualizat al muncii unui om anume care a executat aparent cea mai neînsemnată operație. O împletire de personalități umane ce creează, în final, personalitatea produsului..."

Explicația coboară în intimitatea muncii. Acolo unde, fără a exagera, fiecare zi înseamnă o nouă îmbunătățire adusă proiectului sau tehnologiei de fabricație. Desigur nu se poate face o statistică a orelor și zilelor de frămîntări în care oamenii din uzina tîrgovișteană, însemnîndu-și gîndurile poate pe un banal petec de hîrtie, au supus criticii, cu exigența inteligenței lor tehnice, unele piese sau subansamble, modificîndu-le structural sau numai simplificîndu-le. Dar...

Am întrebat pe mecanicul **A. Gheorghe**, coautor la inovația intitulată „Pîrghie telescopică aplicată la manometrele instalațiilor SG 300 și SG 650":

„Ce v-a determinat să faceți inovația?"

„Cum să vă spun, se stricau manometrele, aparate sensibile, nu rezistau la vibrațiile din timpul funcționării instalației. De aceea..."

„Reclamase cineva?"

„Nu, de ce să reclame?! Era o uzură firească..."

„Atunci?"

Îi vine greu să exprime că față de un produs trebuie să te simți răspunzător și după ce a fost livrat. Este în joc mîndria de constructor. Inovația lui **A. Gheorghe** (și a lui **V. Angelescu**) nu are un efect economic pentru uzină. Pentru beneficiar ea înseamnă însă o triplare a timpului de funcționare a manometrelor. Și efectul acesta se convertește în unul moral, în încrederea în produsele cu marca uzinei tîrgoviștene.

Îmi pare rău că nu se poate stabili „timpul socialmente necesar" în care inteligența tehnică devine propunere de inovație sau invenție. În uzinele care

de constructori gălățeni cu fapte deosebite de muncă.

Cu 67 de zile mai devreme decît sorocul s-a aprins focul în convertizorul III, completîndu-se astfel capacitatea oțelăriei prevăzută în actualul cincinal. În 1970, cele trei convertizoare vor fi planificate cu 2,25 milioane tone oțel. **Laminorul de benzi la cald a fost adus în pragul începerii montajului, iar al II-lea furnal de 1700 metri cubi** (primul și-a atins deja parametrii proiectați) **se află în stadiul finisărilor ; și aici se va da prima șarjă mai devreme.**

Delegații organizației județene de partid Galați au adus la cunoștința Congresului al X-lea al P.C.R. hotărîrea constructorilor furnalului II de a aprinde focul în creuzet la jumătatea lui octombrie și nu la sfîrșitul lui octombrie. Un cuvînt de onoare care va fi respectat ; girat de conștiinciozitatea și probitatea profesională a inginerului Lucian Popescu, a maiștrilor Mihai Tîrnă și Eugen Pamfil, a șefilor de echipă Angheluță Neagu și Gheorghe Panait, a tuturor celor care pun în osatura acestui colos experiența acumulată la clădirea cuptoarelor Reșiței și Hunedoarei, Călanului și... Galațiului.

Noua premieră industrială capătă certitudini. Au și primit investitura cei trei șefi de schimb ai agregatului, prim-furnaliștii care-l vor lua în primire. Ion Blaj, Dumitru Grădinaru și Remus Hrișcu se pregătesc, pînă la botezul focului în vatra nouă, pe platforma furnalului I. Ca să-și însușească cel mai automatizat proces de elaborare a fontei.

Constructorii au la îndemînă o tehnică de prim rang. Și predau siderurgiștilor, o dată cu ștafeta întrecerii, agregate de certă actualitate în tehnica mondială. Elaborarea oțelului în convertizoare sub lance de oxigen este cea mai nouă dintre rețetele apărute în marile oțelării din țările avansate industrial. La ora actuală, abia a 20-a parte din oțelul lumii se fierbe prin acest procedeu. La Galați este procedeul unic. Întreaga cantitate de oțel se elaborează în asemenea convertizoare.

Și mai trebuie spus că oțelarii noștri, oameni care au convertit la modernitate pînă și vanele vechi ale Hunedoarei, nu se împacă nici cu parametrii prevăzuți în proiectul gălățean. Media de elaborare a șarjelor a ajuns la 45 de minute, mai rapidă cu 6 minute decît cea proiectată. Si continuă să scadă. Fiindcă și la oțelărie s-au luat angajamente închinate sărbătoririi de la 23 August ; și oțelarii sînt nemaipomenit de grăbiți ca și toți cetățenii patriei în marșul spre lumină, spre împlinirea grandiosului program economic al partidului. Muncesc aici oțelari vestiți (cum sînt inginerul Gheorghe Drișcu maistrul Constantin Zamfir, prim-topitorul Pavel Hanganu), crescuți la școala Hunedoarei și Reșiței, care fundamentează o „școală a Galațiului" ; despre care mîine se va vorbi cu respect.

Două din cele patru laminoare mulate în machetă (tras la rece și benzi la cald) sînt încă în mîna constructorilor. Dar slebingul și cajele de tablă groasă au ajuns să prelucreze toate lingourile oțelăriei, ba chiar aduc ceva oțel și de la Hunedoara. Laminate C.S.G. ... cutezanța din gîndire capătă contur material. Și investiția dă întîile roade scontate. Demonstrează proporțiile obiective stabilite de partid pentru lărgirea reproducției, ponderea chibzuită a ratei acumulării. Realizat simultan cu hidrocentralele de la Porțile de Fier și Lotru, cu platformele chimice de la Pitești și Rîmnicu Vîlcea, Combinatul siderurgic de la Galați sintetizează tabloul industrializării țării, efortul conștient pe care-l face poporul nostru pentru a grăbi așezarea României între țările cu economie modernă. Încă de pe acum, cînd nici prima etapă a construcției sale n-a fost finalizată, combinatul gălățean își face simțită prezența sa echilibrantă pe fundalul construcției de mașini. Cîte dintre mărcile de oțeluri pentru care eram tributari importului au și fost asimilate. Pentru podul de la Vadul Oii n-am cumpărat laminate. 80 de milioane lei valută au putut fi astfel dirijați spre alte necesități stringente. Șantierele noastre navale, maritime și fluviale și-au reconsiderat balanța de import. Ba au și început, deocamdată în fază incipientă, livrările de tablă navală (după registrele Lloyd și U.R.S.S.) cîtorva mari firme de peste hotare.

COMBINATUL DE LA GALAȚI e una din piesele-cheie ale mecanismului, bine pus la punct, care propulsează ritmurile viitorului cincinal. O corelație multivalentă, cu rol determinant în principalele direcții ale dezvoltării industriei. Se va regăsi în megavații Rovinarilor, în agregatele termoenergetice și de termoficare urbană pentru cele 500 000 de apartamente subvenționate din bugetul statului, fiindcă întreaga producție de turbogeneratoare a Uzinei de mașini grele și „Vulcanului" din București, se realizează cu laminate din oțel special. Ar mai fi oare posibil un spor al venitului național în ritm mediu anual de 7,7—8,5% (printre cele mai dinamice din lume), în condițiile cînd ar trebui să cumpărăm laminate pentru 35—40 000 de autocamioane și autotractoare, pentru 45—50 000 autoturisme de oraș ? Nu, firește. Volumul comerțului exterior va crește în viitorul cincinal cu 40—45% față de perioada 1966—1970. Mașinile românești înclină spre talgerul inteligenței și competenței. Punem accent pe exportul produselor cu grad înalt de prelucrare. În toate aceste mașini și utilaje va exista oțelul Galațiului. Marele șantier va recompensa cu generozitate investiția, va contribui din plin la ridicarea nivelului de trai al poporului : unica justificare a înaltelor cote de acumulare, unicul scop al întregii politici economice a partidului.

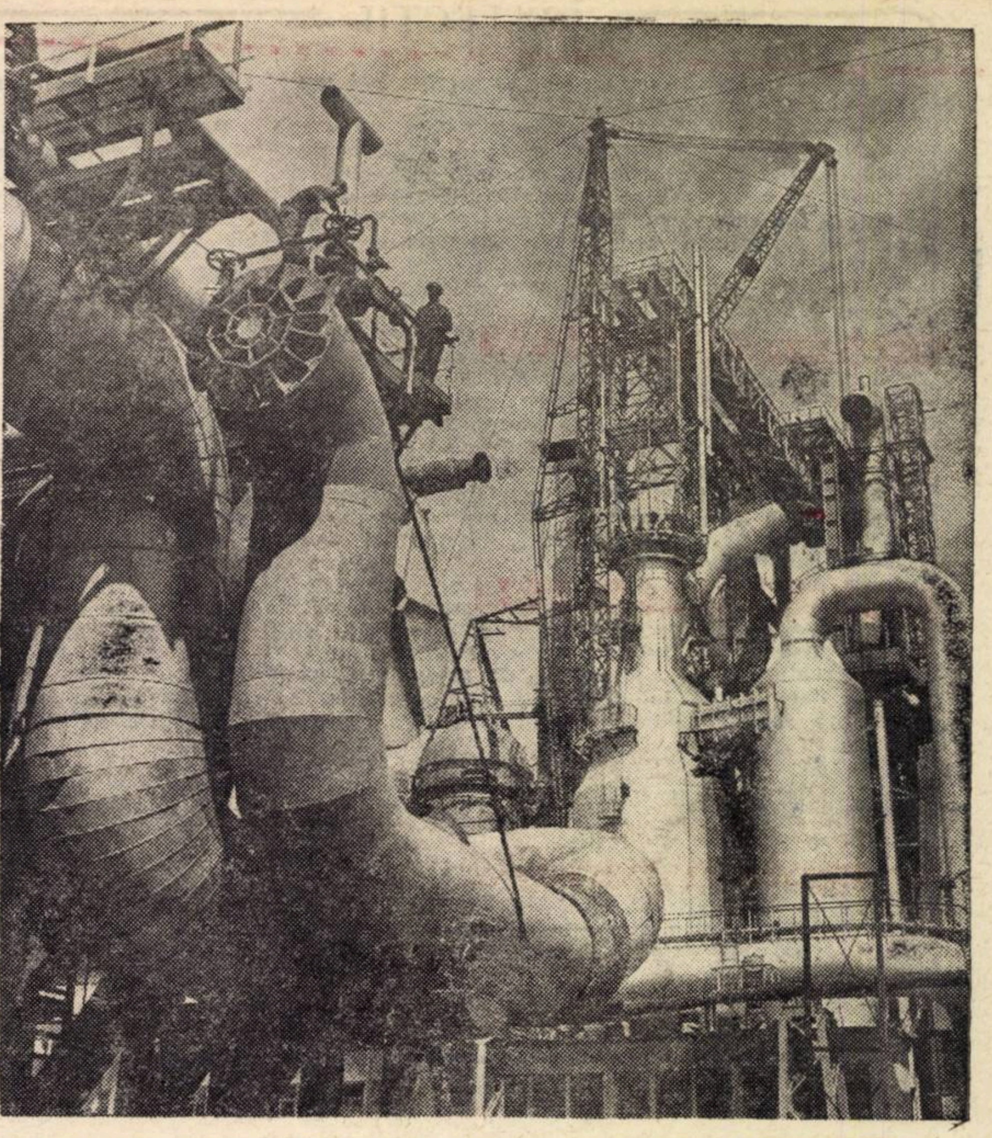

Cel de-al doilea furnal de 1700 mc al Galațiului — în plină desfășurare a montajului agregatelor

De aceea sînt grăbiți gălățenii. Laolaltă cu țara toată. De aceea realizările din ultimii douăzeci și cinci de ani nu-și găsesc precedent în alte sferturi de veac și nici în secole întregi. Este adevărat că sînt contemporane cu „era atomului". Dar cuceririle științei și tehnicii pe plan mondial puteau foarte bine să meargă pe drumuri paralele cu ale economiei României, să nu se abată curînd spre aceste meleaguri ; posibilitate evidentă în destul de multe zone ale lumii. Volumul în timp și calitatea bunurilor create pe cuprinsul țării sînt fără precedent fiindcă, mai înainte de oricare alte cauze, producătorul lor este omul liber de exploatare, stăpîn pe soarta lui, clăditor conștient al istoriei patriei sale. Și mai are o însușire acest OM al contemporaneității românești, care îl deosebește nu numai de înaintași, dar și de fiii, nepoții și strănepoții lui. Face parte din generația creatoare a noii societăți. EL e membru fondator al societății socialiste, a cucerit-o cu prețul sîngelui și o edifică cu mintea și cu brațele călăuzit de geniul creator al Partidului Comunist Român.

Ion VERESCU
GH. POPESCU

concură la realizarea instalațiilor de foraj (din Ploiești, Tîrgoviște, Cîmpina) s-a cristalizat, **în numai 7 luni din acest an, în peste 300 de inovații și îmbunătățiri tehnice** care au un antecalcul de circa 4 milioane de lei. Consumul de inteligență a contribuit în mod substanțial la reducerea cheltuielilor pe mia de lei producție-marfă vîndută și încasată. In cazul uzinelor „1 Mai", de exemplu, acest indicator reprezintă, pe aceste 7 luni, 772,86 de lei față de 781,15 lei cît fusese planificat...

DINAMICA tehnicității instalațiilor românești de foraj are implicații multiple. Dintr-un capitol lipsit de poezie, cum este cel al prețului de cost, am aflat poate cea mai tulburătoare metamorfoză a fierului căruia constructorii, prin grija pe care i-o poartă, îi împrumută o neobișnuită strălucire. De fapt, atenția îmi fusese atrasă de afirmația făcută de inginerul **Constantin Marinescu,** de la uzinaj, care a spus, la un moment dat : „Tindem să ajungem ca în structura prețului de cost al unei instalații, valoarea metalului să scadă sub 75%..."

În minte, acest procent mi se suprapune cu imaginea metalică a instalațiilor și, mai cu seamă, cu faptul că știam (îmi spuseseră chiar proiectanții) că în ceea ce privește construcția propriu-zisă nu se pot opera prea multe modificări. Și totuși...

„Vrem să devenim cei mai înverșunați „dușmani" ai metalului", spunea, cu oarecare malițiozitate **Mihai Bădulescu,** președintele comitetului sindicatului de la Uzinele „1 Mai".

Ca să-mi explice, a coborît în sfera unei munci metodice în care locul fiecărui gram de metal este chibzuit cu avariție. Mi-a citat cele 67 de măsuri tehnico-organizatorice care au generat, în 7 luni, economii generale de peste 4 milioane și jumătate de lei. Partea privind consumul de metal, indică economii de 343,4 tone. Și, în timp ce înșiră toate aceste cifre, zîmbește urmărindu-mi mirarea.

„Sigur, nu se fac pe nicăieri minuni ; am introdus, ca metodă organizatorică, debitarea centralizată. În afară de o mai bună evidență, se poate trece la o întrebuințare mai rațională a metalului rămas ca rezultat al debitării unor profile mari.

Am dus apoi o adevărată „bătălie" împotriva adausurilor de prelucrare. Imi aduc aminte cum au mai cărat într-o ședință strungarii **Ion Tudorache** și **Nicolae Negrea** niște inele etanșoare pentru a dovedi că trebuie să arunce în șpan o jumătate din greutatea piesei turnate pe care au primit-o...". Elementele nu sînt poate spectaculoase. Ele se înscriu în cadrul unor preocupări cotidiene, generale ca sens și în celelalte întreprinderi care concură la realizarea utilajului petrolier. Sub acest raport, este semnificativ calculul care indică faptul că la Uzina mecanică din Cîmpina, de pildă, valoarea producției realizată dintr-o tonă de metal a crescut de la 3 950 de lei (în 1955) la 20 100 de lei (în 1969) !

Simțul gospodăresc și inteligența oamenilor înnobilează continuu fierul ; emoționantă transpunere în viață a unei sarcini pe care Congresul al X-lea al partidului a pus-o în fața întregii industrii constructoare de mașini

INDUSTRIA producătoare de utilaj petrolier se află în plină expansiune. Ea întrunește, în bună parte, condițiile de modernitate impuse de competitivitate. Sigur, se află, pentru a-și consolida și păstra renumele, într-o cursă contra cronometru cu tot ceea ce este nou în lume. „Tindem să asigurăm instalațiilor noastre viteze cît mai înalte de foraj" — sintetiza tendințele activității de cercetare, unul din proiectanții șefi ai uzinei „1 Mai", **Atanasie Nicolescu.** Formula cuprinde totul, are forță de generalizare, decurge din Directivele celui de al X-lea Congres al partidului. Atenția care se acordă și în continuare dezvoltării producției de utilaj petrolier reiese și din cîteva indicații asupra anului 1970. **Producția globală a uzinei „1 Mai" va crește cu 50% față de anul 1967, în condițiile reducerii prețului de cost cu 15%. Cifric, și mai spectaculoasă este dezvoltarea uzinei din Tîrgoviște : în 1975 producția ei va fi de circa 5 ori mai mare decît cea din 1959 !**

F 125—2 DH și F 200—2 DH, două denumiri pe care le descifrează cu ușurință sondorii, cei care scot din adîncul pămîntului „aurul negru". E vorba de instalațiile de foraj, făurite de constructorii de utilaj petrolier de la uzinele „1 Mai" din Ploiești, care se bucură de o unanimă apreciere în țară și peste hotare.

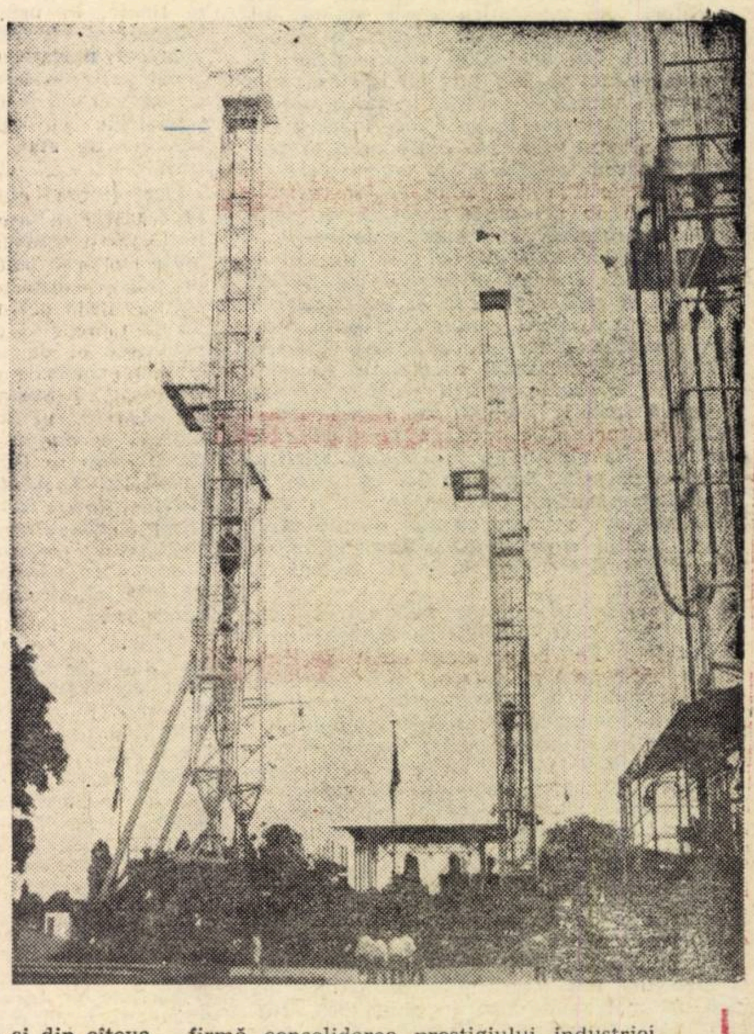

Cifrele, pornind de la necesități, confirmă consolidarea prestigiului industriei noastre socialiste, producătoare de instalații de foraj. Prestigiu ce dă ocol pămîntului, fixînd un loc tot mai important inteligenței tehnice românești în geografia economică a lumii contemporane.

Mihail COLEȘIU

REFLECŢII

BILANŢ ÎN DIAGRAME

acad. Grigore C. MOISIL

— Voi matematicienii nu ştiţi să socotiţi, îmi spunea un prieten al meu.

— Adică cum? Era să reîncep vechea poveste: după ce gîndirea matematică a înţeles legile formării numerelor, ale adunării, scăderii, înmulţirii şi împărţirii lor, a lăsat pe seama altora să aplice aceste reguli. După secole de contabilitate şi statistică, azi aceste reguli sînt aplicate de calculatoare. Matematica a mers înainte, a făcut multiple descoperiri; dar, e adevărat, a uitat, nu să socotească, ci să le socotească.

Toţi am învăţat prin licee despre reprezentarea funcţiilor şi unii am desenat curbe complicate care reprezintă funcţii complicate. Am lăsat pe seama altora să deseneze curbe simple, care să reprezinte fenomene, unele simple altele complicate.

În zilele acestea din august 1969, cînd s-au desfăşurat lucrările celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, cînd se pregăteşte sărbătorirea a 25 de ani de la Eliberare, mă gîndesc, ca omagiu pentru aceste două evenimente, să desenez două curbe simple, apoi să le citesc.

Se ştie că un om de ştiinţă e foarte mîndru cînd e cunoscut în străinătate; cînd lucrările lui apar publicate în reviste străine; cînd cercetările lui, cînd descoperirile lui sînt cunoscute, sînt „citate", sînt continuate de alţi oameni de ştiinţă, din alte ţări. Dar bucuria lui e încă şi mai mare cînd o editură străină publică o carte de-a lui; o carte inedită sau traducerea unei cărţi ce a apărut întîi la el acasă. De ce?

Dacă o editură străină riscă anume bani pe care-i cheltuieşte cu tipărirea şi cu editarea cărţii, înseamnă că consilierii editurii, răspunzînd de aceasta, au găsit că volumul merită să vadă lumina tiparului.

Am încercat să număr cărţile de matematică româneşti editate în străinătate şi rezultatul numărătorii să-l aşez pe un grafic. Graficul se împarte net în două bucăţi. Prima o dau în figura 1. O producţie regulată: primul volum, în 1910, e volumul lui Spiru Haret: La mécanique sociale. Urmează, din 1910 pînă în 1945, timp de 35 ani, total 11 volume, deci cam 1 volum la 3 ani. Nume mari: Traian Lalescu (1912 şi 1918), Gh. Ţiţeica (1924 şi 1931), Miron Nicolescu şi Gh. Vrânceanu (1936), O. Onicescu şi Gh. Mihoc (1937), S. Stoilov (1938), M. Ghermănescu (1940), Tiberiu Popovici (1945).

Între 1945 şi 1956 pauză.

Fig. 1.

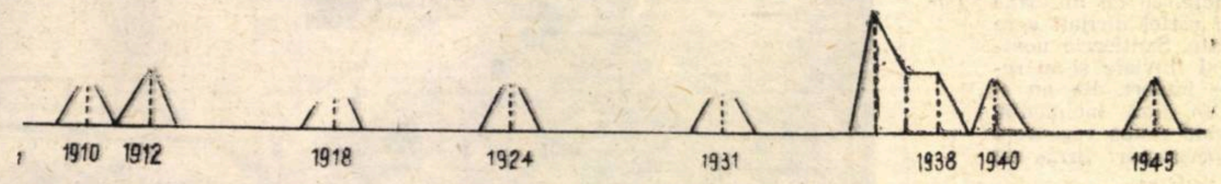

Fig. 2.

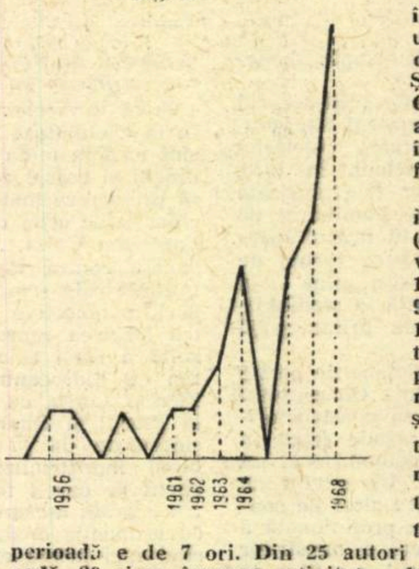

Din 1956 pînă în 1962 avem cîte un volum pe an, dar în fiecare an. Şi S. Stoilov şi Gh. Vrânceanu apar cu lucrări în două ţări diferite.

In 1962 curba începe să crească (fig. 2). De la un volum pe an în 1956 se ajunge la 9 volume în anul 1968. Numele autorilor sînt aproape toate nume noi. Intre 1956 şi 1968 apar 35 titluri (36 volume) adică 2,3 titluri pe an. Creşterea faţă de I-a perioadă e de 7 ori. Din 25 autori din această perioadă, 20 şi-au început activitatea după 1944. Din cei 22 autori ai celor 28 volume publicate în edituri străine în 1963—68, numai 3 mai publicaseră lucrări de matematică înainte de 23 august 1944. Ceilalţi 19 şi-au început activitatea ca studenţi după această dată.

Concluzia? Cred că concluzia vine de la sine. Întrebare: o diagramă ca cea din figura 2 se cheamă oare impetuoasă? Răspuns: o funcţie ca cea care are diagrama 2 se cheamă strict crescătoare.

— Voi matematicienii nu ştiţi să vorbiţi poetic.

— Despre poezia matematicilor altă dată. Dar nu-ţi dai seama de cît entuziasm, de cîtă muncă, de cîtă uitare de sine, de cîtă inteligenţă, de cîtă perseverenţă, de cîtă poezie dă dovadă un colectiv ca să transforme diagrama din figura 1 în cea din figura 2?

FORŢA ŞI DINAMISMUL

(Urmare din pag. 11)

cartofi se realizează numai în cinci judeţe; la grîu şi mai ales la porumb suprafeţele au fost extinse în zona de şes care asigură şi fondul de stat în timp ce în zona de deal cerealele sînt destinate aproape în exclusivitate consumului propriu. În legumicultură, pomicultură şi viticultură s-au creat bazine şi podgorii specializate pentru nevoile interne şi pentru export. În zootehnie s-au construit complexe şi combinate avicole, de creştere şi îngrăşare a taurinelor şi porcinelor, îndeosebi în sectorul de stat. In anii viitori vom intensifica aceste acţiuni importante pentru a putea realiza o zonare, ştiinţific fundamentată, a producţiei, ţinînd seama şi de faptul că irigarea unor întinse suprafeţe creează condiţii optime pentru obţinerea unor recolte mari şi stabile, respectiv pentru extinderea şi perfecţionarea profilării, a concentrării şi specializării producţiei unităţilor agricole.

Astfel, în producţia vegetală va continua reducerea, în anumite proporţii, a suprafeţelor cultivate cu grîu, paralel cu retragerea treptată a acestei culturi din sudul şi sud-estul ţării şi extinderea ei către zona de deal, unde cu îngrăşăminte şi amendamente, cu aplicarea diferenţiată, a complexului agrotehnic superior, se pot obţine producţii ridicate şi mai sigure decît la porumb sau floarea-soarelui, culturi puţin proprii terenurilor în pantă. La rîndul lor, porumbul, floarea-soarelui, soia legumele şi, în parte, şi sfecla de zahăr, vor fi concentrate în zona de şes, unde putem obţine recolte mari, în condiţii de eficientă sporită şi la nivelul atins de alte state cu agricultură înaintată.

Transformările cele mai adînci vor avea loc, fără îndoială în creşterea animalelor. Pe baza experienţei pozitive, dobîndite pînă în prezent, în întreprinderile agricole de stat va continua construirea de complexe de creştere şi îngrăşare a porcilor şi complexe de vaci de 1000—2000 şi 3000 capete, în circuit închis, amplasate în zonele cele mai favorabile, cu terenuri amenajate pentru irigat, ferme de selecţie pentru realizarea tineretului animal de reproducţie. Pentru creşterea păsărilor, pe baza studiului recent elaborat, se vor construi combinate avicole integrate, de mare capacitate, cu o producţie-marfă de 20 mii tone carne anual fiecare, astfel încît în 1976 să se realizeze 100 mii tone carne de pasăre, de 8 ori mai mult decît în anul 1968. Totodată se va mări efectivul de păsări ouătoare, îndeosebi în combinatele avicole existente, în aşa fel ca, în 1975 întreprinderile agricole de stat să producă 1,4 miliarde ouă.

În cooperativele agricole vor fi sporite substanţial efectivele la toate speciile şi, îndeosebi, la porcine şi bovine. In sectorul cooperatist, sarcinile cantitative ale cincinalului viitor vor trebui să fie însoţite, îndeosebi în zootehnie, de un real salt calitativ. Studiile întocmite pînă în prezent au scos în evidenţă faptul că dezvoltarea zootehniei este posibilă numai în condiţiile în care, pe baza experienţei dobîndite la întreprinderile agricole de stat, se va trece şi în sectorul cooperatist la profilarea unor unităţi în creşterea şi îngrăşarea porcilor, înlăturînd fărămiţarea existentă în prezent.

Din indicaţia conducerii partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu personal, în cooperativele agricole s-a desfăşurat şi este în curs de definitivare acţiunea de organizare în următorii doi ani a 300 ferme de creştere şi îngrăşare a porcilor, care să livreze în medie 5000 capete fiecare. Un calcul preliminat ne arată că numai aceste ferme, (ce se vor crea de o cooperativă sau de 2—3 unităţi prin asociere, dintre cele cu condiţii favorabile), vor asigura livrarea a 150—160 mii tone carne de porc, respectiv de două ori mai mult decît s-a realizat pînă în prezent de întregul sector cooperatist. La bovine, paralel cu sporirea lor în zonele tradiţionale cu mari suprafeţe de păşuni şi fîneţe, în următorii ani se va mări substanţial efectivul în unităţile din perimetrele irigate, unde va începe treptat construirea de complexe — asemănătoare ca organizare, soluţii constructive şi flux tehnologic cu cele din întreprinderile agricole de stat dar de capacităţi mai mici.

Dezvoltarea efectivelor, precum şi a producţiei animale este condiţionată şi indisolubil legată de asigurarea unei balanţe furajere echilibrate şi diversificate, în cadrul căreia nutreţurile combinate au o importanţă primordială. Experienţa pe plan mondial, ca, de altfel, experienţa dobîndită şi de staţiunile experimentale şi întreprinderile agricole de stat, a demonstrat că numai în condiţiile în care se folosesc în furajare nutreţuri combinate şi se obţine un kg carne în viu cu un consum de 3,6—3,7 kg la porcine şi 2,8—3 kg la păsări, este asigurată eficienţa întregii activităţi a sectorului zootehnic. Tocmai de aceea, este în curs de definitivare programul de producere a nutreţurilor combinate, în aşa fel ca pînă în 1975 să ajungem la cel puţin 5 milioane tone.

Pentru asigurarea furajelor, studiile efectuate au în vedere sporirea în anumite proporţii a suprafeţelor destinate plantelor de nutreţ cultivate, irigarea cu prioritate a acestora; extinderea culturilor duble — mai ales după păioase şi mazăre — în perimetrele amenajate pentru irigat, precum şi folosirea în întregime a marelui potenţial pe care îl au cele 4,2 milioane hectare păşuni şi fîneţe naturale, care reprezintă mai mult de un sfert din terenul agricol al ţării.

EFORTURILE lucrătorilor din agricultură se vor concentra spre continua consolidare a sectorului socialist, a cărui superioritate şi trăinicie de necontestat a fost confirmată din plin prin rezultatele obţinute în ultimii ani. În întreprinderile agricole de stat, continuînd şi aprofundînd măsurile de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, vom urmări să transformăm fiecare fermă într-o unitate modernă de înalt randament, cu beneficii pe ansamblu şi la fiecare produs în parte. În cooperativele agricole se va încheia, în linii generale, orientarea producţiei în concordanţă cu condiţiile pedoclimatice şi social-economice.

Totodată, preocupările vor fi îndreptate în mai mare măsură decît pînă în prezent şi spre îndrumarea şi sprijinirea gospodăriilor individuale din zona necooperativizată, precum şi a celor ale membrilor cooperatori care deţin în prezent aproximativ jumătate din efectivele de bovine, ovine şi porcine şi au o pondere însemnată în producţia de cartofi, legume şi fructe. Este în curs de definitivare legislaţia cu privire la îndrumarea şi sprijinirea acestui sector, la asigurarea de seminţe, material săditor, reproducători, îngrăşăminte, unelte, maşini şi altele, care să contribuie la punerea în valoare a resurselor şi posibilităţilor însemnate pe care le au aceste gospodării.

PROGRESUL agriculturii patriei noastre este indisolubil legat de aplicarea în producţie a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii. Aşa cum se subliniază în Directivele Congresului al X-lea al partidului, cercetarea ştiinţifică este chemată, în mai mare măsură decît pînă în prezent, ca, prin sintetizarea cuceririlor şi experienţei dobîndite în ţara noastră şi pe plan mondial, să soluţioneze cele mai importante şi urgente nevoi ale producţiei.

În ultimii ani cercetarea ştiinţifică în domeniul agriculturii a obţinut unele rezultate importante, mai cu seamă în ceea ce priveşte crearea unor soiuri şi hibrizi mai productivi de porumb, floarea-soarelui sfeclă de zahăr, precum şi stabilirea metodelor agrotehnice diferenţiate, menite să asigure obţinerea unor recolte mai mari. Va trebui ca într-un răstimp cît mai scurt să creăm noi soiuri şi noi hibrizi la toate plantele de cultură, în special pentru condiţiile de irigare. Cercetarea ştiinţifică urmează să perfecţioneze agrotehnica diferenţiată, să stabilească tehnologii moderne pentru toate ramurile şi sectoarele, să aducă contribuţii însemnate la proiectarea şi exploatarea perimetrelor irigate, precum şi la zonarea producţiei agricole, la profilarea şi specializarea unităţilor agricole. Trebuie să lichidăm rămînerea în urmă în ceea ce priveşte selecţionarea efectivelor de animale. Avem rase valoroase pe baza cărora putem asigura creşterea valorii biologice a întregului şeptel, precum şi a producţiei. Cercetarea ştiinţifică urmează să asigure, de asemenea, cele mai adecvate soluţii, pentru furajarea raţională a animalelor, pentru aplicarea măsurilor sanitar-veterinare.

Element hotărîtor pentru dezvoltarea, modernizarea şi intensificarea agriculturii rămîne, bineînţeles, munca neobosită a lucrătorilor, cooperatorilor şi specialiştilor, care sînt chemaţi să mînuiască cu o eficienţă cît mai ridicată tehnica înaintată ce le este pusă la îndemînă. De aceea, paralel cu perfecţionarea învăţămîntului de toate gradele, cu extinderea cursurilor post-universitare şi a altor forme specific de ridicare a calificării inginerilor şi tehnicienilor, vom îmbunătăţi învăţămîntul agrozootehnic de masă, ridicînd astfel nivelul de cunoştinţe al întregii noastre ţărănimi.

★

Ţărănimea cooperatistă, muncitorii din întreprinderile agricole de stat, mecanizatorii, specialiştii, cercetătorii, toţi cei care activează în agricultură nu-şi vor precupeţi eforturile pentru a pune tot mai deplin în valoare marile posibilităţi şi rezerve de care dispune agricultura socialistă, pentru realizarea unei producţii ridicate, astfel încît această importantă ramură a economiei noastre naţionale să-şi sporească contribuţia la creşterea potenţialului economic al ţării, la satisfacerea multiplelor nevoi ale societăţii, la mersul înainte al construcţiei socialismului în România.

SISTEME AVANSATE

(Urmare din pag. 3)

s-a inventat! Or, în acest scop trebuie să avem acces la informaţii ce sînt utile scopului. Dacă includem şi activitatea de inovaţii, mult mai generală sau ridicarea nivelului profesional în toate domeniile şi dacă ţinem seama că în prezent apar aproximativ 50.000 reviste ştiinţifice şi tehnice, în care se publică peste 2 milioane de articole anual, vom înţelege întreaga dificultate pe care o ridică informarea la locul de muncă.

Este evident că achiziţia tuturor cărţilor şi revistelor ce apar pe lume ar fi cu totul neeconomică. Într-adevăr informaţiile principale se pot obţine din 15—20% din toate revistele ştiinţifice şi tehnice care apar. Dar şi astfel filtrarea şi diseminarea acestui flux de informaţii către beneficiari reprezintă o sarcină dificilă.

În ţara noastră s-au creat în ultimii 25 de ani numeroase organe de informare şi documentare la nivel de ramură în întreprinderile mai mari, în instituţii de cercetare şi proiectare. Beneficiind de o experienţă acumulată unele din aceste centre de ramură recent create s-au dezvoltat rapid, dispunînd de cadre şi o bază materială corespunzătoare ca de ex. Centrul de documentare al agriculturii, al industriei uşoare sau al Ministerului Muncii. **Pentru a corespunde marilor sarcini în materie de informare se cere organizarea unui sistem naţional de informare ştiinţifică, tehnică şi economică care să cuprindă, în mod coordonat un institut naţional de informare, nivelul centrelor de informare pe ramuri, respectiv domenii de activitate şi nucleul organelor de documentare din instituţii şi întreprinderi mai mari.** Sarcina organizării şi coordonării acestui sistem revine prin legea de organizare recent promulgată Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice, care a întreprins mai de mult timp analiza actelor normative corespunzătoare. Astfel putem să sperăm că şi în acest domeniu se va trece la o considerabilă ridicare a eficienţei de informare şi a eficienţei economice prin coordonarea eforturilor, evitarea paralelismelor, specializarea şi diviziunea muncii, spre folosul beneficiarilor numeroşi din cercetare, producţie şi învăţămînt.

Ca om de ştiinţă, apreciez înalta valoare teoretică şi practică a documentelor Congresului al X-lea al partidului, menite să dea un puternic impuls ridicării ţării pe noi trepte ale civilizaţiei şi progresului. Îmi exprim totodată întreaga adeziune la hotărîrile adoptate şi voi milita, neobosit cu întreaga mea capacitate pentru transpunerea lor în viaţă.

PĂSTREZ ÎN MEMORIE, încă din anii copilăriei imaginea țăranului român, pe care, primăvara, cînd pămîntul mustea încă sub ultimele fîșii de zăpadă, îl vedeam aplecat asupra ogorului. Il priveam cu adîncă admirație cum lua din lutul reavăn și-l frămînta în căușul bătătorit al palmei, adulmecînd cu smerenie boarea pămîntului, așa cum fiecare dintre noi soarbe cu nesaț mirosul de pîine caldă. Se ridica apoi, îndreptîndu-și privirile către cerul atotcuprinzător. Figura lui, profilată în zarea cîmpului nețărmurit, semăna cu o statuie, pe care aș fi numit-o „Ruga Omului către Forța Naturii". Căci ce altceva decît rugă era dorința omului, înfrățit cu ogorul, de a dobîndi, neajutorat cum era, izbîndă în lupta pentru a smulge pămîntului rod cît mai îmbelșugat. Finalul însă, nu depindea decît în mică măsură de strădania omului, care cu plugul cu grindei de lemn, cu coasa și cu secera nu putea să se împotrivească cu sorți de izbîndă capriciilor naturii.

Era în primăvara acestui an. Revăd figura omului la capătul ogorului fără de margini. Seceta din anul trecut, iarna prelungită din acest an, ploile neîntrerupte care continuau să cadă de cîteva zile erau motive de adîncă îngrijorare pentru soarta recoltei, pentru rezultatul bătăliei, care se vestea deosebit de îndîrjită.

Ion Bichir, *președintele cooperativei agricole din Coșereni, sat din inima Bărăganului și* **Gheorghe Filipovici**, *inginer în aceeași unitate, frămîntau în căușul palmelor pămîntul prea umed de atîta ploaie.*

— Vom scoate recoltă bună dacă vom folosi cu chibzuință toate forțele de care dispunem...!

Sute de tipuri de mașini, utilaje și instalații de înaltă tehnicitate au asimilat și introdus în fabricația de serie constructorii de mașini din țara noastră în cursul acestui cincinal. Printre noile creații se numără și combina autopropulsată C 12 — realizare a constructorilor de la uzina „Semănătoarea" — cu o mare productivitate la recoltarea cerealelor și a trifolienelor.

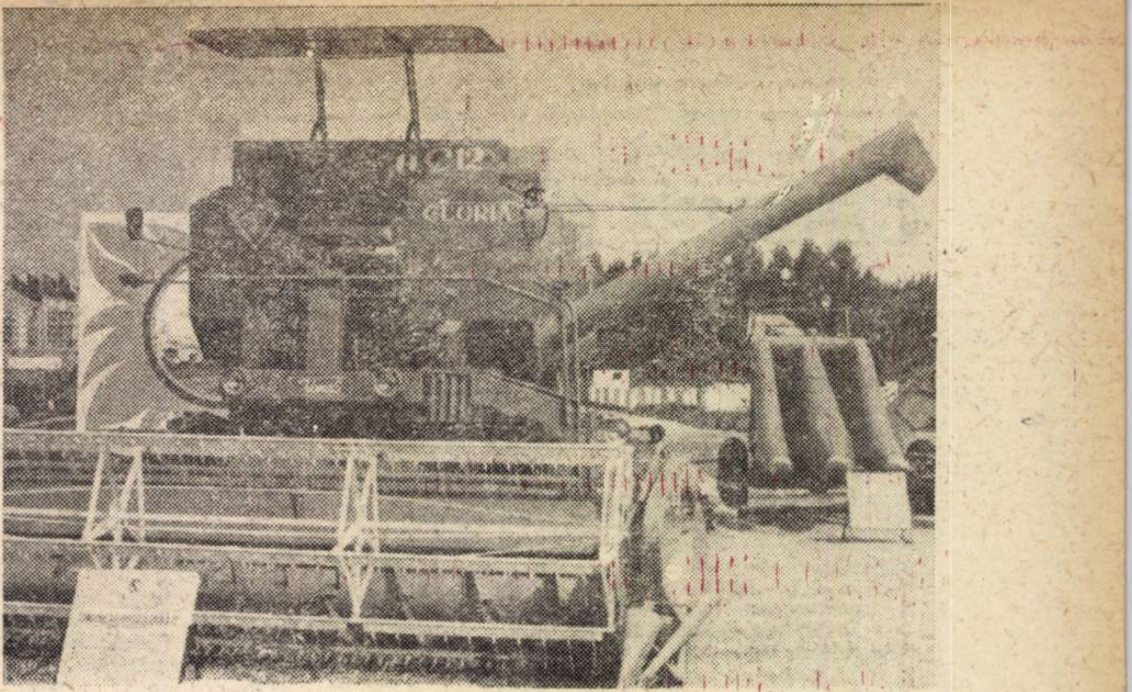

OAMENI ȘI OGOARE LA COTA ANULUI '69

Cu sprijinul milioanelor de cai putere

ÎN ACESTE ZILE am colindat cîmpiile Bărăganului. Am dat o raită și prin satele Dobrogei, prin lanurile înalte de porumb și floarea-soarelui din Banat, am trecut prin cîmpiile din podișul Transilvaniei și prin podgoriile Argeșului și cele de la poalele munților Vrancea.

Sînt din nou la Coșereni, satul din inima Bărăganului. Președintele cooperativei agricole, inginerul agronom și cîțiva cooperatori analizează starea de vegetație a sfeclei de zahăr. Scot o rădăcină din pămînt și-i estimează greutatea. Are 6 kg, cad ei de acord. Cred c-o să realizăm 40 000 de kg la hectar...

Trecem prin pădurile de floarea-soarelui. Tulpinile s-au lăsat într-o parte din pricina greutății rodului. În lanurile de porumb, cocenii de un verde închis, se străduie să se mențină falnici sub povara știuleților.

— E rod bogat. Cum s-a dobîndit, căci natura n-a fost prea prielnică nici în acest an...

— Am avut aliați de nădejde, ne spune Ion Bichir. Am trecut cu bine și examenul acestui an. Mai greu ca anul trecut, dar cu rezultate mai bune...

Aliații de nădejde ai lucrătorilor de pe ogoare! Am auzit cuvintele acestea în zeci de sate. *Constantin Paraschiv*, directorul Întreprinderii de mecanizare a agriculturii din Florești, un sat din apropierea Focșanilor, ne da un exemplu. Zice el:

— În '48, cînd țara întreagă nu dispunea decît de 10 189 de tractoare, unii săteni se îndoiau de eficiența utilizării lor. Se zicea chiar că pe unde trece tractorul pămîntul se... contaminează cu fum și ulei și porumbul n-o să mai crească. Povești vechi! În anii care au trecut, țara a fost împînzită de aproape 300 de întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii. Pe ogoarele țării, lucrează acum peste 92 000 de tractoare, iar la sfîrșitul viitorului cincinal numărul acestora va ajunge — așa după cum se prevede în Directivele adoptate de Congresul al X-lea al partidului — la 120 000 — 123 000...

Chimie și fertilitate

ȘI DIN NOU tot în inima Bărăganului, dar la cooperativa agricolă din satul Gimbășani, județul Ialomița. Președintele, Gh. Cornățelu și Gh. Cătai, șef de echipă, ne vorbesc despre eforturile pe care cele peste 400 de familii de cooperatori din sat le-au depus în acest an pentru a scoate recolte cît mai din belșug. La grîu, planul a fost depășit cu 450 de kg la ha., din grădina de legume și zarzavaturi s-au obținut, numai pînă la sfîrșitul lunii iulie, venituri de peste 25 000 lei de pe fiecare ha., la porumb și floarea-soarelui producțiile se estimează a fi aproape duble față de cifrele planificate.

— Cum ați reușit să realizați în acest an astfel de succese?

Anul acesta — ne relatează interlocutorii — am „hrănit" fiecare hectar cu cîte 35 kg de îngrășăminte chimice. Și faceți un calcul: un kg de îngrășăminte chimice echivalează cu 5 kg grîu sau 4 kg porumb boabe, cu 40 kg sfeclă de zahăr sau 4 kg floarea-soarelui, cu 15 kg legume etc. Acum socotiți și dumneavoastră ce au însemnat pentru noi cele 60 000 kg de îngrășăminte chimice pe care le-am dat ca hrană suplimentară ogoarelor.

Socotim. Socotim, dar nu la nivelul cooperativei ialomițene, ci la scara întregii țări. Bilanțul e edificator. Să-l reproducem: în 1948 exista în țară o singură fabrică de îngrășăminte chimice, cea de la Valea Călugărească, cu o capacitate anuală de 1100 tone. 1100 tone pentru întreaga agricultură! Adică mai puțin de un sfert de kg pentru fiecare gospodărie țărănească. In 1966 s-au administrat în medie cîte 32 kg de îngrășăminte chimice la fiecare hectar. Anul viitor industria chimică va livra agriculturii îngrășăminte chimice pe baza cărora se va obține un surplus de recoltă în valoare de 5 miliarde lei. Aceasta în situația în care costul îngrășămintelor chimice, inclusiv transportul și administrarea în sol, nu se ridică decît la 2,3 miliarde lei.

Mai notăm că în anul 1975 — în conformitate cu Directivele adoptate de cel de-al X-lea Congres al partidului — se va administra în medie la fiecare hectar cîte 180—190 kg de îngrășăminte chimice, adică de peste două ori mai mult decît se va asigura în 1970. Deci, în 1975 cu ajutorul industriei chimice se va obține de pe fiecare hectar în plus cîte 925 kg de grîu sau 740 kg de porumb sau floarea-soarelui sau 7400 kg sfeclă de zahăr sau 2775 kg legume.

Ploaie după... trebuință

UN SCURT POPAS la stația de pompare a apei de la Sistemul de irigație al cooperativei agricole din satul Bîrza, județul Dolj. Președintele cooperativei, **Achim Crăciun**, *ne dă cuvenitele explicații:*

— Cu ajutorul specialiștilor și beneficiind de creditele acordate de stat am amenajat acest sistem de irigație pentru o suprafață de 700 hectare. Apa e ridicată la o înălțime de 54 de metri, fiind apoi dirijată spre lanurile cooperativei. Odinioară, ogoarele sătenilor de la noi n-ar fi putut să capete această apă. Lucrarea a cerut eforturi susținute și fonduri importante: aproape 3,5 milioane lei. Numai uniți în cooperativă și beneficiind de ajutorul statului, am izbutit s-o realizăm. Gîndiți-vă că lucrări asemănătoare se fac pe tot cuprinsul țării, urmînd ca în 1975 — așa după cum se prevede în Directivele aprobate de cel de-al X-lea Congres al partidului — suprafața irigată să ajungă la 2,2—2,5 milioane hectare. Ce va însemna această realizare? Seceta, necruțătorul dușman al agriculturii, își va reduce substanțial aria de acțiune, iar ogoarele vor rodi an de an din belșug, astfel ca producția globală agricolă să crească în următorul cincinal cu 28—31% față de media anilor 1966—1970.

Apă pentru ogoare! E o realizare care se împlinește în anii construcției socialiste. Amintim că în 1944 în țara noastră „eminamente agricolă", se irigau doar 20 000 hectare. In acest an, suprafața irigată a ajuns la aproape 600 000 hectare. E doar un început. Acum, la Consiliul Superior al Agriculturii se definitivează studiile pentru alte sisteme de irigații pe o suprafață de 800 000 hectare.

— Peste 6 ani, ne spune tovarășul **Vasile Marin**, *președintele Consiliului popular al județului Ialomița, aproape întreaga suprafață arabilă a județului nostru va fi irigată.*

Da, agricultura unui județ din inima Bărăganului va fi aproape în întregime irigată. Pe întreaga țară, în 1980, sistemele de irigații vor cuprinde circa o pătrime din suprafața arabilă.

Ce va însemna această realizare? Ne explică directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea, **Tiberiu Mureșan**:

— Dau un singur exemplu: irigarea culturii grîului și a orzului. Ce se poate obține prin irigații în zonele din sudul țării? O producție de 5000—6000 kg de grîu sau orz la hectar. Adăugați că pe terenurile irigate se poate obține în fiecare an a doua recoltă de 5000 kg de porumb boabe la ha sau 50—60 tone de porumb masă verde sau peste 2000 kg fasole boabe.

Deci, prin irigații rodnicia ogoarelor poate fi triplată. Și va fi. Directivele adoptate la cel de-al X-lea Congres al partidului fixează sarcini precise.

...Privesc în zare figura unui om. Imploră? Nu! Apasă pe o manetă și din aspersoare se revarsă ploaie peste ogoarele însetate. Da, e omul care în era noastră aduce — și va aduce din ce în ce mai multă — ploaie după trebuință.

A învăța permanent...

RĂDĂCINILE ÎNVĂȚĂTURII sînt amare! Dulci sînt doar roadele sale!, spune un străvechi proverb născut probabil pe vremea cînd Nică a lui Ștefan al Petrei buchisea în ceaslov.

Ilie Alexandru, brigadier la cooperativa agricolă din satul Iazu, județul Ialomița ni-l tălmăcește după ziua de azi.

— Învățătura nu mai e amară. În cei patru ani cît am învățat la școala hortiviticolă din Miercurea Ciuc, am căpătat, în condiții excelente, cunoștințe care ne sînt de mare folos. Rezultatele? În condițiile secetei de anul trecut, brigada noastră a obținut 3660 kg grîu la ha, 5000 kg porumb boabe, peste 3000 kg floarea-soarelui, producții care în acest an sînt și vor fi mult depășite.

Vizităm ogoarele cooperativei. Trecem prin livada de piersici, prin vie, prin grădina de legume. Din lanurile de porumb și floarea-soarelui nu se mai vede nici călărețul. Brigadierul ne explică cum s-a semănat, cîte prașile s-au făcut, trage concluzii privind eficiența ierbicidelor. Un țăran, care dacă n-ar avea palmele bătătorite, l-aș considera cercetător într-un laborator. El ne explică științific. Eu, aproape că nu-l aud. Mă gîndesc la acești oameni ca el, care lucrează pămîntul după metode științifice, împletind cu rezultate bune practica cu învățătura dobîndită în școli. Și sînt mulți pe ogoarele țării. 24 000 de specialiști cu studii superioare — cîte 2—3 în fiecare sat — 59 000 tehnicieni și peste 100 000 de mecanizatori. Și efectivul lor continuă să sporească an de an. În cele 114 școli profesionale agricole, în cele 52 de licee agricole, în cele 15 facultăți cu profil agricol învață actualmente 83 000 de viitori specialiști pentru ogoare.

IMI STĂRUIE **în minte** *figura țăranului român* **care**, *la capătul ogorului, frămîntă cu palmele bătătorite un bulgăr de pămînt. Se profilează în zare ca o statuie. O statuie pe frontispiciul căreia aș scrie: „Omul care scrutează viitorul"! Viitorul falnic al societății românești spre care ne călăuzește cu fermitate partidul comuniștilor.*

D. TĂRNĂUCEANU

Barajul de dirijare a debitului de apă din Canalul principal al sistemului de irigație de la Carasu — județul Constanța

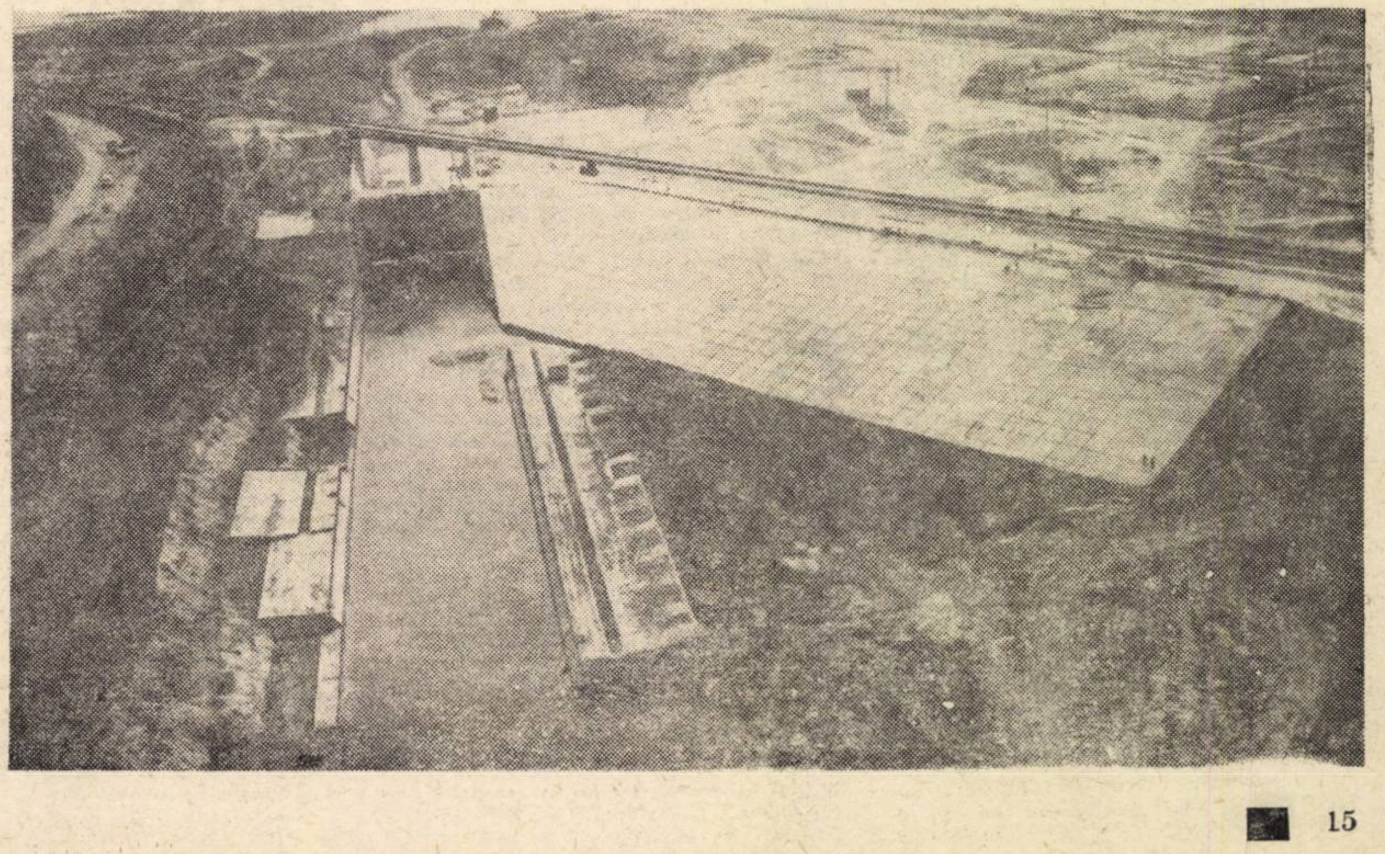

GÎNDURI DESPRE UN PĂTRAR DE VEAC

EVOCÎND sfertul de veac care se încheie, ceea ce-mi revine în minte cu cea mai mare intensitate nu e numai o succesiune de date importante, o înșiruire de evenimente la care am fost martor; în calendarul meu sînt înscrise cu roșu, verigile unui lanț nesfîrșit de momente, reprezentînd — în ochii mei — reflexele particulare ale acelor succese remarcabile în dezvoltarea economiei și culturii, pe care cu toții le sărbătorim astăzi.

O zi din toamna anului 1947. Sînt chemat la direcție pentru o ședință și, înainte de a pleca din atelier, mai sînt multe de făcut, mai ales cînd trebuie să te ocupi singur ca să ai de lucru pentru toate mașinile, să-ți faci singur pregătirea fabricației, normarea dispozitivelor. Simt că momentul depășește mult în importanță obișnuitele ședințe de lucru. Un consilier care-mi pare bătrîn și înțelept, prezintă proiectul pentru transformarea uzinei într-o fabrică de motoare electrice. Se discută despre fluxul de fabricație, despre tehnologii noi, despre dotări cu mașini-unelte mari. Mi-e greu să „văd" noua fabrică, am prea puțină experiență, dar simt că sînt pe punctul de a participa la un moment crucial în viața mea de inginer, în viața uzinei în care lucrez, în viața țării mele. Îmi dau seama că un orizont nou, infinit mai luminos, mai larg, e pe cale să înlocuiască optica întunecată și îngustă prin care priveam perspectivele de viitor. Pentru prima dată, ingineria îmi apare nu un mijloc de a-mi cîștiga pîinea, ci o poartă deschisă spre emoționanta activitate de construcție a viitorului.

Noiembrie 1948. Se inaugurează „Dinamo", fabrica de mașini electrice. La turnătorie scoatem primele carcase din fontă cu aripi de răcire. Pe cele mai bune mașini din strungărie se învîrtesc axe, scuturi și carcase de motoare electrice. Un moment solemn: măsurarea primelor cote de mare precizie; tremură de emoție strungarul, maistrul și inginerul. E motorul capsulat pentru acționări petroliere, cu diametrul 423 mm, proiectat de serviciul propriu al fabricii.

Decembrie 1949. Miezul magnetic al primului motor de „mare putere", cel mai mare din profilul uzinei, cu 990 mm diametru, este gata de ambalare. Ţolele cu dimensiuni neobișnuite au fost ștanțate cu cea mai mare grijă. Acum, sub presa hidraulică, ele se așează frumos una peste alta. Toți fac ceea ce fac pentru prima dată în viața lor: proiectantul, care-și vede miezul magnetic altfel decît pe hîrtie; tehnologul, care explică amănunțit **cum** trebuie lucrat, fără să fi făcut niciodată ceea ce explică; muncitorul concentrat la culme, care ascultă cu atenție la ceea ce i se spune, dar mai ales la ceea ce simt degetele sale îndemînatice. Urmează celelalte operații: presarea prelucrarea exterioară și, în fine, momentul solemn — presarea în carcasă și scoaterea dispozitivului. Emoție... Nici unul nu se uită la celălalt, ci numai la presa hidraulică care-și urcă platoul încet, cu ușoare trepidații. În fine, după orele de intensă concentrare, vine reușita. E tîrziu noaptea, nu mai avem tramvai, dar niciodată nu ne-am simțit mai bine.

Noiembrie 1950. „Electroputere". Un nume plin de încredere pentru o inițiativă de anvergură neobișnuită: o fabrică de echipament electric greu, de proporții europene, principala resursă de transformatoare și aparate electrice pe care se bazează planul de electrificare a țării. Halele sînt încă în construcție. Cîteva zeci de lucrători confecționează roabe și vagoneți, în așteptarea recalificării lor pentru a deveni constructori de transformatoare și de aparataj. În timp ce în birourile de studii, cîțiva ingineri tineri proiectează primele produse electrotehnice, care vor purta marca „Electroputere", pe altă planșetă se trasează amplasamentul noilor ateliere: aici va fi, în prima etapă, secția de motoare electrice, dincolo secția de transformatoare și liniile de fabricație pentru primele serii de aparate de înaltă tensiune. În cîteva luni, toate aceste contururi pe hîrtie vor deveni realitate. Dar pînă atunci cîtă muncă, cîte necazuri, cîte succese și cîte obstacole neașteptate! Momentele solemne se succed fără întrerupere: primul transformator de 110 kV, primul întrerupător automat, primul motor de 1000 kV, tot atîtea evenimente cu totul noi pentru tînărul colectiv al acestei uzine în permanentă înnoire.

Și filmul acestor momente solemne continuă.

Ce poate evidenția mai bine decît evoluția tehnică parcursă într-un anumit domeniu industrial, acest proces amplu de edificare a unei economii moderne la care cu toții participăm? Ce poate reprezenta mai sugestiv drumul parcurs în acești 25 ani decît progresul tehnic industrial, sintetizat în creații materiale care vorbesc singure?

Merită o subliniere deosebită progresele calitative care caracterizează evoluția industrială a ultimilor ani, în special a celor care au trecut de la Congresul al IX-lea încoace. Dacă ne referim în continuare la industria electrotehnică, actualul cincinal înseamnă, în primul rînd, progrese prioritare în domeniul elementelor de automatizare, al electronicii industriale, al componentelor electronice, al tehnicii de calcul, precum și trecerea pe o treaptă superioară în organizarea tehnologică a producției unor fabricate de mare serie, ca motoare electrice, centralele telefonice automate, cablurile electrice și altele. Trecînd la domeniul mașinilor-unelte, reține desigur atenția organizarea — la un înalt nivel — a fabricației mașinilor-unelte grele, de mare complexitate, din care în acest cincinal se vor fabrica peste 1000 bucăți. În domeniul mijloacelor de transport, locomotivele magistrale Diesel hidraulice, locomotivele electrice, cargourile de 12.000 tdw reprezintă tot atîtea premiere industriale care marchează apreciabilul salt de capacitate tehnică al industriei noastre. În fine, în producția echipamentelor electro-energetice, trecerea de la fabricația turboagregatelor hidraulice de 6...23 MW la realizarea în țară a turbinelor și generatoarelor de 175 MW pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier, reprezintă un pas înainte de mari proporții.

Toate aceste dezvoltări se realizează în condițiile creșterii sistematice a potențialului propriu de cercetare și dezvoltare, valorificarea acestui potențial fiind o garanție sigură și de neînlocuit pentru obținerea unei înalte eficiențe a capacităților industriale de care dispunem. Posibilitatea de a contribui la creșterea ponderii activității proprii de concepție inginerească în valoarea fiecărei mașini produse de industria noastră este astăzi la îndemîna fiecărui inginer.

Acestea sînt cîteva gînduri care apar năvalnic atunci cînd pătrarul de veac care s-a scurs se desfășoară prin fața ochilor. Reamintindu-ne trecutul, nu facem altceva decît să ne pregătim pentru înfruntarea viitorului. Celor care găsesc în datoria îndeplinită sursa celor mai sigure satisfacții umane, țelurile mărețe pe care — la 25 de ani de la eliberare — Congresul al X-lea le pune în fața fiecărui om al muncii din țara noastră reprezintă sursa unor profunde satisfacții, prilejul unei justificate mîndrii.

ing. I. CRIȘAN
Laureat al premiului de Stat

EXPRESIA MUNCII UNUI POPOR LIBER

DINAMISMUL economiei noastre naționale, caracterizat atît prin creșterile cantitative spectaculoase cît și prin mutațiile calitative profunde intervenite în economie și în nivelul de trai material, include ca parte componentă de prim ordin cuantumul crescînd al energiei electrice încorporat în producția realizată de toate ramurile economiei, în gradul de civilizație materială al populației țării. Dimensiunile participării la făurirea unei economii moderne a energeticii românești, este sugestiv conturată atît de dinamica volumului absolut, cît și a ritmului consumului de energie electrică.

Anul	1945	1950	1960	1965	1969 *)	1970
Consumul de energie electrică (miliarde kWh)	1,41	2,1	7,62	16,88	29,0	33
Consumul pe locuitor (kWh/loc. an)	90 *)	128	414	887	1450	1670
Ritm mediu anual de creștere (%)	—	8,3	12,1	17,2	14,5	14,5
Perioada de dublare (ani)	—	8,69	6,07	4,39	5,12	5,12

*) Evaluări orientative.

Mergînd înapoi pe firul timpului, retrospectînd trecutul, observăm că baza tehnică a energeticii românești se caracteriza în 1945, de pildă, printr-un număr mare de instalații de producere realizate la un nivel tehnic în general scăzut. În același an, puterea instalată era de 710 500 kW, din care 355 000 kW în centrale electrice publice și 355 500 kW în centrale electrice industriale.

O imagine asupra randamentului și economicității funcționării instalațiilor se poate contura dacă ne referim la structura parcului de centrale sub aspectul puterii instalate. În 1945, din cele 184 centrale existente, 69 aveau o putere instalată sub 100 kW și numai 2 depășeau 25 000 kW. La gradul mare de fărîmițare a centralelor electrice se adăuga funcționarea lor izolată, slaba dezvoltare a rețelelor electrice de transport și distribuție, nivelul scăzut al electrificării satelor și orașelor noastre.

Consecvent unei concepții științifice cu privire la industrializarea țării, Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită electrificării țării, ca mijlocul cel mai important pentru trecerea producției socialiste pe o bază tehnică nouă. Datorită fondurilor mari de investiții alocate de stat, în anii construirii socialismului, studiilor și proiectelor elaborate de specialiștii români, multe din ele purtînd amprenta originalității, pe harta țării au apărut importante obiective energetice, ca CTE Doicești, Singiorgiu, Paroșeni, UHE Bicaz, CTE Luduș, CET Craiova, UHE Argeș. În prezent se află în curs de construire centralele Deva, Rovinari, UHE Porțile de Fier și Lotru etc., fiecare dintre acestea caracterizîndu-se prin performanțe tehnice și economice ridicate.

Rețelele electrice de transport, slab dezvoltate în anul 1945, au evoluat mai întîi la un sistem buclat de 110 kV, peste care s-a suprapus, începînd din anul 1962, un sistem de 220 kV, realizat într-o configurație inelară cu mai multe diagonale. O parte din liniile care funcționează la 220 kV sînt construite pentru tensiunea de 400 kV, la care vor fi exploatate după anul 1970.

Dezvoltarea electrificării a creat condiții favorabile introducerii de noi procese în industrie, extinderii utilizării acționărilor și automatizărilor electrice, ceea ce a permis ca **consumul de energie electrică pentru un muncitor în industrie să crească de la 2323 kWh, cît reprezenta în anul 1950, la 11 021 kWh în 1968.**

Extinderea sistemului energetic la scara întregii țări a creat condiții favorabile și pentru electrificarea satelor și orașelor. **Dacă în anul 1945 erau electrificate numai 483 de sate, în 1969 vor fi electrificate 9122, urmînd ca în cincinalul următor electrificarea satelor să ia, practic, sfîrșit.**

Dezvoltarea sistemului energetic și a instalațiilor sale componente, în ritmul și la nivelul menționat, a avut loc în condițiile formării unui numeros corp de specialiști energeticieni, prezenți cu soluții originale în toate etapele de dezvoltare a energeticii țării noastre. Proiectarea sistemului nostru energetic, caracterizat printr-o mare complexitate, se face pe baza unor ample lucrări de cercetare realizate în cadrul celor două institute ISPE și ISPH. Numai îmbinarea permanentă a muncii de cercetare cu o proiectare într-o continuă perfecționare, poate conduce la soluții cu performanțe tehnice și economice ridicate. Semnificativ în acest sens este faptul că, dacă pentru primele centrale — Moroeni, Sadu, Doicești etc. — a fost necesar să se recurgă în mare măsură la import de proiecte, în ultimii ani, datorită creșterii capacității tehnice și organizatorice a institutelor din cadrul MEE, se proiectează cu forțe proprii obiective energetice de mare complexitate ca: UHE-Porțile de Fier, UHE-Lotru, CTE Craiova, Deva, Rovinari, linii și stații electrice de 400 kV etc.

O deosebită originalitate prezintă metodele de calcul a sistemului energetic ca, de pildă, analiza nodală Dimo, modelele matematice pentru studiul dezvoltării, modelele probabilistice pentru studiul siguranței instalațiilor energetice; soluțiile constructive și tehnologice pentru barajul Vidraru, al patrulea din Europa ca înălțime, la barajul din anrocamente de pe Lotru, soluțiile date la realizarea complexului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, coșurile de fum foarte înalte de la marile termocentrale, sistemele de termoficare, liniile electrice de foarte înaltă tensiune și deschideri foarte mari etc.

Ca unul care am participat, fie ca inginer, cu soluții și idei proprii la realizarea multora din obiectivele energetice, fie ca organizator al procesului de proiectare din cadrul ISPE, parcurgînd drumul de la faza în care aportul nostru era destul de redus, la etapa actuală în care gîndim și proiectăm de sine stătător cele mai complexe obiective energetice, apreciez că pe lîngă ritmurile înalte atinse de energetica noastră, expresie a muncii unui popor liber, s-a format o armată de specialiști energeticieni capabili să realizeze sarcinile Congresului al X-lea al P.C.R. în spiritul în care au fost gîndite și elaborate.

conf. dr. ing. Vasile NITU
Directorul Institutului de studii și proiectări energetice

LA NIVELUL CONDIȚIILOR CREATE

ÎN CONTEXTUL larg al politicii de industrializare socialistă a țării creșterea impetuoasă a bazei de materii prime minerale, cu concursul efectiv al cercetării științifice, a constituit o preocupare primordială și o caracteristică a fiecărei etape parcurse.

Contribuția industriei miniere la asigurarea economiei naționale cu materii prime minerale, poate fi apreciată ca fiind deosebit de importantă. **Numai în ultimii 20 de ani producția fizică de substanțe minerale utile a crescut de la 4 milioane tone la 40 milioane tone.** Creșterile cele mai însemnate s-au obținut la producția de minereuri și metale neferoase respectiv de 12 ori la minereuri complexe și de 105 ori la minereuri cuprifere. Totodată gama produselor miniere a fost continuu lărgită, în prezent valorificîndu-se cca. 60 produse.

Dinamica impresionantă a industriei miniere ilustrează efortul financiar covîrșitor depus pentru depistarea și lărgirea rezervelor de substanțe minerale utile, de construire de noi mine și uzine de preparare și de modernizare a celor existente. În prezent, față de cîteva zeci de unități miniere moștenite, sînt în funcțiune 142 de mine și exploatări la suprafață, precum și 46 instalații și uzine de preparare. Realizarea acestora la nivelul tehnicii mondiale, a solicitat **contribuția activă și a unităților de cercetare și proiectare** din rețeaua Ministerului Minelor, printre care și institutul nostru.

Institutul de Cercetări Miniere, în cei 18 ani de funcționare, a adus o contribuție substanțială la soluționarea problemelor complexe de punere în exploatare a noi zăcăminte, de perfecționare a tehnologiilor de extracție minieră și de preparare, de mecanizare a muncilor grele, de îmbunătățire a calității produselor miniere și lărgirea gamei acestora, de creștere a productivității muncii și reducere a prețului de cost al produselor. **Un calcul global indică o eficiență economică relativ bună a institutului și anume de 10 ori mai mare decît cheltuielile efectuate cu cercetarea.** Economiile scontate a se realiza prin extinderea valorificării cercetărilor, în perioada imediat următoare, se cifrează la cca. 248 milioane lei la cheltuielile de exploatare și de cca. 11 milioane lei la reducerea importului.

Desfășurîndu-mi activitatea în cadrul institutului, începînd din 1965, pe lîngă sarcinile și obligațiile ce îmi revin ca director și președinte al Consiliului științific, depun o activitate de cercetare a unor teme și probleme majore ale indus-

PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A PATRIEI

triei miniere: studiul efectuat cu un colectiv lărgit, în toamna anului 1965, privind organizarea rețelei unităților de cercetare în industria minieră, stabilirea profilului acestora în lumina indicațiilor date de partid pentru apropierea cercetării de locurile de producție. În prezent, în bazinele miniere importante (Valea Jiului, Baia Mare, Oltenia ș.a.), funcționează trei institute și unități mixte de cercetare — proiectare, de asemenea și trei centre de cercetare. Una din cercetările mai importante efectuate cu un colectiv privește valorificarea superioară a mai multor tipuri de minereuri neferoase și cuprifere din Carpații orientali. Cercetările începute în anul 1966 au condus la stabilirea unei tehnologii originale de flotație selectiv — colectivă a minereurilor complexe. Eficiența tehnico-economică a acesteia este deosebit de importantă pentru economia națională întrucît indicele de recuperare în echivalent metale lingou crește cu 10—20%, concomitent cu reducerea cheltuielilor de prelucrare, inclusiv în metalurgie. Importanța acestei tehnologii constă și în reducerea apreciabilă, de ordinul sutelor de milioane, a investițiilor în noi unități metalurgice. Avînd caracterul de invenție, această tehnologie este în curs de brevetare.

În cadrul secției economice și de organizare a producției, pe care o coordonez, împreună cu un colectiv de cercetători, s-au efectuat mai multe studii privind posibilitățile de corelare a nivelului optim al randamentelor de extracție în metal în procesul integrat preparare-metalurgie; optimizarea preparării mecanice și a prelucrării metalurgice a concentratelor obținute din minereurile fin concrescute; optimizarea prelucrării concentratelor de pirită obținute din minereurile neferoase. Studiul efectuat privind posibilitățile valorificării banatitelor cuprifere de la Moldova Nouă conturează posibilitatea tehnică de punere în exploatare a acestei resurse mari pentru producția de cupru, în condiții de eficiență economică acceptabilă.

În aceste zile ale lui august 1969, pline de evenimente istorice pe care le trăim, sîntem înclinați să privim retrospectiv activitatea depusă și, respectiv, contribuția personală la construirea socialismului în țara noastră, la aplicarea în viață a politicii partidului de făurire a unei vieți noi, fericite a poporului român. Personal, fac parte din generația de vîrstă mijlocie care în primii ani ai construcției socialismului era chemată de partid să se instruiască, să devină constructori activi ai socialismului. Beneficiind de gratuitatea învățămîntului superior, cît și de studii în străinătate pentru pregătirea științifică, am devenit inginer și apoi doctor inginer, titluri la care, în condițiile regimului burghezo-moșieresc, nu puteam nici visa.

Pentru mine, regimul nostru socialist a însemnat foarte mult, nu numai sub aspectul condițiilor materiale pentru pregătirea tehnico-științifică, dar și sub raportul condițiilor pentru desfășurarea potențialului profesional și politic acumulat. Conștient de obligațiile ce-mi reveneau, am înțeles să-mi desfășor activitatea în sectorul de producție, care prezenta un cîmp vast pentru valorificarea cunoștințelor tehnico-științifice dobîndite, precum și pentru îmbogățirea acestora cu elemente noi, rezultate din situațiile concrete generate de cerințele producției, din îmbinarea acestora cu cercetarea științifică. Și, astfel, convins de cerințele producției, încrezător în forțele proprii, fără veleități, în vara anului 1955, ca tînăr doctor inginer, am început activitatea în cel mai mare și important bazin minier pentru metale neferoase, — Trustul Minier Baia Mare. Urcînd treptele ierarhice profesionale, de la dispecer, șef birou și serviciu la cel de conducător al Trustului, am înțeles să-mi valorific cunoștințele acumulate pentru realizarea unei dinamici accentuate a producției de metale neferoase, atît de necesare economiei naționale.

Fiind promovat în minister, în anul 1961, aria activității profesionale a crescut cu mult, preocupările fiind îndreptate spre realizarea de noi obiective miniere pentru producția de metale feroase, neferoase și nemetalifere. Conlucrarea cu colectivele largi de cercetători, proiectanți și practicieni fiind de utilitate majoră, s-a soldat cu demararea și construirea de noi și mari obiective ca Moldova Nouă, Leșul Ursului, uzinele de preparare Teliuc, Bălan ș.a. În unele situații, neavînd toate elementele clarificate, deciziile impuneau pe lîngă cunoștințele tehnice și o doză de curaj. Răspunderile asumate au fost răsplătite de satisfacția profesională pe care o dau rezultatele finale.

Saltul calitativ în activitatea institutului este strîns legat de aplicarea orientărilor noi enunțate de conducerea de partid, care a ridicat rolul științei la nivelul preocupărilor majore în statul nostru socialist. Cercetarea științifică autohtonă, considerată ca o puternică forță de producție este situată în statul nostru, alături de celelalte ramuri productive ale economiei naționale. Pentru noi, este deosebit de prețioasă și semnificativă ideea exprimată în Raportul prezentat la Congresul al X-lea de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia **știința devine o forță de producție numai în măsura în care cercetarea, îndeosebi în domeniul științelor tehnice, își propune să rezolve probleme majore ale economiei și contribuie la sporirea bunăstării materiale a întregului popor.** Ne propunem ca și în continuare să fim consecvenți în orientarea în această direcție a cercetărilor științifice, căutînd să fim cît mai utili industriei miniere căreia îi revin sarcini deosebit de mari în viitorul cincinal.

dr. ing. Petru VLAD
director
Institutul de cercetări miniere

ISTORIE, PERSPECTIVE

ÎNCHINATĂ celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei, Expoziția realizărilor economiei naționale — „România 1969" — adevărat panteon al inteligenței, hărniciei și priceperii poporului român, al înaintării sale pe drumul luminos al desăvîrșirii socialismului, a reliefat cu pregnanța lucrurilor palpabile realizările unui sfert de veac socialist. Printre obiectivele de mare însemnătate pentru economia națională care încununează expoziția, se numără și tractorul românesc din istoria căruia vom încerca să răsfoim cîteva file.

...În zorii zilei de 26 decembrie 1946, înconjurat de emoția și entuziasmul făuritorilor lui, își face apariția I.A.R. 22, primul tractor românesc. Mecanicul Oprea Victor, legiferîndu-i actul de naștere, i-a dat prima comandă și, totodată, primul calificativ: „Merge!". Era în această exclamație lapidară strigătul unei victorii și, în același timp, începutul afirmării potențialului tehnic al industriei românești.

A urmat un uriaș proces de creație, cantitativă și calitativă. La 1 mai 1947, metalurgiștii uzinei participă la marea demonstrație cu primul lot de tractoare, iar la 12 august 1948 ieșea de pe banda de montaj tractorul cu nr. de fabricație 1000. Doi ani mai tîrziu, la 1 mai 1950, efectivul I.A.R.-urilor se ridica la 4000. În vara anului 1951 după ce se „născuseră" I.A.R.-23, S.R.T., apare un nou tip de tractor — K.D.-35, de astădată pe șenile.

Procesul de diversificare a producției continuă în anii care urmează. In timp ce fabricația cunoștea ritmuri mereu mai dinamice, se pregătea prototipul unui nou tractor, iar altele prindeau virtual contururi pe planșetele proiectanților. Așa apar tipurile de tractoare K.D-P, UTOS-2, apoi universalele cu întreaga lor gamă, tractorul greu S-1300, tractoarele pe șenile S-650. Această suită de realizări n-a venit de la sine. Muncitorii, inginerii și tehnicienii noștri au dovedit inepuizabile resurse de concepție și pasiune, dăruind ideilor forme noi, mai eficiente, calitativ superioare.

Cu fiecare nou tip de tractor, modelat de experiența specialiștilor din sectorul concepție, de proiectanți și metalurgiști, marșul tractorului spre spațiile economiei naționale sporește. El se încadrează tot mai mult în largul proces de mecanizare a agriculturii. Astfel, primele tractoare fabricate la Brașov intră în zestrea fermelor de stat. Un lot special este destinat primei întreprinderi de mecanizare a agriculturii, creată în țara noastră, tot în județul Brașov, la Hărman. In anii următori, producția crește într-un ritm impresionant.

Mai 1962. Se semnează actul de naștere al celui de-al 100 000-lea tractor, iar la 7 iunie 1965, tractorul cu nr. 150 000 ieșea din parcul de rodaj. N-au trecut nici 3 ani și, la 6 martie 1968, de pe banda de montaj apare un Universal 650, cu nr. de fabricație 200 000. Un fapt simplu consfințea o victorie. În acest proces de creștere și diversificare, tractorul și-a amplificat rezonanțele, răsunînd pe întreg cuprinsul patriei — în cîmpia Bărăganului și pe ogoarele Moldovei, pe stepa fertilizată a Dobrogei, pe plaiurile Olteniei, în Maramureș și pe întinsele Podișului transilvănean.

Pînă azi, pe porțile uzinei au ieșit peste 230 000 de tractoare. Ele au cucerit, treptat, noi și noi zone de pe toate continentele lumii, fiind prezente pînă azi în peste 55 de țări. Producția românească de tractoare s-a afirmat pe piața mondială, ajungîndu-se să livreze și fabrici producătoare ca, de pildă, în Iran. În 1965, la Tîrgul Internațional de la Leipzig, U-650 a fost încununat cu laurii Medaliei de aur, iar pentru succesele obținute, colectivul uzinei a fost decorat cu „Ordinul Muncii clasa I".

În ultimii ani, procesul de continuă creștere cantitativă și calitativă a continuat cu noi forțe. În august 1968 apare U-400, primul tip de tractor dintr-o nouă familie, care avea să îmbogățească zestrea economiei naționale. I-au urmat apoi L-400, V-400 și U-401. Tractoarele din această familie sînt specializate pentru lucrările mecanizate din legumicultură, viticultură și pomicultură. In continuare, vor fi asimilate în fabricație încă 3 tipuri de tractoare, toate pe șenile, menite să facă față unor lucrări dificile, mai ales în pantă, atît la cultura mare cît și în pomicultură și viticultură. Tractoare de mare stabilitate, ele sînt într-o fază avansată de concepție. Activitatea tehnică de concepție se poate judeca după performanțele lor tehnico-economice; consumul specific de combustibil a scăzut de-a lungul anilor cu aproape 20% prin reproiectarea camerii de ardere a motorului. Indicele de utilizare a metalului a crescut de la 50 la 79%. În fine, productivitatea la lucrările de arătură s-a triplat în cei 23 de ani de la ieșirea din fabricație a primului tractor românesc.

Dar **aportul inteligenței tehnice, al cadrelor din sectorul concepției, nu se vădește numai în realizarea unor noi tipuri de tractoare.** În același timp, cele aflate în producție de serie, sînt supuse unui **continuu proces de modernizare și perfecționare**. Așa, de pildă, tractorului U-650, medaliat la Leipzig, i s-a adăugat o variantă îmbunătățită prevăzută cu ridicător hidraulic și dispozitiv automat pentru controlul adîncimii de lucru și a forței de tracțiune. Tractorul S-651-LS, destinat șantierelor de construcții, funcționează cu 8 viteze și este înzestrat cu lame scarificator și defrișator, putîndu-i-se monta totodată șenile mai late. U-650-M — una din cele mai noi variante ale Universalului — este dotat cu capotaje și sistem de semnalizare la bord, cu totul noi, reproiectate și îmbunătățite, iar tractorului greu S-1300 i s-au adus însemnate perfecționări, în urma cărora puterea motorului a fost sporită la 150 CP.

În acest an, pe porțile uzinei, vor ieși 25 000 de tractoare. Cifra în sine e o încununare simbolică a eforturilor noastre; pentru fiecare din cei 25 de ani de la eliberare o creștere medie a producției de cîte 1000 de tractoare anual. Următorii ani vor aduce noi succese. Înfăptuirea prevederilor prezentului cincinal este o garanție și, în același timp, o certitudine a traducerii exemplare în viață a măreţului program de dezvoltare și desăvîrșire a construcției socialiste în România, stabilit de marele forum al comuniștilor, Congresul al X-lea al P.C.R. Cadrele de concepție din uzină, întregul nostru colectiv, nu vor precupeți nici un efort pentru ridicarea pe noi trepte a tractorului românesc și, prin aceasta, a industriei noastre, a întregii economii naționale.

ing. Iulian CAZACU
laureat al Premiului de Stat,
inginer șef de concepție Uzina „Tractorul"-Brașov

SUPORTUL MATERIAL AL CREȘTERII

PÎNĂ ÎN ANUL 1966, cînd au început primele lucrări de construire a Uzinei „Policolor"-București, industria de lacuri, vopsele și cerneluri poligrafice era reprezentată prin unități mici, dispersate, cu o dotare tehnică învechită. Ponderea acestui sector era deținută de produsele pe bază de ulei cu calități inferioare celor realizate în străinătate în unități specializate.

Prin construirea și punerea în funcțiune a uzinei, realizată după cele mai moderne tehnologii, avînd la bază licențe de fabricație ale unor firme de reputație mondială, s-a înregistrat o creștere substanțială a nivelului tehnic al producției de lacuri și vopsele și un grad înalt de specializare. **Volumul producției uzinei marchează o creștere de peste 30% în 1969 față de nivelul anului 1965.**

O contribuție de seamă pe care o aduce întreprinderea, a cărei activitate o conduc, constă și în ridicarea nivelului calitativ (tehnologie și indici calitativi) al cernelurilor poligrafice care, în prezent, se realizează într-o modernă fabrică cu un înalt grad de automatizare și mecanizare. Uzina este considerată chiar de specialiștii străini ca una dintre cele mai complexe unități din sectorul producției de peliculogene, care prezintă în cadrul profilului de fabricație o integrare atît a producției de rășini sintetice ce constituie semifabricatele de bază ale produselor finite, cît și a producției de lacuri, vopsele, cerneluri poligrafice și accesorii de tipar. Prin strădania întregului colectiv, am reușit să realizăm pentru prima dată în țară prin procesul de condensare în sistem azeotrop, tipuri noi de rășini sintetice, cum sînt cele poliesterice pentru grundurile solubile în apă și alte produse. Pentru a ajunge aci au fost necesare școlarizarea cadrelor de specialitate, studierea aprofundată a licențelor de fabricație, eforturi deosebite de pregătire a cadrelor de tehnologi și operatori; întrucît cea mai mare parte a personalului a fost instruită prin forme proprii în uzină.

O altă latură a preocupărilor noastre pe linia formării cadrelor era aceea a asistenței tehnice la beneficiari, prin organizarea unor grupe complexe formate din ingineri, tehnicieni care, pe parcursul introducerii produselor, au acordat o asistență permanentă în vederea punerii la punct a tuturor aspectelor tehnologice ce apăreau pe parcurs. Produsele noastre sînt utilizate la finisarea autoturismelor, autocamioanelor, tractoarelor, mobilei și au înlocuit cu succes cernelurile tipografice care în mare parte, se importau. Totodată au fost asimilate noi sortimente, care satisfac necesitățile interne (emailurile pentru biciclete, emailul alchidic „polilac", grundurile și emailurile pentru finisarea frigiderelor) cît și altele pentru export („polilacul", grundurile și emailurile pentru frigidere, lacul carbamidic și altele).

Paralel cu problemele ce s-au ridicat pe linia introducerii în fabricație a noi produse, a formării cadrelor, o preocupare demnă de remarcat este aceea de **organizare științifică a producției și a muncii.** În colaborare cu CEPECA, cîteva activități au trecut pe sistem de calcul electronic. Sîntem prima unitate din industria chimică care, de circa două luni, lucrează practic la determinarea elementelor sistemului de salarizare și aprovizionare tehnico-materială cu ajutorul calculatorului electronic. În viitor se are în vedere extinderea acestor activități în domeniul programării producției și a postcalculului pe produs.

Industria chimică va ocupa și în viitorul cincinal un loc principal în dezvoltarea industrială a țării, ținînd seama de materiile prime existente în țară, de cerințele crescînde ale consumului intern și de posibilitățile de export. Ritmul de 13—14% stabilit de Directivele Congresului al X-lea pentru industria chimică, face s-o situeze drept cea mai dinamică ramură a economiei naționale, care va trebui, pe lîngă creșterea industriei chimice de bază, să-și dezvolte și să diversifice chimia fină și de mic tonaj, să sporească simțitor producția de mase plastice, rășini sintetice ș.a.

Pentru înfăptuirea acestor obiective, mari sarcini revin și uzinei noastre. **Producția globală și marfă va trebui să înregistreze însemnate creșteri de la an la an, ritmul mediu anual în viitorul cincinal fiind de 25—28% față de 8,5—9,5% prevăzut în Directive pentru creșterea producției industriale și de 13—14% pentru industria chimică.** Sporirea producției în unități naturale în anul 1975 va fi de 300% la rășini sintetice, 225% la lacuri și vopsele și 140% la cerneluri poligrafice față de nivelul producției, preliminat în 1970.

Ca suport material al acestor creșteri se prevăd dezvoltări ale capacităților de producție în cursul planului cincinal, prin dotări cu utilaje de productivitate sporită în actualele hale de fabricație (măsură care să conducă și la o utilizare mai eficientă a actualelor spații construite, prin introduceri de procese tehnologice noi) și numai, în final, prin noi investiții constînd dintr-o fabrică de rășini sintetice și o fabrică nouă de lacuri și vopsele. Concomitent cu dezvoltarea capacităților de producție, se prevede diversificarea sortimentelor și asimilarea unor noi tipuri de produse. Încă de pe acum se pregătesc fabricația și lărgirea gamei de produse pe bază de rășini epoxidice cît și a celor derivate din acestea, produse pe bază de rășini acrilice pentru finisarea superioară a aparatajelor electrocasnice, rășini poliesterice nesaturate.

În cadrul prevederilor Directivelor producția de mase plastice și rășini sintetice va crește aproape de două ori în 1975. Uzinei noastre îi revine o sarcină importantă în această direcție, concretizată în sporirea fabricației de rășini poliesterice cu peste 400% față de nivelul producției actuale. Însemnate creșteri de producție la rășini sintetice se vor înregistra și la celelalte sortimente de tip alchidice, ureice, melaminice etc.

Rezultatele obținute de colectivul uzinei noastre demonstrează capacitatea și posibilitățile pe care le are pentru îndeplinirea măreţelor obiective stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R.

Ing. Stelian NAVREA
director, Uzina „Policolor"-București

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ

(Urmare din pag. 9)

lorificarea superioară a gazului metan, a produselor petroliere și a resurselor de sare. O atenție deosebită se va acorda în continuare petrochimiei. Această modernă subramură va trebui să asigure sporirea intensă a producției de îngrășăminte chimice, fibre și fire sintetice, mase plastice și cauciuc sintetic, în vederea satisfacerii cerințelor crescînde ale consumului intern și creării unor disponibilități pentru export, apropiind tot mai mult țara noastră de cele mai avansate realizări pe plan mondial în acest domeniu.

Producția relativă a țării noastre pe cap de locuitor la unele produse petrochimice [4])

Țara de referință	Îngrășăminte chimice		Cauciuc sintetic	
	1962	1965	1965	1968
Franța	0,30	0,58	0,53	0,82
R. F. a Germaniei	0,33	0,60	0,58	0,70
Italia	0,42	0,74	0,70	0,82
Anglia	0,57	1,07	0,51	0,65
Japonia	0,50	0,80	0,99	1,20

[4]) Calculat pe baza datelor publicate în : Annuaire Statistique, New York, 1967, pag. 274, 281—282 ; Plaste und Kautschuk, nr. 4, 1966, pag. 248 ; Anuarul Statistic al R.P.R. 1963, pag. 602, 606—607, Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1966, pag. 518, 521, 523 ; Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1968, pag. 626, 629, 631.

Realizarea prevederilor celui de al X-lea Congres privind obținerea în 1975 a unei producții de 2.200—2.400 mii tone îngrășăminte chimice și 110—130 mii tone cauciuc sintetic va apropia în mod substanțial România, încă la sfîrșitul viitorului cincinal de nivelurile atinse în țările avansate.

Contribuția industriei constructoare de mașini la valorificarea superioară a metalului și totodată în susținerea dinamismului economic va fi asigurată prin orientarea accentuată a acestei ramuri spre producția de înaltă tehnicitate, creșterea prioritară a industriei electrotehnice, electronice și cea a mașinilor unelte ce vor cunoaște cele mai rapide ritmuri de dezvoltare.

O evoluție deosebit de rapidă a cunoscut și producția de energie electrică și termică, retortă a valorificării resurselor hidroenergetice și a combustibililor inferiori, al cărei ritm de creștere a fost în perioada 1951—1968 de 1,33 ori mai mare decît cel al producției industriale în ansamblu.

Valorificarea superioară impulsionînd devansarea producției extractive de țiței de către cea a prelucrării acestuia, a exploatării forestiere de către cea a prelucrării lemnului, precum și evoluția deosebit de rapidă a producției industriei constructoare de mașini, chimice și energiei electrice, au determinat implicit importante schimbări structurale în ansamblul producției industriale. Drept consecință ponderea acestor ramuri prelucrătoare, în totalul industriei a crescut de la 28% în 1950 la 42,5% în 1968.

Mobilizarea susținută a resurselor naturale pentru dezvoltarea intensivă a producției, contribuind la accelerarea ritmului de creștere a producției, atît în cadrul subramurilor producătoare cît și a altor importante ramuri industriale, își face simțită acțiunea pînă la nivelul întregii producții industriale a țării, accelerînd dinamismul acesteia. În aprecierea rezultatelor și a tendințelor ce se conturează în legătură cu ritmul dezvoltării producției industriale firește că trebuie avut în vedere faptul că influențele se cumulează și aportul lor se amplifică, o dată cu luarea în considerare a contribuției valorificării superioare a fiecărei bogății naturale în parte.

Dinamica producției globale industriale [5])

	1950	1955	1960	1965	1968	Ritmul mediu anual de creștere 1951—1968
Producția globală eliminînd influența valorificării superioare	100	190	288	485	622	10,7
Producția globală efectiv obținută	100	202	340	649	917	13,1

[5]) Calculat pe baza datelor publicate în Breviarul Statistic al Republicii Socialiste România, 1969, pag. 80—83, 94—97, 326—327. Pentru aproximarea dinamicii producției globale industriale fără aportul procesului de valorificare industrială s-a considerat creșterea producției în industria de prelucrare a țițeiului și cea a lemnului numai sub influența extracției și a evoluției exploatării forestiere. Avînd în vedere evoluția foarte apropiată a dinamicilor producției metalurgiei feroase și a extracției minereurilor feroase, a metalurgiei neferoase și a extracției minereurilor neferoase, precum și a importurilor de combustibil, materii prime minerale și metale, de cea a dezvoltării generale a producției industriale, creșterea producției industriei constructoare de mașini, a industriei chimice și energiei electrice a fost calculată la acest nivel.

Așadar diversificarea continuă a producției și ridicarea calității produselor, apariția și dezvoltarea rapidă a noilor industrii prelucrătoare, devansarea constantă a ramurilor extractive de către cele prelucrătoare și îmbunătățirile structurale survenite în cadrul acestora din urmă, toate aceste modificări realizate în procesul de valorificare superioară a resurselor naturale au asigurat, în afara unei orientări generale moderne a industriei în țara noastră, și o accelerare a ritmului de creștere a acesteia cu peste 22% (13,1 % față de 10,7) pe întreaga perioadă a construcției socialismului în România. Pe această bază valorificarea superioară a resurselor naturale își aduce implicit aportul la dezvoltarea economiei în ansamblu, constituind un factor însemnat al creșterii economice.

Întreaga experiență de pînă acum confirmă în acest fel „caracterul științific al orientării ferme date de Congresul al X-lea al P.C.R. pentru continuarea industrializării țării și a valorificării pe această bază, a resurselor naturale ale țării".

Traducerea neabătută în fapt a politicii științifice a partidului nostru, realizarea obiectivelor și sarcinilor prevăzute în Directivele Congresului al X-lea privind cincinalul 1971—1975 și direcțiile principale ale dezvoltării economiei românești pînă în 1980, vor determina dezvoltarea însemnată a potențialului economic al țării în interesul progresului general al patriei, al îmbunătățirii condițiilor de viață ale întregului popor, vor asigura în mod hotărîtor apropierea României de nivelul țărilor cu economie avansată ridicînd pe o treaptă nouă calitativ superioară, opera de edificare a societății socialiste.

INVESTIȚII

(Urmare din pag. 10)

și gaze — nu vor mai putea ține pasul cu creșterea necesităților, energia nucleară constituind singura sursă energetică potențială. Deceniul care urmează va fi marcat de inaugurarea programului național de energetică nucleară. În următorii 10 ani se vor construi centrale nucleoelectrice cu o putere de 1 800—2 400 MWe.

Industria construcțiilor de mașini ocupă locul de însemnătate vitală în ansamblul economiei naționale, ca principal furnizor de mijloace tehnice necesare desfășurării proceselor de producție în toate ramurile, îndeplinind, totodată, rolul de principal promotor al progresului tehnic. Construcțiile de mașini în ansamblu și cu deosebire subramurile mai importante, moderne, cum sînt : electrotehnica și electronica, mecanica fină și optica, fabricația de mașini-unelte, se vor dezvolta în ritmuri înalte. Totodată extinderea masivă a mecanizării și a automatizării duce la o reală optimizare a activității productive și astfel la o creștere simțitoare a productivității muncii sociale, la o radicală sporire a eficienței întregii activități economice.

Fabricarea de mașini-unelte și de aparate complexe, cu un grad ridicat de tehnicitate, asigură o valorificare sporită, la un nivel superior a resurselor naturale, în primul rînd a metalelor, concretizată în obținerea unor produse cu valori ridicate și cu caracteristici tehnico-economice superioare. În anul 1968 dintr-o tonă de metal s-a obținut o producție de mașini a cărei valoare este mai mare cu 33% decît cea fabricată în 1963. Și totuși, nici pe departe nu au fost folosite toate posibilitățile de valorificare superioară a metalului, existînd multe deficiențe în această privință, scoase la iveală și criticate în documentele de partid.

ÎN VIITORUL CINCINAL se va acorda în continuare o mare atenție dezvoltării industriei chimice în vederea valorificării maxime a bogățiilor naturale ale țării. Chimizarea producției se referă atît la crearea de produse noi, cu calități și performanțe superioare, cît și la aplicarea largă a prelucrării chimice a materiilor prime în toate cazurile în care aceasta este posibilă, prezentînd mari avantaje economice față de celelalte procedee tehnologice. Aceasta a sporit extrem de mult capacitatea economiei naționale de a utiliza cu înaltă eficiență diferite resurse de materii prime de mare însemnătate economică cum sînt, în primul rînd, gazul metan, țițeiul și resursele de sare și care aduc o tot mai mare contribuție la acoperirea cerințelor de materii prime ale celorlalte ramuri și ale nevoilor populației pentru bunuri de consum. Edificatoare pentru eficiența acestei orientări este sporirea valorii ce se obține din aceeași cantitate de materie primă, prin chimizare. Astfel, urmînd linia clasică a valorificării, dintr-o cantitate de țiței valorînd 100 de lei se obțin produse petroliere obișnuite în valoare de aproximativ 200 de lei. Dacă la prelucrarea în continuare a acestora se folosesc procedee petrochimice moderne, atunci se obțin produse de valoare mult superioară. Calculele arată că valoarea materiei prime petroliere și a gazului metan, prelucrate în polietilenă, crește de 14,5 ori, în cauciuc sintetic de 12,6 ori, iar în PVC de 10,7 ori.

Folosirea în procese petrochimice a gazului metan, utilizat în trecut exclusiv ca mijloc energetic, duce la obținerea de produse a căror valoare depășește cu mult pe cea a gazului metan — de 6,9 ori în amoniac, de 11,3 ori în îngrășăminte cu azot, de circa 45 ori în rășini sintetice.

Pentru a ilustra eficiența chimizării agriculturii este edificator faptul că fiecare kilogram de îngrășăminte chimice aduce, în condiții agrotehnice moderne, un spor de recoltă de 2—3 kilograme produse agricole. Așa cum s-a arătat la Congres, la nivelul anului 1975, cele circa 2 milioane tone de îngrășăminte (substanță activă) ce vor fi livrate agriculturii vor asigura un spor de producție agricolă de 4—6 milioane tone cereale.

Posibilitățile mari care au fost create de a dezvolta și diversifica industria chimică vor fi orientate în special pe linia realizării unei game largi de înlocuitori ai metalului, lemnului și ai altor produse. Prin folosirea materialelor plastice într-o serie de domenii de activitate : construcții civile și industriale, electrotehnică, construcții de mașini, transporturi, agricultură etc. se obține o eficiență economică ridicată.

Iată deci că eficiența economică a dezvoltării în ritm mai înalt a industriei chimice devine cu atît mai vizibilă cu cît avem în vedere economisirea materialelor în diverse procese de producție, prin substituirea unor materii naturale cu alte sintetice, prin modificări în tehnologia producției cu ajutorul unor procese chimice, prin îmbunătățirea calității produselor etc. Desigur că și celelalte schimbări de structură vor exercita o influență tot mai mare în domeniul eficienței economice. Să amintim numai efectul mare pe care-l va avea sporirea ponderii oțelurilor speciale, aliate, creșterea gradului de prelucrare a lemnului, a materiilor prime agricole în industria ușoară asupra cărora s-a accentuat în mod deosebit la Congresul al X-lea al P.C.R.

Putem afirma, deci, cu deplin temei, că investițiile productive, în primul rînd cele pentru înfăptuirea industrializării socialiste, pentru dezvoltarea cu prioritate a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic, au un rol deosebit de important în valorificarea resurselor naționale și asigurarea prosperității întregii economii, în dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste și în crearea unor premise tot mai largi pentru ridicarea nivelului de viață al poporului.

[1]) Vezi Em. Dobrescu, Ritmul creșterii economice, pag. 34.

EFORTURI CONJUGATE

(Urmare din pag. 3)

deri și manifestată, în principal, prin neatingerea sau atingerea cu mare întîrziere a indicatorilor din proiecte, se datorește în mare măsură deficiențelor existente în domeniul pregătirii cadrelor de muncitori și tehnicieni. Productivitatea scăzută din unele unități economice în raport cu întreprinderi de peste hotare, caracterizate printr-un nivel tehnic comparabil, indică existența unor imense resurse de creștere a eficienței economice, pe calea utilizării mai raționale, mai exigente a tuturor categoriilor de personal. Faptul că **un procent de creștere a productivității muncii reprezintă la nivelul anului 1975 un volum suplimentar de producție industrială de peste 4,5 miliarde lei,** ne dă o imagine sintetică a rezultatelor la care putem ajunge printr-o preocupare atentă și sistematică de perfecționare a muncii în toate verigile mecanismului economic.

Economia modernă spre care ne-am îndreptat în ultimii ani și spre care partidul ne orientează cu fermitate în continuare, înseamnă, dintr-un alt unghi de vedere, efort inteligent îndreptat spre valorificarea superioară a resurselor naturale, de materii prime. Se știe că în ultimii ani în domeniul valorificării masei lemnoase, a țițeiului, în domeniul folosirii metalului în mod rațional, s-au obținut rezultate îmbucurătoare. Analiza adîncită făcută la Congres ne-a dezvăluit numeroase alte posibilități de a interveni eficient în această privință, punînd în valoare capacitatea de creație a cadrelor tehnico-inginerești și a economiștilor.

Activitatea de cercetare științifică și cea de proiectare au în fața lor un imens spațiu de înrîurire pozitivă a proceselor economice prin intermediul raționalizărilor și perfecționărilor, prin introducerea perseverentă a noului. Aceasta reclamă ca tendințele cele mai reprezentative existente pe plan mondial să se transforme operativ în preocupări majore ale specialiștilor români, pasiune pentru originalitate.

Alegerea soluțiilor celor mai pertinente sub raport tehnic și economic, sub raport previzional, promovarea celor mai potrivite căi și metode de valorificare superioară a resurselor naturale și de muncă reclamă, dacă se poate spune așa, un curent de opinie generalizat în favoarea economicității, curent al cărui promotor trebuie să fie factorii investiți cu cea mai înaltă răspundere în ministere, centrale industriale și întreprinderi economice. Acest curent nu poate fi conceput decît printr-o statornică preocupare care să pătrundă în conștiința ultimului muncitor. În ultimă instanță, suportul înnoirilor tehnico-științifice îl constituie orientarea hotărîtă a cadrelor de ingineri și economiști spre activități de concepție și, în același timp, o muncă complexă de educare a oamenilor muncii în spiritul exigențelor contemporaneității, ale unei practici productive ancorate la izvoarele noului.

În lumina lucrărilor Congresului, apreciez ca fiind de importanță hotărîtoare deplasarea deciziei tehnice și economice spre sediul cel mai îndrituit, sub raportul competenței și al mecanismului funcțional, să asigure soluționarea matură a unei anumite probleme. Evident, că la nivelul întreprinderilor și centralelor economice vom întîlni, cînd vom promova atare condiții, o problematică mai amplă, care reclamă un sporit spirit de răspundere, tehnicitate înaltă, orizont economic larg. La aceste cerințe se asociază necesitatea stringentă ca la nivelul ramurii să se elaboreze orientări clare, o strategie coerentă a dezvoltării, precum și competențe economico-financiare rezonabile pentru verigile subordonate ministerelor.

Programul modernizării în continuare a industriei presupune o mai mare forță de adaptare a mecanismului de planificare și finanțare al economiei noastre la exigențele noului sistem preconizat de partid. Noile dimensiuni ale proceselor economico-productive ce se desfășoară în giganții industriali care apar tot mai frecvent pe harta țării pun în plină actualitate sarcina reliefării fundamentate a căilor care oferă cu adevărat cîmp liber de manifestare legilor economice ale socialismului.

Însoțesc aceste prime ecouri care îmi vibrează în conștiință după o participare atentă, încordată, la lucrările Congresului, de convingerea că oamenii de știință, cercetătorii din cîmpul științei economice, în unire cu cadrele din economie, vor ști să servească cu devotament și cu discernămînt programul însuflețitor adoptat de Congres.

PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ CU ȚĂRILE SOCIALISTE

RADU CONSTANTINESCU
vicepreședinte al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică

OBIECTIVELE ȘI SARCINILE de bază ale planului de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980, fixate prin Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, atestă că România se afirmă în continuare ca o țară cu o economie dinamică, în plin proces de perfecționare a structurii sale. În același timp, bazîndu-se pe rezultatele obținute în dezvoltarea și diversificarea potențialului economic al țării noastre și pe analiza profundă a nevoilor dezvoltării sale, partidul nostru promovează o politică activă, științific fundamentată de largă colaborare și cooperare internațională.

Promovînd această politică, Partidul Comunist Român ține seama de faptul că dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și a schimburilor de valori materiale și culturale, care are loc în lumea contemporană sub impulsul revoluției tehnico-științifice, imprimă relațiilor de colaborare și cooperare internațională un dinamism accentuat și conferă acestora un rol crescînd în procesul de creștere economică. Acțiunile de colaborare și cooperare internațională — îndeosebi cele care se bazează pe acorduri sau convenții de lungă durată — sînt menite să contribuie la sporirea eficienței eforturilor proprii de valorificare a potențialului economic național, la o mai bună dirijare a resurselor în concordanță cu sarcinile și obiectivele stabilite prin planul de stat și la asigurarea stabilității schimburilor.

Ca urmare a adîncirii continue a diviziunii internaționale a muncii, participarea fiecărei țări, mari sau mici, la circuitul economic mondial capătă un caracter de necesitate obiectivă, de legitate. De aceea, promovarea de către partidul nostru a unei largi activități de colaborare și cooperare internațională nu are un caracter conjunctural, ci constituie una din direcțiile principale ale dezvoltării relațiilor externe ale țării noastre, bazate pe tendințe obiective și de perspectivă care se manifestă în dezvoltarea economică pe plan mondial.

Promovînd o politică de colaborare și cooperare cu toate țările lumii, România pune în centrul acestei politici dezvoltarea multilaterală a relațiilor sale economice cu țările socialiste, participarea la diviziunea internațională socialistă a muncii. **„Consecventă politicii sale externe** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — **România a dezvoltat continuu relațiile de colaborare economică cu țările din C.A.E.R., cu toate țările sistemului socialist mondial"**.

Această orientare este determinată de interesele noastre fundamentale economice și politice. Prin poziția sa teritorială, nivelul dezvoltării forțelor de producție, structura economiei naționale, posibilitățile de schimb, nevoile de import și export, sistemul de organizare a producției sociale, țara noastră are interese economice strîns legate de sfera relațiilor cu țările socialiste.

În afară de aceasta, de țările socialiste ne leagă ideologia comună, comunitatea de scopuri în construirea noii orînduiri, solidaritatea în lupta pentru cauza socialismului și păcii în lume.

Pe aceste considerente și rațiuni economice și politice de ordin principial se bazează însemnătatea deosebită pe care partidul nostru o acordă dezvoltării multilaterale a relațiilor de colaborare și cooperare cu țările socialiste și eforturile stăruitoare pe care le depune pentru extinderea și adîncirea acestor relații pe baza respectării principiilor marxist-leniniste ale internaționalismului socialist — independența și suveranitatea națională, avantajul reciproc și întrajutorarea tovărășească — principii care, prin esența lor politică, juridică și morală sînt menite să constituie piatra de temelie a unor relații de strînsă colaborare între țările socialiste nu numai în prezent ci și în viitor.

Unul din obiectivele principale ale dezvoltării economico-sociale în deceniul 1971—1980, prevăzut în Directivele celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român constă în dezvoltarea comerțului exterior, îmbunătățirea structurii și ridicarea eficienței sale. Potrivit prevederilor din Directive, în viitorul plan cincinal volumul total al comerțului exterior al României va crește cu 40—45% față de perioada 1966—1970. Aprecierea acestor date trebuie făcută ținînd seama de faptul că volumul comerțului exterior reflectă nu numai nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și în special al industriei, ci și efortul pe care îl face țara noastră în vederea valorificării superioare a resurselor naturale proprii. Dimensiunile comerțului exterior al României cu țările socialiste se reflectă în ponderea mare pe care schimburile comerciale cu aceste țări o dețin în livrările reciproce. Astfel față de 1960, în 1968 volumul comerțului exterior al României cu țările socialiste a crescut cu 70,4% iar cu țările membre ale C.A.E.R. cu 65,2%. Dacă luăm, pentru comparație, numai ultimii doi ani, ponderea țărilor socialiste în comerțul exterior al României a crescut de la 52,5% în 1967 la 55,2% în 1968, iar a țărilor membre ale C.A.E.R., în aceiași ani, de la 47,4% la 49,0%.

Schimburile noastre de mărfuri cu majoritatea țărilor socialiste ca și cu un șir de alte țări, se desfășoară pe baza acordurilor economice și comerciale de lungă durată, menite să contribuie la crearea unei mai mari stabilități în relațiile economice și prin aceasta, să faciliteze — așa cum am arătat — planificarea economică de perspectivă. Pentru ca aceste acorduri să-și exercite în mod efectiv această menire, este necesar ca prevederile lor să fie în mod riguros respectate. Neexecutarea întocmai a obligațiilor reciproc asumate în aceste acorduri diminuează importanța lor ca instrumente stabile de dezvoltare economică, impietează asupra înfăptuirii planurilor economiei naționale, îndeosebi în ramurile legate într-o mai mare măsură de schimburile economice externe.

Potrivit indicației conducerii de partid și de stat, România va urmări și pe viitor extinderea practicii acordurilor de lungă durată, atît cu țările socialiste, cît și cu alte țări, organele noastre economice urmînd să pregătească din timp și cu mai multă grijă încheierea acestor acorduri și să asigure executarea riguroasă a angajamentelor asumate. În acest spirit, concomitent cu preocuparea pentru executarea în cît mai bune condiții a acordurilor comerciale de lungă durată în vigoare, au început de pe acum pregătirile pentru încheierea pe termen lung a noilor acorduri cu țările socialiste, respectiv pentru perioada cincinalului următor (1971—1975), precum și pentru o perioadă mai îndelungată.

Între țările care formează sistemul mondial socialist există încă mari diferențe în ceea ce privește gradul de dezvoltare economică și socială. Acest fapt face să crească și mai mult rolul colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre ele, printre ale cărei scopuri principale este și acela de a contribui la apropierea nivelurilor lor de dezvoltare, la îmbinarea armonioasă a intereselor fiecărei țări cu interesele comunității țărilor socialiste, propășirea social-economică a fiecărei țări și întărirea coeziunii întregului sistem mondial socialist. Intensificînd continuu această colaborare, ținem seama atît de contribuția pe care ea o poate aduce la întărirea potențialului economic al fiecărei țări socialiste și al sistemului socialist în ansamblu, cît și de importanța pe care o prezintă pentru promovarea cu consecvență a relațiilor de tip nou dintre statele socialiste, ca state independente și suverane. Urmărind fructificarea deplină a avantajelor cooperării economice internaționale și ridicarea relațiilor cu țările socialiste pe o treaptă mai înaltă, partidul și guvernul țării noastre acordă o atenție deosebită cooperării economice și tehnico-științifice.

Datorită diversității formelor în care poate fi practicată și posibilităților pe care le oferă pentru îmbinarea colaborării în domeniul industriei, tehnologiei, desfacerii produselor, științei și tehnicii cooperarea permite extinderea relațiilor de colaborare în strînsă concordanță cu dezvoltarea complexă a economiei naționale, fapt care are o importanță deosebită pentru toate țările. Cooperarea înlesnește lărgirea treptată a cîmpului de complementaritate dintre economiile naționale ale diferitelor țări și, pe această bază, participarea mai intensă și mai eficientă la diviziunea socialistă și mondială a muncii, pe măsura creșterii și diversificării potențialului economic al fiecărei țări.

Caracterizîndu-se totodată printr-un înalt grad de elasticitate, cooperarea oferă numeroase căi și forme de conjugare eficientă a eforturilor țărilor și de adaptare a intereselor lor reciproce în vederea lichidării rămînerii în urmă în unele domenii de înaltă tehnicitate și complexitate ale industriei și accelerării dezvoltării unor ramuri moderne ale acesteia, cum sînt electrotehnica, electronica, automatica, producția de mașini unelte etc.

PORNIND DE LA AVANTAJELE pe care le oferă cooperarea, în spiritul hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1967, România s-a adresat tuturor țărilor socialiste cu propuneri pentru dezvoltarea cooperării în producție, pe baze reciproc avantajoase. Acordurile încheiate pînă în prezent sau cele în curs de perfectare s-au dovedit eficiente atît pentru țara noastră, cît și pentru partenerii străini, constituind o dovadă elocventă a posibilităților largi pe care cooperarea le oferă pentru dezvoltarea colaborării și necesitatea continuării investigațiilor în acest domeniu, în vederea inițierii unor noi acțiuni de cooperare.

În ansamblul relațiilor economice ale țării noastre cu celelalte țări socialiste precum și cu alte țări, o greutate specifică preponderentă revine colaborării și cooperării pe baze bilaterale.

Un rol pozitiv în dezvoltarea colaborării și cooperării economice nemijlocite dintre România și celelalte țări socialiste a revenit comisiilor mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică prin acordurile încheiate cu aceste țări. Astfel de comisii s-au constituit cu R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, Republica Cuba, R. D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă, R. P. Ungară și U.R.S.S. Se are în vedere înființarea de comisii mixte guvernamentale și cu celelalte țări socialiste.

În cadrul acestor comisii s-au înființat grupe de lucru pe diferite domenii de activitate, ramuri și subramuri, care oferind condiții pentru organizarea unor consultări fructuoase între parteneri au contribuit în mod substanțial la cunoașterea mai bună a posibilităților reciproce, ceea ce a permis finalizarea unor importante acțiuni de colaborare și cooperare economică și tehnică.

Printre acțiunile mai importante din domeniul cooperării economice a țării noastre cu celelalte țări socialiste pot fi menționate cooperarea cu U.R.S.S. pentru livrarea și asimilarea în România a unor hidroagregate de 178 MW și cu R.S.F. Iugoslavia pentru realizarea unor echipamente hidromecanice pentru ecluze, centrală și baraj, necesare sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, care reprezintă unul din obiectivele de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea bazei energetice a României și Iugoslaviei. Cu U.R.S.S. România cooperează, de asemenea, în producția prevenitoarelor de erupție folosite la extracția petrolului cunoscut ca un domeniu important pentru economia națională a ambelor țări. Cu R.S. Cehoslovacă țara noastră cooperează în asimilarea în România a fabricării stîlpilor hidraulici de abataj, iar cu R. D. Germană s-au realizat acțiuni de cooperare în unele domenii cum sînt industria optică, fabricarea de mașini-unelte și aparate de măsură și mecanică fină. De asemenea, țara noastră cooperează cu R. P. Ungară în construcția de vagoane restaurant, precum și pentru producerea în România a unor subansamble pentru linii tehnologice din industria conservelor. Acțiuni similare au fost întreprinse pe linia cooperării cu R. P. Polonă în domeniul producției de elemente și sisteme de automatizare, mașini rutiere și de construcții, piese pentru mașini-unelte, precum și cu Republica Cuba în domeniul industriei miniere și metalurgiei neferoase.

Într-un stadiu avansat de perfectare se află o serie de alte acțiuni importante de cooperare, cum sînt cooperarea cu R. P. Bulgaria în proiectarea nodului hidrotehnic Islaz-Somovit de pe Dunăre și cooperarea cu U.R.S.S. în construirea unui nod hidrotehnic pe rîul Prut, în zona Stînca-Costești, constînd din două

→

Poarta maritimă a țării! Pe aici trec cîteva mii de produse ale industriei românești, solicitate în cele peste o sută de țări, care întrețin relații economice cu România socialistă.

hidrocentrale și alte lucrări cu diverse folosințe în aval de baraj (irigații, alimentare cu apă etc.). Pe baza acordului intervenit între România și R.S.F. Iugoslavia se află în studiu construirea prin cooperare a unei noi hidrocentrale pe Dunăre în zona Gruia-Raduevaț. Tratative avansate sînt în curs de desfășurare în legătură cu fabricarea, prin cooperare, în România a unor mașini de prelucrare a lemnului după documentația furnizată de R. D. Germană, în vederea acoperirii necesarului ambelor țări, precum și cu producția prin cooperare cu R. P. Polonă a utilajului minier și de foraj — partea română urmînd să livreze subansamble de foraj și să obțină în contrapartidă subansamble de utilaj minier. Intr-un stadiu similar se află acțiunea de cooperare cu R. P. Ungară pentru fabricarea de utilaje energetice, cooperarea cu R.S. Cehoslovacă în producția de coloranți și substanțe auxiliare pentru industria textilă. In aceeași categorie de acțiuni se prevede cooperarea pentru mărirea capacității de exploatare și îmbunătățire a calității minereului de fier de la uzinele Ljubija din R.S.F. Iugoslavia, în scopul obținerii unor livrări suplimentare de minereu de fier, în cadrul acestei acțiuni România urmînd să efectueze cercetări și să livreze proiecte, utilaje și instalații.

Însemnătatea obiectivelor menționate, ca și ramurile și formele variate în care se realizează în mod practic cooperarea constituie o dovadă concretă că această formă de colaborare se bucură de un real interes din partea participanților externi și că ea oferă însemnate posibilități pentru extinderea relațiilor economice, în condiții de avantaj reciproc și pentru sporirea volumului schimburilor reciproce de mărfuri și îmbunătățirea balanțelor de plăți.

FAVORIZATE de natura relațiilor de tip nou dintre ele, de cadrul organizatoric creat și experiența acumulată, țările socialiste dispun de condiții deosebit de prielnice pentru asigurarea unei dezvoltări continue a cooperării lor economice și tehnice.

În aceste condiții dezvoltarea în continuare a relațiilor economice dintre țările socialiste necesită găsirea unor forme și metode noi, precum și a modalităților practice de valorificare a unor rezerve încă insuficient exploatate, în scopul sporirii avantajelor pe care fiecare țară le poate realiza din participarea susținută la activitatea de colaborare și cooperare cu celelalte țări socialiste.

În această privință la dezvoltarea colaborării reciproce ar putea aduce o contribuție sporită practicarea unor forme mai variate de cooperare care, prin caracterul lor elastic, corespund în mai mare măsură diversității de condiții și de sarcini de rezolvat ale fiecărei țări în parte. O astfel de contribuție ar putea-o aduce realizarea, prin eforturile comune ale mai multor țări, a unor întreprinderi industriale proprietatea țării pe teritoriul căreia se construiesc și furnizarea de asistență tehnică, licențe și documentații, cu compensarea efortului material al partenerilor străini în produsele fabricate de către întreprinderile respective, sau cu alte mărfuri. Experiența pozitivă acumulată pînă în prezent în practicarea acestei forme de colaborare ar putea fi extinsă, în avantajul reciproc al părților, pentru lărgirea cooperării în domenii deosebit de importante pentru economia țărilor socialiste, cum sînt : lărgirea bazei de materii prime, acoperirea necesarului de materii prime, combustibil și energie electrică, dezvoltarea unor ramuri moderne ale industriei etc.

Țările socialiste pot, de asemenea, coopera cu succes în livrarea în comun de echipament, instalații complete sau părți de instalații pe terțe piețe, iar în cadrul activității de specializare a producției între țările socialiste ar putea fi impulsionate mai mult asemenea forme cum sînt producerea prin cooperare a unor mașini, utilaje și echipamente necesare satisfacerii nevoilor ambelor părți, fabricarea de către una din țări a unor piese, dispozitive sau utilaje pe baza licenței sau documentației partenerului, cu obligația de a-i asigura acestuia necesarul pentru o perioadă mai lungă de timp convenită.

Rezerve suplimentare pentru dezvoltarea relațiilor economice dintre țările socialiste pot fi de asemenea valorificate prin cooperarea în domeniul desfacerii produselor, în cadrul unor firme comerciale comune, în domeniul cercetării tehnice de către specialiștii din mai multe țări a unor probleme ca transmiterea pe baze reciproc avantajoase, a rezultatelor cercetărilor, a licențelor și brevetelor, precum și prin participarea mai multor țări cu mijloace materiale și financiare și cu cadre de specialiști la realizarea unor teme din acest domeniu.

Progresul rapid pe care îl înregistrează știința și tehnica contemporană stimulează dezvoltarea activității de colaborare și cooperare dintre țările socialiste în vederea realizării prin eforturi comune a unor produse, utilaje și instalații la un înalt nivel tehnic și calitativ. Cooperarea ar putea contribui la dezvoltarea în continuare a specializării internaționale între țările socialiste în cadrul căreia se simte nevoia acordării unei atenții prioritare producerii de linii tehnologice complete, mașini-unelte de mare precizie, mașini electronice de calcul și alte produse de înaltă tehnicitate și complexitate, a căror procurare din țările capitaliste presupune un însemnat efort financiar în valută liber convertibilă.

În afara comisiilor mixte guvernamentale de colaborare economică, România are încheiate convenții, acorduri sau alte înțelegeri cu toate celelalte țări socialiste pentru funcționarea unor comisii mixte de colaborare tehnico-științifică, care aduc un aport însemnat la rezolvarea unor probleme de producție în cadrul diverselor ramuri din economiile naționale ale partenerilor.

În cadrul acestor comisii se desfășoară o activitate amplă, mai ales în domeniul schimbului de experiență în producție. Transmiterea reciprocă de documentații tehnice, proiecte de execuție pentru mașini, instalații, aparate, obiective industriale și social-culturale, procese tehnologice pentru asimilarea și ridicarea nivelului calitativ al unor produse, schimb de materii prime pentru diverse încercări și analize, de materiale biologice, de literatură și informații tehnico-științifice, precum și colaborarea și cooperarea în efectuarea de cercetări științifice și tehnice reprezintă principalele domenii ale acestei activități. Documentele tehnice primite și experiența cîștigată de specialiștii noștri care au efectuat vizite de documentare, au contribuit, alături de eforturile muncitorilor și tehnicienilor din întreprinderi și institute, la scurtarea duratei cercetărilor și proiectărilor, creșterea producției și productivității muncii, reducerea importurilor și a investițiilor, îmbunătățirea calității și reducerea prețului de cost al unor produse, asimilarea unor fabricate noi etc. Experiența acestei colaborări a arătat că prin cheltuieli minime, se obțin însemnate economii. Este cunoscut faptul că, în relațiile dintre țările socialiste, schimbul de documentații și de experiență se efectuează în bună parte în mod gratuit, suportîndu-se numai cheltuielile efective legate de transmiterea documentațiilor (timp de lucru, materiale, traducere etc.) și de delegarea specialiștilor.

În cadrul colaborării tehnico-științifice România a încheiat cu celelalte țări socialiste un număr de 157 protocoale de colaborare tehnico-științifică. Aceste protocoale prevăd asistență tehnică sub formă de documentații, delegări reciproce de specialiști pentru documentare și consultații în cca. 13 000 teme. Partea română a acordat asistență tehnică la peste 5 500 teme și a primit la aproximativ 7500 teme.

Asistența tehnico-științifică acordată și primită de țara noastră în această perioadă de timp reflectă nivelul și ramurile industriale în plină dezvoltare. Astfel România a acordat asistență tehnică în special în domeniul industriei chimice, industriei petrolului, industriei construcțiilor de mașini, agriculturii, industriei ușoare, al construcțiilor și industriei materialelor de construcții, industriei de prelucrare a lemnului, primind asistență tehnică îndeosebi în industria construcțiilor de mașini, industria chimică, industria metalurgică, agricultură, și industria energiei electrice.

ÎN AFARA UNEI LARGI activități de colaborare nemijlocită cu țările socialiste, România desfășoară și o susținută activitate de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică în cadrul organizațiilor internaționale ale acestor țări. După cum este cunoscut dezvoltarea și perfecționarea continuă a activității de colaborare multilaterală desfășurată de țările membre în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.) a constituit o preocupare de prim ordin a organelor competente din țările membre, cele mai importante probleme fiind examinate în cadrul consfătuirilor la nivel inalt și al Sesiunilor Consiliului.

Pe această linie se înscrie Sesiunea a XXIII-a specială a C.A.E.R., care a avut loc în luna aprilie a.c. și la care au participat conducătorii partidelor comuniste și muncitorești din țările membre. Plenara C.C. al P.C.R. din 21 mai a.c. a adoptat în unanimitate documentele sesiunii și a aprobat în unanimitate, dîndu-i o înaltă apreciere, activitatea delegației române condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Așa cum rezultă din comunicatul publicat, sesiunea a procedat la examinarea multilaterală a rezultatelor obținute pînă în prezent în activitatea C.A.E.R. și a sarcinilor de viitor, stabilind să se treacă la elaborarea direcțiilor principale ale dezvoltării în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre pe o perioadă de perspectivă îndelungată, precum și a măsurilor concrete pentru realizarea acestora, pentru ca această activitate să poată aduce o contribuție sporită la dezvoltarea rapidă a forțelor de producție din toate țările membre, la atingerea unui nivel tehnico-științific cît mai înalt și la sporirea maximă a eficienței economice a producției sociale în fiecare țară

La sesiune, a fost reafirmat din nou caracterul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc ca organizație deschisă, la a cărei activitate pot participa — în calitate de membri sau în alte forme — celelalte țări socialiste și alte țări care doresc aceasta, pe baza principiilor înscrise în Statutul C.A.E.R.

Una din concluziile lucrărilor sesiunii a fost aceea că strîngerea colaborării dintre țările membre trebuie să contribuie totodată la accentuarea participării lor la circuitul economic mondial, ținînd seama că este în interesul dezvoltării economice a fiecărei țări și al creșterii forței întregii comunități ca țările socialiste să beneficieze de roadele revoluției tehnico-științifice ce se desfășoară pe plan mondial.

Conform statutului activitatea de colaborare în cadrul C.A.E.R. nu poate fi însoțită de crearea de organe sau instituții cu caracter supranațional. Ea nu afectează problemele planificării interne ale activității financiare și de gestiune ale organizațiilor economice din fiecare țară, ci se desfășoară în condițiile liberului consimțămînt și al dreptului fiecărei părți de a-și manifesta interesul, de a participa la orice acțiune de colaborare în cadrul Consiliului și în orice moment al desfășurării ei.

În acest sens de o mare importanță pentru promovarea unei cît mai largi activități de colaborare și cooperare în cadrul C.A.E.R. este dorința unanimă exprimată de țările participante la sesiune ca, în realizarea tuturor măsurilor convenite sau care urmează să fie studiate în continuare, să se ajungă la asemenea forme și metode de colaborare care să permită participarea tuturor țărilor membre. Se are totodată în vedere că neparticiparea unuia sau mai multor state membre la anumite acțiuni nu trebuie să influențeze colaborarea și cooperarea reciprocă în alte domenii de activitate precum și faptul că țările membre care inițial nu sînt interesate să participe la diferite forme și acțiuni, au posibilitatea ca ulterior, atunci cînd consideră oportun, să ia parte la acțiunile de colaborare inițiate și care prezintă interes pentru ele.

Una din cerințele de bază ale perfecționării formelor și metodelor de colaborare și cooperare între țările membre ale C.A.E.R. constă în a se ține seama de faptul că între țări există încă deosebiri în ceea ce privește etapa în care se găsește construcția socialistă, nivelul de dezvoltare, sarcinile de rezolvat, structura economică, mecanismele de planificare și de conducere a economiei naționale etc. Economiile naționale ale țărilor membre reprezintă entități de sine stătătoare. Această realitate influențează inevitabil și activitatea de colaborare și cooperare dintre țări, determinînd în mod obiectiv gradul în care o țară sau alta poate fi interesată să participe la această activitate, precum și posibilitatea de a participa la o formă sau alta de colaborare.

În afară de C.A.E.R. România participă și la activitatea altor organizații și instituții internaționale cu caracter economic sau tehnico-științific ale țărilor socialiste : Banca Internațională de Colaborare Economică (B.I.C.E.), Organizația de colaborare a căilor ferate (O.C.C.F.), Direcția centrală de dispeceri a sistemelor energetice interconectate (D.C.D.), Parcul comun de vagoane de marfă (P.C.V.), Organizația de colaborare a țărilor socialiste în domeniul comunicațiilor poștale și telecomunicațiilor (O.C.P.T.), Organizația internațională a țărilor socialiste pentru colaborare în domeniul tehnicii de calcul (O.I.C.T.C.), Institutul unificat de cercetări nucleare de la Dubna (I.U.C.N.), Centrul internațional de informare tehnico-științifică (C.I.T.S.), precum și la o serie de consfătuiri și acțiuni ca de exemplu : Consfătuirea conducătorilor comitetelor și ministerelor pentru știință și tehnică din țările membre ale C.A.E.R., Consfătuirea academiilor de știință din țările socialiste, Programul de colaborare a țărilor socialiste în domeniul cercetării și folosirii pașnice a spațiului cosmic. În cadrul acestor organizații și institute România își aduce contribuția sa activă la promovarea unor variate forme de colaborare și cooperare.

ÎMBUNĂTĂȚIREA ȘI DIVERSIFICAREA formelor și metodelor de colaborare și cooperare între statele socialiste trebuie să se întemeieze și în continuare, desigur, pe respectarea principiilor care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste — înscrise și în actele normative ale organizațiilor respective — care oferă largi posibilități pentru o conlucrare eficientă, corespunzînd pe deplin cerințelor actuale și de perspectivă ale colaborării și cooperării sub forme multiple între țările socialiste. În lumina acestor principii este necesar ca în aplicarea formelor și metodelor în continuă diversificare ale colaborării și cooperării să se țină seama de faptul că sistemul mondial socialist este format din state suverane și independente, că organizarea, planificarea și conducerea economiei constituie un atribut exclusiv al fiecărui partid comunist și stat socialist, că dreptul de decizie în stabilirea direcțiilor și ritmurilor de dezvoltare economică, în determinarea proporțiilor fundamentale ale economiei naționale, a proporțiilor și orientării colaborării economice externe revine fiecărui stat socialist și organelor sale competente. Aceasta nu exclude posibilitatea, ci, dimpotrivă, face necesar ca, în condițiile sistemului de organizare și conducere din fiecare țară, să se dezvolte legături directe între ministerele, centralele industriale, și întreprinderile din diferite țări socialiste, în forme care să corespundă diversității și varietății de condiții în care se dezvoltă economia țărilor respective.

Rolul crescînd al relațiilor economice externe în dezvoltarea economiei românești, precum și posibilitățile tot mai mari pe care dezvoltarea continuă a economiei naționale le creează pentru o participare mai intensă și mai eficientă a țării noastre la diviziunea socialistă și mondială a muncii își găsesc oglindirea în Documentele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980. La Congres s-a subliniat ca și în viitor **partidul și statul nostru vor promova larg politica de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică cu țările socialiste și cu celelalte țări ale lumii, pornind de la considerentul că aceasta slujește nu numai progresului țării noastre, intereselor civilizației generale, ci și cauzei înțelegerii și colaborării între popoare, păcii și securității internaționale.**

ECONOMIA ROMÂNIEI ÎN OGLINDA PRESEI INTERNAȚIONALE

SUCCESELE INCONTESTABILE obținute de România în domeniul economic în acest sfert de veac de viață liberă, pe care-l sărbătorim acum, își găsesc reflectarea în cele mai diverse ziare sau reviste, din țări vecine sau mai îndepărtate. Alăturăm aici cîteva din însemnările apărute în ultima vreme.

„LA 23 AUGUST poporul român sărbătorește împlinirea a 25 de ani de la eliberarea patriei sale de sub jugul fascist.

Eliberarea a deschis în fața poporului român calea spre o viață nouă. S-a terminat epoca de robie a oamenilor muncii, vremea nedreptăților și a sărăciei. Au avut loc transformări profunde în domeniile politic, economic și cultural.

Felicitîndu-i pe prietenii români cu prilejul minunatului jubileu, oamenii sovietici le urează noi succese în construirea socialismului". (AGHITATOR, U.R.S.S.).

„ÎN ULTIMII zece ani România a uimit lumea cu ritmul fenomenal al creșterii producției sale industriale", *scria recent, într-un supliment de opt pagini consacrat țării noastre, reputatul cotidian economic englez THE FINANCIAL TIMES, evidențiind importanța acestui fapt pentru crearea unei economii independente puternice și prospere.*

Cu referire la două din ramurile cele mai dinamice ale industriei românești, în ziarul englez se afirmă :

„Stimulată de o creștere rapidă a cererii, România și-a dezvoltat într-un timp relativ scurt o puternică industrie de utilaj petrolier, care produce o gamă largă de instalații moderne de foraj și exploatare, inclusiv instalații de foraj de mare adîncime, pînă la 7000 metri, proiectate în țară.

Producția de utilaj petrolier a sporit de șase ori față de 1955, iar aceea de instalații de prelucrare a țițeiului — de peste 14 ori. Drept urmare, România se situează acum pe locul trei între țările producătoare de utilaj petrolier și a devenit al doilea mare exportator mondial de asemenea utilaj, după Statele Unite ale Americii.

În același timp, ultimii zece ani au marcat o expansiune rapidă a industriei petrochimice românești. Importanța acordată de autorități sectorului petrochimic este demonstrată de faptul că în cursul actualului plan cincinal acestuia i-au fost alocate mai mult de o cincime din totalul investițiilor pentru industria chi-

PROGRESUL ECONOMIEI ROMÂNEŞTI REFLECTAT ÎN DINAMICA ŞI STRUCTURA COMERŢULUI EXTERIOR

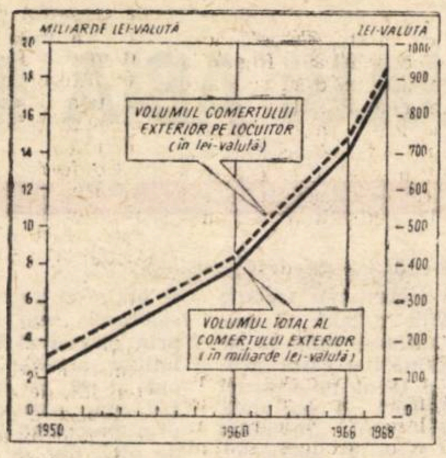

Dinamica comerţului exterior

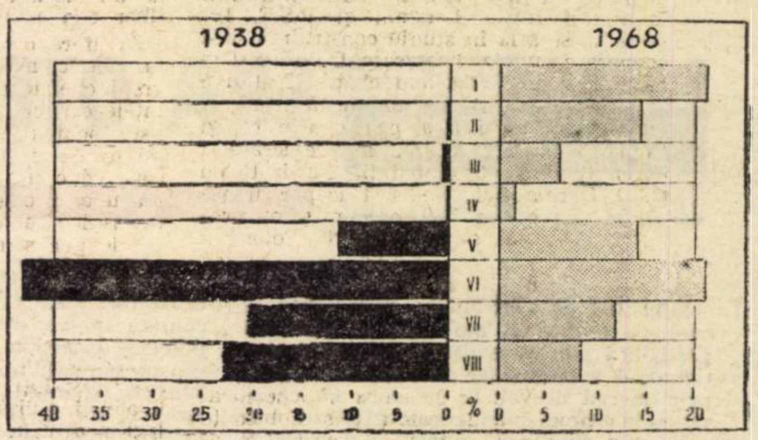

Structura pe mărfuri a comerţului exterior

DEZVOLTAREA în ritm susţinut şi pe un front larg a economiei naţionale a României socialiste a creat şi bazele participării active a ţării noastre la schimbul internaţional de valori şi bunuri materiale. Partidul şi guvernul, aşezînd în centrul politicii economice industrializarea pe baza tehnicii celei mai avansate, condiţie fundamentală a dezvoltării echilibrate şi armonioase în toate ramurile economiei naţionale, a îndreptat astfel întreaga energie creatoare a poporului român spre crearea şi dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului.

Această dezvoltare multilaterală, armonioasă şi într-o cadenţă susţinută a economiei naţionale a influenţat puternic şi dezvoltarea comerţului nostru exterior, care a cunoscut în perioada care a trecut de la eliberarea ţării, o continuă creştere a volumului său şi a gamei de mărfuri exportate, ca şi o lărgire a orientării sale geografice prin dezvoltarea continuă a relaţiilor comerciale cu ţările membre ale C.A.E.R., cu toate ţările socialiste cît şi cu celelalte ţări.

Din analiza dezvoltării comerţului nostru exterior se pot desprinde cîteva caracteristici importante. Se impune a fi scoasă mai întîi în evidenţă **dinamica vie** a volumului comerţului nostru exterior, a cărui valoare între anii 1950 şi 1968 a crescut de la 2,7 la 18,5 miliarde lei-valută, deci de peste 6,8 ori. În comparaţie cu comerţul mondial, care între 1960 şi 1968 a atins un indice de 187,5, comerţul exterior al României înregistrează la capătul aceleiaşi perioade indicele 225,0, vizibil superior. Dinamica deosebită a comerţului nostru exterior este ilustrată şi prin **coeficientul de devansare faţă de creşterea venitului naţional** în perioada 1950—1968, care a fost de 1,29.

Raportînd valoarea schimburilor comerciale la numărul populaţiei din ţara noastră rezultă că valoarea acestora (în lei-valută) a crescut treptat de la 170,9 în 1950 la 445,1 în 1960, 756,6 în 1966 şi la 936,1 lei-valută pe locuitor în 1968. Acest indicator ilustrează pregnant participarea tot mai largă a României la diviziunea internaţională a muncii. Ţinînd seama că prin Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. volumul comerţului exterior trebuie să fie în 1970 cu 55% mai mare faţă de nivelul atins în 1965, constatăm că acest obiectiv de plan a fost realizat în proporţie de 91,1% în primii trei ani (1966—1968) ai cincinalului în curs, ceea ce înseamnă că prevederile vor fi nu numai realizate ci şi depăşite.

Realizări pozitive în comerţul exterior s-au obţinut şi din punctul de vedere al **distribuţiei sale geografice.**

Dacă acum un sfert de secol România avea legături comerciale cu numai 20 de ţări, astăzi ea întreţine legături comerciale cu peste 100 de ţări, din care cu 55 de ţări pe bază de acorduri, convenţii şi aranjamente. Cea mai mare pondere în comerţul exterior al României o deţin ţările socialiste: peste 55% în 1968. Circa 46% revine comerţului cu ţările membre ale C.A.E.R. Schimburile comerciale cu Uniunea Sovietică reprezentau în acelaşi an 28,6% din totalul comerţului nostru exterior.

Un nou impuls şi un mai adînc conţinut a fost dat relaţiilor noastre economice externe prin promovarea în ultimii ani a diferitelor forme de **cooperare economică, tehnică şi ştiinţifică.**

ÎN DIRECTIVELE Congresului al X-lea al Partidului privind planul cincinal pe anii 1971—1975 şi liniile directoare ale dezvoltării economiei naţionale pe perioada 1976—1980 se precizează că ţara noastră va acţiona şi în viitor cu consecvenţă în direcţia dezvoltării colaborării economice, a cooperării în producţie, ştiinţă şi tehnică cu ţările membre ale C.A.E.R., cu toate ţările socialiste, pe baza principiilor internaţionalismului socialist, egalităţii depline în drepturi, respectării suveranităţii şi independenţei naţionale, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti. Se vor lua măsuri corespunzătoare pentru adîncirea şi perfecţionarea colaborării economice cu ţările membre ale C.A.E.R., în interesul progresului economic şi social al fiecărei ţări, al dezvoltării sistemului socialist mondial. În acelaşi timp, România va extinde în continuare legăturile sale economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, în spiritul ideilor călăuzitoare ale politicii externe a ţării noastre.

Transformările deosebite care au avut loc în acest sfert de secol în volumul şi în structura economiei noastre naţionale îşi găsesc o oglindire bine conturată în structura pe grupe de mărfuri a exportului nostru, care faţă de anul 1938 a evoluat după cum arată tabelul nr. 1.

(Tabelul nr. 1)

	1938	1968
Total export	100,0	100,0
din care:		
Maşini şi utilaje	0,0	21,3
Mărfuri industriale de larg consum	0,2	14,4
Produse chimice, îngrăşăminte, cauciuc	0,6	6,2
Materiale de construcţii şi accesorii	0,1	2,6
Mărfuri alimentare	11,9	14,1
Combustibil, materii prime minerale, metale	43,6	21,2
Materii prime vegetale şi animale (în afară de cele alimentare)	20,7	11,9
Materii prime pentru producţia mărfurilor alimentare	22.9	8,3

Orice comentar pare să fie de prisos, deoarece cele două serii de mărimi relative ilustrează de la sine modificări fundamentale de structură, disimilitudini radicale. Anvergura acestor modificări de structură este sintetizată prin **coeficientul de concentrare** al lui Giri, care scade de la 54,8 pentru 1938 la 39,8 pentru 1968, declin care ilustrează în mod satisfăcător tendinţa de trecere de la o structură defavorabilă, cu pondere excesiv de mare pentru unele grupe de mărfuri şi cu ponderi excesiv de mici sau chiar nule pentru alte grupe de mărfuri, spre o structură mai echilibrată, datorită căreia gradul de vulnerabilitate al exportului unei ţări se reduce simţitor, prin diversificare.

Pe întreaga perioadă, 1938—1968, acest coeficient de concentrare pe mărfuri al exportului României a evoluat astfel:

1938	1950	1960	1965	1968
54,8	48,8	46.2	40,0	39.5

REFERINDU-SE la o perioadă mai recentă, 1966—1968, primii trei ani ai cincinalului în curs, tabelul nr. 2 (vezi pag. 23) scoate în evidenţă şi alte caracteristici simptomatice ale modificărilor intervenite în structura exportului nostru.

Astfel constatăm că cel mai mare spor absolut, precum şi cel mai mare ritm mediu anual de creştere au fost realizate de grupele de maşini şi utilaje şi de mărfuri industriale de larg consum, care şi-au mărit în acelaşi timp şi ponderea

dr. docent Titus CRISTUREANU

(Continuare în pag. 23)

mică. În consecinţă, se aşteaptă o creştere de patru ori a producţiei petrochimice în 1970 faţă de 1965".

„Cooperarea internaţională a fost un rezultat natural al dezvoltării industriei chimice, *scrie Robert Mauthner, unul din corespondenţii europeni ai ziarului, care a vizitat recent România.* Un număr de unităţi industriale, veritabile fortăreţe ale chimiei, s-au adăugat economiei naţionale prin cooperare economică şi tehnică cu ţări străine: Cehoslovacia, Republica Democrată Germană, Polonia, Uniunea Sovietică, ca şi cu Belgia, Anglia, Franţa, Republica Federală a Germaniei, Italia sau alte ţări europene. Noi întreprinderi chimice vor fi construite pe baza unor acorduri de cooperare pe termen lung, în timp ce România va furniza şi ea instalaţii complete şi fabrici către diferite ţări în care se realizează programe de dezvoltare a industriei chimice şi petrochimice".

„Expansiunea comerţului este un element esenţial al politicii partidului şi guvernului de a transforma ceea ce a fost o ţară preponderent agricolă într-o economie industrială modernă, *scrie într-un alt articol acelaşi Robert Mauthner.* În ansamblu, aceste eforturi se dovedesc încununate de un remarcabil succes".

„INDUSTRIA ocupă pe zi ce trece o pondere tot mai însemnată în economia naţională a României, *scria cu mai puţin de o lună în urmă ziarul turc* GUMHURIYET, *care apare la Istanbul.* Producţia industrială a anului 1968 este cu mult mai ridicată decît producţia industrială a primului plan cincinal (1951—1955), iar producţia oricărei luni din anul 1968 depăşeşte cu mult întreaga producţie a anului 1938, în primul rînd în ceea ce priveşte industria grea şi în cadrul acesteia ramura construcţiilor de maşini. România nu se rezumă numai la exploatarea petrolului, ci construieşte şi maşini de foarte bună calitate pentru extracţia acestuia. Pînă în 1944 petrolul românesc era o sursă de cîştig pentru industriaşii străini. La Ploieşti am văzut instalaţii şi utilaje de foraj care îşi aşteptau drumul spre Cuba, India şi Coreea. După spusele unuia dintre inginerii cu care am vorbit, aceste maşini sînt exportate în 25 de ţări Ele vor fi livrate şi în ţara noastră. Şi producţia industriei uşoare a crescut de zece ori faţă de nivelul anului 1938".

Evidenţiind gama largă de maşini şi utilaje pe care România o produce în prezent, autorul articolului, dr. docent Türkkaya Ataör remarcă faptul că „fabricile producătoare de maşini sînt dispuse în toată ţara în oraşe ca Reşiţa, Craiova, Braşov, Bucureşti, Arad, Ploieşti, Brăila şi Galaţi...

România se află într-o dezvoltare impresionantă. În apartamentele noilor blocuri din Bucureşti locuiesc în prezent 500 000 de muncitori. Oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, apărut peste noapte ca în basme, este un oraş cu totul nou".

REVISTA *franceză* L'USINE NOUVELLE *publică în nr. 21 şi 30 din acest an o serie de articole care reflectă aspecte esenţiale ale dezvoltării actuale şi în perspectivă a industriei româneşti:*

„Prin plan se prevedea ca producţia de aluminiu să atingă 75 000 tone în 1970. Acest obiectiv a fost depăşit încă din 1968, an în care producţia s-a ridicat la 76 300 tone (un spor de 44,5% comparativ cu 1967).

Uzina este amplasată la Slatina, pe o suprafaţă de 52 ha. Producţia ei creşte rapid an de an începînd din 1965 (7600 tone). În cursul noului cincinal (1971—1975), ea va putea fi majorată la 180—200 000 tone".

Subliniind calitatea superioară a aluminiului fabricat la Slatina, care se datorează înzestrării fabricii cu utilaje moderne, procurate din import sau fabricate în ţară, articolul menţionează, printre altele, că „în 1968 întreprinderea Metalimport din Bucureşti a exportat 41 000 tone de aluminiu, respectiv 54% din producţie, atît în ţările C.A.E.R. cît şi în ţări occidentale".

PUBLICÎND impresiile trimisului său special în România, Dafin Doinov, revista bulgară IKONOMICESKI JIVOT *scrie printre altele:*

„Galaţii impresionează nu numai prin restaurantul său cu specific naţional «Mioriţa», nu numai prin centrul său nou sau prin portul său frumos, modern. Aici se află cel mai mare şantier naval din România. Iar în apropierea lui a fost înălţat cel mai important combinat siderurgic.

Şantierul naval s-a dezvoltat într-o întreprindere modernă, capabilă să construiască nave maritime între 3000 şi 20 000 tone. Capacitatea anuală de lansare este de 50 000 de tone. În 1968 au fost construite 9 nave, cu tonaj diferit, toate pentru export. Întreprinderea primeşte comenzi din Uniunea Sovietică, R. P. Chineză, India, Grecia etc.

În comparaţie cu anul 1967, în 1968 volumul global al producţiei a crescut cu 20%, iar productivitatea muncii cu 13%. Aceste date ilustrează suficient ritmul în care se dezvoltă construcţiile navale. În 1969 se prevede să se construiască 11 nave.

Lucrările de cercetare ştiinţifică şi de proiectare se efectuează în cadrul şantierului însuşi. Diferite tipuri de utilaje, destinate nevoilor proprii şi îndeosebi macarale (pînă la 40 t) se proiectează şi se realizează chiar pe şantier.

Şantierul naval primeşte de pe acum unele sorturi esenţiale de metal de la noul combinat siderurgic de la marginea Galaţilor (...) Interesant este faptul, că colaborarea dintre şantierul naval şi combinat se dezvoltă în prezent, dar va căpăta o bază mult mai largă în viitor.

Cu aceste întreprinderi mari, care nu sînt însă singurele, Galaţii au devenit într-adevăr un important centru industrial al Republicii Socialiste România".

AŞTERNÎND pe hîrtie impresiile pe care i le-a produs vizitarea Expoziţiei Realizărilor Economiei Naţionale — România 1969, Sergio Mugnai, corespondentul la Bucureşti al cotidianului italian L'UNITA, *afirmă printre altele:*

„De la produsele siderurgiei la bunurile de larg consum, de la instalaţiile de foraj capabile să ajungă la 6000 de metri la laser, de la turbinele de 178 MW la o serie de tractoare şi maşini agricole, de la locomotive Diesel la autobuze şi alte autovehicule, de la centre de cercetări nucleare la folosirea izotopilor radioactivi, expoziţia oferă o sinteză (...) care garantează realizarea planurilor economice dezbătute la Congres şi prin aceasta apropierea sensibilă a României de ţările avansate din punct de vedere industrial şi social".

TOT SUB IMPRESIA vizitei la Expo-

⟶

DOCUMENTAR

ERA OȚELULUI ABIA ÎNCEPE?

● Pentru anul 2000 pe plan mondial se preconizează o producție de 1,5—2 miliarde de tone.

● Principalul factor motor — transformările calitative.

● Cheltuielile și personalul ocupat cu activitatea de cercetare — dezvoltare, dublate în ultimul deceniu.

DATELE STATISTICE referitoare la evoluția economiei mondiale în perioada postbelică pun în evidență o creștere vertiginoasă a producției de oțel, explicabilă prin marea dezvoltare pe care au căpătat-o, în primul rînd, construcțiile de mașini, sub impulsul puternicului progres tehnico-științific și al cererii crescînde de metal pe care acesta a determinat-o. De la ceva mai mult de 110 milioane tone oțel în 1938 și 192 milioane în 1950, producția mondială de oțel a trecut la peste 346 milioane în 1960 și la circa 510 milioane în 1968. Proporții apreciabile și ritmuri mari de creștere a înregistrat producția de oțel în perioada postbelică (în 1950—1968) în țările dezvoltate: de la 3.777 milioane la 11,6 milioane în Belgia, de la 3.122 la 10 milioane (1967) în Cehoslovacia, de la aproape un milion la 4,2 milioane (1967) în R.D.G., de la 14 milioane la 41,1 milioane în R.F.G., de la 27,3 milioane la 106,2 milioane în U.R.S.S., de la 3 la 17 milioane în Italia, de la 7 la 66,9 milioane în Japonia etc. In țara noastră, aflată în plin proces de industrializare, producția de oțel a crescut în aceeași perioadă deosebit de rapid, ajungînd de la 555 mii la 4,751 milioane tone.

Atît producția, cît și consumul de oțel prezintă însă mari diferențe de la țară la țară. Inegalitatea dezvoltării economice, caracteristică lumii capitaliste se reflectă cu pregnanță și în acest domeniu. Astfel, dacă în țările dezvoltate consumul pe locuitor variază de la 300 la 650 kg, pentru mai mult de 2/3 din țări el este sub 50 kg anual: în Asia (fără Japonia) consumul pe locuitor este sub 40 kg, iar în Africa, sub 20 kg anual. In țările dezvoltate consumul mediu pe locuitor variază de la 673 kg în S.U.A. și 623 kg în R.F.G., la 529 kg în Japonia, 428 kg în Marea Britanie și 370 kg în Franța.

Țărilor capitaliste le sînt caracteristice anumite fluctuații ale producției în funcție de conjunctura fiecărei perioade: ele nu modifică însă tendința generală a creșterii producției de oțel. Pornindu-se de la fluctuațiile conjuncturale, uneori s-a încercat prezicerea unui pretins declin al oțelului. Combătînd o asemenea ipoteză, întîlnită în Europa occidentală, revista „Entreprise" subliniază că revirimentul producției de oțel în ultimul an a fost total. Revista americană „Iron Age" afirmă că sîntem de fapt în ajunul unui nou boom mondial al oțelului, iar după unii experți vest-germani, deosebit de optimiști, era oțelului abia începe. În cercurile specialiștilor se apreciază că producția mondială de oțel va atinge în anul 2000 circa 1,5—2 miliarde tone [1]), perspectivele favorabile fiind legate în bună măsură de rezolvarea problemei utilizării capacităților și de reducerea costurilor.

SPECIALIȘTII par a fi unanimi în aprecierea că explicația **de fond** a acestei dezvoltări susținute a siderurgiei trebuie căutată în transformările tehnice și tehnologice petrecute în ultimul timp în această ramură, transformări a căror profunzime și rapiditate a făcut pe Gabriel Aranda, de la „Entreprise", să dea unui articol despre siderurgie titlul: „revoluția secretă a oțelului" [2]). Concret, spune el, aceste mutații ale oțelului cuprind un foarte mare număr de **îmbunătățiri pe planul calității, de perfecționări tehnice care favorizează extinderea domeniilor de utilizare a oțelurilor.**

Produsele siderurgice moderne sînt mult mai rezistente, au o omogenitate mai mare decît înainte și permit toleranțe mai mici. Se apreciază că producătorii de oțel fac mari eforturi pentru a răspunde noilor cerințe din partea industriilor aflate în rapidă dezvoltare, ca aeronautica, tehnica nucleară, transporturile de mare capacitate, și pentru a răspunde, totodată, concurenței din partea aluminiului, materialelor plastice, betonului și sticlei. Noile procedee tehnice permit obținerea unor oțeluri speciale, cu proprietăți fizice și mecanice speciale. Printre noile produse se numără oțelurile pentru construcții ușoare cu mare rezistență mecanică, oțelurile tip „maraging" de înaltă rezistență, oțelurile cu căptușire plastică rezistentă la coroziune, oțeluri neacoperite pentru ambalaje, foi de oțel acoperit de 0,002 țoli (foi și mai subțiri, de 0,0004 sînt în curs de încercare), oțeluri acoperite cu aluminiu (sau alte metale) prin vaporizare. ×

UNA DIN TENDINȚELE de bază este trecerea rapidă și largă la producerea de oțel pe bază de oxigen și reducerea ponderii oțelurilor Thomas și Martin, care se obțin cu o productivitate a muncii considerabil mai mică. Astfel, în timp ce prin procedeul Thomas și pe baza instalațiilor actuale ar trebui aproximativ o oră și 40 de minute pentru a produce 160 tone oțel de calitate obișnuită, iar prin procedeul Martin, aceeași cantitate de oțel, dar de calitate mult superioară, s-ar obține în 8—10 ore, uzina din Dunkerque care, în cadrul grupului Usinor, produce oțel pe bază de oxigen, realizează cantitatea respectivă în circa 20 de minute și la o calitate echivalentă oțelului Martin [3]).

Ca urmare a acestor avantaje, ponderea oțelului pe bază de oxigen în totalul producției de oțel realizată de Usinor, a crescut de la 0,15% în 1960 la 27,8% în 1965 și la 40% în 1968. La firma vest-germană Hoesch A.G. creșterea producției oțelului pe bază de oxigen a fost în 1968 de 44% față de 36% în 1967. Și în Anglia această metodă se extinde rapid, pe seama ei obținîndu-se în 1967 circa 28% din producția totală de oțel; alături de oțelul obținut în convertizoare cu oxigen pur, în Anglia s-au extins și cuptoarele electrice care dădeau în 1967 peste 14% din producția totală de oțel (față de numai 7% în 1960), pondere care este apreciată a fi superioară celei din S.U.A., R.F.G. și Franța [4]).

O analiză mai amplă, făcută de Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa pune în evidență o preocupare foarte largă pentru extinderea procedeului L.D. de producere a oțelului pe bază de oxigen pur.

Iată cum a evoluat structura calitativă a producției de oțel în țările capitaliste dezvoltate [5]):

(în % față de total)

I. După modul de producere	1955				1965			
	Martin	Electric	Oxigen	Diverse	Martin	Electric	Oxigen	Diverse
Țările Pieței Comune	42	7	—	51	31	12	19	38
Marea Britanie	88	6	—	6	64	13	15	8
S.U.A.	90	7	—	3	72	10	17	1
Japonia	83	13	4	—	25	20	55	—

II. Oțeluri aliate	1955	1965
Țările Pieței Comune	4,5	5,1
Marea Britanie	6,2	7,2
S.U.A.	9,1	11,3
Japonia	5,4	9,4

În anii 1966—1968, ponderea oțelurilor cu oxigen a continuat să crească sensibil pe baza noilor capacități aflate în construcție (după „The Magazine of Metal Producing" din oct. 1966 [6]), capacitatea anuală a oțelăriilor L.D. urma să crească cu 15,2 milioane tone în S.U.A., cu 12,9 milioane tone în țările Pieței Comune, cu 5,9 milioane în Marea Britanie și peste 13 milioane în Japonia; studiul menționează, de asemenea, între capacitățile țărilor socialiste din Europa și Combinatul de la Galați)...

Pentru a mări randamentul în producerea oțelului prin procedeul L.D. se urmărește mărirea ponderii fierului vechi, în fiecare șarje, prețul acestuia rămînînd inferior celui al fontei lichide. Se apreciază că dacă fierul vechi este supus unui proces de preîncălzire, s-ar putea, probabil, să se introducă în convertizor mai mult decît 30% fier vechi, cît se practică în prezent. Un procedeu asemănător, Kalda, care face apel la un cuptor rotativ înclinat permite să se utilizeze pînă la 50% fier vechi în fiecare șarje.

Cuptorul electric este în general utilizat pentru producerea de oțel aliat, dar nu de puține ori el servește și pentru producerea de oțeluri obișnuite. Astfel, în S.U.A. din producția totală de oțel electric de 15 milioane tone în 1966, oțelurile electrice ordinare cu carbon reprezentau 9,3 milioane, adică 62% din total. Oțelurile obișnuite obținute în cuptoare electrice rămîn competitive din punct de vedere al rentabilității, dat fiind prețul redus al energiei electrice și abundența fierului vechi.

Un alt element deosebit de important care revoluționează tehnica oțelului este *turnarea continuă*, care aduce însemnate avantaje economice: micșorarea investiției specifice și a costurilor de transformare, reducerea timpului de producție etc. Aceste avantaje se pot înțelege mai ușor, dintr-o simplă comparație a celor două procedee. Prin metoda obișnuită de turnare, convertizorul plin cu oțel lichid, la o temperatură de 1600°C este introdus la fiecare jumătate de oră în lingotiere. Temperatura acestor lingouri, în formă de paralelipiped, scade în momentul scoaterii din lingotiere la 500°C și de aceea pentru a fi transformate în țagle pentru tablă trebuie să fie reîncălzite pînă la 1250°C după care intră în laminorul slebing

Gheorghe CREȚOIU

→

ziție este scrisă corespondența din București a ziaristului iugoslav D. Janekovic din care reproducem un pasaj:

„Extraordinara și cuprinzătoarea expoziție a realizărilor economiei României în ultimii 25 de ani (...) dă o imagine fidelă a dinamicii economiei române, precum și a perspectivelor sale în următorul plan cincinal. Scopul este ca România să ajungă la nivelul țărilor cu o economie dezvoltată atît în ce privește productivitatea muncii și venitul național cît și în ce privește nivelul de trai. Cel care a văzut România cu doi ani sau chiar un an în urmă își dă seama imediat de importantele schimbări care au loc" (VJESNIK, R.S.F. Iugoslavia).

LA RÎNDUL SĂU, ziarul THE JAPAN TIMES *relevă că Expoziția Realizărilor Economiei Naționale demonstrează puterea industrială a României. Produsele expuse* „într-un pavilion ultramodern", *de la derivate din petrol pînă la mașini-unelte,* „reamintesc de ritmul spectaculos în care se dezvoltă producția industrială a României ca rezultat al politicii sale economice".

Aducînd la cunoștința cititorilor deschiderea Expoziției, ziarul sovietic SELSKAIA JIZN *subliniază că exponatele prezentate demonstrează dezvoltarea cu succes a economiei naționale a României și amintește că volumul global al producției industriale a țării a fost anul trecut de peste 13 ori mai mare decît în anul 1938.*

INTR-O CORESPONDENȚĂ a trimisului său special la București, publicată în ziarul austriac VOLKSSTIMME *se menționează:*

„Poporul român este pe drept cuvînt mîndru pentru realizările prezentate la această expoziție. Timpurile cînd România oferea pe piața mondială numai produse agricole au rămas mult în urmă. Industria românească produce în 24 de zile, ca valoare, tot atît cît a produs în întreg anul 1938".

REMARCÎND accentul deosebit pus în Directive pe creșterea eficienței întregii activități economice, un alt ziar iugoslav— POLITIKA *— scria recent:*

„Este evident că doar marile investiții materiale nu sînt suficiente pentru a asigura României un loc în societatea țărilor cu economie dezvoltată. De aceea, atenția principală a fost îndreptată spre măsurile care trebuie să ducă la mărirea mult mai rapidă a productivității muncii".

DEZVOLTAREA multilaterală a economiei României a atras atenția multor observatori. Astfel, săptămînalul DIE WIRTSCHAFT, *care apare în R.D.G. scrie:*

„Intensificarea rapidă a turismului reprezintă unul din fenomenele economice și sociale caracteristice ale dezvoltării actuale a României. Investițiile prevăzute a fi realizate în perioada 1966—1970 în acest important domeniu de activitate economică se ridică la 3 miliarde lei. Necesitatea unor asemenea investiții este urgentă, dacă ne gîndim cît de repede crește afluxul turiștilor străini: 134 000 în 1961, 1 200 000 în 1967, 1 450 000 în 1968, din care 72 000 din R.D.G. In 1969 se așteaptă, pentru prima oară, peste 2 milioane de turiști străini. Aceasta înseamnă o creștere cu circa 40% în raport cu anul precedent".

VORBIND despre preocupările existente în România pe linia intensificării turismului internațional și despre faptul că abia 1 din 50 de turiști străini care vizitează țara noastră provine din Anglia, H. Dennis-Jones semnează în ziarul THE GUARDIAN *din 14 iunie a.c. un amplu reportaj, din care spicuim următoarele:*

„Este păcat că atît de puțini englezi știu ceva despre eforturile făcute de România pentru a promova prietenia între popoare prin acordarea unor facilități speciale vizitatorilor tineri".

REFERINDU-SE la întreg ansamblul economiei noastre naționale, numeroși economiști și ziariști specializați în probleme de economie remarcă ritmul său înalt și dezvoltarea sa echilibrată. In acest sens, profesorul Kurt Wessely din Viena scrie într-un amplu articol de analiză intitulat „Noul plan cincinal al României", publicat în prestigiosul cotidian elvețian NEUE ZÜRCHER ZEITUNG *din 27 iulie:*

„România este prima dintre țările socialiste care face cunoscut noul său plan economic pentru următorii cinci ani. Ea și-a încheiat pregătirile la timp pentru a realiza acest lucru înaintea începerii noii perioade de plan". Cunoscutul profesor austriac consideră că „încheierea timpurie a elaborării acestui document, care conține toate elementele fundamentale ale viitorului plan și este cu circa jumătate mai voluminos decît actualele Directive în curs de realizare, se poate recunoaște un semn al stabilității economiei românești".

REVUE DE LA POLITIQUE INTERNATIONALE, care apare la Belgrad, publică în ultimul său număr (464—5, din 5—20 august 1969), sub titlul „Încrederea și cooperarea, condiții ale păcii și securității", un interviu acordat de *Corneliu Mănescu*, ministrul afacerilor externe al României. Din cuprinsul răspunsurilor reținem:

„Dezvoltîndu-se pe baza solidă și durabilă a încrederii și stimei reciproce și pe respectarea strictă a principiilor eticii și dreptului internațional, relațiile româno-iugoslave urmează — spre binele popoarelor noastre — un curs favorabil și o curbă ascendentă. Schimburile noastre comerciale se intensifică de la an la an și au fost, în 1968 de exemplu, superioare cu 40% celor din anul precedent.

Construirea unei lucrări de mari dimensiuni, de o mare importanță pentru cele două țări, sistemul hidroenergetic de la Porțile de Fier, este o dovadă convingătoare a spiritului care însuflețește relațiile noastre de cooperare și o concretizare a facultăților creatoare ale poporului român și ale celor iugoslave..

Sîntem convinși că interesul popoarelor balcanice pretinde imperios transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, cooperării și bunei vecinătăți. Iată de ce considerăm că este de datoria tuturor statelor interesate să acționeze în direcția instaurării unui climat de cooperare și înțelegere, a unor relații bazate pe încredere și stimă reciprocă".

care le transformă în plăci lungi de 20 m şi groase de 15 cm. Acestea sînt dirijate către laminoare care le transformă în tablă de diferite grosimi.

Prin metoda turnării continue, oţelul lichid este, de asemenea, turnat la fiecare jumătate de oră dar într-o lingotieră (formă) ai cărei pereţi sînt răciţi intens, iar fundul — mobil. Trecînd prin acest gen de lingotieră, oţelul iese în straturi uniforme şi la grosimea dorită. Se obţin astfel plăcile de oţel fără a fi trecut prin operaţiunile caracteristice laminorului slebing, ele putînd fi livrate direct laminoarelor de finisare. Prin urmare se suprimă o serie de operaţiuni clasice: turnarea şi scoaterea din lingotiere, răcirea şi eboşarea lingourilor. Pentru anumite tipuri de oţel se poate obţine o reducere a investiţiilor cu 30% pînă la 50% în comparaţie cu turnarea obişnuită, iar economiile la cheltuielile de exploatare sînt apreciate la circa 10%.

Ca urmare a acestor avantaje, turnarea continuă se extinde rapid. Astfel, în S.U.A. şi Canada numărul instalaţiilor de turnare continuă a crescut de la 2 în 1955 la 150 în 1968, iar capacitatea lor totală de la 0,10 milioane tone la 12,05 milioane, iar în Japonia de la 3 instalaţii (0,10 mil.) s-a ajuns la 58, cu o capacitate de 3,42 milioane; în U.R.S.S. în 1968 funcţionau 85 de instalaţii cu o capacitate de 9,10 milioane tone (faţă de 2 şi, respectiv, 0,03 milioane tone în 1955).

Tehnica turnării continue se află însă într-o continuă schimbare şi perfecţionare. Se extinde tot mai mult şi tehnica turnării sub vid, care permite obţinerea unui oţel mai uşor de prelucrat şi cu proprietăţi mecanice şi metalurgice superioare ce favorizează lărgirea sferei de utilizare a acestui metal.

Transformările care au loc sau se prevăd pentru industria siderurgică sînt strîns legate de dezvoltarea continuă a cercetării ştiinţifice şi tehnice. Prof. G. Wesley Austin, consultant al O.C.D.E., arăta recent într-un raport asupra tehnologiei în această ramură că şi în viitor, date fiind investiţiile mari necesitate de siderurgie, se vor face eforturi susţinute pentru a mări productivitatea în fiecare stadiu de realizare a oţelului, pentru îmbunătăţirea calităţii produselor şi raţionalizarea producţiei. Eforturile de cercetare (personal şi cheltuieli băneşti), s-au dublat în ultimul deceniu atît în Europa, cît şi în Statele Unite şi Japonia.

Iată cum au evoluat personalul ocupat în cercetare-dezvoltare (C.D.) şi cheltuielile respective în unele ţări capitaliste dezvoltate [7]:

(Tabelul nr. 1)

Ţările	Anii	Persoane ocupate în C-D	Total forţă de muncă în siderurgie	% celor din C-D faţă de total	Cheltuieli pentru C.D. în mii dolari	Producţia oţel brut în mii tone	Cheltuieli C.D./tonă
R.F.G.	1964	4340	252 892	1,72	32 750	37 339	0,88
Belgia	1955	281	48 700	0,58	742	5 893	0,13
	1966	681	56 713	1,20	3 389	8 911	0,38
Franţa	1955	1320	120 903	1,09	6 100	12 592	0,48
	1966	1844	158 814	1,16	17 220	19 585	0,88
Italia	1955	277	52 597	0,43	720	5 548	0,13
	1966	611	69 265	0,88	7 504	13 639	0,55
Olanda	1966	360	19 038	1,89	3 039	3 256	0,93
Marea Britanie	1955	1842	289 449	0,64	7 264	20 109	0,36
	1966	5188	288 000	1,80	32 150	24 705	1,30
Suedia	1966	1375	46 200	2,98	15 000	4 764	3,15
Canada	1955	...	32 507	...	400	4 809	0,08
	1966	200	46 682	0,43	5 800	9 075	0,64
Japonia	1957	2893	214 156	1,35	8 497	11 106	0,77
	1966	8129	310 487	2,62	42 181	41 161	1,02

Trei concluzii principale se degajă din acest tabel. În primul rînd, are loc o creştere considerabilă a cheltuielilor ce se fac pentru cercetare-dezvoltare şi a numărului de oameni ocupaţi în această activitate. În cele mai multe ţări numărul celor ocupaţi ca şi cheltuielile pentru cercetare cresc deosebit de rapid, ceea ce a şi dus la o mărire considerabilă a ponderii activităţii de cercetare-dezvoltare în totalul activităţii.

În al doilea rînd, există diferenţe sensibile între diferite ţări, detaşîndu-se net atît prin numărul de cercetători angajaţi pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, cît şi prin cheltuielile făcute în acest scop pe fiecare tonă de oţel, ţările care au o siderurgie modernă şi foarte eficientă. Este caracteristic faptul că, din punct de vedere al ponderii forţei de muncă ocupate în activitatea de cercetare-dezvoltare, Suedia depăşea sensibil toate ţările menţionate, mai apropiată de ea fiind doar Japonia; cît priveşte cheltuielile pentru cercetare ce revin pe o tonă de oţel, Suedia este cu mult în fruntea tuturor ţărilor capitaliste dezvoltate.

În al treilea rînd, analiza acestor date scoate în evidenţă situaţia existentă în domeniul productivităţii muncii, ceea ce nu constituie, de fapt, decît o reflectare a nivelului şi eforturilor în direcţia promovării progresului tehnic în siderurgie. Într-adevăr, dacă raportăm producţia de oţel brut la totalul forţei de muncă ocupate în siderurgie, obţinem o expresie sintetică şi destul de fidelă a productivităţii muncii care ne arată, pe de o parte, că există diferenţe sensibile între ţările analizate, iar pe de altă parte o creştere apreciabilă a eficienţei muncii sociale în această ramură în deceniul analizat. Astfel, în R.F.G. reveneau în 1966 la un om ocupat în siderurgie o producţie de 1476 tone, în Suedia 1031 tone; productivitatea muncii a crescut în Belgia de la 1210 tone în 1955 la 1571 tone în 1966, în Franţa de la 1041 tone la 1233 tone; în Italia de la 1054 tone la 1969 tone, în Marea Britanie de la 694 tone la 857 tone, iar pentru Japonia cifrele respective sînt de 518 tone (în 1957) şi 1325 tone în 1966.

Ca orientare, specialiştii arată că cercetarea ştiinţifică, acoperă în prezent toate stadiile de producţie a oţelului. Profesorul G. Wesley Austin, menţionează în studiul amintit că pentru ridicarea productivităţii şi a calităţii la marile furnale moderne se fac mari eforturi pentru a îmbunătăţi prepararea minereurilor, a ridica temperatura aerului şi a injecta hidrocarburi şi oxigen. Cercetările de laborator vor permite ameliorarea materialelor refractare şi însuşirea mai bună a problemelor transferului de căldură.

În marile uzine se tinde spre uniformizarea materiilor prime (minereu, cocs, combustibil etc.) şi instalarea de sisteme de control automat. Ample cercetări se desfăşoară pentru perfecţionarea şi extinderea turnării continue, în prezent fiind instalate în diferite ţări multe staţii pilot. Cercetările tind să amelioreze, în continuare, calitatea oţelurilor, vizînd în primul rînd rezistenţa mecanică, rezistenţa la şocuri, sudabilitatea, omogenitatea etc. Cît priveşte proiectarea şi construirea de obiective siderurgice, orientarea este către capacităţi de producţie mari, cu largi posibilităţi de automatizare. Se apreciază că un rol important în dezvoltarea cercetării îl joacă lărgirea informaţiilor şi a legăturii dintre industrie şi universitate.

Toate aceste aspecte menţionate aci, — şi n-am făcut decît să relevăm doar pe cele mai importante, — sînt elocvente pentru locul şi rolul ce se rezervă şi pentru viitor industriei siderurgice în procesul de dezvoltare economică şi de promovare a progresului tehnic. Ele dovedesc că, într-adevăr, cu toată ascensiunea vertiginoasă a maselor plastice, a aluminiului şi a altor materiale, oţelul va continua să constituie un pilon de bază al unei economii moderne.

[1] „Neue Zürcher Zeitung", 8 aug. 1969.
[2] „Entreprise" nr. 715, 24.V.1969, pag. 29.
[3] Idem.
[4] Notes et Etudes Documentaires, Nr. 3601, 19 iunie 1969, pag. 27.
[5] Les principaux facteurs qui influent sur la productivité du travail dans la sidérurgie, ST/ECE/STEEL/29, Nations Unies, 1969.
[6] L'automatisation dans l'industrie sidérurgique, ST/ECE/STEEL/28 Nations Unies, 1969.
[7] L'Observateur de l'O.C.D.E., Nr. 39/1969.

PROGRESUL ECONOMIEI

(Urmare din pag. 21)

în totalul exportului. La aceste două categorii de produse se adaugă şi produsele chimice, care de asemenea au realizat ritmuri peste media generală, mărindu-şi astfel ponderea în export.

Pe de altă parte, celelalte grupe de mărfuri (cu excepţia produselor alimentare a căror participare a rămas constantă) au înregistrat scăderi în ponderea lor faţă de anul 1966, deşi la toate cele şase grupe de mărfuri volumul absolut al exportului s-a mărit, în diferite proporţii.

În sfîrşit, o altă constatare importantă este aceea că la sporul exportului în această perioadă de aproape 1,7 miliarde lei-valută, respectiv la creşterea cu 23,8% a exportului nostru, contribuţia cea mai mare au adus-o, după cum evidenţiază şi tabelul, maşinile şi utilajele (în proporţie de 38,1%), apoi mărfurile industriale de larg consum (27,2%) şi mărfurile alimentare (14,3%). Aceste trei categorii de mărfuri, cu o pondere totală de aproape 50% în totalul exportului din 1968, au contribuit în proporţie de aproape 80% la sporul total înregistrat în 1968 faţă de 1966.

La baza realizării acestor coeficienţi ridicaţi stau sporurile deosebite înregistrate la exportul unei serii întregi de mărfuri, din care enumerăm cîteva: utilaj pentru rafinării de ţiţei (+143,2%), tractoare (+111,7%), strunguri (+90,8%), construcţii navale (+76%), motoare electrice (+60,6%) etc.

PARTICIPAREA mai largă, în această perioadă, a României la diviziunea mondială a muncii este reflectată şi de creşterea cotei-părţi a exportului în producţia internă într-o serie întreagă de ramuri. A crescut cota-parte la strunguri (de la 13,1% la 49,1%), la tractoare (de la 26,4% la 44,3%), la rulmenţi (de la 6,1% la 33,2%), la cauciuc sintetic (de la 18,6% la 51,6%), la răşini sintetice (de la 2,8% la 19,4%), la antidăunători (de la 2,4% la 23,1%), la ţesături de bumbac (de la 9,5% la 15,1%), la încălţăminte (de la 3,3% la 18,6%), la uleiuri vegetale (de la 27,1% la 43,2%), la conserve de legume (de la 18,8% la 33,1%) etc.

IMPORTUL României oglindeşte, de asemenea, atît prin dinamica cît şi prin structura sa, cererea unei economii aflate într-o viguroasă dezvoltare, după cum exportul reflectă oferta continuu sporită şi mai variată a aceleiaşi economii naţionale.

Caracteristic este faptul că în medie în perioada 1966—1968 45,8% din valoarea totală a importurilor reprezintă maşinile şi utilajele pentru producţie, materiile prime importate reprezentînd aproape aceeaşi pondere; deci în proporţii aproape egale dotări cu mijloace de producţie de un înalt nivel tehnic şi aprovizionarea capacităţilor de producţie mărite cu materiile prime adecvate. Se remarcă astfel în aceşti trei din urmă ani o creştere accentuată a importului de utilaj metalurgic de turnătorie şi pentru laminare, de maşini-unelte pentru aşchierea metalelor, de utilaj pentru industria lemnului şi hîrtiei, de utilaj minier, de minereu de fier, de cocs metalurgic etc.

Progresele însemnate obţinute pînă acum în realizarea obiectivelor planului cincinal 1966—1970, ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei în perioada 1966—1968 de 12,3%, faţă de 10,8% cît s-a prevăzut în cincinal pentru aceşti trei ani, au permis ca şi ritmul mediu anual de creştere a comerţului exterior să fie de peste 12%, sporind în acelaşi timp ponderea produselor industriale în exportul ţării.

Directivele care au fost adoptate de Congresul al X-lea al P.C.R. deschid perspectivele unui nou avînt al întregii economii naţionale în perioada 1971—1975. Obiectivele importante, sub raport cantitativ şi calitativ, prevăzute în Directive vor permite ca în viitorul cincinal volumul comerţului exterior al României să sporească cu 40—45% comparativ cu perioada 1966—1970.

(Tabelul nr. 2)

	Valoarea exportului (în milioane lei-valută)		Creşterea absolută (în milioane lei valută)	Indicele de creştere (în %) 1966=100	Ritmul mediu al creşterii (în %)	Rata de contribuţie la spor (în %)	Ponderea în total export (în %)	
	1966	1968	1968	1968	1966-1968	1968	1966	1968
TOTAL	7116,9	8811,4	1694,5	123,8	11,13	100,0	100,0	100,0
din care:								
Maşini şi utilaje	1234,7	1880,0	645,3	152,3	12,3	38,1	17,3	21,3
Mărfuri industriale de larg consum	811,4	1271,2	459,8	156,7	12 5	27,2	11,4	14,4
Produse chimice, îngrăşăminte, cauciuc	410,9	542,3	131,4	132,0	11,5	7,7	5,8	6,2
Materiale de construcţie şi accesorii	226,2	230,7	4,5	102,0	1,02	0,3	3,2	2,6
Mărfuri alimentare	1000,4	1243,3	242,9	124,3	11,1	14,3	14,1	14,1
Combustibil, materii prime, minerale, metale	1732,0	1869,7	137,7	107,9	10,4	8,1	24,3	21,2
Materii prime, vegetale şi animale (nealimentare)	1016,1	1044,5	28,4	102,8	1,02	1,7	14,3	11,9
Materii prime vegetale şi animale pentru producţia mărfurilor alimentare	683,6	726,8	43,2	106,3	1,02	2,6	9,6	8,3

SOCIALISMUL

(Urmare din pag. 8)

noastre. După ultimele date, au studii medii şi superioare 13,6% din totalul populaţiei active şi 28,3% din cei care lucrează în industrie. Anul 1971 ne va da primele promoţii ale şcolii de cultură generală obligatorie de 10 ani, iar cel mai tîrziu din 1977 în rîndurile clasei muncitoare şi ale ţărănimii muncitoare nu vor mai intra decît contingente cu o pregătire culturală aproape liceală (10 ani). În acelaşi timp, transformarea tot mai accentuată a ştiinţei într-o forţă nemijlocită de producţie atribuie activităţii unor pături largi de intelectuali un caracter direct productiv.

PROCESUL OMOGENIZĂRII structurii sociale — al apropierii diferitelor clase şi categorii sociale din punctul de vedere al poziţiei ce o deţin în procesul producţiei şi în genere în societate, al nivelului şi genului de trai, nu implică o uniformizare profesională. Dimpotrivă, mobilitatea şi diversificarea profesională se accentuează în condiţiile actualei revoluţii în tehnică şi ştiinţă, dar ea se realizează pe fondul unei apropieri a nivelului calitativ al muncii prestate de diferitele clase şi categorii sociale şi în consecinţă şi a nivelului retribuirii.

Ansamblul de măsuri luate de partid pe linia repartizării judicioase a forţelor de producţie, a investiţiilor şi fondurilor sociale pe teritoriul ţării, a dezvoltării armonioase a localităţilor, a sistematizării localităţilor rurale, a aplicării mai depline şi mai corecte a principiului socialist al repartiţiei după muncă şi a sistemului de cointeresare materială, de perfecţionare a organizării şi conducerii economiei, de lărgire a democraţiei economice şi politice, se sprijină şi totodată stimulează procesul de omogenizare menţionat. Se poate constata că, în ultimii ani, în legătură cu repartizarea tot mai raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, mai mult de jumătate din volumul mişcării migratorii se desfăşoară în limitele judeţelor respective; numai 21% din acest volum se orientează spre judeţele învecinate.

Edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi omogenizarea tot mai deplină a macro şi micro-structurii noastre sociale tind să ridice calitatea muncii prestate de întreaga populaţie şi deci participarea tuturor grupurilor profesionale la crearea produsului social, să sporească eficienţa muncii sociale şi bunăstarea întregii naţiuni, să apropie nivelul şi genul de viaţă al tuturor cetăţenilor şi să creeze astfel condiţii pentru democratizarea tot mai largă a vieţii noastre economice şi politice, pe linia stabilită de partid.

REZOLVÎND în spiritul marxism-leninismului problema naţională, partidul a creat condiţii pentru afirmarea socială multilaterală a tuturor cetăţenilor, indiferent de naţionalite. Ridicarea economică a tuturor judeţelor, asigurarea unor condiţii egale de muncă şi de viaţă constituie temelia egalităţii între români, maghiari, germani şi alte naţionalităţi. Înlăturarea asupririi şi inegalităţii sociale şi naţionale au sudat treptat, sub conducerea Partidului Comunist Român, întreaga noastră naţiune într-un tot indivizibil. Frontul Unităţii Socialiste, organism politic larg reprezentativ, care înmănunchează sub conducerea partidului, toate clasele şi păturile sociale, indiferent de naţionalitate, este expresia coeziunii de nezdruncinat a societăţii noastre socialiste. S-a realizat comunitatea de interese fundamentale ale tuturor claselor şi categoriilor sociale, ale tuturor membrilor societăţii, indiferent de naţionalitate, unitatea lor de voinţă şi de acţiune, comunitatea de idei şi convingeri politice şi morale ale întregii noastre naţiuni. Victoria socialismului este ireversabilă. Atît subiectul cît şi obiectul prefacerilor care au dat înfăţişarea actuală a societăţii noastre îl constituie poporul nostru. Aceste prefaceri sînt adînc şi organic încrustate în însăşi fiinţa naţiunii noastre socialiste.

MONDORAMA

CALCULATOARELE ÎN 1980

DIN PUNCT DE VEDERE tehnic, calculatoarele ce se vor utiliza peste 10 ani nu vor fi radical deosebite de cele aflate în funcţiune în prezent. Ele vor fi, totuşi, mai puternice. mai perfecţionate şi, probabil, mai simple, dar ceea ce calculatoarele vor aduce nou este deja cunoscut şi accesibil în prezent. Se va extinde însă foarte mult utilizarea calculatoarelor. Aceasta este concluzia desprinsă dintr-o anchetă în rîndul specialiştilor şi mai ales al producătorilor de calculatoare.

Printre perfecţionările ce se întrevăd, pînă în 1980 din punct de vedere tehnic, revista „Entreprise“ enumeră:

— accesul la calculatoare se va simplifica, limbajul trebuind să permită tuturor cadrelor utilizarea acestora ;

— debitul imprimatoarelor se va multiplica cu 20, ca şi viteza de transmisiune (previziune Bull — General Electric) ;

— sistemele de lectură automată a documentelor (optică sau magnetică) care există în prezent, dar sînt scumpe, se vor generaliza ;

— dialogul om-maşină va deveni tot mai suplu şi eficient ;

— decalajul care există în prezent între timpul necesar pentru a introduce informaţiile în calculator şi timpul pentru utilizarea acestora se va reduce (în prezent se realizează operaţiuni logice cu o viteză de ordinul unei zecimi de micro-secunde, în timp ce este necesar un minut pentru a introduce 400—1000 de cartele).

EXPORTUL DE PRODUSE FINITE

INSTITUTUL DE INDUSTRIE din Köln a alcătuit clasamentul principalilor exportatori de produse finite pe anul 1968, care nu ia în calcul exporturile de materii prime şi de produse agricole. Conform acestui clasament, ierarhia ţărilor capitaliste dezvoltate este următoarea (după volumul exporturilor în miliarde de franci francezi) : SUA — 118,2 ; RFG — 111,4 ; Marea Britanie — 63,3 ; Japonia — 60,9 ; Franţa — 46,9 ; Italia — 41,9 ; Canada — 36,4 ; Belgia-Luxemburg — 33,5.

SAINT — GOBAIN DIN NOU ÎN FAŢA FUZIUNII, DAR...

DUPĂ CUM anunţă „Entreprise“ (nr. 724/725), la şase luni după asaltul nereuşit al firmei B.S.N. asupra cunoscutei firme Saint-Gobain, aceasta din urmă va fi totuşi, obiectul unei fuziuni, dar cu compania Pont-à-Mousson, între ele intervenind nu de mult un acord de principiu în acest sens. Întreprinderea ce va rezulta va avea o cifră de afaceri de 40 miliarde franci şi un număr de 150 000 salariaţi. Este interesant de remarcat profilul celor doi parteneri. Saint-Gobain deţine supremaţia europeană în domeniul industriei sticlei, iar Pont-à-Mousson este un grup foarte diversificat care-şi extinde activitatea în industria oţelului, tratamentul aerului, apei şi instalaţii sanitare, ciment etc. Orientîndu-se către o piaţă bine delimitată — locuinţele (încălzit şi condiţionarea aerului, canalizare, sticlă, echipament electric, instalaţii sanitare) — noul grup urmăreşte realizarea unei întreprinderi „de talie mondială” ea neavînd în nici o ţară capitalistă concurent de talia sa. Totodată se menţionează că Pont-à-Mousson este implantată în 15 ţări, iar Saint-Gobain are 140 de uzine în 12 ţări diferite.

Prin urmare, conchide revista, ceea ce ieri era „o operaţiune imperialistă şi sălbatică“ (fuziunea cu B.S.N.) a devenit azi, şi. cît de repede. o ... alianţă o formă de cooperare. Nu numai că miza merită osteneala, dar şi concurenţa ... obligă.

OFENSIVA CAPITALULUI S. U. A. CONTINUĂ

O ANCHETĂ efectuată de societatea McGraw Hill în rîndul companiilor din S.U.A. a relevat că ele intenţionează să-şi sporească investiţiile în străinătate cu 5 %, în acest an (faţă de o creştere de numai 2% în 1968, comparativ cu anul precedent). Volumul total al investiţiilor s-ar ridica, în 1969, la 10,7 miliarde dolari. Previziunile indică un nivel sensibil sporit pentru perioada următoare — 12,3 miliarde dolari în 1970 şi 12,7 miliarde în 1971.

Ţinînd seama de dificultăţile pe care le întîmpină exportul de capital din S.U.A., societăţile americane proiectează să realizeze investiţiile menţionate în proporţie de peste 9/10 pe baza surselor de finanţare externe. În ceea ce priveşte repartizarea geografică a investiţiilor, ţările Pieţei Comune europene se menţin în acest an pe primul loc (cu 23% din total), fiind urmate de Canada (cu 22%).

DEZMOŞTENIŢII ÎŞI AFIRMĂ DREPTURILE

DEZBATERILE care au loc, în ultimul timp, în Canada asupra modificării statutului juridic al indienilor, populaţia băştinaşă a ţării, au proiectat o lumină puţin favorabilă asupra condiţiilor lor de viaţă.

După cum arăta recent ziarul *Le Monde*, numărul indienilor (înregistraţi) a crescut de la 100.000 de persoane la începutul secolului la circa 240.000 în prezent, la care se adaugă 200.000 de metişi. Acest lucru se datorează, în bună parte, natalităţii ridicate, care depăşeşte de două ori pe cea a populaţiei de origine engleză sau franceză. Dar, durata medie a vieţii unui indian este de 59 ani, faţă de 63 ani pentru un alb.

Indienii locuiesc, în general, în rezervaţii sau în mahalalele oraşelor, iar venitul lor mediu anual pe locuitor este de numai 360 dolari faţă de 1540 dolari pentru albi. De asemenea, aproximativ 50% din indieni sînt şomeri, în timp ce rata medie a şomajului în ţară este de 4,7%.

Tocmai de aceea în rîndurile indienilor, separaţi pînă în prezent de diviziunea tribală, se afirmă o mişcare de solidaritate, în lupta pentru condiţii mai bune de dezvoltare economică, socială şi culturală.

CISTERNE DIN MATERIAL PLASTIC PENTRU CARBURANŢI

MATERIALELE PLASTICE sînt folosite acum şi pentru stocajul subteran al carburanţilor. Rezervoarele care pînă de curînd erau confecţionate numai din metal, au început să fie „turnate“ din material plastic ranforsat cu fibre de sticlă. În S.U.A. se utilizează deja peste trei mii de astfel de cisterne, cu capacităţi de 15 000 — 38 000 de litri. În Europa, noutatea a fost adoptată, deocamdată, numai la Hamburg, unde au fost montate experimental două cisterne de cîte 35 000 de litri (în fotografie : amplasarea în subteran a uneia dintre ele).

viaţa economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Doigu (redactor şef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu (redactor şef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor şef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacţie), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. S. Stănescu (redactor şef adjunct), C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia“, str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DISCREPANŢE ÎN SALARIZARE, PE SEXE

ESTE CUNOSCUT FAPTUL că în ţările capitaliste femeile primesc, în general, remuneraţii inferioare bărbaţilor, chiar cînd îndeplinesc aceleaşi atribuţii şi au un randament egal. Deşi a cedat întrucîtva teren, datorită luptei susţinute a femeilor salariate (sprijinite— de regulă — de organizaţiile sindicale), precum şi eforturilor depuse de organizaţiile internaţionale (îndeosebi de O.N.U. şi organismele ale specializate), inegalitatea în salarizarea femeilor se menţine, oscilînd în limite destul de largi.

Datele din tabelul alăturat ilustrează evoluţia, în perioada 1960—1968, a salariului mediu primit de femei într-un număr de 11 ţări capitaliste industriale. Cifrele indică nivelul acestui salariu, faţă de cel al salariului mediu al bărbaţilor (considerat, în fiecare caz, egal cu 100). În general, ca bază de calcul a fost luat salariul orar (cu excepţia Belgiei, pe ansamblul sectoarelor neagricole, unde s-a pornit de la salariul zilnic).

Se observă că poziţia femeilor în domeniul salarizării se îmbunătăţeşte treptat în marea majoritate a ţărilor examinate, dar se menţine într-o cvasi-stagnare în Anglia şi se deteriorează în Elveţia sau Australia. De menţionat, că veniturile totale ale femeilor sînt, de fapt, mai mici decît apare în statistica alăturată, deoarece cazurile de activitate cu program parţial sau numai în anumite perioade ale anului se întîlnesc mult mai frecvent în rîndurile femeilor decît în cele ale bărbaţilor.

Ţara	Pe ansamblul sectoarelor neagricole					În industria prelucrătoare				
	1960	1962	1964	1966	1968	1960	1962	1964	1966	1968
Franţa	84,5	84,4	83,4	83,1	85,6	...	...	...	...	...
Suedia	...	...	...	...	...	68,8	70,5	73,6	76,5	79,0
Norvegia	...	...	...	...	...	67,3	68,7	70,8	72,7	74,3
Danemarca	66,7	67,8	70,5	72,2	73,0 *)	...	...	...	...	...
R.F.G.	65,0	67,4	67,5	68,8	69,5	65,6	67,7	68,3	69,4	69,4
Australia	...	...	...	...	...	70,2	70,2	70,8	69,9	69,2
Finlanda	...	...	...	...	...	66,4	65,7	67,7	68,6	69,1
Belgia	55,4	57,8	60,1	62,5	...	57,0	58,8	61,2	63,2	64,3
Elveţia	64,3	62,9	61,8	62,2	61,1 *)	63,8	63,1	62,5	63,5	62,0 *)
Anglia	60,5	60,5	59,8	59,9	59,5	57,3	57,7	57,2	57,4	57,4

*) Anul 1967.

Sursa : Prelucrat după B.I.T., Bulletin des statistiques du travail, 1969, 2—e trimestre, Genève.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 34 (312)
VINERI
29 august 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI
34

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

INIȚIATIVĂ ȘI RĂSPUNDERE - FUNDAMENTE ALE EFICIENȚEI

„TEHNOLOGIA" ELABORĂRII STUDIILOR DE ORGANIZARE

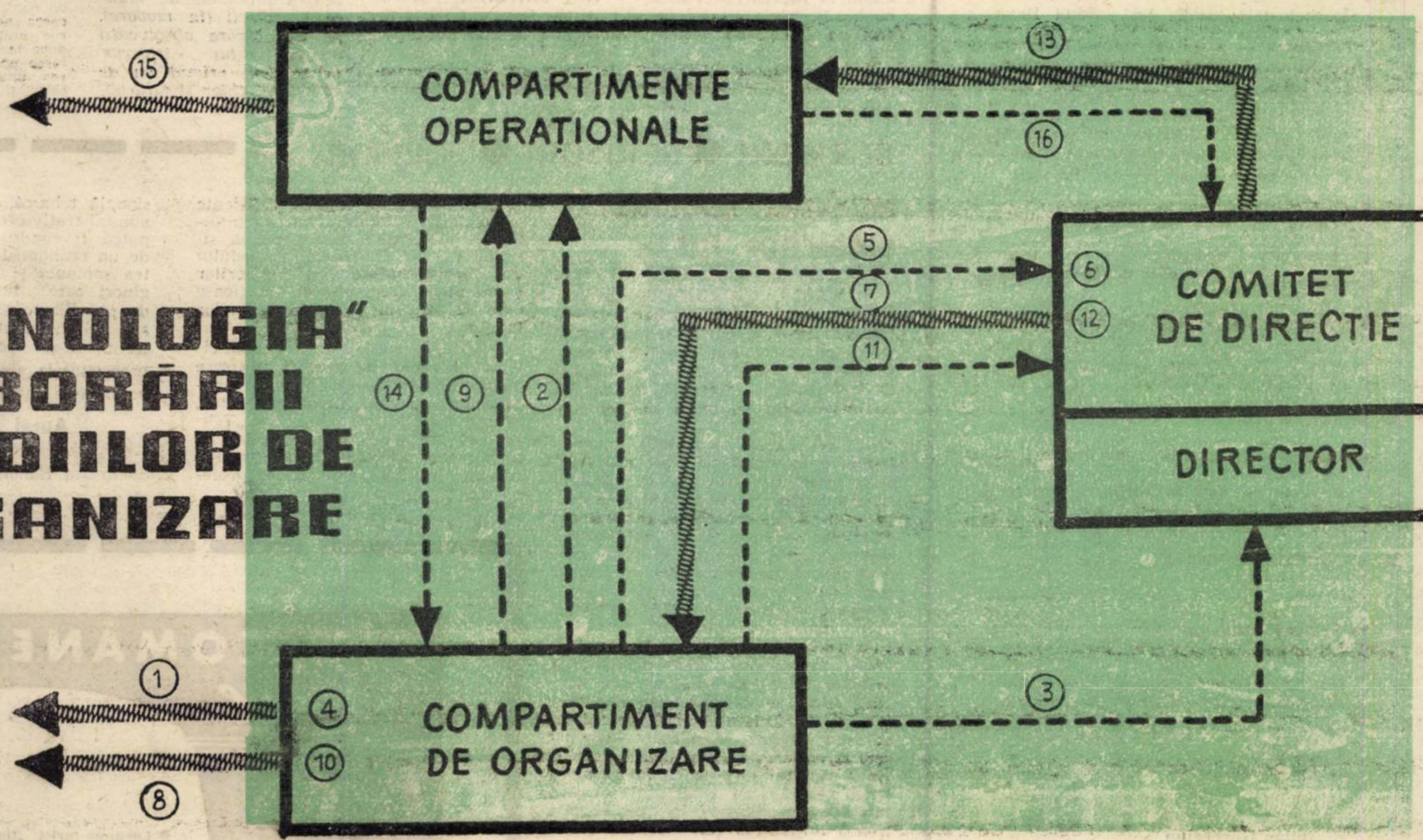

① ANALIZA DE ANSAMBLU A ÎNTREPRINDERII ② ③ ⑨ ⑭ CONSULTARE
④ ELABORARE PLAN TEMATIC ⑤ ⑪ PROPUNERI ⑥ ⑫ DEZBATERE
⑦ DECIZIE DE ELABORARE A STUDIILOR ⑧ ANALIZĂ CONCRETĂ A PROBLEMEI
⑩ ELABORARE STUDIU, MASURI, SOLUȚII ⑬ DECIZIE DE APLICARE
⑮ APLICARE ⑯ INFORMARE

Maximum de economicitate în stabilirea fondurilor necesare: SPORIREA CONTINUĂ A PRODUCȚIEI LA 1000 LEI MIJLOACE CIRCULANTE (pag. 5-a) • Discuții: CERCETAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ ȘI REPRODUCȚIA SOCIALĂ (pag. 12-a) • Din presa internațională: ECOURI ALE DEVALORIZĂRII FRANCULUI FRANCEZ (pag. 17-18)

viaţa economică

Săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

SUMAR

Nr. 34, din 29 august 1969

■ ECONOMIE NAŢIONALĂ

Voinţă nestrămutată de a da viaţă Hotărîrilor Congresului al X-lea al Partidului

● Ridicarea eficienţei economice — obiectiv central
de ing. **Nina Nicolae**, director Fabrica de mătase „Flamura roşie"-Bucureşti

● Realizări şi perspective în electrificarea ţării
de ing. **Ioan V. Herescu**, director, Direcţia energiei din C.S.P. (pag. 3)

● Creaţia tehnică strîns legată de cerinţele producţiei
de ing. **Victor Bunea**, Uzina de maşini electrice-Bucureşti

Preţ de cost: Reducerea cheltuielilor de producţie
de **I. Iţicovici**, C.S.P. (pag. 4)

Reflecţii: Profesori
de acad. **Grigore C. Moisil**

Maximum de economicitate în stabilirea fondurilor necesare: Sporirea continuă a producţiei la 1000 lei mijloace circulante
de **Gheorghe Popescu**, director general în Ministerul Finanţelor (pag. 5)

Stocuri supranormative: Geneză şi remedii
de **C. Dragomir**, Întreprinderea de aprovizionare a Municipiului Bucureşti

În industria locală din judeţul Braşov:

Profilarea — o cerinţă impusă de realitate
de **Anton Ciobanu**, economist - Braşov.

Fluxul informaţional în economie
de prof. **Emil Mitescu**, secretar permanent adjunct, Comisia guvernamentală pentru dotarea cu echipament de calcul şi automatizarea prelucrării datelor (pag. 7)

Holdele îşi iau strălucirea din oţelul maşinilor
de **Eugen Vioreanu** (pag. 9)

■ ÎNTREPRINDEREA

Activitatea de elaborare a studiilor de organizare ştiinţifică: Iniţiativă şi răspundere — fundamente ale eficienţei
de **Constantin Cojocaru** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Discuţii: Cercetarea tehnico-ştiinţifică şi reproducţia socială
de conf. dr. **Ion Trăistaru** (pag. 12)

Fişe (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Olanda: Politica economică anti-inflaţionistă
de **Ilie Şerbănescu**
Înfruntări pe piaţa grîului (pag. 16)

Din presa internaţională: Ecouri ale devalorizării francului francez (pag. 17)

Iran: Tinereţea industrială a unei civilizaţii milenare
de **D. Dragomirescu** (pag. 18)

R. D. Vietnam: Industria regională — realităţi şi prefigurări
de **Iulian Gheorghiu**

Conjunctura economiei capitaliste: Prognoză pe 12 luni

Note: Danemarca şi pieţele (pag. 19)

Mondorama
Statistică internaţională: Expansiunea producţiei de ciment (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu (redactor şef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor şef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacţie), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. S. Stănescu (redactor şef adjunct), C. Topor, S. Taigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Echivalarea stagiilor în funcţii tehnice

Ing. PETRE GAVRILA Sectorul VI, Bucureşti — *Conform pct. 5 din Indicaţiile privind aplicarea noului sistem de salarizare (anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968), vi se va putea lua în calculul vechimii minime de 8 ani necesare pentru ocuparea postului de inginer principal, jumătate din cea pe care o aveţi în funcţiile medii respective. Aceasta, în cazul în care se aplică prevederile noului sistem de salarizare în unitatea unde lucraţi şi aţi ocupat funcţiile medii la care vă referiţi (tehnician I tehnolog, tehnician principal tehnolog) în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite. Întrucît pînă la sfîrşitul acestui an urmează să se generalizeze aplicarea noului sistem de salarizare în toate unităţile (dacă în întreprinderea unde lucraţi nu s-a introdus încă) veţi beneficia de aplicarea prevederilor menţionate, chiar în cursul acestui an.*

● Stagiul ca instructor de presă

NICOLAE PATRU, Balş, judeţul Olt. — *Dacă sînteţi absolvent al învăţămîntului mediu de cultură generală, perioada cît aţi lucrat ca instructor de presă se ia în considerare ca stagiu în funcţii economice medii. Perioada cît aţi lucrat ca funcţionar principal, nu se poate lua în calculul stagiului în funcţii economice, fiind luată în calculul muncii administrative.*

● Diferenţa de salariu

CORNELIU IONESCU, comuna Brăeşti, judeţul Botoşani. — *Întrucît n-aveţi studiile necesare, nu puteţi îndeplini funcţia de contabil II. În perioada în care aţi fost încadrat (greşit) în această funcţie şi aţi îndeplinit în mod corespunzător sarcinile ce vi s-au încredinţat, retribuţia dv. nu putea să depăşească limita maximă a salariului tarifar prevăzut pentru funcţia de contabil II, micşorată cu 5%. În consecinţă, suma lunară care trebuie să vi se impute reprezenta 52,50 lei, în loc de 90 lei. Calificarea la locul de muncă la care vă referiţi nu se echivalează cu absolvirea învăţămîntului mediu economic necesară pentru ocuparea funcţiei de contabil.*

● Vechimea neîntreruptă în muncă

ION MIHAILĂ, Bucureşti. — *Dacă întreruperile survenite în activitatea salariată (de 50, respectiv 12 zile) au fost determinate de una din cauzele indicate în Normele pentru acordarea sporului de vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, prevăzute în anexa VII la H.C.M. nr. 914/1968, vechimea dv. se consideră neîntreruptă. Perioada cît n-aţi lucrat nu intră însă în calculul acestei vechimi. Cauzele prevăzute de norme sînt: desfacerea contractului de muncă în urma dizolvării unităţii, reducerea personalului, starea de sănătate, constatată prin certificat medical dacă nu vi s-a putut oferi, în aceeaşi unitate, o altă muncă corespunzătoare. În ipoteza în care desfacerea contractului dv. de muncă s-a făcut în temeiul art. 18 (prin acordul părţilor) sau 19 din Codul Muncii (ca urmare a demisiei), vechimea neîntreruptă se calculează de la data reîncadrării, respectiv luna august 1958.*

★

MIHAI POPESCU, Bucureşti. — *În cazul dv. nu se aplică prevederile Circularei nr. 2850/1967, ale fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă şi salarii (în vigoare), potrivit cărora absolvenţii învăţămîntului superior primesc în primul an de activitate (chiar şi fără obţinerea diplomei de absolvire) salariul corespunzător funcţiei de economist II, inginer II, prevăzut pentru anul de stagiu. Nefiind promovat al examenului de diplomă, nu puteţi fi încadrat, nici cu titlu provizoriu, ca economist.*

★

CAROL BORA, economist, Craiova — Referindu-se la scrisoarea dv. „Extinderea unei experienţe pozitive" din nr. 24, Direcţia generală de control şi revizie din Ministerul Finanţelor ne comunică: „Ministerul Finanţelor sprijină măsura ca la marile întreprinderi şi combinate controlul financiar preventiv să fie exercitat prin compartimente specializate. Această formă de organizare se experimentează în prezent la 10 mari întreprinderi şi urmează să fie extinsă şi la altele. Unele întreprinderi şi ministere au solicitat sprijin în această privinţă. Compartimente specializate de control financiar preventiv se experimentează în prezent şi în sectorul de construcţii şi anume în oraşele Braşov şi Craiova, urmînd să fie extinse şi la alte unităţi de construcţii care se încadrează în condiţiile pe care le impun o astfel de organizare".

Iată şi opinia **Direcţiei plan economic din Ministerul Industriei Construcţiilor**: „Teoretic, propunerea de înfiinţare a unui serviciu specializat pentru exercitarea controlului preventiv la marile unităţi de construcţii cu un plan de lucrări de peste 200 milioane lei anual, apare justificată. Punerea în aplicare nu ar putea fi însă realizată dacă ţinem seama că unităţile mari de construcţii realizează sarcinile de producţie prin întreprinderi, grupuri de şantiere şi şantiere dispersate în afara sediului central, fiecare avînd nevoie de un compartiment de control preventiv. Introducerea acestui sistem la marile unităţi de construcţii ar duce la paralelisme în exercitarea controlului şi la utilizarea unui număr mare de salariaţi T.A.".

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

PREVENIREA NEFOLOSIRII MIJLOACELOR FIXE

NUMĂRUL MAŞINILOR, utilajelor şi instalaţiilor inactive existente la întreprinderile şi organizaţiile economice din judeţul Argeş se menţine încă destul de ridicat. O inventariere efectuată în urmă cu cîtva timp ne arată că, pentru un număr de 752 utilaje în valoare de 37 156 mii lei s-au plătit amortismente în sumă de 2 502 mii lei. Aceasta se datoreşte faptului că întreprinderile nu sînt mobilizate în prevenirea şi lichidarea maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor nefolosite, deoarece prin planul preţului de cost sînt asigurate sumele necesare achitării cotelor de amortisment aferente mijloacelor fixe inactive.

În vederea determinării unităţilor economice de a preveni şi lichida mijloacele fixe nefolosite, propun ca în planul preţului de cost să nu se mai prevadă cheltuieli pentru plata amortismentului calculat asupra acestora. Pentru realizarea acestei propuneri, consider că este necesar ca în formularul planului de amortizare să se introducă o coloană în care să se treacă mijloacele fixe inactive cu amortismentul aferent. Totalul să fie scăzut din sumele ce sînt destinate finanţării investiţiilor, urmînd ca în planul preţului de cost să se prevadă diferenţa. (Se înţelege că în totalul surselor de finanţare a investiţiilor se va cuprinde şi amortismentul aferent utilajelor nefolosite).

Socot că această propunere se încadrează perfect şi în Regulile de bază elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanţelor şi Direcţia Centrală de Statistică, privind planificarea, evidenţa şi calcularea preţului de cost al producţiei industriale, care nu permit prinderea în planul preţului de cost a cheltuielilor neproductive şi neeconomicoase, de natura cărora sînt, după părerea noastră, şi cotele de amortisment plătite la fondurile fixe inactive.

Popa Gh. BENONE
director adjunct
Sucursala judeţeană a Băncii Naţionale Argeş

FOLOSIREA SPECIALIŞTILOR

CITIND articolul „Piramida utilizării specialiştilor" (nr. 29) am reţinut importanţa folosirii eficiente a inginerilor. Analiza, totuşi nu suficient de critică, demonstrează situaţia de loc lăudabilă a modului de întrebuinţare a inginerilor şi dă unele recomandări preţioase care să stea în atenţia factorilor în drept.

Doresc, în continuare, să dau cîteva exemple de greşită utilizare a specialiştilor — în speţă — a inginerilor din Cluj. În oraşul nostru, de exemplu, la întreprinderile „Tehnofrig", „16 Februarie" etc, posturile de director adjunct sînt ocupate de ingineri. Deşi au o pregătire profesională tehnică, ei execută munci administrativ-economice, care ar putea fi conduse tot atît de bine de un economist sau jurist. Am putea semnala şi alte cazuri de ingineri care lucrează în serviciile de planificare, organizarea muncii sau salarizare etc. Toţi aceştia ar trebui să-şi ocupe locurile bine precizate de specialitatea dobîndită pe băncile facultăţilor.

Aurel STĂNESCU
inspector şef
Sucursala Băncii Naţionale — Cluj

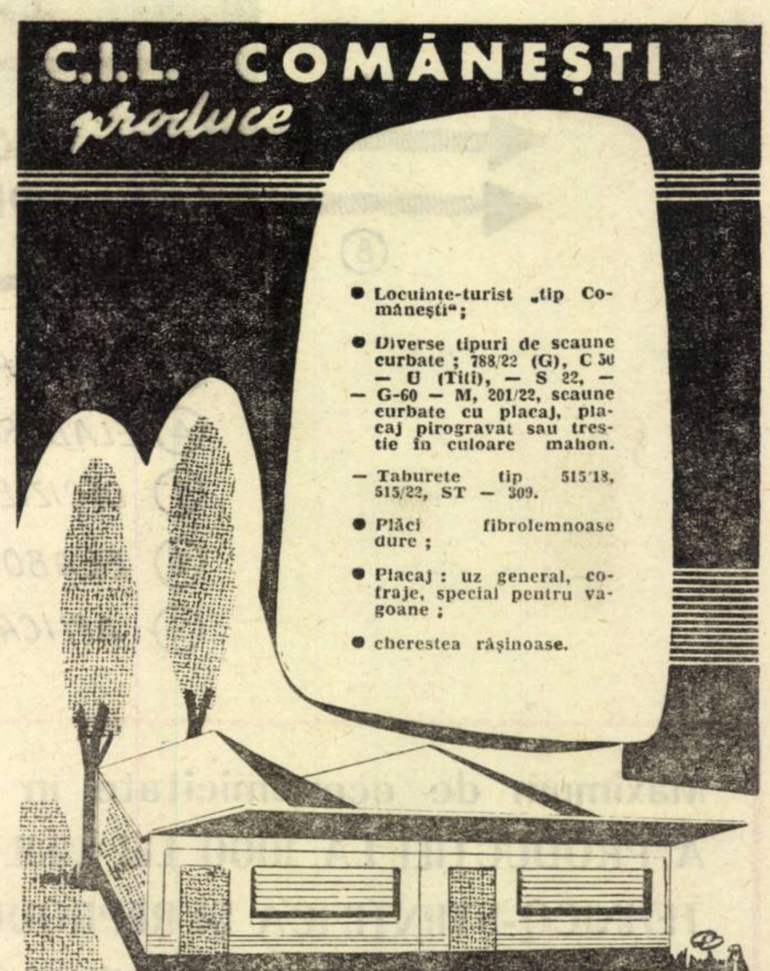

VOINȚĂ NESTRĂMUTATĂ DE A DA VIAȚĂ HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI AL X-lea AL PARTIDULUI

OAMENII MUNCII, ÎNTREGUL NOSTRU POPOR au urmărit cu viu interes și și-au manifestat întreaga adeziune față de hotărîrile adoptate de cel de-al X-lea Congres al P.C.R. Ei sînt profund convinși că aplicarea în continuare și consecventă a politicii marxist-leniniste de industrializare socialistă, imprimarea unui înalt ritm de creștere a producției industriale în cincinalul următor, orientarea cu precădere spre dezvoltarea ramurilor care condiționează înzestrarea tehnică a economiei, valorificarea mai intensă a resurselor naturale, corespund întrutotul năzuințelor și aspirațiilor lor spre fericire și bunăstare.

RIDICAREA EFICIENȚEI ECONOMICE – OBIECTIV CENTRAL

ÎN CADRUL aplicării consecvente a politicii marxist-leniniste de industrializare socialistă, punînd accent principal pe dezvoltarea cu precădere a industriei grele, manifestînd o grijă permanentă pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, partidul a acordat în anii construcției socialiste o atenție deosebită și dezvoltării industriei bunurilor de consum printre care și industriei textile. Datorită fondurilor masive alocate de stat, filaturile și țesătoriile vechi s-au transformat în anii construcției socialiste în unități moderne, dotate cu utilaje de înaltă tehnicitate, în care condițiile de muncă nu pot fi nici pe departe comparate cu cele din trecut; altele noi au îmbogățit peisajul industrial al multor județe.

Așa cum prevăd documentele Congresului al X-lea al partidului, în cincinalul următor producția industriei ușoare, urmează să marcheze noi și însemnate sporuri, în cadrul căreia și cea de țesături. Pentru realizarea lor, vor fi construite noi fabrici dotate cu tehnică de prim rang.

În Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și în toate documentele Congresului al X-lea al partidului străbate ca un fir roșu necesitatea ca în toate domeniile de activitate, inclusiv în industria ușoară, să se obțină o înaltă eficiență economică. Au fost perioade — mai ales în primii ani de construcție socialistă — cînd am căutat să realizăm în fabrica noastră dezideratul **mult,** prin ridicarea calificării muncitorilor și printr-o organizare mai bună a întreținerii și reglării utilajului din fiecare secție.

Pe măsura creșterii exigențelor și gusturilor cumpărătorilor — ca urmare a ridicării nivelului de trai — alături de **mult** a fost nevoie să atingem și un alt obiectiv: **mai bun.** În ramura mătăsii, aceasta înseamnă, alături de îmbunătățirea caracteristicilor produsului finit, varietate mare de sortiment, contexturi, desene și poziții coloristice, finisaj superior, tușeu plăcut și aspect estetic deosebit. Această cerință, a impus aparatului tehnic din fabrica noastră, ca și din celelalte unități textile, să se ocupe în permanență de îmbogățirea sortimentului, de introducerea unor noi clase de coloranți, a unor procedee tehnologice moderne, care să îmbunătățească mult caracteristicile fizice și estetice ale țesăturilor. In această perioadă și-au făcut apariția și la noi în țară fibrele sintetice, care au deschis mari posibilități textiliștilor să îmbogățească sortimentul de țesături.

În ultimii ani, activitatea întreprinderilor industriale a fost orientată, îndeosebi de Congresul al IX-lea al P.C.R., spre creșterea eficienței economice. Acest lucru a făcut ca întregul aparat tehnico-economic din întreprinderi și, în special, cadrele de conducere să studieze și să găsească soluții pentru îmbinarea celor 3 obiective de bază ale economiei moderne: **mult, bun** și **ieftin.**

În acest sens, alături de introducerea progresului tehnic și, în special, înlocuirea unor utilaje învechite cu altele noi, moderne, de mare randament, a fost necesar să se treacă și la o organizare superioară a producției și a muncii care să ducă la creșterea substanțială a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale de producție etc. Pe această linie, cea mai importantă realizare a întreprinderii unde lucrez în prezent este rentabilizarea activității (la care aș putea afirma că am avut și eu o anumită contribuție). **Dacă în anul 1966, de pildă, întreprinderea a inregistrat o pierdere de 1,5 milioane lei, începînd din anul 1967, obținem anual cîteva milioane beneficiu.**

Congresul al X-lea a adoptat hotărîri de importanță istorică, menite să ridice în viitor industria, întreaga noastră economie, pe noi trepte de dezvoltare. În cadrul măsurilor complexe ce vor fi luate, multe se referă și la industria textilă. Pentru a putea realiza cu cinste sarcinile ce ne vor reveni în cincinalul 1971—1975, ne vom preocupa încă de pe acum pentru a crea condițiile tehnico-organizatorice corespunzătoare. Printre acestea, sistematizarea fluxului tehnologic, care la ora actuală prezintă unele neajunsuri, constituie un obiectiv de bază. Îmi dau seama că prin organizarea rațională a fluxului tehnologic, se vor crea premise favorabile folosirii din plin a tehnicii, a forței de muncă și a materiei prime — baza sporirii eficienței economice a activității întreprinderii. Întrucît lucrarea necesită și cheltuieli de investiții, ea se află în studiu la Institutul de proiectări al M.I.U. și urmează să se realizeze începînd chiar din 1970.

ing. Nina NICOLAE
director
Fabrica de mătase „Flamura Roșie"
București

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN ELECTRIFICAREA ȚĂRII

DOCUMENTELE Congresului al X-lea al partidului subliniind necesitatea continuării neabătute a perfecționării structurii producției industriale, a dezvoltării rapide a ramurilor de bază care condiționează înzestrarea tehnică superioară a economiei, valorificarea eficientă a resurselor naționale, au stabilit pentru deceniul următor sarcini deosebite privind lărgirea bazei energetice a țării.

Considerînd potențialul energetic ca o parte constitutivă deosebit de importantă a patrimoniului național, Partidul Comunist Român, a stabilit cu claritate, încă de la Conferința Națională din octombrie 1945, sarcina dezvoltării energeticii și a electrificării țării ca punct de plecare pentru întreaga operă de ridicare economică a României. Sub conducerea partidului s-au realizat mărețele obiective ale planului de electrificare, astfel că **astăzi întreaga productie de energie electrică a anului 1938 se realizează în numai 13 zile.**

Amenajările hidroenergetice de mare amploare ca sistemul de navigație și centrala de la Porțile de Fier, hidrocentralele de pe rîurile Bistrița, Argeș și Lotru; marile termocentrale de 800 mii kW și 1 milion kW la nivelul tehnic cel mai înalt; liniile magistrale de transport de energie electrică de 220 kV și 400 kV, concepute și executate în întregime de energeticienii noștri; agregatele hidro și termoenergetice de mare putere, — pînă la 300 mii kW capacitate unitară — pe care industria noastră constructoare de mașini le asimilează pentru producție în țară, dezvoltarea industriei electrotehnice care fabrică agregate și aparataje pînă la tensiunea de 400 mii volți și altele — atestă marile realizări obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului.

O evoluție la fel de impresionantă s-a realizat în anii construcției socialiste și în domeniul energeticii generale și al gospodăririi combustibililor. De la începuturile timide ale lucrărilor de planificare energetică în 1949—1950, s-a ajuns în anii 1968—1969 să se elaboreze, cu ajutorul mașinilor electronice de calcul, bilanțuri generale de energie primară, anuale, pe planuri cincinale și perioade de perspectivă de 10—15 ani, fundamentate științific pe baze analitice complexe.

În fundamentarea dezvoltării bazei energetice a economiei, specialiștii români au îndeplinit în acești ani și o activitate de precursori. Sîntem între primele țări în economia cărora se desfășoară acțiuni, nu numai pentru elaborarea de bilanțuri energetice, fundamentate pe cercetare științifică, ci și pentru optimizarea soluțiilor de dezvoltare a diferitelor resurse de purtători de energie primară și de acoperire a necesităților de consum.

În scopul înfăptuirii marilor obiective energetice ale țării, s-au dezvoltat institute de proiectări și puternice organizații de construcții-montaj pentru instalații energetice, capabile să răspundă sarcinilor crescînde care revin ramurilor producătoare de energie primară și industriei energiei electrice și termice. Un număr mare de cadre specializate, care s-au format în aceste ramuri de bază ale economiei, constituie chezășia dezvoltării în continuare a bazei energetice a economiei și a electrificării țării.

În ansamblul dezvoltării continue și multilaterale a economiei și societății noastre socialiste, Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. conferă și în următorii 10 ani ramurii energetice același loc de avangardă în progresul tehnic și economic al țării noastre. **În 1975 producția de energie electrică este prevăzută să ajungă la 55—57 miliarde kWh, iar în 1980 la 80—85 miliarde kWh.** Puterea nouă de 13—13,8 milioane kW, ce trebuie pusă în funcțiune în centralele electrice în anii 1971—1980, din care 4,3—4,4 milioane kW în hidrocentrale și 1,8—2,4 milioane kW în centrale nuclearoelectrice, ca și programul amplu de dezvoltare a bazei energetice primare de combustibili pe care îl implică extinderea electrificării și satisfacerea tuturor necesităților economiei, oglindesc vigoarea și clarviziunea cu care urmează să fie valorificate, în proporții lărgite și cu eficiență economică superioară, toate formele de energie.

În toate ramurile economiei, în industria energetică, chimie, siderurgie, construcții de mașini, agricultură, producția bunurilor de consum, sînt prevăzute dezvoltări complexe și sporuri însemnate de producție, prin care resursele naturale ale țării noastre se vor valorifica, la un nivel tehnic și calitativ ridicat, cu o eficiență sporită și cu un mare aport de inteligență și muncă creatoare al poporului nostru.

Intensificarea utilizării în producție a formelor superioare de înaltă eficacitate economică ale energiei, este ilustrată prin prevederea creșterii înzestrării electroenergetice a muncii în industrie, care va constitui unul din factorii hotărîtori ai sporirii substanțiale a productivității muncii în această ramură și a eficienței economice pe ansamblul ei. **Cantitatea de energie electrică folosită în industrie în medie pe un muncitor, va spori pînă la 18 000 kWh în 1975 și la cel puțin 22 000 kWh pe an la nivelul lui 1980.**

Asimilarea folosirii energiei nucleare în scopuri energetice pașnice, dezvoltarea programului de construcții hidroenergetice, așa încît să se ajungă pînă în 1975 la valorificarea a 40—42% din potențialul economic amenajabil al cursurilor noastre de apă, iar pînă în 1980 la 75—80% din acest potențial, instalarea în centralele electrice a unei puteri noi în următorii 10 ani care reprezintă dublul totalului existent la finele anului 1969, constituie tot atîtea obiective de mare amploare și de un ridicat nivel tehnic.

Atenția pe care conducerea partidului

ing. Ioan V. HERESCU
directorul Direcției energiei din Comitetul de Stat al Planificării

⟶

Se montează țevile fierbătoare la unul din cazanele de la noua termocentrală de la Deva, operațiune care precede punerea în funcțiune a primului grup de 200 MW. În acest fel, angajamentul constructorilor de a realiza în acest an o depășire a planului de construcții-montaj cu lucrări în valoare de 6,5 milioane lei se înfăptuiește cu succes.

și statului o acordă continuu lărgirii bazei de combustibili și electrificării, însuflețește munca și constituie imboldul pentru afirmarea capacităților creatoare ale energeticienilor — de la muncitori pînă la oameni de știință —, în scopul asigurării dezvoltării armonioase și cu o perspectivă clară a tuturor resurselor energetice de care dispune economia noastră.

CREAȚIA TEHNICĂ STRÎNS LEGATĂ DE CERINȚELE PRODUCȚIEI

FORUL SUPREM al partidului — Congresul al X-lea — a adoptat un vast program de edificare a României moderne, de promovare largă a cuceririlor științei și tehnicii în toate domeniile de activitate. În realizarea marilor obiective puse de partid în fața întregului popor, o contribuție de seamă sînt chemate să aducă știința și inițiativa creatoare tehnică a maselor.

Știința și tehnica s-au afirmat și în trecut la noi în țară. Istoria arată că din rîndurile oamenilor de știință, al cercetătorilor, proiectanților, inginerilor și tehnicienilor români s-au distins personalități remarcabile, care și-au închinat talentul, energia și puterea de creație științei și tehnicii originale, ridicînd, prin operele lor, prestigiul științei și tehnicii românești, mărind totodată contribuția țării noastre la patrimoniul științei și tehnicii mondiale. Numai că strădaniile multora n-au găsit, sub regimul burghezo-moșieresc, cîmp fertil de dezvoltare a capacității creatoare. Și exemple pot fi date multe.

Traian Vuia a trebuit să plece în Franța pentru a putea să experimenteze și să-și desăvîrșească ideile științifice. Aurel Vlaicu la fel. Henri Coandă și Gogu Constantinescu au trebuit să plece din țară pentru a putea să-și pună în valoare și să experimenteze studiile științifice pe care le-au întreprins.

Continuînd și dezvoltînd cu succes tradițiile progresiste ale înaintașilor, animați de dorința patriotică de a aduce o largă contribuție la făurirea României socialiste, oamenii de știință, cercetătorii, proiectanții, inginerii, tehnicienii și muncitorii au îmbogățit în anii construcției socialiste cu noi și importante realizări ceea ce a creat valoros poporul nostru în trecut.

An de an, mișcarea inventatorilor, inovatorilor și raționalizatorilor s-a afirmat ca un puternic accelerator al progresului tehnic. **Numai în primii 3 ani ai actualului cincinal prin aplicarea în practică a peste 90 000 de invenții, inovații și raționalizări, au fost obținute economii post calculate în valoare de 2,2 miliarde lei.**

Vorbind despre afirmarea inițiativei creatoare tehnice, aș vrea să mă refer, pe scurt, la activitatea uzinei noastre. În cadrul programului complex de diversificare a producției, s-a mers pe linia indicată de partid de obținere a unor produse ieftine și de bună calitate, care să fie competitive pe piața internațională, de eliminare a importului de licențe. În acest sens, s-au întreprins studii de o deosebită importanță care s-au materializat în realizări concrete. S-au studiat, de pildă, caracteristicile optime de funcționare ale generatoarelor de curent continuu pentru sudură, care au condus la realizarea unor grupuri de sudură deosebit de avantajoase și din care s-au și exportat cîteva mii de bucăți. Ample studii au fost întreprinse în direcția depistării posibilităților de micșorare a pierderilor la mașinile electrice asincrone în legătură cu un calcul de optimizare economică și de micșorare a dimensiunilor. Seria unitară de motoare asincrone trifazate, care a rezultat ca urmare a acestor studii, depășește seriile similare ale unor uzine renumite din lume. Cîteva zeci de mii de astfel de motoare au și fost exportate.

Este de la sine înțeles că numeroasele cercetări științifice care s-au întreprins în uzina noastră au dus nu numai la rezultate pozitive de natura celor care s-au arătat, dar și la găsirea unor soluții originale care au reprezentat noutăți pe plan mondial și s-au caracterizat drept invenții. Astfel ing. Vasile Crețu și un colectiv au studiat și inventat un nou sistem constructiv al generatoarelor sincrone de puteri mijlocii și mici, deosebit de avantajos. Prin aplicarea acestui sistem, pierderile de energie s-au micșorat considerabil, prețul de cost s-a redus, asigurîndu-se simultan și funcționarea în paralel a mai multor generatoare. De asemenea, ing. Eugen Nicolescu a inventat un generator trifazat de înaltă frecvență cu care se pot depista defectele de fabricație ale mașinilor electrice de toate tipurile. Un alt exemplu care ilustrează capacitatea creatoare tehnică este „Grupul convertizor de medie frecvență“, realizat de subsemnatul, și care a fost distins în martie anul acesta cu marea medalie de aur la Salonul Internațional al Invențiilor de la Viena. Această invenție este rezultatul unor cercetări care au durat peste 8 ani de zile. Din ele au rezultat teorii originale publicate în reviste străine și românești de specialitate. În cadrul acestor cercetări s-a colaborat cu Institutul de Energetică al Academiei și cu catedra de electrotehnică a Institutului Politehnic din București. Colaborarea s-a dovedit deosebit de fructuoasă și o vom dezvolta în continuare.

Muncitorii, tehnicienii, inginerii din uzina noastră, afirmîndu-și deplina adeziune față de politica înțeleaptă a partidului, se vor călăuzi în întreaga lor activitate după prețioasele indicații cuprinse în Raportul C.C. al P.C.R. expus de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea, care a conturat magistral perspectivele de dezvoltare a economiei și societății românești în deceniul al 8-lea al secolului XX. În lumina acestor indicații, eforturile noastre se vor orienta și mai pregnant spre rezolvarea problemelor tehnice concrete, spre studierea perfecționării tehnologiei, în scopul obținerii unor rezultate economice tot mai înalte. Inventatorii, inovatorii și raționalizatorii din uzina noastră au în aceste domenii un vast cîmp de activitate creatoare.

ing. Victor BUNEA
Uzina de mașini electrice-București

Noi obiective economice

● **NOUA FABRICA DE AMONIAC construită pe a doua platformă industrială a Combinatului chimic de la Craiova a început să producă.** Potrivit proiectelor, aici urmează să se obțină anual o producție de 300 000 tone de amoniac, noua unitate fiind cea mai mare de acest profil din industria noastră de îngrășăminte chimice. Prin darea ei în exploatare s-au creat condiții pentru începerea producției și la fabricile de acid azotic, uree și azotat de amoniu, unități care urmează să ridice la circa un milion de tone producția anuală de îngrășăminte a combinatului craiovean.

Înzestrarea noii fabrici cu utilaje moderne, de înalt randament, va ajuta pe chimiști să înregistreze indicatori tehnico-economici superiori. Se preconizează astfel ca prețul de cost și consumul de energie electrică pe tona de producție să fie cu circa 40% mai mic.

● **La Brăila a intrat în funcțiune o FABRICA DE PRODUSE LACTATE.** Noua unitate dispune de o instalație de frig, o secție de fabricație a untului, cu o capacitate de 1 200 tone pe an; o secție de lapte praf care produce 2 000 tone anual, de spații de depozitare și de alte sectoare.

● **Recent la Întreprinderea „6 Martie“ din Sighișoara, unitate specializată în țesături decorative fine, a intrat în funcțiune, cu două luni mai devreme, o SECȚIE DESTINATĂ FABRICĂRII DE ȚESĂTURI BRODATE.** Ea este prima unitate de acest fel din țară. Anual, ea va livra comerțului peste 50 000 mp țesături brodate într-o gamă variată de modele.

● **În orașul Cehul Silvaniei a fost pusă în funcțiune o FABRICĂ DE MOBILĂ,** una din cele mai moderne unități ale industriei locale din județul Sălaj. Hala de producție, cu o suprafață de peste 3 000 mp, are o capacitate de 5 000 garnituri pe an, liniile sale tehnologice fiind profilate pe o mare varietate de sortimente. Noua fabrică a fost dotată cu două cuptoare-tunel pentru uscarea materialului lemnos, depozite de cherestea și alte instalații și construcții anexe.

● **La Uzina mecanică fină-Sinaia au început lucrările de supraetajare a halei principale,** unde pe mai bine de 4 500 mp, de suprafață productivă vor fi amplasate utilaje de înaltă tehnicitate, necesare diversificării producției și punerii în fabricație a unor noi tipuri de pompe de injecție cu caracteristici superioare celor realizate pînă acum. În celelalte secții ale uzinei se înlocuiesc utilajele vechi și se reorganizează întregul flux tehnologic. Toate acestea vor avea ca rezultat sporirea producției anuale cu circa 30% și îmbunătățirea regimului tehnologic. Uzina realizează azi, în mai puțin de o lună, întreaga producție a anului 1950. Ea produce pompe și aparatură de injecție pentru toate tipurile de motoare.

PREȚ DE COST

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

RIDICAREA eficienței economice în toate ramurile și întreprinderile productive este inseparabil legată de intensificarea acțiunii de reducere sistematică a prețului de cost al produselor și de creștere, pe această bază, a rentabilității producției. În Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980 se prevede că **în viitorul cincinal, cheltuielile ce revin pe 1 000 de lei producție marfă se vor reduce, pe ansamblul industriei de stat, în medie cu 6—7%.**

Realizarea acestei prevederi presupune economisirea resurselor materiale, prin valorificarea lor superioară, folosirea cît mai deplină a capacităților de producție, sporirea productivității muncii vii prin organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, practicarea consecventă a regimului de economii.

ÎN ACȚIUNEA de reducere sistematică a cheltuielilor de producție un factor de seamă îl constituie **studierea aprofundată a structurii prețului de cost pe ramuri, întreprinderi și produse, analizarea evoluției dinamice a acestuia, descifrarea tendințelor care se desprind în urma analizelor făcute.**

Analiza evoluției dinamice a structurii prețului de cost reprezintă o operațiune foarte complexă, știut fiind că modificările intervenite în ponderea diferitelor cheltuieli față de prețul de cost total (considerat egal cu 100) reflectă aspecte multilaterale legate de promovarea progresului tehnic, eficiența folosirii fondurilor de producție, creșterea productivității muncii vii, calitatea gospodăririi întreprinderilor și altele. Pe de altă parte, modificarea ponderii unora dintre elementele de cheltuieli — ca efect al acțiunii unor factori economici — poate duce la schimbări și în ponderea altor elemente de cheltuieli, întrucît ele se intercondiționează reciproc.

Din analiza datelor referitoare la structura prețului de cost în industrie pe perioada 1960—1968 se desprind, în principal, următoarele tendințe:

● **reducerea ponderii cheltuielilor de salarii** de la 17,4% în 1960 la 12,7% în 1968, reflectă, îndeosebi, efectul sporirii productivității muncii în ritm superior — 83% față de cel al creșterii salariului mediu — circa 50%;

● **micșorarea ponderii contribuțiilor asupra salariilor** de la 2,1% în 1960 la 1,5% în 1968, urmează, în general, aceeași dinamică ca și cea a salariilor, știut fiind că mărimea acestor contribuții depinde de volumul fondurilor de salarii;

● **scăderea ponderii amortizărilor** de la 7,5% în 1960 la 7% în 1968, oglindește efectul mai bunei utilizări a fondurilor fixe în totalitatea lor, precum și al înzestrării întreprinderilor industriale cu noi mijloace de muncă, de mare productivitate, ceea ce a permis sporirea volumului producției pe unitate de fonduri fixe. **În această perioadă, fondurile fixe productive în industrie au crescut aproximativ cu 120%, în timp ce producția globală industrială a sporit cu aproape 169%;**

● **reducerea ponderii la „alte cheltuieli bănești“** de la 4,5% în 1960, la 3,5% în 1968, arată rezultatele îmbunătățirii, an de an, a gospodăririi întreprinderilor, efectul reducerii relative a unor cheltuieli cu caracter convențional-constant, în condițiile creșterii în ritmuri susținute a volumului producției industriale;

● **ponderea cheltuielilor pentru materii prime și materiale, combustibil, energie și apă** — luate în totalitatea lor — a crescut de la 68,5% în 1960 la 75,3% în 1968. Această majorare reflectă faptul că, în perioada la care ne referim, deși au fost obținute realizări însemnate și pe linia mai bunei folosiri a resurselor materiale — în special pe calea micșorării consumurilor specifice — **ritmul reducerii acestor cheltuieli a fost mai lent decît cel obținut la alte grupe de cheltuieli.** Într-o anumită măsură, majorarea ponderii la grupele de cheltuieli pentru materiale se explică și prin creșterea prețurilor cu ridicata în unele ramuri, la produse cu destinație productivă, efectuată cu prilejul reașezării de la 1 ianuarie 1963.

Atrage atenția faptul că, în întreaga perioadă 1960—1968, ponderea în prețul de cost total al producției industriale a cheltuielilor privind diversele grupe de materiale, marchează o tendință vizibilă de creștere.

PROBLEMA care se ridică constă în aceea de a aprecia caracterul tendinței de creștere a ponderii cheltuielilor materiale în prețul de cost. Făcînd abstracție de anul 1963 — an în care creșterea ponderii cheltuielilor pentru materiale poate fi explicată într-o anumită măsură prin sporirea prețului cu ridicata ale unor produse cu destinație productivă — creșterea, în continuare, a ponderii acestor cheltuieli în anii următori oglindește, în principal, **ritmul mai lent de reducere a cheltuielilor pentru materiale în comparație cu cel al altor grupe de cheltuieli.**

În mod normal, această tendință trebuie considerată ca firească, știut fiind că introducerea progresului tehnic în industrie are ca efect o creștere rapidă a productivității muncii vii și, drept urmare, reducerea absolută și relativă a cheltuielilor de salarii pe unitatea de produs (respectiv pe 1000 lei producție marfă), ceea ce își găsește oglindirea, între altele, în micșorarea ponderii cheltuielilor de salarii în prețul de cost total. În aceste condiții, are loc în mod inevitabil creșterea ponderii cheltuielilor pentru materiale în prețul de cost total, chiar dacă acestea pe unitatea de produs se micșorează în sumă absolută.

Creșterea ponderii cheltuielilor materiale în prețul de cost total **trebuie însă să fie însoțită întotdeauna de reducerea absolută a acestora pe unitatea de produs.** În această privință, analizele efectuate arată că, în țara noastră, consumurile specifice ale principalelor materiale (metal, lemn, energie electrică, combustibil, materii prime textile etc.) sînt încă mari în comparație cu cele obținute în alte țări industriale avansate, că nu se obține pe unitatea de materiale folosite în producție o valoare corespunzătoare posibilităților tehnice existente și gradului de dotare al întreprinderilor. În aceste condiții, **nu se poate considera ca justificată din punct de vedere economic tendința de creștere a ponderii cheltuielilor materiale în prețul de cost total, întrucît ea oglindește în prezent consumurile exagerate de materiale, rezervele mari de reducere existente în acest domeniu.**

Ținînd seama de faptul că cheltuielile materiale reprezintă aproximativ $^3/_4$ din costul total al producției industriale, reiese în mod evident că **acțiunea de reducere a prețului de cost poate da rezultatele scontate numai în condițiile axării eforturilor în direcția reducerii substanțiale a acestora.**

Dacă în ceea ce privește prețul de cost tendința de creștere a ponderii cheltuielilor materiale poate fi considerată — în anumite condiții — ca un fenomen normal, derivînd din însăși progresul tehnic, altfel se prezintă situația dacă ne referim la ponderea acestor cheltuieli în valoarea producției. Este știut că introducerea, an de an, în producția industrială a unor mijloace de muncă tot mai perfecționate, ceea ce are ca efect creșterea în ritm rapid a productivității muncii vii duce, pe de o parte, la micșorarea valorii unitare a produselor, iar pe de altă parte, la modificarea ponderii elementelor componente ale valorii.

Și în condițiile țării noastre, în care prețurile (ne referim, în primul rînd, la cele cu ridicata) sînt menținute la același nivel un timp mai mare și nu mai are loc, deci, adaptarea lor spontană și permanentă la valoare, **firesc este ca, an de an, în funcție de reducerea consumurilor specifice de materiale, ponderea acestor cheltuieli în valoarea produselor să aibă o tendință clară de reducere.**

Așa cum subliniază documentele Congresului al X-lea al partidului, economisirea resurselor materiale, pe calea reducerii consumurilor specifice de materii prime, combustibil și energie, valorifica-

REFLECŢII

PROFESORI

acad. Grigore C. MOISIL

CONGRESUL AL X-lea s-a încheiat. Fiecare şi-a împachetat şi criticile ce le-a simţit relative la activitatea sa cînd se critica activitatea altuia şi îndemnurile de activitate viitoare cînd se desenau perspectivele. M-am întors la mine acasă la Facultatea de Matematici din Bucureşti; facultatea are răspunderi mari; adesori în timpul raportului tovarăşului Ceauşescu s-a auzit şi substantivul *ştiinţă* şi adjectivul *ştiinţific*. Asta ne priveşte. S-a auzit şi cuvîntul *matematici* şi calificarea *matematic*. Asta ne priveşte şi mai mult. Despre asta aş vrea să încep să arăt cam ce o să facem.

Ştiinţa nu e bună azi dacă ieri nu s-a gîndit la mîine. Iată deci un dublu aspect al muncii noastre. Sîntem gata? Am strîns oare rezultatele unei munci pînă azi desfăşurate ca s-o punem la îndemîna celor ce, urmînd Directivele Congresului al X-lea, au nevoie de noi? Aceasta este întîia problemă şi de ea vom vorbi mai întîi. Ce avem de strîns ca peste cinci ani, cînd Directivele Congresului al XI-lea ne vor cere să fim pregătiţi să începem munca cu cei ce vor munci pe linia acelor directive, să o putem face?

Omul de ştiinţă este profesorul tehnicii. Profesorul trebuie să-şi înveţe lecţia înainte de a o preda. Ce lecţii vom preda în cincinalul care începe? Ce lecţii vom pregăti pentru cincinalul următor? Pentru matematicieni amîndouă întrebările nu sînt neprevăzute, dar nu e rău să informăm şi pe alţii despre munca noastră, fiindcă au nevoie să ştie ce pot, din munca noastră, folosi pentru munca lor.

Vom începe prin a observa că nimănui nu i-a scăpat faptul că şi în Directive şi în Raportul secretarului general ridicarea productivităţii muncii e o problemă majoră. Lucrul e explicabil. Dacă vrem să ne ridicăm nivelul de trai, şi o vrem, e nevoie ca „plusprodusul" obţinut din munca fiecăruia să fie cît mai mare.

Munca nu e o pedeapsă, munca nu e o ispăşire. Idealul de muncă nu e munca lui Sisif. Muncitorul nu e condamnat la muncă, la cîştigarea pîinii cu sudoarea frunţii. Omul munceşte ca să producă şi produce ca să consume. O parte din producţie o pune de o parte ca să-şi ridice productivitatea muncii sale şi a urmaşilor. Dar ridicarea productivităţii muncii înseamnă trei lucruri: alegerea muncii celei mai productive, utilizarea mijloacelor de muncă cele mai productive şi utilizarea cea mai productivă a mijloacelor de muncă.

Două sînt aspectele care ne privesc pe noi, matematicienii: alegerea muncii celei mai productive şi utilizarea cea mai bună a mijloacelor de muncă. Amîndouă înseamnă ridicarea calificării muncitorului.

Este fără îndoială că munca cea mai scump plătită este cea a descoperirilor ştiinţifice. Bineînţeles, atunci cînd marele capital fură descoperirea, autorul ei nu e plătit, dar aceasta nu înseamnă că descoperirea nu e plătită: e plătită altuia decît celui ce o face. Autorii descoperirilor celor mai mari nu au primit niciodată nici o leţcaie pentru descoperirile lor. Nici lui Leibniz, nici lui Newton nu li s-a plătit nimic pentru descoperirea calculului diferenţial şi integral, nici lui Descartes pentru geometria analitică. Totuşi, fără aceste descoperiri, tehnica din ultima sută de ani ar fi fost imposibilă. N-ar fi existat nici electricitate, nici telefon, nici radio, nici televiziune, nici poduri mari, nici avioane, nici marile vapoare, nici submarine, nici zbor în lună, nici zgîrie nori, nimic. Am fi rămas la marile catedrale, la morile de vînt, la corăbii, la bordeie, la căruţă şi la covoarele persane.

Zic eu că era rău?
Pentru cine era bine, bine.
Pentru ceilalţi? Ca pe-atunci.

Nici Boole n-a luat nici un ban pentru algebrele booleene, deşi fără acestea tehnica automatizării actuale, semnalizările de cale ferată, calculatoarele electronice, maşinile-unelte cu comandă digitală, rămîneau într-o formă foarte rudimentară.

Dar, pentru a face astfel de descoperiri e nevoie de multă ştiinţă de carte.

Urmează munca de proiectare. Comparată cu munca de execuţie, ea are un randament cu mult mai mare. La fel cu munca ştiinţifică, munca de proiectare cere ani grei de studii, cere cărţi, cere profesori. Şi pentru a face un podeţ peste un şanţ de şosea, sau o casă de chirpici, ţi se cere pricepere. Dar pentru a face un pod metalic, sau pentru a ridica un imobil de 30 de etaje ţi se cere multă ştiinţă de carte. Nici nu poate să le ştie un om pe toate. Trebuie să se adune mai mulţi.

Dar nici munca tehnologului de pe şantier sau din uzină nu se mai face fără foarte multă ştiinţă: şi dacă e inginer, şi dacă e tehnician, şi dacă e muncitor calificat. Muncitorii necalificaţi... începi să nu mai ai ce face cu ei. Muncitorul calificat de azi trebuie să ştie cît un tehnician de ieri, iar tehnicianul — cît un inginer. Normatorul trebuie să fie contabil, contabilul economist.

Şi toţi trebuie să lucreze la calculatorul electronic.

Aceasta e munca cea dintîi a omului de ştiinţă: să înveţe ca să înveţe pe alţii. Să citească în reviste lucrările foarte noi, să le înţeleagă, ca să le explice altora: prin viu grai, prin cărţi. El trebuie să explice azi ceea ce au de lucrat oamenii în cincinalul ce începe. Să aibă gata scrise cărţile pe care alţii trebuie să le citească; să aibă gata pregătite lecţiile pe care trebuie să le facă. Şi pentru cincinalul care începe dar şi pentru cincinalul viitor.

Unii sînt profesori. Alţii sînt profesori de profesori: aceştia se uită mai departe.

Dacă, ceea ce se ştie, un om dă maximum de randament între 35 şi 55 de ani, profesorul de universitate trebuie să-şi pregătească studenţii săi de 20 ani pentru ce vor face peste 15—35 ani. Iar un profesor de liceu îşi învaţă elevii de 10—15 ani pentru munca ce o vor duce peste 25—45 ani.

Şi pe el cine-l învaţă? Tot profesorul de universitate, omul de ştiinţă ce lucrează la Academie.

Şi dacă n-am oameni de ştiinţă care să se gîndească atît de departe? Îi cumperi. Costă foarte scump: licenţe, brevete, import de inteligenţă.

Munca cea mai productivă e cea care nu-ţi închipui cît e de productivă.

---

rea la un nivel economic superior a acestora prin ridicarea gradului de prelucrare industrială a materialelor de tot felul, creşterea complexităţii şi tehnicităţii produselor, înlăturarea pierderilor în toate verigile producţiei, începînd de la aprovizionare pînă la produsul finit, constituie principalele căi prin care se poate obţine reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, creşterea venitului naţional, sporirea volumului venitului net.**

SARCINA stabilită în Directive privind dezvoltarea economică a ţării în viitorul cincinal în legătură cu **reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social**, are o importanţă deosebită. Ea este de natură să dea o orientare clară şi să mobilizeze activ toate colectivele de întreprinderi în ce priveşte folosirea diferiţilor factori care influenţează atît structura preţului de cost al producţiei, cît şi cea a valorii produsului social.

I. IŢICOVICI
C.S.P.

INVENŢII ROMÂNEŞTI

● Calitate superioară cusăturilor sudate

La Uzina de autocamioane-Braşov, *ing. Valeriu Doboşan* a realizat un agregat pentru sudarea în atmosferă protectoare a cusăturilor exterioare, întrerupte, ce formează îmbinarea dintre disc şi jantă a roţilor de autovehicule. Prin sudarea simultană a mai multor capete de sudat, agregatul are o construcţie simplă şi un randament ridicat. Se poate intercala într-o linie tehnologică şi asigură o calitate uniformă a cusăturilor de sudură. Aplicînd practic această invenţie, Uzina de autocamioane a realizat într-un an economii de circa 1 000 000 lei.

● Pod pentru montarea turlelor

Ing. Ion Grigore de la Uzina „24 Ianuarie" din Ploieşti a conceput un tip constructiv de pod pentru turlele de producţie, cu posibilitatea de manipulare şi deschidere pentru scara de acces, indiferent de locul de amplasare a acesteia. Platforma asigură montarea uşoară a podurilor şi refolosirea platformelor componente, cu recuperarea totală şi are o greutate specifică mică pe unitatea de suprafaţă. Aplicînd această invenţie, uzina a realizat într-un an economii de peste 1 000 000 lei.

Maximum de economicitate în stabilirea fondurilor necesare

SPORIREA CONTINUĂ A PRODUCŢIEI LA 1000 LEI MIJLOACE CIRCULANTE

DIRECTIVELE C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economiei în perioada 1971—1975 şi pînă în 1980, punînd în faţa întreprinderilor ca o orientare de bază, creşterea permanentă a eficienţei în toate sectoarele vieţii economice şi sociale, subliniază cu deplin temei necesitatea intensificării preocupărilor pentru folosirea cu maximum de randament a mijloacelor de producţie, economisirea resurselor de materii prime şi materiale şi valorificarea superioară a acestora, reducerea costurilor de producţie şi creşterea rentabilităţii, obiective ale muncii care asigură totodată o mai accelerată rotaţie a fondurilor materiale şi băneşti de care dispun unităţile economice în vederea îndeplinirii sarcinilor lor de plan.

În cei 25 de ani care au trecut de la eliberarea patriei noastre, măsurile luate de conducerea partidului şi statului în direcţia promovării pe scară largă a progresului tehnic în toate sectoarele din economia naţională, extinderii procedeelor tehnologice avansate, precum şi creşterii calificării cadrelor, au influenţat pozitiv productivitatea muncii, au dus la micşorarea consumurilor specifice, scurtarea ciclurilor de fabricaţie a produselor, ceea ce a permis ca necesarul de mijloace circulante să crească într-un ritm mai lent decît acela în care a sporit producţia. Conjugate cu măsurile luate pentru organizarea mai bună a procesului de aprovizionare, de producţie şi desfacere, măsurile iniţiate au asigurat, în general, folosirea mai raţională a fondurilor, întărirea disciplinei financiare şi de plan.

Astfel, în perioada 1959—1968 în timp ce producţia marfă vîndută şi încasată a sporit de 3,4 ori, volumul mijloacelor circulante medii totale a crescut numai de 2,2 ori. Dacă în anul 1959, o mie de lei producţie marfă vîndută şi încasată se realizau cu circa 240 lei mijloace circulante, în anul 1968 s-a ajuns ca acelaşi volum de producţie să se obţină cu circa 155 lei, eliberîndu-se în felul acesta un însemnat volum relativ de fonduri.

Eficienţa folosirii mijloacelor circulante rezultă şi mai elocvent dacă ne oprim asupra unui alt indicator utilizat în practica întreprinderilor noastre industriale şi anume, viteza de rotaţie a mijloacelor circulante care în anul 1968 a ajuns să reprezinte în industrie necesarul pentru 55,6 zile faţă de 86,7 zile în 1959, sau de 59,5 zile în 1965.

FAŢĂ DE VALOAREA TOTALĂ a fondurilor de producţie, mijloacele circulante reprezintă, de regulă, în fiecare an cam o cincime, ceea ce impune folosirea lor cît mai raţională, economicoasă, accelerarea circuitului acestor valori asigurînd eliberarea unui volum însemnat de fonduri ce poate fi canalizat, prin intermediul bugetului de stat spre alte scopuri productive. Ne putem forma o imagine în această privinţă dacă ne gîndim că, **reducerea numai cu 1% a mijloacelor circulante care se normează în industria republicană în anul 1969 ar asigura, în condiţiile eficienţei economice realizate în anul 1968, finanţarea unei producţii de circa 2,2 milioane lei.** Este destul de limpede de ce în repetate rînduri, conducerea partidului şi a statului nostru pune un accent deosebit pe factorii principali de care depind sporirea gradului de eficienţă a mijloacelor circulante, rotaţia lor mai rapidă, cum sînt, de pildă, îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale, reducerea costurilor de producţie, îmbunătăţirea normării stocurilor şi a consumurilor ş.a.

Practica arată că principala cauză a încetinirii vitezei de rotaţie, în unele întreprinderi în care acest fenomen mai apare, o constituie atitudinea, uneori prea grijulie, a unor întreprinderi în acumularea unor stocuri peste necesarul pentru producţie, determinată de cele mai multe ori de o necorelare a planului de aprovizionare cu celelalte secţiuni ale planului economic de o neritmicitate a livrărilor din partea furnizorilor, de executarea unor produse fără desfacere asigurată, o cointeresare şi în acelaşi timp o răspundere materială insuficientă a colectivelor pentru utilizarea economicoasă a resurselor materiale şi băneşti.

Procesul formării stocurilor peste necesar, al căror volum se menţine an de an ridicat, poate căpăta în activitatea unităţilor economice un caracter de continuitate dacă nu se analizează cauzele şi mai ales dacă nu se iau măsuri pentru lichidarea acestora. Faptul că se lichidează stocurile acumulate anterior şi în acelaşi timp se creează noi stocuri peste necesar, poate crea la un moment dat impresia unor fenomene „obiective", fireşti, care nu pot fi decît dăunătoare creşterii eficienţei economice.

La sfîrşitul primului semestru al acestui an, spre exemplu, Întreprinderea minieră-Suceava, Fabrica chimică-Mărăşeşti, Combinatul chimic-Făgăraş, Rafinăria-Ploieşti, Rafinăria-Brazi etc. cu toate că şi-au îndeplinit principalii indicatori economici-financiari şi au lichidat o parte din stocurile peste necesar existente la începutul anului 1969, prezentau totuşi însemnate imobilizări de fonduri în stocuri „supranormative", şi ca atare, foloseau resurse de creditare peste cele normale, cu dobînzi majorate. De aici un lanţ de consecinţe negative pentru economie şi pentru propria lor activitate. Imobilizările de fonduri generate, în principal, de aprovizionări neraţionale, sînt reflectate negativ în volumul cheltuielilor neeconomicoase, în cadrul cărora plăţile pentru dobînzile la împrumuturile restante şi amenzile pentru nerespectarea condiţiilor contractuale au reprezentat, în anul 1968, circa 50% din totalul cheltuielilor neproductive, fapt ce impune noi măsuri care să le reducă pînă la eliminare.

UNELE DIN ASPECTELE arătate în legătură cu utilizarea mai eficientă a mijloacelor circulante şi-ar putea găsi o rezolvare operativă dacă în întreprinderi **s-ar acorda tot mai multă atenţie muncii de analiză şi de control asupra modului cum se planifică şi se foloseşte fondurile, asupra posibilităţilor de accelerare încă din faza de plan a vitezei de rotaţie a acestora.**

Multe întreprinderi în dorinţa de a avea un plan larg calculat, solicită un volum de mijloace circulante care depăşeşte cu mult necesarul normal cerut de procesul

Gheorghe POPESCU
director general în Ministerul Finanţelor

→

producției, în ideea, „mai bine să prisosească decît să nu ajungă", acoperirii unor lipsuri existente în desfășurarea propriilor lor activități economice. Recentele analize făcute de organele Ministerului Finanțelor și ale băncilor la un număr important de întreprinderi confirmă existența în cadrul planului acestora a unui volum de mijloace circulante normate peste necesar, care nu se justifică de procesul economic și care fac ca rotația fondurilor să fie mai lentă.

Există posibilități de eliberare a unei însemnate părți din mijloacele circulante afectate prin planul pe 1969 la o serie de întreprinderi din care exemplificăm: Combinatul minier Baia Mare, Grupul Industrial Petrochimic Borzești, Uzina de fibre sintetice Săvinești, Rafinăria Ploiești Sud, Rafinăria Brazi etc. Mai sînt încă unități economice, la care datorită lipsei de răspundere în gestiunea fondurilor încredințate se înregistrează însemnate pierderi de mijloace circulante. Există, din păcate, unele întreprinderi care au înregistrat în mod succesiv doi și chiar trei ani pierderi de mijloace circulante, fapt pentru care a trebuit să intervină bugetul statului pentru completarea lor, așa cum a fost cazul la Combinatul de fibre artificiale—Brăila, Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele ș.a.

RIDICAREA NIVELULUI TEHNIC și îmbunătățirea tehnologiei producției, stabilirea unor norme de consum fundamentate științific și reducerea lor în mod continuu, sînt rezerve care influențează pozitiv nu numai cheltuielile de producție, ci și mărimea mijloacelor circulante și ca atare rotația fondurilor. Fabricarea și desfacerea producției în mod ritmic și întărirea rolului contractelor economice, sînt, de asemenea, posibilități de care trebuie să se țină seama într-o mai mare măsură la normarea stocurilor, a căror exprimare financiară o reprezintă însuși normativul mijloacelor circulante. **Reconsiderarea stocurilor normate în industrie, acțiune care ultima dată a avut loc cu aproape 6 ani în urmă, ar fi, după părerea noastră, de natură să așeze normativul mijloacelor circulante în funcție de condițiile nou create întreprinderilor de la ultima recalculare (1963) și pînă în prezent.**

Apropierea crescîndă a producției de consumatori, folosirea celor mai economice mijloace de transport și reducerea distanțelor de la care se face aprovizionarea, influențează pozitiv atît cheltuielile de producție, nivelul rentabilității cît și rotația mijloacelor circulante. Anul trecut, spre exemplu, o serie de întreprinderi din industria republicană au efectuat aprovizionări cu materii prime de la distanțe ce au atins de multe ori 400 km, ceea ce a încărcat, în mod neeconomic prețul de cost și au generat, în același timp, utilizarea unui volum sporit de fonduri pentru finanțarea producției.

În contextul general al măsurilor de concentrare a eforturilor pentru ridicarea nivelului de conducere a întreprinderilor, de întărire a disciplinei de plan și de creștere a eficienței economice se impun preocupări sporite din partea aparatului unităților economice și intensificarea muncii de control și îndrumare din partea organelor ierarhic superioare, pentru creșterea răspunderii în gospodărirea banului public.

Caracterul tot mai complex al economiei, sarcinile majore prevăzute în Directivele celui de-al X-lea Congres al P.C.R. necesită la toate nivelele — întreprindere, centrale industriale, minister-organ central de sinteză — o creștere a preocupărilor față de modul cum sînt folosite mijloacele materiale și financiare puse la dispoziția unităților economice.

Anul acesta, spre deosebire de trecut, unitățile economice cunosc cu aproape o jumătate de an mai devreme sarcinile de plan pentru anul 1970, fapt ce trebuie folosit drept un prilej pentru organizarea muncii, în cadrul căreia nominalizarea producției, încheierea contractelor de aprovizionare și livrare și bineînțeles stabilirea cu maximum de economicitate a fondurilor necesare, ocupă un loc primordial. Efortul colectiv va trebui să asigure pentru ultimul an al acestui cincinal mobilizarea cît mai cuprinzătoare a rezervelor, asigurînd în felul acesta obținerea unor rezultate maxime cu cheltuieli cît mai reduse.

Stocuri supranormative

GENEZĂ ȘI REMEDII

ÎN REALIZAREA DINAMICII normale a procesului de producție, un rol de prim ordin îl are stabilirea și menținerea unei corelații juste între planul de aprovizionare și cel de producție. Dereglările care intervin în mecanismul acestei relații provoacă deficiențe în aprovizionare, concretizate în inadvertențe de ordin cantitativ, calitativ, sortimental sau sub raportul termenului de livrare.

Printre multiplele efecte negative ale necorelării planului de producție cu cel de aprovizionare, figurează și **stocurile supranormative**, care grevează într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de volumul, structura și vechimea lor economia întreprinderilor. Apreciind la justa lor valoare dimensiunile efectelor negative pe care le provoacă existența stocurilor supranormative asupra activității productive și financiare a unităților economice. Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. precizează: **„Este necesar ca stocurile din economie să fie astfel dimensionate, încît să asigure folosirea deplină a capacităților de producție și desfășurarea normală a activității economice, evitîndu-se totodată imobilizările de resurse materiale și financiare".**

Analizînd proveniența materialelor ce se constituie în stocuri supranormative, observăm pluralitatea surselor de formare. Să încercăm să analizăm, pe scurt, cîteva aspecte ale resorturilor intime ale procesului de creare a stocurilor supranormative.

Repartițiile emise de ministerele de resort nu respectă, întotdeauna, specificațiile date de tutelarii de plan, nici ca sortimente, nici ca dimensiuni. Se cer furnire de nuc, de pildă, și se dau furnire exotice sau furnire de calitatea I și a II-a și se repartizează de calitatea a III-a; se solicită cherestea EAT de 48 mm și se furnizează de 24 mm; se comandă ciment în saci și se repartizează în vrac etc. Situații similare se ivesc și atunci cînd este vorba de materialele care intră în sfera de dirijare a ministerelor.

Dacă în ipostazele amintite, dereglarea pe circuitul aprovizionare — producție apare ca urmare a ignorării conținutului real al cererilor formulate de întreprinderi, cînd ne referim la stocurile provenite din surse nedirijate, observăm că în acest caz inadvertențele apar din cauza unei false previziuni făcute de beneficiari. Aceștia solicită, în multe cazuri, materiale în cantități ce depășesc necesitățile reale ale producției.

În mecanismul aprovizionării, sortimentarea și dimensionarea materialelor, în neconcordanță cu cerințele reale ale producției, reprezintă factorii cu cea mai mare pondere în procesul de formare a stocurilor supranormative de materiale. Nu este mai puțin adevărat însă că la **crearea stocurilor supranormative contribuie și instabilitatea planului de producție, generată atît de nominalizarea cu întîrziere a sarcinilor, cît și de modificările structurale ce intervin pe parcursul realizării sale.**

Stabilirea valorică a sarcinilor de plan, fără precizarea fizică a cantităților și sortimentelor ce se vor fabrica, pune întreprinderile în situația de a merge pe linia estimării, de obicei cu coeficienți de siguranță mult majorați, a necesarului de aprovizionat. În momentul nominalizării planului de producție ies la iveală neconcordanțele dintre cantitatea, structura sortimentală și calitatea materialelor aprovizionate și cerințele reale ale fabricației, ceea ce se concretizează, în ultimă instanță, în crearea de stocuri de materiale disponibile. Consecințe similare are și modificarea sortimentală a planului de producție intervenită pe parcursul realizării lui.

În ansamblul măsurilor prevăzute de partid pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, la loc de frunte, se situează și cele privind corelația dintre aprovizionare și producție. În acest sens Directivele remarcă: **„Creșterea complexității economiei, multiplicarea locurilor de producție și de consum, intensificarea circuitelor de aprovizionare fac necesară perfecționarea întregului sistem de aprovizionare tehnico-materială".**

Pentru preîntîmpinarea creării de stocuri supranormative, consider utilă formularea unor propuneri, care pot contribui la perfecționarea sistemului actual de aprovizionare.

a) **La fundamentarea planului de aprovizionare este necesară luarea în calcul, în funcție de cerințele reale ale producției, a aspectelor cantitative, calitative și sortimentale, astfel încît între cele două secțiuni să existe în permanență o corelație corectă, ușor adaptabilă la cerințele impuse de schimbările ce intervin în producție.** Acolo unde materia primă de bază nu poate acoperi necesitățile producției să se facă apel la înlocuitori;

b) **o atentă și mai judicioasă gospodărire a materialelor, în sensul ca să se folosească și materialul subdimensionat.** Materialul lemnos, de pildă, din a cărui prelucrare rezultă calitatea a treia sau dimensiuni și grosimi reduse, nu ca o consecință a planului de producție al întreprinderilor ce industrializează lemnul, ci datorită caracteristicilor naturale ale acestuia;

c) **în eventualitatea unei schimbări a planului de producție, stocurile de materiale devenite disponibile să fie neîntîrziat anunțate întreprinderilor teritoriale de aprovizionare, în scopul redistribuirii lor;**

d) **organele care emit repartițiile să armonizeze, din capul locului, cantitățile și sortimentele de care dispune compartimentul respectiv la materialele în cauză, cu solicitările beneficiarilor, asigurînd astfel stabilitatea contractelor încheiate cu furnizorii și evitarea de divergențe**, a căror rezolvare paralizează total ritmicitatea procesului de aprovizionare;

e) **acoperirea planului de repartiții să se facă în mod diferențiat pe furnizori, în funcție de profilul și gama sortimentală a fabricației.** Sînt furnizori care produc numai un anumit gen de materiale, cu anumite caracteristici și dimensiuni. În loc ca repartițiile să fie emise pentru aceștia, în funcție de potențialul lor productiv, se procedează la o orientare nejustă a repartițiilor, pe baza unor aprecieri formale a profilului global de fabricație, ignorîndu-se specificul concret al producției ce se realizează la furnizorul respectiv. De aci intervenții pentru schimbarea destinației repartiției pentru alți furnizori, operații care provoacă întîrzieri foarte mari în aprovizionare;

f) **organizarea unui sistem informațional eficace pentru depistarea operativă și continuă a cantităților de materiale disponibile la unele întreprinderi, pentru plasarea lor acolo unde este nevoie,** operație care trebuie să se facă prin întreprinderile teritoriale de aprovizionare create în acest scop.

În vederea lichidării stocurilor existente și a evitării constituirii altora, se impune, de asemenea, ca Departamentul aprovizionării tehnico-materiale să cunoască atît balanța de producție a tuturor unităților din țară, cît și planul de desfacere al acesteia. Pe această bază se poate realiza armonizarea cererii cu oferta, iar contractele economice încheiate între furnizori și beneficiari ar deveni o obligație fermă, care ar asigura respectarea integrală și riguroasă a clauzelor de către părți.

C. DRAGOMIR
Întreprinderea de aprovizionare a Municipiului București

În industria locală din județul Brașov

PROFILAREA — O CERINȚĂ IMPUSĂ DE REALITATE

ÎN ECONOMIA unităților teritorial-administrative, un rol important îl au întreprinderile industriale locale, a căror menire constă în producerea unor bunuri de larg consum din resursele județului, care să completeze gama celor realizate de industria republicană. În plus, aceste întreprinderi trebuie să asigure, împreună cu unitățile din sistemul cooperatist, deservirea populației printr-o serie întreagă de prestații de servicii și executări de lucrări. În Directivele P.C.R. cu privire la dezvoltarea economiei naționale, se arată că **„În industria locală de stat, producția va crește pînă în anul 1975 cu 52—54% față de anul 1970, prin valorificarea mai bună a resurselor locale de materii prime și materiale din toate zonele țării. Va trebui să crească aportul acestui sector la producția de bunuri de consum de serie mică, la acoperirea necesităților economiei cu materiale de construcții; industria locală va dezvolta cooperarea cu întreprinderile republicane, în realizarea unor repere, subansamble și piese de schimb".**

ÎN JUDEȚUL BRAȘOV, cele 4 întreprinderi ale industriei locale („Metalochim" — Brașov, „Mobila" — Ghimbav, Întreprinderea de industrie locală—Făgăraș, Întreprinderea mixtă—Rupea) au cunoscut în ultimii ani o dezvoltare însemnată, concretizată în creșterea producției marfă, contribuind, alături de industria republicană, la sporirea eficienței activității economice a județului. Ele au obținut anul trecut un plus de producție marfă, față de realizările din 1967, de peste 42 milioane lei, iar în planul pe 1969, față de aceeași perioadă de referință, s-a prevăzut o creștere de 56 milioane lei.

Analiza sumară a dinamicii indicatorilor producție globală și marfă duce, în afara aprecierilor pozitive, la o serie de concluzii negative și anume: creșterea producției a avut loc într-o proporție mai accentuată în 1968, în timp ce anul acesta ritmul este în descreștere pe județ și pe fiecare unitate în parte, atît la producția globală, cît și la marfă; producția globală a crescut într-o proporție mai mare decît producția marfă (excepție I.M. Rupea), ceea ce denotă că în unele cazuri s-a mers pe producția de stoc, nefiind asigurată desfacerea la toată valoarea de plan; dinamica este diferită față de media județului, în sensul că unele întreprinderi (Mobila—Ghimbav, I. Mixtă—Rupea) o depășesc pe aceasta într-o proporție substanțială, iar altele („Metalochim"—Brașov, Întreprinderea de industrie locală—Făgăraș) sînt sub nivelul ei, fapt ce denotă că atît investițiile, cît și preocupările conducerilor pentru valorificarea de noi resurse locale, sînt diferite.

Aceste sinuozități își au rădăcinile într-o serie de neajunsuri ce persistă în cadrul industriei locale și față de care nu s-au luat pînă în prezent nici atitudine, nici măsurile ce se impuneau.

FIECARE din cele 4 unități ale industriei locale din județ produce o gamă foarte variată de sortimente ce aparțin unor ramuri de producție diferite. Pentru desfășurarea activității, fiecare întreprindere primește prin plan doar un număr restrîns de produse, care acoperă în mică măsură valoarea prevederilor la indicatorul producție marfă, nominalizarea celorlalte constituind o etapă extrem de greoaie, mai ales prin depistarea posibilităților de realizare și a beneficiarilor dispuși să le accepte. De cele mai multe ori, unitățile nu reușesc să-și nominalizeze întregul plan primit și atunci apare inevitabila grupă de diverse, cu toate implicațiile ei economico-financiare. I.I.L. „Mobila"—Ghimbav a primit pentru anul 1969 un plan de producție marfă în valoare de 105,5 milioane lei, din care abia aproape 55% nominalizat. Pentru 1969, grupa de produse nenominalizate la „Metalochim"—Brașov reprezintă circa 11 milioane lei, la I.I.L. „Mobila"—Ghimbav — 11 219 mii lei, iar la I.I.L. Făgăraș 7 912 mii lei.

Această stare de fapt, cît și diversitatea de produse, creează mari greutăți în aprovizionarea cu materii prime, deoarece pentru producția care nu constituie sarcină de plan, nu se emit repartiții. Din această pricină, zi de zi aparatul comercial al întreprinderilor trebuie să facă eforturi nemăsurabile pentru a asigura materia primă necesară realizării contractelor. Astfel, I.I.L. „Metalochim"—Brașov din planul pe anul 1969 de 112 500 mii lei, are acoperire cu reparații numai pentru 30%. Greutăți în aprovizionare întîmpină și I.I.L. Rupea, care nu are repartiție pentru pînză nealbită, pentru piese de schimb, necesare reparațiilor de concasoare etc.

Legat de gama de produse pe care le execută, la aceste unități apar și unele inadvertențe. O serie de produse solicitate, care nu convin unităților specializate din industria republicană sînt „pasate" fără reținere industriei locale: I.I.L. „Metalochim"—Brașov execută produse din cauciuc, în valoare de peste 11 milioane lei, deși există întreprindere republicană specializată în producerea articolelor din cauciuc, cu tehnologie pusă la punct, cu materie primă asigurată. De asemenea, unitatea produce și săpun în valoare de 720 mii lei, sortiment ce ar putea fi preluat de întreprinderea republicană „Nivea", specializată în producerea săpunului, avînd o tehnologie avansată și forța de muncă necesară și calificată.

Din toate acestea se impune concluzia că **este imperios necesar a se trece de urgență la stabilirea unui profil adecvat acestor unități de industrie locală, fixîndu-le activitatea de bază care să dețină ponderea, precum și alte activități înrudite cu activitatea de bază.** Astăzi, cînd se pune accent pe specializare, în vederea obținerii unei eficiențe sporite, este absolut necesar ca acest deziderat să cuprindă și industria locală.

⟶

SE PARE că, în fuga după realizarea cifrelor de plan, unitățile respective s-au îndepărtat de la scopul organizării lor, lăsînd pe plan secundar executarea bunurilor de larg consum și prestările de servicii pentru populație, orientîndu-se, în general, spre realizarea de produse de serie mare, cu valori importante. Astfel, I.I.L. „Metalochim" execută bunuri de larg consum în proporție de 21,6% din întregul plan, iar deservirea populației are o pondere de numai 1,3% și se rezumă la două secții auto în Brașov și o secție de dărăcit și tors lînă în Săcele. Unitatea respectivă, în loc să-și extindă producția de bunuri de larg consum solicitate pe piață, s-a [...]tat spre colaborarea cu industria re[...]blicană, ocupînd din planul său de producție 42,9%.

Situația este și mai necorespunzătoare la celelalte întreprinderi, unde serviciile ocupă o pondere cu totul neînsemnată sau lipsesc. Aceasta se reflectă negativ în realizarea planului de casă, industria locală, prin actuala organizare, contribuind în măsură prea mică la satisfacerea cerințelor populației. La I.I.L. „Metalochim" încasările de la populație reprezintă 0,64% din totalul producției marfă vîndută și încasată, la I.I.L. „Mobila" 0,75%, iar la I.I.L. Făgăraș 1,37%, procentaje cu totul insignifiante față de puterea de cumpărare a populației din județul Brașov.

Este necesar ca întreprinderile de industrie locală să-și axeze activitatea de viitor mai mult pe producerea bunurilor de larg consum și pe deservirea populației. Trebuie întreprinse studii amănunțite care să permită depistarea a noi materii prime din resurse locale pentru organizarea de noi secții și executarea de produse solicitate, deficitare pe piața internă. Pentru aceasta este util ca ea să fie receptivă la cererea populației, să se adapteze operativ, să producă serii mici etc.

ÎNTREPRINDERILE amintite se caracterizează, de asemenea, printr-o mare dispersare a unităților de producție care creează o serie de greutăți mai ales pe linia urmăririi activității lor, deplasarea în lipsa mijloacelor auto, făcîndu-se greoi; neajunsuri se înregistrează și în domeniul colaborării dintre ele, multe fiind dependente în execuția unor produse. Astfel, la I.I.L. „Mobila" în anul 1968 repartizarea materiilor prime și materialelor de la magaziile centrale la unități a necesitat cheltuieli de peste 400 000 lei, la care se adaugă și faptul că acestea nu sosesc la timp, creînd greutăți în execuția la termen a comenzilor. La aceeași unitate, deplasarea salariaților de la centru la secții, comportă cheltuieli anuale de peste 72 000 lei, la care se adaugă contravaloarea convorbirilor telefonice între centru și secții. La I.I.L. Făgăraș se fac, de asemenea, cheltuieli suplimentare cu aprovizionarea secțiilor dispersate, cum este cazul cherestelei de la Făgăraș la secțiile din orașul Victoria, Voila și Șercaia etc. La toate acestea se adaugă greutățile determinate de lipsa de forță de muncă calificată și mai ales de personal T.A., care să țină evidențele corect și la zi.

Dispersarea mare a secțiilor face ca urmărirea costurilor de producție să fie nesistematică, lucru ce afectează serios rentabilitatea. În prezent, la I.I.L. „Mobila" — Ghimbav 5 produse sînt nerentabile, la I.I.L. Făgăraș și I.I.L. Rupea două și, respectiv, unul. De asemenea, dispersarea mare a secțiilor, precum și gama variată a produselor, impun menținerea unui aparat tehnico-administrativ ridicat. Astfel, la I.I.L. „Metalochim", la 100 muncitori există 14 TA, la I.I.L. „Mobila" 14 TA și 18 auxiliari, la I.I.L. Făgăraș 10 TA și 12 auxiliari, iar la I.I.L. Rupea 16 TA și 20 auxiliari, fapt ce influențează negativ productivitatea muncii și crează greutăți în realizarea ei.

Datorită acelorași probleme, nici eficiența dotării întreprinderilor nu a înregistrat o creștere corespunzătoare. Valoarea fondurilor fixe, la unele întreprinderi a crescut mult mai rapid decît beneficiul. Astfel, la I.I.L. „Mobila"-Ghimbav fondurile fixe au crescut în 1969, față de 1967 cu 24%, iar beneficiul numai cu 19% etc.

Desele modificări în structura planificată a sortimentelor, creează greutăți financiare, cum a fost cazul la I.I.L. Făgăraș care, în 1969, și-a planificat cheltuieli la 1000 lei producție marfă superioare celor realizate în 1968 cu 139 lei/1 000, datorită noilor sortimente de mobilă.

Este necesară o concentrare a activității întreprinderilor de industrie locală, urmărindu-se apropierea de sursa de materie primă. În acest sens este util a se studia posibilitatea ca unele secții cu depărtare mare față de sediu, să fie trecute în cadrul cooperativelor de consum (tîmplărie, atelier de confecții mărunte), unde există experiență în organizarea și administrarea unor astfel de secții. Totodată, consider că afectarea morilor țărănești la industria locală nu este o soluție optimă, deoarece ele sînt dispersate pe o rază teritorială mare și face practic imposibil controlul asupra activității lor, fapt ce contribuie în bună parte ca ele să fie nerentabile. În conjunctura actuală, această activitate trebuie afectată CAP-urilor, care au relații directe cu beneficiarii și pot lua măsuri organizatorice mai eficiente.

Iată elemente care susțin de ce, este absolut necesar a se trece, pe baza unui studiu prealabil, la profilarea mai precisă a întreprinderilor de industrie locală, pentru a li se fixa obiective de bază mai ales că, în prezent, se aplică sistemul îmbunătățit de salarizare, ceea ce necesită o stabilitate în planificare și o corelare perfectă între toate sectoarele de plan.

Anton CIOBANU
economist Brașov

FLUXUL INFORMAȚIONAL ÎN ECONOMIE

RITMUL impetuos de dezvoltare a producției industriale, diversificarea și complexitatea ei, solicită tot mai mult organelor care conduc întreprinderi și sectoare industriale, luarea de decizii prompte și eficiente, pe bază de informații rapide, exacte și clare. Informațiile au devenit astfel o componentă a resurselor de producție, alături de cele umane, materiale și bănești. Prin apariția calculatoarelor electronice au început să apară integrări de funcții ale întreprinderilor, ca de exemplu: lansarea și programarea producției, controlul stocurilor și aprovizionarea care folosesc memoriile echipamentelor de calcul pentru fișierele centralizate și pachetele de programe.

În prezent se tinde ca activități operative ale întreprinderii — ca: ordonanțarea producției, aprovizionarea, desfacerea, organizarea științifică a producției și a muncii, controlul calității, programarea serviciilor auxiliare și transporturi interne, prelucrarea salariilor, gestiunea financiar-contabilă, studii de cercetare și dezvoltare, planul de investiții — să fie cuprinse într-un sistem integrat de prelucrare a datelor.

În cadrul unei întreprinderi sau unități economice de bază informațiile sînt necesare, în primul rînd organelor operativ-executive (șef de atelier, de secție, de sector) pentru a lua decizii imediate zilnice. Dar informațiile trebuie să servească și organele de conducere și planificare a întreprinderii pentru luarea de decizii în scopul „pilotării" sau conducerii ei.

Se poate face o comparare foarte interesantă între activitatea de conducere a unei unități sau sector economic și aceea de pilotare a unei nave. Într-adevăr a „pilota" o navă, înseamnă a alege un obiectiv, a stabili cea mai bună traiectorie pentru atingerea lui, a lansa nava pe traiectorie, apoi a corija în permanență abaterile în raport cu traiectoria, eventual chiar a modifica traiectoria sau obiectivul, dacă starea universului exterior inițial nu poate fi menținut. Pilotarea se face cu ajutorul aparaturii de bord a navei.

În mod analog a conduce sau a pilota o întreprindere sau o ramură economică, înseamnă a o conduce (ghida) de-a lungul unei traiectorii care să atingă obiectivele propuse, cît mai eficient posibil. Această dirijare sau pilotare se face cu ajutorul informațiilor.

Informațiile necesare conducerii sau pilotării au un conținut mai global, mai sintetic, decît cele necesare organelor operativ-executive. Ele servesc în principal menținerii pe traiectoria fixată întreprinderii sau sectorului economic, deci activității de perspectivă mai apropiată sau mai îndepărtată, sau chiar schimbării traiectoriei.

De aici, concluzia ce se desprinde pentru metoda de alegere a informațiilor decizionale pentru a pilota unitatea în activitatea ei. Trebuie să alegem cu mult discernămînt aceste informații pentru a le folosi în mod eficient. Un număr prea mare și prea complex de informații decizionale duce la „asfixierea" organelor de conducere, iar un număr prea mic sau de periodicitate mare conduce la decizii nefundamentate, cu influențe negative în stabilirea sistemului de gestiune.

Datele statistice necesare conducerii economiei vor putea fi obținute în cantitatea și calitatea dorită, ca un subprodus sau rezultat al unui flux informațional operativ și numai în măsura în care se organizează unitar și corespunzător acest flux.

Pe măsură ce baza fluxului informațional operativ cuprinde o arie tot mai mare și calitativ mai bună, fluxul informațional statistic se perfecționează.

Putem deci schematiza, că la nivelul întreprinderii, datele de intrare se transformă cu ajutorul metodelor și mijloacelor de calcul în:

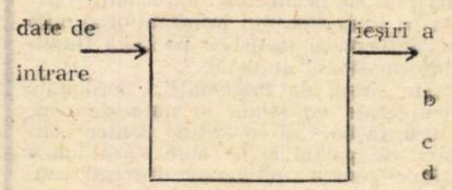

a informații pentru organele executive
b informații pentru organele de conducere
c informații pentru fluxul statistic
d date pentru organe tutelare superioare

Este de reținut că informațiile și datele de ieșire determină cantitatea și calitatea datelor de intrare și de aceea înainte de a stabili „sistemul de gestiune economică" a unei întreprinderi trebuie să ne fixăm **obiectivele** decizionale pe care vrem să le atingem.

Informațiile întreprinderii vor fi transmise la anumite perioade: conducerii întreprinderii în vederea luării de decizii; organelor județene B.N. R.S.R. pentru urmărirea operativă a problemelor financiare; organelor județene I.T.A. (întreprinderi teritoriale de aprovizionare) pentru urmărirea operativă a stocurilor și a planurilor de aprovizionare; organelor județene ale Băncii de Investiții pentru urmărirea operativă a planului de investiții; organelor județene de statistică pentru fluxul informațional statistic.

Conținutul și periodicitatea acestor informații se stabilesc în funcție de obiectivele urmărite de fiecare organ — după specificul și necesitățile sale.

O centrală industrială cuprinde un număr de întreprinderi industriale, care sînt îndrumate și coordonate spre obiective determinate prin planurile de perspectivă. Sarcinile principale ale centralei industriale sînt: controlul producției și corectarea abaterilor față de plan; aprovizionarea materiilor prime de masă — politica stocurilor; desfacerea principalelor produse, urmărirea și dezvoltarea exportului; cooperarea în producție; utilizarea capacităților și a mijloacelor fixe; rentabilitatea întreprinderilor; dezvoltarea tehnică și tehnologică; formarea și perfecționarea cadrelor.

Pentru **urmărirea operativă** a acestor sarcini, centrala va primi pe linia fluxului operațional, informații și date operative de la întreprinderi, al căror conținut și periodicitate se fixează în funcție de obiectivele urmărite la fiecare perioadă de plan.

De aceea nu se pot fixa tipare sau modele asupra informațiilor ce trebuie predate de întreprinderi, înainte de a se stabili sistemul de informare operațional a centralei și obiectivele pe care acest sistem le urmărește.

Datele de intrare, în sistemul informațional al centralei, depind de informațiile de ieșire, de care conducerea centralei are nevoie, în vederea luării unor decizii corespunzătoare. În afară de informații și date operative în luarea deciziilor, organele de conducere ale centralei mai dispun de: informații din afara centralei (directive, cifre de control, informări asupra pieței externe); studii de perspectivă și de conjunctură.

Schematic, fluxul informațional cuprinde la intrări și ieșiri următoarele elemente:

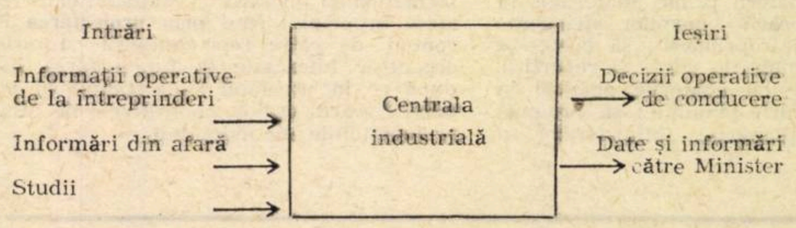

Mergînd mai departe pe linia fluxului informațional operativ spre conducerea ministerului, trebuie în mod analog să se stabilească atribuțiile ministerului și obiectivele ce sînt de atins în fiecare perioadă. Exprimate sintetic aceste sarcini se referă la: îndeplinirea indicatorilor de plan departamental și corectarea abaterilor pentru menținerea traiectoriei fixate ramurii; dezvoltarea ramurii; coordonarea cercetării științifice; promovarea progresului tehnic; perfecționarea cooperării în producție la nivelul centralelor și între ramuri; dezvoltarea exportului; utilizarea capacităților; sporirea rentabilității ramurii; politica cadrelor de conducere.

Pentru „pilotarea" ramurii industriale conducerea ministerului are nevoie de informații operaționale din partea centralelor pe care le tutelează; informații

prof. Emil MITESCU
secretar permanent adjunct
Comisia guvernamentală pentru dotarea cu echipamente de calcul și automatizarea prelucrării datelor

——→

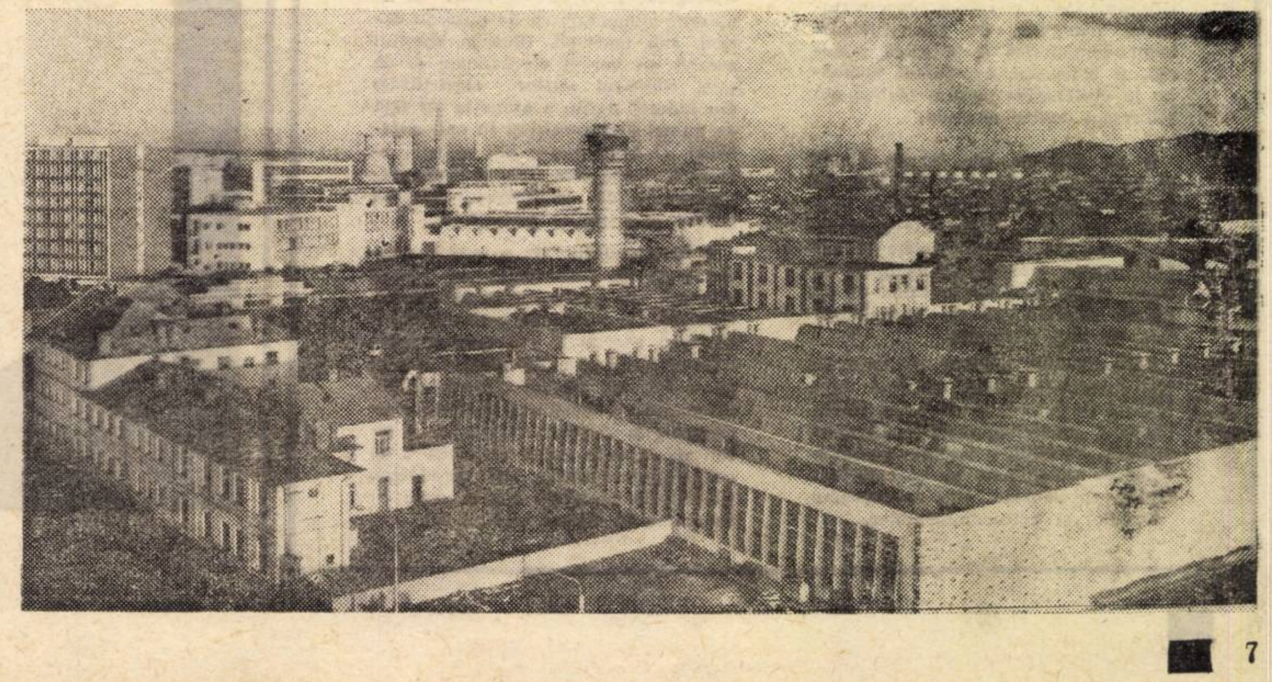

Iașul industrial, născut în anii construcției socialiste, își ridică an de an, la noi cote, potențialul economic.

operaționale de la celelalte întreprinderi, institute și organizații necuprinse în centrale industriale; informații operaționale din afară (directive, cifre de control, piața externă); studii de perspectivă și de conjunctură.

Fixarea **„obiectivelor"** pentru fiecare perioadă de plan, se face prin proiectarea sistemului unitar de prelucrarea datelor pe linia

întreprindere — centrală — minister.

Ca și în cazul unei întreprinderi, datele și informațiile intrate în minister, depind în mod exclusiv de stabilirea corectă a informațiilor la ieșire. Acestea se cer alese cu mult discernămînt pentru a asigura posibilitatea luării unor decizii eficiente, rapide și competente din partea conducerii ministerului. De aceea, stabilirea obiectivelor de atins, conținutul și natura deciziilor, hotărăsc asupra fluxului informațional operativ de intrare în minister.

Ca organ central de planificare a economiei naționale, Comitetul de Stat al Planificării, are de asemenea nevoie de date și informații operaționale, de la toate ministerele, instituțiile și organele economice, care sînt titulare de plan departamental în vederea exercitării următoarelor funcțiuni: controlul îndeplinirii planului de stat la toți indicatorii; determinarea abaterilor, pentru menținerea pe traiectorie a ramurilor economiei și a ramurilor industriale, eventual decizii și măsuri pentru corectarea traiectoriei și a obiectivelor fixate; stabilirea ritmurilor și proporțiilor în dezvoltarea economiei, prin elaborarea balanței legăturilor între ramuri, pe baza informațiilor operative primite de la ministere, instituții, organe economice centrale; elaborarea obiectivelor și a planurilor de perspectivă.

Datele și informațiile operative primite de la ministere și alte instituții și organe economice sînt confruntate cu datele și informațiile primite pe linia fluxului informațional statistic în scopul de a se stabili ritmurile și nivelele îndeplinirii planului.

La rîndul său, Ministerul Finanțelor urmărește: realizarea prevederilor din bugetul de stat; rentabilitatea întreprinderilor și asigurarea acumulărilor socialiste; îndeplinirea eficientă a investițiilor centralizate. El primește informații operative de la Banca Națională a Republicii Socialiste România și de la Banca de Investiții, pe baza cărora stabilește decizii pentru îndrumarea organelor financiare din ministere și instituții economice în vederea corectării abaterilor față de prevederile bugetului de stat și face propuneri către conducerea superioară de partid și de stat privind măsurile financiare necesare corectării traiectoriei sau chiar a obiectivelor fixate, în scopul unei stabile desfășurări a activității financiare a statului.

Departamentul aprovizionării din Comitetul de Stat al Planificării are următoarele funcțiuni: să urmărească desfășurarea ritmică și corespunzătoare a planului de aprovizionare tehnico-economică, cît mai detaliat pînă la tipodimensiuni și sortimente; să ducă politica de mișcarea stocurilor de materii prime, materiale, în vederea echilibrării nevoilor stringente ale anumitor întreprinderi; să corecteze balanțele materiale, la surse și repartiții, în conformitate cu abaterile apărute în cursul desfășurării planului; să propună modificări în planurile Ministerelor în vederea echilibrării balanțelor materiale.

O asemenea activitate necesită un mare volum de informații operative, cu o constantă de timp de transmisie, de ordinul zilelor, pentru a se putea lua decizii în timp util.

Aceste informații trebuie colectate în primul rînd pe linia întreprinderilor teritoriale de aprovizionare, care trebuie să capete noi sarcini și atribuții în domeniul aprovizionării tehnico-materiale.

În special, în domeniul evidenței stocurilor, **pe tipodimensiuni** la principalele materii prime și materiale, I.T.A. trebuie: să aibă posibilitatea de a cunoaște la 5—10 zile stocurile disponibile față de nevoile planului; să cunoască necesitățile de materiale urgente pentru chenzina următoare de la toate unitățile din sfera sa de activitate; să poată decide în mișcarea stocurilor, în vederea acoperirii nevoilor urgente; să sesizeze Departamentul aprovizionării, în mod urgent-operativ, pentru acele tipodimensiuni de materiale pe care nu le-a putut asigura în cadrul resurselor proprii.

De aceea, toate întreprinderile teritoriale de aprovizionare trebuie să dispună de un număr foarte mare de date și informații operative, de la toate unitățile producătoare și consumatoare de materiale, informații pe care le vor prelucra cu ajutorul calculatoarelor electronice din regiune, în vederea constituirii fișierelor de evidență a stocurilor și a deciziilor de mișcarea lor.

Din cele prezentate pînă aici rezultă că sistemul informațional la nivelul economiei naționale, trebuie să cuprindă două fluxuri:

1. **Fluxul informațional operativ,** care cuprinde informațiile și deciziile determinate de realizarea funcțiilor de conducere operativă pe linia: întreprindere — centrală — minister — organe centrale de sinteză (C.S.P., M.F.).

Acest flux trebuie să fie suplu și ușor adaptabil de la an la an (de la o perioadă la alta) la necesitățile diferitelor eșaloane de conducere;

2. **Fluxul informațional statistic,** care trebuie să asigure informațiile statistice destinate centralizării și prelucrării, în vederea stabilirii la scară macroeconomică și națională a prognozelor, studiilor de perspectivă pe medie și lungă durată.

Rezultă că în final cele trei organe de sinteză (Consiliul Economic, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul de Finanțe) trebuie să primească: informații operative pe linia fluxului informațional operativ; informații statistice pe linia fluxului informațional statistic.

Aceste șiruri de informații, coordonate și completate cu studii și date de conjunctură, trebuie să constituie pentru conducerea de partid și de stat, baza luării deciziilor pentru „pilotarea" întregii economii.

Cele două fluxuri au funcțiuni diferite; ele nu trebuie să creeze paralelisme în colectarea și prelucrarea datelor și informațiilor. De aceea este necesară o strictă coordonare a conținutului fluxurilor informaționale operativ și statistic, care rezultă în primul rînd prin **proiectarea** în comun, de către reprezentanții tuturor organelor interesate la funcționarea lui, după ce în prealabil s-au stabilit la nivelul fiecărui eșalon: obiectivele de atins și funcțiunile de îndeplinit.

CONFIDENȚIAL

● **Întreprinderea balneo-climaterică și turistică a județului Gorj** a amenajat în acest an mai multe campinguri și popasuri turistice atractive. Printre acestea se află cele din apropierea Complexului pentru industrializarea lemnului din Tg. Jiu, de la Drăgoeni, Runcu, Tismana și Novaci, precum și cele din Valea Sohodolului, creîndu-se astfel condiții optime pentru vizitarea frumoaselor peisaje pe care le oferă meleagurile Gorjului. Cel mai recent obiectiv turistic, inaugurat de întreprinderea balneo-climaterică și turistică amintită, îl constituie campingul amenajat în vecinătatea pasului Lainici, din pitorescul defileu al Jiului.

● **La Craiova, Rm. Sărat, Sinaia și Reșița** s-au terminat lucrările de sporire a capacității centralelor telefonice automate. Instituțiile și întreprinderile economice, sociale și administrative, precum și locuitorii acestor orașe beneficiază astfel de un număr suplimentar de aproximativ 5 000 de linii telefonice.

Echipamentul modern cu care au fost înzestrate aceste centrale este realizat în întregime de uzina bucureșteană „Electromagnetica", iar proiectarea, execuția și reglarea parametrilor de funcționare au revenit unităților specializate ale Ministerului Poștelor și Telecomunicațiilor.

● **În cunoscuta stațiune balneo-climaterică Vatra Dornei** a început construcția unui nou complex de tratament, dotat cu aparatură și instalații moderne pentru băi carbogazoase, electroterapie și hidroterapie. În apropiere se vor clădi un hotel cu 6 nivele și o cantină. Noile construcții vor fi unite printr-un sistem de coridoare, care vor permite bolnavilor să evite schimbările bruște de temperatură.

În ultimul timp, la Vatra Dornei au fost reamenajate numeroase vile. În prezent, stațiunea poate oferi condiții de tratament și odihnă în toate anotimpurile pentru 10 000 de oameni.

● **Lumina electrică s-a aprins în alte 10 localități rurale din județul Bacău,** iar în 6 sate urmează ca liniile de alimentare să fie puse, în curînd, sub tensiune. Pînă la sfîrșitul acestui an vor fi electrificate 43 de sate. **Numărul satelor electrificate din județul Bacău a ajuns la 270 față de numai 5 cîte existau în anii antebelici.** O bună parte din rețeaua electrică rurală este alimentată de termocentrala de la Borzești care de curînd și-a triplat potențialul.

● **În orașul Bistrița** se află în stadiu final de construcție un mare magazin de desfacere a produselor agricole. La realizarea acestui obiectiv s-au asociat 15 cooperative agricole de producție din județul Bistrița — Năsăud. Un alt obiectiv intercooperatist îl constituie Atelierul mecanic de la Viișoara, aflat în curs de finisaj. El este rodul asocierii a 10 cooperative agricole de producție. Obiectivele amintite vor fi puse în funcțiune în cursul acestui an.

balkancar

PRODUCE ȘI EXPORTĂ

VEHICULE ELECTRICE ȘI TERMICE

stivuitoare cu braț distanțat de centrul de greutate, cu ridicare mare, pentru transport, tracțiune și cu benă basculantă.

ELECTROCARE CU RIDICARE MICĂ

PALANE ELECTRICE

cu cablu și cu lanț

BATERII DE ACUMULATORI

PRODUSE HIDRAULICE

Vă invităm să vizitați standul BALKANCAR la Tîrgul Internațional de la Plovdiv!

Vizita dv. și interesul manifestat ne vor da o vie satisfacție!

BALKANCAR, Bulgaria, Sofia, Bd. Totleben nr. 34

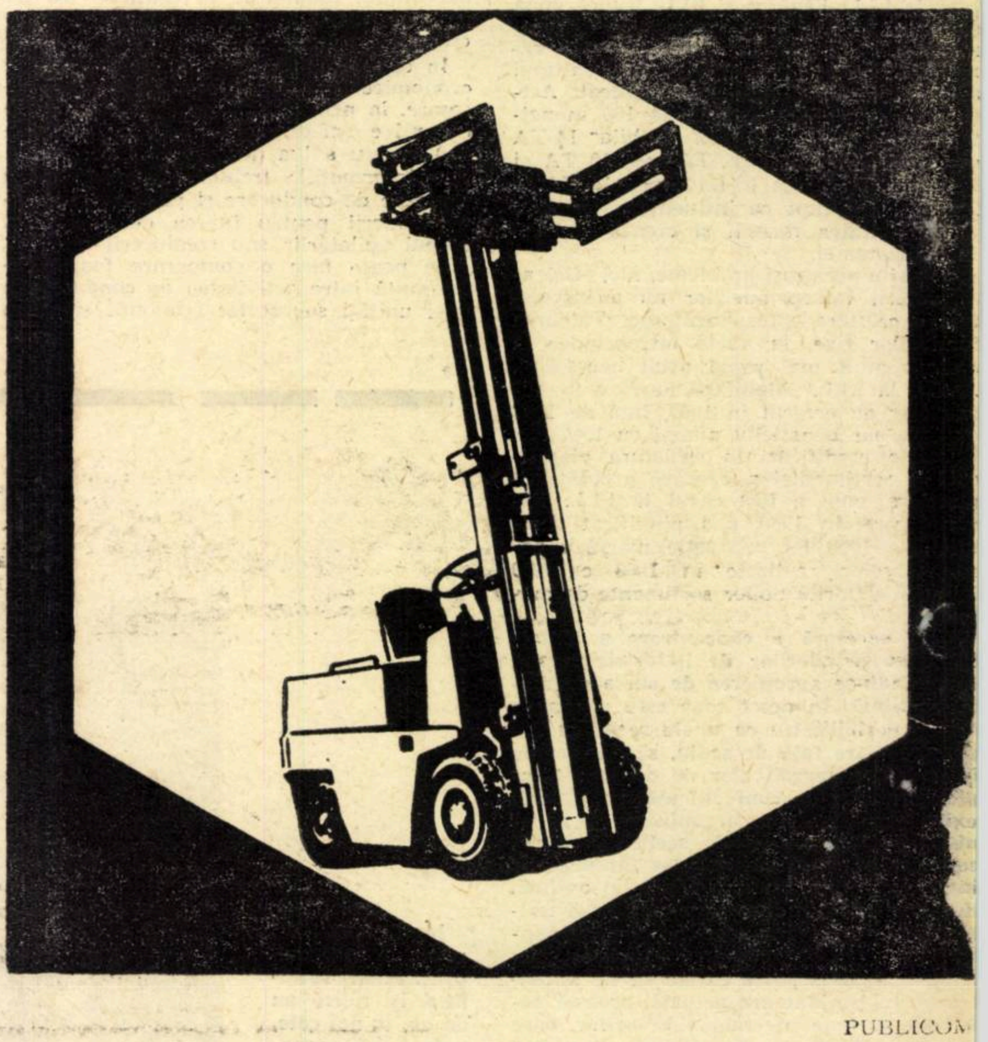

PUBLICOM

HOLDELE ÎŞI IAU STRĂLUCIREA DIN OŢELUL MAŞINILOR

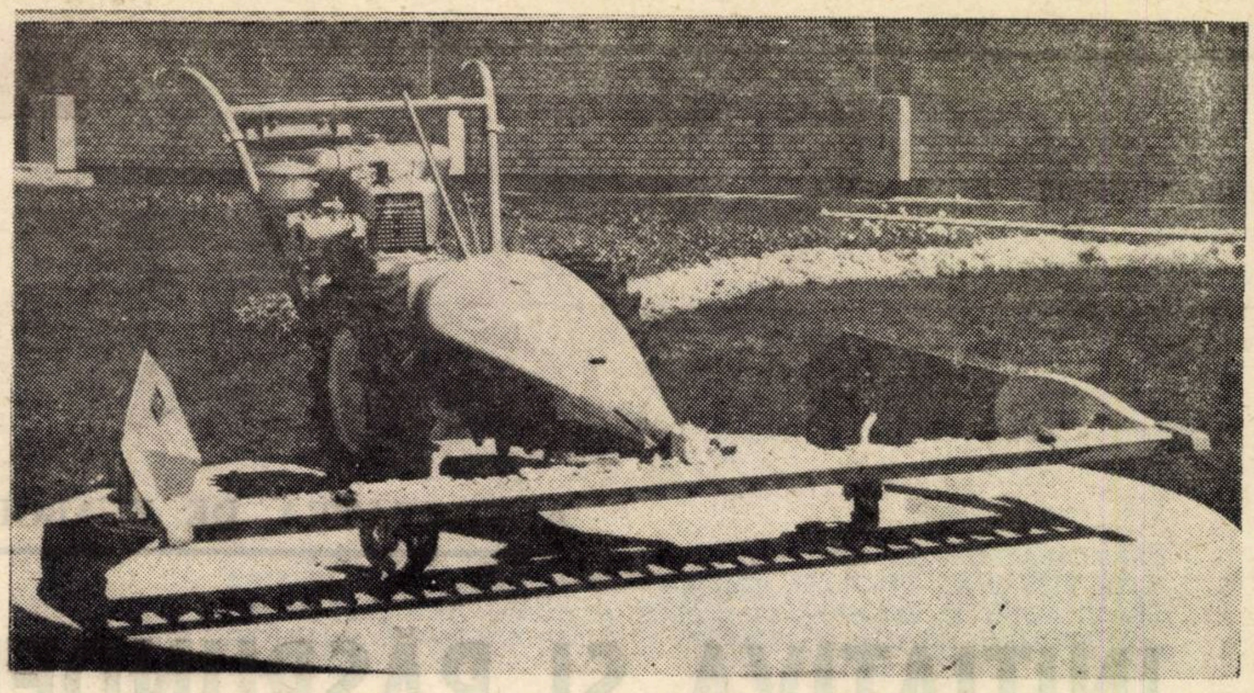

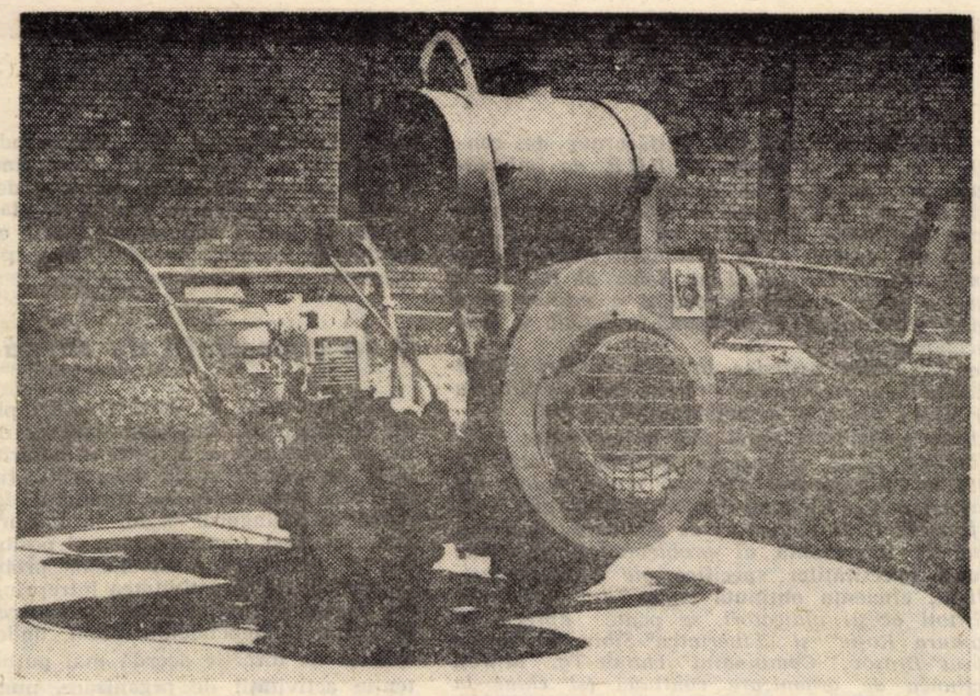

Gama maşinilor agricole fabricate în ţară se află în plin proces de diversificare şi perfecţionare, asigurînd efectuarea mecanizată a noi genuri de lucrări specifice, cu randament înalt şi de calitate superioară. În foto: motocositoarea „Carpatina" pentru pante, maşina de stropit ce se poate adapta pe aceasta şi presa de balotat paie şi fîn de tipul P.P.F., împreună cu transportorul ce o deserveşte. Aceste noi maşini agricole sînt expuse la E.R.E.N. — România 1969.

NU-MI AMINTESC să fi întîlnit undeva o frază despre corelarea dintre ramurile economiei naţionale, care să nu acorde construcţiei de maşini licenţa poetică. Întreaga literatură, savantă sau beletristică, chiar şi expozeurile orale, îşi găseşte, cu neobosită fantezie, comparaţii metaforice. Ramura constructoare de maşini este pivot şi miez, dinam şi colonadă, fecund floral şi temelie...

Lanul de pîine, cîntul unduios al spicelor grele de rod, dă cea mai elocventă justificare acestei **poezii a maşinilor**, împămîntenită la noi în ultimul sfert de veac. O poezie nouă, viguroasă, care sfidează „rusticitatea idilică" şi „destinul agrar" al poporului român, care proliferează milioane de opţiuni pentru economia industrială ca fundament al înfloririi agriculturii. O poezie izvorîtă din realitatea materială, mesager al zecilor şi zecilor de mii de maşini aflate azi pe ogoarele patriei.

Osmoza dintre maşinism şi agricultură dă cutezanţă, afirmă potenţa umană în milenara confruntare cu natura. De la tribuna Congresului al X-lea al partidului, ţara şi-a exprimat hotărîrea de a obţine 17,5—18,5 milioane tone cereale în anul 1975, o bogăţie inimaginabilă în România dinaintea lui 23 August 1944. E un program îndrăzneţ, dar absolut realizabil. Directivele aceluiaşi Congres prevăd un ritm mediu de dezvoltare a construcţiei de maşini în anii viitorului cincinal de 11,5—12%, superior creşterii ansamblului producţiei industriale. 30 000—35 000 de tractoare vom produce în 1975, în toamna aceea care va fi cu siguranţă plină de mireasma livezilor tinere şi a viilor la primul rod, de fumul ademenitor al ţesturilor încinse, cînd satele îşi vor lărgi pătulele pentru prisos. O sincronizare în timp a manifestărilor puterii economiei, o reflectare a raportului tehnică-recoltă.

NU VISĂM? Sigur că visăm. Şi încă cu ochii deschişi. Aşa ne-am obişnuit, de vreo douăzecişicinci de ani încoace. Năzuinţele n-au stavilă. Gîndim muncind. Muncim gîndind la rostul muncii noastre. Planurile sînt emanarea chibzuinţei; departe de orice hazard. Pornim de la necesităţi, de la realităţile ţării, de la interesele vitale ale înfloririi naţiunii noastre socialiste. În fiecare etapă stabilim limpede de unde pornim şi pînă unde vrem şi putem să ajungem. Tractoarele viitorului sînt deja conturate. La Salonul internaţional de agricultură Porte de Versailles noua familie de tractoare româneşti „U-400" a constituit o revelaţie. Sînt prezente şi la Bucureşti, la vernisajul EREN '69, stîrnind admiraţia, sentimentul de mîndrie cetăţenească. „U-400" dezvoltă pe alt nivel, superior, caracteristicile lui „U-650", medaliat cu aur la Leipzig. Răspunde cerinţelor de diversificare, multiplicînd funcţiunea mecanizării în lucrările agricole. Primele sondări ale pieţei internaţionale au şi demonstrat că „Legumicol-400" şi „Viticol-400" vor aduce noi parteneri de comerţ uzinei braşovene.

Tot tehnicii lucrărilor în vii, livezi, grădini de legume şi păşuni, rămasă în urma indicelui de mecanizare obţinut la cultura mare, uzina „7 Noiembrie" din Craiova i-a consacrat un vast program de studii constructive şi tehnologice. Douăzeci de maşini a asimilat uzina în ultimii doi ani. Printre ele, grebla pentru pante, (invenţie românească de prestigiu) şi grupa de freze tractate, capabile să desţelenească şi să distrugă buruienile. O hală nouă, organizată pe flux metalurgic — uzinaj — montaj, s-a aşternut pe hîrtia de calc o dată cu proiectele prototipurilor. În 1972, uzina craioveană va avea un spor de capacitate estimat la 30 000 tone/an.

ÎN ACTUALUL CINCINAL, reproducţia lărgită în agricultură este asigurată de aproape 36 de miliarde lei investite de stat, în afară de fondurile alocate de organizaţiile cooperatiste. În perioada 1971—1975, investiţiile în agricultură vor atinge un nivel de circa 60 de miliarde lei. În ce fel de tehnică vor fi convertiţi aceşti bani, contribuţia întregului popor la modernizarea agriculturii, se vede în planurile de perspectivă ale tuturor uzinelor constructoare de maşini agricole. „Ceahlăul" din Piatra Neamţ coordonează încă de pe acum realizarea agregatelor de irigaţii, concepute la nivelul ultimelor cuceriri pe plan mondial în acest domeniu. În următorii cinci ani, întreprinderea de pe malul micului Cuiejd va stăpîni regimul apelor Dunării, Ialomiţei şi Siretului.

Directivele celui de al X-lea Congres al partidului înscriu în anul 1975 o suprafaţă amenajată pentru irigat de 2,2—2,5 milioane hectare. Douăsprezece mari întreprinderi, printre care Uzina de maşini electrice „Timpuri Noi", Uzina de pompe din Bucureşti, Uzina de mecanică fină-Sinaia şi U.U.P.-Tîrgovişte, colaborează la asaltul hotărît împotriva secetei. Pe parcurs, începînd cu anul viitor, li se adaugă şi Uzina de prelucrare a aluminiului de la Slatina, care lărgeşte şi încoronează chimia metalului alb. Aduce conducte albe în cernoziomul negru, arteziene argintii pentru aurul din spic.

Patru sute de mii de hectare pămînt din Bărăgan şi Dobrogea, au şi intrat în perimetrul marilor şantiere ale irigării. La recolta acestei veri se adaugă întîiul fruct al hidrouzinelor plantate la Medgidia, Poarta Albă şi Borcea. Sistemul de irigaţie de la Pietroiu, aspersează un debit de apă egal cu al rîului Ialomiţa. Dar Ialomiţa va fi îmbogăţită cu apele... Siretului.

Da, Siretul va ajunge în Bărăgan... Adus cu puterea ţării industriale. Cu maşini acţionate de motoare titanice. Cu forţa celor 31 de miliarde kWh, de care dispune economia azi. Irigaţiile actualului cincinal consumă 500 000 000 kWh/an, jumătate din totalul energiei produsă acum 25 de ani.

NUMAI DOI ANI au trecut de la succesul de răsunet al combinei „C-3". Colectivul uzinei „Semănătoarea" nu s-a culcat pe lauri. Fiindcă e integrat organic în competiţia progresului mondial, accelerat de revoluţia în ştiinţă şi tehnică. Toate caracteristicile lui „C-3", tehnice, economice şi funcţionale, au fost desuetate de noua combină autopropulsată. Primele 5 bucăţi din seria zero au fost verificate în lanurile de la Lehliu, Rupea şi Fundulea. Recoltează cu o viteză de 21 kilometri pe oră.

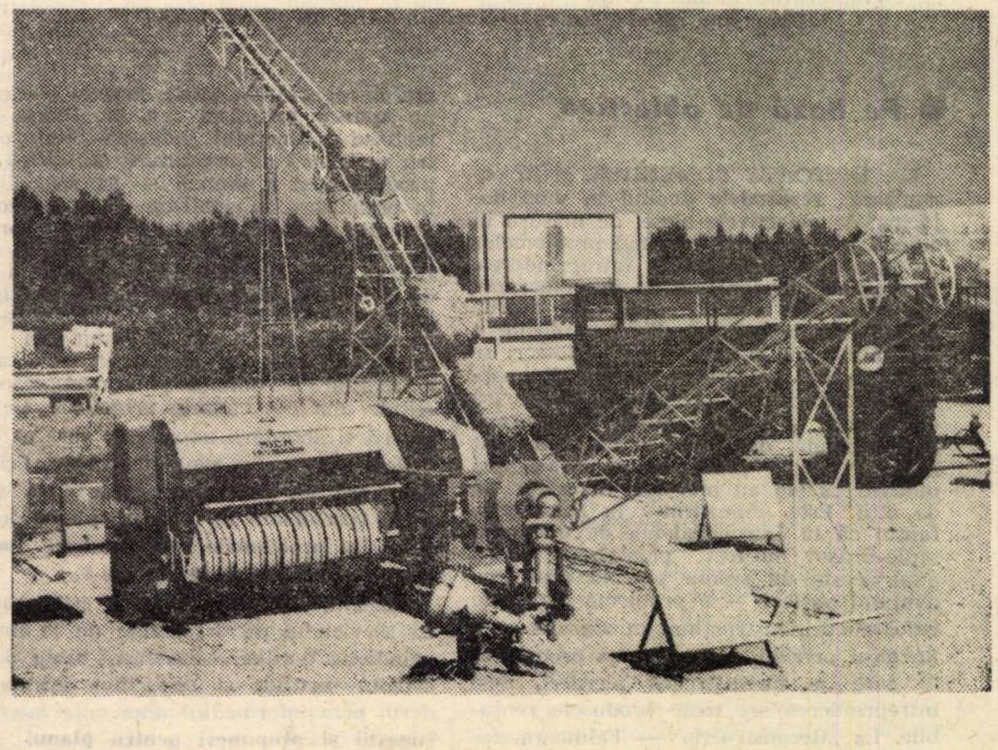

O adaptare la ritmurile generale de ascensiune în România contemporană. Aceeaşi uzină, a cărei „marcă de fabricaţie" are un prestigiu internaţional, şi-a înnoit nomenclatorul producţiei cu motocositoarea „Carpatina". Şi anunţă încă trei tipuri de combine, pentru recoltat porumb cu depănuşare, cartofi şi plante de însilozat, obiective din planul de asimilare al cincinalului viitor.

Între cele 250 tipuri de maşini şi agregate produse de industria noastră pentru agricultură, o deosebită strălucire are maşina de împrăştiat îngrăşăminte cu disc, patent internaţional al I.P.M.A.-Bucureşti. S-a născut la timpul potrivit, în anul cînd chimia pune la dispoziţia agriculturii aproape nouă sute de mii de tone îngrăşăminte minerale, sută la sută substanţă activă. Ce era să facem cu o asemenea maşină acum 25 de ani? Pe atunci, ţara folosea (nu producea) unsprezece mii de tone îngrăşăminte chimice... Cercetătorii ştiinţifici şi proiectanţii de maşini agricole au pus la punct şi o nouă gamă de mecanisme pentru folosirea insecticidelor produse la Combinatul chimic-Rîmnicu-Vîlcea. Proba tehnologică a instalaţiilor fabricii de insecticide corespunde în timp cu verificarea parametrilor maşinilor de pulverizat.

AGRICULTURA NOASTRĂ este principalul beneficiar al uzinelor de maşini agricole. Primeşte o tehnică de prim rang, capabilă să ridice producţia vegetală şi animală la indicatorii prevăzuţi în Directivele Congresului al X-lea al partidului. U.M.A.-Topleţ, „Tehnometal"-Timişoara şi alte mari uzine echipează combinate avicole (75—78 de milioane de păsări vom avea în 1975), mari crescătorii de cornute şi porcine. O contribuţie directă la creşterea nivelului de trai. Aceluiaşi scop, căruia îi este subordonată întreaga operă de industrializare socialistă, îi sînt consacrate şi strădaniile pentru creşterea exportului de maşini agricole, produse cu înalt grad de tehnicitate. Peste 50 de ţări de pe toate continentele solicită la ora actuală maşinile noastre agricole, confirmînd participarea din ce în ce mai intensă a României la sensul unic de progres mondial spre care tinde raţiunea umană.

Eugen VIOREANU

ACTIVITATEA DE ELABORARE A STUDIILOR DE ORGANIZARE ȘTIINȚIFICĂ

INIȚIATIVA ȘI RĂSPUNDEREA — FUNDAMENTE ALE EFICIENȚEI

„UNA DIN CONDIȚIILE FUNDAMENTALE ALE PERFECȚIONĂRII ACTIVITĂȚII ECONOMICE, ALE CREȘTERII EFICIENȚEI SALE ESTE APLICAREA PE SCARĂ LARGĂ A ȘTIINȚEI CONDUCERII ȘI ORGANIZĂRII MODERNE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII ÎN TOATE UNITĂȚILE INDUSTRIALE".

(Din Raportul prezentat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la Congresul al X-lea al P.C.R.).

PARTE INTEGRANTĂ A VASTEI ACTIVITĂȚI desfășurată de conducerea de partid și de stat după Congresul al IX-lea al P.C.R. de îmbunătățire a conducerii economiei naționale, acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii s-a dovedit a fi un instrument deosebit de eficient în valorificarea superioară a resurselor materiale și umane cu care este înzestrată economia noastră națională. Buna organizare a activității industriei — cum s-a subliniat în Raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și în luările de cuvînt a multor altor delegați la Congres — reprezintă în continuare o problemă esențială a progresului acestei ramuri, a întregii economii.

Analiza modului în care se desfășoară acțiunea în întreprinderi relevă că pe lîngă rezultatele obținute există încă importante rezerve la valorificarea cărora organizarea științifică și-ar putea aduce o contribuție mai mare.

Urmărind să desprindem și să evidențiem care sînt și cum sînt folosiți factorii ce determină gradul de intensitate și deci de eficiență al acțiunii, în cadrul unei anchete desfășurate în întreprinderi din mai multe județe ale țării, cu sprijinul colaboratorilor noștri **Anton Ciobanu**-*Brașov și* **Gheorghe Nan**-*Tg. Mureș, am considerat că pot fi utilizați ca indicatori de evaluare:* **numărul studiilor** *elaborate,* **aria** *și gradul de* **importanță** *al problematicii abordate, măsura în care soluțiile* **corespund necesităților specifice** *ale întreprinderilor; gradul de* **aplicare** *și, în final,* **eficiența obținută** *(spor de producție și de beneficiu). Luînd în calcul toți acești indicatori, se poate aprecia că dacă la unele întreprinderi („Flamura Roșie" și „Libertatea"-Sibiu, Uzina de autocamioane și Uzina „Tractorul"-Brașov, Combinatul chimic-Tg. Mureș, Combinatul chimic-Tîrnăveni) acțiunea de organizare continuă (și chiar la un mai înalt grad de intensitate și eficiență) la altele („Independența"-Sibiu, Fabrica de confecții „Tîrnava"-Sighișoara, Țesătoria Codlea, Întreprinderea poligrafică-Brașov) rezultatele activității se găsesc anul acesta sub nivelul celor înregistrate în anii trecuți.*

Care sînt elementele ce creează o astfel de diferențiere?

● Tehnologia elaborării unui studiu de organizare (vezi coperta) ● Trei întrebări cheie ale organizatorului. ● Cunoașterea experienței altora nu poate suplini lipsa efortului propriu de creație ● Necesar, important, posibil și eficient în construcția mecanismului întreprinderii ● Specializare de dragul specializării ● Cum pot fi „rentabili" specialiștii din compartimentele de organizare din ministere ● Trei căi de străpungere a rezistenței la schimbare.

● Pe bază de obiective

CA ÎN TOATE DOMENIILE, și în organizare **rezultatele** depind în mod hotărîtor de **obiectivele** alese, de măsura în care aceste obiective răspund problemelor cu care este confruntată întreprinderea. Din păcate se constată că în elaborarea planurilor de studii, specialiștii acordă puțină atenție cunoașterii nemijlocite a realităților din întreprindere. Adeseori se așteaptă, fie indicații și sugestii din partea conducerii, fie propuneri din partea eșaloanelor operative, amîndouă necesare, fără îndoială, dar insuficiente. Sau, sînt abordate unele probleme numai pentru motivul că ele au mai fost abordate și de alții. Este semnificativ în acest sens faptul că la Întreprinderea de unelte și scule-Brașov au fost planificate pentru anul acesta un studiu privind păstrarea avutului obștesc — o problemă care este rezolvată prin instrucțiuni în vigoare — și un altul privind rentabilizarea produselor la care se înregistrează pierderi, deși întreprinderea are toate produsele rentabile. La „Reconstrucția" — Feldioara, tematica de studii nu prevede nimic pe linia perfecționării programării producției, creșterii calității și reducerii procentului de rebuturi — problemele cele mai acute ale întreprinderii. „Este necesar — cum ne spunea tovarășul ing. N. Palcu, directorul cabinetului județean Sibiu pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii — ca specialiștii în organizare să analizeze cu toată competența **problemele întreprinderii lor** și de la această analiză să pornească în definirea propriilor obiective, a planului lor de cercetare. Este de observat că lipsa de inițiativă a specialiștilor din compartimentele de organizare în asumarea de responsabilități, în abordarea „frontală" a realităților unităților economice constituie una din cauzele principale ale alegerii și abordării unor teme care se dovedesc apoi a nu avea finalitate". Prima întrebare pe care este necesar să și-o pună specialistul în organizare este deci: **care sînt problemele întreprinderii noastre? Ce trebuie să facem noi?**

Eficient, cum am constatat, este practica serviciului de organizare de la întreprinderea textilă „Libertatea"-Sibiu de a solicita secțiilor și serviciilor întreprinderii, prin intermediul unei note interne, **sugestii și propuneri pentru planul de studii.** Pe baza acestora (transmise tot printr-o notă scrisă — după părerea noastră aceasta trebuind să constituie o sarcină obișnuită ce intră în atribuțiile tuturor conducătorilor din întreprindere), **a consultării directorului întreprinderii și a propriilor constatări,** serviciul de organizare **întocmește un proiect de plan de studii** pe care-l supune aprobării comitetului de direcție. Asemănător se petrec lucrurile și la alte întreprinderi.

● În cunoștință de cauză

DISCUTAREA ȘI APROBAREA planului de studii de către comitetul de direcție se dovedește a fi **o fază hotărîtoare** în elaborarea de studii valoroase, eficiente. Prin competența sa, comitetul de direcție este singurul organ în măsură să aprecieze just oportunitatea și posibilitățile de rezolvare a diverselor probleme pe care le ridică activitatea întreprinderii. Ne bazăm afirmația și pe constatarea că la Uzina „Independența"-Sibiu, unde comitetul de direcție acordă mai puțină atenție activității de organizare, numărul studiilor întocmite în 1967, 1968 și neaplicate pînă în prezent (de fapt neaplicabile niciodată) este deosebit de mare. La 1 ianuarie a.c. existau 33 de studii elaborate și neaplicate (pînă în prezent s-au aplicat numai 3): în semestrul I al anului acesta au fost elaborate 13 studii din care s-au aplicat 3; există studii elaborate — privind fluxul informațional, aprovizionarea tehnico-materială, variația productivității muncii între schimburi etc. — care nu au finalitate, conținînd numai generalități. Și aceasta în condițiile în care întreprinderea execută multe produse nerentabile și nu-și realizează sistematic planul la unele sortimente.

Recomandabilă ni se pare modalitatea folosită de compartimentul de organizare de la I.I.S. „Flamura Roșie"-Sibiu pentru prezentarea proiectului planului de studii în comitetul de direcție. Într-un scurt **referat**, pentru fiecare temă propusă, se definesc **obiectivele** urmărite, **problemele** ce se întrevăd a apare în elaborarea și aplicarea studiului, **eficiența** economică scontată. În felul acesta membrii comitetului de direcție au posibilitatea să decidă în cunoștință de cauză asupra activității compartimentului de organizare. În plus, se evită abordarea de teme care se dovedesc apoi inaplicabile sau lipsite de eficiență.

● Necesar și posibil

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, așa cum ne spunea tov. ing. N. Rădoi, șeful serviciului de organizare al Uzinei „Independența", se pot obține multe economii și prin înlăturarea imediată a unor numeroase mărunte nereguli organizatorice observate la diverse locuri de muncă din întreprindere. Specialiștii în organizare pot și trebuie să atragă atenția conducătorilor operaționali asupra unor deficiențe ce pot fi înlăturate pe loc. Problema este însă să nu se rezume **numai** și **nu în primul rînd la aceasta.** Obiectivul principal al specialistului în organizare trebuie să-l constituie elaborarea de studii care să vizeze schimbări esențiale în mecanismul întreprinderii și obținerea de rezultate importante. O altă întrebare: **Sînt acestea cele mai IMPORTANTE probleme ale întreprinderii, în acest moment?**

Pe lîngă acestea, mai trebuie avute în vedere și posibilitățile de rezolvare de care dispune întreprinderea. Aproape toate compartimentele de organizare au înscris în planurile lor de studii tema „Elaborarea sistemului informațional al întreprinderii" — problemă importantă, fără îndoială, însă nu întotdeauna actuală și, mai ales, rezolvabilă. Deseori se face abstracție de faptul că deciziile privind sistemul informațional țin, în marea lor majoritate, de un nivel ierarhic superior întreprinderii (și deci acolo trebuie analizată și rezolvată problema), cît și de situația că întreprinderile nu dispun, în momentul de față, de specialiști care să poată aborda și rezolva competent o astfel de problemă. Rezultatul este că un inginer sau un economist, sau mai mulți, „studiază" o lungă perioadă de timp, sistemul informațional, fără a ajunge la vreun rezultat. Și aceasta în timp ce prin reamplasarea utilajelor, reorganizarea transporturilor interne, a multor locuri de muncă, se pot obține economii de multe milioane. Atenție deci, la întrebarea **„Ce PUTEM face pentru a obține maximum de eficiență din resursele de care dispunem?**

● Capacitatea organizatorică internă

SE POATE APRECIA că rezultatele etapei de **elaborare** a studiilor depind în principal de **competența** compartimentului de organizare care, la rîndul ei, este în funcție directă de numărul de specialiști, formația de bază a acestora, specializarea și perfecționarea lor continuă, ținerea la curent cu ceea ce este nou în materie de organizare pe plan intern și internațional.

Lăsăm de o parte faptul că mai există încă unele întreprinderi care practic nu au un compartiment de organizare (Fabrica de postav-Prejmer, Fabrica de confecții „Tîrnava"-Sighișoara) și unde este deci impropriu să vorbim despre o activitate sistematică de elaborare de studii care să producă schimbări în mecanismul de funcționare al întreprinderii, în organizarea acesteia.

Ni se pare semnificativă pentru actuala situație din unitățile economice discrepanța între modul în care conducătorii de unități concep rolul și locul compartimentelor de organizare în întreprindere și forma în care sînt realizate practic. După opinia tov. ing. N. Nan, directorul Întreprinderii textile „Libertatea"-Sibiu acest organism ar trebui să cuprindă 7—8 specialiști de cea mai înaltă calificare, capabili să conceapă în cele mai mici amănunte întregul sistem operațional al întreprinderii. Nu putem decît să împărtășim acest punct de vedere. „Din nefericire, a continuat tovarășul director, unele deficiențe ale sistemului de încadrare, promovare și cointeresare împiedică utilizarea eficientă a cadrelor de specialitate. De exemplu, nomenclatorul de funcții ne obligă să folosim în conducerea secțiilor ingineri, deși maiștrii ar putea, fără nici o dificultate, îndeplini atribuțiile acestei funcții". Așa se face că la „Libertatea" compartimentul de organizare se compune la ora actuală dintr-un inginer (șef serviciu) și un tehnician: la „Flamura Roșie" un inginer (șef serviciu), un economist și un tehnician.

Nu este mai puțin adevărat că în unele cazuri conducerile întreprinderilor, nu acordă importanța cuvenită activității de organizare. La Fabrica de confecții „Tîrnava" din Sighișoara, de exemplu, la compartimentul de organizare științifică au fost încadrați, un inginer stagiar și un economist ce de abia terminase primul an de contact cu producția. Se pot întrevedea cu ușurință rezultatele ce puteau fi obținute cu astfel de forțe. Așa se explică că la mai puțin de 3 luni de funcționare, comitetul de direcție de la întreprinderea sighișoreană, a ajuns la concluzia că acest compartiment nu-și justifică existența. Drept urmare, el a fost desființat, sarcinile ce-i reveneau fiind preluate de către un alt inginer stagiar din cadrul serviciului mecanic șef.

Mai trebuie notată necunoașterea atribuțiilor ce trebuie încredințate acestor servicii. Fără îndoială că în această direcție trebuie să se facă mai mult simțită **asistența** de specialitate din partea forurilor tutelare (care trebuie să se preocupe mai puțin de obținerea de informări **și să ajute concret întreprinderile în stabilirea de obiective și programe de acțiune)** în organizarea activității și a cabinetelor județene, municipale și orășenești pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii. Subliniem cuvîntul asistență întrucît realitatea dovedește ineficiența practicii de a se conduce prin directive în probleme de amănunt. Conducerea întreprinderii (comitetul de direcție) este și trebuie să fie suficient de competentă și să aibă autoritatea și responsabilitatea de a stabili **ce** să facă compartimentul de organizare, ce atribuții să aibă acesta. De aceea, considerăm că responsabile pentru faptul că salariații compartimentului de organizare se ocupă cu evidența salariaților unei secții sau cu rezolvarea unor probleme ce intră în atribuțiile altor compartimente (la „Electromureș"-Tg. Mureș, de exemplu) sau cu tot felul de sarcini operative — în special evidențe (I.U.S. T.F., C.I.L.-Brașov), sînt numai conducerile acestor întreprinderi.

Cu puține excepții, aproape toți componenții compartimentelor de organizare au frecventat în ultimul timp diverse forme de perfecționare și specializare, organizate fie de CEPECA fie de ministere. Se remarcă însă că nu întotdeauna sînt pe deplin valorificate cunoștințele căpătate. De exemplu, un inginer de la „Independența"-Sibiu a urmat cursurile de specializare în M.T.M. la CEPECA și în prezent este șef de secție. Argument: este un foarte bun șef de secție. Foarte bine. Ne punem întrebarea: de ce a mai trebuit să fie „specializat" în M.T.M.?

● Informația... costă!

SPECIALIȘTII ÎN ORGANIZARE trebuie să fie informați complet și rapid asupra experienței dobîndite în specialitatea respectivă, atît din țară cît și din străinătate. Informațiile privind experiența din afară pătrund în întreprindere prin intermediul publicațiilor editate de instituțiile centrale de documentare și în special de I.D.T. Observația făcută de interlocutorii noștri este ca pe de o parte I.D.T.-ul să-și anunțe mai operativ și complet beneficiarii de schimbările aduse în titulatura și conținutul publicațiilor sale, iar pe de altă parte, date fiind greutățile întîmpinate în aplicarea la specificul întreprinderilor noastre a experienței altora, organele centrale de studii — în speță I.C.O.P. — să urgenteze elaborarea de indicații metodologice proprii. Rezolvarea acestor două probleme nu absolvă însă pe specialiștii din întreprinderi să depună mai mult efort în direcția găsirii de soluții cerute de particularitățile unităților în care activează. Oricît de valoroase ar fi experiențele altora sau indicațiile metodologice, ele nu pot înlocui gîndirea, efortul de creație proprie.

Schimbul de informații privind experiența întreprinderilor din țara noastră, poate fi realizat prin vizite directe și prin schimb de studii. În facilitarea acestora au atribuții atît compartimentele de organizare din ministere cît și cabinetele județene pentru problemele de organizare științifică. Salutabilă este inițiativa compartimentului Ministerului Industriei Ușoare de a cere și pune în circulație între întreprinderi niște **fișe ale studiilor** în care sînt specificate: problema abordată, metoda folosită, rezultatele obținute. Lucrurile nu stau la fel în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, de care aparține Uzina „Independența". „Dacă, de exemplu — ne spunea tov. ing. N. Rădoi — am fi știut că la Uzinele „Grivița Roșie" a fost elaborat normativul pentru frezare și am fi avut deci posibilitatea să intrăm în posesia lui n-am mai fi consumat pentru elaborarea propriului nostru normativ 3 luni ci, cel mult, 3 săptămîni". Dacă avem în vedere că la un astfel de normativ lucrează mai mulți ingineri și tehnicieni o perioadă destul de lungă se poate deduce ușor cum pot fi „eficiente" prezența și activitatea specialiștilor din compartimentele de organizare din ministere.

● O precizare

BAZÎNDU-NE pe discuțiile purtate cu specialiștii în organizare, pe analiza modului concret în care au fost elaborate studiile în întreprinderi ca și pe literatura de specialitate, putem face aprecierea că raporturile între specialiștii compartimentelor de organizare și conducătorii și specialiștii din eșaloanele operative ale întreprinderii se dovedesc a fi cele mai eficiente atunci cînd sînt concepute ca **relații de consultare.** Argumente practice: singurele studii valoroase, eficiente, sînt cele elaborate de specialiștii compartimentelor de organizare; așa-zisele colective de organizare există numai pe hîrtie, chiar și atunci cînd aceasta constituie o dispoziție a conducerii. (La „Independența", de exemplu, există o decizie prin care se constituie 33 de colective ce cuprind peste o sută de cadre, fără însă ca vreunul din acestea să fi elaborat un studiu de organizare). Explicații: eșaloanele operative au de rezolvat probleme curente și nu numai că nu au timp pentru elaborare de studii dar nu au și nici nu pot avea preocupări de această natură, ele trebuind să organizeze activitatea conform unei metodologii și nu de a stabili metodologia (este vorba deci de **deprinderi** de acțiune specifice; cel mai adesea, eșaloanele operative nu acceptă schimbarea și, în consecință, în condițiile cînd sînt angrenați ca responsabili în elaborarea de studii al căror obiectiv îl constituie producerea de schimbări, frînează inițiativele; în principiu, trebuie evitat ca de realizarea aceluiași obiectiv să răspundă doi conducători ierarhici, cu atît mai mult cu cît este vorba de unul operațional și unul funcțional. În concluzie, specialistul în organizare, pe baza dispoziției comitetului de direcție, în vederea elaborării studiului, se consultă cu responsabilii operativi care acționează în domeniul la care se referă studiul (în special cu cei care vor deveni responsabili de traducerea în viață a schimbărilor propuse) și **elaborează singur, în concepție proprie,** soluțiile pe care le propune spre aprobare comitetului de direcție.

● Rezistența la schimbare

ETAPA CEA MAI DIFICILĂ se pare a fi aceea a aplicării studiilor elaborate, a efectuării schimbărilor preconizate. Dificultățile își au sursa în principal în rezistența celor chemați să introducă și să suporte consecințele schimbărilor. Problema este de a găsi modalitatea de a depăși, de a străpunge această rezistență. Practica arată că sînt mai multe căi dar principale se dovedesc a fi: ridicarea nivelului de **cunoaștere** a formelor și metodelor superioare de organizare (se vizează sensibilizarea și perfecționarea tuturor categoriilor de salariați și în primul rînd a maiștrilor și a șefilor de secții — cum sublinia tov. ing. M. Ionescu, șeful serviciului de organizarea și normarea muncii la Întreprinderea textilă „Libertatea"); găsirea de mijloace adecvate de **cointeresare** a salariaților; **distribuirea rațională a atribuțiilor** legate de introducerea noului.

Ne vom opri asupra ultimei, deoarece din anchetă rezultă că dificultățile cele mai multe provin în etapa actuală din acest punct. Un exemplu: compartimentul de organizare de la Uzina „Independența" a elaborat un nou sistem de programare a producției. Este extrem de simplu. Aplicarea lui ar aduce importante economii întreprinderii. Impune însă o anumită disciplină în etapa de pregătire a producției din partea conducătorilor de secții și ateliere. Se întîmpină însă greutăți mari în introducerea lui în practica secțiilor. „Cauza — cum ne spunea tov. ing. N. Rădoi — o constituie rezistența față de nou a celor chemați să folosească sistemul propus". După părerea noastră, este de înțeles că se întîmplă așa. Nu ni se pare însă acceptabilă soluția propusă de interlocutorul nostru și anume, ca organul tutelar să „impulsioneze" din cînd în cînd conducerea întreprinderii și aceasta, la rîndul ei, să „impulsioneze" conducerea operativă în aplicarea studiilor de organizare. Varianta cea mai bună ni se pare aceea adoptată la „Flamura Roșie" și „Libertatea", ca studiile de organizare să fie analizate de comitetul de direcție — cu condiția ca ele să fie suficient de importante pentru a fi analizate la acest nivel — iar măsurile preconizate să formeze obiectul unei **dispoziții** a comitetului de direcție, prin care să se stabilească cine și de ce este responsabil.

Cît privește modul de fixare a acestei responsabilități, este de observat că de multe ori nu se respectă principiul delegării și descentralizării atribuțiilor, al întăririi răspunderii diverselor organe de conducere, ci se apelează la practici bazate pe empirism și improvizație. Nu înțelegem, de exemplu, de ce pentru introducerea unui nou sistem de programare a producției trebuie făcut responsabil șeful serviciului de organizare. El este responsabil de elaborarea sistemului de programare și de instruirea celor ce trebuie să-l aplice, dar **nu și de aplicarea** ca atare. Această ultimă responsabilitate trebuie să revină acelui membru al comitetului de direcție care conduce sectorul în funcționarea căruia studiul preconizează schimbări. Șeful serviciului de organizare acordă asistență tehnică și nu „solicită" pe maiștrii și șefii de secții ca aceștia să accepte aplicarea studiului.

De asemenea, nu este clar de ce pentru aplicarea aceluiași studiu comitetul de direcție trebuie să dea dispoziție și să facă responsabil șeful de atelier sau șeful de secție. Comitetul de direcție este organul suprem de conducere al întreprinderii. Primul organ ierarhic pe linie de producție subordonat comitetului de direcție este directorul de producție (inginerul șef) care este singurul responsabil pentru funcționarea și rezultatele sectorului de producție. Comitetul de direcție analizează studiul, și-l însușește, numește responsabilul sau responsabilii (numai în condițiile în care studiul afectează mai multe funcțiuni ale întreprinderii) și urmează apoi să fie informat de executarea întocmai a deciziilor sale. Practica încălcării autorității economice afectează doi piloni fundamentali ai eficienței: inițiativa și răspunderea.

★

Chemată să stabilească principii, metode și tehnici de acțiune, organizarea, pentru a fi eficientă, trebuie ea însăși să-și construiască și să acționeze conform unei metodologii în care raționalitatea să-și găsească forma cea mai înaltă de exprimare.

Constantin COJOCARU

	COMITET DE DIRECȚIE	DIRECTOR	COMPARTIMENT DE ORGANIZARE	COMPARTIMENTE OPERAȚIONALE
ELABORARE PLAN TEMATIC	D	C	E	C
ELABORARE STUDII	D	–	E	C
APLICARE STUDII	D	–	C	E

D DECIDE E EXECUTĂ C ESTE CONSULTAT

Matricea responsabilităților (schemă prescurtată).

DISCUȚII

CERCETAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ ȘI REPRODUCȚIA SOCIALĂ

ÎN LEGĂTURĂ CU ACTUALA REVOLUȚIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ, gîndirea economică și-a propus reconsiderarea unor concepte și teorii, enunțarea unor noi ipoteze științifice. Foarte interesante sînt problemele ridicate de transformarea cercetării tehnico-științifice într-o fază a reproducției sociale, ca și de constituirea sa într-o ramură a producției materiale. Schimbul de opinii care se desfășoară pe această temă pune în evidență noi și noi aspecte ale conținutului, locului și rolului cercetării tehnico-științifice, ca și a formelor sale de manifestare, în cadrul reproducției.

Fază autonomă: argumente pro și contra

Reproducția socială, ca proces obiectiv în care are loc crearea bunurilor materiale și folosirea lor, a fost privită pînă nu de mult ca succesiune și interacțiune a patru faze: producția, repartiția, schimbul și consumul. În prezent se afirmă existența unei noi faze a reproducției: cercetarea tehnico-științifică [1]). Această ipoteză este prezentată, în linii mari, în felul următor:

În general, în evoluția sa istorică, procesul reproducției sociale, privit din punctul de vedere al structurii interne, al elementelor componente, nu este neschimbat, ci, o dată cu dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, se perfecționează continuu. Are loc dezvoltarea conținutului fiecăreia dintre fazele sale, o intensificare a legăturilor dintre ele. În acest cadru al transformărilor continue ce au loc în reproducția socială, cercetarea științifică se autonomizează treptat, începînd să funcționeze ca o fază distinctă, alături de producție, repartiție, schimb și consum. Schema generală a legăturilor dintre fazele reproducției sociale ar fi, în această situație: cercetarea tehnico-științifică — producție — repartiție — schimb — consum. Deși ca fază a reproducției, cercetarea tehnico-științifică precede producția, ea nu s-ar afla doar în raporturi indirecte cu celelalte faze, deoarece o serie de domenii ale cercetării vizează în mod nemijlocit celelalte faze ale reproducției.

Împotriva opiniei potrivit căreia cercetarea tehnico-științifică devine o fază a reproducției, se pot ridica, după părerea noastră, o serie de obiecții printre care aceea că nu toate bunurile materiale create în producția socială contemporană sînt rezultatul obligatoriu al cercetării tehnico-științifice. De regulă, numai produsele noi și cele modernizate parcurg această fază. Cercetarea tehnico-științifică nu poate fi deci, o fază obligatorie pentru procesul reproducției luat în totalitatea sa. În plus, indiferent de forma în care este organizată cercetarea tehnico-științifică, ea nu poate constitui — în măsura în care servește producția — o fază de sine stătătoare, ci un element integrat producției. Ea ar putea fi privită mai de grabă, ca o ramură a producției, așa cum este adesea numită: „producție științifică", sau „industrie științifică". De asemenea, trebuie ținut seama de faptul că cercetarea tehnico-științifică servește în egală măsură producția, repartiția, schimbul și consumul. Modul în care ea este utilizată în fiecare dintre cele patru faze este diferit, în funcție de particularitățile acestora. Cercetarea tehnico-științifică precede, în general, producția, repartiția, schimbul și consumul, dar, ea le și succede, în măsura în care are ca obiect cercetarea produselor create, repartizate schimbate și consumate. Ea nu este o fază de sine stătătoare, ci un element integrat și subordonat celorlalte faze, care poate fi regăsit în întregul proces al reproducției sociale, nu numai în fiecare dintre fazele sale, dar și în legăturile dintre ele. În cadrul reproducției sociale, cercetarea tehnico-științifică își exercită realmente rolul său numai ca element integrat întregului proces. De îndată ce devine autonomă față de celelalte faze ale reproducției, cercetarea tehnico-științifică nu mai are legătură directă cu reproducția, ci o legătură indirectă, funcționînd ca moment (fază) al altor procese ale vieții sociale.

Se ridică și întrebarea: ce valoare teoretică și practică ar prezenta admiterea ipotezei menționate? Admiterea ei ar însemna recunoașterea în practică a necesității organizării cercetării tehnico-științifice în unități specializate, autonome. Dar asemenea unități pot funcționa și ca elemente integrate celor patru faze ale reproducției. O anumită exagerare a specializării în domeniul organizării cercetării tehnico-științifice poate duce la separarea și chiar îndepărtarea acesteia de problemele concrete ale reproducției. Din punct de vedere teoretic, admiterea ipotezei este ademenitoare, determinînd sporirea eforturilor de cercetare pe linia descoperirii unor aspecte caracteristice ale acestei faze, a unor semnificații noi ale interacțiunii dintre fazele reproducției sociale. Dar, ea poate deveni și punctul de plecare al unor speculații teoretice care să frineze cercetarea științifică a conținutului reproducției în epoca contemporană. Ea ar putea, în special, îngreuna definirea muncii productive.

Totuși, ipoteza potrivit căreia cercetarea tehnico-științifică se constituie într-o fază a reproducției se bazează pe o serie de observații subtile ale realităților actuale.

Problema fundamentală care se ridică în practică nu este, însă după părerea noastră, constituirea cercetării tehnico-științifice într-o fază a reproducției sociale, ci integrarea ei producției, repartiției, schimbului și consumului, procesului reproducției în ansamblul său. Integrarea cercetării științifice tuturor fazelor reproducției reprezintă un fenomen calitativ nou, menit să ridice eficiența ansamblului activităților desfășurate în domeniul economic.

Fază sau ansamblu de faze ale reproducției sociale

Examinarea atentă a modului cum se manifestă cercetarea tehnico-științifică în cadrul reproducției sociale ne poate duce la constatarea că, fiind integrată întregului proces, ea apare ca fază a reproducției nu o singură dată, ci de mai multe ori. În același timp, ea modifică nu numai conținutul reproducției, ci și forma în care se desfășoară. Contribuind la intensificarea și diversificarea legăturilor dintre fazele reproducției, cercetarea tehnico-științifică favorizează apariția unor cicluri parțiale ale reproducției, care se pot desfășura nu numai ca părți ale ciclurilor complete, ci și alături și în strînsă legătură cu acestea. Reproducția socială devine, în asemenea condiții, un ansamblu de cicluri complete și parțiale care se împletesc și se intercondiționează continuu, cicluri în care cercetarea tehnico-științifică este prezentă tot mai des.

Avînd în vedere locul și rolul cercetării tehnico-științifice în cadrul reproducției, ca și formele sale specifice de manifestare, ea nu poate fi privită, după părerea noastră, ca o fază a reproducției, la fel ca celelalte patru, ci, ca un ansamblu de faze, sau, mai precis, ca o sinteză a unor faze cu trăsături specifice, atît în privința conținutului cît și a formei legăturilor pe care le determină în întregul proces al reproducției. Admiterea ipotezei după care cercetarea tehnico-științifică nu reprezintă o singură fază, ci un ansamblu de faze specifice are o mare însemnătate practică. Ea ne conduce la concluzia, firească de altfel, că cercetarea științifică condiționează direct, în zilele noastre, nu numai producția dar și repartiția, schimbul și consumul. Din păcate, cercetarea științifică a rămas în aceste domenii mult în urmă față de nevoile lor. Tocmai aci știința economică poate și trebuie să aducă o contribuție deosebită.

Ramură a producției materiale

Pe fondul schimbărilor determinate de revoluția tehnico-științifică în procesul reproducției sociale, o importanță deosebită o are modificarea conținutului și structurii **producției** materiale, ca fază autonomă a reproducției, cercetarea tehnico-științifică devenind tot mai mult una din principalele **ramuri** ale producției materiale [2]).

Ipoteza potrivit căreia cercetarea tehnico-științifică tinde să devină, sau în anumite domenii a și devenit, o ramură distinctă a producției, „producția științifică", sau „industria științifică", este susținută cu argumente după părerea noastră întemeiate:

Cercetarea tehnico-științifică necesită în zilele noastre un volum crescînd de mijloace materiale, financiare și umane. Pentru prima dată în istoria economică a țărilor, are loc organizarea cercetării tehnico-științifice în instituții sau întreprinderi cu activitate exclusiv specifică cercetării, sau crearea unor unități de cercetare în cadrul a tot mai multe întreprinderi, indiferent de profilul lor. Sînt create organizații economice care se ocupă cu colectarea, conservarea și vînzarea rezultatelor inteligenței umane, materializate în invenții, inovații etc.

Produsele specifice ale activității de cercetare științifică, ideile și metodele noi, proiectele și documentațiile tehnico-științifice se află printre cele mai importante și mai scumpe produse necesare modernizării producției. O importantă parte din sporul venitului național se datorește direct sau indirect folosirii în economia națională a rezultatelor cercetării tehnico-științifice. Printre relațiile economice interne și externe relațiile legate de cercetarea tehnico-științifică ocupă sau tind să ocupe un loc principal.

Argumentele menționate sînt fondate pe experiența unor țări cu o economie dinamică, adaptată cerințelor progresului tehnico-științific. Ipoteza enunțată capătă astfel o confirmare reală, pe măsură ce sînt create condiții obiective pentru extinderea și intensificarea activității de cercetare tehnico-științifică.

Probleme ... Exagerări

În legătură cu această ipoteză se ridică o serie de probleme de ordin teoretic și practic. Astfel, nu este clar conturată ideea dacă activitatea de cercetare tehnico-științifică devine o variantă a producției industriale sau se constituie într-o ramură productivă de sine stătătoare așa cum este industria, sau oricare altă ramură. In prima variantă am avea de-a face cu o îmbogățire a conținutului industriei, în cea de-a doua se ridică problema reconsiderării din punct de vedere teoretic a ramurilor productive și delimitării lor în cadrul economiei naționale.

Dacă cercetarea tehnico-științifică ar fi o variantă a producției industriale, problema „producției științifice" sau „industriei științifice" s-ar rezuma, în general, la stabilirea volumului și structurii acestei activități. Ni se pare mai plauzibilă a doua variantă, potrivit căreia cercetarea tehnico-științifică tinde să se constituie ca ramură distinctă a producției materiale. Aceasta presupune luarea în considerare nu numai a volumului și structurii producției, ci și orientarea dezvoltării sale în concordanță cu nevoile celorlalte ramuri ale economiei naționale, inclusiv cu nevoile industriei. Totodată, s-ar impune aprecierea distinctă a eficienței activității de cercetare, aspect ce nu trebuie neglijat deoarece, fără luarea sa în considerare, acest domeniu se poate transforma într-un factor ce consumă inutil valori materiale și energii umane.

Mi se pare totuși că tendința de constituire a cercetării tehnico-științifice într-o ramură distinctă a economiei naționale este exagerată de unii cercetători care se referă la etapa „civilizației tehnice" sau „civilizației științifice". O analiză mai atentă a fenomenelor generate de revoluția tehnico-științifică în viața economică și socială contemporană ne obligă să fim prudenți atunci cînd trebuie să facem previziuni, nu pentru trei decenii, ci chiar și pentru un deceniu sau mai puțin. În general, ipotezele menționate nu țin seama de o serie de realități, printre care: creșterea extrem de rapidă a mijloacelor materiale și umane afectate cercetării se datorește nu numai profunzimii și amploarei revoluției tehnico-științifice, ci și faptului că acest proces unitar, fără precedent în istoria societății, se află abia la început, că la un moment dat, ca în oricare alt domeniu, se vor satura canalele ce solicită noi și noi mijloace materiale și resurse umane; se face complet abstracție de creșterea eficienței cercetărilor tehnico-științifice care, după o perioadă de timp, va determina o încetinire a creșterii absolute și chiar relative a mijloacelor afectate acestui domeniu; o parte însemnată, iar, în unele cazuri, cea mai mare parte din volumul mijloacelor materiale și energiilor umane afectate cercetării sînt orientate către domenii cu caracter militar; dezvoltarea cercetării tehnico-științifice are loc în condițiile unei insuficiente colaborări și cooperări internaționale, cînd se cheltuiesc în diverse țări, în aceleași scopuri, valori materiale și resurse umane imense; se omite faptul că în anumite domenii și țări există monopolul cercetării tehnico-științifice, rezultatele acestei activități fiind vîndute la prețuri extrem de ridicate, din care numai o parte reprezintă recuperarea cheltuielilor efectuate.

Cu toată importanța pe care o va căpăta activitatea de cercetare științifică în viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat, ea nu va putea fi o activitate în sine și pentru sine, deoarece oamenii vor trebui să producă, în ultimă analiză, bunuri care să le satisfacă **multilateral** nevoile materiale și spirituale.

Contribuția la crearea venitului național

Ipoteza potrivit căreia cercetarea tehnico-științifică tinde să se constituie într-o ramură a economiei naționale ridică și problema definirii modului ei de participare la crearea venitului național, la [illegible]rea avuției naționale.

Dacă ar fi să considerăm activitatea de cercetare tehnico-științifică ca o activitate pur și simplu productivă, problema contribuției sale la crearea venitului național s-ar reduce la determinarea producției nete a acestei ramuri. In realitate, această problemă este mult mai complexă. Nu întreaga activitate de cercetare tehnico-științifică se materializează în rezultate economice imediate. De aceea, atunci cînd se pune problema de a măsura participarea cercetării tehnico-științifice la crearea venitului național, trebuie avut în vedere sporul de valoare pe care-l asigură acest domeniu în anul considerat, ca urmare a veniturilor obținute din invenții, inovații, documentații, proiecte tehnice etc. O mare importanță o au în acest sens, în țara noastră, hotărîrile Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, precum și alte documente de partid și de stat pe linia organizării activității de cercetare științifică pe bază de gestiune economică proprie, care să se soldeze cu venituri nete cît mai mari. Din punctul de vedere al economiei naționale, foarte importantă este însă **contribuția indirectă** a cercetării tehnico-științifice la sporirea venitului național creat în toate ramurile producției materiale, așa numitul **efect propagat** al cercetării tehnico-științifice asupra creșterii economice. Eficiența activității de cercetare tehnico-științifică nu poate și nu trebuie redusă exclusiv la criteriul rentabilității, deoarece o parte importantă a efectelor provocate de ea în economia țării sînt materializate în creșterea patrimoniului științific național ca și în dezvoltarea și perfecționarea principalei forțe de producție a societății — forța de muncă, care constituie, ca generatoare a valorii, o avuție inestimabilă. Partidul și guvernul țării noastre acționează consecvent pentru ridicarea gradului de pregătire a cadrelor pentru ocuparea lor integrală, pentru creșterea contribuției întregului popor la sporirea venitului și avuției naționale.

Ipoteza potrivit căreia activitatea de cercetare tehnico-științifică tinde să se transforme în ramură productivă a economiei naționale este acceptabilă din punct de vedere teoretic, iar formal constituirea sa n-ar ridica probleme deosebite. În practică, nu vedem însă cum s-ar putea exprima altfel decît parțial eficiența acestei activități. Acesta nu este un argument care să nege necesitatea constituirii cercetării tehnico-științifice într-o ramură distinctă a economiei naționale, ci semnalează doar caracterul limitat al unei

conf. dr. Ion TRĂISTARU

(Continuare în pag. 13)

FIȘE

■ Direcția Centrală de Statistică a publicat zilele acestea **Anuarul statistic al**

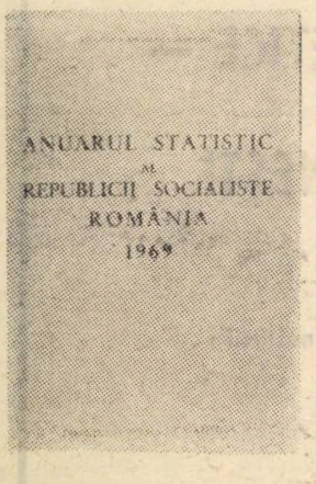

Republicii Socialiste România 1969 (768 pag.). În anuar sînt incluse și date referitoare la anul 1968.

■ Una din problemele teoretice dezvoltate în lucrarea lui P. A. Malîșev: **Structura i effectivnost fonda nakoplenia v S.S.S.R.** (Structura și eficiența fondului de acumulare în U.R.S.S.), Ed. Mîsl, 1968, 351 pag. se referă la criteriul eficienței economice în condițiile acumulării socialiste. După părerea autorului, nu este greșit faptul că în literatura și practica economică se folosesc diferite criterii pentru a aprecia eficiența cum ar fi: obținerea unui produs social total maxim, sporirea volumului fizic al venitului național, reducerea prețului de cost, creșterea productivității muncii, benef[illegible], rentabilitatea etc. Toate acestea însă nu pot constitui, consideră P. A. Malîșev, criterii absolute ale eficienței, ele fiind în fond numai niște indicatori în vederea măsurării diferitelor aspecte ale fenomenului urmărit Autorul consideră că aprecierea criteriului absolut al eficienței acumulărilor în socialism trebuie să fie rezultatul unei analize care să purceadă de la ceea ce este esențial în economia socialistă și anume de la proprietatea socialistă. În această situație, conchide Malîșev, criteriul eficienței economice a acumulărilor în socialism nu poate fi altul decît scopul producției socialiste: satisfacerea multilaterală a nevoilor materiale și spirituale ale membrilor societății.

■ În articolul **Creativity: a function for computers or executives?** (Creativitatea: o funcție a calculatoarelor sau a cadrelor?) publicat în volumul 32 din 1968 al revistei americane **Journal of Marketing,** Roman R. Andrus distinge două tipuri de activitate creatoare: prima este caracterizată îndeosebi prin eforturi laborioase și perseverente pentru trierea și combinarea unor elemente informaționale; cealaltă, mai misterioasă, sparge limitele metodelor normalizate de tratare a problemelor și se sprijină pe date intuitive. Acei care se străduiesc să învețe „creativitatea deliberată" numai asimilind tehnicile rutiniere de triere și de combinare se vor vedea curînd depășiți de ordinatoare. În schimb, pentru cel capabil să facă apel la inspirația realmente creatoare informatica va deschide orizonturi noi: ea îi va permite să se debaraseze de multe sarcini plictisitoare. Întreprinderile care vor utiliza calculatoare pentru simularea problemelor și analiza a numeroase soluții posibile, vor permite conducătorilor să se concentreze asupra aspectelor creatoare ale activității lor.

■ În Editura științifică a apărut volumul **Introducere în teoria statisticii** (București, 1969, 716 pag.) — reprezentînd traducerea în limba română a ediției a XIV-a revizuită și extinsă a lucrării **An Introduction to the Theory of Statistics** de G. Udny Yule și M. G. Kendell, de la universitățile din Cambridge, și respectiv din Londra. Lucrarea cuprinde expunerea bazelor școlii moderne de statistică, incluzînd pentru prima dată și o secțiune teoretică cu privire la statistica caracteristicilor calitative, a cărei formulare completă și clară o realizează pentru prima oară Yule și Kendell. Astăzi, această teorie constituie partea principală a statisticii matematice moderne, astfel încît lucra-

rea — intitulată „introducere în teoria statisticii" — este, de fapt, o introducere în statistica matematică Autorii expun teoria statistică în strînsă legătură cu practica statistică.

■ În articolul **Teoria timpului economic** (Teorie ekonomického času), publicat în POLITICKO EKONOME nr. 7/1969, Pavel Hruby încearcă — pe baza analogiei cu biologia, care de decenii utilizează categoria timpului biologic — să introducă și în științele economice categoria analogă a timpului economic.

Ideea își are originea în teza materialismului dialectic, potrivit căreia timpul, ca formă de existență a materiei, depinde de procese materiale. Timpul nostru fizic este rezultatul rotației globului în jurul axei sale și în jurul soarelui. Unitatea de timp depinde de viteza acestor procese. În mod analog timpul economic reprezintă abstracția vitezei și a accelerației proceselor economice și unitatea de măsură a sa — în raport cu unitatea de timp fizic — se micșorează continuu.

Timpul economic reprezintă o parte importantă din timpul social — sub formă de abstracție a vitezei și a accelerației proceselor sociale. Autorul face o serie de considerații asupra modului în care se poate utiliza categoria de timp economic în stabilirea cotelor de amortizare, în calculul prețului în modelul Lerner-Lange și în studiul comparativ al creșterii economice a diferitelor țări. Compararea timpului fizic cu timpul economic ar oferi un nou punct de vedere în analiza proceselor, relațiilor și fenomenelor economice.

■ În editura pariziană Sirey a apărut volumul **Informatique et administration de l'entreprise** (336 pag.) de Jean Boulenger. Lucrarea își propune să trateze principalele probleme pe care le ridică unei întreprinderi prelucrarea informațiilor. Autorul, inspector general al învățămîntului francez, dă o succintă definiție a **informaticii** ca fiind tehnica prelucrării logice și automate a informațiilor și o definiție a **informației**: suport al cunoștințelor și comunicațiilor umane, un fapt elementar prezentîndu-se sub forma unui ansamblu de elemente, numerice, alfabetice, alfanumerice, chiar simbolice. Lucrarea prezintă cititorului (se adresează nu specialiștilor, ci marelui public) elemente de tehnologie a informaticii mecanizate și electronice, probleme de codare și programare, exemple de utilizare. **Prelucrarea informațiilor** este definită de autor ca modul în care, pornind de la informațiile de bază, este obținut rezultatul.

■ În studiul **Managing Technological Innovation** (Conducerea inovației tehnologice), publicat în revista HARVARD BUSINESS REVIEW (mai-iunie 1969), Donald R. Schoen se ocupă de procesul în cadrul căruia progresele tehnicii, ideile sau inovațiile trec în produse sau servicii. Autorul consideră că necunoașterea mai profundă a acestui proces constituie una din carențele majore ale teoriei conducerii și împiedică răspîndirea eficientă a inovației tehnologice.

Printre altele, D. R. Schoen arată că, în mod inevitabil, în organizațiile economice mari și cu tradiții există numeroase forțe și presiuni care se opun procesului de inovație. De aceea, se spune, conducerea acestor organizații trebuie să ia o serie de măsuri care să compenseze efectele negative ale rigidității birocratice. Măsurile urmează să aibă ca obiectiv crearea unei mentalități care să privească inovația ca un fapt natural și nu ca o aberație aducătoare de griji suplimentare. Autorul subliniază, totodată, că inovațiile implică un anumit risc și de aceea conducătorul firmei este silit să riște o parte a capitalului; ezitarea în fața riscului nu poate fi decît dăunătoare.

D. R. Schoen menționează în această ordine de idei că inovațiile importante apar de obicei în afara marilor companii și nu în interiorul acestora. Statisticile arată că cele mai importante invenții americane ale secolului aparțin unor inventatori independenți. Avînd în vedere că inventatorii independenți, lipsiți de resurse, nu-și pot pune în practică ideile, ei sînt nevoiți să-și vîndă proiectele marilor companii care, se pare, așteaptă idei „revoluționare" mai degrabă de la surse exterioare decît de la propriile laboratoare de cercetare care se mulțumesc cu ameliorări, menite în genere să reducă prețul de cost al produselor sau proceselor tehnologice cunoscute.

■ În articolul **Un service organisation et informatique dans l'entreprise** (Un serviciu organizare și informatică în întreprindere), publicat în nr. 6 din iunie a.c. al revistei MANAGEMENT FRANCE, Claude Saint-Antonin opinează că **gestiunea** și **organizarea** sînt radical diferite și cer aptitudini distincte. Este dificil ca în același timp să gestionezi o unitate, adică să obții rezultate, și să pui în discuție structurile și metodele folosite pentru aceasta. A gestiona constă cel mai adesea în a lua o suită de decizii diferite, însă fondate aproximativ pe același mecanism rațional. Misiunea fundamentală a unui gestionar, aceea care justifică prezența lui în întreprindere, este gestiunea: atingerea anumitor obiective, în condițiile impuse, indiferent că este vorba de obținerea unei anumite producții, sau prestarea de diverse servicii. Rolul gestionarului constă înainte de toate în a pune în acțiune mijloacele de care el dispune, acelea care există, pentru a obține anumite rezultate. Este de neconceput, de exemplu, ca șeful serviciului facturare să întîrzie trimiterea de facturi clientului, pentru că, analizînd metodele de lucru folosite în sectorul său, n-are timp să controleze facturile; sau șeful de atelier nu-și poate abandona misiunea de a îndruma și controla muncitorii pentru motivul că s-a hotărît să restudieze bonurile de lucru.

Toate acestea cer ca în cadrul întreprinderii să existe un compartiment specializat în organizare, a cărui misiune principală să fie elaborarea de structuri și metode de lucru care să fie puse la dispoziția diverșilor responsabili de gestiune.

■ În lucrarea **Le Factoring,** apărută în Editura Presses Universitaires de France, Paris 1968, 132 pag., Louis Edmond Sussfeld încearcă să sintetizeze principiile generale după care se desfășoară activitatea de „factoring" și scoate în evidență posibilitățile largi ale acestui nou fel de serviciu pentru întreprinderi. Pornind de la definirea factoringului, autorul consideră că nu există un echivalent al acestui termen anglo-saxon. Prin el s-ar înțelege desfășurarea unei activități comerciale și financiare ce constă în transferarea creanțelor comerciale din partea titularului asupra unui **factor** care operează în direcția recuperării lor, garantînd buna desfășurare a acestei activități chiar și în cazul cînd debitorul este falimentar.

Sussfeld apreciază că această definiție este departe de a fi perfectă deoarece semnificația factoringului este mai largă, ea cuprinzînd: o acoperire a riscului în cazul unui client insolvabil, o acțiune de finanțare și, în sfîrșit, o acțiune de gestiune a creanțelor. Tocmai de aceea această acțiune, în măsura în care antrenează după sine o diviziune a muncii și o specializare, ar corespunde unei tendințe profunde a economiei moderne.

■ Editura Dalloz-Paris publică sub semnătura lui G. H. Camerlynck, profesor la Facultatea de drept și științe economice din Paris, **Traité de Droit du Travail, vol. I** (Contrat de Travail), 1968, 588 pag.

Una din problemele asupra căreia se insistă este aceea a definiției contractului de muncă. Autorul constată că această definiție lipsește atît în Codul civil cît și în Codul muncii în vigoare în Franța. Pleeînd de la realitățile economiei capitaliste, profesorul Camerlynck consideră că definirea contractului de muncă trebuie să pornească de la trei elemente constitutive ireductibile și anume: prestarea muncii ca o activitate umană; prestarea muncii presupune o remunerație sau un salariu; subordonarea sau calitatea de angajat (employé). Dezvoltînd aceste elemente autorul afirmă că prin contract de muncă se înțelege o convenție prin care o persoană se angajează să-și pună activitatea sa la dispoziția unei alte persoane, sub subordonarea căreia ea se plasează, cea ce presupune o remunerație.

■ Alain Jemain în articolul **La notion de profit aux U.S.A. et en France** (Noțiunea de profit în S.U.A. și în Franța), din ENTREPRISE nr. 709/1969 supune unei analize amănunțite aplicarea metodelor de management la calcularea profitului în cele două țări. Autorul constată, printre altele, că înseși principiile contabilității, fără de care este de neconceput o gestiune, diferă în cele două țări. Dacă în S.U.A. contabilitatea este uniformizată și permite să se calculeze cu maximum de precizie diferite prețuri de revenire și să se deducă apriori beneficiul marginal, acest lucru este imposibil de efectuat în planul contabil francez, care este inadaptat contabilității de gestiune. În această perspectivă, o întreprindere americană reușește amplasarea investiției de cele mai multe ori în acea ramură, sau în acel loc, unde se va obține o rentabilitate maximă. Autorul precizează că este vorba de o concepție diferită asupra contabilității. Dacă în Franța ea este apreciată ca un mijloc de control, în S.U.A. contabilitatea constituie un mijloc de gestiune.

Se face de asemenea precizarea că după practica S.U.A., calculul marginal al beneficiului brut nu necesită intervenția amortizărilor, ci a ceea ce dincolo de Atlantic se numește „deprecierea mecanică a mașinii unelte" (sau engineering rate). Astfel, pe măsura amortizării fiscale a unui mijloc de producție, este posibilă calcularea valorii lui de înlocuire și stabilirea în consecință a prețului de revenire Autorul conchide prin afirmația că o astfel de practică financiară în Franța este aproape necunoscută.

■ R. D. Buzzell tratează în articolul său **Les nouveaux produits: un mal nécessaire** (Noile produse: un rău necesar), publicat în revista DIRECTION nr. 159/1969, problema inovației în marketing. Noile produse — spune el — cer un efort de muncă la concepere, trebuie mereu îmbunătățite și reinnoite datorită cerințelor tehnologice, cer eforturi de coordonare pînă la intrarea în circuit, modificări în circuit; pun fel de fel de probleme adiacente. În fine, sînt riscante, scumpe, multe sînt eșecuri comerciale. Ele constituie un **rău** prin dificultățile pe care le generează, dar sînt **necesare,** impuse de cerințele dezvoltării economice.

Pentru îndeplinirea acestor deziderate, uzinele, serviciile de marketing, laboratoarele, contabilitatea (într-un fel, întreaga întreprindere) sînt angajate în punerea la punct a noului produs, toate aceste unități trebuind să-și coordoneze activitatea spre un obiectiv comun: inovația. Chiar și produsele noi implică modificări tehnologice, cer 3 sau 4 ani de punere la punct, de la conceperea inițială și pînă la introducerea produsului pe piață. Cheltuielile decurgînd din marketingul de introducere se măresc din an în an.

■ **La genèse des innovations** (Geneza inovațiilor) de Jean-Louis Maunoury, Presses Universitaires de France, Paris, 1968, 434 pag. este consacrată complicatelor probleme legate de relația cercetare științifică — asimilarea de noi produse într-o întreprindere capitalistă, modernă. Autorul consideră că acțiunea îndreptată în direcția găsirii noului se înscrie într-o dublă filiațiune: științifică și tehnică. Prima se referă la procedeele prin care progresele științei suscită noutățile tehnice. Filiațiunea tehnică decurge la rîndul său dintr-o „dinamică a tehnicii", care se manifestă ca o dialectică între structurile tehnice și intenții.

Întrebarea dominantă, căreia autorul se străduiește să-i dea un răspuns, se referă la condițiile ce determină o firmă să introducă noutățile științifice în producție, respectiv să se decidă să treacă la o creație tehnică. Se precizează că decizia este luată în funcție de considerente economice: riscul concurențial și profitul scontat. Dacă anticipările în această direcție sînt favorabile, firma elaborează și trece la traducerea în viață a unui „proiect de creație tehnică" ceea ce va permite apariția unui produs sau a unui procedeu de producție nou.

(Urmare din pag. 12)

asemenea clasificări, atrage atenția asupra necesității intensificării eforturilor specialiștilor în vederea creării unor metode adecvate de cuantificare a efectelor indirecte ale cercetării tehnico-științifice asupra creșterii venitului național și dezvoltării economiei în general.

---

1) Această ipoteză este susținută, în țara noastră, într-o serie de lucrări ale profesorilor E. Dobrescu și T. Postolache, cum ar fi: **Probleme metodologice ale studierii capitalismului contemporan,** comunicare la sesiunea științifică jubiliară a Centenarului Universității București, oct. 1964; **Unele probleme metodologice ale cercetării economice actuale,** în **„Teorie și metodă în științele sociale"** vol. III, Ed. pol. 1966, p. 71—81.; **Introducerea în teoria capitalismului monopolist de stat.** Ed. pol. 1967, p. 27—43; în lucrarea lui E. Dobrescu, **Ritmul creșterii economice,** Ed. pol. 1968, p. 11—40; vezi de asemenea, Stănciulescu N. și Voicu Gh., **Cercetarea științifico-tehnică și progresul tehnic,** în volumul: „Implicațiile social-economice ale progresului tehnic in capitalism" Ed. pol. 1968, p. 61—85; **Manual de economie politică** (socialismul) Ed. pol. 1967, p. 97—100; **Manual de economie politică** (socialismul) Ed. didactică și pedagogică, 1968, p. 52—53.

2) Această ipoteză este examinată într-o serie de lucrări, articole și studii în țara noastră, printre care ale lui T. Brateș: **Știința „în" sau „alături" de sfera productivă,** în „Lupta de clasă" nr. 9/1967; **Producția științifică și legea valorii,** în „Lupta de clasă" nr. 12/1967; **Unele aspecte ale planificării cercetării științifice,** în „Probleme economice" nr. 6/1968; F. Ciorăscu, **Tendințele progresului tehnico-științific și cerințele dezvoltării economice,** în „Viața economică" nr. 14/1968; R. Cresin, **Cercetarea științifică, factor al cercetării economice,** în „Revista de statistică" nr. 1/1966; Al. Gheorghiu, **Știința ca ramură a economiei naționale,** în „Revista de statistică" nr. 5/1968; D. Grindea, **Venitul național în R.S. România,** Ed. științifică, 1967, p. 53—78; V. Roman, **Pentru o teorie marxistă a revoluției științifico-tehnice contemporane** (I), în „Contemporanul" nr. 1160/3 ianuarie 1969; V. Roman **Industrializare și scientizare,** în „Contemporanul" nr. 1161/10 ianuarie 1969.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● AUTO—TRACTOR. — În luna iulie a.c., au fost livrate 1100 remorci basculante de tip 2 PTS—4 în U.R.S.S. 480 remorci basculante de tip RM-4 în R. S. Cehoslovacă, 5 remorci basculante de tip RM-2 în Iran, 450 semănători pentru plante prășitoare în U.R.S.S., 200 pluguri purtate, 50 cositori pentru fîn, 50 semănători universale, 30 mașini de împrăștiat îngrășăminte, 162 tractoare pe roți cu pneuri, 27 tractoare de tip U-450 în Iran, 100 tractoare de tipurile U-650 și U-651 în R. P. Chineză, 63 tractoare pe șenile și 20 tractoare de tipurile U-500 și U-650 în Kenya, 19 tractoare U-500 în Irak.

● MINERALIMPORTEXPORT. — În perioada 27 iulie-2 august au fost livrate la export: 100 000 mp geam mecanic tras în R. P. Albania, U.R.S.S., Canada; 93 000 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, Izrael; 1380 t piatră de gips, 700 t ipsos, 21 600 buc. cahle teracotă 50 bucăți tuburi bitum în R. P. Ungară; 600 mp plăci marmură, 2500 mp dale beton mozaicate, 40 000 bucăți cărămizi ceramice în R. S. Cehoslovacă; 110 t PVC prelucrat în R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă; 110 t PVC prelucrat în R. D. Germană, R.S. Cehoslovacă; 14 880 mp. covor fără suport în R. S. Cehoslovacă.

● I.C.E.C.O.O.P. (Intreprindere de comerț exterior a cooperației). — În a treia decadă a lunii iulie a.c. a fost livrată în U.R.S.S. mobilă în valoare de circa 188 000 lei valută; în Franța — covoare orientale în valoare de 86 400 lei valută; în Austria — articole artizanale confecționate din metal în valoare de 39 000 lei valută; în R. S. Cehoslovacă — covoare orientale în valoare de 46 000 lei valută. Contracte de export încheiate în perioada amintită prevăd livrarea de: coșuri împletite din papură în valoare de 106 000 lei valută în R. D. Germană; diverse articole din metal în valoare de 150 000 lei valută în Cuba; livrarea de raci vii în valoare de 630 000 lei valută în Suedia; plante medicinale în valoare de peste 89 000 lei valută în R. F. a Germaniei, Elveția; articole din lemn în valoare de 56 400 lei valută în Olanda.

● TEHNOIMPORT. — La sfîrșitul lunii iulie au fost livrați la export 79 400 rulmenți în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. P. Bulgaria, R. D. Germană, R. P. Polonă; 85 580 rulmenți în Franța, Belgia, R. F. a Germaniei, Spania, Turcia, India; 10 500 000 bile rulmenți în R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, Spania. În aceeași lună au fost încheiate contracte pentru export de rulmenți în cantitate de 50 150 bucăți cu firme din India, Brazilia, Belgia, Spania. Contractele de import încheiate în ultima perioadă prevăd cumpărarea de aparatură de filmat și accesorii aferente de la firma „Arnold & Richter" din R. F. a Germaniei; două instalații Quanțovac și accesoriile necesare de la firma „Applied Research Laboratories" din Elveția; aparatură de polarizație indusă de la firma „Canada Products" din Australia.

● CARTIMEX. — Contracte încheiate în luna iulie prevăd exportul de: obiecte de artă în valoare de 21 000 lei valută în Anglia; filatelie în valoare de 74 000 lei valută în R. F. a Germaniei și S.U.A.

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_2CO_3;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3;
- Sodă caustică 98% NaOH;
- Bicarbonat de sodiu industrial;
- Bicarbonat de sodiu alimentar;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic;
- Silicat de sodiu 1/2 și 1/3;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E;
- Clorură de calciu tehnică hidratată;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare;
- Ionosil;
- Sodil;
- Carbonat bazic de magneziu, tehnic și farmaceutic;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

INTREPRINDEREA
METALUL ROȘU
CLUJ
STR. T. VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30

produce:

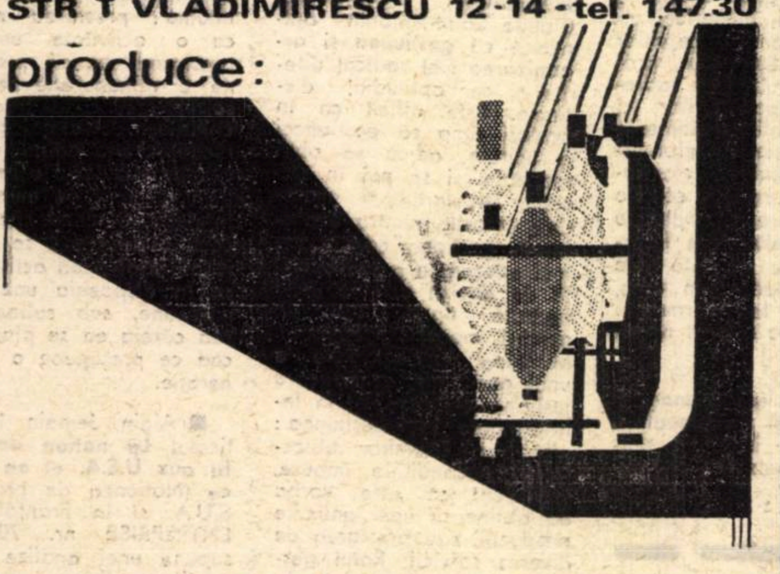

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELĂRIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

melana

UZINA DE FIBRE SINTETICE — SĂVINEȘTI

PRODUCE:

- fire textile continui, de tipul mătăsii;
- fire supraelastice;
- fibre scurte;
- fire de pescuit;
- corzi pentru perii.

cu un consum de numai 0,15 lei pe oră

M.I.C.M. ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT ELECTROMOTOR TIMIȘOARA Bulevardul Republicii nr. 21 — tel. 13856

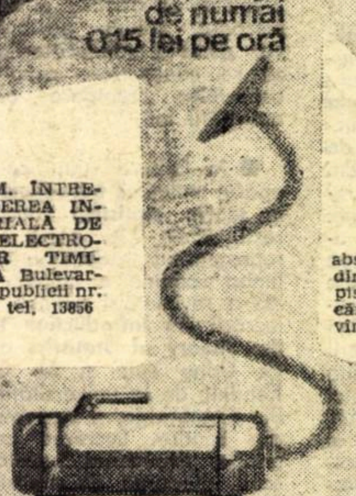

absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți. Preț de vînzare: 785 lei.

aspiratorul de praf «PRACTIC»

ELECTROMOTOR

În locuințe, birouri, magazine, utilizați

VENTILATOARE de MASĂ

Se livrează în două variante:
— VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;
VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

fabrica de confecții **FOCȘANI**

PRODUCE

pentru copii și adolescenți: costume și rochițe atrăgătoare.

Produsele sînt de calitate superioară, practice, comode și ușor de întreținut.

PARTENER ÎN ACȚIUNI DE COOPERARE

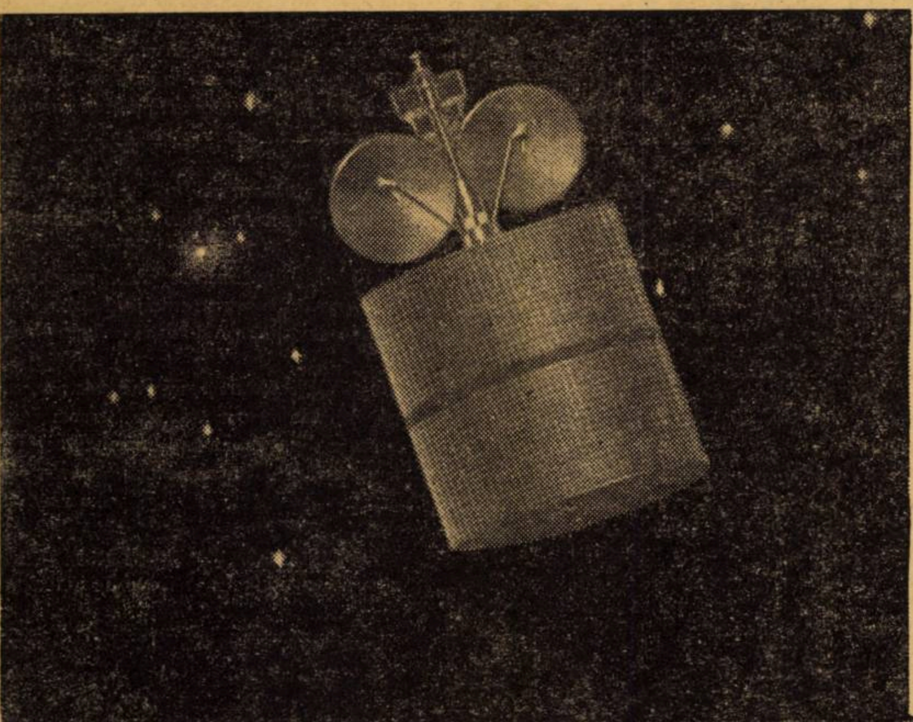

Cooperarea în cadrul programelor internaționale importante constituie principiul de bază al politicii comerciale a societății BRITISH AIRCRAFT CORPORATION. Este vorba de o cooperare la care BAC își aduce partea sa de contribuție prin puternicele resurse tehnice de care dispune și care i-au asigurat succese remarcabile pe piețele mondiale.

În construcția spațială, BAC se situează pe primul loc în Europa, avînd responsabilități însemnate în cadrul sistemului multinațional de comunicații globale prin sateliți Intelsat 1 V.

Totodată, BAC a construit, împreună cu societatea BREGUET, avionul supersonic JAGUAR și studiază, în colaborare cu firme din R. F. a Germaniei, Italia și Olanda, proiectul unui nou tip de aripă cu profil variabil.

În aviația comercială experiența deosebită a BAC joacă un rol decisiv în realizarea celui mai mare pas cunoscut vreodată în tehnica transporturilor aeriene: introducerea, împreună cu societatea Sud Aviation, a curselor supersonice, prin avionul de pasageri „Concorde" de construcție anglo-francez.

BRITISH AIRCRAFT CORPORATION
100 PALL MALL, LONDON SW1

cea mai puternică societate aerospațială din Europa

PUBLICOM

OLANDA

POLITICĂ ECONOMICĂ ANTI-INFLAŢIONISTĂ

NOUA URCARE A RATEI SCONTULUI în Olanda, de la 5,50% la 6% în luna august, care survine la numai 4 luni de la sporirea anterioară, restricţiile impuse asupra creditului bancar prin introducerea de penalităţi în cazul depăşirii plafonului stabilit, suspendarea înlesnirilor fiscale pentru investiţii, reducerea cererii interne prin aplicarea strictă a politicii veniturilor, sînt tot atîtea măsuri intenţionate să stăvilească supraîncălzirea economiei, manifestată în ultimele luni. Într-adevăr, creşterea economică de 6% în 1968, care pare să se menţină şi în anul în curs, a fost însoţită de o importantă urcare de preţuri (doar în primele luni ale anului 1969 cu 7%).

O asemenea evoluţie era de natură să îngrijoreze autorităţile olandeze, deoarece ea putea compromite creşterea economică reală şi să pună în pericol competitivitatea externă a mărfurilor. Or, în cazul condiţiilor specifice ale Olandei aceasta este determinantă pentru evoluţia întregii economii şi, ca atare, se află în centrul preocupărilor de politică economică.

O coordonată specifică

O CIFRĂ sintetică reuşeşte în bună măsură să dea imaginea şi dimensiunea unei coordonate specifice a economiei olandeze: importul şi exportul reprezintă 70% din venitul naţional. Pentru Olanda, ţară practic lipsită de materii prime (avînd doar unele rezerve de cărbune, sare şi, mai recent descoperite, gaze naturale), dar beneficiind de o poziţie geografică foarte favorabilă — denumită uneori din acest motiv „poarta maritimă a Europei" — comerţul exterior reprezintă baza existenţei. În condiţiile în care marea majoritate a materiilor prime trebuie aduse din străinătate, problema centrală a devenit asigurarea importurilor. Într-un articol scris pentru ziarul englez **The Times**, preşedintele Băncii naţionale a Olandei, dr. Zijlstra, arăta că „luînd în considerare şi exportul-importul aşa numit invizibil, aproape jumătate din întregul produs naţional brut olandez trebuie exportat pentru acoperirea importurilor".

Imperative structurale

CU O ECONOMIE tradiţional agrară pînă la cel de-al doilea război mondial, deci cu necesităţi relativ restrînse de materii prime pentru industrie şi beneficiind de o agricultură dezvoltată cu largi disponibilităţi de export, Olanda nu a cunoscut pînă în acea perioadă probleme deosebite, în ce priveşte asigurarea importurilor. De altfel, doar 70% din acestea trebuiau acoperite prin export, restul fiind compensat de soldul permanent excedentar al comerţului invizibil, ale cărui capitole de prim ordin erau încasările din traficul maritim, şi în special, veniturile din exportul de capital. Aceste venituri au scăzut însă foarte mult după război, mai ales ca urmare a reducerii veniturilor din exportul de capital, care compensează în prezent numai 2,5% din import, ca urmare a pierderii coloniilor, iar totalul încasărilor din invizibile acoperă 10% din import. Acest lucru, alături de alte considerente, a atras după sine necesitatea unor modificări ale structurii economiei, principala mutaţie avînd loc în sensul creşterii ponderii industriei în venitul naţional, aceasta furnizînd încasări mai importante şi mai stabile. Olanda s-a transformat dintr-o ţară predominant agricolă, horticolă şi maritim-comercială, într-o ţară în care predomină industria, paralel cu dezvoltarea în continuare a agriculturii. Industria participă acum într-o proporţie de 2/5 la formarea venitului naţional, iar agricultura cu numai 8%. Ca urmare, importante modificări au avut loc în structura populaţiei, în cadrul creşterii ei globale (de la 8 milioane înainte de război la aproape 13 milioane): ponderea populaţiei agricole în totalul celei ocupate a scăzut de la 15% în 1950 la sub 8%, în momentul de faţă, fiind cea mai redusă (cu excepţia Belgiei) din Piaţa Comună (11% în R.F.G., aproape 17% în Franţa, peste 20% în Italia); în aceeaşi perioadă populaţia ocupată în industrie a crescut de la 38% la 41%, iar cea din „sectorul terţiar" de la 47% la 51%.

Resorturile interesului pentru lărgirea Pieţei Comune

MODIFICĂRILE STRUCTURALE amintite au fost înlesnite şi de productivitatea deosebită a agriculturii olandeze. După cum a reieşit din cifrele menţionate mai sus, în Olanda procentele cu care participă diferitele sectoare (inclusiv agricultura) la formarea venitului naţional corespund aproximativ cu procentele populaţiei ocupate în sectoarele respective, în totalul populaţiei active. Rezultatul este că, deşi Olanda deţine numai 3% din teritoriul folosit pentru agricultură în C.E.E., ea furnizează 8% din producţia agricolă a ţărilor membre; deşi agricultura nu oferă decît 8% din venitul naţional olandez iar densitatea populaţiei este foarte ridicată (aproximativ 400 locuitori pe km^2), 40—50% din produsele agricole iau calea exportului.

Productivitatea agriculturii explică în bună măsură şi poziţia perseverentă a Olandei în favoarea lărgirii Pieţei Comune europene. Intrarea în C.E.E. a Marii Britanii, al cincilea partener comercial al Olandei, ar oferi un mai sigur acces la piaţa de desfacere a produselor agricole. Nu sînt de neglijat nici interesele monopolurilor olandeze — „cei 3 mari", Unilever, Philips şi Royal Dutch. Nu degeaba se spune că atunci cînd Olanda pledează pentru primirea altor ţări în C.E.E., ea o face, de fapt, în numele a cel puţin unuia dintre „cei 3". Deţinînd 35% din totalul exporturilor ţării, 12% din salariaţi, 1/3 din volumul global al investiţiilor făcute în ţară, „cei 3" au un interes direct în a-şi asigura o piaţă de desfacere mai cuprinzătoare decît aceea a „celor 6" ţări membre ale C.E.E.

Frînare pe o singură roată?

ÎN CONDIŢIILE unei ponderi atît de mari a schimburilor externe în venitul naţional, frînarea tendinţelor inflaţioniste (oglindite, de pildă, în urcarea preţurilor bunurilor de consum cu 40% în ultimii 10 ani) constituie principalul obiectiv al politicii economice. Făuritorii ei în Olanda caută să dozeze atent ingredientele politicii veniturilor, ale politicii fiscale şi monetare.

Instituind măsuri de control asupra creşterii salariilor, guvernul urmăreşte ca aceasta să aibă loc numai în pas cu ridicarea productivităţii muncii. Autorităţile publice îşi rezervă dreptul să anuleze orice contracte de mărire a salariilor încheiate între sindicate şi patronat în cazul în care consideră că ele ar putea avea repercusiuni negative asupra situaţiei economice. Asemenea cazuri au apărut în numeroase rînduri, un exemplu recent fiind respingerea proiectelor de mărire a salariilor, negociate între patronat şi sindicate în industria metalurgică şi cea constructoare de nave.

Politica monetară este considerată un instrument important în atingerea obiectivelor urmărite. Comprimarea sau sporirea directă a masei monetare au fost folosite după caz, potrivit efectelor urmărite: fie restrîngerea, fie, respectiv, stimularea activităţii economice. Manevrarea creditului, atît pe calea taxei scontului, cît şi, mai ales, pe baza controlării prin diferite mijloace a masei creditului bancar, a ocupat un rol primordial, oferind o posibilitate concretă de atingere a unor obiective ale politicii economice: stimularea anumitor ramuri ale economiei naţionale, în special a celor legate de export, încurajarea exporturilor, activizarea sau, după caz, restrîngerea activităţii economice. Afirmîndu-se un adept al teoriei masei monetare, ca element determinant în amplificarea sau atenuarea tendinţelor inflaţioniste, dr. Zijlstra, preşedintele Băncii Olandei, arată în articolul amintit, că, după calculele făcute, volumul minim al masei monetare în circulaţie trebuie să echivaleze în ţara sa cu 30% din venitul naţional. Politica monetară, folosită în combaterea inflaţiei, urmează să reducă lichidităţile pînă aproape de acest nivel minim. Un alt element esenţial este politica fiscală, menţinerea cheltuielilor publice în limitele încasărilor din impozite şi ale economiilor disponibile. „Dacă cele trei instrumente, scrie dr. Zijlstra, politica salariilor, fiscală şi monetară vor fi folosite la momentul oportun, poate fi suficientă o doză minimă din fiecare; dacă unul sau altul din aceste instrumente va fi neglijat ... consecinţele ar putea fi asemănătoare cu acelea pe care le-ar avea aplicarea frînei pe o singură roată a unui automobil...".

Ilie ŞERBĂNESCU

REPERE

• Pe ordinea de zi a Conferinţei anuale a partidului laburist, care va avea loc la Brighton, între 29 septembrie şi 3 octombrie, figurează nu mai puţin de 40 de rezoluţii privind asigurările sociale, 24 de rezoluţii privind situaţia economică a ţării, 36 de moţiuni privind locuinţele şi 14 privind raporturile dintre guvern şi sindicate. Politicii externe îi sînt consacrate anul acesta doar două moţiuni, iar apărării una singură, în care este felicitat guvernul pentru faptul că cheltuieşte acum mai mult pentru învăţămînt decît pentru înarmare. Importanţa deosebită acordată problemelor interne la conferinţa din acest an este explicată de observatori prin posibilitatea organizării de alegeri generale în toamna anului viitor.

• Încasările S.U.A. din turismul internaţional au atins în 1968 nivelul record de 2 miliarde de dolari. În acelaşi timp, pentru prima oară în ultimii 20 de ani, sumele cheltuite de turiştii americani în străinătate s-au redus în raport cu anul precedent (cu 100 milioane de dolari).

• „Scopul vizitei mele — a declarat Albert Bongo, preşedintele Republicii Gabon la sosirea la Paris — este de a lua contact cu preşedintele Pompidou şi de a reînnoi tratativele cu guvernul francez privind construirea căii ferate Owendo-Belinga, care ar fi prima cale ferată din Gabon". Ea ar permite exploatarea lemnului din centrul ţării şi, ulterior, punerea în exploatare a importantului zăcămînt de minereu de fier de la Mekambo.

• Realizarea legăturii prin aerotren (francez) între oraşele canadiene Montreal şi Toronto ar permite străbaterea în mai puţin de două ore a distanţei de 568 km care le separă.

ÎNFRUNTĂRI PE PIAŢA GRÎULUI

EVOLUŢIA SITUAŢIEI pe piaţa mondială a cerealelor a cunoscut în ultimele săptămîni o serie de momente furtunoase, de hotărîri adoptate în contradicţie cu prevederile Acordului internaţional asupra grîului *) şi de reacţii violente la acestea. Ele sînt rezultatul accentuării tensiunilor concurenţiale pe piaţa mondială a grîului, ca urmare a creşterii continue a ofertei la acest produs, concomitent cu restrîngerea cererii. După ce în decurs de un deceniu volumul comerţului mondial cu grîu se dublase, în ultimii doi ani situaţia s-a deteriorat sensibil. O serie de ţări în curs de dezvoltare, ca de pildă India, au reuşit — prin aplicarea unor metode agrotehnice moderne (irigaţii, îngrăşăminte, sămînţă selecţionată etc.) — să reducă simţitor dependenţa lor de importul de cereale. Totodată, unele ţări altă dată importatoare — cum sînt Spania sau ţările scandinave — au ajuns în situaţia de a-şi acoperi integral nevoile de consum din producţia internă şi chiar de a dispune de surplusuri.

Pe de altă parte, însă, ca urmare îndeosebi a ridicării randamentului la hectar, producţia de grîu a principalelor ţări exportatoare a crescut continuu, stocurile acumulate în aşteptarea debuşeelor atingînd niveluri apreciabile. Statisticile publicate de secretariatul Commonwealth-ului arată că, la sfîrşitul lunii mai a.c., principalii exportatori deţineau în stoc circa 67 milioane tone de grîu, cu 15 milioane tone mai mult decît cu un an înainte. În frunte se situa Canada (cu 25,2 milioane tone), urmată de Statele Unite (24 milioane), Australia (11,6), Argentina (3,1) şi Franţa (2,8 milioane tone). După aprecierea specialiştilor excedentul recoltei din sezonul agricol în curs va contribui la agravarea situaţiei.

Hotărîrea guvernului S.U.A. de a aproba reducerea preţurilor de export la grîu cu 8—12 cenţi per buşel (cu circa 10% sub limita minimă stabilită prin Acordul internaţional), prezentată ca o iniţiativă în vederea lărgirii pieţei solvabile, a fost urmată de măsurile similare (completate cu facilităţi de credit la export) ale oficialităţilor canadiene. Întărirea pe această cale a poziţiei concurenţiale a grîului american şi canadian pe piaţa mondială nu putea să nu declanşeze riposta altor ţări, în primul rînd a Comunităţii economice europene. Contramăsurile ţărilor membre ale acestui organism s-au concretizat în sporirea cu 7—16% (în funcţie de destinaţie) a subvenţiilor acordate exportatorilor de grîu, ceea ce le va permite să concureze pe cei din America de Nord. Totodată, forurile oficiale ale Pieţei comune au respins cererea Statelor Unite de a se proceda la o împărţire a pieţei mondiale a cerealelor.

„Războiul preţurilor" dintre principalii exportatori de grîu ar putea căpăta aspecte noi, pe măsură ce ţările importatoare îşi vor preciza, la rîndul lor, poziţia. Cel puţin doi importatori însemnaţi — Japonia şi Brazilia — au efectuat în ultimul timp presiuni pentru a beneficia de reducerea preţurilor la grîu pe piaţa mondială.

Perspectiva generalizării unei asemenea atitudini, în condiţiile creşterii stocurilor exportabile, a determinat pe principalii exportatori de grîu să caute căi de soluţionare a crizei actuale. Reuniunea unor „experţi tehnici" ai Statelor Unite, Canadei, Pieţei comune, Australiei şi Argentinei, convocată la Londra la începutul lunii august, s-a încheiat însă doar cu formarea unui grup tehnic, care urmează să elaboreze propuneri ce vor fi supuse guvernelor interesate. În ceea ce priveşte comentariile cercurilor oficiale, acestea manifestă puţin optimism asupra şanselor apropiate ale unei păci sau cel puţin ale unui armistiţiu în cel mai recent „război al preţurilor".

N. P.

*) La acest acord, semnat în august 1967 (în cadrul Rundei Kennedy) şi intrat în vigoare la 1 iulie 1968, participă principalele ţări capitaliste exportatoare: Statele Unite, Canada, ţările C.E.E., Australia şi Argentina, precum şi două ţări importatoare — Anglia şi Japonia.

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

ECOURI ALE DEVALORIZĂRII FRANCULUI FRANCEZ

LE FIGARO

IL SOLE 24 ORE

LA TRIBUNE DE GENÈVE

Industriekurier

THE TIMES

THE FINANCIAL TIMES

Le Monde

LA LIBRE BELGIQUE

THE OBSERVER

Frankfurter Allgemeine

DEVALORIZAREA FRANCULUI FRANCEZ, anunțată în seara zilei de 8 august, continuă să se afle în aceste săptămîni în atenția cercurilor economice și financiare internaționale. Revista presei occidentale, pe care o publicăm mai jos, oglindește multiplele consecințe — resimțite de pe acum ca și pe cele previzibile într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat — ale devalorizării, poziția adoptată de guvernele și cercurile financiare ori industriale dintr-o serie de țări capitaliste, puncte de vedere exprimate de unii economiști cunoscuți.

Oportunitatea operației

SUB TITLUL „Era oare necesară devalorizarea?", **Le Figaro** *publică o intervenție a cunoscutului profesor parizian Raymond Aron, în cadrul polemicii care se desfășoară în Franța în jurul problemei oportunității devalorizării francului. Redăm mai jos cîteva pasaje:*

„...Ar fi fost de preferat ca operațiunea să fie amînată cu cîteva luni, pînă în momentul în care măsurile deflaționiste ar fi redus excesul cererii interne. Contextul internațional nu permitea de loc să se aștepte: francul putea fi antrenat de vijelia din octombrie, în cele mai defavorabile situații. Dacă nivelul prețurilor, la sfîrșitul actualului proces de inflație, reclama o modificare a parității monetare, era mai bine să se consimtă la aceasta avînd la dispoziție ceva rezerve de devize...

Devalorizarea comportă riscuri, mai ales de ordin psihologic. Depinde mult de deciziile pe care le va adopta guvernul și de maniera în care acestea vor fi primite. Odată admisă evidența că fiecare din cei doi termeni ai alternativei — menținerea parității sau modificarea ei — constituie un pariu, cred că alegerea făcută de guvern oferă șansa optimă de succes.

Cuvîntul de ordine referitor la apărarea francului n-ar fi risipit neîncrederea monetară; așteptarea unei devalorizări ar fi întreținut emoragia devizelor, ar fi exclus restabilirea încrederii. Fără îndoială, devalorizarea riscă să creeze o anticipare a creșterilor de prețuri și, în consecință, o frenezie a cumpărărilor. Este de resortul guvernului să provoace — prin realizarea echilibrului bugetar, reducerea cheltuielilor, restrîngerea creditului — o răsturnare psihologică de sens contrar celei care a rezultat în urma evenimentelor din mai 1968.

O devalorizare, în faza inflaționistă, în cadrul unei economii în care sînt utilizate **toate** mijloacele de producție, reclamă o doză riguroasă de deflație. Excesul importurilor nu va fi corectat prin creșterea prețurilor la produsele achiziționate din afară, ci prin reducerea cererii interne. În pofida devalorizării, exporturile nu vor progresa decît cu condiția ca piața internă să nu absoarbă întreaga producție disponibilă, și chiar mai mult. Aceste argumente se impun și e probabil că primul ministru și ministrul de finanțe n-au avut dreptate cînd au opus deflația însoțită de șomaj — pe care ar fi cerut-o restabilirea echilibrului fără devalorizare — unei deflații atenuate și moderate, care ar fi fost suficientă pentru restabilirea echilibrului după devalorizare.

După impresia mea, alternativa diferă. Pe calea pe care o indica d. Jeanneney (menținerea parității francului — n.r.), Franța se expunea unui dublu pericol: mai întîi devalorizare sub presiune — în cursul unei crize monetare internaționale, apoi instalarea durabilă a regimului controlului schimburilor și al restricțiilor administrative. Din aceste două pericole, devalorizarea înlătură primul și atenuează pe cel de-al doilea. Cît despre primejdia unei evoluții în spirală a salariilor și prețurilor, aceasta există în ambele cazuri. Ea va fi însă de proporții reduse — dacă francezii au încredere în menținerea noii parități, sau va fi sporită — dacă ei găsesc în operațiunea recentă un motiv suplimentar de a nu crede în nimic și în nimeni..."

„Devalorizarea francului... a surprins cercurile economice și financiare" — *comentează în articolul său de fond, cunoscutul cotidian economic și financiar italian* **Il sole — 24 ore**: „În ceea ce privește latura operativă, nimic de zis; experiența președintelui Pompidou și aprobarea dată în secret de experții monetari a permis să se obțină un succes tehnic. Cercurile speculative au fost într-adevăr luate pe nepregătite și n-au putut interveni ca pe timpul devalorizării lirei sterline sau la crearea dublei pieți a aurului. Este, probabil, mai bine că paritatea francului n-a fost modificată în noiembrie anul trecut, cînd situația era «caldă» și cînd reacțiile organizațiilor sindicale ar fi fost mai grave decît pot deveni în prezent. În Franța, după cîteva luni de decantare, problemele care grevează asupra economiei naționale sînt mult mai puțin numeroase...

Franța se găsea fără cale de ieșire: pentru a salva paritatea francului erau indispensabile măsuri deflaționiste, pe care țara le-ar fi suportat greu. Cu o ajustare neexcesivă a monedei, exporturile vor trebui să crească, iar consumul intern — prin creșterea inevitabilă a prețurilor — să descrească. Rămîne de văzut pînă la ce punct cei doi factori pot contribui la ridicarea economiei franceze.

Pentru Italia nu sînt de așteptat repercusiuni cu caracter monetar; lira este azi solidă, iar prețurile, deși în creștere, nu au atins încă un asemenea nivel încît să alarmeze. Trebuie vegheat cu atenție, pentru că sporul de competitivitate dobîndit de industria franceză, precum și continua creștere a costurilor italiene pot deteriora situația economiei noastre. Evenimentele se desfășoară atît de fulgerător încît — dacă nu sînt prevăzute — nu mai rămîne timp suficient pentru remediere. Să fim în alertă".

Implicațiile interne

COTIDIANUL elvețian **La Tribune de Genève** *publică un comentariu, din care redăm următoarele:*

„...Franța a cîștigat o bătălie, dar ea n-a cîștigat războiul: pentru ca devalorizarea să nu reprezinte un succes efemer, guvernul trebuie să adopte o serie de măsuri complementare... Cererea externă pentru produsele franceze va progresa desigur. Pentru ca industriile franceze să poată răspunde la aceasta, guvernul va trebui să frîneze și mai mult cererea internă, care rămîne puternică, în pofida limitării creditului; creșterea puterii de cumpărare, obținută acum un an, n-a fost decît parțial anihilată de creșterea prețurilor, încrederea în monedă n-a fost încă restabilită, nivelul economiilor este scăzut, fuga de monedă cunoaște proporții considerabile.

E greu de închipuit că guvernul va mări povara impozitelor, și așa grea; în ceea ce-i privește, muncitorii n-ar tolera-o.

Rămîne posibilitatea de a reduce cheltuielile statului; ea este slabă, nulă în cazul sectoarelor prioritare: învățămîntul, forța de șoc, telecomunicațiile. Cu toate acestea, ministrul finanțelor intenționează într-adevăr să rezolve această cvadratură a cercului pe care o reprezintă echilibrul bugetului.

Pe plan monetar, guvernul trebuie să evite greșeala britanică, care a constat în restrîngerea creditelor paralel cu sporirea masei monetare: el va trebui să recurgă cu multă zgîrcenie la sursa bancnotelor, în caz contrar riscîndu-se ca inflația să anuleze rapid avantajul noii parități de care beneficiază francul.

Cel mai dificil va fi să se stăvilească revendicările muncitorilor. Primele reacții, în această privință, nu sînt de loc încurajatoare pentru guvern; atmosfera la reluarea activității în toamnă se anunță încărcată, ea va fi apăsătoare. Sindicatele vor ridica, pe drept cuvînt, problema creșterii prețurilor, de 3% conform experților, rezultînd în primul rînd din scumpirea importurilor.

La urma urmei, reechilibrarea balanței de plăți externe a Franței se va face probabil mai mult pe seama încetinirii importurilor, a repatrierii anumitor capitaluri care vor dori să profite de avantajele schimbului valutar și de perspectivele expansiunii economice, decît pe seama sporirii exporturilor: penuria forței de muncă calificate rămîne acută, industriile nu și-au putut reconstitui încă stocurile".

Repercusiuni asupra relațiilor economice interoccidentale

DIN ARTICOLUL „O grea lovitură pentru industria germană", publicat de ziarul vest-german **Industriekurier**, *reproducem pasajele cele mai semnificative:*

„«Comerțul cu Franța este la pămînt»: Folosind o asemenea formulare drastică, purtătorul de cuvînt al unei renumite firme de export a făcut cunoscute urmările devalorizării francului cu 12,5%. Aceeași opinie este împărtășită de o mare parte a industriașilor germani, care vor simți deosebit de dureros efectul ei în desfacerea mărfurilor germane. Acest lucru este valabil în mare măsură pentru întreprinderile care, în decursul ultimilor ani, au putut să-și lărgească continuu exporturile în Franța.

Nesiguranța pe care măsurile franceze au lăsat-o în urma lor este legată îndeosebi de întrebarea: în ce proporție mărfurile franceze se vor ieftini pe piața germană, iar cele germane se vor scumpi pe piața franceză?

Republica Federală este cel mai important partener al Franței în comerțul exterior. Aceasta explică, de asemenea, pentru ce măsurile franceze de devalorizare au efectul unei puternice lovituri date industriei germane, deși actuala situație conjuncturală, cu înalta ei stabilitate, a îndulcit întrucîtva repercusiunile modificării cursului de schimb al francului.

La Bonn se apreciază că — în urma devalorizării francului — importurile din Franța vor crește pe un an întreg cu circa 300 milioane mărci; în același timp se estimează că exporturile germane în Franța vor scade cu 1,8 miliarde mărci. După evaluările Bonnului, devalorizarea va afecta 2/3 din prețurile de import...

În pofida subvenției de export franceze, de 5%, stabilită în urma evenimentelor din mai, mărfurile franceze n-au fost mai competitive pe piața germană decît mărfurile concurente germane. Dar situația s-a schimbat acum radical, căci prin devalorizarea francului cu 12,5% și prin introducerea suprataxei de 4% în Republica Federală, economia franceză a obținut un avantaj de 16%, pe care industria germană nu-l poate contracara dacă devalorizarea își va face din plin efectul. Totuși s-ar putea, după cum și-a exprimat îngrijorarea purtătorul de cuvînt al unei uniuni industriale, ca această situație să aibă drept urmare o competiție speculativă. La actualele griji legate de devalorizare, în cercurile industriale se asociază teama că Marea Britanie ar putea adopta măsuri similare cu cele franceze..."

La rîndul său, un editorial al ziarului **The Times**, *intitulat „Anglia n-a ieșit încă din încurcătură", afirmă printre altele:*

„Perspectivele lirei sterline sînt mai dependente de deciziile ce ar putea fi adoptate la Bonn decît de cifrele comerțului nostru exterior. Așteptînd ca guvernul vest-german să-și schimbe hotărîrea și să admită o paritate mai realistă, Anglia se poate doar strădui să-și întărească puterea comercială pentru a-și mări cît de cît capacitatea de rezistență la eventuale crize monetare...

Efectele devalorizării francului (pentru Anglia — n.r.) par să se dovedească minime. Circa 70% din exportul Angliei către Franța reprezintă bunuri de investiții, produse semifinite, materii prime și alimente. Aceste bunuri sînt fie esențiale pentru economia franceză, fie nu prea sensibile la schimbări mărunte de preț, iar guvernul Pompidou va continua să dea prioritate modernizării industriei franceze..."

Reputatul cotidian britanic **The Financial Times** *se oprește asupra unui alt aspect ținînd de comerțul exterior:*

„Devalorizarea francului ar putea să dea tocmai impulsul psihologic și financiar favorabil comercianților francezi ce operează pe o serie de piețe, nu numai prin aceea că le deschide posibilitatea unor ajustări de preț în direcția competitivității, dar și prin faptul că le oferă teren pentru o marjă de profit sporită, mărind astfel stimulentele pentru export. Experiența britanică de după devalorizare a arătat că acest al doilea factor ar fi important în cazul unor produse ca mașinile, la care prețul poate fi un considerent secundar în raport cu modelul, performanțele sau termenul de livrare, și nu există motiv pentru ca el să nu fie valabil în mod egal și pentru exporturile franceze..."

Piața comună agricolă la... frigider

EXAMINÎND soluția de compromis la care s-a ajuns în acest domeniu, Pierre Locardel scrie în **Le Figaro**, *printre altele:*

„...În timp ce în interiorul Pieței comune monedele țin încă de suveranitatea statelor, piețele agricole sînt întrutotul îmbinate în cadrul unui sistem european unic. Această stare a lucrurilor se exprimă între altele, prin modul de fixare a prețurilor în sînul Comunității. Ele sînt calculate în raport cu o unitate de calcul, a cărei valoare corespunde cu 0.88876 grame aur. După devalorizare, menținerea neschimbată a definiției acestei monede fictive ar fi atras în mod automat creșterea prețurilor franceze — la carne, lapte, cereale, oleaginoase, ouă și păsări — cu o rată egală cu amputarea francului, respectiv cu 12,5%. Franța nu putea accepta o asemenea eventualitate, care ar fi satisfăcut, desigur, pe agricultorii noștri revalorizîndu-le veniturile, dar ar fi atras o ascensiune vertiginoasă a prețurilor interne și ar fi riscat să anuleze efectele pozitive ale devalorizării. În plus, o asemenea ajustare ar fi încurajat puternic producțiile deja excedentare.

Era necesar să se găsească o altă soluție. Se putea lua în considerare o reducere a valorii unității de calcul, pînă la concurența devalorizării franceze. Prin aceasta n-ar fi intervenit nici o modificare pentru agricultorii și consumatorii francezi. În schimb, ar fi trebuit reduse prețurile agricole în celelalte cinci țări. O asemenea ipoteză era impracticabilă din punct de vedere politic, îndeosebi în Germania federală, în preajma alegerilor parlamentare: guvernul de la Bonn s-ar fi aflat în fața unor agricultori ostili și pregătiți să treacă la acțiuni revendicative. S-a hotărît așadar la Bruxelles, să nu se modifice unitatea de calcul europeană.

În fața imposibilității de a se adopta unul din aceste două mecanisme, care ofereau avantajul simplicității și al clarității, s-a căutat un compromis cu modalități tehnice inevitabil complicate...

Pentru a nu perturba schimburile comunitare, piața agricolă franceză va fi provizoriu izolată. În fapt, agricultorii noștri vor obține, cel puțin o anumită perioadă, aceleași prețuri — exprimate în franci francezi — ca și înainte.

Dar, este necesar să se evite ca această menținere a prețurilor franceze la vechea lor valoare nominală să aducă prejudicii celor cinci parteneri ai Franței. Este limpede că, fără adoptarea unor măsuri corective, grîul francez ar fi fost oferit — în urma devalorizării — vecinilor noștri cu un rabat de circa 12,5%, ceea ce ar fi periclitat producțiile lor și ar fi stimulat excesiv pe ale noastre, deseori pletorice.

Iată de ce s-a ajuns la un acord asu-

→

pra punerii în aplicare a unor dispozitive corectoare la frontiere. Exporturile noastre agricole vor fi impuse cu o suprataxă, egală cu cuantumul devalorizării. Și invers, importurile vor fi subvenționate, pentru ca produsele concurenților noștri să nu intre pe teritoriul nostru la un preț mai ridicat decît înainte...

Pentru ca acest mecanism să nu dureze la infinit, el va fi atenuat progresiv în decurs de doi ani. Aceasta înseamnă că, în perioada respectivă, prețurile agricole de pe piața franceză vor trebui progresiv majorate pentru a se alinia în termenul prevăzut, nivelului mediu european.

Toate acestea nu sînt prea satisfăcătoare. A fost totuși salvat esențialul, respectiv n-a fost demontată organizația cea mai evaluată și cea mai avansată din cadrul politicii europene. Șocul pe care l-a generat devalorizarea franceză a fost astfel absorbit cu minimum de pagube posibile...

Cele arătate nu contrazic faptul că Comunitatea agricolă europeană va cădea în amorțeală timp de doi ani".

Și mai puțin optimist sînt înfățișate repercusiunile devalorizării francului asupra Pieței Comune agricole într-un articol de fond al ziarului **Le Monde**, *cu titlul sugestiv „O înmormîntare".*

„Iată deci «Europa verde» scindată în două. De o parte, țările care au rămas credincioase regulii și pentru care prețurile agricole rămîn, într-o anumită măsură, raportate la aur. De cealaltă, Franța care prin devalorizarea efectuată s-a plasat în afara sistemului prețurilor comune. Într-un cuvînt, Europa celor șase se regăsește, conform unei butade utilizate altă dată de Edgar Faure, în fața unei «piețe unice pluralizate».

Gunther Harkort, secretar de stat la Ministerul afacerilor externe al R.F.G., a pronunțat cu voce tare ceea ce de fapt gîndea toată lumea: «Asistăm la înmormîntarea politicii agricole comune și a prețurilor sale unificate». Și tot dînsul a adăugat: «Nu ne-am grăbit, pentru că era vorba să așezăm piatra funerară astfel încît învierea să fie posibilă într-un interval de timp rezonabil». Această înviere nu se va putea produce, în orice caz, înainte de sărbătorile Paștelui din 1971, după o pauză de o campanie agricolă și jumătate.

În așteptare Franța va fi izolată de cei cinci parteneri ai săi printr-un cordon de taxe... «Uriașul agricol», care posedă jumătate din terenurile cultivabile ale Comunității și a cărui capacitate de producție neliniștește, este astfel pus în carantină, izolat de cei cinci parteneri ai săi încă deficitari și foarte fericiți de a fi în această situație. Rămîne de dorit ca această carantină să nu frîneze prea mult progresul rapid al comerțului nostru agricol cu partenerii menționați (49% din exporturile noastre totale de produse alimentare în 1963, 58% în 1967)..."

Efecte pe tărim monetar

IN ZIARUL **La Libre Belgique** *Fernand Baudhuin, profesor la Universitatea din Louvain, scrie, printre altele:*

„...Un fapt pare incontestabil: soarta francului francez va înceta să greveze asupra situației financiare mondiale, care într-adevăr n-are nevoie de acest supliment de preocupare.

Următoarea problemă ce trebuie pusă la punct este, ni se spune, cea a mărcii vest-germane, a cărei revalorizare este considerată de unii drept indispensabilă și inevitabilă. Nimeni nu poate să garanteze că nu se va întîmpla nimic în acest domeniu, dar rămînem convinși că o asemenea operațiune nu este justificată și că ea nu va aduce o calmare, ci o nouă tulburare...".

Menționînd cauzele care au determinat reducerea rezervelor monetare franceze, autorul este de părere că „n-ar fi cîtuși de puțin de mirare să asistăm la o inversare a curentului și să vedem reintrînd în Franța miliarde de dolari, prin simplul joc al mecanismelor comerciale, care ar acționa sub impulsuri interne sau străine. Acest fapt ar putea, de altfel, să aibă consecințe defavorabile asupra anumitor țări. În 1968 și pînă nu de mult, America a văzut afluînd capitalurile care evadau din Europa, și îndeosebi din Franța. Aceasta i-a permis să mascheze deficitul real al balanței sale de plăți. Dacă se va ajunge să se restabilească încrederea în economia continentului european, va rezulta de aici o schimbare în mișcarea capitalurilor care va crea o nouă problemă pentru Statele Unite.

Unii se lamentează pentru soarta Pieței Comune și pentru integrarea europeană, care au trebuit să efectueze o repliere. Ei declară că, dacă am fi avut o monedă cu adevărat europeană, aceste neajunsuri ar fi fost evitate. Nu împărtășim acest mod de a vedea lucrurile și apreciem dimpotrivă, că existența unor monede diferite a ferit Comunitatea de o veritabilă dezintegrare. Ce s-ar fi întîmplat, într-adevăr, dacă am fi avut o monedă comună, după evenimentele revoluționare din mai—iunie 1968 în Franța?..."

„...Franța se poate aștepta pe drept — și purtătorii ei de cuvînt au pretins-o pe larg — ca acum și alte țări să contribuie la însănătoșirea ordinii monetare internaționale prin ajustarea cursurilor lor de schimb depășite..." — *se poate citi în cunoscutul cotidian vest-german* **Frankfurter Allgemeine Zeitung.**

„Ne putem așadar aștepta ca discuțiile asupra revalorizării mărcii să continue. O asemenea posibilitate va îngrijora Anglia, înaintea tuturor, deoarece, chiar dacă balanța sa comercială și de plăți lasă să se întrevadă în ultimul timp importante semne de îmbunătățire, va întîmpina acum o concurență nouă, sporită, pe piețele străine, în urma devalorizării francului.

Este necesar ca lira sterlină să iasă din nou de sub presiune, dar după aceea va răsuna iarăși cu tărie apelul pentru revalorizarea mărcii. Astfel, atît neplăcerile cît și tensiunile din sistemul monetar internațional vor dăinui. Această situație va dura atîta timp cît problema cursului de schimb nu va fi hotărîtă pe baza datelor și raporturilor economice, constituind un obiect al concepției de prestigiu național și o controversă a politicii interne".

„Pentru Anglia, devalorizarea franceză pare să se dovedească mai curînd stingheritoare decît amenințătoare — *susține un comentariu din săptămînalul britanic* **The Observer.** Cîtă vreme există o posibilitate ca guvernul de la Bonn să poată reevalua marca, există și eventualitatea unei mișcări de capital către Germania federală. Acum, cînd francul a fost devalorizat, lira se va găsi inevitabil în prima linie. Dar, spre deosebire de franc, lira nu este serios supraevaluată și, dat fiind mecanismul existent al cooperării financiare internaționale, îi va fi posibil să lupte împotriva unei presiuni speculative".

Cunoscutul comentator C. Gordon Tether semna recent în **The Financial Times** *un articol din care reținem:*

„Ultimul episod al dramei francului francez a demonstrat cu mai multă claritate ca întotdeauna cît este de dificil, în contextul monetar internațional de astăzi, de a susține chiar și cel mai solid pînă atunci curs de schimb de îndată ce acesta a început să fie privit pe piețele financiare ale lumii ca fiind compromis fără speranță. Este un element de cea mai mare importanță pentru viitorul altor parități de mult suspectate, cum sînt acelea dintre marca vest-germană și alte monede sau cea dintre dolar și aur.

Declarațiile oficiale franceze pe marginea deciziei de devalorizare au pus mult accent, se înțelege, pe argumentele economice în favoarea ei. Și acestea nu sînt, desigur, de neluat în seamă. Dar este foarte clar că, la fel ca în cazul lirei, în 1967, ceea ce a decis în final a fost evidența izbitoare că eroziunea încrederii în paritatea existentă depășise punctul ireversibilității".

În continuare, comentatorul englez evidențiază rolul important al mișcărilor de capital în legătură cu ceea ce i se pare a fi principalul mesaj al devalorizării francului:

„Este posibil să se reziste unui asemenea flux pentru un timp, în special acum cînd cel în suferință poate obține un ajutor atît de larg în cadrul aranjamentelor de colaborare financiară internațională, așa cum s-a întîmplat în cazul Franței. Dar procesul acesta se poate dovedi atît de epuizant, încît pînă la urmă aproape invariabil se consideră mai ușor să fie acceptat verdictul pieței și să fie făcută ajustarea care a ajuns să fie privită ca inevitabilă.

Acesta este un mesaj care are importante implicații pentru lupta de susținere a altor raporturi de schimb care au început să fie privite ca total nerealiste... Convingerea că marca vest-germană trebuie să formeze eventual obiectul unei revalorizări nu va fi desigur risipită de decizia Franței de a devaloriza, deoarece ea este o monedă care a ajuns să fie privită ca fiind subevaluată în raport cu multe alte monede în afara francului..."

Șansele de reușită

O SERIE DE APRECIERI asupra perspectivelor devalorizării cuprinde articolul „În trei luni, într-un an", publicat de revista **La vie française.**

„...Rata devalorizării este puțin cam «scurtă»... Cei răspunzători pentru moneda noastră ar fi putut adopta o marjă de securitate reducînd francul la 150 miligrame ceea ce ar fi implicat o devalorizare de 16,6%... Dacă guvernul a preferat o rată mai mică, a făcut-o, evident, pentru a lăsa cîmp liber unei revalorizări a mărcii vest-germane, previzibilă pentru octombrie (după alegerile din R.F.G.) și care ar permite anularea de către noi a controlului schimburilor valutare. Franța a străbătut o parte din drum. Germania federală ar trebui să parcurgă cealaltă parte.

Vom ști peste trei luni dacă operația are șanse de reușită; vom afla în decurs de un an dacă ea a reușit. Din punct de vedere tehnic, ea a fost abilă, dacă nu întrutotul corectă. Din punct de vedere psihologic, partida n-a fost încă jucată. Rămîn de stabilit condițiile încrederii pe piața capitalurilor și pe piața bunurilor de consum. Cota schimburilor valutare și curba prețurilor vor formula verdictul.

O devalorizare n-are perspective de succes decît dacă este însoțită de măsuri de frînare a consumului intern. De obicei, aceste măsuri preced sau întovărășesc devalorizarea. De astă dată, ele îi urmează. Le așteptăm.

Așteptăm, de asemenea, reacțiile posibile în lanț, peste hotare. Belgienii se interoghează. Britanicii se neliniștesc. Dacă lira va trebui, la rîndul ei, să-și rectifice cursul, va fi oare ea tot atît de rezonabilă ca francul? O devalorizare prea puternică a lirei ar putea, zdruncinînd dolarul, să repună în cauză toate paritățile.

Devalorizarea noastră din august 1969 nu reprezintă un punct final. Nici pentru franc, care intră doar în convalescență, nici pentru sistemul monetar internațional, care rămîne la discreția unei crize".

IRAN

TINEREȚEA INDUSTRIALĂ A UNEI CIVILIZAȚII MILENARE

OBSERVATORII ECONOMICI internaționali sînt unanimi în a vedea în schimbările structurale pe care le cunoaște economia, și în primul sectorul ei industrial, cea mai semnificativă trăsătură definitorie a Iranului contemporan.

Accentul în activitatea industrială se deplasează cu consecvență de la ramurile „ușoare", producătoare de bunuri de consum curent, spre o industrie prelucrătoare mai complexă, care să asigure fabricarea în măsură crescîndă în țară a unor bunuri de consum mai pretențioase și a bunurilor de investiții. Asistăm astfel la debutul pe piața națională, și în unele cazuri nu numai pe aceasta, a unor articole ca fibre sintetice, produse petrochimice și farmaceutice, aparate electrice, produse din hîrtie, mașini agricole, produse din oțel, aluminiu, cupru, plumb și zinc, și în sfîrșit mașini și utilaje.

Rezultatele obținute pînă acum pe calea diversificării industriei și a dezvoltării industriei grele se materializează nu numai în creșterea, indiscutabilă, a potențialului economic al țării, dar și într-o ridicare a nivelului de trai al populației însumînd circa 27 milioane de locuitori. În ultimii trei ani, venitul pe locuitor a crescut cu 25%, depășind acum 250 de dolari [1]. Nivelul mediu prevăzut pentru 1972, în ciuda unui spor natural al populației deosebit de rapid, se va ridica la 300 dolari și, după cum scrie presa iraniană, nu este vorba de o simplă creștere, ci și de o distribuție mai echitabilă a acestuia.. O dovadă o constituie caracterul de masă al producției unor bunuri de consum complexe, altădată inaccesibile păturilor mai largi ale populației.

Cadrul general al acestor transformări îl constituie cel de-al patrulea plan național de dezvoltare (1968—1972), care își propune, printre altele, o creștere medie anuală a P.N.B. cu 9,4%, față de 8,6% în perioada de plan anterioară.

Tendințele expuse își găsesc reflectarea pe planul investițiilor în orientarea acestora: dacă în perioada celui de-al treilea plan, din totalul de 5 miliarde de dolari al investițiilor pentru dezvoltare au fost alocate industriei 11%, actualul plan prevede investiții totale de circa 11 miliarde de dolari, din care peste 2,7 miliarde, respectiv 25%, afectate dezvoltării industriale. Se așteaptă ca aproximativ 4/5 din sursele de finanțare ale planului în curs să fie de origină internă. De menționat că din totalul investițiilor pentru industrie și minerit amintite mai sus sectorul public va realiza în perioada 1968—1972 circa 45%.

Izvorul principal al investițiilor publice se va găsi și în această perioadă în veniturile în creștere de pe urma exportului de petrol, care depășesc acum un miliard de dolari pe an. În schimb, se constată o modificare semnificativă a orientării acestor investiții: de unde în trecut cea mai mare parte a lor era consacrată modernizării infrastructurii, în prezent o parte crescîndă a lor este canalizată spre sectoarele direct productive, inclusiv industria, fără a neglija totuși infrastructura, fapt dovedit printre altele de proiectata asfaltare a încă 300 km de șosele și amenajarea a 12 000 km de drumuri secundare.

Această nouă orientare este pusă în legătură cu preocuparea guvernului iranian de a industrializa țara, ca o condiție de seamă a întăririi independenței și creșterii prosperității ei, și cu rolurile desemnate sectoarelor public și privat în acest proces. Politica economică a guvernului a rezervat sectorului public un rol de pionierat în ramurile, noi și hotărîtoare, ale industriei grele, cum sînt industria chimică, cea metalurgică și cea constructoare de mașini, și în alte ramuri care suscită o atenție mai redusă investitorilor particulari, în timp ce acestora din urmă li se dă mînă liberă în industria ușoară, dar li se asigură accesul și în ramuri ca industria de autovehicule, de exemplu.

Paralel cu crearea unor mari unități de producție în ramurile de bază, unele în cooperare cu alte țări, inclusiv cu țările socialiste printre care România, guvernul urmărește formarea unor „poli industriali" în jurul cărora ramuri complementare de activitate industrială să fie dezvoltate de sectorul privat. În vederea stimulării unei dezvoltări mai echilibrate în profil teritorial, guvernul iranian a mai instituit o scutire de impozite pe primii cinci ani pentru unitățile productive construite cu capital străin amplasate la o distanță mai mare de 60 km de Teheran, urmărindu-se ca acestea să valorifice, pe cît posibil, potențialul natural al regiunii respective și, în primul rînd, acele materii prime agricole sau minerale exportate în prezent ca produse primare.

În amplul efort de modernizare s-au dezvoltat și relațiile economice cu țara noastră, ea însăși aflată într-un multilateral proces de dezvoltare. În cursul anului 1968, volumul schimburilor comerciale între România și Iran a crescut de 2,3 ori în comparație cu anul anterior. În același timp, s-au lărgit și relațiile de cooperare. Începerea construirii de către țara noastră a unei fabrici de tractoare lîngă Tabriz, contractarea livrării către Iran a unei fabrici de produse sodice cu o capacitate anuală de producție de 60 000 tone, țara noastră urmînd să asigure și furnizarea de asistență tehnică și pregătirea personalului iranian care va lucra în ea, sau contractul semnat pentru construirea la Rasht a unui complex agrozootehnic de tip industrial, cu acordarea de asistență tehnică în perioada construcției și în prima fază a exploatării, constituie numai cîteva rezultate ale unei cooperări care se dezvoltă cu succes de cîțiva ani în interesul reciproc.

Aspectele prezentate nu pot, desigur, epuiza multitudinea problemelor pe care le presupune angajarea unei țări cu o civilizație milenară, a cărei economie a rămas vreme îndelungată slab și unilateral orientată, deși dispune de însemnate bogății pe calea dezvoltării industriale.

D. DRAGOMIRESCU

---

1) Far East trade and development, august 1969, pag. 469.

NOTE

DANEMARCA ȘI PIEȚELE

DESPRE Danemarca persistă ideea că este o țară eminamente agricolă sau cu preponderență agricolă. Această imagine nu corespunde realității. În fapt, numai 10% din populația țării trăiește din agricultură. Procentul este mai mic decît în oricare altă țară europeană. Ceea ce nu înseamnă că Danemarca nu este și azi una din cele mai importante țări exportatoare de produse agricole. Dar acest lucru este mai ales rezultatul raționalizărilor.

În fiecare an, numărul întreprinzătorilor agricoli în Danemarca scade cu 7000. Din 1960, numărul exploatărilor a scăzut de la 200 000 la 150 000. Suprafața lor medie a crescut de la 15 la 20 hectare. Trei mii cinci sute de ferme dețin, fiecare din ele, peste 100 de hectare. Pînă în ultimii ani producția agricolă daneză a crescut neîncetat.

Situația materială a muncitorilor agricoli este însă în declin. Dacă în 1963—1964 un muncitor agricol primea în medie același salariu cu un muncitor specializat din industrie — 20 000 de coroane pe an — în 1967—1968 acest salariu a scăzut la 16 000 de coroane — în timp ce al muncitorului specializat a urcat la 30 000 de coroane pe an.

În cei zece ani de existență a ei, Piața Comună vest-europeană, cu măsurile sale protecționiste și cu sistemul ei de prelevări, a provocat pierderi importante Danemarcei. Exporturile totale de produse agricole daneze în această perioadă au crescut cu 34% dar cele destinate țărilor din C.E.E. au scăzut cu aproximativ 17%. Cu toate acestea, Piața Comună își păstrează în exporturile Danemarcei o importanță deosebită ; cu atît mai mult cu cît Asociația Europeană a Liberului Schimb, din care face ea parte, nu include acorduri privitoare la schimburile de produse agricole. Ceea ce și explică de altfel faptul că Danemarca continuă să stăruie în candidatura ei la Piața Comună. Fără îndoială că asemenea interese au influențat și redactarea pe care o are proiectul „Nordek" dat de curînd publicității; acest proiect are în vedere constituirea unei comunități economice a țărilor scandinave și prevede că „fiecare membru își rezervă dreptul să adere, dacă o dorește, la o piață europeană mult mai largă".

Din cîteva date și cifre se poate vedea că, de fapt, piața cea mai importantă a muncii o constituie, în Danemarca, nu agricultura ci industria. În timpul ultimilor 10—15 ani, expansiunea industrială a făcut ca producția să se dubleze, iar exporturile și investițiile să se tripleze. Industria asigură azi 60% din veniturile la export ale Danemarcei. În 1968, exportul produselor industriale a crescut cu 20%. Autoritățile speră să le dubleze în 5 ani. Diversitatea în industrie e un factor dintre cei mai importanți ai exportului danez.

Industria Danemarcei este esențialmente una de transformare, bazată pe întreprinderi relativ mici, dar cu un grad înalt de specializare și posedînd mijloace tehnice dintre cele mai moderne. Piața externă este de o însemnătate capitală pentru o țară ca Danemarca care nu are decît o populație de aproximativ cinci milioane de oameni. Diviziunea Europei occidentale în două piețe, C.E.E. și A.E.L.S. nu le-a fost favorabilă danezilor.

Danemarca consideră cooperarea țărilor nordice între ele drept un factor pozitiv, dar refuză o uniune vamală. Țările scandinave au tarife vamale foarte variate, adaptate structurilor producției naționale a fiecăreia dintre ele. Pentru Danemarca, un tarif unic ar însemna creșterea prețurilor la importurile necesare industriei și, deci, scăderea puterii ei de competitivitate. De aceea, entuziasmul ei pentru „Nordek", nu pare să fie prea mare. Nordul nu posedă o bază destul de largă, după părerea danezilor, pentru ca să poată susține o dezvoltare industrială suficientă, într-o vreme în care tehnologia, și deci industria, se dezvoltă într-un tempo extrem de rapid.

Orientarea în viitor a politicii economice daneze ar putea să depindă de noile posibilități ce se vor deschide, eventual, anul acesta, în ceea ce privește admiterea în Piața Comună a celor ce și-au pus candidatura, deci și a Danemarcei. In tot cazul, proiectul „Nordek" — această piață comună pe care unele dintre țările nordice continuă s-o privească numai ca pe o manta de vreme rea — încă nu are aprobarea parlamentelor și nici a guvernelor. Promotorii ei, deși discuțiile sînt încă contradictorii și nefinalizate, speră să fie posibil totuși un demaraj la 1 ianuarie 1971. În ce o privește, Danemarca nu pare să se grăbească.

A. A.

R. D. VIETNAM

INDUSTRIA REGIONALĂ: REALITĂȚI ȘI PREFIGURĂRI

DE MAI BINE DE CINCI ANI poporul vietnamez duce o aprigă luptă de apărare împotriva agresiunii imperialismului american. În aceste condiții s-a pus acut problema adaptării economiei R.D. Vietnam la noua situație. S-a trecut la reconversiunea economică în condițiile agresiunii, pentru a răspunde cît mai bine imperativelor apărării naționale, producției și aprovizionării populației.

Descentralizarea unor uzine și dispersarea acestora, precum și construirea unei rețele vaste de întreprinderi, practic în toate regiunile țării, au creat premisele pentru făurirea unei puternice industrii regionale. Prin vastitatea ei, această operă a generat o profundă modificare a repartizării teritoriale a forțelor de producție, determinînd noi dimensiuni configurației viitoare a regiunilor. Apariția și dezvoltarea unor centre industriale de proporții mai reduse, pe lîngă marile centre industriale existente, au favorizat menținerea și chiar dezvoltarea producției de bunuri materiale, crearea de noi ramuri productive. S-a consolidat baza tehnică materială a industriei regionale. În perioada 1965—1967 investițiile în sectorul de stat al industriei regionale care există alături de mica industrie și sectorul cooperației meșteșugărești au crescut de 3,5 ori față de anii 1962—1964. Activitatea constructivă a continuat în anul 1968, cînd numărul întreprinderilor industriale nou construite a fost aproape egal cu cel din anii 1966—1967 ; valoarea globală a producției industriei regionale din anul 1968 a crescut cu 13% față de cea din anul 1967. Numeroase întreprinderi au fost extinse sau construite din nou îndeosebi în ramurile construcțiilor mecanice, producției de materiale de construcție, în industria alimentară și a bunurilor de consum (hîrtie, ceramică, textile etc.). Marile uzine mecanice de tipul combinatelor au devenit — după dispersare și descentralizare — întreprinderi specializate ale industriei mecanice.

Majoritatea regiunilor dispun în prezent de cîte 20—40 de întreprinderi industriale aparținînd sectorului de stat : mici unități siderurgice, laminoare, fabrici de mașini unelte, de generatori, de motoare cu explozie, transformatori, contoare, mașini pentru tratarea cărbunelui, precum și de șantiere pentru construirea de mici ambarcațiuni pentru navigație fluvială. În prezent, repartiția instalațiilor de mecanizare a producției continuă să devină mai rațională între diferite regiuni și localități, între sat și oraș, între regiunile de șes și cele muntoase. Un mare sprijin acordă industria regională dezvoltării agriculturii.

Crearea industriei regionale permite valorificarea mai deplină a resurselor de materii prime și energetice locale sau descoperirea și punerea în valoare a unor noi resurse. Au fost construite numeroase uzine electrice de mică putere, iar în regiunile muntoase — microcentrale hidroelectrice, ceea ce a favorizat creșterea în 1968 a producției de energie electrică cu 30% față de anul 1967.

În prima etapă a industrializării socialiste, industria regională, prin caracterul ei limitat și răspîndirea în întreaga țară, s-a bucurat de condiții favorabile pentru a stabili relații cu agricultura, pe care o stimulează. Ea și-a putut crea o bază solidă pentru propria dezvoltare, acumulînd fondurile, experiența și tehnica necesară dezvoltării industriei grele. De altfel, datorită asistenței tehnice a industriei grele subordonate administrației centrale, precum și ajutorului acordat de țările socialiste, industria regională a R. D. Vietnam se deosebește de atelierele meșteșugărești din trecut ca nivel tehnologic și structură, cunoscînd un proces de creștere și de maturizare. Are loc în prezent un proces de deplasare de la metodele meșteșugărești la semimecanizarea și mecanizarea proceselor de producție, tinzîndu-se spre marea industrie modernă. Iar atunci cînd economia regională va atinge etapa marii producții moderne, rolul esențial al industriei regionale va fi legat de asigurarea reparațiilor de mașini și instalații pe plan local, de producția de mașini agricole tractate și de accesorii, a unui anumit număr de mașini sau loturi de mașini, îngrășăminte, cărămizi, material lemnos etc.

Tendința pe termen lung în dezvoltarea industriei regionale este de a pune accentul, cu prioritate, pe producția bunurilor de consum, paralel cu o producție limitată de mijloace de producție care să completeze cu unele produse sortimentul industriei grele subordonate administrației centrale.

Materiile prime ale industriei regionale sînt furnizate în prezent de agricultură, exploatări forestiere și piscicultură. În viitor, pe măsura dezvoltării industriei grele (chimie, metalurgie etc.), industria regională va prelucra și alte materii prime.

Se poate afirma, pe bună dreptate că regiunile din R. D. Vietnam continuă să fie mari șantiere, a căror activitate, ca volum și ca efort, se extinde neîncetat. Iar îndeplinirea acestui efort, printr-o largă participare la munci voluntare a populației, alături de constructorii de meserie, chezășuiește și încrederea poporului vietnamez, greu încercat, că refacerea economică a țării și noile dimensiuni socialiste, croite de el, vor deveni realitate în timpul cel mai scurt.

Succesele înregistrate de poporul vietnamez în domeniul industriei și agriculturii, în cultură și învățămînt, în asistență sanitară și pe plan social sînt inseparabile de sprijinul moral și material pe care îl primește în permanență din partea țărilor socialiste, printre care și țara noastră. Un exemplu îl constituie, printre altele și pregătirea a mii de studenți și alte cadre de specialitate în țările socialiste.

România și-a manifestat în repetate rînduri solidaritatea cu lupta dreaptă a poporului vietnamez, acordîndu-i sprijin și ajutor material, politic și diplomatic sub diferite forme, sprijin care, în repetate rînduri, a fost relevat de reprezentanții poporului vietnamez.

Dînd glas profundelor sentimente de prietenie, stimă și solidaritate pe care poporul român le nutrește față de poporul vietnamez, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că Partidul Comunist Român, guvernul Republicii Socialiste România, întreaga națiune română vor continua să acorde sprijin și ajutor material, politic, moral și diplomatic poporului vietnamez în vederea cuceririi victoriei depline, pentru ca acesta să-și poată hotărî singur destinele și dezvoltarea sa, fără nici un amestec din afară.

Iulian GHEORGHIU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PROGNOZĂ PE 12 LUNI

PENTRU URMĂTOARELE 12 LUNI — semestrele II/1969 și I/1970 —, experții Organizației pentru colaborare și dezvoltare economică pronostichează o oarecare încetinire a creșterii în principalele țări membre și la principalii indicatori. Produsul național (sau intern) brut, în prețuri constante, pe ansamblul celor 22 de state ar urma să avanseze în fiecare din cele două semestre cu 3,5% față de perioada echivalentă premergătoare, în comparație cu 4,75% în semestrul I/1969 și 5,5% în anul 1968. Schimburile externe ale zonei O.C.D.E. ar urma să crească cu 9,5% în perioadele de referință. Pe de altă parte, prețurile ar cunoaște o ascensiune ușor încetinită și anume de 3,5%, în comparație cu 4% și respectiv 3,75%.

Economia Statelor Unite, a cărei pondere în totalul produsului intern brut al zonei a fost în 1967 de 51%, va contribui în măsura cea mai mare la tendința de încetinire, conform acestei prognoze. Dacă pe tot anul 1969 experții O.C.D.E. îi atribuie un ritm de creștere de 3,25%, în al doilea semestru al acestui an el nu va fi decît de 1,5%, iar în semestrul I/1970, după o ușoară redresare, de 2,25%. În această perspectivă se așteaptă ca șomajul să urce pînă la mijlocul anului viitor la circa 4,5% din populația activă și ca ritmul de creștere a prețurilor să se încetinească în schimb simțitor față de cel actual. Evoluția descrisă în termenii citați a fost anticipată de fapt încă pentru prima jumătate a anului curent, însă a fost contracarată pînă acum de creșterea neprevăzută a investițiilor de capital fix ale întreprinderilor. Prognoza actuală se bazează pe o „ajustare" treptată a investițiilor în jos, în caz contrar scăderea ritmului de creștere a producției putînd fi mult mai brutală.

În Anglia, produsul intern brut ar putea să se mărească în următoarele 12 luni cu aproximativ 3% : cu 3,25% în semestrul II/1969 și 2,75% în semestrul I/1970, în comparație cu 0,5% în prima jumătate a anului curent și 3,1% în 1968 față de perioadele precedente corespunzătoare. Se contează pe o creștere în mai mică proporție a cererii pe piața internă, ceea ce ar permite o redresare a situației în domeniul plăților externe — obținerea unui excedent de 300—400 milioane lire sterline anual, necesar pentru a opri tendința de agravare în domeniul datoriilor externe. (Întocmită înainte de devalorizarea francului francez de la începutul lunii august și de reînnoirea presiunilor asupra lirei, prognoza nu a luat în considerație eventualitatea unei devalorizări în Anglia).

Economiei franceze i se atribuie pentru fiecare din cele două semestre următoare un ritm de creștere de 3,5%, în comparație cu un spor al produsului intern brut de 4,5% în semestrul I/1969 și de 4,2% în anul 1968. După aprecierea experților O.C.D.E., principalii factori de susținere a creșterii vor fi investițiile întreprinderilor private și exporturile. (Îndeosebi acest din urmă factor îl vizează recenta devalorizare a francului).

O încetinire ceva mai accentuată o întrevăd experții O.C.D.E. în cazul R.F. a Germaniei : 4,5% și respectiv 3% în următoarele două semestre, în comparație cu 5,5% în semestrul I/1969 și 6,7% în 1968 (după un an de recesiune). Deocamdată ascensiunea prețurilor este așteptată să continue sau chiar să se accentueze, iar excedentul plăților externe ar putea să se mențină ridicat și în primul semestru al anului viitor, la nivelul a circa 2% din produsul național brut.

În cazul Italiei nu s-ar putea vorbi de o încetinire decît în comparație cu prima jumătate a anului curent, cînd produsul intern brut a crescut cu 7,75% : în următoarele două semestre creșterea scontată este de 7% ; pe tot anul 1968 ea a fost de 5,4%. În cele 12 luni pînă la mijlocul anului 1970 cererea internă globală (în prețurile curente) ar urma să înregistreze o creștere de 9%, cu două puncte mai mult decît în perioada premergătoare de 12 luni. Excedentul balanței de plăți, deși ar putea fi redus întrucîtva ca urmare a acestei evoluții, ar reprezenta totuși la finele semestrului I/1970 circa 2 miliarde de dolari (nivel anual).

Alături de Italia, Japonia se numără printre puținele țări membre ale O.C.D.E. care își vor mări ponderea în produsul total al zonei datorită unui ritm de creștere mai ridicat decît media. Experții socotesc că aceasta va putea fi de 13,25% în semestrul II al anului curent și 9% în prima jumătate a anului viitor, în comparație cu 11,5% în semestrul I/1969 și 14,4% în 1968. Încetinirea care se întrevede față de anul trecut pare să fie datorată îndeosebi unor perspective mai puțin bune pentru expansiunea exporturilor, dar și unei anumite rezerve de care dau dovadă întreprinderile în materie de investiții.

MONDORAMA

EVOLUȚIA PROFESIUNILOR PÎNĂ ÎN 1975

POTRIVIT revistei **Technische Rundschau** *care apare în R.F.G., numărul salariaților de diferite profesiuni ar fi necesar să crească în această țară în proporțiile indicate de tabelul următor, pînă în 1975. Pe ramuri, revista apreciază că sporul cel mai mare este de așteptat în obținerea și prelucrarea maselor plastice (cu 250%), după care urmează industria chimică (cu 190%).*

Categoria profesională	Procentul de creștere pînă în 1975, față de nivelul actual
Operator la mașini electronice de calcul	106
Chimiști	61
Tehnicieni	56
Constructori	47
Instalatori	45
Tehnicieni radio-TV	44
Șoferi	40
Ingineri	40
Îngrijitoare	29
Secretare	29
Profesori	29
Controlori	26
Funcționari	25
Vînzători	23
Contabili	21
Electricieni	21
Lăcătuși	16
Medici	11

JUCĂRII DE ÎNCHIRIAT

SE ÎMPRUMUTĂ cărți și discuri. De ce nu s-ar împrumuta și jucării? Pornită de la New Delhi, ideea de a crea niște case care să fie pentru jucării ceea ce sînt bibliotecile pentru cărți s-a răspîndit în diverse țări: Danemarca, Canada, Italia. Mai recent s-a creat o „ludotecă" și în Franța la Dijon, ne informează ziarul **La libre Belgique.** *Contra unei sume apreciate ca modestă copiii pot alege dintre 500 de jocuri și jucării pe cele pe care le vor lua la ei acasă pentru o săptămînă Se evită bineînțeles jucăriile „afective" (urși, păpuși etc.), de care copiii n-ar mai vrea să se despartă. După spusele organizatorilor, clienții, a căror vîrstă variază între 3 și 12 ani, strică destul de rar jucăriile, ceea ce, trebuie să recunoaștem, este un merit mai degrabă... al jucăriilor.*

PERSPECTIVELE PROGRAMULUI ALIMENTAR MONDIAL

TREI SUTE de milioane dolari în alimente, bani și servicii — acesta este volumul total al contribuției voluntare la Programul alimentar mondial (P.A.M.), pe care Consiliul F.A.O. o solicită pentru exercițiul 1971—1972 de la țările membre ale acestui organism și ale O.N.U. Rezoluția adoptată în acest sens urmează a fi dezbătută la conferința F.A.O. din noiembrie a.c., precum și la sesiunea O.N.U.

Sumele alocate în cadrul P.A.M. pentru realizarea diferitelor proiecte au crescut an de an: de la 85 milioane dolari în 1967, la 203 milioane în 1968, pentru 1969 fiind prevăzute 400 milioane dolari. După cum a declarat Francisco Aquino, directorul executiv al P.A.M. suma propusă (de 300 milioane dolari) nu va permite înfăptuirea Programului decît sub limita posibilităților sale actuale, deoarece atît numărul proiectelor cît și amploarea acestora sporesc mereu.

RAMURILE DE „AVANGARDĂ"

O ANCHETĂ întreprinsă de societatea McGraw-Hill în rîndul companiilor industriale din S.U.A. și ale cărei concluzii au fost publicate în revista **Business Week** (17/V) a relevat că, în următorii trei ani, în industrie se prevede o creștere cu 20% a cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare (R-D). Dacă se ține însă seama de creșterea prețurilor, sporul real al investițiilor în acest domeniu este evaluat la numai 5,3%.

După cum arată datele de mai jos, 5 ramuri concentrează mai mult de patru-cincimi din totalul cheltuielilor pentru R-D, situîndu-se astfel în avangarda progresului tehnico-științific din industria S.U.A.

Previziuni asupra evoluției cheltuielilor pentru R-D

	Volumul cheltuielilor (în milioane dolari)		Repartiția cheltuielilor în 1972 (în % din total)		
	1969	1972	cercetare de bază	cercetare aplicată	dezvoltare
Pe ansamblul industriei	19 209	22 972	9	26	65
din care:					
— Industria aeronautică și de rachete	6 370	7 389	4	17	79
— Producția de echipament electric și pentru transmisiuni	4 605	5 710	11	28	61
— Construcția de mașini	1 756	2 300	6	17	77
— Producția de automobile și echipament de transport	1 727	1 986	13	25	62
— Industria chimică	1 725	2 001	11	49	40
— Alte ramuri	3 026	3 586	12	35	53

ASIGURĂRI ȘI MIRACOLE

SUMELE plătite de societățile de asigurare ca despăgubiri pentru accidente cresc mereu în Occident și în unele cazuri fără justificarea necesară. Iată o istorioară, probabil cu caracter anecdotic, totuși edificatoare: înmînînd un cec unui reclamant care susținea că a paralizat în urma unui accident de automobil, deoarece existau dubii asupra faptului, judecătorul i-a spus: „Niciodată nu te vei bucura de acești bani. Zi și noapte eu și detectivii mei te vom urmări... Dacă vei face un singur pas, vom avea grijă să-ți petreci restul vieții în închisoare".

La aceasta reclamantul îi răspunse: „Pentru a vă înlesni treaba, vă spun ce voi face: voi fi transportat pe o targă la aeroport. Apoi voi fi instalat într-un avion cu direcția Paris și mai departe într-unul spre Lourdes (loc căruia i se atribuie puteri supranaturale de vindecare — n.r.). Cînd voi ajunge acolo veți fi martorii unui miracol. Atunci vă va rămîne de dovedit, dacă puteți, că am mințit!".

TENDINȚE ÎN PRODUCȚIA DE LÎNĂ

ÎN CADRUL dezbaterilor care au avut loc, nu de mult, la cea de-a 38-a sesiune a Federației internaționale a lînii s-a subliniat că în sezonul 1968—1969 producția de lînă brută a crescut în lume cu 2%, ajungînd la 2 738 000 tone. În ceea ce privește consumul mondial, acesta a sporit cu 5% în 1968, atingînd nivelul de 1 545 000 tone (de lînă spălată); ca urmare se constată o ușoară reducere a stocurilor de lînă.

Evoluția producției de lînă în principalele țări capitaliste producătoare a fost însă foarte inegală în ultimul sfert de secol: în timp ce în Australia ea a crescut cu 60%, în Noua Zeelandă cu 122%, iar în Republica Sud-Africană cu 30%, producția Argentinei s-a micșorat în aceeași perioadă cu 22%.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

XPANSIUNEA PRODUCȚIEI DE CIMENT

ANVERGURA pe care o capătă, în majoritatea țărilor lumii, construcțiile de locuințe, edificii publice sau complexe industriale, de căi rutiere, diguri sau baraje etc., reclamă — printre altele — utilizarea unor cantități crescînde de ciment. Ca atare, și producția mondială de ciment a cunoscut o dinamică vie, înregistrînd în ultimul deceniu și jumătate un spor de 186%.

Ritmul de creștere a producției de ciment a variat în diferite zone, ceea ce face ca repartiția ei geografică să se mențină inegală. Europa, care dădea în 1953 ceva mai mult de jumătate din producția mondială, și-a consolidat poziția, furnizînd în 1968 aproape 58% din aceasta. America de nord (S.U.A. și Canada) și-a redus considerabil ponderea (de la circa 28% la 14,7%), în timp ce Asia (fără R.P. Chineză), a înregistrat un ritm rapid de creștere, datorită în primul rînd Japoniei (greutatea specifică a țărilor din Asia a sporit de la 9,3% la peste 18%). Celelalte zone geografice, care în 1953 furnizau — laolaltă — ceva mai mult de 10% din producția mondială de ciment, și-au micșorat întrucîtva ponderea în 1968 (America Latină — 5,9%; Africa — 2,5% și Oceania — sub 1%).

Tabelul alăturat prezintă evoluția producției de ciment a primilor zece mari producători din lume. În ceea ce privește consumul de ciment (pe locuitor) se constată că între țările dezvoltate apar decalaje apreciabile; acestea pot căpăta însă amplitudini uriașe dacă respectiva comparație se face cu țările în curs de dezvoltare (India — 22 kg; Brazilia — 89 kg etc.).

(milioane tone)

	1953	1960	1964	1968	
				producția globală	consumul pe locuitor (în kg)
Total mondial [1])	175	303,5	404,5	500	143
Din care:					
— U.R.S.S.	16,0	45,5	64,9	87,5	359 [2])
— S.U.A.	45,0	56,1	64,4	66,2	334 [2])
— Japonia	8,8	22,5	32,9	47,7	444
— R.F.G.	15,1	24,9	33,6	33,1	531
— Italia	7,8 [3])	16,0	22,8	29,5	547
— Franța	9,2	14,3	21,5	26,4	493
— Anglia	11,4	13,5	17,0	17,9	326
— Spania	2,8	5,2	8,1	14,8	465
— India	3,8	7,8	9,7	11,9	22
— Polonia	3,3	6,6	8,8	11,6	361 [2])

1) Fără R.P. Chineză; 2) Cifre provizorii; 3) Anul 1954.

Sursa: United Nations, Statistical Yearbook 1968 și Monthly Bulletin of Statistics, may 1969; L'Usine nouvelle, nr. 23/1969.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 35 (313)

35

VINERI

5 septembrie 1969

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

str. Nicolae Iorga nr. 36

BUCUREȘTI

Telefon 11 78 76

20 PAGINI ● 2 LEI

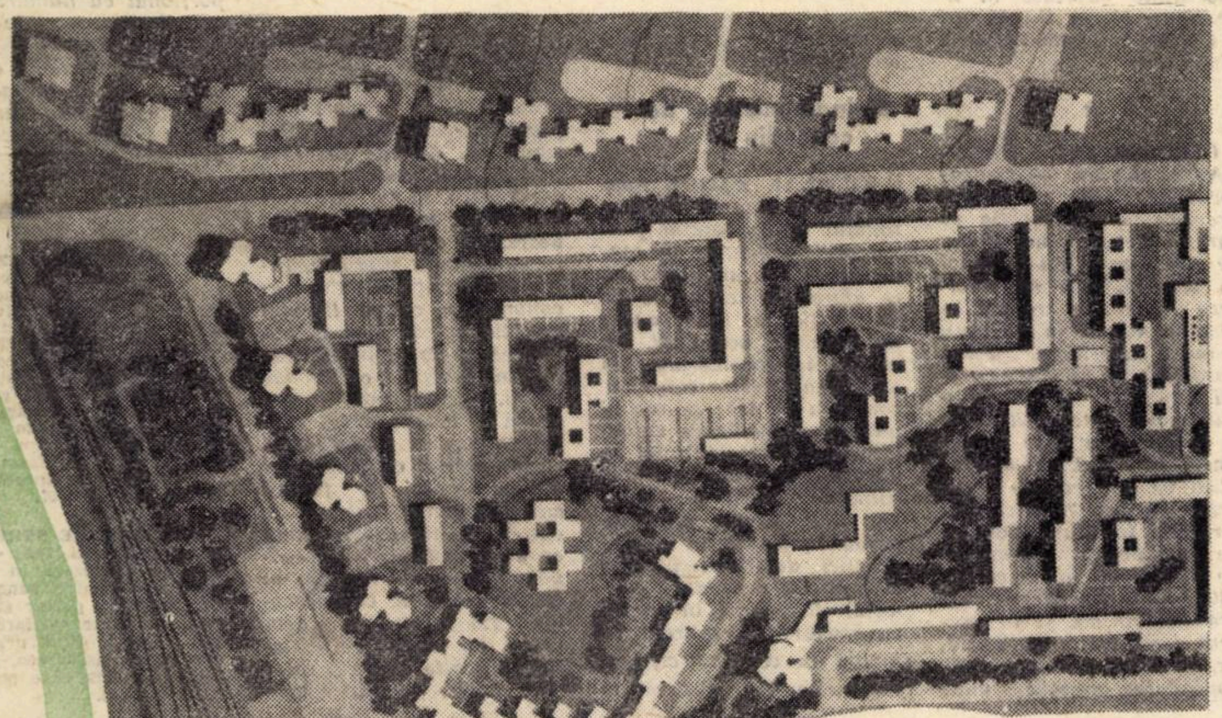

SISTEMATIZAREA COMPLEXĂ

A TERITORIULUI

Obiectivul central al cercetărilor geologice:

LĂRGIREA BAZEI DE MATERII PRIME

●

EFICIENȚA TEHNOLOGIILOR INDUSTRIALE ÎN PRODUCȚIA ZOOTEHNICĂ

●

Puncte de vedere

AMORTIZĂRILE SUPLIMENTARE SÎNT CHELTUIELI MATERIALE ȘI NU ELEMENTE ALE PRODUCȚIEI NETE

●

Pe marginea unei anchete privind Comitetele de direcție

CREATIVITATEA — COMPONENTĂ FUNDAMENTALĂ A CONDUCERII COLECTIVE

●

Economia românească în perioada interbelică

HÎRTIA — PARADOXURILE UNEI INDUSTRII

●

Sesiunea a IX-a a Consiliului UNCTAD

EVOLUȚII ÎN COMERȚUL MONDIAL

●

R.F.G.

POLITICA ECONOMICĂ: SOLUȚII SAU ALIBIURI?

●

CONTROVERSE INTER-OCCIDENTALE ÎN DOMENIUL INFORMATICII

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 35, din 5 septembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Tendințe în sistematizarea complexă a teritoriului României socialiste
de prof. arh. **G. Gusti**, vicepreședinte al C.S.C.A.S. (pag. 3)

— Săptămînal, un grafic comentat : Utilaje de construcții asemănătoare, folosite în mod diferit (pag. 4)

— **Reflecții** : Calculatoare
de acad. **Grigore C. Moisil**

— Obiectiv central al cercetărilor geologice : Lărgirea bazei de materii prime
de ing. **Ștefan Moraru**, vicepreședinte al Comitetului de stat al Geologiei. (pag. 5)

— **Agricultură** : Eficiența tehnologiilor industriale în producția zootehnică
de dr. ing. **Eugen Jianu** (pag. 6)

— Puncte de vedere : Amortizările suplimentare sînt cheltuieli materiale și nu elemente ale producției nete
de **Gh. Comșa** — Brașov. (pag. 7)

■ ÎNTREPRINDEREA

— Pe marginea unei anchete privind comitetele de direcție : Creativitatea — componentă fundamentală a conducerii colective
de **Nicolae Haneș, Constantin Cojocaru.**

— **Documentar** : Arborele de luare a deciziei
de **Ovidiu Niculescu**, Institutul de cercetări economice (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

— **Șantier științific** : Conf. dr. Paraschiv Vagu.

— Sensurile unei critici a economiei și societății „moderne"
de conf. dr. **Eugen Prahoveanu** (pag. 12)

— Fișe.

— **Cărți** : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România — 1969
de conf. dr. **I. Capanu** (pag. 13)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— Economia românească în perioada interbelică : Hîrtia — paradoxurile unei industrii
de **dr. V. Axenciuc** (pag. 14)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Sesiunea a IX-a a Consiliului U.N.C.T.A.D. : Evoluții în comerțul mondial
de **Vasile Dracea** (pag. 15)

— Dileme venezuelene
de **Stoica Prundeanu**

— Secretul bancar și „capitalurile criminale"
de **C. Mălin** (pag. 16)

— Corespondență din Sofia : Noi pași în dezvoltarea intensivă a agriculturii bulgare

— R.P.D. Coreeană : Industriile energetică și extractivă — ramuri cu dezvoltare prioritară. (pag. 17)

— R.F.G. : Politica economică : Soluții sau alibiuri ?
de **I. Pădureanu** (pag. 18)

— Controverse inter-occidentale în domeniul informaticii
de **Iordache Ionescu**

— Conjunctura economiei capitaliste : Piața euro-împrumuturilor în expectativă. (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Încadrări în funcții

VIORICA JUCAN, București. — *Ținînd seama de faptul că nu aveți vechime în funcții economice superioare, reglementarea în vigoare nu vă dă posibilitatea să ocupați direct funcția de economist principal. O dată cu aplicarea noului sistem de salarizare în unitatea unde sînteți angajată, va fi posibil să vi se ia în considerare ca vechime utilă pentru ocuparea funcției de economist principal, jumătate din stagiul avut în funcții economice medii (contabil, statistician, planificator, merceolog, etc.) astfel cum se prevede la pct. 5 din Indicațiile cuprinse în anexa nr. IX la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare.*

★

CONSTANTIN PADURARU, Brașov. — *Indicatorul de studii și stagiu prevede pentru funcția pe care o dețineți un stagiu de peste șapte ani în funcții tehnice, fără să precizeze că acesta trebuie efectuat numai în funcții tehnice superioare. Fiind absolvent al învățămîntului superior tehnic la o altă specialitate decît aceea a funcției pe care o dețineți, în cazul dv. sînt aplicabile prevederile cuprinse la pct. 21 din materialul fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii cu nr. 18030/1960, prevedere care are valabilitate și în prezent, după aplicarea H.C.M. nr. 914/1968. In consecință, conducerea unității unde lucrați poate constitui o comisie care să confirme că v-ați însușit în decursul activității practice cunoștințele necesare realizării sarcinilor ce revin funcției în care sînteți încadrat. In asemenea situație, salarizarea dv. urmează să se facă la aceleași clase și gradații de salarizare cu cele stabilite pentru cadrele cu studii tehnice superioare de specialitate.*

● Indemnizația de concediu

NICOLAE RADOI, Balș, — *Sumele încasate de personalul mediu sanitar pentru orele efectuate în condițiile H.C.M. nr. 3120/1967, în afara normei legale de la funcția de bază, avînd un caracter ocazional, nu se iau în considerare la stabilirea indemnizației de concediu în care se includ numai veniturile cu caracter permanent obținute în ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. Cele pentru orele de gardă prestate în cadrul funcției de bază, precum și premiile acordate conducătorilor auto, în raport cu economiile realizate, se includ în calculul cîștigului mediu pe baza căruia se stabilește indemnizația de concediu.*

● Diferențieri la încadrare

MIHAI MANEA, Oradea. *În indicatoarele care stabilesc cerințele obligatorii de studii și a căror îndeplinire condiționează posibilitatea ocupării diferitelor funcții, nu există nici o diferențiere între absolvenți, în raport cu facultățile terminate. Desigur, ori de cîte ori este posibil, este indicat ca toți absolvenții să fie încadrați în posturi unde să poată desfășura o activitate corespunzătoare studiilor. Între absolvenții liceului economic și cei ai liceului teoretic există însă deosebiri esențiale la încadrarea lor în funcții economice medii. Ultimii pot ocupa (după 1 martie 1967) asemenea posturi numai după ce au prestat cel puțin doi ani ca stagiu în funcții administrative (calculatori, casieri, facturiști) în timp ce absolvenții liceului economic n-au nevoie de un stagiu prealabil. Din această cauză rezultă și deosebiri de salarizare. Salariile tarifare ale celor care ocupă funcții economice medii sînt, desigur, mai mari decît ale angajaților care lucrează în sectorul administrativ.*

● Premierea conducătorilor auto

I. DANCIU, Corbeni, Județul Argeș. — Conform *art. 1 din H.C.M. nr. 1 100/1968, noile norme de parcurs pentru autovehicule (între două reparații capitale), se aplică în toate unitățile socialiste cu începere de la 1 iulie 1968. Premiile acordate pentru realizarea normei de parcurs se împart între toți conducătorii auto care au lucrat cu autovehiculul respectiv, proporțional cu numărul kilometrilor parcurși de fiecare în parte. Premiile pentru depășirea normelor de parcurs se acordă numai conducătorilor auto care au lucrat pe autovehicul în depășire de ciclu.*

● **CONSTANTIN ZEGREA — Lugoj.** Conform reglementărilor în vigoare, funcțiile de șef birou administrativ și șef birou întreținere bunuri sînt considerate funcții administrative. În ipoteza în care sînteți absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală, întrucît aveți un stagiu mai mare de doi ani în aceste funcții, puteți ocupa postul contabil II, conform pct. 6 din anexa IV B aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967.

● **GHEORGHE STREIN, comuna Ghercești, Dolj** — Limitele de salarizare în vigoare prevăzute pentru funcțiile de paznic și de portar sînt aceleași. Salariile tarifare majorate conform HCM nr. 914/1968 prevăd, de asemenea, aceleași nivele de salarizare pentru aceste funcții.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Reglementări ce se cer... reglementate

ÎN LUNA IANUARIE a.c. au apărut instrucțiunile C.S.P. și Arbitrajului de Stat Central nr. 105310 care contrazic H.C.M. 524/1951. În textul instrucțiunilor la care mă refer, la paragraful 1 există următoarea precizare : „începînd cu data de 1 ianuarie 1969, neînțelegerile ivite din neîndeplinirea obligației de a contracta sau cu prilejul încheierii contractelor se vor rezolva de către organele tutelare ale părților". În încheierea instrucțiunilor se spune clar : „începînd cu 1 ianuarie 1969, organizațiile socialiste nu se vor mai adresa organelor arbitrale pentru rezolvarea neînțelegerilor precontractuale".

Din textul instrucțiunilor susamintite am căutat să aflu cum se rezolvă — de către forurile tutelare — litigiile izvorîte din nerespectarea de către furnizor a obligației legale de a trimite beneficiarului spre semnare contractul economic pentru materiale repartizate și n-am ajuns la nici un rezultat. Întreprinderile industriale nu au voie să se adreseze arbitrajului în cazul cînd furnizorul nu trimite spre semnare contractul, dar nici nu se pot adresa forului tutelar pentru rezolvarea acestei probleme, deoarece Instrucțiunile nu prevăd posibilitatea rezolvării unei asemenea situații.

Pentru acest fapt probabil nici Fabrica „Chimica" din Orăștie (care a primit repartiția M.I.Ch. de a ne livra în semestrul II.1969, navete din material plastic și comanda noastră în luna februarie 1969) n-a trimis contractul spre semnare nici pînă în prezent.

Luca IGNAT
economist
Fabrica de ulei „Muntenia"
București

O nouă invenție românească

CONSTRUCTORII de aparataj de înaltă tensiune de la „Electroputere"-Craiova se preocupă să perfecționeze licențele din străinătate. De pildă, la licența pentru întrerupătoarele tip IO de 15—20 KV, s-a pus problema înlocuirii camerei de stingere din pertinax, prin alta de preșpan.

Noua cameră de stingere realizată îmbunătățește substanțial parametrii de bază. Prețul de cost se reduce cu 400 lei pe produs ; în locul pertinaxului din import se utilizează preșpanul românesc. Cele peste 2.000 oscilograme au confirmat că preșpanul lucrează mai bine decît pertinaxul, din cauza proprietăților lui oleoscopice.

Camera de stingere, concepută și realizată la Craiova, a fost înregistrată ca invenție.

Deși camera de stingere craioveană este o piesă mică, avînd dimensiunile unui borcan de 2 kg ea este în stare să rupă un arc electric de 350—500 MVA. Ne putem face însă o imagine mai clară asupra acestei performanțe, dacă adăugăm că orașul Craiova folosește pentru consumul său o putere de cca 40 MVA.

Ion DUGĂEȘESCU
economist-Craiova

Finanțarea tehnicii noi

ACTUALA metodologie de constituire și utilizare a fondului pentru finanțarea tehnicii noi trebuie îmbunătățită în continuare. O primă măsură, care se impune, ar fi înlăturarea caracterului nestimulativ al prevederilor actelor normative pe baza cărora se finanțează tehnica nouă. Ar fi binevenit un act normativ care să prevadă ca cheltuielile efective, ocazionate de însușirea produselor noi, să se facă din fondurile pentru tehnica nouă la nivel de centrală economică sau ramură, iar recuperarea lor să fie eșalonată pe o perioadă de timp mai mare, pentru a nu mai greva asupra prețului de cost. De altfel, întrucît cota de participare la constituirea fondului pentru introducerea tehnicii noi are caracter general, — cota respectivă fiind de fapt un element al venitului net și nu o cheltuială efectivă —, s-ar impune, ca ea să fie suportată din beneficiu. În felul acesta s-ar înlătura „anomaliile", cînd obiectivele din planul tehnic sînt „hotărîte" încă de la început ca nerentabile sau cu o rentabilitate scăzută. Întreprinderile vor fi astfel stimulate în direcția măririi receptivității lor pentru efectele de perspectivă ale planului tehnic. Aceste stimulente vor mări interesul atît pentru înscrierea unor sarcini precise, de stat sau departamentale în planul tehnic, cît și pentru scurtarea ciclului de însușire a produselor noi.

O altă măsură care s-ar cuveni luată este aceea referitoare la separarea sumelor primite de întreprinderi pentru finanțarea tehnicii noi, de restul gestiunii lor.

Întrucît valoarea producției marfă a obiectivelor de tehnică nouă este egală cu cheltuielile efective realizate, socot că ar fi necesară și oportună separarea activității de plan tehnic de restul activității întreprinderii. Evidențierea separată a producției industriale, rezultată din planul tehnic, ar înlătura actuala situație cînd sînt afectate rezultatele producției industriale din activitatea de bază. Totodată s-ar evita și unele situații actuale, cînd întreprinderile își majorează în mod fictiv volumul producției marfă cu valoarea obiectivelor de tehnică nouă valorificate.

Stabilirea, prin acte normative a unor criterii dinainte cunoscute și pe baza cărora să fie recompensați — din beneficiile realizate — salariații care aduc o contribuție deosebită la realizarea lucrărilor de plan tehnic, ar avea menirea să impulsioneze interesul în această direcție.

N. FLORESCU
economist principal
în M.I.C.M.

Utilaje nefolosite

ÎNREGISTRAREA unor cheltuieli neeconomicoase concretizate în amortismente aferente cîtorva utilaje inactive, a dus la nerealizarea beneficiului planificat pe sem. I 1969 al I.I.S. „Flora"-București.

Încă din anul 1960, s-a procurat din import o stație automatizată de sterilizare în valoare de 478 mii lei, iar în perioada 1962/64 s-au cumpărat și două mașini de spălat borcane în valoare de 130 mii lei, și care stau nefolosite încă de la data procurării lor. Cheltuielile cu amortismentul acestor utilaje inactive au grevat costurile de producție în mod nejustificat cu suma de 47 662 lei.

De reținut că, operațiunile de spălare a ambalajelor de sticlă continuă să fie efectuate manual, fiind suportate cheltuieli suplimentare cu manopera. Oare nu ar fi mai simplu și mai just ca să se dea în exploatare stația automată de sterilizare și cele două mașini de spălat ?

Alex. PĂSCULESCU
controlor revizor în Ministerul Finanțelor

TENDINȚE ÎN SISTEMATIZAREA COMPLEXĂ A TERITORIULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE

prof. arh. G. GUSTI
vicepreședinte al C.S.C.A.S.

SĂRBĂTORIREA sfertului de veac de la eliberarea patriei noastre, a constituit un prilej justificat de a încheia bilanțul și a stabili platforma mersului înainte într-unul din domeniile de activitate teoretică și practică dintre cele mai specifice contemporaneității noastre: **sistematizarea complexă a teritoriului.** Se cuvine în acest scop, pe baza cercetării realizărilor noastre și a modului în care au fost confirmate în practică, să scoatem în evidență ansamblul învățămintelor culese și a tendințelor ce se desprind, pentru a crea condițiile necesare, în care sectorul nostru de activitate să poată aduce o contribuție sporită la desăvîrșirea construcției socialismului.

Edificarea orînduirii socialiste a constituit preocuparea fundamentală pentru care Partidul Comunist Român și-a elaborat programul de acțiuni hotărîtoare, ce se desfășoară cu consecvență și principialitate.

Pe baza acestuia este îndrumată, în mod neabătut, dezvoltarea complexă a întregii economii naționale, creșterea proporțională și îmbinarea armonioasă a tuturor ramurilor economice, progresul echilibrat al unităților administrativ-teritoriale. În acest sens se desfășoară, de asemenea, și politica de valorificare optimă a tuturor resurselor și capacităților țării, se stabilesc ritmurile, ierarhizările și etapele corespunzătoare în realizarea investițiilor, în vederea atingerii planificate a obiectivului central al orînduirii noastre sociale. Directivele Congresului al X-lea al partidului, stabilesc programul general al noii etape pentru asigurarea, în continuare, a progresului multilateral al societății noastre.

Îndeplinirea hotărîrilor partidului se desfășoară într-un ritm dinamic și într-o impresionantă gamă diversificată.

Industria a devenit ramura conducătoare a economiei naționale, ponderea acesteia devenind hotărîtoare la crearea venitului național. Paralel, se desfășoară, cu profunde consecințe sociale și economice, transformarea agriculturii, organizarea ei îmbunătățită și modernizarea echipării ei. Promovîndu-se concomitent forme noi, în vederea perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, s-a trecut și la îmbunătățirea împărțirii administrativ-teritoriale a țării și a organizării unităților ei componente, județe, orașe și comune. Procesul de repartizare tot mai armonioasă a forțelor de producție s-a împletit cu un accentuat ritm de investiții în construcții, contribuindu-se în acest fel la dezvoltarea echilibrată a tuturor județelor, la ridicarea neîncetată a nivelului de înzestrare și echipare a întregii rețele de așezări și, implicit, la creșterea nivelului de trai al poporului. Sprijinul acordat în vederea unei participări tot mai active a cercetării științifice la dezvoltarea complexă a economiei, a determinat o amplificare a contribuției oamenilor de știință la accelerarea progresului social și tehnic.

● În ritm cu mobilitatea socială

ÎN ANII SOCIALISMULUI înfățișarea economiei, a cadrului construit și a nivelului de viață al populației României au făcut un salt impresionant. Ritmul investițiilor ce se realizează în mod planificat pe cuprinsul întregii țări exprimă și sprijină totodată progresul multilateral al economiei noastre. **Totalul investițiilor din fonduri centrale a crescut de la 24 422 milioane lei în 1960 la 58 100 milioane în 1968. S-au realizat numai în anul 1968 un număr de 52 300 locuințe din fonduri de stat și particulare în mediul urban (față de 27 378 în anul 1960), pe lîngă alte circa 60 000 locuințe construite în mediul rural din fondurile țărănimii cooperatiste.** Pe ansamblul activității de construcții de locuințe, țara noastră deține, de altfel, unul din cele mai ridicate ritmuri pe plan european.

În contextul acestor transformări trebuie menționată **mobilitatea socială crescîndă și modificările importante produse în structura populației active.** Într-un interval istoricește scurt — între anii 1950 și 1967 — ponderea populației active în industrie, din totalul celei ocupate, a sporit de la 12% la 20%, în timp ce ponderea populației ocupate în agricultură a scăzut de la 74,1% la 53,6%. Totodată, se înregistrează o continuă mutație spre sectorul terțiar (de la 7,4% la 11,4%), precum și în sectorul comunicațiilor și construcțiilor (de la 13,7% la 26,2).

Trebuie subliniat, de asemenea, și **procesul de deplasare sau de transferare a populației între așezări și între județe, îndeosebi din mediul rural spre mediul urban,** datorat, atît eliberării treptate a forței de muncă din agricultura în neîncetată organizare și modernizare, cît și sporirii locurilor de muncă în zonele și orașele cu puternică dezvoltare industrială. **Astfel de fenomene determină rapide schimbări în structura rețelei de așezări, implicînd creșteri explozive și modificări calitative în structura unui număr tot mai mare de localități mici și mijlocii.** În ultimele două decenii, așezări puternic industrializate și-au sporit mult populația, ca de exemplu orașul metalurgic Hunedoara, care și-a înzecit numărul de locuitori. Tîrguri modeste și lipsite, pînă de curînd, de o bază economică cum sînt orașele Slatina, Slobozia, Focșani, au fost ridicate la nivel de centre coordonatoare economice și administrative pentru teritoriul înconjurător, asigurîndu-li-se ca atare premisele favorabile spre o rapidă înflorire. În unele cazuri excepționale au fost înființate orașe noi, în zonele lipsite de o bază urbană, precum orașele Gheorghe Gheorghiu-Dej, Victoria, Motru, iar în alte cazuri cu caracter de excepție, ce e drept, necesitatea unor importante acțiuni de remodelare teritorială — lucrări hidro-energetice și hidro-ameliorative — au implicat dezafectarea unor localități, mutarea și regruparea populației respective și creșterea unor alte orașe și sate noi, cum a fost cazul orașului Orșova. În același timp, numeroase localități rurale, în funcție de particularități de amplasare în teritoriu, precum și de profilul social-economic în plină dezvoltare, au fost declarate orașe, primind înzestrări corespunzătoare mediului urban, ca de exemplu, localitățile Cugir, Uricani, Bicaz, Călan și altele.

Așadar, **zone întinse, în trecut rămase în urmă ca dezvoltare, cunosc astăzi o intensă activitate productivă, efervescență constructivă și pulsație demografică.**

În mod asemănător se desfășoară acțiunea de reconstrucție în majoritatea celor peste 13 000 așezări sătești, grupate astăzi într-un număr de 2 706 comune (față de cele 4 258 din anul 1966) și care dispun de un potențial economic și uman sporit, fiind capabile să abordeze probleme mult mai mari și mai complexe de organizare și construcție a teritoriului și așezărilor.

„În anii următori va continua acțiunea de sistematizare a orașelor, se vor face noi eforturi pentru dotarea tehnică-edilitară a acestora. La amplasarea noilor ansambluri de locuințe se va urmări ocuparea cît mai rațională a terenurilor, sporirea densității construcțiilor, restrîngerea la strictul necesar a perimetrului orașelor".

(Din Raportul prezentat de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** la cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român).

● Etape calitativ noi: așezări de mărimi și structuri optimale

CONSTITUIND în același timp premisă favorabilă și cadru modelator, programare de acțiuni și precizare de obiective specifice, activitatea tot mai susținută, practică și teoretică a sistematizării teritoriului s-a dezvoltat continuu. **Prin natura problemelor ce i s-au pus și prin calitatea soluțiilor ce le-a elaborat, sistematizarea teritoriului este socotită astăzi ca acțiune intercondiționată și, totodată, ca parte integrantă în procesul planificării economice, ca activitate de cercetare pe plan științific și de îmbinare sintetică a numeroaselor preocupări sociale, domenii tehnice, sectoare de activitate și ramuri economice de producție ale căror materializări se exprimă în formele structurale ale cadrului construit, ca disciplină chemată să fundamenteze direcțiile de dezvoltare ale mediului uman și oportunitatea amplasării în teritoriu a forțelor de producție, a așezărilor populației și, implicit, a întregii game de investiții în construcție.**

Paralel cu progresul susținut ce se înregistrează pe plan social și economic, tehnic și științific, **în țara noastră se desfășoară un proces susținut de edificare pe plan teritorial și, implicit, o amplă activitate de urbanizare.** Într-adevăr, ponderea populației urbane față de populația globală a țării a crescut în ultimii 20 de ani de la 23,5% la peste 40%. În aceste condiții, **necesități de ordin obiectiv impun ca amplasarea tuturor obiectivelor să urmărească o eficiență sporită socială și economică, asigurîndu-se încadrarea întregii acțiuni de construcții în dinamica planificării economice.**

Acest fapt a determinat desfășurarea unei intense activități de sistematizare teritorială, urbană și rurală. **Astăzi toate orașele noastre dispun de schițe de sistematizare în diferite faze de elaborare; în același timp se desfășoară o acțiune susținută pentru sistematizarea așezărilor din mediul rural.** În tot mai numeroase cazuri, s-a trecut la elaborarea studiilor unor zone teritoriale, profilate pe funcții de producție industrială (extractivă sau de prelucrare) și agricolă, de turism, cură și recreare, pe bazine hidrografice, pe limite județene sau interjudețene. De asemenea, s-a trecut la elaborarea studiilor privind grupări de așezări intercondiționate ce intră în cooperare, profilînd și determinînd structura unor noi formațiuni ale mediului uman, pe care le numim sisteme de așezări.

Noua formă de așezare pe care o experimentăm tot mai generalizat, urmărește ca așezările învecinate, pe baza colaborării și a sprijinului reciproc, să își poată rezolva, în condiții îmbunătățite, o serie de probleme importante privind organizarea teritoriului și politica de in-

→

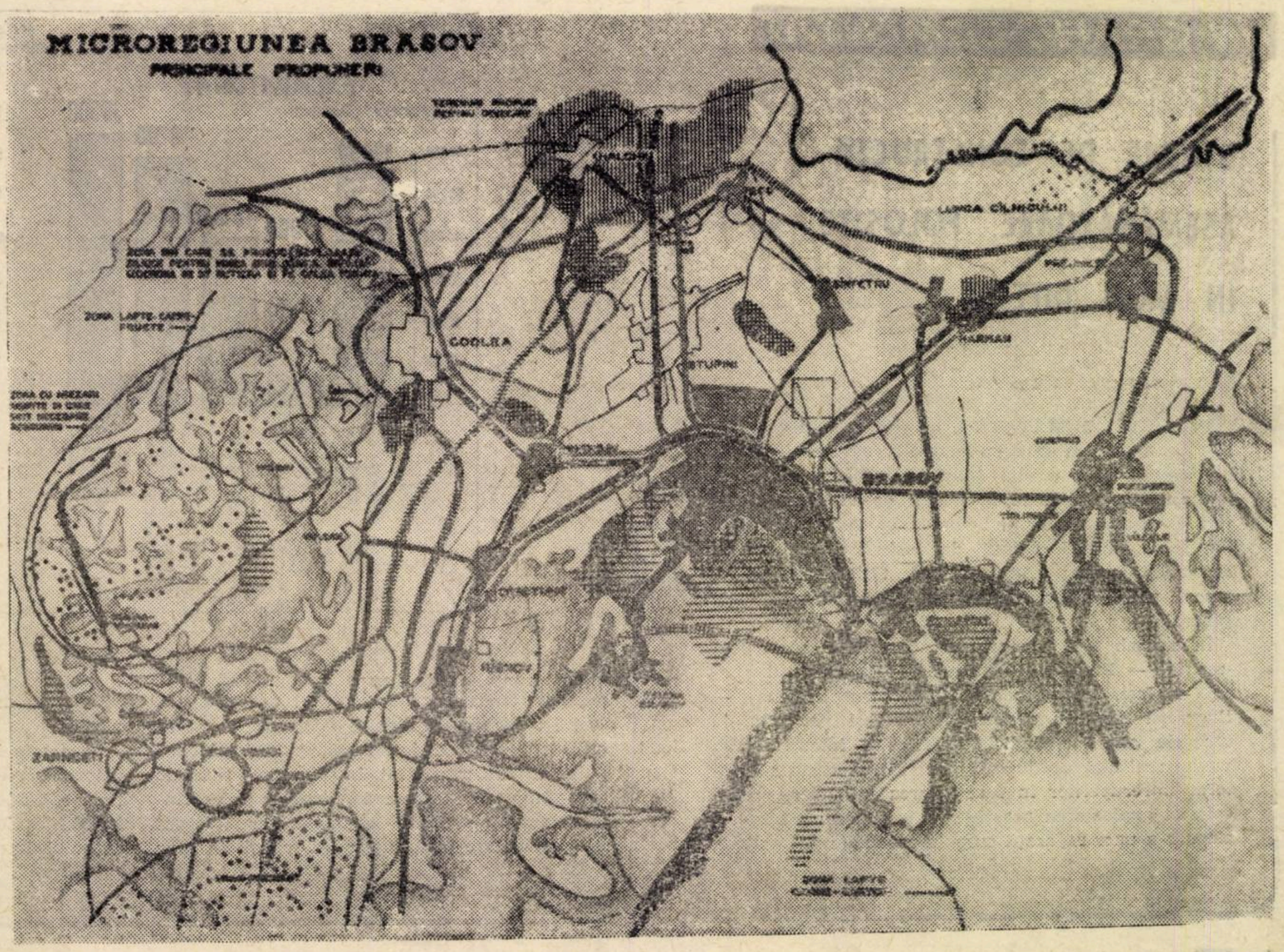

vestiții, indeosebi a acelora ce ar depăși — ca scară, urgență și posibilități de realizare — capacitatea fiecărei așezări componente în parte.

În condițiile sistemului de așezări ce ia naștere cu caracter obiectiv, istoricește, încă la o scară redusă și locală ce e drept, dar pe care îl preconizăm și îl promovăm pentru a putea fi generalizat la scări optimale, se dezvoltă legături complexe pluri-direcționale și de intensă cooperare între localitățile învecinate ce intră în asociere, orașe și sate. O astfel de formație teritorială, de un nivel superior față de așezarea propriu-zisă, urbană sau rurală, va fi în măsură să împiedice fie creșterea excesivă a orașului, fie dezechilibrarea spontană a satului, promovînd o reașezare și concentrare rațională a populației în diferitele așezări componente și intercondiționate ale sistemului respectiv.

Comunele noastre actuale, unități de bază ale noii împărțiri administrative a teritoriului României și care se sprijină, din punct de vedere economic, pe forma superioară de producție a uniunilor cooperatiste, constituie exemple elocvente ale unei categorii de sisteme de primă treaptă cu caracter rural. De asemenea, astfel de sisteme de așezări mai ființează în țara noastră și cu caracter mixt,fiind alcătuite din așezări ce sînt incluse convențional atît în mediul urban, cît și în cel rural. Intr-adevăr, numeroase municipii și orașe cuprind în apartenența lor administrativă o serie de alte orașe și sate, — dintre care exemple grăitoare le constituie grupările de localități polarizate în jurul municipiilor Constanța și Petroșeni — astfel de sisteme fiind organizate la o scară de complexitate mult mai amplă decît cele comunale.

Necesitatea de a înzestra întregul mediu construit, întreaga rețea de așezări, cu funcții de producție diversificate și cu utilități urbane tot mai variate, de folosință periodică sau ocazională, în vederea asigurării unei mai depline folosiri a potențialului forței de muncă, precum și a unei deserviri tot mai complexe a populației, justifică gruparea mai multor sisteme primare — învecinate teritorial și între care este rațional să acționeze un proces de cooperare de nivel mai ridicat — într-un sistem superior de așezări, de a doua treaptă.

Elocventele argumente practice generate de aceste situații au impus ca o cerință obiectivă urgentarea studiilor privind sistematizarea teritorială a unor astfel de sisteme, fie că ele corespund limitelor unor unități administrativ-teritoriale, fie că sînt determinate de rezolvarea în teritoriu a unor probleme de producție, de profil extractiv, turistic, balneo-climatic, de deplasare a populației active etc. În acest fel au fost elaborate studii privind teritoriul preorășenesc al municipiului București, gruparea de așezări polarizate în jurul Brașovului, relațiile de cooperare între municipiile Galați și Brăila, între Hunedoara și Deva, gruparea de așezări din Valea Jiului și multe altele.

Ultimul sistem citat, format din așezările gravitind în jurul municipiului Petroșeni, este constituit din elemente componente ale unității administrativ-teritoriale propriu-zise. Cele 5 localități urbane (1 municipiu și 4 orașe), cele 12 localități rurale și cele 2 comune suburbane însumează o populație de circa 131 000 locuitori (recensămîntul din 1966) pe un teritoriu de circa 981 km^2, cu o densitate de populație urbană în teritoriu, atingind 130 locuitori/km^2 (față de media pe țară de circa 83 locuitori/km^2). O astfel de formație, echivalentă ca dimensiune cu orașele mari din țara noastră, dispune de toate posibilitățile pentru o rapidă și eficientă echipare completă a întregului teritoriu, de care să poată beneficia proporțional fiecare localitate componentă în parte, în funcție de rolul ce îl deține în sistemul municipal. Studiul de sistematizare a scos în evidență direcțiile în care pot fi asigurate în mod optim mijloacele de comunicație, lucrările tehnico-edilitare, repartiția judicioasă a locuințelor, în raport cu locurile de muncă, amplasarea rațională a rețelei de dotări social-culturale, baza comună de construcție, amenajările de odihnă, recreare, sport și turism. Astfel de studii se impun a fi extinse, avînd în vedere faptul că în tot mai multe teritorii încep să se suprapună interesele a numeroși titulari de investiții.

Marile complexe și platforme industriale care iau ființă astăzi vor avea puternice ramificații și influențe în teritoriu, folosind forța de muncă din numeroase așezări, cărora le pot asigura — pe bază de cooperare — deserviri edilitare. Uriașele lucrări hidro-energetice, importantele ameliorări funciare în curs de desfășurare, rețelele de căi de comunicație în continuă modernizare — ca să nu citām decit operații majore — vor avea puternice implicații în structura așezărilor. Sînt de studiat consecințele ce decurg din prezența unor noduri industriale, cum sînt cele de la Galați Constanța, Pitești, ale unor complexe hidro-energetice, precum și cele de la Porțile de Fier, din lunca Argeșului și cea a Oltului, ale dezvoltării puternice a unor orașe ale căror teritorii preorășenești se interferează și care sînt obligate să-și rezolve în comun unele probleme, ca, de exemplu, Galați—Brăila, Arad—Timișoara, Hunedoara—Deva. Toate aceste probleme, pentru a putea fi soluționate în mod optim, implică cu obligativitate efectuarea unor studii de sistematizare teritorială.

● *Studii ample privind remodelarea și modernizarea localităților*

CERINȚA pentru o abordare pe plan științific a modului de organizare a teritoriului, **necesitatea de a asigura o deplină cunoaștere a potențialului natural, economic și social-demografic al fiecărei unități administrativ-teritoriale, au impus trecerea rapidă de la treapta sistematizării zonelor sau grupărilor de așezări, la aceea a sistematizării unor teritorii mai ample, pînă la eșalon județean și chiar interjudețean.** Acest nivel calitativ superior în considerarea problemei de planificare complexă în profil teritorial se reflectă în faptul că, pînă în prezent, peste 50% din județele țării și-au programat studii de sistematizare teritorială cu predarea încă în anul 1969 și în 1970.

Asemenea studii, generalizate la treapta întregului teritoriu al țării, vor ajuta la definitivarea profilelor social-economice ale tuturor unităților administrativ-teritoriale, ceea ce va permite reactualizarea și încheierea pentru această etapă a schițelor de sistematizare ale tuturor municipiilor și orașelor, în cadrul teritorial aferent, incluzînd toate așezările, comunele și satele componente și apartenente. Cu ajutorul acestor studii se va putea asigura organizarea construcției teritoriale în zonele interjudețene și determinarea chiar a unor profiluri specifice, respectiv a unei relative specializări a fiecărui județ.

Preliminarea consecințelor teritoriale ale unor importante procese social-economice de perspectivă mai apropiată sau mai îndepărtată în țara noastră, privind creșterea ponderii forței de muncă din ramurile de producție neagricolă și amplificarea procentuală a populației ocupate din sfera neproductivă, corelate cu cuprinderea în procesul de activitate a întregului potențial de muncă, cu ridicarea generală a standardului de viață, amplificarea nivelului cultural-economic, creșterea timpului liber, vor constitui datele programatice noi la a căror rezolvare sistematizarea teritorială va putea și va trebui să își aducă contribuția.

Determinarea tendințelor în sistematizare, verificarea lor în lumina experienței mondiale, aplicarea și îmbunătățirea lor în practica urbanistică a țării noastre, prelucrarea lor sub formă de directive și instrucțiuni pentru a fi generalizate, implică :

— **stabilirea unor trăsături esențiale și specifice ale conținutului tematic al cadrului construit teritorial de tip socialist, în actualele condiții ale României** și determinarea în consecință a trăsăturilor esențiale ale formei adecvate a acestui fenomen ;

— **considerarea cadrului teritorial ca un organism viu, în continuă dezvoltare și transformare calitativă,** stabilind trăsăturile esențiale perimate istoricește și mijloacele de eliminare treptată a lor, precum și metodele de integrare concomitentă a trăsăturilor esențiale de tip nou.

În cadrul acestor trăsături se desprinde — calitativ opus vechiului centru urban, limitat și deservind exclusiv cartierele claselor înstărite — **constituirea treptată a unei zone centrale, cu caracter policentric, extinzîndu-se asupra întregului organism urban, incluzînd și funcții în teritoriul inconjurător sau în cadrul unor alte așezări învecinate, cu care orașul cooperează.** Relațiile ce se dezvoltă, în aceste condițiuni, sînt multi-direcționale și de intercondiționare, dar totodată de subordonare a localității față de sistemul teritorial de care aparține. De asemenea, orice sistem teritorial, alcătuit din părți componente integrate și subordonate, constituie, în același timp, o parte componentă dintr-o formație teritorială superioară, de crescîndă mărime și complexitate. În felul acesta se tinde a se constitui treptat, ca un cadru regulator, un întreg sistem de sisteme, capabil să cuprindă totalitatea teritoriului țării.

Fiecare unitate administrativ-teritorială trebuie să tindă a corespunde unui astfel de sistem teritorial, asigurîndu-se o concordanță deplină între delimitarea administrativ-teritorială și cea social-economică. Perfecționarea organizării acestor unități teritoriale, în condițiile îmbunătățirii continue a formelor de cooperare, va face posibilă o corespunzătoare specializare, profilare, repartizare de funcții și intrajutorare în profil teritorial între localități și sisteme învecinate, în vederea asigurării unei crescînde eficiențe sociale și economice a tuturor investițiilor, contribuindu-se astfel la repartizarea armonioasă a forțelor de producție în teritoriu, la continuarea perfecționării atît a împărțirii administrative a țării, cît și a planificării economiei în profil teritorial.

Sistematizarea teritoriului, pe baza acestor studii de organizare a rețelei de așezări și de noduri de producție, alcătuite în sisteme și corelate cu rețeaua de comunicații și transporturi, cu zonificarea funcțională a întregului teritoriu și cu porțile de acces în țară ale fluxurilor din țările învecinate, ar putea determina direcțiile majore de formare a liniilor de forță, pe care se va polariza, în profil teritorial, dezvoltarea întregii economii naționale. În aceste condiții trebuie asigurată o strînsă intercondiționare între activitatea de planificare a economiei naționale și activitatea de sistematizare a teritoriului întregii țări, cea de a doua fiind considerată ca o planificare fizică, urmînd în mod legic a se integra și a se subordona planificării economice.

O astfel de politică de valorificare optimă și integrală a teritoriului, în cadrul unui unic program național de ansamblu, va corespunde și cu principiul fundamental al considerării dezvoltării întregii economii naționale ca un complex unitar. **Noile forme de amplasare a forțelor de producție și de așezare a populației în teritoriu, remodelarea și modernizarea planificată a întregii noastre rețele de localități urbane și rurale pe o bază științifică vor putea asigura un mediu adecvat, capabil să cuprindă și să satisfacă cerințele de viață — în continuă amplificare — ale societății noastre, în plină dezvoltare socialistă.**

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

UTILAJE DE CONSTRUCȚII ASEMĂNĂTOARE, FOLOSITE ÎN MOD DIFERIT

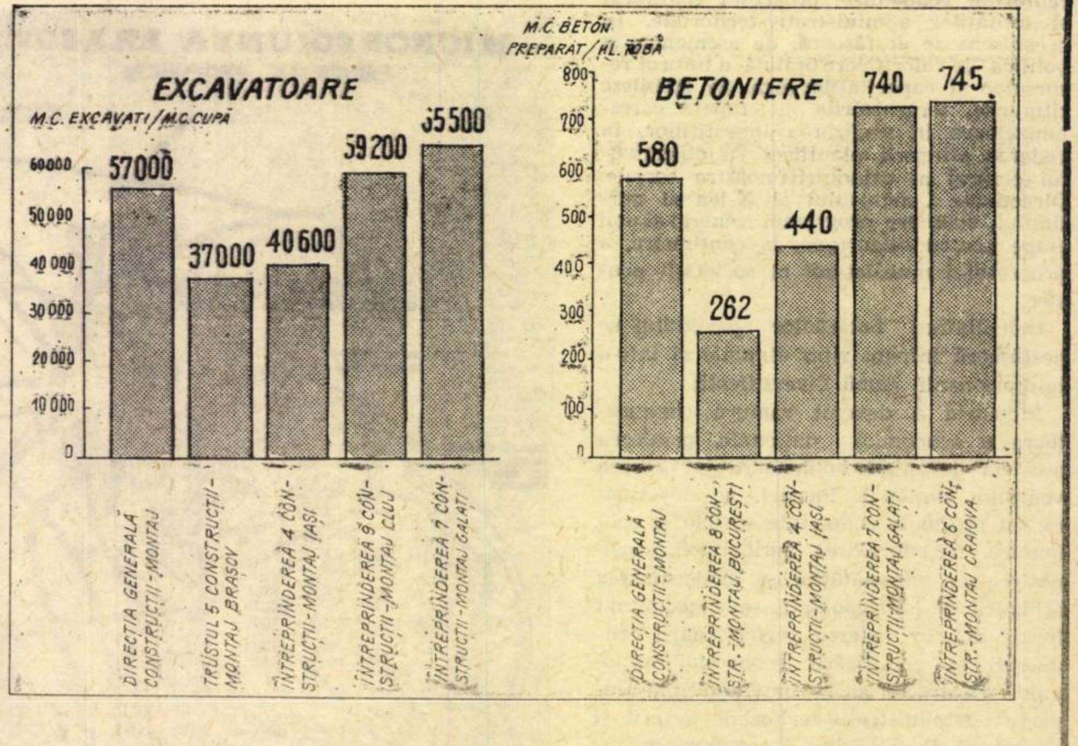

Indicii de utilizare intensivă în semestrul I/1969

ÎN PRIMA JUMĂTATE a acestui an, întreprinderile coordonate de Direcția generală construcții-montaj din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor au realizat nivele diferite la indicii de utilizare intensivă a excavatoarelor și betonierelor. Așa cum reiese din grafic, indicii obținuți de unele întreprinderi de construcții-montaj (Cluj, Craiova, Galați ș.a.) se situează peste media înregistrată pe întreaga direcție generală.

În schimb alte întreprinderi (Trustul 5 construcții-montaj — Brașov, Întreprinderea 4 construcții-montaj — Iași, Întreprinderea 8 construcții-montaj — București ș.a.) au realizat în aceeași perioadă, la utilajele amintite, indici de folosire intensivă sub media realizată pe direcția generală. Aceasta s-a datorat întreruperilor în funcționarea utilajelor, provocate de exploatarea nerațională, calitatea necorespunzătoare a unor reparații curente executate pe șantiere, neasigurarea frontului de lucru, a combustibilului, materialelor și mijloacelor de transport adecvate etc.

La Trustul 5 construcții-montaj — Brașov, de pildă, în timpul irosit datorită întreruperilor nejustificate, s-ar fi putut excava mecanizat, în plus, un volum de 280 000 mc pămînt. De asemenea, dacă la Întreprinderea 8 construcții-montaj — București s-ar fi folosit betonierele din dotare la întreaga lor capacitate, s-ar fi putut prepara mecanizat, în aceeași perioadă, cu 51 500 mc mai mult beton decît cantitatea realizată efectiv.

La aceste întreprinderi se impune deci luarea unor măsuri eficiente, care să ducă la o creștere substanțială a gradului de utilizare intensivă a excavatoarelor și betonierelor — condiție de bază pentru grăbirea ritmului lucrărilor de construcții pe șantiere.

REFLECŢII

CALCULATOARE

acad. Grigore C. MOISIL

DESPRE CALCULATOARELE ELECTRONICE şi importanţa lor pentru rezolvarea problemelor economiei şi ale gestiunii întreprinderilor s-a insistat în Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul al X-lea, precum şi în Directivele Congresului.

Care e sarcina matematicienilor în acest domeniu?

Calculatoarele nu merg singure. Unele dintre ele sînt întrebuinţate pentru gestiunea întreprinderilor, pentru dirijarea fluxului informaţional, pentru planificarea economică; altele sînt întrebuinţate în proiectare; pentru organizarea şantierelor dar şi pentru proiectarea tehnică.

Pregătirea teoretică a lucrării o fac oamenii. Avem nevoie de oameni care să ştie să utilizeze aparatul matematic *aşa cum îl cere calculatorul*, **pentru a „pune în ecuaţii" o problemă de gestiune sau de proiectare tehnică.**

Oricare ar fi scopul pentru care e utilizat calculatorul, la el se vine cu lucrarea programată pentru calculator, i se indică ce va calcula.

Avem nevoie de programatori, de oameni care să ştie să programeze pentru calculator

Deci să deschidem şcoli în care să-i învăţăm să programeze pe cei ce vor avea nevoie să programeze.

O şcoală se compune din: elevi, profesori şi material didactic.

Local? S-o găsi.

Material didactic? Avem calculatorul Centrului de calcul al Universităţii din Bucureşti. Un IBM 360 30. Mai avem nevoie? Imediat ce se va băga de seamă că mai avem nevoie, vom semnala lucrul.

Avem elevi? Să-i numărăm.

Avem profesori? Să-i numărăm şi pe ăştia.

Cine trebuie să ştie să programeze? În primul rînd, toţi inginerii, fizicienii, chimiştii, statisticienii şi economiştii diferitelor întreprinderi tehnice şi economice. Îi împărţim în două categorii: cei care sînt în producţie formează o categorie. Bineînţeles că trebuie să urmeze cursuri de perfecţionare. Studenţii: să-i numărăm, sau mai exact să-i număraţi dv. În Bucureşti, Iaşi, Cluj, de asemeni avem facultăţi de matematică, fizică, chimie. În Bucureşti şi Iaşi avem o Academie de studii economice, respectiv o Facultate de economie.

În Bucureşti, Iaşi, Cluj, Timişoara, Braşov, Galaţi, Petroşeni avem institute politehnice iar în Bucureşti avem în plus Institutul de construcţii, de petrol, gaze şi geologie, de agronomie.

Toţi studenţii tuturor acestor institute trebuie urgent să înveţe să programeze în mod normal.

Cîţi sînt? Număraţi-i. Dumneavoastră. Sînt ceva. Pentru acest motiv m-am oprit aici. Dacă nu erau foarte mulţi, îi treceam în socoteală şi pe cei ai institutelor de medicină, ai institutelor pedagogice (care formează profesori de liceu). Dar să ne oprim la primul grup. Treaba trebuie începută la 1 octombrie.

Profesori avem? Mai mulţi decît ne-am fi închipuit, dar mult mai puţini decît cred unii.

Avem 15 elemente bine pregătite, cu practică în profesorat, cu practică în programare şi în operare la IBM-360/30; ei sînt diplomaţi ai facultăţii de matematici ai Universităţii din Bucureşti şi cercetători la Centrul de calcul al Universităţii din Bucureşti.

În perioada 1964—1968 acest Centru de calcul a organizat 16 cicluri de lecţii privind diferite capitole ale ştiinţei calculatoarelor şi aplicaţiilor ei, sub directa îngrijire a profesorilor Facultăţii de matematici.

În acelaşi timp, ei înşişi au învăţat urmînd cursurile de perfecţionare şi ţinere la zi ale Facultăţii de matematici, programînd şi lucrînd la toate calculatoarele electronice ce se găseau în ţară; au lucrat la Calculatorul ODRA, cît timp a fost expus (expoziţie activă: nu numai te uitai le el, dar şi învăţai).

De un an lucrează la calculatorul IBM-360 30 al Centrului de calcul al Universităţii Bucureşti. Unii au făcut lucrări frumoase şi au predat cursuri şi la CEPECA, instituţie dragă Centrului de calcul al Universităţii. Au mai lucrat şi la Centrul de calcul economic şi cibernetică economică, de asemenea instituţie prietenă a Centrului de calcul al Universităţii.

În primăvara 1969 Centrul de calcul al Universităţii şi-a încercat forţele pentru startul din toamnă: s-au ţinut 30 de cicluri de lecţii în paralel.

Centrul de calcul al Universităţii din Bucureşti poate ţine în paralel 60 de cicluri de lecţii. Fiecare a cîte 30 auditori, 2 semestre pe an, aceasta face $60 \times 30 \times 2 = 3600$ studenţi pe an. Parcă tot e ceva.

În acelaşi timp se poate face pregătirea de noi profesori, astfel că peste circa 1—2 ani numărul profesorilor să se dubleze.

Cu asta nu s-a terminat; abia începe.

Cursurile postliceale organizate de Ministerul Învăţămîntului vor programatori de nivel mediu.

Rînd pe rînd profesorii actuali îşi vor ridica nivelul prin specializări în străinătate. Pînă acum un an, la Bucureşti, doi din doctorii în matematici lucraseră în străinătate pe calculatoare mari. În anul acesta alţi doi doctori în matematici şi trei doctoranzi din Bucureşti au studiat sau studiază în Centre de calcul din străinătate, dotate cu calculatoare moderne.

Nu vom referi aici asupra muncii duse în această direcţie de Institutul de calcul din Cluj. Acesta, de mulţi ani, duce o muncă deosebit de importantă în acest domeniu, cu un accent pus şi pe problemele de Analiză numerică (domeniu care la Bucureşti e mai la început). De asemenea, Centrul de calcul economic şi cibernetică economică duce o muncă analogă, cu un accent pus pe problemele economice.

Aş vrea să atrag atenţia asupra faptului următor. Am enumerat mai sus facultăţile de matematici, fizică, chimie din Iaşi, Cluj, Timişoara, Craiova şi Institutele politehnice din aceleaşi oraşe, precum şi din Braşov, Galaţi, Petroşeni. Sînt ele excluse de la învăţămîntul pe care-l dă Centrul de calcul al Universităţii din Bucureşti? E oare nevoie să se instaleze console legate de un Calculator central?

Există o soluţie, bineînţeles provizorie, dar pe care Centrul de calcul din Bucureşti a aplicat-o în colaborare cu Institutul Politehnic din Galaţi şi care dă rezultate bune.

Prof. Bumbăcaru, de la Institutul Politehnic din Galaţi, care lucrase aproape un an la un Centru de calcul din străinătate, a ţinut un ciclu de lecţii la Galaţi. Centrul de calcul al Universităţii din Bucureşti a trimis pe unul din cei mai vechi colaboratori ai săi, Al. Teodorescu, la Galaţi. Acesta a expus anumite particularităţi ale programării la calculatorul din Bucureşti. Profesorul Bumbăcaru a început să trimită programe alcătuite la Galaţi pentru a fi încercate la Bucureşti. Delegatul Centrului de calcul al Universităţii din Bucureşti duce rezultatele la Galaţi, face critica programării. Astfel se desăvîrşeşte învăţămîntul la Galaţi, cu calculatorul la Bucureşti.

Se poate.

E destul să vrei.

Şi ca să vrei e destul ca profesorul respectiv să fie convins că e necesar ca studenţii săi să înveţe să programeze pentru calculatoare. Pentru unii e natural. Nu încă pentru toţi.

Obiectivul central al cercetărilor geologice

LĂRGIREA BAZEI DE MATERII PRIME

ing. Ştefan MORARU
vicepreşedinte al Comitetului de Stat al Geologiei

SUBSOLUL ţării noastre are o structură geologică complexă. Fiind constituit din formaţiuni geologice variate, el dispune de condiţii favorabile de acumulare a numeroase feluri de substanţe minerale utile. Cercetările geologice din ţara noastră datează de peste 100 de ani, în acest domeniu remarcîndu-se numeroase figuri de geologi patrioţi, care prin munca lor plină de abnegaţie au contribuit la cunoaşterea structurii geologice şi a bogăţiilor pămîntului patriei noastre. Dar, lipsa de sprijin a regimului burghezo-moşieresc care nu a arătat nici un interes pentru dezvoltarea geologiei în scopul propăşirii economiei naţionale, a creat mari greutăţi geologilor români.

Bogăţiile subsolului din patria noastră erau puse la dispoziţia societăţilor capitaliste, în cea mai mare parte străine. Acestea şi-au concentrat lucrările în zone uşor accesibile, care să asigure o rentabilitate imediată şi ridicată, exploatînd prădalnic zăcămintele minerale. Din această cauză, lucrările geologice de prospectare şi explorare au înregistrat o rămînere în urmă; potenţialul minier al ţării era insuficient cunoscut, neputîndu-se aprecia perspectivele sale economice. Acest fapt a reprezentat, înainte de eliberare, o frînă în calea progresului industrial al ţării.

Fondurile destinate cercetărilor geologice au fost neînsemnate, lucrările de prospecţiune şi explorare a zăcămintelor fiind practic inexistente. Rezervele de substanţe minerale utile — de o deosebită importanţă economică — petrol, gaze, cărbuni, minereuri şi mai ales perspectivele de dezvoltare ale acestora erau puţin cunoscute. În general, aprecierea asupra volumului rezervelor era subiectivă şi slab documentată. Exploatarea zăcămintelor, orientată îndeosebi spre petrol, gaze, cărbuni, era însoţită de cercetări geologice numai în măsura în care societăţile particulare erau interesate în sporirea producţiei cu scopul de a obţine profituri cît mai ridicate.

După eliberarea ţării noastre, s-a desfăşurat treptat o acţiune amplă şi coordonată de organizare a unei activităţi largi de cercetare geologică, în vederea inventarierii şi cunoaşterii resurselor naturale ale subsolului ţării; descoperirii de noi zăcăminte de substanţe minerale utile; ocrotirii şi exploatării raţionale, pe baze ştiinţifice, a resurselor de materii prime minerale; cercetării sistematice a tuturor regiunilor ţării, în primul rînd, a celor în care existau indicaţii asupra unor mineralizări.

Inventarierea resurselor naturale a ridicat numeroase probleme: mijloace materiale, cadre şi timp. Organizarea activităţii în acest domeniu s-a caracterizat prin crearea condiţiilor care să asigure realizarea volumului de lucrări geologice necesar dezvoltării bazei de materii prime minerale, într-un ritm susţinut şi cu eficienţă ridicată, în scopul acoperirii într-o măsură cît mai mare a nevoilor producţiei din resurse proprii. În acest scop, s-au creat puternice unităţi de prospecţiuni şi explorări în subordinea Comitetului de Stat al Geologiei şi a ministerelor cu profil extractiv. Concomitent, **pentru executarea lucrărilor geologice, volumul investiţiilor a crescut de la 3 968 milioane lei în 1951—1955, la 6 869 milioane lei în perioada 1956—1960.** Trebuie subliniat că investiţiile din perioada 1951—1970 pentru dotarea cu utilaje şi pentru finanţarea lucrărilor geologice reprezintă aproape 13% din totalul investiţiilor alocate industriei, prin aceasta ţara noastă situîndu-se pe unul din primele locuri în ce priveşte fondurile pentru dezvoltarea activităţii geologice.

UN ACCENT DEOSEBIT în executarea lucrărilor geologice s-a pus pe dezvoltarea lucrărilor de prospecţiuni; au crescut apreciabil numărul echipelor geofizice. În acest fel **au fost create noi obiective pentru lucrările de explorare, s-au deschis perspective pentru descoperirea unor zăcăminte de substanţe minerale utile atît în regiuni noi, cît şi sub orizonturile cunoscute mai înainte.**

Mijloace materiale şi băneşti însemnate, şi în continuă creştere, au fost alocate pentru **dotarea cu aparate şi utilaje moderne.** Ritmul rapid de înzestrare tehnică a activităţii geologice a fost posibil datorită organizării în ţară a producţiei aparatelor şi utilajelor respective. Industria noastră constructoare de maşini a trecut treptat la producerea unui larg sortiment de instalaţii de foraj. S-au construit instalaţii de foraj, pentru adîncimi variate. Astăzi, prin dotarea cu instalaţii moderne de mare randament, în lucrările geologice s-au atins adîncimi de peste 6000 m. Se realizează viteze de lucru remarcabile, prin îmbunătăţirea calităţii sapelor cu role, a caracteristicilor fluidelor de foraj, precum şi prin aplicarea unor procedee moderne ca forajul cu turbina cu jet şi cu diamante. Un salt remarcabil s-a realizat în domeniul investigării găurilor de sonde adînci.

Concomitent cu organizarea reţelei de unităţi cu profil geologic, au fost luate măsuri în vederea asigurării acestui domeniu de activitate cu cadre înfiinţîndu-se facultăţi de geologie.

Pe baza condiţiilor create, **cercetarea geologică a fost dirijată în mod treptat în direcţia studierii tuturor substanţelor minerale utile.** Fireşte, acţiunea de inventariere nu s-a desfăşurat, în decursul anilor, cu aceeaşi intensitate pentru toate substanţele. **Eforturile au fost eşalonate planificat în timp şi pe substanţe minerale utile, ţinînd seama de sarcinile fundamentale ale industrializării socialiste în fiecare etapă, de gradul de cunoaştere a rezervelor la un moment dat, de perioada pentru care acestea asigură — în condiţii de exploatare raţională — producţia etc.**

În scopul sporirii eficienţei lucrărilor geologice au fost luate un **complex de măsuri pentru promovarea tehnicii moderne**, cum sînt:

● **intensificarea lucrărilor de prospecţiuni**, prin aplicarea pe scară largă a

(Continuare în pag. 6)

CONFIDENŢIAL

● **De pe banda de montaj a Uzinei de strunguri din Arad a ieşit de curînd cel de-al 30 000-lea strung românesc. Rod al politicii de industrializare socialistă a ţării. Uzina de strunguri din Arad — care va sărbători în curînd două decenii de activitate — a produs pînă acum peste 30 de tipuri de maşini-unelte,** printre acestea numărîndu-se strungurile din grupa SNA 450-500-560 cu comandă automată, concepute, proiectate şi executate de specialiştii uzinei. Astăzi, uzina arădeană realizează peste 95% din producţia de strunguri a ţării, întreprinderea continuînd să se dezvolte într-un ritm înalt.

Datorită performanţelor tehnico-constructive şi funcţionale ale strungurilor, mai mult de jumătate din producţia uzinei din acest an este exportată în peste 40 de ţări ale lumii.

● La Uzina „Victoria"-Floreşti a început **fabricarea anvelopelor cu carcasă radială pentru toate tipurile de autoturisme.** Noul tip de anvelopă, produs pentru prima oară în ţară, are o rezistenţă de rulaj sporită şi prezintă o mai mare siguranţă în exploatare. Pînă la sfîrşitul anului, aici vor fi puse în funcţiune alte instalaţii care vor spori actuala producţie de anvelope cu 400 000 bucăţi pe an.

● Constructorii de tractoare din Braşov au introdus în fabricaţia de serie **tractorul V-400.** Prevăzut cu un motor de 40 CP, noul tip de tractor va fi utilizat în viticultură. El dezvoltă trei viteze sub 2 km pe oră, cea mai mică fiind de 0,8 km. Ca şi tractorul universal 400, acesta poate fi echipat cu frînă de mînă.

● La Fabrica de mobilă „23 August" din Tg. Mureş s-a înregistrat **garnitura de mobilă cu numărul 200 000.** În prezent, într-o singură lună aici se realizează producţia din întreg anul 1950. Desfăşurînd o bogată activitate de concepţie şi cercetare, colectivul uzinei şi-a îmbunătăţit şi diversificat, an de an, producţia. Marca fabricii din Tg. Mureş este cunoscută în prezent în peste 25 de ţări ale lumii.

diferitelor metode de prospectare geofizică și dotarea cu aparatură modernă capabilă să rezolve problemele legate de condițiile geologice ale diferitelor unități structurale din țara noastră;

- **obligativitatea de a prospecta complex structurile înaintea începerii forajului de explorare,** aplicînd prospectarea complexă cu diferite metode;

- **introducerea metodelor noi de prospectare** prin curenți telurici, radiometrie, geochimie și alte măsuri.

În decursul realizării acțiunii ample de studiere a resurselor naturale, munca științifică de concepție a fost din ce în ce mai bine împletită cu activitatea practică de cercetare. Dezvoltarea unei baze documentare grafice, științific întocmită, ca urmare a activității de prospecțiuni geologice, geofizice, geochimice etc. a înlesnit orientarea în mod mai eficient a lucrărilor de explorare prin foraj și lucrări miniere.

Fondurile alocate cercetărilor geologice au permis să fie studiată o parte însemnată a teritoriului țării, însemnate rezerve au fost descoperite în regiuni slab dezvoltate în trecut. **În ultimii ani, s-au obținut rezultate bune în creșterea rezervelor de combustibili minerali — petrol, gaze naturale, cărbuni — de minereuri neferoase, de minereuri de fier, de minereuri auro-argintifere și alte substanțe minerale utile.** Astfel, în zăcămintele de la **Moldova Nouă, Sasca Montană, Vișeu, Tarna Mare,** prin lucrările executate, s-au mărit rezervele de minereuri de metale neferoase. De asemenea, se **efectuează un vast program de cercetări, care va conduce la punerea în evidență a unor zone de minereuri de fier cu perspectivă.** S-a acordat o atenție deosebită lucrărilor din zonele **Delnița** și **Băișoara,** care prezintă perspective pentru conturarea de rezerve posibile de valorificat economic. **Au fost puse în evidență noi zone de perspetivă pentru bauxită prin lucrările de prospectiuni geologice în Zona Ohaba-Ponor și în Munții Pădurea Craiului. Rezultate bune s-au obținut și la celelalte substanțe minerale utile, cum sînt huila cocsificabilă, antracitul, cărbunele brun, lignitul, grafitul, sulful și alte substanțe nemetalifere.**

CU TOATE SUCCESELE înregistrate, nu pot fi trecute cu vederea și o serie de neajunsuri manifestate în activitatea de cercetare geologică. În primul rînd, **trebuie subliniat faptul că ritmul de execuție al lucrărilor geologice, în general, nu este la un nivel satisfăcător. La unele obiective, cercetarea se prelungește în mod nejustificat și, uneori, nici gradul de cunoaștere a rezervelor nu a fost corespunzător.** Ținînd seama că necesitățile reclamate de dezvoltarea economiei naționale pentru unele substanțe depășesc posibilitățile, **problema hotărîtoare în acest sector este intensificarea cercetărilor geologice, în vederea sporirii bazei de materii prime, coordonarea mai bună a activității de prospecțiune și explorare.**

În condițiile în care necesarul și consumul mondial de substanțe minerale utile crește într-un ritm accelerat; cînd se lărgește necontenit domeniul de utilizare a substanțelor și posibilitățile de a se aduce din alte țări substanțe minerale se restrîng, se impune în continuare o intervenție cît mai activă pentru cercetarea subsolului propriu, pentru valorificarea la maximum a resurselor interne. **În acest cadru se impune să se creeze mijloace științifice și tehnice variate, precum și metode noi de cercetare care să lărgească continuu cîmpul de acțiune atît pentru cercetări geologice, cît și în domeniul tehnologiilor de extracție.**

Viața infirmă teoria restrîngerii ariei punerii în evidență și a valorificării noilor zăcăminte. Cercetarea geologică nu poate fi considerată încheiată, deoarece mijloacele științifice și tehnice pentru cercetarea subsolului se perfecționează continuu. Este deci de întrevăzut că **subsolul țării noastre va oferi, în continuare, posibilități de a descoperi și a atrage în folosință noi zăcăminte de substanțe minerale utile.** Desigur, cercetarea se va îndrepta spre adîncime, spre zone din ce în ce mai „ascunse" și ca urmare, efortul financiar și, în același timp, riscul cresc în mod corespunzător.

Realizarea sarcinii de bază — dezvoltarea în continuare a economiei naționale cu un ritm mediu de 8,5—9,5% stipulat în Directive, pune în fața activității geologice o serie de **obiective principale.** Lucrările geologice care urmează să fie executate în perioada 1971—1975 vor trebui să conducă la **„identificarea unor rezerve industriale sporite la țiței, gaze, minereuri neferoase, minereuri de fier și alte substanțe minerale utile, care să permită creșterea extracției și, pe această bază, satisfacerea în cît mai mare măsură a nevoilor economiei".**

O CARACTERISTICĂ a lucrărilor geologice din această perioadă trebuie să o constituie asigurarea într-un timp cît mai scurt a unui grad ridicat de cunoaștere a zăcămintelor noi și a zonelor cu perspective. Această prevedere a constituit și va constitui o preocupare de bază a lucrătorilor din activitatea geologică. **S-au luat măsuri pentru o serie de sectoare pe linia reducerii perioadei de cercetare** ca, de exemplu, la Băișoara (pentru minereuri de fier), la Sasca Montană, Luncșoara și Vișeu (pentru minereuri de metale neferoase), la Draica (pentru minereuri auro-argintifere), la Cozla (pentru huilă cocsificabilă). **Scurtarea perioadei de cercetare se va putea realiza printr-o proiectare mai judicioasă a lucrărilor, prin mărirea numărului de fronturi de lucru și printr-o organizare mai rațională a șantierelor.** Aplicarea acestor măsuri va permite ca pentru zăcămîntul Sasca Montană, de pildă, în condițiile măririi volumului de lucrări, perioada de cercetare să se reducă cu circa 2,5 ani.

Asigurarea nevoilor de minereuri neferoase în perioada 1971—1975 trebuie făcută pe baza unor programe speciale de explorare și valorificare întocmite ca urmare a analizării, încă pînă la sfîrșitul acestui an, a posibilităților zonelor cu perspectivă. O atenție deosebită va fi acordată zonelor în care urmează să se execute lucrări de explorare pentru minereuri complexe și cuprifere. **Întreaga activitate urmează să fie astfel dirijată, încît, în viitorul cincinal, rezervele descoperite să acopere în proporție însemnată nevoile sporite de metale neferoase.**

Așa cum se subliniază în Directive, **„creșterea permanentă a eficienței economice — factor hotărîtor al dinamismului economic — trebuie să stea la baza întregii activități economice". În activitatea geologică, creșterea eficienței se poate realiza prin extinderea folosirii metodelor complexe de cercetare, în cadrul cărora un rol deosebit revine metodelor geofizice moderne.** Folosirea judicioasă a metodelor moderne de investigare va conduce nemijlocit la scurtarea duratei de prospectare-explorare și, implicit, la introducerea mai rapidă în circuitul economic a rezervelor descoperite.

O sarcină de bază care revine activității geologice este reducerea cheltuielilor pentru punerea în evidență a noi rezerve de substanțe minerale utile, cît și intensificarea preocupărilor pentru economisirea mijloacelor materiale și financiare.

Principalele direcții ale activității geologice de cercetare, așa cum se desprind din Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, constituie un puternic stimulent pentru activitatea de viitor. Alături de întregul popor, muncitorii, oamenii de știință, inginerii, geologii și tehnicienii din activitatea geologică convinși de justețea liniei politice și economice a partidului, de capacitatea sa de a conduce în mod științific procesul de transformare revoluționară a societății, nu vor precupeți nici un efort pentru traducerea în viață a mărețului program de înflorire a României socialiste.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

- **CHIMIMPORT a livrat 15 000 garnituri de anvelope firmelor cehoslovace „Mercur" și „Morokov". Contracte încheiate recent prevăd livrarea a: 20 000 t azotat de amoniu — îngrășămînt agricol în R.A.U.; anvelope românești în valoare de 528 000 lei valută către firme din Liban, Irak, Suedia, Danemarca; 2 000 t polietilenă cu marca „Ropol" — produsă la Combinatul petrochimic din Pitești — unor firme din Italia și Franța. Un produs nou, oferit la exportul românesc, este emailul perclorvinilic realizat de către fabrica „Color" din București. Primul contract încheiat cu firma „Soiuzchimexport" din Moscova prevede livrarea a 470 t din acest produs.**

- **METALIMPORT — Contracte încheiate în ultima perioadă prevăd importul a 3 380 t bandă dinam de la firmele „Comex", „Dobertin" și „Salzgitter" din R. F. a Germaniei; 1 150 t bandă dinam de la firma „Siderexport" din Italia; 38 826 t tablă decapată de la firma „Tokio Boeky" din Japonia; 370 t sîrmă zincată și 230 t țevi extracție de la firme din Belgia; 840 t țevi de precizie, 600 t tablă groasă calmată, 200 t tablă inoxidabilă, 110 t oțel cornier de la firme din R.F. a Germaniei.**

- **AUTO-TRACTOR — În ultima perioadă au fost livrate: 63 autocamioane Bucegi în R.P. Chineză; 274 autoturisme de teren M-461 în R.S. Cehoslovacă; 32 în R.A.U., 8 în Suedia, 4 în R.D. Germană, 4 în insulele Canare. De asemenea, au fost exportate recent 142 autofurgonete în R.D. Germană și 14 autocamionete în R.A.U.**

AGRICULTURĂ

EFICIENȚA TEHNOLOGIILOR INDUSTRIALE ÎN PRODUCȚIA ZOOTEHNICĂ

ACCELERAREA procesului de dezvoltare intensivă a ramurii creșterii animalelor, mai cu seamă pe temeiul promovării progresului tehnic, al extinderii tehnologiilor cu pregnante caracteristici industriale, constituie una din sarcinile principale trasate de cel de-al X-lea Congres al partidului. În ansamblul întreprinderilor agricole de stat, dezvoltarea procesului de industrializare poate fi sintetizată prin datele tabelului 1 care prezintă evoluția ponderii producției combinatelor industriale față de totalul producției respective. Prin urmare, actualmente circa 50% din producția sectorului zootehnic este realizată în combinate, pe baza principiilor organizatorice și tehnologice industriale, anume, producția în flux continuu și în circuit închis, cu folosirea largă a nutrețurilor combinate, cu extinderea, adîncirea și diversificarea mecanizării etc.

Tabel nr. 1

— în % —

Produsul	Ponderea producției combinatelor de tip industrial		
	1965	1968	1969 *)
Carne de porc	1	32	45
Carne de pasăre	45	50	58
Ouă	76	88	94
Lapte de vacă	1	26	36

*) Primul semestru.

O dată cu creșterea greutății specifice a producției combinatelor de tip industrial, noua organizare a producției și a muncii, corelată cu promovarea progresului tehnic, au contribuit la realizarea unor indicatori sporiți de eficiență. Astfel, datele tabelului 2 prezintă, comparativ, realizările combinatelor de producere a cărnii de porc, de pasăre, a ouălor precum și a laptelui față de cele obținute pe ansamblul unităților agricole de stat.

Continuarea procesului de industrializare în domeniul producției animale în cadrul întreprinderilor agricole de stat se va materializa, în perioada cincinalului următor, în construirea a 6 noi complexe industriale de creștere și îngrășare a porcinelor, a 3 complexe de îngrășare a taurinelor în sistem baby-beef, a circa 6 milioane locuri pentru creșterea găinilor în baterii etc. Datorită acestui fapt, în 1975, circa 85—90% din producția de carne de porc va fi realizată în combinate de tip industrial; de asemenea, aproape întreaga producție de ouă și de carne de pasăre.

Aceasta implică acordarea unei deosebite atenții realizării maximei eficiențe. În acest context considerăm oportună analiza aprofundată a eficienței producției cărnii de porcine în cele 6 combinate industriale care, în 1969, au produs circa 30% din carnea marfă obținută de către întreprinderile și fermele agricole de stat, înregistrînd 67% din beneficiile acestei subramuri de producție.

Tabel nr. 2

— în % —

Produsul	Realizări obținute în combinatele industriale (1963)	
	Spor mediu zilnic	Preț de cost
Carne de porc	107	87
Carne de pasăre	113	84
Ouă *)	105	94
Lapte de vacă *)	109	91

*) Nivelul producției medii pe animal furajat.

Creșterea cantităților de carne livrată a fost însoțită de mărirea sporului mediu zilnic, precum și de reducerea prețului de cost, ceea ce a dus, în final, la un beneficiu mai mare obținut pe tona de produs; (vezi tabelul nr. 3) în total, beneficiile celor 6 combinate industriale care au funcționat la întreaga lor capacitate în 1968 s-au ridicat la 126,9 milioane lei, ceea ce constituie 14,5% din fondurile investite.

Față de indicatorii medii prezentați în tabelul nr. 3, trebuie însă să arătăm că realizările individualizate ale celor 6 complexe înregistrează diferențieri cu amplitudini destul de mari. Astfel, la complexul Brăila, după doi ani de la intrarea sa în producție, prețul de cost al tonei de carne — în viu — a fost în 1968, de 7289 lei, asigurînd un beneficiu de 2508 lei/tona; în același timp, la complexul de la Căzănești, după trei ani de la intrarea sa în producție, tot în 1968, prețul de cost al tonei de carne — în viu — a fost de numai 7035 lei, asigurînd prin aceasta un beneficiu de 2683 lei tona carne greutate vie. Față de beneficiul mediu de 14,5% înregistrat în cadrul celor 6 complexe analizate, la Băilești beneficiul a fost de numai 8%, respectiv de 14,1% la complexul de la Modelu, 16,3% la complexul Brăila și 16,4% la cel de la Caracal.

Una din cauzele acestor deosebiri o constituie diferențierile existente în organizarea producției, în nivelul și structura dotării, precum și în gradul de utilizare a mijloacelor de producție cu care au fost înzestrate combinatele în cauză. Astfel, cheltuielile suplimentare care se fac în unele complexe cu transportul furajelor — dat fiind faptul că nu toate complexele analizate au fost prevăzute cu fabrici proprii de nutrețuri combinate — reprezintă circa 300 lei pe tona de carne greutate vie. Potrivit unor calcule, valoarea unor atari transporturi, pe timp de 4—5 ani, echivalează cu construirea unei fabrici de nutrețuri combinate la capacitatea necesară unui astfel de complex.

Edificatoare în ce privește inegalitatea rezultatelor economice este și analiza valorii, precum și a structurii mijloacelor fixe. De pildă, în vreme ce la complexul de la Caracal, valoarea mijloacelor de transport și a mașinilor de forță nu se ridică decît la 5,4 milioane lei, la complexul de la Căzănești, la același grad de mecanizare a lucrărilor, valoarea acestor mijloace de producție însumează 9,4 milioane lei.

Nu poate fi trecută cu vederea nici existența unor deosebiri mari în ceea ce privește atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați. Astfel, combinatul de la Brăila, intrat în funcțiune la ju-

Tabel nr. 3

	U/M	1966	1967	1968	1968/1966 în %
Carne livrată viu	mii t	15,2	41,5	51,8	+ 185
Spor mediu creștere	g/zi	536	556	579	+ 8
Preț de cost	lei t	8713	8257	7823	— 11
Beneficii	lei t	713	1229	2039	+ 186

→

mătatea anului 1966, înregistrează în 1968 o producție cu 1300 tone carne mai mare și un beneficiu cu 3,6 milioane lei superior celui realizat de combinatul de la Ulmeni, deși acesta a intrat în producție la începutul anului 1965. Aceasta înseamnă că dacă în anul 1969 ambele unități vor ajunge la nivelul parametrilor tehnico-economici proiectați, perioada de asimilare pentru prima unitate va fi de numai 3,5 ani, față de 5 ani pentru cea de a doua unitate.

În anii următori, întreprinderile agricole de stat, acordînd atenția cuvenită generalizării experienței pozitive cîștigate, pot asigura dezvoltarea procesului de industrializare și de creștere a eficienței economice în sectorul zootehnic.

dr. ing. Eugen JIANU

PUNCTE DE VEDERE

AMORTIZĂRILE SUPLIMENTARE SÎNT CHELTUIELI MATERIALE ȘI NU ELEMENTE ALE PRODUCȚIEI NETE

AMORTIZAREA, ca expresie a uzurii mijloacelor fixe, trebuie să arate valoarea pe care mijloacele de muncă o transferă asupra produselor fabricate pe măsură ce se produce uzura. Pe această cale se ajunge ca atunci cînd mijloacele de muncă sînt complet uzate și casate să se reconstituie valoarea lor prin cotele anuale de amortizare. Baza obiectivă a amortizării și a normelor de amortizare o constituie așadar uzura mijloacelor de muncă, la fel cum baza obiectivă a prețurilor o constituie valoarea.

Uzura este un proces economic obiectiv și reprezintă o pierdere treptată a valorii de întrebuințare a mijloacelor de muncă și de transferare a valorii lor asupra produselor, pe cînd amortizarea este o reflectare a acestui proces economic obiectiv.

Principiul amortizării continue...

PLECÎND de la baza marxistă cu privire la legătura și unitatea dialectică dintre valoarea și valoarea de întrebuințare a mărfii, ca factori inseparabili ai acesteia, rezultă că atît procesul obiectiv al uzurii, respectiv al pierderii treptate a valorii de întrebuințare și al transferării valorii mijloacelor de muncă asupra produselor fabricate cît și al amortizării ca expresie valorică a acestui proces, are loc încontinuu din momentul punerii în funcțiune și pînă la scoaterea din uz a mijloacelor fixe. De aici și necesitatea ca la baza sistemului de amortizare a mijloacelor fixe să stea principiul amortizării continue, pînă la casarea acestora, principiu care și-a găsit reglementarea și în noua lege a amortizării.

Fundamentarea noului sistem de amortizare s-a făcut pe astfel de principii, științific fundamentate, care creează premisele determinării reale și corecte a costurilor de producție, asigurîndu-se în același timp recuperarea integrală a valorii tuturor mijloacelor fixe, folosite în producția materială, într-un termen care să fie corelat cu ritmul actual al progresului tehnic, cu necesitățile de mijloace financiare folosite pentru înlocuirea mijloacelor de muncă uzate sau învechite. Noul sistem de amortizare stimulează utilizarea completă și mai intensivă a mijloacelor fixe, asigură întreținerea și repararea corespunzătoare a mașinilor, instalațiilor, mijloacelor de transport etc.

Cunoscînd că amortizarea valorii mijloacelor fixe are un rol important multilateral în economia națională, stabilirea naturii economice a acesteia în toate cazurile și planificarea ei pe baze științifice trebuie să stea permanent în atenția organelor de resort și a specialiștilor. Fiind un element component al cheltuielilor de producție, uneori cu o pondere însemnată la unele produse, amortizarea are un rol însemnat în determinarea rentabilității produselor, în formarea prețurilor, și chiar contribuie la cunoașterea și planificarea unor importante proporții din economia națională, cum sînt: proporția dintre venitul național și produsul social, dintre cheltuielile materiale de producție și venitul național, proporțiile reproducției simple și ale reproducției lărgite a mijloacelor fixe etc.

Cunoașterea și folosirea de către partidul și statul nostru a legii dezvoltării planice, proporționale a economiei și legii economice fundamentale a socialismului creează posibilitatea prevederii și stabilirii proporțiilor din economie pe perioade îndelungate, asigură condițiile necesare elaborării fundamentate a duratelor de funcționare a mijloacelor de muncă, a unor norme de amortizare care să țină seama de schimbările ce intervin în perspectivă în proporțiile din economie.

Am ținut să facem aceste precizări pentru a putea în continuare să examinăm atent și multilateral problema, atît ca principiu, cît și sub aspectul ei practic, aceasta pentru faptul că în literatura de specialitate[1]) se poartă discuții în legătură cu natura economică a unor „categorii" de amortizări și includerea lor în prețul de cost al produselor.

Este știut că noua lege a amortizării prevede că orice mijloc fix să fie amortizat pe toată durata folosirii lui, pînă la casare, respectiv peste durata de serviciu normată, atunci cînd apar astfel de situații. Aceasta va duce la constituirea pe calea normelor de amortizare a unor sume mai mari decît valoarea fondurilor fixe, grevîndu-se în acest fel prețul de cost al produselor în unele perioade.

În cazul cînd mijlocul fix s-a casat înainte de expirarea duratei de serviciu normate neputîndu-se constitui fondul de înlocuire necesar, noua lege prevede că partea de valoare rămasă nerecuperată să se includă în prețul de cost al producției întreprinderii.

Amortizările care se plătesc după expirarea duratei normate de serviciu, pînă la casare, apar ca sume ce se plătesc peste valoarea mijloacelor fixe, și ele s-ar putea denumi (așa cum s-a arătat în literatura de specialitate) „supraamortizări" sau „amortizări suplimentare", iar amortizările ce se plătesc pentru mijloacele fixe casate înainte de expirarea duratei de serviciu normată, pot fi denumite „subamortizări" sau „amortizări de recuperat".

În legătură cu aceste două „categorii" specifice de amortizări se ridică probleme deosebit de importante pentru evidența economică și analiza economică a întreprinderilor și anume: care este natura economică a „supraamortizărilor" și a „amortizărilor de recuperat"? Sau mai precis, pot sau nu fi considerate în ambele cazuri amortizările, drept cheltuieli materiale? Care va fi locul „amortizărilor de recuperat" și al „supraamortizărilor" în cadrul cheltuielilor de producție pe elemente primare și pe articole de calculație?

Problemele, deși la prima vedere par a fi minore, ele totuși au o deosebită importanță teoretică și practică, pentru munca de planificare curentă și în perspectivă, pentru optimizarea proporțiilor economiei naționale, pentru calculul corect al prețului de cost al produselor, al beneficiului și rentabilității.

În legătură cu „amortizările de recuperat" sau „subamortizări", considerăm și noi că acestea reprezintă fără îndoială cheltuieli materiale de producție, adică reprezintă consumuri de valori materiale — respectiv de mașini unelte și instalații etc. care din motive subiective sau obiective au fost casate înainte de expirarea duratei normate de serviciu, neputîndu-se recupera întreaga lor valoare pînă la data scoaterii din funcțiune. Aceste cheltuieli pot fi incluse la poziția „amortizări" a nomenclatorului cheltuielilor de producție pe elemente primare.

În ce privește nomenclatura cheltuielilor de producție, pe articole de calculație, s-a exprimat părerea ca „amortizările de recuperat" să fie incluse la cheltuielile generale ale întreprinderii. Acest punct de vedere mi se pare mai puțin exact și realist dacă privim chiar numai conținutul nomenclatorului cheltuielilor de producție, care arată că la cheltuielile generale ale întreprinderii se cuprind acele cheltuieli materiale care se referă la activitatea întregii întreprinderi, iar dacă ne referim la amortizare, cuprinde cheltuieli cu amortizarea mijloacelor fixe administrative. În fond, de ce să se reflecte efectul unor lipsuri anterioare sau greșeli în mărimea normelor de amortizare în cheltuielile generale ale întreprinderii și nu în prețul de cost al secției?

Se știe că, noua lege a amortizării a prevăzut o serie de principii care să stimuleze folosirea cît mai bună a mijloacelor de muncă, utilizarea lor intensivă și extensivă la cotele cele mai înalte, efectuarea la timp și de bună calitate a întreținerilor și reparațiilor.

De asemenea, normele de amortizare analitice sînt fundamentate pe durate de serviciu normate, care țin seama de ritmul progresului tehnic, de anumite proporții obiectiv necesare în economia națională, de cointeresarea colectivelor din întreprinderi în folosirea și exploatarea cu grijă și maximum de randament a mijloacelor de muncă.

Ușurarea prețului de cost al secției de „amortizările de recuperat" nu ar fi un stimulent pentru întreprinderile și organizațiile economice, și îndeosebi pentru colectivele de muncitori, ingineri, tehnicieni și economiști de la nivelul secțiilor, ci din contră un cadru propice pentru menținerea unor deficiențe în organizarea producției și a muncii, în respectarea graficului de întrețineri și reparații etc. Aceasta ar însemna în cele din urmă ca răspunderea pentru efectele negative ale activității de la nivelul secției să fie trecute pe seama întreprinderii, ceea ce ar duce în final nu la întărirea gestiunii economice proprii la nivelul secției, ci la slăbirea acesteia, la nefolosirea judicioasă a pîrghiilor valorice în stimularea și totodată răspunderea fiecărui compartiment al activității economice pentru rezultatele obținute. Credem că aceste argumentări sînt suficiente pentru a arăta necesitatea teoretică și practică a includerii „amortizărilor de recuperat" în cadrul nomenclaturii cheltuielilor de producție materială la poziția „amortizări" atît în cazul cheltuielilor pe elemente primare cît și pe articole de calculație.

În ce privește amortizările suplimentare sau „supraamortizările" care au la bază principiul amortizării continue, pînă la casarea mijloacelor de muncă, părerea exprimată în literatura de specialitate este că ar fi discutabilă considerarea lor drept cheltuieli materiale. Deoarece problema este mult mai complexă ne vom permite o tratare mai detaliată.

...și implicațiile lui economice

MAI ÎNTÎI se ridică problema dacă este justificată și necesară calcularea amortizării în continuare a unor mașini, instalații etc. care au fost amortizate complet, recuperîndu-se întreaga lor valoare prin cotele de amortizare, incluse în prețul de cost al producției, dar care continuă să funcționeze în producție. Se cunoaște că mijloacele de muncă nu pot să transfere asupra produselor decît propria lor valoare. Ca atare, ar apare că, orice sumă a amortizării, calculată și vărsată după recuperarea valorii mijloacelor de muncă este nejustificată. Dar problema are însă și alte aspecte. Mijloacele de muncă fiind folosite în procesul de producție transferă treptat, parte cu parte, valoarea lor asupra produselor, în decursul întregii lor existențe în procesul de producție.

Plecînd de la teza marxistă a legăturii dialectice dintre cei doi factori ai mărfii, valoare și valoare de întrebuințare, nu se poate concepe funcționarea unor mijloace de muncă în producție și încetarea transferării (cedării) valorii lor, în cursul procesului de producție.

Iată că avem în față două cerințe teoretice ale legii valorii, strîns legate de problema practică a amortizării; în primul rînd, orice mijloc de muncă își transmite propria lui valoare dar nu poate transmite produselor mai mult decît propria valoare și, în al doilea rînd, mijloacele de muncă transmit valoare produselor fabricate în tot timpul anului funcționării lor în producție.

La prima vedere se pare că între cele două cerințe ale legii valorii arătate mai sus ar apărea o contradicție; la aplicarea în practică a amortizării, pe de o parte apare ca nejustificată supraamortizarea, iar pe de altă parte apare necesară amortizarea mijloacelor fixe în tot cursul funcționării lor. În realitate, nu este o contradicție între cele două cerințe teoretice, ci contradicția apare în practica amortizării.

Este cunoscut că factorul esențial care determină mărimea normelor de amortizare este durata de funcționare a mijloacelor de muncă.

Sub aspectul uzurii fizice, durata de funcționare a mașinilor, utilajelor are un caracter nedeterminat, datorită posibilității de a micșora sau chiar înlătura uzura fizică prin reparații. Aceasta ar duce la concluzia că nu se pot stabili termene în care mașinile să fie înlocuite ca urmare a uzurii lor fizice. De aici se poate conchide că nu există posibilitatea teoretică și practică de a se considera că mașinile pierd sau transferă asupra produselor o valoare determinată într-un timp determinat. Menținerea sau scoaterea definitivă din funcțiune a unei mașini, după expirarea duratei normate de serviciu, are loc nu atît datorită faptului că ea este sau nu uzată fizic, ci ca urmare a unor considerente economice; creșterea cheltuielilor de reparații pînă sau peste limita la care efectuarea lor nu mai este rentabilă, în raport cu valoarea mașinilor. De aici rezultă că mașinile au o durată nedefinită sub aspect tehnic, dar cu o durată de funcționare limitată în timp, sub aspect economic.

Înseamnă că pentru stabilirea duratei de funcționare a mașinilor, și a coteipărți de pierdere din valoare, uzura fizică sub aspect tehnic nu este un criteriu suficient. În consecință, valoarea de întrebuințare a mașinilor, utilitatea pe care ele o prezintă, este limitată în timp de condiții economice. Aceste condiții economice se schimbă în timp, în funcție de ritmul progresului tehnic, de mărimea venitului național și a părții ce se acumulează în noile mijloace fixe etc. Odată cu aceasta se va schimba și durata de funcționare a mașinilor, timpul în care societatea consideră că un mijloc de muncă sau altul are sau nu valoare de întrebuințare socială. Pot apare situații în care societatea să recupereze întreaga valoare a unor mijloace fixe prin cotele de amortizare în perioada normată de serviciu dar să mențină în continuare în funcțiune mijloacele de muncă neuzate încă fizic.

Menținerea în funcțiune a unei mașini peste durata normată, presupune fără îndoială, un anumit număr de reparații, anumite cheltuieli pentru efectuarea acestora și cheltuieli pentru întreținere. Aceasta înseamnă că în tot cursul funcționării mașinii ea reclamă muncă suplimentară, valoare suplimentară, de unde necesitatea amortizării continue a mijloacelor fixe pînă la casare.

Apariția unor situații în care durata efectivă de folosire a mijloacelor fixe poate să fie mai mare decît durata de serviciu normată se va mai menține într-o anumită perioadă și în viitor și aceasta își găsește explicația științifică în fundamentarea normelor de amortizare pe durate de funcționare mai scurte sub influența uzurii morale, accelerate de ritmul intens al progresului tehnic. **Acest decalaj între durata efectivă de folosire și durata normată poate fi accentuat sau diminuat de raportul între nivelul calitativ superior al caracteristicilor tehnice funcționale ale noilor mașini, utilaje etc. care apar în condițiile tehnice contemporane și ritmul uzurii morale.** Deși pare că acest decalaj se va adînci în viitor, totuși unitățile economice care folosesc mijloacele fixe moderne au posibilitatea să-l diminueze printr-o bună organizare a producției și muncii, printr-o intensificare a folosirii și uzurii mașinilor, utilajelor etc. care în cadrul duratei de funcționare normate mai scurte, să epuizeze complet valoarea de întrebuințare a mijloacelor de muncă, ele uzîndu-se complet în cadrul acestui termen scurt.

Acest proces complex va duce probabil la eliminarea „amortizărilor suplimentare" sau a „supraamortizărilor", abstracție făcînd de efectele abaterii prețurilor mijloacelor de muncă de la valoare, respectiv a amortizării de la valoare (de la uzură).

Din cele arătate pînă aici se poate vedea că, folosirea mijloacelor de muncă peste durata normată de serviciu, în limita și determinată de anumite condiții economice, presupune o muncă suplimentară, cheltuieli materiale și de muncă vie cu reparațiile și întreținerile mijloacelor fixe, cheltuieli ce trebuie recuperate de către fiecare unitate economică. Acest lucru se realizează tocmai prin „amortizările suplimentare" ce se aplică pînă la casarea mijloacelor fixe.

„Amortizările suplimentare" sau „supraamortizările" mijloacelor fixe ce depășesc durata de serviciu normată pot fi considerate cheltuieli materiale, avînd în vedere că întreprinderile trebuie să-și recupereze toate consumurile de muncă ce le fac cu funcționarea pînă la casare a mijloacelor fixe, și că aceste cheltuieli de reparații și întreținere sporesc odată cu învechirea mijloacelor de muncă.

De asemenea, un alt argument ce pledează pentru ca „amortizările suplimentare" să fie considerate drept cheltuieli materiale este și acela că, în condițiile progresului tehnic rapid, pot apare fe-

Gh. COMȘA
Brașov

[1]) Vezi Viața economică nr. 12/28.II.1969 pag. 5—6.

(Continuare în pag. 14)

IPROFIL-VASLUI

FABRICĂ MODERNĂ – PRODUSE DE CALITATE

DUPĂ CE trenul de Iaşi depăşeşte gara Vaslui, pe partea dreaptă se vede construcţia nouă, modernă, a IPROFIL-Vaslui, unitate intrată în producţie cu mai puţin de doi ani în urmă. Pe aici se ţinea cîndva tradiţionalul iarmaroc. Amplasarea fabricii în aceste locuri a fost făcută după criteriile repartizării teritoriale judicioase a forţelor de producţie, în vederea ridicării economice şi sociale a tuturor judeţelor şi localităţilor mai puţin dezvoltate.

Pregătirea cadrelor ce urmau să mînuiască modernele utilaje a început încă din perioada construcţiei fabricii. Astfel, încă din timpul pregătirilor pentru intrarea în funcţiune, s-a recrutat viitorul nucleu de muncitori. 325 de localnici au plecat la Bacău, Codlea, Focşani, Rădăuţi, Iaşi şi alte localităţi pentru a-şi însuşi secretele viitoarelor profesiuni. Pe măsura creşterii numărului de muncitori, s-a desfăşurat, în continuare, procesul de calificare prin cursuri de scurtă durată — 3 şi 5 luni — pe meserii. Paralel cu activitatea de producţie, în 1968 au funcţionat şase cursuri, iar în acest an — patru. În prezent au loc şi cursuri pentru ridicarea calificării.

— Prin efortul întregului colectiv de muncă — arăta ing. Veronica Tampa de la Cabinetul tehnic — unitatea noastră a reuşit să înregistreze încă din primul an de activitate rezultate satisfăcătoare. De pildă, în 1968 producţia globală a depăşit planul cu 29,6%, producţia de mobilă cu 13%, iar productivitatea muncii — cu 36%. Pe primele şapte luni ale anului în curs, toţi indicatorii au fost îndepliniţi şi depăşiţi. Datorită unor dotaţii corespunzătoare şi efortului colectiv, s-a reuşit ca parametrii proiectaţi să fie realizaţi în avans. De exemplu, la producţia globală cu un trimestru înainte, iar la indicatorii sintetici — cu două trimestre mai devreme, respectiv trimestru II faţă de IV 1969.

● Două apreciate garnituri de mobilă

ATÎT pe piaţa internă, cît şi pe cea externă, garniturile **Ilva** şi **Elegant** — principalele produse ale fabricii vasluiene — au fost şi continuă a fi apreciate favorabil, ceea ce explică faptul că n-a fost înregistrat nici un refuz de calitate.

Iată mai jos o scurtă prezentare a celor două garnituri de mobilă :

● **GARNITURA ILVA** (în **varianta dormitor) se compune din dulap cu trei uşi, divan de colţ cu ladă pentru aşternut şi noptieră, toaletă cu oglindă şi o masă.** Construcţia din PAL, cu stabilitatea sa dimensională şi rezistenţele cunoscute, furnirul de nuc de calitate superioară, adezivi sintetici termorigizi, precum şi finisajul cu peliculă de lac poliesteric, dau mobilierului rezistenţă şi calităţi estetice deosebite.

Preţul de vînzare al unei garnituri ILVA este de 5310 lei.

Divanul de colţ ILVA este construit potrivit tapiţeriei clasice, din arcuri bitronconice, iarbă de mare şi stofă montate pe un schelet uşor şi rezistent din cherestea de răşinoase. Lada pentru aşternut cu capacul rabatabil şi tapiţat are o linie estetică plăcută, putînd servi şi ca noptieră pentru susţinerea unor obiecte cum sînt aparatul de radio, bibelouri etc. Împreună cu divanul formează un ansamblu armonios.

Dulapul cu trei uşi ILVA are trei compartimente încăpătoare. În întregime demontabil, el se poate transporta sub forma unui pachet nu prea voluminos. Sistemul de fixare asigură o rigidizare perfectă în încăpere.

Masa, deşi nu este de dimensiuni mari, poate servi pentru şase persoane. Cadrul din fag masiv, picioarele executate din material selecţionat şi consolidate rigid printr-o îmbinare demontabilă, dau mesei ILVA o rezistenţă deosebită şi, în acelaşi timp, eleganţă.

Toaleta este concepută în acelaşi stil cu întreaga garnitură.

● GARNITURA COMPLEXĂ ELEGANT este formată din elemente modulate care se vînd şi separat. Piesele componente ale acestei garnituri au multiple funcţiuni şi creează diverse posibilităţi de combinare şi organizare în orice tip de apartament. Cu garnitura ELEGANT se pot mobila :

— **camere de tineret,**
— **dormitoare**
— **camere combinate,**
— **camere de zi şi camere de lucru.**

Camera de tineret este compusă din dulap cu două uşi care are şi corp suprapus, pat pentru o singură persoană şi comodă cu două uşi şi sertare.

Dormitorul se poate mobila cu : două dulapuri cu două uşi, două paturi alăturate, noptieră cu sertare şi comodă. Dormitorul se mai poate mobila şi cu un divan de colţ cu ladă, transformabil în pat de două persoane.

Pentru camera de zi garnitura ELEGANT are în componenta sa o masă extensibilă şi scaune tapiţate. Biblioteca este formată din mai multe corpuri inferioare şi superioare, fiecare avînd funcţii distincte. Corpurile inferioare pot fi folosite ca noptieră şi comodă, iar cele superioare — pentru păstrarea cărţilor.

Garnitura ELEGANT se execută din PAL furniruit la exterior cu mahon şi la interior cu fag. Finisarea se face cu lacuri poliesterice. Iată şi un tabel cu dimensiuni de gabarit :

● dulap cu două uşi corp inferior
1200×600×1650

● pat pentru o persoană
1940×915× 700/390

● comoda
1000×420× 560

● biblioteca cu două uşi
1000×335×1090

● biblioteca cu uşa rabatabilă
1000×335×1090

● etajera mare a bibliotecii
1000×330×1090

● etajera mică
600×330×1090

● dulap corp superior
1200×600× 500

● divan colţ cu ladă
2045×1315× 700/420

● masa extensibilă
1200/2000×800× 780.

Tapiţeria garniturii ELEGANT prezintă îmbunătăţiri substanţiale faţă de construcţiile clasice. Utilizînd perne ELASTA de construcţie românească cu poliuretan, iarbă de mare şi vată industrială, îmbrăcată într-o gamă largă de stofe, garnitura satisface toate gusturile.

● „Secretul" calităţii ireproşabile

ÎN întreprinderea din Vaslui a fost îmbinat tot ce are mai bun la ora actuală tehnica modernă în sectorul mobilă. Preocuparea de bază în proiectarea tehnologiei acestei unităţi a fost realizarea unui flux continuu şi crearea de premise care să ofere posibilitatea organizării ştiinţifice a producţiei şi realizarea unei înalte productivităţi a muncii. În acest scop au fost concepute soluţii noi de proiectare faţă de obiectivele similare din ţară. Demne de evidenţiat sînt : compartimentarea halei de fabricaţie în zone mari, cu condiţii de microclimat artificial adecvat proceselor tehnologice prevăzute ; separarea prelucrării panourilor de aceea a elementelor masive ; introducerea liniilor continue de utilaje de prelucrare, finisare şi montaj care permit mecanizarea şi automatizarea operaţiilor de prelucrare, transport şi stivuire ; concentrarea stocurilor interfazice într-un stoc centralizat care permite o mai bună organizare a producţiei.

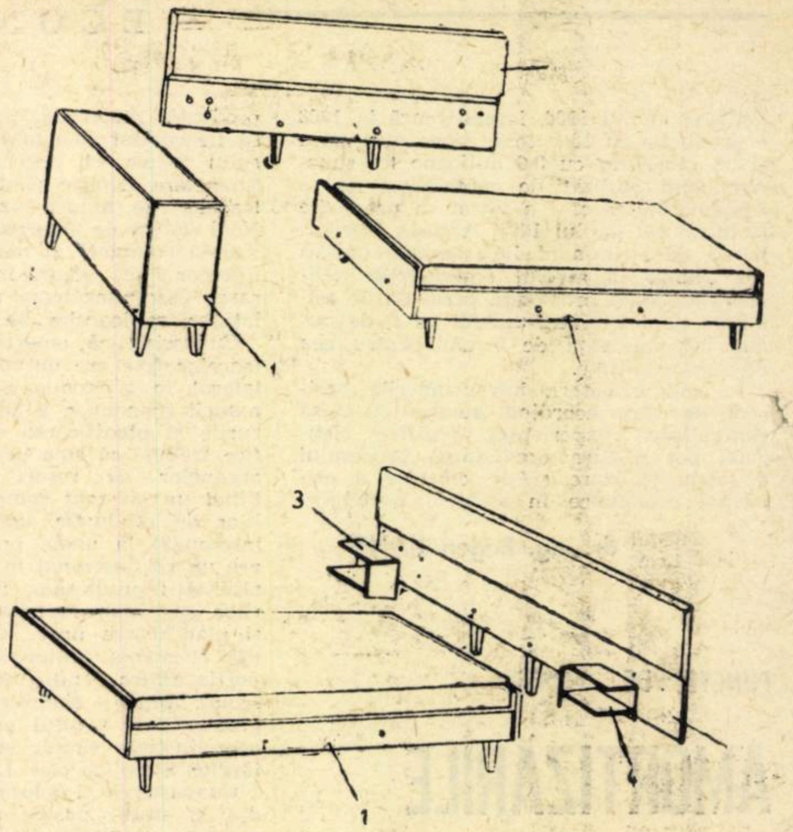

Iată două schiţe ale divanului ELEGANT. SUS : asamblarea divanului de colţ, avînd în ordine numerică lada de aşternut, patul cu somieră şi spătarul. JOS: transformarea divanului în pat. În ordine — patul, spătarul şi cele două noptiere

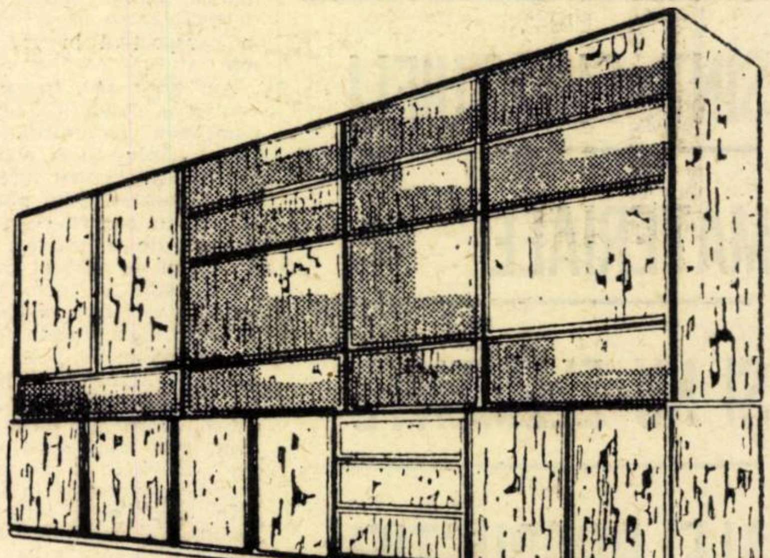

Biblioteca ELEGANT. Datorită sistemului de confecţionare,ea are diverse funcţiuni. De la corpurile superioare şi inferioare la noptiară şi comodă, etajeră mare şi mică, biblioteca birou, bibliotecă cu două uşi etc.

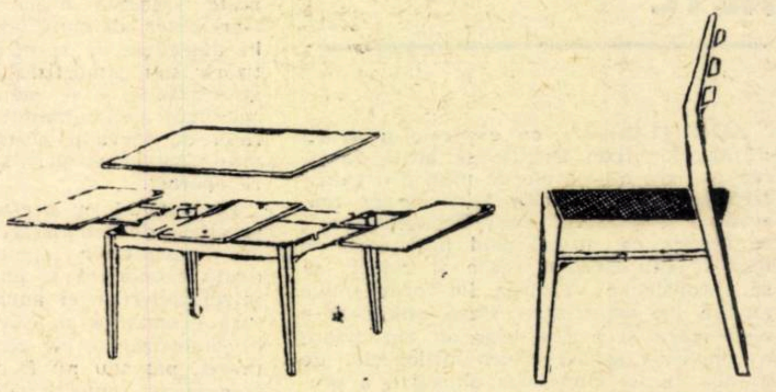

Din garnitura ELEGANT nu lipseşte mobilierul pentru camera de zi. În desen, prezentăm un scaun tapiţat şi un detaliu pentru asamblarea unei mese extensibile.

Dintre cele mai moderne utilaje, linii de prelucrare şi instalaţii amintim : foarfeca ghilotină de croit furnire, presa pneumatică pentru încleiat cu curenţi de înaltă frecvenţă, linia de calibrare a panourilor, de furniruire şi prelucrare panouri, de şlefuire (în alb), de turnare şi uscare, maşinile de şlefuit cu două benzi, de lustruit cu bandă de presiune, de lustruit canturi, agregatul de lustruit cu şase cilindri şi altele. În condiţiile amplasării acestor utilaje în flux continuu procesul tehnologic unitar poate fi considerat ca o problemă de transport interior.

Într-o fabrică cu o capacitate de 20 000 garnituri pe an, întinsă pe o suprafaţă de 24 000 mp, zilnic este deplasată, stivuită şi restivuită la fiecare utilaj sau linie de prelucrare în parte, cantitatea de 24 mc de plăci şi 25 mc de cherestea. Cunoscînd că orice transport inutil solicită cheltuieli suplimentare, s-a urmărit ca materialul lemnos să se deplaseze de la o maşină, la alta (fiind prelucrat totodată pe toate părţile), în mod automat. In acest scop, s-au grupat utilajele în ordinea operaţiilor în linii continue de prelucrare, iar spaţiile de stocare s-au amplasat separat de linii, în paralel, astfel ca piesele să intre în stocuri numai în anumite puncte şi momente ale procesului tehnologic. Aceasta se realizează practic prin mecanizarea intensă a transporturilor (transportoare cu role), crearea de linii continue şi separarea utilajelor în stocuri.

★

Iată o parte din elementele care concura la asigurarea unei ireproşabile calităţi a produselor întreprinderii şi, implicit, la solicitarea lor tot mai intensă.

Em. Z.

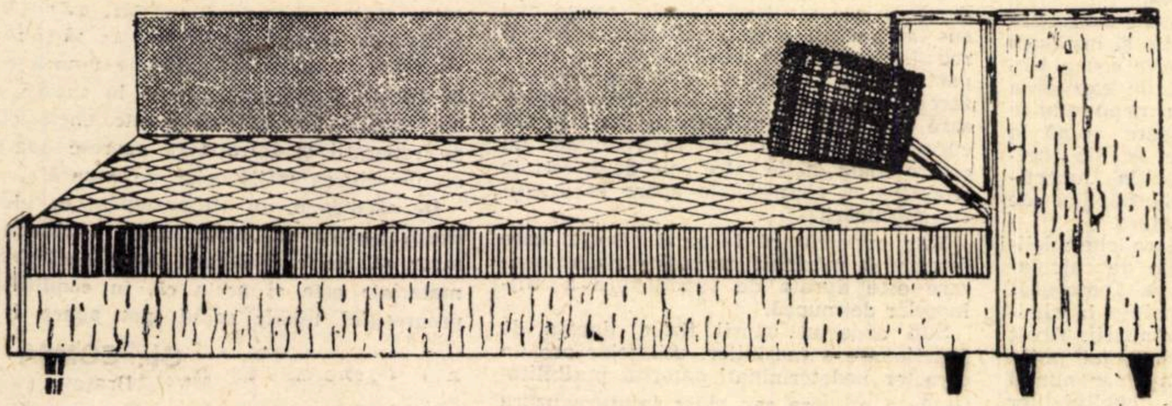

Un dormitor elegant, mobilat cu divanul de colţ ELEGANT. Poate fi transformat în pat de două persoane

ASPECTE PRIVIND DECONTAREA PRODUSELOR DIN IMPORT

● Diferențele cantitative constatate la destinație nu justifică refuzul de plată al mărfurilor provenite din import.

Principiul subliniat prin Decizia nr. 3429 din 16 decembrie 1968 a Primului Arbitru de Stat este : în cazul mărfurilor din import, beneficiarul are obligația de a accepta plata, neavînd dreptul la amînare sau refuz de plată pentru neprimirea, respectiv, nerecepționarea mărfii sau pentru diferențele cantitative constatate la destinație.

Soluția se justifică în conformitate cu pct. 18 și 21 din anexa I la H.C.M. nr. 587/1952 care precizează că predarea-primirea mărfurilor respective se face la punctul de frontieră (punctul vamal) direct sau prin mandatar. Reglementarea stabilită are în vedere asigurarea operativității decontărilor, fără a lipsi pe beneficiar de dreptul de reclamație în legătură cu lipsurile constatate la recepția cantitativă a mărfii, în termenele și conform procedurii stabilite de pct. 20 din anexa I la H.C.M. nr. 587/1952.

Așa cum prevede pct. 527 din instrucțiunile MF-BNR nr. 1/1964, refuzul de plată în această materie este admisibil pentru mărfurile necomandate (respectiv neprevăzute în fișa tehnică sau confirmarea de comandă) ca și în **cazul facturării unor cantități mai mari decît cele rezultate din recîntărirea efectuată de organele C.F.R. la frontieră.**

● În lipsa confirmării de comandă nu se pot aplica penalități de întîrziere în decontare.

Intr-un litigiu dintre I.S.C.E. INDUSTRIAL-IMPORT și M.I.M. — DIRECȚIA GENERALĂ DE APROVIZIONARE ȘI DESFACERE, soluționat prin hotărîrea nr. 4782/1968 a Arbitrajului de Stat Central, s-a precizat că penalitățile derivînd din neexecutarea contractului nu se pot acorda decît de la data încheierii acestuia.

Întrucît în speță nu s-a dovedit încheierea contractului în forma scrisă prevăzută de lege — respectiv prin emiterea unei confirmări de comandă — fiind vorba de livrare din import, pretențiile reclamantei privind plata de penalități de întîrziere în decontarea facturii respective au fost respinse de organul arbitral.

Soluția a fost confirmată de Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 189 din 27 ianuarie 1969 aducîndu-se unele precizări de principiu în această materie și anume :

— penalitățile în discuție, prevăzute de pct. 466 din Instrucțiunile M.F. — BNR nr. 1/1964, sînt contractuale, derivînd exclusiv dintr-o clauză penală stabilită de părți ;

— dispozițiile pct. 466 din Instrucțiunile menționate nu se aplică automat, ci numai în cazul contractelor încheiate cu respectarea formei prevăzute de lege, soluția adoptată constituind astfel un mod de a mobiliza părțile la respectarea strictă a disciplinei contractuale în acest sector ;

— simpla remitere a copiei contractului extern nu constituie confirmarea comenzii la intern. Pentru a avea valoarea unei atari confirmări — cu consecințele corespunzătoare sub aspectul decontării — actul respectiv trebuie să prevadă cauzele principale ale contractului intervenit între părți și anume : obiect, cantitate, termen etc.

● Condiții de admisibilitate a amînării plății produselor din import.

Potrivit dispozițiilor normative care reglementează materia (pct 524 al. 2 din Instrucțiunile amintite mai sus) „amînarea plății unor astfel de facturi se admite numai pentru neprimirea documentației asupra căreia s-a convenit, prin contract, prin fișa tehnică sau pe altă cale, în condițiile prevăzute, la pct. 458".

Aplicarea acestui text a dat loc la interpretări diferite cu privire la înțelesul noțiunii de documentație — privită fie ca obiect principal al contractului de furnizare, fie ca documentație însoțitoare a mărfii, conform pct. 3 din anexa I la H.C.M. nr. 587/1952.

Practica arbitrală a admis această ultimă interpretare. Avînd a se pronunța în această privință, Primul Arbitru de Stat, prin Decizia nr. 3195/1968 — a precizat **că neprimirea documentației însoțitoare (pînă la expirarea termenului de amînare) justifică refuzul de plată al beneficiarului. Pentru mărfurile sosite din import — întrucît plata** se face pe titluri — nu se poate identifica, în lipsa documentației respective, cărei lucrări aparțin utilajele facturate și din ce titlu se face plata. S-a subliniat totodată **că** referirea pe care textul menționat o face la pct. 458 din aceleași instrucțiuni privește numai tehnica de lucru (în asemenea cazuri termenul maxim de amînare a plății, admisibilitatea ulterioară a refuzului etc.) și nu reglementarea de fond a chestiunii.

H. FAIBIȘ

NOI NORME PRIVIND PIERDERILE MATERIALE ÎN COMERȚ

PE LINIA perfecționării activității de depozitare și desfacere a mărfurilor către cumpărători, Ministerul Comerțului Interior prin Ordinul nr. 78/1969, a modificat procedura și cotele privind plafonul de pierderi materiale și pentru risc la vînzare.

Modificările aduse prin ordinul amintit se axează pe trei coordonate : o mai rațională modalitate de calculare și stabilire a coeficienților de pierderi naturale ; atribuții lărgite comitetelor de direcție în stabilirea cotelor de scăzămînt ; introducerea unor terminologii mai adecvate.

● La majoritatea produselor cuprinse în lista nr. 5 (cereale, produse de panificație, preparate de carne, produse lactate, pește etc) s-au prevăzut norme unice de pierderi materiale, pe întreg anul, spre deosebire de reglementarea anterioară care cuprindea cote diferite în funcție de sezoane, ceea ce genera complicații de calcul la stabilirea scăderilor respective ; același regim se aplică și la majoritatea produselor din lista nr. 7.

La unele produse nealimentare din depozitele cu ridicata sau mic-gros pierderile materiale prevăzute în lista nr. 8 au fost micșorate : la electrotehnice, sanitare și becuri de la 0,20% la 0,10% ; la articolele sanitare din faianță de la 0,50% la 0,25%. De asemenea, au fost reduse cotele de pierderi naturale la majoritatea produselor prevăzute în lista nr. 7, cu procente între 0,10% (zahăr) și 2% (citrice etc).

La bere s-a făcut o diferențiere, în funcție de modul de ambalare : la sticlă 0,50%, la butoi 0,80%, indiferent de anotimp.

Trebuie să menționăm că au fost aduse simplificări și normelor de pierderi acordate pentru transportul păsărilor vii, iepurilor de casă, broaște etc., reducîndu-se cele cinci grupe de distanțe de transport, la trei : prima la 50 km, pînă la 150 km și peste 150 km, revizuindu-se totodată și procentele anterioare.

● Instrucțiunile aprobate prin Ordinul M.C.I. nr. 78/1969 aduc precizări noi privitor la obligațiile și competența comitetelor de direcție. Astfel se arată că aceste comitete, vor stabili cota de risc la vînzare diferențiat pe unități, (raioane) în funcție de următoarele criterii : structura sortimentală a mărfurilor, afluența cumpărătorilor, gradul de dificultate în supravegherea procesului de desfacere etc. De asemenea, prin art. 31 din instrucțiunile amintite, se face precizarea că : „Economiile prin reducerea pierderilor normale și a celor de risc la vînzare, se calculează față de normele și cotele de pierderi din risc la vînzare stabilite de Comitetul de direcție".

● Vechea terminologie de „pierderi din risc comercial", folosită de instrucțiunile anterioare (Capitolul V din Instrucțiunile aprobate prin Ordinul M.C.I. nr. 680/1966) este înlocuită prin „pierderi din risc la vînzare". Subliniem că această modificare a terminologiei nu are un aspect pur formal. Prin înlocuirea noțiunii de risc comercial cu risc la vînzare, s-a căutat să se circumscrie mai exact natura pierderilor, respectiv cele suferite de o unitate comercială la desfacerea produselor, prin sistemul autoservirii. Noțiunea de risc comercial avînd o sferă mult mai largă, s-a impus înlăturarea ei.

Aurel LUDOȘAN

UNELE OBLIGAȚII ȘI DREPTURI NOI ALE EXPERȚILOR CONTABILI

NOUL COD de procedură penală, intrat în vigoare la 1 ianuarie a.c., tratează în mod detaliat (la capitolul III — Secțiunea X), procedura de efectuare a expertizelor, introducînd și unele reglementări noi. Pentru a veni în ajutorul experților contabili, în cele ce urmează ne propunem să facem o succintă analiză a noilor reglementări.

● *Stabilirea întrebărilor*

FAȚĂ DE VECHILE NORME, noul Cod de procedură penală, prin art. 120, stabilește obligația organului de urmărire penală sau a instanței de judecată **de a cita în fața lor atît părțile, cît și expertul contabil.** „La termenul fixat se aduce la cunoștință părților și expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor" (art. 120 alin. 2).

Punerea în discuția părților și a expertului a întrebărilor la care este ținut a răspunde se înscrie pe linia dreptului lărgit de apărare, precum și a ridicării gradului de eficiență a acestei probe de specialitate în soluționarea justă a cauzei. Or, numai prin stabilirea unor întrebări cît mai complete este în drept și în măsură expertul contabil să dea explicații cît mai cuprinzătoare privind totalitatea aspectelor financiar-contabile pe care le impune cauza supusă judecății. Așa fiind situația, efortul suplimentar cerut experților legat de obligația de a se prezenta la termenul stabilit trebuie privit ca fiind în interesul unei bune administrări a justiției și deci se cere pe deplin respectat.

● *Expertul recomandat de parte*

PREVEDERILE art. 120, alin. 3 vin să clarifice o problemă mult disputată și anume aceea a dreptului pe care îl au (sau nu) părțile în anumite procese penale de a recomanda numirea, alături de expertul oficial, și a unuia ales de ele. Textul este deosebit de clar : „Părțile mai sînt încunoștiințate (cu ocazia dezbaterii întrebărilor n.n.) că au dreptul să ceară numirea și a cîte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei".

Caracterul imperativ al acestui text rezultă și din aceea că însăși organele de urmărire penală și de judecată sînt obligate **să pună în vedere părților dreptul pe care îl au de a cere numirea unor experți recomandați de ele.**

Legat de acest aspect al problemei, cîteva precizări se impun :

— Textul vorbește de „expert recomandat", de unde concluzia că cel indicat de parte nu este suficient să fie numai specializat în problemele financiar-contabile, ci **este necesar să aibă calitatea de expert contabil ;**

— Avînd calitatea de expert contabil, persoana recomandată de parte are dreptul și obligația să participe activ la efectuarea expertizei și la redactarea raportului ;

— Opiniile divergente exprimate de expertul recomandat de parte nu pot fi înlăturate de colegul (sau colegii) numiți din oficiu, ele trebuind, potrivit art. 122 alin. 2 să fie „consemnate în cuprinsul raportului sau într-o anexă" ;

— Evident, și răspunderea expertului recomandat de parte este egală cu aceea a celor numiți din oficiu, ea derivînd din calitatea pe care o are și nu din poziția lor procedurală de numire.

Considerăm necesar să subliniem că modul în care a fost soluționat dreptul părților de a cere numirea unui expert recomandat de ele reprezintă un alt aspect al dreptului lărgit de apărare instituit prin noul Cod de procedură penală.

● *Lămuriri date expertului de părți*

ASPECTELE COMPLEXE ce se ridică pe parcursul efectuării unei expertize contabile impun unele explicații din partea părților din dosar. Unele fenomene petrecute cu luni sau cu ani în urmă nu pot fi clarificate fără contribuția acelora care au luat parte la consumarea lor. De aceea, Codul de procedură penală prevede dreptul expertului ca să ia legătura, în anumite condiții, cu părțile pentru unele lămuriri deosebit de necesare. Acest drept este înscris în aliniatul final al art. 121 : „Părțile, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, pot da expertului explicațiile necesare". Din modul de redactare al textului citat rezultă fără echivoc, faptul că în procesele penale legătura cu părțile nu poate fi luată decît **în condițiile și cu încuviințarea celor ce dispun efectuarea expertizei.**

Față de faptul că o dispoziție similară era prevăzută și în Instrucțiunile comune ale Ministerului Finanțelor, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Procuraturii Generale R.S.R. (nr. 200847/1959) considerăm greșită practica acelor experți contabili care au luat legătura cu părțile din procesul penal fără încuviințarea organelor în drept arătate. Tot atît de adevărat este că în cele mai multe cazuri încheierile sau procesele-verbale prin care se dispune efectuarea de expertize contabile nu cuprind dispoziții cu privire la contactul dintre expert și părți, deși această obligație este expres înscrisă în art. 120, aliniat ultim, unde se arată că organele de urmărire penală sau instanțele de judecată trebuie să stabilească „...dacă la efectuarea acesteia (expertizei n.n.) urmează să participe părțile".

În baza textului citat (precum și a art. 121 alin. 2), expertul contabil are dreptul să ceară organului de urmărire penală sau instanței de judecată să se pronunțe și sub acest aspect, invocînd, motivat, necesitatea de a lua legătura cu părțile.

Al. LIMPEDE, Al. DETEȘAN

Pe marginea unei anchete privind comitetele de direcție

CREATIVITATEA – COMPONENTĂ FUNDAMENTALĂ A CONDUCERII COLECTIVE

COMITETELE DE DIRECȚIE, formă organizatorică concretă pe care a îmbrăcat-o aplicarea principiului muncii colective în conducerea întreprinderilor noastre, își dovedesc tot mai mult, o dată cu scurgerea timpului, caracterul lor de multiplicator al forței factorului de decizie din unitățile economice. Sub îndrumarea directă a organelor de partid și a forurilor tutelare, într-o perioadă relativ scurtă, comitetele de direcție au reușit să-și însușească și să adapteze metode și tehnici moderne de lucru, să-și formeze un stil de muncă corespunzător formei de conducere colectivă. Aceasta le-a permis să rezolve cu competență problemele cele mai dificile ridicate de activitatea întreprinderilor, să ia decizii care au favorizat obținerea remarcabilelor succese cu care colectivele de oameni ai muncii au întîmpinat cel de al X-lea Congres al partidului.

Rezultatele obținute pînă în prezent, demonstrează justețea hotărîrii conducerii de partid și de stat privind înființarea și atribuțiile ce li s-au acordat organelor de conducere colectivă din întreprinderile și organizațiile economice de stat din țara noastră. O anchetă efectuată de Ministerul Muncii, Uniunea Generală a Sindicatelor din România și Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală asupra modului în care s-a desfășurat activitatea comitetelor de direcție pe trimestrul II a.c. vine să întărească prin forța constatărilor directe această afirmație; totodată ea scoate în evidență și o serie de carențe în activitatea unor comitete de direcție și relevă necesitatea intensificării muncii de îndrumare pentru îmbunătățirea continuă a muncii acestor organe de conducere.

● Orientarea spre esență

ÎN MAREA LOR MAJORITATE, comitetele de direcție s-au străduit și au reușit să asigure o mare eficiență activității lor prin abordarea unor probleme majore cu care sînt confruntate întreprinderile, prin atragerea la găsirea de soluții și aplicarea lor în practică a unui mare număr de salariați și a celor mai buni specialiști. O trecere în revistă a planurilor de muncă ale comitetelor de direcție și a hotărîrilor luate de acestea permite a aprecia pozitiv nivelul și aria problematicii abordate în acest an. În atenția multor comitete de direcție au stat astfel de probleme ca: organizarea științifică a producției și a muncii; perfecționarea procesului tehnologic și utilizarea rațională a capacităților existente; valorificarea cît mai completă a rezervelor interne; utilizarea judicioasă a forței de muncă și a mijloacelor materiale și bănești: îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale în raport cu necesarul procesului de producție și eliminarea stocurilor supranormative; aplicarea reglementărilor legate de creșterea cointeresării materiale conform sistemului îmbunătățit de salarizare, stabilit prin H.C.M. 914/1968 (premiere pentru depășirea planului sau realizări deosebite etc.); pregătirea introducerii sistemului îmbunătățit de salarizare; stabilirea de norme fundamentate științific pentru munca în acord, precum și normarea personalului operativ care lucrează în regie, cu asigurarea corelației între normele de muncă și elementele sistemului de salarizare îmbunătățit.

În afara acestor acțiuni, ce s-au realizat în marea majoritate a unităților economice, comitetele de direcție ale unor întreprinderi au analizat și alte probleme: stadiul realizării planului tehnic de asimilare de produse noi, modul de utilizare a mașinilor-unelte noi, de mare productivitate, realizarea planului de export, realizarea angajamentelor din contractul colectiv, recrutarea forței de muncă, calificarea la locul de muncă etc.

● Precizări în cîmpul răspunderilor

SE CONSTATĂ însă că în activitatea unor comitete de direcție continuă să existe unele deficiențe legate în primul rînd de insuficienta înțelegere a rolului acestor organe de conducere colectivă.

Comitetul de direcție este un organism care îndeplinește o parte a atribuțiilor conducerii generale și în primul rînd acelea legate de luarea de decizii în probleme din cele mai importante. Este deci un **organism de decizie**, cu precizarea că el nu este chemat să ia toate deciziile ce privesc unitățile economice: o parte dintre acestea sînt luate de organisme superioare, o altă parte revine diverselor eșaloane ale ierarhiei din interiorul întreprinderii. **Considerăm necesar să subliniem** aceasta întrucît de justa înțelegere a locului și rolului comitetului de direcție în ansamblul factorilor de decizie asupra vieții întreprinderii depinde orientarea întregii sale activități, stabilirea unor raporturi clare și eficiente atît între comitetul de direcție și ministerele și organele centrale, cît și între comitetul de direcție și eșaloanele ierarhice interne, respectiv delimitarea clară a atribuțiilor fiecăruia și eliminarea suprapunerilor și paralelismelor în îndeplinirea diverselor responsabilități.

În ședințele de dezbatere ale comitetului de direcție sînt ridicate și probleme ale căror soluții trebuie aprobate sau elaborate și aprobate de organul ierarhic superior. Aceasta presupune o legătură directă, prezența activă a reprezentantului ministerului în ședințele comitetului de direcție, sprijin operativ din partea acestuia. Unele ministere cum sînt: Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Industriei Petrolului, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Construcțiilor, prin participarea unor delegați la ședințe, ajută și îndrumă comitetele de direcție din întreprinderile subordonate la selectarea problemelor importante care să fie dezbătute și înlăturarea operativă a unor greutăți și neajunsuri sesizate de comitetele de direcție. În alte cazuri (la Ministerul Construcțiilor de Mașini, Ministerul Economiei Forestiere, Ministerul Industriei Metalurgice, Consiliul Superior al Agriculturii, Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene) se constată că aportul delegaților organelor centrale nu este pe măsura obligațiilor și posibilităților lor, participarea la ședințele comitetelor de direcție fiind nesatisfăcătoare atît ca prezență periodică, cît și ca mod de rezolvare a problemelor ce cad în atribuțiile organului ierarhic superior. Aceste neajunsuri s-au reflectat nemijlocit în activitatea comitetelor de direcție de la întreprinderile: Uzina de pompe-București, Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii-Recea, IPROFIL-Iași, Uzina „Rulmentul"-Brașov, Uzina mecanică-Buzău, Întreprinderea reparații auto-București Grivița.

Este de notat că cele mai multe ministere și organe centrale nu au organizat sistematic instruirea comitetelor de direcție și nu le-au îndrumat în suficientă măsură pentru ca ele să cuprindă în programul de lucru problemele principale, iar cabinetele municipale și orășenești de organizarea producției și a muncii, cu unele excepții, nu au dat importanța cuvenită organizării pentru membrii comitetelor de direcție a unor instruiri și schimburi de experiență, care să contribuie la cunoașterea metodelor moderne de conducere colectivă a întreprinderilor.

Pentru îmbunătățirea activității comitetelor de direcție, este necesar ca ministerele și celelalte organe centrale ale administrației de stat să analizeze cu mai multă atenție programele de lucru ale comitetelor de direcție, în sensul că acestea să aibă un conținut cît mai concret și apropiat de cerințele producției, urmărindu-se ca ele să cuprindă, în afara celorlalte probleme majore și cele privind conducerea și organizarea științifică a producției și a muncii: să stabilească un plan de acțiune în care să se cuprindă modul efectiv de sprijinire a comitetelor de direcție, în problemele specifice activității respective și delegatul care urmează să participe la ședințele fixate în programul de lucru; împreună cu comisiile economice județene și comitetele uniunilor sindicale pe ramuri să organizeze, pe grupe de întreprinderi din aceeași ramură, schimburi de experiență privind modul cum trebuie să se desfășoare conducerea colectivă prin comitetul de direcție, prezentîndu-se în acest sens principiile moderne de conducere, metodele întrebuințate și rezultatele obținute de unitățile reprezentative din județul respectiv.

O atenție particulară trebuie acordată de către organele centrale de sinteză analizei și rezolvării necorelării existente între autoritatea acordată întreprinderilor (în ceea ce privește realizarea unor investiții cu valoare redusă, utilizarea beneficiilor peste plan, organizarea structurală etc.) și reglementările actuale care limitează exercitarea efectivă a acesteia, ceea ce conduce la situația ca hotărîrile comitetelor de direcție să devină formale și să nu-și găsească posibilitatea de aplicare.

● Proiectant al viitorului

UN ALT ASPECT ce trebuie subliniat este acela al asigurării unui **caracter creator**, inovator activității comitetului de direcție. Există uneori tendința de a se transforma comitetul de direcție într-un organism chemat să consemneze situații create, să aprobe decizii luate anterior. Foarte multe ședințe au la ordinea de zi tema: **„Analiza modului în care s-au realizat sarcinile de plan de la... pînă la..."**. Fără îndoială că membrii comitetelor de direcție trebuie să fie ținuți la curent cu desfășurarea activității întreprinderii. Nu aceasta constituie însă **esența** atribuțiilor lor. Timpul consumat în ședințe este prea scump pentru a fi utilizat numai pentru a se ști cum a fost. **Comitetul de direcție este chemat să creeze situații noi, să stabilească obiective, să găsească soluții de realizare a acestora.** Informațiile asupra trecutului sînt necesare numai în măsura în care sînt folosite pentru crearea viitorului. Ponderea principală a muncii comitetului de direcție trebuie s-o constituie **proiectarea viitorului**, nu ascultarea de dări de seamă. Și nu a întregului viitor, ci, așa cum am mai spus, a direcțiilor principale ale acestuia. Pentru rest există în întreprindere alți responsabili.

Este semnificativ în acest sens faptul că activitatea de organizare, aceea care are ca finalitate esențială tocmai producerea de schimbări, înlocuirea metodelor vechi cu altele noi, mai eficace, se bucură de puțină atenție din partea conducerii unor întreprinderi: sau se scurg trimestre întregi fără să se fi prevăzut a se discuta, sau dacă s-a prevăzut a fi dezbătută o astfel de problemă este înlocuită cu una curentă. Astfel, comitetul de direcție de la Întreprinderea textilă-Galați deși își programase ca în ședința din luna mai a.c. să analizeze activitatea serviciului de organizarea producției și a muncii, a trebuit să renunțe pentru a discuta situația financiară a întreprinderii pe trimestrul I a.c. În legătură cu această nejustificată înlocuire mai pot fi făcute încă două observații. Ce rost mai are să se analizeze în luna mai situația financiară din trimestrul I? A doua: Nu analiza activității serviciului de organizare trebuie să facă comitetul de direcție, în primul rînd ci **să dezbată și să aprobe** soluțiile preconizate de studiile elaborate de serviciul de organizare și **să orienteze** conducerea acestui serviciu în stabilirea obiectivelor sale.

● A.B.C.-ul conducerii

O ALTĂ CAUZĂ a deficiențelor constate în funcționarea unor comitete de direcție, o constituie slaba organizare a activității, greșita aplicare a principiilor de conducere cît și menținerea unor reglementări care îngrădesc inițiativa organelor de conducere din întreprinderi.

Astăzi, cînd folosirea metodelor științifice în direcționarea activității economice, în stabilirea programelor, cînd conducerea pe bază de obiective și-a demonstrat eficiența n-ar mai trebui să subliniem necesitatea efortului pe care trebuie să-l depună orice eșalon al unei organizații pentru a-și preciza ce și cum face. Din păcate există încă multe comitete de direcție care nu acordă suficientă grijă etapei de elaborare a planului lor de activitate. Mai mult, unele comitete de direcție (organism chemat să ia decizii în probleme fundamentale, de cea mai lungă perspectivă) își desfășoară activitatea fără a-și fi întocmit în prealabil un plan de muncă. Așa funcționează comitetele de direcție de la Uzina de pompe-București, Întreprinderea de instalații-montaj-izolații-București. Elaborarea planului de muncă presupune, obligă la un efort de selectare a problemelor, fără de care nu investigația bazată pe metode științifice și nevoile majore de perspectivă ale întreprinderii, ci improvizația și urgența devin determinanții principali ai conținutului activității. Urmarea este că se scapă de sub control factori cu incidențe hotărîtoare asupra rezultatelor și se sesizează numai efectele acțiunii lor, care de multe ori sînt nefavorabile și nu mai pot fi evitate.

Lipsa de preocupare pentru stabilirea planului de muncă al comitetului de direcție, a obiectivelor și programului său, generează o serie întreagă de dificultăți organizatorice. Ședințele nu pot fi bine pregătite, astfel că aportul membrilor comitetului de direcție la stabilirea celor mai corespunzătoare soluții este diminuat, ei fiind puși în imposibilitatea de a-și valorifica experiența și cunoștințele. Aceasta se manifestă înainte de toate în elaborarea unor materiale insuficient fundamentate, în difuzarea lor cu întîrziere către cei chemați să contribuie la elaborarea deciziilor. Din această categorie fac parte multe din materialele prezentate în ședințele comitetelor de direcție de la Uzina mecanică-Buzău, Uzina de utilaj chimic-București, Uzina mecanică-Muscel, Direcția regională C.F.R.-Galați, Trustul 1 construcții-montaj-București.

Tot în lipsa efortului de planificare și organizare a activității trebuie căutată și cauza unor astfel de fenomene ca: supraîncărcarea ordinei de zi, participanții nemaiavînd posibilitatea aprofundării problemelor, purtîndu-se discuții superficiale și prelungindu-se nejustificat de mult durata ședințelor (cum s-a întîmplat la Uzina mecanică-Muscel, Întreprinderea de construcții industriale și montaje-Brașov și altele); nerespectarea ordinei de zi, unele probleme programate a fi analizate fiind înlocuite cu altele (la Întreprinderea nr. 7 construcții Galați, în luna iunie în locul analizei condițiilor de muncă și de cazare a lucrătorilor de pe șantiere s-a supus în ultima clipă spre dezbatere modul cum și-a desfășurat activitatea serviciul C.F.I. și oficiul juridic, probleme care de altfel fuseseră programate pentru luna mai a.c.).

● Un atribut al președintelui

ÎN ANSAMBLU, se poate constata o participare tot mai activă a membrilor de drept ca și a invitaților la ședințele comitetelor de direcție; atît cei din întreprindere (șefi de servicii — sectoare — secții, diferiți specialiști etc.), cît și din afară (reprezentanți ai organelor centrale, membrii ai comitetelor uniunilor sindicatelor pe ramuri, ai organelor locale de partid, sindicat și de stat, specialiști din unități de cercetare și proiectare) care și-au adus o contribuție însemnată atît la clarificarea și rezolvarea unor probleme ridicate în cadrul ședințelor cît și, ulterior, la punerea în practică a hotărîrilor adoptate. Pe această linie trebuie remarcat, aportul consiliilor județene ale Uniunii Generale a Sindicatelor din România (în special cele din Argeș Prahova, Olt, Galați și municipiul București) care au organizat acțiuni de pregătirea președinților sindicatelor și reprezentanților salariaților din comitetele de direcție, prin universitățile muncitorești, lectorate, cicluri de lecții, schimburi de experiență, consfătuiri. Acestea au contribuit la îmbunătățirea cunoștințelor necesare unei participări mai active a reprezentanților salariaților la activitatea comitetelor de direcție. Ca urmare, în multe întreprinderi (Combinatul petro-chimic-Ploiești, Uzina mecanică-Buzău, Întreprinderea de construcții industriale și montaje-Brașov, Schela de extracție-Cartojani), președinții sindicatelor și reprezentanții salariaților, pe baza consultării unui număr mare de salariați au ridicat probleme importante și au participat activ la aplicarea hotărîrilor adoptate. O serie de probleme ridicate în adunările generale ale salariaților, referitoare la îmbunătățirea tehnologiei de fabricație, organizarea locului de muncă, îmbunătățirea condițiilor de lucru, protecția muncii etc., au fost preluate, dezbătute și soluționate în comitetele de direcție ale Combinatului Chimico-Metalurgic „Gh. Gheorghiu-Dej" Baia Mare, Uzinei de mase plastice-Buzău, Fabricii „Țesătura"-Iași, Fabricii „Unirea"-Iași, Industriei laptelui Timișoara, Întreprinderii poligrafice-Sibiu și altele.

Cu toate că în general se poate considera prezența la ședințe a membrilor comitetului de direcție ca satisfăcătoare, trebuie notat că în unele cazuri se constată o participare mai slabă în special a reprezentanților salariaților, din cauză că: nu sînt convocați (Fabrica „Textila"-Galați, Uzina de aluminiu-Slatina, Întreprinderea de legume și fructe-Ilfov); nu li se creează condiții de transport (Întreprinderea forestieră-Stîlpeni, Întreprinderea nr. 7 construcții-Galați), lucrează în schimburi și nu li se aprobă scoaterea din producție (Uzina de aluminiu-Slatina, Uzina „Rulmentul"-Brașov, Fabrica de confecții-Rm. Sărat). Este vorba deci de cauze interne, care țin de modul în care înțeleg să-și exercite atribuțiile chiar membrii comitetelor de direcție. O atenție sporită din partea directorului întreprinderii poate conduce la eliminarea imediată a acestora.

★

MODUL ÎN CARE s-a desfășurat dezbaterea cifrelor de plan pentru anul viitor, în ședințele lărgite ale comitetelor de direcție și în adunările care au loc în aceste zile în secții, sectoare și ateliere în vederea pregătirii adunărilor generale, numeroasele propuneri de îmbunătățire a activității economice, făcute cu această ocazie, relevă încă o dată posibilitățile sporite de valorificare a rezervelor interne oferite de adoptarea principiului muncii colective în conducerea întreprinderilor.

Nicolae HANEȘ
Constantin COJOCARU

DOCUMENTAR

ARBORELE DE LUARE A DECIZIEI

LUAREA DECIZIILOR în condițiile creșterii continue a complexității și a dinamismului întreprinderilor contemporane devine tot mai dificilă. Ca rezultat al eforturilor reunite ale cadrelor de conducere și ale specialiștilor în management, noi tehnici au fost elaborate pentru a face față acestei situații. Una din aceste tehnici este arborele de luare a deciziei, al cărui nume vine de la asemănarea reprezentării sale grafice cu un arbore stilizat, desenat orizontal. Ea este o tehnică de analiză a rezultatelor potențiale ale unei decizii complexe.

Folosind această tehnică se poate proiecta sub forma unei diagrame un număr de evenimente viitoare ce pot afecta o decizie, determinîndu-se un set de valori privind rezultatul fiecărei decizii considerate. Arborele deciziei poate fi utilizat pentru soluționarea problemelor comportînd o serie completă de decizii, probabilitatea de producere și dimensiunile fiecăreia dintre ele fiind determinată de decizia luată în faza precedentă. Fiecare decizie depinde de rezultatul unui eveniment aleatoriu care însă nu poate fi cunoscut în momentul luării ei, dar a cărei probabilitate poate fi anticipată în urma investigațiilor făcute.

● Componența arborelui

PROIECTATĂ pentru a rezolva probleme cu un înalt grad de dificultate, prezentarea vizuală a arborelui este destul de simplă, cunoștințele și cercetarea implicată fiind însă foarte complexe.

În figura alăturată prezentăm diagrama unui arbore de luare a deciziei pentru o problemă comportînd două faze de decizie succesive [1]. Ea ilustrează situația unei întreprinderi care are de luat o decizie de investiții și care vrea s-o optimizeze considerînd-o prima dintr-o serie completă. În diagrama noastră, D reprezintă punctul de decizie, E — evenimentul aleatoriu, u — beneficiul prevăzut corespunzător diferitelor grade de incertitudine considerate.

În momentul 1 întreprinderea trebuie să decidă între construirea unei uzine mici (d'_1) și a unei uzine mari (d''_1). Decizia este luată în condiții de incertitudine, întrucît consecințele opțiunii făcute depind de evenimentul aleatoriu E din momentul 2, reprezentînd nivelul cererii inițiale și care în momentul 1 nu este cunoscut. Studiile întreprinse prevăd probabilitatea p (a) a unei cereri inițiale ridicate și probabilitatea p (b) a unei cereri inițiale scăzute. Indiferent de alegerea făcută în acest moment, întreprinderea trebuie să decidă a doua oară în momentul 3 între a dezvolta uzina (d'_2) și a o menține la nivelul existent (d''_2). Rezultatul acestei a doua decizii depinde de cererea de produse care va exista în momentul 4 și care este incertă în momentul 3. Volumele posibile ale acestei cereri, așa cum rezultă din calcule, le notăm prin r, s, t.

În cazul în care în momentul 2 s-a înregistrat o cerere inițială ridicată (evenimentul a), probabilitățile de a obține volumele de cerere r, s, și t sînt respectiv p(r/a), p(s/a), p(t/a). Raționînd în mod similar în cazul cererii inițiale scăzute (evenimentul b), probabilitățile respective vor fi de p(r/b), p(s/b) p(t/b).

Fiecare urmare a acțiunilor posibile se concretizează într-un rezultat pe care îl notăm prin litera **u**. Astfel $u(d'_1, a_1, d''_2, r)$ este rezultatul corespunzător deciziei d în momentul 1, la evenimentul „a" din momentul 2, la decizia d''_2 în momentul 3 și rezultatul r din momentul 4. Ceilalți au o semnificație analoagă.

Elementele cruciale ale arborelui de luare a deciziei sînt rezultatele estimate (4) și probabilitățile atribuite producerii evenimentelor aleatorii p(r/b), p(s/b) etc. Valoarea deciziei luate va depinde de profunzimea și precizia investigației ce produce aceste cifre.

● Conceptul rollback

PROBLEMA care se pune în situația considerată este de a determina acțiunea de întreprins în prezent (în momentul 1) care să asigure maximizarea rezultatelor scontate de întreprindere. Cînd se iau în considerare diferitele acțiuni posibile în primul moment decizia pare extrem de complicată datorită factorilor aleatorii ce intervin în momentele 2 și 4. În această situație se recurge la utilizarea a ceea ce specialiștii americani și canadieni numesc conceptul rollback [2]. Potrivit acestuia se începe cu evaluarea comparativă a alegerilor din partea dreaptă a arborelui, trecîndu-se progresiv spre baza de pornire. În cazul nostru se va începe prin a aprecia decizia de luat în momentul 3. Ca urmare, problema se simplifică, consecințele deciziei depinzînd doar de rezultatele incerte ale evenimentului aleator, care se produce în momentul 4, astfel că diferitele acțiuni posibile pot fi comparate mai ușor.

Începem de exemplu prin a presupune că decizia de construcție a unei mici uzine (d'_1) a fost urmată de o cerere inițială ridicată (evenimentul a); pentru a decide dezvoltarea în continuare a uzinei (d'_2) sau menținerea ei la nivelul actual al producției (d''_2) trebuie să determinăm utilitatea corespunzătoare fiecărei ramuri a arborelui în funcție de probabilitatea estimată pentru evenimentele aleatorii ce se vor produce în momentul 4. Folosind cifrele obținute se poate calcula o medie ponderată, permițînd alegerea între cele două posibilități existente în momentul 3, a aceleia care este cea mai rentabilă, aceasta corespunzînd cifrei celei mai mari obținute. În mod analog se vor calcula utilitățile celorlalte trei ramuri conducătoare, după care revenindu-se la momentul 1, se va repeta acest proces, determinîndu-se care din cele două posibilități oferă utilitatea maximă.

Pentru ușurarea alegerii și pentru a avea un tablou complet și sugestiv al implicațiilor deciziilor ce pot fi luate în cazurile considerate, este recomandabil de a se înscrie într-un nou arbore al deciziilor cifrele calculate. Valorile maxime indică deciziile ce trebuie luate.

Soluția problemei s-a obținut printr-un sistem de raționamente prin revenire, proiectîndu-se mintal cît mai departe posibil evenimentele susceptibile să se producă în viitor și raționînd apoi în urmă pornind de acolo.

Situația teoretică aleasă pentru a prezenta această metodă este relativ simplă. Cele mai multe decizii cer utilizarea de arbori de decizie avînd mai multe puncte de pornire, cu numeroase ramuri, implicînd adesea luarea în considerare a unor decizii adiționale ce asigură realizarea deciziei principale.

● Evaluarea metodei

TEHNICA arborelui de luare a deciziei s-a dovedit deosebit de utilă, ea fiind folosită într-o măsură crescîndă în ultimii ani. Îndeosebi în domeniul investițiilor rezultatele obținute au fost din cele mai bune [3]. Ea oferă avantajul că permite prevederea implicațiilor unei set de decizii succesive eșalonate uneori de-a lungul unei perioade de cîțiva ani și prin aceasta selecționarea cursului de acțiune optim. În același timp ea are și anumite limite. Deciziile, îndeosebi în situațiile extrem de complexe, pot fi afectate de faptul că nu se iau în considerație toți factorii economici implicați, ele fiind analizate și luate în special în raport cu cîștigul bănesc. De asemenea, valorile calculate se referă doar la 2—3 situații extreme, ele neacoperind șirul complet al valorilor posibile derivînd de la fiecare eveniment aleatoriu. Uneori rezultatul concret se va găsi între aceste valori. În sfîrșit, o altă limită a utilizării acestei tehnici este că erori mici în determinarea probabilităților de producere a evenimentelor aleatorii au repercusiuni sensibile asupra preciziei deciziilor de luat.

Condiția esențială a reducerii influenței acestor limite asupra deciziei luate este studiul riguros al totalității factorilor ce intervin în fiecare situație dată.

Ovidiu NICOLESCU
Institutul de Cercetări Economice

[1] După J.T. Mao: Decision trees and sequential investement decisions, in Cost and Management, aprilie 1968.

[2] Vezi: How to use a decision, tree, in Management Review, ianuarie 1968.

[3] R.M. Adelson „Criteria for Capital investment. An aproach through decision theory", in Operational research quartely, nr. 16, 1965.

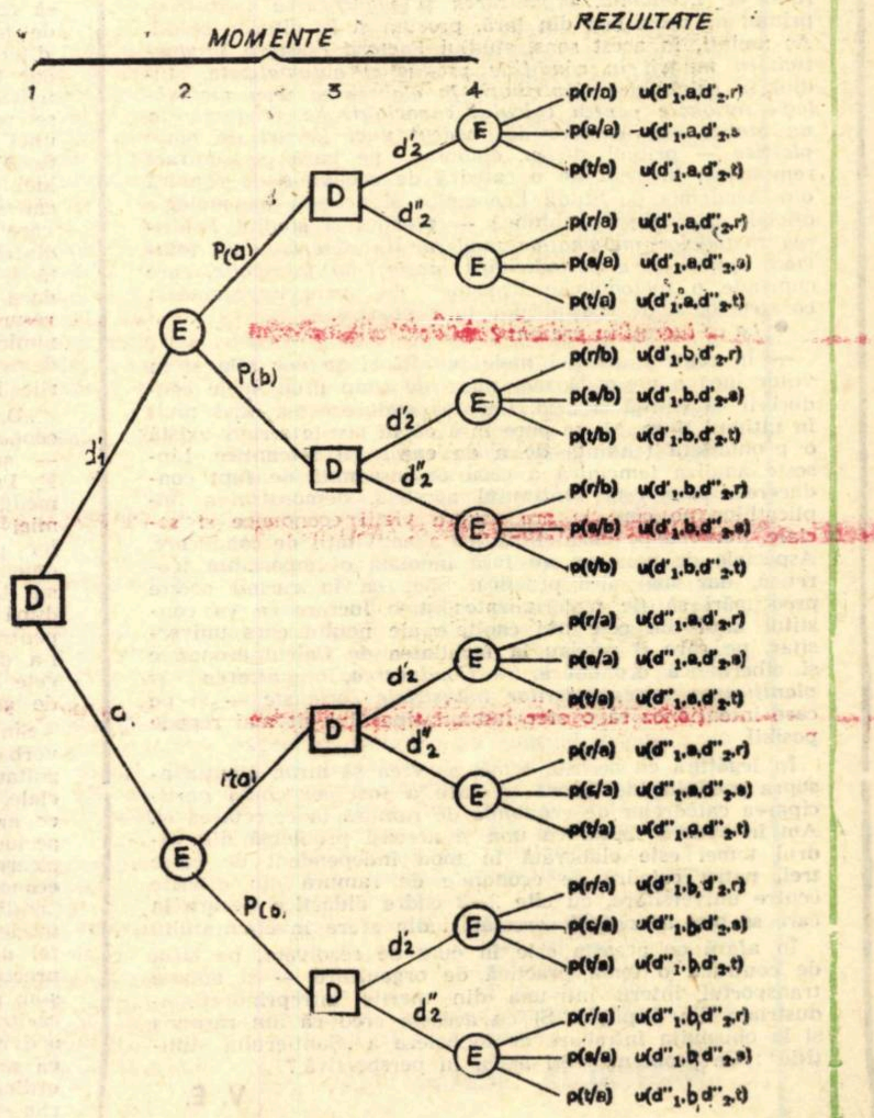

Schemă prescurtată a unui arbore de luare a deciziei.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. dr. PARASCHIV VAGU

● *Ați debutat în literatura economică cu studii de istorie economică, deși specialitatea dv. este economia de ramură. Cum explicați acest început?*

— Într-adevăr, primele mele studii publicate în revistele de specialitate abordează probleme de istorie economică. Unele probleme cu care m-am întîlnit în perioada lucrului la teza de doctorat mi-au trezit interesul și m-au îndemnat să le caut o interpretare științifică. Era vorba de fenomene apărute în economia României interbelice, fenomene specifice prin natura lor pe plan mondial — cum este cazul creșterii extracției de țiței în anii crizei economice din 1929—1933. O dată acest lucru făcut, cu satisfacția unor soluții care mi s-au părut și încă mi se par singurele juste, preocupările mele au fost mutate pe un alt plan, într-un alt domeniu, și anume al specialității: economia, organizarea și planificarea industriei.

● *Ce arie problematică ați abordat?*

— Aș vrea mai întîi să precizez un lucru care ține de funcția socială pe care o îndeplinesc în calitate de cadru didactic universitar. Această funcție presupune trei aspecte: instructivă, educativă și de cercetare științifică, atît cu caracter teoretic cît și aplicativ. Această precizare se impune, întrucît latura educativă a profesiunii noastre nu este mai puțin importantă decît celelalte două.

Retrospectiva profesional-științifică aș începe-o cu aspecte care decurg din activitatea didactică. Împărtășesc desigur concepția că un bun cadru didactic trebuie să fie în același timp și un bun cercetător științific. De altfel

„...latura educativă a profesiunii noastre nu este mai puțin importantă decît celelalte...".

este greu de făcut — în această privință — o ierarhizare a valorilor. În curînd se împlinesc 15 ani de cînd mi-am început activitatea didactică universitară, activitate spre care au fost concentrate — în principal — eforturile mele. Ele și-au găsit concretizarea într-un curs, scris în colaborare, de *Economia, organizarea și planificarea industriei*, primul de acest gen din țară, precum și în diferite studii. Aș aminti, în acest sens, studiul *Factorii creșterii productivității muncii în condițiile producției automatizate*, studiul în colaborare *Contribuții la elaborarea unei metodologii raționale pentru calculul capacității de producție la un atelier de injectare din cadrul unei fabrici de mase plastice* — primul studiu, elaborat pe bază de contract remunerat, încheiat de o catedră de economie de ramură din Academia de Studii Economice și devenit metodologie oficială în industria chimică — precum și studiul *Folosirea metodelor matematice moderne în determinarea loturilor optime și a periodicității lansării în fabricație*, care cuprinde o metodologie însușită de unele întreprinderi constructoare de mașini din țara noastră.

● *La ce lucrați în prezent?*

— În centrul atenției mele se află și se vor afla și în viitor încă o perioadă mai mare de timp problemele conducerii ca știință și artă. Despre conducere s-a scris mult în ultimul timp. Mi se pare însă că în aceste scrieri există o pronunțată tendință de a da explicații semantice. Lipsește analiza temeinică a ceea ce înseamnă de fapt conducerea, care este conținutul acesteia, demonstrarea implicațiilor pe care le are asupra vieții economice și sociale, punerea pe baze științifice a activității de conducere. Aspectele de mai sus au fără îndoială o importanță teoretică, dar mai ales practică. Sper ca în curînd aceste preocupări să fie materializate într-o lucrare ce va constitui unul din cele trei capitole ale noului curs universitar, pe care îl predau la facultatea de Calcul economic și cibernetică economică. — *Conducerea, organizarea și planificarea întreprinderilor industriale socialiste* — și pe care intenționez să o ofer luminii tiparului cît mai repede posibil.

În legătură cu această temă, aș vrea să atrag atenția asupra modului neeficient în care a fost concepută participarea catedrelor de economie de ramură la cercetarea ei. Am în vedere faptul că una și aceeași problemă din cadrul temei este elaborată în mod independent de către trei, patru catedre de economie de ramură din diferite centre universitare, cu cîte 2—3 cadre didactice fiecare la care se mai adaogă și cercetători din afara învățămîntului

În afară de aceasta este în curs de rezolvare, pe bază de contract, o temă practică de organizare — și anume transportul intern într-una din marile întreprinderi industriale din Capitală. Și cu aceasta cred că am răspuns și la obișnuita întrebare de încheiere a „Șantierului științific": Ce probleme veți ataca în perspectivă?

V. E.

SENSURILE UNEI CRITICI A ECONOMIEI ȘI SOCIETĂȚII „MODERNE"

ÎNTOTDEAUNA o lucrare semnată cu un nume devenit ilustru prezintă un interes deosebit. Interesul însă se amplifică atunci cînd lucrarea urmărește să generalizeze gînduri adunate de-a lungul unei vieți dedicate cercetării, cînd este o sinteză și exprimă o filozofie. Și în cercetarea economică, ca și în cea care are drept obiect fenomenele naturii, acumulările cantitative duc la necesitatea unor generalizări, care, evident, nu sînt la îndemîna oricui.

Un astfel de interes îl trezește, după părerea noastră, recenta lucrare intitulată *Le pain et la parole** și care poartă semnătura lui François Perroux. Sublinierea interesului stîrnit de lucrare nu înseamnă, desigur, o implicită acceptare a concluziilor autorului, a remediilor propuse sau chiar a punctelor de vedere referitoare la analiza capitalismului contemporan.

Citirea lucrării și în special analiza interesantă a realităților obligă însă la meditație. Sesizăm în primul rînd ideea dominantă a lucrării, prezentă în toate capitolele cărții, ideea eșecului pe care l-a suferit, după părerea lui Fr. Perroux, așa numita „economie modernă".

Analiza eșecului este prezentată în opoziție cu succesele ce se realizează. Se constată, de pildă, că pe o perioadă îndelungată de timp „venitul real" pe cap de locuitor crește în țările care au cunoscut un proces de dezvoltare. De asemenea, se dezvoltă aparatul de producție, de transport, se fac acumulări materiale și intelectuale care permit construirea de noi întreprinderi, acumulări ce sporesc foarte mult în ultimul timp prin folosirea „sistemului de mașini care obligă la o logică proprie automatizării". Cu toate acestea, capitalismul, precizează autorul, a cunoscut grave **crize** în secolul XIX, iar în prezent suferă de pe urma **recesiunilor** și a altor **accidente** ce rezultă dintr-o „imperfectă punere în aplicare a unei politici de creștere armonioasă" (pag. 93).

Deci, pe de o parte, succese, iar pe de altă parte, eșecuri: s-ar impune în mod invariabil o comparare. În legătură cu aceasta Perroux face observația că nu se poate găsi un termen de comparație deoarece fenomenele țin de planuri diferite, sînt de natură diferită, fapt pentru care o observare curentă este ineficientă. În această optică se consideră că este ușor să calculezi care sînt cantitățile de produse ce s-au pierdut în diferite „constrîngeri" ciclice, dar totodată nu există nici un indiciu că ar fi fost posibil să se mențină producția pe linia unei tendințe de creștere continuă. Sau, în aceeași ordine de idei, se consideră că se poate calcula o producție potențială, care va consta din diferența dintre producția efectiv obținută și aceea care s-ar fi obținut dacă s-ar fi folosit complet resursele, dar nu se cunoaște nimic cantitativ referitor la randamentul ce-l aduc „modificările instituționale profunde".

„Dacă succesele și eșecurile economice nu sînt comparabile — se întreabă în continuare F. Perroux — ce rost are să meditezi asupra eșecului economiei moderne și asupra șanselor pe care le are progresul omenirii?" (pag. 95). Răspunsul la această întrebare este, după părerea noastră, esențial pentru înțelegerea mobilului care l-a determinat pe autor să cugete asupra unor probleme atît de generale și atît de actuale.

Sîntem avertizați că nu este vorba de un eșec „moral", rezultat al unei psihanalize sociale, nici de un eșec „absurd", ce ar putea fi provocat de un accident în folosirea forței nucleare, ci de un **eșec social și economic,** ceea ce reprezintă o „realitate imanentă". Pentru a înțelege și mai bine despre ce fel de eșec este vorba, autorul precizează că la o primă vedere s-ar părea că este evidentă eficacitatea tehnicii, a politicii, a activității economice, deoarece ea se apreciază într-o „anumită ordine dată". Dacă însă lucrurile sînt privite pe un plan mai larg, activitățile tehnică, politică, economică pot fi considerate eficiente numai dacă acționează favorabil asupra oamenilor. „Într-un mediu uman — se precizează de către autor — într-o societate omenească aceste activități nu sînt niciodată strict instrumentale. Mașinile și procedeele tehnice, aparatele și acțiunile politicii, echipamentele și schimburile economice sînt purtătoare de semne și de simboluri care depășesc tehnica, politica, economia" (pag. 100). Tocmai din acest punct de vedere, consideră F. Perroux, economia și societatea „modernă" sînt marcate de un eșec ce se manifestă sub două aspecte: **printr-o eficiență nesemnificativă** sau (și) **printr-o semnificație ineficientă.** În consecință, economia ar trebui să caute o ordine nouă în care bunurile să nu se producă pentru a fi vîndute și consumate, ci o ordine în care oamenii să dorească și să poată să acționeze unii asupra altora într-o direcție avantajoasă pentru toți.

Se poate observa faptul că, deși autorul remarcă într-un loc că nu împărtășește punctul de vedere referitor la convergența sistemelor economice actuale, precizînd chiar că ele sînt definitiv ireductibilie (pag. 68), el nu face totuși o distincție social-economică între capitalism și socialism. Totuși faptele îl îndeamnă să apeleze la unele comparații, iar ilustrarea „eșecului economiei moderne" se face cu predilecție din lumea capitalistă contemporană. De o deosebită vigoare sînt paginile în care se vorbește despre sărăcie, atît despre cea „absolută" cît și despre cea „relativă", despre „sărăcia din rîndul celor bogați" (SUA), despre legătura dialectică dintre îmbogățire și sărăcire la națiunile occidentale, despre țările în curs de dezvoltare etc.

Făcînd în mod special analiza „capitalismului industrial" (contemporan), autorul observă că această orînduire este măcinată de o „luptă intestină" între o „civilizație a muncii și o civilizaie a banului" și, pentru a demonstra caracterul ei inuman și respectiv contradicția dintre muncă și bogăție, el purcede la analiza dialectică a categoriilor: produs și marfă, muncă și proprietate, creație și muncă liberă etc., ceea ce îl duce la o serie de concluzii generale acceptabile. Merită în mod deosebit atenție paginile consacrate schimbărilor structurale ale societății capitaliste actuale. Se sesizează faptul că noțiunea folosită altădată pentru a desemna clasa proletară nu mai corespunde — stricto sensu — condițiilor tehnico-științifice existente în capitalismul modern. Pe măsura dezvoltării societății contemporane, îndeosebi ca urmare a revoluției, noțiunea de „clasă lucrătoare" s-a amplificat și diversificat. Ea cuprinde, după aprecierea lui F. Perroux, salariați cu cîștiguri foarte diferite, care duc un mod de viață diferit și cu toate că toți sînt supuși ordinelor ce vin din partea direcțiunii, între ei există o „dependență" variabilă.

Autorul își exprimă dezacordul față de termenul „noua clasă muncitoare" sau față de expresia și mai ambiguă „noua clasă mijlocie" pe care o întîlnim în lucrările economiștilor și sociologilor occidentali. El susține că în prezent „munca materială nu-și mai poate manifesta eficiența decît printr-o nebuloasă de «servicii», iar prestatorii de «servicii» nu sînt în mod necesar aliații săi" (pag. 56). Ne-am permite să adăugăm că și în categoria „prestatorilor de servicii" există diferențieri și poate tocmai datorită acestui fapt simte Perroux nevoia să specifice că ei nu sînt „în mod necesar" aliații muncitorilor, ceea ce însă nu exclude și posibilitatea ca acei ce se apropie de condițiile „muncii materiale" să fie aliați cu cei ce desfășoară o astfel de muncă și invers.

Pagini deosebit de interesante sînt consacrate tendințelor de dezvoltare a economiei actuale. Subliniind faptul că economia secolului XX este o economie a științei, a creației, a inovației, autorul scoate în evidență că ea devine tot mai mult rezultatul unei opere colective și, în consecință, insistă asupra puternicei tendințe actuale de **socializare** a activității productive — în special — și a activității economice — în general.

Scoțînd în evidență meritul lui Marx, care a demonstrat tendința de socializare a muncii în condițiile economiei capitaliste, F. Perroux subliniază totodată că în economia modernă apar factori noi care influențează acest proces, factori care, bineînțeles, nu puteau fi cunoscuți și sesizați acum un secol (pag. 200). Este vorba de automatizare și de activitatea de „producere de cunoștințe", ambii factori fiind legați de dezvoltarea industriei moderne.

Reține însă în mod deosebit atenția termenul „producerea de cunoștințe" pe care se bazează producția industrială modernă. Este domeniul de activități pe care ne-am obișnuit să-l sintetizăm prin termenul de „informatică". Semnificația acestui factor în socializarea producției este scoasă în evidență prin aceea că în creșterea totală a populației active, crește mai repede numărul de muncitori calificați și specializați, de ingineri, de organizatori și conducători și, în general, de personal ocupat cu crearea, difuzarea și aplicarea informației tehnice și economice.

Vigoarea actuală a procesului de socializare îl determină pe F. Perroux să se gîndească la „mondializarea" și la „planetizarea" procesului economic și la faptul că „socializarea muncii ne îndepărtează de la producția de obiecte materiale printr-un efort acumulat și ne impune, într-un mediu de tehnică colectivă, inventarea unui stil de societate" (pag. 204), pentru care autorul recomandă o cale utopică.

Prefațatorul, A. M. Carré, consideră că „mesajul" cel mai important pe care autorul îl transmite prin această operă se referă la faptul că „sărăcia nu poate fi învinsă prin difuziunea îmbogățirii", deoarece „o comunitate umană în care îmbogățirea este mobilul esențial al dezvoltării este o comunitate în care cei puternici îi strivesc pe cei săraci. Minoritatea ce se îmbogățește își are locul în structurile sociale bazate pe dominație și exploatare". El adaugă: **„desconsiderați banul,** acest cuvînt de ordine, propus de unul din cei mai mari economiști ai timpului nostru — este vorba de Perroux — ne smulge din modul obișnuit de a gîndi și ne forțează să revedem ierarhia practică a valorilor noastre".

Ni se pare că disprețul ascetic al lui Perroux față de „ban" și față de societatea „modernă" nu este decît expresia transfigurată a conștiinței că mecanismul economic pe care îl are în vedere este eminamente polarizator: nu poate realiza undeva îmbogățirea decît sărăcind în altă parte.

Conf dr.
Eugen PRAHOVEANU

---

*) François Perroux. Le pain et la parole. Les Editions du Cerf. Paris 1969, 328 pag.

FIȘE

■ Între 9 și 12 septembrie a.c. va avea loc la București, în Salonul nr. 1 al Sălii Palatului Republicii Socialiste România, un colocviu româno-american pe problemele elaborării balanței legăturilor între ramuri.

Colocviul, organizat de Comitetul de Stat al Planificării al R. S. România și Centrul Internațional de Studii uentru conducerea economică al YMCA din S.U.A., va dezbate următoarele teme: folosirea analizei input-output la nivelul economiei nationale; clasificarea și obținerea datelor; folosirea metodei input-output în industrie; construirea și utilizarea unui model economic; utilizarea analizei input-output în marketing.

La dezbateri vor participa 13 economiști și industriași din Statele Unite ale Americii și specialiști ai instituțiilor economice centrale și din unele întreprinderi din țara noastră.

■ O serie destul de largă de probleme privind reproducția forței de muncă sînt abordate în lucrarea **Soțializm i trudovîe resursî** (Socialismul și resursele de muncă) de V. E. Aperian, apărută în editura Mejdunarodnîie otnoșenia, Moscova, 1968, 214 pag.

Autorul arată că, o dată cu reducerea duratei zilei de muncă (efectuată sau prevăzută a fi efectuată), se constată o reducere a fondului de timp de muncă de care dispune societatea. Această reducere poate și trebuie recuperată prin sporirea numerică a celor ocupați în producție, ceea ce însă nu poate fi făcut imediat și cere timp. Datorită acestui fapt iese în evidență importanța deosebită ce o are creșterea eficienței cu care sînt folosite resursele de muncă.

Una din problemele esențiale se apreciază a fi cunoașterea modificărilor ce revin în structura forței de muncă. O dată cu dezvoltarea forțelor de producție trebuie neapărat corelat ritmul de creștere a celor ocupați în sfera producției materiale și a celor ocupați în sfera neproductivă, deoarece se manifestă o creștere mai rapidă a celor ocupați în cea de-a două sferă. De aci se deduce că orice reducere de timp de muncă nu poate fi pur și simplu compensată printr-o sporire a numărului angajaților, deoarece numărul acestora în sfera producției materiale are o tendință de scădere și în consecință singura soluție rămîne numai o creștere corespunzătoare a forței de muncă.

■ Maurice Schlogel semnează studiul **Organisation et fonctionnement des marchés financiers** (Organizarea și funcționarea piețelor financiare), apărut în editura Masson et Cie, Paris, 1969, 360 pag., în care abordează trei probleme fundamentale ale „piețelor financiare" în condițiile economiei capitaliste și anume: a) componența diferitelor piețe, adică forțele care se manifestă și se opun în căutarea unui echilibru; b) realizarea echilibrului prin jocul mecanismului de cerere și ofertă de capitaluri; c) acțiunea generală a statului într-o economie de piață și în special pe „piața financiară".

Dezvoltînd cea de-a treia problemă, autorul arată posibilitățile statului capitalist de a interveni în „piața financiară", de pildă, prin politica bugetară, politica de credit și de investiții, și subliniază în mod special rolul ce-l joacă în acest scop „întreprinderile publice" (de stat) și „mixte" (de stat și particulare).

Rolul deosebit pe care autorul îl acordă „întreprinderilor publice" în intervenția statului în activitatea financiară este justificat prin diversitatea de forme pe care le îmbracă aceste întreprinderi, prin numărul lor în creștere, mărimea lor, cifra de afaceri și investițiile ce le solicită.

Pentru a demonstra importanța sectorului de stat prin prisma activității financiare, autorul prezintă ponderea lui, pe țări, în ansamblul C.E.E., R.F.G. revenindu-i 39,5%, Franței — 30,3%, Italiei — 20,8%, Olandei — 5,3%, Belgiei — 3,9% și Luxemburgului — 0,2%.

■ Într-un articol cu titlul **Pentru ce tocmai Luna?**, publicat în **Entreprise** nr. 722/1969, autorul, Jacques Burko, subliniază necesitatea unei „gestiuni științifice a științei", în baza căreia direcțiile prioritare ale cercetării trebuie stabilite în raport cu interesul ei științific, economic și uman. Se vorbește acum, spune autorul, de o creștere exponențială a volumului cunoștințelor, accelerare măgulitoare pe plan intelectual, dar care pentru a se menține are nevoie de mijloace materiale care să sporească în același ritm. Or, în realitate, continuă el, mijloacele materiale se dezvoltă într-un ritm mai lent decît necesitățile cercetării. Nimic suprinzător așadar în faptul că cercetătorii se plîng în mod cronic de lipsă de credite. Știința ar putea ruina lumea înainte de a-i putea aduce fericirea. Acesta este motivul fundamental care impune opțiuni și direcții prioritare în cercetare, care obligă la o gestiune științifică a științei. Această nevoie a apărut pretutindeni și au fost create organe de coordonare la diverse eșaloane. Autorul definește din acest motiv civilizația contemporană ca pe o „civilizație" a opțiunilor tehnologice.

■ Revista nord-americană JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY, vol. 77, nr. 2, martie-aprilie 1969, publică studiul **An Economic Model of Family Planning and Fertility** (Un model economic de planificare a familiei și de fertilitate), în care autorul, T. Paul Schultz, încearcă să explice diferențele în rata natalității. Modelul se bazează pe ipoteza că frecvența nașterilor într-o populație poate fi înțeleasă prin desprinderea a trei grupe de factori care influențează dorința părinților de a avea copii: a) numărul copiilor în viață pe care îi doresc părinții; b) incidența mortalității, care implică o ajustare în rata natalității pentru a se atinge numărul dorit de membri ai familiei; c) incertitudinea în ceea ce privește procesul de formare a familiei. Ipoteza planificării familiei implică ideea că acești factori determină nivelul mediu al ratelor de naștere preferate și exercită un efect sistematic asupra ratelor de naștere reale în perioadele următoare. Deciziile părinților de a realiza un număr anumit de nașteri sînt interpretate ca o funcție de: (1) caracterul mediului social care alterează preferințele lor pentru numărul copiilor care rămîn în viață; (2) ratele de mortalitate infantilă trecute sau previzionate care necesită o ajustare compensatoare în ratele natalității; (3) incertitudinea în ceea ce privește nașterile și decesele, care poate determina pe părinți să crească sau să reducă numărul nașterilor. Autorul formulează matematic modelul și îl supune unei verificări empirice pe baza datelor statistice din Porto-Rico.

■ Colecția „Que sais-je", editura Presses Universitaires de France 1969, publică, sub semnătura lui F. Perroux, volumul **Le capitalisme** (136 pag.), în care autorul își propune să scoată în evidență „realitățile generale pe care o economie individualistă sau o economie ce se bazează pe proprietate și schimb" le creează.

În introducere autorul observă că denumirea de „capitalism" pentru desemnarea unei „periade economice și a unui sistem de producție și schimb" a fost pentru prima oară folosită de școala istorică germană. Karl Marx și marxiștii, se precizează în continuare, au aruncat acest termen în arena luptei sociale, iar în activitatea teoretică el a devenit un „cuvînt de luptă", unii apărîndu-l, alții negîndu-l. Datorită acestui fapt Henri de Man a propus evitarea acestui termen în cercurile universitare și științifice. Astăzi, conchide autorul, lucrurile s-au schimbat în sensul că, atît în Franța, cît și în alte țări occidentale termenul se folosește fără a exista o „intenție prealabilă de a-l ataca sau de a-l apăra".

■ In articolul **Doctrine du marché et formation de cadres commerciaux (Conceptul de marketing și formarea de cadre comerciale)**, publicat în numărul din mai—iunie a.c. al revistei SYNOPSIS, dr. Robert F. Vizza, subliniază că conceptul de marketing este, în realitate, mult mai mult decît o simplă atitudine sau o filozofie. Conceptul este în primul rînd **un principiu** care obligă conducerile întreprinderilor să acorde prioritate nevoilor și dezideratelor consumatorilor; este, în al doilea rînd, **o structură** care unește activitățile comerciale sub o comandă unică și plasează directorul comercial la același nivel cu directorii funcțiunilor de producție, financiară și de personal, cu scopul ca el să poată integra funcțiunea comercială cu celelalte funcțiuni organice ale întreprinderii; în al treilea rînd, marketingul presupune o **procedură** care începe întotdeauna prin studierea nevoilor pieței și se desfășoară apoi coordonat, trecînd prin specificarea produselor corespunzătoare cererii, informarea consumatorilor de existența și caracteristicile produselor și vînzarea acestora.

Există o mare diferență — susține Vizza — între a accepta conceptul de marketing și a-l pune în practică. Primul caz cere numai o atitudine, al doilea presupune crearea unei structuri și a unor metode adecvate pentru traducerea conceptului în act. O întreprindere care nu posedă structura necesară pentru punerea în practică a conceptului nu poate pretinde că a adoptat acest concept.

CĂRȚI

ANUARUL STATISTIC AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA — 1969

ANUARUL STATISTIC al Republicii Socialiste România pe anul 1969 înfățișează cifric schimbările profunde care au avut loc în structura economiei naționale. succesele obținute de oamenii muncii, sub conducerea partidului, în cei 25 de ani de la eliberare.

O expresie grăitoare a dezvoltării impetuoase a țării o constituie tabelul indicatorilor dezvoltării economiei naționale și, în primul rînd, dinamica produsului social și a venitului național — cei mai sintetici indicatori care ilustrează gradul de dezvoltare a unei țări. Seriile de date referitoare la fondurile fixe productive și la forța de muncă ilustrează creșterea însemnată a forțelor de producție. Corelînd indicii fondurilor fixe productive cu indicii producției sociale se constată că, în general, dinamica producției sociale este mai mare decît a fondurilor fixe productive, ceea ce arată o mai bună folosire a acestora, o scădere relativă a cheltuielilor cu amortizarea în valoarea producției și, deci, o activitate eficientă. Analiza acestor date pe perioade mai mici, în principal pentru anii în care eforturile pentru înzestrarea tehnică au fost mai mari, arată că dinamica fondurilor fixe productive este apropiată de dinamica producției sau chiar puțin mai ridicată.

Înfăptuirea cu consecvență a politicii de industrializare socialistă a țării este oglindită în datele referitoare la structura și dinamica producției industriale pe grupa „A" și grupa „B", precum și pe ramuri ale industriei. În procesul industrializării, Partidul Comunist Român a asigurat prioritatea ramurilor care au un rol hotărîtor în dezvoltarea economiei, care condiționează înzestrarea tehnică a tuturor ramurilor și valorificarea eficientă a resurselor naturale.

Rezultatele obținute în industrializarea țării, în perfecționarea structurii industriei, sînt oglindite și de indicatorii structurii și dinamicii producției industriale pe județe. Ele exprimă politica partidului de repartizare rațională a forțelor de producție, de dezvoltare teritorială armonioasă.

Deosebit de semnificative sînt datele referitoare la producția principalelor produse industriale. Analiza acestor date scoate în evidență creșterea substanțială a producției principalelor produse industriale, apariția și dezvoltarea, în anii construcției socialismului, a unor noi subramuri industriale cum sînt: producția de îngrășăminte chimice, de lacuri și vopsele, de coloranți, de tananți sintetici, producția de detergenți, de fibre sintetice, de cauciuc, de mașini unelte etc.

Politica de aplicare a cuceririlor științei și tehnicii în producție, înfăptuită de partid, este oglindită în indicii productivității muncii. Analiza acestor indici, corelați cu cei ai înzestrării tehnice a muncii (dinamica fondurilor fixe pe o persoană ocupată în producția materială), arată că dinamica productivității muncii este mai mare decît dinamica înzestrării tehnice și, ca urmare, a avut loc o scădere a cheltuielilor cu amortizarea pe unitate de produs. În perioada 1965—1968, cînd eforturile pentru înzestrarea tehnică au fost mai mari, creșterea producției și a productivității muncii nu a ținut pasul cu dotarea tehnică. Comparînd dinamica productivității muncii din industrie cu dinamica fondurilor fixe pe o persoană ocupată în această ramură, se constată aceeași corelație ca pe economia națională. Corelînd dinamica productivității muncii din industrie cu consumul de energie elctrică pe un salariat, rezultă că productivitatea muncii a crescut mai puțin decît consumul de energie electrică, ceea ce arată că în întreprinderile industriale sînt posibilități de a reduce cheltuielile materiale de producție, așa cum arată documentele Congresului al X-lea.

Schimbările profunde care au avut loc în agricultură sînt reflectate sub multe aspecte de seriile statistice cuprinse în Anuar. O caracteristică esențială a agriculturii noastre o constituie nu numai faptul că au fost instaurate complet relații de producție socialiste, ci și dezvoltarea continuă a acestei ramuri. Un rol deosebit în dezvoltarea agriculturii noastre l-a avut ridicarea permanentă a gradului de înzestrare tehnică. In anuar, acest proces este oglindit de dinamica fondurilor fixe. Creșterea numărului de tractoare și al alter mașini agricole a avut drept rezultat ridicarea gradului de mecanicare a lucrărilor agricole. În 1968 marea majoritate a lucrărilor agricole în unitățile socialiste s-a efectuat mecanizat.

Anuarul Statistic cuprinde date cu privire la producția agricolă vegetală totală, pe grupe de culturi, în medie pe un ha, pe categorii de gospodării și pe județe, cu privire la efectivul de animale pe grupe, pe categorii de gospodării, și pe județe, ceea ce permite analiza multilaterală a agriculturii ca ramură a producției materiale. Seria de date cu privire la producția agriculturii reflectă tendința de creștere a acesteia.

O expresie a dezvoltării agriculturii o constituie și creșterea substanțială a numărului de specialiști cu studii superioare și cu studii medii.

Anuarul Statistic reflectă mărimea investițiilor, dinamica acestora, precum și repartizarea lor pe ramuri ale sferei productive și neproductive.

Datele referitoare la comerțul exterior confirmă linia ascendentă de dezvoltare a economiei noastre naționale, arată indirect schimbările care au avut loc în anii construcției socialismului și în etapa pe care o trăim — a desăvîrșirii construcției societății socialiste. Merită de relevat faptul că indicii comerțului exterior depășesc indicele produsului social. Deosebit de semnificative sînt datele structurii exportului și importului. Din analiza acestora rezultă tendința de creștere a ponderii produselor industriale, în general, și, în special, a mașinilor și utilajelor pentru producție în totalul mărfurilor exportate și, respectiv, tendința de scădere a exportului de materii prime. Creșterea permanentă și rapidă a exportului unor produse industriale (motoare electrice, utilaj petrolier, utilaj chimic, tractoare etc.) arată nu numai posibilitățile noastre de export, dar și aprecierea acestor produse pe piața mondială.

Seriile de date cuprinse în anuar cu privire la dinamica venitului național — total și pe un locuitor —, la dinamica salariului real, a producției bunurilor de consum, a volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul, a cheltuielilor făcute de stat pentru învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății etc. oglindesc concludent roadele politicii partidului de creștere a nivelului de trai al populației.

Datele arată ampla dezvoltare pe care a luat-o învățămîntul, știința, cultura și sănătatea în țara noastră. Indicatorii exprimă creșterea numărului de elevi, studenți, cadre didactice, a numărului de biblioteci, a fondului de cărți, a numărului de medici și de personal medical ajutător, date care permit o analiză largă a progreselor făcute și în acest domeniu. Îmbunătățirea substanțială a condițiilor de viață a oamenilor muncii este reflectată și în indicatorii demografici — creșterea duratei medii a vieții, scăderea mortalității infantile și generale.

Anuarul statistic pe anul 1969 se încheie cu un capitol referitor la statistica internațională. Sînt prezentate multe date care permit să se cunoască locul pe care îl ocupă România în producția principalelor produse industriale, în dinamica unor indicatori care stau la baza aprecierii dezvoltării unei țări, cum sînt venitul național, salariul real, exportul, importul etc. Analiza acestor date confirmă linia ascendentă a dezvoltării țării noastre.

Merită de relevat faptul că varietatea și multitudinea indicatorilor prezentați în anuar asigură largi posibilități de analiză economică. Acești indicatori relevă pregnant caracterul științific al politicii Partidului Comunist Român, succesele remarcabile obținute de poporul român, condus de partid, în cei 25 de ani de la eliberare.

Conf. dr. I. CAPANU

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

HÎRTIA – PARADOXURILE UNEI INDUSTRII

ȚARA NOASTRĂ se numără printre primele din Europa care, la un interval de timp relativ scurt de la instalarea primelor fabrici de hîrtie de pe continent, a fondat cunoscutele mori de hîrtie. Pe la jumătatea secolului al XVI-lea documente, hrisoave domnești semnalează existența unor mori de hîrtie în Transilvania și Moldova. În Brașov, în anul 1546 se creează **Officina chartacea** sau **Mola papyracea.** Urmează o perioadă în care se întemeiază noi fabrici care apoi dispar din cauza lipsei unei piețe largi interne și a unei încurajări de stat. De altfel, pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea, existența morilor de hîrtie s-a datorat, cu precădere, susținerii lor de către domnitori, privilegiului acordat de aceștia pentru aprovizionarea cancelariilor domnești cu produsele fabricilor.

O mențiune specială trebuie făcută pentru industria hîrtiei, din această perioadă. din Transilvania. La sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea se creează, sub influența dezvoltării raporturilor capitaliste, a cerințelor de pe piața externă, o industrie înfloritoare de hîrtie. După includerea Principatului autonom al Transilvaniei în tariful vamal comun al Imperiului Habsburgic și după pierderea autonomiei în 1867, sub puternica concurență străină, industria hîrtiei se ruinează. Pînă la primul război mondial funcționau doar fabricile de la Zărnești, Petrifalău și Cluj. În celelalte regiuni ale țării, pînă în deceniul al 9-lea al secolului al XIX-lea, se întîlnesc multe fabrici de hîrtie, care folosesc zdrențele ca materie primă, cu o viață mai mult sau mai puțin îndelungată.

Industria modernă a hîrtiei, bazată pe celuloză din lemn, ia ființă în 1885. Capitaliștii români, întărindu-și puterea politică, în stat, au determinat elaborarea și aplicarea unei legi speciale de protecție și încurajare a industriei de hîrtie. Fabrica de hîrtie care se înființa pe baza acestei legi primea de la stat, în exploatare, 150 ha pădure pentru materia primă, pentru o perioadă de 50 ani, concesiunea pe termen de 12 ani a aprovizionării cu hîrtie de scris și tipar a tuturor instituțiilor de stat și era scutită de impozite. În aceste condiții a luat naștere societatea „Letea" în localitatea Letea-Nouă, lîngă Bacău.

În decurs de trei decenii, pînă la 1914, s-au înființat o serie de noi fabrici capitaliste la Bușteni, Scăeni, la Cîmpulung, la Piatra Neamț. În afară de fabricile de hîrtie propriu-zise mai funcționau fabrici de mucava, carton etc. Este interesant de remarcat că în anul 1908 se înființează la Brăila o fabrică de celuloză din stuf. Prețul de cost ridicat al hîrtiei din această materie primă a determinat trecerea la producția celulozei din lemn. De altfel, majoritatea fabricilor de hîrtie din țară din acea vreme funcționau cu celuloză de lemn importată. Aceasta arată și caracterul unilateral, valorificarea slabă a resurselor lemnoase ale țării care se exportau sub formă de materiale brute. Necesitățile pieței interne fiind reduse, fabricile de hîrtie și celuloză au reușit, pînă la 1900, să acopere principalele cerințe în ce privește sortimentele și cantitatea. În anul 1903, cele cîteva fabrici de hîrtie și celuloză s-au organizat în sindicat și au început să-și desfacă producția printr-un birou de vînzare comună. Este unul din primele sindicate monopoliste din industria românească.

Războiul mondial a provocat distrugeri mari industriei de hîrtie, unele fabrici fiind lichidate. Au fost necesari mai mult de șase ani pentru a se reface această ramură și a se atinge capacitatea de producție antebelică.

După constituirea statului național unitar, piața mult extinsă, dezvoltarea capitalismului, au solicitat o creștere a producției de hîrtie și a produselor necesare: celuloză, carton, mucavale. Datele din Ancheta industrială a anului 1920 ne relicfează existența a 12 fabrici de hîrtie, celuloză, mucava, cu o forță motrică de circa 14 300 cai putere, cu 2540 persoane permanente la lucru.

După refacerea, în linii mari, a acestei ramuri, care se realizează prin anii 1924—1925, urmează o dezvoltare mai susținută pînă la criza economică din anii 1929—1932.

Protecția și încurajarea deosebită de care s-a bucurat această ramură din partea statului cît și monopolul intern capitalist asupra producției și desfacerii au determinat o evoluție ascendentă în perioada 1930—1939, cu scăderi în timpul crizei (vezi tabelul).

Cîteva concluzii importante se impun subliniate: în condițiile rămînerii aproape constante a numărului întreprinderilor, capitalul investit, după o scădere din timpul crizei, crește apreciabil de la 1448 milioane lei la 2300 milioane lei, creștere însoțită de mărirea volumului și capacității instalațiilor de forță motrică cu aproape 20 000 cp, ceea ce arată o concentrare a producției și capitalului. Datorită creșterii volumului de investiții și a numărului de muncitori s-a obținut o producție, în volum, cu 62% mai mare decît în 1929, fapt care a marcat o mărire a randamentului, respectiv a productivității și intensității muncii.

Creșterea producției s-a realizat în parte și printr-o mai intensă folosire a instalațiilor. Față de gradul de utilizare a capacităților de producție de 48% în 1932, în anul 1938 aceasta s-a ridicat la circa 75%.

În perioada interbelică se elimină integral importul de celuloză din lemn, iar surplusul începe să fie exportat pe piețe străine.

De asemenea, a crescut considerabil sortimentul producției, în țară realizîndu-se cele mai variate produse de hîrtie, cu excepția celor speciale: de țigarete, a hîrtiei fotografice, de monetă, calc. Specialiștii considerau industria hîrtiei și celulozei ca o ramură bine utilată, ea situîndu-se din acest punct de vedere la nivelul mediu european.

Dezvoltarea mai susținută a industriei hîrtiei în perioada 1929—1939 se datorește unor împrejurări specifice, dintre care menționăm protecția susținută din partea statului în fața concurenței străine, realizarea unei părți însemnate din producție pe piața de stat (circa 17% în 1938), reducerea considerabilă a importului (de la circa 12,5 mii t în 1926 la 2,6 mii t în 1938), precum și reducerea nivelului prețurilor în perioada crizei economice, nivel care ulterior pînă în anul 1938, nu s-a mai urcat, în aceeași proporție cu al altor produse. Consecința acțiunii conjugate a acestor factori a fost acoperirea pieței interne în proporție de 85%—95%.

Industria hîrtiei și celulozei reprezenta una din ramurile cu condițiile cele mai favorabile de dezvoltare și anume: dispunea de cantități mari de materie primă la un preț redus, de forță de muncă mult mai ieftină ca în străinătate etc. Cu toate acestea, ea s-a dezvoltat cu totul insuficient. Ca și multe alte ramuri, producția acesteia se circumscria, în primul rînd, la dimensiunile pieței interne deosebit de îngustă datorită nivelului de trai redus al maselor. Este știut că în 1938, circa 60% din populația țării, cu precădere cea rurală, era neștiutoare de carte, iar presa, literatura, apăreau într-un tiraj redus, limitat mai ales la mediul urban. Aceasta, deși constituia piedica fundamentală, nu era însă unica. Industria hîrtiei și celulozei, în condițiile privilegiate pe care le avea, ar fi putut dezvolta o producție mai mare destinată exportului asigurînd o valorificare mai ridicată masei lemnoase care se exporta. Dar această soluție nu a fost adoptată de burghezia română. Cauzele constau, pe de o parte în prețul ridicat al producției și posibilitatea redusă de competitivitate a produselor românești pe piața străină, iar pe de altă parte, în rentabilitatea deosebit de ridicată pe care o realizau capitalurile acestei industrii pe piața internă. Referitor la primul aspect este suficient să menționăm că în timp ce în România producția pe lucrător era 21,5 t pe an, în Finlanda ea se ridica la 65 t, iar în Canada la 110 t, ceea ce reflecta și un nivel tehnic mult mai înalt în aceste din urmă țări.

După datele declarate de înseși societățile capitaliste, masa beneficiului a crescut de peste două ori și jumătate, iar rata profitului ajunge la 150% în 1938, în comparație cu anul 1929.

Dacă mai avem în vedere o cantitate mare de profit camuflată sub diferite conturi, reiese că în această ramură se realiza o înaltă rată a acumulării capitaliste. Interesant de notat că, pentru aceeași perioadă, fondul de rezervă se mărește de la 48 milioane lei la 218 milioane, fiind o expresie a profitului deghizat în alt cont. Așa cum s-a menționat, una din cauzele acestei rentabilități capitaliste crescute o constituie faptul că ramura, în întregimea ei, era monopolizată, toate întreprinderile fiind organizate în sindicat. Acesta a funcționat, cu o întrerupere relativ scurtă, în toată perioada, de la organizare (anul 1903) și pînă la naționalizarea principalelor mijloace de producție din 1948.

Sindicatul fabricilor de hîrtie avea un birou de vînzare, care stabilea cote de producție și desfacere, prețul de vînzare pe sortimente, precum și sfera de desfacere pentru fiecare fabrică, în parte. Semnificativ este că în perioada interbelică, Societatea Letea, mărindu-și mereu capacitatea de producție și acaparînd o serie de fabrici, ajunge să dețină rolul hotărîtor atît în producția de hîrtie, cît și în cadrul sindicatului. În anul 1938, ea avea sub control o treime din producția și desfacerea de hîrtie din țară, iar împreună cu Societatea Bușteni deținea circa 66% din piața internă. Celelalte fabrici și-au redus continuu cotele, iar o parte din ele au fost închise sau au fost profilate pe anumite sortimente. Monopolul asupra producției și desfacerii a fost favorizat mult de tarifele protecționiste ridicate care făceau practic ineficientă orice concurență străină.

Problema hîrtiei, a prețului ei, au fost ca și problema zahărului, mereu pe agenda discuțiilor parlamentare. În timp ce fabricile mențineau prețul ridicat, frînînd mărirea tirajului ziarelor și ridicînd prețul de cost al producției editoriale, scriitorii și editorii cereau cu multă insistență scăderea prețului la hîrtie, demascau profiturile monopoliste pe care sindicatul fabricilor de hîrtie le realiza din exploatarea pieței interne. Astfel, în parlament, pe baza unor calcule, se arată că prețul hîrtiei la noi în țară era mai ridicat decît în orice altă țară din Europa. În 1932, un grup de deputați, ziariști și scriitori din parlament arătau că în străinătate prețul hîrtiei se ridica la maximum 8—9 lei per kg. Pentru a cunoaște exact prețul pe care-l plăteau gazetele străine, ziariștii s-au adresat acestora, care, în răspunsurile lor, au comunicat următoarele prețuri de achiziție, transformate în lei: **le Matin** plătea 8,75 lei per kg., **Frankfurter Zeitung** — 8 lei, **Le Soir**, din Bruxelles, — 8,50 lei, ziarele norvegiene achiziționau hîrtia cu 7,50 lei, iar cele din Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, care se aprovizionau din Austria, plăteau nu mai mult de 8,50 lei. În acest timp, în țara noastră Oficiul de vînzare a hîrtiei livra hîrtia plană cu 18,50 lei kg, cea rotativă cu 15,70 lei kg, iar cea velină cu 40 lei kg. De altfel, prețurile ridicate la hîrtie explică și una din cauzele consumului foarte scăzut al acestui produs în țara noastră, de numai 2,8 kg pe locuitor.

Prețurile hîrtiei nu făceau excepție de la nivelul general ridicat al prețurilor produselor industriale. Decalajul dintre prețurile industriale și agricole luase asemenea proporții încît Uniunea Generală a Industriașilor din România s-a văzut nevoită să invite pe fabricanți să încerce o reducere a prețurilor de vînzare, arătînd marea nemulțumire a maselor consumatoare. În adresa sa confidențială din 1 septembrie 1932, U.G.I.R. se adresa fabricii **Letea** astfel: „Vă este cunoscut că în presă, de la tribuna parlamentului și în întrunirile publice se aduc tot mai des acuzări pătimașe industriei naționale, învinuită că abuzînd de protecția vamală ce i s-a acordat ar menține prețurile produselor sale la un nivel exagerat de mare, contribuind astfel la scumpirea traiului, la creșterea mizeriei generale, precum și la agravarea situației agriculturii". În continuare, după negarea acestor acuzații, se arăta: „Cu toate reducerile de prețuri făcute de industriași, a mai rămas totuși în foarte multe cazuri o disproporție prea mare între prețurile produselor industriale și cele ale produselor agricole" și capitaliștii erau chemați să reducă acest decalaj.

Cele de mai sus sînt suficiente pentru a sublinia o trăsătură esențială a dezvoltării acestei ramuri, și nu numai a acestei ramuri, anume că progresele tehnico-economice realizate, mărirea capacităților de producție s-au făcut pe seama maselor muncitoare exploatate, fie direct, în procesul de producție, fie în calitate de consumatori ai produselor ramurii respective, iar întreaga acumulare de capital a contribuit la diminuarea capacității de cumpărare și la menținerea unui consum extrem de redus al pieței interne. Aceasta a creat paradoxul cunoscut: o industrie „înfloritoare" pentru capitaliști, dar restrînsă și deosebit de costisitoare pentru poporul român.

dr. V. AXENCIUC

Evoluția industriei hîrtiei între anii 1930—1939

Anii	Nr. întrep.	Capital investit (în milioane lei)	Forța motrică (în cp)	Total lucrători	Valoarea producției (în milioane lei)	Producția (în mii tone)
1930	19	1507	27202	3800	1301	80,8
1932	20	1448	29882	3500	898	60,3
1934	21	1477	38716	4410	1236	93,6
1936	21	1641	46490	5185	1392	107,5
1939	20	2300	49000	5900	1900	128,0

PUNCTE DE VEDERE

(Urmare din pag. 7)

nomene ale uzurii morale care să cauzeze pierderi de valori materiale sau cheltuieli de investiții pentru noi fonduri fixe, mai perfecționate sau chiar pentru modernizarea celor existente. Deoarece fenomenul obiectiv de înlocuire a mijloacelor fixe în urma influenței exercitate de uzura morală pare să fie în condițiile actuale mai intens decît funcționarea mijloacelor de muncă peste durata de serviciu normată, **fiecare întreprindere, ramură și deci întreaga economie națională trebuie ca să suporte prin prețul de cost al producției niște cheltuieli cu „amortizările suplimentare" în vederea constituirii unor fonduri de investiții suplimentare.**

Plecînd și de la efectele progresului tehnic asupra duratei de folosire a mijloacelor de muncă, noul sistem de amortizare prevede recuperarea mai accelerată a valorii mijloacelor fixe prin stabilirea unor durate normate de servicii mai mici și deci a unor norme de amortizare mai mari.

Considerarea „amortizărilor suplimentare" drept cheltuieli materiale și nu elemente ale producției nete, reiese și mai clar din conținutul art. 11 al legii nr. 62 din 27 decembrie 1968 care prevede că 40% din „amortizările suplimentare" vor fi folosite de întreprinderi și centrala industrială pentru modernizări, îmbunătățirea tehnologiei, reparații capitale etc., multe din ele efectuate chiar la mijloacele fixe ce depășesc durata normată de funcționare.

Toate acestea sînt cheltuieli materiale care trebuie efectuate atunci cînd apare situația respectivă și de aceea e necesară constituirea unor fonduri, prin includerea în prețul de cost al producției, a cotelor-părți din „amortizări suplimentare".

Faptul că o parte (60%) din „amortizările suplimentare" recuperate prin cotele incluse în prețul de cost se varsă la buget pentru finanțarea investițiilor centralizate nu trebuie să constituie, credem noi, un motiv de a căuta noi căi de separare a „amortizărilor suplimentare" de restul amortizărilor, în evidența economică a întreprinderilor și în planul cheltuielilor de producție sau în darea de seamă statistică cu privire la îndeplinirea acestui plan.

Părerea noastră este că lucrurile s-ar complica deoarece ar trebui ca mai întîi să divizăm „amortizările suplimentare" în două: cele care rămîn la dispoziția întreprinderii și a centralei și care fără îndoială că au o justificare directă în prețul de cost, deci sînt cheltuieli materiale, și în al doilea rînd, cele care se varsă la buget pentru fondul central de investiții, care pentru a fi vărsate trebuie incluse în valoarea produsului, deci în prețul de cost, iar în urma realizării produsului se varsă la buget. Avînd însă în vedere toate argumentele aduse considerăm că în mod indirect și această parte a „amortizărilor suplimentare" își găsește o justificare în prețul de cost al produselor, deci pot fi considerate cheltuieli materiale.

Corespondență din Geneva

Sesiunea a IX-a a Consiliului UNCTAD

EVOLUȚII ÎN COMERȚUL MONDIAL

ÎN INCINTA Palatului Națiunilor Unite din Geneva au început la 26 august a.c. lucrările celei de a IX-a sesiuni a Consiliului conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare.

România este membră a Consiliului U.N.C.T.A.D. iar pentru anul 1969 conducătorul delegației țării noastre a fost ales în funcția de vicepreședinte al acestuia.

Actuala sesiune are o ordine de zi încărcată. Ea este chemată să examineze și să găsească soluții adecuate unor probleme, care preocupă în cel mai înalt grad comunitatea internațională și în special țările în curs de dezvoltare: modul de aplicare a recomandărilor conferinței, în special în ce privește produsele de bază și cele manufacturate; finanțarea dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare și condițiile acestei finanțări; situația relațiilor comerciale între țări cu sisteme economice și sociale diferite; incidențele grupărilor economice ale țărilor capitaliste dezvoltate asupra comerțului internațional; expansiunea schimburilor și cooperării economice între țările în curs de dezvoltare; măsurile necesare a fi luate pentru informarea opiniei publice asupra activității U.N.C.T.A.D.; perfecționarea dreptului comercial internațional; analiza metodelor de lucru ale Consiliului și altele.

Interesul față de actuala sesiune a Consiliului rezultă și din faptul că la lucrări participă în afară de reprezentanții celor 55 membri ai săi, și observatori din partea a 27 țări și 27 organizații internaționale.

EXAMINÎND problemele îndeplinirii recomandărilor conferinței, Consiliul constată o expansiune excepțională a comerțului internațional în cursul anului 1968. Volumul exporturilor mondiale a atins în acest an aproape 239 milioane dolari depășind pe cel din anul precedent cu 11.1%. Procentul de creștere este superior cu 8,9% ritmului mediu realizat în perioada 1960—1966 și s-a dublat față de cel înregistrat în 1967, (așa cum rezultă și din tabelul de mai jos).

Ritmul de creștere al exporturilor mondiale și greutatea specifică a marilor zone în comerțul mondial

	Ritmul de creștere al exporturilor			Greutatea specifică în comerțul mondial			
	1960—1966	1966—1967	1967—1968	1960	1966	1967	1968
Total mondial	8,0	5,4	11,1	100	100	100	100
Țări capitaliste dezvoltate	8,8	5,5	12,4	66.8	69,5	69,6	70,4
Țări în curs de dezvoltare	5,9	3,9	8,0 *)	21,3	19,0	18.7	18,2
Țări socialiste	7,5	7,2	8.6	11,9	11,5	11,7	11,4

*) Inclusiv Cuba și Iugoslavia.

Din tabel rezultă că ponderea țărilor capitaliste dezvoltate a crescut continuu în perioada 1960—1968; cu toate că procentul de creștere a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare în 1968 s-a dublat față de 1967 poziția lor în comerțul mondial a continuat să se deterioreze, participarea lor la acesta scăzînd la 18,2% față de 21,3% în 1960.

DEZVOLTAREA rapidă a comerțului mondial în 1968 s-a datorat în mare măsură creșterii cererii într-o serie de țări capitaliste dezvoltate ca urmare a expansiunii economice, în special în S.U.A. și R. F. a Germaniei. Numai sporirea importurilor acestor două țări a însumat peste 9 miliarde dolari, adică 46% din creșterea totală a importurilor țărilor capitaliste dezvoltate. Ritmul de dezvoltare al importului S.U.A. în 1968 față de anul precedent a fost de 23,4%, al R. F. a Germaniei de 16,1%, al Franței de 12,6% și al Canadei de 13.7%.

Deși ritmul de creștere al importurilor japoneze s-a redus la jumătate în comparație cu cel realizat în 1967 el continuă să rămînă foarte ridicat (11,4%).

Expansiunea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a variat sensibil pe mari regiuni geografice și pe țări. Creșterea cea mai însemnată a exportului a fost realizată de către țările africane care în 1968 s-a ridicat la 14,3% în comparație cu nivelul atins în 1967, datorită în principal exportului masiv de țiței din Libia. Un progres net al exportului a fost realizat, de asemenea, de țările Asiei meridionale și orientale (7.8%) față de 1967, la care și-au adus contribuția în primul rînd: India (8,7%), Pakistanul (11,6%) și Singapore. În schimb exporturile țărilor latino-americane și-au menținut tendința de creștere lentă (3,7%), care rămîne sub procentul mediu înregistrat în perioada 1960—1966 de 5,2%.

Întrucît importul țărilor în curs de dezvoltare a crescut într-o măsură mai redusă (6,4%) decît exportul, deficitul comercial al acestora a scăzut, atingînd totuși 1,6 miliarde dolari. Se pare însă că această scădere a deficitului comercial s-a efectuat pe seama creșterii excedentului țărilor exportatoare de petrol. Excluzîndu-le pe acestea deficitul celorlalte țări în curs de dezvoltare a rămas practic neschimbat. O mărire serioasă a importului — 13,1% — a avut loc în 1968 în țările Asiei occidentale, dintre care Iranul a realizat o creștere de 23% Izraelul de 42% și Siria de 25%. În schimb importurile celorlalte regiuni asiatice au crescut într-un ritm mai lent decît în anul precedent.

Țările africane și-au sporit importurile în 1968 cu 4,7%, dar această medie ascunde diferențe foarte serioase, mergînd de la majorări de 35% în Libia și 20% în Coasta de Fildeș pînă la reduceri de 15—20 în Nigeria, R.A.U., Ghana și Tunisia. În ce privește țările Americii Latine, spre deosebire de celelalte regiuni în curs de dezvoltare, creșterea importurilor — de 6% — a depășit-o pe cea a exporturilor, în special datorită Braziliei, care și-a mărit importul cu 28%, Columbiei — cu 29%, Mexicului — cu 11% precum și Argentinei și Venezuelei.

În 1968 ponderea produselor alimentare și materiilor prime în comerțul mondial a continuat să scadă în favoarea produselor manufacturate. Slăbirea poziției produselor de bază a afectat în special țările în curs de dezvoltare în exportul cărora acestea dețin o pondere de circa 80% față de aproximativ 25% în cel al țărilor dezvoltate. În afară de aceasta materiile prime și produsele alimentare exportate de către țările în curs de dezvoltare, datorită structurii lor, comportă o capacitate de absorbție mai puțin elastică, în comparație cu cele exportate de către țările dezvoltate.

În ceea ce privește exportul de produse manufacturate din țările în curs de dezvoltare, acesta a crescut în perioada 1960—1967 într-un ritm mediu anual de 11%, superior celui realizat de către țările dezvoltate de 9,6%. Se remarcă însă că partea ce revine produselor menționate în totalul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare este redusă, iar numărul de țări din cadrul acestei grupe care exportă produse manufacturate este limitat.

ANALIZÎND desfășurarea comerțului între diverse grupe de țări se constată că în 1968 ritmul de creștere cel mai înalt a fost realizat de schimburile dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare (13,1%). În perioada 1960—1968 însă singurul curent de schimburi care și-a mărit ponderea în totalul comerțului mondial este acela dintre țările socialiste și celelalte grupe de țări. În ceea ce privește evoluția schimburilor în cadrul acestor trei grupe mari de țări se observă că în 1968 comerțul reciproc între țările capitaliste dezvoltate a înregistrat o dezvoltare de 13%, pe seama creșterii importurilor S.U.A. (27%) și a comerțului dintre țările membre ale Pieței Comune (18%). Dezvoltarea comerțului intracomunitar a condus la reducerea participării țărilor terțe în schimburile totale ale țărilor respective (51% în 1968 față de 64% în 1960) în mare parte pe seama țărilor în curs de dezvoltare.

Comerțul dintre țările socialiste a crescut într-un ritm superior celui înregistrat în perioada 1960—1966 datorită în deosebi progresului realizat de schimburile între țările membre ale C.A.E.R. care, potrivit aprecierii Secretariatului U.N.C.T.A.D., vor continua să se dezvolte în mod susținut. S-a mărit de asemenea, volumul comerțului lor cu celelalte țări, însă structura acestor schimburi a rămas în general neschimbată, exceptînd creșterea ponderii de produse manufacturate importate din țările în curs de dezvoltare. Deși comerțul dintre țările în curs de dezvoltare a continuat să crească, participarea acestora în exporturile lor totale s-a redus, ajungînd la 2,9% în 1968 în comparație cu 3,3% în 1960. Capacitatea de import a țărilor în curs de dezvoltare în ultimii ani a fost influențată de evoluția nefavorabilă a raportului de schimb, care cu toate că s-a ameliorat într-o oarecare măsură în 1968, continuă să rămînă inferior cu 7% în comparație cu nivelul din 1960, ceea ce reduce puterea de cumpărare a mărfurilor exportate. Se apreciază că pierderile medii anuale suportate de țările în curs de dezvoltare în perioada 1965—1967 datorate raportului de schimb nefavorabil s-au ridicat la sume de 1,3 miliarde dolari ceea ce reprezintă 1/5 din totalul volumului mediu anual al fondurilor publice primite din țările capitaliste dezvoltate și de la organizațiile internaționale.

În totalul încasărilor în devize ale țărilor în curs de dezvoltare în 1968 o parte importantă (circa 26%) revine intrărilor de capitaluri străine, volumul cărora se apreciază pentru țările neexportatoare de petrol la 13.7 miliarde dolari Din această sumă însă țările respective au plătit în contul datoriei externe 5,4 miliarde dolari, adică 40%.

Plățile în contul datoriei externe reprezintă o grea sarcină pentru țările în curs de dezvoltare, sarcină care prezintă o evoluție crescîndă. Numai în 1968 aceste plăți au absorbit 17% din totalul încasărilor în devize ale țărilor în curs de dezvoltare, iar în ce privește America Latină (cu excepția Cubei și Venezuelei) ele s-au ridicat la 27% în 1967.

O mare responsabilitate în ce privește scurgerile de devize din țările în curs de dezvoltare în țările industrializate revine capitalului privat, care se acordă în condiții grele în ce privește termenele de plată și dobînzile. Astfel, chiar după aprecierile Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), deși partea care a revenit capitalului privat în totalul fondurilor primite de țările în curs de dezvoltare în 1967 depășește cu puțin 10% el a absorbit aproape jumătate din plățile efectuate de aceste țări în contul datoriei externe.

Se apreciază că în 1968 producția globală a țărilor în curs de dezvoltare s-a mărit cu 5,5%, într-un ritm superior celui realizat în anii precedenți. Această creștere a fost însă foarte inegală pe diverse regiuni și țări. În numeroase țări creșterea amintită nu a făcut decît să compenseze scăderile anterioare, astfel că nivelul lor actual nu este superior celui existent la începutul prezentului deceniu.

ACESTE tendințe ale dezvoltării economice și comerțului mondial au fost larg comentate în toate luările de cuvînt ale delegaților în săptămîna care s-a scurs.

Reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare, menționînd progresul realizat, au insistat asupra faptului că situația țărilor lor în economia și comerțul mondial continuă să se deterioreze, ceea ce conduce la adîncirea prăpastiei care le desparte de țările dezvoltate. Ei au cerut să fie luate măsuri eficiente pentru modificarea actualei diviziuni internaționale a muncii care dezavantajează țările în curs de dezvoltare. În acest sens ei au solicitat să fie aplicate recomandările conferinței și să fie luate măsuri practice pentru promovarea comerțului internațional în sprijinul dezvoltării economice, să fie lichidate măsurile protecționiste și discriminatorii aplicate de țările capitaliste dezvoltate și să fie înlăturate condițiile finanțării externe.

Reprezentanții țărilor socialiste au susținut cererile îndreptățite ale țărilor în curs de dezvoltare și au arătat aportul pe care îl aduc la dezvoltarea cooperării economice internaționale. Reprezentantul României a sprijinit eforturile ce se fac în cadrul U.N.C.T.A.D. pentru promovarea comerțului și colaborării între toate țările, ilustrînd contribuția țării noastre, pe baza principiilor politicii sale externe, la cooperarea economică internațională

În prezent continuă dezbaterile Consiliului pe diverse puncte ale ordinii de zi atît în ședințe plenare, cît și în două comitete sesionale. Unul dintre aceste comitete se ocupă în mod special de probleme comerciale între țări cu sisteme economice și sociale diferite Totodată au loc consultări între delegații țărilor interesate — metodă aplicată pentru prima dată în cadrul U.N.C.T.A.D — pe probleme privind dezvoltarea reciprocă a comerțului și colaborării economice.

Se remarcă în deosebi, spre deosebire de alte sesiuni o atmosferă mai destinsă și dorința delegațiilor de a coopera în scopul găsirii unor soluții acceptabile pentru dezvoltarea comerțului internațional.

Vasile DRACEA

REPERE

• Un congres internațional de informatică avînd ca temă „gestiunea automatizată și umanismul" va avea loc între 23 și 25 septembrie a.c. în palatul UNESCO din Paris. El își propune să deschidă „dosarul" informaticii în fața publicului nespecializat și să arate în ce măsură această problemă afectează, pe plan profesional, activitatea colectivităților și a indivizilor.

• Deși anul acesta activitatea Societății Naționale a Căilor Ferate din Franța se va solda cu un deficit de circa 1000 milioane de franci, ministrul transporturilor al Franței Raymond Mondon, a declarat că pînă în 1974 S.N.C.F. trebuie să pună capăt acestui deficit cronic. „Scopul nostru — a spus el — nu este însă de a restrînge serviciile, ci de a le îmbunătăți, avînd convingerea că drumul de fier are încă perspective". R. Mondon a afirmat că pentru moment nu este prevăzută nici o majorare a tarifelor.

• Producția mondială de încălțăminte s-a cifrat în 1967 la 2,5 miliarde perechi, ceea ce reprezintă circa 0,7 perechi pentru fiecare locuitor al globului. Se constată în același timp că în țările industriale dezvoltate consumul anual de încălțăminte depășește în medie trei perechi pe locuitor.

• Anul trecut în Italia au fost furate nu mai puțin de 175 000 de automobile. Suma totală a daunelor provocate societăților de asigurare a depășit 18 miliarde lire italiene.

• După cum a precizat recent John A. Volpe, ministrul transporturilor al S.U.A., exporturile industriei aeronautice și spațiale au atins anul trecut suma de 3 miliarde dolari, respectiv 1/10 din volumul total al exporturilor acestei țări.

• Clubul turistic francez „Méditerranée" a abandonat proiectul construirii unui sat de vacanță în S.U.A. din motive financiare. Clubul francez dispune în prezent de 37 sate de vacanță în 15 țări ale lumii.

DILEME VENEZUELENE

PETROLUL este vital pentru economia Venezuelei. Aproximativ 70% din cuantumul total al veniturilor bugetare provin din vînzarea petrolului, petrolul brut și produsele de rafinare reprezentînd peste 90% din exporturile anuale venezuelene. Mai mult de două treimi din devizele străine care intră în Venezuela sînt rezultatul vînzării acestui produs și circa un sfert din produsul național brut își are originea în petrol.

Posibilitatea modificării acestei stări de lucruri decurgînd din hotărîrea S.U.A., luată în a doua jumătate a lunii aprilie a acestui an, de a revizui sistemul cotelor la importul de petrol brut și derivate, a provocat o vie preocupare în rîndul cercurilor economice și politice venezuelene.

Venezuela, în calitatea sa de principal furnizor cu petrol brut și derivate al pieței S.U.A. este direct afectată de revizuirea cotelor anuale de export pentru faptul că în cadrul regimului de cote pentru zona continentului american numai petrolul său este obiect de discriminare, în timp ce Canada și Mexicul pot exporta în S.U.A. în raport cu creșterea nevoilor de import ale pieței. În anul 1960 Venezuela furniza 46% din petrolul brut importat de S.U.A., în timp ce Canada exporta pe aceeași piață 11%. În anul 1968 situația se schimbase în mod considerabil: în timp ce Venezuela asigura 26% din importuri, Canada dădea 37%, ceea ce însemna o scădere de 20 de procente pentru Venezuela și o creștere cu 26 de procente pentru Canada.

Situația aceasta este rezultatul acțiunii mai multor factori atît de natură internă cît și externă.

Pe plan intern, instituirea în 1959 a unei noi politici petroliere, bazată „nu pe concesiuni", a produs o încetinire parțială a ritmului dezvoltării producției, reducîndu-se procesul de exploatare și, în consecință, investițiile particulare. Companiile petroliere străine și-au îndreptat atenția în special spre suprafețele existente în exploatare, făcînd numai investițiile strict necesare și indispensabile pentru a supraviețui și a îndeplini contractele încheiate cu clienții.

Reformele succesive asupra impozitelor pe venituri în acest sector au adus statului venituri sporite, însă n-au constituit un stimulent pentru companiile străine producătoare, ci dimpotrivă. Pe de altă parte, elementul desemnat să substituie, începînd cu martie 1962, sistemul concesionării — Corporația Venezueleană a Petrolului (CVP) — continuă și în prezent să nu funcționeze în mod practic.

Toate acestea au dus la slăbirea progresivă a bazelor industriei petroliere particulare cu capital străin. Ca măsură de presiune, industria particulară a inițiat un proces lent însă progresiv de lichidare a activelor sale și totodată de concediere a unui mare număr de muncitori. Numai în ultimii zece ani companiile petroliere străine din Venezuela au lăsat fără lucru aproximativ 20 000 muncitori.

Discuțiile purtate pe plan național în legătură cu politica de a nu se mai acorda concesiuni începînd din 1983, an în care cele actuale vor expira, au scos în evidență și alte aspecte. Majoritatea cercurilor economice naționale au fost de acord asupra faptului că sistemul concesiunilor este anacronic și că, în consecință, trebuie eliminat, însă și-au pus problema dacă neacordarea de concesiuni nu înseamnă o naționalizare progresivă a companiilor petroliere sau, dimpotrivă, dacă noua formulă propusă sub numele de „contracte de serviciu" nu înseamnă o schimbare de sistem, care să permită statului o mai mare participare financiară și operativă în acest sector, dîndu-se în acest fel companiilor străine posibilitatea să acționeze în continuare, însă într-un nou cadru legal.

Posibilitatea naționalizării pare să fie exclusă din capul locului. Acest lucru este motivat prin dependența strînsă față de piața internațională a petrolului, precum și prin faptul că nu există posibilitatea dotării Corporației Venezuelene a Petrolului (CVP) cu capital suficient pentru a se putea substitui în mod treptat companiilor străine, care ar dispare, în această variantă, pînă în anul 1983.

O altă problemă urgentă, strîns legată de depășirea situației actuale, este aceea a stimulării noilor investiții în acest domeniu. În concepția locală ea ar trebui rezolvată pe două căi. Prima este cea privind funcționalitatea contractelor de serviciu și cea de a doua este în legătură cu inițierea convorbirilor în vederea găsirii metodelor de soluționare a reluării în anul 1983 a concesiunilor acordate în 1943.

În ceea ce privește contractele de serviciu, a căror apariție s-a datorat restrîngerii pe care a suferit-o activitatea Corporației Venezuelene a Petrolului, această cale prezintă un avantaj față de sistemul concesiunilor prin faptul că în noul sistem, statul, prin intermediul C.V.P., ar participa la toate activitățile productive, lucru care nu se întîmplă în sistemul concesiunilor, unde îi revine numai impozitul pe cifra de afaceri. Pe de altă parte, contractele de serviciu nu sînt rigide în funcție de timp așa cum sînt concesiunile, care înseamnă, de fapt, ipotecarea pentru 40 de ani a teritoriului național.

În legătură cu prelungirea concesiunilor în anul 1983 trebuie ținut seama de faptul că actualele companii străine dispun încă de 13 ani pentru exploatarea suprafețelor concesionate și că în cazul în care nu se impune un program de noi investiții în zonele concesionate și neexploatate, ceea ce va primi statul în 1983 vor fi zăcăminte secătuite și terenuri nedate în exploatare. De aici, necesitatea de a se iniția negocieri cu companiile străine pentru ca acestea să prezinte cu anticipație programe de investiții noi în zonele amintite, fără ca aceste negocieri să atragă prelungirea regimului de concesiuni în vigoare.

Pentru rezolvarea problemei concesiunilor, interesantă este și propunerea pe care a făcut-o societatea venezueleană a inginerilor în petrol de a se alege una din următoarele trei variante: a) negocierea de pe acum a concesiunilor care vor expira în anul 1983; b) contractarea cu actualii concesionari a operativizării concesiunilor pe care aceștia le dețin; c) transferarea concesiunilor din mîna companiilor străine direct la Corporația Venezueleană a Petrolului.

Pe plan extern, recentele măsuri restrictive la importul petrolului venezuelean inițiate de guvernul S.U.A. au fost faptul cel mai semnificativ care a produs neliniște în cadrul cercurilor economice și politice interne. În urmă cu zece ani, restricțiile erau neînsemnate, pe cînd astăzi se observă o tendință clară de schimbare a compoziției cotelor: mai puțin petrol brut și derivate și mai mult combustibil rezidual (păcură), aceasta din urmă la un preț sensibil inferior. Această schimbare a structurii exporturilor de petrol și derivate venezuelene pe piața S.U.A. produce îngrijorare, avînd în vedere disproporția deja existentă în anul 1968 între vînzările de petrol brut, produse derivate și combustibil rezidual (păcură) pe această piață. În tabelul alăturat se poate observa defalcarea acestor exporturi în anul 1968, atît pe piața S.U.A cît și pe alte cîteva piețe importante

Exporturile de petrol brut și derivate ale Venezuelei în anul 1968 (mii tone)*)

Principalele piețe	Petrol brut	Benzină	White-spirt	Motorină	Păcură	Alte produse	Total derivate	Total general
S.U.A.	26 863	1 617	1 587	1 444	44 059	4 332	53 039	79 902
C.E.E.	10 038	438	10	547	924	316	2 235	12 273
Canada	16 266	438	597	3 037	3 749	613	8 434	24 700
Marea Britanie	9 811	1 173	44	409	680	800	3 106	12 917
Brazilia	2 528	649	66	—	358	434	1 507	4 035
Puerto Rico	6 272	3 165	84	155	214	225	3 843	10 115
Argentina	693	48	—	302	20	77	447	1 140
Panama	3 239	18	—	429	2 467	20	2 934	6 173

*) Date oficiale publicate de Ministerul minelor și hidrocarburilor din Venezuela în luna martie 1969.

Pe de altă parte, îngrijorare produce și faptul că în timp ce nevoile mondiale de petrol au crescut în medie cu 8% anual, ritmul mediu de creștere a exporturilor venezuelene a fost de numai 2,5% în ultimii șase ani. Tendința a fost de continuă încetinire, astfel că în anul 1968 acest ritm a atins numai 1,8%.

Schimbarea compoziției exporturilor venezuelene de petrol pe piața S.U.A. atrage după sine o scădere a intrărilor de valută: substituirea petrolului brut și a derivatelor cu combustibil rezidual determină o reducere a încasărilor cu 50—60 cenți pentru fiecare baril exportat. Conform calculelor oficiale, pierderea anuală s-ar ridica la 600 milioane de bolivari.

Pentru ameliorarea acestei situații s-a propus chiar în timpul ultimelor dezbateri parlamentare pe marginea acestei probleme, ca guvernul să studieze în mod serios posibilitatea luării unei hotărîri unilaterale în sensul de a mări cu minimum 5 cenți pe baril prețul de export al combustibilului rezidual.

În legătură cu aplicarea restricțiilor amintite la sfîrșitul lunii aprilie a. c., ministrul minelor și hidrocarburilor din Venezuela, Peréz La Salvia, a făcut o scurtă vizită la Washington pentru a expune factorilor de răspundere din S.U.A. nemulțumirea guvernului și cercurilor economice venezuelene. În acest sens semnificative sînt de asemenea, atît constituirea, la 24 aprilie 1969, a Frontului național de apărare a petrolului, cu participarea reprezentanților tuturor sectoarelor vieții sociale venezuelene, cît și declarațiile făcute de președintele Republicii, dr. Rafael Caldera: „Atitudinea S.U.A. față de petrolul nostru poate fi considerată ca un test al scopurilor pe care și le propune în politica din această emisferă... Orice prejudiciu în acest domeniu se va repercuta în mod negativ în toată America Latină" Rezolvarea acestei probleme a captat interesul tuturor cercurilor economice, politice, inclusiv guvernamentale, și este amplu dezbătută în comisiile de lucru permanente ale Congresului Național.

Opinia generală este că revizuirea sistemului de cote constituie o formă de presiune exercitată de marile trusturi petroliere prin intermediul guvernului S.U.A., pentru a obliga Venezuela să-și precizeze încă de pe acum poziția privind prelungirea concesiunilor care urmează să expire peste 14 ani. De altfel, atitudinea Administrației S.U.A. față de petrolul venezuelean nu constituie un caz izolat, ci este o măsură care se înscrie în contextul general al politicii sale față de tendința de consolidare a independenței economice a țărilor latino-americane. Această politică a fost considerată de către delegații la cea de a XIII-a sesiune a CEPAL, care a avut loc în luna aprilie 1969 la Lima, ca o tactică a marilor capitaluri nord-americane interesate în a-și menține pozițiile lor în economia respectivelor țări. Sesiunea mai sus-amintită a recomandat ca investițiile de capital privat precum și ajutoarele financiare să se abțină de la imixtiuni în treburile interne și de la presiuni de orice natură, pentru respectarea intereselor naționale ale țărilor primitoare.

Stoica PRUNDEANU

SECRETUL BANCAR ȘI „CAPITALURILE CRIMINALE"

UN COTIDIAN genevez de circulație internațională denunța, în urmă cu cîteva luni, existența unor fonduri ale... Mafiei (!!!) în băncile elvețiene, fără să ofere însă cititorilor săi detalii cu privire la această descoperire.

Explicația tăcerii: faimosul secret bancar impus personalului tuturor băncilor elvețiene. După cum se știe, în Elveția conturile bancare sînt secrete; numai titularul le poate declara, în cazul în care socoate acest lucru necesar. Nu mai puțin notoriu este faptul că garantarea secretului bancar a jucat un rol considerabil, vreme de peste un secol, în dezvoltarea rețelei bancare din această țară.

Sute de milioane de franci au fost depuși la băncile elvețiene în perioadele de criză economică sau politică pe plan internațional. În labirinturile lor de oțel zac încă multe milioane, care continuă să-i aștepte pe titularii conturilor misterioase, dispăruți sau uciși în cursul ultimului război mondial.

Știrea cu privire la existența unor fonduri secrete ale Mafiei în unele din băncile elvețiene a avut ca rezultat sporirea interesului față de capitalurile secrete depuse în Elveția. Unii comentatori au lăsat să se înțeleagă că secretul bancar oferă refugiu traficanților de stupefiante, alții au propus să se efectueze anchete menite să dezvăluie originea capitalurilor. Cînd agitația a început să crească, au fost date publicității unele amănunte.

Recent, doi înalți funcționari ai Departamentului federal elvețian de justiție și poliție, d-nii Nussbaumer și Markees, s-au deplasat la Washington pentru a duce tratative cu reprezentanții guvernului american. În cadrul acestor discuții au fost examinate numeroase probleme, pe primul plan situîndu-se unele aspecte care derivă din hotărîrea Administrației S.U.A. de a intensifica lupta împotriva delicvenței în această țară — „lupta împotriva crimei", cum a numit-o președintele R. Nixon.

Datele problemei par a fi simple: autoritățile federale americane declară că în ultimii ani sume uriașe de dolari au fost exportate din S.U.A. în Europa și că o bună parte din aceste fonduri aparțin Mafiei americane — „Cosa Nostra". După stabilirea unui control (secret) asupra evaziunii capitalurilor, oficialitățile americane par să fi ajuns la concluzia că, de preferință, capitalurile Mafiei se îndreaptă, pe căi ascunse, spre Elveția, unde se bucură de protecția secretului bancar.

Americanii au cerut să li se ofere posibilitatea de a obține anumite informații asupra conturilor rezidenților în Elveția; aceste detalii le-ar permite să identifice pe adevărații proprietari ai „capitalurilor criminale", protejați de oamenii lor de afaceri.

Elveția a semnat pînă acum un mare număr de acorduri de extrădare a persoanelor acuzate sau condamnate pentru șantaj, deturnare de fonduri sau crime. Dar nu există nici un fel de restricții în privința dreptului cetățenilor străini de a-și deschide un cont la bancă, din momentul în care au depus un fond de garanție.

Legea bancară elvețiană permite să se aducă la cunoștință publică detalii asupra conturilor clienților doar în cazul în care aceștia sînt acuzați de un tribunal elvețian sau străin și numai în momentul anchetei sau al procesului. Pe de altă parte, însă, băncile *nu sînt obligate* să informeze tribunalul, acordul sau refuzul lor depinzînd de interesul pe care-l au în publicarea datelor respective. De multe ori s-a întîmplat ca băncile elvețiene să nu coopereze cu justiția; secretul bancar le permite să nu dezvăluie lucruri compromițătoare pentru clienții lor.

Cererea americană de a „veghea" asupra intrării de capitaluri străine în băncile elvețiene a fost primită cu o oarecare ostilitate nu numai de cercurile financiare, ci și de o parte a opiniei publice. Unii o consideră drept o încercare de a controla mișcarea capitalurilor elvețiene.

În ultima sa conferință de presă, înainte de a părăsi Berna, fostul ambasador al Statelor Unite, John S. Hayes declara că, după părerea sa, „această problemă va putea fi rezolvată fără întîrziere" și că, „înțelegînd reacția opiniei publice elvețiene, speră că aceasta nu va accepta ideea ca secretul bancar să poată fi folosit de cei ce încearcă să-și camufleze activitățile criminale".

În timp ce unele pături ale populației se pronunță pentru o modificare a situației existente, cercurile marii finanțe declară că sînt gata să ofere informații cu privire la fondurile celor ce sînt acuzați pentru delicte de drept comun, continuînd să păstreze însă secrete datele relative la evaziunea capitalurilor americane spre Europa, precum și alte detalii care ar putea fi folosite de fiscul american. Astfel, băncile elvețiene și-ar păstra reputația de care se bucură în întreaga lume încă de la înființarea lor.

C. MĂLIN

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

CORESPONDENȚĂ DIN SOFIA

NOI PAȘI ÎN DEZVOLTAREA INTENSIVĂ A AGRICULTURII BULGARE

ANUL ACESTA Bulgaria sărbătorește cea de-a 25-a aniversare a victoriei revoluției socialiste, care a deschis pentru țara noastră calea spre un avînt economic, cultural și politic vertiginos. Într-un sfert de secol s-a schimbat din temelii înfățișarea acestei țări balcanice, în trecut înapoiate și proverbial de sărace. În prezent, Bulgaria este o țară industrial-agrară modernă, în plin avînt.

Una din marile transformări care au avut loc în această perioadă o constituie victoria socialismului la sate. După cum a declarat tovarășul Todor Jivkov, „aceasta constituie o victorie istorică a poporului nostru, cel mai mare succes în construcția socialistă în țara noastră". Partidul Comunist Bulgar a realizat acest succes aplicînd cu pricepere și în mod consecvent învățătura marxist-leninistă și planul cooperatist leninist, folosind cît mai deplin experiența bogată a popoarelor sovietice în domeniul gospodăririi colective a pămîntului.

În comparație cu anii antebelici, producția agricolă s-a majorat aproape de două ori și jumătate. Productivitatea muncii a sporit de mai bine de patru ori. Recoltele culturilor agricole de bază sînt acum de două pînă la patru ori mai mari. De exemplu, de pe un hectar cultivat cu grîu, în trecut țăranii recoltau 1000—1200 kg, acum recoltele medii pe țară ajung la 2300—3000 kg. Recoltele de porumb au crescut de la 1000—1200 la 3500—4000 kg. Cantitatea de lapte obținută de la o vacă furajată a săltat de la 470 litri la 2800—2900 litri. O dată cu sporirea producției agricole au crescut și veniturile țăranilor, ceea ce a dus la schimbări esențiale în condițiile lor de viață materiale și culturale. Viața satului s-a apropiat mult de cea a orașului.

Anul 1968 constituie cea mai bună ilustrare a tăriei și posibilităților satului socialist bulgar. A fost un an greu pentru agricultură. O secetă îndelungată a lovit țara; s-au uscat rîuri, a secat apa lacurilor de acumulare. În condițiile gospodăririi particulare a pămîntului, aceasta ar fi fost o adevărată catastrofă pentru țărani, pentru întreaga economie. Dar nivelul superior al muncii în agricultură, chimizarea, mecanizarea, întinsele suprafețe irigate (în prezent Bulgaria este pe primul loc în Europa în ce privește procentul terenurilor irigate raportat la întreaga suprafață arabilă), soiurile potrivite, posibilitatea de a conduce gospodăriile mari, bine organizate, au redus pierderile la minimum. S-a strîns o recoltă aproape normală din culturile cerealiere și tehnice, din plantațiile trainice. În condițiile de climă și naturale nefavorabile, orînduirea cooperatistă la sate și-a demonstrat o dată în plus imensa sa vitalitate.

Iată de ce, în anul jubiliar pășesc cu încredere și țăranii bulgari, cu ambiția de a aduce o contribuție pe cît posibil mai mare la patrimoniul național al țării. Se prevede ca producția agricolă globală să depășească simțitor realizările din 1967 — anul cel mai bogat din istoria agriculturii bulgare. Iar față de anul trecut, producția se va majora cu 16,5%.

Dezvoltarea agriculturii în 1969 se va realiza pe calea intensificării. In acest scop au fost alocate investiții de peste 500 milioane leva. Acestea vor permite extinderea suprafețelor de vii și livezi, dîndu-se cale formelor progresive și eficiente adaptate cultivării industriale. Vor fi date în exploatare alte 40 000 hectare de terenuri irigate. În felul acesta ele vor depăși 1 040 000 hectare, cuprinzînd aproape 22% din pămîntul arabil. Va continua chimizarea agriculturii. Pe un hectar de pămînt arabil se vor asigura peste 500 kg de îngrășăminte chimice. Numărul tractoarelor va depăși 89 000 (convenționale în 15 c.p.), al combinelor 17 400, al camioanelor — peste 18 000 etc. Mecanizarea complexă va fi aplicată pe suprafețe mari, cuprinzînd aproape în întregime culturile cerealiere și floarea-soarelui, aproape 55% din porumb. Se trece la o mecanizare tot mai deplină și la cultivarea legumelor, tutunului și celorlalte culturi intensive.

Cu pași repezi se va desfășura și modernizarea în zootehnie, unde este caracteristic faptul că se trece în mod hotărît la aplicarea unor metode industriale și tehnologii eficiente. Anul acesta vor fi construite alte 13 combinate de păsări inter-cooperatiste pentru îngrășatul puilor (broyleri), cu o capacitate anuală de cca. 27 mil. kg carne de pasăre. In gospodăriile cooperatiste vor fi adaptate în acest scop și cca. 200 din crescătoriile de păsări existente. Se amenajează complexe mari de porcine pentru creșterea a cîte 20—30 și mai multe mii de porcine. Se organizează și creșterea vitelor, trecîndu-se pe o scară și mai largă la îngrășarea viteilor și creșterea vacilor în condiții industriale. Anul acesta industria furajeră va pune la dispoziția sectorului zootehnic peste 1 000 000 tone de furaje amestecate de calitate superioară. Or, se știe că atunci cînd animalele și păsările sînt alimentate cu furaje de calitate superioară, 1 kg de spor de greutate se obține cu de două-trei ori mai puține furaje în unități nutritive, față de utilizarea obișnuită a furajelor cerealiere. Agricultura din sectorul socialist va trece anul acesta în întregime la alimentare cu amestecuri furajere de calitate superioară, creșterea porcinelor — în procent de 85%, iar creșterea vitelor — cca. 60%.

Toate acestea vor permite să se asigure progrese și în privința indicatorului economic de bază — creșterea productivității muncii. În agricultură, volumul producției globale pe un lucrător din producție va fi cu circa 11% mai mare decît în 1967.

Veselin IVANOV
redactor șef-adjunct
al ziarului „Kooperativno Selo"

R.P.D. COREEANĂ

INDUSTRIILE ENERGETICĂ ȘI EXTRACTIVĂ — RAMURI CU DEZVOLTARE PRIORITARĂ

ENERGETICA este una din ramurile de bază ale dezvoltării multilaterale a economiei naționale a R.P.D. Coreene. Fără energie electrică n-ar fi fost posibilă dezvoltarea industriei metalurgice și chimice, n-ar fi fost posibile succesele inregistrate în electrificarea căilor ferate și a agriculturii.

În perioada postbelică au fost reconstruite și inzestrate cu utilaj modern centralele electrice existente, a luat o largă amploare construcția de noi centrale hidro și termoelectrice, care a contribuit la mai buna repartizare geografică a bazei energetice a țării. Construirea unor termocentrale electrice, de mare capacitate, a lichidat fluctuațiile sezoniere de energie electrică, furnizată exclusiv de hidrocentrale și care nu puteau acoperi necesarul de energie în sezonul secetos. Totodată, pe întreg cuprinsul țării au fost construite sau se află în curs de construcție centrale hidro și termoelectrice de capacitate mică și mijlocie, care vor satisface cerințele de energie pe plan local și vor accelera electrificarea agriculturii, prevăzută a fi terminată în anul 1970.

Industria electrotehnică s-a dezvoltat, la rîndul ei producînd transformatori, generatori, turbine hidraulice și alte instalații și utilaj energetic.

Strîns legată de creșterea producției de energie electrică este ramura extractivă. De altfel, în cadrul economiei naționale aceste două ramuri cunosc o dezvoltare prioritară. Lucrătorii din sectorul industriei carbonifere au inregistrat în cursul septenalului 1961—1967 o creștere de 2,5 ori a producției de cărbune, iar în anul trecut au atins cel mai înalt indice al producției cunoscut pînă în prezent.

Se amenajează și se extinde capacitatea minelor mari, dotate cu mijloace mecanizate. Concomitent are loc o exploatare intensă a minelor carbonifere mici și mijlocii valorificarea tuturor posibilităților în vederea organizării pe scară cît mai largă a extracției la zi. Măsurile luate au permis satisfacerea nevoilor mereu sporite de cărbune ale economiei naționale, pe măsura dezvoltării și diversificării industriei. Sutele de mine carbonifere mici și mijlocii, deschise în cursul septenalului, au asigurat, cu investiții reduse, o creștere de 4,5 ori a producției de cărbune. În același timp, în perioada septenalului numărul mașinilor și instalațiilor de extracție cu care au fost dotate exploatările carbonifere s-a triplat.

În prezent lucrătorii din sectorul industriei carbonifere obțin importante succese pe graficele întrecerii, pentru a realiza o creștere a producției de cărbune în acest an, cu 22% față de 1968.

V. B.

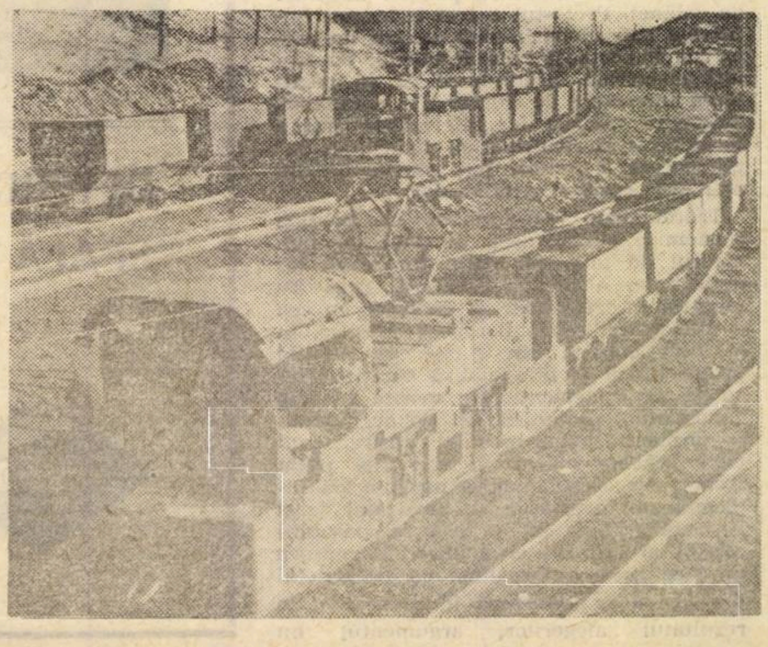

R.P.D. Coreeană: Mecanizarea lucrărilor la minele de cărbuni înregistrează noi succese

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● În legătură cu recenta cerere a Ungariei de intrare în GATT, ca membră cu drepturi depline, săptămînalul economic maghiar **Figyelö** a publicat un interviu cu Nyerges Janos, director general în Ministerul Comerțului Exterior, împuternicit special al guvernului maghiar pe lîngă organismele economice internaționale.

După cum arăta J. Nyerges, reînnoirea cererii Ungariei, care din 1967 se bucură de calitatea de membru observator, este determinată de interesul său direct pentru problemele dezbătute în cadrul acestui organism. Dorința Ungariei a întîmpinat o aprobare unanimă din partea membrilor GATT; ei și-au exprimat totodată interesul pentru prevederile noului mecanism de conducere al economiei R.P.U. referitoare la rolul tarifelor vamale ca instrument al reglementării importurilor și au subliniat necesitatea studierii acestora.

Admiterea în GATT a Ungariei nu va influența structura geografică a relațiilor sale economice, fiind totodată în perfectă concordanță cu principiile noului mecanism de conducere a economiei — a subliniat J. Nyerges.

● La baza relațiilor comerciale bulgaro-suedeze se află acordul de lungă durată încheiat în 1966 care prevede efectuarea decontărilor în valută liber convertibilă. În ultimii 8 ani valoarea schimburilor comerciale între aceste două țări a crescut aproximativ de 6 ori — de la 1,9 milioane dolari în 1961, la 11,3 milioane în 1968.

Struguri, roșii, cartofi, fructe conservate și proaspete, covoare, produse din piele și blănuri, textile și zinc compun lista exportului Bulgariei în Suedia; ea primește în schimb mașini și utilaje, rulmenți, oțel, hîrtie, celuloză, echipament pentru nave.

● Banca Mondială a acordat Iugoslaviei un împrumut, echivalent cu 30 milioane dolari, pentru finanțarea unei părți din costul construcției a trei șosele moderne în Croația, Slovenia și Macedonia (însumînd 98 km). Valoarea totală a proiectului, care urmează a fi realizat în decurs de trei ani este evaluată la 75 milioane dolari.

● Întreprinderea cehoslovacă de comerț exterior „Tehnoexport" a încheiat un contract cu societatea „Litwin Engineering France" (filială franceză a unei societăți din S.U.A.) pentru construirea, în apropiere de Praga, a unei fabrici de polistiren cu o capacitate de producție de 42 000 t/an. Contractul, în valoare de 50 milioane de franci, urmează a fi executat în maximum doi ani.

● Întreprinderea mixtă sovieto-belgiană Nafta (la care partea sovietică participă cu 60% din capital, iar cea belgiană cu 40%) a investit pînă în prezent circa 750 milioane de franci belgieni pentru construirea unor instalații in portul Anvers, destinate depozitării produselor petroliere importate din U.R.S.S. Capacitatea totală a rezervoarelor se ridică la 350 000 mc, fiind prevăzută extinderea ei la 850 000 mc într-un viitor apropiat.

● După cum subliniază agenția BTA, relațiile comerciale dintre Bulgaria și Anglia au la bază acordul încheiat pentru perioada 1965—1970. În 1961 valoarea schimburilor comerciale a reprezentat 14 milioane dolari, iar în 1968 ea a fost de 32,7 milioane dolari. Potrivit protocolului semnat anul trecut volumul exporturilor bulgare în Anglia a crescut cu 17,9%, iar volumul total al schimburilor dintre aceste două țări cu 14,1%, comparativ cu anul precedent.

În schimbul produselor petroliere, chimice, diferitelor utilaje, mașini și a echipamentului electric, Bulgaria livrează în Anglia metale neferoase, fructe și legume, conserve de fructe, unele mașini, materii prime, produse chimice și materiale de construcții.

După cum menționează sursa citată, se depun eforturi pentru continua dezvoltare a relațiilor în domeniul comercial, industrial și tehnico-științific între cele două țări.

● Întreprinderea iugoslavă Jugoturbina și societatea suedeză Stal-Laval Turbin AB au semnat recent un contract, în baza căruia partea suedeză a cedat (pe timp de opt ani) întreprinderii iugoslave folosirea licenței de fabricare a turbinelor cu abur (de 20 000—40 000 cp) pentru nave maritime, precum și dreptul de a comercializa aceste turbine în țările socialiste.

R.F.G.

POLITICA ECONOMICĂ: SOLUŢII SAU ALIBIURI?

DEVALORIZAREA RECENTĂ a francului francez nu a rezolvat problemele mărcii vest-germane, scrie în ultimul său număr (pe luna august) revista **Wirtschaftsdienst** *de la Hamburg. Se poate adăuga că nu s-a schimbat nimic nici în ceea ce privește locul pe care îl ocupă problema revalorizării mărcii în actuala campanie electrorală din R.F.G.*

La începutul lui iulie, cabinetul federal vest-german refuzase pentru a treia oară în decurs de nouă luni să adopte calea revalorizării mărcii ca mijloc pentru frînarea sau contracararea unor dezechilibre potențiale sau efective în mersul economiei. De fiecare dată, hotărîrea a căpătat un caracter mai accentuat politic, pentru că de fiecare dată — din noiembrie 1968 pînă în mai 1969, apoi din mai pînă în iulie — s-a scurtat intervalul rămas pînă la alegerile generale din 28 septembrie. Or, în vederea acestor alegeri partea creștin-democrată a coaliției guvernamentale socotește util să nu modifice cursul de schimb al monedei, operațiune ale cărei efecte pare să nu le considere destul de certe pentru un asemenea moment. Partea social-democrată, dimpotrivă, care în toamna anului trecut conlucrase efectiv la ocolirea revalorizării prin ieftinirea importurilor și scumpirea exporturilor vest-germane pe cale fiscală, pledează începînd din luna mai categoric și deschis pentru revalorizare, transformînd această problemă în tema economică centrală a luptei electorale. Ministrul economiei, Karl Schiller, cu sprijinul conducerii PSD, s-a situat pe poziții net opuse celor ale ministrului finanțelor, Franz Josef Strauss, susținut de UCD/UCS și de cancelarul Kiesinger. Acesta a avut ultimul cuvînt și în cea mai recentă respingere a propunerilor social-democrate de revalorizare. Coaliția continuă să guverneze, dar înfruntările preelectorale au fost angajate din plin chiar în sînul cabinetului.

● Argumentul raționalității

RAȚIONALITATEA economică este invocată firește de ambele tabere din sînul coaliției. Atît adepții cît și adversarii revalorizării mărcii pun în centrul argumentării lor necesitatea asigurării stabilității economice. Ar fi fără îndoială interesant de a urmări sensul exact care se dă acestei noțiuni de către diferiții participanți la dispută, dar prin natura lucrurilor aceasta nu ne-ar lumina prea mult în ceea ce privește sensul ei imediat, legat de apropierea alegerilor. Fiecare din cele două partide ale coaliției dorește să apară în fața corpului electoral, atît ca făuritor al actualei conjuncturi economice favorabile, cît și ca garant al menținerii ei dincolo de data de 28 septembrie. Dacă partidul social-democrat revendică, în ceea ce privește situația existentă, „drepturi de autor" pentru ministrul economiei, partidul creștin-democrat înclină să atribuie rolul principal nu politicii duse de acesta, ci unei vigori autonome a organismului economic.

Cît despre perspectiva conjuncturală, creștin-democrații văd în proiectele de revalorizare o intervenție prea puternică, de natură să perturbeze evoluția favorabilă, pe cînd social-democrații socotesc că fără revalorizare „supraîncălzirea" inflaționistă este inevitabilă și poate duce la repetarea recesiunii din 1967.

Dacă am simplifica mult definirea pozițiilor, am putea spune că se înfruntă o politică economică intervenționistă — a P.S.D. — și una de neintervenție (sau de intervenție minimă) — a UCD/UCS. Dar aceasta nu este valabil decît într-o perspectivă imediată, de cîteva luni, complicată și mai mult prin faptul că în aceste luni se situează și alegerile generale. Este desigur deosebit de greu din această cauză a spune care din cele două poziții este mai temeinic ancorată în raționalitatea economică.

Foarte recent, însă, un for situat juridic în afara disputei dintre partide s-a pronunțat pentru revalorizare, fiind astfel la originea ultimei reafirmări oficiale a poziției cabinetului în această problemă — în sens contrar, cum am văzut. Este vorba de Consiliul experților economici, organism răspunzător în fața parlamentului pentru toate problemele legate de atingerea obiectivelor politicii economice a statului. Rolul său este consultativ, dar dreptul de publicitate de care se bucură luările sale de poziție face ca el să aibă o certă influență asupra opiniei publice. Din proprie inițiativă, „consiliul celor cinci înțelepți", cum i se spune, a prezentat guvernului la 30 iunie un raport special în care se declară net pentru revalorizarea mărcii vest-germane, arătînd că în cazul neadoptării acestei căi actuala conjunctură este sortită să facă loc într-un viitor apropiat unor tendințe inflaționiste debordante și în cele din urmă unei recesiuni economice. Expertiza a fost trecută sub tăcere pînă cînd, la 11 iulie, săptămînalul **Der Volkswirt** a tipărit extrase din ea, declanșînd un nou val de discuții, acuzații reciproce ale exponenților partidelor din coaliția guvernamentală și noua decizie a cancelarului Kiesinger privind refuzul de revalorizare. Se spune că indiscreția care a făcut posibilă publicarea extraselor a fost „dirijată". Sigur este doar că concluziile „înțelepților" coincid cu măsurile propuse cabinetului de către ministrul social-democrat al economiei.

● Profesorii furnizează muniții

CITĂM după revista menționată: „Natura și proporțiile perturbării echilibrului economic general fac să pară indicat să se adapteze cît mai curînd cu putință cursul mărcii condițiilor de pe piață. O corectare a cursului de schimb ar fi un mijloc corespunzător pieței pentru a reduce excedentul balanței de plăți și pentru a combate direct creșterea prețurilor în interior".

Reamintim că excedentele masive ale balanței de plăți a R.F.G. din ultimii ani sînt considerate de experți ca datorîndu-se unei deprecieri mai rapide a monedelor țărilor partenere de schimb, ceea ce după aprecierea lor, dacă nu se recurge la revalorizarea mărcii, trebuie să ducă la o așa-zisă „inflație de adaptare" în economia vest-germană. Conchid „cei cinci înțelepți": „Normele de stabilitate a nivelului prețurilor și de echilibru în relațiile economice externe, așa cum au fost fixate prin Legea pentru asigurarea stabilității și a creșterii, continuă să nu fie îndeplinite: pericolele pentru stabilitatea valorii banilor cresc, și nu este lipsit de probabilitate că din aceasta vor rezulta, mai devreme sau mai tîrziu, urmări negative și pentru obiectivul creșterii continue".

Profesorii furnizează muniție pentru lupta electorală, a fost în esență comentariul adversarilor revalorizării. De dragul adevărului istoric trebuie însă spus că „cei cinci" nu sînt singuri în poziția lor față de cursul de schimb al mărcii și, implicit, față de perspectivele conjuncturii. În mai, în zilele celei a doua hotărîri anti-revalorizare, peste 100 de profesori de economie au protestat, printr-o declarație scrisă, contra poziției adoptate de cabinet. Protestul a fost îndreptat împotriva subordonării unor decizii de asemenea importanță considerentelor de tactică electorală, arătîndu-se că se neglijează interesele de durată ale economiei. Expertiza oficială a „înțelepților" nu a făcut decît să reafirme, cu autoritatea suplimentară a acestui for, concluziile din mai ale „revoltei profesorilor".

Teoreticienii vest-germani ai politicii economice susțin deci, de fapt, în momentul de față, cel puțin în marea lor majoritate, o poziție similară, dacă nu identică în trăsăturile ei de bază, cu cea a ministrului economiei Karl Schiller. În discuția publică din R.F.G. pe această problematică se atrage însă atenția și asupra unui element care merită luat la cunoștință: profesorii, se spune, judecă în termenii unor modele abstracte, ai unor scheme mai mult sau mai puțin ideale, dar acestia pot să nu coincidă întocmai cu judecățile politice mai largi pe care trebuie să le facă responsabilii direcți ai politicii economice. În măsura în care aceasta înseamnă că politicienii trebuie să se gîndească în prezent și la rezultatul alegerilor, argumentul nu aduce desigur nimic nou. În măsura însă în care se referă la concordanța dintre vorbă și faptă, el ar putea să aibă ecou în opinia publică. Este vorba de consecvența poziției adoptate de ministrul economiei. După cum apreciază diverși observatori, de pildă de la **Die Zeit**, stăruie impresia că partidul pe care îl reprezintă a căutat doar să-și creeze un alibi electoral prin felul cum a pus problema revalorizării. Căutarea de alibiuri sau de soluții — asta pare să fi devenit o întrebare esențială în cadrul disputei, acum deschis electorală, în jurul revalorizării.

● „Cît va dura boom-ul"?

ACEASTĂ a doua întrebare aparține tot săptămînalului citat mai înainte și este strîns legată de cele discutate pînă aici. „Noua politică economică", dusă în ultimii ani în R.F.G., dar nu proprie numai acestei țări, își propune, după cum se știe, să nu permită nici căderea în recesiune, dar nici „excese" în direcția opusă, adică a unui boom fără limite. Acesta este de fapt înțelesul cel mai răspîndit al noțiunii de stabilitate ca obiectiv de politică economică al țărilor capitaliste. Implicația este frînarea profilactică a conjuncturii pentru a împiedica debordarea ei, „supraîncălzirea", cu urmarea acesteia — recesiune și stagnare.

Starea actuală a economiei vest-germane provoacă din acest punct de vedere anumite griji celor care privesc dincolo de orizontul datei de 28 septembrie. Elementele concrete provin în special din domeniul schimburilor externe ale R.F.G., domeniu în care se manifestă mai de mult dezechilibre preocupante. Comerțul exterior în prima jumătate a acestui an s-a soldat cu un excedent de 6,7 miliarde mărci. Deși este ceva mai mic decît cifra corespunzătoare din anul trecut — 7,8 miliarde mărci —, acest rezultat arată că măsurile fiscale („erzaț-revalorizarea") din noiembrie 1968 au dat prea puțin satisfacție, iar pe de altă parte denotă că o serie de măsuri adoptate anul acesta pentru o ușoară acțiune restrictivă asupra conjuncturii nu vor modifica nici ele evoluția deoarece se situează toate pe planul activității economice interne (blocări de credite, reduceri de cheltuieli bugetare etc.). Cît despre balanța de plăți pe primele cinci luni ale anului, ea înregistrează, ca un fenomen deosebit de interesant, o puternică intensificare a exportului net de capital privat pe termen lung — 8,257 miliarde mărci față de 2,511 miliarde în ianuarie—mai 1968.

În acest context, la întrebarea de mai sus, președintele Institutului Ifo din München răspunde în săptămînalul **Der Volkswirt**: „ne apropiem cu pași repezi de punctul culminant al creșterii cererii". Încă în a doua jumătate a anului curent, se arată mai departe, creșterea cererii interne va slăbi. Excedentul balanței de plăți externe ar putea să nu atingă nivelul din anul trecut. „Cu toate acestea, dezechilibrul în relațiile economice externe se va menține în viitorul previzibil. Pericolele care izvorăsc de aici pentru evoluția prețurilor și pentru stabilitatea valorii banilor nu au fost înlăturate prin măsurile de pînă acum privind schimburile externe".

Întrucît responsabilii și-au anunțat hotărîrea de a nu mai interveni în aceste domenii pînă la alegerile parlamentare, pare justificată întrebarea experților dacă eventualele măsuri luate după data de 28 septembrie vor mai putea avea efectul dorit într-un timp destul de scurt pentru a preîntîmpina acea debordare a boomului care este în directă contradicție cu obiectivele proclamate de politica economică.

I. PĂDUREANU

VISUL FIECĂREI GOSPODINE

DETERGENT — PASTĂ ULTRA — ARYLAN
SPALĂ UȘOR, DĂ RUFELOR UN ALB STRĂLUCITOR

CHEMOLIMPEX
Societate ungară pentru produse chimice
BUDAPESTA 5. B. P. 121

PUBLICOM

CONTROVERSE INTER-OCCIDENTALE ÎN DOMENIUL INFORMATICII

APARIŢIA ŞI DEZVOLTAREA într-un ritm extrem de alert a unor ramuri şi domenii noi ale ştiinţelor cu caracter aplicativ reflectă intensitatea cu care ştiinţa şi tehnica se împletesc într-un proces care revoluţionează ansamblul vieţii sociale contemporane.

In contextul acestui proces, tulburător prin proporţiile şi adîncimea sa, dezvoltarea informaticii descrie o traiectorie dintre cele mai spectaculoase, dezvoltare care prilejuieşte numeroase studii teoretice menite să generalizeze concluziile ce se desprind din această furtunoasă evoluţie *)

Trecînd repede de la perioada „copilăriei" a anilor 1946—1956, în care atenţia era îndreptată cu deosebire asupra problemelor de logică matematică ce trebuiau rezolvate pentru demararea producţiei primelor prototipuri de calculatoare şi apoi a producţiei lor în serie, la perioada „tinereţii" plasată, aproximativ în anii 1956—1966, în care predomina preocuparea pentru elaborarea modalităţilor complexe de folosire mai deplină în practică a calculatoarelor (de la „software la „sisteme") şi apoi la perioada dezvoltării aşa numitei „tehnologii de formare a pieţei", informatica a parcurs metamorfoza de la ştiinţă la industrie, cu tendinţe şi doleanţe vizibile de interferare şi în politica economică. Ea dezvoltă astăzi legături solide cu aproape toate sectoarele de activitatea economică şi socială, lărgind considerabil aria de aplicare a tehnicii de calcul în stabilirea deciziilor, de la nivelul întreprinderii pînă la cel al unor întregi ramuri, sau al economiei naţionale în ansamblu.

Pătrunzînd în cele mai variate domenii, informatica a contribuit tot mai mult la schimbarea a însăşi opticii conducerii şi organizării economiei moderne, pentru care calculatorul devine tot mai mult un element indispensabil. Şi astfel, începînd modest, ca ajutor al inginerului şi contabilului din mari instituţii ale administraţiei publice în operaţii cu caracter mai puţin rutinier, aplicaţiile calculatorului au evoluat către sistemele integrate în care rezultatele obţinute într-o etapă servesc elaborării unui şir de alte trepte succesive pînă la aceea a deciziei finale, tinzînd în prezent tot mai mult să se transforme dintr-un factor extern într-o componentă intimă a metabolismului economic al întreprinderii sau marilor instituţii centrale.

Mutaţii importante se produc în prezent în tehnologia formării pieţii informaticii. Producătorii capitalişti oferă de cele mai multe ori echipamente, programe, studii sau asistenţă tehnică în esenţă identice, sau foarte asemănătoare între ele. Ceea ce diferă substanţial şi constituie moneda forte a ofertei pe piaţa informaticii sînt modalităţile şi domeniile noi în care pot fi folosite maşinile şi programele. Asistăm astfel şi în acest compartiment, ca în multe dintre compartimentele noi ale dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, la tendinţa de intensificare a comerţului cu idei noi, comerţ în care devine invulnerabil şi învinge ofertantul în măsură să propună soluţiile cele mai ingenioase, mai originale, mai îndrăzneţe, capabile să lărgească cîmpul de investigaţie şi sfera de aplicare a mijloacelor tehnice moderne şi să asigure o eficienţă superioară şi certă din punct de vedere economic. Paradoxal în această tendinţă nu este de loc faptul că mijloacele tehnice devin un auxiliar, — e drept, de cea mai mare însemnătate — al ideii înaintate, ci faptul că o dată cu vînzarea mijloacelor tehnice este adesea oferită, aparent, în mod gratuit experienţa materializată în această idee.

În aceasta constă una din laturile cele mai caracteristice ale dezvoltării pieţei informaticii care lasă să se întrevadă formarea unei alte diviziuni a muncii, prin separarea producătorilor de calculatoare şi programe de cei care se vor ocupa de activitatea de elaborare a căilor şi metodelor utilizării acestora, activitate care se afirmă încă de pe acum ca un sector de sine stătător şi ca un „business" dintre cele mai promiţătoare.

Această trăsătură explică şi structura specifică a monopolului existent în domeniul informaticii în lumea capitalistă, monopol a cărui strategie constă nu atît în acapararea producţiei de mijloace tehnice, ci mai ales în asigurarea controlului exploatării patrimoniului tehnologic, prin depistarea şi definirea problemelor de cel mai înalt interes practic şi alegerea celor mai adecvate tipuri de soluţii pentru rezolvarea lor.

El se bazează deci pe o triere calitativă, în conjunctura unei imense pieţe de desfacere, al cărei potenţial este exploatat numai în parte şi foarte inegal. De pildă, în Statele Unite informatica joacă un rol important îndeosebi în lucrările de gestiune — care reprezintă circa o cincime din volumul de lucrări al marilor întreprinderi — în timp ce în calculul operaţional legat de producţie, control, vînzare etc., — care reprezintă aproximativ două treimi din acest volum şi în care s-a acumulat deja o imensă experienţă — ea continuă să deţină încă un rol destul de periferic. Un exemplu similar îl constituie documentarea, domeniu a cărui importanţă este de mult recunoscută şi pentru care există, de asemenea, un inventar remarcabil de rezultate tehnice, utilizate însă într-o măsură insuficientă.

Dezvoltarea informaticii prezintă şi alte numeroase exemple doveditoare că în condiţiile relaţiilor capitaliste de producţie progresul ştiinţific şi tehnic este încurajat, stimulat şi folosit pentru dezvoltarea producţiei sociale numai în măsura în care el nu duce la spargerea sau modificarea stabilităţii echilibrului producţiei şi al pieţei, determinat de către însăşi monopoluri conform intereselor lor.

În acest sens, aspecte dintre cele mai semnificative prezintă piaţa internaţională capitalistă a informaticii care evoluează sub influenţa unei puteri aproape hipnotice pe care o exercită asupra ei industria americană. Printr-o neslăbită campanie propagandistică marile trusturi americane — în cadrul cărora International Business Machine Corporation (I.B.M.) se detaşează net ca cel mai puternic — se străduiesc să obţină ca aceste ţări să-şi pună probleme americane în termeni americani şi pe calea astfel netezită, vînzarea de soluţii şi maşini americane nu mai necesită decît un efort direct redus.

În astfel de condiţii, dezvoltarea pieţii capitaliste a informaticii regenerează în forme mai subtile, dar mai profunde, relaţiile de aservire a ţărilor mai puţin dezvoltate sub raport industrial de către ţările puternic industrializate, îndeosebi de către Statele Unite ale Americii. În prezent I.B.M. controlează mai mult de 2/3 din piaţa mondială capitalistă a informaticii, în rest silindu-şi concurenţii la o politică de mimetism. Întreaga filozofie a marketingului e astfel răsturnată cu capul jos, oferta deteminînd în chip absolut cererea şi nu invers, cum se petrece în mod obişnuit fenomenul în alte sectoare.

A merge împotriva curentului, împotriva acestui monopol aproape absolut, ar fi o încercare temerară nu numai plină de risc, ci şi cu mulţi sorţi de eşec pentru alte puteri capitaliste. În orice caz o astfel de încercare nu este decît pe măsura puterii unui organism capabil să antreneze importante mijloace materiale şi însăşi politica de stat. De la o astfel de raţiune a pornit Franţa care aplică de aproape trei ani un program minuţios elaborat — „Le plan calcul" — a cărui geneză aminteşte tot de concurenţa americană, plan cu care Franţa tinde să ajungă la o poziţie autonomă pe plan mondial în ce priveşte informatica.

Întreprinderea unei astfel de acţiuni se anunţa de la bun început în termeni de o mare complexitate, deoarece pentru asigurarea reuşitei sale se impune aprecierea realistă a posibilităţilor de depăşire a handicapului tehnologic din punctul de pornire pentru a ajunge rapid la treapta atinsă pe plan mondial în realizarea „generaţiilor" de maşini, precum şi investigarea şi folosirea unor căi eficiente de ieşire pe un drum propriu din imperiul lui I.B.M., gata să strivească pe orice eretic care ar încerca să se desprindă din cîmpul său de gravitate. In acest scop, în Franţa au fost înfiinţate „Compania internaţională de informatică" (C.I.I.) şi „Institutul de cercetări în domeniul informaticii şi automaticii" (I.R.I.A.), a căror zestre anuală de aproximativ o jumătate de miliard de franci noi este menită să le asigure baza pentru promovarea unei politici naţionale franceze independente şi, totodată larg deschisă străinătăţii. Va reuşi această experienţă îndrăzneaţă, se întreabă mulţi observatori occidentali? Deşi timpul scurs de la lansarea „planului calcul" poate să facă prematură o astfel de întrebare, Franţa continuă să lucreze cu sîrguinţă în direcţia unui „défi francais" informaţional.

I. IONESCU

*) Lè contexte mondial de l'informatique francaise (Rapport MD/18) Centre International de Calcul, Bureau Intergouvernamental pour l'Informatique, Rome, decembre 1968.

REPERE

• Guvernul japonez intenţionează să liberalizeze investiţiile particulare în străinătate înainte de sfîrşitul anului. Investiţiile pînă la 200 000 de dolari ar urma să fie autorizate automat; cele depăşind această sumă ar avea nevoie de permisiunea Băncii Japoniei, fără a putea depăşi 300 000 de dolari. În prezent, investiţiile japoneze în străinătate totalizează 2 miliarde de dolari.

• Potrivit ziarului The Financial Times, lichidităţile mondiale au sporit cu mai puţin de o treime din 1960 încoace, în timp ce volumul comerţului internaţional s-a dublat.

• Dată fiind mişcarea ascendentă a ratei dobînzii din lumea capitalistă, Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare, care numără 110 ţări membre, a fost nevoită să decidă majorarea dobînzii la creditele acordate de ea de la 6,5 la 7%.

• Conform datelor UNESCO, producţia locală nu reprezintă decît un sfert din oferta globală de cărţi din Africa, iar în Asia numai o treime din nevoile de cărţi pentru învăţămînt sînt satisfăcute pe plan local.

• Numărul turiştilor străini care vizitează Anglia în acest an este estimat la 5 milioane, cu 1 milion mai mult decît anul precedent Dacă cu doi ani în urmă balanţa turistică a Angliei înregistra un deficit de 97 milioane lire sterline, anul acesta se aşteaptă un excedent de circa 25 milioane lire.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIAŢA EURO-ÎMPRUMUTURILOR ÎN EXPECTATIVĂ

ACTIVITATEA PE PIAŢA ÎMPRUMUTURILOR în euro-devize dă în continuare semne de încetinire. Totalul emisiunilor din luna iunie a fost de 180 milioane dolari, faţă de 470 milioane în aceeaşi lună a anului trecut; emisiunile din iulie au totalizat 140 milioane dolari, faţă de 385 în iulie 1968, iar pentru august se întrevede o situaţie asemănătoare. În primele şapte luni ale anului s-au emis pe această piaţă împrumuturi însumînd 1 567 milioane dolari — considerabil mai puţin decît în aceeaşi perioadă din 1968, cînd totalul pe şapte luni a fost de 2085 milioane dolari. După evoluţia de pînă acum, se crede că în 1969 nu va putea fi egalată suma euro-împrumuturilor din anul trecut, cînd a atins 3 250 milioane dolari, chiar dacă lunile de toamnă vor aduce o anumită înviorare a activităţii.

Piaţa euro-împrumuturilor este rezultatul unei deplasări a centrului de greutate al emisiunilor de împrumuturi internaţionale din Statele Unite spre Europa occidentală. Dacă se acceptă părerea că factorul cel mai important al acestei deplasări l-au constituit măsurile americane pentru asanarea balanţei de plăţi, atunci se poate considera că piaţa are o existenţă de circa 6 ani — de la 12 iulie 1963, cînd a fost introdus în S.U.A. impozitul pentru egalizarea ratei dobînzii. În aceşti ani, euro-împrumuturile au cunoscut o dezvoltare rapidă. Suma emisiunilor a trecut de la 138 milioane dolari în 1963 (de fapt un semestru) la 696 milioane pe tot anul 1964, s-a stabilizat la 1 000—1 100 milioane în cei doi ani următori, ca să urce la 1862 milioane în 1967 şi 3250 milioane dolari în 1968. În mod semnificativ a evoluat şi participarea societăţilor cu capital american pe piaţa euro-împrumuturilor. În primii doi ani această participare a fost nulă, s-a ridicat la 1/3 din total în 1965 şi la 2/5 în 1966, scăzînd la circa 30% în 1967 şi urcîndu-se la 62% în 1968, pentru ca în primul semestru al anului în curs să se reducă din nou la 33%. De relevat că în primul semestru din 1968 participarea firmelor americane ajunsese la 75%.

Reţinerea emitenţilor americani este considerată de experţi ca unul din factorii cei mai importanţi care au determinat reducerea activităţii în cursul acestui an. Cu privire la cauzele acestei reţineri se fac presupuneri variate. Unele atribuie schimbarea de tendinţă, care a survenit în plasamentele americane, mai ales creşterii viguroase a ratei dobînzii, provocată la rîndul ei de relativa rarefiere a mijloacelor pe piaţa eurodolarilor. Se aminteşte şi schimbarea intervenită în structura euro-împrumuturilor: în primele şapte luni din 1968 plasamentele în obligaţiuni convertibile, pentru care au preferinţă firmele americane, au reprezentat aproape 70%, pe cînd în aceeaşi perioadă a anului curent ele reprezintă circa 36%. In sfîrşit, pentru explicarea atitudinii de expectativă pe care o manifesta emitenţii potenţiali din S.U.A., se atrage atenţia şi asupra posibilităţii unei suprasaturări a clienţilor americani cu eurodevize în urma activităţii intense din 1968. În sprijinul unei asemenea explicaţii par să vină şi zvonurile despre o eventuală reducere sau chiar desfiinţare a impozitului pentru egalizarea ratei dobînzii într-un viitor nu prea îndepărtat.

Faptul că activitatea pe piaţa euro-împrumuturilor s-a restrîns totuşi într-o proporţie relativ mică, se datorează creşterii participării altor ţări decît Statele Unite. Împrumuturile lansate de participanţi din afara S.U.A. (neamericani) au cunoscut în general o creştere substanţială; faţă de circa 690 milioane dolari în primele şapte luni ale anului trecut, ele au însumat în aceeaşi perioadă din 1969 peste 1 000 milioane dolari, reprezentînd circa 2/3 din total. Încă de la începutul acestui an se remarcă ponderea în creştere a unor ţări ca Japonia şi Anglia, care au de făcut faţă unor dobînzi foarte ridicate pe propria lor piaţă a capitalurilor. Au crescut de asemenea considerabil emisiunile de obligaţiuni de către state şi autorităţi locale: acestea însumează pînă acum 365 milioane dolari în 1969, pe cînd în tot anul 1968 au fost de 310 milioane. Se remarcă şi faptul că emisiunile în mărci vest-germane continuă să cîştige teren într-un ritm rapid. Însumînd echivalentul a 655 milioane dolari, ele reprezintă în primele şapte luni ale anului în curs aproape 42% din totalul euro-împrumuturilor; în aceeaşi perioadă din 1968, cu echivalentul a 285 milioane dolari, ponderea lor fusese de numai 14%. De aici se trage îndeobşte concluzia că factorii monetari exercită mai departe o influenţă puternică asupra pieţei euro-împrumuturilor, influenţă care se va reduce eventual abia în cazul unei revalorizări a mărcii după alegerile generale din R.F.G. de la 28 septembrie.

Situaţia pe frontul monetar este deci unul din factorii de care depinde dacă actuala expectativă pe piaţa euro-împrumuturilor va face loc unei noi înviorări a activităţii sau nu. Numeroşi observatori apreciază că perspectivele sînt favorabile, pornind şi de la presupunerea că escaladarea internaţională a ratei scontului a depăşit actualmente punctul ei culminant. Cererea latentă de eurodevize, care se manifestă în sondajele curente ale unor emitenţi potenţiali, este socotită ca un indiciu că în trimestrul IV înviorarea aşteptată poate deveni un fapt. Nu se crede totuşi că va putea fi atinsă suma totală a euro-împrumuturilor din 1968.

MONDORAMA

TÎRGUL DE LA BRNO, LA A XI-a EDIȚIE

PESTE DOUĂ ZILE se deschide la Brno, în Republica Socialistă Cehoslovacă, cea de a XI-a ediție a Tîrgului Internațional de Construcții de Mașini. După cum aflăm dintr-un recent buletin de informații, editat la Brno, la ediția din acest an a Tîrgului din capitala Moraviei și-au anunțat participarea 1633 de firme (cu o sută mai multe decît anul trecut) din 31 de țări, printre care și România.

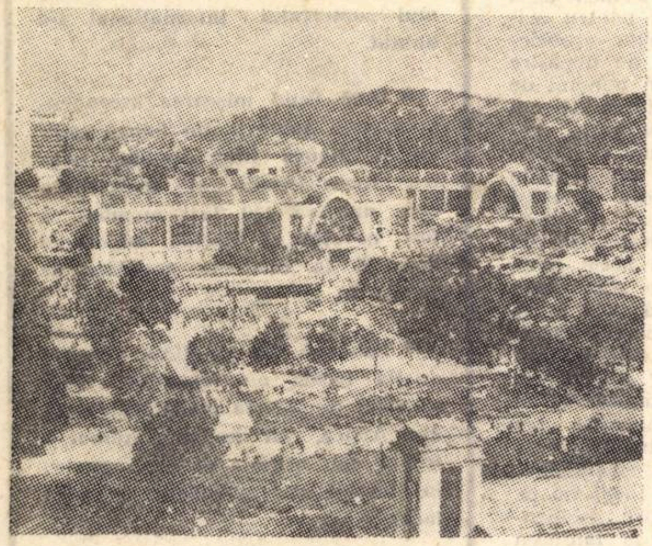

Dintre produsele ce vor fi prezentate de țara noastră, pe o suprafață totală de 500 mp, reținem mașinile-unelte expuse de **Mașinexport** și **Metalimport**, tractoarele expuse de **Autotractor**, instalațiile de foraj geologic prezentate de **Industrialexport** ș.a.

Tîrgul, care va dura pînă la 16 septembrie, are loc la puțină vreme după închiderea celui de al XIII-lea congres al Organizației Europene pentru Controlul Calității (E.O.Q.C.) care a avut loc tot în Cehoslovacia.

AUTOMOBILUL ÎN LUME

CONFORM statisticilor centralizate de Federația Rutieră Internațională, reiese că în prezent circulă în întreaga lume peste două sute de milioane de autovehicule — cifră care se referă numai la autoturisme și autocamioane. Acest uriaș parc auto, repartizat pe țări occidentale, dă următoarele cifre, exprimînd numărul autovehiculelor la 1000 de locuitori : S.U.A. — 398, Canada — 281, Suedia — 216, Franța — 211, Anglia — 193, R.F.G. — 189, Belgia — 174, Danemarca — 169, Japonia — 29.

După numărul de km parcurși în medie pe an de automobilele sale, Japonia ocupă locul întîi, cu 20 200 de km. Pe locurile următoare : R.F.G. — 17 000 km ; Olanda — 16 800 ; Danemarca — 16 300 ; S.U.A. — 15 300 ; Anglia — 11 900 ; Franța — 10 500.

Bilanțul producției mondiale de automobile, încheiat la 31 decembrie 1968, arată următoarele cifre : fabricile din Europa occidentală — 11 000 000 de unități, cele din S.U.A. — 10 900 000, (pentru prima oară întrecute de cele vest-europene), urmate de cele japoneze 4 000 000. Țara cu cele mai multe autovehicule din Europa este Franța, care are în circulație 12 000 000 de turisme, camioane și utilitare

PLEDOARIE PENTRU HOBBY

ÎNTR-UN ARTICOL sugestiv intitulat „Trebuie să știi să te distrezi pentru a lucra mai bine“, J. P. Baujat pledează într-un număr recent al revistei franceze **Entreprise** pentru alegerea și cultivarea, încă din prima tinerețe, a unei preocupări secundare, paralelă celor de zi cu zi, a unei pasiuni care să răspundă nevoii de evadare și de echilibru a omului, cu atît mai mare cu cît asupra lui apasă mai multe griji și responsabilități. După împlinirea a 50 de ani și mai ales la vîrsta pensionării, această activitate complementară, pe care englezii o numesc **hobby**, iar francezii **violon d'Ingres,** va deveni poate singura rațiune a vieții. Dar pînă atunci o asemenea preocupare oferă omului angrenat în ritmul trepidant al vieții moderne, posibilitatea unei relaxări, care este, cel puțin tot atît de necesară ca și somnul, spun medicii. Ea oferă teren de manifestare unor vocații înăbușite sau unor vechi pasiuni, permite păstrarea unei energii cerebrale mereu disponibile, cu alte cuvinte a echilibrului psihic.

Din ce anume pot să conste aceste activități secundare, viața ne oferă destule exemple. Unul din cele mai recomandabile îl constituie excursiile și călătoriile, desigur atunci cînd ele sînt bine concepute, cu pauze suficiente, nu cînd seamănă cu un raliu automobilistic.

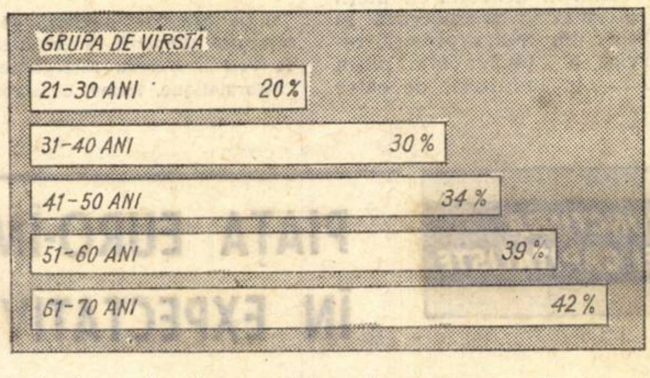

Ponderea (în %) a cadrelor de conducere din întreprinderi care au un hobby.

Dar există și cluburile, în care se poate juca șah sau bridge sau se poate picta. Există asociațiile culturale sau de interes social (de exemplu, cele pentru protecția monumentelor istorice sau cele împotriva zgomotului). Cel mai răspîndit **hobby** pare să fie însă colecționarea de diverse obiecte.

Sînt citați drept celebri colecționari acel medic care a adunat, cu răbdare, o foarte frumoasă colecție de lămpi de gaz, un director de ziar care a acumulat o colecție de cărți cu autografe prețioase, un profesor de la Sorbona care se mîndrește cu colecția sa de cutii de chibrituri fabricate în lumea întreagă, o activistă în mișcarea feministă occidentală care adună cu grijă pachețele de zahăr cubic pentru ceai, un general în retragere care clasează conștiincios programe de teatru, unele vechi de un secol, un industriaș care colecționează scrumiere sau un comerciant al cărui birou e tapisat cu chei medievale...

În sfîrșit, cîți dintre noi nu am colecționat cîndva ilustrate sau timbre, fluturi sau soldați de plumb, etichete de hotel sau pendule, evantaie sau umbrele ?

BENEFICIARII POLITICII DE ÎNARMARE

ÎN ULTIMUL NUMĂR al revistei americane **Fortune** se arată că, în cursul anului fiscal 1967—68 (încheiat la 30 iunie). Pentagonul (Ministerul de război al S.U.A.) a repartizat comenzi militare în sumă totală de 42 miliarde dolari. De această „mană“ a dolarilor au beneficiat nu mai puțin de 22 000 de întreprinderi ; dar — menționează revista — partea leului, respectiv 2/3 din total, a revenit unui număr de 100 de mari societăți industriale.

Principalii beneficiari ai cheltuielilor cu caracter militar fac parte îndeosebi din ramurile constructoare de mijloace de transport, de mașini electrice și electronice, după cum se poate vedea din repartiția de mai jos a valorii comenzilor (în milioane dolari) :

General Dynamics	2239
Lockheed Aircraft	1870
General Electric	1488
United Aircraft	1320
McDonnel Douglas	1100
American Telephone and Telegraph	775
Boeing	768
Ling Temco Vought	758
North American Rockwell	668
General Motors	629

TRATAMENT SCHIMBAT

IMUNITATEA crescîndă a dăunătorilor la substanțele insecticide folosite în prezent a determinat F.A.O. să convoace în luna mai a acestui an, la Roma, o conferință internațională pe această temă. Intr-adevăr, căpușa vitelor din Australia, Africa de Sud și America de Sud, paraziții orezului în Asia de Sud-Est și Japonia, paraziții bumbacului în Orientul Apropiat și pe continentul american, rozătoarele și insectele ce atacă recoltele în depozite, precum și viermii și muștele care mănîncă fructele, se sinchisesc din ce în ce mai puțin de substanțele insecticide ce sînt aruncate asupra lor.

„Dificultatea cea mare este să descoperi la vreme apariția rezistenței acestora la insecticidele și otrăvurile folosite“, declară un specialist al F.A.O., profesorul Wintergham. Pentru aceasta trebuie făcute din cînd în cînd teste și schimbate, pe baza concluziilor lor, substanțele folosite pentru nimicirea dăunătorilor.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ASCENSIUNEA CONSUMULUI MONDIAL DE ENERGIE

CREȘTEREA rapidă și continuă a necesităților de energie ale economiei mondiale, problema descoperirii și utilizării de noi resurse pentru satisfacerea lor în perspectiva deceniilor următoare, cea a îmbunătățirii structurii consumului de energie (din punctul de vedere al surselor folosite) — iată cîteva din preocupările permanente nu numai ale energeticienilor din lumea întreagă, ci și ale guvernelor din numeroase țări, precum și ale experților unor organisme internaționale.

Statisticile arată că în ultimele patru decenii consumul mondial de energie (exprimat în milioane tone echivalent cărbune) a crescut de circa 3,4 ori. Structura surselor de energie utilizate s-a modificat și ea simțitor. Cărbunele a cedat treptat locul petrolului și gazelor. Ponderea altor purtători de energie (lemnul) sau forme ale energiei (energia solară, geotermică etc.) a scăzut ori este neglijabilă, cu excepția celei a căderilor de apă. Ca urmare, 2,3% din consumul mondial de energie acoperite în 1967 din „alte surse“ (vezi graficul 2) se referă aproape integral la energia electrică furnizată de hidrocentrale.

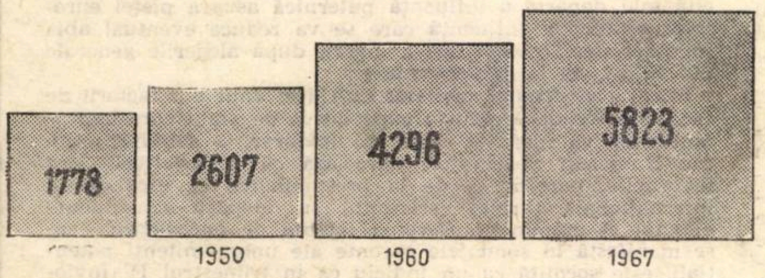

Graficul 1. — Evoluția consumului de energie (în milioane t.e.c.)

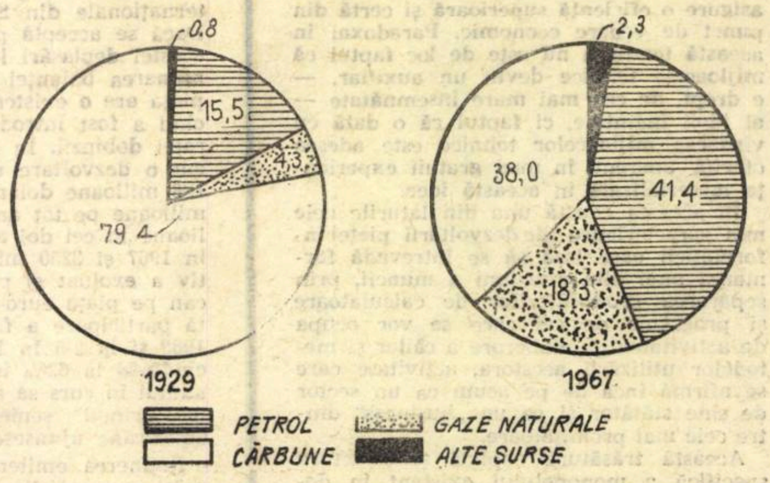

Graficul 2. — Structura, pe surse, a consumului, în %.

(Graficele au fost elaborate pe baza datelor din **La vie française**, nr. 1257/1969).

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 36 (314)
VINERI
12 septembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 76 76
20 PAGINI ● 2 LEI

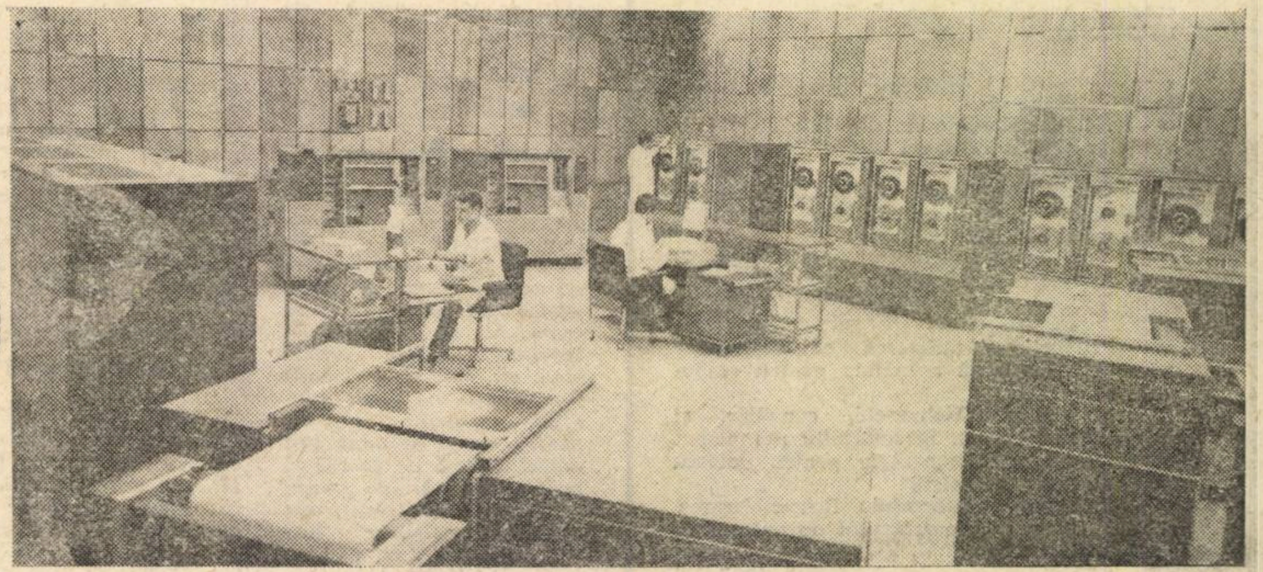

CALCULATOARELE - PRODUCȚIE, UTILIZARE, PROGRAME

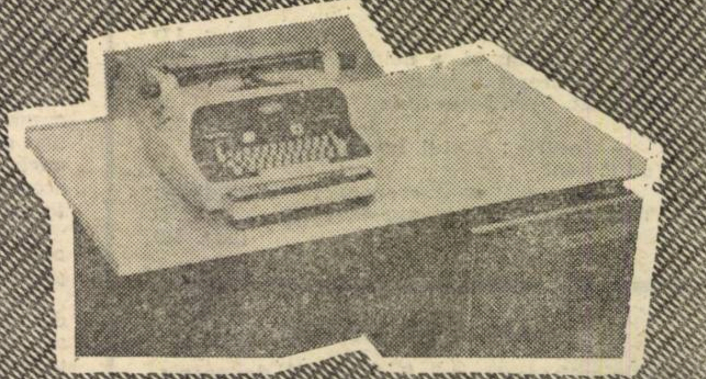

REPARAȚIILE CAPITALE ÎN BALANȚA INTERRAMURI

LA UNICATE — PREȚURI CU RIDICATA PE BAZA COSTURILOR EFECTIVE

AUTOMATIZARE, DAR NU AUTOMATISM SOCIAL

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 36, din 12 septembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Horti-viticultura — cerințele și coordonatele dezvoltării intensive
de ing. **Nicolae Ștefan**, vicepreședinte al UN.C.A.P.

— Săptăminal, un grafic comentat : În industria încălțămintei — Zigzagurile consumului de piele
(pag. 3)

— Puncte de vedere : O concepție unitară în producția de utilaje pentru construcții
de dr. ing. **Ioan Hera-Bucur**
(pag. 4)

— **Reflecții :** Două colocvii și un Congres
de acad. **Grigore C. Moisil**

— **Prețuri :** La unicate — prețuri cu ridicata pe baza costurilor efective
de **Gh. Sică**
(pag. 5)

— **Planificare :** Reparațiile capitale în balanța interramuri
de dr. **I. Constantinescu**, din Ministerul Finanțelor și **C. Stoenescu**, Banca de Investiții
(pag. 6)

— **Cercetare-aplicare :** Valorificarea se sprijină pe studii fundamentate
de ing. **F. Sfărăială**
(pag. 7)

— Agenda economistului
(pag. 9)

— Producția și utilizarea calculatoarelor necesită și o largă activitate pentru elaborare de program
de ing. **Vladimir Tichovschi**, consilier, și **Marin Roșu**, expert, Secretariatul permanent al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipament de calcul

— **Tribuna specialistului :** Reconsiderarea rolului și funcției contractului de antrepriză
de **Gh Chivu**, M.I.C.M.
(pag. 10)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— Timișoara — „700"
de dr. **Vasile Nini**, directorul Direcției județene de statistică — Timiș
(pag. 12)

■ TEORII ● IDEI

— **Automatizare**, dar nu automatism social
de **A. Schor**
(pag. 13)

— **Șantier științific :**
dr. M. Horovitz

— „Economizarea" diplomației ?
de dr. **George Marin**
(pag. 14)

— Perfecționarea învățămîntului economic: Este necesară o grupă de specializare în domeniul macroeconomic
de dr. **Ioan Răvar**
(pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Corespondență din Geneva : Sesiunea a IX-a a Consiliului U.N.C.T.A.D.

— **Note externe**
(pag. 16)

— U.R.S.S. : Progresul tehnic și pregătirea de muncitori calificați
de **Fedor Breus**

— R.S.F. Iugoslavia : Concentrarea producției de mașini pentru construcții

— Republica Cuba : În construcție o mare arteră de circulație
(pag. 17)

— Factoring-ul, o nouă metodă de finanțare a întreprinderilor
de asist. univ. **Sorin Stan**
(pag. 18)

— Austria : Testul investițiilor 1969
de **P. Ion.**

— Conjunctura economiei capitaliste : Tendințe pe piața bumbacului
(pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Pensia de invaliditate

GHEORGHE IANCU, București. — *Accidentul suferit în timpul deplasării în interesul serviciului (în altă localitate) se consideră ca accident de muncă, (art. 14 din H.C.M nr. 252/1967, republicată), vătămarea survenită fiind considerată că s-a produs în timpul îndeplinirii îndatoririlor de serviciu. Această asimilare nu este condiționată de cerința ca accidentul să se fi produs în timpul programului de lucru al unității la care ați efectuat deplasarea. Singura dovadă necesară este ordinul de serviciu din care trebuie să rezulte că în ziua în care a survenit accidentul erați trimis în deplasare. Prezentînd această dovadă, pensionarea la gradul II se face pe baza procentelor de calcul stabilite pentru pensia de invaliditate cauzată de un accident de muncă.*

● Vechimea în învățămînt

VASILE OCHIȘOR, Constanța. — *Timpul lucrat într-o funcție didactică ajutătoare (pedagog, bibliotecar, secretar) în unitățile școlare din învățămîntul de cultură generală, liceal, profesional și tehnic se consideră ca vechime în învățămînt dacă atunci cînd ați ocupat asemenea funcții ați îndeplinit condițiile de studii necesare pentru ocuparea unui post didactic. Față de faptul că pentru secretar de școală s-au folosit, în trecut, mai multe denumiri, se consideră ca stagiu util și perioadele în care ați ocupat această funcție, indiferent de denumirea pe care a-avut-o (referent, funcționar etc.).*

● Stagiul în funcții tehnice

PETRU VĂTRAN, Arad. — *Perioada cît ați funcționat ca lăcătuș de revizie nu se poate include în calculul stagiului în funcții tehnice. Atît încadrarea avută, cît și salarizarea se refereau la o activitate prestată de muncitori. Dacă în cursul activității desfășurate în producție, ați fost muncitor de înaltă calificare, la cea mai mare categorie de salarizare a rețelei tarifare, puteți fi încadrat direct în funcția de tehnician I, fără a mai fi necesar stagiul de 5 ani în funcții tehnice.*

● Desfacerea contractului de muncă

LADISLAU SZABO, Timișoara — *Prevederile art. 20 lit. b din Codul Muncii se pot aplica și în cazul angajaților care au încheiat contractele de muncă la care vă referiți. Dispozițiile legale în vigoare nu interzic această măsură, în mod expres. Evident, desfacerea contractelor de muncă trebuie luată după ce au fost epuizate toate posibilitățile de reîncadrare în alte funcții. Era necesar ca, înainte de a cere transferarea, să reclamați conducerii organului central căruia îi este subordonată unitatea unde ați lucrat, modul abuziv în care s-au aplicat, în cazul dv., prevederile legislației muncii.*

● Promovarea în funcția de merceolog I

B. GITTA — *Prima soluție adoptată de conducerea întreprinderii unde lucrați corespunde prevederilor legale. Într-adevăr, fiind absolventă a școlii medii de cultură generală cu diplomă de bacalaureat, perioada cît ați fost angajată ca oficiantă P.T.T.R. se ia în considerare ca vechime funcții economice medii. Întrucît la data aplicării H.C.M. nr. 382/1967, erați încadrată în această funcție, nu sînt aplicabile prevederile pct. 6 din anexa IV b, la care vă referiți și care se aplică celor angajați după 1 martie 1968, în funcții economice medii.*

● Plata orelor suplimentare, prestate de pompieri

COSTICĂ SĂNDULACHE, Buhuși — *Conform H.C.M. nr. 127/-955, — pînă la completarea posturilor necesare tuturor schimburilor astfel încît să se lucreze numai în schimburi normale, — orele prestate de personalul din formațiile P.C.I. care lucrează și în zilele de repaos săptămînal sînt plătite ca ore normale. Orele lucrate în zilele de sărbători legale (1 și 2 ianuarie, 1 și 2 mai și 23 și 24 august) se plătesc cu sporurile prevăzute de art. 57 din Codul Muncii. Dacă ați lucrat în schimburi de cîte 12 ore, orele lucrate în plus peste programul normal, se plătesc tot ca ore normale. Toate celelalte ore lucrate suplimentar, trebuie să vi se plătească cu sporul prevăzut pentru orele suplimentare, fiind efectuate ca urmare a sarcinilor de serviciu, trasate de conducerea unității. Dacă nu vi se recunosc drepturile cuvenite vă puteți adresa Comisiei de judecată din întreprindere, pentru ca unitatea unde lucrați să fie obligată la plata sumelor corespunzătoare.*

SCRISORI

CREDITELE DE MICĂ MECANIZARE

ÎN ACTUALA REGLEMENTARE (H.C.M. nr. 1830/1965 și Instrucțiunile C.S.P., M.F. și B.N.R.S.R. nr. 7/1965, privind creditarea lucrărilor de mică mecanizare), modalitatea de rambursare a creditelor în primul an de funcționare a lucrărilor de mică mecanizare, prezintă încă unele neajunsuri. Principalul îl constituie faptul că, în cazul cînd datorită anumitor împrejurări nu se poate ajunge ca la nivel de întreprindere să se realizeze beneficii peste plan (deși lucrarea de mică mecanizare realizează întocmai parametrii proiectați, eficiența economică antecalculată) rambursarea creditelor, conform normelor susmenționate, se face prin trecerea la restanță pe parcursul anului, iar la fine de an, acestea sînt recuperate din mijloacele circulante ale întreprinderilor (pct. 33 din instr, nr. 7/1965).

Faptul că unitatea ajunge să-și creeze gol de mijloace circulante, pe care trebuie să-l justifice, precum și întîrzierea de peste 6—8 luni cu care se aprobă acoperirea acestora, determină de multe ori organizațiile economice ca să nu mai apeleze la creditele bancare de mică mecanizare. Este evident că aceasta frînează introducerea unor lucrări de mică mecanizare.

De aceea, socot că ar fi indicat ca actele normative arătate să fie completate cu următoarea normă :

„În cazul cînd la nivelul lucrării de mică mecanizare au fost realizați parametrii proiectați și eficiența economică prevăzută în documentație, dar pe total întreprindere nu a realizat beneficii peste plan, rambursarea creditelor de mică mecanizare să se facă din beneficiile realizate în cadrul planului". Prin adoptarea acestui text nu se știrbesc cu nimic drepturile bugetului statului. Evident, pe considerentul că beneficiile ce se realizează în cadrul planului, ca urmare a introducerii lucrării de mica mecanizare nu se puteau realiza dacă nu se introducea lucrarea în cauză și deci bugetul n-ar fi avut ce să încaseze.

Marin MILITARU
șeful serviciului plan credite și venituri de stat
Sucursala județeană a Băncii Naționale-Argeș

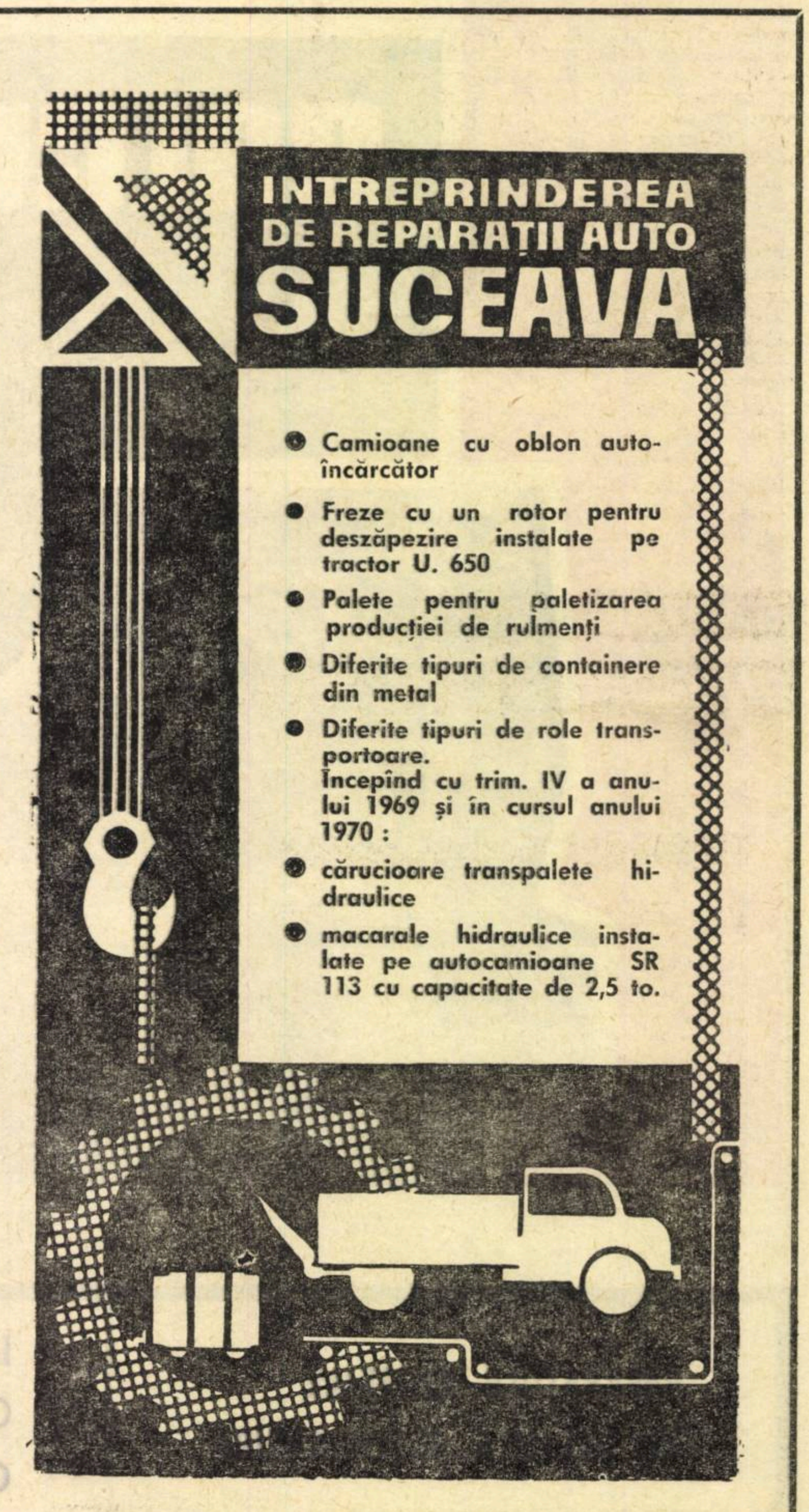

HORTI-VITICULTURA — CERINȚELE ȘI COORDONATELE DEZVOLTĂRII INTENSIVE

ing. Nicolae ȘTEFAN

vicepreședinte al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție

ÎN VASTUL PROGRAM de dezvoltare a agriculturii prevăzut în Directivele Congresului al X-lea al Partidului un rol de seamă îi revine sectorului horti-viticol care în țara noastră are condiții favorabile. Exigențele din ce în ce mai mari ale consumatorului reclamă din partea specialiștilor, tehnicienilor și inginerilor eforturi nu numai pentru ridicarea producției globale de legume și fructe, dar și pentru îmbunătățirea calității, îmbogățirea și diversificarea sortimentelor de produse horti-viticole, astfel încît populația să beneficieze de produse proaspete, ieftine, pe o perioadă cît mai lungă de timp și peste sezonul de vegetație.

Pe această linie se prevede ca pînă în 1975 producția de legume să ajungă la 4—4,1 milioane tone față de 2,3 milioane tone cît s-a realizat în 1968. Iar în viticultură și pomicultură se prevede ca o dată cu extinderea suprafețelor să se asigure creșterea rapidă a productivității plantațiilor și obținerea de producții de bună calitate și la prețuri de cost mai reduse.

Aceste obiective sînt judicios stabilite și ele pot fi realizate. Cînd spun aceasta mă refer la faptul că noi am ajuns în ultimii ani să sporim considerabil suprafețele cultivate cu legume, vii și pomi, dar în ceea ce privește producția medie la unitatea de suprafață sîntem încă departe de a fi epuizat toate resursele. Avem un patrimoniu horti-viticol impunător, de circa 1 milion hectare, din care 230 000 hectare legume, 345 000 hectare vii și 420 000 hectare pomi. Dar producțiile anuale de 2,3 milioane tone legume, 1,2 milioane tone struguri și 1,1 milioane tone fructe, demonstrează că încă nu s-a făcut tot ce trebuie pentru sporirea producției la unitatea de suprafață. Cred că aici este punctul nevralgic asupra căruia trebuie acționat de acum înainte cu toate forțele.

Socot că a sosit timpul ca în creșterea producției totale să punem **accentul pe intensificarea producției, pe posibilitățile pe care ni le oferă exploatarea în profunzime, pe verticală, a solului și nu pe extinderea suprafețelor.**

Desigur atingerea acestui obiectiv care constituie piatra unghiulară a dezvoltării fondului nostru horti-viticol reclamă o complexitate de măsuri de ordin tehnico-economic și organizatoric.

ÎN CE PRIVEȘTE organizarea științifică a producției, una din măsurile hotărîtoare pentru succesul acestei importante ramuri de producție este intensificarea într-un ritm mai accelerat a acțiunii **de concentrare și specializare a producției horti-viticole în unități mari de stat și cooperatiste.** Bunăoară, în legumicultură, consider necesar ca pe viitor fondul de stat dirijat central să fie asigurat pe baza profilării producției de legume în unele cooperative agricole din 20 de județe cu pondere în cultura legumelor; și în celelalte județe, desigur, este nevoie să se facă eforturi pentru producerea legumelor necesare aprovizionării orașelor și centrelor muncitorești din cadrul județului.

Pentru realizarea celor 56 000 ha destinate acoperirii fondului central dirijat de circa 1 milion tone, producția se poate concentra în 520 unități care să aibă teren irigabil, forță de muncă calificată și materiale, iar suprafața cultivată cu legume în fiecare unitate, să nu fie mai mică de 100 ha. Creșterea suprafețelor de legume în unitățile respective trebuie să se facă printr-o justă corelare cu celelalte ramuri de producție și printr-o restructurare corespunzătoare a planului la culturile de cîmp. De subliniat este faptul că la profilarea legumicolă a acestor unități este nevoie să se țină seama de forța de muncă existentă în unitate, care de altfel constituie factorul cheie în toată această acțiune.

În același timp, cooperativele agricole profilate pe legume vor avea nevoie de un sprijin eficient pentru a-și asigura întreaga bază materială necesară ca: răsadnițe, solarii, tunele, instalații de irigat etc.; de a-și organiza producția de legume timpurii protejate pe 25—30% din suprafața totală și care să fie destinată exportului și fondului pieței.

În alegerea și proporționarea culturilor legumicole în cîmp și protejate trebuie mers pe principiul **asigurării unui conveier de producție continuă de legume care să permită o eșalonare corectă a aprovizionării pieței pe toate cele 4 trimestre ale anului.** La aceasta o contribuție de seamă are și realizarea unei repartiții mai juste a fondului de stat pe marii furnizori: Departamentul întreprinderilor agricole de stat, Departamentul pentru valorificarea legumelor și fructelor și Ministerul Industriei Alimentare, astfel încît prevederile de livrare pe trimestre să fie realizate în mod constant și chiar depășite. Or, din analiza retrospectivă pe ultimii 2 ani (1967 și 1968) se constată, din datele pe care le înfățișăm, că există nerealizări față de prevederi îndeosebi pe trimestrul II, tocmai în perioada cea mai solicitată de consumatori. Așa de exemplu în anul 1968, pe trimestrul II, s-au livrat legume — total 111 mii tone, față de 170 mii tone prevederi.

mii tone

Anul	Tr. I		Tr. II		Tr. III		Tr. IV	
	Plan	Real.	Plan	Real.	Plan	Real.	Plan	Real.
1967	8,4	7,3	74,0	63,5	397,0	366,7	222,0	174,5
1968	6,0	3,4	170,0	111,9	605,0	477,2	378,5	278,1

Faptul că se produc asemenea neconcordanțe între prevederi și realizări eșalonate pe trimestre, demonstrează fie structura nepotrivită a culturilor în raport de necesitatea ritmicității aprovizionării, fie neadaptarea producției (sortimentelor) la cerințele reale ale pieței. Din acest punct de vedere trebuie mai bine **studiate tendințele spre care evoluează gustul și cererea consumatorului.**

O ALTĂ MĂSURĂ pe care o consider tot așa de importantă în asigurarea succesului legumiculturii din țara noastră este **organizarea producerii unui fond de semințe de înaltă valoare biologică.**

Legumicultura, în condițiile competitive de astăzi, pentru a face față exigențelor consumatorului intern și la export în privința calității și diversificării sortimentelor, trebuie să se sprijine pe asigurarea în fiecare an a unui fond de semințe de elită din toate speciile și soiurile. În acest scop este nevoie să se imprime un ritm mai susținut acțiunii de specializare a unor unități în producerea semințelor de legume. În același timp, avînd în vedere perspectiva introducerii pe scară tot mai largă a mecanizării, consider util să se introducă în cultură soiurile nou create, la unele specii ca mazărea, fasolea, tomate etc., care se pretează la aplicarea mecanizată a lucrărilor de întreținere și recoltare.

De asemenea, viața cere ca producerea răsadurilor să fie organizată pe baze noi. Procedeul clasic de răsadnițe pe pat cald, la actualele dimensiuni și sarcini ale sectorului legumicol din marile unități de producție a devenit uneori o frînă în calea obținerii recoltelor mari, de bună calitate. Va trebui să organizăm în fiecare bazin legumicol unități specializate în producerea răsadurilor de legume și în special pentru culturile extratimpurii din solarii și timpurii din cîmp, iar în unitățile mari de producție să înființăm sere-înmulțitor pentru producerea răsadurilor.

În prezent, există serioase deficiențe în sectorul asigurării și aprovizionării unităților cu semințe de legume. Din cauză că nu se asigură semințe de elită la toate sortimentele de legume; producțiile fiind mici se apelează la import. La această situație contribuie și prețurile nestimulative pentru producător la unele specii de legume, ca: sămînță de ceapă, morcovi, castraveți, fasole, mazăre, arpagic etc. Ca să dăm un singur exemplu amintim că 1 kg de sămînță de cimbru — cu care se poate însămînța suprafața de 1 hectar — se plătește numai cu 12 lei, deși sămînța fiind măruntă necesită un volum de muncă important.

CARACTERUL DE PRONUNȚATĂ intensivitate a culturilor horti-viticole și îndeosebi a legumelor, pe de o parte, și imperativul reducerii la minimum a forței de muncă manuală, pe de altă parte, obligă la **introducerea și extinderea cît mai grabnică a mijloacelor mecanizate moderne de pregătirea terenului pentru legume,** întreținerea și recoltarea legumelor. Cu alte cuvinte, să lichidăm fără întîrziere decalajul dotării mecanice dintre culturile horti-viticole și cele cerealiere. O dată cu primele tractoare și mașini fabricate în țară pentru legumicultură, pomicultură și viticultură, perspectiva mecanizării acestor ramuri de producție agricolă a depășit faza de vechi deziderat și a devenit o certitudine apropiată. În acest context, întreprinderile de mecanizare a agriculturii au datoria să asigure încă din 1970 cîte un tractor cu tot setul de mașini pentru fiecare 50 ha legume, urmînd ca în viitorii ani gradul de dotare și modernizare a mecanizării să sporească și mai mult. În condiții de mecanizare vom putea mai lesne aplica metodele agrotehnice perfecționate de lucrare și fertilizare a solului, folosirea ierbicidelor, producerea și condiționarea fondului de semințe etc.

PATRIMONIUL NOSTRU viti-pomicol a crescut substanțial în ultimii 15 ani, datorită ritmului intens de plantări care au însumat peste 180 000 hectare vii și 220 00 hectare livezi. Totuși această importantă realizare nu se reflectă încă în măsura cuvenită asupra creșterii producției globale.

Este adevărat că pe linia concentrării și specializării producției, în viticultură și pomicultură s-au făcut progrese în

(Continuare în pag. 4)

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În industria încălțămintei

ZIGZAGURILE CONSUMULUI DE PIELE

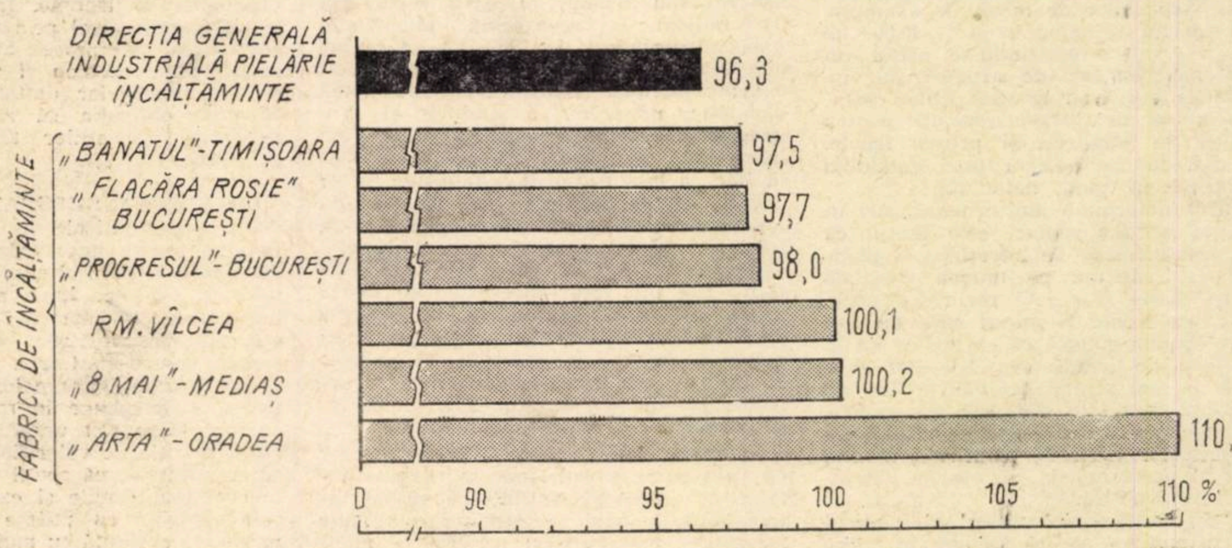

Realizarea normelor de consum la piele pentru fețe în semestrul I/1969 (plan = 100)

ÎN PREȚUL DE COST al încălțămintei valoarea pielii pentru fețe reprezintă o pondere apreciabilă. De aceea, efortul întreprinderilor producătoare se orientează cu precădere spre găsirea de soluții care să faciliteze practicarea unor consumuri specifice cît mai reduse. În primul semestru a.c., de pildă, pe ansamblul Direcției generale industriale de pielărie și încălțăminte din cadrul Ministerului Industriei Ușoare, consumul specific de piele, pe o pereche medie de încălțăminte a fost mai mic decît norma prevăzută — așa cum rezultă din grafic — cu 3,7%, ceea ce echivalează cu o reducere de 7 250 000 lei a cheltuielilor cu materiile prime. Din cei 97 500 mp piele economisiți se pot confecționa fețe pentru aproximativ 600 000 perechi încălțăminte de mărime medie.

O contribuție deosebită la obținerea acestor economii au adus-o o serie de fabrici de încălțăminte, ca: „Banatul"-Timișoara (6137 mp), „Flacăra roșie"-București (5300 mp), „Progresul"-București (5500 mp) și altele.

În contrast cu activitatea pozitivă a unităților amintite, unele întreprinderi au depășit substanțial normele de consum la piele pentru fețe. Astfel, Fabrica de încălțăminte „Arta"-Oradea, a înregistrat în semestrul I/1969, la acest material, o depășire de 2457 mp, cea de la Rm. Vîlcea de 579 mp „8 Mai"-Mediaș de 133 mp — cantitate suficientă pentru confecționarea, în plus, a fețelor necesare pentru 19 560 perechi de încălțăminte. Datorită consumurilor suplimentare de piele, prețul de cost pe ansamblul celor 3 întreprinderi s-a majorat cu 397 000 lei.

Cauzele generale ale depășirii consumului de piele pentru fețe constau în insuficienta preocupare pentru proiectarea cît mai judicioasă a modelelor în cadrul serviciilor de creație, nerespectarea, în unele cazuri, a normelor tehnice de recepție calitativă a materiei prime, în repartizarea de către maiștri și sortatori a fusurilor de piele, fără a se ține seama de complexitatea modelelor și de calitatea materialului, insuficienta calificare a unor muncitori etc.

Pentru realizarea unor consumuri specifice cît mai reduse, se impune elaborarea unui ansamblu de măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice care aplicate în procesul de fabricație, să permită utilizarea eficientă a pielii, în vederea reducerii costurilor și îmbunătățirii calității încălțămintei.

PUNCTE DE VEDERE

O CONCEPȚIE UNITARĂ ÎN PRODUCȚIA DE UTILAJE PENTRU CONSTRUCȚII

CEI 25 DE ANI care au trecut de la eliberarea țării noastre au însemnat pentru sectorul construcțiilor, trecerea de la formele meșteșugărești de executare a lucrărilor la introducerea pe scară largă a mecanizării, cu folosirea metodelor rapide, industriale de lucru, munca pe șantiere căpătînd tot mai mult caracterul unor procese de montaj.

Industria constructoare de mașini a asimilat și produs o mare parte din utilajele necesare șantierelor de construcții, cum sînt: excavatoare ușoare, buldozere, screpere, macarale de diverse tipuri și sarcini nominale, echipamente de lucru montate pe tractoare, centrale automate pentru prepararea betoanelor și mixturilor asfaltice etc. Rețeaua întreprinderilor M.I.C.M., producătoare de utilaje de construcții, cuprinde în prezent un număr de peste 15 uzine, care acoperă prin producția lor 80% din necesarul intern de mașini și se prevede înființarea în anii viitori a noi unități cu acest profil.

Cu toate acestea, atît din punct de vedere cantitativ, dar mai ales sub raport structural fabricația de utilaje de construcții prezintă o serie de insuficiențe. Acest lucru este și mai evident dacă comparăm indicele de dotare fizică cu mașini de construcții la 10 000 muncitori existent în țara noastră cu nivelele atinse în alte țări cu industrie dezvoltată. Numărul excavatoarelor este mai redus de 1,8 ori, față de R. S. Cehoslovacă și 4 ori față de R.F.G., cel al buldozerelor de 2,2 ori comparativ cu R.D.G. și U.R.S.S., etc.

Pe lîngă faptul că dotarea cu utilaje este insuficientă din punct de vedere cantitativ, **parcul de mașini prezintă deficiențe și de ordin structural. De exemplu, există o neconcordanță între tipurile de mașini fabricate și specificul lucrărilor de construcții-montaj ce se execută,** ceea ce implică folosirea inadecvată din această cauză a unor utilaje (excavatoare în loc de încărcătoare, excavatoare — macara în locul macaralelor de montaj etc.). De asemenea, există o diversificare exagerată a parcurilor de utilaje, la același tip nominal de mașină revenind 3,4 și chiar 5 modele diferite etc., ceea ce este în detrimentul unei bune exploatări și întrețineri a acestora.

Sistematizarea organizatorică, după o concepție de ansamblu rațională și unitară a proiectării și fabricației, în scopul lichidării acestor lacune și satisfacerii în condiții cît mai corespunzătoare cantitativ, calitativ și sortimental se impune ca o cerință de prim ordin. În acest fel se va putea acoperi constant o gamă de lucrări din ce în ce mai extinsă, mecanizarea cuprinzînd, pe lîngă operațiile cu pondere mare în procesul de construcții și pe cele cu volum mai mic, dar care se execută în condiții deosebite. În acest sens, **considerăm că în perioada viitorului cincinal se impun a fi mecanizate sau automatizate asemenea lucrări, cum sînt: săpăturile de pămînt de volum mic în spații înguste și cu profile variate, fundațiile construcțiilor, finisarea terasamentelor, prepararea betoanelor (în special alimentarea malaxoarelor cu agregate și ciment și manipularea betonului la obiect), operațiile de încărcări-descărcări și manipularea materialelor de construcții, lucrările de instalații și finisaj ale clădirilor (șanțuri în zid, tencuieli umede, zugrăveli, vopsiri) etc., la care în prezent se remarcă o serioasă rămînere în urmă din punct de vedere al gradului de mecanizare.**

Îmbunătățirea activității de dotare cu utilaje pentru construcții impune conjugarea eforturilor tuturor compartimentelor care concură la cercetarea aspectelor constructive, funcționale, tehnologice etc., proiectarea și fabricarea mașinilor de acest gen. Pe această linie, **asimilarea și procurarea de noi utilaje trebuie să fie precedată de elaborarea unor studii și cercetări temeinice de perspectivă,** atît pentru fiecare ramură industrială titulară de investiții în parte, cît și la nivelul întregii economii naționale, pe baza cărora să se analizeze volumul, structura și specificul lucrărilor de construcții-montaj, tehnologiile optime de lucru și în funcție de acestea, să se determine utilajele cu eficiență tehnico-economică maximă, care urmează a fi fabricate.

Efectuarea lucrărilor preconizate, necesită o **îmbunătățire a structurii rețelei de proiectare și cercetare existente și a metodelor lor de lucru, profilarea diferențiată a fabricației.** În lipsa unui institut de proiectare specializat, utilajele de construcții și celelalte mijloace de mecanizare se proiectează în prezent la un număr de circa 10 institute și organizații de proiectare, printre care I.C.T.C.M., I.C.P.M.R.T., I.A.U.P.S. I.C.F.S.H., I.P.I.F. ș.a. al căror profil de bază nu este, de regulă, adaptat la fabricația de mașini pentru construcții. **Fărămițarea activității de proiectare la o multitudine de institute și absența oricărei baze de cercetare a frînat introducerea progresului tehnic și dezvoltarea unei concepții originale în domeniul mașinilor de construcții, recurgîndu-se de cele mai multe ori la relevarea unor modele străine sau la cumpărarea de licențe,** produsele asimilate neputînd, din această cauză, să fie oferite la export decît într-o proporție redusă.

O consecință a acestei situații o constituie și marea diversitate a elementelor de mașini, care se importă, ca urmare a faptului că pentru fiecare model de referință relevat se indică elementele specifice din țara respectivă.

Dispersarea proiectării și lipsa unui institut de cercetare de specialitate a constituit o frînă în crearea de utilaje cu soluții constructiv-tehnologice unificate, care să permită folosirea de piese, subansamble și agregate comune în cadrul aceleași familii de utilaje sau a unor familii înrudite. În acest sens, **considerăm că asimilarea unor serii unificate de macarale autopropulsate, mașini rutiere pe pneuri, centrale automate pentru prepararea betoanelor, instalații automate de mixturi asfaltice ș.a. pe bază de subansamble și agregate comune (motoare, reductoare, cutii de viteză transmisii, instalații hidraulice, punți diferențiale și punți libere) ar avea efecte tehnico-economice pozitive considerabile. De asemenea, reorganizarea activității de concepție prin crearea unui institut de proiectare specializat, sub egida căruia să se concentreze principalele forțe de concepție existente, va asigura prin potențialul său, dezvoltarea unei gîndiri unitare și de perspectivă în domeniul utilajelor de construcții, bazată pe ultimele cuceriri ale științei și tehnicii actuale.**

De o atenție deosebită trebuie să se bucure, în anii următori, **organizarea unei unități de cercetare și concepție pentru mașini de construcții și utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții,** sectoarele respective fiind printre singurele subramuri ale construcției de mașini care nu au institute de cercetare și proiectare proprii.

O dată cu crearea acestora **ar fi utilă înființarea unui for administrativ unic (eventual o centrală industrială) în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, care să coordoneze întregul sector producător de astfel de utilaje** — de la cercetare și proiectare pînă la uzinarea mașinilor. Asigurarea unei legături organice strînse între cercetare, proiectare și producție va avea drept rezultat scurtarea ciclului de asimilare a mașinilor, creșterea calității și reducerea prețului lor de cost. De asemenea, **vor trebui completate și dezvoltate capacitățile de cercetare ale sectoarelor de mecanizare, organizare și economice la unitățile de profil existente, concomitent cu asigurarea unei colaborări mai organizate dintre acestea și institutele de învățămînt superior, în vederea utilizării mai eficiente a potențialului științific de la catedrele de specialitate.**

O dată create aceste condiții se va putea trece și la **specializarea uzinelor constructoare de utilaje de construcții pe produse și grupe de produse,** ca urmare a unificării soluțiilor constructive și tehnologice proiectate. În acest mod se va asigura un progres rapid și multilateral (tehnic, tehnologic, constructiv) o economicitate superioară a fabricației, deschiderea unui cîmp larg de afirmare a concepției creatoare originale, ceea ce va permite dotarea sectorului de construcții cu mașini și utilaje de mare randament, mecanizarea pe scară largă a unei game cît mai largi de operații.

dr. ing. Ioan HERA-BUCUR

HORTI-VITICULTURA

(Urmare din pag. 3)

sensul că numărul soiurilor a fost restrîns, menținîndu-se numai cele cu valoare recunoscută pe plan mondial. Suprafața strugurilor de masă, de exemplu, a fost sporită ajungînd la peste 40 000 ha plantații pure, realizîndu-se astfel un raport mai just față de strugurii de vin. În ultimii ani s-au realizat chiar plantații moderne de tip comercial, atît pentru strugurii de masă cît și pentru fructe, care deschid perspectiva unei producții competitive pe piața mondială.

Ceea ce determină multe neajunsuri în economia acestor ramuri este faptul că în prezent lucrările de întreținere a plantațiilor se sprijină pe munca manuală care nu poate face față cerințelor agrotehnicii moderne. Numărul mic de numai 40—50 zile-muncă ce revine pe an la un hectar de livadă sau 170—200 zile-muncă la un hectar de vie în loc de 80—100 și respectiv 400—500 zile-muncă, (așa cum rezultă din dările de seamă ale cooperativelor agricole), confirmă nivelul scăzut al agrotehnicii aplicate în viticultură și pomicultură.

Întrucît patrimoniul viticol și pomicol al țării noastre se întemeiază în mare parte, așa cum am văzut, pe plantații tinere ce s-au realizat în ultimii 10—15 ani putem afirma cu toată certitudinea că potențialul lor de producție poate fi sporit simțitor dacă se va acorda o mai mare atenție rezolvării problemelor cheie ce stau la temelia dezvoltării acestor ramuri de producție, printre care: **concentrarea și specializarea producției, mecanizarea, aprovizionarea cu inventar și materiale, organizarea și retribuirea muncii pe baza principiului de stimulare și cointeresare etc.**

SE CERE CONTINUATĂ cu mai multă fermitate acțiunea de **concentrare și specializare a producției de fructe și struguri în centre și unități profilate în acest scop.** Orice plantație, pe viitor, trebuie făcută numai **pe bază de studii agroeconomice și proiecte unitare care să se încadreze în organizarea de ansamblu a podgoriei sau bazinului respectiv.** Întocmai ca și în cazul proiectării de obiective industriale, proiectările în domeniul pomiculturii și viticulturii să vizeze realizarea unor întreprinderi rentabile care să aibă parametri de producție dinainte stabiliți, atît sub raport cantitativ, cît și calitativ. Investiția specifică la înființarea a 100 ha vie sau livadă intensivă reprezintă 5—6 milioane lei, ceea ce la dimensiunile unei întreprinderi de 500—700 ha revine 30—40 milioane lei. Asemenea cheltuieli ridicate justifică pe deplin obligativitatea elaborării prealabile a studiilor și proiectelor de execuție a plantațiilor pînă la cele mai mici detalii. Condiția esențială este ca la înființarea plantațiilor să se adopte soluții moderne care să permită mecanizarea integrală a lucrărilor solului, fertilizării și tratamentelor fito-sanitare.

Cunoscut fiind că realizarea de plantații pure din soiuri autentice de înaltă productivitate și calitate nu este posibilă decît pe baza folosirii la plantare a unui material de valoare, trebuie să pornim în rezolvarea acestei probleme de la organizarea cît mai temeinică a sectorului de producere a materialului săditor.

În cadrul acestui obiectiv este necesar ca prin grija și sub îndrumarea institutelor de cercetare științifică să se întreprindă în mod sistematic o acțiune largă de ameliorare și selecție în masă în plantațiile furnizoare de coarde și ramuri altoi. Așa, de exemplu, este îndeobște cunoscut că în plantațiile actuale de vii, multe din soiurile autohtone și străine prezintă un mare număr de biotipuri de o reală valoare agrobiologică; Grasa de Cotnari, Galbena, Tămîioasa, Băbeasca, Chasselas, Coarnă etc. Aceeași situație prezintă numeroase soiuri de pomi. Cu toate acestea, în virtutea unei practici rutinare, coardele și ramurile altoi se recoltează de-a valma an de an. În această problemă este timpul să se facă o cotitură radicală. **Munca de selecție să devină o acțiune de masă nu numai în stațiunile experimentale, ci și în I.A.S. și C.A.P. cu profil viticol și pomicol.**

Pentru sporirea productivității culturilor horti-viticole și îmbunătățirea calității producției, sectorul de cercetare științifică trebuie să stabilească tehnologii specifice, pe soiuri și specii și zone de cultură, iar promovarea metodelor noi să se sprijine pe forme noi de conlucrare între stațiunile experimentale și unitățile de producție. Părerea mea este că **s-au maturizat condițiile pentru trecerea la relații contractuale.** Adică, stațiunile experimentale să-și ia răspunderea ridicării producției de legume, fructe și struguri la un anumit nivel pe baza obligativității contractuale reciproce: Stațiunea să pună la dispoziție metoda și asistența tehnică de îndrumare, iar unitatea producătoare să-și ia obligația să respecte întocmai aplicarea indicațiilor tehnice prevăzute în contract.

CREȘTEREA SUBSTANȚIALĂ a producției horti-viticole în viitorul cincinal impune luarea unor măsuri care să asigure valorificarea ei superioară. Pe această linie, calitatea bună a produselor trebuie să fie un partener nedespărțit al cantității. Dezvoltarea bazei tehnico-materiale pentru păstrarea temporară și de lungă durată a legumelor și fructelor va trebui să preocupe în măsură din ce în ce mai mare atît unitățile de producție, cît și pe cele de valorificare. Este necesar să se construiască spații de depozitare de la cele mai simple și expeditive pînă la cele echipate cu utilaje moderne, altfel producția obținută cu multă trudă și cheltuială va fi irosită, iar producătorii și populația vor avea de suferit.

O problemă hotărîtoare în tot complexul de acționare a mijloacelor de ridicare continuă a producției horti-viticole, o constituie asigurarea de cadre cu înaltă calificare profesională la toate nivelele aparatului tehnic, începînd de la șef de echipă și pînă la inginer. Această preocupare trebuie să pornească încă de pe băncile facultății și să continue în producție prin organizarea de instruiri practice pe măsura perfecționării metodelor agrotehnice și apariției de noi mașini.

Inginerul din unitate trebuie să aibă create condiții pentru mai multă inițiativă, libertate de acțiune și mai multă răspundere în organizarea și aplicarea acțiunilor tehnice în raport cu condițiile specifice de muncă. În prezent, unii din ei fiind prea mult dădăciți, de organele centrale și locale, au ajuns în situația comodă de simpli executanți, considerîndu-se absolviți de inițiativă și răspundere personală în organizarea și desfășurarea procesului de producție din unitatea respectivă.

În ce privește specialiștii horti-viticoli din aparatul central al Consiliului Superior al Agriculturii, acestora trebuie să li se atribuie mai mult rolul de organizare a acțiunilor majore de orientare a economiei horti-viticole și mai puțin rolul de simpli delegați ai organului central în impulsionarea acțiunilor tehnice curente ocazionale sau de campanie. Ei trebuie să fie oameni de concepție, de analiză economică și de organizare a acțiunilor pe plan republican.

CONFIDENȚIAL

● **Metalurgiștii Uzinei** de autocamioane din Brașov au realizat un **nou tip de autocamion de 7 tone.** El este dotat cu motor S.R. 211 de 140 CP și prevăzut cu o cabină post-avansată. Autovehiculul are un consum mic de combustibil, suprafață de încărcare mai mare, greutate mai redusă și forță de tracțiune sporită.

● **În cartierul Țiglina III din Galați** a fost inaugurat primul super-magazin din oraș, cea mai mare unitate comercială din municipiu. Tot aici au fost date în folosință un restaurant cu bar și o cofetărie.

● **Cercetările efectuate** în jurul municipiului Piatra Neamț au permis descoperirea a o serie de fosile de pești, datînd de circa 60 milioane de ani. Specialiștii au stabilit că fosilele fac parte din speciile ton, calcan, scrumbii care au populat Marea Ligocenă întinsă odinioară pe aceste meleaguri. Materialul adunat va fi expus la Muzeul de științe naturale.

REFLECȚII

AU AVUT LOC la Brașov două colocvii: unul de logică formală cu tema: modalitatea judecății la Aristot și în logica modernă, între 26—31 august; altul de matematică abstractă, cu tema: spații Teichmüller și reprezentări cvasiconforme.

Au venit la primul specialiști cunoscători adinci ai operei lui Aristot; ai logicii formale clasice, ai logicii moderne: Marcel Barzin din Belgia, André Mercier din Elveția, René Poirier din Franța, Albert Menne din R. F. a Germaniei, J. Bar Hillel din Israel, Guido Marpurgo Tagliabue din Italia, A. Joja din R. S. România, R. Mc. Keon din Statele Unite, fiecare din ei, profesori la universitate, fiecare din ei, membri ai mai multor academii. Oameni care au albit sau au chelit interpretînd un text, căutînd înțelesul unei idei, au venit să se întîlnească cu alții mai tineri: din Belgia Paul Gochet; din Bulgaria, Boris Șendov; din Canada, Waren Murray; din Cehoslovacia, Karel Berka; din Polonia, S. Surma, și să întîlnească tineri români, cercetători la Centrul de logică al Academiei R. S. România. Au venit oameni din 11 țări să se întîlnească și între ei și cu cei din cea de-a douăsprezecea țară, să discute indelung idei subțiri, probleme complicate, unele încă nerezolvate de aproape două mii de ani, altele nou răsărite în ultimele săptămîni. În jurul unei mese, care nu era rotundă decît prin egalitatea cu care bătrînii învățați tratau pe foarte tinerii lor colegi, s-au dezbătut probleme în jurul numai a patru idei: necesar, absurd, contingent, posibil.

La „Seminarul româno-finlandez despre spațiile Teichmüller și reprezentările cvasiconforme", au venit tineri; mai ales tineri și foarte tineri; tineri dar nu începători; tineri care au adus și mai înaintea seminarului contribuții de seamă. A fost o confruntare și un schimb de învățăminte între elevii unui mare matematician român, Simion Stoilov, și cei ai unui mare matematician finlandez, Rolf Nevanlina. La grupul de români și finlandezi — elevi ai lor — s-au asociat și matematicieni tot tineri din Japonia, din S.U.A., din Turcia, din R.F. a Germaniei și Israel; și un mare matematician, tînăr mai ales prin puterea lui de creație, Lars Alfors, elevul lui Nevanlina, precum și unul din primii elevi ai lui Stoilov, președintele Academiei noastre Miron Nicolescu.

Desigur, se vor întreba mulți: Ce-i mîna pe toți aceștia să vină la Brașov? Numai din turism? Evident că țara noastră e frumoasă, a început să se știe și ei au venit să se plimbe ca atîția alții. Din curiozitate? Voia matematiciana turcă Suzan Kahramaner să știe cum arată matematiciana româncă Cabiria Andreianu Cazacu? Sau Uri Srebre să-l vadă pe Corneliu Constantinescu? Evident, o astfel de curiozitate n-ar fi neîndreptățită. S-au întrunit cu toții ca să-l vadă pe Lars Alfors? Așa cum se duc oamenii să vadă mozaicul din Constanța?

„Ce-i mîna pe ei la luptă? Ce-au voit acel Apus? Laurii voiau să-i smulgă...?"

Acel „de ce?" al oricărei acțiuni e o întrebare întotdeauna turburătoare. Și e o întrebare la care întotdeauna cel ce nu se pricepe dă răspunsuri false.

DOUĂ COLOCVII ȘI UN CONGRES

acad. Grigore C. MOISIL

Colocvii, cursuri de vară, seminarii internaționale, congrese, simpozioane, „visiting professor", invitații la conferințe în străinătate, străini care vin să ne țină conferințe la noi în țară.

— Nu vă mai astîmpărați?

Mai stați, la voi acasă și făceți-vă treaba. Vă tot plimbați. Știu, îmi răspundeți, nu mergem numai noi la alții, vin și alții la noi. Dar cînd vă veți hotărî să vă mai liniștiți, să stați la casele voastre? La catedrele voastre. Nu-i nevoie să vină nici alții la noi. Ați terminat?

— Nu, toamna asta n-am terminat. Abia începe. Începe marele Congres al grupării matematicienilor de expresie latină. Începe la 17 septembrie. Eu nu vă spun cine vine, o să vă spun cine a fost. Eu nu vă spun despre ce se va vorbi. Poate o să vă spun ce s-a vorbit. Pot să vă spun un lucru: începe la 17 septembrie, în Aula Universității; intrarea liberă; ieșirea de asemenea, dacă nu faceți zgomot. Acesta va fi un congres mare, în care vor intra toate disciplinele matematice.

— Tot nu vă astîmpărați?

— Nu. Și ai fi foarte necăjit dacă ne-am astîmpăra. Ai fi foarte necăjit dacă ai afla că de matematica românească nu ar fi aflat nimeni? Ești mai bucuros azi, cînd știi că Gh. Vrănceanu e doctor honoris causa al Universității din Bologna, că N. Teodorescu e doctor honoris causa al Universității din Cuba, că subsemnatul sînt doctor honoris causa al Universității din Bratislava, că sînt mulți matematicieni membri ai unor academii străine: din Bologna, din Messina, din Palermo, din Varșovia, că Miron Nicolescu e comandor al Legiunii de onoare, marea decorație franceză? Nu ești vesel că nu numai la tenis am intrat în semifinală? Că la Mexico City ... știi mai bine ca mine toate astea. Și la matematici de ce nu? Vrei ca la toate întrecerile sportive să fim prezenți și la cele de matematică să stea fiecare la el în casă.

Nu „acasă".

Iată, colocviile de care am vorbit s-au ținut la noi acasă, la Brașov, dar nici asta nu-ți place. Îți place ca președintele grupării amintite a matematicienilor să fie autorul acestui articol, dar nu vrei să ții Congresul la București.

— Ce-i nevoie?

— Păi una nu merge fără alta.

N-aș vrea totuși să fiu greșit înțeles. Într-o discuție mai spune omul lucruri care nu sînt cele mai importante, dar dovedesc că el are dreptate.

Nu din vanitate, ca să fiu eu președintele unei grupări științifice internaționale și el decorat cu o mare decorație străină, nu pentru asta se țin colocvii și simpozioane, seminarii și congrese, toate internaționale. Această apreciere internațională e consecința activității științifice care e internațională. Din ce in ce mai internațională.

Ne mîndrim cu Dimitrie Cantemir ... știți mai bine ca mine.

N-avem și noi azi datoria de-a face ca strănepoții noștri să poată să se mîndrească cu ce se face azi? Cu lucruri pe care le făcea și Dimitrie Cantemir? Nu numai cu altele care nu se făceau pe atunci?

PREȚURI

LA UNICATE — PREȚURI CU RIDICATA PE BAZA COSTURILOR EFECTIVE

ÎN CADRUL preocupărilor pentru îmbunătățirea actualului sistem al prețurilor cu ridicata, un loc deosebit îl are găsirea unor criterii științifice de stabilire a acestora, astfel încît fiecare preț în parte să reprezinte un măsurător exact al consumurilor de muncă socială, dar în același timp să satisfacă și exigențele legate de politica prețurilor în domeniul stimulării producției, al păstrării unui echilibru rațional între producție și consum, al distribuirii și redistribuirii eficiente a muncii sociale în conformitate cu interesele economiei naționale.

Mașinile și utilajele unicate destinate investițiilor dețin o pondere însemnată în totalul fondurilor de investiții alocate pentru construirea de noi întreprinderi sau modernizarea celor existente. După unele estimări făcute, mașinile și utilajele unicate reprezintă circa 25—30 la sută din valoarea acestor investiții, iar anual se stabilesc prețuri cu ridicata, de către întreprinderile producătoare sau organele lor tutelare, la un număr de aproximativ 10.000—12.000 produse. Datorită acestui volum mare de produse — unicate necesare economiei naționale, nivelul la care se stabilesc prețurile cu ridicata la acestea are o influență directă asupra volumului fondurilor de investiții alocate, precum și asupra gradului de eficiență a investițiilor respective.

În prezent, prețurile cu ridicata pentru mașinile și utilajele unicate se stabilesc în conformitate cu H.C.M. nr. 1087 apărută în anul 1960, care reglementează prețurile la produsele ce se fabrică într-un număr restrîns de exemplare și cu instrucțiunile de aplicare a acestei Hotărîri (nr. 203/1965), elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Comitetul pentru Prețuri.

Potrivit acestor acte normative, prețurile cu ridicata se stabilesc de către întreprinderile producătoare cu acordul beneficiarilor, dacă mașinile și utilajele unicate au valori de pînă la 100 000 lei. În cazul cînd valoarea individuală a unicatelor depășește 100 000 lei, prețurile cu ridicata se stabilesc de către ministerele tutelare ale întreprinderilor care fabrică aceste produse. Sînt situații cînd unicatele avînd valori mari și fiind nominalizate în planul de producție al întreprinderii, ministerele producătoare stabilesc prețurile cu ridicata, solicitînd și avizul Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Finanțelor.

Metodologia de stabilire a prețurilor cu ridicata la unicate, reglementată prin legislația amintită, constă în aceea că prețul are la bază costuri planificate (antecalculate) ale întreprinderii producătoare, determinate potrivit normelor prevăzute în „regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost în industrie". În prețul de cost, cheltuielile indirecte, respectiv cele privind întreținerea și funcționarea utilajului, cheltuielile generale ale secțiilor de fabricație și cele generale ale întreprinderii, care dețin o pondere însemnată în costurile de producție, se calculează cu **cotele planificate pe anul în curs**. Determinarea acestor cote procentuale se face ținîndu-se seama de nivelul cheltuielilor indirecte ale fiecărei secții care contribuie la obținerea produsului, acolo unde planificarea și evidența se face pe secții.

O problemă de mare importanță o constituie rata rentabilității inclusă în preț. Actualele norme prevăd ca rentabilitatea mașinii sau utilajului unicat să se determine la nivelul ratei planificate pe anul în curs pentru grupa de produse nominalizate în care se încadrează obiectul comenzii sau la nivelul rentabilității planificate pe total întreprindere, în cazul cînd obiectul comenzii nu poate fi încadrat în nici una din grupele de produse. Așa dar, la includerea rentabilității în antecalculațiile produselor unicate și în special în acele cazuri cînd prețurile cu ridicata ale acestora nu se pot determina pe baza unei corelări concludente, se are în vedere nivelul rentabilității care a stat la baza întocmirii planului.

Întrucît prețurile cu ridicata stabilite pentru unicate trebuie să fie rezultatul acordului între cumpărător și furnizor, antecalculațiile întocmite de întreprinderea producătoare se verifică de către beneficiar, pentru acele produse ale căror valori individuale nu depășesc suma de 100 000 lei sau se analizează de către ministerul tutelar al unității de producție pentru unicatele cu valori de peste 100 000 lei

REGIMUL EXISTENT de prețuri pentru unicate se practică de peste nouă ani, timp în care s-au ivit o serie de neajunsuri, care determină, într-o anumită măsură, creșterea nejustificată a volumului de investiții și totodată abținerea beneficiarilor de a consuma produsele unicate. Aceasta, în special, ca urmare a creșterii artificiale a prețurilor cu ridicata la unicate, care în prezent includ rentabilități prea mari. Astfel, la Uzinele 23 August-București, rata rentabilității realizată în anul 1967 la producția de unicate este de peste două ori mai mare decît cea pe ansamblul întreprinderii. În urma acestui fapt, deși unicatele reprezintă la această întreprindere o pondere de numai 25 la sută din volumul total al producției marfă, beneficiul obținut la aceste produse reprezintă circa 50 la sută din totalitatea beneficiului întreprinderii. Întreprinderea „Progresul"-Brăila a realizat la producția de unicate o rată a rentabilității mai mare cu 60 la sută comparativ cu cea obținută în medie pe întreaga activitate a uzinei. Pe produse, ratele de rentabilități realizate de către întreprinderile producătoare se situează, în multe cazuri, între 60—90 la sută.

Principala cauză care determină această situație o constituie nerespectarea dispozițiilor legale în vigoare privind regimul de stabilire a prețurilor la mașinile și utilajele unicate. Așa, de exemplu, în antecalculațiile de preț se prevăd deseori consumuri de materiale, cheltuieli cu manopera, de aprovizionare — transport, de regie mai mari decît cele legale; uneori nu se respectă reglementările existente, în sensul că nu se cere de către întreprinderile producătoare acordul beneficiarului, pentru stabilirea prețurilor cu ridicata ce intră în competența întreprinderilor, aceste vize avînd deseori un caracter formal. Deficiențe de natura celor de mai sus au fost constatate la Uzinele „Independența"-Sibiu, „Utilaj chimic-Ploiești" și altele.

După unele calcule estimative efectuate la un număr de nouă întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, dintre care menționăm: Uzinele „Independența"-Sibiu, „23 August"-București", „Progresul"-Brăila. Uzina de construcții de mașini-Reșița și altele, rezultă că în situația în care la stabilirea prețurilor cu ridicata ale mașinilor și utilajelor unicate s-ar fi avut în vedere, în anul 1968, rata rentabilității planificată pentru mașinile și utilajele de serie și dacă s-ar fi eliminat deficiențele menționate, prețurile la utilajele unicate fabricate de aceste unități ar fi trebuit să fie mai mici cu peste 100 milioane lei.

Stabilirea prețurilor cu ridicata ale mașinilor și utilajelor unicate la un nivel ridicat determină, pe de o parte, situația ca întreprinderile producătoare să obțină beneficii exagerat de mari, de cele mai multe ori nedatorate efortului propriu al acestora, ceea ce nu este de natură să le stimuleze în lupta pentru reducerea prețului de cost, iar pe altă parte întrucît aceste utilaje și mașini se includ aproape în totalitate în investiții, creșterea artificială a costului acestora.

După părerea noastră, stabilirea la un nivel corespunzător a prețurilor cu ridicata pentru mașinile și utilajele unicate destinate investițiilor poate fi realizată o dată cu revederea prețurilor cu ridicata la toate mijloacele de producție, respectiv numai în cadrul lucrărilor de reașezare generală a prețurilor cu ridicata din economie, atît la mijloacele de producție, cît și la bunurile de consum.

Pînă la punerea în aplicare a măsurilor preconizate pe linia reașezării generale a prețurilor cu ridicata, **este necesară îmbunătățirea actualelor reglementări privind regimul de stabilire a prețurilor cu ridicata la mașini și utilaje unicate destinate investițiilor. Noile reglementări trebuie, pe de o parte, să asigure o mai justă determinare a prețurilor cu ridicata la unicate și pe de altă parte, să elimine tendința actuală de creștere a acestora. O primă măsură ar fi plafonarea ratei rentabilității la maximum 15—20 la sută, rată care va putea fi inclusă în antecalculațiile de preț pentru mașinile și utilajele unicate.** Desigur că în cazurile în care rentabilitatea planificată la grupa de produse în care se poate încadra produsul unicat sau rata planificată pe întreaga întreprindere — după caz — este mai mare

Gh. ȘICA
director adjunct în C.S.P.

(Continuare în pag. 6)

PLANIFICARE

REPARAȚIILE CAPITALE ÎN BALANȚA INTERRAMURI

ÎN ACTUALUL STADIU de dezvoltare complexă a economiei noastre, stabilirea și urmărirea cît mai detaliată a legăturilor de producție-consum dintre ramuri, cu ajutorul instrumentelor și metodelor obișnuite de planificare și analiză au devenit insuficiente. În vederea înlăturării acestor neajunsuri în practica statistică și de plan vor fi introduse noi instrumente, în cadrul cărora un loc de seamă îl ocupă elaborarea primelor balanțe statistice și de plan ale legăturilor dintre ramuri. La elaborarea acestor balanțe, o problemă deosebită se ridică în legătură cu includerea reparațiilor capitale.

Corespunzător noului mod de reglementare a amortizării fondurilor fixe, reparațiile capitale urmează a fi suportate direct din prețul de cost al producției, prestărilor de servicii sau din cheltuielile de circulație, ele fiind asimilate cheltuielilor de deservire a producției. Prin aceasta se creează și premisele ca, în balanță, cheltuielile pentru reparații capitale să se poată reflecta chiar în ramurile care le-au necesitat, asigurîndu-se astfel posibilitatea cunoașterii gradului real de participare a activității (de producție) de reparații și, în același timp, a cheltuielilor de reparații capitale în structura consumurilor materiale ale ramurilor aparținînd sferei productive, separat de ramurile din sfera neproductivă.

Se pune totodată capăt și convenționalismului de includere a reparațiilor capitale în cadrul acumulării brute în balanță, întrucît acestea nu constituie elemente ale fondului de înlocuire a mijloacelor de muncă. De asemenea, se va putea rezolva problema mult controversată a cadranului în care să fie cuprinse reparațiile capitale (în cazul excepției prevăzute de noua reglementare a amortizării fondurilor fixe).

În legătură cu modul de cuprindere în balanță a producției de reparații capitale există unele păreri, după care aceasta să fie considerată ca fiind, în exclusivitate, destinată consumului final. Există însă și părerea că a considera reparațiile capitale drept cheltuieli de producție, înseamnă a se admite că volumul lor este determinat de volumul producției, iar nu de starea de uzură reală a fondurilor fixe.

Asimilarea reparațiilor capitale drept cheltuieli materiale de deservire a producției face posibilă includerea lor în cadranul I al balanței, destinat consumului intermediar al ramurilor producției materiale; aceasta nu înseamnă că volumul lor va fi determinat, în calculele de balanță, de volumul producției ramurilor beneficiare care le-au necesitat, ci numai de cererile de consum intermediar ale ramurilor profilate în executarea reparațiilor capitale.

După cum se știe, cu ajutorul mărimilor înscrise în cadranul I al balanței statistice a legăturilor dintre ramuri se determină matricea coeficienților tehnologici ai consumurilor directe, cît și matricea coeficienților consumurilor totale, aceștia din urmă exprimînd interdependențele dintre ramurile producției materiale în legătură cu cererile (ordinul de mărime) de produse și servicii stabilite în mod independent pentru consumul final (vectorul coloană Y). Prin includerea reparațiilor capitale în consumul final, respectiv în cadranul II al balanței, nu se realizează însă o izolare a acestora de cadranul I, deoarece în acest cadran (I), în mod inevitabil, se va reflecta pe coloană activitatea ramurilor specializate furnizoare de lucrări de reparații capitale și anume ramurile: „Reparații la mașini, utilaje și instalații" și „Reparații capitale la clădiri și construcții".

Datorită existenței în cadranul I a acestor două ramuri, care pe linie fac legătura cu cadranul II, la intersecția cu coloana „Reparații capitale", pentru orice creștere dată volumului reparațiilor capitale din cadranul II, respectiv mărimilor din vectorul coloană Y al reparațiilor capitale, vor fi antrenate prin intermediul celor două ramuri de producție susarătate, creșteri corespunzătoare, liniare, în toate ramurile de producție din cadranul I.

Considerăm că soluția pentru reprezentarea în balanță este ca reparațiile capitale ale ramurilor aparținînd producției materiale să se cuprindă în cadranul I al balanței, iar nu în cadranul II. Aceasta va permite ca în calculele de balanță să se poată evita riscul determinării unor coeficienți ai consumurilor totale superiori cheltuielilor pentru reparații capitale, deoarece pe linia ramurilor productive, care execută reparații capitale, nemaifigurînd mărimi în cadranul II la intersecția cu valoarea „reparații capitale", mărimile din cadranul I, inclusiv cheltuielile pentru reparații capitale, trecute direct la ramurile beneficiare care le-au necesitat, nu vor mai depinde sensibil de o asemenea variabilă independentă.

În ceea ce privește estimarea reparațiilor capitale numai în funcție de starea de uzură reală a mijloacelor de muncă socotim că nu este o problemă ce poate fi soluționată în exclusivitate cu ajutorul balanței legăturilor dintre ramuri, deoarece la elaborarea ei se cuantifică numai fluxurile de produse și servicii ce au loc între toate ramurile producției materiale pentru efectuarea reparațiilor capitale necesare pe întreaga economie națională.

De altfel, prin includerea reparațiilor capitale în consumul intermediar se rezolvă și problema separării și tratării diferite a acestora în comparație cu celelalte cheltuieli materiale care se efectuează pentru producție, indiferent că acestea sînt sau nu direct dependente de volumul producției, cum este cazul cheltuielilor convențional constante ca: reparațiile curente, cele de administrație și conducere. Din compararea volumului și variației cheltuielilor pentru reparații, rezultă că deși în dinamică reparațiile capitale prezintă oscilații nesemnificative, ca volum acestea sînt mult mai mici decît cele privind reparațiile curente care se cuprind în cadranul I al balanței. Chiar în ramurile industriei recunoscute ca mari consumatoare de reparații capitale cum sînt: metalurgie, construcții de mașini, electrotehnică etc, există decalaje sensibile între nivelul reparațiilor capitale și cele curente, așa după cum rezultă și din exemplele date la nivelul unor întreprinderi reprezentative, în tabelul de mai jos.

Nr. crt.	Denumirea întreprinderii	Ponderea reparațiilor capitale în prețul de cost %					Ponderea reparațiilor curente în prețul de cost %				
		1963	1964	1965	1966	1967	1963	1964	1965	1966	1967
1.	Combinatul siderurgic Hunedoara	0,8	1,9	1,3	1,3	1,4	5,1	5,2	4,1	4,3	4,2
2.	Uzina „Tractorul"-Brașov	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	1,9	1,9	2,0	1,9	2,0
3.	Uzina „Electroputere"-Craiova	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2,6	2,3	1,3	1,5	2,7

Luînd în considerare și condițiile concrete, rezultă că nu se justifică separarea reparațiilor capitale de celelalte cheltuieli de deservire a producției și includerea lor în mod distinct în consumul final, respectiv în cadranul II al balanței.

Ținînd seama de cerințele concrete de întocmire a balanței statistice a legăturilor dintre ramuri, ar urma ca reparațiile capitale efectuate în antrepriză și regie pentru mijloacele de muncă ale ramurilor din sfera producției materiale să se reflecte în balanță în cadranul I; în acest scop pe coloanele ramurilor producătoare de reparații capitale la utilaje și la construcții se vor putea evidenția consumurile materiale primare — pe ramuri de proveniență (input), iar pe linie — valoarea reparațiilor executate (livrate) de aceste ramuri (output); ca atare, la intersecția liniilor cu coloanele din cadranul I se va evidenția volumul reparațiilor capitale, incluse pe costuri în ramurile beneficiare care le-au necesitat; în cadranul II se vor cuprinde livrările de reparații capitale executate pentru instituțiile social-culturale, administrative și populație, precum și diferența pe seama lucrărilor aferente executate, acoperite din credite bancare.

În această variantă, în cadranul III se va cuprinde numai valoarea nou creată în ramurile furnizoare de reparații capitale.

Datorită existenței concomitente a două moduri de includere în prețul de cost a reparațiilor capitale — direct și prin cote destinate pentru constituirea de fonduri la dispoziția întreprinderii — există în prezent elaborate două variante în legătură cu modul de cuprindere în balanță a reparațiilor capitale. În prima variantă, reparațiile suportate direct din prețul de cost vor putea fi reprezentate în balanță numai ca activitate a ramurilor productive profilate care le efectuează, evidențiind pe coloană în cadranul I relațiile de aprovizionare cu ramurile furnizoare de materii și materiale etc. necesare efectuării reparațiilor, iar pe linie relațiile cu beneficiarii de lucrări, respectiv ramurile productive în cadranul I și consumatorii finali în cadranul II.

În varianta a doua, în care intervine amortizarea, aceasta se va cuprinde în cadranul III, ca element de cheltuială a ramurilor în care se calculează, iar reparațiile capitale se evidențiază atît ca activitate de producție, cît și ca element al acumulării brute.

Ca activitate de producție se evidențiază aceleași relații menționate în cazul primei variante, iar ca element al acumulării, volumul reparațiilor capitale se reflectă integral pe coloană în cadranul II și marchează livrările ramurilor producătoare profilate în executarea lucrărilor de reparații, cît și livrările de utilaje ale ramurilor industriale pentru efectuarea reparațiilor capitale pe întreaga economie națională.

Prin urmare în timp ce în prima variantă reparațiile capitale ale ramurilor beneficiare din sfera productivă se trec în balanță sub forma unui vector linie în cadranul I, iar cele ale ramurilor din sfera neproductivă și ale populației în cadranul II, în varianta a doua acestea se cuprind sub forma unui vector coloană numai în cadranul II, ca element al acumulării brute.

În vederea reflectării în mod unitar în balanță a lucrărilor de reparații capitale în conformitate cu caracterul lor și ținînd seamă că valoarea reparațiilor pentru care se calculează amortizarea are o pondere evaluată la circa 10%, opinăm pentru renunțarea la varianta a II-a și cuprinderea în balanță a tuturor lucrărilor de reparații capitale în conformitate cu modul arătat pentru prima variantă.

I. CONSTANTINESCU
economist specialist — Ministerul Finanțelor

C. STOENESCU
șef serviciu
Banca de Investiții

PREȚURI

(Urmare din pag. 5)

de 15—20 la sută, rentabilitatea ce se include în antecalculații nu va putea depăși aceste rate. Ne-am oprit la aceste nivele de rentabilitate deoarece acestea reprezintă ratele medii ce se obțin, în general, pentru mașini și utilaje unicate la principalele întreprinderi producătoare. În sprijinul rentabilității propuse este, de asemenea, și rata ce se realizează, în medie, în ramura construcțiilor de mașini pe ansamblu.

Plafonarea rentabilității, așa cum se propune, va determina limitarea tendinței actuale a întreprinderilor de a încadra unicatele în grupele de produse cu rentabilități mari. În afară de aceasta se evită creșterea an de an a ratei rentabilității ce se ia în calcul pentru stabilirea prețurilor cu ridicata la mașini și utilaje unicate, prin transpunerea rentabilității ce se realizează la produsele de serie, la care, în urma măsurilor tehnico-organizatorice aplicate, intervin an de an însemnate reduceri de costuri.

Pentru a se asigura o corelare strictă între această măsură și planul economic și financiar al întreprinderilor este necesar a se ține seama de această plafonare a rentabilității la stabilirea nivelului planificat al cheltuielilor la 1000 lei producția marfă și a sarcinii de beneficiu, îndeosebi în cazul întreprinderilor la care aceste utilaje și mașini unicate au o pondere însemnată, iar rata rentabilității pe ansamblul întreprinderii depășește 15—20 la sută.

Pentru a frîna tendința unor întreprinderi de a umfla în mod artificial costurile și a obține, pe această cale, beneficii mari și nejustificate, plafonarea rentabilității trebuie însoțită și de măsura ca **prețurile stabilite pentru unicate pe bază de antecalculații, să se recalculeze pe baza costurilor efectiv realizate și a acelorași rate de rentabilitate folosite în antecalculație. Credem că recalcularea prețurilor cu ridicata este bine să se facă numai pentru mașinile și utilajele unicate cu valori unitare care depășesc 100 000 lei. În cazurile cînd prețul cu ridicata recalculat este inferior prețului stabilit inițial pe bază de antecalcul, întreprinderea producătoare urmează să restituie beneficiarului diferența, mai puțin o cotă de 2 la sută aplicată asupra prețului cu ridicata recalculat.** În mod corespunzător se va diminua și volumul de investiții planificat. Toleranța de 2 la sută are drept scop să acopere eventualele reduceri de costuri determinate de eforturile întreprinderii producătoare. În fixarea nivelului acestei toleranțe se are în vedere faptul că în cazul unicatelor nu se poate justifica, de regulă, o reducere în proporție mai mare a costurilor, pe seama efortului propriu.

Pentru utilajele și mașinile unicate cu valori sub 100 000 lei nu sîntem de părere să se facă recalcularea prețului, deoarece avînd în vedere numărul foarte mare de produse, operația de recalculare ar fi prea laborioasă, necesitînd un personal numeros. De asemenea, întrucît stabilirea prețurilor cu ridicata pentru aceste mașini și utilaje se face de către întreprinderea producătoare cu acordul beneficiarului, verificarea costurilor de producție antecalculate, trebuie să revină, în continuare, acestuia din urmă. În același timp, este însă necesară întărirea răspunderii beneficiarilor în legătură cu avizele date, pentru a se evita caracterul formal al acestor avize.

OBIECTIVE NOI

● **În cadrul Combinatului petrochimic-Ploiești,** a început să producă un nou obiectiv industrial: instalația de anhidridă ftalică — a doua de acest gen din țară, cu o capacitate anuală de 6 000 tone. Pentru obținerea acestui produs, utilizat la fabricarea plastifianților și rășinilor sintetice, noua instalație folosește ca materie primă ortoxilenul furnizat de rafinăriile de la Brazi și din orașul Gh. Gheorghiu-Dej.

● **O nouă unitate industrială,** Întreprinderea de produse ceramice-Iași, **a intrat în circuitul economic.** Această fabrică folosește ca materie primă argila aflată în imediata apropiere a întreprinderii. Dotată cu utilaje și instalații de înalt nivel tehnic, fabrica va livra anual 73 milioane cărămizi, într-o gamă largă de sortimente, pentru diverse șantiere din Moldova.

● **Au intrat în funcțiune la Strehaia** primele capacități ale noului sector de producție aparținînd Fabricii de confecții „Porțile de Fier" din Tr. Severin. În final, acest sector, care inaugurează procesul dezvoltării industriale a orașului Strehaia, va realiza anual confecții în valoare de 25 milioane lei. Acest lucru va contribui la creșterea cu circa o cincime a actualei capacități industriale a întreprinderii severinene.

● **Recent a intrat în exploatare** cea de-a 8-a linie de ciment de la Fabrica din Medgidia, prima din cele două prevăzute în planul de extindere a unității. Noua linie mărește capacitatea de producție a fabricii cu 320 000 tone de ciment pe an. Într-un stadiu înaintat se află și construcția celei de-a doua linii de ciment, cu aceeași capacitate, care va începe să producă în cursul acestui trimestru.

● **La Uzinele chimico-metalurgice din Copșa Mică,** județul Sibiu, a intrat în funcțiune o instalație complexă pentru extragerea bismutului destinat industriei farmaceutice. Noua instalație va produce anual 40 tone de bismut.

CERCETARE-APLICARE

VALORIFICAREA SE SPRIJINĂ PE STUDII FUNDAMENTATE

VALORIFICAREA rezultatului cercetărilor științifice — cerință esențială formulată în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. — depinde, după părerea mea, în primul rînd, de datele care au stat la baza deciziei de introducere a temei în planul de cercetare, de nivelul, competența și obiectivitatea soluțiilor prezentate, de caracterul concret al finalizării cercetării într-o formă care să poată fi preluată mai departe în industrie, construcții, transporturi, pentru aplicare. În aplicarea rezultatului cercetării, prezintă importanță deosebită modul de **fundamentare** a temelor de cercetare, partea de **finalizare** a cercetărilor și unele aspecte ale **valorificării** asupra cărora mă voi opri în cele ce urmează, desigur fără a diminua importanța celorlalți factori în ansamblul ciclului cercetare-dezvoltare-valorificare.

INIȚIEREA CERCETĂRII într-un domeniu necesită întocmirea studiului de **fundamentare** a introducerii temei în planul de cercetare; această lucrare este o etapă premergătoare cercetării și este necesar să fie făcută pe baza unui studiu de prognoză în care să se analizeze tendințele științei și tehnicii în ramura respectivă, precum și a unor studii preliminare pentru obținerea unui grad cît mai ridicat de certitudine asupra utilității și eficienței cercetărilor care urmează să se întreprindă. Acest studiu preliminar cercetării, care conturează căile spre valorificare, mai trebuie să clarifice aspecte legate de posibilitățile de rezolvare și aplicare a rezultatelor cercetării respective și să contureze cadrul tehnico-organizatoric necesar rezolvării în condiții cît mai bune a problemelor legate de baza materială necesară, colectivele pentru realizarea cercetării și valorificării, cheltuielile necesare, unitatea responsabilă cît și cele colaboratoare. De asemenea, să se clarifice și alte probleme, care pot concura la luarea unei hotărîri, cum ar fi cercetarea și valorificarea în cooperare, achiziționarea parțială de licențe sau know-how sau alte soluții care se justifică și pe plan economic.

În ramura transporturi, pe a cărei experiență în domeniul valorificării cercetării ne întemeiem în considerentele de față, în perioadele întocmirii planurilor de cercetare și valorificare, institutele de cercetare țin un contact strîns cu unitățile de producție și exploatare, încît fiecare temă este necesitată de rezolvarea unei probleme din planul economic avînd precizat beneficiarul și analizate principalele probleme privind valorificarea în producție. Astfel, s-au efectuat cercetări și experimentări pentru sporirea vitezei de circulație pe linia de cale ferată București—Brașov, care au dus la concluzia că o dată cu luarea măsurilor rezultate din cercetare referitor la cale, material rulant și sistemul de telecomandă, viteza de circulație pe anumite porțiuni crește pînă la 140 km/h, avînd drept consecință reducerea timpului de transport cu 1 oră și 15 minute la unele trenuri rapide între București și Brașov, ceea ce are efecte economice și sociale dintre cele mai importante. Tema „determinarea regimurilor optime de rodaj a motoarelor SR—211 și M—207" a cunoscut o desfășurare normală a etapelor ciclului, încît în scurt timp după etapa de cercetare-dezvoltare a putut fi valorificată în producție la Întreprinderile de reparații auto-Cluj, Cîmpina și alte unități din țară, cu efecte economice anuale de circa 3 mil. lei.

Pe lîngă aceste acțiuni de fundamentare și conducere corectă a întregului ciclu cercetare-valorificare, sînt și teme care, cu toate că au o orientare strictă spre rezolvarea unor probleme din economie, din cauza nerespectării pe parcurs a unor criterii de bază, nu pot fi valorificate. Un exemplu de acest fel îl constituie lucrarea privind stabilirea intervalului optim de schimb al unsorii consistente indigene folosită la locomotivele Diesel-electrice; în acest caz, după trecerea perioadei de experimentare, Rafinăria Teleajen a livrat unsoare cu caracteristici necorespunzătoare, ceea ce a făcut să se reia cercetarea în acest an pentru a se pune la punct fabricația în țară a produsului respectiv.

În faza de finalizare a cercetării, în care se stabilesc parametrii dimensionali și tehnologici pentru trecerea la producție sau exploatare, se verifică la scară mai mare sau la dimensiuni reale soluțiile adoptate în fazele de cercetare, unde de fapt se realizează o parte importantă a ciclului, aceea de **dezvoltare**, care cuprinde transfigurarea ideilor, calculelor și ipotezelor ce se materializează în prototipuri de produse noi, materiale și procese tehnologice sau realizarea de noi produse în stadiul și în condiții similare sau cît mai apropiate de cele din producție, întrucît volumul cheltuielilor de cercetare și dezvoltare este destul de mare, lucrările trebuie conduse pe baza unei planificări atente iar deciziile trebuie să urmărească eliminarea totală a riscului unei nereușite la aplicarea rezultatelor în producție.

Activitatea de dezvoltare, care deschide perspective valorificării, este necesar să fie realizată în unitatea care a efectuat cercetarea, datorită întrepătrunderii și colaborării strînse ce trebuie să existe, în permanență, între cercetător, proiectant și personalul de execuție din atelierul de prototipuri.

Fiecare categorie a unei activități de dezvoltare, fie că este vorba de un nou proces tehnologic sau material, un prototip de utilaj sau îmbunătățirea unuia existent, pentru a putea trece mai departe în fazele următoare, fără întreruperi, este necesar să fie considerată terminată, o dată cu omologarea sau aprobarea studiului tehnico-economic respectiv cu lucrările necesare pentru aplicare. Teme a căror fază de dezvoltare a fost bine condusă, sînt, de pildă, cele referitoare la pregătirea materialului rulant în vederea dotării cu cupla automată, la care prin cercetare s-au dat soluții constructive de consolidare a vagoanelor existente cît și la cele în fabricație. Într-o situație similară este și sistemul semnalizării la barierele automate de la trecerile de nivel care, datorită unei bune colaborări între producție și cercetare, se asimilează anul acesta în fabricație la Uzinele Electromagnetica-București. Prin intrarea în producția curentă și montarea în exploatare a acestor instalații se va îmbunătăți siguranța circulației feroviare și rutiere. Sînt însă și cazuri, cum este transportul paletizat sau în containere a mărfurilor, care a necesitat prelungirea perioadei de experimentare peste cea stabilită inițial, nelegîndu-se în mod organic dezvoltarea experimentală de restul fazelor ciclului cercetare-dezvoltare-valorificare, cu consecințe negative în procesul mecanizării încărcării-descărcării mărfurilor. Faza de finalizare a cercetării prezintă importanță deosebită, deoarece nivelul și competența soluțiilor, gradul de actualitate și competitivitatea, experimentările și forma concretă de prezentare, cu toate datele necesare se preiau direct și fără pierderi de timp (aci este principala sursă a decalajului și întîrzierii în aplicare, în cele mai multe cazuri), în faza ulterioară de **valorificare** în producție. Aceasta se eșalonează pe două trepte principale: pe prima treaptă avem programarea și realizarea lucrărilor pregătitoare (proiecte de execuție realizarea seriei zero, aprovizionarea cu utilaje, aparatură, materiale, dezvoltarea sau chiar construcția unor secții noi), toate acestea corelate cu fondurile necesare pentru a se putea adapta și prelua rezultatele cercetării pentru aplicare. Pe a doua treaptă a valorificării se trece la producția curentă sau la exploatarea instalației respective și mai departe la generalizarea rezultatelor pe întreaga ramură, urmărindu-se în același timp și efectele economice. Cercetări al căror ciclu a fost bine condus și care în prezent se valorifică, participînd la acțiunea de modernizare a transporturilor sînt, de pildă: creșterea vitezelor de circulație la trenurile rapide de călători remorcate cu locomotive electrice, ceea ce reduce timpul de mers între București—Brașov cu 32%; realizarea izolării joantelor de cale ferată cu rășini sintetice, produse în țară, tehnologie care se aplică cu succes pe liniile cu blocuri funcționale automate; una dintre realizările importante ale Institutului de cercetări căi ferate este introducerea suspensiei de cauciuc la vagoanele de călători în locul celei de metal, eliminînd importul în valoare de peste 1 mil. lei anual; introducerea celei de a treia indicații la semnalele prevestitoare; determinarea criteriilor de concentrare a traficului feroviar de mărfuri într-un număr redus de stații; regenerarea uleiurilor provenite de la motoarele Diesel-navale, cu economii de circa 1,2 mil. lei anual; aplicarea unor tehnologii raționale de exploatare a autocamioanelor SR—131 și SR—113 care au condus la realizarea unui consum de carburanți și lubrifianți, cu efecte economice de circa 3 mil. lei anual precum și alte teme prin a căror aplicare se rezolvă numeroase probleme tehnice, economice și sociale în ramura transporturilor.

Îmbunătățirea metodelor de investigație și prognoză la nivelul ramurilor economice, luarea în considerare a întregului ciclu cercetare-valorificare la programarea inițială, stabilirea tematicii în concordanță cu perspectiva și nevoile ramurilor economice, mai buna corelare în toate fazele ciclului cu baza materială și fondurile financiare necesare; organizarea unei colaborări tehnice, științifice și economice între ramuri care să genereze operativitatea, legarea mai strînsă a realizărilor prin valorificarea cercetărilor de latura cointeresării materiale, sînt cîteva din măsurile care concură la scurtarea duratei de aplicare a cercetărilor științifice în producție.

ing. Florea SFĂRĂIALĂ
expert C.N.C.S.

TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Întreprinderea mecanică din Roman** a introdus în producția de serie un nou tip de agregat — mașina de rindeluit și profilat pe 4 fețe. Aceasta poate efectua, simultan, 8—9 operațiuni de prelucrare, la lățimi și grosimi mult mai mari decît se lucrează la mașinile de acest gen. Greutatea redusă îi asigură o mare suplețe în executarea travaliului de profilat.

● **După studii** ce au durat mai mulți ani, asupra celor mai raționale forme de coronamente din livezile intensive, **dr. ing. Ion Dumitrache de la Stațiunea experimentală pomicolă din Bistrița** a stabilit că dirijarea creșterii coroanelor pomilor sub formă de palmetă cu brațe oblice, de triplă încrucișare a ramurilor și de fus-tufă aplatizat asigură o serie de avantaje economice. Aceste forme de coroană oferă condiții mai bune de mecanizare a lucrărilor agrotehnice și de combatere a dăunătorilor. Totodată, producția de fructe la hectar este mai mare cu 30—40 la sută decît a livezilor intensive obișnuite. Datorită unei mai bune expuneri la lumină, fructele capătă o culoare mai frumoasă și cresc mult mai mari. Aceste coronamente, selecționate din peste 20 de forme diferite de creștere dirijată a pomilor, au fost extinse în mai multe livezi din județ.

● **Un grup de chimiști alcătuit din E. Melianu, I. Oșanu, M. Rusu și I. Pop, de la Fabrica de medicamente „Terapia"-Cluj,** a definitivat un procedeu de fabricare a pantotenatului de calciu activ. Obținerea acestei substanțe are o deosebită importanță pentru îmbunătățirea rețetelor de biostimulatori și zooforturi pentru păsări și animale. Probele de verificare a tehnologiei în faza pilot s-au încheiat cu succes.

● **Un colectiv de cercetători clujeni, condus de biologul Rudolf Palocsay și inginerul Ștefan Oprea,** a reușit să cultive, pentru prima dată în țara noastră, meri alpini. După mulți ani de experimentări desfășurate la altitudinea de peste 1 100 m, la punctul pomicol Mărișelu, specialiștii au selecționat două elite de măr cu o coacere extrem de timpurie, de mare productivitate și cu fructe deosebit de gustuoase. Acești meri alpini pot fi cultivați, cu bune rezultate, și în zonele de dealuri și cîmpie.

ANUNȚ

Fabrica de Osii și Boghiuri-Balș str. Nicolae Bălcescu nr. 12, angajează imediat:

- ingineri electroniști;
- tehnicieni electroniști;
- electricieni electroniști cu practică în producție;

Se asigură locuință, imediat la prezentare, în apartamente noi cu 2, 3 sau 4 camere.

Se acordă transferul în interes de serviciu conform Codului Muncii art. 16/2.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa la telefon 26 Balș.

turiști!

LA INTRAREA ÎN ORAȘUL HAȚEG COOPERAȚIA DE CONSUM A DESCHIS HANUL TURISTIC

BUCURA

pe care vă invităm să-l vizitați

CONFORT MODERN • RESTAURANT
PREPARATE CU SPECIFIC LOCAL •
BAUTURI DIN PODGORII RENUMITE •
• LOC DE PARCARE •
• CAMERE CU 2-3 PATURI •

GAMĂ LARGĂ DE PRODUSE ŞI SEVICII PENTRU INDUSTRIA ENERGETICĂ

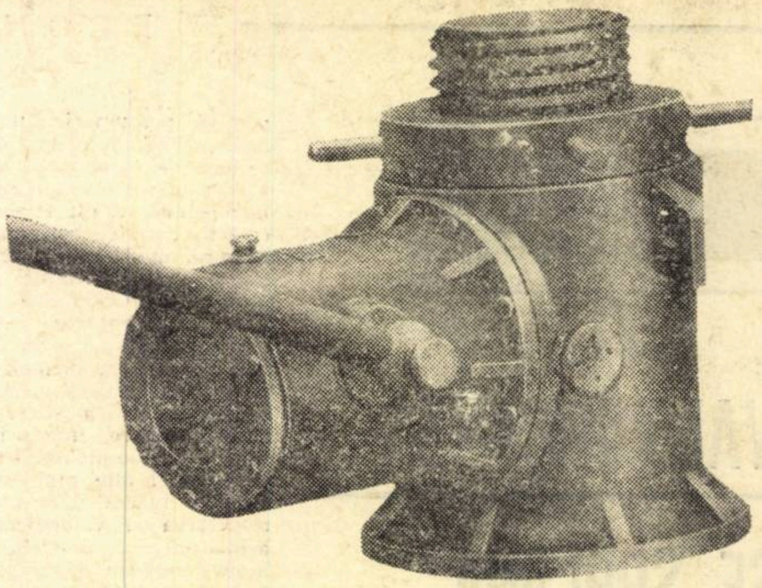

Cricuri hidraulice, fabricate în trei mărimi: 30 tf — 50 tf și 100

ÎNFIINȚATĂ în anii regimului nostru, întreprinderea „Energoreparații" a avut ca sarcină satisfacerea unor cerințe imediate ale industriei energetice. De exemplu: confecționarea în țară a pieselor de schimb necesare întreținerii și reparării agregatelor din centralele electrice, executarea cu forțe proprii a reparațiilor speciale la agregate energetice (repaletări, reglări și echilibrări de turbine etc.). Agregatele existente — provenite din import — se aflau unele din ele în stare înaintată de uzură, avînd nevoie de însemnate cantități de piese de schimb. La aceasta s-a adăugat, ulterior, necesitatea confecționării utilajelor necesare mecanizării lucrărilor de montare, reparare și întreținere a instalațiilor din centralele, stațiile și liniile electrice, în vederea ridicării economicității acestor lucrări prin scurtarea duratei lor de execuție și reducerea personalului executant necesar.

Pe măsura creșterii vertiginoase a numărului și mărimii centralelor electrice, întreprinderea „Energoreparații" a trebuit să asigure cantitățile din ce în ce mai mari de piese de schimb necesare turbo și hidroagregatelor, agregatelor Diesel, instalațiilor auxiliare din electrocentrale și altor instalații energetice, precum și utilajele de mecanizare reclamate de sectorul energetic.

Dar, această întreprindere nu s-a limitat numai la satisfacerea cerințelor întreprinderilor din cadrul Ministerului Energiei Electrice. S-au asigurat astfel piese de schimb și reparații pentru utilajul energetic al întreprinderilor altor ministere, ca și o serie de prestări de servicii și asistență tehnică.

Pentru aceasta, o atenție deosebită a fost dată cadrelor, ridicării calificării lor profesionale în pas cu progresele tehnicii, precum și dotării întreprinderii cu utilaje moderne, corespunzătoare.

În linii mari, producția întreprinderii „Energoreparații" este axată în trei direcții: 1) piese de schimb pentru instalații de turbine termice și hidraulice, inclusiv instalațiile lor auxiliare; 2) piese de schimb pentru motoare diesel; 3) utilaje complexe de mecanizare.

Un volum însemnat ocupă în activitatea întreprinderii, prestările de serviciu (reparații capitale, analize metalografice, expertize de specialitate, asistență tehnică etc.).

În cele ce urmează vom înfățișa produsele mai importante, asimilate în fabricația curentă a întreprinderii „Energoreparații".

● Piese de schimb

AȘA CUM ARĂTAM mai sus, piesele de schimb sînt asigurate atît pentru instalațiile de turbine termice și hidraulice, cît și pentru motoarele Diesel.

Pentru turbine termice, întreprinderea „Energoreparații" produce următoarele piese de schimb principale:

● palete statorice și rotorice cu lungimea paletei pînă la 800 mm și pentru temperaturi de lucru de la 300—500 grade Celsius, discuri statorice și rotorice, lagăre axiale și radiale, pistoane de echilibrare, axe, labirinți, ventile de reglaj, piese pentru prepararea combustibilului solid etc.

● Pentru turbine hidro se confecționează:

rotoare pentru turbine Francis (avînd greutatea rotorului pînă la 1,5 t.f.); lagăre radiale și crapodine, palete directoare, inele de reglaj, bolțuri, bucșe etc. pentru aparatul director al turbinelor Francis și Kaplan; cupe și injectoare pentru turbine Pelton; piese pentru sistemele de reglaj ale turbinelor hidraulice; deflectoare, vane, ventile etc.

Pentru motoare Diesel, se confecționează întreaga gamă de piese necesare motoarelor staționare cu putere de la 300 CP, în sus și cu turația pînă la 500 rot./min.

● Utilaje de mecanizare

ÎNTREPRINDEREA „Energoreparații" construiește o gamă variată de dispozitive și utilaje, cu întrebuințare în diferite sectoare ale economiei.

Reținem între altele PLATFORMA TELESCOPICĂ hidromecanică PT15 — HM-2 care este o instalație autopurtată de ridicat oameni sau obiecte pînă la o înălțime de lucru de 15 m, în greutate maximă de 150 kg. Platforma PT15 — HM-2 se folosește la executarea lucrărilor de montaj, reparații și întreținere a liniilor electrice aeriene, ca și la acele lucrări pentru care construirea unor schele sau platforme de lucru nu prezintă rentabilitate. Această instalație este construită și în alte două variante: 1) cu sistem de ridicare prin brațe articulare și 2) nemontată pe mijloc propriu de transport, folosită la lucrări de interior pînă la înălțimea de 12 m.

Un alt produs este **autoîncărcătorul** (macara rotativ-pliabilă) pentru încărcare, transport și descărcare de sarcini pînă la 2 tf, și pînă la înălțimea maximă de 8 m.

Pentru ridicarea și manevrarea utilajelor industriale de greutate mare (lucrări de montare, demontare și reparații), întreprinderea „Energoreparații" fabrică cricuri hidraulice, cu sarcină nominală de ridicare de 30 tf — 50 tf — 100 tf și care prezintă următoarele avantaje: transport ușor, montare rapidă, minuire ușoară fără a necesita o calificare specială, folosire de lungă durată în condiții grele de șantier.

Întreprinderea produce numeroase dispozitive pentru mecanizarea unor operațiuni, ca de pildă: stringerea mecanizată a piulițelor, de ridicat cu lanț articulat (raci) pentru sarcini de 1,6 tf, 3, 2 tf și 5 tf, de îndoit bare metalice și țevi, de presat rulmenți, șanfrenat țevi în vederea sudării, rectificat scaunele ventilelor etc., dispozitive utile în afara sectorului energetic și atelierelor mecanice și șantierelor.

● Prestări de servicii

LA ACEST CAPITOL, întreprinderea „Energoreparații" execută reparații capitale la turbinele termice și hidraulice, la motoare Diesel staționare cu turația pînă la 500 rot./min. și la instalațiile lor auxiliare. De asemenea, se execută cu personal de înaltă calificare repaletări de turbine cu abur și cu gaze, rebobinări de generatori și motoare electrice industriale, echilibrări dinamice în mers ale corpurilor rotative, măsurători de vibrații la paletele turbinelor, analize metalografice și expertize de specialitate.

★

DEZVOLTAREA în perspectivă a întreprinderii „Energoreparații" este organic legată de dezvoltarea industriei energetice a țării, considerent pentru care se prevede pentru anul 1975 o creștere a producției globale cu 100% față de anul 1968, iar pentru anul 1980 cu 180%.

Potrivit acestei dinamici, a devenit necesară o mărire corespunzătoare a parcului de utilaje al întreprinderii, dezvoltare în curs de realizare pe un nou amplasament.

D. AL.

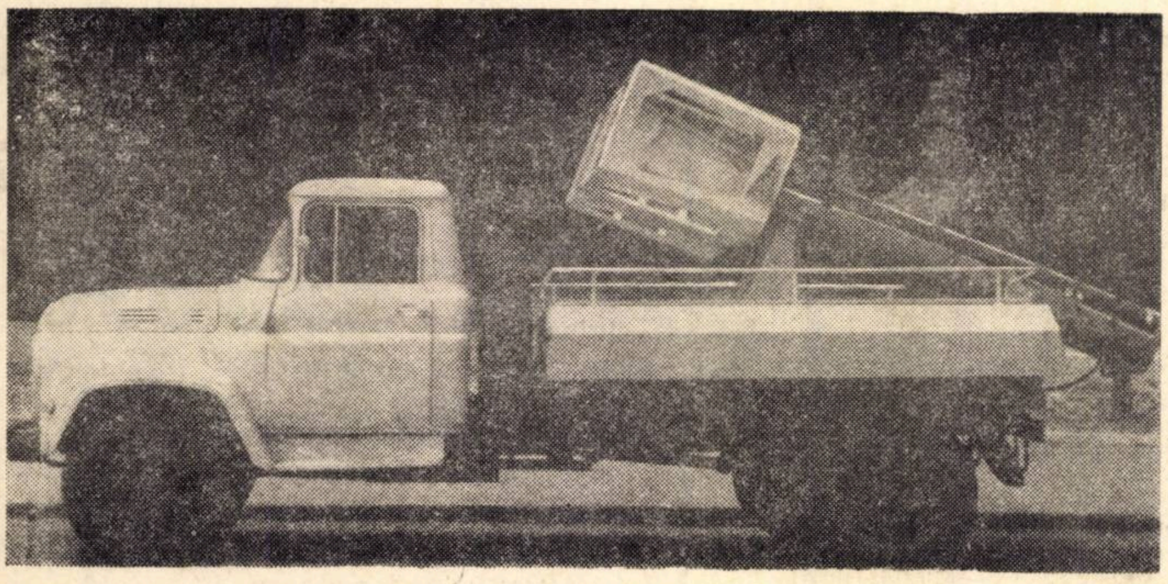

Platformă telescopică hidromecanică PT 15 — HM —2 (în poziție culcat)

SECTORUL FORESTIER

FINANȚAREA LUCRĂRILOR DE REFACERE A MIJLOACELOR FIXE AVARIATE DE CALAMITĂȚI NATURALE

ÎN SECTORUL economiei forestiere, calamitățile naturale (zăpezi abundente, viscole, furtuni, ploi torențiale) produc avarii ale mijloacelor fixe (drumuri, linii cale ferată forestieră, funiculare, canale etc.), care se impun a fi refăcute cu maximă urgență.

Printr-o recentă Hotărîre a Consiliului de Miniștri (nr. 505/1969 completată prin H.C.M. nr. 847/1969 s-a dat o nouă reglementare modului de acoperire a cheltuielilor efectuate cu ocazia reparării mijloacelor fixe avariate de calamități naturale, în sensul că **cheltuielile respective se finanțează dintr-un fond constituit la nivel de minister din beneficiul prevăzut în planul întreprinderilor, fond care este stabilit în sumă de 60 de milioane lei anual.**

Fondul pentru acoperirea cheltuielilor efectuate cu refacerea mijloacelor fixe avariate de calamități naturale se constituie centralizat din sumele stabilite pe an și trimestre și numai de la intreprinderile planificate cu beneficii. Sumele respective vor fi virate la termenele legale într-un cont deschis Ministerului Economiei Forestiere, de unde, pe măsura ivirii necesităților, vor fi redistribuite întreprinderilor, potrivit unor instrucțiuni date de acest organ central cu avizul Ministerului Finanțelor.

Întrucît acest fond se constituie în mod treptat în tot cursul anului, iar necesitatea efectuării unor cheltuieli cu refacerea mijloacelor fixe avariate apare în funcție de producera calamităților, se presupune că vor fi situații cînd fondul constituit la un moment dat nu va fi suficient pentru acoperirea cheltuielilor. De aceea, prin actul normativ amintit, Banca Națională a Republicii Socialiste România a fost autorizată să acorde credite cu dobîndă normală pînă la constituirea fondului. Aceasta înseamnă că pentru partea din cheltuielile efectuate cu refacerea mijloacelor fixe care nu poate fi acoperită din fondul constituit, cel puțin la nivelul sumelor planificate pînă la data respectivă, se finanțează prin credite bancare.

În aprobarea și acordarea creditelor pentru aceste lucrări se disting două faze și anume:

● În prima fază, adică în perioada de la producerea calamității și pînă la data aprobării documemntației de către organele coordonatoare din minister, cînd lucrările trebuie executate cu maximum de urgență, pentru cheltuielile efectuate, privind lucrările cu o valoare de peste 15 000 lei, se aprobă și se acordă credite bancare de către unitățile operative pe un termen de 35 zile, avînd la bază procesul verbal de constatare a calamității și estimarea cheltuielilor. În cadrul termenului de 35 zile, întreprinderile trebuie să întocmească documentația prevăzută în instrucțiunile Ministerului Economiei Forestiere pentru aprobarea și alocarea fondurilor corespunzătoare.

Aceste credite se rambursează din sumele remise de minister din fondul centralizat, pînă la expirarea acestui termen, și din creditele aprobate de centrala băncii și comunicate întreprinderii pentru diferența dintre cheltuielile efectuate și fondul constituit centralizat.

În cazul cînd la expirarea termenului de 35 de zile nu s-au asigurat sursele arătate, creditul acordat se trece la restanță.

● În cea de a doua fază, creditul bancar este destinat acoperirii diferenței între cheltuielile necesare efectuării lucrărilor și fondul constituit pînă la data cînd se solicită credite. În această fază, aprobarea creditelor are loc la nivel central, iar acordarea lor se face de unitățile operative ale băncii. Aceste credite se solicită de minister pe baza datelor rezultate din documentațiile aprobate de conducerea ministerului.

Deosebit de important este momentul stabilirii cuantumului creditului, în sensul că trebuie ținut seama de volumul cheltuielilor de această natură și de fondul constituit, care nu poate fi mai mic decît prevederile de plan pînă la data respectivă, pentru a nu se depăși suma de 60 milioane lei. Aceasta înseamnă că la nivel central, cu ocazia aprobării creditelor solicitate de minister trebuie neapărat să se aibă în vedere utilizarea, în primul rînd, a fondului ministerului. În acest mod, momentul aprobării creditelor este folosit pentru determinarea ministerului să ia măsuri pentru asigurarea realizării indicatorilor de plan și prin aceasta în mod direct și a fondului pentru acoperirea cheltuielilor determinate de calamități naturale.

Acordarea creditelor se face de către unitățile operative bancare în limita sumelor comunicate de centrală și a cheltuielilor efectuate. Aceste credite se vor utiliza la rambursarea creditelor acordate pe termen de 35 de zile, indiferent dacă sînt curente sau restante.

Rambursarea creditelor se va face pe măsura primirii sumelor necesare de la organul tutelar din fondul centralizat, dar cel mai tîrziu pînă la finele anului. Pentru a se asigura rambursarea creditelor de această natură în strictă concordanță cu prevederile de plan pentru constituirea fondului centralizat, organele centrale vor trebui să urmărească în permanență ca sumele colectate pentru acest fond, care trebuie neapărat să fie cel puțin de egală valoare cu prevederile din planul financiar, să fie redistribuite întreprinderilor pentru rambursarea creditelor bancare.

Nicolae N. VLAD

CUSTODIA — ÎN RAPORTURILE DINTRE ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE

POTRIVIT contractelor economice încheiate de organizațiile socialiste, livrarea produselor are loc de regulă fie prin preluarea efectivă de către beneficiar cu ocazia recepției, fie prin autorecepție, urmată de predarea mărfii către organizația de transport.

În anumite cazuri bine justificate, dispozițiile normative în vigoare admit posibilitatea custodierii (depozitării) mărfii la furnizor, prin acordul părților, inserat în contract, sau pe baza acceptării exprese a furnizorului. În atare situații, este necesar ca actul prin care se instituie custodia să prevadă durata depozitării și toate condițiile legate de aceasta.

Trebuie menționat că potrivit anumitor condiții fundamentale (aplicabile livrărilor din sectorul industriei ușoare, industriei alimentare etc.) custodia poate fi înființată și unilateral, recunoscîndu-se dreptul furnizorului de a trece în custodie produsele pentru a căror ridicare beneficiarul nu s-a prezentat, deși avea această obligație, iar organizația furnizoare nu are posibilitate să efectueze expedierea în alt mod.

În toate aceste cazuri produsele trecînd în patrimoniul beneficiarului, pe data înființării custodiei, acesta este obligat a efectua plata produselor respective, urmînd a suporta și toate cheltuielile ocazionate furnizorului pe durata depozitării mărfii.

Astfel cum a statuat practica arbitrală, pierderile cantitative sau degradările calitative suferite de mărfurile custodiate, sînt în sarcina celui ce a determinat formarea custodiei, însă numai în măsura în care custodelui nu i se poate imputa nici o culpă în legătură cu depozitarea sau manipularea mărfii respective.

Este de reținut sub acest aspect îndrumarea de principiu dată prin Decizia P.A.S. nr. 329/1969, în sensul că furnizorul care a preluat în custodie produsele, răspunde pentru pagubele pricinuite prin faptul de a nu fi luat la timp — pe cheltuiala beneficiarului — toate măsurile posibile pentru prevenirea sau limitarea prejudiciilor (conservarea în condiții care să ferească de deteriorare produsele, paza acestora etc.).

Custodia poate fi constituită și de către beneficiar la dispoziția furnizorului, în cazul primirii unor produse necomandate și necontractate sau al livrării unor produse necorespunzătoare, sub aspect calitativ.

Fiind îndreptățit a refuza plata în asemenea situații, beneficiarul va înștiința pe furnizor, care în termen de cel mult 30 zile trebuie să dispună asupra destinației produselor. În caz contrar, Instrucțiunile M.F.—B.N.R. nr. 1/1964 (pct. 487) prevăd că beneficiarul este în drept a retrimite mărfurile refuzate furnizorului, pe cheltuiala acestuia. Potrivit dispozițiilor normative menționate se interzice beneficiarului a folosi produsele depozitate care trebuie ținute la dispoziția organizației socialiste furnizoare.

În cazul în care cu ocazia controlului bancar se constată lipsa parțială sau totală a mărfurilor rămase în custodie, beneficiarul va fi ținut a achita pe lîngă prețul legal al mărfii, și penalitățile de 0,05% pe fiecare zi de întîrziere (începînd cu data refuzului); separat de acestea urmează a se percepe și penalitatea în favoarea bugetului, prevăzută de pct. 640 din Instrucțiunile M.F.—B.N.R. nr. 1/1964.

În materia livrărilor destinate exportului este în vigoare reglementarea stabilită prin H.C.M. 587/1952 (anexa II pct. 27—29) și care — distinct de posibilitatea custodiei prin acordul părților — prevede că în cazurile în care întreprinderile exportatoare nu vor putea exporta mărfurile la termenele de livrare prevăzute în contractele cu furnizorii interni, mărfurile vor fi achitate de către întreprinderile de comerț exterior beneficiare și vor fi ținute în custodie.

În aplicarea acestor dispoziții normative, practica arbitrală a decis că lipsa capacității de depozitare nu poate justifica refuzul preluării în custodie a mărfurilor respective, furnizorul fiind obligat a se organiza ca atare și a depozita produsele în alte spații adecvate, închiriate pe cheltuiala beneficiarului.

Furnizorul, în calitate de depozitar, răspunde în atare împrejurări pentru buna conservare a mărfurilor sub aspect calitativ și cantitativ, fiind ținut a suporta toate daunele ocazionate prin culpa sa.

Rețin atenția în această privință indicațiile de principiu date prin Decizia P.A.S. nr. 78/1968, în sensul că, în cazul produselor susceptibile a se degrada, unitatea depozitară, acționînd cu diligența caracteristică unei organizații socialiste fruntașe, are dreptul și totodată obligația de a valorifica în timp util mărfurile custodiate la unitatea sa și neridicate de beneficiar. În acest mod se evită pagube însemnate aduse economiei naționale.

A. FLORESCU

ACTE NORMATIVE NOI

● Prin H.C.M. nr. 1412/1969, publicată în B. Of. nr. 74, au fost stabilite prețurile de vînzare cu ridicată al întreprinderii, la unele gaze petroliere. Prețurile astfel stabilite au intrat în vigoare la data de 1 iulie a.c. și se înțeleg franco vagon stația de expediere a căilor ferate, sau stațiile de pompare Teleajen și Ploiești Vest.

● Atribuțiile privind ramura industriei celulozei și hîrtiei, inclusiv exploatarea stufului, trec pe data de 1 iulie a.c., de la Ministerul Industriei Chimice la Ministerul Economiei Forestiere (H.C.M. nr. 1531/1969, publicată în B. Of. 79). Pe aceeași dată 22 întreprinderi, care au ca obiect producția de celuloză și hîrtie (precum și 5 școli profesionale) trec de sub îndrumarea și controlul Ministerului Industriei Chimice, la Ministerul Economiei Forestiere.

● Prin H.C.M. nr. 1597/1969, publicată în B. Of. nr. 85, a fost modificată anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 1753/1965, privind stabilirea alocațiilor de hrană pentru acțiunile bugetare.

● Pe data de 15 iunie a.c. prin H.C.M. nr. 1358/1969, publicată în B. Of. nr. 70, a fost înființată întreprinderea industrială de stat „Fabrica de porțelan menaj", cu sediul în Alba Iulia, coordonată de Ministerul Industriei Ușoare.

● Prin H.C.M. nr. 1395/1969, publicată în B. Of. nr. 74 pe data de 1 iulie a.c., au fost comasate — prin absorbție — următoarele întreprinderi de sub îndrumarea și controlul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini:

— la Întreprinderea „Electromureș" sa comasat Fabrica de conductori Tîrgu Mureș. Obiectul întreprinderii va fi fabricarea de produse electrocalorice, conductori electrici și mașini de calcul eletromecanice;

— la Uzina de autoturisme Pitești se comasează Uzina de piese de schimb auto Colibași, ambele cu sediul în comuna Colibași, județul Argeș.

● Pe data de 1 iulie a.c. prin H.C.M. nr. 1527/1969, publicată în B. Of. nr. 78, a fost înființată întreprinderea industrială de stat „Textila Dunăreană", cu sediul în municipiul Giurgiu.

● Prin H.C.M. nr. 1528/1969, publicată în B. Of. nr. 78, a fost înființată, pe data de 1 iulie a.c., întreprinderea industrială de stat „Filatura de bumbac Slobozia".

● În orașul Rîmnicu Sărat a fost înființată, pe data de 1 august a.c., prin H.C.M. nr. 1539/1969, publicată în B. Of. nr. 78, „Fabrica de garnituri de frînă și etanșare — Rîmnicu-Sărat", de sub îndrumarea și controlul M.I.C.M.

● Prin H.C.M. nr. 1657/1969, publicată în B. Of. nr. 86, a fost înființată, pe data de 1 septembrie a.c., „Întreprinderea de produse ceramice de construcții — Zalău", sub îndrumarea și controlul M.I.C.

● Pe data de 1 august a.c., prin H.C.M. nr. 1667/1969, publicată în B. Of. nr. 86, a fost înființată „Uzina de construcții metalice — Caransebeș", de sub îndrumarea și controlul M.I.C.M

PRODUCŢIA ŞI UTILIZAREA CALCULATOARELOR NECESITĂ ŞI O LARGĂ ACTIVITATE PENTRU ELABORAREA DE PROGRAME

- „ŢĂRIA" SISTEMELOR ELECTRONICE DE CALCUL
- PROGRAME CORESPUNZĂTOARE SPECIFICULUI ECONOMIEI SOCIALISTE
- O BIBLIOTECĂ ŞI UN INSTITUT CENTRAL DE INFORMATICĂ

PRIN CAPACITATEA lor de a înmagazina şi de a prelucra cu o viteză extraordinară uriaşe cantităţi de informaţii, **calculatoarele electronice** constituie în prezent un auxiliar de neînlocuit al minţii omeneşti, o veritabilă „prelungire" a capacităţii de calcul a omului, un amplificator al posibilităţii de informare şi de decizie.

Deşi programele de calcul fac parte integrantă din sistemul electronic de calcul, fără ele acesta fiind inutilizabil pentru rezolvarea problemelor de prelucrarea datelor, totuşi prin modul lor de elaborare pot fi privite ca independente de calculatorul electronic. Aceasta a determinat pe primii constructori de calculatoare electronice să denumească echipamentele care constituie sistemul electronic de calcul „hardware" (în traducere ad litteram „parte tare"), accentuînd astfel caracterul material al acestora, iar programele de calcul „software" (adică „parte moale") subliniind că sînt produsul unei activităţi strict intelectuale.

În perioadele de „copilărie" şi „adolescenţă" ale calculatoarelor eletronice, denumite generaţia I şi a II-a, în care conceptul de universalitate sub aspectul aplicaţiilor şi al compatibilităţii de familie nu se afirmase încă, constructorii de calculatoare s-au concentrat în special asupra îmbunătăţirii tehnologiei şi performanţelor tehnice, asupra extinderii memoriei etc.

În scurtă vreme însă şi-au dat seama că odată cu creşterea complexităţii sistemelor electronice de calcul şi cu extinderea domeniului de aplicaţii, un factor determinant pentru creşterea eficienţei folosirii acestora, îl constituie **software-ul — biblioteca de programe asociată sistemului electronic de calcul.** Firma I.B.M. (S.U.A.), a fost aceea care a dezvoltat în special software-ul pentru aplicaţii de gestiune; astfel se explică în mare parte dezvoltarea spectaculoasă a acestei firme, care în prezent deţine în jur de 70% din piaţa mondială de calculatoare electronice, deşi alte firme produc echipamente cu performanţe de „hardware" (viteză de calcul, tehnologie etc.) superioare.

Din ce în ce mai mult, atît constructorii cît şi utilizatorii de calculatoare electronice se conving că, paradoxal, **„ţăria"** sistemelor electronice o constituie **„partea lor moale"**, deci software-ul.

Legea diviziunii muncii acţionează...

ÎN PREZENT este tot mai mult acceptată ideea cuprinderii în noţiunea generală de software a trei mari componente: **software-ul de bază**, care este constituit din pachetul de programe standard livrate de fabricantul calculatorului electronic (programe monitor, programe de compilare etc.) şi care asigură funcţionarea coordonată a unităţii centrale cu echipamentele periferice, efectuarea automată a anumitor lucrări generale, traducerea programelor scrise în limbaje evoluate în limbajul maşină acceptat de calculator; **software-ul de aplicaţii** — care cuprinde documentaţia de analiză, definire şi proiectare a sistemului de prelucrare automată a datelor, organigrama detaliată a acestuia, adaptarea software-ului de bază al calculatorului electronic la condiţiile specifice ale sistemului de prelucrare automată a datelor, pachetul de programe scrise în limbaje evoluate sau specializate, condiţiile de verificare, cercetare, punere la punct şi întreţinere a programelor elaborate (această categorie de software trebuind să asigure o eficienţă maximă a sistemului de prelucrare automată a datelor, specific unui complex de aplicaţii privind un anumit sistem informaţional — al întreprinderii, centralei industriale, departamentului, organismului economic central etc. — este necesar să fie adaptată condiţiilor şi restricţiilor proprii acestuia); **programele de aplicaţie propriu-zise** — sînt constituite din programe de aplicaţie generale, care pot fi utilizate direct pentru rezolvarea unor probleme cu caracter general (plata salariilor, gestiunea stocurilor etc.), pe configuraţii de calculator electronic standard şi din programe de aplicaţii specifice utilizate pentru rezolvarea unor probleme caracteristice ale utilizatorilor (de exemplu, lansarea producţiei într-o fabrică de unicate).

Progresele realizate în prezent în domeniul calculatoarelor electronice şi al tehnicilor de programare, precum şi tendinţa de a perfecţiona rezolvarea problemelor pe care le pune activitatea economică, au condus la o complexitate mereu crescîndă a sistemelor de prelucrare automată a datelor.

O consecinţă a acestui fapt o constituie creşterea continuă şi într-un ritm foarte rapid a cheltuielilor pentru dezvoltarea software-ului în general şi a celui de aplicaţie în special. În prezent, costul software-ului de aplicaţie este de acelaşi ordin de mărime cu cel al echipamentelor pentru care se elaborează. Se prevede însă că în anii următori acest raport va creşte în favoarea software-ului.

De asemenea, s-a născut necesitatea de a dispune de colective numeroase, specializate în adîncime pe probleme, capabile să elaboreze sisteme de software de aplicaţie eficiente. Întrucît formarea unor astfel de colective la nivelul întreprinderilor şi organizaţiilor economice este costisitoare, atît în S.U.A. cît şi în Europa un mare număr de întreprinderi fac tot mai mult apel la societăţi specializate în domeniul elaborării software-ului de aplicaţie.

Este demn de remarcat că şi firmele producătoare de calculatoare electronice recurg din ce în ce mai des la astfel de firme specializate pentru elaborarea unor părţi din software-ul de bază (în special compilatoare) şi a pachetelor de software de aplicaţie pentru bibiliotecile de programe ce se pun la dispoziţia utilizatorilor o dată cu vînzarea calculatoarelor.

...şi o nouă „industrie" îşi face apariţia

În aceste condiţii, a luat naştere pe plan mondial o adevărată industrie de software, care se dezvoltă într-un ritm foarte rapid. Importanţa acestei industrii este pusă în evidenţă de cheltuielile efectuate în cursul anului 1967 pentru dezvoltarea software-ului în S.U.A. (în milioane dolari): utilizatori de calculatoare — 1.700, fabricanţi de calculatoare — 1.500, universităţi — 196, organizaţii diverse bugetare — 280, N.A.S.A. — 260, societăţi de software independente — 165, total — 4.100. Se estimează că pînă în anul 1972, cifra de afaceri a societăţilor de software va creşte cu cca 300%.

Industria de programe de calcul se concentrează în prezent în special asupra elaborării de software destinat rezolvării problemelor de aplicaţii. Se acordă o deosebită atenţie software-ului de aplicaţii pentru punerea în funcţiune a sistemelor de prelucrare automată a datelor complexe, ca de exemplu: gestiunea integrată a întreprinderilor şi organizaţiilor economice, rezervarea locurilor în traficul aerian, conducerea traficului feroviar şi rutier, conducerea sistemelor financiar-bancare, conducerea realizării unor proiecte complexe de investiţii (centrale nucleare, acţiuni spaţiale etc.).

S-au elaborat limbaje specializate dintre care cităm: limbajul ASTRE destinat programării sistemelor de control al spaţiului aerian, limbajul MILORD pentru programarea reglementării producţiei, cu limitarea resurselor, limbajul BUGET destinat programării planurilor bugetare ale întreprinderilor şi organizaţiilor economice.

Multe firme au realizat pachete de programe de aplicaţii, ca: sisteme de gestiune de fişiere de masă, sisteme de optimizare, sisteme de ordonanţarea producţiei, sisteme de gestiune financiară, care sînt adaptabile cu modificări minime la diverse calculatoare electronice. În anul 1966 a fost lansat în medie un pachet de programe pe lună, iar în anul 1967 au fost anunţate de către firmele specializate în industria software — 5 pachete de programe pe lună, fapt care dovedeşte ritmul susţinut în care se dezvoltă această producţie. Conceptul de „pachet de programe la cheie", în sensul rezolvării integrale a unei anumite probleme de prelucrarea automată a datelor, a început să capete o circulaţie largă.

Totodată există preocupări intense pentru elaborarea de programe generale pentru aplicaţii mai puţin complexe pe care utilizatorul le poate folosi imediat introducînd numai unii parametri proprii aplicaţiei respective.

Activitatea societăţilor specializate în domeniul elaborării software-ului prezintă caracteristicile unei producţii industriale, deoarece categoriile de software sus-menţionate se vînd unui număr important de clienţi diferiţi, iar cheltuielile de elaborare se repartizează asupra acestor vînzări ca în cazul oricărui produs industrial.

În aceste condiţii, se pune pe plan mondial din ce în ce mai acut problema protejării prin patente a produselor industriei de software, pe de o parte, iar pe de altă parte software-ul necesitat de către utilizatori şi pus la dispoziţie de fabricanţii de calculatoare electronice să fie plătit la preţuri separate de echipamentele electronice de calcul (în prezent furnizorii de echipamente de calcul includ în preţul de vînzare al calculatorului şi preţul software-ului aferent, care nu este adaptat în întregime necesităţilor utilizatorului şi care reprezintă o proporţie însemnată din preţul de vînzare).

Acestei idei sînt susţinute atît de cumpărătorii de calculatoare electronice, de societăţile specializate în software (care-l pot oferi la preţuri mai reduse), cît şi de firmele producătoare de calculatoare electronice cu potenţial economic mai redus în opoziţie cu politica de monopol dusă de firma I.B.M.

Industria de software este condusă pe baza aceloraşi principii ca şi orice activitate industrială; planificarea producţiei, normarea muncii, indicatorii de calitate şi productivitate a muncii, diviziunea muncii etc. ceea ce-i asigură o înaltă rentabilitate.

Din analizele efectuate s-a stabilit că cheltuielile aferente unui programator (salariu plus timp la calculator pentru verificarea programelor) reprezintă în Anglia 6 000 £/an. Scrierea unui program complex, de către un programator slab, durează cu cca 28 ore mai mult decît scrierea aceluiaşi program de către un programator specializat, iar un program întocmit neeconomic pentru o problemă dată, ocupă de 13 ori mai mult timp

---

Incă din 1968 specialiştii de la CEPECA şi-au început lucrările în vederea efectuării unor aplicaţii practice privind utilizarea echipamentelor electronice de calcul în conducerea şi organizarea întreprinderilor. În acest scop au fost analizate posibilităţile executării de programe pentru prelucrarea automată a datelor cu ajutorul echipamentului electronic într-o serie de întreprinderi din Bucureşti. Rezultatul acestor analize s-a concretizat în încheierea unor convenţii de colaborare cu uzina „23 August", FMUAB, Întreprinderea textilă „Dacia" şi uzina „Policolor", în care au fost precizate problemele ce urmau a fi rezolvate şi obligaţiile reciproce.

După cuvenita pregătire teoretică a specialiştilor din uzine s-a trecut la analiza generală a problemelor stipulate în convenţiile de colaborare cu care ocazie s-a analizat sistemul de prelucrare existent, lucrările pregătitoare (clasificări, codificări etc.) definindu-se liniile generale ale noilor sisteme de prelucrare. Pentru unele aplicaţii s-au elaborat primele programe de creare a fişierelor, folosindu-se în acest scop calculatorul IBM 360/30 de la Centrul de calcul al universităţii.

Este de subliniat faptul că activitatea desfăşurată de către specialiştii de la CEPECA şi din uzinele menţionate, în ultima parte a anului trecut a facilitat elaborarea de programe într-un timp scurt, sfîrşitul primului trimestru din anul acesta fiind marcat prin utilizarea primelor programe, la numai două luni şi jumătate după darea în funcţiune a echipamentului.

Putem cita în acest sens programul privind planul de livrări **pentru Întreprinderea textilă „Dacia" programul privind** calculul salariilor pentru personalul în regie şi tehnic-administrativ **şi** necesarul de aprovizionat **pentru uzina „Policolor".**

Cu ajutorul programului pentru planul de livrări **întreprinderea textilă „Dacia" şi-a putut calcula, într-un termen scurt, ţinînd seama de planul de producţie, capacităţi şi o serie întreagă de parametri tehnologici, precum şi de cererile beneficiarilor, planul de livrări pe trimestrul II, precum şi recalcularea acestora în cursul trimestrului, în cazul apariţiei de perturbaţii faţă de planul iniţial. Programul furnizează date privind cantităţile de livrat pe trimestre, luni şi decade, pe articole, poziţii coloristice şi beneficiari, ceea ce constituie prima etapă în elaborarea planurilor operative de producţie. Rezultatele prelucrării acestui program vor fi utilizate cu date de intrare pentru** programul planul de producţie **care se elaborează în prezent.**

Programul calculul salariilor pentru personalul în regie şi tehnic-administrativ **permite calculul drepturilor băneşti ale tuturor salariaţilor plătiţi în regie pornind de la ore lucrate şi alte drepturi (prime, sporuri, indemnizaţii, alocaţii pentru copii etc.) precum şi diversele reţineri, în final prin acest program obţinîndu-se statul de salarii şi o serie de situaţii centralizatoare pe secţii şi întreprinderi, privind fondul de salarii, reţineri ş.a.**

Programul calculul necesarului de aprovizionat, **avînd ca date de intrare programul de producţie şi reţetele de fabricaţie, calculează necesarul de materii prime şi materiale pe produs. În cursul lunii aprilie, graţie acestui program, întreprinderea a reuşit să-şi recalculeze necesarul de materii prime şi materiale pe anul 1969 în numai circa 2 ore.**

În anul acesta, la uzina „23 August" şi FMUAB au fost terminate analiza şi proiectarea generală a unor sisteme integrate de prelucrare automată a datelor care au permis trecerea la elaborarea primelor programe privind lansarea şi controlul producţiei, precum şi controlul stocurilor.

calculatorului electronic decît un program bine întocmit.

Dacă se ține seama că un program pentru un sistem electronic de calcul cu multiacces a necesitat cca 1 000 programator-an, rezultă importanța organizării corespunzătoare a industriei de software.

Firmele specializate în domeniul software-ului își concentrează în prezent atenția asupra pachetelor de programe privind aplicațiile moderne ale sistemelor complexe de prelucrarea datelor.

Avem toate condițiile

Directivele aprobate de Congresul al X-lea al partidului prevăd asimilarea în fabricație, printre alte echipamente de calcul, și a calculatoarelor electronice de capacitate medie care vor constitui baza materială pentru extinderea tehnicii de calcul și crearea progresivă a sistemului național de prelucrare a datelor, pentru promovarea ciberneticii și informaticii în producție și economie, în scopul modernizării activității de conducere și planificare.

Calculatorul românesc de capacitate medie care va fi fabricat va fi capabil să rezolve cea mai mare parte a problemelor de prelucrare a datelor care se pun în etapa actuală și în perspectivă.

Este evident, însă, că o utilizare eficientă a acestui puternic mijloc de calcul în cadrul sistemului de prelucrare a datelor nu va fi posibilă fără a dispune de programele de calcul, de bază și de aplicații corespunzătoare, fără a dispune, cu alte cuvinte, de software-ul necesar. Elaborarea software-ului pentru calculatorul românesc de capacitate medie trebuie să se realizeze pe o scară largă, concomitent cu asimilarea în fabricație a calculatorului. Trebuie subliniat că software-ul de aplicații dezvoltat corespunzător specificului economiei capitaliste, nu poate fi utilizat fără adaptări substanțiale în condițiile economiei socialiste. Asigurarea într-o perioadă de timp scurtă a software-ului necesar sistemelor de prelucrare în activitatea de planificare la nivelul economiei naționale, în sistemul informațional economic, în sistemul de aprovizionare și desfacere, în lucrările de gestiune din marile unități economice, de proiectare și cercetare, în sistemul financiar-bancar — domenii prioritare ale eco-

teritoriale, Institutul de cercetări și proiectări pentru utilaje electronice de calcul și de cooperare între aceste organizații, de standardizare, economia socialistă creează condiții optime pentru o dezvoltare eficientă a industriei de software. Pentru a evita paralelismele în elaborarea unor programe deja existente **este necesar să se organizeze o bibliotecă centrală de programe și modele, care să asigure colectarea, inventarierea, depozitarea, întreținerea continuă a programelor elaborate de organismele specializate sau de diverși utilizatori și să realizeze difuzarea acestora către utilizatorii interesați.**

Pentru coordonarea acestei industrii de programe, credem că este necesar să se înființeze o organizație centrală de specialitate, care în afara atribuțiilor de coordonare în acest domeniu și de gestionar al bibliotecii de programe, să constituie cea mai puternică unitate producătoare de software din economie. Această organizație centrală, pentru care denumirea de Institut Central de Informatică ni se pare potrivită, prin aceea că ar avea o pondere importantă în elaborarea de programe în economie, își va putea exercita în mai bune condițiuni atribuțiile de coordonare a activității de elaborare de programe de calcul, de organizare a cooperării cu și între celelalte organizații producătoare de software.

Dacă organizarea unei industrii de software este impusă de rezolvarea în modul cel mai eficient în viitorul apropiat a problemelor legate de organizarea sistemelor de prelucrare a datelor în domeniile prioritare ale economiei, nu trebuie scăpat din vedere faptul că această industrie trebuie să creeze condițiile necesare pentru integrarea progresivă a sistemelor de prelucrare a datelor la nivel microeconomic și într-o perspectivă mai îndepărtată, cînd condițiile tehnice vor fi asigurate la scara macroeconomică.

Totodată, nu trebuie neglijate perspectivele pe care le oferă exportul de software, ca aspect al cooperării atît cu țările socialiste, cît și cu celelalte țări ale lumii. Tendința de patentare a software-ului care se manifestă astăzi pe plan mondial va conduce, fără îndoială, la o restrîngere a pieței pentru firmele care nu dispun de un software original, lărgind însă considerabil piața pentru posesorii de software original. Se prevede,

Parcurgînd standul destinat industriei constructoare de mașini din cadrul pavilionului central al Expoziției Realizărilor Economiei Naționale „România 1969", **vizitatorul vine în contact cu produsul de vîrf al tehnicii acestui secol : calculatorul electronic — mașina chemată să multiplice la infinit cea mai creatoare dintre forțele creatoare ale omului : creierul. Rezultat al unor fructuoase eforturi făcute de specialiștii noștri și, în ansamblu, al politicii de dezvoltare armonioasă a economiei naționale dusă de partidul și statul român, încă de anul trecut au început a fi produse în România primele mașini electronice de calcul. Așa se face că la această expoziție jubiliară pot fi văzute pe lîngă mulțimea de produse ale electrotehnicii și electronicii românești și mașini electronice de calcul.**

Intrată deja în comerț — deci și în birourile proiectanților și statisticienilor — mașina electronică de calcul „Felix" C.E. 32, este destinată efectuării de calcule cu cele patru operații cu un număr de 13 cifre ca și extrageri de radical. Rezultatul operațiilor de calcul apare instantaneu pe un tub catodic.

Recent a început să fie produsă în serie — urmînd ca foarte curînd să pătrundă în întreprinderi — și „Felix" F.C. 15, mașină de contabilizat electronică, care permite efectuarea de calcule mai complicate. Este folosită la elaborarea devizelor, facturilor etc.

În prezent, cum am aflat la expoziție, specialiștii de la F.E.A. (Fabrica de elemente pentru automatizări) — realizatoarea produselor menționate — lucrează la integrarea lor cu piese românești și la asimilarea primelor calculatoare electronice de mare putere.

nomiei — necesită eforturi deosebite de coordonare și organizare pentru ca producția de programe de calcul să se realizeze nu numai în mici ateliere (cum sînt centrele de calcul care au asemenea preocupări), ci și în unități puternice, organizate pe principiile activității industriale, în care să se concentreze sute de analiști și programator. De aceea **considerăm că în țara noastră există toate condițiile pentru crearea unei industrii de programe similare cu cea care se dezvoltă în străinătate, organizată însă la un nivel superior, corespunzător specificului economiei socialiste.**

Prin posibilitatea de coordonare centralizată a activităților de elaborare a programelor de calcul, de concentrare a cadrelor pe nivele de specializare, de repartizare a sarcinilor pe organizațiile producătoare de software (centre de calcul

ca atare, posibilitatea exportului de pachete de programe de aplicații protejate prin patente, chiar independent de exportul de calculatoare electronice. Este evident că exportul de software, produs strict intelectual, se plasează la nivelul celei mai înalte rentabilități.

Considerentele expuse mai sus ne întăresc convingerea că dezvoltarea elaborării de programe de calcul constituie o condiție imperativă a introducerii eficiente a tehnicii de calcul în economie.

ing. Vladimir TICHOVSCHI
consilier

Marin ROȘU
expert
Secretariatul permanent al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipament de calcul

TRIBUNA SPECIALISTULUI

RECONSIDERAREA ROLULUI ȘI FUNCȚIEI CONTRACTULUI DE ANTREPRIZĂ

ANALIZA prevederilor legislației care reglementează în prezent activitatea de construcții—montaj, duce la constatarea că există unele dispoziții care nu mai corespund condițiilor actuale, în multe împrejurări, buna desfășurare a activității întreprinderilor de construcții-montaj, fiind frînată.

În prezent, răspunderile participanților la executarea lucrărilor de investiții nu sînt repartizate în mod echitabil. Constructorul răspunde în mod automat de nerespectarea termenelor de punere în funcțiune, chiar și atunci cînd în mod cert se constată că aceasta se datorește neîndeplinirii obligațiilor înscrise în contract de către terți — de regulă beneficiarul (asigurarea documentației la timp, eliberarea amplasamentului, predarea utilajelor tehnologice, finanțarea lucrării etc.). De obicei, ca să-și poată recupera daunele, constructorul trebuie să întocmească o documentație voluminoasă, să cheme în judecată la arbitraj pe beneficiar (sau alt terț) și după multe amînări și probe, să obțină (nu în toate cazurile) ca beneficiarul să plătească sume foarte mici, simbolice. Or, într-o economie în care întreprinderile sînt organizate pe baza gestiunii economice proprii trebuie să se asigure în mod obligatoriu răspunderea penală și civilă a fiecărui salariat pentru rezultatele muncii sale.

De aceea considerăm indicat ca **contractarea lucrărilor** să se facă, în toate cazurile, **la preț ferm,** avînd la bază devizul general însușit de organizația de construcții pentru partea de cheltuieli referitoare la execuția lucrărilor. Aceasta impune ca observațiile la devizul general să fie făcute și rezolvate **înaintea** contractării lucrărilor.

Încheierea contractelor de antrepriză nu trebuie admisă fără existența în totalitate a documentației tehnice și economice. În cazul în care începerea lucrărilor este impusă de interese majore înaintea perfectării și aprobării în totalitate a documentației tehnice și economice, contractarea să se facă treptat și numai la nivelul documentației existente. În aceste cazuri, prin contractele de antrepriză, se pot stabili termene de execuție numai pentru volumele de lucrări pentru care există documentație tehnică și economică.

Este absolut necesar ca în contract să fie cuprinse clauze pe baza cărora părțile contractante, să fie obligate a suporta totalitatea daunelor provocate. Astfel, constructorul ar urma să plătească, dacă nu predă lucrările în termen, costul amortismentului lucrării de la data la care s-a angajat să o predea și pînă la predarea efectivă, separat de alte despăgubiri și penalizări determinate direct prin contract. În același timp pentru nepredarea la termen a amplasamentelor, a utilajelor tehnologice și a materialelor cu destinație specială din țară sau din import, pentru oprirea lucrărilor, modificarea soluțiilor etc., beneficiarul să fie obligat a plăti despăgubiri și penalizări stabilite tot prin contract. De asemenea, prin contractul de antrepriză este necesar a se preciza modalitatea de execuție de către beneficiar a contractului execuției lucrărilor pe parcurs, precum și aceea privitoare la recepția lucrărilor.

Calitatea de document de bază pentru deschiderea finanțării ce i se atribuie contractului de antrepriză constituie de fapt o frînă în execuția lucrărilor, avînd consecințe financiare negative în situația constructorului. Sînt numeroase cazurile cînd deși contractul este perfectat și depus la Banca de Investiții, finanțarea nu este deschisă datorită lipsei altor documente (avize, aprobări etc.) necesare astfel că execuția lucrărilor nu poate începe, cu toate consecințele ce decurg dintr-o asemenea situație : nefolosirea forței de muncă, neutilizarea utilajelor și mijloacelor de transport, crearea de stocuri supranormative etc. Practica demonstrează că este necesar să se renunțe la prevederea că contractul de antrepriză are și valoarea de document necesar admiterii la finanțarea unei lucrări. **Ar trebui introdusă obligativitatea beneficiarului de a preda constructorului în faza precontractuală dovada deschiderii finanțării** cu specificarea tuturor clauzelor de finanțare, **care să constituie un document obligatoriu necesar la semnarea oricărui contract de antrepriză.**

Pentru reconsiderarea rolului și funcției contractelor economice încheiate în baza sarcinilor din plan sau a celor preluate pe bază de protocol, pentru a obliga părțile contractante să se achite în termen de sarcinile și angajamentele luate prin contractele de antrepriză, **pentru a materializa răspunderile în legătură cu obligațiile contractuale reciproce, este necesar ca să se creeze posibilitatea rezilierii contractelor de antrepriză.** În acest scop ar trebui să se prevadă posibilitatea ca la cererea motivată a organizației de construcții, pentru nerealizarea din partea beneficiarului a obligațiilor stipulate în contract și care fac imposibilă realizarea investiției, arbitrajul de stat, sau alt organ stabilit să poată hotărî rezilierea totală sau parțială a contractului de antrepriză. Ca urmare, indicatorii și sarcinile din planul de stat defalcați întreprinderii sau preluați prin protocol corespunzători clauzelor sau contractului reziliat, se scot din planul constructorului și se transferă beneficiarului care nu s-a achitat în termen de obligațiile contractuale ce îi reveneau.

Crearea unui atare sistem de soluționare a litigiilor izvorîte din culpa beneficiarului, ar constitui un mijloc stimulator care l-ar cointeresa în cel mai înalt grad pe beneficiar, determinîndu-l să introducă în plan numai lucrări care se pot executa și să se preocupe pentru crearea condițiilor necesare execuției lucrărilor în termen.

econ. Gheorghe CHIVU
M.I.C.M.

ISTORIE ECONOMICĂ

TIMIŞOARA - „700"

■ Municipiul Timişoara, reşedinţa judeţului Timiş, se întinde pe o suprafaţă de 10 341 ha şi are o populaţie de 187 337 locuitori, din care 48,7% bărbaţi şi 51,3% femei. Populaţia municipiului este alcătuită în proporţie de 62,6% din români, 17,8% germani, 14,4% maghiari, 5,2% sîrbi şi alte naţionalităţi. Ca număr de locuitori Timişoara este al 3-lea oraş al ţării, după Bucureşti şi Cluj.

■ Timişoara este al cincilea oraş din lume dotat — în 1869 — cu tramvaie (primul din lume fiind New York — în 1852, iar din Europa — Paris, în 1854) şi primul oraş european în care s-a introdus (în anul 1884) iluminatul public pe străzi.

Situată în sud-vestul ţării, pe malurile canalului Bega, Timişoara — „Castrum Temesiensis", cum o denumeşte un vechi document, datînd din secolul al XIII-lea — aniversează în acest an împlinirea a 700 de ani de existenţă. În cei XXV de ani de la eliberare, peisajul industrial al municipiului Timişoara s-a schimbat radical, îmbogăţindu-se cu noi întreprinderi moderne, edificii social-culturale etc. O însemnată înfăptuire a constituit-o crearea întreprinderii **Electromotor,** ridicată, în anul 1949, prin muncă patriotică, în numai 100 de zile. Aici se produc numeroase tipuri de motoare electrice, aspiratoare de praf, ventilatoare electrice de mină şi de masă etc. Industria constructoare de maşini din Timişoara este reprezentată şi prin alte întreprinderi: **Uzinele mecanice** furnizează economiei naţionale o largă gamă de produse industriale (tractoare forestiere, poduri rulante, macarale hidraulice autostivuitoare cu furci laterale, trolii reversibile, foarfeci combinate, maşini de bordurat; uzina **Tehnometal** produce numeroase tipuri de maşini (selectoare de mare capacitate, aparate de muls), care contribuie la înzestrarea agriculturii noastre socialiste cu tehnica modernă iar **Electrobanat** — corpuri de iluminat pentru autovehicule, locomotive Diesel şi pentru vagoanele de călători, corpuri de iluminat antigrizutcase şi antiexplozive etc.

În acelaşi timp, industria municipiului pune la dispoziţie oamenilor muncii cantităţi mereu sporite de bunuri de consum, care îmbină, tot mai mult, utilul cu frumosul. Au fost ridicate noi întreprinderi textile şi alimentare, iar altele au fost modernizate. A fost puternic dezvoltată şi industria locală.

Producţia globală industrială a cunoscut o continuă creştere, cele mai însemnate sporuri realizîndu-se în anii şesenalului (1960—1965) şi în primii trei ani ai actualului cincinal (1966—1968).

Creşterile cele mai spectaculoase faţă de anul 1960 au fost înregistrate de către industria chimică (8,26 ori), industria construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor (4,57 ori) şi de către industria materialelor de construcţie (3,94 ori). În acest fel s-au produs şi importante modificări în greutatea specifică a diferitelor ramuri industriale în totalul producţiei globale industriale: industria construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor a crescut de la 18,1% în 1960 la 29,9% în 1968, industria chimică de la 6,4% la 18,9%, iar cea a materialelor de construcţii de la 0,5% la 6,5%; au cunoscut creşteri absolute, dar scăderi relative: industria alimentră de la 32,8% la 21,1%, industria textilă de la 23,8% la 15,0%, industria pielăriei, blănăriei şi încălţămintei de la 11,6% la 7,3%, industria confecţiilor de la 3,5% la 2,9%, industria energiei electrice şi termice de la 0,5% la 0,4%.

Creşteri însemnate a înregistrat şi producţia principalelor produse industriale: (vezi tabelul nr. 1).

Aceste sporuri de producţie au determinat creşterea ponderii unor produse în producţia industrială a judeţului Timiş şi chiar în producţia ţării. Industria timişoreană realizează astăzi întreaga producţie a ţării la: tractoare forestiere, autostivuitoare cu furci laterale de 5 tf, trolii reversibile, auto-tun pentru stins incendii, macarale hidraulice de 2,5 tf, foarfeci combinate, maşini de bordurat, aspiratoare de praf, ventilatoare de mină şi de masă, corpuri de iluminat pentru autovehicule, locomotive Diesel şi pentru vagoanele de călători, corpuri de iluminat antigrizutoase şi antiexplozive, lanterne ş.a.

La baza puternicului avînt al industriei timişorene stă alocarea de către stat a unor importante fonduri de investiţii. Numai în primii trei ani ai actualului cincinal s-au investit în economia municipiului, din fondurile statului, 1758 milicane lei, sumă echivalentă cu aproape 3/4 din volumul investiţiilor realizate în perioada 1961—1965. Din acestea, 816 milioane lei (46,4%) au revenit industriei. Pe această bază în perioada 1960—1968, s-au pus în funcţiune noi capacităţi de producţie la **Uzinele mecanice Electrobanat, Azur, Solventul, Victoria etc.**

În acest context, toate realizările din domeniul economiei, învăţămîntului, culturii şi artei, ocrotirii sănătăţii, gospodăriei comunale etc. se reflectă în viaţa de zi cu zi a fiecărei familii, a fiecărui cetăţean al municipiului Timişoara.

Referindu-ne, de pildă, doar la perioada 1969—1968, menţionăm îmbunătăţirea structurii unităţilor comerciale cu amănuntul şi de alimentaţie publică pe seama creşterii magazinelor de legume şi fructe, a celor de textile-încălţăminte şi metalo-chimice, a restaurantelor, cofetăriilor şi patiseriilor. Sporirea sistematică a veniturilor oamenilor muncii, precum şi proporţia ridicată de salariaţi la 1000 locuitori (aproape 600), au determinat dublarea volumului vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist; au fost construite din fondurile statului, ale organizaţiilor cooperatiste şi din credite acordate de stat un număr de 8088 apartamente efective, din care 3386 în anii 1966—1968, iar din fondurile proprii, populaţia şi-a construit un număr de aproape 1400 case.

În anul şcolar 1968/1969 au funcţionat în Timişoara 25 şcoli de cultură generală, 9 licee de cultură generală, 4 licee de specialitate, 2 şcoli de artă şi 22 şcoli profesionale, tehnice, de maiştri şi de specializare postliceală, frecventate de aproape 35 000 elevi (faţă de 23 000 în 1960/1961).

Centrul universitar Timişoara cuprinde 4 institute de învăţămînt superior (Institutul Politehnic, Institutul Agronomic, Institutul de Medicină şi Universitatea) cu 22 de facultăţi, frecventate de 13 800 studenţi (cu 8195 mai mulţi decît în 1960/1961).

Educarea tinerelor generaţii în spiritul înaltelor idealuri ale socialismului şi comunismului, ale dragostei faţă de patrie, popor şi partid este asigurată de cei peste 1700 învăţători şi profesori ca şi de cele peste 1200 cadre didactice din învăţămîntul superior.

La Timişoara desfăşoară o prodigioasă activitate opera de stat şi trei teatre dramatice (român — primul teatru de stat din ţară, german şi maghiar), un teatru de păpuşi şi ansamblul sîrb de cîntece şi dansuri, o filarmonică şi un muzeu istoric, o casă de cultură şi 15 cinematografe. Aici funcţionează 288 biblioteci (faţă de 259 în 1960), şi apar trei cotidiene: „Drapelul Roşu", „Neue Banater Zeitung", „Szabad Szó" şi gazeta săptămînală „Banatske novine", precum şi două reviste literare „Orizont" şi „Knijnevni Jivot". Studioul de radio Timişoara transmite zilnic emisiuni în limbile română, germană şi sîrbă.

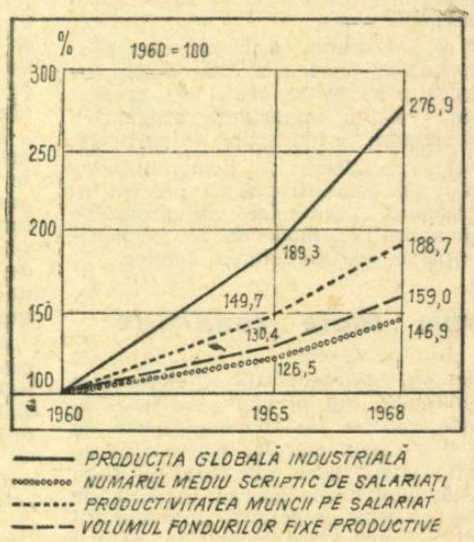

Aceste date sînt o ilustrare concretă a politicii partidului, a faptului că problema naţională a fost rezolvată în ţara noastră în mod just, în spiritul marxism-leninismului, asigurîndu-se egalitatea în drepturi tuturor cetăţenilor patriei, fără deosebire de naţionalitate. S-au cimentat trainic frăţia şi unitatea poporului român cu naţionalităţile conlocuitoare.

Acum, la a 700-a aniversare, şi cînd întregul popor a sărbătorit 25 de ani de la eliberare, oamenii muncii din municipiul Timişoara, români, germani, maghiari, sîrbi şi de alte naţionalităţi muncesc cu avînt pentru îndeplinirea vastului program trasat de cel de-al X-lea Congres al partidului, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan şi sporirea continuă a eficienţei întregii activităţi economice, pentru propăşirea patriei noastre socialiste.

Vasile NINI
directorul Direcţiei judeţene de statistică Timiş

(Tabelul nr. 1)

Produsul	U.M.	Anul: 1950	1960	1965	1968	% 1968/1950	% 1968/1960
— motoare electrice	MW	24,3	169,6	391,8	730,2	3000,4	430,5
— mase plastice	tone	—	304	1303	2407	—	791,8
— fire de bumbac	tone	2138	3310	3770	4032	188,6	121,8
— fire de lînă	tone	1088	1433	1297	2188	201,1	152,7
— ţesături de bumbac	mii mp	4899	10 956	15289	16665	340,2	152,1
— ţesături de lînă	mii mp	1496	3116	3714	3676	245,7	118,0
— ţesături de mătase	mii mp	1200	2018	2430	2641	220,1	130,9
— tricotaje	mii buc.	435	6474	11516	20731	4765,7	320,2
— încălţăminte	mii per	1554	2878	3603	5109	328,8	177,5
— carne	tone	6435	9659	14539	15620	242,7	161,7
— lapte de consum	mii hl	3,2	66,4	125,8	174,3	5603,1	270,0
— unt	tone	76	909	1394	2766	3639,5	304,3
— bere	mii hl	90,5	177,6	370,0	400,3	442,3	225,4

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

● TEHNOIMPORT — În prima decadă a lunii august a.c. s-au livrat la export 119 000 bucăţi rulmenţi în U.R.S.S., R. P. Bulgaria, R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R.P.D. Coreeană; 35 000 bucăţi rulmenţi în Belgia, Austria, Danemarca, Italia, Spania, Grecia, India; 50 600 bile/rulmenţi în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă; 2 500 bucăţi obiective Domiplan în R. D. Germană. Contracte de export încheiate în aceeaşi perioadă prevăd livrarea a 46 000 rulmenţi către firme din Franţa, Danemarca, Grecia, Belgia, Austria.

● TEHNOFORESTEXPORT — În perioada 1—20 august a.c. au fost livrate la export 2 102 vagoane convenţionale cu mobilă, din care 1 600 în U.R.S.S., 51 în R. P. Polonă, 50 în R. S. Cehoslovacă, 48 în R. P. Ungară, 34 în R. D. Germană, 128 în Franţa, 52 în Belgia, 43 în R. F. a Germaniei, 35 în Anglia şi alte cantităţi în R.S.F. Iugoslavia, R. P. Mongolă, Suedia, S.U.A., Olanda, Norvegia, Austria. În U.R.S.S. au fost livrate 1 200 butoaie de stejar, 20 500 garnituri butoaie de stejar, 50 mc lăzi de fag. De asemenea, au fost exportate 2 340 mc lăzi de fag către clienţi din Italia, Grecia, Algeria, Cipru, Izrael.

● MINERALIMPORTEXPORT — În perioada 17—22 august a.c. au fost livrate la export: 17 000 t ciment, din care 9 000 t pe cale terestră în R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R.S.F. Iugoslavia şi 8 000 t pe cale maritimă în Libia; 1 470 t piatră de gips şi 12 340 mc plăci azbociment în R. P. Ungară; 2 100 mp dale beton mozaicat, 9000 mp plăci ceramice, 42 480 mp împîslitura din sticlă în R. S. Cehoslovacă; 30 t articole sanitare în R. P. Polonă; 47 800 mp carton asfaltat în R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară; 45 t polietilenă prelucrată, 11 t polistiren prelucrat în R. D. Germană; 66 t P.V.C. prelucrat, 5 000 mp covor fără suport în R. S. Cehoslovacă, 10 000 mp geam mecanic tras în U.R.S.S.

● PETROLEXPORT — Între 18—24 august a.c. s-au livrat la export: 2 200 t ulei în U.R.S.S.; 32 500 t motorină în R. P. Polonă şi Grecia; 20 000 t păcură în Finlanda; 18 000 t benzină în R. F. a Germaniei; 20 000 t combustibil în S.U.A. Din Libia au sosit 49 300 t ţiţei. Contracte încheiate în perioada menţionată prevăd exportul în R. F. a Germaniei a 500 t xilen şi 500 t toulen.

● ICECOOP — În a doua decadă a lunii august a.c. a livrat la export mobilă în valoare de 254 000 lei valută în U.R.S.S. şi R. D. Germană; textile artizanale în valoare de 132 000 lei valută în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, Suedia; împletituri din papură în valoare de 12 000 lei valută în Olanda; puf de gîscă în valoare de 238 500 lei valută în R. F. a Germaniei. Contracte noi încheiate, în aceeaşi perioadă, prevăd livrarea de confecţii în valoare de 365 000 lei valută în Belgia şi Izrael; miere în valoare de 2 500 000 lei valută în Japonia, Elveţia, R. F. a Germaniei; plante medicinale în valoare de 55 000 lei valută în Franţa; covoare orientale în valoare de 43 000 lei valută şi pene în valoare de 113 000 lei valută în R. F. a Germaniei.

● ROMTRANS — În perioada 16—22 august a.c. au fost livrate la export prin portul Constanţa — pe lîngă alte mărfuri — 3 000 mc cherestea şi 1 800 t ciment cu destinaţia Libia; 3 050 t sare în Grecia. În aceeaşi perioadă au sosit din import, tot prin portul Constanţa, 22 739 t minereu de fier din Algeria pe vasul românesc „Lupeni"; 2 360 t fosfaţi din Izrael.

● CHIMIMPORT — Pentru exportul a peste 2 000 t fenol — produs pus la dispoziţia exportului de Combinatul petrochimic Ploieşti — au fost încheiate contracte cu firme partenere din R. P. Chineză şi Izrael. Altele prevăd livrarea de hîrtie, de diverse tipuri, în cantitate de 400 t către clienţi din Irak, Olanda, Belgia, R. F. a Germaniei.

● EXPORTLEMN — Contracte încheiate în ultima perioadă prevăd exportul a 1 000 mc cherestea în Libia, Islanda, Suedia, Austria, Grecia; 11 000 mp parchet în Kuweit şi Italia; 23 300 mp panel în Anglia; 160 mc cherestea pentru claviatură în R. F. a Germaniei.

● AGROEXPORT — Contracte încheiate în luna august prevăd — printre altele — livrarea a 56 000 t seminţe de floarea soarelui în Italia, Austria, Japonia, R. F. a Germaniei; 700 t mazăre în Elveţia şi R. F. a Germaniei.

● MINERALIMPORTEXPORT — Între 3—9 august a.c. au fost exportate 8 000 t ciment pe cale terestră în R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă şi R.S.F. Iugoslavia; 15 000 t pe cale maritimă în Libia, Arabia Saudită, insulele Canare. În aceeaşi perioadă a fost livrat la export 29 000 mp geam mecanic tras în U.R.S.S., S.U.A., Austria; 55 000 mp geam laminat în R.P. Ungară, Izrael; 2 900 t piatră de gips şi 700 t ipsos în R.P. Ungară; 34 600 bucăţi cărămizi dialit în R.D. Germană; 3 400 mp plăci marmoră, 2 900 t plăci gresie ceramică în R.S. Cehoslovacă; 68 000 mp carton asfaltat în R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară; 194 t PVC prelucrat în R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană; 12 500 mp covor fără suport textil în R.S. Cehoslovacă; 54 300 mp tapet semilavabil în U.R.S.S.; 23 100 mp covor PVC în R.D. Germană şi U.R.S.S.

● MAŞINIMPORT a livrat firmei engleze „Roman Machine Tools" un strung Carusel de tip SC-1250 produs de Fabrica de maşini-unelte şi agregate Bucureşti; În perioada 1 iulie — 15 august a.c. au fost livrate la export 12 500 electromotoare între 0,25 — 100 kW, în U.R.S.S., R.P. Polonă, Danemarca, Franţa, R.F. a Germaniei, Italia. Un contract încheiat recent cu parteneri din U.R.S.S. prevede exportul a 25 maşini de pilit bile. 40 strunguri universale SN-400 fac obiectul unui contract de export încheiat cu parteneri din Australia şi Canada, iar un alt contract prevede exportul în R.P. Bulgaria a unor sisteme electronice pentru reglare automată.

● ROMTRANS — În perioada 9—15 august a.c. au fost exportate prin portul Constanţa, pe lîngă alte mărfuri 18 000 t ulei cu destinaţia India; 3 400 t laminate, 3 620 mc cherestea în Italia; 10 500 t ciment în Islanda. În aceeaşi perioadă au sosit din import, tot prin portul Constanţa, 5000 t cauciuc natural din Singapore; 2 000 t bumbac din Brazilia; 2 250 t minereu de mangan din Ghana; 8 620 t fosfaţi din Izrael; 24 060 t minereu de fier din India pe vasul românescu „Oltul"; 14 000 t cocs furnal din Italia.

AUTOMATIZARE, DAR NU AUTOMATISM SOCIAL

AMINTIND în cartea sa **Automation et humanisme** [1] cuvintele lui Aristotel „dacă suveicile ar țese singure, nu ar mai exista sclavi", Georges Elgozy insinuează generalizant: dacă mașinile ar lucra singure, nu ar mai exista exploatați. Implicație atît de evidentă încît n-ar rămîne — se parc — decît să subscrii la ceea ce constituie axa lucrării: automatizarea este o „revoluție fără revoluționari"; ea va elibera în mod automat condiția umană de servituți sociale, va atribui noțiunii de om, pe cît ne permite orizontul actual, plenitudinea sensului ei.

Este însă și mai evident că, în forma sa absolută, condiția exprimată în antecedentul raționamentului imprecinat este irealizabilă. Mașinile nu vor lucra niciodată pe deplin singure: pe măsură ce preiau anumite funcțiuni ale muncii umane — energetice, informaționale — ele și lasă acesteia, amplificîndu-le totodată, alte funcțiuni — de concepție. Automatizarea presupune degajarea succesivă a procesului de producție de atribute empirice, restringerea „libertății" de a te comporta „văzînd și făcînd". Conexiunea inversă atribuie mașinii capacitatea de a se orienta, dar condițiile acestei orientări trebuie prevăzute de om, căruia îi incumbă înscrierea riguroasă a operațiilor în modul (programul) respectiv de funcționare. Cu cît mai multe operații vor fi mașinile în stare să realizeze „singure", cu atît mai complexă va fi munca prealabilă a omului — savant, inginer, programator. Acest mecanism de transmitere a funcțiunilor și explică în ce mod devine știința o forță nemijlocită de producție.

Dacă am atribui însă determinării „singur" un sens relativ de eliberare a mașinii doar de „tutela măruntă" a omului, implicația ar conține un antecedent exprimînd o condiție de domeniul realului, dar un consecvent a cărui forță logică nu ar mai fi, din cauza limitelor antecedentului, tot atît de evidentă.

La modul concret, lucrurile se complică și cu factorul timp: chiar înlăturarea „tutelei" este un proces, presupune durată.

Istoricește, nu a fost nevoie să se aștepte ca suveicile să țeasă sigure, pentru ca societatea să fie obligată să renunțe la „sclavi". Tot așa, constatăm că nu este suficient ca mașinile să înceapă să lucreze „singure" (relativ, singurul sens de domeniul posibilității reale) pentru ca omenirea să renunțe și la forma capitalistă de exploatare și să fie astfel umanizată.

Spre deosebire de necesitatea logică, a cărei natură constă în capacitatea de a se impune de la sine (într-o lume abstractă, idealizată), necesitatea istorică cere în plus și **forțe subiective**, care să acționeze în conformitate cu ea, forțe pe care, este adevărat, le și creează. Problema, în fine, nu este dacă timpul va putea rezolva totul, de la sine, ci că nu putem lăsa soluția pe seama acțiunii îndelungate a timpului, mișcarea trebuind a fi accelerată prin intervenția **conștientă.**

Cu aceasta am putea, poate, încheia comentariul la cartea lui Elgozy, al cărei leit-motiv l-am evocat, dacă nu ne-ar surprinde măsura în care în această lucrare ca și în altele apărute în ultimii ani, și-a făcut loc, de astă dată pe deplin „automat", în mod firesc, fără voia autorilor, instrumentarul noțional marxist.

Sesizabilă chiar din titlu tema cărții lui Georges Elgozy, implicînd tratarea consecințelor **umane**, altfel exprimat **sociale** — economice, politice, culturale — ale automatizării, ar fi fost considerată acum cîteva decenii o erezie din punctul de vedere al ideologiei burgheze. Admiterea, fie și tacită, a unui raport determinist forțe productive — mod de viață și de gîndire este echivalentă cu recunoașterea tezei primordiale a materialismului istoric.

Dacă existența acestei relații putea fi, nu prea de mult, fie contestată, fie privită cu scepticism chiar de pe pozițiile unei critici obiective — unii filozofi consideră că o condiție a posibilității verificării unei teorii este ca ea să indice nu numai fenomenele a căror realizare o confirmă, ci și cele a căror nerealizare ar infirma-o, criteriu dificil dacă nu imposibil de aplicat la concepții de mare generalitate și care se referă la legi dinamice și cu acțiune istorică de lungă durată —, astăzi rolul determinant al forțelor productive în dezvoltarea socială poate fi cu greu ignorat.

Mai mult, enunțul afirmînd acest rol apare în prezent înzestrat cu atributele carteziene ale gîndirii clare și distincte, în fine ca ceva de la sine înțeles, o evidență, o axiomă. Este un semn al timpurilor.

Chiar de pe poziții ideologice care prin natura lor nu sînt compatibile cu consecințele logice ale unei atare axiome, ea nu mai poate fi respinsă. Nu ar fi rațional și deci nici eficient. Împotriva procesului obiectiv, a evidenței, pozițiile ideologice nu pot rezista nedefinit. Și — ca și cele militare — aceste poziții nu se cuceresc întotdeauna frontal. Chiar și în domenii ale științei unde influențele sociale, de clasă nu joacă nici un rol, sau aproape nici un rol, logica unui proces — chiar dacă a fost mintal degajată, descoperită — este mai puțin convingătoare decît reîncarnarea ei în tehnici ce îl reproduc. După lansarea sputnicului nimeni nu se mai îndoiește de existența mișcării inerțiale, descoperite de Galilei. După ce noua tehnică, automată, a început să fie introdusă relativ larg în producția țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, nu mai este posibil să eviți ideea că se creează astfel **baza materială** a unor transformări profunde în modul de viață al oamenilor. Și deși această idee a marxismului a intrat astfel în domeniul public, nu putem nega teoriilor unor autori, printre care și Elgozy, oricît de denaturată ar fi dezvoltarea lor ulterioară, meritul că pornesc implicit și uneori explicit de la acest adevăr. Meritul lor sau forța lucrurilor, sau și una și alta. Fapt este că, dintr-un motiv sau altul, chiar și în teorii de tipul „societății industriale" nu trebuie să vedem numai ceea ce este denaturare. Aceasta, bineînțeles, există — este chiar **spiritul** teoriei respective. Dar forma denaturată este totuși forma unui anumit conținut, care fie nu poate fi subtilizat, fie este izvorul real al problematicii care a condiționat apariția numitelor teorii.

Conștient sau nu, demersul teoretic următor constă din variate încercări de a evita **consecințele** premisei admise. Nepremeditat în măsura în care pe aceste încercări își pune pecetea formația intelectuală, aparatul noțional, scheme de gîndire înrădăcinate.

Ceea ce se evită în mod deosebit este teza următoare a materialismului istoric, anume că schimbarea modului de viață al oamenilor se realizează în esență prin **înlocuirea vechilor relații de producție** — capitaliste — prin relații socialiste.

În teoria convergenței sistemelor social-economice, de pildă, la capătul drumului nu ar fi socialismul, ci un mixtum compositum de capitalism și socialism: în timp ce capitalismul, menținînd proprietatea capitalistă, devine „mai social", acordă un rol mai mare proprietății de stat, planificării și în genere pîrghiilor economice puse în mișcare de către stat și acționînd la nivelul întregii economii, socialismul atribuie o importanță mai mare autonomiei funcționale, inițiativei locale și individuale, pieței și jocului factorilor spontani. Nu este locul să insistăm aci asupra faptului că larga autonomie a unităților economice și inițiativa factorilor de decizie de pe treptele ierarhice inferioare — nu numai compatibile, dar chiar inerente principiilor socialismului — nu pot fi confundate cu „inițiativa privată" — legată de proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție.

Trecerea **automată** la socialism — exclusiv prin forța lucrurilor — este un alt mod de abordare a consecințelor postulatului amintit. Această viziune aparține și autorului volumului „Automatizare și umanism" [2].

Este afirmat — cu anumite reticențe — anacronismul capitalismului și al proprietății capitaliste. „Fără îndoială — spune Georges Elgozy — intrăm într-o eră în care capitalism liberal și proprietate individuală — această stranie concepție a secolului al XIX-lea — se dovedesc puțin compatibile cu avîntul unei mari națiuni" [3]. „Exclusiv în solda opulenților, economia de piață se discreditează: pentru a servi mai bine pe cei care n-au nevoie de nimic, ea neglijează prea mult pe cei care au nevoie de tot" [4]. „Americanii încep să-și dea cu greu seama de repercusiunile unei tehnologii care pune în joc fundamentele economiei de piață și chiar ale instituțiilor" [5].

Capitalismul este definit însă, după cum se vede, doar prin prisma economiei de piață și a proprietății private individuale. Fenomenul trecerii la capitalismul monopolist de stat este privit ca o transformare socialistă a relațiilor de proprietate. Remarcînd faptul că „în țările de înaltă tehnicitate, firmele care lucrează pentru stat nu mai sînt simplii săi furnizori: ele contractează angajamente față de el", Georges Elgozy consideră că „se estompează astfel puțin cîte puțin linia de demarcație între două lumi, publică și privată. Proliferarea întreprinderilor mixte, frecvența și greutatea intervențiilor guvernamentale contribuie la această întrepătrundere" [6]. „Mai bine ca oricine, Galbraith — autorul „Erei opulenței" — a făcut analiza spectrală a pretinsului capitalism nedirijat din Statele Unite, «unde credința în libera inițiativă este o ramură minoră a teologiei»" [7]. Statul, „nefiind suspect de a căuta cu orice preț profitul maxim, cum o face capitalismul din totdeauna", este acela care trebuie să dispună „fabricarea a ceea ce este bun pentru toți cetățenii săi și nu a ceea ce convine cutărui grup de presiune, cutărei politici, cutărei întreprinderi" [8]. În fine „...Franța... pare destinată să preceadă națiunile occidentale pe căile socializării întreprinderilor... O economie dirijată și planificată, a cărei producție ar aparține colectivității, nu ar fi neînrudită cu un sistem socialist" [9].

Constatăm că socialismul este redescoperit și afirmat: „În definitiv — spune Jean Fourastié — tocmai progresul tehnicilor de producție și numai el... autorizează suprimarea privilegiilor și face viabilă societatea fără clase, odinioară utopică" [10]. Pe aceeași bază materialist-istorică aflăm de la Elgozy că „sclavajul a devenit imoral în ziua în care a fost depășit de tehnică" [11] și că „automatizarea, care încă îl înstrăinează pe muncitor, îl va libera puțin cît puțin" [12].

Așadar, Elgozy, ca și alți autori — economiști și sociologi — admit mai întîi, că proprietatea privată individuală și, legat de ea, „economia de piață" sînt depășite istoricește. Ei lasă totuși să se înțeleagă că în proprietatea capitalist-monopolistă de stat neajunsurile primei sînt înlăturate. Prima ține seama doar de interesele individuale, de „profitul maxim", pe cînd a doua ar îmbina aceste interese cu cele „publice". O îmbinare, este adevărat, se realizează, dar ea reprezintă doar **modul capitalist de rezolvare a contradicției dintre caracterul social al producției și forma privată a însușirii.** Interesul „public" se îmbină nu cu interesele individuale ale cetățenilor, ci cu interesele private ale grupărilor monopoliste — și pe baza și sub presiunea acestora din urmă. Dacă proprietatea privată individuală este — după cum se recunoaște — „puțin compatibilă" cu cerințele actuale ale producției, cea monopolistă de stat nu poate lărgi decît în limite reduse acest grad de compatibilitate, fiind în esență o proprietate de același tip. Același proces care tinde să nege proprietatea capitalistă individuală antrenează proprietatea capitalistă în genere. Dacă prin cadrul monopolist de stat, proprietatea privată asupra mijloacelor de producție își lărgește vremelnic marja de compatibilitate — capacitatea de a se angrena în procesul economic de ansamblu, — prin caracterul ei privat ea se desprinde complet de orice funcție productivă.

Necesitatea socială se realizează prin **acțiunea oamenilor.** Aceasta din urmă poate fi haotică — asemănătoare mișcării dezordonate a moleculelor unui gaz, în cadrul căreia pînă la urmă se impune totuși ca rezultantă creșterea entropiei —, sau ordonată — ca într-un fascicul de raze laser al căror ritm a putut fi acordat grație științei și tehnicii umane.

Revoluționarismul presupune înțelegerea sensului mișcării sociale și desfășurarea unei acțiuni coordonate, implicînd și schimbări structurale, în conformitate cu procesul obiectiv. Dacă oricum necesitatea nu se impune în societate decît prin intermediul acțiunilor umane și prin înfrîngerea unor poziții sociale negative, problema este dacă trebuie să preferăm acțiunea oarbă, spontană, sau pe cea conștientă. Ultima accelerează progresul social, economisind forțele care în mișcarea stihinică s-ar anula reciproc, datorită sensului lor contrar, și ferește societatea de urmările negative temporare ale jocului forțelor opuse. Că dirijarea conștientă este necesară o arată, căutînd răspuns la probleme concrete, însuși Georges Elgozy: „Mai mult ca oricînd, destinul depinde de luciditate. Și de voință: «Nu există vînt favorabil, spune Seneca, pentru cel ce nu știe unde merge»" (pag. 27). Se simte nevoia pregătirii „unei ere culturale, fie și numai pentru a evita accidente sociale comparabile celor care au ilustrat primele industrializări (pag. 358). „Planificarea pe termen lung devine o necesitate pentru întreprindere" (pag. 244). „Calculatoarele de gestiune și metodele operaționale, cu care diriguitorii prevăd fluctuațiile activităților lor, ar trebui să le permită totodată de a preveni pe concediați și... concedierile" (pag. 248). „Oricare ar fi inițiativele sectorului privat este indispensabil să fie coordonate cu mijloacele puse în mișcare de puterea publică" (pag. 249).

Deși în mod generalizant Elgozy se străduiește să afirme inutilitatea revoluționarilor, el nu tăgăduiește în speță necesitatea a ceea ce constituie în principiu sensul activității lor. Nu pentru că respinge ideea unei acțiuni sistematice, conștiente, de adaptare a realității sociale, umane la cerințele automatizării, lansează Elgozy lozinca „revoluției fără revoluționari", ci pentru că evită consecințele logice ale unei astfel de acțiuni. Una din acestea — și probabil principala — ar fi abolirea proprietății privat-monopoliste asupra mijloacelor de producție, care s-ar putea dovedi o piedică insurmontabilă pe calea menționată. De aci — o serie de contradicții. Deși, de o parte se arată că în fața națiunilor stă alternativa: automatizare sau declin, de altă parte se insistă asupra încetinelii procesului automatizării în intenția de a sugera că lucrurile se vor aranja cu timpul de la sine. Mult timp vor coexista muncă manuală, mecanizare, diferite trepte ale automatizării și, „în starea actuală a științelor, automatizarea totală a industriei americane ar costa două trilioane și jumătate de dolari. Două secole ar fi necesare pentru a ajunge acolo" (pag. 320).

Nu e vorba de a pune la îndoială aceste date. Dar Elgozy însuși face rezerva: „în starea actuală a științelor". Unde poate fi sensul rațional al unei predicții în care se pornește de la ipoteza rămînerii peste două secole a științelor în starea lor actuală. În sfîrșit, deși se arată că automatizarea răstoarnă radical structura populației ocupate cu tendința cunoscută de a deplasa de la primar la secundar și de la acesta la terțiar, de la productiv la administrativ (în S.U.A. proporția „administratorilor" în raport cu populația activă a trecut de la 37% în 1950 la 44% în 1960 și va atinge 48% în 1975), de la muncă simplă la muncă complexă, tot mai calificată, atunci cînd urmărește teza sa dominantă, Elgozy susține că reciclările, reconversiunile pe care le pretinde automatizarea se pot rezolva, în cea mai mare parte, în interiorul aceleiași întreprinderi: „Cum efectivele pe care automatizarea le face superflue sînt restrînse în raport cu ansamblul personalului problemele mîinii de lucru se rezolvă cel mai des în interiorul întreprinderii, prin reclasări, mutări, reangajări interne" (pag. 246); „Transferurile dintr-un post în alt post în aceeași întreprindere sînt regula, cele din întreprindere în întreprindere — excepție" (pag. 247). Nu se poate nega că o bună parte din reclasări se pot efectua în interiorul întreprinderilor, dar e greu să admiți că aceasta ar fi regula într-o perioadă în care dispar și apar, sau își schimbă radical ponderea în populația ocupată, ramuri întregi de activitate. Nu se pot nici extrapola împrejurările dintr-o perioadă cînd procesul este relativ lent, cînd trecerea la producția automată este abia la începuturile ei, fază în care se găsesc încă țările cele mai înaintate. Este foarte probabil ca acest proces să se accelereze rapid. Chiar în condițiile actuale, recunoaște Elgozy — uitînd parcă „regula" de mai sus — „un salariat nu va mai rămîne în medie decît 4½ ani la același întreprinzător" (pag. 247).

Automatizarea — este adevărat — creează premisele materiale ale umanizării societății, ale înlăturării oricărei asupriri, ale egalizării posibilităților, ale edificării a ceea ce noi numim societatea comunistă. Confundînd potențialitatea cu realitatea, viitorul se conturează în ochii lui Elgozy drept orînduirea în care el însuși trăiește, ce-i drept, cu anumite „corective", cu „îmbunătățiri". Viitorul omenirii cere însă înlăturarea exploatării și deci a proprietății private asupra mijloacelor de producție: atunci automatizarea și condiția umană se pot afla într-o perfectă simbioză.

Anghel SCHOR

---

1) Georges Elgozy **Automation et humanisme.** Calman-Levy, Paris, 1968, 380 pag.
2) Elgozy folosește cuvîntul „automation" care ar fi provenit în S.U.A. din contractarea lui „automatic" și „organization" sau „operation".
3) Georges Elgozy, Automation et humanisme, Calman-Lévy, Paris, pag. 50
4) Idem, pag. 268
5) Idem pag. 13
6) Idem pag. 268
7) Idem pag. 121
8) Idem pag. 270
9) Idem pag. 274.
10) Jean Fourastié: Les 40 000 heures. Inventaire de l'avenir, Paris-Genève, 1965, pag. 45.
11) Georges Elgozy: Automation et humanisme, Calman-Lévy, Paris, pag. 11.
12) Idem, pag. 234.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Dr. M. HOROVITZ

șef de sector
la Institutul de cercetări economice al Academiei

● În trecut v-ați ocupat îndeosebi de studiul eficienței economice a comerțului exterior. Ați abandonat aceste preocupări ?

— Nu, categoric nu. Studiul eficienței economice a comerțului exterior a constituit obiectul tezei mele de doctorat, cu care ocazie mi-am propus să valorific experiența cîștigată anterior în planificarea comerțului exterior. Mi se pare însă că această temă de cercetare este inepuizabilă, date fiind aspectele multiple pe care le implică, începînd cu valorificarea resurselor naturale și terminînd cu prospectarea piețelor mondiale de mărfuri, astfel că mă preocupă în permanență. În ultimii ani am abordat-o cu instrumentarul matematicii moderne: utilizînd programarea liniară, am încercat să elaborez un model de optimizare a producției pentru export la nivel de întreprindere. Consider că nu m-am îndepărtat de această temă nici atunci cînd am încercat o cuantificare în domeniul cooperării tehnico-științifice în vederea optimizării schimbului internațional cu brevete și licențe. În prezent, cînd studiez optimizarea creșterii economice, evident că nu pot face abstracție de eficiența comerțului exterior. Un model realist al economiei naționale nu poate fi decît **deschis**, fiind imperios necesar să includă și sfera relațiilor economice internaționale.

● Considerați deci că ați extins sfera de cercetare a optimului economic de la nivel de ramură la nivelul economiei naționale ?

— Constatarea dv. este îndeptățită. Am ajuns la concluzia că un optim parțial nu poate fi determinat decît prin sincronizarea sa cu alte optime parțiale în cadrul optimizării ansamblului economiei naționale. În consecință, în prezent, obiectul cercetărilor mele îl constituie modelul optim al economiei naționale. Unele rezultate parțiale ale acestei cercetări au fost prezentate la coloc-

„...îmi propun să explorez mai adînc domeniul economiei matematice fără a abandona teoria economică".

viul recent organizat de Institutul de cercetări economice al Academiei cu tema „Teorii și modele ale creșterii economice în socialism". Mi-am propus ca, ținînd seama de mecanismul de funcționare a economiei socialiste în condițiile etapei actuale de dezvoltare a țării noastre, să încerc schițarea unui model optim al economiei naționale care să servească la planificarea de perspectivă. În mod preliminar, îmi reprezint acest model ca un model de economie matematică la patru nivele (întreprindere, centrală, minister, conducerea superioară), proiectat în dinamică și îmbinînd toate momentele reproducției lărgite (producție, repartiție, schimb, consum) într-un ansamblu de sub-modele, optimizabile fiecare în parte după criterii diferite. Metoda matematică fundamentală utilizată pentru determinarea optimului la diferite nivele va fi programarea liniară și dinamică dar nu exclud posibilitatea aplicării și altor metode de cuantificare a optimului economic.

● Ținînd seama de orientarea dv. în direcția „matematizării" științei economice, ce ne puteți spune despre perspectivele acesteia ?

— Este dificil de prevăzut evoluția științelor economice. Nu consider însă previzibilă substituirea economiei politice prin economia matematică. Economia politică va rămîne o știință de sine stătătoare a relațiilor de producție, indiferent de amploarea procesului de diversificare a disciplinelor economice. Economia matematică este o știință la granița dintre economie și matematică și care își propune **formalizarea matematică a tezelor economice.** Aceste teze urmează să fie fundamentate în continuare de economia politică. Totodată, consider probabilă dezvoltarea unei noi matematici economice, consacrate exclusiv elaborării de metode matematice necesare rezolvării problemelor pe care le va pune economia matematică. În calitatea mea de economist preocupat de probleme de optimizare, îmi propun să explorez mai adînc domeniul economiei matematice, fără a abandona teoria economică.

V. E.

„ECONOMIZAREA" DIPLOMAȚIEI ?

ÎN LITERATURA internațională de specialitate, în cercuri diplomatice economice etc. se întîlnește tot mai frecvent expresia de „economizare" a diplomației [1]. Sînt vehiculate cu tot mai mare intensitate asemenea noțiuni cum ar fi: „diplomația dezvoltării economice" [2] sau „diplomația ajutorului economic", „diplomația finanțelor internaționale" etc.

Fără a subscrie la un asemenea înalt grad de „specializare" a diplomației și pornind de la realitatea unanim recunoscută că diplomația, ca unul din mijloacele esențiale de realizare a politicii externe a statelor, este o activitate complexă, care se bazează pe legile de dezvoltare a societății, pe datele furnizate de istorie, economie, drept etc., ne pronunțăm în favoarea studierii conținutului diplomației în această epocă de adînci transformări economice, sociale și naționale, care își pun amprenta asupra întregii evoluții a lumii contemporane.

Marxism-leninismul, descoperind pentru prima dată în istorie legătura dialectică între bază și suprastructură, între economic și politic, precizează că politica — pe de o parte — constituie expresia cea mai concentrată a economiei, iar pe de altă parte — are un rol deosebit de activ în viața socială, economică și spirituală a societății. Un aport însemnat este chemată să-l joace în zilele noastre politica externă, care reprezintă continuarea pe planul relațiilor internaționale cu mijloace specifice, a politicii interne.

Procesul creșterii cantitative și calitative a forțelor de producție, al intensificării circuitului internațional de valori se reflectă și în sporirea considerabilă a activității pe plan internațional. Pe fondul unui mozaic de condiții social-economice și politice noi în lumea contemporană, activitatea diplomatică se amplifică și se diversifică, fapt ilustrat, printre altele, de numărul mare de întîlniri bilaterale, conferințe internaționale, consfătuiri, documente negociate, toate în scopul realizării unor obiective pe care le urmăresc statele pe planul relațiilor internaționale.

Dezvoltarea fără precedent a circuitului economic mondial, modificările intervenite în structura acestuia, amploarea relațiilor de cooperare economică între state în diverse sectoare, manifestarea unor puternice discrepanțe în economia mondială generate de disproporțiile existente între diferite țări în ceea ce privește potențialul lor economic, tendințele spre înlăturarea rămînerilor în urmă sau activitatea unui număr apreciabil de organisme interguvernamentale și instituții specializate menite să contribuie la crearea unor condiții favorabile intensificării colaborării economice fac ca, în ansamblul obiectivelor politicii externe a statelor și în mijloacele de realizare a acesteia, o pondere tot mai mare să revină problemelor și preocupărilor pentru dezvoltarea relațiilor economice, tehnice, științifice etc.

Pe de altă parte, creșterea unor asemenea preocupări se reflectă în însăși evoluția științei economice în epoca contemporană. Dacă în intenția de a exprima ideea că limitele economiei ar fi nedeterminate se afirma cîndva cu ironie că „economia este cu ce se ocupă economiștii", în prezent și o asemenea nedeterminare apare a fi îngustă, deoarece, în mod nemijlocit, de problemele economice se ocupă, în afară de economiști, matematicieni, electroniști, psihologi și.. de ce n-am spune-o... diplomații.

OBIECTIVELE POLITICII EXTERNE a statelor, inclusiv cele de natură economică, diferă principial, în funcție de esența de clasă, de tipul de stat, de funcțiile lui, ceea ce, inevitabil, determină și deosebiri în mijloacele de realizare a politicii externe. Orînduirea socialistă așează știința la baza politicii externe și a diplomației socialiste transformînd-o pe aceasta din urmă într-o formă de activitate creatoare, organic necesară întregii societăți.

Politica externă a Republicii Socialiste România constituie așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu „rodul cunoașterii și studierii temeinice de către partid, de Comitetul Central, în cadrul unei intense munci colective, a realităților vii ale țării, a legilor care guvernează dezvoltarea istorică a societății, a proceselor actuale ale vieții internaționale" [3]).

Obiectivul esențial al politicii externe a partidului comunist și a statului socialist, așa cum precizează și Documentele Congresului al X-lea al partidului, constă în asigurarea condițiilor externe pentru desfășurarea nestingherită a operei pașnice de construcție socialistă.

Politica externă a statului nostru socialist exprimă, așadar, legătura dintre sarcinile construcției interne și dezvoltarea relațiilor externe, în sensul că această dezvoltare se conjugă cu **totalitatea** măsurilor întreprinse de stat pentru edificarea socialistă și înflorirea patriei. Măsurile întreprinse pe plan extern, cum ar fi, de exemplu, cele menite să contribuie la dezvoltarea și întărirea relațiilor politice și economice cu toate țările socialiste sau a dezvoltării colaborării cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială etc., apar ca rezultat nemijlocit al studierii unei multitudini de factori interni și externi politici și economici. Diplomația socialistă este chemată, în asemenea împrejurări, să folosească cele mai diverse forme oficiale de activitate pentru a contribui la cunoașterea elementelor necesare elaborării unor măsuri, precum și la realizarea acestora, în scopul îndeplinirii obiectivelor politicii externe **în ansamblul lor.** În acest fel, **diplomația rămîne unitară,** ca un mijloc complex de realizare a politicii externe a statului socialist.

ACEASTA NU EXCLUDE ca diplomația să-și stabilească ca una din principalele sarcini contribuția la analiza proceselor economice mondiale, a surselor fenomenelor și evenimentelor politice importante, să ofere științei economice, politicii, elemente actuale cu privire la mutațiile progresive tehnico-economice în structura și organizarea producției, a relațiilor economice internaționale și chiar a tendințelor și particularităților dezvoltării forțelor de producție.

Practica elaborării și realizării politicii partidului și statului nostru, de edificare a socialismului, confirmă pe deplin acest lucru. După cum este cunoscut, partidul a trasat ca sarcină misiunilor diplomatice ale Republicii Socialiste România să cunoască bine problemele economice, tehnico-științifice ale țării sau zonei de țări unde își duc activitatea, să-și consacre o mare parte din preocupările lor relațiilor economice cu statele respective.

Diplomația socialistă rezervă un spațiu tot mai mare analizei principalelor tendințe care se manifestă pe planul economiei mondiale, interferențelor dintre factorii politici și economici internaționali, oferind elemente importante pentru agențiile economice sau birourile comerciale care trebuie, în cele din urmă, să facă proba eficienței activității lor prin capacitatea de a asigura o rentabilitate sporită în comerțul exterior și de a acționa pentru găsirea celor mai diverse forme de colaborare și cooperare economică.

Diplomația trebuie să contribuie în ansamblu la dezvoltarea unor relații economice, culturale, științifice, tehnice echitabile, reciproc avantajoase, între state independente și suverane.

Un asemenea mod de abordare corespunde pe deplin reglementărilor internaționale existente. După cum este cunoscut, Convenția de la Viena din 18 aprilie 1961 cu privire la relațiile diplomatice, enumerînd funcțiile misiunilor diplomatice, stabilește promovarea relațiilor de prietenie și dezvoltarea relațiilor economice, culturale și științifice. De asemenea, tratatele de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre țările socialiste consacră în texte articole speciale colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice, culturale.

CONTRAR TENDINȚELOR OBIECTIVE ce se manifestă cu intensitate tot mai sporită pe arena internațională și care lărgesc terenul pentru dezvoltarea relațiilor de cooperare între state, apar încă diferite concepte ale unor scheme rigide bazate pe încercări de a scinda relațiile internaționale, inclusiv economice, tehnice, cultural-științifice, de a constitui grupări închise. Este evident că rezultatele unei asemenea activități „diplomatice" duc la îngustarea și frînarea dezvoltării relațiilor interstatale, contravin sensului cooperării, golesc diplomația de conținut, o împiedică să-și îndeplinească menirea ei fundamentală — de a sprijini dezvoltarea unor relații care să contribuie la consolidarea și propășirea economiilor naționale ca entități independente.

În ceea ce privește „diplomația dezvoltării" sau „diplomația ajutorului economic", acestea apar în concepția unor teoreticieni și politicieni occidentali ca mijloc al reglementării monopoliste a relațiilor economice internaționale, în special în vederea asigurării unei asemenea evoluții a unor țări în curs de dezvoltare care să permită implantarea organică a relațiilor de producție capitaliste și menținerea în aceste țări a unor organizații politico-militare care să se contrapună luptei pentru consolidarea independenței politice și economice. Din modul în care este definită în lucrarea citată a lui Eugene R. Black „diplomația dezvoltării", care „are nevoie de sprijinul unui capital substanțial", în sensul că „trebuie să reflecte noul sens al vocației occidentale îndreptate spre transformarea istorică ce are loc în lumea subdezvoltată", rezultă clar că aceasta nu este decît o încercare de a prezenta în formă nouă obiective vechi, cunoscute, ale unor politici externe ce devin din ce în ce mai inacceptabile pentru statele care doresc să pășească pe calea dezvoltării economice și sociale și se pronunță pentru stabilirea și dezvoltarea unor raporturi internaționale care să țină seama de principiile echitabile ale independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne.

dr. George MARIN

1) „Diplomația i mirovoe hozeaistvo", Moscova, 1966.

2) „The diplomacy of economic development and other papers" by Eugen R. Black", New York, 1963.

3) „Politica externă a României socialiste", dezbaterile sesiunii MAN din 24—26 iulie 1967. Ed. politică, Buc., 1967, p. 11.

FIȘE

■ Vasta lucrare a lui François Perroux **L'économie du XX-a siècle,** 764 pag., apare într-o nouă ediție, a III-a, adăugită, în Editura Presses Universitaires de France, Paris, 1969.

Spre deosebire de edițiile anterioare (prima ediție 1961), cea din 1969 cuprinde în plus un vast studiu despre „Echilibrul general și echilibrul walraso-paretian" prin care urmărește „generalizarea" teoriei schimbului pur, și o contribuție la „integrarea economică" care, după aprecierea autorului, poate fi considerată ca o aplicare la relațiile internaționale a teoriei sale generalizate despre schimb și despre spațiile economice.

Ocupîndu-se de problema integrării economice, autorul se referă și la experiența C.E.E. și constată că fiecare din aceste țări are o structură economică diferită și o putere economică, politică și socială diferită, deci și o contribuție inegală în efectuarea integrării. De aici, deduce autorul, și avantajele relative pe care le aduce integrarea vor fi diferite de la o națiune la alta. Pe această bază autorul se întreabă: cum se vor repartiza roadele integrării? în folosul cui? în urma integrării va beneficia în aceeași măsură și industria și agricultura? Toate acestea urmează să fie realizate prin politica națională de conversiune și prin politica de investiții la nivelul Comunității, ceea ce — apreciază Perroux — nu poate rezolva problemele ridicate.

■ O serie de probleme teoretice și practice sînt prezentate în lucrarea **Ekonomiceskii analiz-kliuci k rezervam** (Analiza economică — cheia pentru descoperirea rezervelor), apărută în Editura „Kazahstan", Alma-Ata 1968, 192 pag., sub semnătura lui A. Sciavelev.

Se propune renunțarea la regulile formale de efectuare a analizei economice, impuse de cele mai multe ori de felul cum sînt dispuse conturile în evidența contabilă și se recomandă adoptarea principiului după care analiza trebuie să meargă pe firul esenței economice a fenomenului cercetat.

Autorul atrage atenția asupra faptului că este necesar să se aibă în vedere unele trăsături caracteristice ale analizei determinate de specificul conducerii activității economice. Astfel, efectuarea analizei activității întreprinderii după o grupă de indicatori specifici este cu totul altceva decît analiza datelor centralizate ale unui minister economic sau ale unui trust. Numai un număr foarte restrîns de indicatori poate scoate în evidență la nivel centralizat rezultatele reale ale întreprinderilor. Cei mai mulți indicatori la acest nivel nu arată realitatea existentă la unitățile productive, deoarece lipsurile unora din aceste unități sînt mascate de rezultatele pozitive ale altor unități. Avînd în vedere acest considerent, autorul recomandă efectuarea unei grupări specializate a indicatorilor care să indice rezultatele reale ale îndeplinirii sarcinilor de plan la nivelul întreprinderii.

■ Descifrînd sensurile și tendințele dezvoltării intensive și multilaterale a agriculturii, prof. Bucur Schiopu, în studiul **Elemente agro-industriale în agricultura Republicii Socialiste România,** publicat în vol. III/1969 al revistei **STUDII ȘI CERCETARI ECONOMICE,** analizează procesul de trecere a agriculturii pe calea industrializării, proces confirmînd tezele marxist-leniniste cu privire la progresul agriculturii. Combătînd ideea susținută de unii specialiști care înțeleg prin industrializarea agriculturii numai prelucrarea pe cale industrială a produselor agricole, autorul concepe acest proces în mod complex, cuprinzînd atît revoluționarea bazei tehnice de producție din agricultură, tehnicizarea și modernizarea proceselor tehnologice, cît și adîncirea și diversificarea legăturilor agriculturii cu industria. O formă concretă de manifestare a acestui proces este considerată dezvoltarea combinatelor agro-industriale.

■ Lucrarea **La Economia Chilena** (Economia chiliană), Editorial Universitaria, Santiago, Chile, 1968 293 pag., scrisă de marxistul José Cadermatori, reprezintă o privire analitică și istorică asupra economiei statului chilian și a structurilor acesteia. O bună parte a lucrării este consacrată evoluției istorice a economiei și, în legătură cu aceasta, apariției și dezvoltării claselor sociale, începînd de la epoca dominației spaniole pînă la epoca modernă — în care se face simțită prezența capitalului monopolist străin, în special a celui american. O deosebită atenție acordă autorul studiului poziției agriculturii în economia națională și prezentării diferitelor forme de proprietăți. J. Cadermatori subliniază urmările dezastruoase ale unei structuri agrare înapoiate asupra întregii economii. În ciuda dificultăților, consideră el, Chile a reușit totuși să facă unii pași pe calea industrializării și a creării unei infrastructuri moderne.

Încercînd să schițeze, în concluzie, o imagine de sinteză asupra fenomenelor studiate, autorul arată că economia chiliană cunoaște o criză serioasă ce se manifestă în toate sectoarele ei. Agricultura este caracterizată prin persistența rămășițelor feudale și pauperizare, industria printr-un ritm lent de dezvoltare și prin nefolosirea întregului potențial productiv, iar serviciile printr-o dăunătoare hipertrofiere.

REVISTE

ÉCONOMIE ET STATISTIQUE

NU DE MULT a apărut, sub egida Institutului Național de Statistică și de Studii Economice (I.N.S.E.E.) din Franța o nouă publicație lunară: **Économie & Statistique.** Cu intenția de a o supune atenției cititorului interesat din țara noastră, vom încerca o succintă prezentare a acestui număr de început al revistei.

Din editorialul primului număr, apărut în luna mai, aflăm că publicația își propune să devină o călăuză a cititorilor săi în prodigioasa informație statistică și să prezinte sub formă clară, rezultatele lucrărilor și studiilor Institutului și, pe cît posibil, pe cele ale altor organisme statistice franceze și străine. În numele comitetului de redacție — constituit din personalități marcante pe tărîmul cercetării economice și avînd ca președinte pe E. Malinvaud — directorul general al I.N.S.E.E.-ului, Jean Ripert, face promisiunea că revista se va strădui să contribuie la sesizarea și elucidarea problemelor pe care le pune **dezvoltarea informației economice cantitative.**

Nivelul de viață în Franța 1956 și 1965, studiu apărut sub semnătura lui Gabriel Vangrevelinghe este interesant atît prin informația documentară, cît și prin unele determinări metodologice și constatări ale autorului, adeseori cu caracter concluziv. Indicii de prețuri stabiliți după formula lui Paasche — deși au dus la rezultate limitate sub raportul aproximării realiste a evoluției diferențiate a prețurilor pe categorii de consumatori — pun în evidență un fapt concludent: modul de distribuire a veniturilor, dublat de o mișcare divergentă a prețurilor diferitelor produse, a influențat diferit evoluția consumului total, fiind defavorizați consumatorii cu venituri modeste. Puterea redusă de exprimare a acestui „model de consum" a obligat autorul la o serie de rezerve care merg pînă la precizarea că în cazul industriașilor și al marilor comercianți mișcarea prețurilor și, ca urmare, consumul real total **nu sînt semnificative.** La aceste rezerve s-ar mai putea adăuga încă una: dacă nu problema comportamentului diferitelor categorii de consumatori și respectiv a „priorităților" ca atare în alocarea cheltuielilor pentru satisfacerea relativă a diferitelor lor nevoi, oricum, problema ponderii diferitelor cheltuieli (alimente, îmbrăcăminte, chirii, cultură etc.), din cauza limitărilor arătate mai sus, urmează să fie considerată cu destulă circumspecție. După convingerea noastră, ponderile determinate de autor sînt ilustrative numai în ce privește tendința evoluției, respectiv, reducerea proporției cheltuielilor alimentare, de îmbrăcăminte ș.a.m.d. în totalul cheltuielilor, pe măsura creșterii veniturilor fiecărui consumator.

Gerrard Calot și Solange Hémery semnează un studiu referitor la reducerea fertilității în Franța, observată în ultimii patru ani. Deși autorii își propun „să analizeze componentele" și nu să identifice cauzele, studiul acesta se remarcă, poate, nu atît prin informația statistică, cît mai ales prin elaboratele metodologice privind modalitățile de departajare a incidenței diferiților factori asupra evoluției natalității.

În intenția de a prezenta „modelul FIFI" unui auditoriu mai larg decît cercul „obișnuiților inițiați" și, în același timp, de a suscita o dezbatere amplă și fructuoasă pe marginea acestuia, Michel Aglietta și Raymond Courbis — ambii binecunoscuți pentru contribuția adusă la perfecționarea cadrului planificării franceze — semnează studiul: **„Un instrument al planului: modelul FIFI".**

Destinat a servi „explorării viitorului economic", modelul fizico-financiar (în exprimare perscurtată: modelul FIFI) aduce, prin stabilirea interdependențelor dintre variabilele fizice și cele valorice, un aport însemnat la pregătirea celui de-al VI-lea Plan francez. Modelul încearcă să găsească un ansamblu coherent de relații cu ajutorul cărora să se asigure echilibrul economic general, să se studieze incidența structurii cheltuielilor de producție asupra principalelor instrumente cu ajutorul cărora se realizează politica economică (tarifele publice, sistemul de impozitare, politica financiară etc.). Foarte formalizat matematic — comportînd în jur de o mie de ecuații — modelul FIFI a fost adaptat mijloacelor existente de calcul electronic. Asa se explică, de altfel, posibilitatea efectuării simultane a ansamblului prognozelor pe termen mediu — determinate în formă fizică și valorică și în mai multe variante — în afara celei considerate de bază — corespunzînd unui joc de ipoteze date.

Deși, avînd în vedere ordinea din „Sumarul" revistei, l-am lăsat mai la urmă, articolul **„Un complex industrial și portuar în 1985: Fos-sur-Mer"** (semnatari: Jean Salmona și Pierre Fabre) ni se pare nu mai puțin interesant prin datele prețioase ce le furnizează în legătură cu efectele de antrenament și multiplicare ce se așteaptă de pe urma unei acțiuni de mari proporții realizată în contextul măsurilor generale de amenajare teritorială. Este vorba de un ansamblu de măsuri pe baza cărora se va crea și dezvolta o nouă zonă industrială, în simbioză cu portul Fos, recent creat în răsăritul deltei Rhon-ului și în imediata vecinătate a Marsiliei.

În partea a doua, revista inserează o serie de note și comentarii în următorul grupaj: „Pe trei coloane", „Probleme", „Organisme" și „Surse". Insuficiența statisticilor de nutriție în lumea a treia, Recensămîntul distribuției din 1967 primele rezultate (în care este vorba de întreprinderile din sfera serviciilor cu mai mult de doi salariați și care se află în evidența I.N.S.E.E.), Gradul de echivalență al puterii de cumpărare a monedelor (în două variante: a Oficiului Statistic al Comunității Europene și a Oficiului Federal de Statistică al R. F. a Germaniei), Rolul în viitor al „Central Statistical Office", Condițiile de viață ale gospodăriilor casnice: consum, economie, venituri, sînt cîteva din materialele care formează obiectul grupajului amintit.

C. V. BĂLOIU

Perfecționarea învățămîntului economic

ESTE NECESARĂ O GRUPĂ DE SPECIALIZARE ÎN DOMENIUL MACROECONOMIEI

ÎNTRE PREOCUPĂRILE actuale privind îmbunătățirea învățămîntului nostru economic, sub raportul disciplinelor și al metodelor de cercetare cu care sînt înarmați viitorii economiști, se poate considera neîndoielnic că studiul unor probleme de macroeconomie poate să aducă o contribuție importantă. De aceea, sîntem de acord cu tov. dr. D. Grindea cînd afirmă că „o latură importantă a învățămîntului nostru economic este pregătirea de cadre capabile să gîndească la nivel macroeconomic" (vezi Viața economică nr. 10/1969) deoarece un contingent însemnat dintre absolvenții învățămîntului economic vin să lucreze în aparatul economic central de stat, în speță în astfel de organe coordonatoare cum sînt Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, Direcția Centrală de Statistică, institute de cercetare economică etc., unde din capul locului economistul este obligat să-și pună și să rezolve probleme de nivel macroeconomic, să lucreze în probleme de previziune, de modelare etc. Există și un alt motiv care, după părerea noastră, impune studierea unor probleme de macroeconomie în învățămîntul economic și anume ni se pare insuficient actualul mod de prezentare al problemelor de macroeconomie prin studiul fragmentar, în cursul de economie politică, planificare a economiei naționale, statistică economică etc.

Din punctul nostru de vedere ar fi posibil ca problemele de conexiune dintre aceste discipline să fie dezbătute într-un curs unitar: aceasta ar da posibilitatea ca specialistul să poată înțelege în momentul în care practica îl pune în situația de a lua decizii, toate implicațiile pe care acestea le comportă. De aceea, considerăm că un asemenea curs de analiză macroeconomică ar trebui să aibă un caracter obligatoriu și că el ar trebui încadrat cu încă o serie de alte discipline speciale care să-l completeze.

Schematic opinia noastră arată astfel: ar fi necesar ca așa cum există o grupă de economiști ce se specializează în domeniul economiei politice, sau planificării economiei naționale, al statisticii economice sau în domeniul economiei producției etc. să se creeze o *grupă de specializare în domeniul macroeconomiei,* ca specialitate de sine stătătoare în cadrul facultăților economice.

Această grupă ar trebui înarmată atît cu cunoștințele generale pe care cursul de macroeconomie și socialism îl poate oferi, cît și cu o seamă de cunoștințe speciale în domeniul teoriei creșterii economice și modelării, al statisticii internaționale etc. pe care o astfel de specialitate le cere.

După părerea noastră pentru specializarea unor cadre de economiști în domeniul macroeconomiei ar fi necesară predarea următoarele cursuri: 1) *Probleme de macroeconomie în socialism,* curs teoretic general care să dea o pregătire teoretică asupra analizei și modelării macroeconomice; 2) *Metode de analiză macroeconomică,* curs în care să fie tratate principalele probleme și concepte cu ajutorul cărora se pot efectua analize de nivelul economiei naționale, metode statistice, statistico-matematice, matematice și cibernetice; de asemenea, în cadrul unui asemenea curs ar trebui să se prevadă un loc special posibilității utilizării mașinilor electronice de calcul de tipuri diferite în analiza macroeconomică; 3) *Statistică internațională,* în cadrul căruia să fie prezentate tipurile de comparații internaționale, posibilitatea comparării de tendințe exhaustive în diferite probleme, metode de calcul statistic internațional, pentru a se asigura cunoașterea conținutului metodologic al diferiților indicatori folosiți pe plan internațional sau în statisticile naționale ale altor țări. Menționăm că în acest domeniu există deja o experiență pozitivă în cadrul facultății de economie a Academiei de Științe social-politice „Ștefan Gheorghiu"; 4) *Cursuri speciale* privind experiența altor țări în domeniul dezvoltării economice etc.

Dimensionarea acestor cursuri, problematica lor urmează să constituie obiectul unor discuții speciale. Considerăm, de asemenea, că ar fi util ca grupa de macroeconomie să fie creată începînd cu anul III de studii, iar durata ei de specializare să fie de un an și jumătate - doi ani. Pentru ca specializarea să fie cît mai completă, după părerea noastră ar fi util ca în anii de specializare studenții să fie antrenați într-o serie de activități utile de analiză macroeconomică care ar putea fi considerată drept activitate științifică studențească, să asculte o serie de conferințe ale unor specialiști de valoare, care lucrează în economia națională asupra problemelor existente metodologice și teoretice și care nu au fost încă soluționate etc.

Convingerea noastră fermă este că în acest fel economia națională ar putea să primească anual un număr de specialiști de mare utilitate, care și-ar putea aduce contribuția la rezolvarea multiplelor și variatelor probleme pe care le ridică dezvoltarea economică.

dr. Ioan RĂVAR

Corespondență din Geneva

LĂRGIREA COMERȚULUI ÎNTRE ȚĂRI CU SISTEME SOCIALE DIFERITE, O NECESITATE ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ

SESIUNEA A IX-a A CONSILIULUI U.N.C.T.A.D.

ÎN SĂPTĂMÎNA ce a trecut au continuat lucrările Sesiunii a IX-a a Consiliului U.N.C.T.A.D. atît în ședințe plenare, cît și în cele două comitete sesionale, create pentru examinarea unor puncte de pe ordinea de zi. În plenară au fost încheiate discuțiile generale privind dezvoltarea comerțului internațional și modul în care au fost îndeplinite recomandările conferinței. La discuții au participat numeroși delegați, care au făcut aprecieri și propuneri arătînd astfel interesul deosebit pe care îl prezintă aceste probleme pentru comunitatea internațională.

Delegația română, în intervențiile făcute în ședința plenară și în cele două comitete, a arătat contribuția adusă de țara noastră la dezvoltarea comerțului și cooperării economice internaționale și preocuparea sa pentru găsirea unor soluții adecvate în vederea eliminării dificultăților care frînează această dezvoltare în ansamblu. În aceste zile, în sălile și pe coridoarele Palatului Națiunilor Unite domnește o atmosferă agitată; au loc numeroase consultări bi și multilaterale în vederea convenirii asupra unor proiecte de rezoluție, care să întrunească adeziunea unui număr cît mai mare de delegații.

★

O vie atenție în ultimele zile a fost acordată lucrărilor Comitetului sesional nr. 2, care se ocupă de examinarea problemelor referitoare la relațiile comerciale între țări cu sisteme economice și sociale diferite. În legătură cu aceasta, Secretariatul U.N.C.T.A.D. a pregătit un bogat material din care rezultă evoluția schimburilor comerciale și a cooperării economice între diverse grupe și țări, precum și unele deficultăți și tendințe care se manifestă în acest domeniu.

În declarația făcută de M. P. Guerrero, secretarul general al U.N.C.T.A.D., la deschiderea lucrărilor comitetului, acesta a amintit că comerțul este mondial și ca atare el nu poate fi conceput în afara unei dezvoltări armonioase a tuturor compartimentelor sale. În acest sens, orice reducere a oricărui flux de relații economice tinde să influențeze negativ asupra celorlalte fluxuri. Ca atare, comitetul este chemat să examineze toate fluxurile de schimburi comerciale în ansamblu, în interdependența lor.

Cel mai dinamic curent de schimburi comerciale în perioada 1960—1968 a fost cel dintre țările socialiste și țările în curs de dezvoltare, care a crescut într-un ritm mediu anual de 13,2%, depășind astfel de peste 2 ori pe cel realizat de țările occidentale cu țările în curs de dezvoltare, care a fost de numai 6%. Datorită acestei creșteri rapide a comerțului, greutatea specifică a țărilor în curs de dezvoltare în volumul total al comerțului țărilor socialiste a crescut simțitor, ajungînd în anul precedent la 14,6%, în comparație cu 9,7%, cît era în 1960. În aceeași perioadă ponderea acestor țări în comerțul total al țărilor capitaliste dezvoltate a urmat o evoluție opusă, reducîndu-se de la 26,2% la 20,9%.

Caracteristic pentru schimburile comerciale dintre țările socialiste și cele în curs de dezvoltare în ultimii ani este faptul că un număr tot mai mare de țări din Asia, Africa și America Latină au fost atrase în acest circuit, astfel că astăzi aproape că nu există țară în aceste continente, care să nu facă comerț cu țările socialiste. Aceasta se datorește pe de o parte, politicii constante a țărilor socialiste de dezvoltare a relațiilor comerciale cu toate țările, creșterii potențialului lor economic și necesității de a-și diversifica atît piețele de desfacere, cît și sursele de aprovizionare; pe de altă parte — dificultăților crescînde pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare la exportul produselor lor (compuse în proporție de aproximativ 80% din materii prime) și deci necesităților de a găsi noi debușee, posibilității de a-și satisface în proporții crescînde nevoile lor de mașini și echipamente din țările socialiste, precum și condițiilor avantajoase de comerț și colaborare economică oferite de acestea.

Țările socialiste au majorat an de an importul lor de produse manufacturate din țările în curs de dezvoltare, lărgind progresiv atît nomenclatura acestor produse, cît și aria geografică, aducîndu-și astfel o contribuție pozitivă la modificarea poziției acestor țări în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

Așa cum s-a remarcat în materialele secretariatului și în cuvîntul a numeroși delegați din țările socialiste și în curs de dezvoltare, datorită condițiilor istorice volumul absolut al acestui comerț este încă relativ redus, însă există condiții favorabile pentru ca el să crească în continuare în ritm rapid și să ocupe un loc tot mai însemnat în comerțul total al țărilor respective și în comerțul mondial.

O serie de delegați au apreciat pozitiv însemnătatea acordurilor comerciale bilaterale și în special a celor de lungă durată dintre țările socialiste și cele în curs de dezvoltare, ca metodă care asigură o stabilitate dinamică a schimburilor reciproce și permite dezvoltarea lor planificată, ceea ce este foarte important în condițiile unor mari fluctuații ale cererii și prețurilor, caracteristice conjuncturii piețelor captaliste. Potrivit aprecierii secretariatului U.N.C.T.A.D. în ultimii ani s-a manifestat o tendință de creștere a duratei acestor acorduri, în cadrul cărora se desfășoară în prezent aproximativ 60% din totalul comerțului dintre țările socialiste europene și țările în curs de dezvoltare. De o bună apreciere s-au bucurat, de asemenea, comisiile mixte create de diverse țări ca organisme care asigură o legătură constantă și care pot să influențeze pozitiv dezvoltarea schimburilor.

O altă metodă care a obținut o largă recunoaștere și o dezvoltare rapidă o reprezintă cooperarea economică și tehnico-științifică sub diverse forme, pe baza avantajului reciproc și interesului părților, ca instrument stimulatoriu și creator de curente comerciale noi și stabile, de punere în valoare a resurselor naturale de introducere a tehnologiei și metodelor moderne de organizare a producției și de formare de cadre corespunzătoare. În materialele secretariatului sînt prezentate numeroase forme de cooperare economică și tehnică și numeroase exemple de obiective care se construiesc în cadrul acestora de către țările socialiste, inclusiv România, în țările în curs de dezvoltare.

Țările socialiste au sprijinit cererile țărilor în curs de dezvoltare în legătură cu necesitatea creării unor condiții mai favorabile, care să asigure creșterea accesului mărfurilor lor pe piețele țărilor occidentale, inclusiv prin stabilirea și aplicarea unui sistem general de preferințe nereciproce și nediscriminatorii.

O atenție însemnată în lucrările comitetului a fost acordată și relațiilor comerciale și de colaborare economică dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate (așa-numitul comerț Est—Vest).

Potrivit datelor furnizate de către se-

Vasile DRACEA

(Continuare în pag. 18)

NOTE

Locomotiva și vagoanele

MEZZOGIORNO. Această parte a Italiei de sud, în fond o regiune cu granițele nu tocmai precis definite, considerată de economiști a se afla la jumătatea drumului între subdezvoltare și dezvoltare, și în care trăiesc douăsprezece milioane de italieni, suscită din nou discuții pasionate printre parlamentari, industriași, funcționari. Nu numai pentru că în primăvară s-au produs răscoale țărănești la Avola, în Sicilia, sau la Battipaglia, în Neapole, soldate cu morți și răniți, dar și pentru că se află acum în pregătire planul cincinal pe 1970—1975.

Unii economiști italieni atrag atenția că din 1950, cînd s-a hotărît o «intervenție extraordinară în favoarea Sudului, progresele în această regiune sînt totuși importante: venitul pe locuitor s-a ridicat de atunci de două ori și jumătate. În Mezzogiorno se pot vedea azi industrii siderurgice și chimice dintre cele mai moderne; agricultorii, care la acea dată reprezentau 55% din populația activă, nu mai reprezintă azi decît 34%; culturile se fac pe baze intensive, cu ajutorul tehnicii noi. Însă satele continuă să se depopuleze. Bărbații, plecați, se află în fabricile de la Torino sau de la Stuttgart. Va putea fi, eliminat, în sfîrșit, dezechilibrul între Nord și Sud? Problema continuă să pasioneze și să agite spiritele. În medie italianul cîștigă 800 000 de lire pe an: cel din Centru 770 000 lire, cel din Nord mai mult decît 1 000 000, cel din Sud mai puțin ceva decît 500 000. Faptul că în 1951 cîștigul mediu pe țară era mai mic decît este azi cîștigul italianului din Sud, nu-i consolează pe «meridionali». Între 1950 și 1968, potrivit datelor oficiale, au părăsit Sudul două milioane de persoane. Acestui fapt, caracteristic de altfel pentru toate regiunile agricole din Europa occidentală, i se datorează probabil, în primul rînd, înregistrarea unei creșteri a venitului pe locuitor în sudul Italiei. Economiștii vorbesc de un cerc vicios în Mezzogiorno: subdezvoltare, slabe investiții industriale, anemia activității de producție, deci, șomaj, emigrație, sărăcirea înzestrării sociale, apariția unor condiții socio-economice încă și mai puțin prielnice investițiilor.

Două poziții se înfruntă: Unii consideră că trebuie mărită puterea de competitivitate a «triunghiului industrial» din Nord, ale cărui laturi trec prin Milano, Torino și Genova, și că numai pe această cale ar putea fi obținute fondurile de investiții pentru promovarea Sudului. Industriile din Nord, spun ei, trebuie considerate locomotivele economiei italiene. Alții însă, «meridionaliștii», sînt de părere că deosebit de consecințele negative pe plan politic, o asemenea linie ar putea provoca adevărate dezastre economice. Fără investiții, Sudul s-ar transforma într-un deșert economic, într-un simplu rezervor de mînă de lucru. Emigrația ar rămîne singura lui cale. În marile orașe din Nord s-ar scumpi enorm costul mijloacelor de comunicație, învățămîntul, mijloacele sanitare,, locuințele, iar tensiunea pe piața muncii s-ar agrava continuu. Trebuie realizat, spun ei, nu fără un evident spirit de chibzuință, un transfer îndelungat de investiții productive în Miazăzi și ameliorată productivitatea pe ansamblul industriei italiene. Cei dintîi avertizează că există riscul ca încetinirea industriilor din Nord să frîngă elanul economiei italiene și să compromită progresele din ultimii ani, dar, spun cei din urmă, pericolul e totuși mai mic decît acela care s-ar naște din sciziunea între cele două Italii, cu urmările sociale și politice pe care le-ar putea antrena.

O ordine de zi votată de majoritatea democrat-creștină și socialistă, în aprilie, cerea guvernului „să subordoneze acordarea de mijloace financiare de garanții și ajutoare către întreprinderile mari și mijlocii, activității ce o vor desfășura acestea în Mezzogiorno".

În toamna aceasta, forurile politice și economice care au pus în discuție o „programare concertată" vor arăta cum înțeleg ele să rezolve fabula cu locomotiva orgolioasă și cu vagoanele neglijate.

Conjunctură în Uruguay

STATISTICILE arată că de la 28 iunie anul trecut, dată la care în Uruguay au fost „înghețate" salariile și s-a instituit controlul asupra prețurilor, creșterea acestora din urmă n-a mai depășit 10% pe an. În cele 12 luni anterioare urcarea prețurilor fusese de 182%. Se apreciază că măsurile de stabilizare, care în parte au reușit să stăvilească scumpirea vieții, rămîn însă fără valoare cît timp nu este pus în ființă un plan de dezvoltare susceptibil să absoarbă șomajul. La Montevideo, în capitală — unde locuiește 48% din populația de 2.800.000 a întregii țări — rata șomajului e de 8%. Dacă îl raportăm la forța totală de muncă, care se cifrează la un milion, procentul e încă și mai mare.

După unii observatori economici problema nu e atît a neutilizării, cît a subutilizării brațelor de muncă. Într-una din ramurile cheie ale economiei uruguaiene, carnea, supraîncărcarea cu personal — atît în sectorul public cît și în cel particular — este extremă. De curînd, la numai trei firme — e drept că cele mai mari — și numai în sectorul ambalajului, s-au aflat în grevă 13.000 de muncitori.

În afară de șomaj și de subutilizare, o problemă dificilă asupra căreia se atrage atenția este aceea a supraîncărcării sectorului public cu un număr de 350.000 de pensionari, care reprezintă 12% din populația țării. Sînt recomandate de economiști noi impozite și obținerea pe această cale a unor fonduri de investiție în construirea de drumuri. Anul trecut, rata de creștere economică în Uruguay s-a aflat în scădere.

Un program de dezvoltare ar putea fi realizat — sînt de părere economiștii uruguaieni — dacă s-ar putea obține o coordonare a diferitelor planuri ale ministerelor, sau ale altor organisme guvernamentale, care, în prezent, vor cu orice preț să-și păstreze autonomia. Multe posibilități de organizare și promovare sînt grevate de necoincidența diferitelor planuri.

Primii clienți ai Uruguayului pentru carne, principal produs la export, sînt Spania, Italia, Israelul, R.F.G.-ul și Anglia. Deși Anglia a interzis de la sfîrșitul lunii mai importurile de carne din Uruguay pînă cînd vor fi satisfăcute standardele de igienă reclamate, furnizorii uruguaieni au izbutit totuși să vîndă în prima jumătate a anului o cantitate în valoare de 14 milioane de dolari: cu 4 milioane mai mare decît aceea din prima jumătate a anului trecut. Însă piața internă se restrînge. Pentru a face față necesităților de carne la export, consumul intern este limitat. Vinerea, sîmbăta și duminica, sînt zile fără carne de vită. Cheltuielile de comercializare a cărnii sînt atît de mari, încît producătorul din Uruguay primește de la fiecare tonă de carne aproximativ numai două treimi din ceea ce primește de pildă un producător din Argentina. Este în curs de elaborare un program guvernamental de dezvoltare în care obiectivul principal îl constituie modernizarea sectorului particular al industriei cărnii.

Se prevede că exporturile totale ale Uruguayului vor crește anul acesta la 195 milioane de dolari. Anul trecut ele n-au reprezentat decît 179 milioane. Balanța comercială este favorabilă: în luna iulie importurile s-au cifrat la numai 95 de milioane de dolari, permițînd un surplus de 19 milioane. La sfîrșitul lunii iunie, rezervele țării au totalizat suma de 211 milioane de dolari, din care 136 milioane în aur (acestea însă, inevitabil, mai puțin disponibile).

Recenta grevă a funcționarilor din băncile particulare este considerată că aduce „pagube incalculabile". Au intrat în circulație o mare cantitate de fonduri valutare. Unii speră că Banca Centrală va izbuti să reintre în posesia lor, pentru a evita dificultățile în domeniul ratei de schimb și al nivelului prețurilor. Calea pe care a ales-o președintele Areco pentru a pune capăt grevei l-a pus în conflict cu parlamentul. La 26 iulie, invocînd existența unor decrete privind cazurile de stare de urgență, președintele a ordonat mobilizarea greviștilor. Parlamentul însă i-a demobilizat. Cu sprijinul inspectoratului armatei, președintele i-a mobilizat din nou. Pînă la urmă parlamentul a cedat, dar greva n-a putut fi înfrîntă.

În ansamblu, opinează presa, măsurile care urmăresc atingerea unui echilibru între expansiune și stabilitate, sînt încă departe de a-și atinge ținta.

A. A.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U.R.S.S.

PROGRESUL TEHNIC ȘI PREGĂTIREA DE MUNCITORI CALIFICAȚI

ÎN PRESA SOVIETICĂ a fost publicat în vara aceasta textul Hotărîrii C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. „Cu privire la măsurile pentru îmbunătățirea continuă a pregătirii de muncitori calificați în școlile din sistemul învățămîntului tehnic-profesional".

Schimbarea caracterului muncii în urma progresului tehnico-științific și creșterea nivelului de instruire al muncitorilor sînt considerate în U.R.S.S. un proces unic și extrem de important pentru societate. Este vorba nu numai de posibilitatea pe care statul socialist o oferă tuturor membrilor societății sub aspectul dezvoltării lor spirituale, ci și de perfecționarea permanentă a metodelor economice bazate pe principiul socialist de gospodărire. După cum spunea anul trecut la Congresul unional al învățătorilor secretarul general al C.C. al P.C.U.S. Leonid Brejnev, învățămîntul public este sfera cea mai nobilă, cea mai folositoare de aplicare a mijloacelor și eforturilor pentru societatea sovietică. Mă voi referi la un calcul făcut de academicianul Stanislav Strumilin. El a arătat că avantajele de pe urma ridicării productivității muncii prestate de muncitorii calificați depășesc investițiile corespunzătoare în învățămînt de 27,6 ori. În același timp, investițiile societății pentru învățămîntul public se amortizează în prima jumătate de an, iar în decursul următorilor 35,5 ani din durata medie a timpului de muncă al omului, societatea capătă un venit net anual fără nici un fel de investiții. Fiecare rublă cheltuită pentru învățămîntul public în școala de 7 ani mărește venitul național al țării cu 6 ruble pe an.

În Uniunea Sovietică se realizează trecerea la învățămîntul general mediu, obligatoriu și gratuit. Noua Hotărîre a C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. cu privire la îmbunătățirea pregătirii de muncitori calificați contribuie la atingerea aceluiași scop în direcția aplicării concrete a eforturilor tineretului în economie.

Pentru a beneficia de învățămîntul mediu, tineretul sovietic are trei căi. *Prima* — să termine o școală medie generală. *A doua* — să termine o școală tehnică și să-și însușească totodată cunoștințele și pregătirea de specialist cu calificare medie. Și *a treia* — să termine școala tehnică profesională și să capete o calificare în muncă cu dreptul ca ulterior, prin intermediul unei școli serale (sau fără frecvență), să capete o instrucțiune medie. Cea de-a treia cale se dovedește a fi cea mai complicată pentru a face studii medii, deoarece ea cere îmbinarea învățămîntului cu munca. Această cale este supusă unei revizuiri esențiale în hotărîrea publicată de curînd.

În economia națională a U.R.S.S. intră anual peste un milion de muncitori pregătiți în rețeaua de școli tehnico-profesionale. Țelul final al acestei pregătiri a fost de a-i oferi tînărului o specialitate în muncă. Acum însă, după cum se subliniază în hotărîre, în condițiile creării bazei tehnice-materiale a comunismului, a introducerii largi în economia națională a realizărilor științei și tehnicii, crește exigența față de nivelul tehnico-cultural al muncitorilor și studiile medii devin o condiție necesară pentru pregătirea de muncitori calificați în profesiuni mai complicate. În legătură cu aceasta se preconizează transformarea treptată a școlilor tehnico-profesionale în licee tehnico-prosionale cu o durată de învățămînt de 3—4 ani. Tînărul care a absolvit un asemenea liceu va căpăta, alături de diploma de muncitor de o anumită categorie într-o profesiune, și o diplomă de absolvent al școlii medii.

Se prevede un întreg complex de măsuri care să asigure traducerea în practică a hotărîrii: construcția de școli și cămine, mărirea promoției de elevi, mărirea burselor pe linie de învățămînt, alegerea de cadre pedagogice inginerești, stagiul maiștrilor din învățămîntul profesional la întreprinderile fruntașe. Perfecționarea învățămîntului tehnic în producție și îmbunătățirea pregătirii tinerilor muncitori antrenează o serie de noi schimbări esențiale în componența profesională a clasei muncitoare a țării, care la începutul anului 1968 a atins cifra de 57 milioane de oameni. Trebuie spus că în prezent au studii medii și superioare (complete și incomplete) peste jumătate din numărul muncitorilor sovietici.

În felul acesta, școlile tehnico-profesionale vor deveni în viitor o verigă foarte importantă a programului vastelor măsuri social-economice menite să asigure dezvoltarea ascendentă a economiei noastre naționale.

Fedor BREUS
Moscova

R. S. F. IUGOSLAVIA

CONCENTRAREA PRODUCȚIEI DE MAȘINI PENTRU CONSTRUCȚII

ÎN IUGOSLAVIA există în prezent circa 20 de uzine producătoare de mașini, instalații și utilaje de construcții și pentru industria materialelor de construcții. Întreprinderi ca „14 Oktobăr" din Krușevaț, „Radoje Dakici" din Titograd, „Progres" din Mladenovaț și „Skip" din Liubliana sînt doar cîteva din unitățile specializate în acest domeniu. Echipamente de acest gen produc parțial și alte întreprinderi constructoare de mașini iugoslave, ca „Djuro Djakovici" din Slavonski Brod, „Mașinska Industria" din Niș, „Metalna" din Maribor și altele.

Cooperarea cu un mare număr de producători din țară și străinătate este în atenția furnizorilor de mijloace de mecanizare pentru industria construcțiilor: se cooperează în producția de motoare, schimbătoare, mașini hidraulice și pneumatice, piese turnate sau forjate, în prelucrarea mecanică a pieselor etc.

În producția acestor mașini se utilizează fie licențe și documentații tehnice ale unor reputate firme străine, fie soluții constructive proprii. Mașinile de construcție de producție indigenă se utilizează la lucrări în construcții hidrotehnice, tunele, șosele, căi ferate, aerodromuri, în industria minieră, lucrări de irigații și hidroameliorații, pentru întreținerea rețelei de drumuri.

După ani de eforturi, care s-au soldat cu creșterea și îmbunătățirea producției, concomitent cu însușirea de noi mașini și instalații, astăzi acest sector al industriei constructoare de mașini satisface, la produsele de bază, nevoile interne, iar o bună parte din ele sînt disponibile pentru export, găsindu-și drum spre piețele din Europa, Asia, Africa, America de Sud. Potrivit aprecierilor presei iugoslave, anul acesta se așteaptă ca volumul exportului să depășească cu 30% nivelul anului 1968.

Iugoslavia importă totodată un număr considerabil de mașini de construcții cu destinație specială: excavatoare, buldozere, baze de asfaltat etc.

Pentru industria mașinilor de construcții, anul 1968 a marcat începutul procesului de integrare a unor întreprinderi; s-au elaborat numeroase proiecte, supuse apoi aprobării specialiștilor și organelor de conducere ale acestor întreprinderi. Se apreciază că această acțiune va fi îmbrățișată și de ceilalți producători, urmînd să fie încheiată în acest an, prin înființarea unei mari asociații a producătorilor iugoslavi de mașini de construcții. Se estimează că prin comasarea acestor întreprinderi, vor fi create condiții optime pentru specializare și o diviziune rațională a muncii. Asocierea mijloacelor și a cadrelor de specialitate va crea o bază solidă care să poată ține pasul cu realizările moderne ale științei și tehnicii în acest domeniu.

REPUBLICA CUBA

ÎN CONSTRUCȚIE O MARE ARTERĂ DE CIRCULAȚIE

O LUCRARE rutieră de mari proporții se construește în prezent în Cuba. Este vorba de autostrada care va lega capitala țării, Havana, de orașul Santiago de Cuba, pe o distanță de 809 km. Inițial, această autostradă cu 8 benzi a fost prevăzută pentru distanța de 230 km. între Havana — începînd din portul capitalei — trecînd prin orașul Cienfuegos, în sudul provinciei Las Villas, pentru a uni pămînturile unei regiuni de o mare importanță economică. Ulterior, planul construcției a fost extins.

Punerea în valoare a bogățiilor aflate în zona care va fi traversată de această mare axă rutieră va fi mult facilitată datorită condițiilor optime de transport oferite de autostradă, între centrele de producție și porturile de îmbarcare. Pe lîngă cele 80 mii de hectare cultivate cu citrice, făcînd parte din Planul numit „Victoria de la Giron", aceste zone sînt producătoare de cafea, tubercule, orez, trestie de zahăr, legume, fructe, material lemnos, animale.

Potrivit calculelor, autostrada va avea opt benzi pe o distanță de 32 km — între portul Havana și șoseaua centrală, apoi șase benzi pînă la Nueva Paz, iar de aici pînă la Cienfuegos și Santiago de Cuba — patru benzi.

Se prevede amenajarea, de fiecare parte a autostrăzii a unor locuri de parcare, iar la circa 40 km. distanță una de alta vor fi instalate cabine telefonice împreună cu stații de auto-service. Proiectul cuprinde totodată construirea de parcuri de recreare pentru automobiliști și populația locală. Pe porțiunea de 32 de km între portul Havana și șoseaua centrală se vor construi 14 poduri și diverse lucrări, pentru a se evita traversarea autostrăzii, la același nivel, de vre-o altă cale de comunicație. Viitoarea mare arteră de circulație, pe șantierul căreia sosesc tot mai multe mașini și tot mai mulți oameni, va permite deplasarea autovehiculelor cu peste 100 km pe oră

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Potrivit ziarului **Magyar Hirlap**, în perioada 1964—1968 valoarea exportului ungar către Anglia a crescut de la 12,7 la 18,1 milioane lire sterline, iar valoarea achizițiilor ungare de mărfuri din Anglia — de la 16,2 la 20,9 milioane lire sterline. Totodată, menționează ziarul, Ungaria se străduiește să fructifice rolul important pe care îl ocupă Anglia în comerțul mondial, încheind — prin mijlocirea firmelor britanice — tranzacții de export cu țările Commonwealth-ului.

Firme engleze au livrat Ungariei printre altele, o fabrică de celuloză, utilaje pentru fabrici de hîrtie, fabrici pentru producția furajelor concentrate și îngrășămintelor artificiale, un laminor de aluminiu o topitorie de cupru, o fabrică de polietilenă. Ungaria achiziționează de la întreprinderi britanice și diferite mașini, instrumente de precizie, chimicale și textile, iar în cantități modeste — bunuri de larg consum.

• Întreprinderea iugoslavă „Jugotanker" din Zadar a comandat în Japonia o navă cu un deplasament de 250 mii tone. Primul supergigant iugoslav, relatează agenția **Taniug**, va transporta țiței și minereuri, în care scop întreprinderea din Zadar a încheiat un contract pe 16 ani cu o companie străină pentru transportul țițeiului. Se prevede încheierea, în curînd, a unui contract pentru transport de minereuri.

• O delegație comercială ungară, condusă de Bela Szalai, adjunct al ministrului comerțului exterior, a vizitat Venezuela, Ecuadorul, Peru și Brazilia. Într-o declarație acordată presei, la înapoierea în Budapesta, conducătorul delegației a relevat că scopul vizitei a constat în prospectarea posibilităților de lărgire a relațiilor comerciale cu țările respective. În acest scop, în afară de reprezentanța comercială ungară care funcționează deja în Brazilia, o alta a fost deschisă în Peru; se preconizează ca reprezentanțe comerciale să fie deschise în prima jumătate a anului viitor și în Venezuela și Ecuador.

• La Belgrad a avut loc sesiunea comisiei iugoslavo-mongole de colaborare tehnico-științifică, care a adoptat un nou program de cooperare. Părțile au subliniat, cu acest prilej, că colaborarea pe tărîm științific și tehnic dintre cele două părți s-a dezvoltat cu succes și că se prevede o extindere a schimbului de mașini și echipament tehnic, de asistență tehnică.

TÎRGUL DE TOAMNĂ DIN LEIPZIG ȘI-A ÎNCHIS PORȚILE

ÎN ACEST AN, Tîrgul de toamnă din Leipzig, care și-a închis porțile la 7 septembrie, s-a desfășurat sub emblema: „Comerț cu toate țările și progres tehnic — 20 de ani ai Republicii Democrate Germane". Pe o suprafață mult mărită față de edițiile precedente, la actuala ediție de toamnă, specializată în bunuri de consum, și-au prezentat exponatele lor 6500 de expozanți din 55 de țări.

Pentru țara gazdă, care în curînd va sărbători două decenii de la proclamarea republicii, tîrgul din Leipzig a reprezentat un bilanț rodnic al realizărilor înfăptuite în această pericadă de oamenii muncii din R.D.G. În prezent, R.D.G., al cărei comerț exterior și-a mărit volumul de 9 ori în două decenii, întreține relații comerciale cu 100 de țări ale globului, iar în 52 dintre ele are reprezentanțe comerciale.

România, pentru care participarea la Tîrgul din Leipzig este tradițională, a fost reprezentată prin 10 sectoare specializate: produse alimentare, cărți și publicații, artizanat, textile și confecții, bunuri tehnice de consum, produse chimice și medicamente, mașini de prelucrarea lemnului, mobilă, mijloace auto, case prefabricate.

S-au bucurat de atenția vizitatorilor conservele de carne, pește și legume, băuturile, fructele și legumele proaspete, covoarele, obiectele de artizanat etc. Au mai fost expuse diferite mijloace auto (o automacara, un autocamion cu motor Diesel), microscoape etc.

În cadrul acestei confruntări comerciale de anvergură la care și-au dat întîlnire competitivitatea și exigența deosebită față de calitate, produsele noastre s-au impus prin nivelul lor calitativ, prin varietate. Reprezentanți ai cercurilor de afaceri și specialiști străini și-au manifestat interesul pentru a achiziționa mărfurile expuse și a dezvolta, în general, schimburile comerciale cu România. La concursul de băuturi, țuică românească a obținut din nou medalia de aur.

Concepția de amenajare a standurilor a ilustrat dezvoltarea ramurilor industriale respective și posibilitățile noastre de export. Numeroase fotografii și diapozitive au redat aspecte din diferite centre de producție, cooperative de artă, precum și imagini reprezentînd litoralul românesc, Delta Dunării, monumente de artă și cultură, serbări populare etc.

Pavilioanele românești a fost vizitate de un numeros public, de oameni de afaceri, economiști precum și de Horst Sölle, ministru pentru problemele economice externe al R.D.G., Isabelle Heissner, adjunct al ministrului pentru probleme economice externe al R.D.G., de Walter Bohme, prim-locțiitor al ministrului construcțiilor de mijloace de transport și mașini de prelucrare. Oaspeții au avut convorbiri cu Victor Ionescu, președintele Camerei de comerț a Republicii Socialiste România, Ion Cîmpeanu, adjunct al ministrului comerțului exterior, Constantin Ghiță, șeful agenției comerciale a României la Berlin, Nicolae Vrabie, directorul pavilionului românesc.

S-au semnat numeroase contracte pentru anul în curs și anul 1970 cu țara gazdă. În baza acestor contracte România va livra autoturisme de teren, autofurgonete, mașini-unelte, mașini pentru industria textilă, transformatori, armături, tricotaje, mobilă, conserve de legume și fructe și va importa mașini-unelte, produse chimice, material fotosensibil, autoturisme.

ing. Remus BRAD

directorul Direcției de Tîrguri și Expoziții din Camera de Comerț a R.S.R.

REPERE

• Banca centrală a R.F.G. anunță că în primele șapte luni ale anului 1969 deficitul balanței de plăți externe a fost de 7342 milioane mărci, față de 601 milioane mărci în perioada corespunzătoare a anului trecut. Modificarea se datorează exportului masiv de capital pe termen scurt care, în cele șapte luni menționate, a depășit importul cu 161 milioane mărci (în 1968 se înregistrase la acest capitol un excedent de 772 milioane mărci).

• În primele șase luni ale anului curent situația A.E.L.S. în schimburile mondiale s-a ameliorat. Exporturile celor șapte țări membre au sporit cu 14,6% față de primele 6 luni ale anului 1968, iar importurile — cu numai 9,1%. Deficitul comercial al A.E.L.S. s-a redus astfel la 3031 milioane lire sterline.

• O comisie turco-iraniană va fi convocată în următoarele două luni pentru a examina un proiect de construire a unei conducte petroliere care va transporta petrolul din Iran în portul turc Iskenderun. Guvernele turc și iranian au convenit în principiu asupra proiectului în luna iunie. Costul conductei este evaluat la 670—700 milioane dolari.

• Ca urmare îndeosebi a evaziunii capitalurilor în străinătate, în semestrul I/a.c. balanța de plăți externe a Italiei a înregistrat un deficit de 561,2 miliarde lire, față de un excedent de 26 miliarde lire în perioada corespunzătoare a anului trecut. Investițiile străine de capital în economia italiană s-au cifrat, în semestrul I/1969, la 26,5 miliarde lire.

• În exercițiul 1968/1969, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare a acordat împrumuturi în sumă totală de 1,33 miliarde dolari, față de 847 milioane dolari în cursul anului precedent. Se prevede sporirea în viitor a ponderii împrumuturilor pe termen foarte lung și fără dobîndă, acordate țărilor în curs de dezvoltare cu o situație economică și financiară mai grea.

• Pentru prima dată în ultimii ani, o cantitate de 15 000 tone de grîu francez va fi exportată în Japonia, a cărei piață era rezervată pînă acum exportatorilor din S.U.A., Canada și Australia.

• Patru mari nave ale Societății de navigație „Italia" (turbonavele „Michelangelo", „Raffaello", „Leonardo da Vinci" și „Cristofor Columb") ajunse în luna iulie la New York au stabilit un adevărat record în sectorul transporturilor maritime. Cele 4 transatlantice, plecînd toate din New York — în răstimp de 8 zile — au transportat la bordul lor 4 978 pasageri, dintre care 4 064 transoceanici.

FACTORING-UL — O NOUĂ METODĂ DE FINANȚARE A ÎNTREPRINDERILOR

SEPARAREA unor funcții specifice altădată fiecărei întreprinderi în parte și preluarea lor de către o altă firmă este determinată de necesitatea sporirii rentabilității întreprinderilor capitaliste. Nașterea și dezvoltarea societăților de servicii pentru industrie constituie o expresie a acestui proces.

Denumirea de „factoring" a tipului de serviciu la care ne referim vine de la noțiunea de „factor" prin care se desemnează societatea de servicii care preia pe bază de contract o parte din funcțiile financiar-contabile ale unor întreprinderi industriale.

Operațiunile de factoring sînt efectuate de către un organism complex care grupează o bancă și o societate de asigurare, dispunînd printre altele de un serviciu de contabilitate, un serviciu de sondare a pieței și un serviciu juridic.

Esența operațiunilor de factoring constă în efectuarea unui serviciu complex de natură financiară și contabilă. Societatea de factoring cumpără toate drepturile întreprinderii cu care a încheiat contractul de factoring, rezultate din desfacerea produselor, urmînd a încasa contravaloarea lor de la clienții acesteia, ține o contabilitate detaliată a contului „clienți" al întreprinderii furnizoare, dă indicații privitoare la modul de organizare a serviciilor contabil, financiar și comercial ale întreprinderii industriale respective.

O dată cu primirea documentelor din care rezultă livrarea unor mărfuri, societatea de factoring pune la dispoziția întreprinderii furnizoare contravaloarea mărfurilor rezultată din documentele de livrare (mai puțin dobînda, calculată la un nivel aproximativ egal cu taxa scontului, la care se adaugă comisionul (de circa 2% din valoarea operațiunilor efectuate prin factoring).

Ținînd apoi legătura cu clienții, cunoscînd deci posibilitățile acestora de rambursare a creditelor primite, „factorul" este cel care fixează volumul maxim al creditului comercial pe care-l poate acorda întreprinderea. În caz de nerambursare a respectivelor credite, societatea de factoring își asumă întreaga răspundere ce decurge din această situație.

Larga dezvoltare a societăților de factoring în S.U.A., apariția și creșterea numărului acestora în economia țărilor vest-europene se datorește avantajelor rezultate din această nouă modalitate de finanțare a întreprinderilor furnizoare. Avantajul cel mai însemnat se referă la simplificarea aparatului contabil al întreprinderilor și reducerea cheltuielilor lor administrative. Sarcina ținerii evidenței contabile a clienților revenind „factorului", contabilității întreprinderii furnizoare îi rămîne drept sarcină principală ținerea contului unic al „factorului", serviciul încasări urmînd să se ocupe doar de realizarea acelor venituri rezultate din livrările care nu au fost stipulate în contractul de factoring.

Volumul maxim al creditului comercial pe care-l poate acorda furnizorul (întreprinderea industrială) clienților, ținînd cont de situația financiară a acestora, este fixat de către „factor", astfel că serviciul comercial al întreprinderii furnizoare este degrevat de operațiile de amînare a plății creditelor, putînd să-și îndrepte atenția spre o riguroasă prospectare a pieții.

Un alt avantaj al factoringului rezultă din simplificarea modalității de finanțare a întreprinderilor. Neavînd datorii de încasat de la clienți acestea fiind preluate de societatea de factoring, întreprinderea dispune întotdeauna de mijloace bănești cu care să poată relua procesul de producție și să stingă totodată obligațiile față de diverși furnizori.

După calculele efectuate de Camera consilierilor financiari din Franța, economiile rezultate din efectuarea operațiilor de factoring la cheltuielile administrative variază între 0,45% și 0,80% din cifra de afaceri a întreprinderilor.

De asemenea, furnizorii ale căror vînzări în exterior se efectuează prin intermediul factoringului beneficiază de o serie de avantaje rezultate din modul de finanțare mai simplu, din rapiditatea acestuia și posibilitățile mai mari de informare asupra pieței externe (nivelul comisionului plătit societății de factoring este mai ridicat pentru operațiile externe decît pentru cele interne).

Pentru societățile de factoring avantajele ce decurg din activitatea lor se concretizează în ultimă instanță în profitul acestora obțin din dobînda percepută la volumul mijloacelor bănești puse la dispoziția furnizorului în momentul prezentării de către acesta a documentelor de livrare și din taxa de comision, al cărei nivel depinde de natura creditelor acordate și de garanțiile oferite de clienți.

asist. univ. Sorin STAN

LĂRGIREA COMERȚULUI

(Urmare din pag. 16)

cretariatul U.N.C.T.A.D. comerțul țărilor socialiste cu țările occidentale a crescut în perioada 1960—1968 într-un ritm mediu anual de 10,4%. Ponderea acestora în comerțul țărilor socialiste s-a mărit de la 17,2% cît a fost în 1960 la 21,1% în 1968. Cu toate acestea volumul schimburilor este redus, el reprezentînd aproximativ 5% din comerțul mondial total.

Schimburile comerciale se efectuează în general pe bază de acorduri comerciale de durată. După aprecierea secretariatului sînt în vigoare în prezent între țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate aproximativ o sută de asemenea acorduri, dintre care aproape 80 între țările europene respective.

În ultimii ani a crescut în mod sensibil numărul de acorduri interguvernamentale de cooperare industrială și tehnico-științifică dintre aceste țări, el ridicîndu-se la peste 30. La acestea se adaugă o serie de convenții și contracte încheiate între diverse instituții și întreprinderi și al căror număr se apreciază că depășește 150. Se poate astfel considera că această cooperare constituie un element autonom și modern al comerțului Est—Vest, care suscită un interes deosebit atît oficialităților, cît și cercurilor de afaceri. Din totalul contractelor de cooperare industrială se estimează că 35% revine celor de coproducție, 17% — celor de subtratare, 15% — livrărilor pe bază de licențe etc.

Delegații care au participat la dezbateri au apreciat pozitiv dezvoltarea relațiilor de cooperare dintre țările socialiste și cele occidentale, ca formă capabilă să conducă la o dezvoltare însemnată a schimburilor comerciale.

Reprezentanții țărilor socialiste în cuvîntul lor au arătat că actualul nivel de dezvoltare a schimburilor, precum și structura exportului lor nu corespunde posibilităților existente și potențialului lor industrial, datorită îndeosebi îngrădirilor cantitative și discriminărilor vamale aplicate de către țările capitaliste dezvoltate. Unii dintre aceștia au menționat că liberalizările efectuate în ultimii ani la importul din țările socialiste nu se referă adesecri la mărfurile care prezintă un interes particular pentru acestea și ca atare influența lor asupra creșterii exporturilor țărilor socialiste are un caracter limitat. De asemenea, ei au criticat măsurile luate de grupările de integrare economică, în special de Piața Comună, care au o puternică influență negativă asupra exportului unor produse în special a celor agricole, care erau livrate tradițional pe piețele occidentale. Referindu-se la principiile adoptate de prima Conferință și la necesitatea economică și politică a dezvoltării schimburilor comerciale și cooperării economice cu toate țările, ei au insistat ca țările occidentale și grupările lor economice să desființeze barierele existente, care dezorganizează comerțul internațional și influențează nefavorabil asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare.

În cuvîntul lor, reprezentanții țărilor capitaliste dezvoltate au căutat să se eschiveze de la examinarea problemelor comerțului Est—Vest, arătînd că acestea se examinează în altă parte și căutînd să îndrepte discuțiile numai spre examinarea problemelor comerțului dintre țările socialiste și țările în curs de dezvoltare.

Participînd la dezbateri, delegația română a arătat că poporul nostru, moștenind un nivel scăzut de dezvoltare, a depus în perioada postbelică eforturi susținute pentru dezvoltarea economiei naționale. De aceea țara noastră înțelege și sprijină eforturile țărilor în curs de dezvoltare, cu atît mai mult cu cît ea însăși are de făcut față unor dificultăți privind dezvoltarea comerțului, întîmpinînd la exportul său în țările occidentale numeroase piedici și discriminări. Ea a menționat influența pozitivă a acordurilor comerciale de lungă durată pentru dezvoltarea comerțului cu toate țările și eforturile țării noastre pe linia promovării diverselor forme de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică pe baza principiilor fundamentale ale relațiilor internaționale și a unor criterii economice avantajoase pentru parteneri. Continuînd neobosit eforturile proprii și promovînd în mod consecvent cooperarea economică cu toate țările, poporul român este hotărît ca în perspectiva deceniului următor să reducă treptat decalajul existent față de țările cu o economie avansată.

AUSTRIA

TESTUL INVESTIȚIILOR 1969

INSTITUTUL AUSTRIAC de cercetări economice apreciază într-o recentă analiză a conjuncturii că centrul de greutate al creșterii producției industriale a Austriei se deplasează spre producția bunurilor de investiții (Oesterreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte nr. 7/1969). Constatarea aceasta este de natură să mai sporească interesul pentru rezultatele ultimului test al investițiilor, publicate concomitent. Testul, pe care Institutul îl efectuează de două ori pe an — primăvara și toamna — constă în chestionarea unui număr important de unități de producție din industrie, construcții, electroenergetică și a unor întreprinderi comunale de transport și aprovizionare. În aprilie 1969 au fost sondate astfel intențiile în materie de investiții pe anul în curs și stabilite cifrele efective pe cei doi ani precedenți.

Atît în 1967 cît și în 1968, investițiile în industrie au înregistrat scăderi și anume cu 2,8% și respectiv 5,1%. Producția industrială crescuse în 1966 cu 5%, dar către sfîrșitul acelui an apăruseră semne de slăbire a conjuncturii, care s-au mai accentuat în primăvara următoare. Drept consecință, întreprinzătorii, pesimiști încă în răspunsurile lor la testul investițiilor din toamna anului 1966, au continuat să-și revizuiască în jos evaluările la testele următoare, pînă în momentul cînd, tîrziu în toamna anului 1967, conjunctura a început să se redreseze. În medie pe 1968 producția a crescut cu 7%, dar investițiile nu au urmat această evoluție. La începutul anului, cînd s-a conturat îmbunătățirea conjuncturală, întreprinderile dispuneau încă de suficiente capacități nefolosite, astfel că nu păreau indicate extinderi. Ca urmare a stagnării din 1967, multe întreprinderi aveau afară de aceasta dificultăți financiare, iar amplitudinea redresării a fost subevaluată. La mijlocul anului, cînd ea a putut fi apreciată mai corect, nu mai era timp pentru realizarea unor proiecte mari în același an. Astfel se explică faptul că ameliorarea conjuncturii se reflectă abia în proiectele de investiții pe 1969. În același sens au acționat pe semne și legile adoptate pentru stimularea creșterii, care permit întreprinderilor să verse o anumită parte din beneficii, scutită de impozite, într-un fond de rezervă destinat investițiilor.

Dacă tabelul nr. 1 ilustrează modificările succesive în intențiile de a investi ale întreprinderilor, sub acțiunea primordială a evoluției conjuncturii, tabelul nr. 2 arată mărimile principale scoase la iveală de testul din primăvara anului în curs. Reiese că, după doi ani de tendințe regresive, în 1969 urmează să se investească în industrie circa 13 miliarde șilingi, cu 28,4% mai mult decît în 1968. Suma include unele proiecte mari, fără care sporul reprezintă circa 13%. Printre proiectele mari se numără de pildă conducta de petrol Adriatica-Viena care acoperă distanța Würmlach (Carintia) — Schwechat, această din urmă localitate fiind centrul unei zone în care ia o puternică dezvoltare industria petrochimică. Extinderea acestei ramuri continuă în ritm susținut și în cursul anului curent. Un alt proiect important este rafinăria Sud care se construiește în zona orașului Graz. Se prevede, de asemenea, sporirea capacității rafinăriei de la Schwechat, construirea unei mari întreprinderi în industria hîrtiei ș.a.

Testul investițiilor permite relevarea unor modificări care intervin în caracteristicile lor structurale. Întrucît în 1968 suma totală a investițiilor a scăzut în proporție mai însemnată decît numărul salariaților din industrie (—1,7%), investițiile pe un salariat s-au redus cu 6%. Pe ansamblul industriei (fără șantierele petrochimiei din Schwechat) ele s-au cifrat anul trecut la 17 700 de șilingi; în producția materiilor de bază ele au fost aproape de două ori mai mari decît această medie, iar în producția bunurilor de investiții și a bunurilor de consum s-au situat sub medie.

În general, între ramuri există diferențe foarte mari la acest indicator, care depinde de tehnologiile folosite, de nivelul dezvoltării tehnicii de producție. Gama se întinde de la circa 6 000 de șilingi în industria confecțiilor pînă la 106 000 de șilingi în industria cimentului. O treime din ramuri — petrol, chimie, metalurgie, hîrtie și alimentară — depășesc media, în timp ce restul se situează sub ea. Corelațiile sînt asemănătoare în ceea ce privește cota investițiilor, adică procentul pe care îl reprezintă acestea față de cifra de afaceri. În 1968, la o medie de 6,3% pe ansamblul industriei, cota a fost de 9,6% în producția materiilor de bază, 6,4% în producția bunurilor de investiții și 5,1% în producția bunurilor de consum. Ramurile extreme sînt aceleași: industria cimentului cu 14,0%, industria confecțiilor cu 3,4%. Cît despre împărțirea investițiilor în cele pentru construcții și cele pentru instalații și utilaje, ea denotă că cea mai mare parte a fondurilor sînt destinate modernizării și raționalizării: într-adevăr, ponderea investițiilor în clădiri este în scădere de la 25% în 1963 la 17,8% în 1968. Totuși, pentru 1969 se prevede o oarecare creștere a ponderii — la 19,4% —, ceea ce se explică prin sporul însemnat al totalului investițiilor.

De la înviorarea activității în domeniul investițiilor, pe care o anunță testul Institutului de la Viena, fac excepție puține ramuri. Industria cimentului și celelalte subramuri ale industriei materialelor de construcție fac parte dintre acestea. Aici, ca și în industria alimentară cauza principală este considerată a fi extinderea susținută a capacităților în anii anteriori, concomitent cu un ritm de creștere mai lent al cererii. Tabloul este neunitar pe subramurile industriei alimentare. În creștere sînt de pildă industria conservelor „clasice", aceea a produselor conservate prin frig, a berei. În industria textilă, care pe ansamblu își mărește investițiile cu 3,2%, are loc scăderea lor în subramura tricotajelor. Evoluții neunitare se constată și în industria sticlei, în construcția de mașini și de mijloace de transport, în electrotehnică. În bună parte ele se datorează situației de pe piețele externe, de care aceste ramuri depind în proporție mai mare decît media industriei austriece.

Datele testului investițiilor din aprilie 1969 mijlocesc și o imagine a distribuirii lor teritoriale. Sporurile prevăzute pentru acest an variază între —37,1% în Burgenland și +111,5% în Salzburg. Dacă în prima regiune citată — un land relativ mai puțin dezvoltat industrial — cauza este o restrîngere a fondurilor plasate în ramura alimentară, în al doilea caz sporul însemnat se datorează prezenței industriilor producătoare de materiale de bază și unui proiect mare în industria hîrtiei. Landul Viena rămîne practic la același nivel absolut al investițiilor, în timp ce dintre celelalte landuri fondurile cresc mai repede decît media în Stiria, unde va fi amplasată rafinăria Sud. Extinderii însemnate a petrochimiei i se datorează creșterea la nivelul mediei pe țară a investițiilor în industria landului Niederoesterreich (+26,3%).

De menționat că pe ansamblul ramurilor cuprinse în testul cel mai recent al Institutului de la Viena, investițiile cresc în 1969 cu 13%, de la 18,0 la 20,4 miliarde șilingi.

P. ION

Tabel nr. 1

Revizuiri succesive ale dinamicii investițiilor în industrie

	Data testului	Anul la care se referă testul — Modificarea în % față de anul precedent: 1965	1966	1967	1968	1969
Toamna	1964	+ 6,3				
Primăvara	1965	+ 6,8				
Toamna	1965	+ 6,0	—3,0			
Primăvara	1966	+ 9,5	+1,0			
Toamna	1966		+0,5	— 6,8		
Primăvara	1967	+10,3	+3,4	—11,1		
Toamna	1967			—13,0	—7,4	
Primăvara	1968		+4,0	— 4,5	—5,8	
Toamna	1968				—8,8	+27,5
Primăvara	1969			— 2,8	—5,1	+28,4

Sursa: Oesterreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte nr. 7/1969

Tabel nr. 2

Investiții în industrie 1967—1969
în milioane șilingi

	1967 definitiv	1968 provizoriu	1969 proiect
Total industrie	10 684	10 145	13 031
din care:			
Producția materiilor de bază	1 455	2 200	3 905
Producția bunurilor de investiții	4 660	3 862	4 140
Producția bunurilor de consum	4 589	4 083	4 986

Sursa: Vezi tabelul nr. 1.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

TENDINȚE PE PIAȚA BUMBACULUI

ESTIMAȚII DIN SURSE VARIATE indică o creștere a producției mondiale de bumbac (fibre) cu 8—10% în anul agricol 1968/1969. Oficiul statistic al O.N.U. dă pentru acest an cifra de 11 225 mii tone, față de 10 380 mii tone în 1967/68. După doi ani consecutivi de scădere a producției, aceasta revine astfel aproximativ la nivelul din 1964/65 cînd a fost de 11 299 mii tone. Consiliul consultativ internațional al bumbacului evaluează recolta din 1968/69 la 52,35 milioane de baloturi (balotul fiind socotit egal cu 478 livre sau circa 217 kg). Bursa bumbacului de la Brema indică și ea o cifră foarte apropiată — 52,5 milioane de baloturi, față de 47,7 milioane în anul agricol precedent.

Cel mai mare producător de bumbac din lumea capitalistă — Statele Unite ale Americii —, se caracterizează și prin oscilații foarte mari ale recoltelor. Anul acesta producția este evaluată la 10,9 milioane baloturi sau circa 2365 mii tone, față de 1615 mii tone în 1967/68, 2085 mii tone în 1966/67 și 3260 mii tone în 1965/66. În Mexic producția se ridică în anul agricol recent încheiat la 2,45 milioane baloturi (un spor de 22,5% față de anul precedent), în Pakistan de asemenea la 2,45 milioane baloturi (+5,8%), în Brazilia la 3,35 milioane baloturi (+21,8%). Recolta a scăzut în alte țări, de pildă în India cu 6,1% (la 5,0 milioane baloturi), în R.A.U. cu 3,6% (la 1,94 milioane baloturi). Scăderi se mai prevăd în Sudan, Tanzania, producții stagnante în Peru și țările Americii Centrale, creșteri în Turcia, Siria, Iran, Israel, Columbia. Creșterea producției pe ansamblul lumii capitaliste se datorează atît sporirii suprafețelor cultivate cît și sporirii randamentelor. În Statele Unite rezultatele din 1968/69 s-au obținut prin extinderea suprafețelor cu 27,2% și majorarea randamentelor (după datele provizorii) cu 14,3%. În restul lumii nesocialiste primul indicator a crescut cu 3,3%, al doilea cu 2,2%. Randamentul în S.U.A. a ajuns la 511 livre per acru, față de 233 în restul lumii nesocialiste (în 1967/68 raportul fusese: 447 și 228).

În privința consumului de bumbac se constată tendințe diferite de cele ale producției, mai ales în sensul unei dezvoltări mai lente în țările capitaliste dezvoltate și a unei creșteri relativ mai rapide în regiunile subdezvoltate. După ce a atins un nou nivel record în 1967/68, înregistrînd în ultimii ani ritmuri medii anuale de creștere de 2%, consumul și-ar încetini ascensiunea începînd din acest an, estimează un studiu al bursei bumbacului de la Brema. Conform acestei surse, în S.U.A. și Canada el a rămas în urmă în 1968/69 cu circa 0,5 milioane de baloturi față de anul precedent. Comparînd două perioade (1958/59 — 1962/63 și 1963/64 — 1967/68), studiul menționat conchide că media anuală a consumului a crescut în S.U.A. cu 5,5% în acest răstimp, a scăzut în Europa occidentală cu 4,3%, a crescut în Japonia cu 8,5% iar în celelalte țări ale lumii nesocialiste cu 22%. În 1968/69 se constată, însă, conform altor surse, o creștere apreciabilă a consumului de bumbac și în Europa occidentală.

Tendința prețurilor pe piața bumbacului este definită în general ca slabă. Cauzele sînt în special două: conjunctura diminuată a industriei textile și concurența din ce în ce mai intensă a fibrelor sintetice. Atenția cea mai mare se acordă ultimului factor, ca avînd o acțiune de lungă durată și efecte persistente, cauzînd bumbacului așa-numite pierderi reale de posibilități de desfacere. Cifre comparative pe plan mondial arată de pildă că între 1964 și 1966 cantitatea de bumbac brut prelucrată în industria textilă a crescut de la 10 983 mii tone la 11 742 mii tone, deci cu aproape 7%, în timp ce cantitatea prelucrată de fibre chimice a crescut cu circa 24%, de la 1397 la 1732 mii tone, iar cea de fibre sintetice cu 109%, de la 439 la 917 mii tone. În Franța, de pildă, consumul de fibre artificiale și sintetice al industriei textile a depășit în 1968, pentru prima oară, consumul de bumbac. În primele 6 luni ale anului în curs, producția firelor de bumbac în țările capitaliste s-a menținut la nivelul aceleiași perioade din 1968, cea de fibre sintetice însă a crescut cu circa 30%.

Pentru sezonul 1969/70 este așteptată o reducere a suprafețelor cultivate cu bumbac în lumea capitalistă, îndeosebi în S.U.A., ca urmare a tendinței regresive a prețurilor. Estimațiile privind producția de bumbac (fibre) oscilează între +4% și +6%. Întrucît concurența produselor sintetice se va intensifica, consumul de bumbac și comerțul internațional cu acest produs ar putea să nu crească decît foarte puțin. Evoluția prețurilor este așteptată să fie diferențiată în funcție de lungimea fibrei. Sorturile cu fibră lungă vor fi cotate în continuare bine și ar putea să se scumpească, la cele cu fibră mijlocie și scurtă prețurile vor oscila în jos în măsura în care cifrele de producție nu vor cunoaște modificări substanțiale. Moderarea conjuncturii mondiale pînă la sfîrșitul anului va putea să contribuie și ea la presiunile ce se exercită asupra prețului bumbacului.

MONDORAMA

60 SECUNDE PE AN

„UN ADEVĂRAT salt înainte în precizie" sună reclama pentru ultimul tip de ceas anunțat de industria elvețiană — un ceas de mînă cu un oscilator din cristal de cuarț, a cărui exactitate nu va oscila decît cu 60 secunde pe an în loc de un minut pe săptămînă în prezent. Primul lot, de zece mii ceasuri, va fi pus în vînzare peste 18 luni. Lansarea pe piață a noului tip de ceas se încadrează în eforturile industriei elvețiene de a răspunde concurenței japoneze și americane prin inovații tehnice, pe de o parte, și prin reducerea prețurilor la tipurile existente, pe de altă parte.

Într-adevăr poziția industriei elvețiene, care exportă 97% din producția sa, deși încă foarte puternică (aceasta furnizînd jumătate din cele 140 milioane ceasuri produse anual în lume) s-a deteriorat în comparație cu situația de acum 15 ani, cînd ponderea Elveției pe piețele mondiale era de 70%. După unele evaluări peste alți 15 ani de aci înainte Elveția va furniza doar 40% din cele 275 milioane ceasuri ce se vor livra pe piață la acea dată în lume.

PREFERINȚELE STUDENȚILOR ITALIENI

DIN DATELE publicate la Roma în luna august se poate vedea că numărul studenților din institutele de învățămînt superior ale Italiei a ajuns în anul universitar 1968—1969 la 496 356. Cifra de mai sus indică o creștere de 115% într-un deceniu, dat fiind că în anul universitar 1958—1968 existau doar 231 000 de studenți.

Cîteva precizări interesante: numărul studenților facultăților juridice a scăzut în acest deceniu cu 4%; în schimb, cel al studenților în științe statistice și demografice a crescut cu 77%. Facultățile cele mai aglomerate sînt cele de economie și comerț — cu circa 100 000 de studenți, deci aproape 20% din total.

BUNĂSTARE... NU PENTRU TOȚI

LOZINCA guvernelor vest-germane postbelice — „bunăstare pentru toți" — care de altfel este și titlul uneia din cărțile fostului cancelar Erhard, nu trebuie interpretată ad litteram, atrage atenția ziarul englez „The Guardian". Cifrele arată că „în pofida ridicării nivelului general de viață, disparitatea între cei mai bogați și cei mai săraci s-a adîncit în măsură importantă". În sprijinul afirmației sale ziarul invocă datele de mai jos, (publicate nu de mult de Gleitze Sozialkapital und Sozialfonds als Mittel der Vermoegenspolitik) care arată distribuția bogăției private în R.F.G., în procente:

	1950	1967
Patroni, liber profesioniști și firme	53,5	72,5
Salariați	40,5	23,9
Pensionari	6,0	3,6

FLOTA COMERCIALĂ FRANCEZĂ

POTRIVIT ultimului bilanț publicat de revista *Navires*, flota comercială franceză este formată din 566 de nave, dintre care: 26 de pacheboturi transatlantice, 12 pacheboturi mijlocii și mici, 181 cargouri de linie, 3 cargouri port-containere, 43 bananiere, 59 cargouri de vrac, 13 cisterne pentru transportul vinului și al uleiurilor, 83 de petroliere de cursă lungă, 56 petroliere mijlocii și mici, 90 de nave diverse. Totalizate pe tonaj, aceste categorii de nave au: 387 797 de tone pacheboturile, 3 013 625 de tone cargourile și 4 726 127 de tone petrolierele. Cu un total de 8 132 549 de tone, Franța se situează pe locul șapte în lume, între țările cu cea mai mare flotă comercială (după Liberia, Anglia, S.U.A., Norvegia, Japonia și U.R.S.S.). Anul viitor, Franța va trece în rîndurile țărilor cu peste zece milioane tonaj, prin darea în folosință a altor 71 de nave (însumînd 2 704 522 de tone) aflate acum în construcție.

CU PATRU DIFERENȚIALE

AUTOMOBILUL pe care-l vedeți în fotografie a fost produs, de curînd, în S.U.A., dîndu-i-se destinația pe orice teren, alături de drum, peste orice gropi, după cum menționează prospectul de prezentare. Monstrul acesta, care cîntărește cinci tone, a fost botezat cu numele de twister, după poziția pe care o iau roțile în mersul lor prin gropi. Tracțiunea „încolăcitului" este asigurată de patru diferențiale, care dau posibilitatea fiecăreia dintre cele opt roți să acționeze separat. Încercările pentru omologarea noului autovehicul au fost făcute pe dune de nisip, prin orezării, pe zăpadă,

pe dealuri, prin zăvoaie și prin gropile părăsite ale unor foste cariere de piatră, pretutindeni obținîndu-se rezultate mulțumitoare. Pe teren plat s-a realizat o viteză maximă de 100 de km pe oră.

AL + COM 70...

...sînt inițialele sub care, la Torino, între 16 și 26 ianuarie 1970, se va organiza o importantă manifestare expozițională adresată atît publicului consumator cît și lucrătorilor din economie (industrie și comerț).

Expoziția își propune, în principal, să ilustreze dezvoltarea din punct de vedere organizatoric a producției, prezentării și desfacerii produselor alimentare.

ZOOLOGIE ȘI STATISTICĂ

STATISTICI minuțios alcătuite constată că în R.F.G. trăiesc în sau pe lîngă casele oamenilor 4 milioane de cîini, 3 milioane de pisici, 10 milioane de păsărele, 150 milioane de peștișori decorativi și mii de alte animale, de la șerpi pînă la poney, măgăruși și iepurași. Cheltuielile iubitorilor de animale din R.F.G. pentru achiziționarea, hrănirea și în general întreținerea acestora se ridică anual la 3 milioane de mărci (750 000 dolari) numai în ce privește cîinii. Alte o sută de milioane de mărci sînt încasate de magazinele care vînd păsărele.

Statisticile mai evidențiază că cele mai multe animale pot fi găsite la cetățenii mai vîrstnici și în familiile cu copii. De remarcat că datorită marii lor capacități de adaptare, numărul pisicilor este în creștere, în timp ce al cîinilor se micșorează din cauză că necesită îngrijire permanentă și că în general metropolele moderne sînt inadecvate pentru ei.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

GEOGRAFIA CAPITALULUI BANCAR

UNIUNEA Băncilor Elvețiene a publicat o statistică referitoare la marile bănci particulare, cu activitate internațională; ea oferă o imagine atît asupra gradului de concentrare a capitalului bancar, cît și asupra repartiției acestuia între principalele țări capitaliste. Luîndu-se ca indice de comparație totalul activelor din bilanț, situația celor mai importante 60 bănci evidențiază poziția preponderentă ocupată de S.U.A.: 17 instituții bancare, cu o pondere de 37,5% din totalul activelor celor 60 de bănci. Pe locurile următoare se situează Japonia (14 bănci, 18,5%), Anglia (4 bănci, 9,7%), Italia și Canada (cu cîte 5 bănci și 7,6%), R.F.G. (5 bănci, 6,2%), Franța (3 bănci, 5,4%), Elveția (3 bănci, 2,9%) ș.a.

Chiar dacă această repartiție geografică nu reflectă riguros forța capitalului bancar din țările menționate, ținînd seama de practica participărilor la capitalul unor bănci din alte țări (cum este, de pildă, cazul participării engleze la băncile canadiene), datele statistice confirmă tendința manifestată în ultimele decenii de diminuare a importanței băncilor din Anglia sau Franța, a rolului Londrei sau Parisului ca puncte centrale de operațiuni bancare internaționale. Se remarcă, în schimb, extinderea considerabilă a activității băncilor particulare din Japonia, Italia și Canada, a participării lor la circuitul mondial al capitalurilor. Reproducem mai jos, după **La Tribune de Genève** (12—13 VII), lista primelor 20 de bănci, conform bilanțului lor pe 1968.

Societatea	Țara	Totalul activelor din bilanț (milioane franci elvețieni)
1. Bank of America	S.U.A.	105 660
2. First National City Bank	S.U.A.	85 812
3. Chase Manhattan Bank	S.U.A.	84 247
4. Barclays Bank	Anglia	63 042
5. Manufacturers Hanover Trust	S.U.A.	45 648
6. Morgan Guaranty Trust of New York	S.U.A.	45 346
7. National Westminster Bank	Anglia	44 949
8. Banca Nazionale del Lavoro	Italia	41 769
9. Chemical Bank New York Trust	S.U.A.	39 215
10. Royal Bank of Canada	Canada	35 364
11. Midland Bank	Anglia	35 220
12. Bankers Trust	S.U.A.	34 878
13. Banque Nationale de Paris	Franța	34 691
14. Fuji Bank	Japonia	34 496
15. Canadian Imperial Bank of Commerce	Canada	33 746
16. Mitsubishi Bank	Japonia	33 034
17. Sumitomo Bank	Japonia	32 765
18. Sanwa Bank	Japonia	32 462
19. Continental Illinois National Bank & Trust	S.U.A.	32 245
20. Crédit Lyonnais	Franța	32 106

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 37 (315)
37
VINERI
19 septembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

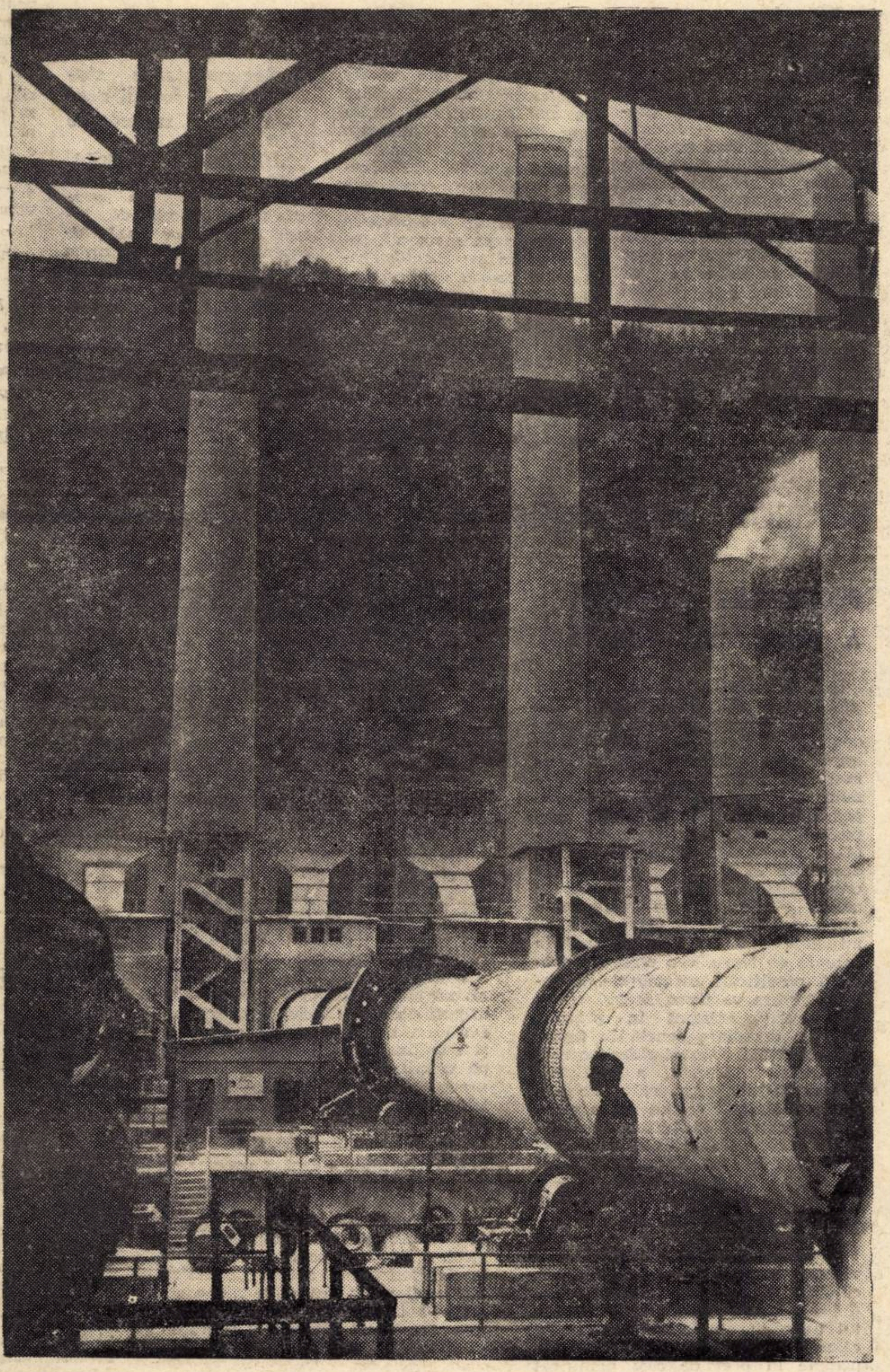

INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII ÎN FAȚA SARCINILOR CONGRESULUI AL X-LEA AL P.C.R.

„RITMUL CREȘTERII ECONOMICE", NUCLEU AL UNEI TEORII A CREȘTERII ÎN SOCIALISM

TREI PREMISE ALE RIDICĂRII EFICIENȚEI CERCETĂRII

UN INDICATOR REPREZENTATIV: VENITUL NET FINAL ACTUALIZAT

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 37, din 19 septembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cadențe și scadențe în realizarea sarcinilor de plan
de **Cicerone Nițescu**, (pag. 3)

— Adunările salariaților din întreprinderi Vie manifestare a democrației socialiste— factor important al perfecționării activității economice
de **Maria Ioniță** (pag. 4)

— **Reflecții :** Automatică
de acad. **Grigore C. Moisil**

— **Cercetare-aplicare :** Trei premise ale ridicării eficienței cercetării
de ing. **Albert Cristache** (pag. 5)

— Creșterea rolului creditului în I.A.S. necesită : Diferențierea controlului bancar
de doctorand **C. Grigorescu** (pag. 6)

— **Puncte de vedere :** Un indicator reprezentativ : venitul net final actualizat
de **Petre Rotaru**

— **Săptămînal — un grafic comentat :** Comunicații rapide și eficiente (pag. 7)

— Inițiative și competențe sporite în utilizarea bazei materiale a turismului.
de **Ilie Cunescu** (pag. 8)

— În industria construcțiilor de mașini — Rezerve în utilizarea rațională a metalului
de ing. **V. Radețchi,** M.I.C.M. (pag. 9)

— Industria materialelor de construcții în fața sarcinilor Congresului al X-lea al P.C.R.
Creșterea și diversificarea largă a producției, imperative imediate

- Industrializarea construcțiilor și cerințele ei
de ing. **Const. Ionescu**
- Ritm ridicat, sortimente noi, eficiente
de ing. **N. Marcus**
- Extinderea utilizării prefabricatelor
de ing. șef **M. Anastasescu**
- Aport mai mare din partea cercetării științifice
de ing. **Gabriel Călinescu** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

— **Dezbateri.**
„Ritmul creșterii economice" de Emilian Dobrescu

- O pondere remarcabilă instrumentului matematic.
de acad. **Gh. Mihoc**
- Principii metodologice — conținut de idei
de conf. univ. dr. **A. Negucioiu**
- Echilibru dinamic — optim economic
de dr. **M. Horovitz**
- Factorul demografic și analiza teritorială
de **Vl. Trebici** (pag. 13—14)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— **Corespondență din Geneva :** Sesiunea a IX-a a Consiliului U.N.C.T.A.D. și-a încheiat lucrările
de **Vasile Dracea** (pag. 16)

— **Perfecționarea colaborării între țările membre ale C.A.E.R.**
Economicul în cooperarea științifică și tehnică internațională
de **Radu Negru** (pag. 17—18)

— **Conjunctura economiei capitaliste** — Australia : Impulsuri din sectorul minier
— **Structuri economice finlandeze :** De la lemn la metal (pag. 19)
— Mondorama
— **Statistică internațională :** Repartiția investițiilor în industria petrolului (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **I. Cristureanu, D. Dumitriu,** Em. Florescu, **C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Stagiul în primul an de activitate

VIORICA PETCU București. — *In ipoteza in care, fiind absolventă a Institutului de Arhitectură ați fost încadrată înainte de promovarea examenului de diplomă într-o funcție pentru care indicatorul de studii și stagiu prevede absolvirea învățămîntului superior de specialitate, perioada de șase luni în care ați prestat muncă în această funcție, ca angajată pe o perioadă determinată, se ia în considerare la stabilirea primului an de activitate. Dacă pentru ocuparea funcției ce ați deținut se prevede numai condiția absolvirii învățămîntului mediu tehnic, perioada de șase luni nu se include în calculul stagiului în funcții tehnice superioare.*

● Disciplina contractuală

FL. BOȘOTEANU, economist, Brașov. — *Recent, Ministerul Muncii ne-a trimis următoarul răspuns privitor la scrisoarea dv. relativă la crearea unei funcții de responsabil cu disciplina contractuală. „In cadrul studiilor ce se fac referitor la măsurile de perfecționare a organizării producției și a muncii, precum și a definitivării noului sistem de salarizare, se va analiza necesitatea organizării unor compartimente pentru disciplina contractuală și a funcțiilor necesare, în raport cu sarcinile și atribuțiile ce revin unor asemenea compartimente".*

● Programul de lucru pe automacarale

Ing. ȘTEFAN FLORESCU, Bacău. — *Regimul normal de lucru pentru toți muncitorii din întreprinderile de rețele electrice este de 8 ore pe zi, inclusiv pentru conducătorii auto de pe automacaralele al căror program de lucru nu se încadrează în prevederile H.C.M. nr. 128/1955. Aceste prevederi, avind un caracter de excepție, nu pot fi extinse la alte categorii de angajați decît cele limitativ prevăzute în Hotărire. În această situație, este necesar ca printr-o organizare corespunzătoare a muncii, să se asigure îndeplinirea sarcinilor care revin șoferilor de pe automacarale în cadrul programului lor normal de lucru.*

● Echivalarea unor studii

PARASCHIVA URICARIU, Bacău. — *Conform pct. 49 din Ordinul Ministerului Învățămîntului nr. 966/3 octombrie 1964, școala de calificare pentru Oficianții P.T.T.R. — care a funcționat în cadrul Ministerului Poștelor și Telecomunicațiilor în anii 1947 și 1948 — se echivalează cu o școală medie tehnică de specialitate. Există însă o condiție : absolvenții acestei școli să aibă la bază cursul inferior al unei școli medii de cultura generală, respectiv al liceului, gimnaziului sau al unei școli echivalente.*

● Recunoașterea stagiului în funcții economice superioare

NICOLAE OPREA, București. — *Perioada cit ați fost scos din producție și trimis de întreprindere, pe bază de contract, pentru a urma cursurile învățămîntului superior economic se consideră vechime și vechime neîntreruptă în muncă. Nereprezentind însă un stagiu efectiv în funcții economice superioare nu se ia în calcul pentru promovarea în funcția de inspector I în Centrala Băncii, în consecință, nu aveți stagiul necesar (cel puțin șase ani) în funcții pentru care se cere absolvirea învățămîntului superior economic, pentru a putea ocupa postul de inspector I. După ce se va aplica și în unitatea unde lucrați noul sistem de salarizare, va fi posibil să se ia în calculul vechimii în funcții economice superioare [?] mult jumătate din stagiul pe care l-ați avut în funcții economice medii, pînă la trimiterea dv. la cursurile de zi ale învățămîntului superior.*

● Remunerarea personalului de pază

CONSTANTIN POLONIC. — *Normele legale în vigoare prevăd obligația pentru întreprinderi și instituții de a lua măsuri pentru completarea posturilor de pază cu numărul necesar de personal. Pînă la completarea posturilor de pază, orele prestate în zilele de repaos săptămînal se plătesc ca și orele normale. Munca prestată în zilele nelucrătoare (1 ianuarie, 1—2 mai și 23—24 august) trebuie compensată cu timp liber corespunzător. Așa cum se prevede în art 39¹ din Codul Muncii, dacă nu se poate acorda recuperarea, munca prestată se retribuie cu un spor de 100% la salariul tarifar corespunzător orelor lucrate, fără a fi însă înregistrată ca ore suplimentare.*

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

DECONTAREA AUTOMATĂ A PRODUCȚIEI VÎNDUTE

ÎN CONTEXTUL noilor măsuri privind accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, este demonstrat faptul că purtătorul de informații — factura — își îndeplinește pe deplin misiunea sa informativă, cît și aceea de instrument principal al decontării. Există însă posibilitatea ca, printr-o transformare a creditului pe documente de decontare în expediție, într-un alt credit destinat încasării automate a mărfii vîndute, să se realizeze o creștere a vitezei de rotație a mijloacelor. Comparativ cu metoda actuală de lucru, cea nouă nu prezintă modificări structurale, deoarece factura va urma același regim de circulație existent în prezent. Singura deosebire constă în faptul că tratarea problemei referitoare la încasarea automată a producției marfă vîndută, se poartă între furnizor și banca finanțatoare a acestuia. În continuare, factura centralizată în avize de debitare va fi expediată către acele bănci indicate în documente, ce deservesc beneficiarii de la care se va îndrepta către ultima verigă a primului circuit — beneficiarul.

Decontarea automată a producției vîndute prin creditare, nu înlătură, ci chiar menține ca factorul esențial al plății, să aibă la bază acceptul beneficiarului. Cunoașterea de către bancă a valorii produselor expediate în preț de cost planificat și în preț de vînzare, este posibil a se afla o dată cu prezentarea centralizată a facturilor ce se vor introduce în bancă. Posedînd aceste date, banca va acorda furnizorului un credit a cărei valoare va fi egală cu producția marfă vîndută, în preț de vînzare. Din acest moment, furnizorul își consideră ca fiind încasată întreaga sa producție marfă, vîndută, permițîndu-i ca din aceste încasări să efectueze și operațiunea de alimentare a contului de decontare, privind activitatea de bază, la o valoare egală prețului de cost planificat.

Este evident că avantajele ce apar o dată cu decontarea automată a producției vîndute, îl va tenta pe furnizor a face expedieri de marfă, fără a mai respecta termenele și condițiile prevăzute în contracte, punînd astfel sub semnul întrebării aplicabilitatea noii metode. Pentru a preîntîmpina săvîrșirea unor asemenea abuzuri se recomandă a se institui un control riguros în momentul depunerii facturilor în bancă, cît și elaborarea unor măsuri penalizatoare.

Paul SCÎRLENȚEA
economist
Uzina mecanică-Plopeni

ZECIMALE...

NU MĂ ASOCIEZ propunerii tovarășului Gh. Lăzanu din Cluj făcută în scrisoarea cu titlul de mai sus în nr. 28 al revistei. Și iată pentru ce :

- atît furnizorii cît și beneficiarii au nevoie de zecimale deoarece ele asigură corelația fișelor și situațiilor. Dacă un material a fost cumpărat și este ținut chiar pe fișele de raft pe diferitele prețuri de procurare, precum și la contabilitatea materialelor, zecimalele asigură corelația cantități-valori fără a mai consuma alt timp de analiză.
- acolo unde s-a găsit necesar, au fost prevăzute — ca în cazurile devizelor de construcții și reparații — rotunjiri care să aducă actele la expresia valorică în lei. Același lucru pentru postcalculațiile acestora. De asemenea, pentru impozitul pe salarii unde monedele de 1—3 bani ar complica lucrurile prin număratul, ambalatul și transportul unei mari cantități de metal.

D. MIERLĂ
economist
Combinatul de materiale de construcții - Tîrgu-Jiu

DEBITAREA PRODUCĂTORILOR

PRODUCĂTORII contractanți de rachiuri naturale trebuie să vîndă „Vinalcool"-ului cel puțin 60% din producția realizată. Conform instrucțiunilor, prețul de contract se plătește de la primele cantități de rachiuri naturale vîndute (predate). Sînt însă frecvente cazurile cînd nu se respectă procentul minim de predare, astfel că, este necesar să se recalculeze cantitățile de rachiuri livrate și deci să se recupereze sumele plătite în plus.

De multe ori, o serie de contractanți nu mai au de unde să restituie sumele încasate și astfel se formează debitori în evidențele contabile ale întreprinderilor „Vinalcool". În vederea prevenirii formării de debitori, propun ca pînă la stabilirea producției realizate de rachiuri și a cunoașterii procentului de predare, să se deconteze numai cantitățile primite la prețul de sarcină. Prin această măsură, producătorii vor da mai multă atenție îndeplinirii sarcinilor contractuale, pentru a putea încasa contravaloarea produselor la prețuri de contractare.

Benone Gh. POPA
director adjunct
Sucursala Argeș a Băncii Naționale

JOCUL REPARTIȚIILOR...

LĂZILE-NAVETE din lemn pentru transportul sticlelor cu ulei au o influență destul de importantă în desfășurarea activității noastre. Fără ele n-avem cum să furnizăm comerțului uleiul comestibil. Atunci — se pune întrebarea — de ce sîntem nevoiți, să asistăm în continuare, la emiterea și la anularea repartițiilor de navete ? În trimestrul II a.c., de pildă, Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Economiei Forestiere ne-a trimis o repartiție. După puțin timp, a transferat repartiția pentru trimestrul III. S-au gîndit oare tovarășii respectivi că noi am rămas cu uleiul nelivrat ? Dar, povestea nu se termină aici.

Prin transferul amintit, Centrocoop-ul a emis repartiția 2829 pentru 150 metri cubi lăzi navete tip I pe trimestrul III și am încheiat contract cu Iprodcoop Pitești, furnizorul lor. Normal era ca în luna iulie piteștenii să ne livreze un număr de lăzi. Neprimindu-le ne-am deplasat la Pitești. Mare ne-a fost surprinderea cînd am aflat că în ultima decadă a lunii iulie Centrocoopul a intervenit la M.E.F. pentu anularea repartiției de 150 mc ! ? Consecința este lesne de înțeles. Avem ulei suficient, dar sticlele stau în depozite. Oare industria chimică n-ar putea să fabrice mai multe navete din material plastic ?

Luca IGNAT
economist
Fabrica „Muntenia"-București

INVESTIȚII

CADENȚE ȘI SCADENȚE ÎN REALIZAREA SARCINILOR DE PLAN

Subiectivismul unor cauze... „obiective" ale rămînerilor în urmă.

Necorelarea termenelor de achiziționare a utilajelor cu graficul construcției și nerespectarea obligațiilor contractuale, cauze „exterioare constructorilor...

...dar cînd utilajele așteaptă pe șantier ridicarea construcției, cine mai e de vină?

Cînd se plîng de lipsa forței de muncă, dar planul productivității muncii se realizează numai în proporție de 85% sau 81%!

ASIGURAREA unei structuri moderne și eficiente a economiei naționale, dezvoltarea dinamică și echilibrată a tuturor ramurilor, creșterea venitului național sînt determinate în mod hotărîtor de felul in care se stabilește și se realizează planul de investiții pe fiecare sector productiv și pe ansamblul economiei.

Sporirea potențialului economic al țării este condiționată de ritmul de execuție și dare în folosință a obiectivelor de investiții, de gradul eficienței economice a acestora, de nivelul parametrilor tehnici și economici pe care-i realizează noile capacități de producție în exploatare.

Atît elaborarea, dar mai ales realizarea planurilor de investiții, depind de o mulțime de factori, a căror influență se concretizează, în ultimă instanță, în eficiența economică atinsă. Pentru ridicarea continuă a acesteia este necesar ca deciziile care se iau pentru construirea unui obiectiv industrial să pornească de la analiza aprofundată a unui sistem complex de indicatori tehnico-economici, de la necesitatea materializării fondurilor alocate intr-o măsură cît mai mare în fonduri fixe productive și a dimensionării corespunzătoare a capacităților de producție. De asemenea, este necesar să se ia în calcul și faptul că noile obiective trebuie să asigure obținerea unor rezultate superioare, comparativ cu realizările dobîndite la obiective similare, construite anterior, în ceea ce privește producția, productivitatea muncii, prețul de cost, valorificarea resurselor naturale, aportul valutar, să permită înregistrarea de sporuri cît mai mari de producție și de venit național la fiecare leu investit.

Unul din factorii care sînt de natură a influența în mod favorabil eficiența investițiilor este durata de realizare a acestora, modul în care se respectă termenele de punere în funcțiune, cu alte cuvinte ritmul de execuție a lucrărilor. De aceea, în Raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R. s-a atras atenția, între altele, asupra lungirii anormale a duratei construcțiilor și necesitatea unor astfel de măsuri, care să asigure darea succesivă, rapidă în exploatare a capacităților de producție.

Analizînd situația realizării planului de investiții pe 8 luni ale anului în curs, desprindem ca fenomen pozitiv faptul că în această perioadă au fost puse în funcțiune 201 capacități, reprezentînd un volum de fonduri fixe cu 22,8% mai mare decît cel dat în funcțiune în aceeași perioadă a anului precedent. Din acestea, 23 capacități au început să producă înainte de termenele prevăzute în planul de stat, ca, de exemplu: o capacitate de 600 tone/zi minereu de fier flotat la Exploatarea minieră Căpuș s-a dat în exploatare la 26 iunie a.c., în timp ce termenul planificat este trimestrul III 1969; o capacitate de 10 000 tone/an fibre poliesterice la Uzina de fibre sintetice-Iași, care a început să producă la 1 aprilie a.c. în loc de trimestrul III.1969; 5.034 milioane m.p. țesături tip bumbac/an, capacitate de producție realizată la 28.februarie.a.c., deși termenul de punere în funcțiune planificat este noiembrie 1969 și 2 630 m.p. țesături bumbac/an la 30.iunie cu termen de dare în exploatare noiembrie 1969, de la Intreprinderea textilă Pitești; dublarea parțială a căii ferate Făurei-Barboși dată în exploatare la 25.iunie a.c. în loc de august 1969.

CU TOATE acestea, nivelul de 58,2% al realizărilor înregistrate la total investiții și de 61,5% la construcții-montaj, cît și ritmul mediu lunar de 7,25% demonstrează că, în această perioadă, factorii care concură la înfăptuirea planului de investiții nu și-au mobilizat în suficientă măsură mijloacele materiale, forța de muncă, capacitatea organizatorică pentru ca realizările să se situeze la nivelul prevederilor.

Iată cum se prezintă situația sintetică a stadiului realizării planului anual de investiții, pe ministere economice:

Realizarea planului de investiții la 31 august 1969

	în % față de planul anual	
	Investiții	construcții-montaj
Total	58,2	61,5
din care, pe ministere:		
energia electrică	62,1	63.4
mine	62,0	63,0
petrol	66,2	74,2
industria metalurgică	60,2	70,9
industria construcțiilor de mașini	58,1	64,2
industria chimică	58,9	65,9
industria construcțiilor	52,2	52,9
economia forestieră	56,8	59,0
industria ușoară	52,1	65,3
industria alimentară	51,1	57,3
Consiliul Superior al Agriculturii	57,2	60,9
transporturi	59,5	58,3
Consiliile populare județene	57,4	57,9

Dacă stadiul realizării planului anual de investiții la obiectivele din industria petrolului, metalurgică, energie electrică etc. este superior celui mediu obținut pe economie, în industria alimentară, ușoară, industria construcțiilor, la lucrările de acest gen ale Consiliului Superior al Agriculturii și altele, gradul de îndeplinire a sarcinilor prevăzute se situează sub valoarea realizărilor medii obținute. Serioase rămîneri în urmă prezintă o serie de obiective, ca: noua instalație de fibre artificiale din cadrul Combinatului de fibre artificiale-Brăila, care pînă la 31 august a.c. a realizat numai 13,3% (32,8% la construcții-montaj) din planul anual; instalația de clorură de cianuril și izotriazodon din cadrul Combinatului petrochimic-Pitești — 17,8% (28,3% la construcții-montaj); noua unitate de articole tehnice din cauciuc-Pitești — 28,7% (46,6% construcții-montaj); Combinatul pentru industrializarea cărnii-Galați — 30% (29,5% la construcții-montaj); Fabrica de preparate din carne-București 36,4% (30,1% la construcții-montaj); Fabrica de bere Constanța 38,8% (43,7% la construcții-montaj) etc.

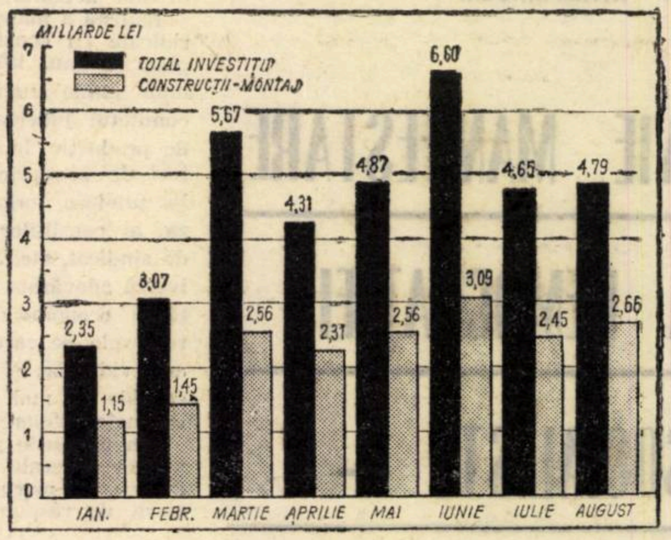

Volumul de investiții realizat în perioada 1 ianuarie — 31 august 1969

RĂMÎNERILE în urmă la realizarea unor obiective de investiții provoacă efecte economice negative, adevărate „reacții în lanț" în complexul legăturilor ce se stabilesc între diferitele ramuri ale economiei naționale. În acest sens sînt concludente următoarele exemple: neintrarea în producție la termenele planificate a fabricii de amoniac de la Combinatul chimic Craiova și a instalației de oxoalcooli, de la Combinatul chimic-Rm. Vîlcea, de pildă, a lipsit economia națională de cantități importante de amoniac și butanol. Aceasta a avut ca efect nerealizarea, la volumul planificat, a producției de îngrășăminte cu azot, fapt resimțit în agricultură, industria alimentară etc. În mod similar, în activitatea din industria mobilei, construcțiilor de vagoane s-a resimțit lipsa a circa 8,2 mii tone plăci fibrolemnoase, din cauza punerii în funcțiune cu întîrziere și exploatării sub capacitatea prevăzută a fabricii de plăci fibrolemnoase din cadrul Complexului pentru industrializarea lemnului-Bacău.

Cu toate efectele economice negative pe care le atrage după sine nedarea în exploatare la termenul planificat a noilor capacități de producție, unii beneficiari și constructori, se referă în asemenea cazuri la așa zisele „cauze obiective". La o analiză mai amănunțită se dovedește că aceste „cauze obiective" sînt, în realitate, lipsuri constînd din neluarea tuturor măsurilor necesare pentru asigurarea din timp a documentației tehnice, contractarea utilajelor tehnologice din țară și import, pentru pregătirea cadrelor etc. Inconsistența unui asemenea mod de a gîndi este demonstrată de faptul că numeroase capacități și obiective atunci cînd sînt luate toate măsurile organizatorice se realizează la termen și înainte de termen. De asemenea, realizările mai bune obținute în ultima lună a fiecărui trimestru (vezi graficul) relevă existența unor importante rezerve nefructificate de beneficiari, constructori și montori de utilaje tehnologice.

ANALIZELE EFECTUATE la mai multe șantiere au arătat că problemele nerezolvate care au o influență cu pondere mare în totalul factorilor ce frînează realizarea în condiții de ritmicitate optimă a planului de investiții și solicită din partea beneficiarilor și constructorilor măsuri urgente, se polarizează în jurul cîtorva aspecte principale.

Între acestea se situează greutățile provocate de neachiziționarea la timp a utilajelor tehnologice, necesare punerii în funcțiune a noilor capacități. Cunoscîndu-se implicațiile deosebite, generate de acest factor, Consiliul de Miniștri a obligat ministerele titulare de investiții, să stabilească măsura în care termenele de livrare a utilajelor tehnologice sînt corelate cu cele de punere în funcțiune și, cu concursul organelor centrale în drept, să stabilească noi termene. Cu toate că această acțiune s-a efectuat încă în perioada aprilie-mai a.c., la analizele ulterioare au continuat să apară utilaje cu termene necorelate, care fie că nu fuseseră prezentate de ministere pentru a se stabili măsuri, fie din alte cauze. Așa se explică faptul că la 31 august la 22 capacități, planificate să fie puse în funcțiune în acest an, s-a constatat că mai sînt încă unele utilaje tehnologice necontractate sau cu termene de livrare necorelate cu termenele de punere în funcțiune. Cele mai multe din acestea aparțin Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Industriei Chimice și Ministerului Industriei Alimentare.

Prezentarea cîtorva exemple semnificative este de natură să ne edifice asupra modului în care a fost privită corelarea termenelor de montaj și punere în funcțiune cu cel de achiziționare. Instalația de pasteurizat smîntînă de 5000 kg/oră, de pildă, a fost contractată din import cu termen de livrare în trimestrul III/1970, în timp ce capacitatea de producție căreia îi este afectată această instalație, — 2000 t/an lapte praf la Fabrica de produse lactate Iași —, are termen de punere în funcțiune în luna noiembrie 1969; pentru aceeași fabrică, cei 2 200 m.l. de cablu electric de 10 KVA, au fost contractați din import cu termen de livrare în trimestrul I.1970. Pentru capacitatea de 5700 mc. tuburi de presiune din beton armat precomprimat la Întreprinderea de prefabricate-Roman, o parte din utilaje (din care 24 axe de rulare) nu au încă termenele de livrare corelate cu cele de începere a montajului. De asemenea, utilaje în valoare de 3.250 mii lei, destinate capacității de 800 t/an SDV-uri, cu termen de punere în funcțiune trimestrul IV.a.c., de la Uzina de mecanică fină din București, sînt contractate cu termene de livrare în anul 1970.

Alături de titularii și beneficiarii de investiții se impune, cu aceeași stringență, necesitatea ca și furnizorii de utilaje să-și respecte obligațiile, deoarece deficiențe serioase în modul de a respecta clauzele contractuale, în ceea ce privește livrarea în cantitățile și la termenele prevăzute a utilajelor necesare obiectivelor de investiții, se semnalează și din partea acestora. Uzina „Grivița Roșie"-București, de pildă, n-a livrat la termenul contractual (30 iunie a.c.) circa 400 tone utilaje destinate lucrării „Dezvoltarea producției de coloranți" de la Uzina „Colorom"-Codlea, pentru capacitatea de 1400 t/an coloranți, cu termen de punere în funcțiune trimestrul IV.1969. De asemenea U.C.M.-Reșița n-a livrat nici pînă la 31 august a.c. utilajele principale destinate Hidrocentralei-Paltinu, care are termen de punere în funcțiune luna noiembrie 1969, deși termenul contractual a fost luna mai 1969.

Problema livrării utilajelor în corelație cu graficele de montaj prezintă și un alt aspect cu nimic mai puțin dăunător sub raport economic. **În timp ce pe unele șantiere utilajele nu sînt încă asigurate, pe altele acestea au sosit prea devreme.** La Fabrica de frigidere Găești, de pildă, se află în stoc, încă dinainte de 30 iunie, utilaje în valoare de 40 milioane lei, care sînt prevăzute a se monta după 1 ianuarie 1970. La C.E.T. Deva se prevede că utilaje în valoare de circa 243 milioane lei vor sta imobilizate pe șantier, pînă le va veni rîndul la montaj, aproximativ 25 de luni.

Atît nelivrarea în termen a utilajelor contractate, cît și livrarea în avans față de graficele de montaj atrag după ele consecințe economice negative: decalarea punerii în funcțiune a noilor capacități, ceea ce lipsește economia națională de cantități importante de produse, imobilizarea unui volum mare de fonduri materiale și bănești, perturbarea echilibrului legăturilor de producție dintre diferitele ramuri și sectoare ale economiei naționale etc.

ADÎNCIND ANALIZA cauzelor care generează rămîneri în urmă în procesul complex de realizare a planului de investiții, apare pregnant și un alt aspect. **Există situații cînd o serie de utilaje sosite pe șantier, nu pot fi montate datorită, în principal, rămînerii în urmă a lucrărilor de construcții propriu-zise.** Din această cauză, utilaje în valoare de 60 milioane lei la Fabrica de stofe „Argeșana"-Pitești, de 20 milioane la Fabrica de ciment Medgidia, de 7 milioane la Fabrica de produse lactate Craiova și de 6 milioane lei la Fabrica de tricotaje tip bumbac Suceava n-au putut fi montate în timp util.

Rămînerea în urmă a stadiului fizic al

Cicerone Nițescu
director adjunct în centrala Băncii de Investiții

(Continuare în pag. 4)

ADUNĂRILE SALARIAȚILOR DIN ÎNTREPRINDERI

VIE MANIFESTARE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE — FACTOR IMPORTANT AL PERFECȚIONĂRII ACTIVITĂȚII ECONOMICE

- **Numeroase întreprinderi dispun de resurse pentru suplimentarea sarcinilor de plan pe 1970**
- **Corelarea judicioasă și realistă a indicatorilor de plan în centrul dezbaterilor**
- **Lipsuri „cronicizate" și măsuri eficace, concrete**

ÎN CADRUL ADUNĂRILOR GENERALE ale salariaților din întreprinderile industriale din județul Cluj, în prezent, se dezbat problemele esențiale ale îndeplinirii planului pe ultimele luni din acest an și sarcinile de plan pentru anul 1970. Aceste adunări constituie tot atîtea prilejuri de manifestare a inițiativei creatoare a maselor largi de salariați pentru ridicarea calitativă și sporirea eficienței întregii activități economice, pentru descoperirea și valorificarea tuturor rezervelor de care dispun întreprinderile în vederea îndeplinirii sarcinilor sporite ce le revin pentru anul viitor.

Concluzia dominantă care se desprinde din dezbaterile care au avut loc la nivelul comitetelor de direcție, al secțiilor, sectoarelor și atelierelor de producție este aceea că cifrele de plan corespund posibilităților de care dispun întreprinderile din județul Cluj, ele fiind corelate cu potențialul material și uman existent în prezent. La 11 întreprinderi s-au identificat rezerve care permit suplimentarea creșterilor în domeniul producției, al livrărilor la export, prin folosirea deplină a capacităților de producție, prin introducerea unor tehnologii de fabricație avansate, prin perfecționarea organizării producției și a muncii. Astfel de posibilități există la fabrica de tricotaje **„Someșul", „Porțelanul", la Întreprinderea de prefabricate din beton-Turda** etc. Comitetele de direcție, organe de muncă și conducere colectivă, au dovedit cu acest prilej că s-au angrenat organic în activitatea economică, demonstrînd maturitate în soluționarea multor probleme.

Dezbaterile au reliefat și unele neajunsuri care se cer grabnic rezolvate de organele în drept. La unele întreprinderi s-au constatat evidente necorelări între unii indicatori de plan — între producția planificată, forța de muncă existentă și posibilitățile financiare de care dispun întreprinderile respective **(Fabrica de ciment Turda, Fabrica de piele și încălțăminte, „Armătura", „Unirea"** etc.); la alte întreprinderi, planul de producție este într-o proporție încă însemnată nenominalizat **(IPROFIL-Dej, Fabrica de pensule-Cluj, Porțelanul, Metalul Roșu, Electrometal** ș.a.). La sfîrșitul lunii august doar 25% din întreprinderile existente în județ aveau asigurat întregul necesar de materii prime și materiale, procent nesatisfăcător, deoarece termenul ultim pentru acoperirea producției planificate cu materii prime și materiale era 1.XI. a.c. De asemenea, pe total județ, producția industrială a anului viitor este acoperită cu contracte și comenzi într-o proporție insuficientă, iar la unele întreprinderi asemenea contracte și comenzi de livrare nici nu există.

Probleme cum sînt cele privind acoperirea planului producției globale și marfă prin contracte cu beneficiarii interni și externi, primirea de repartiții pentru procurarea de utilaje din țară și din import, aprovizionarea tehnico-materială la nivelul necesităților, corelarea judicioasă și realistă a indicatorilor de plan și altele, ridicate cu ocazia dezbaterii cifrelor de plan pe anul 1970, au constituit obiectul unor ample analize inițiate și conduse de comitetul județean de partid, pe ramuri de producție la care au participat directori de întreprinderi, delegați ai forurilor tutelare, organelor centrale de sinteză, ai consiliilor județene și municipale de sindicat, etc. Aceste analize au scos la iveală adevărata stare de lucruri din unitățile economice din județ, au reliefat rezervele pe care acestea le mai au, dar au evidențiat și o serie de lipsuri care dăinuie de mai multă vreme și pe care organele tutelare nu le-au rezolvat.

Din planurile prezentate în cadrul adunărilor generale ale salariaților se degajă în cea mai mare parte hotărîri judicioase, spirit de răspundere în fundamentarea unor decizii adoptate, preocupare pentru folosirea integrală a resurselor umane și materiale de care dispun unitățile economice. La unele întreprinderi însă înfăptuirea măsurilor necesare realizării planului pe lunile rămase din acest an și pregătirii planului pe 1970 întîrzie. Unele comitete de direcție manifestă formalism și încetineală în realizarea deciziilor luate. Unele conduceri de întreprinderi așteaptă ca organul tutelar să rezolve mai intii problemele de competența sa și apoi să treacă la soluționarea nemijlocită a problemelor ce revin întreprinderilor.

UNELE ÎNTREPRINDERI din județ intră în ultimul an al actualului cincinal cu o bogată zestre, cum sînt și cele două unități la ale căror adunări generale am participat. Astfel, fabrica **Porțelanul** și-a îndeplinit planul pe primele 8 luni ale acestui an la producția globală în proporție de 109,2%, la producția marfă — 108,2%, producția marfă vîndută și încasată — 103,1%. Menționăm că această întreprindere nu a înregistrat în acest an nici o reclamație pentru calitate necorespunzătoare.

În dezbaterile care au avut loc s-au relevat și o serie de lipsuri care îngreuiază, într-o măsură importantă, bunul mers al acestei fabrici. Astfel, tov. Ioan Roșca — șeful serviciului producției, a ridicat problema calității necorespunzătoare a caolinului de Aghireș, care creează greutăți întreprinderii de ani de zile, iar tov. Șt. Marc a arătat greutățile pe care le creează suprafața nesatisfăcătoare de înmagazinare a produselor tehnice.

O problemă viu dezbătută a fost aceea a repartiției de materiale necorespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ, pusă în discuție de tov. Ion Hîrțan, șeful serviciului de aprovizionare, care a arătat că organul tutelar deși cunoaște această situație de patru ani de zile, continuă să repartizeze argilă refractară I.P. 173, în loc de A.R. 175, ipsos modelat 2, în loc de ipsos modelat 1, pietre abrazive în cantitate insuficientă și altele. Se impune ca la cererile justificate și repetate ale întreprinderii, organul tutelar să caute soluții corespunzătoare care să contribuie la îmbunătățirea calității porțelanului produs.

Tov. Ion Gavriș — director al uzinei **Libertatea**-Cluj raporta, prin darea de seamă, în fața salariaților, îndeplinirea planului la producția globală pe primele opt luni ale acestui an, în proporție de 101,5% la producția marfă — 100,7%, la producția marfă vîndută și încasată de 100,4%, rezultate desigur care au bucurat întregul colectiv de salariați. In același timp, s-au dezvăluit și unele greutăți și lipsuri, unele de natură organizatorică, pe care întreprinderea le-a avut de înfruntat. Astfel, datorită nenominalizării planului de producție de către minister și nerespectării termenelor contractuale de către unii furnizori de materii prime și materiale, aprovizionarea nu s-a putut face ritmic, s-au produs goluri în procesul de producție și s-a folosit un număr însemnat de ore suplimentare. Fabrica a înregistrat, anul trecut, o serioasă fluctuație de cadre calificate, — tîmplari — care se mai menține și în acest an, cei drept într-o proporție mai mică. Se pune în mod serios, după părerea multor participanți la dezbateri, problema calificării profesionale a salariaților, îndeosebi prin organizarea de cursuri de calificare la locul de muncă. Tov. Ioan Sav — muncitor, Tr. Buzan — maistru au criticat faptul că muncitorii chemați să lucreze la noile utilaje nu au fost trimiși la specializare pentru a putea lucra cu randament la aceste mașini, lipsa de organizare a procesului de producție pe baza fluxului tehnologic, aspecte ce au determinat goluri în procesul de producție, realizarea sarcinilor de plan în asalt.

Neritmicitatea producției a constituit una din cauzele slabei calități a unora din produsele uzinei, reprezentînd o sursă de irosire a forței de muncă. Exigențele sporite pe care le manifestă beneficiarii față de calitatea produselor fabricii a făcut pe mulți vorbitori să ceară organizarea, de urgență, a unor cursuri de pregătire, în special pentru acei muncitori care sînt chemați să lucreze la cele patru tipuri de mobilier nou asimilate, reorganizarea fluxului tehnologic în întreaga întreprindere.

Criticile aduse de unii muncitori, maiștri, controlori de calitate cu privire la folosirea incompletă a capacităților de producție, defecțiunile și stagnările în transportul intern, consumurile specifice ridicate de material lemnos, lipsurile înregistrate în domeniul calității producției, al organizării producției și muncii, al calificării cadrelor la locul de muncă, au fost însoțite de o serie de propuneri importante, a căror aplicare va putea duce la îmbunătățirea activității economice.

Desigur, toate aceste neajunsuri s-au sintetizat în final în nerealizarea ritmică a sarcinii de beneficiu, întreprinderea înregistrînd în primele opt luni cheltuieli neeconomicoase în valoare de 200 000 lei, din care rebuturile reprezintă 148 000 lei. Abaterile de la disciplina muncii au generat, în mare măsură, valoarea ridicată a rebuturilor, aspect negativ la remedierea căruia este chemat să-și aducă un aport substanțial întregul colectiv.

Condițiile pentru pregătirea planului pentru anul 1970 sînt mai bune decît anul trecut. În prezent, planul de producție este nominalizat în proporție de 73,7%, sarcina la export în proporție de aproape 80%, iar din partea direcției generale tutelare s-au dat asigurări că materia primă va fi repartizată la timp și în calitate corespunzătoare pentru întregul plan de producție. Pe lîngă aceste avantaje se cere lichidarea neîntîrziată a lipsurilor semnalate în adunarea generală a salariaților, folosirea cu randament superior a întregului colectiv de muncitori, maiștri și ingineri, întărirea disciplinei tehnologice și a muncii în toate sectoarele uzinei, elemente care stau în puterea conducerii întreprinderii.

Angajamentele ferme din partea tuturor colectivelor de muncă de a nu precupeți nici un efort pentru a asigura realizarea exemplară a tuturor sarcinilor de plan din acest an și din anul viitor constituie dominanta actualelor adunări, una din condițiile realizării prevederilor de plan la înălțimea sarcinilor trasate de cel de al X-lea Congres al partidului.

Maria IONIȚĂ

CADENȚE

(Urmare din pag. 3)

lucrărilor de construcții are și alte consecințe negative: întîrzierea începerii probelor tehnologice, prelungirea lucrărilor de montaj etc. La Rafinăria din Pitești, de pildă, probele tehnologice care trebuiau să înceapă la 15 mai a.c. pentru capacitatea destinată să producă aproape 3 milioane tone/an de diferite produse (benzină, motorină, păcură, hidrocarburi aromate) n-au fost demarate nici pînă la 31 august a.c., preliminîndu-se o întîrziere de aproximativ 4 luni pentru punerea în funcțiune. De asemenea, numai la 3 lucrări ale Ministerului Industriei Construcțiilor, din cauza prelungirii lucrărilor de montaj, datorită neasigurării unui stadiu fizic corespunzător lucrărilor de construcții, s-au plătit, în plus, circa 1 100 mii lei pentru remunerarea specialiștilor străini.

Pentru a justifica rămînerile în urmă, unii constructori invocă lipsa muncitorilor. **Dar este, în toate cazurile, realmente necesar numărul de muncitori solicitat de constructori?** Să vedem ce arată faptele. La Fabrica de tricotaje tip lînă-Miercurea Ciuc, în execuția ISCM Brașov, în timp ce se reclama lipsa de dulgheri, mozaicari, zidari și 60 de muncitori necalificați, productivitatea muncii la personalul productiv existent, realizată în luna august 1969, a fost de numai 85%, față de plan. Pe șantierul Filaturii de bumbac-Oltenița constructorul, Trustul nr. 1 Construcții-montaj București, reclama lipsa a 85 muncitori din care 45 calificați. Din analiza făcută a rezultat că numărul planificat a fost depășit cu 23%, iar productivitatea muncii planificată s-a realizat în proporție de numai 81%. În aceste condiții, mai poate fi considerată „lipsa" de muncitori, o cauză reală a nerealizării stadiilor fizice la unele obiective de investiții aflate în construcție? Hotărît nu. De fapt sînt absente măsuri, care să asigure folosirea corespunzătoare a muncitorilor existenți. Iată o confirmare: pe șantierul C.T.E. Rovinari, neluarea unor astfel de măsuri — între care alimentarea corespunzătoare cu energie electrică — a dus la realizarea productivității muncii planificate în proporție de numai 81%.

Deficiențele semnalate reprezintă factorii cu ponderea cea mai mare, care au generat pe unele șantiere rămînerea în urmă a lucrărilor de investiții.

Ținînd seama de stadiul actual al realizării planului de investiții pe 1969, în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, ritmul execuției lucrărilor trebuie să se intensifice cu circa 44%, față de cel obținut în medie pînă acum. Un ritm mai ridicat este necesar să fie atins la realizarea investițiilor din unele ramuri rămase mult în urmă. La lucrările din industria alimentară, de pildă, se impune obținerea în ultimul trimestru al anului, a unui ritm mediu lunar de 12,22%, în industria ușoară de 12%, la lucrările Consiliului Superior al Agriculturii de 10,70%.

PENTRU a realiza ritmuri înalte în execuția lucrărilor de construcții-montaj, în momentul de față, atît constructorii, montorii, beneficiarii de investiții, cît și proiectanții au datoria să găsească cele mai bune căi, care să asigure înlăturarea neajunsurilor ce mai persistă. Este nevoie, mai ales pe șantierele ale căror obiective au termene de punere în funcțiune apropiate sau depășite, ca ritmul lucrărilor să fie considerabil intensificat. In acest scop, se impune luarea unor măsuri operative și eficiente. Astfel, întreprinderile de construcții-montaj trebuie să-și asigure pe șantiere forța de muncă, materialele și utilajele de construcții necesare recuperării rămînerilor în urmă, asigurării frontului de lucru pentru unitățile de subantrepriză specializate și creării condițiilor pentru montarea utilajelor tehnologice.

Organizațiile de construcții-montaj vor trebui, totodată, să ia măsuri temeinice pentru utilizarea integrală și eficientă a forței și timpului de muncă, eliminîndu-se pierderile nejustificate provocate de absențe nemotivate, învoiri ș.a., care duc la diminuarea productivității muncii pe șantiere. În același timp, utilajelor de construcții trebuie să li se asigure condiții optime de funcționare, evitîndu-se întîrzierile în repararea lor, defecțiunile mecanice și electrice provocate de exploatarea și întreținerea necorespunzătoare.

Se impune, totodată, ca furnizorii de utilaje tehnologice, care au restanțe față de diferiți beneficiari să grăbească ritmul de execuție și livrare a produselor, iar utilajele sosite pe șantiere să fie montate fără întîrziere.

Este necesar ca la efectuarea probelor tehnologice să se țină seama de prescripțiile tehnice de funcționare a utilajelor, astfel încît condițiile normate și regimul normal de exploatare să fie realizate la nivelul prevăzut în documentațiile tehnice.

Cu prilejul recepționării obiectivelor construite, comisiile respective au obligația să acorde atenția cuvenită, atît realizării, cît și calității lucrărilor prevăzute în proiecte, menite să asigure buna funcționare a capacităților de producție, realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați.

La obiectivele noi din planul de investiții pe acest an, se impune urgentarea definitivării indicatorilor tehnico-economici proiectați și obținerea tuturor aprobărilor legale pentru a se putea crea condiții de începere neîntîrziată a lucrărilor, în vederea asigurării frontului de lucru pentru perioada de iarnă, cît și pentru realizarea volumului de lucrări prevăzute pentru 1970.

O dată stabilite măsurile necesare realizării planului de investiții, va trebui să fie urmărită în mod sistematic îndeplinirea lor, pentru a nu rămîne doar simple planuri care se reiau în discuție, în perioadele următoare, cu alte termene de înfăptuire.

REFLECȚII

Automatică

acad. Grigore C. MOISIL

DE-AȘ AVEA eu atîția lei de cîte ori se pronunță fraza „știința e o forță de producție“ și de-aș da de cîte ori se ține seama de ea !

S-a vorbit nu numai o dată, despre automatizare. Automatele sînt de două tipuri.

Unele, cum sînt dispozitivele din centralele telefonice automate, cele ale mașinilor-unelte cu comandă programată digitală (numerică), cele de semnalizare în stațiile de cale ferată, și cum sînt, de asemenea, calculatoarele electronice digitale, sînt numite automate discrete. Elementele lor sînt numite elemente logice. Studiul lor utilizează algebra booleană.

Cursuri asupra acestor probleme se țin la Facultatea de matematică din toamna 1954. Se știe. Nu de ele ne vom ocupa astăzi.

Altele sînt automatele cu acțiune continuă, de tipul regulatorului lui Watt. Studiul lor constituie obiectul teoriei reglării automate, a comenzii optimale. Instrumentul lor matematic este teoria ecuațiilor diferențiale.

La Institutul de matematică al Academiei funcționează de vreo cincisprezece ani un seminar de cercetare asupra acestor probleme. Seminarul are ca animator pe A. Halanay, profesor la Facultatea de matematică din București, și ca membru strălucit pe ing. V. M. Popov, ale cărui lucrări au stîrnit vîlvă și în U.R.S.S. și în S.U.A.

A. Halanay a publicat în 1963 un volum „Teoria calitativă a ecuațiilor diferențiale“ ; volumul, tradus în limba engleză, a fost editat în 1966 de către cunoscuta editură Academic Press din America.

În 1966, V. M. Popov, a publicat volumul „Hiperstabilitatea sistemelor automate“ ; volumul, tradus în limba engleză, se publică azi de o editură americană. Autorul a funcționat un an întreg ca visiting professor într-o universitate din S.U.A.

De formație inginer, V. M. Popov a adus însemnate contribuții matematice, deschizînd o cale nouă într-un domeniu în care mulți cercetători din toate țările căutau o soluție. (Nu e nepotrivit să se știe că V. M. Popov nu este profesor la Institutul Politehnic; el este însă membru al Academiei Republicii Socialiste România).

În 1968, A. Halanay și D. Wexler au publicat un volum „Teoria calitativă a sistemelor cu impulsuri“, iar în 1969 T. Morojan, cercetător la Institutul de matematică al Academiei, a publicat un volum „Stabilitatea sistemelor cu parametri aleatori“. Prima jumătate a volumului lui Silviu Guiaș „Aplicări ale teoriei informației ; sisteme dinamice, sisteme cibernetice“ din 1968, tratează despre sistemele dinamice în condiții inițiale aleatorii.

Vom sublinia întîi faptul că toate aceste volume reflectă o activitate a Institutului de matematică al Academiei Republicii Socialiste România ; ele au fost editate toate de Editura Academiei.

Pe de altă parte aceste volume alcătuiesc un curs complet de automatică (reglaj automat — comandă automată).

Ar fi potrivit ca Facultatea de matematică să organizeze un învățămînt postuniversitar de automatică pentru ingineri. Ar fi una din formele cele mai utile de a face ca știința matematicienilor să devină o forță de producție în mîinile inginerilor. Sînt sigur că mulți ingineri tineri ar fi interesați de aceste cursuri.

Seminariile Institutului de matematică ar rămîne rezervate creatorilor în acest domeniu, dar acești creatori ar putea aduce o contribuție esențială nu numai tehnicii de mîine ci și, prin pregătirea inginerilor, tehnicii de azi. Ridicîndu-și nivelul teoretic, aceștia vor putea ridica nivelul tehnic și învăța pe alții cum se utilizează cu profit unele instalații foarte moderne.

Trebuie să înțelegem că tehnica nouă nu se ghicește, ci se învață. A da cu ciocanul o învață copilul acasă. A utiliza graficele procurate grație unui calculator analogic nu se poate învăța decît de acei care știu matematică. Un laborator uzinal nu ajunge să fie cumpărat. Am auzit că fabricantul ți-l dă cu forța. N-ajunge să fie ținut curat, într-o cameră frumoasă. N-ajunge nici să aibă personal. Acest personal trebuie să se țină la curent cu progresele științei. Cercetătorii din institutele departamentale trebuie să învețe. E rolul institutelor Academiei și ale universităților să le procure cursuri și seminarii.

Azi progresele științei sînt atît de rapide încît a te ține la curent cu aceste progrese e o meserie specială. Trebuie să nu faci altceva decît să urmărești progresele științei și să contribui, prin cercetările tale, la aceste progrese. Acei ce urmăresc progresele științei și o fac să progreseze prin contribuțiile lor originale, sînt dispuși să comunice rezultatele lor și ale altora celor ce le utilizează : cercetătorilor din institutele departamentale sau din institutele și laboratoarele uzinale. Aceștia trebuie să preia știința de la oamenii de știință și să o predea, adaptată, producției.

Am dat mai sus exemplul mai multor matematicieni care au fiecare specialitatea lor : teoria calitativă a ecuațiilor diferențiale, ecuații cu impulsuri, ecuații diferențiale cu parametri aleatori, ecuații diferențiale cu condiții inițiale aleatorii. Fiecare matematician are de învățat multă matematică. Matematica, și ea progresează rapid. A crede că același om poate ști bine toate capitolele citate mai sus e iluzoriu. A crede că, în afară de aceasta, mai poate să cunoască aplicațiile respective în sutele de domenii ale ingineriei nu corespunde realității.

Matematicianul trebuie să expună inginerului de diferite profile rezultatele cercetărilor sale și cele ale altor matematicieni. Acest lucru îl poate face. E destul de greu faptul că el trebuie să se adreseze unor oameni care, obligator, n-au interes pentru aspectul matematic, ci vor ca rezultatele să le poată adapta practicii.

Acest lucru se poate face.

Facultatea de matematici din București trebuie s-o facă.

Trebuie s-o facă fiindcă poate s-o facă.

Facultatea de matematici din Iași ar trebui și ea să se gîndească dacă n-ar putea-o face.

C. Corduneanu este un cercetător valoros în domeniul ecuațiilor diferențiale ; a fost visiting professor în S.U.A.

Evident, cele spuse aici despre automatică se pot repeta și despre alte capitole ale tehnicii.

CERCETARE-APLICARE

TREI PREMISE ALE RIDICĂRII EFICIENȚEI CERCETĂRII

- Recrutarea cadrelor dintre cei mai buni specialiști
- Stabilirea temelor — rezultat al acțiunii comune a cercetătorilor și beneficiarilor
- Contacte largi și documentare temeinică

ÎNCERCÎND să dăm un răspuns la întrebarea „ce trebuie să fie nou în organizarea și desfășurarea activității de cercetare științifică“ în actuala etapă, am putea să evocăm, în aparență banal, următoarele **trei condiții** : recrutarea cadrelor de cercetători dintre cei mai buni specialiști din ramura de activitate respectivă ; obligația stabilită prin lege ca, fără nici o excepție, tematica cercetării să fie fixată în comun, de către beneficiar și cercetător ; contactul permanent și colaborarea între personalul de cercetare și specialiștii din sectoarele de activitatea respectivă. Ne referim în special la cercetarea aplicativă.

Respectarea strictă a acestor premise nu este însă atît de simplă pe cît s-ar părea și reclamă unele măsuri de care depinde, după părerea noastră, succesul întregii activități. Aceste măsuri am vrea să le supunem discuției.

Prima condiție, aceea a recurtării cadrelor de cercetători dintre cei mai buni specialiști ai sectoarelor respective de activitate, este deocamdată cel mai greu de realizat. Principalul motiv este că, în producție, pe locurile de muncă respective salariile acestor specialiști sînt, în general, cu mult superioare salariilor pe care ei le-ar putea avea în posturi corespunzătoare din sectoarele de cercetare științifică.

Se consideră de către mulți că personalul de cercetare n-ar fi solicitat — ca număr de ore și mai ales ca intensitate a muncii — în aceeași măsură ca personalul tehnico-administrativ, cu aceeași pregătire și vechime în muncă, angajat direct în producție, și că, tocmai de aceea, salariile și mai ales celelalte forme de stimulare și recunoaștere a muncii (premii, merite etc.) ar putea fi mai mici. Este adevărat că munca personalului tehnico-administrativ cere astăzi eforturi fizice, precum și o solicitare intelectuală și nervoasă deosebită, activitatea de conducere tehnică fiind împletită cu răspunderea pentru realizarea planului, cu grija pentru viața și nevoile salariaților din subordine. Totuși, ea este, în general, variată ca obiect — în sensul că, în cursul aceleiași zile, unei perioade de intensă solicitare intelectuală impusă de rezolvarea problemelor tehnico-profesionale, administrative, gospodărești etc. îi urmează o perioadă de solicitare fizică — de exemplu un control în diferite locuri ale sectorului de muncă condus, o ședință pentru rezolvarea unor probleme gospodărești sau sociale ș.a. Capacitatea de efort — sub diferitele ei forme (fizic, nervos, intelectual) — fiind mai egal repartizată în cursul aceleiași zile, durata totală a efortului zilnic poate fi prelungită. Dimpotrivă, munca de cercetare științifică solicită numai eforturi intelectuale, cercetătorul trebuind a fi dotat cu pricepere, rdăbdare, perspicacitate, abilitate și perseverență. Bineînțeles, nici efortul de creație nu este, nu poate să fie continuu în oricare fază a procesului de cercetare științifică ; munca zilnică a unui cercetător trebuie împărțită rațional în ore de cercetare propriu-zisă, de studiere a documentației tehnice (reviste de specialitate, publicații ale rezultatelor obținute în alte țări etc.), de participare la analiza stadiului altor teme de cercetare legate direct sau înrudite cu tema respectivă, la sesiuni științifice ș.a. Sub toate aceste forme, efortul cercetătorului este totuși numai intelectual și îndreptat în direcția găsirii soluției problemei ce-l preocupă în perioada dată.

Se mai susține uneori că, chiar dacă ar avea eficiență tehnică, cercetarea științifică nu este rentabilă. În realitate nu poate exista o cercetare științifică nerentabilă dacă cercetătorii sînt corespunzători, dacă tema a fost stabilită împreună cu beneficiarul dintre problemele care constituie necesități reale și dacă rezolvarea temei s-a făcut în strictă colaborare cu specialiștii beneficiarului. Putem spune, fără teama de a greși, că în asemenea condiții, eficiența și rentabilitatea sînt garantate, căci în nici un sector de activitate — nici la noi și nici în altă țară — știința și tehnica nu și-au spus ultimul cuvînt. Sînt atîtea îmbunătățiri de făcut. O invenție a unui inginer român, aplicată în tehnica forajului, invenție bazată pe ideea ingenioasă, deși aparent antieconomică, a utilizării tuburilor masive, a asigurat o economie de ordinul multor milioane de dolari.

Cercetarea științifică este nu numai eficientă, prin aceea că scutește statul nostru de acest costisitor import — „importul de inteligență“ —, dar și deosebit de rentabilă prin ceea ce aduce ea economiei naționale sub formă de venituri. Toți giganții industriali din țările dezvoltate, care, în nici un caz n-ar organiza sectoare de activitate nerentabilă, au zeci și sute de grupe, de laboratoare, de secții, de institute de cercetări, fiecare cu mii de cercetători, care dispun de cele mai perfecționate mijloace de cercetare (stații pilot și laboratoare dotate cu aparatură modernă de mare finețe și precizie, calculatoare electronice), de materii prime și materiale de cea mai bună calitate, precum și de documentația tehnică și informațiile privind realizările tehnicii mondiale în sectorul respectiv.

Cît privește sistemul de cointeresare, s-ar putea lua în studiu soluția ca pe lîngă salariul tarifar, personalul de cercetare să poată beneficia, pe bază de lege, de venituri stimulatorii, provenite din încasarea unor premii de cercetare calculate prin aplicarea unor procente fixe la sumele reprezentînd nu eficiența economică prezumată, ci **economiile realizate** în perioada de aplicare a cercetării. Cointeresarea va conduce la asigurarea unei strînse colaborări între personalul de cercetare și specialiștii din producție chemați să aplice, la scara sectorului de activitate, sau chiar la scara întregii economii, rezultatele cercetărilor de laborator, înlăturîndu-se una dintre cele mai mari racile ale cercetării — cercetarea de dragul cercetării, fără eficiență practică pentru economia națională.

O altă mare dificultate întîmpinată pe linia asigurării cadrelor de cercetători capabili este aceea că se consideră, în mod cu totul eronat, că unitățile nu s-ar putea dispensa de unii specialiști, ca fiind mai utili în sectoarele de activitate respective decît în munca de cercetare științifică. Din fericire, înlăturarea acestui obstacol este, practic, mai ușoară și, după opinia noastră, ea trebuie făcută urgent, chiar pe cale de lege. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume : a venit vremea ca înțelegîndu-se just sarcina de stat dată cercetării științifice, nu numai să nu se împiedice, ci să se sprijine permanent acțiunea de canalizare a cadrelor celor mai bine pregătite, mai capabile, mai dotate și mai devotate științei, spre munca de cercetare. Chiar și în cazurile cu totul excepționale, în care prezența anumitor specialiști s-ar considera ca strict indispensabilă, cercetarea științifică nu trebuie lipsită de aportul lor, creîndu-li-se posibilitatea să fie incluși în colectivele de cercetare și obligația de a semna, a răspunde, dar și de a se bucura de drepturile membrilor colectivelor respective de cercetare.

A doua condiție — aceea a obligației, stabilită prin lege, ca fără nici o excepție, pentru toate institutele de cercetări (de la institutele Academiei, pînă la cel mai modest laborator uzinal), temele de cercetare și planul de desfășurare a lor să fie stabilite în comun de către cercetători și beneficiari — incumbă un deosebit simț de răspundere pentru organele de conducere ale institutelor de cercetări și ale direcțiilor de specialitate ale ministerului beneficiar. Tematica și planurile de desfășurare a temelor de cercetare nu trebuie numai „aprobate“, ci analizate la nivelul tuturor eșaloanelor cercetătorului și beneficiarului, de la serviciul tehnic al întreprinderilor de specialitate pînă la consiliul tehnic de specialitate, în care să intre — alături de personalul de cercetare — specialiști din conducerea ministerului beneficiar, din învățămîntul superior, din institutele corespunzătoare ale Academiei și din Consiliul Național al Cercetării Științifice.

A treia condiție — aceea a asigurării, în toate fazele procesului de cercetare științifică, a unui contact permanent al cercetătorilor cu cei mai buni specialiști din sectoarele de activitate respective — contribuie nu numai la stabilirea celei mai potrivite tematici a cercetării, în ordinea impusă de necesitățile acestor sectoare, în raport cu posibilitățile de cercetare existente, ci și crearea condițiilor pentru asigurarea folosirii optime a capacității creatoare a tuturor specialiștilor din aceste sectoare și schimbul de experiență dintre ei și personalul de cercetare științifică, primii — cei mai în măsură să cunoască nevoile reale ale sectoarelor, secunzii — cunoscători ai realizărilor științei mondiale, cei mai în măsură să propună soluțiile potrivite.

Planul de asigurare a cercetării cu materiale și aparatură trebuie întocmit și remis, pe cale ierarhică, o dată cu planul de cercetare, menționîndu-se cele care fac obiectul unor importuri, mai ales plătite în valută liber convertibilă. Desigur că, pe linia asigurării bazei materiale a cercetării, organele de cercetare trebuie să se bucure de tot sprijinul ministerelor,

→

organizațiilor și direcțiilor centrale tutelare, la nevoie și de sprijinul beneficiarului cercetării, mai ales în ceea ce privește cedarea de devize din fondul valutar propriu. Neprimirea la timp din import a aparaturii și materialelor, comandate de asemenea la timp, constituind una din puținele situații în care organele de cercetare sînt absolvite — pe baza avizului organelor Ministerului Comerțului Exterior — de răspundere pentru nerespectarea termenelor prevăzute în planul de cercetare, este necesar ca acest aspect al asigurării condițiilor de cercetare să se bucure de atenția cuvenită din partea tuturor: a cercetătorilor și beneficiarilor, a întreprinderilor și direcțiilor de import ale Ministerului Comerțului Exterior și a Comitetului de Stat al Planificării.

Documentarea tehnico-științifică, o altă latură importantă a cercetării, trebuie urmărită de la crearea unei biblioteci proprii — dotate cu toate publicațiile din sectorul de activitate al institutului respectiv — asigurarea unei posibilități cît mai comode de folosire a documentației existente în Biblioteca Academiei, în Biblioteca Centrală de Stat, în bibliotecile institutelor de cercetări și de învățămînt superior (procurarea actelor de acces în aceste biblioteci în scopul consultării sau împrumutării de documente, primirea prin poștă etc., procurarea din străinătate — prin schimb sau contra cost — a unor publicații, în cazul că ele n-ar exista în țară sau că, din cauza numărului mic de exemplare, consultarea lor ar fi greu de făcut) pînă la schimbul de experiență al specialiștilor noștri cu corespondenții lor din străinătate — schimb făcut direct, cu ocazia vizitelor, a congreselor, simpozioanelor, colocviilor internaționale de specialitate, a cursurilor de specializare cu trimiterea specialiștilor pe bază de bursă de stat sau burse O.N.U., sau de schimb egal de specialiști cu alte țări etc. Punerea la punct a cercetării documentare ar trebui făcută de urgență și complet, extinzîndu-se în acest scop folosirea tehnicii electronice aplicată deja, cu rezultate atît de bune, la Institutul de documentare tehnică din Capitala noastră.

Dacă temele de cercetare proprie figurează și în planurile unor institute din țări străine este foarte indicată păstrarea unui contact permanent cu aceste institute, atît pe bază de schimb de informări, cît și prin contact direct.

ing. Albert CRISTACHE

FINANȚE

CREȘTEREA ROLULUI CREDITULUI ÎN I.A.S. NECESITĂ:

DIFERENȚIEREA CONTROLULUI BANCAR

DATORITĂ CONDIȚIILOR naturale de desfășurare a procesului economic în agricultură, valorile materiale care fac obiectul creditului bancar se află dispersate pe suprafețe întinse, iar factorii naturali pot influența volumul și calitatea lor. Totodată, caracterul sezonier al producției reflectat în cele trei campanii agricole (de toamnă, de primăvară și de vară sau de recoltare) determină, în anumite perioade ale anului, utilizarea de către întreprinderile și organizațiile economice din această ramură a unor fonduri importante peste cele proprii.

Interferența celor trei factori

În condițiile producției agricole pot acționa, în principal, asupra necesarului de fonduri și a rezultatelor activității, trei factori: **sezonalitatea procesului economic, condițiile naturale** diferite în care își desfășoară activitatea unitățile agricole și **profilul** diferit de activitate al acestora. Aceștia ar trebui să-și găsească reflectarea nu numai în tehnica de acordare a creditelor, ci și în modul de desfășurare a controlului bancar, îndeosebi în exercitarea diversificată a acestuia.

Unitatea	Total ferme	Din care: după profilul de activitate			Fond timp util pt. control z/o	Fond timp mediu pe fermă z/o
		Cultura plantelor	Creșterea animalelor	Ponderea fermelor — cultura plantelor		
Jud. Ialomița						
— I.A.S. Ivănești	6	4	2	70%	70	12
— „ Căzănești	5	1	4	20%	75	15
Jud. Ilfov						
— I.A.S. Belciugatele	4	3	1	75%	75	18
— „ Buftea	5	1	4	20%	89	17

După părerea noastră, metodologia de creditare și control utilizată în prezent nu cuprinde suficiente elemente de natură a imprima un caracter diversificat controlului. Pentru a demonstra acest aspect ne vom referi, deocamdată, la întreprinderile agricole de stat. Instrucțiunile de creditare nr. 2/1968, elaborate de Banca Națională după aplicarea măsurilor de reorganizare a acestor întreprinderi, nu fac o diferențiere a controlului decît în legătură cu analiza dărilor de seamă trimestriale, în sensul că această analiză este facultativă, la aprecierea directorului băncii, în cazul întreprinderilor cu rezultate bune.

Instrucțiunile de creditare prevăd, fără nici o diferențiere, analize lunare la întreprinderi și fermele acestora în legătură cu modul de realizare a planului de cheltuieli, analize lunare a realizării planului de livrări, verificări trimestriale la ferme asupra existenței și necesității stocurilor creditate etc.

Credem că aceste controale ar trebui diferențiate ținînd seama de situația economico-financiară a întreprinderilor și de rezultatele pe care le obțin, precum și de profilul activității acestora și al fermelor care intră în structura lor. Din punct de vedere al rezultatelor financiare apare că în anul 1967 au obținut beneficii 51% din numărul întreprinderilor agricole de stat, iar la sfîrșitul anului 1968 s-au aflat în această situație 78%. Faptul că majoritatea întreprinderilor își încheie activitatea cu rezultate favorabile și că rentabilitatea caracterizează de la an la an tot mai mult această activitate, ar trebui să fie avut în vedere pentru diferențierea controlului bancar, în sensul ca acesta să fie îndreptat cu precădere asupra întreprinderilor care au greutăți financiare sau nu obțin rezultate satisfăcătoare.

Privită sub aspectul profilului de activitate, situația întreprinderilor se caracterizează prin aceea că la sfîrșitul anului trecut, 50% din fermele existente se ocupau exclusiv cu cultura plantelor, 23% aveau activitate mixtă și numai 24% se ocupau cu creșterea animalelor. Rezultă deci că jumătate din ferme, cu excepția unor ferme legumicole, nu au aproape nici o activitate circa 6 luni din an. Aspectele menționate sînt mai accentuate în județele în care numărul fermelor care se ocupă cu ramura culturii plantelor depășește media pe țară și la întreprinderile agricole de stat la care totalitatea fermelor se ocupă cu această ramură. Cu toate acestea, tehnica bancară actuală nu face nici o diferențiere a controlului la ferme.

Nediferențierea controlului se reflectă, cu deosebire, în utilizarea fondului de timp pentru verificări pe teren în condițiile unor întreprinderi agricole de stat alcătuite din ferme cu profil de activitate diferit. Situația comparativă a unor astfel de întreprinderi din județele Ialomița și Ilfov (județe cu pondere în ceea ce privește numărul lor) și a fondului de timp utilizat de către inspectori în anul 1968 pentru verificarea activității acestora este elocventă (vezi tabelul).

Din datele tabelului rezultă că la întreprinderea Ivănești din județul Ialomița s-au utilizat pentru controlul activității unei ferme cu 3 zile mai puțin față de numărul mediu al zilelor utilizate pentru controlul unei ferme din cadrul întreprinderii Căzănești. Diferența nu prezintă importanță dacă se are în vedere că, în timp ce la prima întreprindere 70% din ferme se ocupă cu cultura plantelor și, deci, aproape o jumătate de an nu au activitate sau au o activitate foarte redusă, la a doua întreprindere, cu pronunțat caracter zootehnic, numărul unor astfel de ferme reprezintă numai 20% din total, restul avînd activitate permanentă, în tot cursul anului.

În județul Ilfov, apare că pentru verificarea unei ferme a întreprinderii agricole de stat Belciugatele s-a utilizat chiar un fond de timp mai mare decît la întreprinderea Buftea, deși 75% din numărul fermelor primei întreprinderi se ocupă cu cultura plantelor, în timp ce la a doua întreprindere se află în această situație doar 20%, celelalte avînd activitate zootehnică și deci permanentă. Deși media zilelor utilizate pentru control pe fermă poate fi influențată în oarecare măsură de volumul activității acestora, exemplele menționate mai înainte rămîn concludente.

Merită subliniat că sub raportul rezultatelor financiare, întreprinderea Belciugatele a obținut beneficii în ultimii doi ani, în anul 1968 chiar cu mult peste plan, în timp ce întreprinderea Buftea și-a încheiat consecutiv activitatea din ultimii doi ani cu pierderi importante, deși a fost planificată cu beneficii. Cu toate acestea, așa cum s-a putut observa, controlul a fost mai puțin intens tocmai la această ultimă întreprindere. Lipsa de diferențiere a controlului rezidă și în faptul că întreprinderile sînt repartizate pe inspectori, de regulă pentru perioade mari de timp, aceștia ocupîndu-se exclusiv de întreprinderile repartizate. Deși acest sistem prezintă avantajul că dă posibilitatea cunoașterii mai amănunțite a aspectelor economice și financiare ce caracterizează activitatea întreprinderilor și asigură continuitatea controlului bancar, el imprimă, în același timp, o anumită imobilitate în utilizarea aparatului de control. În timp ce unii inspectori trebuie să depună, în activitatea lor, eforturi mai mari la întreprinderile care au neajunsuri, alții, care au repartizate întreprinderi cu condiții mai favorabile și care îndeplinesc aproape cu regularitate sarcinile de plan, sînt solicitați în mai mică măsură. **Pe baza rezultatelor ce se obțin de întreprinderi la sfîrșitul anului, ar fi indicat să se alcătuiască, la nivelul fiecărei verigi a băncii (filială, sucursală și centrală), un plan care să orienteze controlul în anul următor cu prioritate spre întreprinderile care în anul expirat nu au obținut rezultate satisfăcătoare.**

Competențe mai largi unităților bancare operative

Stabilirea unor competențe mai largi pentru directorii de filiale și sucursale în alegerea obiectivelor de verificat și a întreprinderilor la care urmează să se desfășoare diferite controale periodice prevăzute în instrucțiuni, ar fi de natură să contribuie, de asemenea, la diversificarea controlului.

Un rol important în asigurarea exercitării unui control diversificat pot avea serviciile de plan, control și îndrumare de la sucursale. Acestea au posibilitatea ca, folosind sistemul informațional de care dispun, să orienteze controlul în funcție de tendințele ce se manifestă în activitatea întreprinderilor din județ.

Concomitent cu diferențierea controlului pe baza criteriilor menționate, apare necesar să se asigure mai multă elasticitate și în ceea ce privește utilizarea aparatului de control. Respectînd actualul sistem de repartizare a unităților pe inspectori, pentru a păstra continuitatea controlului, **considerăm indicat să se utilizeze temporar unii inspectori pentru a da sprijin altora ale căror întreprinderi au o situație mai grea.** Pe lîngă creșterea eficienței utilizării aparatului, **verificările în echipă la astfel de întreprinderi sînt de natură a asigura cuprinderea mai temeinică a problemelor pe care le ridică activitatea lor.** Pentru a imprima mai multă **mobilitate** activității aparatului de control se pot avea în vedere și alte măsuri, ca de exemplu **repartizarea întreprinderilor pe inspectori numai pentru efectuarea anumitor controale, cum ar fi verificarea periodică a garanției creditelor pe baza situațiilor ce se prezintă în bancă și urmărirea operațiunilor ce se efectuează în conturile de la bancă.** Alte obiective cum sînt: verificarea faptică a garanției creditelor, analiza activității economico-financiară pe baza dărilor de seamă, controlul respectării disciplinei decontărilor, al utilizării fondului de salarii etc. să poată fi urmărite și de alți inspectori sau în echipă.

Dat fiind faptul că instrucțiunile actuale de creditare a întreprinderilor agricole de stat se aplică experimental, căutările în direcția perfecționării inspecției bancare pot aduce unele elemente care să contribuie la completarea și definitivarea acestora. Rîndurile de față, în care se tratează numai una din laturile controlului bancar, sînt menite să constituie o încercare în acest sens. De asemenea, dacă se are în vedere că situația economico-financiară a întreprinderilor precum și rezultatele pe care le obțin pot constitui criterii de diferențiere a controlului bancar și în alte ramuri ale economiei și că sezonalitatea producției agricole are influență în activitatea unor întreprinderi de achiziții și de circulația mărfurilor (întreprinderi pentru valorificarea cerealelor, pentru valorificarea legumelor și fructelor) sau din industria ușoară și alimentară (topitorii de in și cînepă, fabrici de zahăr, de conserve etc.), unele din propunerile mai sus menționate pot avea o sferă mai largă de aplicabilitate, putînd fi aplicate și în aceste sectoare.

C. GRIGORESCU
doctorand

● **REȚEAUA COMERCIALĂ** a municipiului Tg. Mureș s-a îmbogățit cu noi unități: a fost dat în folosință un magazin de desfacere a produselor agricole, rod al asocierii a 14 cooperative agricole de producție din județ, prin care vor fi desfăcute, anual, produse agroalimentare în valoare de circa 10 milioane lei. Tot în municipiul Tg. Mureș, Fabrica de pielărie și mănuși din localitate, care produce anual 1,5 milioane perechi mănuși și alte produse din piele, a deschis un magazin de prezentare și de desfacere a produselor. Magazinul are rolul de a face o consultare largă a cumpărătorilor.

● **ÎN ORAȘELE BRAD, HAȚEG, PETRILA ȘI ORĂȘTIE** s-au terminat și dat în folosință, înainte de termen, toate cele 529 apartamente planificate pentru 1969. De la începutul anului, în centrele industriale și urbane din județul Hunedoara s-au predat locatarilor 2 200 de apartamente. Totodată, se află în stadiu avansat de lucru alte 2 000 de apartamente cu grad diferențiat de confort, care urmează să-și primească primii locatari în lunile următoare.

● **ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA** a început organizarea primelor asociații intercooperatiste, avînd ca scop crearea unor complexe mecanizate pentru creșterea și îngrășarea porcilor. Cooperativele agricole de producție Negru-Vodă și Vîlcele s-au asociat în vederea organizării unui complex pentru creșterea a 30 000 de porci anual, cele din Mereni și Lanurile pentru unul cu o capacitate anuală de 40 000, iar cele din Comana și Tătaru pentru un altul de 20 000. Se prevede ca în sectorul cooperatist din județul Constanța să funcționeze, începînd din anul viitor, 11 asemenea complexe.

● **LA CLUJ** a fost dat în folosință noul Palat al telefoanelor. Clădirea, amplasată în centrul municipiului, dispune de spații pentru servirea publicului în condiții bune, de numeroase încăperi destinate centralei automate telefonice interurbane și serviciilor tehnice ale oficiului telefonic Cluj.

CONFIDENȚIAL

● **PE VALEA SLĂNICULUI** — județul Prahova, a fost descoperit un important zăcămînt de gips cu largi întrebuințări în industria materialelor de construcție. Probele de experimentare au dat rezultate din cele mai bune, subliniind calitatea acestui produs. Pentru exploatarea zăcămîntului, la Telșani, în apropiere de carieră, au fost aduse instalații moderne care asigură prelucrarea a 140 000 tone de gips pe an.

● **LA TIMIȘOARA**, în apropiere de noile cartiere de locuințe din zonele „Circumvalațiunii" și „Tipografilor", a fost dat în folosință un ansamblu comercial pentru produse industriale și agroalimentare. El cuprinde magazine cu vînzare directă și cu autoservire, pentru articole de menaj și produse alimentare, mai multe unități de legume și fructe, un laborator de control al produselor animaliere, precum și o piață pentru desfacerea mărfurilor cooperativelor agricole de producție și ale altor producători din jurul orașului.

● **Colectivul Complexului pentru faianță și sticlă din Sighișoara** a înscris pe agenda întrecerii noi și importante succese. Fabrica de faianță a atins nivelul prevăzut în proiecte cu un an înainte de termen. Ca urmare, anul acesta, de aici se vor livra suplimentar circa un milion articole de menaj. Potrivit calculelor, pe porțile modernului complex sighișorean vor ieși, în acest an, pe lîngă alte produse, 24,4 milioane articole de faianță pentru menaj și decorative, realizate într-o gamă variată de modele și decorațiuni.

● **Axele de electrificări rurale Bozieni — Prăjești și Podoleni — Mărgineni**, situate pe teritoriul județului Neamț, au fost puse sub tensiune prin conectarea la rețeaua republicană. Cele două linii vor alimenta cu energie electrică 9 localități aflate în zone cu o agricultură dezvoltată. Numărul satelor electrificate în județ pînă acum se ridică la 215, față de numai două existente în anii antebelici. Pînă la sfîrșitul anului vor mai fi conectate la rețelele de alimentare încă 20 de sate.

PUNCTE DE VEDERE

UN INDICATOR REPREZENTATIV: VENITUL NET FINAL ACTUALIZAT

DECIZIILE de investiții, așa cum se subliniază în documentele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, este necesar să ia în considerare și să asigure sporirea eficienței lor economice. Întemeiate pe o analiză multilaterală, noile obiective economice trebuie să dea rezultate superioare celor obținute în actualul cincinal, să asigure un nivel mai înalt al producției și productivității muncii, sporuri cît mai mari de producție și venit național la fiecare leu investit.

Toate acestea impun și perfecționarea modalităților de exprimare a eficienței economice a investițiilor și a tehnicii noi, problemă mult dezbătută în teoria și practica economică.

După cum este cunoscut, eficiența economică a variantelor de investiții poate fi exprimată:

a) **în calitate de eficiență absolută,** ca relație între cheltuielile și efectele fiecărei variante în parte, alegerea variantei optime urmînd a se realiza prin compararea ulterioară a variantelor analizate

b) **în calitate de eficiență relativă,** ca relație între diferența de costuri de investiții totale și diferența de efecte generate de investițiile variantelor analizate, luate două cîte două.

Fără să subestimăm însemnătatea folosirii calculelor de eficiență relativă la aprecierea variantelor, în cele ce urmează dorim să exprimăm unele considerente referitoare la indicatorii sintetici ai eficienței absolute, cunoscuți și folosiți în practica economică din țara noastră și, ținînd seama de unele neajunsuri ale acestora, să prezentăm un indicator al eficienței care ar putea fi analizat și eventual perfecționat în vederea așezării sale la baza analizei complexe care precede luarea deciziei de investiții.

Argumente în sprijinul indicatorului propus

ÎN INDICAȚIILE metodologice existente nu se exprimă o opinie netă în problema: cărui coeficient trebuie să-i acordăm prioritate în alegerea variantelor, atunci cînd îi putem determina pe toți? Coeficientului eficienței rezultat din raportarea întregului plusprodus la totalul investițiilor; coeficientului calculat prin raportarea beneficiului la totalul investițiilor, ori coeficientului determinat prin împărțirea economiilor realizate prin reducerea prețului de cost al producției noului obiectiv, la totalul investițiilor?

După părerea noastră, în condițiile unor variante comparabile privind capacitățile de producție, efectul total al înfăptuirii investiției îl reprezintă întregul plusprodus și în consecință opinăm pentru acordarea priorității coeficientului eficienței calculat pe baza acestuia. **Prin urmare, după părerea noastră, chiar în condițiile în care se pot calcula și ceilalți coeficienți, în analiză ar urma să se acorde prioritate celui mai general raport al eficienței.**

De asemenea, în normele metodologice de determinare a eficienței economice în țara noastră nu se menționează în mod expres, ci se poate numai deduce, că la determinarea acestor coeficienți ai eficienței, volumul efectelor este exprimat în mărimea sa anuală. În legătură cu luarea în considerație **a mărimii anuale** a efectelor trebuie avut în vedere, mai întîi că în decursul timpului de funcționare volumul efectelor anuale poate să se modifice iar, în al doilea rînd, că variantele de proiect ale obiectivului analizat pot să asigure mărimi diferite ale perioadei de exploatare, care, de asemenea, vor aduce modificări în mărimea efectelor și se vor manifesta în direcția necomparabilității variantelor.

Dacă în mod concret există diferențe între variante în ceea ce privește durata de funcționare preliminată a se realiza — fenomen explicabil în condițiile progresului tehnico-științific contemporan care contribuie la diversificarea continuă a tehnicii de producție, nu numai în ce privește caracteristicile constructive și funcționale, dar și în ceea ce privește duratele de funcționare diverse — utilizarea coeficienților clasici ai eficienței absolute, așezați pe principiile eficienței anuale, prezintă deficiențe, fiind din acest punct de vedere nerecomandabilă. Pentru rezolvarea acestor implicații ni se pare rațională **introducerea unui nou indicator,** mai complex, eliberat de asemenea neajunsuri.

Ținînd seama de cerințele practice ale institutelor și organizațiilor de proiectare, privind perfecționarea continuă a metodologiei de determinare a eficienței variantelor de proiect, precum și de neajunsurile unora din indicatorii de eficiență utilizați în prezent la aprecierea eficienței variantelor, dorim să supunem discuției indicatorul—**venitul net final actualizat,** de natură să ajute la simplificarea și îmbunătățirea fundamentării eficienței variantelor de proiect. Acest indicator valoric sintetic care este folosit deja în practica altor țări, este cerut în primul rînd de necesitatea (ignorată de metodologia noastră în vigoare) **de a lua în considerare diferențele dintre variante în ceea ce privește duratele de funcționare ale obiectivelor proiectate.** Indicatorul propus ține seama, pe de o parte, de totalul cheltuielilor ocazionate de construirea și punerea în funcțiune a obiectivului și, pe de altă parte, de totalul efectelor economice obținute în întreaga perioadă de exploatare.

Indicatorul venitul net final actualizat se poate calcula ca diferență între volumul efectelor economice — corectate cu influența factorului timp — preliminat să se realizeze în toată perioada de funcționare [1]) a obiectivului și volumul investițiilor efectuate în prezent în scopul construirii și intrării în funcțiune a acestuia. În mod corespunzător, în situațiile în care variantele de proiect se deosebesc în ceea ce privește capacitățile anuale de producție, pentru a putea efectua comparații în vederea luării deciziei este necesar să se determine **indicatorul venitul net final actualizat mediu pe unitatea de produs** (pe tonă, metru pătrat etc). Acesta se obține prin raportarea venitului net final actualizat realizat în întreaga perioadă de funcționare a obiectivului la volumul fizic al producției totale preliminate a se realiza în aceeași perioadă.

Actualizări de cheltuieli și efecte

ÎN TEORIA și practica economică din alte țări se admite de mult timp metoda **actualizării sumelor de investiții [2])** pe baza folosirii fie a formulei dobînzii simple, fie a celei compuse — în scopul cuantificării implicațiilor economice ale influenței factorului timp în perioada de construcție a obiectivelor de investiții, atunci cînd o investiție se realizează în etape.

Luînd în considerare faptul că, pe de o parte, în anumite situații nici investițiile nu se efectuează deodată, ci în etape și în acest caz se acceptă aducerea lor la momentul actual — prin corectarea cu un coeficient care exprimă efectul mediu ce se poate realiza prin utilizarea unei unități monetare în oricare ramură a economiei naționale —, iar pe de altă parte, în general, nici efectele economice nu se obțin deodată, ci în decursul întregii perioade de funcționare a obiectivului, apreciem că ar merita să se experimenteze indicatorul menționat mai sus, care implică și folosirea unei metodologii de actualizare a costurilor și efectelor pe baza formulei dobînzii compuse [3]).

Deși, așa cum am mai arătat, formula dobînzii compuse este folosită pentru aprecierea influenței factorului timp și în metodologiile de determinare a eficienței economice a investițiilor și a tehnicii noi, adoptate în diferite țări socialiste, menționăm că în stadiul actual încă nu sînt elucidate complet aspectele privind natura proceselor care determină aceste influențe, formele lor de manifestare în condițiile economiei socialiste, precum și modalitățile concrete de calcul [4]). Aceste probleme rămîn în continuare domeniu de studiu pentru cercetătorii și lucrătorii din instituțiile economice și financiare, mai ales în condițiile actuale ale perfecționării metodelor de conducere și planificare a economiei naționale.

După cum arată experiența institutelor de proiectări, actualele reglementări privind determinarea eficienței economice a investițiilor, preconizînd analiza complexă cu prilejul alegerii celei mai eficiente variante, lasă încă loc pentru anumite aprecieri subiective în luarea deciziei. Or, este posibil ca paralel cu asigurarea unor condiții de bază comune și obligatorii, rezultate din sarcinile planului de stat privind volumul și calitatea producției, gradul de valorificare industrială a resurselor naturale etc., variantele să se caracterizeze și prin alte trăsături proprii care le pot asigura priorități în alegere. Nu ne referim la cazuri speciale, cum ar fi, variante care necesită consumuri mai mici de materii prime și materiale deficitare sau variante care asigură producția de produse rare pe piață. Dorim să subliniem însă că, făcînd abstracție de aceste condiții, sau presupunînd că toate variantele sînt comparabile (întrunesc aceleași condiții), este necesar să departajăm variantele pe baza unor criterii cantitative. Ținînd seama de condițiile de eficiență pe care trebuie să le îndeplinească variantele, se poate aprecia că indicatorul potrivit pentru alegerea variantei celei mai avantajoase l-ar putea constitui venitul net final actualizat, prezentat mai sus.

Petre ROTARU
cercetător științific principal
Institutul de cercetări economice

---

1) Desigur nu ignorarea greutăților mari care se întîmpină la stabilirea duratei de funcționare a obiectivelor economice proiectate. Totuși, pe baza experienței acumulate în țara noastră privind determinarea duratelor normate de serviciu ale fondurilor fixe, precum și pe baza studierii experienței existente în acest domeniu în alte țări, este posibil să se elaboreze o metodologie corectă care să fie utilizată în mod curent în practica fundamentării eficienței variantelor de proiect elaborate în institutele de proiectări.

2) Vezi, de ex., Metodologia tip de determinare a eficienței economice a investițiilor capitale și a tehnicii noi în economia națională a U.R.S.S., Moscova, Gosplanizdat, 1960.

3) Potrivit acestei metode de calcul, dacă rata dobînzii se notează cu r, atunci o sumă de bani A, disponibilă în prezent, va fi echivalentă cu o sumă $A(1+r)^n$ disponibilă în viitor (peste o perioadă de n ani) și, în mod corespunzător, cu o sumă de bani $A(1+r)^{-n}$ disponibilă în trecut (înainte cu n ani). În calculațiile economice și financiare, în mod obișnuit, $(1+r)^n$ este cunoscut sub denumirea de „factor de acumulare", iar $(1+r)^{-n}$ de „factor de scont". În urma aplicării acestei metode, atunci cînd $V_1, V_2, \ldots V_n$ reprezintă mărimile efectelor economice prevăzute a se realiza în anii respectivi ai perioadei de funcționare a obiectivului prevăzut a se construi, rezultă că mărimea totală actualizată a efectelor (V_t) se determină astfel:

$$V_t = \frac{V_1}{(1+r)} + \frac{V_2}{(1+r)^2} + \frac{V_3}{(1+r)^3} + \cdots + \frac{V_n}{(1+r)^n}$$

Este de menționat că deși în economia socialistă formula de determinare a dobînzii este aceeași, în calcule intervin alte elemente.

4) Pentru o analiză mai amplă a implicațiilor cuantificării influenței factorului timp vezi: P. Veiner, „Criterii pentru cuantificarea influenței factorului timp în determinarea eficienței economice a investițiilor", „Probleme ale determinării eficienței investițiilor", Editura științifică, București 1968, p. 87—97.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

COMUNICAȚII RAPIDE ȘI EFICIENTE

VOLUMUL activității de poștă și telecomunicații, precum și diferitele feluri de prestații din acest sector au înregistrat în perioada 1948—1969 realizări importante. Valoric, creșterea este de circa 8,25 ori în comparație cu 1948; sporuri însemnate au fost obținute la toate activitățile de poștă și telecomunicații (vezi graficul).

Rezultatele dobîndite sînt efectul puternicei dezvoltări a bazei materiale a acestui sector. Unitățile poștale au fost dotate cu mijloace de transport și utilaje, crescînd continuu gradul de mecanizare la o serie de operațiuni. Reducerea duratei de transport și modernizarea unor procese de prelucrare au condus la micșorarea timpului de parcurs între diferite localități a trimiterilor poștale.

Au fost puse în funcțiune noi centrale telefonice urbane și s-au extins cele existente. Începînd cu 1967, în țara noastră s-a introdus serviciul telefonic automat interurban, care cuprinde în prezent 13 orașe, iar în 1968 a intrat în funcțiune centrala semiautomată internațională din București.

Numărul telegramelor expediate a sporit ca urmare a punerii în funcțiune a noi centrale telegrafice pentru oficii și abonați telex, răspunzînd astfel nevoilor tot mai numeroase ale întreprinderilor și instituțiilor și contribuind la întărirea sistemului informațional economic în țara noastră. Capacitatea centralei telegrafice din București va crește prin mărirea numărului de rute internaționale pentru deservirea traficului telex extern.

S-a ridicat eficiența activității de poștă și telecomunicații. În 1968, de pildă, cheltuielile la 1000 lei încasări au fost pe ansamblul unităților de acest fel cu 66 lei mai mici decît în 1950. Numai în primul semestru din acest an, beneficiul peste plan din activitatea de poștă și telecomunicații a fost de 44.770 mii lei.

Dinamica volumului de prestații →

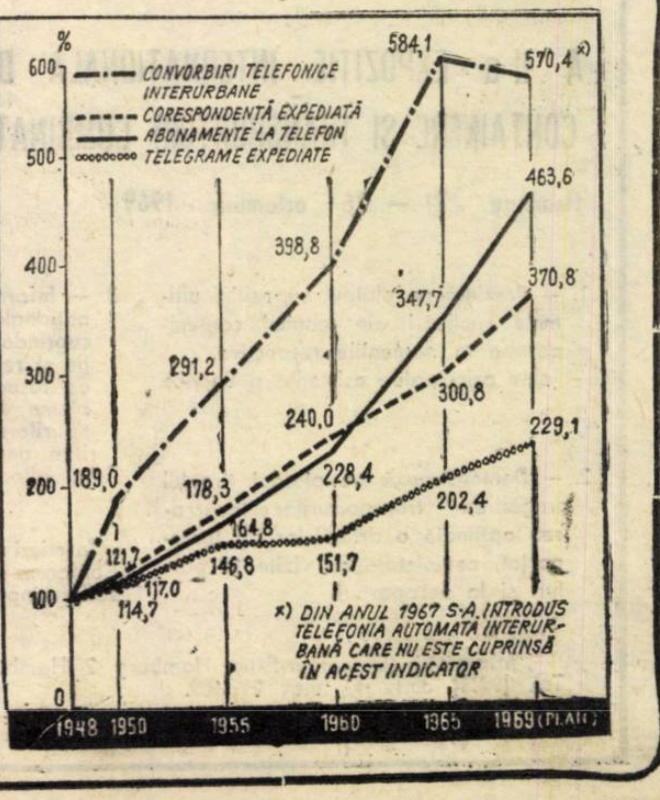

INIȚIATIVE ȘI COMPETENȚE SPORITE ÎN UTILIZAREA BAZEI MATERIALE A TURISMULUI

„SPRE SOARE", deviză a turismului internațional a determinat un adevărat exod al turiștilor spre mările din regiunile calde și temperate. Între ele, bineînțeles, Marea Neagră și din ce în ce mai mult litoralul ei românesc.

Întins pe o lungime de peste 50 km, litoralul accesibil turismului, are un remarcabil potențial de cazare. Conform Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., urmează ca în viitorul cincinal să se construiască încă 50 000 de locuri de cazare, depășindu-se cu 15 000 de locuri realizările din perioada 1966—1970. Această creștere va asigura satisfacerea în condiții tot mai bune a cererii interne și externe a turiștilor.

Fără îndoială că justificarea acestei baze materiale și mai ales rentabilizarea ei obligă la o gîndire economică a turismului încă din perioada concepției investițiilor și pînă la realizarea scopului lor: satisfacerea cerințelor turiștilor la nivelul tehnicii hoteliere mondiale, în funcție de specificul preferințelor diferitelor categorii de turiști. Totodată trebuie avut în vedere și specificul turismului pe litoral care, în mod tradițional și fortuit, se face într-un singur sezon, ceea ce necesită și proiecte de construcții specifice.

În legătură cu cele de mai sus se ridică două aspecte cu semne de întrebare: a) pot fi mai eficiente decît în prezent investițiile pentru acest fel de construcții?; b) nu s-ar putea utiliza construcțiile respective și în restul anului pentru mărirea coeficientului de utilizare a bazei tehnico-materiale?

EXPERIENȚA de pînă acum arată și direcțiile în care se îndreaptă atenția planificatorilor, constructorilor și beneficiarilor de investiții. S-a dovedit, astfel, extrem de util ca, paralel cu hotelurile mari de tip urban, să se dezvolte mai mult satele de vacanță, campingurile în corturi precum și motelurile impuse de creșterea traficului automobilistic. Căsuțele din materiale prefabricate — cele din lemn cu motive constructive rustice în care se îmbină frumosul, fantezia și confortul — aflate în imediata apropiere a țărmului într-un cadru de pădure sau alei plantate cu flori, sînt nu numai locuri de cazare ideale pentru sezonul de vară, dar și economicoase.

Un pas înainte în direcția îmbinării frumosului cu utilul și eficiența economică a investițiilor s-a făcut în ultimii ani și în domeniul construcțiilor hoteliere din toate stațiunile de pe litoral. Noile stațiuni Neptun, Jupiter, Venus — părți ale noii constelații turistice maritime românești — răspund unor cerințe fundamentale, arhitectonice, economice și sociale. Dar există și cheltuieli inutile, risipă de fonduri, de materiale, de muncă, desigur ascunse. Astfel, un hotel cu 13 etaje în stațiunea Jupiter, așezat pe o fundație de ciment și calcule nesatisfăcătoare, nu poate fi dat în folosință din cauza unei înclinații ivită „înainte de termen".

Evident că ar trebui remediate unele defecțiuni deja semnalate în materie de dimensionare, repartizare a spațiului, izolație fonică și termică, promptitudine la predarea în folosință etc.

PROBLEMA EXPLOATĂRII prelungite ori chiar integrale a construcțiilor de pe litoral merită o discuție mai amplă, cu participarea unor specialiști în turism, balneologie, arhitectură, economie, sociologie etc. Chiar și în condițiile actuale activitatea de pe litoral se poate prelungi în timpul anului. Cursuri de durată scurtă pentru pregătirea cadrelor necesare în turism sau alte sectoare economice și sociale, conferințe internaționale, colocvii, simpozioane, reuniuni de contractări și încă multe alte forme de activitate ocupă în prezent spații de cazare turistice în localități supraaglomerate.

Dar turism și balneologie se poate face pe litoral nu numai vara. Sanatorii balneare funcționează tot anul la Eforie, Techirghiol, Agigea și Mangalia Nord. Cînd se vor valorifica izvoarele termale din Mangalia Nord folosite doar în mod sporadic în proporții nesemnificative din punct de vedere economic, dar semnificative ca posibilități de dezvoltare? Specialiștii au cuvîntul spre a arăta cum ar putea fi folosite mai larg posibilitățile litoralului, soarele, nămolul, apa termală și în general apa mării și ghiolurile pe o perioadă cît mai îndelungată în timpul anului. Oare nu s-ar putea amenaja un număr corespunzător de piscine acoperite avînd apă de mare și aer condiționat? Economia, sănătatea publică și turismul nu ar avea decît de cîștigat.

DEZVOLTAREA cantitativă și calitativă a turismului demonstrează o fructificare a eforturilor materiale și organizatorice de către forurile și organizațiile competente, paralel cu creșterea inițiativei conducerilor stațiunilor și unităților de bază, ca urmare a lărgirii atribuțiilor lor.

Cîteva direcții de creștere a competențelor unităților cred a fi urgente și cu influențe mai adînci pe linia preocupărilor în întregul sistem de conducere și organizare a economiei turistice. Astfel, în domeniul investițiilor și în special al construcțiilor atragerea mai largă a organelor locale ale puterii de stat și a unităților turistice de bază, poate duce la o sporire a capacității de cazare, la o mai mare varietate și funcționalitate a acestora cît și la valorificarea superioară a resurselor naturale. Ne gîndim astfel și la crearea de baze materiale de aprovizionare pentru turism formată din industrii locale, zone legumicole și animaliere specializate, la dezvoltarea unei rețele de mijloace de transport pe litoral.

Un sistem corespunzător de credite acordate de Banca Națională, în special pentru construcțiile comerciale (rambursate din beneficiile ce se vor obține), precum și trecerea obiectivelor investițiilor ca sarcini de plan la beneficiar, în funcție de care să se facă și retribuția materială, ar avea influențe pozitive asupra întregii activități de pe litoral. În acest mod s-ar crea o mai strînsă sudură între beneficiar — proiectant — constructor, s-ar asigura folosirea resurselor proprii și darea la timp în funcțiune a construcțiilor atît din fondurile centralizate, cît și cele din credite.

Folosirea bazei materiale de cazare, de alimentație publică și a rețelei comerciale, este legată direct de un sistem eficient, practic, mobil de contractare. Cum pe litoralul nostru de multe ori aceste condițiuni nu sînt îndeplinite ne aflăm uneori în plin sezon cu părți nefolosite din capacitatea hotelurilor, datorită unor angajamente nerespectate de parteneri dar, și datorită lipsei de operativitate în adaptarea la situația creată.

Creșterea competențelor administrațiilor stațiunilor în contractarea de perspectivă și cea curentă apare ca o măsură importantă pentru creșterea eficienței turismului pe litoral. Aceasta presupune o legătură directă între administrațiile stațiunilor și partenerii externi (cu posibilitatea contractării individual cu turiștii aflați în țară și care doresc să revină în anul următor), o participare la prospectarea pieței turistice externe de către specialiști ai stațiunilor de turism — bineînțeles coordonate de O.N.T. și încadrate în politica generală a turismului, în angajamentele decurgînd din acordurile încheiate de O.N.T.

În turismul intern, de asemenea, creșterea competențelor unităților de bază, perfecționarea legăturilor dintre stațiuni, agenții și filiale ale O.N.T., pot duce la perfecționarea actualului sistem de repartizare a locurilor pe județe, localități, întreprinderi. Numai astfel preferințele individuale vor fi adecvat satisfăcute, numai printr-o cunoaștere a necesităților și o satisfacere din timp a cererilor în limitele maxime ale locurilor de cazare și nu cu cîteva zile înainte de începerea „seriilor".

O discuție asupra creșterii competențelor nu poate să nu abordeze și latura financiară a activității turistice. Beneficiul poate fi mai mult folosit ca pîrghie financiară. Astfel, alocarea unei cote din beneficii pentru modernizări, reutilări, extinderi ale stațiunilor care le-au realizat, pentru mica mecanizare și alte utilizări productive sau sociale, ar constitui un stimulent în plus față de cointeresarea materială a lucrătorilor în funcție de rezultatele obținute. De asemenea, o parte

Hotelul „EUROPA" de la Eforie Nord este una dintre unitățile de pe litoral care funcționează tot timpul anului

din valuta folosită direct de către administrațiile stațiunii poate mijloci prospectarea pieței externe de către acestea, specializarea cadrelor în străinătate, procurarea de utilaje și materiale. etc.

Susținînd ideea creșterii competențelor organelor locale și unităților turistice de bază susținem de fapt dezvoltarea simțului de răspundere, valorificarea nu numai a resurselor naturale maritime, ci și a resurselor individuale ale conducătorilor și lucrătorilor din aparatul turistic. Prin inițiativă, energie creatoare, inteligență și servire exemplară, litoralul românesc poate deveni unul din țărmurile cele mai ospitaliere și căutate din lume.

Ilie CURESCU
șef serviciu producție — Stațiunea turistică Neptun — Mangalia Nord

A II-a EXPOZIȚIE INTERNAȚIONALĂ DE CONTAINERE ȘI TRANSPORTURI COMBINATE

Hamburg, 21 — 26 octombrie 1969

1. — **Prezintă** pe platoul expoziției ultimele realizări ale tehnicii contemporane în domeniile respective. Teme principale: asistență și Service

2. — **Demonstrează** pe platoul tîrgului pregătirea transporturilor și încărcarea optimală a articolelor de transportat, completate cu vizite în porturi și la aeroporturi.

3. — **Informează** prin Conferința internațională asupra containerelor, care cuprinde: prelegeri despre navigație și reglementări vamale, probleme de responsabilitate și normare, probleme legate de concurența între tipurile de mijloace de transport maritim despre transporturile europene în viitor etc.

Inscrieri: Internationale Container Konferenz e.V. 2 Hamburg 50, Hohenzollernring 63, Tel. 880 75 32

Informații: Container-Expo Hamburg 2 Hamburg 36, Planten un Blomen Tel. (0411) 35.12.51, telex 212 609.

PUBLICOM

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

REZERVE ÎN UTILIZAREA RAȚIONALĂ A METALULUI

ÎN ANSAMBLUL MĂSURILOR privind ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței întregii activități economice, la loc de frunte se situează cele referitoare la gospodărirea rațională a fondului de materii prime, la reducerea consumurilor specifice de materiale, îndeosebi de metal. Orientarea industriei constructoare de mașini — așa cum se subliniază în Documentele Congresului al X-lea al partidului — spre crearea de produse de înaltă tehnicitate, în vederea echipării cu tehnică modernă a economiei și extinderii schimburilor economice externe, implică fructificarea concepțiilor constructive și tehnologice cele mai avansate, incorporarea în fiecare produs a unui cuantum cît mai redus de metal.

Ampla activitate desfășurată de unitățile M.I.C.M. în acest domeniu a permis obținerea, în primii trei ani din acest cincinal, a unei economii de peste 125 000 tone de metal, în valoare de circa 600 000 de lei. Pînă la încheierea acestui cincinal, se apreciază că se vor mai economisi încă circa 115 000 tone de metal.

În funcție de particularitățile constructive și funcționale, pentru toate fazele — începînd de la proiectare și terminînd cu montajul — specialiștii din ministerul nostru au indicat pentru fiecare tip de produs în parte, practicarea celor mai adecvate tehnologii de fabricație, soluțiile imediate cele mai eficiente pentru activitatea de concepție (proiectare constructivă și tehnologică), organizarea proceselor de producție, aprovizionare, depozitare și debitarea materialelor etc. De asemenea, s-au dat indicații și pentru extinderea folosirii oțelurilor slab aliate, a laminatelor la lungimi fixe și multiple, măsuri care, în ansamblul lor, au contribuit substanțial la reducerea consumului specific, la obținerea de economii apreciabile de metal.

Reducerea an de an, a consumului specific de metal la o serie de produse este concludentă în acest sens. Astfel, în 1968, comparativ cu anul precedent la instalația de foraj pentru adîncimi de 5000 m, tip 3DH-200A și la locomotiva Diesel electrică de 2100 CP, de pildă, consumul de metal pe produs a scăzut cu 73 tone și respectiv 1,2 tone. Pînă la sfîrșitul acestui an nivelul consumului specific va înregistra scăderi și mai accentuate.

Însușirea și introducerea în fabricație a unor produse noi a permis, de asemenea, obținerea unor importante economii de metal, comparativ cu nivelul economiilor realizate la produsele înlocuite. La Uzina de construcții de mașini-Reșița, de pildă, prin introducerea în fabricație a compresoarelor de 15, 30 și 45 m^3/min, economia pe un m^3 de aer comprimat se ridică la 62 kg metal. La nivelul anului 1968, s-a obținut o economie de metal de 332 de tone, iar pentru acest an se estimează 420 tone. La *întreprinderea „Timpuri Noi"-București* la familia de motoare D—12 ÷ D—30, la o putere echivalentă, se realizează o economie de metal pe un produs în medie de 435 kg, prin înlocuirea motorului SD—25. Pentru producția de motoare pe acest an se scontează obținerea unei economii de circa 600 tone de metal.

Dinamica descendentă a nivelului consumurilor specifice și creșterea coeficientului de utilizare a metalului oglindesc trăsăturile caracteristice ale procesului de valorificare a metalului. Cu cît tendințele opuse ale celor doi indicatori sînt mai accentuate, cu atît mai rațional se utilizează metalul. Aceasta dă o imagine asupra gradului de asimilare a elementelor noi de tehnologie și de concepție constructivă, asupra volumului de manoperă calificată încorporată în fiecare produs. În construcția de mașini acest proces este continuu. În 1969, de pildă, se preconizează obținerea unui coeficient de utilizare a metalului de 0,81 la remorca basculantă de 5 tone, față de 0,80 cît s-a realizat în 1967, la tractorul U—650 cu dublă tracțiune 0,78, față de 0,76 realizat în 1967, iar la autocamionul de 3 tone cu dublă tracțiune, tipul SR—132, se va atinge 0,71, față de 0,70. Ținînd seama de coeficienții de utilizare a metalului, care la cea mai mare parte din produse sînt cuprinși între 0,70 și 0,80 putem spune că aceste produse se situează la nivelul tehnic contemporan din punct de vedere al greutății. Din această categorie de produse am putea cita: instalația de foraj pentru adîncimi de 5000 m, tipul 3 DH — 200 A, tractoarele U—650 cu simplă și dublă tracțiune, tractorul S—1300 (fără cabluri), locomotiva Diesel electrică, vagonul de călători cl. II, seria unitară de motoare electrice de mică putere și altele.

CU TOATE rezultatele pozitive obținute, mai sînt încă o serie de *factori care conduc la depășirea consumurilor de materiale, în special de metal.* Acest fapt merită cu atît mai mult luat în considerare, cu cît în condițiile actuale, cantitatea de metal de care dispunem nu este nelimitată, unele sortimente fiind importate. În al doilea rînd, depășirea consumului de metal are o influență negativă asupra cheltuielilor de fabricație și implicit asupra beneficiilor, avînd ponderea cea mai mare în prețul de cost al produselor. De unde provin aceste depășiri?

Nu în toate cazurile se aplică, pe măsura posibilităților, în special în turnătorii și forje, tehnologiile moderne. Din această cauză se obțin piese turnate și forjate cu adaosuri mari de prelucrare, de unde derivă o serioasă risipă de metal prin așchii. Apoi, deși în marea majoritate a întreprinderilor constructoare de mașini volumul *rebuturilor* s-a micșorat simțitor, totuși se mai înregistrează, la unele piese cu configurație geometrică complicată, nivele destul de ridicate de rebuturi. În aceste cazuri, la cheltuielile ocazionate de risipa de metal se adaogă altele — de loc neglijabile — cu remanierea sau un consum suplimentar de manoperă privind așchierea. Nu peste tot locul este rezolvată favorabil problema depozitării, manipulării și debitării laminatelor. Există încă largi posibilități în ce privește aplicarea metodei de croire combinată a metalului, în așa fel încît să fie redusă cantitatea de deșeuri, iar o bună parte din acestea să fie valorificate în procesul de producție.

Dacă remedierea unor atari situații stă în mîna întreprinderilor constructoare de mașini — prin luarea unor corespunzătoare măsuri tehnico-organizatorice — sînt însă și alți factori care generează consumuri exagerate de metal. *Este vorba mai ales de felul în care întreprinderile furnizoare respectă prevederile contractuale.* Astfel, în procesul de producție se mai întîlnește în mod frecvent fenomenul *derogărilor.* Se acordă încă un număr mare de derogări, în special din punct de vedere dimensional, ceea ce conduce la depășirea consumurilor specifice planificate. *Sursa derogărilor o constituie neconcordanța dintre sortimentele de materiale aprovizionate și necesarul cerut de specificații.* În trimestrul I/1969 Uzina „Progresul"-Brăila a depășit normele de consum la osii montate pentru vagoane cu 151 tone, ca urmare a livrării laminatelor la dimensiuni de fabricație de către *Combinatul siderurgic-Hunedoara.* Apoi, livrarea tablelor groase, în special de către *Combinatul siderurgic-Galați* la dimensiuni foarte variate, conduce la depășirea normelor de consum, mai ales la construcții metalice. În trimestrul I din acest an, datorită acestei cauze s-a înregistrat un consum suplimentar de metal de circa 160 de tone.

Depășirea consumurilor specifice se datorește și *calității necorespunzătoare* a unor materiale. Astfel de cazuri se întîlnesc la fonta de turnătorie, cocs, fier vechi etc. pentru piese turnate. Numai în trimestrul I a.c. s-au înregistrat din această cauză consumuri suplimentare de circa 3 000 de tone de fontă, 470 de tone de cocs și circa 3 000 tone de metal în șarjă. *Soluția constă atît în livrarea de către furnizori a materialelor la dimensiunile solicitate de uzine, cît și în desfășurarea unei acțiuni susținute pentru restrîngerea sortimentelor (dimensional și calitativ) în cadrul fiecărei întreprinderi.*

Pentru cincinalul 1971—1975 se preconizează o reducere a indicelui de consum, exprimat în tone de metal pe un milion de lei cu 22%, față de cel planificat pe 1970, ceea ce va echivala cu o economie în valoare de circa 2 miliarde lei.

În lumina documentelor Congresului al X-lea al P.C.R., ținînd seama de sarcinile sporite ca volum și deosebit de complexe ca structură ale valorificării superioare a metalului ce se pun pentru cincinalul viitor, considerăm că pentru reducerea în continuare a normelor de consum de materii prime și materiale, este necesar să se acționeze, în principal, în următoarele direcții:

— întreprinderile constructoare de mașini să caute să-și însușească și să aplice la condițiile specifice metodele, procedeele și principiile cele mai eficace din punct de vedere tehnic și economic ce se practică în tehnica contemporană, în scopul economisirii materialelor și, îndeosebi, a metalului. Aceasta presupune promovarea mai largă a tehnologiei moderne, paralel cu luarea unor măsuri temeinice pentru gospodărirea cu grijă a materiei prime pe întregul flux tehnologic, începînd de la debitare și pînă la obținerea produsului finit;

— institutele de cercetări și proiectări pot contribui în mod substanțial la reducerea consumurilor specifice și la ridicarea valorii coeficientului de utilizare a metalului prin cunoașterea și asimilarea operativă și permanentă a noutăților celor mai valoroase din proiectare și cercetare obținute pe plan mondial în domeniul concepției constructive și al tehnologiilor de fabricație, prin elaborarea de soluții originale de mare eficiență tehnică și economică;

— pentru valorificarea cît mai rațională a metalului, este necesar să se treacă în mod mai activ la fabricarea diferitelor produse de mecanică fină. O dată cu dezvoltarea acestei producții se vor putea echipa și o serie de mașini-unelte cu accesorii și dispozitive speciale, creîndu-se în acest mod posibilități mari pentru sporirea gradului de mecanizare și automatizare, lărgirea gamei de utilizări a acestor mașini-unelte și ridicarea parametrilor calitativi ai prelucrării;

— trebuie mers mai mult pe linia folosirii înlocuitorilor (îndeosebi mase plastice) pentru a scădea pe deoparte greutatea specifică a produselor, iar pe de altă parte pentru a se economisi metalul. În această direcție un cuvînt greu de spus îl au întreprinderile Ministerului Industriei Chimice, profilate în acest domeniu;

— valorificarea superioară a metalului implică și o răspundere sporită din partea furnizorilor care, printr-o tehnologie bine pusă la punct și printr-o programare judicioasă a loturilor de semifabricate metalice, pot asigura aprovizionarea ritmică și corespunzătoare din punct de vedere cantitativ, calitativ și sortimental a întreprinderilor constructoare de mașini.

ing. V. RADEȚCHI
director tehnic în M.I.C.M.

ANUNȚ

Fabrica de Osii și Boghiuri-Balș str. Nicolae Bălcescu nr. 12, angajează imediat:

- **ingineri electroniști;**
- **tehnicieni electroniști;**
- **electricieni electroniști cu practică în producție;**

Se asigură locuință, imediat la prezentare, în apartamente noi cu 2, 3 sau 4 camere.

Se acordă transferul în interes de serviciu conform Codului Muncii art. 16/2.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa la telefon 26 Balș.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

AUTO-TRACTOR — **În cadrul contractului de durată încheiat cu Iranul, s-au livrat 787 tractoare tip U-450, U-650, U-751 și S-650. În baza contractului încheiat pentru exportul în 1969 a 2 000 tractoare în Republica Cuba, s-au livrat recent ultimele 285 tractoare pe roți cu pneuri de 65 CP tip U-651; s-a încheiat un contract pentru exportul a 89 combine 6 T 2 în Republica Populară Chineză.**

MINERALIMPORT EXPORT — **S-a livrat la export 3,7 mii mp geam mecanic tras în URSS; 20,5 mii mp geam laminat în R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă; 1 090 m piatră de gips, 1000 t ipsos, 33 tuburi din beton, 34 300 mp plăci din azbociment în R. P. Ungară, 9000 buc. cărămizi ceramice, 24 501 mp dale beton în R. S. Cehoslovacă; 33 100 ml tapet semilavabil în R. S. F. Iugoslavia; 10 000 mp covor fără suport textil, 116 t pvc prelucrat în R. S. Cehoslovacă; 5 000 mp covor cu suport textil în URSS.**

TEHNOFORESTEXPORT — **A livrat în URSS, R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Ungară și R. P. Mongolă, 1 024 vagoane convenționale cu mobilă, iar alte 1024 vagoane în Franța, Anglia, R. F. a Germaniei, Suedia. În R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară s-au livrat 62 vagoane convenționale cu binale; în Danemarca, Olanda ambarcațiuni în valoare de 3 300 dolari; garnituri de butoaie de bere, butoaie de stejar și lăzi de margarină în U.R.S.S.: lăzi de fag în Grecia, Franța, Italia, Izrael, Cipru și Anglia.**

ROMTRANS — **În portul Constanța, printre altele, au sosit următoarele mărfuri: 4 325 t fosfați din Izrael; 33 275 t minereu de fier din Algeria și au fost livrate la export 15 300 t ciment cu destinația Nigeria, Kuweit, Libia, 17 400 mc cherestea cu destinația Franța, Kuweit; 18 800 t grîu cu destinația Anglia, Brazilia.**

METALIMPORT — **Cu firmele „Klöckoor", „Ferometal", „Lee Grant", „Gerald Metals" și „British Metals Corporation" din Anglia, a încheiat contracte pentru importul a 250 t feromangan, 50 t ferowolfram, 50 t fercrom, 350 t ferosiliciu, 400 t cupru electrolitic și 100 t lungi cositor 99%. Cu firmele „Surahammers", „Avesta" și „Esab" din Suedia, a contractat importul a 200 t tablă transformator; 320 tone tablă și bandă de dinam, 198 t tablă inoxidabilă; 100 t electrozi de sudură.**

ROMANOEXPORT — **Contracte, încheiate: cu firmele „Rödens Ltd." și „A. A. Roth &. Co." din Anglia, pentru exportul de sticlărie și faianță în valoare de 832 000 lei valută; cu firme din Izrael, R. F. a Germaniei, Belgia și Olanda, pentru exportul de confecții, lenjerie, pijamale pentru bărbați și baticuri din mătase artificială în valoare de 3 850 mii lei valută.**

TEHNOIMPORT — **S-a contractat importul unei instalații de microfilmat cu accesorii și chimicale de la firma „Filmorex" din Franța, precum și un ansamblu analizor pentru spectrometrie de la firma „Intertechnique" Franța; cu firma „N. V. Philips" din Olanda s-a contractat importul de diverse aparaturi electrotehnice.**

CARTIMEX — **S-au încheiat contracte pentru exportul de: filatelie în valoare de 36 000 lei valută în R. P. Bulgaria; articole de artă și filatelie, în valoare de 826 000 lei valută în R. F. a Germaniei, Italia, Liban, SUA.**

CREȘTEREA ȘI DIVERSIFICAREA LARGĂ A PRODUCȚIEI-IMPERATIVE IMEDIATE

Directivele Congresului al X-lea al partidului prevăd, pentru perioada 1971—1975, înfăptuirea unui amplu program de investiții. În acești ani, urmează să fie construite aproximativ 1100 capacități și obiective industriale mai importante. Concomitent, se vor înălța noi edificii social-culturale, se vor construi circa 500 000 apartamente, iar în mediul rural vor fi realizate noi obiective productive, de interes obștesc și locuințe pentru populație.

Volumul mare al construcțiilor industriale și civile prevăzut pentru cincinalul viitor necesită cantități sporite și o diversificare largă a producției materialelor de construcții. În Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *la cel de-al X-lea Congres al partidului se precizează că* **„Un sector important căruia va trebui să-i acordăm o mare atenție, în cincinalul următor, este industria materialelor de construcții. Trebuie arătat că, deși în ultimii ani producția a cunoscut o dezvoltare continuă, totuși în economie se resimt neajunsuri în aprovizionarea cu materiale de construcții, datorită faptului că o bună perioadă de timp, această ramură a fost subestimată".**

Asigurarea șantierelor cu materiale de construcții în cantitățile și sortimentele necesare, implică sporirea capacității de producție, diversificarea nomenclatorului, în concordanță cu cerințele, extinderea prefabricării și utilizării înlocuitorilor, introducerea în fabricație a unor produse noi, moderne, mai ușoare și ieftine, depistarea a noi surse de materii prime indigene. Numai prin aceasta vor deveni posibile ridicarea gradului de industrializare a proceselor de muncă în construcții, reducerea costului obiectelor realizate, scurtarea termenelor de dare în folosință a obiectivelor și îmbunătățirea calității execuției.

Care sînt cerințele constructorilor față de industria materialelor de construcții? Ce măsuri trebuie întreprinse pentru înlăturarea rămînerilor în urmă semnalate la Congresul al X-lea al partidului, pentru creșterea și diversificarea producției materialelor de construcții în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale economiei naționale?

La aceste întrebări încearcă să formuleze răspunsuri grupajul de față cu care „Viața Economică" inițiază o dezbatere la care invită și pe alți specialiști, cadre de conducere din unitățile ce concură la realizarea investițiilor.

INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCȚIILOR ȘI CERINȚELE EI

EXECUTAREA unui volum sporit de lucrări de construcții impune o *accelerare substanțială a ritmului lucrărilor pe șantiere.* Durata de execuție a construcțiilor se poate reduce considerabil dacă se elimină din activitatea șantierelor timpul folosit pentru cofrarea, armarea, turnarea, întărirea și decofrarea nenumăratelor elemente ale structurilor, prevăzute a fi realizate din betoane monolite simple sau armate. Înlocuirea lor prin elemente confecționate în fabrici de prefabricate și livrate șantierelor la momentele necesare, scurtează durata de execuție a lucrărilor, accelerînd deci ritmul acesteia. Totodată, se realizează economisirea unor importante cantități de material lemnos consumat pentru cofraje și eșafodaje.

O reducere mai accentuată a duratei de execuție a lucrărilor s-ar putea obține dacă elementele prefabricate ar fi livrate de întreprinderile producătoare, în stadiu de finisare integrală sau chiar parțială. Includerea instalațiilor și elementelor de tîmplărie în structura prefabricatelor livrate de fabrici în stadiu de finisare integrală, constituie cel mai înalt grad de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj și permite o execuție rapidă a lucrărilor.

Baza de producție a industriei materialelor de construcții va trebui deci organizată și dimensionată astfel, încît încă din primul an al cincinalului viitor să poată asigura livrarea integrală, ritmică și în cele mai bune condițiuni de calitate, a întregului sortiment de panouri mari, necesare execuției clădirilor de locuit. Precizăm însă că în cazul cînd nu va interveni o îmbunătățire substanțială a calității actuale a panourilor mari, avantajele acestei tehnologii avansate de construcție vor fi diminuate de munca suplimentară efectuată pe șantiere pentru remedierea defecțiunilor produselor livrate.

Accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor pe șantiere va trebui obținută în condițiile folosirii unor tehnologii semiindustrializate sau chiar tradiționale. Pentru ca acest lucru să fie posibil va fi însă necesar ca celelalte sectoare ale economiei naționale producătoare de materiale de construcții, să participe mult mai eficient la creșterea productivității muncii constructorilor de pe șantiere. Astfel, producerea și livrarea curentă de blocuri din argilă arsă cu goluri verticale în locul cărămizilor presate pline, va reduce de la 435 la 109 numărul bucăților necesare unui m.c. de zidărie și vor permite creșterea cu cel puțin 50% a productivității muncii zidarilor.

Folosirea elementelor prefabricate eficiente pentru execuția pereților interiori, neportanți, ai construcțiilor industriale, civile etc. pe lîngă faptul că ar elimina actualele procedee umede utilizate la realizarea lor din cărămidă, betoane simple sau armate etc., ar permite o reducere substanțială a duratei de execuție a lucrărilor. O dată cu livrarea acestor elemente eficiente, constructorii ar trebui să primească de la același furnizor și toate celelalte materiale auxiliare necesare montajului și finisajului elementelor respective.

Utilizarea pe cale largă a betoanelor precomprimate în elemente liniare și de suprafață, ca stîlpi de construcții sau electrici, grinzi obișnuite sau cu canal, pane, chesoane de 6 și 12 m lungime, elemente de pînze subțiri pentru acoperișuri, va reduce greutatea construcțiilor, va permite acoperirea rapidă a suprafețelor mari și va asigura o scădere substanțială a consumurilor de lemn și metal. Materialele de pardoseli din gresie vor înlocui mozaicul executat direct pe șantier, eliminînd astfel atît apa folosită în construcție, cît și necesitatea lustruirii ulterioare pentru finisare.

Producerea și livrarea tîmplăriei metalice de către unități specializate, dotate cu mijloace de confecționare moderne care să-i asigure planeitatea, etanșeitatea și buna ei calitate, vor elimina volumul foarte important de muncă consumată cu confecționarea acesteia pe șantiere, în ateliere înzestrate cu mijloace rudimentare.

Creșterea gradului de industrializare a construcțiilor și îmbunătățirea calității lucrărilor se vor putea realiza, de asemenea, și prin punerea la dispoziția șantierelor a unor materiale de izolații hidrofuge, de finisaje, mase plastice (sky-domuri, feronerii pentru uși și ferestre, profile de protecție, pardoseli de linoleum) care să înlocuiască unele materiale tradiționale ș.a.

Sectorul de construcții-montaj trebuie să primească, deci, un sprijin mai substanțial din partea industriei materialelor de construcții, în vederea realizării sarcinilor sporite ce-i stau în față în perspectivă, aducîndu-și astfel o contribuție sporită la realizarea obiectivelor planului de investiții.

ing. Constantin IONESCU
director tehnic al Trustului nr. 1 construcții-montaj — București

RITM RIDICAT, SORTIMENTE NOI, EFICIENTE

DIMENSIUNEA caracteristică a progresului înregistrat de industria materialelor de construcții în anii socialismului o constituie creșterea impresionantă a producției globale. Prin eforturile muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor care activează în acest sector **în anul 1970 producția globală a acestei ramuri va fi de 42 de ori mai mare decît în 1938.** În raport cu prevederile planului cincinal, în 1970 se vor produce cu circa 700 mii tone ciment mai mult, cu peste 150 mii mc de prefabricate, cu peste 6 milioane mp geamuri trase etc.

Cu toate succesele mari obținute, industria materialelor de construcții nu a izbutit să acopere în întregime necesitățile economiei naționale, caracterizate printr-un proces de creștere și diversificare destul de pronunțat. De aceea, sarcinile care stau în fața industriei materialelor de construcții **în cincinalul 1971—1975** sînt foarte mari. **Această ramură va trebui să acopere integral necesarul de materiale cerut de vastul program de investiții stabilit prin Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., nevoile crescînde ale populației, asigurînd, în același timp, un export eficient de produse de acest gen.**

Căile indicate de Directivele Congresului al X-lea pentru realizarea practică a acestor obiective principale care revin ramurii în cincinalul următor sînt:

— sporirea producției într-un ritm accelerat, pentru asigurarea tuturor necesităților;

— îmbunătățirea calității și diversificarea sortimentelor, în scopul reducerii greutății construcțiilor, creșterii productivității muncii, reducerii costului în activitatea de construcții-montaj, ridicării gradului de confort și al esteticii construcțiilor;

— ridicarea eficienței economice a întregii activități, mai ales în ceea ce privește reducerea cheltuielilor materiale.

Nivelele de dezvoltare ale acestei ramuri prevăzute în Directivele Congresului al X-lea sînt în perfectă concordanță cu obiectivele arătate mai sus. Ritmul mediu anual de 12—13%, cît va reprezenta creșterea producției industriei materialelor de construcții în perioada 1971—1975, este superior celui pe ansamblul industriei. **În 1975, producția de materiale de construcții va fi cu peste 80% mai mare decît prevederile planului pe anul 1970.**

Acest spor impresionant are în vedere producții fizice importante. În 1975 se prevede să se producă 13—14 milioane tone ciment, peste 3,3 milioane m^3 prefabricate din beton armat, peste 80 milioane m^2 geamuri trase și laminate, peste 200 milioane m^2 materiale hidroizolatoare, peste 3 miliarde bucăți materiale de zidărie etc.

Paralel cu creșterea volumului producției materialelor de construcții tradiționale, **se va acorda o atenție deosebită materialelor noi, moderne, ușoare și eficiente.** Ritmul de dezvoltare a producției materialelor cu un înalt grad de prelucrare și finisare va devansa pe cel al întregii ramuri, contribuind nemijlocit la ridicarea eficienței atît în cadrul propriului sector, cît și în industria construcțiilor. Astfel, **materialele din această categorie vor reprezenta, în 1975, aproape jumătate din întreaga producție.**

Dintre sortimentele noi de materiale de construcții enumerăm, pentru exemplificare: ciment cu rezistențe inițiale mari peste 300 kgf/cm^2, ciment cu rezistențe finale mari, ciment cu contracții reduse pentru drumuri, panouri sandvich din azbociment pentru pereți cu miez termoizolant, în panouri pînă la 1 300×3 600 mm, panouri ceramice pentru pereți, elemente din geam laminat profilat pentru pereți, geam laminat longitudinal, elemente de acoperiș și pereți din beton celular armat de dimensiuni mari, materiale hidroizolatoare pe suport de folii din aluminiu, plăci fonoabsorbante autoportante din fibre minerale, placaje din gresie, placaje glazurate etc.

Este interesant de arătat că în preocuparea industriei materialelor de construcții intră de fapt realizarea unor produse complexe, pe bază de ciment, geam, aluminiu, mase plastice etc. Considerăm că **în etapa actuală esențialul în dezvoltarea acestei ramuri îl reprezintă îmbinarea diferitelor materiale moderne pentru a produce în acest fel, semifabricate, respectiv prefabricate, cu un mare grad de elaborare în fabrici.**

Concomitent cu diversificarea sortimentelor și creșterea producției de prefabricate de peste 2 ori, se va înregistra o sporire de peste 4,4 ori a producției la sortimentele ușoare.

În ansamblul dezvoltării industriei materialelor de construcții **sînt prevăzute sporuri de producție la materialele de finisaj și de confort, care să asigure concordanța necesară cu volumul de materiale de construcții pentru structuri.** Astfel, producția de placaje pentru pardoseli și pereți (exterior și interior) de izolații termice și fonice, obiecte sanitare, geamuri etc. se va dezvolta corelat cu nivelul fabricației materialelor de construcții destinate structurilor de rezistență ale construcțiilor.

Programul atît de vast privind dezvoltarea și diversificarea materialelor de construcții implică, pe lîngă utilizarea deplină a capacităților existente, crearea unor importante unități noi. **În perioada 1971—1975, sînt prevăzute să intre în funcțiune cîte o capacitate de 1 milion tone ciment/an, în fiecare an al cincinalului, cinci unități din beton celular autoclavizat, peste 15 unități de prefabricate din beton armat și altele; se vor produce 12 milioane mp plăci azbociment/an, peste 30 milioane mp/an, geamuri trase în trei combinate mari etc.**

Cerințele noi, impun o preocupare permanentă pentru **introducerea tehnologiilor moderne de fabricație.** O imagine asupra anvergurii acestei acțiuni putem obține prin citarea unor exemple semnificative. În industria cimentului, de pildă, **ponderea procedeului uscat va crește de la 38% în 1970, la peste 50% în 1975** — pe bază de tehnologii moderne care permit obținerea unor indicatori tehnici și economici la cel mai înalt nivel înregistrat pe plan mondial. Pe baza acestei orientări, consumul de combustibil la tona de clincher se va reduce de la 0,205 la 0,175 tone combustibil convențional. **În industria republicană a ceramicei brute, sporul de producție se va realiza integral în unități dotate cu cuptoare tunel,** procedeu modern cu indici tehnico-economici la nivel mondial.

Una din problemele de bază izvorîte din prevederile documentelor Congresului al X-lea al P.C.R. o constituie asimilarea în țară a **utilajelor moderne,** componente ale liniilor tehnologice. Astfel, **pentru cincinalul ce urmează se prevede asimilarea liniei tehnologice de ciment de 3000 t/24 ore,** linie cu o capacitate unitară de peste 3 ori mai mare decît acelea cu care sînt echipate astăzi cele mai moderne fabrici de ciment din țară.

Dezvoltarea industriei materialelor de construcții în cincinalul viitor, este organic legată de modul în care se realizează obiectivele de investiții — începînd de la elaborarea proiectului și pînă la atingerea parametrilor proiectați și se utilizează fondurile fixe și mijloacele circulante. În acest sens, este necesar să fie **alese cu mare grijă soluțiile tehnice și tehnologice, parametrii funcționali ai liniilor de ciment, de prefabricate, de materiale de zidărie, de materiale de finisaj; vor trebui studiate și găsite, pe baza metodelor moderne de proiectare a întreprinderilor, soluții optime pentru a mări eficiența acestor capacități.**

Conducerea cu grijă a procesului de realizare a investițiilor pentru a asigura punerea în funcțiune în termene cît mai scurte a capacităților, atingerea la timp a parametrilor proiectați contribuie substanțial la o activitate eficientă. Una din premisele pentru realizarea acestui scop o constituie elaborarea de variante optime de investiții, care în final, conduc la economisirea pe toate căile a cheltuielilor materiale și la ridicarea productivității muncii. Din calculele inițiale de care dispunem rezultă că va trebui să găsim soluții pentru creșterea eficienței fondurilor fixe cu cel puțin 20%.

ing. **B. MARCUS**
Director adjunct al Direcției plan economic din Ministerul Industriei Construcțiilor

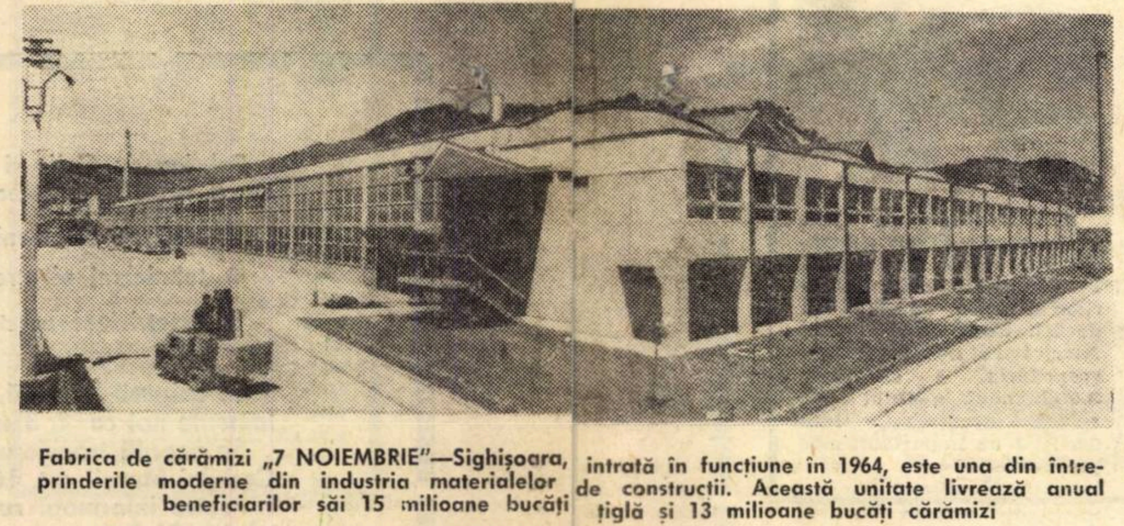

Fabrica de cărămizi „7 NOIEMBRIE"—Sighișoara, intrată în funcțiune în 1964, este una din întreprinderile moderne din industria materialelor de construcții. Această unitate livrează anual beneficiarilor săi 15 milioane bucăți țiglă și 13 milioane bucăți cărămizi

EXTINDEREA UTILIZĂRII PREFABRICATELOR

INDUSTRIA PREFABRICATELOR din beton armat și precomprimat, sector nou în economia noastră națională, are între altele, sarcina de a asigura plusul de materiale, specifice dezvoltării anumitor ramuri economice, ca: elemente de structură pentru construcțiile industriale și agrozootehnice, elemente de planșeu pentru construcțiile de locuințe și social-culturale, elemente pentru clădiri de locuințe în panouri mari, tuburi și jgheaburi din beton precomprimat pentru lucrările de alimentări cu apă, irigații etc. De asemenea, industria prefabricatelor va trebui să asigure, într-o proporție mult mai mare, înlocuirea unor materiale deficitare în țara noastră sau care pot fi folosite în circuitul economic în mod mai eficient decît la lucrările de construcții. În această direcție, **industria prefabricatelor are, printre obiectivele sale, sarcina de a reduce în continuare consumul de material lemnos și metal,** prin asigurarea de stîlpi electrici din beton precomprimat, spalieri din beton precomprimat pentru susținerea viței de vie, traverse de cale ferată din beton precomprimat etc. De asemenea, reducerea consumului de metal urmează să se obțină, atît prin înlocuirea unor construcții metalice cu structuri sau elemente din beton prefabricat, cît și prin înlocuirea betonului armat cu beton precomprimat.

Un calcul orientativ, demonstrează, de pildă, că **numai producția de prefabricate ce se va realiza în cele două fabrici noi, aflate în construcție la Oradea și Buzău** (32 000 mc/an) — **prevăzute cu linii tehnologice pentru fabricarea spalierilor de viță de vie din beton armat precomprimat — va înlocui circa 120 000 metri cubi lemn.** În același timp, prin folosirea spalierilor din beton precomprimat, în locul celor din beton armat, se **obține o economie de metal de 5900 tone/an, calculată la o cantitate de spalieri necesară pentru 4000 ha vie.**

O sarcină importantă, care vizează reducerea, în continuare, a masei lemnoase folosite, o constituie înlocuirea acestui material în lucrările pentru construcții ale populației rurale, cum ar fi elementele de gard, stîlpi și grinzi, căpriori, dulapi etc. și pentru lucrări agrozootehnice. Pentru rezolvarea acestei probleme, Ministerul Industriei Construcțiilor a și trecut la proiectarea, în cadrul Institutului de proiectări pentru industria materialelor și prefabricatelor de construcții (IPIMPC), a unor construcții cu caracter rural, la realizarea lor experimentală. Din multiplele cereri ale sectorului rural și, în special, ale unităților cooperatiste de producție agricolă **s-au ales tipuri de construcții reprezentative de frecvență mare și cu consumuri importante de material lemnos, cum ar fi: grajduri pentru 100 de vaci; grajduri și maternități pentru 50 scroafe; pătule pentru știuleți de porumb de 150 tone; locuințe rurale de 64 mp suprafață construită etc.** (experimentarea executării lor se face în comunele Dimieni din județul Ilfov și Scornicești din județul Olt).

Aceste construcții, în afară de faptul că **sînt realizate din elemente relativ ușoare din beton armat precomprimat sau din beton celular autoclavizat** (blocuri simple sau plăci armate), în cazul locuințelor rurale, deschid un cîmp larg de folosire a asbocimentului ca suprafață învelitoare, asigurînd astfel înlocuirea astericlei și a căpriorilor pentru care se consumau cantități importante de material lemnos ecarisat. **Dacă aceste soluții s-ar aplica numai la 1000 grajduri pentru 100 vaci fiecare; 200 maternități pentru scroafe a 50 capete și pătule pentru 250 000 tone știuleți, s-ar obține o economie de masă lemnoasă de circa 104 000 mc/an** — material care ar putea fi valorificat mult mai eficient în alte sectoare de activitate.

Acțiunea de realizare a unui număr mai mare de elemente prefabricate constituie de fapt o preocupare și a **Institutului de proiectări a construcțiilor tip și a Institutului de studii și proiectări agricole, care au prevăzut, în programul lor, studii privind serierea și tipizarea atît a locuințelor rurale, cît și a clădirilor de producție** (grajduri, maternități pentru animale etc.).

Soluțiile moderne, aplicate deocamdată experimental, la un număr restrîns de obiective, **vor deschide drumul unei concepții noi în elaborarea prefabricatelor din beton greu și, în special, pentru mediu rural, unde înlocuirea betonului precomprimat cu mărci de beton superioare va permite folosirea unor secțiuni mai reduse dimensional și, deci, mai economice.** Acest fapt va conduce la o ușurare a construcțiilor și, în același timp, va permite folosirea unei game de elemente prefabricate din asbociment asociate cu alte materiale, sau folosirea unor produse de termoizolații ca polistirenul expandat, spuma de poliuretan, plăci rigide sau semiportante din vată minerală etc.

Așa cum se menționează în Directive, vor trebui luate măsuri pentru **folosirea unor cantități sporite de materiale înlocuitoare din mase plastice. Un calcul făcut arată că folosirea polistirenului armat cu fire de sticlă, a elementelor din aluminiu sau a altor materiale de acest gen, ar avea drept efect reducerea greutății construcțiilor cu circa 25—40%, comparativ cu greutățile impuse de soluțiile actuale; în plus, s-ar obține și o reducere de circa 50—60% la oțelul utilizat în construcții.**

Ministerul Industriei Construcțiilor a luat măsuri pentru dezvoltarea bazei de materiale proprii, în vederea realizării acestor structuri prin proiectarea și, parțial, realizarea produselor noi. Se așteaptă însă definitivarea sortimentelor pe linie de tipizare ce vor rezulta din studiile I.P.C.T. și ale I.S.P.A. **În momentul cînd lucrările de tipizare și seriere vor fi gata, se va putea trece la mobilarea și dimensionarea de detaliu a instalațiilor de formare pentru producerea de elemente prefabricate din beton armat precomprimat.**

Paralel cu dezvoltarea producției de beton greu **s-a trecut și la extinderea și modernizarea producției de beton ușor — betonul celular autoclavizat.** Acest produs vine să acopere, cu o eficiență sporită nevoile de zidărie în construcții. În afară de calitățile sale termotehnice, **utilizarea lui va contribui la ușurarea construcțiilor, la reducerea tonajului transportabil, precum și la creșterea productivității muncii, prin aceea că este livrat în blocuri sau plăci mari, ceea ce simplifică — și sporește randamentul muncii prestate în domeniul zidăriei.**

Nu trebuie neglijată nici ideea dezvoltării, în continuare, a unor unități specializate în producerea sistemelor de prindere a noilor materiale: agrafe, buloane, șuruburi, cleme ca și alte dispozitive necesare montării cu ușurință a acestor materiale cu eficiență tehnico-economică ridicată.

Eficiența tehnico-economică superioară, sporirea volumului creditelor acordate de stat pentru construirea unui număr mai mare de locuințe proprietate personală, cu grad diferențiat de confort, sînt de natură să încurajeze producția de beton celular, în special pentru construcțiile din mediul rural și din sectorul cooperatist. Institutul nostru a trecut la realizarea experimentală a unui proiect de locuințe din elemente de beton celular autoclavizat. Rezultatele ce se vor obține în urma experimentărilor, vor constitui elemente prețioase pentru dezvoltarea sectoarelor noi de materiale de construcții mai ușoare, mai eficiente, sub raport tehnic și economic. Aceasta va da un nou și puternic impuls procesului de industrializare a construcțiilor în țara noastră, în condițiile economisirii unor mari cantități de metal și lemn.

inginer-șef M. ANASTASESCU
Institutul de proiectări pentru industria materialelor și prefabricatelor de construcții

APORT MAI MARE DIN PARTEA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ constituie un factor important în dezvoltarea industriei materialelor de construcții, atît prin contribuția ce trebuie s-o aducă la diversificarea producției, perfecționarea tehnologiilor de fabricație descoperirea, studierea și valorificarea unor noi surse de materii prime, ridicarea nivelului calitativ al producției și creșterea productivității muncii, atît în producția de materiale, cît și în lucrările de construcții.

În cadrul Institutului de cercetări de

ing. Gabriel CĂLINESCU
șeful secției de cercetări economice din Institutul de cercetări pentru materiale și prefabricate în construcție

(Continuare în pag. 15)

ASIGURAREA LA ADAS NU ARE EGAL

Viața confirmă un adevăr:

„PREVEDEREA ESTE MAMA ÎNȚELEPCIUNII"

State Niculescu, din Iacobeni, are faimă de om gospodar. Se bucură de încredere și stimă. Știe să prețuiască avutul său. El are o vorbă: „Cine nu-i prevăzător, nu ține la agoniseala sa". Cîtă dreptate a avut vom vedea din cele ce urmează.

1. După construirea unei case, oricine își cumpără mobilă, covoare, veselă și multe alte obiecte care să facă viața cît mai plăcută. Așa a procedat și State Niculescu.

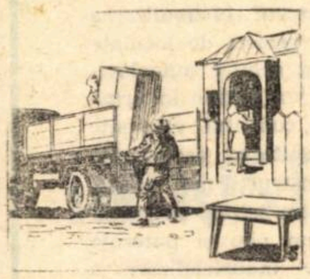

2. De la magazin pînă acasă autocamionul a ajuns destul de repede. Pe lîngă mobilă, familia State cumpărase un televizor, un aparat de radio și o mașină de cusut.

3. Apoi, cîteva zile, soțul și soția au muncit cu drag la amenajarea interioarelor, la găsirea celor mai bune locuri pentru fiecare obiect cumpărat.

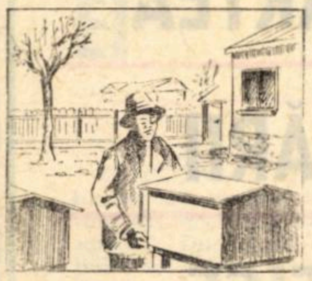

4. Nu au fost uitate nici bunurile de pe lîngă gospodărie: stupii de albine, stivele de lemne, șurele. În general, zilnic se găsea ceva de făcut pentru ca gospodăria să prospere.

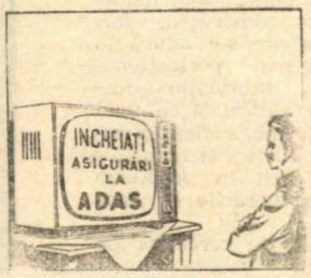

5. Iată însă că într-o seară, pe ecranul televizorului a apărut un îndemn direct pentru concretizarea unei măsuri de prevedere utilă oricui. Aceasta i-a amintit că nu trebuia să mai amîne...

Amănunte despre: ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR CETĂȚENILOR

Am vrea să precizăm, de la început, că asigurarea pe care dorim să o prezentăm în rîndurile care urmează are un caracter complex deoarece cuprinde mai multe feluri de asigurări: asigurarea bunurilor din locuință și din jurul ei, asigurarea persoanei care a încheiat contractul de asigurare și soției (pentru cazurile de invaliditate permanentă și de deces, întîmplate la domiciliu), asigurarea pentru cazurile cînd asiguratul sau membrii săi de familie, în calitate de locatari, trebuie să plătească proprietarului unele sume pentru pagube la imobil etc.

Toți posesorii asigurărilor complexe ale gospodăriilor beneficiază, deci, de avantaje importante. Administrația Asigurărilor de Stat acordă despăgubiri în cazurile de distrugere sau deteriorare a bunurilor ca urmare a: incendiului, trăznetului, exploziei, ploilor torențiale, grindinei, furtunii, cutremurului de pămînt, prăbușirii sau alunecării de teren, furtului prin spargere. Se acordă despăgubiri și pentru pagubele pricinuite ca urmare a stricăciunilor accidentale la instalațiile de apă, canal și gaze, a căderii pe clădirile sau adăposturile în care se aflau bunurile asigurate a unor obiecte, ori a prăbușirii clădirilor sau adăposturilor respective, precum și în cazul izbirii lor de către un vehicul. Menționăm că stupii (fără familia de albine), precum și uneltele agricole, viticole, pomicole, apicole, precum și uneltele pentru deservirea zootehnică sînt asigurate la domiciliul asiguratului și la locurile de producție, respectiv — de muncă. Acestea sînt însă asigurate și pe timpul transportului.

Cu privire la cuprinderea în asigurare a persoanelor, pentru cazurile de invaliditate permanentă sau deces, precizăm că sînt acoperite accidentele ce se pot întîmpla la domiciliul asiguratului. Dintre acestea menționăm: incendiul, trăznetul, explozia, cutremurul de pămînt, lovirea, căderea, acțiunea curentului electric, arsura, asfixierea din cauze subite etc.

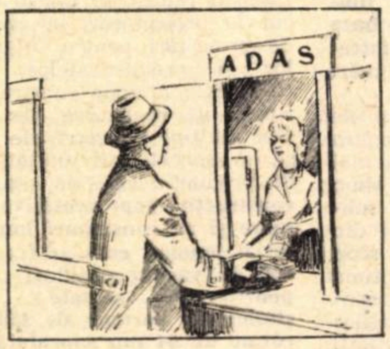

Referindu-ne la asigurarea pentru cazurile de despăgubiri civile, arătăm că ADAS își asumă răspunderea pentru acoperirea sumelor datorate de asigurat și de membrii familiei acestuia, pentru pagube provocate la imobilul proprietarului (de incendiu și explozie). Administrația Asigurărilor de Stat își asumă însă răspunderea și pentru acoperirea sumelor datorate altor persoane pentru accidentarea lor și avarierea bunurilor lor, la domiciliul asiguratului.

Numeroasele avantaje ale acestei forme de asigurare, practicată de ADAS, o fac utilă oricui. Ea este cu atît mai solicitată cu cît prima de asigurare este foarte redusă: 2 lei pentru fiecare 1 000 de lei din valoarea bunurilor asigurate, pentru un an întreg. Astfel un cetățean — indiferent de domiciliul său — care dorește să asigure bunuri în valoare de 40 000 lei va plăti numai 80 de lei. Ca urmare a unei astfel de măsuri de prevedere, ADAS își asumă după cum am arătat răspunderi deosebit de importante, pe care înțelege să și le îndeplinească cu cea mai mare operativitate, venind în ajutorul celor care au înțeles să materializeze spiritul lor de prevedere într-o asigurare

ASIGURAREA DE ACCIDENTE...

...se poate încheia atît pentru sume limitate (fixe) cît și pentru sume nelimitate (convenite). Iată cîteva amănunte cu privire la asigurarea pe care o recomandăm și locuitorilor satelor, în special acelor care lucrează în sectoarele unde accidentele pot fi mai frecvente.

Asigurarea poate fi încheiată de orice persoană, în vîrstă de la 16 la 70 de ani, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre numeroasele evenimente neprevăzute, ce se pot întîmpla (la domiciliu, la locul de muncă, pe stradă, în călătorie, la practicarea sporturilor etc.), pentru urmările cărora Administrația Asigurărilor de Stat plătește sumele asigurate, amintim: explozia, lovirea, căderea, arsura, degerarea, accidentele produse de funcționarea ori folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport (sau din cauza accidentelor întîmplate acestora) și multe altele.

Asigurările de accidente cu sume limitate (de 10.000 de lei pentru cazul de invaliditate permanentă totală și 5.000 de lei pentru deces sau pentru dublul ori triplul acestor sume), se încheie pe durate de trei sau de șase luni (în funcție de profesia asiguratului și de locul de muncă), sau pe durate constituind multiplul acestora, dar nu mai mult de 2 ani. Asigurările de accidente cu sume nelimitate (convenite) se încheie pe durate de la 1 la 5 ani.

Primele de asigurare, la ambele variante ale asigurării se stabilesc în funcție de mărirea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, de profesia și de locul de muncă, precum și de durata contractului. De exemplu, pentru un agricultor (în afara îngrijitorilor de animale și de meseriași), prima anuală de asigurare este de 1,60 lei pentru fiecare 1.000 de lei din suma totală asigurată. Menționăm că la asigurările cu sume nelimitate (convenite) prima de asigurare se poate plăti și în rate lunare, trimestriale sau semestriale.

Oricine va dori să se dovedească prevăzător, nu va întîrzia să încheie o asigurare de accidente. Este o dovadă de înțelepciune și, prudență.

Asigurarea autoturismelor

PENTRU CAUZELE DE AVARII ASIGURAREA SE POATE ÎNCHEIA cînd se acoperă pagubele produse autoturismului asigurat de stricăciuni sau distrugeri pricinuite de ciocniri cu alte autovehicule sau cu orice alte corpuri mobile sau imobile, aflate în afara autoturismului asigurat, lovituri, izbiri, căderi (căderea în prăpastie, căderea în apă cu prilejul transbordării, căderea din cauza ruperii podului, căderea pe autoturism a unor corpuri etc.), derapări sau răsturnări, incendii, explozii, greutatea zăpezii sau a gheții etc.

ASIGURAREA POATE FI ÎNCHEIATĂ DE CĂTRE:

- proprietari, atît pentru situațiile cînd își conduc ei înșiși autoturismele, cît și pentru situațiile cînd autoturismele sînt conduse de alte persoane;
- amatorii care conduc autoturismele aparținînd altor persoane sau unităților socialiste.

PRIMELE DE ASIGURARE, ce se plătesc de asigurați, se stabilesc în funcție de capacitatea cilindrică (în cm3). Astfel, pentru un autoturism „Dacia 1 100" se va plăti o primă de 1.100 lei pe an.

ASIGURAREA SE POATE ÎNCHEIA ȘI PENTRU CAUZELE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ, cînd se acordă despăgubiri pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le plătească drept desdăunare și cheltuieli de judecată, persoanelor păgubite printr-un accident pricinuit de autoturismul asigurat, ca urmare a vătămării corporale sau decesului persoanelor, precum și a avarierii ori distrugerii bunurilor. Se mai acordă despăgubiri și pentru cheltuielile făcute de asigurat în procesul civil, chiar dacă nu a fost obligat la desdăunare.

PRIMA DE ASIGURARE ESTE FOARTE CONVENABILA:

La o sumă asigurată de 60.000 de lei pentru accidentarea fiecărei persoane și de 30.000 de lei pentru pagube la bunuri, în unul și același accident, prima pe an este de numai 315 lei.

...de pe o zi pe alta ceea ce dorea să facă încă din prima zi, cînd s-a mutat în noua locuință: să încheie o asigurare complexă a gospodăriei, scut de nădejde pentru multe supărări.

6. Iată de ce — chiar a doua zi — a mers la punctul de lucru ADAS și a solicitat să i se încheie asigurarea dorită. Pentru bunuri în valoare de 30 000 de lei a plătit o primă de 60 de lei pentru un an.

7. După cîteva luni se afla — împreună cu toată familia — la tîrgul din satul vecin. Cumpăra fel de fel de lucruri pentru gospodărie, se bucura alături de mulțimea de oameni.

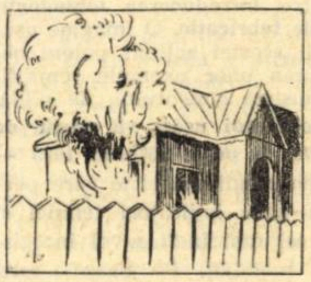

8. Cînd familia State lipsea de acasă, locuința a luat foc. Riscul era asigurat de ADAS, ca multe altele de altfel: ploaie torențială, inundație, furtună prăbușire sau alunecare de teren etc.

9. Intervențiile și ajutorul vecinilor, al pompierilor, au diminuat paguba. Supărarea a fost însă mare și firească. Rodul strădaniilor s-a dus — în mare parte —pe apa... Sîmbetei.

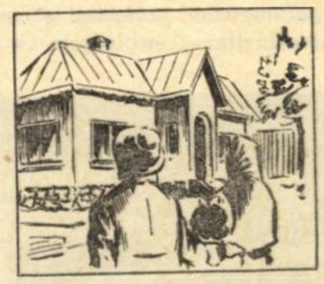

10. Gospodarul a fost însă despăgubit cu promptitudine de către ADAS. El a primit valoarea bunurilor distruse, adică 21 700 de lei. Cu această sumă Niculescu State și-a refăcut gospodăria, a cumpărat mobilă nouă, a putut să-și refacă agoniseala. Iată deci, cît de importantă este prevederea...

Pagină realizată de AUREL CRIȘAN

desene de NIC. NICOLAESCU

DEZBATERI

RITMUL CREȘTERII ECONOMICE

DUPĂ „Productivitatea muncii sociale" (1964), „Introducerea în teoria capitalismului monopolist de stat" (1967) — în colaborare — și o serie de alte studii remarcabile, **Ritmul creșterii economice**[1]) *ridică pe noi trepte ale cercetării activitatea cunoscutului economist Emilian Dobrescu. Publicarea acestei lucrări reprezintă o realizare prestigioasă nu numai pentru autor, ci și pentru însăși literatura noastră economică, constituind un exemplu și un îndemn în activitatea vastă ce trebuie s-o desfășurăm pentru a face ca cercetarea economică să răspundă în mai mare măsură exigențelor actuale.*

„Viața economică" a relevat, la apariție, trăsăturile de bază ale acestei lucrări meritorii în care, cum menționa atunci Costin Murgescu, se „acumulează elementele prin care se constituie treptat nucleul unei teorii a creșterii economice în socialism" (vezi Viața economică nr. 7/1969). Dacă acum publicăm acest grupaj de articole, o facem tocmai pentru că elaborarea unei teorii a creșterii economice în socialism este indisolubil legată de un schimb larg și fructuos de opinii cu privire la aspectele multiple pe care le implică această problemă. Am vrea să credem în același timp, că prin aceasta urmăm și îndemnul autorului primelor aprecieri la adresa cărții, care exprima atunci speranța că fondul de idei al lucrării va fi întîmpinat de specialiști cu comentariile la care incită o construcție științifică. De aceea am invitat la această dezbatere pe acad. Gh. Mihoc și o serie de economiști preocupați de problemele respective, convinși fiind că în acest fel vor putea fi puse în valoare o serie de teze importante ale teoriei economice și ale lucrării dezbătute.

SE POATE spune că despre ritmul creșterii economice s-a scris destul de mult în literatura noastră, ca și a altor țări socialiste. Și este de înțeles, întrucît analiza dinamică a economiei pune, cum bine se subliniază în „Ritmul creșterii economice", importanta problemă a intensității *dezvoltării, adică a ritmului de creștere cu multiplele sale implicații de ordin cantitativ și calitativ.*

Dar de prea puține ori acest parametru de maximă sinteză economică — ritmul — a fost pus în legătură cu condițiile și factorii care-l determină; și chiar atunci cînd aceasta s-a încercat, măsura realizării analizei a fost cu totul insuficientă. Au predominat abordările constatative, descriptiviste, cu o arie tematică îngustă, predominînd interpretarea ritmului ca o expresie a intensității modificării unor indicatori cantitativi și omițîndu-se aspectele calitative.

In „Ritmul creșterii economice" Em. Dobrescu a ales altă cale și anume a pornit de la concluzia, lapidar formulată în încheierea primului capitol, dar esențială, că ritmul de dezvoltare nu poate fi rupt de problematica mai largă a creșterii economice; pentru a-ți da seama de aceasta este suficient să vezi structura capitolelor și paragrafelor care alcătuiesc arhitectonica lucrării. Un prim capitol — pe cît de concis pe atît de consistent din punct de vedere teoretic — consacrat problemelor metodologice ale reproducției; un altul despre produsul social și venitul național care sînt categoriile fundamentale ale reproducției; altele dedicate optimului economic, ritmului și factorilor care-l determină, corelației dintre acumulare și consum, structurii economiei naționale etc. — toate acestea nu constituie altceva decît „încarnarea" fidelă și, trebuie să spunem, deosebit de izbutită a concluziei sau mai bine-zis a premisei de la care a pornit autorul.

ESTE, desigur, dificil să relevi într-un spațiu restrîns tot ceea ce întruchipează pozitiv o construcție științifică solidă, sprijinită pe o largă activitate de documentare, de analiză și mai ales de abstractizare, prin care se desprind ceea ce într-adevăr înseamnă legități, trăsături și particularități ale proceselor economice, ale reproducției și creșterii economice. Fiecare problemă mai importantă — corelația dintre acumulare și consum, structura economiei, factorii care determină ritmul creșterii, corelația extensiv-intensiv în dezvoltarea economică, — este reluată de două sau mai multe ori, în diverse planuri, cu mijloace diverse de analiză; o dată uzînd de elementele logico-teoretice, altădată de instrumentarul matematic, iar apoi de datele statistice ce caracterizează evoluția economiei românești. Astfel că pentru a înțelege logica și concluziile autorului, pentru a pătrunde întreaga complexitate a construcției teoretice și a surprinde în toată amploarea ei profunzimea și finețea cercetării întreprinse, lucrarea trebuie urmărită în **continuitatea** *și* **unitatea sa.**

Una dintre ideile interesante relevate în „Ritmul creșteri economice" este rolul **efectului propagat** *sau, cum îi spun alți economiști,* **a efectului de antrenare.** *Chiar dacă, cel puțin la prima vedere, teza autorului că „însuși progresul economiei politice ca știință, îndeosebi a economiei politice a socialismului depinde în foarte mare măsură de abordarea efectului propagat" poate părea o supraestimare, este cert că cerințele evaluării corecte a cauzelor, factorilor care condiționează anumite procese economice, ca și a dimensiunilor acestei influențe sau, cum spune Em. Dobrescu, explicarea mecanismului de funcționare a economiei sînt indisolubil legate de rezultatele cercetărilor întreprinse în domeniul efectului propagat prin prisma unei concepții unitare, coerente asupra acestui fenomen.*

Exemplul cel mai evident în acest sens, deși el nu este singurul, interferențele care au loc în viața economică fiind deosebit de numeroase și de variate, îl constituie schimbările care au loc în structura economiei naționale.

Nu este vorba numai de revoluționarea structurii prin trecerea de la un tip la altul (agrar, agrar-industrial și industrial) ci și de orice fel de schimbări care intervin în structura generală sau de ramură, ca și în însăși nomenclatorul produselor. Este cunoscută marea mobilitate, marea putere de competitivitate și eficiență pe care o au economiile care și-au făurit o structură economică ce ține seama de tendințele și cerințele progresului tehnico-științific contemporan. O planificare dinamică nu poate, de aceea, să nu țină seama de marele efect de antrenare pe care-l au schimbările structurale pe planul sporirii producției și productivității muncii, al investițiilor și posibilităților de inovare și de utilizare a bazei tehnico-materiale a societății. De aceea, nu se poate decît să subscriem la teza autorului că intensitatea schimbărilor de structură devine tot mai mult un parametru esențial al dezvoltării (pag. 213), ca și la modul argumentat și convingător în care el fundamentează însemnătatea făuririi unei structuri moderne a economiei noastre naționale.

Seria ideilor valoroase, originale, formulate în lucrare recenzată pe baza unei temeinice cercetări ar putea, desigur, continua. Oprindu-ne însă aici am mai vrea să remarcăm înalta ținută științifică, sobrietatea și maniera în care autorul desfășoară discuția cu autorii unor puncte de vedere pe care nu le împărtășește, singurul țel fiind schimbul de idei, iar arma de luptă — opinia proprie sprijinită nu pe forța epitetelor, ci a argumentelor.

Și încă ceva. Este indiscutabil că Editura politică a ales o „deschidere" mai mult decît meritorie, a colecției „Creșterea economică". De aceea orice economist care a citit **Ritmul creșterii economice,** *va urmări această colecție cu mare interes, dar și cu exigența ce decurge din nivelul ridicat de la care ea a început.*

1) Emilian Dobrescu : Ritmul creșterii economice, Editura politică 1968, 400 pag.

O PONDERE REMARCABILĂ INSTRUMENTULUI MATEMATIC

acad. Gh. MIHOC

ÎN ULTIMII ANI, aplicarea matematicii în economie parcurge o curbă ascendentă. Ni se pare că nu este vorba numai de un fenomen trecător, datorit unei mode a epocii noastre: matematizarea științelor. Economia, ca știință ale cărei legi sînt deduse sau verificate din analiza unui număr mare de date, îmbracă caracterul tuturor științelor experimentale, ca de exemplu fizica sau chimia, în care matematica reprezintă un instrument fundamental. Cele mai multe fenomene economice au drept model matematic procese stochastice, care arareori se reduc la scheme deterministe. Dar și atunci ele nu pot fi studiate decît prin procedee matematice. Apariția ordinatoarelor electronice a dat un impuls și mai mare folosirii metodelor matematice în economie. Numai cu ajutorul lor prelucrarea datelor, care în general dă naștere la un număr imens de calcule, devine posibilă. De exemplu, programarea lineară — cel mai simplu model de programare — dă naștere unei scheme matematice extrem de simple din punct de vedere teoretic care însă nu a putut fi pusă în practică decît în ultimele decenii din lipsa unui instrument de calcul adecvat.

Aceste constatări referitoare la rolul din ce în ce mai important pe care matematica îl are în studiile economice pun probleme și în legătură cu pregătirea de specialitate a actualului și viitorului economist. Citind interesanta carte **Ritmul creșterii economice,** de Emilian Dobrescu, în care autorul, economist prin formație, acordă matematicii o pondere remarcabilă, ne-am întărit convingerea că astăzi tratarea științifică a multor chestiuni, cu caracter teoretic sau practic, implică avansate cunoștințe matematice.

Problema ritmului creșterii economice este de mare actualitate. Ea conduce la serii dinamice al căror studiu, cel puțin în prezent, este încă departe de a fi socotit încheiat. Autorul a consultat o bogată bibliografie, din care constatăm că și numeroși cercetători români s-au ocupat cu această problemă. Concluziile la care ajunge, după ce analizează cele mai importante metode preconizate pînă în prezent, ni se par cele mai juste. Într-adevăr, deosebirile de rezultate, care de cele mai multe ori în practică nu sînt mari, se datoresc, în primul rînd, funcției de ajustare, iar alegerea celui mai potrivit model care să fie caracterizat printr-un înalt grad de reprezentativitate a fenomenului rămîne deschisă. De asemenea, sîntem de acord cu preferința pe care autorul o acordă mediilor parabolice, care, spre deosebire de alte metode, țin seama de variația tuturor termenilor seriei și deci pot furniza o informație mai bogată. Studii recente au condus și la un alt punct de vedere care ni se pare interesant prin căile de cercetare pe care le deschide. Termenii seriei pot fi considerați ca valorile observate ale unui proces stochastic. Ținînd seama de legile probabilistice care definesc procesul, cu alte cuvinte de un model mai puțin schematic al seriei dinamice și deci mai reprezentativ, pentru că ține seama de mai mulți factori și de influența acestora manifestată prin variații aleatoare, se obțin cu siguranță indici ai ritmului creșterii mai apropiați de realitate.

Capitolul care tratează factorii direcți ai ritmului de creștere este interesant și din punct de vedere teoretic și practic. Autorul se ocupă cu problema distribuirii sporului de producție pe factori cauzali, problemă larg dezbătută în țara noastră în literatura de specialitate. Evident avem de-a face cu o problemă nedeterminată. Dacă avem doi factori, sporul este o funcție de două variabile (variațiile factorilor), care într-un caz particular poate fi produsul lor. Cele două creșteri ale factorilor sînt necunoscute, iar mărimea sporului este singura cunoscută. Avem deci în general o ecuație cu două necunoscute, care este insuficientă pentru determinarea exactă a distribuirii valorii exacte a sporului pe cei doi factori. Se pot face însă unele ipoteze care să ne conducă la a doua ecuație de care avem nevoie. Cu cît aceste ipoteze sînt mai plauzibile, cu atît rezultatul este mai apropiat de realitate. Sîntem deci de acord cu concluzia autorului că în rezolvarea acestei probleme intră elemente de convenționalitate. În demografie se studiază grupele de indivizi închise, care variază sub acțiunea mai multor cauze de eliminare.

De exemplu, dacă se consideră o colectivitate formată din persoane active, ea se micșorează prin două cauze : decesul și invaliditatea. Variația acestei colectivități dă naștere la o problemă de aceeași natură cu aceea pe care am menționat-o mai sus. Să plecăm astfel de la un fenomen statistic F variabil sub acțiunea cauzelor de eliminare, incompatibile între ele, A și B. Presupunem că F se referă la un număr oarecare de indivizi și că grupul inițial fiind odată constituit indivizi noi nu mai pot intra în F. Admitem această ipoteză pentru a simplifica schema. Din cauza legii duble de eliminare, A și B, probabilitatea ca un individ de vîrstă x să fie eliminat înainte de împlinirea vîrstei de (x+1) ani, printr-una din cele două cauze, este de două feluri. Pentru punerea lor în evidență să considerăm mai întîi cauza A. Vom avea atunci o probabilitate ca individul să fie eliminat prin cauza A, atunci cînd lucrează simultan ambele cauze A și B, și o altă probabilitate ca el să fie eliminat atunci cînd ar lucra numai cauza A, cauza B fiind exclusă. Prima probabilitate se numește relativă, iar a doua absolută. Ipotezele făcute în legătură cu probabilitățile absolute și relative stau la baza construcțiilor tabelelor de mortalitate, cînd se ține seamă și de factorul invalidității. Este posibil ca studierea acestor capitole de demografie să poată sugera noi metode pentru determinarea influenței factorilor direcți ai ritmului de creștere economică.

În ceea ce privește formula Cobb-Douglas, care leagă printr-o formulă simplă volumul producției de cantitatea de muncă utilizată și de capital, formulă analizată în lucrare, se arată că unii economiști susțin că această relație reprezintă mai mult decît ajustarea unei legi putînd fi considerată forma generică a legăturii dintre rezultatul unei activități de producție și factorii cu care se obține rezultatul. Mi se pare această afirmație prea hazardată.

În rarele cazuri cînd în natură și societate întîlnim modele deterministe, acestea, trebuie să capete o convingătoare demonstrație teoretică sau o confirmare riguroasă experimentală. Cel puțin pînă în prezent, o atare explicație privind exactitatea formulei Cobb-Douglas nu s-a dat.

Desigur că rezultatul unei activități productive este o funcție de factori care stau la baza ei. Această funcție nu poate fi arbitrară, trebuind să îndeplinească un număr oarecare de condiții. În general, există însă o infinitate de funcții care îndeplinesc aceste condiții. Dintre ele, se aleg cele mai simple, fie pentru motivul că sînt mai comode pentru elaborarea unei teorii, fie că sînt mai ușor de aplicat în practică. Se pot da în această privință exemple clasice. În statistică, momentul centrat de ordinul al doilea a fost ales dintre toate momentele de ordin par ca măsură a dispersiei unei variabile numai pentru simplificarea teoriei. Legea Gompertz-Makeham din teoria mortalității dă o formulă explicită a funcției de supraviețuire în funcție de vîrstă. Ea prezintă din punct de vedere practic marele avantaj că reduce calculul asigurărilor pentru un grup de persoane de vîrste diferite la un grup de persoane de aceeași vîrstă.

Am considerat din această valoroasă lucrare de economie, care are meritul de a aplica o teorie generală la rezolvarea concretă a unor probleme cu caracter economic din țara noastră, numai cîteva aspecte matematice, desigur dintr-o deformare profesională. Tendința matematicienilor de a degaja din orice chestiune în care intervin matematicile numai problemele abstracte care intră în preocuparea lor, mă face să cred că progresul științelor economice nu va putea fi realizat decît de economiști, buni cunoscători ai matematicilor superioare, cum este cazul tov. Emilian Dobrescu a cărui gîndire logică am apreciat-o încă de pe timpul cînd era student.

PRINCIPII METODOLOGICE — CONȚINUT DE IDEI

ÎN ULTIMUL timp am avut prilejul de a asculta numeroase păreri cu privire la dezvoltarea cercetării și științei economice în țara noastră. Întotdeauna cînd era vorba despre creațiile care în vremea din urmă au contribuit la îmbogățirea patrimoniului literaturii și științei economice românești, printre primele titluri — dacă nu primul — figura lucrarea profesorului universitar dr. Emilian Dobrescu „Ritmul creșterii economice — teorie și analiză".

Subscriind în cunoștință de cauză la această apreciere găsesc explicația în meritele reale ale lucrării. Ea se impune atenției cititorului și se încorporează în știință atît prin **principiile metodologice** pe care se întemeiază, prin **procedeele** și **metodele moderne** în special statistico-matematice — de investigare a realității social-economice, cît, mai ales, prin **rezultatele teoretice** și **concluziile practic-economice** pe care le cuprinde.

Dincolo de problematica cuprinzătoare — autorul supune cercetării principiile metodologice conducătoare, metodele de analiză cantitativă a ritmului, a factorilor care-l influențează și tendințele actuale ce caracterizează evoluția lor —, „Ritmul creșterii economice" reține atenția prin **conținutul său de idei.** Fiecare capitol citit continuă să mențină cititorul în problematica sa, îl determină să reflecteze asupra celor parcurse și, nu de puține ori îl solicită să se pronunțe asupra unor soluții, concluzii sau îl îndeamnă să ridice aspecte și probleme noi. Continuînd să rămînem în problematica lucrării, ni se pare firesc — și aceasta e meritul lucrării — să începem cu ce a început și autorul — cu **considerațiile metodologice.** Se știe de mult, că în rîndul unor renumiți savanți a domnit convingerea că „metoda științifică este ceva despre care se discută din afară" (P. Q. Bridgman) că „cei care au realizat majoritatea descoperirilor științifice sînt oamenii care cunoșteau cel mai puțin pe

Conf. univ. dr. A. NEGUCIOIU

→

Bacon, pe cînd cei care l-au citit și au meditat asupra lui, ca și Bacon, nu au reușit prea mult în această privință" (J. de Maistre).

Istoria științei confirmă însă că, întotdeauna, cercetarea științifică în accepțiunea adevărată a noțiunii a inclus ca o componentă a sa **aplicarea, folosirea** unei **metodologii științifice**, conducerea în cercetare după anumite reguli, principii călăuzitoare. Mai mult decît atît, pe măsura dezvoltării științei, s-a accentuat mereu și necesitatea folosirii unei metode cît mai exacte de cercetare. Principiile metodologice, procedeele și tehnicile de cercetare au început să devină într-o măsură tot mai mare OBIECT al cercetării înainte de a fi **instrument** al acesteia. **Folosirea** principiilor metodologice generale, orientative, fiind **punctul** de **plecare** și însoțitorul permanent, al cercetării științifice, nu presupune întotdeauna și enunțarea lor. Formularea și enunțarea lor se presupune, după părerea noastră, atunci cînd, ca și în cazul lucrării de față, se încorporează organic în cercetarea respectivă contribuind la aprofundarea studiului fenomenelor și proceselor date. Principiile metodologice călăuzitoare expuse în primul capitol al lucrării **orientează întreaga cercetare** spre problemele cardinale ale temei, introduce pe cititor în resoartele „intime" ale reproducției, ușurează înțelegerea și desprinderea diferitelor relații ce se statornicesc între ele, îndeplinind, astfel, un netăgăduit rol **gnoseologic.** Aceasta cu atît mai mult cu cît principiile nu rămîn în primul capitol, așa după cum metodele de analiză cantitativă nu rămîn în partea a II-a a lucrării, ci sînt prezente în întreaga lucrare.

Ghidarea după principii metodologice științifice a permis autorului: a) să orienteze corect cercetarea științifică; b) să trateze ritmul economic — parametru de maximă sinteză — ca **rezultat al acțiunii concomitente și interdependente** a unui șir întreg de factori: „progresul tehnic, productivitatea muncii, nivelul de pregătire a forței de muncă, volumul și tehnicitatea fondurilor de producție, diversitatea și gradul de folosire a bogățiilor naturale, particularitățile distribuției spațiale a forțelor de producție, corelațiile dintre ramurile economiei naționale" și totodată să **individualizeze influența** fiecăruia dintre ei; c) să desprindă un șir de corelații ce se stabilesc în mod obiectiv între ritmul de creștere și diferiții factori de care acesta depinde; d) să îmbine armonios analiza cantitativă cu cea **calitativă,** și astfel să desprindă și să pună în lumină aspecte și fațete noi ale problemelor cercetate: optimul economic și criteriile sale în economia socialistă, echilibrul structural dinamic, perfecționarea mecanismului de funcționare a economiei socialiste, produsul social global și produsul social final, diferitele tipuri ale reproducției sociale, ritmul optim, ca să aducem numai cîteva exemple.

La cele de mai sus, mai trebuie adăugat un aspect tot de ordin metodologic — **unitatea metodei de cercetare și de expunere.** Lucrarea nu are un conținut „justificativ"; autorul nu și-a pus drept țel „justificarea" sau „argumentarea" cu material faptic, cifrico-statistic, a unor idei preconcepute, așa după cum nici nu face o inventariere de fapte și înregistrare de date. Prin conținutul său lucrarea cercetează și expune rezultatele autorului privind: a) principiile metodologice ale studierii reproducției lărgite; b) metodele de analiză cantitativă ale creșterii economice și c) realizările și tendințele actuale ale ritmului economiei românești pe care le DESPRINDE din **realitatea istorică** a economiei noastre studiată în totalitatea sa. Aici realitatea economică apare atît în calitate de **punct de pornire** cît și în calitate de **criteriu de verificare** a concluziilor teoretice.

Se spune, credem cu îndreptățire, că cel mai **practic lucru este o teorie bună.** „Ritmul creșterii economice" întrunește această calitate dintr-un **îndoit** punct de vedere. Pe de o parte, afirmînd principii metodologice științifice de cercetare, enunțînd și folosind procedee moderne de investigare, dezvăluind un șir de corelații macro-economice obiective, lucrarea **lărgește orizontul cunoașterii științifice** în acest important domeniu al vieții sociale și în această măsură **îmbogățește** teoria noastră economică. Pe de altă parte, lucrarea conține multe idei, concluzii **cu aplicabilitate în practica economică.** Demonstrarea adevărului că pentru economia noastră națională sursa principală a creșterii economice rapide în perioada următoare este asigurarea unei rate înalte a acumulării; analiza competent argumentată a îmbunătățirii structurii fondurilor fixe productive, a reducerii duratei de execuție a noilor capacități, a dimensiunilor optime ale întreprinderilor, a ridicării nivelului tehnic al economiei — căi importante de ridicare a eficienței economice a investițiilor; cercetarea rolului factorului demografic —, dinamica populației, utilizarea rațională a forței de muncă și calificarea acesteia — în creșterea economică; desprinderea influenței multilaterale pe care modificarea — în sensul modernizării — structurii pe ramuri și subramuri, ca și a structurii teritoriale a economiei o are asupra creșterii economice — ne scutesc de comentarii suplimentare.

Investigînd riguros științific realitățile noastre economice, lucrarea servește ca bază pentru adoptarea deciziilor și opțiunilor la nivel macro și microeconomic.

ECHILIBRU DINAMIC — OPTIM ECONOMIC

TEORIA OPTIMULUI ECONOMIC poate fi considerată ca unul din cele mai noi capitole ale științei economice, sau poate, mai exact, ale științei care se cristalizează la hotarul dintre economie și matematică: economia matematică. Definirea conceptelor de bază ale teoriei optimului economic constituie obiect viu de controversă în știința contemporană, reflectînd nu numai stadiul incipient al cercetării în acest domeniu, ci și complexitatea problemelor de rezolvat. Este meritul tov. prof. dr. E. Dobrescu de a fi contribuit la elucidarea unora dintre aceste aspecte, consacrînd, pentru prima dată în literatura noastră, un capitol întreg problemei optimului economic.

Corelația echilibru economic — optim economic își găsește în lucrare o rezolvare la care subscriu integral. Pare evident că noțiunea de optim economic include noțiunea de echilibru economic, fiind absurd a presupune că o economie dezechilibrată ar putea fi într-o situație care să îndeplinească condițiile de optim. (De pildă, optimul economic este incompatibil cu ocuparea incompletă a forței de muncă). Dacă optimul economic presupune existența echilibrului economic, **reciproca nu mai este adevărată.** O economie națională poate fi în stare de echilibru fără a se găsi simultan în poziția de optim. Tov. Dobrescu subliniază cu pregnanță acest raport — apreciind astfel corelația dintre optim și echilibru în economie: „Optimul economic cuprinde în plus o anumită problemă extremală în raport cu resursele materiale și de muncă date. Dezvoltarea economică poate fi în unele perioade echilibrată, dar nu și optimă. Ipoteza inversă nu este valabilă, optimul implicînd în mod obligatoriu echilibrul material și valoric al reproducției (pag. 58—59).

Aceste precizări sînt deosebit de valoroase; se știe că în gîndirea economică occidentală de cele mai multe ori optimul economic se confundă cu echilibrul economic. Într-o lucrare recentă de economie matematică americană se afirmă că: „Fiecare echilibru competitiv este un optim paretian; și fiecare optim paretian este un echilibru competitiv" (R. Dorfman, A. Samuelson, R. Solow: „Linear Programming and Economic Analysis" pag. 410). La baza unei asemenea concepții stau atît o reprezentare eronată despre echilibrul economic, identificat cu un echilibru competitiv, rezultat al așa numitei concurențe perfecte, cît și însușirea criteriilor de optimizare definite de Vilfredo Pareto prin maximizarea utilităților marginale. Identificarea echilibrului și a optimului economic este fundamentată pe încercări de demonstrare matematică **a existenței** și **unicității echilibrului economic competitiv:** dacă ar exista **un singur punct** de echilibru economic, evident că acesta ar trebui să coincidă cu optimul economic. Formalizarea matematică a concepțiilor burgheze despre echilibrul economic și-a găsit expresie în elaborarea modelului echilibrului economic general al lui von Neumann, al cărui **caracter nerealist** pentru economia capitalistă este remarcat și în lucrarea pe care o dezbatem.

ÎNCERCÎND să elucideze conținutul economic al categoriei de optim în economie, autorul distinge **cinci coordonate ale optimului economic:** a) criteriul optimizant sau funcția obiectiv; b) raportul dintre acumulare și consum; c) echilibrul dinamic al schimburilor interramuri; d) amploarea și eficiența utilizării resurselor; e) mecanismul de funcționare a economiei. Acest mod de abordare a esenței optimului economic ni se pare rodnic și poate constitui o bază metodologică de plecare în aprofundarea problematicii de cercetare a acestei teme. Desigur că sînt posibile și alte modalități de abordare a optimului economic, dar este puțin probabil că poate fi evitată măcar una din coordonatele enunțate de autor.

Criteriul optimizant este un element fără de care nu se poate concepe optimizarea economiei naționale. Deși s-a încercat elaborarea unor modele de optimizare economică fără formularea unei funcții obiectiv, este imposibil de demonstrat caracterul optim al dezvoltării economice propuse prin acest tip de modele. Legătura indestructibilă dintre planul optim și criteriul optimizant este astfel relevată de academicianul sovietic C. N. Fedorenko: „planul optim este varianta cea mai bună a dezvoltării economice din punctul de vedere al criteriului ales" (Ekonomika i matematika, Moscova, 1967 pag. 17). Lipsa unui criteriu absolut de optimizare a economiei naționale a generat marea controversă în jurul acestui criteriu. Spațiul relativ restrîns acordat acestei probleme în lucrare nu a împiedicat pe autor să facă o serie de considerații judicioase despre determinarea criteriului de optimizare. Ni se pare pe deplin întemeiată ideea că „maximizarea fondului de consum ca criteriu al optimului economic nu numai că nu vine în contradicție cu acumularea, ci, dimpotrivă, implică o rată înaltă a acesteia. Cu o condiție: acest criteriu să fie abordat dinamic, în perspectiva unei perioade relativ mai mari" (pag. 67). Această viziune de perspectivă a optimului economic este singura compatibilă cu cerințele construcției unei economii moderne și multilateral dezvoltate.

O altă trăsătură pozitivă a lucrării este faptul că ea include printre coordonatele optimului economic și **mecanismul economiei naționale,** în accepția de forme și pîrghii prin care sînt atrase resursele în circuitul economic, se realizează legăturile dintre întreprinderi, se alocă fondurile etc. Într-adevăr, optimizarea economiei naționale nu se poate realiza în mod automat, prin intermediul **exclusiv** al calculelor de plan, fără participarea nemijlocită a factorului uman, a potențelor sale de judecată și acțiune, care decid în ultimă instanță transpunerea în viață a cifrelor neînsuflețite calculate de cele mai perfecționate calculatoare. Mecansimul economiei naționale este pus în funcțiune de către om și nu poate funcționa decît prin participarea activă a omului. De aceea, realizarea planului optim al economiei naționale este condiționată de perfecționarea relațiilor reciproce între participanții la schimbul de activități economice.

Valoarea unei lucrări științifice constă nu numai în modul în care duce pînă la capăt anumite probleme, ci și în conținutul său general de idei, în capacitatea de a incita pe cititor la reflecții proprii pe marginea celor citite. Lucrarea tov. E. Dobrescu realizează pe deplin această cerință suplimentară, proprie cărților care rămîn în patrimoniul gîndirii societății.

dr. M. HOROVITZ

FACTORUL DEMOGRAFIC ȘI ANALIZA TERITORIALĂ

O ÎNCERCARE de caracterizare de ansamblu a lucrării lui Em. Dobrescu „Ritmul creșterii economice" mi se pare că ar trebui să rețină în zona ei două merite fundamentale: actualitatea problemelor economiei românești și actualitatea metodelor de analiză, în concordanță cu informația disponibilă pe plan mondial. Inventarul problemelor este quasi exhaustiv: factori extensivi și intensivi ai creșterii economice, examinați din cele mai variate unghiuri — totdeauna însă într-un sistem coerent de referințe și articulații — cu ajutorul unor metode și tehnici adecvate în cadrul cărora un loc important îl dețin cele cantitative.

Produce o bună impresie faptul că autorul restituie problemelor demografiei economice și analizei teritoriale însemnătatea cuvenită, în complexul general al creșterii economice, merit cu atît mai remarcabil cu cît aceste probleme — cînd nu sînt ignorate — se tratează de cele mai multe ori parțial și simplist în literatura noastră de specialitate. Aș vrea să mă refer, în cele se urmează, la aceste două categorii de probleme.

În teoriile și modelele creșterii economice, factorul „populație" — în dubla sa calitate de producătoare și de consumatoare — apar obișnuit implicit, prin intermediul unor variabile cum sînt: venitul național pe un locuitor, venitul național pe o persoană ocupată în producția materială, consumurile pe un locuitor. Aceasta revine la a determina, **în primul rînd,** corelația dem-economică fundamentală („creșterea economică și creșterea populației") prin compararea ritmurilor respective de creștere, **în al doilea rînd,** productivitatea muncii sociale, **în al treilea,** nivelul de trai al populației, în expresia sa directă. Un asemenea mod de tratare a problemei este suficient în condițiile în care populația dată nu este afectată de o evoluție demografică cu particularități manifeste, în care economia națională nu este supusă unor mutații structurale care generează schimbări de amploare și de profunzime în structura demografică și socio-economică a populației, în care procesele de mobilitate — spațială, profesională, socială — a populației se desfășoară în ritmuri normale.

Nu acesta este însă cazul țării noastre în care procesele demografice se află sub impactul unei creșteri economice deosebit de energice însoțită de binecunoscutele mutații structurale. Populația activă, repartiția ei pe ramurile economiei naționale, pe sectoarele primar, secundar și terțiar, distribuția ei teritorială, pe cele două medii — urban și rural — după nivelul de instruire, de calificare au cunoscut schimbări ample în urma unor intense procese de mobilitate. La aceasta se adaugă și unele schimbări pur demografice ca urmare a afirmării unor tendințe caracteristice: scăderea mortalității, schimbarea structurii acesteia pe vîrste, scăderea accelerată a fertilității populației feminine, pînă în anul 1966, ceea ce a dus la instalarea unor simptome de îmbătrînire demografică a întregii populații și a populației active.

Toate aceste aspecte și implicații sînt luate în considerare de Em. Dobrescu în lucrarea sa și analizate într-o logică strînsă. Autorul pleacă de la constatarea că: „la intersecția dintre economie și populație se concentrează probleme de însemnătate capitală pentru dezvoltarea societății: influența dinamicii populației asupra volumului și structurii rezervelor de muncă, greutatea specifică a populației active în totalul populației, calificarea profesională a cadrelor etc." (pag. 265) și supune unei analize problema structurii pe vîrste și a populației și a „îmbătrînirii" demografice — sub influența scăderii rapide a natalității, ajungînd la o concluzie interesantă: „...investițiile demografice sporite (așa-numitul „cost al formării") vor trebui să fie asigurate un anumit timp, fără schimbări prea importante în volumul resurselor de muncă" (pag. 269—270). Autorul transferă — pe drept cuvînt — problema de pe planul ei extensiv, la cel intensiv, subliniind necesitatea **utilizării** raționale a forței de muncă și a creșterii **productivității** muncii.

Într-adevăr, investițiile demografice și cele economice au crescut considerabil an de an; „explozia școlară", implicațiile revoluției tehnico-științifice contemporane au reclamat obiectiv creșterea investițiilor demografice, sporirea „stocului de învățămînt", creșterea investițiilor pentru crearea unui loc de muncă.

Pe aceeași linie, autorul subliniază necesitatea studierii multilaterale a fluxurilor migratorii ale forței de muncă și a noilor tendințe ce se vor instala în mobilitatea spațială a populației ca urmare a aplicării consecvente a politicii repartizării teritoriale raționale a forțelor de producție.

Autorul stăruie asupra problemei structurii teritoriale, acordîndu-i o importanță aproape egală cu cea a structurii pe ramuri a economiei naționale. Rezultatele acestei politici se concretizează în reducerea diferențelor dintre diferitele zone (economice, administrativ-teritoriale), simultan cu omogenizarea socială, economică, culturală, tendință puternic afirmată în ultimii ani. Pentru analiza acestui proces autorul folosește anumiți indici cum sînt raportul — în fiecare județ — între ponderea producției industriale și a populației, între ponderea numărului de salariați și a populației. Valorile unui asemenea indice pe județe ar putea fi ușor convertit în „ranguri" statistice, ar duce la calculul unor coeficienți de corelație a rangurilor, deschizînd totodată perspectiva folosirii analizei factoriale. În general, această disciplină nouă care se numește **analiza regională** folosește pe scară tot mai largă analiza factorială, balanța legăturilor dintre ramuri pe regiuni, modelarea matematico-economică teritorială.

Mi se pare, de asemenea, că merită subliniată formula folosită de autor, anume de a examina corelat repartizarea teritorială a forțelor de producție, cuprinzînd nu numai industria, ci și agricultura, transporturile, populația etc.

Lucrarea lui Em. Dobrescu oferă nenumărate sugestii pentru noi studii și cercetări atît de domeniul problemelor generale ale creșterii economice, cît și pe tărîmul unor probleme particulare, cum sînt cele relevate în însemnările de față. Împărtășesc convingerea că pentru îmbogățirea analizei cantitative a creșterii economice — pe care autorul o mînuiește cu competență — ar fi de mare utilitate definirea conceptului de „creștere economică" și „dezvoltare economică" — în literatura actuală această problemă nu este integral elucidată —, inventarierea și ierarhizarea variabilelor sociale, economice, demografice, comportamentale cu ajutorul cărora s-ar putea întreprinde modelarea matematică la nivel macroeconomic și la nivel teritorial, premisă pentru o analiză calitativă multilaterală. Realizarea acestui obiectiv ar fi o contribuție pe care știința noastră economică ar aduce-o la fundamentarea politicii economice, a deciziilor și opțiunilor în domeniul creșterii economice a țării noastre.

Vl. TREBICI

FIȘE

● În studiul **Un model al simulării sistemelor** apărut în nr. 4/1969 al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ, autorul, prof. dr. ing. N. Racoveanu, definește modelul ca reprezentarea matematică a relațiilor (în sensul cel mai larg) existente într-un sistem, considerat ca „o colecție de elemente diferite, în interacțiune, incluzînd oameni și mașini, integrate în îndeplinirea unui obiectiv dorit, prin manipularea și controlul materialelor, informației, energiei și activității umane". După părerea sa, noțiunea de simulare este acceptată de obicei în două sensuri, de reprezentare a relațiilor din sistem printr-un analog fizic și de utilizare a analogiilor fizice sau de calcul, ca un mijloc de explorare a comportării sistemului.

În consecință, autorul consideră că simularea este în esență un studiu experimental, ce poate fi efectuat pe sistem sau pe modelul acestuia.

● În broșura intitulată **Sootnoșenia v razvitii promîșlennosti i selscogo hoziaistva** (Corelațiile în dezvoltarea industriei și agriculturii) Editura Mîsl, Moscova 1968, 94 pag., V. A. Mitrofanov, subliniind că în actualul cincinal sovietic (1966—1970) este prevăzută o creștere medie anuală a producției agricole de 1,25 ori, iar a industriei de 53%, evidențiază înfăptuirea unei însemnate apropieri între ritmul de dezvoltare a industriei și agriculturii. Totodată, autorul consideră că apropierea ritmurilor de dezvoltare a industriei și agriculturii nu înseamnă obținerea unei dezvoltări armonioase, interdependente a acestor ramuri: indicatorul ce ilustrează dezvoltarea interdependentă dintre industrie și agricultură este în primul rînd măsura în care cele două ramuri își acoperă nevoile reciproce, precum și alte nevoi ale societății. Numai cînd nevoile respective nu pot fi acoperite, susține Mitrofanov, coordonarea în dezvoltarea celor două ramuri poate să se obțină cu ajutorul ritmurilor de creștere. În perspectivă trebuie să se aibă însă în vedere coordonarea nevoilor reciproce.

● Prin publicarea într-un plăcut format de buzunar și în condiții grafice excelente, a cărții **Structuri organizatorice ale întreprinderii moderne** de Ioniță Olteanu, însumînd 142 pagini, Editura politică a inaugurat o nouă colecție de specialitate „BIBLIOTECA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ȘTIINȚIFICE" ale cărei lucrări sînt destinate tuturor

celor interesați în perfecționarea organizării și conducerii întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice din România.

Salutăm această lăudabilă inițiativă a editurii și sîntem convinși că, publicînd lucrările anunțate, ea va contribui nu numai la **sensibilizarea cadrelor** cu atribuțiuni privind organizarea și conducerea științifică spre a-și însuși și perfecționa cunoștințele în aceste domenii, ci și la **reducerea decalajului organizațional** care ne desparte de principalele țări dispunînd de industrii și de economii moderne.

Autorul lucrării aci semnalate își propune să contribuie prin analiza critică a numeroase puncte de vedere din literatura mondială de specialitate și a rezultatelor unor cercetări întreprinse la noi, la crearea unei imagini cuprinzătoare asupra subiectului tratat, precum și la evidențierea elementelor concrete de care trebuie ținut seama în elaborarea unei structuri organizatorice eficiente a întreprinderii. Punînd în discuție **organigrama** întreprinderii, structura ei organizatorică, cu scopul de a ajuta la modernizarea ei, Ioniță Olteanu a atacat o problemă complexă de mare însemnătate și deosebită **actualitate** pentru fiecare unitate economică din țara noastră, indiferent de ramura producției materiale în care funcționează. Se știe că elaborarea și perfecționarea structurii organizatorice este astăzi un atribut al comitetului de direcție al fiecărei întreprinderi și că de modul în care este ea rezolvată depind în mare măsură rezultatele finale ale activității economice a întreprinderii.

● Economistul american Franklin D. Holzman tratează în studiul **Import Bottlenecks and the Foreign Trade Multiplier** (Punctele de gîtuire ale importului și multiplicatorul comerțului exterior), publicat în revista **WESTERN ECONOMIC JOURNAL**, vol. VII nr. 2, iunie 1969, problema impactului unei încetări a importului de produse intermediare asupra producției, indicînd efectele diferențiate în funcție de caracterul mecanismului de funcționare a economiei naționale: economie de piață liberă sau economie planificată. Într-o economie de piață se va utiliza politica fiscală și monetară pentru a minimiza efectele unei diminuări a comerțului exterior asupra venitului național și utilizării forței de muncă. Într-o economie planificată, repercusiunile de multiplicare a efectului comerțului exterior sînt minime, din două considerente: a) nivelurile viitoare ale producției sînt determinate pe baza planurilor de dezvoltare a economiei, producția fiind neafectată de o scădere a cererii externe; b) cererea internă efectivă în exces servește ca un amortizor la orice diminuare a cererii externe.

● De curînd, în editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut lucrarea intitulată „Etica muncii și modul de viață". Pe temeiul unei ample cer-

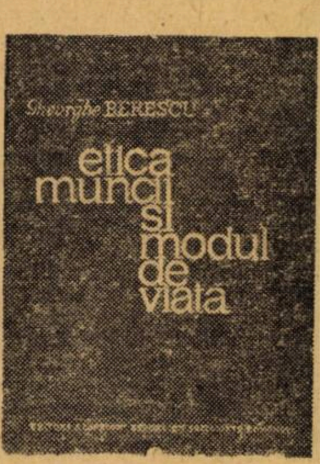

cetări concrete Gh. Berescu analizează multiplele aspecte privind categoriile disciplinii eticii profesionale, corelația muncii cu modul de trai cotidian, implicațiile etice ale timpului liber și ale vieții de familie.

● În **RIVISTA INTERNAZIONALE DI SCIENZE ECONOMICHE E COMMERCIALI** (nr. 5, mai 1969) apar două studii: **Ownership and Performance, of the Large Firm** (Proprietatea și realizările marilor firme) de R. J. Monsen și **The Effect of Separation of Ownership and Control on the Performance of the Large Firm in the U. S. Economy** (Efectele separării proprietății de controlul asupra realizărilor marilor firme din economia americană) de D. R. Kamerschen. Ambele se ocupă de influența pe care o are asupra rezultatelor marilor întreprinderi separarea dintre proprietate și control și susțin, bazate pe date statistice și observații de natură diversă, idei diametral opuse. Astfel, în timp ce R. J. Monsen susține că întreprinderile controlate direct de patroni obțin rezultate superioare celor controlate de „manageri" de profesie, D. R. Kamerschen prezintă opinia contrară.

Ultimul număr al revistei lunare L'EUROPE ORIENTALE (nr. 45, iulie—august, 1969, 32 pag.) care apare la Paris este consacrat în întregime — cu prilejul sărbătoririi a 25 de ani de la eliberarea țării noastre — reflectării evoluției economiei românești în ultimul pătrar de veac.

Editorialul, semnat de directorul și redactorul șef al revistei, Jean Janiaud, prezintă pe scurt, în retrospectivă, și perspectivă jaloanele dezvoltării relațiilor economice româno-franceze, ale cooperării economice dintre România și Franța, ale eforturilor spre care se concentrează în acest cadru cele două țări. Un prim obiect al cooperării economice a fost petrolul. Dar azi cooperarea româno-franceză se extinde la industria siderurgică, chimie, construcții de mașini etc.

În continuare, revista tratează într-un articol de ansamblu cele mai importante realizări ale economiei românești, reliefînd dinamismul dezvoltării, diversificării continue a producției, promovarea cu curaj a ceea ce e nou în tehnică, competitivitatea demonstrată a produselor și schițează vastul program de perspectivă în lumina noului plan cincinal 1971—1975 și a liniilor directoare ale dezvoltării economico-sociale în perioada 1976—1980.

Celelalte articole, în număr de 10, tratează probleme privind comerțul exterior al României și relațiile româno-franceze, industria constructoare de mașini din România după un sfert de secol de dezvoltare, aspecte din industria pentru echipament și utilaj petrolier, realizări și perspective în industria energetică, cîteva aspecte privind dezvoltarea transporturilor în țara noastră, avîntul industriei chimice, dezvoltarea agriculturii, dezvoltarea industriei alimentare, realizări în industria lemnului și industria textilă din România în ultimii 25 de ani. Toate acestea articole sînt întocmite de specialiști români în domeniile respective.

Cum era și firesc, materialul cuprins în cele 32 de pagini ale revistei evidențiază în primul rînd realizările obținute în România după eliberare și dezvoltarea relațiilor economice româno-franceze, însă, prezentînd bogatul bilanț de realizări în toate domeniile vieții economice, punînd în valoare potențialul tehnic al țării și energiile creatoare ale întregului popor român, publicația pariziană trimite pe cititori spre sensuri mai profunde, evidențiază locul României în concertul națiunilor și face cunoscute largile posibilități ale țării noastre de participare tot mai activă la intensificarea și diversificarea legăturilor dintre state pe multiplele planuri ale creației materiale și spirituale.

Ion PITOIU
Camera de Comerț
a Republicii Socialiste
România

APORT MAI MARE

(Urmare din pag. 11)

materiale și prefabricate de construcții au fost studiate și apoi obținute în producție de masă numeroase sortimente superioare de ciment. Printre acestea se numără **cimenturile cu rezistențe inițiale mari** (cimenturile RIM), care au o eficiență economică recunoscută. Acestea permit decofrarea rapidă a betoanelor și scurtarea duratei de execuție a construcțiilor de beton economisindu-se astfel material lemnos, ceea ce permite, în final, reducerea costului construcțiilor. De asemenea, se realizează scurtarea ciclului de producție a elementelor prefabricate, existînd posibilitatea creșterii capacității întreprinderilor de acest gen și de reducere a cheltuielilor de investiții pentru fabricile noi.

Sectorului lianți îi revine sarcina să realizeze, în anii următori, alte sortimente valoroase de ciment, pe care cercetarea științifică de la noi din țară urmează să le elaboreze, să le studieze proprietățile fizico-mecanice și să le stabilească condițiile de producție. **Printre noile sortimente ce vor face obiectul cercetării vor fi cimenturile cu rezistențe finale mari (cu 700 kgf/cm² la 28 zile).**

Prin folosirea cimenturilor superioare și a oțelurilor speciale se vor putea realiza construcții de beton armat de mare rezistență, suple, cu dimensiuni mai reduse, care vor necesita cantități mai reduse de materiale, vor avea deci greutăți mai mici și vor fi mai ieftine. **Vom efectua, de asemenea, cercetări și în domeniul cimenturilor speciale pentru drumuri, în vederea obținerii de cimenturi cu contracție redusă, care să permită mărirea durabilității și reducerea costurilor de întreținere a drumurilor,** unul din obiectivele prevăzute în Directivele Congresului al X-lea.

Se vor studia și pune în producție totodată noi sortimente de materiale hidroizolatoare placate cu folii de aluminiu și cu suport din țesături și impîslituri din fibre de sticlă. Aceste materiale vor reprezenta un progres în domeniul hidroizolațiilor, deoarece ele dau posibilitatea creșterii substanțiale a duratei de utilizare și sînt fabricate pe baza unor materii prime exclusiv din producția indigenă.

Țesăturile de fibre de sticlă bitumate, ce urmează a se realiza pornind de la cercetările efectuate în institutul nostru, vor înlocui în multe soluții constructive, pînza de iută bitumată, aducînd un dublu avantaj, un material cu durată de folosință mai mare și reducerea importului de iută, destinată fabricării pînzei asfaltate.

Producția **tuburilor de azbociment,** folosite în prezent pe scară largă la noi în țară la alimentările cu apă, va cunoaște o dezvoltare și mai mare în anii următori. Ca urmare a cercetărilor ce le întreprindem, utilizarea lor se va extinde și la trasportul produselor petroliere. În acest fel se vor realiza economii considerabile de metal, înlocuindu-se în unele zone conductele din oțel pentru transportul produselor petroliere, cu conducte din azbociment.

În domeniul **materialelor refractare, cercetarea științifică are sarcina studierii posibilității fabricării în țară a materialelor refractare topite,** în prezent importate, care se utilizează la cuptoarele pentru sticlă. De calitatea acestor produse depinde, pe de o parte, durata de funcționare a cuptoarelor de topit sticla, iar pe de altă parte, calitatea sticlei obținute, astfel că realizarea materialelor refractare topite va permite scăderea prețului de cost al sticlei și reducerea cheltuielilor valutare.

Extinederea folosirii **prefabricatelor,** atît pentru construcțiile industriale, cît și pentru cele social-culturale și de locuit, a făcut obiectul unor dezbateri ample în rîndul constructorilor. Problemele ridicate cercetătorilor de lărgirea ariei de utilizare a prefabricatelor, sînt numeroase și se referă, în primul rînd, la îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, fiind cunoscut faptul că în unitățile noastre de producție, unele prefabricate se produc încă cu prețuri ridicate, productivitatea este scăzută și calitatea elementelor realizate nu este întotdeauna la nivelul cerințelor beneficiarilor.

Cercetarea trebuie să rezolve totodată o serie de probleme în legătură cu finisarea prefabricatelor, în această categorie de lucrări intrînd cercetarea și trecerea în producție a unor materiale de etanșare. Se efectuează, de asemenea, cercetări în vederea producerii de tipare pentru elemente prefabricate realizate din materiale plastice armate cu fibre de sticlă, care pe lîngă economia de lemn și metal (astăzi aceste tipare se confecționează mai ales din metal iar în unele cazuri, și din lemn) pe care o aduce utilizarea lor, acestea au și o durată de folosire îndelungată, nu necesită material pentru ungere înainte de turnare și permit obținerea unor elemente de beton cu fețe netede.

Ca urmare a sarcinilor trasate prin Directivele Congresului al X-lea al partidului, **cercetătorii examinează posibilitatea realizării unor elemente prefabricate de construcții, confecționate în întregime din materiale plastice,** utilizabile pentru pereți despărțitori sau pentru luminatoare, care oferă condiții de confort deosebite, fiind bune izolatoare termice și fonice și avînd o greutate redusă.

STUDIILE ce se efectuează și urmează a fi continuate în viitor, în domeniul materialelor de construcții, **se orientează, de asemenea, în direcția identificării de noi zăcăminte de materii prime** pentru unitățile industriale, ce se vor înființa. Aceste materii prime trebuie să permită obținerea de produse corespunzătoare calitativ, să fie accesibile din punct de vedere geografic, deoarece materialele de construcții sînt produse cu volum mare, care trebuie să fie fabricate în imediata apropiere a sursei de materii prime și la distanțe cît mai mici de centrele de consum. Pe de altă parte, în afară de obținerea materialelor clasice (calcare și marne pentru ciment, argile pentru produsele de ceramică brută, nisip cuarțos pentru geamuri, balast pentru prefabricate ș.a), **se urmărește și adaptarea tehnologiilor de fabricație pentru utilizarea altor materiale, existente în cantități mari și care ar putea fi valorificate.** Printre acestea se numără calcarele magneziene, care pot fi folosite la fabricarea cimentului, cenușile și zgurile de termocentrală în industria lianților minerali sterilul de mină de la exploatările carbonifere, care poate fi folosit la obținerea de materiale de zidărie ceramică, precum și un alt deșeu industrial „fosfogipsul", rezultat de la fabricarea îngrășămintelor fosfatice, care va îmbogăți sortimentele de materii prime pentru industria materialelor de construcții.

Corespondență din Geneva

SESIUNEA A IX-A A CONSILIULUI U.N.C.T.A.D. ȘI-A ÎNCHEIAT LUCRĂRILE

LUNI DUPĂ AMIAZĂ, cu trei zile mai tîrziu decît era prevăzut în program, în marea sală de conferințe a palatului Națiunilor Unite s-au încheiat lucrările sesiunii a IX-a a Consiliului UNCTAD. Au fost examinate ultimele probleme, care n-au putut fi convenite în termenul ce le-a fost prevăzut și a fost aprobat raportul asupra lucrărilor sesiunii Consiliului.

Opiniile delegațiilor asupra rezultatelor acestei sesiuni variază în funcție de grupul de țări din care fac parte, de speranțele pe care și le-au pus în această sesiune. În orice caz, un oarecare progres a fost realizat pe calea îndeplinirii obiectivelor care stau în fața UNCTAD de a contribui la normalizarea și dezvoltarea comerțului internațional și la creșterea economică, în special a țărilor insuficient dezvoltate.

Examinarea problemelor de pe ordinea de zi, care, așa cum arătam anterior, au fost numeroase, s-a efectuat într-un număr impresionant de ședințe: atît în ședințe plenare ale Consiliului, ale celor două comitete sesionale, cît și în ședințe ale diverselor grupe de contact și ale diferitelor grupuri de țări, atît ziua cît și noaptea, inclusiv în zilele nelucrătoare.

Dezbaterile generale, care au avut loc în cursul primei săptămîni, în legătură cu îndeplinirea recomandărilor conferinței au permis un larg tur de orizont pe toate principalele probleme ale comerțului și dezvoltării economice, asupra factorilor care le-au influențat, asupra rezultatelor eforturilor proprii depuse de diverse țări și ale colaborării internaționale în ansamblu. În cuvîntul a numeroși delegați a fost exprimată satisfacția față de rezultatele obținute în anul 1968 în dezvoltarea de ansamblu a economiei și a comerțului, sensibil mai bune decît cele din anii precedenți, dar și dezamăgirea față de tendința continuă de deteriorare a situației țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial, față de pașii lenți care se fac pe linia îndeplinirii recomandărilor Conferinței de către țările occidentale și față de sprijinul financiar insuficient pe care acestea îl acordă țărilor în curs de dezvoltare.

În domeniul comerțului a fost subliniată importanța normalizării schimburilor între diferite grupe de țări prin înlăturarea practicilor restrictive existente și aplicarea a diverse forme de cooperare economică și tehnico-științifică. Numeroși delegați au remarcat că politica protecționistă a țărilor occidentale constituie încă o piedică importantă în calea dezvoltării comerțului, iar progresul realizat în ceea ce privește creșterea accesului mărfurilor lor pe aceste piețe a fost foarte limitat.

Țările în curs de dezvoltare, sprijinite de către țările socialiste, au insistat din nou asupra necesității accelerării adoptării de măsuri practice pentru stabilizarea prețurilor produselor de bază prin încheierea unor acorduri internaționale pe produse. În acest sens a fost menționat rolul pozitiv pe care l-ar avea continuarea eforturilor pentru întocmirea unui acord general care să constituie un cadru pentru acordurile pe produse concrete și au deplîns faptul că datorită opoziției țărilor capitaliste dezvoltate în cadrul Comisiei produselor de bază această problemă a rămas în suspensie.

Consiliul a aprobat proiectele de rezoluții adoptate de către Comisia produselor de bază referitoare la diminuarea efectelor negative ale concurenței pe care produsele sintetice o fac unor importante materii prime naturale; la atenția deosebită care trebuie să fie acordată promovării exportului produselor de bază de către țările în curs de dezvoltare mai puțin avansate; la definirea elementelor unei politici internaționale în domeniul produselor de bază ș.a.

De o atenție deosebită s-a bucurat problema promovării exportului de produse manufacturate din țările în curs de dezvoltare și în legătură cu aceasta stabilirea unui sistem general de preferințe nereciproce și nediscriminatorii. Potrivit unei recomandări adoptate de Conferința de la New Delhi urma ca elementele acestui sistem să fie convenite încă în cursul anului 1969, însă țările occidentale au întîrziat cu prezentarea listelor de mărfuri la care acceptă să ofere preferințe, precum și a altor elemente, astfel că dezbaterile Consiliului s-au rezumat, în special, la unele probleme organizatorice și procedurale. În legătură cu aceasta țările în curs de dezvoltare și-au exprimat regretul și speranța că țările occidentale vor fi totuși în măsură să prezinte propunerile lor în noiembrie a.c., pentru a se putea trece la o examinare concretă a lor.

În rezoluția adoptată s-a stabilit ca să fie menținut în continuare Comitetul special pentru preferințe, care să prezinte raportul său final unei sesiuni extraordinare a Consiliului, în prima parte a anului 1970. Se speră astfel ca în caz favorabil sistemul să poată fi aplicat, ținîndu-se seama de perioada de timp necesară pentru obținerea ratificărilor respective ale organelor legislative și executive ale țărilor, cel mai tîrziu începînd cu anul 1972. Se apreciază că, dacă se va reuși ca sistemul să fie convenit și aplicat, aceasta va constitui un succes însemnat al UNCTAD.

Sesiunea Consiliului a acordat o atenție deosebită problemelor legate de promovarea relațiilor comerciale între țări cu sisteme economice și sociale diferite, probleme care au fost dezbătute pe larg în cadrul unui comitet sesional și în cadrul unei grupe speciale de contact. Bazîndu-se pe principiile conținute într-o rezoluție corespunzătoare a Conferinței de la New Delhi, concluziile care au fost elaborate la actuala sesiune reprezintă, potrivit aprecierii unor delegați, o contribuție la mai buna cunoaștere a dificultăților și posibilităților existente, în stare să conducă la creșterea comerțului mondial în ansamblu și în toate direcțiile sale.

De o bună apreciere s-au bucurat consultările bilaterale, confidențiale și neangajate între diferite delegații, avînd ca temă probleme legate de dezvoltarea bilaterală a schimburilor comerciale și a cooperării economice — ca metodă nouă și promițătoare în cadrul UNCTAD.

În domeniul promovării comerțului de o apreciere pozitivă s-a bucurat activitatea Centrului UNCTAD — GATT; numeroși delegați au prezentat o serie de sugestii menite să ducă la creșterea eficienței acestei activități. A fost adoptată totodată și o rezoluție privitoare la sporirea sprijinului pe care diferite instituții specializate și organe din familia Națiunilor Unite ar fi necesar să îl acorde centrelor regionale pentru promovarea comerțului prin pregătirea de cadre și materiale de informare comercială.

O problemă căreia țările în curs de dezvoltare i-au acordat — ca și în trecut — o importanță deosebită a fost aceea a resurselor financiare externe. Principalul lor deziderat în acest domeniu, potrivit unei recomandări adoptate la Conferința de la New Delhi, este acela ca țările dezvoltate să le asigure anual un flux finan-

Vasile Dracea

(Continuare în pag. 18)

NOTE

Stînca și englezii

NU DE MULT, disputa între Spania și Anglia cu privire la „stînca" Gibraltarului, a reținut atenția comentatorilor de presă un timp destul de îndelungat. De atunci, mai degrabă decît aspectul politic, corespundenții de la fața locului se ocupă de problemele economice, pe al căror teren a fost transferată, se pare, înfruntarea. Englezii fac investiții pentru a transforma orașul Gibraltar, puternică fortăreață militară, într-un centru de vacanță: „un centru sub stăpînirea gibraltarienilor înșiși" cum subliniază presa britanică. Dincolo de graniță însă, la Nord, Spania face la rîndul ei investiții în dezvoltarea regiunii Campo de Gibraltar. Un plan în acest sens a intrat în aplicare încă din ianuarie 1966. Cu cîțiva ani în urmă, gibraltarienii, locuind într-un oraș bine organizat, curat, întreținut prin munca personalului spaniol, puteau strîmba din nas — spune un corespondent englez — în fața „sărăciei, gălăgiei și certurilor" de la Algeciras și de la Linea, principalele orașe ale lui Campo de Gibraltar. În cele două orașe nici azi zgomotul n-a descrescut, dar, scrie corespondentul, situația generală, economică, a făcut mari pași, înainte. În Campo de Gibraltar venitul per capita, *în anul 1964, nu reprezenta față de media națională în Spania, decît 40%. Produceau oarecare venituri, industria de pescuit și plantațiile de plută. Dar recoltele de cereale erau extrem de slabe. Pămînturile de fermă se aflau împărțite pe de o parte în mii și mii de loturi mici, iar pe de altă parte în mari latifundii. Credite importante au fost acordate între timp de statul spaniol pentru ameliorări agricole și pentru calificarea brațelor de muncă. A fost finanțat un sistem hidraulic destinat unor irigări inițiale de 13 500 hectare. Alte 20 000 urmează să fie irigate de-a lungul rîului Barbate, precum și la capătul apusean al regiunii Campo. Sistemul hidraulic va permite de asemenea instalarea unei capacități energetice de 23 000 kW, asigurînd și aprovizionarea cu apă a unei populații de 450 000 locuitori. Numărul actual al locuitorilor în Campo este de numai 220 000, dar planul are în vedere dublarea lui în următorii cîțiva ani.*

Deosebit de fondurile de infrastructură cheltuite de stat — mai bine de 14 milioane de lire sterline anul acesta — capitalul particular se orientează și el către regiunea Campo. Anul trecut investițiile particulare în întreprinderi s-au cifrat la aproape 38 milioane de lire. Se prevăd investiții private, în noi fabrici, în valoare de 105 milioane de lire.

Pe această bază se vor crea 13 000 noi locuri de muncă. Se dezvoltă în ritm intens industria de confecții. Contribuie de pe acum, în mod însemnat, la produsele de export o întreprindere de rame de ochelari care-și plasează mărfurile în primul rînd în țările Pieței Comune. Anul acesta, deosebit de activitatea rafinăriei spaniole CEPSA, își va începe producția și o industrie petrochimică, la care participă și capitalul american. S-au plasat, de asemenea, în industria de hîrtie, de la Campo, capitaluri canadiene și olandeze.

Proiectul cel mai important, pare-se, îl constituie însă Algeciras, considerat a fi portul natural cel mai bun din Europa de sud-vest, așezat aproape călare pe o cale-cheie a traficului maritim mondial. Grupuri americane și vest-germane au prezentat ministerului spaniol al lucrărilor publice o ofertă de mari investiții, pentru a crea aici un port susceptibil să primească tancuri petroliere de 300 000 dwt. Un alt grup, cu capital mixt spaniol și străin, s-a oferit să construiască și să administreze un mare șantier naval, de construcții și reparații, pentru supratancuri și vase mari, capabil de asemenea să servească flota de pescuit în dezvoltare. Un asemenea port, se crede, ar putea împuțina în mod serios activitatea Gibraltarului. De altfel, marile proiecte ale Spaniei pentru amenajarea turistică a regiunii Campo, între care multe au și fost aprobate, constituie, după părerea observatorilor englezi, o sfidare încă și mai mare pentru viitorul economic al „stîncii". Autoritățile spaniole au anunțat că încă înainte de sfîrșitul lui 1971, ele vor cheltui circa 27 milioane de lire sterline pentru dezvoltarea turismului în Campo. Cifra finală ar fi de 96 milioane de lire, avîndu-se în vedere amenajări pentru un număr de 185 000 de vizitatori.

Cei care în Anglia cred în viitorul Comunității Economice Europene și al N.A.T.O.-ului, socotesc că, în 10—12 de ani, fundalul politic s-ar putea schimba și că integrarea vest-europeană, incluzînd atît Anglia cît și Spania, va rezolva ea problemele azi în dispută. Dar o asemenea poziție, care se bazează pe convingerea că peste douăzeci de ani NATO, sau, cum se exprimă ei, „alt club militar", încă va mai exista — că va mai exista adică împărțirea lumii în blocuri — pare, dacă nu chiar de tot ciudată, de un pesimism pe care probabil nu mulți englezi l-ar putea împărtăși.

„O distrugere deghizată"

STOCURILE FRANCEZE de unt sporesc necontenit și o dată cu acestea problemele producătorilor și ale statului. După cum prevăd cei în cauză, la 1 octombrie ele se vor ridica la 200 000 de tone. Cititorii nu vor afla pentru prima oară din aceste rînduri despre fenomenul «supraproducției» în economia capitalistă. Este sigur însă că dezvoltarea mijloacelor industriale și agricole în zilele noastre au dat acestei probleme dimensiuni și înfățișări noi. Intervenția crescîndă a statului în sfera producției și a schimbului multiplică factorii de influență. Politica agricolă comună a «celor șase» — care îi impune o orientare specifică — își exercită la rîndul ei influența. Numai sprijinul financiar acordat de stat pieței franceze a laptelui se cifrează pe an la două miliarde de franci. Sectorul «lactate» a devenit pentru trezoreria franceză, cum se exprimă un comentator, o adevărată prăpastie fără fund.

August Grandin, președintele «Uniunii Laptelui» din Normandia și al Camerei de agricultură din această regiune, este de părere că nu-i rațional să se încerce din nou, precum anul trecut, o «asanare» a pieței prin vînzarea untului la preț redus. De Crăciun s-a vîndut unt «celor economicește mai slabi» la jumătate de preț, dar în total nu s-au desfăcut decît 1300 de tone. Consumul la o marfă «a cărei calitate este deja degradată» recunoaște Grandin, nu poate fi stimulat în acest fel. În plus, cum observă ziarul Le Monde, *metoda mai prezintă în comerțul capitalist și inconvenientul că perturbă vînzarea la prețuri «normale». Grandin, care este și fondatorul societății „Interlait", înființată în 1954 cu scopul de a se ocupa de „regularizarea" cursurilor, propune în prezent ca 50 000 din cele 200 000 tone de unt în stoc să fie folosite la fabricarea săpunului; alte 40 000 să fie încorporate în hrana animalelor, iar 20 000 topite și... dăruite țărilor «subdezvoltate».*

În ceea ce privește celelalte țări din Piața Comună, ele au destul unt, se spune, ca să-l mai cumpere și pe cel din Franța. Încercările ce s-au făcut de a lărgi piața untului prin exporturi în Japonia, n-au dat nici ele rezultate. Kilogramul de unt care costă la ieșirea din fabrică 9 franci, a trebuit să fie vîndut acolo, sau în Maroc, cu 1,50 franci. Grandin este de părere, nu fără motiv se pare, că statul poate economisi 600 milioane de franci în campania 1970-1971 prin oprirea vînzărilor către țările exterioare Pieței Comune. Cîștigul realizat astfel, ar fi de ordinul a 8 franci de kilogramul de unt... neexportat.

Pînă acum, practica distrugerii recoltelor implica mai mult legumele și fructele — ușor perisabile. Se recomandă în prezent distrugerea untului. Propunerile lui Grandin nu sînt, cum le califică un ziar francez, decît «o distrugere deghizată». Este pentru prima oară, se constată, cînd o personalitate propune «la rece» și în mod public, denaturarea unui aliment atît de prețios, de care ar putea fi făcuți să beneficieze atîția consumatori modești, care au nevoie de el dar care nu-l pot avea.

A. A.

Perfecționarea colaborării între țările membre ale C. A. E. R.

ECONOMICUL ÎN COOPERAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNICĂ INTERNAȚIONALĂ

Radu NEGRU

secretar al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică

I

ÎN DIRECTIVELE Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980 se arată că țara noastră va acționa și în viitor cu consecvență în direcția dezvoltării colaborării economice, a cooperării în producție, știință și tehnică cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, pe baza principiilor internaționalismului socialist, egalității depline în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești.

Accelerarea nemaiîntîlnită a progresului în toate domeniile cunoștințelor științifice, care reprezintă o caracteristică a lumii contemporane, nu constituie o simplă sporire cantitativă de date ale științei, ci un complex de fenomene, caracterizat prin schimbarea relațiilor între știință și producție, cu modificări însemnate asupra tuturor laturilor vieții economice și sociale.

Partidul nostru a subliniat nu o dată că în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice este imperios necesar să se dezvolte schimbul constant de valori spirituale cu oamenii de știință din întreaga lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., a arătat că: „Intensificarea cercetării științifice proprii, progresul științei românești cer, în același timp, asigurarea unor legături tot mai largi ale cercetătorilor noștri cu oamenii de știință din întreaga lume, cu știința mondială. În epoca contemporană, cînd știința capătă un caracter universal nu se mai poate concepe desfășurarea izolată a muncii de cercetare, ignorarea evoluției gîndirii științifice din alte țări, a rezultatelor ce se obțin în cercetarea internațională. O atare atitudine duce la pierderea contactului cu fluxul cercetării științifice în lume și, implicit, la rămînerea în urmă într-unul sau altul din domeniile importante ale științei.

Este necesar, de aceea, să se dezvolte contactele internaționale, colaborarea cu savanții din țările socialiste și din alte țări, cunoașterea și însușirea a tot ceea ce știința și tehnica mondială creează mai bun" [1]).

În condițiile actualei revoluții tehnico-științifice costul tot mai ridicat al lucrărilor științifice, necesitatea creării unor mari baze experimentale, efectuarea unor cheltuieli importante pentru asimilarea și introducerea accelerată în producție a unor noi procese tehnologice și invenții, impun unirea eforturilor unor mari colective de oameni de știință și specialiști.

Este un adevăr îndeobște cunoscut că astăzi nici un stat, mare sau mic, nu poate prelua asupra sa îndeplinirea întregului volum de cercetări necesar pentru asigurarea unui progres tehnico-științific rapid în toate domeniile principale ale producției materiale. Țărilor mici și mijlocii li se pune această problemă cu deosebită acuitate și de aceea ele văd în cooperarea internațională un instrument prețios pentru dezvoltarea cercetării științifice și tehnice și pentru mărirea eficienței acesteia.

Cooperarea științifică internațională, de la realizarea unor produse sau tehnologii prin conlucrarea a două sau mai multe institute, pînă la formele de organizare la nivel de stat a unor programe complexe de cercetare fundamentală, reprezintă o cale eficientă de reducere a costului lucrărilor științifice care solicită investiții importante, de scurtare a timpului de introducere în producție a rezultatelor unor cercetări, de accelerare a ritmului dobîndirii de noi cunoștințe și formării cadrelor.

Între țările socialiste există o îndelungată experiență a colaborării în domeniul tehnico-științific, la dezvoltarea căreia România a adus o contribuție importantă. Baza organizatorică a colaborării țării noastre în acest domeniu o formează înțelegerile bilaterale ce se încheie de țara noastră cu toate țările socialiste.

Pentru țările membre ale C.A.E.R. această bază este constituită și de hotărîrile sesiunii a II-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (Sofia—1949). Conform prevederilor acestei sesiuni, țările membre ale C.A.E.R. își pot solicita reciproc orice licență sau documentație tehnică și științifică care a fost aplicată deja în practică, plătind pentru aceasta numai costul operațiilor de multiplicare. Ajutorul tehnico-științific pe care și l-au acordat reciproc țările socialiste și în special Uniunea Sovietică prin introducerea acestui sistem a jucat în perioada postbelică un rol deosebit de important, contribuind la refacerea și consolidarea economiilor greu încercate de război ale țărilor din această parte a Europei.

În prezent, progresele obținute ca urmare a politicii de intensă industrializare și de dezvoltare multilaterală a economiei, aplicată de partidele comuniste și muncitorești din aceste țări, au făcut să sporească considerabil cerințele față de eficiența producției, au determinat creșterea importanței pîrghiilor și stimulentelor economice în întreaga activitate socială, inclusiv în organizațiile de proiectare și de cercetare științifică. Drept urmare a apărut o anumită neconcordanță între criteriile gratuității în transmiterea documentațiilor tehnice, pe de o parte, și normele de eficiență care acționează tot mai puternic în sfera producției materiale și în comerțul reciproc al țărilor socialiste, pe de altă parte. Gratuitatea exprimă nerecunoașterea de către piață a utilității sociale a cheltuielilor de muncă, deși valoarea de întrebuințare a soluțiilor tehnice și științifice conținute în documentațiile transmise nu este de loc neglijabilă. După cum se știe, în schimbul reciproc de mărfuri dintre țările socialiste acționează prețuri stabilite pe baza nivelului prețurilor pieței mondiale. Aceste prețuri țin însă cont de valoarea de întrebuințare a soluțiilor tehnico-științifice conținute de marfa respectivă, de prețurile comerțului cu licențe.

Stadiul actual al dezvoltării economiei, științei și tehnicii în aceste țări determină — fără a se renunța la transmiterea gratuită a documentațiilor științifice și tehnice dintre țările membre ale C.A.E.R. — introducerea schimbului cu plată al celor mai valoroase documentații științifice și tehnice, aceasta permițînd măsurarea valorică a asistenței acordate și contribuind la evitarea unor obstacole cu caracter extraeconomic ce stau în calea dezvoltării unei colaborări reciproc avantajoase [2]).

II

DUPĂ CUM SE ȘTIE, cea mai importantă metodă organizatorică de colaborare multilaterală între țările membre ale C.A.E.R. în domeniul științei este în prezent coordonarea principalelor cercetări științifice și tehnice care prezintă interes reciproc. În procesul de coordonare, țările participante convin asupra preluării unei anumite părți dintr-o temă de cercetare care prezintă interes pentru ele, fapt care contribuie la concentrarea eforturilor și resurselor lor asupra celor mai actuale probleme, eliminînd totodată paralelismul inutil în lucrările de cercetare. Caracterul liber consimțit al participării țărilor la temele înscrise în planurile de coordonare elaborate în organele C.A.E.R. face ca conținutul acestora să nu afecteze prerogativele țărilor în domeniul planificării, finanțării și conducerii activității de cercetare științifică.

Coordonarea principalelor cercetări științifice a adus pînă în prezent o serie de avantaje țărilor participante, printre care principal este faptul că s-au strîns legăturile între colectivele și organizațiile de cercetări, s-au extins și consolidat contactele personale între oamenii de știință, s-au cunoscut mai bine realizările obținute și preocupările de viitor în diferite domenii ale științei.

Dar cerințele concretizării și finalizării temelor incluse în planurile de coordonare a cercetărilor științifice au arătat că această formă de colaborare nu dă răspuns la o serie de probleme de natură economică, științifică și juridică.

Într-adevăr, rezultatele practice ale cercetării efectuate prin diviziunea muncii între institutele științifice ale țărilor care participă la coordonarea multilaterală se pot transmite altor țări numai pe cale bilaterală. Acțiunile pe această cale se efectuează însă pînă în prezent exclusiv gratuit, ceea ce nu este de natură să stimuleze schimbul reciproc al celor mai valoroase lucrări științifice și tehnice realizate. Aceasta a făcut ca în ultimii 5—6 ani să scadă considerabil numărul documentațiilor transmise între țările membre ale C.A.E.R., preferîndu-se ca transferul de cunoștințe să se facă în special pe calea informării directe a specialiștilor prin vizite la fața locului. [3])

Lipsa unor obligații ferme din partea țărilor care participă la activitatea de coordonare, conduce, pe de altă parte, și la cazuri în care părțile se retrag pe parcurs din activitatea de cercetare asupra unei teme, ceea ce poate avea drept consecință fie nerespectarea termenelor de încheiere a lucrărilor prevăzute inițial, fie imposibilitatea rezolvării complexe a problemei studiate. Întrucît toate cheltuielile, precum și riscurile legate de obținerea rezultatelor cercetării sînt suportate, în cazul cercetărilor efectuate prin coordonare, de fiecare participant indiferent de volumul acestor cheltuieli, țările care efectuează cercetări necesitînd investiții costisitoare sînt dezavantajate în procesul de coordonare. Drept urmare, în C.A.E.R. s-a recunoscut recent oportunitatea practicării în colaborarea tehnico-științifică a sistemului încheierii de acorduri (contracte) de cooperare între parteneri, paralel cu menținerea în vigoare, atunci cînd părțile convin aceasta, a sistemului transmiterii fără plată a documentațiilor tehnice.

Introducerea contractelor economice în cooperarea științifică atrage atenția asupra caracterului particular al rezultatelor cercetării privite ca obiect al schimbului de valori. Dacă ne limităm numai la schimbul de rezultate ale cercetărilor tehnico-științifice aplicative și de dezvoltare, acestea — după cum arată unii economiști — prezintă unele trăsături specifice, care le deosebesc de celelalte mărfuri. Astfel, ele:

— aparțin concomitent atît producției materiale, cît și activității spirituale (care nu contribuie la crearea produsului social global);

— activitatea în această sferă se realizează ca productivă numai atunci cînd rezultatele cercetărilor sînt aplicate în etapele ulterioare ale producției;

— rezultatele cercetărilor au de regulă un caracter de unicat;

— în fiecare etapă a cercetării științifice persistă un important grad de risc și nesiguranță, atît din punct de vedere al obținerii rezultatului final, cît și al posibilității și proporțiilor folosirii sale ulterioare în practică;

— datele științifice obținute ca rezultat al cercetării se pot utiliza în producție de un număr nelimitat de ori.

Cele de mai sus conferă acordurilor (contractelor) de cooperare științifică între țările socialiste unele caracteristici proprii.

O primă problemă legată de valorificarea rezultatelor cercetărilor o constituie asigurarea recuperării ulterioare a cheltuielilor efectuate de părți în procesul de cercetare. În această privință sînt posibile două soluții. Una dintre acestea constă în valorificarea rezultatelor cercetării la un preț care să includă pe lîngă cheltuielile din devizul de cercetare, și beneficiul participanților la cercetare. Mărimea acestui beneficiu ar urma să fie diferențiată după țara căreia i se cedează inovația rezultată: mai mic pentru țările ale căror institute au participat la cercetare, mai mare pentru țările terțe, exprimîndu-se astfel și riscurile unui eventual eșec în cercetare, asumate de participanți.

O altă soluție, îmbrățișată de mulți economiști [4]) preconizează ca rambursarea cheltuielilor de cercetare să se facă proporțional cu aplicarea rezultatelor cercetărilor în producția fiecăreia din țările participante, pentru modul de calcul al sumelor ce urmează a fi rambursate recomandîndu-se diferite variante (fie proporțional cu volumul producției realizate sau planificate în fiecare din țările care folosesc rezultatele cercetării, fie proporțional cu efectul economic — reducerea prețului de cost, creșterea productivității muncii, sporirea capacității de producție ș.a. — ce se obține drept consecință a introducerii inovației rezultate din cercetare în producția existentă).

O opțiune hotărîtă pentru una din aceste soluții nu ni se pare posibil a fi făcută deocamdată, cu atît mai mult cu cît trebuie încă bine analizate avantajele și inconvenientele pe care le au ambele soluții.

Într-adevăr, în primul caz participanții la lucrarea ce face obiectul contractului de cercetare nu vor avea să se preocupe de problema complicată și dificil de calculat, a stabilirii volumului producției ce se planifică a fi realizată — mai ales în perspectivă — de fiecare din țări. Pe de altă parte, efectul economic obținut în urma introducerii în producție a unei inovații este greu de determinat chiar și în condițiile relațiilor din interiorul unei singure țări, dar cu atît mai mult în cazul unor lucrări de cercetare efectuate și aplicate în țări diferite. Complicații suplimentare apar atunci cînd se urmărește a se calcula în acest mod aportul material al unei terțe țări care dorește să utilizeze rezultatele cercetării, fără să fi participat la ea.

Totodată însă, pentru anumite rezultate științifice cu efecte economice remarcabile asupra producției și care este de prevăzut că vor fi intens solicitate (în special de terți) în vederea valorificării, țările autoare ar fi îndreptățite să privească cu interes și cealaltă soluție, conform căreia achiziționarea rezultatului cercetării să se facă la un preț a cărui mărime să fie proporțională cu volumul utilizării în producție a inovației. Nu sînt de exclus nici soluții intermediare, care să îmbine variantele mai sus arătate (de exemplu, pentru țările participante la cercetare aplicîndu-se prima soluție, iar pentru terți cea de a doua). In toate cazurile însă, suma obținută din valorificarea rezultatelor științifice, ni se pare just să fie rambursată părților din contractul de cercetare proporțional cu cheltuielile lor efective.

Legat de aceasta, apare necesar să se evidențieze prin contract consecințele economice pe care le poate avea nerespectarea de unul dintre parteneri a condițiilor și criteriilor convenite de elaborare a diferitelor faze din lucrarea de cercetare.

Din cele de mai sus rezultă că este indispensabilă, încă de la încheierea contractului de cooperare științifică, preocuparea pentru valorificarea ulterioară în producție a rezultatului prezumat al cercetării. De aceea, contractul de cercetare ar fi indicat să prevadă o strictă planificare a lucrărilor, incluzînd proiectarea, experimentarea, controlul și garanțiile asupra bunei funcționări în condițiile de producție a inovației obținute.

În practică problema reglementării prin contract a aspectelor financiare între părțile participante la cercetare se va dovedi desigur destul de complicată. În primul rînd devizul cheltuielilor de cercetare pentru domeniile preluate spre studiu de părțile contractante se calculează de fiecare din acestea în valuta sa națională. Însumarea acestor cheltuieli într-o expresie valorică unitară impune efectuarea unor recalculări valutare, care prezintă aspecte deosebite față de cele care au loc pentru decontările în schimburile obișnuite de mărfuri.

În al doilea rînd, înseși aceste calcule de deviz se bazează pe normele și tarifele în vigoare în institutele de cercetări din fiecare țară. Diferențele inerente existente între aceste norme sînt de natură să dezavantajeze țările cu o productivitate a muncii mai ridicată, care pentru o muncă mai eficientă vor înregistra cheltuieli de deviz egale sau mai mici decît cele ale unei țări în care normele prevăd o productivitate mai scăzută.

În al treilea rînd, structura cheltuielilor de cercetare (salarii, materiale, cheltuieli indirecte), este diferită în țările membre ale C.A.E.R., după cum diferită poate fi și sursa de acoperire a unora din cheltuieli (fie de la buget, fie pe bază de gestiune economică proprie). Aceasta de asemenea implică dificultăți în compara-

⟶

rea eforturilor depuse de fiecare dintre parteneri.

Toate aceste dificultăți își pot găsi multiple formule de rezolvare, cea optimă fiind desigur aceea care, evidențiind clar avantajul reciproc al părților, își va afirma viabilitatea printr-o îndelungată utilizare în practica relațiilor dintre aceste țări.

Încheierea de contracte de cooperare în domeniul științei nu reduce cu nimic din importanța lucrărilor de coordonare a principalelor cercetări științifice și tehnice care se efectuează în organele C.A.E.R., această activitate continuînd să rămînă forma principală de colaborare în acest domeniu a țărilor membre ale C.A.E.R. Elaborarea în comun a unor prognoze în cele mai importante probleme ale științei și tehnicii va permite ca tematica planurilor de coordonare să fie axată asupra preocupărilor majore ale științei și tehnicii mondiale, asupra problemelor care contribuie la dezvoltarea economiei naționale a fiecărei țări membre a Consiliului. Dintre aceste probleme, care constitue fondul general al cercetărilor ce fac obiectul coordonării, se pot ulterior alege acelea care prezintă interes a fi elaborate mai profund, pe bază de acorduri de cooperare.

III

COOPERAREA între două sau mai multe țări într-un anumit domeniu al științei poate să conducă uneori la concluzia oportunității creării unui institut sau centru internațional de cercetări, în care cercetătorii și oamenii de știință ai țărilor participante să lucreze în comun în mod permanent. Organizarea și activitatea unor astfel de institute sau centre internaționale de cercetări necesită, de asemenea, încheierea între părți a unui acord (convenții) care însă, prin premisele și conținutul său, este radical diferit de tipul acordului ce se realizează avînd ca scop diviziunea muncii între țări în elaborarea unei teme de cercetare.

După cum se știe, pînă în prezent în țările membre ale C.A.E.R. există două institute internaționale de cercetare științifică: Institutul unificat de cercetări nucleare de la Dubna (înființat în 1956) și Institutul internațional de Standardizare de la Moscova (înființat în 1962). Recent s-a semnat convenția privind crearea Centrului internațional de informare științifică și tehnică, care își va începe activitatea în acest an la Moscova. La aceste instituții participă toate țările membre ale C.A.E.R. Pe baza unor înțelegeri nemijlocite între țări, bilaterale sau într-un cadru mai larg, funcționează și alte colective internaționale create de țările interesate.

Crearea de institute și laboratoare internaționale de cercetări științifice nu constituie o caracteristică proprie colaborării între țările socialiste. După cum se știe, necesitatea concentrării eforturilor materiale și de cadre științifice în vederea rezolvării unor probleme de mare anvergură a determinat ca și în țările capitaliste să ia ființă astfel de forme de cooperare (Centrul de studii și cercetări nucleare CERN-Geneva, Institutul pentru fizica corpului solid-Roma, Institutul pentru fizica plasmei-Copenhaga, Institutul pentru fizică teoretică-Grenoble, Institutul internațional de sudură-Londra, Institutul oceanografic internațional-Paris ș.a.).

Experiența activității centrelor internaționale de cercetări științifice a evidențiat că această formă de cooperare nu dă rezultatele așteptate decît în anumite cazuri, importanța fondurilor concentrate în crearea lor necesitînd o studiere atentă a factorilor care, în fiecare caz în parte, pot asigura sau nu succesul unei astfel de inițiative. Faptul că îndeosebi țările mici și mijlocii sînt obligate să facă față problemei alegerii domeniilor științifice prioritare și neprioritare, adică acelora în care trebuie sau nu să desfășoare cercetări intense, conține în însăși alternativa sa implicații care vizează inițiativele de creare a unor instituții internaționale științifice. Intr-adevăr, sfera științifică în care o țară hotărăște să investească cu prioritate fonduri importante și să concentreze eforturile oamenilor săi de știință în vederea atingerii unei poziții de vîrf, privilegiate, nu ni se pare că poate fi considerată de țara respectivă drept domeniul indicat pentru crearea unui institut internațional. Pe de altă parte, în domeniile neprioritare ale științei, problema care se pune acestor țări este de a rămîne la un nivel acceptabil fără cheltuieli prea mari. De aici decurge necesitatea de a păstra un contact cît mai strîns cu specialiștii din alte țări, de a însuși metodele noi și a forma cadrele științifice proprii în străinătate, considerente care uneori își pot găsi o rezolvare satisfăcătoare prin participarea la un centru internațional de cercetare. Necesită a fi subliniate, totodată, și unele aspecte economice. Este într-adevăr mai dificil în cazul unui astfel de institut decît în cazul unui institut național, de a estima volumul investițiilor necesare pentru obținerea într-un anumit termen a unor rezultate, care în orice caz vor fi apoi împărțite cu ceilalți parteneri.

Implicații economice apar cu pregnanță și în ceea ce privește stabilirea țării în care se intenționează să fie amplasat institutul. Ni se pare în această privință demnă de reținut remarca prof. F. B. Straub, vicepreședinte al Academiei de științe din R. P. Ungară [5]), conform căreia „a fonda o instituție științifică internațională într-o țară dezvoltată economic înseamnă a da mai mult celor care sînt deja bogați și a agrava problemele existente ale decalajului științific; a o fonda într-o țară mai puțin dezvoltată poate conduce la o pierdere de eficiență sub diferite aspecte".

Criteriile de amplasare a unui institut internațional de cercetări trebuie să fie abia elaborate, dar credem că ele nu sînt legate numai de mărimea bazei științifice existente, de calitatea personalului științific superior și mediu de care dispune fiecare țară sau de cota de participare a diferitelor țări la întreținerea institutului, ci este necesar să se ia în considerație perspectivele dezvoltării economice și științifice în fiecare din țările participante și contribuția pe care institutul internațional ce se creează o poate aduce la atingerea acestor obiective.

În sfîrșit, o problemă complexă o constituie asigurarea cu cadre științifice a noilor instituții internaționale create. Numărul insuficient al personalului științific superior și mediu în institutele de cercetări și de învățămînt din toate țările membre ale C.A.E.R. determină în mod natural o anumită reticență în delegarea unor specialiști cu înaltă calificare pentru a lucra un timp îndelungat peste hotare. Dificultățile de comunicare între oamenii de știință (legate de limbile diferite), diferențele de salarizare existente între diferite țări pentru o calificare egală a acestui personal, constituie probleme care, deși nu sînt de netrecut, creează în orice caz obstacole suplimentare.

Este de remarcat afirmația cunoscutului scientolog francez Pierre Auger, făcută la colocviul cu tema „Știință și sinteză" organizat în 1965 de UNESCO [6]), care referindu-se în general la limitele activității unor astfel de institute scria: „Deseori nu este posibil de a constitui grupele necesare pentru atacarea marilor probleme moderne fără a face apel la cercetători de naționalități diferite. Aceste grupe pot lucra în cadrul organismelor naționale și în acest caz problemele administrative care se pun sînt destul de delicate. Dar atunci cînd cadrul instituțional se extinde dincolo de frontierele unei națiuni, dificultățile de rezolvat devin considerabile și acest efort nu trebuie încercat decît pentru domenii bine determinate ale științei".

Cercetările fundamentale asupra unor probleme care necesită investiții considerabile apar într-o primă aproximație drept domeniul în care înființarea unor institute internaționale de cercetări ar avea cele mai multe șanse de succes, deși chiar și aici credem că trebuie să se recurgă la o astfel de soluție numai după ce o multilaterală analiză a diverselor implicații de natură științifică și economică ar conduce la concluzia că adoptarea altor forme de cooperare nu poate da rezultatele dorite.

În cazurile în care o atare concluzie se impune, ni se pare indicat ca la crearea unui cadru internațional instituționalizat de cercetări științifice, să se pornească de la cîteva premise cu caracter principial, care — dacă în sine nu sînt suficiente pentru asigurarea succesului acțiunii — dau în orice caz siguranța desfășurării unei activități corecte, lipsite de neînțelegeri și fricțiuni ulterioare între parteneri. Aceste premise ar fi:

a) Înființarea institutului sau centrului internațional să se facă pe baza unei convenții (acord) al țărilor membre ale C.A.E.R. interesate, la care să poată adera ulterior și alte țări, și care să stabilească cu claritate care sînt scopurile și sarcinile institutului, drepturile și obligațiile țărilor participante.

b) Participarea financiară a țărilor la activitatea institutului să se facă pe baza unor cote procentuale, la stabilirea cărora s-ar putea ține seama de nivelul de dezvoltare economică și științifică a țărilor membre ale C.A.E.R., precum și de experiența colaborării acestora în cadrul altor institute și centre științifice internaționale.

c) Valorificarea rezultatelor cercetărilor științifice efectuate în institutele în care predomină cercetările cu caracter tehnic să se facă pe baze economice, corespunzător modalității convenite inițial între parteneri, astfel încît finanțarea institutului să se realizeze pe cît posibil din fondurile încasate pe această cale, și mai puțin din cotizațiile anuale ale țărilor.

d) Institutul internațional să posede un organ colectiv de conducere (Consiliu al reprezentanților țărilor, Comitet al împuterniciților părților etc.), în care să fie reprezentate cu drepturi egale toate țările participante.

În problemele organizatorice ale activității institutului, este necesar ca acest organ să adopte hotărîri în unanimitate; în problemele cu caracter științific, ni se pare normal ca să se adopte recomandări valabile numai pentru țările interesate, fără deci ca reprezentanților țărilor care și-au exprimat dezacordul, ori s-au declarat neinteresați într-o anumită problemă să le revină din aceasta vreo obligație angajînd țările pe care le reprezintă.

★

INCHEIEREA DE ACORDURI și contracte de cooperare științifică și tehnică între țările membre ale C.A.E.R. ridică, așa cum am văzut, o serie de probleme noi, pentru care în majoritatea cazurilor experiența este pînă acum extrem de redusă. Este necesară în viitor o examinare minuțioasă și multilaterală de către țările interesate a acestor probleme, evitîndu-se soluțiile izvorîte din scheme abstracte, astfel încît să se creeze condițiile unei puternice dezvoltări a cooperării reciproc avantajoase în domeniul cercetării științifice.

---

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. I, pag. 236, Ed. Politică, 1968.

2) În această privință vezi și articolul lui W. Berger „Revoluția tehnică și colaborarea economică între țările socialiste" din revista **Problemele păcii și socialismului** nr. 4/1965.

3) Astfel, dacă livrările de documentații au reprezentat circa 43% din totalul temelor protocolate în colaborarea tehnico-științifică bilaterală a României cu țările membre ale C.A.E.R. în perioada 1950—1963, în ultimii doi ani (1967—1969) documentațiile tehnice și științifice au reprezentat numai 16% din totalul temelor protocolate.

4) W. Kempner și J. Maskow, **Staat und Recht** nr. 6/1966.

— A. Bikov, Dezvoltarea colaborării tehnico-științifice între țările socialiste, **Voprosi ekonomiki**, nr. 8, 1968.

— S. Iovciuk, Perfecționarea mecanismului economic al colaborării tehnico-științifice a țărilor socialiste, **Voprosi economiki** nr. 9, 1968.

— Iu. Kormnov, Cooperarea tehnico-științifică a țărilor membre ale C.A.E.R., **Voprosi economiki**, nr. 5, 1969.

5) La Conferința F.M.T.S. asupra cooperării științifice europene, vezi **Le monde scientifique** nr. 4—5/1968.

6) Science et synthèse, Gallimard, Paris, pag. 282.

SESIUNEA A IX-a A CONSILIULUI U.N.C.T.A.D.

(Urmare din pag. 16)

ciar de 1% din produsul lor național brut, din care cel puțin trei sferturi să-l constituie transferurile din fonduri publice. Ele s-au arătat satisfăcute de faptul că unele țări occidentale îndeplinesc acest obiectiv și că altele au arătat că au luat măsuri pentru realizarea lui, dar au deplîns faptul că multe dintre acestea nu îl ating și au propus un proiect de rezoluție prin care să ceară ca începînd din anul 1972 el să fie realizat de toate aceste țări. Întrucît nu s-a putut ajunge la un acord, proiectul a fost transmis spre examinare la sesiunea a X-a a Consiliului. O soartă asemănătoare a avut-o și proiectul referitor la crearea unui fond multilateral de egalizare a dobînzilor pe care țările în curs de dezvoltare îl plătesc la împrumuturile efectuate pe piețele financiare internaționale, proiect care a fost transmis spre examinare comisiei respective. Singura rezoluție din domeniul financiar care pe baza unui compromis a fost adoptată cu majoritate de voturi a fost cea referitoare la finanțarea suplimentară, în cazul în care țările în curs de dezvoltare suferă pierderi însemnate, neprevăzute la exportul lor.

Țările în curs de dezvoltare au înțeles că în zilele noastre, cînd progresul tehnic face pași de uriaș, pentru a putea asigura o dezvoltare economică rapidă este necesară aplicarea tehnologiei moderne. Reprezentanții lor au afirmat că tehnologiei trebuie să-i fie acordată o importanță tot așa de mare ca și comerțului și finanțării și au propus ca pentru problemele legate de transferul de tehnologie să fie creat în cadrul UNCTAD un organ special. După dezbatere s-a căzut de acord să fie elaborat un studiu pentru a se stabili atribuțiile UNCTAD în domeniul transferului de tehnologie și know-how, care să fie examinat la sesiunea următoare a Consiliului.

Printre alte probleme care au reținut atenția sesiunii a fost și aceea a fixării datei celei de a treia sesiuni a Conferinței, care, potrivit normelor stabilite, ar urma să aibă loc în anul 1971. Pentru ca aceasta să poată fi pregătită în bune condiții pentru anul 1971 este necesar ca o hotărîre în acest sens să fie luată încă la începutul anului următor, în care scop secretarul general al UNCTAD a fost autorizat să pregătească ordinea de zi provizorie a ei.

Analizînd metodele de lucru ale Consiliului, unele delegații au arătat că sistemul actual de stabilire a pozițiilor în grupele de țări existente în UNCTAD se transformă tot mai mult într-o frînă și creează dificultăți pentru desfășurarea unui dialog pozitiv între diverse grupe de țări și între diverse delegații pentru o înțelegere mai profundă a pozițiilor și găsirea soluțiilor corespunzătoare. Insuși președintele Consiliului, K. B. Asante (Ghana) în cuvîntarea ținută cu ocazia închiderii sesiunii a accentuat asupra acestui fapt și asupra necesității găsirii unor forme elastice, cum sînt de exemplu grupele de contact, confruntările etc., în locul celor rigide impuse de actualul sistem al grupelor, care merg pe linia apărării unei anumite solidarități tot mai greu de menținut. În plus, convenirea unor poziții comune în cadrul grupelor consumă o bună parte din bugetul de timp și produce dificultăți desfășurării normale a ședințelor oficiale.

Consiliul a adoptat ordinea de zi provizorie a sesiunii a X-a, care va avea loc peste un an, compusă din 17 puncte.

Terminînd lucrările, Consiliul a procedat după cunoscutul dicton „Regele a murit, trăiască regele!". Imediat după ce președintele a lovit cu ciocanul în masă anunțînd încheierea sesiunii a IX-a, toți delegații au trecut în altă sală unde același președinte, tot cu ciocanul, a anunțat deschiderea „Sesiunii a IX-a reluate". Ea are drept sarcină să examineze contribuția UNCTAD la cel de al doilea Deceniu al dezvoltării, care va dura, potrivit programului adoptat, o săptămînă. După cum decurg primele dezbateri se pare că în aceste cîteva zile nu se vor face progrese în adoptarea unui program al UNCTAD în acest domeniu.

STRUCTURI ECONOMICE FINLANDEZE

DE LA LEMN LA METAL

FINLANDA a parcurs în ultimele două decenii distanțe însemnate pe drumul care duce la o economie modernă, adaptată exigențelor și posibilităților actuale pe plan mondial. Cu peste 70% din teritoriu ocupat de păduri, țara are condiții deosebite pentru industria lemnului și ramurile conexe. Această premisă naturală s-a reflectat și continuă încă să se reflecte — deși în forme și proporții schimbate — în structura economiei naționale. Poate nu este exagerat a spune că eforturile de modernizare au fost, multă vreme eforturi pentru a reduce ponderea producției forestiere, iar apoi și pe cea a prelucrării lemnului, în producția totală.

Din 1948 încoace, produsul național brut al Finlandei crește într-un ritm mediu anual de 5%. Acest ritm a fost realizat prin investiții („formarea brută de capital fix") reprezentînd circa 22% din P.N.B. în primii ani ai perioadei postbelice și circa 25% în ultimul deceniu. Producția pe un salariat a crescut în medie cu 4% pe an, iar exportul de mărfuri a progresat (din 1954 încoace) cu circa 8% anual.

Procesul acesta de creștere a fost însoțit de transformări structurale rapide, ca cele oglindite în tabelul nr. 1. Ca sens general, este vorba de aceleași transformări ca și în alte țări europene după al doilea război mondial : reducerea simțitoare a ponderii activităților agricole, ușoară dar certă consolidare a ponderii activităților industriale, creștere netă a celor „terțiare". În 1967, numărul persoanelor ocupate în agricultură și silvicultură era cu o treime mai redus decît în 1948. Importanța relativă a acestui sector rămîne totuși mai mare decît în majoritatea țărilor capitaliste industriale. Sporirea mai rapidă a productivității sale în comparație cu industria, în ultimii ani, nu a reușit încă să înlăture diferența inițială : procentul de ani/om folosit în producția agrosilvică se menține considerabil mai ridicat decît acela al produsului creat. Serviciile au ajuns în 1967 să însumeze 45% din produsul național brut, față de 29% în 1947. Cît privește activitățile industriale se remarcă îndeosebi schimbările intervenite înăuntrul industriei prelucrătoare. Aici au luat avînt metalurgia și construcția de mașini, care actualmente folosesc cel mai mare procent de forță de muncă și dau împreună circa un sfert din producția țării. Cele mai importante produse pe care le fabrică sînt mașinile pentru prelucrarea lemnului, navele, utilajele de ridicat, mijloacele de transport, motoarele, generatoarele și cablurile electrice. Industria lemnului, a pastei de hîrtie și a hîrtiei se dezvoltă într-un ritm ceva mai încet decît media producției industriale, dar continuă să dețină circa 20% din aceasta (față de 25% în anii imediat după război).

Ponderea încă ridicată a lemnului — sub diverse forme — în structurile economice finlandeze relevă necesitatea de a se continua trecerea de la lemn la metal care este o caracteristică de bază a prefacerilor în deceniile recente. Slăbirea în 1967 a ritmurilor de creștere în țările Europei occidentale, unde se efectuează 75% din exportul finlandez de pastă de lemn și hîrtie, a arătat sensibilitatea lor la fluctuațiile conjuncturale, determinînd pentru întiia oară după un deceniu o descreștere a desfacerilor acestei țări. Partea lemnului și a produselor derivate în exportul finlandez, care reprezenta 80% din total înainte de cel de-al doilea război mondial, s-a redus la circa 60%. Dar acest procentaj se dovedește încă ridicat, mai ales în fața concurenței intensificate care se întrevede pe piețele vest-europene ale produselor respective și a faptului că tăierile de păduri în Finlanda au atins limitele compatibilității cu reconstituirea rezervelor forestiere.

Tabel nr. 1

Produsul național brut și folosirea forței de muncă pe ramuri de activitate, în procente din total

	P.N.B. la costul factorilor (în prețurile curente)			Forța de muncă folosită (în ani/om)		
	1948	1958	1967	1948	1958	1967
Agricultura, silvicultura, pescuitul și vînătoarea	33	21	15	44	34	25
Industria extractivă, prelucrătoare și electroenergetică	30	28	30	22	23	25
Construcții și lucrări publice	8	10	10	8	10	11
Transporturi și telecomunicații	6	7	7	6	7	7
Comerț bănci și asigurări	10	12	13	8	11	14
Administrația publică și apărarea	4	4	4	4	4	4
Alte servicii	9	18	21	8	11	14
Total	100	100	100	100	100	100

Sursa : Finlanda O.C.D.E. Paris, 1969.

Tabel nr. 2

Exportul finlandez, pe categorii de produse

	Ponderi procentuale în valoarea totală			Variațiuni procentuale medii anuale		
	1950	1958	1966	1950—1958	1958—1966	1950—1966
Produse agricole	4,1	4,3	5,5	14,0	8,5	11,0
Produse forestiere	10,0	7,8	1,2	0,5	—7,0	—3,5
Produse ale industriei lemnului	35,1	23,3	17,9	1,0	2,5	1,5
Produse ale industriei hîrtiei	41,6	46,5	47,7	7,5	9,5	8,5
Produse ale metalurgiei și construcțiilor de mașini	4,9	13,7	18,2	23,5	10,0	14,0
Alte produse	4,3	4,4	9,5	13,5	28,0	20,5
Total	100.0	100,0	100.0	6,5	7,5	7,0

Sursa : Vezi tabelul nr. 1.

Finlanda deține locul doi în lume la exportul de hîrtie și carton (după Canada) și locul trei la exportul pastei de lemn (după Canada și Suedia). Aceste date trebuie însă corelate cu evoluțiile consemnate în tabelul nr. 2, care arată pe de o parte reducerea ponderii — în totalul exportului finlandez — a produselor din lemn cu grad mai scăzut de prelucrare, iar pe de altă parte progresia susținută a ponderii produselor din metal. Metalurgia și construcția de mașini au depășit în acest domeniu industria lemnului luată aparte. Produsele lor includ, afară de cele amintite mai înainte, utilaje pentru construcția de drumuri, instrumente de măsurat și control, aparate electrice de uz casnic. În deceniul actual Finlanda și-a îmbogățit sortimentul exporturilor cu textile și confecții, blănuri și încălțăminte, articole din sticlă și mobilă, produse chimice și alimentare. Exporturile actuale sînt formate în proporție de circa 10% din produse care nu au fost niciodată exportate de Finlanda înainte de 1960, și volumul lor crește cu aproape 20% pe an (**L'observateur de l'OCDE,** aprilie 1969). Exportului îi este destinată cea mai mare parte a celor 30 000 de autoturisme pe care urmează să le producă anual o întreprindere creată în colaborare cu societatea suedeză SAAB.

Prognozele asupra comerțului exterior finlandez în 1969 confirmă tendințele semnalate. Se așteaptă ca exporturile să crească, valoric, cu circa 12% Produsele industriei lemnului și a hîrtiei ar urma să înregistreze în acest cadru un spor de 8%, pe cînd construcția de mașini și-ar mări vînzările în străinătate cu circa 25%. De altfel, se contează și pe o sporire apreciabilă a încasărilor din exporturile invizibile în special din transporturile maritime și din turism, care sprijină bineînțeles prefacerile structurale în curs.

P. ION

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

AUSTRALIA : IMPULSURI DIN SECTORUL MINIER

ANUL FINANCIAR 1968/69 (1 iulie — 30 iunie) s-a soldat pentru Australia cu creșteri la o serie de indicatori conjuncturali, apreciindu-se chiar că economia se află în pragul unei faze de „supraîncălzire". După cifrele provizorii disponibile, produsul național brut s-a mărit în aceste 12 luni cu 12% în prețurile curente, iar în expresie reală — ținînd seama de urcarea cu 2,9% a costului vieții — sporul a fost de 8,8%. Această evoluție se bazează pe de o parte pe creșterea cu 27,2% a producției agricole care scăzuse anul trecut cu 21% ca urmare a unei secete pustiitoare. Pe de altă parte, sporul produsului național brut s-a obținut prin mărirea cu 10,4% (în prețurile curente) a producției în ramurile neagricole, față de 9% în anul financiar precedent. Deși materialul statistic nu este deocamdată destul de detaliat, se cunosc totuși unele cifre din care reiese că sectorul minier a avut — alături de agricultură — o contribuție substanțială la creșterea producției naționale. La cupru, de pildă, s-a obținut un spor de 16,4%, atingîndu-se o producție anuală de 105 000 tone, la bauxită un spor de 16,5%, atingîndu-se 4,9 milioane tone, la minereuri de fier 54% (26 milioane tone), la huilă 16% (40 milioane tone), la țiței 82,6% (14 milioane barili) și la gaze naturale 41,6% (216 milioane picioare cub). Exportul produselor acestui sector a însumat 887 milioane de dolari australieni, ceea ce a reprezentat peste un sfert din totalul exporturilor și a făcut ca pentru prima dată lîna să nu mai ocupe primul loc printre mărfurile livrate altor țări.

La unele din produsele sectorului minier, ca țițeiul sau gazele naturale, nivelurile absolute realizate de Australia sînt foarte scăzute într-o comparație pe plan internațional ; la altele însă, „al cincilea continent" cîștigă rapid teren.

Extracția de *minereu de fier*, care pînă în 1965 oscila în jurul mediei lunare de 500 000 tone, s-a dublat aproape în 1966, a sporit cu jumătate în anul următor și din nou s-a dublat aproape în 1968. În ultimul trimestru al anului trecut ea era de 2 625 000 tone, lăsînd simțitor în urmă Brazilia, ajungînd la media lunară a Indiei, depășind considerabil Liberia și Venezuela și apropiindu-se de Suedia.

Zăcămintele de *huilă* identificate în ultima vreme în Australia sînt extrem de vaste și se caracterizează de multe ori prin accesibilitate, permițînd exploatarea „la zi". În New South Wales au fost găsite rezerve sigure de 4 500 milioane de tone și rezerve probabile de 10 000 milioane de tone. În Queensland rezervele sigure sînt evaluate pînă în prezent la 2 000 milioane de tone, cele probabile la 5 000 milioane de tone. Acest din urmă stat, unde condițiile de exploatare sînt deosebit de favorabile, își mărește rapid ponderea în extracția totală de huilă a țării ; în export ponderea lui a crescut de la 2% în 1960/61 la 23% în 1967/68 și poate ajunge la 50% în următorii 3—4 ani. Productivitatea în extracția australiană de cărbune a crescut de la 2,81 tone pe un minier în subteran cu 7,07 tone în extracția „la zi" în 1952, la 8,54 tone și respectiv 20,41 tone anul trecut. Consumul intern de huilă a crescut în ultimii ani simțitor mai încet decît extracția și anume cu 18% în perioada 1960—1968, în timp ce producția s-a mărit numai în ultimul an cu 15,5%. Din cele circa 40 milioane tone extrase anul trecut au fost exportate peste 12 milioane, din care mai mult de 9 milioane tone în Japonia. Australia acoperă în prezent o treime din necesarul de huilă al industriei japoneze a oțelului, și se crede că în 1974 va acoperi jumătate din acest necesar. În ceea ce privește exportul total de huilă al Australiei, se estimează că în următorii patru ani el se va dubla, reprezentînd în 1973 circa 25 milioane de tone.

O evoluție remarcată are extracția australiană de *bauxită*. În 1962 media lunară a extracției a fost de 2 500 tone. În anii următori ea s-a mărit foarte repede, dublîndu-se în unii dintre ei și ajungînd în 1968 la 412 000 tone, adică aproape 5 milioane tone pe an. Rezervele sigure de bauxită depășesc, după datele oficiale privind numai trei regiuni, 3 200 milioane de tone. Informații neoficiale despre un zăcămînt din peninsula Cape York vorbesc despre rezerve de 700 milioane tone, conținutul de alumină oscilînd între 30% și 58%, iar adîncimea zăcămîntului ajungînd în unele locuri la 1 500 de metri. Bauxita este prelucrată în Australia în trei fabrici de alumină cu o capacitate totală de 1,1 milioane tone, care urmează să fie sporită pînă la finele acestui an la 1,6 milioane tone, iar pînă în 1972 la 2,3 milioane tone. Exportul de bauxită a reprezentat în 1967/68 circa 375 000 tone, dintr-o extracție totală de 4,25 milioane tone. Din producția de alumină s-a exportat circa 1 milion de tone. După un calcul al Ministerului dezvoltării naționale, valoarea exportului total de bauxită, alumină și aluminiu, prevăzută a crește continuu în anii următori, va atinge în 1972/73 circa 140 milioane dolari australieni ; cifrele din surse particulare sînt mai ridicate și indică pentru 1980 o pondere de 25% a Australiei pe piața mondială a aluminei.

REPERE

• Între 15 și 18 septembrie a avut loc la Varșovia, sub auspiciile Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, un simpozion privind rolul viitor al cărbunelui în economia mondială.

• Volumul de produse forestiere care va lua în Europa calea industriei de prelucrare se va ridica în 1980 la circa 430 milioane metri cubi echivalent materie primă lemn, adică de 1,5 ori volumul din 1965 (291 milioane metri cubi), rezultă dintr-un studiu al Secretariatului CEE/ONU.

• Între 18 și 28 septembrie are loc la Milano „Salonul mamei și copilului". Exponatele sînt articole pentru copii, în special îmbrăcăminte, și pentru femei — articole necesare în exercitarea misiunii lor de mame.

• Rata scontului a fost majorată în Austria de la 3,75% la 4,75%. Ultima modificare a ratei scontului avusese loc în Austria la 27 octombrie 1967. Măsura urmărește stăvilirea tendințelor inflaționiste, a fugii capitalurilor și rezervelor și descurajarea speculatorilor.

MONDORAMA

PLASAMENTE „SIGURE“

DEȚINĂTORII de bani din țările occidentale sînt confruntați permanent cu dilema: dacă doresc să-și investească capitalul sau economiile pe termen lung, care anume valori oferă garanție împotriva efectului eroziunii puterii de cumpărare a monedelor, care anume se pot chiar mări în decursul timpului?

Un asemenea sondaj a fost întreprins în Franța de Institutul național de statistică și studii economice, pentru trei categorii da valori: acțiunile societăților, obligațiunile de stat și aurul. Evoluția puterii lor de cumpărare

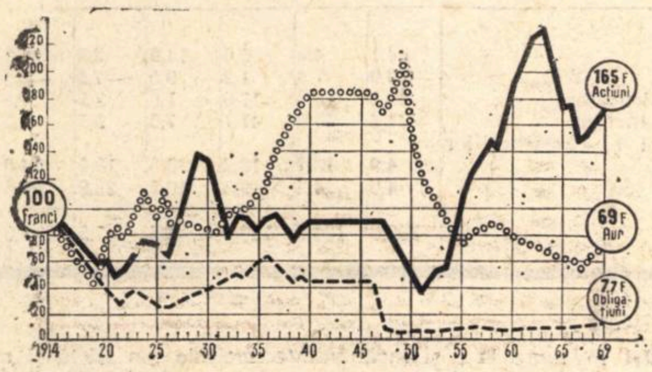

în ultimele cinci decenii și jumătate arată că cele mai avantajate au fost plasamentele în acțiuni, puterea lor de cumpărare sporind cu 65%, în timp ce investițiile în aur au suportat o eroziune de 31%. Cele mai defavorizate au fost investițiile în obligațiuni: puterea de cumpărare a unei obligațiuni de 100 de franci francezi din 1914 a ajuns să reprezinte doar 7,7 franci în 1969, după cum se poate vedea din graficul alăturat (reprodus după **La vie française**, nr. 1261/1969). Deci plasamentele în acțiuni ar fi cele mai sigure, dacă n-ar exista și... falimentele.

CENTRALELE NUCLEARE INDIENE

CENTRUL DE CERCETĂRI atomice Babba de la Trombay, lîngă Bombay, produce suficienți izotopi radioactivi pentru nevoile Indiei în agricultură, industrie și medicină și exportă spre restul Asiei, Africa și chiar Europa. În același timp, acest centru conduce lucrările de construcție a trei centrale nucleare dintre care prima, de 380 MW la Tarapur, lîngă Bombay, a și intrat în funcțiune în octombrie 1968: cea de a doua, de 400 MW, de la Ranapratap Sagar (Rajahstan), își va începe activitatea în 1969 urmînd a fi complet terminată în 1972, iar cea de a treia de 400 MW, de la Kalpakkam, lîngă Madras, urmează să fie construită între anii 1972—1974.

PREMIERE SUBTERANE

EXISTA în lume 36 de orașe care au, între mijloacele de transport în comun, metroul.

Metroul inaugurat de curînd la Frankfurt, în R.F.G. dispune de condiții de funcționare deosebite: sisteme, electronice de comandă și supraveghere. Un post central, instalat la capătul liniei, dirijează toate operațiile de pornire, staționare, întoarcere și garare. Tabloul general de comandă este prevăzut și cu emițătoare-receptoare de televiziune.

Constructorii noului metrou afirmă că au realizat, prin modernele metode folosite, o deplină securitate a circulației garniturilor și, de asemenea, cheltuieli mici de exploatare, numărul personalului de deservire fiind cu 90% mai redus decît la metrourile obișnuite.

La 4 septembrie a fost inaugurat oficial un alt metrou — cel din capitala mexicană. Lungimea liniilor sale este de 12 km deservind 16 stații. Inaugurarea a coincis cu cea de a 25-a sesiune a Comitetului internațional al metrourilor, care a avut loc la Ciudad de Mexico.

„AJUSTAREA“ VENITURILOR

CREȘTEREA VENITURILOR oamenilor muncii din țările capitaliste, atît ca urmare a sporirii venitului național, cît și a luptei pentru mărirea salariilor sau a altor cîștiguri provenite din muncă, este însoțită, de regulă, de sporirea impozitelor directe și indirecte. Decalajul dintre sporul brut al veniturilor (pe familie sau locuitor) și creșterea reală a nivelului de trai variază considerabil de la o țară la alta, după cum rezultă din datele de mai jos, publicate de revista **Problèmes économiques** *(nr. 1126/1969). Chiar dacă cifrele medii estompează întrucîtva situația defavorabilă a păturilor salariate, ele evidențiază că 32—64% din sporul brut al veniturilor familiilor din țările respective sînt prelevate de la acestea pe căi fiscale (datele se referă la perioada 1960—1964, cumulativ).*

CEL MAI MARE VAPOR PORT-CONTAINER

NOUA formulă de transport maritim al mărfurilor — prin containere — ***a luat o extindere deosebită, în ultimii ani construindu-se vapoare speciale, destinate exclusiv încărcăturilor de acest gen. Cel mai mare vapor port-container din lume, dat în exploatare în vara aceasta, se numește ENCOUNTER BAY și face parte din flota comercială engleză, fiind destinat transporturilor dintre Anglia și Australia. Gabaritele sale sînt următoarele: 227 metri lungime; 31 metri lățime; 28 metri înălțime totală (dintre care 11 metri deasupra apei). Capacitatea: 36 079 de tone. Forța motrică: 32 450 CP. Viteza de croazieră: 22 de noduri. În calele și pe punțile acestei nave încap 1 300 de containere, dintre care***

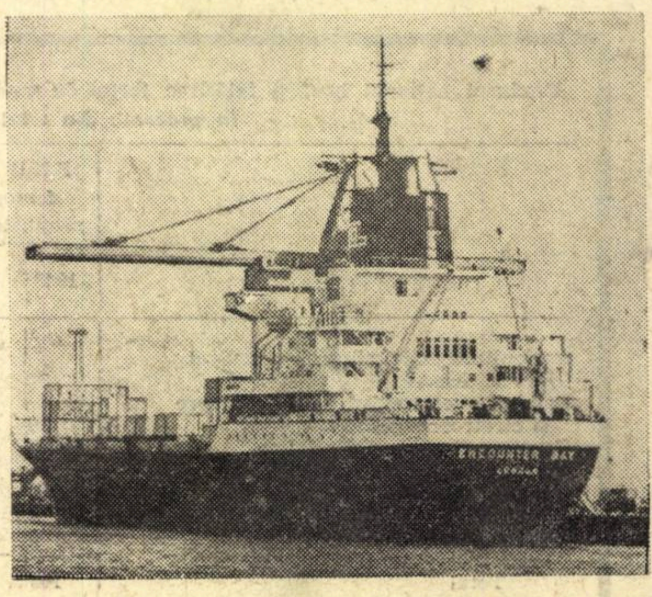

304 în compartimente speciale prevăzute cu instalații frigorifice. Dimensiunile medii ale containerelor sînt de 20×8×8 metri. Alte patru vapoare asemănătoare sînt în construcție, cu ajutorul lor fiind prevăzut a se face, între altele, transportul celor 60 000 de tone de carne congelată, importate în fiecare an de Anglia, din Australia.

	Suedia	Anglia	R.F.G.	Olanda	Elveția	S.U.A.	Japonia
Creșterea veniturilor familiilor (în %)	45	48	29	51	40	24	74
Repartizarea sporului:							
— Majorarea impozitelor directe	37	18	22	29	27	15	14
— Creșterea prețurilor	27	39	35	23	24	17	23
— Sporirea economiilor	5	7	7	11	9	9	19
— Extinderea consumului	31	36	36	37	40	59	44
Total	100	100	100	100	100	100	100

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

REPARTIȚIA INVESTIȚIILOR ÎN INDUSTRIA PETROLULUI

UNA DINTRE CELE mai dinamice industrii din lume — extracția și prelucrarea petrolului se situează pe un loc de frunte și în ceea ce privește volumul investițiilor efectuate în acest domeniu. Un studiu publicat de revista **Le pétrole et le gaz arabes** (nr. 5/1969) care apare la Beyrouth, estimează că la finele anului 1967, volumul total al investițiilor (nete) în țările capitaliste industriale și cele in curs de dezvoltare se ridicau la peste 91 miliarde dolari (vezi tabelul alăturat).

Repartiția geografică a investițiilor este însă foarte inegală, subliniază autorii studiului. Deși țările Africii și Orientului Mijlociu (inclusiv Iranul) dețin mai mult de 3/5 din rezervele certe de țiței ale lumii capitaliste și furnizează circa 37% din producția de petrol brut a acesteia, ponderea investițiilor efectuate (îndeosebi de marile monopoluri petroliere) în industria petrolieră a țărilor respective nu însumează decît 7,4% din total. În același timp, în S.U.A. și în Europa occidentală, unde rezervele de petrol sînt mult mai reduse, iar prețul de cost al fiecărei tone de țiței extrase, mult mai ridicat, ponderea investițiilor reprezintă 47,3% și, respectiv, 15,1%.

	Investiții în capital fix în industria petrolului (în milioane dolari)								Cheltuieli de explorare în perioada 1957—1967	
			Din care:							
	Volumul global	Ponderea (in %)	extracție	conducte de petrol	rafinare	petrochimie	comercializare	alte investiții	în milioane dolari	în %
Statele Unite	43 125	47,3	23 625	3125	4400	3300	6650	2025	6925	57,6
Europa occidentală	13 705	15,1	775	815	5290	2080	4275	470	660	5,5
Africa	3660	4,0	1800	680	415	10	700	55	1125	9,4
Orientul Mijlociu	3140	3,4	1625	470	545	65	240	195	420	3,5
Alte țări	18 100	19,9	...	...	...	...	...	...	2880	24,0
Transportul maritim	9325	10,3	—	—	—	—	—	—	—	
TOTAL	91 055	100,0	...	...	...	...	...	...	12 010	100,0

Tot atît de defavorabilă țărilor în curs de dezvoltare este și structura, pe sectoare, a investițiilor. Din suma globală a acestora în sectorul rafinării petrolului din țările Africii, Orientului Mijlociu, Europei occidentale și din Statele Unite (10 650 milioane dolari, la 31.XII.1967), primelor două regiuni le reveneau doar 960 milioane dolari (9%). Decalajul este și mai pronunțat în sectorul petrochimiei, unde Africii și Orientului Mijlociu le reveneau, la aceeași dată, doar 75 milioane dolari (1,4%) din totalul de 5455 milioane dolari investiți în cele patru regiuni amintite. O situație asemănătoare se întîlnește în transporturile maritime de produse petroliere, care sînt controlate de societăți din țările capitaliste dezvoltate, sau în domeniul prospectării de noi zăcăminte.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 38 (316)
VINERI 26 septembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 28 76
20 PAGINI • 2 LEI

SERVICIILE – componenta principală a TURISMULUI

DIN SUMAR

BAZE TEMEINICE PRODUCȚIEI DE LEGUME

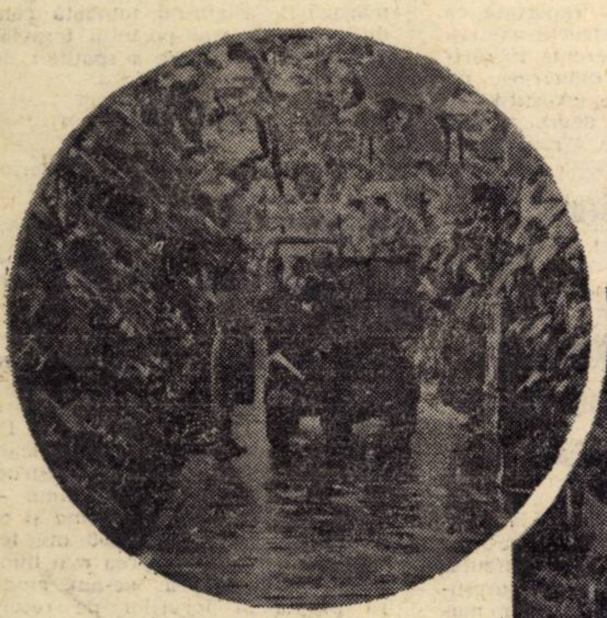

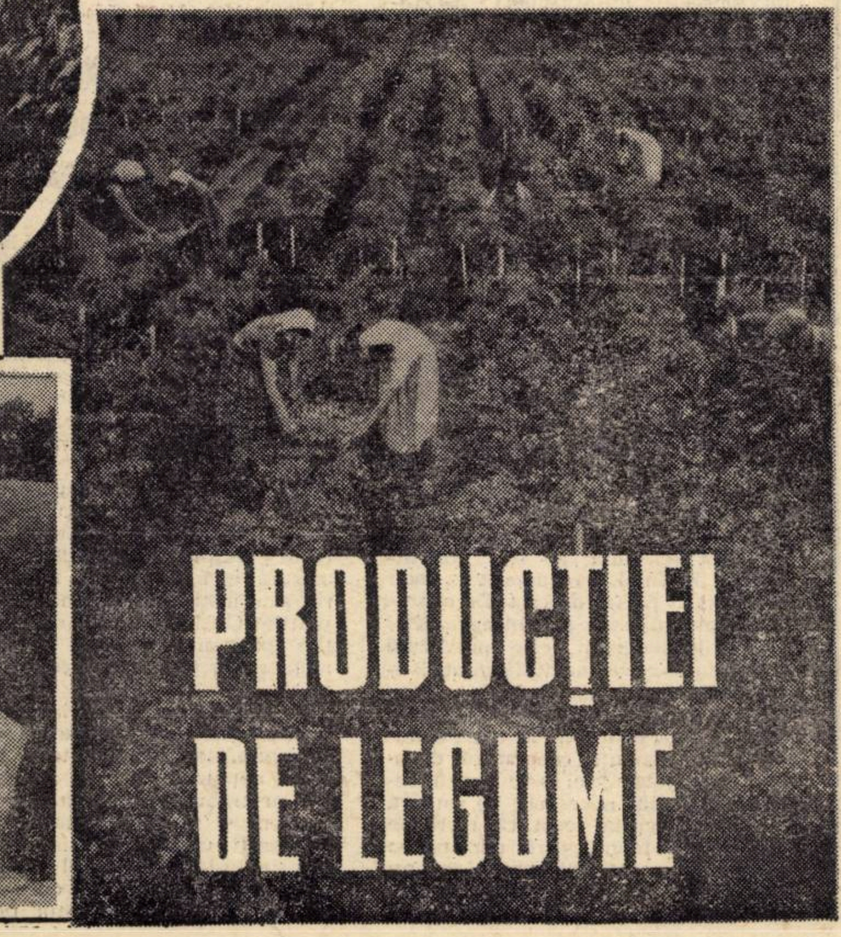

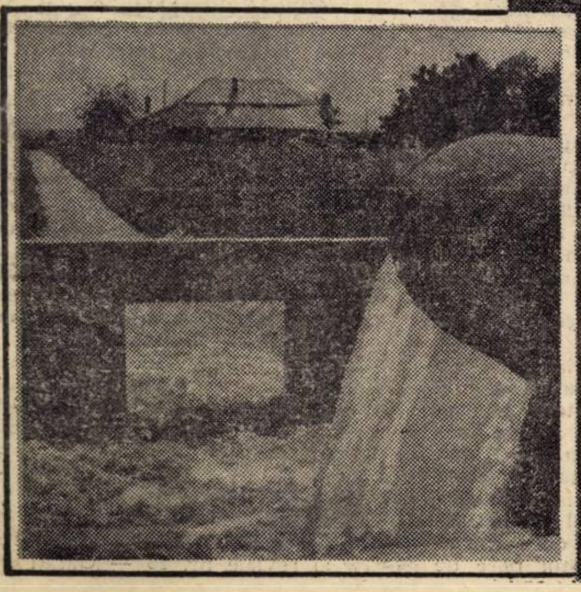

- Convorbire cu prof. FRANÇOIS PERROUX, de la Collège de France

ANCHETA NOASTRĂ

- Creditul restant — barometru sensibil al activității productive

OPINII

- Categoria „salariu" în socialism
- Durata medie a vieții: prezent și perspective

Viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 38 din 26 septembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— De ce treneaza execuția unor obiective de investiții la Ministerul Economiei Forestiere ? de **Gh. Lefter** (pag. 3)

— Comitete de direcție în fața adunărilor generale ale salariaților
Conștiința responsabilității de conducere de **C. Cojocaru** (pag. 4)

— Reflecții : Congrese de acad. **Gr. C. Moisil**

— Ancheta noastră : Creditul restant — barometru sensibil al activității productive de **Maria Ioniță** (pag. 5)

— Tranzacții comerciale externe (pag. 6)

— Concentrarea și specializarea proceselor auxiliare — cale importantă de sporire a eficienței economice de asistent univ. **Alexandrina Stăncioiu** și ing. **Adrian Liseanu** (pag. 7)

Agenda economistului

- Unele efecte ale comasării și divizării organizațiilor economice
- Atribuțiile centralei industriale în contractarea instalațiilor tehnologice (pag. 9)

— **Baze temeinice producției de legume**

- Imperative ale organizării de **Gh. Stanciu**
- Un grad ridicat de concentrare și specializare de **V. Tănase**
- Rolul irigațiilor de **Simion Tavitian**
- Respectarea clauzelor contractuale de **I. Chirculescu** (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— C. Dobrogeanu-Gherea — critic al economiei politice burgheze de dr. **Gh. Dobre** (pag. 12)

— Convorbire cu Fr. Perroux, directorul institutului de știință economică aplicată din Paris care participă la Colocviul româno-francez „Planificarea metodele și tehnicile sale" (pag. 13)

■ TEORII • IDEI

— Categoria „salariu" în socialism de **Ileana Stănescu**
— Șantier științific : Ion Negură, șef de secție la Institutul de cercetări pentru economia agrară (pag. 14)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— De vorbă cu participanți la cel de-al III-lea Congres al Asociației Internaționale de Turism
— **Serviciile — componenta principală a turismului** (pag. 17—18)

— **Corespondență din Pekin** de **Ion Gălățeanu**
— **Conjunctura economiei capitaliste** — A.E.L.S. : Schimburile comerciale
— **Relații economice internaționale** (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **L. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

• Transfer în interesul serviciului

Ing. GHEORGHE ILIE, București. — *Așa cum rezultă din relatarea dv., trecerea la Trustul 1 Construcții București — pe șantierul fabricii de zahăr din Buzău — s-a făcut la solicitarea dv. Pe baza cererii înregistrate conducerea ministerului a precizat în Ordinul nr. 822 din 10 noiembrie 1965, că sinteți transferat în temeiul art. 16, al. 3 din Codul Muncii, această mențiune fiind trecută ca atare și în carnetul de muncă. In situația dv., nu sint aplicabile precizările fostului Comitet de stat pentru organizare și salarizare cu nr. 3463 din 25 martie 1969. In aceste precizări se prevede că în unele instituții și întreprinderi, comitetele de direcție, respectiv conducerile instituțiilor, au dreptul ca, după examinarea atentă a actelor existente la dosarul pe baza căruia s-a întocmit sau s-a completat carnetul de muncă, să aprobe rectificarea (conform reglementării în vigoare) carnetelor de muncă respective.*

• Intreruperea vechimii în aceeași unitate

NICOLAE IONIȚA, I.A.S. Odobești. — *H.C.M. nr. 914/1968, cu completările ulterioare, prevede în* **mod limitativ** *cazurile de excepție cind trecerea de la o întreprindere la alta nu întrerupe vechimea de muncă, in temeiul căreia se acordă sporul la salariu. Asemenea cazuri sint determinate de motive independente de angajat (de pildă, transferul în interesul serviciului, reducerea posturilor, satisfacerea obligațiilor militare etc.). Dv. nu vă încadrați în aceste prevederi, întrucit, desfacerea contractului de muncă s-a făcut din inițiativă proprie pe baza art. 19 din Codul Muncii. Atunci cind ați urmat cursurile de calificare v-ați angajat să lucrați cel puțin trei ani la întreprinderea care v-a plătit drepturile de școlarizare. Nerespectind contractul sinteți obligat să suportați consecințele.*

• Ocuparea funcției de tehnician I

VICTORIA DEAC, Blaj. —*La cap. II din Hotărirea nr. 1053/1960, (anexa IV) se prevede că muncitorii de înaltă calificare, încadrați în categoria cea mai mare de salarizare, care sint absolvenți ai școlilor medii de cultură generală, ai școlilor profesionale, ai fostelor școli inferioare de arte și meserii sau de gimnaziu industrial pot fi încadrați direct în funcția de tehnician I. In primul caz semnalat de dv. (angajatul care ocupă funcția de tehnician I mecanic) încadrarea ca tehnician I s-a făcut cu respectarea prevederilor legale, intrucit mai înainte acesta a fost încadrat ca muncitor în categoria VIII-a de salarizare, ultima categorie a rețelei tarifare a meseriei de mecanic. In cel de al doilea caz, rețeaua tarifară chimie avind opt categorii, muncitorii încadrați în categoria VII-a, nu îndeplinesc condiția de a fi fost încadrați în ultima categorie a rețelei tarifare respective. In consecință, angajatul la care vă referiți putea fi promovat în funcția de tehnician I, numai după un stagiu de cel puțin cinci ani în funcții tehnice medii.*

• Stabilirea salariului tarifar majorat

I. BRILL, economist, Bacău. — *Limita de 20% de creștere a salariului, la care se referă art. 13 din H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, este o limită maximă, care nu poate fi depășită nici cu zecimi de puncte. In legătură cu aplicarea prevederilor art. 13 sus-menționat, fostul Comitet de stat pentru probleme de organizare și salarizare a dat precizările cu nr. 3453/1969 și în prezent în vigoare. Din ele reiese că salariații din categoria personalului tehnico-administrativ care ar avea dreptul să fie încadrați la o gradație la care salariul tarifar este mai mare cu două clase față de cel al gradației anterioare, însă astfel ar realiza sporuri, peste media pe ramură, vor putea fi încadrați, cu un salariu tarifar mai mic cu 5% (o singură clasă) față de cel corespunzător gradației respective.*

• Salarizarea personalului mediu economic

GHEORGHE BALAȘ, Turda. — *Prin H.C.M. nr. 328/1967, s-au stabilit corelații îmbunătățite între salariile tarifare ale personalului mediu tehnic, față de cele aprobate pentru personalul mediu economic. H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, a menținut corelațiile existente, astfel că noile salarii tarifare reflectă diferențierea stabilită în anul 1967.*

• Fișa periodică a executantului

NICOLAE NEACȘU, Ploiești. — *La propunerea dv., Centrul de studii pentru conducerea economiei și organizarea producției din Ministerul Muncii ne comunică următoarele : „Dispozițiile de lucru, cuprind între alte informații necesare executantului și informații cu privire la norma de timp și valoarea în lei pe unitatea de produs, operație etc. (manopera). Intre acești doi indicatori există o corelație directă, stabilită prin fișa tehnologică. In proiectul de perfecționare a evidenței tehnice operative în activitatea de „programare, lansare și urmărire a producției" elaborat de Centrul de studii pentru conducerea economiei și organizarea producției care urmează a fi experimentat într-un număr de întreprinderi, s-a prevăzut varianta calculului orelor normă pe totalul operațiilor realizate, pe un document intitulat „fișa periodică a executantului". In ceea ce privește solicitarea de a ști dacă propunerea dv. respectiv calculatorul de salarii, poate fi încadrată inovație sau raționalizare, este necesar să vă adresați Direcției Generale pentru Metrologie, Standarde și Invenții*

SCRISORI • SCRISORI • SCRISORI

• FINANȚAREA LUCRĂRILOR DE TEHNICĂ NOUĂ

Se știe că lucrările de tehnică nouă cuprind și instalații complexe a căror execuție este necesară pentru a se putea experimenta și aplica un nou proces tehnologic sau a se obține un nou produs. Aceste instalații — datorită complexității lor — cuprind și execuția unor lucrări de construcții-montaj care, în cele mai multe cazuri, nu pot fi executate în regie de către întreprinderile care le au prevăzute în planul tehnic deoarece nu sint specializate pentru a le executa. In acest caz, unitatea respectivă trebuie să solicite execuția lucrărilor de către întreprinderi specializate.

Metodologia în vigoare nu reglementează însă modul cum aceste lucrări se pot executa în antrepriză de către întreprinderile de construcții, în situația în care nu au fost prevăzute a se finanța din fonduri de investiții. Intreprinderile de construcții-montaj neavind cuprins în planul de producție lucrări de tehnică nouă, nu au asigurat fondul de salarii necesar pentru plata manoperei lucrărilor executate și în această situație nu acceptă execuția unor astfel de lucrări. Astfel, instalațiile experimentale pilot prevăzute în planul tehnic și care cuprind lucrări de construcții montaj, nu se pot executa, și de aceea fondurile de tehnică nouă rămîn neutilizate, iar la finele anului se varsă la buget. Dacă analizăm mai departe acest aspect, constatăm că fondurile alocate nu au avut eficiență, au stat imobilizate și, în final, au majorat în mod nejustificat prețul de cost. De exemplu, în planul tehnic al întreprinderii „Neferal"-București, este prevăzută o instalație experimentală pilot pentru pulberi de zinc, care nu se poate executa din cauzele arătate mai sus. Această instalație ar avea o importantă eficiență economică deoarece cu ajutorul ei s-ar putea reduce mult din necesarul de import.

Pentru aceasta socot că lucrările din planul tehnic care cuprind și lucrări de construcții-montaj ce nu pot fi executate în regie, să fie preluate în antrepriză prin întreprinderile de construcții-montaj, la fel cum se procedează și cu lucrările de construcții-montaj finanțate din fondurile de mică mecanizare.

Este deci necesar să fie îmbunătățite instrucțiunile pentru finanțarea planului tehnic. In acest sens propun ca obiectivele din planul tehnic care cuprind lucrări de construcții-montaj să fie raportate ca realizări de plan construcții-montaj, iar plata salariilor aferente lucrărilor executate să se elibereze de unitățile băncilor de investiții în limita manoperei de deviz, fără a mai fi nevoie să se repartizeze fond de salarii.

Ion GHERGHIN
economist
Direcția teritorială de control și revizie a Municipiului București

• DOTAREA ÎNTREPRINDERILOR CU AUTOCAMIOANE ESTE O MĂSURĂ RAȚIONALĂ ?

Exploatarea eficientă a parcului de autocamioane republican, presupune folosirea tuturor acestor mașini numai de către întreprinderi de transport auto specializate. Dotarea cu autocamioane a unor instituții și întreprinderi este, după părerea mea, o măsură neeficientă, deoarece aceste unități nu exploatează corespunzător aceste mijloace. Se fac numeroase transporturi în gol, sau cu încărcături mult sub capacitatea mijlocului respectiv și nu se asigură nici deservirea întreprinderii sau instituției. Cifra locațiilor plătite C.F.R.-ului de către unitățile economice din țara noastră demonstrează justețea acestei afirmații.

Întreprinderile specializate de transporturi auto asigură cea mai corespunzătoare exploatare a parcului de autocamioane. Aceste unități ar trebui să preia întregul parc existent și să asigure tuturor celor interesați un transport auto oportun, inclusiv transportul intern uzinal care se efectuează cu autocamioane. Preluarea acestui parc de autovehicule de către întreprinderile specializate ar trebui corelată însă și cu măsura ca unitățile respective să preia în exclusivitate transportul tuturor mărfurilor de la și la beneficiar la stațiile de cale ferată și vămi inclusiv manipularea. Aceasta ar asigura eliminarea locațiilor și a taxelor de magazinaj, asigurind totodată condiții normale transportului feroviar și o descongestionare a spațiilor de depozitare.

F. VLADIMIR
economist
în Ministerul Comerțului Exterior

• SCOPURI PRODUCTIVE SPAȚIILOR CONSTRUITE

La o analiză întreprinsă la Fabrica de ulei „Prutul" din Galați s-a constatat că o serie de spații construite în scop productiv au primit cu totul o altă destinație. De pildă, în locul secției de solidificare (desființată) a rămas o construcție — și amenajată între timp — în suprafața de peste 150 mp și cu o valoare de aproape 650 mii lei, căreia nu i se găsește cea mai bună utilizare. De aceea, ne-am gîndit să propunem forurilor de resort, respectiv Ministerul Industriei Alimentare, să studieze posibilitatea creării unei secții productive la susnumita fabrică. În acest fel, socotim noi, s-ar economisi peste o jumătate de milion lei investiții care ar trebui alocați în viitor.

Spații în plus sînt și la secția precurățitorie. Aici însă greșeala revine proiectantului (I.P.I.A. București) care a lăsat o suprafață construită de 60 mp cu o valoare de inventar de 248 mii lei, fără folosință productivă. Sugerăm montarea pe acest spațiu a unui curățitor, care ar dubla capacitatea de curățire a semințelor de floarea soarelui, ceea ce ar permite în același timp o sporire a randamentului utilajului existent pe restul fluxului tehnologic.

Nicolae NICHITA
controlor revizor principal
în Direcția teritorială de control și revizie nr. 10 — Galați

INVESTIȚII

DE CE TRENEAZĂ EXECUȚIA UNOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII LA MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE?

PE BAZA Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., construirea de noi unități ale industriei de prelucrare a lemnului constituie un proces care va continua și în perioada 1971—1975. În ultimul an al actualului cincinal, urmează să fie puse în funcțiune noi obiective industriale importante, aflate în prezent în construcție, unități care vor asigura sporurile de producție prevăzute la plăci din fibre de lemn și particule aglomerate, mobilă, ambalaje, celuloză și alte produse. Pentru realizarea acestor obiective, Direcția combinatelor în construcție din Ministerul Economiei Forestiere are pentru 1969 un plan de investiții în valoare de peste 630 milioane lei.

După 8 luni ce au trecut din acest an, **D.C.C. se prezintă cu planul de investiții cumulat realizat în proporție de numai 99,2%, din care construcții-montaj 86,5%.** Față de planul anual, acestea reprezintă 54,8% și, respectiv, 58,1%, rămîneri în urmă mai mari inregistrîndu-se la construcții-montaj. Dar situația nu poate fi privită „in general" pe ramură, ci pe fiecare obiectiv industrial în parte.

Pentru a ne da mai bine seama de stadiul actual al îndeplinirii planului de investiții al M.E.F. la capitolul construcției de noi unități industriale, redăm mai jos situația de pe principalele șantiere (vezi tabelul).

După cum rezultă din tabelul alăturat, o serie de șantiere au înregistrat serioase rămîneri în urmă, ceea ce denotă o insuficientă preocupare pentru urmărirea activității în vederea desfășurării ritmice a lucrărilor pe fiecare obiectiv în parte.

O ANALIZĂ mai aprofundată pe cîteva șantiere ne dă prilejul să evidențiem cauzele restanțelor și, mai ales, să desprindem măsurile ce se impun a fi luate pentru a se asigura recuperarea rămînerilor în urmă și crearea condițiilor necesare punerii acestor unități în funcțiune la termenele stabilite.

În cadrul C.I.L.-ului Caransebeș ar urma să intre în probe tehnologice la 1 noiembrie a.c. (spunem ar urma pentru că lucrările sînt întîrziate cu 1—3 luni) o fabrică de plăci aglomerate din lemn cu strat superior din fibre, produs ce se va realiza pentru prima oară în țara noastră. Execuția acestui important obiectiv industrial a fost încredințată Întreprinderii de construcții-montaj nr. 13 Timișoara. Din cauza începerii lucrărilor cu mare întîrziere, a ritmului nesatisfăcător de pe șantier și altor cauze, a fost nevoie să se amîne punerea în funcțiune a fabricii cu circa 5 luni de zile. Dar deși s-a stabilit un alt grafic, nu există nici o garanție că noul termen va fi respectat, întrucît la sfîrșitul lunii august aici s-a înregistrat o restanță în valoare de peste 6,7 milioane lei față de planul cumulat de la începutul anului. După cum afirma inginerul șef al C.I.L.-ului, sînt mari rămîneri în urmă — de la 1 la 3 luni — la Centrala termică, corpul anexă (stația de dedurizare a apei și stația de conexiuni) și la gospodăria de păcură, la lucrările de instalații hidrofuge și termice, la racordul electric de înaltă tensiune.

Dacă o lungă perioadă de timp vina pentru această stare de lucruri revenea constructorului. de data aceasta alte cauze frînează în mod deosebit desfășurarea în ritm corespunzător a lucrărilor pe șantier. În perioada de montaj a utilajelor, de exemplu, au apărut numeroase neconcordanțe între proiect și execuție. Datorită greșelilor de proiectare a fost nevoie să se refacă suportul din beton al stației de presărare, pierzîndu-se din această cauză peste două săptămîni din timpul afectat montajului utilajelor. Pe de altă parte, pe șantier n-au sosit încă o serie de utilaje ce se fabrică în țară. Ceea ce e mai greu de înțeles este faptul că însăși unele întreprinderi aparținînd Ministerului Economiei Forestiere — titularul de investiție — nu-și onorează la termen obligațiile contractuale. Este vorba de I.R.U.M.-urile București și Vatra Dornei, care trebuie să livreze transportoare, rezervoare și cicloane, utilaje a căror lipsă ține în loc montajul. Pînă acum au trecut două termene fixate de comun acord între furnizori și beneficiari, dar sînt slabe speranțe ca utilajele respective să sosească pe șantier pînă la sfîrșitul lunii octombrie.

O totală lipsă de concordanță există și între termenele de punere în funcțiune și livrarea unor utilaje de către întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. De pildă, 13 panouri de automatizare fabricate de „Automatica"-București sînt prevăzute să fie livrate în trim. I/1970, deși fabrica ar trebui să intre în probe tehnologice încă la 1 noiembrie a.c. Pentru electromotoarele necesare acționării tocătoarelor de lemn, repartiția inițială a fost anulată, comunicîndu-se C.I.L.-ului că nu se mai produc în țară, fără a se preciza însă cum se va rezolva această problemă.

Un alt obiectiv rămas mult în urmă este și fabrica de plăci fibrolemnoase din cadrul C.I.L.-ului Focșani, cu termen de punere în funcțiune la 1 iunie anul viitor. Și aici se înregistrează la nivelul a 8 luni, o restanță de peste 4,4 milioane lei la construcții-montaj. Deși în lunile iulie și august, Întreprinderea nr. 7 construcții-montaj Galați intensificase ritmul de execuție, în prima jumătate a acestei luni a încetinit activitatea pe șantier, datorită insuficienței forței de muncă, îndeosebi a muncitorilor zidari și dulgheri.

Obiectivul	Structura	% Luna august	Cumulat 1.01—31.08 1969	față de planul anual
C.I.L. Sebeș	Inv.	63,5	112,9	56,9
	C+M	72,8	90,2	53,1
Dezvoltare C.I.L. Caransebeș	Inv.	107,0	86,3	43,1
	C+M	103,7	77,6	52,7
C.I.L. Focșani	Inv.	106,6	98,0	37,3
	C+M	126,9	83,9	52,5
C.I.L. Reghin	Inv.	159,3	110,5	80,8
	C+M	104,4	100,6	68,7
C.C.H. Călărași	Inv.	58,0	88,1	33,3
	C+M	65,6	95,5	53,1
Instalația pentru fabricarea drojdiei furajere F.C.H. Letea-Bacău	Inv.	136,8	124,1	109,0
	C+M	153,1	125,1	115,8
Instalația pentru fabricarea drojdiei furajere F.C.H. „Reconstrucția" P. Neamț	Inv.	386,7	98,0	97,2
	C+M	19,0	106,2	104,9
Instalația pentru fabricarea cofrajelor de ouă F.H. Petrești	Inv.	40,7	137,3	77,1
	C+M	120,4	126,9	82,0
C.C.H. Turnu Severin	Inv.	—	50,3	7,7
	C+M	—	—	—

La data de 12 septembrie a.c., s-a semnalat o depășire a termenelor prevăzute în grafic la secțiile defibrare, formare covor; nu se executaseră grinzile de montaj la presă și era mult rămasă în urmă închiderea halei la preformatizare-formatizare și ambalare. În general la partea de construcții erau mari restanțe față de grafic la estacada care leagă stația de tocare cu secția de defibrare, la lucrările de izolații și de zidărie necesare închiderii halei și asigurării condițiilor pentru activitatea pe timp friguros.

Și acest șantier este încă în așteptarea sosirii unor utilaje întîrziate: electromotoare de la Uzinele „Electroputere"-Craiova (termen depășit cu 3 luni), 6 cicloane de la I.R.U.M. Vatra Dornei (termen 30 iunie), armături și „T"-uri din import pentru centrala termică. Nelivrarea la timp a acestor utilaje frînează desfășurarea normală a lucrărilor de montaj, duce la nerespectarea graficului de execuție și, în final, la neintrarea în funcțiune la termenele stabilite.

La Filiași se află în construcție cîteva obiective de investiții însemnate: extinderea fabricii de cherestea și execuția unei hale noi pentru fabricarea butoaielor, lăzilor și prefabricatelor din lemn, cu anexele respective. Punerea în funcțiune este prevăzută pentru trimestrul IV — 1970. Și aici se constată însă rămîneri în urmă de cel puțin 3 luni. Planul de construcții-montaj cumulat pe 8 luni s-a îndeplinit în proporție de numai 70,8%, reprezentînd 36% din sarcina anuală.

Întreprinderea nr. 6 construcții-montaj Craiova a început cu mare întîrziere lucrările datorită faptului că nu i s-a pus la dispoziție la timp terenul pentru construcții. Apoi, pe șantier s-a semnalat permanent lipsă de brațe de muncă, de cadre medii, pentru organizarea și conducerea lucrărilor și insuficiența unor utilaje. În loc să recupereze din timpul pierdut, șantierul s-a situat continuu sub graficul de execuție. Pentru redresarea situației și folosirea din plin a timpului prielnic în vederea închiderii halelor, este necesară sporirea numărului de muncitori, angajarea a doi maiștri și a unui șef de lot iar șantierul să fie înzestrat cu suficiente mijloace de transport, ca și cu două buldozere și o macara.

PUNEREA în funcțiune la termenele planificate a obiectivelor industriale este sarcina titularului de investiții, care are obligația să ia toate măsurile necesare pentru respectarea graficelor de execuție. Față de situația existentă pe unele șantiere cu rămîneri în urmă Ministerul Economiei Forestiere nu poate sta cu brațele încrucișate. Aproape peste tot restanțele se datoresc constructorilor sau furnizorilor de utilaje. Împreună cu Ministerul Industriei Construcțiilor, M.E.F. are datoria să analizeze de urgență stadiul lucrărilor la principalele obiective industriale în construcție și să stabilească măsuri care să ducă la recuperarea grabnică a restanțelor, la crearea frontului de lucru pe timp de iarnă. Totodată, trebuie să revadă graficele de achiziționare a utilajelor, să ceară Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini încadrarea în termenele de livrare a instalațiilor și mașinilor.

Conducerea ministerului nu trebuie să trateze cu îngăduință nici tendința de amînare a scadențelor la livrarea utilajelor de către întreprinderile în subordine. Este necesar să se analizeze posibilitățile reale ale I.R.U.M.-urilor și, în funcție de aceasta, să se stabilească sarcini și termene precise de livrare a lor. La rîndul său, Institutul de studii și proiectări forestiere este chemat să asigure o mai bună asistență tehnică pe șantiere, înlăturînd operativ neconcordanțele dintre proiecte și execuție, evitînd schimbările de soluții tehnice, care duc la întîrzierea lucrărilor.

Măsurile stabilite pentru recuperarea restanțelor la investiții trebuie urmărite cu perseverență de către Direcția combinatelor în construcție care, prin reprezentanții săi, să fie permanent prezentă pe șantierele noilor obiective ale industriei de prelucrare a lemnului.

Paralel cu măsurile ce se cer luate pentru realizarea în bune condițiuni a planului de investiții pe acest an, este nevoie să se treacă neîntîrziat la elaborarea unor planuri tehnice și organizatorice, care să asigure desfășurarea optimă a lucrărilor ce sînt prevăzute pentru 1970. Printre aceste măsuri, închiderea spațiilor construite pentru a se efectua lucrul pe timp friguros trebuie să constituie un obiectiv de seamă în activitatea constructorilor.

Gh. LEFTER

CALDE URĂRI DE SUCCES ZIARULUI „SCÎNTEIA"

Se împlinește un sfert de veac de activitate legală a ziarului „Scînteia", organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Continuînd glorioasele tradiții de luptă ale „Scînteii" ilegale, ziarul a militat cu consecvență în acești 25 de ani pentru înfăptuirea politicii partidului și statului de construire a socialismului în România, afirmîndu-se ca un participant activ la procesul transformărilor revoluționare din țara noastră. „Scînteia" a luptat în mod consecvent pentru făurirea și dezvoltarea industriei și agriculturii socialiste, pentru răspîndirea științei și culturii, și-a adus contribuția la educația socialistă a maselor, la informarea și formarea opiniei publice din patria noastră, la mobilizarea poporului în realizarea obiectivelor stabilite de partid.

Ziarul „Scînteia" contribuie prin activitatea sa la înfăptuirea politicii partidului de promovare și dezvoltare a prieteniei și colaborării frățești cu toate statele socialiste, a bunelor relații și cooperării cu toate țările lumii.

Pentru întreaga noastră presă ziarul „Scînteia" reprezintă un exemplu de intransigență față de lipsuri, îmbinată în permanență cu preocuparea de a contribui la găsirea soluțiilor celor mai potrivite pentru lichidarea lor. Spiritul combativ și constructiv cu care ziarul „Scînteia" activează pentru însușirea și traducerea în viață a politicii partidului nostru, conferă putere de pătrundere și justifică prestigiul dobîndit de „Scînteia" în rîndul maselor largi de oameni ai muncii, antrenînd adeziunea lor unanimă și entuziastă.

Cu prilejul acestei aniversări, colectivul redacțional al revistei „Viața economică" felicită din toată inima redacția ziarului „Scînteia", în care vede un exemplu de presă comunistă militantă, și îi urează noi și însemnate succese în activitatea sa pentru realizarea obiectivelor însuflețitoare stabilite de cel de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Comitetele de direcție în fața adunărilor generale ale salariaților

CONȘTIINȚA RESPONSABILITĂȚII DE CONDUCERE

IERI au avut loc ultimele adunări generale ale salariaților din întreprinderile și organizațiile de stat din întreaga țară, consacrate analizei activității de îndeplinire a planului pe anul în curs și dezbaterii cifrelor de plan pe anul 1970.

Instituție creată în urma hotărîrilor adoptate de Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967, adunarea generală a salariaților se dovedește un cadru deosebit de favorabil pentru valorificarea capacității creatoare a masei de salariați din cadrul unităților noastre economice. Asigurînd participarea directă și activă a salariaților la elaborarea unor coordonate de bază ale activității întreprinderilor, ale strategiei și politicii acestora, adunarea generală constituie nu numai o elocventă expresie a caracterului democratic al societății noastre, dar și o formă organizatorică menită să contribuie la creșterea eficienței muncii de conducere.

Rezultatele activității organismelor, a colectivităților depinzînd în mod hotărîtor de organizarea lor, participînd la două adunări generale am urmărit cum au fost pregătite și s-au desfășurat, măsura în care aceste două etape au reușit să răspundă imperativului eficienței. Fără pretenția formulării unor concluzii complete și definitive, ne vom mărgini numai la unele observații.

● O face de trei ani...

Este de notat, în primul rînd, că indicația dată de conducerea de partid ca, pe baza cifrelor de plan inițiale defalcate de comitetele de direcție pe subunitățile organizatorice ale întreprinderilor, să se desfășoare ședințe de dezbatere la nivelul atelierilor, secțiilor și serviciilor, s-a dovedit deosebit de utilă, de eficientă. Prilejuind participarea directă a tuturor salariaților la clarificarea, la **definirea, înainte de toate, a perspectivelor propriei lor munci,** aceste dezbateri au asigurat posibilitatea ca multe probleme să fie rezolvate înainte, să nu se mai încarce cu ele adunarea generală — organism chemat să ia decizii în probleme mai complexe, care vizează întreprinderea în ansamblul ei. Astfel, la Întreprinderea „Energo-reparații"-București, din cele 65 de propuneri făcute în adunările din secții au fost reținute pentru dezbatere în adunarea generală numai 34, restul fiind repartizate direct secțiilor și serviciilor.

Este adevărat că în cadrul acestor dezbateri au fost abordate uneori probleme care depășesc atribuțiile organelor de conducere ale atelierelor, secțiilor și serviciilor, după cum alte probleme, deși ar fi putut fi rezolvate la nivelul unor eșaloane operative au fost aduse în mod inutil în adunarea generală. Ni se pare semnificativă în acest sens observația făcută de tovarășul ing. Iulian Ceaușu — șeful secției economice a sectorului 5 P.C.R. București — în cuvîntul său de închidere a lucrărilor adunării generale a reprezentanților salariaților de la Întreprinderea „Energo-reparații" că 60 la sută din problemele ridicate nu trebuiau să ajungă în adunarea generală, ele putînd fi foarte bine rezolvate înainte, de către diversele organe de conducere din întreprindere.

Timpul de lucru al adunării generale este egal cu cel efectiv consumat în ședință, multiplicat cu numărul participanților la adunare. Este realmente o mare deficiență, de pildă, că unii tineri lucrători de la „Energo-reparații" nu știu să ungă mașinile, dar era oare necesar să se consume pentru aflarea acestui lucru 48.000 de minute, adică 100 zile de muncă ? Oricum, această deficiență se putea rezolva la nivelul maiștrilor sau, cum s-a subliniat și în adunarea generală, chiar mai jos, prin acordarea de către muncitorii mai vîrstnici unei atenții mai mari îndrumării tinerilor. Se manifestă aici o deficiență a conducerilor administrative din întreprinderi care nu acordă importanța cuvenită nici elaborării regulamentelor de organizare și funcționare care să precizeze clar atribuțiile diverselor organe ierarhice și nici difuzării, popularizării lor în întreprindere, pentru a le face cunoscute, astfel ca fiecare salariat să știe exact unde se rezolvă cutare sau cutare problemă.

Tot conducerile întreprinderilor sînt responsabile și de faptul că, nerăspunzînd propunerilor ridicate de salariați, generează practica reluării la infinit a unora și acelorași probleme. Tovarășul Gheorghe Joe, muncitor într-una din secțiile uzinei amintite, a făcut în adunarea generală propunerea de a se aduce îmbunătățiri organizatorice, ergonomice locului de muncă unde lucrează, propunere foarte utilă și îndreptățită după opinia noastră. El a adăugat însă că **o face de trei ani,** de fiecare dată cînd are ocazia. Observînd că dacă ar fi existat în întreprindere preocupare și respectiv specialiștii în studiul muncii (care de fapt există, însă în minister, ei ocupîndu-se cu aprovizionarea și desfacerea) lucrurile ar fi stat altfel. Notăm că nici de data aceasta muncitorul Gheorghe Joe n-a primit vreun răspuns: nici că se va reține propunerea lui, nici, cel puțin, explicația că, dintr-un motiv sau altul, nu poate fi aplicată în prezent. În aceste condiții, lui nu-i rămîne decît să aștepte următoarea adunare generală !

● „Descoperit" în propriul teren

Al doilea factor cu influență directă asupra eficienței adunărilor generale l-a constituit efortul făcut de comitetele de direcție pentru prezentarea cît mai completă și reală a situației întreprinderii în fața adunării generale, pentru filtrarea riguroasă a problemelor cu care va fi confruntată întreprinderea în realizarea sarcinilor de plan și aducerea în plenul adunării generale numai a acelor probleme și soluții care, neputînd fi rezolvate complet sau adoptate de eșaloanele de conducere de pînă la nivelul comitetului de direcție, trebuie să fie completate sau aprobate de adunarea generală.

Prin includerea pe ordinea de zi și a analizei activității desfășurate în anul acesta pînă în prezent, adunările generale au căpătat un pronunțat caracter de organ de apreciere a muncii comitetului de direcție. Dar nu numai în acest sens. Prin modul în care au înțeles să explice adunărilor generale cauzele neajunsurilor apărute pînă în prezent, să fixeze răspunderile pentru existența acestora și, mai ales, eforul făcut pentru descifrarea viitorului, pentru stabilirea de soluții realiste și mobilizatoare în îndeplinirea planului pe anul 1970, comitetele de direcție au probat capacitatea lor, măsura în care sînt animate de simțul înaltelor responsabilități care le revin în calitatea de organe de conducere colectivă ale întreprinderilor.

În ansamblu, se poate aprecia că cele două comitete de direcție au trecut cu bine acest examen. Se remarcă în mod deosebit comitetul de direcție de la „Energo-reparații". Aici toți indicatorii de plan pe cele opt luni din acest an au fost depășiți și există create condiții ca situația aceasta să fie consemnată și la sfîrșitul anului. Și totuși, comitetul de direcție a arătat în adunarea generală că au existat și neajunsuri, lipsuri, greșeli chiar. Cauzele acestora au fost multiple. Unele independente de întreprindere (nu „obiective", cum se afirmă în general, ci ținînd de alți responsabili — for tutelar, furnizori, beneficiari — mai ales cei din sistemul de aprovizionare tehnico-materială), altele interne.

Cu curaj și cu simț de răspundere comitetul de direcție a arătat în fața adunării generale că majoritatea deficiențelor își au izvorul în întreprindere și, mai mult, a localizat **nominal** răspunderile. Ni se pare demn de subliniat acest lucru întrucît **adunarea generală trebuie să știe nu numai că s-au făcut greșeli ci și cine anume le-a făcut.** Aceasta are o deosebită importanță pentru crearea unui **climat sănătos de muncă în întreprindere** și constituie în același timp un **element de fundamentare a deciziilor pe care le va adopta adunarea generală la sfîrșitul anului,** la ora bilanțului. La „Energo-reparații" s-a arătat că neîndeplinirea obligațiilor contractuale își are în principal cauza în deficiențele propriilor servicii funcționale și operative: de programare, tehnologie, comercial, de producție etc. Astfel, în darea de seamă s-a subliniat că neajunsurile în aprovizionarea tehnico-materială se datoresc faptului că „planul de aprovizionare nu a fost corelat cu celelalte secțiuni de plan, normativele cantitative și valorice nu au avut la bază documentația de calcul, necesarul de materiale a fost stabilit fără a se avea în vedere stocurile preliminate pentru începutul perioadei respective, lacune din cauza cărora, pe de o parte, au lipsit materialele necesare pentru executarea unor comenzi interne de fabricație, iar pe de altă parte s-au creat stocuri supranormative... Nu s-a urmărit mișcarea stocurilor și valorificarea materialelor disponibile, nu s-a ținut o evidență corespunzătoare... Pentru aceste deficiențe sînt responsabili tovarășul ing. Constantin Stanciu — director adjunct și ing. Constantin Pufu — șeful serviciului aprovizionare. Nerespectarea disciplinei contractuale își are izvorul în aceea că responsabilul de resort „nu a pus de acord termenele contractuale de livrare a produselor cu cele de aprovizionare tehnico-materială și de execuție, nu a urmărit și nu a impulsionat operativ realizarea și livrarea produselor în termenele contractuale. Mai mult, a încheiat unele contracte cu termene certe de livrare, deși nu erau asigurate nici materialele, nici pregătirea tehnică de fabricație". În felul acesta a fost analizat fiecare sector de activitate de la întreprinderea „Energo-reparații", modalitate care conferă o caracteristică pozitivă activității comitetului de direcție, justifică timpul consumat de cei 200 de salariați în adunarea generală — care au avut într-adevăr ce să dezbată — și, prin consecințele sale, reprezintă o chezășie că multe deficiențe vor fi în viitor înlăturate.

Nu același lucru se poate spune despre comitetul de direcție de la întreprinderea de prefabricate din beton „Progresul"-București. Aici nu a fost realizat planul la mai multe din sortimentele fabricii și nici cel de productivitate a muncii pe ansamblul întreprinderii. Comitetul de direcție găsește responsabili de această situație pe furnizori, forul tutelar etc., **principala** cauză constituind-o, după părerea sa, reprofilarea uneia dintre secții „care a fost necesară în vederea modificării sortimentului de panouri, ca urmare a începerii fabricației elementelor pentru locuințele cu confort diferențiat. În afara reprofilării producției s-au executat o serie de lucrări de investiții, lucrări care s-au executat concomitent cu planul de producție, influențînd negativ realizarea planului și a productivității".

Cît privește motivarea nerealizării planului de producție și productivitate prin executarea unor lucrări de investiții, surprinde faptul că există o astfel de concepție și că ea este însușită de comitetul respectiv de direcție.

Același lucru și despre reprofilare. În condițiile progresului extrem de rapid al timpului nostru, una din sarcinile principale ale conducerii întreprinderilor trebuie s-o constituie producerea de schimbări în obiectivele și organizarea unităților economice. Integrarea inovației trebuie să părăsească planul lozincilor și să-și facă loc în viață. Dacă comitetul de direcție de la „Progresul" ar fi făcut mai puține ședințe (16 peste cele 8 lunare, programate) însă mai bine pregătite și orientate, iar în cadrul lor ar fi abordat probleme de perspectivă, de stabilire de măsuri cerute de schimbările impuse de viață și nu chestiuni mărunte (într-una din ședințe s-a discutat în exclusivitate — și destul de mult — despre angajarea a trei ingineri) este sigur că el nu s-ar mai fi găsit „descoprit" de reprofilare. De vină nu este, deci, reprofilarea ci comitetul de direcție care n-a știut s-o „gestioneze". Prezentarea în acest fel a situației întreprinderii în adunarea generală evident nu este de natură să creeze condiții pentru ca acest for al salariaților să-și joace rolul care i-a fost încredințat.

★

Instituționalizarea principiului muncii colective în conducerea economică este prin ea însăși un mare pas înainte, un răspuns adecvat cerințelor vieții. Ea trebuie însă însoțită și de o organizare corespunzătoare. În acest sens, în ceea ce privește adunarea generală a salariaților, este necesar — cum, de altfel, s-a subliniat la Congresul al X-lea al P.C.R. — să se reglementeze atribuțiile acestui organ, să se stabilească problemele pe care le poate dezbate, precum și autoritatea cu care este investit. Aceasta ar contribui fără îndoială la creșterea eficienței activității sale.

Constantin COJOCARU

● A fi eficient înseamnă a te preocupa în primul rînd de propria ta activitate ● La nivelul secției se dezbat problemele întreprinderii, iar la cel al întreprinderii cele ale ministerului ● Organele de conducere colectivă consumă „concentrate" de timp de muncă socială ● 60% din problemele ridicate nu trebuia să ajungă în adunarea generală ● Nici de data aceasta propunerea n-a găsit ecoul așteptat ● Comitetele de direcție în fața examenului de capacitate de conducere ● Nominalizarea răspunderilor — element de fundamentare a deciziilor adunării generale ● Adevărații conducători produc schimbările, nu se lamentează de efectele lor ● În locul multor reglementări învechite și inutile, ar trebui introduse unele necesare

TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● Ing. Gh. Stancu și maistrul I. Buț de la Uzina „Oțelul Roșu" au conceput un dispozitiv pentru determinarea cu precizie a cantității de oțel rămasă în oalele de turnare, în timpul scurgerii metalului din lingotiere. Fixat pe utilajul de turnare, dispozitivul permite ca, în momentul apariției zgurei la orificiul de scurgere al oalei, să se cunoască cantitatea exactă de oțel care se mai află în interior, evitîndu-se astfel pierderile de metal și turnarea de lingouri subdimensionate. Aplicată în producție, inovația a asigurat eliminarea rebuturilor de lingouri de oțel și reducerea consumului de metal la turnare. Exprimat valoric, aceasta reprezintă pentru Uzina „Oțelul Roșu" o economie de peste 1 milion lei anual.

● Constructorii de utilaj petrolier de la Uzina „1 Mai"–Ploiești au realizat primele moto-pompe de 630 cp și dispozitive de avansare automată pentru instalația F–125. Noile agregate, destinate forajului sondelor pînă la adîncimi de 2500 metri, asigură o viteză sporită de lucru – în condiții diferite de climă și șantier – și o mai mare siguranță în foraj.

● Specialiștii Întreprinderii geologice de prospecțiuni de pe lîngă Comitetul de Stat al Geologiei din București au început cercetarea zăcămîntului de ocru (pămînt galben) din hotarele localităților Bîrsăul de Sus și Poiana Codrului, județul Satu Mare, pămînt folosit în pregătirea vopselelor cu conținut mineral. Lucrările ce se execută aici vor permite valorificarea integrală a acestui zăcămînt, sporindu-se astfel considerabil gama vopselelor de acest gen.

REFLECȚII

CONGRESE

acad. Grigore C. MOISIL

ÎNTRE 17 și 24 septembrie a avut loc la București Congresul al IV-lea al Grupării matematicienilor de expresie latină. Acesta este cel de-al doilea mare congres de matematică ținut în țara noastră după Eliberare.

În mai 1929 s-a ținut la Cluj Primul Congres al matematicienilor români. D. Pompeiu, Gh. Țițeica erau pe atunci socotiți de noi, tineri de 23 de ani, ca cei mai reprezentativi dintre matematicienii noștri. Fuseseră invitați și făcuseră lecții la Universitatea din Paris. Lalescu murise cu puțin înainte, după ce își irosise mulți ani în alte treburi. Cei din București nu prea știam că la Iași Alexandru Myller, în jurul unei minunate biblioteci, ducea o muncă fără odihnă pentru a constitui ceea ce mai tîrziu s-a numit Școala geometrică din Iași.

Țară mică, dar universitățile din București și Iași nu aveau legături care să ajungă pînă la studenți.

Venise din Italia marele Volterra, creatorul Analizei funcționale. Sierpinski, care vorbea de lucruri nu greu de înțeles, ci greu de acceptat, venise din Varșovia. Începea totuși, el, reprezentantul pe atunci al unei ramuri foarte noi de matematici, matematica de astăzi, începea să ne tulbure. Era cel ce vorbea de numere transfinite, de alefi, de mulțumi, de atîtea lucruri pe care nu le găseai în altă parte.

Mă gîndesc cît de mult matematica de azi s-a născut din intîlnirea, în capul matematicienilor mai tineri, a ceea ce făcuse Volterra cu ceea ce făcea Sierpinski.

La al doilea congres, în 1932, a participat un grup masiv de tineri matematicieni polonezi, în frunte cu V. Kuratowski. Și ei, și eu, și toți îl admiram pe marele Deujoy; era, el și doamna Deujoy, o pereche impresionant de frumoasă.

— Și pe urmă ?

— Și pe urmă a venit o zodie strîmbă : omoruri, legionari, dictaturi, războaie. A fost rău, a fost trist, a fost groaznic. Uită, să nu te sperii în somn.

În 1945 matematicienii de la noi s-au gîndit : ce-ar fi să ne gîndim și la reconstrucție ? A fost al treilea congres. Ultimul din trecut ? Primul din viitor ?

Primul, după, a fost în 1956. A fost un efort general de bilanț : să arătăm ce-am făcut. Ce putem face. Ce vom putea face. Ce vom face.

Două volume masive de rapoarte, cu bibliografie, scormonind trecutul, scrutînd viitorul.

Începutul unei lungi serii de colocvii. Multe, mereu mai multe. Săptămîna trecută, săptămîna viitoare.

Matematica noastră trecea, trecuse într-o etapă nouă.

În 1937 a avut loc al doilea Congres al Uniunii balcanice al matematicienilor.

Încă mai demult : Țin minte în 1929 pe tînărul Karamato, frumos, deștept viu. A murit. În 1932 pe Tchakalof, din Sofia. O pereche impresionant de arătoasă : dl. și d-na Tchakalof.

În 1937 au fost mulți : și aceia care au revenit și alții. Marele Kiril Popov, matematician de valoare internațională. Îl auzisem la Paris, făcînd lecții la Institutul Henri Poincaré. Obreșkov, prieten drag și matematician de seamă. Karamato și Arakumovici, tineri cu mari perspective, din Iugoslavia. Din Grecia bătrînul Hatzidakis fiul. Și Pegovici din Iugoslavia, și Petrovici, tot de-acolo, bătrîni.

— Și pe urmă ?

— Și pe urmă a venit războiul ; cu tancuri, cu avioane, cu groază, cu morți.

— Ce-i aia război ?

— Poate c-o să se poată să n-o știi.

Și pe urmă ne-am intîlnit din nou : algebră și geometrie, calcul diferențial și integral, și mecanică și teoria numerelor.

Să-ți spun ce știu eu.

Să-mi spui ce știi tu.

Uniunea balcanică a matematicienilor a avut și al treilea Congres, tot la București.

De ce ?

Congresul vechi, din 1937, nu se terminase.

Pînă azi țara noastră a avut Secretariatul general al Uniunii matematice balcanice și Președinția Grupării matematicienilor de expresie latină.

Care și-a ținut acum Congresul.

ANCHETA NOASTRĂ

CREDITUL RESTANT — BAROMETRU SENSIBIL AL ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE

Deși urmărit și analizat ca un indicator bancar, creditul restant își datorează existența în mod hotărîtor, unor procese economice defectuos organizate și conduse. Ca un adevărat barometru, el sesizează, în mod operativ, organului bancar „vremea rea" care începe să se manifeste în activitatea unor unități economice. Consultînd clasamentul pe care-l furnizează, cu obiectivitate, evoluția acestui indicator bancar, am constatat că județul Cluj prezintă o tendință accentuată de creștere a volumului creditelor restante, fapt ce ne-a determinat să organizăm, cu concursul Sucursalei Băncii Naționale, o anchetă în întreprinderile industriale. Concluziile desprinse le publicăm în numărul de față.

SISTEMUL DE CREDIT — PILON AL GESTIUNII ECONOMICE PROPRII

Ansamblul de măsuri adoptate în decursul anilor precedenți pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale a determinat ridicarea continuă a eficienței economice — principiul fundamental, cum a fost apreciat în documentele celui de-al X-lea Congres al partidului, al activității în toate ramurile și întreprinderile economice. Ridicarea continuă a eficienței economice, sporirea rentabilității întreprinderilor s-au realizat prin obținerea unor rezultate economice superioare cu cheltuieli mai puține, prin folosirea cu randament ridicat a fondurilor materiale și bănești.

Pe ansamblul județului Cluj, valoarea producției industriale a crescut, în primele trei trimestre ale acestui an cu peste 486 mii lei față de aceeași perioadă a anului trecut. La obținerea acestei creșteri o contribuție substanțială a adus și creditul, a cărui sferă de acțiune s-a lărgit necontenit (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Perioada	Volumul creditelor acordate față de totalul valorii producției industriale (%)	Credite la 1000 lei producție
1968		
Trim. I	28,79	288
Trim. II	32,82	328
Trim. III	31,48	314
1969		
Trim. I	33,67	336
Trim. II	35,21	352
Trim. III *)	39,21	392

*) Realizări în iulie și august, plan pe septembrie 1969.

Majoritatea întreprinderilor industriale din județ, aplicînd cu fermitate principiul gestiunii economice proprii, au găsit și valorificat acele resurse interne care le-au condus la reducerea cheltuielilor materiale, la folosirea rațională a fondurilor, la desfășurarea, în final, a unei activități rentabile, la îndeplinirea indicatorilor de plan economici și financiari. Există întreprinderi care, datorită atenției pe care o acordă modului de utilizare a fondurilor, în prezent n-au credite restante (Carbochim, Triumf, Armătura, Uzina de material rulant — Cluj, Porțelanul, Fabrica de bere — Cluj), iar altele au întreprins o serie de acțiuni eficiente, soldate cu reducerea substanțială a volumului acestor credite (Libertatea, Întreprinderea de cariere și balastiere etc.).

Rezultatele bune obținute de multe întreprinderi în utilizarea fondurilor sînt diminuate însă, pe ansamblul județului, de neajunsurile care mai dăinuie în activitatea altor întreprinderi.

În unele întreprinderi, cu pondere în economia județului, secțiunile planului n-au fost suficient de bine întocmite și corelate, fazele aprovizionare-producție-desfacere nu s-au desfășurat ritmic, determinînd întreruperi în circuitul valorilor materiale și bănești. Anomaliile manifestate în mecanismul economic s-au reflectat direct în atingerea unui volum de fonduri peste cel normal sub forma creditului restant, a cărui tendință s-a dovedit în mod constant în continuă creștere (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Perioada	Soldul total al creditelor acordate industriei (în mii lei) 1	Credite restante industriale (în mii lei) 2	% 2×100 / 1
1968			
Trim. I	561 508	24 742	4,40
Trim. II	682 673	51 092	7,48
Trim. III	696 070	52 619	7,55
1969			
Trim. I	714 476	70 750	9,90
Trim. II	806 993	81 003	10,03
Trim. III *)	907 048	94 412	10,40

Creșterea ponderii creditelor restante la peste 10% din totalul creditelor acordate ridică o mare întrebare la care conducerile de întreprinderi și organele bancare trebuie să găsească neîntîrziat un răspuns corespunzător.

Organele tutelare ale întreprinderilor și cele bancare este necesar să intervină operativ pentru îmbunătățirea modului de folosire a creditelor de către unitățile productive din județul Cluj, deoarece din discuțiile purtate cu factorii de conducere din economia județului, printre cauzele care determină o asemenea situație, apare că unele sînt provocate de insuficientul sprijin acordat întreprinderilor sau de modul defectuos în care se mai desfășoară relațiile dintre unele întreprinderi și organele lor tutelare.

O asemenea stare de lucruri nu rămîne fără consecințe. Ponderea ridicată a dobînzilor plătite pentru creditele restante în totalul cheltuielilor neeconomicoase reprezintă, în fapt, un tribut plătit de colectivele de muncă slabei organizări și conduceri pe linie economică și financiară, situație care trebuie să dea serios de gîndit, în primul rînd, conducătorilor întreprinderilor respective. Dintre aceste întreprinderi am selecționat cîteva, care dețin „recorduri" și la care, din păcate, nici nu se întrevăd posibilități de redresare și așezare pe o linie de plutire în perspectiva apropiată. (vezi tabelul nr. 3).

Chiar dacă în decursul primelor 8 luni ale acestui an s-au înregistrat îmbunătățiri, determinate de unii factori cu acțiune temporară, totuși ponderea creditelor restante la începutul lunii septembrie este superioară, în toate întreprinderile, celei existente la începutul anului. Situația economică și financiară s-a înrăutățit. Cu prilejul anchetei, tov. Iosif Bot, directorul fabricii Unirea, ne-a declarat : „Situația economică și financiară a întreprinderii se va înrăutăți în continuare și în trimestrul IV a.c. Nu se vor putea îndeplini indicatorii producția globală și producția marfă, pe de o parte datorită lipsei de capacitate la atelierul mecanic, iar pe de altă parte, datorită lipsei unor utilaje din import necesare fabricării produsului cardă de bumbac, precum și a altor materii și materiale necesare procesului de producție. Mă folosesc de acest prilej și cer și pe această cale scurtarea termenelor la import. Avînd în vedere că întreprinderea a asimilat două produse noi : carda de bumbac 3 C și laminorul de bumbac, al cărui prototip îl terminăm luna aceasta, solicit forului tutelar să ne suplimenteze normativul cu valoarea corespunzătoare". La această din urmă cerere a conducerii întreprinderii, ministerul tutelar a „recomandat" restructurarea normativului, în sensul de a fi micșorat la producția neterminată și majorat la obiecte de inventar, soluție care practic nu se dovedește a fi salutară și realistă. În prezent, întreprinderea are unele greutăți în finisarea producției, se găsește într-o perioadă cînd producția neterminată crește și are tendința de sporire și în continuare. După părerea noastră, o soluționare parțială ar fi un ajutor pe linia creditului bancar, în sensul acordării operative a unui credit temporar, prevăzîndu-se pentru trimestrul IV a.c. plafoane de credite finale pentru producția neterminată.

Tabelul nr. 3

Unitatea	% credite restante față de soldul total al creditelor			
	31.XII.1968	31.III.1969	30.VI.1969	31.VIII.1969
Tehnofrig	2,1	40,7	54,5	58,4
Unirea	13,5	11,0	25,6	49,8
Someșul	21,4	30,0	36,9	21,9
Fabrica de piele și încălțăminte	14,3	27,1	23,8	23,2
Metalul roșu	6,6	19,4	9,6	31,4

Față de o asemenea situație se pune totuși întrebarea : dacă rezolvarea problemei nu stă în puterile întreprinderii și nici ale unității bancare locale, de ce organele centrale nu intervin și lasă ca un număr destul de mare de salariați care ar putea să-și aducă o contribuție eficientă în alte probleme să-și consume timpul în a „găsi" tot felul de explicații la o problemă pe care alții n-o rezolvă ?

14% DIN NUMĂRUL INTREPRINDERILOR DEȚIN 73,5% DIN STOCURILE SUPRANORMATIVE

Ancheta noastră s-a oprit, așa cum era firesc, asupra cauzelor care generează apariția creditelor restante.

„Tendința de creștere a creditelor restante au imprimat-o cîteva din întreprin-

Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 8)

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14-tel. 14730
produce:

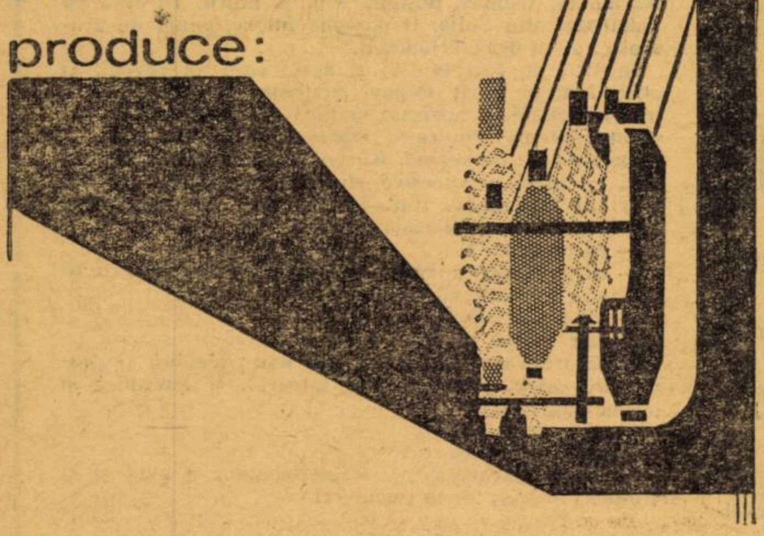

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

NOU NOU NOU NOU NOU NOU NOU NOU NOU NOU NOU NOU

turiști!

LA HANUL TURISTIC HOREZU
situat în orașul cu același nume
SÎNTEȚI ORICÎND BINEVENIȚI

COOP

NOUA UNITATE A COOPERAȚIEI DE CONSUM DIN JUDEȚUL VÎLCEA VĂ ASIGURĂ CONDIȚII OPTIME DE POPAS

ANUNȚ

Fabrica de Osii și Boghiuri-Balș, str. Nicolae Bălcescu nr. 12, angajează imediat:

- ingineri electroniști;
- tehnicieni electroniști;
- electricieni electroniști cu practică în producție.

Se asigură locuință, imediat la prezentare, în apartamente noi cu 2, 3 sau 4 camere.

Se acordă transferul în interes de serviciu conform Codului Muncii art. 16/2.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa la telefon 26 Balș.

In locuințe, birouri, magazine, utilizați

VENTILATOARE de MASA

Se livrează în două variante:
— VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;
VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

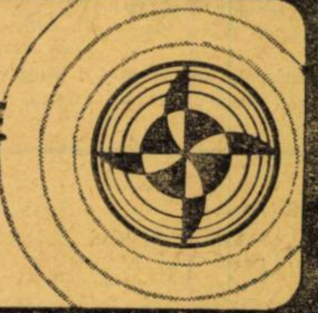

FABRICA DE RULMENȚI
BÎRLAD

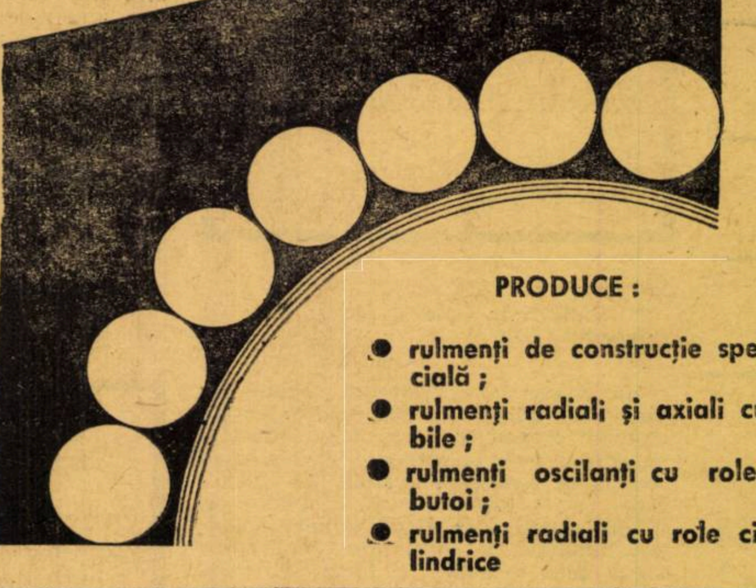

PRODUCE:

- rulmenți de construcție specială;
- rulmenți radiali și axiali cu bile;
- rulmenți oscilanți cu role butoi;
- rulmenți radiali cu role cilindrice

fabrica de confecții
FOCȘANI

PRODUCE

pentru copii și adolescenți: costume și rochițe atrăgătoare.

Produsele sînt de calitate superioară, practice, comode și ușor de întreținut.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

METALIMPORT — Între 30 august—3 septembrie a.c. au fost importate din U.R.S.S. 20 500 t metale și au fost livrate în U.R.S.S. 10 300 t metale.

MAȘINEXPORT — Recent au fost livrate în R. P. Polonă ultimele două locomotive Diesel electrice de 2 100 CP din contractul pentru exportul a 40 asemenea locomotive; în R. F. a Germaniei au fost livrate de curînd 15 shapinguri de tip SH-425. Un contract încheiat recent cu firma MAȘINOIMPORT din Sofia, prevede exportul în R. P. Bulgaria a tipului de locomotivă Diesel hidraulică de 1 250 CP. Contracte perfectate recent prevăd exportul: în India, mașini de pilit bile și mașini de rectificat și de lepuit bile; către o firmă din Atena a unor transformatoare de puteri cuprinse între 150 și 1 000 KVA, totalizînd circa 167 MVA.

TEHNOIMPORT — In ultima perioadă au fost livrate 121 600 bucăți rulmenți către parteneri din U.R.S.S. R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Ungară, R.P.D. Coreană; 4 270 000 bile rulmenți în R.P. Polonă și R.S. Cehoslovacă. Pentru exportul de rulmenți au fost încheiate contracte cu firme din India, Iran, Spania, Siria, care totalizează 39 300 bucăți. Alte contracte pentru exportul a 896 000 rulmenți au fost încheiate cu firme din Austria, Elveția, Belgia, Danemarca, R.F. a Germaniei.

PETROLEXPORT — A livrat în U.R.S.S. — pe cale terestră — 2 060 t produse petroliere; au sosit 54 500 t țiței din Iran și Libia pe vasele românești „Oltenia" și „Ploiești". Contracte de export încheiate în ultima perioadă prevăd livrarea a 170 000 t motorină, 42 000 t benzină auto în Franța; 40 000 t păcură în Finlanda; 1 500 t xilen în Olanda; 50 000 t motorină în Argentina, R.F. a Germaniei.

ROMTRANS — Recent au fost livrate la export, prin portul Constanța, 4 950 t laminate cu destinația Anvers; 5 940 mc cherestea cu destinația Italia; 8 200 t azotat de amoniu cu destinația R.A.U. Tot în portul Constanța au sosit următoarele mărfuri: 9 800 t orz furajer din Maroc; 42 500 t minereu de fier din Algeria și India; 1 000 t laminate din Spania pe vasul românesc „Iași"; 1 100 t fibre azbest din Anglia; 4 150 t fosfați din Israel.

CHIMIMPORT — Cu prilejul Tîrgului internațional de la Budapesta din acest an au fost încheiate contracte cu firme din R.P. Ungară pentru import și export de produse chimice, a căror valoare totalizează 1 800 000 lei valută. Contracte pentru exportul de produse chimice încheiate în prima jumătate a anului 1969 cu firme partenere din Brazilia totalizează peste 5 milioane lei valută. Dintre produsele chimice exportate pe această piață amintim: acid salicilic tehnic și farmaceutic, policlorură de vinil, polietilenă etc.

ICECOOP (Întreprindere de comerț exterior a cooperației) — Recent au fost livrate la export confecții în valoare de 93 000 lei valută și mobilă în valoare de 182 000 lei valută către parteneri din U.R.S.S.; pene în valoare de 264 000 lei valută către parteneri din R.S. Cehoslovacă și Elveția; încălțăminte în valoare de 220 000 lei valută în R.D. Germană; covoare orientale în valoare de 121 000 lei valută către firme din Elveția și Anglia; raci vii în valoare de 36 000 lei valută în Suedia. Contracte de export încheiate în ultima perioadă prevăd livrarea de coriandru în valoare de 437 000 lei valută în Ceylon; plante medicinale în valoare de 60 000 lei valută și pene în valoare de 64 000 lei valută în Austria; miere de albine în valoare de 115 000 lei valută în Japonia; semințe de mac în valoare de 1 240 000 lei valută în S.U.A., R.F. a Germaniei.

CONCENTRAREA ȘI SPECIALIZAREA PROCESELOR AUXILIARE — CALE IMPORTANTĂ DE SPORIRE A EFICIENȚEI ECONOMICE

PROCESUL continuu de dotare cu tehnică modernă — de complexitate și randament superioare — necesită, pe lingă alocarea unor fonduri de investiții din ce în ce mai mari, și o preocupare permanentă pentru găsirea celor mai eficiente forme de organizare a producției, atît în profil teritorial, cît și în ceea ce privește fluxul specific de fabricație, legătura dintre sectoare, transportul intern etc. În acest context, concentrarea și specializarea proceselor productive de bază nu-și pot atinge indicii de eficiență economică scontați, fără extinderea formelor de organizare și asupra activităților auxiliare.

Progresul tehnic contemporan și organizarea superioară a producției, conferă proceselor auxiliare un rol deosebit în asigurarea desfășurării în bune condiții a producției de bază și necesită cheltuieli care influențează activitatea economico-financiară a întreprinderii. **De aceea, problema cercetării căilor optime de concentrare și specializare a proceselor auxiliare a devenit foarte actuală,** fapt oglindit și în practica industrială mondială și literatura de specialitate. In S.U.A., de pildă, peste 250 de institute se ocupă, pe lingă alte probleme de organizare și de complexele probleme ale organizării proceselor auxiliare. [1])

Punerea în evidență și mobilizarea în scopuri productive a rezervelor importante care există în economia națională, pe linia îmbunătățirii folosirii utilajelor, sint strîns legate de asigurarea cu piese de schimb, de măsurile practice care trebuie luate pentru perfecționarea sistemului de organizare a întreținerii și reparației lor.

În funcție de specificul și dezvoltarea activității

ÎN DIRECȚIA concentrării și specializării unor procese auxiliare — fabricația de SDV-uri, activitatea de reparații și asigurarea cu piese de schimb a utilajelor, transporturi și alte servicii — s-au făcut progrese apreciabile. În prezent dispunem de fabrici specializate în producția de SDV-uri (Fabrica de scule-Rîșnov și cea de la Brașov, Uzina de mecanică fină-București), pentru servicii s-au creat centre mecanografice (la Uzina „23 August", IPA, Centrul de calcul economic și cibernetică economică, Centrul de calcul electronic al C.F.R.-ului și cel al D.C.S.-ului), reparațiile auto au fost concentrate în mari unități-I.R.A., repartizate rațional pe întregul teritoriu al țării. S-a mai aplicat specializarea în cazul reparațiilor de turbine și motoare Diesel, pentru centrale (Uzina „Energo-reparații"-București), de utilaj minier (Uzina de reparații de utilaj minier), etc

Cu toate succesele existente, în acest domeniu mai sînt încă multe rezerve neexplorate. Iată cîteva din acestea:

Modul de organizare a activităților auxiliare și eficiența lor economică, depind de specificul industriei, de condițiile de producție (mărimea întreprinderii, tehnicitatea, întinderea spațială, geografică a sectoarelor de producție etc.). Sînt domenii ale industriei constructoare de mașini specializate, unde, datorită numărului mare de mașini și existenței unor secții bine dotate pentru repararea mașinilor (UCM Reșița, Uzina „23 August"-București, Uzina de strunguri-Arad), se poate considera eficient sistemul de reparații descentralizat. Acest sistem de organizare se practică cu succes și în cazul industriilor complexe, cu mai multe sectoare de producție, sau care au exploatări depărtate între ele, ca: sectorul minier, petrolier. În această situație, sectoarele de producție, își prevăd cîte o secție de reparații, cu personal și dotație tehnică proprie. Reparațiile sint coordonate și îndrumate de un organ central, care ține evidența planurilor de reparații ale tuturor sectoarelor.

Sistemul centralizat de organizare a reparațiilor, este adecvat în special industriilor de mărime mică și mijlocie, unde sectoarele producției de bază n-au o dezvoltare suficientă pentru a dispune de cîte o secție individuală, specializată pe acest gen de activitate. Sistemul este eficient mai ales în cazul industriei ușoare, a materialelor de construcție, a industriei energetice, extractive etc.

Organizarea reparării centralizate în unități specializate este avantajoasă din punct de vedere economic și atunci cînd se au în vedere mașinile de precizie, cum ar fi cele de rectificat roți dințate, de găurit în coordonate-utilaj deficitar pentru țara noastră. În acest mod se evită transportarea lor peste graniță, la firme specializate. Atenuarea decalajului dintre capacitatea existentă a acestor mașini speciale și necesarul pe economia națională se poate realiza atît prin sporirea aportului industriei noastre constructoare de mașini la sporirea producției de mașini de rectificat, cît și prin intensificarea preocupărilor de a asigura, pe măsura cerințelor, volumul de piese de schimb.

Amploarea deosebită a cercetării științifice, a bazei sale materiale, reclamă ca o necesitate de prim ordin organizarea lucrărilor de întreținere și reparații a aparaturii specifice. Centralizarea acestei activități într-o rețea zonală de ateliere, pe lingă anumite întreprinderi ar constitui — după părerea noastră — soluția cea mai eficace.

Elemente necesare opțiunii

OPȚIUNEA pentru adoptarea unui sistem sau altul de efectuare a reparațiilor implică elaborarea unor temeinice studii tehnico-economice. Particularizînd, se poate constata că diversitatea utilajelor **industriei ușoare** fiind foarte mare, organizarea unui sistem centralizat al reparațiilor în special capitale, apare necesară. **Trecerea la o asemenea organizare trebuie făcută însă numai după o prealabilă gru-**

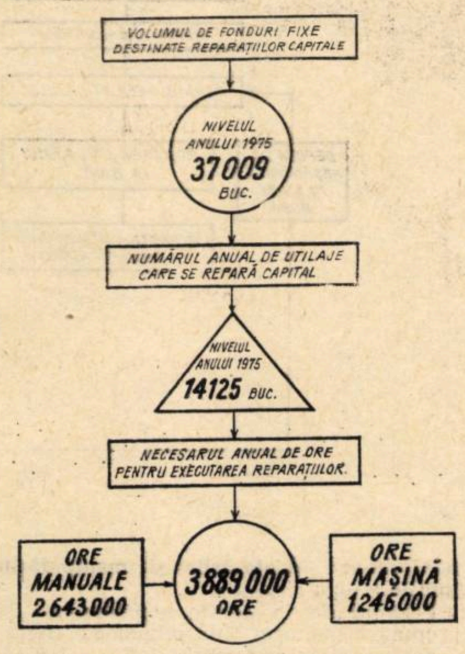

Fig. 1

pare a utilajelor pe tipodimensiuni, pe specific de producție — utilajele din țesătorii, filaturi, tricotaje, confecții etc. **Aceasta ar permite ca, prin centralizarea reparațiilor la utilajele din aceste sectoare, să se realizeze o specializare privind tehnologia reparării, pregătirea fabricației, a calificării personalului etc.**

Diversitatea mare n-a permis, decît cu unele excepții, să se realizeze pînă acum o reparare centralizată a utilajelor din industria ușoară. De aceea se mai întîmpină greutăți în asigurarea cu piese de schimb, cu accesorii, în realizarea unor reparații de calitate. Piesele de schimb se realizează prin cooperare cu întreprinderi nespecializate, ceea ce nu asigură o calitate corespunzătoare a execuției. Utilarea diferită a întreprinderilor cu mașini-unelte moderne, mărimea lor, a seriilor de fabricație, influențează costul pieselor de schimb. Pentru a evidenția resursele interne existente în reducerea prețului de cost al pieselor de schimb, executate la diferite unități, am luat o piesă comună multor mașini din țesătorii — roata dințată turnată din Fc24, cu dantura prelucrată, executată de 2 întreprinderi din cadrul M.I.U. (A.M.I.T. și „Tehnometal"). Din compararea fișelor tehnologice, a rezultat că la aceste unități cu profil oarecum asemănător, prețul de cost al produsului amintit, este diferit: 128,37 lei/buc. la A.M.I.T. și 80,26 lei/buc. la Tehnometal. Prețul de cost mai redus cu 37,5% înregistrat la Tehnometal se explică printr-o utilare cu mașini-unelte moderne, prin organizarea producției în loturi mai mari etc.

În contextul îmbunătățirii structurii industriei prevăzută în documentele Congresului al X-lea al partidului **se va acorda o atenție deosebită dezvoltării și modernizării industriei ușoare, diversificării și ridicării calității produselor de larg consum. Producția acestei ramuri va crește cu 40—45% în perioada 1971—1975.** Vor fi construite unități noi, cele existente se vor dezvolta și reutila cu mașini la cel mai înalt nivel tehnic. **Din totalul investițiilor de peste 21 miliarde lei, circa 13 miliarde vor fi alocate pentru utilaje.** De aceea, organizarea rațională a procesului de reparații, concomitent cu sporirea și diversificarea producției de piese de schimb indigene, capătă o importanță deosebită. **Pentru realizarea unei concordanțe între organizarea activității de reparații a utilajelor din industria textilă și a țesătoriilor cu cerințele actuale, se impune studierea posibilităților de organizare optimă a procesului de reparații sub raport tehnologic, al dispunerii teritoriale etc.**

Sistemul centralizat de reparații ar permite asigurarea unui sector puternic de proiectare pentru piese de schimb, stabilirea unor tehnologii moderne și organizarea unei execuții ritmice în concordanță cu cerințele producției de bază, evitîndu-se în acest fel stocurile supranormative de piese de schimb la beneficiari, concomitent cu reducerea prețului de cost al pieselor de schimb în medie cu 30%. Cu toate avantajele de ordin tehnic și economic evidente pe care le oferă centralizarea, în prezent singura activitate componentă a reparațiilor capitale, desfășurată în ateliere de specialitate ale întreprinderilor metalurgice din M.I.U., în colaborare cu întreprinderi ale M.I.C.M. o reprezintă fabricația pieselor de schimb turnate și a celor complicate. Pînă în 1965, s-au executat la A.M.I.T. pe lingă piese de schimb și o serie de reparații capitale la o gamă diversă de utilaje, în special din țesătorii de bumbac, in, cînepă.

Un studiu comparativ demonstrează că execuția reparațiilor în cadrul unui atelier specializat, unde tehnicitatea mașinilor-unelte și specializarea personalului tehnico-productiv sînt mai ridicate, organizarea producției superioare, a permis ca parametrii funcționali ai mașinilor reparate să fie superiori celor inițiali, fără costuri suplimentare. La războaiele Egendorff, Hatersley și „Unirea" Cluj de pildă, a sporit numărul de bătăi de la 140 la 180 pe minut, ceea ce a ridicat producția cu 23,6%. În tabelul nr. 1 sînt evidențiate costurile comparative ale reparațiilor capitale la războiul Egendorff.

Tabelul 1

Nr. crt.	Denumirea executantului lucrării	Manoperă directă	Materiale	Cheltuieli de secție	Cheltuieli generale totale	Total
1	Atelier regional de reparații	1862	2113	2208 (119%)	885 (47,5%)	7068
2	În regia beneficiarului (Atelierul de întreținere al I.I.S. „Răscoala — 1907")	2136	2878	2584 (121%)	928 (43,5%)	8526

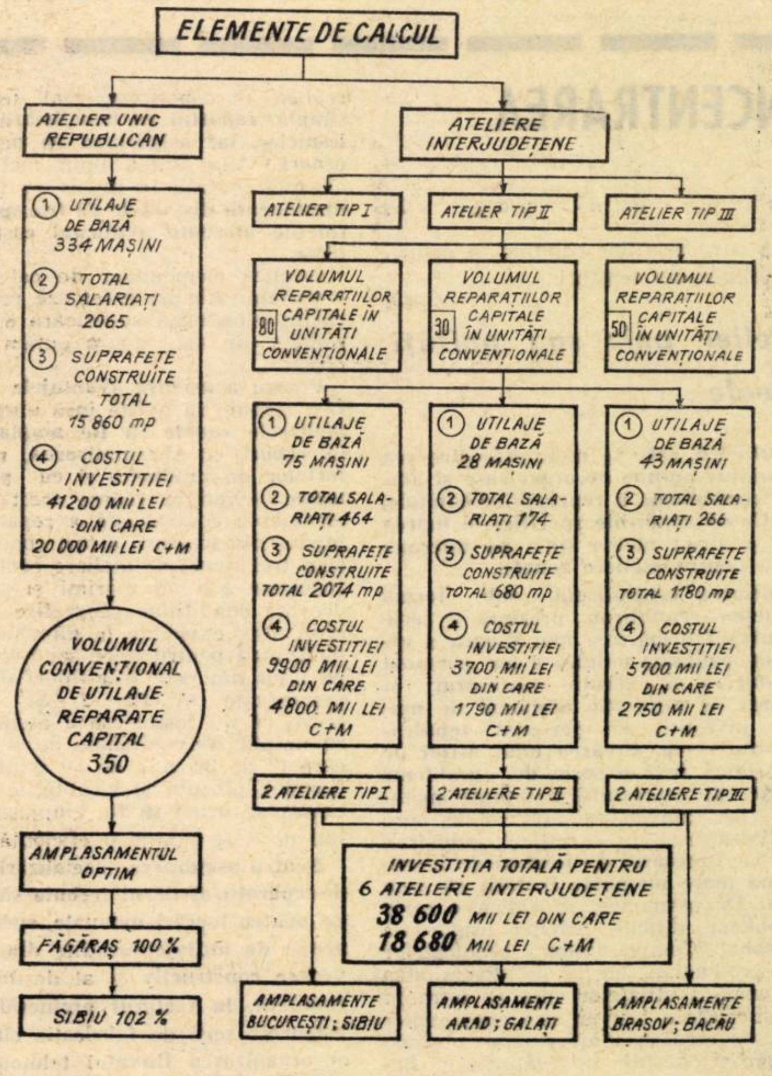

Fig. 2

Din comparație rezultă că la atelierul centralizat reparația a costat mai puțin cu 17,1%, datorită faptului că ponderea manoperei a fost mai redusă și a existat o dotare corespunzătoare.

Studiile, experiența practică demonstrează că toate reparațiile capitale efectuate la utilajele textile în ateliere regionale specializate, au un cost al manoperei (demontaj, recondiționare, ajustare, reglare, rodare în gol, rodare în sarcină și pentru piese mărunte) **mai redus cu circa 20%, față de situația cînd acestea se realizează în regie proprie,** de către întreprinderea beneficiară. Și totuși, în prezent, se efectuează în regie proprie aproximativ 70% din valoarea reparațiilor capitale. Pornind de la starea de lucruri existentă, s-au elaborat studii ample fondate pe calcule de eficiență, care demonstrează avantajele incontestabile ale centralizării reparațiilor. În figura 1 se prezintă elementele de calcul pentru organizarea cen-

asistent universitar Alexandrina STĂNCIOIU
Institutul politehnic București

ing. Adrian LISEANU
Ministerul Industriei Ușoare

1) Research and Developement in Industry (NSF — 1963).

(Continuare în pag. 8)

CREDITUL

(Urmare din pag. 5)

derile cu pondere din județ care au început să manifeste în ultimele luni, în activitatea lor unele neajunsuri. Aceste lipsuri s-au concretizat într-un volum sporit de stocuri supranormative, fără mișcare și de prisos care au crescut cu 8,9% față de cele identificate la 1 ianuarie 1969" — ne-a declarat tov. **Dumitru Moldovan**, șeful serviciului plan-credite-venituri de stat. Analiza cifrelor ne-a dezvăluit o creștere sensibilă la materii și materiale, la produse finite și o scădere la obiectele de inventar.

Majoritatea întreprinderilor au acționat pentru micșorarea stocurilor supranormative, lichidîndu-se 77,8% din cele identificate la 1 ianuarie 1969. Unele întreprinderi însă nu numai că n-au lichidat în întregime stocurile prevăzute în grafice, dar n-au luat nici măsurile ce se impuneau pentru prevenirea formării de noi stocuri. Trei din cele cinci analizate se găsesc într-o asemenea situație și anume Tehnofrig, Someșul, Fabrica de piele și încălțăminte: numai întreprinderile Unirea și Metalul roșu au înregistrat o scădere a stocurilor supranormative la sfîrșitul semestrului II a.c. față de cele identificate la 1 ianuarie a.c. Din cele 90 de întreprinderi industriale deservite de Sucursala Cluj a Băncii Naționale, 13 dețin cel mai mare volum de stocuri supranormative — 73,5%.

Consecințele acestei situații nesatisfăcătoare s-au concretizat într-un volum ridicat, de ordinul milioanelor, al cheltuielilor neeconomicoase în perioada 1 ianuarie-30 iunie a.c. Astfel, Fabrica de piele și încălțăminte a plătit dobînzi la creditele restante în valoare de 1.102.000 lei, Someșul — 266.000 lei, Întreprinderea minieră — 236.000 lei, Metalul roșu — 212.000 lei, Tehnofrig — 188.000 lei, Unirea — 102.000 lei, sume care trebuiau să reprezinte tot atîtea beneficii. Cauzele care au concurat la formarea de stocuri supranormative și la creșterea volumului de credite restante sînt: aprovizionările neraționale, peste necesitățile anului curent, de materii prime și materiale, schimbarea structurii sortimentelor, nenominalizarea la timp a planului de producție, produse fără desfacere asigurată etc.

La acestea, noi am adăuga slaba exercitare a controlului preventiv, a C.T.C., precum și aportul cu totul nesatisfăcător al forurilor tutelare în sprijinirea întreprinderilor pentru lichidarea imobilizărilor. Nu este suficient să aplici penalizări de 10% la premiile personalului tehnico-administrativ pe trimestrul II a.c. pentru lipsă de preocupare în prevenirea și formarea de stocuri supranormative, cum s-a întîmplat în cazul întreprinderii Unirea. Se cere ca forurile tutelare să ajute efectiv acest proces de resorbție a stocurilor, ceea ce, în cazul întreprinderilor din județul Cluj, nu se prea observă. Astfel, din totalul de peste 17 milioane lei stocuri declarate disponibile în cursul lunii iulie, în vederea redistribuirii, forurile tutelare au acordat redistribuiri numai pentru o valoare totală de 329 mii lei, iar casarea și declasarea s-a realizat într-o proporție infimă: din stocurile prevăzute a fi casate și declasate, în sumă de 4891 lei, s-au realizat numai 6 mii lei.

Organele bancare din județ, pe baza analizelor efectuate în întreprinderi, au sesizat operativ unele foruri tutelare, de la care s-a primit răspuns cu mare întîrziere și formal. De pildă, în cazul Întreprinderii de prefabricate din beton — Turda, sucursala Băncii Naționale — Cluj a sesizat la 26 iulie a.c. organului tutelar — Ministerul Industriei Construcțiilor că întreprinderea deține produse finite fără desfacere asigurată în valoare de 1 160 000 lei. Ministerul a răspuns la data de... 14 august a.c. că a trimis un „salariat competent" care a analizat problemele și a stabilit un plan de măsuri pentru înlăturarea lipsurilor și își ia angajamentul că va urmări aducerea la îndeplinire a sarcinilor trasate și va da în continuare sprijin întreprinderii pentru ca în viitor astfel de situații să nu se mai repete. Este greu de apreciat competența salariatului trimis să rezolve situația, chiar și numai din cauză că la 31 august a.c. creditele restante crescuseră la 4 320 000 lei față de 1 160 000 lei existente în 26 iulie 1969.

De asemenea, la întreprinderea „9 Mai"-Turda s-au făcut numeroase analize și s-au întocmit procesele verbale cuvenite — în treacăt fie zis, se pare că uneori se așteaptă de la niște procese verbale să rezolve ele problemele — între ministerul tutelar, Ministerul Finanțelor și Banca Națională, la nivel central și local și totuși stocurile supranormative au crescut de la 1 037 000 lei (30 aprilie a.c.) la 2 330 000 lei (8 septembrie a.c.)

Tot la această întreprindere a trecut la restanță un credit de mică mecanizare în sumă de 349 000 lei. Cu acest credit s-a construit instalația de concasare a argilei refractare care însă, deși are recepția făcută, nu funcționează din luna mai a.c.). În această perioadă, întreprinderea a calculat pentru această instalație amortismente în sumă de 9 000 lei, și a rambursat și două rate scadente din creditul acordat în sumă de 69 952 lei. Asupra oportunității construirii acestui obiectiv s-au pronunțat toate forurile chemate, inclusiv ministerul tutelar și tot acesta a dat repartiții pentru o astfel de argilă întreprinderii în cauză, atît din import cît și din țară. Consecința: instalația stă de luni de zile și în plus s-a format, cu „ajutorul" ministerului tutelar, un stoc supranormativ de 718 800 kg care se reflectă în credite restante în valoare de 2607 mii lei la 3 septembrie a.c. Tov. Gh. Sima, director adjunct al Sucursalei Băncii Naționale ne-a relatat: „ministerele tutelare încă nu sprijină, în suficientă măsură, întreprinderile în înlăturarea unor deficiențe care au devenit cronice. La sesizările sucursalei noastre răspund cu mare întîrziere și uneori chiar formal. Creșterea creditelor restante în județul nostru, în parte reflectă poziția noastră fermă de a nu mai tolera la infinit asemenea stări de lucruri. Sînt de părere ca dobînzile majorate care în prezent sînt suportate numai de întreprinderi, — trebuie citit, de stat — în viitor să fie suportate de toți cei care se fac vinovați, inclusiv de ministerul tutelar".

★

Problema prevenirii apariției stocurilor supranormative, a creditelor restante este o sarcină în primul rînd a întreprinderilor economice, a comitetelor de direcție și, bineînțeles, a organelor lor tutelare. De ele depind buna desfășurare a ciclului aprovizionare-producție-desfacere, buna gospodărire a fondurilor. În discuțiile pe care le-am avut cu aparatul bancar al Sucursalei Cluj s-a propus ca actele normative ce se vor elabora pentru îmbunătățirea sistemului de aprovizionare tehnico-materială și a întăririi rolului contractelor economice să prevadă ca restructurările de plan care se fac de către minister să nu mai îmbrace forma unui act unilateral al forului coordonator, a unei decizii, ci să fie efectuate pe baza unor înțelegeri bilaterale cu întreprinderile respective.

Discuțiile purtate cu privire la măsurile ce ar trebui luate pentru prevenirea formării stocurilor supranormative și altor cauze care generează apariția creditelor restante, opiniile s-au oprit și asupra sistemului de finanțare și creditare a întreprinderilor. Interlocutorii au subliniat faptul că actualul sistem de finanțare și creditare reclamă un volum însemnat de muncă și destul de multă formularistică, nu acționează operativ pentru a împiedica atragerea în circuitul economic, de către întreprinderi a unor fonduri suplimentare. Această situație este favorizată, așa cum s-a arătat, și de faptul că, cheltuielile suplimentare pe care întreprinderile le fac pentru credite restante sînt deocamdată suportate de gestiunea întreprinderii. Însăși organele bancare sînt de părere că actualul sistem de creditare nu permite constrîngerea acelor întreprinderi care atrag în circuitul economic fonduri mai mari decît cele necesare. Ca urmare, de multe ori aparatul bancar este antrenat într-un labirint al referatelor și proceselor verbale care, în multe cazuri, se dovedesc ineficiente. În cadrul măsurilor ce sînt în curs de aplicare, măsuri menite să asigure creșterea eficienței economice a întreprinderilor se înscriu și cele cu privire la creșterea rolului finanțelor și creditului în economie. Am fost informați că în viitor se vor aduce precizări în ce privește determinarea volumului de fonduri pe care întreprinderile îl pot obține pentru desfășurarea activității lor. În eventualitatea că, din cauza unor neajunsuri în activitatea lor, întreprinderile vor solicita fonduri suplimentare, acestea li se vor acorda numai după o analiză prealabilă și cu condiția ca într-un anumit timp să fie luate măsurile necesare pentru înlăturarea cauzelor care au reclamat fonduri suplimentare. Pentru acestea, întreprinderile vor trebui să plătească dobînzi mai mari decît cele obișnuite, urmînd ca dobînzile respective să fie suportate de cei din vina cărora unitățile economice au fost obligate să facă cheltuielile suplimentare.

Totodată, organele bancare ne-au informat că, în prezent, colaborează cu organele din Comitetul de Stat al Planificării la definitivarea proiectului de act normativ care urmează să dea o nouă reglementare relațiilor contractuale dintre întreprinderi, stabilindu-se mai precis obligațiile acestora și ale organelor lor tutelare în domeniul aprovizionării tehnico-materiale.

După opinia noastră, pe lîngă măsurile ce s-au luat sau urmează a fi luate în continuare, este necesar să fie depuse eforturi pentru perfecționarea metodelor privind organizarea și conducerea procesului de producție, pentru creșterea răspunderii fiecărui salariat la locul său de muncă, pentru întărirea controlului și îndrumării din partea factorilor de conducere asupra modului în care se desfășoară activitatea economică în fiecare întreprindere.

CONCENTRAREA

(Urmare din pag. 7)

tralizată a reparațiilor capitale la principalele utilaje din țesătorii.

● Atelier unic sau unități zonale

PROBLEMA care se pune este alegerea unei variante optime de organizare și amplasare centralizată a reparațiilor capitale, în funcție de condițiile specifice și luarea deciziei pentru: atelier unic pe întreaga țară sau pentru ateliere zonale.

Organizarea centralizată, sub forma unui atelier republican, prezintă o serie de avantaje: urmărirea mai ușoară a reparațiilor, calitatea unitară a lor, personal de conducere și execuție concentrat și specializat pe reparații, economii de materiale, investiții și personal tehnico-administrativ etc. Crearea unui astfel de atelier ridică însă o serie de probleme complexe. El reprezintă o unitate metalurgică de dimensiuni apreciabile, care nu se încadrează în specificul industriei ușoare, iar **necesarul de fonduri de investiții fiind mare nu poate fi decît cu greu etapizat.** De asemenea, se ridică o serie de probleme dificile privind asigurarea cu personal. Complexitatea problemelor tehnico-productive, legate de diversitatea foarte mare a utilajelor care ar intra în reparații capitale, într-un asemenea atelier central, ar crea greutăți personalului de conducere și execuție în legăturile cu beneficiarii din întreaga țară. S-ar pune problema unor grafice cu ajutorul cărora să se asigure coordonarea necesităților fiecărui beneficiar cu posibilitățile atelierului central, ceea ce ar impune dotarea cu un serviciu special, care să întocmească asemenea grafice. Din aceste considerente, varianta nu apare totuși ca cea mai avantajoasă.

A doua variantă, **centralizarea în ateliere interjudețene** (zonale) **permite amplasarea atelierului pe lîngă mari unități, zone industriale sau centrale industriale existente, ceea ce ar duce la folosirea utilităților din cadrul zonelor industriale respective. În această variantă, investițiile sînt mai reduse, se pot etapiza, termenul de recuperare fiind mai scurt.** De asemenea, **se poate urmări și organiza mai profund problema specializării,** prin adaptarea atelierelor la specificul utilajelor preponderente din zonă. Se poate realiza o conducere mai ușoară, mai simplă, **raportul cu beneficiarii este mai lesnicios, iar asigurarea cu personal mai ușoară.** Amplasarea unui atelier zonal cît mai central, în raport cu beneficiarii, **diminuează distanțele de transport și cheltuielile aferente, reducînd costul reparațiilor.**

Analiza elementelor de calcul a celor 2 variante (fig. 2) reliefează pregnant eficiența economică superioară a atelierelor zonale, din care cauză optăm pentru aceasta.

Pentru a asigura avantajele variantei a II-a trebuie să existe însă unele premise: atelierele zonale să fie amplasate optim în raport cu sistematizarea, repartizarea forțelor de producție și cu posibilitățile locale. Avînd în vedere acest deziderat, efectuarea centralizată a reparațiilor utilajelor din țesătorii a fost concepută folosind trei tipuri de ateliere centrale, interjudețene. Ele au mărimi și structuri adecvate condițiilor geografice și tehnico-economice existente în diferitele zone ale țării, încît pentru orice zonă se poate alege unul din cele trei tipuri de ateliere preconizate în fig. 2. Se poate observa că au fost alese 2 ateliere de cîte 80 unități convenționale de reparații fiecare (2 de 30 și 2 de 50 unități convenționale), precum și localitățile în care acestea ar urma să fie amplasate, cu scopul de a se obține o eficiență maximă.

Pentru asigurarea specializării activității de reparații, atelierul trebuie să aibă echipe pentru lucrări manuale, specializate pe grupe de ultilaje înrudite din punct de vedere constructiv și al destinației. Concomitent, la sectorul prelucrător, trebuie asigurate serii de fabricație cît mai mari și organizarea fluxului tehnologic al reparațiilor capitale cît mai rațional, eliminîndu-se deplasările și manipulările inutile.

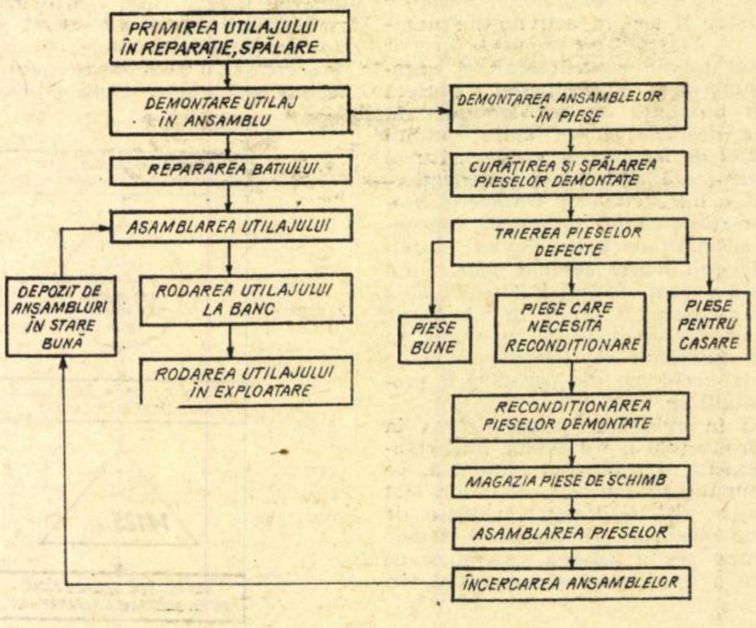

Fig. 3

Pornind de la aceste considerente, se propune următorul flux tehnologic (fig. 3).

Făcînd sinteza comparativă a elementelor de natură tehnică, organizatorică și economică care-i conferă unei variante sau alteia avantajele sau dezavantajele specifice respective, obținem o situație de ansamblu deosebit de concludentă (vezi tabelul 2).

Din datele tabelului **se observă că timpul de recuperare a investiției este, în varianta I-a, de 2,1 ani, iar în a II-a de 1,4 ani. Prin aceasta se demonstrează eficiența variantei a II-a care, pe lîngă avantajele economice certe, asigură și o repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării.**

Modelul de analiză elaborat pentru industria ușoară, poate fi adaptat și la specificul altor ramuri, căutîndu-se în final, elementele comune, care să indice modul de colaborare posibilă între anumite ramuri de activitate productivă, pentru găsirea celor mai eficiente căi de rezolvare a concentrării și specializării proceselor auxiliare.

Tabelul nr. 2

Indicatori	Situația actuală	Variante studiate	
		I (atelier central republican)	II (6 ateliere zonale)
Preț de cost reparații capitale (în lei/an la același volum de lucrări de reparații)	240.000.000	215.740.000	212.640.000
Investiții	—	51.200.000	38.600.000
Termen de recuperare a investiției (în ani)	—	$\frac{51.200.000}{240.000.000-215.740.000} = 2,1$	$\frac{38.600.000}{240.000.000-212.640.000} = 1,4$

UNELE EFECTE ALE COMASĂRII ŞI DIVIZĂRII ORGANIZAŢIILOR ECONOMICE

În baza legii nr. 22/1967 pentru perfecţionarea conducerii şi planificării economiei naţionale, în ultima perioadă de timp au fost transferate intregi sectoare de activitate de la un organism central la altul, au fost comasate (sau divizate) numeroase intreprinderi.

Aceste operaţiuni, cu caracter de structură, determină modificări în sfera de obligaţiuni şi drepturi ale unităţilor reorganizate şi, implicit, asupra contractelor economice.

Vom expune în cele ce urmează, consecinţele reorganizărilor ce au loc în economie asupra contractelor economice.

● Data transmisiunii

Reorganizarea, însemnînd o modificare substanţială a organizaţiilor economice, care atrage neapărat după sine o transferare a atribuţiunilor, este necesar a se stabili data de la care încep a curge aceste efecte. În funcţie de această dată se vor reglementa raporturile între unităţile participante la procesul de reorganizare sau între acestea şi terţi (persoane fizice sau juridice). În cazul cînd dispoziţiile normative (Decretul 31/1954) cer înregistrarea persoanelor juridice, data transmiterii drepturilor şi obligaţiunilor este fixată în momentul în care a avut loc înregistrarea. Pentru celelalte persoane juridice, momentul transmiterii este acela al aprobării de către organul ierarhic superior şi competent, a inventarului şi a bilanţului contabil întocmit în vederea operaţiunii de predare-primire.

În sistemul nostru juridic actual, organizaţiile socialiste (cu sau fără caracter economic) pot fi reorganizate fie prin comasare, fie prin divizare.

● Efectele comasării...

Comasarea (în ambele sale forme, fuziune sau absorbţie) determină o transmisiune universală de patrimoniu, astfel încît noua unitate ce a luat naştere preia succesiunea integrală a drepturilor şi obligaţiunilor persoanelor juridice ce au luat parte la operaţiunea de reorganizare. Noua organizaţie va prelua deci integral, în afară de bunuri, drepturile şi obligaţiunile, inclusiv contractele economice existente, la data înregistrării sau aprobării bilanţului. Noua unitate care devine, implicit şi automat, titulară a sarcinilor de plan pe care le aveau anterior organizaţiile intrate în operaţiunea de reorganizare va avea răspunderea executării lor. Aşadar, în ambele cazuri de comasare, patrimoniile unităţilor reorganizate trec integral asupra organizaţiei nou rezultate, deoarece — aşa cum se afirmă în termeni juridici — transmisiunea este universală. Consecinţele practice asupra tuturor contractelor economice reglementate sau planificate derivă din însăşi caracterul acestei transmisiuni: ele vor fi executate în continuare în aceleaşi condiţiuni ce au fost stabilite anterior de partea semnatară înainte de a fi supusă reorganizării. Este de la sine înţeles că în vederea unor cît mai bune raporturi contractuale, noua organizaţie are obligaţia de a comunica celeilalte părţi din contract, noua sa denumire, sediul, banca şi contul etc., precum şi actul juridic în baza căruia a luat fiinţă sau a preluat sectorul respectiv de activitate.

● ...ale divizării...

Divizarea reprezintă o operaţiune de reorganizare a persoanelor juridice în baza căreia o parte sau întregul patrimoniu al unei unităţi se desprinde şi se transmite la una sau mai multe entităţi existente sau care iau naştere tocmai ca urmare a divizării. Patrimoniul desprins şi transmis astfel, parţial sau total, devine propriu persoanelor juridice ce-l preiau, care prin acest mod îşi măresc automat sfera lor de drepturi şi obligaţiuni.

Divizarea poate avea loc fie pe baza unor cote procentuale, fie prin determinarea concretă de către organul competent a activităţilor ce se transmit.

În principiu, în cazul divizării, contractele economice se vor împărţi în aşa fel încît executarea fiecăruia să se facă de o singură organizaţie socialistă, şi numai în mod cu totul excepţional, executarea urmînd a se face de mai multe persoane juridice. Art. 50 alin. 2, din Decretul 31/1954, conţine această dispoziţie care este inspirată din practică, deoarece s-a dovedit că este dificil a se executa un singur contract de către mai multe unităţi. Dificultăţile rezidă atît în domeniul planificării cît şi al executării.

În ipoteza cînd ne aflăm în prezenţa unor contracte planificate are loc numai o substituire a părţii din contract. În locul persoanei juridice, ce a fost supusă divizării, apare o nouă persoană juridică (sau mai multe), în calitate de dobînditoare a unei părţi din patrimoniu. Aşadar divizarea implică în mod obligatoriu şi o nouă repartizare a contractelor planificate, exclusiv în baza sarcinilor de plan concretizate de organul competent.

Contractele reglementate (la baza cărora nu figurează o sarcină de plan concretă, determinată), existente la data operaţiunii de divizare, se transmit către noile persoane juridice ce au obligaţia de a le executa întocmai, deoarece acestea succed în toate drepturile şi obligaţiunile unităţilor supuse reorganizării. În mod uzual, forurile tutelare ale organismelor supuse divizării, pe baza bilanţurilor de predare-primire, întocmite de acestea, stabilesc, prin protocoale, porţiunile de patrimoniu ce se transmit, incluzîndu-se sarcinile de plan şi mijloacele afectate. Repartizarea sarcinilor de plan generice este menţionată expres în unele din ultimile acte normative ce au avut drept scop reorganizarea diferitelor sectoare economice. (Decretul 103/1967, H.C.M. 373/1967, H.C.M. 364/1966, 402/1967 H.C.M. 581/1968). De asemenea, Arbitrajul de Stat Central reţine că, în cazul unei divizări parţiale, noua persoană juridică succede de drept toate contractele economice privind activitatea transmisă (Decizia PAS nr. 2839/1966).

Contractele economice încheiate vor fi deci executate în continuare, neputîndu-se cere rezilierea lor motivat de faptul că a intervenit operaţiunea de divizare.

● ...şi asupra litigiilor in curs

Datorită caracterului universal al transmisiunii de patrimonii (şi implicit de competenţe) unitatea care preia contractele va fi introdusă în litigiile arbitrale referitoare la acele contracte, fiindu-i opozabile toate actele şi probatoriile administrate în cadrul unui litigiu existent, avînd însă şi toate drepturile părţii pe care o succede în litigiul început. Este de menţionat că şi acţiunile ce pot deriva din neexecutarea contractelor sau executarea lor defectuoasă păstrează toate caracteristicile pe care le-a avut în momentul naşterii lor. De asemenea, organizaţia socialistă, care preia sectorul de activitate şi patrimoniul respectiv, răspunde faţă de cealaltă parte din contract şi pentru pagubele cauzate de activitatea organizaţiei de la care a preluat contractul.

Principiul comun ambelor categorii de contracte (reglementate şi planificate) poate fi exprimat în ideea permanentizării contractului încheiat, atît în ce priveşte existenţa cît şi executarea sa, indiferent de schimbarea părţilor contractante.

C. JORNESCU
şi
Al. DETEŞAN

ATRIBUŢIILE CENTRALEI INDUSTRIALE ÎN CONTRACTAREA INSTALAŢIILOR TEHNOLOGICE

După cum se ştie, la începutul acestui an, în baza unor Hotărîri ale Consiliului de Miniştri, au luat fiinţă primele centrale industriale ale căror atribuţii au fost stabilite în statutul-cadru. Intre altele, în acest act normativ se prevăd şi sarcinile şi răspunderile centralei industriale în fabricarea, contractarea şi achiziţionarea instalaţiilor tehnologice complexe, precum şi la stabilirea termenelor de garanţie pentru acestea.

● Sistemul de contractare

După cum se precizează în statutul-cadru, centralele industriale din industria constructoare de maşini au un rol însemnat în promovarea unei largi colaborări între întreprinderile participante la realizarea de linii tehnologice complexe. În această situaţie, centrala industrială îndeplineşte rolul de furnizor general unic, care coordonează producţia uzinelor cooperatoare şi încheie contracte cu beneficiarii externi sau interni pentru achiziţionarea de instalaţii tehnologice. Pentru export, în conformitate cu art. 17 lit. C alin. f din H.C.M. nr. 586/1969, rolul de furnizor general pentru liniile complexe este îndeplinit de centrala industrială din însărcinarea ministerului.

Din sistemul de contractare a instalaţiilor tehnologice complexe se desprind principiile de disciplină contractuală şi de răspundere a centralelor industriale şi a unităţilor cooperatoare. In acest sens, centrala industrială din industria constructoare de maşini, în calitatea sa de mare unitate specializată deţine, ca furnizor unic, exclusivitatea pe ţară a producţiei din ramura sa de producţie. În consecinţă, ea are obligaţia să contracteze cu toţi beneficiarii furnizarea instalaţiilor tehnologice complexe în baza comenzilor primite de la aceştia.

Pentru îndeplinirea acestei funcţiuni, planul cincinal, desfăşurat pe ani, pe ministere, pe centrale şi întreprinderi, oferă condiţii bune de contractare pentru instalaţiile tehnologice complexe. Fiind cunoscute din timp, sarcinile de producţie şi obiectivele de investiţii, unităţile economice beneficiare pot emite comenzi şi, împreună cu centralele industriale, pot perfecta contracte chiar înainte de începerea perioadei de plan, pot elabora din vreme documentaţiile tehnice şi proiectele de execuţie, asigurîndu-se fundamentarea temeinică a planului de aprovizionare.

În baza contractului încheiat, centrala industrială are obligaţia şi răspunderea coordonării producţiei uzinelor colaboratoare, în aşa fel încît să asigure întregul proces de realizare a instalaţiei tehnologice complexe. În acest scop, centralele industriale stabilesc producţia unităţilor cooperatoare şi încredinţează pentru realizare unităţilor în subordine contractele încheiate cu alte centrale.

Ca atare, obligaţia centralei industriale de a încheia cu beneficiarii contracte concordante cu sarcinile de plan primite se resfrînge astfel, şi asupra întreprinderilor colaboratoare, în sensul că părţile din contractele încheiate, încredinţate spre executare acestora, le sînt opozabile şi au valoare de contract pentru acestea.

● Stabilirea termenului de garanţie

O mare răspundere revine centralei industriale, în calitatea sa de furnizor general unic, în privinţa coordonării termenelor de garanţie stabilite de uzinele colaboratoare, cu termenul de garanţie din contractul cu beneficiarul efectiv al instalaţiei complexe. Aşa după cum se ştie, pentru instalaţiile tehnologice complexe termenele de garanţie se stabilesc, în mod obligatoriu, de minister, prin consultarea principalilor beneficiari. Astfel stabilite, termenele de garanţie se înscriu în contracte, urmînd ca defectele de fabricaţie, precum şi înlocuirile corespunzătoare, petrecute în decursul termenului de garanţie, să rămînă în sarcina producătorului.

Amintim că termenele de garanţie, stabilite printr-un ordin comun al conducătorilor ministerului furnizor şi al ministerului beneficiar, devin obligatorii pentru unitatea beneficiară şi pentru centrala industrială furnizoare unică şi — fiind corelate — sînt opozabile şi unităţilor colaboratoare, subordonate centralei. În cazul livrărilor la export a instalaţiilor complexe este obligatorie corelarea termenelor de garanţie (prevăzute în contractele dintre furnizorul general extern şi furnizorul general intern, între acesta şi subfurnizori) cu termenele de garanţie din contractele dintre furnizorul general exportator şi beneficiarul extern. Această obligaţie a fost extinsă (circulara M.I.C.M. — D.G.T. nr. 342023/1967) şi la furniturile interne pentru reperele şi subansamblele livrate de uzinele colaboratoare, care concurează la realizarea produsului finit.

Sînt şi cazuri cînd prin actul de fixare a termenului de garanţie pentru instalaţia tehnologică complexă nu se stabileşte un termen unitar pentru întreaga instalaţie, ci se fixează termene de garanţie diferenţiate, pe părţile componente ale instalaţiei. Amintim că, în cazul cînd pentru unele părţi din instalaţia tehnologică complexă există termene de garanţie legal stabilite, se poate face trimitere la acestea. Astfel, dacă pentru o parte din instalaţie s-a făcut menţiune că termenele de garanţie date sînt conforme cu legislaţia în vigoare, acestea vor fi stabilite de uzinele colaboratoare în conformitate cu stasul sau norma internă departamentală. De asemenea, pentru utilajele, aparatele şi echipamentele din import sînt valabile termenele de garanţie primite de la furnizorii externi.

În asemenea cazuri, în care termenele de garanţie ale aparaturii componente sînt diferenţiate, nu se pune problema corelării lor. În această situaţie, mărirea termenelor de garanţie, date de uzinele colaboratoare, se poate face numai cu acordul acestora.

● De cînd curge termenul de garanţie?

Întrucît data dării în exploatare a utilajelor şi aparatajelor, care necesită montaj, nu coincide, în cele mai multe cazuri, cu data livrării lor, Condiţiile fundamentale prevăd că termenele de garanţie vor începe să curgă din momentul punerii acestora în funcţiune, dar nu mai tîrziu de 6 luni din momentul livrării. Aşadar, termenul de garanţie începe să curgă de la un moment fixat în mod subiectiv: punerea în funcţiune a utilajelor şi aparatajelor componente. Stabilirea unui al doilea termen obiectiv, de începere a termenului de garanţie la nu mai mult de 6 luni din momentul livrării, are în vedere ca utilajele livrate să nu stea un timp prea îndelungat nemontate. Fiind înscris într-un act normativ aprobat printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniştri, acest termen este obligator, neputînd fi mărit prin voinţa părţilor şi nici chiar prin ordinul comun al ministerului beneficiar şi al ministerului furnizor. În cazul în care, s-a stabilit un termen de montare, care depăşeşte o durată de 6 luni de la livrare, se va reduce în mod corespunzător termenul de garanţie.

● Regimul legal al pieselor refăcute sau înlocuite

În cazul produselor defectate la beneficiar în termenul de garanţie şi înapoiate furnizorului, acesta este obligat să remanieze, în contul său, produsele respective şi să le restituie beneficiarului cu precizarea explicită a noului termen de garanţie acordat, ţinînd cont de perioada de funcţionare pînă la reclamare. Cu alte cuvinte, nu se acordă un nou termen de garanţie, ci termenul de garanţie fixat anterior se prelungeşte cu perioada în care produsul, trebuind să fie remaniat, nu a putut să fie folosit potrivit cu destinaţia sa. Acelaşi regim juridic se aplică şi produselor înlocuite, termenul de garanţie trebuind să fie prelungit, în acest caz, cu timpul necesar pînă la înlocuire, neputîndu-se aplica un regim restrictiv faţă de cel al pieselor remaniate. Aceste prevederi nu au aplicare în cazul în care, prin ordinul comun de fixare a termenelor de garanţie, prin norma internă a utilajului prin caietul de sarcini sau prin contract, se stabileşte că pentru piesele refăcute sau înlocuite se acordă un nou termen de garanţie.

dr. Marcel P. MIHAIL

BAZE TEMEINICE PRODUCȚIEI DE LEGUME

CA ȘI CELELALTE ramuri ale agriculturii noastre socialiste legumicultura *a cunoscut o puternică dezvoltare. Suprafețele ocupate cu legume s-au extins de la an la an, ajungînd în prezent la 230 000 ha; producția globală a crescut de la 1 831 000 tone în 1960 la 2 300 000 tone anul trecut. Pe acest temei s-a ridicat consumul mediu de legume pe locuitor. Paralel cu creșterea consumului de legume în stare proaspătă, s-a mărit atît volumul cît și gama de sortimente de legume industrializate.*

Tendința generală a nevoilor de produse alimentare, atît pentru anii următori cît și în perspectiva mai îndepărtată, indică o creștere accentuată a consumului de legume al populației. Această tendință este întru totul explicabilă dacă ținem seama de rolul important pe care-l au legumele în alimentația omului. Potrivit datelor institutelor de specialitate, alimentația rațională a omului trebuie să cuprindă zilnic circa 400 g de legume, ceea ce echivalează anual cu 140—150 kg de legume diverse.

Pentru a răspunde acestor cerințe Directivele Congresului al X-lea al partidului prevăd ca pînă în 1975 producția de legume să ajungă la 4—4,1 milioane tone, față de 2,3 milioane tone cît s-a obținut în 1968. Sporuri însemnate se vor realiza îndeosebi la sortimentele relativ deficitare pînă acum, ca, de exemplu, tomate de vară și toamnă, ceapă și usturoi, ardei, castraveți etc.

Realizarea obiectivelor stabilite presupune, în continuare, măsuri de mare amploare pe linia organizării producției de legume și a valorificării sale în cît mai bune condiții. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în legumicultură persistă o serie de neajunsuri, care își au originea în existența unei baze materiale încă insuficient dezvoltate, în slaba organizare a producției și a muncii, în carențele ce se manifestă în domeniul valorificării și în activitatea unor organe agricole, precum și în inconsecvența în aplicarea măsurilor de cointeresare materială a membrilor cooperatori, în sporirea producției.

Crearea unei baze puternice de producție legumicolă, care să satisfacă nevoile de consum ale populației, constituie o sarcină de mare răspundere, atît pentru organele agricole centrale și județene, cît și pentru întreprinderile agricole socialiste. Eforturile se cer a fi îndreptate în direcția creșterii substanțiale a producției medii la hectar, obiectiv esențial care, pentru a fi realizat, impune o bună organizare a producției și a muncii, concentrarea și specializarea producției legumicole, extinderea irigațiilor, ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor și utilizarea rațională a forței de muncă.

IMPERATIVE ALE ORGANIZĂRII

PE CÎT ESTE de cunoscut acest adevăr, pe atît rămîne el în actualitate, amplificat însă la scara cerințelor ce le ridică sporirea producției și creșterea rentabilității. Subliniez acest lucru, deoarece atît rezultatele bune cît și cele slabe se explică în mare parte prin **modul și gradul de organizare a producției și a muncii.**

Acolo unde acest imperativ esențial al eficienței producției s-a manifestat din plin — și exemple sînt multe — rezultatele au fost dintre cele mai bune în ceea ce privește randamentul la hectar, cît și în ce privește rentabilitatea.

Nu peste tot însă se acordă atenția cuvenită organizării producției și a muncii, fapt pentru care terenul nu este pregătit corespunzător, producerea răsadurilor este defectuoasă, iar aplicarea metodelor agrotehnice și a îngrășămintelor poartă o puternică amprentă de superficialitate. Din analiza efectuată în lunile august și septembrie a.c. de către organele de control ale Ministerului Finanțelor și Băncii de stat într-un număr de aproape 200 de cooperative agricole mari producătoare de legume, a rezultat că o bună parte din suprafața cultivată cu legume nu a fost îngrijită corespunzător, culturile fiind puternic invadate de buruieni și atacate de boli și dăunători ; de asemenea, însemnate cantități de produse nu s-au cules la timp, depreciindu-se pe cîmp.

Dacă asemenea stări de lucruri aduc însemnate prejudicii producției de legume, nu mai puțin dăunătoare este practica justificărilor cu ajutorul cărora unele unități agricole încearcă să acopere deficiențele din domeniul organizării cu așa-zisele condiții „obiective" : lipsa brațelor de muncă și a materialelor, seceta sau grindina etc. Adevărul este că, în cea mai mare parte **nu condițiile climatice nefavorabile sau sămînța sînt de vină, ci modul cum și cînd se seamănă, cum se efectuează lucrările agricole, cînd și cum se recoltează produsele.**

Ținînd seama de acest lucru consider că nu numai conducerilor unităților, dar și specialiștilor din unitățile agricole producătoare de legume la revine sarcina de mare răspundere de a milita cu consecvență pentru **încetățenirea unei discipline riguroase în organizarea producției și a muncii.** Ei sînt aceia care, stăpînind „tainele" proceselor de producție, sînt chemați să organizeze introducerea în practică a celor mai bune tehnologii de producție.

În afară de aceasta cred că este necesară **revederea actualului sistem de retribuire a muncii specialiștilor și a membrilor cooperatori în sensul unei mai directe cointeresări a lor în sporirea și valorificarea producției, precum și a unei răspunderi materiale concrete, pentru orice indisciplină în producție sau în relațiile cu statul.** Întărirea disciplinei în toate verigile, concomitent cu sporirea cointeresării materiale, constituie una din premisele de bază pe temeiul căreia obiectivele stabilite, creșterea producției și a eficienței economice, se pot realiza în bune condiții.

EȘALONAREA PRODUCȚIEI de legume — astfel încît populația să fie asigurată din abundență cu legume proaspete, pe cît posibil în tot timpul anului — se înscrie între problemele principale care se pun în acest domeniu de activitate. A devenit tot mai pregnantă tendința de a fi solicitate în consum, indiferent de anotimp, legumele curente (tomate, castraveți, ardei, verdețuri salate etc.). În general, la noi, ca de altfel în toate țările, se manifestă accentuat tendința pentru consumul de legume proaspete care se prepară cu ușurință și se pot consuma și în formă semipreparată sau conservată cum sînt tomatele, mazărea, fasolea păstăi, salata etc. Toate acestea impun, prin urmare, eșalonarea producției legumicole.

Pînă în prezent, nevoile populației în privința legumelor proaspete în tot timpul anului nu au fost satisfăcute. Practic, în timpul iernii, pînă către primăvară, nu se poate vorbi de o suficientă producție de legume în stare să asigure aprovizionarea populației. În primăvară, produsele de primă apariție (spanac, salată ceapă și usturoi verde, ridichi de lună etc.), apar în cantități satisfăcătoare destul de tîrziu, de obicei în cursul lunii aprilie, începînd cu zona din sudul și vestul țării. Principalele produse legumicole din cîmp apar din abundență pe piață destul de tîrziu și cu o prezență pronunțat sezonieră, ca, de exemplu, mazărea în luna iunie, tomatele, ardeii, castraveții în luna iulie — pînă în septembrie, vinetele, în august—septembrie etc. Începînd din luna septembrie și pînă în iarnă, deficitul de legume mult solicitate de populație (tomate, fasole păstăi, ardei etc.) se resimte din nou rămînînd pe piață un sortiment restrîns, alcătuit din rădăcinoase, varză, ceapă și unele legume sau verdețuri (salată, spanac).

Înlăturarea unei asemenea fluctuații în apariția legumelor pe piață — mai cu seamă la unele dintre sortimente — **evidențiază necesitatea folosirii cu o eficiență maximă a bazei tehnico-materiale a legumiculturii, îndeosebi a terenurilor irigate, a răsadnițelor, a solariilor și a serelor.** Or, aceasta presupune, printre altele, promovarea celor mai raționale scheme în succesiunea culturilor. Îndeosebi în zonele cu perioadă mai lungă de vegetație, prin contractele ce se încheie, este nevoie să se organizeze pe scară largă două-trei culturi succesive în cîmp, folosindu-se soiurile cu perioade diferite de coacere, semănatul și plantatul eșalonat al culturilor etc.

REALIZAREA PRODUCȚIILOR mari și de calitate este organic legată și determinată în mare parte de folosirea pe scară largă a semințelor de înaltă valoare biologică. Sămînța de valoare, alături de folosirea cu pricepere a măsurilor agrotehnice, determină în ultimă instanță rezultatele urmărite în legumicultură : producții mari timpurii, de calitate superioară și venituri sporite de pe urma valorificării lor.

În condițiile competitive de astăzi, legumicultura nu mai poate face față exigențelor consumatorului intern și la export în privința calității și diversificării sortimentelor, dacă nu se sprijină, an de an, **pe asigurarea unui fond de semințe de elită din toate speciile și soiurile.** În acest scop este nevoie **să se imprime un ritm mai susținut acțiunii de specializare a unor unități în producerea semințelor de legume.** În același timp, avînd în vedere perspectiva introducerii pe scară tot mai largă a mecanizării, consider util să se introducă în cultură soiurile nou create, la unele specii ca mazărea, fasolea, tomate etc., care prin habitusul și forma plantei se pretează la aplicarea mecanizată a lucrărilor de întreținere și recoltare.

În altă ordine de idei se impune ca producerea răsadurilor să fie organizată pe baze noi. Procedeul clasic de răsadnițe pe pat cald, la actualele dimensiuni și sarcini ale sectorului legumicol din marile unități de producție a devenit uneori o frînă în calea obținerii de recolte mari și de bună calitate. Este nevoie ca în cel mai scurt timp să **se organizeze în fiecare bazin legumicol unități specializate în producerea răsadurilor de legume, mai ales pentru culturile extra timpurii din solarii și timpurii din cîmp, iar în unitățile mari de producție să fie înființate sere-înmulțitor pentru producerea răsadurilor.**

În prezent, există serioase deficiențe în sectorul asigurării și aprovizionării unităților cu semințe de legume. Din cauza că nu se asigură semințe de elită la toate sortimentele de legume (producțiile fiind mici) se apelează la import. La această situație contribuie și prețurile nestimulative pentru producător la unele specii de legume, ca : sămînță de ceapă, morcovi, castraveți fasole, mazăre, arpagic etc. De exemplu, un kg de sămînță de cimbru cu care se poate însămînța suprafața de 1 hectar, se plătește numai 12 lei, deși producerea semințelor necesită un volum de muncă important.

Înfăptuirea obiectivelor din domeniul producției legumicole este pe deplin posibilă. Important este ca toți lucrătorii din acest sector să desfășoare o muncă temeinică, singura în măsură să asigure folosirea eficientă a bazei tehnice-materiale a legumiculturii, aplicarea pe scară largă a metodelor care conduc la creșterea producției.

dr. Gh. STANCIU
director general
în Consiliul Superior al Agriculturii

UN GRAD RIDICAT DE CONCENTRARE ȘI SPECIALIZARE

RIDICAREA GRADULUI de concentrare și specializare a producției legumicole se înscrie printre premisele de bază care hotărăsc atît creșterea volumului de produse, cît și sporirea eficienței economice în acest sector al agriculturii.

În ultimii ani, o dată cu extinderea suprafețelor cultivate cu legume, s-a evidențiat tot mai mult procesul de concentrare și specializare a producției, ceea ce a determinat creșterea numărului întreprinderilor agricole de stat și cooperatiste mari producătoare de legume. Drept urmare, în aceste unități agricole s-au creat condiții superioare pentru organizarea producției legumicole pe principii tehnologice moderne, pentru utilizarea eficientă a pămîntului, mașinilor agricole și a forței de muncă.

Relevînd acest aspect deosebit de important nu putem trece însă cu vederea faptul că, în oarecare măsură, producția legumicolă este încă dispersată într-un număr prea mare de întreprinderi agricole care dețin suprafețe mici de legume, ceea ce explică, în parte, faptul că acest sector nu poate fi organizat pe principii eficiente și, ca atare nu este tratat cu atenția cuvenită. În aceasta se află, de fapt, una din cauzele producțiilor mici și ale nerentabilității legumelor, în unitățile respective.

Intensificarea procesului de concentrare și specializate a producției apare deci nu numai ca o cerință a creșterii cantităților

de legume și a rentabilității, ci și ca **o condiție de bază pentru întărirea economică a cooperativelor agricole.**

Potrivit studiilor efectuate, asigurarea fondului de stat dirijat se va realiza în viitor într-un număr de circa 700 cooperative agricole, care vor cultiva începînd cu anul 1970 circa 65 300 ha, în întregime irigate. Pe restul suprafeței cultivate de cooperativele agricole în 1970 și anume 59 700 ha se va asigura producerea legumelor destinate aprovizionării orașelor și centrelor muncitorești din cadrul județelor respective.

Demn de subliniat este următorul fapt. În cooperativele agricole profilate pentru producția de legume suprafața cultivată nu va fi mai mică de 100 ha. În consecință creșterea suprafeței nu numai că va da posibilitate organizării temeinice a producției, dar va crea **condiții superioare pentru utilizarea eficientă a irigațiilor și mașinilor agricole, pentru folosirea rațională a forței de muncă și a investițiilor efectuate.**

Fără îndoială că extinderea suprafețelor cultivate cu legume în unitățile respective **presupune studii fundamentate economic care să asigure o justă corelare a sectorului legumicol cu celelalte ramuri de producție, precum și restructurarea corespunzătoare a planului la culturile de cîmp.** De asemenea, este nevoie să se țină seama de forța de muncă existentă în cooperativa agricolă respectivă, care de altfel constituie factorul cheie în această acțiune de profilare.

În același timp, cooperativele agricole profilate pe legume vor avea nevoie de un **sprijin eficient** pentru a-și asigura întreaga bază materială necesară ca: răsadnițe, solarii, tunele, instalații de irigat etc.; de a-și organiza producția de legume timpurii protejate pe 25—30% din suprafața totală, producție care să fie destinată atît fondului pieței cît și exportului.

CONCENTRAREA PRODUCȚIEI într-un număr restrîns de unități cu suprafețe mari de legume, pe lîngă avantajele pe care le are, ridică și unele probleme deosebite. Una dintre aceste probleme care necesită o rezolvare neîntîrziată este **producerea răsadului de calitate** și la timp, care să garanteze obținerea legumelor cît mai de timpuriu și, respectiv, eșalonarea corespunzătoare a producției.

Lipsa tot mai acută a gunoiului de cabaline folosit ca biocombustibil la încălzirea paturilor de răsadnițe, face ca, mai ales, în iernile lungi și aspre să se înregistreze decalări față de perioada optimă de pregătire a răsadurilor și pierderi de plante, punîndu-se deseori sub semnul întrebării asigurarea răsadului de tomate, vinete, ardei pentru culturile timpurii în cîmp și mai ales pentru plantarea solariilor.

Din analizele efectuate s-a desprins concluzia că în unitățile mari producătoare de legume, metoda de producere a răsadului în răsadnițe de tip clasic cu biocombustibil nu mai corespunde în etapa actuală, acesta nemaiprezentînd garanția obținerii unor plante de calitate și la timp. Menținerea situației actuale pune în pericol realizarea sarcinilor de plan în legumicultură.

În acest scop, se propune ca la unitățile profilate pe legumicultură să se treacă la organizarea producerii răsadului de legume pe baza unei tehnologii noi. Soluția stabilită cu ajutorul institutelor de cercetări, prevede adoptarea următoarelor două tipuri de construcții pentru producerea răsadului de legume: seră-înmulțitor alcătuită din 0,1 ha seră și 0,4 ha solar încălzit — destinat asigurării răsadului pentru suprafața de 10 ha culturi de legume în solarii; seră-înmulțitor alcătuită din 0,1 ha seră, + 0,65 ha solar încălzit + 2,2 ha solar neîncălzit. — destinate asigurării răsadului necesar pentru suprafața de 50 ha legume timpurii în cîmp, din sortimentele cultivate prin răsad.

Ambele variante reprezintă construcții tip pentru suprafețele minime de cultură, în solarii sau în cîmp, prevăzute în cadrul fiecărei unități. În cazul majorării suprafețelor la dublu, triplu sau mai mult, construcțiile respective urmează a fi majorate corespunzător.

De menționat că față de soluțiile anterioare, la solarii se elimină în întregime consumul de lemn C.R. și ecarisat, precum și cherestеaua de rășinoase.

Intensificarea procesului de concentrare și specializare a legumiculturii pe lîngă influența pozitivă pe care o va avea asupra creșterii producției de legume și a eficienței acesteia, va constitui, în același timp, o însemnată pîrghie pentru întărirea și dezvoltarea economică a cooperativelor agricole. Important este ca acest proces să fie bine organizat și temeinic fundamentat astfel încît să se asigure folosirea din plin a avantajelor pe care le oferă.

V. TĂNASE
economist

ROLUL IRIGAȚIILOR

O IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ pentru obținerea producției de legume la nivelul obiectivelor stabilite are **irigația, din surse sigure de apă, a tuturor terenurilor legumicole.** Nu se poate concepe cultură de legume, cu rezultate bune de producție și mai ales rentabilă, fără irigație. Apa de irigat condiționează și asigură reușita legumiculturii, mai mult ca oricare dintre ceilalți factori indispensabili de producție.

În cooperativele agricole din județul Constanța, o dată cu extinderea suprafețelor cultivate cu legume, a crescut și ponderea irigațiilor în această ramură de producție (din totalul suprafeței cultivate cu legume de 5875 ha, 60% este irigată în acest an din surse sigure de apă). Față de posibilități ponderea actuală este desigur insuficientă, mai ales dacă ținem seama de eficiența ridicată pe care o asigură irigarea culturilor. De pildă, la cooperativa agricolă Palazul Mare deși numărul de zile-muncă cheltuit la un hectar irigat este cu 19% mai mare decît la unul neirigat. cantitatea de legume ce revine la o zi-muncă este cu 40,2% mai mare decît la neirigat. Chiar numai acest calcul, care reflectă situația de anul trecut, este suficient, cred eu, pentru a demonstra eficiența culturilor irigate. Și acest lucru nu-i de neglijat deoarece irigația, pe lîngă producțiile stabile și cu mult mai mari pe care le asigură, determină și reducerea cheltuielilor de muncă vie și materializată pe unitatea de produs.

Dar nu numai atît. În anii secetoși, care în Dobrogea sînt destul de frecvenți, producția de legume neirigate este în bună parte compromisă, ceea ce în fond înseamnă prejudicii serioase aduse aprovizionării populației, iar pentru cooperativele agricole respective importante pierderi care reduc nivelul acumulărilor, precum și al veniturilor membrilor cooperatori.

Așa stînd lucrurile, apare evidentă **necesitatea grăbirii ritmului de extindere a amenajărilor pentru irigații la culturile legumicole, astfel încît într-un timp cît mai scurt întreaga suprafață să fie irigată.**

Concomitent cu aceasta este nevoie **să fie utilizate în întregime suprafețele amenajate pentru irigații,** dată fiind importanța lor capitală nu numai pentru a valorifica din plin avantajele irigației, ci și pentru a asigura cît mai repede recuperarea investițiilor efectuate în acest domeniu.

Din păcate, într-o serie de cooperative agricole, suprafețe deloc neînsemnate, amenajate pentru irigații, nu sînt folosite ca atare.

Motive, mai ales din cele așa-zis obiective, sînt multe, cauzele adevărate însă le numărăm pe degete. Ele țin, în primul rînd, de calitatea slabă a unor utilaje și agregate de irigat, ceea ce determină defectarea lor pe diferite perioade de timp. Este de înțeles ce importanță prezintă pentru economia cooperativelor agricole și succesul irigațiilor **îmbunătățirea calității și a siguranței în exploatare a utilajelor.**

Nu mai puține prejudicii aduc unele defecțiuni care se petrec în cadrul sistemului de irigație. De exemplu, la cooperativele agricole Satu Nou, Mircea Vodă, Sibioara, N. Bălcescu — aflate în sistemul de irigații Carasu — din cauza unor astfel de defecțiuni nu au beneficiat de apă în luna mai cînd culturile de legume aveau și au, după cum știm, mare nevoie.

Nefolosirea în întregime a suprafețelor amenajate pentru irigații se datorește în același timp și neajunsurilor existente în organizarea muncii în cooperativele agricole, din care motiv utilajele pentru irigat nu sînt folosite la întreaga lor capacitate.

Legat de acest aspect țin să subliniez necesitatea **creșterii preocupării pentru pregătirea cadrelor calificate** care să fie în măsură să mînuiască agregatele de irigat. În prezent, cooperativele agricole duc mare lipsă de asemenea cadre. dar cu toate acestea ele fac prea puțin în vederea eliminării respectivei carențe.

Extinderea irigațiilor, concomitent cu folosirea din plin a acestora, reprezintă un factor hotărîtor în creșterea producției legumicole. Pentru îndeplinirea acestui imperativ economic nu trebuie să precupețim nici un efort.

Simion TAVITIAN
redactor șef adjunct
la ziarul „Dobrogea Nouă"

RESPECTAREA CLAUZELOR CONTRACTUALE

UNA DIN PÎRGHIILE principale prin care țărănimea participă la sporirea acumulărilor, la aprovizionarea tot mai bună a populației din orașe și centrele muncitorești cu produse agroalimentare, **este sistemul de contractare.**

Formă a relațiilor de schimb, care se bazează pe angajamente liber consimțite, contractarea are o importanță economică deosebită, deoarece reprezintă o parte integrantă a planului de stat, a cărui realizare este obligatorie pentru toți. In același timp, pentru producători, sistemul de contractare este o formă avantajoasă, oferind posibilitatea obținerii unor avansuri bănești pentru desfășurarea producției și preluarea întregii producții obținute la prețurile fixe.

Practica a confirmat pe deplin eficiența sistemului de contractare, el dovedindu-se în decursul anilor o principală pîrghie în orientarea și dezvoltarea producției agricole, precum și în sporirea cointeresării țărănimii.

Desigur, eficiența sistemului de contractare nu se realizează însă de la sine. Este nevoie **de asigurarea și întărirea disciplinei contractuale, fără de care contractul este golit de conținutul său economic, de rolul său major: schimbul de activități.**

În multe cooperative agricole producătoare de legume contractul este considerat ca un principiu și un cadru legal a căror încălcare nu este admisă.

Dacă marea majoritate a cooperativelor agricole respectă prevederile contractuale, sînt unități unde disciplina contractuală a devenit, într-o anume măsură, o chestiune ... benevolă. Contractul încheiat s-a transformat, fie și numai pe jumătate, într-un act formal sau care este în mod vădit subapreciat, cu toate consecințele economice și perturbațiile care pot surveni în aprovizionarea populației. Din datele furnizate de Departamentul pentru valorificarea legumelor și fructelor, rezultă că în perioada 12—16 septembrie realizările nu numai că nu se situau la nivelul graficelor de preluare întocmite, dar sînt mult mai mici decît cele înregistrate la datele respective ale anului trecut. În ziua de 16 septembrie, bunăoară, s-au preluat doar 3546 tone legume, cu 1400 tone mai puțin decît perioada corespunzătoare a anului trecut, deși existau condiții pentru preluarea a 6061 tone.

Evident nu se poate face abstracție de faptul că legumele — în general — au fost semănate sau plantate cu o anumită întîrziere, datorită temperaturilor scăzute de la începutul primăverii iar o parte din culturi a fost calamitată de grindină. Dar aceste cauze nu pot explica decît în parte unele minusuri. Adevărata explicație a neonorării unor contracte rezidă, de fapt, în insuficienta preocupare a specialiștilor din unități pentru producerea unor legume timpurii, în organizarea defectuoasă a muncii la întreținerea și recoltarea culturilor. Cum putea, de pildă, să-și respecte sarcinile de livrări cooperativa agricolă Bălăceanca-Ilfov cînd o parte din culturi a fost năpădită puternic de buruieni? Cum să ajungă la consumator toate roșiile produse cînd la cooperativele Pecinul Nou, Diniaș, Izvin și Uivar din județul Timiș acestea au fost „uitate" pe cîmp, din cauză că nu s-au asigurat forța de muncă și mijloacele de transport necesare?

Chiar și atunci cînd producția există, sînt cazuri cînd legumele nu ajung cu operativitatea necesară la unitățile de desfacere. Și aceasta deoarece unele cooperative agricole — în special din județele Alba, Iași, Botoșani și Galați — practică, în mod nepermis, vînzarea prioritară a produselor direct pe piața neorganizată, înainte de a livra cantitățile stabilite de comun acord cu organele cu care au încheiat contracte și cărora le-au pretins, pînă la realizarea producției, să le asigure baza materială. Bunăoară, cooperativa agricolă din Pîrza — Dolj, a valorificat în detrimentul contractului încheiat, 8000 kg ceapă. Situații similare întîlnim și la cooperativele agricole Șona, Drîmbar — jud. Alba, Grozești, Prisăcani — jud. Iași.

Această practică dăunătoare care neagă sensul economic al contractului, pe lîngă faptul că produce perturbații în aprovizionarea ritmică a populației, influențează negativ formarea prețurilor pe piață în defavoarea consumatorilor. Avem de-a face astfel cu încălcarea principiului economic și social al schimbului de activități, ceea ce conduce la apariția unor fenomene de speculă, împinge cooperativele către obținerea unor avantaje nejustificate, datorită exclusiv anumitor conjuncturi economice, în detrimentul veniturilor populației de la orașe. fără însă să constituie un stimulent puternic pentru creșterea cantitativă și calitativă a producției.

Pîrghia economică prin care fiecare țăran cooperator își ridică bunăstarea sa **o constituie nu sporirea artificială a prețurilor,** ci **creșterea producției agricole, a productivității muncii.**

Din cele relatate apare clar faptul că încălcarea disciplinei contractuale este un rezultat al nerealizării producției și obligațiilor către stat. Și întrucît această stare de lucruri nu este nouă, organele agricole județene și centrale au datoria să treacă la măsuri energice și practice pentru eliminarea tendințelor dăunătoare manifestate în comerțul cu legume asigurînd în acest scop întărirea **rolului contractului, respectarea riguroasă a prevederilor sale.**

Contractul nu-i o simplă înțelegere între părți, ci expresia directă a cerințelor economiei naționale, a schimbului socialist de activități. Tocmai de aceea, cooperativele agricole au datoria să-și onoreze **în primul rînd obligațiile ce-i revin** din clauzele contractuale.

Desigur, **respectarea disciplinei contractuale are aceeași importanță și pentru organele de valorificare.** Subliniem aceasta, deoarece mai sînt cazuri cînd unele organe de valorificare nu iau măsurile cuvenite pentru a ridica și transporta la timp produsele.

În această lumină apare evidentă necesitatea **întăririi disciplinei contractuale la toate nivelele și în toate verigile, delimitîndu-se precis răspunderile fiecărui factor — începînd de la producție și pînă la desfacere.** Util ar fi **să se prevadă sancțiuni economice pentru ambele părți** — producător, valorificator — **în cazul cînd clauzele contractuale nu sînt respectate.**

De asemenea, dată fiind importanța pe care o prezintă pentru economia națională și întărirea economică a unităților furnizoare, îndeplinirea obligațiilor contractuale la livrarea produselor agricole (inclusiv la legume și fructe), se vădește necesitatea **ca lucrătorii din cadrul secțiilor și serviciilor de la U.J.C.A.P. și trusturi zonale să fie retribuiți în funcție de realizările obținute în această privință de unitățile în subordine.**

Îmbunătățirea relațiilor de schimb pe baza sistemului de contractare se înscrie, prin importanța ei printre condițiile de bază care determină satisfacerea nevoilor generale ale societății, armonizarea intereselor producătorilor cu cerințele consumatorilor, avîntul întregii economii naționale.

Ion CHIRCULESCU

ISTORIE ECONOMICĂ

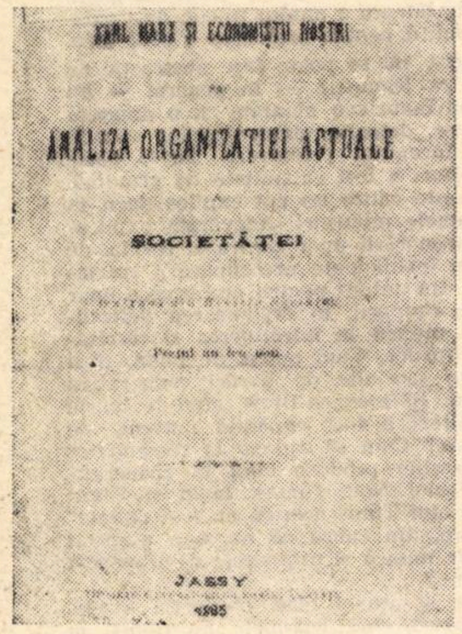
KARL MARX ȘI ECONOMIȘTII NOȘTRI

ANALIZA ORGANIZAȚIEI ACTUALE

SOCIETĂȚEI

JASSY

C. DOBROGEANU-GHEREA

CRITIC AL ECONOMIEI POLITICE BURGHEZE

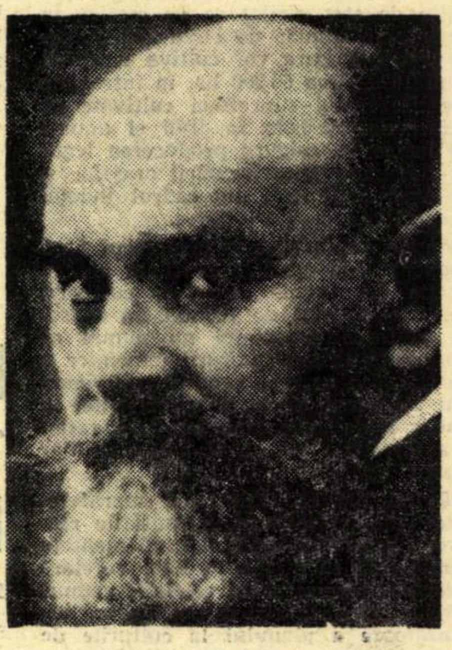

LA ÎNCEPUTUL deceniului al 9-lea al secolului trecut, C. Dobrogeanu-Gherea apare în publicistica românească cu o serie masivă de studii și articole în care tema dominantă era de a apăra și susține ideile economice ale lui K. Marx în fața detractorilor burghezi. Printr-o asemenea tematică era contemporan cu P. Lafargue în Franța, cu K. Kautski în Germania, cu G. Plehanov în Rusia. Prin C. Dobrogeanu-Gherea socialiștii români își afirmau astfel prezența în disputele de mare tensiune intelectuală ale epocii și își aduceau, în felul acesta, contribuția la afirmarea marxismului în mișcarea revoluționară.

Impulsul nemijlocit al studiilor și articolelor lui C. Dobrogeanu-Gherea venea însă, evident, din necesități autohtone. Socialiștii români, în perioada amintită, căutau drumul spre noua ideologie, a proletariatului revoluționar, iar în această căutare greutăți serioase creeau economiștii burghezi, prin deformările pe care ei le făceau marxismului. O luare de poziție împotriva economiștilor respectivi se impunea cu acuitate, sarcină pe care a îndeplinit-o C. Dobrogeanu-Gherea. Forma cea mai potrivită folosită a fost polemica. O polemică în care pozițiile erau nete, iar argumentele pe măsura confruntării ideologice, care reflecta în fond interesele a două clase opuse: burghezia și proletariatul. Procedeul i se va fi părut atît de eficient încît C. Dobrogeanu-Gherea îl va adopta ulterior și în alte studii de-ale sale cu subiecte literare, sociologice etc. La un moment dat ajunsese chiar să-l generalizeze, afirmînd că: „Prefer forma polemică, pentru că în condițiunile actuale, în care scriem și sîntem citiți, e una din cele mai nimerite pentru expunerea și răspîndirea adevărurilor literare și științifice".

Așa s-au născut studiul „Un răspuns D-lui Prim Ministru I. C. Brătianu la discursurile sale de la Craiova și Sala Ateneului în privința proprietății" publicat în „Emanciparea" an I nr. 3, Bruxelles 1883 și suita de articole din „Revista Socială" din anii 1844—1886: **„Karl Marx și economiștii noștri** (acestea din urmă au fost tipărite separat în broșură, care avea pe coperta interioară titlul: **„Karl Marx și economiștii români. Expunere populară a teoriilor socialiste cu prilejul unui răspuns D-lui Missir")**; **Potrivnicii socialiștilor în România** (în două articole — răspuns publicistului Ștefănescu); **Cîteva cuvinte D-lui Gheorghiu și altora"**; **„Răspuns D-lui Vasiliu"** etc.

Deși se adresa unor publiciști români, C. Dobrogeanu-Gherea în principal, în articolele și studiile sale, aborda problemele cu referiri directe la izvoarele teoretice și modelele originale ale ideilor și vederilor publiciștilor amintiți care erau de obîrșie străină. Pentru el, era un prilej de a face largi incursiuni critice, cu caracter istoriografic, în trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat al evoluției științei economice, începînd cu clasicii burghezi ai economiei politice și terminînd cu exponenții economiei politice postricardiene, mai precis cu economiștii liberali francezi. Mai mult de jumătate din volumul scrierilor sale menționate era dedicat analizei critice a teoriilor lui A. Smith, D. Ricardo, J. B. Say, F. Bastiat, Baudrillard ș.a.

Punctul de pornire al lui C. Dobrogeanu-Gherea consta în aceea că, indiferent de poziția și evoluția ulterioară a economiștilor numiți, toți aceștia socoteau organizarea societății burgheze, adică a producției pe baza muncii salariate și a repartiției de tip capitalist ca fiind „cel mai de seamă cuvînt al progresului" și că avîntul și prosperitatea generală ar putea fi asigurate prin lăsarea în libertate „a puterilor economice existente". Formulînd acest punct de vedere, el pleca de la premisa — comună în epoca multor socialiști de orientare marxistă — că în opoziție cu economiștii burghezi se aflau reprezentanții „economiei sociale", care formau o școală opusă „economiei burgheze". Despre această știință — „economia socială" — C. Dobrogeanu-Gherea avea o concepție proprie, interesantă de analizat cu un alt prilej. Aci, putem să ne rezumăm să spunem că în ea, el vedea o știință „evoluționistă", bazată pe principii pur științifice și pe principii morale, etice. Pe principii pur științifice, în sensul că ea cerceta organizarea burgheză a societății ca „o formă economică venită după multe alte forme și care la rîndul ei va trebui să piară, lăsînd loc altei forme de organizare mai rațională decît cea de acum"; pe principii morale, pentru că ea considera că „pieirea modului de producție burghez... va fi pricinuită pe de o parte prin evoluția economică, iar pe de altă parte, va fi urmare a unei moralități mai dezvoltate...". În esență, prin „economie socială", C. Dobrogeanu-Gherea nu înțelegea altceva decît învățătura economică marxistă.

Autorul „Capitalului" era pentru el „cel mai genial dintre întemeietorii economiei sociale". C. Dobrogeanu Gherea opunea „economia socială" economiei politice burgheze, dar nu o izola printr-un zid impenetrabil de aceasta. Dimpotrivă, privită istoric, știința în numele căreia el vorbea și pe care, în fond, o apăra și susținea, își avea ca izvor teoretic tocmai școala economică burgheză, din faza ei clasică de dezvoltare și pe care o mai denumea simplu **școala clasică** sau **școala engleză.**

Mergînd pe firul acestui izvor, el avea să amintească de W. Petty „economistul din veacul al XVII-lea" care a arătat „foarte limpede" teoria valorii-muncă; de Locke „alt scriitor vestit din veacul al XVII-lea" care „întemeia proprietatea pe muncă"; de Boisquilbert „autor cunoscut" cu ale sale lucrări: „Detail de la France" și „Factum de la France"; de Stewart despre care scria că în problema valorii este „mai apropiat de Smith și Ricardo", dar că „o scrîntește numai la profit pe care îl scoate din preț și nu din munca neplătită": de Quesnay (Kéné) și „mai ales de talentatul Mercier de la Rivière". A. Smith este „cel dintîi care a formulat, în mod științific, că munca e esența valorii", însă tot el adaugă că aceasta „nu se poate ține la această înălțime științifică, nu poate rămînea logic și de aceea prețuiește cîteodată produsele de pe munca ce cuprind, alte dăți însă, de pe prețul muncii, lucru cu totul greșit". În privința lui D. Ricardo, el scria că acesta a analizat fenomenele capitalismului vremii sale „cu mare măiestrie" și că în privința teoriei valorii și-a depășit categoric predecesorii. „Ricardo dimpotrivă, cu o logică puternică, cu o consecvență rară, cu o limpezime la care nici unul din elevii din școala burgheză n-a mai ajuns, a arătat că izvorul, măsura, regulatorul măsurii de schimb este munca".

Școala engleză observa C. Dobrogeanu-Gherea a evoluat. Din ea a luat naștere, cu timpul, nu numai „economia socială", dar și o altă școală burgheză, care deși va apăra, ca și clasicii, temeliile societății bazate pe munca salariată, va constitui un regres și o decădere în evoluția gîndirii economice teoretice burgheze. „În vreme ce școala dușmană, economia socială, admite că analiza făcută de Ricardo fenomenelor economice, care urmează din organizarea actuală, e logică, dreaptă și făcută cu mare măiestrie, școala prietenă alcătuită din școlarii marelui învățat englez, neagă cu îndărătnicie toate deducțiile fundamentale făcute de Ricardo. Fiecare din acești școlari, după ce face cîte o închinăciune înaintea „celebrului economist", începe a spune la lucruri de care s-ar încruci sărmanul celebru economist, dacă ar mai trăi".

Explicația socială a acestei evoluții, în deplin acord cu sociologia marxistă, C. Dobrogeanu-Gherea avea s-o dea prin evoluția gradului de dezvoltare a luptei de clasă între burghezie și proletariat. Dacă pe vremea lui Ricardo „dușmănia între clasa stăpînitoare burgheză și între lucrători nu era așa de tare ca „acuma" cu timpul, lucrurile s-au schimbat: a crescut bogăția în mîinile unei minorități, iar sărăcia „la mulțime"; crizele periodice „aruncă sute și mii de lucrători în uliță"; începe era „domniei vițelului de aur în totul și în toate"; iar proletariatul cu arma în mînă refuză să mai sufere această stare de lucruri. În asemenea condiții, burghezia „se aruncă în brațele reacțiunii" și „economiștii burghezi primesc poruncă să nimicească sau cel puțin să mascheze urmările teoriilor lui Ricardo". Dacă acesta din urmă „lucra neînrîurit de cele ce se petreceau în lumea lucrătorilor, lucra la analiza fenomenelor economice, cum ar fi lucrat un învățat la analiza unei pietre, cu toată nepărtinirea cerută de știință...", ulterior, „s-a văzut o priveliște desgustătoare, știința în slujba vițelului de aur, zvîrcolindu-se, cheltuind mulțime de spirit pentru a nimici adevărul prin cuvinte seci". C. Dobrogeanu-Gherea ilustra această școală prin numele lui F. Bastiat. Tot el o mai numea **școala armonică** după titlul lucrării economistului citat: „Economie harmonique", sau **școala franceză**, pentru că ea avea cei mai mulți reprezentanți în Franța, de unde se inspiraseră și economiștii români amintiți de C. Dobrogeanu-Gherea în polemicile sale. F. Bastiat împreună cu J. B. Say erau „micii școlari" ai „marelui învățător" (A. Smith); Emile de Laveleye „scrie prostii", iar Dunoyer și Baudrillard sînt niște „boscari". El le va analiza pe rînd și sistematic ideile și teoriile, în special în problema valorii, a profitului, rentei salariului, arătînd cu argumente luate din literatura marxistă și social-democrată a timpului, întreaga lor inconsistență științifică.

Forța de neînvins a lui C. Dobrogeanu-Gherea în luptă cu acești economiști a constat însă în analiza lor sub aspect sociologic, cu care prilej a creat pagini antologice de necrutătoare satiră socială. Referindu-se, bunăoară, la motivarea burgheză a înlocuirii teoriei valorii-muncă prin teoria valorii-servicii, C. Dobrogeanu-Gherea scria: „Dacă toate valorile sînt muncă, de ce să fie ale celor ce nu muncesc ?".

În anii cînd C. Dobrogeanu-Gherea declanșa polemicile sale cu economiștii burghezi, lucrări fundamentale marxiste ca: vol. II și III din „Capitalul", „Teorii asupra plusvalorii" (vol. IV al „Capitalului") de K. Marx încă nu văzuseră lumina tiparului; citise însă pe-ndelete vol. I din „Capitalul" și „Contribuții la critica economiei politice" — la prima carte face chiar trimiteri, precum și „Anti Dühring", „De la socialismul utopic, la socialismul științific" etc. Înrîurirea lor, ca și a altor lucrări de popularizare a învățăturii economice marxiste și de critică a teoriilor economiștilor burghezi este evidentă. Este înrîurirea fundamentală, dar nu singura. Pe vremea aceea, el mai folosea ca izvor teoretic în polemicile sale pe N. G. Cernîșevski, pe F. Lasalle, pe B. Malon și chiar pe Rodbertus. De la ei și de la alții C. Dobrogeanu-Gherea avea să aducă în demersul său critic, în special pe latura sociologică, note și accente pozitiviste — comune dealtminteri, în epocă, multora dintre socialiștii români și străini. Note și accente pe care timpul, o dată cu aprofundarea lucrărilor lui K. Marx și F. Engels, le va atenua din ce în ce mai mult.

Polemicile lui C. Dobrogeanu-Gherea cu economiștii burghezi din deceniul al 9-lea al secolului trecut s-au bucurat însă de o audiență largă în rîndurile intelectualilor, îndeosebi ale tineretului din universități și licee, iar din momentul creării cercurilor și cluburilor muncitorești, ele au constituit, decenii de-a rîndul, lucrări de căpătîi în munca de propagandă și agitație printre muncitori.

dr. Gh. DOBRE

Intre 22 și 26 septembrie a avut loc la București, sub auspiciile Academiei Republicii Socialiste România, a Institutului de cercetări economice din București și a Institutului de știință economică aplicată din Paris, Colocviul româno-francez cu tema „Planificarea, metodele și tehnicile sale".

În ședința de deschidere au luat cuvîntul academician profesor *Miron Nicolescu*, președintele Academiei R.S.R., profesor *François Perroux*, director al Institutului de știință economică aplicată din Paris, profesor *Mihail Levente*, director al Institutului de cercetări economice al Academiei.

În comunicările prezentate vorbitorii au adus contribuții valoroase la problematica relațiilor între plan și piață, între cadrul internațional și cel național al planificării, a inovației și planului, a metodelor de evidență, de contabilizare și a folosirii electronicii, a planificării financiare, a contribuției agriculturii la creșterea economică, a balanței legăturilor între ramuri, sistematizării teritoriale, studiului pieței și a planificării educației.

Comunicări au prezentat: conf. univ. *Paul Alexiu*, dr. *I. Anghel* de la I.C.E., conf. univ. *Ștefan Arsene*, *Ștefan Bîrlea*, vicepreședinte al Centrului de calcul economic și cibernetică economică, prof. *Henri Bourguinat* de la Facultatea de drept și științe economice din Bordeaux, prof. *Guy-José Bretones* de la Institutul agronomic mediteranian, conf. univ. *Petre Burloiu*, inginer *Nicolae Costache*, ing. *Mihai Capătă*, *Diomède Catroux*, fost ministru — Franța, prof. *Michel Cepède* de la Institutul agronomic național din Paris, *Henri Chambre*, director adjunct al Laboratorului de pe lîngă College de France, ing. *Claude Charmeil*, profesor dr. *N. N. Constantinescu*, ing. *Raymond Courbis*, conf. univ. *Mihail Demetrescu*, *François Denoël*, Serviciul de publicații al Institutului de știință economică aplicată — Paris, dr. *Dumitru Dumitru*, director la Institutul de cercetări pentru economie agrară, *D. Duță* de la Centrul de calcul economic și cibernetică economică, prof. *Gustav Gusti*, dr. *Marcu Horovitz*, I.C.E., *J. M. Jeanneney*, fost ministru — Franța, *Claude Jessua*, decan al Facultății de drept și științe economice din Besançon, *Pierre Le Brun*, membru al Consiliului economic și social — Franța, acad. prof. *Grigore Moisil*, prof. dr. docent *Roman Moldovan*, membru corespondent al Academiei, *Raymond Moch*, director adjunct la Laboratorul de pe lîngă College de France, *Costin Murgescu*, membru corespondent al Academiei, *Eveline Pretre*, cercetătoare la Institutul de știință economică aplicată Paris, prof. *Iulian Văcărel*, dr. *D. Vaida* de la Centrul de calcul economic și cibernetică economică, prof. dr. *Alexandru Zamfir*.

„Planul comportă apărarea independenței naționale"

— Convorbire cu François Perroux —

— Căror factori atribuiți orientarea ce se remarcă în gîndirea economică franceză de la liberalism spre dirijism și planificare?

— Aceasta este o problemă importantă. După părerea mea trecerea de la liberalism la dirijism si planificare poate fi atribuită mai multor cauze:

În primul rînd capitalismul monopolist de esență publică, provoacă conflicte între marile corporații private. Opțiunea este următoarea: sau să permitem celor mai mari să-i domine pe cei mici și în consecință să domine asupra poporului; sau să organizăm un control de stat, care tinde să reprezinte mai bine interesele generale ale populației. Cu alte cuvine, piața nu mai este compusă din mici unități care să poată fi arbitrate prin intermediul prețului; ea este compusă din unități foarte mari care luptă între ele în cadrul unor conflicte între monopoluri și care tind să instaureze în toate domeniile prețuri de monopol, beneficii de monopol și chiar, în pofida conflictelor și a unor înțelegeri, o oarecare instabilitate a prețurilor.

În rezumat se poate spune că tocmai lupta dintre monopoluri impune instituirea unui plan destinat să servească populației.

Un alt motiv al aceleiași modificări:

Știința și tehnica duc astăzi, în ritm accelerat, la invenție și inovație. Ceea ce este cu totul nou nu are preț. În consecință este necesar ca statul să intervină pentru a lansa ceea ce este nou și a-l face să se răspîndească. Statul poate face acest lucru fie în mod dispersat, adică prin acțiuni sporadice și atunci are loc o influență dezordonată, fie încearcă să organizeze creativitatea grupului și să infiltreze noi energii, noi tehnici, noi procedee, în modul optim. Acest lucru se realizează în prezent în Occident. Energia atomică nu s-a născut din jocul liber al pieței, ea nu s-a răspîndit prin intermediul pieței. Cucerirea spațiului cosmic nu s-a făcut nici ea prin piață. Ne aflăm în economii mixte care, pentru a se organiza, trebuie să se supună unui plan.

Există un al treilea motiv pentru care este necesar să se recurgă la plan:

Țările sînt foarte inegale între ele. Nivelurile economice sînt profund diferite. Schimburile între națiuni cu nivele economice diferite și între țări cu regimuri diferite nu pot fi abandonate fluctuațiilor prețurilor. Aceste schimburi comportă o anumită planificare. Este inutil să menționăm că planul poate să fie mai mult sau mai puțin autoritar, mai mult sau mai puțin suplu.

— Am dori să faceți o sinteză a punctului dv. de vedere cu privire la relația dintre plan și piață.

În toate țările în care se recurge simultan și la plan și la piață există două curente de gîndire: primul insistă asupra rolului predominant al planului; al doilea — asupra acțiunii exercitate de piață asupra planului. Sub forma acestei alternative întrebarea nu este pusă bine. Planul trebuie să contribuie la înaintarea țării spre o structură a producției, a consumului și a schimburilor care să fie considerată utilă din punct de vedere al interesului general, conceput în mod dinamic. Este evident că este compatibilă o marjă de libertate a alegerii consumatorului cu această preferință structurală. Este de asemenea clar că planul occidental care ar corespunde tipului de care am vorbit, nu ar trebui să fie în nici un caz un plan timid față de monopoluri un plan care ezită în fața grupărilor financiare și, care să nu fie coordonat cu politica monetară și financiară. De altfel, principalul neajuns al planului francez este că a fost în mai mare măsură subordonat politicii monetare și financiare decît a subordonat-o el pe aceasta.

S-ar putea considera că recenta devalorizare a francului a fost o greșeală; ea are un efect redus asupra modificării prețurilor și a costurilor reale și ea grăbește o oarecare recunoaștere indirectă a monedelor mai puternice pe plan internațional. Nu se poate susține valabilitatea etalonului dolar: eurodolarul și euroobligațiunile reprezintă o situație revoltătoare din punctul nostru de vedere. Este inadmisibil ca economiile făcute de europeni să fie pompate pe calea euroobligațiunilor, într-un moment în care predominanța monetară și financiară a Washingtonului este deja foarte pronunțată. Un plan demn de acest nume, și mă refer la Occident, trebuie să comporte apărarea în oarecare măsură a independenței naționale. Acest obiectiv este realizabil și oportun.

François Perroux, profesor la Facultatea de drept din Paris și la Collège de France, directorul Institutului de știință economică aplicată din Paris, este autorul a numeroase lucrări științifice, dintre care „Tehnicile cantitative ale planificării" a fost tradusă recent în românește.
Promotor al dezvoltării relațiilor de colaborare științifică internațională, domnia sa a fost unul din inițiatorii primului Colocviu științific româno-francez.

— Care este rolul planificării în promovarea și dezvoltarea industriilor de creștere?

— Pretutindeni ramurile de vîrf sînt cele care atrag după ele dezvoltarea ansamblului economiei. Este interesant să vedem că aceleași ramuri ale economiei înregistrează creșterile excepționale de productivitate. De exemplu, aș cita industria cimentului, industria materialelor plastice, electronica, energia atomică. Aceste industrii de creștere au o productivitate mai ridicată decît media, o creștere a producției mai mare decît media și deci o pondere foarte mare în creșterea economică pe termen mijlociu. Aceste ramuri industriale se împart în două grupuri: ramurile cu totul noi (cum sînt energia atomică, industria spațială, industria ordinatoarelor) și industriile moderne care s-au născut înainte de ultimul război mondial, dar care constituie astăzi o parte componentă a structurii oricărei țări evoluate (este vorba de industria construcțiilor de mașini, de producția de avioane, automobile, electricitate). Se poate afirma că o coordonare între industriile de creștere, industriile tradiționale și agricultură nu are loc în mod spontan chiar și în Occident. Ramurile de vîrf antrenează după ele agricultura, industria dar coordonarea presupune un efort de programare, de planificare. Stabilirea unor legături între diverse ramuri industriale și joncțiuni între diversele tehnologii se realizează printr-un plan care indică structura preferată de o națiune independentă. Și acest lucru depinde de asemenea de plan, căci planul este acela care formează personalul specializat, personalul calificat, cercetătorii și savanții. De aceea marxiștii au perfectă dreptate cînd insistă asupra rolului industriei în creșterea economică. Principalele inovații trec din industrie spre agricultură, și nu invers. Principalele inovații în domeniul organizării, al infrastructurii, de exemplu, se realizează mulțumită industriei. Deci industria este o forță motrice. Teza după care industria, din ce în ce mai complexă, modifică structura intelectuală și socială a populației, este o teză verificată din punct de vedere științific.

— Vă refereați la economia franceză ca fiind o economie mixtă. Care sînt instrumentele prin care planificarea asigură corelația dorită între sectorul public și sectorul privat?

— Planificarea franceză a trecut prin diferite stadii succesive. Tendința generală este aceea spre o planificare mai puțin energică: după părerea mea însă aceasta nu este o orientare bună. Mijloacele de care dispune planul indicativ și neautorizat în Franța sînt următoarele: subvențiile pentru investițiile private; crearea societăților publice și în prezent Banca de investiții; distribuirea creditului; sistemul fiscal. După părerea mea, viitorul Franței va fi asigurat în funcție de măsura în care interesele naționale și sociale vor rămîne în mîinile autorităților publice, în loc să se afle în mîinile grupurilor private. Dacă autoritățile publice păstrează pozițiile dominante, în loc să permită trecerea lor în mîinile private, atunci obiectivele naționale vor fi realizate. Cu alte cuvinte, liberalismul secolului al XIX-lea este cu totul perimat din punct de vedere istoric și științific.

— O ultimă întrebare: care este părerea dv. despre contribuția Colocviului româno-francez la dezvoltarea relațiilor științifice între Franța și România?

— Acest Colocviu urmează unui alt colocviu ce s-a ținut la Paris, unde delegația română a fost condusă de prof. Levente. Acest colocviu s-a bucurat de mare succes. Ambasadorul român la Paris, excelența sa Constantin Flitan, și ambasadorul României la U.N.E.S.C.O., Valentin Lipatti, sînt, împreună cu noi, artizanii acestui prim colocviu. Actualul colocviu, ca și cel precedent, are trei consecințe pozitive:

— în primul rînd, se transmit informațiile științifice și tehnice. Sîntem foarte impresionați de calitatea lucrărilor din România și de cunoașterea remarcabilă a limbii noastre;

— în al doilea rînd, în Franța se pregătește în momentul de față publicarea unui volum intitulat „România economică și culturală". Această carte va apare peste trei săptămîni. Ea este opera exclusivă a savanților români; publicarea ei va constitui o dată importantă în istoria relațiilor culturale dintre România și Franța.

O a treia consecință a colocviului este stimularea diverselor forme de cooperare: inginerii noștri iau legătura cu inginerii români, statisticienii specialiști în contabilitate națională — cu omologii lor români și oamenii de stat francezi — cu oamenii de stat români. Inspirîndu-ne din dialectică dorim să creăm o bază materială a acestei colaborări culturale. Schimburi de utilaje, de tehnicieni, ar putea să servească, în mod fericit, drept bază a schimburilor intelectuale și spirituale.

I. VIANU

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Ion NEGURĂ

șef de secție la Institutul de cercetări pentru economia agrară

● **V-am solicita o retrospectivă a activității dv. științifice.**

— Cititorul care a urmărit lucrările pe care le-am publicat, de pildă în ultimul deceniu, ar putea face observația că am risipit efort și timp pe un teren prea variat de preocupări. Într-un fel ar avea dreptate. Sînt, însă, și explicații. Mai întîi setea de cunoaștere, pe care am simțit-o încă din adolescență, și ea m-a determinat să urmez două facultăți, unde am învățat economie și drept, sociologie și istorie, lingvistică și literatură comparată. Acestea se reflectă și în primele mele încercări publicistice. Dar preocupări mai adînci m-au statornicit repede în complexitatea problemelor economice. Cea dintîi cercetare mai amplă urmărea procesul istoric al relațiilor social-economice din agricultură, cu particularitățile lor într-o anumită regiune a țării. Partea introductivă a apărut la sfîrșitul războiului. La setea de cunoaștere s-au adăugat apoi exigențele muncii profesionale pentru care am căutat totdeauna o fundamentare științifică.

Cercetările economice mi-au făcut indispensabil instrumentul statistic. Am urmat în anii războiului școala deschisă sub conducerea acad. O. Onicescu la fosta Facultate de științe din București (unde era profesor și N. Georgescu-Roegen) și apoi Facultatea (mai apoi Secția) de statistică de la actuala Academie de studii economice. Statistica mi-a deschis un orizont nebănuit și o atracție pasionantă. Din deceniul al șaselea lucrările mele se axează în principal pe probleme din acest domeniu (teoretice, metodologice, aplicații). Am participat la elaborarea primului manual de statistică a comerțului exterior din țara noastră (și unul din cele vreo trei din lume), apărut în 1965. Această ramură a statisticii social-economice (pentru care am desfășurat și activitate didactică) mi-a deschis calea spre un domeniu special pe alt plan de aplicare a statisticii — fenomenele cu caracter internațional. L-am abordat mai intens în ultimii ani și, sub imboldul cursului special ce mi s-a încredințat la Academia de studii economice, și acum încerc elaborarea bazelor teoretice și metodologice pentru statistica internațională, ca disciplină autonomă de investigare.

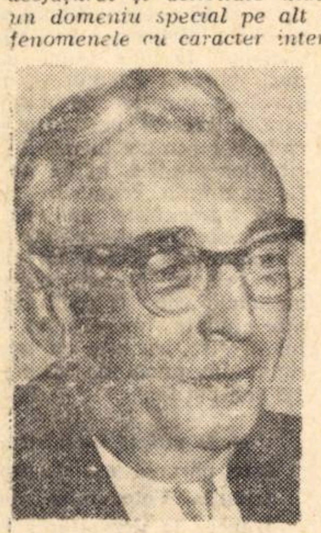

„...nu se poate concepe o cercetare riguroasă în economie, fără instrumentul statisticii matematice, al cercetării operaționale și al ciberneticii".

În fine... anul trecut mi s-a oferit conducerea secției de informatică și calcul economic la Institutul de cercetări pentru economie agrară. Puteam, oare, rezista atracției ciberneticii și informaticii ?

● **Munca de cercetător științific vă oferă, desigur, numeroase satisfacții...**

— Ca orice cercetător, am trecut „per aspera", fără a mă putea mîndri că am ajuns „ad astra". Totuși am avut și am o dublă satisfacție : 1) ca învățăcel m-am adăpat la învățătura unor maeștri reputați, iar în anii maturității, în tinerii cărora le-am împărtășit din munca și experiența mea am simțit, cum spunea Schiller, „spiritul viitorului" ; 2) am contribuit la constituirea în țara noastră a unor noi specialități de studiu și cercetare și am fost mereu alături sau între cei ce au militat pentru progresul științei și folosirea metodelor și tehnicii noi.

Am dobîndit convingerea că, în condițiile actuale ale complexității fenomenului economic și al nivelului de dezvoltare a științei și tehnicii, nu se poate concepe o cercetare riguroasă în economie, fără instrumentul statisticii matematice, al cercetării operaționale și al ciberneticii.

● **Preocupări actuale și de viitor ?**

— Lucrez, împreună cu un colectiv de specialiști, la un studiu de anvergură avînd ca obiect organizarea pe principii cibernetice a sistemului informațional în agricultură, cu termen de finisare în 1970. Am contractat cu Editura agrosilvică publicarea unui manual de proporții reduse cu privire la aceste principii, pentru o difuzare mai largă. Noile metode sînt prea puțin cunoscute în masele largi ale cadrelor din economie și mai cu seamă din agricultură. Este necesară o muncă asiduă de pregătire postșcolară ; sînt angajat și la aceasta. Pe aceeași linie, pentru anii viitori, pregătesc, în colaborare, un volum mai cuprinzător de aplicare a statisticii matematice în agricultură și unul de cercetare operațională. De curînd a apărut a doua ediție a Dicționarului statistic-economic, la elaborarea căruia am participat intens, fiind și responsabilul unui capitol. Definitivez unele materiale de istorie a statisticii, care urmează a fi valorificate la sesiuni științifice și într-un volum omagial. Colaborez la pregătirea unei ediții noi, și pe alte jaloane, a manualului de statistică a comerțului exterior. Și, printre altele, pregătesc un colocviu public de aplicare a metodelor statistice și matematice în economia agrară...

V. E.

OPINII

CATEGORIA „SALARIU" ÎN SOCIALISM

ÎN DIRECTIVELE Congresului al X-lea al P.C.R. se arată că baza sporirii continue a veniturilor reale ale populației „trebuie s-o formeze veniturile directe obținute din muncă prin aplicarea principiilor socialiste de retribuire" [1]). Un rol însemnat revine folosirii judicioase a categoriei salariu.

Salariul se înscrie printre categoriile economice pentru care în mod impropriu — avîndu-se în vedere aspectul exterior, fenomenal — se utilizează aceeași denumire pe care o întîlnim și în capitalism. Relațiile de producție socialiste imprimă categoriei salariu un conținut nou, fundamental deosebit față de capitalism. Denumirea ar trebui să fie adecvată, după părerea noastră, esenței sale reale.

Știința economică a făcut pași însemnați în direcția dezvăluirii noului conținut al categoriei salariu în socialism, demonstrînd că ea nu mai exprimă antagonismul dintre muncitori și capitaliști, ci constituie unul din mijloacele prin care se înfăptuiește retribuirea lucrătorilor întreprinderilor de stat din societatea socialistă după cantitatea și calitatea muncii depuse. Problema conținutului categoriei salariu în socialism, a sferei de interese pe care le implică, a legilor mișcării sale n-a fost totuși după părerea mea, elucidată pe deplin. În ultima vreme au apărut în revistele de specialitate o serie de studii care pun în discuție diverse aspecte ale categoriei salariu în socialism [2]).

Printre sarcinile prevăzute în Tezele C.C. al P.C.R., aprobate de Congresul al X-lea al P.C.R., se înscrie și aceea de a continua, pe scară mai amplă, investigațiile în acest domeniu. Se simte necesitatea de a se releva mai cuprinzător conținutul specific al acestei categorii în socialism și implicațiile ei asupra creșterii economice.

ÎN MAJORITATEA CAZURILOR salariul în socialism este definit ca „expresia bănească a acelei părți din venitul național, determinată în mod planificat, pe care statul o repartizează lucrătorilor din întreprinderile și instituțiile sale potrivit cu cantitatea și calitatea muncii lor, în vederea satisfacerii necesităților materiale și culturale în continuă creștere" [3]). După părerea noastră, definiția de față nu este îndeajuns de riguroasă ; ea nu relevă întrutotul conținutul categoriei de salariu în socialism. Ea desemnează, mai curînd, suma globală, mărimea tuturor salariilor plătite din venitul național lucrătorilor din întreaga economie națională, fără să precizeze însă, care parte din venitul național capătă o asemenea destinație.

Cu deplin temei, unii autori au semnalat neajunsurile definiției folosite în prezent și au încercat să formuleze alta mai completă, mai relevantă. Deși propunerea făcută aduce unele precizări utile [4]) prin sublinierea faptului că salariul trebuie să servească reproducției forței de muncă și prin limitarea lui la veniturile primare constituite pe seama produsului pentru sine, ea nu pune în lumină, pe de-a-întregul, conținutul salariului în socialism. În primul rînd, ea lasă deschisă problema **naturii retribuției** pe care o primesc lucrătorii **din sfera neproductivă.** Or, o dată cu extinderea sectorului terțiar, a sporirii numărului celor ocupați aici, se amplifică și însemnătatea cunoașterii esenței și naturii economice a remunerației lor.

În sprijinul rezolvării acestei probleme, găsim la K. Marx indicații prețioase. După cum se știe, K. Marx a arătat că între salariul lucrătorilor din sfera productivă și cel primit de cei ocupați în sfera serviciilor nu există deosebiri de esență. Vorbind despre muncitorul salariat, K. Marx menționează că această calitate nu se află în directă legătură cu caracterul concret al muncii pe care o depune, cu calitatea ei specifică. Cu alte cuvinte, nu locul unde se desfășoară activitatea (sfera productivă sau neproductivă), nu conținutul ei concret conferă acesteia caracterul de muncă salariată sau nu, ci scopul în care este cumpărată și folosită : autovalorificarea capitalului avansat sau prestarea de servicii personale. Precizarea făcută de K. Marx că „prețul serviciilor este reglat de legile salariului" [5]), conduce net la concluzia că în capitalism sînt salariați nu numai cei ce lucrează în producția materială, ci și cei care sînt ocupați în sfera serviciilor : prin activitatea lor, aceștia contribuie la sporirea capitalului avansat.

În socialism se menține împărțirea activității în productivă și neproductivă munca prestată în ambele sfere fiind utilă societății. Retribuirea lucrătorilor trebuie deci să se facă în raport cu munca fiecăruia, indiferent de locul unde se prestează, majoritatea dintre ei primind pentru aceasta un salariu. Dar în timp ce în capitalism salariul este reglementat de legile vînzării-cumpărării forței de muncă, în socialism el este reglat de legea repartiției după muncă, care exprimă legătura esențială dintre producție și repartiție în această orînduire, respectiv raportul membrilor societății față de mijloacele de producție, raport care generează obligația egală pentru toți de a munci după posibilități și condițiile participării la repartiția produsului muncii : contribuția la activitatea economică și socială.

Dacă în toate compartimentele vieții sociale urmează să se aplice principiul retribuirii muncii după cantitatea și calitatea ei, iar salariul constituie mijlocul de înfăptuire a acestei retribuții în majoritatea dintre ele (exceptăm cooperativele agricole) atunci, după părerea noastră, **nu există temei obiectiv să considerăm drept salariu doar remunerația primită de cei din producția materială a cărei proveniență este produsul necesar, categoria de salariu referindu-se prin urmare și la retribuirea celor ocupați în sfera neproductivă.**

CONȚINUTUL ȘI NATURA ECONOMICĂ a retribuției sînt determinate nu de caracteristicile produsului din care se plătește, ci de ceea ce reprezintă ea, de relațiile pe care le exprimă. De altfel, nici în capitalism salariile nu se plătesc în totalitatea lor din produsul necesar (capitalul variabil). Se știe că salariile primite de cei ce lucrează în sectorul terțiar provin din plusvaloarea creată în producție și cedată pe diverse canale capitaliștilor din acest sector. De aici și concluzia lui Marx că **problema conținutului salariului și a determinării lui de către cheltuielile de reproducție a forței de muncă specifice este distinctă de cea a produsului muncii și a sursei din care el se plătește.** Izvorul salariului tuturor lucrătorilor din economia socialistă este însă valoarea creată în sfera producției materiale, concretizată în produsul necesar și plusprodus.

Considerăm că elucidarea problemei conținutului categoriei salariu în socialism nu se limitează numai la determinarea **sferei lui de aplicabilitate, ci** presupune înainte de toate, **dezvăluirea raporturilor pe care le exprimă.** Aceasta necesită cunoașterea multilaterală și amănunțită a condițiilor în care are loc unirea elementului uman cu mijloacele de producție în socialism, a caracteristicilor raportului ce intervine între lucrător și unitatea în care el activează sau urmează să activeze.

Adesea, în literatura de specialitate se face afirmația că o dată cu făurirea proprietății socialiste, automat apar și condițiile unirii **directe, nemijlocite** a forței de muncă cu mijloacele de producție. Afirmația, justă și prețioasă în conținutul ei, este însă prea generală pentru a releva întreaga complexitate a raporturilor pe care le presupune unirea forței de muncă cu mijloacele de producție în socialism.

Prezența formei salariu în socialism se justifică formal prin existența unor fenomene pe care le întîlnim și în capitalism. Astfel, și în socialism, ca și în capitalism, muncitorul poate lucra numai după ce s-a integrat într-o formă organizată a activității sociale (întreprindere, instituție, cooperativă etc.) ; și în socialism, ca și în capitalism, lucrătorul primește în schimbul muncii depuse un salariu. Acestea sînt aspecte similare de suprafață ; posibilitățile și condițiile în care are loc în socialism integrarea lucrătorului în activitatea socială sînt însă radical modificate. De-a lungul timpului unirea muncitorilor cu mijloacele de producție s-a făcut în chipuri diferite, determinate, în primul rînd, de tipul de proprietate, dar în același timp, și de alți factori : **diviziunea socială a muncii, forma de organizare a producției** etc. În orînduirile sclavagistă și feudală, elementul material al producției, ca și cel uman, găsindu-se în sfera de dependență a stăpînului de sclavi sau a feudalului, unirea lor constituia un act de dispoziție al acestuia ; el era acela care hotăra unde, cum și cît să lucreze fiecare din supușii săi. În mica producție de mărfuri, producătorul însuși este și proprietarul mijloacelor de producție cu care lucrează, iar produsele obținute sînt rezultatul organizării independente, individuale a producției.

În capitalism, conlucrarea dintre forța de muncă și mijloacele de producție este mediată de raportul de capital și precedată de actul de vînzare-cumpărare a forței de muncă. Capitalistul este acela care decide asupra dimensiunilor producției. Însăși măsura în care forța de muncă este integrată în producție depinde în general de mărimea acelei părți a capitalului care este afectată cumpărării forței de muncă.

În socialism, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție schimbă radical natura raportului ce intervine între lucrător și unitatea în care activează sau va activa. El nu mai este un raport între lucrătorul, lipsit de mijloace de producție, care își vinde forța sa de muncă și patronul, proprietar al condițiilor materiale ale producției, care o cumpără. Membrii societății socialiste sînt proprietari uniți ai principalelor mijloace de producție. În această calitate ei au drepturi egale de a dispune în comun de mijloacele de producție, drept pe care și-l exercită însă, **prin intermediul** statului socialist care în numele întregului popor, decide asupra utilizării mijloacelor de producție.

În ce privește modalitățile de utilizare în comun, concrete și nemijlocite, a mijloacelor de producție de către membrii societății socialiste, acestea depind, în primul rînd, **de locul și modul în care fiecare participă la diviziunea socială a muncii.** Volumul și structura mijloacelor de producție puse în mișcare, direct sau indirect, de fiecare lucrător sînt condiționate de cantitatea, complexitatea și utilitatea specifică a muncii sale.

În al doilea rînd, utilizarea în comun și directă a mijloacelor de producție de către muncitori este condiționată de **raportul ce intervine între ei și unitatea în care lucrează.** Stabilirea unui asemenea raport este determinată de faptul că producția materială se desfășoară în unități economice distincte, de sine stătătoare, în care sînt concentrate mijloacele de producție și care au o anumită autonomie în folosirea lor. Ele își organizează producția după principiul gestiunii economice, ocupîndu-se totodată și de recrutarea forței de muncă necesară. Cu acest prilej intervine un raport între lucrătorul — proprietar al mijloacelor de producție împreună cu ceilalți membri ai societății — și întreprindere, ca reprezentantă a statului,

care deține anumite mijloace de producție și bănești, raport ce precede și condiționează unirea forței de muncă cu elementele materiale ale producției. Natura economică a acestui raport o constituie pe de o parte, interesul fiecărui lucrător de a se încadra într-un loc de muncă la care îi dă dreptul pregătirea lui și datoria de a desfășura o activitate în concordanță cu aceasta. Pe de altă parte, el exprimă interesul și obligația întreprinderii de a folosi cît mai eficient munca fiecărui lucrător și de a-i asigura o remunerare în concordanță cu cantitatea și calitatea ei. Prin intermediul unității în care activează, lucrătorul intră de fapt în raporturi nu numai cu colectivul acesteia, ci și cu societatea, precum și cu statul, ca reprezentantul ei. Integrarea membrilor societății socialiste într-o activitate socială este, așadar, înlesnită de modul cum se stabilește și se realizează raportul lor cu diferitele unități în care urmează să lucreze. Ea este hotărîtor condiționată de măsura în care se asigură fiecăruia posibilitatea practică a prestării unei munci corespunzătoare cu pregătirea și aptitudinile sale.

Măsurile inițiate de Congresul al IX-lea și Conferința Națională a P.C.R. ca și cele aprobate de Congresul al X-lea al partidului în direcția lărgirii competenței întreprinderilor în domeniul recrutării, pregătirii și folosirii forței de muncă oferă posibilități sporite pentru perfecționarea raportului dintre lucrători și unități cu amplă rezonanță asupra utilizării eficiente a resurselor materiale și de muncă. În aceeași direcție converg și normele juridice care au menirea să creeze un cadru organizatoric și administrativ favorizant realizării în condiții optime a raporturilor dintre lucrători și unitățile în care lucrează. Avem în vedere aici îmbunătățirile aduse Codului Muncii, ca și altor acte normative ce reglementează raporturile de muncă, constituirea Comitetelor de direcție și a Adunării salariaților ca organe de lucru cu drepturi deliberative care au un rol deosebit de important în organizarea și retribuirea muncii lucrătorilor.

ÎN LEGATURA CU CONȚINUTUL categoriei salariu în socialism se ridică și problema destinației sale. Se știe că pe seama salariului primit lucrătorii își procură bunurile materiale și serviciile necesare satisfacerii nevoilor lor. Prin urmare, salariul are menirea de a asigura reproducția forței de muncă, indiferent că e vorba de salariul celor ocupați în sfera productivă sau al celor din sfera serviciilor. În socialism reproducția forței de muncă fiind o problemă a întregii societăți o parte din cheltuielile necesare (învățămînt, calificare, asistența socială, sănătate, odihnă etc.) sînt acoperite integral sau parțial din fondurile statului. Preponderente însă sînt și trebuie să fie veniturile provenite din munca proprie. Acesta este un imperativ obiectiv al societății socialiste generat înainte de toate, de necesitatea stimulării lucrătorilor în perfecționarea activității lor.

Dacă rolul hotărîtor în reproducția forței de muncă revine (pentru majoritatea lucrătorilor), veniturilor provenite din munca fiecăruia, respectiv din salariu, iar mărimea acestuia depinde de cantitatea și calitatea muncii, **rezultă că însăși reproducția forței de muncă, dimensiunile ei, depind în special de cantitatea și calitatea muncii prestate de fiecare cetățean apt de muncă.** Există aici o relație de interdependență între stadiul dezvoltării economice și aportul fiecărui membru al societății la creația materială și spirituală, pe de o parte, și condițiile reproducției forței de muncă în socialism, pe de altă parte, care amplifică substanțial însemnătatea înfăptuirii — în fiecare caz în parte — a unei strînse concordanțe între cantitatea și calitatea muncii prestate și veniturile obținute. Una din legitățile de bază ale reproducției forței de muncă în socialism este ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a membrilor societății a cărei realizare este condiționată și, totodată, asigurată de creșterea și perfecționarea permanentă a producției. De aceea, în nivelul de viață al lucrătorilor trebuie să se reflecte cît mai deplin, atît aportul fiecăruia la progresul economic și social cît și potențialul material al societății în etapa dată. Acesta este și spiritul în care au fost elaborate și aplicate măsurile prevăzute de Congresul al IX-lea al P.C.R. privind perfecționarea sistemului de normare și de retribuire a muncii. Acesta constituie, de asemenea, criteriul principal al sarcinilor stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R. în privința repartizării fondului de consum. Rezultă că retribuirea după munca depusă va constitui și în etapa următoare factorul esențial care va reglementa, în principal, nivelul calitativ și dimensiunile reproducției forței de muncă. De aici necesitatea corelării mai judicioase a salariului diferitelor categorii de salariați cu contribuția lor la progresul economic și social.

Din cele arătate rezultă că salariul în socialism constituie o categorie economică ce exprimă raporturile ce intervin între lucrători — ca proprietari uniți ai mijloacelor de producție — și unitățile în care activează — care gospodăresc o parte din fondul material al proprietății de stat — cu prilejul încadrării lor într-o formă a activității sociale precum și remunerarea muncii depuse, în raport cu cantitatea și calitatea ei. Conținutul material al acestei categorii îl constitue **cantitatea de bani repartizată în mod planificat membrilor societății, încadrați într-o activitate socială, în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse de ei, în vederea procurării bunurilor materiale și a serviciilor necesare reproducției forței de muncă și ridicării sistematice a nivelului de trai.**

După părerea noastră, **la caracterizarea salariului este necesar să avem în vedere, atît conținutul său material, cît și raporturile pe care le exprimă,** întrucît în felul acesta putem să relevăm mai cuprinzător esența lui în socialism. Limitarea caracterizării sale numai la conținutul material creează impresia că salariul s-ar reduce doar la suma de bani pe care lucrătorii o primesc din venitul național pentru munca depusă. În realitate, salariul în socialism are un conținut mult mai bogat. El reflectă o anumită sferă de interese, concordanța dintre interesele lucrătorului și cele ale unității în care activează și, prin aceasta, cu cele ale societății.

Desigur, ar fi simplist să credem că salariul fiecărui lucrător este expresia deplinei concordanțe dintre cele două categorii de interese. Deși premisele obiective ale unei asemenea concordanțe există ele fiind generate de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, totuși convertirea lor într-un fapt real nu are loc automat, ci presupune aplicarea unui sistem de salarizare și de normare a muncii care, pe de o parte, să stimuleze lucrătorii în îmbunătățirea activității lor, iar pe de altă parte, să asigure evoluția salariilor în raport cu eficiența muncii depuse de fiecare.

Interesele lucrătorului sînt cu atît mai deplin armonizate cu cele ale întreprinderii sau instituției în care lucrează, cu cît, efectuînd o activitate corespunzătoare cu pregătirea lui, salariul său crește o dată cu efortul depus și cu eficiența lui. În același timp, interesele unității sînt cu atît mai bine satisfăcute, cu cît creșterea veniturilor lucrătorilor este însoțită de obținerea unor rezultate pozitive. În cazul unităților economice, sincronizarea intereselor lor cu cele ale lucrătorilor poate fi realizată numai atunci cînd creșterea veniturilor acestora nu grevează asupra cheltuielilor de producție, ci dimpotrivă, avînd loc pe seama sporirii productivității muncii, se soldează cu mărirea beneficiului. Salariul, ca mijloc de retribuire după muncă, are deci un rol însemnat în armonizarea intereselor individuale cu cele colective.

Strîns legată de natura salariului în socialism este și problema dimensiunilor sale. Se știe că în capitalism mișcarea salariului este generată de legile producției și circulației mărfii forța de muncă, că în general el evoluează în limitele circumscrise de acțiunea acestor legi.

CARE SÎNT ÎNSĂ LEGITĂȚILE dinamicii salariului în socialism ? Ce factori îi determină dimensiunile și evoluția ? În general, salariul se modifică în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse. Cu cît cantitatea și gradul de complexitate a muncii lucrătorului crește, cu atît există premise să sporească și salariul primit. Aceasta este însă expresia cea mai generală a raportului dintre munca depusă și veniturile obținute. Asupra acestui raport acționează un complex de factori și de aceea și modul lui de exprimare este diferit. Factorul cel mai important care determină mișcarea salariului în socialism este stadiul dezvoltării economice, posibilitățile societății de a afecta fondului de consum o parte mai mare din produsul muncii. Stadiul dezvoltării economice își găsește expresia, de fapt, în raportul dintre acumulare și consum, raport ce condiționează, atît ritmul creșterii economice, cît și posibilitățile de consum ale societății.

La un nivel dat al dezvoltării economice, mișcarea salariului este guvernată de legea economică fundamentală a socialismului, de legea creșterii productivității muncii, legile reproducției forței de muncă în socialism.

Dacă raportul dintre creșterea salariului, legea economică fundamentală a socialismului și legea creșterii productivității muncii au fost abordate pe larg în literatura economică, problemele reproducției forței de muncă, ca factor de determinare a dimensiunilor salariului în socialism, s-au bucurat de o mai mică atenție și merită o dezbatere aparte.

Reproducția forței de muncă vizează, după cum se cunoaște, nu numai înlocuirea permanentă a contingentului de lucrători și mutații în structura profesională a acestuia, ci și asigurarea condițiilor de viață care să permită participarea, cu cele mai bune rezultate, a forței de muncă la activitatea socială. Specifică socialismului fiind ridicarea continuă a nivelului calitativ în care se realizează reproducția forței de muncă, o asemenea cerință obiectivă trebuie să-și găsească expresia, înainte de toate, în nivelul salariului. De aceea, acesta trebuie să fie corelat, în fiecare etapă, cu nevoile reproducției forței de muncă, pentru fiecare categorie de lucrători, urmărindu-se menținerea și ridicarea capacității de muncă a acestora în pas cu evoluția științei și tehnicii în domeniul respectiv. Respectarea unei asemenea corelații presupune cunoașterea temeinică, fundamentată științific, a particularităților consumării și refacerii forței de muncă în fiecare gen de activitate și diferențierea salariilor în concordanță cu ele. Particularitățile reproducției forței de muncă în diverse sectoare și ramuri de activitate trebuie să constituie, după opinia noastră, criteriul economic fundamental al diferențierii salariilor. El nu are nimic comun cu diferențierile exagerate de la o ramură la alta, fără să fie impuse de condiții deosebite de reproducție a forței de muncă. Prin măsurile prevăzute în noul sistem de salarizare se înlătură, în bună măsură, anomaliile vechiului sistem de salarizare în acest domeniu, realizîndu-se o corelare mai judicioasă a nivelului salariilor cu condițiile specifice de consumare și reproducție a forței de muncă. Fiind însă în continuă modificare, este necesar, după părerea noastră, ca salariile să fie permanent corectate și din punctul de vedere al criteriului reproducției forței de muncă.

Ileana STĂNESCU

1) Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul cincinal pe anii 1971—1975, Ed. Politică, Buc. 1969.

2) Vezi, de pildă Dr. D. Grindea : „Probleme teoretice privind salariul în socialism" în „Probleme economice" nr. 4/1967 ; Gh. Șiclovan : „Relația dintre forma de proprietate și forma de repartiție" în „Lupta de clasă" nr. 8/1968 ș.a.

3) „Economia politică a socialismului", Editura didactică și pedagogică, București, 1968, p. 327. O definiție similară, cu mici modificări, întîlnim și în alte publicații, printre care amintim : „Mic dicționar economic", Editura politică, București 1959, p. 324 ; „Dicționar enciclopedic român" vol. IV. Editura politică, București 1966, p. 284—285 ; „Dicționar statistic economic", „Editura DCS, București, 1969, p. 452 (În această ultimă lucrare sînt definite identic, atît salariul, cît și fondul de salarii. Vezi pag. 450 și 452).

4) În articolul „Probleme teoretice privind salariul în socialism", citim : „Salariul în socialism este una din principalele forme de venituri primare, în expresie bănească, în care se realizează produsul pentru sine, pe care societatea îl repartizează în mod planificat după cantitatea și calitatea muncii depuse, populației ocupate în sfera productivă (cu excepția cooperatorilor agricoli), în vederea reproducerii forței de muncă și ridicării sistematice a nivelului de trai" (Probleme economice nr. 4/1967, p. 122).

5) **K. Marx** : „Teorii asupra plusvalorii", partea I-a, Editura politică, Buc., 1959, pag. 310—311.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

Prețul de cost în transporturile auto

CE ASCUNDE MEDIA

UN INDICATOR important care caracterizează eficiența economică a activității de transporturi auto este prețul de cost exprimat în lei/1000 tone-km convenționale. Pe ansamblul unităților coordonate de **Centrala transporturilor auto** din cadrul **Ministerului Transporturilor,** nivelul realizat la acest indicator a fost, în primele 8 luni ale anului curent, mai mic decît prevederile planului — așa cum rezultă din grafic — cu 17,6 lei. La aceasta, o contribuție substanțială au adus, printr-o folosire rațională a autovehiculelor din dotare, a materialelor și forței de muncă, întreprinderile de transporturi auto (I.T.A.) — **Piatra Neamț, București** și altele.

Pe fondul general pozitiv al activității de trans-

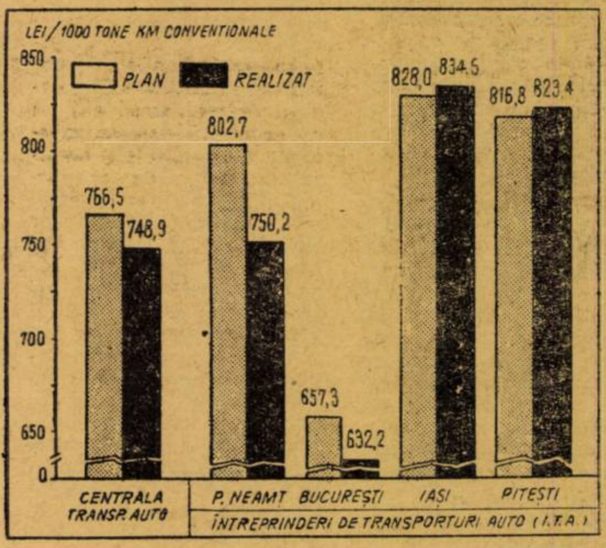

Prețul de cost în perioada 1 ianuarie — 31 august 1969

porturi auto au apărut și unele depășiri ale prețului de cost planificat (I.T.A. — **Iași** și **Pitești**). O analiză efectuată de specialiști din centrală a relevat faptul că numai situarea consumului specific de carburanți și lubrifianți peste nivelul planificat, a influențat nefavorabil prețul de cost în semestrul I a.c. cu 354 mii lei la I.T.A. — **Iași.** Realizarea unui rulaj mai mic decît cel normat la anvelope și camere a dus, în primele 6 luni, la cheltuieli suplimentare de 46 mii lei la I.T.A. — Iași și 1059 mii lei la I.T.A. — Pitești.

Deficiențele ivite în activitatea de întreținere și reparații curente la parcul de autovehicule din dotare au condus, de asemenea, în aceeași perioadă, la depășirea prevederilor la acest articol de calculație cu 1595 mii lei la I.T.A. — Iași și cu 760 mii lei la I.T.A. — Pitești.

Durata mare a imobilizărilor nejustificate, utilizarea nerațională a capacității mijloacelor de transport au influențat și ele nefavorabil nivelul prețului de cost, la întreprinderile amintite.

Așadar, se impun măsuri operative și eficiente care să ducă la generalizarea experienței pozitive acumulate de către o serie de întreprinderi de transporturi auto în ceea ce privește reducerea prețului de cost, astfel încît la toate unitățile de acest fel cheltuielile realizate să nu depășească indicatorii planificați sau să se situeze, pe cît posibil, sub prevederile acestora.

FIȘE

■ În Editura politică a apărut lucrarea lui G. N. Volkov, tradusă din limba rusă, **Sociologia științei, Eseuri sociologice despre activitatea științifică-tehnică** (București, 1969, 336 pag.).

Autorul consideră sociologia științei drept partea esențială, nucleul științei despre știință, al scienticii. Sarcinile fundamentale ale sociologiei științei constau, după Volkov, în studierea legilor dezvoltării și funcționării științei ca un sistem unitar inclus într-un sistem mai larg — social. Scopul ei practic este de a elabora bazele teoretice ale organizării, planificării și conducerii științei, adică a unui sistem de măsuri care se sprijină pe logica obiectivă a dezvoltării științei și asigură ritmul optim de dezvoltare a ei și o creștere a eficienței cercetărilor științifice. Deși autorul nu are pretenția a fi făcut o prezentare exhaustivă, lucrarea sa poate fi considerată ca o expunere sistematică, documentată, amplă și coerentă a problematicii acestei științe noi. Referindu-se, printre altele, la eficiența științei, G. N. Volkov afirmă că „dacă calcularea exactă a eficienței sociale a științei ar fi posibilă (și trebuie să se tindă spre aceasta), economiștii și organele financiare ar constata că cheltuielile necesitate de știință, oricît de mari ar fi ele, reprezintă afacerea cea mai rentabilă, că știința — în adevăratul înțeles al cuvîntului — este forma cea mai temeinică a avuției, atît a celei spirituale cît și a celei materiale".

■ În volumul intitulat **Obscestvlenie truda i soțialisticescaia sobstvennost** (Socializarea muncii și proprietatea socialistă), editat de Universitatea din Moscova 1968, 374 pag. P. S. Skipetrov tratează problema interdependenței dintre socializare, productivitatea muncii și proprietate. Autorul caracterizează procesul de socializare a muncii ca unitatea condițiilor material-tehnice și economice ale muncii în dezvoltarea lor. Înțelegerea caracterului contradictoriu al acestor două laturi ale socializării muncii se consideră că reprezintă cheia pentru explicarea dezvoltării, a „automobilității" socializării, a necesității saltului revoluționar, precum și a dezvoltării treptate a socializării pe care o creează socialismul. Dezvoltarea socializării socialiste pe baza progresului forțelor de producție, a construirii bazei tehnice-materiale a comunismului, asigură treptat socializarea comunistă a muncii, ceea ce va constitui un salt calitativ, dar de data aceasta este vorba de o dezvoltare ce are loc în condițiile aceluiași tip de socializare, care corespunde caracterului forțelor de producție și procesului muncii.

■ Emmanuel Vaes publică în colecția ÉTUDES ET DOCUMENTS DU CNBOS Nr. 328/1969 studiul **Réflexions sur les entreprises americaines en Europe et l'avenir des entreprises multinationales.** Autorul este de părere că decalajul între S.U.A. și Europa occidentală în ce privește productivitatea muncii a crescut în primii ani de după război considerabil: de la 1/1 la 2/1. De atunci, acesta însă a tins să se resoarbă continuu. Astfel, între anii 1953 și 1968, adică în decurs de 15 ani, creșterea în Belgia a fost de 205% față de 158% în S.U.A. (indice mediu). Totuși după cifrele din 1965 productivitatea medie pe om/oră, în ansamblul economiei, rămîne în S.U.A. cu circa 60% mai ridicată decît în Belgia, deși ultima se află, după R. F. a Germaniei, în fruntea Europei occidentale în această privință.

Un corectiv la această cifră rezultă din costul comparat al muncii. În ultimii ani, acest cost a crescut mai mult în țările vest europene decît în S.U.A. Dacă se combină coeficientul de productivitate cu costul mîinii de lucru, se ajunge, pînă la urmă, la un avantaj pentru Europa în proporție de 1 la 1,2—1,4, cost pe unitatea de produs. Această diferență dă industriilor europene o capacitate competitivă ale cărei efecte s-au simțit de altfel în ultima vreme în relațiile comerciale cu S.U.A.

■ În THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW din mai 1969, Kenneth J. Arrow, profesor la Universitatea Harvard, publică studiul **Classificatory Notes on the Production and Transmission of Technological Knowledge** (Considerații despre producția și transmiterea cunoștințelor tehnologice), în care utilizează concepte ale statisticii matematice, ale teoriei informației și teoriei comunicației pentru a explica generarea și difuzarea cunoștințelor tehnologice. Autorul consideră că nu ne putem declara satisfăcuți cu rezultatele analizei functiilor de producție, din care rezultă că: c) volumul cunoștințelor tehnologice a crescut în timp și b) gradul de cunoștințe tehnologice variază de la o țară la alta. Progresul tehnologic înseamnă în primul rînd reducerea incertitudinii; nu prezintă nici un avantaj obținerea unei aceleiași informații a doua oară. Deci, producția de cunoștințe este fundamental deosebită de producția de bunuri, unde articole succesive pot fi identice din punct de vedere calitativ, fără nici un inconvenient. În ceea ce privește transmiterea cunoștințelor, înțelegerea acestei probleme este esențială în rezolvarea a două probleme fundamentale ale contemporaneității: (1) inegalitățile internaționale în productivitate și (2) deficiențele sistemului de educație în reducerea inegalității veniturilor. Un grad înalt de productivitate a muncii într-o țară implică un sistem eficient de transmitere a cunoștințelor.

■ În Editura Meridiane a apărut **Roumanie. Commerce exterieur** de T. Cristureanu (București, 1969, 100 pag.). După o scurtă prezentare geografică și a dezvoltării economice a României, în lucrare se tratează pe larg diferitele aspecte ale comerțului exterior al României: exporturi, importuri, organizarea și repartiția geografică a comerțului exterior (comerțul cu țările socialiste, cu țările vest-europene, cu țările în curs de dezvoltare), cooperarea economică, tehnică și științifică, participarea la tîrguri, expoziții - internaționale, precum și activitatea desfășurată în organismele internaționale de specialitate. În anexă găsim o listă a întreprinderilor de import-export din România,

împreună cu o prezentare succintă a catalogului lor de mărfuri.

■ În **Les marchés financiers en Europe,** Presses Universitaires de France, Paris 1968, 185 pag., Alexandre Lamfalussy analizează corelativ problemele financiare ale țărilor vest-europene cu cele referitoare la dezvoltarea economiilor lor naționale.

Sînt abordate și raporturile financiare nord-americane și vest-europene, combătîndu-se o serie de teze susținute dincolo de Atlantic. Astfel, autorul nu este de acord cu afirmația experților americani după care greutățile în finanțarea industriei vest-europene s-ar datora proastei organizări a pieței financiare, de unde ar rezulta necesitatea acceptării pieței din New York drept propriul lor „intermediar" financiar, adică tolerarea unui deficit pur „fictiv" în balanța de plăți a Statelor Unite.

A. Lamfalussy contestă, pe de o parte, „valoarea explicativă a faptelor" susținute prin tezele americane, iar, pe de altă parte, relevă că este o imposibilitate politică ca o piață din New York să joace rolul care în mod normal trebuie să revină unei piețe situate în Europa. El conchide subliniind că este varba de o confruntare în care în mod evident faptele economice sînt interpretate sub influenta intereselor politice.

■ Publicînd lucrarea **Dictionnaire de l'économie contemporaine** (Editions Gérard & Cie, Verviers, 1968, 304 pag.), recent apărută și în librăriile noastre, Fernand Baudhuin, profesor la Universitatea din Louvain, și-a propus să realizeze „precis și concis" un tur de orizont al „vastei panorame a economiei moderne" — fără „pretenția de a fi o enciclopedie economică" dar cu „ambiția de a nu neglija nici un cîmp de observație". Deși se limitează, după propria expresie, la definiții elementare, autorul nu a evitat „să pătrundă în domeniile cele mai complexe, unde se întîmplă ca specialiștii înșiși să ezite în prezența unei definiții", străduindu-se în special să prezinte „esențialul din ceea ce trebuie știut din posibilitățile oferite de metodele moderne de calcul".

În dicționar sînt inserate articole relative la teorii economice și economiști (inclusiv cei în viață), la activitatea unor mari întreprinderi și monopoluri internaționale, la tehnicile comerciale și financiare, informatică, instituții internaționale.

În anexă găsim instituțiile membre ale Asociației internaționale de științe economice, datele principale referitoare la cele mai mari întreprinderi capitaliste cu sferă de activitate internațională, o listă a marilor invenții de interes industrial, precum și datele istorice principale cu contingență economică.

Lucrarea prezintă interes informativ. Expunerea noțiunilor și categoriilor economiei politice este caracteristică economiei politice burgheze.

DURATA MEDIE A VIEȚII: PREZENT ȘI PERSPECTIVE

UNUL DINTRE INDICATORII sintetici care caracterizează nivelul de dezvoltare social-economic al unei populații este durata medie a vieții, adică numărul mediu de ani pe care un născut viu îl are de trăit pînă la sfîrșitul vieții. Acest indicator impune cîteva precizări asupra conținutului său. În primul rînd, această durată se referă la cea rezultată din condițiile mortalității specifice perioadei de calcul — particularitate ce o distinge de durata medie efectivă a vieții unei generații care este rezultatul influenței mortalității pe parcursul întregii vieți. De aici și importanța celor doi indicatori: în timp ce durata medie efectivă a vieții — obținută prin urmărirea continuă a unei generații de la naștere pînă la dispariție sau, retroactiv, prin analiza mortalității pe ani de vîrstă într-o generație ajunsă la sfîrșitul existenței ei — prezintă o inestimabilă valoare științifică, durata medie a vieții la un moment dat reflectă condițiile concrete ale mortalității, compararea indicatorului în perioade diferite reflectînd schimbările intervenite în intensitatea mortalității.

În al doilea rînd, indicatorul are caracteristicile mediei, el indicînd care este durata vieții la nivelul întregii populații studiate.

Urmărirea mortalității într-o generație și determinarea duratei medii efective a vieții acesteia constituie o problemă extrem de dificilă ceea ce explică raritatea unor astfel de calcule în demografia mondială. Foarte frecventă este, în schimb, determinarea duratei medii a vieții la un moment dat.

Evoluția acestui indicator în țara noastră este expresia gradului de dezvoltare economică, a nivelului de trai și stării de sănătate a populației în diferite momente. În condițiile mortalității de la începutul secolului XX durata medie a vieții era extrem de scăzută — 36 de ani. Este această valoare a duratei medii a vieții expresia nu numai a nivelului și eficienței medicinii din acele timpuri ci și — și aceasta în primul rînd — a nivelului de dezvoltare economică și socială a României. Amintim că în țările din Europa occidentală un nivel asemănător al duratei medii a vieții era atins cu un secol în urmă. Anii 1909—1912 indică o durată medie a vieții de 41 ani, iar între cele două războaie mondiale, în anii 1931—1932, cu un an mai mult — 42 de ani.

În anii socialismului a avut loc o creștere spectaculoasă a duratei medii a vieții. Ridicarea nivelului de trai material și cultural, accesibilitatea întregii populații la asistență medicală gratuită au redus în mod considerabil mortalitatea și au determinat creșterea duratei medii a vieții astfel că în anul 1956 un născut viu avea șansa să trăiască 63 de ani — cu 21 de ani mai mult decît în anii 1931—1932. Nu trebuie omis faptul că în această perioadă a început folosirea unei arme deosebit de eficace împotriva morții: antibioticele.

După anul 1956 durata medie a vieții a continuat să crească și, în anul 1961, ajunge la 66 de ani. Astăzi, cu o durată medie a vieții de peste 68 de ani, țara noastră se află în apropierea țărilor cu cea mai mare durată medie a vieții.

Unul din factorii hotărîtori care au contribuit la creșterea duratei medii a vieții în țara noastră este reducerea apreciabilă a mortalității infantile. La începutul secolului XX din 1000 născuți vii 200 decedau înainte de a împlini vîrsta de un an. Deci, încă din primul an de viață șansele de a atinge o vîrstă înaintată erau considerabil reduse. Astăzi, din 1000 născuți vii decedează în primul an de viață numai 50, de patru ori mai puțin. Cunoscutul economist francez A. Sauvy apreciază că reducerea mortalității infantile de la 250‰ la 20‰ își găsește echivalentul în creșterea duratei medii a vieții cu aproximativ 12 ani.

Ce perspective se deschid în evoluția duratei medii a vieții? În țările dezvoltate probabilitatea de a supraviețui scade după vîrsta de 95 ani într-un ritm vertiginos încît există o probabilitate minimă de a depăși vîrsta de 110 ani. În Suedia, unde persoanele în vîrstă de 100 ani și peste se urmăresc de 30 de ani, nu s-au găsit persoane mai bătrîne de 107 ani. Așadar, longevitatea se situează la peste 100 ani. Dar una este longevitatea și alta este durata medie a vieții. Considerații interesante asupra granițelor duratei medii a vieții găsim la demograful francez J. Bourgeois-Pichât. De la naștere, omul este supus unui proces de îmbătrînire al cărui sfîrșit este — implacabil — decesul. Viteza de desfășurare a acestui proces este însă diferită de la individ la individ și extrem de sensibilă la influența mediului care, prin maladiile infecțioase, intoxicațiile alimentare, accidente etc. influențează viața omului. Dacă îndepărtăm orice influență a mediului asupra organismului uman, deci dacă eliminăm decesele așa-zise „exogene" (cu caracter infecțios, accidental etc.) scoatem în evidență numai influența deceselor cauzate de îmbătrînirea organismului (bolile inimii și ale aparatului circulator, cancerul etc.) numite decese „endogene" („endogene" în actualul stadiu de dezvoltare a medicinii). Mortalitatea cauzată numai de aceste cauze reprezintă mortalitatea biologică, *adică mortalitatea unei populații care dispune, din toate punctele de vedere, de condiții ideale de viață. În aceste condiții durata medie a vieții ar fi de 77 ani.*

Lupta cu cauzele „endogene" va fi extrem de dificilă. Dispariția cancerului ar duce la un plus de 2—3 ani de viață. Rămîn însă bolile inimii și ale aparatului circulator unde progresele medicinii nu sînt deosebite. Frecvența acestor boli a crescut și crește în continuare pe măsura intensificării ritmului vieții. O echipă de medici americani examinînd inimile a 300 de tineri în vîrstă de 22 ani uciși cu arme de foc a făcut constatări uimitoare: mai mult de 75% din ele aveau leziuni coronariene. Eliminarea deceselor provocate de bolile inimii și ale aparatului circulator ar aduce un cîștig de 10—12 ani de viață.

Rămîn decesele provocate de senilitate la persoanele de vîrste foarte înaintate, domeniu unde, de asemenea, progresele nu sînt deosebite. Cunoscuta specialistă în gerontologie — dr. A. Aslan apreciază că durata medie a vieții se va deplasa spre 90 de ani către anul 2000.

Deși în țara noastră nivelul mortalității generale este mai scăzut decît în multe țări europene, durata medie a vieții este mai mică decît în aceste țări (70—74 de ani) ca urmare a specificului mortalității pe grupe de vîrstă și, în special, datorită nivelului încă ridicat al mortalității infantile.

Pentru a aprecia influența negativă pe care mortalitatea infantilă o are asupra duratei medii a vieții în țara noastră, subliniem că dacă indicele mortalității infantile în anul 1967 ar fi fost de 20‰ (în loc de 47‰ cît s-a înregistrat) durata medie a vieții ar fi fost de peste 70 ani — cu peste doi ani mai mare decît cea efectivă. O mortalitate infantilă de cca. 20‰ nu este exagerat de redusă, un astfel de nivel (și chiar mai mic) înregistrîndu-se în mai multe țări europene în care mortalitatea generală este mai mare decît în țara noastră.

Merită a ne opri puțin și asupra influenței deceselor provocate de tumori. În anul 1967 au decedat prin tumori 23307 persoane, adică 13% din numărul total al decedaților. După bolile aparatului circulator (cu 259 decedați la 100 000 loc.), bolile aparatului respirator (172‱) și leziunile vasculare afectînd sistemul nervos central (127‱), tumorile reprezintă a patra cauză de deces cu 121 decedați la 100 000 locuitori.

Dispariția deceselor provocate de tumori — în anul 1967 — ar fi dus la mărirea duratei medii a vieții cu aproape doi ani.

Ne-am referit la tumori fiindcă aici probabilitatea de a se găsi remediu este — după cum susțin unii specialiști — mai mare decît la bolile de uzură ale organismului.

Reducerea mortalității infantile la 20‰ și suprimarea deceselor provocate de tumori ar fi determinat o durată medie a vieții de cca. 72 ani, cu patru ani mai mult decît cea actuală.

Incidențele economice ale creșterii duratei medii a vieții — prin majorarea duratei medii a vieții active — *sînt evidente.*

V. GHEȚĂU

De vorbă cu participanți la cel de-al III-lea Congres al Asociației Internaționale de Turism

SERVICIILE – COMPONENTA PRINCIPALĂ A TURISMULUI

Intre 8 și 13 septembrie a avut loc la București cel de al III-lea Congres al Asociației Internaționale de Turism. Au participat personalități de seamă din conducerea a numeroase organizații turistice, cluburi automobilistice, agenții de voiaj, specialiști care se ocupă de problemele turismului.

Avînd în vedere dezvoltarea rapidă a turismului și largul interes al publicului românesc față de această activitate și perspectivele care i se deschid, ne-am adresat unor participanți străini și români cu rugămintea de a se referi la o componentă esențială a turismului modern — serviciile — și a întocmi un scurt bilanț al lucrărilor Congresului.

Un fenomen multidisciplinar

V. E.: Avînd în vedere înaltele poziții pe care dv. le ocupați în activitatea turistică și vasta experiență pe care ele v-o conferă, am dori să delimitați în primul rînd, mai precis noțiunea în sine și să ne spuneți părerea în legătură cu perspectivele dezvoltării în continuare a turismului, în contextul social-economic al lumii moderne.

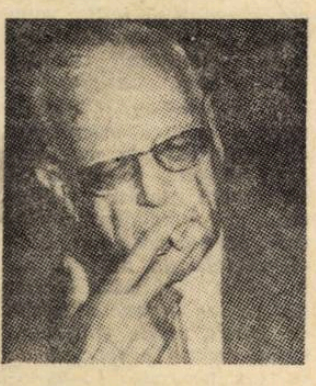

J. Britschgi, secretar onorific al Asociației Internaționale de Turism, Geneva :

Cînd încerc să definesc turismul sînt în situația unui vizitator al Asiei care, în prima zi după sosire, declară categoric : „Asia este lucrul cutare". După 6 luni spunea : „Asia este cutare lucru, dar..." După încă un an :„Nu înțeleg nimic din Asia". Recunosc cu umilință că pentru mine turismul este un domeniu pe care, cu cît îl studiez mai mult, cu atît devine mai misterios. Cînd vorbim de fenomenul turistic este destul de greu să-i fixăm contururile, limitele, elementele determinante, deoarece, ca orice activitate umană, turismul este un fenomen diversificat multidisciplinar. Dacă discutăm cu un economist, acesta va afirma, fără îndoială, că fenomenul este esențialmente economic, căci depinde de un anumit nivel al veniturilor. Dacă vorbim cu un geograf, el va susține că turismul ține în primul rînd de specialitatea sa căci are loc numai acolo unde relieful și clima îl favorizează ; sociologul îl va explica prin viața citadină și dorința de a evada din ea ; psihologul — prin senzația de libertate din timpul vacanțelor. Fiecare are dreptate în felul său. Adevărul este că pentru a fi înțeles turismul trebuie neapărat privit din toate aceste unghiuri interdependente, ca un complex.

Dr. C. Kaspar, profesor de economie și turism internațional și de economie a transportului la Universitatea St. Gallen, Elveția și secretar general al Asociației internaționale a experților științifici în problemele turismului :

Turismul este tipic pentru sectorul serviciilor. Fernand Baudhuin atrăgea atenția că economia modernă tinde să se deplaseze din ce în ce mai mult de la furnizarea de produse spre servicii. „Călătoriile, spunea el, au ajuns la asemenea proporții încît au devenit una din principalele industrii ale timpului nostru". Aceasta înseamnă că serviciile oferite de turism vor deveni din ce în ce mai importante în economia multor țări.

V. E.: Dr. Kaspar, sînteți profesor de economie aplicată și turism. Ce noțiuni predați la cursul dv.?

Dr. KASPAR : Prima categorie de noțiuni țin de economia generală, adică de toate problemele care se ridică într-o economie turistică, iar a doua categorie — de gestiunea întreprinderilor turistice, hoteluri, agenții de voiaj etc. Absolvenții noștri sînt economiști cu o specializare în turism.

Delimitări utile

V. E.: Vă refereați la turism ca o activitate tipică pentru sectorul serviciilor. Dar care sînt serviciile specifice pe care le oferă ?

R. Lonati, secretar general al Uniunii Internaționale a organizațiilor oficiale de voiaj (U.O.T.O.), Geneva :

Ele se pot împărți în servicii pentru pregătirea și organizarea călătoriei, pentru deplasare, cazare și distracții. In acest cadru general, sînt foarte diferite serviciile de care are nevoie turistul în grup sau turistul individual — tipul cel mai răspîndit fiind automobilistul. Turistul în grup va avea nevoie de informații privind întregul voiaj, destinația, programul, prețul etc., și cu aceasta nevoia lui de informații s-a terminat. Acela care se deplasează cu propriul său vehicul trebuie însă să capete informații suplimentare, cît mai obiective și mai complete.

Serviciile care țin de deplasare depind și ele de modul în care ea se efectuează — cu mijloace publice, de exemplu trenul, avionul, vaporul, autobozul, sau individual. Acela care se deplasează cu automobilul său, pe care adesea îl cumpără tocmai pentru o mai mare mobilitate în vacanță, are nevoie de servicii cu totul diferite — de garaj, benzină, eventual un depanaj. In cazul unui automobilist care dorește să vină în România, el va trebui să știe : ce face dacă e în pană ? Există mecanici care să cunoască modelul mașinii sale ? Vor putea ei să repare, de exemplu, un schimbător automat de viteză ? Vor putea repara un automobil care nu are carburator ci lucrează pe bază de injector ? Va găsi garaje deschise duminica și în general în afara orelor de lucru ?

Și serviciile legate de cazare sînt diferite, în funcție de gusturile oamenilor. Unii doresc confortul, alții preferă ceva simplu și ieftin — de exemplu campinguri, în special în cazul turiștilor care vin din țări unde există restricții valutare. Și hrana trebuie să fie diversificată. De exemplu, pe unii nu-i deranjează să ia masa în restaurante cu cîteva mii de locuri, cu meniuri standard, căci au venit mai ales să facă sport sau poate vor să slăbească. Alți turiști însă doresc să aibă hrană. De aceea, în resaurantele foarte mari trebuie să se ofere meniuri cu 25 sau 30 variante.

„Jocul de-a vacanța"

O enormă varietate de gusturi există și la a patra categorie de servicii — aceea a distracțiilor. Posibilitatea de plajă, de înot, dancinguri, spectacole etc. Un element foarte important al distracțiilor este **posibilitatea contactului.** Omul modern are extrem de puține posibilități de contact cotidian cu semenii săi. In orașele mari de obicei nici măcar vecinii de apartamente nu se **cunosc între ei.** Ei speră să realizeze contactul uman în vacanță. Aici se simt mai liberi, mai puțin încorsetați. Dacă li se oferă facilitățiі de contact ei vor fi mulțumiți și vor reveni.

H. F. Müller, membru în comitetul Asociatiei hoteliere internaționale, Paris :

Intr-adevăr, elementul contactului este esențial. Oamenii doresc să iasă din cadrul obișnuit, să cunoască alte moduri de viață, alte categorii sociale decît cele cu care se întîlnesc de obicei. Prima datorie a turismului este să faciliteze acest contact.

Un alt element important pentru reușita distracțiilor este **PARTICIPAREA.**

Nu este suficient să oferi spectacole frumoase, concerte, dacă de fiecare dată turistul rămîne pasiv. De pildă, între două numere ale unui program de variete chemați un turist să se producă. Veți vedea că pentru el vacanța va fi de neuitat.

R. LONATI : Distracțiile nu trebuie uitate nici cînd se decid investițiile pentru turism. Nu este suficient să construim doar hoteluri și restaurante. Oamenii nu vor fi aduși într-o localitate numai pentru a dormi, a mînca și a sta la soare. Trebuie să existe de asemenea un echipament fix pentru distracții — tenis, golf, canotaj, natație, călărie, volei etc. În plus autoritățile locale trebuie să întocmească un program de diverstismente, de pildă concursuri de bridge, tir etc., căutare de comori (cu premii ieftine, de exemplu produse de artizanat).

În ultimii ani a apărut **o nouă profesiune,** aceea de **animator.** Aceștia creează atmosfera, studiază persoanele mai puțin comunicative și pe cele mai sociabile și le pun în legătură, pentru a scurta perioada de „încălzire" în această comunitate artificială și temporară care este grupul turistic. Acest lucru este foarte important.

Timpul liber și industrializarea

V.E. : Vă refereați la ascensiunea turismului ca fenomen de masă. Se poate vorbi de o tendință de industrializare, ca răspuns la acest fenomen ?

R. LONATI : Consider că industrializarea este inevitabilă. Aceasta reiese atunci cînd, vorbind despre industrializarea turismului nu o privim doar în funcție de fenomenul turistic în sine, ci în funcție de contextul mutațiilor sociale. Turismul trebuie conceput ca o activitate de masă nu numai din punct de vedere al rentabilității, dar și pentru a furniza o ocupație în timpul liber. După cum se știe, există tendința de reducere a orelor de muncă, atît ca urmare a creșterii productivității, cît și a scăderii mortalității infantile și a sporirii longevității. Dar ce vor face oamenii cu timpul lor liber ? Existența unei mase de oameni care dispune de timp liber și putere de cumpărare cere industrializarea turismului.

J. BRITSCHGI : Industrializarea este impusă și de evoluția tehnicii moderne. De pildă apariția avioanelor gigant creează necesitatea de a utiliza complet capacitatea de transport. Sînt înființate astfel stațiuni la punctul terminus al cursei. Pe de altă parte, tot dezvoltarea tehnicii contribuie și la lărgirea turismului individual, automobilistic. Spre deosebire de avion, automobilul nu duce la mari concentrări, ci la răspîndirea punctelor de turism.

R. LONATI : Chiar formula planificată a turismului trebuie să permită descongestionarea anumitor zone pentru a evita astfel, de pildă, dezastrul în care s-a transformat astăzi Coasta de Azur, unde există acum mai multe camere de hotel decît metri pătrați de plajă.

Atunci cînd vorbim de industrializare trebuie să arătăm că o primă cerință a ei este abandonarea metodelor tradiționale, intuitive. **Metodele pragmatice și-au trăit traiul.** Investițiile foarte mari necesare astăzi impun serioase studii prealabile — economice, geografice, de conjunctură etc „Meșteșugăria" e depășită în materie de turism.

H. F. MÜLLER : Serviciile turistice trebuie raționalizate, subliniez raționalizate, dar nu suprimate, căci **fiecare turist trebuie să se simtă binevenit, ca și înainte.** În prezent, dacă s-ar face o anchetă serioasă, s-ar constata că raportul între timpul de așteptare și timpul de muncă efectivă al personalului din hoteluri este cu totul necorespunzător. Coeficientul de pierdere se ridică pînă la 50%. Aceasta este inadmisibil, avînd în vedere ponderea salariilor în cheltuielile pentru turism. Personalul trebuie folosit cu un randament mult mai ridicat. Dar aceasta **pune automat problema calificării cadrelor.**

Avînd în vedere tradițiile turistice ale Elveției, mai multe țări ni s-au adresat cu rugămintea de a organiza școli de hotelieri. Elveția studiază aceste cereri împreună cu Biroul Internațional al Muncii. Intenționăm că organizăm cursuri de un an (alternativ cîte 3 luni studiul limbilor străine, cu accent pe vocabularul turistic, și 3 luni de practică). Sînt în curs asemenea discuții și cu România, care ar putea trimite la studii viitoare cadre de predare ale uncr școli de turism în țara dv.

„La început a fost uimirea"

V.E. : In industria modernă aplicații din ce în ce mai mari își găsește electronica. Care sînt perspectivele ei în turism ?

H. F. MÜLLER : Intr-adevăr și în turism se pregătește în prezent folosirea mașinilor electronice. Cînd s-a enunțat această idee ea a fost primită cu neîncredere. Încă Aristotel spunea : „La început a fost uimirea". Cu toate că introducerea calculatoarelor electronice a sîrnit și ea uimirea, este inevitabil că ne deplasăm în direcția ei. În prezent se efectuează studii, ele vor fi gata la sfîrșitul lunii septembrie, pentru branșarea tuturor hotelelor europene la o mașină electronică. În orice oraș din Europa va exista în orice moment o evidență a camerelor libere. Am propus și țării dv. achiziționarea unei mașini electronice cu programare care să permită ca 3/4 din timp calculatorul să se ocupe de organizarea muncii în economie în general și un sfert din timp — de probleme hoteliere și de turism. La dv. există toate condițiile, căci statul poate centraliza datele, deținind hotelurile. Acest lucru nu s-ar putea realiza ușor în țările cu turism pe bază particulară. La dv. succesul operațiunii ar fi cert. Sîntem chiar puțin geloși căci ați putea să ne întreceți cu 10 ani sau chiar mai mult în ce privește introducerea sistemului electronic, deși Elveția a creat prototipul acestui calculator.

R. LONATI : Cînd vorbim despre politica de dezvoltare și industrializare a turismului, aș atrage atenția că există cazuri în care turismul poate juca un rol negativ. In unele țări ale Pacificului, pe care nu le voi aminti, au fost create puncte turistice în funcție de capacitatea de transport a avioanelor. Călătoria este organizată de agenții de voiaj străine care aduc turiști străini. Aceștia sînt cazați în hoteluri în proprietate străină, deservite cu personal adus de asemenea din țara de origine și unde produsele și băuturile sînt importate. Ce rămîne țării gazdă ? Evident foarte puțin — doar crearea unor locuri de muncă subalterne. În același timp are loc un proces de eroziune socială pe care-l produce afluxul unei populații cu mentalitate, necesități, obiceiuri alimentare diferite. Populația se obișnuiește cu aceste produse noi, ceea ce favorizează importuri costisitoare. Cînd se inițiază acțiuni pentru dezvoltarea turismului, în vederea unui aport de devize, politica națională trebuie să manifeste multă prudență

V.E. : Care este în concluzie părerea dv : trebuie serviciile turistice să se orienteze în primul rînd spre satisfacerea turismului de masă, industrializat, sau spre satisfacerea turismului individual ?

R. LONATI : Consider că nu poate exista o formulă unică. Va exista întotdeauna necesitatea de a diversifica serviciile oferite. Totuși ne îndreptăm în principal spre o lume care tinde din ce în ce mai mult spre forme standardizate. Indiferent dacă ne place sau nu, acesta este un imperativ al modului de viață modern Trebuie să ne trăim epoca. Dar nu o putem trăi numai pe baza trecutului, trebuie să o trăim ținînd seama de perspective, de viitor.

Repere în educația turistică

V.E. : În cadrul Congresului s-au dezbătut numeroase probleme din domeniul material al turismului și în egală măsură probleme din domeniul spiritual, printre care a figurat și educația turistică. Cunoscînd preocupările și articolele dv. în legătură cu aceasta, vă rugăm să ne spuneți ce concluzii practice apreciați că se desprind în acest domeniu, din lucrările Congresului, pentru țara noastră ?

Ing. Al Borzu, director adjunct al Direcției de studii și conjunctură a O.N.T., membru în Biroul Federației Române de Turism-Alpinism :

— Experiența tuturor țărilor cu activitate turistică →

importantă ne arată că un turism de mare amploare nu se poate dezvolta decît în strînsă corelare cu creșterea educației turistice a maselor.

O cale importantă pentru realizarea acesteia o constituie activitatea asociațiilor turistice fără scop lucrativ. Am fost impresionat de participarea la Congres a unui număr remarcabil de distinși reprezentanți ai celor mai importante asemenea asociații, ca Touring Cluburile Italiei, Belgiei Olandei, Bulgariei etc. și mai ales Touring Clubul Franței, care a fost prezent prin însuși președintele său, d. Marc Eyrolles. Faptul că d-sa este în același timp și vicepreședinte al A.I.T. subliniază pregnant importanța pe care o au asociațiile turistice în cadrul ansamblului de instituții și organisme a căror activitate contribuie la progresul turismului.

Cred că și la noi înființarea unei asociații turistice de tipul „Touring Club" ar aduce o contribuție foarte importantă la îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a turismului și mai ales la completarea și desăvîrșirea educației turistice a masei mari de drumeți din țară, în spiritul vechilor tradiții existente la fostele noastre asociații turistice ca Hanul Drumeților, Turing Clubul României (T.C.R.), Societatea Ardeleană a Turiștilor (S.K.V.), Asociația Drumeților din Munții României (ADMIR), Asociația Turistică „România Pitorească" (ATRP), ca și la mai recenta Asociație a Turismului Popular (A.T.P.).

A doua cale de realizare a educației turistice o constituie introducerea turismului în învățămînt ca o materie distinctă, a cărei programă analitică să cuprindă predarea unor noțiuni de bază : respectul pentru monumentele de artă și arhitectură pentru monumentele naturii, comportamentul în excursii, orientarea turistică, atitudinea față de turiștii străini, obiectivele de interes turistic din localitate și de pe întreg cuprinsul țării, principalele baze de cazare și amenajări la dispoziția turiștilor etc.

Cuprinderea în rezoluția generală a Congresului a **recomandării ca educația turistică să fie integrată în programele pedagogice școlare și extrașcolare și a solicitării adresate** — la propunerea noastră — **organizațiilor membre ale A.I.T. de a interveni urgent în acest scop pe lîngă autoritățile fiecărei țări,** reprezintă, fără îndoială, jalonarea unui drum pe care ar trebui să-l urmăm și noi.

Totodată, această recomandare însemnează recunoașterea necesității de a se pune sufletul și aspirațiile omului pe primul plan al activității turistice, ceea ce ne face să sperăm că lucrările viitorului Congres al A.I.T. s-ar putea desfășura, așa cum a propus d. I. Schwartz, directorul A.V.I.S. — Austria, sub titlul atît de actual *„Omul, libertatea lui și turismul"*.

Cerințe specifice ale unor noi categorii de turiști

V.E. : Printre numeroasele aspecte dezbătute în cadrul Congresului a fost și acela al noilor categorii de turiști care și-au făcut apariția în ultimii ani pe piața turismului internațional : oamenii în vîrstă, tineretul și școlarii, familiile cu copii. Cum se reflectă acest fenomen în activitatea organizațiilor turistice ?

E. Nicolescu, directorul Direcției de studii și conjunctură a O.N.T. :

Analizele făcute au scos în evidență faptul că atenția organizatorilor de turism din diferitele țări a fost absorbită de categoriile obișnuite de turiști, scăpînd din vedere noile grupuri de turiști, cu un un mare potențial și care chiar din punctul de vedere al firmelor de voiaj, pot deveni o sursă importanta de venituri.

Un alt aspect care a determinat această situație a fost faptul că cele trei categorii noi de turiști pe care le-ați menționat prezintă cerințe specifice sub raportul modului de recrutare a lor, al organizării călătoriilor și al serviciilor turistice prestate, ca și elementul de loc lipsit de importanță al capacității lor financiare în general mai reduse față de aceea a masei obișnuite de turiști.

Pentru a ne da seama de importanța acestei piețe este, credem, suficient să amintim faptul că doar în Franța, conform unor studii ale unor specialiști francezi, piața turiștilor vîrstnici reprezintă cca. 5 milioane de persoane. În întreaga Europă cifra aceasta ajunge la mai multe zeci de milioane de persoane. Și dacă ținem seamă de progresul permanent al medicinii și al psihologiei, de tendința de ridicare a nivelului de trai, factori de bază pentru creșterea duratei de viață și a capacității fizice și financiare de a călători, ajungem indiscutabil la concluzia că această piață turistică a „vîrstelor argintii" este în continuă creștere și dezvoltare.

Cît privește tineretul și școlarii, este un adevăr care nu se mai cere demonstrat că dorința acestora de a călători este o cerință a timpurilor moderne. În epoca noastră, a progreselor de-a dreptul fantastice realizate de știință, care devin evidente pînă și celor mai fragede grupe de vîrstă, izolarea geografică a individului devine anacronică. Dimpotrivă, dorința de a-și lărgi orizontul, setea de a cunoaște, de a vizita locuri noi, devin o cerință cu totul justificată la omul modern, devin o necesitate.

Datorită pe de o parte faptului că organizatorii de călătorii nu au interceptat la timp această cerință imperioasă a tineretului, iar pe de altă parte faptului că forțele financiare ale celor tineri n-au fost totdeauna suficiente pentru a putea face față cheltuielilor cerute de călătoriile organizate de agențiile de voiaj, setea de a călători a tineretului și școlarilor s-a îndreptat spre călătoriile neorganizate, adesea aventuroase.

Acum a devenit evident că organizatorii de turism nu mai pot neglija în activitatea lor categoria importantă a turismului de tineret. În unele țări au și început să fie organizate agenții specializate pentru tineret și școlari, uneori cu caracter nelucrativ, subvenționate parțial de stat sau de organizații obștești, care țin seamă de cerințele mai modeste și de posibilitățile financiare mai reduse ale acestora, care au însă totdeauna în vedere premisa că programele turistice pentru tineret trebuie să aibă neapărat un conținut moral-educativ.

Și în țara noastră a fost înființată de curînd o asemenea organizație — Biroul de Turism pentru Tineret — a cărui activitate este îndrumată cu competență și grijă de organele de partid și de stat.

În sfîrșit, ar mai trebui subliniat faptul că pînă nu de mult participanții la călătorii erau individul adult și, uneori, cuplul (soțul și soția). Copiii nu puteau călători cu părinții, fie pentru că micii călători nu erau admiși de hotelieri, fie pentru argumentul că prezența copiilor le-ar răpi părinților liniștea și relaxarea de care au nevoie.

În felul acesta, în timpul călătoriei părinților, copiii rămîneau acasă ; în cazul cînd nu ar fi avut cine să-i îngrijească, părinții înșiși renunțau la călătoria lor. Ca urmare, numărul celor ce călătoreau (adulți și copii) era astfel artificial redus.

În ultimii ani agenții de voiaj au constatat însă că organizarea călătoriilor pentru familii nu este de loc o problemă, atîta timp cît proiectarea hotelului are în vedere cerințele oricărei familii și cîtă vreme supravegherea copiilor este încredințată unor persoane de specialitate.

Din punctul de vedere al intereselor organizatorilor, călătoriile pentru familiile cu copii contribuie la o mai completă folosire a capacităților de cazare, ca și la realizarea unor venituri suplimentare la restaurante, excursii etc.

Organizatorii de turism din țara noastră au introdus în preocupările lor noile categorii de turiști. Primele grupe de turiști pensionari din țările nordice, sosite în țară acum 3 ani, au încurajat inițiativa atragerii lor și din alte țări. În prezent asemenea grupe sînt organizate cu concursul agențiilor de voiaj din țările nordice, R. F. a Germaniei, Austria, Franța etc.

De asemenea, călătoriile de tineret, ca și cele ale familiilor cu copii, inițiate de Agenția Centrală „Carpați" în urmă cu 5—6 ani, dau rezultate satisfăcătoare.

Inițiativele românești au fost preluate și de organizatorii de turism din alte țări (Bulgaria, R.S.F. Iugoslavia, Spania, Italia).

Evident, aspectele prezentate sînt valabile nu numai pe plan internațional, ci și pe plan intern. Politica practicată pe plan intern de O.N.T. în promovarea călătoriilor pentru pensionari, școlari și tineret, familii cu copii, are multe similitudini cu cea practicată în exterior.

Aceste aspecte merită a fi reținute și, eventual, dezbătute într-o discuție separată...

V.E. : Pe care sperăm s-o purtăm cît mai curînd.

METODELE ȘTIINȚIFICE MODERNE TREBUIE SĂ-ȘI CAPETE ȘI ÎN TURISM LOCUL PE CARE-L MERITĂ

Al. Sobaru, președintele Colegiului O.N.T., președintele Automobil Clubului Român :

Turismul internațional ca fenomen social-economic cu un pronunțat caracter de masă are adînci implicații în viața tuturor popoarelor. Este firesc ca fiecare țară în parte să caute să rezolve cît mai bine problemele complexe ale turismului. In același timp devine tot mai util schimbul internațional de experiență privind modul de abordare și de rezolvare a acestor probleme. Pe această linie, cel de al treilea congres al Alianței Internaționale de Turism (A.I.T.), ținut recent la București, a abordat una din problemele centrale ale turismului internațional și anume opțiunea între diferitele forme de turism și, în primul rînd, între turismul organizat și turismul neorganizat.

De ce este atît de importantă această problemă pentru orice țară cu activitate turistică ? Pentru că la construirea bazei materiale trebuie să se pornească de la analiza cerințelor turiștilor, a diverselor categorii de turiști. Dacă nu se dă de la început un răspuns fundamentat întrebării care sînt formele de turism ce vor fi solicitate, baza materială respectivă nu va putea răspunde cum se cuvine acestor cerințe. De aceea, după părerea noastră — și acest lucru l-am subliniat și în lucrările Congresului A.I.T., — va trebui ca prin metode bine fundamentate din punct de vedere științific, metode moderne de calcul, să facem o prognoză cît mai bună a fluxului turistic internațional și a fluxului turistic intern. Le amintesc împreună pentru că în folosirea bazei materiale a turismului nu putem delimita turismul intern de turismul internațional. Va trebui de aceea ca această bază materială să îmbine cît mai fericit funcția ei generală pentru toate formele de turism cu ceea ce este specific fiecărei forme în parte.

Opțiunea între formele organizate și formele neorganizate de turism ne-a sugerat numeroase idei în abordarea problemelor concrete ale orientării bazei noastre materiale turistice, respectiv în alegerea uneia sau alteia din soluțiile posibile.

Sub influența factorului progresului tehnic mai concret a progresului mijloacelor de transport aerian, formele concrete de turism vor fi puternic orientate spre formele organizate. Construirea unor avioane cu capacități mari constituie o necesitate pentru însăși eficiența transportului aviatic. Ea impune în același timp amenajarea „la capătul liniei" a unor adevărate stațiuni turistice și nu a unor așezări mărunte, pulverizate. Unul din raportorii la Congres a subliniat de altfel că viitorul turismului nu este acela al vilelor, ci al construcțiilor realizate de România pe litoral la Mamaia, la Eforie și în alte stațiuni. Iată numai un aspect al influenței progresului tehnic, relativ la alegerea unei forme de turism sau alta.

In ceea ce privește turismul automobilistic, ținînd seama că în întreaga lume folosirea acestui mijloc de transport se extinde rapid, el stimulează și va stimula în măsură importantă turismul neorganizat.

Cum țara noastră este angajată într-un program intens de punere în valoare a potențialului turistic, dacă nu vom ține seama de aceste tendințe riscăm, așa cum am arătat în una din intervențiile făcute la Congres — și afirmația este valabilă pentru orice țară — fie să avem o supradimensionare a capacităților de cazare, implicînd folosirea lor incompletă, fie să nu dispunem de baza materială cerută și să nu putem folosi prilejul unui flux turistic mai puternic către țara noastră.

Prin conținutul problemelor puse în discuție, prin felul deschis și activ în care s-au desfășurat discuțiile, prin nivelul lor științific ridicat, Congresul a marcat și o anumită maturizare a A.I.T. ca factor pentru promovarea turismului internațional. Apreciem că recomandările și concluziile lui se vor finaliza în acțiuni practice, care vor da un nou impuls turismului internațional și, prin aceasta, vor facilita punerea în valoare a influenței puternice a turismului ca factor de cunoaștere între popoare și implicit, ca factor care slujește interesele promovării păcii în întreaga lume.

Nu trebuie ignorat nici o clipă că problemele sînt atît de complexe în turism, îmbină atîtea elemente ce trebuie cunoscute, există atîtea influențe reciproce și dependențe, încît practic numai cu empirismul, cu bunul simț, este foarte greu să le putem da o rezolvare corespunzătoare. De pildă, a estima fluxul turistic înseamnă a exprima cererea posibilă. Acesta este însă doar punctul de plecare. Azi știința ne pune la dispoziție metode statistico-matematice de cercetare, există anumite corelații între fluxul turistic și alți factori determinanți din economie. De pildă, dezvoltarea în ansamblu a economiei, creșterea venitului național, progresul tehnic, chiar anumiți factori psihologici sînt tot atîtea elemente care-și găsesc foarte bine locul în metodele moderne de cercetare, deoarece ele se numără printre stimulenții turismului intern și internațional.

Dacă ne referim, de pildă, la echiparea unor stațiuni turistice, există astăzi suficientă experiență mondială, pe lîngă experiența noastră proprie, care trebuie valorificată. Nu se mai poate stabili pur și simplu că se va construi o stațiune cu x locuri de cazare. De exemplu, o stațiune de sporturi de iarnă: potențialul ei este determinat în primul rînd de ceea ce ea poate oferi ca pîrtie. Dacă stațiunea respectivă are posibilități mai mari de cazare trebuie să-și propună să amenajeze pîrtiile de care nu dispune, pentru că circa 90% din agrementările unei stațiuni de iarnă sînt legate de ski. Dacă o stațiune nu oferă acest lucru, nu poate exista certitudinea folosirii eficiente a capacităților de cazare pe o durată mai mare de timp. Există încă numeroase alte elemente a căror aprofundare duce la adevărate norme fundamentate din punct de vedere științific cu privire la echiparea unei stațiuni.

Eficiența economică se poate calcula — și noi avem începuturi în această privință — cu metode statistico-matematice moderne. Totodată, pe măsura echipării cu mașini moderne, va trebui să-și primească și la noi locul pe care-l merită, în contextul metodelor științifice moderne de calcul, metoda selectivă.

Noi pregătim de pe acum o serie de cadre pentru a deservi unele instalații moderne pe care vrem să le introducem. Avem în vedere, în primul rînd, prelucrarea datelor din activitatea stațiunilor de pe litoral, dar cu posibilitate de extindere și la alte stațiuni. Iau numai problema rezervării spațiilor în hoteluri. În mod curent sînt ignorate implicațiile pe care le are în prezent stabilirea cu exactitate a locurilor disponibile în spațiile respective. Or, o rețea modernă hotelieră, cum este de fapt și rețeaua noastră, nu se poate împăca cu formele empirice, greoaie, ci necesită condiții în care într-un minut să poți să răspunzi care sînt disponibilitățile reale în una sau alta din capacitățile de cazare create. Aceasta are și un mare avantaj practic, fiind de natură să ridice calitatea serviciilor turistice, o cerință prioritară în dezvoltarea turismului nostru intern și internațional. M-am referit doar la cîteva aspecte privind latura abordării științifice. Problema este însă mult mai amplă. Un început pe linia străduințelor noastre a fost făcut prin revederea organizării interioare a Direcției de Studii a O.N.T., în care activează un grup de specialiști, compus din geografi, economiști, arhitecți etc. chemat să indice cum poate fi mai bine valorificat potențialul turistic dintr-o zonă sau alta.

În elaborarea și definitivarea schiței orientative de valorificare a potențialului turistic, în afară de specialiștii amintiți, conlucrăm strîns cu organele locale, care cunosc mai bine elementele de detaliu. Ne bucurăm de mult sprijin din partea organelor locale de partid și de stat, care ne-au trimis propuneri de lucrări, ne roagă să le vizităm, astfel ca împreună cu ele să putem defini modalitățile practice de punere în valoare a potențialului turistic extrem de bogat al țării noastre.

Complexitatea prestațiilor turistice implică în mod obiectiv participarea unor factori cît mai largi. Problema turismului nu poate fi rezumată la ceea ce face O.N.T. cu aparatul lui, oricît de perfect ar putea fi el la un moment dat. În primul rînd trebuie antrenate cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, consiliile populare județene, apoi diverse asociații etc. Sugestiile cetățenilor sînt de asemenea extrem de utile ; am primit și primim mereu — și acesta este un lucru foarte bun — o serie de sugestii cu privire la ce ar trebui făcut în diferite locuri și zone. Alegînd din multitudinea de sugestii și preocupări ceea ce este cel mai potrivit în fiecare moment dat, sînt convins că vom generaliza ceea ce este experiență bună și vom avea garanția că ceea ce facem în privința orientării investițiilor (și nu numai în această privință, ci și în întreaga organizare a activității turistice) va corespunde din plin acestui fenomen social-economic deosebit de important, cu pronunțatul caracter de masă pe care l-am amintit la început.

Pagini realizate de :

V. IRINA și D. DRAGOMIRESCU

Corespondență din Pekin

POPAS PE UNA DIN COORDONATELE INDUSTRIALE

ÎNCERCAREA repetată de a cuprinde cu privirea întregul oraș Pekin de pe cotele sale cele mai ridicate, de a-i studia topografia atunci cînd era învăluit în lumina vie a soarelui sau în cea albă, revărsată de razele lunii, a dat de fiecare dată numai rezultate parțiale. Pe retină, ca pe o peliculă de film s-au fixat cele mai diferite imagini: clădiri vechi în stilul arhitectonic tradițional, cu acoperișuri din țiglă lucioasă de diferite culori, predominînd cea roșie, cu cornișe răsfrînte, siluetele celor noi, din beton și sticlă, aerate. Cu cît străpungeam zarea, spre periferii, cerul părea sprijinit de piloni giganți, adînc înfipți în pămînt: erau coșurile fabricilor care torceau caiere de fum negru și gălbui. Limitele orașului nu am putut să le fixez vizual niciodată; le bănuiam doar, le trasam imaginar.

Întrebării pe care mi-am pus-o deseori: care este profilul acestor fabrici și uzine dintre care multe, majoritatea aș putea spune, au ca vîrstă cu puțin mai mult de un deceniu, i-am găsit răspuns în timpul diferitelor vizite făcute în ultimii ani. Locuri odinioară necultivate, dealuri cu liziere de pomi pitici și tufișuri, au devenit importante zone industriale ale Pekinului. Iar gama întreprinderilor este largă: de la cele ale industriei grele, constructoare de mașini-unelte, la cele ale industriei ușoare — fabrici textile, de mase plastice etc. Activitatea de corespondent mi-a purtat pașii spre multe din ele.

Într-o frumoasă zi de toamnă, cînd copacii îmbrăcaseră mantie de aramă, călăuzit de un soare sfios, am poposit cîteva ore în periferia de sud-est a orașului. Drumul de asfalt, aproape paralel cu cel spre orașul Tientzin, străjuit de copaci umbroși și lanuri de orez ia sfîrșit. În fața noastră se ridică edificii moderne, un păienjeniș de instalații. Nu departe, circular, se văd cantități imense de cărbune, adevărate dealuri — materia primă. Sîntem la uzina chimică și de innobilare a cărbunelui — cocs.

Gazdele, Wu Tzi Jai, director adjunct, și Fan Yi Shan, șef de secție, ne îmbie să sorbim din cana cu ceai verde aburind. Discuția se înfiripă pe nesimțite și continuă mult timp. Amabilii interlocutori au ținut să precizeze, printre altele, că acest obiectiv are o vîrstă fragedă și că a fost ridicat intr-un timp record. După ce pregătirile au luat sfîrșit, șantierul s-a deschis într-o zi din august 1958. Industria avea nevoie de cocs, agricultura de îngrășăminte chimice. Mulți din muncitorii de azi ai combinatului au fost mai întîi constructorii lui. El s-a ridicat văzînd cu ochii și după opt luni a fost terminat și dat în exploatare. Unitățile de producție construite în prima perioadă se întindeau pe 150 000 mp, iar utilajele instalate însumau 6 000 de tone. Ulterior, combinatul a fost extins, adăugîndu-i-se noi capacități de producție. Cuptorul, în care are loc metamorfoza cărbunelui cu cele 65 de „guri" mereu nesățioase și cele 7 secții, au început să funcționeze din plin. Nu după mult timp au fost ridicate două noi cuptoare pentru obținerea cocsului. Potrivit literaturii de specialitate, de obicei, pentru construirea unui asemenea cuptor este necesară o perioadă mai mult decît dublă față de cea în care a fost realizat cuptorul combinatului. A fost un succes de seamă al constructorilor entuziaști, mobilizați de chemarea de a grăbi construcția și a o da cît mai repede în exploatare.

Înainte de a lua drumul innobilării, vagoanele de zeci de tone cu cărbune sînt răsturnate automat, în două minute, într-un mare bazin, unde bulgării sînt fărămițați, aduși la anumite dimensiuni; conveiere îi poartă mai departe, în cuve speciale în care mixează diferitele calități de cărbune înainte de a fi introduse în cuptoare.

Săparea bazinului, cu o adîncime de 13 m a ridicat probleme deosebite. Apa subterană se infiltra peste tot. Pe atunci, la Pekin era un sezon excesiv de ploios. Dacă se continua săparea bazinului fără a se lua măsuri preventive pentru întărirea pereților, exista pericolul unei surpări de teren. Ce era de făcut? A urmat o perioadă de confruntări de păreri, de schimb de experiență și au fost avansate diferite propuneri. În mod obișnuit într-o asemenea situație pereții sînt căptușiți cu plăci de oțel. Aceasta ridica însă problema: de unde să se ia asemenea plăci cînd industria avea de rezolvat probleme și mai dificile. Unii muncitori au propus să se folosească lemnul. Acesta prezenta însă inconvenientul că după o perioadă putrezea, iar bazinul devenea inutilizabil. Studiindu-se diferite variante s-a ajuns la concluzia că cel mai economicos și durabil proiect este cel care prevede folosirea cimentului. Problema a fost rezolvată; bazinul construit atunci este folosit și astăzi. Constructorii au avut de învins și alte greutăți de ordin tehnic.

Cele trei cuptoare dau o producție zilnică de 4 000 tone, aproape 1 500 000 tone cocs anual care este expediat în peste 2000 de întreprinderi din țară, cu precădere în combinatele metalurgice. În uzină intră zilnic și din ea ies 5 000 de tone de cărbune, cocs și îngrășăminte chimice. Gazele eliberate în timpul arderii sînt captate și dirijate spre numeroase fabrici din Pekin, spre diferite locuințe din capitală și folosite în locul gazului metan. Anual se produc 500 milioane mc. gaz de cărbune, volum care poate asigura încălzirea a 300 000 de locuințe. O parte din gaz este transformat în diferite produse și subproduse chimice.

Am vizitat secțiile principale: de preparare, de combinare a celor 8 calități de cărbune, cuptoarele, secția de obținere a diferitelor îngrășăminte chimice, care totalizează o producție de 50 de tone pe zi. Utilajele sînt în marea lor majoritate proiectate și construite în diferite întreprinderi din țară, iar randamentul lor este cel specificat de documentația tehnică.

După ce gazele străbat labirintul de țevi, supuse unor procese complexe, trecînd prin diferite stări și formule chimice, se opresc puțin timp într-un rezervor uriaș de distilare, înalt de peste 30 m, unde se obține benzolul. Anual se produc aici între 12 și 15 mii tone benzol, produs cu multiple întrebuințări în industria chimică și în alte ramuri ale economiei naționale.

Îngrășămintele chimice produse aici iau drumul comunelor populare din jurul capitalei în cantități tot mai mari și în sortimente mereu sporite.

Colectivul acestui combinat apreciază că prin îndeplinirea conștiincioasă a sarcinilor de producție contribuie la ridicarea pe o treaptă superioară a industriei și agriculturii întregii țări.

Ion GĂLĂȚEANU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

A.E.L.S.: Schimburile comerciale

COMERȚUL EXTERIOR al țărilor care fac parte din Asociația europeană a liberului schimb — incluzînd și Finlanda, care este stat asociat — a crescut în primul semestru al anului curent mai repede decît în 1968. O trăsătură comună a celor două perioade a fost ritmul mai rapid al sporirii exporturilor decît al importurilor, consecința fiind reducerea deficitului balanței comerciale.

În 1968 exportul total al țărilor A.E.L.S. s-a mărit cu 8,3% (cifra corespunzătoare din 1967 a fost de 2,4%, ajungînd la 33,17 miliarde dolari, iar importul total cu 5,9% (5,3%), cifrîndu-se la 39,62 miliarde. Deficitul — de 6,45 miliarde — a fost astfel cu 331 milioane dolari mai mic decît în 1967. O dinamică mai lentă în acest din urmă an a cunoscut comerțul între țările A.E.L.S., cu un spor de 5,9% în 1968 (față de 9,7% în anul precedent). În raport cu 1959, ultimul an dinaintea constituirii Asociației, comerțul intra — A.E.L.S. a fost în 1968 cu 145% mai mare, pe cînd exportul și importul total al țărilor membre au crescut cu 83% respectiv 88%. Faptul că anul trecut comerțul intra — A.E.L.S. a fost devansat, ca ritm, de comerțul exterior total este explicat prin împrejurări cu acțiune temporară, printre care și devalorizările efectuate în Anglia, Danemarca, Finlanda spre sfîrșitul anului 1967.

În semestrul I 1969 țările A.E.L.S. și-au mărit exportul total față de aceeași perioadă din 1968 cu 14,6% (în semestrul I 1968 față de aceeași perioadă din 1967 cu 1,9%), iar importul total cu 9,1% (3,2%). Deficitul balanței comerciale a însumat 3031 milioane dolari, cu ceva mai mult de 500 milioane sub cifra corespunzătoare din perioada de referință.

Creșterea exporturilor în primul semestru al acestui an a fost generală, în timp ce importurile au evoluat mai diferențiat. Exportul Angliei s-a mărit cu 12,5%, iar acela al celorlalte două țări care au devalorizat în toamna anului 1967 — Danemarca și Finlanda — a crescut cu circa 16% fiecare. De același ordin de mărime, adică circa 16%, au fost sporurile în Suedia, Elveția și Portugalia, pe cînd în Austria și Norvegia exporturile s-au mărit cu 18% și respectiv cu 19%. Cît privește importurile, ele au descrescut cu 4,4% în Portugalia și au fost sporite numai cu 0,5% în Norvegia. Creșterile au reprezentat 5,9% în Anglia, peste 10% în Austria, peste 17% în Danemarca și 18% în Finlanda, iar în Suedia și Elveția aproape 15%.

În schimburile țărilor A.E.L.S. cu țările membre ale Pieței Comune, importurile în semestrul I al anului curent au fost cu 9,4% mai mari decît în perioada corespunzătoare din 1968. În cazul Danemarcei și al Finlandei sporurile au fost de circa 19%, în cel al Suediei și al Elveției de 14% și respectiv 13%, în cel al Austriei și al Norvegiei de circa 9% și respectiv 8%. Importul Angliei din Piața Comună nu s-a mărit decît cu 2,3%, cel al Portugaliei cu 1,3%. Exportul spre țările Comunității Economice Europene s-a mărit pe ansamblul A.E.L.S. cu aproape 18%. Pentru Austria sporul respectiv a fost de 24%, pentru Danemarca 17%, Finlanda 15%, Norvegia 21%, Portugalia 29%, Suedia aproape 20%, Elveția circa 19% și Anglia 15%.

Exporturile destinate Statelor Unite au cunoscut în semestrul I o creștere de numai 2,8%, după ce în aceeași perioadă din 1968 se măriseră cu 13,8%. Încetinirea se datorează mai ales evoluției din primele trei luni ale anului curent, după care a urmat o reînviorare în trimestrul al doilea. Livrările engleze în S.U.A. au rămas practic staționare în prima jumătate a anului, cele suedeze au regresat cu 4%. Elveția și-a majorat exporturile cu 2,4%, Norvegia cu 7,5%, Portugalia cu 6,3%. În importul țărilor A.E.L.S. din Statele Unite s-a produs, dimpotrivă, o accelerare: +10,6%, față de 6,2% în semestrul I 1968. În acest sens a acționat sporirea importurilor engleze cu 12%, grație ponderii lor în importul total de mărfuri americane al A.E.L.S. Finlanda și le-a mărit pe ale sale cu 58%, Norvegia cu 21%, Suedia cu 14%, Danemarca a marcat un spor de 5%, iar Elveția unul de 4,3%. Austria și Portugalia, însă, au redus importul din S.U.A., cu circa 10% și respectiv cu 52%.

Comerțul A.E.L.S. cu „restul lumii" a crescut cu 5,9% la import și cu aproape 15% la export, în primul rînd sub influența schimburilor Angliei care deține circa 60% din volumul total al tranzacțiilor respective pe ansamblu A.E.L.S. Comerțul între țările Asociației s-a mărit cu 16%, revenindu-i în primul semestru 26% din exportul total al grupării. Numai Finlanda și Anglia au înregistrat sporuri mai mari în schimburile intra — A.E.L.S. decît în exportul spre țările Pieței Comune. În ceea ce privește importurile, acestea au fost în toate cazurile — cu excepția Norvegiei — mai mari din celelalte țări A.E.L.S. decît din țările Pieței Comune.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

R.P. Ungară — Canada

Dinamica schimbului de mărfuri dintre Ungaria și Canada, arată revista *Figyelö*, este ilustrată de următoarele cifre: exportul R. P. Ungare în Canada a crescut de la 7,5 mil. forinți valută în 1963 la 162,1 mil. forinți valută în 1968; importul R.P.U. din Canada a crescut în aceeași perioadă, de la 7,9 la 141,1 mil. forinți valută. Principalul loc în exportul ungar îl dețin mărfuri ale industriei ușoare, iar în import — materii prime și materiale de bază (sulf, azbest, cupru, cauciuc sintetic etc.).

R.P. Polonă — Berlinul occidental

Agenția PAP informează că o delegație de experți polonezi în domeniul economiei, condusă de Stanisław Maksimowicz, secretar general al Camerei de Comerț Exterior, a vizitat în Berlinul occidental o serie de mari întreprinderi industriale. Delegația a purtat convorbiri cu reprezentanți ai Camerei pentru industrie și comerț din Berlinul occidental cu privire la posibilitățile de extindere a legăturilor economice, dintre organizațiile de comerț exterior ale Poloniei și Berlinului occidental.

R.S. Cehoslovacă — R.P. Chineză

Un acord privind schimburile comerciale și plățile pe anul 1969 a fost încheiat la Praga între Cehoslovacia și R. P. Chineză — relatează publicația *Le commerce extérieur Tchécoslovaque*". În baza acordului se prevede o creștere cu 11% a volumului schimburilor comerciale bilaterale în comparație cu anul 1968. Cehoslovacia exportă în R. P. Chineză îndeosebi produse ale industriei constructoare de mașini (80%). Exporturile chineze cuprind în special produse ale industriei alimentare.

U.R.S.S. — Marea Britanie

Andrianik Petrosianț, președintele Comitetului sovietic pentru folosirea energiei atomice, l-a primit pe John Hill, președintele Oficiului britanic pentru energia atomică. Au fost discutate probleme de interes reciproc referitoare la dezvoltarea energeticii atomice, folosirea izotopilor radioactivi și altele. Au fost de asemenea abordate perspectivele dezvoltării colaborării bilaterale dintre U.R.S.S. și Marea Britanie în domeniul energiei atomice — anunță agenția TASS.

R.P. Ungară: Evoluția comerțului exterior în primul semestru

Referindu-se la alocuțiunea rostită în cadrul unei conferințe de presă de Dr. Jozsef Biro ministrul Comerțului exterior al R.P. Ungare, buletinul *„Hungaropress"* citează, printre altele: „În primul semestru al acestui an, exporturile ungare plătite în ruble au sporit cu peste 10%, iar cele plătite în dolari — cu peste 25% față de aceeași perioadă a anului precedent. Ca volum, livrările de mașini și de produse ale mecanicii de precizie au depășit în cele mai multe cazuri pe cele din perioada corespunzătoare a anului trecut, iar produsele industriei ușoare au cunoscut la export cel mai rapid ritm. Importurile de mărfuri provenind de pe piețele cu decontarea în ruble au crescut cu 8%, iar de pe piețele cu decontarea în dolari — cu 16% față de primul semestru al anului 1968".

S.U.A.: Comerțul cu țări socialiste

După cum anunță Buletinul de știri al Casei Albe, exporturile S.U.A. în țările socialiste din Europa răsăriteană au atins, în primul trimestru al anului 1969, cifra de 39,3 milioane dolari. Din totalul exporturilor efectuate, Poloniei i-au revenit 7,9 milioane dolari, iar R. D. Germane 3,9 milioane dolari.

Importurile americane din aceste țări în primul trimestru al anului curent s-au ridicat la 42,9 milioane dolari. Polonia a furnizat produse în valoare de 22,4 milioane dolari, iar importurile din U.R.S.S. au totalizat 11,6 milioane dolari

MONDORAMA

AGLOMERAȚIA PARIZIANĂ

Parisul propriu-zis, împreună cu suburbiile sale, care se întind pe distanțe de pînă la 30—40 de km, numără în prezent potrivit ultimului recensămînt, peste 9,8 milioane de locuitori. Prin marile acțiuni de descentralizare a metropolei — întreprinse în ultimii trei ani —, aglomerația pariziană a fost și continuă să fie „împinsă" spre periferii, astfel încît centrul orașului a ajuns să aibă astăzi numai 2 600 000 de locuitori, față de 2 800 000 cît avea în 1965. Descentralizarea a creat însă o serie de probleme complexe transportului public. A trebuit în primul rînd să fie sporită rețeaua de căi ferate ur-

bane. Astăzi locuitorii Parisului au la dispoziție 989 de km de cale ferată, cu 340 stații răspîndite în interiorul celor șase mari suburbane. Pe aceste linii circulă zilnic 3000 de trenuri, care parcurg în total 70 000 de km. Parcul rulant este format din 1 146 de vagoane și cîteva sute de automotoare. Trei sferturi din căile ferate din zona pariziană sînt electrificate. Traficul zilnic : 1 135 000 de călători.

CONSTRUCȚII CONTRA CRONOMETRU

O întreprindere din Hamburg a realizat, în iunie anul acesta, un adevărat record, construind un bloc cu șapte etaje, destinat adăpostirii unor birouri comerciale, în timp de două zile, 17 ore și 41 de minute. Întreaga construcție a fost ridicată din panouri prefabricate. Cronometrarea construcției respective a început după ce au fost aduse și sortate pe teren absolut toate materialele.

Cu cîteva luni mai înainte, niște pontonieri construiseră peste golful Kiel, în apropiere de orașul Schleswig, un pod de vase lung de 1130 de metri, în numai 34 de minute. Și aici totul a fost pregătit mai dinainte. Podul acesta a rămas mai departe pe locul unde a fost montat, fiind dat în folosința agricultorilor din regiune.

O NOUĂ BOALĂ PROFESIONALĂ

O NOUĂ boală profesională a fost descoperită printre funcționarii de birou din New-York. Simptomele acestei boli, care a fost denumită sindrom fotofobic, sînt amețeală și tendința irezistibilă de retragere într-un colț mai puțin luminos. Neurologii atrag atenția că majoritatea celor la care se manifestă acest sindrom (secretare, dactilografe etc.) se ocrotesc singuri, acoperind cu storuri geamurile birourilor lor. Problema a început să intereseze și pe profesorii de arhitectură de la Universitatea Columbia, — care se văd nevoiți să revadă planurile clădirilor pentru birouri cu pereți de sticlă, — și mai ales pe proprietarii clădirilor în cauză, întrucît pentru birourile luminoase, cu geamuri mari, se plătește o chirie mai mare. iar funcționarii, ca să poată lucra, le acoperă geamurile.

„CIORAPUL" ÎN PERICOL?

Monede și lingouri de aur în valoare de șapte miliarde de dolari (aproape 40 miliarde de franci), adică aproximativ un sfert din aurul tezaurizat în prezent de particulari în întreaga lume, sînt puse la „ciorap" de cetățenii Franței. Afirmația aparține ministrului economiei și finanțelor, Valéry Giscard d'Estaing, care explică acest fapt ca o reacție a publicului, cu atît mai semnificativă cu cît nu aduce nici o dobîndă deținătorilor, față de nesiguranța în materie monetară.

Fenomenul acesta înseamnă însă și „înghețarea" unor importante mijloace de finanțare. „În S.U.A. și Anglia particularii nu au dreptul să posede aur și totuși nu le merge mai rău — afirmă Gabriel Aranda în săptămînalul *Entreprise*. Este probabil că într-o bună zi acest «lux francez» va sfîrși prin a fi pus în cauză".

El mai relevă că francezii au în același timp la „ciorap" și impozanta sumă de 74,6 miliarde de franci. În vederea atragerii în circulație a acestor bani el pledează pentru mărirea dobînzii oferite de casele de depuneri (care este acum de 4% și n-ar acoperi reducerea anuală a puterii de cumpărare a monedei), avînd în vedere și faptul că, spre deosebire de depunătorii de rînd, deținătorii de capitaluri mari pot obține acum o dobîndă de pînă la 11% pe piața eurodolarilor.

BATERII CU ZAHĂR

O baterie cu zahăr, nu pentru expus în vitrinele cofetăriilor, ci una adevărată, a fost concepută și brevetată de un elev în vîrstă de 18 ani, aflat în ultima clasă a unui liceu din orașul canadian Toronto. Invenția a și fost solicitată de marina S.U.A. și de N.A.S.A., însă tînărul a afirmat că dorește s-o păstreze în interiorul granițelor țării sale. Rugat să explice cum a ajuns la invenția lui, el a declarat ziariștilor : „Este atît de simplu, încît mă mir că nimeni nu s-a gîndit pînă acum la asta". Ceea ce, din modestie, nu le-a spus este că de la vîrsta de 9 ani el citește lucrările de specialitate din biblioteca fratelui său mai mare, care este fizician la o universitate canadiană.

CONDUCTA PETROLIERĂ SUEZ — ALEXANDRIA

Societatea de apă și salubritate „Socea" a semnat cu guvernul R.A.U. un contract în vederea construcției unei conducte de 330 km ce va lega Suezul de Alexandria. Conducta va putea transporta 50—70 milioane tone de țiței pe an. Datorită instalațiilor noi, construite o dată cu conducta, la Suez vor putea acosta pe viitor petroliere de pînă la 312 000 tone. Filială a societății Pont-à-Mousson, „Socea" a instalat pînă în prezent 50 000 km de conducte în diverse țări ale lumii.

SĂPARE RAPIDĂ

Tunelurile, șanțurile pentru conducte, carierele de piatră, galeriile de mină vor putea fi săpate cu un nou dispozitiv, mult mai rapid și mai eficace decît mijloacele cunoscute pînă acum. Noua mașină, care pătrunde prin topire întocmai ca un cuțit fierbinte în ceară, emite un fascicol de electroni avînd aspectul unui ac încălzit la alb. Fasciculul are un diametru de numai 1,6 mm și o lungime de cîțiva centimetri.

Noul aparat al întreprinderii **Westinghouse Electric Corporation** este mai mobil decît dispozitivele mecanice de tăiat și forat, datorită, printre altele, faptului că nu are recul. Întregul dispozitiv are o greutate de 136 kg.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚII LENTE ÎN PRODUCȚIA ALIMENTARĂ

DEȘI DUPĂ aprecierea unor economiști cu renume terenurile utilizabile pentru agricultură ar putea asigura alimentația unei populații de zeci de ori mai numeroase decît cea actuală[1]), problema subnutriției a sute de milioane de oameni, cea a căilor de extindere a producției agricole din țările în curs de dezvoltare într-un ritm mai rapid decît ritmul creșterii demografice, constituie una dintre preocupările de primă urgență ale diferitelor foruri naționale și internaționale.

Într-un studiu publicat de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (în **Bulletin mensuel, Economie et statistique agricoles**, nr. 4/1969) este comparată evoluția celor doi indici menționați (vezi tabelul alăturat) pe principalele regiuni în curs de dezvoltare din lume. Se constată că, luîndu-se ca bază nivelul mediu din anii 1952 — 1956 = 100, volumul global al producției alimentare a cunoscut progresia cea mai rapidă în țările Orientului Apropiat și cea mai înceată în țările Africii. În ceea ce privește indicele creșterii populației (față de aceeași perioadă de bază), acesta a înregistrat valori mai puțin ridicate decît cel al producției alimentare pentru toate regiunile examinate, cu excepția Africii. Ca urmare, în 1967 față de media pe 1952—1956, producția alimentară pe locuitor a crescut cu 8% în Orientul Apropiat și Extremul Orient și cu 3% în America Latină, stagnînd însă în Africa.

Regiunea	Indici medii pe				1967
	1948—52	1953—57	1958—62	1963—67	
Producția alimentară globală *)					
— Africa	87	103	116	131	138
— Extremul Orient	87	103	122	136	144
— America Latină	88	104	120	140	148
— Orientul Apropiat	84	105	124	143	151
Pe toate regiunile	87	104	121	137	145
Populația					
— Africa	91	102	116	131	138
— Extremul Orient	93	102	113	127	133
— America Latină	90	102	118	136	144
— Orientul Apropiat	90	103	117	133	140
Pe toate regiunile	92	102	115	129	136
Producția alimentară pe locuitor *)					
— Africa	95	100	101	100	100
— Extremul Orient	94	101	108	107	108
— America Latină	98	101	102	102	103
— Orientul Apropiat	93	102	107	108	108
Pe toate regiunile	94	101	106	106	106

*) Inclusiv cacao, exclusiv peștele

[1]) Vezi, de pildă, Colin Clark, Population growth and land use London, 1967.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 39 (317)
39
VINERI
3 octombrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ și PERSONALITATEA ÎNTREPRINDERII

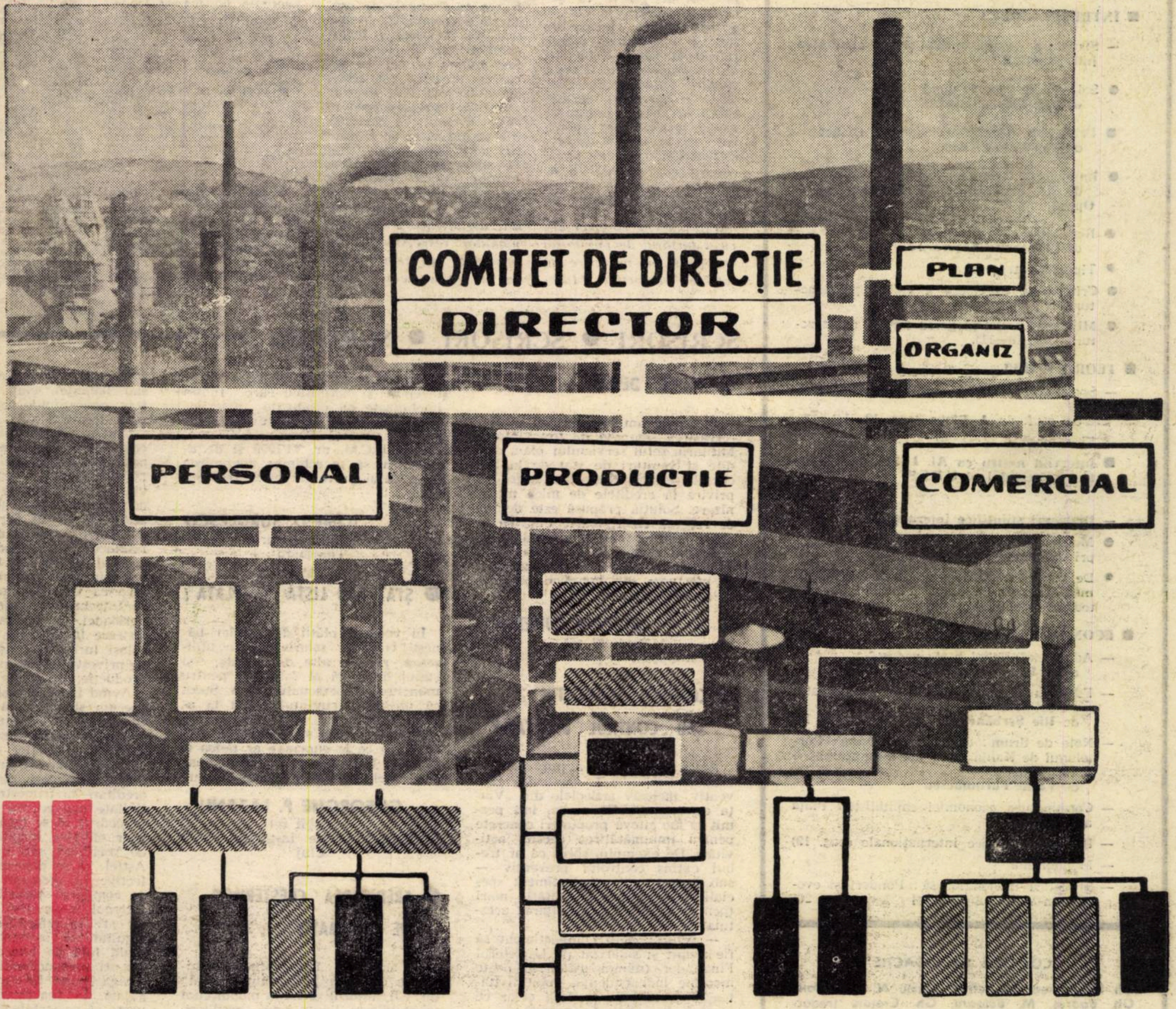

Dialoguri științifice internaționale

- MARGINALII LA O DISCUȚIE ROMÂNO-AMERICANĂ PRIVIND ANALIZA INPUT – OUTPUT
- DE VORBĂ CU PARTICIPANȚI LA COLOCVIUL ROMÂNO-FRANCEZ CU TEMA „PLANIFICAREA, METODELE ȘI TEHNICILE SALE“

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 39, din 3 octombrie 1969

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— Ancheta noastră: Care este stadiul realizării planului de investiții? — După opt luni pe cîteva șantiere cu obiective industriale din municipiul București de **L. Țintea, I. Bumbea, S. Popescu** (pag. 3)

— În județul Argeș: Mutații profunde în structura populației de **I. Anton** (pag. 5)

— **Agricultură:** Influența mecanizării asupra economiei cooperativelor agricole de conf. **I. Hațegan** (pag. 7)

— **Agenda economistului**

● Precizări privind aplicarea corecțiilor de preț în livrările de cărbune de **Valentin Prisăcaru**

● În industria ușoară: Legiferarea muncii la domiciliu de **Al. Deteșan, N. Vieru** (pag. 9)

■ **ÎNTREPRINDEREA**

— **Structura organizatorică și personalitatea întreprinderii**

● Soluțiile să intre în viață de ing. **Nicolae Haneș**

● Principiul trebuie transformat în act de **Constantin Pasat**

● Implicațiile tehnologiei de dr. **E. Trattner, V. Enache**, ing. **I. Oprea**

● Realitatea particularului de **Constantin Cojocaru**

● Tipuri de structuri

● Criterii de apreciere a validității structurilor.

● Mijloace pentru alegerea tipului de structură (pag. 10—11).

■ **TEORII ● IDEI**

— Societatea socialistă multilateral dezvoltată de conf. dr. **I. Blaga** (pag. 12—14)

— **Fișe**

■ **Interviul nostru cu Al. I. Struiev, ministrul comerțului al U.R.S.S.** (pag. 15)

— **Dialoguri științifice internaționale**

● Marginalii la o discuție româno-americană privind analiza input-output

● De vorbă cu participanți la Colocviul româno-francez cu tema „Planificarea, metodele și tehnicile sale" (pag. 16—17)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— Aderarea Angliei încă în ceață de **D. Dragomirescu**

— Formula „Immer und Ewig" — o strategie electorală de **Ilie Șerbănescu** (pag. 18)

— Note de drum: din R.D. Germană: Porțelanul de Kahla — pe noi dimensiuni ale progresului de **Vasile Porumbescu**

— Conjunctura economiei capitaliste: Piața automobilelor

— Relații economice internaționale (pag. 19)

— Mondorama

— Statistică internațională: Ponderi și evoluții în comerțul mondial (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crejoiu** (redactor șef adjunct), **I. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● Valoarea factorului de putere neutral

PETRE BULAMACE, contabil șef, Fabrica de ciment-Medgidia. — *La scrisoarea dv. „Este drept să penalizăm economiile?" ne-a răspuns atît Ministerul Energiei Electrice cît și Ministerul Finanțelor. Am ales pe cel semnat de tovarășul Gheorghe Popescu, director general în Ministerul Finanțelor și care poate fi de folos și altor unități interesate:*

„Între H.C.M. nr. 2763/1968 și Instrucțiunile elaborate de Ministerul Finanțelor și Ministerul Energiei Electrice pe de o parte și prevederile Decretului nr. 167/1958 pe de altă parte, nu sînt contradicții. Termenul de prescripție final începe de fapt să curgă de la sfîrșitul anului de referință, cînd devin scadente la plată (prin buget), sumele reprezentînd reducerile de tarife care n-au putut fi acoperite în cursul anului din sporurile încasate de întreprinderile furnizoare de energie electrică. Este însă drept că, în ultimii ani, a devenit tot mai mare numărul întreprinderilor care au depășit factorul de putere ca urmare — printre altele — a investițiilor făcute de stat și a nivelului tehnic ridicat al noilor capacități de producție. În această situație suma reducerilor de tarife a crescut sensibil, concomitent cu micșorarea sumei reprezentînd sporurile de tarife. A devenit astfel posibil ca în unele situații să nu poată fi acoperite exact, în aceeași lună, sumele reprezentînd reducerile și, în acest fel, întreprinderile care au depășit factorul de putere au beneficiat cu întîrziere de sumele respective. Începînd cu 1 aprilie a.c. au intrat în vigoare noi reglementări care ridică valoarea factorului neutral de putere și ca urmare — așa cum arată realizările din primele luni de aplicare — se va restabili treptat echilibrul dintre suma reducerilor și majorările tarifare. În ce privește sumele neplătite din perioada cînd au acționat vechile reglementări, Ministerul Finanțelor analizează, în prezent, împreună cu factorii interesați, posibilitățile de acoperire a sumelor respective în cursul anului, înainte de cunoașterea situației pe întregul an. Greutățile sesizate de autorul articolului nu sînt ocazionate însă de reglementările legale. Nerespectînd prevederile Regulilor de bază privind planificarea, evidența și calcularea prețului de cost (care prevăd că înregistrarea în conturile de producție a economiilor rezultate din majorarea factorului neutral de putere se face numai pe măsura încasării sumelor respective de la furnizorii de energie electrică) întreprinderea în cauză diminuează cheltuielile de producție și respectiv majorează beneficiul cu sume pe care nu le-a încasat efectiv. Pentru a evita greutățile de ordin financiar generate de modul de înregistrare a economiilor respective, întreprinderile au posibilitatea ca prin intermediul organului tutelar să solicite Ministerului Finanțelor amînarea vărsămintelor din beneficii cu sumele respective pînă la încasarea lor de la furnizorii de energie electrică".

● Recunoașterea vechimii în funcții economice

ELEONORA VISTOVSCHI, I.M.A. Ortișoara — Perioadele de activitate desfășurate ca lucrător cu muncă politică și de frecventare a învățămîntului de partid se iau în considerare la stabilirea stagiului în funcții economice dacă — înainte de a fi scoasă din producție — ați deținut o funcție economică.

● **NICOLAE PETRESCU, Botoșani** — Conform avizelor fostului Comitet de stat pentru probleme de organizare și salarizare (în prezent în vigoare), fiind absolvent al școlii medii tehnice de comerț, perioada de 8 ani cît ați îndeplinit funcția de diriginte P.T.T.R. se ia în calculul stagiului în funcții economice medii.

● **ȘTEFAN OLTEANU, Balș** — Prelucrătorul de abonamente presă nu este considerat în funcție economică medie. Stagiul respectiv nu se include în calculul necesar pentru promovarea în funcția de contabil I.

● **ADRIAN TOPOR, Teiuș** — Față de studiile pe care le aveți puteți ocupa o funcție administrativă. Conform HCM nr. 1051/1962, organele locale de repartizare a forței de muncă au îndatorirea să vă sprijine pentru reîncadrarea într-o funcție corespunzătoare pregătirii dv.

● **FELICIA DAN, Copșa Mică** — Răspunsul comunicat tov. Maria Araveicii din Piatra Neamț, în numărul 27 al revistei noastre, corespunde pe deplin reglementărilor în vigoare. Dacă la data aplicării H.C.M. nr. 328/1967 (1 martie 1967) erați încadrată în funcția de contabil II, cu respectarea prevederilor din indicatorul de studii în vigoare pînă la data de mai sus, puteți fi promovată contabil I sau alt post echivalent, dacă aveți o vechime de cel puțin cinci ani în funcții economice medii (fiind absolventă a învățămîntului mediu de cultură generală). În cazul dv. nu se pune condiția prevăzută la pct. 6 din anexa IVB aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967, care se aplică numai angajaților încadrați după aplicarea acestei hotărîri (la încadrarea lor în funcții economice). În acest sens s-a avizat în mod constant de Ministerul Muncii — departamentul Salarizării (avizele nr. 50075/1969, 50277/1969 și altele).

● **MAGDALENA BARDAȘU, Rîmnicu Vîlcea** — Condițiile prevăzute pentru ocuparea funcției de merceolog I sînt: absolvirea învățămîntului mediu economic și un stagiu de cel puțin cinci ani în funcții economice medii. Neîndeplinind aceste condiții nu este posibilă încadrarea dv. în această funcție.

● **ION FODOR, contabil șef, Fabrica de mobilă Gherla** — H.C.M. 1093/1950, stabilește obligația abonaților de a ține evidența convorbirilor telefonice efectuate. Circulara 145397/1954 a Ministerului Poștelor și Telecomunicațiilor precizează că urmărirea și ținerea evidenței exacte a convorbirilor telefonice interurbane este în sarcina abonaților. După facturarea lor este posibilă o confruntare între aceste evidente și bonurile întocmite de oficii. În conformitate cu instrucțiunile în vigoare facturarea se face pentru toate posturile telefonice. Limitarea convorbirilor telefonice efectuate de abonați nu este prevăzută de instrucțiuni decît în situații excepționale (deranjamente și durată mare). Abonatul este liber însă să urmărească și să limiteze convorbirea în așa fel încît să se încadreze în limita plafonului de cheltuieli.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

● ACORD DEPLIN

În nr. 36 am citit cu viu interes scrisoarea semnată de tov. Marin Militaru, șeful serviciului plan, credite și venituri de stat de la Sucursala Băncii Naționale Argeș cu privire la creditele de mică mecanizare. Soluția propusă este demnă de reținut. Ar fi foarte bine ca în cazul cînd o unitate nu realizează beneficii peste plan, rambursarea creditelor de mică mecanizare să se efectueze din beneficii obținute în cadrul planului.

ȘTEFAN BUREȚEA
contabil șef
Combinatul de cauciuc Jilava

● CONTROL PREVENTIV SAU CONTROL BUGETAR?

Am citit tot ce s-a publicat în ultimul timp despre controlul preventiv, inclusiv articolele din „Viața economică". De aceea, îmi permit să fac cîteva propuneri concrete pentru îmbunătățirea acestei activități. De exemplu socot că ar trebui extins controlul preventiv — sub forma unui compartiment specializat — și la alte unități mari (pentru a se evita fărîmițarea acestuia):

— șeful acestui compartiment să fie numit și salarizat de Ministerul Finanțelor (numai astfel se poate menține independența, obiectivitatea și fermitatea în fața celor ce încalcă disciplina financiară);

— unitățile să întocmească bugete pentru toate sectoarele de activitate în care să fie cuprinse consumațiile de valori (costurile) și numai asupra acestora să se execute controlul (va dispare astfel arbitrariul și aprecierea subiectivă);

— în cazul cînd datorită măsurilor luate de forul tutelar privind schimbarea planului de producție, după ce unitatea s-a aprovizionat cu materiale care prisosesc față de planul redus ulterior, contravaloarea lor să fie înregistrată pe conturi în afara bilanțului — pe numele forului tutelar — care să răspundă de redistribuirea la alte unități. Aceeași soluție să fie aplicată și în cazul comenzilor de produse începute și nefinisate care rămîn imobilizate ca producție neterminată și produselor finite fără desfacere asigurată. Propun să fie modificat H.C.M. nr. 74/1959 și de asemenea, să se schimbe denumirea controlului preventiv în control bugetar.

IOSIF D. SURULESCU
economist și jurist
Timișoara

● ȘTAT SAU LISTĂ DE PLATĂ?

În vederea plății drepturilor bănești cuvenite salariaților se utilizează, printre alte documente, și statul de plată al salariilor pentru muncitori și personalul T. A. Socot că utilizarea cuvîntului ștat la aceste documente apare impropriu. Pentru a oglindi și reprezenta operațiunile ce le cuprinde ar putea fi denumit listă de plată și ar răspunde astfel cerințelor documentului.

GHEORGHE P. LAZANU
contabil șef
Întreprinderea de instalații nr. 4
Cluj

● CREDITAREA CREȘTERILOR DE NORMATIV

În articolul „Determinarea limitei de creditare a contului curent" (nr. 22), autorul prezintă modul cum se stabilește limita de creditare pentru creșteri normative. Din conținutul articolului reiese că autorul nu este de acord ca limita de creditare să fie influențată de obligațiile pe care unitatea și le-a creat în perioada precedentă și care se achită în viitor (cazul materialelor aprovizionate în acest timp și salariilor ce privesc producția fabricată tot în perioada expirată). Justificarea ce se aduce în susținerea acestei idei este că unitățile economice au pasive stabile, planificate și că acestea sînt permanente și se mențin la un nivel relativ constant. În concluzie, se propune ca volumul creditelor ce urmează a se rambursa (limitele descrescînde) să se calculeze după depunerea bilanțurilor sau balanței, cînd se cunosc, de fapt, operațiunile ce se vor efectua între conturile A și B.

Dintr-o analiză mai amănunțită a celor susținute observăm că sînt neglijate următoarele aspecte: regularizările între contul A și B privind amortismentele nu se mai fac, deoarece acestea nu se mai încasează în contul B; aprovizionările cu materii și materiale nu decurg întotdeauna în mod ritmic ci, în general, acestea se fac către sfîrșitul trimestrului sau lunii (aceasta face ca valorile materiale să intre în întreprindere pînă la sfîrșitul perioadei, iar achitarea să se înregistreze în perioada următoare). Același lucru se constată și în ceea ce privește îndeplinirea planului de producție.

Avînd în vedere și aceste aspecte, precum și faptul că baza creditării trebuie să o constituie valorile materiale existente, socot necesar ca la stabilirea limitelor de creditare să se țină seama de următoarele: stabilirea limitelor descrescînde de creditare în trimestrele ce au o activitate mai redusă decît trimestrul precedent să se facă pe baza stocurilor efective rezultate din balanța de verificare sau bilanțul contabil. Astfel, să se determine stocurile efective la elementele normate, să se compare stocurile efective cu întregul normativ al trimestrului la care se referă și, în funcție de rezultat, să se stabilească datoria reală față de bancă; dacă rezultă stocuri supranormative reiese că întreaga limită de creditare este angajată. În funcție de aceasta, ar urma să se stabilească limitele descrescînde, iar dacă rezultă stocuri subnormative, ar urma ca limita planificată pentru această perioadă să fie corectată cu aceste subnormative și în funcție de limita corectată, să se procedeze la stabilirea celei descrescînde.

Acest procedeu de stabilire a limitelor de creditare va permite ca și creditele acordate pentru stocurile de materiale, aprovizionate în ultimele zile ale trimestrului, să fie eșalonate la rambursare în tot cursul acestuia și nu în prima lună, așa cum s-ar proceda după părerea autorului articolului menționat.

RADU VASILIEVICI

ANCHETA NOASTRĂ

CARE ESTE STADIUL REALIZĂRII PLANULUI DE INVESTIȚII?

— După 8 luni, pe cîteva șantiere cu obiective industriale din Municipiul București —

MUNICIPIUL București — puternic centru industrial al țării — își lărgește necontenit baza tehnico-materială de producție și își întregește peisajul arhitectonic și urbanistic, pe baza masivelor investiții alocate an de an de stat. Numai în perioada 1966—1968 au fost construite în Capitală 6 întreprinderi și 13 secții noi și reutilate, modernizate și dezvoltate peste 50 de întreprinderi. În acest an, în urma acordării unor fonduri de investiții de 12,7 miliarde lei, se înalță alte noi întreprinderi și secții — dovadă elocventă a ritmului susținut de industrializare socialistă a țării.

În răstimpul primelor opt luni din acest an, ca urmare a unei mai susținute preocupări din partea beneficiarilor, proiectanților, constructorilor, furnizorilor de utilaje tehnologice și de materiale, au fost date în producție: „Fabrica de articole de sticlărie-București" (cu o capacitate de 39 500 tone/an ambalaje); la Uzina de țevi „Republica" s-a mărit capacitatea de producție cu 11 000 t/an țevi laminate la rece și 10 000 t/an țevi laminate la cald; la U.R.E.M.O.A.S. a intrat în producție o secție de alice de sablaj cu o capacitate de 7850 t/an; la Uzina „Vulcan" — un atelier de țevărie (6000 t/an); Fabrica de ciorapi „Adesgo" și-a mărit capacitatea cu încă 3 milioane perechi ciorapi pe an și multe altele.

Punerea în funcțiune a acestor capacități noi de producție se datorează, în principal, faptului că întreprinderile respective beneficiare de investiții au clarificat din vreme, în marea majoritate a cazurilor, problemele complexe ce s-au ridicat în fața lor și au pus din timp la dispoziția constructorilor amplasamentele, materialele și utilajele tehnologice. La rîndul lor, proiectanții au elaborat la termenele prevăzute documentațiile tehnice și au rezolvat pe parcurs și în mod operativ — în strînsă colaborare cu constructorii și cu beneficiarii — diferitele neconcordanțe ce s-au ivit.

Un factor deosebit de important, care a contribuit în mare măsură la obținerea acestor rezultate pozitive, l-a constituit faptul că la stabilirea graficelor de lucru pe șantiere, constructorii și beneficiarii au ținut seama de fazele caracteristice ale investiției, de interdependența ce există între diferitele lucrări și de necesitatea realizării lor într-o ordine corespunzătoare, în așa fel încît toate să fie executate la termen. În acest fel, graficele întocmite au constituit o exprimare veridică a investiției, iar investiția a fost privită ca un tot unitar din momentul începerii și pînă la terminarea ei. De asemenea, pentru mai buna sincronizare a lucrărilor s-a stabilit o strînsă colaborare și cu subantreprizele. Așadar, temeinica organizare a producției și a muncii de pe numeroase șantiere care au realizat obiectivele amintite, a permis ca atît utilajele, forța de muncă, cît și timpul de lucru să fie folosite mai eficient, fapt ce a avut o înrîurire nemijlocită asupra sporirii productivității muncii, asupra grăbirii ritmului de lucru.

Relevînd experiența și succesele dobîndite, nu putem să nu consemnăm însă și faptul că — așa cum a reieșit din ancheta întreprinsă — o serie de șantiere au înregistrat în această perioadă serioase rămîneri în urmă, fapt care a influențat negativ realizarea planului de investiții. Pe ansamblul Municipiului București: la total investiții s-a realizat numai 57,7% din planul anual, iar la punerea în funcțiune 43,4% din valoarea fondurilor fixe prevăzute pe 1969, ceea ce reprezintă 97,2%, față de realizările obținute în perioada corespunzătoare a anului precedent.

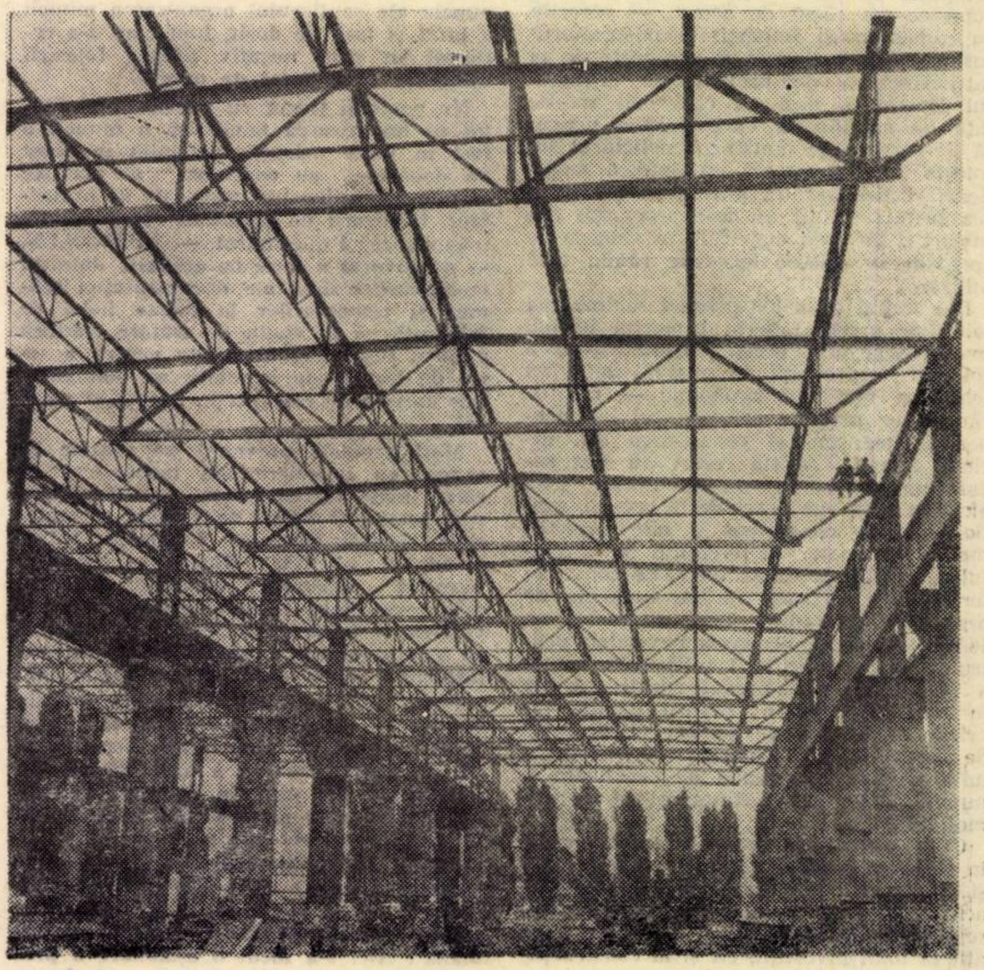

Capacitatea de producție a Uzinei „Vulcan" sporește continuu prin efectuarea de noi investiții.

În fotografie: **Hala de mecanică grea, în care se va fabrica un nou tip de cazan, ce urmează să fie pusă în funcțiune, în întregime, în trimestrul II/1970.**

Și acum, să derulăm puțin filmul și să ne oprim asupra cîtorva secvențe surprinse în timpul raidului-anchetă pe 4 șantiere.

Un dialog cu multiple consecințe

ÎN SUD-ESTUL orașului, în comuna Glina, se află în construcție o fabrică de mezeluri și conserve (capacitate 80 tone mezeluri și 6,5 tone șuncă pe zi), care este planificată să intre în funcțiune la sfîrșitul lui 1970. Începută în acest an, construcția se află — după aproape 9 luni de activitate a constructorului — într-o fază oarecum incipientă; pînă în prezent sînt ridicați stîlpii de susținere a halei. De ce? Pentru că după 8 luni de la demararea lucrărilor s-a pornit un dialog interminabil între constructor și proiectant asupra unor soluții tehnice.

Inițial, I.P.I.A. (Institutul de proiectări al industriei alimentare) a elaborat pentru construcția halei de producție soluția de a se utiliza grinzi precomprimate din beton armat de 18 m cu o singură pantă, care, prin ineditul tehnic, aducea — așa cum afirmă beneficiarul — un plus de economicitate, în comparație cu soluțiile uzitate în mod curent la obiective similare. Trebuie menționat că, la început, toți factorii care concură la realizarea acestei fabrici, au acceptat, fără rezerve, soluția.

În luna august 1969 însă, constructorul (Întreprinderea nr. 8 construcții-montaj București) propune modificarea soluției,

L. ȚINTEA
I. BUMBEA
S. POPESCU

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

ÎN ÎNTREPRINDERILE DE EXTRACȚIE A ȚIȚEIULUI

CHELTUIELI DE PRODUCȚIE REDUSE, EFICIENȚĂ SPORITĂ

TRUSTURILE de extracție a țițeiului coordonate de Direcția generală foraj-extracție țiței din Ministerul Petrolului, au desfășurat în primele 8 luni o activitate eficientă. Pe ansamblul direcției generale cheltuielile la 1000 lei producție marfă au fost mai mici decît cele planificate — așa cum rezultă din grafic — cu 22,6 lei. Aceasta a fost posibil ca urmare atît a depășirii planului la producția marfă cu 26 905 mii lei, cît și reducerii cheltuielilor de producție, față de volumul planificat cu 21 967 mii lei.

Micșorarea consumurilor de materiale și energie electrică, printr-o gospodărire mai rațională a acestora și respectarea procesului tehnologic de extracție, a constituit unul din factorii diminuării cheltuielilor de producție. Însemnate economii au obținut pe această cale, numai în semestrul I al acestui an, trusturile de extracție Tg. Jiu (2206 mii lei), Pitești (1966 mii lei), Moinești (1725 mii lei) ș.a.

Creșterea productivității muncii a contribuit, de asemenea, într-o măsură însemnată, la efectuarea unor cheltuieli de producție mai mici decît prevederile planului. În primele 8 luni, sarcina de plan la acest indicator a fost realizată astfel pe trusturi: Tg. Jiu (102,3%), București (101,9%), Pitești (101,8%), Ploiești (101,4%) și Moinești (100,8%). Aceasta s-a datorat, în principal, utilizării mai raționale a forței și timpului de muncă, aplicării consecvente a măsurilor de organizare științifică a producției și a muncii și folosirii unor tehnologii moderne de extracție a țițeiului (combustie subterană, injecție de fluide, tratamente termochimice și cu substanțe tensioactive), ș.a.

Cheltuielile la 1000 lei producție marfă puteau fi micșorate mai substanțial, dacă la unele trusturi nu s-ar fi înregistrat, la o serie de elemente depășiri ale prevederilor planului. În comparație cu economiile obținute, acestea sînt relativ mici, dar însumate ele reprezintă valori mari, ceea ce denotă că există posibilități interne care pot și trebuie să fie valorificate. Astfel, la elementul „alte cheltuieli" (reparații capitale și curente, cheltuieli administrativ-gospodărești și altele), de pildă, Trustul de extracție-București a depășit prevederile planului, în prima jumătate a anului, cu 1 923 mii lei și cel din Pitești cu 1 035 mii lei.

În răstimpul cît a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, este necesar ca toate colectivele schelelor și trusturilor de extracție a țițeiului să intensifice preocupările pentru reducerea continuă a cheltuielilor de producție astfel încît volumul economiilor la prețul de cost să fie cît mai mare.

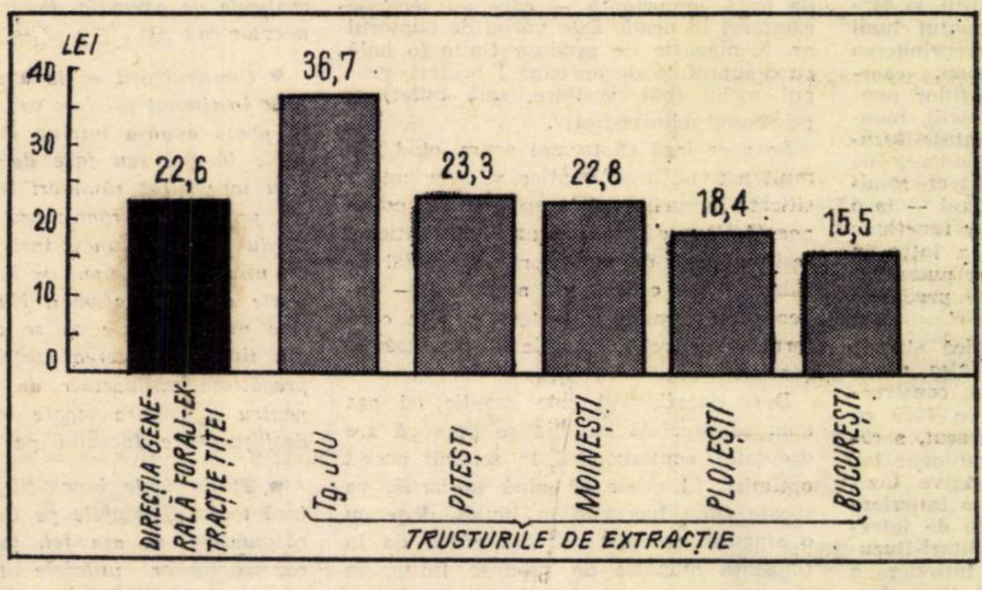

REDUCEREA FAȚA DE PLAN A CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ ÎN PERIOADA 1 IAN.—31 AUG. 1969

optînd ferm pentru utilizarea la construcția halei a grinzilor prefabricate de catalog, cu două pante. Pînă la urmă a fost acceptată această soluție. Dar și acum — după ce s-a căzut de acord, — părerile au rămas totuși împărțite: constructorul susține că grinzile pot fi procurate de la Întreprinderea de prefabricate „Progresul"-București, deci cu cheltuieli reduse față de situația în care acestea urmau să fie turnate pe șantier; beneficiarul socotește, dimpotrivă, că ea implică modificări costisitoare (în plus pentru aplicarea primei soluții au fost procurate din import o serie de materiale în valoare de aproximativ 800 000 lei, care rămîn fără utilizare).

Dar lanțul cererilor privind schimbarea soluțiilor preconizate în proiectul inițial, mai are și alte verigi: constructorul a solicitat — probabil din rațiuni de ordin tehnic și mai ales economic — modificări în ce privește soluțiile privind acoperișul, planșeul și canalizarea din incinta fabricii. Aceste cereri au fost satisfăcute. Lucrurile nu se opresc însă aici. În istoricul deschiderii acestui șantier sînt de consemnat și alte aspecte: modul de scoatere a terenului din circuitul agricol și predarea lui către constructor pentru a putea începe lucrările de organizare pe șantier. Deși contractul nr. 16/1968 prevedea predarea terenului. pentru toate lucrările la 1 iulie 1968, acesta a fost eliberat și predat constructorului în mod fragmentar; pentru incinta fabricii, organizare de șantier și drumuri de acces la 26 decembrie 1968, iar la 23 iulie a.c. pentru rețeaua de canalizare și numai 2/3 din cel destinat rețelei de termoficare.

Care este însă rezultatul dialogurilor în jurul schimbării soluțiilor constructive și al predării terenului? După 9 luni de activitate a șantierului, se estimează o realizare a planului anual de numai 33% atît la total investiții, cît și la construcții-montaj.

În loc ca să se întocmească însă grafice reale pentru fiecare fază de lucrări și să se caute să se accelereze astfel ritmul activității (pentru acest an nu există de loc astfel de grafice), întreprinderea care coordonează pe constructor a întocmit o documentație pe baza metodei „drumului critic" pentru a stabili, chipurile, în mod „științific" termenul final de punere în funcțiune a întregii fabrici. Din această lucrare, rezultă că obiectivul ar urma să fie dat în exploatare abia în... 1972, cu o întîrziere de 2 ani, față de termenul inițial.

Fiind liniștit că a reușit să demonstreze necesitatea decalării termenului de punere în funcțiune, constructorul neglijează să ia măsurile necesare pe șantier, ceea ce are drept rezultat slaba folosire atît a utilajelor, cît și a forței de muncă (indici medii lunari de utilizare a utilajelor 80% și a fondului de timp maxim disponibil 89,36%). Prin timpul irosit datorită stagnărilor, a lipsurilor nemotivate și a învoirilor fără plată, s-a pierdut în primele 8 luni ale anului o producție valorică de circa 1 milion lei.

Conducerea șantierului a schițat în ultima vreme unele măsuri privind asigurarea lucrului pe timp friguros. Este necesar însă ca aceste măsuri să se materializeze cît mai repede, mai ales că organizarea lucrului pe șantier lasă mult de dorit.

● Balastul restanțelor

LA UZINA de anvelope „Danubiana" urmează să fie puse în funcțiune, potrivit prevederilor planului de stat, noi capacităti în vederea sporirii producției cu încă 500 000 anvelope pe an. Lucrările de dezvoltare au început în vara anului 1967.

În perioada primelor opt luni din acest an, au fost puse în funcțiune o serie de obiective (5 stații electrice de transformare, o stație de compresoare, 2 malaxoare, o mașină de tăiat textile în diagonală, 24 de prese și altele) — unele din acestea înainte de termenele planificate. Analizînd însă stadiul îndeplinirii planului, rezultă că în aceeași perioadă s-a realizat 58% la total investiții, și 64% la construcții-montaj. La începutul lunii septembrie, constructorul (Întreprinderea de construcții-montaje București, coordonată de Ministerul Construcțiilor pentru Industria Chimică și rafinării), montorul (Întreprinderea de montaje-București) și instalatorul (Întreprinderea de instalații-București), au înregistrat rămîneri în urmă între 1½ și 2½ luni — la o serie de lucrări. Nepunerea în funcțiune a noilor capacități prevăzute a intra în exploatare la sfîrșitul anului, ar putea periclita îndeplinirea planului de producție al uzinei pe 1970.

Sînt multe cauze care explică slabele realizări din acest an și, mai ales, rămînerile în urmă. În primul rînd, constructorul a continuat activitatea în 1969 cu o serie de restanțe din anul trecut, a căror valoare s-a ridicat la 10 milioane lei. Au existat și unele cauze obiective. Constructorul a primit în 1968 cu o întîrziere de 7 luni prefabricatele livrate de întreprinderile de la Turda și Militari-București. Dar la sosirea cu mare întîrziere a prefabricatelor s-a adăugat și lipsa forței de muncă — lipsă care se resimte și în prezent (șantierul are mai puțin cu circa 50 de zidari, 20 mozaicari 120 muncitori necalificați). În plus, pe numeroase puncte ale șantierului organizarea muncii a lăsat și lasă de dorit, fapt care s-a reflectat în mod negativ asupra folosirii utilajelor și a forței de muncă.

Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că organizarea temeinică a muncii a fost în mare măsură stînjenită în acest an deoarece au continuat să persiste o serie de neajunsuri provocate de proiectant, furnizorii de materiale și de utilaje tehnologice. Proiectantul — I.P.R.O.S.I.N. — a provocat o serie de greutăți, datorită modificărilor dese ale documentației tehnice și remanierilor la anexa halei de fabricație și la stația de tratare chimică a apei. Proiectele întocmite pentru o serie de lucrări de instalații nu sînt corelate cu cele de construcții, izolații și montaj.

Mari greutăți provoacă pe șantier livrarea cu întîrziere sau incompletă de către unele întreprinderi a materialelor contractate. (Fabrica de cabluri și materiale electroizolante — București, Întreprinderea „1 Mai" Bucov — Ploiești). Neavînd asigurate repartiții pentru unele materiale, constructorul a fost nevoit să și le procure „pe cont propriu", cu o întîrziere de aproape 2 luni, ceea ce a influențat nefavorabil ritmul lucrărilor.

Uzina „Vulcan" din București trebuia să livreze beneficiarului investiției pînă la 30 iulie a.c., 48 tone utilaje pentru stația de demineralizare a apei. Furnizorul n-a trimis nici pînă în prezent utilajele pe șantier, deși acestea sînt necesare la montaj în luna octombrie.

Faptul că se înregistrează serioase rămîneri în urmă la unele obiective, că utilajele cheie n-au intrat în funcțiune, aduce serioase prejudicii Uzinei „Danubiana". Aici s-a făcut o eșalonare a pregătirii cadrelor calificate, care să deservească noile linii tehnologice, întîi în timpul probelor tehnologice și apoi în producția de serie. Acum, neavînd noile locuri de muncă scontate, respectivele cadre au fost trecute ca auxiliari ai muncitorilor de bază de la mașinile existente. Se înțelege că, în acest fel, aportul lor la sporirea producției și productivității muncii este mult diminuat.

Prezentîndu-se astfel situația, mai este oare nevoie de insistat asupra necesității intervenției urgente, dar și eficiente a tuturor forurilor care concură la realizarea acestei importante lucrări de investiții?

● Optimism? — Da, dar bazat pe fapte

ÎN ZONA industrială Dudești se înalță, alături de alte întreprinderi moderne, halele luminoase ale Fabricii de articole de sticlărie „București", care produce o gamă largă de ambalaje din sticlă pentru industria farmaceutică, alimentară, pentru menaj etc.

Începută în luna iulie 1966, la sfîrșitul anului trecut a fost pusă în funcțiune o capacitate de producție de 1300 tone/an ambalaje farmaceutice (fiole). În acest an, la începutul lunii septembrie au mai intrat în funcțiune, cu mult înainte de termenele fixate, alte capacități: pentru producerea ambalajului comun și ambalajului farmaceutic. Este clar că aceste realizări sînt rezultatul unor preocupări susținute, pentru bunul mers al lucrărilor, ale beneficiarului și constructorului (întreprinderea de construcții-montaj București a Ministerului Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării), care au luat măsuri corespunzătoare atît pentru asigurarea șantierului cu cele necesare, cît și pentru buna coordonare a activității subantreprizelor.

Pînă aici, toate sînt bune. Dar deși, potrivit prevederilor planului de stat, Fabrica urmează să intre în producție pînă la sfîrșitul acestui an, cu întreaga capacitate, sînt încă unele lucrări — și nu de mică importanță — care au serioase rămîneri în urmă. Este vorba de cuptorul nr. 5, magazia de produse finite (o hală cu o suprafață de aproape 1 hectar) grupul social (băi, vestiare, sală bufet) și pavilionul administrativ.

Se pare însă că tocmai acum, cînd ritmult activității pe șantier se cere intensificat, lucrurile au început să se poticnească. De ce? Întîi pentru că șantierul resimte lipsă de muncitori, în special de zidari. Apoi, o serie de materiale — îndeosebi cărămida refractară pentru cuptorul nr. 5 trebuie deabia să sosească pe șantier.

Deși beneficiarul este sceptic (și așa cum se prezintă situația se pare că are dreptate), constructorul în schimb pare... optimist. El crede că pînă la iarnă, va scoate bine lucrurile la liman, doar cu o singură excepție: nu va putea da în folosință magazia de produse finite. În acest caz, se pune întrebarea: unde va depozita fabrica — în cazul cînd va intra totuși în funcțiune cu întreaga capacitate — produsele finite, ținînd seama că este vorba de produse susceptibile spargerilor? Întrebarea cere, desigur, un răspuns prin fapte din partea constructorului.

● Cînd responsabilitatea este „pasată" de la unul la altul

ÎN LUNA ianuarie 1968, au început lucrările de extindere a Întreprinderii „Tehnica nouă" cu încă 933 tone/an articole din cauciuc — produse a căror cerere crește an de an. La 28 iunie a acestui an — adică numai după cca 6 luni — au fost puse în funcțiune secțiile prese, calandre și valțuri, precum și o stație electrică de transformare. În prezent, presele electrice lucrează la întreaga capacitate realizîndu-se o producție cu circa 30% mai mare față de cea obținută cu vechile utilaje. Calandrul dă și el o producție dublă față de cel vechi. Calitatea produselor s-a îmbunătățit simțitor, reducîndu-se totodată pierderile din deșeuri, fapt ce a dus la diminuarea prețului de cost pe unitatea de produs.

Dar și aici, la o serie de capacități noi, se consemnează rămîneri în urmă față de termenele stabilite în graficele de execuție: centrala termică, depozitul de lubrifianți, atelierul mecanic, stația de apă, rețelele electrice exterioare, cît și drumurile de acces. Numai la centrala termică unde se montează un cazan de 10 tone abur/oră sînt rămîneri în urmă de circa 6 luni, ceea ce face ca lucrările de montare a instalației automate de măsură și control aferentă cazanului, să nu poată fi începute.

Constructorul (întreprinderea nr. 8 construcții-montaj București), motivează că începerea lucrărilor cu o întîrziere de 3 luni la acest obiectiv se datorește modificărilor intervenite în documentația tehnică a structurii de rezistență, întocmită de I.P.I.U., precum și beneficiarului care nu a pregătit temeinic investiția.

La rîndul său, beneficiarul opiniază că el n-are nici o vină, că rămînerile în urmă se datoresc exclusiv constructorului. Și din această „pasare" de răspunderi nu are de pierdut decît fabrica și, în ultimă instanță, economia națională.

Important acum nu este să se meargă pe linia declinării răspunderilor, ci de a se găsi modalități și de a se lua măsuri ca restanțele să fie cît mai grabnic recuperate, nu numai la cazanul cu aburi, care condiționează suplimentarea volumului de abur necesar desfășurării activității pe timp friguros, ci și la celelalte obiective enumerate. Aceste preocupări nu se află însă la loc de cinste, măsurile preconizate pînă în prezent nu sînt de natură să asigure darea în exploatare la termenele stabilite a tuturor părților componente ale dezvoltării capacității de producție a fabricii.

● Ce se impune, deci, la ora actuală?

AU MAI RĂMAS circa 3 luni din acest an — timp în care se cer făcute eforturi deosebite pentru a imprima un ritm mai viu, mai susținut, muncii pe șantiere. Problema principală care se pune în prezent în fața titularilor de investiții, a proiectanților și constructorilor, a furnizorilor de utilaje și de materiale, este aceea de a găsi soluții și de a lua măsuri adecvate pentru a-și aduce întreaga contribuție la îndeplinirea integrală a volumului de investiții pe acest an. Cu deosebită stringență se cer recuperate în cît mai scurt timp rămînerile în urmă de pe unele șantiere și încadrarea lucrărilor respective în termenele stabilite prin graficele de execuție. Pentru aceasta este necesar ca:

- *Constructorii să ia asemenea măsuri încît în timpul prielnic care a mai rămas, să poată avansa într-un ritm alert diferitele lucrări sau faze de lucru la care s-au înregistrat rămîneri în urmă. Aceasta presupune organizarea temeinică a producției și a muncii, încît forța de muncă, utilajele și timpul de lucru să fie utilizate cît mai rațional. Nu pot fi neglijate nici măsurile ce se cer întreprinse din timp (închiderea spațiilor construite, pregătirea mijloacelor de încălzire etc.), pentru a asigura toate condițiile bunei desfășurări a lucrului pe timp friguros.*

- *Titularii de investiții au datoria să facă toate diligențele pe lîngă factorii de răspundere, în așa fel, încît să asigure constructorilor utilajele tehnologice necesare grăbirii ritmului de montaj.*

- *Faptul că pe unele șantiere n-a fost predată în întregime, ci în mod fragmentar, documentația tehnică, iar pe alocuri s-au făcut schimbări de soluții, face imperios necesar ca institutele de proiectări respective să asigure în scurta perioadă ce a mai rămas pînă la sfîrșitul acestui an, o permanentă și calificată asistență tehnică.*

- *Raidul-anchetă întreprins a relevat — pentru a cîta oară? — că unele șantiere duc lipsă de diferite materiale, că din această cauză munca se desfășoară lent sau în asalturi. Este de datoria tuturor întreprinderilor furnizoare de materiale, inclusiv a forurilor lor coordonatoare, să impulsioneze ritmul livrărilor și să expedieze numai materiale de calitate corespunzătoare. Aceeași obligație au și întreprinderile furnizoare de utilaje din țară care, dintr-un motiv sau altul, nu și-au respectat în totalitate sau parțial, obligațiile ce decurgeau din contracte.*

Printr-un efort comun pot fi biruite greutățile și create condiții prielnice pentru îndeplinirea integrală și la timp a tuturor obiectivelor planificate a intra în funcțiune în acest an și pentru a aduce în stadii corespunzătoare obiectivele ce urmează să fie puse în exploatare în 1970.

CONFIDENȚIAL

● A fost terminată prima parte a noului drum care va traversa munții Vrancei și Oituzului, de la Ojdula, localitate situată în apropierea orașului Tg. Secuiesc, la Gresu, în județul Vrancea. Drumul va lega direct orașul Brașov cu Moldova, pe o cale mai scurtă cu 30 km decît cea actuală. Șoseaua străbate o zonă pitorească la o altitudine de peste 1100 m și va avea numeroase serpentine. Lucrarea urmează a fi gata integral anul viitor.

● La Bîrlad a fost terminat primul lot din cele 600 de apartamente ce se construiesc în noul cartier „Stelian Dumbravă", care va fi cel mai mare din oraș. Cartierul va cuprinde aproximativ două treimi din totalul apartamentelor predate beneficiarilor în ultimii cinci ani. În același oraș se află în construcție o serie de obiective social-culturale, printre care un liceu cu 20 săli de clasă, un hotel, o casă de cultură a căror construcție va fi încheiată eșalonat, pînă la sfîrșitul trimestrului II al anului viitor.

● Într-un frumos peisaj din apropierea municipiului Baia Mare a fost dat în exploatare un modern punct turistic — „Pădurea-parc-Lăpușel". El dispune de terase acoperite, fîntîni maramureșene, căsuțe-șatră, eleștee — obiective ce aduc o notă specifică acestui loc de popas, oferind turiștilor condiții excelente de recreere și odihnă.

● La Oradea a fost dat în folosință un modern complex al Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești Bihor. Clădirea, situată în centrul municipiului, are cinci etaje. Aici funcționează secții de croitorie, încălțăminte și marochinărie, coafură, cosmetică, estetică medicală. Secțiile sînt dotate cu cele mai moderne mijloace, au cadre de înaltă calificare, specializate în țară și la case de modă din străinătate.

● În orașele județului Suceava au fost date spre folosință anul acesta peste 600 de noi apartamente, urmînd ca pînă la sfîrșitul ultimului trimestru, numărul acestora să crească cu încă 500. Totodată, peisajul urbanistic s-a întregit cu numeroase alte construcții de interes social, printre care complexul balnear de la Vatra Dornei, Casa de cultură a sindicatelor și creșa pentru copii din municipiul Suceava. În prezent se află în lucru un hotel turistic cu 11 nivele la Cîmpulung Moldovenesc și un alt hotel prevăzut cu restaurant și bar la Suceava.

● În pădurile Sucevei a fost deschis sezonul de vînătoare. În vederea acestui eveniment au fost deschise noi căi de acces pe o distanță de 142 km, s-au amenajat cabane vînătorești și au fost pregătite colibele de pîndă. Paznicii efectuează observații permanente pentru depistarea celor mai valoroși purtători de trofee, stabilind totodată și locurile de urmărire. La acțiunile organizate de Asociația județeană a vînătorilor vor lua parte circa 120 trăgători.

REFLECȚII

UN CURS SE FACE MEREU

acad. Grigore C. MOISIL

ÎNCEPEM un nou an universitar. Al cîtelea? Al Universității din București al 106-lea, al celei din Iași al 110-lea, al altor universități din țară: unele au ani mai mulți, altele mai puțini, altele se vor înființa la anul.

Al meu? De cînd am intrat ca profesor — al 39-lea. Poate al 41-lea.

Începem un nou an universitar; ce vor face studenții știu mulți: învață. Unii învață mai bine, alții mai puțin, dar, o mărturisesc cu plăcere: toți învață. Unii înțeleg mai repede, alții mai încet dar, iarăși vreau să remarc cu plăcere: își bat capul cu studenții și profesorii, și asistenții, și rectorul, și decanul, și organizația de bază, și U.T.C.-ul, toți își bat capul să-l învețe pe student. Nu e de mirare că reușesc. Mai bine, mai mediocru, cum îl taie capul, dar merge.

Ce fac studenții e multă lume care o știe și multă lume știe ce fac profesorii pentru studenți.

Atunci?

Se știe tot.

Nu chiar tot și de aceea mi-am propus să dezvălui un secret, pe care nu-l știu decît foarte puțini: cum se prepară un curs universitar.

Trebuie spus lucrul, căci altfel munca grea, munca serioasă de profesor prea rămîne necunoscută și nu e bine.

Altfel își prepară cursul un student, cînd se pregătește să dea un examen și altfel un profesor, cînd se apropie momentul în care trebuie să-și țină lecția.

Mă vor întreba unii: cît timp ține pregătirea unei lecții? Și alții se vor gîndi: studentului îi trebuie mai multe ore ca să-și pregătească o lecție; n-o știa dinainte, o învață și-i trebuie timp s-o învețe. Dar profesorului ce-i mai trebuie, că doar o știe, că altfel n-ar mai fi profesor.

Și dacă i-aș spune că o oră de curs poate avea îndeobște nevoie de 20 de ore de pregătire, dar că aceasta s-ar putea ridica și la 30 pînă la 40 de ore, s-ar mira.

N-ar crede?

În orice caz n-ar înțelege.

Atunci să-i aducem aminte de lucruri pe care le-o fi citit la gazetă. Se vorbește adeseori despre modernizarea programelor de învățămînt. E ușor de înțeles că de acum 40 de ani, de cînd am început un curs liber de „Introducere geometrică în teoria relativității", pînă în toamna acestui an, 1969, cînd încep un curs de logică neaplicată: „Logica judecăților nuanțate" și un curs de logică aplicată „Rezolvarea automată a problemelor", e ușor de înțeles că în această perioadă știința a progresat.

E mai greu de înțeles ce face un profesor ca să transcrie în cursul său universitar acest progres al științei. Mai înainte de toate: poate că știința a progresat și grație profesorului. Nu e el oare obligat să-și informeze studenții despre rezultatele la care a ajuns? Poate chiar să-i asocieze la munca sa, conducîndu-i, pe cei mai talentați, în primii lor pași de cercetători. Dar pentru a-ți putea expune cercetările în cadrul cursului pe care-l faci, trebuie să poți să încadrezi in acel curs și cercetările celor ce te-au precedat. Și mai trebuie să nu-ți fie greață de toate atacurile colegilor care găsesc că faci un curs prea personal, atunci cînd ei n-au cum să-l facă. Dar sînt pe lume și facultăți binecuvîntate. De exemplu, cea unde lucrez eu.

Mai greu e cînd, furat de propriile tale cercetări, nu vezi că lumea se schimbă.

Și se schimbă.

Planul unui curs de algebră, de pildă, altfel arăta în 1923, cînd eram eu student, altfel în 1932, cînd eram conferențiar. Ultimul trebuia să-l fac singur, că n-aveam model. Era o carte mare și bună și neînchipuit de frumoasă; autorului îi zicea B. van der Waerden. Era bună pentru doctoranzi, eu făceam cursul cu anul I. Aceasta e o problemă de pedagogie universitară: cum faci să fie accesibil unui student din primul an ideile ce le găsești într-un tratat foarte special.

Mai e și altă problemă, poate mai grea: se adună un număr mare de rezultate noi, dar ele nu sînt sistematizate, nici măcar într-un tratat mai gros, ci sînt risipite prin reviste. Nelegate: trebuie să le legi; cu terminologia nefixată: trebuie s-o traduci; trebuie tu să alegi ce e mai important: nu după cheful tău, ci așa cum trebuie. Într-un articol găsești expresia: „se vede ușor că..." : nu se vede, nu se vede de loc; poate că nici nu e adevărat, poate că e, dar nu e dovedit, poate că nu vezi tu. Nu e ușor.

Și cînd ai strîns totul gata, apare un nou studiu, care luminează toate rezultatele din altă parte și trebuie s-o iei de la cap.

Spuneam că în 1932—1936 am făcut un curs de algebră. Am reluat în 1943—1944 un capitol: totul trebuia schimbat. Nu era nimic greșit; totul trebuia luminat altfel; se dezvoltase algebra lineară și teoria laticelor. L-am reluat prin 1952; trebuia refăcut din nou, înțelesesem mai bine locul cristalografiei în algebra abstractă. Azi, dacă l-aș face, l-aș funda pe teoria categoriilor și i-aș adăuga un capitol despre automate, altul despre programarea lineară și teoria poliedrelor convexe.

Un curs se face mereu. Mereu altul. Adeseori nu rămîn urme.

— E așa de grea munca de profesor de universitate?

— Nu pentru toți. Unii o cred simplă.

ÎN JUDEȚUL ARGEȘ:

MUTAȚII PROFUNDE ÎN STRUCTURA POPULAȚIEI

JUDEȚUL ARGEȘ este situat într-o poziție central-sudică și, ca un vast amfiteatru natural, înmănunchează, într-o armonie deplină, aproape toate formele de relief, de la înălțimile cele mai semețe ale Carpaților pînă la cîmpia largă a Dunării. Argeșul este unul din marile județe ale țării, ocupînd locul 11 atît după suprafață cît și după numărul populației.

O dată cu scurgerea vremii populația de la sudul Făgărașilor, din zona cursului superior al Argeșului și Dîmboviței, și-a schimbat și diversificat continuu preocupările, orientate, în mare măsură, de condițiile economice și social-istorice ale timpului. Astfel, deși bogat în resurse naturale, cu peste un sfert de veac în urmă, județul Argeș avea un caracter aproape exclusiv agrar. Despre o industrie cît de cît dezvoltată nu se putea vorbi ci numai de unele ateliere mecanice la Pitești și Cîmpulung, cîteva mine rudimentare la Pescăreasa, Godeni și Berevoiești și mici „fabrici" de cherestea pe valea rîurilor Dîmbovița și Argeș. Locuitorii din partea muntoasă a județului se ocupau îndeosebi cu agricultura și în mod special cu creșterea animalelor, cei din zona dealurilor înalte cu pomicultura, iar pe terenurile mai fertile din lunca Argeșului și de la cîmpie se efectua o agricultură rudimentară. Rețeaua căilor de comunicație rutieră era formată din drumuri nemodernizate, transporturile între diferite localități și legătura cu reședința județului se făceau foarte anevoios; condițiile de locuit, hrană, îmbrăcăminte, asistență medicală, instruire etc. erau necorespunzătoare pentru marea majoritate a locuitorilor.

Pătrarul de veac pe care România l-a străbătut de la eliberare a adus transformări profunde în viața economică și socială a populației țării, dar mai ales a marcat modificări structurale, în profil teritorial. Politica promovată de partidul nostru pentru dezvoltarea armonioasă și echilibrată a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării a avut un rol deosebit și în schimbarea structurii social-economice a județului Argeș. Resursele naturale și de forță de muncă, altădată latente sau insuficient puse în valoare, au fost superior valorificate și, pe această bază, a fost posibilă ridicarea permanentă a nivelului de trai al populației.

În ultimii 20 de ani, populația de pe teritoriul actualului județ a crescut cu peste 95 mii locuitori (21%), ajungînd la o densitate de 81 locuitori pe km.p. față de 66 în anul 1948 și 91 cît este media pe țară.

Sprijinul care s-a acordat pentru ca acest însemnat potențial demografic să-și aducă o contribuție cît mai mare în opera vastă de construcție a socialismului apare destul de evident prin fondurile mari de investiții alocate județului Argeș (peste 14 miliarde lei în acest cincinal, cu peste 2,3 ori mai mult față de realizările din perioada 1961—1965). Peste 80% din fonduri au fost destinate industriei în vederea construirii de noi capacități de producție și a dezvoltării și modernizării celor existente, îndeosebi în industria energiei electrice, chimiei, construcției de mașini, extracției și prelucrării petrolului, exploatării și industrializării lemnului, industriei ușoare și alimentare.

Acest volum mare de investiții a dus la creșterea producției industriale, care la sfîrșitul anului 1969 va fi de circa 2 ori mai mare decît cea realizată în anul 1965. Dacă ne referim la întreaga perioadă 1951—1968, dezvoltarea industriei este și mai mult subliniată de realizarea unui ritm mediu anual de creștere de peste 15%, superior celui realizat pe țară. Volumul producției industriale obținut în anul 1968 a fost de peste 12 ori mai mare decît cel din anul 1950, producția globală a anului 1950 realizîndu-se în prezent în mai puțin de o lună.

S-a îmbunătățit continuu structura pe ramuri a industriei, crescînd ponderea ramurilor producătoare de mijloace de producție și apărînd noi activități industriale. Față de anul 1950, cînd industria energiei electrice, combustibilului, chimiei, construcțiilor de mașini, exploatării și prelucrării lemnului și materialelor de construcții dețineau 41% din producția județului, în anul 1968 ponderea acestora a crescut la peste 65%, sporind în același timp și volumul producției ramurilor producătoare de bunuri de consum.

Ritmurile înalte ale industrializării județului și îndeosebi volumul mare de investiții din ultimii ani, au dus la valorificarea în mare măsură a resurselor materiale și umane existente, contribuind în același timp și la schimbările însemnate în structura populației.

Din analiza evoluției pe ultimii cinci ani, cînd ritmul de investiții a fost mai accentuat în acest județ, se poate constata că o dată cu creșterea generală a populației s-a îmbunătățit și raportul între populația urbană și cea rurală. Dacă în 1965 populația urbană nu reprezenta decît 20% din populația totală, la începutul anului 1969 ea a crescut la 30%. Ritmul de creștere a populației urbane a fost mai accentuat în ultimii ani, astfel că sporul arătat mai sus, în perioada 1965—1969, corespunde cu cel realizat în circa 30 de ani anteriori. Numai populația municipiului Pitești, principalul centru urban din județ, a crescut cu peste 17 mii locuitori în perioada 1965—1969, respectiv cu aproape tot atît cît reprezenta întreaga populație a orașului Pitești în anul 1930.

Asupra acestei situații a influențat în mare măsură „explozia industrială" cum s-a obișnuit să fie denumită creșterea impetuoasă din ultimii ani a volumului lucrărilor de construcții industriale din județ, ca și atracția pe care aceasta a exercitat-o asupra unei mari părți a populației din mediul rural.

Astfel, numai numărul salariaților ce au fost angajați pentru prima dată în anul 1968 a fost de peste 11 200 în unitățile din județ și în primul rînd în municipiul Pitești, acesta ocupînd ca ordine de mărime locul patru, după județele Brașov, Cluj și Timiș și înaintea județelor Prahova, Hunedoara, Sibiu, care sînt cunoscute ca județe puternic industrializate în comparație cu județul Argeș. Din totalul acestor salariați, 90% sînt muncitori, din care aproape jumătate cu domiciliul stabil în mediul rural.

În legătură cu creșterea aglomerării centrelor urbane trebuie subliniat că o bună parte din populația rurală din județ își desfășoară activitatea în întreprinderile industriale, pe șantierele de construcții cît și în alte domenii de activitate din mediul urban. Această schimbare petrecută în structura activității populației sătești, cît și dezvoltarea agriculturii pe baze socialiste și mecanizarea ei, au contribuit la creșterea gradului de dotare a comunelor cu construcții și alte lucrări edilitar-gospodărești cu specific urban, la ridicarea nivelului de cultură, ocrotire a sănătății, la îmbunătățirea condițiilor de hrană și îmbrăcăminte etc.

Este suficient să arătăm că numai în perioada 1965—1968 s-au construit în comunele din județ peste 9 000 case noi cu grad ridicat de confort; 390 sate și peste 43 mii gospodării sînt electrificate; peste 2 800 km drumuri sînt modernizate și cu îmbrăcăminți asfaltice; în multe localități rurale s-au construit brutării, băi publice, s-au introdus rețele de distribuire a apei potabile și a gazelor de sondă; a crescut numărul unităților de ocrotire a sănătății, al școlilor, căminelor culturale, cinematografelor, bibliotecilor, al spațiilor de deservire și unităților comerciale; s-a dezvoltat activitatea economică pentru valorificarea unor resurse locale. Toate acestea au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărănimii și apropierea lor treptată de cele existente în orașe, la creșterea generală a gradului de urbanizare a satului. Astăzi, sînt considerate ca suburbane comunele: Bascov, Bradu, Colibași, Mărăcineni, Ștefănești, Valea Mare-Pravăț și au fost trecute în categoria orașelor localitățile rurale Topoloveni și Costești.

În ultimii ani, a crescut numărul de intelectuali în mediul sătesc, în special învățători, profesori, medici, ingineri și alți specialiști în agricultură, tehnicieni și alte cadre cu studii medii și superioare, care contribuie la creșterea treptată a asistenței de specialitate în diferite domenii și a gradului de instruire a populației rurale. Față de anul 1960, de pildă, numărul de cadre didactice din mediu rural a

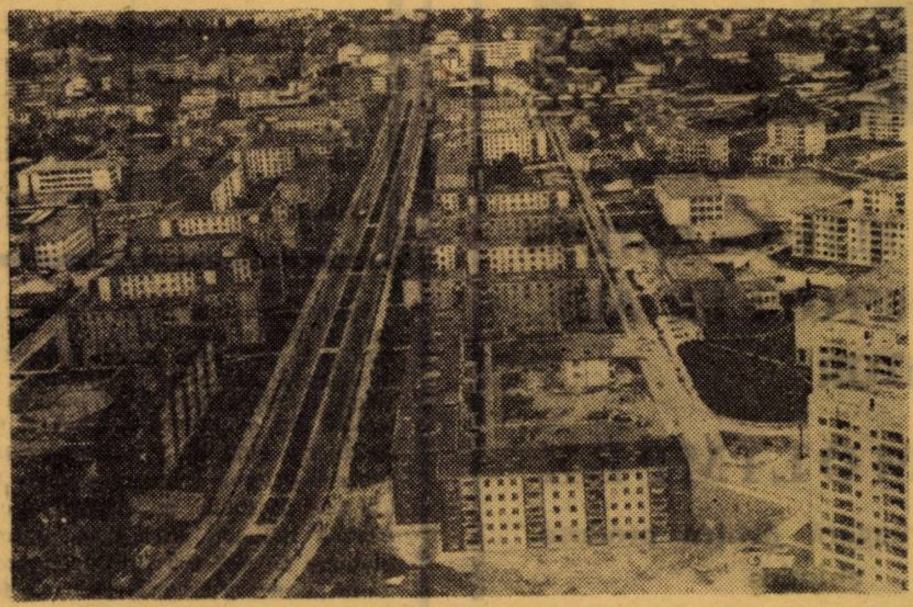

În perioada 1965—1969, populația municipiului Pitești a crescut cu peste 17 mii de locuitori, aproape cu atît cît reprezenta întreaga populație a orașului în anul 1930.

În fotografie: vedere de ansamblu a unui nou cartier de locuințe.

I. ANTON
directorul Direcției județene de statistică Argeș

→

crescut cu 768, al medicilor și personalului mediu sanitar cu peste 350, iar în cadrul celor 123 cooperative agricole de producție lucrează peste 450 cadre de specialitate cu studii superioare și medii.

Creșterea nivelului de instruire a populației și mai ales a celei din mediul rural este reflectată și de numărul mare de locuitori cuprinși în procesul de învățămînt de toate gradele. Față de anul școlar 1938/1939 în 1968/1969 numărul elevilor din județ din clasele V—XII a crescut cu peste 51 mii (de 16 ori) și reprezintă 58% din totalul elevilor din școlile de cultură generală față de numai 7% cît reprezenta în anul 1938. De asemenea, numărul elevilor din școlile profesionale a crescut de 11 ori, al celor din școlile tehnice și de maiștri de peste 2,6 ori. In prezent, numai în școlile de cultură generală, profesionale, tehnice și de maiștri din județ sînt ocupați în procesul de învățămînt circa 19% din locuitori, în timp ce cu 20 de ani în urmă învățau abia 12%.

Dezvoltarea economică și social culturală a județului a dus și la îmbunătățirea continuă a structurii populației ocupate. În prezent, din totalul populației ocupate din județ numărul salariaților reprezintă peste 46% față de numai 40% la începutul anului 1966. Numai în perioada 1960—1968 numărul salariaților din județ s-a dublat, iar raportați la 1000 locuitori, numărul a crescut de la 141 în anul 1960 la 255 în anul 1968.

Cea mai mare parte din salariații din județ lucrează în industrie, al căror număr a crescut de la 57‰ în anul 1960 la 90‰ în anul 1968. Dacă avem în vedere și activitatea de construcții, peste 60% din salariații județului lucrează în aceste două ramuri de bază ale economiei naționale.

Una din problemele care trebuia soluționată în județul Argeș a fost ocuparea forței de muncă feminine, în special din mediul urban și zona preorășenească. Pentru aceasta, printre unitățile mari industriale puse recent în funcțiune sau care urmează a fi puse în funcțiune în acest an, există și unele cu o mare pondere a forței de muncă feminine. In perioada 1960—1968 a crescut numărul femeilor salariate cu peste 18 200, din care peste 13 000 muncitoare. Numai în anul 1968 numărul femeilor angajate pentru prima dată a fost de aproape 3 600, din care 83% ca muncitoare, în mare parte cu domiciliul stabil în municipiu, orașe și comune suburbane, alături de un număr însemnat de femei din mediul rural. Ca urmare, numărul femeilor ocupate efectiv în producție a crescut de aproape 3 ori față de anul 1960 și va spori în continuare, îmbunătățindu-se raportul dintre femeile salariate și cele ocupate în activitatea casnică: dintre femeile angajate, peste 61% lucrează în industrie.

Ca o consecință firească a unui volum mare de lucrări de construcții și dezvoltării activității industriale s-a înregistrat o accentuare și diversificare a procesului de calificare a populației ocupate: a crescut ponderea populației ocupate în industrie și construcții de la 25% în 1965 la peste 31% în 1968 pe seama diminuării celei ocupate în agricultură. Atragerea unui număr însemnat de lucrători agricoli în industrie și construcții a presupus luarea unor măsuri de calificare a forței de muncă pentru o gamă largă de meserii și mobilizarea acesteia în activitatea productivă. Numai în anul 1968 au semnat pentru prima dată contractul de muncă în unitățile din județ peste 2 600 absolvenți ai școlilor profesionale și de ucenici.

Gradul înalt și diversificat de calificare a forței de muncă, precum și preocuparea pentru îmbunătățirea structurii sociale a populației și atragerea ei într-o muncă tot mai eficientă rezultă și din faptul că 82% din muncitorii ce lucrează în județul Argeș sînt calificați în peste 320 de meserii, iar din aceștia mai mult de jumătate au fost calificați prin practică la locul de muncă.

Situarea Argeșului printre județele cu o industrie în plin avînt creează, în continuare, mari perspective pentru o dezvoltare continuă și sub aspectul structurii demografice. Industrializarea va constitui și pe mai departe baza profundelor transformări în viața oamenilor, a accelerării procesului de urbanizare și înlăturării treptate a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre nivelul de trai și modalitățile de muncă ale populației rurale și urbane.

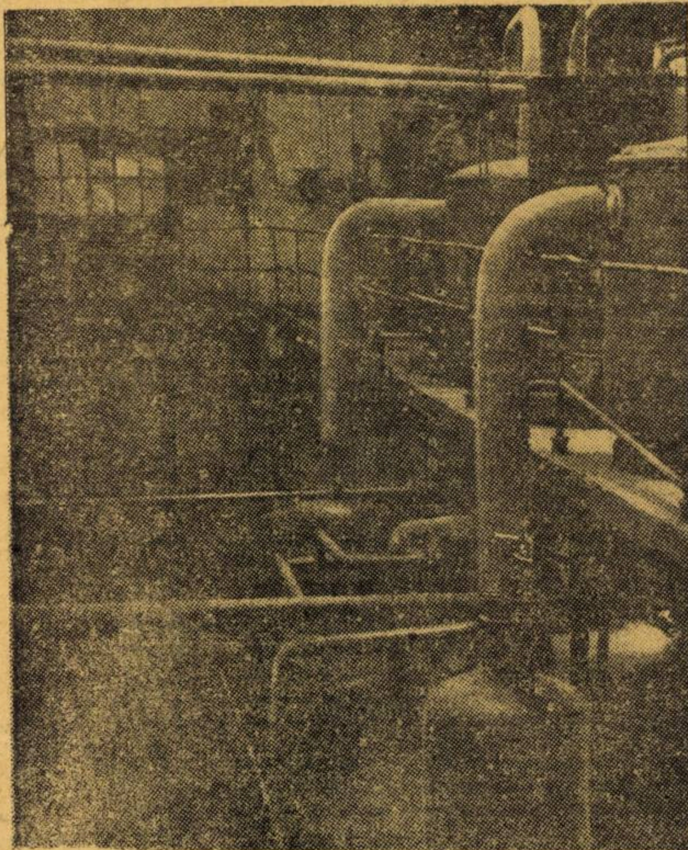

Imagine din secția de extracție

VĂ PREZENTĂM

FABRICA DE ULEIURI VEGETALE „PRUTUL"-GALAȚI

SE APROPIE o jumătate de veac de cînd, pe actuala stradă Ana Ipătescu din Galați, au început lucrările de construcție a unei fabrici de ulei. Capacitatea de producție proiectată a secțiilor de extracție, cazane și rafinărie era de 8 000 kg în 24 de ore. „Zestrea" de utilaje era formată din șase extractoare, cu cîte două valțuri, distilatoare, rezervoare de ulei, de benzină și cazane de aburi. In aceste instalații se fabrica uleiul de in și cînepă pentru vopsele, cel de floarea soarelui, rapiță și uleiul din nuci de cocos aduse din Africa.

Proprietarul fabricii n-a avut însă în vedere și montarea unor instalații care să ușureze munca oamenilor. Din documentele de arhivă reiese că programul de lucru era de 12 ore, desfășurat în condiții deosebit de grele, majoritatea operațiunilor fiind executate manual. Așa era descărcată sămînța din vagoane în saci pentru a o duce la magazie, așa se făcea manipularea butoaielor de la o secție la alta și transportul acidului sulfuric, ceea ce a produs numeroase accidente de muncă. Mai tîrziu, patronul a mai construit o clădire pentru secția de ulei solidificat (sonit) și, ulterior, o secție de oleaginoase, care pregătea nutrețuri combinate.

În anii de după război, capacitatea de producție a fabricii de uleiuri vegetale „Prutul" din Galați a crescut simțitor. Imediat după naționalizare, au fost aduse aici turtele țărănești de floarea soarelui ce înainte erau trimise pentru prelucrare în străinătate. Patru moriști pentru măcinat fin și un concasor măresc capacitatea de producție la 12 000 kg/24 ore la extracție și rafinărie și 4 000 kg la solidificare.

În scopul obținerii uleiului brut din semințe de floarea soarelui au fost montate două prese cu prăjitoarele respective, care au fost modificate prin **varierea secțiunii de presare și au obținut un spor de 5 000 kg ulei în 24 de ore.**

Mărirea suprafețelor agricole cultivate cu plante oleaginoase a impus și fabricii gălățene continue schimbări. Prin creșterea capacității de producție o parte din secțiile ajutătoare n-au mai corespuns. În acest scop, din anul 1959 pînă în prezent s-au cheltuit din fondul de investiții peste 13 milioane lei. Cu acești bani s-au construit **două centrale termice, rezervoare de ulei și benzină, magazii pentru semințe și șroturi, transportoare, curățitorie, puț de apă, linii de garaj și drumuri**, s-au **montat utilaje și mașini cum sînt, de exemplu, ventilatoare, pompe, reostate, valț, prăjitor, ciclon umed** etc. În prezent, fondul mijloacelor fixe al fabricii de uleiuri vegetale „Prutul" este de aproape 24 milioane lei.

Toate aceste investiții au făcut posibil ca în perioada 1959—1968, principalii indicatori de plan să evolueze astfel:

(în mii lei)

Indicatori		Anii 1959	1962	1966	1967	1968	1969 sem. I
Val. prod. globale	P	29854	43070	78355	105559	154338	81200
	R	32231	44181	86602	106288	154523	81637
Val. prod. marfă	P	78529	43882	79355	105559	154271	81200
	R	86185	46722	86874	106593	154338	81900
Beneficii	P	8902	15224	11144	17732	27975	14228
	R	11358	15447	13549	18393	28117	14639

Dezvoltarea fabricii de uleiuri vegetale „Prutul" din Galați este reflectată și în creșterea puterii instalate și a energiei electrice consumate. De pildă, dacă în anul 1939 puterea instalată era de numai 150 kW și consumul de pînă la 1 milion kWh, în prezent puterea instalată este de 1039 kW, iar consumul anual depășește cu mult 2 milioane kWh. Două transformatoare de cîte 420 KVA, funcționează în paralel și asigură sporul de forță necesar pentru acționarea utilajelor tehnologice date în exploatare.

Colectivul de muncă al fabricii gălățene se străduiește să livreze pe piață ulei mai mult și mai bun. Pe semestrul I, de pildă, **„Prutul"-Galați a realizat 9 175 tone ulei comestibil, cu 35 tone mai mult decît în plan.** Rezultatele înregistrate la principalii indicatori pe semestrul I a.c. sînt: **100,5% la valoarea producției globale; 100,9% la valoarea producției marfă; 100,8% la productivitatea muncii și 106,1% la valoarea producției marfă vîndută și încasată.** Și la exportul de ulei și acizi grași s-a depășit planul prevăzut cu 220 mii lei, realizîndu-se suma totală de 57 108 mii lei.

VISUL FIECĂREI GOSPODINE

DETERGENT — PASTĂ ULTRA — ARYLAN
SPALĂ UŞOR, DĂ RUFELOR UN ALB STRĂLUCITOR

CHEMOLIMPEX
Societate ungară pentru produse chimice
BUDAPESTA 5. B. P. 121

PUBLICOM

AGRICULTURĂ

INFLUENȚA MECANIZĂRII ASUPRA ECONOMIEI COOPERATIVELOR AGRICOLE

ALĂTURI de extinderea suprafețelor irigate, utilizarea de îngrășăminte și insecto-fungicide în cantități tot mai mari etc., creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor în toate ramurile agriculturii constituie o coordonată esențială și inseparabilă a procesului de intensificare a producției agricole. Mai mult, fără mecanizare nu pot fi puse în valoare nici celelalte componente ale intensificării agriculturii. Acest fapt este confirmat de experiența tuturor țărilor cu agricultură avansată, precum și de propria noastră experiență.

Sînt bine cunoscute succesele obținute pe această linie în agricultura noastră. Crește și se diversifică permanent parcul de tractoare și mașini agricole. Drept urmare, la începutul anului 1968 suprafața arabilă pe tractor fizic ajunsese la 106 ha.

Directivele Congresului al X-lea al partidului prevăd, în largul proces de dezvoltare a bazei tehnice-materiale a agriculturii, extinderea mecanizării lucrărilor în toate ramurile, îndeosebi, la culturile tehnice, pomicultură, legumicultură, viticultură, la culturile pe terenurile în pantă și la plantele de nutreț, precum și în creșterea animalelor.

Extinderea mecanizării lucrărilor va exercita, între altele, o puternică influență asupra dezvoltării economice a cooperativelor agricole, contribuind hotărîtor la creșterea eficienței muncii sociale în aceste unități, la intensificarea și modernizarea proceselor tehnologice din producția obștească.

În cele ce urmează, ne-am propus — pe baza unei ample cercetări efectuate în județul Dolj — să prezentăm modul în care mecanizarea lucrărilor influențează nivelul unor indicatori economici ai cooperativelor agricole.

Drept an de cercetare a fost ales 1967, deoarece acesta a fost normal din punct de vedere agricol (condițiile climatice și de producție); după cum se știe anul 1968 s-a caracterizat printr-o secetă excesivă fapt care a împiedicat, într-o anumită măsură, desfășurarea procesului de producție în agricultură.

Doljul este unul dintre județele mari ale țării, cu condiții bune pentru toate ramurile agricole, dar, îndeosebi, pentru cultura cerealelor și plantelor tehnice. Aceste grupe de culturi au avut în anul 1967 o pondere de 86,7% în terenul arabil (proprietate și folosință obștească) al cooperativelor agricole. Din totalul lucrărilor efectuate de întreprinderile de mecanizare a agriculturii la cooperativele agricole pe țară în anul 1967, cooperativele agricole din jud. Dolj au avut o pondere de 4,8%. În ansamblul agriculturii cooperatiste, cooperativele agricole din acest județ au avut o pondere de 5,1%, atît la terenul agricol, cît și la numărul de familii de cooperatori.

Au fost luate în studiu un număr de 95 cooperative agricole, din cele 210 cooperative agricole existente în anul 1967. Cele 95 unități sînt deservite de următoarele 7 întreprinderi de mecanizare a agriculturii: Amărăști, Bîrca, Bechet, Filiași, Plopșor, Segarcea și Zănoaga.

Atît întreprinderile de mecanizare a agriculturii, cît și cooperativele agricole luate în studiu sînt amplasate pe întreg cuprinsul județului. Acest fapt, precum și numărul mare de cooperative agricole studiate, oferă certitudinea că rezultatele obținute pot fi generalizate la nivelul județului.

În scopul determinării influenței mecanizării lucrărilor asupra unor indicatori ai activității cooperativelor agricole, s-a folosit procedeul grupărilor combinate. Caracteristica factorială luată în considerare a fost gradul de mecanizare a lucrărilor, exprimat prin numărul de ha. a.n. la 100 ha teren agricol. Media la cooperativele agricole luate în studiu a fost de 425 ha. a.n. la 100 ha teren agricol, iar pe unități acest indicator a fost cuprins între 239 (Dobromira) și 637 ha. a.n. la 100 ha teren agricol (Zănoaga). Această mare amplitudine creează posibilitatea de a se evidenția mai sugestiv rolul mecanizării asupra economiei cooperativelor agricole.

A fost cercetată influența gradului de mecanizare a lucrărilor asupra următorilor indicatori: gradul de sezonalitate; numărul de zile-om (raportul de transformare utilizat; 1,25 zile-muncă = 1 zi-om) pe hectarul de teren agricol; numărul de zile-om pe cooperator participant la muncă și pe an; valoarea producției agricole pe hectarul de teren agricol; productivitatea muncii și veniturile globale pe zi-muncă. Pentru fiecare dintre acești indicatori s-a determinat media pe grupe de unități ($\bar{y}x$) precum și media pentru toate unitățile cercetate ($\bar{y}$). Mediile generale sînt aritmetice ponderate, cu excepția ultimului indicator — veniturile totale pe zi-muncă —, la care media s-a determinat ca medie aritmetică simplă.

SE CUNOAȘTE faptul că lucrările în agricultură au un caracter sezonier. Aceasta se concretizează în faptul că necesarul de forță de muncă este inegal repartizat pe lunile anului. (Am exprimat gradul de sezonalitate în activitatea cooperativelor agricole prin ponderea consumului de zile-om din luna de vîrf în consumul anual de zile-om).

Micșorarea gradului de sezonalitate înseamnă, în fond, o repartiție mai uniformă a consumului de forță de muncă în timpul anului și, ca atare, crearea cadrului necesar — mai larg — pentru utilizarea mai bună a forței de muncă. Cele 95 cooperative agricole s-au repartizat după luna de vîrf astfel: III — 1; IV — 3; V — 16; VI — 16; VII — 39; VIII — 8; IX — 5; X — 3; XI — 1; XII — 3. În ordinea frecvenței deci, lunile de vîrf au fost: iulie; mai și iunie; august; septembrie; aprilie; octombrie și decembrie; martie și noiembrie. In lunile cu cea mai mare frecvență — iulie, mai și iunie — se execută, îndeosebi lucrări de recoltare la păioase, lucrări de întreținere la prășitoare și lucrări pentru a doua recoltă (după păioase).

Din tabelul 1 și fig. 1 reiese că un grad de mecanizare mai ridicat duce la un grad de sezonalitate mai redus. O singură grupă de cooperative agricole face notă „discordantă" de la această tendință și anume cele din Brădești, Dobromira și Sărbătoarea, unde numărul de ha. a.n. la 100 ha teren agricol este sub 250. Această stare de lucruri se datorește, între altele neexecutării la timp a lucrărilor. Ori, în această situație gradul mic de sezonalitate nu mai constituie o latură pozitivă.

Aspecte interesante prezintă indicatorii numărul de zile-om pe participant la muncă și pe an.

Un fapt cunoscut este că mecanizarea lucrărilor duce la micșorarea consumului de zile-om pe unitatea de producție (ha, animal). Prin mecanizare se obține însă și un efect contrar: creșterea consumului de zile-om pe ha și pe animal, datorită sporului de producție. Puse însă în „balanță", predomină fără îndoială efectul de micșorare a consumului de muncă vie. Din tabelul nr. 1 și fig. 1 rezultă o strînsă corelație între gradul de mecanizare și numărul de zile-om pe hectarul de teren agricol. Cu mici oscilații între grupe, consumul de zile-om pe ha de teren agricol crește sistematic de la o medie de 35 zile-om pe ha. la grupa de unități cu pînă la 250 ha.a.n. la 100 ha teren agricol, pînă la o medie de 75 zile-om pe hectar la grupa de unități cu peste 600 ha.a.n. la 100 ha teren agricol. Această creștere se explică numai în parte printr-un consum mai mare de zile-om, datorită unui volum de producție mai mare. Mai există încă cel puțin o cauză — și nu secundară — care a dus la un consum mai mare de zile-om pe hectarul de teren agricol la unitățile cu grad de mecanizare mai ridicat. Este vorba de eliberarea forței de muncă de la culturile unde gradul de mecanizare este mai mare (îndeosebi cultura cerealelor), ceea ce creează posibilitatea dezvoltării altor ramuri de producție: cultura legumelor, creșterea animalelor etc. — care solicită consum suplimentar de forță de muncă.

Corelația dintre gradul de mecanizare și numărul de zile-om pe membru cooperator și pe an (care reprezintă indicatorul cel mai sintetic al utilizării forței de muncă) este pozitivă, așa cum rezultă din tabelul 1 și fig. 1. Prin urmare, ridicarea gradului de mecanizare a contribuit la creșterea substanțială a nivelului utilizării forței de muncă.

ÎN ECONOMIA cooperativelor agricole interesează, însă și efectul final al activității — volumul producției. De altfel, de la producția globală începe procesul de repartiție: cheltuieli materiale — producție netă; fond de acumulare — fond de consum ș.a.m.d. Din tabelul 1 și fig. 2 reiese clar efectul mecanizării asupra producției globale: corelația dintre gradul de mecanizare și valoarea producției globale pe hectarul agricol este pozitivă, grupele de unități cu grad de mecanizare mai ridicat obținînd o producție globală la ha mult mai mare.

Este necesar să subliniem că și productivitatea muncii este mai ridicată în unitățile cu grad de mecanizare mai ridicat. Cu alte cuvinte, creșterea valorii producției globale la hectarul de teren agricol a devansat creșterea consumului de zile-om la hectarul de teren agricol. Din tabelul 1 și fig. 2 rezultă evident că la grupele de unități cu grad de mecanizare mai mare, deși s-au consumat mai multe zile-om pe hectarul de teren agricol din pricina intensificării procesului de producție, eficiența este superioară, deoarece productivitatea muncii este mai ridicată.

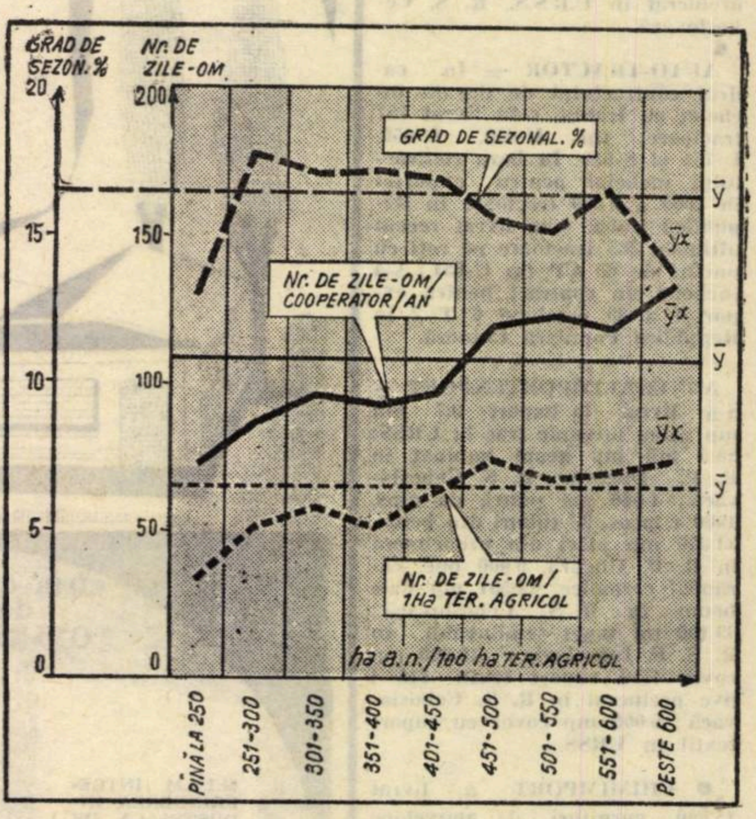

Figura 1

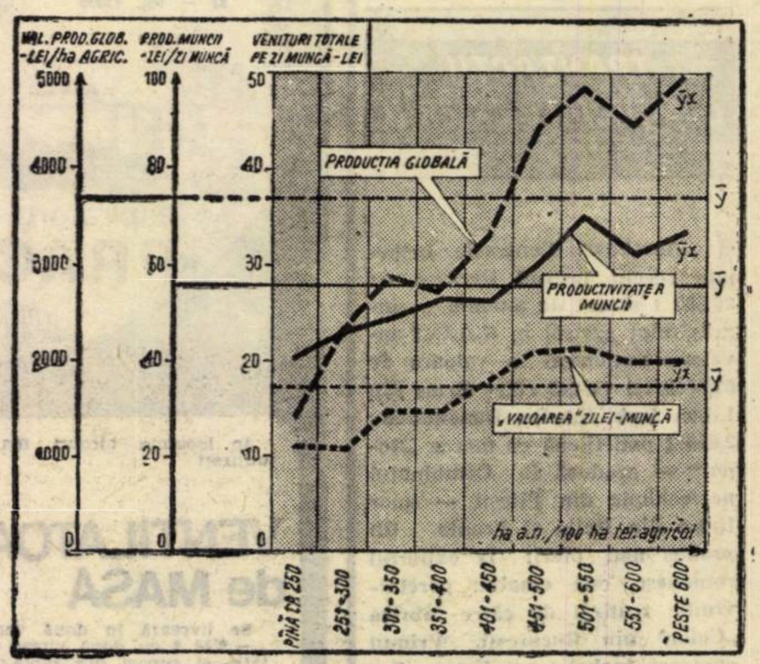

Figura 2

Nu de mai mică importanță pentru economia cooperativelor agricole este corelația între gradul de mecanizare și veniturile pe zi-muncă. După cum vedem, această corelație este pozitivă la unitățile cu grad de mecanizare mai ridicat, unde valoarea producției globale la hectarul de teren agricol și productivitatea muncii sînt mai mari decît la unitățile cu grad de mecanizare mai scăzut. Prin numărul mai mare de zile-om pe participant la muncă și pe an, pe de o parte, și prin „valoarea" mai ridicată a zilei-muncă, pe de altă parte, unitățile la care gradul de mecanizare a fost mai ridicat au avut posibilitatea să-și asigure venituri mai mari pe participant la muncă și pe familie de cooperatori.

Desigur că nivelul indicatorilor la care ne-am referit nu depinde numai de gradul de mecanizare a lucrărilor. Însă corelațiile pozitive existente între gradul de mecanizare și nivelul acestor indicatori ai activității cooperativelor agricole evidențiază contribuția substanțială a întreprinderilor de mecanizare a agriculturii la ridicarea economiei cooperativelor agricole.

conf. I. HAȚEGAN
Universitatea din Craiova

	Gradul de mecanizare pe grupe de C.A.P. în ha a.n./100 ha teren agricol ($\bar{x}$): Pînă la 250	251-300	301-350	351-400	401-450	451-500	501-550	551-600	Peste 600	Media generală ($\bar{x}$): 425
Numărul de C.A.P. pe grupe	3	6	12	19	20	17	11	5	2	Total unități: 95
Valoarea medie a indicatorilor pe grupe ($\bar{y}x$)										Media generală ($\bar{y}$)
1. Grad de sezonalitate (consumul de zile-om în luna de vîrf față de consumul total de zile-om, în %)	12,8	17,8	17,3	17,3	17,0	15,6	15,2	16,7	14,0	16,4
2 Numărul de zile-om la 1 ha teren agricol	35	50	59	53	64	75	69	71	75	66
3 Nr. de zile-om pe participant la muncă și pe an	72	87	97	95	99	121	124	121	135	108
4 Valoarea producției globale - lei/ha teren agricol	1417	2237	2869	2768	3312	4393	4834	4445	4987	3718
5 Productivitatea muncii lei/zi-om (R.4 : R.2)	40	45	49	52	52	59	70	63	66	56
6 Veniturile totale pe zi-muncă -lei	11,25	10,83	14,37	14,67	17,75	20,81	21,25	19,75	20,00	17,54

Tabel nr. 1.

1) Datele folosite în articol au următoarele surse: Anuarul statistic al R.S.R. 1968; Direcția agricolă județeană Dolj (datele privind mecanizarea lucrărilor în C.A.P. din jud. Dolj); dările de seamă ale unui număr de 95 cooperative agricole de producție (datele privind indicatorii C.A.P.).

MINERALIMPORTEXPORT — în perioada 30 august—5 septembrie a.c. au fost importate din U.R.S.S. 100 900 t minereu de fier, 22 800 t cocs, 9 050 t apatită. 4 380 t cărbuni. Au fost livrate la export: 122 000 mp geam mecanic tras către parteneri din U.R.S.S., Canada; 72 000 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă, Canada, Austria; 1 800 t piatră de gips, 450 t ipsos, 28 800 u.c. cahle în R. P. Ungară; 89 600 mp carton asfaltat, 51 400 buc cărămizi cu goluri, 3 500 mp dale beton mozaicate, 29 300 mp împîslitură de sticlă, 1 200 mp plăci de marmură în R. S. Cehoslovacă; 25 t polietilenă prelucrată, 15 300 mp p.v.c. fără suport textil, 75 tone p.v.c. prelucrat în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă.

AUTO-TRACTOR — În cadrul contractului de durată încheiat cu Iranul, s-au livrat 787 tractoare tip U-450, U-650, U-751 și S-650. În baza contractului încheiat pentru exportul în 1969 a 2 000 tractoare în Republica Cuba, s-au livrat recent ultimele 285 tractoare pe roți cu pneuri de 65 CP tip U-651; s-a încheiat un contract pentru exportul a 89 combine 6 T 2 în Republica Populară Chineză.

MINERALIMPORTEXPORT — S-a livrat la export 3.7 mii mp geam mecanic tras în URSS; 20,5 mii mp geam laminat în R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă; 1 090 mc piatră de gips, 1000 t ipsos, 33 tuburi din beton, 34 300 mp plăci din azbociment în R. P. Ungară, 9 000 buc. cărămizi ceramice, 24 501 mp dale beton în R. S. Cehoslovacă; 33 100 ml tapet semilavabil în R. S. F. Iugoslavia; 10 000 mp covor fără suport textil, 116 t pvc prelucrat în R. S. Cehoslovacă; 5 000 mp covor cu suport textil în URSS.

● CHIMIMPORT a livrat 15 000 garnituri de anvelope firmelor cehoslovace „Mercur"

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

și „Morokov". Contracte încheiate recent prevăd livrarea a: 20 000 t azotat de amoniu — îngrășămînt agricol în R.A.U.; anvelope românești în valoare de 528 000 lei valută către firme din Liban Irak, Suedia, Danemarca; 2 000 t polietilenă cu marca „Ropol" — produsă la Combinatul petrochimic din Pitești — unor firme din Italia și Franța. Un produs nou oferit la exportul românesc, este emailul perclorvinilic realizat de către fabrica „Color" din București. Primul contract încheiat cu firma „Soiuzchimexport" din Moscova prevede livrarea a 470 t din acest produs.

● MAȘINIMPORT a livrat firmei engleze „Roman Machine Tools" un strung Carusel de tip SC-1250 produs de Fabrica de mașini-unelte și agregate București; în 45 zile a.c. au fost livrate la export 12 500 electromotoare între 0,25—100 kW, în U.R.S.S., R. P. Polonă, Danemarca, Franța, R. F. a Germaniei, Italia. Un contract încheiat recent cu parteneri din U.R.S.S. prevede exportul a 25 mașini de pilit bile. 40 strunguri universale SN-400 fac obiectul unui contract de export încheiat cu parteneri din Australia și Canada, iar un alt contract prevede exportul în R. P. Bulgaria a unor sisteme electronice pentru reglare automată.

CARTIMEX — S-au încheiat contracte pentru exportul de: filatelie în valoare de 36 000 lei valută în R. P. Bulgaria; articole de artă și filatelie, în valoare de 826 000 lei valută în R. F. a Germaniei, Italia, Liban, S.U.A.

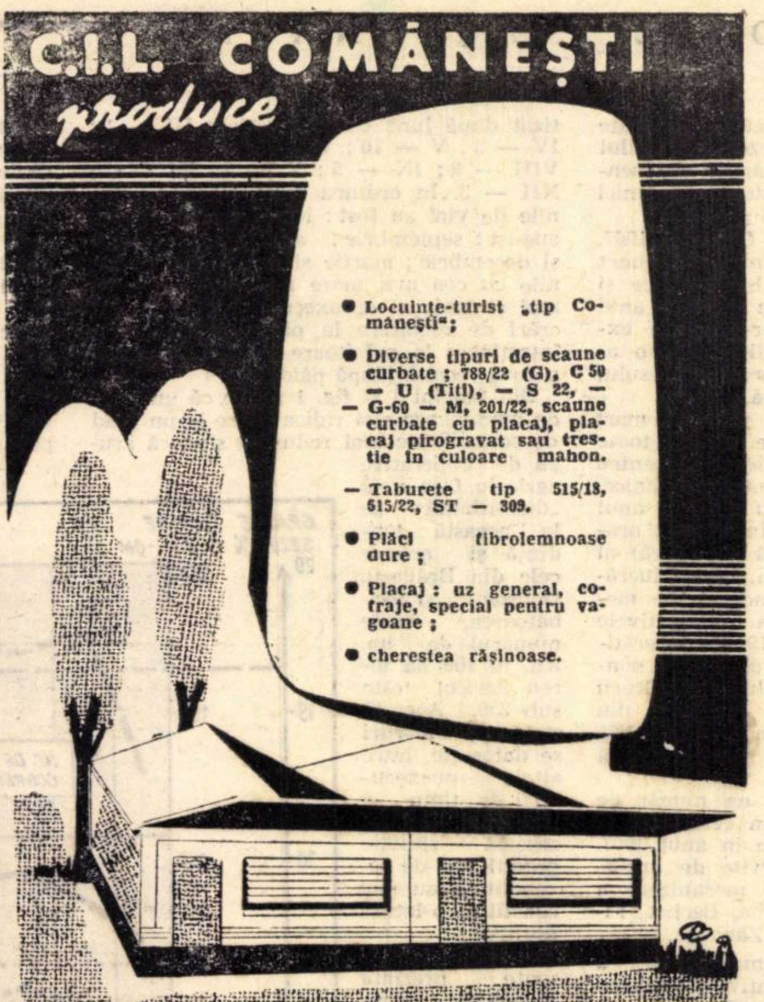

În industria uşoară:

LEGIFERAREA MUNCII LA DOMICILIU

Prin H.C.M. 1301/1969, s-a aprobat utilizarea muncii la domiciliu în întreprinderile de sub îndrumarea Ministerului Industriei Uşoare. În cele ce urmează, ne propunem să redăm — în lumina îndrumărilor M.I.U. — principiile de bază ale relaţiilor dintre întreprinderile care vor utiliza această formă de realizare a unei producţii suplimentare şi persoanele care vor fi angrenate în acest proces de muncă.

SUBIECTUL CONTRACTELOR...

Prin îndrumările M.I.U. au fost autorizate să încheie **Contracte pentru executarea de lucrări la domiciliul executantului,** toate întreprinderile din sistema industriei uşoare.

Potrivit pct. 1 alin. 2 din Îndrumările amintite, pot fi încheiate contracte pentru executări de lucrări la domiciliu, cu: „pensionari, mici meseriaşi, gospodine, sau orice alte persoane care din diferite motive nu s-au putut încadra în producţie". Pentru a lărgi sfera subiectelor cu drept de participare la asemenea contracte, prin adresa Cabinet M.I.U. III/236/19.VII.1969, s-a precizat că: „întreprinderile vor putea încredinţa efectuarea de lucrări la domiciliu, pe baza contractelor ce se vor încheia în acest scop şi altor persoane, chiar dacă sînt angajaţi proprii sau ai altor unităţi".

Cu privire la remunerarea muncii depuse, se precizează că se aplică tarifele în acord legal stabilite.

Veniturile realizate de persoane ce efectuează munca la domiciliu — subiecte ale contractelor de care ne ocupăm — sînt supuse impozitului pe salarii realizate.

Sistemul de impozitare este cel prevăzut de Decretul 153/1954 art. 15, pct. b alin. 2.

Contractul pentru executarea de lucrări la domiciliu, nu dă executantului calitatea de angajat. De aici cîteva consecinţe: persoanele care încheie asemenea contracte nu beneficiază de drepturile prevăzute în Codul Muncii; nu primesc din partea întreprinderilor decît remuneraţia pentru lucrările executate, respectiv nu au dreptul la ajutoare materiale, premii, îndemnizaţii pentru concedii de odihnă, alocaţii; timpul lucrat pentru executarea contractelor astfel încheiate, nu constituie vechime în muncă şi nu se înregistrează deci în cartea de muncă. În acelaşi timp, subiectele unor astfel de contracte, dacă sînt pensionari, nu sînt supuse prevederilor referitoare la cumulul pensiei cu salariul.

...ŞI OBIECTUL LOR

În mod practic, obiectul contractelor privind munca la domiciliu este nelimitat (cu unele excepţii pe care le vom reproduce mai jos).

La pct. 2 din îndrumările M.I.U., se precizează că: „Întreprinderile vor putea contracta cu aceste persoane, executarea de lucrări la domiciliu, numai în condiţiile pe care le vor considera necesare satisfacerii nevoilor de producţie neavînd obligaţia de a le asigura o anumită cantitate şi pentru o anumită perioadă".

Din textul citat rezultă o particularitate a acestui contract şi anume că: prin asemenea contracte întreprinderile din industria uşoară nu se vor obliga să asigure o anumită cantitate de produse de executat la domiciliu, sau pentru o anumită perioadă, principiul fiind că se va recurge la munca la domiciliu, numai în măsura în care asemenea lucrări sînt considerate ca necesare satisfacerii nevoilor curente de producţie.

Îndrumările M.I.U. la pct. 15, stabilesc lucrările care nu pot face obiectul contractelor cu muncă la domiciliu şi anume:

- cînd la produsul sau prestaţia respectivă concură materii prime şi materiale toxice, materiale uşor inflamabile sau materiale explozive;
- cînd procesul tehnologic al produsului necesită utilaje a căror securitate în funcţionare nu poate fi garantată la domiciliu (recipienţi sub presiune, aparate ce lucrează la tensiune înaltă, utilaj de sudură, oxiacetilenică etc.).

NORME PRIVIND PRODUCŢIA...

O primă condiţie privind încredinţarea producţiei la domiciliu, o constituie deţinerea de către contractanţi a mijloacelor necesare executării produselor solicitate de întreprindere. La pct. 11 alin. ultim din îndrumările M.I.U. se precizează că „întreprinderile vor putea pune la dispoziţia executanţilor, pe bază de proces-verbal de predare-primire unele scule şi dispozitive necesare realizării producţiei".

Se înţelege de la sine că materiile prime şi materialele necesare producţiei, se asigură de întreprindere. Eliberarea acestora se face pe baza normelor de consum aprobate şi numai în cantităţile corespunzătoare producţiei repartizate şi duratei ciclului de realizare a acesteia.

La predarea produselor realizate vor fi restituite întreprinderii materialele neconsumate şi deşeurile. Fără îndeplinirea acestor obligaţiuni, întreprinderile nu vor elibera materii prime şi materiale pentru alt lot de produse.

Calitattea corespunzătoare a produselor ce se realizează în condiţiile muncii la domiciliu, se asigură prin îndrumările tehnice şi controlul de calitate efectuat de specialiştii întreprinderilor pe parcursul executării produselor, precum şi printr-o recepţie calitativă exigentă la predarea producţiei către întreprindere.

Întreprinderile au obligaţia să evidenţieze activitatea desfăşurată în condiţiile muncii la domiciliu, distinct de activitatea atelierelor proprii şi să urmărească creşterea continuă a eficienţei economice.

...ŞI CONTROLUL INTEGRITĂŢII AVUTULUI OBŞTESC

Materiile prime şi materialele predate pentru executarea de produse la domiciliu rămînînd proprietatea întreprinderilor, este firesc să se organizeze o evidenţă corespunzătoare, pentru asigurarea, sub toate aspectele, a integrităţii avutului obştesc. În acest scop, îndrumările M.I.U. stabilesc un sistem unic de evidenţă prin introducerea de carnete individuale numerotate, ştampilate, cu semnăturile legale, în care se vor înscrie materiile şi materialele încredinţate, producţia şi cîştigul realizat de executant. În acelaşi timp, aceste carnete, vor constitui documentul oficial care însoţeşte materiile şi materialele, precum şi produsele, în timpul cît se efectuează transportul lor la şi de la domiciliul executantului.

Separat, întreprinderile vor deschide într-un registru, partizi pentru fiecare contractant, confruntîndu-se lunar datele din registru cu cele înscrise în carnete.

Întreprinderile vor trebui să efectueze controale asupra felului cum se păstrează şi se folosesc materiile şi materialele predate executantului pentru a nu se degrada sau folosi în alt scop decît cel prevăzut în contract. Abaterile vor fi sancţionate conform dispoziţiilor legale în vigoare, mergîndu-se pînă la anularea contractelor.

Important de observat este că litigiile intervenite între întreprinderi şi executanţi în cazul deteriorării materiilor şi materialelor precum şi a rebuturilor sau a producţiei necorespunzătoare, sînt supuse dispoziţiunilor Codului civil.

Prin contractul tip, la art. 6 se precizează că valoarea pagubelor provocate întreprinderilor se stabileşte potrivit Decretului 220/1960, combinat cu H.C.M. 532/1963, iar debitele astfel rezultate trebuiesc depuse de cei ce le-au provocat, în termen de 3 zile de la primirea comunicării. Cu privire la respectarea clauzelor privind termenele de executare, la articolul 77 din contractul tip, se prevede o penalizare — de natură contractuală, fiind stabilită prin voinţa părţilor — de 2% pentru fiecare zi de întîrziere nejustificată, faţă de termenul stabilit care se calculează la cuantumul remuneraţiei totale pentru lucrările nepredate la termen.

Al. DETEŞAN

N. VIERU

ACTE NORMATIVE NOI

- Prin H.C.M. 1701/1969, publicată în B. Of. nr. 96 activitatea de navlosire, agenturare, aprovizionare şi prestare de servicii la nave, precum şi de expediţie martitimă şi fluvială, prin porturile româneşti, a trecut de la Ministerul Comerţului Exterior la Ministerul Transporturilor. În acest scop a fost înfiinţată Întreprinderea NAVLOMAR, sub îndrumarea şi controlul Ministerului Transporturilor.
- În cadrul Consiliului Superior al Agriculturii, prin H.C.M. nr. 1739/1969, publicată în B. Of. nr. 96, au fost înfiinţate următoarele întreprinderi agricole de stat: I.A.S. Tomeşti jud. Iaşi (complex de porci); I.A.S. Poarta albă-jud. Constanţa (complex de porci); I.A.S. Craiova, cu sediul în comuna Almăj, jud. Dolj (complex de sere).
- Prin Decretul nr. 603, publicat în B. Of. nr. 95, a fost înfiinţat în cadrul Consiliului Superior al Agriculturii, Departamentul fondului funciar, al gospodăririi apelor şi îmbunătăţirii funciare.
- Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 2335/1967 privind producţia şi circulaţia ambalajelor a fost modificată prin H.C.M. nr. 1706/1969, publicată în B. Of. nr. 95.
- Prin H.C.M. 1720/1969 publicată în B. Of. nr. 95 a fost modificată Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 3251/1967 privind unele măsuri pentru creşterea producţiei de cărămizi din argilă arsă şi a varului bulgări, fabricate pe plan local, în sensul că la articolul 4 s-a adăugat un aliniat nou cu următorul cuprins: „În localităţile unde nu există unităţi de producţie ale industriei locale de stat, aprovizionarea fondului pieţei cu cărămizi din argilă arsă se poate face şi de unităţile de producţie ale industriei republicane de stat din aceste localităţi". De asemenea, la art. 5 s-a adăugat un nou aliniat care reglementează preţurile cu ridicata ale industriei.
- Statutul tip al Asociaţiei locatarilor a fost aprobat prin H.C.M. nr. 1678/1969, publicată în B. Of. nr. 94 (împreună cu Statutul). Prin acelaşi H.C.M. au fost stabilite unele norme în executarea prevederilor referitoare la Asociaţia locatarilor din Legea nr. 10/1968.

PRECIZĂRI PRIVIND APLICAREA CORECŢIILOR DE PREŢ ÎN LIVRĂRILE DE CĂRBUNE

Astfel cum stabilesc Condiţiile fundamentale pentru livrarea de cărbuni, aprobate prin HCM nr. 135/1956, pentru abaterile de calitate ale produselor livrate, preţurile vor fi corectate în plus sau minus, conform Instrucţiunilor privind modul de aplicare a preţurilor cu ridicata ale întreprinderii şi perceperea corecţiilor de preţ.

Potrivit acestor Instrucţiuni, preţurile cu ridicata ale întreprinderii, stabilite franco-vagon staţia de expediţie şi respectiv franco-vagon staţia de destinaţie sînt corespunzătoare caracteristicilor tehnice menţionate în catalogul de preţuri, conform stas-urilor şi normelor interne în vigoare.

În cazul în care produsele se livrează cu alte caracteristici decît cele prevăzute în catalog se aplică corecţia de preţ corespunzătoare. Pentru toate produsele din grupa „cărbuni şi brichete" respectiv „huile spălate pentru cocs şi semicocs" caracteristicile calitative în funcţie de care se calculează şi se aplică corecţiile de preţ, sînt umiditatea, cenuşa şi în unele cazuri, compoziţia granulometrică.

Corecţiile de preţ — conform metodologiei prevăzute în catalogul MMEE nr. 1 Ex. 1/1965 — se calculează în procente din preţul cu ridicata al întreprinderii, franco-vagon staţia de expediţie, fiind direct proporţionale cu procentele de depăşire sau reducere a cenuşii sau umidităţii, fără vreo altă majorare sau reducere a valorii cărbunelui.

O problemă frecvent întîlnită în practică, legat de decontarea corecţiilor de preţ respective, o constituie modul de determinare a indicatorilor de calitate ce îndreptăţesc aplicarea corecţiei de preţ (funcţie de prevederile stas-ului sau ale ordinului de preţ).

Astfel, într-o speţă soluţionată recent de Arbitrajul de Stat — furnizoarea efectuînd livrarea unor sorturi de cărbune cu umiditate de 25% şi conţinut de cenuşă raportat la cărbunele anhidru 24,5%, a solicitat acordarea corecţiei de preţ aferentă, susţinînd că a realizat îmbunătăţirea indicatorilor respectivi, în raport cu prevederile ordinului de preţ.

Suma pretinsă a fost refuzată de beneficiar pentru considerentul că livrarea, astfel cum a fost efectuată, se încadrează în prevederile standardului de stat în vigoare şi care stabileşte procentul de umiditate şi cenuşă admisibil, ca fiind cuprins între 24—26% (stas nr. 5067—61).

În soluţionarea speţei sus-menţionate, avîndu-se în vedere faptul că ordinul de preţ MMEE nr. 286/1964 stabileşte sortul respectiv de cărbune umiditate totală şi conţinutul de cenuşe la 26%, s-a stabilit că reducerea acestor indicatori, implicînd din partea furnizorului un efort suplimentar, justifică aplicarea unei corecţii de preţ corespunzătoare.

Faptul că atît catalogul cît şi ordinul de preţ în vigoare, stabilind condiţiile de aplicare a preţului fac trimitere şi la prevederile stas-ului (care astfel, cum s-a arătat cuprinde limite calitative mai largi: 24—26%) a fost interpretat ca referindu-se la alte caracteristici tehnice şi proprietăţi fizico-chimice, decît cele prevăzute expres în ordinul de preţ singurul în raport cu care se face decontarea.

Este de reţinut în acest sens indicaţia de principiu cuprinsă în Decizia nr. 1 113/25 mai 1969 a Primului Arbitru de Stat care statuează că aplicarea corecţiei de preţ trebuie făcută în raport cu determinarea calitativă a produsului stabilită de actul normativ de fixare a preţului, care reflectă prevederile standardului de stat, precizînd însă limitele fixate de acesta.

Soluţia preconizată corespunde astfel interesului economic general, prin mobilizarea furnizorului, pe calea corecţiei de preţ stabilită în favoarea sa, la îmbunătăţirea indicatorilor respectivi şi ridicarea calităţii produselor livrate.

Trebuie subliniat totodată că — potrivit catalogului de preţuri citat — corecţiile de preţ se calculează şi se aplică separat pentru depăşirea sau nerealizarea fiecărei caracteristici tehnice, în parte. Caracteristicile reale, avute în vedere în determinarea calităţii unei livrări — reprezintă media trimestrială a caracteristicilor fiecărui sort de cărbune livrat în trimestrul respectiv.

A. FLORESCU

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ ȘI PERSONALITATEA ÎNTREPRINDERII

SOLUȚIILE SĂ INTRE ÎN VIAȚĂ

Conform reglementărilor în vigoare, structura organizatorică a întreprinderilor este stabilită în mod centralizat de către ministere, unitățile economice din fiecare ramură industrială fiind grupate în funcție de anumite criterii care țin seama de valoarea producției, numărul salariaților, valoarea mijloacelor fixe etc.

Intreprinderile industriale care fac parte din aceeași grupă trebuie să-și organizeze activitatea conform structurii organizatorice tip stabilită de ministerul tutelar. Aceasta este dată de nomenclatoarele specifice de funcții care prevăd funcțiile de conducere, compartimentele (servicii, birouri etc.) și funcțiile de execuție considerate utile în fiecare unitate economică. Pe această bază, și în cadrul numărului de personal tehnic-administrativ planificat, fiecare întreprindere stabilește funcțiile pe care le utilizează și numărul acestora.

Această metodologie de elaborare, datorită faptului că nu pornește de fiecare dată de la analiza concretă a activității fiecărei unități economice și nu reflectă în măsură suficientă specificul acesteia, mijloacele materiale și umane de care ea dispune nu poate răspunde deseori cerințelor impuse de desfășurarea procesului de producție, realizării obiectivelor întreprinderii.

Analiza structurilor organizatorice aparținînd unor întreprinderi reprezentative din diverse ramuri industriale ne permite a evidenția existența unor aspecte la apariția cărora a contribuit o astfel de procedură și asupra cărora considerăm necesar a atrage atenția specialiștilor.

● O scară prea înaltă

Se constată că în marea majoritate a întreprinderilor există un număr nejustificat de mare de trepte ierarhice, ceea ce determină o alungire a circuitelor de comunicații, posibilități mari de deformare a informațiilor, lipsă de operativitate în luarea deciziilor, diluarea responsabilităților și creșterea cheltuielilor cu personalul tehnic-administrativ.

Considerînd funcția de director general (sau director) la nivelul 1, pentru a ajunge la funcția de șef de secție se trece prin treptele: director tehnic, inginer șef (respectiv inginer șef, inginer șef adjunct) la care se mai adaugă uneori și șeful serviciului producție: ca urmare, șeful de secție ajunge să fie situat pe cel de-al 5-lea nivel ierarhic. Dacă se merge mai jos, în cadrul secțiilor de producție, regăsim încă 5 trepte ierarhice: șef secție, adjunct șef de secție, șef atelier, maistru principal și maistru. Astfel, la foarte multe întreprinderi, printre care Fabrica de stofe-Brașov, Uzinele „Semănătoarea"-București, Intreprinderea textilă „Dacia"-București și altele, în cadrul funcțiunii de producție s-au regăsit între 7—9 trepte ierarhice.

Situația este asemănătoare și pentru șeful de birou, care ajunge să fie situat tot pe cel de-al 5-lea nivel ierarhic, avînd ca verigi intermediare, pînă la directorul general, funcțiile de director tehnic, inginer șef de serviciu, cîteodată și adjunct șef de serviciu. În aceste condiții, în cele mai multe cazuri, funcțiile de inginer șef adjunct sau contabil șef adjunct au ajuns să coordoneze de regulă activitatea a 1—2 șefi de serviciu.

Numărul mare de trepte ierarhice a condus la lungirea excesivă a circuitelor de informații și a avut ca rezultat imediat faptul că decizia luată de director sau altă funcție de conducere situată pe primele niveluri, pentru a parveni funcțiilor de execuție, trebuie să treacă prin 4—5 funcții intermediare avînd consecințe ne-

ing. Nicolae HANEȘ
șef grupă
Ministerul Muncii

(Continuare în pag. 12)

MIJLOACE PENTRU ALEGEREA TIPULUI DE STRUCTURĂ
(după P. Drucker)

● **analiza activităților**: trebuie să stabilească sarcinile ce urmează să fie executate și modul în care fiecare activitate influențează structura organizatorică;

● **analiza deciziilor**: se determină ce decizii se iau, unde anume în structură, sînt luate ele și în ce fel conducătorii ierarhici trebuie să intervină în aceste decizii;

● **analiza relațiilor**: trebuie să conducă la cunoașterea contribuției fiecărei verigi conducătoare, la realizarea obiectivelor întreprinderii, cu cine lucrează și în ce măsură este ajutată de celelalte verigi.

PRINCIPIUL TREBUIE TRANSFORMAT ÎN ACT

DIRECTIVELE aprobate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 privind îmbunătățirea planificării, organizării și conducerii economiei naționale prevăd, printre alte măsuri, aplicarea cu mai multă fermitate a principiului gestiunii economice proprii care, conjugat cu cel al conducerii colective, creează premise favorabile dezvoltării inițiativei întreprinderilor pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Pentru ca acest principiu să poată fi transpus în fapt este necesar să se renunțe la practica de a se încorseta activitatea întreprinderilor în scheme și reglementări care nu mai corespund condițiilor actuale.

Un exemplu elocvent în acest sens îl reprezintă schema de organizare și funcționare a întreprinderii. Deși a trecut destul timp de cînd se experimentează unele măsuri de perfecționare a conducerii economice (printre care și unele legate de stabilirea structurii organizatorice) majoritatea întreprinderilor primesc scheme întocmite de forul lor tutelar sau obțin cu mari dificultăți aprobările necesare pentru cele elaborate de comitetele de direcție.

Cu toate că în desfășurarea activității economice apare necesitatea unor modificări care ar avea drept rezultat îmbunătățirea muncii, ele nu se pot efectua deoarece conducerea întreprinderii nu poate practic decide în aceste probleme. De exemplu: La „Uzina de pompe" din București, în urma unui studiu temeinic, s-a ajuns la concluzia că munca de stabilire, urmărire și analiză a prețului de cost și de stabilire a prețurilor s-ar îmbunătăți simțitor prin crearea unui singur compartiment de prețuri, unificîndu-se actualul birou-prețuri (care este încadrat la serviciul de planificare) cu biroul postcalcul (aflat la serviciul de contabilitate). S-a cerut aprobarea forului tutelar, M.I.C.M. Motivînd că „nomenclatorul nu prevede", acesta n-a dat aprobarea solicitată, prețul de cost rămînînd mai departe sub patronajul a două servicii, situație care, evident, continuă să producă dificultăți în desfășurarea activității.

De asemenea, se mai pot face și alte îmbunătățiri. Astfel, prin contopirea actualelor servicii de planificare și dispecer șef într-un singur serviciu plan-producție, s-ar unifica întreaga activitate de planificare și urmărire a executării planului de producție. Prin contopirea grupei de plan forțe de muncă (încadrată la serviciul plan) cu biroul salarii (de la serviciul financiar) într-un singur compartiment de salarizare s-ar unifica întreaga activitate de întocmire și executare a planului referitor la forțele de muncă.

Considerăm că nici un organ nu poate cunoaște mai bine decît comitetul de direcție de ce compartimente operative sau funcționale are nevoie pentru realizarea sarcinilor sale de plan. Exemplul unor întreprinderi care experimentează o serie de măsuri demonstrează elocvent că cu cît conducerea întreprinderii este mai puțin „tutelată", cu atît răspunderea ei crește, ca și valoarea rezultatelor obținute. Credem că este cazul să se treacă din plin la aplicarea măsurilor preconizate de conducerea de partid și de stat și să nu fie înlocuit principiul gestiunii economice proprii cu discuții interminabile despre importanța lui.

Tipul de perfecționări la care ne-am referit ar aduce considerabile avantaje unităților noastre economice. Ele ar da posibilitatea unei mai raționale folosiri a cadrelor, ar simplifica circuitul documentelor, precum și corespondența între sarcini și organele de execuție, ar elimina o serie de lucrări și documente interne. În schimb s-ar obține o creștere a calității muncii salariaților care, în locul unor lucrări de care direcția s-ar putea lipsi, ar întocmi analize economice aprofundate necesare fundamentării deciziilor conducerii întreprinderii.

Organizarea științifică a producției și a muncii oferă imense posibilități de simplificări, îmbunătățiri. Transformarea acestor posibilități în rezultate presupune însă ca o premisă dreptul conducerii întreprinderilor de a putea lua în mod operativ deciziile care se impun în fiecare problemă în parte.

Constantin PASAT
șef serviciu — Uzina de pompe
București

TIPURI DE STRUCTURI

Experiența mondială arată că pot exista diverse tipuri de structuri organizatorice. Ținînd seama de faptul că fiecare dintre ele prezintă avantaje și dezavantaje, concluzia ce se degajă este că tipul de structură nu reprezintă un fetiș imuabil, că fiecare întreprindere, în funcție de condițiile sale specifice, trebuie să aibă o anumită structură care se dovedește cea mai adecvată pentru ea.

Reproducem mai jos, după opiniile unor specialiști cunoscuți, caracteristicile, avantajele și dezavantajele unora dintre structurile mai des întîlnite. Este clar că, fiecare întreprindere, conștientă de dezavantajele ce pot decurge din structura sa organizatorică poate lua măsuri pentru contracararea și minimalizarea acestor inconveniente.

● Centralizată

CARACTERISTICI:

● nu există întotdeauna o organigramă clar definită, ceea ce face să nu existe o definiție a posturilor și locurilor de muncă;
● deciziile privind viitorul sînt luate numai la vîrf;
● conflictele sînt reglementate de direcția generală.

AVANTAJE:

● calitățile personale pozitive ale conducerii întreprinderii se resimt direct asupra rezultatelor obținute;
● puternica autoritate care domnește la vîrf, unde sînt luate toate deciziile de ordin general, constituie punctul de întîlnire al tuturor informațiilor;
● recrutare relativ ușoară a cadrelor medii.

INCONVENIENTE:

● întreaga întreprindere se sprijină pe un singur om care din acest motiv, devine dificil de înlocuit; el trebuie să fie la curent cu tot și are tendința de a deveni foarte autoritar, refuzînd orice dialog sau delegare de atribuții;
● șefii de serviciu nu au permisiunea să ia decizii importante și nu pot să se aventureze dincolo de specialitatea lor;
● contactele între funcțiunea tehnică și cea economică se realizează numai la vîrf și dăunează bunei înțelegeri a cadrelor tehnice cu cele economice;
● întregul sistem se sprijină pe comandă sau negociere; el frînează inițiativa și dăunează supleții relațiilor.

Acest tip de structură este întîlnit mai ales în întreprinderile mici, simple, care fabrică o gamă restrînsă de produse.

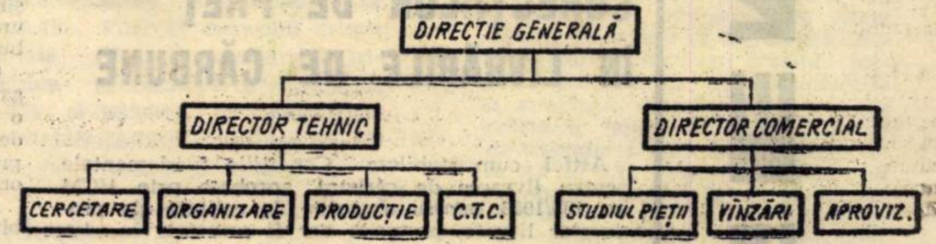

● Descentralizată

CARACTERISTICI:

● așa-zisele centre de gestiune dispun de toate mijloacele care le fac independente: uzine, servicii comerciale și de studii, fonduri; ele sînt libere să-și aleagă politica și mijloacele necesare pentru atingerea obiectivelor fixate; sînt responsabile de acțiunile lor și sînt apreciate în consecință;
● fiecare centru are relații de tip furnizor-client cu celelalte;
● sarcinile direcției generale sînt: stabilirea politicii pe termen lung a întreprinderii, controlul centrelor de gestiune, asigurarea gestiunii financiare, arbitrarea conflictelor și evitarea pierderilor de timp și a eforturilor inutile.

AVANTAJE:

● eliberează direcția generală de deciziile pe termen scurt;
● ajută la fixarea responsabilităților și motivează conducătorii care devin astfel responsabili de acțiunile lor, ce pot fi și evaluate;
● este suplă, permite însușirea rapidă a progresului tehnic și pătrunderea pe piețe foarte diversificate.

INCONVENIENTE:

● cere conducători capabili;
● unitatea descentralizată poate atinge un asemenea grad de independență încît poate, în anumite cazuri, să acționeze în neconcordanță cu interesele generale ale întreprinderii;
● conducerile unităților au tendința de a maximiza succesul imediat în detrimentul obiectivelor pe termen lung;
● descentralizarea mărește cheltuielile administrative datorită faptului că numeroase posturi-cheie trebuie să fie dublate sau chiar mai mult;
● direcția generală trebuie să fie puternică, deoarece ea trebuie să controleze concordanța între operațiunile efectuate în cadrul fiecărei unități descentralizate și obiectivele generale ale întreprinderii.

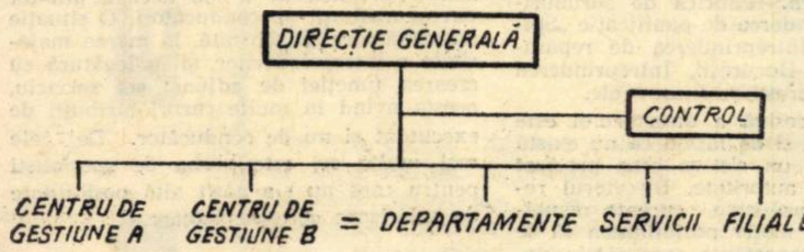

● Funcțională

CARACTERISTICI:

● ierarhia merge de la direcția generală la controlori;
● la fiecare nivel (de responsabilitate și autoritate) există „grupe funcționnale" care-l ajută pe conducător; ele sînt formate din specialiști în diverse domenii: cercetare, juridice, planificare, studiul pieței, contabilitate etc.;
● există două linii ierarhice de autoritate.

AVANTAJE:

● nu cere cadrelor medii o competență deosebită, datorită faptului că toate deciziile sînt studiate de grupele de specialiști cu foarte mare grijă înainte de a fi luate de conducătorii ierarhici.

INCONVENIENTE:

● este foarte costisitoare;
● comunicațiile sînt foarte lente;
● generează greutăți în asigurarea coeziunii și unității de acțiune; serviciile funcționale au tendința de a crea propriile lor norme și metode de lucru care nu corespund întotdeauna obiectivelor întreprinderii;
● cadrele ierarhice se găsesc sub două influențe (ierarhică și funcțională) care deseori intră în conflict;
● datorită faptului că nimeni nu este realmente responsabil de rezultate este dificil de făcut o apreciere justă asupra oamenilor și a întreprinderii în ansamblu.

Nu este utilă decît atunci cînd obiectul activității întreprinderii îl constituie executarea anumitor comenzi, construcții navale, de exemplu. Este complet dăunătoare acolo unde lucrările au un caracter repetitiv, căci există un conflict permanent între specialiști și cadrele ierarhice.

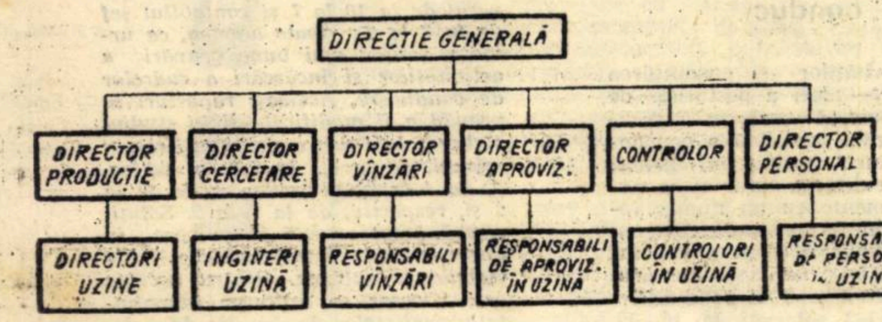

IMPLICAȚIILE TEHNOLOGIEI

Numeroasele cercetări efectuate pînă în prezent de diverși specialiști au demonstrat că structura organizatorică a întreprinderilor este influențată de o serie de factori dintre care cei mai importanți sînt socotiți dimensiunea și obiectul activității lor. Un loc deosebit în cadrul obiectului îl ocupă caracterul procesului tehnologic.

Pornind de la concluziile unei analize efectuate de cercetătoarea engleză Joan Woodward în circa 100 firme din South Essex — Anglia, cercetătorii dr. F. Trattner, V. Enache și ing. I. Oprea din cadrul Institutul de Cercetări Economice din București au întreprins un studiu asupra organizării întreprinderilor din unele subramuri ale industriei alimentare-produse zaharoase, care se încadrează în sistemul de producție de serie mare și uleiuri vegetale, cu producție de masă bazată pe procese de aparatură — în scopul de a stabili modul în care procesul tehnologic influențează structura organizatorică.

Rezultatele aceste investigații au format conținutul unei comunicări prezentate în colocviul științific cu tema „Probleme ale perfecționării conducerii întreprinderlor industrale" ținut în 17 și 18 iulie a.c. la București.

Trebuie subliniat că analiza și comparațiile făcute de autori se referă numai la unele *elemente ale structurilor organizatorice și anume: numărul nivelelor de conducere; raportul dintre numărul conducătorilor din prima linie și personalul tehnico-administrativ; raportul dintre personalul de conducere — supraveghere și restul salariaților (muncitori și personal tehnico-administrativ de execuție); raportul dintre personalul de conducere (nivelele 0, 1 și șefii de secții productive) și restul salariaților (nivele 2 și 3 de conducere, muncitori și personal tehnico-administrativ de execuție); raportul dintre numărul personalului de conducere, supraveghere, tehnico-administrativ și numărul de muncitori, corelația dintre numărul celor controlați de personalul de conducere (nivele 0,1 și șefii de secții productive) și rentabilitatea întreprinderilor.*

În cele ce urmează publicăm extrase din această comunicare.

● Cîteva comparații

Analiza întreprinsă arată că în întreprinderile cu producție de serie mare, în Anglia, la cele 31 firme cu producție de serie studiate, există în medie 4 nivele de conducere, adică tot atît cît funcționează în 5 din cele 6 fabrici de produse

dr. E. TRATTNER
V. ENACHE
ing. I. OPREA

(Continuare în pag. 12)

CRITERII DE APRECIERE A VALIDITĂȚII STRUCTURILOR
(după L. Vedrines)

1) **rapiditatea de reacție** a întreprinderii la solicitările (externe sau interne) de schimbare.
2) **gradul de măsurabilitate a obiectivelor** atribuite diverselor organe de conducere ale întreprinderii.
3) **posibilitatea de a orienta,** în sensul cel mai favorabil întreprinderii, **resursele umane** de care aceasta dispune.

REALITATEA PARTICULARULUI

UNUL DIN DOMENIILE principale abordate de specialiștii în organizare din întreprinderile noastre în cadrul vastei acțiuni de prefecționare a conducerii economiei naționale inițiată de conducerea de partid și de stat după Congresul al IX-lea al P.C.R. îl constituie structura organizatorică. Cu prilejul diverselor vizite, anchete efectuate în întreprinderi am putut constata că aproape în fiecare unitate economică printre numeroasele studii vizînd perfecționarea activității, există și unul sau mai multe referitoare la îmbunătățirea structurii. Aceasta atît pentru faptul că specialiștii apreciază tot mai mult importanța pe care o au structurile în mobilizarea personalului la realizarea obiectivelor întreprinderii, cît și pentru că aici deficiențele se manifestă cu mai multă evidență. Există însă un fenomen destul de răspîndit: tocmai în acest domeniu procentul de finalizare, de aplicare în practică a propunerilor de îmbunătățire făcute de specialiști este extrem de redus. De ce?

Remarcăm că în timp ce eșaloanele primare (așa-zisele organisme de bază, elementare — ateliere, secții, servicii) au suferit schimbări numeroase și esențiale, în ceea ce privește structura de ansamblu, organismele cele mai complexe — funcțiunile întreprinderilor — s-au modificat în puține cazuri, și aceasta cu foarte mari greutăți. Căutînd cauzele unei astfel de situații observăm că autoritatea de a decide astfel de schimbări aparține nu întreprinderii ci eșalonului ierarhic superior. În întreprinderi există propuneri de îmbunătățire. Comitetele de direcție le cunosc. Prin lege ele au autoritatea de a decide în acest domeniu dar numai în cadrul unor norme generale, care însă n-au fost încă elaborate. Iată deci o atribuție, conferită de mai bine de un an, care nu poate fi exercitată. În aceste condiții, întreprinderea se adresează ministerului care deseori, tot din lipsă de norme, tărăgănează sau refuză aprobarea. O dată, de două ori... și pînă la urmă se renunță. S-a creat în felul acesta o barieră artificială care frînează inițiativa, introducerea noului.

Notînd observația făcută de mulți conducători de întreprinderi în diverse împrejurări — interviuri, mese rotunde, consfătuiri — conform căreia ar exista un relativ imobilism la nivelul cadrelor din ministere în această privință, explicabilă prin persistența unor mentalități generate de o practică îndelungată, ne exprimăm opinia că nu aici trebuie căutată cauza esențială a încetinelii cu care sînt traduse în viață indicațiile aprobate de Congresul al IX-lea, Conferința Națională din decembrie 1967 și Congresul al X-lea al P.C.R. privind perfecționarea acestui domeniu de activitate, ci în menținerea unor reglementări care frînează inițiativa cadrelor de conducere **din unitățile economice.**

Cît privește problema dacă aceste reglementări trebuie înlocuite cu alte prevederi cu caracter normativ sau, dimpotrivă, cu unele indicații metodologice, care să orienteze numai conducerile întreprinderilor în construcția structurilor organizatorice proprii, părerea noastră este că, cea de a doua variantă ar corespunde mai bine condițiilor actuale. Structura organizatorică este rezultatul luării în calcul a unei multitudini de factori — și nu numai a mărimii întreprinderii, — care nu sînt niciodată identici în totalitatea lor la două întreprinderi; cu atît mai puțin la toate întreprinderile unei ramuri sau ale unei economii naționale. Ne bazăm atît pe propriile constatări, făcute cu ocazia analizei realităților din întreprinderile noastre, cît și pe experiența și pe concluziile cercetătorilor și specialiștilor în organizare din alte țări.

La întrebarea care structură este cea mai bună, se poate răspunde că pentru întreprinderea X este aceea elaborată de specialistul în organizare care lucrează în compartimentul de organizare al întreprinderii X. În acest domeniu, atenția trebuie concentrată nu spre elaborarea de norme obligatorii (există, fără îndoială, alte laturi ale activității întreprinderii care trebuie normate) ci spre pregătirea de specialiști **competenți** în organizare, înarmați cu tot ceea ce este nou în domeniul lor de specialitate și, esențial, **încadrați acolo unde se iau decizii în ce privește structura organizatorică a întreprinderii.** Structura organizatorică este unul (numai unul) din **instrumentele** cu ajutorul căruia conducerea întreprinderii își realizează obiectivele de care este responsabilă. Ca atare, ea și numai ea trebuie să și-o construiască, să și-o aleagă.

În esență, a construi structura organizatorică înseamnă a grupa diversele activități efectuate de întreprindere, a le repartiza pe oameni și a distribui autoritatea necesară conducerii acestora. Cît privește prima operație, nu este prea dificil să observăm că nu se pot grupa la fel, de pildă, activitățile de producție sau comerciale ale unei rafinării și cele ale unei întreprinderi producătoare de automobile etc., iar relativ la cea de a doua, este de remarcat că aici intervine elementul **valoarea cadrelor de conducere** care este prea complex și prea singular ca să poată face obiectul unei normări, la nivelul ramurii sau al economiei naționale. Este drept că aici poate fi folosit cu succes procesul **delegărilor de autoritate.** Este însă necesar ca acesta **să se desfășoare pe fondul unei structuri clar definite,** pentru ca oamenii să cunoască precis de ce sînt responsabili și să poată fi apreciați în consecință.

Ceea ce ni se pare a fi într-adevăr general-valabil în construcția structurilor organizatorice este necesitatea cunoașterii și luării în calcul a tuturor **factorilor de influență** (structura social-economică a țării; obiectul activității: procesul tehnologic, condițiile de aprovizionare, desfacere etc.; mărimea unității economice; gradul de înzestrare tehnică; valoarea oamenilor și, mai ales, a cadrelor de conducere etc.) și a folosirii unor **principii științifice de construcție și criterii de evaluare** verificate de practica acumulată în acest domeniu de activitate.

Constantin COJOCARU

IMPLICAȚIILE TEHNOLOGIEI

(Continuare din pag. 10—11)

zaharoase de la noi. Face excepție întreprinderea „Cerna" din Turnu Severin cu numai 2 nivele, situație explicabilă prin faptul că este cea mai mică fabrică din subramură, avind numai 161 salariați. Schema organizatorică a întreprinderii „Dezrobirea" din Brașov indică numai 3 nivele de conducere. Considerăm însă că în acest caz există o inadvertență organizatorică, întrucît întreprinderea are aproape aceeași mărime ca și Fabrica de produse zaharoase „București", avind ca și aceasta, secții și ateliere dispersate care necesită personal de conducere separat.

La întreprinderile cu producție de masă bazate pe procese de aparatură, numărul mediu al nivelelor de conducere în structura organizatorică a celor 21 firme engleze analizate se ridică la 6. Schemele de organizare a întreprinderilor din subramura industriei uleiului din țara noastră indică, fără excepție, 4 nivele de conducere. Trebuie observat însă că cele mai mari întreprinderi de acest gen din țara noastră au un număr de circa 700 salariați, în timp ce în Anglia au fost cuprinse în studiul acestui sistem de producție și întreprinderi cu pînă la 3000 de salariați; este deci normal ca numărul mediu de nivele să fie mai ridicat.

Mai mulți conducători și mai puțini administrativi

Pe ansamblu, analiza raportului dintre numărul conducătorilor din prima linie și personalul tehnico-administrativ indică pentru întreprinderile din Anglia o amplitudine medie de control de 1/6. La noi, media amplitudinii de control a șefilor de serviciu, considerați conducători de primă linie, este de 1/5,5, pentru fabricile de produse zaharoase, și de 1/6,1 pentru fabricile de ulei, deci foarte apropiată de cea britanică. Diferențe sensibile se înregistrează însă în funcție de mărimea întreprinderilor. În cadrul întreprinderilor mici, amplitudinea medie de control a personalului de primă linie este de 1/3,5. Dintre întreprinderile de produse zaharoase cu peste 500 salariați numai la „Delicia" amplitudinea de control a conducătorilor de prima linie este egală cu media. Cele două întreprinderi reutilate și modernizate, dintre care „București" cu secția de ciocolată nou construită, depășesc media, înregistrînd: „Dezrobirea" — 1/6,6 și „București" aproape 1/8. Este de menționat că toate cele 3 întreprinderi mari au în profilul lor și producție de ciocolată. Se reliefează aici doi subfactori care trebuie luați în calcul: nivelul tehnic și gradul de diversificare al producției.

În subramura industriei uleiului, diferențele dintre numărul persoanelor controlate de conducătorii din prima linie, sînt mai accentuate între grupa marilor întreprinderi și a celor mici. Dacă la întreprinderile mici numărul mediu al persoanelor controlate (1/3,4) se apropie de cel din subramura produselor zaharoase (1/3,5), media pe întreprinderile mari este de 1/8,9. Este interesant de menționat că în marea lor majoritate, întreprinderile care au o amplitudine de control mai mare sînt întreprinderi noi („Unirea"-Iași cu 1/7,8 și „Slobozia" cu 1/9,6 — conform datelor din proiect) sau modernizate — „Muntenia" cu 1/8,3. Face excepție o singură întreprindere din cele vechi — „13 Decembrie" — București, întreprindere mare cu producție mixtă la care, datorită comasării cu fabrica „Biruința", s-a ajuns la o amplitudine de control de 9,9 persoane la un conducător. Din analiza datelor se desprinde și influența profilului întreprinderii asupra numărului persoanelor controlate de conducătorii din prima linie, aceasta fiind mai mare la fabricile cu producție mixtă față de fabricile care prelucrează numai floarea soarelui. Chiar și la cele mai mici fabrici — cu un număr de 110—190 salariați — se remarcă această diferență. Fabricile „Ardealul"-Carei, „Prutul"-Galați, „Republica"-Bîrlad, cu producție de ulei numai din floarea soarelui, au cîte un conducător de primă linie pentru 2,8—2,9 salariați tehnico-administrativi, în timp ce „Argus"-Constanța și „Roșiori" din Roșiorii de Vede, fabrici de dimensiuni apropiate dar cu producție mixtă, au un conducător la 4,1, respectiv 3,4 salariați.

Unele deosebiri și din nou mărimea și noutatea

Există o strînsă legătură între tehnologia întreprinderilor și raportul dintre personalul de conducere-supraveghere și cel de execuție. În Anglia la 95 firme cuprinse în analiză, raportul se situează între 5 și 40 persoane de execuție la o persoană cu rol de conducere și supraveghere. Interesant de remarcat că, în medie, la întreprinderile cu producție de serie mare, raportul era de 1/16, iar la cele cu producție de masă cu procese de aparatură de 1/8, diferențiindu-se foarte puțin în funcție de mărimea întreprinderilor.

În ce privește întreprinderile din țara noastră, în subramura produselor zaharoase, socotită de noi reprezentativă pentru producția de serie mare, raportul este asemănător numai pentru întreprinderile cu mai puțin de 500 salariați (1/16,4). La întreprinderile cu peste 500 salariați, acest raport este de 1/33,6, mai apropiat de cel existent în Anglia la producția de unicate și de serie mică. (1/37).

Subramura industriei uleiului, reprezentativă pentru producția de masă cu proces de aparatură, înregistrează un raport mediu de 1/12,6 între personalul de conducere-supraveghere și personalul de execuție. Raportul este identic cu cel înregistrat în Anglia (1/8) numai în cadrul întreprinderilor cu mai puțin de 500 salariați. În întreprinderile mari din țara noastră, cu peste 500 salariați, numărul persoanelor de execuție ce revin la o persoană de conducere și supraveghere, este în medie 16, fiind și mai ridicat la fabricile noi (20 la „Unirea"-Iași și 18 la „Slobozia").

Numărul mai mare de salariați ce revin la o persoană cu rol de conducere și supraveghere în cadrul întreprinderilor mari din ambele sisteme de producție comparativ cu situația din Anglia — poate să-și găsească explicația în nivelul diferit al tehnicii folosite. În timp ce noi ne-am referit numai la fabricile de produse zaharoase și ulei, în cercetarea întreprinsă în Anglia, au fost cuprinse întreprinderi diferite între ele prin anumite particularități tehnico-economice. La aceasta se adaugă numărul mai mare al nivelelor de conducere care implică un personal de conducere și supraveghere mai numeros.

Concluziile de mai sus pot fi susținute și de rezultatele analizei raportului dintre personalul de conducere (nivelele 0, 1 și șefii de secții productive) și restul salariaților, care arată că în Anglia pentru întreprinderile cu producție de serie revin 49 de salariați, la o persoană cu rol de conducere, în timp ce media în industria produselor zaharoase din țara noastră, încadrată în aceeași categorie, este de 41 salariați; în cazul producției de masă cu procese de aparatură, media în Anglia este 1/13, iar în industria uleiului din țara noastră, de 1/22.

În cadrul fabricilor de ulei, numărul mediu de salariați raportat la o persoană cu rol de conducere este de 31 la marile întreprinderi și de 13 la cele mici (asemănător cu cifra medie din Anglia). Fabricile noi înregistrează cifre mai mari: 37 la fabrica „Unirea" și 38 la „Slobozia".

O explicație

Analiza comparativă a raportului dintre personalul de conducere, supraveghere și tehnico-administrativ față de numărul muncitorilor în întreprinderile din țara noastră și cele din Anglia, arată că el este de 1/7,9 la noi și de 1/5,5 în Anglia în producția de serie mare, iar în industria cu producție de masă bazată pe procese 1/3,7 și respectiv 1/2,6. În grupa marilor întreprinderi de produse zaharoase raportul este de 1/8,9, iar la micile întreprinderi de 1/5,5.

În industria uleiului, diferențele între întreprinderile considerate mari și cele mici sînt în medie neglijabile. Fac excepție doar două întreprinderi: fabrica nouă „Unirea"-Iași cu raportul de 1/5,4, reflectînd o mai eficientă folosire a personalului tehnico-administrativ și fabrica veche „13 Decembrie" cu raportul 1/2,8 oglindind o situație contrară.

Comparînd raportul dintre personalul tehnico-administrativ și numărul de muncitori din cele două subramuri din țara noastră, se verifică concluzia că în întreprinderile cu producție de procese revine un număr mai redus de muncitori la un salariat tehnico-administrativ. Tendința generală de creștere a aparatului administrativ se datorește ritmului diferit în care progresul tehnic pătrunde în procesul de fabricație și în administrație.

Numărul mai mare de muncitori raportat la personalul tehnico-administrativ în ambele subramuri din industria alimentară analizate comparativ cu întreprinderile avînd producție de același tip din Anglia, poate avea ca explicație faptul că datorită proprietății private, în Anglia întreaga muncă de elaborare a deciziilor privind activitatea întreprinderilor, dezvoltarea acestora, se desfășoară la nivelul întreprinderii, mărind numărul personalului tehnico-administrativ. În țara noastră, datorită conducerii de stat, care are la bază proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, această muncă este rezultatul îmbinării activității aparatului administrativ al întreprinderii cu activitatea aparatului central de coordonare: ministere, C.S.P. etc. Este posibil ca în cazul în care aparatul tehnico-administrativ din întreprinderi ar fi cumulat în calcule cu cel din aparatul central, atunci raportul acestora față de numărul de muncitori s-ar apropia de cel existent în Anglia.

Din analiza comparativă a corelației dintre structura organizatorică a întreprinderilor și tehnologia folosită se desprinde concluzia că în întreprinderile cu tehnologii bazate pe producția de masă (procese fizico-chimice), indiferent de mărimea întreprinderilor, amplitudinea de control a persoanelor cu funcții de conducere și supraveghere este mai restrînsă decît în întreprinderile bazate pe producția de serie mare, (procese predominant mecanice). Aceasta se explică prin exigența cerută în astfel de întreprinderi de complexitatea proceselor de producție.

Apare deci necesitatea ca de această corelație să se țină seama în alcătuirea structurii organizatorice a fiecărei întreprinderi noi, precum și în modificările aduse structurilor existente.

SOLUȚIILE SĂ INTRE ÎN VIAȚĂ

(Continuare din pag. 10—11)

gative asupra operativității aplicării ei.

Supra și subsolicitare

Gradul de încărcare al unui conductor poate fi exprimat sintetic prin numărul de subordonați direcți. Acest indicator se poate diferenția pe genuri de activități și volum de muncă, corespunzător acestora.

Analizele făcute în întreprinderi evidențiază faptul că diferitele funcții de conducere situate la nivelurile ierarhice superioare sînt încărcate neuniform. Consecința acestei situații este suprasolicitarea unora dintre ele și ocuparea incompletă a altora. În general, directorul și conductorul funcțiunii de producție (director tehnic, inginer șef) coordonează extrem de multe compartimente, în timp ce contabilul șef — foarte puține. Dintr-un număr de 65 de întreprinderi analizate, în 44 directorul are peste 10 subordonați direcți, în timp ce în 41 de cazuri, contabilul șef numai 1—2. La Uzina de mașini electrice-București, de exemplu, directorul are în subordine 15 compartimente și funcții de conducere, în timp ce contabilul șef are numai 2; o situație asemănătoare se regăsește la Combinatul de cauciuc-Jilava, Fabrica de șuruburi-Brașov, Întreprinderea de panificație „Spicul"-București, Întreprinderea de reparații auto Grivița-București, Întreprinderea de construcții forestiere-Brașov etc.

Încărcarea excesivă a directorului este în plus agravată și de faptul că nu există în întreprinderi un sistem bine precizat de delegare de autoritate. Directorul rezolvă adesea probleme curente nemaiavînd din acest motiv posibilitatea să se ocupe de cele importante care rămîn nerezolvate sau se rezolvă în urgență, pe bază de soluții insuficient studiate.

Trebuie menționat că la această suprasolicitare a directorului contribuie și faptul că prin unele reglementări i s-au subordonat acestuia activități care nu necesită în mod normal o coordonare la acest nivel (protecția muncii, control financiar intern, oficiul juridic etc.). Situația este aproape generală. Cităm însă ca tipice Fabrica de antibiotice-Iași, Uzina de mașini electrice-București, Uzina metalurgică-Iași, Uzina „Carbochim"-Cluj, Combinatul Petrochimic-Ploiești, Combinatul chimic-Făgăraș, Combinatul de celuloză-Brăila. Pînă și controlul tehnic de calitate (Uzina metalurgică-Grivița, Uzina „Semănătoarea"-București, F.M.U.A.B.) și sectorul de metrologie (Uzina metalurgică-Iași) au ajuns să fie coordonate de directorul general.

Conducători... care nu conduc

Gruparea activităților și constituirea compartimentelor — deci a posturilor de conducere — trebuie să urmărească, printre altele, încărcarea completă a ocupanților acestor posturi. Analiza întreprinsă evidențiază însă existența unui mare număr de compartimente cu un număr redus de salariați, uneori constituite dintr-un șef, fără subordonați. Aceasta a generat și un dezechilibru în ce privește numărul de subordonați ce revin unui conducător, mergînd de la 1—3 salariați la 10—30. Astfel, la Uzina „Semănătoarea"-București serviciul export este constituit dintr-un conducător și 2 executanți, la Fabrica de stofe-Brașov șeful biroului C.T.C. are un singur subordonat, iar la Uzinele chimice „9 Mai"-București, 7 servicii au între 1—3 salariați fiecare (energeticul șef, transporturi, producția muncii, C.T.C., oficiul juridic și B.D.S.).

Gruparea compartimentelor în subordinea funcțiilor de conducere ale unităților economice nu asigură, în multe cazuri, condiții pentru luarea deciziei la nivelul cel mai de jos posibil. De exemplu, serviciul mecanic șef poate fi subordonat inginerului șef (de ex. Uzina metalurgică-Grivița, Uzina de mașini electrice-București), directorului tehnic (Uzina „Semănătoarea"-București), sau inginerilor șefi adjuncți (Întreprinderea minieră-Baia Sprie, Fabrica de stofe Brașov). În situația subordonării acestui compartiment inginerului șef, deciziile se pot lua la acest nivel. Dacă se subordonează inginerului șef adjunct de producție sau celui de concepție, există totdeauna, la acest nivel, probleme care trebuie puse de acord și pe care, de regulă, le arbitrează inginerul șef.

Există numeroase cazuri cînd se creează în mod nejustificat posturi de conducători. Se constată adeseori că șefii de birou funcționează fără subordonați (de ex. Fabrica de produse zaharoase-Brașov, Industria laptelui — Tîrgu Mureș) neavînd de fapt în acest caz sarcini de coordonare și nici autoritatea de a lua decizii, într-un cuvînt atribuții de conducători. O situație asemănătoare se constată, la marea majoritate a întreprinderilor, și în legătură cu crearea funcției de adjunct șef serviciu, acesta avînd în multe cazuri atribuții de executant și nu de conducător. De cele mai multe ori este vorba de specialiști pentru care nu s-a găsit altă posibilitate de salarizare corespunzătoare.

★

Am menționat cîteva din neajunsurile structurilor organizatorice existente în prezent în întreprinderile noastre. Mai sînt și altele. Ne-am oprit la acestea întrucît le considerăm semnificative.

Trebuie subliniat că în cadrul acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, inițiată de conducerea de partid și de stat, specialiștii din întreprinderi au abordat și acest domeniu, reliefînd lipsurile și propunînd soluții de îmbunătățire. Astfel, referindu-ne la două dintre întreprinderile citate de noi, observăm că la Uzinele „Semănătoarea"-București studiul privind posibilitățile de îmbunătățire a structurii organizatorice prevede creșterea raportului între funcțiile de execuție și cele de conducere de la 3,5 la 6,9; reducerea numărului de nivele ierarhice la eșaloanele superioare de la 4 la 3; încărcarea mai echilibrată a funcțiilor din conducerea superioară — directorul general de la 10 la 7 și contabilul șef de la 2 la 4; toate acestea, ca urmare a unei mai bune grupări a activităților și încărcări a cadrelor de conducere. Aceleași rapoarte se prevăd a fi modificate și în studiul elaborat la Fabrica de stofe-Brașov: primul, de la 4,1 la 6,3; al doilea, de la 4 la 3; al treilea de la 12 la 6 și, respectiv, de la 3 la 5. Soluții asemănătoare există în prezent în aproape toate întreprinderile. Ele trebuie și aplicate. Pentru aceasta este necesar ca atribuția încredințată comitetelor de direcție de a decide în acest domeniu să părăsească filele dosarelor cu reglementări și să intre în viață.

ÎN LUMINA OBIECTIVELOR CONGRESULUI AL X-lea AL PARTIDULUI

SOCIETATEA SOCIALISTĂ MULTILATERAL DEZVOLTATĂ

- **_Lărgirea și perfecționarea bazei tehnice materiale_**
- **_Modificarea structurii economiei_**
- **_Ridicarea nivelului tehnic — științific_**
- **_Diversificarea producției industriale și agricole_**
- **_Intensificarea producției_**
- **_Perfecționarea și maturizarea relațiilor de producție_**
- **_O nouă structură socială_**

CONSTRUIREA societății socialiste multilateral dezvoltate — etapă necesară în dezvoltarea socialismului — urmează după crearea bazei tehnice materiale și a bazei economice, după ampla dezvoltare a forțelor de producție și perfecționarea relațiilor economice care au urmat încheierii perioadei de trecere de la capitalism la socialism, după o serie de transformări profunde în viața spirituală și în domeniul suprastructurii sociale, după ce socialismul a pătruns profund în conștiința maselor; este etapa afirmării din toate punctele de vedere a avantajelor și superiorității orînduirii socialiste, a maturizării ei, un moment hotăritor în desfășurarea căreia îl reprezintă Congresul al X-lea al P.C.R. Obiectivul fundamental al programului partidului în perioada 1970—1980 — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — „este lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate".

Crearea societății socialiste multilateral dezvoltate este un proces conștient de creștere accelerată a economiei și vieții sociale, fundamentat pe aplicarea legilor construcției socialiste în condițiile concrete ale țării noastre, pe studierea aprofundată, generalizarea și folosirea experienței proprii a P.C.R., a celorlalte partide comuniste și muncitorești. Firește, procesul de maturizare, de dezvoltare multilaterală a societății socialiste are o esență comună în toate țările. Dar, căile, sarcinile, modalitățile înfăptuirii acestui obiectiv trebuie să răspundă particularităților fiecărei țări. Politica ia în considerare nivelul și caracterul forțelor de producție existente la un moment dat, gradul de diversificare a producției resursele existente, gradul de ocupare a brațelor de muncă, structura economiei și a consumului, specificul formării și nivelul dezvoltării relațiilor de producție, nivelul cultural, gradul de maturizare a vieții sociale, tradițiile și instituțiile etc. Aceste particularități imprimă politicii partidului comunist un caracter național specific.

ÎN ROMÂNIA, a fost creată baza tehnică materială a socialismului. Aceasta înseamnă că în toate ramurile economiei este dominantă marea producție mecanizată, că s-a extins automatizarea, că este posibilă valorificarea pe un plan superior a resurselor materiale și umane ale țării, că există o industrie puternică, mai bine repartizată pe teritoriul țării, care participă substanțial la utilarea tehnică a ramurilor economice, la formarea produsului social total și a venitului național, la consumul comparativ mai înalt al populației.

Dar, baza tehnică materială creată într-o țară care trebuie încă să învingă rămînerea în urmă a economiei, nu reprezintă cel mai înalt nivel al forțelor de producție. De aceea, așa cum se arăta la Congresul al X-lea, înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune în primul rînd, creșterea intensă a forțelor de producție, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, în stare să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății. Prima sarcină este **însușirea forțelor de producție înaintate ale epocii contemporane, a acelor forțe de producție care definesc socialismul** și care constituie ultimul cuvînt al tehnicii și științei în țările cu cel mai înalt nivel economic. „Noi — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — punem în centrul activității partidului făurirea unei puternice economii moderne la nivelul țărilor celor mai avansate din lume. Numai realizînd acest țel, vom putea spune că am ajuns la desăvîrșirea construcției socialiste". Fără aceste forțe de producție înaintate, fără generalizarea lor, fără transformarea efectivă a științei într-o forță nemijlocită de producție, socialismul nu-și poate afirma superioritatea și prioritatea în principalul domeniu de activitate umană — producția și, implicit, și în celelalte. Forțele de producție avansate, corespunzătoare actualei revoluții în tehnică și știință, sînt capabile să valorifice multilateral resursele economice, materiale și de muncă ale țării și să asigure, treptat, **o structură modernă a economiei, optimă din punct de vedere al satisfacerii nevoilor națiunii socialiste.**

Industrializarea socialistă și cooperativizarea agriculturii au modificat structura economiei naționale și i-au imprimat trăsături noi. Acum, economia României se caracterizează prin absența producătorilor capitaliști și a micilor producători de mărfuri, prin preponderența marii producții în toate domeniile economiei. Dar, actuala structură economică poartă încă pecetea vechii diviziuni sociale a muncii, pe care nici industrializarea, nici cooperativizarea și mecanizarea agriculturii n-au putut s-o înlăture pe deplin pînă în momentul de față. În prezent, mai mult de jumătate din populație e ocupată în agricultură și numai 28% în industrie și construcții. Deși industria și construcțiile și, în general, ramurile neagricole s-au dezvoltat foarte rapid în țara noastră, ele n-au reușit, în ultimii douăzeci de ani, să reducă numărul relativ al populației ocupate în agricultură decît cu circa 1/3. Actuala structură a economiei, deși este considerabil îmbunătățită față de trecut și chiar față de anii 1955—1960, creează mari dificultăți in utilizarea completă a brațelor de muncă și frînează ridicarea productivității muncii sociale. Este cunoscut faptul că, la noi, populația agricolă lucrează 120—130 zile in medie pe an, adică mai puțin de jumătate din timpul de muncă al populației industriale; mai mult, 1 900 000 de lucrători industriali creează un venit național de peste 2 ori mai mare decît cele circa 5 000 000 persoane ocupate în agricultură. Productivitatea unui lucrător industrial este de circa 5 ori mai mare decît a unui lucrător agricol. Un calcul simplu ne arată că dacă populația agricolă s-ar reduce la jumătate, iar producția agricolă ar rămîne neschimbată ca urmare a utilizării mai bune a timpului de muncă și, dacă ar crește corespunzător populația neagricolă, în condițiile nivelului actual al productivității muncii acesteia din urmă, venitul național al țării și consumul pe locuitor ar putea fi cu circa 40% mai ridicat. În acest caz, productivitatea muncii în industrie ar fi de numai 3 ori mai mare decît în agricultură iar structura economiei ar fi corespunzătoare unei țări relativ dezvoltate. Nu trebuie să uităm faptul că în țările economicește dezvoltate ale lumii, care au posibilități asemănătoare cu ale noastre pentru o agricultură modernă, populația agricolă reprezintă între 7 și 15% din totalul populației ocupate. Iată deci amploarea și importanța problemei creării unei structuri moderne a economiei naționale. Acestei structuri, în cadrul programului pe anii 1970—1980, i se vor aduce îmbunătățiri substanțiale: conform calculelor, în 1975, populația agrară va reprezenta circa 46% din total.

Concomitent, modernizarea economiei trebuie să se înfăptuiască prin **modernizarea structurii tuturor ramurilor producției materiale, prin diversificarea lor, și, în mod deosebit, a industriei și agriculturii.**

Pînă în prezent, au fost obținute succese remarcabile în industrie. Au apărut noi subramuri ale ei, s-a îmbunătățit **raportul dintre industria extractivă și cea prelucrătoare,** a crescut greutatea specifică a acesteia din urmă, astfel încît, resursele naturale ale țării sînt mai intens valorificate. Paralel, s-a mărit nomenclatorul produselor industriale, astfel că structura, astăzi considerabil mai amplă, a nevoii sociale este satisfăcută mai bine și, comparativ, cu cheltuieli de muncă mai mici. Se apreciază însă că noua structură a industriei nu este încă satisfăcătoare. Ponderea industriei prelucrătoare, volumul muncii adăugate materiilor prime, valorificarea lor, sînt prea reduse în raport cu posibilitățile oferite de cuceririle științifico-tehnice contemporane și chiar față de posibilitățile noastre tehnice.

Se impune valorificarea superioară a resurselor naturale, cu atît mai mult cu cît această cale este hotărîtoare pentru mărirea eficienței activității industriale. Trebuie mărit în continuare aportul industriei prelucrătoare și mai ales al ramurilor capabile să adauge un volum de muncă nouă mai mare la munca trecută, adică, a ramurilor care dau produse de înaltă complexitate și tehnicitate. Vom putea, în acest fel, economisi și investițiile în ramurile extractive (în general mai puțin eficiente), îndreptîndu-le în celelalte și, în special, în acelea care asigură cele mai mari sporuri de producție și de productivitate. Orientarea spre valorificarea mai înaltă a resurselor naturale este oglindită în ritmurile diferențiate de creștere a ramurilor industriei prevăzute de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. Astfel, în viitorul cincinal, producția de cărbune (îndeosebi pentru a îmbunătăți balanța energetică) va spori cu 54—63%, cea de țiței cu maximum 1,5%, cea de gaze naturale cu 18—20%, în timp ce producția de energie electrică va crește cu 56—62%, industria chimică cu 85—92%, construcțiile de mașini cu 56—62%, industria electronică de 2,2—2,4 ori. Producția în industria de exploatare și prelucrare a lemnului va crește exclusiv prin valorificarea superioară a resurselor.

O mare importanță are **îmbunătățirea raportului dintre cele două grupe ale industriei,** stabilirea unui decalaj optim de creștere, corespunzător specificului progresului tehnic contemporan, valorificării mai înalte a resurselor și folosirii superioare a capacităților existente. Viitorul cincinal materializează concepția înaintată după care mijloacele de producție sînt produse în ultimă instanță pentru crearea bunurilor de consum și, ca urmare, trebuie maximizată producția grupei B.

Modernizarea industriei noastre se va realiza și prin **diversificarea amplă a producției,** prin creșterea sortimentului și varietății producției în fiecare subramură. Industria trebuie să răspundă cerințelor foarte diverse de mijloace de producție, mașini, utilaje, materii prime etc., ca și de bunuri de consum ale populației. Se înfăptuiesc astfel premise superioare pentru o folosire înaltă a produselor muncii în vederea creșterii eficienței și a nivelului de trai.

Firește este absurd să ne închipuim că vom putea crea o asemenea structură și să diversificăm astfel industria, încît să putem satisface, toate și în întreaga lor varietate, nevoile economiei și populației. Diversificarea trebuie făcută în limite raționale asigurînd serii de producție eficiente. Trebuie să avem în vedere comerțul exterior și colaborarea economică internațională. care, trebuie în continuare să se intensifice, astfel încît satisfacerea necesităților foarte variate să o obținem menținînd limitele raționale și eficiente ale structurii industriei.

Modernizarea structurii și diversificarea producției au o importanță excepțională în agricultură. Aci, ele trebuie să asigure o mai amplă utilizare a brațelor de muncă, cu atît mai mult, cu cît industria și ramurile neagricole nu pot, în viitorul apropiat, să creeze decît un număr limitat de noi locuri de muncă: în perioada 1971—1975, numărul salariaților, conform Directivelor Congresului al X-lea, va spori cu 4—500.000 persoane. Nu se pune problema creării de noi ramuri agricole, dar trebuie să dezvoltăm prioritar ramurile cunoscute care pot lungi perioada de muncă în această ramură și care, în același timp, să asigure satisfacerea mai înaltă a nevoilor de consum ale populației și ale industriei. Toate ramurile agriculturii noastre se pretează la o dezvoltare intensivă. foarte eficientă. Diversificarea producției se realizează eficient prin trecerea la soiuri mai variate care, pe cît posibil. să asigure producții cît mai timpurii primăvara și cît mai prelungite. Nu este lipsită de interes nici extinderea activităților de tip industrial în agricultură, care pot ocupa, mai amplu, brațele de muncă în timpul iernii.

Progresul tehnico-științific rapid, modernizarea structurii și diversificarea producției în industrie și agricultură subliniază **caracterul mai intensiv decît în trecut al dezvoltării economiei noastre.** Se va asigura astfel o creștere rapidă a productivității muncii în toate ramurile, mărirea părții datorate productivității în sporul produsului social și venitului național. În viitorul cincinal, productivitatea muncii se va mări cu 6,5—7% în medie pe an în industrie, cu 5—5,5% în construcții-montaj, cu 5,9—6,2% în transporturi. Productivitatea muncii va crește foarte rapid în agricultură, unde mărirea producției va fi însoțită de reducerea populației ocupate. În general, ritmul de creștere a productivității muncii este mai rapid decît cel realizat în țările economicește mai dezvoltate. Pe această cale, se va reduce, în continuare, decalajul care ne separă de alte țări. Concomitent, dezvoltarea intensivă este oglindită de creșterea producției ce se va obține de la fiecare leu — fonduri fixe, în viitorul cincinal.

NU VOM PUTEA EVITA însă și căile extensive de creștere în ramurile neagricole și în industrie îndeosebi. Importanța căilor extensive se va reduce însă. Astfel, dacă în perioada 1951—1967, circa 33% din sporul produsului global al industriei se datora creșterii numărului de lucrători, în perioada 1971—1975, pe seama factorului amintit se va obține numai 23—28% din sporul producției globale. Cel puțin trei motive ne obligă să creăm în continuare **noi obiective industriale** și deci să ne dezvoltăm extensiv. Mai întîi este necesară crearea de noi ramuri și subramuri industriale care în țara noastră încă lipsesc, dar ne sînt impuse de progresul științifico-tehnic contemporan și dispunem de condiții naturale și tehnico-economice favorabile. În al doilea rînd, avem în vedere faptul că există limite în concentrarea eficientă a producției, că începînd de la un anumit nivel de concentrare, producția poate deveni nerentabilă. În al treilea rînd, trebuie să avem în vedere sarcina de a **dezvolta economicește toate județele țării** și de a ocupa tot mai complet și mai productiv brațele de muncă.

Firește, crearea de noi obiective, de noi subramuri și ramuri industriale este limitată, dat fiind faptul că investițiile necesare sînt, în acest caz, mai puțin eficiente decît cele destinate extinderilor, reutilărilor și modernizărilor în obiectivele existente. Pentru a construi noi obiective, în general, este necesar să fie epuizate toate posibilitățile de creștere și diversificare eficientă a producției în unitățile existente. În același timp, trebuie să avem în vedere că nu toate județele țării au resurse materiale și de muncă egale și posibilități egale de desfacere a producției, deci nu toate județele oferă condiții de eficiență egale pentru crearea de noi obiective economice. De aceea, construirea de noi obiective în județele și orașele rămase în urmă trebuie făcută cu grijă deosebită pentru ca, pe ansamblul economiei, să se asigure o înaltă eficiență a investițiilor. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Congresul al X-lea: „În stabilirea amplasamentelor noilor obiective vom continua să îmbinăm organic considerentele de eficiență economică cu criteriile sociale legate de necesitatea ridicării județelor și localităților mai puțin dezvoltate, a accelerării progresului lor economic și social".

Problema îmbinării criteriilor de eficiență economică cu rațiunile sociale și politice ale construirii de obiective industriale noi, respectiv a îmbinării factorilor intensivi cu cei extensivi de creștere, capătă o rezolvare rațională cu deosebire în condițiile unui ritm înalt de dezvoltare a industriei.

RITMUL ÎNALT de creștere a producției industriale este soluția generală pentru o sporire eficientă a economiei: el face posibil nu numai progresul tehnic al producției și mărirea productivității muncii, dar și valorificarea superioară a resurselor materiale, a forței de muncă, ridicarea economică a tuturor județelor țării, modernizarea întregii economii. Concomitent, dezvoltarea accelerată a industriei și economiei naționale în ansamblu duce la creșterea rapidă a venitului național, a fondului de consum, a nivelului de trai al populației, domenii în care, deși s-au obținut realizări spectaculoase, există încă însemnate rămîneri în urmă față de alte țări. Creșterea industriei cu 50—57%, în perioada 1971—1975 (cu 8,5—9,5% în medie pe an) și de 2—2,3 ori în viitorul deceniu, hotărîtă de Congresul al X-lea, reprezintă o creștere foarte rapidă,

conf. univ. dr. I. BLAGA

→

corespunzătoare atît necesităților cît și posibilităților noastre.

Sarcinile dezvoltării forțelor de producție în etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, sînt multiple și complexe. Îndeplinirea lor este legată de creșterea industriei; ele definesc, de fapt, industrializarea socialistă. De aceea, **continuarea în ritm susținut a industrializării socialiste** reprezintă mai departe temelia progresului general al societății, veriga hotărîtoare a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

PARALEL cu baza tehnică materială, în anii construcției socialiste a fost creată și dezvoltată baza economică a socialismului, a fost generalizată și consolidată proprietatea socialistă, în cele două forme ale sale — de stat și cooperatistă. Au fost statornicite noi relații economice între clasele și grupurile sociale, corespunzătoare noii structuri a societății, noi relații între ramurile economiei, între industrie și agricultură, între sat și oraș, în conformitate cu principiile socialismului. A fost generalizată repartiția după muncă, înlăturîndu-se posibilitatea oricărei alte forme de venit în afara muncii, au fost create stimulente superioare de creștere și perfecționare a economiei.

În noua etapă, relațiile de producție vor cunoaște o amplă dezvoltare și maturizare; ele trebuie să susțină ritmurile înalte de creștere a producției materiale și perfecționarea ei. **Proprietatea socialistă, de stat și cooperatistă,** care se dezvoltă ca urmare a măririi volumului și eficienței fondurilor de producție, a adîncirii diviziunii muncii etc. facilitează însușirea forțelor de producție înaintate ale timpului, ampla modernizare și diversificare a economiei naționale.

O importanță hotărîtoare pentru progresul forțelor de producție în industrie și în agricultură are dezvoltarea **relațiilor de schimb.** Afirmarea deplină a echivalenței schimbului, mai ales ca urmare a aplicării hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967, așezarea prețurilor pe baza cheltuielilor sociale de producție vor permite manifestarea plenară a stimulentelor generate de formele de schimb proprii socialismului.

Ample transformări sînt anunțate de Congresul al X-lea în **domeniul repartiției.** Ele răspund condițiilor progresului tehnic contemporan, cerințelor actuale ale construcției economice, gradului de maturizare socialistă a societății noastre. Perfecționările se referă la întreaga repartiție a produsului social.

Valorificarea mai înaltă a resurselor materiale, ameliorarea utilizării capacităților de producție, creșterea eficienței investițiilor, vor permite îmbunătățirea repartiției produsului social, respectiv, reducerea comparativă a cheltuielilor materiale de producție. Pe această bază se creează condiții, pe de o parte, pentru o mai bună utilizare a brațelor de muncă, iar pe de altă parte, pentru mărirea productivității muncii. În final, venitul național va crește mai rapid decît produsul social total. Se evidențiază astfel creșterea eficienței economiei noastre naționale.

Foarte important este faptul că sporurile venitului național se obțin într-o măsură mai mare decît în trecut pe căi intensive. În raport cu situația actuală se măresc, în acest fel, posibilitățile de consum și de acumulare ale societății.

Îndeplinirea sarcinilor privitoare la asimilarea forțelor de producție avansate ale timpului, a cuceririlor tehnico-științifice contemporane, modernizarea și diversificarea producției, crearea de noi locuri de muncă în ramurile neagricole impun menținerea unei rate înalte a acumulării. **Fondul de acumulare,** care a crescut în ultimii ani pînă la 28,5%, va reprezenta în viitorul cincinal 28—30% din venitul național. Această rată înaltă a acumulării exprimă eforturile poporului nostru pentru progresul economic. Altfel, nu se poate obține creșterea dorită a fondului de consum și mai ales, nu ne putem apropia de nivelul producției și consumului pe care-l fac posibil tehnica și știința înaintată.

Amplele prefaceri din domeniul producției trebuie susținute prin mărirea stimulentelor și răspunderii materiale, prin aplicarea fermă a **cointeresării materiale.** În acest scop, este necesară îmbunătățirea repartizării fondului de consum în fond de consum individual și social, a proporției dintre veniturile individuale, directe ale oamenilor muncii, provenite din repartiția după muncă și cele provenite din fondurile sociale. Concepția, răspîndită în literatura economică, care susținea creșterea prioritară a fondurilor sociale ca o legitate a dezvoltării societății socialiste, apare în perspectivă ca nefiind justă. Ea nu corespunde cerințelor de mărire a cointeresării materiale a celor ce muncesc. Dimpotrivă, pentru a utiliza din plin avantajele socialismului se impune ca cea mai mare parte a bunurilor și serviciilor repartizate populației să fie distribuite proporțional cu aportul și calitatea muncii fiecăruia. Se cere ca fondul social de consum să fie utilizat mai ales pentru finanțarea acelor măsuri de care depinde ridicarea nivelului general de civilizație, progresul material și spiritual al întregii societăți. În perspectivă, fondul de consum individual va crește mai rapid decît cel social. Astfel, în perioada viitorului cincinal, deși cheltuielile social-culturale ale statului vor spori cu 27%, ele nu vor putea depăși creșterea fondului de salarii, care este de 30—35%.

Prin creșterea inaltă a fondului de consum individual, mai rapidă decît a cheltuielilor social-culturale, salariul real va spori cu 16—20%, iar veniturile reale ale țărănimii cu 15—20%.

Concomitent, substanțiale modificări sînt aduse **repartiției după muncă.** Noul sistem de salarizare și aplicarea fermă a repartiției după muncă în agricultura cooperatistă, reducerea decalajului dintre veniturile minime și maxime (mai ales în legătură cu ridicarea generală a nivelului de pregătire profesională a oamenilor muncii), creșterea răspunderii pentru activitatea depusă, aplicarea consecventă a principiului echității socialiste în repartiție răspund nu numai principiilor generale ale socialismului, dar și cerințelor imediate ale creșterii economiei noastre.

Noul sistem de salarizare este conceput astfel încît el să exercite stimulente superioare pentru valorificarea resurselor materiale și de muncă pentru ridicarea eficienței în toate domeniile. In agricultură, perfecționarea repartiției după zile-muncă trebuie să asigure folosirea tuturor avantajelor cooperativei agricole de producție, creșterea și diversificarea producției agricole, utilizarea cît mai completă a brațelor de muncă, întărirea spiritului colectiv.

UTILIZAREA avantajelor oferite de perfecționarea relațiilor de producție, corespunzător sarcinilor de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului, impune perfecționarea cadrului instituțional al acestor relații, îmbunătățirea formelor de organizare și conducere a economiei, culturii și vieții sociale.

Sistemul de organizare, mecanismul economic și instituțiile cu care societatea noastră a obținut marile succese de pînă acum pe drumul socialismului, au fost create în condițiile luptei împotriva capitalismului și vestigiilor vechilor rînduieli, cînd o centralizare puternică și un aparat al puterii mai numeros și însărcinat cu funcții ample trebuiau să susțină ofensiva socialismului. Fără să subestimăm fărămițarea și dispersarea așezărilor rurale specifice țărilor agrare, ni se pare că vechea împărțire teritorială a țării răspundea acestor sarcini. Este firesc, de asemenea, ca în condițiile cînd economia socialistă înfrunta rămășițele capitaliste și stihia micii producții de mărfuri și mai ales cînd nivelul producției materiale și resursele economice valorificate erau reduse, planificarea centralizată să se extindă și la stabilirea unor proporții de amănunt, limitînd în acest fel relațiile directe dintre întreprinderi și rolul factorilor economico-financiari în reglarea economiei. Motive de ordin subiectiv, cum sînt nivelul de pregătire a cadrelor, lipsa lor de experiență, insuficiențe ale cercetării științifice, aprecieri incomplete sau nesatisfăcătoare ale unor procese și fenomene reale etc. și-au pus, concomitent, pecetea asupra organizării și conducerii activității sociale, economice, culturale. Învechirea acestor forme organizatorice și economice a fost intensificată de noile condiții și forțe motrice ale progresului actual, între care cuceririle tehnico-științifice contemporane ocupă primul loc.

În procesul amplelor transformări în domeniul instituțiilor și mecanismului social un moment important l-a constituit Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, care a hotărît **o nouă împărțire administrativă a țării, o nouă structură organizatorică a industriei și construcțiilor, perfecționarea planificării, creșterea rolului și perfecționarea factorilor economico-financiari în conducerea și organizarea economiei naționale.**

Măsurile preconizate de Conferința Națională și confirmate de Congresul al X-lea au în vedere aplicarea, în condițiile noii etape, a principiilor centralismului democratic, muncii și conducerii colective, gestiunii economice proprii, creșterii eficienței activității economice.

Noua împărțire administrativă, cu o singură verigă intermediară între comune, orașe, municipii, pe de o parte, și conducerea centrală pe de altă parte, comasarea vechilor comune și așezări rurale în unități administrative mai mari susțin transformările necesare în structura economică și socială a țării, favorizeaază urbanizarea și crearea de industrii și unități de gospodărie comunală avansate în noile comune precum și îmbunătățirea repartizării industriei pe teritoriul țării.

Sistemul de organizare a industriei, cu trei verigi (întreprinderea industrială, centrala, ministerul economic), lărgirea considerabilă a atribuțiilor verigilor primare și limitarea sarcinilor ministerelor la cele de coordonare a activității centralelor și la sarcinile de interes tehnic și economic general al unităților, permit folosirea inițiativei și experienței tuturor lucrătorilor din industrie și construcții. Noul sistem organizatoric, paralel cu instituționalizarea adunărilor generale ale salariaților, a comitetelor de direcție ale întreprinderilor și a consiliilor de administrație ale centralelor — acum cînd obiectivul fundamental al activității este obținerea unei eficiențe economice maxime, adică creșterea rapidă a producției, a productivității și a consumului membrilor societății — reflectă adîncirea democrației economice, afirmarea din plin a avantajelor economiei socialiste.

În același timp, Partidul Comunist Român a adus soluții noi problemei raportului dintre plan și piață, corespunzător actualului stadiu de dezvoltare a economiei. Aceste soluții presupun întărirea rolului planului ca instrument primordial de acțiune economică, fără de care proporțiile generale, direcțiile principale ale progresului economic nu ar putea fi obținute decît prin oscilații și risipă de muncă socială și un ritm lent de creștere, Paralel, partidul a indicat creșterea rolului factorilor economico-financiari, care exprimă ceea ce este esențial în sistemul de interese armonizate ale socialismului, care determină cointeresarea materială a membrilor societății noastre în progresul ei economic.

Raportul plan-piață este în esență raportul dintre sarcinile directe de plan, fixate verigilor economiei naționale de către conducerea centrală de stat cu privire la volumul producției, nivelul cheltuielilor individuale, rentabilitate, fond de salarii, acumulări, desfacere etc. și ansamblul corelat al factorilor economico-financiari, adică al nivelului prețurilor, salariilor, volumului creditului, beneficiului, bugetului etc. care indirect, prin piață, contribuie la stabilirea proporționalității în economie, la punerea de acord a nevoii sociale în diferitele ei expresii particulare cu structura producției.

Pentru ca factorii economico-financiari să poată răspunde noilor sarcini, Conferința Națională a hotărît perfecționarea sistemului de prețuri, introducerea noului sistem de salarizare, modificarea regimului creditării și finanțării. Îmbunătățirile trebuie să mărească suplețea pîrghiilor economico-financiare, capacitatea lor de a transmite operativ și corect deciziile conducerii centralizate, de a stimula verigile primare ale economiei să găsească soluțiile care dau cele mai pozitive efecte economice, în vederea menținerii proporționalității și optimizării proporțiilor în economia națională.

Firește, măsurile luate privind perfecționarea sistemului și mecanismului economic sînt verificate, corectate și îmbunătățite în practică. Ele necesită adesea ample experimentări. Criteriul justeței acestor măsuri, ca și al tuturor măsurilor și principiilor de acțiune economică, este creșterea rapidă a producției materiale, ridicarea nivelului tehnico-științific al producției, creșterea productivității și eficienței muncii sociale, ridicarea nivelului de trai, creșterea rolului factorilor conștienți, adică îndeplinirea cerințelor înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

O MARE ÎNSEMNĂTATE pentru succesul creării societății socialiste dezvoltate o au relațiile economice externe, în primul rînd cu țările socialiste, participarea la diviziunea mondială a muncii și la circuitul economic mondial, chemate să amplifice rezultatele eforturilor noastre interne. Această participare este cu atît mai consistentă, iar foloasele sînt cu atît mai mari cu cît economia este mai dezvoltată și mai diversificată. Din acest punct de vedere, dezvoltarea de pînă acum a economiei României a creat condiții mai bune, iar creșterea economică viitoare va intensifica în continuare relațiile economice externe. Corectivele aduse politicii economice externe, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., corespund cerințelor progresului general contemporan, intereselor noastre economice și contribuie la consolidarea pe plan economic și politic a socialismului în lume, la dezvoltarea unității sistemului mondial socialist.

O DATĂ CU dezvoltarea economică, ample transformări au loc în viața socială a țării, în raporturile dintre clasele sociale, în dezvoltarea națiunii socialiste.

Împreună cu noua structură economică se formează o nouă structură socială a țării. Clasa muncitoare crește numericește și sub raport profesional, cultural și ideologic. Ea tinde să ocupe ponderea principală în totalul populației, consolidîndu-și și pe această cale rolul fundamental pe care-l are în societate. Țărănimea cooperatistă a devenit o clasă tipică a societății socialiste, vital interesată în progresul multilateral al societății și în ritmul accelerat al dezvoltării economico-sociale. Intelectualitatea își sporește an de an rîndurile, mărindu-și aportul ei în producție, în viața spirituală, politică și socială a țării. Faptul că toți cetățenii au aceleași interese esențiale în dezvoltarea multilaterală a societății consolidează unitatea socialistă a poporului, contribuie la dezvoltarea și întărirea națiunii noastre socialiste.

În noua etapă, amplcarea sarcinilor economice, culturale, științifice sporește considerabil importanța factorului conștient al dezvoltării. Crește rolul Partidului Comunist Român, care a devenit nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate, centrul vital al întregului nostru sistem social, principala forță a progresului țării. Se dezvoltă statul socialist și funcțiile sale. În perspectiva creării societății socialiste multilateral dezvoltate, funcțiile sale se modifică continuu, activitatea sa concentrîndu-se în direcția organizării producției, a vieții științifice și culturale.

Se adîncește democratismul socialist, crește activitatea oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului, la rezolvarea treburilor producției, culturii și științei, cresc drepturile și libertățile cetățenești. În locul înstrăinării specifice capitalismului se dezvoltă interesul și inițiativa maselor, crește participarea activă și conștientă a lor, se afirmă tot mai hotărît umanismul socialist.

Condiția creșterii participării celor ce muncesc la elaborarea și înfăptuirea programului dezvoltării multilaterale a societății noastre, a creșterii factorului conștient este ridicarea nivelului de pregătire profesională, culturală și ideologică a maselor. Măsurile luate de partid în ultimul timp și îndeosebi de Congresul al X-lea al P.C.R., cu privire la perfecționarea școlii de toate gradele, întărirea activității ideologice și culturale a partidului și organizațiilor de masă, a statului, răspund cerințelor noii etape. Paralel cu ridicarea economică a țării, dezvoltarea culturii și științei reprezintă condiția pentru a înfăptui concepția partidului conform căreia socialismul trebuie să fie societatea deplinei împliniri a personalității umane, în care fiecare cetățean trebuie să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată gîndi și acționa nestingherit în folosul progresului societății.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată se caracterizează prin lărgirea cuceririlor socialismului în domeniul artei, literaturii, culturii, corespunzător posibilităților sporite și cerințelor crescute ale timpului.

Construcția societății multilateral dezvoltate este o etapă distinctă în istoria socialistă a României, definită prin ample, profunde și rapide prefaceri în toate domeniile, prin maturizarea societății noastre, este etapa plasării României printre țările dezvoltate ale lumii, etapă în care se făuresc premisele trecerii treptate la comunism.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **În cadrul Întreprinderii de industrie locală Curtea de Argeș** au intrat în funcțiune noi capacități de producție. Printre acestea se află o secție de metalurgie prevăzută să dea în anul viitor produse în valoare de 6 milioane lei, precum și o fabrică de materiale de construcții cu o capacitate anuală de 7 milioane de cărămizi. În actualul cincinal, producția întreprinderii de industrie locală Curtea de Argeș a crescut de aproape 3 ori.

● **Noul cartier industrial care se conturează la Crișeni, în apropierea Zalăului,** se mîndrește cu încă un obiectiv important: Fabrica de armături metalice. Cele două sectoare, turnătorie și secția de prelucrări mecanice, adăpostite într-o hală modernă de aproape 3 000 metri pătrați, au și început să producă. Au fost lansate pînă acum în producție 7 sortimente diferite de robineți, vane, sorburi necesare șantierelor de construcții. Capacitatea noii fabrici este de 1 000 tone armături metalice pe an.

● **La Uzina de construcții industriale și rutiere din Brăila** a început construcția unei secții de turnătorie pentru produse cu grad ridicat de precizie. În noua clădire vor fi instalate utilaje care vor îmbunătăți tehnologiile de fabricație rapidă. Secția va avea și rolul de laborator pentru cercetarea și experimentarea celor mai eficiente soluții de mecanizare a muncii și modernizare continuă a produselor.

● De curînd la **Fabrica de tricotaje „Zimbrul" din Suceava** — obiectiv ale cărui lucrări de construcții-montaj se apropie de sfîrșit — a intrat în probe tehnologice, cu 30 de zile mai devreme, secția de bobinat-tricotat, dotată cu utilaje de înaltă tehnicitate. Noua secție va produce tricot plușat și tricot tetra pentru o gamă variată de produse.

FIŞE

■ Într-un articol apărut în CAHIERS DU COMMUNISME nr. 9/1969 sub titlul **Après le débarquement sur la lune, où en est l'astronautique?** (În ce situaţie se află astronautica după debarcarea pe Lună?), Paul Laberenne face o scurtă retrospectivă şi prezintă unele perspective ale dezvoltării astronauticii. Autorul este de părere că astronautica este un sector industrial de vîrf şi că cei care o critică încă dintr-un punct de vedere „moral", opunîndu-i urgenţa, mai mare în ochii lor, a uneia sau alteia din problemele dureroase (lupta împotriva unor mari flagele ca foametea sau cancerul) pun greşit problema. Dată fiind întrepătrunderea strînsă dintre diversele ramuri ale cunoaşterii, care este una din caracteristicile ştiinţei moderne, sacrificarea unei discipline de avangardă ar încetini ansamblul. „Nu frînînd dezvoltarea impetuoasă a ştiinţei contemporane, nici aceea a forţelor productive, legate de prima, spune Laberenne, se va putea asigura viaţa celor 6 sau 7 miliarde de locuitori pe care îi va număra probabil, globul nostru în secolul XXI".

■ În Editura politică a apărut volumul **Contribuţii la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste** (Bucureşti, 1969, 784 pag.) sub redacţia prof. univ. dr. N. Constantinescu, prof. univ. dr. Emilian Dobrescu, prof. univ. dr. Ervin Hutira, prof. univ. dr. Vasile Rausser; secretar ştiinţific Marcel Resiga.

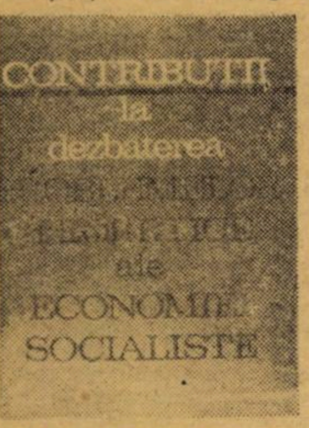

Luînd drept motto cuvintele secretarului general al partidului relative la faptul că „Desfăşurarea cu succes a cercetării ştiinţifice este indisolubil legată de stimularea schimbului larg de opinii, confruntarea deschisă a punctelor de vedere animată de spirit constructiv şi de deplină obiectivitate ştiinţifică", volumul îşi propune să pună la dispoziţia cititorilor o selecţie din punctele de vedere exprimate de economiştii români în cadrul principalelor dezbateri consacrate economiei socialiste.

Punctele de vedere sînt grupate pe următoarele capitole: I. Cercetarea ştiinţifică economică în lumina cerinţelor actuale; II. Probleme ale proporţiilor fundamentale ale economiei naţionale; III. Acţiunea legii valorii în economia socialistă; IV. Folosirea raţională a forţei de muncă; V. Stimulentele materiale şi morale în economia naţională; VI. Eficienţa activităţii economice în socialism.

■ L. I. Liuboşiţ consideră, în articolul **Osnovnoe proizvodstvennoe otnoşenie soţializma** (Relaţia de producţie fundamentală a socialismului), apărut în revista **VESTNIK MOSKOVSKOGO UNIVERSITETA**, seria Ekonomika, nr. 4/1969, ca fiind fundamentală socialismului relaţia dintre societate, luată ca întreg, în calitate de proprietară a principalelor mijloace de producţie, şi producătorii nemijlociţi. În afara relaţiei fiecărui om al muncii cu societatea luată în întregime — spune autorul — nu există legături sociale de muncă specifice socialismului. Autorul nu este de acord cu economişti ca I. A. Kronrod, N. D. Kolesov ş.a., care consideră drept această relaţie proprietatea socială, argumentînd că aceasta reprezintă un **sistem** de relaţii şi, deci, nu permite desprinderea a însăşi relaţiei fundamentale ca atare. Pornind de la relaţia de producţie fundamentală menţionată mai sus, autorul consideră că trăsătura specifică principală a relaţiilor de producţie socialiste este caracterul planic al economiei naţionale, că legăturile directe, nemijlocit planice, reprezintă forma dominantă de legătură, iar legăturile indirecte, de marfă-bani, nu sînt, cu toată însemnătatea şi imanenţa lor în raport cu modul de producţie socialist, decît o formă de legătură complementară şi subordonată, deşi necesară.

■ Recent, s-a ţinut la Nathanya (Green Beach), în Izrael, a 11-a Conferinţă a Asociaţiei Internaţionale pentru Cercetări în domeniul Venitului şi Avuţiei (I.A.R.I.W.).

La lucrările Conferinţei au participat circa 90 de specialişti, cercetători, cadre universitare din peste 20 de ţări.

Conferinţa s-a desfăşurat în 5 secţiuni, ocupîndu-se îndeosebi de probleme metodologice privind sistemul conturilor financiare, sistemul conturilor regionale, sistemul de preţuri, distribuirea veniturilor personale etc.

Din cele aproape 50 de referate prezentate s-au remarcat cele expuse de D. Dimitrijevic: Conturile financiare în Iugoslavia; J. Anfre: Sistemul francez de contabilitate regională; J. Tinbergen: O teorie pozitivă şi normativă a distriburii venitului; A. R. Thatcher: Distribuirea cîştigurilor salariaţilor în Marea Britanie; I. Alterman şi M. Marimont: Preţuri şi analize de preţ în cadrul conturilor naţionale; S. Fabricant: Nivelul general al preţurilor şi conturile naţionale etc.

Caracterul de discuţie al comunicărilor prezentate a suscitat interesul unui mare număr de participanţi la cuvînt, dintre care remarcăm pe prof. J. Marezewski (Franţa), E. F. Denison (S.U.A.), G. T. Sannders (Marea Britanie), prof. R. Goldsmith (S.U.A.), K. Bjerke (Danemarca), S. Goldberg (Canada), I. Vinki (Iugoslavia), prof. R. Ruggles (S.U.A.).

Din partea R. S. România a participat prof. univ. Dan Grindea, care a prezentat comunicarea „Unele aspecte ale repartiţiei venitului naţional în R. S. România".

■ Dr. Karl Blessing, preşedintele Băncii R.F.G. arată în lucrarea sa **Im Kampf um gutes Geld** (În lupta pentru o monetă bună), Ed. Fritz Knapp, Frankfurt am Main, 317 pag., că „monetă bună" înseamnă stabilitate în puterea de cumpărare şi că aceasta este principala problemă de rezolvat a unei bănci de emisiune. Aceasta înseamnă a o feri să se „topească". Stabilitatea economică şi monetară — consideră autorul — trebuie menţinute şi apărate cu toată vigoarea. Opiniile dr. Blessing au azi o deosebită rezonanţă, cînd lumea stă cu ochii aţintiţi pe marca germană: va fi sau nu **reevaluată** în raport cu dolarul şi alte unităţi monetare? Autorul consideră „disciplina monetară" drept cea mai importantă armă în lupta pentru apărarea stabilităţii economice şi monetare.

■ **Youth employment programmes in the United States** (Programe referitoare la ocuparea în cîmpul muncii a tineretului în Statele Unite) de Maria Freedman (INTERNATIONAL LABOUR REVIEW nr. 5/1969), este o analiză a programelor care s-au elaborat în S.U.A. în scopul menţionat, începînd din 1960. Autoarea arată că în S.U.A. mîna de lucru este mai puţin omogenă decît în majoritatea ţărilor Europei Occidentale, aşa încît, în perioadele de micşorare a numărului de locuri de muncă, apare un „efect de aşteptare", avînd spre coadă pe cei cu nivelul de instruire cel mai scăzut. Cei „neutilizabili" pot căpăta adesea de lucru, dar acesta e în general prost retribuit, temporar şi nu oferă posibilităţi de avansare. Măsurile prevăd formarea profesională în instituţii sau locul de muncă. S-a pus la punct un sistem coordonat de planificare a mîinii de lucru pe zone. După autoare, ipoteza că eforturi coordonate ar permite să se găsească o soluţie problemei ocupării tineretului, în condiţiile unui amestec confuz de organisme, decizii legislative şi structuri complexe de repartizare a resurselor de muncă, se mai cere a fi confirmată. Şi în prezent în S.U.A. — spune Freedman — se poate de cele mai multe ori obţine şi păstra un loc de muncă prin legături de familie. Dată fiind natura oficioasă a relaţiilor şi existenţa legăturilor nestructurale, dar foarte eficiente, orice programare este dificilă. Schimbări fundamentale nefiind prevăzute şi punîndu-se accentul doar pe readaptarea individuală, anumite persoane au beneficiat de acest program, dar răul — conchide autoarea — nu a fost atacat la rădăcină: cetăţenii economiceşte desmoşteniţi nu se mai mulţumesc cu ocupaţii servile, care nu le procură nici stabilitate, nici venit suficient, nici securitate.

■ În studiul lui Emile Plumat **Analyse prévisionnelle du transfert des progrès scientifiques à la mutation industrielle,** publicat în nr. 327/1969 al seriei „Etudes et documents du CNBOS", se face o analiză a posibilităţilor de prospectare în marile întreprinderi industriale.

Iată, după E. Plumat, obiectivele resortului respectiv din întreprindere: analiza evoluţiei pe termen lung (10, 20, 30 ani) a lumii şi a pieţelor sale; cercetarea cerinţelor viitoare, susceptibile de a fi satisfăcute cu produse şi servicii adaptate întreprinderii respective; sarcina de a sfătui asupra schimbărilor şi diversificărilor ce se impun; a stabili un inventar permanent de aptitudini şi competenţe existente şi care trebuie dezvoltate pentru a pregăti viitorul; a analiza, detecta şi exploata toate resursele ştiinţifice şi tehnice din literatură; a dezvolta şi exploata spiritul de creaţie propriu; a pregăti o politică de recrutare şi formare de personal cu înaltă calificare.

ALEXANDR IVANOVICI STRUIEV, MINISTRUL COMERŢULUI AL U.R.S.S.

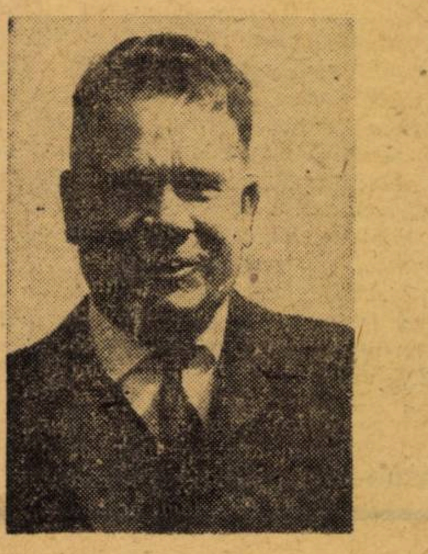

La invitaţia ministrului comerţului interior al Republicii Socialiste România, recent a vizitat ţara noastră o delegaţie a Ministerului Comerţului U.R.S.S., condusă de A. I. Struiev. Cu acest prilej l-am rugat să răspundă la cîteva întrebări pentru cititorii „Vieţii economice".

— Consideraţi util schimbul de mărfuri de consum între ministerele comerţului interior ale R.S. România şi U.R.S.S. ţinînd seama şi de faptul că aceasta ar constitui o cale de îmbogăţire a sortimentului de mărfuri reciproc?

— Noi acordăm în permanenţă o mare atenţie schimbului de mărfuri de larg consum între ministerele de comerţ interior. Desigur că volumul schimburilor de mărfuri între ministerele noastre este neînsemnat în comparaţie cu schimburile care se efectuează pe baza acordului principal, pe linia comerţului exterior. Dar ele au o mare însemnătate în primul rînd sub aspectul îmbunătăţirii sortimentului de mărfuri; în al doilea rînd, prezenţa mărfurilor româneşti în reţeaua comercială a U.R.S.S. este un mijloc de popularizare a realizărilor R. S. România în direcţia lărgirii sortimentului şi îmbunătăţirii calităţii produselor, ceea ce poporul nostru consideră drept traducerea în viaţă a liniei generale a Partidului Comunist Român în direcţia îmbunătăţirii nivelului de trai al poporului român. În al treilea rînd, existenţa mărfurilor româneşti în reţeaua noastră comercială oferă şi industriei noastre posibilitatea să preia experienţa privind lărgirea sortimentului de mărfuri, să organizeze producţia acelor mărfuri care există în România, dar deocamdată nu există la noi, sau viceversa. De aceea, sîntem pentru lărgirea schimbului de mărfuri dintre ministerele noastre. Desigur că volumul schimburilor este deocamdată nesatisfăcător dar, ceea ce s-a făcut în 1969 pe linia realizării protocolului pe acest an, precum şi discuţiile purtate de experţii noştri, listele ce ni s-au prezentat cu posibilele mărfuri ce vor putea fi schimbate în 1970 ne bucură, pentru că volumul schimbului se măreşte considerabil.

— Care sînt preocupările Ministerului Comerţului al U.R.S.S. în direcţia satisfacerii cererii mereu sporite ale populaţiei sovietice în mărfuri de consum şi în ce priveşte modernizarea comerţului?

— În U.R.S.S., după Congresul al XXIII-lea al P.C.U.S. s-a făcut un pas important în direcţia satisfacerii cerinţelor în continuă creştere ale populaţiei şi aceste cerinţe cresc foarte repede în legătură cu sporirea veniturilor populaţiei. Este cunoscut, desigur, că Directivele Congresului privind creşterea veniturilor populaţiei se îndeplinesc cu succes. Aceasta îi vizează nu numai pe lucrătorii din industrie, ci şi pe colhoznici, lucrători din sovhozuri. Totodată creşte volumul producţiei mărfurilor de consum popular.

Toate ramurile economiei naţionale, inclusiv industria grea, au depus în ultimii ani numeroase eforturi în producţia bunurilor de consum, în special a mărfurilor de folosinţă îndelungată: frigidere, televizoare, aparate de radio, mobilă, vase etc. Şi totuşi, cererea populaţiei depăşeşte deocamdată volumul şi ritmul creşterii producţiei. C.C. al partidului nostru şi guvernul sovietic înfăptuiesc permanent măsuri practice pentru a asigura, în următorii cîţiva ani, producţia mărfurilor la nivelul cerinţelor sporite. Pentru că schimbul de mărfuri este cea mai bună oglindă în care se reflectă şi cererea reală şi nivelul satisfacerii ei. În concluzie, putem declara cu convingere că bunăstarea poporului sovietic se îmbunătăţeşte an de an, nivelul de trai creşte, iar sarcina noastră, a lucrătorilor din comerţ, este nu numai de a oferi populaţiei o masă largă de mărfuri, ci şi de a asigura servirea civilizată a populaţiei şi în magazine — în comerţul cu amănuntul, şi în alimentaţia publică — cantine, restaurante, cafenele, bufete. De aceea Ministerul Comerţului al U.R.S.S. ia măsuri de îmbunătăţire a organizării comerţului, de dezvoltare a bazei tehnice-materiale. La noi s-au construit numeroase magazine al căror proces tehnologic se desfăşoară la nivelul rezultatelor ştiinţei şi tehnicii avansate. Noi preluăm mult şi din experienţa ţărilor noastre frăţeşti. În cazul în speţă, vizitînd România, noi am luat cunoştinţă de organizarea comerţului şi sîntem bucuroşi că în anii puterii populare în România s-a făcut un important pas înainte şi în ce priveşte construirea de magazine moderne, restaurante, cafenele şi în direcţia lărgirii sortimentului de mărfuri şi al trecerii la forme moderne de comerţ, de pildă autoservirea.

— Ce impresii v-au produs vizitele pe care le-aţi făcut în România, în special Expoziţia realizărilor economiei naţionale — România 1969?

— Aceasta este prima mea vizită în România. Atît eu cît şi membrii delegaţiei noastre rămînem cu foarte multe impresii bune în urma acestei vizite. În primul rînd am avut discuţii interesante cu tovarăşul ministru Nicolae Bozdog, precum şi cu alţi factori de răspundere din Bucureşti, din oraşele Constanţa şi Braşov. De asemenea, am purtat discuţii cu conducători ai direcţiilor comerciale judeţene, cu directori de magazine, de restaurante, cu vînzători, ospătari, bucătari. În urma acestor discuţii am ajuns la concluzia că avem foarte multe aspecte comune în activitatea ministerelor noastre. Apreciem munca desfăşurată de organele dvs. comerciale şi de lucrătorii din comerţ. Pentru noi prezintă un mare interes experienţa tovarăşilor români în ce priveşte organizarea salarizării lucrătorilor din comerţ care-i stimulează să lucreze în comerţ, îi fixează de locul de muncă şi contribuie la creşterea nivelului lor profesional. De asemenea, merită atenţie planificarea dezvoltării reţelei comerciale, construirea de centre comerciale în microraioane în funcţie de numărul de locuitori. Totodată, atenţia noastră a fost atrasă de planificarea circulaţiei mărfurilor şi de repartiţia mărfurilor. Desigur, am venit aici pentru a stabili contacte personale, a ne îmbogăţi experienţa, a studia modul de organizare a comerţului. Sîntem mulţumiţi de faptul că într-o muncă încordată de 5 zile, cît a durat vizita noastră, dacă nu am făcut tot ce am fi dorit, totuşi am făcut maximum posibil.

În încheiere, aş vrea să spun că ne-a produs o deosebită impresie vizitarea Expoziţiei realizărilor economiei naţionale a României socialiste. Am văzut în realitate, la această expoziţie, cît de mult s-a ridicat economia României în anii puterii populare, ne-am convins de nivelul de dezvoltare al industriei grele — temelia dezvoltării întregii economii a ţării. Pe baza metalurgiei, care a luat o mare amploare în anii puterii populare, a fost creată o industrie constructoare de maşini de prim rang — de pildă construcţia de strunguri, de utilaj şi maşini pentru industria petrolieră. Noi primim în cadrul schimbului de mărfuri, un număr considerabil de asemenea maşini şi utilaje care funcţionează în Uniunea Sovietică, foarte bine. După cele 5 zile ale vizitei părăsim Republica Socialistă România, ţară frăţească, cu convingerea că prietenia dintre popoarele Uniunii Sovietice şi poporul român este de nezdruncinat, ca şi cu convingerea că eforturile noastre, ale lucrătorilor din comerţ, atît din România cît şi din Uniunea Sovietică sînt îndreptate spre un ţel comun — grija pentru poporul constructor al comunismului.

Interviu realizat de Valentina BRĂNEANU

DIALOGURI ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE

Intre 9 și 12 septembrie 1969 s-a ținut la București un seminar bilateral româno-american, pe tema analiza input — output, *organizat de Comitetul de Stat al Planificării și de Centrul de Studii internaționale pentru management al YMCA din S.U.A.*

Din delegația americană, formată din specialiști în domeniul analizei input-output, al modelării economice și din industriași, au făcut parte:

George Blackett, *președinte al Institutului pentru date interindustriale, conducătorul delegației;* John Copeland, *de la Consiliul Național al YMCA;* Jack Alterman, *director al Studiilor Naționale de Creștere din Biroul de Statistică al Departamentului Muncii din S.U.A.;* Robert W. Bechtel, *vicepreședinte la Dun & Bradstreet Inc.;* John Burrows, *industriaș;* Milton Godfrey, *director al Studiilor input-output de la firma Cybernatics, Inc.;* A. George Gols, *economist specialist în conducerea firmei Arthur D. Little, Inc.* Jay M. Gould, *președinte la Economic Information Systems;* Frank Hubert, *industriaș;* Robert F. Mathieson, *economist la Scudder, Stevens & Clark;* Peter Manus, *economist la American Telephone and Telegraph Company;* Mrs. Beatrice Vaccara, *de la Oficiul afacerilor economice din Departamentul Comerțului S.U.A.*

Partea română a fost reprezentată la seminar de către specialiști din Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică, Ministerul Finanțelor, ministere, institute de învățămînt superior și de cercetare științifică, din întreprinderi.

Marginalii la un dialog româno-american privind

ANALIZA INPUT – OUTPUT

ELABORAREA primei balanțe a legăturilor dintre ramurile economiei naționale a României — menită să contribuie la perfecționarea metodelor de conducere și planificare pe linia sarcinilor trasate de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — necesită o pregătire minuțioasă și rezolvarea a numeroase probleme de ordin metodologic, de culegere și prelucrare a informațiilor, de analiză.

Colectivul însărcinat cu pregătirea lucrărilor a întreprins studii variate cu privire la structura economiei noastre naționale, la teoria, metodele și condițiile de realizare ale unei astfel de balanțe, la experiența altor țări; pe această bază și-a conturat o concepție proprie, a elaborat un proiect de clasificare a ramurilor economiei naționale și de culegere a datelor pe care l-a experimentat în peste 50 de întreprinderi și instituții. Colectivul întreprinde studii cu privire la domeniile și la metodele de utilizare a balanței legăturilor dintre ramuri, îndeosebi în activitatea de planificare, în strînsă legătură cu condițiile din țara noastră. Scopul acestor studii și cercetări este de a da o rezolvare cît mai corespunzătoare problemelor variate și complexe pe care le ridică elaborarea și utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri, pentru care lipsește încă o experiență proprie.

Seminarul bilateral româno-american pe tema „analiza input-output" se înscrie pe linia acestor preocupări, plasîndu-se în faza cînd lucrările pregătitoare sînt în curs de definitivare, așa cum, într-o fază de început, au avut loc contacte directe cu specialiști din cinci țări socialiste și două țări occidentale.

Scopul seminarului organizat la București a fost acela de a cunoaște mai bine experiența interlocutorilor noștri și de a efectua o confruntare a opiniilor privind concepția și modul de rezolvare a problemelor preconizate la elaborarea și în utilizarea primei noastre balanțe a legăturilor dintre ramuri. Formînd o echipă reprezentativă pentru activitatea care se desfășoară în S.U.A. în domeniul analizei input-output pe diferite planuri, delegații fiind dintre promotorii studiilor și aplicațiilor acestei metode, au fost în măsură să ofere prin referate și discuții un tablou clar al mai multor probleme legate de construirea și utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri.

● La nivel macro și micro-economic

După cum se știe, analiza input-output a fost elaborată inițial în Statele Unite la Universitatea Harvard, de către W. Leontief și aplicată de el economiei americane în perioada dintre cele două războaie mondiale. Instrumentul acestei analize îl constituie, potrivit terminologiei folosită de noi, balanța legăturilor dintre ramuri. Metoda s-a răspîndit ulterior în întreaga lume, iar în Statele Unite și-a găsit variate utilizări la nivel macro și microeconomic.

Discuțiile au relevat interesul care se acordă în Statele Unite — pe plan guvernamental și în cadrul multor firme și corporații analizei input-output, ca unul din instrumentele cele mai valoroase elaborate de știința economică, pentru analiză, prognoze și planificare.

Instituțiile guvernamentale au folosit cele trei balanțe ale legăturilor dintre ramuri elaborate pentru economia americană în perioada postbelică (1947, 1958 și 1963) în numeroase studii efectuate asupra structurii economiei; estimări și proiectări ale creșterii economiei; analiza implicațiilor pe care le comportă creșterile și schimbările în structura economică în diferite domenii, îndeosebi în utilizarea forței de muncă: studii asupra schimbărilor în timp ale relațiilor tehnologice dintre ramuri și ale factorilor care le provoacă. Tabelele pentru anii 1947 și 1958 au fost deseori utilizate pentru analiza cererii de forță de muncă, de materii prime și semifabricate și pentru studiul productivității muncii în industrie.

Folosirea analizei input-output în industrie, s-a remarcat în discuții, s-a răspîndit mai lent decît folosirea ei pentru necesitățile guvernului, în ciuda faptului că multe dintre problemele industriei ar putea fi analizate mai bine cu ajutorul tehnicii input-output decît cu metodele tradiționale. Cu toate acestea, în ultima vreme, utilizarea analizei input-output în industrie a căpătat extindere. Economiștii industriali folosesc analiza input-output îndeosebi pentru studiul modificărilor tehnologice. Totuși s-a apreciat că, față de valoarea acestei metode ca instrument de lucru și cadru metodologic pentru studii economice foarte variate, ea nu și-a cîștigat încă locul care i se cuvine în atenția forurilor guvernamentale și a conducătorilor de întreprinderi. Aceasta rezultă din faptul că balanța se elaborează, după cum s-a putut vedea, la intervale mari de timp, iar pentru multe corporații mari ea reprezintă încă „un instrument nou de analiză", nu suficient asimilat în arsenalul metodelor folosite pentru prognoză și proiectare. Specialiștii americani au subliniat în mod deosebit atenția care se acordă balanței legăturilor dintre ramuri de către conducerea statului nostru, ca și faptul că s-a încredințat sarcina coordonării și elaborării lucrărilor unui colectiv interdepartamental, împuternicit să rezolve problemele complexe care se pun. Din discuții s-a degajat necesitatea de a populariza mai mult printre economiști și cadre de conducere, caracteristicile și utilitatea acestei metode, deoarece numai în acest mod va fi posibilă pătrunderea sa în practica curentă și integrarea ei mai rapidă în sistemul nostru informațional și de planificare.

● Impedimente previzibile

Specialiștii din ambele delegații au fost de acord în a aprecia complexitatea problemelor pe care le ridică metodologia balanței, precum și culegerea și prelucrarea datelor necesare elaborării acesteia. A atras atenția durata relativ mare, de 5—6 ani, între anul cînd se publică și anul la care se referă balanțele din Statele Unite. Acest lucru se explică, în parte, prin faptul că datele necesare elaborării balanței în această țară se obțin prin recensăminte industriale, iar elaborarea balanței se face prin reprelucrarea acestor date și a altora care nu rezultă din recensămînt, după ce lucrările recensămîntului s-au terminat. Specialiștii americani au găsit foarte interesantă calea ce va fi urmată în țara noastră prin organizarea unei înregistrări speciale în întreprinderi, destinată obținerii datelor în forma cerută de balanță.

În acest fel, datele se vor obține mai repede, vor răspunde mai direct, evitîndu-se o serie de prelucrări suplimentare care măresc durata procesului de elaborare a balanței.

Părerile au coincis în ce privește necesitatea de a obține datele **dintr-o înregistrare totală**, metoda selectivă, după aprecierea specialiștilor americani, nefiind aptă să ofere un evantai atît de larg de date cu precizia scontată.

Elaborarea unei balanțe cere un efort deosebit, dar utilitatea acesteia sporește pe măsură ce se creează serii comparabile de date (în special de coeficienți tehnici ai consumului și repartiției producției) prin elaborare de noi tabele la intervale mai lungi sau mai scurte de timp. Pe plan mondial există experiențe diferite: unele țări, ca Norvegia și Olanda, alcătuiesc balanțe pentru fiecare an, Iugoslavia una la doi ani; alte țări la intervale mai mari de timp, dar calculează balanțe pentru fiecare din anii intermediari pe baza datelor din statistica curentă și prin extrapolarea celor din balanța ultimului an de bază (de ex. Franța, Ungaria). Experiența americană arată că progresul utilizării ei efective de către companiile industriale a fost împiedicat, în principal, de lipsa de informații la zi, de unde se deduce necesitatea **elaborării de tabele input-output la intervale cît mai scurte.**

Specialiștii români, de acord cu necesitatea constituirii unei serii de date pe mai mulți ani, se orientează către propunerea de a elabora balanțe de bază din 3 în 3 ani și balanțe actualizate în anii intermediari.

● Prețuri constante sau prețuri curente?

Seriile datelor obținute prin balanțe succesive pot fi comparate și utilizate în diverse analize numai dacă sînt calculate în prețuri constante. Problema se pune în aceiași termeni și pentru proiectările în perspectivă.

Exprimarea indicatorilor în prețuri constante, deși se face valoric, echivalează cu o exprimare în unități fizice. S-a remarcat însă că pentru unele ramuri industriale, cum este cea a construcțiilor de mașini, exprimarea în unități fizice este nesemnificativă, din cauza modificărilor de calitate și capacitate.

După cum se apreciază în general, coeficienții tehnici sînt mai stabili în timp dacă sînt exprimați în prețuri constante, decît în prețuri curente. Această părere derivă din ideea că respectivii coeficienți reflectă relațiile tehnologice de bază, care, la rîndul lor, oglindesc necesarul de intrări în cantitate fizică pentru producție.

Cercetările făcute în Statele Unite, așa cum s-a arătat la seminar, au dovedit că exprimarea coeficienților în prețuri curente poate duce la indicatori la fel de stabili, dacă nu chiar mai stabili în timp decît coeficienții exprimați în prețuri constante. De exemplu, dacă prețurile la produsele consumate și la cele oferite de o ramură industrială s-ar modifica în mod identic în timp, coeficienții tehnici ar fi în acest caz la fel de stabili (sau instabili) dacă ar fi exprimați în prețuri curente și constante. În cazul intrărilor legate de cheltuielile cu caracter general ale întreprinderilor, se pare că sînt mai stabili coeficienții exprimați în prețuri curente decît în prețuri constante. De asemenea, se pare că pe termen lung coeficienții tehnici ar fi mai stabili în timp, ca urmare a faptului că elasticitatea cererii în funcție de prețuri pe termen lung ar fi apropiată de unitate.

Rezultă utilitatea, pentru scopuri diferite, a balanței în ambele prețuri. **Prima balanță pentru țara noastră va fi elaborată în prețurile curente ale anului 1970.** Este însă necesară elaborarea unui sistem de calcul al indicilor de prețuri la structura și concepția balanței, care să permită recalcularea datelor din balanțele viitoare în prețurile anului 1970, precum și acestea din urmă în prețurile unui an viitor (mai ales în cazul în care vor avea loc reașezări de prețuri).

Specialiștii americani au apreciat intenția noastră de a elabora varianta de bază a balanței pe 1970 în prețurile producătorului, separînd din prețul produselor partea corespunzătoare acoperirii transportului și adaosului comercial.

● Dimensiuni și variante

Balanța proiectată pentru anul 1970 se propune a avea 80—90 de ramuri ceea ce corespunde în general structurii actuale a economiei noastre și necesităților de planificare viitoare. Desigur, pentru nevoile de planificare, se vor elabora și balanțe mai agregate, pe 25—30 de ramuri. Totodată se consideră util a elabora în viitor balanțe-bloc pentru principalele ramuri ale economiei, care să permită adîncirea analizei și fundamentarea mai temeinică a planului în aceste ramuri. Balanțele construite în S.U.A. în 1947 și 1958 au fost cam de aceleași dimensiuni, în schimb balanța pe 1963 cuprindea 400 de ramuri.

Specialiștii americani s-au interesat de modul în care va fi reflectat importul în balanța legăturilor dintre ramuri pe 1970, subliniind posibilitățile largi de analiză pe care le va oferi soluția adoptată de a elabora trei variante de balanță, după modul de tratare a importului (în cadrul ramurilor respective, fiind asimilat producției interne, distinct în cadrul ramurilor respective, și ca o ramură aparte).

O problemă mai delicată este cea a **modului de tratare a produselor secundare ale fiecărei ramuri** și a așa-numitelor produse înrudite (înrudite după destinație cu produse din alte ramuri dar diferite după structura intrărilor și procesul tehnologic). În practica americană se folosește procedeul „transferurilor fictive" care constă în transferarea produselor din ramura care le „produce" în ramura care le „distribuie" (ținînd seama de natura lor). Procedeul, adoptat și în proiectul nostru de metodologie, are avantajul că asigură echilibrul balanței, dar poate avea o influență considerabilă asupra stabilității în timp a coeficienților tehnici individuali, așa cum a rezultat din cercetările făcute pînă acum.

★

O idee care a apărut ca un leit-motiv a fost accea că, atît balanța legăturilor dintre ramuri, cît și celelalte modele economice, precum și analizele și proiectările făcute pe baza lor necesită un volum însemnat de informații de bună calitate.

După cum s-a afirmat, în aplicarea empirică a modelului lui Leontief la studiul economiei, analiza input-output este un instrument util, iar în numeroase cazuri indispensabil pentru elaborarea estimărilor și proiectărilor. **Dar modelul input-output nu este nici mai bun, nici mai rău decît datele introduse în el.**

Din această cauză efortul principal și cel mai costisitor în utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri în planificare rămîne acela legat de culegerea datelor.

Mihai CAPĂTĂ

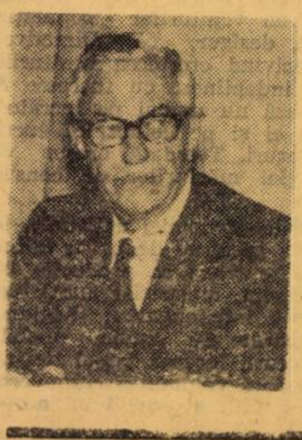

Dr. Lee DuBridge, asistentul președintelui S.U.A. pentru știință și tehnologie, a făcut o vizită în România între 24 și 27 septembrie, în fruntea unei delegații de oameni de știință și specialiști. S-au discutat posibilitățile de lărgire a cooperării între cele două țări

PARTICIPANȚI LA COLOCVIUL ROMÂNO-FRANCEZ DESPRE DIRECȚIILE DE PERSPECTIVĂ ALE PLANIFICĂRII

În numărul trecut al „Vieții economice" am informat cititorii noștri despre tematica Colocviului româno-francez, desfășurat la București între 22 și 26 septembrie a.c. cu tema „Planificarea, metodele și tehnicile sale" și am publicat o convorbire cu eminentul savant francez François Perroux. Dat fiind caracterul deosebit de interesant și divers al preocupărilor participanților am mai solicitat de la aceștia — în exclusivitate pentru „Viața economică" — alte cîteva convorbiri cu care revenim în numărul de față și a căror publicare ne propunem să o continuăm.

Prof. J. M. JEANNENEY fost ministru

DESPRE

FILOZOFIA PLANIFICĂRII FRANCEZE

— Avind în vedere vasta dv. activitate în domeniul planificării am dori să ne vorbiți în primul rînd despre modul în care este concepută în Franța această activitate.

— Filozofia planificării franceze îmi pare fondată pe două idei principale:

a) Într-o economie capitalistă liberul joc al pieței nu poate fi sufficient pentru a asigura nici satisfacerea tuturor nevoilor celor mai legitime, nici creșterea regulată a producției. Este deci necesar ca autoritățile publice să intervină și, pentru a face acest lucru cît mai eficient posibil, ele trebuie să-și ordoneze intervențiile în conformitate cu un plan care să le garanteze coerența.

b) Centralizarea unui număr prea mare de decizii riscă să ducă la o paralizare a inițiativelor și la numeroase erori. Trebuie deci ca autoritățile publice să se abțină să intervină direct în vaste domenii ale activității economice și să lase conducătorilor de întreprinderi capitaliste întreaga libertate și responsabilitate de a decide producția care va fi realizată pentru a satisface nevoile consumatorilor și ale investitorilor și de a alege mijloacele tehnice care le par cele mai bune. Pentru acești conducători de întreprindere profitul rămîne motorul activității, iar beneficiile obținute sau pierderile suferite constituie sancțiunea opțiunilor efectuate.

Rezultă de aici că planificarea franceză nu urmărește să fie decît o planificare parțială, ale cărei țeluri sînt considerabil mai limitate decît cele ale planificării românești. Ea este normativă în ce privește investițiile publice și indicativă în ce privește restul. Indicațiile date de ea înglobează, prin intermediul unor agregate mari, întreaga economie. Dar aceste indicații nu răspund vreunui alt deziderat decît aceluia de a trasa jaloane, destinate să orienteze reflecțiile, precizările și deciziile, care rămîn libere.

— Care sînt mijloacele prin care se asigură echilibrul între creștere și stabilitate?

— Acest echilibru nu poate fi obținut decît cu condiția ca anumite mărimi globale, cum sînt consumul, producția, investițiile și economiile să evolueze într-un mod compatibil unele cu celelalte. Pentru a asigura o asemenea evoluție, în perioada de elaborare a planului se efectuează calcule valorice ce se străduiesc să determine ritmul de creștere maximă, compatibilă cu stabilitatea, ținîndu-se seama de datele fizice și de cele psihologice.

Pe de altă parte, sînt definiți diverși indicatori, pe care îi numim „pulsanți". Aceștia urmează să semnalizeze autorităților publice, în decursul executării planului, apariția oricărui dezechilibru care riscă să compromită fie creșterea, fie stabilitatea. Autorităților publice le revine sarcina să decidă asupra măsurilor necesare pentru rectificarea eventualelor tendințe nedorite.

În practică, sarcina de a menține un ritm de creștere ridicat, evitîndu-se dezechilibre majore care riscă mai devreme sau mai tîrziu să compromită creșterea, este foarte dificilă și permanentă.

Aspect de la festivitatea de decernare a titlului și diplomei de „doctor honoris causa" în științe economice domnului François Perroux, directorul Institutului de știință economică aplicată, Paris

RAYMOND MOCH

director adjunct al Institutului de Știință Economică Aplicată

DESPRE

FORȚA ȘI SLĂBICIUNEA INFORMATICII

— După cîte știm, preocuprile dv. țin cu precădere de informatică, care este poate ramura cu creșterea cea mai dinamică a științei moderne. Ne puteți vorbi despre implicațiile aplicării informaticii la planificare?

— Aplicarea informaticii în economie înseamnă o invazie foarte brutală a logicii în domenii în care pînă acum predominau empirismul și aproximația. Posibilitatea de a ține seama de un număr foarte mare de fenomene și de multiplele raporturi dintre aceste fenomene deschide perspective considerabile, desigur, în primul rînd în ceea ce privește planificarea economiei, studiul piețelor, studiul teoretic al gestiunii întreprinderilor. Dar posibilitatea de a cunoaște extrem de rapid, chiar instantaneu, interacțiunea tuturor agenților economici permite să dispunem — în orice moment — de un fel de machetă a sistemului economic și să știm care vor fi consecințele introducerii vreunei modificări.

— V-ați referit la aplicarea informaticii în macroeconomie. Credeți că ea va favoriza tendințele dirijiste în planificarea economică franceză?

— După părerea mea acest lucru nu depinde de mașini ci de oameni. Ordinatoarele sînt unelte puse la dispoziția oamenilor. În nici un caz aceștia nu trebuie să se lase influențați de ordinatoare sau să devină sclavii lor. Deci oamenii au la dispoziție mijloace foarte puternice, cum nu au mai avut niciodată pînă acum, pentru a aplica logica pe scară foarte mare și, lucru foarte important, pentru a multiplica folosirea simultană a unor relații foarte simple la un număr foarte mare de fenomene. Acesta este rolul informaticii. Nu de a realiza lucruri foarte complicate, ci de a face un număr imens de lucruri foarte simple deodată. Acest lucru va duce la dirijism dacă oamenii doresc dirijismul, și în acest caz, fără îndoială, dirijismul va fi cu mult mai eficient decît fără mașini.

— Ce urmări se pot prevedea în gestiunea întreprinderilor?

— Fără îndoială, pentru practica economică, pentru gestiunea întreprinderii, perspectivele sînt imense. Ele vor duce, într-un termen relativ scurt, la modificarea formei și structurii întreprinderilor. Este posibil, desigur, să existe unele dificultăți în a pune de acord posibilitățile tehnice și aspirațiile teoriei, dar ar trebui să asistăm la o revoluție completă a noțiunii de responsabilitate în întreprindere. Se poate afirma că atunci cînd întreprinderile vor fi conduse pe baza unor sisteme informaționale, verigile ierarhice intermediare ale gestiunii vor putea să fie în foarte mare măsură suprimate. Aceasta deoarece rolul tradițional al acestor verigi este de a face o sinteză parțială a informațiilor provenind de la verigile inferioare, iar aceste sinteze vor putea fi efectuate global, printr-un sistem unic de tratare a informațiilor, care va primi imediat toate datele despre aprovizionare, procesul de fabricație, livrări, vînzări, etc. În acest mod conducătorii de întreprindere vor avea în permanență la dispoziție toate sintezele dorite. De aceea cred că în viitor nu vor exista verigi intermediare între organele de conducere și cele executive. O primă etapă în această direcție va fi, desigur, o anumită standardizare a gestiunii întreprinderii, astfel încît să se poată utiliza programe similare de gestiune, care sînt foarte dificil de elaborat și care nu se justifică decît dacă un număr foarte mare de firme acceptă să facă sacrificiile necesare pentru a le putea utiliza împreună, fără a pierde prin aceasta independența lor.

— Ce consecințe prevedeți asupra structurii profesionale?

— Consecințele profesionale vor fi extrem de importante, chiar dacă nu se vor adeveri previziunile cele mai îndrăznețe. Pentru Franța, de exemplu, se prevede transformarea unui număr de 1 milion de locuri de muncă în următorii 15 ani. Vom avea, deci, nu o reducere a forței de muncă folosite, ci o utilizare mai rațională a acesteia.

Informatica va duce la creșterea nevoilor economiei naționale în ce privește anumiți specialiști, cum sînt de exemplu programatorii; pe de altă parte, se va reduce numărul lucrătorilor nespecializați care sînt întrebuințați astăzi. Se poate afirma că informatica va facilita automatizarea proceselor de producție pe bandă sau în industria grea dar, dimpotrivă, ea poate provoca perturbări considerabile în industriile de prelucrare. Nu ar trebui ca informatica, greșit interpretată, să ne ducă la concentrări industriale pe care le consider abuzive. Concluziile care se caută să ni se impună, privind concentrarea sînt false și arbitrare. Informatica poate foarte bine să provoace o descentralizare, o descongestionare a industriei, dacă acest lucru este dorit. Dar în prezent teza opusă are o mai mare circulație.

— Se discută mult dacă ne îndreptăm spre o eră a dominației mașinilor sau dacă gîndirea omenească ca atare va mai avea rolul precumpănitor...

— Părerea mea personală este că oamenii trebuie să fie foarte vigilenți și să se apere împotriva informaticii, să se apere mai ales împotriva acelora care vor să creeze impresia că informatica este un mister, pur și simplu, pentru că ei sînt specialiști și vor să-și conserve aureola. Este vorba de o castă extrem de periculoasă care se dezvoltă de pe acum la adăpostul unui anumit izoterism pe care membrii ei caută să-l conserve, pentru a rămîne marii preoți ai unei noi religii... Fie că este vorba de cercetarea fundamentală, de cea aplicativă sau operațională în cercetare în general sau în cercetarea economică, rolul informaticii este de a simplifica examinarea datelor experimentale. Ea poate să ordoneze aceste date, să ne spună care este curba reprezentativă cea mai probabilă pentru un ansamblu de rezultate, poate chiar să ne dea indicații despre gradul de veridicitate al unei legi. Deci cercetătorul, sau, am putea spune gîndirea, se poate ocupa numai de descifrarea semnificației acestei curbe și a acestor legi fără a-și consacra tot timpul pentru a ordona haosul. Haosul poate fi ordonat de mașina electronică, iar omul poate medita asupra semnificației materiei prime, ordonate.

Dar a înțelege legile — acesta nu mai e rolul informaticii, al mașinii.

— Evident, mașina nu poate face opțiunile...

— Mașina vă va propune opțiuni. Dar, desigur, opțiunile pe care vi le propune vor fi în funcție de regulile pe care le-ați dictat pentru a propune opțiuni. Există însă un pericol imens — acela că oamenii care dictează mașinii ce trebuie să facă — o castă de specialiști — ar putea să facă astfel încît mașina electronică să spună ceea ce ei doresc ca ea să spună. Apoi conducătorii vor crede că ei au adoptat deciziile. În realitate, ele ar putea fi dictate de această castă.

Oamenii trebuie să fie extrem de vigilenți, deoarece niciodată nu a existat un instrument atît de puternic, care poate ajuta, dar poate să și inducă în eroare. Totul depinde de om.

Pagină realizată de Irina VIANU

ADERAREA ANGLIEI ÎNCĂ ÎN CEAȚĂ

Într-o perioadă în care pe Continent par să fi sporit — într-o măsură destul de mică — șansele în ce privește eventualitatea acceptării ideii unor negocieri pentru intrarea Angliei în Piața comună, în Anglia, a cărei aderare a fost refuzată în două rînduri pînă acum, interesul opiniei publice față de Comunitate este în scădere, iar în poziția principalelor partide politice, partizane în fond ale aderării, se fac simțite o serie de nuanțe, așa cum evidențiază conferințele lor anuale care au loc, în mod tradițional în aceste săptămîni, la Brighton.

Retragerea de pe scena politică a președintelui de Gaulle, în aprilie, și implicațiile devalorizării francului francez, în august, au fost la prima vedere elemente încurajatoare pentru adepții aderării Angliei la Piața comună. Astfel, pe baza compromisului la care s-a ajuns după devalorizare în privința Pieței comune agricole (vezi **Viața economică** nr. 34 a.c.), numeroși comentatori și-au exprimat părerea că tratamentul special acordat Franței ilustrează că reglementările comunitare se pot dovedi totuși destul de flexibile în a se adapta problemelor speciale ale altora și că, în urma acestui episod, Franța și Comisia C.E.E. nu s-ar mai putea menține pe aceeași poziție rigidă față de Anglia în ce privește întregul subiect al disputelor (perioadele de tranziție, derogările și aranjamentele speciale, mai ales în materie agricolă etc.).

În același timp, s-a afirmat și părerea că starea actuală de tulburare cauzată de „izolarea" agriculturii franceze nu este un moment propice pentru angajarea de negocieri cu Anglia. Poziția oficială a Franței, recent exprimată, nu face decît să întărească această opinie. Guvernul francez consideră că problema lărgirii Comunității economice europene nu poate fi adusă în discuție decît **după** punerea la punct a politicii agricole comune — elementul principal care ar marca „realizarea" Pieței comune, prevăzută de altfel prin Tratatul de la Roma a se încheia pînă la 31 decembrie 1969, și fără de care s-ar crea „un vid juridic inacceptabil". În plus Franța mai consideră că „cei șase" ar trebui să discute în primul rînd între ei pentru a ajunge la o poziție comună în privința posibilității și oportunității aderării Angliei și a celorlalți candidați (Norvegia, Danemarca și Irlanda). Dacă asupra acestui din urmă punct nu există în fond obiecții, prima problemă este infinit mai complicată. „Nu mai este vorba de obstacole tehnice — se afirmă în cercurile comunitare. Este o chestiune de voință politică". De aceea, observatorii de pe ambele maluri ale Canalului Mînecii consideră puțin probabil ca reuniunea șefilor de state sau de guverne ale țărilor membre ale Pieței comune, convocată la Haga pentru 17 și 18 noiembrie, să reușească să le rezolve. Ceea ce nu înseamnă însă că ea n-ar putea contribui cel puțin la clarificarea diferitelor poziții care se înfruntă.

Fără să fie prevăzută vreo ordine de zi, la reuniune ar urma să fie dezbătute, printre altele, și problema „aprofundării" Pieței comune, prin care se înțelege crearea unei veritabile uniuni economice, și lărgirea ei, domenii în care, după cum bine este cunoscut, deosebiri sensibile de vederi persistă între „cei șase".

Observatorii presupun că aceia dintre partenerii Franței care sînt nemulțumiți de contribuția lor prea ridicată la finanțarea Pieței comune agricole, și în primul rînd Republica Federală a Germaniei, vor folosi acest prilej pentru a căuta s-o plafoneze. Franța, mai spun ei, va trebui probabil să țină seama de dorința partenerilor ei de lărgire a Comunității dacă vrea să conteze pe bunăvoința lor în reglementarea problemelor agriculturii. „Eșecul reuniunii la nivel înalt — declara la ultima întrunire de la Bruxelles Joseph Luns, ministrul de externe al Olandei și președintele în exercițiu al Consiliului ministerial — nu ar facilita respectarea scadențelor pentru încheierea perioadei tranzitorii". La care oficialitățile franceze replică, pe linia tezei prezentate mai sus, că dificultățile ridicate în calea „realizării" Pieței comune nu ar facilita o dezbatere asupra lărgirii ei.

Dacă la aceste fricțiuni adăugăm recenta hotărîre a Belgiei, care urmează celei a Italiei, de a amîna introducerea t.v.a., și mai ales preocupările absorbante de ordin intern, economic și social, din Franța, Italia și alte țări, observăm că auspiciile sub care se pregătește să debuteze noua fază, „definitivă" a „integrării" nu sînt de loc favorabile promotorilor ei.

Pe de altă parte, interesul opiniei publice engleze pentru intrarea în Piața comună dă semne evidente de oboseală, parțial și datorită încercărilor la care este supus de opt ani încoace. Ultimul sondaj **Gallup** indică o scădere a ponderei partizanilor aderării de la 66% în 1966, la 41% în luna august a acestui an. Un alt sondaj, ale cărui rezultate sînt publicate de **Daily Express**, adversar dintotdeauna al aderării, situează ponderea actuală a adepților ei la numai 30%, în timp ce 54% din cei interogați se declară împotrivă restul neavînd nici o părere.

Cum se reflectă această stare de spirit în viața principalelor partide politice, ale căror conferințe anuale au avut sau au loc în aceste săptămîni?

Se știe că atît partidul laburist, cît și partidul conservator, ca de altfel și cel liberal, se pronunță în prezent în favoarea aderării. Dată fiind deplasarea amintită care se produce în rîndul sprijinitorilor lor politici și caracterul exploziv al subiectului în cauză, „de natură nu numai să antreneze pierderi de voturi, dar chiar să scindeze un partid" — cum îl caracterizează **The Economist** (13 septembrie) — liderii partidelor respective ar fi preferat să pledeze pentru el „cu puțin după alegerile generale în loc de cu puțină vreme înainte".

Prima a fost conferința partidului liberal. Sprijinind încă ideea aderării Angliei la Piața comună, rezoluției propuse inițial conferinței i-au fost alăturate, pe parcursul dezbaterilor, o serie de condiții, printre care aceea cerînd „o politică externă independentă și o politică nenucleară de apărare". Unul din delegații la conferință, membru al parlamentului, a propus chiar organizarea unui referendum național pe această controversată temă, în eventualitatea că C.E.E. ar accepta negocieri cu Anglia, argumentînd că deși cele trei partide principale sînt de acord în privința aderării, ultimele sondaje de opinie evidențiază un interes descrescînd față de aceasta.

Cît privește conducerea partidului laburist, a cărui conferință are loc săptămîna aceasta, se consideră că numai proximitatea alegerilor poate descuraja pe membrii săi de rînd să dezlănțuie ceea ce Nora Beloff de la **The Observer** numea „o luptă fratricidă". Se știe însă că vor fi supuse dezbaterilor mai multe rezoluții care cer guvernului ca în eventualitatea unor negocieri „să insiste în apărarea puterii independente de decizie" în politica economică și cea externă, clauză care în fapt condamnă negocierile încă înainte de a începe.

Organul laburiștilor de stînga, săptămînalul **Tribune**, ține însă să precizeze: „spunînd că pregătindu-se pentru o nouă rundă de negocieri guvernul își pierde timpul ... nu înseamnă că pledăm pentru izolaționism sau abținere de la o politică europeană. Departe de asta. Suprafața și populația C.E.E. reprezintă însă numai o mică parte din continentul european". El se pronunță în consecință pentru strîngerea legăturilor nu numai cu țările Pieței comune, dar și cu celelalte țări europene.

„În mod manifest — scrie la rîndul lui în **The Guardian** fostul ministru laburist Douglas Jay, care de curînd a aderat la **Consiliul adversarilor Pieței comune**, alături de membri ai altor partide — adevăratul nostru interes este de a acționa cu răbdare pentru o mai largă cooperare europeană, pe baza comerțului liber în toate direcțiile și nu a restricțiilor".

La conferința partidului conservator, care începe la 7 octombrie, oponenții aderării, deși formează un grup bine închegat, sînt proporțional mai puțin numeroși decît în partidul laburist. Observatorii se așteaptă totuși la o rezistență puternică din partea acestora, ca o ultimă șansă de a modifica politica partidului lor.

La rîndul său, liderul conservator Heath, într-un articol apărut la 18 septembrie în revista americană **Foreign Affairs**, în care pledează în favoarea aderării, recunoaște că „Anglia este mai puțin capabilă acum decît înainte să-și asume obligațiile ce ar decurge din calitatea de membru al C.E.E. fără aranjamente speciale" și explică aceasta prin „îndatorarea crescîndă a Angliei pe plan internațional și slăbiciunea balanței sale de plăți".

Referindu-se la efectele intrării Angliei în Piața comună, John Gollan, secretarul general al Partidului Comunist din Marea Britanie a reamintit într-o cuvîntare rostită săptămîna trecută la Stevenage că aceasta ar avea ca rezultat o creștere a costului vieții și o înrăutățire a balanței de plăți. „Ceea ce unii nu-și dau însă seama în mod destul de clar — a subliniat el — este faptul că aderarea la C.E.E. ar distruge suveranitatea parlamentului britanic". Prezentînd ca alternativă „o adevărată cooperare europeană", care ar putea lua naștere ca rezultat al unei conferințe atotcuprinzătoare privind securitatea europeană, vorbitorul a fost de părere că aceasta ar putea pune capăt blocurilor rivale și stimula dezvoltarea comerțului Est-Vest.

Guvernul englez, se teme că definitivarea politicii agricole comune fără participarea sa ar spori la proporții prohibitive costul aderării pentru Anglia (potrivit reglementărilor comunitare actuale Anglia ar fi un contribuabil net mai mare decît Germania federală). De aceea, el afirmă că interesele sale ca partener prezumtiv în C.E.E. ar trebui luate în considerare în renegocierea politicii agricole comune. La întîlnirea de la New York ministrul de externe francez i-a făcut însă cunoscut omologului său englez că Anglia nu va putea participa nici măcar în calitate de observator la apropiatele discuții comunitare.

În luna august guvernul englez, prin lordul Chalfont, a recunoscut pentru prima cară în mod public că acceptarea politicii agricole a Pieței comune ar antrena creșterea costului vieții în Anglia. Totuși, declara recent ministrul de externe Stewart, nu se pune problema unei schimbări a politicii engleze mai ales într-o perioadă cînd perspectivele de succes par mai bune.

Chiar dacă aceste perspective s-ar materializa în acceptarea în principiu a deschiderii negocierilor, abstracție făcînd de riscul de loc improbabil, al unui „incident de parcurs", ele vor necesita fără îndoială o perioadă îndelungată de timp, urmată de o perioadă și mai lungă de tranziție pentru o adaptare — de loc facilă — a economiei britanice la condițiile competiției intracomunitare.

Dinu DRAGOMIRESCU

FORMULA „IMMER UND EWIG?" — O STRATEGIE ELECTORALĂ

Între 29 septembrie și 3 octombrie s-au desfășurat la Washington lucrările sesiunii anuale a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Internaționale de Reconstrucție și Dezvoltare, pentru a discuta posibilitățile de reformă a sistemului monetar internațional. Deschiderea sesiunii a coincis cu data alegerilor federale în R.F.G., moment în jurul căruia au fost reluate speculațiile privind o eventuală revalorizare a mărcii.

Închiderea burselor de valori pentru perioada pînă după alegeri, hotărîre luată de cancelarul creștin-democrat cu numai cîteva zile înainte de actul electoral vest-german de la 28 septembrie, a avut darul să producă în primul moment o oarecare surpriză. Era evident că o asemenea decizie urmărea excluderea oricăror speculații privind revalorizarea mărcii vest-germane în pragul alegerilor. Or, teoretic, cancelarul nu avea de ce să se teamă de o astfel de eventualitate atîta timp cît formula „immer und ewig" „pentru totdeauna și veșnic", cu care însoțise al doilea refuz — în mai anul acesta, după cel din noiembrie 1968 — de a revaloriza marca rămînea, într-adevăr, în termenii declarați. Creștin-democrații avuseseră numeroase motive pentru care să respingă revalorizarea mărcii înainte de alegeri. Măsura ar fi afectat direct corpul lor electoral: pe de o parte pe industriași, de care sînt legați și care, desigur, ar fi pierdut de pe urma „scumpirii" exporturilor și deci a reducerii competitivității mărfurilor lor pe piețele externe; pe de altă parte, pe fermieri, care și-ar fi văzut diminuate veniturile întrucît, în cadrul actualelor reglementări privind politica agricolă comună a C.E.E. retribuția producătorilor agricoli se face din fondul comunitar pe baza unei unități de cont — egală ca valoare, cu dolarul —, și care, în cazul unei revalorizări a mărcii, ar fi primit mai puține mărci pe aceeași cantitate de unități de cont. Dimpotrivă, social-democrații avînd un electorat format, în special, din păturile salariate (muncitori, funcționari) — deci categoriile cele mai afectate de tendințele inflaționiste antrenate pe piața internă de excedentul balanței de plăți, datorat în mare măsură tocmai situației de subevaluare a mărcii, — au căutat pe toate căile să determine revalorizarea mărcii. În acest sens, poate pentru prima dată într-o țară occidentală, problema menținerii sau schimbării parității monedei a devenit atît de importantă în contextul alegerilor generale, dînd naștere unor puternice controverse și constituind unul din principalele puncte de pe agenda campaniei electorale. Vom aminti doar procesul de mai lungă durată al conturării împrejurărilor în care marca vest-germană a devenit susceptibilă de revalorizare. Datorită unui complex de factori, pe care nu-i punem aici în discuție — dar dintre care trebuie menționat nivelul mai ridicat al productivității muncii vest-germane față de cel al altor țări capitaliste — în perioada postbelică pe piața vest-germană a fost înregistrată o creștere a prețurilor mai redusă decît pe alte piețe occidentale. Faptul a însemnat o depreciere comparativ mai mică a monedei vest-germane dar, în același timp, față de cursul oficial al mărcii rămas neschimbat în ultimii ani, o putere de cumpărare relativ mai mare a acesteia, o competitivitate externă mai ridicată a mărfurilor vest-germane, posibilitate care a favorizat expansiunea comercială externă. Acest lucru, precum și o serie de alți factori interni și externi (structura comerțului exterior vest-german orientat spre produse cu largă solicitare în perioada postbelică — echipament industrial —, desființarea taxelor vamale în Piața comună etc.) au conturat și apoi au stabilizat un excedent în balanța comercială vest-germană. În evoluții inverse, mai ales în ultimii 2—3 ani, parteneri comerciali ai R.F.G. (de exemplu Franța, Anglia) au cunoscut deficite comerciale. Și, în timp ce, monede ca francul, lira apăreau supraevaluate, marca vest-germană, apărea dimpotrivă, subevaluată, ceea ce, în situațiile de criză monetară, a accentuat mișcările capitalurilor speculative și a agravat astfel dezechilibrul balanțelor de plăți ale țărilor occidentale. În aceste condiții, în care excedentul balanței de plăți vest-germane a ajuns la valori deosebit de ridicate, (de exemplu 1968: 29 miliarde mărci), unii parteneri ai vest-germanilor au făcut din revalorizarea mărcii o condiție a stabilirii echilibrului în plățile interoccidentale, cerînd guvernului de la Bonn adoptarea acestei măsuri.

Un factor de natură să-i constrîngă pe vest-germani să procedeze la o revalorizare a mărcii, erau presiunile pe care excedentul comercial și de plăți le exercita asupra economiei vest-germane, asupra pieței interne. Acest excedent antrena permanent tendințe inflaționiste, dînd naștere unei stări de supraîncălzire economică, compromițînd potențial în perspectivă, tocmai acele elemente care determinaseră expansiunea vest-germană: stabilitatea prețurilor, creșterea economică. Presiunea excedentului s-a făcut simțită cu deosebită pregnanță în ultima perioadă cînd valorile acestuia au atins proporții considerabile.

Din dilema supraîncălzirea economică sau revalorizarea mărcii, autoritățile vest-germane au căutat să „iasă" folosind diverse soluții paleative care, însă, nu au dat rezultatele scontate.

În aceste condiții, marca vest-germană se menține, în continuare, în împrejurarea de a fi susceptibilă revalorizării, mai ales acum — cînd creșterile de prețuri determinate de presiunile excedentului—au devenit un fapt.

Datorită acestor tendințe inflaționiste ce se manifestă cu tot mai mare acuitate pe piața internă, cît și posibilității reizbucnirii unor puternice speculații privind o eventuală revalorizare a mărcii vest-germane — care ar fi putut avea drept consecință, din nou, o invadare masivă a R.F.G. cu capitaluri în căutarea unei fructificări mai ridicate — autoritățile vest-germane, o dată depășită campania electorală, au adoptat o măsură care, prin mecanismul ce-l declanșează și prin efectele ei, este în mare parte echivalentă unei revalorizări, restrîngînd, prin urmare, numai la cadrul pur teoretic valabilitatea formulei „immer und ewig" și confirmînd, astfel, supozițiile asupra „durabilității" acesteia exclusiv pînă la alegeri. Luni, la numai o zi după testul electoral, în cadrul ședinței guvernului s-a luat hotărîrea ca paritatea mărcii pe piețele externe să fie lăsată să fluctueze liber în funcție de cerere și ofertă. În acest sens, s-au dat indicații Băncii federale să nu mai susțină prin intervențiile sale — negociind dolari în cantitățile corespunzătoare — în vederea menținerii parității mărcii la un nivel de numai ± 1% deasupra sau sub cursul oficial. Acum, această intervenție nu va avea loc decît dacă se vor depăși limitele ± 5%. În general, se consideră că prin introducerea parităților fluctuante se pot pune, în mod automat și direct, de acord puterile de cumpărare internă și externă ale monedei unei țări, nemaifiind nevoie, în acest scop, de revalorizări sau devalorizări. După cum se exprimă economistul american Milton Friedman, adept al cursurilor valutare fluctuante — „se evită astfel speculațiile ce au loc în așteptarea unor modificări ale parităților oficiale (devalorizări sau revalorizări)".

Aceste presupuneri urmează a fi verificate de practică, mai ales că o asemenea măsură, vizînd numai urmările diferențelor sensibile de competitivitate economică nu și cauzele ce în fapt le generează, nu a avut, atunci cînd a fost pusă în aplicare — în unele țări, în special, în timpul marii crize economice din anii '30 —, decît efecte temporare. În orice caz, pe plan practic, formula „immer und ewig" s-a dovedit, în acest context, a fi fost doar o strategie electorală.

Ilie ȘERBANESCU

NOTE DE DRUM DIN R. D. GERMANĂ

PORȚELANUL DE KAHLA PE NOI DIMENSIUNI ALE PROGRESULUI

PE CURSUL SUPERIOR al rîului Saale, nu departe de Jena, se află marele combinat de porțelan Kahla/Thür. Aici ți se povestește cu plăcere istoria industriei ceramicei din Germania și felul în care acest combinat a ajuns cel mai mare producător de porțelan de menaj din R.D.G. și în același timp, din Europa. În relatare este neapărat amintit și Johann Friederich Böttger, cel care cu circa 250 de ani în urmă căutînd formula aurului, a descoperit pe cea a porțelanului, a aurului alb, cum i s-a spus datorită valorii ridicate pe care o avea.

Kahla întrunea toate condițiile pentru dezvoltarea ceramicei și porțelanului — materie primă excelentă, forță de muncă suficientă. Cu toate acestea, a fost nevoie de 100 de ani pentru ca din 1844, cînd prima fabrică a luat ființă, să se ajungă la cîteva mii tone producție-marfă și aceasta în condițiile celei mai înalte mortalități pricinuite de silicoză, din întreaga industrie germană.

Reconstrucția, extinderea și modernizarea întreprinse după război au schimbat fundamental baza materială-tehnică, în condițiile stabilirii unor noi „laturi umane" ale producției celor 10 fabrici din districtul Gera, care formează actualul combinat.

Iată-ne intrînd în marile hale ale fabricii din Kahla, unde sînt mecanizate toate operațiunile ,afară de una singură — lipitul torților la vase. Procesul de producție se efectuează în flux continuu, pe bandă rulantă. Trecem din complexul auxiliar în hala de lucru printr-un gang luminat fluorescent, construit anume pentru înlăturarea efectelor diferențelor de temperatură asupra muncitorilor care vin dintr-un mediu supraîncălzit. Ne întîmpină o lozincă: „Cel mai înalt nivel mondial determină calitatea muncii noastre".

Roata olarului este piesă de muzeu, forma vaselor fiind dată automatizat, omul avînd aici funcția reglării, programării aprovizionării mașinilor și controlul de calitate. Martha Zack are 55 de ani, din care 16 petrecuți în fabrică. Aceasta ia fiecare vas în mînă, îl scufundă în compoziție, îl ridică din nou în mînă, îl vîntură, îl verifică pentru ultima oară și îi dă „bun de ars", cu gesturi ritmice, îndeplinite cu seriozitatea unui ritual. Își aduce bine aminte de tehnica veche, de munca grea pe care o făcea în special la amestec: „Știți, astăzi și amestecul se face mecanizat" ne atrage dînsa atenția, ca una care trecuse cîndva și pe acolo.

Într-adevăr, la două din fabricile combinatului, la Kahla și Triptiz se face această operație mecanizat, de aici fiind aprovizionate și celelalte. Este vorba de un proces de cooperare și intensificare a introducerii tehnicii noi, despre care ne vorbește directorul general adjunct al combinatului Edgar Lautenschläger.

Ni se vorbește pe larg despre condițiile fundamentale de realizat: continuarea mecanizării, în primul rînd a muncilor grele, astfel ca pînă în 1980 să nu mai existe cuptoare vechi de ardere; învățarea din mers a noii tehnologii, în care scop funcționează în combinat o „Academie" profesională care califică muncitori adulți în munci de specialitate, și o școală profesională de 2½—3 ani, pentru tinerii nou angajați; concomitent, creșterea în continuare a eficienței economice pornind de la faptul că în prezent combinatul „trăiește pe propriile sale picioare".

Dovada? La o bază materială de 56 milioane mărci construcții în Kahla, cu o suprafață utilă de producție de 4,5 ha și o capacitate de producție proiectată de 4 835 tone se realizează 6 800 tone producție—cu 40% mai mult—în 1969, urmînd ca în 1970 să se ajungă la o depășire de circa 56% față de proiect. Creșterea producției la 201% față de 1961 s-a realizat în principal prin creșterea productivității muncii: de la 37,7 muncitori la 100 tone porțelan înainte de 1961 s-a ajuns la 20 muncitori în 1966, cunoscînd ulterior o evoluție în același sens.

Există o permanentă preocupare pentru calitate — cauză, de altfel și a creșterii cantitative a producției. Durabilitatea și funcționalitatea se îmbină cu arta proiectanților, denumirea diferitelor obiecte de menaj sugerind „muzicalitatea" desenelor aplicate: Sonate, Kantate, Simfonie, Octave, Menuett.

Cea mai mare parte a producției este destinată exportului (55%). Printre cele 30 de țări cu care au relații comerciale durabile se află și România.

Vorbindu-se despre creșterea producției în viitor, interlocutorul nostru ne spune cu convingere: „Sîntem pregătiți pentru ziua de mîine. Avem condițiile create pentru specializarea în producție, pe sortimente în cadrul unităților combinatului, și pentru intensificarea ritmului de producție. Schimbarea formelor și metodelor de conducere operată la noi își dă roadele. Știți, vîrsta medie a conducătorilor combinatului nostru este de 35 de ani...".

La Kahla am reținut o expresie semnificativă: „În anii ce vin vom ridica ștacheta realizărilor noastre". Se poate spune că este o tendință manifestată la nivel microeconomic cît și macroeconomic, pe linia progresului social într-un cadru previzional pe termen lung, stabilit la al VII-lea Congres al Partidului Socialist Unificat al Germaniei. Astfel, producția globală industrială a R.D.G. a crescut de 2,5 ori în 1968 față de 1955, punîndu-se accentul pe electrotehnică și electronică, construcțiile de mașini, chimie, industria ușoară. Industria porțelanului din Germania democrată este, deci, numai una din numeroasele ramuri a căror dezvoltare impetuoasă este caracteristică perioadei construcției socialiste.

Evident că valorificarea superioară a resurselor interne a dus și la o creștere a volumului relațiilor comerciale externe ale R.D.G. de la 2,7 miliarde mărci valută în 1949 la peste 30 miliarde în 1968.

Ridicarea ștachetei economiei R.D.G., creșterea producției și bunăstării populației se realizează în continuare, prin măsurile luate pentru automatizarea și raționalizarea întreprinderilor, concentrarea cercetărilor științifice, accelerarea ritmului de creștere a producției de echipament industrial de înaltă tehnicitate, intensificarea producției agricole prin aplicarea tehnicii de organizare industrială — toate acestea pentru o mai bună satisfacere a consumului productiv și invidual.

Vasile V. PORUMBESCU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Convenția de cooperare științifică sovieto-franceză

Mstislav Keldiș, președintele Academiei de științe a U.R.S.S. și Pierre Jacquinot, director general al Centrului național al cercetării științifice din Franța au semnat la Moscova o convenție de cooperare științifică, arată publicația *Les Nouvelles de Moscou*. Convenția va intra în vigoare la 1 ianuarie 1970 și prevede o extindere, atît a schimburilor pe termen scurt, de oameni de știință, cît și vizite prelungite (pînă la nouă luni) ale specialiștilor în instituțiile de cercetări din cele două țări.

R.P. Ungară. Largă colaborare în domeniul aluminiului

În timp ce în anul 1960 aluminiului și produselor din acest metal le-au revenit, în cadrul exporturilor ungare, 3,5 milioane dolari, anul trecut, acest sector industrial a realizat exporturi în valoare de 30 milioane dolari, arată agenția *M.T.I.* O parte din planul de dezvoltare a producției acestui metal se întemeiază pe cooperarea industrială. Astfel, în anul 1967 a început să se îndeplinească planul de cooperare ungaro-sovietic în domeniul industriei aluminiului. Potrivit acestui plan, pînă în anul 1980 Ungaria va spori livrările sale de alumină în U.R.S.S. la 330 000 tone, urmînd ca aluminiul în cantitate de 165 000 tone, să fie readus apoi în R.P.U. După cum relevă agenția M.T.I., această colaborare urmează să elimine două din marile obstacole care frînează în prezent dezvoltarea industriei ungare de aluminiu, și anume, lipsa de capitaluri și lipsa de energie electrică.

Industria de aluminiu din Ungaria a încheiat, de asemenea, un acord de cooperare și cu Austria. Acordul de credit semnat recent cu consorțiul *Bolsa*, grup financiar care unește nouă bănci occidentale oferă posibilitatea dezvoltării industriei autohtone de aluminiu, subliniază M.T.I. Banca Națională Ungară a primit un credit de 15 milioane dolari, rambursabili în cinci ani, care va fi utilizat în primul rînd pentru importante achiziții de mașini din țări occidentale. Au urmat apoi tratative cu *Bolsa* în vederea unei cooperări referitoare la fabricație și la vînzări. Un alt acord de cooperare este în curs de realizare între industria ungară de aluminiu și societatea Pechiney din Franța.

Avînd în vedere toți acești factori, se apreciază că în următorii ani industria ungară de aluminiu va înregistra un însemnat progres.

R.P. Bulgaria — Japonia

Un reprezentant al ambasadei bulgare în Japonia arăta recent că în 1968, volumul comerțului bulgaro-japonez a reprezentat (în milioane dolari) 21,5 față de 1,7 în anul 1960; importul bulgar din Japonia în anul 1968 s-a cifrat la 15 milioane dolari, iar exportul la 6,5 milioane dolari, față de 0,8 și respectiv 0,9 în 1960. Bulgaria a exportat în anul 1968 în Japonia: gemuri, grîu, semințe de floarea soarelui, tutun, lînă brută, metale, chimicale și alte mărfuri. Exportul japonez în Bulgaria a cuprins mașini electronice de calcul, aparate de măsură, nave, oțeluri speciale, chimicale, precum și utilaj complex pentru producerea de fibre sintetice.

R.P. Polonă — Austria

Referindu-se la relațiile comerciale polono-austriece, revista *Perspectives Polonaises* nr. 8/1969, arată că acestea au o lungă tradiție, datînd din 1922. După cel de-al doilea război mondial, începînd din 1946 relațiile au fost reluate cu regularitate.

În 1968, valoarea schimburilor comerciale a atins 91,4 milioane dolari, schimburile desfășurîndu-se pe baza celui de-al treilea acord pe termen lung pe perioada 1968—1972, semnat la Viena în noiembrie 1967 între cele două țări. Acest acord caracterizat printr-o mai mare suplețe în raporturile bilaterale prevede liberalizarea unei mari părți (între 70 și 80%) a exporturilor poloneze către Austria și sporește în același timp contingentele pentru mărfurile restante. Liberalizarea vizează mașinile și echipamentele, numeroase produse chimice, unele bunuri de consum industriale.

Acordul semnat în 1967, ca și protocolul încheiat pentru 1968 țin seama de stipulațiile și condițiile decurgînd din protocolul de aderare a Poloniei la G.A.T.T. Aceasta presupune că exporturile poloneze beneficiază de clauza națiunii celei mai favorizate.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIAȚA AUTOMOBILELOR

COMERȚUL internațional cu autcmobile a cunoscut o puternică dezvoltare în cursul anului trecut impulsionînd creșterea producției de autoturisme și utilitare și contribuind la schimbări în ierarhia producătorilor. Statele Unite rămîn în fruntea țărilor capitaliste cu o medie lunară de 735 000 turisme produse, după statisticile O.N.U. pe 1968. Locul al doilea continuă să-l dețină R. F. a Germaniei cu o medie lunară de 239 000 bucăți, însă pe următorul s-a instalat Japonia cu 171 300 bucăți, depășind dintr-o dată Franța (152 700), Anglia (151 300) și Italia (128 700). La utilitare Japonia a preluat conducerea în 1967, depășind Statele Unite, și a menținut-o în 1968 cu 171 000 vehicule în medie pe lună, față de 162 000 în S.U.A. și 34 100 în Anglia, care ocupă locul al treilea.

La ambele categorii de vehicule ,expansiunea japoneză a fost una din principalele două trăsături ale pieței internaționale a automobilelor în 1968, cealaltă fiind capacitatea sporită de absorbție a pieței americane.

Exportul de autoturisme a crescut cu peste 1 milion de bucăți sau cu 29%, ajungînd la un total de 4 539 829. Jumătate din spor a absorbit emisfera apuseană (America de nord și de sud), care și-a mărit ponderea în importul total de autoturisme de la 33,2% în 1967 la 37,0% în 1968. Europa s-a menținut și în 1968 pe primul loc ca pondere în importul total dar cu valori ceva mai reduse — 48,8% față de 52,5% în 1967. Africa a importat circa 248 000 autoturisme, Asia circa 218 000, Oceania circa 175 000. Printre țările exportatoare, R. F. a Germaniei și-a păstrat primul loc cu 1 801 563 autoturisme — aproape 40% din totalul exportului; sporul acestei țări în 1968 a fost de peste 360 000 bucăți. Anglia și-a sporit livrările în străinătate cu 174 000 bucăți, recucerind locul al doilea pe care trebuia să-l cedeze în 1967 Franței. Dar și Franța și-a mărit exportul cu circa 120 000 autoturisme, astfel că distanța dintre cele două țări rămîne mică. Sporuri relative însemnate ale exportului de autoturisme au înregistrat Italia — de la 404 401 la 557 695 — și Japonia — de la 223 491 la 406 750 bucăți. Statele Unite au exportat numai cu circa 50 000 autoturisme mai mult decît în anul precedent, mai ales în Canada.

Repartizarea geografică a sporurilor în exportul de autoturisme înregistrează și ea modificări. După datele publicate de Society of Motor Manufacturers and Traders (Londra), R.F.G. a exportat în America în 1968 un sfert de milion de automobile mai mult decît în 1967. Anglia și-a sporit vînzările pe continentul european cu 82 200 bucăți, în America — cu 48 450 și în Oceania cu 74 480 bucăți. În cazul Franței, sporul exportului în Europa a fost de 54 400, în America de nord de 70 200 și în Africa de 5 000 bucăți. Cel mai însemnat spor în Europa l-a înregistrat exportul italian cu 116 700 autoturisme. Japonia a exportat în America în 1968 cu 109 200 mai multe autoturisme decît în anul precedent, sporul livrărilor numai spre S.U.A. fiind de 85 700 bucăți

Ponderea exportului în totalul producției de autoturisme s-a menținut la circa 63% în cazul R.F. a Germaniei și al Suediei (aceasta din urmă a exportat 138 767 bucăți în 1968). În cazul Angliei ponderea respectivă în 1968 a fost de 37,4%, al Franței — de 34,3% al Italiei — de 36,1%. În ultimele două țări predomină exporturile spre țările europene: 23,9% pentru Franța și 29,0% pentru Italia, față de 10,4% și respectiv 7,1% ponderea exportului spre țări extraeuropene. În R.F.G., Anglia și Suedia cele două direcții mari ale livrărilor își împart aproximativ egal ponderea exportului în totalul producției.

Pe piața utilitarelor există o serie de situații diferite de cele de pe piața autoturismelor. În cifre absolute, Europa este și aici principala zonă importatoare, dar cu o pondere mult mai mică: 31,3% în 1967 și 28,6% în 1968. Circa un sfert din importuri le absoarbe America, cîte o cincime absorb Asia și Africa. Printre exportatori, Japonia a depășit R.F. a Germaniei și a ocupat locul întîi cu 206 179 autoutilitare exportate (30,4% din totalul exportului, față de 18,5% în 1967). Ponderea R.F.G. în totalul exportului s-a menținut la 22%, Anglia — care pînă în 1966 deținuse primul loc — și-a văzut-o micșorată la 21%. Japonia și-a mărit în 1968 vînzările în America cu 23 140 bucăți, în Asia cu 26 300, în Africa cu 8 330, în Oceania cu 6 380 și în Europa cu 3 230. Exportul japonez spre Statele Unite s-a dublat, ajungînd la 30 450 utilitare, cel spre Canada s-a împătrit (3 200 bucăți). R.F.G. și-a putut mări exportul de utilitare în America de nord cu 10 340, în Africa cu 5 270, în Europa cu 3 470, în Asia cu 2 640. Sporurile exportului englez de autoutilitare s-au concentrat în Europa, cele ale exportului francez în zonele extraeuropene, iar ale exportului italian exclusiv în Europa

MONDORAMA

CĂRĂMIZI DIN... OREZ

S-a descoperit un nou material care poate fi folosit la fabricarea cărămizilor: pleava provenită de la decorticarea orezului. Cercetătorii de la Institutul de produse tropicale din Londra au reuşit să producă cărămizi trainice, folosind un amestec compus din cinci părţi pleavă de orez şi o parte ciment. Noul produs intrat în arsenalul constructorilor este foarte rezistent, el putînd fi

folosit aşa cum ne informează revista **Sciences et mecaniques**, atît la zidirea interioară, cît şi la cea exterioară. Avantajul principal pe care-l prezintă cărămida din orez: este de patru ori mai uşoară decît cărămida obişnuită, deci se transportă şi se manipulează cu cheltuieli mai mici.

PRESA ÎN LUME

Statistica mondială a tirajelor ziarelor şi revistelor scoate în relief următoarea situaţie privind numărul de cititori şi numărul de exemplare difuzate în diferite ţări (datele se referă la perioada august 1967 — august 1968): pe locul întîi între ţările cu cei mai mulţi cititori de ziare se află Suedia — 490 la fiecare o mie de ziare difuzate. Urmează: Anglia, cu 488 de cititori; R.D.G. — 456; Luxemburg — 445; Japonia — 420; Australia — 375; S.U.A. — 331; Cehoslovacia — 274 şi Franţa — 270. La consumul de hîrtie, pe locul întîi se află tot Suedia cu 29,3 kg anual, de fiecare locuitor, apoi Australia, cu 26,3, Anglia cu 25,6 şi S.U.A., cu 21 kg.

Publicaţia franceză NOTES ET ETUDES DOCUMENTAIRES, care reproduce datele de mai sus, se ocupă, într-un capitol special, şi de presa din Franţa, menţionînd, între altele, că la Paris apar 13 cotidiene, cu un tiraj zilnic de 4 400 000 de exemplare, iar în celelalte oraşe apar 90 de cotidiene, cu un tiraj de 7 900 000 de exemplare. Cel mai răspîndit ziar este FRANCE SOIR, care se tipăreşte în 1 300 000 de exemplare. Pe locurile următoare sînt: LE PARISIEN LIBÉRÉ — 840 000 exemplare; LE FIGARO — 520 000; L'AURORE — 425 000 şi LE MONDE — 410 000 exemplare. Cele mai mari reviste săptămînale sînt: ECHO DE NOTRE TEMPS — 1 600 000 exemplare; TÉLÉ 7 JOURS — 1 565 000; POUR VOUS MADAME — 1 550 000; PARIS MATCH — 1 215 000 şi FRANCE DIMANCHE — 1 170 000 de exemplare. Dintre revistele lunare pe locul întîi se află MODES ET TRAVAUX, cu 1 270 000 de exemplare.

SĂ TRĂIM PÎNĂ LA 200 DE ANI?

În teorie, durata vieţii omului este nelimitată. Îmbătrînirea ar fi o maladie şi moartea, o ultimă scadenţă... intervenită din lipsă de îngrijire. Corpul uman este un mecanism ce se repară prin sine însuşi. Deci, o longevitate potenţială fără sfîrşit. Practic, însă, în faţa ei se ridică nişte obstacole inexorabile: reacţiile chimice şi biologice ce se produc din momentul în care corpul încetează de a mai creşte. Cu alte cuvinte, îmbătrînirea începe de pe la 18 ani. Toate funcţiunile încep să decline lent. De la 30 de ani, ele se deteriorează ceva mai repede într-o progresie constantă pînă la moarte. Apar simptome indiscutabile: încetinirea reflexelor, respiraţie mai sacadată, forţa în scădere. Capacitatea de a profita de lumea exterioară se micşorează şi ea, cînd auzul slăbeşte şi papilele gustative nu mai funcţionează. Desigur, că procesele succesive de îmbătrînire variază de la un organism la altul. Cauzele îmbătrînirii şi mijloacele de a o combate fac deocamdată obiectul eforturilor de cercetare ale unui număr relativ restrîns de oameni de ştiinţă. Savanţii americani încearcă să aducă această problemă în dezbaterea Congresului.

Dacă ar dispare principalele maladii (inclusiv cancerul), prin respectarea unui minim de condiţii, durata vieţii ar putea atinge 200 de ani. Dacă îmbătrînirea nu are decît o cauză principală care ar putea fi identificată şi corijată, atunci viaţa noastră ar atinge poate 5 sau 6 sute de ani. Dacă s-ar identifica şi combate toate cauzele îmbătrînirii fără excepţie, atunci poate am trăi ca Mathusalem nouă sute şasezeci şi nouă de ani şi chiar mai mult!

Dar, în definitiv, de ce să prelungim viaţa omului? Deoarece — dincolo de nostalgia plăcerii de a trăi, pur şi simplu — o longevitate prelungită, însoţită de o activitate intelectuală normală, aduce avantaje şi posibilităţi remarcabile. Dacă tinereţea este mai aptă de creaţii ce se disting prin inventivitate, în schimb în domeniul creaţiei intelectuale operele capitale apar mai tîrziu, bazîndu-se pe un ansamblu de cunoştinţe cîştigate progresiv. La ora actuală, dacă ne referim de pildă la problemele importante ale învăţămîntului şi ne limităm la un calcul strict, constatăm că cei care studiază trec 4—5 ani prin universitate şi nu sînt productivi decît după această perioadă. Cum pensionarea se face în jurul a 60 de ani, rezultă o durată de productivitate restrînsă în raport cu timpul consacrat studiilor. Cunoaşterea umană se dezvoltă şi va trebui în curînd să se studieze mult mai mult timp (pînă aproape de 30 de ani şi chiar mai mult). Astfel, durata vieţii dublîndu-se, chiar dacă s-ar mări timpul consacrat studiilor, perioada productivă ar fi mai eficientă. În afară de aceasta, savanţii ar avea timpul de a cîştiga cunoştinţe suficiente în mai multe discipline. Unii dintre ei ar putea să facă experienţe pe durata unui secol. Potenţialul total al capacităţilor mentale ale omului nu se poate dezvolta complet în momentul de faţă deoarece îmbătrînirea intervine în plină dezvoltare a acestor facultăţi.

Se înţelege deci ce importanţă are gerontologia.

TENDINŢE

ÎNTR-UN articol publicat de **Revue internationale des sciences sociales** (nr. 2/1969), T. Lynn Smith, profesor de sociologie la universitatea din Florida, se ocupă de principalele tendinţe sociale care se manifestă în mediul rural din Statele Unite. El analizează, printre altele, modificarea structurii proprietăţii agrare (îndeosebi prin dispariţia proprietăţilor mici) şi scăderea continuă a efectivului forţei de muncă, ocupată în agricultură.

Din datele statistice oferite de recesămintele agricole federale rezultă că procesele menţionate s-au accelerat în deceniul actual, comparativ cu perioada anterioară.

	1930	1959	1964
Suprafaţa agricolă cultivată (în acri) *)	990 111 984	1 123 507 574	1 110 187 000
Numărul fermelor	6 295 103	3 710 504	3 157 857
Suprafaţa medie a exploatării agricole (în acri)	157	303	352
Numărul (mediu lunar) al lucrătorilor agricoli	12 497 000	7 104 000 **)	6 110 000
Numărul (mediu lunar) al muncitorilor salariaţi	3 190 000	1 907 000	1 604 000

*) 1 acru = 0,4 ha; **) Media pe anii 1958—1962.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

Ponderi şi evoluţii în comerţul mondial

Ce contribuţie aduc diverse ţări la dezvoltarea comerţului mondial? Care sînt ţările cele mai „comerciale" din lume şi în care anume comerţul exterior deţine un rol minor? Publicaţiile statistice ale O.N.U (cum sînt Statistical Yearbook 1968, Demographic Yearbook 1968 şi Monthly Bulletin of Statistics, iunie 1969) oferă date elocvente în această privinţă.

Se constată astfel că unui număr de 24 de ţări din lume, cu un volum global al comerţului exterior în 1968 (export + import) de peste 4 miliarde dolari fiecare, le revin aproape patru-cincimi din ansamblul comerţului mondial. Marea majoritate a statelor care figurează în tabelul alăturat sînt ţări industriale dezvoltate, mari şi mici, cărora li se adaugă — pe ultimele locuri — India, Venezuela şi Brazilia. În ceea ce priveşte dinamica comerţului exterior al ţărilor respective, se observă că, în perioada 1958—1968, progresele cele mai semnificative au înregistrat Japonia, Spania, Italia şi Olanda, că ţările socialiste au cunoscut ritmuri de creştere vii, în timp ce unele ţări capitaliste dezvoltate (Anglia, R.S.A. ş.a.) precum şi majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare au progresat relativ lent.

Dacă se compară evoluţia valorii comerţului exterior raportată la populaţia din ţara respectivă, se observă că cele mai „comerciale" ţări din lume nu sînt statele industriale mari, ci cele mici: Belgia-Luxemburg, Elveţia, Olanda, Suedia, Norvegia sau Danemarca (cărora li se adaugă Singapore, cu 1307 dolari pe locuitor în 1968). Comerţul ţărilor socialiste a înregistrat un salt remarcabil în ultimul deceniu, rezultatele lor au fost influenţate de urmările politicii „războiului rece", de existenţa unor numeroase bariere vamale şi de altă natură în calea extinderii comerţului internaţional.

Cel mai scăzut nivel al indicatorului „valoarea schimburilor comerciale pe locuitor" se constată în rîndurile ţărilor în curs de dezvoltare, a căror situaţie n-a evoluat sensibil în cursul ultimului deceniu (avîndu-se în vedere şi sporul rapid al populaţiei în aceste ţări). Ţări ca India (8,1 dolari în 1968) sau Pakistan (15,7 dolari), Etiopia (11,7) sau Togo (48,5), Brazilia (45,5) sau Paraguay (49.3 dolari) etc. au o participare extrem de redusă la circuitul mondial al bunurilor. Dacă alte ţări din acest grup, ca — de pildă — Libia, Venezuela sau Kuweit, înregistrează un nivel ridicat al indicatorului menţionat, faptul se datorează exportului masiv al principalei lor bogăţii naţionale petrolul. În 1958, cînd Libia nu producea încă petrol, valoarea schimburilor comerciale pe locuitor a fost de numai 88,4 dolari, în timp ce în 1968 ea a atins 1398,2 dolari. Comerţul exterior al acestor ţări rămîne însă în strînsă dependenţă de evoluţia extracţiei de ţiţei şi de cea a cererii de produse petroliere pe pieţele de desfacere, după cum ilustrează cazul Venezuelei.

Ţara	Volumul global al comerţului în 1968 (milioane dolari)	Creşterea 1958/1968 **) (în %)	Valoarea schimburilor comerciale pe locuitor (în dolari) **)	
			1958	1968
1. Statele Unite	67 315	216,8	177,5	334,6
2. R.F. a Germaniei	44 993	265,4	325,6	775,5
3. Anglia	33 332	171,5	374,9	602,9
4. Franţa	26 618	235,5	252,3	529,0
5. Japonia	25 962	439,3	64,6	256,8
6. Canada	23 995	234,1	598,7	1155,2
7. Italia	20 436	352,8	118,1	387,4
8. U.R.S.S.	20 044	231,8	41,8	84,3
9. Olanda	17 634	301,8	522,3	1383,8
10. Belgia-Luxemburg	16 345	264,7	659,5	1641,9
11. Suedia	10 028	225,1	601,2	1267,4
12. Elveţia	8 487	261,5	624,2	1384,5
13. Australia	7 260	211,3	349,1	603,4
14. R. D. Germană	7 172	223,1	185,2	419,8
15. Cehoslovacia	6 270	218,5	213,0	436,6
16. Danemarca	5 862	220,9	587,8	1203,7
17. Polonia	5 711	249,7	79,5	177,3
18. Spania	5 086	374,5	45,6	156,9
19. R.S.A.	4 743	178,9	174,9	247,5
20. Norvegia	4 650	226,4	583,0	1217,6
21. Austria	4 486	225,2	285,1	610,4
22. India	4 264	136,8	7,6	8,1
23. Venezuela	4 192*	112,3	546,4	432,7
24. Brazilia	4 014	154,6	38,8	45,5

*) Anul 1967. **) Calculat pe baza statisticilor O.N.U., menţionate.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 40 (318)
VINERI
10 octombrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

PLANUL ANUAL EXECUTAT EXEMPLAR DE FIECARE ÎNTREPRINDERE!

UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

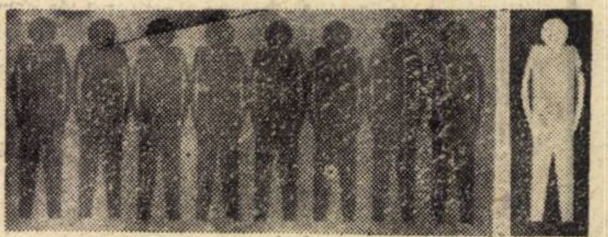

• FINALIZAREA EFORTURILOR UNUI AN ÎNTREG

• CONTRACTE ȘI PARADOXURI

• AMERICA LATINĂ... LUPTA PENTRU REDOBÎNDIREA SUVERANITĂȚII NAȚIONALE ASUPRA RESURSELOR NATURALE

• PERIPEȚII MONETARE OCCIDENTALE • CONSOLIDAREA REALIZĂRILOR INDIENE • EVOLUȚIA RATEI SCONTULUI ÎN LUME

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 40 din 10 octombrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cerințele producției materiale definesc locul specialistului
interviu cu **Nicolae Toader,** ministrul petrolului

— **Săptămînal — un grafic comentat.** Risipă în cheltuirea muncii vii (pag. 3)

— Direcții ale utilizării raționale a forței de muncă.
de dr. **Dumitru Ciucur** și doctorand **Ilie Gavrilă,** Academia de Studii Economice (pag. 4)

— Ritmurile toamnei
de **Ion Chirculescu** (pag. 5)

— În sectorul legume-fructe un paradox: Avantaje din... neîndeplinirea obligațiilor — contractuale
de **Al. Deteșan** și **Modesto Ferarini** (pag. 7)

— **Agenda economistului**

● Regimul de plată a invențiilor
de **C. Jornescu** și **D. Alexandru**

● Soluții de interes general privind transporturile auto
de **Valentin Prisăcaru** (pag. 9)

— Realizarea exemplară a planului pe 1969 — obligație de onoare a fiecărei întreprinderi.

● De la fiecare agregat — producții suplimentare de metal
de ing. **Traian Țecu,** director adjunct al Direcției plan economic, Ministerul Industriei Metalurgice

● Masa lemnoasă — valorificată eficient
de **David Herstig,** director adjunct, Direcția plan economic, Ministerul Industriei Lemnului.

● Sortimente și calitate la nivelul exigenței consumatorilor
de ing. **Alexandru Panait,** director al Direcției plan și organizarea muncii, Ministerul Industriei Ușoare (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— Statisticianul Dimitrie Frunzescu
de dr. **Gh. Dobre** (pag. 12)

★

— Modalități de stimulare a dialogului și a participării la elaborarea și realizarea planului
de prof. dr. **Mihail Levente,** director al Institutului de cercetări economice al Academiei (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

— Dimensiuni ale progresului tehnic
de **Andrei A. Popper,** Institutul de cercetări economice (pag. 14)

— Fișe

— **Blocnotes**

Amintirea trainică a unei aniversări
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALA

— **Din țările socialiste**

Forme economice noi de stimulare a utilizării raționale a fondurilor întreprinderilor
de **F. Eftimie** (pag. 16)

— **America Latină:** Redobîndirea suveranității asupra resurselor naturale — o istorică „repunere în drepturi"
de **Eugen Pop** (pag. 17)

— **Peripețiile monetare**
Despre un experiment pe viu și rezonanțele lui
de **Irina Vianu** (pag. 18)

— India
Consolidarea realizărilor
de **Dinu Dragomirescu**

— **Conjunctura economiei capitaliste**
Tendințe inflaționiste (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

CHELTUIELILE NEPRODUCTIVE DIMINUEAZĂ VOLUMUL ACUMULĂRILOR

Pe marginea articolului cu titlul de mai sus, apărut în nr. 20, am primit următoarele ecouri:

● În scopul sporirii eficienței economice și a acumulărilor s-au luat o serie de măsuri pentru preîntîmpinarea cheltuielilor neproductive, (inclusiv a rebuturilor) cunoscut fiind faptul că astfel de cheltuieli diminuează aportul în sporirea acumulărilor. Urmare ansamblului de măsuri luate, totalul cheltuielilor neproductive, pe M.I.C.M. a fost într-o permanentă scădere, astfel, cheltuielile neproductive (inclusiv rebuturile) la 1 000 lei producție marfă au ajuns ca în anul 1968 să reprezinte numai 54,7%, comparativ cu nivelul realizărilor din anul 1965 (anul de referință al actualului plan cincinal), adică au fost reduse în decurs de trei ani cu 45,3%.

În ceea ce privește pierderile din rebuturi (în cazul MICM reprezintă circa 80% din totalul cheltuielilor neproductive) menționăm că ele nu pot fi încă înlăturate în totalitate. Din această cauză au și fost admise (în planul aprobat pentru MICM), anumite nivele de cheltuieli pentru pierderile din rebuturi (ca urmare a măsurilor luate sînt însă în scădere). Menționăm că existența rebuturilor datorate unor cauze inerente este confirmată și pe plan mondial, mai ales la o serie de produse specifice ramurii construcțiilor de mașini. (firmele din străinătate prevăd în licențele lor procente de rebut admisibil întrucît cu toată experiența și dotarea tehnică de care dispun, nu au putut să-l înlăture în totalitate).

Un alt aspect îl constituie și acela că, pe baza reglementărilor actuale se evidențiază la rebuturi și cheltuielile de garanție. Din acestea o parte, se referă la piesele ce se livrează — gratuit — o dată cu produsele exportate (pentru eventuale remanieri), fapt uzitat pe plan internațional, iar o altă parte se referă la cotele fixe ce se virează unităților specializate (din afara MICM) pentru întreținerea unor bunuri de lungă durată (în termenul de garanție reglementat prin acte normative) cum ar fi: aparatele de radio, televizoarele etc. Asupra acestui gen de rebuturi nu se poate acționa în sensul reducerii lor, decît în foarte mică măsură. Sigur, în stadiul actual rebuturile nu pot fi evitate în totalitate, dar nu omitem faptul că menirea noastră este de a acționa pentru reducerea lor în mod permanent. Apreciem articolul publicat în revista „Viața economică" ca un sprijin acordat în preocuparea noastră de sporire a eficienței economice, fapt pentru care aducem mulțumiri pe această cale.

Direcția plan financiar și prețuri
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

● Volumul cel mai mare de cheltuieli neproductive se constată la întreprinderile din industria conservelor și băuturi-tutun care (60%) provin din pierderi de valori materiale, cauzate de folosirea unor cantități importante de materii prime agricole perisabile. Cheltuielile neproductive sînt influențate și de pierderile naturale în procesul de depozitare al unor produse finite care au un procent mare de umiditate (brînzeturi, preparate din carne) și care suferă un proces normal de deshidratare ce se reflectă în diminuarea masei de produs, respectiv în scăderea de greutate. Asemenea pierderi se produc și la vinuri și rachiuri naturale, pește, lapte, ulei etc. Un alt factor care influențează volumul cheltuielilor neproductive este acela că o parte însemnată din produse se desfac în ambalaje de sticlă, care în fazele de aprovizionare, transportare, producție și desfacere sînt supuse spargerii.

Datorită eforturilor depuse de lucrătorii din întreprinderi și din direcțiile generale industriale, volumul cheltuielilor neproductive scade an de an. Pentru exemplificare arătăm că în anul 1966 s-au înregistrat cheltuieli neproductive în valoare de 105 251 mii lei, respectiv 3,39 lei la 1 000 lei producție marfă, în anul 1967 de 85 947 mii lei, respectiv 2,36 lei la 1 000 lei producție marfă, iar în anul 1968 volumul cheltuielilor neproductive s-a redus în continuare, și însumînd numai 61 481 mii lei, respectiv 1,65 lei la 1 000 lei producție marfă. Anul acesta volumul cheltuielilor neproductive este, de asemenea, în scădere.

Întrucît volumul cheltuielilor neproductive reprezintă încă valori destul de importante (în parte se datoresc și proastei gospodăriri a materiei prime, cît și deficiențelor în ceea ce privește manipularea, depozitarea și transportul produselor finite) s-au stabilit noi măsuri pentru o mai bună gospodărire a valorilor materiale.

Direcția plan financiar și prețuri
Ministerul Industriei Alimentare

● Articolul a constituit pentru direcțiile generale vizate un ajutor prețios. Pe baza unor date concrete au fost analizate cauzele care au dus la menținerea unui volum ridicat de cheltuieli neproductive în anul 1968 și trim. I/1969. Analizînd volumul și structura cheltuielilor neproductive pe total minister și la cele două întreprinderi menționate în articolul respectiv: Uzina de lacuri și vopsele „Policolor" și Uzina de medicamente ambele din București observăm că ponderea o dețin dobînzile pentru împrumuturi restante.

Menținerea unor aspecte negative în activitatea unor întreprinderi și în cursul trim. I a.c., a constituit o preocupare permanentă pentru conducerea ministerului nostru. S-a dispus să se analizeze periodic în colegiul ministerial și la nivelul direcțiilor generale și ale întreprinderilor situația de producție și economico-financiară. Cu această ocazie se stabilesc măsuri corespunzătoare pentru asigurarea realizării indicatorilor de plan, pentru introducerea în circuitul economic a stocurilor care se creează și pentru lichidarea și prevenirea altor imobilizări de fonduri. Dintre măsurile dispuse în anul 1969 care să conducă la creșterea eficienței economice și reducerea volumului cheltuielilor neproductive, menționăm: punerea în funcțiune și la termen a instalațiilor noi; realizarea planului de producție în volumul și sortimentele stabilite: îmbunătățirea calității produselor: diminuarea continuă a cheltuielilor de producție în baza reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale auxiliare, combustibil, energie electrică, a reducerii și lichidării rebuturilor și deșeurilor de fabricație, a reducerii cheltuielilor neproductive etc.

Pentru îmbunătățirea activității de aprovizionare, în scopul prevenirii formării stocurilor supranormative și a stocurilor fără mișcare sau de prisos, s-a întocmit un proiect de hotărîre pentru creditarea specială pe termen lung a pieselor de schimb și a unor materii și materiale.

Direcția plan financiar și îndrumare contabilă

Ministerul Industriei Chimice

● Într-o consfătuire cu șefii contabili ai întreprinderilor din subordinea ministerului nostru s-au analizat și stabilit măsuri concrete pentru îmbunătățirea organizării controlului preventiv, evitarea pagubei și risipei, prevenirea și diminuarea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă vîndută și încasată și creșterea acumulărilor etc.

Urmare măsurilor luate și urmăririi aplicării acestora de către organele de specialitate din minister, cheltuielile neproductive s-au redus în anul acesta, comparativ cu anul precedent, îndeosebi la întreprinderile din sectorul exploatărilor forestiere, de la 6,6 milioane lei la 5,9 mil. lei.

Direcția plan economic
Ministerul Economiei Forestiere

● Ținînd seama de realizările obținute în toate ramurile de activitate, nu se poate totuși trece cu vederea că în unele sectoare din întreprinderile subordonate cheltuielilor neeconomicoase sînt încă ridicate. Urmare acestui fapt au fost stabilite măsuri pentru înlăturarea cauzelor generatoare. Pentru evitarea locațiilor CFR, de pildă, (în afara altor acțiuni organizatorice) se va construi un culbutor și un tunel de dezgheț la Combinatul Siderurgic din Galați: o rampă și linie de garaj la Vlahița.

Ministerul nostru apreciază că prin lucrările de investiții ce urmează a fi executate și deschiderea unor școli de calificare în ramura de cale ferată, precum și prin realizarea măsurilor stabilite de colegiu, volumul cheltuielilor din locații se va reduce simțitor.

Direcția plan economic
Ministerul Industriei Metalurgice

CURIER

● Indemnizația de concediu

GHEORGHE POROȘNICU, București — În conformitate cu art. 17 din Legea nr. 26/1967, privind concediul de odihnă al angajaților, îndemnizația de concediu se calculează pe baza salariului mediu zilnic din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. Acest salariu se obține prin împărțirea sumei realizate din însumarea cîștigurilor cu caracter permanent obținute în perioada de referință și împărțirea rezultatului la numărul lunilor luate în calcul. Suma realizată se împarte la 25,5 (numărul mediu al zilelor lucrătoare dintr-o lună). În situația dv., în calculul îndemnizației se iau în considerare numai sumele încasate pentru jumătate de normă, astfel că unitatea a respectat reglementările existente. În afara îndemnizației de concediu aveți însă dreptul să primiți, în perioada concediului, pensia de invaliditate.

● Salariul în primii doi ani de activitate

IOSIF PETER, Cluj — 1) Confundați perioada de stagiu de cel puțin trei ani necesar a fi efectuat de absolvenții învățămîntului superior în funcții nemijlocit legate sau apropiate de activitatea din producție (sau de activitatea operativă, după caz) cu salarizarea stabilită pentru primii doi de activitate. Noul sistem de salarizare stabilește salarii tarifare diferențiate pentru primul, al doilea și al treilea an de activitate, astfel încît pe măsura creșterii experienței și aportului în muncă să se majoreze în mod corespunzător și salariile tarifare. 2) Perioadele nelucrate efectiv în funcția de economist nu se includ în calculul întîiului și celui de al doilea an de activitate. 3) Salariul tarifar prevăzut pentru cel de al doilea an de activitate, fiind stabilit printr-o Hotărîre nu poate fi majorat de conducerea întreprinderii. 4) Deoarece n-aveți stagiul minim necesar de cel puțin trei ani într-o funcție operativă, nu puteți fi încadrat, nici prin derogare, ca șef de serviciu. Acordarea dreptului la cea de a doua semnătură nu este condiționată de cerința prestării unui anumit stagiu în funcții economice.

● Sporul pentru munca în condiții deosebite

OCTAVIAN SASSU, I.M. Sadu — Atît personalul tehnic—administrativ cît și muncitorii care lucrează în unitățile la care se acordă sporul la salariu prevăzut de H.C.M. nr. 1836/1968, au dreptul — atunci cînd lucrează în condiții deosebite — reglementate prin H.C.M. nr. 1176/1956, să beneficieze concomitent și de sporurile instituite prin această Hotărîre. Cotele de spor prevăzute în **Regulamentul de aplicare a H.C.M. nr. 1836/1968,** se reduc cu cîte cinci puncte pentru angajații care beneficiază, concomitent, și de sporurile prevăzute de H.C.M. nr. 1176/1956.

CERINȚELE PRODUCȚIEI MATERIALE DEFINESC LOCUL SPECIALISTULUI

Amplul program al dezvoltării României socialiste elaborat de Congresul al X-lea al partidului cere din partea fiecăruia să-și valorifice la maximum capacitatea profesională — potrivit pregătirii sale — în mecanismul producției de bunuri materiale. Îndeosebi locul specialistului din orice domeniu este acolo unde o cer nevoile producției, și unde el are datoria să-și dedice toate forțele. cunoștințele și experiența profesională pentru crearea bunurilor materiale și spirituale. Din păcate însă, de la această logică simplă s-au admis numeroase derogări ceea ce a determinat apariția unor tendințe negative în folosirea specialiștilor.

Într-o convorbire purtată cu tovarășul Nicolae TOADER, ministrul petrolului, *de către* Ion Chirculescu *din partea redacției noastre, au fost abordate o serie de aspecte cu privire la măsurile luate în această ramură pentru redistribuirea și repartizarea judicioasă a cadrelor de specialiști în producție:*

Ce legătură există între perfecționarea organizării conducerii și planificării pe de o parte și folosirea rațională a specialiștilor pe de altă parte?

Dezvoltarea și modernizarea producției materiale în toate sferele de activitate presupune o judicioasă raționalizare a energiilor și capacităților de care dispunem, potrivit intereselor majore ale societății. Tocmai de aceea orice eforturi făcute pentru creșterea gradului de folosire rațională a forței de muncă sînt răsplătite din plin sub aspect economic.

După cum cunoașteți, pe temeiul hotărîrilor Conferinței Naționale și ale Congresului al X-lea al partidului în ramura industriei petroliere, la fel ca și în celelalte domenii de activitate, se desfășoară un amplu proces de organizare a producției și a muncii. Printr-un decret al Consiliului de Stat au fost stabilite mai precis atribuțiile ministerului nostru și noua organizare a aparatului său central, fiind îmbunătățit întregul sistem de conducere, pînă la nivel de întreprindere. Pe această bază, ministerul își organizează activitatea în centrale și grupuri industriale care au în subordine întreprinderi, ca și unități cu gestiune economică internă.

Se realizează astfel concentrarea activității de producție în unități mari, sub formă de centrale și grupuri industriale, ceea ce determină și nu poate să nu determine schimbări substanțiale atît în conținutul muncii de conducere, în sensul apropierii acesteia de procesul de producție, cît și în organizarea întregii activități pe toate planurile, care duce la eliminarea treptelor ierarhice intermediare în conducerea producției. Acest proces de perfecționare determină, desigur, și redistribuirea personalului de specialitate — specialiști în domeniul tehnic și economic — apropiindu-l și legîndu-l nemijlocit de producție, asigurînd astfel folosirea lui mai rațională.

Cu alte cuvinte, schimbările care au loc în condițiile de organizare a conducerii producției își pun amprenta asupra structurii și modului de folosire a specialiștilor?

Sigur că exercită o influență pozitivă, contribuind la simplificarea aparatului tehnic-administrativ, la creșterea competenței profesionale pe toate treptele activității și, îndeosebi, în producție. În cazul ministerului nostru, de pildă, în domeniul extracției de țiței, existența a patru verigi organizatorice intermediare — schelă de extracție sau întreprindere de foraj, trust, direcție generală și minister — a necesitat un personal de specialitate sporit: pe lîngă concentrarea unor cadre de specialitate spre „vîrful" piramidei acestui sistem, departe de problemele concrete ale producției, se creau dificultăți în calea realizării unei conduceri directe, operative și competente a activității economice. Nu mai vorbesc de faptul că existența mai multor verigi a condus la paralelisme și suprapuneri în activitatea de conducere ceea ce a generat încărcarea inutilă a sistemului informațional, a cultivat apariția fenomenelor de birocrație, stimulînd fluxul hîrtiilor, al circularelor, rapoartelor și situațiilor de tot felul, îngreunînd astfel afirmarea inițiativei creatoare a specialiștilor din întreprinderi și chiar din minister.

Se pare că astfel s-au creat situații paradoxale cînd în unele sectoare de producție s-a resimțit lipsa unor specialiști, deși aceștia existau, însă în birouri.

Într-adevăr, în timp ce în întreprinderile de pe Valea Prahovei era concentrat un mare număr de specialiști, în noile zone petroliere se manifesta o acută lipsă de specialiști cu pregătire superioară. Așa se explică în mare parte de ce funcții ce necesitau studii superioare erau ocupate de cadre cu pregătire medie care beneficiau de derogări de studii. Și aceasta în condițiile cînd dispuneam de specialiști, însă o parte însemnată lucrau în verigile superioare ale aparatului tehnico-administrativ, direcții generale și minister. Se crease, după cum vedem, o situație nefirească, deoarece în multe cazuri locul specialistului nu mai era acolo unde o cer nevoile producției, ale operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Or, astăzi, cînd în toate ramurile economiei naționale progresul tehnic, tehnologiile moderne cunosc o largă afirmare, rolul specialistului crește nemăsurat de mult, el fiind acela care este chemat să organizeze și să conducă direct procesele de producție care devin tot mai complexe.

Cum va arăta raportul între personalul de specialitate de conducere și cel de execuție în urma acestor măsuri?

Prin restructurarea organizatorică amintită, peste 300 de specialiști au putut să meargă să lucreze în întreprinderi, grupuri și centrale industriale. De pe acum, se întrevăd efectele pozitive pe care le are reglementarea locului și a rolului specialistului, în raport cu cerințele organizării activității noastre în centrale și grupuri industriale. Remarc, de pildă, îmbunătățirea raportului între personalul de specialitate de conducere și cel de execuție, care este astăzi de 1:4.1, față de 1:2,3 în vechea stare de lucruri.

S-a realizat astfel, o legătură directă, nemijlocită, a specialiștilor de producție, ceea ce permite o folosire rațională a lor prin valorificarea multilaterală a competenței și inițiativei lor în conducerea și organizarea proceselor de producție.

Concomitent cu aceasta cred că va crește mobilitatea și supletea conducerii de către minister a întregii activități, ea căpătînd un conținut mult mai eficient și mai operativ.

Negreșit. Și aceasta, în primul rînd, datorită eliminării paralelismelor și suprapunerilor, a circuitului destul de anevoios pe care îl avea activitatea de conducere, de îndrumare și avizare sau de elaborare a măsurilor tehnico-economice ș.a. Drept consecință, punînd în valoare centrul de calcul de care dispunem, concomitent cu extinderea mecanizării muncii de analiză și îmbunătățirea sistemului informațional se creează premisele necesare atît pentru o informare operativă și completă, cît și pentru creșterea ponderii muncii de perspectivă. De bună seamă că toate acestea, asigurînd o mai temeinică fundamentare tehnică-economică a deciziilor, vor aduce o însemnată contribuție la creșterea eficienței muncii sociale în toate domeniile de activitate ale acestei ramuri.

Este de înțeles că trecerea dintr-o muncă în alta sau dintr-un oraș în altul nu pare de loc ușoară. Cum ați soluționat această situație complexă?

Discernămîntul față de rezolvarea fiecărui caz în parte, aprecierea reală a calităților fiecăruia, coroborate cu interesele majore ale creșterii eficienței producției și a activității de conducere, au însemnat pentru noi adevărate coordonate în desfășurarea acestei acțiuni. Departe de a privi redistribuirea personalului de specialitate ca o simplă acțiune administrativă, am urmărit — pe baza cunoașterii stărilor de fapt, a analizei fiecărui sector în parte și a discuțiilor purtate cu fiecare specialist în parte — creșterea gradului de competență în toate sectoarele de producție, asigurarea fiecărui sector de activitate cu cadrele de specialiști necesari. Deopotrivă ne-a preocupat întărirea tuturor verigilor producției și a conducerii acesteia de jos și pînă la minister.

Locul specialistului din orice domeniu de activitate este acolo unde o cer nevoile producției, interesele majore ale societății. Iată de ce această acțiune este în bună parte o problemă de conștiință, un examen de responsabilitate civică și personală — o formă de „rambursare" către societate a eforturilor făcute de popor pentru asigurarea condițiilor de dobîndire a specializării. Cu mici excepții, specialiștii noștri au înțeles — reflex al participării lor conștiente la vasta operă de construcție socialistă — necesitatea de a se îndrepta către acele locuri de muncă unde pot fi cel mai bine fructificate capacitatea și cunoștințele lor în folosul societății. Spiritul de înaltă responsabilitate manifestat cu acest prilej în rîndul specialiștilor oferă certitudinea succesului acestei acțiuni de mare importanță — cum subliniem — pentru progresul rapid al economiei naționale.

Discuțiile purtate cu fiecare specialist în parte ne-au permis să găsim pe cît posibil cea mai nimerită soluție în repartizarea fiecăruia, în raport cu interesele producției și ale sale.

Ministerul a luat toate măsurile ca celor plecați în provincie să li se asigure

I. C.

(Continuare în pag. 4)

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

ÎN SECTORUL INDUSTRIEI DE PRODUSE CERAMICE

RISIPĂ ÎN CHELTUIREA MUNCII VII

Unul dintre indicatorii care caracterizează eficiența economică a unei întreprinderi industriale este nivelul productivității muncii. În primele 9 luni ale acestui an — așa cum rezultă din grafic — pe ansamblul Direcției generale a industriei ceramice din cadrul Ministerului Industriei Materialelor de Construcții, nivelul planificat la acest indicator n-a fost atins. La nerealizarea globală au contribuit rezultatele slabe, cu mult sub posibilități, înregistrate, îndeosebi, de fabricile de cărămizi și țigle „Reconstrucția"-Feldioara și „Mondial"-Lugoj.

Depășirea, în perioada amintită, a numărului mediu scriptic planificat de salariați, constituie unul din factorii care au dus la diminuarea eficenței cheltuirii muncii vii. Astfel prevederile planului forței de muncă la acest indicator au fost depășite la „Mondial"-Lugoj cu 2,7% și la „Reconstrucția"-Feldioara cu 1,3%.

În timp ce numărul mediu scriptic de salariați a fost depășit, fondul de timp maxim disponibil a fost utilizat nerațional, înregistrîndu-se în primele 8 luni ale anului în curs indici relativ scăzuți: 94,6% la „Mondial"-Lugoj și 91,7% la „Reconstrucția"-Feldioara. Numai timpul irosit ca urmare a întreruperilor (stagnărilor) în producție și a absențelor nemotivate de o zi întreagă și în cadrul schimbului, a însumat în această perioadă 21 500 ore-om la „Reconstrucția"-Feldioara și 10 000 la „Mondial"-Lugoj. Un calcul sumar arată că, pe ansamblul celor două fabrici în acest timp se putea realiza o producție globală în valoare de 1 197 000 lei.

Ceea ce iese din comun este și faptul că deși s-a irosit un important fond din timpul de muncă, s-a efectuat în primele 8 luni un volum însemnat de ore suplimentare: 84 000 ore-om la „Mondial"-Lugoj și 21 000 la „Reconstrucția"-Feldioara. Situația nu s-a redresat nici în luna septembrie. În primele 9 luni „Reconstrucția"-Feldioara a realizat numai 90,5% din producția globală planificată pe această perioadă.

Ridicarea eficenței cheltuirii muncii vii necesită luarea unor temeinice măsuri tehnico-organizatorice (organizarea judicioasă a producției și a muncii, mecanizarea operațiilor auxiliare, permanentizarea cadrelor și folosirea lor rațională etc.) care să permită utilizarea din plin a capacităților de producție și a timpului de lucru

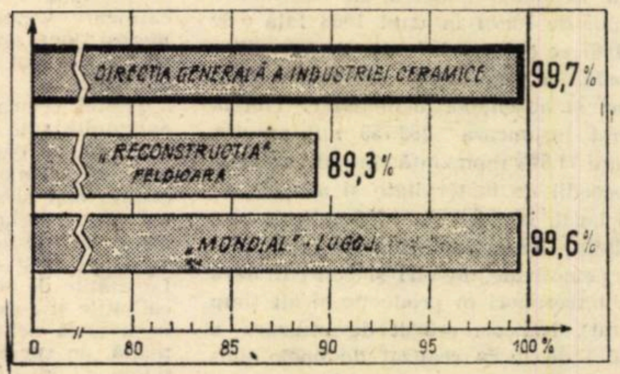

Productivitatea muncii realizată în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1969 (Plan = 100%)

DIRECȚII ALE UTILIZĂRII RAȚIONALE A FORȚEI DE MUNCĂ

Conturind un vast program de dezvoltare a economiei socialiste moderne, Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea economică și socială pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980, acordă o importanță deosebită utilizării raționale a forței de muncă, raționalizării consumului de muncă în fiecare unitate și la scara întregii societăți în vederea sporirii eficienței activității economice. Această cerință este impusă de accentuarea dezvoltării intensive a economiei României socialiste, de necesitatea creșterii productivității muncii și a venitului național în vederea sporirii acumulărilor socialiste și, pe această bază, a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Atunci cînd se pune problema relevării direcțiilor principale ale folosirii raționale a forței de muncă, în literatura de specialitate se preconizează o multitudine de căi și metode. Metodologic, considerăm că ar fi judicioasă gruparea acestora în căi și metode care asigură, pe de o parte, **folosirea deplină** *a forței de muncă, iar pe de altă parte, căi și metode care duc la* **folosirea ei eficientă.** *Rezultanta este tocmai* **folosirea rațională** *a forței de muncă (a unei țări, ramuri, întreprinderi etc.). Ea se realizează într-un proces dinamic de stabilire și menținere a unor raporturi optime la nivel macro și microeconomic în ceea ce privește structura, pregătirea, repartizarea și organizarea forței de muncă.*

• DEPLIN

Vorbind de utilizarea deplină se are în vedere mai întîi, **ocuparea într-o activitate utilă, socialmente necesară a întregii populații apte de muncă**. Existența relațiilor de producție socialiste în țara noastră, politica științifică a partidului și statului privind rolul factorului uman în creșterea economică, au favorizat lichidarea suprapopulației relative. a parazitismului social, asigurînd fiecărui cetățean apt de muncă posibilitatea de a lucra într-o activitate utilă societății.

Cu toate acestea, există încă rezerve însemnate de îmbunătățire a utilizării forței de muncă. Avem în vedere ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură. o parte din tinerii absolvenți ai școlii generale care nu își continuă studiile sau nu se angajează imediat în producție, femeile casnice, care ar putea fi atrase în producție. în condițiile în care s-ar dezvolta în și mai mare măsură, cantitativ și calitativ, sectorul serviciilor, rețeaua de creșe, cămine etc.

Utilizarea deplină a forței de muncă presupune de asemenea și **folosirea integrală a fondului de timp în cadrul zilei de muncă.** Aceasta înseamnă eliminarea întîrzierilor de la program, a întreruperilor de orice fel ale procesului de producție, a absențelor nemotivate și motivate, a încetării lucrului înainte de limitele stabilite etc. Dacă avem în vedere că pe total industrie, construcții-montaj în antrepriză și transporturi — telecomunicații, timpul efectiv lucrat în anul 1968 față de fondul de timp maxim disponibil a fost de 94,6%, în ușoară scădere față de anul 1967, cînd a fost de 94,8%, rezultă cu prisosință necesitatea îmbunătățirii acestei laturi a utilizării forței de muncă. Scăderea indicelui de utilizare a timpului de lucru în anul 1968 față de anul 1967, se datorează creșterii concediilor de boală, a concediilor de maternitate, precum și absențelor nemotivate. Timpul nelucrat însumează 282 755 mii om-ore, din care 71,8% reprezintă concedii de boală, concedii de maternitate și absențe cu temei legal, iar 28,2% (80 730 mii om-ore) constituie pierderi de timp de lucru (absențe nemotivate, învoiri și concedii fără plată, întreruperi in producție și alt timp nelucrat). Indicele scăzut de utilizare a timpului de lucru realizat de unele unități influențează organizarea și desfășurarea procesului de producție, evidențiind faptul că există însemnate rezerve în direcția utilizării depline a forței de muncă care, puse în valoare, pot duce la creșterea într-un ritm și mai susținut a producției și productivității muncii.

Utilizarea deplină a forței de muncă mai este condiționată și de **asigurarea unei stabilități optime a acesteia, de înlăturarea fluctuației personalului.** Cu cît stabilitatea personalului este mai ridicată cu atît există posibilitatea sporirii gradului de utilizare deplină prin înlăturarea risipei de timp generată de plecarea spre un alt loc de muncă (angajare, acomodare etc.). În același timp, reducerea fluctuației conduce la înlăturarea perioadelor de timp în care randamentul muncii este mai scăzut ca urmare a implicațiilor psihologice pe care le generează perspectiva părăsirii locului de muncă.

• EFICIENT

Utilizarea eficientă a forței de muncă înseamnă, mai întîi, **asigurarea concordanței între calificarea dobîndită și meseria efectiv exercitată.** Aceasta presupune ca fiecare lucrător să efectueze acel tip de muncă concretă pentru care s-a pregătit întrucît astfel are posibilitatea să-și pună în valoare cunoștințele teoretico-științifice și deprinderile practice dobîndite. În al doilea rînd, utilizarea eficientă presupune **realizarea corelației între nivelul calificării lucrătorilor în fiecare moment și gradul de complexitate al muncii prestate** (lucrării, operațiunii etc.). O asemenea corelație trebuie astfel stabilită încît un muncitor, de exemplu, de categoria a VII-a de calificare să execute lucrări sau operațiuni de aceeași categorie de complexitate, fapt care favorizează valorificarea la nivelul necesar a aptitudinilor și cunoștințelor tehnico-științifice.

În al treilea rînd, o utilizare eficientă înseamnă o **concordanță permanentă între tipul de progres tehnic și gradul de înzestrare tehnică a muncii, pe de o parte, și structura forței de muncă și nivelul de calificare al acesteia, pe de altă parte.** Avem în vedere un raport optim între cadrele de pregătire superioară, de cercetare, de concepție și cele de execuție; între numărul de ingineri și economiști, între aceștia și numărul de cadre tehnice și economice cu pregătire medie; între numărul de maiștri și cel de muncitori; între muncitorii calificați și cei necalificați; între muncitorii productivi și neproductivi. Aceste proporții, concepute în raport cu dinamica schimbărilor petrecute în baza tehnică a producției, asigură perfecționarea continuă a calificării forței de muncă și a structurii acesteia, aspect important al unei utilizări eficiente.

În al patrulea rînd, utilizarea eficientă a forței de muncă se asigură și prin **concordanța dintre intensitatea normală a muncii cerută de folosirea în condiții socialmente necesare a tehnicii existente și consumul efectiv de energie nervoasă, musculară** etc. al fiecărui lucrător în unitatea de timp. O utilizare eficientă a forțelor de producție se realizează atunci cînd forța de muncă lucrează cu o intensitate normală, socială a muncii, intensitate care reprezintă în ultimă instanță un element intrinsec al productivității muncii. Un consum de energie în unitatea de timp mai redus decît cel socialmente necesar, face imposibilă utilizarea eficientă atît a potențelor umane cît și a celor tehnice ale producției.

În punerea în valoare a acestei laturi a utilizării eficiente a forței de muncă rolul hotărîtor revine normării științifice, stabilirii unor astfel de norme pentru a căror îndeplinire să se lucreze cu o intensitate normală din punct de vedere social. Modificările ce se produc în baza tehnică a producției impun, pe baza considerentelor de mai sus, modificări și în nivelul normelor. Rezervele existente sub acest aspect în economia noastră sînt însemnate. Un exemplu din economia Municipiului București este edificator. O anchetă efectuată în mai multe întreprinderi a demonstrat că în trim. II al anului 1968 în condițiile efectuării unui număr de 7,5 milioane om/ore concedii odihnă s-a obținut o producție de 9,5 miliarde lei. În aceleași întreprinderi, în trim. III/1968, cînd numărul orelor de concediu aproape s-a dublat (14,2 milioane om/ore) volumul producției s-a menținut la același nivel — 9,6 miliarde lei. Rezultă din acest exemplu că raționalizarea consumului de muncă în trim. III, a făcut ca o diminuare a fondului de timp de lucru cu 6,7 milioane om/ore să nu afecteze volumul producției. Se poate conchide, că volumul de muncă irosit prin diferite canale s-a ridicat în trim. II 1968 la cel puțin 6,7 milioane om/ore.

Prin urmare, folosirea rațională a forței de muncă este o acțiune complexă care impune îmbinarea unor elemente de ordin cantitativ, pe care le presupune în special folosirea deplină și elemente de ordin calitativ, pe care le implică folosirea eficientă. Ele se află într-o strînsă interdependență, fiind în fond laturi ale unuia și aceluiași proces și nu pot fi delimitate în timp și spațiu.

Se poate aprecia totuși, că, în condiții concrete, determinate în primul rînd de un anumit tip de progres tehnic, latura calitativă a utilizării raționale a forței de muncă este preponderentă. Aceasta nu înseamnă, bineînțeles diminuarea importanței, a atenției ce trebuie acordată laturii cantitative, cu atît mai mult cu cît unele neajunsuri în utilizarea deplină are repercusiuni defavorabile destul de însemnate asupra eficienței economice.

dr. Dumitru CIUCUR
doctorand Ilie GAVRILĂ
Academia de Studii Economice

CERINȚELE

(Urmare din pag. 3)

condițiile necesare spre a-și desfășura activitatea la noile locuri de muncă.

Considerați că prin aceste măsuri ați rezolvat problemele încadrării întreprinderilor cu specialiștii necesari?

Acum se cere o muncă mai stăruitoare, mai plină de conținut și mai operativă. Prin măsurile de îmbunătățire a structurii organizatorice a ministerului, a sistemului de conducere a producției pînă la nivel de întreprindere a sporit competența profesională în toate domeniile de activitate. În același timp însă nu am reușit să asigurăm peste tot o repartiție echitabilă a cadrelor în întreprinderile din ramura noastră, din care motiv unele unități petroliere — din zonele noi mai ales — duc încă lipsă de personal cu o înaltă calificare. Cauza constă în faptul că numeroși tineri pregătiți în învățămîntul superior au luat drumul altor sectoare de activitate.

Ținînd seama de faptul că în ultimii ani multe sute de tineri cu pregătire superioară, au plecat din întreprinderile industriei petroliere — cuibărindu-se în alte centre, mai ales în București — ministerul nostru a luat inițiativa de a recruta absolvenți de liceu pentru noul an de învățămînt 1969—1970 care să se înscrie în facultățile de petrol și gaze direct din localitățile și zonele cu industrie petrolieră. În această acțiune care va trebui continuată, un sprijin prețios pot aduce institutele de învățămînt și cadrele didactice îndrumînd pașii tinerilor spre acele specialități în care ei dovedesc inclinații și tragere de inimă.

În același timp se vădește necesitatea perfecționării sistemului informațional la nivelul economiei naționale și a îmbunătățirii sistemului de indicatori. Aceasta pe lîngă faptul că va permite să se facă o însemnată economie de timp, va crea posibilități mai mari pentru activitatea de concepție, de studiere a tendințelor și fenomenelor economice din industria petrolului.

Desigur nu putem epuiza într-o discuție problemele complexe ale redistribuirii și repartizării judicioase a cadrelor de specialiști în producție. Important este însă faptul că măsurile luate de conducerea partidului și statului în acest domeniu dau curs pozitiv rezolvării utilizării specialiștilor, asigurîndu-se astfel creșterea aportului acestora la dezvoltarea și diversificarea producției materiale.

TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

• Specialiștii Institutului de cercetări pentru prelucrarea țițeiului din Ploești **au experimentat cu succes un nou aditiv, cu ajutorul căruia se îmbunătățește indicele de vîscozitate a uleiurilor minerale. Realizarea acestuia va permite lărgirea sortimentului de uleiuri aditive și va elimina importul de astfel de produse. Un calcul arată că eficiența economică a noului aditiv este de peste 3 milioane lei.**

• Specialiștii Întreprinderii mecanice din Roman **au asimilat în producția de serie un nou tip de mașină pentru industrializarea lemnului, de înaltă tehnicitate și productivitate denumită „Pendulă hidraulică". Este, de fapt, un fierăstrău a cărui pînză lucrează prin pendulare, fiind acționată de o instalație hidraulică. Mașina elimină operația de sortare prealabilă a materialului intrat în lucru. Dispunînd de o pînză în diametru de 600 mm, mașina permite să se prelucreze materiale cu o grosime de 150 mm și o lățime de 460 mm.**

• **Calupuri din bazalt topit, necesare construcțiilor industriale, în special siderurgice; articole de artizanat din sticlă utilizînd rubinul românesc; tractorul forestier multiplu cu șasiu articular; talpa duroflex; pelicula pentru film documentar și de cercetare de laborator sînt doar numai cîteva dintre produsele realizate, pentru prima oară în țară,** de unitățile industriale din județul Mureș **ca urmare a finalizării, în ultima vreme, a unor importante studii de cercetare științifică uzinală.**

Tot la capitolul „noutăți" se mai adaugă unele tehnologii avansate de fabricație, aplicate în procesul de producție din diferite ramuri economice. Cîteva exemple: dirijarea automată cu ajutorul unui calculator electronic a grupurilor energetice cu o putere instalată de 100 și 200 MW din cadrul Termocentralei Luduș-Iernut; scurtarea în medie cu 10—15 zile a timpului afectat revizuirii și reparării instalațiilor fabricilor de amoniac, azot și acid azotic din cadrul Combinatului de îngrășăminte azotoase din Tîrgu Mureș; utilizarea unei tehnologii avansate la călirea pieselor care intră în componența utilajelor care se construiesc la Întreprinderea „Metalochimica" etc.

Dincolo de datele de ordin statistic (250 studii uzinale aplicate în acest an în procesul de producție cu o eficiență economică de aproape 130 de milioane de lei) preocuparea colectivelor de cercetare din întreprinderile industriale ale județului Mureș evidențiază grija deosebită a acestora pentru scurtarea drumului laborator-secție de fabricație, preocupare de a studia numai acele probleme care își găsesc o imediată aplicare practică. La realizarea acestui deziderat își aduc contribuția și o serie de cadre didactice universitare de la catedrele de științe exacte ale institutelor de învățămînt superior din Tîrgu Mureș.

• La Stațiunea experimentală Argeș, **din cadrul Institutului de cercetări forestiere, a fost creat prototipul unui funicular ușor pentru colectat lemn mărunt. Noua instalație are o capacitate de circa 30 mc în 8 ore și este servită de trei muncitori. Ea va înlocui, treptat, mijloacele clasice de transport prin jgheaburi al lemnului, realizîndu-se astfel importante economii. Producția în serie a noului utilaj va începe în cursul anului viitor.**

• Noua Fabrică de acid sulfuric de la Uzinele chimice-metalurgice-Copșa Mică **și-a atins parametrii prevăzuți în proiect. Fabrica, ale cărei instalații și utilaje poartă în proporție de 90 la sută marca unor uzine și fabrici din țara noastră, a ajuns la un nivel de producție de 72 000 tone anual. Specialiștii uzinei au preconizat un complex de măsuri a căror aplicare va ridica producția anuală la 100 000 tone cu aceleași utilaje și instalații.**

RITMURILE TOAMNEI

CÎND ȘI CUM culegem roadele muncii agricole este o problemă profund economică prin semnificațiile sale. **De promptitudinea cu care se efectuează recoltarea produselor, de modul cum este organizată această activitate** în toate verigile sale, depind în mare măsură rezultatele finale ale producției agricole, calitatea acesteia, precum și aprovizionarea pieței cu produse agroalimentare iar a industriei cu materii prime.

Potrivit datelor centralizate la Consiliul Superioar al Agriculturii pînă în ziua de 5 octombrie a.c. în întreprinderile agricole de stat recoltatul s-a efectuat în proporție de 98% la cartofi de toamnă, 99% la floarea-soarelui, 55% la porumb boabe și 37% la struguri. Și în cooperativele agricole recoltatul florii-soarelui este avansat, această lucrare fiind efectuată în proporție de 97% ; în schimb cartofii de toamnă s-au recoltat numai în proporție de 69%, sfecla de zahăr — 47%, iar strugurii — 37%. Porumbul a fost strîns în proporție de 39%, deși datorită timpului care se menține frumos el a dat aproape peste tot în copt. Despre posibilitatea atingerii la această dată a unui nivel cu mult superior în recoltarea porumbului ne vorbesc județele Ilfov, Olt, Teleorman și Dolj unde în ziua de 2 octombrie a.c. realizările la această lucrare erau cuprinse între 52—66%. Este o dovadă grăitoare care atestă că acolo unde munca a fost bine organizată, mijloacele mecanice și forța de muncă au putut fi folosite din plin, asigurîndu-se astfel un ritm intens de lucru.

Motive, mai ales din cele așa-zise obiective, care să justifice rămînerile în urmă sînt multe, cauzele adevărate însă mai puține. Ele țin, îndeosebi, de slaba disciplină în muncă a multor membri cooperatori și mecanizatori, de numeroasele defecțiuni ale unor mașini agricole și tractoare de proasta organizare a transportului recoltei, ceea ce împietează asupra folosirii maxime a timpului de lucru. Nu mai mică este influența negativă ce o exercită asupra organizării muncii slabul simț de răspundere pe care-l manifestă unii specialiști și cadre de conducere din cooperativele agricole și întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii.

Cîteva exemple sînt edificatoare. La cooperativa agricolă din Butoiești — județul Mehedinți, pînă la 3 octombrie din cele 179 ha cultivate cu porumb se recoltează numai 60 ha ; motivul dacă se poate spune așa, îl constituie neparticiparea la muncă a unor membri cooperatori, precum și a unor brigadieri și șefi de echipă. Din aceleași motive, la cooperativa agricolă Scurtești — jud. Buzău, pînă la 2 octombrie au fost recoltate numai 80 ha cu porumb din cele 1026 existente. Și unii mecanizatori au ținut să nu se lase mai prejos, tratînd cu nepăsare folosirea mașinilor agricole. La cooperativa agricolă Corbu de jos — jud. Constanța o combină de recoltat porumb este utilizată insuficient din lipsa remorcilor ; aceeași situație o întîlnim și la cooperativa agricolă „Zori Noi" din Pogoanele — jud. Buzău.

Nesatisfăcător, față de posibilități, este și ritmul însămînțărilor de toamnă. Pînă la 5 octombrie a.c., potrivit datelor centralizate la Consiliul Superior al Agriculturii, semănatul grîului s-a realizat în proporție de 69%, în întreprinderile agricole de stat și 61% în cooperativele agricole. Dacă în unele județe această lucrare s-a încheiat sau este aproape terminată, în altele există încă însemnate suprafețe neînsămînțate. Astfel, la aceeași dată în cooperativele agricole din județul Constanța suprafața însămînțată cu grîu reprezenta numai 20% din cele 80.000 ha prevăzute să se cultive cu grîu și secară.

MODUL NESATISFĂCĂTOR în care se desfășoară lucrările agricole din această toamnă, ca și cele din alte perioade ale anului, **impune o riguroasă analiză în toate verigile de activitate** — producție, conducere și îndrumare, valorificare — **analiză care să-și găsească finalitate într-o suită de măsuri practice, eficiente.**

Cu riscul de a repeta un adevăr arhicunoscut se impune a fi subliniat faptul că datorită specificului producției agricole, a rolului pe care-l au condițiile naturale, succesul în agricultură depinde în mare parte **de modul și gradul de organizare a producției și a muncii.**

Cu toate acestea într-o serie de întreprinderi agricole socialiste, îndeosebi cooperative agricole, se irosește o bună parte din timpul de lucru, iar forța de muncă este slab utilizată. Oare nu așa se explică, de pildă, ritmul lent în care se recoltează porumbul la cooperativa agricolă din Vinjuleț — jud. Buzău, unde pentru unii membri cooperatori ziua începe la prînz, iar seara la amiază așa cum s-au petrecut lucrurile la 3 octombrie cînd brigăzile IV și V au plecat spre casă la ora 16 ? Or, este știut că de regulă, în agricultură, în perioadele muncilor agricole se lucrează din plin în zilele bune de lucru de cînd se luminează pînă ce se înoptează. Aceasta este o adevărată lege nescrisă a agriculturii, determinată de specificul producției agricole și de aplicarea căreia depinde în bună măsură rezultatul muncii agricole. Așa stînd lucrurile, apare necesară **revederea actualului sistem de retribuire a muncii specialiștilor și a membrilor cooperatori în sensul unei mai directe cointeresări a lor în sporirea producției, precum și a unei răspunderi materiale concrete pentru orice indisciplină în producție.**

Mult timp de muncă se pierde într-o serie de întreprinderi agricole socialiste datorită deselor defecțiuni ale mașinilor și tractoarelor sau din cauza slabei organizări a utilizării acestora De exemplu, la cooperativa agricolă din Băcești — jud. Vaslui, în perioada 14—21 septembrie, din cauza plimbării în gol a tractoarelor s-au arat numai 100 ha față de 200 ha cît s-ar fi putut efectua dacă se lucra din plin. Insuficient sînt utilizate si o serie de mașini agricole cum sînt combina de recoltat porumb — unde placa justificărilor o constituie „lipsa de remorci", deși acestea sînt dar se folosesc în alte activități —, precum și mașinile de scos cartofi ; în perioada 18—25 septembrie, în unitățile din județul Harghita s-au recoltat zilnic în medie circa 100 ha, deși posibilitățile sînt mult mai mari, dar o parte din mașinile de scos cartofi nu sînt utilizate — ori din lipsa mecanizatorilor ori din cauza defecțiunilor. Dacă s-ar menține acest „ritm" de lucru, culesul cartofilor în acest județ — care cultivă circa 12 000 ha — s-ar încheia... în preajma Anului Nou.

Aria în care se înscriu diferitele aspecte ale gradului redus de utilizare a unor mijloace mecanice este destul de mare. Și aceasta se cunoaște, întrucît într-un fel sau altul, ea dăinuie de mulți ani. Nu încape îndoială că este timpul să se pună capăt acestor stări de lucruri, deoarece statul investește an de an fonduri însemnate pentru mecanizarea agriculturii ; or, aceste investiții nu se pot recupera cu eficiență economică decît prin utilizarea maximă a mașinilor agricole si a tractoarelor — adevărată pîrghie în creșterea producției și a productivității muncii în agricultură.

Tocmai de aceea se vădește **necesitatea stabilirii unor răspunderi materiale atît pentru beneficiari — cooperativele agricole — cît și pentru întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii.** În fond, contractul de lucrări ce se încheie între aceste două părți are un conținut economic si ca atare el **trebuie să cuprindă clauzele necesare îndeplinirii obligațiilor reciproce ce decurg de aici.**

ESTE CUNOSCUT rolul specialistului în agricultură. Sînt multe de spus despre activitatea rodnică pe care o desfășoară specialiștii agricoli cu studii superioare și medii. Folosesc însă prilejul de față pentru a însera unele aspecte negative care se manifestă în activitatea unor specialiști, cu toate consecințele ce le poate avea asupra producției.

Nu sînt puține cazurile cînd producția dintr-o serie de întreprinderi agricole socialiste are de suferit din cauza superficialității cu care unii specialiști tratează organizarea lucrărilor agricole sau aplicarea metodelor agrotehnice. La cooperativa agricolă din Țandăra — jud. Dolj, însămînțările sînt întîrziate, iar sămînța folosită nu a fost selectată și tratată cum trebuie. Faptul nu trebuie să surprindă, întrucît inginerul agronom care locuiește la Craiova își desfășoară activitatea între două curse de autobuz ; sosește la cooperativa agricolă între orele 7,30—9,00 și pleacă acasă la orele 14—16. Tot între două curse de autobuz îndrumă și sprijină activitatea inginerii de la cooperativele agricole Secui și Rojiște.

Existența specialiștilor — navetiști este o tendință extrem de dăunătoare pentru activitatea cooperativelor agricole, care este cultivată de nepăsarea cu care unele Direcții agricole județene tratează asigurarea specialiștilor cu locuințe, mîncare, combustibil etc. Acesta este un aspect. Celălalt este legat de faptul că mulți specialiști navetiști n-au solicitat niciodată locuință în sat, deși ar trebui să o facă. Acolo unde au făcut acest lucru, au reușit să găsească în sat și casă și masă, înțelegere și stimă din partea țăranilor cooperatori.

Expresie a unui redus simț de răspundere ce se manifestă în activitatea unor specialiști este și următorul fapt. În ultimele zile ale lunii septembrie a.c. la cooperativele agricole din Amzacea, Straja, Ciocîrlia de jos și în alte peste 20 de unități din județul Constanța, specialiștii erau în... concediu, deci în toiul lucrărilor. Președinții cooperativelor agricole respective, lipsiți de aportul lor au întîrziat în luarea unor hotărîri majore cum sînt condiționarea semințelor, pregătirea terenului pentru semănat, stabilirea unor sole de porumb de pe care urma să se însilozeze cocenii ș.a.

Asemenea aspecte cît și altele atestă necesitatea întăririi rolului specialistului în producția agricolă. În lumina acestui scop major este util **să se revadă sistemul de retribuire a muncii specialiștilor, astfel încît să se asigure, pe de o parte, o mai directă cointeresare a lor în sporirea producției, iar pe de altă parte, să se prevadă răspunderi materiale concrete pentru orice indisciplină în producție.**

Concomitent cu aceasta — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea ținută cu prilejul Zilei Recoltei, este nevoie de a se produce **o schimbare radicală în repartizarea specialiștilor,** în așa fel încît 75—80% din numărul acestora să fie încadrați în unitățile agricole de stat și cooperatiste, acolo unde se obține recolta și nu în birouri. Cu toate îmbunătățirile ce s-au adus în această direcție și în prezent un număr încă mare de specialiști lucrează la organele agricole centrale și județene. În această stare de lucruri, de altfel, găsim în bună parte explicația stilului birocratic ce caracterizează activitatea multor direcții agricole județene.

În loc ca aceste organe județene să desfășoare o activitate de sinteză și analiză împletită pe această bază cu o temeinică și permanentă muncă de îndrumare, ele se pierd în noianul de hîrtii și instrucțiuni, rupîndu-se de activitatea practică. Nu sînt puține cazurile cînd îndrumarea și controlul acestor organe poartă pecetea superficialității fiind efectuate sub îndemnul unor obligații calendaristice de serviciu și nu ca un instrument eficient pentru generalizarea experienței înaintate, prevenirea unor deficiențe și impulsionarea activității.

Simplificarea aparatului acestor organe județene, concomitent cu îmbunătățirea conținutului activității lor, astfel încît ponderea principală s-o constituie munca de sinteză și analiză pentru optimizarea producției agricole pe zone și microzone, se înscrie drept o condiție de seamă în creșterea eficienței conducerii agriculturii, în apropierea ei de practică într-o mai mare măsură.

Ion CHIRCULESCU

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● La Luduș, **în cea mai nouă zonă industrială a orașului, a început să producă o modernă fabrică de lapte praf. Acest nou obiectiv industrial are o capacitate anuală de 2 000 tone lapte praf, 1 200 tone unt, precum și alte produse lactate. Fabrica va prelucra zilnic peste 100 000 litri de lapte furnizat de unitățile agricole din cîmpia Ludușului.**

● Au fost date în funcțiune primele capacități de producție ale Fabricii de conserve din legume și fructe din Calafat. **În prezent, noua întreprindere, unde urmează să se obțină anual 21 000 tone conserve, produce cu două linii tehnologice pastă de tomate, cu o linie suc de tomate, iar cu alta conserve din diverse legume. Cu ajutorul instalațiilor moderne cu care este înzestrată unitatea vor putea fi valorificate culturile leguminoase din numeroase unități agricole socialiste situate în Cîmpia Dunării.**

● La Corabia a intrat în probe tehnologice tăbăcăria minerală. **Capacitatea de 40 tone piei tăbăcite pe zi o situează în fruntea tăbăcăriilor minerale din țară. Unitatea se află într-o hală construită în sistem blindat, care, împreună cu spațiile anexe, ocupă aproape 30 000 mp. Ea este înzestrată cu utilaje de înaltă tehnicitate și are la bază unul din cele mai perfecționate procedee tehnologice cunoscute pînă acum în acest domeniu.**

COMBINATUL CHIMICO-METALURGIC

GH. GHEORGHIU-DEJ

BAIA-MARE
str. ELIBERĂRII 15

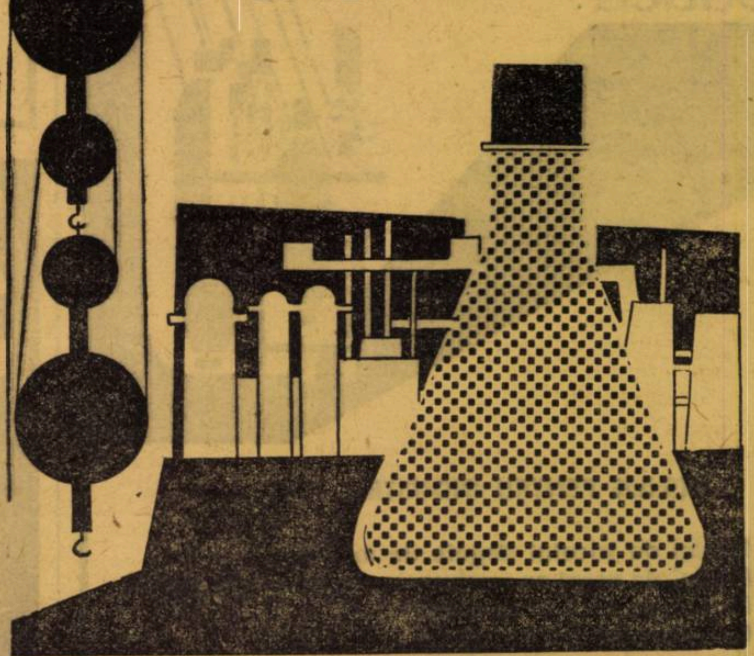

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ :

- Miniu de plumb ;
- Pămînturi decolorante ;
- Seleniu pur ;
- Tiosulfat de sodiu cristalizat ;

precum și instalații de purificare a seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic.

MACHINOEXPORT S.A.R.L.

Telefon : 88 — 53 — 21

Telex : 011 — 425

Str. Aksakov No. 5

Sofia — Bulgaria

ACTIVITATE :

Export de mașini-unelte și mașini pentru prelucrarea lemnului, echipament și piese de schimb, vagoane, remorci pentru mărfuri și pentru pasageri, compresoare de aer, fitingărie industrială și de uz casnic, articole de lăcătușerie, rulmenți, instrumente de măsură și control, scule.

Import de rulmenți, instrumente de măsură și control, scule, produse abrazive.

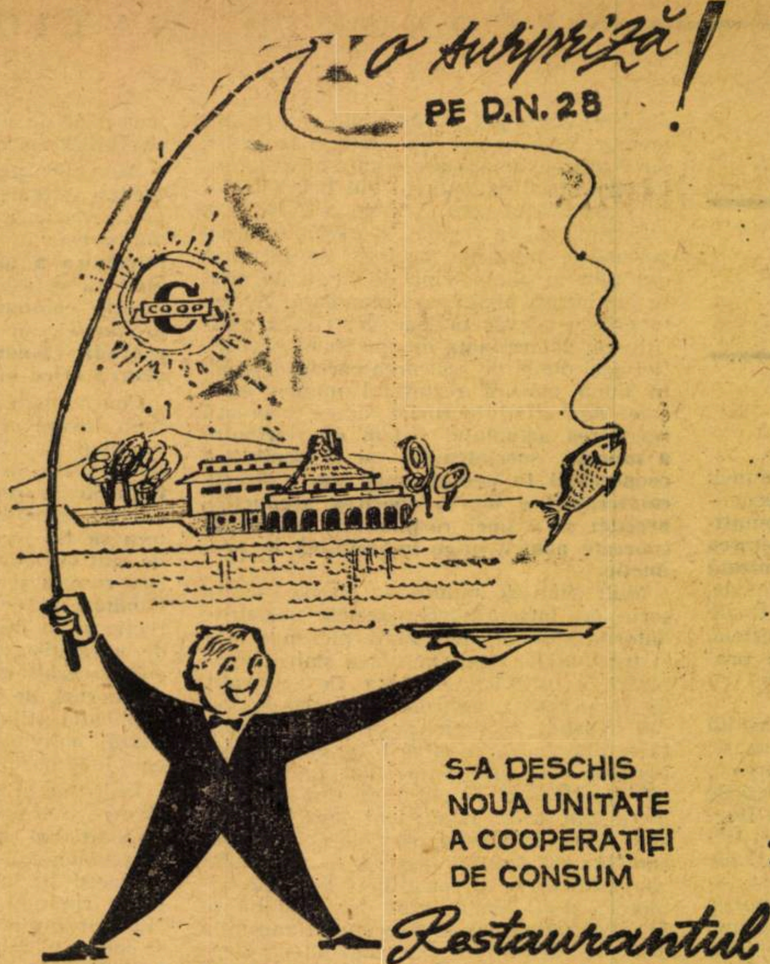

S-A DESCHIS NOUA UNITATE A COOPERAȚIEI DE CONSUM

Restaurantul

TREI IAZURI

ÎN LOCALITATEA MICLĂUȘENI-JUDEȚUL IAȘI

melana

UZINA DE FIBRE SINTETICE — SĂVINEȘTI

PRODUCE :

- fire textile continui, de tipul mătăsii ;
- fire supraelastice ;
- fibre scurte ;
- fire de pescuit ;
- corzi pentru perii.

INTREPRINDEREA

METALUL ROSU

CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30

produce:

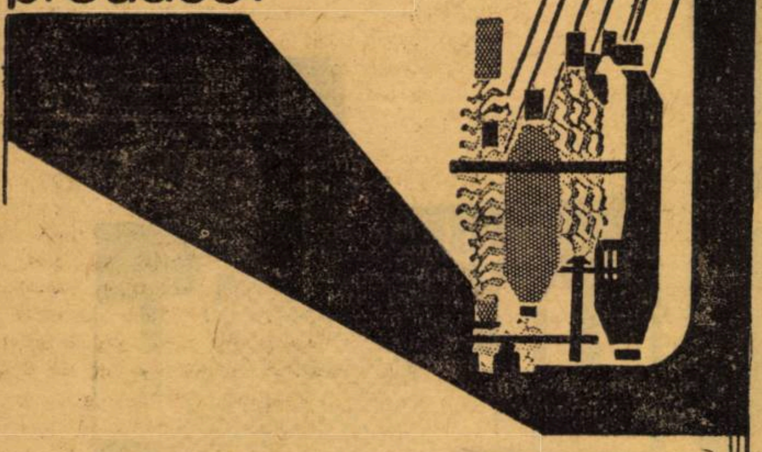

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA :

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

FABRICA 11 IUNIE GALAȚI

produce fără repartiție :
- mobilier metalic combinat cu elemente de masă plastică pentru birouri și cantine ;
- dulapuri metalice pentru vestiare ;
- diverse cărucioare și conteinere pentru transport în industria textilă ;
- bancuri de lucru pentru 1—2 și 3 menghine ;
- scaune rotative de lucru.

I.I.S. 11 IUNIE GALAȚI PRODUCE ÎN ANUL 1969 :
- Lopeți și casmale presate — fără repartiție ;
- Paturi metalice pentru spital — fără repartiție tot anul 1969;
- Accesorii metalice — închizători pentru serviete și geamantane în diverse modele (fără repartiție în trim. II, III și IV).

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

MAȘINEXPORT. — Contracte încheiate recent prevăd printre altele exportul a : 70 mașini de găurit G-25 și G-40 și a 30 shapinguri în R. S. Cehoslovacă ; 6 mașini de rectificat și lepuit bile tip MA-10C și a 4 mașini de pilit bile MPB-36 în India ; 45 strunguri universale de tip SN-320 în Turcia ; 20 strunguri universale de tip SN-400 în Anglia.

TEHNOIMPORT. — In prima decadă a lunii septembrie a.c. a livrat la export 196 000 bucăți rulmenți către firme din U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, Cuba, Polonia, Bulgaria, Coreea, R. D. Germană, Ceylon, Singapore, India, Siria, Pakistan, Elveția, Belgia, Franța ; 4 368 370 bucăți bile rulmenți în R.S. Cehoslovacă 6 500 bucăți obiective Domiplan în R. D. Germană. S-au încheiat contracte pentru exportul a 61 670 bucăți rulmenți către firme din India, Pakistan, Ceylon, Singapore, Spania, Turcia, Austria, Belgia.

PETROLEXPORT. — In prima jumătate a lunii septembrie a livrat la export 44 500 t motorină în Argentina, R. F. a Germaniei; 2 400 t uleiuri în R.A.U.; pe vasul românesc „PLOIEȘTI" au intrat — import : din Libia 19 000 t țiței; iar pe vasul românesc „OLTENIA", 35 400 t țiței din Iran ; în aceeași perioadă, printre contractele încheiate, cităm pe cele care prevăd exportul a 25 000 t păcură în Japonia și 18 000 t motorină în R. F. a Germaniei.

MINERALIMPORTEXPORT — A livrat la export, în perioada 7—13 septembrie 1969. 46,5 mii m.p. geam mecanic tras în U.R.S.S., R. P. Albania, Italia, Austria ; 8 mii m.p. geam laminat către firme din R F.G. ; 1 260 t piatră de gips, 650 t ipsos și 13 000 m.p. carton asfaltat în R.P. Ungară ; 7 700 m.p. dale beton mozaicate și 2 000 m.p. plăci ceramice în R. S. Cehoslovacă ; 190 t tuburi gresie în R.S.F. Iugoslavia, R. S. Cehoslovacă ; 30 360 m.p. plăci azbociment în R.S. Cehoslovacă și R.P. Ungară; 175 280 m.p. împîslitură de sticlă în R.S. Cehoslovacă și R.F. a Germaniei ; 29 000 m.p. covor cu suport textil în U.R.S.S. ; 10 000 m.p. covor fără suport și 145 t p.v.c. prelucrat în R.S. Cehoslovacă.

CHIMIMPORT — De curînd a încheiat noi contracte cu : intreprinderea MEDEXPORT din Moscova, pentru exportul de propamicină flacoane, streptomicină sulfat flacoane și heparină fiole ; o firmă din Etiopia pentru livrarea de cloramfenicol drageuri și Romergan (antialergic și antihistaminic) sub formă de tablete și sirop ; firma belgiană SARMA, pentru exportul a circa 200 000 bucăți caiete școlare, fabricate în cadrul Combinatului de celuloză și hîrtie-Călărași ; o serie de firme din Turcia și Austria, prelucrătoare de materiale plastice, exportul de polistiren de uz general și antișoc.

★

Pe cale terestră, au fost importate, de la intreprinderi din U.R.S.S., printre altele, următoarele mărfuri : 97 845 t minereu de fier, 25 980 t metale, 17 000 t cocs de furnal, 9 000 t apatită, 2 600 t sare potasică ; au fost exportate în U.R.S.S., tot pe cale terestră : 4 400 t produse petrolifere, 1 700 t produse alimentare, 2 800 t produse lemnoase, 5 600 t metale diferite, 880 t produse chimice, 2 800 t mașini-utilaje, 12 t diferite minerale, 12 t mobilă, 92 t produse ale industriei ușoare, 276 t alte produse.

Prin portul Constanța au sosit din import următoarele mărfuri: 1 400 t saci de iută din Pakistan; 1 000 t laminate din Belgia; 2 960 t fosfați din Israel ; 34 000 t minereu din Alger ; 6 650 t cauciuc din Singapore.

ÎN SECTORUL LEGUME-FRUCTE UN PARADOX:

AVANTAJE DIN... NEÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE

Prin efectul unor acte normative relativ mai recente, ansamblul de dispoziții legale care reglementează, de mai bine de două decenii, contractele economice dintre organizațiile socialiste — denumite în limbajul curent norme de disciplină contractuală — se aplică, începînd din 1968 și raporturilor de furnizare dintre cooperativele agricole de producție și întreprinderile de valorificare a legumelor și fructelor. Actul normativ de bază în acest domeniu îl constituie **Condițiile fundamentale pentru valorificarea produselor agrozootehnice,** elaborate în baza Decretului nr. 713/1967 ; el are menirea să întărească disciplina contractuală în acest sector de circulație al produselor alimentare.

În ce măsură au contribuit actele normative la îmbunătățirea relațiilor contractuale dintre producătorii de legume și fructe și întreprinderile specializate cu desfacerea acestor produse ? Cum s-au reflectat, în ultima instanță, **Condițiile fundamentale** amintite într-o mai bună aprovizionare a pieței ?

● Pentru beneficiari, bilanț îngrijorător...

În ultimul timp, presa cotidiană semnalează cu belșug de amănunte o situație deloc satisfăcătoare privitoare la aprovizionarea cu legume și fructe a piețelor. O analiză a evidenței tehnico-operative privind realizarea contractelor de furnizare efectuate într-un număr de întreprinderi de valorificare a legumelor și fructelor ne dezvăluie situația din acest domeniu. Redăm mai jos rezultatul acestei analize.

După cum se vede, tabelul de mai jos nu cuprinde decît cîteva întreprinderi beneficiare. Trebuie făcută precizarea însă că aceste județe sînt de fapt cele mai reprezentative în ceea ce privește producția de legume și fructe — Brăila, Buzău, Olt și Teleorman deținînd o pondere însemnată în aprovizionarea cu astfel de produse. Pe lîngă consecințele sale negative asupra aprovizionării populației situația se resfrînge și asupra rezultatelor economico-financiare ale întreprinderilor pentru valorificarea legumelor și fructelor. Nu trebuie uitat, că ele sînt organizate corespunzător volumului de activitate planificat, bazat în întregime pe contractele încheiate cu producătorii. Or, nerespectarea contractelor de către furnizori înseamnă pagube. Ne referim la funcționarea zilnică a depozitelor, magazinelor, autocamioanelor, salarizarea lucrătorilor din centre, întreprinderi ș.a.m.d.

Cu toate că nerealizarea într-o proporție îngrijorătoare a planului de aprovizionare și implicit a celui de desfacere către populație are asemenea consecințe negative, totuși, coloana tabelului de mai jos referitoare la penalizările încasate de la producători — ne arată sume care sînt departe de cele care în mod legal trebuiau încasate.

Să fie oare în totală lipsă de culpă producătorii, sau nu a fost folosită suficient această pîrghie economică de mare importanță — penalizările — la realizarea unei exigente discipline contractuale ?

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE VALORIFICARE A LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR	REALIZAREA CONTRACTELOR DE APROVIZIONARE PÎNĂ LA 25 SEPTEMBRIE A.C. (%)		ACȚIUNI INTRODUSE PENTRU OBȚINEREA DE PENALIZĂRI LEI
	LEGUME	FRUCTE	
D.V.L.F. (LA 1 OCT. a.c.)	58,9	86,2	
I.V.L.F. JUD. ARAD	77,6	122,2	86.000
I.V.L.F. JUD. ARGEȘ	52,8	56,1	143.106
I.V.L.F. JUD. BISTRIȚA	47,6	57,1	—
I.V.L.F. JUD. BRĂILA	34,2	99,0	—
I.V.L.F. JUD. COVASNA	49,7	39,2	—
I.V.L.F. JUD. DÎMBOVIȚA	43,2	52,9	106 973
I.V.L.F. JUD. GALAȚI	36,2	79,2	151 314
I.V.L.F. JUD. SATU MARE	59,8	108,0	—
I.V.L.F. JUD. TELEORMAN	54,2	125,5	—
I.V.L.F. JUD. VRANCEA	32,8	78,4	11013

● ...și avantaje pentru producători

Firește nu poate fi vorba de neculpabilitate contractuală ; din păcate sînt multe cooperative agricole de producție (și uneori chiar întreprinderi agricole de stat), care desfac produsele lor pe alte căi (direct la fondul pieței sau unor organizații socialiste în care nu au contracte).

Pentru ilustrare, dăm numai cîteva exemple : c.a.p. din com. Bîrza, Județul Dolj, deși a contractat cu Întreprinderea județeană de legume și fructe livrarea a 8000 kg ceapă, nu și-a respectat aceste obligații. În schimb, le-a valorificat direct pe diverse piețe. Tot astfel au procedat numeroase alte cooperative agricole de producție : Verbița, Ghidici, Bîrca, Dranic, Calafat (din același județ) ; c.a.p. din comunele Cunța, Totoi, Drimbăr, Șona (Județul Alba) și altele din județele Brașov, Harghita etc. Numai cooperativa din Cunța, de exemplu, a livrat direct la piață circa 6 tone ceapă uscată și 8 tone alte produse, „uitînd" complet că avea obligații contractuale.

O altă formă de încălcare de către producători a obligațiilor contractuale, cu mult mai gravă decît cea amintită anterior și care se manifestă cu o frecvență îngrijorător de mare : nelivrarea la termenele stabilite a sortimentelor de legume și fructe contractate, în timp ce produsele în cauză se depreciază pe cîmp. **Exemplele sînt numeroase. Reamintim doar pe cele din județul Timiș (Cooperativa agricolă de producție din Peciul Nou, Diniaș, Izvin, Uivar). În toate aceste cazuri credem că nici un fel de scuză nu absolvă de răspundere pe producătorii respectivi. Lipsa forței de muncă, frecvent invocată, sau a mijloacelor de transport — dacă reprezintă o realitate — trebuia avută în vedere la semnarea contractelor. Lamentările de orice natură în perioada de recoltare nu mai ajută la nimic.**

Acceptarea unor obligații contractuale de livrare peste forțele proprii de realizare (pe lîngă faptul că demonstrează lipsa de răspundere a conducătorilor respectivi) duce la un rezultat din cele mai negative: fundamentarea unui plan de aprovizionare aprioric, condamnat la nerealizare, ceea ce se reflectă în aprovizionarea piețelor, în tot cursul anului.

În fața unei asemenea realități, ne-am pus, firesc, întrebarea: căror factori se datorează această nerespectare a obligațiilor de livrare ? Concluzia ce se desprinde din analiza făcută: producătorii fiind scutiți în prezent de răspunderea patrimonială ce derivă din neexecutarea obligațiilor de livrare (deși, în parte, legile o prevăd), preferă să valorifice pe piața neorganizată produsele lor, desigur la prețuri mai mari, **evident, în detrimentul sarcinilor contractuale. Astfel se explică paradoxul amintit ; în aceste condiții, cînd penalizările contractuale nu-și îndeplinesc funcția, nerespectarea obligațiilor contractuale devine un avantaj bănesc pentru producători.**

● Ce n-au făcut întreprinderile beneficiare...

Condițiile fundamentale amintite stabilesc răspunderea patrimonială a părților contractante, sub formă de penalizări. Printre acestea se numără: 0,05% pe zi de întîrziere din valoarea produselor nelivrate; 4% din valoarea produselor nelivrate pînă la sfîrșitul sezonului ; 4% din valoarea produselor livrate de calitate necorespunzătoare, 3% din valoarea produselor livrate fără respectarea sortimentelor prevăzute în contract etc.

Cîți producători au fost acționați la arbitraj pentru a fi obligați să plătească penalizările de mai sus ? Datele statistice ilustrează, din păcate, o inexplicabilă inacțiune în această direcție. Nu este mic numărul întreprinderilor de valorificare a legumelor și fructelor a căror agendă cu acțiuni arbitrale de urmărire a penalizărilor se prezintă imaculată. Așa se explică, de altfel, valoarea infimă a încasărilor realizate de întreprinderi la acest capitol.

Desigur, penalizările nu au un scop în sine. Funcția lor în relația dintre organizațiile socialiste este aceea de a stimula executarea în natură a contractelor. Declanșarea acestui instrument de stimulare în cazul contractelor de care ne ocupăm s-ar fi reflectat, fără îndoială, în sporirea volumului de legume și fructe intrate în circuitul de desfacere prin întreprinderile specializate. Ca urmare, pe lîngă o mai bună aprovizionare a piețelor, s-ar fi realizat într-o proporție mai mare și planul de desfacere al întreprinderilor de legume și fructe, ceea ce ar fi diminuat considerabil pierderile de peste 40 milioane înregistrate în cele 3 trimestre care au trecut.

Așadar, dacă producătorii își au culpa lor în nelivrarea potrivit obligațiilor asumate, nu sînt scutite de răspundere nici întreprinderile beneficiare care nu au acționat potrivit normelor de disciplină contractuală amintite.

● ...și unele organe specializate

Evident, nelivrarea produselor la nivelul contractelor încheiate nu au cauză unică inacțiunea întreprinderilor beneficiare în ce privește solicitarea penalizărilor. Defectuos este uneori și modul de planificare a producției de legume și fructe. În ancheta întreprinsă, numeroși specialiști ne-au semnalat faptul că organele coordonatoare pe plan județean a acestei producții (Direcțiile județene agricole și Uniunile județene de cooperative agricole de producție) nu țin totdeauna seama de posibilitățile reale de producție ale cooperativelor, precum și de tradiția în cultivarea anumitor legume sau fructe. Așa se explică faptul că în unele cazuri contractele au avut la bază sarcini de plan care depășeau forțele unor producători.

În asemenea condiții însuși planul de desfacere al Departamentului valorificării legumelor și fructelor, în ansamblu, și a fiecărei întreprinderi beneficiare în parte, este predestinat nerealizării.

Intr-un capitol precedent am subliniat faptul că răspunderea patrimonială a producătorilor pentru nerealizarea obligațiilor contractuale este legiferată numai în parte. Această afirmație o confirmă H.C.M. nr. 508/1969, care prin art. 13 stabilește unele măsuri de mare importanță pentru întărirea disciplinei contractuale în acest sector de activitate. Pornind de la realitatea că penalizările prevăzute de condițiile fundamentale amintite, chiar dacă s-ar aplica, nu sînt singure în măsură să frîneze tendința producătorilor de a valorifica direct pe piețe sau în alt mod decît cel contractual produsele lor, hotărîrea prevede: Consiliul Superior al Agriculturii în colaborare cu Uniunea Națională a cooperativelor agricole de producție **— și împreună cu organele centrale ale întreprinderilor cumpărătoare de legume și fructe — au datoria să stabilească** pînă la 15 martie 1969 noi penalități pentru încălcarea obligațiilor contractuale **prin modificarea corespunzătoare a** Condițiilor fundamentale.

Termenul de 15 martie 1969 a trecut de mult. Cu toate acestea, pînă în prezent condițiile contractuale amintite nu au fost modificate iar producătorii continuă nestingheriți, așa cum am arătat, să-și valorifice produsele, ignorînd obligațiile asumate.

Legat de acest aspect al problemei, considerăm util să facem o sugestie : la stabilirea noilor penalități să se prevadă în actul normativ că răspunderea materială va reveni în final conducătorilor de unități productive care nu iau măsurile organizatorice cuvenite. **Nu ar fi echitabil, de exemplu, ca din cauza unor măsuri luate de conducerea unei cooperative agricole de producție, ce au ca efect încălcarea obligațiilor contractuale și deci plata unor penalizări, acestea să fie suportate de colectivitate.**

★

Sezonul de legume și fructe este pe sfîrșite. Cu siguranță că atît beneficiarii cît și furnizorii vor depune eforturile cuvenite pentru a îmbunătăți aprovizionarea populației în această toamnă. Socotim totuși că nu este prea devreme ca încă de pe acum să se preconizeze măsurile necesare a fi luate pentru ca anul viitor situația existentă în prezent, atît în ceea ce privește producerea cît și desfacerea legumelor, să nu mai reapară.

Al. DETEȘAN
Modesto FERARINI

VĂ PREZENTĂM:

IPROFIL „MOBILA" IAȘI

Zona industrială a orașului Iași cuprinde în perimetrul său și întreprinderea IPROFIL „MOBILA". Relativ tînără — la anul împlinește 10 ani de cînd a intrat în funcțiune — unitatea ieșeană și-a cucerit un bun renume. Produsele acestei unități sînt exportate astăzi în multe țări europene printre care amintim: U.R.S.S., Anglia, Suedia, Olanda Franța ș.a. Dintre mobilele de fabricație românească care trec hotarele țării, remarcăm camerele elegante de zi și tineret, camerele de lucru, garniturile de bucătărie, pupitrele școlare, scaunele diferite, fotoliile, dulapurile, canapelele etc. La cererea beneficiarilor se execută și mobilă stil.

Scaun „Norma"

Pentru producția tuturor acestor mobile întreprinderea ieșeană consumă cantități impresionante de material. Și, pentru a satisface curiozitatea unor cititori amatori de date statistice vom arăta că la Iași se folosesc anual peste 460 000 mp de furnir diferit, 365 000 kg de lacuri poliesterice, 92 000 mp ștofă de diferite culori și desene, 25 mc. de cherestea, din diferite specii, 2 800 mc de PAL 1 000 mc placaj. La noile canapele și fotolii sînt folosite, de asemenea, cantități mari de perne „Elasta" producție românească și alte materiale diferite.

Încercînd să cuprindem dintr-o privire producția de mobile ieșene, vom folosi fotografiile și explicațiile cuvenite. De pildă, vom începe cu splendida garnitură „Norma". Din piesele acestei garnituri se pot mobila foarte bine două camere de zi, deoarece cuprinde un dulap cu două uși, trei dulapuri cu vitrine-biblioteci, un dulap pentru lenjerie, masă extensibilă, măsuță de reviste, canapea extensibilă, fotolii și scaune tapițate. Construcția tuturor acestor piese se bazează pe panouri PAL furniruite la exterior cu nuc și la interior cu fag. Este foarte rezistentă și elegantă. Are luciu oglindă, deoarece finisarea se face cu lacuri poliesterice. Piesele sînt demontabile. Canapeaua extensibilă și fotoliile din garnitura „Norma", au tapițeria executată din material spongios în grosime de 120 mm. Dimensiunile canapelei sînt de 2024x 880 — 1100×780 mm. În fotografiile alăturate — o parte din piesele acestei garnituri.

La Iași, se mai produc însă și alte camere de zi. De exemplu, garniturile „Ina" și „Cluj". În componența garniturii „Ina" găsim o bibliotecă, vitrină, bar de colț, masă și scaune. Și această mobilă este construită din PAL, dar la exterior este furniruită cu mahon. Iată cum arată vitrina, barul de colț și biblioteca aranjate într-o cameră obișnuită.

Fotoliu „Norma"

Un produs foarte solicitat atît pe piața internă cît și pe cea externă, este mobila camerei de zi „Cluj". Formată dintr-un dulap cu două uși, divan și ladă pentru așternut, vitrină, masă și scaune, garnitura „Cluj" a mobilat mii de apartamente noi.

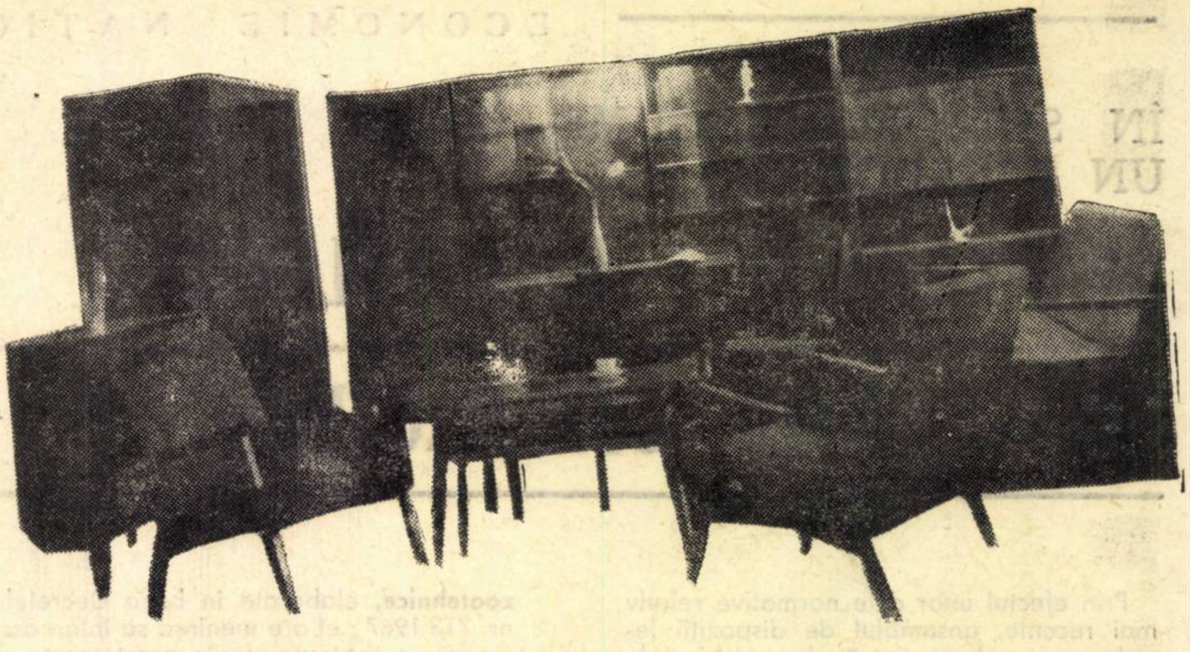

Garnitura „Norma"

Fabrica de mobilă de bucătărie livrează anual 15 000 garnituri de tip „Polar" (fotografia alăturată). Este concepută în așa fel încît să fie aranjată în toate bucătăriile din noile apartamente, știut fiind că acestea sînt de dimensiuni diferite. Corpul A are un gabarit de 1050×450×1960 mm, iar corpul B, 550×450×1960 mm. Construcția se bazează pe panouri PAL placate cu PFL melaminat. Canturile sînt finisate cu nitroemail.

În afară de garniturile prezentate, IPROFIL „Mobila" Iași mai execută și alte piese în combinație sau separate pentru clienții interni și externi. De reținut, dulapurile cu una și două uși cu bar, paturile pentru una și două persoane, noptierele și scaunele. Dulapurile cu bar sînt confecționate din PAL de 18 mm grosime, furniruite pe ambele părți. Exteriorul este furniruit cu mahon sau stejar, iar interiorul cu fag. Interiorul barului este furniruit cu paltin. Este compartimentat de un perete despărțitor și două polițe din PAL de 12 mm, furniruit pe ambele părți cu paltin. Dimensiunile dulapului cu o ușe, inclusiv barul sînt de 1280×490×1680 mm, iar ale dulapului cu două uși și bar de 1798×490×1680 mm.

Paturile amintite mai sus sînt executate din plăci PAL de 16 mm, lipite cîte două. Ambele fețe sînt furniruite cu furnir de mahon și stejar. Canturile sînt protejate cu furnir din aceeași esență. Lateralele sînt din panel de tei sau fag de 22 mm grosime, furniruit pe ambele părți. Montarea patului se face printr-o feronerie specială. Gabaritul lui este de 1964×954×550 mm și respectiv de 1964×1454×550 mm.

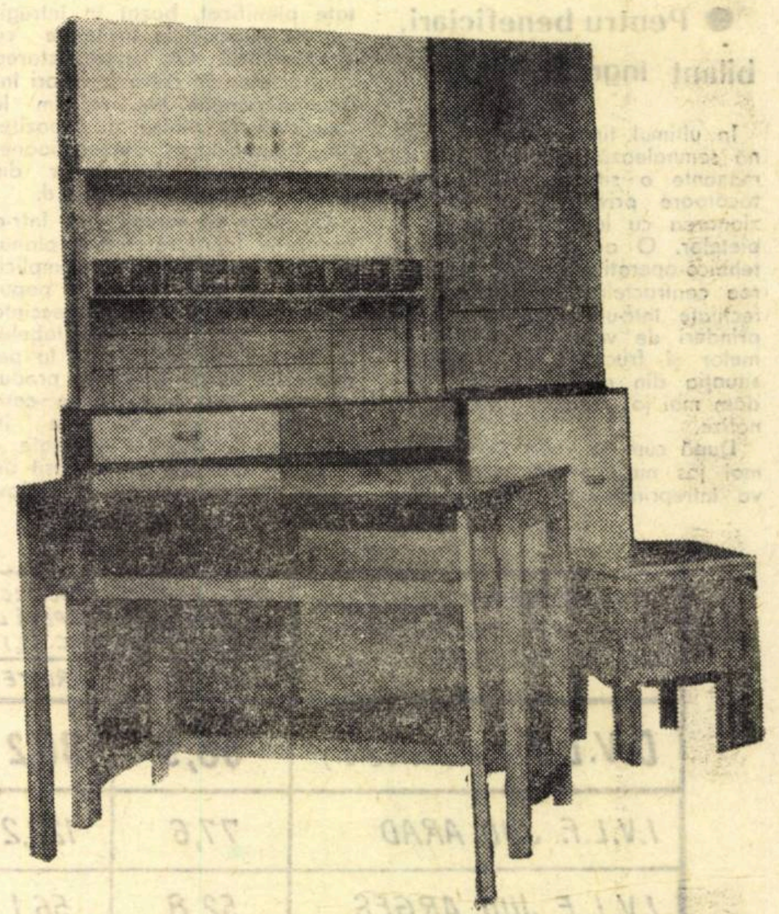

Mobila de bucătărie „Polar"

Noptierele se execută într-o construcție fixă din PAL de 18 mm, furniruit pe ambele părți. Finisajul exterior se face cu luciu oglindă, iar cel interior cu semiluciu. Dimensiunea: 500×340×600 mm.

Se mai confecționează aici diferite scaune. Scaunul S-33 este din fag cu elemente curbate, care se obțin prin încovoierea pieselor de lemn cu fibrele aproximativ paralele cu axul longitudinal al piesei. În general, sînt executate din cherestea de fag aburită. Scaunul SC-308 se livrează într-o singură mărime. Spătarul este din placaj mulat, iar brațele din fag.

Pentru școlari se produce pupitrul de construcție demontabilă, format dintr-o cutie și un cadru metalic. Cutia se execută din elemente masive din cherestea de fag. La partea interioară cutia este prevăzută cu un fund de placaj, iar la partea superioară cu o placă fixă și una rabatabilă. Dimensiunile pupitrului sînt de: lungimea — 650 mm, lățimea — 550 mm, înălțimea cutiei — 134 mm, iar înălțimea totală — 680 mm.

★

IPROFIL „Mobila" Iași a început să livreze primele camere studio în anul 1960. De atunci, a extins și modernizat o fabrică pentru producția garniturilor de bucătărie, iar la începutul anului 1964 a intrat în fabricație și fabrica de mobilă curbată. Parametri proiectați ai celor trei fabrici au fost de mult întrecuți. Dacă în anul 1968 s-a realizat suma de 135 000 000 lei la valoarea producției globale, în anul acesta colectivul de muncă ieșean dorește să întreacă 146 000 000 lei. Realizările de pînă acum chezășuiesc succesul.

Pentru încheiere un amănunt semnificativ: mai mult de jumătate din mobila produsă la Iași este solicitată la export.

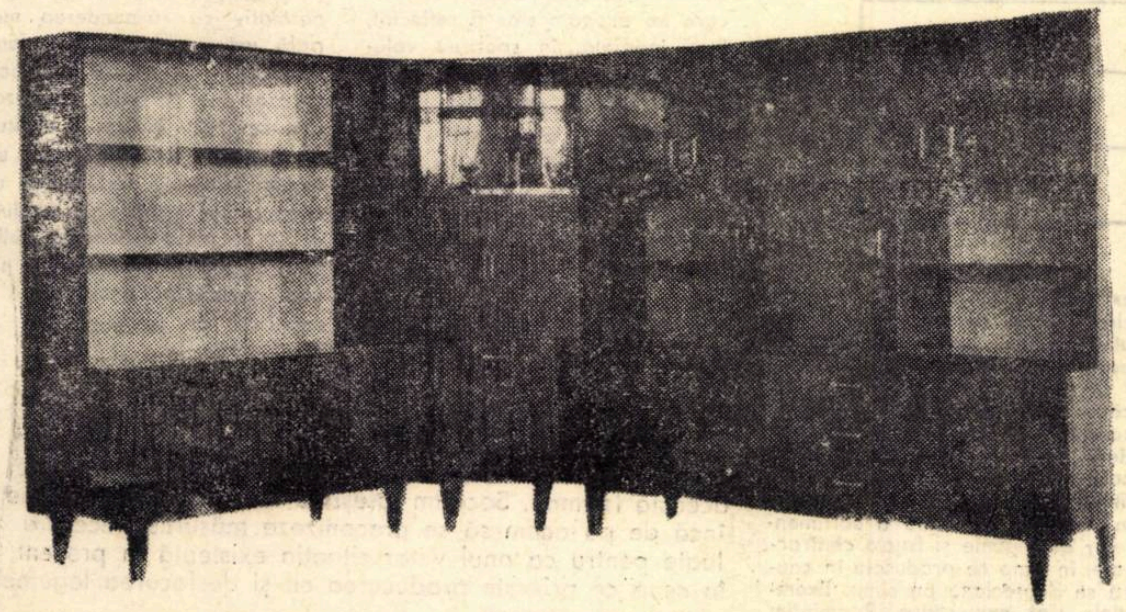

Vitrină, bar de colț și bibliotecă „Ina"

Scaun S—33

REGIMUL DE PLATĂ A INVENŢIILOR

INVENŢIILE, inovaţiile şi raţionalizările ce se realizează în ţara noastră sînt reglementate prin Decretul nr. 884 şi H.C.M. nr. 2250, ambele din 30 septembrie 1967. În cadrul acestor acte normative, un loc important îl ocupă regimul legal de recompensare a acestei activităţi. În cele ce urmează vom expune, în lumina dispoziţiilor legale în vigoare şi a unor instrucţiuni şi soluţii arbitrale şi judecătoreşti, de interes general, date în aplicarea acestora, regulile de urmat privind plata invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor.

• Dreptul la recompensă în lei...

Acest drept este supus unei duble condiţii : existenţa certificatului de inventator şi aplicarea ei în ţară (sau valorificarea ei în alte ţări). Întinderea acestui drept, cu alte cuvinte cuantumul recompensei, este în funcţie de economiile realizate în producţie ca rezultat direct al aplicării invenţiei respective.

Economia obţinută se concretizează în reducerea cheltuielilor de muncă vie şi materializată, iar recompensa se calculează în raport de economiile realizate în decurs de un an.

Economiile se calculează pe baza datelor din evidenţa contabilă sau pe baza documentelor tehnice-operative (atunci cînd lipsesc primele) sau prin apreciere. În acest ultim caz, care se va aplica subsidiar, se va avea în vedere volumul de aplicare şi importanţa tehnico-ştiinţifică a invenţiei, inovaţiei sau raţionalizării, complexitatea problemei rezolvate sau se va compara cu recompensele stabilite pentru alte creaţii tehnice asemănătoare.

În mod practic, calculul economiilor se face prin compararea preţului de cost realizat înainte şi după aplicarea invenţiei, inovaţiei sau raţionalizării.

În cazul cînd au existat fluctuaţii în preţul de cost realizat înaintea aplicării se va lua în calcul media pe ultimele 6 luni, exceptîndu-se perioada de experimentare. Orice modificare a costurilor generate de alte elemente străine (schimbarea preţurilor materiilor prime sau materialelor, înlocuirea normelor de producţie etc.) nu trebuie să influenţeze calculul economiilor.

Economiile realizate la capitolul investiţii se includ cu valoarea lor integrală în calculul avantajelor economice. De asemenea, cînd prin aplicarea unei atari creaţii tehnice se realizează economii în valută, avantajele economice se vor calcula avîndu-se în vedere valoarea în lei a valutei efectiv economisite.

Instrucţiunile comune, elaborate de M.F., M.C.E. şi C.S.P. stabilesc obligativitatea existenţei avantajelor economice ca rezultat al aplicării creaţiilor tehnice. Numai în cazul cînd aceste avantaje cu caracter economic nu pot fi calculate din lipsa elementelor necesare, se vor lua drept criteriu avantajele sociale aduse prin aplicarea creaţiei tehnice respective. (În asemenea cazuri va trebui ca inginerul şef şi contabilul şef să confirme în scris imposibilitatea efectuării unui calcul contabil sau tehnico-operativ).

În situaţia în care ulterior este posibilă întocmirea unui calcul contabil (sau pe bază de date tehnic-operative) autorul creaţiei poate cere în termen de 6 luni de la expirarea primului an de aplicare, recalcularea recompensei. Cuantumul recompenselor este stabilit de art. 35 şi art. 80 din H.C.M. nr. 2250/1967, în mod diferenţiat pentru fiecare gen de creaţie tehnică.

Cînd inovaţiile sau raţionalizările sînt considerate ulterior invenţii, autorii au drept la diferenţa de recompnesă. În cazul cînd invenţia, inovaţia sau raţionalizarea se extinde şi la alte unităţi economice, prin hotărîrea forurilor superioare competente, se procedează la cumularea tuturor avantajelor economice sau sociale realizate, în care se includ şi economiile unităţii titulare a brevetului sau unde s-a aplicat pentru prima dată noua creaţie tehnică.

Recompnesa se calculează asupra tuturor avantajelor realizate şi, în cazul cînd autorul sau succesorul acestuia a primit o recompensă de la prima unitate, are dreptul de a i se plăti diferenţa în termen de 2 luni de la expirarea anului de aplicare generalizată.

Aşadar, între autorul creaţiei tehnice (sau succesorul acestuia) şi celelalte unităţi ce au beneficiat de aplicarea ei nu se leagă nici un fel de raporturi juridice. Dreptul său la recompensă poate fi opus şi realizat numai faţă de unitatea tutelară de brevet sau care a aplicat pentru prima dată invenţia, inovaţia sau raţionalizarea (în acest sens decizia P.A.S. nr. 1039/1968) iar aceasta poate realiza dreptul său faţă de celelalte organizări economice.

• ...şi în valută

În cazul cînd prin diferite modalităţi invenţia este valorificată în alte ţări, inventatorul (sau succesorul acestuia), are drept la o recompensă în valuta ţării respective.

Recompensa se compune dintr-o cotă procentuală din încasările nete în valută şi o cotă fixă. Incasările pînă la 500 dolari se cuvin integral autorului.

Recompensa provenită din valorificarea în exterior este independentă de drepturile cuvenite inventatorului pentru aplicarea în ţară şi, ca atare, nu se cumulează.

Sumele realizate în valută ca urmare a valorificării unei invenţii în altă ţară nu suportă impozitul prevăzut de decretul nr. 455 din 23 mai 1969.

De asemenea, recompensele cuvenite inventatorilor, inovatorilor sau raţionalizatorilor (pentru aplicare în ţară sau valorificare în exterior) sînt scutite de impozitul pe venit în condiţiile art. 56 din decretul 884/1967, însă unităţile plătitoare datorează cota de asigurări sociale care se suportă tot din fondul pentru invenţii, inovaţii şi raţionalizări (Instrucţiunile U.G.S.R. şi M.F. nr. 128/1966 anexa 1, în vigoare şi în prezent).

• Alte drepturi

Cheltuielile ce se fac de autor în scopul realizării invenţiei se restituie de către organizaţia socialistă titulară a brevetului, dacă se îndeplinesc cumulativ condiţiile cerute de art. 26 din H.C.M. nr. 2250/1967. Acest drept la restituirea cheltuielilor efectuate este distinct de dreptul la recompensă. Restituirea se face o dată cu plata primei rate a recompensei (respectiv în termen de o lună de la data începerii aplicării invenţiei).

Recompensa este distinctă de drepturile de autor ce derivă din eventuala publicare a creaţiei tehnice. Sumele cuvenite ca drept de autor nu se cumulează în vederea impunerii fiscale, deoarece au surse deosebite.

• Constituirea fondului...

Recompensele şi celelalte cheltuieli se plătesc dintr-un fond special denumit „fondul de invenţii, inovaţii şi raţionalizări" constituit la toate organizaţiile socialiste. La unităţile economice de stat fondul respectiv se constituie în limita unei sume reprezentînd 0,25% din fondul de salarii scriptic planificat anual, iar la organele centrale se constituie din credite bugetare, calculate prin aplicarea unei cote de 0,25% asupra fondului de salarii scriptic anual precum şi din sumele alocate acestui fond necheltuite de către unităţile economice subordonate. Organele centrale pot stabili însă şi cote diferenţiate. Ca urmare, acest fond se planifică anual şi se defalcă pe trimestre în funcţie de fondul de salarii scriptic şi se modifică anual sau trimestrial corespunzător şi în funcţie de fondul de salarii.

Constituirea fondului se face lunar prin includerea în cheltuielile de circulaţie a unei sume echivalente cu 1/3 din fondul pentru invenţii planificat pe trimestrul respectiv.

În cazul cînd fondul de invenţii, inovaţii şi raţionalizări al unităţilor economice este insuficient, acestea vor cere, motivat, organului central suplimentarea cu sumele necesare, deoarece este de la sine înţeles că epuizarea lui nu poate afecta în nici un fel cuantumul recompenselor cuvenite autorilor.

• ...şi plata recompenselor

Recompensele din acest fond se eliberează de către Banca Naţională. În acest scop, organizaţiile economice vor întocmi şi vor înainta documentaţia necesară (cu 15 zile înaintea fiecărui trimestru) forului ierarhic superior, care va trebui să fie aprobată de către direcţiile generale din minister sau de celelalte organe tutelare.

Prima rată se stabileşte şi se plăteşte pe bază de antecalcul ; celelalte rate sau diferenţe se plătesc numai pe bază de postcalcul, fie în raport cu volumul de realizare şi folosire a invenţiei (în situaţia cînd recompensa a fost stabilită pe baza aprecierii avantajelor economice sau sociale).

În conformitate cu art 17 din statutul Băncii Române de Comerţ Exterior, conturile în lei şi valută ale persoanelor fizice se deschid şi se administrează de această instituţie financiară. Ca atare, de la înfiinţarea băncii (Legea 16 din 22 iunie 1968 şi H.C.M. nr. 1485 din 11 iulie 1968) toate drepturile cuvenite autorilor ca urmare a valorificării unei creaţii tehnice în alte ţări se plătesc de către acest organism.

În cazul cînd plata recompenselor este întîrziată sau refuzată de către organizaţia economică debitoare, cei în drept pot cere şi obţine de la organele jurisdicţionale competente (a se vedea Agenda economistului publicată în „Viaţa economică" nr. 40/1967) obligarea la plată. Hotărîrea respectivă constituie titlul executor, iar în caz de refuz de plată, titularul dreptului poate face poprire la unitatea bancară respectivă pe disponibilităţile băneşti ale organizaţiei socialiste debitoare. Menţionăm că nu este necesară validarea popririi (Decizia 1432 din 12 sept. 1968 a Trib. Municipiul Bucureşti Cab. IV civil).

C. JORNESCU
D. ALEXANDRU

SOLUŢII DE INTERES GENERAL PRIVIND TRANSPORTURILE AUTO

● CINE SUPORTĂ TAXELE DE STAŢIONARE ?

Deşi potrivit pct. 83 din Instrucţiunile privind aplicarea Tarifului republican pentru transportul auto de mărfuri taxele de staţionare se suportă de organizaţia socialistă care le-a ocazionat (expeditor sau destinatar) totuşi unele organizaţii socialiste de transport auto încasează taxele de staţionări de la organizaţiile socialiste expeditoare motivînd că numai cu acestea au stabilite raporturi juridice.

Avînd a se pronunţa asupra acestei chestiuni Primul Arbitru de Stat, prin decizia nr. 1270/1969, a precizat că în mod greşit organizaţiile socialiste de transport susţin că nu au raporturi juridice cu organizaţiile socialiste destinatare deoarece acestea, prin primirea transportului au aderat la contractul de transport. Ca urmare, taxele de staţionare (avînd caracter de penalitate) se suportă de partea care le-a ocazionat, singura în măsură să conteste eventualele date eronate menţionate în foile de parcurs.

● ÎN CE CONDIŢII ESTE ADMISIBILĂ DECONTAREA TAXELOR DE TRANSPORT DE LA DESTINATAR ?

Cu toate că, în principiu taxele de transport auto se încasează de la cel care a solicitat executarea transportului, care, de regulă este expeditorul, sînt cazuri în care decontarea taxelor de transport auto se poate face de la destinatar.

Recent, Primul Arbitru de Stat prin decizia nr. 1570/1969 a statuat că în cazul în care se transportă, cu mijloace auto, produse ce au condiţia de livrare „franco fabrică", pentru a se evita o dublă decontare a acestor taxe, plata taxelor de transport auto se va face de destinatar.

● CARE ESTE TARIFUL PENTRU TRANSPORTUL MUNCITORILOR, LA ŞI DE LA LOCUL DE MUNCĂ, CU AUTOCAMIOANE SPECIAL AMENAJATE ?

În cazurile în care, din motive obiective, pe anumite trasee, transportul muncitorilor la şi de la locul de muncă se efectuează cu autocamioane special amenajate, pentru asemenea transporturi se aplică tariful aprobat prin H.C.M. nr. 1054/1968, astfel cum a stabilit Primul Arbitru de Stat prin decizia nr. 1343/1968.

● CE CUPRINDE TRASEUL PENTRU CARE SE DATOREAZĂ TAXELE DE TRANSPORT ÎN CAZUL TRANSPORTULUI MUNCITORILOR LA ŞI DE LA LOCUL DE MUNCĂ ?

Prin decizia nr. 1248/1969 Primul Arbitru de Stat a precizat că traseul parcurs, pentru care se datorează taxele de transport, cuprinde distanţa dintre locul de muncă (şantierul, fabrica etc.) şi comuna de domiciliu a muncitorilor. Traseul de parcurs nu cuprinde şi distanţa dintre garaj şi punctul de plecare al traseului aşa cum a considerat D.R.T.A. Tg. Mureş.

Valentin PRISĂCARU

REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI PE 1969 – OBLIGAȚIE DE ONOARE A FIECĂREI ÎNTREPRINDERI

DE LA FIECARE AGREGAT – PRODUCȚII SUPLIMENTARE DE METAL

HOTĂRÎȚI să livreze cantități tot mai mari de materie primă tuturor ramurilor economiei naționale (în prezent siderurgia noastră acoperă circa 90% din nevoile de metal ale țării), colectivele de muncă din uzinele și combinatele siderurgice au desfășurat în acest an o activitate susținută. Ea s-a concretizat, **în primele 9 luni ale anului**, în depășirea sarcinilor de plan cu **150 milioane lei la producția globală, cu 160 milioane lei la producția marfă, productivitatea muncii pe salariat a fost mai mare cu 2140 lei.** Cu toate greutățile întîmpinate, în special la obiectivele noi puse în funcțiune, depășiri însemnate s-au obținut și la principalele sortimente: **la fontă peste 46 000 tone, la laminate finite peste 10 000 tone, la produse tubulare peste 3 000 tone.**

Din cauza defecțiunilor succesive apărute în această perioadă la Fabrica de oxigen de la Combinatul siderurgic-Galați, **nu s-au realizat 51 000 tone oțel; această cantitate a fost însă compensată, în parte** de celelalte unități și, în special, de C.S. Hunedoara (care a realizat peste plan 24 000 tone oțel) și de C.S. Reșița (6 000 tone). Măsurile luate la C.S. Galați vor duce, la recuperarea restanței pînă la sfîrșitul anului, înregistrîndu-se chiar o depășire, datorită faptului că în trim. IV va intra în producție, cu circa 45 zile înainte de termenul planificat, furnalul nr. 2. Corelat cu depășirile ce se prelimină la producția de oțel se va obține și o producție suplimentară de laminate finite pline, prin prelucrarea acestui oțel. La realizările globale dobîndite, au adus o contribuție importantă și Uzina Industria Sîrmii-Cîmpia Turzii, Uzina de țevi-Iași și Uzina de țevi-Roman.

Depășirea sarcinilor cantitative de plan a avut loc în condițiile obținerii în acest an și a unei eficiențe economice sporite. Astfel, **productivitatea muncii a crescut în medie cu 9,6% față de 7,3% cît era prevăzut; cheltuielile materiale și, respectiv, cheltuielile la 1000 lei producție marfă au fost reduse cu 0,30 lei față de cele planificate.**

La obținerea sporurilor de producție au contribuit în mare măsură investițiile noi, care au fost puse în funcțiune în actualul cincinal. Printre principalele obiective amintim: furnalul de 1700 mc., oțelăria LD., laminorul slebing de la Combinatul siderurgic-Galați; laminorul bluming de 1300 mm, oțelăria electrică de la Combinatul siderurgic-Hunedoara; trăgătoria de oțel tare de la Cîmpia Turzii, trăgătoria de bare de la Oțelul Roșu, Secția laminor de 6" și trăgătoria de țevi de la Uzina „Republica"-București și altele.

O mare contribuție au adus studiile și măsurile rezultate din acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii prin care s-au pus în evidență în toate întreprinderile rezerve de capacități, de resurse materiale și umane. In perioada ce a trecut din acest an s-au manifestat unele lipsuri în domeniul **aprovizionării cu materii prime** (minereuri, cocs). În multe cazuri, acestea au fost procurate din mai multe surse, prezentînd astfel variații mari de calitate, atît în compoziția chimică cît și ca granulație. Toate acestea au produs perturbări în mersul furnalelor mai ales că nu toate unitățile sînt dotate cu instalații de sortare-omogenizare a încărcăturii, fapt ce a influențat negativ consumul de cocs — unul din indicatorii economici importanți la furnale.

Pentru eliminarea acestor lipsuri, ministerul și-a propus ca, pentru viitorul cincinal, să încheie acorduri și contracte pe durate lungi cu furnizorii, paralel cu revizuirea stocurilor tehnologice, astfel încît să se asigure furnalelor un mers mai omogen. De asemenea, s-au luat măsuri de dotare cu instalații de sortare-omogenizare a Combinatului siderurgic-Hunedoara și a Combinatului siderurgic-Galați. De altfel uzinele siderurgice din țările mai avansate din punct de vedere industrial obțin producții cu peste 5% mai mari, tocmai datorită pregătirii corespunzătoare a minereurilor.

Este prevăzut ca în 1970 producția siderurgică să crească cu circa 13% față de 1969. Măsurile luate și eforturile ce se vor depune ne permit să tragem concluzia că planul pe 1970 va fi realizat întocmai. La unele sortimente, cum ar fi producția de țevi, realizările preliminate din trim. IV/1969. sînt de pe acum la nivelul planului pe trim. I/1970. De asemenea, la fontă și oțel, realizările preliminate pe trim. IV/1969, se apropie mult de nivelul planificat în trim. I/1970.

În oțelăriile Combinatelor siderurgice de la Hunedoara și Reșița sporirea producției de oțel este posibilă în condițiile livrării de către Întreprinderea de colectare a metalului, a fierului vechi la o greutate volumetrică mai mare. In acest scop s-au și alocat fonduri destinate amenajării unor locuri de mărunțire a blocurilor mari și de compactare a fierului vechi prin presarea deșeurilor ușoare în depozitele Întreprinderii de colectare. Ca urmare se va reduce simțitor durata de încărcare a cuptoarelor Martin și, implicit, cea de elaborare a șarjelor, fapt ce va influența favorabil sporirea producției de oțel.

Există încă rezerve interne mari în domeniul diversificării produselor siderurgice, al asimilării de mărci noi de oțeluri, al fabricației oțelurilor carbon de calitate, aliate și înalt aliate — așa cum prevăd Directivele Congresului al X-lea. Pentru realizarea unor cantități mai mari de oțeluri aliate, s-a pus în funcție o oțelărie electrică la Hunedoara, iar în viitor se vor construi la Reșița o oțelărie electrică, o uzină nouă de oțeluri aliate prevăzută și cu linii moderne de laminare. Paralel, se prevede dezvoltarea centrelor de cercetare uzinale pentru rezolvarea operativă a unor probleme specifice marilor combinate și centrale industriale în vederea introducerii în producție a rezultatelor cercetărilor.

O dată cu sporirea producției de metal, cu o largă diversificare a acesteia, astfel încît produsele siderurgice să acopere tot mai bine necesitățile complexe ale economiei naționale, se va pune și în continuare un accent deosebit pe **ridicarea eficienței economice a întregii activități a întreprinderilor.** In acest domeniu, deși au fost obținute realizări remarcabile în anii actualului cincinal (cheltuielile la 1000 lei producție marfă fiind în acest an cu 31,1 lei mai mici față de 1965), există încă numeroase rezerve. În unele domenii s-au luat măsuri în acest sens. Astfel, pentru reducerea consumurilor specifice la furnale, s-a prevăzut intensificarea arderii prin injectarea gazelor de combustie și îmbogățirea cu oxigen a aerului insuflat. Pentru anul 1970, cînd la Hunedoara se va monta a doua fabrică de oxigen, vor începe experiențele pe un furnal cu aer îmbogățit cu oxigen.

Sporirea eficienței economice — obiectiv de bază care va caracteriza și în următorul cincinal activitatea unităților siderurgice — va fi facilitată și de măsurile ce vor fi luate pentru reducerea și mai substanțială a volumului de rebuturi și de declasări, pentru micșorarea consumului de lingotiere și cărămizi refractare, a sutajelor la laminoare și altele.

ing. Traian ȚECU
director adjunct al Direcției plan economic — Ministerul Industriei Metalurgice

MASA LEMNOASĂ – VALORIFICATĂ EFICIENT

PE ansamblul activității Ministerului Industriei Lemnului, **producția globală industrială a fost îndeplinită în primele 8 luni ale anului în proporție de 101,9%, obținîndu-se o depășire de 227 milioane lei.** La producția marfă vîndută și încasată s-au realizat peste plan 186 milioane lei și, corelat cu aceasta, beneficii peste plan, pe primele 7 luni ale anului, de 76 milioane lei, ca urmare a livrărilor suplimentare de produse, cît și a realizării de economii la nivelul planificat al cheltuielilor la 1000 lei producție marfă. Au fost, de asemenea, realizate pe minister sarcinile planului de investiții, export și livrări către fondul pieței.

Pe fundalul realizărilor globale, favorabile pe ansamblu, s-au înregistrat și rezultate mai slabe la unele întreprinderi (restanțe la planul fizic și în expresie valorică, nerealizarea planului la creșterea productivității muncii, la prețul de cost, la beneficiul planificat, în unele cazuri a depășirii dotației planificate, iar în altele nerealizarea contractelor de livrare etc.). **Întreprinderile forestiere Tg. Jiu și Bozovici**, de exemplu, au desfășurat de la începutul anului o activitate nesatisfăcătoare, care a dus la rămîneri în urmă în ce privește producția. Cauzele acestei situații trebuie căutate în neglijarea rezolvării problemei forței de muncă sezoniere pentru exploatări, în folosirea cu indici foarte scăzuți a utilajelor din dotare, în proasta gospodărire și valorificare a masei lemnoase. La rîndul ei, **Întreprinderea forestieră-Sibiu** are restanțe la numeroase sortimente de bază: lemn de mină, lemn pentru celuloză, bușteni de fag etc., ceea ce a dus la nerespectarea contractelor economice și la goluri în aprovizionarea cu material lemnos a unităților beneficiare. Întreprinderea are stocuri mari de lemn de foc din anii precedenți care, nefiind livrate la vreme, provoacă, pe măsura degradării lor, pierderi însemnate.

Din cauza unor deficiențe în organizarea producției și a muncii, **întreprinderea de mobilă „Bihorul"-Oradea** a realizat pe luna august producția marfă numai în proporție de 87,6%, situație ce s-a repercutat nefavorabil asupra personalului tehnic-administrativ al întreprinderii, care a primit pe această lună salarii diminuate, corespunzător realizării planului.

Restanțe la planul fizic prezintă și **Combinatele de celuloză și hîrtie din Călărași, Suceava și Dej.** În parte, ele se datoresc unor situații independente de întreprinderile în cauză. Dar în cazul Combinatului din Călărași este vorba și de tergiversarea rezolvării problemei esențiale a aprovizionării cu paie — materie primă pentru producția de celuloză. Experiența de pînă acum pledează pentru îmbunătățirea modului actual de planificare, repartizare și contractare a paielor necesare industriei de celuloză. Neasigurarea sistematică a cantităților de paie provoacă mari dificultăți fabricilor de celuloză și atrage după sine nerealizări de producție.

Un alt aspect negativ îl constituie cele peste 4 500 contracte de livrare nerealizate pînă la sfîrșitul lunii august a.c. Restanțe mai mari prezintă întreprinderile forestiere din Iași, Focșani, Brașov, Sibiu, București, Lipova, Orșova, CIL Comănești, CIL-Pipera IPROFIL-Arad, IPROFIL-Constanța, Combinatele de celuloză și hîrtie Călărași, Suceava etc. Sînt ușor de dedus urmările acestei situații asupra întreprinderilor beneficiare, între care multe chiar din cadrul ministerului nostru. Într-o bună măsură rămînerile în urmă afectează și livrările la export. Urmărirea realizării contractelor se asigură în prezent de D.C.S., exclusiv prin intermediul organelor județene proprii. Considerăm că nici ministerele nu trebuie să rămînă străine în ce privește cunoașterea periodică a situației respectării contractelor de către întreprinderi, pentru a putea lua la timp măsurile necesare.

Colegiul ministerului a analizat situația îndeplinirii planului în cele 8 luni la producție, export și investiții, precum și previziunile pentru lunile următoare și pe întregul an și a stabilit în acest sens un plan de măsuri. Ele se referă la asigurarea îndeplinirii planului de producție pe trim. IV, sporirea livrărilor la export, precum și intensificarea ritmului lucrărilor pe șantiere astfel ca planul anual de investiții să fie îndeplinit. Colegiul a aprobat graficul livrărilor de produse pentru export pînă la sfîrșitul anului, pe baza unei reevaluări a posibilităților întreprinderilor furnizoare, care să asigure realizarea integrală a sarcinilor de export stabilite pentru anul în curs.

Măsurile hotărîte de colegiu pentru activitatea din exploatările forestiere privesc, în special, intensificarea livrărilor de lemn de foc la care restanțele sînt încă mari, grăbirea lucrărilor de refacere a instalațiilor de scos și transport distruse de calamitățile din acest an, angajarea forței de muncă sezoniere pentru campania de lucru din toamnă și iarnă în numărul necesar creării stocurilor de lemn fasonat destinat producției din anul 1970.

În sectorul industriei mobilei, măsurile au în vedere sprijinirea efectivă de către specialiștii din minister a fabricilor care au restanțe de producție și față de graficul livrărilor la export, precum și a fabricilor care au înregistrat scăderi la calitatea mobilei și, ca urmare, refuzuri de la beneficiari. În prima jumătate a lunii octombrie va avea loc o consfătuire cu toate întreprinderile producătoare de mobilă, în care se vor dezbate rezultatele pe 9 luni și se vor stabili acțiunile pentru mobilizarea eforturilor întreprinderilor în perioada ce a mai rămas din acest an, în vederea îndeplinirii sarcinilor curente și pregătirii condițiilor pentru producția anului viitor.

Alte măsuri privesc întreprinderile producătoare de celuloză și hîrtie. Se vor organiza brigăzi de specialiști pentru îndrumare și asistență tehnică și pentru mobilizarea rezervelor de producție la Combinatele de la Suceava, Brăila și Călărași. Pentru îmbunătățirea aprovizionării cu paie a Combinatului de celuloză-Călărași se va intensifica campania de achiziții și îmbunătăți condițiile de transport și depozitare.

Acțiuni importante au fost stabilite și în sectorul de investiții. Astfel, în perioada 15—30 septembrie colective din minister au analizat și cuprins în grafice, toate posibilitățile pentru sporirea ritmului de execuție a lucrărilor de construcții, instalații și montaj pe șantiere. O atenție deosebită va fi acordată lucrărilor de investiții din sectorul de celuloză și hîrtie, unde stadiul investițiilor, pe ansamblu, este nesatisfăcător și există întîrzieri la deschiderea unor șantiere importante prevăzute pentru acest an (Combinatul de celuloză și hîrtie de la Tr. Severin și Combinatul Dej). Desigur că intensificarea ritmului de lucru pe șantiere depinde în mare măsură și de organizațiile de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale.

Rezultatele bune obținute pe ansamblu în sectoarele de activitate ale ministerului, acțiunea largă, în curs de desfășurare, pentru sprijinirea întreprinderilor rămase în urmă, angajamentele luate de colectivele din întreprinderi cu prilejul recentelor dezbateri ale sarcinilor de plan pe anul viitor, sînt o garanție pentru îndeplinirea și depășirea obiectivelor planului de stat.

David HERSTIG
director adjunct
Direcția plan economic,
Ministerul Industriei Lemnului

SORTIMENTE ȘI CALITATE LA NIVELUL EXIGENȚEI CONSUMATORILOR

ÎNTÎMPINAREA evenimentelor de importanță istorică care au avut loc în acest an în viața poporului nostru — cel de al X-lea Congres al P.C.R. și a 25-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist — au creat o nouă și puternică emulație în activitatea colectivelor de lucrători din întreprinderile industriei ușoare **concretizată în depășirea planului producției globale pe primele 8 luni cu 3,2%, corespunzînd unui spor valoric de producție de circa 720 mil. lei.** Au fost realizate peste plan în această perioadă 2 mil. mp țesături, peste un milion perechi ciorapi, circa 930 mii bucăți tricotaje, confecții în valoare de circa 200 mil. lei, circa 400 mii perechi încălțăminte, peste 8 [illegible] bucăți diverse articole de sticlărie etc., ceea ce a dus la o mai bună aprovizionare a populației.

Realizări de seamă au fost obținute și la ceilalți indicatori ai planului: sarcina de creștere a productivității muncii a fost depășită în cele 8 luni cu 1,4%, iar nivelul de cheltuieli la 1000 lei producție-marfă pe primele 7 luni ale anului a fost redus cu 0,4% față de sarcina planificată, obținîndu-se un volum de economii suplimentare de 69 mil. lei.

Rezultatele dobîndite sînt rodul unor măsuri complexe tehnice și organizatorice, printre care: aplicarea și generalizarea studiilor privind mai buna organizare a producției și a muncii: efectuarea de analize și studii în vederea găsirii posibilităților de creștere a productivității muncii și de reducere a cheltuielilor materiale de producție; valorificarea în producție a rezultatelor cercetărilor științifice și întărirea bazei materiale a activității de cercetare; extinderea folosirii materiilor prime înlocuitoare și organizarea mai bună a activității de contractare și achiziționare de materii prime agricole etc.

În vederea sporirii producției, a fost acordată o atenție deosebită **realizării în bune condițiuni a planului de investiții pe acest an, care însumează peste 2,7 miliarde lei.** În acest sens au fost luate măsuri pentru mai buna organizare a șantierelor asigurarea lor din timp și la un nivel calitativ superior cu documentații tehnico-economice, cu utilajele necesare etc. Datorită acestor măsuri, a fost posibil să se asigure **punerea în funcțiune la termenele planificate a unui număr de 29 capacități de producție**, dintre care menționăm: I.T. Galați (cu o capacitate de 1 mil. mp țesături imprimate), Țesătoria „Cazanele"-Orșova (cu o capacitate de 3,4 mil. mp țesături de bumbac), I.T. Pitești (cu o capacitate de 11,7 mil. mp țesături), Țesătoria Victoria-Iași (cu o capacitate de 2,6 mil. mp țesături mătase), Argeșana-Pitești (cu o capacitate de 3 mii tone fire lînă pieptănată), Fabrica de tricotaje Suceava (cu o capacitate inițială de 4 mil. bucăți tricotaje), Fabrica de talpă și încălțăminte Drăgășani (cu o capacitate inițială de 1000 tone talpă cauciuc) etc.

De menționat că unele dintre aceste capacități de producție au fost date în funcțiune înainte de termenul planificat, fapt ce a permis obținerea unor producții suplimentare. De exemplu, darea în funcțiune la întreprinderea textilă-Pitești a unei capacități de producție cu 4 luni de zile înainte de termen, a permis realizarea unei producții suplimentare pe primele 8 luni de 580 mii mp țesături bumbac, cantitate ce se va mări la 1200 mii mp pînă la sfîrșitul anului. De asemenea la Fabrica de tricotaje-Suceava, prin scurtarea cu 3 luni a termenului de intrare în funcțiune a primei capacități de 4 mil. bucăți tricotaje pe an, se va realiza pînă la sfîrșitul lui 1969 o producție suplimentară de circa 530 mii bucăți tricotaje.

UTILAJELE moderne, de mare productivitate, cu care au fost dotate întreprinderile industriei ușoare, noile tehnologii introduse în procesul de producție, precum și activitatea fructuoasă desfășurată de cercetătorii din institutele și laboratoarele specializate, **au dus la extinderea folosirii materiilor prime înlocuitoare.** La sfîrșitul acestui an, în industria textilă ponderea fibrelor chimice va reprezenta circa 37% din totalul consumului de fibre și fire față de 26% în anul 1965. Dacă în anul 1969 ponderea fibrelor și firelor chimice ar fi rămas la nivelul anului 1965, ar fi fost necesar un consum suplimentar de 20.500 t bumbac fibră, fapt care ar fi impus un import suplimentar în valoare de aproape 100 mil. lei valută. Creșterea ponderii fibrelor chimice în totalul consumului de fibră și fire este justificată și prin aceea că produsele realizate din ele sau în amestec cu cele naturale, prezintă caracteristici calitative superioare, rezistență mărită la purtare, grad ridicat de nesifonabilitate etc.

Și în industria pielăriei-încălțăminte s-a manifestat o preocupare susținută pentru promovarea mai largă în producție a materialelor înlocuitoare. Astfel, prin creșterea producției cu talpă din înlocuitori (talpă artificială, cauciuc) de la 60% în 1965 la 78% în 1969, se va economisi o cantitate de 52 600 tone piei brute care, în cazul importului, ar fi necesitat fonduri suplimentare de circa 140 mil. lei valută. În perioada 1966—1969, prin folosirea înlocuitorilor, se obțin în cele două industrii economii de circa 400 mil. lei valută.

Măsurile luate privind dezvoltarea și întărirea bazei materiale a unităților de creație din cadrul întreprinderilor, cît și folosirea noilor materii prime, au permis diversificarea, în continuare, a gamei de sortimente. În 1969, se realizează circa 75 000 sortimente față de numai 9 000 cîte se produceau în 1950. În primele 8 luni ale acestui an au fost realizate noi sortimente de țesături din fire de bumbac, din cînepă în amestec cu fire polinozice, poliesterice, polipropilenice, covoare din fibre chimice, noi modele de tricotaje, confecții, încălțăminte etc. Mărturie în acest sens stau exponatele prezentate de întreprinderile M.I.U. în cadrul Expoziției realizărilor economiei naționale — „România 1969" — care se bucură de aprecieri pozitive din partea vizitatorilor. Aceste exponate se desfac în cadrul unităților de comerț și chiar în incinta expoziției.

EFORTURILE depuse pentru îndeplinirea sarcinilor de plan la toți indicatorii, au fost însă umbrite de deficiențele manifestate în activitatea unor întreprinderi, *fapt ce a determinat rămîneri în urmă in unele domenii.* Astfel, cu toate că planul de livrări către fondul pieței a fost depășit în primele 8 luni cu circa 200 mil. lei, la încălțămintea din înlocuitori s-a înregistrat în perioada analizată o rămînere în urmă de 187 mii perechi, datorită atît nerealizării ritmice a producției, cît și structurii de sortimente contractate. În industria de pielărie-încălțăminte creșterea capacităților de producție nu a fost însoțită de măsuri tehnico-organizatorice, care să asigure cele mai bune condiții de realizare a planului.

Avînd în vedere solicitarea din ce în ce mai mare a încălțămintei din înlocuitori, este necesar ca organele din minister, împreună cu comitetele de direcții din întreprinderi, să se preocupe în mai mare măsură de diversificarea gamei de sortimente. Realizarea pentru întîia oară în țara noastră, începînd cu anul 1970, a primelor cantități de piele sintetică, precum și a unor noi materiale textile necesare fețelor de încălțăminte, va contribui în mare măsură la diversificarea gamei sortimentelor.

Deși ridicarea eficienței economice a constituit, în general, o preocupare de seamă a colectivelor de întreprinderi (dovadă o constituie faptul că la întreaga producție marfă s-a realizat pe primele 7 luni un volum de economii peste plan de 62 mil. lei) totuși, **pe alocuri, nu s-a acordat atenția cuvenită folosirii și gospodăririi judicioase a materiilor prime, materialelor, reducerii cheltuielilor neeconomicoase etc.** În perioada analizată, de exemplu, cheltuielile neproductive au însumat 40 mil. lei, din care peste 50% au reprezentat dobînzi plătite pentru credite restante, ca urmare a neritmicității producției și, implicit, a nelivrărilor către fondul pieței. Este necesar ca organele din minister să sprijine în mai mare măsură comitetele de direcție din întreprinderile care au înregistrat cheltuieli neproductive, pentru ca acestea să ia toate măsurile ce se impun în vederea readucerii în circuitul economic a valorilor imobilizate în stocuri de produse finite, semifabricate. În același timp trebuie luate măsuri preventive pentru evitarea unor asemenea imobilizări.

ȚINÎND SEAMA de realizările obținute pe primele 8 luni, de măsurile tehnico-organizatorice ce vor fi luate în continuare **se conturează îndeplinirea și depășirea planului pe întregul an și la toți indicatorii.** La valoarea producției globale, se prelimină o depășire a planului cu 2%. Față de prevederile planului cincinal, pe perioada 1966—1969 valoarea producției globale va fi depășită cu circa 10 miliarde lei. Realizări asemănătoare se prelimină și la ceilalți indicatori. Garanția acestor realizări o constituie și concluziile și angajamentele reieșite din dezbaterile adunărilor generale ale salariaților din întreprinderile industriei ușoare. Pentru realizarea sarcinilor de plan pe trimestrul IV, ministerul va acorda un sprijin eficient întreprinderilor în rezolvarea celor mai importante probleme, precum și în găsirea celor mai eficace măsuri de creștere a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție.

Paralel cu activitatea ce se va desfășura pentru realizarea sarcinilor de plan pe acest an, **vor fi luate măsuri pentru crearea premiselor de trecere în bune condițiuni la producția anului 1970 — ultimul an al planului cincinal.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît realizarea sarcinilor de plan pe anul 1970, creează condițiile de trecere la viitorul plan cincinal (1971—1975).

Planul pe anul 1970 presupune o serioasă încordare a eforturilor și temeinice măsuri tehnico-organizatorice întrucît la valoarea producției globale se prevede o creștere de 10% față de realizările preliminate pe anul 1969. Aceasta înseamnă că pe întreaga perioadă 1966—1970 se va realiza, față de prevederile planului cincinal, o producție suplimentară de 12,8 miliarde lei și un ritm mediu anual de creștere a producției de 11,2% față de 9,5% cît este prevăzut.

Creșteri importante se prevăd la majoritatea produselor industriei ușoare, așa cum reiese din tabel:

Denumirea produsului	Creșteri (%) plan în 1970 realizări preliminate pe 1969
Țesături total	8,3
din care:	
— țesături de bumbac și tip bumbac	6,4
— țesături de lînă și tip lînă	14,4
— țesături de mătase	11,6
— țesături subțiri de in-cînepă	12,0
— țesături groase de cînepă-iută	15,3
Tricotaje total	15,6
Ciorapi total	13,2
Confecții textile	8,0
Încălțăminte total	4,7
Articole de sticlărie	33,8
Articole de porțelan și faianță pentru menaj	7,6

Așa cum rezultă din tabel, cele mai mari creșteri sînt prevăzute la articolele de sticlărie, tricotaje, ciorapi, țesături de lînă și tip lînă, țesături groase și subțiri de in-cînepă — adică la produse la care materia primă se asigură în cea mai mare parte din țară.

Sarcini importante sînt prevăzute în 1970 și la ceilalți indicatori ai planului. Productivitatea muncii trebuie să crească față de preliminările anului 1969 cu peste 9%, iar nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă urmează să fie redus cu minimum 1,4%.

Pentru atingerea acestor obiective, vor fi luate măsuri în vederea asigurării unei cît mai raționale încărcări a capacităților de producție, astfel ca să se preîntîmpine situații ca cele semnalate în unele întreprinderi, unde planul de producție defalcat pe trimestrul I/1970 să fie mai mic decît realizările trimestrului IV. Vor fi luate, de asemenea, măsuri pentru asigurarea intrării în funcțiune, la termenele planificate sau înainte de termen, a capacităților de producție prevăzute în plan. O condiție esențială pentru realizarea planului de investiții o constituie însă asigurarea documentației tehnico-economice a fiecărui obiectiv în parte.

În vederea încheierii contractelor cu beneficiarii și în mod deosebit cu organele comerțului interior, au fost pregătite din timp colecțiile de mostre, colecții care țin seama de ultima linie a modei, precum și de cerințele populației. Creșterea și diversificarea producției industriei ușoare în anul 1970, reclamă însă și luarea de măsuri pe linia ridicării calității produselor, cît și pentru eliminarea cauzelor care au generat în acest an unele refuzuri de produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.

ing. Alexandru PANAIT
director al Direcției plan și organizarea muncii din M.I.U.

ISTORIE ECONOMICĂ

STATISTICIANUL DIMITRIE FRUNZESCU (1838-1881)

ÎN ȘEDINȚA Camerei deputaților din 12 februarie 1881 se lua în discuție un proiect de lege prezentat de Ministerul de Finanțe în legătură cu acordarea unei pensii viagere unui fost mărunt funcționar al Ministerului instrucțiunii publice. La meritele enumerate în calitate de funcționar al statului, expunerea de motive adăuga și pe cele legate de contribuția științifică adusă de solicitant la publicarea unei lucrări cu o temă inedită în literatura română „admis(ă) de Societatea Academiei din București și lăudat(ă) de Societatea Geografică din Italia".

Omul despre care era vorba se numea **Dimitrie Frunzescu.** În voi. II al **Enciclopediei României,** din 1900 se menționa că s-ar fi născut la Iași, în 1838. Învățase în capitala Moldovei la liceul național, avînd coleg de generație pe G. Mirzescu, care îl și susține în calitatea sa de deputat pentru a primi pensia solicitată. În 1859, cînd se înființează Direcția Centrală de Statistică la Iași intră funcționar de stat ca referent statistic. ...tul și-l va păstra și după 1862 cînd, ...urma reorganizării serviciului statistic de stat, vine în București și lucrează în cadrul Oficiului central de statistică. G. Mirzescu împreună cu alți deputați, cu prilejul discutării menționatului proiect de lege apreciau pozitiv conștiinciozitatea și rîvna cu care D. Frunzescu muncise de-alungul anilor. În instituțiile unde lucrase el avusese ca șefi, oameni exigenți și de înaltă autoritate ca Ion Ionescu de la Brad și Dionisie Pop Marțian. Ei îi vor fi fost și primii dascăli în însușirea profesiunii, căci studii speciale de statistică nu avem știre să fi avut. Spre deosebire de alți colegi, D. Frunzescu se dovedise mai capabil, mai sîrguincios, reușind ca, în ciuda deselor schimbări și organizări ale Oficiului central de statistică, să rămînă permanent pe postul său și, în același timp, să se afirme ca un competent funcționar de stat. În primul an, care a urmat decesului lui Dionisie Pop Marțian și al îndepărtării din funcție a lui Ion Petrescu, fost locțiitor al directorului Oficiului central de statistică, D. Frunzescu ajunsese ca împreună cu colegul său I. C. Lerescu să gireze conducerea acestei importante instituții de stat și, totodată să îndeplinească și sarcina de mare răspundere de a fi secretar al Comisiei Centrale de Statistică, care avea în fruntea ei pe Ion Ionescu de la Brad. Lipsit însă de legături influente în viața politică de guvernămînt — condiție sine-qua-non pentru moravurile de atunci — el nu . ea să urce trepte ierarhice superioare. Deși speranțe, neîndoielnic, că nutrise în acest sens. Prin 1866, cînd Oficiul nu avea încă un conducător, în calitatea sa de referent statistic și secretar al Comisiei Centrale de Statistică, D. Frunzescu desfășurase o asiduă muncă organizatorică și numeroasele sale memorii sau proiecte prezentate Comisiei sau Ministerului fac dovada concludentă. Spre deosebire de mulți alți colegi de-ai lui, el manifestase un interes mai pronunțat pentru studiile economico-statistice și pentru lucrări în această materie. Avea la dispoziție bogata bibliotecă a Oficiului Central de Statistică, iar exemplul lui Ion Ionescu și a lui Dionisie Pop Marțian era stimulator. Prin 1867 solicită conducerii Ministerului de Interne să-i aprobe un concediu de o lună pentru a vizita „în interesul atribuțiunilor postului meu" o seamă de orașe din Balcani. În acest cadru, el avea să înceapă prin 1865/1866 munca la lucrarea sa de căpătii **„Dicționar topografic și statistic al României"** și pe care o va termina în primăvara anului 1870.

Cum vedem, a trudit la ea timp de patru ani. Pînă la apariția ei în 1871, D. Frunzescu se afirmase destul de rar în publicistică cu studii și articole care să prevestească pe cel care avea să fie autorul **Dicționarului.** Cîteva articole răzlețe în **Trompeta Carpaților** din 1869 și 1870 cu privire la îmbunătățirea noii împărțiri administrative a țării, despre necesitatea unui recensămînt al populației, sau în legătură cu mișcarea demografică pe anul 1866, prea puțin configurau problematica lucrării sale din 1872. Unele indicații orientative ne oferea o „Geografie fizică și politică a României", pregătită după ce **Dicționarul** fusese în linii mari întocmit, dar care, potrivit unor împrejurări fortuite, descrise de însuși autorul ei într-un răspuns lui B. P. Hașdeu, apare înainte, în 1870. Redactorul „Columnei lui Traian" la apariția „Geografiei..." îi va semnala primul calitățile și originalitatea, în primul rînd, pe linia a ceea ce avea să aducă nou în literatura noastră „Dicționarul". Dar singură această „Geografie" n-ar fi putut să ne spună prea mult și cu certitudine ce anume urmărea autorul ei, deoarece și pînă la el, apăruseră numeroase astfel de „Geografii" fără ca autorii lor să se arate ulterior preocupați de studii statistice și de toponimie.

În fond, despre ce era vorba ? D. Frunzescu și-a explicat singur și pe înțeles cuprinsul și sarcina lucrării sale.

„Dicționarul — scria el — adică descrierea alfabetică a tuturor localităților din România ce au un nume propriu precum : plaiurile, munții, dealurile, măgurile, movilele, șesurile, văile, rîurile, pîraiele, lacurile, bălțile, apele minerale, insulele, județele, plasele, orașele, tîrgurile, tîrgușoarele, satele, cătunele, locuințele izolate, pădurile, pichetele grănicerești, mănăstirile, schiturile, cetățile, ruinele și locurile însemnate prin bătălii etc...". După propriile lui mărturisiri, la început s-a gîndit ca **Dicționarul** să se limiteze a arăța într-o ordine alfabetică numai localitățile populate ale țării, pentru a ușura celor interesați găsirea lesnicioasă a poziției și locului geografic pe care îl ocupă fiecare din localitățile pomenite pe hartă.

Pe măsură ce lucrarea se închega, el a observat o anumită uscăciune a materiei și atunci a adăugat, în aceeași rînduială alfabetică și celelalte numiri de : munți, dealuri etc. la care adiționează și numirile de : cetăți vechi, ruine și de locuri istorice însemnate.

Nu era însă numai o simplă înșiruire de numiri, așa cum ele circulau pe vremea lui D. Frunzescu și care, cel puțin parțial, erau însemnate și în diferite lucrări administrative de stat. Multe din localitățile pomenite de D. Frunzescu erau cunoscute sub diferite numiri ; pe parcursul existenței istorice a acestor localități numirile suferiseră schimbări numeroase. În **Dicționar** aveau să fie consemnate toate aceste schimbări și ori de cîte ori i-a permis documentarea, le-a fixat momentul și însemnătatea istorică. O atît de solidă bază de cercetare pentru toponimistica românească nici că se mai imaginase pînă atunci în țara noastră.

D. Frunzescu s-a străduit, de asemenea, să evidențieze **însemnătatea** numirilor consemnate în **Dicționarul** său și în alte domenii, în speță pe plan economic. La fiecare numire el arăta, în afară de poziția geografică și alte caracteristici topografice, un șir întreg de date cu caracter social-economic și statistic. Moșiile, de exemplu, erau clasificate după cum ele erau proprietatea particularilor sau a statului, precizîndu-se, de asemenea, cîte pogoane de pădure există pe fiecare. Articolele referitoare la comune cuprindeau, între altele, populația, stațiunile poștale, căile ferate, porturile, trecătorile de uscat pichetele grănicerești. Orașele erau prezentate și cu menționarea stabilimentelor economice (industriale, comerciale), a numărului de școli, de instituții culturale, științifice, administrative etc. etc. Pentru studiul economiei țării în plan local, **Dicționarul** lui D. Frunzescu oferea un material de neprețuit. El poate fi folosit și astăzi în cercetările de istorie economică regională ca un izvor de primă mînă.

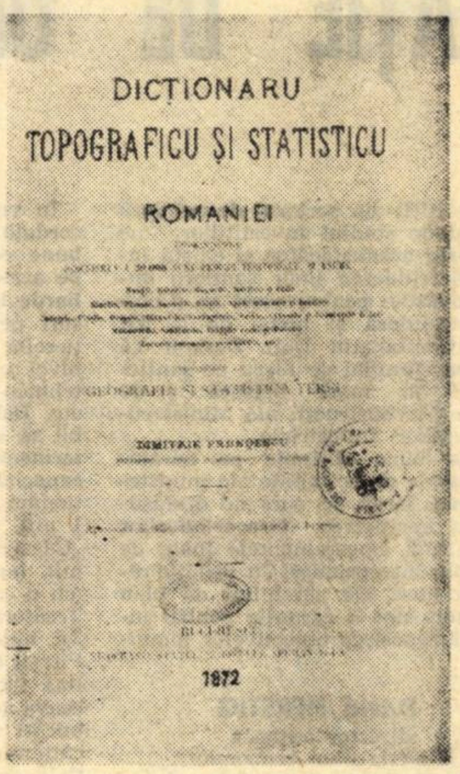

Cartea pe care o prezenta publicului în 1872, în afară de cuprinsul **Dicționarului** propriu-zis mai conținea, la început, extrase din „Geografia fizică și politică a României" — apărută, cum spuneam, cu doi ani înainte și un tablou cu toate comunele țării, grupate pe județe și plăși, așa cum ele fuseseră organizate prin legea corespunzătoare de la începutul anului 1871. Prin aceasta, autorul vădea o impresionantă maturitate științifică pentru acel timp și o pricepere compozițională de a alcătui cărți savante, puțin întîlnite în epoca respectivă.

Extrasele, intitulate pe coperta interioară a „Dicționarului", „Geografia și statistica țării" reproduceau atît datele referitoare la geografia fizică și administrativă, cît și cele referitoare la situația economică. Ultimele priveau : populatia (numărul locuitorilor țării calculat de autor cu aproximație, luînd ca bază recensămîntul din 1859 și prezentat pe total, pe sexe și pe starea civilă precum și pe localități) ; instrucțiunea (numărul școlilor și elevilor, pe localități urbane și rurale și pe profile) ; industria, în care includea agricultura (numărul populației agricole, rezultatul împroprietăririlor de la 1864, structura suprafețelor cultivabile, numărul instrumentelor, mașinilor și animalelor folosite) ; bogățiile solului și subsolului ; producția agricolă și animală ; ramurile industriale existente și numărul stabilimentelor industriale (cu un calcul aproximativ al producției globale) ; consumul intern (din producție internă și din import) ; comerțul (export, import, porturile țării, bîlciurile) ; navigația ; căile ferate ; șosele ; bugetul pe 1872 și structura lui ; lucrările publice etc.

Toate aceste date și informații statistico-economice referitoare la ansamblul întregii țări creau acel fond, acea canava necesară pentru cele arătate în articolele din **Dicționar.** Ultimele, într-o astfel de vecinătate, se legau strîns între ele și ofereau cititorului o imagine unitară a lor. Deși extrasele din „Geografie" și „Dicționarul" alcătuiau două scrieri independente, coperțile care le înmănunchiase la 1872 făceau din ele o singură carte. **Dicționarul**, în fragmente și detalii, descifra ceea ce se spunea în „Geografie", iar ultima, nu numai că oferea mortarul care închega aceste fragmente de detalii, dar le și ridica valoarea și semnificația la nivelul ansablului național.

D. Frunzescu își construise cartea pe un fond documentar relativ restrîns. Lista de autori consultați și de lucrări folosite, cita pe Ion Ionescu de la Brad, D. Cantemir, Dionisie Fotino D. Gusti, Muscelleanu, dr. Fătu, Verteimér, Engelhardt, N. Filipescu-Dubău etc.

De la aceștia, de bunăseamă, D. Frunzescu învățase arta cercetării științifice și valoarea faptelor și datelor concrete pentru cunoașterea rațională, generalizată a realității.

Iar îndelungata sa activitate de statistician, în organele centrale ale statului, îi oferise șansa de a dispune, ca nimeni altul la acea dată, de informații și date extrem de bogate. B. P. Hașdeu, a cărui competență în materie era deja recunoscută pe atunci și care, se știe, nu avea înclinații spre adunări gratuite, îi salutase cu căldură apariția **Dicționarului,** recomandîndu-l ca „o operă" care „trebuia să se afle pe masa fiecărui român".

„Munca penibilă" cum își aprecia el însuși truda la această carte, din cei patru ani de zile, nu avea să-i dea satisfacțiile scontate. Contrar așteptărilor, i-a adus numeroase necazuri. Primele mari neplăceri le-a avut cu tipărirea ei. După ce încercase fără rezultat la Ministerul Instrucțiunii Publice, el se adresează Academiei Române cu rugămintea să-i publice cartea, singura condiție care o punea fiind aceea de a i se da și lui un număr de exemplare tipărite. În ședința din 11 septembrie 1870, Academia acceptă această cerere. Din cauze pe care nu le cunoaștem, D. Frunzescu nu folosește această binevoitoare hotărîre și la începutul anului următor întreprinde același demers pe lîngă autoritățile statului. La 15 aprilie 1871 solicită ca Ministerul de Interne să-i tipărească cartea la Imprimeria statului în 5000 de exemplare, din care 4000 de exemplare să-i revină lui ca autor, pentru „osteneala" depusă, iar restul de 1000 exemplare să fie vîndute prin organele de stat, cu banii obținuți Ministerul de Interne urmînd să-și acopere cheltuielile de imprimare. L. Catargiu — căruia îi fusese adresată solicitarea — cere mai întîi avizul Ministerului Instrucțiunii Publice ; primindu-l favorabil, dispune tipărirea cărții. Lipsa de hîrtie și mai ales insuficiența mîinii de lucru fac ca dispoziția aceasta să rămînă mult timp fără urmări practice. D. Frunzescu, pentru a face față situației se adresează din nou Academiei Române. În ședința din 13 august 1871 se hotărăște ca o comisie specială să analizeze cererea (G. Sion, V. A. Urechia și V. Babeș) La 26 august 1871 Comisia opinează că Academia ar putea să-i cumpere un număr de exemplare din cele ce le va tipări autorul pe spezele sale, dar că pentru aceasta să se ceară și avizul Comisiei financiare a societății. Neavînd altă ieșire, D. Frunzescu se împrumută de bani și angajează pe contul său lucrătorii necesari tipăririi cărții la Imprimeria statului. În decembrie 1871, cartea era tipărită (probabil speriat de tărăgănarea publicării el datează anul de apariție al cărții 1872 ; în realitate ea se tipărise la finele anului anterior).

Un administrator, mai mult invidios decît zelos îi găsește însă repede o lacună de formă în scriptele contabile și declanșează pe această bază o acțiune care s-a soldat cu amendarea lui D. Frunzescu drept sancțiune pe linie de serviciu și cu obligarea lui de a achita cheltuielile efectuate cu tipărirea lucrării de către Imprimeria statului. Lichidarea acestei datorii va dura doi ani, documentele oficiale — adrese, telegrame, memorii, chitanțe etc. — ale acestui penibil episod au format un voluminos dosar care întrece numărul de pagini al cărții lui D. Frunzescu și se păstrează și astăzi la Arhivele Centrale de Stat din București.

Cînd se mai liniștiseră lucrurile, același administrator sesizează o hibă în niște situații statistice care apăruseră sub îngrijirea lui D. Frunzescu. Un nou raport și o nouă amendă — dublă față de cea precedentă — aveau să grăbească hotărîrea autorului **Dicționarului** de a pleca din aparatul Oficiului central de statistică. Se angajează la Ministerul instrucțiunii publice, tot pe post de referent statistic, dar avea acum cu totul alte preocupări decît cele de pînă atunci. În **Prefața** cărții sale scria că ceea ce oferea cititorilor reprezintă doar „un schelet din ceea ce ar trebui să fie", iar în continuare adăuga : „Pentru ca să avem o lucrare completă de asemenea natură, trebuie timp și elemente". Va mai fi încercat el oare să ducă mai departe munca pentru a realiza această „lucrare completă" ? Nu știm. Anii care i-a trăit — ultimii din cei 43 de ani de viață — nu ne-au lăsat nici o urmă în această privință. Boala îl va răpune însă repede. Atît de repede, încît nu va mai avea timp să primească nici măcar răspuns la cererea pentru obținerea unei pensii pe cale parlamentară.

Proiectul de lege de care vorbeam la început, fusese adoptat în ședința Camerei din 13 februarie 1881, cu 54 voturi pentru, 8 abțineri și 7 voturi contra. A doua zi, proiectul a fost trimis și la Senat. Discutat în secțiuni, urma să fie adus în dezbaterea generală a senatorilor în primele zile ale lunii martie 1881. Dosarul nu a ajuns însă în această fază, pentru că între timp, D. Frunzescu încetase din viață.

dr. Gh. DOBRE

MODALITĂȚI DE STIMULARE A DIALOGULUI ȘI A PARTICIPĂRII LA ELABORAREA ȘI REALIZAREA PLANULUI

prof. dr. **Mihail LEVENTE**
director al Institutului de Cercetări Economice al Academiei

Studiul de față constituie una din comunicările prezentate de participanții români la colocviul româno-francez cu tema „Planificarea, metodele și tehnicile sale", care s-a desfășurat recent la București. Autorul comunicării, prof. dr. Mihail Levente, formulează — printre altele — o serie de reflecții personale asupra metodologiei planificării în țara noastră, asupra măsurilor care ar putea stimula dialogul și participarea maselor la elaborarea și înfăptuirea planurilor, asupra sensului în care acționează partidul nostru pentru dezvoltarea democrației socialiste, asupra rolului presei în acest domeniu ș.a.

OPINIILE pe care intenționez să le înfățișez fac parte dintr-o temă mai largă, „Democrația și Planul", în care mă refer la democrația socialistă.

Țin să afirm încă de la început că nu împărtășesc poziția pesimistă cu privire la posibilitățile democrației, adoptată, de pildă, de Alfred Mayer, potrivit căruia societățile umane nu au cunoscut și nu pot cunoaște decit trei forme de guvernare și anume: monarhia, oligarhia și, în cel mai bun caz, poliarhia sau meritocrația (conducerea prin și de către elite politice, tehnice sau organizatorice).

Întrucît mă privește, consider că: democrația este întru totul cu putință; că formele sale cele mai înaintate se pot înfăptui numai după înlăturarea proprietății private asupra mijloacelor de producție, în orînduirea socialistă; că funcțiile sale, enunțate succint, sînt: exercitarea puterii de către oamenii muncii, dialogul, participarea și controlul efectuat de către mase; că modalitățile sale de manifestare pot fi directe sau reprezentative.

Dacă se admite teza marxistă privitoare la alienări și la frustrările pe care societatea a avut a le suporta înaintea trecerii la socialism, se poate spune că procesul de democratizare socialistă este, totodată, un proces restitutiv care îi redă omului (societății), mai precis îi permite să redobîndească ceea ce i s-a luat în orînduirile anterioare.

De asemenea, dacă se au în vedere caracteristicile economiei contemporane (complexitatea, dinamismul etc. și consecințele lor sociale) este îndreptățită afirmația economistului elvețian Firmin Oulès, care consideră planul ca un instrument de dominare a forțelor economice ce tind să-l depășească pe om, o condiție esențială a adevăratei libertăți, un cadru al vieții sociale în care omul se poate mișca nestingherit.

Poate nu ar fi inutil dacă aș reaminti că creatorii marxismului au enunțat, încă acum un secol condițiile care trebuie îndeplinite pentru eliberarea deplină a societății umane, pentru ieșirea ei din imperiul necesității și intrarea în cel al libertății, planului urmînd să-i revină în această privință un rol de prim ordin.

Nu sînt însă de acord cu Firmin Oulès atunci cînd absolutizează **planul-instrument**, desprinzîndu-l de caracteristicile primordiale ale economiei ale orînduirii sociale, atunci cînd îl fetișează. Mi se pare că mai toate comunicările distinșilor noștri oaspeți, cel puțin implicit, se plasează pe poziții deosebite de ale acestui autor. Astfel, în comunicarea „Plan et Marché", Dl. Henri Chambre ne spune:

„Avantajul economic al colectivității nu este realizat prin maximizarea avantajelor unităților simple, cu atît mai puțin atunci cînd piața comportă existența unor macro-unități alături de altele. Pentru a evita ca acest avantaj colectiv să fie identificat cu suma celor ale macro-unităților — din pricina puterii lor pe piață —, una din ele, care deține puterea publică și constringerea publică trebuie să intervină. Acesta este statutul" [1]).

Întrucît mă privește, consider planul un instrument pe deplin eficient numai într-o economie socialistă, în care nu acționează monopoluri sau oligopoluri, în care repartiția produsului social este echitabilă.

Numai într-o astfel de economie și societate se poate dezvolta continuu democrația economică, obiectivele planului ca și strategia urmată pentru atingerea lor fiind rodul dialogului și participării întregii colectivități care de altfel le înfăptuiește în propriu-i interes.

În optica lui Oulès principala dimensiune a planificării, pe care el o dorește „călăuzitoare", este **informația.** Printr-o informare competentă, științifică, factorii ce participă la procesul economic pot fi antrenați într-un curent unic, dirijat spre înfăptuirea unui scop comun. O dată realizată informarea asupra direcțiilor de urmat, principala sarcină a planificatorilor ar consta în munca de educare și convingere în vederea realizării unei discipline economice liber consimțite.

Tot el subliniază însă că țările occidentale ar trebui să urmeze exemplul celor socialiste care au reușit pe deplin în această privință, dar uită că în țările socialiste aceasta este cu putință ca urmare a existenței proprietății obștești asupra mijloacelor de producție. Același autor, vorbind despre modalitățile instrumentării planurilor, atribuie planificării din țările capitaliste „flexibilitate" și eficiență.

Or, Dl. Henri Bourguinat [2]), în finalul comunicării sale pe care am citit-o cu mult interes, după ce analizează limitele planificării în Franța contemporană, ajunge la concluzii nu prea optimiste. S-ar părea că din aceste concluzii se desprinde necesitatea transferării unora dintre funcțiile planificării franceze către C.E.E., în cadrul căreia ar urma să se elaboreze orientări de politică economică valabile și pentru Franța.

În condițiile integrării în C.E.E. și ale acțiunii întreprinderilor occidentale internaționale, distincția dintre „flexibilitate" și abdicare în domeniul planificării pare a deveni o operație dificilă.

În Occident se afirmă că planificarea practicată astăzi în țările socialiste ar fi „imperativă" și „birocratică".

Este adevărat că planurile din țara noastră sînt investite cu puterea legii [3]). Este însă de menționat faptul că fenomenele birocratice care apar sînt combătute necontenit, ele fiind în contradicție cu însăși natura socialismului.

Trebuie să înțelegem dialectic evoluția metodologiei de planificare ca, de altfel, a oricărui proces social, să ne străduim să-i cunoaștem și rațiunile, care se localizează în afara sa, în aria vastă a interdependențelor fenomenelor sociale.

Democrația noastră socialistă este antrenată într-un proces evolutiv, cu implicații și pentru metodele de planificare. Acest proces durează, are caracter istoric.

„Îmbinarea dictaturii proletariatului — scria V. I. Lenin — cu o democrație nouă, democrație pentru oamenii muncii, ...nu se obține dintr-o dată"... [4]).

Politica partidului nostru întrunește adeziunea întregului popor. Partidul Comunist Român este al clasei muncitoare, clasă conducătoare în societate, care și-a consolidat continuu influența în toate categoriile sociale (țărani, intelectuali etc.); el conduce alianța tuturor oamenilor muncii din România. Noi sîntem pe deplin conștienți de necesitatea de a acționa în așa fel încît ceea ce mai subzistă în materie de imobilism, rigiditate, în activitatea organizațiilor politice, profesionale, culturale, a instituțiilor și se manifestă în relațiile cu „etajele" cele mai profunde ale vieții sociale să fie înlăturat; în viitorii ani, viața colectivității românești va deveni și mai intensă, mai dinamică, structurile ei se vor perfecționa continuu; echilibrul său se va consolida tot mai mult.

Este limpede că instrumentarea planului va urma aceeași orientare, devenind an de an într-o măsură mereu mai mare, opera colectivității atotcuprinzătoare a oamenilor muncii din România.

★

În continuare, doresc să prezint unele păreri (evident parțiale și totodată personale) în probleme ale metodologiei de planificare din România sau care sînt în strînsă legătură cu aceasta.

În etapa pe care o parcurgem, pentru a se stimula la maximum participarea maselor largi la elaborarea și înfăptuirea planului, par a fi necesare unele remanieri ale modalităților de instrumentare ale acestuia, precum și crearea unor condiții speciale pentru ca participarea maselor să devină și mai intensă.

Le voi indica pe scurt:

— O primă condiție, care a fost creată în ultimii ani, dar care ar trebui tratată cu mai multă scrupulozitate, o constituie elaborarea planurilor „de jos în sus", adică în temeiul propunerilor unităților de la bază [5]).

— O a doua condiție a cărei utilitate este preîntîmpinarea dereglărilor care ar putea fi prilejuite de fenomene conjuncturale [6]), mi se pare a fi stabilirea unor planuri sau a unor indicatori între anumite limite.

Pentru înțelegerea celor enunțate mai sus, mă voi referi la relațiile comerț-industrie (furnizoare de bunuri de consum) și la incidențele lor asupra planificării.

Se știe că balanțele pe produse și valorice, ca și repartițiile de produse, exprimate în volumul livrărilor unei ramuri și care stau la baza dimensionării volumului desfacerilor de mărfuri către populație, sînt metode de mare însemnătate în planificarea noastră. Ele prezintă avantaje incontestabile: asigură corelarea între ramuri, respectarea proporțiilor stabilite în repartiția produsului și venitului național etc.

În domeniul la care mă refer, aceste metode, așa cum au fost practicate pînă astăzi, au dat loc și la unele fenomene negative; este suficient să arăt că valoarea, respectiv cantitatea unor produse repartizate comerțului este egală cu obligația de desfacere a acestuia pentru acele produse și că, după cum se știe, frecvent cererea populației estimată anticipat nu coincide cu cea reală, exprimată în cursul perioadei planificate.

În asemenea condiții — deși s-a statuat dreptul de alegere a furnizorilor — contractele economice dintre întreprinderile comerciale și cele furnizoare sînt oarecum predeterminate.

De aceea, credem că nu ar fi lipsită de interes experimentarea unei alte metodologii, și anume: stabilirea livrărilor și desfacerilor de mărfuri între limite, maximă și minimă, (intervalul ar putea fi egal de pildă, cu un procent), în expresie valorică, pe grupe mari de mărfuri. Acest procedeu s-ar aplica pînă la nivelul unităților furnizoare și întreprinderilor comerciale.

Dacă s-ar adopta această recomandare, ar fi necesar ca indicatorii din planurile întreprinderilor industriale furnizoare ale comerțului, și anume cei care se referă la capacitățile de producție, aprovizionarea tehnico-materială, numărul de salariați, fondul de salarii etc., să fie corelați cu limita maximă a planului, iar cei referitori la beneficii, impozitul pe circulație, ș.a. cu limita minimă.

În activitatea comercială, planificarea s-ar efectua în mod analog, planul desfacerilor fiind corelat cu limita minimă a planului de livrare al furnizorilor și al fondului de cumpărare al populației (acest ultim indicator este cuprins în balanța de venituri și cheltuieli bănești ale populației, care ar fi stabilită, de asemenea, între limite).

Indicatorii din planurile producătorilor de echipament, materii prime, materiale etc., destinate întreprinderilor producătoare de bunuri de consum, ar urma să fie aliniați la limita maximă a planului de livrări al furnizorilor comerțului.

Fără a avea pretenția de a fi construit întregul edificiu al metodologiei sugerate mai sus, cred că se poate conchide că o astfel de orientare are cel puțin următoarele avantaje [7]): stimulează competitivitatea furnizorilor, clienții acestora pot alege; acționează în același sens, în sfera circulației mărfurilor; înlătură disocierea ofertei de cerere, îi permite ofertei să se adapteze la fluctuațiile conjuncturale ale cererii, exprimate în solicitările de mărfuri ale comerțului, care s-ar formula în intervalul dintre două serii de contracte; constituie o premisă de mare însemnătate pentru cointeresarea materială a personalului din întreprinderile furnizoare și din comerț. (Evident, dacă salariilor tarifare li se adaugă sporuri proporționale cu depășirea limitei minime a planului de livrare, respectiv de desfaceri).

Remanierea metodologică propusă implică un anumit grad de dezvoltare a producției bunurilor de consum, diversificarea și ridicarea calității lor, posibilitatea scurgerii surplusurilor (neangajate în țară) prin export.

În economia noastră aceste condiții sînt în parte satisfăcute și nădăjduim că în anii viitori vor fi întrunite de majoritatea întreprinderilor.

În care alte domenii ar mai trebui să intervină măsuri noi pentru a fi create cît mai multe premise pentru dialogul, participarea, cointeresarea maselor la elaborarea și înfăptuirea planurilor?

Dl. Michel Cepède, în interesanta sa comunicare „Problèmes posés par l'agriculture à la planification", evocînd o reflecție a marelui geograf francez Vidal de la Blache, spune: „l'agriculture est science de localité", iar în altă parte, vorbește despre necesitatea planificării investițiilor în agricultură pe perioade mai lungi decît în industrie și comerț, despre disocierea dintre investiții și producțiile agricole imediat următoare.

Aceste două **remarci — recomandări** mi se par deosebit de judicioase. Ele vin în întîmpinarea punctului de vedere pe care intenționez să-l formulez și anume: necesitatea de a se diferenția și mai mult metodologia de planificare pe ramuri, iar indicatorii planului — pe zone și localități.

Alte măsuri care concură la atingerea acelorași obiective (stimularea participării, crearea de premise pentru cointeresare) mi se par a fi: lărgirea atribuțiilor organelor locale și a conducerilor colective ale întreprinderilor și instituțiilor (măsuri adoptate încă înainte de cel de-al X-lea Congres al partidului, care trebuie să se reflecte și în noua metodologie de planificare în curs de elaborare); perfecționarea în continuare, pe baza experimentărilor efectuate, a sistemului de conducere a economiei, ca și a altor aspecte ale metodologiei de planificare, nemenționate în această comunicare; organizarea științifică a producției și a muncii — și în legătură cu aceasta — a formelor cointeresării materiale a întreprinderilor, a salariaților, cooperatorilor, țăranilor cu gospodărie personală și meseriașilor particulari.

Cu privire la cointeresarea materială aș dori să fac unele remarci.

În stadiul actual de dezvoltare a economiei noastre socialiste, aplicarea consecventă a principiului repartiției după muncă și întăririi răspunderii angajaților în realizarea sarcinilor încredințate se afirmă ca un factor puternic al creșterii economice, al ridicării eficienței în toate domeniile de activitate. Cointeresarea materială condiționează în cel mai înalt grad gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor de producție, deplina punere în valoare a potențialului tehnico-material și uman din fiecare întreprindere și ramură. Totodată, ea exercită un rol deosebit de activ în direcția creșterii și dezvoltării potențialului uman, ținînd seama de incitarea sa directă spre perfecționarea capacităților profesionale, spre promovarea progresului tehnico-științific, modernizarea produselor, introducerea rapidă în procesul de producție a tot ceea ce este avansat și eficient.

Dat fiind rolul pe care omul îl îndeplinește în economie, aplicarea consecventă a principiului cointeresării materiale va duce și la sesizarea și valorificarea rezervelor localizate în domenii atît de importante cum sînt: organizarea producției și a întreprinderilor, a desfacerii pe piața internă și externă.

Așadar, cointeresarea materială este o pîrghie care, acționată cu pricepere, exercită asupra creșterii economice influențe de adevărat „multiplicator". Pentru a nu fi numai eficientă economic, ci și socialistă, pentru a acționa ca „multiplicator" și în procesul de democratizare continuă a societății, cointeresarea materială va trebui astfel practicată încît efectele sale să nu intre în conflict cu relațiile de producție și sociale de tip socialist, cu proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. De asemenea, pentru a fi socialistă și democratică, cointeresarea materială va trebui să acționeze în condiții de echitate, care să asigure tuturor membrilor societății posibilități egale de formare și afirmare în variatele sectoare ale economiei, cercetării științifice, tehnologice, etc.

Dezvoltarea învățămîntului în România

(Continuare în pag. 16)

---

1) De altfel, și Firmin Oulès, în altă parte a lucrării sale (Planificarea economică și democrația) recunoaște — ca un rău de care suferă economiile libere de piață — existența unor mari grupuri de presiune care împiedică adaptarea economiei la cerințele progresului.

2) Vezi comunicarea „Internationalisation des économies occidentales et planification indicative".

3) Este limpede că numai proprietatea socială asupra mijloacelor de producție îi poate conferi planului investitura legală, caracterul imperativ care-i asigură eficiența. Proprietatea privată, dimpotrivă, pune sub semnul întrebării însăși rațiunea elaborării sale.

4) V. I. Lenin, **Scrisoare către muncitorii americani,** Opere complete, ediția doua, vol. 37, pag. 64.

5) Se presupune că, în prealabil, obiectivele hotărîtoare ale planului ca și principalele momente ale strategiei de urmat s-au bucurat de o largă publicitate, au fost dezbătute de mase și apoi definitivate de organul central care le-a emis.

6) Fenomene, care în economia noastră au dimensiuni incomparabil mai mici decît în economiile țărilor occidentale.

7) Vezi și **„Orientări noi în comerțul românesc,** de prof. Mihail Levente, Ed. Științifică, București 1968.

TEORII ● IDEI

CĂRȚI

DIMENSIUNI ALE PROGRESULUI TEHNIC

UN ANUMIT CURENT de opinie, deosebit de eteroclit, începind cu literatura științifico-fantastică a lui K. Capek și H. G. Wells și sfîrșind cu o anumită filozofie existențialistă, ca aceea a lui Ortega y Gasset, Gabriel Marcel sau Hannah Arendt, a pus în circulație imaginea unei societăți viitoare dezumanizate, supramecanizate, dominată, într-un fel sau altul, de uneltele create de om. Că o asemenea societate poate exista este neîndoielnic, și așa-zisa „societate de consum", care desemnează situația unor țări capitaliste dezvoltate, o dovedește. Însă cu sau fără voia scriitorilor sau filozofilor, mulți au ajuns să considere că evoluția către o asemenea societate s-ar datora progresului tehnic.

● Dimensiunea umană

Dînd dovadă atît de consecvență ideologică marxistă, cît și de originalitate, reamintindu-ne salutar, ramificațiile filozofice ale gîndirii economice, **I. Lemnij** *) arată că **în sine progresul** tehnic nu numai **că nu alienează** ci, dimpotrivă, **eliberează capacitățile creatoare. Aceasta pentru** că, spune el, **progresul** tehnic, ca și **arta, implică** creație, și nu creație pur și simplu, ci **creație prin abstractizare.** Omul-artist pornește de la **anumite obiecte** ale **realității ce-l înconjoară**, abstrage unele din **trăsăturile** lor își pune în funcție imaginația **și creează noi obiecte**, inexistente în **realitatea precedentă** și care **o îmbogățesc** pe cea prezentă. Fie **că este vorba** despre coloana **lui Brâncuși sau** despre inventarea materialelor plastice și a **tranzistorului, procesul** este, din **fericire**, spunem, același — eliberator.

Referindu-se critic la o teză a filozofiei hegeliene, Marx arăta că nu orice obiectivare, nu orice proiectare a omului în **obiect** este alienare, **arta fiind unul** dintre cele **mai bune exemple.** De altfel, alienarea — **dominarea oamenilor de către obiecte** — nu este altceva **decît o formă** sub care apare **dominația oamenilor de către oameni, ea este de fapt o relație între oameni și nu între om și obiect. I. Lemnij**, sesizind **punctul de contact dintre artă și generarea progresului** tehnic, **subliniază o dată** mai **mult toate acestea și arată** că **oamenii nu ajung să fie supuși** obiectelor **pe care ei înșiși le-au creat, decît atunci cînd forma de organizare socială este incompatibilă cu nivelul pe care imaginația lor creatoare** ce se **materializează parțial** în mijloace de **producție, l-a atins.** Progresul tehnic, prin **urmare**, eliberează atît pe creator cît și pe consumator de numeroase servituți, iar dacă ele sînt înlocuite cu altele sau nu aceasta depinde de orînduirea socială.

Sublinierea caracterului creator al generării progresului tehnic are și o semnificație importantă în domeniul organizării și gestiunii muncii de cercetare științifică — arată, pe bună dreptate, autorul. Cercetarea științifică tinde să devină, alături de învățămînt, ne spune futurologul D. Bell, domeniul de activitate hotăritor, și aceasta într-un viitor destul de apropiat. De aceea, problemele organizării ei sînt deosebit de acute. I. Lemnij arată — printre altele — că munca de cercetare științifică, în virtutea caracterului său creator, are o dialectică proprie, diferită de aceea a celorlalte tipuri de activitate productivă. Ea presupune într-o mai mare măsură, imaginație și personalitate și exclude cu desăvîrșire rutina și constrîngerile exterioare. Cercetarea științifică nu este de conceput decît în cadrul unui sistem organizatoric care admite înfruntarea de opinii dreptul la eroare, ca și deplina punere în valoare a capacității personale. Totodată, cercetarea științifică implică riscuri — ca de altfel oricare altă activitate economică —, iar refuzul de a le asuma echivalează cu renunțarea la progres. Pe scurt — subliniază autorul — în centrul cercetării științifice se află individul, personalitatea. De aceea, întregul sistem organizatoric trebuie să fie preocupat, înainte chiar de asigurarea bazei materiale, de stimularea capacităților creatoare, a fanteziei și a imaginației.

● Dimensiunea teoretică

Trecerea în revistă, efectuată de I. Lemnij, a modului în care teoria economică **a considerat** progresul tehnic **permite** reliefarea intiietății **concepției** marxiste atît din punct de vedere istoric cît și gnoseologic.

Pînă la Schumpeter, gîndirea economică burgheză a ignorat cu **totul progresul** tehnic ca **factor al dezvoltării** și creșterii economice, dovedindu-se astfel incapabilă să explice fenomene de o primordială importanță. **Din păcate însă, I. Lemnij nu ne arată că ignorarea progresului** tehnic de către teoria economică burgheză preschumpeteriană **nu** numai că a făcut-o să fie incompletă, dar a și alterat o parte a explicațiilor oferite de **ea în diverse domenii. Să ne gîndim, de pildă, la marginalism** care, neîndoielnic, a adus contribuții la dezvoltarea analizei economice, dar al cărui aport este grevat de dogma „randamentelor descrescînde" care își are rădăcina în ignorarea caracterului continuu al progresului tehnic. În opoziție cu aceasta — într-o perioadă **corespunzătoare** — doctrina economică marxistă a ținut seama, implicit sau explicit, de progresul tehnic și de consecințele sale.

Schumpeter și, după el, J. Fourastié, R. Solow și numeroși alții au introdus în teoria economică burgheză **considerarea laturii progresului tehnic și au reușit să sublinieze o serie de aspecte economice ale** acestuia **și să facă o serie de evaluări cantitative. Eludarea formelor sociale ale producției sau interpretarea deformată a lor i-a împiedicat însă să elaboreze o viziune armonioasă** și cuprinzătoare a **fenomenului studiat.**

Urmînd o fertilă indicație metodologică marxistă, I. Lemnij consideră, cu drept cuvînt, că pentru a înțelege mai profund și mai deplin progresul tehnic ca factor economic, trebuie pornit de la dialectica valorii și valorii de întrebuințare. Luînd în discuție **modul** de recunoaștere a **caracterului socialmente** necesar **al** muncii întruchipate **într-o** valoare de întrebuințare dată, el ajunge la conceptul de **sistem unitar al valorilor de întrebuințare.** Valorile de întrebuințare constituie un sistem unitar atunci cînd, pe de o parte, devin proprii unui mare complex economic și cînd, pe de altă parte, structura lor este identică, izomorfă — să spunem — cu structura socialmente necesară. Prin urmare, după aprecierea autorului, progresul tehnic nu poate fi înțeles decît în strînsă legătură cu structura economică și în lumina teoriei marxiste a valorii. În primul rînd, consecințele sale se materializează într-o permanentă modificare a structurii economice (atît a celei reale, cît și a celei ideale). In al doilea rînd, implicațiile pe care progresul tehnic le are asupra producătorilor depind de modul în care se realizează apropierea de structura socialmente necesară. În capitalism, structura socialmente necesară a valorilor de întrebuințare nu se realizează decît spontan, ca o tendință, prin numeroase inadvertențe și discrepanțe. Dimpotrivă, socialismul are premisele pentru realizarea planificată a structurii socialmente necesare a valorilor de întrebuințare, ceea ce asigură alcătuirea unui sistem unitar și coerent. Desigur, aceasta nu exclude, în socialism, anumite greșeli ce au drept rezultat nerecunoașterea unor produse ca valori de întrebuințare socialmente necesare. Pe măsura dezvoltării tehnicii de calcul și planificare se tinde însă către o apropiere crescîndă de o structură ideală.

O problemă ce preocupă în mod deosebit pe autorul lucrării, este aceea a integrării sau a nonintegrării activităților de generare a progresului tehnic — cercetarea și învățămîntul — în sfera muncii productive. El se pronunță, aducînd o serie de interesante argumente și formulînd unele rezerve precaute, în favoarea considerării acestora în sfera productivă și apreciază că tratarea lor ca atare, în munca de planificare, ar avea consecințe favorabile. Apare, însă, imediat dificultatea realizării unui asemenea deziderat și, scrupulos, I. Lemnij este primul care ne-o semnalează. Modul în care sistemul de generare a progresului tehnic ar putea fi integrat în modelul matematic al dezvoltării este o chestiune căreia lucrarea nu-i dă răspuns. Sîntem însă înclinați a crede că aici este vorba, în bună măsură, despre o limită a analizei economice, contemporane, în general și nu a gîndirii autorului în special. Aceasta, presupunem, nu-l va descuraja ca într-o viitoare lucrare, pe care de altfel ne-o promite, să-și aducă contribuția la rezolvarea unei dileme pe care deocamdată se mulțumește să o enunțe.

● Dimensiunea economică

Ce determină creșterea economică, progresul tehnic sau acumularea? — se întreabă euristic autorul. Soluția, ne-o arată tot el, nu este alternativă.

Ținînd seama de tendința de scădere a efectului, de randamentele descrescînde care sînt o realitate incontestabilă într-un sistem caracterizat prin imobilitate, acumularea la un nivel tehnic constant este lipsită de sens economic. Pentru ca economia să crească, cantitativ și calitativ, **investițiile suplimentare trebuie să se concretizeze în mijloace de un nivel tehnic superior, care urmează să compenseze tendința de scădere a efectului. În schimb, creșterea economică este posibilă, din punct de vedere teoretic, fără acumulare, întrucît fondurile de amortizare pot fi reinvestite în mijloace superioare din punct de vedere tehnic, care dau posibilitatea realizării unei mase de valori de întrebuințare mai mari** decît în perioada inițială. Un asemenea tip de creștere economică deși posibil, nu poate fi satisfăcător datorită caracterului său relativ lent. Aceste considerații îl îndreptățesc pe autor să privească procesul creșterii economice ca o unitate dialectică și inseparabilă între acumulare și progres tehnic și să arate că o creștere armonioasă trebuie să fie rezultanta îmbinării optime a acestor două căi.

Studiind dinamica cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și constatînd tendința lor de scădere în anumite perioade ale fazei intensive a creșterii economice autorul, fără a se departa de legea creșterii cu precădere a mijloacelor de producție, pledează pentru o abordare și o înțelegere mai nuanțată a acesteia, mai cu seamă în munca de planificare. El arată că în acest cadru trebuie să se țină seama de anumite necesități concrete ale momentului, de anumite corelații dezirabile în perioada respectivă.

Un anumit gen de literatură de popularizare științifică a încercat să acrediteze imaginea unor furci caudine pe care economiștii le pun în fața realizărilor tehnicii și care împiedică, adesea, societatea să se bucure de roadele descoperirilor din laboratoare. Revenind la ideea de structură și de sistem unitar al valorilor de întrebuințare, I. Lemnij repune în drepturile sale **criteriul de eficiență** căruia trebuie să i se supună invențiile sau descoperirile pentru a deveni inovații, pentru a se concretiza în noi și sporite valori de întrebuințare. Una din datele fundamentale ale oricărei activități economice este caracterul limitat al resurselor și necesitatea utilizării lor raționale. Din acest motiv, orice descoperire științifică trebuie ca, aplicată practic, să aibă ca efect o economie de timp de muncă socialmente necesar. Atunci cînd economiștii se opun aplicării practice a unei invenții excesiv de costisitoare în raport cu rezultatele ei potențiale, ei nu pun stavilă spiritului creator ci, pur și simplu, unei aberante și inumane risipe. Criteriul de eficiență se dovedește astfel un criteriu de distribuire rațională a resurselor. Arătînd toate acestea, autorul mai subliniază faptul că criteriul de eficiență nu are o existență aniistorică ci, dimpotrivă, el este strîns legat de orînduirea socială. În capitalism el se dovedește adesea o formă de manifestare a unor interese înguste ale oamenilor de afaceri și nu ale întregii societăți.

Una din principalele consecințe economice ale progresului tehnic este continua modificare a structurii economiei. În această ordine de idei, I. Lemnij trece în revistă evoluția ponderii sectoarelor primar, secundar și terțiar în diferite țări și subliniază consecințele creșterii deosebite a celui terțiar, creștere datorată sporirii și diversificării necesităților oamenilor și societății, creștere făcută posibilă în primul rînd ca urmare a ridicării deosebite a productivității muncii în primele două. Cu acest prilej el își manifestă încă o dată adeziunea față de abordarea problemelor economice în termeni de **structură** și rezerva sa față de analiza bazată pe **agregate.** În acest fel, de pe o poziție marxistă, el se face ecoul a tot mai multor obiecții pe care teoreticieni de cele mai diverse orientări le ridică față de exclusivismul cu care keynesiștii operează cu agregate.

● Dimensiunea mondoeconomică

Decalajul dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și evoluția acestuia este una dintre problemele cele mai tulburătoare ale contemporaneității și este legitim a ne întreba, așa cum procedează și I. Lemnij, cum se prezintă ea în contextul revoluției tehnice și științifice.

Experiența istorică, mai cu seamă aceea a țărilor socialiste, dovedește că **industrializarea** este calea principală a unei dezvoltări rapide și armonioase. A enunța însă acest adevăr nu înseamnă a spune prea mult. Care trebuie să fie metoda industrializării și nivelul ei tehnic? Studiul atent al consecințelor progresului tehnic poate aduce lumină în această privință.

Progresul tehnic — spune I. Lemnij — este, pentru țările în curs de dezvoltare, o medalie cu două fețe, generînd atît economii cît și dezeconomii externe. Pe de o parte, el permite achiziționarea relativ ieftină sau chiar gratuită a unor mijloace materiale pentru care țările dezvoltate au depus eforturi importante. Pe de altă parte, el determină ridicarea costului unui loc de muncă și cere din partea producătorilor un înalt nivel de instruire și abilitate tehnică. Realitatea dovedește că, în momentul în care o țară în curs de dezvoltare se află în fața unei opțiuni concrete, ea trebuie să aibă în vedere capacitatea sa de absorbție și asimilare a tehnicii avansate. O asemenea abordare practică, concretă, duce, după cum arată autorul, la industrializarea pe baza unei **pluralități de nivel** — formulă nu lipsită de reale rezultate pozitive. Această tratare nuanțată și plină de discernămînt a problemelor țărilor în curs de dezvoltare contrastează, după părerea noastră, cu concluzia optimistă de circumstanță — ce ne este oferită în încheiere — asupra situației acestora, concluzie ce nu rezultă logic din analiză.

Susținută de o documentare solidă, caracterizată de o expunere clară și penetrantă din punct de vedere analitic, „Progresul tehnic și dezvoltarea economică" este bogată în idei interesante și contribuie substanțial la elucidarea fenomenelor supuse analizei. Încheind, menționăm că autorul ne-a dovedit că ariditatea nu este o condiție necesară a spiritului științific și ne-a oferit o lectură antrenantă și stimulantă.

Andrei A. POPPER
Institutul de Cercetări Economice

*) I. Lemnij, **Progresul tehnic și dezvoltarea economică,** Editura Academiei, Bibliotheca Oeconomica nr. 12, 1969, 196 pag.

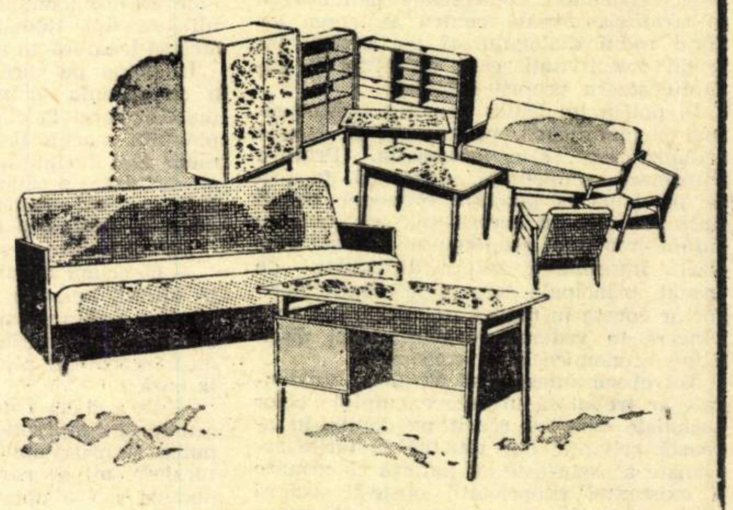

G.I.L. FOCȘANI
Bulevardul București nr. 66

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Mobilă confortabilă, pentru un interior agreabil

- **Camera de zi model 623/11 — furniruită cu nuc și lustruită cu lacuri poliesterice, compusă din:**
  dulap cu două uși, bufet, bibliotecă, birou, masă extensibilă, măsuță, canapea, două fotolii, dintre care unul cu brațe.
- **Canapeaua model 623/11, tapitată cu stofe de calitate superioară**

FIŞE

■ Ambasadorul Gerhardt von Walther, preşedintele Societăţii de politică externă din Bonn, a ţinut la 24 septembrie la sediul A.D.I.R.I. o conferinţă cu tema „Aspecte ale politicii externe a Republicii Federale a Germaniei". Şedinţa a fost prezidată de prof. dr. docent Traian Ionaşcu, membru corespondent al Academiei, preşedintele A.D.I.R.I. Au participat George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, funcţionari superiori din M.A.E., cercetători, ziarişti. A fost de faţă Franz Drutschmann, însărcinat cu afaceri a.i. al R. F. a Germaniei la Bucureşti.

Conferenţiarul a declarat că urmăreşte cu viu interes succesele remarcabile obţinute de ţara noastră pe calea industrializării. „România — a spus oaspetele — a obţinut în cîţiva ani realizări pentru care alte ţări au avut nevoie de decenii ; vizita la Expoziţia realizărilor economiei naţionale m-a convins de acest lucru".

Referindu-se la necesitatea de a dezvolta cooperarea între ţări cu sisteme social-politice diferite, ambasadorul von Walther a declarat printre altele, că astăzi nici o ţară şi nici un grup de ţări nu se pot izola şi trăi autarhic şi că, date fiind o serie de probleme care se pun tuturor ţărilor, industrializate sau în curs de industrializare, terenul care oferă punctul de plecare cel mai promiţător pentru dezvoltarea colaborării internaţionale este cooperarea economică şi în primul rînd cea tehnică.

■ În **VOPROSI ECONOMIKI** nr. 9/1969, M. Eidelman semnează articolul : **Analiz narodnohoziaistvennîh proporţii po dannîm mejotraslevogo balansa** (Analiza proporţiilor economice la nivelul economiei naţionale pe baza datelor din balanţa interramuri), în care prezintă o serie de aspecte inedite privind folosirea acestui instrument în practica planificării.

Printre altele, ocupîndu-se de ecuaţiile clasice ale procesului de reproducţie lărgită şi anume : 1) $I(v+m) > II\,C$; 2) $I_p > (I_c+II_c)$; 3) $[I\,(v+m) + II\,(v+m)] > II_p$, autorul se întreabă în ce măsură elementele din stînga acestor ecuaţii trebuie să depăşească pe cele din dreapta ? Din păcate, se spune în continuare, pînă în prezent aceste calcule nu s-au efectuat nici în statistică şi nici în planificare, deşi ele reprezintă o deosebită însemnătate pentru precizarea dimensiunilor şi caracterului producţiei sociale. Aceste calcule şi deci rezolvarea unor probleme de o deosebită însemnătate pentru asigurarea proporţionalităţii în reproducţia lărgită, susţine autorul, sînt pe deplin posibil de efectuat cu ajutorul balanţei interramuri, ceea ce va reprezenta un pas înainte în direcţia intensificării caracterului ştiinţific al planificării economiei naţionale.

■ Sub egida Biroului Internaţional al Muncii a apărut lucrarea **La sécurité des revenus face aux changements de structure** (Siguranţa veniturilor în faţa schimbărilor de structură), Geneva 1969, 165 pag., în care sînt analizate probleme actuale ale clasei muncitoare în ţările dezvoltate, determinate de rapidele schimbări în structura economiei.

Una din ideile dezvoltate în lucrare se referă la legătura strînsă ce există între problema securităţii veniturilor şi aceea a şomajului. Deşi se recunoaşte că studierea corelată a acestor probleme nu constituie o noutate, se subliniază totuşi că în prezent, datorită mutaţiilor extrem de rapide, problema veniturilor este legată de reciclaje, de transferul de profesiuni, de recalificare şi reeducarea profesională. Această orientare a problemei se consideră pe deplin justificată în condiţiile existenţei unui şomaj „tehnologic sau structural", care afectează grupele de muncitori ce nu se pot adapta la modificările economice. Adaptabilitatea este analizată în mod distinct. Pentru muncitorii vîrstnici se consideră util ca sumele să fie destinate sub forma unui ajutor de şomaj, pe cînd pentru cei tineri şi în special pentru cei ce provin din agricultură, asigurarea veniturilor în perioada reorientării lor este apreciată ca fiind o măsură ce contribuie la grăbirea mutaţiilor în desfăşurare.

■ În articolul **A propos du sousdéveloppement** (Cu privire la subdezvoltare), publicat în **ÉCONOMIE ET POLITIQUE**, nr. 177-178/1969, Jean Préjean defineşte subdezvoltarea ca starea de criză în care intră economiile şi societăţile dependente din momentul cînd creşterea capitalismului monopolist le-a consumat pînă la ruină, aceasta devenind o manifestare puternică a crizei actuale a capitalismului. La baza acestei crize contemporane, a subdezdezvoltării, spune autorul articolului, se află exportul continuu al plusvalorii în folosul forţelor conducătoare ale capitalismului monopolist. Préjean arată că subdezvoltarea semnifică incapacitatea forţelor productive de a utiliza raţional factorii mediului natural şi uman, după cum dezvoltarea implică stăpînirea, amenajarea şi integrarea lor în forme optime de punere în valoare.

Inegalitatea dezvoltării istorice, care duce la monopolizarea puterii şi a mijloacelor de producţie, a împiedicat forţele productive ale ţărilor dependente de a evolua progresiv. Aceste ţări nu mai pot fi integrate procesului de producţie şi de exploatare capitalistă, în curs de a se mondializa, ca producători şi consumatori la acelaşi nivel cu cel al ţărilor „avansate". Această contradicţie se adaugă acelora care există în interiorul ţărilor „avansate", aşa cum formele tipice ale exploatării coloniale clasice se adaugă sau se juxtapun exploatării de clasă proprii capitalismului.

■ Lucrarea **Community Europe. A Short Guide to Common Market** (Comunitatea europeană. Mic ghid al Pieţei Comune), London 1968, 172 pag., de F. Hayday şi A. G. Norman, conţine, într-o formă concisă, un bogat bagaj informativ privind „comunitatea celor şase". Cartea se referă la geneza Pieţei Comune vest-europene, la principalele date ce caracterizează economia membrilor şi asociaţiilor ei, la structura şi la relaţiile ei cu lumea exterioară. Textul este însoţit de numeroase tabele statistice şi de o amplă bibliografie.

Cei doi autori englezi ai lucrării sînt partizani înflăcăraţi ai aderării Marii Britanii la Piaţa Comună şi trec în revistă presupusele avantaje ce ar decurge dintr-o astfel de acţiune. După autori, atît obstrucţia opusă de Franţa intrării Marii Britanii în Piaţa Comună cît şi dificultăţile ce le cunoaşte aceasta din urmă s-ar datora în principal nu unor cauze obiective, economice şi sociale, ci, pur şi simplu, unor sentimente şi resentimente adînc ancorate în conştiinţa popoarelor. În ce ne priveşte, nu putem să nu facem observaţia că studiul atent al Pieţei Comune, fie şi numai pe baza materialului interesant oferit de Hayday şi Norman, nu îndreptăţeşte nicidecum o asemenea opinie şi plasează în centrul atenţiei contradicţiile de interese ce au la bază raţiuni de ordin material.

■ În lucrarea **Essai sur la population active** (Studii despre populaţia activă), Louvain, 1968, 224 pag. Robert Leroy analizează diferite teorii economice recente referitoare la populaţia activă.

Autorul afirmă că în ştiinţa economică analiza teoretică a populaţiei active (termenul englez este labour force adică suma persoanelor angajate şi a şomerilor) s-a făcut prin intermediul teoriei ofertei de muncă care se formulează ca o decizie individuală faţă de exercitarea unei activităţi. Într-un sens mai strict oferta de muncă se exprimă printr-o funcţie care leagă cantitatea oferită (ce se măsoară de pildă prin populaţia activă) de mai mulţi factori diferiţi. Se susţine în continuare că într-o economie de piaţă persoana care munceşte sau doreşte să muncească „oferă" munca sa, iar întreprinzătorul (capitalistul) reprezintă o cerere de muncă întocmai cum reprezintă o cerere de factori de producţie. Din punct de vedere psihologic sau sociologic R. Leroy consideră însă că persoana care caută de muncă, constituie o cerere, iar întreprinzătorul îi oferă posibilitatea să se angajeze. Din acest punct de vedere autorul este de părere că termenul de ofertă de muncă reprezintă un fenomen asemănător cu acela de cerere de muncă, deci unul şi acelaşi lucru.

■ În publicaţia lunară **REVUE DE L'AMEUBLEMENT** nr. 3/1969 Jean Le Dall semnează un articol intitulat **Les problèmes de la gestion**, tratînd despre metodele de analiză şi control folosite în gestiune. Aceste metode pot fi categorisite, după Jean le Dall astfel : metoda aşa-numitelor „ratio" — analiza raportului dintre două elemente caracteristice ale gestiunii; analiza dinamică care comportă compararea unui element al gestiunii cu el însuşi, în decursul unui timp oarecare; cercetările de corelare care presupun compararea între ele a variaţiilor a două elemente; metodele statistice — ce compară evoluţia unui fenomen real şi puţin cunoscut cu o lege matematică cunoscută (în special legea lui Gauss). Una din aplicaţiile cele mai răspîndite ale acestei metode este controlul statistic al calităţii.

■ În suplimentul pe luna iunie 1969 al revistei **L'USINE NOUVELLE** a apărut articolul lui Jacques Deslouis **Un critère des bons investissements : le bénéfice actualisé.**

Tehnica „beneficiului actualizat", pe care autorul o propune, constă în întocmirea unui tabel în care se înscriu pe baza unei anumite eşalonări în timp cheltuielile şi încasările, ceea ce ar permite cunoaşterea lui reală în funcţie de toate modificările survenite. O investiţie poate fi apreciată rentabilă dacă ea acoperă în fiecare an nu numai rambursarea capitalului (amortizarea), dar şi chiria pentru capital (conform sistemului leasing) care, de regulă, este de multe ori mai mare decît capitalul disponibil. Altfel spus, pentru o investiţie de 1 franc, este necesar ca în fiecare an încasările să corespundă cel puţin (minimum) amortizării francului investit plus chiria pentru capital, care se recomandă să se calculze nu după cursul pieţei, ci după calculele de actualizare efectuate de către întreprindere.

blocnotes

AMINTIREA TRAINICĂ A UNEI ANIVERSARI

PREA ADESEORI, de pe urma unor aniversări rămîn numai amintiri trecătoare consemnate în nu mai puţin trecătoare pagini de ziar.

Nu cred deci că poate să treacă nesemnalat gîndul bun al timişorenilor de a lăsa şi ceva mai trainic de pe urma recentei aniversări a şapte secole de existenţă documentară a oraşului lor.

Între lucrările în care şi-a găsit expresie acest gînd, am întîlnit aici, la Timişoara, albumul bazat pe o ingenioasă idee de prezentare comparativă a unor documente fotografice (autori, ing. Al. Zănescu şi I. Martin), dar mai ales o **monografie a oraşului.**

Monografiile de localităţi urbane au o anumită tradiţie la noi. Nu de dimensiunile monografiilor rurale însă şi mai ales nu de consistenţa lor ştiinţifică.

O merituoasă bibliografie a monografiilor de localităţi reunea acum vreo treizeci de ani cîteva sute de titluri. Între ele, multe cu certe calităţi documentare. Şi mai multe însă — rod al unor iniţiative întîmplătoare, realizate fără rigoare de concepţie şi cu mijloace materiale din cele mai modeste sau încercînd să suplinească evidente goluri de informaţie printr-un entuziasm cu pecetea amatorismului — nu ar putea trece examenul exigenţelor ştiinţifice.

În preajma ultimului război, iniţiativa unei mari edituri de a lansa o colecţie de monografii de oraşe a fost transpusă pînă la urmă (atîta cît a fost transpusă) doar pe planul reportajului literar.

Explicaţii pentru această situaţie există. Între altele, literatura ştiinţifică pe arie locală nu putea să depăşească condiţia generală economică, administrativ-politică şi cultural-ştiinţifică proprie oraşului de provincie în cursul evoluţiei capitaliste a României.

Condiţia aceasta s-a schimbat şi se schimbă permanent în procesul desvoltării şi maturizării societăţii socialiste, ceea ce se reflectă nu numai în progresul economic, social-politic şi urbanistic al oraşelor noastre, dar şi în lărgirea continuă a ariei geografice de promovare a creaţiei ştiinţifice şi cultural-artistice naţionale.

Lucrarea apărută recent la Timişoara [1]) oglindeşte pregnant acest proces în amplele capitole care aduc în circuitul naţional un material informativ bogat privind dezvoltarea pe care au luat-o în anii construcţiei socialiste economia oraşului de pe Bega, învăţămîntul, activitatea ştiinţifică şi cultural-artistică de aici.

Dar ea este o expresie a procesului amintit prin însăşi efortul pe care-l marchează în direcţia elaborării de către un competent colectiv de autori locali a unei monografii ştiinţifice de mare oraş.

Autorii au ezitat să-şi intituleze lucrarea monografie şi au optat cu circumspecţie spre o titulatură mai puţin angajantă, „pagini din trecut şi de azi". Profesorul Ştefan Pascu precizează în această privinţă că **„lucrarea... cu oarecare înţelegere poate fi socotită o monografie... totuşi, conştienţi de unele goluri, am socotit că în această formă şi deocamdată, să ne acoperim opera cu un titlu mai modest. O nouă ediţie, dacă se va simţi nevoia, completind golurile respective, va putea fi intitulată şi considerată adevărată monografie a acestui mare şi prosper oraş".**

Precizarea se cuvine reţinută din două motive.

În primul rînd, deoarece autorii elaborînd o lucrare ce întruneşte elementele fundamentale ale unei monografii ştiinţifice de oraş, construind scheletul unei asemenea monografii a Timişoarei, resimt unele „goluri" în cursul finisării ei. Să punem faţă în faţă, pe de o parte acest sentiment al autoexigenţei, pe de altă parte largheţea cu care erau etichetate în trecut drept monografii lucrări de incomparabil mai redus interes, spre a vedea semnul prevestitor al apariţiei în viitor a unor monografii de oraşe, capabile să ne situeze şi sub acest aspect la nivelul creaţiei ştiinţifice internaţionale a genului. Iar în faţa acestui semn prevestitor, să sperăm că o intensificare a acţiunii de depistare şi de publicare a fondurilor arhivistice locale va înlesni umplerea golurilor moştenite de pe urma multor decenii de subestimare a problemei, goluri pe care le resimte astăzi orice tentativă serioasă de monografie locală.

În al doilea rînd, să reţinem intenţia unei viitoare ediţii, spre a formula deziderátul de a vedea monografiile de oraşe incluzînd şi materialul cartografic, precum şi anexele documentare, necesare aprofundării de către cititor a textului de sinteză al autorilor.

Este o sugestie care decurge din speranţa că nu numai colectivul de la Timişoara va persevera în opera începută, dar şi că exemplul timişorean va stimula iniţiative similare în alte oraşe ale ţării, cu sau fără ocazii aniversare.

În fond, monografiile locale cu atribute ştiinţifice verificate, reprezintă un test important prin care se definesc intensitatea şi amploarea reală a creaţiei naţionale.

Costin MURGESCU

Timişoara, 1 octombrie 1969.

1) **„Timişoara. Pagini din trecut şi de azi".** Timişoara, 1969. — 428 pagini. Lucrare colectivă sub redacţia : Prof. Ştefan Pascu, membru corespondent al Academiei, Prof. Dr. Ioan Zahiu şi Conf. Dr. Aurel Ţintă.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

FORME ECONOMICE NOI DE STIMULARE A UTILIZĂRII RAȚIONALE A FONDURILOR ÎNTREPRINDERILOR

ESTE CUNOSCUT faptul că raporturile dintre întreprindere și, în general, orice unitate productivă și societatea socialistă reprezentată de statul său constituie o parte integrantă din sfera largă a noțiunii de relații socialiste de producție. În legătură cu utilizarea fondurilor productive în ultimul timp, în U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, R.D.G., Iugoslavia și Bulgaria, pe baza condițiilor concrete existente în aceste țări, își croiește drum o nouă formă de legătură dintre întreprindere și societate cunoscută sub denumirea de plata pentru fonduri.

Prima problemă ce se ridică odată cu practicarea plății pentru fonduri este stabilirea naturii ei economice. In legătură cu aceasta, economiștii din țările menționate exprimă două puncte de vedere diferite. După unii, ea reprezintă unul din canalele financiare pentru efectuarea de investiții în întreprinderi, iar după alții, ea constituie o pîrghie economică pentru stimularea folosirii cît mai eficiente a fondurilor de producție și a investițiilor, strîns legată de categoriile economice: preț, beneficiu, credit etc. De asemenea, în legătură cu aceasta, poate fi menționat și faptul că în majoritatea țărilor plata pentru fonduri este apreciată ca fiind o parte din venitul net creat de întreprinderi, în timp ce în Ungaria și Iugoslavia ea este socotită ca fiind o parte din cheltuielile de producție ale întreprinderii ce se include în prețul de cost.

Susținătorii cuprinderii plății pentru fonduri în prețul de cost își motivează punctul de vedere făcînd o analogie între această plată și plata dobînzilor pentru credite. După părerea lor, necuprinderea acestei plăți în costul producției nu ar permite reflectarea reală a cheltuielilor sociale de producție și, în consecință, prețurile nu ar cuprinde complet valoarea fondurilor fixe și circulante ce au fost folosite în procesul de producție. Includerea acestei plăți în prețul de cost va spori, după opinia lor, rolul acestei categorii ca punct de plecare în formarea prețurilor, va permite stabilirea unor corelații mai raționale între prețurile diferitelor produse și, astfel, va contribui la determinarea mai exactă a eficienței economice a activității productive. S-ar putea spune că partizanii includerii plății pentru fonduri în prețul de cost, o asimilează într-o oarecare măsură amortizărilor sau o consideră ca fiind un element suplimentar amortizării și, în consecință, o apreciază ca o sursă de finanțare a investițiilor.

Majoritatea economiștilor consideră însă că plata pentru fonduri constituie o formă specială prin care o parte din venitul net al întreprinderii este preluată în buget, formă ce se folosește ca un instrument de stimulare a creșterii eficienței în care se folosesc fondurile de producție [1].

După aprecierea economiștilor G. Gherțovici și O. Tarnovschi, nu ar fi just să se considere plata pentru fonduri ca o parte din valoarea fondurilor de producție, deoarece în acest fel s-ar desființa deosebirea substanțială dintre esența economică a plății și a amortizărilor. „Plata pentru fonduri — consideră autorii menționați — nu este în nici un fel un supliment la cotele de amortizare, care să apară sub forma cheltuielilor de producție... Ea reprezintă o pîrghie economică menită să stimuleze creșterea eficienței cu care se folosesc fondurile. Dacă amortizarea constituie o parte din valoarea produsului nou creat, atunci plata pentru fonduri ține de domeniul formării prețurilor, fiind un factor de deviere a prețurilor de la valoare, una dintre formele de preluare a unei părți din venitul net al întreprinderii în bugetul statului, formă ce se folosește în calitate de instrument suplimentar în stimularea creșterii eficienței fondurilor de producție“ [2].

Mai mult, economiștii germani R. Goldschmidt și F. Langer consideră că aprecierea plății pentru fonduri ca o parte a cheltuielilor de producție o poate transforma dintr-un stimulent într-o frînă a progresului tehnic. Se poate observa însă că indiferent de faptul dacă unii economiști o apreciază ca echivalent amortizărilor sau ca o pîrghie de stimulare a folosirii fondurilor, plata pentru fonduri va fi folosită într-un fel sau altul pentru efectuarea de noi investiții. Esențialul credem că se referă în a nu o considera ca o simplă sursă de finanțare a investițiilor, ci ca instrument economic menit să contribuie la stimularea colectivului întreprinderii.

Acest lucru devine evident cînd urmărim mecanismul de funcționare a plății pentru fonduri. Plata se stabilește pe baza unor normative, corsepunzătoare unui anumit volum de fonduri. Întreprinderea este interesată să plătească o sumă cît mai mică pentru fondurile folosite, obținînd astfel o creștere echivalentă a beneficiului. Reducerea plății pentru fonduri poate fi atinsă fie prin renunțarea întreprinderii la o parte din fonduri, fie prin diminuarea relativă a plății pentru fonduri din venitul global al întreprinderii, ceea ce se poate obține printr-o folosire mai rațională a fondurilor de producție. Cum renunțarea la anumite fonduri este limitată de sarcinile de producție ale întreprinderii calea principală rămîne folosirea cît mai judicicasă a fondurilor existente. Practic, întreprinderea devine și mai interesată în asigurarea unei folosiri depline a capacităților de producție, în intensificarea proceselor de producție, în obținerea unui volum sporit de produse cu aceleași fonduri etc.

În stabilirea normativelor se ridică o problemă deosebit de importantă și anume cît de mare trebuie să fie plata pentru fonduri. Limita maximă este determinată de interesul întreprinderilor de a efectua noi investiții. Este evident că stabilirea unei plăți exagerat de mari ar avea drept efect abținerea întreprinderilor de la efectuarea de noi investiții și, deci, și de la introducerea progresului tehnic, ceea ce, evident, ar fi în contradicție cu cele urmărite prin introducerea acestui nou instrument de stimulare. Drept limită minimă se apreciază că poate fi o plată oricît de mică pentru fondurile aflate la dispoziția întreprinderii, dar prin aceasta nu s-ar atinge o legătură rațională a unității cu societatea, deoarece ar determina întreprinderile să ceară investiții fără nici o justificare economică. În consecință, se consideră că în stabilirea plății pentru fonduri trebuie plecat de la „o creștere socialmente necesară a beneficiului întreprinderii“

Astfel, se consideră că în anumite condiții date (la o anumită sarcină de plan, la un anumit volum de investiții) calcularea plății pentru fonduri are ca singur criteriu creșterea socialmente necesară a beneficiului la o unitate în raport cu valoarea fondurilor afectate.

Toate acestea însă nu epuizează discuțiile în legătură cu noul instrument de stimulare a activității întreprinderilor. Se ridică problema bazei de calcul a valorii fondurilor de producție și a stabilirii unitare sau diferențiate pe ramuri a plății pentru fonduri.

În legătură cu baza de calcul, unii economiști propun valoarea inițială a fondurilor, alții valoarea reevaluată la momentul stabilirii plății. Deși se aduc multe argumente convingătoare pentru adoptarea bazei de calcul plecînd de la datele obținute din reevaluarea fondurilor fixe se ridică și numeroase obiecții determinate de greutățile pe care le ridică reevaluarea (imposibilitatea efectuării cu regularitate a reevaluării, amploarea operației, exactitatea aproximativă a datelor obținute din cauza complexelor probleme ce se ridică odată cu aprecierea uzurii morale etc.), ceea ce pledează în favoarea valorii inițiale.

În ceea ce privește stabilirea unitară sau diferențiată a plății pentru fonduri, mulți economiști se pronunță pentru stabilirea unei cote unitare pe economia națională, susținînd că toate întreprinderile, indiferent de ramura de activitate, trebuie să aibă condiții egale pentru desfășurarea activității lor. Apărătorii ideii unei cote diferențiale invocă necesitatea luării în considerație a tuturor condițiilor obiective în care acționează întreprinderile.

În practica diferitelor țări se folosesc cote fixe și diferențiate, iar în unele de la cotele diferențiate s-a trecut la cele fixe. În R.D.G. de pildă, inițial s-au folosit cote diferențiate ce variau între 3 și 12% din valoarea fondurilor. Cu începere de la 1 ianuarie 1966 se prevede o cotă unică de 6%, cu mențiunea că pentru anumite ramuri se pot stabili cote mai reduse, dar nu sub 1,4% din valoarea fondurilor fixe și a mijloacelor circulante. În Polonia se percepe o cotă unică de 5% numai pentru fondurile fixe; în Ungaria tot de 5% pentru toate fondurile de producție; în Cehoslovacia cota este de asemenea unică, ridicîndu-se la 6% (excepție făcînd sfera serviciilor și transporturile unde este de 3%). In Bulgaria este în vigoare o cotă diferențiată pe ramuri de producție (cea mai ridicată, de 5%, percepîndu-se în ramurile industriei prelucrătcare, iar cea mai scăzută, de 2%, în ramurile industriei extractive, în construcții, comerțul interior și aprovizionarea tehnico-materială).

Experiența unora din țările socialiste din Europa de a stabili legături noi între unitățile economice și statul socialist, discuțiile teoretice dintre economiști în jurul acestei probleme, precum și rezultatele practice atinse prezintă interes, ele avînd menirea să contribuie la perfecționarea relațiilor de producție socialiste în condițiile dezvoltării rapide a forțelor de producție din aceste țări.

F. EFTIMIE

---

[1] **Vezi: — R. Goldschmidt și F. Langer: Die Produktionsfondsabgabe, Berlin 1966.**

— B. M. Suharevschi: Stimularea producției și economia socialismului. Ed. Ekonomica, Moscova 1968.

— B. Bunici: Problemele folosirii fondurilor de producție. Voprosi Ekonomiki nr. 9/1968.

— G. Gherțovici și O. Tarnovschi: Plata pentru fondurile de producție în țările europene membre ale C.A.E.R. Voprosi Ekonomiki nr. 4/1969.

[2] Voprosi Ekonomiki nr. 4/1969 p.p. 85—86

MODALITĂȚI

(Urmare din pag. 13)

într-o măsură egală în toate zonele țării, accesul cvasi-gratuit, indiferent de naționalitate sau categorie socială, la orice formă de pregătire profesională, precum și ridicarea economică a tuturor regiunilor, îndeosebi a celor în trecut înapoiate, sînt măsuri care vin în întîmpinarea acestei cerințe.

Cointeresarea materială va trebui însă practicată mult mai diferențiat, atît la nivelul întreprinderilcr cît și — mai ales — al lucrătorilor. Evantaiul recompensării meritelor personale, exprimate în crearea de valori în plus pentru societate, poate fi mult mai „deschis“ decît cel aplicat pînă acum. S-ar putea afirma că principiul cointeresării materiale în socialism acționează ca factor motor, cel puțin la fel de eficient ca și profitul capitalist, evident fără a genera consecințele economico-sociale care, pe bună dreptate, îi sînt imputate profitului capitalist.

Este cazul să menționăm și faptul că numai cointeresarea bănească (prin salarii, premii, participări la beneficii, sau alte forme) nu poate fi pe deplin eficientă într-o economie în care posibilitatea de procurare a tuturor bunurilor sau serviciilor dorite nu este încă pe deplin asigurată. Sistemul cointeresării bănești constituie numai un moment al cointeresării materiale. Va fi necesară, în paralel, dezvoltarea producției și a serviciilor în așa fel încît să poată fi satisfăcută cererea populației, care, an de an, își diferențiază preferințele, devine mai exigentă, o dată cu creșterea cîștigurilor și ridicarea nivelului său cultural și de civilizație.

Punctele de vedere enunțate mai sus se află în atenția factorilor competenți. Ele fac parte din complexul preocupărilor forurilor noastre de conducere care, îndeosebi în ultimii ani, depun eforturi continue în vederea inaugurării unui nou stil, mai eficient și mai democratic, în activitatea economică, administrativă și socială. Relația lor, cel puțin a unora [8], cu preocuparea — prezentă în literatura de specialitate — de a se acorda un rol mai mare mecanismului pieței în economia socialistă, este ușor de sesizat.

★

În cuvîntarea rostită la recenta consfătuire internațională de la Moscova a partidelor comuniste și muncitorești, secretarul general al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu definește democrația socialistă, ca și modalitățile ei de manifestare în condițiile existenței unui singur partid de guvernămînt, cel comunist, după cum urmează: „Esența democrației socialiste constă în aceea că poporul, devenit stăpîn pe puterea politică și pe mijloacele de producție, trebuie să participe nemijlocit la întreaga activitate de conducere a vieții economico-sociale. În acest sens, urmărim asigurarea cadrului organizatoric și crearea climatului favorabil pentru ca oamenii muncii să-și poată spune deschis cuvîntul asupra tuturor problemelor, să poată critica, fără nici un fel de îngrădire sau reprimare, orice neajunsuri și să-și manifeste din plin inițiativa, să facă propuneri privind îmbunătățirea întregii activități de construcție socialistă“.

Cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român a confirmat amplu, prin hotărîri adecvate, poziția conducătorului său, redată mai sus.

În România se depun eforturi continue, ale căror rezultate pozitive s-au făcut simțite (de pildă, cu prilejul elaborării planului nostru de perspectivă), pentru înfăptuirea acestor principii directoare. Proiectele planurilor noastre, ca și alte măsuri de mare însemnătate, sînt dezbătute și amendate de mase, în cadrul întîlnirilor cu oamenii muncii organizate de Frontul Unității Socialiste, deputați, sindicate, organizații de tineret și femei, consilii ale naționalităților conlocuitoare, organizații culturale, în întreprinderi, instituții, sate și orașe. Aportul constructiv al cetățenilor este avut în vedere la definitivarea acestor proiecte, la aprobarea lor de către Marea Adunare Națională, Guvern, Consiliile Populare locale. Conținutul lor este rod al dialogului, al acordului dintre interlocutori. De altfel, tocmai un asemenea acord constituie premisa și, totodată, garanția înfăptuirii prevederilor planurilor.

In țara noastră presa exercită funcțiile pe care le cuprinde tipologia lui R. Clausse, amintită de Dl. François Denoël („Information“, „Formation“, „Expression“, „Pression“), tipologie remaniată însă corespunzător necesităților societății noastre; presa stimulează și contribuie la desfășurarea dialogului și participării, instruiește, educă, critică, fără a excepta factorii cărora le incumbă obligația de a declanșa și organiza dialogul și participarea și nici pe cei care au răspunderi speciale în înfăptuirea a ceea ce s-a convenit în cadrul dialogului. Lectura presei din România oferă suficiente argumente în sprijinul afirmațiilor de mai sus.

★

Pentru a da o imagine mai cuprinzătoare a democrației socialiste din România, ni se pare util să înfățișăm și orientarea noastră în privința relațiilor dintre colectivitățile profesionale și teritoriale, pe de o parte, și statul nostru, ca expresie a întregii societăți, pe de altă parte.

În această etapă, Partidul Comunist Român consideră că, paralel cu accentuarea anumitor funcții care revin conducerii și planificării centrale, va trebui lărgită participarea colectivităților nemijlocit active în viața economică și social-culturală, precum și inițiativa creatoare a tuturor oamenilor muncii. Și în această privință s-au obținut rezultate promițătoare. Într-adevăr, în România toți cetățenii activi nutresc interes și participă nu numai la construcția socialistă din întreprinderile și instituțiile în care își desfășoară activitatea, din orașele și satele în care trăiesc, ci și la cea a județelor țării, a întregii Republici.

★

Evoluția în care este angajată societatea noastră va ocaziona mutații și în modalitățile de manifestare a democrației din R.S. România.

În etapele următoare vor interveni, neîndoios, modificări calitative, binevenite, prilejuite de creșterea impetuoasă a economiei, de adeziunea mereu mai largă și mai entuziastă a maselor la programul Partidului Comunist, căruia îi revine atributul de a elabora adevărate modele și pentru dezvoltarea democrației, modele care — așa cum mărturisește experiența de pînă acum — vor fi dezbătute, definitivate și înfăptuite cu masele.

Aceste mutații nu pot fi cunoscute pe deplin și în amănunt încă de pe acum, dar noi împărtășim convingerea că se vor inspira din umanismul marxist, principală trăsătură proprie unei societăți socialiste avansate, care își va desfășura activitatea într-o lume în care, nădăjduim, coexistența pașnică va acționa cu eficiența legilor nescrise, a deprinderilor manifestate în comportarea indivizilor.

Democrația noastră actuală își va aduce contribuția la înfăptuirea condițiilor necesare propriei sale desăvîrșiri, la înlăturarea alienărilor, la victoria libertății, așa cum au gîndit și năzuit creatorii socialismului științific.

---

[8] **Cum ar fi: stabilirea planurilor între limite și implicațiile unei astfel de măsuri asupra contractelor economice, cointeresarea diferențiată, o oarecare mobilitate a prețurilor (practicată în unele sectoare din comerțul cu legume și fructe etc.).**

America Latină: redobîndirea suveranității asupra resurselor naturale

O ISTORICĂ „REPUNERE ÎN DREPTURI"

LA 9 OCTOMBRIE, în Peru s-a sărbătorit „Ziua demnității naționale", cu largi rezonanțe în toată America Latină. La această dată s-a împlinit un an de la decretul prin care guvernul peruvian a expropriat bunurile societății petroliere, de filiație nord-americană — International Petroleum Company (I.P.C.). Decretul s-a aplicat imediat, fără compensații financiare, deoarece datoriile I.P.C. către statul peruvian — în special prin neachitarea redevențelor și impozitelor cuvenite — erau mult superioare sumei la care au fost evaluate bunurile din Peru ale societății respective.

Rareori s-a vorbit în presa internațională atît de mult despre un eveniment latino-american ca despre implicațiile naționalizărilor din Peru. De ce?

Pentru că Peru a înfruntat, fără nici o concesie prinicipială, tirul presiunilor politice și economice care s-au exercitat asupra lui în scopul de a-l obliga să recunoască pretinsa legitimitate a drepturilor I.P.C. și de a-i acorda, ca semn al acestei recunoașteri, despăgubirile cerute. Dar Peru n-a cedat, iar sancțiunile economice preconizate împotriva lui (prin invocarea amendamentului Hickenlooper din legislația S.U.A.) nu au putut fi aplicate; aceasta, deși conflictul dintre Lima și Washington a fost considerat de unii ca o luptă între David și Goliat, în care nu se va mai putea repeta deznodămîntul biblic. Și totuși, colosul financiar lezat în manifestările arbitrariului său nu a riscat lovitura sancțiunilor economice. A fost prea mare, în special riscul politic pentru că, în toată America Latină, inclusiv la nivelul oficialităților, s-a subliniat **caracterul inatacabil al principiilor pe baza cărora a acționat Peru.** Marile reuniuni latino-americane din acest an [Conferința C.E.C.L.A.[1]) și sesiunea C.E.P.A.L.[2])] au fost dominate de reafirmarea principiilor independenței naționale, de sublinierea dreptului suveran al fiecărei țări de a hotărî, fără nici un amestec din afară, asupra modului și direcțiilor de folosire a resurselor sale materiale și umane.

Datorită intervenției oficiale a S.U.A. în conflictul dintre Peru și I.P.C. actul de la 9 octombrie a dobîndit și o mare semnificație politică **în lupta popoarelor latino-americane pentru desprinderea lor de sub tutela și dominația imperialismului nord-american.** În acest proces complex, cu evoluții sinuoase și deseori contradictorii, se afirmă, cu pregnanță, în ultimii ani eforturile latino-americane pentru **redobîndirea suveranității naționale asupra resurselor naturale** care au fost acaparate de monopolurile nord-americane. Nu intră în aria tematică a acestui articol istoricul penetrației nord-americane în economiile țărilor de la sud de Rio Grande. După cucerirea independenței politice de către țările latino-americane, expansiunea capitalului nord-american spre sudul continentului a însemnat „un proces de recolonizare a Americii Latine, care a lichidat posibilitățile sale de dezvoltare independentă" („Cuadernos Americanos", nr. 2/1969). Modul în care au acționat, în America Latină, investitorii din S.U.A., ca și condițiile de acordare a asistenței financiare se caracterizează prin **avantajul unilateral** al „partenerilor" nord-americani. La recenta sesiune a U.N.C.T.A.D. de la Geneva, ambasadorul chilian Hernan Santa Cruz arăta că, deși investițiile particulare din străinătate au fost proclamate drept marea soluție pentru țările în curs de dezvoltare, în fapt ele nu au acționat ca atare. Dimpotrivă. „Noi vedem — spunea Hernan Santa Cruz — care este experiența Americii Latine în această privință. Și m-aș referi doar la aspectul pur economic, fără a menționa aspectele politice. După un studiu recent al «Consiliului economic și social interamerican», în perioada 1950—1957 noile investiții directe în America Latină au atins 7 473 milioane de dolari. În aceeași perioadă beneficiile și dividendele furnizate de aceste investiții au fost de 12 819 milioane de dolari, iar împreună cu beneficiile reinvestite se ridicau la 16 079 milioane de dolari. Aceasta înseamnă că într-o perioadă de 17 ani, **aproape 9 000 milioane de dolari** s-au scurs din **America Latină spre S.U.A.** (subl. noastră). Din această sumă, 5 585 milioane de dolari revin ultimilor șapte ani, ceea ce dovedește un ritm în continuă creștere".

La aceste date s-a referit și ministrul de externe chilian, Gabriel Valdès, cînd — asistat de ambasadorii latino-americani la O.S.A. — i-a înmînat președintelui S.U.A., Richard Nixon, Memorandumul C.E.C.L.A. Nu America Latină primește ajutor financiar din partea S.U.A., spunea Valdès, ci, dimpotrivă, „se poate afirma că America Latină finanțează dezvoltarea Statelor Unite... Capitalul nostru potențial este în scădere, în timp ce beneficiile realizate de pe urma acestor capitaluri se măresc și multiplică în continuu dar în străinătate și nu în țările noastre".

Profiturile uriașe realizate de monopoluri se conjugă cu alte manifestări ale dominației acestora, prin care sînt frînate eforturile de modernizare a economiilor naționale din America Latină. Societățile nord-americane continuă să dețină încă o mare parte a **resurselor energetice** latino-americane. Este vorba mai ales de petrolul latino-american, și de rolul lui în procesul de industrializare, element esențial al schimbării vechilor structuri economice. Or, — notează revista italiană „Relazioni Internazionale" — „Statele Unite au încercat întotdeauna să considere petrolul continentului ca o mare rezervă particulară... Se deduce intenția nordamericană de a împiedica cît mai mult posibil exploatarea autonomă a zăcămintelor latino-americane". Această stare de lucruri este ilustrată și de condițiile în care țările latino-americane primesc credite din S.U.A.; ele se acordă condiționat, direcțiile utilizării lor fiind stabilite în funcție de interesele grupărilor economice nord-americane în țările respective. Așa se explică și refuzarea creditelor solicitate pentru dezvoltarea unor întreprinderi petroliere de stat.

Consecințele subordonării intereselor naționale celor străine au determinat, în ultimii ani, unele tendințe noi de politică economică într-o serie de țări latino-americane. Aceste tendințe sînt generate de necesitățile unei dezvoltări mai rapide, de o nouă strategie a ei, în care un element esențial, tot mai pregnant afirmat, îl reprezintă eforturile proprii, explorarea și utilizarea eficientă a resurselor materiale și umane de care dispune fiecare țară. În acest sens o importanță deosebită dobîndește **readucerea în circuitul național a marilor avuții autohtone, controlate de grupuri economice nord-americane.**

Pentru prima oară în istoria relațiilor interamericane, anul acesta statele latino-americane au adoptat — la reuniunea C.E.C.L.A. — o poziție oficială comună, privind relațiile economice și financiare cu S.U.A. Considerat drept carta unor „repuneri în drepturi", documentul C.E.C.L.A. afirmă drepturile suverane intangibile ale fiecărei țări asupra tuturor resurselor sale. În legătură cu activitatea societăților străine se prevede obligația acestora de a-și orienta investițiile și activitățile de alt ordin în direcțiile stabilite de programele naționale de dezvoltare. **„Nu incumbă nici unei instituții financiare străine** — scrie Raul Prebisch — **de a decide, prin intermediul operațiilor sale financiare, ce trebuie și ce nu trebuie să producă o țară... Le revine în mod exclusiv guvernelor de a lua decizii în această privință, fără nici o presiune, ci în acord cu propriile lor interese"** („Notas sobre la economia y el desarollo de America Latina", nr. 23, 1 august 1969).

În mai multe țări latino-americane, tendințele noi în politica economică, despre care am pomenit, reflectă preocupări legate de asigurarea controlului național în sectoarele unde activitatea societăților străine vine în contradicție cu eforturile pentru imperativul unei dezvoltări mai rapide și eficiente.

Firește, reevaluarea pozițiilor politice vizînd societățile nord-americane îmbracă diferite forme, iar modul în care ea se manifestă diferă de la o țară la alta, în funcție de o serie de factori, interni și externi. Dar ceea ce vrem să subliniem este faptul, că — indiferent de calea aleasă — tot mai multe țări latino-americane acționează în acest sens. Naționalizările din Peru au stîrnit reacții populare atît de ample, încît, fără îndoială, ele au influențat gradul de receptivitate a multor guverne latino-americane față de marile aspirații ale consolidării unor economii independente. Realitate pe care o confirmă, de pildă, elemente dominante ale vieții politice din Chile. Se știe că, în perioada actualei guvernări, democrat-creștine, parlamentul a adoptat legea „chilenizării cuprului", care prevede preluarea de către stat a unei cote majoritare (de cel puțin 51%) din acțiunile minelor de cupru exploatate de două societăți nord-americane. Dar la cea mai mare mină de cupru — Chuquicamata, exploatată de monopolul nord-american Anaconda Cooper Company, cota chiliană nu reprezintă, încă, decît 25% din capitalul întreprinderii. Inconsecvența în aplicarea legii i-a adus președintelui Eduardo Montalva Frei critici ascuțite, chiar din partea unor personalități marcante ale propriului său partid. Ca urmare, guvernul a decis stabilirea controlului național asupra minei Chuquicamata, începînd de la 1 ianuarie 1970.

Promovarea unei politici naționale în industria petrolului se află în atenția mai multor guverne latino-americane. Anul acesta, în aprilie, au fost revizuite contractele Ecuadorului cu societatea nord-americană Texaco-Gulf. În noul contract se limitează prerogativele anterioare ale lui Texaco-Gulf și se prevede obligația acestuia de a executa lucrări de prospectare și infrastructurale în termene hotărîte de guvernul ecuadorian. Alte noi condiții ale contractului: sporirea redevențelor către Ecuador cu 6 milioane de dolari anual, construirea — cu investițiile societății — a unei conducte care va rămîne proprietate autohtonă. Totodată, Texaco-Gulf a trebuit să înapoieze statului ecuadorian terenuri concesionate însumînd 936 450 de hectare, pentru care termenele contractuale au expirat încă din 1964. Existența monopolului de stat asupra petrolului în Mexic, Chile și Uruguay stimulează noi măsuri în acest sens, fie radicale ca în (Peru) fie parțiale (ca în Ecuador). În Venezuela noul președinte, Rafael Caldera, a promis o „consultare națională" în problema petrolului. Se știe că din 1961 în Venezuela au fost interzise noi concesionări de terenuri petrolifere și s-a înființat o societate de stat „Corporation Venezolana del Petroleo", care — deși este minoritară față de pozițiile marilor societăți nord-americane — cotrolează totuși cîteva domenii importante în producția și comercializarea petrolului. „Recucerirea petrolului" — una din principalele materii prime, cu mare potențial valoric— a devenit, într-un fel, o cauză generală a latino-americanilor și, ca atare, confruntarea ei cu pozițiile oficiale a devenit un criteriu de judecată politică. Așa se explică și graba cu care noul președinte al Boliviei, generalul Ovando Candia, a suspendat „Codul petrolier" din 1954, în virtutea căruia monopolului Gulf-Oil i se acordaseră uriașe privilegii în prospectarea și exploatarea petrolului bolivian.

Exercitînd drepturile naționale asupra bogățiilor ce le aparțin, guvernele latino-americane a căror politică exprimă asemenea preocupări au făcut cunoscut faptul că afirmarea intereselor naționale nu înseamnă refuzarea investițiilor străine, ci doar a monopolului acestora asupra diferitelor sectoare economice, folosit deseori și ca instrument de presiune politică. Sînt privite cu atenție — în cercurile politice și economice latino-americane — proiectele chiliene care, în cazul unor investiții comune, prevăd participarea națională într-un procentaj majoritar urmînd ca unitățile economice construite și exploatate în acest fel, să devină — la expirarea unui termen fixat de comun acord — proprietatea exclusivă a statului chilian.

Respectul pentru suveranitatea țărilor latino-americane este invocat și în legătură cu modul în care se acordă creditele din S.U.A. În documentul amintit al C.E.C.L.A. se subliniază, în acest sens, revendicarea națiunilor latino-americane ca S.U.A. să țină cont de interesele lor naționale, rezervîndu-le dreptul de a hotărî ele însele asupra priorităților cărora trebuie afectate creditele obținute.

★

Cele de mai sus nu pot epuiza, bine înțeles, toate problemele care gravitează în jurul evoluției acțiunii de „repunere în drepturi" a națiunilor latino-americane, frustrate de imense bogății ale solului și subsolului lor. Putem conchide, însă, pe marginea celor semnalate, că frecvența fenomenelor de reevaluare a raporturilor lor cu S.U.A. este tot mai mare. Iar faptul că asemenea preocupări se manifestă din ce în ce mai des și la nivel guvernamental se explică prin necesitățile obiective ale unei perioade în care efectele economice și sociale ale subdezvoltării devin alarmante și solicită depistarea, pe scară mai largă, a cauzelor care le-au provocat.

Eugen POP

1) Comisia Economică pentru Coordonare Latino-Americană.

2) Comisia Economică a O.N.U. pentru America Latină.

NOTE

„INCOMPLET, DAR INSIGNIFIANT"

Pentru a rezolva problema supraproducției de lactate în unele țări ale Pieței Comune, Consiliul miniștrilor agriculturii a hotărît să fie oferite prime poducătorilor care-și vor trimite vacile cu lapte — la abator. În ciuda acestei inițiative, nimeni nu s-a plîns la recenta lor reuniune că pe ordinea de zi ar fi apărut și o problemă a supraproducției de... idei. În schimb s-a discutat de asemenea și despre supraproducția de fructe și legume, pentru care în trecut s-a recurs uneori la degradarea deliberată, precum și despre supraproducția de vin și tutun, o problemă tot atît de veche și nesoluționată.

Pentru a obține adeziunea Italiei la măsurile privind laptele și carnea, miniștrii reuniți la Bruxelles au trebuit să discute și despre portocale și să accepte subvenționarea cu vreo cincizeci de milioane de dolari pe an a producătorilor de citrice. Împotrivirea diferitelor țări ale Pieței Comune la scoborîrea prețurilor pentru produsele lor este ireductibilă. Belgia a refuzat și ea — «cu o rară obstinare» — cum relatează presa, să adopte propunerea Comisiei ca untul stocat să fie vîndut consumatorilor de pe piață la un preț inferior celui al untului proaspăt. În prezent stocurile de unt, în țările comunitare se ridică la 400 000 de tone.

Dar untul care prisosește, nu poate servi de lubrifiant roților de angrenare ale mecanismelor comunitare. Dosarul laptelui și al cărnii se află pe agenda de la Bruxelles de la 28 mai anul trecut, cînd, la capătul unor ședințe fără sfîrșit, au fost luate, în ceea ce-i privește pe producători, unele hotărîri în contradicție totală cu politica unificării. Pentru a se ajunge la un echilibru între producție și consum în Piața Comună, căutările s-au ținut lanț, dar nu s-a putut nici ulterior ajunge la reglementări corespunzătoare țelului. Au mai avut loc, din luna mai 1968, nu mai puțin decît încă unsprezece reuniuni ale celor șase miniștri ai agriculturii. La 27 octombrie va avea loc cea de a 12-a, la Luxemburg.

Unii dintre membrii Pieței Comune atribuie eșecurile funcționării rele a sistemelor instituite, alții aruncă vina asupra «complexității problemelor». Astfel încît, după părerea observatorilor care urmăresc evoluția Comunității Economice Europene, contenciosul agricol european are toate șansele să rămînă încărcat de dosarele sale încă pentru multe termene. Declarațiile euforice pe care le fac unii sau alții asupra «unității europene» — spun ei — ca și asupra proiectului pentru o viitoare întîlnire la nivelul cel mai înalt a «celor șase» — nu va putea remedia lipsa unor progrese reale, mensurabile.

Despre acordul realizat la ultima întîlnire de la Bruxelles (16—27 septembrie) — unde discuțiile s-au purtat, precum a informat presa țărilor respective «pe un ton ridicat», ministrul francez al agriculturii, Jacques Duhamel, spunea nu fără umor că este «incomplet, dar insignifiant».

A. A.

REPERE

● Comentînd ecoul în străinătate al măsurilor de austeritate din Franța, comentatorii economici ai Agenției France Presse sînt de părere că „pentru numeroase capitale problema principală nu este de a ști care va fi efectul lor asupra economiei și finanțelor externe, ci mai curind dacă ele vor fi acceptate de populație, mai precis de sindicate și patronat".

● In Belgia indicele costului vieții a crescut în cursul lunii septembrie cu 0,32 puncte, ajungînd la 110,37 (baza 1966 = 100). Creșterea se datorează îndeosebi scumpirii unor produse alimentare, ca pîinea, ouăle, carnea, etc., precum și a cărbunelui.

● Alocațiile bugetare pentru construirea de centrale atomoelectrice in S.U.A. in următorii 12 ani se vor ridica la 40 miliarde de dolari. Electricitatea obținută pe această cale va reprezenta atunci un sfert din consumul țării (actualmente ea nu reprezintă decît 1%). Industria nucleară riscă însă, scrie revista New Scientist, să se găsească practic în miinile a patru giganți: General Electric, Westinghouse, Babcock and Wilcox și Combustion Engineering.

● Tubul catodic al unui televizor intrebuintat in medie trei ore pe zi poate dura circa 13 000 de ore, declară Institutul consumatorului din Stockholm in urma unei investigatii, ceea ce inseamnă că este totdeauna rentabil de a repara un aparat vechi. Sursa citată mai constată că televizoarele sînt sensibile la schimbări bruște de temperatură

● La Shuaiba, în Kuweit, se construiește o uzină de desalinizare a apei marine, care va functiona pe principiul francez al „evaporării succesive". Uzina va avea o capacitate zilnică de prelucrare de 112 500 metri cubi, ceea ce depășește cu mult capacitatea celei mai mari instalatii de desalinizare, actualmente în serviciu în S.U.A. (10 000 metri cubi). Prețul apei obtinute, care va servi la alimentarea capitalei emiratului, nu va depăși prețul apei la Paris.

● La sfîrșitul lunii septembrie, Anglia a efectuat un nou tiraj de 175 milioane de dolari, în contul împrumutului de un miliard de dolari acordat de Fondul Monetar Internațional în iunie a.c. În prezent, datoria britanică față de F.M.I. însumează 2675 milioane de dolari.

● Exporturile italiene de aparate electrocasnice au sporit cu 15% in primul semestru al anului curent față de perioada corespunzătoare a anului trecut, după ce în 1968 înregistraseră o creștere cu 25% în raport cu 1967. Cele 135 de firme producătoare exportă în 116 țări ale lumii aproape 2/3 din producția lor, printre care 3 milioane de frigidere.

● O încărcătură nucleară cu o putere de 40 kilotone a provocat o explozie la 2 700 metri adîncime, intr-o regiune deșertică din statul Colorado (S.U.A.) cu scopul de a se studia posibilitățile de recuperare a unor mari zăcăminte de petrol și gaze naturale. Acestea, evaluate la peste 1 miliard de dolari și aflate în pungi nu permit o exploatare normală. Energia eliberată de explozie a întrecut-o de două ori pe cea a bombei de la Hiroshima.

● Primul concurs mondial al vinurilor va avea loc la Budapesta în 1972, a declarat cu ocazia unei scurte vizite în capitala ungară René Protin, directorul Oficiului Internațional al Vinului. Următorul concurs ar urma să aibă loc în 1976, la Montpellier.

Peripețiile monetare

DESPRE UN EXPERIMENT PE VIU ŞI REZONANŢELE LUI

ORDINEA DE ZI a sesiunii anuale a F.M.I., desfășurată la Washington între 30 septembrie și 3 octombrie, nu a respectat prioritățile anunțate. Dimpotrivă, în loc să se preocupe aproape exclusiv de crearea drepturilor speciale de tragere și de creșterea capitalului F.M.I., și doar în subsidiar de examinarea unor planuri pentru o mai mare flexibilitate a cursurilor valutare, discuțiile au fost dominate de situația extraordinară în care cursul uneia din principalele monede ale lumii occidentale a devenit flotant .

Într-adevăr încă înainte ca experții F.M.I. să decidă efectuarea unor studii teoretice despre utilitatea unor cursuri flexibile, în ziua deschiderii lucrărilor guvernul vest-german își anunțase decizia de a nu mai interveni pe piață cumpărînd dolari, pentru a menține paritatea oficială a mărcii, ci de a lăsa cursul ei să fluctueze liber, în funcție de cerere și ofertă. Obiectivul era de a evita un nou aflux al capitalurilor speculative spre R.F.G. în perioada dintre alegeri și ziua formării noului guvern, capitaluri ce ar fi mizat pe o revalorizare a mărcii. După aprecierile Bundesbankului aceste capitaluri ar fi putut însuma 12 miliarde dolari (față de 2,5 miliarde în timpul crizei din noiembrie 1968). Jocul mărcii la bursă subminează de aci înainte posibilitatea speculatorilor de a efectua revînzări cu cîștiguri mari. Apare chiar riscul ca achiziționarea masivă de mărci la un curs prea ridicat să ducă în ultimă instanță la pierderi.

● Ar dispare o pseudo-problemă, dar...

Prin măsura adoptată R.F.G. s-a îndepărtat de la regulile actuale ale F.M.I., care prevăd obligația băncilor centrale de a interveni pe piață pentru a nu permite un joc de peste ± 1% în jurul parității oficiale fixe. „Experimentul pe viu", așa cum este el calificat de economiști, oferă un privilegiu rar pentru economist, care de obicei nu-și poate verifica în practică anticipat ideile, materializînd una din variantele de reformă a sistemului monetar internațional. Conform adepților lor, cursurile flotante ar înlătura ideea că prețul monedei trebuie să fie fix, fiind un simbol al prestigiului politic, și ar repune problema în optica ei firească: moneda este o marfă, al cărei preț trebuie să se schimbe în funcție de cerere și ofertă.

Cursul flotant ar furniza un regulator automat al balanței de plăți căci atunci cînd apare un deficit cursul va scădea, exporturile se vor ieftini iar importurile se vor scumpi. În cazul R.F.G. are loc procesul opus: mecanismul prețurilor — în creștere la export, aduce o ajustare mai grabnică a echilibrului extern decît ar putea s-o facă intervenția guvernului. Ar fi astfel eliminată o pseudo-problemă aceea a balanței de plăți și ar ieși în evidență problemele economice reale. Guvernele nu ar mai fi nevoite să se ghideze în întreaga lor politică economică internă de considerentele situației balanței de plăți, care este doar un efect al unor dezechilibre mai adînci, și s-ar putea concentra asupra remedierii cauzelor — legate de structuri și productivitate. Recurgerea periodică la deflație, practicată în prezent, nu ar mai fi necesară decît atunci cînd o cer considerentele interne.

● Rezistențe psihologice

În pofida avantajelor pe care le prezintă — după unii tocmai datorită acestor avantaje — ideea cursurilor flotante nu este încă acceptată de forurile internaționale, între altele din motive psihologice. Părerea aparține, de pildă, economistului american Milton Friedman care amintește, pe jumătate în glumă, pe jumătate serios, că, dacă dezechilibrele balanțelor de plăți s-ar ajusta de la sine „nu ar mai fi necesare repetatele întîlniri între miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale pentru a încerca să formuleze reforme radicale, nici vizitele reciproce urgente ale unor reprezentanți guvernamentali, nici telefoanele la miezul nopții între băncile centrale... Dar oamenii angajați în aceste activități sînt oameni importanți... Nu e posibil, își spun ei, că aceste activități importante ar deriva doar din menținerea unor cursuri de schimb fixe...".

Obiecțiile se referă însă și la aspecte mai serioase. Astfel la sesiunea F.M.I., Pierre Paul Schweitzer directorul organizației își exprima speranța că R.F.G. nu va menține mult timp un curs flotant căci acesta ar putea perturba tranzacțiile comerciale prin nesiguranța pe care o implică.

● O piață agricolă... din ce în ce mai puțin comună

O altă sursă de opoziție crîncenă față de o marcă flotantă este Comisia Pieței Comune. După o primă lovitură, aceea a devalorizării franceze, abandonarea cursului fix al mărcii lovește în însăși esența pieței comune agricole, anulînd principala ei premisă — prețul unic. Dacă fiecare din membrii Pieței Comune, drept urmare a necesităților naționale, va repune în cauză etalonul valoric, această organizație nu va mai fi posibilă. Fără prețuri unice nu poate exista o piață unică, atrag atenția comentatorii. Or, aceasta este situația în momentul de față cînd cursul mărcii a săltat cu aproximativ 5,5%: dacă prețurile agricole din R.F.G., exprimate în moneda națională, rămîn constante, atunci prețurile plătite producătorilor vest-germani vor fi superioare prețurilor unice, care după cum se știe sînt exprimate în dolari.

Simultan cu trecerea la cursul flotant R.F.G. a anunțat că va impune taxe vamale compensatorii la produsele agricole. Aceasta înseamnă, atrage atenția ziarul francez **Les Echos** că grîul exportat de fermierii francezi va fi taxat de două ori: o dată (din cauza devalorizării franceze) pentru a ajusta prețul francez la prețul comunitar, și a doua oară pentru a ajusta prețul „comun" la prețul intern din R.F.G. „Stranie piață agricolă comună, remarcă ziarul, în care vor exista trei zone — una franceză, una vest-germană și una a Italiei și Beneluxului — de fapt aceasta din urmă aplicînd singură prețul comun fix!".

● D.S.T. sau L.S.D.?

Dacă experții monetari întruniți la Washington au evitat să ia vreo hotărîre în problema trecerii la cursuri de schimb flexibile, ei au decis, după negocieri prealabile de aproape 5 ani, asupra creării așa-numitelor drepturi speciale de tragere — D.S.T. Acestea vor completa rezervele țărilor, alături de aur și dolari, pentru a înlesni lărgirea comerțului mondial, al cărui volum sporește cu mult mai repede decît producția de aur. Fără a avea o circulație efectivă, și figurînd doar în registrele F.M.I., drepturile speciale de tragere vor îndeplini funcția aurului, putînd fi folosite în reglementarea tranzacțiilor internaționale. Astfel de exemplu, dacă Anglia nu va dispune de aur sau dolari — datorită unui deficit al plăților externe, ea va putea să utilizeze D.S.T. de care dispune la F.M.I., transferîndu-le de pildă în contul R.F.G., care va fi obligată să accepte o anumită cantitate din ele.

Crearea D.T.S., considerată de P. P. Schweitzer drept „un punct de cotitură în cooperarea monetară internațională" nemulțumește însă profund țările în curs de dezvoltare din cauza modului în care vor fi repartizate aceste drepturi. În baza aranjamentului, volumul de care va dispune fiecare țară va depinde de cota sa la F.M.I. Practic aceasta înseamnă că în 1970 S.U.A. vor primi echivalentul a peste 800 milioane dolari, iar laolaltă țările care alcătuiesc Clubul celor zece — 2,1 miliarde. Țările în curs de dezvoltare vor primi doar aproximativ un miliard (mai puțin de 400 milioane pentru Asia, fără Japonia, 325 milioane America Latină, 110 milioane Orientul Mijlociu, și 60 milioane țările Africii).

Actul de naștere al mult așteptatului remediu pentru peripețiile monetare ale ultimilor ani este însoțit însă și de scepticism din partea unor specialiști. Astfel de exemplu raportul anual al Băncii de reglementări internaționale publicat în preajma sesiunii F.M.I. atrăgea atenția că D.S.T. urmînd să fie utilizate alături de aur și dolari, ar putea să intervină acțiunea legii lui Gresham. „Experiența va arăta dacă moneda mai proastă nu o va alunga din circulație pe cea mai bună". În plus, se remarcă în raport, „Trebuie să repetăm mereu că nici un sistem internațional de plăți nu va funcționa vreodată corect dacă țările nu vor fi dispuse să adopte o politică internă compatibilă cu menținerea echilibrului extern".

Din același considerent — anume că emisiunea de D.S.T. nu soluționează problemele reale care provoacă criza sistemului monetar ci dimpotrivă permite amînarea lichidării deficitelor externe — unii economiști aseamănă chiar D.S.T. cu un răspîndit drog din Occident — L.S.D. care are proprietatea de a oferi vise plăcute, ducînd de fapt la îmbolnăvirea aceluia care îl întrebuințează.

În sfîrșit, o ultimă rezervă față de lansarea D.S.T. se referă la amenințarea inflației. Comentatorul ziarului **Le Monde**, Jean Luc atrăgea atenția astfel asupra faptului că emisiunea de D.S.T. echivalente cu 9,5 miliarde dolari în următorii 3 ani, ar putea accelera în mod periculos ritmul inflației. Or, dacă întreprinderile din S.U.A. dispun de forța financiară pentru a rezista mai mult timp la o politică deflaționistă, întreprinderile vest-europene cu rezerve financiare mult mai reduse nu ar putea să facă față unei politici de credit restrictive îndelungate. În aceste condiții, spune Jean Luc, combaterea inflației ar putea ușor să ducă la răsturnarea conjuncturii și la apariția unei crize economice majore.

După cum se vede al doilea experiment monetar ce se pregătește va trebui de asemenea să fie verificat pe viu. Și numai această verificare va arăta dacă el are șanse de reușită.

Irina VIANU

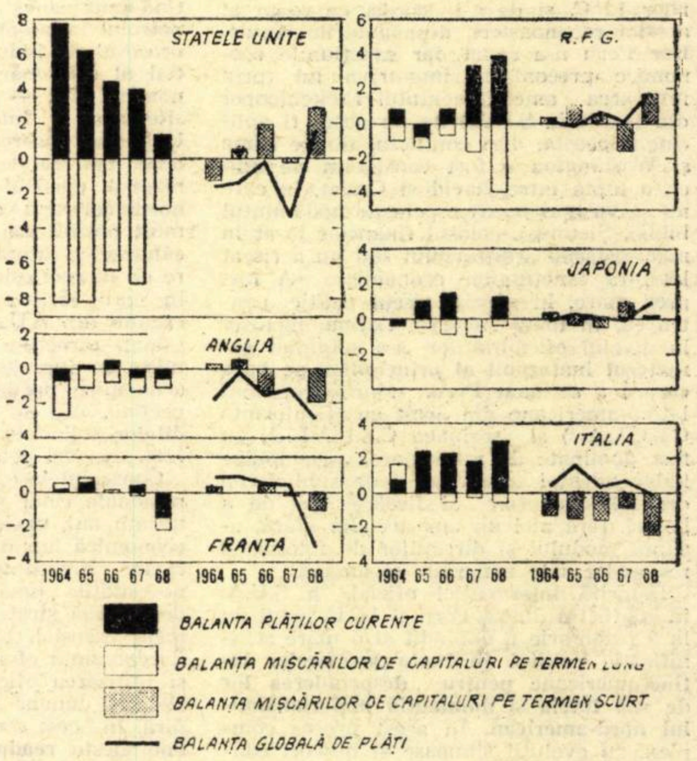

Raportul prezentat la Sesiunea F.M.I. arată că dezechilibrul financiar a constituit una din trăsăturile caracteristice ale economiei occidentale în 1968. Acest dezechilibru se exprimă în evoluția dezordonată a balanțelor de plăți. Graficul alăturat înfățișează importanța mișcărilor de capital pe termen scurt.

INDIA

CONSOLIDAREA REALIZĂRILOR

India, statul în curs de dezvoltare cel mai populat din lume — 520 milioane de locuitori, adică aproape cît populația Africii și Americii Latine la un loc, este nu numai depozitoarea unei străvechi și originale culturi, dar și a uneia din cele mai grele moșteniri ale unui trecut colonial curmat abia acum 22 de ani. Probleme religioase, lingvistice interferă în această țară imensă cu dificultățile greu de imaginat ale unei dezvoltări economice aflate într-o cursă continuă cu o puternică expansiune demografică. Rezultatele eforturilor întreprinse în anii independenței sînt sensibile. În industrie, în știință și alte domenii India are realizări remarcabile. Proiectate la scara întregii țări, ele dau însă o imagine sintetică foarte elocventă a unei probleme majore a lumii noastre, care este problema dezvoltării.

Pornindu-se de la principiul că pentru dezvoltarea mai rapidă și în același timp lipsită de dezechilibre a economiei este necesar ca ramurile industriale de bază și cele de importanță strategică să se afle în proprietatea statului, în India a cunoscut o anumită dezvoltare sectorul de stat, mai ales în industria petrolieră, industria constructoare de mașini, industria chimică, a energiei electrice, în metalurgie și siderurgie. În prezent există 74 de societăți deținute total sau parțial de guvern, la care trebuie adăugate căile ferate, poșta și telegraful și, recent naționalizate, o serie de bănci și întreprinderile de comerț exterior.

Investind în ramurile-cheie, sectorul public a reprezentat o pîrghie importantă în dezvoltarea economică a tinerei republici. Astfel, 40% din investițiile publice efectuate pe parcursul primelor trei planuri cincinale (1950—1966) au luat calea industriei siderurgice, în care au fost construite o serie de obiective importante (printre care combinatul de la Bhilai, cel mai mare din India, cu o capacitate de producție de 3,2 milioane tone oțel în 1971). Paralel a fost creată și se află în curs de diversificare producția națională de mașini și utilaje, care, treptat, își croiește loc și la export, și nu numai către țări în curs de dezvoltare.

Începînd să valorifice, în a doua jumătate a deceniului trecut, rezervele de petrol pe care s-a constatat că le cuprinde subsolul său, India construiește, la Gauhati în 1962, în colaborare cu țara noastră prima rafinărie din sectorul public, a cărei capacitate de prelucrare se ridică la 800 000 tone pe an. Împreună cu Franța, țara noastră participă în prezent la construirea rafinăriei de la Haldia, lîngă Calcutta, cu o capacitate anuală de 2,5 milioane tone.

Una din subramurile care se bucură de o atenție specială în contextul celui de-al IV-lea plan cincinal, intrat în vigoare în luna aprilie a acestui an, este aceea a îngrășămintelor chimice. Interesul acordat ei de către guvern este considerat pe deplin justificat, nefiind necesară sublinierea importanței chimizării, alături de utilizarea unor soiuri de plante de mare randament și de extinderea irigațiilor, pentru obținerea unor recolte mari de cereale ca aceea din 1968 și rezolvarea în perspectivă a problemei alimentare. Cu titlu de exemplu menționăm că într-o fază avansată de construcție se găsește fabrica de îngrășăminte chimice de la Namrup, prima în India care va utiliza ca materie primă gazul metan. De remarcat și faptul că ea este proiectată și instalată de specialiști indieni. Afirmația este valabilă și pentru 60% din utilajul oțelăriei aflate acum în curs de construcție la Bokaro și pentru cea mai mare parte a utilajului uzinei textile pe care India o ridică în prezent în Birmania etc.

Paralel cu existența sectorului de stat și în general cu influența sporită a statului în viața economică a țării, sectorul privat a cunoscut o puternică expansiune, însoțită de o intensă concentrare și centralizare a capitalului. Cele mai mari grupuri financiare — **Tata și Birla**, dețin împreună circa un sfert din totalul capitalului investit în industria indiană. **Tata Iron and Steel Co.** dispune printre altele, de o oțelărie cu o capacitate care se apropie de 2 milioane de tone anual. Însumată, producția de oțel a sectorului public și particular depășește 6,5 milioane tone, India fiind prima țară în curs de dezvoltare care realizează o asemenea performanță.

Semnificativ pentru rezultatele înregistrate de India pe calea dezvoltării este și faptul că dintr-o țară menținută decenii de-a rîndul în poziția de sursă de materii prime, ea a devenit o importatoare netă de materii prime industriale.

În vederea consolidării tendințelor manifestate pînă în prezent, actuala politică economică urmărește în mod deosebit, în ceea ce privește sectorul public al industriei, impulsionarea lucrărilor începute și mai buna utilizare a capacităților deja instalate, ceea ce s-ar traduce printr-o creștere a rentabilității lor. Pe linia deziderarului ocupării forței de muncă abundente existente în mediul rural se vor bucura în continuare de sprijin întreprinderile mici și mijlocii (cele cu un capital de pînă la 750 000 rupii), fără a se limita numărul salariaților pe care acestea pot să-l utilizeze. După unele date, numai în prima jumătate a deceniului actual numărul întreprinderilor mici a crescut cu 32%, iar producția lor cu 60%, o parte din ele lucrînd pe bază de subcontractare.

Dezvoltarea economică nu este de conceput în afara extinderii învățămîntului și rețelei sanitare. Prezentarea cîtorva date nu poate, desigur, decît schița dimensiunile reale ale problemei și ale eforturilor întreprinse. Astfel, dacă în 1921 indicii mortalității și natalității se suprapuneau aproape (48,6‰, respectiv 49,2‰), în ultimele decenii combaterea mortalității infantile a înregistrat progrese, rezultatul fiind un spor natural al populației de 25‰, ceea ce echivalează cu dublarea populației în numai trei decenii. Pe de altă parte, dacă în 1951 numai 43% din copiii în vîrstă de 6—11 ani erau cuprinși în școli, anul trecut ponderea elevilor în grupa de vîrstă respectivă ajunsese la 81,4%. În condițiile în care numărul locuitorilor sporește anual cu 13 milioane de oameni, aceasta reprezintă fără îndoială o realizare importantă. Sporul demografic amintit presupune — pentru a se menține nivelurile actuale — deschiderea în fiecare an a circa 125 000 de școli noi, dar și producerea în plus a peste 12 chintale de cereale și 188 milioane de metri de țesături, construirea a 2,5 milioane de locuințe noi și, în sfîrșit, crearea a 4 milioane de locuri de muncă suplimentare *).

Resursele de muncă imense (mai mult de jumătate din populația Indiei nu a împlinit douăzeci de ani) și piața potențială pe care o reprezintă această populație, care se estimează că va atinge 1 miliard de locuitori pînă la sfîrșitul secolului nostru, așteaptă să fie valorificate.

În același timp, India dispune de majoritatea resurselor minerale necesare pentru dezvoltarea ei industrială: minereu de fier (rezerve estimate la 21 miliarde de tone), cărbuni, din care 2 miliarde de tone cocsificabili, mangan, la care se numără printre cei mai mari producători mondiali, bauxită, mică, titan, zăcăminte bogate de toriu (India este una din puținele țări în curs de dezvoltare care dețin un reactor nuclear), petrol etc. Ea dispune și de un însemnat potențial hidroenergetic, estimat la circa 40 000 MW.

Definind direcțiile de perspectivă, primul ministru Indira Gandhi se referea la începutul acestui an la necesitatea concentrării energiilor pentru valorificarea lor la maximum, înlocuind o asistență externă care se restrînge din ce în ce (amortizarea datoriei externe absoarbe în prezent mai bine de două treimi din asistență) cu efortul propriu al milioanelor de oameni dornici de o viață mai bună și capabili s-o înfăptuiască.

D. DRAGOMIRESCU

*) Calculele aparțin economistului indian Pitambar Pant, șeful Diviziei de planificare de perspectivă a Comisiei Indiene de Planificare („The development of India", în volumul Technology and Economic Development, Penguin Books, 1965).

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

TENDINȚE INFLAȚIONISTE

ANALIZE globale și parțiale, anticipative și retrospective asupra evoluției prețurilor converg spre concluzia că creșterea acestora s-a accelerat în ultimul timp. La începutul lunii septembrie **Neue Zürcher Zeitung** compara urcarea prețurilor bunurilor de consum într-o perioadă de 12 luni încheiată în iunie 1968, cu cea din perioada corespunzătoare încheiată în iunie 1969: în Elveția ritmul scumpetei a trecut de la 1,8% în primul interval la 3,0% în cel de-al doilea, în S.U.A. de la 4,2% la 5,6% în Anglia de la 4,6% la 5,4%, în R. F. a Germaniei de la 1,1% la 2,8%, în Franța de la 4,4% la 6,5%, în Italia de la 1,3% la 1,9%, în Olanda de la 2,5% la 7,9%, în Japonia de la 5,5% la 5,8%.

Pentru ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, **Perspectives économiques de l'OCDE** constată fenomenul de accelerare și pe întreg anul 1968, cu perspectiva accentuării sale pe întreg anul 1969. Publicația citată folosește un indice obținut în cadrul calculării produsului național brut, ca expresia statistică cea mai largă a mișcării prețurilor. Pe această bază prețurile au crescut în 1968 pe ansamblul țărilor OCDE cu 3,6% — cea mai puternică urcare a lor în decurs de un deceniu; media anuală a perioadei 1958—1968 a fost de 2,7%. Prognozele pe anul în curs cifrează creșterea anuală a prețurilor la 4,2%—4,3%, chiar dacă în unele din cele 22 de țări membre ale O.C.D.E. tendințele inflaționiste se vor atenua progresiv în lunile din a doua jumătate a anului.

Publicația O.C.D.E. atribuie în mare parte schimbarea intervenită în ultimul timp în comportarea prețurilor evoluției din acest domeniu în Statele Unite. În anii 1961—1963, ritmul de creștere al indicelui prețurilor bazat pe calculul P.N.B. scăzuse în S.U.A. la o medie anuală puțin mai mare de 1%. Ulterior ritmul a crescut, ajungînd în 1967 la peste 3%, în 1968 la aproape 4%, iar în primele două trimestre ale anului în curs la 4,5% (ritm anual). Se poate adăuga că, potrivit indicelui prețurilor bunurilor de consum al Departamentului muncii al S.U.A., în august 1969 nivelul lor a fost cu 5,6% mai ridicat decît în aceeași lună în 1968.

Accelerarea creșterii prețurilor, care se manifestă de anul trecut în Statele Unite, este însoțită de o tendință în același sens în țările vest-europene, după ce în anii precedenți evoluțiile fuseseră mai degrabă divergente. Încă din 1967, datorită încetinirii ritmului scumpetei în unele țări din Europa occidentală, creșterea prețurilor pe ansamblul O.C.D.E. fusese ceva mai lentă decît în anul precedent. În 1968, la cauzele curente s-au adăugat într-un mare număr de țări vest-europene modificările aduse sistemului fiscal, de exemplu prin introducerea impozitului pe valoarea adăugată (T.V.A.). Combinării acestor evoluții îi atribuie experții O.C.D.E. accelerarea actuală. În perspectiva apropiată ei întrevăd continuarea tendinței în țări ca R. F. a Germaniei, Italia, Belgia și creșteri simțitoare, deși nu intensificate, ale prețurilor în Anglia, Franța, Olanda. Pentru Statele Unite se întrevede o încetinire a urcării lor către mijlocul anului 1970.

Situația momentană reiese din confruntarea creșterilor așteptate pe tot anul 1969 cu cele din deceniul 1958—1968 în principalele țări capitaliste. Media decenală este de 2,0% pentru Statele Unite, în comparație cu sporul de 4,2%—4,3% prevăzut pe 1969. Pentru Canada cifrele respective sînt de 2,6% și 3,7%, Anglia 2,8% și 4,0%, R.F.G. 2,8% și 3%, Franța 3,9% și 6%, Japonia 4,3% și 4,5%. Italia reprezintă o excepție în acest pluton fruntaș, media decenală fiind în cazul ei de 3,6%, iar creșterea așteptată în 1969 de 2,5%.

Intensitatea tendințelor inflaționiste calculată de O.C.D.E. este confirmată de experții de la First National City Bank of New York (**Monthly Economic Letter** din septembrie). Pe lîngă ritmul de creștere a prețurilor, ei calculează și un indice de depreciere a monedelor. Socotind valoarea acestora din 1958 egală cu 100, ei clasifică 50 de țări din lumea capitalistă în ordinea mărimii deprecierii. Dintre principalele țări capitaliste dezvoltate cuprinse în această ierarhie, Statele Unite au înregistrat după publicația citată deprecierea monetară cea mai redusă, valoarea monedei în 1968 reprezentînd 83% din cea din 1958. Urmează Canada cu 81%, R. F. a Germaniei cu 80%, Belgia cu 79%, Elveția cu 76%, Anglia cu 74%, Olanda, Italia și Norvegia cu 72%. Sub 70% a scăzut valoarea monedei în Franța (69%), Japonia (62%), Danemarca (60%).

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Comerțul Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate

În numărul festiv al revistei bulgare „Vînșna Tîrgovia" (nr. 8), Penko Penkov, ministrul adjunct al comerțului exterior, face un bilanț al dezvoltării relațiilor comerciale ale R.P. Bulgaria cu țările capitaliste în ultimii 25 de ani.

El arată că primele acorduri comerciale au fost încheiate cu Elveția in 1946, cu Belgia și Austria în 1947, iar în prezent Bulgaria întreține relații comerciale și de cooperare aproape cu toate țările capitaliste. Pînă în 1960 comerțul Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate, ca urmare a politicii de discriminare, a reprezentat o pondere neînsemnată în volumul total al comerțului său exterior. În actualul deceniu, el s-a dezvoltat continuu atingînd în 1968 valoarea de 563 milioane dolari, ceea ce reprezintă o creștere de 3,6 ori față de 1960 și o pondere de 18,2% în totalul schimburilor comerciale ale țării. Față de o creștere cu 12,8% a ansamblului schimburilor comerciale ale Bulgariei din această perioadă, sporul mediu anual al schimburilor cu țările capitaliste a fost de 19,6%. Ca urmare a achizițiilor de instalații complete pentru investiții, de utilaje, aparate, mașini, metale și de alte materiale necesare pentru industrializarea țării, balanța comercială cu țările capitaliste a prezentat un sold pasiv, acoperit în mare parte prin credite.

Analizînd soldul pasiv, autorul afirmă că el se datorează creșterii insuficiente a exporturilor în aceste țări cît și structurii lor nefavorabile. Astfel, în 1968 ponderea mașinilor și utilajelor în valoarea totală a exporturilor Bulgariei reprezenta 28,4%, dar țărilor capitaliste le reveneau numai 1,8% din exportul de mașini și unelte. În aceeași perioadă exportul de produse agricole prelucrate și neprelucrate reprezenta 45,7%, din care 60,9% în țările capitaliste.

Datorită gradului diferit de liberalizare a schimburilor comerciale ale Bulgariei cu țările capitaliste, diferă și nivelul dezvoltării relațiilor sale economice cu diferite grupe de țări.

După cum se arată în articolul amintit, volumul schimburilor comerciale cu țările C.E.E. a crescut de la 91,6 milioane dolari în 1961 la 368,3 milioane în 1966. Ca urmare a reducerii în 1968 a importurilor Bulgariei din țările C.E.E., valoarea schimburilor cu aceste țări a scăzut la 312,9 milioane dolari, ponderea relativă a Pieței comune în comerțul Bulgariei cu țările nesocialiste fiind în acest an de 42,4%. În 1968 valoarea exporturilor Bulgariei în țările C.E.E. au fost de 127,3 milioane dolari reprezentînd 52,2% din exportul său în țările capitaliste dezvoltate.

Schimburile comerciale ale Bulgariei cu țările A.E.L.S. au marcat în ultimii ani o anumită creștere, ajugînd în 1968 la 166,1 milioane dolari, respectiv 5,5% din totalul schimburilor comerciale ale țării și 23% din cel al comerțului cu țările capitaliste dezvoltate. Bulgaria mai întreține relații comerciale cu Turcia, Grecia și Japonia.

Dezvoltarea viitoare a relațiilor comerciale ale Bulgariei, a subliniat ministrul adjunct Penko Penkov, este legată de reducerea și înlăturarea restricțiilor comerciale și de altă natură existente în calea exporturilor sale în țările capitaliste dezvoltate.

MONDORAMA

ASCENSIUNEA HÎRTIEI

Principala firmă din industria vest-germană a hîrtiei. **Feldmühle A. G.,** a întreprins o analiză a consumului mondial de hîrtie, în urma căreia a dat publicității următoarele cifre:

Consumul de hîrtie pe locuitor
(în kg)

Țara	1960	1968
S.U.A.	196	230
Elveția	92	133
Anglia	102	123
Olanda	85	116
R.F.G.	76	111
Belgia	61	93
Franța	57	81
Austria	45	65
Italia	30	59

ȘANSE INEGALE

O anchetă întreprinsă de revista Population (nr. 1 și 2 din 1969), ale cărei rezultate sînt comentate de Raymond Aron în ziarul Le Figaro, evidențiază inegalitatea care subzistă între clasele sociale din Franța în fața diferitelor forme de învățămînt. Se arată, de pildă, că din 100 de copii ai „cadrelor superioare", la 5 ani după terminarea școlii primare 76,8% urmează cursurile unui liceu. Pentru 100 de copii de liber profesioniști cifra corespunzătoare este de 73,7%, pentru ca în cazul păturilor mai modeste ea să se diminueze treptat, ajungînd la 19,9% în cazul copiilor de muncitori și 16,7% în cazul celor ai salariaților agricoli. Copiii de muncitori și țărani se îndreaptă cel mai adesea spre învățămîntul tehnic, în vreme ce copiii din mediile privilegiate se orientează de preferință spre secțiile științifice și literare ale liceelor. Susținînd necesitatea democratizării învățămîntului, Raymond Aron își afirmă în același timp părerea că „democrația și competiția nu pot fi separate".

95% CAPITALISM, 5% „POPULAR"

O trecere în revistă a extinderii capitalismului „popular" în R.F.G. la 8 ani după introducerea primelor măsuri în acest sens, arată elocvent dimensiunile reale ale „participării" în capitalism.

La sfîrșitul anului 1968 numărul salariaților care au făcut investiții în întreprinderile în care lucrează s-a ridicat la circa 4,1 milioane, sau aproximativ 20% din populația activă ocupată. Ținind seama că suma maximă pe care o pot investi anual nu poate depăși 3200 mărci, chiar în cazul atingerii plafonului maxim de către toți salariații, cifra totală nu ar fi depășit 1 296 milioane mărci. În raport cu totalul investițiilor industriale în 1966, pentru care dispunem de date în prezent (24 548 milioane mărci), această sumă nu reprezintă decît aproximativ 5%.

PROGNOZA INVESTIȚIILOR AMERICANE

Analiza evoluției în perspectivă a investițiilor S.U.A. în străinătate constituie o preocupare frecventă a economiștilor din diferite țări. O asemenea prognoză cuprinde și studiul „Les investissements directs des Etats-Unis dans le monde — Perspectives pour 1975", de Dominique de Laubier, publicat recent în Franța (în colecția **La documentation française).**

Autorul consideră că valoarea globală a investițiilor americane în străinătate va fi în 1975 mai mult decît dublă față de nivelul atins din 1966, un ritm deosebit de viu urmînd să înregistreze investițiile în industria prelucrătoare. Totodată, ca urmare a dinamicii mai lente a ieșirilor de capital și a volumului profiturilor repatriate, în comparație cu creșterea ansamblului profiturilor realizate în străinătate, este de prevăzut o sporire a excedentului balanței mișcării capitalurilor, după cum se poate vedea din datele de mai jos (în milioane dolari).

	1966	1975
Valoarea, conform bilanțului	54 560	120 000
Investiții noi	8 770	17 500
Capitaluri obținute pe loc	3 595	6 750
Ieșiri de capital	3 540	5 250
Profituri globale	5 680	13 000
Profituri repatriate	4 045	7 500
Incidența asupra balanței de plăți a S.U.A. (6—4)	+ 505	+ 2 250

„FÎȘURI" PENTRU OI ȘI „DEMIURI" PENTRU CĂMILE

Schimbările bruște de temperatură pe continentul australian pricinuiesc, permanent, pagube uriașe crescătorilor de animale. Se evaluează cam la un milion numărul oilor care mor în fiecare an din cauza frigului, însoțit de ploi. ivite pe neașteptate în regiunile în care pasc imensele turme (în Australia sînt peste o sută cincizeci de milioane de oi). În vederea evitării acestei calamități, Organizația australiană pentru cercetări științifice și industrializare a propus, și Organizația crescătorilor de animale a acceptat, „îmbrăcarea" tuturor oilor,

în perioadele critice, cu pelerine speciale din plastic impermeabil. Pentru anotimpul în curs au fost confecționate cincizeci de milioane de astfel de pelerine, urmărindu-se în primul rînd, protejarea cîrlanilor și a oilor tinere. Aceasta a fost cea mai mare comandă de „îmbrăcăminte" executată în lume, de către o singură fabrică.

Nu mai puțin grea este situația din regiunile frecventate de cămile, unde temperatura scade brusc în fiecare seară. Și aici s-au luat măsuri de protecție, mai ales a puilor, care sînt îmbrăcați (în fotografie), de seara și pînă dimineața, cu „demiuri" speciale din stofă groasă.

OBLIGATIVITĂȚI NOI PENTRU CONDUCĂTORII AUTO DIN ELVEȚIA

Consiliul federal elvețian a aprobat un nou „Regulament privind construcția și echiparea autovehiculelor", care conține o serie de dispoziții tehnice care urmăresc prevenirea efectelor nocive ale intensificării traficului rutier. Noul regulament prevede în particular obligativitatea folosirii centurilor de siguranță pentru șoferii și pasagerii scaunelor din față. Autovehiculele în circulație în Elveția vor trebui să fie dotate, printre altele cu dispozitive antifurt și oglinzi retrovizoare exterioare. Se recomandă, de asemenea, adoptarea unor dispozitive pentru limitarea poluării aerului și diminuarea zgomotelor. Frînele, caroseria, siguranța interioară și exterioară, sînt supuse și ele unor noi reguli.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TENDINȚELE RATEI SCONTULUI

În țările capitaliste, modificarea ratei scontului a devenit — îndeosebi în ultimul deceniu — unul din instrumentele uzuale de influențare a evoluției conjuncturii economice. Majorarea ratei scontului este utilizată, de regulă, în perioada de „supraîncălzire" a economiei țării respective; scumpirea creditului acționează în sensul restrîngerii investițiilor, a importurilor și, în ultima analiză, al încetinirii ritmului de creștere economică. Mărirea ratei scontului are loc, de asemenea, în perioada de evaziune a capitalurilor din țară sau urmărește să remedieze penuria de capital pe piața internă, atrăgînd capitalurile străine prin majorarea generală a dobînzilor pe care o determină. Scăderea ratei scontului este practicată în special în perioadele de stagnare sau recesiune economică, în vederea stimulării investițiilor de capital în economia țării respective; ea este folosită frecvent și pentru descurajarea afluxului excesiv de capitaluri străine, care creează tensiuni pe piața financiară internă.

După cum se vede din tabelul alăturat, în ultimul deceniu în majoritatea țărilor capitaliste industriale s-a manifestat o tendință evidentă de ridicare a nivelului ratei scontului, procesul accelerîndu-se în cursul acestui an. Rata scontului a atins valori considerabile în Anglia, Canada, Belgia, Suedia Franța sau Danemarca. Ea se menține la un nivel ridicat în Turcia și Finlanda, fiind însă cu mult depășită de cele practicate într-o serie de țări în curs de dezvoltare, ca Brazilia (22%, în 1968), Chile (15,84%), Peru (9,50%), Indonezia (9%) ș.a.

In ceea ce privește stabilitatea ratei scontului, ea este proprie atît unor țări în curs de dezvoltare: Mexic (4,5%, din 1942), Mauritania (3,5%, din 1956), Argentina (6%, din 1957) etc., cît și unor țări industrializate: Italia (3,5% între 1958—1968), Finlanda (7,0%, din 1962) ș.a. Printre țările dezvoltate cu cele mai frecvente modificări ale ratei scontului se numără Anglia (6 modificări în 1967, cîte 3 în 1962 și 1963, și 4 în 1961), Canada (6 modificări în 1968, cîte 4 în 1967 și 1962), R.F.G., Belgia etc.

EVOLUȚIA RATEI SCONTULUI ÎNTR-O SERIE DE ȚĂRI CAPITALISTE (ÎN %)

	ȚARA	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969/1·X
1	ANGLIA	5,00	6,00	4,50	4,00	7,00	6,00	7,00	8,00	7,00	8,00
2	AUSTRIA	5,00	5,00	5,00	4,50	4,50	4,50	4,50	3,75	3,75	4,75
3	BELGIA	5,00	4,50	3,50	4,25	4,75	4,75	5,25	4,00	4,50	7,50
4	CANADA	3,50	3,24	4,00	4,00	4,25	4,75	5,25	6,00	6,50	8,00
5	DANEMARCA	5,50	6,50	6,50	5,50	6,50	6,50	6,50	7,50	6,00	7,00
6	ELVEȚIA	2,00	2,00	2,00	2,00	2,50	2,50	3,50	3,00	3,00	3,75
7	FINLANDA	6,75	6,75	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
8	FRANȚA	3,50	3,50	3,50	4,00	4,00	3,50	3,50	3,50	6,00	7,00
9	GREGIA	6,00	6,00	6,00	5,50	5,50	5,50	5,50	4,50	5,00	5,00
10	ITALIA	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	4,00
11	JAPONIA	6,94	7,30	6,57	5,84	6,57	5,48	5,48	5,84	5,84	6,25
12	NORVEGIA	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	4,50
13	OLANDA	3,50	3,50	4,00	3,50	4,50	4,50	5,00	4,50	5,00	6,00
14	PORTUGALIA	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
15	R.F.G.	4,00	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00	5,00	3,00	3,00	6,00
16	R.S.A.	4,50	4,50	3,50	3,50	4,50	5,00	6,00	6,00	5,50	5,50
17	SPANIA	4,60	4,60	4,60	4,60	4,60	4,60	4,60	4,60	4,60	5,50
18	S.U.A. x)	3,00	3,00	3,00	3,50	4,00	4,50	4,50	4,50	5,50	6,00
19	SUEDIA	5,00	5,00	4,00	4,00	5,00	5,50	6,00	6,00	5,00	7,00
20	TURCIA	9,00	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50

x) RATA SCONTULUI STABILITĂ DE FEDERAL RESERVE BANK DIN NEW YORK

SURSA: UNITED NATIONS, STATISTICAL YEARBOOK 1968; MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS, IUNIE 1969 ȘI BULETINUL FRANCE-PRESSE.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 41 (319)
VINERI
17 octombrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI
41

• SISTEMUL INFORMAȚIONAL ÎN ACTIVITATEA DE VALORIFICARE A LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR • OPȚIUNILE AȘTEAPTĂ CLARIFICAREA CONJUNCTURII •

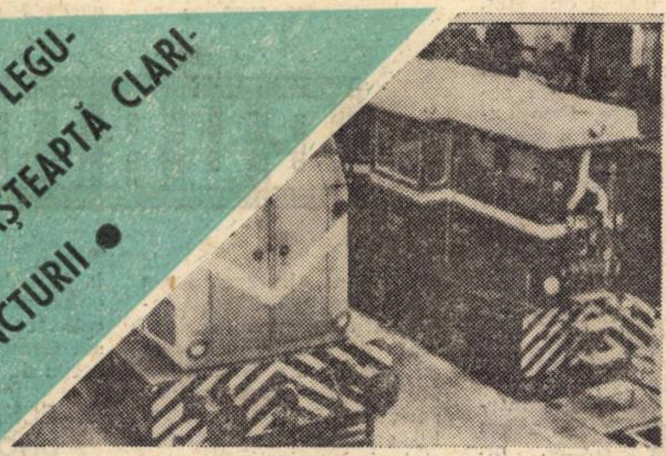

ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

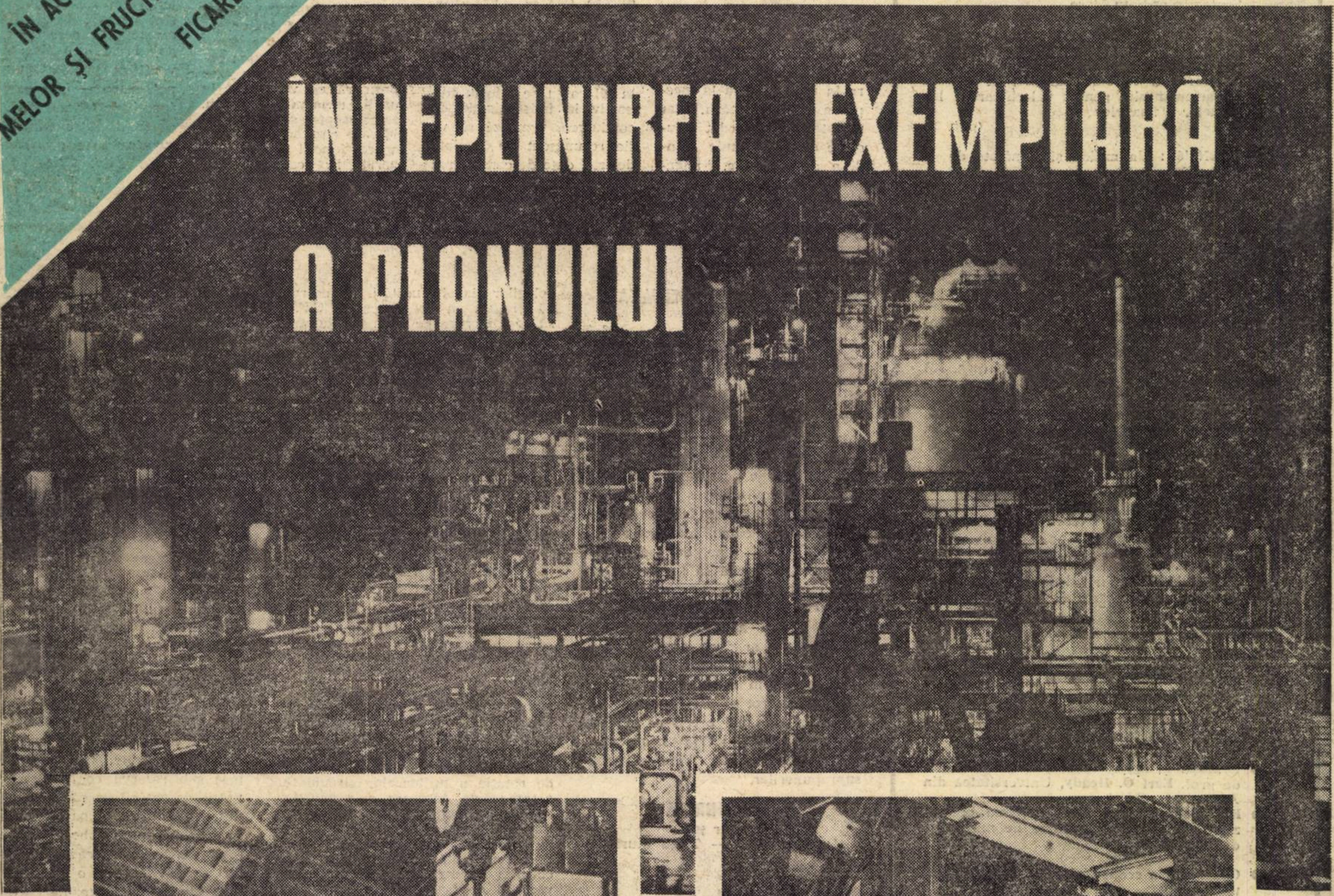

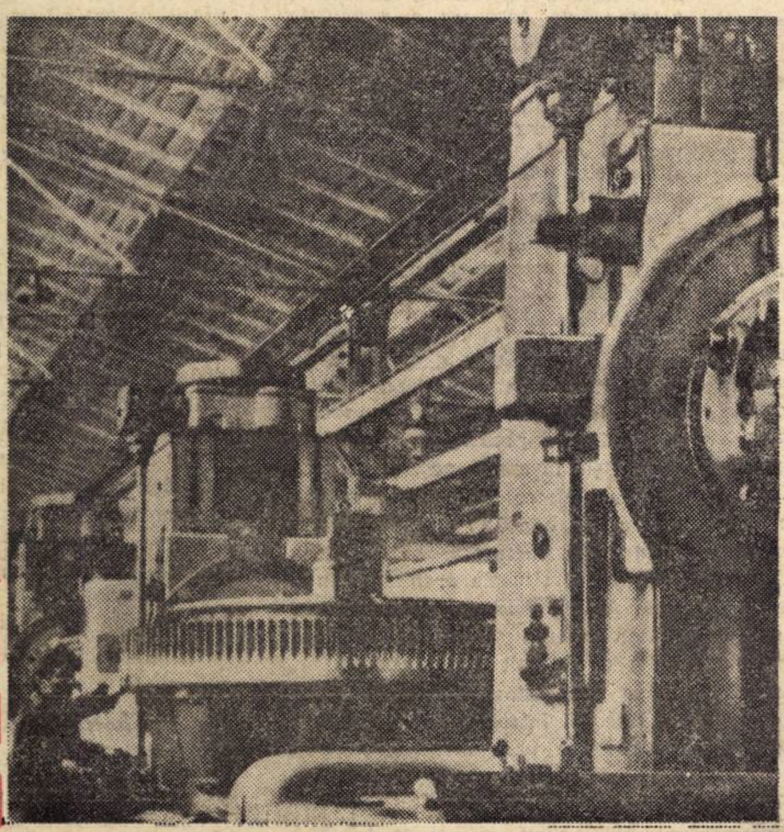

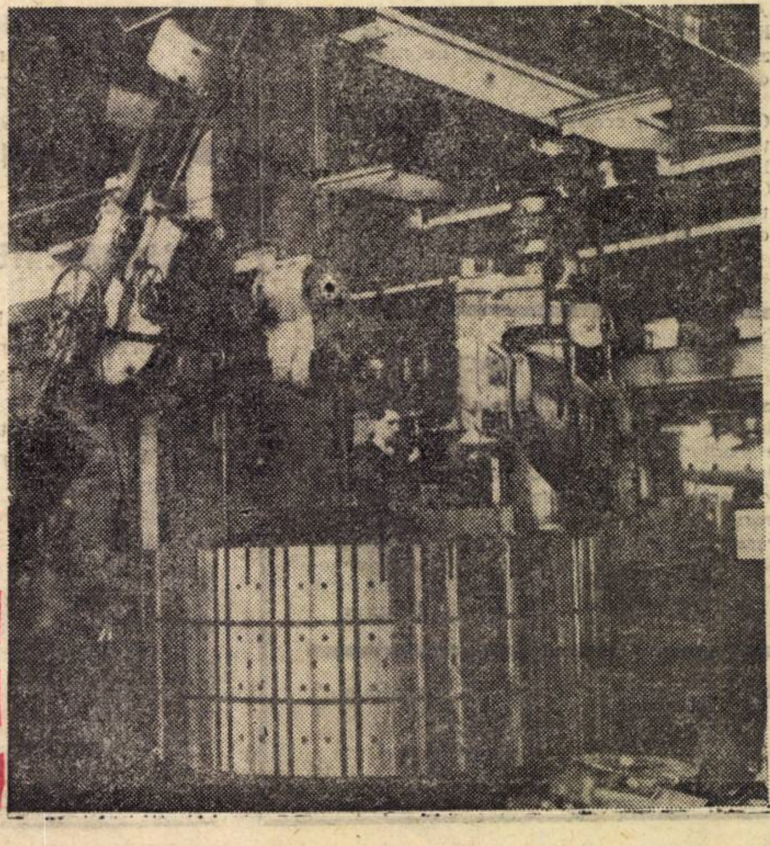

viaţa economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

SUMAR

nr 41 din 17 octombrie 1969

- Îndeplinirea planului pe 1969 la toţi indicatorii :
  Cînd „angrenajele" întreprinderii... scîrţie
  de **V. Boescu** şi **L. Ţintea** (pag. 3)
- Raportare reală, şi nu denaturată a cheltuielilor neproductive !
  de **Al. Adamek**, doctorand în economie, (pag. 4)
- **Reflecţii :** Cercetarea operaţională
  de acad. **Gr. C. Moisil**
- **Anchetă sociologică :** Locul şi răspunderea inginerului în întreprindere
  de **Florin Pantelimonescu** (pag. 5)
- Tranzacţii comerciale externe (pag. 6)
- În judeţul Ilfov : Neritmicitatea din 9 luni se va răzbuna în ultimul trimestru
  de **Serafim Cruceresu**, director adjunct al sucursalei judeţului Ilfov a Băncii de Investiţii (pag. 7)
- **File de monografie :** Întreprinderea „1 Septembrie" Satu Mare
  de ing. **I. Alexandrescu** (pag. 8)
- Sistemul informaţional în activitatea de valorificare a legumelor şi fructelor
  de **Corneliu Nicolau**, adjunct al şefului Departamentului pentru valorificarea legumelor şi fructelor (pag. 9)
- **EREN '69 :** Un milion şi jumătate de impresii
  de **Eugen Vioreanu**
- **Judeţul Prahova**
  Pe harta economică a patriei
  de ing. **Dumitru Alecu**, secretar al Comitetului judeţean P.C.R. Prahova (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

- Cu privire la conceptul de relaţii de producţie
  de conf. univ. dr. **Ion Grădişteanu** (pag. 13)
- **Şantier ştiinţific:** ing. Gh Boldur, şeful secţiei de cercetare operaţională, Centrul de calcul economic şi cibernetică economică.
- Obiectul ştiinţei conducerii de conf. univ. dr. **Paraschiv Vagu**
  Academia de Studii Economice (pag. 14)
- **Blocnotes :** „Întreprinderea mondializată" şi „Conglomeratul multinaţional" — forme de colaborare sau izvoare de conflict ? (I)
  de **Costin Murgescu**
- **Fişe** (pag. 15)
- Secolul XXI — Virtualităţi şi opţiuni
  de **D. Hervian** (pag. 16)
- **Repere**
- Sursele mondiale de energie
  de **Aurel Dula**, cercetător principal la I.C.P.M.H.-Petroşeni (pag. 17)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

- Evoluţie în agricultura americană
  de prof. **Earl O. Heady**, Universitatea din Ames-Iowa, S.U.A.
- **R.S. Cehoslovacă :** Perfecţionarea organizării uzinelor constructoare de maşini
  de **V. Brăneanu** (pag. 18)
- **Conjunctura economiei capitaliste :** Balanţe de plăţi
- Relaţii economice internaţionale
- Opţiunile aşteaptă clarificarea conjuncturii
  de **Mihai Matei** (pag 19)

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu (redactor şef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor şef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacţie), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. S. Stănescu (redactor şef adjunct), C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

CURIER

● CONDIŢII DE PREMIERE.

LIVIU TOMAS, Întreprinderea de construcţii-montaj, Cluj. — Scrisoarea dv. a fost analizată de **Direcţia pentru construcţii şi transporturi din Ministerul Muncii.** Iată răspunsul primit : „Conform regulamentului republican de premiere a personalului tehnic-administrativ din unităţile de construcţii-montaj, neîndeplinirea condiţiei de predare, în trim. IV.1968, a unei lucrări cu termen în planul de stat, duce la neacordarea premiilor pe trimestrul respectiv, precum şi a cotei de 30% reţinută din celelalte trimestre. Prin experimentarea noului sistem de salarizare, de la 1 noiembrie 1968, într-un număr limitat de unităţi de construcţii-montaj, conform prevederilor H.C.M. nr. 914/1968, în cazul nepredării unor lucrări din motive obiective (neprimirea unor utilaje din import, de pildă) dacă sînt realizate celelalte condiţii, se acordă salariile integrale. Întrucît conform prevederilor H.C.M. nr. 914/1968, acordarea premiilor, precum şi a cotelor reţinute de 30% se poate face numai dacă sînt respectate condiţiile prevăzute în regulamentul de premiere în vigoare pînă la începerea experimentării, iar unitatea nu a predat o lucrare care constituie condiţie de premiere, angajaţii nu pot beneficia de premii pe luna octombrie 1968 şi nici de cotele de 30% rezervate din cele trimestriale".

● DIFERENŢA DE SALARIU PENTRU ÎNLOCUITOR.

ILIE ENESCU, Galaţi.— Dacă din statul de funcţii nu rezultă că sînteţi înlocuitorul de drept al şefului contabil (această calitate nefiind prevăzută **în mod expres** nici în regulamentul de organizare şi funcţionare care se aplică în întreprinderea unde lucraţi), sînteţi îndreptăţit să primiţi diferenţa de salariu prevăzută de art. 14 din H.C.M. nr. 175/1959. De asemenea, pe perioada înlocuirii şefului contabil, aveţi dreptul şi la îndemnizaţia de conducere (H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare), cuantumul îndemnizaţiei urmînd să fie stabilit între limitele prevăzute de hotărîre. Dreptul la diferenţa de salariu, respectiv la îndemnizaţia de conducere, urmează să vă fie recunoscut de la data deciziei date de conducerea unităţii, privind înlocuirea şefului contabil.

● STAGIUL ÎN FUNCŢII ECONOMICE.

GHEORGHE S. CIUREZ, Balş. — Perioada de muncă în calitate de referent-şef la secţia de prevederi sociale, inspector pensii secretar tehnic la Comitetul raional U.T.C. şi de casier principal nu se ia în calculul vechimii în funcţii economice. Timpul în care aţi deţinut funcţia de şef contabil la o cooperativă agricolă de producţie se ia în calculul acestei vechimi numai dacă aţi avut calitatea de angajat în sensul Codului muncii şi nu aceea de cooperator.

● ECHIVALAREA UNOR STUDII.

Ion RĂDULESCU, Cornet Cuib, judeţul Prahova. — Perioada cît aţi funcţionat ca şef contabil al unei cooperative de consum se consideră ca vechime în funcţii economice medii. De asemenea, se ia în considerare ca stagiu în asemenea funcţii şi perioada lucrată în cadrul cooperativei agricole de producţie, ca şef contabil, dacă aţi avut calitatea de angajat, şi nu de membru cooperator. Lucrînd de peste cinci ani în funcţii economice medii şi fiind absolvent al şcolii medii de cultură generală, puteţi ocupa funcţiile prevăzute în anexa IV b, aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967 (contabil I, planificator, statistician, merceolog etc.), la fel cu absolvenţii învăţămîntului economic. Cerinţa suplimentară introdusă prin anexa IV b, aprobată prin hotărîrea susmenţionată, pentru absolvenţii învăţămîntului de cultură generală care ocupă funcţii economice şi anume aceea de a avea un stagiu prealabil de cel puţin doi ani în funcţii de casier, calculator, facturist etc., nu se aplică în cazul dv., deoarece aţi ocupat o funcţie medie economică la data aplicării hotărîrii (1 martie 1967).

★

M. BĂRBULESCU, Bucureşti. — Funcţia de tehnician I poate fi ocupată numai de absolvenţii şcolilor tehnice care au un stagiu în funcţii tehnice de cel puţin cinci ani. În anexa IV la hotărîrea nr. 1053/1960, sînt prevăzute limitativ cazurile în care unii angajaţi care nu sînt absolvenţi ai şcolilor tehnice pot ocupa — prin excepţie funcţii de tehnician II, respectiv I. Între aceste cazuri nu este prevăzută şi situaţia dv.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

● COMASARE ŞI DELIMITARE

Rezultatele obţinute de industria locală ar putea fi şi mai bune dacă s-ar lua unele măsuri de îmbunătăţire a activităţii din acest sector. De pildă, industria locală (unele întreprinderi din municipii au dublă subordonare) să fie subordonată organului care o poate ajuta cel mai mult la aprovizionarea tehnico-materială şi care are cadrele cele mai competente pentru îndrumare şi control. Ar fi bine, de asemenea, ca industria locală să fie sprijinită mai mult (tehnico-material) de ministerele de resort. Comasarea în unele dintre acestea — parţială sau totală — ar duce, după părerea mea, la o îmbunătăţire substanţială a muncii în acest sector.

În fine, socot să este necesar să se delimiteze mai precis ce are de făcut industria locală ,cooperatia meşteşugărească etc. spre evitarea suprapunerilor.

Ionel CHIRIŢĂ
inginer şef
„Prodcomplex" — Tîrgu Mureş

● SIMPLIFICĂRI LA ELIBERAREA ABONAMENTELOR C. F. R.

Grupul industrial de petrochimie din Borzeşti numără în rîndul salariaţilor săi aproape 1 900 de „navetişti". Se ştie că pentru toţi aceşti angajaţi unitatea trebuie să întocmească formele pentru eliberarea abonamentelor de transport. Operaţiunea este însă extrem de complicată şi greoaie din cauza unor prevederi impuse de organele C.F.R. Sînt necesare nenumărate acte şi semnături care răpesc un timp preţios. Nu le voi enumera deoarece formele respective sînt cunoscute de cei în cauză.

Convins că sînt în asentimentul colegilor din alte unităţi, îmi permit să propun ca abonamentele C.F.R. să se elibereze pe baza legitimaţiei de salariat. Rămîn excluse în felul acesta şi posibilităţile de inducere în eroare a C.F.R.-ului. Desigur, în tren, organele de verificare a abonamentelor pot cere documentul de călătorie şi legitimaţia de angajat, aşa cum se procedează şi cu alte acte de călătorie.

Remus CIOCAN
economist Borzeşti

● DECONTAREA AUTOMATĂ A PRODUCŢIEI VÎNDUTE

Propunerea din scrisoarea cu titlul de mai sus (nr. 37), este interesantă şi în acelaşi timp realizabilă. Este cu atît mai interesantă cu cît practic nu intervin schimbări structurale în tehnica de lucru bancară. Singura deosebire este că de la început se acordă furnizorilor valoarea integrală a facturilor depuse. Pe lîngă faptul că propunerea are ca efect accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante, acţiunea de încasare a producţiei capătă un caracter mai bine conturat. Nu mai intervine elementul de surpriză, de nesiguranţă, pe care-l reprezintă astăzi durata circuitului bancar al documentelor — variabil de la o localitate la alta şi de felul băncii care deserveşte — sau chiar de rătăcirea unor documente pe circuitul bancar.

Aplicarea propunerii tov. Paul Scîrlenţea, economist la Uzina mecanică din Plopeni, dă posibilitatea unor simplificări apreciabile a muncii de evidenţă în cadrul întreprinderilor. De pildă, n-ar mai fi nevoie de urmărirea şi evidenţierea fiecărei facturi încasate şi apoi de determinarea producţiei marfă vîndută şi încasată pe sortimente. Simpla emitere şi depunere a facturilor în bancă, respectiv situaţia producţiei facturată, ar constitui totodată şi situaţia producţiei încasată. Astfel, evidenţa producţiei încasate precum şi informarea organelor ar fi mult mai operativă.

Aşa cum astăzi Banca Naţională finanţează întreprinderile în mod automat pe baza facturilor depuse — la preţ de cost — ar putea la fel de bine să finanţeze la valoarea integrală a facturilor, dat fiind că transferul de fonduri se face practic între unităţile bancare. Pentru cazurile cînd ar apare refuzuri banca va putea prelua sumele respective din contul furnizorului, iar de la caz la caz, să aplice penalizări.

Emanoil SILVESTRU
şeful serviciului financiar
Întreprinderea de carotaj şi perforare — Ploieşti

★

Am citit scrisoarea cu privire la decontarea automată a facturilor. Pornind de la constatarea că din 100 de cazuri de livrări de mărfuri 90—92 reprezintă livrări corecte, atît sub aspectul material cît şi al formelor de decontare, am propus Băncii Naţionale — în urmă cu doi ani — ca facturile-talon privind livrările de mărfuri, să fie decontate automat fără acceptarea expresă a beneficiarilor. Aceasta însă sub rezerva confirmării exactităţii decontării de către beneficiar într-un termen dinainte stabilit. În cazul în care beneficiarul nu revine la bancă în cadrul termenului acordat, fie cu o diferenţă de preţ sau de cantitate, fie cu anularea în întregime a operaţiunii, se consideră că nu are pretenţii şi deci operaţiunea rămîne bine făcută. În cazul în care revine şi statistica ne arată că nu poate fi vorba decît de un procent de 8—10%, beneficiarul va depune la banca sa o dispoziţie de încasare pentru valoarea găsită în neregulă.

Pentru cazuri de incorectitudine banca trebuie să intervină prin penalizări adecvate. Prin decontarea automată, pe lîngă faptul că se accelerează decontările şi se economiseşte creditul bancar, se realizează o substanţială reducere a volumului de lucru şi de documente în întreprinderi şi în circuitul bancar.

Asfadur ASFADURIAN
economist — Bucureşti

ECONOMIE NAȚIONALĂ

ÎNDEPLINIREA PLANULUI PE 1969 LA TOȚI INDICATORII

CÎND „ANGRENAJELE“ ÎNTREPRINDERII... SCÎRȚIIE

S-AU încheiat trei trimestre din 1969 — an hotărîtor al cincinalului Bilanțul global al realizărilor este satisfăcător. In acest răstimp, marea majoritate a colectivelor de muncă din întreprinderile industriale și-au îndeplinit obligațiile ce le reveneau, accentuind in prezent eforturile pentru a se apropia la acest sfîrșit de an de nivelul producției preconizat pentru 1970. **Îmbinarea preocupărilor pentru realizarea integrală la toți indicatorii a planului pe 1969, paralel cu pregătirea minuțioasă a tuturor condițiilor tehnico-materiale necesare bunei desfășurări a activității în anul viitor,** *constituie — așa cum a dovedit-o experiența* — **cheia de boltă în asigurarea unui ritm înalt a producției, în ridicarea economiei naționale pe noi trepte ale dezvoltării.**

Amplele dezbateri ce au avut loc în a*dunările salariaților din întreprinderi în care s-a făcut bilanțul realizărilor, s-au criticat neajunsurile și s-au făcut multiple și valoroase propuneri de viitor, constituie o dovadă a înaltei responsabilități a colectivelor de muncă, a grijii lor permanente pentru gospodărirea mai eficientă a întregului potențial tehnico-economic de care dispun. În întreprinderile industriale din* **județul Arad,** *în asemenea adunări au fost relevate realizările importante ale unor întreprinderi:* **colectivul Uzinei „30 Decembrie“ a livrat suplimentar 10 000 m.p. țesături finite, 4 tone fire de bumbac, obținînd totodată un beneficiu suplimentar de circa 1 milion lei;** *și-au realizat cu succes obligațiile din plan și angajamentele asumate, colectivele de la* **„Tricoul roșu“, I.P.R.O.F.I.L. — Pîncota, Uzinele „Teba“, Fabrica de confecții, Fabrica de încălțăminte „Libertatea“, Fabrica de zahăr, Întreprinderea „7 Noiembrie“** *etc.*

Economia arădeană — județ cu o industrie puternic dezvoltată — dispune de multe unități care, prin mărimea, profilul și gradul lor de tehnicitate, dețin o pondere însemnată în înfăptuirea planului de stat la unele sortimente importante. Între acestea, un loc de frunte ocupă **Uzina de vagoane și Uzina „Strungul“.** *Cum s-au achitat aceste două mari întreprinderi de sarcinile ce le reveneau pe cele 9 luni din acest an? Prima uzină a rămas datoare cu 43 de vagoane de călători și 813 vagoane de marfă convenționale pe două osii, iar cealaltă cu 445 strunguri — afectînd serios îndeplinirea planului pe județ la toți indicatorii. Dacă avem în vedere faptul că, an de an, cele două întreprinderi arădene s-au situat mereu în rîndurile celor fruntașe pe țară, iar în prezent se zbat pentru a ieși din impas și a recupera, pînă la finele anului, rămînerile în urmă, se pune pe drept cuvînt întrebarea:* **ce factori au adus întreprinderile în această situație?**

● *Capacități de producție insuficient utilizate*

DRUMUL parcurs de economia noastră în anii construcției socialiste, a făcut cu putință ca fiecare întreprindere să dispună astăzi de un potențial tehnic și economic valoros, prin a cărei utilizare rațională să poată asigura nu numai îndeplinirea sarcinilor de plan, dar și depășirea lor. Răspunderea pentru punerea în valoare a acestei avuții naționale revine în întregime atît colectivului de muncă, cît mai ales celor puși să conducă întreaga activitate de producție și economică a întreprinderii.

Multă vreme asemenea orientări și preocupări au existat și la Uzinele de vagoane și „Strungul“ din Arad. Din păcate însă, în acest an, ele au fost, în parte, scăpate din vedere, fapt ce s-a reflectat negativ asupra ansamblului activității economico-financiare. Referindu-ne numai la modul în care au fost utilizate CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE în primele 9 luni ale anului în curs, trebuie spus că s-a ajuns la situația ca ele să fie folosite nu la nivelul prevederilor, ci chiar mult sub realizările anului 1968. **La Uzina de vagoane,** de exemplu, **indicele de utilizare a mașinilor și utilajelor a scăzut în comparație cu 1968 — de la 68,9 la 63,3** (la raboteze indicele a scăzut de la 73,5 la 68, la mașinile de găurit de la 72 la 68 etc.), iar valoarea utilajelor inactive se ridică la 1312 mii lei. **La Uzina „Strungul“, indicele de utilizare a fondului de timp calendaristic la mașini variază între 53—64% — față de peste 70% cît se înregistrează în ramura de mașini-unelte** (la mașinile de frezat portal indicele de utilizare a fondului de timp este de 87,4%, față de 91,6% fond de timp planificat; la masini de rectificat dantură 92,5% față de 98,5% plan etc.).

Există serioase diferențe în nivelul realizării indicelui de utilizare la numeroase grupe de mașini asemănătoare existente în cele două întreprinderi: **La Uzina „Strungul“** — presele cu fricțiune 33,7%, strungurile revolver 68,6%, strungurile automate 96,7%, frezele universale 67,1%, frezele orizontale 73,5%, frezele verticale 80,2%, ciocanele de forje 67,3% etc. **La Uzina de vagoane** — presele cu fricțiune 74,4%, strungurile revolver 86,9%, strungurile automate 67%, frezele universale 80,5%, frezele orizontale 83%, frezele verticale 73%, ciocanele de forje 64% etc. **Diferențele apar ca o consecință directă a indicelui scăzut al schimburilor care, la ambele întreprinderi, nu depășește 1,6.** Așadar, mașinile sînt utilizate într-un schimb și jumătate, maxim două, restul timpului rămînînd inactive Este concludent faptul **că numai la Uzina de vagoane datorită neprogramării funcționării utilajelor în 3 schimburi, a reparațiilor accidentale, a neprevenirii cauzelor care provoacă stagnări, s-au irosit în acest an circa 300 000 ore-mașini din fondul de timp disponibil, ceea ce echivalează cu o pierdere de producție de aproape 40 milioane lei.**

Există serioase carențe și în ce privește UTILIZAREA SUPRAFEȚELOR DE PRODUCȚIE. La Uzina de vagoane sînt hale (sudură-montaj) unde pe anumite suprafețe există o îngrămădeală de utilaje, oameni și materiale, încît nu te poți mișca, în timp ce pe altele locurile sînt libere, neeconomicos folosite. La fel stau lucrurile și în secțiile de montaj, atît la Uzina de vagoane, cît și la Uzina „Strungul“.

Existența unor atari stări de fapt își are, firește, și cauze. Ca urmare a amplei analize efectuate, ansamblul neajunsurilor își are originea, după părerea noastră, ÎN SLABA ORGANIZARE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII.

Se știe că, an de an, marea majoritate a întreprinderilor își lărgesc nomenclatorul de producție, asimilînd produse noi. Intrarea în producție de serie a acestora, impune o pregătire minuțioasă a întregului proces de fabricație. Adesea, **unii conducători de întreprinderi** (în cazul nostru mai ales la Uzina de vagoane) **concentrați asupra realizării producției curente, neglijează sarcinile de perspectivă.** Neasimilînd din timp produsele noi, nepregătind fabricația de serie a acestora în termenele prevăzute, se ajunge la situația ca aceea de la Uzina de vagoane cînd termenele se replanifică, pentru ca apoi 3—4 produse să se suprapună în procesul de însușire, afectînd astfel negativ întreaga desfășurare a producției.

● *Neritmicitate... planificată*

ALĂTURI de acestea, o influență nefavorabilă asupra mersului producției a avut-o și PLANIFICAREA OPERATIVĂ pe trimestre și luni, a sarcinilor în raport cu prevederile planului de stat anual. La Uzina de vagoane, de pildă, s-a prevăzut a se realiza în primul semestru doar 46,5% din sarcina anuală de plan, rămînînd ca în cea de-a doua parte a anului să se atingă 53,5% **și aceasta în condițiile cînd trebuie însușite și puse în fabricație de serie 5 noi sortimente.**

Efectele unei asemenea planificări neraționale a sarcinilor de plan se desprind clar din modul în care se asigură RITMICITATEA PRODUCȚIEI. La ambele uzine, mai bine de 55—65% din planul lunar se realizează în decada III-a, firește cu eforturi mari, cu prețul suprasolicitării atît a mașinilor, cît și a forței de muncă. Această stare de lucruri este generată de slaba organizare a producției pe întreprindere, secții și locuri de muncă. Două decade pe lună se aleargă după materiale (multe din ele existente în întreprindere, dar risipite), se pistonează la unele secții în vederea urgentării comenzilor, se refac documentații, se fac remanieri, finisări etc. Oare asemenea situații, care aduc serioase prejudicii producției, nu puteau fi sesizate și eliminate operativ?

● *Neglijarea unor factori esențiali: organizarea fluxurilor de producție și a transportului*

RĂMÎNERILE în urmă în realizarea planului se datorează și ÎNTÎRZIERILOR ȘI GREȘELILOR ÎN ELABORAREA UNOR DOCUMENTAȚII TEHNICE, ÎN STABILIREA UNOR TEHNOLOGII DE FABRICAȚIE NECORESPUNZATOARE. La Uzina de vagoane, marea majoritate a aparatului tehnico-ingineresc țintuit în birouri de rezolvarea unor hîrtii, multe din ele inutile, n-a mai confruntat realitatea de pe teren cu soluțiile tehnice și indicațiile date. Aceasta a atras după sine stagnări în procesul de producție, ca urmare a reconsiderării unor soluții elaborate, a schimbărilor dese în executarea unor sortimente etc., ceea ce a dus la dezorganizarea liniilor tehnologice, a fluxurilor de fabricație. Desele schimbări de sortimente și ritmuri, cum au fost cele de la vagonul gondolă, G.V.A.S. și platforma C.F.R., scoaterea sau repunerea în fabricație a multor produse, s-au soldat cu sute de ore consumate neproductiv. Numai pentru introducerea pe fluxul de fabricație a vagonului platformă s-au irosit aproximativ două luni și jumătate, interval în care pe liniile de fabricație respective nu s-a realizat nimic.

Tot la această uzină insuficienta organizare a fabricației a condus la existența unor fluxuri neraționale în procesul de producție, la transporturi încrucișate **de materiale și de subansamble. Unele subansamble, cum este semisuportul de arc, în loc să circule în procesul de fabricație pe un drum drept pentru efectuarea diferitelor operații, se perindă înainte și înapoi prin secții — de la debitare — forjă, debitare, pregătire-montaj, pregătire-finisaj. Jumătate din timpul afectat pentru executarea sa îl ocupă de fapt plimbările. De altfel, fluxurile neraționale, determină ca în uzină să se manipuleze și să se transporte peste 500 tone de material zilnic, în loc de jumătate cît ar fi necesar. De aici, consum ridicat de forță de muncă, dezorganizare în cooperarea dintre secții etc.**

Revenind la problema TRANSPORTULUI UZINAL — factor de mare importanță în asigurarea la timp cu cele necesare a planurilor de muncă — trebuie spus că în uzinele amintite, acest sector a fost scăpat aproape total din vedere. În loc să se studieze și să se pună la punct fluxurile de producție, să se definitiveze unele probleme de conteinerizare sau mecanizare a operațiunilor de transport a pieselor și subansamblelor, la Uzina de vagoane, **de pildă, s-a „promovat“ sistemul de umflare a aparatului din transport (lucrează manual în acest sector 500 de oameni), iar cei ce au nevoie de materiale de prelucrat trebuie să și le transporte, de cele mai multe ori, singuri. De aici, stagnări în funcționarea mașinilor, productivitate scăzută.**

● *Nominalizarea planului la jumătatea anului sau înainte de începerea lui?*

ADESEA, la deficiențele interne, s-au adăugat și lipsurile din afară, tot ca o consecință a unei insuficiente organizări și previziuni. Faptul că la Uzina de vagoane, NOMINALIZAREA unei bune părți din plan pe 1969 a fost definitivată abia în cursul lunilor februarie-iunie, creîndu-se astfel incertitudini în realizarea unor sortimente, nu s-a putut stabili un plan rațional de aprovizionare tehnico-materială, cît și cooperări certe cu diferite întreprinderi. Dacă previziunile în aprovizionare și cooperare s-ar fi făcut pe baza unor cunoașteri certe a unui plan nominalizat, încă cu cîteva luni înainte

V. BOESCU
L. ȚINTEA

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În industria de îngrășăminte chimice

Restanțe și necorelări de indicatori

An de an, industria chimică producătoare de îngrășăminte a obținut însemnate depășiri de plan. Și în 1969 realizările, în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut, sînt mult mai substanțiale. Cu toate acestea, pe ansamblul întreprinderilor din industria îngrășămintelor chimice, pe primele trei trimestre ale anului în curs sarcinile de plan la producția marfă și productivitatea muncii nu au fost îndeplinite, depășindu-se totodată numărul mediu scriptic planificat de salariați.

Această stare necorespunzătoare de lucruri a fost determinată, în special, de deficiențele ivite în activitatea Combinatului chimic-Craiova și a celui de îngrășăminte chimice de la Turnu-Măgurele. Exploatarea nerațională a instalațiilor tehnologice și calitatea necorespunzătoare a lucrărilor de întreținere și reparații, de pildă, au dus la întreruperi în procesul de producție care, numai în trimestrul III al anului curent, au însumat la Combinatul chimic Craiova (instalația de amoniac) peste 1000 ore, iar la Combinatul de îngrășăminte chimice-Turnu Măgurele (instalațiile de azotat cristalin, uree și îngrășăminte complexe) mai mult de 800 ore.

Pe lîngă întreruperile în funcționarea utilajelor, au apărut numeroși „pori“ și în timpul de lucru al muncitorilor, fapt ce a determinat realizarea unor indici scăzuți de utilizare a fondului de timp maxim disponibil: Combinatul chimic-Craiova a obținut în trimestrul III a.c., de pildă, un indice de 96,5%, iar Combinatul de îngrășăminte de la Turnu Măgurele — de 97,4%.

Opririle în funcționarea instalațiilor tehnologice cît și pierderile ivite în utilizarea timpului de muncă (mii de ore-om absențe nemotivate) au determinat, la cele două combinate amintite, pierderi însemnate de producție. În primele 9 luni, cel de la Turnu Măgurele a înregistrat un minus de peste 42 000 tone îngrășăminte azotoase, iar cel de la Craiova de aproape 34 000 tone.

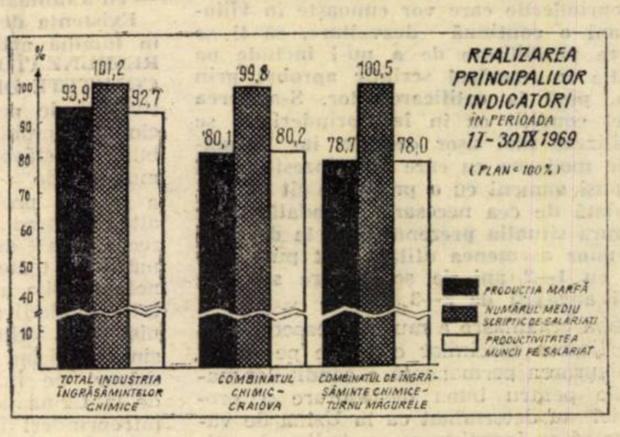

Firește, pentru redresarea situației au fost luate măsuri. Totul depinde însă de operativitatea aplicării lor, de creșterea răspunderii pe toate verigile de producție pentru realizarea planului.

de începerea anului, uzinele în cauză și, mai ales, cea de vagoane n-ar fi fost puse în situația grea din prezent. De aici concluzia că **organizarea producției nu trebuie făcută în pripă și oricum, ci pe baze de studii aprofundate, pe căi și soluții realiste.** De altfel, trebuie spus că, deși de ani de zile, revista noastră cît și alte publicații au sugerat de nenumărate ori ideea ca **sarcinile de cooperare să facă parte integrantă din planul uzinelor furnizoare** (măsură eficientă ce poate introna o disciplină riguroasă în respectarea obligațiilor asumate prin contracte), ea n-a fost încă însușită de ministere. Aceasta duce, în continuare, la situații cînd se livrează oricum, dar nu la termenele și la calitatea stabilite. Pentru Uzina de vagoane colaboratorii — **„Progresul"-Brăila, „23 August"-București, „Nicolina"-Iași, A.R.M.R.-Pașcani etc.** sînt în bună măsură copărtași la neasigurarea ritmicității producției și la nelivrarea în termen a produselor finite.

S-ar mai putea enumera și alți factori care au avut o influență negativă asupra încărcării raționale a capacităților de producție. Ceea ce se desprinde esențial însă din exemplificările date, este **necesitatea luării tuturor măsurilor de organizare care, în prezent, condiționează producția, în așa fel încît mașinile și utilajele să poată funcționa continuu și cu maximum de randament, ca suprafețele de producție să fie repartizate rațional în procesul de fabricație, obținîndu-se de pe fiecare metru pătrat producții cît mai mari.**

● *Un paradox: zeci de mii de ore absențe nemotivate, dar 500 000 de ore suplimentare*

RĂMÎNERILE în urmă la ambele uzine nu pot fi explicate numai prin deficiențele manifestate în utilizarea cu totul nesatisfăcătoare a capacităților de producție. Multe consecințe negative puteau fi dacă nu preîntîmpinate, cel puțin atenuate, dacă ar fi existat o mai susținută preocupare pentru FOLOSIREA EFICIENTĂ A FORȚEI DE MUNCĂ ȘI A TIMPULUI DE LUCRU.

Hotărît lucru, produsele de înaltă tehnicitate pe care le realizează atît Uzina de vagoane, cît și Uzina Strungul — produse care capătă, an de an, o tot mai mare recunoaștere pe piața externă — necesită cadre de muncitori de înaltă calificare. În ambele uzine s-au depus și se depun eforturi pentru asigurarea acestora. Dar ca și în alte întreprinderi constructoare de mașini, care au cunoscut o impetuoasă dezvoltare în anii construcției socialiste, numărul muncitorilor cu o înaltă calificare, nu acoperă în întregime nevoile, mai ales la unele lucrări de înaltă tehnicitate. De aici, necesitatea de a utiliza cît mai eficient și productiv forța de muncă, îndeosebi cadrele cu o înaltă pregătire profesională. Or, așa cum arată faptele, și în această direcție s-au manifestat lipsuri serioase. La Uzinele de vagoane, oamenii au fost transferați zilnic de la locurile lor de muncă, pentru a scoate din impas alte sectoare; au fost transferați după așa-zisele „nevoi" de producție în cursul unei singure zile de cîteva ori, ajungîndu-se în situația de a nu se mai cunoaște unde activau, ce au lucrat pentru a li se plăti munca prestată. De altfel, în ambele uzine, prevederile de plan la productivitatea muncii pe cele 9 luni ale anului nu au fost realizate („Strungul" — 97,5%, Uzina de vagoane — 84,5%).

Întrucît, în prezent ambele uzine utilizează numeroase cadre în curs de pregătire la activități calificate, care grevează asupra nivelului de realizare a productivității muncii, ar fi poate util, mai ales în întreprinderile care vor cunoaște în viitorii ani o continuă dezvoltare, să li se creeze posibilitate de a nu-i include pe aceștia în numărul scriptic aprobat prin plan, pînă la calificarea lor. S-ar crea astfel condiții ca în întreprinderi să se stabilizeze mai ușor cadrele, iar la mașinile moderne cu care sînt înzestrate să fie puși oameni cu o pregătire cît mai apropiată de cea necesară. Totodată s-ar înlătura situația prezentă cînd la deservirea unor asemenea utilaje sînt puși ucenici cu 1—2 ani de școlarizare sau oameni angajați de 2—3 luni.

Slaba organizare a muncii, respectiv nerepartizarea sarcinilor concrete pe om și neasigurarea permanentă a condițiilor materiale pentru buna desfășurare a producției, au determinat ca la Uzina de vagoane să se înregistreze un indice de utilizare a fondului de timp maxim disponibil de numai 93%, iar la Uzina „Strungul" de aproximativ 94%. **La Uzina de vagoane, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, învoirile și absențele nemotivate au înregistrat o creștere de peste 80% și, respectiv, de aproape 100% totalizînd pierderi de 188 000 ore-om timp în care se puteau executa circa 200 vagoane gondolă. De altfel, în ambele uzine indicele de utilizare a timpului de lucru nu a cunoscut în ultimii ani o îmbunătățire, ceea ce ilustrează că mijloacele utilizate pentru întărirea disciplinei în muncă nu s-au dovedit a fi cele mai eficiente. Bunăoară, la Uzina „Strungul", indicele de utilizare a timpului de lucru pe trimestre a variat între 93,5—95,4% în 1967, între 92,95—94,4% în 1968, iar în acest an între 91,5—95,2%. Ilustrativ este și faptul că dacă în trim. I.1968 au fost consemnate la aceeași uzină 5 100 ore/om absențe nemotivate, în trim. II.1969, volumul acestora a crescut la 11 838 ore/om. Într-o oarecare măsură, cadrele de conducere explică această situație prin creștere, de la un an la altul, a numărului salariaților. Poate însă rezista acest argument cînd numărul salariaților nu s-a dublat în decurs de un an, așa cum s-a întîmplat cu numărul absențelor?**

Cauzele acestei situații trebuie căutate, în special, în deficiențele în organizarea locurilor de muncă, în mijloacele insuficient utilizate pentru intronarea unei discipline ferme. Faptul că în primele două decade ale lunii s-a intronat obiceiul de a nu se realiza decît o mică parte din plan — neexistînd condiții create pentru mai mult — unii muncitori se învoiesc de la lucru, iar alții lipsesc nemotivat. Lipsurile de la lucru ca și folosirea incompletă a timpului productiv, sînt însă acoperite prin ore suplimentare. La Uzina de vagoane au fost efectuate în primele 8 luni ale anului peste 500 000 ore suplimentare, iar la Uzina „Strungul" peste 140 000 ore. **Era oare necesară prelungirea timpului de lucru în condițiile în care cele 8 ore de muncă nu au fost utilizate integral și productiv? Evident că nu. În această privință poartă răspunderea și conducerea ministerului de resort care a aprobat cu ușurință orele suplimentare, trecînd cu vederea deficiențele manifestate în întreprinderile respective.**

● *Asistența tehnică și disciplina tineretului, un lucru uitat*

LA ORA actuală, în ambele uzine, lucrează un număr mare de cadre tinere (care nu depășesc o vechime în producție de 3—4 ani). Eforturile ce le depun aceștia pentru a suplini lipsa de experiență, sînt vizibile. Mulți dintre muncitorii tineri reușesc ca, într-o perioadă scurtă, să execute lucrări care depășesc gradul lor de încadrare. Dar tot atît de adevărat este că o bună parte se înscrie greu în ritmul de lucru al uzinelor, în atingerea prevederilor productivității muncii. Dacă ASISTENȚA TEHNICĂ (ambele uzine dispun de un aparat tehnic numeros și capabil) ar fi asigurată în toate sectoarele cheie ale producției, dacă maiștrii și-ar îndeplini cu conștiinciozitate și răspundere rolul lor de conducători și organizatori ai producției — în toate schimburile și locurile de muncă — situația s-ar prezenta cu totul altfel. Din păcate, aparatul tehnic se ocupă, în mare măsură, de dispecerat, iar defecțiunile existente în distribuirea materialelor la locurile de muncă, în cooperarea între secții, îl reține majoritatea timpului cît stă în uzină.

Neutilizarea eficientă a capacităților de producție și a forței de muncă, oglindită în nivelul scăzut de realizare a productivității muncii, a condus la diminuarea posibilităților ambelor uzine de a-și realiza indicatorii financiari. La Uzina de vagoane, prețul de cost planificat a fost depășit în primele 8 luni ale anului cu peste 8,5 milioane lei, iar la Uzina „Strungul" — cu 5 milioane lei.

Existența deficiențelor semnalate scoate în lumină activitatea și STILUL NECORESPUNZĂTOR DE MUNCĂ AL UNOR COMITETE DE DIRECȚIE. Înlocuirea activității de perspectivă, de analiză judicioasă a problemelor esențiale impuse de buna desfășurare a producției, printr-o muncă de dispecerat, de rezolvare a unor probleme de la o zi la alta, antrenarea comitetelor de direcție în dezbaterea unor chestiuni mărunte, toate la un loc au avut efecte nefavorabile asupra bunei gospodăriri a întreprinderilor. Recent, conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, analizînd aceste stări de fapt a luat măsuri de înlocuire a vechii conduceri de la Uzina de vagoane, a ajutat ambele întreprinderi în stabilirea unor planuri de măsuri tehnico-organizatorice — pe baza studierii temeinice a fiecărui loc de muncă — și a detașat cadre de specialitate pentru a sprijini realizarea sarcinilor de plan pe anul în curs. Totodată, au fost luate măsuri ca întreprinderile cooperatoare să-și respecte întocmai obligațiile. În acest fel, s-a creat un climat mai favorabil îndeplinirii sarcinilor zilnice de plan, cît și a recuperării restanțelor pînă la sfîrșitul anului. Dar de ce toate acestea abia în... ceasul al 12-lea?

RAPORTARE REALĂ ȘI NU DENATURATĂ A CHELTUIELILOR NEPRODUCTIVE!

UN ROL important în prevenirea și eliminarea pierderilor îl joacă și evidența și înregistrarea lor în contabilitatea întreprinderii.

Instrucțiunile în vigoare pentru completarea dărilor de seamă statistice, precum și regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost al producției industriale prevăd că în categoria „pierderilor din întreruperi" se cuprind: salariile de bază cuvenite muncitorilor pe timpul întreruperii, diferențele de salarii în cazul cînd muncitorii au fost întrebuințați în acest timp la alte munci mai puțin calificate, cheltuielile cu combustibilul și energia consumate neproductiv. Calculate astfel, aceste cheltuieli, pe întreaga industrie republicană, nu se ridică, într-un an, decît la aproximativ 20—30 milioane lei. Ori, pierderile datorate întreruperilor în producție sînt în realitate mult mai mari.

În scopul de a prezenta volumul pierderilor rezultate din întreruperile neplanificate în folosirea utilajelor, respectiv a cheltuielilor neeconomicoase care se efectuează cu această ocazie, am ales un număr de 20 de întreprinderi industriale de interes republican din județul Maramureș, la care am efectuat unele calcule în acest sens.

Pe semestrul I 1969, în cele 20 de întreprinderi s-au înregistrat — conform metodologiei în vigoare — 2 972 000 lei cheltuieli neeconomicoase. Din această sumă, pierderile din întreruperi (salarii, combustibil, energie), nu reprezintă decît 181 000 lei și se localizează la următoarele patru întreprinderi: Întreprinderea forestieră Baia Mare (31 000 lei), Întreprinderea forestieră-Sighetul Marmației (27 000 lei), Complexul pentru industrializarea lemnului-Sighetul Marmației (1 000 lei), fabrica de tricotaje „Unitatea"-Sighetul Marmației (122 000 lei).

Investigațiile făcute în continuare au scos în evidență un volum ridicat de pierderi de timp în folosirea utilajelor care, transformate în lei, reprezintă sume destul de mari de cheltuieli neeconomicoase. Astfel, la Uzina mecanică de mașini și utilaj minier din Baia Mare nu se evidențiază pierderi din întreruperi în producție. În schimb însă, din analiza folosirii fondului de timp planificat pentru lucru al utilajelor rezultă că acest indice a fost în semestrul I a.c., de numai 95,7 la sută. Cunoscînd că, fondul de timp planificat pentru lucru s-a calculat prin scăderea din fondul de timp calendaristic al tuturor utilajelor a orelor necesare pentru revizii și reparații, precum și a schimburilor neprogramate, ar fi fost normal ca acest indice să se realizeze sută la sută sau chiar să fie depășit. Totuși, orele de întreruperi datorate reparațiilor accidentale, lipsei de comenzi și de materiale, au condus la 4,3 la sută pierderi de timp față de cel planificat. Dacă în acest timp, uzina nu a avut pierderi din salarii achitate pentru întreruperi (muncitorii au fost folosiți la alte munci) și nici din combustibil și energie (secțiile ca atare au funcționat, numai unele utilaje au stagnat), în schimb însă ea a fost obligată să calculeze amortismentul ca și cum utilajele ar fi funcționat. Făcînd abstracție de faptul că fondul de timp planificat nu reprezintă decît 60 la sută din cel calendaristic și acceptînd că cei 672 532 lei amortisment plătit în semestrul I a.c. la categoria a IV-a mașini, utilaje și instalații de lucru, corespund, în condiții normale, unei utilizări de 100 la sută a fondului de timp planificat, rezultă că pierderile din amortismentul plătit în timpul întreruperilor neplanificate se ridică la 28 919 lei (672 532 lei × 4,3 la sută). Asemenea cheltuieli neeconomicoase s-au înregistrat și la alte întreprinderi din județ în cursul semestrului I a.c (vezi tabelul nr. 1).

Pe ansamblul întreprinderilor de interes republican din județul Maramureș, pierderile din întreruperile neplanificate ale utilajelor, întruchipate în amortisment trecut în mod neeconomicos pe costuri, se ridică — evaluate pe baza calculațiilor de mai sus — la aproximativ 3,4 milioane lei, la sfîrșitul semestrului I. 1969.

O ALTĂ CATEGORIE de pierderi din întreruperi, în general cu un volum mai mare decît cea amintită mai sus, provine din nefolosirea, pe o perioadă mai îndelungată de timp, a unor utilaje. Această nefolosire poate fi cauzată, alături de lipsa consecutivă de materie primă, piese de schimb, muncitori specialiști, posibilități de desfacere, și de alte motive cum sînt: punerea în disponibilitate a utilajelor datorită faptului că nu corespund specificului producției, procurarea lor anticipată lansării producției respective, schimbarea soluțiilor tehnologice etc. De asemenea, unele utilaje sînt casate înainte de expirarea duratei lor de serviciu, iar altele, fiind propuse pentru casare înainte de termen, stau nefolosite. Pe toate aceste perioade se plătește amortismentul, fără ca utilajele respective să producă, sau — în cazul utilajelor casate înainte de termen — se trece pe costuri, în mod eșalonat, valoarea rămasă neamortizată. Aprecierea dacă aceste din urmă cheltuieli au fost neeconomicoase sau nu, trebuie făcută de la caz la caz, prin prisma eficienței economice. Evident că folosirea unui utilaj învechit, distrus, sau uzat din punct de vedere moral și care are un randament mult scăzut, consumînd multă energie și solicitînd dese reparații, este mai puțin rentabilă decît scoaterea lui din uz — chiar neamortizat complet — și procurarea altuia cu performanțe economice și tehnice ridicate. În acest caz, deși cheltuiala cu valoarea neamortizată trebuie suportată de întreprindere, scoaterea lui din uz își găsește motivarea economică. În majoritatea cazurilor însă, casarea înainte de termen a utilajelor sau nefolosirea lor pe perioade mai îndelungate nu se datorește unor asemenea cauze, ci altora, subiective în întreținerea și exploatarea lor și deci și cheltuielile cu amortizarea aferente sînt neeconomicoase.

Pe ansamblul întreprinderilor de interes republican din județul Maramureș, în cursul semestrului I 1969, au existat un număr de 550 de mijloace fixe casate sau propuse pentru casare, dar a căror durată de serviciu nu a expirat încă. Valoarea inițială a acestora era de 10,5 milioane lei, iar valoarea rămasă neamortizată, care a început să fie deja trecută pe costuri și se continuă în mod eșalonat, pînă la completa recuperare, fără a se aduce vreun folos producției, se ridică la aproape 5,5 milioane lei. Valoarea reziduală recuperabilă fiind scăzută, rezultă, că în aceste întreprinderi, prețul de cost este încărcat cu sume apreciabile de cheltuieli neeconomicoase de acest gen.

Din analiză a rezultat că la unitățile industriale de subordonare republicană din județul Maramureș, în semestrul I a.c., față de 181 000 lei cheltuieli neeconomicoase raportate la „pierderi din întreruperi" ele au fost, în realitate, de cel puțin 9,1 milioane lei.

Evidențierea cheltuielilor neeconomicoase nu constituie un scop în sine. Ea trebuie să contribuie la reducerea și prevenirea lor și prin aceasta, la creșterea eficienței economice.

Alexandru ADAMEK
doctorand în economie

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Denumirea întreprinderii	Indicele de folosire a fondului de timp planificat pentru lucru al utilajelor de producție %	Timp nefolosit față de cel planificat %	Amortisment plătit la grupa a IV-a (mii lei)	Amortisment plătit neeconomicos col. 2 × col. 3 (mii lei)
A	B	1	2	3	4
1.	U.M.M.U.M. Baia Mare	95,7	4,3	673,0	28,9
2.	C.I.L. Sighetul Marmației	97,1	2,9	3167,0	91,8
3.	„Unitatea"-Sighetul Marmației	82,0	18,0	825,0	148,5
4.	Topitoria de in Ulmeni	92,0	8,0	88,0	6,6
5.	„Agrofruct"-Baia Mare	82,0	18,0	89,0	16,0

REFLECȚII

CERCETAREA OPERAȚIONALĂ

acad. Grigore C. MOISIL

— Spuneai că știința numită fundamentală nu rezolvă în mod direct problemele ce i le pune tehnica, ci tehnica trebuie să-și rezolve ea problemele ei cu ajutorul rezultatelor obținute de știință.

— Exact.

— Îmi explicai, pare-mi-se, că un matematician nu poate învăța toate ramurile tehnicii și economiei, ca să poată înlocui pe inginer și pe economist, fiind totodată matematician.

— Și asta e exact.

— Dar atunci, un economist sau un inginer crezi că poate învăța toate capitolele matematicilor de care are nevoie?

— Tot atît de puțin. Matematica a devenit o știință atît de vastă încît nici măcar un matematician n-o poate ști toată. Ea progresează atît de repede încît nu te poți ține la curent cu ce se produce nu numai într-una din disciplinele ei (algebră, geometrie, logică matematică etc.), dar nici măcar într-unul din micile lor capitole (de exemplu: aplicațiile logicii la studiul automatelor). Mai mult decît atît: un matematician nu mai poate fi la curent nici măcar cu lucrările ce-și au originea într-una din lucrările sale.

Cum aș putea deci bănui că un inginer sau un economist (sau un lingvist, un genetician etc.) ar putea cunoaște toată matematica de care are nevoie. Să nu uităm că în afară de matematică și de inginerie, un inginer mai trebuie să știe și fizică, chimie, ba și economie și chiar psihologie și sociologie. Iar un economist mai trebuie să aibă idee de unele procese tehnologice, de fizică și chimie, de legislație și de cîte și mai cîte. Iar și unul și altul nu poate să nu știe și ceva despre calculatoare. E complicat.

Problema se pune altfel.

Între economist, de pildă, și matematician trebuie să aibă loc un continuu *dialog* atunci cînd „se pune în ecuații" o problemă de economie matematică. Economistul „răspunde" de corectitudinea condițiilor economice, matematicianul de corectitudinea formulării matematice. Adesea trebuie să intervină și tehnologul, care cunoaște desfășurarea procesului tehnologic. E bine ca această triadă, căreia i se adaugă și un psiholog, și un sociolog, care conține poate mai mulți matematicieni, mai mulți economiști, mai mulți tehnologi și, cu siguranță, și programatori de calculatoare, poate, dacă găsește, și ciberneticieni, informaticieni și care astfel formează un grup de „cercetare operațională", să lucreze împreună și să-și formeze „un limbaj comun".

Astfel, matematicianul va deveni și puțin economist, puțin tehnolog, puțin sociolog, economistul va deveni și puțin etc. etc. etc.

Ceea ce ar fi rău, ar fi ca matematicianul să-l înlocuiască pe economist, acesta pe inginer, sau ca toți la un loc să nu facă decît psihologie și sociologie. În genere un astfel de grup se creează în jurul unui calculator; e bine. Sau la un restaurant; și atunci e bine.

Crearea unui limbaj comun este o necesitate. Limbajul comun în evul mediu era latina; azi e matematica. Limba latină e o limbă ce e reputată ca fiind foarte precisă și foarte nuanțată. Se spune că și matematica ar avea aceleași calități; unii zic că în mai mare măsură. Mai au o trăsătură comună: ca să le știi trebuie să le înveți.

Matematicianul nu descoperă el fenomenele economice, după cum legile mecanicii, ale fizicii, ale limbii nu sînt descoperite de matematicieni. Cel ce trebuie să cunoască fenomenele economice e un economist; ca să le pună în ecuații trebuie să știe matematica. Matematicianul studiază ecuațiile, trage consecințe și prezintă aceste consecințe tot economistului. Analog pentru fenomenele mecanice, electrice, magnetice, moleculare, atomice sau nucleare. Fizicianul cunoaște fenomenele și le pune în ecuații. Matematicianul studiază ecuațiile și prezintă fizicianului consecințele pe care acesta le compară cu experiența.

Evident, separația nu este atît de casantă cum ar reieși din expunerea de mai sus. Omul e mai mult matematician și puțin fizician, destul de matematician dar mai ales fizician ș.a.m.d. Nu numai nuanțele ce le știm exprima într-o limbă naturală, ci mult mai multe, mult mai fine sînt nuanțele ce apar în viață. A fi matematician sau economist sau tehnolog poate că nu e o caracteristică, ci o tendință. De aceea se pot forma grupuri de cercetare operațională bine sudate. Altele, care se împrăștie ca o floare de păpădie.

De fapt, a fi matematician inseamnă a vedea într-o problemă interesul ei matematic. A fi economist înseamnă a vedea interesul ei economic ș.a.m.d.

Matematicianul e interesat de teoreme și de demonstrațiile lor, de structura axiomatică a unei teorii, pe scurt: de matematică în abstracțiunea și generalitatea ei.

— Avem nevoie de așa ceva?

— Cînd spunem că avem nevoie de matematică înseamnă că avem nevoie și de așa ceva.

— De demonstrații?

— Ca să stăpînim concretul.

— De demonstrații?

— Ca să fim siguri că teoremele sînt adevărate.

— De teoreme?

— Ca să putem rezolva problemele.

ANCHETĂ SOCIOLOGICĂ

LOCUL ȘI RĂSPUNDEREA INGINERULUI ÎN ÎNTREPRINDERE

ÎNFĂPTUIREA amplului program de dezvoltare a economiei noastre naționale solicită, așa cum s-a subliniat la Congresul al X-lea al partidului, nu numai mari eforturi materiale și financiare ci, concomitent, o apropiere cît mai strînsă a intelectualului specialist de locul în care se făuresc bunurile materiale. În mod deosebit aici, în contactul strîns și permanent cu nevoile și cerințele vieții, specialistul își poate valorifica larg, deplin și nemijlocit capacitatea profesională, inițiativa, spiritul creator, corespunzător avantajelor relațiilor de producție socialiste.

Între intelectualii specialiști, un loc important îl ocupă INGINERII DIN UZINĂ, al căror număr este în continuă creștere. Socotiți oameni indispensabili ai producției, sînt ei utilizați cu maximum de randament? Aceasta a fost, în esență, întrebarea de la care am pornit investigația sociologică privind integrarea profesională a inginerilor.

Tematica a fost axată pe următoarele aspecte principale:

- *Personalitatea și autoritatea inginerului.*
- *Gradul de aderență al inginerilor la problemele fundamentale ale uzinei.*
- *Eficiența structurilor organizatorice.*

Pentru anchetă am ales — după o investigare pilot, făcută în mai multe întreprinderi — **Uzinele de mașini electrice din București.** *De ce? Înainte de toate pentru că aici își desfășoară activitatea 129 ingineri; structurile organizatorice în care ei activează erau socotite, la începutul investigației, ca fiind așezate pe o bază relativ stabilă.*

Din numărul total al inginerilor au răspuns întrebărilor din chestionarul nostru 52, adică aproximativ 67%. Care sînt principalele concluzii ce se desprind?

● Parte integrantă în angrenajul complex al producției

O SUMARĂ privire a datelor statistice privind evoluția pe mai mulți ani a dinamicii principalilor indicatori de plan reliefează sporuri simțitoare, indisolubil legate de contribuția tehnică și științifică a inginerilor, ca și prestigiul în creștere a produselor acestei uzine. Un alt fapt nu lipsit de semnificație: **mulți ingineri sînt autori de inovații de prestigiu** sau de soluții tehnico-constructive de mare însemnătate care, fie că au devenit larg cunoscute sau au rămas în „anonimat", reprezintă succese ale întregii uzine. Or, tocmai asemenea contribuții formează suportul principal care face ca inginerul să se bucure de prestigiu, de autoritate, să reprezinte, în multe privințe, o personalitate distinctă și marcantă în uzină.

Ca o caracteristică evidențiată și în ancheta noastră, este faptul că în uzină **o mare grijă se acordă repartizării inginerilor în diferite sectoare** (productiv, concepție, proiectare, economic-administrativ, laboratoare, alte servicii etc.) **în funcție de specialitatea lor. 43** din numărul celor chestionați au răspuns **afirmativ** la întrebarea dacă în actualul sistem de organizare îndeplinesc o funcție corespunzătoare pregătirii de specialitate și numai 9, în special din rîndul tinerilor absolvenți, au indicat inexistența acestei concordanțe. În relație strînsă cu aceasta, **91%** din cei supuși investigației au răspuns negativ tentației de a lucra într-un alt colectiv decît cel în care se află în prezent și doar 2% și-au manifestat dorința de a părăsi uzina spre a se integra în altă colectivitate.

Două concluzii prealabile ni se par a se impune: procesul de integrare socio-profesională a inginerului în colectivitatea dată se află într-un stadiu avansat iar, pe de altă parte, pentru o altă muncă (e vorba de cei cuprinși în procentul de 2%), motivarea opțiunii se întemeiază pe considerente de ordin familial sau de altă natură (dorința de a fi profesori la o școală cu profil tehnic, de exemplu) care, evident, nu sînt o urmare a unor conflicte de muncă.

Ar fi însă o eroare ca, pornindu-se de la considerentul că procentul de neintegrați este mic, să se aprecieze problema ca fiind minoră. Și iată de ce: în spatele cifrei de 2% — care reflectă doar situația existentă în interiorul eșantionului — sînt de fapt oameni care, aflați sub presiunea conflictului personal dintre ceea ce fac și ceea ce ar dori să întreprindă, nu se pot valorifica pe deplin ca ingineri specialiști, sau unii se fac chiar simțiți în fabrică prin simpla prezență fizică. Faptul este de ordinul evidenței. În situația în care cerințele lor firești, și prin aceasta omenești, nu pot fi satisfăcute de către uzină, să fie îndrumați spre activități corespunzător planurilor personale, dar, evident, tot în sfera producției materiale nemijlocite. Tot mai mulți specialiști în sociologie industrială sînt astăzi adepții ideii valoroase că **în condițiile producției moderne, randamentul unui inginer este direct și în proporție mare influențat de existența sau inexistența unor conflicte personale interne. Subaprecierea lor se răsfrînge cu rigoare asupra producției, a calității acesteia.**

Dar actualul stadiu de integrare profesională a inginerului la această uzină, trebuie pus în corelație și cu **preocuparea manifestată pentru repartizarea inginerilor pe diferitele trepte ale producției și în funcție de factorii subiectivi materializați în dorințe, aptitudini, pasiuni, preferințe** etc. Cele 25 de răspunsuri afirmative sînt edificatoare pentru a arăta, deopotrivă, gradul preocupării factorilor răspunzători și minusurile existente în acest sens. Ce consecințe are ignorarea criteriilor psiho-socio-profesionale la repartizarea inginerilor — pentru că, trebuie recunoscut, progresele făcute sînt departe de ceea ce este necesar — este ilustrat de remarca pe care o făcea o tînără ingineră: „Am cerut să lucrez în secția de bobinaj, adică în specialitate și unde, efectiv, mi-ar place, m-ar pasiona și ași obține rezultate mai bune. Dar continui și astăzi să fac o muncă care nu-mi dă satisfacții depline".

Care poate fi soluția de rezolvare a acestei dificile probleme? Nu ne propunem ultimul cuvînt. Literatura de specialitate indică frecvent **necesitatea creării unor laboratoare uzinale de sociologie, psihologie și pedagogie, dotate cu specialiști și instrumentar corespunzător pentru studierea și rezolvarea multiplelor probleme social-umane ale microgrupului și, în primul rînd, orientarea și selecția profesională nu numai a inginerilor, ci a tuturor salariaților uzinei.** Laboratoarele de psiho-sociologie industrială, se ocupă azi, deopotrivă, de o gamă foarte largă de aspecte între care și de adaptarea omului la funcția socio-profesională ce-i revine și a acesteia la om, cu tendința de a da prioritate, ori de cîte ori este posibil, celei din urmă.

Nu contestăm nici faptul că o asemenea întreprindere necesită cadre, oameni formați în acest scop. Este o problemă căreia organele în drept trebuie să-i răspundă cît mai repede. Din păcate însă, și independent de această situație, remarcăm și un oarecare dezinteres pentru valorificarea unor experiențe existente. Se știe, bunăoară, că în cadrul secției de psihologie a muncii de la Institutul de psihologie al Academiei există sectoare distincte de psihologia personalului și psihologia inginerească, care sînt deja în posesia unui valoros material științific. Colaborarea pare însă să fie deficitară. Lucrătorii acestei instituții științifice sînt încă departe de a acorda întreprinderilor cel puțin asistență tehnico-științifică pentru ca ele să-și constituie propriile nuclee de cercetare. Pare că persistă înclinația spre acoperirea, cu precădere, a unor zone teoretice din psihologie și mai puțin spre colelarea lor intimă cu problemele curente ale activității fabricilor. Pe de altă parte, cadrele răspunzătoare din întreprinderi își „refuză", poate fără cunoștință, folosirea acestui filon generator, așa după cum am spus-o, a unor idei valoroase. Se întîrzie, apoi, nejustificat publicarea unor materiale informative din literatura de peste hotare, ca și a primelor concluzii ce se desprind din activitatea laboratoarelor de psihologie create experimental la Făgăraș, Brașov etc.

● Un om de creație și nu un „fac — totum"

PLECÎND de la postulatul că specialistul poate face dovada înaltelor sale valori spirituale numai cînd este în contact strîns, nemijlocit, cu problemele fundamentale ale fabricii și secțiilor, am încercat să deducem **raportul între timpul afectat** de inginer îndeplinirii **de sarcini ce necesită pregătirea de specialitate superioară și cel consumat pentru treburi ce solicită cunoștințe medii sau chiar inferioare.** Rezultatele anchetei, evidențiază deficiențe demne de reținut. Și iată de ce: din numărul total al subiecților chestionați nici unul nu ne-a făcut dovada utilizării maxime a experienței și cunoștințelor în direcții de strictă specialitate. Exprimată în procente, situația se prezintă, aproximativ, astfel: **28 afectează zilnic între 20—35% din timp pentru lucrări de strictă specialitate, 9 între 35—65%, 7 între 65—75%, 5 între 75—90% și 3 între 90—95%. Restul timpului este risipit cu îndeplinirea unor atribuții, care după cum spuneam, necesită altă pregătire decît cea obținută de ingineri. De-a dreptul contrariantă este situația că procentele date mai sus suferă mici modificări în servicii fundamentale pentru uzină: constructor șef, tehnolog șef, adică tocmai acolo unde ponderea trebuie s-o dețină, în mod expres, lucrări care să solicite din plin cunoștințele specialistului.**

Răspunzînd unei alte întrebări a anchetei, subiecții chestionați ne-au pus în posesia a trei tipuri principale de lucrări de nivel mediu sau chiar inferioare, executate astăzi de ingineri.

1. Lucrări cu caracter administrativ (note de comandă, bonuri, dispoziții diverse etc.).
2. Lucrări ce intră de drept în atribuțiile tehnicienilor și maiștrilor operativi și desenatorilor (asistență tehnică, desene, schițe de detaliu, elaborarea de documente pentru modificarea unor date din proiectele de execuție etc.).
3. Lucrări privind urmărirea în fabricație a unor repere, subansamble — în unele cazuri — chiar a unor piese, ținerea evidenței producției și foarte multe altele.

În fiecare an, statul nostru alocă învă-

Florin PANTELIMONESCU

(Continuare în pag. 12)

COMBINATUL CHIMICO-METALURGIC

GH. GHEORGHIU-DEJ

BAIA-MARE
str. ELIBERĂRII 15

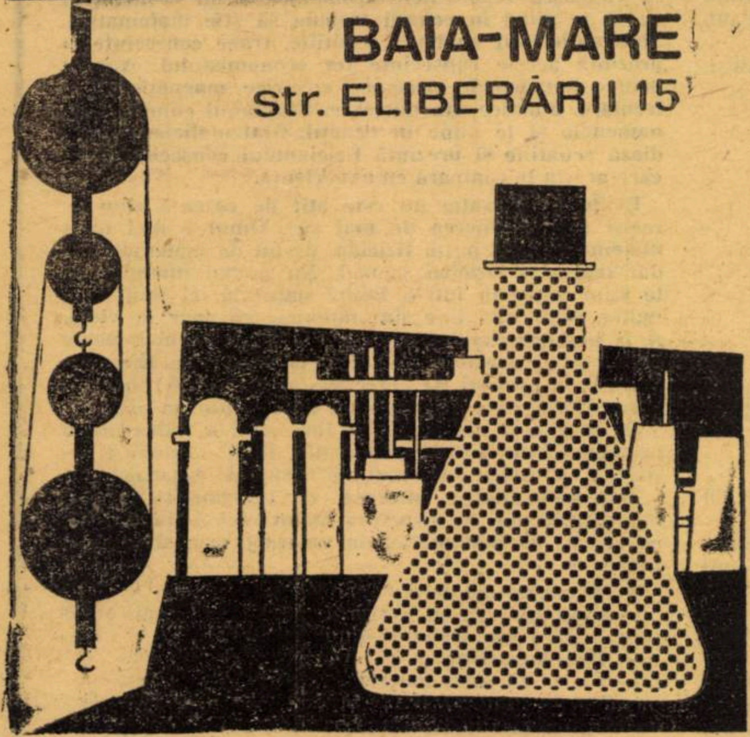

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

- Miniu de plumb;
- Pămînturi decolorante;
- Seleniu pur;
- Tiosulfat de sodiu cristalizat;

precum și instalații de purificare a seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic.

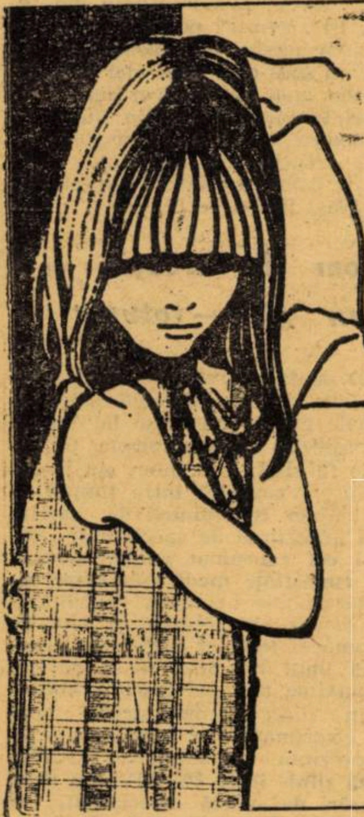

fabrica de confecții FOCȘANI

PRODUCE

pentru copii și adolescenți: costume și rochițe atrăgătoare.

Produsele sînt de calitate superioară, practice, comode și ușor de întreținut.

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEȘTI

produce

Granule pentru industria materialelor plastice:

- Caprolactamă;
- Sulfat de amoniu;
- Ciclohexanol;
- Ciclohexanonă;
- Ciclohexanon oxima;
- Sulfat de hidroxilamă.

UZINA DE PRODUSE SODICE OCNA MUREȘ

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_2CO_3;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3;
- Sodă caustică 98% NaOH;
- Bicarbonat de sodiu industrial;
- Bicarbonat de sodiu alimentar;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic;
- Silicat de sodiu 1/2 și 1/3;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E;
- Clorură de calciu tehnică hidratată;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare;
- Ionosil;
- Sodil;
- Carbonat bazic de magneziu, tehnic și farmaceutic;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

INTREPRINDEREA DE REPARAȚII AUTO SUCEAVA

- Camioane cu oblon autoîncărcător
- Freze cu un rotor pentru deszăpezire instalate pe tractor U. 650
- Palete pentru paletizarea producției de rulmenți
- Diferite tipuri de containere din metal
- Diferite tipuri de role transportoare.

Începînd cu trim. IV a anului 1969 și în cursul anului 1970:

- cărucioare transpalete hidraulice
- macarale hidraulice instalate pe autocamioane SR 113 cu capacitate de 2,5 to.

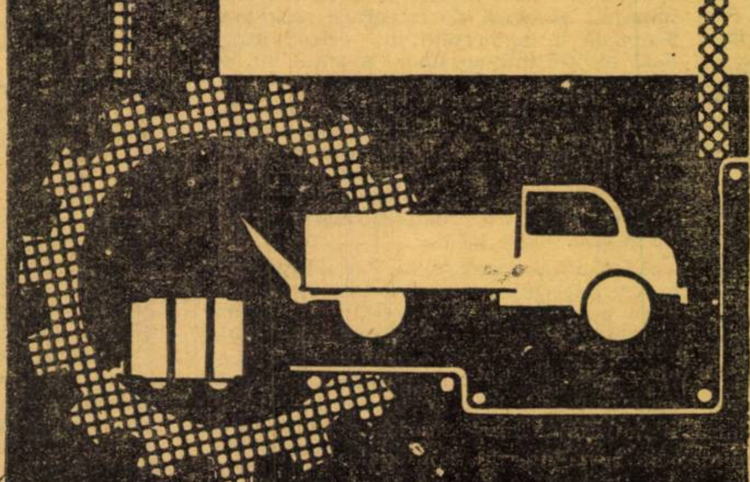

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

MINERALIMPORTEXPORT — A livrat în perioada 14—20 septembrie a.c. circa 33 000 t de ciment din care 500 t pe cale terestră în R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă; 28 000 t pe cale maritimă în Libia, Algeria, Argentina, Insulele Canare; 22 000 mp plăci azbociment în R.P. Ungară, R.D. Germană; 5 900 mp dale marmură concasată, 7 000 mp plăci ceramică glazurate în R.S. Cehoslovacă: 291 200 mp împîslitură de sticlă în R.F. a Germaniei; 980 t piatră de gips, 500 t ipsos în R.P. Ungară; 10 600 mp covor cu suport textil în URSS; 29 500 mp covor fără suport textil, 32 t polietilenă prelucrată în R.S. Cehoslovacă; 188 t pvc prelucrat în R.S. Cehoslovacă, U.R.S.S.

PETROLEXPORT — Între 15—21 septembrie a.c. a livrat 50 000 t motorină în Franța, R.F. a Germaniei, S.U.A. și Italia; 32 000 t păcură în S.U.A., Suedia; 5 000 t benzină auto în Franța; 35 000 t țiței a sosit din import (Iran) pe vasul românesc „Oltenia".

MAȘINIMPORT — A încheiat recent un contract cu firma elvețiană „Schaublin", pentru importul a 13 strunguri revolver de înaltă precizie necesare executării de piese de mecanică fină în valoare de circa 300 000 lei valută.

CHIMIMPORT — A încheiat recent noi contracte: cu firma suedeză „O. K. Oljekonsomenters" pentru livrarea a 100 t acetonă (în prezent se derulează contractul încheiat cu firma „Centrochemija" din Skoplje pentru exportul în R.S.F. Iugoslavia a 300 t acetonă); cu firma „Chemapol" din Praga, pentru exportul a 15 000 t sodă calcinată. În același timp sodă calcinată grea de o puritate de min. 98% se livrează unei fabrici de vată de sticlă din Iran; cu firma „Soiuz Chimexport" din Moscova, pentru livrarea a circa 10 t de cărbune activ destinat industriei alimentare, produs de Uzina chimică din Buzău.

AGROEXPORT — De curînd a încheiat contracte pentru exportul a: 2 150 t fasole în Austria, Elveția, Olanda, Izrael, Liban; 6 400 t mazăre în Anglia, Austria, Olanda, R.F. a Germaniei; 15 000 t semințe de floarea soarelui în Elveția și Japonia; 600 t deșeuri trior în Belgia; 1 000 t rapiță în Italia.

ROMÂNOEXPORT — Contracte încheiate: cu firmele „Rödens Ltd." și „A. A. Roth &. Co." din Anglia, pentru exportul unor mărfuri în valoare de 832 000 lei valută; cu firme din Izrael, R. F. a Germaniei, Belgia și Olanda, pentru exportul de confecții, lenjerie pijamale pentru bărbați și baticuri din mătase artificială în valoare de 3 850 mii lei valută.

TEHNOIMPORT — S-a contractat importul unei instalații de microfilmat cu accesorii și chimicale de la firma „Filmorex" din Franța, precum și un ansamblu analizor pentru spectrometrie de la firma „Intertechnique" Franța; cu firma „N. V. Philips" din Olanda s-a contractat importul de diverse aparaturi electrotehnice.

În perioada 13—19 septembrie a.c. au fost livrate — prin portul Constanța — cu destinația Brazilia și Argentina 19 350 t ciment și 1 500 t cherestea cu destinația Franța. În aceeași perioadă au sosit din import, prin portul Constanța, următoarele mărfuri: 1 200 t caolină din Anglia; 4500 t fosfați din Izrael; 10 000 t zahăr rafinat din Cuba; 1 000 t piei din Argentina; 2 000 t laminate din R.F. a Germaniei; 7 300 t cocs matalurgic din Italia. De asemenea — pe cale terestră — au fost importate următoarele mărfuri din U.R.S.S.: 22 400 t cocs, 18 200 t metale, 88 600 t minereu, 10 500 t apatită și au fost exportate în U.R.S.S. 2 900 t produse lemnoase, 5 600 t produse alimentare, 2 200 t mașini și utilaje.

INVESTIȚII

IN JUDEȚUL ILFOV

NERITMICITATEA DIN 9 LUNI SE VA RĂZBUNA ÎN ULTIMUL TRIMESTRU

FONDURILE de investiții alocate în 1969 pentru dezvoltarea județului Ilfov, reprezintă peste 4% din cele repartizate pe întreaga economie. Pînă la sfîrșitul anului sînt prevăzute să intre în funcțiune peste 245 capacități și obiective și circa 2 000 lucrări specifice sectorului petrol, dintre care unele deosebit de importante pentru economia națională. **La Urziceni,** de exemplu, se înalță noua Fabrică de produse ceramice pentru construcții; **la Oltenița** continuă lucrările aferente celei de a doua capacități de producție la Filatura de fire din fibre chimice și de bumbac; se apropie de sfîrșit lucrările la linia electrică aeriană de 110 Kv, Prundu — Giurgiu; la I.A.S. Buftea, Crevedia și Mihăilești sînt în curs de execuție noi complexe avicole de reproducție. Se construiesc, de asemenea, peste 700 apartamente și alte obiective social-culturale.

În primele 3 trimestre s-a realizat 65,8% din investițiile planificate și 71% din volumul de construcții-montaj prevăzut pe acest an. Au fost date în exploatare numeroase obiective, printre care: stațiile de transformare de 110 Kv de la Tămădău, Dragalina și Danubiana, numeroase sonde de petrol și 13 km drumuri asfaltate în schelele petrolifere, Complexul avicol Mogoșoaia etc. Totodată, au fost date în exploatare creșa de copii cu 80 locuri de la Spitalul din municipiul Giurgiu, 120 apartamente în orașele Buftea, Urziceni și municipiul Giurgiu și multe altele.

Pot fi însă considerate satisfăcătoare rezultatele obținute pînă în prezent în realizarea sarcinilor planului de investiții pe 1969? Răspunsul trebuie privit în lumina analizei sumare a următoarelor elemente: **pînă la sfîrșitul anului au mai rămas mai puțin de 3 luni, perioadă în care trebuie să se realizeze circa 34% din volumul anual de investiții, corespunzător unui ritm mediu lunar de peste 11%, față de 7,3% cît s-a obținut în prima parte a anului.**

În acest fel nerealizarea ritmică din cele 9 luni se răzbună în trim. IV, trebuind eforturi deosebite pentru recuperarea rămînerilor în urmă.

OBȚINEREA unor rezultate cu mult sub posibilități, pe unele șantiere, care au atras după sine serioase rămîneri în urmă, scoate în evidență în mod pregnant insuficienta preocupare care a existat chiar de la început pentru asigurarea frontului de lucru în vederea continuării execuției pe timp friguros — îndeosebi la construcțiile de locuințe —nesoluționarea, pe parcurs, a unor probleme legate de asigurarea cu documentație tehnică, aprovizionarea cu utilaje tehnologice, asigurarea șantierelor cu unele materiale și forță de muncă. „Motivările" aduse de unii beneficiari de investiții, potrivit cărora realizările slabe obținute se datoresc, în special, condițiilor naturale deosebite în acest an, nu pot constitui, în toate cazurile, argumente viabile, cu atît mai mult cu cît, în situații similare, în multe locuri s-au obținut rezultate remarcabile: Șantierul naval-Oltenița (88,8%), Intreprinderea de prefabricate din beton (81,4%), Direcția Navigației Fluviale „Navrom" din Giurgiu (86,3%), Trustul de Extracție-Bolintin (75,4%), I.A.S. Giurgiu Nord (77,3%). Nivelele atinse pe aceste șantiere oglindesc că acolo unde s-au luat din timp măsurile necesare pentru desfășurarea ritmică a lucrărilor, starea timpului n-a constituit o piedică serioasă.

În schimb, **la șantierele în care se înregistrează rămîneri în urmă, această situație își găsește explicația în faptul că atît beneficiarii de investiții,cît și constructorii, nu au creat toate premisele pentru ca activitatea să se desfășoare în ritm susținut.** Numai în acest mod pot fi explicate rămînerile în urmă importante de la: Fabrica de ferite — Urziceni (50,1%), Fabrica de conserve — Buftea (41,4%), Fabrica de conserve — Valea roșie (54,6%), Industria laptelui — Ilfov (47,8%), Industria locală — Oltenița (31,6%), I.A.S. Mihăilești (34%), I.A.S. Urziceni (45,1%) etc.

ÎN REALIZAREA planului de investiții se manifestă o serie de fenomene negative care afectează întreaga activitate economică-financiară. Sînt încă la ora actuală lucrări a căror execuție nu a început, ceea ce va putea determina o slabă pregătire a frontului de lucru pentru iarnă. De ce? Dormitoarele pentru muncitori de la Fabrica de conserve-Buftea nu au fost încă începute, iar pentru Fabrica de cărămidă-Budești nu este predată documentația tehnică. Începerea execuției este întîrziată și la stația de transformare de 400/220 Kv. București Sud și la Țesătoria cu finisaj pentru țesături din fibre chimice și bumbac-Giurgiu, cu toate că titularii acestor investiții și-au propus în acest scop datele de 15 mai și 31 iulie a.c.!

Apropierea sfîrșitului de an găsește nerezolvate încă unele probleme legate de corelarea termenelor de livrare a utilajelor și aparatajelor tehnologice cu cele prevăzute în graficele de montaj. La Filatura de fire din fibre chimice și de bumbac-Oltenița cu termen de dare în funcțiune a celei de-a doua capacități de producție la 31 dec. a.c., de exemplu, unele utilaje (contractate cu Uzina „Unirea"-Cluj) au termene de livrare 20 oct.—25 dec. a.c. Alte utilaje care au fost necesare la montaj pînă în prezent n-au fost contractate nici pînă la sfîrșitul lunii septembrie. La Întreprinderea Agricolă de Stat — Afumați, atelierul mecanic (cu termen de punere în funcțiune expirat în anul 1968), deși terminat, nu poate fi dat în exploatare din cauză că postul de transformare necesar alimentării cu energie electrică, contractat de Uzinele „Electroputere"-Craiova a fost prevăzut să fie livrat abia în cursul lunii septembrie. În sfîrșit, la șantierul Fabricii de produse ceramice de construcții-Urziceni, se găsesc utilaje achiziționate cu mult înainte de termenul pentru montaj, în timp ce pentru alimentarea cu energie electrică nu erau asigurate toate utilajele, deși începerea probelor tehnologice era prevăzută pentru începutul lunii septembrie a.c.

Carențele cunoscute în activitatea unor întreprinderi și organizații de construcții cu privire la aprovizionarea cu materiale, asigurarea cu mecanisme de construcții și utilizarea forței de muncă, nu au fost încă pe deplin lichidate. La I.C.Z. Săftica, de exemplu, lucrările de la stația pilot pentru furaje concentrate și vamixuri (cu termen de punere în funcțiune replanificat de la 31 martie 1969 la 30 noiembrie 1969), se desfășoară lent deoarece Intreprinderea nr. 8 Construcții-montaj din București nu a luat măsuri operative pentru asigurarea necesarului de ciment, cherestea, tîmplărie, unele utilaje de construcții și transport, precum și cu forța de muncă necalificată. La rîndul său, Trustul de construcții-Ilfov, deși are în permanență importante stocuri de materiale supranormative (a căror volum era la 31 august a.c. de peste 17 milioane lei), nu dirijează în mod corespunzător pe șantiere și puncte de lucru. Din această cauză unele șantiere resimt lipsa diferitelor materiale. La șantierul de locuințe-Buftea, se găsea depozitată o cantitate de ciment cu mult peste consumul normat, în timp ce lucrările de la Centrul de depozitarea vinului-Greaca nu puteau fi executate ritmic tocmai din lipsa cimentului pe șantier. Lipsa materialelor s-a semnalat și la grupul școlar energetic-Buftea, Grupul de blocuri cu 460 apartamente — Alexandria și pe alte șantiere, fapt care a atras după sine un ritm necorespunzător de lucru. În aceste condiții este lesne de înțeles de ce, la același trust, mecanismele de construcții nu sînt folosite în mod corespunzător.

CONSECINȚA directă a lipsurilor ce se mai manifestă în activitatea de investiții și construcții se reflectă în existența unui număr însemnat de obiective restante din perioadele anterioare. Printre acestea se numără: creșa de copii cu 80 locuri de la Spitalul Oltenița, locuințele de la Urziceni, Oltenița și Buftea, Școala generală din comuna Fierbinți, Stația pilot pentru irigații Băneasa-Giurgiu de la D.I.F.O.T.-București. Sînt de asemenea capacități și obiective cu termene prevăzute în trim. IV a.c. care nu au soluționate toate problemele ce condiționează darea în exploatare: Filatura de fire din fibre chimice și bumbac Oltenița, uscătoria pentru cherestea-Oltenița, Fabrica de produse ceramice de construcții-Urziceni, depozitul și baza de producție Progresul, Complexul de vaci de la I.A.S. Mihăilești, Complexul avicol de la I.A.S. Buftea și altele.

Un alt fenomen ce se face puternic resimțit este și acela că în realizarea noilor capacități și obiective nu se urmărește în toate cazurile și în mod corespunzător, asigurarea unei eficiențe economice ridicate. Se manifestă serioase deficiențe în fundamentarea economică a investițiilor atît în faza de planificare, proiectare cît și în cea de execuție, care atrag după sine scumpirea costului investițiilor. **Unii beneficiari prevăd în plan investiții insuficient analizate din punct de vedere al necesității și oportunității lor. Numai pînă la 1 aug. a.c. au fost identificate circa 12 milioane lei de astfel de investiții cuprinse în planul pe acest an, din care circa 4 milioane lei lucrări de construcții-montaj, îndeosebi la întreprinderile din cadrul Consiliului Popular județean, Ministerul Transporturilor Petrolului și Industriei Alimentare.**

Unele institute de proiectare, prin neaplicarea corectă a normelor sau nestudierea atentă a soluțiilor tehnice, au scumpit investițiile în faza de proiectare, prin întocmirea unor documentații de deviz la valori cu mult mai mari decît cele reale. Organele băncii de investiții au identificat astfel posibilități de reducere a costului lucrărilor în cursul acestui an de circa 20 milioane lei la documentațiile întocmite de Institutul de proiectări în transporturi (pentru drumul național București-Pitești), Institutul de proiectări foraj extracție Ploiești (pentru lucrările „asigurarea accesului activității de foraj și extracție", „lucrările de foraj de referință și exploatare"), Întreprinderea regională de electricitate București, D.S.A.P.C. Ilfov și alții.

În cadrul diferitelor proiecte nu se iau în considerație în suficientă măsură posibilitățile de economisire a unor materiale deficitare și înlocuirea acestora cu altele mai ieftine. În documentația tehnică întocmită de D.S.A.P.C. Ilfov pentru execuția canalizării la Combinatul de țesătorie-Giurgiu, de pildă, s-a prevăzut circa 400 t conductă din fontă, care putea fi înlocuită cu succes cu conductă de azbociment. Din lipsa studierii terenului, Institutul de proiectări foraj-extracție din Ploiești, a întocmit documentația pentru execuția unei conducte, în care se prevăzuse a se consuma 89 t oțel, fără ca lucrarea să fie necesară. La toate acestea se adaugă unele cheltuieli inutile și în execuție, ca urmare a unor lucrări realizate necorespunzător, sau datorită neconservării în cele mai bune condițiuni a materialelor pe șantiere. Așa este cazul stației de întreținere auto Giurgiu efectuată în mod necorespunzător (executant Întreprinderea construcții speciale transporturi și a depozitului „Progresul" (executant Trustul de construcții Ilfov). Slaba grijă pentru manipularea și conservarea materialelor, au condus pe multe șantiere la degradarea acestora (șantierele de la Brănești, Oltenița, Ulmeni, Buftea, Urziceni din antrepriza Trustului de construcții Ilfov). Cine răspunde însă pentru risipa acestor fonduri și materiale?

Realizarea în bune condițiuni a planului de investiții pe acest an și în condițiile unei economicități cît mai înalte, reclamă măsuri hotărîte pentru înlăturarea fenomenelor și practicilor dăunătoare care se manifestă încă în planificarea, proiectarea și execuția noilor obiective.

Serafim CRUCERESCU
director adjunct al Sucursalei județene a Băncii de Investiții Ilfov

CONTRACTE

- **Din cele 1497 contracte scadente în primele 9 luni ale acestui an, I.I.S. „Acumulatorul" din București n-a onorat 301 contracte în valoare totală de 20 559 mii lei.**
- **Începutul lunii octombrie a găsit I.I.S. „Electroaparataj" cu 116 contracte neonorate, în valoare totală de 5 737 mii lei, numărul celor cu termene scadente în primele 9 luni fiind de 713.**
- **Uzina bucureșteană de mașini agricole „Semănătoarea" a rămas datoare față de beneficiarii săi la sfîrșitul lunii octombrie, cu un număr însemnat de utilaje agricole nelivrate. Din cele 321 contracte cu termene scadente în perioada ianuarie-octombrie a.c., 32 n-au fost onorate, valoarea acestora ridicîndu-se la peste 7 600 000 lei.**
- **Beneficiarii Uzinei de utilaj chimic „Grivița Roșie" din Capitală nu le-au fost satisfăcute un număr de comenzi. Din cele 321 contracte de livrări ale acestei uzine, cu termene scadente în primele 9 luni ale acestui an, 161 n-au fost onorate, valoarea totală a acestora fiind de aproape 95 milioane lei.**
- **Complexul pentru industrializarea lemnului Pipera — București a avut de acoperit cu livrări în primele 3 trimestre, un număr de 3 506 contracte. Din acestea, n-au fost onorate în perioada amintită 251 contracte, cu o valoare totală de 25 515 mii lei.**
- **Numărul contractelor de livrări ale I.I.S. „Izolatorul", cu termene scadente în primele 9 luni ale anului în curs a fost de 963. Această întreprindere n-a expediat beneficiarilor un volum important de materiale de construcții, care constituie obiectul a 310 contracte neonorate, valoarea totală a acestora ridicîndu-se la suma de 1 796 mii lei.**
- **Comerțul n-a primit de la I.I.S. „Tricotajul Roșu" începînd de la începutul acestui an și pînă la sfîrșitul lunii septembrie un număr ridicat de confecții, care au constituit obiectul a 13 contracte restante, în valoare de 4 330 mii lei; numărul contractelor de livrări către comerț al acestei unități de industrie ușoară cu termene scandente în perioada amintită a fost de 22.**
- **Fabrica de ulei „13 Decembrie" a rămas restantă față de beneficiari la începutul lunii octombrie cu 326 contracte de livrări neonorate, în valoare totală de 6 897 mii lei. În primele trimestre, numărul contractelor scadente a fost de 896.**

CONFIDENȚIAL

- În Capitală **au început lucrările la două noi microraioane, ce se vor ridica în partea de sud a cartierului Drumul Taberei. În faza finală, prevăzută pentru anul 1973, se vor înălța aici 159 de blocuri cu cîte 4 pînă la 10 etaje, care vor totaliza aproape 15 200 de apartamente cu cîte 2,3 și 4 camere. Dintre acestea, primele 14 blocuri vor fi predate încă în cursul anului viitor. Concomitent cu construcțiile de locuințe, vor fi executate aici două moderne complexe comerciale, o mare bibliotecă populară, trei școli cu cîte 24 săli de clasă și un liceu cu 20 de clase.**

Arhitectura originală a acestui mare ansamblu de locuințe va fi întregită prin amenajarea, pe o suprafață de 18 hectare, a unui parc central de odihnă și recreare.

FILE DE MONOGRAFIE

ÎNTREPRINDEREA „1 SEPTEMBRIE" SATU MARE

POPULARITATEA unei fabrici este asigurată, firește, prin produsele sale și în măsura în care acestea satisfac într-un grad ridicat, diferite trebuințe gospodărești, sociale. In acest sens, gama de produse variate realizate de întreprinderea „1 Septembrie"-Satu Mare pledează cu prisosință. Aproape că nu există cămin care să nu beneficieze de serviciile pe care le aduc „mesagerii" confortului și civilizației, de la fabrica sătmăreană. Dar această marcă românească a cîștigat un binemeritat prestigiu pe piața mondială, rivalizind cu produse similare din țări cu veche tradiție în fabricarea mașinilor de gătit aragaz a sobelor de încălzit aragaz sau cu combustibili lichizi și solizi.

Pină să ajungă la un asemenea stadiu a trebuit să fie străbătut un drum lung, scurtat ca timp în anii fecunzi ai împlinirilor noastre socialiste.

Să răsfoim, așadar, cîteva file mai semnificative din monografia acestei întreprinderi.

Istorie

În perimetrul actualei întreprinderi a fost înființată, în 1906, ca proprietate a familiei Princz, o făbricuță pentru repararea mașinilor agricole și producerea unor instalații rudimentare de moară. În timpul primului război mondial se fabricau aci muniții.

Din 1921 se trece la repararea locomotivelor pentru linie îngustă și, mai tîrziu, a locomotivelor de ecartament normal.

În intervalul 1921—1926 se alătură vechilor ateliere o hală nouă, iar numărul muncitorilor crește de la 50 la 500, transformîndu-se după 1926 într-o societate anonimă, sub denumirea „Turnătoria de fier și fabrică de mașini — Frații Princz".

Prin cumpărarea unei licențe de la firma vieneză „Warschalowski" fabrica se reprofilează pentru fabricarea vaselor emailate, menținînd, din vechiul sortiment, producerea preselor hidraulice pentru ulei.

Trecută prin anii celui de-al doilea război mondial și distrusă, aproape din temelie, de trupele fasciste în retragere, fabrica se reconstruiește în iulie 1945, cu ajutorul creditelor de stat, reluînd fabricarea vaselor emailate din tablă și fontă.

După naționalizare, cînd „zestrea" tehnică a fabricii se reducea la o singură presă de ambutisaj, 3 strunguri paralele și 3 prese cu excentric, fabrica se înscrie pe linia unei evidente dezvoltări și modernizări.

În istoria fabricii, anul 1951 este considerat „anul reprofilării" pentru executarea mașinilor de gătit aragaz, menținîndu-se paralel, pînă în 1956, și fabricația vaselor emailate.

Înfățișarea fabricii se schimbă necontenit construindu-se, în intervalul 1948—1955, o hală nouă de turnătorie, o altă hală de emailaj și montaj, magazie pentru produse finite, grup social.

Zece ani mai tîrziu, în 1965, începe o vastă acțiune de sistematizare a întreprinderii, statul alocînd fonduri de investiții în valoare de 90 milioane lei, investiții care, de-a lungul a două etape — 1965—1968 și 1969 —, transformă fabrica într-o întreprindere modernă, de prim rang.

Amprenta tehnicii moderne

Cel care n-a mai vizitat această fabrică un răstimp de 4 ani, pășindu-i azi pragul face cunoștință cu o întreprindere complet nouă. Modernizarea își spune pretutindeni cuvîntul.

O construcție sistem monobloc, constituie o gigantică și armonioasă îmbinare de fier, beton și sticlă, reunind toate secțiile sub același acoperămînt, asigurînd desfășurarea optimă a fluxului tehnologic. În aceste condiții s-a putut realiza dotarea întregii fabrici cu conveiere care, paralel cu modernizarea transporturilor inter-secții și diferite operații din fluxul tehnologic, contribuie la asigurarea calității superioare a produselor.

Noile hale, spațioase, scăldate în lumină, sînt înzestrate cu utilaje cu un înalt grad de tehnicitate, care conferă produselor parametrii tehnologici superiori. De pildă, secția presaj adăpostește trei coloși — presele de ambutisat de 160, 200 și 300 tone. Asupra puterii acestor uriași veghează celule fotoelectrice care, printr-un sistem de frînare, elimină posibilitatea accidentării. Fiecare presă poate folosi simultan două-trei matrițe, efectuind operații executate în trecut de 3—4 prese succesiv.

La pregătirea suprafețelor, în vederea acoperirii cu email, s-a montat o instalație de degresare-decapare care lucrează prin imersiune cu comandă program.

Secția sudură dispune de o mașină de sudat cu comandă electronică, încît, la o singură operație, sudează întreg șasiul noilor mașini de gătit cu gaze, operațiuni care reclamau înainte vreme munca a 12—15 sudori.

Utilaje ultra-moderne se întîlnesc și la secția de emailaj, unde funcționează cele mai multe linii de conveiere (acestea, alături de cele de la montaj, puse cap la cap, depășesc 10 km). Aci acționează două cuptoare-tunel, două uscătoare prin convecție și un uscător cu sistem de emailare automată a suprafețelor plane.

La secția de montaj, cea mai „dinamică" secție a fabricii (impresie pe care o imprimă banda rulantă în continuă mișcare), s-a trecut de la sistemul vechi de montaj cu posturi statice, la un sistem de montaj pe bandă, cu o productivitate mult sporită.

Dacă pînă nu de mult uscarea produselor se făcea în aer liber, ceea ce antrena unele neajunsuri în ce privește calitatea, acum, în noua vopsitorie, se lucrează cu radiații infraroșii.

La secția turnătorie, în curs de sistematizare urmează, în viitorul apropiat, să se execute prepararea centralizată a amestecului de formare, iar turnarea și formarea să se realizeze pe bandă.

Modernizarea fabricii a determinat, cum era și firesc, modernizarea întregii game de produse, acțiune ce se înscrie pe linia îmbunătățirii continue a caracteristicilor funcționale ale tuturor produselor fabricii sătmărene, respectiv atît a celor aflate în fabricație, cît și a celor ce urmează să primească „botezul" producției.

Comparații...

Într-un reportaj nu poate fi nimic mai convingător decît comparația. Cîntarul ei are darul să convingă, încît apelăm la un asemenea mijloc. Apreciați : dacă în 1951 s-au produs 1250 mașini de gătit aragaz, la sfîrșitul anului în curs se vor realiza 217 000 mașini de gătit aragaz și electrice, 50 000 reșouri aragaz 50 000 sobe cu combustibil lichid și solid și tot atîtea mașini de gătit cu combustibili lichizi și solizi.

Interesant de menționat că în intervalul dintre 1951 și începutul lunii august 1969 au ieșit pe porțile fabricii 1 310 000 bucăți mașini de gătit aragaz care, îmbarcate în vagoane, reprezintă o garnitură de tren de 17 466 vagoane. De asemenea, din 1957 pînă la data menționată s-au livrat 310 505 reșouri aragaz, iar din 1959 un număr de 230 788 sobe de încălzit emailate.

Saltul nu s-a produs numai cantitativ, ci reprezintă, în același timp, expresia unei continue ascensiuni în domeniul calității, al parametrilor funcționali și de tehnicitate.

De aceea, se poate afirma că întreg nomenclatorul de produse ce se fabrică aci este nou, întrucît tehnologia de lucru pe bandă a dus, implicit, la o seamă de modificări ce au imprimat atribute calitative superioare. Introducerea, în cursul trimestrelor I și II din acest an, a fabricației pe bandă la reșourile de încălzit aragaz, la mașina de gătit „Carpați III", la sobele de încălzit cu combustibili solizi, „Super II" și „Carbolux", mașinile de gătit „Gutin" și „Menaj" au determinat o seamă de îmbunătățiri ce se răsfrîng pozitiv în modul lor de exploatare, în aspectul lor estetic.

Modernizarea produselor s-a făcut simțită la noile mașini de gătit aragaz și în privința reducerii greutății lor ; ele sînt mai ușoare cu 12—14 kg, decît vechile produse.

Aprecierea de care se bucură produsele fabricii „1 Septembrie" Satu Mare este confirmată de creșterea cererii produselor ei la export. Diagrama exportului este în continuă ascendență. Apreciați : în 1964 ponderea exportului din totalul producției reprezenta 10%. La interval de un an, această pondere crește la 21%, iar în prezent la 34%, produsele fabricii fiind exportate în peste 15 țări, printre care Austria, Grecia, Belgia, U.R.S.S., R.D. Germană, R.P. Polonă, Algeria.

Anticipații...

Se spune — și pe bună dreptate — că într-o fabrică modernă noul se află la el acasă. Pînă să fie promovat în producție el face „anticameră" la serviciul de proiectare, acolo unde pe planșetele proiectanților ideile noi de continuă perfecționare a produselor, de ridicare a lor pe trepte calitativ superioare în privința funcționalității, a regimurilor economice de exploatare, capătă contur. In serviciul de proiectare dospesc soluțiile tehnice, se întreprind căutări și cercetări de luni de zile care sînt finalizate pozitiv în procesul de fabricație.

Diversificarea produselor, cerință permanentă în industria articolelor de uz casnic, necesită din partea proiectanților o sporită receptivitate față de tot ce este nou, avansat în materie.

Noile tipuri de mașini de gătit aragaz vor fi dotate cu termostat pentru cuptor, un sistem adecvat de iluminat în cuptor. De asemenea, pentru o perfectă securitate în exploatare, aceste mașini vor avea siguranțe electromagnetice pentru arzătoarele de la cuptor și grătar.

Anticipînd noutățile de la fabrica „1 Septembrie" — Satu Mare putem anunța că s-au rezolvat, în cele mai mici amănunte, problemele privind tehnologia de montaj a unui nou produs — MAȘINA DE GATIT ELECTRICĂ. Tipului de sobă de încălzit „Confort 1" cu combustibil lichid (petrol lampant) i se va alătura un nou tip „CONFORT 2" de o construcție mai robustă și care oferă posibilitatea de urmărire a flăcării.

Colectivul de la proiectare este preocupat acum de elaborarea tehnologiei pentru mașina de încălzire centrală a apartamentelor de locuit și a caselor familiare. Prevăzută să funcționeze cu combustibil lichid, cu arzător prin vaporizare — la temperatura dorită — noua mașină va avea capacitatea de a încălzi un apartament sau o locuință familiară, dispunînd de o încărcătură termică de 15 000—25 000 kcal/h.

În viitorul apropiat va intra în fabricație un încălzitor instantaneu de apă cu gaz (boyler) care va contribui la lărgirea gradului de confort în locuințele cetățenilor, în instituțiile publice, grupuri sociale etc.

Răspunzînd sarcinilor trasate de partid privind modernizarea și diversificarea produselor, în strînsă legătură cu asigurarea unei calități superioare, membrii colectivului de la întreprinderea „1 Septembrie" — Satu Mare își consolidează bunul renume cîștigat pe piața internă și mondială și aspiră la noi succese.

ing. I. ALEXANDRESCU

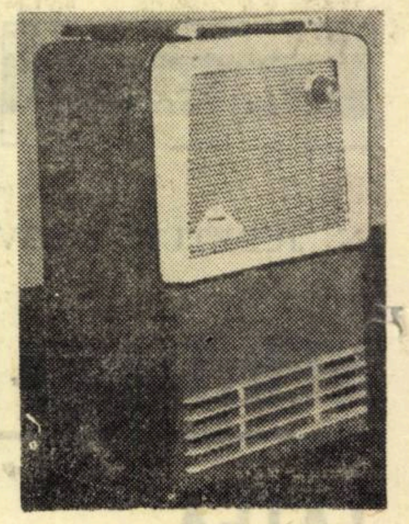

Mașină de încălzit cu gaze lichefiate „TERM"

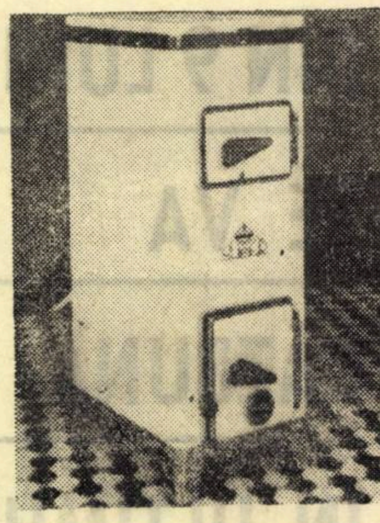

Mașină de încălzit cu cărbune, „SUPER"

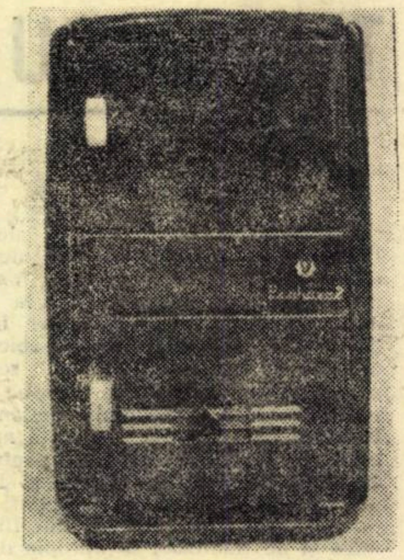

Boiler „PRAHOVA 2"

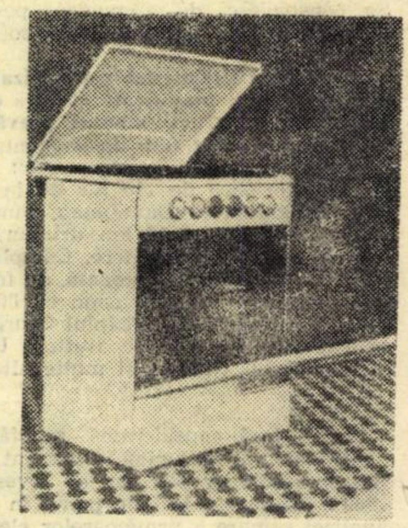

Aragaz cu 4 ochiuri, cuptor și grătar „CARPAȚI"

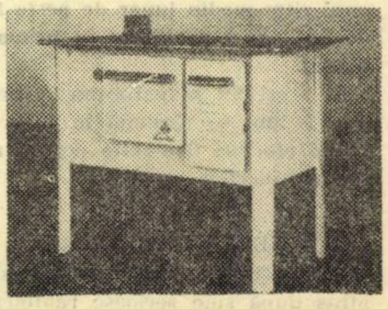

Mașină de gătit „GUTIN"

IMPORTANT!

Anunțăm pe cititorii noștri că la 1 octombrie 1969 a început reînnoirea abonamentelor la „Viața Economică" pentru anul 1970.

Prețul unui abonament anual la revista „Viața Economică" și „Suplimentul" de publicitate economică este de 208 lei, iar al unui abonament la revistă 104 lei.

Abonamente la „Supliment", fără revistă, nu se fac.

Abonamentele se fac la Oficiile poștale.

SISTEMUL INFORMAŢIONAL ÎN ACTIVITATEA DE VALORIFICARE A LEGUMELOR ŞI FRUCTELOR

Corneliu NICOLAU
adjunct al şefului Departamentului
pentru valorificarea legumelor şi fructelor

ACTIVITATEA de valorificare a legumelor şi fructelor este o activitate de mare volum şi complexitate. Faptul este consfinţit prin documente de stat şi constituie şi părerea unanimă a tuturor celor care au lucrat sau lucrează în acest sector, a tuturor celor care au avut posibilitatea şi au vrut să cunoască şi să înţeleagă, volumul, varietatea, simultaneitatea şi interpătrunderea proceselor economice şi problemelor ce au loc în desfăşurarea acestei activităţi.

Valorificarea legumelor şi fructelor este prin însăşi natura funcţiilor sale, piaţa, locul unde se întîlnesc interesele marii mase a cumpărătorilor, ale populaţiei, cu interesele producătorilor, cooperative agricole de producţie, întreprinderi agricole de stat, membri cooperatori şi producători individuali. Este firesc ca în condiţiile existenţei şi acţiunii unor legi economice obiective ca legea valorii şi legea cerere şi ofertă naşte probleme legate de un alt sector de activitate nu acţionează cu pregnanţa cu care acţionează în domeniul valorificării legumelor şi fructelor) şi a unei pieţe ţărăneşti, să existe interese care în mod obiectiv nu întotdeauna sînt în deplină concordanţă. Populaţia doreşte să cumpere numai ceea ce este mai bun şi mai ieftin, în timp ce producătorii vor să vîndă tot ceea ce au produs şi la preţuri cît mai bune ; populaţia doreşte prezenţa legumelor şi fructelor pe o perioadă cît mai lungă de timp, iar producătorii sînt interesaţi în a-şi valorifica produsele cît mai repede, fie pentru a prinde cea mai bună conjunctură a pieţei, fie pentru a-şi elibera terenurile în vederea introducerii altor culturi ; populaţia cere în general o aprovizionare zilnic constantă, în timp ce producătorii şi valorificatorii nu întotdeauna pot satisface această cerinţă din cauza stării vremii, a lipsei mijloacelor de transport, a ambalajelor etc. ; în anii neprielnici producţiei unor anumite sortimente de legume şi fructe, neconcordanţa dintre cerere şi ofertă naşte probleme legate de nesatisfacerea cerinţelor populaţiei în ce priveşte unele sortimente, iar în anii prielnici acestor culturi, surplusul de producţie naşte probleme pentru producători din cauza lipsei posibilităţilor de desfacere ; dar dintre toate problemele care se întîlnesc în sfera valorificării legumelor şi fructelor, cea mai însemnată rămîne perisabilitatea biologică a legumelor şi fructelor, particularitate datorită căreia dacă recoltarea nu se face la un anumit moment biologic determinat atunci întreaga cheltuială de muncă vie şi materializată se pierde de către producător prin nevalorificare, iar dacă recoltarea se face la timp dar nu se valorifică prompt, cu mare operativitate, pentru consumul populaţiei, pentru export sau semiindustrializare, atunci pierderea se localizează la valorificator. Această particularitate cere măsuri de intervenţie cu atît mai rapide cu cît trebuie avut în vedere că în ţara noastră activitatea de valorificare a legumelor şi fructelor se desfăşoară simultan pe întreg teritoriul ţării, diferenţiat pe bazine de producţie, în funcţie de condiţiile pedoclimatice, prin raporturi contractuale cu un număr de aproape 3000 cooperative agricole de producţie, 300 întreprinderi agricole de stat şi aproape 1 000 000 de membri ai C.A.P. şi producători individuali.

În acest context, sumar prezentat, al factorilor care subliniază necesitatea cunoaşterii permanente, în egală măsură — la nivelul întregii ţări, dar şi la nivelul fiecărei unităţi de producţie şi de valorificare —,a necesarului şi cantităţilor destinate aprovizionării populaţiei, a situaţiei livrărilor la export, a mişcării mărfurilor, mersului producţiei de semiindustrializare, precum şi, prin consecinţă, a măsurilor necesare pentru realizarea acestor sarcini (mijloace de transport, ambalaje, forţe de muncă etc.), în acest context, rezultă deci că **activitatea de valorificare a legumelor şi fructelor reclamă o conducere directă, promptă şi, deci, un sistem informaţional operativ.** Această activitate nu înseamnă numai relaţia „vînzare — cumpărare", ea înseamnă în egală măsură previziune, dirijare operativă a unei mişcări naturale a acestor mărfuri, deoarece drumul legumelor şi fructelor de la producător la consumator, în ciuda tuturor aparenţelor, este un drum foarte complicat, care, ca şi drumul păsărilor pasagere îl cunoşti, dar nu poţi şti niciodată momentul exact al apariţiei şi dispariţiei lor.

Pentru a răspunde acestor nevoi ale valorificării, încă de la înfiinţarea Departamentului pentru valorificarea legumelor şi fructelor a fost conceput un sistem informaţional operativ, prin intermediul căruia **să se cunoască în dimineaţa fiecărei zile ce anume s-a întîmplat în îndeplinirea principalelor sarcini în toată ţara, cu numai 24 de ore mai înainte.** Este meritul profesorului dr. ing. Nicolae Ştefan, vicepreşedinte al Consiliului Superior al Agriculturii, fostul şef al Departamentului pentru valorificarea legumelor şi fructelor de a fi conceput şi dat viaţă acestui sistem informaţional, acestei pîrghii deosebit de eficiente în conducerea activităţii de valorificare a legumelor şi fructelor, care astăzi a devenit un lucru atît de încetăţenit în desfăşurarea acestei activităţi, încît fără datele zilnice furnizate de respectivul sistem, actuala dirijare operativă şi prevedere a întregii mişcări a fondului de legume şi fructe ar fi foarte greu de îndeplinit, aproape de neînchipuit. Trebuie avut în vedere că datorită condiţiilor de sol şi climă, fondul de legume şi fructe al ţării noastre este răspîndit în mod neuniform pe teritoriu şi, din această cauză, nu poate fi concepută o valorificare superioară a acestor produse fără o mişcare zilnică a fondului de legume şi fructe, care — la rîndul său — impune o deosebită rapiditate în adoptarea deciziilor şi luarea măsurilor de intervenţie. 50% din legumele prevăzute pentru fondul de stat se produc în numai 7 din cele 39 judeţe, peste 75% din cantităţile de cartofi se produc în numai 6 judeţe (altele decît cele în care se produc legumele) şi cca 60% din fructe se produc în 8 judeţe (de asemenea, altele decît cele în care se produc legumele şi cartofii). De asemenea, este edificator faptul că în decurs de numai 4 săptămîni, în perioada 10 septembrie — 10 octombrie, se vehiculează peste 586 000 tone legume, cartofi, fructe şi struguri de masă, ceea ce înseamnă cca 19 500 tone în medie în fiecare zi, adică cca 3 500 vagoane pe roţi zilnic. Pentru cuprinderea unei asemenea activităţi sînt mobilizate numai în sistemul valorificării legumelor şi fructelor cca 44 000 forţe de muncă, peste 3 500 autocamioane, se folosesc cca 6 000 000 ambalaje şi multe alte valori materiale, pentru a căror **dirijare zilnică** se cere o permanentă cunoaştere a situaţiei din teren, la nivelul întregii ţări, ca şi la nivelul fiecărui judeţ în parte.

Pentru a face faţă unor asemenea sarcini şi condiţii de desfăşurare a activităţii, sistemul informaţional din cadrul Departamentului pentru valorificarea legumelor şi fructelor a fost conceput să răspundă următoarelor cerinţe :

— să informeze zilnic asupra cantităţilor de legume şi fructe cumpărate de la producători în ziua respectivă, cumulat pe perioada de plan şi de la începutul anului, plan şi realizat, pe total ţară şi pe fiecare judeţ în parte, pe grupe de produse şi pe principalele produse din fiecare grupă caracteristice pentru perioada în care se furnizează datele ;

— să informeze zilnic asupra situaţiei aprovizionării populaţiei din întreaga ţară şi asupra cantităţilor destinate aprovizionării populaţiei în 55 de oraşe, localităţi mai importante şi centre muncitoreşti, atît prin comerţul socialist, cît şi prin piaţa ţărănească ;

— să informeze zilnic asupra nivelului de preţ în comerţul socialist şi pe piaţa ţărănească ;

— să informeze zilnic asupra mersului livrărilor la export pe total ţară, pe judeţele cu sarcini de export şi pe principalele produse ce trebuie livrate la export în perioada respectivă ;

— să informeze săptămînal asupra îndeplinirii de către fiecare judeţ a planului de stat privind intrările de legume şi fructe ;

— să informeze zilnic asupra desfăşurării producţiei de legume şi fructe deshidratate, conserve şi semiconserve, pentru export şi pentru intern ;

— să informeze zilnic asupra situaţiei mijloacelor de transport auto şi de cale ferată şi alte date legate de cunoaşterea nevoilor imediate ale întreprinderilor care reclamă sprijin operativ.

ORGANIZAREA FLUXULUI INFORMAŢIONAL a fost concepută după modelul afluenţei datelor din mai multe locuri către un singur punct. pe etape succesive, suprapus pe structura organizatorică a sistemului de valorificare a legumelor şi fructelor, adică, respectiv, cîte un nucleu specializat pentru culegerea, prelucrarea, analiza şi transmiterea datelor în cadrul fiecărui centru de legume şi fructe, a unor nuclee de informare operativă în cadrul fiecărei întreprinderi judeţene şi a unui oficiu de informare operativă la nivel central în cadrul D.V.L.F.

FUNCŢIONAREA SISTEMULUI INFORMAŢIONAL are la bază respectarea riguroasă a unui program bine stabilit. În fiecare zi pînă la orele 16, centrele de legume şi fructe culeg, prelucrează, centralizează şi transmit la întreprinderile judeţene datele operative privind rezultatele activităţii din ziua respectivă, stabilite pe baza unor situaţii tip. Întreprinderile judeţene, la rîndul lor, efectuează zilnic aceleaşi operaţiuni de culegere, prelucrare, analiză şi centralizare şi pînă la orele 23 comunică prin telex, la Departament, datele stabilite. La Departament aceste date sînt prelucrate, centralizate, comparate şi analizate pînă la orele 5, după care toate datele primite, organizate sub formă de tabele şi situaţii, se transmit secţiei de tipărire şi multiplicare. La orele 7 ale fiecărei zile, la începerea programului, pe masa fiecărei direcţii din Departament se află un „buletin de informare operativă" conţinînd toate datele necesare pentru a cunoaşte care este situaţia valorificării legumelor şi fructelor în toată ţara în ultimele 24 ore, iar la nivel judeţean aceleaşi date se află la dispoziţia Comitetului de direcţie al întreprinderii cuprinzînd sfera activităţii locale. Pînă la orele 8 buletinul de informare operativă al D.V.L.F. se difuzează organelor de conducere din economie, precum şi altor instituţii interesate.

Acţiunea informatică a acestui sistem este reciprocă între organele locale şi Departamentul pentru valorificarea legumelor şi fructelor, cu un dublu sens de circulaţie. Datele circulă de jos în sus, de la analitic la sintetic, de la întreprinderile judeţene de legume-fructe la Departament şi apoi prin difuzarea buletinului de informare operativă înapoi la fiecare întreprindere judeţeană, datele circulă de sus în jos, de la sintetic la analitic, pentru cunoaşterea de către fiecare I.L.F. şi de către organele locale a activităţii desfăşurate în judeţul propriu comparativ cu activitatea altor judeţe, a surselor şi disponibilităţilor, a condiţiilor de aprovizionare a altor judeţe şi a posibilităţilor de rezolvare a anumitor greutăţi de moment.

Valoarea acestui sistem este cu atît mai mare cu cît acţiunea sa informaţională nu se desfăşoară numai pentru folosul organelor centrale, ci în egală măsură şi în folosul organelor locale. Datorită modului unic de culegere şi sintetizare a datelor, la fiecare nivel de organizare a activităţii de valorificare a legumelor şi fructelor (întreprinderi judeţene şi chiar centre de legume şi fructe), structura datelor care reflectă activitatea din ziua sau perioada respectivă este aceeaşi, numai sfera activităţii cuprinse în datele prezentate este diferită.

FOLOASELE SISTEMULUI de informare operativă din cadrul activităţii de valorificare a legumelor şi fructelor sînt deosebit de importante. Ca urmare a datelor furnizate zilnic se cunoaşte la nivelul fiecărui centru, fiecărei întreprinderi şi fiecărui compartiment din cadrul D.V.L.F. mersul executării contractelor de livrare şi preluare a legumelor şi fructelor, se stabilesc operativ judeţele, centrele şi producătorii cu un ritm nesatisfăcător de livrare a produselor şi, pe baza intervenţiilor imediate, se stabilesc măsurile care să corecteze greutăţile ivite, se solicită sprijinul şi intervenţia organelor locale se stabilesc localităţile unde fondul de marfă pentru aprovizionarea populaţiei este insuficient la anumite produse şi se iau măsuri de asigurare a necesarului din mutaţii de la judeţele unde există cantităţi disponibile. se stabilesc judeţele cu ritm nesatisfăcător la export şi se iau măsuri pentru încadrarea în graficele stabilite sau pentru asigurarea întreprinderilor cu vagoanele necesare, cu mijloace de transport auto, pentru suplimentarea sau redirijarea ambalajelor se analizează ritmul producţiei, folosirea zilnică a capacităţilor de producţie, şi se iau măsuri pentru asigurarea cu materie primă, combustibil, piese de schimb etc.

Prin sfera teritoriului pe care o cuprinde, prin structura şi volumul datelor culese, prelucrate, analizate şi prezentate, prin rapiditatea cu care reflectă fenomenele economice, deci prin caracterul deosebit de actual al sesizării problemelor, sistemul informaţional al D.V.L.F. se prezintă ca un important tablou de bord al activităţii de valorificare a legumelor şi fructelor, care orientează şi determină activitatea diferitelor organe interesate, asupra producţiei de legume şi fructe, a realizării planului de intrări în fondul de stat, a aprovizionării populaţiei din principalele localităţi şi centre muncitoreşti, a derulării exporturilor etc., şi care, în egală importanţă, orientează asupra perspectivei şi posibilităţilor de apariţie a anumitor situaţii nesatisfăcătoare şi. în consecinţă, asupra luării din timp a măsurilor de echilibrare a surselor cu nevoile şi a nevoilor cu sursele.

De la înfiinţarea sa şi pînă în prezent, sistemul informaţional al D.V.L.F. s-a perfecţionat continuu. El s-a adaptat cu elasticitate nevoilor curente ale activităţii de valorificare a legumelor şi fructelor cuprinzînd în datele sale o gamă largă de activităţi şi indicatori sintetici şi analitici, în raport cu nevoile fiecărei perioade. Tirajul buletinului de informare operativă (la început mai redus, dar imediat în continuă creştere ca urmare a tot mai multor solicitări din partea diferitelor organe centrale şi locale) a însumat în decursul celor 4 ani de existenţă peste 210 000 exemplare.

Cu ocazia unei vizite făcută în Anglia, am avut posibilitatea să studiez la o organizaţie de valorificare a legumelor de seră din regiunea „Lee Valey" un sistem informaţional asemănător, bineînţeles cu o sferă de culegere a datelor mult mai redusă şi subordonată necesităţii de a cunoaşte operativ numai datele menite să asigure o rentabilitate sporită, cunoaşterea locurilor unde se pot desface cantităţi mai mari de legume şi la preţuri cît mai bune. Prin comparaţie, atît sub aspect organizatoric cît şi sub aspect funcţional, nu sîntem cu nimic în urma celor mai moderne sisteme informaţionale de acest gen.

Prin structura informaţiilor furnizate, prin operativitatea prezentării datelor, a sferei de cuprindere a proceselor economice urmărite şi prin legătura sa nemijlocită cu producţia, sistemul informaţional din cadrul D.V.L.F. a avut şi are o importantă contribuţie la aducerea în actualitate a activităţii de valorificare a legumelor şi fructelor şi la ridicarea principalelor probleme care se pun astăzi în legătură cu legumicultura ţării noastre.

Socotesc însă, că drumul perfecţionării acestui sistem nu s-a încheiat încă. Un plus de efort din partea aparatului specializat ce lucrează în acest sistem, cu sprijinul specialiştilor din cadrul Institutului de cercetări ştiinţifice şi proiectări privind păstrarea şi valorificarea legumelor şi fructelor şi a altor specialişti ce activează în domeniul prelucrării electronice a datelor şi cu o dotare tehnică corespunzătoare, se va putea realiza o nouă treaptă superioară în dirijarea operativă a valorificării legumelor şi fructelor. Prin legătura directă a nucleelor teritoriale de culegere şi transmitere a datelor, cu sistemul central, s-ar putea cunoaşte în orice moment informaţiile necesare pentru stabilirea ordinei de aprovizionare a principalelor localităţi în raport de nevoi şi disponibilităţi, în raport de economicitatea distanţelor între sursă şi consum şi respectiv a cheltuielilor de transport, recomandări pentru folosirea celui mai economic tip de mijloc de transport (auto sau C.F.) în funcţie de durata transportului, gradul de rezistenţă al produsului, volumul manipulărilor pentru încărcări-descărcări etc., ordinea de economicitate în efectuarea livrărilor la export, pentru aprovizionarea populaţiei sau pentru producţia de conserve şi semiconserve şi multe alte date foarte necesare conducerii operative a unei activităţi atît de pretenţioase cum este valorificarea legumelor şi fructelor. Este un teren deosebit de prielnic pentru rodirea efortului conjugat al economiştilor, matematicienilor, inginerilor şi tehnicienilor.

UN MILION ŞI JUMĂTATE DE IMPRESII

PÎNĂ la ora actuală, Expoziţia realizărilor economiei naţionale a fost vizitată de aproximativ un milion şi jumătate de persoane. Oameni de diferite vîrste şi profesii, orăşeni şi săteni din toate judeţele ţării. Evenimentul a avut ecou şi peste hotare. Numeroase firme comerciale şi agenţii de presă din întreaga lume şi-au trimis reprezentanţi. Prezenţa expoziţiei a modificat şi itinerariile turiştilor veniţi să-şi petreacă vacanţa în România. În ultimele două luni, toate drumurile spre Deltă, Scărişoara, Voroneţ şi staţiunile balneo-clomaterice au trecut prin Bucureşti.

Fiecare vizitator îşi face o părere. Şi-o exprimă verbal sau o consemnează în caietele de impresii de la standuri. Am cules din acestea. cîteva. Am făcut un sondaj în cele un milion şi jumătate de impresii.

„MACHETA" UNUI SFERT DE VEAC

EREN '69 etalează mai bine de cincizeci de mii de exponate. De la minusculele bijuterii, pînă la verticalele de oţel care domină înălţimile. Dacă locomotivele şi turlele de foraj pot fi prezentate „pe viu", vapoarele sau furnalele nu puteau fi aici decît machetate. Dar chiar întreaga expoziţie, cu platourile ei întinse pe şaptezeci de mii de metri pătraţi, constituie o machetă. Aşa i s-a înfăţişat lui **Mircea Coroma,** constructor pe şantierul Lotrului: **„O străbat de şase ceasuri şi nu mă mai satur privind-o. În ansamblul ei, îmi apare ca o machetă a timpului nostru, a sfertului de veac scurs de la 23 August 1944".**

O machetă a timpului! A unui anume timp. Care e „al nostru". Adică, al generaţiei care a făcut începuturile istoriei clădită conştient de masele de milioane ale acestui popor. Care converteste timpul la densitatea vieţii trăită cu patos revoluţionar, la ritmurile celei mai radicale prefaceri sociale din cîte a cunoscut neamul românesc de-a lungul mileniilor. Cînd vine de la un constructor de pe Lotru sau de la oricare alt constructor al României socialiste asemenea apreciere poate fi pusă sub semnul subiectivului. O gîndeşte însă şi inginerul **Jean Claude Pradelles** din Paris care scrie în cartea de impresii: **„... nu pot să-mi exprim părerea decît comparativ cu ceea ce ştiu că era România acum 30 de ani. Fără îndoială, un astfel de nivel al realizărilor tehnice ar fi fost imposibil de atins în cadrul orînduirii trecute".**

Imaginea de sinteză a economiei socialiste este impresionantă. În relativitate, fireşte. Fiindcă 6,3 milioane tone oţel ale anului 1969 au un termen de comparare cu o nemaipomenită forţă comunicativă. S-a pornit de la 0,28 milioane tone oţel. Realitate pe care inginerul **Cristian Tarpan** de la Combinatul siderurgic-Galaţi, ţine s-o sublinieze: **„Oţelăria noastră elaborează într-un singur trimestru toată producţia de oţel a anului 1944. La anul pe vremea asta, cînd va funcţiona cu toată capacitatea proiectată, o va realiza în numai şase săptămîni".** Bineînţeles, lingourile nu figurează printre mostre. Nici laminatele. Dar siderurgia e omniprezentă. Cu furnalele noi ale Resiţei şi Hunedoarei, bateriile de convertizoare care îndrituiesc situarea Galaţiului între marile centre metalurgice ale Europei. E întruchipată în strălucirea metalului prelucrat, în rulmenţii Bîrladului şi locomotivele Craiovei. Atestă marile investiţii de bani şi energie creatoare prin care poporul şi-a făcut o siderurgie modernă. Gîndul acesta şi l-a asternut în caietul de impresii vizitatorul **Ion Scurtu,** muncitor la Uzina „23 August"-Bucureşti: **„Aici, în faţa acestor mărețe înfăptuiri, ai dovada înţelepciunii politicii de investiţii a partidului şi statului nostru, necesitatea eforturilor fără de care n-ar fi posibilă industrializarea socialistă".**

ACCELERATORUL DE... RITMURI

DUPĂ aproximativ 10 ore de alergătură prin expoziţie, timp în care a rulat sute de metri de peliculă, un coleg din îndepărtata Japonie, reporterul **Yamada Hideo,** îmi spunea: **„Cred că am găsit,**

Judeţul Prahova

PE HARTA ECONOMICĂ A PATRIEI

FAVORIZAT de varietatea bogăţiilor naturale şi, îndeosebi, de însemnatele zăcăminte de ţiţei, judeţul Prahova a fost şi în trecut mai dezvoltat din punct de vedere industrial, în comparaţie cu celelalte din ţară. Ramura industrială care s-a dezvoltat cu precădere a fost extracţia şi prelucrarea ţiţeiului. Rafinăriile din judeţ realizau însă produse inferioare, ţara noastră fiind nevoită să exporte în mare măsură ţiţei brut şi să importe, la preţuri mari, însemnate cantităţi de produse petroliere superioare. De asemenea, nevoile de maşini şi utilaje pentru extracţia şi prelucrarea petrolului erau acoperite în întregime prin import din ţările capitaliste avansate, întrucît industria constructoare de maşini era reprezentată doar de cîteva mici fabrici de prelucrare a metalelor şi ateliere de reparat utilaj petrolier.

După 25 de ani de la eliberarea patriei, încercăm sentimentul unei profunde satisfacţii, trecînd în revistă măreţele înfăptuiri obţinute în aceşti ani.

O contribuţie de seamă la aceste realizări au adus şi oamenii muncii din judeţul Prahova. Prezenţa bogăţiilor naturale ale solului şi subsolului a făcut posibilă, mai ales în acest ultim sfert de veac, amplasarea şi dezvoltarea a numeroase obiective — uzine şi fabrici — reprezentînd aproape toate ramurile principale ale industriei. Alături de extracţia ţiţeiului — ramură cu vechi tradiţii — în anii construcţiei socialiste au cunoscut o puternică dezvoltare prelucrarea ţiţeiului, chimia, construcţiile de maşini, producţia de energie electrică şi industria uşoară, creîndu-se, totodată, ramuri industriale noi — cum sînt construcţia de utilaj petrolier şi petrochimia.

Judeţul Prahova este azi cel mai important centru de prelucrare şi chimizare a ţiţeiului, principalul producător de utilaj petrolier. Aici se concentrează cea mai mare parte a activităţii de cercetare şi proiectare în domeniul forajului sondelor şi extracţiei ţiţeiului, al prelucrării şi chimizării lui, al construcţiei de utilaj petrolier.

ÎN ACTUALUL plan cincinal, economia judeţului Prahova a cunoscut un puternic avînt. Volumul mare de investiţii alocat şi ritmul înalt de dezvoltare au constituit dominantele principale. *În perioada 1966—1968, judeţului nostru i-au fost alocate investiţii în valoare de 7,3 miliarde lei, dintre care aproape 65% au fost destinate dezvoltării industriei,* un accent deosebit punîndu-se pe dezvoltarea construcţiilor de maşini, a prelucrării şi chimizării ţiţeiului, pe valorificarea superioară atît a resurselor naturale ale judeţului, cît şi a potenţialului uman. Punerea în funcţiune a unor noi fabrici şi capacităţi de producţie a creat numeroase locuri de muncă. În prezent, aproape 62% din numărul salariaţilor lucrează în industrie şi construcţii.

Industria prahoveană realizează în prezent 6,7% din producţia globală industrială a ţării, ocupînd primul loc între judeţele ţării. Pentru a ilustra mai concludent locul şi importanţa economică a judeţului nostru în contextul economiei naţionale, este suficient să arătăm că în totalul producţiei industriale a ţării numeroase produse de bază deţin ponderi importante: uleiurile minerale — 93%, motorina — 78.5%, benzina — 69%, anvelopele — 64,4%, materialele plastice şi răşinile sintetice — 17,4%, îngrăşămintele fosfatice — 15,7%, hîrtia şi altele — 16%.

Dezvoltarea impetuoasă a industriei şi, mai ales, diversificarea şi creşterea calitativă a produselor a permis ca, an de an, să sporească volumul producţiei destinate exportului. În prezent, *28,8% din totalul producţiei judeţului se exportă în diferite ţări ale lumii.* Industria prahoveană oferă la export întreaga gamă de instalaţii de foraj, pînă la adîncimi de 7.000 m, utilaj chimic şi de rafinării, polietilenă, fenol şi acetonă, detergenţi, anvelope, geamuri de diferite sortimente, produse petroliere de înaltă calitate şi altele, care sînt întîlnite pe toate meridianele globului, fiind tot mai mult apreciate în numeroase ţări, inclusiv în ţări cu vechi tradiţii industriale.

Perfecţionarea continuă a organizării producţiei şi a muncii, gradul înalt de mecanizare şi automatizare a proceselor de fabricaţie, mai ales la noile capacităţi, au permis ca productivitatea muncii să crească într-un ritm anual de 7,9%. Creşterea eficienţei economice a activităţii întreprinderilor a dus la realizarea, în anul 1968, a unor beneficii cu peste 51,3%

că am înțeles care este acceleratorul ritmurilor românești despre care se vorbește atît de mult în lume. Este amploarea construcției de mașini". Expoziția sugerează, într-adevăr, această dominantă. Și oricărui vizitator îi este cît se poate de limpede că nu rezidă din „tematică", din planul expozițional. Reflectă, sine qua non, mutațiile revoluționare din structura economiei românești. Făurirea industriei grele și a coloanei ei axiale este concepția economică majoră a Partidului Comunist Român aplicată consecvent. În 1950, anul de început al primului cincinal și pînă astăzi construcția de mașini s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 19,4%. Sigur, este un ritm accelerat. Ca să accelereze ritmurile tuturor celorlalte ramuri.

Unii dintre oaspeți, îndeosebi cei care iau un contact întîmplător cu realitățile noastre își exprimă uimirea. Olandezul **Klein Heerenbrink** din Sant Port, care a zăbovit îndelung în fața rotorului turbinei de 175 MW executată de U.C.M. Reșița pentru hidrocentrala Porțile de Fier, consemnează în cartea de impresii: **„Sînt uimit de dezvoltarea tehnicii în România".** Însă tot un olandez, publicistul **Hans Herman,** care a comentat în cîteva articole și ediția EREN '64, constată că **„... e demnă de admirat dezvoltarea siderurgiei românești, iar construcția de mașini a făcut un salt calitativ considerabil".**

Orice exponat întrunește calități de etalon și condiții de finisaj excepționale. Însă vizitatorul **Ștefan Șulea,** inginer la Întreprinderea „Avîntul" din Timișoara ne asigură că toate electromotoarele românești sînt conform etalonului: **„Ca specialist în electromecanică și cunoscător al parametrilor multor tipuri de motoare existente pe piața internațională, pot să afirm că performanțele tehnice ale motoarelor românești rivalizează cu orice produs similar".** Dar să-l cităm și pe reprezentantul firmei comerciale „Agarwaal Engineering" din Calcuta, partener stabil al „Mașinexportului" din București: **„Am primit numeroase scrisori de apreciere de la clienții care au cumpărat motoare românești. Sînt utilizate cu deplină satisfacție în toate sectoarele industriei...".** Aprecieri elogioase la adresa electromotoarelor produse la Craiova, Timișoara și București au și vizitatorii cehoslovaci, turci, precum și specialistul **Paul Saverzapf** din Mainz-Kosbhain, R.F.G., care le consideră **„o mare reușită tehnică".**

Sînt numeroși oaspeți străini care vizitează expoziția jubiliară pentru a prospecta noi relații comerciale. Prin legăturile sale economice cu peste 100 de state din toate continentele, ca și prin politica sa internațională realistă, subordonată scopului nobil al păcii și progresului omenirii, România se bucură de un mare prestigiu în întreaga lume. **J. Nikander,** mandatarul unor mari firme finlandeze, consemnează: **„Vizitînd expoziția, mi-am dat seama ce mari posibilități există pentru intensificarea schimburilor comerciale dintre țările noastre".**

De o deosebită atenție se bucură mașinile-unelte. **Jiri Pokornik,** directorul unui institut de cercetări în domeniul construcției de mașini din Cehoslovacia, apreciază cu superlative mașinile de așchiat expuse. **Nazareth Kevonian,** industriaș din Liban, a cerut oferte pentru ele. Un succes scontat, întrucît mașinile-unelte românești sînt din ce în ce mai cerute la export. Fabrica de strunguri din Arad expune cîteva dintre noile sale asimilări. „SNA-500" impune. Am întîlnit specialiști de la Roman și Constanța, care au mărturisit că au venit „în special", pentru această noutate arădeană, o mare performanță a gîndirii tehnice românești. Gama de carusele pe mari diametri și frezele-portal ale F.M.U.A.-București tronează în mijlocul exclamațiilor de admirație.

Sigur, toate întreprinderile și-au prezentat ultimele creații. Însă în România anului jubiliar '69 sînt destul de multe unități industriale (de ordinul sutelor) care n-au avut de unde selecta. Fiindcă zidurile lor sînt încă reavăne, pentru că întreaga lor producție e nouă, ca și firma bătută pe porțile abia deschise. Uzinelor de autocamioane și tractoare din Brașov, veche vatră industrială, nu le-ar fi ajuns nici un întreg pavilion, dacă și-ar fi înfățișat toate tipurile de produse. Însă proaspăta promovată în industria automobilistică, U.A. Pitești, a solicitat doar două cercuri cu raza de cîțiva metri: unul pentru „Dacia-1100", celălalt pentru „Dacia-1300". Ambele suscită interes, dar „casetele" lor sînt colecții de autografe și laude.

Ca o replică dată lui „U-651", care acum trei luni a cucerit unica medalie de aur conferită de juriul la Porte de Versailles, „F-200" și-a înălțat scheletul argintiu la numai cîțiva pași. Această instalație de foraj este de două ori laureată cu aur: la tîrgurile internaționale din Brno și Leipzig. Produsele uzinei „1 Mai" din Ploiești sînt căutate în deosebi de vizitatorii străini veniți din țările care au zăcăminte petrolifere. Dar și românii fac roată în jurul lor. Recunosc printre ei și pe **Ion Anghel,** șef de echipă la uzina ploieșteană. A venit cu familia să viziteze expoziția. Iată-i impresiile: **„Sînt mîndru, firește, numărîndu-mă printre constructorii acestor instalații. Dar să știți că nu în această calitate, de montator, m-am mîndrit în America de Sud, unde am plantat 17 sonde livrate firmei „Petrobraz". În fața laudelor beneficiarilor, eram fericit că industria noastră românească este în stare de asemenea succese".**

● VALORILE NOI ALE STRĂVECHILOR BOGĂȚII ROMÂNEȘTI

ÎN PAVILIONUL dedicat produselor industriei chimice, am întîlnit o familie de turiști din S.U.A. Inginera **Valeria Chulay,** din Los Angeles, își asumase rolul de ghid. Dar numai pentru stări de lucruri inexistente în expoziție sau undeva pe cuprinsul României. Cunoștea bine economia antebelică a țării, de pe vremea cînd dumneaei a emigrat în America. **„Am auzit despre realizările României socialiste** — îmi declară inginera — **dar o asemenea transformare fundamentală nu mi-am imaginat. Bogățiile țării au valori noi..."**

Uimirea e explicabilă. Mai ales cînd te afli în fața fenomenelor evoluate în decenii. Ritmul trepidant al mersului țării înainte ne miră uneori și pe noi, cei care-l trăim clipă cu clipă, care participăm la intensificarea lui. **Ion Burchie,** inginer la Rafinăria Cîmpina, se mira cu glas tare, privind fibrele și firele sintetice cu marca „U.F.S. Săvinești". **„Două sute de produse scoatem din țiței... Oare cîte veacuri au trecut de cînd îl exportam brut!".** În primăvara acestui an, Fabrica de fibre și fire poliesterice de la Iași era încă șantier. Constructorii i-au scurtat termenul de punere în funcțiune cu șase luni de zile. Acum, în expoziție există „Teronul" fabricat la Iași, o nouă marcă de fir plastic pe piața internațională, despre care textiliștii noștri au păreri unanim pozitive. Dintre aprecierile oaspeților care s-au oprit mai îndelung în standul noutăților chimico-textile, am reținut-o pe a d-lui dr. **Bruno Areangeli** din Milano: **„... realizările industriei constructoare de mașini sînt cele mai spectaculoase. Dar n-aș vrea să omit o serie de exponate din sectoarele chimiei și industriei ușoare, care rezistă celor mai exigente pretenții...".**

Este spectaculoasă reprezentarea construcției de mașini în expoziție. Îndeosebi pentru specialiști, oameni care profesează în tehnică și economie. Care înțeleg mai bine că toate celelalte standuri, cu mii de produse alimentare și cu articole de modă, în jurul cărora vizitatorii (mai ales vizitatoarele) stau ciorchine, n-ar fi fost posibile fără o puternică bază tehnico-materială. Admirînd utilajele de minerit, inginerul **Gheorghe Lungu** de la Exploatarea minieră Baia Mare făcea următoarea reflecție: **„Fără puterea industrială de azi a țării, nici cărbunele Rovinarilor, nici bauxita Dobreștilor și nici unul din zecile de zăcăminte nou deschise n-ar fi putut fi puse în valoare".**

Industria de azi a României, capabilă să asigure progresul neîntrerupt al agriculturii și celorlalte sectoare ale economiei, este apreciată elogios și de ministrul comerțului al U.R.S.S., **A. I. Struiev,** **(„Sînt convins că România se va situa curînd, așa cum și-a propus, în rîndurile țărilor avansate industrial"),** și de un grup de țărani cooperatori **„veniți din Brădeștii-Dorohoiului să-și bucure sufletul cu frumusețea expoziției"** și de aproape toți cei un milion și jumătate de vizitatori ai oglindei României din anul XXV.

Eugen VIOREANU

---

mai mari, față de 1965. În perioada la care ne referim, a fost diversificată producția și s-a îmbunătățit calitatea produselor fabricate, asimilîndu-se altele cu caracteristici tehnico-economice superioare. A fost asimilată și realizată instalația de foraj F-200, au fost însușite în fabricație remorci basculante, noi sortimente de polietilenă, uleiuri speciale de transformator, xileni, dimetiltereftalat, anhidridă ftalică, noi utilaje de extracție, pluguri și mașini-unelte, pompe pentru injecție, diverse țesături din lînă, in și altele.

Semnificativă este preocuparea pentru valorificarea materiilor prime existente în județ.

ÎN ACEST AN, deosebit de important pentru actualul cincinal, sarcinile de plan la producția globală depășesc pe cele din anul precedent; productivitatea muncii reprezintă, de asemenea, creșteri însemnate. Sporuri mari de producție sînt prevăzute în industria chimică, energetică, construcția de mașini și altele.

În întrecerea entuziastă, ce se desfășoară între județele țării, județul nostru a obținut succese remarcabile.

Colectivele din întreprinderile industriale ale județului au realizat în primele 8 luni ale anului 79% din angajamentul anual la producția globală industrială și au îndeplinit integral angajamentul anual la producția marfă vîndută și încasată și la export. Există o preocupare tot mai mare pentru perfecționarea organizării producției și a muncii în vederea creșterii eficienței economice a activității. Ca urmare, au fost reduse consumurile specifice de energie electrică și combustibil, precum și la o serie de materii prime și materiale. Toate acestea s-au reflectat în reducerea cu 10,12 lei a cheltuielilor la fiecare mie de lei producție-marfă, realizîndu-se pe această cale un volum important de beneficii peste plan.

O activitate intensă se desfășoară și pe șantierele de construcții, pentru realizarea noilor obiective industriale și social-culturale cuprinse în plan. În acest an, volumul investițiilor s-a ridicat la peste 3,2 miliarde lei, din care 1,6 miliarde pentru construcții și montaj, înregistrîndu-se față de anul trecut o creștere de peste 500 milioane lei. *În primele 8 luni ale anului au fost puse în funcțiune toate obiectivele și capacitățile planificate și s-au dat în folosință peste 1 400 apartamente.*

Așa cum era și firesc, dezvoltarea și diversificarea industriei și amplasarea obiectivelor în diverse orașe ale județului au dus la creșterea populației urbane. În prezent, județul Prahova ocupă locul 3 pe țară în ce privește populația urbană, avînd peste 300 de salariați la 1 000 de locuitori, cu mult peste media pe țară. Pe harta județului au apărut noi orașe și s-a dezvoltat mult construcția de locuințe și obiective social-culturale. Numai în actualul cincinal s-au construit 7 184 apartamente din fondurile statului, peste 130 săli de clasă și noi spitale.

ÎN CONTEXTUL măreților sarcini trasate economiei naționale în cincinalul următor, se prefigurează și dezvoltarea economică a județului nostru. Colectivelor din industria județului le revine sarcina de a dezvolta producția de utilaj petrolier, energie electrică, produse petroliere, chimice și petrochimice, anvelope și altele, în vederea valorificării superioare a resurselor existente. Sarcini deosebite revin sectorului de materiale de construcții care, pe lîngă sporirea substanțială a producției, va trebui să realizeze o gamă mai variată de produse, de calitate superioară, pentru a asigura realizarea volumului mare de investiții.

Pe baza propunerilor preliminare făcute cu privire la dezvoltarea economiei județului Prahova în viitorul cincinal și pînă în anul 1980, a rezultat că în anul 1975 producția globală industrială va fi cu aproape 8 miliarde lei mai mare decît preliminările anului 1970. Aceste creșteri vor avea loc prin mai buna utilizare a capacităților de producție, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, prin dezvoltarea și modernizarea unităților existente, precum și prin crearea de noi întreprinderi, în special în orașele cu o pondere economică mai redusă. Accentul se va pune, în continuare, pe dezvoltarea chimiei și petrochimiei, în scopul adîncirii valorificării superioare a produselor petroliere, avînd în vedere atît consumul intern, cît și creșterea și diversificarea exportului. În domeniul prelucrării țițeiului, deși nu se va realiza un volum mai ridicat de producție globală, noile instalații și capacități ce se vor construi vor contribui la creșterea gradului de prelucrare a țițeiului, la îmbunătățirea calității produselor și la lărgirea gamei acestora.

Pentru anul 1975, se estimează creșteri importante: la producția de energie electrică — 108%, industria chimică — 98,8%, construcția de mașini — 45,3%. Creșteri însemnate se vor înregistra și în industria ușoară și alimentară; în economia forestieră accentul se va pune pe valorificarea superioară a masei lemnoase. În ansamblul economiei județului, sarcini de mare răspundere revin și industriei locale și cooperației meșteșugărești, care vor trebui să-și sporească și să-și diversifice producția, în așa fel încît să asigure un volum sporit de produse și servicii pentru populație.

Pentru dezvoltarea în continuare a județului, în cincinalul 1971—1975 se prevăd investiții în valoare de aproape 16 miliarde lei, din care cea mai mare parte sînt destinate industriei, în primul rînd pentru dezvoltarea industriei chimice și petrochimice, pentru industria construcțiilor de mașini, pentru industria petrolului, industria alimentară. Se prevede ca în această perioadă să se pună în funcțiune noi grupuri de producere a energiei electrice și termice la Termocentrala Brazi, să se construiască noi fabrici în cadrul Combinatului petrochimic Ploiești, a unor fabrici de scule și mașini-unelte, fabrici de încălțăminte, de confecții și țesături de mătase și altele.

Grija pentru realizarea obiectivelor noi, pentru modernizarea și dezvoltarea celor existente, va fi dublată de preocuparea pentru atingerea la timp a parametrilor proiectați și creșterea indicilor de utilizare a instalațiilor și utilajelor. În județul Prahova există în această privință mari rezerve în industria chimică și în industria constructoare de mașini, unde mai există instalații care nu au atins încă parametrii proiectați și utilaje cu un indice de utilizare necorespunzător. Organizațiilor de partid, Comitetelor de direcție din aceste ramuri le revin sarcina să întreprindă studii și analize, care să permită obținerea unor indici mai înalți de utilizare a capacităților de producție. Prin aplicarea unor tehnologii moderne și prin organizarea superioară a producției, se poate asigura folosirea la întreaga capacitate a instalațiilor vechi și a celor noi și, pe această cale, creșterea substanțială a eficienței întregii activități de producție.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei județului va atrage după sine și înregistrarea unor însemnate realizări în domeniul social-cultural, care vor asigura satisfacerea nevoilor materiale și spirituale crescînde ale populației. *În cincinalul următor, sînt prevăzute a fi construite aproape 13 000 apartamente; se vor aloca importante fonduri pentru modernizarea străzilor, dezvoltarea instalațiilor de canalizare, alimentare cu apă etc., pentru dezvoltarea sectorului comercial, construirea de noi complexe comerciale, hoteluri și restaurante, etc. În vederea creșterii nivelului de asistență sanitară sînt prevăzute de asemenea fonduri însemnate, din care se vor construi un spital, centre stomatologice, noi policlinici, creșe și case ale copilului. Învățămîntul și cultura vor beneficia de asemenea de noi investiții din fondurile statului,* astfel încît se vor construi noi școli și săli de clasă, un teatru, o filarmonică, cinematografe, case de cultură, biblioteci și altele.

Recent, în întreprinderi s-au încheiat dezbaterile sarcinilor de plan pe 1970, care au arătat că sînt condiții și posibilități ca aceste sarcini să fie realizate și depășite. Există rezerve importante în economia județului care, valorificate, vor asigura îndeplinirea planului și pe ultimul an al actualului cincinal, an de bază pentru trecerea la cincinalul următor.

În vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor mari și complexe din perioada ce urmează, sarcini ce decurg din Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., comitetul județean Prahova pune în valoare experiența acumulată pînă acum și desfășoară o muncă stăruitoare pentru ca, prin rezultatele ce se vor obține, județul să contribuie la dezvoltarea întregii noastre economii naționale, pe măsura potențialului economic de care dispune.

ing. Dumitru ALECU
Secretar al Comitetului județean P.C.R. — Prahova

LOCUL ȘI RĂSPUNDEREA INGINERULUI ÎN ÎNTREPRINDERE

(Urmare din pag. 5)

țămîntului superior sume mari cu destinația expresă de a înlesni unui număr cît mai mare de oameni să devină specialiști în diverse domenii de activitate. În același scop, periodic, sub îndrumarea nemijlocită a conducerii partidului, se îmbunătățesc și se adaptează cerințelor actuale programele de învățămînt. Se pare însă că aceste eforturi — cel puțin în cazul dat — suferă o anumită diminuare, prin aceea că inginerul, o dată ajuns în întreprindere, nu este supus unei neîntrerupte confruntări cu realitățile concrete ale producției, nu este chemat să facă permanent dovada valorii teoretice acumulate.

Ocuparea timpului inginerului cu lucrări inferioare nivelului de pregătire, ignorarea unor factori de ordin psiho-sociali, ca și diminuarea, într-un fel sau altul, a responsabilităților acestuia, creează un climat favorabil mulțumirii de sine, de suficiență, incompatibil cu ceea ce se pretinde unui specialist. Desigur, nu vrem să diminuăm cu nimic ceea ce se realizează în această uzină bucureșteană și, cu atît mai mult, apreciem eforturile și acțiunile întreprinse, de-a lungul anilor pentru perfecționarea organizării muncii și a producției. Faptul însă că 99% din cei chestionați s-au arătat deplin satisfăcuți de rezultatele muncii lor, constituie un semn al automulțumirii.

Se pune întrebarea: ce soluții există pentru remediere, sau cel puțin, pentru diminuarea urgentă a efectelor nocive ale acestei stări?

În primul rînd, majoritatea celor chestionați au fost unanimi în a sugera **necesitatea organizării, cel puțin cu titlu experimental, pe lîngă actualele servicii tehnice, a unui corp restrîns și distinct de cadre în ale cărui obligații să intre efectuarea tuturor tipurilor de lucrări de nivel mediu.** Selecționarea oamenilor să se facă după criterii științifice riguroase (a unor teste socio-profesionale, de exemplu) din rîndul celor mai buni tehnicieni și funcționari. De altfel, în serviciile tehnice există asemenea oameni, dar unii dintre ei însă, ori manifestă evidente goluri în pregătirea de specialitate, ori sînt folosiți, pur și simplu, la întîmplare. Se pledează, deci, pentru o mai riguroasă selecție a cadrelor, o mai riguroasă îndeplinire a sarcinilor și nicidecum pentru „umflarea" artificială a schemei aparatului tehnico-administrativ de nivel mediu în aceste servicii.

ÎN AL DOILEA RÎND, s-a propus **elaborarea unor normative precise — fie și cu caracter temporar — care să stabilească după o largă consultare a colectivului și a unor specialiști, atribuțiile inginerului și ale cadrelor medii.**

În al treilea rînd, se solicită o mai precisă delimitare a sferei de preocupări a fiecărui inginer. Am întîlnit adesea situația cînd doi ingineri, datorită evidenței defecțiuni organizatorice, au fost puși să rezolve aceeași sarcină sau, și mai grav, inginerii substituindu-se, efectiv, atribuțiilor maiștrilor, controlorilor tehnici de calitate, sau altor oameni însărcinați și plătiți pentru coordonarea, supravegherea și urmărirea producției pe toate fazele sale. În locul acestei responsabilități diluate se cere dezvoltat — în acest caz — principiul, simțului răspunderii personale, principiu în stare să ne dea măsura aportului fiecărui salariat, deci și al inginerului, la îndeplinirea sarcinilor ce revin uzinei.

În al patrulea rînd, pe baza unui plan de perspectivă, alcătuit prin efortul general al colectivului uzinei și pe baza sarcinilor ce revin acesteia pe o perioadă mai îndelungată, să se repartizeze inginerilor — în afara lucrărilor zilnice obișnuite — spre studiu și rezolvare teme de cercetare strîns legate de producția actuală și viitoare a fabricii. Concomitent, să se stabilească termene riguroase de soluționare și beneficiile materiale corespunzătoare pe care inginerii le vor obține după experimentarea și aplicarea soluțiilor propuse.

Fără pretenția de a spune o noutate, reafirmăm că una din condițiile realizării integrării profesionale depline a inginerului (a oricărui salariat, de altfel) constă, mai ales, în dezvoltarea unui climat propice muncii de creație în care toți salariații să se considere atrași spre problemele cheie ale fabricii și, totodată, răspunzători pentru soluționarea lor. Într-un asemenea climat nu mai pot supraviețui tendințele de automulțumire, de suficiență.

● Acțiuni concrete în direcția modernizării structurii organizatorice

DAR ACȚIUNILE la care rezultatele anchetei îndeamnă nu pot fi separate, în nici un chip, de urgența cu care se cere acționat în direcția perfecționării și modernizării structurilor organizatorice. La o întrebarea din chestionar, 82% din cei audiați s-au arătat satisfăcuți doar parțial de actuala formă de organizare a serviciilor și de modul de organizare a activității în cadrul lor. Am reținut cu deosebire două elemente. Primul privește **necesitatea apropierii actualelor servicii de specialitate de cerințele producției moderne.** Mai ales în sensul creșterii operativității în sesizarea problemelor actuale și de perspectivă, pornind de la producția de mașini electrice (economice, tehnice, științifice) și în scurtarea drumului: cercetare, proiectare, producție pe care, normal, îl urmează în realizare soluțiile nou elaborate. Strîns legată de aceasta și în prelungirea ei este de a se **crea în uzină — cel puțin cu titlu experimental — un sector de cercetare propriu-zis ale cărui atribuții să privească, în exclusivitate, activitatea viitoare a uzinei.**

În condițiile producției moderne apare ca inexplicabil faptul că din cei supuși investigației sociologice nimeni nu ne-a putut împărtăși măcar sub forma unor linii directoare, care vor fi, ținînd seama de evoluția științei și tehnicii, de pretențiile beneficiarilor interni și externi, principalele produse ale uzinei peste 5—7 ani și parametrii lor esențiali. **Or, a fi permanent în actualitate, a putea răspunde prompt oricăror solicitări înseamnă, înainte de toate, a fi în posesia unui avans apreciabil între producția la zi și cea viitoare.** Un asemenea cadru organizatoric ar permite și stabilirea, cu mult timp înainte, a elementelor fundamentale ale planului, corelarea planului de producție cu cel de aprovizionare tehnico-materială. În prezent, aceste atribuții sînt preluate de serviciile de concepție, tehnolog-șef și de alte servicii de specialitate. Într-o formă incompletă însă în sensul că, adesea, rezolvarea unor necesități de moment se face în detrimentul activității de perspectivă, de lungă durată.

Al doilea element cu care dorim să reținem atenția și care, de asemenea, implică o privire critică a actualelor cadre organizatorice constă în **cerința imperioasă de a deschide drum nou, mai larg, pătrunderii în uzină a informației de specialitate din țară și din străinătate.** Care este în prezent situația? 96% din cei chestionați au apreciat ca total necorespunzătoare activitatea bibliotecii tehnice, iar aproximativ 80% au socotit „zestrea" de informație a bibliotecii ca fiind sub limita celor mai puțin exigente pretenții.

Îmbunătățirile ce se impun aduse atunci cînd se abordează problema perfecționării cadrelor organizatorice, modernizarea lor continuă privesc și obligativitatea organizării între specialiști a unor întîlniri cu caracter de schimb de experiență, prospectarea, pe baze științifice, a evoluției pretențiilor beneficiarilor față de produsele întreprinderii, organizarea unor acțiuni de împrospătare și îmbogățire a cunoștințelor inginerilor și tehnicienilor sub diferite forme etc.

Sînt acestea noutăți pentru cadrele răspunzătoare din uzină? Nicidecum. După cum ne-am edificat din rezultatele anchetei, aceste sugestii au constituit și pînă acum sarcini precise. Ele însă nu s-au realizat într-un cadru științific corespunzător, care să suscite, prin bogăția ideilor și a informațiilor vehiculate, atenția specialiștilor. Este adevărat, în prezent, forțele uzinei, departe de a fi epuizate — sînt totuși reduse comparativ cu dimensiunile reale, obiective, ale problemei. Este motivul esențial care ne-a determinat să subscriem propunerii ca sub egida **Ministerului Învățămîntului, Academia R.S.R., C.N.I.T., alte instituții de specialitate, să elaboreze și să înfăptuiască sistematic măsuri îndreptate spre ridicarea nivelului de cunoștințe al inginerilor, corespunzător efectelor mari și rapide pe plan mondial ale revoluției științifice și tehnice.** Azi, sîntem martori nu numai la amploarea fără precedent a descoperirilor în știință și tehnică, dar și rapidității cu care se perimează valori pînă mai ieri de primă actualitate. Mersul nostru înainte, așa cum se sublinia și la Congresul partidului impune, între altele, tratarea acestui fenomen cu maximă seriozitate.

Acesta reprezintă doar un aspect al problemei. Celălalt, nu mai puțin important, privește pe inginerul însuși. **Nici un efort, oricît de mare, nu va fi încununat de succes atîta vreme cît specialistul nu-și va consacra o bună parte din timpul său îmbogățirii orizontului de cunoștințe.** Ridicăm această problemă surprinși de faptul că, la un sondaj făcut în afara anchetei, din 20 de ingineri nici unul nu-și propusese să frecventeze cursuri post-universitare sau să obțină (de ce nu!) într-un viitor cît de cît apropiat, titlul de doctor în științe, ceea ce ar constitui, neîndoielnic, o consacrare a specialistului, a valorii sale spirituale.

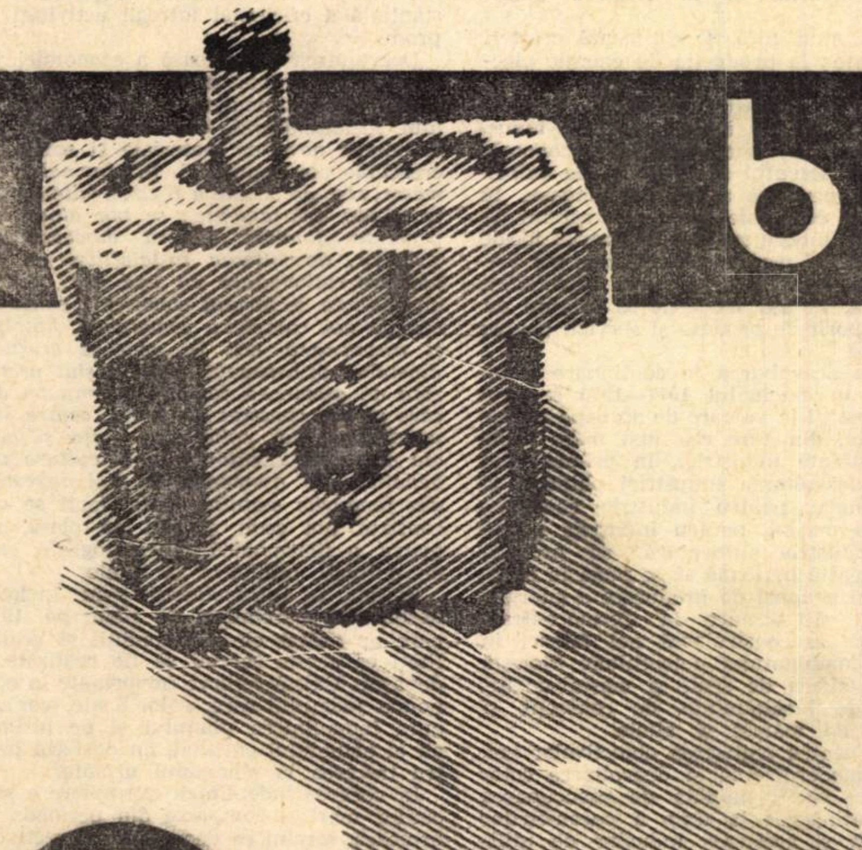

balkancar

produce pompe hidraulice cu angrenaje și distribuitoare de utilizare universală după licența Societății engleze Plessey UK.

Grup	Tipul	Pres. în kg/cm²	Q l/min a 1 000 ture/min	n ture/min	Greut. kg.
β	027÷096	175	1,22— 4,36	3 500	0,8
β	10÷42	175	4.5 — 19,0	3 500	2
γ	43÷94	175	19,5 — 42,6	2 500	4
γ	95÷165	150	43 — 75	2 000	8
γ	170÷325	150	77 —147	1 750	26

Pompele hidraulice cu angrenaje BALKANCAR sînt deosebit de convenabile pentru antrenarea hidraulică a mașinilor agricole, pentru manipularea materialelor, pentru lucrări rutiere sau miniere, precum și în domeniul construcțiilor navale sau al metalurgiei și de asemenea pentru automatizarea și mecanizarea diverselor procedee tehnologice.

BALKANCAR produce de asemenea filtre, cricuri (cu efect simplu sau dublu), supape de siguranță și de prea-plin, obturatoare, ventile anti-retur și alte dispozitive hidraulice de reglaj și de comandă.

Informații detaliate și oferte:

BALKANCARIMPEX — Bulgaria, — Sofia, str. Aksakov, nr. 5. Telefon 88—53—21 — Telex 386.

PUBLICOM

CU PRIVIRE LA CONCEPTUL DE RELAȚII DE PRODUCȚIE

ECONOMIA POLITICĂ a socialismului este o parte a economiei politice marxist-leniniste în sens larg. Ea s-a format în linii generale, pe baza contribuțiilor fundamentale ale clasicilor și prin generalizarea teoretică a făuririi relațiilor sociale de producție socialiste, proces de durată relativ scurtă. De aceea, economia politică a socialismului este o știință tînără, aflată în plin proces de constituire și perfecționare. Obiectul ei de studiu, relațiile economice socialiste și sistemul de legi și categorii care-i corespund, este încă insuficient cercetat. Există multe motive să considerăm că ea nu a descoperit încă toate aceste categorii și legi care există și se manifestă imperios în formele economice ale socialismului. Chiar cele descoperite și enunțate sînt insuficient aprofundate. Un domeniu încă insuficient investigat privește legăturile *dintre legile acestei economii,* interacțiunea *lor, precum și* mecanismul *lor specific de funcționare. Din aceste considerente credem că abordarea acestor chestiuni este justificată și încercăm să prezentăm cîteva idei, unele în formă polemică, cu* caracter introductiv *în tema menționată.*

ESTE ȘTIUT că legile economice sînt acele necesități imperioase care guvernează relațiile sociale de producție. Factorul generator al legilor sînt formele economice, adică relațiile de producție și nu invers. De aceea, înainte de a trece la analiza propriu-zisă a legilor economiei socialiste, ne vom referi la relațiile sociale de producție în general la cele socialiste în special.

Este în general acceptat că relațiile, formele economice ale producției sociale, nu reprezintă o sumă aritmetică de laturi și părți componente, ci *un sistem de relații* aflate într-o intimă și indistructibilă conexiune. Este încă larg răspîndită concepția, că în sistemul relațiilor de producție există trei elemente (în părți) principale. Într-o formă transformată, această concepție este prezentă și în manualele și lecțiile noastre. Această concepție a fost supusă criticii de unii economiști marxiști. Dorim să ne alăturăm cu considerentele proprii, acestei critici. După cum este știut, această concepție „trinitară" arată următoarele elemente ale relațiilor economice în general:

a) relațiile de proprietate sau forma de proprietate;

b) situația diferitelor clase și grupări sociale în producție și relațiile dintre ele sau schimbul de activități;

c) relațiile de repartiție.

Se susține că forma de proprietate are rol determinant față de celelalte două elemente arătate. După părerea noastră această concepție prezintă inexact problema proprietății. De ce? 1) în această formulă relațiile de proprietate sînt scoase *în afara* situației claselor sociale, fiind privite ca ceva diferit de relațiile dintre clase; cu alte cuvinte, relațiile de proprietate nu mai au caracterul unor relații între oameni, unor relații de natură *socială*. Afirmația că formele de proprietate au rol determinant față de situația claselor și schimbul social de activități nu înlătură această remarcă, ci o întărește. 2) Situația claselor sociale și relațiile dintre oameni cu privire la producția socială, formele economice care caracterizează această situație, privesc numai o singură fază a reproducției sociale, adică producția nemijlocită; or, trebuie să recunoaștem că relații între clase, între oameni în general, se stabilesc și în cadrul celorlalte trei faze care se desfășoară concomitent cu producția nemijlocită: repartiția, schimbul sau circulația și consumul. 3) În sfîrșit, o altă obiecțiune o reprezintă prezentarea relațiilor de repartiție ca o sferă distinctă de relațiile de proprietate și de formele economice în care se prezintă situația claselor în producția socială. Faptul că relațiile de repartiție se prezintă ca fiind determinate de forma de proprietate nu schimbă această obiecțiune, ci accentuiază viziunea lor ca fenomen separat.

După părerea noastră, principiul metodologic de bază, valabil pentru abordarea sistemului relațiilor sociale de producție este *abordarea proprietății ca esență*, a acestor relații, ca un conținut intrinsec al tuturor formelor economice ale producției sociale. (1) Or, în formula „trinitară" de mai sus, proprietatea este prezentată numai ca o latură, e drept hotărîtoare, dar separată a relațiilor de producție. Marx atribuia proprietății un asemenea rol, încît, practic, el punea semnul egalității între relațiile de producție și cele de proprietate. Astfel, în scrisoarea lui Marx către Anenkov (1846), el combătea viziunea lui Proudhon despre proprietate astfel: „În lumea reală, dimpotrivă, diviziunea muncii și toate celelalte categorii ale d-lui Proudhon sînt *relații sociale*, care *în totalitate formează ceea ce în prezent se numește proprietate;* în afara acestor relații proprietatea burgheză nu este altceva decît o iluzie metafizică și juridică... Definind proprietatea ca o relație independentă, d-l Proudhon săvîrșește ceva mai rău decît o greșeală metodologică; el își arată neînțelegerea acelei legături care unește toate formele producției *burgheze*; el își arată neînțelegerea caracterului *istoric* și *trecător* a formelor de producție ale unei anumite epoci". (2) În altă parte Marx arăta că raporturile de proprietate trebuie înțelese „nu în expresia lor *juridică: de: relații* de voință, ci sub înfățișarea lor reală, adică de relații de producție". (3)

Prin urmare, totalitatea relațiilor sociale de producție sînt relații de proprietate; orice formă socială a producției cuprinde drept esență a sa forma de proprietate. Se cunoaște că proprietatea este o formă socială, istoricește determinată, de însușire, de apropiere a bunurilor materiale și, îndeosebi, a mijloacelor de producție și a produselor rezultate din muncă. Ea este un raport între oameni cu privire la bunuri și nu o relație între om și lucruri, așa cum ni se înfățișează în aparență. De aceea, relațiile de proprietate nu trebuiesc niciodată (și asta o uităm adesecori) confundate cu obiectele materiale ale proprietății. Relația de proprietate *nu* determină din afară relațiile economice, ci există *în interiorul* acestora, ca *esență* a lor, profundă (uneori insesizabilă într-o formă sau alta economică, într-un fenomen sau altul), reprezentînd *conținutul* lor; ca să ne exprimăm cu o figură stilistică, am spune că ea reprezintă nervurile oricărei relații sociale de producție, tot așa cum acestea compun orice frunză. Din considerentele arătate, credem că nici tratarea proprietății ca *bază*, ca *fundament* a relațiilor de producție (așa cum facem adeseori) nu este întrutotul corectă. Noțiunea de *bază* diferă de noțiunea de esență. De aceea opinăm pentru o formulare fără echivoc.

Sistemul relațiilor sociale de producție în general, cel al relațiilor socialiste, în special, este un sistem complex, cu numeroase ramificații, verigi, legate indestructibil între ele. (4) Acestea au o determinare calitativă și sînt numeroase ipostaze ale relațiilor de proprietate. Principiul teoretic și metodologic fundamental în abordarea acestui sistem este *clasificarea relațiilor de producție în funcție de fazele* (momentele) *procesului de reproducție.* Privite în unitate și, totodată, distincte, cu un conținut propriu, fiecare fază a reproducției cuprinde o totalitate, o sumă (o mulțime) de forme de relații de producție, de raporturi de proprietate. Această sumă formează împreună ansamblul, *sistemul* relațiilor sociale de producție. Prin urmare, referindu-ne la socialism, verigile sistemului de relații economice sînt:

1. relațiile cu privire la stăpînirea efectivă, obștească, a mijloacelor de producție și la folosirea acestora în *producția nemijlocită*, inclusiv schimbul de activități între producătorii socialiști din cadrul acestei faze; acestea sînt *relații nemijlocite* de producție;

2. relațiile cu privire la repartiția rezultatelor generale ale muncii, adică a produsului social total; și această repartiție se face în conformitate cu interesele generale, colective și personale ale membrilor societății socialiste; le putem numi pe scurt, *relații de repartiție;*

3. relațiile cu privire la schimbul produselor, care decurg din rotația fondurilor de producție și din repartiția venitului național; pe scurt, acestea sînt *relații de schimb;*

4. relațiile cu privire la realizarea efectivă, folosirea pentru consum a rezultatelor producției materiale (produselor); pe scurt, acestea sînt *relații de consum.*

Aceste patru verigi ale sistemului socialist de relații economice formează o unitate, dar totodată, fiecare verigă are o existență relativ independentă. În cadrul lor, atribuim un rol primordial relațiilor nemijlocite de producție întrucît faza în care ele sînt prezente este hotărîtoare față de celelalte trei. Deci, relațiile nemijlocite de producție sînt *determinante* față de relațiile de repartiție, schimb și consum. Apoi, întrucît faza repartiției mijlocește realizarea scopului producției, consumul, relațiile de schimb și cele de consum se află în dependență cauzală de relațiile de repartiție. Așa cum arată Marx, „o anumită producție determină... un anumit consum, o anumită repartiție, un anumit schimb și *anumite relații* între aceste momente diferite". (5)

După cum se știe, Marx a început analiza relațiilor burgheze cu analiza mărfii, ca relație economică *inițială*, logic și istoric. Este cunoscut și de ce. Întrebarea care se pune este: cu ce formă economică să începem analiza relațiilor socialiste de producție? În această problemă se poartă încă discuții. După părerea noastră, sînt îndreptățite concluziile acelor economiști care consideră drept relația *inițială* a sistemului socialist de relații — *relația de proprietate socialistă.* (6) Ea este în același timp și relația care exprimă *esența* cea mai profundă a relațiilor de producție în ansamblu, care trebuie definită deci de la început, și relația care istoricește apare mai întîi, în urma negării socialiste a proprietății private (prin exproprierea expropriatorilor și prin convingerea micilor producători). Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție logic și istoric reprezintă relația inițială și esențială care determină structura economică a societății socialiste. S-ar părea că e o contradicție și anume; analiza proprietății, ca esență a relațiilor nemijlocite de producție, relațiilor de repartiție, de schimb și de consum se poate face numai arătînd-o în întregul sistem de relații economice.

Unii economiști se referă la faptul că Marx a analizat proprietatea capitalistă nu într-un capitol aparte, ci în toate capitolele. Evident, așa stau lucrurile. La prima vedere deci avem o contradicție metodologică. Credem însă că trebuie făcută distincție între analiza proprietății socialiste ca relație *inițială* și *esențială* și analiza ei *multilaterală, completă*. Prima cuprinde caracterizarea generală, trăsăturile formării, formele istorice, evoluția conținutului material etc, ale proprietății socialiste, iar a doua înseamnă dezvăluirea multiplelor aspecte, laturi ale relațiilor socialiste de producție. De aceea, credem că un curs de economie politică a socialismului trebuie să înceapă cu analiza generală a proprietății socialiste și, apoi, să prezinte multiplele ei ipostaze în toate fazele reproducției.

Manualele și lecțiile noastre încă au ca temă inițială, tema despre formarea economiei socialiste, anticipînd astfel numeroase categorii care nu-și găsesc o explicație aprofundată. Credem că istoricul formării economiei socialiste trebuie dat în finalul cursului, cînd sînt cunoscute deja legile și categoriile respective. În plus, pe parcursul diferitelor teme trebuie analizate elementele relațiilor socialiste în unitatea lor logico-istorică, în procesul apariției și dezvoltării lor.

Sistemul relațiilor de producție socialiste se manifestă concret în realitate prin numeroase *fenomene* și *procese economice* aflate într-o strînsă conexiune și interdependență. *Conținutul* fenomenelor și proceselor nu trebuie confundat cu forma lor de manifestare: primul privește elementele esențiale, raportul dintre ele, în timp ce forma lor ni se înfățișează vizibil, în viața de toate zilele. Acest conținut de profunzime trebuie analizat de știința economică, cu ajutorul principiilor materialismului dialectic. (7) Fenomenul economic, ca unitate a conținutului și formelor lui concrete de manifestare, în spațiu și timp, este infinit mai bogat decît legitatea care-i exprimă necesitatea.

ÎN DEFINIȚIA științifică a legii se întîlnesc nuanțe diferite. Astfel, unii economiști marxiști consideră că legea exprimă esența, legăturile cauzale *dintr-un* fenomen; alții, printre care mă număr și eu, apreciază că legea exprimă fie esența și cauzalitatea unui fenomen, fie necesitatea și legătura cauză-efect între două sau mai multe fenomene. Unii economiști susțin că expresia „legile guvernează relațiile sociale de producție" nu e potrivită fiindcă aceasta ar însemna caracterul primar și nu derivat al legilor din relații. Mi se pare obiecțiunea neîntemeiată.

Legile economice sînt legi ale relațiilor de producție. Dar asta e puțin spus. Ele sînt legile unei mari mulțimi de fenomene și procese în care aceste relații își manifestă existența reală. Sub acest aspect, aș considera că această lume largă de fenomene conține mai multe legi decît noi, în general, considerăm și reflectăm în lecții. Este oarecum de neînțeles dece în sistemul complex al economiei socialiste noi am constatat teoretic numai în jur de 8—10 legi economice. Este aici evident o contradicție între postulatele teoretice și explicarea logică a fenomenelor așa cum ele se desfășoară în realitate. Consider că acest aspect ilustrează serioasa rămînere în urmă a științei economice în general, a economiei politice în special, față de bogatele înfăptuiri ale socialismului ca sistem social-economic.

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE socialiste se află într-un proces de *continuă dezvoltare;* ele nu pot fi considerate ca ceva static și imuabil. Corespunzător mutațiilor care au loc în domeniul forțelor de producție, forma socială a acestora suportă schimbări. Relațiile economice socialiste evoluează sub imperiul necesităților dictate de evoluția forțelor materiale de producție și, în primul rînd, a mijloacelor de muncă. Corespunzător acestei situații, fenomenele economice capătă aspecte (laturi) noi, iar altele sînt eliminate. Legile economice nu pot rămîne insensibile la aceste schimbări. Ele sînt *legi ale mișcării vieții economice*, ale trecerii acesteia de la o treaptă inferioară la alta superioară. De aceea, *procesul de studiere a fenomenelor și a legilor nu poate înceta niciodată* (așa cum evoluția nu se poate opri). În consecință, nici teoria economică nu poate spune că nu mai are nimic de studiat, de descoperit, de aprofundat. Anumite concluzii (definiții), concepte teoretice, care au surprins (mai mult sau mai puțin) trăsăturile definitorii ale unui *fenomen, legi, categorii*, au fixat o anumită stare de lucruri la un moment dat; conceptele și definițiile sînt însă perfectibile, susceptibile de *perfecționare și de schimbare, o dată cu modificarea fenomenului real și cu adîncirea cunoașterii lor științifice.*

De aici aș trage *concluzia* că nici actualele definiții ale conținutului (cerințelor, trăsăturilor), legilor și categoriilor economice nu pot fi considerate tabu și valabile mereu aceleași. Discuția pe marginea definirii noțiunilor (ca și dezbaterea noastră) nu poate fi deci considerată drept o discuție scolastică, pur terminologică, ci generată de necesitățile reale ale științei economice.

— În legătură cu *tratarea legilor economice — în lecții, manuale* etc — trebuie respectat un *principiu metodologic important, pe care, pe scurt, l-aș considera „de la fenomene și procese economice la legi și categorii economice și nu invers".* Or aceasta nu este întotdeauna o normă conducătoare. Se știe că fenomenul este întotdeauna mai larg, mai întins decît esența lui; el are în rînd cu trăsăturile esențiale, primare, care-i definesc conținutul general, și o serie de trăsături neesențiale, secundare.

Conf. univ. Ion GRĂDIȘTEANU

---

1) Noțiunea de formă economică este sinonimă, după Marx, cu relația economică.

2) Corespondența lui K. Marx și Fr. Engels cu activiștii politici ruși. (în l. rusă). Ediția 1951, Moscova, pag. 15.

3) K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 16, Ed. politică 1963, pag. 30.

4) Aici noțiunea de verigă este înțeleasă ca element, aspect, latură etc.

5) K. Marx și Fr. Engels: Opere, vol. 13. Ed. politică 1962, pag. 673.

6) Alții consideră că aceasta este categoria planicitate, ca formă inițială, generală a proprietății, adică cea mai generală relație de producție socialistă. O altă categorie consideră că aceasta este tot marfa, iar alții — relațiile de colaborare și ajutor reciproc între membrii societății.

7) Se știe că forma nu coincide cu conținutul fenomenului; dacă ele ar fi coincis, orice analiză științifică ar fi devenit inutilă.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Ing. Gh. BOLDUR

șeful secției de cercetare operațională,

Centrul de calcul economic și cibernetică economică

• Aveți o formație de inginer. Ce v-a determinat să vă axați preocupările spre domeniile de graniță dintre economie și matematică ?

— Lucrînd mai mulți ani ca inginer constructor, pe diverse șantiere și în diferite funcții, am fost confruntat cu probleme organizatorice și de conducere dintre cele mai dificile, pentru rezolvarea cărora nu avem la îndemînă decît experiența proprie și cea a inginerilor mai vîrstnici. Aproximativ cu 10 ani în urmă, cu prilejul întocmirii proiectului de organizare a unei întreprinderi de construcții, m-am lovit de aspecte ca eșalonarea calendaristică valorică a lucrărilor ținînd seama de capacitatea întreprinderii, stabilirea surselor de organizare cu materiale de masă, repartizarea șantierelor pe grupuri de șantiere teritoriale și altele, care, încercînd să le rezolv rațional, m-au condus la probleme pentru care instrumentul matematic dobîndit în facultate era insuficient. Perseverînd, am ajuns la programarea liniară. Pofta vine mîncînd, așa că, înțelegînd importanța matematicii în organizarea modernă, am început să studiez și teoria mulțimilor, logica matematică și teoria deciziei, disciplină care mă pasionează și în prezent. În perioada aceasta de în-

„...cu prilejul întocmirii proiectului de organizare a unei întreprinderi m-am lovit de aspecte pentru care instrumentul matematic dobîndit în facultate era insuficient..."

ceput am avut marea șansă să beneficiez de îndrumarea de specialitate a colegului și prietenului meu, eminentul matematician dr. docent Corneliu Constantinescu.

• V-am ruga să ne dați cîteva detalii cu privire la cercetările dv. ?

În breasla cercetătorilor se obișnuiește adesea să se „cuantifice" activitatea desfășurată, menționîndu-se numărul de lucrări elaborate. Pentru a mă conforma acestui obicei voi arăta că am elaborat pînă în prezent peste 30 de lucrări (cărți, articole, și comunicări, publicate în țară sau peste hotare) și că am condus direct realizarea a numeroase aplicații în practică a metodelor cercetării operaționale. Voi aminti numai lucrări din anul curent : articolul „On group decisions", apărut în ECONOMIC COMPUTATION AND ECONOMIC CYBERNETICS STUDIES AND RESEARCH, nr. 1, 1969 ; articolul „Asupra metodelor de estimare a utilității", din nr. 1, 1969 al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ ; volumul **„Procese informaționale și de decizie în economie"**, *sub tipar la Editura științifică ; articolul „Problèmes de programmation linéaire multidemensionelles", în colaborare cu I. Stancu-Minasian, în curs de publicare în CAHIERS BELGES DE RECHERCHE OPERATIONNELEA ; Coordonarea analizei sistemului informațional-decizional la Combinatul Petrochimic Brazi, 1969.*

Fără îndoială, pentru ca informația privind activitatea științifică desfășurată să fie completă, este imperios necesar să se facă aprecieri calitative. În această privință, este însă cazul colegilor de cercetare, altor specialiști și cititorilor să se pronunțe...

• Preocupări actuale și de viitor...

— În prezent lucrez la redactarea unei lucrări privind modelarea proceselor decizionale complexe. Prin aceasta înțeleg acele procese decizionale în care se ține seama simultan de mai multe obiective, de eventualitatea mai multor stări ale naturii și de opiniile mai multor decidenți, atît pentru un număr finit de strategii cît, mai ales, pentru cazul cînd strategiile sînt soluții ale unei probleme de programare matematică. Apreciez că lucrarea va avea volumul unui articol de 40—50 de pagini și mă gîndesc la publicarea ei în două etape, într-o revistă de specialitate din țară sau străinătate. O altă activitate în care sînt angrenat în prezent este coordonarea implementării proiectului de analiză a sistemului programării reviziilor la Combinatul Petrochimic Brazi.

Trebuie să menționez, de asemenea, teza de doctorat pe care o finisez în prezent și al cărei titlu va fi : „Contribuții la analiza sistemului informațional-decizional al organizațiilor de construcții în scopul creșterii eficienței lor economice".

În perspectivă mă gîndesc la o lucrare amplă în care să abordez în ansamblu problema obiectivelor în teoria deciziei. Această problemă, netratată complet încă în literatură, reclamă o vastă muncă de documentare și sintetizare pe care o programez pentru următorii 2—3 ani.

În sfîrșit, un deziderat pentru viitorul mai îndepărtat — acela ca Secția de cercetare operațională pe care o conduc în cadrul Centrului de calcul economic și cibernetică economică să devină nucleul unei puternice școli românești de cercetare operațională.

OBIECTUL ȘTIINȚEI CONDUCERII

ÎN PREZENT există conturate mai multe curente, școli, astfel că nu se poate vorbi încă de o teorie unitară a conducerii activității economice. Există un număr destul de mare de concepții diferite, uneori chiar contradictorii.

Este semnificativă pentru această diversitate însăși definiția dată conducerii. După unii specialiști conducerea se reduce la o **activitate administrativă**, după alții, ea este **arta și știința de a pregăti, coordona și direcționa activitatea oamenilor** ; alții sînt înclinați să vadă în conducere **arta de a cunoaște ce și cum trebiue făcut.**

În concepția academicianului sovietic A. V. Trapeznicov **conducerea constă în „organizarea și realizarea acțiunilor îndreptate către un anumit scop"**. în timp ce un alt academician sovietic, A. I. Berg, consideră conducerea ca o **„trecere a unui sistem într-o stare nouă, destinată lui".**

Analizînd raportul dintre filozofie și cibernetică, A. I. Berg remarca faptul că cibernetica studiază procesele complexe în dezvoltare „numai din punct de vedere al mecanismului de conducere", că, „legăturile reciproce dintre sistemele conducătoare și cele conduse se studiază în cadrul ciberneticii numai în măsura în care acestea admit expresia formală folosind mijloacele matematicii și logicii". Din această afirmație, justă de altfel, se deduce uneori că cibernetica ar putea fi identificată cu știința conducerii optime ceea ce nu ni se pare just. Este cazul să reamintim cunoscuta teză a lui Engels că în orice formă a mișcării se poate separa ceea ce este comun tuturor formelor — mișcarea mecanică ; însă forma superioară a mișcării nu poate fi redusă la cea inferioară. Conducerea proceselor economice nu poate fi redusă la mecanismul conducerii. De aceea, a vorbi despre știința conducerii se poate numai în sensul conducerii societății, proceselor sociale și economice. Iată de ce spunem noi că cibernetica nu poate fi privită ca o știință generală a conducerii, ci ca știința mecanismului conducerii.

Deosebit vede conceptul de conducere profesorul S. I. Cameniter. Conform părerii acestuia, conducerea reprezintă o parte a coordonării economiei naționale, care cuprinde nu numai conducerea nemijlocită, ca atare, ci și planificarea activității întreprinderilor, organizarea producției și a muncii. „Conducerea — spune el, — reprezintă exercitarea funcțiilor administrative, de dispoziție, îndreptate spre alegerea și repartizarea cadrelor, conducerea precum și educarea la aceștia a inițiativei și autonomiei în îndeplinirea sarcinilor care decurg din interesele economiei naționale, controlul asupra activității, folosirea mijloacelor economice de influențare a activității, colectivelor. După cum se vede, se includ în continutul categoriei de conducere și organizarea producției și a muncii. După părerea noastră, organizarea producției și muncii au dreptul la o existență de sine stătătoare ca științe.

Problema ce conducem este strîns legată de problema cum conducem ; însă, în același timp între ele există deosebiri. Pentru conducere sînt necesare două sisteme : un sistem condus și un sistem conducător. Crearea sau organizarea acestor sisteme, constituie obiectul științei organizării ; funcționarea sistemului, schimbările acestuia în anumite limite — obiectul conducerii. Înlocuirea unui sistem condus cu altul, calitativ deosebit de acesta, trebuie să ducă inevitabil la schimbări și în conducerea sistemului. Iată de ce considerăm că nu există temei pentru a pune semn de egalitate între organizare și conducere.

MAJORITATEA specialiștilor din Occident sînt de părere că știința conducerii se află în stadiul formării, iar procesul transformării ei într-o disciplină științifică închegată va necesita încă mult timp. Unii specialiști americani — Kenneth, Boulding, Symons, Merill Flud și alții — fac deosebire între managementul științific și știința managementului. Același punct de vedere îl împărtășește și Institutul american pentru științele conducerii. În concepția acestuia, managementul științific reprezintă practica conducerii, iar știința managementului este rezultatul activității desfășurate de oamenii de știință în acest domeniu. Unii teoreticieni din S.U.A. încearcă chiar să nege existența unei științe a conducerii. Peter Drucker consideră că managementul nu va fi niciodată o știință exactă. „Criteriul calității managementului — spune el — va fi întotdeauna succesul practic în activitatea de afaceri. Managementul este mai repede practică decît știință sau profesie, deși conține elemente din ambele". „Pînă în prezent nu există — spune J. Leavitt — o teorie în întregime satisfăcătoare privind organizarea sau tehnologia luării deciziilor. Ceea ce avem noi, reprezintă o serie de idei izolate, dezvoltate în diferite domenii dintre care multe sînt departe de industrie".

În ciuda existenței unei mari varietăți de puncte de vedere, date de diferiții reprezentanți ai managementului în problemele teoriei și practicii conducerii, există o idee care stă la baza tuturor definițiilor și anume aceea că managementul este arta de a conduce oamenii, este un domeniu specific autonom al activității și cunoașterii. E. Petersen și F. Plowman arată că în sensul larg al cuvîntului din punct de vedere social, managementul este o tehnică sau o metodă dezvoltată datorită tendinței proprii omului de a crea grupe.. „în acest sens — spun ei — managementul poate fi definit ca totalitatea metodelor, cu ajutorul cărora se determină, se clarifică și se realizează scopurile și sarcinile unui anumit colectiv". William Newman, definește managementul ca o „importantă tehnică socială", ca „direcționare, conducere și control al eforturilor unei grupe de indivizi în vederea realizării unui anumit scop".

ÎN ÎNCERCAREA de definire a continutului științei conducerii, considerăm că este bine să se pornească de la precizarea că conducerea reprezintă o acțiune îndreptată asupra unui anumit obiect — sistem (proces, complex de mijloace tehnice, organism, grupă de oameni) — în vederea obținerii unor rezultate stabilite din timp.

Conducerea sistemelor economice este strîns legată de procesul optimizării stării lor, al trecerii lor dintr-o stare în alta. Conducerea activității economice (ca un sistem dinamic) trebuie privită sub două aspecte și anume conducerea ca structură (**statica** conducerii) și conducerea ca proces (**dinamica** conducerii).

Conducerea poate fi considerată un proces continuu (tehnic, organizatoric și social-economic) îndreptat într-un anumit scop și realizat cu ajutorul diferitelor mijloace, metode și tehnici în vederea obținerii unor rezultate economice optime. Cu alte cuvinte, conducerea are drept scop crearea unor asemenea forme de cooperare în activitatea oamenilor și în funcționarea mașinilor în condițiile cărora munca în comun se desfășoară cu cel mai ridicat efect, se asigură folosirea optimă a resurselor materiale, de muncă și financiare. În același timp conducerea trebuie să asigure o activitate coordonată a întregului organism economic, lichidînd asperitățile, relațiile încordate, — inevitabile în condițiile muncii în comun.

Relațiile organizatorice din sfera economiei sînt studiate sub diferite aspecte de un număr mare de științe ca : sociologia, dreptul, tehnologia, planificarea, organizarea științifică a producției, organizarea științifică a muncii, organizarea conducerii, rolul principal avîndu-l științele de așa-zisă orientare organizatorică, adică ultimele patru.

Avînd o strînsă legătură și unele interferări cu celelalte științe organizatorice, **știința conducerii are în același timp propriul său obiect de cercetare.** Acesta îl constituie tocmai relațiile organizatorice cu caracter social care se nasc în procesul coordonării, armonizării unui complex economic. Întrucît legăturile de conducere se manifestă în cadrul diferitelor verigi structurale, obiectul științei conducerii nu poate fi limitat la o verigă sau alta, deși luarea în considerare a particularităților respective în abordarea diferitelor probleme de conducere este obligatorie.

UNA DIN PARTICULARITĂȚILE principale ale dezvoltării actuale a științei constă în elaborarea a așa-ziselor „direcții de interferare", adică a unor astfel de probleme în dezvoltarea cărora se întîlnesc domenii de cercetare, discipline, înainte independente și unde principiile, teoriile și metodele utilizate aparțin diferitelor domenii ale științei. Iată de ce un număr tot mai mare de specialiști consideră că știința conducerii apare ca o știință de largă anvergură în care se îmbină o multitudine de cunoștințe științifice din domenii diferite, cu experiența izvorîtă din practica vieții sociale. Influența noilor ramuri ale științei asupra sistemelor de conducere, evidențiază vastitatea conducerii care avînd obiectul său, metodele sale va trebui în viitor să se dezvolte ca o știință complexă interdisciplinară, dar ținînd seama de specificul verigilor structurale și folosind pe scară largă realizările și metodele multor alte discipline.

Știința conducerii este organic legată de alte două mari domenii ale științelor organizatorice : organizarea științifică a producției și organizarea științifică a muncii, acestea constituind în totalitatea lor complexul unitar al științelor economico-organizatorice care au ca obiect de studiu sistemul relațiilor organizatorice în economia socialistă. Subliniem unitatea elementelor componente ale sistemului științelor organizatorice întrucît există tendința prezentării științei conducerii ca o știință deasupra formațiunilor social-economice, o știință universală al cărei conținut nu diferă în funcție de natura orînduirii sociale. Preluînd în mod critic tot ceea ce s-a creat util pe plan mondial în domeniile metodelor și principiilor, trebuie însă să intensificăm cercetările pentru a determina precis cadrul problematic, metodele, mijloacele și tehnicile proceselor economice care au loc în economia socialistă, știința conducerii fiind în primul rînd și înainte de toate o știință a relațiilor organizatorice sociale, al căror caracter este determinat de natura orînduirii sociale.

Cercetările care s-au făcut în acest domeniu conturează tot mai mult **structura științei conducerii** conform căreia aceasta ar cuprinde patru grupe mari de probleme : o grupă de probleme **teoretice** în care s-ar îngloba, printre altele, locul și rolul relațiilor organizatorice în societatea socialistă, locul și rolul conducerii în sistemul relațiilor sociale, obiectul, conținutul, metodologia și locul științei conducerii în cadrul celorlalte științe organizatorice, rolul conducător al partidului în elaborarea bazelor științifice ale conducerii, mecanismului relațiilor de conducere, informatica și procesul luării deciziilor în conducere etc. ; o grupă de probleme de natură **organizatorică** cum ar fi cele generale de conducere — structura organizatorică de conducere a sistemului economic respectiv, a verigilor structurale și procesul conducerii și cele speciale ale organizării conducerii ; o grupă de probleme de natură **metodologică** în care s-ar aborda metodele folosite în conducere ca : metode politice, metode economice, metode administrative, metode organizatorice, metode cibernetice, metode sociologice etc. și, în sfîrșit, o ultimă grupă, care s-ar referit la **mijloacele tehnice** folosite în conducere.

conf. univ.
dr. Paraschiv VAGU
Academia de Studii Economice

FIȘE

■ În studiul **Otnositelnaia ekonomiceskaia obosoblennost soțialisticeskih predpriații** (Autonomia economică relativă a întreprinderilor socialiste) de A. M. Emelianov și V. V. Radaev, apărut în VESTNIK MOSKOVSKOGO UNIVERSITETA, seria Economika, nr. 4/1969, sînt abordate probleme referitoare la raporturile dintre întreprindere și economia socială în condițiile socialismului.

Socialismul, susțin autorii, privit ca o producție socială la nivelul întregii societăți, nu presupune relații marfă-bani, ci se caracterizează mai curînd prin stabilirea unor relații directe nemijlocite între întreprinderi. Existența însă a unor autonomii relative a întreprinderilor modifică această direcție. Ea impune întreprinderilor efectuarea unei autoreproducții, determină un circuit și o rotație oarecum autonomă a mijloacelor de care dispune întreprinderea, de unde necesitatea ca o unitate economică productivă să intre în mod obiectiv în raporturi cu alte întreprinderi, ceea ce duce la măsurarea indirectă a cheltuielilor de producție. Or, tocmai acest lucru, susțin autorii, determină în fond schimbul de mărfuri.

Pe această cale, prin transformarea produselor întreprinderii în mărfuri, are loc rezolvarea contradicției create de autonomia economică a întreprinderii în socialism. Contradicția constă în aceea că, pe de o parte, întreprinderea, ca parte a unui organism economic unic, lucrează după un plan, trebuie să producă anumite produse pentru satisfacerea anumitor nevoi sociale, iar, pe de altă parte, ca o unitate economică de sine stătătoare, ea trebuie să-și asigure mijloacele necesare reproducției prin acoperirea cheltuielilor de producție și asigurarea unei rentabilități.

■ Participînd la dezbaterile ce se desfășoară în prezent pe plan internațional în problema poluării crescînde a mediului biologic în care muncește și trăiește omul modern, revista L'USINE NOUVELLE publică, în suplimentul său pe septembrie a.c., două articole pe această temă, reunite la rubrica „Studii". Primul, semnat de Jean-Bernard Bertholon și intitulat **Les pollutions menacent le développement industriel** (Poluările amenință dezvoltarea industrială), cuprinde o analiză a surselor și genurilor de poluare, precum și a metodelor preconizate pentru combaterea acestui fenomen. Cel de-al doilea articol — **A la recherche d'un «modus vivendi» entre le milieu humaine et la technique** (În căutarea unui „modus vivendi" între mediul uman și tehnică), sub semnătura lui Stephane Dubreuil, examinează efectele pe care le are asupra florei și faunei creșterea continuă a cantității de reziduuri industriale și a celei de produse chimice, utilizate îndeosebi în agricultură.

În scurta introducere care precede cele două articole, poluarea este considerată ca fiind unul din „efectele marginale" ale dezvoltării societății moderne. Sună ca un avertisment afirmația că, dintre aceste efecte, „unele sînt ușor de controlat și nu dăunează vieții și expansiunii economice, altele — dimpotrivă — au asemenea importanță astăzi, încît devine imperios a le reduce, a le face chiar să dispară. Poluarea... capătă, în zilele noastre, proporțiile unui veritabil flagel".

■ Revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT (R. D. G.) nr. 8/1969 publică articolul **Maximale Steigerung der Produktivität der gesellschaftlichen Arbeit und optimale Proportionen zwischen Akkumulation und Konsumation** (Creșterea maximă a productivității muncii sociale și proporțiile optime între acumulare și consum), semnat de Anneliese Braun — în care se analizează criteriile de stabilire a proporțiilor optime dintre acumulare și consum. Autoarea consideră că proporția între acumulare și consum privind, atît volumul, cît și structura acestora trebuie astfel elaborată încît să asigure în orice moment creșterea maximă a productivității muncii sociale și să constituie totodată o premisă a sporului maxim al venitului național. Aceasta ar constitui totodată și o premisă a creșterii optime a consumului. Planificarea proporțiilor dintre acumulare și consum ar fi în acest fel legată direct de dezvoltarea intensivă și extensivă a factorilor de creștere.

După autoare, determinarea intensității creșterii după necesarul de investiții nu poate constitui un criteriu suficient pentru determinarea ratei acumulării. În condițiile unei creșteri identice a necesarului de investiții, pot apărea diferențe în productivitatea muncii, în ponderea muncii vii și a fondurilor investite. Aceste elemente determină deosebiri în ritmul de creștere a venitului național și existența unor rate diferite a acumulărilor.

■ REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE (iulie—august 1969) publică studiul lui Jacques Austruy intitulat **Domaine et méthodes de la science économique** (Domeniul și metodele științei economice), care se ocupă de raporturile dintre economia politică și științele apropiate ei. Înainte de toate, autorul aduce un elogiu economiei politice în calitatea sa de știință socială, care își propune să studieze raporturile ce se stabilesc între oameni în cadrul procesului de producție și criteriile care ghidează activitatea economică rațională. Autorul consideră că economia politică, în comparație cu celelalte științe sociale, beneficiază de două avantaje suplimentare în ceea ce privește instrumentele de investigație: moneda și contabilitatea. Acestea din urmă sporesc eficacitatea analizei, întrucît permit exprimarea unor fenomene, activități și motivații eterogene într-un limbaj ce permite măsurarea.

J. Austruy oferă, apoi, următoarea definiție: economia politică este strategia luptei împotriva rarității care se manifestă prin fenomene de valoare. O asemenea definiție, credem, deși mai precisă și mai bogată decît altele mai cunoscute, date de economiști nemarxiști, este unilaterală fie și numai pentru că trece cu vederea caracterul istoric al economiei politice și nu accentuează în suficientă măsură caracterul ei social.

Încheindu-și considerațiile, autorul se ridică împotriva abuzului de formule matematice, și a esoterismului propriu unor lucrări economice și exprimă părerea, după care economia politică, chiar cu prețul unor sacrificii în ceea ce privește rigurozitatea, trebuie să fie accesibilă majorității.

CĂRȚI

INVESTIȚII – DESFĂȘURAREA RAȚIONAMENTULUI PÎNĂ LA DECIZIA FINALĂ

Una din ultimele apariții editoriale ale Editurii Științifice, lucrarea **Investițiile și calculul economic**, de I. Saphier și E. V. Topală, a stîrnit un viu interes. Cartea se adresează economiștilor, inginerilor și proiectanților care lucrează în domeniul investițiilor, cadrelor didactice și studențești, deci unui larg cerc de cititori.

Folosind o concepție originală în desfășurarea lucrării, autorii au mers pe linia unei scheme logice pentru rezolvarea unei probleme de investiții. Sînt prezentate succint, pe alocuri poate chiar prea concentrat, modul în care trebuie să fie atacate, analizate și finalizate problemele de investiții considerate ca probleme de decizie.

O importantă contribuție a autorilor în domeniul optimizării soluțiilor o constituie criteriul complex de decizie economică și generalizarea noțiunii de situație decizională. Se insistă asupra necesității imperioase de a se considera orice investiție în interdependență cu întreaga economie națională în complexitatea ei și se arată că decizia în investiții este unică și ireversibilă. O dată decizia luată, investiția se realizează contribuind la modificarea cantitativă și calitativă a structurii și configurației ramurii și implicit a economiei și orice altă decizie ulterioară va trebui să țină seama de această modificare.

Lucrarea nu epuizează problemele și nici nu descrie toate metodele de calcul economic privind eficiența investițiilor, dar arată cum trebuie atacate, analizate și finalizate problemele de investiții. Deși sînt folosite metodele matematice, acestea sînt utilizate ca un auxiliar prețios și absolut necesar, dar modul de expunere dă posibilitatea de acces și acelor cititori care au o pregătire matematică mai puțin pretențioasă, chiar și părțile mai aride fiind expuse „suficient de digerabil".

Atrage atenția prezentarea cu scheme documentate a modului de construire a variantelor planului de investiție pe baza opțiunilor preliminare. Elaborarea opțiunilor preliminare începe de la nivelul întreprinderii și se continuă pînă la organele autorității centrale. Accentul se pune în special asupra modului în care ar trebui condus raționamentul pe parcursul de la punerea problemei și pînă la rezolvarea ei, pînă la alegerea deciziei finale.

În cadrul sistemului de indicatori care caracterizează eficiența economică a investițiilor, autorii au prezentat într-o formă originală „indicele de eficacitate economică" — cum este denumit în lucrare —, plecînd de la raportul dintre plusprodus și fondurile de producție.

Calculul economic constituie un fundal în care relațiile dintre fenomenele economice se pot transpune cantitativ și calitativ în relații matematice abstracte care, rezolvate printr-un algoritm adecvat, conduc la rezultatul căutat. Este demnă de relevat prezentarea unui model matematic pentru determinarea volumului optim al reparațiilor capitale.

În condițiile noii legislații, care reglementează regimul de finanțare și executare a reparațiilor capitale, după care acestea se cuprind în cadrul cheltuielilor de producție, capătă o importanță deosebită stabilirea unui volum cît mai exact al acestora.

La o eventuală revedere, ținînd seama de afluxul continuu de noi idei, de noi lucrări și de progresul dinamic al științei, ar fi utilă revederea de către autori a unora din capitole. Cum în țara noastră, problema elaborării balanței de plan a legăturilor dintre ramuri este de mare actualitate, ar fi utile unele considerente privind metodele de calcul a investițiilor pe baza acestei balanțe.

L. LACHSZ

blocnotes

„ÎNTREPRINDEREA MONDIALIZATĂ" ȘI „CONGLOMERATUL MULTINAȚIONAL" — FORME DE COLABORARE SAU IZVOARE DE CONFLICT? (I)

Multiplicarea planurilor **pe care se realizează cooperarea economică internațională și *diversificarea formelor* ei impune gîndirii economice un efort de sistematizare a acestor planuri și forme. Dictată de rațiuni teoretice și practice, o asemenea sistematizare ar fi de natură să faciliteze, atît înlăturarea unor confuzii care stăruie în literatura economică a zilelor noastre, cît și înțelegerea și analiza corectă a unor procese economice cu implicații în lanț asupra dezvoltării societății contemporane.**

Gîndirea economică face abia primii pași în această direcție. Nu este, desigur, singura ei întîrziere. Pe cine ar putea consola însă acest fapt, în fața constatării tulburătoare că științele sociale dispun (de bine, de rău) de o tipologie a conflictelor internaționale, dar nu dispun de o tipologie (fie și discutabilă) a formelor de cooperare economică, în sensul larg al cuvîntului, care include întregul front respectiv de la sectoarele lui pur comerciale pînă la cele ale conlucrării în cercetarea științifică cu aplicații practice?

Paralela între stadiul de elaborare a celor două tipologii nu este întîmplătoare.

Nu este aproape săptămînă în care momente de tensiune sau de încordare, de intensități diferite, să nu apară într-un colț sau altul al globului, cu repercusiuni asupra normalelor relații interstatale și care să nu-și aibă izvorul în utilizarea unor forme de conlucrare economică necorespunzătoare actualului stadiu al dezvoltării conștiinței naționale și sociale a popoarelor lumii.

Este vorba de acele forme de conlucrare economică de natură să submineze dreptul suveran al fiecărei țări de a dispune în mod liber de resursele naturale și de muncă respective, în concordanță cu interesele proprii și obiectivele fixate procesului de creștere economică. Este evident că utilizarea unor asemenea forme, anacronice prin natura lor, transformă pînă la urmă colaborarea într-un izvor de conflicte.

Relația între exercitarea de către state a suveranității naționale și cerința conlucrării dintre state în cadrul unei anumite ordini internaționale formează de secole domeniul unei intense activități a juriștilor și a propulsat dezvoltarea dreptului internațional.

Pe planul relațiilor economice, problema a format după al doilea război mondial obiect de dezbatere din primul moment în care s-a încercat edificarea unor mecanisme de colaborare multilaterală a statelor lumii.

Reluarea argumentelor care s-au încrucișat în această dezbatere prelungită pînă în zilele noastre în diferite ocazii, sub diferite aspecte și în diferite foruri nu-și are locul în cadrul unor însemnări prin natura lor fugare. Dacă am amintit-o, am făcut-o numai spre a ne apropia cu ajutorul ei de una din problemele căreia economiștii occidentali îi acordă o atenție mereu mai mare în dezbaterea variatelor forme de înfăptuire a cooperării internaționale.

Am în vedere eforturile acelor economiști care prezintă „*mondializarea unor întreprinderi*" drept o tendință pozitivă a dezvoltării relațiilor economice internaționale și formarea de „*conglomerate multinaționale*" drept o formă nouă și superioară de cooperare.

La o analiză de detaliu, se poate face o distincție între „întreprinderea mondializată" și „conglomeratul multinațional". *Întreprinderea mondializată* poate reprezenta un capital unitar din punct de vedere național care își extinde dincolo de frontierele naționale aria geografică a activității *sale* de finanțare, cercetare, producție, desfacere și administrație, ajungînd să includă în rețeaua intereselor proprii zone situate în diferite părți ale globului. „Conglomeratul multinațional" include o interpătrundere de capitaluri; aria sa geografică nu ar fi neapărat mondială, poate fi zonală (regională), dar întotdeauna transnațională.

Distincția mi se pare mai mult teoretică. „Conglomeratul multinațional", oricît de multinațional ar fi, are întotdeauna o dominantă (financiară, tehnică etc) de „capital național". Mai ales în condițiile economiei mondiale contemporane, el tinde în mod natural, în virtutea legilor propriei autodezvoltări, spre mondializare, pentru care are premise financiare favorabile, tot astfel cum întreprinderea care se mondializează tinde, în cursul acestui proces, să se transforme în „conglomerat multinațional".

Date fiind aceste tendințe practice, ușor de detectat în analiza evoluției întreprinderilor capitaliste la care ne referim, ele pot fi așezate în aceeași categorie, unite prin esența comună a efortului de transgresare a frontierelor naționale în vederea obținerii de profit din implantarea în cadrul altor entități naționale decît cele de origine a capitalului.

Costin MURGESCU

SECOLUL XXI
Virtualități și opțiuni

• Întrebări fundamentale

PÎNA ACUM n-a fost poate decît o metaforă. Azi, prin facultatea noastră de a cunoaște și prin puterea noastră de a înfăptui, atingem în mod real dimensiunile prometeice. Între mit și realitate distanțele s-au tot scurtat și continuă să se scurteze. Ficțiunea literară, științifico-fantastică, nu mai reprezintă poate decît o etapă spre materializarea visului — a oricărui vis. Ascensiunea omului pe acest nou Everest care a devenit Luna, e o confirmare care ne va lăsa pentru multă vreme cu privirile rătăcind printre aștri.

S-ar părea deci că sentimentul de glorie a ființei umane pe care ni-l incumbă epoca este justificat. Nu însă fără riscul unor euforii primejdioase. Despre aceasta ne avertizează mulți oameni de știință care privesc cu pătrundere în viitor.

Unele laturi negative ale dezvoltării științei și ale progresului tehnic au căpătat mai de mult un aspect îngrijorător. Referința care se face în mod obișnuit la riscurile mai mari, sau la riscurile cele mai mari, pe care le comportă fabricarea mijloacelor de distrugere în masă, utilizarea în scopuri militare a reactoarelor nucleare sau a noilor mijloace chimice și biologice, nu are însă decît un caracter limitat, rezumativ. Sînt elemente colaterale, numeroase, pe care le dă la iveală cercetarea științifică și pe care le produce dezvoltarea tehnică, ce tind să contrazică în mod flagrant ființa umană, atît în substanța ei materială cît și în cea spirituală. Se înmulțesc nemăsurat riscurile de dezechilibru ecologic ; vegetația suferă; apa și aerul se viciază; zgomotul urban crește ; apar ritmuri și durate care perturbă timpul fiziologic și cel psihologic al omului — pînă la limite ce nu mai pot fi transgresate fără însemnate primejdii.

Unii dintre cercetătorii care scrutează viitorul se declară pesimiști. Rolul oamenilor de știință este însă acela de a constata și a remedia, de a prevedea și a preveni. Un chirurg care descoperă un cancer, sau care a dat de o inimă bolnavă, spune pe drept cuvînt un eseist francez, nu este un pesimist : după cum nu este un optimist medicul care-și găsește pacientul în cea mai deplină sănătate. Esențială este cunoașterea și voința de a interveni.

Poate niciodată ca acum, fizicienii, naturaliștii, biologii, sociologii, economiștii, n-au simțit atîta nevoie să iasă dintre granițele mai înguste ale disciplinelor proprii și să reflecteze asupra științelor în general. În mod evident se impune necesitatea sintezelor, a concluziilor de natură epistemologică și axiologică, meditația asupra activității spirituale și asupra practicii umane. Este necesară o gnoseologie de cuprindere largă, care să facă posibile opțiunile; care să nu-l oprească firește pe om să înainteze, dar care să-l împiedice să înainteze cu ochii legați.

Înțelegerea lumii e condiționată în definitiv de totalitatea cunoștințelor ce le avem. Într-o epocă în care pentru a putea pătrunde complexitatea uneia sau alteia dintre ramurile activității științifice sintem obligați la cea mai riguroasă specializare, nevoia unei abordări pluridisciplinare, a înțelegerii «științelor fizice» și «științelor umane» în interconexiunile acestora, apare mai imperioasă ca oricînd. Într-o ramură a fost descoperit laserul, într-alta posibilitatea de a extrage hrana din petrol ; într-una savanții pun la punct inima artificială, într-alta se desăvîrșește motorul atomic : se înmulțesc sateliții artificiali și se dezvoltă cibernetica economică ; se întocmesc proiecte pentru cultivarea fundului oceanelor, și altele pentru folosirea căldurii din magma centrală a pămîntului ; biologii pregătesc în laboratoare soluții de control al acizilor nucleici ; se pune la cale dirijarea cromozomilor și organizarea după voie a eredității. În acest timp, calculatoarele electronice dau aptitudinilor congenital limitate ale creierului uman prelungiri aproape inimaginabile. Omul, ne spun biofizicienii, este pe cale de a integra țesuturi vii în procesul mecanismelor fizice. Viitoarele investiții industriale s-ar putea să ne dea mașini alcătuite din materie însuflețită și neînsuflețită, din metale și din substanțe vii. Creșterea animalelor va putea fi realizată în «staule» cu program electronic. Azi totul pare verosimil. Într-atîta, încît noțiunea imposibilului se cere pur și simplu redefinită.

Întrebările care se impun însă în mod firesc, sînt și fundamentale. Unde ne vor duce toate aceste izbînzi ? Toate aceste performanțe ale lui **Homo Sapiens,** care de 50 000 de ani muncește ca să-și supună natura, dar care abia în ultimele decenii își arată marile lui puteri : ale lui **Homo Faber** care abia acum face pașii lui cei mai mari și mai repezi, dezvoltîndu-se la asemenea dimensiuni încît dilată și umple cu ființa sa întreg universul ? Cum vom trăi în lumea noastră căreia i-am spus întotdeauna «mare» și care abia acum ne dăm bine seama cît a fost în fapt de mică ?

• Știința prospectării

NECESITATEA unei prospectări științifice a viitorului, a dat naștere unei discipline noi : «futurologia». Au fost înființate în multe țări institute academice și asociații de acest profil. Au apărut numeroase publicații, cărți, studii, consacrate prospectivismului, previziunii pe termen mediu și pe termen lung. Evident — **à tout seigneur tout honneur** — în nomenclatorul futurologiei se află inclusă la loc de cinste activitatea de planificare economică. În fond, viitorul umanității n-a depins poate niciodată ca azi de utilizarea rezultatelor științei în serviciul dezvoltării economice. Din ce în ce mai mult avansul tehnic și nu resursele naturale, caracterizează dinamica progresului material. Condiția umană însăși se schimbă în funcție de această proeminență a tehnologiei și economiei. Tipul cel mai definit al omului din zilele noastre este reprezentat poate de **Homo Economicus.** El este cel care își aservește tehnica, organizează munca de creație materială și optimizează procesele producției. Forța oamenilor, a mașinilor, le pune cu energie în serviciul unei productivități tot mai mari. Condiționat de dezvoltarea tehnicii și a productivității, progresul economic guvernează aproape întreaga evoluție umană contemporană. Și o va guverna timp de multe decenii. După încredințarea unora dintre prospectiviști, ne aflăm azi în zorii unei epoci în care succesele științei economice vor determina ele însele în viitor o scădere a importanței economiei în preocupările și gîndirea de zi cu zi a oamenilor. Alte probleme ar urma să prevaleze în spiritul lor. Nimeni nu se îndoiește însă că economiei îi este rezervată o preponderență îndelungată. De aceea interesul pentru prospectarea economică a viitorului continuă să fie mai viu decît pentru orice altă activitate prospectivă. Cum să construim și să echipăm uzinele în vederea producției de mîine ? Cum să facem educația și pregătirea cadrelor pe măsura sarcinilor de viitor ? Un conducător de întreprindere are de rezolvat azi în trei ani mai multe probleme poate decît i se puneau altădată premergătorului său în cursul întregii sale vieți. Într-un singur deceniu, aproape tot patronatul din țările capitaliste s-a raliat la ideea planificării. În ritmurile de azi ale creșterii economice, producția sporește vertiginos. Viteza cu care se produc schimbările ne cer perspective clare, pe termen lung. Valoarea actelor noastre nu poate fi judecată numai în funcție de efectele lor imediate. Viitorul vine către noi din ce în ce mai repede, e din ce în ce mai aproape — și de aceea el trebuie descifrat din timp. Esențial este faptul că în general el poate fi descifrat. Avantajul este și de ordin moral și politic. A avea putința să urmărești și să controlezi corelările tehnologiei și economiei, ale științelor fizice și umane, atît de multiple, atît de variate, determinînd schimbări atît de rapide, în interesul diferitelor colectivități naționale și al întregii specii umane, înseamnă desigur a avea posibilitatea asumării de responsabilități clare. Atît față de prezent, cît și față de viitor.

A acorda deosebită atenție atît previziunilor în domeniul nivelului de trai cît și în acela al dezvoltării modului de viață, — de ce nu și semnalelor de alarmă pe care le trag «futurologii» în legătură cu unele posibile primejdii ? — este pentru generațiile prezente, incontestabil o obligație majoră. Oamenii — ne amintesc Herman Kahn și Anthony Wiener, doi prospectiviști americani [1]) — au folosit în decursul istoriei lor mașini, au transmis cunoștințele lor copiilor, și-au subordonat animalele, focul, vîntul, căderile de apă și alte surse de energie ; au adunat hrană, combustibil, vestminte și grîu pentru iarnă ; au economisit, investit, planificat construit, inovat, cu scopul de a spori securitatea, de a micșora primejdiile. Ei și-au amplificat puterea de transformare a naturii în vederea satisfacerii a aproape tuturor țelurilor. Dar iată că niciodată ca acum, în preajma secolului XXI, facultățile și voința oamenilor de a dezvolta tehnologia și economia, de a controla mediul extern și intern n-au sporit atît. Ele cresc mai repede ca oricînd azi și, în fapt, nu li se poate prevedea vreo limită.

Cercetătorii viitorului nu neagă valoarea eforturilor umane îndreptate spre lichidarea privațiunilor și a penuriei, a primejdiilor și frustrațiilor pe care și azi încă le comportă neputința în fața forțelor naturii. Unii ne previn împotriva pesimismului. Dar mai toți se simt datori să ne avertizeze, că, drept consecință a progresului tehnologic, se nasc probleme de aspect specific, de a căror rezolvare ar putea să depindă însuși destinul omenirii. Chestiunea ce și-o pun ei este dacă în fața oamenilor, care nu sînt infailibili, nu se pun cumva opțiuni prea vaste și prea complexe ? Este vorba mai ales de opțiunile privind fenomenele cu evoluție lentă, ireversibile poate, și care pot angaja întreg destinul generațiilor viitoare. Sînt în stare oamenii să se adapteze unor schimbări atît de rapide ca cele ce au loc azi și care tind să se accelereze necontenit ? Aceasta-i întrebarea.

Oprindu-te asupra lor, poți desigur să-ți dai seama că aceste probleme nu se pun la fel în toate regiunile lumii ; nu se pun în țările cu tehnologie avansată la fel ca în cele subdezvoltate ; nu se pun întotdeauna la fel, și sub toate aspectele, în țările cu formații social-economice diferite. Ceea ce unora li s-ar putea părea ca ținînd de un limbaj apocaliptic, de neînțeles, altora le-ar putea apare ca o expresie imediată, a unei realități palpabile. Primejdiile invocate sînt variate. Ne este prefigurat pericolul unei hegemonii a mașinilor. Sîntem avertizați despre amenințarea cu o gravă degradare ecologică, cu riscul dezechilibrului psihobiologic ca urmare a inadaptării. Scopul nostru — spun Kahn și Wiener — nu este să alarmăm pe cineva, nici să încercăm să provocăm „o reacție umanistă (sau romantică) împotriva forțelor care generează schimbările“ ; sîntem în general optimiști, spun ei, dar dorim să trecem în revistă ansamblul unor probleme care pot fi observate de pe acum îngrijorătoare, și care — dacă răspunsurile sociale nu sînt adecvate — ar putea să ducă mîine la rezultate extrem de nefericite.

Ne vom opri mai jos, în măsura în care o permite articolul de față, asupra aspectului unora dintre aceste probleme. Să sugerăm însă, mai întîi, în treacăt, cîteva elemente care pot da o idee despre viteza cu care s-au produs și urmează să se producă în continuare, schimbările în ordinea economică.

• Homo Sapiens azi și mîine

SE VA VEDEA din prezentarea cîtorva situații posibile în viitor — relevate atît de științele „fizice“ cît și de cele „umane“ — de ce mulți gînditori, sociologi și economiști se întreabă azi dacă dezvoltarea tehnologiei și simpla multiplicare a puterilor productive, pot asigura în viitor omenirii îndeplinirea aspirațiilor ei fundamentale. În sine, spun ei, și lucrul pare evident, progresul material nu poate fi considerat un scop al vieții spirituale. Încotro trebuie să ne îndreptăm deci în viitor ? Au opțiunile noastre cu adevărat o valoare reală ? Va avea omenirea posibilitatea unei dezvoltări firești, sau este ea amenințată de schimbările vertiginoase ce se produc, acestea fiind susceptibile să scape la un moment dat de sub controlul conștient al societății ?

Din însăși formularea ei, se vede că problema s-ar putea pune în mod diferit de la o formație social-economică la alta, de la o țară la alta, în funcție de predominanța unui ideal sau a altuia, de claritatea țelurilor, de instrumentele puse în serviciul unei disciplini a dezvoltării. Ea este însă, fără dubiu, de o însemnătate majoră.

Poate că are dreptate Jean Fourastié cînd îl definește pe acel **Homo Economicus** din anii de la începutul deceniului '50 ca pe un om tragic, demoralizat de războaie, dominat aproape exclusiv de factorii de creștere economică. Acel om tinde să facă azi loc unuia mai complex, preocupat de factori mult mai numeroși și care-și pune în legătură cu viitorul probleme nu numai mai numeroase, dar calitativ diferite. Dar, în «pofida motivelor evidente ce le avem de a fi optimiști — scriu Kahn și Wiener în această privință — toate societățile anului 2000, bogate sau sărace, avansate sau înapoiate, vor cunoaște probleme noi».

Cîteva exemple din trecut, ne-ar putea oferi o idee cu privire la primejdiile virtuale. Sîntem astfel îndemnați să ne amintim de proiectul „Able“. Dacă un comitet special de studiu numit de Academia Națională de științe a S.U.A. n-ar fi prevenit în 1967 împotriva acestui proiect al Pentagonului, ar fi fost pus pe orbită un reflector uriaș, destinat să capteze razele soarelui și să le îndrepte noaptea asupra pămîntului, sau, mai exact, asupra unei regiuni determinate de pe pămînt. Lucru care n-ar fi întîrziat să perturbe trecerea naturală de la noapte la zi și care ar fi avut urmări dezastruoase nu numai asupra posibilităților de cercetare astronomică, dar înainte de toate asupra plantelor și animalelor, care, prin acest sistem de iluminare à giorno, ar fi avut de suferit o totală dereglare a ciclurilor vitale. Aspectul specific al proiectului, era acela că trebuia să servească unor scopuri de război în jungla Vietnamului de nord. Dar aceasta e o altă temă. Proiectul american „Starfish“ din 1963, care urmărea explozia unui dispozitiv nuclear de 1,4 megatone în centura Van Alen — în scopul studierii efectelor unei breșe temporare de natură să facă ecran, pe porțiuni importante, radiațiilor solare — pus în aplicare ar fi antrenat riscul unor modificări permanente a condițiilor meteorologice și a comunicațiilor radio. Un alt proiect elaborat în comun de marina americană și de Biroul Meteorologic al S.U.A., numit „Stormfury“, țintea la controlul uraganelor și al furtunilor tropicale. Pericolul era ca în loc să evite calamitățile, dimpotrivă să le provoace. Exista și riscul moral-politic de a face ca ele să fie abătute asupra altor regiuni vecine.

Importante „desagremente“ se pot azi constata ca urmare a unor proiecte deja realizate. Nu sînt suficient luate în seamă, de pildă, riscurile legate de efectul undelor de șoc pe care le provoacă zborurile avioanelor supersonice. Unii experți cred că combustiunea gazolinei în motoarele cu reacție ar putea să determine fenomene neobișnuite și poate primejdioase în atmosferă, locul unor numeroase procese cu echilibrul extrem de nesigur. Un fenomen îngrijorător este radioactivitatea, care, deși lent, continuă să crească în lume an de an. Faptul este dovedit de cercetările recent făcute în S.U.A. pe dinții de lapte și pe oasele copiilor care acumulează în mod selectiv produsele radioactive. Lepădarea reziduurilor nucleare încă mai reprezintă o problemă nerezolvată în mod corespunzător. Se constată și o sporire continuă în atmosferă a gazului carbonic. Pe măsură ce arde mai mult cărbune, mai mult petrol, poluarea este mai intensă. Firește, nu în același grad în toate țările. Un avion cu reacție, care face cursa de la Paris la New York, consumă 35 de tone de oxigen. Vegetația, indispensabilă pentru regenerarea aerului — deoarece plantele fixează acidul carbonic și resping oxigenul — este în multe locuri împuținată sau desființată. Riscul de asfixie crește. Climatele se modifică.

Sîntem în măsură să găsim în viitor un remediu pentru acest rău ? „Foarte greu !“ răspunde naturalistul francez Jean Dorst [2]). „Împotriva combustiunii petrolului și cărbunelui nu văd deocamdată nici o soluție, este în joc toată civilizația noastră tehnică“.

O mare responsabilitate pentru viitor o au biologii. Se naște ca știință ingineria genetică. Omul va putea determina, în viitor, după voie, sexul copiilor. Printre aspectele mai particulare, și de multe ori stranii, ale viitorului devansat, „supercosmetologia“ este citată ca o știință ce va fi în măsură să schimbe „pînă la transformarea lor totală“ trăsăturile fizice ale omului. Ceea ce, avertizează „futurologii“, ar putea aduce după sine un fenomen de frustare, a identității de despersonalizare „un sentiment de nepermanență chiar și în relațiile umane cele mai intime“. Așadar, putem influența, și chiar schimba, cadrul material al existenței noastre ; putem chiar modifica propria noastră constituție biologică — poate însă fi evitat riscul ca transformările voite să se însoțească cu transformări neașteptate involuntare ?

• Ni se spune că „vom ucide pămîntul“

CEL MAI adesea este evocat pericolul unor schimbări ecologice la nivel planetar. Oamenii sînt îndeobște afectați, cum s-a spus, de perspectiva unor catastrofe spectaculoase, ca de pildă, cele nucleare. Și lucrul e explicabil, deoarece proporțiile și rapiditatea cu care în asemenea caz s-ar produce nimicirea, sînt lucruri clare pentru toată lumea. Dar specialiștii socotesc că au motive să se îndoiască de capacitatea noastră de supraviețuire datorită și unor primejdii considerate în general ca nereprezentînd decît simple desagremente. Ele pot mîine să ne „ucidă pămîntul“ spune Jean Dorst. Civilizațiile anterioare, afirmă el, au pierit în cea mai mare parte din pricina relei utilizări a solurilor. Așa s-a întîmplat de pildă cu

civilizația Maya. Dacă ne modificăm fără chibzuință, ambianță dacă, de pildă, desființăm bălțile dintre uscat și mare — care îndeplinesc un rol de burete — dacă distrugem pădurile — care exercită funcția de rezervor — dacă vom diminua în mod artificial volumul precipitațiilor, dacă vom perturba ciclul normal al apelor, epocile deficitare se vor succeda cu cele ale unor inundații catastrofale.

Problema este agravată de consumul de apă care crește neîncetat — principalul ei consumator fiind industria.

Sînt necesare azi 10 tone de apă pentru a fabrica o tonă de oțel (altădată consumul era de 300—400 de tone, dar randamentul a fost ameliorat). Pentru a produce o tonă de hîrtie, trebuie 250 de tone de apă. Pentru fiecare tonă de zahăr din trestie, sînt utilizate la irigație, purificare, extracție, 1000 de tone de apă. La fiecare litru de bere, se consumă pentru refrigerare 25 de litri de apă. In Franța, consumul domestic de apă pe an este în medie de 500 mc de fiecare locuitor. In S.U.A. este de 1200 mc și s-a calculat că va fi în anul 2000 de 1500 mc. Franța prevede pentru anul 1970 un consum de apă, pentru nevoile domestice, de 4 miliarde mc; pentru cele ale agriculturii de 15 miliarde; iar pentru industrie de 14 miliarde.

În ceea ce privește agricultura și solurile, naturalistul Dorst semnalează de asemenea riscurile utilizării substanțelor pesticide — ale căror efecte în viitorul mai îndepărtat, spune el, nu pot fi cunoscute. Miile de tone de DDT ce sînt deversate an de an pe terenurile agricole, pot nimici micro-organismele și steriliza solul. În primul rînd cad victime animalele, care pasc ierburile astfel pudrate. Rîurile, fluviile, antrenează substanțele toxice pînă în mare. Unele pesticide, așa cum s-a constatat, au putut ajunge tocmai în Antarctica: ele au fost identificate în ficatul pinguinilor. Deosebit de sensibile s-au dovedit a fi viețuitoarele cu sîngele rece. Cele dintîi victime cad de aceea peștii. Milioane de pești au murit recent în Rin, producînd pagube tuturor țărilor riverane. Nu e vorba, se pare, numai de efectul deversării unor insecticide, cum s-a spus inițial, ci de acumularea unor efecte produse prin lepădarea îndelungată în apele Rinului a reziduurilor industriale. Insecticidele se fixează și se concentrează cu predilecție în anumite produse, ca de pildă laptele sau brînzeturile Împreună cu alimentele noastre, consumăm și o porțiune de DDT; sau de alte insecticide. Nu interzicerea lor, desigur, e soluția: ci folosirea rațională a unor produse mai puțin toxice și care se descompun mai repede.

Sîntem avertizați și împotriva marilor proiecte geomorfologice, care modificînd profilul terenului, peisajul fizic în general, pot și ele avea în viitor rezultate ecologice imprevizibile. Fourastié, Kahn, Dorst și alții, avertizează că mutații profunde, dăunătoare, s-ar putea produce ca urmare a exagerărilor în urbanizare, a aglomerărilor, a zgomotului, a turismului excesiv. În aceeași măsură în care urbanizarea poate aduce cu sine mari pagube dacă implică dispariția unor regiuni naturale, necesare omului, tot astfel aglomerările pot duce, prin pierderea sentimentului de intimitate, la grave dezordini psihice. „Nu cred că oamenii sînt făcuți să trăiască — zice Dorst — în universul concentraționar al marilor metropole, supuși zilnic agresiunilor mentale și fizice“. Și el precizează: „cred în puterea fantastică de adaptare a speței umane, dar numai pînă la anumite limite“.

În fapt, există de pe acum destule mijloace pentru a remedia unele din inconvenientele civilizației industriale, dar există și multă inerție. Această stare de lucruri este ilustrată, de pildă, de nepăsarea față de poluarea aerului prin furnalele uzinelor și de milioanele de autovehicule care circulă pe străzile și autostrăzile lumii. Automobilele ar putea să folosească, dar nu o fac, dispozitivele deja existente și care sînt apte a proteja atmosfera cu o eficacitate de cel puțin 80%.

• Optimismul științific și pesimismul social al savanților din Occident

OMUL a transformat în jurul său natura și și-a făurit o civilizație materială care a căpătat azi proporțiile uluitoare pe care i le constatăm. Ar fi absurd desigur, să i se pretindă lui **Homo Faustus** să se întoarcă la paleolitic. Riscul însă asupra căruia, se pare, sîntem preveniți și asupra căruia trebuie să meditäm, este acela de a lăsa ca într-un viitor oarecare, în neștire, omul să se lase reîncorporat de natură, să redevină una din forțele ei oarbe, incapabile de a se controla. Mulți prospectiviști sînt de părere că parte din inconveniente sînt eludabile, dar că altele sînt inerente tendințelor societății contemporane — tendințe care se precizează cu o viteză mereu mai accelerată. De la începutul secolului XXI, scriu Kahn și Wiener, omul va avea puterea tehnologică și economică de a schimba radical lumea, dar nu e sigur că va avea și aptitudinea de a înțelege și controla schimbările la care va proceda el.

Sporirea bogățiilor și expansiunea tehnologiei, extind în mod considerabil pentru om cîmpul posibilităților. Trebuie să sperăm — spun ei — că primejdiile pe termen lung vor putea fi sesizate la timp, pentru a se lua măsuri. Dar — adaugă ei iar — „este adesea dificil să acționezi cu eficacitate în legătură cu niște probleme de anvergură, pe termen lung, care tind să fie socotite problemele fiecăruia, și de aceea rămîn ale nimănui“.

Din asemenea poziții ale oamenilor de știință din Occident, s-ar putea deduce o oarecare dezorientare, întrucît îi vedem alternînd mereu între pesimism și optimism. La o mai apropiată examinare a lucrărilor se observă însă faptul că optimismul lor se inspiră din puterile științei, în timp ce pesimismul este de esență socială.

E explicabilă, în condițiile date, lipsa de optimism social la futurologii occidentali; dar pare aproape neverosimilă convingerea lor că nu-i va mai rămîne omului ca posibilitate de salvare decît „să încerce să-și modifice în general impulsul său faustic“. „Acesta, scriau Kahn și Wiener, îl determină să exercite o putere excesivă asupra mediului înconjurător“. El trebuie să-și limiteze „înclinarea ce o are de a-și exercita puterea politică, economică și tehnologică care se acumulează în mîinile sale“. Cei doi futurologi americani în mod evident n-au încredere în capacitatea celor ce dețin răspunderile în domeniul controlului și dirijării proceselor de dezvoltare. Nu putem însă decît să ne asociem dezideratului, sau urării, cu care își încheie ei studiul asupra viitorilor 50 de ani, și anume acela „ca generația noastră să poată face în așa fel încît răspunderea opțiunilor să fie dată în seama celor ce pot să-și facă o idee justă despre potențialitățile dezastruoase; celor care ar putea imagina instituții corespunzătoare“ apte să „garanteze în același timp și limitarea primejdiilor și libertatea opțiunii“.

Au dreptate în fond cei care spun că a prevedea nu este a prezice. Ceea ce se prevede nu se întîmplă în mod fatal; sau poate fi împiedicat să se întîmple. Previziunea este utilă. Pentru că ea permite omului conștiința posibilului; reflexiunea în fața alegerii; acțiunea conștientă în fața viitorului. Pragmatismul lipsit de meditații pe termen lung, trebuie să facă loc acțiunii pe bazele filozofiei. O filozofie despre om și în serviciul omului.

Dinu HERVIAN

---

1) „Cîteva probleme tehnologice și economice ale secolului XXI“ **Analyse et Prevision (SEDEIS)**. Tomul VII nr. 3, martie 1969.

Autorii studiului sînt fondatorii institutului previzional american Hudson care lucrează pentru guvernul Statelor Unite și pentru marile întreprinderi industriale particulare. El a fost elaborat la cererea lui **American Institute of Planners** pentru o dezbatere cu tema: „Viitorii 50 de ani — 1967—2017“.

2) Revista „L'Express“ nr. 942/1969 — interviu cu Jean Dorst.

SURSELE MONDIALE DE ENERGIE

ANUL TRECUT a avut loc la Moscova, sub auspiciile O.N.U., cea de-a 7-a adunare generală a Conferinței internaționale pentru inventarierea și asigurarea surselor mondiale de energie. La conferință au participat reprezentanți a 36 țări și patru organizații științifice internaționale. S-au ținut 270 de comunicări tehnico-științifice și 7 dări de seamă generale.

Din datele comunicate în cursul conferinței rezultă că rezervele de combustibil fosil ce se pot exploata economic se cifrează la 3400 miliarde tone echivalent cărbune. Rezervele de cărbuni se cifrează la 3 bilioane (3×10^{12}) adică 3000 miliarde tone, reprezentînd 88% din totalul amintit mai sus, iar țițeiul la 100 miliarde tone, respectiv numai 3%. Șisturile bituminoase reprezintă 200 miliarde t.e.c., adică 6%, iar gazele naturale 100 miliarde t.e.c. (3%).

Pe scară mondială în anul 1967 s-a exploatat un volum total de combustibil fosil de 5,6 miliarde t.e.c., din care 2,3 miliarde tone (41,2%) le constituie cărbunii, un volum aproape egal (40,4%) țițeiul și șisturile bituminoase, iar 1 miliard de tone (18,4%) gazele naturale. Se observă că aproape 60% din totalul energiei consumate în lume la ora actuală provine din sursele cu cele mai mici rezerve, reprezentînd 12% din totalul mondial. **Deoarece este logic să se întrevadă că această situație nu se va putea menține, dată fiind continua creștere a cererilor pe piața mondială de energie, imensele rezerve de cărbuni vor trebui în mod inevitabil să contribuie într-o proporție mai mare la satisfacerea nevoilor energetice mondiale.**

Cifrele de mai sus se referă numai la rezervele estimate de conferința internațională de la Moscova ca fiind exploatabile în mod economic, rezervele totale de cărbuni fiind în realitate mai mari. Astfel, din rezerva „geologică“ de huilă, cuprinsă între 7,5 și 14 bilioane tone, numai 2,4 bilioane sînt rezerve „sigure“, iar din rezerva totală de lignit, estimată la 2 bilioane tone, doar jumătate este exploatabilă normal.

Profesorul francez Larcenois aprecia că America de Nord (S.U.A. și Canada) deține proporția cea mai mare din rezervele de cărbuni ale lumii (51,1%), urmată de U.R.S.S. cu 28,5%. Asia (exclusiv U.R.S.S.) deține 9,8%, iar Europa (fără U.R.S.S.) 6,5% din rezervele mondiale de cărbuni, Africa 1%, iar Australia și Noua Zeelandă, 0,5% fiecare.

Din rezervele geologice mondiale de 200 miliarde tone țiței, 53 de miliarde sînt rezerve „sigure“. Dacă se vor aplica metode secundare de exploatare a țițeiului, rezervele ar putea crește la 450 miliarde tone. Uniunea Sovietică deține 20% din rezervele geologice, iar țările din Orientul Apropiat și Africa de nord 50%. Cantitatea de țiței conținută de șisturile bituminoase reprezintă dublul rezervelor de țiței din zăcămintele petrolifere, însă valorificarea lor nu este încă suficient de atrăgătoare din punct de vedere economic.

Cele mai recente estimări apreciază rezervele mondiale de gaz metan între 140 și 170 de bilioane de m^3. Din această rezervă, U.R.S.S. deține 70 bilioane m^3, urmată de S.U.A. cu 34 bilioane. Țările socialiste din Europa contează în rezervele mondiale cu 14,4%.

Precauțiuni considerabile se impun la stabilirea rezervelor de minereuri radioactive fisionabile, deoarece gradul de concentrație a minereurilor este cel care decide utilitatea lor. Autorii dării de seamă la Conferința de la Moscova adoptă cifrele oferite de Agenția Internațională pentru Energie Atomică, care consideră exploatabilă o cantitate de oxid de uraniu (U_3O_8) de 1,5 milioane tone, la un preț dublu sau triplu al celui prezent.

Conferința de la Moscova a examinat de asemenea gradul de concentrare a consumului de energie. S-a constatat astfel că opt țări, care însumează 12% din populația globului pămîntesc, exploatează 52% din resursele mondiale de energie primară, consumînd în interiorul granițelor naționale jumătate din energia produsă pe plan mondial, în timp ce 84 de țări, în care trăiește aproximativ 55% din populația globului, obțin 15% din producția mondială de energie, consumînd însă numai 5% din ea.

Autorii raportului general situează capacitatea instalată a centralelor electrice din 1960 la 770 milioane kW, din care mai puțin ca 1% în centrale electrice atomice. Ei sînt de acord cu previziunile Agenției Internaționale pentru Energia Atomică, după care capacitatea instalată a centralelor atomice va crește de la 30 milioane kW, cît este în prezent, la 110 în 1975 și la mai mult de 300 milioane kW în 1980. Dacă aceste perspective se realizează, atunci proporția energiei electrice generate pe cale atomică va crește la 700 milioane de tone echivalent cărbune în balanța energetică mondială din 1980. În conformitate cu aceste cifre, energia nucleară va contribui cu 22—25% din energie electrică generată în 1980 din care însă numai 6 sau 7% va fi disponibil pentru consumul comercial.

Aurel DULĂ
cercetător principal la Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru huilă, Petroșani

REPERE

• Producția mondială de cauciuc natural în semestrul I a.c. s-a ridicat la circa 1,3 milioane tone, în timp ce consumul acestui produs s-a cifrat la 1 455 000 tone. În ceea ce privește cauciucul sintetic, producția acestuia a depășit, în aceeași perioadă, consumul: 2 175 000 tone, față de 2 112 500 tone.

• La Londra au avut loc lucrările celei de a 37-a sesiuni a Institutului Internațional de Statistică. Statisticieni din numeroase țări ale lumii au prezentat circa 200 de referate și comunicări, în care au pus în discuție atît aspecte pur teoretice și metodologice ale statisticii, cît și probleme de aplicare în diferite sectoare de activitate.

• Începînd din ultima decadă a lunii septembrie, țițeiul extras în cîmpurile petrolifere de la El Borma (în sud-estul Algeriei) este transportat prin sistemul de conducte de pe teritoriul tunisian spre Skhira, port la Marea Mediterană. Conform acordului încheiat între guvernele celor două țări, de la 1/I 1970 volumul țițeiului transportat pe această cale ar urma să atingă 3500 mc pe zi.

• La 17 septembrie rata scontului a fost majorată în Belgia de la 7% la 7,5%. Ultima majorare avusese loc la 30 iulie a.c. (de la 6% la 7%). O vreme staționară la nivelul stabilit la 14 septembrie 1967 (4,25%), rata scontului a cunoscut în acest an o continuă ridicare: la 5% la 5 martie, la 5,50% la 9 aprilie, la 6% la 29 mai.

• Printr-o decizie a guvernului grec, litrul va înlocui începînd din luna ianuarie gallonul ca unitate de măsură pentru carburanți.

• În luna iulie s-au înregistrat în Anglia 62 725 de autovehicule noi. Dintre acestea 39,3% poartă marca Leyland, 29,4% Ford Anglia, 12,9% Vauxhall, 12,6% Rootes. Dintre mărcile străine, Volkswagen și Fiat dețin fiecare circa 2%.

• Cifra de afaceri a întreprinderilor americane care închiriază autoturisme și camioane reflectă succesul crescînd de care se bucură această operație: de la începutul anului ea a sporit cu 15%. Paralel, întreprinderile în cauză, și în primul rînd *Hertz* și *Avis*, și-au mărit în ultimul an parcul cu 850.000 de autoturisme și 300 000 de autocamioane.

EVOLUŢII ÎN AGRICULTURA AMERICANĂ

prof. Earl O. HEADY
Universitatea din Ames-Iowa, S.U.A.

PROF. EARL O. HEADY, personalitate ştiinţifică de renume mondial, este unul din continuatorii şcolii de economie agrară a lui Marshall, dezvoltată în S.U.A. la începutul acestui secol şi a cărei trăsătură principală era abordarea problemelor de economie agrară în legătură cu problemele sociale, atît la nivel micro-economic, cît şi macro-economic.

E. O. Heady care a continuat aceste trăsături, este unul din pionierii folosirii metodelor matematice în cercetările de economie agrară. Printre principalele probleme abordate sînt elaborarea modelelor la nivel micro şi macroeconomic, teoria funcţiilor, teoria managementului în agricultură.

Prof. O Heady a făcut o vizită în ţara noastră, a avut întrevederi cu specialişti români, ţinînd totodată o serie de conferinţe la Institutul de cercetări pentru economie agrară. Reproducem tezele principale ale uneia din aceste conferinţe.

PRINCIPALELE PROBLEME care confruntă agricultura americană în prezent sînt în număr de trei: **prima** este existenţa unui excedent de produse agricole nevandabile; **a doua** — de altfel probabil generală în lume — o constituie decalajul între veniturile realizate în agricultură şi cel din alte sectoare ale economiei: în sfîrşit **a treia** — care decurge de fapt din a doua problemă — este concentrarea la sate a unei mari proporţii din populaţia săracă.

Condiţiile istorice

Aş dori să amintesc evoluţia agriculturii americane şi modul în care s-a ajuns la situaţia actuală.

Trebuie să menţionăm că de la începuturile sale, dezvoltarea agriculturii americane a avut loc în condiţii deosebit de favorabile şi că — oarecum întîmplător — măsurile de politică economică adoptate în diferite perioade au înlesnit şi ele această dezvoltare.

Teoria economică a dezvoltării agriculturii arată că este necesară manipularea corectă **a două categorii de variabile** — şi anume: oferta de resurse, de «input» trebuie să fie voluminoasă şi ieftină, iar preţurile produselor — ridicate şi stabile. Din întîmplare, în virtutea condiţiilor istorice, politica noastră de dezvoltare a agriculturii s-a ocupat mai întîi de problema input-ului, a resurselor. Cu 150 de ani în urmă, la începuturile agriculturii noastre, principalele resurse au fost pămîntul şi forţa de muncă. Atunci pămîntul, în loc să fie oferit prin intermediul pieţei, a fost păstrat ca o utilitate publică şi a fost distribuit celor veniţi din Europa la un preţ practic echivalent cu zero. În acelaşi timp politica de imigraţie a permis afluxul de forţă de muncă foarte ieftină. În acest sens s-ar mai putea afirma că în acel moment Statele Unite s-au bucurat de un foarte important ajutor extern, deoarece obţineau forţa de muncă gratuit, nefiind nevoite să aloce sume din venitul naţional pentru formarea profesională a lucrătorilor.

Dispunînd de aceste resurse foarte ieftine agricultura s-a dezvoltat rapid, producţia dublîndu-se la aproximativ fiecare 10 ani. Cererea fiind foarte elastică, creşterea producţiei a adus cu sine sporirea veniturilor agriculturii şi, în acelaşi timp, a avantajat pe consumatori prin reducerea preţurilor la alimente. Aceeaşi situaţie a favorizat sporirea capitalului disponibil în agricultură căci preţul pămîntului creştea.

Dar, după ce suprafaţa totală de pămînt disponibil s-a epuizat, a fost necesar să se caute alte resurse care să permită sporirea producţiei şi menţinerea unor preţuri scăzute. Această formă nouă de input a fost aceea a cunoştinţelor. Statul a creat o nouă facilitate gratuită pentru agricultură, întemeind 50 de universităţi care să se ocupe de dezvoltarea cunoştinţelor agricole şi difuzarea lor. Aceste investiţii au dat beneficii ridicate şi — dat fiind că cererea era încă elastică — creşterea producţiei a continuat să avantajeze atît pe fermieri cît şi pe consumatori. O nouă formă prin care statul a sprijinit agricultura a fost crearea unui mecanism pentru furnizarea de capital pentru fermieri cu dobîndă mică, inferioară celei de pe piaţă — sistemul de credit agricol.

Fără îndoială că dezvoltarea agriculturii în această perioadă s-a răsfrînt şi asupra dezvoltării economiei naţionale în general.

Modificări în elasticitate

Prin anii 1920 Statele Unite au ajuns într-o fază de dezvoltare economică în care această formulă a politicii economice nu mai putea aduce foloase simultane agricultorilor şi consumatorilor. În acea perioadă venitul pe locuitor a ajuns la un nivel care a redus mult elasticitatea cererii de alimente. De aci înainte orice creştere a producţiei agricole mai rapidă decît creşterea populaţiei a dus la scăderea venitului fermierilor. Politica economică nu a evaluat corect datele problemei şi a presupus că este vorba de dificultăţi temporare, legate de depresiunea economică. Ca urmare au fost iniţiate numai măsuri pe termen scurt, care vizau reducerea ofertei şi creşterea preţurilor la produsele agricole.

După cum se ştie problema excedentelor nu a dispărut şi, după părerea mea, în 1990, chiar dacă exportul va creşte pînă atunci de 6 ori, Statele Unite vor avea o capacitate agricolă excedentară mai mare decît astăzi. Aceasta deoarece nu a fost identificată cauza reală a dificultăţilor, care ţine de faza diferită a dezvoltării economice şi de modificarea preţurilor resurselor. După cum am văzut la un anumit moment disponibilul de capital a început să sporească, în raport cu disponibilul de forţă de muncă, lucru care a dus la scăderea preţului capitalului, faţă de acela al forţei de muncă. De aceea a început o substituire a forţei de muncă prin pămînt şi capital, care continuă şi astăzi foarte rapid deoarece investiţiile sînt foarte mari.

800 kg îngrăşăminte pentru 14 ha pămînt

ÎN STATELE UNITE agricultura este sectorul cu proporţia cea mai ridicată de capitalizare, — capitalul investit per muncitor este chiar mai ridicat decît în industria automobilelor, de pildă. Acum 100 de ani din resursele valorice totale în agricultură, 75% constau în forţă de muncă, 16% — pămînt şi numai 9% — capital. În prezent, numai 16% reprezintă forţă de muncă, 14% — pămîntul şi 70% capitalul. Substituirea forţei de muncă de către capital a avut loc rapid, dînd naştere migraţiei din agricultură spre alte sectoare. Dacă în 1920 am avut 20 milioane oameni ocupaţi în agricultură, în prezent avem numai 5 milioane, ceea ce corespunde cu aproximativ 5—6% din forţa de muncă, iar peste 15 ani vom avea probabil numai $1\frac{1}{2}$—2%. Numărul fermelor s-a redus corespunzător — de la 7 milioane în 1920 la 3 milioane astăzi şi va ajunge probabil la 700 000 în 1990.

Am menţionat unul din rezultatele dezvoltării, legat de disponibilitatea de capital şi preţul redus al acestuia. Un alt rezultat al aceluiaşi fenomen a fost substituirea pămîntului de către capital pentru pămînt. Funcţia de producţie în raport cu reacţia la îngrăşăminte poate fi dedusă, introducîndu-se în funcţie pămîntul, ceea ce dă posibilitatea evaluării ratei marginale a substituirii pămîntului prin capitalul investit. Am calculat astfel că 800 kg de îngrăşăminte înlocuiesc aproximativ 14 ha de pămînt, sau altfel spus sporul de produse obţinut prin această cantitate echivalează cu recolta de pe 14 ha.

Acest proces de intensă capitalizare dă loc unui alt fenomen nou şi anume unei strînse legături a industriei cu agricultura. Deoarece piaţa de capital în agricultură a devenit atît de mare şi beneficiile obţinute de firmele industriale din vînzarea produselor pentru agricultură sînt atît de mari, sectorul industrial privat se preocupă mult de elaborarea unei tehnologii pentru agricultură. De pildă, pentru o firmă de chimicale, cea mai bună cale de a spori cererea în agricultură este să lanseze pe piaţă un nou îngrăşămînt, să organizeze informarea fermierilor, să asigure un bun management pe fermele care întrebuinţează produsul respectiv. Dacă fermierul va fi îndrumat să folosească seminţele cele mai bune, să aibă densitatea optimă a plantelor, să semene la momentul potrivit, să folosească insecticidele cele mai eficiente, el va obţine o recoltă superioară şi va atribui acest lucru utilizării produsului chimic cumpărat.

Consider că această legătură mereu mai strînsă a industriei cu agricultura, şi îndeosebi introducerea pe această cale a organizării ştiinţifice în agricultură va duce la o dublare a ritmului de creştere a producţiei în anii viitori.

Reorientări în politica economică

Dacă se examinează valoarea alimentelor furnizate la fermă se constată că pentru producerea lor — atît a celor pentru consumul intern, cît şi a celor pentru export — sînt necesare numai 6% din resursele totale ale ţării. Pentru acoperirea consumului intern se folosesc numai 4% din resurse. Este adevărat că consumatorul cheltuieşte pentru alimente în magazin mai mult — 17% — dar acolo el nu cumpără numai alimente, ci şi serviciile care însoţesc livrarea începînd cu prelucrarea — unde elasticitatea cererii este încă ridicată.

Dacă pentru un consumator eficienţa agriculturii a adus avantaje, situaţia este însă dificilă pentru fermieri, ale căror venituri se reduc o dată cu creşterea producţiei — ca urmare a lipsei de elasticitate a cererii.

Pînă în prezent, încercînd să atenueze problema excedentelor, factorii de decizie în materie de politică economică şi-au îndreptat atenţia exclusiv asupra aspectului substituirii pămîntului de către capital şi au acordat subvenţii agricultorilor pentru a nu cultiva întreaga suprafaţă de terenuri disponibile. În prezent statul cheltuieşte anual 3,5 miliarde dolari în acest scop — 70 miliarde în 20 de ani — sumă cu care s-ar fi putut cumpăra întregul pămînt al Statelor Unite.

Consider că de aci înainte ar trebui să se acorde prioritate aspectului substituirii forţei de muncă de către capital. În loc să fie subvenţionaţi acei care rămîn în agricultură, ar trebui să se acorde ajutoare fermierilor care părăsesc agricultura, pentru a se muta într-o nouă localitate, pentru a se recalifica etc.

Este nevoie de o modificare totală a structurii agriculturii. Regiuni întregi ar trebui să treacă la cultivarea de păşuni sau să fie împădurite. Dar acest lucru ar necesita, de asemenea, mari subvenţii căci ar fi afectate şi veniturile altor categorii ale populaţiei din mediul agricol — profesori, medici, negustori. Ministerul agriculturii, împreună cu diverşi specialişti, examinează în prezent tocmai o reorientare a politicii agricole în sensul menţionat.

V-am enumerat unele din problemele care confruntă în prezent agricultura americană. Asemenea probleme s-ar putea ivi şi în evoluţia agriculturii din alte ţări. Consider că există peste tot resurse mari de creştere a producţiei şi productivităţii în agricultură şi în acest sens sînt optimist şi în ceea ce priveşte perspectivele cererii şi ofertei pe plan mondial.

R.S. Cehoslovacă

PERFECŢIONAREA ORGANIZĂRII UZINELOR CONSTRUCTOARE DE MAŞINI

ÎNTREPRINDERILE făcînd parte din grupul de uzine constructoare de maşini au în Cehoslovacia o veche tradiţie de fabricaţie în domenii ca: maşini-unelte şi maşini de făţuit, maşini pentru prelucrat lemnul şi pentru industria încălţămintei, maşini şi dispozitive pentru prelucrarea suprafeţelor, scule, instrumente de măsură. Aceste întreprinderi ocupă un loc important în industria cehoslovacă, atît în ce priveşte echiparea propriilor baze de producţie cît şi ca pondere la export.

Cu începere de la 1 ianuarie 1969 uzinele constructoare de maşini, cuprinzînd subramurile amintite care pînă atunci făceau parte dintr-un trust de întreprinderi, au fost constituite într-o asociaţie de gestiune. Diferenţa dintre trust şi noua asociaţie rezidă, în primul rînd, în orientare şi conţinutul activităţii. Fostul trust era un organism administrativ, căruia întreprinderile îi erau subordonate; statutul de „persoană juridică", era acordat numai direcţiei generale a trustului şi numai în ce priveşte raporturile cu salariaţii şi instalaţiile în exploatare. Trustul nu avea nici fond propriu de rulment, nici mijloace financiare centralizate. Spre deosebire de trust, noua asociaţie dispune de fonduri statutare, formate din contribuţia întreprinderilor membre, precum şi din alte fonduri contractuale şi depuneri ale întreprinderilor în cauză şi din beneficiile realizate. Destinaţia acestor fonduri este sporirea eficienţei economice a întreprinderilor membre ale asociaţiei. Statutul asociaţiei defineşte precis activităţile ei privind luarea deciziilor şi gestiunea economică. Întreprinderile membre sînt grupări de gestiune, în sensul că ele sînt „girate" de organismul superior (direcţia generală şi consiliul de administraţie), numai în domeniul în care întreprinderea în cauză i-a cedat, prin contract, gestiunea unor activităţi. Acestea se referă, în primul rînd la elaborarea planului pe termen lung privind dezvoltarea complexă a întreprinderii respective, principiile şi orientarea dezvoltării tehnice, comerciale şi economice, dezvoltarea investiţiilor, activităţile hotărîte de consiliul de administraţie, proporţiile de care trebuie să ţină seama în cursul realizării planurilor complexe. Problemele statutare, ca de pildă, primirea de noi întreprinderi membre sau desfiinţarea altora, ca şi alte modificări în organizarea întreprinderilor, precum şi problemele de comerţ exterior, cumpărarea sau vînzarea de licenţe sînt de competenţa întreprinderilor.

Asociaţia de gestiune pune la dispoziţia întreprinderilor membre institute de cercetare, birouri de studii, servicii comerciale, centre automate de calcul.

Principalele domenii de producţie specializate ale uzinelor constructoare de maşini sînt cele ale maşinilor-unelte şi maşinilor de făţuit, care deţin în prezent 45—50% din capacitatea de producţie a tuturor întreprinderilor asociaţiei; de menţionat şi faptul că jumătate din producţia lor este destinată exportului.

Uzinele constructoare de maşini asigură asimilarea şi punerea în funcţiune a tehnicii avansate în întreaga industrie constructoare de maşini cehoslovacă, acordînd o atenţie specială problemelor legate de dezvoltarea în perspectivă. Planul de dezvoltare a producţiei uzinelor asociaţiei prevede o creştere, pînă în anul 1975, la următoarele articole, comparativ cu nivelul actual: maşini-unelte — cu 45%; maşini de făţuit — 40%; abrazive — 33%; scule cu 45% şi maşini pentru tăbăcărie cu 35%.

În domeniul cercetărilor şi al perfecţionării nivelului tehnic, uzinele constructoare de maşini îşi concentrează eforturile în direcţia preciziei de funcţionare a maşinilor; a mecanizării şi automatizării în ritm accelerat a sistemelor de comandă a maşinilor (cu comandă numerică); a studierii sistemelor de linii automate etc. Se prevede în cadrul obiectivelor menţionate, asimilarea, începînd din 1975, a 175 tipuri noi de maşini-unelte, dintre care cele cu comandă numerică vor reprezenta principala tendinţă a evoluţiei în domeniul producţiei maşinilor automate pentru industrie.

V. BRĂNEANU

OPȚIUNILE AȘTEAPTĂ CLARIFICAREA CONJUNCTURII

CÎNDVA, în următoarele 18 luni — mai probabil însă în cel mult un an —, guvernul laburist se va hotărî să se prezinte în fața urnelor, încercînd să obțină un nou mandat. Anglia se află, așadar, într-o perioadă preelectorală, fapt confirmat și de desfășurarea conferințelor anuale ale laburiștilor și conservatorilor: fără să anunțe începutul campaniei sau să-și prezinte programul, atît partidul guvernamental cît și principalii opozanți și-au îndemnat suporterii la strîngerea rîndurilor și au indicat coordonatele principalele ale platformelor lor politice.

Mai mult ca oricînd, problemele economice și sociale vor juca un rol decisiv în apropiata înfruntare electorală engleză. Desigur, publicul a fost întotdeauna preocupat de opțiunile oferite în domeniile legate de costul vieții și nivelul de trai — așa numitele „bread-and-butter issues". Dar acest interes a crescut și s-a extins la aspecte mai puțin tangibile în ultimii ani, de cînd declarațiile politicienilor și comentariile zilnice ale presei au impus conștiinței publicului existența unei serioase crize economice a Marei Britanii. După momentul critic al grevei marinarilor din vara lui 1966, guvernul laburist s-a considerat îndreptățit să se îndepărteze de la programul său de reforme sociale și să adopte o politică deflaționistă, de austeritate; balanța de plăți și stabilitatea lirei au devenit prioritățile absolute ale administrației Wilson. S-a instituit controlul asupra prețurilor și veniturilor — măsură numită în mod curent „înghețarea salariilor" — expansiunea industrială a fost în mod deliberat frînată, cu tot riscul, rapid confirmat, al creșterii șomajului. În toamna lui 1967 a fost elaborat un nou pachet de măsuri: devalorizarea lirei (în noiembrie), apoi reducerea unor cheltuieli externe în scopuri militare și reintroducerea unor taxe pentru asistența medicală (în ianuarie 1968).

Cu excepția reducerii bugetului militar — corespunzînd pe plan strategic retragerii gradate de „la Est de Suez" — orientarea pe care o compun aceste măsuri era de natură să afecteze grav popularitatea guvernului laburist. O lungă listă de înfrîngeri în alegerile parțiale și locale, precum și sondajele de opinie indicînd un avans de 20 de procente pentru conservatori, îi indicau pe laburiști, la începutul verii acestui an, ca învinși siguri în următoarele alegeri.

De atunci și pînă la începerea sezonului politic de la Brighton situația s-a schimbat simțitor. A intervenit mai întîi descoperirea senzațională că, începînd din 1963, exporturile Angliei fuseseră subapreciate, datorită unei erori de calcul, cu cel puțin 10 milioane de lire sterline lunar. Retrospectiv, situația își pierdea din gravitate; în prezent, remedierea erorii respective contribuie la prezentarea situației balanței comerciale într-o lumină mult mai favorabilă. Alți factori — a căror influență nu se poate aprecia cît va dura — au acționat în același sens: circulația capitalurilor a favorizat, în ultimele luni, Marea Britanie; de asemenea, comerțul invizibil s-a soldat cu un surplus important. Acest ultim element se explică în special prin boom-ul turistic.

La Brighton, laburiștii au reacționat cu o anumită prudență la aceste vești îmbucurătoare. Este adevărat că echipa guvernamentală a proclamat respectivele rezultate ca atestînd justețea măsurilor adoptate pînă în prezent. La rîndul său, ministrul de finanțe Jenkins a pronosticat cu optimism un surplus anual al balanței comerciale de 450—500 de milioane. Dar este evident că laburiștii au hotărît să aștepte o confirmare pe termen ceva mai lung a acestor tendințe pozitive înainte de a slăbi frînele aplicate economiei și înainte de a da satisfacție susținătorilor lor. Instrucțiunile date Băncii Angliei cu privire la credite rămîn stricte, guvernul înțelegînd să sprijine, în continuare, numai industriile orientate spre export.

În aplicarea acestor opțiuni echipa guvernamentală întîmpină destule dificultăți. Stînga și sindicatele au scos în evidență faptul că august, luna surplusurilor atît de îmbucurătoare, a fost și luna în care șomajul a atins un nivel record, în apropierea cifrei de 600 000. Sindicatele, au reușit să determine, la Brighton, adoptarea unei rezoluții cerînd trecerea la o expansiune economică accelerată, într-un ritm de creștere de 6% pe an, și condamnînd orice încercare de menținere a „înghețării salariilor". Aceste revendicări reprezintă un motiv în plus pentru ca guvernul să-și pună speranțele în confirmarea recentelor tendințe economice favorabile.

Pe conservatori schimbarea conjuncturii i-a pus într-o situație destul de dificilă. Într-adevăr, stagnarea economică și impopularitatea laburiștilor le-ar fi asigurat, fără eforturi, succesul în viitoarele alegeri. La Brighton însă, ei au trebuit să țină seama de faptul că simpla critică a ineficienței laburiștilor nemaifiind destul de convingătoare, era necesar să fie formultate alternative verosimile și atrăgătoare. Cum s-a conturat deci doctrina conservatoare în domeniile corelate economic și social?

Prin tradiție, conservatorii cred în reducerea cheltuielilor guvernamentale (în special a acelora destinate scopurilor sociale) și în reducerea impozitelor (în special a impozitelor directe). În ansamblu, conferința de la Brighton nu a adus nici o revizuire a acestor postulate fundamentale. Reducerea impozitelor directe a fost concepută de strategii opoziției ca principala atracție pentru corpul electoral. Manifestînd însă un incontestabil realism, ministrul de finanțe al cabinetului-fantomă, Macleod, a lăsat să se vadă clar că o guvernare a conservatorilor nu ar echivala, totuși, cu un paradis al contribuabililor. Promițînd reducerea impozitelor directe (fără să indice proporțiile exacte ale acestei reduceri), Macleod a arătat că vor fi introduse unele impozite, referindu-se în mod expres la taxa TVA (taxe — valeur augmentée — aplicată în țările Pieței Comune), idee de care, potrivit unor interpretări s-ar fi apropiat și ministrul de finanțe laburist Jenkins. Alăturată altor proiecte conservatoare, perspectiva deschisă de opoziție nu este chiar trandafirie. Asistența socială ar deveni mai „selectivă" — ceea ce în cuvinte mai clare înseamnă că de ea ar beneficia mai puțini cetățeni. Opoziția și-a anunțat, de asemenea, proiectul de a accelera construcția de locuințe — dar accelerarea ar fi subvenționată prin sporirea chiriilor la locuințele deja construite de administrația locală. În sfîrșit, economiile și fiscalitatea modificată vor trebui să finanțeze un obiectiv scump conservatorilor, dar și scump pur și simplu: menținerea sistemului de baze militare la Est de Suez, sistem pe care laburiștii l-ar desființa în următorii 2—3 ani. Materializarea proiectului conservator ar reprezenta o cheltuială suplimentară de 250 milioane de lire sterline pe an.

Acestea sînt declarațiile de intenții formulate la Brighton, în prima decadă a acestei luni. Evident, ele nu echivalează cu manifestele electorale. Cîteva luni ambele partide vor continua să urmărească atent evoluția indicilor economici, în funcție de care își vor formula ofertele mai mult sau mai puțin definitive adresate alegătorilor.

Mihai MATEI

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

BALANȚE DE PLĂȚI

REZULTATELE semestriale în materie de plăți externe, completate pentru unele țări cu date pe iulie și pe august, arată evoluții variate care sînt urmărite cu o deosebită atenție mai ales în legătura lor cu problemele monetare actuale ale țărilor capitaliste dezvoltate.

În balanța de plăți a Austriei se constată anul acesta tendințe noi cu caracter structural. În primul semestru al anului, deficitul — tipic pînă de curînd — la capitolul tranzacții curente s-a apropiat mult de punctul de dispariție. El a reprezentat 19 milioane de șilingi, față de 1819 milioane în aceeași perioadă a anului trecut și 2336 milioane în semestrul I/1967. Aceasta s-a realizat prin reducerea cu peste 1/5 a deficitului comercial și creșterea simțitoare a excedentului în comerțul invizibil. Pe de altă parte, balanța de bază (prestațiile plus mișcările de capital) s-a pasivizat ca urmare a dispariției importului net de capital, care în 1968 fusese de 4103 milioane de șilingi, iar în 1967 de 2688 milioane (semestrul I în ambele cazuri). Influențele favorabile au continuat în luna iulie, sub forma unei noi reduceri a deficitului balanței comerciale, a rezultatelor bune în domeniul turismului și a cvasi-echilibrului în mișcarea capitalurilor.

În primele șapte luni ale anului în curs, balanța de plăți a Italiei s-a încheiat cu un deficit de 534,2 miliarde lire, față de un excedent de 109,6 miliarde în perioada corespunzătoare din 1968. Reducerea ușoară a excedentului tranzacțiilor curente de la 601,3 la 594,4 miliarde lire în acest interval se explică prin evoluții variate mai ample. Soldul pasiv al comerțului exterior a crescut considerabil — de la 139,7 la 296,9 miliarde lire. Pe de altă parte, la invizibile s-au înregistrat creșteri ale excedentului, ca de pildă la încasările din navluri — de la 178,3 la 212,1 miliarde; soldul activ al turismului a rămas în linii mari staționar la circa 375 miliarde lire. O creștere puternică a cunoscut soldul pasiv al mișcării capitalurilor, care la sfîrșitul lunii iulie 1969 a însumat 1128,6 miliarde lire, față de 491,7 miliarde după șapte luni din 1968. Evaziunea capitalurilor, care are un rol determinant în această privință, a luat proporții considerate îngrijorătoare.

Plățile curente ale Olandei s-au îmbunătățit în primul semestru 1969, soldîndu-se cu un excedent de 294 milioane florini, față de un deficit de 151 milioane în semestrul I 1968. Dacă excedentul la invizibile, care este principalul post stabilizator al plăților curente, s-a redus întrucîtva — de la 620 la 544 milioane florini, soldul pasiv al comerțului exterior s-a redus mult mai mult — de la 863 la 340 milioane, ceea ce a fost hotărîtor pentru activizarea întregului capitol.

O activizare a cunoscut și balanța plăților curente a Angliei. Semestrul I 1969 s-a încheiat cu un excedent de 93 milioane lire sterline, după ce în aceeași perioadă din 1968 se înregistrase un deficit de 192 milioane, iar în semestrul II al anului trecut un deficit de alte 73 milioane l.st. În obținerea acestui rezultat a avut un rol important reducerea simțitoare a deficitului tipic al balanței comerciale la 208 milioane l.st., de la 273 milioane în semestrul II și 404 milioane în semestrul I ale anului trecut. Balanța invizibilelor, pe de altă parte, tipic excedentară, s-a încheiat cu un sold activ de 301 milioane l.st. în prima jumătate a anului în curs față de 200 milioane în semestrul II și 212 milioane în semestrul I din 1968. Plățile curente ale Angliei se încheie cu un excedent pentru prima oară de la devalorizarea lirei sterline în noiembrie 1967.

Situația plăților externe ale Statelor Unite este apreciată îndeobște ca înrăutățită în semestrul I, îndeosebi ca urmare a pasivizării balanței comerciale și a dependenței sporite a eforturilor de echilibrare a plăților de afluxul de capitaluri pe termen scurt. După așa-zisa balanță oficială (Official Settlements Balance) s-a înregistrat un excedent de 99 milioane dolari în primul trimestru al acestui an și de 1249 milioane în trimestrul II. Dar evaluărilor de acest fel li se opune așa-zisul calcul de lichiditate, care consemnează deficite de 1699 milioane dolari în primul și 3793 milioane în al doilea trimestru al anului în curs, ceea ce constituie o cifră încă neatinsă pînă acum.

Balanța de plăți a R. F. a Germaniei a cunoscut în perioada ianuarie—august 1969 o tendință pronunțată de pasivizare pe ansamblu, determinată înainte de toate de o puternică sporire a exportului de capital. La plățile curente excedentul a fost de 4109 milioane de mărci, față de 5764 milioane în aceeași perioadă din 1968. Reducerea soldului activ s-a datorat în cea mai mare parte unei evoluții similare a balanței comerciale. Pasivul balanței mișcărilor de capital, pe de altă parte, s-a mărit de la 7399 milioane mărci la 12854 milioane. Rolul principal l-a jucat aici creșterea exportului net de capital privat de la 6725 milioane mărci în primele opt luni ale anului trecut la 12 011 milioane anul acesta. Balanța însumată a tranzacțiilor curente și a mișcărilor de capital s-a încheiat astfel în ianuarie—august 1969 cu un sold pasiv de 6467 milioane mărci, față de un sold activ de 776 milioane mărci anul trecut.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Colaborare sovieto-franceză

Într-un articol publicat în ziarul „Pravda" din 28 septembrie a.c. sub semnătura lui Iuri Jukov președintelte secției sovieto-franceze a grupului parlamentar al U.R.S.S., autorul — referindu-se la contactele pe care le-a avut recent la Paris — subliniază existența unanimității de păreri asupra faptului că interesele naționale ale Franței cer continuarea politicii promovată pînă în prezent de guvernul francez, respectiv de colaborare rodnică cu U.R.S.S. și cu celelalte țări socialiste.

După ce arată dificultățile interne ale economiei franceze legate de devalorizarea francului, I. Jukov examinează — printre altele — situația schimburilor comerciale dintre Franța și țările socialiste. În 1968, ea a cumpărat din țările socialiste mărfuri în valoare de 2 miliarde 320 milioane franci și le-a vîndut acestora mărfuri în valoare de 3 miliarde 863 milioane franci.

În ceea ce privește comerțul franco-sovietic, volumul acestuia a depășit în 1968 de 2,5 ori nivelul anului 1964, iar noul acord de colaborare economică dintre cele două țări prevede că ambele părți vor tinde spre dublarea volumului schimburilor comerciale pînă în 1974. Și, dacă în 1968 volumul acestor schimburi bilaterale s-a exprimat prin cifra de 388 milioane ruble, în 1969 au și fost încheiate contracte însumînd circa 480 milioane ruble.

Într-un șir de poziții — se arată în articol —, relațiile comerciale dintre cele două țări, bazate pe avantaj reciproc, joacă de pe acum un rol important în economia celor două țări. Uniunea Sovietică, de pildă, livrează 40% din importul francez de minereu de crom, 20% din huilă, 18% din azbest, peste 60% din importul de lemn necesar industriei de celuloză și hîrtie, 15% din cherestea etc.

Firma Spirtz, de pildă, cumpără mașini-unelte sovietice și vinde în U.R.S.S. prese franceze. Firma „Alkatel" fabrică — împreună cu întreprinderi sovietice — strunguri cu comandă program, (strungurile fiind sovietice iar aparatura de comandă — franceză). Firma „Anvers" din Bischweiler a utilat în întregime una din noile sale secții cu utilaje importate din U.R.S.S.

La rîndul ei, Uniunea Sovietică, în cadrul colaborării cu regia de stat „Renault", al cărei program prevede cumpărarea de mașini-unelte și mașini pentru uzinele de automobile sovietice în valoare de 250 milioane franci, a și încheiat contracte pentru achiziționarea unei cantități de două ori mai mari de utilaje.

★

- După cum anunță publicația **Wirschaftsumschau**, nr. 9/1969, Asociația comercială R.D.G. — Finlanda a omologat programul de activitate pe exercițiul 1969/1970, care va servi ca bază pentru un vast schimb de informații și experiență în diferite domenii de activitate economică între aceste două țări.
- După cum informează agenția P.A.P., un grup de reprezentanți ai unor firme industriale americane, care a vizitat țara, a avut o convorbire, la Ministerul Comerțului Exterior al R. P. Polone. Obiectul discuției l-a constituit posibilitatea sporirii schimburilor de mărfuri polono-americane în domeniul mașinilor și al instalațiilor industriale.
- Recent, un grup de parlamentari britanici, aflat în vizită la Varșovia, a discutat cu oficialitățile poloneze o serie de probleme legate de dezvoltarea relațiilor economice bilaterale, în special în domeniile industriei și tehnologiei producției.

MONDORAMA

ENERGIE NUCLEARĂ PENTRU DEZVOLTARE

UN GRUP de oameni de ştiinţă din 18 ţări, însărcinaţi de Adunarea Generală a O.N.U. să studieze căile şi mijloacele prin care tehnologia nucleară ar putea contribui la progresul economic şi ştiinţific al ţărilor în curs de dezvoltare, au prezentat recent raportul lor pe această temă. Experţii în cauză apreciază că tehnologia nucleară poate juca un rol important în acest sens, atît singură, cît şi conjugată cu alte aplicaţii industriale, dar că ea n-ar putea constitui un panaceu.

Ţinînd seama de perspectiva creşterii constante în lume a cererii pentru uraniu, raportul recomandă intensificarea prospectării zăcămintelor de minereu de uraniu în ţările în curs de dezvoltare. Totodată, el subliniază importanţa formării de cadre calificate în acest domeniu, precum şi constituirii unor centre nucleare pe scară naţională sau regională, în ţările respective. Ţinînd seama de costul ridicat al investiţiilor pentru utilizarea energiei nucleare, experţii O.N.U. opinează că domeniile cele mai favorabile pentru ţările în curs de dezvoltare ar fi producerea de energie electrică, desalinizarea apei şi folosirea radiaţiilor ionizante (în agricultură).

FACULTATEA DE A PUNE ÎNTREBĂRI

DEŞI oferă imense posibilităţi, maşinile nu vor putea înlocui niciodată creierul omenesc. Aceasta a fost ideea principală care s-a degajat la Congresul ţinut între 22 şi 24 septembrie la Paris, sub egida U.N.E.S.C.O., cu tema „Gestiunea automatizată şi umanismul". Urmărind să identifice influenţa pe care gestiunea automatizată o va avea asupra civilizaţiei moderne vorbitorii s-au oprit asupra decalajului ce există astăzi între certitudinile crescînde pe care le oferă tehnica şi incertitudinile crescînde privind viitorul omului. Cu toate acestea niciodată maşinile nu vor putea înlocui gîndirea căci, în cuvintele lui Bernard Lafay, secretar de stat al Franţei pentru cercetarea ştiinţifică, „ceea ce caracterizează omul este facultatea lui inepuizabilă de a pune întrebări. Ordinatorul răspunde la ele dar el va rămîne incapabil să pună spontan întrebări universului, să creeze această interogare permanentă care deosebeşte genul speciei noastre şi care îi alimentează forţa creatoare în toate domeniile".

PERDELE DIN... ALUMINIU

PRODUCĂTORII francezi pretind că noua lor realizare, denumită VERO-SOL, va revoluţiona industria textilă. Este vorba de o ţesătură din fire obişnuite, de bumbac sau de mătase, „chimizată" prin impregnarea cu un strat invizibil de aluminiu, a cărui grosime nu depăşeşte 1/10 000 mm. Moleculele metalice combinate cu ţesătura au proprietatea de a reflecta razele solare şi, în acelaşi

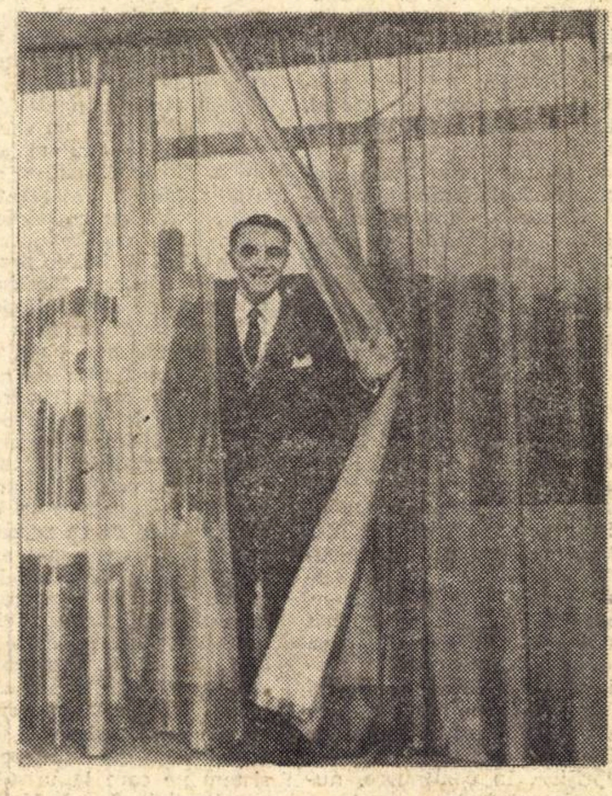

timp, de a păstra neschimbată temperatura mediului pe care-l înconjoară. Aşadar, perdelele fabricate din VERO-SOL nu lasă să pătrundă în cameră căldura sau frigul de afară şi nici nu lasă să iasă căldura din interior. Sînt deci ideale, vara şi iarna, mai ales pentru birouri, şcoli, spitale şi restaurante. Ţesătura, care — după cum se vede în fotografie — este transparentă, se spală cu apă şi săpun, fără să-şi piardă impregnarea.

SALTUL SPECTACULOS AL PETROLIERELOR

CEL mai spectaculos salt din „jurnalele de bord" ale navigaţiei mondiale l-au făcut în ultimii ani petrolierele. În anul 1956 erau în serviciu, pe mările şi oceanele lumii, 13 petroliere cu capacităţi de peste cincizeci de mii de tone fiecare. Potrivit revistei Navires, astăzi numărul acestora a ajuns la 725, dintre care: 226 pînă la 60 000 de tone, 244 între 60 şi 80 mii de tone, 142 între 80 şi 100 mii de tone, 83 de cîte 150 000 de tone, 10 de cîte 200 000 şi 18 cu peste 200 000 de tone. Cele 725 de petroliere au în total 57 889 000 de tone, cifră care se va dubla în următorii doi ani, prin livrarea, de către şantierele navale, a altor 273 de petroliere mari, cu un total de 51 milioane de tone. Dintre acestea, 173 vor fi de circa 200 000 de tone fiecare şi 45 cu peste 250 000 de tone.

În afară de petroliere se mai află în construcţie alte 1827 de nave diferite, care reprezintă un total de 33 700 000 de tone. Între constructori, Japonia continuă să deţină locul întîi în lume, cu 27 000 000 de tone. Urmează Suedia cu 8 650 000 de tone, Franţa cu aproape 7 000 000, R.F.G. cu 6 800 000 şi Anglia cu 5 200 000 de tone. În ceea ce priveşte activitatea petrolierelor, 70% din traficul permanent este realizat pe ruta Golful Persic-Europa.

CUI ÎI REVINE CERCETAREA APLICATIVĂ

ESTE insuficient să se cheltuiască sume mari pentru cercetare spre a se asigura obţinerea rezultatelor optime: dacă cercetarea nu urmăreşte un scop practic precis, ea riscă adesea să rămînă fără materializare. Remediul ar fi o „deplasare treptată a cercetării aplicative şi a dezvoltării în industrie".

Această părere, aparţinînd lui F. Jones, director al corporaţiei engleze Mullard, a fost exprimată la un seminar despre ştiinţă şi tehnologie, ce a avut loc recent la Londra.

Deşi Anglia cheltuieşte anual peste 1 miliard lire pentru cercetare, efectele în creşterea productivităţii şi nivelului de trai nu sînt la fel de importante ca cele obţinute în alte ţări, de pe urma alocării unor sume similare. Pentru a nu pierde din vedere scopul cercetării, Jones propune, pe lîngă efectuarea cercetării în industrie, coordonarea întregii activităţi de cercetare, producţie şi marketing de către un singur minister, care ar urma să înlocuiască actualul Minister al Tehnologiei, Departamentul pentru problemele folosirii forţei de muncă şi productivităţii şi Ministerul Comerţului.

„CAPITALISM DE CULOARE"?

CA URMARE a turburărilor din cartierele negre ale oraşelor S.U.A., unele cercuri de afaceri preconizează în ultimul timp dezvoltarea unui „capitalism de culoare". Se urmăreşte ca magazinele, restaurantele, unităţile de deservire din cartierele negre să treacă în mare măsură în proprietatea populaţiei de acolo.

În acest sens Asociaţia firmelor mici din Statele Unite a decis să sprijine acordarea de împrumuturi, pentru eventuali întreprinzători negri, propunîndu-şi să contribuie la crearea a 10 000 asemenea unităţi. La acţiunea respectivă participă şi firme mari din S.U.A., dîndu-şi seama de necesitatea stringentă a adoptării unor măsuri care să amelioreze cel puţin viaţa unei minorităţi a populaţiei de culoare. Cîteva mari firme producătoare de confecţii bărbăteşti, de pildă, au promis un împrumut de 12 500 000 dolari pentru „capitaliştii" de culoare.

Deocamdată însă pentru majoritatea covîrşitoare a negrilor, a deveni capitalişti este o perspectivă irealizabilă.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

Aspecte ale problemei cerealiere în lume

Dinamica rapidă a populaţiei mondiale reclamă extinderea continuă a producţiei de alimente, printre care şi a celei de cereale. După cum se poate vedea din tabelul alăturat, producţia mondială la principalele 6 plante cerealiere, utilizate în alimentaţia omului şi a animalelor domestice, a crescut cu circa 70% în 1968 faţă de recolta medie pe anii 1948—1952. Acest spor a fost obţinut nu atît prin lărgirea suprafeţelor cultivate, cît prin ridicarea randamentului mediu la hectar.

În perioada considerată, cele mai remarcabile progrese a înregistrat producţia de orz (care a crescut de peste două ori), urmată de cea de grîu (+ 90%), porumb (+80%) şi orez (+70%), în timp ce producţia mondială de secară şi cea de orez au cunoscut scăderi sensibile (ultima cunoscînd în ultimii ani un reviriment). Ca urmare, s-au produs modificări şi în structura producţiei cerealiere din lume. Rămînînd (ca volum absolut) cea mai importantă cereală din lume, grîul s-a detaşat întrucîtva de următoarele două: orezul şi porumbul, în timp ce orzul a depăşit net ovăzul şi secara, situîndu-se pe locul patru. (În ceea ce priveşte repartiţia geografică a suprafeţelor cultivate, a producţiei şi export — importului la culturile menţionate, vom reveni în numerele viitoare).

	SUPRAFAŢA CULTIVATĂ (ÎN MILIOANE HA)					PRODUCŢIA TOTALĂ (ÎN MILIOANE TONE)				
	MEDIA PE 1948-1952	1965	1966	1967	1968 x)	MEDIA PE 1948-1952	1965	1966	1967	1968 x)
GRÎU	172,8	217,8	217 3	222,0	223.0	170 9	265 4	308 2	298 2	325 9
OREZ	102,7	125.4	125.8	128.8	......	167 3	253 7	253 6	276 0	283 5
PORUMB	87,7	109.0	103.7	106.6	105.[illegible]	139 4	232 7	240 1	264 2	250 7
ORZ	52,8	69 2	70.2	70,9	73.6	59,2	104 9	115 8	118 3	127 7
OVĂZ	54,0	30.7	30.9	31 3	33 3	61.7	46.9	48.6	50 7	55 7
SECARĂ	38,6	27,3	24,1	22.7	22,2	37,0	35,5	30,9	31,5	32.4
TOTAL	508.6	579 4	572 0	582 3	...	635 5	939 1	997 2	1038 9	1075 9

x) Date preliminarii

SURSA: F A O Bulletin mensuel Économie et statistique agricoles iunie 1969

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 42 (320)
VINERI
24 octombrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 28 76
20 PAGINI • 2 LEI

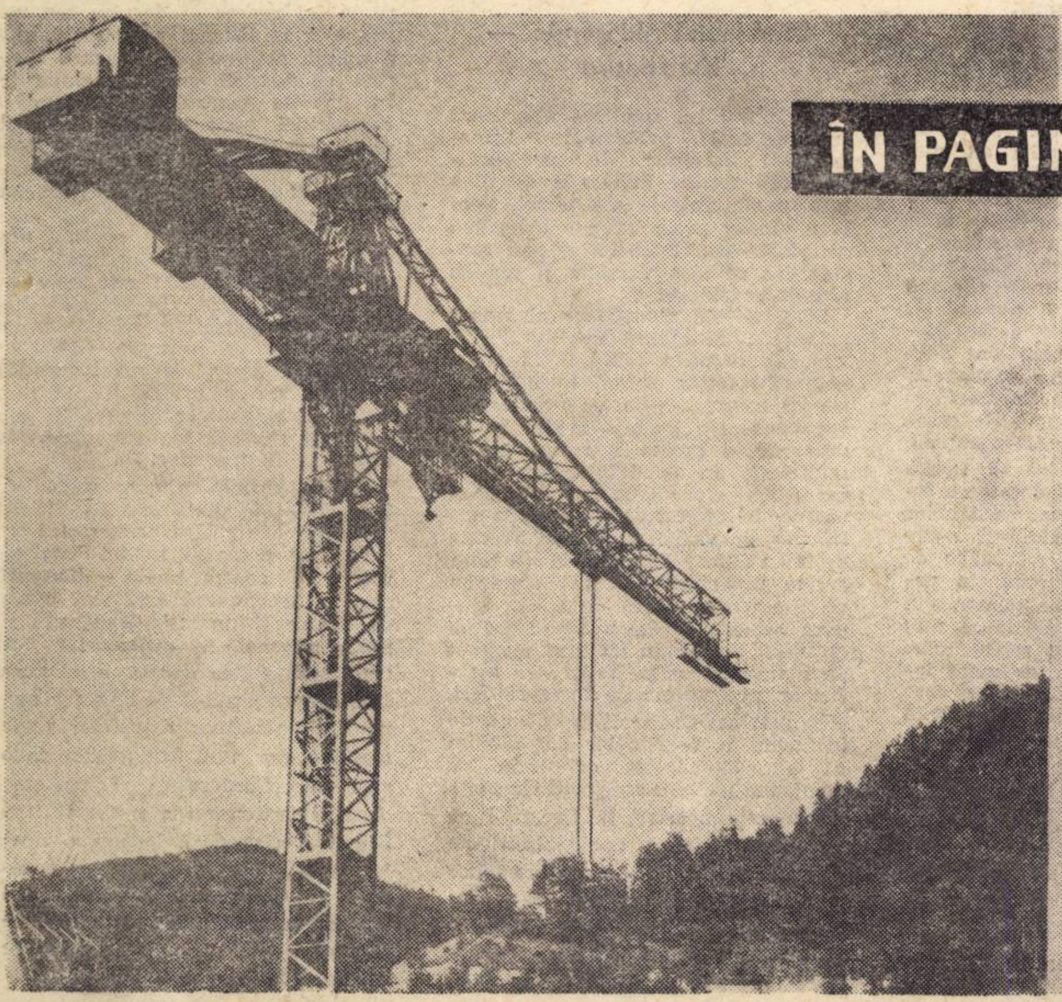

ÎN PAGINILE 5-6

INVESTIȚII PE 1970

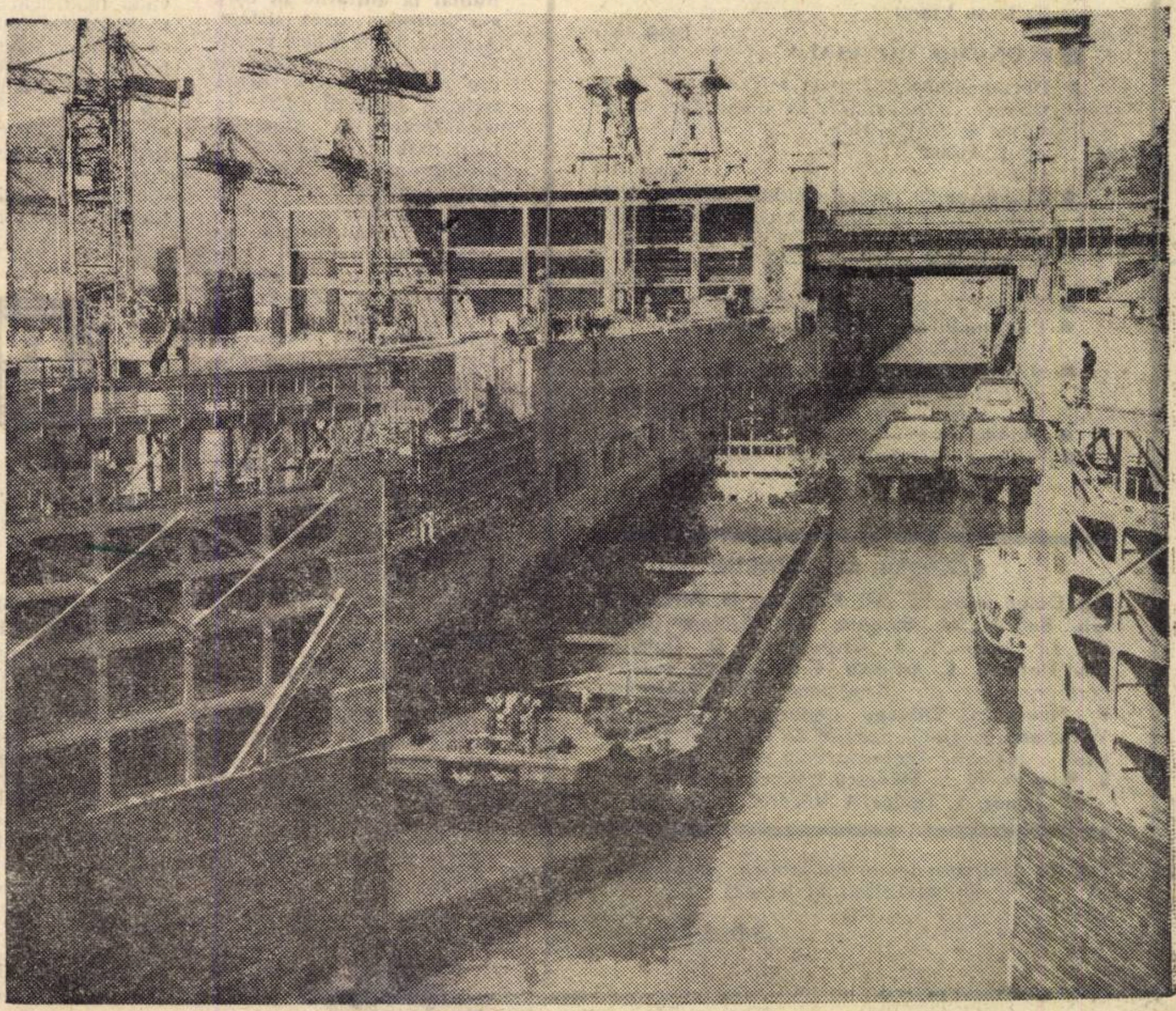

DIN SUMAR

- SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI PLANIFICAREA ECONOMICĂ
- EXPORTUL ÎN UNELE ȚĂRI CAPITALISTE
- STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Numărul 42, din 24 octombrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

● **Pregătirea exemplară a planului pe 1970 sarcină actuală:** Sînt necesare mutații calitative în mentalitatea unor conduceri de întreprinderi, de **Gh. Sică,** director adjunct C.S.P. (pag. 3)

● **Investiții:** Condiții esențiale pentru realizarea la termen a noilor obiective industriale, de **Al. Olteanu,** director adjunct în Centrala Băncii de Investiții.

● **Reflecții:** Semănăm pentru la anu'! de acad. **Grigore C. Moisil.** (pag. 5)

● **Puncte de vedere:** Controlul preventiv și mărirea răspunderii materiale, de **Marin Gh. Militaru,** șeful serviciului plan de la Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale. (pag. 6)

● **Agricultură:** Locul specialistului agricol este în producție, de **Romeo Constantin** și **Grigore Vîlceanu,** I.C.E. (pag. 7)

● **Agenda economistului**

— Prescripția extinctivă în contractele cu întreprinderile de comerț exterior, de **H. Faibiș.**

— Stabilirea prejudiciului în cazul lipsurilor în gestiunea întreprinderilor de vinuri și băuturi alcoolice, de **A. Ludoșan** (pag. 8)

● Cercetarea științifică în fața cerințelor industriei siderurgice, de dr. ing. **Ioan-Hera-Bucur,** Institutul pentru proiectări de laminoare (pag. 9)

● O importantă temă de cercetare: Platforma continentală a Mării Negre, de dr. docent **M. Băcescu,** membru corespondent al Academiei.

● Clujul — pe coordonatele unei economii complexe și accelerate, de **Carol Manea Soos,** secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R. (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

● **Ioan Socaciu,** profesor de economie politică, de **Toader Ionescu,** Cluj.

● Cornel Diaconovici, promotor al sistemului de credit și fondator al „Revistei Economice" de **Constanța Bogdan,** cercetător principal I.C.E. (pag. 14)

■ TEORII ● IDEI

● **Fișe**

● **Blocnotes;** „Întreprinderea mondializată" și „conglomeratul multinațional" — forme de colaborare sau izvoare de conflict? (II). de **Costin Murgescu** (pag. 15)

● Sistematizarea teritoriului și planificarea economică de **Irina Vianu** (pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

● **Documentar:** Forme și mijloace de promovare a exportului în unele țări capitaliste industrializate, de **T. Tudor** (pag. 17)

● **Mecanismele capitalismului monopolist de stat:** Funcția conjuncturală a politicii bugetare, de **I. Pădureanu** (pag. 18)

● Relații economice internaționale.

● **Conjunctura economiei capitaliste:** Conturile în lire sterline.

● **Belgia:** Actualități economice, de **Ovidiu Nicolescu** (pag. 19)

● **Mondorama**

● **Statistică internațională:** Structura populației active. (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Doigu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor șef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. S. Stănescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

OBSTACOLE ÎN CALEA CIRCULAȚIEI NORMALE A MĂRFURILOR

Articolul cu acest titlu apărut în nr. 24 al revistei, reliefa o serie de deficiențe în activitatea unor întreprinderi care scot din circuit o parte din capacitatea de transport pe calea ferată.

În numărul de astăzi publicăm cîteva dintre ecourile provocate de articolul amintit.

Combinatul siderurgic — Reșița

● La Combinatul siderurgic — Reșița se depun eforturi susținute pentru a reda economiei cît mai repede posibil vagoanele care vin spre descărcare .În acest scop s-au luat măsuri de construire a unor depozite care să facă față necesităților de aprovizionare. Cu toate aceastea, au existat anumite zile sau perioade scurte, cînd norma de staționare a vagoanelor a fost depășită. Principalele cauze sînt aducerea în mod neritmic a vagoanelor cu anumite sortimente de marfă și folosirea pentru mărfurile de masă a vagoanelor cu descărcare manuală.

Trebuie să arătăm că la Reșița s-au construit depozite dotate cu estacade pentru folosirea vagoanelor autodescărcătoare. Printr-un ordin comun s-a stabilit ca mărfurile de masă să se încarce numai în vagoane autodescărcătoare, pentru a fi utilizate rațional investițiile ce s-au făcut. Or, la combinat sosesc mari cantități din mărfurile de masă încărcate în vagoane obișnuite care necesită un mare volum de muncă manuală. La intervențiile repetate, C.F.R.-ul afirmă că nu ar avea suficiente vagoane autodescărcătoare, lucru care nu este real .Tot la combinat sosesc mărfuri (fier vechi, utilaje de turnare, semifabricate, argile etc.) în vagoane autodescărcătoare, cu toate că pentru asemenea mărfuri nu sînt necesare astfel de vagoane.

Investițiile ce s-au realizat în ultimul timp au îmbunătățit condițiile pentru preluarea și descărcarea vagoanelor C.F.R. la nivelul necesarului. Nu s-a rezolvat însă preluarea neuniformităților ce apar în mod inerent la aducerea mărfurilor din import și chiar din țară. Cu toate că s-a cerut de mai mult timp construirea unui depozit mecanizat care să preia aceste neuniformități, M.I.M. nu a aprobat finanțarea acestui depozit. De asemenea, în cadrul combinatului nu este rezolvată problema magaziilor pentru cărămizi refractare și alte materiale auxiliare, din care cauză nu se poate trece la mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare.

Combinatul siderurgic — Hunedoara

● Materialul publicat abordează în general problemele transportului feroviar de pe pozițiile căii ferate. Pentru a clarifica însă unele aspecte ale temei, vom face unele precizări pe marginea activității combinatului nostru considerînd că sînt valabile și pentru alte întreprinderi.

Sistemul de planificare al transporturilor generează imobilizări de vagoane datorită faptului că organele căii ferate obligă întreprinderile să încarce — dacă nu au asigurat vagoanele goale — dublul cantității zilnice pentru a recupera nerealizările .În cazul întreprinderilor cu trafic mare cum este și cazul nostru; în care media zilnică a intrărilor de vagoane și mărfuri este de 900 vagoane cu peste 24 000 tone, aceste prevederi sînt perimate. La un asemenea volum de trafic, singura măsură o constituie urmărirea obținerii unui ritm cît mai apropiat de planul zilnic la încărcarea mărfurilor pentru marile întreprinderi.

În privința utilizării capacității de încărcare a vagoanelor considerăm că organele C.F.R. ar trebui să manifeste un interes sporit. Cu toate insistențele noastre, în fiecare lună nu ni se asigură unele tipuri de vagoane corespunzătoare comenzilor și contractelor de expediere a laminatelor. Sîntem astfel obligați să încărcăm vagoanele sub capacitatea normală.

Ministerul Transporturilor

● Articolul apărut în „Viața economică" vine să contribuie la rezolvarea uneia dintre cele mai acute probleme care stînjenește buna desfășurare a transporturilor feroviare. Considerăm că prin modul în care a fost tratată tema locațiilor, prin exemplele date, articolul respectiv ridică și lămurește în fața ministerelor și întreprinderilor beneficiare marele neajuns pe care-l pricinuiește economiei naționale imobilizarea vagoanelor peste termenele legale.

În scopul îmbunătățirii activității la încărcarea și descărcarea vagoanelor ministerul nostru a inițiat o amplă acțiune în vederea întăririi colaborării cu întreprinderile. În diferite centre s-au organizat consfătuiri, s-au analizat situațiile reale pe liniile de garaj, s-au luat măsuri care să împiedice staționarea îndelungată a mijloacelor de transport.

Pentru a satisface cu și mai multă promptitudine cerințele beneficiarilor, direcțiile regionale au primit instrucțiuni în scopul îmbunătățirii activității regulatoarelor de circulație și mișcare. Acestea trebuie să devină și mai operative în coordonarea încărcării și descărcării vagoanelor pentru a asigura o ritmică aprovizionare cu mijloace de transport.

Actele normative care reglementează relațiile dintre calea ferată și beneficiarii de transporturi, din care face parte și tariful local de mărfuri, conțin unele dispoziții care nu corespund stadiului actual de dotare și nu stimulează utilizarea rațională a mijloacelor de transport. Calea ferată a elaborat studii și un proiect de hotărîre pentru îmbunătățirea actualelor reglementări, dar n-au fost avizate favorabil de cei interesați. Din această cauză lucrarea nu a putut fi finalizată. Am pregătit însă o a treia formă a unui regulament de transport pe C.F.R. care să fie studiat și eventual avizat de toate ministerele și organizațiile economice beneficiare.

CURIER

● Stagiul în funcții economice superioare

CHIRIȚĂ I. ȘERBĂNESCU, Ploiești — Avizul dat de Oficiul juridic al întreprinderii unde lucrați corespunde reglementărilor în vigoare. Într-adevăr, prevederea la care vă referiți, fiind cuprinsă în Hotărîrea Consiliului de Miniștri care indică principiile noului sistem de salarizare, se **aplică numai la unitățile în care s-a introdus acest sistem.** Această interpretare rezultă și din răspunsul nostru din nr. 20, unde se arată temeiul legal al luării în considerare a stagiului avut înainte de absolvirea învățămîntului superior. Aplicarea pct. 5 din anexa IX la Hotărîrea 914/1968, **nu este condiționată** de cerința ca stagiul în funcțiile tehnice, respectiv economice medii, să fi fost efectuat **după** absolvirea învățămîntului superior tehnic (sau economic, după caz), dar **înainte** de promovarea examenului de stat. Potrivit dispozițiilor normative susmenționate, acest stagiu **se ia în considerare** (în proporția prevăzută în Hotărîre) și în cazurile în care a fost prestat înainte de efectuarea studiilor universitare.

● Drepturile angajatului înlocuitor

MARIA VĂCARU, Piatra Neamț — Conform prevederilor art. 14 din H.C.M. nr. 175/1959, angajații care înlocuiesc în mod temporar (în aceeași unitate), salariați care dețin funcții de conducere, pot primi diferența dintre salariile celor înlocuiți și salariile lor. Aceasta în cazul cînd nu sînt înlocuitori de drept și dacă înlocuirea se face pe baza unui ordin scris, dat în prealabil de conducerea unității. În cazul dv. dacă nu vi s-a dat ordin scris de înlocuire a angajatei aflate în concediu de maternitate, dar puteți dovedi că, în fapt, îndepliniți sarcinile care reveneau acesteia, vă puteți adresa Comisiei de judecată din întreprindere solicitînd plata diferenței de salariu ce vi se cuvine. Dovada modificării temporare a contractului de muncă se poate face prin orice probă, inclusiv cu martori.

ȘTEFAN MLADIN, Piatra Neamț — Perioada cît ați funcționat ca profesor suplinitor nu se ia în calculul vechimii în funcții economice. Stagiul în funcția de inspector la Secția raională de valorificare a produselor agricole se ia în considerare ca stagiu în funcții economice medii.

ÎNTREPRINDEREA FORESTIERĂ REGHIN — Îndemnizația de instalare acordată absolvenților învățămîntului superior în condițiile H.C.M. nr. 918/960, se plătește din fondul de salarii scriptic, planificat pentru personalul tehnico-administrativ al unității respective

ȘTEFAN THEODORU, Buzău — Ordinul Ministerului Finanțelor cu nr. 602/1957, privind evidența muncii și a salariilor este în vigoare.

NICOLAE ALDEA, Buzău — Conform art. 49 din Codul Muncii, programul normal de muncă al angajaților este de opt ore pe zi Angajații care (prin excepție) prestează muncă suplimentară, în conformitate cu art. 39 al. 1 și 57 din Codul Muncii, au dreptul la plata orelor suplimentare respective. Pentru conducătorii auto care se încadrează în prevederile art. 4 din H.C.M. nr. 1505/1954 și în lista anexă la această Hotărîre, s-a aprobat plata unei indemnizații de muncă nenormată de 20—45% din salariul tarifar. Îndemnizația concretă se stabilește de conducerea unității, de acord cu comitetul sindicatului, în raport cu timpul prestat peste durata normală a zilei de lucru.

STAN C. NASTASE, Băleasa, Olt. — Timpul prestat ca prelucrător de abonamente la secția de difuzare a presei nu se include în calculul vechimii în funcții economice. Este considerată o activitate organizatorică.

PETRU BOJIN, economist principal, Uzinele de mașini agricole Bocșa — Confirmăm primirea scrisorii dv. în legătură cu cabinetele economice. Nu mai reluăm însă această temă.

ION MINCU, economist, Combinatul petrochimic Pitești; ANTON SOARE, economist, Întreprinderea „Progresul" Pitești — Scrisorile dv. „Constituirea unei noi categorii de economiști (experți)" și respectiv „Organizarea morilor țărănești" au fost înaintate spre studiu organelor competente.

● Consumul de energie electrică în paușal.

MIHAI COBZARU, Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii Hemeiuși. — Pînă la data de 22 martie a.c., determinarea consumului în paușal s-a făcut în conformitate cu prevederile ordinului amintit și în scrisoarea dv. Prin H.C.M. nr. 2763, publicată în B.O. nr. 167 din 22 decembrie 1968, s-a aprobat o nouă reglementare în materie, care a intrat în vigoare începînd cu data amintită mai sus. Potrivit reglementării actuale, consumul de energie electrică la abonații fără contoare, chiar dacă sînt racordați prin transformator, se determină luînd în considerare puterea instalată a receptoarelor. Condiția este ca aceasta să nu depășească valoarea care rezultă din puterea transformatorului de racord exprimată în KVA, multiplicată cu un factor de putere mediu de 0,75. În concluzie pentru cazul indicat de dv. consumul de energie electrică se determină în paușal luîndu-se în considerare puterea transformatorului multiplicat cu coeficientul de 0,75, în toată perioada pînă la intrarea în vigoare a noului regulament (22 martie 1969). După această dată la determinarea consumului în paușal trebuie să se ia în considerare puterea instalată a pompelor (5,5 kW), aceasta fiind mai mică decît valoarea rezultată din relația: 30 KVA care este puterea transformatorului, înmulțită cu 0,75 factorul mediu de putere.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

PREGĂTIREA EXEMPLARĂ A PLANULUI PE 1970 — SARCINĂ ACTUALĂ

SÎNT NECESARE MUTAȚII CALITATIVE ÎN MENTALITATEA UNOR CONDUCERI DE INTREPRINDERI

PLANUL pentru anul 1970 a fost elaborat şi definitivat cu mult timp inainte de inceputul exerciţiului său ; intreprinderile, centralele şi ministerele au avut suficient timp pentru pregătirea temeinică a condiţiilor care permit realizarea exemplară a sarcinilor de plan in domeniul aprovizionării tehnico-materiale, pregătirii tehnice a fabricaţiei, precum şi sub aspectul organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii. El prevede sarcini importante a căror realizare necesită eforturi susţinute îndeosebi în ceea ce priveşte programul de investiţii, exportul, productivitatea muncii, reducerea cheltuielilor materiale de producţie şi creşterea eficienţei economice.

În domeniul investiţiilor îndeplinirea unui program de 68—70 miliarde lei (cu aproape 6 miliarde în plus faţă de 1969), reclamă în mod necesar măsuri susţinute in întreprinderile constructoare de maşini pentru asigurarea echipamentului tehnic corespunzător, pe şantierele de construcţii pentru darea în funcţiune la termenele planificate a noilor obiective.

Nu trebuie pierdut din vedere în nici un moment faptul că în ceea ce priveşte modul cum sînt gospodărite fondurile de investiţii există încă mari rezerve care mobilizate pot contribui la creşterea într-un ritm mai rapid a venitului naţional. Nu s-au epuizat nici pe departe căile de reducere a ponderii construcţiilor în totalul volumului de investiţii, de dirijare a mijloacelor materiale şi băneşti spre obiectivele tehnologice propriu-zise care dau producţie şi acumulări băneşti, de folosire raţională a utilităţilor şi de dimensionare optimă a secţiilor auxiliare.

Se mai intîmplă încă şi în prezent ca „palatele administrative" să fie gata cu mult inaintea intrării în producţie a secţiilor de fabricaţie. De pildă, proiectanţii, constructorii, beneficiarii şi Ministerul Industriei Chimice au gospodărit oare eficient fondurile de investiţii pe platforma industrială Rm. Vilcea, cînd pentru Combinatul chimic din acea localitate s-a construit un nou edificiu administrativ, un nou atelier de intreţinere mecanică şi alte utilităţi, în condiţiile in care la numai 500 metri depărtare, Combinatul chimic Govora dispunea de aceste utilităţi ce puteau fi eventual dezvoltate — cu sume mai mici — spre a satisface şi nevoile Combinatului chimic Rm. Vilcea ?

Creşterea susţinută a productivităţii muncii, indeosebi prin utilizarea raţională a forţei de muncă, constituie un alt obiectiv esenţial al planului pe 1970.

Este cunoscut faptul că domeniul productivităţii muncii constituie latura calitativă cea mai importantă în sfera producţiei materiale, că pe acest tărîm economia noastră dispune de mari rezerve neutilizate, cu atit mai mult cu cît în ultimul timp multe întreprinderi au înregistrat nerealizări la acest indicator.

Numărul de salariaţi de care dispun întreprinderile va trebui dimensionat cu stricteţe, în funcţie de nevoile reale ale procesului de producţie, căutindu-se utilizarea la maximum a timpului de lucru, întărirea disciplinei în muncă, normarea ştiinţifică a manoperei în procesele tehnologice, limitarea personalului auxiliar în favoarea creşterii numărului muncitorilor direct productivi, reducerea la minimum a personalului administrativ. „Instantaneele" efectuate de organele Ministerului Muncii, în colaborare cu specialiştii din Comitetul de Stat al Planificării şi Ministerul Finanţelor, cu prilejul analizei posibilităţilor de incadrare şi de mobilizare a noi rezerve în domeniul creşterii productivităţii muncii, au arătat că în unele intreprinderi există încă mulţi salariaţi care se plimbă dintr-o secţie în alta fără eficienţă, nu se utilizează cele 480 de minute din plin, efectiv pentru producţie.

În primele 8 luni ale anului 1969, în industrie, deşi sarcina de creştere a productivităţii muncii a fost îndeplinită şi depăşită, totuşi timpul de lucru folosit a reprezentat 94,2% din totalul timpului de lucru disponibil ; pe ansamblul industriei republicane s-a înregistrat un număr de 133 milioane ore-om nefolosite (adică nu au lucrat în medie 80 000 oameni zilnic) din acestea absenţele nemotivate şi învoirile reprezentind circa 25 milioane ore-om (sau 15 000 de oameni zilnic) echivalînd cu o producţie globală de aproximativ 1,4 miliarde lei. Cele mai mari pierderi din timpul de lucru s-au înregistrat de intreprinderile aparţinind Ministerului Industriei Uşoare — 46 milioane ore-om (din care 7 milioane ore-om-absenţe nemotivate), Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini — 21 milioane ore-om (absenţe nemotivate — 5 milioane ore-om), Ministerului Industriei Lemnului — 15 milioane ore-om (absenţe nemotivate — 6 milioane ore-om) etc.

Planul pe anul 1970 cuprinde sarcini extrem de importante în domeniul reducerii preţului de cost şi îndeosebi a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Nivelul cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă în preţuri cu ridicata de întreprindere, pe ansamblul industriei republicane, va trebui să scadă faţă de 1969, cu circa 10 lei în condiţii efective şi cu 18 lei în condiţii comparabile.

Volumul economiilor din reducerea preţului de cost prevăzut a se obţine prin efortul propriu al întreprinderilor urmează să crească cu 70% faţă de 1969, iar beneficiile din activitatea de bază vor marca o creştere de 25% faţă de acelaşi an. Pe seama reducerii cheltuielilor materiale, numai în industria republicană va fi necesar să se obţină economii de 2,5 miliarde lei.

Colectivele de specialişti din organele centrale de sinteză economică (C.S.P., Ministerul Finanţelor, Ministerul Muncii) şi sistemul bancar care au analizat în cursul lunilor iulie-septembrie a.c. posibilităţile de creştere a productivităţii muncii şi de reducere a preţului de cost, pentru anul 1970, în 82 întreprinderi au constatat că nu toate comitetele de direcţie s-au preocupat de pregătirea îndeplinirii prevederilor planului în domeniul reducerii cheltuielilor de producţie. Multe unităţi cercetate efectuaseră doar calcule globale contabile fără o analiză aprofundată pe produse a posibilităţilor de reducere a cheltuielilor. De exemplu, Uzina de vagoane-Arad, deşi în anul 1969 fabrică vagoane de călători cl. I, vagoane platformă C.F.R. şi boghiuri pentru vagoane de călători la un preţ de cost scăzut, totuşi, pentru anul 1970 a cuprins în plan un preţ de cost mai mare decît în 1969 — fără a exista o fundamentare obiectivă şi o justificare economică, estompînd în acest fel un volum de acumulări de circa 25 milioane lei ; Uzina **Semănătoarea**-Bucureşti deşi în urma studiilor întreprinse s-au făcut unele propuneri de consumuri, materiale mai reduse, totuşi în planul preţului de cost pe anul 1970 s-a pornit de la normele de consum practicate în prezent şi care conduc la cheltuieli materiale mai mari cu circa 2 milioane lei.

Uzina de fibre sintetice-Iaşi, recent intrată în funcţiune, a obţinut rezultate foarte bune, încadrindu-se, de la început în parametrii proiectaţi. Cu toate acestea, la stabilirea sarcinilor de plan pentru 1970 ministerul nu a ţinut seama de realizările bune din 1969 şi a defalcat in mod arbitrar indicatorii de preţ de cost care ar „umfla" nejustificat costurile materiale de producţie cu aproape 30 milioane lei.

Toate acestea dovedesc că mai sînt intreprinderi şi chiar organe coordonatoare care tratează cu destulă superficialitate problema fundamentării cît mai ştiinţifice a consumurilor materiale, reducerea continuă a preţului de cost şi ridicarea eficienţei activităţii economice.

Aparatul tehnic din uzine n-a fost atras în măsură suficientă, în studierea unor măsuri tehnice care să plece de la reproiectarea unor produse cu gabarite depăşite, cu parametri tehnico-economici învechiţi şi pînă la reducerea normelor de consum, perfecţionarea tehnologiei de fabricaţie pentru eliminarea rebuturilor, îmbunătăţirea calităţii, pentru ca pe seama creşterii valorilor de întrebuinţare produse de uzină să se obţină şi preţuri corespunzătoare şi implicit acumulări etc. Astfel, Uzina **„Independenţa-Sibiu** a înregistrat un volum important de rebuturi echivalînd cu 430 tone metal în anul 1968 (0,6% din cheltuielile pentru producţia globală) şi 213 tone metal în sem.I.1969 (0,7% din preţul de cost — deci în creştere faţă de 1968) ; cu toate acestea conducerea uzinei n-a prevăzut nici o măsură sau studiu concret care să conducă la diminuarea acestor pierderi materiale. În aceeaşi situaţie se găseşte şi Uzina **„Electronica"**-Bucureşti, profilată pe produse de precizie şi înaltă tehnicitate şi unde în sem. I a.c. au fost respinse la recepţie 65% din televizoare şi 24% din radioreceptoare, făcîndu-se observaţii de calitate la încă 32% din televizoare şi 25% din radioreceptoare. Deşi, este evident că aproape toată producţia se fabrică cu defecţiuni, în planul de măsuri nu se prevede nimic pentru eradicarea totală a acestor stări de lucruri. Asemenea situaţii s-au constatat şi la Uzina **„1 Mai"-Ploieşti** (387 tone metal rebutat în sem. I. 1969), **Fabrica de motoare electrice-Piteşti** (1,2 milioane lei rebuturi în sem. I. 1969 faţă de numai 0,5 milioane lei înregistraţi pe întregul an 1968) etc.

În unele intreprinderi se mai face simţită mentalitatea potrivit căreia există limite absolute, obiective, în domeniul

Gh. ŞICA
director adjunct C.S.P.

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În transporturile feroviare

„ABSENȚELE NEMOTIVATE" ALE VAGOANELOR DE MARFĂ

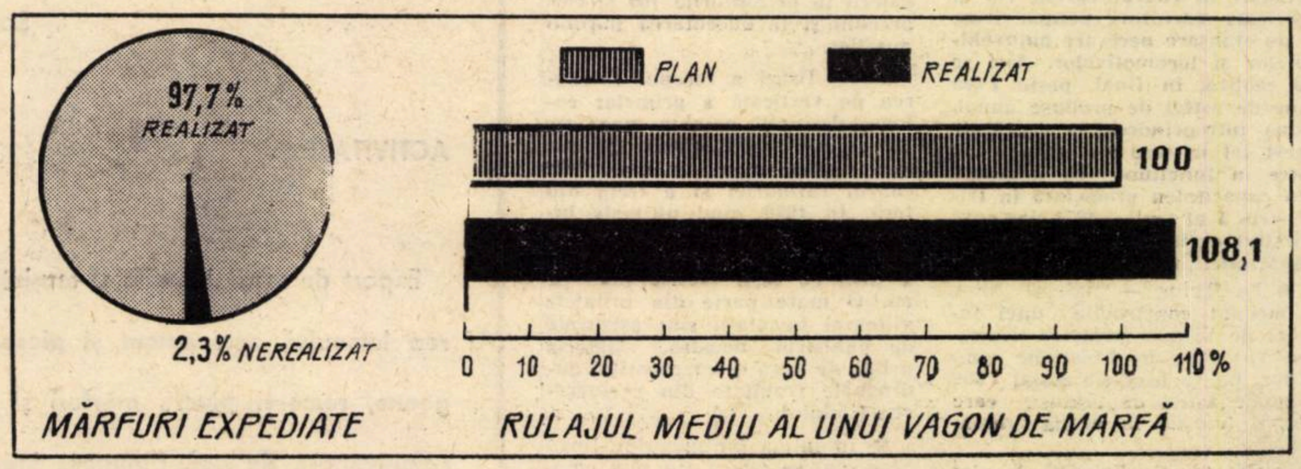

Îndeplinirea principalilor indicatori de plan în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1969

CERINȚELE economiei naţionale impun ca toate verigile sale să acţioneze neincetat, atingînd si depăşind pe cît e cu putinţă nivelele planificate. La calea ferată însă, lucrurile nu se petrec aşa. Pe ansamblul traficului feroviar de mărfuri, în primele 9 luni ale acestui an sarcina de plan in ce priveşte tonele expediate — aşa cum se desprinde din grafic — n-a fost realizată. Cele mai mici nivele au fost inregistrate de către Regionalele de căi ferate Galaţi (93,4%), Braşov (95,6%), Iaşi (95,5%), Timişoara (96,8%) ş.a.

Această situaţie a fost determinată de întocmirea neraţională a planurilor de transport ale unor intreprinderi, de realizarea unei incărcături medii statice reduse, de neîndeplinirea sarcinilor de plan în ce priveşte viteza comercială de secţie (97,4% pe ansamblul reţelei) şi tonajul mediu brut pe tren de marfă (99,1%). La nerealizarea sarcinii fizice de plan a contribuit şi utilizarea neraţională a parcului de material rulant din dotare. Rulajul mediu realizat al unui vagon de marfă (timpul care se scurge între două încărcări succesive ale aceluiaşi vagon) a fost — aşa cum rezultă din grafic — cu 8,1% mai mare decît cel planificat. Cele mai mari depăşiri faţă de prevederi au fost consemnate la Regionalele de căi ferate Galaţi (0,40 zile), Bucureşti (0,26 zile), Craiova (0,11 zile) ş.a. Aceasta a făcut ca pe ansamblul transporturilor feroviare de mărfuri să se înregistreze faţă de beneficiari, în primele 9 luni ale acestui an, o restanţă totală de circa 20 000 vagoane de marfă.

Îndeplinirea planului transporturilor de mărfuri impune în primul rînd îmbunătăţirea folosirii vagoanelor din dotare. În acest scop este necesară încărcarea lor raţională, distribuirea acestora în funcţie de specificul mărfurilor transportate, reducerea staţionării trenurilor în staţiile cu şi fără prelucrare tehnică, ridicarea gradului de mecanizare a operaţiilor de încărcare-descărcare la rampe, reducerea numărului de curse goale a vagoanelor de marfă, sporirea vitezei de circulaţie, organizarea transportului în trenuri marşrut etc.

reducerii cheltuielilor materiale de producție, limite imposibil de depășit fără a periclita calitatea produselor. În fond, astfel de „păreri" fac abstracție de faptul că producția este un proces dinamic, tind să ascundă slăbiciunile în organizarea producției și muncii, în ridicarea calificării cadrelor. Desigur, la un nivel dat al tehnicii, al organizării procesului de producție, al calificării personalului, rezervele de economiii pot fi limitate. Dar condițiile de desfășurare a procesului de producție se modifică în permanență, tind continuu către o perfecționare, ceea ce determină ca și sursele de economii să fie practic inepuizabile. De aceea, baza obiectivă a reducerii continue a normelor de consum este apariția neîntreruptă a unor factori calitativ noi, determinați de dezvoltarea științei, a progresului tehnic, de creșterea pregătirii profesionale etc. Cunoașterea și stăpînirea acestor factori, folosirea lor în mod judicios și operativ, iată cheia succeselor în domeniul scăderii necontenite a cheltuielilor materiale de producție.

Un greu tribut plătesc unele întreprinderi efectuînd cheltuieli care nu creează valoare, grevînd nejustificat costurile de producție. **Cheltuielile neproductive** își au originea în unele neajunsuri ale proceselor tehnologice, în slaba gospodărire a unor întreprinderi. Ele se datoresc în principal rebuturilor, pierderilor din întreruperi, deteriorării unor materiale, amenzilor și penalizărilor, dobînzilor la împrumuturi nerestituite în termen, locațiilor, diferențelor valorice din casarea și declasarea elementelor materiale ale mijloacelor circulante în secțiile și magaziile întreprinderilor. Uneori astfel de cheltuieli sînt privite ca o „fatalitate", se trece cu ușurință peste cauzele care le generează. Chiar organele de control, lucrătorii din sistemul financiar-bancar, economiștii nu adoptă o poziție activă pentru diminuarea continuă a volumului cheltuielilor neproductive. Astfel, pînă la 31 august 1969, numai întreprinderile din industria republicană au înregistrat cheltuieli neproductive în sumă de peste 700 milioane de lei, din care pierderile din rebuturi reprezintă mai mult de jumătate. Rețin atenția, în mod deosebit, unele ministere la care cheltuielile neproductive sînt destul de ridicate și anume: Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Metalurgice etc.

Consider că ar fi necesar ca în întreprinderile unde rebuturile își au originea în turnătorii și sectoarele de tratament termic, să se elaboreze studii temeinice pentru ridicarea din punct de vedere tehnic a acestora, știut fiind că hotărîtor în procesul de economisire a consumurilor de muncă socială, este îmbunătățirea activității în sectoarele de bază ale întreprinderii. În acest sens ar fi util ca investițiile alocate întreprinderilor să fie folosite mai substanțial în aceste sectoare, pe seama renunțării la achiziționarea de strunguri și alte mașini de așchiere. Ar trebui urmărit, totodată, ca însăși prin documentațiile tehnice, fazele de prelucrare mecanică prin așchiere — care implică mari pierderi de metal sub forma șpanului — să fie reduse la minim, insistîndu-se în schimb asupra perfecționării proceselor de producție în sectoarele calde, astfel încît ele să livreze piesele cît mai aproape de dimensiunea produsului finit.

Ar fi, totodată necesară o preocupare sporită a serviciilor tehnologice și de producție din întreprinderi, pentru organizarea mai judicioasă a transportului materialelor în interiorul uzinelor, cît și pentru îmbunătățirea activității atelierelor de croit și debitare a materialelor, avînd în vedere importantele economii ce pot fi mobilizate pe această cale.

Ridicarea calității produselor în vederea competitivității lor pe piața mondială, pătrunderea pe anumite piețe cu produsele românești, îmbunătățirea structurii exportului pe seama creșterii ponderii produselor cu un grad mai înalt de prelucrare, obținerea de prețuri pe piețele străine corespunzătoare consumurilor de muncă socială efectuate de economia națională pentru sortimentele exportate, etc., constituie obiective majore pentru care urmează să luptăm cu perseverență în îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1970. Totodată, nu pot fi neglijate nici resursele de economicitate ce pot fi valorificate prin efectuarea unor importuri raționale.

Creșterea eficienței comerțului nostru exterior poate fi asigurată în mai bune condițiuni dacă întreprinderile producătoare sînt puse în situația cunoașterii evoluției prețurilor pe piețele mondiale caracteristice, a cerințelor beneficiarilor externi, a condițiilor de realizare a tranzacțiilor comerciale.

Sînt de părere că „păstrarea secretului" în legătură cu prețurile pieței mondiale de către organele de comerț exterior, în detrimentul întreprinderilor producătoare este o metodă care aduce prejudicii și nu este de natură a stimula uzinele noastre pe calea competitivității internaționale.

Cunoașterea cursului de revenire, a aportului valutar net, a decalajului dintre costurile interne și cele obținute pe plan mondial la produsele din nomenclatorul de fabricație proprie, de către întreprinderile noastre poate mobiliza puternic la preocupări pentru creșterea eficienței exportului românesc.

Creșterea exportului nostru cu aproape 10% în 1970 față de 1969, din care cu peste 11% a volumului sortimentelor industriei constructoare de mașini, reclamă măsuri tehnice-organizatorice eficiente, corespunzătoare spre a asigura îndeplinirea integrală a sarcinilor la export.

Problemele eficienței producției, în general, prin importanța lor, merită o preocupare mai mare din partea tuturor factorilor ce-și desfășoară activitatea în sfera producției materiale. Planul pe 1970, prin obiectivele, sarcinile și prioritățile stabilite, conduce și impune o astfel de preocupare. Sînt încă membri ai comitetelor de direcție care la o întrebare elementară ca de exemplu: „Care este valoarea fondurilor de producție (fixe și circulante) pe care le gospodăriți? dau din umeri sau fac apel la scriptele contabile. Nu este admisibilă o astfel de lipsă de cunoaștere pentru un factor de conducere dintr-o întreprindere socialistă. Organele financiar-bancare trebuie să-și desfășoare activitatea într-o astfel de manieră, încît să impună cunoașterea unor elemente fundamentale cu care trebuie să opereze în gîndire, în calcule, în analize, conducătorii de întreprinderi.

Etapa preocupărilor numai pentru îndeplinirea planului de producție cu orice preț de cost a trecut. În prezent, trebuie investigate, urmărite, aprofundate toate laturile proceselor economice, ținîndu-se seama, în permanență, de creșterea eficienței. Studiul evoluției beneficiului și a întregului venit net la 1000 lei fonduri de producție, căile de reducere a cheltuielilor indirecte (de regie), micșorarea cheltuielilor de amortizare pe unitatea de produs, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor circulante etc. ar fi de dorit să devină elemente firești de calcul și analiză în vederea adoptării deciziilor tehnico-economice în unitățile de producție.

Îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe anul 1970 reclamă în mod imperios creșterea eficienței economice în procesele de producție și pentru aceasta avem nevoie de mutații structurale calitative nu numai în plan dar și în însăși mentalitatea factorilor de răspundere din întreprinderi.

OBIECTIVE NOI

● A fost terminată construcția Întreprinderii poligrafice din Timișoara — una dintre cele mai moderne unități de acest fel din țară. **Noua întreprindere, care se întinde pe mai bine de 10 000 mp, cuprinde 7 hale, dotate cu mașini și utilaje de mare productivitate, precum și cu instalații de condiționare a aerului, umidității și de iluminat, care oferă un mediu optim pentru desfășurarea muncii. Primele două secții — ofsetul și tiparul înalt — au fost date în funcțiune.**

● În orașul Rm. Sărat **a început construcția unei noi întreprinderi în cadrul căreia vor fi fabricate garnituri pentru frîne și de etanșare necesare autovehiculelor și locomotivelor. Aici se va realiza, în final, peste 7 000 tone de astfel de produse anual. Noua intreprindere — unică de acest fel in țară — urmează să intre în funcțiune cu jumătate din capacitatea proiectată în trimestrul I al anului 1971, iar spre sfîrșitul aceluiași an cu întreaga capacitate.**

● La Teiuș — județul Alba, **a început construcția unei fabrici de făinuri proteice. Unitatea va intra în funcțiune anul viitor. Ea va produce anual 1 500 tone de astfel de făinuri, care vor fi folosite în hrana animalelor.**

● Construcția Fabricii de ulei din Constanța, **obiectiv prevăzut a intra în producție în trimestrul al treilea al anului viitor se află în avans față de graficele de execuție. Sînt în plină desfășurare lucrările de montare a mașinilor și instalațiilor — presele de ulei, elevatoarele pentru sămînță, prăjitoarele automate, cazanele de la centrala termică. Noua unitate a industriei alimentare constănțene va realiza o producție anuală de 50 000 tone de ulei și importante cantități de șroturi.**

● În zona „Zece Hotare"-Burda, **localități situate pe înălțimile împădurite ale Bihorului, au început lucrările de deschidere a unei noi mine. Capacitatea proiectată a minei va fi în final de 260 000 tone de bauxită anual.**

● În incinta Fabricii de celuloză și hîrtie „Letea" din Bacău **a fost dată în exploatare o fabrică de drojdie furajeră. Materia primă necesară noii unități o constituie leșiile reziduale provenite de la liniile tehnologice de fabricare a celulozei, care, pînă acum, erau aruncate. Fabrica are o capacitate de 3 tone pe zi. În final, aici vor fi produse 3 000 tone anual.**

● **A fost străpunsă ultima porțiune a galeriei direcționale de 1 800 m lungime, prin care se face legătura între vechea mină Lupeni și cea de la Bărbăteni, aflată în curs de deschidere. Din** mina Bărbăteni **urmează să se extragă anul viitor circa 50 000 tone de cărbune. În scopul grăbirii intrării în funcțiune a acestei noi surse de cărbune, se lucrează intens la săparea altor galerii in orizonturile 700 și 800, precum și la executarea puțului auxiliar.**

● La Brazi **a început montarea pe verticală a primelor coloane de înaltă presiune necesare construirii unei instalații de cocsare — a doua de acest gen din cadrul rafinăriei și a treia din țară. În 1970, cînd ultimele lucrări vor fi încheiate, noul obiectiv va spori producția de cocs a țării cu încă 100 000 tone pe an. O mare parte din utilajele viitoarei instalații sînt asigurate de industria noastră. Materia primă de bază o vor constitui gudroanele rezultate din prelucrarea țițeiului.**

● În inima Bărăganului, lîngă Slobozia, **se ridică un nou combinat de îngrășăminte chimice. El este dimensionat pentru o producție de 600 000 tone îngrășăminte azotoase pe an. Deși lucrările au început de curînd — în luna aprilie — noul obiectiv al industriei noastre chimice a început să prindă contur. Constructorii au executat pînă acum rețelele subterane pe întreaga platformă, au realizat cea mai mare parte din rețeaua de drumuri și au terminat fundațiile la atelierul mecanic, la magazia centrală, la depozitul de uree în vrac. Se lucrează, de asemenea, la turnarea fundațiilor turnului de granulare a azotatului de amoniu și a fabricii de amoniac.**

BULGARIA

MACHINOEXPORT
S. A. R. L.

Telefon : 88 — 53 — 21
Telex : 011 — 425

Str. Aksakov No. 5
Sofia — Bulgaria

ACTIVITATE :

Export de mașini-unelte și mașini pentru prelucrarea lemnului, echipament și piese de schimb, vagoane, remorci pentru mărfuri și pentru pasageri, compresoare de aer, fitingărie industrială și de uz casnic, articole de lăcătușerie, rulmenți, instrumente de măsură și control, scule.

Import de rulmenți, instrumente de măsură și control, scule, produse abrazive.

TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **A FOST BREVETAT CA INVENȚIE un nou catalizator obținut de un grup de cercetători de la Institutul „Petrochim" din Ploiești. Tehnologia de fabricație industrială a fost experimentată cu succes la Combinatul petrochimic de la Borzești. Noul catalizator, care din punct de vedere al performanțelor se situează la nivelul celor realizate pe plan mondial, se folosește la fabricarea industrială a alfametilstirenului, monomer utilizat la obținerea cauciucului sintetic.**

● Specialiștii Întreprinderii mecanice din Roman **au stabilit tehnologia de fabricație pentru o familie de mașini universale de tîmplărie, cu 5 capete de lucru. Ele pot executa simultan 5—7 operațiuni: îndreptat, rînduit la grosime, frezat, retezat, despicat, găurit și scobit. Prin adaptarea unor dispozitive auxiliare, noile mașini pot efectua și operațiuni de șlefuire și strunjire. Avînd un înalt grad de economicitate, aceste utilaje sînt destinate unităților de prelucrare și industrializare a lemnului pentru atelierele de tîmplărie, modelărie, de prototipuri și întreținere.**

● Un colectiv de ingineri și proiectanți de la Trustul de construcții și de la DSAPC-Bacău, în colaborare cu specialiști de la INCERC-București, **a conceput și aplicat cu succes un sistem nou de construcții a blocurilor de locuințe, situate în zone cu un grad mare de seismicitate. Potrivit noii tehnologii, la execuția structurilor de rezistență sînt utilizate panouri tip „fagure", ziduri interioare portante din beton armat în panouri demontabile și planșee monolit, turnate concomitent cu pereții și cu zidurile interioare autoportante. Pentru a reduce prețul de cost al lucrărilor, specialiștii au folosit prefabricate din beton armat, cofraje plane și spațiale de mare suprafață. Valoarea sistemului constă și într-o bună combinare a elementelor de construcție, care conferă blocurilor o mare rezistență la cutremure.**

REFLECȚII

SEMĂNĂM PENTRU LA ANU'!

acad. Grigore C. MOISIL

— Tot nu mi-ai spus ce fac matematicienii. Am înțeles că matematicienii îi învață pe ingineri, pe economiști, poate și pe biologi, lingviști și alții, matematici, de care au nevoie. Cu alte cuvinte matematicienii sînt profesori de matematici pentru cei ce au nevoie de matematici ca să-și facă treburile lor. Am înțeles bine?

— Ai înțeles bine, dar n-ai înțeles decît jumătate. Mai e și jumătatea cealaltă.

— Care?

— Ai înțeles că matematicianul îl învață pe altul matematica ce e făcută. Dar nu te-ai întrebat: Acea matematică ce e făcută, cine a făcut-o?

— Bineînțeles că matematicieni din trecut; dar au făcut-o. Ce mai vrei?

— Crezi că nu e nevoie decît de matematica ce e făcută? Crezi că lumea se termină azi? Crezi că cei care vor lucra mîine n-au nevoie și ei de matematică.

— Bineînțeles, dar e făcută.

— Un mic efort. În 1969 economistul, tehnologul, fizicianul are nevoie de matematica făcută pînă în 1968. Crezi oare că celui din 1979 îi va fi suficientă matematica făcută pînă în 1968? Și celui din 1989 îi va fi de asemenea îndestulătoare matematica făcută tot pînă în 1968? Dar celui din 1999?

— Cum, D-voastră matematicienii lucrați pentru tehnica din anul 2000?

— Întîi, îmi place că mă iei cu D-voastră. Cred că ai dreptate. Fiindcă e într-adevăr impresionant cînd te gîndești că noi matematicienii lucrăm pentru tehnica viitorului. Dar nu e sută-n sută adevărat. Uneori lucrările noastre se aplică foarte repede, alteori foarte încet. Dacă mă gîndesc, ți-aș putea da exemple. Sînt unele lucrări matematice pe care tehnica sau economia le-ar putea aplica în același an.

— Exemple.

— Cercetările de programare pătratică sau cele de programare pseudo-booleană. Cercetările asupra defectelor de funcționare ale circuitelor cu contacte și relee, datorite necontinuităților de funcționare.

— De ce spui că se pot aplica imediat?

— Fiindcă e destul ca inginerul proiectant să învețe o teorie care e complet dezvoltată și s-o aplice în proiectare. Aceasta e valabil și pentru programarea patratică și pentru cea pseudo-booleană dar și pentru funcționarea circuitelor cu contacte și relee.

— De ce spui că „se poate aplica". Nu se aplică?

— Eu n-am de unde să știu dacă se aplică sau nu. Dacă o aplică vreun inginer în proiectare, el nu mă anunță că a aplicat-o. Nu e obiceiul. Iar dacă n-o aplică, de asemenea nu mă anunță că n-o aplică.

— De ce nu te duci în institutele de proiectări, să-i convingi să aplice aceste metode?

— Mă duc în institutele de proiectări, m-am dus. Am încercat să-i conving. Mai încerc. Am cules aplauze și amabilități. Cărțile mi s-au vîndut în cîteva săptămîni. Poate că s-au și citit? De unde vrei să știu eu? S-au aplicat sau nu? Dumneata știi care e răspunsul cel mai dezagreabil pe care ți-l poate da o femeie căreia i-ai făcut o declarație de dragoste?

— ?

— Să-ți spună că ești deștept. În dragoste trebuie să fie doi.

— N-ai succes la femei?

— Nu știu dacă am succes la ingineri și la economiști.

— Dă-mi și exemple de teorii matematice care s-au utilizat cu intîrziere!

— Ecuațiile lui Maxwell. Maxwell a trăit între 1831 și 1879; tratatul său de electricitate și magnetism a apărut în 1873. Hertz a descoperit undele electromagnetice — prevăzute de Maxwell — în 1887. Marconi a trăit între 1874 și 1937. Brevetul pentru telegrafia fără fir l-a obținut în 1896. Și totuși vreo treizeci de ani mai tîrziu nu erau decît puține stații de radiodifuziune pe lume. A mers repede?

— Nu se putea fără ecuațiile lui Maxwell?

— De Hertz am vorbit; poate că descoperea undele electromagnetice și fără ecuațiile lui Maxwell; Branly a construit „Coerorul" său în 1890. Popov a realizat prima transmisie radioelectrică în 1896. Alt exemplu?

— Spune.

— George Boole și-a publicat „Cercetarea asupra legilor gîndirii" în 1854. V. I. Șestakov și Claude Shannon au aplicat algebra booleană la automatele cu contacte și relee în 1938.

— Ai exemple de întîrziere a unei evoluții tehnice din lipsa unei teorii bine dezvoltate?

— L-a dat acad. Caius Iacob în conferința sa de la Vălenii de Munte, în vara aceasta. Aviația la un moment dat a progresat mai încet din cauza lipsurilor aerodinamicii.

E probabil că în momentul de față evoluția tehnicii construcțiilor e întîrziată de insuficienta dezvoltare pe plan mondial a mecanicii solidelor deformabile.

— Dacă am înțeles bine: matematicienii construiesc azi instrumentul matematic ce va fi întrebuințată de inginerii și de economiștii de mîine.

— Exact. Vezi că poți să înțelegi, numai să vrei. Dar adaugă: și de fizicienii, de chimiștii, de biologii și de alte tipuri de oameni de știință care vor lucra mîine.

— Și ale căror rezultate vor fi întrebuințate de inginerii și de economiștii de poimîine? Nu e prea departe? Nimeni nu e interesat de ce-o să fie mîine. Pîinea noastră cea de toate zilele noi o cerem pentru astăzi.

— Dar semănăm pentru la anu'!

INVESTIȚII

CONDIȚII ESENȚIALE PENTRU REALIZAREA LA TERMEN A NOILOR OBIECTIVE INDUSTRIALE

NE MAI DESPART cîteva luni de anul 1970, an ce reprezintă „puntea" de trecere între înfăptuirea integrală și în cele mai bune condițiuni a marelui volum de investiții din actualul cincinal și începerea unor noi obiective industriale importante ale cincinalului următor.

Prin proporțiile, complexitatea și însemnătatea lor pentru întreg angrenajul economic al țării, **investițiile anului următor au un rol determinant în asigurarea avîntului economiei naționale, realizarea lor fiind hotărîtoare nu numai pentru sporirea producției materiale în anul viitor, ci și pentru realizarea proporțiilor stabilite pentru cincinal.** Vom fi cu toții martori la intrarea în funcțiune a unora dintre cele mai importante obiective ale cincinalului în domeniul chimiei, energeticii, siderurgiei și construcțiilor de mașini, sau a altora ce vor fi începute sau se vor afla în plină construcție. **Vor continua lucrările la Hidrocentrala Lotru, iar cele de la Sistemul hidroenergetic și navigație Porțile de Fier vor intra într-o fază decisivă, prin darfea în exploatare a primului grup de 170 MW.**

Vastul program de sporire a capacităților în industrie și de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii și a celorlalte ramuri productive, de creștere a numărului de locuințe și a unor obiective social-culturale, **solicită din partea tuturor factorilor care își aduc, într-un fel sau altul, contribuția la realizarea investițiilor, exigență, spirit de răspundere și chibzuință maximă în pregătirea temeinică și din timp a tuturor condițiilor necesare realizării exemplare a planului, în utilizarea eficientă a fiecărui leu investit de stat.**

● Corelație strînsă între pregătirea investiției și a execuției

CA PRINCIPIU general, demonstrat de fiecare dată de practică, stă CORELAȚIA ÎNTRE PREGĂTIREA REALIZARII UNEI INVESTIȚII NOI ȘI MERSUL EXECUȚIEI EI. Între aceste două elemente există un raport direct. Pregătirea minuțioasă a fiecărei lucrări, clarificarea din timp a tuturor problemelor, luarea celor mai bune măsuri organizatorice și asigurarea necesarului de materiale, forță de muncă și utilaje, constituie adevărata „cheie" și garanția unei bune și ritmice desfășurări a lucrărilor de investiții. Experiența ultimilor ani a impus atenției necesitatea corelării diverselor activități de a căror realizare depinde îndeplinirea planului de investiții. Ele privesc toate laturile muncii de pregătire, începînd cu planificarea și proiectarea, contractarea și predarea lucrărilor, a utilajelor și materialelor și terminînd cu darea în funcțiune a noilor obiective și atingerea indicatorilor tehnico-economici proiectați.

Referindu-se la aceste probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat la cel de-al X-lea Congres al P.C.R., a arătat că **„...ministerele, celelalte organe economice centrale, organizațiile de construcții și întreprinderile economice au datoria să pregătească din timp elaborarea documentațiilor tehnice, întocmirea proiectelor de execuție, contractarea utilajelor și pregătirea aprovizionării tehnico-materiale, asigurînd astfel îndeplinirea la termen a întregului plan de investiții...".**

În înfăptuirea acestor sarcini se pleacă de la premise mai bune decît în anii precedenți. Spunînd aceasta, ne referim la o serie de măsuri luate în ultimii ani, menite să contribuie la îmbunătățirea, în continuare, a activității de realizare a investițiilor. Deosebit de importantă este măsura de a se CONCENTRA FONDURILE PE OBIECTIVELE ȘI CAPACITĂȚILE PRODUCTIVE DE PRIMA IMPORTANȚA ECONOMICĂ, ceea ce creează posibilități favorabile pentru terminarea lucrărilor începute și darea în funcțiune a numeroase capacități. Astfel, concentrarea mijloacelor materiale și financiare pe marile șantiere în vederea execuției prioritare a unor obiective de primă importanță pentru economie, începute în anii anteriori (cele de la Combinatele siderurgice Galați și Hunedoara, Hidrocentralele de la Porțile de Fier, Lotru și Deva, Combinatele chimice și petrochimice de la Rîmnicu Vîlcea, Slobozia și altele) va permite respectarea și chiar scurtarea termenelor de execuție a acestor capacități. Avantajele însemnate ce decurg din concentrarea fondurilor materiale și bănești spre obiectivele cele mai importante — reducerea imobilizărilor de fonduri și darea în funcțiune cît mai urgentă a capacităților de producție începute — incumbă titularilor și beneficiarilor de investiții, precum și proiectanților și constructorilor sporirea preocupărilor și eforturilor.

Condiții mai bune față de trecut există pentru 1970 și în ce privește ASIGURAREA CU DOCUMENTAȚIE TEHNICO-ECONOMICĂ A INVESTIȚIILOR. De altfel, merită relevate unele rezultate bune obținute în ultimii ani în acest domeniu. Dar, ca urmare a măsurilor luate pe linia concentrării capacității de proiectare, în primul rînd, spre obiectivele economice productive, aceste rezultate se cer continuu amplificate. Apoi, asigurarea în cele mai bune condiții a documentațiilor tehnico-economice va rezulta și din măsurile ce se preconizează a fi luate pe linia lărgirii competențelor de avizare și aprobare a acestora. **Este important însă ca aceste premise favorabile ca și altele ca, de pildă, cele cu privire la dotarea organizațiilor de construcții-montaj cu noi utilaje, mecanisme de construcții și mijloace de transport, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale etc. să fie deplin valorificate, astfel ca planul de investiții să fie îndeplinit exemplar.**

Avînd în vedere condițiile create, în prezent toate eforturile titularilor și beneficiarilor de investiții, proiectanților și constructorilor ca și ale furnizorilor de utilaje și de materiale se cer concentrate spre **pregătirea temeinică și din timp a execuției investițiilor, pentru desfășurarea ritmică și susținută a lucrărilor pe șantiere, precum și pentru darea în funcțiune la termen sau înainte de termen a obiectivelor planificate.** Munca de pregătire temeinică a investițiilor trebuie să se desfășoare în mod organizat, iar la înfăptuirea ei să contribuie, deopotrivă, toți factorii ce concură la realizarea lor.

● Documentațiile tehnico—economice la timp și de calitate

ÎN CADRUL acțiunii de pregătire temeinică a investițiilor pe 1970, una din primele probleme principale o constituie **elaborarea în timp util și de bună calitate a documentațiilor tehnico-economice.** De la bun început trebuie arătat însă că, în acest domeniu lucrurile nu stau prea bine, mai ales pentru obiectivele noi. **La începutul lunii octombrie a.c., din totalul lucrărilor noi importante prevăzute să înceapă în anul 1970, numai 36% aveau indicatorii tehnico-economici aprobați, iar pentru 31% studiile tehnico-economice erau abia în curs de elaborare.** Intîrzieri mari se înregistrează îndeosebi la ministerele: Industriei Construcțiilor de Mașini (care nu are încă studii tehnico-economice aprobate la nici una din lucrările noi prevăzute să înceapă în 1970). Industriei Chimice (care are studii tehnico-economice aprobate numai pentru 12% din lucrări), Industriei Alimentare (pentru 25%) etc. **În lumina acestei situații se cer urgentate și definitivate toate studiile tehnico-economice, astfel încît pînă la începutul anului ele să fie aprobate.**

Experiența din ultimii ani arată cît de important este faptul ca, încă din faza de contractare și întocmire a graficelor de proiectare, să se prevadă termene judicioase de predare către constructor a documentației de execuție, ca o condiție de bază pentru desfășurarea în ritm continuu și susținut a lucrărilor pe șantiere.

Facem această afirmație avînd în vedere faptul că documentația de execuție pentru lucrările de construcții-montaj aferente obiectivelor noi prevăzute să înceapă în anul 1970, era asigurată la 1 octombrie a.c. în proporții de numai 23%, întîrzieri mai mari avînd Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (4,5%), Ministerul Industriei Chimice (9,6%), Ministerul Industriei Alimentare (10,2%) etc. Nu este cîtuși de puțin exagerată pretenția constructorilor de a avea cu luni înainte documentația asigurată, întrucît acest decalaj permite studierea mai profundă a soluțiilor constructive prevăzute în proiecte și îmbunătățirea lor, organizarea mai bună a activității pe șantiere, precizarea volumului de resurse materiale, utilaje și forță de muncă necesare desfășurării în ritm susținut a lucrărilor. Prin faptul că pe unele șantiere, cum este cazul Fa-

Alexandru OLTEANU
director adjunct în Centrala Băncii de Investiții

⟶

bricii de cărămizi „Victoria" Tășnad — Satu Mare și Uzinei „Emailul roșu" Mediaș, s-au predat cu întîrziere documentațiile de execuție, lucrările au înregistrat serioase rămîneri în urmă. **Ținînd seama de efectul pozitiv pe care îl are predarea documentației tehnice cu mult înaintea atacării lucrărilor, este deosebit de util ca ministerele și organizațiile de proiectare să-și orienteze eforturile spre urgentarea elaborării proiectelor și crearea treptată a unui decalaj de cel puțin un an între proiectare și execuție, indicație de altfel dată și prin numeroase documente de partid.**

Încă din faza elaborării studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție este necesar să se acorde o atenție sporită adoptării de procedee tehnologice și utilaje de înaltă productivitate, dimensionării juste a uzinelor, folosirii de soluții constructive (care să conducă la micșorarea ponderii construcțiilor în volumul total de investiții), determinării cît mai juste a indicatorilor tehnico-economici, valorificării tuturor posibilităților de economisire a fondurilor destinate investițiilor.

Nu mai puțin importantă este și **calitatea documentației.** O documentație superficială, insuficient studiată din punctul de vedere al soluțiilor constructive și tehnologice preconizate, conținînd omisiuni sau chiar greșeli în proiectele și desenele de execuție, este dăunătoare intereselor economiei, determină o folosire ineficientă a resurselor și fondurilor de investiții, periclitînd atît începerea și desfășurarea bunului mers al lucrărilor, intrarea în funcțiune la data planificată a noilor obiective, cît și realizarea efectelor economice și financiare prevăzute. Institutele de proiectare sînt sprijinite de conducerea de partid și de stat prin măsurile ce au fost luate și altele ce se vor lua în continuare prin întărirea lor cu cadre, dotarea cu mașini de calcul etc. Acestei griji lucrătorii din proiectare trebuie să-i răspundă prin eforturi sporite în activitatea lor, prin întărirea exigenței față de documentațiile elaborate.

● *Termene de livrare a utilajelor*

O ALTĂ problemă de maximă importanță în procesul de pregătire a investițiilor o constituie asigurarea integrală și la timp a utilajelor tehnologice. În cadrul acestei etape, timpul se cere extrem de bine folosit pentru prospectarea piețelor externe (atunci cînd este vorba de investiții ce urmează a se realiza cu utilaje și instalații complexe din import) și pentru însușirea fabricației utilajelor (cînd investițiile sînt prevăzute a se realiza pe bază de utilaje și instalații stabilite a fi asimilate de întreprinderile din țară).

După cum se știe, în procesul de producție utilajele reprezintă elementul activ al fondurilor fixe, factor determinant pentru obținerea unor rezultate economico-financiare cît mai bune de pe seama noilor investiții. De aceea, **asigurarea la timp a utilajelor și instalațiilor tehnologice necesare obiectivelor înscrise în planul de investiții pe 1970 constituie o premisă a îndeplinirii în condiții optime a acestuia.** Acesta va permite contractarea la timp a utilajelor, corelarea termenelor de livrare și de aducere a acestora pe șantiere la termenele de montare a lor.

Experiența anilor trecuți ne-a arătat că, în multe cazuri, termenele stabilite pentru livrarea utilajelor nu erau corelate cu cele prevăzute în grafice pentru începerea montajului, iar uneori chiar cu termenele de punere în funcțiune. Iată, de pildă, la Balastiera Gherăești, din cauza contractării din țară și import a unor utilaje tehnologice cu termene de livrare abia în anul 1970, nu s-au creat condiții să realizeze în termenul planificat — noiembrie 1969 — capacitatea de 235.000 m.c. balast sortat. Acțiunea de analiză inițiată în acest an pentru corelarea livrărilor de utilaje tehnologice din țară și import cu termenele de punere în funcțiune, a demonstrat utilitatea acesteia, prin rezolvarea problemelor de livrare în timp util a utilajelor la mare parte din capacitățile de producție care aveau asemenea probleme.

Pentru 1970, situația este mult îmbunătățită față de anii anteriori, în sensul că la începutul lunii octombrie a.c., peste 91% din numărul total al capacităților de producție și obiectivelor mai importante prevăzute a fi puse în funcțiune în anul 1970, aveau asigurate utilajele necesare, corelate cu termenele de dare în exploatare. Se mai ridică unele probleme legate de asigurarea la timp a utilajelor, îndeosebi din import, la ministerele: Industriei Construcțiilor de Mașini, Industriei Ușoare, Minelor și Energiei Electrice, ceea ce reclamă, în continuare, măsuri deosebite din partea titularilor de investiții și a Ministerului Comerțului Exterior pentru elucidarea tuturor aspectelor nerezolvate încă.

Multora dintre obiectivele productive ce trebuie înfăptuite în 1970 le sînt necesare instalații complexe din import, însumînd valori foarte mari. **Aceasta implică o mare răspundere din partea beneficiarilor de investiții în ce privește studierea cît mai temeinică a calităților tehnice ale utilajelor pe care le solicită și asigurarea predării acestora la termene cît mai apropiate de data montării lor pe șantiere, pentru evitarea imobilizărilor de fonduri în utilaje și instalații stocate pe perioade îndelungate.** Dintr-o analiză făcută de Banca de Investiții, la 86% din stocul de utilaje tehnologice existent în economie la începutul lunii iunie a.c., a reieșit că cca 17% erau achiziționate de peste 6 luni, iar unele din ele de peste un an. Din acestea peste 60% reprezentau utilaje achiziționate din import. Așa stînd lucrurile, se impune o colaborare strînsă, permanentă și sistematică între beneficiarii de investiții și furnizorii de utilaje, mașini și instalații, cum și între aceștia și unitățile constructoare. **La baza acestei colaborări trebuie să stea contractele și graficele de eșalonare a realizării investițiilor, bine întocmite și respectate întocmai.**

● *Pe șantiere — condiții optime pentru desfășurarea lucrărilor*

O ALTĂ CERINȚĂ care reclamă realizarea integrală și la termen a planului de investiții și de punere în funcțiune a obiectivelor planificate pentru 1970, este **pregătirea temeinică, încă de pe acum, a șantierelor.** În acest scop, întreprinderile de construcții-montaj trebuie să ia măsurile necesare pentru executarea unui volum cît mai mare de lucrări în primul trimestru, să termine cît mai curînd lucrările începute și să reducă în permanență volumul imobilizărilor de mijloace în lucrări neterminate. Este necesar ca ele să urmărească îndeaproape asigurarea cu documentație a șantierelor, să verifice temeinic această documentație și să organizeze în cele mai mici amănunte desfășurarea în condiții cît mai bune a activității pe timp friguros, să întocmească planuri judicioase de aprovizionare tehnico-materială.

După cum se știe, în construcții realizările din primul trimestru sînt îndeobște mai mici decît media realizărilor anuale. Pe lîngă cauze obiective — vremea nefavorabilă — nerealizarea ritmică a planului în primul trimestru se datorește și neluării de către beneficiari și constructori a măsurilor organizatorice necesare, mai ales pentru aducerea obiectelor de investiții într-un stadiu de finisaj necesar executării în continuare a lucrărilor în spații închise. Acest fenomen s-a făcut simțit și în acest an. De aceea, **pentru îndeplinirea integrală a planului de investiții în cursul trimestrului IV a.c. trebuie să se realizeze un ritm mediu lunar de 10,7%, față de 8,2% cît s-a obținut în trimestrul III a.c.** Un ritm și mai accentuat vor trebui să înregistreze ministerele la care realizările pe 9 luni sînt necorespunzătoare (13,5% Ministerul Industriei Alimentare, 13% Ministerul Industriei Ușoare, 12% Ministerul Industriei Materialelor de Construcții, 11% Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini etc.).

Pentru a realiza integral planul de investiții pe acest an și pentru a se putea porni „cu dreptul" în 1970, **este necesar ca pe toate șantierele să se ia măsuri tehnico-organizatorice pentru asigurarea desfășurării normale a execuției lucrărilor pe timp friguros:** asigurarea aburului, căldurii și luminii necesare, aducerea pe șantiere din timp a unor materiale care nu pot fi transportate în anumite perioade (agregate etc.). Totodată, se cer inițiate acțiuni temeinice care să asigure folosirea judicioasă a utilajelor de construcții și a forței de muncă în cursul iernii, în scopul creșterii productivității muncii și reducerii prețului de cost a investițiilor.

O parte din investițiile ce se execută în prezent se vor termina pînă la sfîrșitul anului, urmînd ca, în prima parte a anului viitor, să se efectueze probele tehnologice în vederea punerii în funcțiune, îndeosebi în industria chimică, alimentară, ușoară și industria materialelor de construcții. **Obținerea chiar de la început a unor rezultate satisfăcătoare este posibilă numai în condițiile în care beneficiarii de investiții vor pregăti din timp cadre care urmează să deservească noile utilaje și instalații, astfel încît să le poată mînui cu pricepere și să remedieze operativ orice fel de defecțiune care ar apare în funcționare.**

Reușita probelor tehnologice depinde și de asigurarea de către aceștia a materiei prime și a materialelor, de calitatea acestora, de organizarea muncii, de posibilitatea de executare a unui control permanent și calificat asupra procesului tehnologic. Aceasta implică o atenție deosebită din partea personalului tehnic-administrativ de la noile întreprinderi, secții sau linii tehnologice, care urmează să fie date în funcțiune.

Organizarea procesului de pregătire temeinică a investițiilor în vederea realizării lor la termen, **depinde în final și de modul în care este coordonată de către beneficiari activitatea tuturor factorilor:** constructori, montori, proiectanți, furnizori de utilaje. În acest sens se cere acordată întreaga atenție întocmirii graficelor coordonatoare de eșalonare a execuției lucrărilor de pe șantiere, bazate pe o analiză temeinică și aprofundată a condițiilor și posibilităților reale.

Complexitatea procesului de pregătire a execuției lucrărilor de investiții pe anul 1970, impune o analiză atentă de către fiecare beneficiar și constructor, proiectant și organ de avizare și planificare, a sarcinilor ce le revin în etapa actuală, pentru a contribui la luarea celor mai bune măsuri în vederea îndeplinirii lor cu succes.

PUNCTE DE VEDERE

CONTROLUL PREVENTIV ȘI MĂRIREA RĂSPUNDERII MATERIALE

ÎN PROBLEMA aprovizionărilor, exercitarea controlului preventiv **este limitată** de actele normative în vigoare, la **„necesitatea și oportunitatea aprovizionării cu materii prime, materiale etc., pe baza certificării compartimentului de resort că se încadrează în contracte și comenzi și că s-a ținut seama de stocurile existente și de normativele aprobate"** și la **„legalitatea încheierii contractelor și a comenzilor emise".**

Din prevederile de mai sus, rezultă că exercitarea controlului preventiv are loc **în momentul cînd se încheie contractele sau se emit comenzile** pentru aprovizionare și urmărește să asigure legalitatea acestora, ceea ce înseamnă că, acestea trebuie să întrunească următoarele condiții: să poarte semnăturile și ștampila părților contractante, să fie emise pe bază de repartiții pentru materiile și materialele cu regim de dirijare, iar clauzele ce le conțin să nu contravină normelor fundamentale elaborate de organele în drept pentru încheierea contractelor.

De asemenea, el se exercită și **în momentul cînd se trece efectiv la aprovizionare,** cînd trebuie să se analizeze și să se stabilească dacă ceea ce urmează să se aprovizioneze este necesar și oportun, în care sens, compartimentul de aprovizionare din unități, certifică necesitatea și oportunitatea aprovizionării ținînd seama și de situația stocurilor existente și de normativele aprovizionate pentru a nu face aprovizionări de materii și materiale ce nu sînt necesare activității unităților sau care, pentru moment, depășesc nevoile imediate (depășesc normativul).

Așa cum este concepută și reglementată exercitarea controlului preventiv, în condițiile perioadei în care au fost elaborate prevederile H.C.M. nr. 74/1959, prezintă o serie de neajunsuri și insuficiențe. Astfel, actele normative în vigoare **nu reglementează nimic în ce privește exercitarea controlului preventiv, în momentul cînd se întocmește planul de aprovizionare.** Din această cauză, sînt nenumărate cazurile cînd, în planul de aprovizionare întocmit de unitățile economice, se înscriu, la cererea unor cadre tehnice sau economice, cantități însemnate de materii și materiale, fără nici o fundamentare tehnico-economică. Astfel de cereri de materii și materiale nu sînt supuse nici unui control preventiv din partea conducerii și aparatului financiar contabil din întreprinderi. Pentru cantitățile înscrise în acest mod în planul de aprovizionare, forurile centrale în drept emit repartiții pe baza cărora unitățile încheie contracte. În astfel de cazuri, încheierea contractelor fiind legală, la termenele de aprovizionare, stipulate în contracte, furnizorii procedează la livrare, iar cumpărătorii sînt obligați să accepte plata și astfel se ajunge la aprovizionarea unor materii și materiale ce nu sînt necesare. În această situație exercitarea controlului preventiv în momentul aprovizionării nu mai este posibilă în scopul de a împiedica aprovizionarea, deoarece: aprovizionarea se face în cadrul contractului, iar eventualul refuz de plată pentru materialul aprovizionat nu poate avea cîștig de cauză, atît în fața băncilor, care de altfel, în baza normelor în vigoare nu admit și nu este just să admită refuzul, cît și în fața organelor Arbitrajului de Stat, deoarece aprovizionarea este legală, cumpărătorul dînd dovadă de lipsă de gospodărire, în timp ce furnizorul și-a respectat obligația contractuală.

Din cauza modului defectuos în care se lucrează la întocmirea planului de aprovizionare, și a lipsei unui control preventiv organizat legal și cu răspunderi compartimentale, s-a ajuns ca la finele semestrului I a.c. în județul Argeș, să se imobilizeze fonduri circulante în stocuri fără întrebuințare sau cu întrebuințare foarte lentă, în valoare de peste 8 milioane, a căror lichidare ridică o serie de probleme. Ponderea stocurilor aflate în această situație este deținută de: Fabrica de motoare electrice din Pitești, Întreprinderea minieră din Cîmpulung-Muscel, Întreprinderea textilă din Pitești, Uzina mecanică din Cîmpulung-Muscel ș.a.

Din cele de mai sus, se desprinde concluzia că este necesar și propunem să se reglementeze în completarea prevederilor H.C.M. nr. 74/1959, ca exercitarea controlului preventiv să includă în sfera sa și modul în care se întocmește planul de aprovizionare cu materii, materiale etc.

Numeroase sînt cazurile cînd pe parcursul realizării sarcinilor de plan intervin (se aprobă) unele modificări la planul de producție sau se aduc îmbunătățiri procesului de producție (se schimbă procedeele tehnologice, se introduc lucrări de mică mecanizare etc.), care au drept consecință necesitatea reducerii aprovizionării planificate și contractate). Pentru a se preîntîmpina aprovizionarea unor materii și materiale ce nu-și mai găsesc întrebuințare în întreprinderi sau care au o întrebuințare mai lentă, este indicat, așa cum de altfel este și reglementat, ca întreprinderile în cauză să ia măsuri de renunțare, în termenele reglementate, la aprovizionările ulterioare. În cele mai multe cazuri s-a constatat însă că se continuă aprovizionarea, renunțările făcîndu-se numai cînd se ajunge la o situație financiară grea, reflectată în împrumuturi restante și uneori numai la impulsionarea organelor de inspecție bancare, inițiativa proprie lipsind multora dintre unități.

Momentul lansării în fabricație a produselor, pentru a nu permite fabricarea de produse fără desfacere asigurată prin contracte sau comenzi ferme (inclusiv pe bază de contracte cărora nu le-au expirat termenele de livrare) nu este marcat în prevederile H.C.M. nr. 74/1959.

În plus, la ultima analiză făcută de noi au fost constatate produse fabricate fără a avea desfacerea asigurată, în valoare de aproape 3 milioane lei (Uzina de autoturisme din Pitești, Fabrica de conserve din Băiculești, Întreprinderea de industrie locală din Topoloveni, Complexul pentru industrializarea lemnului din Pitești ș.a.), **deși prin H.C.M. nr. 116/1962 și alte dispoziții legale este interzisă fabricarea de produse fără desfacere asigurată.**

În vederea exercitării controlului preventiv conceput la o sferă mult mai largă decît cea reglementată pînă în prezent — în care să se includă și laturile arătate mai sus, este necesar să fie aduse îmbunătățiri structurale și modului în care este organizat controlul preventiv. În această problemă, părerea noastră este că față de creșterea continuă a activității unităților economice și implicit și a operațiunilor efectuate de acestea, care, în prezent, constituie obiectul controlului preventiv reglementat prin H.C.M. nr. 74/1959, actualul mod de organizare a controlului preventiv — prin conducătorul compartimentului contabil și al delegaților săi, a devenit insuficient și se exercită formal, mărunt și fărîmițat, iar uneori nu se exercită deloc, și nu mai corespunde ca eficiență nici pentru sfera de control reglementată prin această hotărîre. De aceea, sugerez ideea, ca, în viitor, exercitarea controlului preventiv să se facă de un colectiv funcțional organizat separat în cadrul întreprinderilor și care să fie încadrat cu organe competente specializate pe laturile ce fac obiectul controlului.

Simpla reglementare, în formă și conținut îmbunătățite, a controlului preventiv — ca de altfel și pînă în prezent — nu conduce în mod cert la soluționarea, în bună măsură, a problemei prevenirii imobilizării fondurilor circulante în stocuri și alte active dacă nu se regle-

Marin Gh. MILITARU
Șeful serviciului plan
sucursala județeană Argeș
a Băncii Naționale

(Continuare în pag. 9)

AGRICULTURĂ

LOCUL SPECIALISTULUI AGRICOL ESTE ÎN PRODUCȚIE

INTENSIFICAREA PRODUCȚIEI agricole prin extinderea conjugată a mecanizării, chimizării și irigațiilor, introducerea metodelor moderne de producție este organic legată de existența unui număr corespunzător de cadre cu pregătire medie și superioară.

Mecanizarea producției, precum și elementele care tind să transforme agricultura într-o ramură de „tip industrial" nu pot fi privite în mod simplist, ca o înlocuire a muncii omenești de către mașini. Aceasta constituie un proces complex care a determinat și determină schimbări profunde nu numai în sistemul de organizare și în tehnologia producției agricole, ci și în structura forței de muncă și creșterea gradului ei de calificare.

La fel ca în întreprinderile industriale și în agricultură rezultatele proceselor de producție depind de nivelul productivității muncii, iar acesta este determinat, în bună parte, de calificarea cadrelor. Aceste cerințe sînt valabile nu numai în ceea ce privește procesul de producție propriu-zis, ci și în ceea ce privește organizarea și conducerea unităților agricole. Prin adoptarea unor forme de organizare a producției de „tip industrial" activitățile agricole mobilizează fonduri din ce în ce mai considerabile. Exploatarea unor asemenea obiective costisitoare — pentru a fi eficientă — necesită cadre de specialiști și muncitori calificați.

„Flerul" și „bunul simț" specific țărănesc nu mai sînt suficiente pentru conducerea unei întreprinderi moderne cu două sau trei mii de hectare, așa cum sînt majoritatea întreprinderilor agricole de stat și a cooperativelor agricole. Exemplul unităților noastre fruntașe, ca și experiența din agricultura unor state avansate, au scos în evidență un adevăr fundamental și anume: pentru a fi eficientă, întreprinderea agricolă de astăzi trebuie să reunească atît priceperea geneticienilor, agronomilor, zootehnicienilor și mecanizatorilor, cît și aceea a economiștilor, contabililor și gestionarilor. Nu se mai poate spune, sau mai bine spus, nu mai este suficient să se spună că ești agricultor pentru că aceasta a fost ocupația tatălui tău, pentru că au fost cultivatori strămoșii tăi din tată în fiu.

În ultimul deceniu și jumătate în agricultura țării noastre se manifestă pregnant și în mod constant fenomenul de reducere a forței de muncă utilizate. Acest fenomen, legat în mod indisolubil cu procesele industrializării și urbanizării, trebuie însă să fie însoțit într-o proporție mult mai mare de creșterea numărului de cadre agricole calificate. Aceasta este o cerință imperioasă a unei agriculturii moderne.

Natura schimbărilor in pregătirea cadrelor agricole

PORNIND de la faptul că factorul uman ocupă astăzi un loc important în procesul general de creștere economică, partidul nostru a pus un accent deosebit pe formarea, perfecționarea și repartizarea cadrelor. „Problemele asigurării cadrelor și a calificării lor — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu —, a folosirii raționale a forței de muncă este o problemă deosebit de importantă; vom merge într-un ritm și mai rapid înainte în economie numai în măsura în care vom ști să rezolvăm în mod just și operativ această problemă. Astăzi este de înțeles pentru toți că în nici un sector nu se mai poate asigura dezvoltarea economiei fără oameni cu calificarea cea mai înaltă" [1]).

Această preocupare a partidului s-a materializat în dezvoltarea sistemului învățămîntului de stat, care a dat posibilitatea sporirii numărului de cadre cu pregătire superioară și medie agricolă (vezi tabelul 1).

ABSOLVENȚI AI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI SUPERIOR AGRICOL ÎN PERIOADA 1959/60 – 1967/68 x)

	1960	1962	1964	1965	1966	1967	1968
ÎNVĂȚĂMÎNT AGRICOL SUPERIOR	1452	1655	1176	1296	1461	1667	1510
ÎNVĂȚĂMÎNT PROFESIONAL AGRICOL	6649	11067	19524	15446	15403	14426	15596
ÎNVĂȚĂMÎNT TEHNIC AGRICOL	330	717	6742	8474	7632	7446	5128
ÎNVĂȚĂMÎNT DE MAIȘTRI AGRICOLI	1220	1609	3024	410	533	637	665
TOTAL ABSOLVENȚI CU STUDII MEDII ȘI SUPERIOARE	9651	15048	30466	25626	25029	24176	22989

x) CIFRELE DIN TABEL INCLUD ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL MEDIU AGRICOL ȘI PE ABSOLVENȚII CU SPECIALITATEA SILVICULTURĂ, CARE ÎN MEDIE AU O PONDERE DE CIRCA 6–10% DIN TOTAL.

TABEL Nr. 1

În ultimii 9 ani, învățămîntul mediu agricole a pregătit aproape 170 mii specialiști, iar învățămîntul superior a dat peste 12 mii de ingineri, majoritatea din ei fiind pregătiți pentru ramurile de bază ale agriculturii.

Este evident efortul pe care-l face statul pentru pregătirea cadrelor agricole, ținînd seama de faptul că instruirea unui cadru cu pregătire medie și superioară costă o sumă destul de însemnată.

Substratul unui decalaj

SÎNT ÎNSĂ corelate eforturile făcute de stat pentru pregătirea cadrelor de specialiști, cu satisfacerea nevoilor unităților agricole? Răspunsul este fără echivoc: nu! Și aceasta datorită în cea mai mare parte faptului că o bună parte din cadrele agricole pregătite nu lucrează în agricultură.

Compararea efectivului de cadre care lucrează direct în producție cu cel pregătit în rețeaua învățămîntului agricol ne arată că un procent de circa 33.6% din totalul cadrelor cu studii superioare și 40,3% din existentul de cadre medii agricole lucrează în afara ramurii agriculturii. Chiar dacă din numărul lor scădem pe cei care lucrează în învățămînt, în institutele de cercetări și proiectări, mai rămîn încă circa 23% din specialiștii existenți care lucrează în afara meseriei pentru care s-au calificat.

Formate pentru specialitatea agricultură, un număr de 1863 de cadre cu pregătire superioară și peste 2300 cu pregătire medie lucrează în ramurile industriei, 501 și respectiv 631 în construcții-montaj 230 și respectiv 529 în comerț, precum și în celelalte sectoare de activitate ca: transporturi și telecomunicații, ocrotirea sănătății, finanțe, administrația comunelor și a consiliilor județene și municipale etc.

Aportul unui număr atît de mare de specialiști la creșterea economică a agriculturii ar fi fost desigur însemnat și efortul lor s-ar fi concretizat în obținerea unor cantități mai mari de cereale, legume, fructe, a unui număr mai mare de animale și produse animaliere. Nu-i lipsit de importanță, de pildă, faptul că dacă fondul de cadre pregătite pînă în prezent ar lucra direct în producție, suprafața agricolă pe un specialist s-ar reduce la 290 ha față de circa 530 cît este actual.

Este de înțeles că stările de lucruri mai sus prezentate au exercitat o influență negativă asupra structurii pe specialități a cadrelor agricole, structură care așa cum rezultă din datele tabelului 2 nu satisface cerințele producției.

STRUCTURA CADRELOR CU PREGĂTIRE SUPERIOARĂ ȘI MEDIE DUPĂ SITUAȚIA EXISTENTĂ LA RECENSĂMÎNTUL DIN ANII 1958 ȘI 1968

SPECIALITATEA	RECENSĂMÎNTUL DIN 1958: CADRE CU PREGĂTIRE SUPERIOARĂ	RECENSĂMÎNTUL DIN 1958: CADRE CU PREGĂTIRE MEDIE	RECENSĂMÎNTUL DIN 1968: CADRE CU PREGĂTIRE SUPERIOARĂ	RECENSĂMÎNTUL DIN 1968: CADRE CU PREGĂTIRE MEDIE
AGRICULTURĂ	50,3	38,7	52,0	26,3
HORTICULTURĂ	7,8	10,8	8,5	11,4
VITICULTURĂ	–	5,6	–	4,2
ZOOTEHNICE	9,3	9,2	8,3	7,2
MEDICINĂ VETERINARĂ	18,6	13,2	19,2	27,8
ÎMBUNĂT. FUNCIARE	3,9	3,2	3,0	2,0
MĂSURĂTORI TERESTRE, TOPOGRAFICE	1,3	8,3	–	3,0
MECANIZ. AGRICULTURII	7,3	9,8	8,6	15,4
ALTE CADRE CU SPECIALITATE AGRICOLĂ	1,5	1,2	–	2,7
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0

TABEL Nr. 2

Astfel, dacă pentru unele specialități — cum ar fi agricultura generală, mecanizare etc. s-a realizat un ritm de creștere oarecum satisfăcător, nu același lucru se poate spune despre pregătirea unui număr suficient de specialiști pentru zootehnie, legumicultură și horticultură, mai ales dacă se ține seama de importanța crescîndă și de dezvoltarea acestor ramuri de producție în toate unitățile agricole.

Prin urmare, numărul specialiștilor agricoli care lucrează direct în unitățile de producție este încă prea mic atît față de existentul de cadre pregătite pentru agricultură, cît și față de nevoile producției. Tocmai acest lucru a determinat luarea unor măsuri de redistribuire a specialiștilor în funcție de cerințele producției.

Necesitatea redistribuirii cadrelor de specialiști reise mai pregnant în evidență dacă se analizează situația acestora, pe tipuri de unități agricole, indicatorii cuprinși în tabelul 3 fiind semnificativi din acest punct de vedere.

TABEL Nr. 3

	1960 CAP	1960 IAS	1960 IMA	1962 CAP	1962 IAS	1962 IMA	1965 CAP	1965 IAS	1965 IMA	1968 CAP	1968 IAS	1968 IMA
SUPRAFAȚA AGRICOLĂ CE REVINE ÎN MEDIE PE UN CADRU CU PREGĂTIRE SUPERIOARĂ	2187	452	–	1193	401	–	914	317	–	688	352	–
NUMĂRUL DE SPECIALIȘTI ÎN MEDIE PE O UNITATE	0,43	10,7	11,5	1,40	11,9	7,8	2,10	13,6	9,7	2,85	22,8	11,7
NUMĂRUL DE SPECIALIȘTI LA 100 SALARIAȚI x)	0,07	2,7	6,3	0,13	2,7	3,0	0,16	3,3	3,0	0,30	2,9	3,6
PONDEREA NUMĂRULUI DE SPECIALIȘTI DIN TOTALUL CADRELOR DE CONDUCERE DIN UNITĂȚILE SOCIALISTE RESPECTIVE	19,1	55,1	25,8	45,8	42,4	11,8	44,3	44,2	11,5	50,9	32,5	13,6

x) ÎN C.A.P. LA 100 COOPERATORI APȚI DE MUNCĂ

Din analiza datelor acestui tabel se pot desprinde cel puțin două concluzii și anume: în primul rînd numărul de specialiști care revine în medie pe o unitate este încă relativ redus chiar în condițiile întreprinderilor agricole de stat. În al doilea rînd, nevoile de specialiști sînt mult mai mari pentru cooperativele agricole, unde situația este mai precară decît în întreprinderile agricole de stat: la un specialist cu studii superioare și medii care lucrează în întreprinderile agricole de stat reveneau în anul 1968 suprafețe de peste 2,5 ori mai mici decît în cooperativele agricole de producție.

Menționăm, de asemenea, că în timp ce la o întreprindere agricolă de stat revin în medie aproape 12 specialiști cu studii superioare și 11 cu studii medii, la o cooperativă agricolă în medie revin numai 1,5 și respectiv 1,3. Aceasta, de altfel, și explică în parte diferențele importante în ceea ce privește nivelul producțiilor medii obținute la unitatea de suprafață între cele două forme de unități agricole socialiste.

Analiza încadrării unităților agricole cu cadre cu studii superioare și cu studii medii scoate însă în evidență nu numai insuficiența acestora pentru ambele tipuri de unități, dar și o proporție nerațională între cadrele cu studii medii și cadrele cu studii superioare. În general **la un specialist cu studii superioare care lucrează direct în producție** (I.A.S. și C.A.P.) **revine mai puțin de un tehnician. Complexitatea proceselor de producție agricole cere o creștere a proporției cadrelor cu studii medii la un specialist cu studii superioare.** Nerealizarea acestui lucru este cu atît mai de neînțeles cu cît, așa cum am arătat anterior, numai în ultimii 10 ani au fost pregătite peste 170 mii cadre medii agricole, în timp ce în 1968 — după dările de seamă anuale ale C.A.P., I.A.R. și I.M.A. — lucrau efectiv în producție aproximativ 12 500.

La asigurarea cu cadre calificate în aceeași proporție și a cooperativelor agricole un rol important îl vor avea pe lîngă măsurile de repartizare și redistribuire a specialiștilor și măsurile luate în ceea ce privește îmbunătățirea salarizării acestora la nivelul celor din întreprinderile agricole de stat. Aplicarea și generalizarea noului sistem de salarizare în agricultură va avea efecte pozitive nu numai pe linia asigurării cadrelor necesare tuturor unităților agricole și înlăturării fluctuației acestora, ci și în ceea ce privește calitatea muncii desfășurate.

Romeo CONSTANTIN
Gr. VÎLCEANU
Institutul de cercetări economice

1) N. Ceaușescu, Cuvîntare la conferința organizației de partid a municipiului București — Editura politică, 1968, pag. 13.

2) A se vedea „Viața economică" nr. 16/1969 articolul „Dimensiunile industriei în balanța interramuri".

PRESCRIPȚIA EXTINCTIVĂ ÎN CONTRACTELE CU ÎNTREPRINDERILE DE COMERȚ EXTERIOR

Prescripția extinctivă constituie un important mijloc pentru întărirea disciplinei contractuale, mobilizînd la valorificarea, în termene scurte, a creanțelor și asigurînd evidența și controlul îndeplinirii obligațiilor asumate prin contracte.

În conformitate cu prevederile Decretului nr. 167/1958, dreptul la acțiune avînd un obiect patrimonial se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege. În raporturile dintre întreprinderile de stat pentru comerțul exterior și organizațiile socialiste furnizoare de mărfuri pentru export sau beneficiare ale produselor importate, termenul de prescripție este de 18 luni. Dispozițiile normative care reglementează aceste termene, fiind de strictă interpretare, practica arbitrală a stabilit că aplicațiunea lor nu se poate extinde și în raporturile dintre organizațiile socialiste interne, chiar dacă produsele respective sînt destinate în final exportului (Decizia P.A.S. nr. 827/1968). Ca o excepție de la regula enunțată se prevede că dreptul la acțiune privitor la viciile ascunse ale unui lucru transmis se prescrie — și în contractele încheiate cu întreprinderile de comerț exterior — prin împlinirea unui termen de 6 luni și care începe să curgă de la data descoperirii viciilor, însă cel mai tîrziu de la împlinirea unui an de la predare. Rezultă deci că — în asemenea situații — prescripția de 6 luni începe a curge numai dacă defecțiunile respective au fost descoperite înlăuntrul termenului de un an prevăzut de lege. In ce privește viciile ascunse, ivite ulterior termenului de un an de la predare, pentru acestea dreptul la acțiune nu se mai naște și ca atare nu mai poate fi invocat termenul de prescripție de 6 luni.

Față de interpretările diferite care s-au dat, în aplicarea acestor prevederi legale, reține atenția soluția de principiu dată prin Decizia P.A.S. nr. 2 796/1968 privind relația dintre termenele de prescripție și cele de garanție. S-a precizat astfel că termenul de garanție are caracterul unui termen — limită — înlăuntrul căruia viciile trebuie descoperite, însă din momentul în care ele au fost descoperite, începe a curge termenul de prescripție. Avînd o natură juridică diferită, cele două termene (de garanție și de prescripție) nu se cumulează.

De asemenea, practica arbitrală a clarificat problema efectelor juridice diferite ale termenului de prescripție și al celui de reclamație în materia produselor importate.

Confruntat cu această problemă, Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 1 598/1969 a precizat că obligația beneficiarilor de a face toate verificările într-un termen util, care să permită stabilirea calității produsului importat în perioada stabilită pentru reclamarea eventualelor lipsuri la extern. Se subliniază că în materia operațiunilor din import, nerespectarea termenului de reclamație produce efecte de decădere, iar faptul că acțiunea a fost introdusă înlăuntrul termenului de prescripție nu este de natură să modifice soluția, beneficiarul suportînd consecințele ce rezultă din nerespectarea termenului de reclamație.

În legătură cu decontarea instalațiilor complexe din import este cunoscut că în cazul în care pentru acestea nu există prețuri stabilite în momentul livrării, iar întreprinderea de stat pentru comerțul exterior nu posedă documentația necesară stabilirii prețului, facturarea se poate face la un preț provizoriu, rămînînd ca în cadrul termenelor convenite să se stabilească prețurile și să se emită factura definitivă. Termenul de prescripție în care întreprinderea importatoare poate solicita plata diferențelor de preț, în asemenea cazuri, începe a curge de la data definitivării prețului de către furnizorul extern (prin factura finală) și nu de la data livrării propriu-zise. Este de menționat că prescripția prevăzută de Decretul nr. 167/1958 nu curge pe zile libere, ci pe luni, astfel încît prescripția se împlinește la ziua lunii corespunzătoare.

H. FAIBIȘ

STABILIREA PREJUDICIULUI ÎN CAZUL LIPSURILOR ÎN GESTIUNEA ÎNTREPRINDERILOR DE VINURI ȘI BĂUTURI ALCOOLICE

Recent, prin instrucțiunile nr. 417680/1969, emise de Ministerul Industriei Alimentare, a fost reglementată modalitatea de stabilire a prejudiciului în situațiile cînd se constată lipsuri în gestiunile întreprinderilor de vinuri și băuturi alcoolice. În cele ce urmează redăm principalele reglementări noi, care vin să înlăture o lacună existentă de ani de zile în acest sector de activitate.

CA O PREMISĂ DE BAZĂ, instrucțiunile precizează că evidența cantitativă a vinurilor trebuie să fie exprimată concomitent, în două unități de măsură : litri și grade Salleron. Această formă de evidență va fi aplicată atît la evidența gestionară, de la locurile de depozitare, cît și în evidența tehnico-operativă de la secții sau oficii, precum și în evidența contabilă de la întreprinderile de vinuri și băuturi alcoolice. **În consecință, lipsurile și plusurile care se constată în gestiunile de vinuri și băuturi alcoolice trebuie exprimate implicit în aceste două unități de măsuri (litri și grade Salleron).**

În instrucțiuni se precizează că lipsurile imputabile sînt acelea care depășesc pierderile normale (perisabilitățile) stabilite prin decizii ale conducerii întreprinderilor tutelare, după ce s-a făcut regularizarea lipsurilor și plusurilor de inventar, ținîndu-se seama de prevederile Regulamentului aprobat prin Ordinul M.F. nr. 249/1957 privitor la inventarierea mijloacelor economice.

CU PRIVIRE LA DIVERSELE situații, care pot să apară într-o gestiune de vinuri, instrucțiunile dau următoarele soluții :

- Dacă se constată lipsa de vin în litri dar nu și la grade Salleron, imputația se face la preț de vînzare cu amănuntul per litru de vin vărsat al sortimentului respectiv, iar în contabilitate se va face scăderea cantitativă (în litri) și valorică, la preț de cost mediu efectiv.

- Dacă se constată lipsă la grade Salleron, dar nu și lipsă cantitativă (în litri), se va ține seama dacă lipsa este provocată de erorile aparatului de grăduit (toleranța legală admisă acestor aparate) ; dacă lipsa nu depășește această toleranță — calculată asupra volumului livrărilor din perioada la care s-a stabilit lipsa — nu se vor face imputații gestionarilor, dar se vor face punerile de acord ale evidenței contabile analitice.

- Dacă lipsa în gestiune la grade Salleron (fără lipsă cantitativă în litri) depășește toleranța legală a aparatelor de grăduit, lipsa se impută gestionarilor.

Imputația se va calcula prin transformarea în litri a lipsei în grade Salleron, prin împărțirea la tăria medie a sortimentului respectiv, imputația se va face la prețul cu amănuntul la vinurile pentru consum ; la vinurile pentru industrie, prețurile, fiind stabilite per grade Salleron, se va scădea lipsa de grade, atît cantitativ cît și valoric cu prețul de grad al sortimentului, dar imputația se va face ținînd seama de prețul unitar cu ridicata, majorat conf. prevederilor H.C.M. nr. 532/1962 cu coeficientul 2.

Instrucțiunile prevăd soluții și pentru alte variante de situații gestionare.

Desigur, cei chemați să rezolve asemenea cazuri vor trebui să consulte temeinic indicațiunile expresc, date de M.I.A. pentru cazurile respective.

ÎN PRIVINȚA COMPENSĂRILOR între plusuri și lipsuri în gestiunile de vinuri, instrucțiunile M.I.A. aduc unele precizări specifice, demne de reținut :

— în gestiunile de vinuri se consideră produs finit numai vinul tras la sticle.

— Nu sînt admise compensări între plusul și minusul constatat la sortimente diferite de vin, indiferent de capacitatea sticlelor (chiar identică) ;

— Sînt admise compensările : în cadrul aceluiași sortiment de vin îmbuteliat, dar numai dacă sticlele au o capacitate apropiată, confundabilă (exemple : sticle de 750 ml cu sticle de 700 ml sau cele de 350 ml cu cele de 300 ml).

Dacă în urma compensărilor rezultă diferențe cantitative, acestea se impută la prețul cu amănuntul.

Compensarea între vinul pentru spumos ori vermut sau șampanie și vinul pentru industrie nu este admisă decît în cazuri excepționale, cînd se dovedesc operațiuni tehnologice eronate care au cauzat plusuri, sau lipsuri, la sortimentele respective.

Dacă se stabilește existența unui plus la vin pentru spumos, vermut sau șampanie și, paralel, o lipsă la vinul pentru industrie se admit compensări, dacă greșelile de amestecare ale celor două sorturi de băuturi nu au cauzat deprecierea vinului spumos, vermutului sau șampaniei.

O comisie tehnico-economică a întreprinderii este competentă a stabili prin proces-verbal, motivat, deprecierile vinului pentru spumos, gradul de depreciere calitativă și modul de valorificare a amestecului de băuturi, rezultat, și în funcție de aceasta, cuantumul valoric al imputației în sarcina celor vinovați.

Imputația se va calcula la prețul de cost din evidență la care se adaugă : cotele de regie, procentul de rentabilitate planificată pe întreprindere și apoi coeficientul 2, conf. anexei H.C.M. nr. 532/1963.

INSTRUCȚIUNILE M.I.A. mai prevăd și cazul constatării lipsei de vin în paralel cu plusul de drojdie de vin rămasă în butoaie, după extragerea vinului, admiterea compensării fiind condiționată astfel „în limita procentelor prevăzute de decizie internă a conducerii întreprinderii, privind normele de consum și perisabilitățile" iar „plusul de drojdie să fie proporțional cu lipsa de vin atît la litri cît și grade Salleron".

Diferențele de preț între vin și drojdie se impută dacă procentul de drojdie extrasă din vinuri depășește pe cel normat, și nu se datorează unei cauze obiective (recolte avariate, vinuri proprii), ci recepției defectuoase de la furnizori. Instrucțiunile prevăd și situația cînd planul de drojdie la grade Salleron nu corespunde cu tăria medie a vinurilor din care a fost extrasă (corectată cu toleranța de 1,5 grade Salleron) caz în care plusul de drojdie în litri trebuie recalculat în funcție de tăria normată, după care se poate proceda la compensare, conform normelor arătate mai sus, considerînd drojdia ca pe un sortiment de vin.

În toate cazurile, instrucțiunile indică în mod detaliat și modalitățile tehnice-contabile de înregistrare în evidența contabilă analitică a unităților și a întreprinderilor.

A. LUDOȘAN

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

AUTOTRACTOR. — A livrat recent : 790 bucăți tractoare tip U-650, U-651, S-651, U-400, U-500 în R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă, Franța, Libia, Spania, Grecia și Liban ; în cadrul contractului de durată încheiat cu Iranul, 678 tractoare, din care 90 bucăți U-450, 432 bucăți U-650 și 156 bucăți U-651 ; în baza contractului încheiat pentru livrarea în U.R.S.S. a 12 000 bucăți remorci basculante tip 2-PTS-4, a livrat recent încă un lot de 492 bucăți ; a încheiat cu STATE TRADING CORPORATION OF INDIA, LTD (New Delhi, India) un contract care prevede livrarea în India a 500 tractoare universale pe roți cu pneuri de 50 CP tip U-500 și 90 bucăți tractoare pe șenile de 65 CP tip S-650 iar altul cu firma MOTOKOW din Praga, pentru exportul a 1 000 bucăți remorci basculante tip RM-4 în R. S. Cehoslovacă.

PETROLEXPORT. — A livrat 57 500 t păcură în Finlanda, Japonia ; 52 000 t motorină în Grecia, Franța, R. F. a Germaniei ; 20 000 t benzină în Franța, R. F. a Germaniei ; 1 000 t ulei în Italia ; recent a încheiat noi contracte pentru exportul în Grecia a 16 000 t benzină, 32 000 t motorină, 16 000 t păcură ; a importat din Iran 35 000 t țiței, care au intrat în țară pe vasul românesc „Oltenia".

CHIMIMPORT. — Către firma CHEMAPOL din Praga au fost livrate 150 t clorură ferică sub formă de soluție, produs de Uzina chimică Turda ; către firme din R.D.G., R. P. Ungară, Italia, Singapore, Spania, Tunis și Grecia însemnate cantități de azotat de amoniu, uree și ierbicid, fabricate de Grupul industrial de petrochimie de la Borzești ; în Republica Cuba au fost livrate 20 000 flacoane P.A.S., 5 000 flacoane eritromicină, 5 000 kg sulfat de bariu (pro Roentgen).

METALIMPORT. — S-au expediat recent la export : 9 700 t aluminiu blocuri către firmele engleze GERALD METALS, BRITISH METALS, RUDOLF WOLFF și HENRY GRADNER ; 100 t către firma suedeză METALLERANSER ; 1 300 t plumb antimonios și 8 000 t profile oțel către firmele vest-germane METAL-CHEMIE, KIRCHFELD și HETZEL & CO. ; de la firmele engleze BISHOPSGATE, SAMSON, AYRTON & PARTNERS, GERALD METALS și DERBY & CO. a importat : 750 t tablă transformator, 365 t sîrmă oțel arc, 540 t cupru electrolitic și 600 butelii de mercur; de la firmele italiene COUTIMHO CARO și GIUSEPPE REOAELLI a importat 100 t cablu de oțel, 1 500 t sîrmă de oțel coardă pian, 92,8 t bandă oțel laminată la rece.

TEHNOIMPORT. — De curînd a livrat 183 200 rulmenți în U.R.S.S., R. P. Bulgaria. Elveția, Danemarca, Anglia ; 6 387 895 bucăți bile rulmenți în R.P.P. și R. S. Cehoslovacă ; cu firme din Iordania, Belgia, Danemarca, Spania, Siria, a contractat exportul a 26 500 bucăți rulmenți.

ICECOOP (întreprindere de comerț exterior a cooperației). — La export a livrat ; diferite confecții în valoare de 247 000 lei valută U.R.S.S. și Elveția ; covoare orientale în valoare de 269 500 lei valută către firmele din Belgia, Austria și Elveția ; a încheiat noi contracte în baza cărora va livra în R.S.F. Iugoslavia miere de albine în valoare de 1 013 000 lei valută ; în Elveția, Austria, R. F. a Germaniei, semințe de mac în valoare de 1 840 000 lei valută.

• În perioada 20—26 septembrie 1969 au fost livrate prin portul Constanța și următoarele mărfuri : 5 500 t ciment în Libia ; 7 580 mc cherestea în Italia, Liban și Spania. Din import au sosit tot prin portul Constanța — în aceeași perioadă — următoarele mărfuri : 2 000 t feromangan, 30 500 t minereu de fier din India ; 9 700 t antracit din R. P. D. Coreeană. Pe cale terestră au fost importate din U.R.S.S. în aceeași perioadă 99 000 t minereu de fier, 31 400 t metale diverse, 21 500 t cocs, 4 000 t cărbune, 8 200 t apatită, 1 600 t sare potasică și au fost livrate către întreprinderi din U.R.S.S. 2 100 t produse lemnoase, 4 700 t metale diferite, 900 t produse ale industriei chimice, 550 t produse ale industriei ușoare, 170 t mașini și utilaje, 650 t produse petrolifere, 800 t minerale diferite, 240 t mobilă, 900 t produse alimentare, 900 t alte produse.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN FAȚA CERINȚELOR INDUSTRIEI SIDERURGICE

POLITICA partidului de industrializare socialistă a țării, a imprimat un ritm susținut de dezvoltare a siderurgiei românești — ramură hotărîtoare a economiei — ritm care, potrivit prevederilor Congresului al X-lea al P.C.R., va fi păstrat și în viitor. Așa cum prevăd Directivele Congresului al X-lea al partidului, **producția de oțel va fi, în 1975, de circa 10—10,5 milioane tone, ceea ce înseamnă de trei ori mai mult decît în anul 1965.** *Creșterea rapidă a producției de metal trebuie să fie însoțită de îmbunătățirea substanțială a structurii acesteia, prin fabricarea unor sortimente valoroase care să satisfacă în condiții din ce în ce mai bune cerințele economiei. Așa după cum prevăd Directivele, dezvoltarea industriei constructoare de mașini, orientarea ei spre ramurile moderne, de înaltă tehnicitate, cer în mod imperios creșterea substanțială a gamei mărcilor de oțeluri de înaltă rezistență, inoxidabile, oțeluri pentru scule și pentru rulmenți.* **În ultimul an al cincinalului viitor, producția de oțeluri aliate va trebui să ajungă la 1—1,1 milioane tone, ponderea lor în producția totală de oțel reprezentînd 10% față de 5,6% în 1965.**

Vastul program de dezvoltare a industriei siderurgice, de adîncire a laturii ei calitative și de îmbunătățire substanțială a structurii producției de metal, solicită cercetării științifice proprii să joace un rol primordial, atît pentru menținerea la zi a calității produselor, cît și pentru ridicarea continuă a nivelului lor tehnic. Aceasta, fiindcă în condițiile tehnicii actuale și al competiției care există pe piața mondială, nici un produs nu trăiește prea multă vreme la același nivel calitativ.

•

PORNIND de la prevederile planului de investiții pe perioada 1971—1975 și de la cerințele sectorului de laminare — unde se încheie de regulă ciclul de fabricație al principalelor produse metalurgice — cercetarea siderurgică trebuie să-și axeze activitatea în direcția asimilării de noi oțeluri cu caracteristici superioare și lărgirea gamei sortimentale de laminate, elaborarea de tehnologii noi, care să conducă la îmbunătățirea calității produselor și intensificarea proceselor de fabricație, reducerea consumului de metal etc.

Condițiile severe de calitate pe care trebuie să le îndeplinească oțelurile produse în noile capacități ce vor fi puse în funcțiune, ca și gama largă a mărcilor ce se vor fabrica — destinate, în special, construcției de tractoare, autocamioane, autoturisme, industriei chimice, energetice, petroliere etc — **cer ca la proiectarea și executarea acestei unități să existe o colaborare calitativ superioară față de pînă acum a factorilor din cercetare, proiectare și producție.** De asemenea, se impune ca viitorii beneficiari ai oțelurilor de la această uzină și, în primul rînd, construcția de mașini, să-și precizeze de urgență pretențiile referitoare la sortimentul, calitatea și starea de livrare a laminatelor (recoapte, cojite, forjate, tratate termic), iar unitățile de cercetare să clarifice în timp util toate aspectele legate de fabricația acestor oțeluri (greutatea și formatul optim al lingoului, procesul tehnologic pentru elaborarea fiecărei mărci de oțel, condițiile de laminare, tratament termic și ajustare a laminatelor etc.).

Considerăm că polarizarea forțelor de cercetare cu profil siderurgic existente la Academia R.S.R., la unitățile Ministerului Industriei Metalurgice (ICEM centrele și serviciile de cercetări de pe lîngă marile uzine) și la catedrele de specialitate din învățămîntul superior, în jurul unor asemenea obiective, ar diminua eforturile valutare pe care țara le face cu achiziționarea unor documentații tehnologice, mărind eficiența economică a cercetării proprii și legînd-o nemijlocit de nevoile producției materiale.

Pentru aceasta este necesar însă ca **cercetarea să nu se rezume numai la elaborarea unor studii conținînd indicații generale și de principiu, ci să cuprindă obligatoriu fazele de experimentare în stații pilot și pe agregatele uzinale, în urma cărora proiectanților** (în cazul de față institutele I.P.R.O.M.E.T. și I.P.L.), **să li se pună la dispoziție date complete privind parametri de proiectare și procesul tehnologic pe baza cărora să se proiecteze noua investiție.**

O ALTĂ PROBLEMĂ legată de fabricația oțelurilor aliate la o uzină în curs de reutilare, care preocupă în prezent sectorul de proiectare, este studierea posibilităților laminării acestor oțeluri pe laminorul bluming și implicațiile pe care le-ar avea această soluție asupra productivității agregatului. Cercetarea este chemată să stabilească mărcile de oțeluri aliate care pot fi laminate pe laminorul bluming, formatul optim al lingourilor, mărimea reducerilor la fiecare trecere de laminare, corelația dintre secțiune și productivitate, calitatea suprafeței cilindrilor de laminare etc. — factori de care depind soluțiile ce vor fi adoptate în proiectare.

Pentru satisfacerea în condiții mai bune a necesităților economiei naționale cu sîrmă din oțel cu conținut ridicat de carbon — destinată fabricării cablurilor de tracțiune și betonului precomprimat — se studiază în prezent reconstrucția oțelăriei de la Industria sîrmii — Cîmpia Turzii și dotarea uzinei cu un laminor degrosisor sau în alternativă cu o instalație de turnare continuă. Printre problemele cheie care condiționează proiectarea acestei investiții, unde cercetarea poate și trebuie să aducă o contribuție valoroasă, amintim determinarea greutății maxime a lingoului din care se vor lamina semifabricatele pentru sîrmă tare (cu cît lingoul este mai mare cu atît productivitatea instalațiilor este mai ridicată), fără a avea loc însă fenomenul de segregare (separare) a carbonului, și în ce măsură este posibil ca aceste semifabricate să fie obținute nu prin laminare la un laminor de grosisor, ci la o instalație de turnare continuă. **Efectul economic considerabil care ar rezulta în cazul soluționării judicioase a acestor probleme** (reducerea consumului de metal cu 9—10% și diminuarea costului investiției cu cîteva sute de milioane lei față de varianta clasică), **justifică pe deplin antrenarea neîntîrziată a potențialului de cercetare și în această acțiune.**

O DEZVOLTARE vertiginoasă a căpătat în anii construcției socialiste producția de țevi de oțel care, în decurs de 20 ani (1950—1970), crește de 13,5 ori, acoperind necesarul intern și creîndu-se din an în an posibilități sporite pentru export. Pentru etapa următoare, accentul principal trebuie pus pe adîncirea laturii calitative a producției de țevi, unde colaborarea strînsă dintre cercetare, proiectare și producție, este imperios necesară. Determinarea eforturilor care iau naștere în timpul laminării — pe baza cărora se efectuează proiectarea agregatului (cajei) de laminare, stabilirea regimului optim de temperaturi și reduceri pentru diferite calități de oțeluri, introducerea și extinderea tratamentelor termomecanice (constînd în răcirea bruscă a laminatului după ultima deformație plastică) — ceea ce conduce la o comportare a oțelurilor carbon similară cu cea a oțelurilor aliate — sînt numai cîteva din problemele care-și așteaptă rezolvarea din partea sectorului de cercetare.

Contribuția cercetării este așteptată și la asimilarea unor sortimente noi de țevi din oțeluri înalt aliate, inoxidabile, refractare, cu caracteristici fizico-mecanice ridicate, necesare pentru rafinării, în industria petrolieră, la construcția de cazane, în construcția de mașini etc., pentru care se mai cheltuiesc încă fonduri valutare importante.

Unul din procedeele tehnologice moderne care se aplică la fabricarea țevilor sudate, este încălzirea cu curenți de înaltă frecvență, pînă la 450 000 Hz. Spre deosebire de tehnologia practicată în prezent, procedeul menționat asigură o viteză de lucru și o productivitate ridicată a instalației, economisirea electrozilor de cupru, o calitate superioară a țevilor. Institutul de sudură din Timișoara, Institutul de fizică atomică și alte institute de specialitate ale Academiei R.S.R. pot să contribuie la introducerea acestei tehnologii la liniile de țevi sudate care se proiectează în prezent, prin studierea aparatajului electric (generatorului) de înaltă frecvență necesar, stabilirea vitezelor optime de sudat, proiectarea instalațiilor de control aplicabile proceselor siderurgice etc.

În sfîrșit, producția de laminate plate, este un alt domeniu unde cercetarea siderurgică trebuie să intervină în viitor pe o scară mai largă și cu mai multă eficacitate. Datorită multiplelor întrebuințări în economie ale acestui sortiment, care permite o valorificarea mai înaltă a metalului, în ultima perioadă s-a acordat o atenție deosebită creării de noi capacități de producție pentru produse plate, ponderea acestora în producția totală de laminate finite pline crescînd de la 14% în 1965 la peste 35,5% în 1970 și la circa 48% în 1975. Corespunzător acestui ritm de dezvoltare, se impun a fi intensificate cercetările privind : reducerea pierderilor de metal, care au loc prin încălzirea neuniformă și șutarea incorectă a sleburilor, stabilirea regimurilor optime de reducere, viteze și temperaturi de laminare pentru tablele din oțeluri aliate, înalt aliate și de ambutisaj adînc, determinarea adîncimii minime de flamare a diferitelor mărci de oțeluri pentru ca consumul de metal, rezultat în timpul curățirii laminatelor, să fie cît mai mic ș.a.

Paralel cu soluționarea problemelor tehnice, cercetarea ar putea să se extindă și asupra laturii de organizare științifică și optimizare a producției siderurgice pe bază de modele matematice, cu utilizarea pe scară largă a calculatoarelor electronice.

Perfecționarea colaborării între proiectare și cercetare impune și din partea proiectantului clarviziune și obligativitatea îmbunătățirii propriei activități pe acest tărîm. Numai selectînd și prevăzînd în timp util problemele care necesită a fi studiate și emițînd teme de cercetare, faza de cercetare va putea să preceadă proiectarea și nu să meargă paralel, sau în urma acesteia.

dr. ing. Ioan HERA-BUCUR
Institutul pentru proiectări de laminoare

CONTROLUL PREVENTIV

(Urmare din pag. 6)

mentează unele responsabilități concrete în sarcina celor chemați să exercite controlul preventiv.

În vederea concretizării și canalizării răspunderii angajaților însărcinați cu exercitarea controlului preventiv, consider necesar și propun ca în completarea normelor amintite mai sus, să se reglementeze și să se sancționeze exercitarea necorespunzătoare a controlului preventiv și fabricarea de produse fără desfacere asigurată pe baza de contracte sau comenzi, ori fără a avea aprobate prețuri de livrare, precum și modificarea indicatorilor economici fără corelarea într-un anumit termen, a indicatorilor financiari, sau nerenunțarea, într-un anumit termen, la aprovizionările repartizate, contractate sau comandate în cazurile cînd : **se modifică** sarcinile de plan, **se reduc** consumurile specifice și nu sînt posibilități de a se depăși planul de producție cu desfacere asigurată în prealabil, **se realizează** în cuantum mai mare stocurile preliminate pentru începutul perioadelor de plan luate în considerație prin baza de calcul la întocmirea planului de aprovizionare, **se aduc** modificări tehnologiei producției, etc. Tot ca abateri de la normele legale ar trebui considerate și neluarea în considerație de către forurile în drept a renunțărilor la stocurile pentru care unitățile economice s-au pronunțat în termenele legale, neidentificarea stocurilor cu vechime îndelungată în întreprinderi și luarea de măsuri eficiente pentru lichidarea lor în anumite termene de la data de cînd acestea se consideră că se găsesc într-o situație anormală (neîncadrarea în ciclurile tehnice de fabricație, constituirea peste normativ, în anumite împrejurări, a stocurilor de materii, materiale, obiecte de inventar și piese de schimb etc.), precum și neadoptarea de măsuri, din proprie inițiativă, pentru lichidarea lor în anumite termene.

Întrucît felul în care concepem extinderea sferei faptelor sancționabile la disciplina financiară și de plan se referă și la activitatea forurilor tutelare ale întreprinderilor, este necesar ca în reglementarea propusă să se aplice prevederile acestei hotărîri și persoanelor răspunzătoare din cadrul forurilor tutelare.

CONFIDENȚIAL

• În noul cartier Cornișa-Bistrița din Bacău — **care va însuma la sfîrșitul anului 1970 peste 4 000 de apartamente — a început etapa a doua de construcție a unor locuințe cu grad diferențiat de confort. Prețurile acestora sînt mai scăzute, datorită faptului că la construcții s-au aplicat tehnologii simple și rapide, stabilite de specialiștii trustului din localitate. Industrializarea lucrărilor principale și a unor operații speciale, de pildă, a redus manopera cu peste 20 la sută.**

• La Galați, **în zona centrală a orașului, a fost deschisă** o casă de mode. **Clădirea ocupă o suprafață construită de peste 2 100 mp, din care 1 700 mp spațiu comercial și de producție. Intr-una din încăperile de la parter se află atelierele de croitorie pentru femei și bărbați, iar în alta saloanele pentru diverse servicii — coafură, manechiură, vibromasaj — și salonul de prezentare a modei.**

• **De la începutul anului au fost predate locuitorilor din localitățile miniere din Valea Jiului 814 apartamente.**

• S-a terminat modernizarea drumului județean Craiova-Bucovăț-Cetate, **în lungime de 80 km. Prin realizarea noii artere de circulație, care traversează de la nord la sud Cîmpia Olteniei, s-au creat legături mai lesnicioase între localitățile din județele Dolj și Mehedinți. O dată cu darea în exploatare a drumului, Direcția generală a transporturilor auto a înființat noi curse rapide de călători pe acest itinerariu.**

• **Parcul zoologic din pădurea „Gîrboavele", lîngă Galați, și-a îmbogățit de curînd colecția cu două antilope, un bou tibetan și șase pui de cîini siberieni, apăruți în vara acestui an în Delta Dunării. Din „Familia celor 70", cîți compun în prezent parcul, fac parte numeroase familii de lei, vulpi argintii și platinate, urși, cerbi, păuni și alte animale și păsări.**

Frumosul parc gălățean constituie un veritabil punct de atracție pentru turiști și localnici, care-și petrec clipele de răgaz în mijlocul naturii.

• **Pe defileul Crișului Repede, la aproximativ 60 km de Oradea, se află Peștera Vadului Crișului, străbătută de un curs de apă subteran și împodobită de natură cu șiraguri de stalagmite și stalactite, dispuse în mai multe trepte. Pentru a face mai accesibil acest punct de atracție pentru turiști, s-au amenajat scări și căi de acces la toate nivelele, au fost electrificate galeriile subterane. În apropierea peșterii se află deschise o cabană și un bufet-cantină. Vadul Crișului se adaugă astfel altor renumite puncte turistice de care dispune Bihorul : Băile Felix, „1 Mai" și Tinca, peștera de la Meziad, cetatea Biharia și altele.**

• A intrat în funcțiune noua **centrală telefonică automată din municipiul Suceava. Prevăzută cu sisteme moderne de comandă, centrala poate deservi, pentru început, 2 500 posturi telefonice. Concomitent cu instalarea noii centrale au fost executate lucrări de extindere a rețelei de cabluri, asigurîndu-se prelungirea liniilor telefonice în noile cartiere ale Sucevei.**

• **Locuitorii județului Dolj au executat, de la începutul anului, diferite lucrări de interes obștesc în valoare de peste 100 milioane lei. În acest fel a fost îndeplinit angajamentul anual luat în întrecerea patriotică. În 47 de comune, precum și în orașele Băilești, Calafat și Filiași au fost depășite toate prevederile din angajamente. După cum rezultă din evidențele Consiliului popular județean, în perioada trecută din acest an au fost amenajate străzile pe o suprafață de 5 200 mp, trotuarele au fost reparate pe 35 000 mp, s-au construit 88 km de drumuri, iar alți 864 km au fost reparați și întreținuți. Pentru înfrumusețarea localităților s-au amenajat spații și zone verzi pe 289 ha și s-au plantat 249 400 pomi și arbori ornamentali. Au fost, de asemenea, construite 2 400 de poduri și podețe, s-au amenajat 127 baze sportive, ștranduri și terenuri de joacă pentru copii.**

O importantă temă de cercetare

PLATFORMA CONTINENTALĂ A MĂRII NEGRE

OCEANOLOGIA se situează în prima linie a științelor prioritare ale epocii în care trăim. În ritmul amețitor în care crește numărul oamenilor, vine curînd timpul în care uscatul planetei noastre — cricit ar spori creșterea vitelor sau culturilor de cereale cu ajutorul mijloacelor cunoscute astăzi — nu va mai fi în măsură să-l hrănească. Iată de ce, de vreo 15—20 ani încoace, atenția lumii se îndreaptă tot mai activ spre oceane și mări deci spre cele 2/3 ale suprafeței planetei noastre — din care pescuim și exploatăm foarte puțin și nu creștem încă decît cîteva specii de animale — și cultivăm și mai puține plante. Și peste 70% din puținul pe care îl exploatăm este extras din spațiul platoului continental, deci de pe o suprafață de abia 15% din Oceanul mondial.

● Ce este platoul continental ?

PLATOUL sau platforma continentală este pragul-limită între continente și oceane. între uscat și mările continentale interioare. Este un soi de trotuar mai larg sau mai îngust ce hașurează uscatul, coborind pînă la circa 200 m, după care începe panta sau talusul continentelor ; începe apa adîncă de la 200 m, pînă la peste 11 km. cît are oceanul mondial în unele jgheaburi sau prăbușiri adînci ale sale — cu grosimea medie generală de aproape 4000 m.

Simplă noțiune geografică, mai mult școlară și marinărească pînă mai ieri, platoul continental devine — sub ochii noștri — o noțiune cu important conținut juridic și economic, noțiune din ce în ce mai discutată, aflată la ordinea zilei și la incinta principalului for internațional O.N.U.

Toate națiunile se silesc s-o definească în interesul lor, ca și noțiunea de ape teritoriale, extinsă, de la 3 mile marine, cum era acum 10 ani, la 12—20—100 și chiar 200 mile ! De ce ?

Pentru că în spațiul platformei continentale, în apele obișnuit teritoriale și pe fundul platoului respectiv, se desfășoară cele mai active manifestări ale oceanului, mărilor: pentru că numai aici cresc algele și plantele cu flori marine — baza de hrană a multor pești și altor animale de fund — razele soarelui luminîndu-i apele pînă la adîncimea de peste 100 m. Pentru că aici acționează mai intens valurile și mareele, aici se găsesc în mod obișnuit sărurile biogene cele mai bogate, prilejuind o dezvoltare mare a fitoplanctonului — a acelei uriașe pulberi de viață vegetală, unicelulară — veriga cea mai de seamă din lanțul trofic al mărilor, baza hranei peștilor pelagici (ce înoată mereu), sau a legiunilor de animale plutitoare (zooplanctonul) ce le servesc, la rîndul lor, ca hrană, atrăgîndu-i în cîrduri mari în anumite sectoare ale oceanelor și epoci ale anului. De aceea, în acest spațiu, se practică astăzi cel mai rentabil pescuit.

Singure platourile continentale și apa din spațiul lor oferă locuri de culturi de alge (Japonia), de moluște (S.U.A., Franța etc.), de crustacei (S.U.A., Franța), pești (U.R.S.S., Izrael etc.), culturi sporadice astăzi, în viitor științific organizate și extinse — bază de hrană pentru omenirea de mîine.

Dar nu numai atît. În subsolul platformei continentale se află mari zăcăminte de petrol, cărbuni și gaze (17% din petrolul lumii se scoate în ultimii ani de acolo, dintre care 200 000 000 tone numai din Golful Gasconiei, din apele Californiei, ale Caspicii sau Mării Nordului) ; în 20 ani de aici încolo se scontează extragerea a jumătate din producția mondială de petrol de acolo ; sute de milioane dolari și franci cheltuiesc S.U.A. și Franța anual numai pentru a depista și exploata petrolul și depozitele de gaz ale platoului continental. Un singur exemplu: pentru prospectarea și exploatarea bogățiilor platoului californian, S.U.A. a cheltuit peste 500 milioane dolari numai în 1968.

Magnații industriilor capitaliste se întrec în a cumpăra, cu aur greu, zone de coastă în diferite părți ale lumii — chiar acolo unde nu s-a făcut nici o cercetare a platoului continental și nici o înregistrare și cartare de bogății, fiind siguri că respectivele platouri ascund diverse resurse.

Mulțime de minereuri utile se scot din sedimentele acestui platou. Dăm doar

CLUJUL — pe coordonatele unei economii complexe și accelerate

PROGRAMUL grandios de dezvoltare a României socialiste acordă o atenție deosebită îmbunătățirii, în continuare, a repartizării teritoriale judicioase a forțelor de producție. Grija partidului pentru înflorirea tuturor zonelor, ridicarea nivelului de viață și civilizație a orașelor și satelor patriei, constituie și pentru oamenii muncii din județul Cluj un imbold puternic pentru afirmarea capacității lor creatoare, pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și sporirea potențialului economic al județului.

Locul predominant în actuala economie a județului îl ocupă industria. Dezvoltarea în ritm susținut a producției industriale și creșterea economică generală a județului în anii construcției socialiste, au devenit posibile datorită investițiilor din ce în ce mai însemnate pe care le-a făcut statul după naționalizarea principalelor mijloace de producție. Intrarea în funcțiune a unor importante unități productive, lărgirea și modernizarea capacităților de producție existente, valorificarea într-un grad tot mai înalt a rezervelor, au determinat sporirea considerabilă a producției. **În 1968, producția globală industrială a fost aproape de trei ori mai mare decît în 1960 și a întrecut aproximativ de 16 ori volumul producției din 1948.** Au fost dezvoltate ramurile industriale cu tradiție și înființate și amplificate noi ramuri și subramuri (industria produselor abrazive, utilaje pentru industria alimentară, extracția minereurilor feroase, celuloză și hîrtie, industria frigotehnică). După volumul producției industriale, județul ocupă locul al 9-lea pe țară.

Agricultura a cunoscut, de asemenea, o dezvoltare importantă. Victoria definitivă a socialismului a deschis și în județul Cluj mari posibilități dezvoltării forțelor de producție în agricultură, lărgirii bazei tehnico-materiale și creșterii producției vegetale și animale.

În județ există o puternică bază pentru înflorirea învățămîntului de toate gradele și pentru dezvoltarea activității de cercetare științifică, o rețea însemnată de unități de cultură, artă și de ocrotire a sănătății.

Așadar, atît sub aspect economic, cît și social, științific și cultural, oamenii muncii din județ dispun de condiții corespunzătoare pentru a desfășura o activitate rodnică, de a contribui din plin la sporirea avuției naționale și la ridicarea bunăstării poporului.

ÎN DECENIUL următor, pe baza importantelor fonduri de investiții acordate de stat, dezvoltarea în perspectivă a județului va fi orientată spre valorificarea optimă a potențialului tehnic și uman, creșterea în ritm susținut a ramurilor economice, prin lărgirea capacităților de producție existente și amplasarea de noi obiective productive — după criteriile obținerii eficienței economice maxime și măririi forței economice a diferitelor zone și localități — dezvoltarea construcțiilor de locuințe și extinderea bazei materiale a activității științifice și social-culturale. Potrivit acestei orientări, pentru unele localități mai puțin dezvoltate ca, de exemplu, orașele Dej, Gherla și Huedin, s-au prevăzut, în general, ritmuri superioare mediei pe județ de dezvoltare industrială, fapt ce va determina creșterea ponderii lor în industria județului. Pentru a asigura o proporție mai bună între numărul de salariați bărbați și femei, cît și pentru dezvoltarea unor ramuri în unele zone, s-au prevăzut, printre altele, înființarea unor unități de producție aparținînd industriei ușoare la Turda, Huedin și Gherla.

Creșterea cea mai pronunțată o va cunoaște **industria energiei electrice,** prin amenajările hidroelectrice de pe Someș. Prin înfăptuirea acestor lucrări se urmărește producerea de energie electrică pentru acoperirea vîrfului de sarcină a sistemului energetic național și constituirea unei surse puternice de energie în nord-vestul țării. Ele vor contribui, de asemenea, la asigurarea cu apă potabilă și industrială a municipiului Cluj și a zonelor industriale Căpuș și Aghireș.

cîteva exemple: 95—99% din bromul, zirconul și titanul din lume, concrețiuni fero-manganoase (S.U.A.): diamante (Africa de Sud); mari cantități de fier (în golful Tokyo); minereuri de cositor (Indonezia), 60 milioane tone fosfați îl dă numai platoul continental californian etc. În 20—30 de ani, se vor construi poate uzine submarine la care oamenii vor merge la lucru în submarine-hidrobuze și vor folosi case de tipul celor experimentate de Cousteau, de See-Lab (S.U.A.), de U.R.S.S.

Dacă acesta este potențialul economic al platoului continental al Oceanului mondial, potențial din care noi beneficiem în prezent numai prin pescuitul traulerelor oceanice, să vedem mai îndeaproape situația și perspectivele economice ale platoului continental românesc al Mării Negre, pentru a cărei cercetare se va elabora — potrivit Directivelor Congresului al X-lea al partidului — un program complex.

Imense bogății ce se cer valorificate

PLATOUL continental românesc — umplut și extins mereu de suspensiile cărate de milenii de Dunăre în mare, suspensii roase din uscatul vastului său bazin, este foarte întins în tot largul celor 250 km al țărmului nostru.

În apele ce se află deasupra acestui întins platou continental — ape ce sînt mereu fertilizate de sărurile nutritive cărate de Dunăre — se produce o bogată viață planctonică, ce atrage și provoacă aglomerarea peștilor înotători de larg, pentru hrană și reproducere; de aceea, acolo se pescuiesc principalele specii ce fac baza pescuitului românesc: pălămida (în unii ani), scrumbiile (cele albastre și cele de Dunăre), stavrizii, lufarii, rizeavca etc., dar mai ales, sprotul (ceacea) și hamsiile.

Pe fundul platoului continental se dezvoltă, se hrănesc și iernează sturionii — pești cu deosebită valoare economică, ce se aglomerează tot mai mult în spațiul românesc spre a putea intra în Dunăre, singurul loc rămas pentru reproducere, de cînd li s-au închis intrările în Don, Nipru, Bug prin marile baraje hidroenergetice construite nu departe de vărsarea lor în mare. Tot acolo trăiesc calcanii, rechinii, barbunii, guvizii, baclalierii și alți pești importanți pentru economia noastră; stocul acestora va trebui sporit îndeosebi în viitor prin noi aclimatizări.

Pe fundul platoului continental cresc algele macrofite — Cystoseria, Clodophorele, Ceramium și mai ales filoforele, care pot fi — și trebuie să fie — valorificate pentru industria alimentară, farmaceutică și chimică.

Și tocmai pe fundurile acestui domeniu trăiesc midiile, crabii, crevetele și alte moluște comestibile ce vor trebui și ele cultivate în mod sistematic în viitor, sporindu-le stocul cu noi transplantări de specii viabile în ape sălcii, cunoscînd că baza de nutriție calculată de cercetătorii marini români, prin minuțioase studii cantitative întreprinse în ultimii 15 ani — și este vorba atît de baza trafică planctonică, cît și de cea bentală (fitoplancton, micro fitobentos, zooplancton, microzoobentos) — depășește cu mult consumul peștilor industrializabili existenți. Bunăoară, ei au demonstrat că fitoplanctonul produs în spațiul apelor platoului continental, românesc, poate depăși cantitatea de 35 000 000 tone anual, ceea ce înseamnă o bază trofică primară care ar putea hrăni de 4—5 ori mai mulți pești planctonici decît se prind în cei mai buni ani de pescuit al nostru.

Zooplanctonul — verigă trofică intermediară importantă — poate da peste 60 milioane tone masă vie anual, dintre care peste 10 000 000 tone direct utilizabile de către pești. Fauna de fund este și ea în exces, lipsind o seamă de consumatori (producție de peste 23 000 000 tone an).

Dacă spațiul și fundul platoului continental românesc au început a fi oarecum binișor cunoscute din punct de vedere al vieții, din care o parte se și exploatează, sedimentele platoului au rămas necunoscute în ce privește rezervele probabile de minereuri, iar subsolul său nu a fost explorat de loc.

Este datoria ceasului de față să se înceapă prospecțiuni geologice și mineralogice. Știm că sedimentele de la 80—120 m adîncime au multe concretiuni feromanganoase; știm că în sedimente sint importante depozite de carbonati, sulfați, fosfați. Știm că foarte aproape de litoral, nu departe de hotarul sudic al țării s-a găsit petrol și nu ne îndoim că zăcăminte similare vor fi aflate și sub platforma continentală românească și poate chiar pe panta platoului. Exemplul Mării Caspice — unde se exploatează de mult petrolul submarin — trebuie să fie încurajant și pentru noi.

Măsuri complexe, multilaterale

ÎN CONCLUZIE, putem schița printre perspectivele legate, în viitorul apropiat, de platoul continental românesc, următoarele elemente:

1. Recunoașterea platformei continentale românești ca prelungire a teritoriului național, delimitarea ei față de sectoarele adiacente ale celorlalte țări riverane, apoi valorificarea și folosirea ei în scopuri pașnice.

2. Începerea prospecțiunilor geologice.

3. Multiplicarea analizelor sedimentalogice — pe grosimi de 1—15—20 m, măcar spre a trasa, pe de o parte, istoria precisă a evoluției platformei noastre din terțiar încoace și, pe de alta, spre a vedea ce minereuri și metale utile conțin aceste sedimente, toate terigene, vehiculate în timp de pe ¼ din suprafața Europei.

4. Studiul biologiei speciilor salmastricole valoroase din alte mări cu salinitate redusă, spre a se încerca transplantări de specii, care să sporească resursele noastre de pești, nevertebrate comestibile și alge și să poată valorifica mai bine hrana existentă văzută.

5. Aplicarea legilor speciale pentru cruțarea sturionilor și scrumbiilor de Dunăre în epocile de reproducere, spre a asigura supraviețuirea lor și sporirea de viitor a stocurilor.

6. Punerea bazelor unor culturi sistematice de animale și plante marine cu specii alese și rare selecționate în timp, pentru ca pescuitul și industriile să nu rămînă mereu la cheremul climatologiei anului pentru recoltarea materiei prime. Socotim că lagunele litorale și golfulețele adăpostite (Musurile) pot fi prime locuri pentru atari culturi și ele ar trebui să devină un principal obiect de gîndire al economiștilor noștri.

7. Cercetări susținute pentru păstrarea calității apei prin combaterea activă a poluărilor (murdăriilor) de tot soiul: cu hidrocarburi (petrol în special), cu chimicale toxice, vărsate în mare de diversele industrii, cu produse menajere ale marilor centre urbane etc. Un litoral sănătos și o apă curată pe platforma continentală, vor reprezenta din ce în ce mai mult izvoare de recreație și de sănătate pentru om; nu-i de neglijat nici sportul subacuatic, tot mai dezvoltat, care reclamă și el ape curate, bogate în pești și peisaje submarine.

8. Oceanologii noștri — paralel cu studiile tot mai extinse pe care le va reclama cunoașterea platformei continentale românești — trebuie să se ocupe cît mai mult și de studiul aspectelor particulare (biologice, sedimentalogice, geologice etc.) ale platformelor continentelor, în lungul cărora executăm pescuit oceanic, spre a contribui și noi la cunoașterea acelor importante sectoare ale oceanului planetar și a avea un drept moral și legal în plus în exploatarea lor în viitor.

9. În sfîrșit, un ultim plan de perspectivă — nicidecum cel mai puțin însemnat — este adîncirea cercetărilor oceanologiei românești de tot soiul, pentru a putea răspunde la perspectivele frumoase ce le deschide atacarea platformei continentale românești și a acelea a oceanelor unde executăm, sau unde vom dezvolta în viitor pescuitul nostru oceanic.

Cercetări științifice, prospecțiuni, valorificare și buna gospodărire (cruțare, ameliorare, sporire de specii) iată și pentru valorificarea platoului continental al mării cele patru etape de evoluție, etape strîns îmbinate spre a menține un echilibru normal și în acest sector al naturii țării noastre.

dr. doc. Mihai BĂCESCU
membru corespondent al Academiei R.S.R.

O serioasă dezvoltare va cunoaște **metalurgia feroasă.** Prin intrarea în funcțiune încă din acest an a unui nou laminor, capacitatea de laminare a Uzinei Industriei sîrmei Cîmpia Turzii se va mări considerabil (280 000/an sîrmă oțel). De asemenea, prin modernizarea laminorului nr. 1, cît și prin diversificarea sortimentelor la trăgătoria de oțel tare nr. 1 și a trăgătoriei de bare, potențialul de producție a uzinei va înregistra o creștere simțitoare. Intrarea în funcțiune înainte de termen în acest an a unei instalații de flotație la Căpuș, în cadrul Întreprinderii miniere Cluj, asigură îmbunătățirea calității producției sub aspectul conținutului de fier în concentrat. În anul viitor se va da în funcțiune o instalație de preparare a minereului feros de la Băișoara.

În industria construcțiilor de mașini vor începe lucrările pentru construcția de noi obiective și va fi dezvoltată capacitatea de producție a întreprinderilor existente. Industria chimică se va dezvolta pe seama măririi capacității de producție a Fabricii de medicamente „Terapia" în cadrul căreia pînă la sfîrșitul actualului cincinal vor fi date în funcțiune secția de sinteză medie fină și instalația de acid glutamic și va spori potențialul de producție a Uzinei chimice din Turda.

Va fi dezvoltată capacitatea Uzinei „Carbochim", atît în ce privește producția de aceste corpuri, cît și a abrazivilor pe suport.

Extracția minereurilor nemetalifere va fi amplificată prin valorificarea unor noi zăcăminte de feldspat, caolin, bentonită. În curînd va fi lărgită capacitatea de producție a Exploatării Aghireș la caolină și nisip. La Cluj au început lucrările pentru instalația de preparare a bentonitei și ale stației de cercetări pilot pentru minereurile nemetalifere.

În industria celulozei și hîrtiei: Combinatul de celuloză și hîrtie din Dej își va spori capacitatea în perioada cincinalului 1971—1975, cu 60 000 tone/an celuloză. Sînt prevăzute creșteri importante și **în industria prelucrării lemnului și industria materialelor de construcții.** Atenție cuvenită se acordă și **industriei ușoare,** în cadrul căruia ritmuri înalte vor înregistra industria sticlei, porțelanului și faianței prin punerea în funcțiune a Fabricii de obiecte sanitare și de porțelan (capacitate anuală de 5000 t obiecte sanitare și 450 mii mp plăci și faianță) și a lărgirii potențialului productiv al celorlalte întreprinderi din această ramură, cît și industria textilă și confecțiile.

Pînă în prezent, industria alimentară ocupa primul loc în producția globală industrială a județului. În 1970, locul întîi în ierarhia ramurilor industriale va fi preluat de metalurgia feroasă, iar începînd cu anul 1975 ramura preponderentă va deveni industria construcțiilor de mașini.

În atenția noastră stă și lărgirea producției **industriei locale** prin valorificarea mai bună a resurselor locale, în vederea sporirii aportului acesteia la producția de bunuri de consum de serie mică și la acoperirea necesităților economiei cu materiale de construcții. Activitatea de producție a cooperației meșteșugărești va fi axată, în primul rînd, pe produse, lucrări și servicii executate la comanda populației. Va fi dezvoltată producția bunurilor de consum de serie mică pentru fondul pieței și export și va cunoaște noi proporții producția de artă populară și artizanat a cooperației meșteșugărești. Activitatea de prestări de servicii a cooperației de consum în mediul rural va fi și ea extinsă, pentru a contribui atît la deservirea mai bună a populației, cît și la o mai judicioasă folosire a forței de muncă de la sate și la creșterea potențialului economic a localităților rurale.

ÎN DOMENIUL agriculturii s-a prevăzut continuarea specializării întreprinderilor agricole de stat și a profilării cooperativelor agricole, în scopul intensificării și sporirii producției vegetale și animale, a satisfacerii necesităților în continuă creștere ale populației, industriei și exportului.

Ținînd seama de relieful județului, preocuparea va fi orientată spre punerea în valoare a unor terenuri în pantă prin lucrări de îmbunătățiri funciare și plantarea versanților cu livezi și vii. Aceste culturi au condiții favorabile de dezvoltare, existînd și o tradiție pentru ele. Suprafața livezilor și viilor va crește în următorul cincinal cu peste 2000 hectare, din care cea mai mare se va realiza în cooperativele agricole de producție. În luncile rîului Someș, vor continua amenajările pentru irigații care, în perioada 1971—1975, vor cuprinde peste 9000 hectare.

Creșterea animalelor, ramură de profil a județului, va asigura în viitor ponderea în producția globală agricolă. Pentru obținerea unor producții mari în ramura creșterii animalelor va fi îmbunătățită structura culturilor, extinzîndu-se cerealele furajere și fibroase bogate în proteină. Totodată, nu va fi neglijată aplicarea unor măsuri menite să contribuie la creșterea producției de cereale panificabile, plante tehnice și legume, necesare consumului intern și pentru export.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul va crește în 1975 cu circa 30% față de 1970. Datele orientative pentru 1980 prevăd creșterea vînzărilor cu 30—32% față de 1975, volumul anual al acestora ajungînd la peste 6 miliarde lei. Pentru asigurarea volumului sporit al desfacerilor, s-a prevăzut extinderea corespunzătoare a rețelei unităților de desfacere atît în mediul urban, cît și în mediul rural.

ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL de cultură generală, ținînd cont de școlarizarea de la vîrsta de 6 ani, generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani și creșterea numărului de elevi, s-a prevăzut extinderea rețelei prin construirea unui număr însemnat de săli de clase, internate și cantine școlare. Dezvoltarea învățămîntului superior va avea loc în condițiile construirii de noi spații de învățămînt, laboratoare, cămine studențești și asigurării cu utilaj didactic și științific, care să permită buna desfășurare a procesului de învățămînt și de cercetare științifică. Se află în curs de construcție noul grup social studențesc, care va avea o capacitate finală de 3 500 locuri în cămine și o cantină cu o capacitate de autoservire pentru 3 000 studenți. Încă în acest an vor fi date în exploatare 1 380 locuri în cămine. În cadrul Institutului Politehnic, va fi dat în exploatare, pînă în 1972, noul local pentru Facultatea de construcții.

Asistența sanitară va fi îmbunătățită prin construirea de noi spitale și policlinici. În scurt timp, urmează a se da în folosință un spital pentru boli contagioase de 200 paturi. Numărul paturilor va crește de la 6 600 în 1970 la peste 10 000 în 1980.

Odată cu punerea în valoare a resurselor hidroenergetice de pe Someș, va fi dezvoltată a puternică bază turistică în zona lacurilor de acumulare. Pentru prima etapă se prevede construirea pe malul stîng al viitorului lac de acumulare „Fîntînele", a unei baze turistice de 250 locuri, care în perioada construcției barajului va fi utilizată pentru cazarea constructorilor, iar după terminarea lucrărilor va fi predată Oficiului Național de Turism. Acest punct turistic va fi legat de artera principală de comunicație Cluj-Oradea printr-o șosea modernă. Pentru deservirea mai bună a turiștilor care vizitează județul, în municipiul Cluj este în curs de finisare un hotel turistic cu o capacitate de 300 locuri.

Politica științifică a partidului, perspectivele luminoase de dezvoltare a județului, îi însuflețesc pe toți oamenii muncii — români, maghiari și de alte naționalități — în activitatea lor nobilă pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru înflorirea României, pentru binele și fericirea poporului.

Carol Manea SOOS
secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R.

vă PREZENTĂM: IPROFIL - CONSTANŢA

O întreprindere tînără care s-a impus pe piaţa internă şi externă

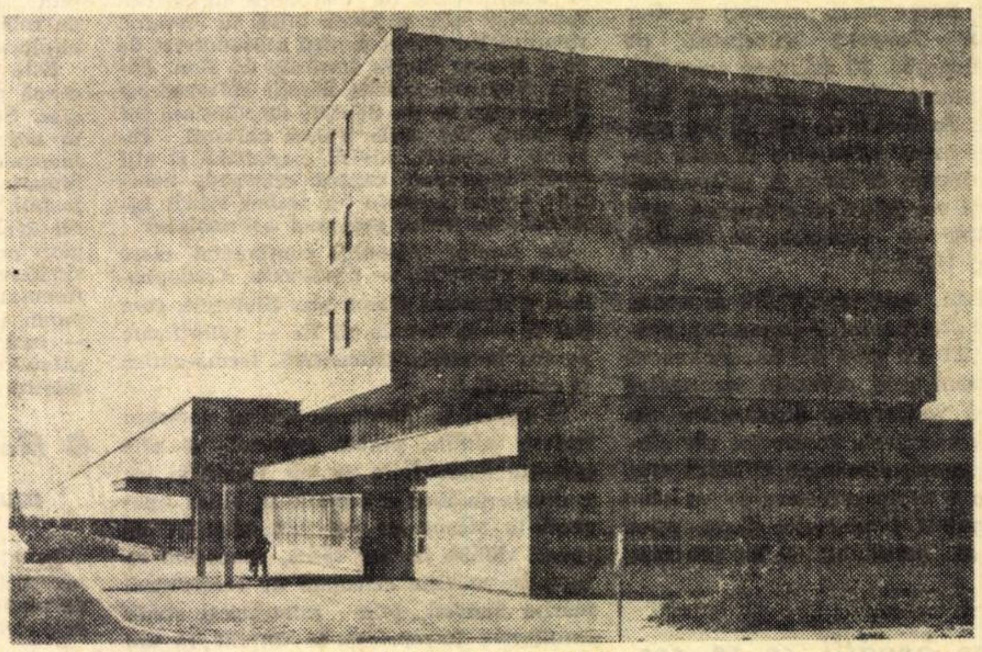

IROFIL CONSTANŢA

In cei 25 de ani, care au trecut de la eliberarea patriei, Dobrogea a făcut paşi de uriaş pe calea progresului. O agricultură care valorifică cu eficienţă pămînturile aride; o industrie care se impune pe piaţa internă şi externă — iată realităţi binecunoscute în toată ţara.

Industria dobrogeană — una dintre cele mai tinere din ţară — îşi are pilon de bază pe platforma din preajma oraşului Constanţa, la Palas. Aici se produce celuloză şi hîrtie, aici există o mare întreprindere de panificaţie şi una denumită Întreprinderea integrată de lînă. Tot aici se înalţă o fabrică de bere şi alta pentru ulei. Palasul se mîndreşte şi cu o mare întreprindere pentru prelucrarea şi industrializarea lemnului. Denumită cu un nume comun — IPROFIL-Constanţa — această unitate a izbutit ca în scurtul timp de cînd a început să producă—1967— să se facă binecunoscută şi apreciată prin calitatea şi originalitatea produselor pe care le realizează.

Paginile de faţă le dedicăm muncii entuziaste, creatoare, a muncitorilor şi specialiştilor de aici, cei care fac ca poarta maritimă a ţării — Constanţa — să fie cunoscută şi ca o importantă furnizoare de mobilă.

Cum se cîştigă faima ?

IPROFIL-Constanţa nu are o marcă originală de fabrică. Produsele acestei întreprinderi circulă sub egida mărcilor comune de fabrică, înregistrate de forul tutelar. Dar aceasta n-a constituit un impediment pentru ca diversele tipuri de mobilă, care se produc aici, să fie cunoscute şi solicitate de tot mai multe organizaţii comerciale din ţară şi de firme de peste hotare.

Secretul acestui succes? Ni-l destăinuie tov. Ion Dumbravă, directorul întreprinderii, care, recent, ne relata:

Într-adevăr, întreprinderea noastră e tînără, ca şi întreaga platformă industrială a Constanţei. Prima secţie, cea de furnir, a început să producă în 1967; a doua secţie cea de mobilă-corp a început să livreze primele produse în 1968. În timpul care a trecut, specialiştii întreprinderii au dovedit fantezie în proiectare, muncitorii au depus toate eforturile pentru ca produsele pe care le realizăm să îmbine utilul cu frumosul, să răspundă cerinţelor actuale ale beneficiarilor, să fie livrate la preţuri convenabile pentru toate categoriile de cumpărători. În ce măsură am izbutit să îndeplinim aceste deziderate? Răspunsul e laconic: nu reuşim să satisfacem din punct de vedere cantitativ toate solicitările.

Aşadar, faima se cîştigă prin preocuparea intensă pentru ca produsele livrate să satisfacă cele mai exigente pretenţii. S-a reuşit? De bună seamă, de vreme ce în ultimul timp la IPROFIL-Constanţa nu s-a înregistrat nici un refuz pentru calitate necorespunzătoare.

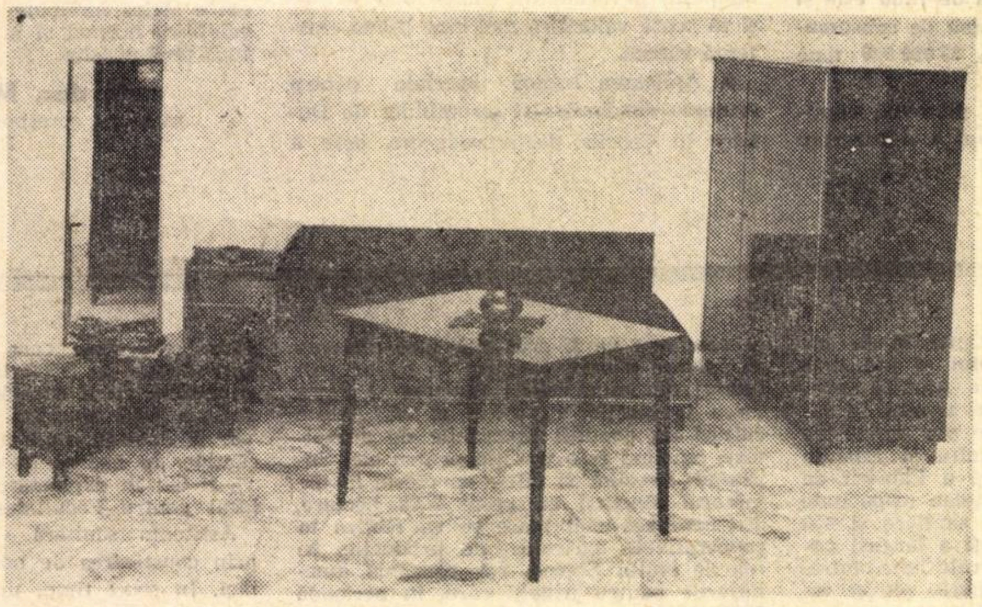

Cameră combinată „Mugur 3" — furnir exotic

Diversitate de modele

IROFIL-Constanţa produce şi livrează cîteva garnituri complete de mobilă, precum şi diverse piese separate de mobilier. Dintre acestea prezentăm cîteva din cele expuse la expoziţia organizată la Mamaia, cu prilejul actualelor contractări care se desfăşoară între industrie şi comerţ.

● Garnitura „Mugur 3"

— Dispune de calităţi îmbunătăţite faţă de garniturile „Mugur 1" şi „Mugur 2", realizate la C.I.L.-Suceava.

— Este compusă din: dulap cu trei uşi, toaletă cu oglindă, masă extensibilă, divan de colţ cu ladă.

— Piesele care compun această garnitură sînt furniruite cu nuc şi mahon, fiind băiţuite în culoarea lemnului de nuc. Tapiţeria e comodă şi e asortată la culoarea lemnului. Dulapul este prevăzut cu numeroase compartimente.

Actualmente se proiectează garnitura „Mugur 4" o nouă variantă a garniturii „Mugur 3", dispunînd de calităţi estetice şi funcţionale îmbunătăţite. Prin proiectarea noii garnituri se vor obţine şi economii de cherestea de circa 20 la sută, o serie de piese interioare fiind confecţionate din material plastic, ceea ce sporeşte rezistenţa lor şi contribuie la reducerea preţului de cost.

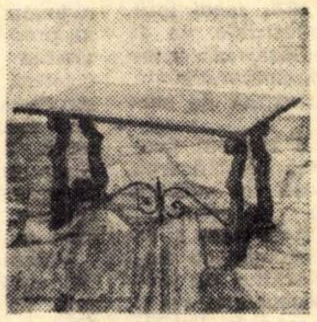

Măsuţă de hol „Afrodita"

● Garnitura „Afrodita"

Destinată mobilării holurilor şi a camerelor de zi, această garnitură este compusă din:

— Canapea extensibilă cu balamale uşor manevrabile;

— Două fotolii rotative;

— O măsuţă fantezi.

Fotoliu „Constanţa" (se reglează în 3 poziţii)

La această garnitură se remarcă buna calitate a stofelor utilizate, care sînt în culori pastelate, fiind uşor de combinat cu alte piese pentru armonizarea interioarelor.

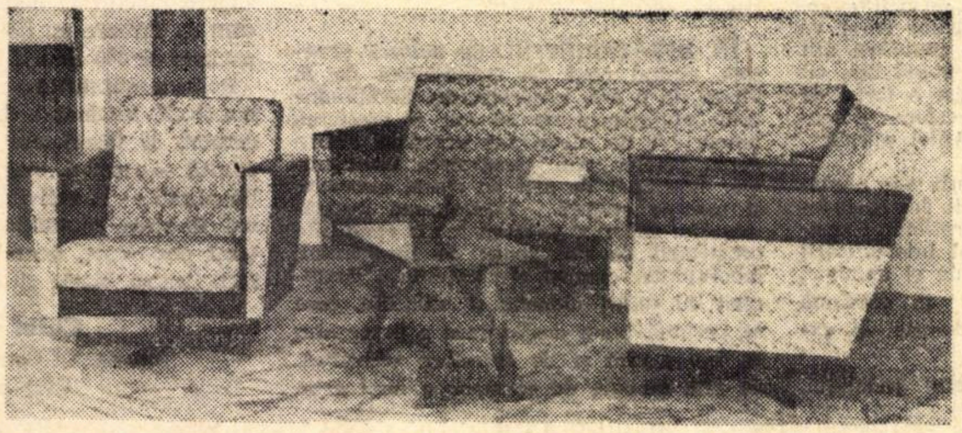

Garnitură de hol „Afrodita"

● Garnitura „Mona"

Pentru mobilarea teraselor, IPROFIL-Constanţa produce garnitura „Mona" compusă din:

— Masă cu umbrelă;

— Scaune cu perne;

— Banchetă cu perne.

● Noutăţi de ultimă oră

Creatorii de la IPROFIL-Constanţa se preocupă în continuare de realizarea unor noi tipuri de mobilă care să satisfacă cele mai diverse preferinţe. În acest scop a fost organizat şi un sondaj printre cumpărătorii de mobilă, sugestiile acestora materializîndu-se în noi creaţii. Dintre acestea remarcăm garniturile:

„Midia", şi „Cico", un dulap cu două uşi şi o masă fantezi „Tomis". Toate acestea fac parte din categoria mobilelor ieftine, deosebit de solicitate, fiind destinate mobilării noilor apartamente, care dispun de un grad mai redus de confort.

● Piese care se livrează separat

În afară de garniturile complete, IPROFIL-Constanţa produce diverse piese de mobilier, care se livrează separat. Iată cîteva dintre acestea:

— Masă pentru televizor „Bucureşti";

— Fotoliu pat M.C. 2, care se poate extinde, devenind utilizabil şi ca pat; piesele din lemn sînt băiţuite şi lustruite „oglindă"; părţile laterale sînt confecţionate din furnir de nuc.

— Fotoliul „Constanţa", asemănător fotoliului M.C. 2; spătarul acestuia se poate însă regla în trei poziţii diferite;

— Taburetul „Practic" rezistent, cu aspect plăcut, are multiple posibilităţi de utilizare;

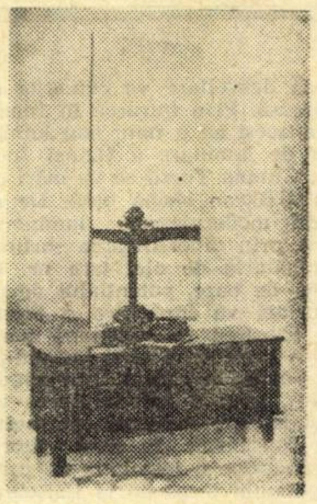

Toaleta „Mugur"

— Taburetul reglabil;

— Taburetul „Palas";

— Taburetul „fix";

— Dulapul „Victoria";

— Patul divan „Mamaia" pentru două persoane;

— Patul divan „Mamaia" pentru o persoană;

— Comodă pat cu schelet metalic;

— Canapea extensibilă cu două locuri;

— Şezlong pentru plajă;

— Masă din lemn, metal şi p.v.c. pentru şase persoane;

— Masă din lemn, metal şi p.v.c. pentru patru persoane;

— Scaune de metal cu pernă „Mangalia"

— Scaun de metal cu pernă „Olimpia"

— Scaun de metal cu pernă „Cătălin".

ÎN CÎTEVA RÎNDURI

● *Specialiștii de la IPROFIL-Constanța țin o permanentă legătură cu principalii beneficiari de mobilă, respectiv organizațiile comerciale. Sugestiile cumpărătorilor, transmise prin aceste organizații întreprinderii producătoare constituie un ajutor pentru modernizarea producției de mobilă. Ținînd seama de aceste sugestii, IPROFIL - Constanța a luat măsuri pentru a produce noi variante de mobilă, corespunzătoare miilor de apartamente, care se construiesc în toate orașele țării.*

● *Se produce o nouă variantă a fotoliilor: cu picioarele mai alungite, suple și mai rezistente.*

● *Doi inovatori, Gh. Șerban și Petru Palade, au pus în aplicare noi metode de șlefuire mecanică a lezenei de dulap și toaletă și a falțului ușilor de dulapuri. Rezultatul: se îmbunătățește calitatea pieselor respective și se obțin economii anuale de 80 000 lei. Alte inovații aplicate la IPROFIL-Constanța se referă la: șlefuirea prin contact (se ușurează controlul calității pieselor realizate în flux tehnologic); aplicarea lacului pe piesele masive prin imersiune etc.*

● *Zestrea tehnică a întreprinderii se îmbogățește continuu cu noi mașini și utilaje dintre cele mai moderne. Pe lîngă decupatoarele „Cremona“, linia de formatizare (care taie furnirul la dimensiunile adecvate), mai menționăm: o mașină de prelucrat pe patru fețe, o mașină de calibrat, o presă de prelucrat cu 6 etaje, două benzi pentru montarea toaletelor și a lăzilor de studio, mașini care vor contribui la îmbunătățirea calității, la sporirea productivității muncii și la reducerea prețului de cost.*

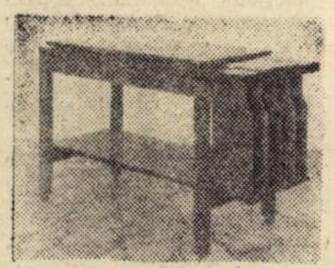

Măsuță televizor

● *La mobila cu corp din lemn se folosesc și echipamente interioare din material plastic. Rezultatul: numai la mobilierul pentru terase și restaurante s-au economisit în acest an 40 mc cherestea de fag, 8000 mp PAL, 16 000 mp furnir. Prin utilizarea echipamentelor interioare din material plastic, mobilierul devine mai rezistent, în special pentru condițiile climaterice ale litoralului.*

H_2O nu mai face ravagii

Vine ploaia! Ospătarii din grădinile de vară ale restaurantelor intrau în alertă. Strîngeau în grabă tacîmurile și fețele de masă, dar mesele și scaunele rămîneau, în cele mai dese cazuri, în ploaie. Rezultatul: în decurs de o vară mobilierul grădinilor de vară se deteriora complet.

Actualmente situația s-a schimbat. Mobilierul din grădinile de vară ale restaurantelor de pe litoral, din București și din alte localități ale țării suportă cu succes ploaia. Realizat din metal și P.V.C., cu pernițe din poliuretan, mobilierul pentru grădinile de vară, furnizat de IPROFIL-CONSTANȚA, rezistă tuturor intemperiilor naturale. Așadar, responsabilii unităților de alimentație publică, solicitînd mobilier pentru grădinile de vară de la IPROFIL-Constanța scapă de o grijă: apărarea mobilierului de ravagiile ploii!

Fotoliu rotativ „Afrodita"

După modelele prezentate de beneficiari

Deși se realizează o gamă variată de tipuri și modele s-a constatat — în urma sondajelor făcute — că sînt mulți beneficiari, care doresc „altceva“. Pentru a satisface și cerințele acestora, conducerea IPROFIL-Constanța a luat inițiativa să producă mobilă și pe baza modelelor prezentate de beneficiari.

Important, deci, pentru organizațiile comerciale, pentru întreprinderile hoteliere și de alimentație publică: *De la IPROFIL-Constanța se poate comanda orice model de mobilă, care să corespundă întrutotul încăperilor destinate!*

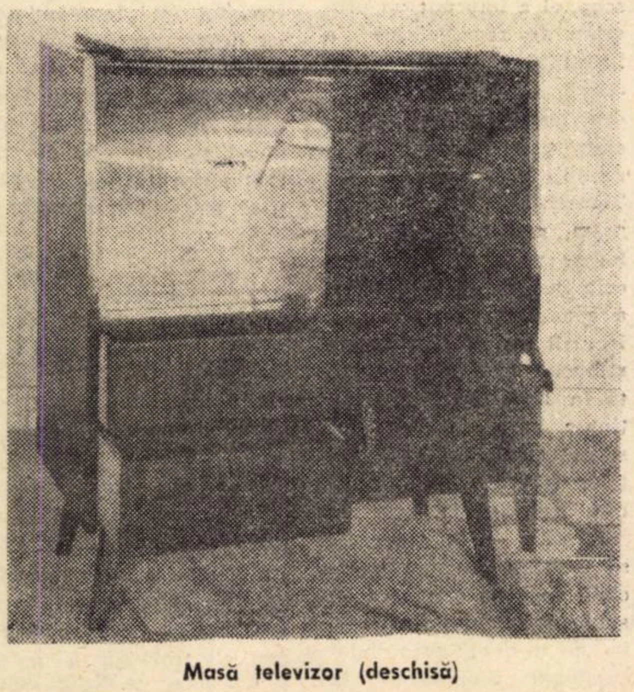

Masă televizor (deschisă)

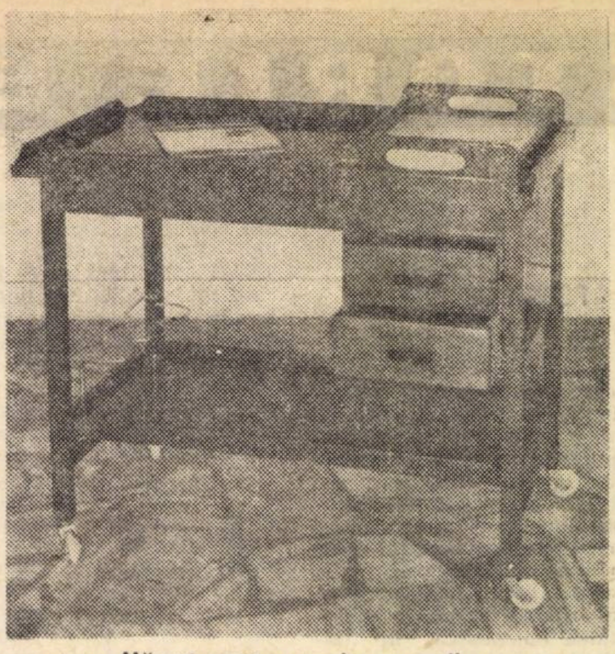

Măsuță pentru servit, cu rotile

Ecouri de peste hotare

Așa după cum am mai spus, produsele realizate la IPROFIL-Constanța se bucură de bun prestigiu și peste hotare. La Tokio, bunăoară, firma comercială japoneză „Osawa Company Limited“, a organizat, cu concursul agenției economice române, o expoziție permanentă de mobilă, covoare și produse de artizanat importate din România. Mobila produsă la Constanța a cucerit și aici elogii. Numeroși japonezi, cu gustul lor rafinat pentru frumos, au scris în cartea expoziției: „Excelente produse!“. „Un salut pentru iscusiții creatori de mobilă de la Constanța!“.

În Uniunea Sovietică, în Cehoslovacia, în R.D.G. și în alte țări, mobila produsă de harnicul colectiv constănțean este apreciată elogios, fiind solicitată în cantități din ce în ce mai mari.

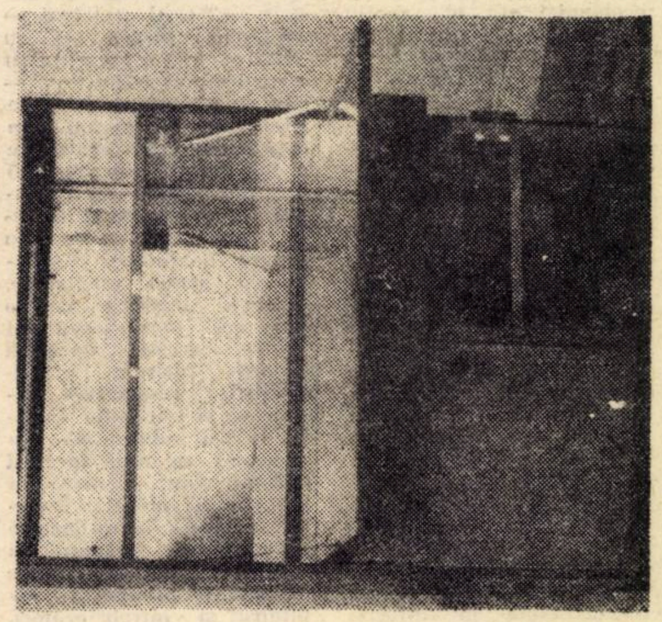

B a r

O inițiativă în fază de proiect

Dispunînd de un puternic atelier pentru confecționarea mobilierului metalic, destinat în special unităților hoteliere și de alimentație publică de pe litoral, IPROFIL-Constanța își propune să organizeze o grupă de proiectări de mobilier, alcătuită din specialiștii întreprinderii și ai Direcției de sistematizare, arhitectură și proiectări pentru construcții din Constanța care să proiecteze și să definitiveze mobilierul pentru anii viitori, destinat unităților de pe litoral. În acest fel, beneficiarii din acest județ vor putea să perfecteze din timp contracte ferme pentru tot felul de mobilier, renunțînd la aprovizionarea din alte localități din țară și realizînd astfel importante economii la transport.

CÎTEVA CUVINTE PENTRU CUMPĂRĂTOR

Lemn, metal, mase plastice, stofe... Din aceste materiale, armonios îmbinate, utilizîndu-se lacuri și uleiuri de bună calitate, colectivul de la IPROFIL-Constanța realizează garnituri complete și piese separate de mobilă, care satisfac cele mai exigente cerințe. IPROFIL-Constanța garantează calitatea tuturor produselor pe care le livrează.

★

Pentru toate magazinele de mobilă din țară, IPROFIL - Constanța livrează garnituri complete și piese separate din toate tipurile și modelele.

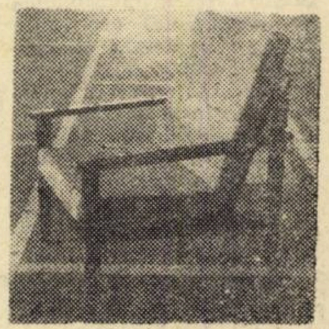

Fotoliu „Mamaia" (cu discotecă)

Rețineți! De la IPROFIL-Constanța puteți obține mobilă fabricată după modelele dv

★

Mugur, Afrodita, Mona, Victoria, București, Constanța, Cătălin, Olimpia, Palas, Mamaia, Mangalia. Solicitînd aceste modele de mobilă veți izbuti să amenajați un interior plăcut, confortabil, recreativ. Calitatea acestor produse, confirmată de numeroși beneficiari, e garantată de IPROFIL-Constanța!

★

Pentru holul dv. garnitura „Afrodita“.

★

Pentru camera de zi, tot „Afrodita“ e cea mai convenabilă.

★

Garnitura „Mugur 3“ sau Mugur 4“? Pe care o doriți. IPROFIL-Constanța vă satisface orice cerere!

★

Pe terasă sau balcon, garnitura „Mona“. E o prezență preferabilă!

★

Cînd vizitatorii vă laudă mobila nu uitați să amintiți: Provine de la IPROFIL-Constanța. O întreprindere nouă, cu produse noi, moderne, pentru gusturile tuturor.

IPROFIL-Constanța garantează calitatea produselor sale!

Ioan SOCACIU

PROFESOR DE ECONOMIE POLITICĂ

IOAN SOCACIU (1845 1917), născut în comuna Mundra, din apropierea Făgăraşului, după ce şi-a terminat studiile elementare şi stagiul militar, între anii 1871—1875 a urmat teologia şi facultatea juridică din Sibiu; după 1875 a frecventat cursurile facultăţii de filozofie din Viena. Intre anii 1880 şi 1917 a fost profesor la Şcoala comercială românească din Braşov unde a predat disciplinele : „Economia Naţională", „Dreptul cambial şi comercial", „Corespondenţa comercială" şi „Geografia". Din lucrările mai importante amintim : „Manual de drept cambial" — 1894, „Cauzele rentei", publicată în „Compasul Român" din 1898 ; „Idei fundamentale în economia politică şi o nouă teorie sociologică" — 1899; „Manual de economie naţională".

Din studierea manualelor şi lucrărilor lui Ioan Socaciu reiese multitudinea de cunoştinţe economice pe care le poseda, cunoaşterea operelor multor economişti de prestigiu anteriori, inclusiv a celor mai importante lucrări ale lui K. Marx şi Fr. Engels, din care uneori cita şi pe care s-a străduit să le transmită şi elevilor săi, în cele patru decenii cît a fost profesor.

Adresîndu-se elevilor unei şcoli medii, manualele lui I. Socaciu abordau o tematică foarte largă. Spre deosebire de alţi propagatori ai cunoştinţelor economice din Transilvania ca : George Bariţiu, Ioan Roman, Bartolomeu Baiulescu, Nicolae Cristea etc. care şi-au pus ca scop să sprijine, în mod practic, dezvoltarea diferitelor activităţi în economie, industrie, agricultură, transporturi, bănci etc., subordonînd deci teoria economică acestor interese ale burgheziei române, I. Socaciu şi-a propus să expună cunoştinţele economice, în mod sistematic, în manuale sau de la catedră. A abordat aceste probleme din punct de vedere pedagogic.

Meritul incontestabil al lui I. Socaciu l-a constituit elaborarea primului manual modern de economie politică în limba română, pentru uz şcolar, în Transilvania. Deşi se poate spune că profesorul braşovean a fost, în principal, un sistematizator al cunoştinţelor de economie politică elaborate pînă în timpul său, totuşi în unele probleme şi-a spus propriul cuvînt, a criticat unele laturi slabe ale economiei politice clasice burgheze, unele lipsuri ale şcolii istorice din Germania etc. Semnificativă, în acest sens, este lucrarea : „Idei fundamentale în economia politică şi o nouă teorie sociologică". În introducerea acestei lucrări, I. Socaciu scria : „...**prin o teorie proprie am încercat să scot la iveală adevăratele elemente constitutive ale vieţii deosebite omeneşti, să stabilesc legea fundamentală, în puterea căreia se mişcă viaţa omenească, şi să explic natura fenomenelor şi a legilor sociale, tot chestiuni grele, nelimpezite încă de ştiinţă pînă acum**".

Spre deosebire de alte ştiinţe care au ca obiect lumea fizică, economia politică — susţinea I. Socaciu — are ca obiect un anumit grup de fenomene sociale. Fenomenele sociale constau din raporturi în care se găsesc oamenii unii cu alţii, raporturi care se nasc prin conlucrarea mai multora, a unei mulţimi de oameni. Economia politică „**se ocupă cu fenomenele economice după cum acestea sînt, se nasc şi decurg între şi prin conlucrarea unei mulţimi de oameni adică în societatea omenească, la naţiuni şi popoare organizate ca stat**".

Ca şi reprezentanţii şcolii istorice din Germania, I. Socaciu a operat adesea cu noţiunea de „economie naţională" în sensul de „organism alcătuit în timp şi spaţiu de unităţile economice ale unui popor organizat ca stat". Dar I. Socaciu n-a redus obiectul economiei politice la studierea doar a unor „economii naţionale" separate, cum recomandau majoritatea reprezentanţilor şcolii istorice germane. El recunoştea existenţa unor legităţi economice care acţionează în diferite economii. Două căi, două metode principale, spunea I. Socaciu, are ştiinţa : „inducţiunea şi deducţiunea". Cu ajutorul acestor metode, economia politică trebuie să scoată la iveală legile generale ale economiei, indiferent de ţara la care se referă. Indiferent de metoda aplicată, economia politică trebuie să studieze atît caracterul tipic relativ cît şi cel individual al fenomenelor vieţii economice. Ţinînd seama de ceea ce este specific în economia unei ţări şi unei perioade istorice date, economia politică trebuie să studieze legile generale ale economiei atît în spaţiu cît şi în succesiunea lor istorică, să studieze ceea ce este tipic şi trainic în fenomen.

Dar I. Socaciu s-a alăturat istorismului vulgar, concepţiei celor mai mulţi reprezentanţi ai şcolii istorice din Germania, care susţineau că societatea omenească a trecut prin următoarele stadii de dezvoltare : A. Tipul economiei domestice închisă ; B — Tipul economiei autonome orăşeneşti teritoriale ; C — Tipul economiei naţionale.

În această schemă a dezvoltării societăţii omeneşti este eliminat elementul hotărîtor în aprecierea stadiilor de dezvoltare a societăţii : nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie şi caracterul relaţiilor de producţie, natura lor deosebită în diferite formaţiuni social-economice. Criteriul principal după care sînt prezentate schimbările sociale este acela al transformărilor din sfera schimbului, minimalizîndu-se astfel rolul, de fapt hotărîtor, al celor din domeniul producţiei materiale.

În interpretarea diferitelor categorii economice : valoare, preţ, muncă productivă, etc., I. Socaciu a rămas tributar, în multe privinţe, economiei politice vulgare, avînd doar meritul de a fi expus, în mod sistematic, aceste cunoştinţe şi a le fi pus la îndemîna unui public larg, stimulînd prin aceasta interesul pentru ştiinţa economiei politice. Dar, I. Socaciu a reuşit uneori să explice corect unele categorii, procese şi fenomene economice cum sînt de exemplu : caracterul obiectiv al legilor economice, consecinţele negative ale concurenţei capitaliste şi exploatării muncii salariate, ale crizelor economice, ale aplicării capitaliste a maşinilor etc.

I. Socaciu a făcut parte din rîndurile acelor ideologi burghezi, oameni de ştiinţă şi cultură care, făcînd cunoştinţă cu unele lucrări şi teze ale marxismului, deşi nu le-a aprobat şi însuşit în totalitate, n-au luat o atitudine de respingere brutală. Cucerit de puternica argumentare a învăţăturii marxiste, economistul român a adus adesea, pentru susţinerea unor teze teoretice, argumente din lucrările originale sau prelucrările operelor lui K. Marx. Astfel într-un studiu scris în 1898 despre teoria rentei diferenţiale şi a rentei de monopol, I. Socaciu considera — pe drept cuvînt — că cele mai plauzibile argumente în domeniul acestei teorii le-a adus K. Marx. „Renta diferenţială — cita el pe Marx în traducere proprie — nu are nici o influenţă asupra preţului, acesta se naşte după legile generale ale valorii... La renta de monopol nu munca scumpeşte marfa ci monopolul însăşi". Din citat reiese că profesorul român a înţeles în esenţă teoria rentei diferenţiale şi a rentei de monopol. Acelaşi lucru se poate spune şi cu privire la deosebirea pe care o face între diviziunea muncii manufacturiere şi cea socială pentru explicarea căreia el a apelat tot la teza lui Marx.

În lucrarea „Idei fundamentale în economia politică şi o nouă teorie sociologică" profesorul braşovean a făcut o încercare de explicare a marxismului. Marx, susţinea Ion Socaciu, face parte din categoria socialiştilor care au creat socialismul ştiinţific, neînţelegînd că Marx nu este unul din creatorii socialismului ştiinţific, ci însuşi creatorul acestuia împreună cu Engels. „**Aceşti socialişti** — susţinea I. Socaciu — cu privire la reprezentanţii socialismului ştiinţific — **sînt de mai mare gravitate ştiinţifică, nu numai în ceea ce priveşte critica ce o fac şcoalei liberale şi reforma socială ce o propun, ci şi din punct de vedere al influenţei ce au asupra dezvoltării ştiinţei şi presei economice, politice ...Critica ce o fac cei mai însemnaţi dintre aceşti socialişti şcoalei liberale individualistice respective britanice şi ordinii sociale de azi culminează în aceea că, se arată în mod evident cum că instituţia proprietăţii private, întrucît se referă la mijloacele de producţie (pămînt şi capital), favorizează peste măsură pe proprietari, capitalişti şi întreprinzători, în dauna mai ales a muncitorilor salariaţi care, din această cauză sînt apăsaţi şi pe nedrept formează clasa de suferinţă a poporaţiunii. Pentru ca să se delăture acest rău — zic ei — e de lipsă ca să se înceteze separarea capitalului de muncă, să nu mai fie deosebire între întreprinzător şi muncitor, ceea ce numai aşa se poate realiza dacă mijloacele de producţie vor deveni avere comună**".

Spre deosebire de mulţi economişti vulgari din apusul Europei, care identificau naţionalizarea principalelor mijloace de producţie cu lichidarea proprietăţii ca atare, economistul român arăta că socialiştii urmăresc numai lichidarea proprietăţii obţinută prin exploatare şi nu a celei obţinute prin muncă.

Datorită dominaţiei pro-

Toader IONESCU
Cluj

(Continuare în pag. 15)

Cornel DIACONOVICI

PROMOTOR AL SISTEMULUI DE CREDIT ŞI FONDATOR AL „REVISTEI ECONOMICE"

Cornel Diaconovici s-a născut la Bocşa-Montană, judeţul Caraş, în februarie 1859. Studiile elementare le-a urmat la Reşiţa, iar cele secundare la Lugoj şi Timişoara. La Oradea şi apoi la Budapesta, a urmat dreptul, susţinînd, în 1883, doctoratul cu teza „Despre apărarea îndreptăţită".

Incă din timpul studenţiei a colaborat la mai multe ziare române, germane şi maghiare, publicînd materiale cu caracter literar, ştiinţific, cultural etc. În 1884 a devenit directorul ziarului „Viitorul", care apărea la Budapesta, iar un an mai tîrziu a întemeiat revista politică în limba germană „Românische Revue" mai tîrziu „Romanische Jahrbücher" pe care a condus-o timp de 10 ani. Scopul revistei — după cum se arată în primul număr — era să facă cunoscută străinătăţii situaţia politică, socială, culturală şi economică a românilor.

In perioada anterioară memorandumului din 1892, a constituit, împreună cu V. Babeş, E. Ungureanu, Al. Mocioni şi alţii, un comitet de propagandă pentru străinătate, publicînd în ziarul francez „l'Europe" din Paris, materiale cu privire la situaţia românilor din Transilvania.

În 1894 a condus ziarul „Dreptatea" din Timişoara, iar între 1896 şi 1906, a deţinut funcţia de prim secretar al Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român şi prim redactor al revistei „Transilvania" editată de Astra.

Din însărcinarea Asociaţiunii a coordonat, în calitate de redactor principal, elaborarea Enciclopediei Române, lucrare în trei volume, apărută între 1898 şi 1904. Enciclopedia, prima lucrare de acest gen în limba română, cuprinde circa 40 000 de articole, scrise de peste 200 de colaboratori.

Din 1890, în calitate de secretar şi apoi de director supleant la banca Albina din Sibiu, a iniţiat conferinţele băncilor româneşti din Transilvania, în scopul adoptării unor măsuri administrative care să ducă la unitatea lor.

În 1899, din însărcinarea Delegaţiei Băncilor Române, a înfiinţat Revista economică, **prima publicaţie din Transilvania în limba română, specializată în problemele financiar-economice, pe care a condus-o pînă în octombrie 1906. De la această dată a plecat la Bucureşti, unde a înfiinţat** Banca Carpaţilor, **în scopul stabilirii unor legături financiare, directe, între Transilvania, România şi „Muntele de pietate" (Casă de credit pe gaj). După primul război mondial, s-a stabilit la Timişoara şi apoi la Reşiţa.**

Cornel Diaconovici a fost una dintre personalităţile de seamă ale vieţii economice şi culturale a românilor din Transilvania dinainte de unirea acesteia cu România. Avînd o temeinică pregătire teoretică, mult spirit de pătrundere a problemelor economico-financiare, un simţ practic deosebit şi o mare putere organizatorică, el şi-a adus din plin aportul — timp de peste două decenii — la dezvoltarea şi modernizarea sistemului bancar din Transilvania.

Pornind de la cunoaşterea realităţilor, ca şi ceilalţi gînditori ai vremii, el a subliniat situaţia grea a românilor din Transilvania şi a insistat asupra măsurilor ce trebuie luate pentru rezolvarea acestei probleme. Fiind convins că de modul în care se lichidează înapoierea economică depind perspectivele dezvoltării viitoare, a căutat să adopte la condiţiile economice concrete din Transilvania, teoria şi practica economiei politice capitaliste, cu circulaţie la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. În acest cadru, el a acordat un rol deosebit sistemului de credit.

Prin numeroase studii şi materiale, publicate în ziarele şi revistele vremii, ca : *Dreptatea, Transilvania, Revista economică* etc., începînd din ultimul deceniu al veacului trecut, a demonstrat necesitatea organizării băncilor şi a sistemului financiar, pe baze moderne, la cel mai înalt nivel de dezvoltare atins pînă atunci. In acest scop, el a întocmit un program de reorganizare a instituţiilor româneşti de credit, în funcţie de stadiul de dezvoltare a băncilor, ca şi de cerinţele şi posibilităţile reale din Transilvania. Acest program, publicat iniţial sub forma unui ciclu de articole în **Revista economică**, a constituit fundamentul lucrării sale **„Problemele reformei băncilor"**, apărută în 1901, iar ideile susţinute baza dezbaterilor şi preocupărilor conferinţelor băncilor româneşti din Transilvania.

Băncile — în concepţia sa — aveau „chemarea specială de a ne emancipa de sub jugul capitalului străin, de a ne asigura independenţa economică" în scopul „îmbunătăţirii stării economice a poporului nostru".

Această idee a călăuzit permanent activitatea lui Cornel Diaconovici. După aproape un deceniu de experienţă, făcînd un scurt bilanţ al realizărilor, în articolul intitulat „Două probleme pentru băncile noastre" el arăta: „Nu mai încape nicio îndoială că motivul principal care ne-a determinat să înfiinţăm bănci româneşti, a fost şi trebuie să fie şi în viitor : îmbunătăţirea stării economice a poporului nostru".

Referindu-se la rolul cultural al băncilor, Cornel Diaconovici spunea : „Noi sintem de credinţă că băncile noastre îndată ce s-ar decide pentru noua direcţie în politica de bancă, paralel cu creditul ieftin, vor fi chemate să iniţieze, ori să ia sub protectoratul lor o mişcare mai intensivă şi sistematică pentru a lumina mintea poporului nostru...".

Misiunea culturală a băncilor, Cornel Diaconovici o vedea îndeplinită de „oameni pricepuţi şi bine pregătiţi" care „la timp potrivit să cutreiere ţinuturile din raionul lor de activitate, învăţînd şi luminînd poporul, cu cuvîntul asupra marii chestiuni a creditului şi întrebuinţării lui... În acţiunea lor — n-ar trebui să se mărginească numai la rolul de propovăduitori cu cuvîntul ai învăţămintelor despre credit şi însemnătatea lui. Ar trebui să se transpună pe terenul faptelor. Ar trebui luat comună cu comună... cu întreg poporul să se discute şi să se studieze chestiunile de interes economic. Îmbunătăţirile ce se pot face în singuraticele economii şi dacă piedicile sînt lipsa de bani, ar trebui oferit credit şi pe lîngă credit şi sfaturi şi îndrumări folositoare".

În numeroase articole publicate, ca şi în rapoartele prezentate conferinţei băncilor, el arata că rolul băncilor în dezvoltarea economiei, trebuie mărit. Pentru a veni în ajutorul populaţiei, pe lîngă creditele pe care le acordau, ele trebuiau să creeze şi noi surse de cîştig. Pentru aceasta, era necesar — spunea el — ca băncile să înfiinţeze întreprinderi agricole, industriale şi comerciale, puterea lor economică trebuia să crească la fel ca şi independenţa financiară. Or, după părerea sa, aceste realizări nu se puteau obţine decît prin **concentrarea băncilor**, prin **organizarea lor internă** pe baze unitare şi prin mărirea mobilităţii capitalului.

Călăuzit de această idee a eficienţei, el insista asupra necesităţii acordării de credite **numai în scopuri productive**, şi nicidecum în scopuri de consum. „Ţeranul român — spunea el — trebuie ferit de creditul consumtiv ; adică cînd împrumută cineva pentru a-şi îndeplini vreo trebuinţă de lux. Astfel de credit, nu numai că este periculos, dar aduce cu timpul pe bietul ţeran la sapă de lemn. În contrast cu creditul consumtiv, stă creditul productiv (de ex. cînd împrumută un ţeran pentru a-şi perfecţiona economia, pentru a cumpăra pămînt sau vite etc.). Acest fel de credit aduce cu sine fructele cele mai binefăcătoare".

Numeroasele materiale publicate de către Cornel Diaconovici, pe probleme de organizare şi tehnică bancară, ca şi activitatea desfăşurată în calitate de director al uneia dintre cele mai importante bănci româneşti din Transilvania, **Albina**, demonstrează rolul deosebit, pe care acest pionier al organizării băncilor, l-a avut în dezvoltarea — pe baze capitaliste — a sistemului românesc de credit din Transilvania.

Deşi la baza tuturor manifestărilor sale teoretice şi practice a stat o concepţie burgheză, animat de un puternic patriotism, el a căutat să imprime sistemului nostru bancar din Transilvania, în perioada de început, rolul şi funcţiile unui instrument activ al dezvoltării producţiei materiale, al apărării intereselor poporului român, în faţa capitalului străin, şi al sprijinirii — mai ales a ţăranilor — în dezvoltarea gospodăriei lor.

Constanţa BOGDAN
Cercetător principal
I.C.E.

FIȘE

■ După „Lé defi americain" a lui J. J. Servan-Schreiber, apărută cu doi ani în urmă, numărul celor care abordează problema decalajului tehnologic, a crescut prin apariția recentă a cărții lui Pierre Vellas — „L'Europe face à la revolution technologique americaine". (Paris, Dunod, 1969).

Formulînd o replică la „provocarea americană", autorul explică, în primul capitol al lucrării sale natura și cauzele acestui „colonialism tehnologic", care este superioritatea SUA față de țările Europei occidentale în domeniul tehnologic și în ultimă instanță economic.

În capitolele următoare lucrarea abordează mijloacele posibile de a reduce acest decalaj, de a elimina dominația tehnică și economică a Europei de către SUA.

După părerea autorului nu soluția federalismului, a integrării Europei, ar fi cea mai eficientă pentru atenuarea acestui decalaj cum susține Servan-Schreiber, ci cooperarea economică internațională bilaterală de tipul celei care stă la baza proiectului franco-britanic „Concorde", al cooperării franco-sovietice în domeniul științei, al cooperării în domeniul științei și tehnologiei în cadrul OCDE, etc. Realismul autorului în propunerea unor soluții este și mai evident cu cît el este preocupat de respectarea suveranității naționale, „pentru că statele, statornic atașate prerogativelor suveranității lor, nu pot accepta să și-o limiteze" (p. 182).

Concepția lui Vellas reiese cu pregnanță din lectura celor 9 capitole și îndeosebi a Concluziilor interesante pe care le cuprinde această carte.

■ Obiectivul principal al monografiei acad. M. P. Fedorenko „Despre elaborarea sistemului de functionare optimă a economiei" (O razrabotke sistemî optimalnogo functionirovania ekonomiki) Editura Nauka, Moscova 1968, este desprinderea principalelor direcții și probleme ale optimizării planificării și conducerii economiei naționale. Principiul optimizării este definit în lucrare ca „luarea cu consecvență în seamă a scopului obiectiv al societății și al mijloacelor reale de realizare a acestuia, alegerea planificată a căilor optime de dezvoltare a economiei, pornind de la un criteriu unic de optimizare și de la resursele naturale și de muncă limitate, precum și de la cunoștințele științifico-tehnice. Vorbind de sarcinile științei economice în noile condiții, al cărui rol în conducerea și planificarea economiei crește tot mai mult, autorul subliniază că este necesară elaborarea unui plan de dezvoltare a științei economice în U.R.S.S. care să cuprindă în primul rînd cele mai importante probleme și teme, termenele și forțele care să elaboreze lucrarea „Economia politică a socialismului", inclusiv partea ei centrală : problemele teoretice ale sistemului de funcționare optimă a economiei naționale. Un interes deosebit îl prezintă considerațiile acad. Fedorenko referitoare la insemnătatea metodelor matematice în conducerea economiei și mai ales la bazele sistemului de funcționare optimă a economiei (SFOE).

■ După „Les hommes des temps qui viennent", „Le Capitalisme français" și „Mort de l'entreprise", Pierre Bleton a publicat recent în Editions Ouvrières o altă lucrare intitulată „Les Financiers", a cărei idee centrală este că secretul reușitei în afaceri nu-l constituie banii, ci calitățile cadrelor. Totodată, autorul pledează pentru îndreptarea capitalurilor către industrie, fără de care băncile joacă un rol secundar. „Industriașul — spune Bleton — devine un financiar, dar rămîne în același timp un industrias. Numai industria este un fluviu care are suficientă apă pentru a ajunge pînă la mare. Ceea ce numim financiari nu sînt, cel mai adesea, decît industriașii care au reușit. Industriașii sînt adevărații financiari ai capitalismului". Prin urmare, nu numai în timpurile trecute ale capitalismului, ci și în zilele noastre capitalul industrial are nevoie de susținători și pledoarii !

■ Conturată ca un domeniu special al „sectorului terțiar", activitatea de cansilierat în probleme de conducere a întreprinderilor, constituie în prezent în toate țările puternic industrializate o prezență tot mai activă. Pînă nu de mult, în industria britanică, se arată într-un articol din „Financial Times" din 21 iulie 1969, intitulat **Firmele de consultații în problemele de conducere a întreprinderilor** (Fast, diverse growth in management consultancy), consultantul extern era solicitat de conducerea întreprinderilor doar pentru a rezolva diverse sarcini cu privire la creșterea productivității sau a altor probleme economice. În prezent el este solicitat în probleme de conducere, planificare și strategie a întreprinderii.

Articolul menționează marile avantaje pe care le prezintă folosirea firmelor de consultanți în probleme de conducere a întreprinderilor, mai ales a celor mari și mijlocii, dar și unele neajunsuri ale acesteia (desconspirarea secretului afacerilor, tariful relativ ridicat etc.).

■ „Evoluția cererii interne determină în mare măsură ritmul creșterii economice". Un studiu al acestui raport, atît pe ansamblul O.C.D.E., cît și pe țări, publicat în „L'Observateur de l'O.C.D.E." nr. 41 (1969), pune în evidență unele tendințe care se conturează pînă în 1970, privitoare la ritmul creșterii economice a acestor țări.

În 1969, ca și în 1968, în aproape toate țările O.C.D.E. creșterea puternică a cererii a determinat un ritm puternic de creștere a producției, în afară de S.U.A. și Marea Britanie, unde, guvernul a adoptat unele măsuri prin acordarea de credite speciale.

Ioan SOCACIU

(Urmare din pag. 14)

prietății private. remarca I. Socaciu, **„cei mai tari care nu sînt totdeauna cei mai harnici și cinstiți, ies invingători și delăturînd pe concurenții lor, devin monopoliști, urcă la vînzare prețul mărfurilor și exploatează publicul, iar la cumpărare, din contră, reduc prețul mărfurilor și salariile muncitorilor... Patronii (întreprinzătorii) folosindu-se de poziția mai slabă a muncitorilor la stabilirea salariului îi exploatează... în mod neomenos și nedrept, muncă multă salar mic".** Ca urmare a concurenței, oferta nu poate fi pusă de acord cu cererea, se dezorganizează producția, domină anarhia în întreaga producție și circulatie. **„Această anarhie în producțiune** — scria el — **aduce cu sine adeseori o supraproducțiune, din care urmează căderea repetină a prețurilor și crize economice. Cei loviți de crize sau învinși în lupta de concurență sînt siliți sau să-și sisteze cu totul afacerea sau să o reducă. În ambele cazuri rămîne fără lucru și fără pîine un număr mai mare sau mai mic de muncitori".**

Urmările sociale nefavorabile asupra muncitorilor determinate de existența capitalismului nu-i scapă nici ele lui I. Socaciu. Menite să ducă la creșterea productivității muncii în capitalism, mașinile : „lasă fără lucru și fără pîine... pe acei muncitori a căror muncă se înlocuiește prin mașini". Cererea crescută pentru unele profesiuni noi, ca urmare a aplicării noilor mașini, nu compensează totuși numărul de muncitori aruncați din producție de aplicarea lor.

În lucrările lui se găsesc referiri care arată că socialiștii au dreptate atunci cînd susțin că proprietarii capitalului se îmbogățesc prin exploatarea muncii străine, în timp ce marea masă a populației creeaza plusvaloarea (subliniază că termenul de plusvaloare aparține lui Marx) pentru exploatatori. Ideile lui I. Socaciu cu privire la explicațiile pe care le dă socialismului sau unor categorii ale economiei politice marxiste au fost expuse în fața generațiilor de elevi ai școlii comerciale din Brașov timp de aproape patru decenii, bucurîndu-se de o largă circulație în Transilvania dinaintea unirii cu România.

blocnotes

„ÎNTREPRINDEREA MONDIALIZATĂ" ȘI „CONGLOMERATUL MULTINAȚIONAL" -FORME DE COLABORARE SAU IZVOARE DE CONFLICT ? (II)

De regulă, adepții „intreprinderii mondializate" prezintă promovarea ei drept rezultat natural al dinamicii interne a întreprinderii moderne.

Problema acestei „dinamici interne" a întreprinderii moderne — sau, în termeni clasici, a tendinței spre concentrare a producției și centralizare a capitalului — ar merita o dezbatere analitică mai amplă. Ar pleda în favoarea unei atari dezbateri :

— necesitatea eliminării pînă la capăt a confuziilor terminologice care mai apar uneori, chiar în lucrări altminteri respectabile, între întreprindere ca entitate **economică** și persoană **juridică**, pe de o parte, și unitatea de **producție**, pe de altă parte ;

— cerința unei delimitări mai nuanțate a elementelor și sferelor de superioritate dintre marea, mijlocia și mica producție, în funcție de natura și obiectul procesului de producție, de condițiile social-economice în care se desfășoară, de implicațiile progresului tehnic contemporan asupra activității economice a întreprinderii, problemă mult mai complexă și mai contradictorie decît apare în optica uniformizatoare a unor teze enunțate nu rareori cu ton sentențios ;

— căutarea căilor și criteriilor optime de unire a diferite unități de producție în întreprinderi mari capabile să cumuleze avantajele unei superiorități de potențial productiv, științific-tehnic și financiar, cu capacitatea adaptării elastice la condițiile mereu noi pe care le impune dinamismul economic contemporan.

Independent de concluziile la care ar duce o asemenea dezbatere, mi se pare evident că rațiunea ultimă a „intreprinderii mondializate" trebuie găsită însă în altă parte decît în factorii interni ai autodezvoltării ei.

În fața ipocriziei teoretice cu care se încearcă uneori „abstractizarea" unor interese concrete și imediate, prefer sinceritatea cinică a reprezentantului unei „întreprinderi mondializate" care punea pe prim plan **rațiunile externe** ale dezvoltării acesteia. Și avea ceva experiență interlocutorul meu. Din numărul total al salariaților intreprinderii în numele căreia îmi vorbea, numai 36% lucrau în unitățile din țara de origine a capitalului, acolo unde se aflau firele de conducere „mondializată" și se adunau pînă la urmă profiturile ; restul de 64% lucrau la „filialele", „fiicele" și „surorile mai mici" situate în diferite țări din Europa, America de Nord, America Latină, Africa și Asia.

— Nu cumva e prea largă aria geografică a întreprinderii dv. ? Nu vă sînt cumva prea împrăștiate unitățile ? Nu se pun astfel probleme de conducere și coordonare prea complicate ; nu devine „sistemul" prea greoi, în contradicție cu cerințele „dinamicii adaptării" de la care a pornit discuția ? Fuga de limitele intreprinderii localizată — național nu vă duce ea oare la polul opus, bîntuit de dificultăți care sînt de altă natură, dar nu sînt mai puțin importante ?

Partenerul meu de discuție nu a negat nici una din aceste probleme. Mi-a enumerat chiar unele suplimentare și n-a insistat prea mult asupra soluțiilor de „management" adoptate.

A evocat însă considerente „în contrapartidă" :

— necesitatea de a ocoli barierele vamale ridicate de diferite țări în calea exportului produselor din „țara-mamă", prin implantarea unor unități de producție în spatele și înlăuntrul respectivelor bariere ;

— posibilitatea de a folosi anumite facilități fiscale, de credit etc., create în țările respective cu scopul stimulării producției industriale locale ;

— diferențele de costuri realizate ca urmare a diferențelor existente în nivelul prețului forței de muncă ;

— avantajele care decurg din transportarea tehnologiei la locul unde se află materiile prime ce urmează a fi prelucrate în raport cu cheltuielile pe care le implică transportul materiei prime spre a fi transformată în țară de origine a capitalului.

Nu lungesc lista argumentelor invocate deoarece nu mi se păreau a aduce elemente cu adevărat noi într-o discuție foarte veche.

Nici seria avantajelor care decurg pentru țările-gazdă nu mi-au făcut impresia că ar putea fi de natură să revoluționeze gîndirea economică în problemă.

Zilele trecute, ministrul bolivian al planificării motivînd naționalizarea proprietăților pe care le deținea în țara sa o asemenea întreprindere „mondializată" se referea la faptul că aceasta „încerca să se transforme într-un superstat".

S-ar putea, firește, observa că nici acest argument nu aduce elemente inedite în dezbatere.

Adevărat. Dar, din moment ce atît argumentele unei părți, cît și ale celeilalte se dovedesc tot atît de vechi ca și tendința de a stoarce profituri prin transgresarea granițelor naționale, la ce bun să mai discutăm despre „intreprinderea mondializată" sau „conglomeratul multinațional" ca expresii ale unei cerințe noi, a actualei revoluții științifico-tehnice ?

Mi se pare mult mai realist punctul de vedere din care aborda de curînd problema prof. Jack N. Behrman de la Universitatea din Carolina de Nord (S.U.A.), într-un studiu intitulat „Corporații multinaționale, interese transnaționale și suveranitate națională" („Columbia Journal of World Business", martie-aprilie 1969).

Prof. Behrman pornește de la constatarea că între diferitele forme de corporații multinaționale și suveranitatea națională există un conflict fundamental. Acest conflict potențial decurge din întreprindere însăși. Folosirea intreprinderii de către guvernul „de acasă" prin controlul său asupra companiei-mamă permite ca guvernul respectiv să se amestece în treburile altuia, ale guvernului „gazdă".

Singurul lucru care ar fi de adăugat privește numai faptul că rolul crescînd pe care îl are statul modern în orientarea întregii activități economice naționale face ca acest „conflict potențial" să fie cu mult mai exploziv decît în perioada, să spunem, „liberei concurențe" a intreprinderilor. Cu cît statul are un rol mai activ în dezvoltarea economică, cu atît crește și forța explozivă a „conflictului potențial" pe care-l poartă cu sine intreprinderea transnațională. Acesta mi se pare a fi, în fond, elementul suplimentar pe care condiția modernă a dezvoltării economice îl aduce în problemă.

Pornind de la tezele amintite, prof. Behrman schițează elementele care ar putea, după părerea sa, să clarifice problema și să aducă o mai bună înțelegere a **conflictului.**

Să ne oprim însă aici spre a constata că încet-încet, prin forța lucrurilor, „intreprinderea mondializată", „corporația" sau „conglomeratul multinațional" mută dezbaterea de pe planul tipologiei formelor de promovare a cooperării economice internaționale, pe planul tipologiei conflictelor internaționale. Ca și cînd în omenire nu ar exista și fără ele, destule izvoare de conflicte interstatale. Ca și cînd imaginația omului ar fi condamnată să înmulțească aceste izvoare. Ca și cînd ea n-ar fi capabilă să conceapă forme de cooperare care să reflecte năzuințele fiecărui popor spre progres, cerințele unei armonizări a intereselor în vederea depășirii în comun a greutăților cu care omenirea este confruntată, în condițiile în care lumea noastră devine într-adevăr mereu mai mică, dar în care fiecare dorește să rămînă totuși gospodarul propriului său prezent și viitor.

Costin MURGESCU

SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI PLANIFICAREA ECONOMICĂ

Între 22 septembrie și 7 octombrie a avut loc la București Seminarul Internațional, organizat de O.N.U. în colaborare cu guvernul român, cu tema „Rolul sistematizării în dezvoltarea teritorială —națională, zonală, urbană și rurală". La lucrări au participat aproape 100 de delegați, consultanți, observatori și invitați din 37 de țări. Ne-am adresat prof. arh. GUSTAV GUSTI, codirector al seminarului, care a condus lucrările din partea României, și arh. EVNER ERGUN (Turcia), secretar tehnic al seminarului, cu rugămintea de a ne vorbi despre principalele concluzii care s-au desprins din dezbateri.

arhitect Evner ERGUN

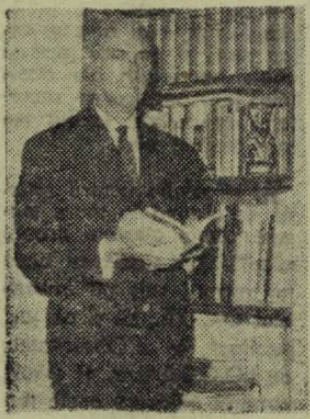

prof. arhitect Gustav GUSTI

— Aș remarca în primul rînd, *ne-a declarat* arh. **E. ERGUN**, că seminarul a fost foarte reușit întrunirea laolaltă a unor experți din numeroase țări, care au discutat cu colegii români problemele sistematizării în contextul procesului de dezvoltare, a fost deosebit de folositoare. A reieșit că există o înțelegere crescîndă a utilității planificării teritoriale la nivel național, la nivel regional și local. Experiența română în acest domeniu ne-a impresionat, așa că este pozitiv faptul că seminarul s-a ținut la București.

O corelare indispensabilă

În ce privește ideile principale asupra cărora participanții au fost de acord aș menționa în primul rînd aceea că sistematizarea teritorială nu poate fi o formă de sine stătătoare a planificării, ci este o parte integrantă a procesului global de planificare a dezvoltării. În acest sens a reieșit că este indispensabilă corelarea planificării teritoriale cu cea economică. Orice decizie economică adoptată la nivel național, regional sau local are consecințe teritoriale foarte importante și dacă avem în vedere aceste consecințe de la început, atunci putem obține rezultate mult mai bune. Creind un mediu de viață mai favorabil, contribuim la realizarea obiectivului dezvoltării globale.

— Cum vedeți rolul planului național în realizarea acestui obiectiv ?

— Consider planificarea un proces continuu, care începe la nivelul național și care include fără îndoială nivelul regional și local. Chiar dacă nu există un plan național, este necesar să existe o politică națională pentru dezvoltare, care să îndrume activitățile regionale și locale. Planul național de dezvoltare este un instrument extrem de util în special pentru țările în curs de dezvoltare.

— Există o metodologie de sistematizare valabilă pentru toate țările, sau ar fi utilă elaborarea unei asemenea metodologii ? Se ocupă O.N.U. de această problemă ?

— În fiecare țară există condiții diferite, dar este util ca metodele folosite să fie reciproc cunoscute. Ar fi însă greu să elaborăm o metodologie unică. Ca și planificarea economică și socială, planificarea teritorială este strîns legată de condițiile specifice, de structura economică și socială a țării, astfel încît metodologia generală utilizată într-o țară nu ar putea fi aplicată în alte țări. Totuși, metodele tehnice ale sistematizării, ca și ale altor forme de planificare, trebuie cunoscute. O.N.U. are de jucat un rol important în atingerea acestui obiectiv De altfel, una din activitățile majore ale Națiunilor Unite este de a facilita schimbul de idei între țări și de a furniza literatură în acest domeniu.

Obiective comune și obiective specifice

— Care ar fi principalele obiective ale sistematizării ?

— Obiectivul general este același în țările dezvoltate ca și în cele în curs de dezvoltare: de a crea un mediu de viață care să satisfacă cerințele sociale și să ofere un cadru favorabil pentru dezvoltarea economică. Acesta este un obiectiv comun în toată lumea. Dar, desigur, în țările în curs de dezvoltare importanța planificării teritoriale nu ține numai de îndrumarea activităților de planificare existente, ci și de construirea unei structuri generale pentru aceste activități și identificarea resurselor. De aceea, consider că rolul promotor al sistematizării este cu mult mai mare în aceste țări.

— Oare sistematizarea economică, socială și teritorială trebuie planificate simultan ?

— După părerea mea unele aspecte ale planificării economice, sociale sau teritoriale pot fi efectuate separat, altele nu. Planificarea macroeconomică poate fi realizată fără să atingă neapărat și sfera teritorială. Lucrul important însă este identificarea consecințelor teritoriale ale planificării economice și sociale. Aceasta nu implică neapărat existența unui plan național de sistematizare, dar implică neapărat conștiința dimensiunii teritoriale a planificării economice sau sociale. În orice caz, pot fi foarte utile planuri naționale de sistematizare, indicînd potențialul de dezvoltare al diverselor regiuni, legătura între diverse centre urbane, pentru a alege o strategie corectă a dezvoltării naționale. Sistematizarea trebuie să fie subordonată obținerii efectului dorit în planificarea economică și socială.

Pînă unde să meargă urbanizarea ?

— În prezent se discută mult despre urbanizare. Unii subliniază avantajele sale economice și culturale, alții, dimpotrivă, socotesc că ea aduce cu sine grave tare sociale. Se atrage, de exemplu, atenția asupra apariției unor zone urbane pe întinderi uriașe, cum ar fi aceea dintre Boston și Washington. Care credeți că va fi direcția în care vor evolua lucrurile ?

— Procesul urbanizării este inevitabil. Nu trebuie să ne îngrijorăm sau să încercăm să-l oprim. Fără îndoială că urbanizarea are laturi pozitive. Concentrarea prezintă avantaje economice legate de dimensiune, pe cînd dispersarea industriei este dezavantajoasă. În același timp, viața citadină oferă multe satisfacții sociale și culturale. V-ați referit la zona urbană de pe coasta de est a Statelor Unite. Pînă unde să meargă urbanizarea ? Desigur, întrebarea este pertinentă. Multe depind de alocarea resurselor în anumite scopuri. Dacă, de exemplu, avem nevoie de spații de recreare sau de anumite facilități de transport, ele pot fi furnizate. Satisfacția generală pe care o poate oferi viața este lucrul cel mai important. Dacă aceasta poate fi obținută mai mult într-o zonă metropolitană, nu are rost să ne îngrijoreze dimensiunile ei.

★

— Dezbaterile seminarului desfășurat în țara noastră sub egida O.N.U., arată **prof. arh. Gustav Gusti**, au contribuit la elucidarea unor probleme-cheie. Ele s-au referit atît la sistematizarea teritoriului mare, teritoriului regional cum este denumit pe plan internațional, cît și la legătura între această activitate și planificarea economică, apoi la sistematizarea la nivel urban și, în sfîrșit, la organizarea satelor sau sistematizarea la nivelul localităților rurale.

Pentru fiecare din tezele prezentate seminarul a elaborat concluzii și propuneri. Totalitatea lor a constituit așa-numitul protocol final ce a fost preluat de aparatul Națiunilor Unite, constituind pentru viitor un instrument de lucru.

Rolul de dirijor

Printre tezele care au fost introduse în acest protocol și din care multe au oglindit concluziile experienței noastre, a fost, în primul rînd, legătura nemijlocită care trebuie să existe între planificarea economică și planificarea teritoriului la toate treptele. A reieșit că există sectoare care se interferează, altele care se condiționează reciproc. Este necesar să se asigure permanent o pendulare de idei între cele două mari sectoare care se interferează. Noi încercăm să investigăm potențialul teritoriului și să sugerăm soluții, în diverse variante, urmînd ca optimizarea și deci selectarea variantelor să fie stabilită de către planificarea economică, care le analizează și în lumina necesităților și posibilităților pe o perspectivă îndelungată. În această cooperare **în final sistematizarea teritorială trebuie să fie subordonată planificării economice**, care este **instrumentul major** de coordonare a dezvoltării complexe a unei țări. Ea are rolul de dirijor în această orchestră în care, pe lîngă noi teritorialiștii, intră și alte sectoare legate de activitatea umană.

Viitorul imediat și viitorul îndepărtat

O a doua concluzie este că dacă trebuie să ne preocupe planificarea acțiunilor de sistematizare a teritoriului pentru etapa imediat următoare, trebuie de asemenea să ținem seama de faptul că dezvoltarea științei și tehnicii pe plan mondial are loc în asemenea salturi colosale încît este probabil că peste un număr de ani va trebui să facem față unor modificări poate doar intuite astăzi.

Probleme deosebite le ridică faptul că structura materialelor pe care le folosim pentru construcții — betonul armat, oțelul ș.a.m.d. — este extrem de rezistentă, are o amortizare lentă în comparație cu materialele folosite cu cîteva decenii în urmă. Trebuie să planificăm amortizarea fizică a construcțiilor astfel încît să putem asigura o echilibrare între uzura fizică și uzura morală. Altfel, peste un număr de ani ne-am putea găsi în fața unor obiecte neuzate fizic, dar uzate într-o asemenea măsură din punct de vedere moral încît ele ar crea chiar piedici în dezvoltarea societății.

Voi da un singur exemplu. Dacă noi vom construi șosele numai în funcție de nevoile mișcării motorizate de astăzi și nu am ține seama de circulația viitoare, ar exista riscul ca peste 10—15 ani, adică mult mai repede decît s-ar putea vorbi de uzura fizică a echipamentului, să nu mai putem asigura circulația normală a vehiculelor. Totodată menționez ferm că trebuie să găsim soluții elastice sau rezervații corespunzătoare de teren pentru a putea cuprinde în timp nevoile în continuă dezvoltare, ferindu-ne să învestim astăzi sume importante pentru nevoile viitorului.

O viziune globală

Din cele de mai sus reiese o a treia concluzie: trebuie să asigurăm contactul cu cît mai multe discipline, care se ocupă nu numai de structura construcțiilor, ci în general de viața societății — de cultură, igienă, educație, timp liber — pentru a intui direcțiile dezvoltării probabile a societății. Sînt necesare formațiuni de lucru mari, multidisciplinare, în care sectorul nostru are o poziție de cuprindere sintetică, de îndrumare, cot la cot cu planificatorul economic care trebuie să stabilească etapele posibile, probabile și salturile calitative pe care le putem face.

— Este vorba probabil de îmbinarea eficienței economice cu cea socială ?

— Într-adevăr.

De exemplu, s-au ivit cazuri cînd s-au construit școli în localități rurale fără a lua în considerație fluxul permanent spre oraș care are loc în procesul industrializării. Drept rezultat școala exista dar nu existau copii care să învețe acolo. Eficiența economică și cea socială nu coincid întotdeauna, dar ele nu pot fi considerate separat. Statul nostru, care duce o politică economică de perspectivă, are întotdeauna în prim plan eficiența socială. În seminar am reușit să înregistrăm necesitatea corelării între eficiența economică și cea socială.

O altă concluzie care s-a desprins din lucrări, de asemenea derivată din practica noastră, a fost aceea că nu se mai poate discuta despre dezvoltarea unui oraș ca organism de sine stătător, exclusiv în limitele lui admise. Orașul reprezintă locul în care se polarizează potențialul teritoriului și populația. Deci trebuie să cunoaștem poziția lui în regiune, relațiile cu întregul teritoriu aferent, prin regiune înțelegînd acea unitate economico-geografică căreia i se poate asigura o relativă unitate pe linie de producție și de viață socială. Există o intercondiționare între parte și tot, între oraș și regiune, dar în această intercondiționare totul are un rol hotărîtor.

Locul electronicii

— Avînd în vedere multiplele aspecte ce trebuiesc luate în considerație în sistematizare, este prevăzută folosirea electronicii ?

— Da, a reieșit de multă vreme că problematica, în complexitatea ei multidisciplinară, cînd este nevoie să se optimizeze nenumărate variante bazate pe subvariante ale fiecărei discipline, atinge proporții cărora creierul omenesc nu mai poate să le facă față. Din această cauză se încearcă să se exprime în limbaj matematic problemele structurale și social-economice. Intuim valoarea acestui instrument dar încă nu știm să grăim în limbajul lui. Am ajuns la concluzia că noi, sistematizatorii, trebuie să învățăm să folosim un limbaj matematic, iar matematicienii trebuie să poată înțelege limbajul sistematizatorilor. În orice caz, în seminar s-a ajuns la concluzia că mașinile electronice vor fi **auxiliare** prețioase ale noastre, dar nicidecum obiective. Întîi trebuie să asigurăm baza problematică și abia mai apoi pe cea electronică.

Seminarul s-a desfășurat în condiții foarte bune, afirmă în încheiere prof. arh. Gusti. S-au făcut aprecieri laudative la adresa țării noastre de către reprezentanții O.N.U. și oaspeții noștri. Am putut verifica nivelul la care am ajuns în cunoștințele și practica noastră urbanistică. Trebuie să spunem fără falsă modestie că sîntem la un nivel echivalent cu țările avansate. De asemenea, seminarul a dovedit încă o dată importanța capitală a sistematizării teritoriale în condițiile dezvoltării complexe a contemporaneității. S-a dovedit că nu poate fi gîndită dezvoltarea complexă a unei țări, a unei economii, fără sprijinul sistematizării.

Pagină realizată de Irina VIANU

DOCUMENTAR

FORME ȘI MIJLOACE DE PROMOVARE A EXPORTULUI ÎN UNELE ȚĂRI CAPITALISTE INDUSTRIALIZATE

CONDIȚIILE unei saturări parțiale în ce privește mijloacele de producție și unele sectoare ale bunurilor de consum, cît și ale unui subconsum relativ, au determinat statele capitaliste să adopte noi ajustări și perfecționări ale infra și suprastructurii destinate promovării exportului pentru a contracara îngustarea accentuată a piețelor interne și intețirea luptei de concurență pentru debușee externe.

În cele ce urmează, **vom trece succint în revistă principalele forme și mijloace** destinate promovării exportului din Australia, Franța, Irlanda, Japonia și Olanda.

Începem cu AUSTRALIA, pentru că această țară s-a antrenat în cursul celui de-al doilea război mondial cît și în epoca postbelică într-un proces de industrializare, constatînd după scurt timp că piața internă nu e capabilă să folosească întreaga capacitate de producție industrială instalată.

Principalele probleme care s-au pus deci Australiei au fost legate de necesitatea plasării excedentului de mărfuri pe piețe externe. De aici o serie de handicapuri resimțite: lipsa de experiență în activitatea de comerț internațional, inexistența unei reputații pe plan mondial a Australiei ca furnizoare de produse finite, lipsa de familiarizare a oamenilor de afaceri australieni cu tehnica modernă a pătrunderii pe piețe externe.

Guvernul australian s-a hotărît, în consecință, să lanseze **campanii destinate, a trezi interesul pentru export al cercurilor economice.**

Aceste campanii, pe plan intern s-au concretizat prin acțiuni multiple: reuniuni ale reprezentanților principalelor cercuri economice, în care se studiază toate problemele în legătură cu exportul, punîndu-se acentul pe importanța națională a campaniei pentru export; programe speciale la radio și televiziune, scoțîndu-se în evidență succesele obținute la export precum și avantajele pe care le prezintă această activitate de export pentru întreprinderile comerciale și industriale; difuzarea de studii referitoare la piețe străine și articole solicitate în străinătate; sprijinirea organizațiilor industriale care se angrenează în promovarea exportului; încurajarea acelor asociații industriale care organizează pentru membrii lor colocvii consacrate exportului; concursuri de ambalaje și desene publicitare privind îmbunătățirea calității și modului de prezentare a produselor australiene; crearea de comitete consultative însărcinate să studieze împreună cu guvernul problemele legate de export; acordarea de facilități oamenilor de afaceri străini de mare prestigiu pentru vizitarea Australiei și pentru a contacta cercurile economice australiene.

Pe plan extern s-a organizat o rețea de consilieri comerciali, cărora li s-a adăugat o activitate susținută la tîrguri, expoziții și prezentări comerciale în străinătate, inclusiv expoziții flotante, expoziții cu vînzare, misiuni comerciale generale, misiuni de prospectare, misiuni industriale de desfacere, publicații proprii și publicitate efectuată în străinătate

Mai e de reținut faptul că în cadrul Ministerului Comerțului și al Industriei funcționează o **Divizie pentru dezvoltarea exportului** care cuprinde patru secții: de promovare comercială, de propagandă comercială, o secție a serviciilor de export și una de politică a exporturilor.

În scopul promovării exportului, FRANȚA a ales formula unui instrument de factura unei organizații publice cu caracter industrial și comercial, neîncadrat în Ministerul economiei și a finanțelor, în care funcționează cunoscuta Direcție a relațiilor economice exterioare. Această organizație specială, cu caracter public este **Centrul național de comerț exterior.** În el sînt reprezentate ministerul economiei și finanțelor, al externelor, industriei, agriculturii, lucrărilor publice și personalități reprezentative ale marilor sectoare economice. Prin directorul general al Centrului sînt coordonate și acțiunile diverselor organisme de „expansiune economică", comitetele franc-dolar, franc-lira sterlină, franc-Europa de est, Camerele de comerț mixte din străinătate, Comitetul permanent de tîrguri în străinătate, Societatea pentru propaganda în favoarea exportului de produse agricole și alimentare (SOPEXA).

Sarcinile principale ale Centrului național de comerț exterior sînt legate de informarea exportatorilor francezi și propaganda în străinătate în favoarea produselor și tehnicii franceze.

Spre a fi, pe de o parte, permanent și bine documentat, iar pe de altă parte spre a informa operativ pe cei interesați, Centrul dispune și de 40 „delegații" regionale în Franța. La Paris, Centrul funcționează prin intermediul unor servicii centrale specializate. Astfel, **Serviciul de documentare comercială**, organizat pe criterii geografice, în colaborare cu oficiile de expansiune economică franceze din străinătate, informează zilnic pe exportatorii francezi cei mai calificați care pot face față cererilor de mărfuri din străinătate, asupra posibilităților de plasare care se ivesc pe piețele străine. Rolul acestor birouri este să provoace și să dinamizeze acțiunile de prospectare sau de expansiune comercială. **Serviciul pentru studiul debușeelor** organizează misiuni profesionale de prospectare, care — la rîndul lor — au ca sarcină de a pregăti exploatarea comercială a studiilor de piață. **Serviciul produselor agricole**, în scopul de a pune operativ în contact importatorii străini cu exportatorii francezi, ține la zi un fișier cu 4200 dosare ale întreprinderilor exportatoare și 6000 fișe ale importatorilor străini. **Serviciul de informații administrative** este la curent cu toate măsurile administrative privind regimul comerțului exterior din toate țările lumii. Iar **serviciul de informare și propagandă economică**, în colaborare cu presa, radio-ul, televiziunea, și prin acțiuni proprii (reviste, buletine, „zile" tehnice, filme documentare etc.) în străinătate și în țară, face propagandă în favoarea exporturilor Franței.

Un deosebit interes prin utilitatea sa, suscită **Serviciul experimental al documentării operaționale**, care dispune de un fișier central al exportatorilor francezi (producători-exportatori și comercianți-exportatori) care cuprinde un număr de peste 20 000 dosare, cît și de un alt fișier cu peste 300 000 firme străine, fișe ținute la zi, spre a putea da referințele respective producătorilor și exportatorilor francezi.

Același „Centru" organizează periodic și cursuri complete de calificare superioară pentru cadre de conducere, îmbinînd pregătirea teoretică cu studierea de „cazuri", dezbaterea în colectiv a propunerilor și luarea de decizii.

Un caz aproape similar cu cel al Australiei, îl prezintă IRLANDA, pornită de asemenea, pe calea valorificării prin export a gamei sale din ce în ce mai largi de produse industriale, pe lîngă tradiționalul ei export de produse agricole și alimentare. Desigur, produse industriale fără de un renume bine stabilit pe piața mondială și cu cadre încă prea puțin familiarizate cu ce este mai nou și mai eficient în tehnica de desfacere a mărfurilor în condiții de aprigă concurență.

Pentru a face față cerințelor a fost creată o **Comisie irlandeză a exporturilor**, ca organizație oficială, finanțată prin subvenții aprobate anual de către parlamentul irlandez.

Atenția acestei comisii se îndreaptă către promovarea, susținerea și dezvoltarea exporturilor, în toate modurile pe care comisia le consideră ca necesare și juste; promovarea și sprijinirea ameliorării normelor estetice ale industriei irlandeze; acordarea de asistență ministerului industriei și comerțului în toate problemele referitoare la dezvoltarea exporturilor. Comisia își are sediul central la Dublin (capitala Irlandei) și birouri proprii la Londra, Manchester, Frankfurt, New York, San Francisco, Montreal și Port of Spain, asigurînd exportatorilor o gamă largă de prestații, administrînd un anumit număr de programe de subvenții, participînd la programe de formare de cadre și de metode de export și luînd și inițiative proprii pentru cucerirea de noi debușee.

Principalele prestații ale Comisiei în favoarea exportatorilor se concretizează în prospectări și studii de piață, organizarea de misiuni comerciale, difuzarea de informații direct firmelor exportatoare, participarea la expoziții, organizarea de prezentări de produse în magazine cu vînzare en-detail, furnizarea de referințe asupra solvabilității reprezentanților și a importatorilor străini pe baza unui fișier propriu etc., executarea de anchete în țară și în străinătate. Ea organizează de asemenea și campanii de promovare a exportului, acordă consultații comerciale și favorizează prin subvenții crearea de modele industriale estetice, cu ajutorul unor consilieri de estetică industrială irlandezi sau străini. Explicația acestui accent deosebit se bazează pe considerentul că produsele industriei irlandeze au puține șanse de pătrundere pe piețele străine în concurență cu produsele similare britanice și americane — de la care s-a inspirat la început industria irlandeză — și că, prin urmare, a devenit o necesitate obiectivă cerința de a da produselor industriale irlandeze o notă, un aspect, un caracter, un „ceva" original, iar în această direcție estetica industrială are un rol important.

În acțiunea sa de „estetizare" a produselor este angrenat și **Institutul irlandez de ambalaje**, finanțat de către Comisia de export, care colaborează cu **Institutul de cercetări și standarde industriale.**

În 1958, a fost înființată în JAPONIA **„Organizația japoneză pentru comerțul exterior"**, cunoscută sub inițialele **„Jetro"**, destinată exclusiv promovării exportului. Capitalul inițial, de 2 miliarde yeni a fost investit de către guvernul japonez, bugetul anual fiind acoperit din subvenții de stat (56,4%), venituri din expoziții, publicitate, propagandă și cercetări (35,6%), dobînzi la capital (3,5%), venituri din publicații (2,1%), contribuții ale administrațiilor locale (1,5%), contribuții ale întreprinderilor membre (0,9%).

Atribuțiile acestei organizații sînt legate de studiul piețelor străine, administrarea centrelor comerciale și a birourilor Jetro, relații cu străinătatea, participarea la tîrguri și expoziții internaționale, ameliorarea modelelor industriale, activități în Japonia în sectorul publicității comerciale.

Aparatul științific, tehnic, și administrativ în Japonia al acestei organizații se compune dintr-un număr de peste 500 salariați. În afară de aceasta, Jetro dispune de o rețea mondială de centre comerciale, centre ale industriei mecanice japoneze, birouri de reprezentanți sau simpli reprezentanți în peste 40 de țări. Între timp, această organizație și-a lărgit considerabil sfera de activitate și de competențe, devenind „pe teren" unul din factorii cei mai propulsori ai exportului japonez.

ÎN OLANDA, sarcina principală în promovarea exportului de către un organ de stat, revine **Direcției informațiilor economice și de promovare a exporturilor** din Ministerul afacerilor economice. Această direcție are, în primul rînd, o subdirecție a cercetării economice și a informațiilor referitoare la export, care efectuează studii despre comerțul exterior și, pe această bază, contribuie la elaborarea politicii de promovare a exportului olandez. Totodată, ea culege, prelucrează, analizează, folosește și ține la dispoziția celor interesați informații economice.

O secție a politicii de export, pregătește deciziile privind promovarea exportului, analizează eforturile de export ale Olandei în funcție de evoluția comerțului internațional și studiază politica de export a Olandei și a altor țări dezvoltate spre a putea fi comparate soluțiile adoptate în materie de informații economice, de credit și de investiții referitoare la export și la planurile de dezvoltare.

Ea urmărește și studiază activitățile unor organizații internaționale ca acelea ale B.I.R.D., Asociației financiare internaționale, Fondului Monetar Internațional etc., în vederea proiectării politicii ce trebuie să fie urmată de către Olanda.

A doua subdirecție este cea a publicității, din care fac parte secția de propagandă în străinătate, secția de tîrguri și expoziții comerciale, secția de relații publice și secția de proiecte de dezvoltare. Această din urmă secție examinează cu toată atenția proiectele, respectiv planurile de dezvoltare economică mai ales ale țărilor în curs de dezvoltare, la care Olanda ar putea participa cu livrări de produse și prestări de servicii, acționînd și la formarea de consorții destinate a asigura executarea unor obiective din acele planuri de dezvoltare.

A treia subdirecție este cea a organizării informațiilor, asigurînd coordonarea informațiilor comerciale și economice.

Foarte numeroase sînt organizațiile private în domeniul promovării exportului, subvenționate în mai mare sau mai mică măsură de către Direcția informațiilor și de promovare a exporturilor.

Un rol important în promovarea exportului îl are și **Oficiul olandez pentru promovarea schimburilor**, care nu se limitează la acordarea de informații și la funcția de intermediere, ci contribuie simțitor la dezvoltarea participării comerciale a Olandei la tîrgurile din străinătate, organizează misiuni de prospectare a piețelor și misiuni comerciale private, cît și cursuri de specializare pe grupe de exportatori etc.

T. TUDOR

NOTE

BOMBA ATOMICĂ ȘI GAZUL DIN COLORADO

Locuitorii din Rifle, un oraș cu o populație mai mare de două sute de mii de locuitori din regiunea Rulison, statul Colorado, S.U.A., au fost supuși miercuri 10 septembrie unor mari emoții. În apropiere, pe un teren petrolifer, la o adîncime de 3000 de metri sub pămînt, a fost pusă să explodeze o bombă atomică. Presa a informat că, pusă la cale împreună de Comisia americană pentru energia atomică, societatea petroliferă Austral Oil și GER — Geonuclear Corporation, explozia a avut drept scop să creeze o cavitate de dimensiuni mari, în care să se poată acumula gazele din straturile geologice vecine pînă acum necaptabile. După părerea experților, dacă metoda se va dovedi rentabilă, gazul ce va putea fi extras în regiunea Rulison se va ridica la un volum de un miliard de metri cubi. Tocmai pentru ca operația să nu coste prea scump, ca explozibil a fost utilizată o bombă atomică, cu destinație, de fapt, militară, despre care se spune că e mult mai „murdară" decît bombele ce ar putea fi construite în mod special pentru asemenea scopuri tehnice și economice.

În zadar au defilat și au demonstrat la Grand Valey locuitorii din regiune pentru a protesta și împiedica explozia. În zadar au dat ei în judecată societatea Austral Oil, organizatoarea experienței. Procesele — care au fost mai multe — n-au putut fi cîștigate. Zăcămintele de gaz de la Rulison, valorînd aproape un miliard și jumătate de dolari, erau demult o ispită pentru societățile petrolifere. Așa încît, după ce a mai fost amînată cu șase zile, din cauza unor condiții meteorologice nefavorabile — în care vîntul ar fi putut purta gazele radioactive deasupra regiunii locuite din vecinătate — explozia a avut loc. Locuitorii din Rifle și-au ținut respirația. Cu toate precauțiunile luate ei s-au temut: hazardul nu putea fi cu totul înlăturat. Nu s-a produs totuși decît un cutremur de o slabă amploare. Ceeace rămîne ca punct critic, după explozie, este nivelul radioactivității reziduale. Puterea bombei întrebuințate a fost de 40 de kilotone de T.N.T.

Cu privire la rentabilitate, deocamdată nu s-a spus nimic. Se cunoaște însă costul experienței, care s-a ridicat la șase milioane și jumătate de dolari. Rezultatele unei prime încercări, denumită Gasbuggy, făcută în 1967, într-o regiune izolată din New Mexic, nu au fost făcute cunoscute nici pînă azi. Adîncimea însă la care a fost explodată atunci bomba, n-a fost decît de 1.300 metri, iar puterea ei de explozie decît de 26 kilotone

Evident, cetățenii din Colorado n-ar putea face cuiva vreo pricină reală cînd e vorba de folosirea puterii nucleare în scopuri pașnice. Ceeace i-a înspăimîntat a fost folosirea unei bombe de tip militar, și încă una „murdară". Nu este exclus ca de pe urma experienței, în rîndurile lor să fi crescut și numărul celor suferinzi de boli cardiovasculare Dar, în epoca aceasta a marilor performanțe tehnologice, cînd speța umană face zi de zi eforturi pentru a se adapta la noile aspecte ale vieții moderne, nu se știe dacă oamenii nu vor sta să privească în curînd la exploziile atomice (pașnice), ca altădată la un simplu joc de artificii.

A. A.

MECANISMELE CAPITALISMULUI MONOPOLIST DE STAT

FUNCȚIA CONJUNCTURALĂ A POLITICII BUGETARE

MIJLOACELE de influențare bugetară a mersului economiei capitaliste, care au fost înfățișate într-un articol precedent [1]), comportă două feluri de acțiuni, fără ca ele să fie în toate cazurile și riguros disociabile: pe termen lung — vizînd de pildă investițiile private sau adaptarea sistemului de învățămînt la nevoile producției capitaliste — și pe termen scurt — tinzînd să mențină un echilibru acceptabil între cerere și ofertă. Asupra celor din urmă se concentrează un studiu întocmit sub auspiciile O.C.D.E.[2]) de un grup de economiști prezidat de profesorul Walter W. Heller de la Universitatea din Minnesota (S.U.A.). Bazat pe experiența reglării bugetare a conjuncturii din șapte țări — Anglia, Belgia, Franța, R. F. a Germaniei, Italia, Statele Unite și Suedia — ,studiul aduce concluzii generalizatoare privind mecanismele acestei reglări și limitele pe care ea nu le-a putut depăși. Dificultățile pe care le întîmpină guvernele în folosirea politicii bugetare pentru realizarea echilibrului economic în condițiile creșterii venitului național stau de altfel la originea mandatului dat grupului de autori. Aceștia consideră însă că principala sursă a dificultăților ar fi de ordin subiectiv: folosirea numai parțială a posibilităților pe care le oferă politica bugetară, carență atribuită la rîndul său lipsei de discernămînt și de curaj a responsabililor în alegerea și aplicarea măsurilor adecvate (pag. 134). Asemenea concluzii ignorează desigur caracterul **obiectiv contradictoriu** al țelurilor de politică economică la a căror realizare concomitentă este chemată să contribuie politica bugetară — creșterea continuă, stabilitatea prețurilor, folosirea deplină a forței de muncă, echilibrul schimburilor externe.

Efectele automate

PE BAZA unei lucrări auxiliare elaborate de profesorul Bent Hansen (Stockholm), efectele globale ale politicii bugetare sînt împărțite în două categorii: pe de o parte cele datorate modificărilor deliberate ale veniturilor și cheltuielilor statului, pe de altă parte cele datorate modificărilor automate. Primele cuprind înainte de toate variațiunile volumului achizițiilor guvernamentale de bunuri și servicii, iar apoi toate variațiunile volumului de încasări ca urmare a modificării cotelor de impunere și a baremurilor fiscale. Toate celelalte variațiuni ale veniturilor și cheltuielilor bugetare sînt considerate ca automate, provenind deci în esență din modificările volumului activității economice.

Sensibilitatea sistemelor fiscale la variațiunile activității economice reiese din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Sensibilitatea veniturilor fiscale la variațiunile activității economice, medii 1955—1965 [1])

Țara	Impozite pe venituri și pe avere [2])			Impozite pe bunuri și servicii		
	Media părții din PNB	Elasticitatea impozitului	Cota marginală de impunere	Media părții din PNB	Elasticitatea impozitului	Cota marginală de impunere
	1	2	3=1x2	4	5	6=4x5
Anglia	9	2,0	18	12	0,7	8
Belgia	6	1,3	8	12	1,0	12
Franța	4	1,7	7	16	1,1	17
R.F.G.	8	2,0	16	11	1,0	11
Italia [3])	4	1,2	5	13	1,1	14
S.U.A.	9	1,4	13	3	1,0	3
Suedia	11	1,7	19	12	0,8	10

1. Italia 1956—1965. Franța și R.F.G. 1958—1965.
2. Fără impozitele pe veniturile societăților și fără cotizațiile de asigurări sociale.
3. Inclusiv impozitele pe veniturile societăților.

Sursa: OCDE, Politique budgétaire et équilibre économique, p. 101.

Tabelul nr. 2

Importanța instrumentelor bugetare de influențare a cheltuielilor de consum
(impozitele percepute de guvernul central, în procente din PNB, la prețurile din 1965)

Țara	Total	Din care:			
		Impozite directe [1])	Impozite indirecte	cotizații de asig. sociale	
				A[2])	B[3])
Anglia	22	9	11	2	4
Belgia	21	6	12	3	6
Franța	22	4	14	4	10
R.F.G.	23	8[4])	10	5	7
Italia	19	5[5])	12	2	7
S.U.A.	12	8	2	2	3
Suedia	25	9	14	2	4

1. Fără impozitele pe veniturile societăților
2. Numai cotizațiile salariaților.
3. Incluzînd și cotizații patronale care se repercutează în prețuri, această coloană arată efectul maxim pe care modificările cotizațiilor de asigurări sociale îl pot avea asupra cheltuielilor de consum, pe cînd coloana A prezintă efectul minim.
4. Inclusiv impozitele percepute de land-uri.
5. Inclusiv impozitele pe veniturile societăților.

Sursa: OCDE, Politique budgétaire et équilibre économique, p. 134.

Tabelul nr. 3

Amploarea fluctuațiilor conjuncturale, 1955—1965, variațiunile în procente

Țara	Creșterea medie anuală a volumului cheltuielilor finale	Abaterea medie anuală de la ritmul mediu de creștere	Abaterea anuală maximă de la ritmul mediu de creștere
Anglia	3,3	1,6	3,1
Belgia	4,8	1,6	6,3
Franța	5.5	1,5	3,4
R.F.G.	7,1	1,7	6,1
Italia	6,3	2,1	5,3
S.U.A.	4,0	2,0	4,7
Suedia	4,9	1,0	3,3

Sursa: OCDE, Politique budgétaire et équilibre économique, p. 122.

„Cota marginală de impunere" este raportul dintre variațiunile anuale ale încasărilor fiscale, după eliminarea efectului modificărilor în cotele de impunere, și variațiunile produsului național brut (PNB) la costul curent al factorilor. Rezultă că, exceptînd Anglia și Suedia la impozitele indirecte, partea din creșterea veniturilor și achizițiilor persoanelor particulare absorbită de impozite a fost superioară cotei medii de impunere. „Dificultatea de a menține stabilitatea economiei, se arată pe acest temei în studiul O.C.D.E., este mai mică atunci cînd efectele (evoluției automate a bugetului) sînt destul de puternice și se manifestă destul de repede pentru a putea amortiza repercusiunile perturbării inițiale" (p. 121). Din calculele profesorului Hansen se trage concluzia că cele mai importante efecte au fost obținute în S.U.A. și Franța, unde ar fi redus la jumătate amploarea fluctuațiilor conjuncturale, pe cîtă vreme în celelalte cinci țări ele au fost mult mai puțin însemnate, atenuînd fluctuațiile cel mult în proporție de un sfert.

Mai semnificative, în timp și sub aspectul mecanismului de funcționare, sînt însă alte două aspecte. În primul rînd, este vorba de faptul că, într-o perioadă mai mare, evoluția automată a finanțelor publice care însoțește creșterea veniturilor „exercită în mod necesar asupra economiei o influență deflaționistă cu caracter cumulativ" (p. 102). Pe măsură ce cresc veniturile, încasările fiscale se măresc mai mult decît proporțional datorită progresivității baremurilor fiscale. Această „frînare bugetară" poate să atingă 1%—1,5%, din P.N.B. *Incidența deflaționistă* poate fi contrabalansată de alți factori precum creșterea investițiilor private și a cheltuielilor publice, dar cînd ei nu intervin apare necesitatea altor măsuri. Efectul de frînare este considerat ca binevenit atunci cînd activitatea economică tinde să se departeze de nivelul apreciat ca optim; dar cînd economia face eforturi să se apropie de optim, automatismele bugetare li se opun într-un mod nedorit. În S.U.A., de pildă, cînd spre sfîrșitul deceniului trecut tendințele de reluare a activității au încetat să acționeze într-un moment cînd gradul de folosire a resurselor era încă departe de optim, efectul de frînare bugetară a fost evident indezirabil. Pe de altă parte, atunci cînd se iau măsuri de corectare după o perioadă de acțiune utilă a automatismelor, influența lor se inversează și frînează acțiunea măsurilor deliberate.

În al doilea rînd, sub un anumit aspect acțiunea automatismelor bugetare este într-o serie de țări *dezechilibrantă*.

Efectele deliberate

DECI, conchid autorii studiului O.C.D.E., „oricît de perfecționată ar fi funcționarea lor, automatismele bugetului sînt incapabile să exercite în toate împrejurările o acțiune suficientă și să aibă numai efecte binefăcătoare. Ele pot atenua o scădere a ritmului activității, dar nu o pot opri complet. Pe de altă parte, ele tind să încetinească reluarea activității după apariția unor fenomene recesive, deși economia ar avea nevoie de o redresare cît mai rapidă. Modificările automate ale veniturilor și cheltuielilor se cer deci neapărat completate, pentru nevoile reglării conjuncturii, de anumite intervenții deliberate.

Efectele modificărilor deliberate aduse bugetului statului au avut într-o serie de cazuri o amploare considerabilă. Cuantificările la care procedează profesorul Hansen arată, de pildă, că efecte expansioniste în proporție de 2% sau mai mult din produsul național brut au avut loc în Belgia în 1963, în Franța în 1964, în Italia în 1961 și 1962, în Suedia în 1959, în Statele Unite în 1961—1962 Efectele restrictive au fost mai puțin frecvente și mai puțin ample. Ele au fost de 1% sau mai mult în Suedia în 1960, în Anglia în 1965, în S.U.A. în 1955 și 1960. Se fac remarcate îndeosebi anumite schimbări, de la un an la altul, ale *sensului* influenței exercitate de buget asupra mersului economiei prin intervenții deliberate. Astfel, bunăoară, în Suedia incidența lor a trecut de la +2% din produsul național brut în 1959 la —1.7% în 1960, în Statele Unite de la —1.2% în 1960 la +2% în 1961. Cu alte cuvinte, dacă influența bugetului ar fi rămas aceeași ca în anul inițial, ritmul de creștere în S.U.A. ar fi fost cu 3,25 puncte inferior celui efectiv realizat, în timp ce în Suedia creșterea cererii ar fi fost superioară cu 3,75 puncte. Se conchide de aici că „modificările bugetare deliberate pot să producă, de la un an la altul, efecte de o amploare care nu este departe de a egala creșterea medie anuală a produsului național brut" (p. 104).

În privința mijloacelor cu care se urmărește obținerea acestor efecte, se pune problema în ce măsură se poate acționa prin cheltuielile publice. Din studiul O.C.D.E. reiese că acestea nu oferă decît posibilități reduse de manevrare pentru reglări la termene scurte. În cazul cheltuielilor militare, care reprezintă în diferite țări pînă la jumătate din achizițiile de bunuri și servicii, dificultățile de adaptare rapidă la cerințele conjuncturii sînt evidente. Serviciul datoriei publice este legat de volumul împrumuturilor contractate în anii precedenți. Cît despre cheltuielile cu caracter social, care ar trebui mărite pentru stimularea cererii, proporția este limitată, între altele, de primele două capitole mari menționate și orice modificări necesită, ca și în cazul cheltuielilor militare, decizii politice care nu pot fi destul de operativ luate.

În mod logic, un rol major în influențarea conjuncturii este rezervat în aceste condiții acțiunii asupra cheltuielilor de consum. Se invocă în sprijinul acestei practici două motive: în primul rînd, posibilitățile vaste de acțiune, fiind vorba de regulă de circa 2/3 din cererea finală totală; în al doilea rînd, intensitatea influenței care se poate exercita astfel asupra puterii de cumpărare a persoanelor particulare. Prin urmare, efectele deliberate se caracterizează, în ceea ce privește elementele conjuncturii, prin concentrarea asupra cererii, iar în ceea ce privește capitolele bugetului, prin concentrarea asupra veniturilor respectiv încasărilor fiscale. Tabelul nr. 2 arată amploarea posibilităților de influențare de care dispune aici statul capitalist.

Amploarea fluctuațiilor

PE LÎNGĂ limitele pe care această preferință pentru acțiunea asupra consumului le trasează dezvoltării economice de mai lungă durată, eficiența modificărilor bugetare deliberate este, în plus, supusă și unor limite în privința operativității. O primă întîrziere a acțiunii provine din necesitatea de a preciza natura problemei care se pune la un moment dat, pe baza indicatorilor statistici. A doua este impusă de dificultatea de a se reorienta mereu deciziile politice în funcție de oscilațiile conjuncturii. În sfîrșit, o a treia intervine pînă la concretizarea deciziilor în măsurile bugetare. Datele din tabelul nr. 3 au darul de a arăta nu numai amploarea fluctuațiilor conjuncturale la care bugetul trebuie să se adapteze continuu, ci și limitele generale ale funcției conjuncturale a politicii bugetare, întrucît cifrele efective reflectă și influența acțiunilor întreprinse de-a lungul perioadei respective. Deci, conform acestor date, în condițiile acțiunii modificărilor automate și deliberate descrise, abaterea medie anuală, în ambele sensuri, de la ritmul mediu anual de creștere a fost de ordinul a 2% din produsul național brut, iar în diferiți ani a fost mult mai accentuată. Abaterea anuală maximă a fost de cel puțin 2/2 din ritmul mediu anual, iar în unele cazuri l-a depășit. „Pentru a indica, în mare, întinderea acțiunii pe care guvernele ar trebui să fie gata să o desfășoare în viitor, apreciază autorii studiului, credem că ele ar trebui să dispună cel puțin de mijloace de contrabalansare a unor fluctuații economice atingînd 3% din PNB într-un an oarecare. Firește că este vorba doar de o aproximare: în cea mai mare parte a timpului, amploarea acțiunii corective va fi fără îndoială mai mică, în timp ce ocazional fluctuațiile vor putea fi și mai puternice" (p. 120). După cum se vede, experții occidentali preferă să fie înarmați chiar pentru oscilații conjuncturale mai mari decît cele constatate în trecutul recent.

I. PĂDUREANU

1) Vezi Viața economică nr. 16 (294) din 25 aprilie 1969: Bugetul statului, de dr. Costin Kirițescu.

2) Organisation de coopération et de développement économiques. Politique budgétaire et équilibre économique. Leçons du passé, problèmes et perspectives. Paris, décembre 1968.

BELGIA

ACTUALITĂȚI ECONOMICE

PENTRU cei mai mulți, Belgia reprezintă patria lui Rubens, Van Dyck, Jordaens sau — de cîțiva ani — cea a lui Eddy Merckx. Într-o măsură mai mică se cunoaște că Belgia, în ciuda suprafeței sale de numai 30 507 kmp, are o populație de aproape 10 milioane de locuitori, fiind una din țările cu cea mai mare densitate pe kmp din lume și în același timp cu o puternică economie.

Produsul ei național brut raportat pe locuitor — de 2050 de dolari (1967) — depășește pe cel al altor țări occidentale aflate în primul eșalon pe scara dezvoltării industriale, ca R.F. a Germaniei (2030 dolari), Anglia (1980) etc., fapt care nu este lipsit de semnificație. Factorul principal al dezvoltării Belgiei este industria, de departe cea mai importantă ramură a economiei. Componentele ei mai dinamice sînt industria construcțiilor de mașini și echipament, a cărei producție a crescut în perioada 1958—1967 cu 116,3%, și industria chimică, care si-a sporit producția în același interval cu 95,4%, față de aproximativ 55% cît a fost creșterea producției industriale pe ansamblu.

Creșterile substanțiale, menționate pentru industria construcțiilor de mașini și echipament se explică prin realizări concrete de un înalt nivel tehnic, cum ar fi : aplicații industriale ale laserului (Belgia ocupînd în această privință locul al doilea între țările capitaliste), instalații de cercetări spațiale, aparate pentru radiografii industriale, camere vid de mari dimensiuni, aparataj pentru stațiile de ghidare a vehiculelor spațiale etc. Un studiu recent, elaborat de Federația industriilor belgiene, subliniază că Belgia ocupă o poziție de frunte printre țările producătoare de instalații pentru utilizarea energiei atomice în scopuri pașnice. Ea construiește, printre altele, reactori nucleari, echipamente pentru centrale electrice nucleare, instalații de încercare a materialelor nucleare grele, dintre care o parte considerabilă ia drumul exportului către alte țări occidentale dezvoltate. S-ar putea continua cu exemple și din alte ramuri industriale, cum ar fi industria materialelor neferoase, ale cărei instalații de microcristalizare pentru germaniu și siliciu sau pentru fabricarea de produși speciali din cobalt sînt bine cunoscute.

Unei asemenea activități industriale și unei agriculturi intensive le corespunde un comerț exterior de o amploare rar întîlnită. Deși posedă numai 0,02% din suprafața terestră și 0,3% din populația mondială, volumul schimburilor externe ale Belgiei reprezintă 4% din cel mondial. Belgia este a zecea putere comercială a lumii și primul exportator mondial, raportat pe locuitor. În cadrul exportului, locul principal îl ocupă instalațiile industriale (45%), precum și mașinile și materialele de transport (20%). Partea predominantă a comerțului ei exterior se desfășoară cu vecinii — Franța, R.F. a Germaniei și Olanda. Totodată, în ultimii ani schimburile cu țările socialiste și-au sporit considerabil ponderea în ansamblul comerțului ei exterior.

Eforturile făcute pentru modernizarea tehnică explică în bună măsură realizările obținute. În anul 1967, de exemplu, pentru crearea de produse noi și pentru perfecționarea produselor existente, a tehnicilor și tehnologiilor de producție, pe ansamblul industriei s-au cheltuit 6,5 miliarde franci belgieni, ceea ce reprezintă 60% din totalul cheltuielilor de cercetare. Importul și exportul de „know-how", brevete și licențe se află într-o perioadă de rapidă expansiune. Gradul de automatizare și mecanizare a industriei este foarte ridicat. Vizitînd cea mai mare întreprindere de morărit (Remy, lîngă Louvain) cu o capacitate de producție zilnică de cîteva sute de tone făină, autorul acestor rînduri a rămas impresionat de faptul că pentru asigurarea desfășurării normale a producției sînt necesare în fiecare schimb numai 3 persoane.

De o atenție deosebită se bucură cadrele de conducere. La cursurile și conferințele organizate de cele 5 centre de formare și perfecționare a cadrelor de conducere, existente în Belgia, participă în fiecare an mii de cadre. Metodele moderne de perfecționare a cunoștințelor, discuțiile în grup, folosirea metodei jocurilor etc. sînt completate cu organizarea de vizite și stagii de studii în întreprinderile și centrele de formare din alte țări. Accentul se pune pe sporirea receptivității cursanților, a capacității lor de a rezolva problemele umane și tehnice, ridicate de ritmul și amploarea schimbărilor tehnico-științifice de astăzi. Specialiștii sînt folosiți pentru activități complexe necesitînd calificări superioare. O întreprindere industrială cu rezultate competitive, avînd circa 650 de salariați, dispune de mai puțin de 15 specialiști cu studii superioare.

În multe întreprinderi activității de organizare i se acordă o atenție deosebită. Acțiunile de perfecționare sînt efectuate atît de specialiștii din întreprinderi cît și de firmele specializate în acordarea de consultații în acest domeniu, precum și de către cei mai buni specialiști ai centrelor de formare și perfecționare a cadrelor de conducere. Simplificarea structurii organizatorice, înființarea sau restructurarea compartimentelor care se ocupă cu promovarea produselor noi și modernizarea, simplificarea și mecanizarea sistemului informațional, determinarea stocurilor optime, raționalizarea transportului intern — iată cîteva din problemele cel mai frecvent abordate. Alături de acestea, în centrul preocupărilor se situează și marketingul, posibilitățile oferite de cercetarea operațională și teoria probabilităților fiind folosite din ce în ce mai mult.

Calculatoarele electronice devin pe zi ce trece un auxiliar cotidian al conducerii și organizării la nivelul întreprinderii. În prezent, o parte din întreprinderi trec de la faza folosirii individuale a computerilor la o fază superioară, mult mai economicoasă, cea a sistemelor de utilizare în comun a acestora (sistemul „time sharing").

În discuțiile purtate cu economiști belgieni, aceștia apreciau că realizările tehnice și organizatorice menționate mai înainte au permis economiei lor naționale să surmonteze o parte din problemele și dificultățile economice cu care ea a fost confruntată în ultimii ani.

Ovidiu NICOLESCU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Comerțul R.D.G. cu țările capitaliste dezvoltate

• Numeroase publicații apărute în Republica Democrată Germană scot în evidență aspecte legate de intensificarea relațiilor economice externe ale R.D.G. în ultimii ani.

La ora actuală — putem citi în volumul „R.D.G. se prezintă", apărut nu de mult în mai multe limbi în Editura Zeit im Bild **din Dresda —, R.D.G. întreține relații economice pe baza unor acorduri pe termen lung cu circa 50 de state. Cam două treimi din aceste acorduri au fost încheiate la nivel guvernamental. Întreprinderile de comerț exterior din R.D.G. întrețin, de asemenea, contacte directe de afaceri cu firme din multe alte țări. Tranzacțiile comerțului exterior au totalizat în 1968 aproximativ 30 miliarde mărci-valută.**

„Voința R.D.G. de a practica o politică economică universală și de a-și normaliza relațiile cu statele capitaliste industriale — declara recent într-un interviu Horst Sölle, **ministrul relațiilor economice externe al R.D.G. — este confirmată fără echivoc, între altele, de extinderea volumului schimburilor cu aceste țări, care este astăzi de șase ori mai mare decît cel înregistrat în 1950".**

În ultimii ani — precizează publicația G.D.R., External economic relations, **apărută tot la Dresda — comerțul dintre R.D.G. și țările capitaliste industriale a cunoscut o creștere generală, deși lipsa relațiilor normale între state și continua discriminare la adresa R.D.G. au împiedicat deplina exploatare a posibilităților existente. Potrivit datelor din Breviarul statistic al R.D.G. („Statistisches Taschenbuch"), ediția 1969, volumul schimburilor între R.D.G. și țările capitaliste industriale a sporit între 1960 și 1968 cu peste 52%. Față de această medie, exporturile R.D.G. spre Franța au crescut în aceeași perioadă de aproape 4 ori, cele spre Suedia s-au dublat, iar cele spre Italia au crescut de peste 2 ori. O creștere de mărime apropiată celei a exporturilor (peste 44%) au înregistrat și importurile R.D.G. din țările capitaliste industriale.**

Potrivit aceleiași surse statistice, Republica Federală a Germaniei reprezintă în continuare principalul partener comercial al R.D.G. din lumea capitalistă, cu peste 1 miliard mărci-valută la export și o sumă aproape egală la import.

„Cu toată această evoluție — afirma în interviul amintit mai sus ministrul relațiilor economice externe — posibilitățile dezvoltării schimburilor între R.D.G. și statele capitaliste industriale sînt încă departe de a fi epuizate. Grație puterii industriei și agriculturii sale, stabilității monedei, urmăririi unei structuri economice eficiente și orientate spre viitor, R.D.G. este în măsură să ofere partenerilor săi nu numai perspectiva extinderii relațiilor în domeniul schimburilor tradiționale, dar și condiții mai bune în vederea unei cooperări în domeniul științific și tehnic".

Subliniind cu satisfacție evoluția favorabilă pe care au cunoscut-o relațiile economice ale R.D.G. cu Finlanda, Belgia, Franța, Italia, Suedia și alte țări, autorii volumului „R.D.G. se prezintă" apreciază faptul că „în aceste țări se recunoaște în măsură crescîndă avantajul unor relații de stat pentru lărgirea colaborării economice cu R.D.G. Cîteva state industriale capitaliste și-au demonstrat, prin abolirea unor restricții și limitări administrative, interesul lor de a colabora mai strîns în viitor cu R.D.G. Practica de toate zilele a arătat că încheierea unor acorduri de stat pe termen lung și stabilirea unor relații interstatale normale cu R.D.G. constituie cele mai bune garanții pentru relații comerciale care să ofere ambilor parteneri avantaje cît mai mari posibile".

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

CONTURILE ÎN LIRE STERLINE

BALANȚA monetară a Angliei a înregistrat la sfîrșitul primului semestru, după date publicate recent, o ușoară îmbunătățire. Angajamentele nete ale țării s-au redus cu circa 300 milioane l. st. — de la 6042 milioane la finele anului 1968 la 5734 milioane la 30 iunie 1969. Acest rezultat s-a obținut mai ales, prin trei evoluții diferite : 1) angajamentele față de organizații internaționale, în primul rînd F.M.I., s-au menținut cvasi-stabile, cu o ușoară tendință de creștere, însumînd în iunie 2101 milioane l. st. ; 2) cele față de țările din afara zonei lirei sterline s-au redus cu 513 milioane l. st. față de decembrie 1968, situîndu-se la 1136 milioane ; 3) cele față de țările zonei lirei sterline au crescut cu 186 milioane l. st., reprezentînd 2497 milioane. Privind situația angajamentelor nete externe ale Angliei pe o perioadă mai lungă, respectiv comparînd datele pe 30 iunie 1969 cu cele pe 31 decembrie 1963, constatăm : 1) sumele datorate unor organizații internaționale au crescut de peste 3 ori, fiind la data inițială de 627 milioane l. st., din care cele datorate F.M.I. au crescut aproape de 4 ori (inițial 521 milioane, la 30 iunie 1972 milioane); 2) datoriile față de țări din afara zonei lirei sterline aproape s-au dublat, de la 605 la 1136 milioane, însă prin cvadruplarea celor față de băncile centrale respective și de pe altă parte prin transformarea datoriilor particulare în creanțe ale Angliei pînă la suma de 618 milioane l. st.; 3) conturile în lire sterline ale țărilor zonei s-au menținut relativ stabile, nu fără oscilații, cu o tendință de scădere nu prea pronunțată la conturile particulare. În felul acesta, într-o perspectivă mai largă, conturile în lire sterline se dovedesc un element de stabilitate în balanța monetară engleză.

Conturile în lire sterline (sterling balances) își au originea în implicațiile devalorizării cu 30% a lirei în 1931. Cele mai multe țări ale Commonwealth-ului de atunci au adoptat aceeași măsură, hotărînd totodată să păstreze o parte esențială din rezervele lor monetare în lire sterline și să le plaseze cu dobîndă la Londra. Suma totală a conturilor (bănci centrale și firme particulare) oscilează încă din 1945 în jurul a 2,5 miliarde l. st., în timp ce la celelalte capitole ale balanței monetare datoriile au avut tendința de a crește, ca urmare a pasivizării tot mai accentuate a balanței de plăți a Angliei și fără o întărire corespunzătoare a rezervelor monetare (în iunie 1969 acestea au fost de 1018 milioane l. st., deci aproape de 6 ori mai mici decît suma angajamentelor nete).

Stabilitatea conturilor în lire sterline deținute la Londra de țările zonei trebuie privită în contextul unor modificări structurale ale rezervelor lor totale. Cel mai tîrziu în 1960, toate țările independente din zona lirei sterline au început să plaseze o parte crescîndă a rezervelor lor monetare noi nu în lire — în ciuda dobînzilor relativ ridicate plătite la Londra —, ci în aur și dolari. Rezervele individuale în aur ale principalelor țări ale zonei s-au dublat în anii 1960—1966, ajungînd la circa 600 milioane l. st., în timp ce rezerva de aur comună a zonei (sterling pool) a oscilat fără mari modificări în jurul sumei de 1 miliard l. st.

Tendința de diversificare a rezervelor în țările zonei s-a accentuat în urma devalorizării lirei la 18 noiembrie 1967, cînd — spre deosebire de ceea ce se întîmplase în 1931 și apoi în 1949 — devalorizările în cadrul zonei s-au menținut în limite înguste. S-a accelerat transformarea unor mijloace de rezervă — atît oficiale cît și particulare — din lire în alte devize și în aur. Față de 1834 milioane l. st. în decembrie 1966, suma conturilor în lire ale băncilor centrale din țările zonei a scăzut la 1707 milioane în decembrie 1967 și 1483 milioane în septembrie 1968. Pînă atunci oscilațiile conturilor depinseseră mai ales de balanța de plăți, pe cînd evoluția respectivă denota o zdruncinare gravă a încrederii în menținerea rolului lirei sterline ca mijloc de plată internațional. A intervenit atunci un acord încheiat la Basel, prin care 12 bănci centrale străine se obligau în cadrul B.R.I. să compenseze retragerile din conturile de la Londra ale țărilor zonei lirei sterline pînă la concurența sumei de 2 miliarde dolari, pe timp de 3 ani. Totodată, Anglia a oferit celor 38 de țări ale zonei o garanție în dolari pentru conturile lor, pînă la concurența a 90% din suma acestora, băncile centrale ale țărilor zonei obligîndu-se să păstreze în continuare o anumită parte din rezervele lor monetare sub formă de lire sterline, la Londra. În urma acordului intrat în vigoare în septembrie 1968, conturile băncilor centrale au reînceput să crească, mărindu-se de la finele acelei luni și pînă în iunie 1969 cu 413 milioane l. st.

Pe termen scurt, efectul acordului de la Basel a fost deci stabilizator pentru poziția lirei sterline. Se atrage însă atenția asupra faptului că într-o perspectivă mai îndelungată problemele lirei și ale zonei nu au fost nicidecum rezolvate. Rolul lirei sterline a suferit o schimbare în special sub două aspecte. În primul rînd, scrie *Neue Zürcher Zeitung* (2 octombrie 1969), plasarea lirelor în conturi la Londra, care se făcea inițial pe baze voluntare, are loc de acum încolo pe baze contractuale ; garantînd paritatea lor, Anglia și-a restrîns simțitor capacitatea de manevrare pe tărîm monetar. În al doilea rînd, rezultă că lira sterlină își exercită de acum încolo funcția de monedă de rezervă în parte numai formal, deoarece în culise rolul a fost preluat parțial de cele 12 bănci de rezervă care colaborează în cadrul B.R.I. Pe de altă parte, retragerea unor sume din conturi pînă la concurența compensației promise de aceste bănci nu ar afecta în viitor suma totală a angajamentelor externe nete ale Angliei. Ar avea loc însă o schimbare de structură în cadrul conturilor, care ar mări suma și așa ridicată a datoriilor engleze față de instituții oficiale din afara zonei lirei sterline.

MONDORAMA

VANILIE CONTRA... VANILINĂ

Vanilia, condiment atît de apreciat în prepararea dulcețurilor și a produselor de cofetărie și patiserie, reprezintă, totodată, o cultură de bază și un important articol de export pentru trei teritorii situate în Oceanul Indian — insulele Madagascar, Comore și Réunion. În cazul Madagascarului, primul producător și furnizor din lume (961 tone în 1968, respectiv 68% din exportul mondial), vanilia se situează, ca importanță, pe locul trei, după cafeaua verde și orez.

Ea ocupă primul loc în exporturile ins. Comore (circa 150 tone pe an), în timp ce Reunion exportă anual aproximativ 30 de tone. Principalii importatori sînt Statele Unite și țările din Europa.

Dar, ca și în cazul cauciucului, producătorii de vanilie naturală întîmpină o concurență crescîndă din partea fabricanților de vanilie sintetică (vanilină). De aceea, cele trei țări menționate au creat un organism comun — „Univanille" — însărcinat cu promovarea vînzărilor de vanilie naturală. Expansiunea rapidă a exporturilor în ultimii ani, îndeosebi în țările europene, permite producătorilor de vanilie să privească cu optimism viitorul.

UN VADEMECUM MODERN

La Paris a văzut recent lumina zilei cea de-a patra ediție a anuarului Loca-Rep, specializat în domeniul închirierii de obiecte sau ființe și al prestării de servicii. El furnizează informațiile necesare pentru a putea închiria imediat, de exemplu, o sală de conferințe, un avion-taxi sau un turism tip-1900, o macara, un generator de aer cald sau un aparat pentru distribuirea băuturilor, un șofer (cu sau fără mașină), un om-sandviș sau chiar... un tigru. Totodată, anuarul oferă celor interesați numeroase soluții în probleme de întreținere și depanare a autovehiculelor, de subcontractare, de traducere sau de utilizare în comun a calculatoarelor electronice etc.

STATISTICI FEROVIARE

Datele publicate de Uniunea internațională a căilor ferate privind traficul înregistrat în 1968 oferă o imagine asupra importanței pe care o prezintă transportul feroviar de mărfuri pentru economia diferitelor țări. Adoptîndu-se drept indice de comparație masa totală a mărfurilor transportate pe rețeaua națională, raportată la numărul locuitorilor din țara respectivă, rezultă că pe primul loc în lume se situează Luxemburgul cu 41,8 tone pe locuitor, urmînd apoi Uniunea Sovietică (11,6 t/loc.), Polonia (11,3), Statele Unite (7,6), Norvegia (6,5), Suedia și Elveția (6,3), Belgia (6,2), R.F.G. (4,8), Franța (4,6) etc.

MĂSURI DE PREVEDERE DEOSEBITE

Instalații de siguranță și protecție neîntîlnite pînă în prezent vor fi montate în noua construcție a marelui magazin „L'innovation" din Bruxelles, distrus în urmă cu doi ani de un teribil incendiu. Noul edificiu va fi construit în așa fel încît cei care se află în magazin (clienți și personal) vor putea să iasă în caz de pericol în 2 minute și 30 de secunde. Noua construcție va fi inaugurată în luna martie a anului viitor. După cum se știe, în catastrofa din 1967 și-au pierdut viața 300 de persoane.

CEC PENTRU ZÎMBET

După cum informează într-un număr recent cotidianul maghiar „Nepszabadszág", — Centrala magazinelor din Budapesta proiectează să introducă în 1970 o nouă metodă pentru stimularea nivelului superior de deservire a clienților. Aceasta constă din introducerea de cecuri, pe care clienții satisfăcuți de modul în care au fost serviți le completează după achitarea mărfii și le introduc într-o urnă. La sfîrșitul anului, vînzătorii obțin — prin tragerea la sorți a acestor cecuri — numeroase cadouri, între care și un autoturism Trabant. Șansele de obținere sînt direct proporționale cu numărul „cecurilor zîmbetului", cu care au fost recompensate amabilitatea și buna deservire.

VALORIFICAREA PUBLICITARĂ A LUNEI

După cum au remarcat pe drept unii comentatori, una din deosebirile dintre descoperirea Americii de Cristofor Columb și epopeea cuceririi Lunei constă în aceea că prima n-a putut beneficia nici pe departe de publicitatea de care s-a bucurat cea de a doua. Uriașa campanie publicitară și de reclamă, orchestrată în jurul zborului cabinelor „Apollo", a depășit cu mult recordurile precedente înregistrate în Statele Unite, propagîndu-se și în numeroase alte țări.

Pornind de la fotografii și manșete de reclamă, simboluri pentru marca produsului sau benzi desenate, odiseea selenauților a oferit și argumente mai serioase, mai convingătoare. „Vă puteți procura oricînd un cronometru elvețian avînd aceeași marcă și precizuine ca și cele purtate de cuceritorii Lunei" ! „Deveniți posesorul unui aparat de fotografiat Kodak, similar celor utilizate la fotografierea unor detalii de pe Lună !" „Puteți fi sigur de calitatea perforatoarelor societății Blank & Decker, deoarece au fost selecționate de N.A.S.A. pentru a fi utilizate pe Lună !"

Numărul exemplelor de inventivitate publicitară ar putea fi prelungit la nesfîrșit. De unde se vede că creatorii reclamelor depun eforturi pentru a oferi consumatorilor blazați de cele pămîntești... senzații selenare.

CUTREMURE ÎN LABORATOR

În cadrul cercetărilor întreprinse pentru proiectarea și realizarea unor construcții rezistente la cutremure s-au produs și cutremure în... laborator, cu mișcări supraînceinite. Construcții cu trei etaje realizate din cadre metalice fără contrafișe sînt supuse unor sarcini verticale constante asemănătoare sarcinilor ce ar putea fi generate de gravitație și de greutatea structurii metalice. Cadrele metalice mai sînt supuse și unor sarcini laterale, pentru a simula mișcările la care ar putea fi supuse construcțiile în cursul unor cutremure puternice.

Printre componentele sistemului de simulare a cutremurelor se numără și un grup automat de mare viteză care măsoară sarcinile aplicate și tensiunile, comprimările și deformările provocate, precum și o instalație de televiziune în circuit închis pentru observarea rapidă a diferitelor porțiuni ale structurii.

OPERAȚIA BOMEX

O importantă campanie de cercetări asupra interacțiunii care există între apele oceanelor și atmosfera terestră, se desfășoară, de cîteva luni, în largul insulelor Antilele Mici și în jurul coastelor Guyanei. Se știe că cea mai mare cantitate de energie solară este înmagazinată în zonele tropicale ale oceanelor, între latitudinea 30° nord și 30° sud, o parte din aceasta deplasîndu-se, sub formă de vapori de apă, spre poli. De această interacțiune depind condițiile climaterice ale multor regiuni de pe glob. Manevra de schimb de energie dintre ocean și atmosferă continuă însă a fi puțin cunoscută. Operația BOMEX (Barbados Oceanographic and Meteorological Experiment) are ca scop tocmai cunoașterea acestui fenomen. Un număr de 1 560 cercetători și tehnicieni, aparținînd universităților din S.U.A., Canada și Barbados, fac acum observații pe o zonă cu o suprafață de 235 000 de kmp, analizînd mișcările atmosferice pînă la înălțimea de 54 000 de metri și curenții maritimi și oceanici. În afară de instrumentele și de laboratoarele de specialitate, operația dispune de 10 vapoare, de 24 de avioane și de 4 sateliți. Prima etapă a cercetărilor va fi încheiată luna viitoare, cînd se speră că vor fi cunoscute, între altele, și „izvoarele" marilor cicloane care devastează, din timp în timp, continentul american.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE

Statisticile publicate de O.C.D.E. referitor la evoluția structurii populației active ilustrează existența unor tendințe similare în principalele țări capitaliste industriale în perioada 1956—1966, cu nuanțări în ceea ce privește ritmul și proporțiile mutațiilor.

Se constată astfel că din cele trei sectoare mari de activitate — a) agricultură, silvicultură, vînătoare și pescuit ; b) industrie și c) alte activități — ponderea primului sector se află într-o continuă scădere în toate țările examinate. După cum se poate vedea din tabelul alăturat, ea rămîne totuși apreciabilă în Italia, Japonia sau Franța, ajungînd în schimb la un nivel foarte scăzut în Anglia sau S.U.A. (în condițiile unui ritm accentuat de scădere în această ultimă țară).

Greutatea specifică a forței de muncă ocupate în industrie a sporit, mai mult sau mai puțin, în majoritatea țărilor, excepție făcînd Anglia sau S.U.A. (unde a cunoscut o ușoară redresare în ultimii ani). Sectorul „alte activități" (îndeosebi serviciile) a înregistrat o extindere permanentă în toate țările, discrepanțele între extreme rămînînd însă mari : 60,4% din ansamblul populației ocupate în S.U.A. (în 1966), față de numai 34,4% în Italia.

Repartiția populației active ocupate (în % din total)

Țara	Anul	Agricultură, silvicultură, vînătoare, pescuit	Industrie	Alte activități
Anglia	1956	4,6	49,0	46,4
	1962	3,9	47,8	48,3
	1966	3,4	47,2	49,4
Franța	1956	25.9	37,9	36,2
	1962	20,8	39,9	39,3
	1966	17,6	40,8	41,6
Italia	1956	37,5	34,2	28,3
	1962	29,4	39,4	31,2
	1966	24,9	40,7	34,4
Japonia	1956	38,5	25,0	36,5
	1962	29,9	30,9	39,2
	1966	24,2	32,6	43,2
R.F.G.	1956	16,9	47,2	35,9
	1962	12,8	49,0	38,2
	1966	10,8	49,3	39,9
S.U.A.	1956	9,9	35,8	54,3
	1962	7,4	33,3	59,3
	1966	5,5	34.1	60,4

Sursa : O.C.D.E., Statistiques de la population active, Paris, 1968.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 43 (321)
43
VINERI
31 octombrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

LA MASA ROTUNDĂ

PREGATIREA TEMEINICA A FIECAREI INVESTITII

DIN SUMAR

ABORDARE DIFERENȚIATĂ A PRINCIPIULUI FORMĂRII PREȚURILOR PE BAZA CHELTUIELILOR MEDII

REFLECȚII: MATEMATICA ȘI ECONOMIA de acad. Grigore C. MOISIL

NOTE DE DRUM DIN:
- OLANDA
- ALGERIA

REVALORIZAREA MĂRCII: FINAL SAU EPISOD AL CRIZEI MONETARE?

PARTICIPANȚI LA „MASA ROTUNDĂ"

La „masa rotundă" au luat parte: ing. MIRCEA NISTOR, director al Direcției investiții din Ministerul Industriei Metalurgice; ing. NICOLAE RUSU, director al Institutului pentru proiectări de laminoare; ing. ȘTEFAN CARDALEF, director tehnic al Institutului pentru proiectarea uzinelor și instalațiilor metalurgice; ing. DIMITRIE ARHIRE, director al Direcției plan-finanțe din Ministerul Construcțiilor Industriale; ing. MIHAI CHIVU, director adjunct al Direcției dezvoltării — investiții din Ministerul Energiei Electrice; ing. VASILE NIȚU, director, și ing. NICOLAE BORZA, consilier la Institutul de studii și proiectări energetice; ing. ALEXANDRU NOURESCU, director tehnic al Institutului de studii și proiectări hidro-energetice; ing. CONSTANTIN SCRIECIU, director adjunct al Direcției investiții din Ministerul Industriei Chimice; LEON SCHIP, inginer-șef al Institutului de proiectări pentru industria chimică anorganică; IVAN MAGDA, inginer-șef al Institutului de proiectări pentru industria chimică, organică de sinteză, medicamente și fibre sintetice; SEBASTIAN PANCU, inginer șef al Institutului de proiectări pentru industria metalelor neferoase și rare; ing. BENO MARCUS, director adjunct al Direcției plan economic din Ministerul Industriei Materialelor de Construcții; ing. EMILIAN BĂICULESCU, director tehnic al Institutului de proiectări pentru industria materialelor de construcții; ing. VIOREL OCICO, director adjunct al Direcției tehnice de dezvoltare și cooperare din Ministerul Industriei Ușoare; ing. GEORGE COJOCARU, director tehnic al Institutului de proiectări pentru industria ușoară; ing. NICOLAE MITULESCU, director adjunct al Direcției dezvoltării din Ministerul Industriei Alimentare; SORIN SMIGHELSCHI, inginer-șef al Institutului de proiectări pentru industria alimentară; ing. MIRCEA PĂUNESCU, consilier în Direcția generală dezvoltare și investiții din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini; ing. ALEXANDRU OLTEANU, director adjunct în Centrala Băncii de Investiții.

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Numărul 43, din 31 octombrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

● **Prețuri**: Abordare diferențiată a principiului formării prețurilor pe baza cheltuielilor medii, de **dr. C. Tudoran**

● Săptămînal, un grafic comentat: Populația ocupată — dinamică și mutații structurale (pag. 3)

● Modelarea transporturilor în industria petrolului, de doctorand **Rudolf Dootz**, I.C.E.

● Tranzacții comerciale externe (pag. 4)

● **Reflecții**: Matematica și economia, de acad. **Grigore C. Moisil**

● **Agricultura**. — Profile zootehnice: Probleme ale dimensiunilor optime, de **Bucur Schiopu** (pag. 5)

● Economii de investiții și material lemnos prin specializarea producției, de **P. Cioclu** și ing. **J. Comisioneru**, C.S.P. (pag. 6)

● În industria locală: Îndeplinirea indicatorilor financiari nu este o prevedere de plan obligatorie? de **A. Popper** — director general în Ministerul Finanțelor. (pag. 7)

● La „masa rotundă": INVESTIȚIILE — Darea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție — obiectiv central de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag. 9—10—11)

■ TEORII ● IDEI

● **Șantier științific**: Conf. univ. dr. Alexandru D. Albu, decanul Facultății de comerț a A.S.E.

● Critica și ideologia în teoria și gîndirea economică, de **P. Vasile**

● **Cărți**: Analiza activității economice, de **dr. Nicolae Romanescu** (pag. 14)

● **Bloc-notes**: Primul „Nobel" pentru științe economice, de **Costin Murgescu** (pag. 15)

● Documentar: Forme și mijloace de promovare a exportului în unele țări în curs de dezvoltare, de **T. Tudor** (pag. 16)

● **Din țările socialiste**: — R. P. Bulgaria — Ritm rapid și diversificare în industria constructoare de mașini, de **Pavel Minkov**, secretar general adjunct de redacție la „Ikonomiceski jivot" — Sofia.

● S.U.A.: Moment delicat, de **Irina Vianu** (pag. 17)

● Note de drum din Olanda: Pămîntul apelor... de **N. S. Stănescu**

● Note de drum din Algeria: Cer, nisip și petrol... de ing. **Alexandru Grigorescu** (pag. 18)

● Între România și India se dezvoltă o fructuoasă colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică, de **Emil Anghel**

● Conjunctura economiei capitaliste: Revalorizarea mărcii — final sau episod al crizei monetare? (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor șef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. S. Stănescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25

40 470

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

ÎNGRIJORAREA CONSTRUCTORILOR CLUJENI

În aceste zile constructorii trebuie să definitiveze atît lucrările care să permită continuitatea în ritm constant a execuțiilor pe timp friguros, cît și pregătirea temeinică a investițiilor pe anul 1970. Problema recuperărilor nu vizează Întreprinderea de construcții-montaj din Cluj care, în cele trei trimestre încheiate de curînd, a realizat 82,9% din planul valoric anual.

Măsurile luate de noi tind spre stadii fizice care să asigure închiderea și încălzirea unor hale industriale de pe șantierele din Cluj, Oradea, Baia Mare, Tîrgu Mureș și Alba Iulia, în interiorul cărora să nu fie stingherite lucrările de instalații, montaj și finisaj. Iată însă că în prag de iarnă (după strădanii pentru găsirea unor soluții), după eforturi susținute pentru aprovizionarea cu materialele necesare și pentru execuția lucrărilor a apărut o problemă neprevăzută de constructori. Este vorba de lipsa combustibilului necesar pentru încălzirile provizorii.

TOMAS LIVIU
economist
Întreprinderea de construcții-montaj Cluj

RESTANȚELE ȘI DISCIPLINA CONTRACTUALĂ

Pentru realizarea în termen a obiectivelor de investiții planificate, șantierele de construcții trebuie să fie aprovizionate operativ cu materialele necesare, asigurîndu-se astfel un flux continuu al muncii. Din păcate însă, în ultimul trimestru, hotărîtor pentru realizarea planului de investiții, avem o serie de neajunsuri din cauza nerespectării contractelor de către unii furnizori. Așa, bunăoară, Întreprinderea de materiale de construcții și produse chimice din Craiova, are o restanță de 1,2 milioane cărămizi cu goluri și 267 t var și nici pentru trimestrul în curs nu garantează livrarea întregii cantități de cărămidă contractată.

Ce scuze poate invoca I.C.M.A.-București, care nu ne-a livrat o serie de confecții metalice (trei hidrofoare, două boilere, un aparat contracurent), deși termenul pentru livrarea acestora a expirat încă de la data de 30 iulie? Într-o situație similară este și Baza IX-a Competrol Craiova, care a rămas în restanță cu 176 t bitum și cu 2 100 t combustibil calorifer. Nu s-a primit încă repartiție de la Ministerul Industriei Chimice pentru 2 000 kg folii polietilenă.

O situație grea avem și în ceea ce privește aprovizionarea cu geam și cărămidă refractară. Ministerul Industriei Materialelor de Construcții nu ne-a acoperit cantitatea de 40 000 m.p., iar Ministerul Industriei Metalurgice ne-a repartizat numai 200 t cărămidă refractară din totalul de 320 t.

Practica acceptării decalării unor termene de livrare stabilite prin contracte este necorespunzătoare. Acest „carusel" al termenelor se dovedește extrem de dăunător, atît sub raportul neajunsurilor pe care le declanșează în organizarea execuției ritmice a lucrărilor, cît și în sensul că pune sub semn de întrebare noțiunea de disciplină contractuală.

O altă problemă de rezolvat este aceea a obținerii prompte a repartițiilor. După cum se știe, ministerele sînt obligate să emită ordinele de repartiție cu cel puțin 45 de zile înainte de începerea trimestrului de plan. Dar unele ministere emit aceste ordine numai cu cîteva zile înaintea trimestrului de plan sau chiar în cursul acestuia. Este edificator în această privință cazul Ministerului Industriei Metalurgice, care a dat trustului nostru repartiții pentru profile mijlocii și ușoare cu 10 zile înaintea trimestrului IV, iar pentru numeroase alte poziții din specificațiile de profile nici pînă în prezent n-au dat.

Carol BORA
șeful serviciului C.F.I. Trustul de construcții locale
Craiova

COLECTAREA ÎNCASĂRILOR C.F.R.

Sistemul actual de colectare prin genți a încasărilor realizate de C.F.R. trebuie îmbunătățit. Astfel, documentele de depunere certificate de banca pe lîngă care sînt arondate stațiile C.F.R., să fie expediate cu avize O.I.S. letrice sub forma „depunerilor în tranzit", la filiala sectorului 8 București unde funcționează conturile colectoare ale regionalelor C.F.R.; înregistrarea vărsămintelor C.F.R. să se facă la datele de sosire a avizelor; să fie păstrată extracontabil cîte o partidă, cu data depunerii pentru fiecare regională.

Față de sistemul actual în baza căruia remiterea se face telegrafic, cel arătat mai sus ar avea o seamă de avantaje. De pildă, regionalele C.F.R. nu vor mai suporta cheltuielile de telegramă pentru transmiterea încasărilor; înregistrarea depunerilor în subconturile de colectare C.F.R. de la fiecare unitate bancară pe lîngă care sînt arondate stațiile C.F.R. nu se mai execută zilnic; nu se mai întocmesc zilnic note contabile pentru virarea soldurilor din subconturile colectoare etc.

La filiala Băncii Naționale nu se mai calculează pentru control, reperele telegramelor de creditare primite; băncile din țară nu vor întocmi zilnic note contabile și avize O.I.S. pentru recuperarea speselor de telegramă și telex de la regionalele C.F.R.; nu se vor mai executa zilnic înregistrări pentru evidențierea și încasarea taxelor de telegrame, pentru recuperare; unitățile operative bancare, nu se va mai păstra evidența numerelor de dobînzi în favoarea C.F.R. la subconturile colectoare etc.

N. GRĂMESCU
economist — București

TAXELE FORESTIERE

În vederea aplicării taxelor forestiere, masa lemnoasă repartizată spre exploatare pentru anii de plan 1969 și 1970, s-a încadrat în produse „principale" și produse „secundare" (Ordinul M.E.F. nr. 1483/1968). Prin această ultimă încadrare, făcută mai judicios, se părea că s-a pus capăt unor interminabile dispute dintre sectoarele de silvicultură și exploatare. Datorită diferenței de preț dintre cele două produse și tendinței fiecărui sector de a realiza venituri cît mai mari, fără ca la baza acestora să stea efortul propriu, disensiunile și interpretările în această problemă nu s-au terminat. Punctul nevralgic al neînțelegerilor dintre ocoalele silvice Cornet, Jiblea și Rîmnicu Vîlcea și Întreprinderea forestieră Jiblea îl constituie încadrarea produselor rezultate din substituirea arboretelor degradate și slab productive la produse secundare.

Pentru ca ocoalele silvice să aibă o acoperire fără interpretări, socot că ar fi bine ca forurile competente să facă o completare la ordinul sus-amintit. Propun deci ca prin produsele rezultate din arboretele degradate și slab productive să se înțeleagă toate produsele provenite în urma tăierilor de masă lemnoasă de clasa a IV-a și a V-a (la fag și stejar), ale căror suprafețe se reîmpăduresc integral cu alte specii decît cele existente. Această precizare ar avea menirea să curme o serie întreagă de discuții și greutăți ce și le fac fără nici un rost sectoarele silviculturii și exploatare a lemnului.

Aurelian MOȘOIU
tehnician silvic
Călimănești

CURIER

● PROMOVAREA ÎN FUNCȚIE

Ing. C. MIHAILA, Galați. — Trecerea de la funcția de inginer la aceea de inginer principal, de la funcțiile de economist, chimist, geolog, la cel de economist principal etc. **nu este obligatorie** pentru unitate. Această promovare, condiționată de îndeplinirea stagiului necesar, este de competența exclusivă a conducerii unității, singura în măsură să aprecieze capacitatea profesională, aptitudinile și realizările în muncă ale cadrelor respective. De asemenea, această promovare mai este condiționată și de existența fondului de salarii necesar. Dacă apreciați că sînt întrunite condițiile necesare puteți solicita, fie oral, fie în scris, promovarea dv. arătînd și motivele care considerați că vă îndreptățesc la aceasta. Cererea dv., avizată de organul ierarhic superior, va fi examinată de conducerea unității. Hotărîrea conducerii nu este cenzurabilă de Comisia de judecată.

● STAGIUL ÎN FUNCȚII TEHNICE SUPERIOARE

Ing. NICOLAE AUGUSTINEANU, Hunedoara. — Prevederile pct. 5 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, vor putea fi aplicate și în cazul dv., atunci cînd se va introduce în unitatea unde lucrați noul sistem de salarizare. Drept urmare, jumătate din perioada de trei ani și nouă luni cît ați lucrat ca tehnician, respectiv ca maistru va putea fi luată în considerare la stabilirea stagiului necesar promovării în funcția de inginer principal. În conformitate cu modificările aduse indicatorului de studii și stagiu, vechimea necesară pentru a putea ocupa funcția de inginer principal este de cel puțin opt ani în funcții tehnice superioare.

● CENTRALIZATORUL OPERAȚIUNILOR BANCARE

PAUL SCÎRLENȚEA, Plopeni. — Instrucțiunile nr. 20/1961 ale Băncii Naționale (pct. 175) prevăd (în scopul reducerii numărului înregistrărilor în conturi) ca documentele care privesc același titular să se înscrie centralizat, în baza unor benzi întocmite la mașina de adunat. Considerăm că acest mod de înregistrare nu poate provoca greutăți întrucît pentru fiecare sumă înscrisă în bandă se eliberează documente anexe, a căror existență se verifică la ghișeul băncii în momentul eliberării extraselor de cont. Drept confirmare a acestei verificări, delegatul titularului de cont semnează pe contul analitic ce rămîne la bancă. Dacă unitatea dv. întîmpină greutăți de neînlăturat, vă puteți adresa Serviciului organizarea evidenței și controlul dărilor de seamă din Banca Națională care poate da indicații unității bancare care vă deservește să înregistreze în conturi fiecare operațiune în parte.

PREȚURI

ABORDARE DIFERENȚIATĂ A PRINCIPIULUI FORMĂRII PREȚURILOR PE BAZA CHELTUIELILOR MEDII

Asigurarea rentabilității întreprinderilor constituie una dintre cele mai dificile probleme ce se ridică la stabilirea prețurilor. In practică, apar deseori dificultăți în acest domeniu datorită bazei de formare a prețurilor, modului și criteriilor de dimensionare a volumului de acumulări cuprins în prețuri, precum și rămînerii în urmă uneori a prețurilor față de evoluția reală a cheltuielilor de producție. In cele ce urmează ne permitem cîteva considerente asupra bazei de formare a prețurilor cu ridicata ca factor cu acțiune predeterminantă asupra eficienței economice a întreprinderilor.

● Diferențe sensibile in baza de pornire

Se știe că prețurile produselor se formează în prezent plecînd de la cheltuielile medii de producție ale tuturor întreprinderilor care fabrică speța respectivă de produse, adică pe baza cheltuielilor medii ale ramurii. Prin acest fapt, prețurile cu ridicata compensează întreprinderilor nu orice volum al cheltuielilor lor individuale, ci numai acele cheltuieli pe care societatea le consideră ca fiind normale în condițiile existente de producție. Astfel prețurile constring întreprinderile cu cheltuieli individuale mai mari să le reducă cel puțin la nivelul mediu spre a putea obține un beneficiu normal, dîndu-le totodată posibilitatea obținerii unei rentabilități sporite în cazul cînd își reduc costurile lor sub media socială. În același timp, creșterea rentabilității în întreprinderile rămase în urmă duce în final la reducerea nivelului mediu pe ramură al cheltuielilor, ceea ce în condițiile unei anumite mobilități a prețurilor creează un imbold pentru diminuarea în continuare a costurilor individuale. Datorită acestui mecanism, folosirea sistemului prețurilor depistează cazurile de folosire nerațională a muncii sociale, acționînd ca o puternică pîrghie economică de creștere a eficienței utilizării ei. În aceasta constă forța economică a prețurilor, ca principal instrument al legii valorii.

Între condițiile medii de producție, avute în vedere la stabilirea prețurilor cu ridicata și condițiile concrete în care își desfășoară activitatea fiecare întreprindere pot exista uneori deosebiri substanțiale datorită unor factori obiectivi și subiectivi, ca: amplasarea, proporțiile și organizarea producției, condițiile naturale, nivelul înzestrării tehnice și al calificării personalului etc. Din această cauză prețul de cost individual poate oscila foarte mult față de prețul de cost mediu din cadrul ramurii. Dispersia costurilor individuale față de prețul de cost mediu este deosebit de accentuată în industria extractivă. Ea se face însă resimțită și în unele ramuri ale industriei prelucrătoare, ca de exemplu în industria chimică, siderurgică etc., după cum se poate vedea din următorul tabel:

Denumirea produsului	Nivelul costurilor individuale, față de media pe ramură, considerată 100	
	minim	maxim
— țiței extras (la nivel de schelă)	34	196
— huilă cocsificabilă	88	232
— acid sulfuric	88	161
— acetonă	84	228
— cărămizi normale pline	84	138
— lemn de foc esență tare	87	126
— ciment P. 400 (în saci)	86	128
— sîrmă neagră moale arsă	92	103
— tuburi de fontă	90	104
— zahăr	89	115

Cauzele acestor decalaje sînt foarte diferite; condiții geologice deosebite, deosebiri tehnologice sau în ce privește baza de materii prime, gradul de înzestrare diferit al întreprinderilor etc.

● Nu instrument de decontare

Abordînd simplist contradicția existentă între cheltuielile individuale și cele medii de ramură pe care se sprijină prețurile, s-ar părea că ar fi mai indicat să se construiască prețurile direct pe costurile individuale ale fiecărei întreprinderi. Și cum în orice economie — și cu atît mai mult într-o economie socialistă, planificată — nu pot acționa prețuri individuale, pentru soluționarea contradicției menționate în literatura economică s-au propus soluții relativ apropiate: stabilirea prețurilor pe baza costurilor individuale cele mai scăzute sau generalizarea prețurilor de decontare în toate ramurile în care există un decalaj cît de cît sensibil între cheltuielile individuale ale întreprinderilor. Ambele procedee, în concepția autorilor lor, ar asigura rentabilizarea automată a tuturor întreprinderilor. Nu mai analizăm aici implicațiile economice și financiare care fac imposibilă acceptarea propunerilor în practică. Esențial este că prin renunțarea la baza firească a formării lor (cheltuielile de producție medii la nivelul ramurii), prețurile sînt private de principalele lor funcții economice, fiind reduse la un simplu instrument de decontare. O astfel de „rentabilizare" ar avea un caracter strict formal, escamotînd lipsurile existente și împiedicînd luarea unor măsuri cu adevărat eficiente pentru înlăturarea pierderilor înregistrate de unele întreprinderi.

Dificultățile existente în asigurarea rentabilității tuturor întreprinderilor, în condițiile stabilirii prețurilor pe baza cheltuielilor medii pe ramură nu justifică renunțarea la această bază de formare a lor; ea ar constitui, de fapt, o frînă în calea creșterii eficienței producției și ar reduce considerabil aria de acțiune a pîrghiilor economice. Mai curînd este necesară o analiză atentă a modului cum se situează prețurile de cost individuale față de prețul de cost mediu în fiecare ramură și a factorilor care provoacă decalajele existente în prezent. O asemenea analiză conduce la necesitatea aducerii unor corecturi în ce privește folosirea sau calcularea prețului de cost mediu pe ramură ca bază de formare a prețurilor.

● Corecturi necesare și posibile

Astfel, în unele ramuri ale industriei extractive, ca spre exemplu cărbune, țiței, minereuri etc., unde oscilațiile pronunțate ale costurilor sînt provocate de factori naturali și practic nu pot fi înlăturate, **apare mai rațional ca prețurile să se formeze pe baza costurilor medii pe bazine sau zone, sub forma de prețuri de decontare, spre a se da posibilitate unui număr cît mai mare de întreprinderi de a desfășura o activitate rentabilă. Formate pe baza cheltuielilor medii pe zonă sau bazin, și nu pe baza cheltuielilor fiecărei întreprinderi sau exploatări — prețurile de decontare își mențin parțial forța de stimulare a prețurilor unice. Spre a nu se transforma într-o frînă în calea reducerii costurilor, ele trebuie revizuite periodic, corespunzător evoluției condițiilor de producție.** Astfel de prețuri **de decontare, spre a se da posibilitate** mai la producător. Beneficiarii plătesc pentru produsele cumpărate prețuri unice, redistribuirea financiară între întreprinderile din cadrul ramurii făcîndu-se prin intermediul organelor de desfacere sau al centralei respective.

În ramurile industriei prelucrătoare, în care, de asemenea, pot exista decalaje, uneori destul de sensibile la nivelul chel-

dr. C. TUDORAN

(Continuare în pag. 8)

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

POPULAȚIA OCUPATĂ — DINAMICĂ ȘI MUTAȚII STRUCTURALE

DEZVOLTAREA complexă a economiei naționale în anii construcției socialiste a dus la sporirea numărului populației ocupate în diferite activități. În anii 1950—1968, populația ocupată din țara noastră a crescut (vezi graficul nr. 1) cu 18%; în aceeași perioadă venitul național a sporit de 5,2 ori, iar cel raportat la o persoană ocupată în sfera producției materiale de 4,6 ori. Acest fenomen se explică prin sporirea an de an a productivității muncii — în perioada amintită de peste 4,3 ori.

Ponderea covîrșitoare a populației ocupate în sfera producției materiale (88,4% în 1968, așa cum rezultă din datele graficului nr. 1) este determinată de însemnătatea hotărîtoare pe care o are munca depusă în sfera producției materiale, pentru satisfacerea cerințelor sporite ale societății.

Creșterea cu 4,2%, în perioada amintită, a ponderii populației ocupate în sfera neproductivă a fost necesară, pe de o parte, pentru a asigura dezvoltarea producției materiale în condițiile progresului înregistrat de știința și tehnica modernă, care implică ridicarea gradului de instruire a populației. Pe de altă parte, ridicarea nivelului de trai material și cultural al populației a impus extinderea instituțiilor de cultură, artă, medicale, precum și a rețelei de deservire.

Reducerea considerabilă în perioada 1950—1968 a ponderii populației ocupate în agricultură a fost determinată de continua dezvoltare a bazei tehnice-materiale a acestei ramuri, care a permis transferarea de forță de muncă în ramurile neagricole. În același timp, trebuie menționat faptul că dezvoltarea unor activități cu caracter permanent sau semipermanent în agricultură (zootehnie, legumicultură, viticultură) a dus la o folosire mai bună a populației ocupate în această ramură.

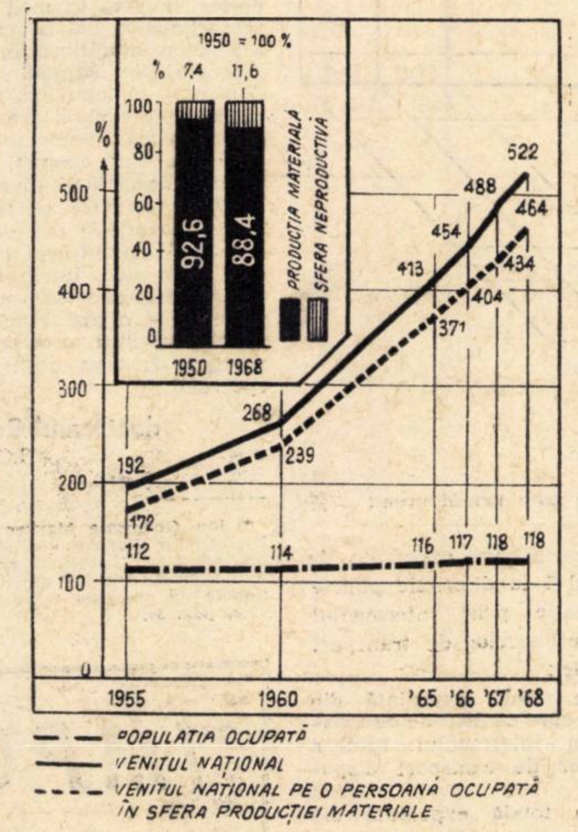

Dinamica și structura populației ocupate, pe sfere de activitate

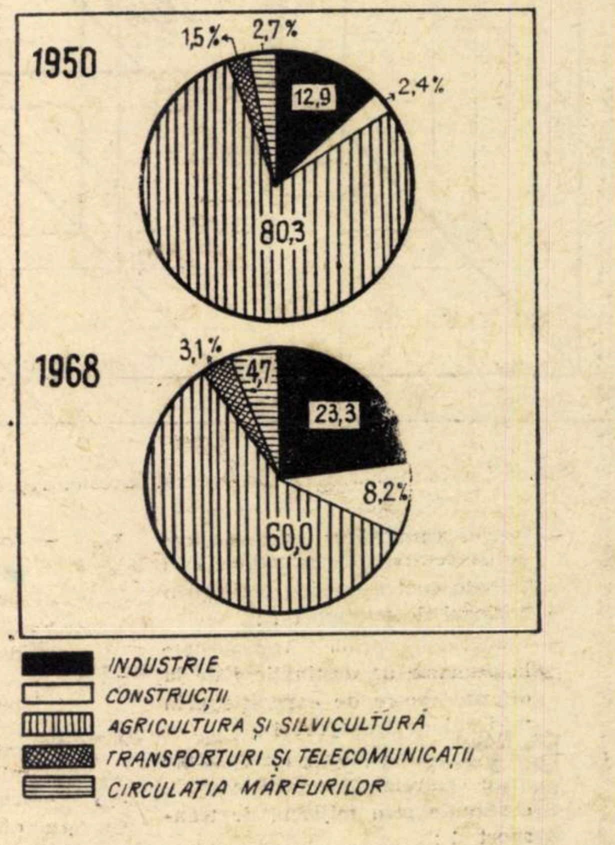

Structura populației ocupate în sfera producției materiale, pe ramuri ale economiei naționale

MODELAREA TRANSPORTURILOR ÎN INDUSTRIA PETROLULUI

TRANSPORTUL țițeiului de la punctele de extracție la cele de prelucrare și al produselor prelucrate de la rafinării la centrele de consum, fie prin intermediul unor centre intermediare, fie direct, constituie o etapă esențialmente necesară în cadrul activității din industria petrolului, datorită faptului că instalațiile de prelucrare a țițeiului brut se găsesc amplasate, de regulă, în alte locuri decît punctele de extracție, respectiv punctele de consum.

În esență, problema transportului constă — după cum se știe — în găsirea combinației celei mai indicate, între multiplele posibilități de a transporta cantități variate din același produs omogen (de aceeași natură sau posibil a fi exprimat în unități omogene prin intermediul unor unități de măsură natural convenționale) din mai multe puncte de expediție, spre mai multe puncte de destinație — în funcție de un anumit scop care constă în determinarea unui optim economic, în general minimizarea cheltuielilor de transport. Nu este exclusă însă urmărirea și a altor obiective, ca maximizarea cantităților transportate dintr-un anumit produs, folosirea completă a unor anumite rute etc.

Datorită unor particularități specifice transportului țițeiului brut și al produselor petroliere, problemele clasice ale transportului se pun întrucîtva deosebit. Aceste particularități sînt generate de următoarele caracteristici: transportul petrolului și al produselor petroliere poate fi efectuat atît pe conducte cît și cu ajutorul altor mijloace de transport; aceste mijloace de transport pot fi folosite exclusiv pentru transportul petrolului sau al produselor petroliere; datorită acestui fapt materialul rulant este folosit de regulă numai într-o singură direcție în mod util.

Dintre aceste caracteristici, în mod deosebit prima — referitoare la posibilitatea transportului cu ajutorul mai multor mijloace de transport — printre care transportul pe conducte ocupă un loc principal, face să apară o întrebare de genul următor: de la care centre expeditoare (cîmpuri de sonde sau porturi pentru țițeiul din import), către care centre de destinație (rafinării în vederea prelucrării) și cu ce mijloace de transport (vagoane cisternă, autocisterne, conducte) să fie vechiculată o anumită cantitate de țiței, în așa fel ca totalul cheltuielilor de transport să fie minim? Problema se complică într-o oarecare măsură în cazul cînd în locul unei conducte de o anumită dimensiune — deci cu un anumit debit orar de curgere — se dispune de un sistem de conducte în cadrul căruia conductele au debite orare diferite și pe care urmează să fie transportate, de exemplu, nu numai țiței brut de la un anumit punct de expediție către o anumită (sau mai multe) rafinării, ci și de la o anumită (sau mai multe) rafinărie către punctul de destinație — respectiv, anumite cantități de produse finite în vederea exportului.

În formularea clasică a problemei de transport intervin în general doi indici, care se referă la centrele de expediție i și centrele de destinație j. În formularea unei probleme de transport în cadrul căreia pot fi folosite și diferite mijloace de transport intervine suplimentar indicele k reflectînd mijlocul de transport diferit, folosit în vederea efectuării transportului respectiv.

Reprezentată în spațiu cu trei dimensiuni, o asemenea problemă arată în felul următor:

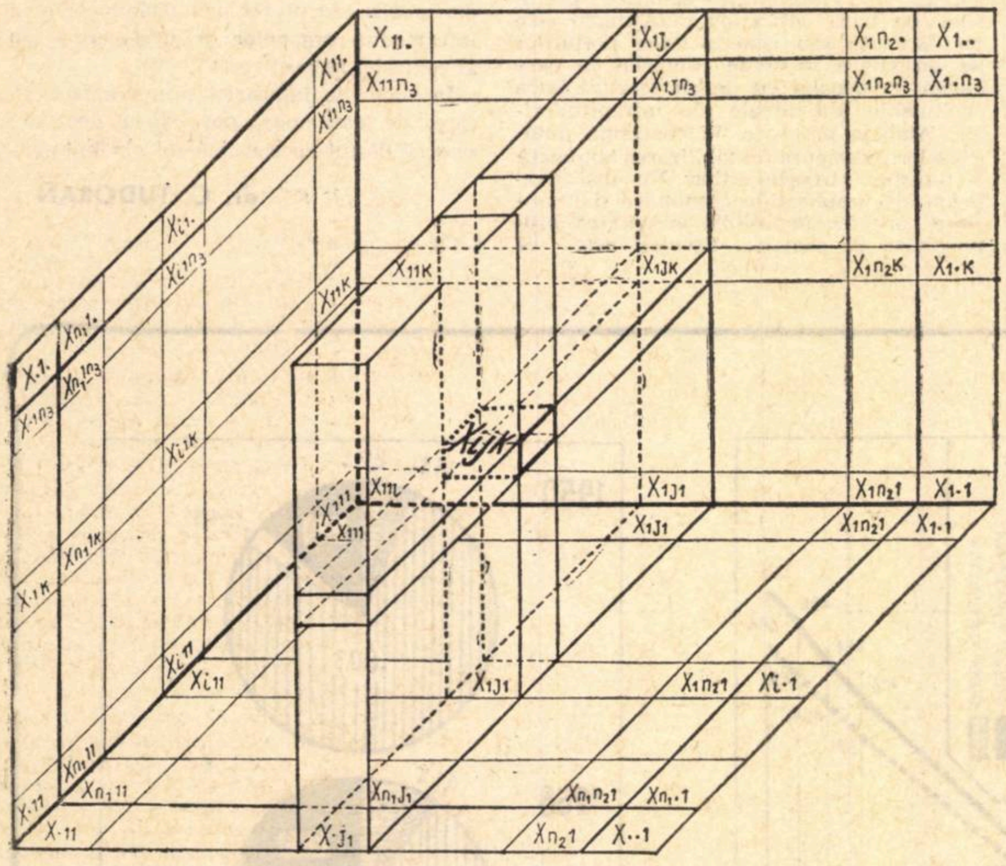

Semnificația variabilelor în cadrul acestei reprezentări este următoarea:

- $x_{i.1}$ — totalul cantităților transportate de la centrele de expediție i la diferite centre de destinație prin mijlocul de transport 1;
- $x_{.j1}$ — totalul cantităților transportate la punctele de destinație j de la diferite centre de expediție prin mijlocul de transport 1;
- $x_{..1}$ — totalul cantităților transportate între centrele de expediție și de destinație prin mijlocul de transport 1;
- $x_{1.k}$ — totalul cantităților expediate de la centrul 1 la diferite centre de distinație j prin mijlocul de transport k;
- $x_{1j.}$ — totalul cantităților expediate de la centrul 1 la punctul de destinație j prin diferite mijloace de transport posibile;
- $x_{1..}$ — totalul cantităților expediate de la centrul 1 la diferitele puncte de destinație prin intermediul tuturor mijloacelor de transport disponibile;
- $x_{i1.}$ — cantitatea totală expediată din punctul i spre centrul de destinație 1 prin intermediul tuturor mijloacelor de transport disponibile;
- $x_{.1k}$ — cantitatea totală expediată din diferite puncte de expediție spre punctul de destinație 1 prin intermediul mijlocului de transport k;
- $x_{.1.}$ — cantitatea totală expediată din diferite puncte de expediție spre centrul de distinație 1 prin intermediul tuturor genurilor de mijloace de transport.

Dacă rezolvarea problemei de transport cu 2 indici este relativ simplă și obținerea mai întîi a unei soluții de bază și apoi în decursul cîtorva iterații a soluției optime, se realizează fără dificultăți prea mari (în cazul cînd dimensiunile problemei nu sînt considerabile), în rezolvarea unei probleme de transport în care fiecărei variabile i se pot atașa trei indici intervin dificultăți mult mai mari. Aceste dificultăți pot fi însă depășite dacă apelăm la programarea liniară și metodele acesteia. Atașînd fiecărei variabile — care diferă de toate celelalte prin cel puțin o unitate numerică a unuia din cei trei indici i, j, k — un nou indice, se obține un număr — ce-i drept mai mare — de variabile distincte cu ajutorul cărora putem formula o problemă de programare liniară în forma ei clasică. De exemplu, într-o problemă în care intervin 4 cîmpuri de sonde (centre de expediție), 5 rafinării (centre de destinație) și un port care este alternativ centru de expediție pentru țițeiul venit din import și centru de destinație pentru produsele petroliere destinate exportului, între care există o conductă de o anumită dimensiune pe 6 porțiuni distincte și 2 conducte de diametre diferite pe două din cele 6 porțiuni distincte, dar între care transportul poate fi efectuat pentru toate rutele și pe calea ferată, iar în 7 cazuri și cu ajutorul autocisternelor, numărul variabilelor distincte care intervin este de numai 65. Aceste variabile introduse într-un model de programare liniară intervin într-un număr de 32 relații restrictive; or, o asemenea problemă poate fi rezolvată fără nici o dificultate chiar cu ajutorul unui calculator de dimensiuni reduse.

Probleme de felul celei amintite mai sus sînt întrutotul reale și destul de frecvente dispecerii care lucrează în domeniul transportului sînt puși în fața unei situații în care în mod empiric, pe baza experienței acumulate, nu sînt în măsură să organizeze activitatea în așa fel încît să fie atins optimul economic posibil.

Pe măsură ce numărul centrelor de expediție și destinație — ca și a diferitelor posibilități și mijloace prin intermediul cărora se poate realiza o anumită activitate de transport — cresc, este normal ca și problemele să crească din punct de vedere dimensional, iar în acest caz amplitudinea între nivelul optim economic și nivelul la care este condusă activitatea economică pe baza experienței empirice, se mărește substanțial.

În acest context este necesar ca atenția organelor care lucrează în acest domeniu să fie îndreptată într-o mai mare măsură în direcția folosirii metodelor moderne ale calculului economic și, implicit, a capacităților disponibile ale calculatoarelor de care dispunem în prezent (care în unele cazuri, la ora actuală, nu sînt folosite la deplina lor capacitate).

În raportul asupra Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., tovarășul Ion Gheorghe Maurer, referindu-se la conducerea activității economice în general, arăta: „Conducerea activității economice într-un stat industrial modern, organizarea și dirijarea producției în unități mari, dotate cu echipament tehnic de nivel superior, implică în mod obligatoriu folosirea tehnicilor noi de calcul și prelucrare a datelor, a mijloacelor pe care le oferă descoperirile științei contemporane în domeniul matematicii, ciberneticii, informaticii, electronicii și a altor discipline" *).

Pentru transpunerea în viață a acestor directive, sînt chemați să-și aducă contribuția specialiștii diverselor domenii de activitate în vederea transformării realizărilor științifice din domeniul calculului economic, cu întregul lui arsenal de tehnici și metode, într-o forță de producție nemijlocită, care să contribuie în ultimă instanță la o mai bună organizare a întregii activități economice și în cadrul ramurii deosebit de importante a transportului.

doctorand Rudolf DOOTZ
I.C.E.

*) Ion Gheorghe Maurer — Raport asupra Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., privind planul cincinal pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980. Editura politică, 1969, pag. 58.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

AUTO-TRACTOR — A livrat: în U.R.S.S. un număr de 1 000 bucăți semănători pneumatice tip SPC—6 pentru plante prășitoare, în baza contractului încheiat pentru livrarea în anul 1969 a 4 000 asemenea mașini agricole; 454 bucăți pluguri purtate tip PP3—30 M în Iran; în cadrul contractului încheiat tot cu Iranul pentru livrarea a 1 000 bucăți grape cu discuri tip GD 3,2 s-a expediat ultima sută de grape din acest contract.

TEHNOIMPORT — Recent a livrat la export: 552 772 bucăți rulmenți în U.R.S.S., R.D Germană, R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă. R.P. Bulgaria, R.P.D. Coreeană, R.P.D. Vietnam, Belgia, R.F. a Germaniei, Italia, Elveția, Austria, Anglia, Franța; 10 700 000 bucăți bile rulmenți în R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă; 9 000 bucăți obiective Domiplan în R.D. Germană. A mai fost contractat exportul a 5 000 bucăți rulmenți către firme din Belgia, Italia, Austria și Egipt; importul unui ansamblu de tratare numerică tip Didac, necesar pentru cercetări științifice cu firma, „Intertechnique" — Franța; importul a diverse lămpi fulger multiblitz cu accesorii de la firma „Dr. ing. Mannesmann" din R.F. a Germaniei.

CHIMIMPORT — Către întreprinderea „Soiuzschimexport" din Moscova a livrat 25 t tetraclorură de carbon pură și 50 t acetonă pro analise, ambele produse de fabrica „Reactivul" București; în baza unui contract recent încheiat, va livra în Olanda circa 2 000 t acrilonitril, produs de Combinatul Petrochimic Pitești.

METALIMPORT — De la firma austriacă „Eisenexport Gesellschaft" a importat 8 000 t eclipse și nervuri de cale ferată; de la firma belgiană „L. Beckaert" s-a importat 344 t sîrmă zincată comercială; în Italia, către firma „Lavorazione Legge & Leggere" a exportat 300 t aluminiu blocuri; către firma „Sumarex" din Izrael a livrat 2 000 t oțel beton.

ICECOOP (Întreprindere de comerț exterior a cooperației) — A livrat: cu destinația U.R.S.S., către firma „Raznoexport", mobilă diferită, în valoare de 178 000 lei valută; către firmele „Koospol A.G." din R.S. Cehoslovacă și „Richard Behr" din R.F. a Germaniei, pene în valoare de 265 000 lei valută; pentru firmele japoneze „Simitono-Sihoji" și „Matsushita" miere de albine în valoare de 159 000 lei valută. Pentru exportul de plante medicinale, a încheiat noi contracte cu firmele „Socoherb" din Franța și „E. H. Worlee" din R.F. a Germaniei în valoare de circa 299 mii lei valută.

IMPORTANT!

Anunțăm pe cititorii noștri că la 1 octombrie 1969 a început reînnoirea abonamentelor la „Viața Economică" pentru anul 1970.

Prețul unui abonament anual la revista „Viața Economică" și „Suplimentul" de publicitate economică este de 208 lei, iar al unui abonament la revistă 104 lei.

Abonamente la „Supliment", fără revistă, nu se fac.

Abonamentele se fac la Oficiile poștale.

REFLECȚII

MATEMATICA ȘI ECONOMIA

acad. Grigore C. MOISIL

— Mă intrebi cum se produce aplicarea unei teoreme de matematică in tehnică.

Iată un exemplu.

În 1930 K.Kuratovski a publicat in cunoscuta revistă „Fundamente Mathematicae“ o teoremă de topologie combinatorie, în care se dădea condiția nenecesară și suficientă ca un graf să fie planar.

— Nu înțeleg nimic.

— Vei înțelege dacă mă citești atent.

Gîndește-te la un desen făurit din mai multe săgeți; unele puse una după alta, altele pornind din același punct sau ajungînd la același punct. Asta se cheamă un graf. Dacă un graf e desenat pe o hîrtie plană și nu are săgeți care să se întretaie sau să se încalece, spunem că acest graf e planar.

Ei bine, K. Kuratovski a dat o teoremă despre grafurile planare. Vrei s-o enunț?

— Mai bine altădată.

— Crezi că e legată de practică?

— Nu prea are aerul.

— Studiul grafurilor a început acum vreo două sute de ani cind Euler a rezolvat celebra problemă a podurilor din Koenigsberg. Prin Koenigsberg trece un rîu cine știe cum îl cheamă, care are mai multe brațe, închizind mai multe insule. Pe aceste brațe sînt mai multe poduri. Problema era: cum te poți plimba prin insule trecînd fiecare pod o dată și numai o singură dată. Crezi că problema aceasta poate folosi tehnicii sau economiei?

— Aș jura că nu.

În 1937 S. Mac Lane publică un articol în Fundamente Mathematicae cu titlul: „O condiție combinatorie pentru grafurile planare“, în care adîncește teorema lui Kuratovski din 1930.

Pînă acum este lămurit că e vorba de teoreme de matematică.

— Nu știu ce e „Fundamente Mathematicae“.

— E o revistă poloneză de matematică care a început să apară imediat după primul război mondial, avînd ca tematică exclusivă teoria mulțimilor, topologia, teoria funcțiilor de variabile reale, teoria numerelor transfinite, domenii care pe vremea aceea erau reputate ca neavînd aplicații practice.

— Crezi că o astfel de teoremă publicată într-o astfel de revistă poate avea vreo aplicație?

— N-am nici cea mai vagă idee. Nici Kuratovski în 1930, nici Mac Lane în 1937 n-aveau. Făceau Analysis Setus sau topologie combinatorie, adică matematică, cum se zicea pe atunci, pură. Dar iată că prin 1959—60 au apărut circuitele integrate.

— Despre asta am auzit, Se întrebuințează în calculatoarele electronice. Se zice că un calculator dacă n-are circuite integrate e vechi; dacă e din generația a IV-a atunci are circuite integrate. Eu nu mai vreau decît calculatoare cu circuite integrate.

— Dar știi ce sînt circuitele integrate?

— Sînt bune, sînt la modă. Restul știi dumneata. Asta e meseria dumitale.

— Nu chiar. Eu sînt matematician. Studiul circuitelor integrate nu făcea parte din matematică, ci din electronică. Fizică? Inginerie?

Totuși îți pot spune ce e circuit integrat, atît cît știu, ca să ne înțelegem. Pe o lamelă de material semiconductor se implantează tranzistori, diode, capacități, rezistențe. Conexiunile se fac prin depozite de aluminiu. Se înțelege că aceste conexiuni nu trebuie să se întretaie sau să se încalece. Iată de ce rețeaua trebuie să formeze un graf planar. De altfel, aceeași problemă se pune și în cazul circuitelor imprimate: două conexiuni nu trebuie să se încalece.

Circuitele imprimate au apărut prin 1950 iar utilizarea lor mai intensă prin 1959, circuitele integrate prin 1959 și utilizarea lor mai intensă prin 1965, teorema lui Kuratovski în 1930.

Am primit de curind, adică în 1969, o teză de doctorat de la Grenoble. La Grenoble, pe lîngă Facultatea de științe — nu la Institutul Politehnic, ci la Facultatea de științe — pe lîngă catedra de matematici aplicate funcționează institutul I.M.A.G. (Institut de mathématiques appliquées de Grenoble). De acolo am primit teza amintită care începe astfel:

„Această lucrare are de scop de a oferi celor ce concep circuitele integrate, un sistem de programe a căror utilizare, la diferitele stadii ale concepției unui circuit permite să se rezolve repede anume probleme care, pînă azi, n-au fost tratate decît într-un mod empiric“.

— Și ce-i dacă n-au fost tratate decît într-un mod empiric? Nu-i bine? Musai teorie? Ca să poată dumnealui să-și zică doctor și savant, să stea la caid să ia leafă și să se fudulească? Se făceau și in mod empiric? Se făceau. Funcționau? Funcționau. Ce să mai bagi teorie?

— Despre necesitatea teoriei o să mai vorbim. Eu azi voiam să-ți arăt cum se aplică matematica in tehnică.

Întîi: cît timp cere?

Ai văzut: o teoremă poate fi aplicată după 40 de ani, atunci cind practica are nevoie de ea. Dar atunci cind practica are nevoie de o teoremă trebuie s-o găsească făcută.

— De ce? Nu poate s-o facă atunci?

— Și la asta trebuie să ne mai gîndim. Dar dacă începea cineva prin a arăta în 1969: avem nevoie de o teorie matematică in care să se studieze sistemele de puncte și de segmente, atunci acest sistem, al teoriei grafurilor, începea în 1969 și deci nu putea folosi practicii decît cind era gata.

— Cît timp ar fi cerut?

— Asta nu se poate ști, dar se știe cît a cerut. Euler e cel care a rezolvat cel dintîi, se pare, o problemă de teoria grafurilor, problema podurilor de la Koenigsberg. Euler a trăit între 1707 și 1783.

— Ce mă impresionează la voi la matematicieni e că știința voastră se întinde pe sute de ani.

— De la nașterea lui Euclid sînt 2419 ani, de la a lui Pitagora vreo 2549, de la a lui Thales vreo 2609.

— Și teoremele lor au rămas neschimbate?

— Neschimbate.

— Dar geometriile neuclidiene?

— Nu schimbă geometria euclidiană. O să-ți explic altă dată.

AGRICULTURĂ

PROFILE ZOOTEHNICE

PROBLEME ALE DIMENSIUNILOR OPTIME

Procesul de industrializare a agriculturii, caracterizat prin tehnologii moderne și prin mecanizare, se dezvoltă în ritm accelerat sub impulsul progresului tehnic și economic, al aplicării științei în practica agricolă.

Industrializarea eficientă a agriculturii presupune, în mod necesar, concentrarea suprafețelor, a producției agricole și zootehnice în unități mari, pentru a putea fi organizate și conduse în mod științific. Premisele fundamentale ale unei astfel de producții agricole au fost create, în țara noastră, prin înfăptuirea procesului de cooperativizare a agriculturii. În prezent, din suprafața agricolă a țării peste 9 mil. ha sînt concentrate în 352 I.A.S. și 4.673 C.A.P., revenind în medie pe unitate aproape 2.000 ha.

Procesul de concentrare a suprafețelor și a producției agricole în mari unități, în condițiile progresului tehnic și a modernizării producției, trebuie privit în complexitatea sa. O cooperativă agricolă de producție cu o suprafață de 3.000 ha. nu este, de pildă, o sumă mecanică a 1.000 de gospodării țărănești cu cîte o suprafață medie de 3 hectare fiecare. Gospodăriile țărănești care s-au concentrat și alcătuiesc unitatea cooperatistă de 3.000 ha. erau gospodării de consum, produceau puțin pentru piață și se guvernau după legile proprii de organizare a producției și a muncii.

O unitate agricolă de 3.000 ha. este prin natura sa o unitate care produce pentru piață, fiind guvernată de legi proprii în planificarea și organizarea producției și muncii, a desfacerii produselor. Aceste două tipuri de proprietate folosesc tehnologii diferite; munca manuală din gospodăria țărănească a fost înlocuită în cea mai mare parte cu munca mecanică. Organizarea producției și a muncii în cooperativa agricolă de producție îmbracă un caracter tot mai industrial.

Profilul gospodăriei mici se caracterizează prin producerea tuturor culturilor, prin creșterea multor specii de animale necesare consumului familiei. O mică gospodărie individuală creștea vaci pentru lapte, porci pentru carne, păsări pentru ouă, oi pentru brînză și lînă sau cai și boi pentru muncile agricole și transport. Pe suprafețele mici știința și tehnica modernă nu se puteau aplica, nu se putea organiza producția în mod științific. De aceea, producția pe hectar și pe animal, ca și productivitatea muncii erau foarte scăzute.

Încheierea cooperativizării agriculturii și măsurile ulterioare luate pentru unificarea unor cooperative agricole a asigurat concentrarea suprafețelor, a efectivelor de animale și a producției agricole în mari unități socialiste. Practica organizării și conducerii marii producții agricole socialiste ne arată că pentru realizarea unui ritm înalt de creștere a producției, în condițiile productivității muncii și a eficienței economice la nivelul cerințelor moderne, este necesar ca, paralel cu concentrarea să se înfăptuiască și profilarea, specializarea producției agricole.

Industrializarea și profilarea zootehniei

În sectorul creșterii animalelor, de pildă, practica a demonstrat că nu este eficient să fie dezvoltate în fiecare cooperativă agricolă toate speciile de animale. Răspîndirea efectivelor de vaci în 4.540 C.A.P. din care 485 C.A.P. cresc pînă la 50 vaci, 860 C.A.P. pînă la 100 vaci și numai 423 cresc peste 300 vaci, constituie una din cauzele eficienței scăzute a producției și a productivității în acest sector deosebit de important al agriculturii noastre. Astfel, trebuie să tragem concluzia că o direcție importantă pentru creșterea producției animale și a eficienței acesteia în cooperativele agricole este profilarea fiecărei unități pentru creșterea unui număr redus de specii de animale. În documentele Congresului al X-lea al Partidului necesitatea profilării și specializării producției în cooperativele agricole de producție este subliniată în mod deosebit. „Ținînd seama de experiența întreprinderilor agricole de stat, ca și a unui număr mare de cooperative agricole de producție socotim — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raport la Congresul al X-lea al P.C.R. — că este timpul să se treacă și în sectorul cooperatist la profilarea producției și specializarea unităților“.

O acțiune importantă pe linia înfăptuirii indicațiilor date de conducerea partidului în această direcție, este concentrarea creșterii vacilor de lapte în zone corespunzătoare, în unități profilate, ceea ce reprezintă o cotitură în dezvoltarea agriculturii cooperatiste, a sectorului zootehnic din țara noastră. Desigur, în concentrarea producției de lapte în C.A.P.-uri și organizarea de unități profilate, trebuie să se țină seamă de condițiile de climă, necesare creșterii vacilor, de priceperea cooperatorilor și competența conducerii cooperativei in organizarea procesului complex de producție.

Condițiile de sol și climă influențează producția și prețul de cost al furajelor, se reflectă în consumul specific pe litru de lapte, în producția de viței înțărcați la 100 de vaci și, în final, în producția și prețul de cost al laptelui. În general o climă mai dulce, un regim pluviometric de 600—650 litri pe an sînt factori necesari pentru organizarea unei unități industriale profilată pe producția de lapte, atît pentru dezvoltarea normală a animalelor cît și pentru realizarea unei producții mari de lucernă-trifoi, porumb siloz sau sfeclă furajeră.

De asemenea, concentrarea producției de lapte în unități agricole specializate, trebuie să țină seamă de zonarea creșterii vacilor atît pentru producția de viței de prăsilă care trebuie produși și crescuți în unități specializate în zonele de deal și munte, cît și de nevoia de a avea unități producătoare de lapte în jurul orașelor pentru asigurarea laptelui de consum. Este știut că odată cu dezvoltarea industriei și modernizarea structurii economiei naționale, populația agricolă scade, avînd loc procesul de absorbție a mîinii de lucru din agricultură în industrie și în alte activități neagricole, astfel că un număr tot mai mare de producători de bunuri agricole se transformă în consumatori de produse agricole. Este cunoscut, de asemenea, faptul că noile categorii de muncitori veniți de la sate, cheltuiesc veniturile în primii ani în proporție de 60—70% pe produse alimentare.

Ferme de 500 vaci cu lapte

În alimentația umană, laptele are o importanță deosebită datorită valorii sale nutritive ridicate, a efectului pe care îl are asupra sănătății oamenilor.

În economia noastră națională, producția de lapte și produse din lapte ocupă un loc important. Se poate aprecia valoarea anuală a producției de lapte la circa 15% din producția globală agricolă. Comparînd această pondere cu cea din alte țări cu o agricultură mai zootehnicizată, se poate trage concluzia că ea trebuie să crească mult. De aceea, hotărîrile de partid și de stat cu privire la dezvoltarea în continuare a efectivului de vaci cu lapte la 3.000.000 capete, prezintă o importanță deosebită pentru alimentația și sănătatea populației, pentru realizarea unei alimentații superioare, complexe.

Experiența arată că problema dimensiunilor optime ale fermelor de vaci nu este de loc neglijabilă. Se constată, de pildă, că în fapt concentrarea producției de lapte, are o anumită limită a eficienței economice determinată de nivelul tehnicii și puterea de cuprindere a conducătorului. Odată acest optim economic depășit, eficiența economică scade, se înregistrează pierderi.

În articolul de față vom analiza un model de fermă industrială cu 500 vaci pentru lapte, cu o suprafață de 300 ha. pentru cultura furajelor.

Agricultura socialistă din țara noastră, cu o structură a proprietății agrare cunoscută, permite organizarea unor ferme pentru producția de lapte de 500 vaci ca fiind unitatea ce reprezintă, după aprecierea noastră, o dimensiune **optimă economică** în condițiile tehnicii actuale și a puterii de organizare și conducere a procesului complex de producție, industrializarea și comercializarea laptelui.

Suprafața agricolă necesară unei ferme cu 500 vaci cu lapte, 200 juninci și vițele înlocuitoare este de circa 300 ha. cultivate astfel: 125 hectare cu porumb pentru siloz cu o producție de 70.000 kg. la ha; 125 hectare cu lucernă pentru fîn cu 10.000 kg. la ha; 50 hectare cu porumb pentru boabe cu 4.000 kg. la ha. Aceste producții asigură peste 2.500.000 U.F. și 400.000 kg. A.D. necesare unei furajări echilibrate și eficiente a celor 500 vaci

Bucur ȘCHIOPU

(Continuare în pag. 8)

EFICIENȚĂ

ECONOMII DE INVESTIȚII ȘI MATERIAL LEMNOS PRIN SPECIALIZAREA PRODUCȚIEI

ÎN PREZENT, întreaga producție de uși-ferestre este realizată de întreprinderile Ministerului Industriei Lemnului și ale industriei locale, într-un număr de peste 100 tipodimensiuni (50 tipodimensiuni la ferestre, 36 la uși-ferestre pentru balcoane și 18 la uși interioare). Satisfacerea necesarului de binale al fiecărui beneficiar se face, de regulă, de la un singur furnizor, indiferent de numărul de tipodimensiuni. Întreprinderea producătoare este astfel pusă în situația de a realiza un număr mare de tipodimensiuni într-un termen scurt, repetat de la comandă la comandă. În acest mod, activitatea de producție este îngreunată prin întreruperea deasă a procesului de fabricație pentru adaptarea mașinilor la dimensiunile și caracteristicile comenzii. O atare stare de lucruri se reflectă negativ asupra sporirii productivității muncii și a indicelui de utilizare a mașinilor, a nivelului prețului de cost, mărește durata de realizare și livrare a comenzilor.

O implicație dăunătoare are acest sistem și asupra utilizării materialului lemnos. Producția de uși-ferestre consumă importante cantități de cherestele (în special de rășinoase), de calități superioare. Prin schimbarea permanentă a sortimentelor și a tipodimensiunilor la producția de binale — care înseamnă în același timp o mare varietate dimensională a reperelor — întreprinderile sînt puse adesea în situația de a folosi materia primă în mod neeconomic.

Pentru a putea executa în termen întreaga comandă, întreprinderea furnizoare introduce în consum cheresteaua pe care o are în stoc în perioada respectivă, chiar dacă ea este supradimensionată pentru reperele respective. Bineînțeles, că supradimensiunile se prelucrează la mașini și se transformă în rumeguș și talaș, constituind o pierdere efectivă de material lemnos. În același timp, marea varietate dimensională a reperelor nu creează premisele necesare de a se folosi cheresteaua în lungimi multiple cu lungimile reperelor, prin care s-ar evita pierderile datorate capetelor inutilizabile sau care se declasează. **Un calcul estimativ făcut arată că la fabricile specializate pe producția de uși și de ferestre ale Ministerului Industriei Lemnului, la care varietatea tipodimensională este mai redusă decît la cele nespecializate, s-a realizat în 1968 consumuri specifice la cherestele cu cca 10% mai mici.** Această diferență se explică prin aceea că fabricile specializate de uși produc sortimente cu consumuri mult reduse față de cele nespecializate, dar o parte din diferența de consum specific provine de la marea varietate de tipodimensiuni realizate simultan la fiecare fabrică.

ACESTE ASPECTE s-au accentuat și mai mult începînd cu anul 1965, odată cu creșterea consumului și a producției de uși-ferestre. Pentru atenuarea efectelor negative M.I.L. — în calitate de organ coordonator al producției și desfacerii tîmplăriei de lemn — **a emis un ordin în care precizează cantitățile minime dintr-un tip de binale care pot fi acceptate spre execuție de întreprinderile sale.** S-ar înțelege că pentru contractarea cantităților sub această limită, beneficiarii se adresează întreprinderilor consiliilor populare județene. Sînt însă și cazuri în care unii beneficiari, negăsind un furnizor dispus să accepte comenzile mici, sînt nevoiți să le execute cu forțe proprii, în condiții de cele mai multe ori neeconomice.

O altă măsură luată în ultimul timp, **este restringerea numărului de tipodimensiuni prevăzute în standarde** (de la 191 la 104), **adică la 55%.** Cu această ocazie, au fost eliminate acele tipodimensiuni care prezentau paralelisme sau aveau o arie de consum restrînsă, fiind menținute numai acelea care satisfac cerințele și exigențele minime privind asigurarea varietății în aspectul construcțiilor. Totodată, prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri s-a reglementat posibilitatea producerii ușilor și a ferestrelor pe stoc, ținînd seama de caracterul sezonier al consumului.

Toate aceste măsuri au fost luate în completarea acțiunii de specializare a unor fabrici de binale începută acum 6—7 ani, prin construirea de fabrici noi care produc fie uși, fie ferestre, spre deosebire de vechile fabrici de binale ce realizau ambele sortimente. Acest prim pas făcut pe calea specializării producției de binale, permite realizarea unor sortimente cu consum redus de material lemnos (ușile celulare), a unei producții omogene din punct de vedere tehnologic, cu utilaj modern de mare productivitate. **Avantajele specializării producției de binale se reflectă pregnant în nivelul productivității muncii care, la fabricile specializate, întrece cu 85% productivitatea muncii de la cele nespecializate.**

Dar specializarea producției cuprinde abia circa 50% din totalul necesităților de binale pe economie, restul executîndu-se în fabrici nespecializate. În afară de aceasta, chiar fabricile noi, specializate pentru producția de ferestre, prin faptul că execută întreaga gamă de tipodimensiuni solicitate de beneficiari, întîmpină aceleași dificultăți ca și cele nespecializate. **În stadiul actual de dezvoltare impetuoasă a economiei naționale, cînd cerințele de binale cresc, se impune adîncirea specializării la fabricile noi de ferestre, precum la fabricile vechi de uși-ferestre, atît din industria republicană, cît și din industria locală.** Aceasta ar avea drept efect salutar realizarea de către fiecare fabrică și, în condițiuni avantajoase, a unui număr limitat și constant de tipuri și dimensiuni pentru toți beneficiarii, implicînd renunțarea la practica actuală a satisfacerii beneficiarilor cu toate tipodimensiunile de la o singură întreprindere producătoare.

CUNOSCÎNDU-SE faptul că unele tipodimensiuni ocupă o pondere însemnată în volumul total de consum, se va putea prevedea ca producția acestora să se execute simultan la mai multe fabrici, amplasate — de preferință — chiar în zonele de consum ale tipurilor respective. La stabilirea producției de binale specializată pe tipodimensiuni, va trebui să se țină seama de înzestrarea tehnică a unităților producătoare, precum și de necesitatea ca în producție să fie cuprinsă întreaga gamă de tipodimensiuni solicitată de beneficari (în limita celor prevăzute de standarde).

Adîncirea specializării producției de tîmplărie implică creșterea rolului Ministerului Industriei Lemnului în calitate de coordonator al producției și desfacerii la acest produs. Ministerul va trebui să stabilească programul centralizat al producției pe tipodimensiuni pentru toate unitățile producătoare, corelat cu necesarul pe întreaga economie, fără a se stînjeni diversificarea sortimentelor și a dimensiunilor tîmplăriei — ca o cerință în arhitectura construcțiilor. **Pe această bază, se va putea elabora un catalog cuprinzînd întreprinderile producătoare și tipodimensiunile ce urmează să le execute.**

Din adîncirea specializării producției de binale ar decurge numeroase avantaje. Astfel, **prin fiecare procent de creștere a productivității muncii, se va putea obține o producție suplimentară de peste 30 mii mp binale cu aceleași capacități, evitîndu-se astfel o investiție de circa 3—4 milioane lei.** De asemenea, **prin reducerea numai cu 1% a consumurilor specifice va putea fi economisită cantitatea de cherestea, echivalentă cu o producție suplimentară de aproape 30 mii mp.** Aceste avantaje vor duce, implicit, la reducerea prețului de cost pe unitatea de produs și, deci, la creșterea beneficiilor.

În cazul în care adîncirea specializării producției de uși-ferestre va duce la creșterea distanței medii de transport de la furnizor la beneficiar, diferența de cost va putea fi acoperită de producător prin reducerea prețului de desfacere a produsului pe seama avantajelor economice arătate, sau prin schimbarea condițiilor de livrare actuale — „loco stația de încărcare“ — în condiții în care transportul să privească pe furnizor: „loco stația de descărcare“.

Considerăm că trecerea la acțiunea de adîncire a specializării în acest sector trebuie făcută etapizat, pe baza unui program care ar putea să cuprindă următoarele faze:

a) experimentarea în cursul unui semestru a sistemului preconizat la 4 fabrici (2 noi de ferestre și 2 vechi de uși-ferestre), după care fabricile ar urma să primească și să execute un număr limitat de tipodimensiuni pentru toți beneficiarii din țară. Tipodimensiunile alese pentru experimentare ar putea fi din cele mai uzuale și cu pondere mare în producție. Prin experimentare, se vor putea determina în mod nemijlocit efectele economice ale adîncirii specializării, atît la producători (reducerea prețului de cost, creșterea producției etc.), cît și la beneficiari (creșterea cheltuielilor de transport);

b) fixarea de către consumatori a zonelor de consum de tipodimensiuni, care să servească Ministerului Industriei Lemnului la stabilirea producției de binale pe tipodimensiuni și unități. S-ar putea corela astfel capacitatea fabricilor cu necesarul din zonele de consum apropiate;

c) elaborarea unui catalog de tîmplărie pe tipodimensiuni și unități, care ar urma să fie transmis institutelor de proiectare, ministerelor, întreprinderilor de construcții etc., pentru a ține seamă în activitatea lor de prevederile lui.

P. CIOCLU
economist principal
ing. J. COMISIONERU
C.S.P.

CONFIDENȚIAL

● La Suceava **se construiește un modern hotel turistic cu două sute de locuri. Amplasat în zona centrală a orașului, hotelul va fi dat în folosință în vara anului 1970.**

● Au fost date în folosință ultimele blocuri ale noului cartier de locuințe din Miercurea Ciuc. **O dată cu aceasta, spațiul locativ nou al orașului a crescut cu 750 de apartamente, cuprinse în două cartiere noi. In curînd, alte două noi blocuri de 150 de garsoniere își vor primi locatarii. Ele vor fi înglobate în viitorul cartier „Tudor Vladimirescu“, care va număra în etapa finală 3 000 de apartamente. În cadrul planului de sistematizare a centrului orașului se află în construcție și alte obiective, printre care un patinoar artificial, un cinematograf, un hotel turistic cu 8 nivele, noul sediu al P.T.T.R., precum și un bloc turn de 10 etaje.**

● Modernizarea drumului național Calafat — Cetate — Turnu Severin **se desfășoară într-un ritm intens. S-a efectuat cea mai mare parte a lucrărilor de săpături, derocare și terasamente, iar mai bine de 80 la sută din lungimea traseului este deja asfaltată. În zona Dealului Stirmina se află într-un stadiu avansat construcția părții carosabile, zidurilor de sprijin, precum și a celor nouă viaducte.**

● Cetatea Nemțului, **înălțată de voievozi moldoveni acum cîteva sute de ani, pe un pinten de deal, lîngă apa Ozanei, este supusă unor ample lucrări de restaurare. Pînă acum au fost refăcute o mare parte din zidurie! exterioare, cîteva încăperi interioare și drumurile de acces dinspre orașul Tg. Neamț.**

● Familia zimbrilor, **colonizați cu cîțiva ani în urmă în rezervația de lîngă Hațeg, are un nou membru. Cu „Raluca“ cum se numește noul născut, numărul acestor animale existente în țara noastră a crescut la 14. Cinci dintre ele pot fi admirate la grădina zoologică de la Băneasa și în rezervația „Trivale“ din Pitești, unde au fost transferate în anii trecuți. Altă pereche de zimbri de la Hațeg urmează să ia drumul Ocolului silvic din Tîrgu Neamț.**

● Au fost încheiate lucrările de restaurare a fostului palat domnesc de la Brebu, județul Prahova, **construit de Matei Basarab în anul 1650. Aici sînt în curs de amenajare secțiile unui muzeu de istorie feudală, care va cuprinde obiecte și documente oglindind aspecte din viața economică, socială, politică și culturală a Țării Românești din secolul 17.**

Într-un stadiu avansat se află și lucrările de restaurare a cunoscutului „Han roșu“ de lîngă Vălenii de Munte, unde este în curs de amenajare un muzeu al Văii Teleajenului, Vămii de la Văleni și al transporturilor. Se lucrează, de asemenea, la restaurarea palatului Filipeștilor, din Filipeștii de Tîrg, unde va fi amenajat un muzeu de istorie.

CONTRACTE

● **Din cele 89 098 contracte de livrări scadente în primele 9 luni din 1969, începutul lui octombrie a găsit** *uzinele și fabricile coordonate de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini* **cu un număr de 5330 contracte restante în valoare totală de 1 177 471 mii lei. Intre întreprinderile datoare față de beneficiari se află:** *Uzina „23 August“-București* **(93 contracte restante cu o valoare globală de 85 500 mii lei),** *Uzina constructoare de mașini-Reșița* **(897 contracte cu 95 999 mii lei),** *Fabrica de motoare electrice-Pitești* **(250 contracte cu 110 475 mii lei),** *Uzina „Independența“-Sibiu* **(229 contracte cu 19 168 mii lei) ș.a.**

● **Pe ansamblul întreprinderilor ce le coordonează** *Ministerul Industriei Lemnului,* **numărul contractelor de livrări cu termenele scadente pînă la 1 octombrie 1969 și neonorate de furnizori se ridică la 4310, cu o valoare globală de 412 223 mii lei. Restanțiere sînt:** *Intreprinderile forestiere din Sibiu* **(8,8% valoarea totală a contractelor restante față de a celor scadente) și** *Brașov* **(8,6%),** *Complexul pentru industrializarea lemnului Pipera-București* **(8,7%),** *IPROFIL-Constanța* **(7,5%),** *Combinatele de celuloză și hîrtie din Suceava* **(16,2%) și** *Călărași* **(6,9%) etc.**

● **Organizațiile comerciale au primit în primele 3 trimestre din partea unităților industriale aparținînd** *Ministerului industriei Ușoare* **încălțăminte cu fețe din înlocuitori cu 300 000 perechi mai puțin decît prevederile contractelor de livrări încheiate și confecții cu 110 milioane lei. La sfîrșitul lunii septembrie a.c.** *Fabrica de încălțăminte și pielărie „Clujana“-Cluj* **era datoare față de comerț cu peste 500 000 perechi încălțăminte (din care circa 100 000 perechi cizme și ghete pentru iarnă),** *Fabrica de încălțăminte „Străduința“-Suceava* **cu peste 50 000 perechi încălțăminte,** *Fabrica de pielărie și încălțăminte „Modern“-Timișoara* **cu 80 000 perechi încălțăminte (din care aproximativ 15 000 perechi cizme pentru iarnă).** *Fabrica de confecții „Mondiala“-Satu Mare* **cu 130 000 bucăți rochii din bumbac,** *cea din Botoșani* **cu peste 20 000 cămăși bărbătești iar** *cea de la Marghita* **cu 50 000 cămăși bărbătești etc.**

★

N. R. Semnalînd situația respectivă, așteptăm din partea celor vizați răspunsul la întrebarea: *„De ce nu vă onorați obligațiile contractuale?*

ÎN INDUSTRIA LOCALĂ

ÎNDEPLINIREA INDICATORILOR FINANCIARI NU ESTE O PREVEDERE DE PLAN OBLIGATORIE?

O CONDIŢIE fundamentală a sporirii calitative a activităţii economice şi financiare în toate ramurile economiei o constituie, fără îndoială, angajarea tuturor întreprinderilor în circuitul economic cu toate resursele şi rezervele lor. In acest context un rol important îl are diversificarea şi dezvoltarea multilaterală a economiei locale.

Este binecunoscut faptul că an de an, economia locală a beneficiat de eforturile susţinute ale statului nostru pentru accelerarea procesului de industrializare, pentru dezvoltarea forţelor de producţie şi valorificarea superioară a resurselor materiale etc., contribuind cu un volum însemnat de acumulări la formarea veniturilor bugetelor locale.

Ca principală ramură de activitate a economiei locale, industria locală a cunoscut o continuă dezvoltare. Producţia întreprinderilor de industrie locală a marcat un progres neîntrerupt, concretizat în volumul însemnat de acumulări cu care acest sector contribuie la formarea veniturilor bugetelor locale. Numai în acest an, vărsămintele la buget din beneficiile industriei locale deţin o pondere de 45,3% din totalul vărsămintelor de beneficii planificate pe întreaga economie locală.

In primele opt luni din acest an, industria locală, în ansamblul ei, a realizat planul producţiei marfă în proporţie de 102,2%. Rezultatele activităţii acestui sector sînt însă influenţate de o seamă de neajunsuri şi carenţe care constituie o frînă în atingerea unei eficienţe economice sporite.

O primă dimensiune a sarcinilor majore ale întreprinderilor de industrie locală este aceea a **reducerii costurilor de producţie, şi pe această bază, a sporirii beneficiilor.** Ca urmare a unor deficienţe organizatorice, sarcina de reducere a preţului de cost continuă să rămînă nerealizată. Faţă de volumul de economii planificat în primele opt luni s-a înregistrat un plus de costuri ceea ce, pe întreaga industrie locală, reprezintă o nerealizare, la acest indicator, de 27 milioane lei; ca urmare planul de beneficii a fost îndeplinit în proporţie de 95,1%, prezentînd o nerealizare de aproape 60 milioane de lei.

Nerealizări mai importante la beneficii au fost înregistrate de întreprinderile de industrie locală din judeţele Arad, Dolj, Galaţi, Hunedoara, Prahova, Sibiu, Sălaj, Teleorman, Vaslui, Vrancea şi municipiul Bucureşti, care, în multe cazuri, nu şi-au realizat nici sarcina de reducere a preţului de cost.

FACTORUL PRINCIPAL care a provocat cele mai multe greutăţi întreprinderilor de industrie locală în realizarea acestor sarcini de plan îl constituie, după aprecierea noastră, dificultăţile întîmpinate pe linia aprovizionării tehnico-materiale şi a desfacerii produselor fabricate.

Incepînd cu necorelarea pe parcurs a planului de aprovizionare tehnico-materială cu planul de producţie, insuficienţa repartiţiilor la unele materiale principale, lipsa unor sortimente şi tipodimensiuni şi terminînd cu livrarea de către furnizori a unor materiale necorespunzătoare calitativ sau sortimental, livrarea neritmică a unor sortimente sau în cantităţi prea mari a altora, toate acestea au contribuit în bună măsură, la depăşirea costurilor de producţie în loc de obţinerea unor economii, la nerealizarea beneficiilor planificate, la înregistrarea de rebuturi, cheltuieli neproductive, imobilizări de mijloace circulante în stocuri supranormative de materii prime, materiale etc.

În perioada la care ne referim, volumul pierderilor din rebuturi, în industria locală a reprezentat 9,2 milioane lei, iar totalul cheltuielilor neproductive a însumat 21 milioane lei.

Există multe cazuri cînd fabricile din industria locală realizează acelaşi produs cu costuri de producţie foarte diferite. Astfel, mia de bucăţi de cărămizi se produce la un preţ de cost de 374 lei de I.I.L. Şura-Mare şi de 376 lei la I.I.L. Mediaş (jud. Sibiu) în timp ce I.I.L. Făgăraş (jud. Braşov) realizează un preţ de cost de 482,17 lei, I.P.M.C. Constanţa de 423 lei, I.I.L.-Periş (jud Ilfov) de 408 lei etc. Explicaţia acestei situaţii o găsim în bună parte în faptul că, rebuturile se ridică în unele cazuri pînă la 25% din volumul producţiei de cărămizi, ca urmare a lipsei de preocupare pentru organizarea corespunzătoare a producţiei şi a muncii, precum şi a grijii insuficiente pentru reducerea continuă a costurilor de producţie.

Pentru obţinerea unei eficienţe economice sporite trebuie întărit controlul pe toate verigile întreprinderii, de la controlul preventiv, pînă la cel tehnic de calitate.

Accentuarea laturii preventive a controlului are drept scop surprinderea abaterilor, a fenomenelor negative încă în faza lor incipientă. Totodată, întărirea controlului operativ pe faze de fabricaţie şi a controlului tehnic de calitate va asigura desfăşurarea ritmică şi de calitate a producţiei, evitarea rebuturilor, a refuzurilor din partea beneficiarilor, a cheltuielilor neeconomicoase, a imobilizărilor în stocuri supranormative.

După cum este ştiut, rentabilitatea exprimă în mod sintetic eficienţa activităţii economice a fiecărei întreprinderi. În industria locală însă, mai sînt întreprinderi care în loc de beneficii realizează pierderi, iar altele care depăşesc pierderile planificate. Cu toate eforturile depuse în anul trecut, în cadrul acţiunii organizate pe ţară pentru eliminarea treptată a pierderilor, un număr de întreprinderi, activităţi şi produse continuă să fie nerentabile şi în acest an. Se poate arăta, de exemplu că unele produse se mai fabrică cu pierderi şi în acest an în industria locală din jud. Prahova (mozaic, ipsos, rogojini), Hunedoara (nasturi, scaune „Snagov"), Argeş (cărămidă), Buzău (var, piatră spartă) şi chiar din municipiul Bucureşti (grătare, perforatoare, fontă etc.).

Rezultatele acţiunii desfăşurate în acest an de organele Ministerului Finanţelor la unele întreprinderi de industrie locală au dovedit existenţa unor rezerve care pot şi trebuie să fie mobilizate şi valorificate în acest scop. Deşi consiliile populare judeţene, în studiile întocmite au prevăzut o serie de măsuri, prin a căror aplicare ar urma să se obţină în acest an economii suplimentare la preţul de cost, respectiv beneficii peste plan, rezultatele obţinute pe primele 8 luni ale acestui an arată că măsurile respective în multe cazuri nu sînt eficiente. Întărirea cointeresării materiale presupune în mod obligatoriu **accentuarea răspunderii materiale.** Se impune deci gospodărirea judicioasă a fondurilor, luarea cu competenţă a deciziilor, respectarea obligaţiilor legale şi contractuale, îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan. Răspunderea materială trebuie să vizeze direct veniturile conducerilor de unităţi, a tuturor persoanelor vinovate şi să nu mai afecteze, ca pînă în prezent, rezultatele financiare ale întreprinderilor.

O ALTĂ dimensiune a sarcinilor majore ale întreprinderilor din acest sector este aceea a **readucerii în circuitul economic a valorilor materiale imobilizate în stocuri supranormative fără mişcare sau de prisos.** Problema imobilizărilor în stocuri supranormative este cu atît mai serioasă la industria locală, dacă ţinem seama de tendinţa lor de creştere şi de faptul că aceste imobilizări reprezentau în medie, la finele lunii august a.c., 21% din normativul de mijloace circulante aferent trimestrului III/1969, cu toate măsurile luate pînă acum de consiliile populare judeţene pentru lichidarea şi prevenirea formării lor. Acest procent este şi mai mare la unele judeţe: 43% în judeţul Caraş-Severin; 44% în judeţul Vaslui; 48% în judeţele Brăila şi Vrancea etc.

Pentru valorificarea stocurilor supranormative existente, se impune o analiză concretă a structurii şi volumului acestor stocuri şi stabilirea, pe această bază, a măsurilor de luat de către întreprinderi, fie pentru utilizarea lor în procesul propriu de producţie, fie prin redistribuiri în cadrul judeţului, fie prin livrări către terţi etc.

Unele consilii populare judeţene, ca de exemplu, Braşov, Ialomiţa şi altele, au efectuat astfel de analize asupra structurii stocurilor supranormative şi a cauzelor care le generează. Cu acest prilej întreprinderile de industrie locală respective au fost determinate să facă renunţări la acele materiale care existau în stoc, să procedeze la redistribuirea lor către alte întreprinderi din cadrul consiliilor populare judeţene etc.

Din analizele efectuate de organele Ministerului Finanţelor la întreprinderile de industrie locală din mai multe judeţe (Brăila, Ialomiţa, Sibiu, Vaslui, Vrancea şi Municipiul Bucureşti) s-a constatat însă că unele întreprinderi ale industriei locale produc anumite sortimente fără desfacere asigurată prin contracte sau comenzi ferme. Aşa este cazul pentru tuceria comercială, sacii de parafină, nisipul cuarţos şi metalurgic, bordurile colorate, băncile pentru parcuri etc.

În alte cazuri, beneficiarii refuză produsele comandate datorită calităţii necorespunzătoare a acestora, rămînînd în stoc. Astfel, la I.E.I.L. Vaslui au fost refuzate 112 bucăţi şezlong-uri din cauza calităţii lor necorespunzătoare. Refuzurile de produse de proastă calitate au reprezentat la I.I.L. Maco-Sibiu, numai pe primele patru luni ale acestui an, 435 mii lei.

APRECIEREA NOASTRĂ este că factorii care au determinat ca unele întreprinderi ale industriei locale să nu-şi poată realiza în bune condiţii şi în mod eficient sarcinile planificate nu sînt de neînlăturat. Dimpotrivă, există toate condiţiile ca să se asigure o desfăşurare normală şi rodnică a activităţii industriei locale.

În primul rînd, se impune ca Departamentul aprovizionării tehnico-materiale din cadrul Comitetului de Stat al Planificării să-şi aducă o contribuţie mai largă pe linia soluţionării problemelor de aprovizionare ale industriei locale. Totodată, Comitetul de Stat pentru Economia şi Administraţia locală, în cadrul atribuţiilor lărgite care i-au fost date, urmează să acorde un sprijin efectiv şi multilateral întreprinderilor de industrie locală. De asemenea, acest comitet trebuie să sprijine, în mod deosebit, consiliile populare judeţene în relaţiile lor cu ministerele producătoare (coordonatoare) în cazul cînd acestea nu-şi îndeplinesc în bune condiţii obligaţiile ce le revin din plan şi din contractele economice de livrări pentru asigurarea unei aprovizionări ritmice, complete şi la timp a întreprinderilor.

În al doilea rînd, întreprinderile de industrie locală trebuie să fie sprijinite în ce priveşte creşterea aportului lor la diversificarea şi dezvoltarea producţiei bunurilor de consum, de uz casnic şi gospodăresc destinate populaţiei.

În legătură cu diversificarea şi dezvoltarea producţiei bunurilor de consum se ridică însă o serie de probleme privind structura preţului de cost şi rentabilitatea, întrucît la produsele în cauză se înregistrează, în general, o productivitate a muncii mai mică şi o rentabilitate inferioară rentabilităţii celorlalte activităţi din cadrul industriei locale.

Pentru ca nivelul indicatorilor de plan, economici şi financiari, să nu constituie o frînă în dezvoltarea acestei producţii, se impune aplicarea unor metode de calcul mai analitice pentru determinarea justă a indicatorilor de plan. Or, din analizele efectuate la întreprinderile de industrie locală, cît şi din sesizările unor consilii populare judeţene, a rezultat că metodologia de calcul a indicatorilor de plan şi îndeosebi a volumului de beneficii folosită în anii precedenţi nu constituia un stimulent pentru dezvoltarea activităţii de producţie a bunurilor de consum şi pentru diversificarea producţiei respective. Planul pe 1969, la volumul de beneficii, determinat în condiţiile actualei metodologii, a creat unele situaţii de încadrare forţată sau de neîncadrare.

Aceasta a impus îmbunătăţirea de către Comitetul de Stat al Planificării şi Ministerul Finanţelor a metodologiei de elaborare şi fundamentare a planului economic şi financiar pentru industria locală, în sensul de a cunoaşte şi a ţine seama la stabilirea indicatorilor la nivel central, de influenţele care intervin din schimbarea structurii producţiei.

În al treilea rînd, un rol mai activ în urmărirea îndeaproape a problemelor industriei locale şi în elaborarea soluţiilor optime respective, trebuie să revină direcţiilor de industrie locală din cadrul consiliilor populare judeţene. Ca organe ale consiliilor populare judeţene, acestea urmează să-şi orienteze munca în direcţia depistării şi rezolvării operative a greutăţilor şi deficienţelor din activitatea unităţilor, sesizării la timp a consiliilor populare judeţene asupra fenomenelor negative şi propunerii de măsuri pentru prevenirea, pe cît posibil a efectelor acestora.

A. POPPER
Director general în Ministerul Finanţelor

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

NOI INSTRUMENTE ŞI FORME DE ECONOMISIRE ŞI SERVICII C.E.C.

De fiecare dată „Săptămîna economiei" — desfăşurată între 25—31 octombrie — prilejuieşte o trecere în revistă a rezultatelor acţiunii de economisire ce se desfăşoară în ţară, o apreciere a nivelului de dezvoltare a spiritului de economie în rîndul populaţiei. Pe această linie, statisticile arată că, în prezent, în ţara noastră aproape 6 milioane de cetăţeni îşi păstrează economiile la C.E.C., soldul general al acestor economii fiind în 1969 de 10,9 ori mai mare decît la sfîrşitul anului 1960. În medie, pe ţară, revine un libret de economii la 3,3 locuitori.

Soldul mediu pe locuitor (pe ţară), — un alt indicator care reflectă dezvoltarea acţiunii de economisire — a fost la 30 septembrie a.c., cu 8,7% mai mare, comparativ cu sfîrşitul anului trecut. In aceeaşi perioadă, în mediul sătesc, soldul mediu pe locuitor a marcat o creştere de 9,3%.

● *Pentru stimularea acţiunii de economisire*

● În cursul trimestrului IV/a.c. va fi pus la dispoziţia populaţiei **Libretul de economii pentru turism.**

Titularii libretelor de economii pentru turism vor beneficia de dobînzi şi de cîştiguri. În afară de aceasta, depunătorii, cîştigători la tragerile la sorţi beneficiază de excursii în străinătate. La excursiile organizate prin Oficiul Naţional de Turism cîştigătorii beneficiază de prioritate, iar în cazul călătoriilor individuale în străinătate, cîştigătorii primesc la cerere o parte din valoarea cîştigului obţinut în valuta ţării în care se deplasează.

Cîştigurile se acordă prin trageri la sorţi trimestriale, la care participă libretele care au în tot cursul trimestrului pentru care se efectuează tragerea, un sold de minimum 3 000 lei.

● Casa de Economii şi Consemnaţiuni va pune în curînd la dispoziţia populaţiei **carnete de cecuri cu sumă limitată** pentru plăţi din conturile curente personale la C.E.C.

Cecurile cu sumă limitată pot fi utilizate pentru plata mărfurilor cumpărate de la organizaţiile socialiste, pentru plăţi către unităţi prestatoare de servicii, precum şi pentru achitarea de sume datorate organizaţiilor socialiste. Unităţile socialiste la care se pot efectua plăţi cu cecuri cu sumă limitată se stabilesc de Casa de Economii şi Consemnaţiuni împreună cu forurile superioare ale acestora.

● Titularii conturilor curente personale pot da dispoziţie organizaţiilor socialiste în favoarea cărora au de făcut **plăţi cu caracter periodic** (costul abonamentului telefonic, energiei electrice, etc.) ca documentele de plată să fie remise unităţilor C.E.C. la care au deschise conturile pentru a fi decontate.

● S-a reglementat ca la cererea angajaţilor, membrilor sau colaboratorilor lor, organizaţiile socialiste să vireze în conturile curente pe care aceştia le au deschise la C.E.C. sau pe libretele de economii ale acestora, drepturile băneşti ce li se cuvin reprezentînd salarii, zile-muncă, pensii, îndemnizaţii, drepturi de autor etc.

● Printr-o Hotărîre recentă a Consiliului de Miniştri, s-a stabilit ca terenurile pentru construirea de case de odihnă sau turism în localităţile balneoclimaterice şi în alte locuri turistice, să se atribuie cetăţenilor în ordinea vechimii depunerilor la C.E.C. reprezentînd o parte din valoarea construcţiilor.

PROFILE ZOOTEHNICE

(Urmare din pag. 5)

cu lapte la o producție medie de 3.000 litri lapte și a celor 250 juninci și vițele.

În condițiile realizării acestor producții de furaje la hectar, prețul de cost pe tona de porumb siloz revine la 100 lei, tona de fîn de lucernă la 250 lei, iar tona de porumb boabe 500 lei. Aceste producții de furaje de calitate corespunzătoare, constituie baza realizării unui preț de cost redus pe hl. de lapte.

O fermă industrială de 500 vaci cu lapte și 250 juninci și vițele înlocuitoare are nevoie de construcții corespunzătoare, utilaje de muls, ca și tractoare și mașini necesare cultivării și recoltării furajelor și hrănirii animalelor.

În ferma de 500 vaci de la I.A.S. Băicoi — care a fost luată ca model în elaborarea acestui profil — există grajduri pentru vaci nelegate și silozuri turn pentru porumb siloz; mulsul se face mecanic cu 2 aparate tip spinare de pește. Furajarea cu porumb siloz se face mecanizat din silozurile turn prin snecuri, fînul de lucernă se consumă direct de vaci din fînarele construite în padocuri, iar furajarea concentratelor se face din automate în sala de muls.

Padocurile sînt din beton-asfalt, curățirea lor făcîndu-se cu un tractor cu lamă. Adăparea animalelor se face în padoc din instalații cu rezistență electrică pentru a nu îngheța în timpul iernii.

Valoarea totală a investițiilor reprezintă cca. 4.000.000 lei. La aceasta se adaugă valoarea celor 5 tractoare și a mașinilor necesare recoltării și transportării furajelor; în total fondurile fixe reprezintă circa 4,5—5 milioane lei. Perioada de construcție a fermei de vaci de la I.A.S. Băicoi a durat din octombrie 1962 pînă în iunie 1963.

Cu toate lipsurile care se mai manifestă în organizarea producției de furaje și în organizarea muncii, existența unui număr prea mare de salariați și o producție medie de numai 3.500 litri lapte în 1968, eficiența economică a fermei de vaci din I.A.S. Băicoi este ridicată, hl. de lapte realizîndu-se cu 140 lei.

Desigur că în condițiile realizării unei producții de 4.000—4.500 hl. lapte de la fiecare vacă, a unei producții mai mari de furaje pe ha. cu prețuri de cost mai mici și a folosirii mai eficiente a forței de muncă, productivitatea muncii crește, prețul de cost al laptelui poate să fie redus la 100—120 lei hl.

● *Eficiența economică ridicată*

Analiza factorilor care determină eficiența producției de lapte este complexă, datorită naturii complexe a procesului care o determină: biologia, tehnica, economia, mediul, organizarea procesului de producție, combinațiile și variațiile acestor factori. În expunerea noastră ne vom limita la unele metode care să permită o analiză operativă a eficienței economice a unei ferme model de 500 vaci.

Socotesc că o metodă importantă și operativă de analiză a eficienței este aceea a bugetului de venituri și cheltuieli întocmit anual, lunar și decadal. Bugetul permite cunoașterea și analiza lunară și decadală a realizării veniturilor și cheltuielilor, făcînd posibilă luarea cu operativitate a unor măsuri de reducere a cheltuielilor și de mărire a veniturilor.

Bugetul de venituri și cheltuieli al unei ferme de 500 vaci — tip Băicoi — cu o organizare mai bună atît în sectorul producției vegetale cît și în sectorul producției animale, ar putea prezenta la cheltuieli cca. 3.000.000 lei, din care furajele ar trebui să reprezinte 2.250.000 lei, iar salariile, amortizarea și cheltuielile generale circa 700.000 lei.

Repartiția lunară și decadală a veniturilor și cheltuielilor, analiza lor de cadre competente, constituie o metodă eficientă în conducerea planificată a activității fermei.

Veniturile anuale brute care se pot realiza dela această fermă sînt de cca. 4.000.000 lei din vînzarea laptelui, a vacilor reformate, a viteilor care prisosesc anual fermei și creșterea greutății și valorii junincilor în cursul unui an. Venitul net s-ar putea ridica la 750.000 lei.

Bugetul de venituri și cheltuieli ar putea avea forma din tabelul 1.

În afară de metoda bugetului, în analiza operativă a eficienței producției de lapte se mai pot folosi unele relații între diferiții factori care pot influența asupra eficienței producției de lapte. Astfel, din experiența și observația practică, rezultă existența unei relații între greutatea corporală a unei vaci și producția ei de lapte. Producția de lapte realizată într-un an se consideră eficientă cînd este de 7—8 ori mai mare decît greutatea corporală a vacii. Se apreciază că la o vacă cu o greutate de 600 kg. producția de lapte eficientă este cca. de 4.000—4.500 litri, dacă prețul furajelor este corespunzător.

De asemenea, mai trebuie arătat că o vacă cu o greutate de 600 kg. și o producție de 3.000 litri lapte pe an, consumă cca. 60% din U.F. pentru întreținere și numai 40% pentru producție de lapte, în timp ce o vacă cu aceeași greutate dar cu 5.000 litri lapte, producție anuală, consumă numai 48% din U.F. pentru întreținere și 52% pentru producție.

Se mai folosește în practica fermelor de vaci cu lapte metoda analizei relației dintre cheltuielile realizate cu furajele și veniturile încasate din vînzarea laptelui. Astfel, producția de lapte se poate considera eficientă dacă venitul brut încasat din vînzarea laptelui este de 2—2,5 ori mai mare decît cheltuiala cu furajele.

Pentru ridicarea eficienței economice a fermei de vaci, conducătorii fermei trebuie să facă furajarea vacilor diferențiat, după producția de lapte, în principal cu furaje grosiere și suculente fără concentrate pînă la o producție de 2.500 litri lapte, dat fiind faptul că U.F. din concentrate costă 100% mai mult decît U.F. din fînul de lucernă, porumbul siloz sau sfecla furajeră.

În unele ferme de stat, ca și în multe cooperative agricole de producție, factorul care contribuie — în afară de lipsurile existente în selecția vacilor — la rentabilitatea scăzută a producției de lapte este furajarea cu concentrate în proporție de 30—40% din totalul U.F. consumate, care, așa cum am arătat, sînt mai scumpe decît U.F. din suculente și fibroase.

De asemenea, o furajare a vacilor de 150 zile la pășune, vara, economisește furajele concentrate, reduce cheltuielile de producție a laptelui, constituind una din căile importante pentru reducerea prețului de cost și creșterea rentabilității fermei.

Pentru ridicarea eficienței producției de lapte, conducătorii de fermă de vaci trebuie să organizeze procesul de producere a furajelor pentru a realiza 8—10.000 U.F. pe ha. cu un preț de cost de 0,50 — lei U.F., făcînd astfel ca totalul cheltuielilor pe vacă (la o producție de 3.000 litri lapte anual în ferme cu un înalt grad de mecanizare), să nu depășească 3.000—3.500 lei anual, iar prețul de cost al laptelui să se poată realiza la 100—120 lei kg.

În analiza eficienței economice a producției de lapte, literatura de specialitate consideră ca avînd o mare importanță procentul de viței fătați și înțărcați de la 100 de vaci, cunoscînd că fiecare vacă stearpă aduce anual o pagubă de 3.000—4.000 lei. Aceasta practic înseamnă că o vacă stearpă consumă beneficiul realizat de pe urma a 3—4 vaci cu lapte.

În creșterea eficienței economice a unei ferme de 500 vaci cu lapte, o importanță deosebită are mecanizarea completă atît a producției de furaje cît și a producției de lapte, nivelul ridicat al productivității muncii. Din analiza folosirii integrale a celor 2.500 ore/om în cursul unui an, rezultă că toată munca din fermă poate fi îndeplinită de 15 muncitori cu o calificare complexă.

În condițiile realizării unei producții globale de 4.000.000 lei de către 15 muncitori cu 5 tractoare și mașinile corespunzătoare, productivitatea muncii pe muncitor revine la peste 250.000 lei, ceea ce reprezintă o productivitate ridicată, față de cea realizată azi în agricultura cooperatistă.

Eficiența ridicată a fermei analizate rezultă și din producția globală ce revine la 100 ha (1.300.000 lei), ca și încărcătura de vaci și juninci pe 100 ha.

Așa cum se desprinde din datele cu privire la eficiența economică, prețul de cost al laptelui este în funcție atît de producția medie anuală realizată de la o vacă cît și de prețul și calitatea furajelor și concentratelor.

Din analiza tabelului nr. 2 rezultă clar influența diferiților factori asupra prețului de cost al laptelui. Calculul s-a făcut considerînd prețul de cost al U.F. la 1 leu.

Principalul factor care influențează prețul de cost pe 1 hl. de lapte este producția medie anuală realizată. Prețul de cost crește cu 60% în condițiile în care producția de lapte scade la jumătate, datorită faptului că cheltuielile cu salariile, amortizările și alte cheltuieli rămîn neschimbate.

În ipoteza noastră a fost luată ca variabilă numai producția de lapte pe cap de vacă. Desigur că în condițiile realizării unor producții mari de furaje pe ha. și ale reducerii prețului de cost al U.F. la 0,75 lei sau la 0,50 lei, prețul de cost se reduce și mai mult, eficiența economică a producției de lapte crescînd substanțial datorită ponderii mari pe care o are furajarea.

Asa cum am văzut, problema eficienței producției de lapte depinde de mulți factori tehnici și economici. Socotesc necesară precizarea că factorii cei mai importanți asupra cărora conducătorii de fermă trebuie să-și concentreze toată atenția sînt: **producția medie anuală ridicată de la fiecare vacă; furajare echilibrată cu furaje fibroase, iarbă, suculente și concentrate: preț redus la furajele grosiere și suculente; obținerea unui vițel de la fiecare vacă și menținerea sănătății animalelor.**

La toți acești factori care influențează eficiența economică a fermei, mai trebuie să adăugăm factorul principal — omul, colectivul care conduce ferma. De pasiunea și priceperea cu care conduce ferma, depinde organizarea procesului complex de producție, eficiența economică.

În condițiile dezvoltării în ritm susținut a producției de lapte în cooperativele agricole de producție și sectorul de stat, concentrarea vacilor în zonele cele mai corespunzătoare din punct de vedere climatic, în ferme de tip „Băicoi“, este eficientă datorită investiției specifice reduse pe cap de vacă și realizării de producții mari și ieftine de furaje și mai ales prin productivitatea ridicată a muncii.

Astfel de ferme pot fi organizate atît în regiunile de deal cu condiții de climă corespunzătoare, cît și în jurul orașelor și centrelor muncitorești pentru asigurarea ritmică a populației cu lapte, aliment deosebit de prețios în alimentație și pentru sănătatea umană.

Tabelul 1

BUGETUL PE VENITURI ȘI CHELTUIELI AL FERMEI CU 500 VACI

Venituri		Cheltuieli	
Vînzarea laptelui	3.000.000 lei	Furaje	2.250.000
Vînzarea viteilor și reformatelor	500.000 lei	Salarii	250.000
Dif. inventar	500.000 lei	Amortismente	250.000
		Diverse	250.000
Total	4.000.000 lei	Total	3.000.000

venit net 750.000 lei

Tabelul 2

PREȚ DE COST TEORETIC PE 1 HL. LAPTE DE LA O VACA DE 600 KG

Producția laptelui (litri)	U.F. consumate	Cheltuieli (lei) pe 1 vacă: furaje	salarii	amortizări	generale	TOTAL	cheltuieli pe 1 hl (lei)
5.000	3.500	3.500	500	500	500	5.000	100
4.500	3.260	3.260	500	500	500	4.760	105
4.000	3.100	3.100	500	500	500	4.600	115
3.500	2.950	2.950	500	500	500	4.450	128
3.000	2.770	2.770	500	500	500	4.270	140
2.500	2.400	2.400	500	500	500	3.900	160

PREȚURI

(Urmare din pag. 3)

tuielilor pe întreprinderi, generate de factori obiectivi, la calcularea prețului de cost mediu pe ramură s-ar putea proceda prin excluderea unor întreprinderi, reprezentînd „vîrfuri“ sub aspectul cheltuielilor individuale, ca de exemplu, întreprinderile cu condiții extrem de favorabile sau dimpotrivă cu totul nefavorabile, a căror utilitate sub aspect social este îndoielnică sau care urmează să fie reconstruite în perspectiva apropiată. Desigur, că în asemenea situație întreprinderile cu condițiile cele mai favorabile ar înregistra o rentabilitate și mai mare decît în cazul includerii lor în calculul prețului de cost mediu pe ramură. Aceasta ar putea fi prelevată la buget pe calea impozitului sau sub o altă formă similară, de exemplu plăți cu caracter de rentă. Cît privește întreprinderile situate în condițiile cele mai nefavorabile, existența sau accentuarea pierderilor ar sublinia necesitatea luării unor măsuri cît mai urgente de reprofilare sau reutilare, spre a le încadra în condițiile de producție normale din ramura respectivă.

O situație oarecum deosebită o au produsele care, în virtutea specializării producției, sînt fabricate de o singură întreprindere, fenomen mai răspîndit în ramura construcțiilor de mașini. De astă dată, cheltuielile individuale ale întreprinderii se confundă cu media lor pe ramură, ceea ce, evident, impune o atenție deosebită la stabilirea prețurilor, confruntarea cu rezultatele altor întreprinderi similare nemaifiind posibilă. În asemenea cazuri — mai mult decît în situația cînd același produs este fabricat de mai multe întreprinderi — este necesar să se recurgă la compararea cu nivelul cheltuielilor de producție (îndeosebi al cheltuielilor materiale) atins pe plan mondial sau în țările reprezentative pentru produsul în cauză.

Există și produse de fabricație și circulație mai mult sau mai puțin locală (cărămizi, var, piatră etc.), la care cheltuielile de producție și circulație diferă foarte mult datorită condițiilor naturale de producție sau distanțelor dintre producători și beneficiari. În astfel de cazuri, existența unor prețuri unice pe întreaga țară ar duce la dispersarea foarte accentuată a rentabilității, ceea ce ar impieta asupra dezvoltării producției. După cum o confirmă practica din ultimii ani, stabilirea unor prețuri locale, diferențiate în funcție de condițiile concrete de producție, constituie un puternic stimulent în extinderea fabricării unor astfel de produse și asigură folosirea mai intensă a resurselor locale existente.

Aspectele de mai sus evidențiază necesitatea aplicării în mod diferențiat a principiului formării prețurilor pe baza cheltuielilor medii existente în cadrul ramurii, în funcție de condițiile concrete de producție specifice fiecărei ramuri, subramuri sau grupe de produse. Atît teoria cît și practica economică conduc la concluzia că numai fundamentîndu-se pe costurile medii de producție prețurile pot acționa plenar ca normativ social al cheltuielilor de producție și deci ca pîrghie pentru creșterea continuă a eficienței economice.

OBIECTIVE NOI

● Fabrica de produse ceramice a Complexului de materiale de construcții Bîrsești — Tg. Jiu a început să producă. Potrivit proiectelor, în prima etapă se vor produce anual 30 milioane cărămizi normale, la care se vor adăuga, în viitor, 18 milioane țigle și 10 milioane cărămizi pentru placare.

● O nouă fabrică de produse de franzelărie a fost construită și dată în exploatare la Brașov. Ea este dotată cu cuptoare tunel și mașini-agregat realizate în cea mai mare parte în țară. Procesul de producție este complet mecanizat. Fabrica realizează 10 tone de franzelărie pe zi în sortimente variate.

● În cadrul Combinatului de industrializare a lemnului din Gălăuțași, județul Harghita, s-au terminat lucrările de extindere a spațiului de producție și depozitare de la fabrica de binale. În noile condiții, producția de binale va spori cu circa 30 000 uși și ferestre, iar dublarea spațiului de depozitare va asigura condiții optime de păstrare a produselor.

● La Complexul C.F.R. Timiș Triaj-Brașov s-au terminat lucrările de construcție și montaj a liniilor de triere și a instalației de centralizare a stației. Aceste lucrări fac parte din planul de sistematizare a stației. Tot aici au fost realizate o serie de cabine de triere, poduri basculă, stații de iluminat și alte lucrări anexe.

la „MASA ROTUNDĂ"

INVESTIȚIILE DAREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE – OBIECTIV CENTRAL

REALIZAREA prevederilor de plan în producția industrială este condiționată nu numai de sporirea continuă a productivității muncii și ridicarea gradului de utilizare a capacităților existente, ci și în proporție apreciabilă de intrarea la termen în funcție a noilor capacități industriale. Orice întîrziere atrage după sine îngustarea posibilităților economiei naționale în satisfacerea unor cerințe, aduce daune greu de recuperat. Care este stadiul de înfăptuire a planului pe 1969 — acum cînd ne mai despart doar două luni pînă la încheierea anului? Ce trebuie făcut încît în viitor realizările să se situeze la nivelul posibilităților și cerințelor economiei naționale?

Din datele statistice rezultă că în primele trei trimestre din acest an, situația se prezintă astfel: s-a realizat 67,8% din planul anual de investiții economice și social-culturale; au fost puse în funcțiune 230 de capacități de producție industriale și agrozootehnice, urmînd ca în trimestrul IV să intre în producție celelalte 234 obiective planificate pe 1969. *Așadar, o situație care impune măsuri hotărîte și eficiente pentru a recupera rămînerea în urmă și a asigura îndeplinirea sarcinilor planificate. În legătură cu problemele ce le ridică îmbunătățirea activității în acest important domeniu — înfăptuirea planului de investiții pe acest an, cît și în 1970 — „Viața economică" a organizat recent o „masă rotundă" cu specialiști din ministere, institute de proiectări, Banca de Investiții. Discuțiile au fost axate pe cîteva probleme majore stabilite de redacție, sub forma a 4 întrebări principale. Textul prescurtat al dezbaterilor îl prezentăm în cele ce urmează.*

1. Ce cauze generează rămînerea în urmă a realizării planului de investiții la unele obiective industriale? Cum pot fi ele eliminate și mai ales preîntîmpinate pentru viitoarele obiective?

2. De ce documentația tehnică și de execuție pentru unele obiective înscrise în plan, nu este realizată la timp? Ce anume trebuie întreprins pentru ca la atacarea acestora să existe întreaga documentație, bine pusă la punct?

3. Cum poate fi corelată mai bine livrarea utilajelor tehnologice cu succesiunea lucrărilor de construcții-montaj în vederea dării în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități de producție?

4. Ce propuneți în scopul întăririi colaborării între beneficiari, proiectanți, constructori și furnizori de utilaje?

— **V. Nitu:** Apreciez — și cred că sînt în asentimentul tuturor participanților de față — inițiativa revistei „Viața Economică" de a organiza o asemenea masă rotundă pe una din problemele vitale ale dezvoltării economiei naționale: **realizarea planului de investiții.** Întrucît întrebările puse de redacție au legătură între ele, am să mă ocup de cîteva probleme, pe care le socot principale, și de a căror rezolvare depinde, în mare măsură, eliminarea deficiențelor existente, buna desfășurare a lucrărilor de investiții. De altfel socot că și luările de cuvînt ale celorlalți tovarăși vor trebui continuate la fel.

În domeniul investițiilor industriale avem de-a face cu obiective cu un ciclu mare de realizare și, cînd vorbesc de acest ciclu, am în vedere toate fazele, dintre care voi detașa în mod special așa-numita FAZĂ DE PREGĂTIRE. Am să ilustrez această idee cu cîteva exemple. În ramura energetică s-a prevăzut să se extindă în trecut Centrala electrică de la Borzești și să se realizeze în prezent o Centrală la Brăila. S-ar putea întreba oricînd: cum și-a pregătit Ministerul Energiei Electrice aceste investiții?

În ambele cazuri, definitivarea hotărîrii pentru combustibili și amplasament a fost tergiversată mai bine de un an de zile. Prin urmare, o treime din timp pentru luarea unei anumite hotărîri, iar pentru toate celelalte activități, pentru materializarea investiției, două treimi. Ce măsuri eficiente pentru scurtarea termenului de punere în funcțiune poate lua în asemenea situații beneficiarul, proiectanții, furnizorul de utilaje, constructorul? O anumită cinste profesională mă obligă să spun că practic, de pe acum termenele stabilite sînt amenințate. Întîrzierile unora vor trebui recuperate acum de organizațiile de proiectare și execuție.

După părerea mea, **perioada de pregătire trebuie să creeze toate condițiile pentru luarea deciziilor care țin de amplasament, materii prime, prospectarea pieței etc.; într-un cuvînt, întregul ansamblu de măsuri care trebuie să concure la reușită. În acest scop ar trebui să existe și la noi fixate durate normate de pregătire și execuție a diferitelor faze a lucrărilor de investiții sub forma unor grafice complexe.**

— **A. Olteanu:** Aș vrea să intervin, dacă-mi permiteți, cu o completare. Problema ridicată de dv. nu este elucidată nici practic nici teoretic. În prezent la noi nu se știe practic cît trebuie să dureze diferitele faze ale unei investiții. Cred că **ar fi de folos să se stabilească durate normate de realizare a investițiilor, începînd cu proiectarea și pînă la realizarea parametrilor,** cu durate normate intermediare: separat pentru proiectare, pentru avizare și aprobare, separat pentru execuție și punere în funcțiune și, în final, parametrii proiectați.

— **V. Nitu:** De acord cu părerile D-voastră. De altfel la stabilirea măsurilor de realizare a planului pe 1970 am avut în vedere acest lucru. Personal, am condus un studiu în cadrul Centrului de calcul economic și cibernetică economică, despre optimizarea ciclurilor de investiții energetice, din care a rezultat foarte clar importanța deciziilor din perioada de pregătire și care, de regulă, se subestimează.

Aș detașa ideea că la ora actuală, activitatea de investiții este o specialitate în economie, are regulile ei, implicațiile ei. Experiența acumulată trebuie aplicată și generalizată. Or, se constată că colectivele care preiau investițiile — neavînd permanență — nu fac și nu pot face aceasta. La un obiectiv sînt unii, la altul — alții. De aceea, aș considera ca **factorilor permanenți — care sînt institutele de proiectare — să li se mărească anuminte responsabilități în domeniul realizării investițiilor cu acea latură care are denumirea în străinătate de „engineering".** Aceasta ar imprima mai multă operativitate și, în plus, tratarea problemei cu competență.

— **M. Chivu:** Obligativitatea eforturilor pentru îndeplinirea cincinalului este în afară de discuție. Aceasta nu înseamnă însă că anumite lucrări gîndite înainte — cu 1 an, 2, 3, — să fie nominalizate în planurile anuale, dacă nu au fost întrunite și condițiile necesare pentru atacarea lor. În asemenea cazuri punctul de plecare ar trebui să fie tocmai crearea acestor condiții.

Există, fără îndoială, multe **deficiențe și în organizarea șantierelor.** Asistăm de multe ori la diverse motivări ca acestea: „Nu avem oameni, forță de muncă calificată ș.a.m.d.". Realitatea este că uneori lucrurile stau tocmai astfel. **Totul însă pornește de la pregătire, de la insuficientele măsuri luate atunci cînd se trece la atacarea practică a unui obiectiv.** De aceea se impune luarea tuturor măsurilor din timp — în perioada așa numită de pregătire — astfel încît să evităm situațiile neplăcute pe parcurs, încadrîndu-ne pe cît e posibil în graficele coordonatoare inițial stabilite.

Tot din lipsă de pregătire — apar și alte neajunsuri. În prezent la noi în țară **contractul de furnizare a unui utilaj** nu poate fi numit ca atare. Este un fel de înțelegere între beneficiar și furnizor, iar cînd te duci să revendici respectarea acesteia, nu de puține ori pierzi la arbitraj. Mă întreb ce siguranță are beneficiarul care încheia un contract, cînd, de exemplu, în trimestrul I trebuia să ni se furnizeze grupuri de 50 MW pentru Oradea și nu s-au livrat, deși furnizorul și-a pus semnătura pe contract? După părerea mea, în această privință **trebuie îmbunătățită legislația, trebuie să existe măsuri în ambele sensuri: penalizări și stimulări, în așa fel încît un contract o dată încheiat să fie literă de lege.**

— **Em. Băiculescu:** Realizarea unui volum de investiții care după cinci ani va fi dublu față de cel de astăzi, implică — dacă nu se acționează pe anumite direcții — o creștere excesivă a necesarului de forțe de muncă, utilaje și materiale. Or, un lucru este clar; numărul lucrătorilor noștri nu se poate dubla în 20 de ani. Astăzi avem 600 000 de oameni angrenați în activitatea de construcții; nu putem avea în această activitate, peste 20 de ani, 1 200 000 de oameni, pentru a face față atunci volumului dublu de lucrări în comparație cu cel de astăzi.

În activitatea de construcții există un volum important de lucrări, care are și va avea încă o vreme un caracter „tradițional". Din această situație nu există altă ieșire decît **obținerea unor ritmuri mai înalte de creștere a productivității muncii.** Mijlocul principal pentru atingerea acestui obiectiv este o dotare corespunzătoare cu mecanisme și utilaje. În această privință înregistrăm însă o rămînere în urmă. Utilajele care le avem în dotarea constructorilor sînt puține, cu grad de uzură avansat și slab utilizate. Dacă ne-am baza însă numai pe dotare, aceasta ar implica, poate, un efort material și financiar disproporționat față de totalitatea posibilităților pe care le-am avea. De aceea **trebuie să promovăm soluții tehnice noi.** În acest domeniu se face însă foarte puțin. Pot să dau cîteva exemple: Ministerul nostru a introdus recent în producție o serie de materiale noi, ușoare, eficiente, cu performanțe superioare. Dar la aplicarea lor în construcții se înregistrează rezerve, lipsă de curaj, justificate în parte, pentru că nu toate sînt însoțite de normative de folosire. Studiindu-se aplicarea lor într-un domeniu unde se potrivesc perfect (de exemplu în construcțiile zootehnice) se poate înregistra o reducere a greutății totale a materialelor puse în operă, în suprastructură, de pînă la 75%. Aceasta reduce substanțial mijloacele de punere în operă, forța de muncă și utilajele de transport.

Acesta nu este singurul caz. Pentru construcțiile fabricilor de ciment, am trecut anul acesta la realizarea unor prefabricate foarte grele, de 30—40 de tone. Astfel, șantierul Fabricii de ciment de la Alejd, care avea un minus de 20 de milioane lei, de cînd a început să-și construiască prefabricatele grele, nu numai că a recuperat total rămînerile în urmă, dar va termina anul de plan cu 4 milioane lei depășire. Ținînd seama, așadar, de posibilitățile actuale ale economiei de a satisface cu dotația tehnică șantierele de construcții-montaj, de volumul mare de investiții ce trebuie realizat an de an, socot că **numai prin introducerea cu curaj a soluțiilor noi se poate ajunge la reducerea volumului de muncă, la grăbirea ritmului, la scăderea costului lucrărilor.**

— **D. Arhire:** Se pare — după cele afirmate de tov. Băiculescu — că avem materiale de construcții noi, suficiente, dar nu le folosim. Aș ridica unele obiecții în legătură cu capacitatea Ministerului Industriei Materialelor de Construcții de a acoperi cu materiale noi, eficiente, necesitățile care se concretizează în prezent pe șantiere nemaivorbind în viitor. Pentru lucrările din agricultură proiectate cu panouri de tip „Sandwich" pe care le fabrică Combinatul de la Tîrgu Jiu nu există cantități suficiente pentru acoperirea cerințelor. S-a dat sarcină să se reexamineze unde să se concentreze aceste panouri, să se sporească producția. Sarcina, dată în urmă cu mai mult timp, nu a fost rezolvată. Panourile lipsesc acum aproape cu desăvîrșire. Apoi trebuie să ne gîndim că nu orice material nou care apare pe piață poate să acopere tot ceea ce trebuie în construcțiile industriale.

— **B. Marcus:** Vă rog însă să adăugați că sînt unele materiale din aceeași categorie, care stau în stoc nefolosite (de pildă, plăcile de gresie pentru pardoseli, diferite prefabricate etc.).

— **D. Arhire:** Socot că **înscrierea unei investiții în planul cincinal trebuie să se facă pe baza unui grafic complex, nu de detalii, adică nu a unui grafic care să cuprindă toate activitățile pe care le depun diverse organisme ce au legături între ele.** Pe această linie consider că și constructorul ar fi mobilizat cu cota lui parte. În momentul de față constatăm că majoritatea acțiunilor anterioare activității constructorului se lungesc pentru ca, apoi, toată obligația scurtării duratei să revină numai acestuia. Acest lucru nu este normal.

Graficul complex este necesar, dar unii îl persiflează. Sînt ministere care consideră că nu pot să-și ia angajamente. Unul din acestea este și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. Consider că și acesta trebuie să-și stabilească sarcinile chiar pe datele care există la început de plan cincinal. Fără un asemenea grafic, în care să fie toate fazele de lucrări, cu termene și responsabilități, nu se poate înregistra un progres mai substanțial.

— **L. Schip:** Pentru a putea contracta importul anumitor mașini sau utilaje, avem nevoie de un anumit număr de oferte, în cazul nostru, de colaborare dintre Ministerul Industriei Chimice și cel al Industriei Construcțiilor de Mașini, din care să rezulte dacă acesta din urmă le poate fabrica. Firește, ar spune unii, este o activitate de pregătire corectă. Practic trenarea acestei operații datorită unor cauze multiple, a multor verigi intermediare, duce la tergiversarea realizării investițiilor încă de la început.

Din punctul nostru de vedere, al celor de la I.P.R.A.N., aceasta este una din cauzele esențiale care duc la tergiversări în realizarea unor investiții. Adesea, sînt întîrzieri de cîte doi ani de zile în diferite faze: prospectări, număr de oferte, comparații de oferte (din șase oferte primite ajungi să o alegi pe a șaptea, deși ai pierdut un an pentru examinarea primelor șase, sau după ce ai studiat o serie întreagă de amplasamente ajungi să alegi altul, în afara celor cercetate).

Dispersarea răspunderii în realizarea unei investiții conduce la multe neajunsuri. De aceea, consider esențial ca, printre măsurile care se vor lua, să fie și **concentrarea răspunderii. Pentru că cel care urmează să execute o investiție trebuie să poarte singur răspunderea și să facă din timp tot ceea ce este necesar. Din acest punct de vedere sînt partizanul unui „engineering", metodă folosită în toată lumea — care comportă o concentrare, coordonare și o răspundere unică — pornind de la prospectare, tehnologie, alegerea locului și realizarea proiectării pînă la punerea în funcțiune.**

În prezent noi sîntem handicapați în buna desfășurare a muncii de dispersa-

→

rea anumitor laturi de activităţi. Institutul nostru nu este de părere ca tehnologia să fie ruptă de automatizare sau de construcţii. După unii este foarte sănătos să concentrezi proiectarea construcţiilor, sau a utilajelor pe ţară şi tot atît de sănătos este să proiectezi instalaţiile de automatizare pe scară naţională. Sînt lucruri logice care pot fi susţinute de oricine. Practic însă ele dispersează răspunderile în realizarea diferitelor obiective industriale, deoarece la înfăptuirea lor vor trebui să concureze numeroase organe de livrare şi va fi pe şantier o pleiadă de contractanţi şi de subcontractanţi etc. Aşadar eu cred că titularul sau mai bine-zis beneficiarul unei investiţii trebuie să ştie că are în faţă o anumită organizaţie, care poate răspunde de lucrarea respectivă.

Printre indicatorii de plan există unii care răspund numai unei logici formale, nu însă şi uneia de fond. Aşa este cazul cu indicatorul **planul valoric global de investiţii pe an**, din care derivă fondul de salarii şi alţi indicatori. Dacă un institut de proiectare prin eforturi deosebite, mai ales de concepţie, izbuteşte să realizeze o investiţie cu economii şi, deci, să-i scadă valoarea, în raport cu cea trecută în plan, atunci acesta nu-şi îndeplineşte planul, fiindcă este urmărit — conform indicatorului amintit — de măsurători cantitative valorice. Ministerul tutelar consideră astfel că institutul nu şi-a făcut planul, banca îl critică, nu-i mai acordă finanţare, dar îi pretinde să execute alte obiective echivalente, cu valoarea economiilor respective. Noi argumentăm: am dat gata obiectivul prevăzut în plan şi nu mai putem realiza altceva în plus. Ni se răspunde: nu se poate, trebuie să realizaţi indicatorul valoric global prevăzut. Iată ceea ce ne îndeamnă uneori să nu mai depunem eforturile de care sîntem capabili pentru a economisi fondurile de investiţii. Situaţia este asemănătoare şi în cazul constructorului. De aceea, **consider că ar trebui să se schimbe unii indicatori, iar la dispoziţia constructorilor să se pună anumite fonduri globale iniţiale, cu termene precise şi în cadrul acestor fonduri, să se gospodărească în limitele admise.**

— **C. Scrieciu:** Desigur, în procesul de pregătire a investiţiilor — **un loc important îl ocupă şi modul, calitatea şi termenul în care se realizează documentaţia tehnică şi de execuţie.** Cu toate că astăzi lucrurile s-au schimbat mult faţă de trecut (pe multe şantiere documentaţia este asigurată din vreme şi de bună calitate) mai sînt încă lacune. După părerea mea documentaţia tehnică pentru lucrările cuprinse în planurile anuale nu se realizează la termen în întregime, datorită următoarelor cauze:

- întîrziere în definitivarea şi nominalizarea planurilor anuale (în trim. IV din anul precedent), apariţia de lucrări noi care sînt legate de import sau de tehnologii încă nedefinitivate;
- durata lungă a avizărilor (impun necesitatea ca actuala legislaţie să fie modificată în sensul creării unui organ unic de avizare, care să efectueze şi arbitrarea divergenţelor între beneficiar şi celelalte organe de la care s-au cerut avize);
- forma greoaie a prospectării şi contractării instalaţiilor achiziţionate prin import complex, (se impune modificarea actualei legislaţii în această direcţie, întrucît o parte din documentaţii se întocmesc pe baza datelor primite de la furnizorul extern).

Pentru a asigura o mai bună desfăşurare a investiţiilor în anul viitor, ministerul nostru a luat măsuri ca, împreună cu Ministerul Construcţiilor Industriale, să întocmească un grafic coordonator (de la prospectare şi pînă la punerea în funcţiune), care va sta la baza precizării şi definitivării planurilor generale în vigoare. Ne gîndim să extindem acest grafic şi la Ministerul Comerţului Exterior şi la alte organe care concură la realizarea investiţiilor. Ar fi bine ca această metodă să fie generalizată şi la alte ministere pentru ca C.S.P. să poată avea o privire de ansamblu asupra definitivării planului de dezvoltare.

Consider bună ideea tov. Schip privind stabilirea unui organ care să aibă o răspundere totală asupra realizării lucrărilor de investiţii. Mă gîndesc însă că la ora actuală această idee n-ar putea să aibă o rezolvare practică. Ea este bună ca o idee care merită studiată pentru un viitor cît mai apropiat.

— **G. Cojocaru:** Nu credeţi că această acţiune foarte complexă de natura „engineeringului" ar putea fi trecută în sarcina centralelor industriale?

— **D. Arhire:** După părerea mea, centralele industriale vor putea realiza o parte din activitatea de investiţie pe responsabilitate proprie. Sînt însă unele investiţii de mare anvergură de care cred că va trebui să se ocupe — ca şi pînă acum — organele centrale, respectiv ministerele şi CSP. Desigur, problema merită a mai fi studiată.

— **C. Scrieciu:** În continuare vreau să arăt şi alte aspecte. Este ştiut că **documentaţia pentru utilajele tehnologice stabilite cu furnizorul extern care se realizează în ţară** se poate întocmi numai pe baza datelor primite de la acesta după circa 4—6 luni de la contractare. Cum pentru întocmirea studiului tehnico-economic nu se aşteaptă contractarea, nu se pot întocmi în totalitate proiectele tehnice de utilaje, o dată cu studiile tehnico-economice. Or, furnizorii de utilaje din ţară solicită la avizarea studiului tehnico-economic proiectele tehnice sau temele dezvoltate pentru a putea aviza graficele de livrare, în vederea respectării termenelor de punere în funcţiune solicitate. Pentru îmbunătăţirea situaţiei propun:

- respectarea contractelor de lucrări încheiate şi stabilirea de responsabilităţi în cazul cînd se comit abateri;
- proiectantul furnizorului de utilaje să participe la acţiunea de contractare a instalaţiilor din import; el să ţină legătura strînsă cu furnizorul străin şi, împreună cu proiectanţii beneficiarilor, să intre în posesia datelor necesare proiectării şi realizării utilajelor.

Pentru întărirea răspunderii şi corelării livrărilor de utilaje, aparataj şi materiale speciale, aş preconiza ca aceste acţiuni să fie centralizate în mîna furnizorului de utilaje, iar acesta să devină furnizor general. În prezent, în industria chimică există unele instalaţii ce se asimilează în ţară, iar Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini este furnizor general, atît pentru utilajele din ţară, cît şi pentru cele din import. Consider că această acţiune poate fi extinsă şi la celelalte instalaţii.

— **M. Nistor:** Care sînt cauzele, care generează rămîneri în urmă, în realizarea unor obiective industriale? Iată opinia mea.

De, la început precizez că la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice planul de investiţii pe 1969 se realizează integral. Deci nefiind vizat, am să ridic probleme de principiu sau cîteva din proprie experienţă. Am analizat cu prilejul unor vizite în străinătate felul cum lucrează marile firme de „engineering" şi am căutat să văd cum pot fi adaptate principiile de acolo la noi.

Se ştie că, derularea unei investiţii are trei faze principale: de cunoaştere, de pregătire şi de asigurare a bazei materiale, pentru a se putea trece la execuţie. Toate aceste faze trebuie bine precizate, în timp şi pe răspunderi, creîndu-se astfel condiţii pentru întocmirea cît mai realistă a graficului coordonator de realizare a lucrărilor de investiţii. Fireşte **graficul coordonator** trebuie să fie discutat cu C.S.P., cu Ministerul Comerţului Exterior, cu Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, cu celelalte ministere care colaborează la investiţiile anexe. Numai cunoscînd din timp toate problemele şi de către toţi factorii se vor putea lua măsuri pentru rezolvarea lor la timp.

În al doilea rînd, aplicînd experienţa din străinătate — asigurarea bazei tehnico-materiale a obiectivului se confundă cu cererea de aprobare a studiului tehnico-economic. Cînd ministerul dă aprobarea, încheie şi un contract pentru executarea acelui obiectiv într-un anumit termen şi cu realizarea anumitor parametri. În prezent, aceste studii tehnico-economice n-au în spatele lor asigurată baza tehnico-materială, adică nu angajează factori care să concureze la realizarea obiectivului respectiv. Şi chiar dacă este angajat ministerul interesat, nu sînt angajaţi, în acelaşi timp şi Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini şi nici măcar nu se ajunge la asigurarea mijloacelor de către C.S.P.

Pentru asigurarea bazei tehnico-materiale, C.S.P. trebuie să confirme posibilităţile nu numai din punct de vedere tehnic, atunci cînd avizează un import, ci să asigure şi eşalonarea punerii în funcţiune pentru utilajele furnizate din ţară, la fel cu toate celelalte ministere care concură la realizarea investiţiilor conexe.

În momentul de faţă acest lucru nu se face. Aşteptăm planurile anuale în care să ni se dea nişte fonduri valutare şi să ni se precizeze nişte constructori. Ori noi avem un ciclu foarte lung de lucrări şi orice provizorat se repercutează în viitor. **Planul care se face, corelat şi echilibrat cu toate instituţiile interesate, trebuie cunoscut din timp. Ministerul Comerţului Exterior nu trebuie să facă contractări numai pe baza planului anual, ci să ia în consideraţie obiectivele pe mai mulţi ani la rînd; la fel trebuie să procedeze şi Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini.**

Am purtat discuţii cu institutele de proiectare, cu beneficiarii şi cu Ministerul Comerţului Exterior şi am constatat că fiecare gîndeşte în alt fel. Dacă rugăm pe tovarăşii de la Ministerul Comerţului Exterior, să gîndească pentru un an înainte, ne răspund că n-au trecut în plan utilajele respective. **De aceea ar fi indicat ca, în faza de pregătire, să fie încheiat un contract între toţi cei interesaţi.** În străinătate nu se începe nici o investiţie, (mai ales atunci cînd este vorba de unităţi de mărimea Combinatului siderurgic de la Galaţi), pînă ce nu s-a încheiat cu furnizorul general toate contractele pentru prima etapă a lucrărilor.

Şi acum revin la alt aspect. Consider că **la realizarea investiţiilor există la ora actuală atîtea verigi intermediare sau paralele, încît în situaţii precare se pot găsi oricînd justificări.** La Galaţi, lucrăm cu 20 de întreprinderi de specialitate, care se intercondiţionează unele pe altele. Mai apare şi Ministerul Comerţului Exterior cu importurile.

Eu găsesc însă că atîtea verigi intermediare duc fatalmente la întîrzieri. Sînt de acord cu tov. Schip care preconizează **pentru investiţiile industriale** (în siderurgie sînt numai unicate) **să existe un proiectant general, care să aibă toate specialităţile.**

Plecînd de la aceste elemente, vreau să arăt ce se întîmplă cu unele investiţii ale metalurgiei. De 20 de ani de zile Uzinele „23 August" fac utilaj greu şi furnale, Uzinele „Progresul" — fabrici de aglomerări şi Uzinele „Reşiţa" — laminoare. Nu există însă pentru aceste uzine cîte un furnizor general. În momentul de faţă, ca să faci în ţară un furnal, trebuie să umbli pe la toate unităţile constructoare de maşini, electrotehnice etc. **Ideea uzinei conducătoare, a furnizorului general de utilaje, trebuie introdusă şi la noi.**

— **B. Marcus:** În economia noastră naţională avem acum sisteme de montaj care, după părerea mea, nu corespund unor realizări moderne ale investiţiilor. Constructorii au fost transformaţi în montori, ceea ce nu este bine. Şi de ce acest lucru?

Să presupunem — de altfel aşa se şi petrec lucrurile — că la o moară de ciment se aduce un reductor executat la Uzinele „23 August"-Bucureşti cu unele defecţiuni. Constructorul îl montează şi dacă se întîmplă ca la probe să nu meargă, dă un telefon la uzină. Uzina trimite un delegat ca să constate ce are, iar acesta spune constructorului: „reductorul a fost bun, d-ta l-ai defectat în timpul transportului şi manipulării pe şantier". Încep intervenţii la nivelul direcţiei generale apoi la minister, uneori se ajunge chiar mai departe fiindcă un reductor costă mult şi nu se ştie cine trebuie să-i remedieze defecţiunile. În vremea aceasta, lucrările pe şantier stagnează. Aproape **în toate ţările din lume, montarea utilajelor se face de uzina constructoare iar de funcţionarea lor răspunde tot ea, uzina care l-a fabricat şi l-a montat.**

— **G. Cojocaru:** Făcînd o analiză succintă pe tipuri de activităţi din industria noastră, am ajuns la concluzia că, la realizarea unui obiectiv de investiţii — începînd de la introducerea în plan şi pînă la darea lui în funcţiune — participă cam 40 de activităţi industriale principale. La această acţiune concură 11 verigi, în diferite forme, din care unele sînt comune pentru mai multe obiective. Astăzi nu este clar a cui este o investiţie şi nici care este rolul beneficiarului. Deci se impune clarificarea prin legislaţie a acestei probleme.

Serviciile pe care le oferă în prezent un furnizor de utilaje sînt parţiale. Fiecare se consideră dezlegat de alte obligaţii; pentru trecerea printre verigi se cere un consum foarte mare de forţe — ceea ce duce la lărgirea aparatului administrativ — şi face ca toate forurile de coordonare să se ocupe mereu de aceleaşi probleme. De aceea consider şi eu că **ideea unui furnizor general — subliniată în discuţii — nu poate fi evitată, chiar dacă există o fază de extindere a activităţii de „engineering".**

Care sînt cauzele care generează uneori neîndeplinirea planului? Pentru o întreprindere din sectorul nostru, de exemplu, din momentul introducerii în plan şi pînă la data punerii ei în funcţiune, se poate aprecia o durată de 36—40 de luni, poate şi mai mult. **În această situaţie, problema îmbunătăţirii şi restrîngerii deciziilor este fundamentală. La nivel înalt să se ia numai măsuri de coordonare,** iar cele mai multe decizii să se ia jos, la unităţile de proiectare şi de execuţie.

— **N. Rusu:** Cauzele comune — după părerea mea — care generează situaţiile negative ce se manifestă în procesul de desfăşurare a lucrărilor de investiţii sînt:

— **pregătirea insuficientă a lucrărilor, mai precis, neluarea din timp a măsurilor necesare.** Este mult prea lung timpul afectat definitivării temei, aprobării unor importuri, a surselor de aprovizionare cu materii prime, utilaje şi instalaţii etc;

— **nepregătirea cadrelor, în special la unităţile la care procesul tehnologic este nou.** În mod normal, cadrele trebuie pregătite înainte de începerea oricărui alt lucru. Aceasta pentru cunoaşterea de fond a procesului tehnologic, nu din reviste, ci învăţînd la unităţi similare, astfel ca pe parcursul desfăşurării lucrărilor de investiţii să existe un nucleu de oameni bine pregătiţi, atît pentru lucrări de proiectare, cît şi pentru execuţie şi exploatare:

— **insuficienţa legislaţiei actuale care impune cicluri intermediare foarte lungi.** După părerea mea, este necesar a se preciza mult mai clar răspunderile fiecărui factor care participă la realizarea investiţiilor:

— **caracterul inadecvat al indicatorilor şi consumul mare de timp cerut de urmărirea lor.**

Constructorul consideră, pe drept cuvînt, indicatorul valoric, nemobilizator. Stadiul fizic este acela care trebuie să fie elementul de care să răspundă.

Înlăturarea tuturor neajunsurilor arătate, se impune ca o necesitate de prim ordin. Un sprijin efectiv l-ar putea da organele de sinteză care contribuie la planificarea unei investiţii.

— **S. Smighelschi:** Din discuţiile pe care le-am avut aici a rezultat foarte clar că întreaga activitate de investiţii este o succesiune de acţiuni care au, din păcate, un termen fixat în prealabil — cel de punere în funcţiune — termen faţă de care trebuie să se calculeze toate cele intermediare. **Se ajunge însă, pe parcurs, la anumite întîrzieri pentru că nu există asigurată, în prealabil, baza materială necesară.**

Prima verigă, care intră în această dificultate, este **proiectarea.** Ca să lase timp suficient pentru execuţie, proiectarea trebuie să-şi scurteze durata de lucru. Ea face toate eforturile posibile, însă de foarte multe ori nu reuşeşte să asigure absolut toată documentaţia în termen, pentru că au intervenit, pe diferite verigi, întîrzieri anterioare. Cum majoritatea investiţiilor din ţara noastră se fac şi cu utilaje din import, apare practic de la bun început imposibilitatea de a elabora o documentaţie tehnică, absolut completă, la termenele certe prevăzute pentru construcţii. Desigur, din punctul de vedere al economiei naţionale este raţional să nu se blocheze fondurile valutare prin contractări făcute la o dată prea avansată, în raport cu faza de montaj. Dar aceste contractări nu trebuie însă lungite atît de mult — cum se mai întîmplă adesea — încît să periciliteze desfăşurarea coordonată a fazelor de lucrări a unui obiectiv

• Nici o investiţie atacată fără o prealabilă pregătire temeinică! • Stabilitatea planului, o condiţie de prim ordin • Documentaţiile tehnice şi de execuţie elaborate la timp şi de bună calitate • Termenele de achiziţionare a utilajelor să fie corelate cu fazele de montaj • Cine să execute montajul: constructorul sau furnizorul de utilaje? • Antreprenor general sau sistem de „engineering" • Dimensionarea optimă a noilor obiective în vederea reducerii ponderii construcţiilor • Sînt necesari indicatori sintetici care să oglindească veridic stadiul de realizare a investiţiilor • Este suficient de simplu şi elastic sistemul actual al normelor legislative încît să faciliteze scurtarea termenelor de avizare şi aprobare a investiţiilor?

planificat. Întîrzierile în contractarea de utilaje din import conduc la fel de fel de artificii : se predă constructorului proiectul, fără să existe în el date pentru utilajele din import ; se întocmesc proiecte fără să existe certitudinea că ele vor fi corelate și cu utilajele din import.

Apoi, în realizarea fizică a lucrărilor (presupunînd că toate acestea se trec și se rezolvă prin anumite acorduri mai mult sau mai puțin oficiale, tacite, între M.I.C.M., beneficiar și constructor), apar pe șantier alte necazuri etc. Constructorul are și el un plan de îndeplinit și din cauza acestor necorelări el, care face și montajul, este pus în situația să execute anumite lucrări fără a le putea termina. Dar chiar dacă termenele acestea au fost stabilite prin contract, uneori nu sînt respectate. Și astfel se ajunge în situații în care pe parcursul execuției să apară cauze obiective pentru justificarea imposibilității respectării anumitor termene.

Faptul că la noi nu există un sistem contractual foarte bine precizat, cu responsabilități precise pentru fiecare verigă din întreaga activitate, dă totdeauna posibilități de justificare a diverselor nerealizări pe seama verigilor anterioare. Evident, pentru remedierea acestei situații, se simte nevoia unei activizări de „engineering", respectiv a unui responsabil care să conducă toată activitatea de la început pînă la sfîrșit. Cred că ar fi necesar să facem anumite încercări pe scară experimentală. S-ar putea face acest lucru, așa cum a propus tov. Nistor, pentru proiectanți. Desigur, aceasta nu poate avea succes decît atunci cînd are în spate baza materială, respectiv posibilitatea de contractare și de aviz ferm pe bază de contracte pentru toată activitatea. Numai în acest caz graficul care se întocmește poate să ducă la rezultatele scontate.

— **V. Ocico:** Pentru un obiectiv înscris în planul de investiții, teoretic nu este voie ca documentația să nu fie asigurată la timp. Și totuși, practic, nu se întîmplă întotdeauna așa. De ce? Pentru că, în unele ocazii înseși obiectivele înscrise în plan au fost precizate tîrziu. Se poate răspunde: dar planurile cincinale sînt aprobate. Da, dar pentru ca documentația să fie asigurată la timp planurile cincinale trebuie să aibă o foarte mare stabilitate — și mă refer la stabilitate din punctul de vedere al poziției ca atare nominalizate în plan. Se mai întîmplă — așa cum a fost cazul și în actualul plan cincinal — ca unele obiective, deși nominalizate, să fie scoase, înlocuindu-se cu altele noi, cu profile diferite. Modificarea de plan, impune din nou studii și măsuri, care se fac într-un timp scurt și, ca atare insuficient fundamentate. Așadar, **stabilitatea planurilor constituie o condiție de prim ordin pentru elaborarea la timp și de bună calitate a documentației tehnice.**

În contextul în care se desfășoară activitatea de investiții de la noi din țară, este necesară o legislație adecvată. În prezent, sînt în curs de definitivare la C.S.P. unele modificări la H.C.M. nr 3060. Deși în general, modificările propuse sînt bune, socot că ar fi indicat cu această ocazie să se prevadă și unificarea legislației privitoare la investiții.

— **N. Borza:** Predarea documentațiilor de execuție complete în momentul atacării lucrărilor, trebuie privită diferit. La lucrările simple și cu ciclu scurt, proiectele de execuție, în parte proiecte-tip, pot fi desigur cu ușurință predate înainte de începerea lucrărilor: la marile investiții complexe, care au ciclu lung de realizare, aceasta nu poate fi asigurată decît după cunoașterea în amănunt a echipamentelor tehnologice. Or, în această privință trebuie spus că fiecare beneficiar este direct interesat să achiziționeze utilaje la nivelul cel mai înalt al tehnicii. De aceea, susțin — de altfel aceasta este și practica pe plan mondial — ca **la lucrările deosebit de complexe și cu ciclu mare de realizare, documentațiile de execuție să fie predate eșalonat, pe măsură ce devin necesare șantierului pentru pregătirea execuției lucrărilor încadrîndu-se într-un grafic complex** (studii — contractare echipament, proiectare-livrare, echipament, construcții-montaj, probe tehnologice).

Consider și eu că este necesar ca legislația actuală privitoare la investiții trebuie îmbunătățită, pornind de la ideea acordării de mai multă încredere și competență tuturor factorilor de decizie, ca aceștia să poată fi operativi. Legat de acestea, se impune și o diferențiere mai marcată a cointeresării materiale care să întărească spiritul de răspundere.

— **Păunescu M.:** La discuțiile pe care le-am purtat cu beneficiari a 54 uzine ale industriei construcțiilor de mașini, atît în vederea stabilirii temelor pentru devansarea elaborării STE-urilor, cît și pentru realizarea unor fluxuri optime, a participat și directorul tehnic al Uzinei de pompe-București. Presîndu-l să precizeze temele pentru anul viitor i-am spus: d-ta faci acum 40 000 pompe pe an și trebuie să ajungi la 120 000. Pentru aceasta, ai două soluții: ori fabrica existentă ajunge la această capacitate (dărîmînd niște hale construite acum 50 de ani), ori, — în cazul cînd această dărîmare nu se aprobă, — să-ți construiești pe un anume loc aproape de București o fabrică satelit, în care să faci restul de pompe.

La încheierea discuției l-am mai întrebat: de ce ai întîrziat trei luni cu definitivarea temei? Trebuia să aștepți să viu eu din minister să ți-o fac? El însă avea prevăzut în plan 140 000 000 lei în acest scop. Și atunci, mi-a răspuns: dă-mi cele 140 000 000 lei și în anul fixat am să ajung la o producție de pompe prevăzută în plan. I-am răspuns și eu: ți-aș da banii, dar... Deci, sînt și eu de acord că legislația în vigoare trebuie îmbunătățită fundamental.

În legătură cu forurile de AVIZARE, eu sînt de acord să fie mai multe foruri, dar să nu mă duc la cîte unul din ele în fiecare zi și tovarășii de acolo să se ascundă după deget și pentru fiecare normativ care nu poate fi respectat să se dea cîte o derogare. Să ni se spună: acestea sînt normativele și ele trebuie respectate. În acest caz, proiectantul le va semna și dacă nu se încadrează în ele, va răspunde. (La un proiect trebuie luate în total 43 de avize).

— **S. Pancu:** După părerea mea, una din cauzele care generează rămîneri în urmă în desfășurarea investițiilor o constituie faptul că termenele de punere în funcțiune se stabilesc în planurile cincinale, în momentul în care investiția este încă un simplu titlu, o capacitate de producție, fără a se cunoaște de fapt obiectul ei concret, ce probleme se ridică în procurarea utilajelor, ce investiții generează în alte ministere (energie, căi ferate etc). În momentul în care problema se concretizează în cadrul studiului tehnico-economic, prin tratative cu furnizorii etc., constatăm că termenul prevăzut anterior a fost o dorință, generată evident de necesități economice, dar care nu are condiții să fie realizată. **Propun, deci, ca termenul de punere în funcțiune să fie stabilit de C.S.P. numai după avizarea studiului tehnico-economic, atunci cînd atît Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cît și Ministerul Construcțiilor Industriale își pot da acordul în deplină cunoștință de cauză.** În cazul în care la anumite obiective nu se vor putea respecta termenele prevăzute inițial în planul cincinal, C.S.P., împreună cu ministerul interesat, să găsească posibilități de devansare a altor obiective ce au condiții de realizare pentru a se acoperi valoarea producției preliminată pentru obiectivul în cauză.

Pentru operativitate, aș considera util ca din Comisia de avizare a studiilor tehnico-economice a C.S.P.-ului să facă parte și împuterniciți ai ministerelor principale care trebuie să contribuie la realizarea investiției; împreună să definitiveze termenele de realizare și să propună eventualele măsuri speciale care să fie cuprinse în H.C.M.-ul de aprobare a indicatorilor tehnico-economici ai investiției respective. În acest mod — după părerea mea — s-ar aduce o îmbunătățire substanțială în activitatea de investiții.

Pentru întărirea colaborării între proiectant, beneficiar, constructor și furnizor de utilaje este necesară găsirea unui sistem de cointeresare de care să beneficieze toți acești factori la punerea în funcțiune la termen și în bune condițiuni a obiectivelor. Aceasta va contribui la găsirea, în comun, a unor soluții sau la înlăturarea dificultăților ce apar, în mod firesc, în desfășurarea unei lucrări de investiții.

— **Al. Nourescu:** După părerea mea, măsurile de ordin general care ar avea ca efect preîntîmpinarea nerealizării la timp a planului de investiții se pot referi, în principal, la două din fazele principale: **pregătirea și execuția.**

La faza de pregătire a investiției, lucrările de studii de teren, proiectare și cercetare necesită anchetarea și avizul a multor organe locale și centrale, inclusiv a furnizorilor interni și externi de echipamente. În prezent, la prezentarea investiției, organele centrale de avizare se preocupă însă, în special, de reduceri de fonduri și de soluțiile tehnice adoptate. Trebuie remarcat că datorită faptului că 70—80% din investiții sînt legate direct de condițiile naturale, reducerile la faza de STE au un caracter cu totul formal, întrucît la execuție survin adesea modificări esențiale.

Cu privire la duratele de avizare, trebuie arătat că, în prezent ele, sînt aceleași, indiferent de complexitatea lucrării și valoarea investiției. **Apare indicat să se facă o diferențiere a duratei de avizare, în funcție de complexitatea lucrării și valoarea investiției.** De asemenea, unele probleme importante, care nu sînt corelate între unii factori — datorită punctelor de vedere diferite ale organelor centrale sau locale — să fie concordate la avizarea investiției de către organele centrale. **Avizarea la organele centrale ar trebui axată,** în principal, **în afară de verificarea eficienței economice, pe asigurarea condițiilor de realizare și respectare a graficului coordonator pe toată perioada corespunzătoare execuției lucrării.**

Pentru etapa de construcții și montaj, **trebuie găsită modalitatea efectuării lucrărilor conexe cu durate mari, anticipat începerii construcțiilor de bază.** E cazul căilor de circulație, care condiționează în cazul șantierelor de hidrocentrale, atît accesul propriu-zis, cît și folosirea în condițiuni normale și economice a mijloacelor de transport. În cazul cînd o parte din lucrări trebuie să greveze amenajarea hidroenergetică, reglementarea se poate face o dată cu aprobarea investiției pentru amenajarea hidroenergetică. Același regim trebuie folosit și pentru realizarea coloniilor muncitorești din apropierea localităților în construcții definitive.

Este nevoie să se asigure la execuție toate condițiile materiale prevăzute în proiectul aprobat. De cele mai multe ori, dotarea construcțiilor cu utilaje din țară sau import, aprobate o dată cu proiectul, nu sînt asigurate la timp sau în volumul și de caracteristicile prevăzute (cu toate avizările anterioare), ceea ce conduce la schimbări de tehnologii de execuție, cu **efecte negative** asupra costului și a productivității muncii. În același timp, **se simte nevoia adoptării unui sistem de cointeresare, atît la nivelul întreprinderilor, cît și la cel al echipelor de lucru, în vederea folosirii intensive a utilajelor de construcții și de montaj.**

— **A. Olteanu:** Solicitările de investiții din partea unor întreprinderi nu au totdeauna la bază analiza potențialului maxim al capacităților existente, ceea ce face ca uneori să avem capacități insuficient utilizate, o încărcare slabă a unor utilaje și instalații, spații construite cu densitate redusă de utilare, capacități care nu realizează parametrii proiectați. Pentru înlăturarea unor asemenea fenomene, **ar fi necesar să se definitiveze cît mai grabnic evidența capacităților de producție la nivel de întreprindere, centrale industriale, combinate, ministere și economia națională — evidență care să stea la baza analizelor ce se fac pentru luarea deciziilor și planificarea investițiilor.**

După cum se știe, datorită unor neajunsuri în domeniul proiectării, executării și punerii în funcțiune a investițiilor — amplu expuse și de interlocutorii mei — duratele de execuție a unor obiective sînt încă mari. După mine, cauzele sînt multiple și complexe. Dar să lăsăm cifrele să vorbească. Din totalul lucrărilor importante începute în perioada 1965—1967, numai la circa 80% s-au dat în funcțiune primele capacități în termen de pînă la 25 luni. În anii 1966—1968, termenele de dare în exploatare la capacitățile de producție importante, au fost depășite cu 28—39% din numărul total al obiectivelor. De ce se întîmplă așa? Pentru că nu de puține ori se manifestă grabă în formularea cererilor de investiții, se fac presiuni din partea titularilor pentru înscrierea în plan și obținerea fondurilor, pentru ca, ulterior, să scadă preocuparea pentru realizarea la termen a obiectivelor.

Totodată, faptul că multe lucrări noi prevăzute inițial în planul cincinal au fost scoase pe parcurs, iar altele au fost introduse, dovedește insuficienta stăpînire a problemelor în faza de formulare a cererilor de investiții. Și „lanțul slăbiciunilor" continuă. În anul în care se încep lucrările, de regulă, se alocă și se execută un volum foarte redus de investiții față de valoarea totală a acestora, în medie sub 10%.

Pe parcursul execuției lucrărilor nu există o suficientă colaborare între factorii răspunzători de realizarea investițiilor care, în treacăt fie spus, sînt prea multe. De aceea, **mă pronunț pentru realizarea de investiții, pe cît posibil, printr-un singur factor de răspundere.**

Organizațiile de construcții au pulverizate forțele pe multe șantiere, există suprapuneri și paralelisme în activitatea acestora, iar capacitatea de producție, utilajele și forța de muncă, nu sînt utilizate rațional. Pentru eliminarea acestor neajunsuri, precum și pentru a face față volumului sporit de investiții, **este necesar să se delimiteze precis profilul acestora și raza lor de activitate. De asemenea, să se doteze corespunzător cu utilajele de construcții în sortimentația și variația impusă de complexitatea lucrărilor ce se execută în țară.** Apreciez că luarea acestor măsuri, nu comportă întîrzieri.

După părerea mea, **investițiile, care nu au clarificate condițiile necesare executării în ritm susținut, nu ar trebui incluse în plan.** Tot astfel, se impune elaborarea normativelor de durată, considerîndu-se durata de realizare a investițiilor de la începerea etapei de pregătire și pînă la realizarea parametrilor proiectați. Această durată stabilită pe ramuri, subramuri și genuri de lucrări, să-i corespundă duratei normate intermediare pentru: etapa de proiectare, avizare și aprobare, execuție și punere în funcțiune și pînă la realizarea parametrilor proiectați.

Sînt și eu de părere că **este necesar să se stabilească un mecanism de răspunderi și de sancțiuni, de stimulente și de avantaje corespunzătoare.** Acest mecanism trebuie să vizeze drepturile bănești ale factorilor de răspundere din întregul proces de investiții — de la formularea propunerilor de înscriere în plan și pînă la realizarea parametrilor proiectați. În același timp, să se întărească controlul la avizarea lucrărilor ca și la deschiderea finanțării și, în principal, de către titularii și beneficiarii de investiții atît preventiv, cît și pe parcursul execuției lucrărilor. În prezent, se simte răspunderea pentru rambursarea fondurilor primite, pentru neobținerea producției și a acumulărilor de la data planificată a punerilor în funcțiune. Realizarea unor investiții prin credit, prevăzută de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, va stimula răspunderea și preocuparea unităților pentru chibzuirea mai bună a fondurilor de investiții. Creditul, conceput în prim plan pentru lucrările mici, va trebui în viitor să fie extins și la alte investiții de mai mare importanță.

ROMÂNIA a avut și are un program intens de investiții. El a contribuit, indiscutabil, la atingerea și ținerea unor ritmuri de creștere care situează țara noastră în rîndul țărilor cu economia cea mai dinamică. Acest lucru trebuie avut, înainte de toate, în vedere, atunci cînd se discută despre lipsurile și deficiențele care există în activitatea de investiții.

Este cunoscut că îmbunătățirea stării de lucruri în acest sector a format și formează obiectul unei atente preocupări a conducerii partidului și statului. Au fost adoptate și aplicate o serie de măsuri, altele sînt în curs de aplicare. Totuși, carențele nu au dispărut, ceea ce justifică revenirea asupra lor. Nu avem pretenția de a afirma că am fi epuizat tema prin această dezbatere. Sperăm însă că ea va fi utilă cel puțin ca material de reflecție pentru factorii care, la diferite nivele, se ocupă de acest important și complex sector al construcției noastre economice.

Revista „Viața economică" pune la dispoziție coloanele sale și altor specialiști și cadre de răspundere care lucrează pe acest tărîm pentru a-și spune cuvîntul. Beneficiarii de investiții, proiectanții, furnizorii de utilaje și de materiale, constructorii, cadrele din aparatul bancar sînt chemate să-și exprime opiniile, să preconizeze soluții astfel încît activitatea de investiții să corespundă cerințelor actuale și de perspectivă ale economiei noastre naționale.

Dezbateri consemnate de **V. BOESCU și L. TINTEA**

O MARCĂ DE FABRICĂ TÎNĂRĂ CARE SE IMPUNE ÎN ȚARĂ ȘI PESTE HOTARE

Certificatul de naștere al acestei moderne și frumoase întreprinderi bucureștene — denumită, pe scurt, F.M.U.A.B. — s-a semnat la data de 31 august 1961, înscriindu-se astfel pe linia Directivelor partidului privind dezvoltarea în ritm susținut a industriei constructoare de mașini, unelte și agregate Ritmul dezvoltării industriale a țării impunea cu stringență amplificarea sectorului construcțiilor de mașini.

Amplasată pe bulevardul Muncii, la nr. 250, F.M.U.A.B. — una din principalele întreprinderi din țară, care produce mașini, utilaje și agregate de înalt nivel tehnic, fiind în același timp una dintre cele mai moderne din Europa — întregește peisajul industrial și al construcțiilor civile din cartierul Titan. F.M.U.A.B. se adaugă celor două obiective industriale, cu tradiție, „Uzinele 23 August" și uzina de țevi „Republica", formînd împreună un triunghi de o forță industrial-economică considerabilă.

Producția specifică a fabricii o constituie mașinile unelte și agregate grele.

„Am fost tributari importului în acest domeniu — ne declara tov. **Valeriu CIȘMAȘU, director comercial al acestei uzine** — iar în prezent exportăm o parte din produsele noastre, care sînt cunoscute astăzi în peste 20 de țări ale lumii."

Un scurt istoric al ritmului dezvoltării acestei fabrici, ne va arăta măsura capacității și potențialul tehnico-economic al constructorilor, specialiștilor, inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din această unitate.

La data de 31 august 1961, aici era un teren viran. După doi ani, primul strung carusel. părăsea fabrica. În etapa a II-a, 1963—1966, se asimilează o gamă de 7 tipodimensiuni de strunguri carusel. Începînd cu anul 1964, pînă în anul 1967, s-au mai asimilat **4 tipuri de mașini de alezat** și frezat cu portal, precum și primul tip din familia mașinilor de rectificat: **mașina de rectificat fără centrare R.F.C.—200.**

Făcînd un bilanț al dezvoltării fabricii, constatăm că în perioada 1963—1968 s-au asimilat 15 tipodimensiuni de mașini unelte grele. În același timp, pe baza proiectelor elaborate de Institutul de cercetări și proiectări de mașini unelte și agregate, F.M.U.A.B. a executat peste 200 de mașini agregat cu caracter de unicat (mașini de așchiere care execută simultan mai multe operații), care au intrat în dotarea liniilor tehnologice de la uzinele Colibași, Uzina de mecanică fină Sinaia, Uzina de autocamioane Brașov ș.a.

Dar, mîndria fabricii o constituie „Mașina de dințat pile" agregat proiectat în întregime în țara noastră și executat în F.M.U.A.B. **Este demn de semnalat** că această mașină a obținut MEDALIA DE AUR LA EXPOZIȚIA DE LA PLOVDIV DIN 1969.

Un alt produs de importanță deosebită îl constituie strungul carusel tip S.C.—1600 T.F. De altfel, în curînd un număr de 14 bucăți, va dota o linie tehnologică la Fabrica de osii și boghiuri de la Balș. Soluția constructivă a acestui strung este originală și de un nivel tehnic ridicat. De remarcat că, deși este un produs nou, a și fost solicitat la export. În perspectivă, F.M.U.A.B. a prevăzut, pe etape, pînă în anul 1980, noi capacități de producție, păstrîndu-și însă același profil.

Dezvoltarea și ritmul producției industriale impun trecerea la cele mai avansate metode de lucru. În această direcție, se preconizează, printre altele și introducerea echipamentului electronic de calcul.

În afară de importanța producției pentru economia națională, F.M.U.A.B. prin relațiile de cooperare pe care le întreține este o verigă foarte importantă în lanțul producției industriale românești.

Din punct de vedere al eficienței eco-

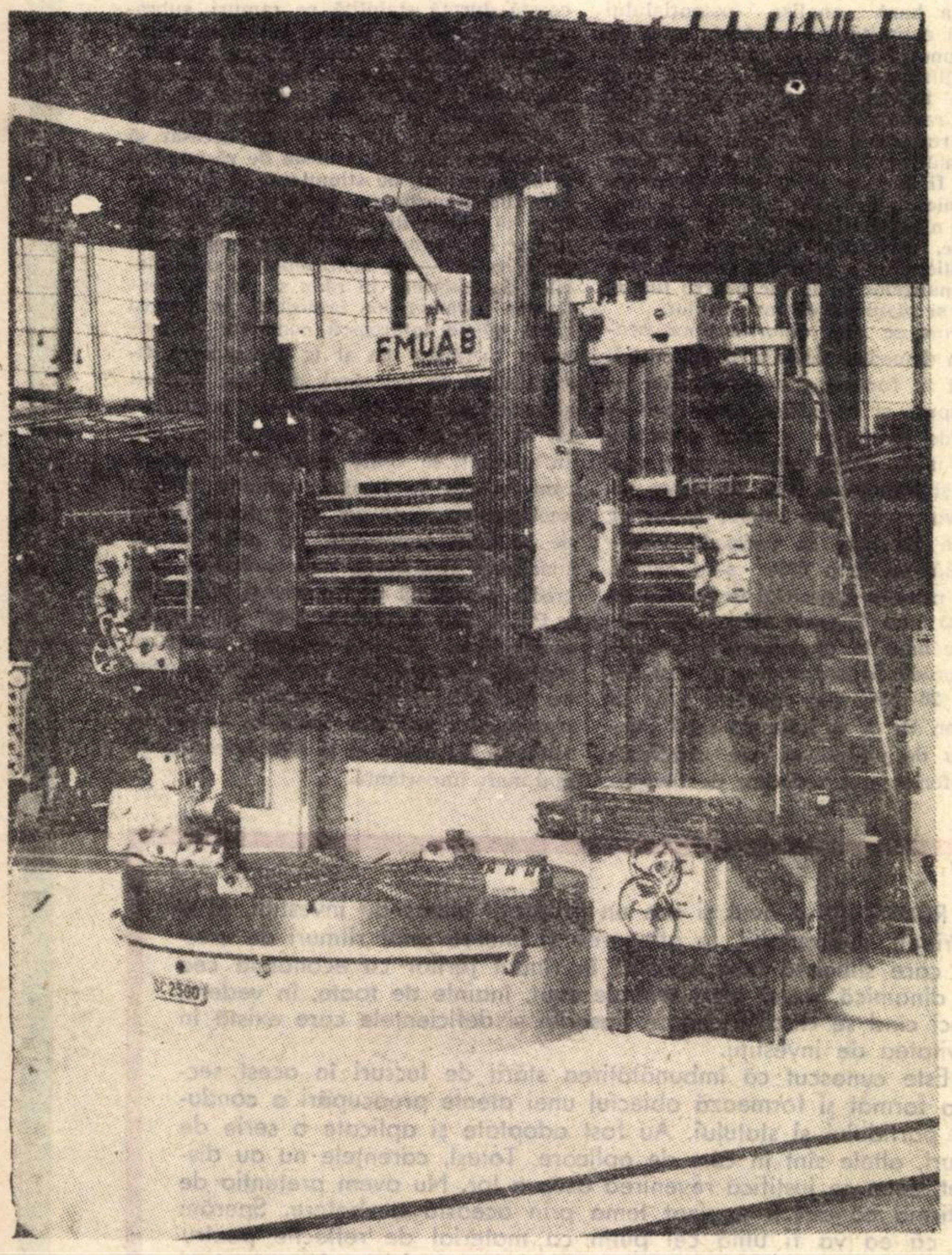

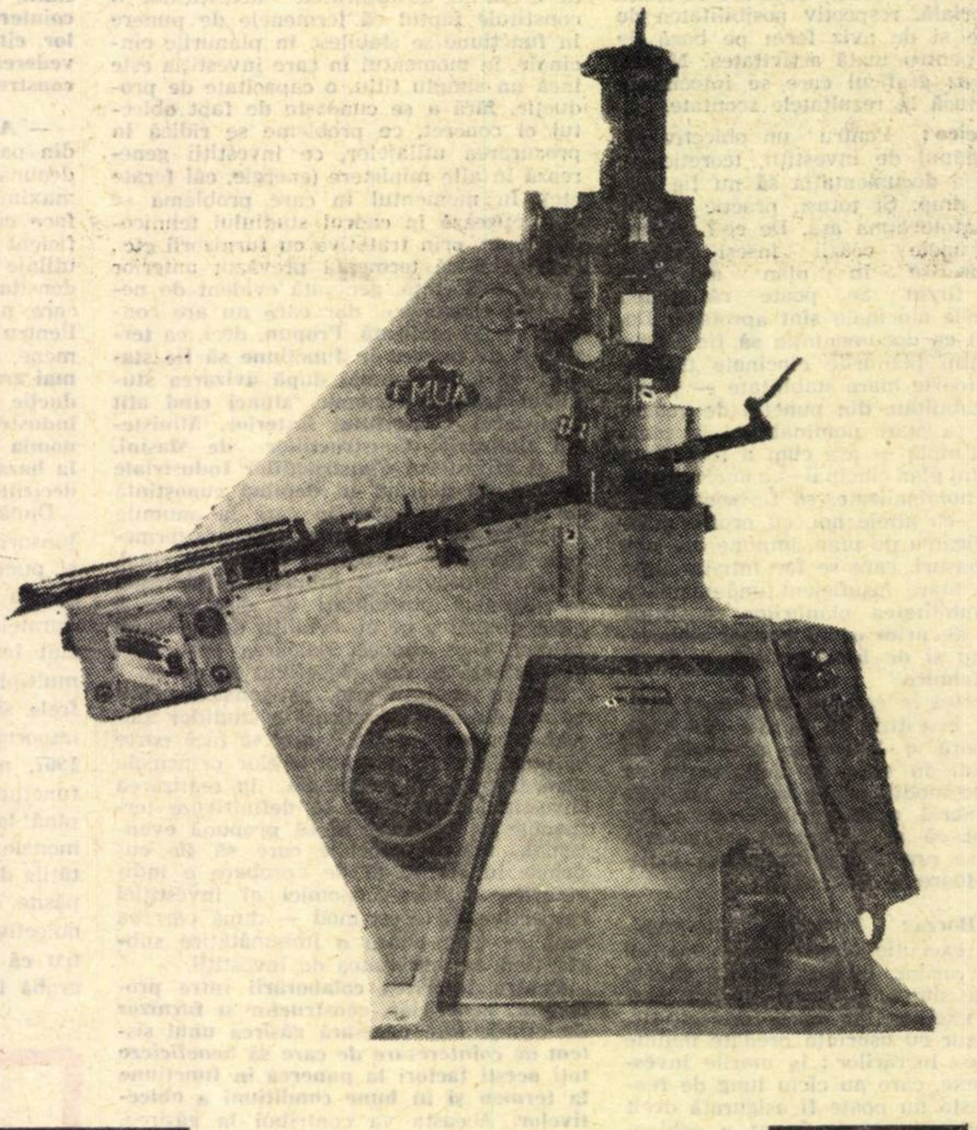

MAȘINA DE DINȚAT PILE

Premiată cu medalia de aur la Plovdiv, această mașină de concepție românească, execută semiautomat imprimarea dinților la pile, cu lungimile maxime de 200, 400 și 500 mm.

Printr-o simplă rotire a capului de dințat, se poate executa dințarea la orice înclinare. Gama de finețe a danturilor de pile, începe cu aspre și continuă cu „bastardă, semifină, fină și dublu fină". Deci, dispune de largi posibilități de reglaj. Se prezintă în modelele: M.D.P. 200, 400 și 500.

STRUNGUL CARUSEL S.C. 2500

Caracteristicile tehnice situează acest strung la un înalt grad de tehnicitate. Din această categorie se fabrică trei tipodimensiuni: SC 2000, SC 2500 și SC 3200.

Este înzestrat cu 2 montanți, care, împreună cu masa și traversa fixa, formează un cadru rigid ce asigură precizia mașinilor în exploatare. Acest strung dispune de echipament automat pentru strunjire plană cu viteză constantă. La cerere, pot fi livrate cu 2 sau 3 suporți, în diverse combinații.

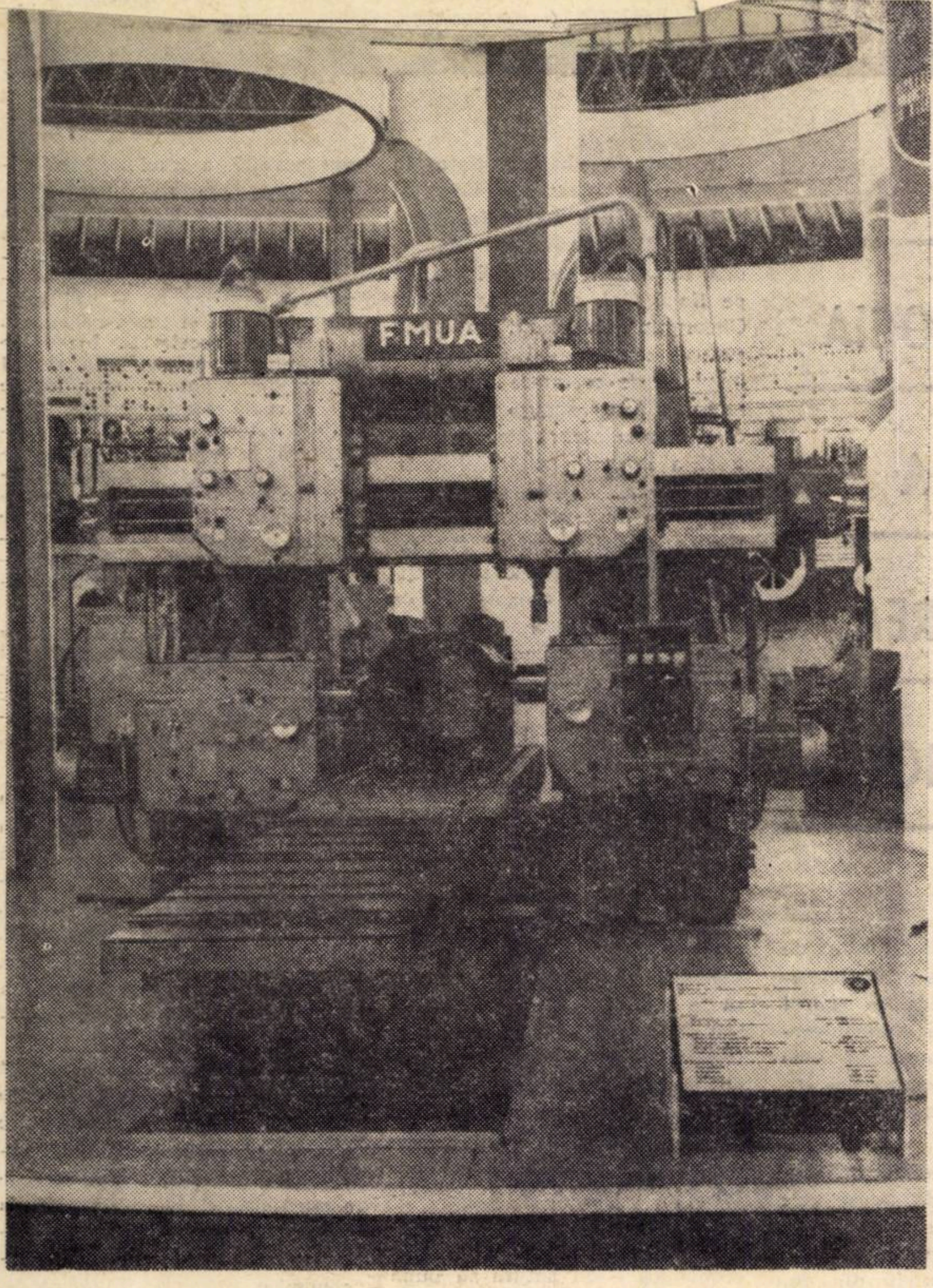

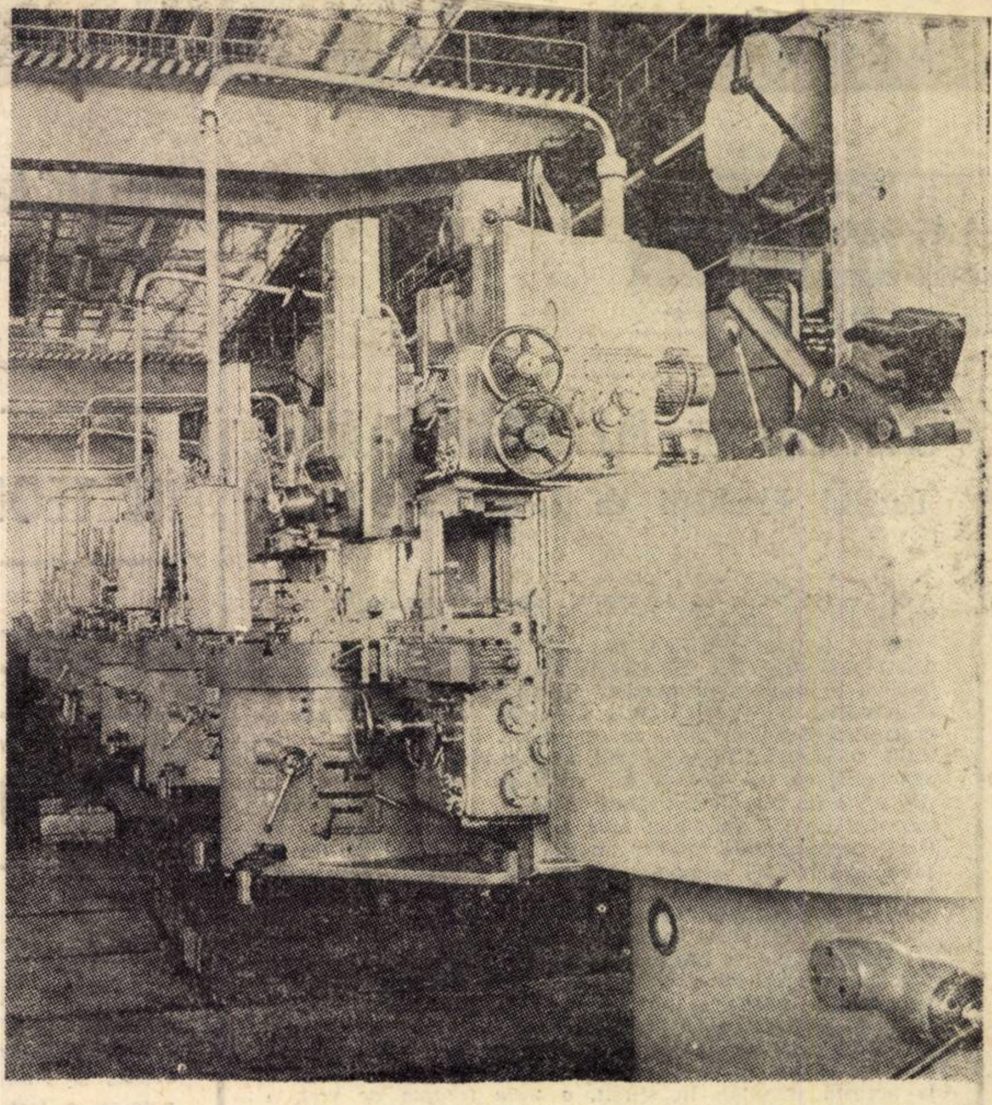

Linia de montaj general a strungurilor carusel

FREZA LONGITUDINALA CU PORTAL, F.L.P.

Ca tipuri de bază se realizează: FLP 660-22-100, FLP 1000-22-130 (pe care il prezentăm în imagine) și FLP 1600-22-160. Dintre caracteristici care asigură productivitate, calitate și precizie, reținem: posibilitate de lucru în ciclu, rigiditatea arborelui principal, deplasări de poziționare foarte precise. Înclinarea capetelor de frezat se realizează manual sau mecanic la +45°, iar citirea unghiului de înclinare se poate efectua, la cerere, prin sistem optic. Mecanismele pentru avansul vertical sau orizontal al capetelor de frezat, sînt executate în două variante constructive.

IMPORTANT DE ȘTIUT

— LA CERERE, FABRICA EXECUTA ȘI LIVREAZA MAȘINI UNELTE DE CONSTRUCȚIE SPECIALĂ, DERIVATE DIN PROGRAMUL DE FABRICAȚIE.

■ SPECIALIȘTII FABRICII SE DEPLASEAZĂ, LA CERERE, ORI DE CÎTE ORI ESTE NECESAR, LA INTREPRINDERILE BENEFICIARE PENTRU REZOLVAREA DIVERSELOR PROBLEME TEHNOLOGICE DE STRUNJIRE, FREZARE, ALEZARE CU MAȘINI SPECIALE, AGREGATE ȘI LINII TRANSFER. DE ASEMENEA EI ASIGURĂ MONTAREA ȘI PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A MAȘINILOR LIVRATE.

nomice, F.M.U.A.B. marchează o linie continuu ascendentă, realizînd în anul 1968, o rentabilitate de 28,3%.

În prezent, producția fabricii se desface în țară pînă la 65—70%, iar la export circa 30—35%. Printre țările importatoare enumerăm cîteva: S.U.A., R.F.G., Franța, Elveția, etc., ceea ce atestă calitatea și nivelul atins de mașinile și agregatele produse de F.M.U.A.B., apreciate elogios în aceste țări dezvoltate din punct de vedere industrial.

F.M.U.A.B. a prezentat unele din produsele realizate în expozițiile internaționale, începînd din anul 1964, obținînd succese deosebite.

Și la celelalte expoziții la care a participat, F.M.U.A.B. a obținut elogii pentru produsele prezentate. În această ordine de idei este semnificativ faptul că, începînd din 1964, numeroase creații de la F.M.U.A.B. au fost expuse la tot mai multe tîrguri și expoziții internaționale. Astfel, în 1964 primele mașini agregate de înalt nivel tehnic au fost apreciate la Leipzig. În anul următor alte creații de la F.M.U.A.B. au fost din nou prezentate la Leipzig și la Viena. În 1966 aria geografică a participării s-a extins mult cuprinzînd 8 orașe între care: Bruxelles, Paris, Londra, Stockholm; în 1967, F.M.U.A.B. și-a expus mașinile, agregatele și utilajele la 9 expoziții internaționale de unde a cules aprecieri elogioase pentru înaltul nivel tehnic la care sînt realizate exponatele.

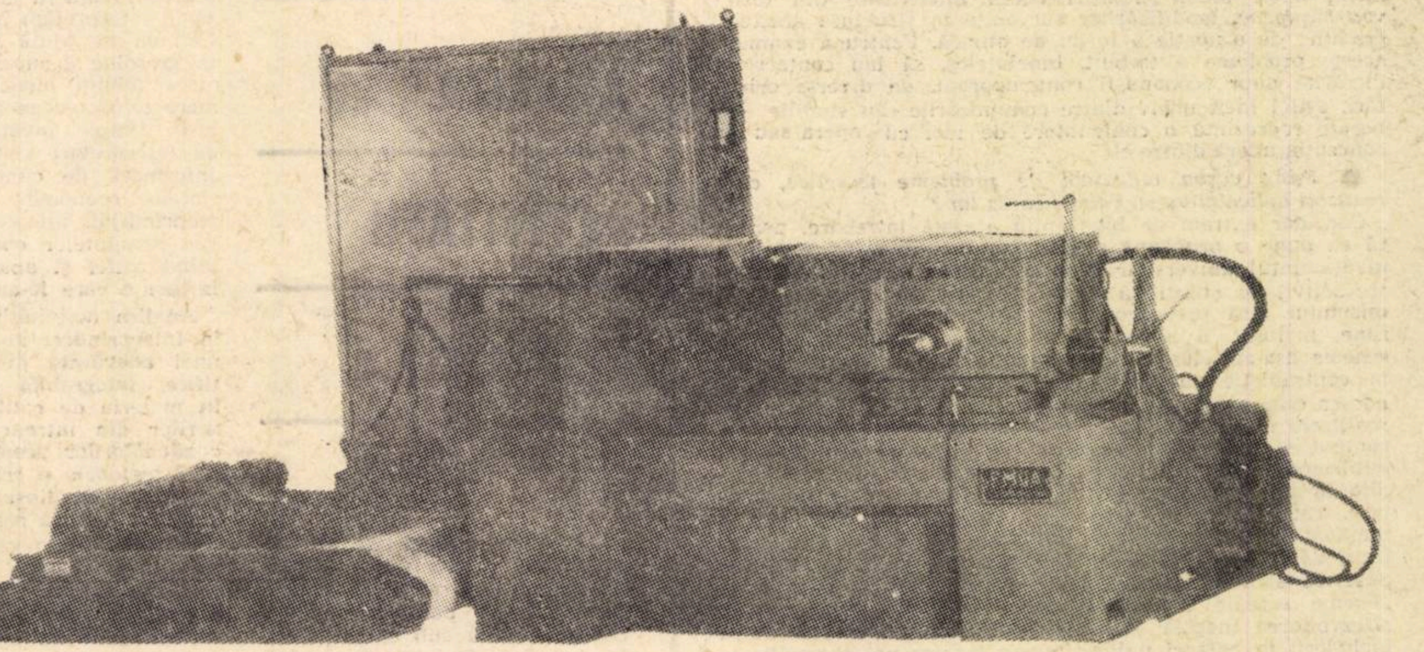

MAȘINA DE RECTIFICAT FARA CENTRARE — R.F.C. 200

Este utilizată pentru rectificări exterioare de piese cilindrice cu Ø 1,5...Ø 200, fiind echipată cu un dispozitiv de diamantare, acționat hidraulic. La cerere, mașina poate fi livrată cu dispozitiv de diamantare automată, după un anumit număr de piese, sau după un timp determinat. De asemenea, este prevăzută cu un separator de impurități fiind înzestrată cu electropompă centrifugă. Asigură o productivitate înaltă, precizie și siguranță în funcționare în cele mai grele condiții de producție.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. ALEXANDRU D. ALBU

Decanul Facultății de comerț a A.S.E.

● *Ce ați putea să ne spuneți despre începuturile activității dv. științifice ?*

Mi-ar fi foarte dificil să stabilesc perioada primelor preocupări științifice. Și aceasta nu pentru că... s-ar pierde undeva în negura vremurilor, ci din cu totul alte motive. Este vorba de gradualitatea firească, cu multe trepte a procesului formării mele ca cercetător. Primul referat susținut, ca student. în seminarul de economie mondială, mi-a dat curaj să mă înscriu în cercul științific studențesc, a dat un prim impuls activității mele ca cercetător. Ca asistent universitar am făcut apoi 2—3 ani ucenicie în colectivele organizate la catedră, munca noastră avînd ca rezultat cîteva lucrări comune care au fost publicate. Au urmat teza de doctorat și în continuare o suită de articole, studii, manuale elaborate individual sau în colectiv.

Un sfat bun, venit la timp, m-a făcut să înțeleg că în cercetare există cel puțin trei trepte distincte. *Prima*, aceea a analizei cantitative, a selecționării și prelucrării faptelor, datelor statistice, sesizînd pe baza lor unele direcții, emițînd modeste concluzii. *Cea de a doua* — treapta generalizărilor teoretice, a formulării de concluzii social-politice majore. (După cîțiva ani de activitate am ajuns, aș zice, la această treaptă). În sfîrșit, *a treia treaptă* de vîrf, a maturității științifice depline, este treapta elaborării de metode și a metodologiei de studiu. Am spus toate acestea pentru a veni eventual în sprijinul unor asistenți, cercetători. doctoranzi, care încă din *primul an* își formulează ca titlu al referatelor, capitolelor, comunicărilor lor : „Metodologia studierii...“, „Contribuții la dezvoltarea teoriei...“ etc. E greu să sari direct în vîrful scării, cu atît mai mult cînd este vorba de suișul dificil al științei.

„...e greu să sari direct în vîrful scării, cu atît mai mult cînd este vorba de suișul dificil al științei...“.

● *În ce domeniu v-ați profilat problematica dv. în cercetare ?*

Problemele economiei mondiale contemporane în general și în special cele ale economiei politice a imperialismului. În cadrul acestora un loc important am acordat studierii organismelor monopoliste internaționale, contradicțiilor interimperialiste, integrării monopoliste vest-europene, comerțului internațional capitalist, luptei tinerelor state pentru independența economică etc. Am consacrat, de asemeni, unele studii situației clasei muncitoare din țările vest-europene, modificărilor survenite în structura acesteia, gradului de ocupație a forței de muncă. Pentru a examina aceste probleme a trebuit, bineînțeles, să iau contact cu lucrările unor economiști contemporani, de diverse orientări, astfel încît unele dintre comunicările sau studiile elaborate reprezintă o confruntare de idei cu opera sau cu concepția unora dintre ei.

● *Fiind vorba îndeosebi de probleme teoretice, cum realizați aplicabilitatea, valorificarea lor ?*

Consider extrem de binevenită această întrebare, pentru că ea pune o problemă dintre cele mai importante pentru învățămîntul universitar și anume aceea a raportului dintre activitatea științifică și cea didactică. În condițiile dinamismului fără precedent al dezvoltării științei contemporane, inclusiv a științelor economice, anumite modele, scheme așa-zis clasice, se perimează uimitor de rapid, vin în contradicție cu realitățile. Se impune deci revederea, adesea eliminarea lor și înlocuirea cu teze noi, conforme cu realitatea nouă concretă. Această implantare a noului într-un context științific deja conturat, se poate realiza fie prin publicare, fie prin folosirea *în direct* a concluziilor dobîndite la întocmirea de lecții, cursuri și manuale universitare. Tot ceea ce am scris, cu o excepție sau două, am și publicat. Totodată, pe baza studiilor efectuate am întocmit lecții de manual, publicate la rîndul lor, pe teme noi, impuse de structura modernizată a programelor, cum sînt : „Forme actuale ale luptei între uniunile monopoliste“, „Dezvoltarea inegală și lupta interimperialistă“ etc. Calea includerii în cursuri universitare a tezelor noi și verificate din punct de vedere științific, are avantajul intrării rapide în circulație a ideilor, în mediul studențesc receptiv la nou și căruia îi este proprie gîndirea creatoare.

● *Proiecte ?*

După ce termin unele obligații la „Dicționarul economic“ și la „Manualul de economia politică a capitalismului“, care urmează a fi tipărite în acest an, mă voi concentra asupra unei teme la care am început mai de mult documentarea și anume „Teorii contemporane privind cooperarea economică internațională“.

V. E.

CRITICA ȘI IDEOLOGIA ÎN TEORIA ȘI GÎNDIREA ECONOMICĂ

SUB auspiciile Institutului de cercetări economice al Academiei R. S. România, în cadrul Secției de istorie a gîndirii economice, a fost inaugurată seria unor ședințe de comunicări științifice pe probleme de istoria gîndirii economice.

Aceste ședințe, concepute a avea un caracter de lucru, sînt menite să constituie cadrul necesar unui cît mai larg schimb de opinii între specialiștii din domeniul istoriei gîndirii economice, sub forma unor referate sau comunicări pe teme de actualitate științifică privind : metodologia cercetării în domeniul istoriei gîndirii economice, studiul curentelor și școlilor economice — autohtone și străine — din trecut și din zilele noastre, prezentarea de biografii științifice ale unor economiști români și străini de interes mai larg etc.

În cadrul primei ședințe, la care au participat cercetători și cadre științifice de la Institutul de cercetări economice, Academia de studii social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. „Ștefan Gheorghiu“, Institutul de studii sud-est europene și de la alte instituții de cercetare din Capitală, au fost supuse discuției două comunicări : „Rațiunea de a fi a criticii“ („Statutul criticii“) de dr. I. Cristescu de la Academia de studii social-politice „Ștefan Gheorghiu“ și „Raportul dintre ideologic și științific în gîndirea economică“ de V. Pilat, cercetător la Institutul de cercetări economice.

În comunicarea sa dr. I. Cristescu pornind de la afirmarea necesității fundamentării științifice a actului critic, pledează pentru elaborarea unei teorii a criticii economice, a unui „statut“ al criticii, încercînd fixarea unora din principalele coordonate ale acestuia. Autorul subliniază faptul că aprecierea teoriilor economice în lumina tezei marxiste a condiționării de clasă a gîndirii social-economice, cîștigă în profunziune dacă este însoțită de cercetarea lor ca acte de creație științifică, ale cărei momente majore sînt : momentul euristic, momentul ipotetic, momentul logicii formale, momentul logicii dialectice și momentul legăturii cu practica. Abordarea acestor aspecte în teoriile economice e de natură să pună în valoare elemente de un real interes pentru gîndirea economică științifică.

În cea de a doua comunicare a fost evidențiat efectul negativ atît al identificării ideologicului cu științificul în gîndirea economică — identificare al cărei rezultat este ideologismul schematic — cît și al autonomizării, opunerii lor abstracte, care duce, inevitabil, la afirmarea, voită sau nevoită, a tezei dezideologizării.

Apreciind că teza celor „două științe“ (căreia i se subsumează teoria celor două funcții ale „științei economice burgheze“ — apologetică și practic — utilitaristă) la fel ca și ideea ce afirmă o tot mai accelerată încadrare a științei economice în rîndul „științelor tehnice“, sînt lipsite de o reală fundamentare științifică, autorul consideră că pendularea între aceste poziții extreme ale cercetării gîndirii economice este determinată de neelucidarea unor probleme de teorie a științei economice, inclusiv a conceptelor de „ideologie economică“ și respectiv „știință economică“.

În concluzia încercării de schițare a coordonatelor abordării acestor concepte de bază, se afirmă necesitatea elaborării lor detaliate — condiție indispensabilă a fundamentării științifice a criticii economice.

Comunicările prezentate au suscitat un viu interes. Atenția participanților a fost în mod deosebit reținută de intervențiile tovarășilor dr. Gh. Dobre, prof. dr. Nicolae Ivanciu, prof. dr. Victor Jinga, Ihor Lemnij, A. Popper, A. Spiridon, precum și a autorilor celor două comunicări.

Toți vorbitorii au subliniat utilitatea unor astfel de ședințe **de lucru**, în care accentul este pus nu pe **prezentarea** unui număr mai mare sau mai mic de comunicări, ci pe **dezbaterea** la obiect a problemelor care-i frămîntă pe cercetătorii gîndirii economice.

Ne exprimăm speranța că în viitoarele ședințe vor fi abordate probleme tot atît de interesante, a căror dezbatere va contribui la adîncirea și lămurirea unor aspecte teoretice de reală importanță pentru îndeplinirea sarcinilor pe care P.C.R. le-a pus în fața cercetătorilor din frontul științific și ideologic.

P. VASILE

CĂRȚI

ANALIZA ACTIVITĂȚII ECONOMICE

DOUĂ cadre didactice din învățămîntul superior, Mircea Georgescu și Traian Tămășanu, purced, într-o publicație de 400 pagini, editată sub egida Ministerului Învățămîntului, să dezvăluie viitorilor ingineri și conducătorilor de întreprinderi industriale, „tainele“ analizei econonomice în activitatea unor întreprinderi industriale. Titlul lucrării publicate în Editura didactică și pedagogică (București 1969) — **Analiza activității economice în întreprinderile industriale** — te îmbie să arunci o privire atentă asupra conținutului. Te îmbie chiar și cînd nu porți o răspundere directă în activitatea economică.

Există, cum dovedește lucrarea de care ne ocupăm, un lanț de cunoașteri, de date, de care nu mai putem să ne lipsim. Cartea ne învață să le prelucrăm și să le interpretăm în mod științific ; ea ne ajută să nu cădem în greșelile decurgînd din ignorarea felului modern de informare tehnico-economică ; în același timp, învățînd regulile de interpretare critică a acestei informări, de cunoaștere a cerințelor economice specifice întreprinderii, ajungem la disecarea rezultatelor obținute, dezvăluind astfel și aparent tainicele influențe care le-au provocat.

Analiza activității economice în întreprinderi îmbracă haina unei adevărate discipline științifice, integrabilă necesarmente în materia de calificare a inginerilor din întreprinderi și a conducătorilor acestora. Ea procură metodele și criteriile de care nu ne putem lipsi pentru a înfăptui o analiză rodnică.

„Bazele informaticii tehnico-economice“ (partea I-a a cărții) reclamă, pe drept cuvînt, folosirea mijloacelor mecanizate și automatizate de calcul, ceea ce face pe autori să promoveze ideea revizuirii actualei evidențe contabile. Evidența economică, cu formele ei : operativă, statistică și contabilă, se întrevede a fi perfectibilă, dar pentru aceasta se cere o familiarizare cu respectivele mijloace moderne de lucru. Această primă parte a lucrării, în care accentul cade pe ceea ce este esențial, iar exemplificările, tabelele și schemele însoțesc în mod abundent textul, cartea arată o prețioasă experiență pedagogică a autorilor, care caută să fructifice conținutul științific și ideologic al materiei expuse.

„Sistemul informațional gestionar în întreprindere“ (partea a II-a a cărții), adică evidența contabilă a existenței și mișcării avutului întreprinderii, a cheltuielilor de producție, calculația prețului de cost, evidența producției finite, a livrării și realizării ei, adică a transformării ei în bani, preocupă în același grad pe cei doi autori. Natural, cu o astfel de pregătire, cititorul poate să-și însușească „Metodologia analizei activității economice“ (partea a III-a a cărții). De bună seamă, ponderea cea mai mare a cărții rezidă — ca paginație și conținut — în această a treia parte, pe care, ca cititor, recunosc că am abordat-o cu oarecare sfială. Încurajat de o rezumativă expunere istorică a evoluției sistemului folosit astăzi, evoluție expusă în unele capitole anterioare, am sfîrșit prin a socoti metodologia analizei ca o decurgîndă operație de analiză-sinteză sistematizată. Subiectul nu este de loc simplu. Indispensabilă unei orientări economice în întreprinderea industrială, lucrarea va deveni, în ciuda tirajului său redus, una dintre cărțile îndrumătoare în activitatea productivă. După părerea mea, ea se adaugă celor care ocupă raftul dicționarelor, lexicoanelor și îndrumătoarelor de ramură.

dr. Nicolae ROMANESCU

FIȘE

În articolul **Corelația prețurilor cu ridicata interne cu prețurile mondiale,** apărut în „Probleme de prețuri" nr. 9/1969, I. Ițicovici contestînd rigurozitatea noțiunii de prețuri mondiale, combate ideea ca acestea să servească drept temei al stabilirii prețurilor cu ridicata interne în țările socialiste. Prețurile formate pe principalele piețe internaționale exercită într-adevăr o anumită influență asupra orientării producției interne a diferitelor țări, inclusiv a țărilor socialiste, ca efect al participării tot mai largi la diviziunea internațională a muncii, arată autorul. Prețurile interne din aceste din urmă țări nu pot fi **construite** la nivelul prețurilor mondiale, întrucît aceasta ar însemna ignorarea condițiilor naționale specifice, a nivelului real ai productivității muncii sociale din țara respectivă, împiedicînd folosirea prețurilor în cadrul conducerii pe bază de plan a economiei naționale potrivit rolului lor firesc. Ceea ce, precizează acesta, nu exclude luarea în considerare a corelațiilor prețurilor mondiale pe produse, sortimente, dimensiuni etc., corelații care ar trebui să se oglindească cel puțin ca ordin de mărime și în scara prețurilor interne, în vederea orientării corespunzătoare a producției pe sortimente în concordanță cu cerințele beneficiarilor externi.

Volumul **The Future of Statistics"** (Viitorul statisticii) 1968 — Editura Academic Press — New York and London — 315 pag., apărut sub redacția lui Donald G. Watts, cuprinde dezbaterile unei conferințe care a avut loc la Universitatea Wisconsin, Madison, din Statele Unite. Problema cea mai dezbătută a fost aceea a comunicării : dacă este vital pentru viitorul statisticii ca statisticienii să fie în stare să comunice între ei, tot atît de vital este ca statisticienii să fie în stare să comunice cu ceilalți. În cazul cînd mesajul real pe care îl conține o mărime statistică nu a fost transmis la locul potrivit, atunci statisticianul a avut un eșec. Pentru ca statistica să fie eficientă este necesar ca să utilizeze o tehnică ușor de manipulat. Viitorul statisticii constă atît în perfecționarea intrinsecă a metodelor statistice cît și în realizarea unei comunicări mai efective cu alte discipline științifice. În cazul cînd statistica nu va accepta responsabilitatea comunicării, conchide Donald G. Watts, ea va trebui să facă față consecințelor care vor rezulta din transformarea ei într-o fiică vitregă a matematicii.

O serie de probleme privind organizarea muncii își găsesc tratarea în studiul **Soțialisticeskaia organizația truda i eë soverșenstvovanie** (Organizarea socialistă a muncii și perfecționarea ei) apărut sub semnătura lui V. Cernîh și G. Obezeanin în „Planovoe Hozeaistvo" nr. 9/1969.

Autorii scot în evidență însemnătatea deosebită ce o are stabilirea unor principii unice, pentru cunoașterea obiectivă și aprecierea nivelului atins în organizarea muncii. În acest scop, se susține necesitatea perfecționării indicatorilor prin care se urmărește organizarea muncii. După părerea autorilor, astfel de indicatori ar trebui să cuprindă obiectul și conținutul organizării muncii ; să stabilească nivelul atins și posibilitățile de îmbunătățire ; să asigure compararea nivelului de organizare a muncii în diferite întreprinderi ; să permită efectuarea aprecierii nivelului organizării atins în decursul unei perioade de timp și să determine influența organizării muncii asupra principalilor indicatori tehnico-economici ai activității întreprinderii.

În articolul **Nouveaux aspects de la planification française** („Direction", nr. 161/1969), Raymon Courbis insistă asupra necesității de a stabili o strategie economică pentru politica pe care o va promova statul în perioada celui de-al VI-lea Plan

Oprindu-se asupra însemnătății unei strategii economice în general și a obiectivelor pe care trebuie să le cuprindă o astfel de strategie în special, autorul arată că obiectivele economice nu pot fi niște simple deziderate formulate aprioric, fără să țină seama de evoluția elementelor care le-ar fundamenta. Cum însă elementele de fundamentare nu pot fi prevăzute cu certitudine, autorul susține că în preocuparea de a stabili strategia economică pentru o perioadă de plan este necesar să se aibă în vedere mai multe variante, care să se poată aplica în funcție de evoluția evenimentelor economice. Astfel se consideră că se va putea defini o politică economică „condiționată" de realități, mai mobilă și deci mai eficace.

În articolul **Jednoduchy optimalizačne model narodniho hospodarstvi** (Un model simplu de optimizare a economiei naționale), publicat în revista cehoslovacă **POLITICKA EKONOMIE** nr. 7/1969, P. Bernovski și J. Varner prezintă modelul liniar de optimizare a economiei R. S. Cehoslovace pe perioada 1966—1970 elaborat de Institutul de cercetări pentru planificarea economiei naționale.

Modelul cuprinde dezvoltarea economică în această perioadă a 14 ramuri — dintre care 10 ramuri industriale — și își propune ca obiectiv maximizarea fondurilor de consum individual și a fondurilor de consum social. La baza întocmirii modelului se află balanța legăturilor între ramuri. El a fost elaborat în 34 de variante la care s-a studiat în special sensibilitatea acestora la modificările parametrilor de bază ce-l compun. Din studiul acestor tipuri de modele rezultă că ele prezintă o foarte mare sensibilitate față de soluții unilaterale și față de introducerea de modificări — chiar și de mai mică importanță — ale unor parametri de bază. Autorul susține necesitatea reconstrucției acestui model pentru a putea fi introdus în practică. Se subliniază că importanța actualului model are caracter experimental și cognitiv.

D. J. Wilde opinează, în articolul **L'état actuel de la théorie de l'optimisation** (Stadiul actual al teoriei optimizării), publicat în **CHIMIE ET INDUSTRIE,** vol. 101/ nr. 7 din 196?, că optimizarea este mai mult un catalog de rețete numerice pentru a găsi optimul. Aptitudinea dezvoltată de a recunoaște forma unei soluții optimale poate să ajute la luarea unei decizii, chiar în cazul unei probleme care nu este precis formulată matematic.

Wilde afirmă că principala justificare pentru a optimiza o problemă complicată, de exemplu, de „engineering", este că se forțează astfel formarea unui bun model și a unor estimații economice precise. Dacă nu există o dorință puternică de a optimiza, nu există decît puțin interes pentru a descrie un sistem cu grijă. Dar, dacă optimizarea intră în joc, trebuie să te exprimi cantitativ și, deci, meticulos și riguros. Un bun mijloc de a stimula interesul descrescînd al unui inginer pentru disciplina sa științifică este, după autor, învățarea teoriei optimizării, căci, pentru ca planurile de optimizare să reușească, inginerul trebuie să examineze de aproape ipotezele și simplificările utilizate în descrierea sistemului. O dată ce optimul este atins, analiza permite să se evalueze beneficiul de atins dintr-o reducere a incertitudinii modelului. Chiar cînd calea spre optimizare este obscură sau blocată, optimizarea arată adesea cum să se amelioreze condițiile în vigoare.

În articolul **Inflația și șomajul — o infirmare a concepțiilor keynesiste,** publicat în „Financial Times" din 10 aprilie 1969, se mărturisește deschis neîncrederea crescîndă a economiștilor burghezi în rețetele keynesiste. Potrivit doctrinei keynesiste, guvernul poate influența asupra ritmului producției și folosirii forței de muncă prin măsuri care acționează asupra cererii. Aceasta corespunde și punctului de vedere al teoriei „Paish" după care economia poate fi dirijată printr-o ușoară mărire a șomajului.

Recent, prof. Milton Friedman din Chicago susținea că aceste măsuri guvernamentale nu pot avea decît o influență temporară asupra dezvoltării producției și folosirii forței de muncă și că politica de influențare a cererii are un efect mai îndelungat doar asupra prețurilor.

P. Sartin se ocupă în articolul său, **Gaspillage et compétitivité** (Risipă și competitivitate), publicat în DIRECTION nr. 162—163, iunie/iulie 1969, de mitul orelor suplimentare în economia capitalistă franceză, ajungînd la concluzia că proasta gestiune a capitalului uman face întreprinderile franceze să piardă, în fiecare an, 10 miliarde de franci.

În practică, se constată că, dacă se adaugă la 9—10 ore (și așa multe) încă cîteva ore de muncă suplimentară, se ajunge la zile de muncă de 12—14 ore, incompatibile, în condițiile vieții moderne cu sănătatea muncitorilor. Acești lucrători epuizați dau un randament scăzut și, mai devreme sau mai tîrziu, îngroașă rîndurile bolnavilor și îngreunează sarcinile securității sociale.

Pe plan economic, aceleași rezultate. Economiștii estimează că, în general, de la 8 ore pe zi și 48 ore pe săptămînă, trebuie 3 ore suplimentare pentru a obține producția a 2 ore normale, în caz de muncă ce nu cere un efort deosebit, și 2 ore suplimentare pentru producția unei ore suplimentare normale de muncă, în caz de muncă grea. În consecință, arată autorul, orele suplimentare sînt plătite cel mai scump de întreprindere și, în timpul lor, producția este în pierdere.

• Eforturile Centrului de Documentare Științifică al Academiei Republicii Socialiste România, de a veni în sprijinul specialiștilor al cercetătorilor și cadrelor didactice din învățămîntul economic, s-a concretizat recent în apariția proiectului de tezaur de descriptori în domeniul științelor economice.

Apărut în momentul în care pe plan mondial se manifestă în mod pregnant tendința mecanizării și automatizării activității informaționale pe diferite domenii de specialitate, proiectul de tezaur de descriptori, vine să completeze un gol existent în domeniul informării în științele economice.

Proiectul tezaurului de descriptori, pus în prezent în discuția specialiștilor din domeniul științelor economice, pentru definitivarea structurii sale, are ca obiectiv principal oferirea unui instrument practic de lucru la îndemîna tuturor cadrelor din economie în vederea unei cît mai rapide regăsiri a informațiilor economice care se vehiculează în țara noastră și în străinătate.

Stabilit pe baza unei terminologii adecvate, proiectul de tezaur a fost realizat ținîndu-se seama de necesitatea acoperirii întregului domeniu al științelor economice, urmărindu-se o standardizare terminologică și o grupare a termenilor, în funcție de relațiile lor logice.

Termenii selecționați după criteriile arătate, elimină toate sinonimiile și omonimiile, formează descriptorii din tezaur

În funcție de utilizarea celor mai moderne sisteme de înmagazinare și regăsire a informațiilor, de care vor dispune institutele specializate pe probleme de documentare și informare, identificarea descriptorilor va permite studierea cu mai multă exactitate a temelor și domeniilor economice în studiu.

Finalizarea discuțiilor asupra proiectului de tezaur, într-un termen pe care-l dorim cît mai scurt, va pune la dispoziția tuturor celor interesați un nou instrument metodologic, practic, operativ, care va determina posibilități sporite de regăsire a informațiilor economice.

blocnotes

Primul „NOBEL" pentru științe economice (I)

În al 68-lea an de existență, premiul „Nobel" a început să încoroneze și opere din domeniul științelor economice.

Au trebuit să treacă șapte decenii pentru ca economia să poată pătrunde — datorită unei inițiative generoase — într-un sanctuar în care, pînă astăzi, nu era loc, în afară de lupta pentru pace și de literatură, decît pentru chimie, fizică și medicină.

Faptul că științele economice devin al patrulea domeniu de cercetare în care creația poate dobîndi consacrarea mondială pe care o semnifică acest premiu, ar putea să surprindă pe mulți. Să surprindă pe cei predispuși la comparații cu alte domenii ale cercetării cel puțin la fel de îndreptățite spre o asemenea cinstire. Să surprindă, fără comparații, pe cei ce cîntăresc întreaga complexitate a problemelor cu care cercetarea economică este confruntată pretutindeni, căutările înfrigurate care o frămîntă permanent, vigoarea cu care o contestă uneori alogenii.

Romanii au lăsat un înțelept principiu de drept : **„In dubio pro reo".** Cel puțin de data aceasta, îndoiala a favorizat acuzatul. Este greu de presupus că, pînă la urmă, o atare împrejurare nu-l va stimula chiar să se reabiliteze deplin.

Din duzina de candidați care rezistaseră pînă mai acum vreo două luni succesivelor trieri, Academia de Științe a Suediei s-a oprit în final — opțiune ușor de întrevăzut de altfel — la reprezentanții de frunte a ceea ce aș numi „orientarea nordică" în dezvoltarea econometriei contemporane și a planismului de tip occidental.

Numele olandezului Jan Tinbergen și al norvegianului Ragnar Frisch nu sînt pentru prima dată asociate cu acest prilej, deși n-au lucrat împreună și referirile pe care le fac unul la lucrările altuia sînt cel mult incidentale. În cursurile de istorie economică din occident sînt puși în același capitol, deoarece se subliniază preocuparea comună de construire a unor modele de decizie care pornesc nu de la scheme teoretice, ci de la date concrete.

Poate că malițioșii ar reține însă, pentru pitoresc, amănuntul că primul premiu Nobel în economie reunește destinele a doi savanți, care amîndoi au venit în cercetarea economică avînd o formație de bază dobîndită în alte discipline (Jan Tinbergen, doctor în fizică la vechea Universitate din Leyda, iar Ragnar Frisch, doctor în filozofie la Universitatea din Oslo) și care s-au afirmat amîndoi în științele economice prin promovarea metodelor matematice de investigație (să fie o consolare pentru matematicieni, care nu au încă un premiu similar ? să fie un suplimentar semnal de atenție pentru economiști ? să fie și una și alta ?).

Itinerariul economic al lui Tinbergen a început odată cu „marea criză", în 1929 (la 26 de ani), la Biroul central de statistică de la Haga[1]) : se apropie însă de marile probleme ale economiei mondiale capitaliste abia în 1936 cînd, sub impresia zguduirii din 1929—1933, Societatea Națiunilor a organizat o anchetă asupra periodicității crizelor economice. Prima etapă a anchetei s-a încheiat în 1937 cu o lucrare a lui Gottfried von Haberler despre „Prosperitate și Depresiune" ; a doua etapă își propune, cum preciza directorul din acea vreme al secțiunii financiare și al serviciului de studii economice ale Societății Națiunilor, „să confrunte diversele teorii cu faptele înregistrate de istorie, să le supună unui control statistic, în măsura în care aceste fapte se pot traduce în cifre". Este sarcina pe care și-o asumă tînărul expert olandez, care în 1939 publică în două volume „o verificare statistică a teoriei ciclurilor economice" („a" și „b").

Reîntors în 1938 la Biroul de statistică de la Haga și la catedra pe care o ocupase din 1933 la Facultatea de Economie de la Amsterdam, Jan Tinbergen continuă analiza ciclului economic capitalist, confruntă fenomene observate cu diversele teorii economice, caută să le dea o formulare care să facă posibilă verificarea lor statistică și să explice ceea ce este tipic și comun în mișcarea economică (J. J. Polak, „c"). Studiul econometric al ciclului îi asigură o largă notorietate.

Costin MURGESCU

1. Lucrări principale :
a) Une méthode et son application au mouvement des investissements (O metodă și aplicarea ei la mișcarea investițiilor). 1939.
b) Business Cycles in the United States of America. 1919—1932 (Ciclurile economice în Statele Unite ale Americii între 1919—1932). 1939.
c) Economische Bewegingsleer (Dinamica ciclurilor economice). 1942.
d) Econometrics (Econometria). 1951.
e) On the Theory of Economic Policy (Despre teoria politicii economice). 1952.
f) International Economic Integration (Integrarea economică internațională). 1954.
g) Economic Policy : Principles and Design (Politica economică : principii și elaborare). 1956. Ed. în limba franceză sub titlul : „Techniques modernes de la politique économique" (Tehnici moderne ale politicii economice). 1961.
h) Mathematical Models of Economic Growth (Modele matematice ale creșterii economice). 1962 — în colaborare cu H. C. Bos.
i) Shaping the World Economy (Formarea economiei mondiale). 1962.
j) Central Planning (Planificare centrală). 1964.

DOCUMENTAR

FORME ŞI MIJLOACE DE PROMOVARE A EXPORTULUI ÎN UNELE ŢĂRI ÎN CURS DE DEZVOLTARE

PIERDERILE rezultate dintr-un cronic raport de schimb nefavorabil în comerţul exterior al ţărilor în curs de dezvoltare, de 0,9 miliarde dolari în 1965, de 1,0 miliarde dolari în 1966 şi de 2,1 miliarde dolari în 1967, cît şi scăderea ponderii acestor ţări în comerţul mondial de la 21,3% în 1960 la 18,2% în 1968, precum şi faptul că aproape singura sursă valutară pentru acoperirea necesităţilor lor de import, utile dezvoltării lor economice, sînt intrările din export, fac pe drept cuvînt din promovarea exportului, problema de prim rang în strădania acestor ţări de a-şi consolida independenţa politică.

Dat fiind că în procesul de promovare a exportului determinanţi sînt doi factori principali — marfa (sortiment, calitate, preţ, estetică, ambalaj etc.) şi omul (negociatorul) — majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare îşi fixează atenţia în primul rînd pe problema formării de cadre calificate în ramura promovării exportului.

Exemple ne oferă, în acest sens, India, Pakistan şi Turcia. Astfel „Institutul indian pentru comerţul exterior" din New Delhi organizează în fiecare an un curs de 3 luni pentru cadrele superioare de conducere, urmărind perfecţionarea în „tehnica de marketing internaţional". Acest curs are ca scop de a da cadrelor superioare de conducere cunoştinţe aprofundate în ce priveşte ansamblul problemei de marketing pentru export, metodele şi tehnicile de desfacere, al problemelor şi perspectivelor privind atît produsele tradiţionale, cît şi nomenclatorul nou, al reglementărilor şi formalităţilor referitoare la exportul indian, precum şi în general, asupra efortului de export al Indiei. Se urmăreşte deci ca directorii resorturilor sau ai întreprinderilor de export să-şi însuşească o viziune sistematică şi ştiinţifică asupra diverselor probleme ale plasării de produse la export. De asemenea, se urmăreşte ca aceste cadre de conducere să se poată achita de sarcinile şi răspunderile lor cu mai multă siguranţă de sine, dînd deciziilor lor o mai mare eficienţă şi mai mult realism.

Acest curs, cum am arătat, este destinat directorilor şi cadrelor superioare din firmele exportatoare, din întreprinderile industriale — comerciale, din consiliile de promovare a exportului, din oficiile de produse, societăţi comerciale de stat, întreprinderi din sectorul public, bănci, administraţie centrală de stat, precum şi cadrelor de conducere din alte organe şi instituţii angrenate în efortul indian de export.

Programa analitică a acestor cursuri de specializare poate fi rezumată în următoarele 9 grupe de discipline: 1. Comerţul mondial şi debuşeele; 2. Infrastructura instituţională a efortului de export; 3. Planificarea şi programarea exporturilor; 4. Strategia şi promovarea exporturilor; 5. Organizarea vînzărilor la export; 6. Formalităţile de export; 7. Subvenţii şi credite pentru export; 8. Transporturile; 9. Aspectele juridice ale comerţului exterior.

Disciplinele 3, 4 şi 5 reţin în mod deosebit atenţia. Astfel, în cadrul „planificării şi programării exporturilor" sînt predate următoarele 5 materii: studiul pieţelor externe; planificarea şi dezvoltarea producţiei; programarea producţiei pentru export; estetica produselor exportate; controlul calităţii şi inspecţia anterioară expedierii mărfurilor; adaptarea la cererea şi exigenţa consumatorilor şi a securităţii transporturilor.

Disciplina „strategia şi promovarea exporturilor" cuprinde următoarele materii: reducerea preţurilor de cost: calcularea preţului la export; selectivitatea metodelor comerciale de export; publicitatea pentru export; expoziţii şi centre comerciale în străinătate.

Interesant este modul în care India şi-a construit întreaga suprastructură instituţională şi organizatorică destinată exclusiv promovării exportului care a crescut între 1961 şi 1968 de la 6,6 la 13,2 miliarde rupii.

În acest scop funcţionează 17 *Consilii pentru promovarea exporturilor*, compuse din reprezentanţi ai organelor de stat şi ai comerţului privat, cu sarcina de a asigura participarea activă a cultivatorilor, producătorilor şi exportatorilor la campania de promovare a exporturilor anumitor produse sau grupe de produse. În afară de aceste Consilii, există şi un număr important de *Oficii de produse*, care au sarcini similare cu cele ale Consiliilor, însă pe specificul unui anumit produs (artizanat, mătase, iută etc.)

În cadrul ministerului comerţului, funcţionează o *Direcţie a publicităţii comerciale* şi o *Direcţie a expoziţiilor.* Ca organ autonom a luat fiinţă şi un *Consiliu de tîrguri şi expoziţii comerciale,* care are sarcina să favorizeze şi să organizeze participări indiene la tîrguri şi expoziţii din India şi în străinătate şi să intensifice publicitatea comercială vizuală pentru promovarea exporturilor. El poate, de asemenea, să creeze şi să întreţină săli de expoziţii în centrele comerciale importante din străinătate.

În anul 1963 a fost înfiinţat şi „*Institutul indian pentru comerţul exterior*" — un organism autonom, la care participă statul, cît şi comerţul, industria, universităţile şi instituţiile de educaţie publică şi de cercetări ştiinţifice. Prin atribuţiile pe care le are, Institutul indian pentru comerţul exterior îndeplineşte o funcţie şi un rol pe cît de util, pe atît de important, căci principalele sale activităţi se axează pe organizarea prospectării pieţelor: pe selectarea ştiinţifică şi difuzarea materialelor de informaţii şi organizarea propagandei în favoarea exporturilor; pe formarea de cadre pentru promovarea exportului; pe întocmirea de proiecte de cercetări şi prospectări.

Prin legea din 1963 referitoare la inspecţia şi controlul calităţii exportului au fost înfiinţate organe speciale pentru exercitarea acestui control, cît şi un *Consiliu indian pentru controlul la export,* compus din reprezentanţi ai comerţului şi ai industriei şi din tehnologi.

De asemenea, încă din 1957, a luat fiinţă „*Societatea de credit şi de garantare la export*"; aceasta oferă exportatorilor posibilitatea de a se asigura contra riscurilor rezultate din comerţul de export care în mod normal nu sînt acoperite prin asigurările comerciale obişnuite.

La Calcuta, funcţionează şi o *Direcţie generală de documentare şi de statistică comercială.*

O serie de măsuri au fost luate şi pentru facilitarea transporturilor pentru export, asigurîndu-se priorităţi în repartiţia de vagoane, etichetarea specială a vagoanelor încărcate cu mărfuri pentru export, accelerarea vitezei lor de circulaţie etc.

Un rol important în promovarea exportului revine şi camerelor de comerţ, Federaţiei camerelor de comerţ şi asociaţiilor comerciale. În diferitele regiuni ale Indiei şi în porturile principale, Bombay, Calcutta, Madras şi Ernakulam, au fost înfiinţate totodată Oficii pentru promovarea exporturilor. Utile s-au dovedit şi Comitetele consultative regionale pentru promovarea exporturilor.

ÎN PAKISTAN, sarcina de calificare a cadrelor în scopul promovării exporturilor revine *Direcţiei pakistaneze pentru promovarea exporturilor*, prin intermediul Colegiului naţional de comerţ din Cittagong şi prin Institutul de administrare a întreprinderilor al Universităţii din Dacca, ambele în Pakistanul de Est.

Calificarea se face prin cursuri, dezbateri şi studierea de cazuri concrete.

Programa cursurilor include un număr de 16 discipline: 1. Practici şi formalităţi de export (organizarea întreprinderilor de export şi a oficiilor comerciale, reglementarea comerţului interior şi exterior, operaţiile de export, documentele de comerţ exterior). 2. Problemele exportului: (normarea, clasificarea, controlul calităţii, ambalarea şi estetica produselor; problemele culegerii de informaţii despre pieţele externe; controlul schimbului valutar şi al creditului; problemele exportului anumitor produse — piei, peşte etc; rolul Direcţiei promovării exportului în rezolvarea problemelor de export). 3. Noţiuni fundamentale ale comerţului de export (teoria comerţului exterior; operaţiunile financiare internaţionale; pieţele integrate, preferinţele speciale şi acordurile comerciale). 4. Vînzarea produselor în străinătate (organele de comercializare la export; metodele şi tehnicile pentru studiul pieţei; metodele de vînzare; tehnicile moderne de promovarea vînzărilor).

Ca şi în cazul Indiei, este vorba de calificarea unor cadre de conducere, accentul punîndu-se atît pe o pregătire adîncită în teoria comerţului exterior, cît mai ales pe problemele de prospectare şi studiul pieţei cu ajutorul unor metode moderne, precum şi pe problema impulsioinării propriu-zise a exporturilor.

Organele principale pentru promovarea exportului sînt „Direcţia pentru promovarea exporturilor" şi Oficiile comerciale ale statului aflate în străinătate.

Sarcinile şi atribuţiile acestei direcţii sînt variate şi ample.

Un *Consiliu pentru promovarea exporturilor*, care se compune mai ales din reprezentanţi ai vieţii economice, asistă direcţia respectivă şi examinează, prin intermediul unor comitete permanente, problemele fiecărui produs sau grup de produse în vederea impulsionării desfacerii acestora în străinătate.

Totodată, guvernul pakistanez a luat o serie de măsuri speciale pentru stimularea exportului. Începînd din 1959, a fost introdus regimul primelor de export, în special pentru stimularea exporturilor de produse prelucrate şi de mărfuri cu o importanţă economică minoră. Produsele de bază, ca iuta, bumbacul, lîna, pieile şi ceaiul, sînt excluse de la regimul de primă.

Pe lîngă această măsură a fost aplicat şi sistemul plăţilor eşalonate, legarea importului de export, eliberarea de licenţe anticipate pentru importul de materii prime destinate fabricării de produse pentru export, simplificarea formelor procedurale la export, garantarea creditelor la export, risturnă la taxele vamale etc.

Rezultatul măsurilor sînt apreciate ca favorabile, dat fiindcă valoarea exportului pakistanez a crescut între 1961 şi 1968 de la 1,9 miliarde la peste 3,4 miliarde de rupii

TURCIA a înfiinţat în 1962 „*Centrul de cercetări pentru promovarea exporturilor*" (SGEME).

Acest organism are ca sarcini printre altele, promovarea penetraţiei produselor agricole şi industriale ale Turciei pe pieţele mondiale şi informarea diferitelor sectoare economice asupra caracteristicilor pieţelor noi; urmărirea îndeaproape a fenomenelor de pe piaţa mondială şi sesizarea celor interesaţi; studierea şi formularea măsurilor de luat în vederea sporirii producţiei destinate debuşeelor sigure pentru exporturile continue; studierea posibilităţii de valorificarea manoperei pentru acele produse turceşti care se exportă de obicei sub formă de materie primă sau semifabricată; coordonarea activităţii diverselor ministere şi a Uniunii camerelor de comerţ şi de industrie, în domeniul exportului; executarea de studii solicitate de către stat, instituţii oficiale şi organizaţii profesionale etc.

Un rol activ în încurajarea exportului îl au şi *Institutul turc pentru standarde* înfiinţat în 1960, Uniunile de exportatori (pe produse), Asociaţiile de producători, Camerele de comerţ şi de industrie şi Uniunea turcă a camerelor profesionale şi a burselor de produse. O *Comisie de tîrguri* asigură participarea la expoziţii şi tîrguri internaţionale.

O inovaţie, cu rezultate bune, o constituie practicarea de programe experimentale de export, cu scopul de a se putea furniza astfel indicaţii precise exportatorilor potenţiali.

Activitatea tuturor acestor organisme s-a concretizat într-o creştere a exportului Turciei de la 3,1 la 4,5 miliarde lire turceşti între 1961 şi 1968.

În general se poate constata că în ultimii ani, toate ţările în curs de dezvoltare, fără excepţie, au luat o serie întreagă de măsuri, evident pe specificul sistemului lor social-economic, pentru accelerarea exportului, diversificarea sa şi ridicarea eficienţei acestuia. Efectele s-au materializat într-o creştere a valorii globale a exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare de la 31,1 la 45,0 miliarde dolari între 1961 şi 1968.

T. TUDOR

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

• În trei ani Franţa poate deveni primul furnizor al U.R.S.S.

Potrivit agenţiei France Presse, Uniunea Sovietică aduce „dimensiunea" care lipseşte întreprinderilor industriale şi ştiinţifice franceze — a declarat V. G. d'Estaing, ministrul francez al economiei şi finanţelor, la întoarcerea sa din recenta vizită la Moscova. „De exemplu, a spus el, o rachetă sovietică va depune în 1970 pe lună un laser francez. Noi nu vom avem posibilitatea să facem acest lucru prin mijloacele noastre proprii, dar tehnologia noastră, care egalează pe cea americană în acest domeniu, va aduce în schimb multe foloase savanţilor sovietici.

Un alt exemplu din domeniul industrial îl oferă achiziţiile de către U.R.S.S. de conducte de oţel de dimensiuni foarte mari pentru transportul gazelor naturale din Siberia. Această achiziţie pare să constituie un stimulent pentru capacităţile de producţie franceze, obligînd pe industriaşi să-şi revizuiască optica.

În sfîrşit, francezii şi sovieticii urmează să se asocieze pentru a crea în comun o uzină de camioane, a cărei producţie va fi valorificată pe terţe pieţe.

În ceea ce priveşte problemele de credit, ele au rămas deschise şi urmează să fie examinate din nou în noiembrie. Ministrul francez a subliniat că nu a fost studiată nici o problemă privind taxele vamale şi că condiţiile care vor fi stabilite nu vor afecta în nici un fel pe parenerii Franţei din Piaţa comună.

Ministrul a ţinut să sublinieze, pe de altă parte, că lărgirea colaborării dintre U.R.S.S. şi Franţa deschide perspectiva ca aceasta din urmă să devină în viitorii trei ani primul furnizor al Uniunii Sovietice.

• Polonia studiază posibilitatea achiziţionării unor maşini de la „Krupp"

Recent o delegaţie poloneză a făcut demersuri pe lîngă firma vest-germană „Krupp" în vederea angajării unor tratative în scopul achiziţionării de maşini şi utilaje industriale, a declarat un purtător de cuvînt al companiei vest-germane. Delegaţia poloneză se află în R.F.G. pentru a duce convorbiri cu diferiţi reprezentanţi ai industriei vest-germane.

• Activizarea comerţului între Polonia şi Austria

Austria a fost vizitată — arată agenţia P.A.P. — de o delegaţie formată din reprezentanţi ai întreprinderilor de comerţ exterior poloneze şi ai Camerei de Comerţ Exterior a Poloniei, în frunte cu secretarul general al Camerei, dr. Stanislaw Maximovici. Delegaţia s-a oprit în principalele centre industrial-comerciale din şapte landuri federale ale Austriei. Au avut loc conferinţe de lucru pe tema dezvoltării relaţiilor comerciale polono-austriece la Viena, Graz, Klagenfurt, Innsbruck, Salzburg, Linz, unde lucrătorii comerciali polonezi s-au întîlnit cu reprezentanţii a 220 de firme şi întreprinderi austriece.

Pătrunderea Poloniei pe piaţa austriacă urmăreşte în primul rînd activizarea exportului şi tranzitului prin Polonia, prin porturile şi căile sale maritime. Sarcina primordială în acest domeniu este restructurarea comerţului polonez cu Austria şi lărgirea sortimentelor sale. Multe lucruri urmează să se facă în domeniul exportului polonez de maşini şi aparate. În aceste probleme, propunerile delegaţiei poloneze au fost întîmpinate cu mare interes de interlocutorii austrieci.

La încheierea vizitei lucrătorilor din comerţul exterior polonez, la Viena a avut loc o consfătuire la care s-au tras concluziile negocierilor comerciale desfăşurate şi a sondajului pe piaţă. Consfătuirea a demonstrat că există posibilităţi serioase pentru realizarea completă a obiectivelor arătate mai sus.

• Prelungirea concesionării liniei de cale ferată Györ—Sopron—Ebenfurt

Direcţia Generală a Organizaţiei căii ferate Györ-Sopron-Ebenfurt a comunicat că Ungaria şi Austria au prelungit pe încă 20 de ani concesionarea căii ferate acestei organizaţii pentru exploatare — anunţă agenţia M.T.I.

Calea ferată Györ-Sopron-Ebenfurt, cu o lungime totală de 217 km, constituie din punct de vedere juridic proprietate particulară. Ea a fost dată în exploatare acum 9 decenii, dar — în urma stabilirii noilor graniţe de stat, după primul război mondial (în conformitate cu tratatele de pace de la Saint-Germain şi Trianon) — o parte a căii ferate a rămas pe teritoriul Ungariei iar alta pe teritoriul Austriei. Atunci guvernul austriac a luat hotărîrea de a concesiona calea ferată organizaţiei amintite. Prelungirea concesionării pe o perioadă de 20 de ani constituie o recunoaştere a rolului pozitiv pe care-l joacă această linie atît în cadrul transporturilor feroviare ungare, cît şi al celor austriece. Direcţia generală a organizaţiei se află la Budapesta, avînd la Viena o reprezentanţă. Toate lucrările legate de exploatare sînt efectuate de lucrători ai căilor ferate ungare, inclusiv pe teritoriul austriac.

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

R.P. BULGARIA

RITM RAPID ŞI DIVERSIFICARE ÎN INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAŞINI

CREAREA şi extinderea industriei constructoare de maşini reprezintă una din cele mai mari cuceriri ale Bulgariei din anii puterii populare şi constituie o trăsătură esenţială a procesului de transformare şi dezvoltare a economiei bulgare.

În Bulgaria capitalistă, ţară săracă şi înapoiată, nu a putut fi vorba de crearea unei industrii constructoare de maşini proprii. Întreprinzătorii capitalişti îşi investeau capitalul în acele ramuri ale economiei în care li se asigura beneficiul maxim în modul cel mai uşor, sigur şi rapid. Aceeaşi a fost şi politica oficială promovată de statele capitaliste — partenerii comerciali ai Bulgariei — care aveau interes să împiedice dezvoltarea ei industrială, menţinînd-o ca piaţă avantajoasă pentru desfacerea produselor industriale proprii.

După victoria revoluţiei socialiste din 9 septembrie 1944 şi în urma naţionalizării industriei s-a creat o bază solidă pentru dezvoltarea unei moderne industrii constructoare de maşini. Conducerea de partid şi de stat a apreciat just rolul hotărîtor al construcţiei de maşini pentru progresul tuturor celorlalte ramuri industriale şi a întregii economii naţionale, acordîndu-i o atenţie specială şi mijloace importante în vederea dezvoltării sale mai accelerate. „Construcţia de maşini — a spus tov. Todor Jivkov — este ramura chemată să înzestreze toate ramurile producţiei materiale cu tehnica cea mai modernă, cu maşini şi utilaje cu o productivitate mare; ramura fără de care este de neconceput construirea bazei tehnice-materiale a socialismului şi a comunismului".

În 1939 ponderea construcţiei de maşini în volumul total al producţiei industriale a fost de numai 2,4%, ceea ce o situa pe locul şase, după industriile alimentară, textilă, a confecţiilor, forestieră şi a combustibililor. În 1968, un sfert din producţia industrială a Bulgariei a fost realizată de construcţia de maşini.

Construirea, în anii puterii populare, de întreprinderi ale industriei constructoare de maşini în numeroase localităţi din ţară a contribuit la transformarea structurală a profesiunilor, în primul rînd în regiunile pînă nu de mult cu caracter exclusiv agrar: Blagoevgrad, Kiustendil, Haskov, Vraţa, Vidin, Mihailovgrad, Tolbuhin şi altele. Numai în Sofia există peste 30 de întreprinderi constructoare de maşini. Mîndria noastră sînt, între altele, Fabrica de maşini-unelte, Fabrica „Vasil Kolarov" de articole electrice pentru curenţi de înaltă tensiune, Fabrica „6 Septembrie", Fabrica de articole electrice pentru curenţi de joasă tensiune din Sofia, Fabrica „Gheorghe Dimitrov" din Ruse, Fabrica „Bolşevik" din Gabrovo. La acestea se adaugă întreprinderi mai noi, ca: Uzina „Electronica" din Sofia sau Fabrica de semi-conductori din Botevgrad. În timp ce în 1956 am avut 100 de fabrici constructoare de maşini, acum numărul lor se ridică la 320. În această perioadă şi numărul lucrătorilor ocupaţi în această ramură a crescut de la 58 000 la 232 000, în condiţiile creşterii de cîteva ori a productivităţii muncii. Ritmul mediu anual de creştere a producţiei este de aproximativ 20%. În 1968, faţă de anul 1956, producţia constructoare de maşini a crescut de 10 ori, iar în cadrul ei producţia de transformatori a sporit de 5 ori, cea de motoare electrice — de 6 ori, de acumulatori — de aproape 100 de ori şi de centrale telefonice automate — de 58 ori. În prezent, industria constructoare de maşini produce un sortiment bogat, începînd cu o gamă variată de strunguri, utilaje pentru construcţii sau maşini agricole şi terminînd cu diferite tipuri de autovehicule, televizoare, aparatură electrocasnică etc. Ea înzestrează întreprinderile din ramurile uşoară şi alimentară cu maşini de filat, războaie de ţesut, autoclave (pentru industria conservelor), prese pentru struguri, utilaje de panificaţie ş.a.

Trăsătura caracteristică a dezvoltării construcţiilor de maşini în ultimii ani o constituie creşterea neîntreruptă a ponderii producţiei de aparatură, de instalaţii electronice şi de automatizare. Se trece la construirea de maşini şi aparate tot mai complexe. Bulgaria ocupă primul loc în Europa în producţia de electrocare şi electropalane, care reprezintă un important articol de export.

Dezvoltarea acestei ramuri se reflectă în dinamica exportului de maşini şi utilaje. În 1968, exportul de maşini a crescut cu 11,7% faţă de 1967, cu 36,3% faţă de 1966, cu 41,7% faţă de 1965. În prezent, produsele industriei constructoare de maşini reprezintă aproximativ 30% din volumul total al exportului. Ţările socialiste constituie principala piaţă pentru desfacerea maşinilor produse în Bulgaria, pe primul loc situîndu-se Uniunea Sovietică, urmată de R.D.G. şi Cehoslovacia.

Dezvoltarea industriei constructoare de maşini în Bulgaria se întemeiază pe o serioasă bază ştiinţifică.

Alături de crearea unor noi tipuri de produse, o sarcină fundamentală a institutelor de proiectare şi de cercetare ştiinţifică şi a centrelor de dezvoltare tehnică o constituie elaborarea de procese şi metode tehnologice corespunzătoare, care să asigure realizarea de produse de calitate superioară. Se prevede, printre altele, realizarea de electrocare cu conducere program, de noi electropalane de 0,5—12,5 tone, prevăzute cu dispozitive de securitate, electropalane cu comandă prin radio etc. În prezent, predomină orientarea către introducerea pe scară largă a conducerii şi controlului automat al proceselor de producţie, către crearea de noi maşini electronice de calcul pentru prelucrarea automată a datelor. În construcţia de maşini agricole se prevede realizarea de utilaje pe bază de sisteme şi proiecte tip în vederea introducerii metodelor industriale în producţia agricolă, a mecanizării complexe a lucrărilor în producţia vegetală şi animalieră. În domeniul electronicii, al construcţiei de aparate de radio etc. se remarcă tendinţa către miniaturizare şi sporirea securităţii în funcţionare.

Întrucît vorbim de succesele realizate pînă în prezent şi de planurile noastre de dezvoltare în viitor, este necesar să subliniem rolul deosebit al ţărilor socialiste, al ajutorului acordat în acest domeniu mai ales de Uniunea Sovietică, în cadrul C.A.E.R. Tendinţele moderne în dezvoltarea construcţiei de maşini pe scară mondială demonstrează că este absolut necesar ca această colaborare să se extindă şi să se adîncească, în interesul tuturor ţărilor socialiste.

În cei 25 de ani — o perioadă scurtă, dar cu succese excepţionale dobîndite în construcţia de maşini — Bulgaria a străbătut o lungă cale, pornind de la stadiul de ţară agrară şi înapoiată pînă la afirmarea ei ca stat cu o modernă industrie constructoare de maşini. Industria ei naţională, construcţia de maşini moderne constituie baza dezvoltării sale viitoare şi a bunăstării poporului.

Pavel MINKOV
secretar general-adjunct de redacţie la „IKONOMICESKI JIVOT"
Sofia

S. U. A.

MOMENT DELICAT

Cuvîntarea radiodifuzată a preşedintelui Nixon din ziua de 17 octombrie a pus capăt speculaţiilor privind cursul pe care îl va adopta în următoarele luni politica economică a Administraţiei. Afirmînd că măsurile restrictive „sînt pe cale să dea roade", preşedintele S.U.A. a declarat însă că se va persevera în combaterea inflaţiei. „Nu vreau să induc pe nimeni în eroare: preţurile continuă să crească şi ar putea continua încă să crească un timp oarecare, deoarece nu este uşor să opreşti o mişcare care durează de cinci ani". Deşi nu va fi aplicat un tratament de şoc, care ar include controlul asupra preţurilor şi salariilor, sînt probabile „dureri ale încetinirii" dar, ca şi „durerile creşterii", acestea vor fi un fenomen sănătos.

Perplexitate

Într-adevăr în ultimele săptămîni comentatorii scenei economice americane îşi exprimau perplexitatea în legătură cu modul în care reacţionează conjunctura la măsurile anti-inflaţioniste. Pînă în prezent acestea au avut tot felul de efecte în afara celui dorit de iniţiatorii lor — în primul rînd: o încetinire a creşterii preţurilor.

Cu mai bine de un an în urmă, cînd au fost iniţiate măsurile restrictive în domeniul fiscal şi monetar, între altele prin introducerea şi prelungirea aplicării suprataxei de 10%, scumpirea continuă a creditelor, culminînd cu dobînda record de 8,50% introdusă de băncile comerciale în iunie a.c., se sconta că la finele anului 1969 ritmul creşterii preţurilor va scădea la 2% anual. Consilierii economici ai Administraţiei se bazau pe următorul raţionament: creşterea populaţiei şi a productivităţii în ritmul actual duc la o sporire a capacităţii industriei americane cu 4—4,5% anual. Dar aplicarea măsurilor monetare şi fiscale restrictive vor crea un volum crescînd de resurse nefolosite, ceea ce va descuraja treptat investiţiile de capital şi acumularea de stocuri. La rîndul lor, acestea vor frîna sporirea preţurilor.

În practică însă, după un an de politică restrictivă, realitatea este diferită: ultimele date ale Departamentului Muncii arată că, în timp ce creşterea anuală a P.N.B. a scăzut de la 5,1% în 1968 la 2% în primele trei trimestre 1969, vînzările s-au restrîns de la o medie trimestrială de 19 miliarde dolari în 1968 la 16 miliarde în trimestrul al doilea al lui 1969, construcţiile de locuinţe s-au redus cu 30% în primele 8 luni ale anului curent, producţia industrială a cunoscut chiar o dare înapoi în luna august, iar şomajul a săltat într-o singură lună — septembrie — cu 0,5% ajungînd la 4%, preţurile şi-au continuat neabătut ascensiunea — cu 5% în 1968, cu 6% (rată anuală) în 1969.

Două decalaje

În condiţiile imunizării crescînde pe care o manifestă inflaţia la medicaţia uzuală, economiştii atrag atenţia că momentul este deosebit de delicat şi că, în adoptarea deciziilor, trebuie bine cumpănite toate datele problemei. În plus, experienţa a dovedit că între adoptarea măsurilor restrictive şi efectul lor asupra economiei trebuie să treacă o anumită perioadă de timp, a cărei durată este variabilă: un prim decalaj între scumpirea creditului sau sporirea sarcinilor fiscale şi încetinirea efectivă a producţiei, un al doilea decalaj între încetinirea producţiei — formarea de stocuri etc. — şi decizia industriaşilor de a reduce preţurile pentru a-şi putea vinde mărfurile. A aprecia exact momentul în care trebuie să se intervină într-o direcţie sau alta, pentru a evita pe de o parte reînviorarea inflaţiei, pe de altă parte — alunecarea spre recesiune, nu este deloc uşor. Astfel, comentînd ultimele date asupra şomajului, ziarul londonez **The Times** scria că „a sosit probabil momentul cînd a devenit necesară o relaxare a politicii fiscale şi monetare pentru ca o adevărată recesiune să nu fie pompată în lunga conductă care trece de la cauză la efect în economie".

După cum s-a constatat însă, consilierii economici ai Administraţiei, în frunte cu dr. Paul McCracken, au optat ca obiectivul principal să rămînă frînarea inflaţiei şi, în acest scop, să fie prelungite măsurile restrictive: între altele, cum a anunţat preşedintele Nixon, s-a hotărît să se ceară Congresului prelungirea pe încă 6 luni a suprataxei fiscale de 5%. Totodată, reprezentanţii oficiali subliniază că Administraţia se va preocupa de reducerea efectelor şomajului care, dealtfel, se admite că ar putea să crească.

Se poate presupune că în adoptarea acestei decizii au intrat şi considerente politice, căutîndu-se să se evite ca la actuala mişcare de masă pentru încetarea războiului din Vietnam să se adauge o exacerbare a nemulţumirilor sociale şi rasiale din marile metropole. Chiar revista americană **Fortune** recunoaşte că „după un boom economic fără precedent muncitorul american mijlociu din industria privată o duce astăzi ceva mai prost decît cu 4 ani în urmă". Atrăgînd atenţia că în 1970 vor fi renegociate contracte de muncă în cinci ramuri industriale, revista adaugă că „se adună forţe adînci care ar putea transforma anul viitor într-o perioadă de bătălii epice între patroni şi muncitori".

Inflaţia şi şomajul lovesc şi mai greu în populaţia de culoare. Încă în august, cînd rata şomajului pe ţară era de 3,5% la tinerii negri proporţia se ridica la 23%. Într-o declaraţie recentă, un reprezentant al Trezoreriei promitea diverse programe de calificare pentru a spori ceea ce el a denumit „employability". Observatorilor nu le-a scăpat deosebirea de terminologie: Trezoreria nu a promis „employment" (folosirea forţei de muncă), ci doar „employability" (posibilitatea folosirii forţei de muncă).

Imponderabila externă

La dificultatea de a distinge perspectivele economiei americane în situaţia actuală şi efectele ulterioare ale aplicării măsurilor restrictive se adaugă un fenomen relativ nou, care ia proporţii îngrijorătoare pentru Administraţie: orientarea masivă a capitalurilor americane spre pieţele externe. În 1969 societăţile industriale şi-au sporit capacităţile de producţie din S.U.A. cu 7%, iar cele din străinătate cu 11%. Între 1957 şi 1968 capacităţile interne ale întreprinderilor americane au fost majorate cu 72%, iar cele ale filialelor lor din alte ţări — cu 471%.

Această evoluţie, stimulată atît de posibilitatea obţinerii de profituri mai ridicate în străinătate, cît şi de dorinţa de a evita restricţiile din S.U.A. asupra creditului (în 1969 volumul eurodolarilor a sporit cu 30%, ajungînd la 37 miliarde dolari), periclitează programul restrictiv intern şi de asanare a balanţei de plăţi, creînd o sursă majoră de instabilitate. Din cauza împrumuturilor de eurodolari angajamentele băncilor americane faţă de cele străine s-au dublat în primele 6 luni ale anului, ajungînd la 14,6 miliarde dolari. Pentru a contracara această tendinţă, Sistemul Federal de Rezerve a cerut băncilor comerciale să introducă în rezervele lor obligatorii o parte din împrumuturile efectuate în eurodolari.

Cele arătate mai sus ilustrează numărul mare de variabile pe care trebuie să le introducă în ecuaţie cei ce încearcă să determine cursul politicii economice şi rezultatele ei. În orice caz, un cuvînt deosebit de greu îi va reveni poporului american în lupta sa pentru a pune capăt uneia din sursele principale ale inflaţiei: războiul din Vietnam.

Irina VIANU

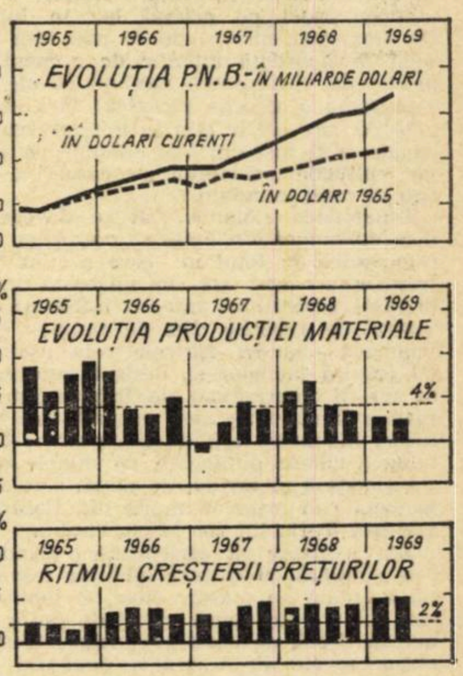

Curbele ce pun pe gînduri pe economişti: în timp ce ritmul creşterii producţiei materiale scade, acela al preturilor creşte...

NOTE DE DRUM DIN OLANDA

PĂMÎNTUL APELOR...

UNEORI s-a repetat atît de mult adevărul că industria este ramura cea mai dinamică a economiei moderne, încît aproape nu ești surprins cînd vezi că unii oameni socotesc agricultura ca sinonimă cu înapoierea economică. Nimic nu este mai concludent că lucrurile nu stau astfel decît exemplul pe care ni-l oferă Olanda, țara cu cea mai mare densitate demografică din lume.

Am parcurs teritoriul celor treizeci și ceva de mii de kilometri pătrați ai Olandei în primul rînd cu avionul. Am avut șansa să sbor într-una din acele puține zile însorite pe care le cunoaște ea, iar impresia dominantă, întărită apoi printr-o cutreierare terestră, a fost că țara aceasta este literalmente smulsă mării, apelor. Panglicile albastre ale miilor de canale se întretaie pretutindeni, îmbrățișează polderele cultivate atît de strîns încît deseori ești în dilemă : ce este aici apa pentru agricultură — pavăză împotriva secetei sau o calamitate împotriva căreia trebuie să lupți permanent pentru a supraviețui ? Dacă afli apoi zicala populară care e pe buzele tuturor olandezilor — după care dumnezeu ar fi uitat să creeze puțin pămînt și pentru acest popor și el a trebuit să și-l creeze singur — atunci înțelegi mai bine imensul și titanicul zbucium secular pentru cucerirea și menținerea fiecărei palme de uscat. Căci nu e suficient ca în Țările de Jos — cum i s-a spus multă vreme — să îndiguiești și să seci un teren. Apa mustește mereu din solul aflat sub nivelul mării și trebuie ca să fie continuată fără încetare încleștarea cu lichidul atît de binefăcător pe alte meridiane ale globului... Iar în urmă, rămîne un sol sărăcăcios, sărăturos, tălăzuit altă dată de valurile mării... De aceea, atunci cînd o cunoaște „la fața locului“ nimeni nu se miră de faptul că Olanda consumă anual mai mult de jumătate de tonă de îngrășăminte chimice la fiecare hectar, situîndu-se astfel pe primul loc în lume. De asemenea, nimeni nu se mai lasă înșelat de aparenta intenție de a menține morile de vînt pentru motivul că ele ar reprezenta o atracție turistică : fără pompele pe care ele le pun în mișcare micile canale ar fi fost din nou potopite de ape, iar culturile polderelor și casele ar fi fost de mult inundate.

Tenacitatea olandezului se dovedește însă nu numai din lupta sa cu apele. Ea este vădită în felul în care a știut să transforme acest sol, în aparență inapt oricărei agriculturi, într-un înfloritor rezervor de produse. Nu de puține ori, imaginea Olandei agricole este asociată cu cultura lalelelor și, desigur, este greu să nu fii impresionat de frumusețea lanurilor multicolore care asigură țării venituri în devize atît de importante. Căci lalelele culese dimineața pe dunele dintre Haarlem și Leyda, de pildă, sînt despachetate la prînz în multe din florăriile Londrei, Parisului sau Münchenului.

Dar a spune că agricultura olandeză este similară cu cultura lalelelor înseamnă a spune un adevăr doar pe jumătate sau chiar a nu spune cîtuși de puțin un adevăr. Căci, pe acest sol nisipos Olanda obține recolte de secară ce depășesc în mod continuu producții de 3 tone la hectar. La fel media pe țară, în anii dificili, este de peste 4 tone la hectarul cultivat cu grîu și porumb. Iar cartofii, cu cele 26 tone obținute în medie la hectar, asigură Olandei o recoltă echivalentă cu 1% din producția mondială. Asemenea randamente la unitatea de suprafață o fac să se înscrie pe locuri fruntașe pe plan mondial, deși necesitățile depășesc deseori recoltele obținute și înscriu astfel Olanda printre principalii importatori de produse agroalimentare din lume (de pildă, mult consumata secară sau cerealele furajere). Puțini știu însă că inul are în Olanda unul din primii săi patru cultivatori de talie mondială, chiar dacă importul său de bumbac o plasează, de asemenea, pe un loc de frunte.

Olanda înseamnă, totodată, o mare producătoare de produse animale întrucît, raportat la numărul de locuitori densitatea șeptelului este una din cele mai ridicate din lume. La care se adaugă o adevărată „industrie“ piscicolă. Așa se face că în mulți ani „țara lalelelor“ ocupă locul al doilea în exportul mondial de carne de porcine, al treilea în exportul de carne de bovine, al patrulea în exportul de pește și al cincilea în exportul de unt. Un loc de seamă îl ocupă și în exportul mondial de brînzeturi, de care statistica internațională nu se ocupă întotdeauna prea îndeaproape

Așadar, Olanda nu este numai producătoarea diafanelor și fragilelor lalele ci un important agricultor al Pieței comune unde își plasează, de preferință — dar nu în exclusivitate — produsele, ceea ce nu prea este pe placul unor țări vest-europene vecine, cu care se concurează în căutarea cumpărătorilor. Și totuși, agricultura, această ramură care ocupă acum mai puțin de 9% din populația activă a țării și în care lucrează peste 134 mii de tractoare, nu mai dă decît vreo 7% din produsul național brut. Este adevărat că în volum absolut, valoarea producției agricole a crescut din 1963 pînă în 1967 (la care se referă datele de mai sus) de 1,2 ori, de la 4,2 la 5,1 miliarde guldeni ; dar produsul național brut a sporit în același interval de la 47,4 la 73,4 miliarde guldeni.

În schimb, industria a ajuns să dea 41% din PNB, restul de 51% asigurîndu-l transporturile, comerțul și celelalte servicii. Să nu uităm însă că această industrie se bazează — în afara produselor agroalimentare proprii pe care le prelucrează — pe materii prime ce provin din import. Deși unii cred că industria olandeză s-ar reduce la întreprinderile „Philips“, ea are un mare grad de diversificare, cuprinzind o largă gamă de produse, chiar dacă ea este specializată în exportul cîtorva sortimente importante ale construcțiilor de nave, mașini-unelte, aparatură electronică ș.a. Așa se face că Olanda se înscrie printre cei mai importanți consumatori de energie din lume — întrecînd Franța în această privință —, printre marii producători de energie electrică — dînd aproape tot atîta cît Elveția și mai mult decît Belgia, Finlanda, Mexicul etc. Iar de curînd a intrat în rîndul marilor extractori de gaze naturale ai lumii, datorită rezervelor descoperite în platforma continentală din Marea Nordului.

Implantarea industriei în economia olandeză s-a făcut într-o manieră puțin întîlnită în alte țări : cele mai mari și mai însemnate firme nu se află neapărat în orașele importante, ci s-au răspîndit treptat pe întregul teritoriu. Poate tocmai acesta, explică faptul că în Olanda nu există cunoscutele discrepanțe dintre oraș și sat. În glumă, olandezii spun că există, totuși, discrepanțe între sat și oraș, dar că acestea sînt în defavoarea orașului : aici există smogul, aglomerația, zgomotul, școli relativ mai puțin utilate și mai vechi... În orice caz, străinului Olanda i se pare, din acest punct de vedere, un tărîm destul de curios, în care există orașe foarte mari și orașe mari, alături de care există și orașe minuscule — reduse la cîteva case în jurul cărora sînt locuri cultivate și pasc animale, în special vaci cu blana lucind de parcă ar fi fost unse cu... briantină —, pe scurt — o țară fără sate. Căci, chiar atunci cînd te duci să vezi „satul brînzeturilor“, Alkamaar-ul, găsești un oraș pitoresc, înțesat de vile și de case vechi păstrate numai ca „moștenire a secolelor“. Iar atunci cînd ai trecut în goana automobilului prin „satele“ Jutphans, Benschop, Bergambacht ș.a.m.d. (pe care hărțile sumare nici nu le menționează măcar), te întrebi dacă nu cumva ai trecut pe undeva, prin cartierul rezidențial al vreunui mare oraș.

Desigur, așa spun deseori olandezii înșiși, Olanda are numeroase probleme de rezolvat, există aspecte contradictorii. Este însă imposibil să nu simți un sentiment de simpatie față de acest popor care prin modestie și disciplină, spirit de abnegație, dăruire de sine a știut timp de secole să înfrunte forțe naturale ostile, să-și păstreze ființa națională sub presiunea atîtor forțe sociale la fel de ostile care l-au înfruntat de-a lungul atîtor evenimente istorice. S-au revărsat pe pămîntul olandez apele unor imense inundații ce rupseseră diguri construite prin eforturile unei succesiuni de generații ; s-au revărsat trupele spaniole, germane etc. În felul său simplu, lipsit de ostentație, „experiența“ olandeză pledează pentru dreptul la existență de sine stătătoare al tuturor popoarelor mici. La aceasta argumentează munca sa neprecupețită, imaginația sa creatoare care a dat omenirii nu numai țesăturile pe care le numim „olandină“, dar și nemuritorul poem al demnității umane pe care îl reprezintă Till Eulenspiegel

N. S. STĂNESCU

Agricultura — o importantă participantă la crearea venitului național al Olandei

NOTE DE DRUM DIN ALGERIA

CER, NISIP ȘI PETROL...

DIN ZBORUL avionului care, cu peste doi ani în urmă ne-a adus în Algeria, harta țării se detașa în culori cu totul diferite : de-a lungul litoralului mediteraneean, verdele închis al cîmpiilor roditoare din jur, și cenușiul munților atlasieni și în sud galben-cenușiul imensului pustiu al Saharei. Dar dacă, la prima vedere noi, specialiștii români, am fi putut rămîne cu impresia că în Sahara există numai „cer și nisip“, în curînd am putut constata cum din adîncuri izvorăște una din principalele bogății ale țării — petrolul.

★

Într-adevăr economia Algeriei este strîns legată de petrol, acest miracol care nu de mult a atras ca un magnet oamenii în pustiu. Prima descoperire, aceea de la Edjeleh, în ianuarie 1956, în plin război de eliberare, situează pentru prima dată Algeria în rîndul țărilor producătoare de petrol. Au urmat apoi alte descoperiri — deschiderea marelui zăcămînt de la Hassi Messaoud, apoi Rhourd El Baguel, zăcămîntul de gaze Hassi R'Mel, și în 1967 valorificarea zăcămintelor El Borma și Mezdar.

Dacă în primii ani la aceste descoperiri aportul l-au avut diferite societăți de petrol străine (între care societățile franceze C.F.P. SOPEPAL, REPAL, și societățile americane Sinclair și El Paso) Republica algeriană nu putea să se rezume definitiv la un rol pasiv și a trecut ea însăși la crearea industriei naționale de petrol. Statul a hotărît crearea unui organism menit să preia activitatea de petrol și gaze și să pună industria de petrol la baza economiei țării. Astfel, la puțin timp după cucerirea independenței, guvernul algerian, prin decretul din 31 decembrie 1963, înființează Societatea Națională de Transport și Comercializare a Hidrocarburilor — Sonatrach. De atunci în cursul celor aproape 6 ani de existență Sonatrach a controlat și inițiat acțiunile privind punerea în valoare rațională a uriașelor cantități de hidrocarburi. În primii doi ani de la înființare acest organism și-a axat activitatea numai pe transportul țițeiului și comercializarea lui. Dar începînd din 1966 s-au angajat de asemenea, cercetări petroliere prin lucrări de prospecțiuni geologice — geofizice și explorări prin foraje. Astfel prospecțiunile seismice, care, pentru suprafața desertică a țării, constituie cea mai importantă fază a demarării lucrărilor, au dus la rezultate încurajatoare și au determinat să se treacă la faza explorărilor prin foraje. Treptat Sonatrach și-a procurat o serie de instalații de foraj din diverse țări, între care și instalațiile românești tip 3 DH-250 și T-50. În anul 1969 industria algeriană de petrol a înregistrat un mare succes prin detectarea zăcămîntului Hassi-Keskessa. În lucrări a fost folosită instalația 3 DH-250. Grupul de specialiști români, pe care l-am condus în acea perioadă, a pus în funcțiune și a exploatat această instalație. Săpînd la 3542 metri adîncime noi am descoperit în gresiile triasice, mari cantități de țiței.

Un aspect important în succesul exploatării zăcămintelor de petrol din Sahara este transportul de la sonde și parcul de rezervoare la rafinării sau la Marea Mediterană, în vederea exportului. Pentru a se facilita dezvoltarea industriei au fost construite conducte colectoare magistrale, ca de pildă, conducta In Amenas-Hassi Messaoud-Bougie și conducta Haoud El Hamra-Hassi R'Mel-Arzew. Prima conductă are o lungime de 650 km și o capacitate de 16 milioane tone, iar a doua — circa 800 km lungime și o capacitate de 23 milioane tone. Pînă în acest an ele au putut satisface necesitățile de transport de țiței însă, o dată cu creșterea producției anuale la mai mult de 48 milioane tone evacuarea și transportul țițeiului constituie acum o problemă extrem de grea. Pentru a o rezolva s-a proiectat o nouă conductă care să lege centrul de producție Hassi-Messaoud cu portul Annaba, important centru petrochimic.

Pentru gaze construirea conductei de 505 km, de la Hassi R'Mel la Arzew, cu derivație spre Alger, a rezolvat atît problema evacuării și transportului în general cît și alimentarea zonelor industriale din vestul țării (Oran, Mostaganem — Siddi Ben Abes). În prezent este în curs de construcție o altă conductă care va asigura aprovizionarea cu gaze a părții de est și nord-est a țării care cuprinde zone importante pentru economie, cum sînt, centrele industriale în dezvoltare de la Annaba, orașul Custantine, zona Biskra etc.

Pe lingă rezolvarea problemei transporturilor, un alt obiectiv important al politicii statului era dezvoltarea capacității de prelucrare. Pînă în urmă cu cîțiva ani toată cantitatea de țiței extras era exportată, mai ales în Franța. În Algeria exista numai o mică rafinărie la Alger (pentru consumul intern) și o alta — S.N. Repal — de la Hassi Messaoud, care asigura consumul necesar lucrărilor pe șantiere. Pentru a remedia această situație guvernul algerian a hotărît ca Sonatrach să nu se ocupe doar de exploatarea hidrocarburilor ci și de transformarea lor. În cadrul acestei acțiuni au fost construite numeroase unități de rafinare, printre care marele complex de amoniac și îngrășăminte azotoase de la Arzew unde se produc 1000 tone amoniac pe zi, 500 tone nitrat de amoniu și se tratează 800 000 tone îngrășăminte pe an. În anii următori va intra în funcțiune rafinăria de la Arzew cu o capacitate de 3 milioane tone iar la Annaba, va fi construit un complex de îngrășăminte de fosfat și la Skikda un complex petrochimic.

Dacă avem în vedere că din mai 1968 Sonatrach a obținut și controlul asupra distribuției, reiese clar că rolul pasiv pe care l-a avut statul nu de mult în Algeria a fost depășit, iar succesele tinerei industrii naționale de petrol contribuie la consolidarea independenței economice a țării.

Specialiștii români sosiți în Algeria, în baza prevederilor acordului guvernamental de cooperare dintre România și Algeria au contribuit și contribuie la atingerea obiectivului acestei țări de consolidare a independenței economice. După 2 ani de activitate s-a dovedit că cercetările științifice efectuate de specialiștii români ca și proiectele întocmite și lucrările executate au dat bune rezultate ceea ce a determinat partea algeriană să solicite prelungirea contractelor și totodată mărirea numărului specialiștilor pe care țara noastră îi va trimite.

ing. Alexandru GRIGORESCU

MONDORAMA

„COPILUL BOLNAV AL INDUSTRIEI INTRĂ ÎN CONVALESCENȚĂ"

Locomotiva dezvoltării capitaliste europene în sec. al XIX-lea, textilele, au fost mult timp copilul bolnav al industriei, remarcă revista „L'Expansion" într-un număr consacrat competiției între țările Europei occidentale. Supraabundența miinii de lucru, materialul vetust, condițiile de muncă adesea penibile, societățile familiale puțin dinamice, cărora le lipseau adesea resursele financiare pentru a se adapta evoluției rapide a tehnicii și a pieței, la care se adaugă concurența puternică din partea Japoniei și a altor țări asiatice, iată problemele principale de care era confruntată industria textilă vest-europeană în perioada postbelică. După părerea revistei căile principale cu revirimentul ce se observă în ultimul timp sînt: rationalizarea și concentrarea, integrarea pe verticală sau orizontală a producției și lărgirea gamei de activitate prin utilizarea firelor sintetice. **Istoria recentă și plină de evenimente a întreprinderilor textile, subliniază revista citată, nu este decît o suită de variațiuni pe aceste teme fundamentale. Dar nu toate problemele au fost rezolvate mai ales în domeniul cercetării și al studiului pieței. „Copilul bolnav al industriei (vest-europene n.n.) conchide revista, intră numai în convalescență".**

TURNUL DE TELEVIZIUNE DIN CAPITALA R.D.G.

În preajma celei de a XX-a aniversări a creării Republicii Democrate Germane a fost inaugurată cea mai înaltă construcție din capitala țării — turnul de televiziune și unde ultra-scurte.

Înalt de 365 de metri, turnul este al doilea ca mărime în Europa, după cel din Moscova. Construcția lui a început la 4 august 19[illegible] și a necesitat 8000 m³ de beton, 4950 t oțel și colaborarea a 37 de întreprinderi numai în ceea ce privește interiorul. În jumătatea sa superioară turnul este prevăzut cu o sferă din oțel inoxidabil și sticlă specială, cu un diametru de 32 m, în care — la 203 m de la sol — se găsește un nivel de observație, circular, care poate cuprinde simultan 150 de persoane. La nivelul imediat superior (207 m) se află principala atracție a turnului — Tele-café-ul. Aici 200 de vizitatori pot admira în liniște, sorbind o cafea sau, după preferință, o bere, panorama Marelui Berlin. Nu contează la care din cele 40 de mese te așezi. Inelul pe care ele sînt așezate se rotește, lent, astfel încît într-o oră de pe același scaun ai o vedere de 360° asupra orașului. Văzuți pe fereastra cafenelei suspendate în văzduh oamenii care forfotesc în Alexanderplatz par niște furnici. Chiar impozantul hotel **Stadt-Berlin**, înalt de 123 m, aflat în preajmă, poate fi privit acum „de sus". Pînă în sfera turnului ești adus în mai puțin de un minut și un sfert de unul din cele două lifturi rapide, fiecare cu o capacitate de 15 persoane. Alternativa ar fi escaladarea a 986 de trepte...

REZERVARE DE LOCURI PRIN SATELIT

„Activitatea turistică a unei țări care nu va fi dotată cu un sistem de rezervare electronică a camerelor în anii imediat următori nu-și va mai găsi ușor loc în competiția turismului internațional", a declarat la inaugurarea Salonului echipamentului hotelier de la Paris Marcel Anthonioz, secretar de stat pentru Turism.

Pe de altă parte, cu ocazia recentului Congres mondial al agențiilor de voiaj desfășurat la Hong Kong, compania internațională de teleinformatică **Citel** *a făcut o demonstrație de rezervare a locurilor la hotel între Paris și Hong Kong prin satelit și cablu transoceanic, pe ruta Montreal, Vancouver, Sydney, insula Sumatra, Tokio, în lungime totală de 130 000 km. Un sistem de genul celui amintit va deveni operațional în semestrul întii al anului viitor, între Europa, Orientul Mijlociu și Africa.*

DEPLASARE SPRE INDUSTRIE

Nu puțini economiști vest-europeni se întreabă: De ce o descoperire a profesorului francez A. Kastler, laureat al premiului Nobel, a fost aplicată în S.U.A. — și nu în Franța — pentru punerea la punct a laserului? De ce un procedeu elaborat de un botanist francez, pentru obținerea unor soiuri noi de orhidee, este comercializat în S.U.A. și nu în Franța?

În primul rînd deoarece știința franceză nu este suficient preocupată în momentul de față de rezultatele economice concrete, este de părere Pierre Aigrin, profesor la Sorbona. „Știința, spune el, fie că este fundamentală, fie că este aplicativă, nu aduce niciodată nimic prin ea însăși. Ea furnizează doar informații. Pentru ca acestea să fie utile, ele trebuie să circule. Or, experiența dovedește că singurul mod într-adevăr eficient de a face să circule o informație este deplasarea materiei cenușii. Franța nu va avea o industrie capabilă de inovații decît în ziua în care cadrele sale științifice vor fi în contact permanent cu laboratoarele". În acest scop Pierre Aigrin propune: 1. Reducerea în oarecare măsură a ponderii cercetării fundamentale, în favoarea cercetării aplicative, deoarece în prezent acestea dețin părți aproximativ egale în Franța. 2. Lucrările de dezvoltare să fie încredințate întreprinderilor. 3. Un număr de cercetători care lucrează acum în institutele de cercetare să treacă în industrie. Această trecere ar urma să fie obținută prin stimulente financiare.

REȚEAUA MONDIALĂ DE AUTOSTRĂZI

La 1 aprilie 1969 se aflau în folosință, în întreaga lume, 64 000 de km de autostrăzi, iar în construcție alți 15 000 de km. Primele șase țări posesoare de autostrăzi sînt: S.U.A. — 46 000 de km; R.F.G. — 3 967; Italia — 3560; Canada 2 040; R.D.G. — 1 378; Franța — 1 178. Urmează: Anglia — 978; Olanda — 940; Mexic — 930 și Japonia — 709.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DINAMICA UNEI INDUSTRII VECHI: SIDERURGIA

Datele statistice pe ultimele două decenii arată că, în ciuda concurenței crescînde din partea unor înlocuitori în construcții și transporturi, în utilizări industriale sau gospodărești, cererea de metale feroase a cunoscut o progresie constantă. După cum se poate vedea din tabelul alăturat, în perioada 1948—1968 producția mondială de fontă și fero-aliaje a sporit de peste 3,2 ori, iar cea de oțel — de circa 3,3 ori.

Repartiția geografică a producției siderurgice este foarte inegală: Europa furnizează 55% din oțelul fabricat în lume, Statele Unite și Canada — o pătrime, în timp ce Africii îi revine mai puțin de 1%, Oceaniei — 1,7%, iar Americii Latine — circa 2%. Primele 20 de țări producătoare din lume (fiecare cu peste 4 milioane tone anual), dau aproape 95% din producția mondială de fontă, feroaliaje și oțel; două dintre ele — Statele Unite și Uniunea Sovietică — dau 44% din total.

Deși gradul de concentrare teritorială a producției siderurgice s-a modificat prea puțin în ultimele două decenii (în 1948, cele douăzeci de țări care figurează în tabel dădeau 97% din producția mondială de oțel), ritmul extinderii acesteia a fost sensibil diferențiat de la țară la țară. Cele mai însemnate sporuri s-au înregistrat în Japonia, a cărei producție de oțel a crescut de 39 ori, în Bulgaria — de peste 26 ori, R.D. Germană — de peste 14 ori, România — de 13,5 ori, Mexic — de peste 12 ori, Norvegia și Olanda — de peste 11 ori, Turcia — de aproape 10 ori, Brazilia — de 9 ori, Italia sau Spania — de circa 8 ori, ș.a.m.d. Sub media mondială de creștere s-au situat, în perioada examinată, Statele Unite (o creștere de 1,5 ori la oțel), Anglia (de 1,7 ori), Luxemburg (de circa 2 ori), Franța (de 2,8 ori) ș.a.

Ca urmare, s-a redus simțitor ponderea Statelor Unite în producția siderurgică mondială și avansul lor față de alte puteri industriale. Țări cu tradiție industrială, cum sînt Anglia, Franța, Belgia, Luxemburg, Austria și alte țări au coborît pe scara mondială a producătorilor de oțel, cedînd în fața industriilor mai dinamice din alte țări, cum sînt Japonia (care a urcat pe locul 3, în 1968), R.F.G. (pe locul 4), Italia (locul 7), Polonia (locul 9), Australia (locul 12), România (locul 17) și R.D.G. (locul 18).

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI SIDERURGICE (în mii tone)

Țara	Fontă și feroaliaje				Oțel brut			
	1948	1958	1968 producția	1968 creșterea 1968/1948 (în %)	1948	1958	1968 producția	1968 creșterea 1968/1948 (în %)
Total mondial [1]	113 000	187 270	365 000	323	155 800	263 000	512 000	329
Din care:								
S.U.A.	56 166	53 402	81 057	144	80 413	77 342	118 928	148
U.R.S.S.	13 748	39 600	78 777	573	18 639	54 920	106 495	571
Japonia	836	7 691	47 277	5 655	1 715	12 118	66 893	3 900
R.F.G.	5 797	19 858	30 523	526	6 790	26 265	41 151	606
Anglia	9 453	13 183	16 675	176	15 116	19 880	26 279	174
Franța	6 628	12 142	16 730	252	7 236	14 616	20 394	282
Italia	525	2 167	8 042	1532	2 125	6 271	16 951	798
Belgia	2 929	5 519	10 371	354	3 920	6 013	11 577	295
Polonia	1 134	3 864	6 840	603	1 955	5 663	11 006	563
Cehoslovacia	1 648	3 811	6 920	420	2 621	5 509	10 554	403
Canada	2 140	2 878	7 755	362	2 093	3 955	10 206	488
Australia	1 159	2 341	5 628	486	1 245	3 183	6 485	521
India [2]	1 487	2 148	7 136	470	1 277	1 842	6 320 [3]	—
Suedia	804	1 414	2 478	308	1 276	2 423	5 060	397
Spania	537	1 342	2 968	553	624	1 560	4 939	791
Luxemburg	2 624	3 285	4 308	172	2 453	3 379	4 833	197
România [4]	186	734	2 992	1 609	353	934	4 751	1 346
R.D.G. [4]	182	1 775	2 332	1 281	305 [3]	3 458	4 373 [3]	1 434
Brazilia [5]	552 [4]	1 407	3 359	—	483	1 362	4 360	903
R.S.A.	651	1 582	4 119	633	596	1 832	4 001	671

1) Fără R.P. Chineză. 2) Producția pe 1968 s-a calculat prin extrapolarea rezultatelor din primele 10 luni. 3) Numai sub formă de lingouri. 4) Numai fontă. 5) Fără aliaje de oțel.

SURSA: United Nations, Statistical Yearbook, 1966 și 1968; Monthly Bulletin of Statistics, iunie 1969.

ÎNTRE ROMÂNIA ŞI INDIA

se dezvoltă o fructuoasă colaborare şi cooperare

economică şi tehnico – ştiinţifică

În pofida distanţei geografice mari care desparte cele două ţări, România şi India au găsit limbajul comun al înţelegerii şi colaborării îndreptate spre valorificarea mai bună a potenţialului lor material şi sporirea surselor pentru dezvoltarea economiei naţionale a fiecărei ţări.

Pentru a crea cadrul propice dezvoltării relaţiilor economice bilaterale, în anul 1954 a fost semnat primul Acord comercial între cele două ţări, după care a urmat, succesiv, încheierea de noi acorduri comerciale pe termene de 3 şi 5 ani. Începînd însă din anul 1968, prin încheierea unui Acord comercial şi de plăţi pe termen lung şi a unui Acord de cooperare economică şi tehnică, schimburile comerciale şi cooperarea economică şi tehnică s-au intensificat, iar aria de acţionare s-a lărgit, prin cuprinderea a numeroase domenii ale activităţii economice.

Mărturia lărgirii acestei colaborări o constituie în primul rînd nivelul atins de schimburile comerciale dintre România şi India, care încă din anul 1965 au ajuns anual la aproape 100 milioane lei valută, ceea ce reprezintă o creştere de 5—6 ori în raport cu anul 1958.

Trebuie însă subliniat că, urmare a contractelor încheiate pînă în prezent, schimburile comerciale ale anului 1969 vor depăşi cifra de 100 milioane lei valută.

Concomitent cu sporirea volumului, schimburile comerciale au cunoscut şi o diversificare, nomenclatorul mărfurilor incluzînd la exportul României diferite instalaţii, maşini şi utilaje (instalaţii de foraj şi piese de schimb, echipament pentru rafinării de petrol şi fabrici de materiale de construcţii, echipament electrotehnic, tractoare, rulmenţi, ş.a.); produse petroliere; produse ale industriei chimice şi uşoare etc., iar la import: minereu de fier, minereu de mangan, mică, bauxită, iută şi produse din iută, piei de ovine şi caprine, textile, cafea, piper etc.

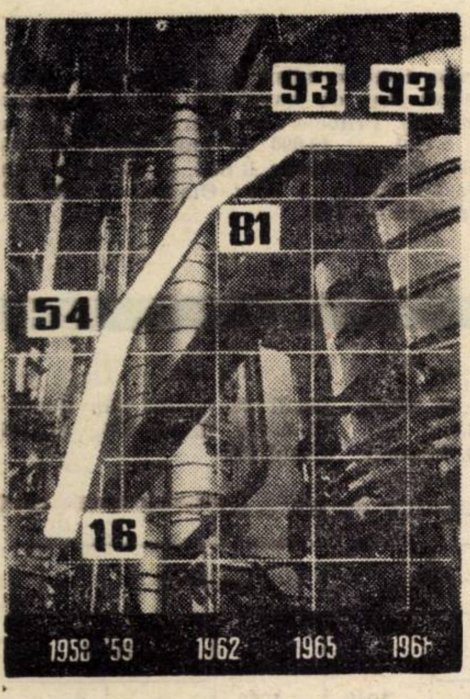

Evoluţia schimburilor comerciale dintre România şi India în perioada 1958—1968 (în milioane lei valută)

Caracteristic pentru relaţiile economice dintre România şi India este faptul că în afara formelor clasice de comerţ exterior au apărut forme noi de cooperare economică şi tehnică, care au creat perspective stabile şi de lungă durată în relaţiile reciproce dintre cele două ţări. Un exemplu în acest sens îl constituie cooperarea pentru realizarea în India, în anii 1959—1967, a rafinăriei de petrol de la Gauhati, termocentralei de la Singareni, bazei mecanice de la Baroda şi altor obiective industriale, îndeosebi instalaţii de foraj petrolier. De asemenea, un număr important de specialişti români au acordat asistenţă tehnică la lucrările de proiectare, montare şi punere în funcţiune a obiectivelor şi instalaţiilor menţionate. Este demn de reţinut că, cele dintîi foraje petroliere în India se făceau de specialiştii noştri, folosind o instalaţie de fabricaţie românească.

Acestor realizări le urmează în prezent construirea blocului de ulei de la rafinăria Haldia de lîngă Calcutta, cu o capacitate de prelucrare de 100.000 tone/an materie primă, pentru care România — în cadrul cooperării — execută proiectarea, livrează instalaţii şi echipamente şi acordă asistenţa tehnică.

De asemenea, urmează a fi realizate prin cooperare noi obiective economice pentru care au fost predate oferte şi începute tratative între organizaţiile competente din cele două ţări.

Bilanţul realizărilor de pînă acum ilustrează progresul important obţinut în colaborarea şi cooperarea economică şi tehnică dintre România şi India. Desigur, aceste rezultate nu au venit de la sine, ci au fost rodul relaţiilor de stimă şi încredere ce există între cele două ţări, bazate pe respectarea principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale a neamestecului în treburile interne, a egalităţii în drepturi şi avantajului reciproc.

Potenţialele economice şi ştiinţifice în creştere ale României şi Indiei, accentuarea procesului de diversificare a producţiei şi sporirea complexităţii industriei celor două ţări, vor crea în viitor posibilităţi largi pentru iniţierea şi desfăşurarea unui ansamblu de acţiuni de cooperare economică şi tehnică-ştiinţifică destinate să contribuie la conjugarea eforturilor pentru realizarea progresului neîntrerupt al fiecărei ţări. Totodată, prin cooperare se va obţine o valorificare mai largă de fiecare ţară a resurselor naturale, folosirea judicioasă a capacităţilor de producţie destinate unor exporturi stabile şi de lungă durată, asigurarea unor procedee moderne de fabricaţie, realizarea de noi produse în vederea lărgirii volumului şi diversificării exporturilor, în condiţii eficiente şi reciproc avantajoase pentru cele două ţări.

O contribuţie însemnată la lărgirea şi adîncirea relaţiilor economice reciproce au adus recenta vizită în India a Preşedintelui Consiliului de Stat Nicolae Ceauşescu şi Preşedintelui Consiliului de Miniştri Ion Gheorghe Maurer şi contactele directe stabilite cu conducătorii statului indian, care au permis o mai bună cunoaştere a realizărilor şi preocupărilor de moment şi în perspectivă ale celor două ţări.

Acordurile semnate cu prilejul vizitei în India a conducătorilor de stat ai României, constituie o bază favorabilă pentru dezvoltarea şi adîncirea tuturor formelor de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică dintre ţările noastre.

Emil ANGHEL

REPERE

- **La ultima reuniune a Consiliului ministerial al Pieţei Comune, „cei şase" au căzut de acord asupra modalităţilor prin care, în următorii trei ani, ţările C.E.E. vor putea încheia acorduri comerciale bilaterale cu ţările socialiste din Europa. În rest, politica comercială comună a ţărilor C.E.E. intră în vigoare la 1 ianuarie 1970.**

- **Preţurile de vînzare a cărbunilor au fost majorate în R.F.G. în medie cu 11%. Cel mai mare spor — de 19% — a înregistrat preţul cocsului destinat industriei siderurgice.**

- **Ca o consecinţă a restricţiilor economice şi a limitării creditului, în trimestrul III a.c. în Anglia a fost înregistrat un număr record de falimente — 963. Pe primele 9 luni ale anului numărul falimentelor a fost de 2663, cu 25% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Cea mai mare frecvenţă a falimentelor a cunoscut sectorul construcţiilor.**

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

REVALORIZAREA MĂRCII

FINAL SAU EPISOD AL CRIZEI MONETARE?

La 25 octombrie marca vest-germană a fost revalorizată cu 9,28%. De aci înainte contravaloarea ei în aur va fi de 242,806 miligrame în loc de 222,168 miligrame, iar contravaloarea în dolari — 27,32 cenţi în loc de 25 cenţi.

R.F.G. îşi împlineşte astfel promisiunea dată F.M.I., de a reveni „cît mai curînd posibil" la o paritate fixă şi satisface de asemenea doleanţele insistente ale S.U.A., Angliei şi Franţei, de a urca cursul „prea scăzut" al monedei sale care, în opinia ţărilor respective a fost în ultimele 18 luni cauza unor repetate valuri speculative ce au pus în pericol stabilitatea dolarului şi a lirei şi au provocat devalorizarea francului, în august 1969.

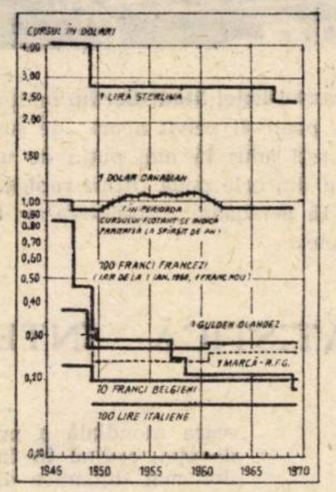

Cum s-au modificat parităţile (după F.M.I.)

Salutată la Washington şi Londra drept constructivă, măsura vest-germană ar urma să ducă la urcarea preţurilor la export ale produselor R.F.G. cu 9,28% (minus 4% — taxele vamale compensatorii la export şi subvenţiile la import care acum s-au anulat) şi să reducă în aproximativ aceeaşi proporţie preţul mărfurilor importate. În acest fel, exportatorii vest-germani ar obţine beneficii mai reduse în străinătate şi ar fi descurajaţi să exporte; în schimb, partenerii comerciali ai R.F.G. şi-ar putea desface mai ieftin mărfurile pe această piaţă, ceea ce ar stimula importul. S-ar reduce astfel excedentul comercial masiv înregistrat de R.F.G. an de an din 1960 încoace, cu excepţia lui 1965 (În 1968 — 4 miliarde dolari, sumă superioară întregii rezerve de aur a Franţei). Avantajul va fi deosebit de mare pentru exportatorii francezi care, ca urmare a revalorizării vest-germane şi a devalorizării franceze îşi vor putea reduce preţurile mărfurilor lor în R.F.G. cu aproximativ 15%.

În R.F.G. revalorizarea ar putea avea efecte diferite. Pe de o parte, scumpirea mărfurilor la export va reduce încasările la acest capitol al balanţei de plăţi. Pe de altă parte însă, în cumpărările sale în străinătate, Germania occidentală va fi avantajată, ea putînd să achiziţioneze utilaje sau bunuri de consum mai ieftin şi, lucru socotit deosebit de important în perspectivă, să facă investiţii mai mari în străinătate cu aceeaşi cantitate de mărci.

Pe plan intern revalorizarea va frîna tendinţele inflaţioniste — de altfel moderate. Reducerea preţului produselor importate, sporirea volumului de mărfuri vest-germane disponibile pe piaţa internă ca urmare a reducerii exporturilor, vor avea ambele un efect de scădere a preţurilor; micşorarea intrărilor de devize precum şi scăderea valorii nominale — în mărci — a rezervelor de aur şi devize ale Bundesbankului (scădere apreciată ca echivalentă cu 4 miliarde dolari) va acţiona în direcţia reducerii masei monetare — un alt factor ce poate influenţa pozitiv prin frînarea tendinţelor inflaţioniste.

Stabilirea unui procent ridicat al revalorizării — mai ridicat decît cursul atins de marcă în perioada fluctuaţiei, ar putea avea un puternic efect deflaţionist asupra conjuncturii vest-germane — cu mult mai mare decît măsurile deflaţioniste adoptate în ultimul timp în Franţa sau Anglia.

Există însă, de asemenea, posibilitatea ca încetinirea activităţii economice să nu fie foarte însemnată. Acest lucru s-ar întîmpla în cazul în care întreprinderile vest-germane se vor dovedi destul de puternice pentru a-şi spori foarte rapid productivitatea şi a-şi reduce din nou preţurile la export. În acest sens, decizia guvernului vest-german de a urca atît de mult cursul mărcii a fost calificată de unii comentatori drept „un act de credinţă" în forţa industriei sale şi o „consacrare" a puterii financiare a ţării; alţi factori care ar putea de asemenea să contracareze efectele deflaţioniste ţin în primul rînd de valul de revendicări sociale din toamna acestui an care vor duce probabil la sporuri de salarii şi de preţuri. Căci dacă, după cum remarca revista engleză **The Economist** „pînă la mijlocul lui 1969 creşterea productivităţii a compensat în general creşterea costului forţei de muncă, care a scăzut chiar cu 4% în timpul recesiunii din 1966—1967, astfel încît cea mai mare parte a creşterii preţurilor din ultimii doi ani a adăugat pur şi simplu profituri în buzunarele industriaşilor", în prezent, masele muncitoare nu mai acceptă această situaţie.

Dacă există elemente care ar putea contracara măsurile deflaţioniste, altele însă ar putea acţiona într-un sens contrar — acela al alunecării spre o deflaţie prea puternică. Faptul că principalele ţări occidentale vor aplica simultan de aci înainte politici deflaţioniste, într-un moment în care oricum se aşteptă o încetinire a schimburilor internaţionale, ameninţă, după părerea a numeroşi economişti, să împingă întreaga lume occidentală spre o recesiune. În acest sens, într-un comentariu cu privire la revalorizare, publicat în ziarul **Le Monde**, Paul Fabra atrăgea atenţia că actuala măsură nu vizează pe adevăraţii bolnavi, ci pe cei sănătoşi. Într-o lume în care stabilitatea monetară ar fi fost respectată, efortul principal ar fi fost depus de ţările în care preţurile cresc cel mai repede, adică de S.U.A. şi Franţa, şi nu de către R.F.G. În prezent însă se produce tocmai contrariul, — ţărilor cu monedă mai puternică li se cere să aplice deflaţia cea mai intensă. „Din momentul în care sistemul monetar al lumii occidentale a început să se degradeze, erau de conceput două categorii de soluţii: sau devalorizarea dolarului, sau revalorizarea monedelor «forte» de pe continentul european. A doua soluţie, care a fost adoptată din motive politice, poartă în sine germenele unei deflaţii pe scară internaţională."

Lunile următoare vor dovedi care din factorii amintiţi — aceia care acţionează în direcţia continuării tendinţelor inflaţioniste în ţările occidentale, sau a deflaţiei, vor prevala. În orice caz însă, dată fiind perseverenţa de a trata simptomele şi nu cauzele reale ale crizei sistemului monetar, este de presupus că revalorizarea mărcii nu va constitui finalul conflictelor monetare internaţionale, ci doar un episod al lor, că vor surveni noi perioade de tensiune.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 45 (323)
VINERI
14 noiembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

LA MASA ROTUNDĂ

CONTRACTUL ECONOMIC ÎN RELAȚIILE DINTRE ÎNTREPRINDERI

EFICIENȚĂ

EFICIENȚĂ

ACT CU PUTERE DE LEGE

• CORELAȚIA PRODUCTIV-NEPRODUCTIV ȘI SFERA SERVICIILOR ÎN REPRODUCȚIA SOCIALISTĂ • SPRE O NOUĂ DEFINIRE A „ECONOMICS"-ULUI • MECANISME MONETARE ALE CAPITALISMULUI MONOPOLIST DE STAT: ANATOMIA DREPTURILOR SPECIALE DE TRAGERE • VALORIFICAREA RESURSELOR MINERALE ALE MĂRII.

viata economica

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 45, din 14 noiembrie 1969

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

- **Investiții:** Zone insuficient explorate de reducere a costului lucrărilor
  de **Aurel Ghigu**, șef adjunct, serviciul finanțarea construcțiilor din Ministerul Finanțelor (pag. 3)
- **Planul:** Cum pregătim producția pentru 1970
  de doctorand **Ionel Chiriță**, inginer șef la Prodcomplex
- Penurie de ciment la consumator, mari stocuri la producător !
  de **I. Bumbea** (pag. 4)
- **Reflecții:** Sierpinski
  de acad. **Grigore C. Moisil**
- **Eficiență:** Vagonul de marfă — mijloc de transport sau „depozit pe roți" ?
  de **S. Popescu** (pag. 5)
- **Puncte de vedere:** Contul curent și utilizarea judicioasă a fondurilor
  de asis. univ. **Maria Constantinescu** (pag. 6)
- **Planificare:** Balanța legăturilor dintre ramuri și agricultură
  de **C. Ciobanu**, șef de secție D.C.S.
- Tranzacții comerciale externe (pag. 7)
- Prețurile cu ridicata și rentabilitatea
  de dr. **C. Tudoran** (pag. 8)

■ **ÎNTREPRINDEREA**

- **Tribuna specialistului:** Finanțare — Plafoane pentru plata drepturilor bănești cuvenite salariaților
  de **Gheorghe P. Lazanu**, Cluj
- **Recenzie:** Radiografia micro-conducerii
  de **Nicolae Haneș**
- **Cadre și răspunderi:** Ing. Vasile Dragoș
  de **C. Cojocaru** (pag. 9)
- **La „masa rotundă":** Contractul economic — act cu putere de lege în relațiile dintre întreprinderi
  de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag 10—11)

■ **ISTORIE ECONOMICA**

- **Economia României în perioada interbelică:** Industria construcțiilor
  de lector univ. **Maria Avram** (pag. 12)

■ **TEORII ● IDEI**

- **Cărți:** Corelația productiv-neproductiv și sfera serviciilor în reproducția socialistă
  de conf. univ. **Eugen Prahoveanu** (pag. 13)
- Spre o nouă definire a obiectului „Economics"-ului ?
  de **Andrei A. Popper**, I.C.E.
- Moda în previziune
  de **A. Leon** (pag. 14)
- **Blocnotes:** Primul „Nobel" pentru științe economice (III)
  de **Costin Murgescu**
- **Fișe** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

- Mecanisme monetare ale capitalismului monopolist de stat: Anatomia drepturilor speciale de tragere
  de dr. **Costin Kiriţescu** (pag. 16)
- **Din țările socialiste**
  — R.S.F. Iugoslavia: Evoluția economiei naționale în 1969
  de **V. Brăneanu**
  — R.P. Bulgaria, țară cu agricultură socialistă modernă
  de **Pavel Minkov**, secretar general adjunct „Ikonomiceski Jivot"-Sofia
  — R.D Vietnam: Hanoi — la 15 ani după eliberare (pag. 17)
- Valorificarea resurselor minerale ale mării
  de **Al. Niculescu**
- Relații economice internaționale (pag. 18)
- **Din presa internațională:** Implicații economice ale programului spațial
- **Conjunctura economiei capitaliste:** Producția de derivate petroliere (pag. 19)
- **Mondorama**
- **Statistică internațională:** Turismul devansează creșterea economică (pag. 20)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armenceiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Reparații capitale auto

PASCU GRECU, București — Centrala industrială de reparații auto din Ministerul Transporturilor răspunde următoarele: „În cazul automobilelor reparate capital, obligația contractuală este considerată ca respectată din momentul livrării, respectiv atunci cînd se semnează procesul verbal de recepție de către ambele părți. Defectările în termen de garanție acționează asupra obligațiilor contractuale atunci cînd este vorba de defecțiuni cauzate de lucrări necorespunzătoare executate de întreprinderea reparatoare. Defectarea automobilului în termen de garanție cauzată de manopera necorespunzătoare sau de montarea de piese și materiale cu lipsuri poate fi asimilată cu rebutul. Potrivit normativelor aprobate prin H.C.M. nr. 1 100/1968, cît și condițiilor fundamentale aprobate prin ordinul Ministerului Transporturilor din 1964, reparațiile capitale de automobile pot fi facturate beneficiarilor — în cazul cînd aceștia nu se prezintă după un anumit termen de la anunțare — pe bază de autorecepție. Banca Națională admite însă factura și decontarea numai după livrarea automobilelor, conform instrucțiunilor Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale".

● Indemnizația de instalare...

CORNELIU TĂNASE, Constanța — Dreptul la indemnizația de instalare pentru absolvenții învățămîntului superior repartizați în mediul rural se acordă numai în cazul în care aceștia își stabilesc domiciliul permanent în localitatea respectivă. Absolvenții care își mențin domiciliul avut în mediu urban, făcind naveta, sau care se înscriu la evidența populației ca flotanți în localitatea rurală unde au fost repartizați, n-au dreptul la plata indemnizației.

● ...și pentru muncă nenormată

PETRE IONESCU, Baia Mare — Șoferii de pe autoturisme pot beneficia de indemnizația de muncă nenormată numai dacă deservesc, în interesul serviciului, peste orele de program cadrele care, în conformitate cu art. 49 din Codul Muncii, au regim de muncă nenormată. Cota din salariul tarifar, între limitele de 20—45%, se stabilește cu anticipație, în raport cu media orelor prestate peste programul normal de lucru.

● Diferențierea salariilor tarifare

AURELIA BARBU, Ploiești. — Sporul la salariu, în raport cu clasa de calificare a conducătorilor auto, a fost inclus în salariul tarifar încă din anul 1965, conform prevederilor anexei 1 la H.C.M. nr. 940/1965. Aceeași reglementare a fost menținută și după recenta majorare a salariilor tarifare în unitățile de transport auto. În prezent, salariul tarifar orar al conducătorilor auto este diferențiat în raport cu categoria autovehiculului condus și cu categoria de încadrare. Pentru fiecare categorie este prevăzut un nivel de salariu **denumit de bază** și trei nivele corespunzătoare celor trei trepte de salarizare.

La aceste salarii nu se mai adaugă sporul de clasă la care vă referiți.

● Stagiul în specialitate

VICTOR DRAGANESCU, Pitești. — Stagiul în specialitate nu coincide, în toate cazurile, cu vechimea în muncă. Astfel, perioada cît ați efectuat serviciul militar nu intră în calculul vechimii în specialitate, pentru promovarea în funcția de inginer I, respectiv în funcția de inginer principal.

● Tehnician I

ANTON NAGY, Satu Mare. — 1) Pentru a putea fi încadrat ca tehnician I, este necesar ca absolventul învățămîntului mediu de cultură generală să fie încadrat în **ultima** categorie de calificare a rețelei tarifare a meseriei în care lucrează. Întrucît rețeaua construcții de mașini, pe baza căreia se face salarizarea muncitorilor care execută lucrări de instalații electrice cuprinde **opt categorii de calificare**, iar dv. sînteți încadrat în categoria a VII-a, nu este posibil să fiți încadrat ca tehnician I, fără îndeplinirea condițiilor de stagiu necesare. 2) Nu îndepliniți nici condițiile cerute pentru ocuparea funcției de economist. Pentru a ocupa o asemenea funcție este necesar să fiți absolvent, cu examen de diplomă, al cursurilor învățămîntului superior economic.

● Vechimea în perioada de studii

DUMITRU MINEA, Ploiești. — Dacă din adeverințele existente la dosarul personal, sau pe care le puteți prezenta, rezultă că **ați fost scos din producție** și trimis să urmați cursurile învățămîntului superior economic (în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 882/1957, primind bursă de la întreprindere, iar după abrogarea Hotărîrii această bursă a fost plătită în continuare de Ministerul Învățămîntului, încheind în acest scop un nou contract) sînteți îndreptățiți **să vi se recunoască ca vechime și vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate.** Conform art. 133[1] din Codul Muncii, H.C.M. nr. 252/ 1967, republicată și prevederilor anexei a VII-a la H.C.M nr 914/ 1968, cu modificările ulterioare trebuie să se recunoască întreaga perioadă de studii, nu numai primii trei ani cum arătați că s-a procedat în unitatea unde lucrați.

● Burse

ALBERT PANCZÉL, Tîrgu Mureș. — Studenții care **la data aplicării** hotărîrilor de majorare a salariilor, beneficiau de bursele acordate de Ministerul Învățămîntului, sînt îndreptățiți să beneficieze, în **același an universitar** de ele, chiar dacă noile salarii tarifare ale părinților lor depășesc plafoanele stabilite.

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

SPORIREA CONTINUĂ A PRODUCȚIEI LA 1000 LEI MIJLOACE CIRCULANTE

Vizate în cuprinsul articolului cu titlul de mai sus, apărut în nr. 34, trei unități ne-au răspuns următoarele:

● Articolul constituie pentru unitatea noastră un sprijin real în intensificarea eforturilor de accelerare și mai pronunțată a vitezei de rotație a fondurilor circulante de care dispunem. Menționăm că din dinamica vitezei de rotație a fondurilor circulante planificate în perioada de la ultima recalculare din anul 1963 și pînă în prezent, rezultă o îmbunătățire progresivă a acestui indicator. Fără însă a fi pe deplin satisfăcuți de aceste rezultate am căutat noi metode pentru a putea obține rezultate superioare. La inițierea acțiunilor de către Ministerul Finanțelor privind depistarea rezervelor existente am avut certitudinea că se vor scoate în evidență aspectele menite să ducă la obținerea rezultatelor scontate. Modul în care și-a desfășurat activitatea brigada care a verificat întreprinderea noastră, nu ne-a dat posibilitatea stabilirii unor indicatori care să fie în măsură să așeze normativul mijloacelor circulante la nivelul necesarului real pentru buna desfășurare a activității de producție. Astfel, sîntem obligați ca pe viitor să căutăm realizarea tot prin forțele proprii a unei corelații juste între volumul producției și a mijloacelor circulante.

COMBINATUL MINIER BAIA MARE

● Cele relatate în „Viața economică" sînt de natură să stimuleze atît întreprinderile vizate, cît și pe toate celelalte unități economice pentru a-și verifica modul cum au contribuit la realizarea creșterii eficienței economice în folosirea fondurilor circulante. Materialul constituie un îndreptar în conducerea și controlul raportului normal dintre creșterea fondurilor circulante și sporul de producție ce trebuie atins cu un minim de dotare cu mijloace circulante.

În legătură cu posibilitatea eliberării unor însemnate părți din mijloacele circulante afectate prin planul pe 1969, arătăm că în cazul nostru subnormativul înregistrat la 30 iunie a.c. se reflectă integral în depășirea planului producției marfă vîndută și încasată (+4861 mii lei) și este urmarea unor cereri exprese, atît la consumul intern, cît și la export. Întrucît asigurarea desfășurării normale a procesului de producție reclamă un volum de stocuri normate bine precizat, reducerea acestora în mod accidental, cum a fost în cazul nostru, trebuie corectată cît mai curînd posibil, prin prelucrări suplimentare de materii prime. Nu este cazul deci să se opereze eliberări de mijloace circulante, ceea ce n-ar face decît să afecteze procesul de finisare, calitatea produselor și situația financiară a rafinăriei.

Apreciem ca bine venită ideea reconsiderării stocurilor normate în industrie, mai ales dacă ne referim la perfecționarea proceselor tehnologice, la condițiile de calitate și îndeosebi la diversificarea pe scară largă a produselor.

RAFINĂRIA PLOIEȘTI

● Articolul a fost studiat cu atenție de comitetul de direcție al rafinăriei și de compartimentele direct răspunzătoare de stabilirea necesarului de mijloace circulante și de aprovizionare. De remarcat că aspectele semnalate au fost lichidate operativ cu ocazia restructurării planului financiar. Ele au constituit un îndreptar pentru activitatea noastră la întocmirea planului financiar pe anul 1970.

Referindu-ne la existența de stocuri supranormative înregistrate la sfîrșitul sem. I., trebuie să arătăm că cele sesizate sînt juste. Datorită creării posibilităților de desfacere și măsurilor interne ce au fost luate — realizarea unei concordanțe în ritmul de fabricație și ritmul de desfacere — s-a reușit diminuarea acestor supranormative cu circa 70%.

Avînd în vedere importanța bunei gospodăriri a fondurilor materiale și bănești, a ridicării calitative a activității economice, comitetul de direcție al rafinăriei a luat noi măsuri pentru reducerea importurilor și implicit a valutei solicitate, precum și pentru realizarea ritmică a producției. Astfel, s-a procedat la o nouă analiză a cererilor de materiale și piese de schimb din import, concomitent cu solicitarea adresată institutelor specializate în proiectare de rafinării pentru a cuprinde în noile proiecte o serie de materiale și piese de schimb. O altă categorie de măsuri sînt legate de obținerea unei mai mari operativități în realizarea aprovizionării ca o consecință a aplicării unui studiu de reorganizare a acestui serviciu.

RAFINĂRIA BRAZI

INVESTIȚII

ZONE INSUFICIENT EXPLORATE DE REDUCERE A COSTULUI LUCRĂRILOR

ORGANIZAȚIILOR de construcții-montaj le revin sarcini importante în realizarea, an de an, a planului de investiții și în punerea în funcțiune **la termenele stabilite** *a noilor obiective industriale, în condițiile creșterii eficienței activității economice, prin reducerea continuă a cheltuielilor de producție. Cum se achită ele de această sarcină?*

Consecințele neritmicității

UNELE organizații de construcții-montaj reușesc să se gospodărească de așa natură, încît prețul de cost la lucrările efectuate să înregistreze o scădere, realizîndu-se astfel importante economii. **Pe primele 8 luni ale anului, de exemplu, întreprinderile de construcții-montaj ale Ministerului Industriei Metalurgice, ca urmare a reducerii prețului de cost, au realizat economii peste plan de 7,5 milioane lei, iar cele din cadrul fostului Minister al Economiei Forestiere de 14,8 milioane lei.** În schimb, alte organizații de construcții-montaj, ca urmare a deficiențelor ce se manifestă în gospodărirea șantierelor, înregistrează serioase pierderi. Astfel, **întreprinderile coordonate de fostul Minister al Industriei Construcțiilor au încheiat bilanțul pe primele 8 luni cu o depășire a prețului de cost de 51,4 milioane lei, față de o reducere planificată de 47,3 milioane lei.**

Factorul principal, care antrenează după sine mari cheltuieli și grevează prețul de cost, îl constituie **executarea neritmică a lucrărilor.** Aceasta face ca, în trimestrele în care se obține un volum mic de producție, să se înregistreze cheltuieli suplimentare provenind din plata amortismentelor pentru utilajele nefolosite la întreaga lor capacitate, din cheltuielile indirecte — cu caracter convențional — constante, salariile muncitorilor în regie etc. Din analiza ritmului de execuție a lucrărilor de construcții-montaj în cursul anului 1968 a rezultat că în trimestrul în care s-a obținut volumul cel mai redus de producție, s-a înregistrat un preț de cost ridicat față de prețul de deviz. **În primul trimestru al anului, de exemplu, prin faptul că s-a executat un volum mai mic de lucrări, prețul de cost a fost mai mare față de cel din deviz cu 0,8%, în schimb în trimestrele II, III și IV, cînd volumul de lucrări a fost mai mare, el a fost mai mic cu 1,4%, respectiv, cu 3,6% și 1,7%.**

Firește, introducerea pe scară largă a metodelor moderne de organizare a producției și a muncii, care să ducă la industrializarea construcțiilor, ar crea condiții pentru executarea ritmică, în tot cursul anului, a lucrărilor și, prin aceasta, la folosirea cu întreaga capacitate a utilajelor și a forței de muncă existente pe șantiere. Toate acestea s-ar reflecta, evident, favorabil, în nivelul cheltuielilor.

De ce sînt utilizate pe scară redusă prefabricatele?

INDUSTRIALIZAREA construcțiilor pe cele două coordonate majore — prefabricarea și mecanizarea lucrărilor — ar transforma nu numai șantierele în unități de montaj de tip industrial (asemănătoare secțiilor de montaj din industria constructoare de mașini sau de nave maritime și fluviale), dar ar permite și realizarea unor construcții suple și cu un preț de cost redus. Prin introducerea pe scară largă a prefabricatelor, s-ar reduce durata de execuție a obiectivelor, s-ar micșora consumurile de materiale, s-ar elimina cofrajele și eșafodajele care transformă unele șantiere în adevărate depozite de cherestea etc. Cu toate aceste mari avantaje, gradul de prefabricare al construcțiilor realizate este încă mic (de circa 14 în 1967, de 13 în 1968 și de 13 în sem. I 1969, stabilit procentual ca raport între valoarea prefabricatelor și valoarea tuturor materialelor consumate).

Folosirea pe scară redusă a prefabricatelor este o consecință directă a **utilizării în proporție mică a proiectelor tip, directive și refolosibile.** Gradul de tipizare al construcțiilor (stabilit procentual ca raport între valoarea lucrărilor executate pe baza proiectelor tip, directive și refolosibile și valoarea tuturor lucrărilor), realizat pînă în prezent a fost de 13 în 1967 și în 1968 și de 12 pe sem. I 1969.

Utilizarea cu mult sub posibilități a prefabricatelor contribuie și la **menținerea unei ponderi ridicate a materialelor în totalul prețului de cost** (în 1967 de 56%, în 1968 de 57% și în semestrul I 1969 de 56%). Ponderea ridicată a materialelor presupune însă gospodărirea judicioasă a acestora pe șantiere, înlăturarea risipei de tot felul. Unele organizații de construcții-montaj au izbutit în primul semestru să utilizeze mai eficient materialul lemnos (șantierele fostului Minister al Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării au realizat economii la cherestea de 2103 mc, iar cele coordonate de Ministerul Petrolului — de 298 mc bile manele). Nu peste tot însă s-a manifestat grijă pentru utilizarea gospodărească a materialului lemnos, pentru valorificarea lui eficientă, ceea ce a făcut ca pe întregul sector construcții-montaj să se depășească consumurile normate la cherestea cu 8 721 mc și la bile manele cu 16 689 mc.

În lumina acestei situații, se impun măsuri eficiente pe fiecare șantier pentru eliminarea pierderilor de materiale, gospodărirea mai bună a acestora și valorificarea într-un grad mai înalt a deșeurilor.

Transporturi, retransporturi și alte anomalii

PONDEREA ridicată a materialelor este determinată și de **înregistrarea unor cheltuieli suplimentare de aprovizionare, transport și manipulare, ca urmare a efectuării de transporturi și retransporturi prin depozite intermediare și între șantiere și folosirea mijloacelor auto pe distanțe mari etc.** Atît întreprinderile de construcții-montaj, cît și forurile lor coordonatoare ar trebui să ia măsuri organizatorice în vederea reducerii la minimum a retransporturilor între depozitele intermediare pînă la șantiere și să micșoreze numărul de încărcări și descărcări.

Cheltuieli suplimentare cu transportul materialelor provin însă și din faptul că Ministerul Transporturilor a ridicat, începînd din luna septembrie a.c., limita minimă de la 30 km la 50 km, sub care nu efectuează transportul materialelor pe calea ferată (mai ieftin) și, în această situație, trebuie făcut apel la mijloace auto (mai scump). În același timp, organizațiile de construcții-montaj nu pot efectua transportul materialelor cu mijloace proprii decît cu aprobarea întreprinderilor regionale de transport auto (deși mijloacele proprii ale șantierelor rămîn, în unele cazuri, nefolosite).

Consider că ar fi oportun să se reanalizeze această problemă și să fie astfel reglementată încît, de la caz la caz, Direcțiile regionale C.F.R. să aprobe transportarea pe calea ferată a unor materiale și sub distanța de 50 km, iar pentru auto organizațiile de construcții-montaj să-și transporte materialele în limita mijloacelor cu care sînt dotate, fără a mai fi nevoie să ceară o aprobare specială din partea întreprinderilor I.R.T.A., rămînînd ca aceste unități să efectueze numai transporturile ce depășesc capacitățile organizațiilor de construcții.

Pentru a ilustra cît de mult încarcă cheltuielile de transport și de manipulări prețul unor materiale, voi da următorul exemplu: produsele de balastieră (nisip, pietriș, balast) au prețul cu ridicata de 9,10 lei mc loco balastieră. **Încărcate în mijlocul de transport, la care dacă se adaugă cheltuielile de transport și manipulări, ele ajung la prețul de revenire pe unele șantiere de peste 90 lei mc, adică aproape de 10 ori mai mult decît însuși prețul lor.**

În legătură cu produsele de balastieră se mai ridică și un alt aspect: este vorba de majorarea prețului de cost al producției de construcții-montaj, ca urmare a derogărilor acordate de fostul Comitet de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare la prețul mediu de deviz, adică la cheltuielile de transport și manipulări avute în vedere la stabilirea acestui preț. **Socot că sistemul prețurilor de deviz al acestor produse** (cu cheltuieli medii de transport și manipulări) **cu acordarea derogărilor, ar trebui desființat, întrucît nu corespunde realităților.** În locul prețurilor respective, devizele lucrărilor de construcții-montaj și, deci, prețul de cost al acestora, **ar trebui stabilite pe baza prețului cu ridicata loco balastieră încărcată în mijlocul de transport și a cheltuielilor de transport și manipulări, corespunzător sursei celei mai apropiate de șantier.**

Carențe în folosirea potențialului tehnic și uman

ÎN ACȚIUNEA de industrializare a construcțiilor și de reducere a prețului de cost, un rol hotărîtor are **mecanizarea lucrărilor și, în special, a acelora care necesită un volum mare de muncă.** Cu toate acestea, gradul de mecanizare realizat în sem. I 1969 este nesatisfăcător, fiind cel mai redus la lucrările de finisaj (vopsitorii — 17,3%, zugrăveli — 35,4%) și mai ridicat la celelalte (lucrări de pămînt — 86,3%, lucrări cu betoane — 67,3%, încărcări și descărcări de agregate — 80,3%).

Pe lîngă mecanizarea cu totul insuficientă a unor lucrări, pe multe șantiere nici utilajele existente nu sînt folosite rațional, înregistrîndu-se indici de utilizare necorespunzători. Astfel, indicele de utilizare realizat al excavatoarelor și draglinelor a fost în primul semestru al acestui an de 35,9%, al buldozerelor de 37,2%, al betonierelor de 37,2%, al screperelor de 29,1%, al cilindrilor compresori de 25,2% etc. E drept, la unele organizații de construcții-montaj s-au înregistrat indici de utilizare la diferite utilaje peste această medie (excavatoare 47,6% și betoniere 50,3% la Ministerul Industriei Metalurgice), totuși nici acestea n-au fost utilizate din plin.

Folosirea slabă a utilajelor s-a datorat, în unele cazuri, stagnării acestora, fie din lipsa unor piese de schimb, fie din cauza executării calitativ necorespunzătoare a unor reparații, fără a mai vorbi de de-

ing. Aurel GHIGU
șef, adj. serviciul finanțarea construcțiilor din Ministerul Finanțelor.

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

La I. I. S. „Acumulatorul" și „Electronica" — București

ÎNSUFICIENȚE ÎN VALORIFICAREA CONDIȚIILOR MATERIALE

Printre întreprinderile constructoare de mașini din Municipiul București care, în primele 10 luni ale acestui an, n-au îndeplinit producția globală planificată și nici indicatorul productivității muncii pe salariat, se află — I.I.S. „Acumulatorul" și Uzina „Electronica".

În ambele unități această situație a fost generată într-o însemnată măsură de slaba folosire a mașinilor și instalațiilor. În trimestrul III, de pildă, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al mașinilor-unelte din secțiile de bază a fost la cele două unități de 43,4% și, respectiv, 66,8%.

Carențe serioase au fost înregistrate și în privința folosirii forței de muncă și a timpului de lucru. În primele 10 luni, la I.I.S. „Acumulatorul", numărul mediu scriptic planificat de salariați a fost depășit cu 0,5%, în timp ce indicele de utilizare a fondului de timp de lucru maxim disponibil a fost abia de 93,0%, iar la „Electronica" de 88,2%. Numai întreruperile (stagnările) în procesul de producție, absențele nemotivate, învoirile și concediile fără plată de o zi întreagă și în cadrul schimbului au însumat în trimestrul III a.c. la cele două întreprinderi 35 641 și, respectiv, 67 223 ore-om. Cu toate că timpul productiv a fost slab utilizat, s-au efectuat suplimentar, în perioada amintită, 1940 și, respectiv, 995 ore-om. Deficiențe similare, care au dus în primele 10 luni la situarea productivității muncii sub nivelul planificat, au mai apărut la Fabrica de cabluri și materiale electroizolante, Fabrica de mașini-unelte și agregate, Uzinele „23 August" și altele.

Mai este oare necesar să fie subliniat faptul că recuperarea restanțelor la producția globală și atingerea nivelului planificat al productivității muncii implică luarea de urgență a unor măsuri eficiente pe linia îmbunătățirii organizării producției, a folosirii din plin a mașinilor, timpului de lucru și a gospodăririi raționale a forței de muncă? Aceasta cu atît mai mult, cu cît a rămas puțin timp pînă la începerea unui nou an de muncă — an care trebuie să găsească toate întreprinderile în situația de a desfășura producția și a îndeplini planul la toți indicatorii, în cele mai bune condițiuni.

PRODUCȚIA GLOBALĂ
NUMĂRUL MEDIU SCRIPTIC DE SALARIAȚI
PRODUCTIVITATEA MUNCII PE SALARIAT

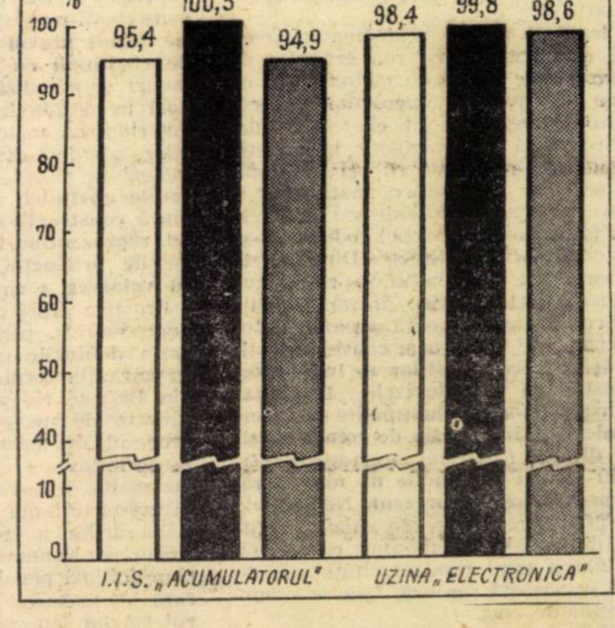

PLANUL

CUM PREGĂTIM PRODUCŢIA PENTRU 1970

ÎNTREPRINDERII noastre îi revin pentru 1970 sarcini sporite. Planul producţiei globale creşte cu 10,7%, iar cel al producţiei marfă cu 14,4%. De asemenea, productivitatea muncii urmează să marcheze un spor de 8,9%, iar preţul de cost să scadă cu 2,5%. Tot anul viitor, întreprinderea noastră va trebui să livreze cantităţi mai mari de produse către comerţul socialist cu 11,1% — iar la export cu 22,2%.

Pentru a putea face faţă în bune condiţiuni acestor sarcini şi a imprima chiar de la început ritmicitate producţiei, a fost întocmit un plan complex de măsuri tehnico-organizatorice, care cuprinde laturile cele mai importante ale activităţii. Astfel, **s-au luat măsuri ca, prin atelierul propriu de proiectare, să se execute încă din trim. III şi să se continue în trimestrul IV a.c. atît proiectele pentru lucrările de mică mecanizare, investiţii, reparaţii capitale, cît şi proiectele necesare pentru asimilarea de produse noi, pentru S.D.V.-uri şi tehnologiile de fabricaţie.**

Corelarea planului de producţie, cu capacităţile existente, cu posibilităţile de aprovizionare cu materii prime şi de desfacere a produselor este — ca să spunem aşa — o artă. Pentru a putea stabili însă o corelare judicioasă, este nevoie ca, din timp, să fie preîntîmpinate unele neajunsuri. În acest sens, la o analiză recentă a reieşit că încă nu avem comenzi în valoare de 3 milioane lei la livrări către comerţul socialist şi că, de asemenea, nu sîntem acoperiţi cu suficiente comenzi la export şi cooperări industriale. De asemenea, există încă unele incertitudini privind acoperirea necesarului de materii prime. Astfel, la secţia mase plastice nu avem garanţia acoperirii cu praf P.C.V., plastifianţi etc. **Se impune ca forurile superioare să ne ajute în această direcţie astfel încît să primim repartiţii de materii prime, la nivelul necesităţilor şi să putem avea un stoc tampon la început de an.**

În altă ordine de idei, vreau să relev faptul că orice produs are un ciclu de viaţă, iar după cîţiva ani, nemaifiind intens solicitat, se cere înlocuit cu unul mai modern. Întreprinderea noastră execută în prezent în mod curent circa 700 produse, în 1300 tipodimensiuni. **Pentru diversificarea şi mai largă a nomenclatorului, am elaborat un plan unde am prevăzut asimilarea a circa 60 produse noi.**

Pentru a putea obţine rezultate economice favorabile, includerea în plan a noilor produse a fost precedată de o amănunţită analiză tehnico-economică, prin consultarea tuturor serviciilor interesate. De asemenea, s-au luat măsuri de a se întocmi documentaţii tehnologice, pentru toate produsele de serie mare şi de masă. La produsele unicate sau de serie mică, detalierea documentaţiei tehnologice, este mai simplă şi serveşte la stabilirea succesiunii operaţiilor şi mişcarea pieselor în atelier.

Pentru producţia anului 1970, trebuie să executăm circa 300 S.D.V.-uri. Avînd în vedere volumul mare de S.D.V.-uri pentru mase plastice, cauciuc, construcţii de maşini, sticlă etc. — forurile superioare au aprobat în aceste zile înfiinţarea unui serviciu de sculer-şef, care se va ocupa de gospodărirea S.D.V.-urilor. Deoarece acestea sînt, în general, scumpe, e necesar să luăm măsuri din timp pentru reducerea costului. Ne-am propus să utilizăm cît mai multe S.D.V.-uri ce se execută de întreprinderi specializate în serie mare, întrucît sînt mai perfect executate şi mai ieftine. În întreprindere executăm curent S.D.V.-uri cu cît mai multe elemente tipizate pentru matriţele de mase plastice şi cauciuc. **Vom pune un accent şi mai mare pe executarea acestor matriţe cu un grad de precizie ridicat, întrucît astfel avem putinţa să reducem volumul de deşeuri, iar suprafeţele să fie cromate** (la cele utilizate din domeniul maselor plastice) etc.

Eficienţa măsurilor tehnice este condiţionată şi de modul în care se face planificarea pregătirii producţiei şi planificarea operativă. Printr-o planificare judicioasă operativă a producţiei se creează condiţii pentru îndeplinirea planului, în volumul şi sortimentele stabilite, pentru folosirea raţională a utilajelor şi forţei de muncă, reducerea ciclului de fabricaţie, îmbunătăţirea calităţii producţiei. Pentru realizarea acestor deziderate la secţiile mari (mase plastice, atelierul mecanic) am prevăzut şi posturi de planificatori interni ai secţiei.

doctorand Ionel CHIRIŢĂ
ing. şef la I. I. Prodcomplex
Tg. Mureş

⟶

sele deplasări, cauzate de dispersarea punctelor de lucru. Organizarea unor unităţi puternice de mecanizare, după modelul Trustului de mecanizare din cadrul Ministerului Construcţiilor Industriale, recent înfiinţat, va contribui la îmbunătăţirea indicilor de folosire a utilajelor, prin crearea, în cadrul acestora, a unor unităţi de exploatare, precum şi a unor unităţi specializate pentru executarea reparaţiilor şi aprovizionarea cu piese de schimb.

În ce priveşte utilajele de mică mecanizare (în special pentru lucrările de finisaj, încărcare-descărcare a materialelor) **acestea nu sînt procurate la nivelul necesităţilor, deşi reglementările în vigoare prevăd posibilităţi de acordare în acest scop a unor credite bancare pe termen lung.** Un număr mare de organizaţii de construcţii-montaj nu solicită asemenea credite, cu toate că gradul de mecanizare al lucrărilor respective este redus, iar preţul de cost ridicat. **Cît de mult contribuie** elementele de mică mecanizare la reducerea preţului de cost ne-o confirmă următoarele exemple: folosind credite de mică mecanizare şi obţinînd pe această bază o mai înaltă productivitate a muncii la diferite operaţii cu mare volum de lucru, Întreprinderea de instalaţii Bucureşti a redus preţul de cost pe primul semestru al anului cu 14,8%, iar Întreprinderea şantier construcţii-montaj Craiova — cu 2,39%.

Sînt însă şi unele reglementări care frînează în prezent creşterea gradului de mecanizare. Este vorba de metodologia de întocmire a devizelor lucrărilor respective, care prevede ca în ele cheltuielile indirecte să fie calculate în funcţie de manoperă. Or, se ştie că prin mecanizarea lucrărilor se reduce manopera şi cresc, în schimb, cheltuielile cu utilajele (nu însă în aceeaşi proporţie) reducîndu-se deci, şi cheltuielile indirecte. Din această cauză, fondurile de cheltuieli respective devin insuficiente pentru întreprinderile de construcţii care execută asemenea lucrări mecanizate. De aceea, **consider justificată părerea economiştilor şi inginerilor care susţin că în devizele lucrărilor de construcţii-montaj cheltuielile indirecte să fie calculate în funcţie de totalul cheltuielilor directe** (material, manoperă, utilaj) **şi nu numai în funcţie de manoperă, cum se procedează în prezent.** Nu trebuie uitat că gradul redus de mecanizare a lucrărilor de construcţii-montaj contribuie la menţinerea unei productivităţi scăzute a muncii în această ramură, fapt ce scumpeşte preţul de cost.

Alături de mecanizarea mai largă a proceselor de producţie, **obţinerea unei productivităţi ridicate a muncii şi a unui preţ de cost redus este nemijlocit legată de folosirea raţională a forţei de muncă pe şantiere.** În acest domeniu există încă serioase deficienţe. Indicele de utilizare al timpului de muncă pe trim. II 1969 a fost de 95,7%, reprezentînd o înrăutăţire faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut, cînd a fost de 96,2%. Neutilizarea integrală a timpului de lucru (14,3 mil. ore-om) s-a datorat mai ales absenţelor nemotivate (27%), întreruperilor (16,3%), învoirilor şi concediilor fără plată (14,8%) etc. În multe cazuri, în special la întreprinderile de construcţii ale Ministerului Transporturilor, au fost folosiţi muncitori calificaţi la munci necalificate sau de calificare inferioară. De exemplu, Întreprinderea de construcţii pentru transporturi Craiova a folosit dulgheri, fierari, asfaltatori, la lucrări de defrişări, săpături, descărcări de materiale, transportul pămîntului etc. Paralel cu întărirea disciplinei în muncă, este nevoie de utilizarea corespunzătoare a forţei de muncă, îndeosebi a celei calificate, ştiut fiind că unele şantiere duc lipsă de muncitori specialişti în diferite meserii.

● Volum mare de cheltuieli neproductive

PREŢUL DE COST al producţiei de construcţii-montaj **a fost şi continuă să fie serios grevat de un volum important de cheltuieli cu caracter neproductiv** (amenzi şi penalizări, pierderi din întreruperi în producţie, lipsuri şi pierderi din deteriorarea materiilor prime şi materialelor, pierderi din casări şi declasări de materiale şi altele). **În semestrul I/1969, aceste cheltuieli au fost, pe întreaga ramură construcţii-montaj, de peste 118 mil. lei, reprezentînd 0,87% din totalul costurilor de producţie, sumă care echivalează cu valoarea a circa 2000 de apartamente.**

Practica arată că în cadrul cheltuielilor neproductive, ponderea cea mai mare o deţin **dobînzile penalizatoare la creditele cu garanţia forului tutelar** care la 30 iunie 1969 se ridicau la peste 500 mil. lei, cauzate de unele defecţiuni existente în procesul de aprovizionare, producţie sau în decontarea şi încasarea acesteia. Aprovizionarea cu materiale peste necesar şi în neconcordanţă cu graficul de executare a lucrărilor a creat în sem. I a.c. mari stocuri supranormative, care au atras după sine dobînzi penalizatoare. Alte defecţiuni, care au necesitat credite garantate de forul tutelar, au constat în executarea unor lucrări de construcţii-montaj care n-au avut asigurată finanţarea şi ca atare, n-au putut fi decontate beneficiarilor.

Deşi creditele cu garanţia forului tutelar constituie un semnal care atrage atenţia asupra existenţei unor dereglări economice în activitatea organizaţiilor de construcţii-montaj, totuşi, în multe cazuri, nici comitetele de direcţie, nici forurile coordonatoare care garantează creditele nu analizează cauzele care le-au generat pentru a stabili nu numai măsuri de eliminare, ci şi de prevenire a lor în viitor. În această situaţie au fost unele întreprinderi de construcţii-montaj din cadrul Ministerului Construcţiilor Industriale care, în tot cursul acestui an, au plătit dobînzi penalizatoare la creditele garantate de forul tutelar.

● Răspunderi precise pentru calitatea lucrărilor

MARI ECONOMII la preţul de cost pot fi obţinute prin **eliminarea sau reducerea la minimum a cheltuielilor cu refacerile şi remedierile lucrărilor necorespunzător executate, atît pe parcursul realizării pînă la recepţia provizorie pentru punerea în funcţiune, cît şi după aceasta, în perioada de garanţie pînă la recepţia definitivă.**

Pe numeroase şantiere ale trusturilor de construcţii locale, cît şi pe cele ale organizaţiilor de construcţii-montaj din cadrul Ministerului Construcţiilor Industriale, Ministerului Industriei Metalurgice şi la altele, au fost efectuate cheltuieli cu refacerea şi remedierea unor lucrări, ca urmare a folosirii de materiale necorespunzătoare. Au fost, de asemenea, constatate numeroase cazuri de refaceri şi remedieri din cauza nerespectării dimensiunilor şi cotelor din detaliile de proiectare.

Apoi, preţul de cost este încărcat şi cu cheltuieli privind remedierile şi refacerile cauzate de spargeri ulterioare efectuate de echipele de electricieni la pozarea conductorilor electrici, după ce tencuielile au fost executate, de echipele ce efectuează instalaţiile de ventilaţie şi de cele ce execută montarea utilajelor etc. Nu este mai puţin adevărat că au atras importante cheltuieli refacerea şi remedierea unor lucrări de construcţii şi ca urmare a greşelilor sau lipsurilor din detaliile de proiectare. **Pentru a se pune capăt acestei situaţii, este necesar ca activitatea C.T.C. pe şantiere să devină mai exigentă şi să stabilească cauzele şi răspunderile celor din vina cărora se fac remedieri, pentru a se putea recupera din partea acestora, cheltuielile efectuate.**

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

PENURIE DE CIMENT LA CONSUMATOR, MARI STOCURI LA PRODUCĂTOR!

UN PARADOX: la ora actuală întreprinderile de construcţii şi reparaţii aparţinînd Consiliului popular al Municipiului Bucureşti nu dispun de loc de ciment; în acelaşi timp, fabricile producătoare de ciment din ţară sînt stînjenite în activitatea lor din cauza stocurilor prea mari pe care le deţin. Revista noastră a consemnat — de mai multe ori — existenţa acestui paradox. Care sînt factorii care contribuie la perpetuarea acestui fenomen nedorit?

Experienţa a demonstrat că în fiecare an, în perioada iulie-octombrie, aproape cu o regularitate legică, şantierele resimt o „foame" acută de ciment provocată de activitatea de construcţii, ce se desfăşoară cu maximum de intensitate în acest interval de timp. Anul 1969 pare să infirme această regulă dacă judecăm fenomenul numai după dimensiunile mari ale stocurilor de ciment existente la producător **care, în perioada de vîrf în activitatea de construcţii, n-au scăzut sub 220 000 tone.** La o mai atentă analiză, observăm însă că şi în acest an a existat şi, mai ales, există în prezent o lipsă reală de ciment la consumator.

Cauzele care au generat şi generează această stare de lucruri sînt multiple şi ele se manifestă pe diferite planuri. Astfel, în această perioadă, deşi numărul vagoanelor puse la dispoziţia fabricilor pentru transportul cimentului la beneficiar a crescut, totuşi capacitatea lor s-a situat sub nivelul necesarului (numai în trimestrul III, de pildă, nu s-au asigurat vagoane pentru circa 34 000 tone). Insuficienţa vagoanelor acoperite şi a celor speciale a determinat utilizarea la transportul cimentului şi a vagoanelor descoperite (în luna octombrie a.c., de pildă, din totalul de 470 592 tone, s-au livrat în vagoane descoperite 113 099 tone). Apoi, faptul că mari cantităţi de ciment sînt livrate în vrac prelungeşte durata de descărcare şi imobilizează, în ultimă instanţă, un număr important de vagoane, deoarece, pe unele şantiere, nu există instalaţii de descărcare pneumatice. Pentru remedierea acestei situaţii se impune ca factorii răspunzători să studieze posibilitatea livrării în saci a unor cantităţi mai mari de ciment.

Un alt impediment îl constituie şi faptul că atît la întreprinderile de aprovizionare pentru construcţii cît şi la şantiere, **spaţiile de depozitare a cimentului sînt insuficiente.** Întreprinderile de construcţii şi reparaţii pentru construcţii, aparţinînd Consiliului popular al Municipiului Bucureşti, de pildă, **au capacităţi de depozitare de circa 50 de tone, în timp ce consumul lunar se ridică la 800 de tone.**

Situaţii similare pot fi întîlnite şi în alte locuri. Aşa dar, problema cere o rezolvare urgentă, întrucît lipsa cimentului provoacă întîrzieri în realizarea planului de construcţii.

Desfăşurarea ritmică a lucrărilor de construcţii pînă la sfîrşitul anului şi continuarea lor în timpul iernii necesită, în afara respectării riguroase a planului de transport, ca atît întreprinderile de construcţii, cît şi şantierele să-şi creeze spaţii mai largi de depozitare (fie prin construirea de depozite, fie prin amenajarea unor spaţii închise) astfel încît să-şi asigure — mai ales acum cînd timpul neprielnic îşi face apariţia — întreaga cantitate de ciment de care au şi vor avea nevoie.

I. BUMBEA

REFLECȚII

SIERPINSKI

acad. Grigore C. MOISIL

La moartea lui Wacław Sierpinski nu se scrie un necrolog, ci o pagină de istorie. Sînt oameni a căror contribuție la progresul omenirii e atît de mare încît biografia lor trece în umbră: viața e ascunsă de operă.

În primele două decenii ale veacului nostru matematica adunase destule turburări ca să fie obligată să facă un pas mare.

Teoria mulțimilor, creată în secolul trecut de G. Cantor, ajunsese la un impas. Moduri de a raționa, care nu păreau cu nimic mai puțin corecte decît cele adoptate de mii de ani de către toți matematicienii, conduceau la paradoxuri. Oricine se putea distra cu „paradoxele teoriei mulțimilor" și putea filozofa, subtil și fals, asupra lor. Tot Cantor introdusese numerele transfinite. Arătase că ideea de infinit poate fi disecată, că două mulțimi infinite nu sînt neapărat la fel de infinite, că una poate fi „mai infinită" decît alta. Introdusese trepte de infinitudine pe care le-a numit numere trasfinite. Chiar erau două tipuri de astfel de numere: numerele transfinite ordinale și numerele transfinite cardinale. Dar și aici raționamente aparent corecte au condus la paradoxe. Că teoria mulțimilor și aritmetica transfinită vor trebui să constituie temeliile matematicilor era prematur să se afirme la începutul celei d-a treia decade a secolului. Azi o știu și dicționarele.

Din altă parte venea o altă deschidere de drumuri. Calculul diferențial și integral se ocupa cu derivarea și integrarea funcțiilor. Toată fizica, concepută matematic, de la mecanica lui Newton, pînă la gravifiea lui Einstein, folosea fără răgaz ideile de funcție, de derivată a unei funcții, de integrală a unei funcții. Dar ce e o funcție? E o corespondență care face ca unui număr să-i corespundă un număr. Merită să ne ocupăm de funcții mai generale? De corespondențe între unele obiecte abstracte și alte obiecte abstracte?

La această întrebare Volterra dăduse cu mult înainte un răspuns, creînd Analiza funcțională. După cum Calculul diferențial și integral studiază corespondențele între numere, analiza funcțională studiază funcționalele (corespondențele între funcții și numere) și operațiile funcționale (corespondențele între funcții și funcții). Un prim capitol al analizei funcționale teoria ecuațiilor integrale, s-a dezvoltat vertiginos cu Volterra, cu Fredholm, cu Hilbert, în prima decadă a secolului *). Avea și importante aplicații la studiul problemelor de fizică. Străvechiul calcul al variațiilor, încadrat în analiza funcțională, a căpătat o vigoare nouă. Și el are aplicații, dar nu numai la studiul problemelor de fizică și tehnică, ci și la cele de calcul numeric.

Trecerea la Analiza generală, studiul corespondențelor dintre obiecte abstracte, începuse să fie făcută de Maurice Fréchet. Ideile de continuitate, de convergență, de limită, de vecinătate trebuiau să fie studiate în adîncime, atunci cînd nu se preciza natura obiectelor; Fréchet o începuse, Haussdorff a continuat-o.

Lucrurile, se bănuia că nu va fi ușor să fie imaginate pentru aceste spații abstracte. Exemplul spațiului obișnuit nu era încurajator. De peste o sută de ani noțiunile de curbă, de suprafață, de funcție, de arie, de volum, de tangentă, de plan tangent, analizate în adîncime, aduceau rezultate turburătoare. Se descoperiseră curbe continue fără tangentă, suprafețe fără plan tangent, domenii fără arie, curbe fără lungime și cîte și mai cîte. Așa numita „teorie a funcțiilor de variabilă reală" născocise mulți monștri matematici. Apucînd-o pe calea aceasta, matematica ar fi devenit o teratologie. De acest caracter straniu se împărtășeau și cercetările de la începutul secolului ale școlii din Paris. Baire, cu clasificarea funcțiilor, Borel, cu teoria măsurii, Lebesgue cu teoria integralei, Denjoy cu problema inversă a derivării.

Și ce interes putea să aibă studierea tuturor monștrilor și tuturor cazurilor prea generale; de ce putea interesa un studiu atît de abstract? Pentru ce? Pentru cine? Întîlneam noi oare în natură „curbe fără tangentă"? Se face oare matematica așa, de gustul matematicianului? Ca el să se poată făli cu lucruri stranii? Nu e mai bine să rămînem la matematica așa cum o știm, la buna matematică clasică? Cu funcții cuminți, cu curbe cinstite. Să aibă orice funcție și derivată, și integrală! Suprafețele să aibă plan tangent, curbele să aibă lungime! Și să nu ne mai amintim visul urît al paradoxelor teoriei mulțimilor și ale numerelor transfinite!

Erau pe lume matematicieni conformiști, care nu voiau să se gîndească la lucrurile neplăcute; poate înfricoșătoare. Poți să știi? Scuipă-ți în sîn!

Dar erau pe lume și matematicieni care simțeau că de aici va răsări o matematică nouă. Că din toată turburarea, cînd se vor alege apele, se va schimba lumea.

Lumea matematicienilor?

Poate mult mai mult.

În fruntea acestora era Wacław Sierpinski, care a reușit, în deceniul al treilea și al patrulea al secolului nostru, să ducă cu el pe toți tinerii matematicieni polonezi, să creeze acea admirabilă școală poloneză ce se ocupa aproape exclusiv de teoria mulțimilor, de numerele transfinite, de funcțiile reale, de analiza generală. Școala poloneză a dat curaj tuturor matematicienilor care pe vremea aceea simțeau nevoia să rupă cu tradiția; celor cărora nu le era frică de lucrurile prea abstracte; celor ce știau că monștrii nu barează decît căile ce duc la impas; celor ce iubeau noul.

Școala poloneză a început edificarea unor manuale în care se putea învăța matematica viitoare, a celei de azi. W. Sierpinski a scris volumul despre numerele transfinite. K. Kuratowski — cel despre topologia spațiilor abstracte, St. Banach cel despre algebra topologică a spațiilor lineare. Și azi acestea constituie primele capitole ale oricărui tratat modern de matematici.

Revista „Fundamenta mathematicae" era exclusiv dedicată matematicilor în acest înțeles. Colecția „Monografii matematice" era aproape în întregime dedicată matematicilor moderne: abstracte, foarte abstracte. Le citeam, acum vreo treizeci-patruzeci de ani, tînăr profesor la Iași, încercînd să-mi orientez lecțiile ca să-i învăț pe studenții mei nu matematica trecutului, ci cea a viitorului.

Și îndoielile? Problemele nerezolvate ale teoriei mulțimilor? Cu o grijă deosebită Sierpinski a detectat apariția axiomului lui Zermelo în multe raționamente, a enumerat teoremele în demonstrarea cărora acest axiom apare. La fel pentru așa-numita ipoteză a continuului. Azi, cînd independența acestor axiome e dovedită, expunerile lui Sierpinski încep să devină nebănuit de prețioase.

Matematica a mers pe calea pe care, la îndemnul lui Sierpinski, școala matematică poloneză mersese unitar. În universitate, în tratate, aceasta e calea urmată. Azi nu se mai îndoiește nimeni că acum o jumătate de veac Sierpinski a avut dreptate.

*) De teoria ecuațiilor integrale sînt legate și începuturile cercetării românești în matematică, cu Traian Lalescu, Vera Myller Lebedev, Al. Myller, S. Sanielevici, care toți și-au luat doctoratul în primul deceniu al secolului cu teze asupra ecuațiilor integrale.

EFICIENȚA

VAGONUL DE MARFĂ – MIJLOC DE TRANSPORT SAU „DEPOZIT PE ROȚI"?

ÎN DIMINEAȚA zilei de 6 noiembrie a.c. în stația de cale ferată Cățelu, Uzina „23 August"-București avea nedescărcate un număr de 57 vagoane de marfă, unele din ele cu o „vechime" de peste trei zile. Cazul nu reprezintă o întîmplare. Uzina respectivă depășește sistematic durata normată de încărcare-descărcare a vagoanelor de marfă.

Această practică se face simțită de altfel și la alte întreprinderi. În perioada iulie-septembrie a.c., Uzina de utilaj chimic „Grivița Roșie" a imobilizat 659 vagoane, plătind drept locații 338865 lei, Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare (U.R.E.M.O.A.S.) — 441 vagoane (91 260 lei), Întreprinderea de produse ceramică fină pentru construcții — 373 vagoane (63 440 lei).

Transformarea unui număr mare de vagoane de marfă în „depozite pe roți" ale întreprinderilor are repercusiuni economice nefavorabile atît pentru ele cît și pentru ansamblul economiei, care se concretizează în pagube de zeci de milioane de lei. Din lipsă de vagoane, zeci de mii de tone de materii prime și materiale, produse industriale și agricole se degradează, în timp ce desfășurarea procesului de producție în diferite unități și aprovizionarea populației suferă.

Deși cauzele care generează acest fenomen sînt cunoscute, ele fiind criticate și în alți ani, măsurile hotărîte pentru lichidarea lui tărăgănează. **Întreprinderile nu-și măresc capacitatea frontului de încărcare-descărcare prin mecanizarea diverselor operațiuni.** S-au elaborat multe studii, care s-au oprit însă la faza constatărilor, finalizarea lor fiind mereu amînată, sub o formă sau alta.

Mai mult. **Chiar frontul de lucru existent nu este utilizat integral de unele întreprinderi.** Aceasta se datorește organizării nejudicioase a operațiunilor de încărcare-descărcare, insuficientei preocupări pentru creșterea gradului de mecanizare a acestor procese auxiliare, grele și cu un volum mare de muncă, precum și neasigurării condițiilor pentru desfășurarea continuă a lucrului. Asemenea carențe au generat imobilizări de vagoane la Fabrica de ulei Slobozia (47 vagoane nedescărcate la 4 noiembrie a.c.), Fabrica de ulei „13 Decembrie"-București (47 vagoane), Uzina de superfosfați și acid sulfuric-Năvodari (57 vagoane) și altele.

La crearea acestei stări de lucruri negative își are și C.F.R.-ul partea sa de vină. **Acesta trimite, adesea, întreprinderilor furnizoare mai puține vagoane de marfă decît prevăd planurile operative de transport.** Astfel, U.R.E.M.O.A.S.-București, de pildă, a primit spre încărcare de la stația Giurgiurla, în prima semidecadă a lunii noiembrie a.c., cu 15 vagoane mai puțin decît planul operativ de transport, iar Întreprinderea de prefabricate din beton — Militari, tot din Capitală, cu 20 vagoane. Aceasta s-a datorat carențelor existente în procesul tehnologic de compunere și descompunere a trenurilor de marfă, de dirijare a vagoanelor spre diferite destinații.

Aici apare însă și un fenomen paradoxal. **Unele unități economice care solicită prin planul de transport un număr de vagoane goale, renunță apoi la o parte din ele.** La 2 noiembrie a.c., de exemplu, Uzina de superfosfați și acid sulfuric-Năvodari a anulat o comandă de 81 de vagoane, iar în ziua de 4 noiembrie, Balastiera — Zebil — 26 vagoane.

Nedescărcarea și neîncărcarea la timp a vagoanelor de către beneficiari, cît și nepunerea în termen la dispoziția acestora a vagoanelor de marfă necesare au făcut ca, **pe ansamblul Regionalei-București, să se înregistreze la 6 noiembrie a.c. un număr de 2639 vagoane nedescărcate și totodată o restanță la planul de încărcări de 1289 vagoane.**

Aspectele relevate, demonstrează că nu este vorba de o lipsă absolută de vagoane, ci de o folosire nechibzuită a parcului de material rulant existent.

În condițiile actuale, este necesar ca unitățile C.F.R. să acorde o mai mare atenție organizării în bune condițiuni a proceselor de compunere și descompunere a trenurilor de marfă în triaje, dirijării raționale a vagoanelor pe destinații, folosirii la maximum a capacității de încărcare a acestora, creșterii ponderii mărfurilor transportate cu trenuri marșrut și sporirii vitezei comerciale a acestora în condițiile unei depline siguranțe de circulație.

Concomitent, întreprinderile vor trebui să găsească mijloacele care să le permită mărirea capacității frontului de încărcare-descărcare pe măsura sporirii volumului producției, organizarea rațională a activității echipelor de la rampe, realizarea unor mecanisme și instalații care să ducă la creșterea substanțială a productivității muncii. Ar fi util, deci, ca tuturor acestor sugestii să li se dea „cale liberă"...

S. POPESCU

ȘANTIERE ● TERMENE ● UTILAJE

● În trimestrul IV urmează să intre în funcțiune, potrivit prevederilor planului de stat, Filatura de fire și fibre chimice și de bumbac de la Oltenița, cu o capacitate anuală de producție de 3810 t/an fire pieptănate din bumbac. Pentru unele utilaje tehnologice (29 carde și 10 laminoare) furnizate de Uzina „Unirea"—Cluj, termenele de livrare nu sînt corelate cu cele de montaj. Întîrzierile la începerea fabricației va duce la o importantă pierdere de producție de fire de bumbac.

● La Drăgășani trebuie să înceapă producția în trimestrul IV a.c. o nouă unitate de talpă și încălțăminte din cauciuc, cu o capacitate anuală de 2 000 mii perechi încălțăminte pe an. 3 rezervoare pentru plastifianți de 20 m.c. și 8 de 2 și 4 m.c. contractate cu Uzina de utilaj chimic — Ploiești au ca termen de livrare 31 decembrie a.c., deși montarea lor era necesară încă din octombrie. Totodată, o mașină de gumat, comandată la I.I.S. „Tehnometal"—București, nu are încă precizat termenul de livrare. O amînare a demarajului producției ar provoca o pierdere însemnată de încălțăminte din cauciuc.

● O întreprindere de industrializare a laptelui, cu o capacitate de producție de 500 hl lapte pe zi și 2 000 tone lapte praf pe an, urmează să intre în funcțiune la Craiova, în luna noiembrie. Uzina „Tehnofrig"—Cluj a rămas însă în restanță cu livrarea a două linii de îmbuteliat iaurt și două vane automate, deși acestea aveau termenul contractual la 30 septembrie. Decalarea cu numai o lună de zile a începerii producției la unitatea amintită va atrage după sine o pierdere de 15 000 hl lapte și de aproape 170 tone lapte praf.

PUNCTE DE VEDERE

CONTUL CURENT ŞI UTILIZAREA JUDICIOASĂ A FONDURILOR

În anul 1967 a început experimentarea, în 71 de întreprinderi industriale, a măsurilor de îmbunătăţire a planificării, finanţării, creditării şi conducerii întreprinderilor şi de stimulare a cointeresării materiale a unităţilor în îndeplinirea sarcinilor de plan. În cadrul acestor măsuri s-a prevăzut îmbunătăţirea tehnicii de creditare, prin introducerea creditării prin **cont curent.** Tehnica de creditare şi decontare bazată pe contul curent, aplicată experimental în ţara noastră, a căutat să înlăture o parte din dezavantajele pe care le prezintă actualul sistem generalizat de creditare, urmărind, totodată, simplificarea operaţiunilor atît la bancă, cît şi la întreprindere.

● La baza aprecierii situaţiei financiare: un sistem de indicatori

Creditarea prin contul curent este o modalitate de creditare care prezintă numeroase avantaje şi în primul rînd acela că permite întreprinderilor să apeleze la credite numai după ce şi-au consumat fondurile proprii. Acest avantaj iese în evidenţă cu atît mai mult, cu cît la ora actuală sînt multe întreprinderi care beneficiază de credite acordate de bancă avînd în acelaşi timp şi disponibil în cont. Dobînda pentru creditele primite prin cont curent se plăteşte, deci, numai pentru suma şi perioada cît sînt folosite efectiv. Creditarea prin cont curent reprezintă un mecanism simplu şi bine adaptat nu numai intereselor întreprinderii, dar şi celor generale ale economiei, deoarece banca acordă credite numai atunci cînd apar necesităţi suplimentare de fonduri, putînd alimenta un sector mai mare al economiei cu aceeaşi sumă de resurse. Astfel, se ajunge la situaţia ca masa bănească în circulaţie — sub formă de monedă de cont şi de numerar — să se reducă per total, ceea ce are efecte favorabile asupra situaţiei monetare generale existente la un moment dat. Acestea ar fi principalele avantaje, de ordin general, ale creditării prin cont curent. Noul sistem de creditare prezintă însă şi un neajuns.

Pînă în prezent, din analiza situaţiei creditelor se puteau sesiza locurile în care au avut loc acumulări de valori materiale mai mari decît cele stabilite prin planul întreprinderii; în condiţiile creditării prin cont curent, acest lucru nu se va putea spune decît per total, banca sesizînd existenţa unor deficienţe numai în măsura în care întreprinderea nu se va putea încadra în volumul total de fonduri puse la dispoziţie în mod planificat, solicitînd credite suplimentare.

Este evident că anumite fenomene negative, semnalate astăzi prin intermediul sistemului de creditare, vor interesa şi în viitor Banca Naţională. De asemenea, cu toate măsurile ce se vor lua pentru calcularea judicioasă a normativelor, vor mai fi cazuri cînd unor întreprinderi li se vor stabili fonduri mai largi şi chiar dacă nu vor apela la fonduri suplimentare, aceasta nu va fi o dovadă certă că în activitatea întreprinderilor nu există lipsuri.

După părerea noastră, în aceste condiţii, profilul controlului bancar va trebui să sufere schimbări substanţiale. Astfel, controlul bancar nu va mai începe de la date existente în bancă, prelungind analiza în întreprinderi, ci va porni de la situaţia din întreprinderi pentru a aduce concluzii spre bancă, care să ajute la analizarea situaţiei creditelor şi a altor indicatori bancari. Problema exercitării controlului bancar în condiţiile generalizării sistemului de creditare prin cont curent se cere încă studiată şi clarificată de organele în drept. În condiţiile îmbinării răspunderii comitetelor de direcţie pentru activitatea unităţilor economice cu cea a organelor bancare, **este necesar să fie stabilit un număr minim de indicatori care să permită aprecierea situaţiei financiare a fiecărei întreprinderi.** Aceşti indicatori ar servi, în acelaşi timp, şi drept criterii în funcţie de care să se facă creditarea diferenţiată a întreprinderilor. Utilizarea acestor indicatori ar permite controlului bancar să pornească de la ceva concret şi să acţioneze în sprijinul unei evoluţii corespunzătoare a fenomenelor economice în întreprinderile respective. În acest mod se pot evita situaţii nedorite, cum ar fi, de exemplu, ieşirea din sfera controlului bancar a întreprinderilor care, avînd normative largi sau resurse atrase, nu apelează la credite bancare, deşi au deficienţe în activitatea lor, sau ocuparea organelor bancare cu analiza unor aspecte mărunte şi neconcludente, pierzîndu-se din vedere esenţialul.

Fără să avem pretenţia că am epuizat această problemă, considerăm că aceşti indicatori ar putea fi: **producţia marfă vîndută şi încasată, beneficiul rata rentabilităţii, viteza de rotaţie a mijloacelor circulante, productivitatea muncii.** Aprecierea activităţii întreprinderii trebuie efectuată, după părerea noastră, ţinînd seama şi de situaţia **lichidităţii** acesteia.

Aprecierea întreprinderii în funcţie de **îndeplinirea planului producţiei marfă vîndute şi încasate** este necesară deoarece acest indicator exprimă recunoaşterea de către societate a utilităţii activităţii desfăşurate, reflectînd, în acelaşi timp, şi îndeplinirea condiţiilor de calitate şi ritmicitate a producţiei.

Beneficiul, indicator sintetic ce caracterizează aspectele cantitative şi calitative ale activităţii întreprinderii, exprimă eforturile şi rezultatele ce se obţin în a produce cu cheltuieli cît mai reduse. Pentru îndeplinirea prevederilor din plan privind beneficiul, întreprinderile sînt obligate să ia măsuri de asigurare a unui circuit normal al fondurilor în stadiile de aprovizionare, producţie şi desfacere, măsuri care au ca efect creşterea eficienţei întregii activităţi.

Productivitatea muncii, care sintetizează eficienţa muncii cheltuite în întreprinderi, trebuie să fie un indicator de apreciere a activităţii economice, în primul rînd datorită importanţei sale sociale. În al doilea rînd, pentru că numai în acest mod întreprinderile vor fi cointeresate ca, beneficiind de autonomie sporită în utilizarea fondului de salarii, (stabilit prin plan ca limită maximă), printr-o mai bună organizare a procesului de muncă, să reducă numărul scriptic de salariaţi.

În ceea ce priveşte **rata rentabilităţii,** considerăm că, în afară de formula de calcul folosită pînă acum ($R = \frac{B}{Pc} \times 100$), aprecierea activităţii întreprinderilor trebuie efectuată şi după rata rentabilităţii calculată în funcţie de totalitatea fondurilor de producţie şi de circulaţie aflate la dispoziţia acestora. ($R = \frac{B}{Ff+Mc} \times 100$, în care B = Beneficiu; Ff = Fonduri fixe; Mc = Mijloace circulante). Aceasta, deoarece, în condiţiile actuale, întreprinderile trebuie să fie preocupate, în afară de aspectele privind cantitatea, calitatea, posibilităţile de desfacere ale produselor şi cheltuielile curente legate de obţinerea acestora, şi de volumul total de fonduri cu care se obţine o anumită cantitate de produse. Avînd în vedere importanţa deosebită pe care o are reducerea fondurilor de producţie şi circulaţie ale întreprinderilor pentru dezvoltarea economiei naţionale, considerăm că acest indicator al activităţii întreprinderilor se impune să fie folosit în viitor.

După părerea noastră, creditele bancare pe termen scurt vor trebui acordate în raport direct cu modul în care sînt utilizate mijloacele circulante proprii, urmărindu-se îmbunătăţirea continuă a folosirii acestora. Aprecierea activităţii întreprinderilor de către organele bancare trebuie să se facă deci şi în funcţie de îndeplinirea indicatorului **vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante.**

În prezent, întreprinderile nu sînt puse în situaţia de a se încadra în situaţia lor reală de plată, ceea ce a dus, într-o oarecare măsură, la o slabă preocupare pentru asigurarea unui circuit normal al fondurilor, pentru eşalonarea plăţilor în limita disponibilului din cont şi a plafoanelor de credite aprobate. Efectuarea nelimitată a plăţilor pentru aprovizionări, prin trecerea automată a soldului debitor (la bancă) al contului la credite restante a dus la slăbirea răspunderii conducerii întreprinderilor pentru o aprovizionare judicioasă şi o desfacere ritmică a produselor. Acest sistem înseamnă în fond creditarea continuă a întreprinderilor pentru acoperirea deficienţelor. Întreprinderile putînd şi reţine în cont, cu 24 ore înainte, suma necesară plăţii salariilor, urmînd ca plăţile pentru aprovizionări să se efectueze pe seama creditelor restante, înseamnă de fapt creditarea întreprinderilor şi pentru plata salariilor, deşi acest lucru se face ocolit.

Această deficienţă nu este rezolvată nici de sistemul experimental de creditare. Mai mult, prin sistemul experimental se permite depăşirea plafonului global pe o perioadă de zece zile, ca şi cum o asemenea situaţie ar putea să existe fără să aibă la bază deficienţe în activitatea întreprinderilor. Considerăm că nu este just să fie considerată normală nesincronizarea temporară a încasărilor şi plăţilor nici la întreprinderile pe care organele bancare le apreciază că-şi desfăşoară activitatea în condiţii bune, fenomenul determinînd, practic, atragerea în circuit a unor fonduri suplimentare, pe perioade limitate.

Măsura ce se preconizează pentru viitor, ca întreprinderile să fie nevoite să se încadreze în plafonul global de creditare prin cont curent, va fi un stimulent pentru o asemenea gospodărire a fondurilor, care să asigure în permanenţă **lichiditatea.** Este necesar însă ca această măsură să fie însoţită de prevederi care să permită întreprinderilor care lucrează bine să aibă asigurate fondurile necesare pentru desfăşurarea continuă a procesului de producţie, chiar dacă întreprinderile beneficiare cu care au relaţii contractuale au o situaţie financiară dificilă. Este necesar să se înlăture posibilitatea trecerii dificultăţilor financiare ale cumpărătorilor asupra furnizorilor prin întîrzierea plăţii, deoarece altfel pot apărea consecinţe nedorite asupra cointeresării întreprinderilor şi colectivelor de muncă ale acestora în îndeplinirea sarcinilor de plan.

● Relaţia directă între dobîndă şi rentabilitate

O latură esenţială a relaţiilor de credit este şi perceperea dobînzii pentru creditele utilizate. Aspecte deosebit de interesante ridică modul cum trebuie folosită pîrghia dobînzii, ca formă specifică de distribuire a venitului net. În sistemul actual de creditare, dobînda nu exercită, în toate cazurile, o influenţă activă în stimularea folosirii economice a fondurilor, în întărirea răspunderii şi cointeresării materiale a întreprinderilor şi salariaţilor.

Nici sistemul experimental de creditare nu aduce modificări esenţiale în privinţa întăririi rolului activ al dobînzii în economie. Schimbările intervenite în economia naţională la ora actuală impun revizuirea dobînzilor. Această revizuire este determinată de ponderea redusă a dobînzii în totalul cheltuielilor de producţie, de insuficienta diferenţiere în funcţie de termenul de folosire a creditului, obiectul creditabil şi calitatea activităţii desfăşurate. În viitor, tendinţa trebuie să fie de creştere a mărimii absolute a dobînzii, atît ca urmare a extinderii creditării, cît şi ca urmare a creşterii ratei dobînzii la creditele acordate. Ponderea redusă a dobînzilor în cheltuielile de producţie, care permite ca majorările suportate de întreprinderi pentru împrumuturile restante să fie cu uşurinţă anihilate de reducerile de cheltuieli la alte componente ale preţului de cost, este una din cauzele importante care au determinat rolul insuficient de mobilizator al pîrghiei dobînzii în condiţiile actuale.

În afară de revizuirea nivelului dobînzilor, **suportarea dobînzii din beneficiu şi nu din preţul de cost poate fi o altă măsură care să contribuie la stimularea folosirii cît mai eficiente a fondurilor de producţie şi circulaţie.** La prima vedere s-ar părea că, indiferent dacă dobînda se include în cheltuielile de producţie sau se achită din rezultatele producţiei, efectul este acelaşi — o dobîndă mărită cu un anumit cuantum face să crească preţul de cost în mod corespunzător, iar un preţ de cost mai mare face ca beneficiul să fie mai mic cu aceeaşi mărime. Realitatea este însă alta. Dobînda, ca element al cheltuielilor de producţie, se pierde printre alte costuri ceea ce face ca adesea rezultatele financiare să apară favorabile, îndeplinite şi depăşite faţă de prevederile iniţiale, deşi dobînda a înregistrat creşteri importante.

În condiţiile în care rezultatele financiare, ca urmare a aplicării măsurilor de îmbunătăţire a conducerii şi planificării, vor avea un rol important în cointeresarea materială a întreprinderilor şi colectivelor lor de muncă, **suportarea dobînzii direct din rezultate, va face să apară mai evident necesitatea reducerii ei şi legătura dintre cuantumul dobînzii şi rentabilitatea activităţii desfăşurate.**

Includerea dobînzii în cheltuielile de producţie care nu şi-a avut justificarea teoretică (după punctul de vedere care consideră dobînda ca fiind o parte a produsului pentru societate), în condiţiile aplicării noilor măsuri nu-şi mai are nici justificarea practică, întărirea răspunderii şi cointeresării materiale cerînd eliminarea ei din preţul de cost şi **aşezarea ei alături de celelalte forme ale acumulărilor băneşti.**

Fără îndoială că, în condiţiile în care se plătesc dobînzi din neglijenţa, indiferenţa sau lipsa de pregătire a unor salariaţi, suportarea dobînzii chiar de către persoanele răspunzătoare este o măsură ce se impune. În legătură cu rezolvarea practică a acestei probleme considerăm că pe viitor nu ar fi lipsită de interes studierea posibilităţii de stabilire a unei părţi variabile în cadrul retribuţiei personalului tehnic şi administrativ din care să se suporte o parte din dobînzile la creditele restante, de a căror apariţie sînt vinovaţi salariaţii respectivi.

Asist. univ. Maria CONSTANTINESCU

OBIECTIVE NOI

● LA FABRICA DE STICLĂ DIN POIANA CODRULUI, judeţul Satu Mare, s-a terminat cu aproape o lună mai devreme construcţia unei secţii de gravură, care furnizează produse fine lucrate în rubin. În noua secţie, utilată cu maşini ultramoderne, se realizează un flux tehnologic continuu. Secţia de gravură concură la creşterea capacităţii de producţie a fabricii cu aproape 2,5%.

● ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERII METALURGICE „NICOVALA" din Sighişoara, unitate specializată în producţia de piese de schimb şi de utilaje pentru industria uşoară, a intrat în funcţiune o nouă hală industrială de mare capacitate. Aici se vor produce anual peste 400 tone piese de schimb, precum şi circa 100 tone utilaje destinate industriei uşoare. În ultimii cinci ani, unitatea şi-a dublat capacitatea de producţie.

● LA LUDUŞ a început să producă un nou obiectiv industrial. Este vorba de o modernă fabrică de lapte şi unt. Avînd în dotare utilaje de mare productivitate, fabrica va prelucra anual aproape 40 de milioane de litri de lapte, livrînd beneficiarilor 1 800 t lapte praf şi 2 000 t unt.

● Au început lucrările de extindere şi modernizare a EXPLOATĂRII MINIERE HARGHITA, una dintre cele mai mari unităţi de extindere şi înobilare a caolinului — materie primă pentru industria ceramică. Lucrările care se execută aici vor permite punerea în valoare a unui zăcămînt estimat la 250—300 000 tone caolin, unitatea putînd satisface peste 60 la sută cererea actuală a acestui material pentru industria naţională de porţelan şi faianţă.

LA ZALĂU a fost pusă în funcţiune o distilerie de ţuică, cea mai modernă instalaţie de acest fel din ţară. Împreună cu cele de la Nuşfalău, Crasna şi Cehul Silvaniei, noua distilerie va prelucra în acest sezon peste 1 500 de vagoane de prune. Alături de distilerie, este în curs construcţia unui centru de vinificaţie cu o capacitate de 100 vagoane. Hala principală a şi fost ridicată. Distileria şi centrul de vinificaţie constituie nucleul unui important complex alimentar industrial, menit să pună în valoare rodul livezilor şi viilor din judeţul Sălaj.

PLANIFICARE

BALANŢA LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI ŞI AGRICULTURA

ÎNTOCMIREA corectă a balanţei legăturilor dintre ramuri, atît la nivelul economiei naţionale cît şi pe anumite ramuri, este condiţionată de clasificarea ştiinţifică, unitară a ramurilor, produselor şi activităţilor din sfera respectivă de cercetare.

Lipsa unei clasificări unitare a ramurilor agriculturii nu numai că face imposibilă încadrarea acesteia în balanţa legăturilor dintre ramuri, dar provoacă confuzii şi are repercusiuni negative asupra muncii statistice şi de planificare. În condiţiile economiei socialiste, cînd are loc dezvoltarea vertiginoasă a forţelor de producţie din agricultură şi din toate ramurile, există toate condiţiile şi premisele pentru introducerea unui sistem unitar ştiinţific de clasificare a ramurilor agriculturii.

Clasificarea unitară a ramurilor agriculturii pentru balanţa legăturilor dintre ramuri trebuie să oglindească corect diviziunea socială a muncii din agricultură, să satisfacă necesităţile de informare la toate nivelele, să permită organizarea ştiinţifică a producţiei agricole, să se integreze în clasificarea economiei naţionale etc.

Avînd în vedere că unităţile agricole socialiste din ţara noastră nu au, în general, o producţie omogenă, realizînd de obicei întreaga gamă de produse agricole, adoptarea definirii uzuale a ramurilor agriculturii ca sumă a întreprinderilor cu producţie asemănătoare, nu satisface cerinţele reflectării juste a agriculturii în balanţa legăturilor dintre ramuri, întrucît această clasificare ar influenţa negativ calitatea coeficienţilor tehnologici şi posibilitatea de utilizare a balanţei.

Este necesară o detaliere a producţiei şi activităţilor agriculturii, cu precizarea conţinutului fiecărei ramuri, asigurîndu-se caracterul reprezentativ al acestora în producţia globală, importanţa lor în economia naţională, perspectivele de dezvoltare în viitor etc.

OBIECTUL CLASIFICĂRII

Obiectul clasificării îl vor constitui toate produsele agricole şi serviciile productive legate de cultura plantelor şi creşterea animalelor, efectuate în unităţi specializate, precum şi în unităţi anexe etc.

Ideal ar fi ca pentru fiecare produs agricol care constituie obiectul unui consum de mijloace de producţie să se creeze cîte o ramură, lucru ce nu poate fi realizat în practică datorită greutăţilor pe care le ridică strîngerea şi prelucrarea datelor, precum şi însăşi utilizarea balanţei legăturilor dintre ramuri. In acelaşi timp, diviziunea ramurii într-un număr prea restrîns de produse pierde din vedere teza omogenităţii produselor agricole cuprinse în ramură şi a structurii unice a intrărilor.

De aceea, a apărut necesitatea grupării în ramuri a unor produse agricole considerate omogene în funcţie de unele criterii de clasificare, care se au în vedere şi la clasificările din alte ramuri: destinaţia producţiei, materia primă consumată, tehnologia producţiei etc.

În acest fel, pornind de la principiul „ramurii pure" care stă la baza clasificării ramurilor pentru balanţa legăturilor dintre ramuri, s-a impus necesitatea reunirii în ramuri ale agriculturii a acelor exploatări agricole în care structura intrărilor şi cererilor este asemănătoare. Datorită specificului agriculturii, **prin ramură a agriculturii cuprinsă în balanţă se înţeleg atît produse, grupe de produse** cît şi **activităţi de producţie legate de cultura plantelor şi creşterea animalelor.**

Pornind de la această situaţie este necesar ca agricultura să fie evidenţiată în balanţă pe următoarele trei ramuri: a) producţia vegetală; b) producţia animală şi c) deservirea agriculturii, primele două urmînd să se defalce, în cadrul balanţei, pe sectoare sociale: 1) sectorul de stat, 2) cooperatist, 3) gospodăriile agricole ale populaţiei.

Prezentarea agriculturii în tabelul sintetic al balanţei legăturilor dintre ramuri, pe cele trei ramuri, defalcate pe sectoare social-economice, va facilita determinarea cheltuielilor materiale şi a producţiei nete pe categorii de gospodării agricole — indicatori ce diferă de la o categorie la alta — şi implicit obţinerea unor informaţii suplimentare, utile organelor de conducere a agriculturii în practica de analiză şi planificare.

Totodată balanţa va reflecta distinct o serie de legături ale agriculturii cu diferite ramuri ale producţiei materiale şi ale sferei neproductive, întrucît ramurile consumatoare de produse agricole şi **ramurile furnizoare de materii prime şi materiale vor fi prezentate mult mai detaliat.**

O RAMURĂ NOUĂ — DESERVIREA AGRICULTURII

Introducerea „deservirii agriculturii" ca ramură a balanţei legăturilor dintre ramuri este necesară deoarece prin intermediul acesteia se poate face legătura ramurilor agriculturii — în ceea ce priveşte cheltuielile materiale — cu ramurile industriei, transporturilor etc. (consumul de carburanţi etc. al I.M.A. nu va apărea direct în producţia vegetală sau animală ca în calculele actuale de produs global şi produs net din agricultură, ci prin intermediul acestei noi ramuri). În acest fel activitatea de „deservire a agriculturii" va figura ca o componentă a producţiei globale agricole, alături de producţia vegetală şi producţia animală, lucru ce va determina schimbarea ponderii agriculturii în produsul social total.

Se va schimba şi modul de repartiţie primară a venitului net al agriculturii, în sensul că veniturile primare ale lucrătorilor din ramura „deservirea agriculturii" nu vor figura în repartiţia primară a produsului net din unităţile deservite de I.M.A. etc., ca în prezent, ci vor proveni din unităţile de deservire a agriculturii.

În ramura „deservirii agriculturii" se vor cuprinde noi lucrări şi servicii specifice producţiei agricole — lucrări de mecanizare şi irigare a agriculturii, de protecţie a plantelor şi animalelor, combaterea dăunătorilor, de combatere a eroziunilor, pregătirea furajelor etc. — nu şi serviciile cu caracter industrial sau de altă natură. Ponderea cea mai mare din această ramură o va deţine activitatea I.M.A. şi activitatea de mecanizare a lucrărilor agricole de stat. Expresia valorică a deservirii agriculturii se poate face fie ca sumă a valorii cheltuielilor de producţie şi a beneficiului, fie ca sumă a veniturilor realizate din această activitate. În ceea ce priveşte sectorul mecanic din I.A.S., se vor cuprinde în activitatea de deservire a agriculturii numai lucrările efectuate de acesta pentru fermele din cadrul întreprinderii cu acele maşini nerepartizate fermelor, precum şi lucrările efectuate pentru terţi contra cost, neluîndu-se deci în calcul activitatea legată de efectuarea lucrărilor agricole cu tractoarele şi maşinile repartizate fermelor din cadrul gospodăriei. Se va cuprinde în activitatea de deservire şi contravaloarea serviciilor făcute de către ferme altor ferme chiar din cadrul aceleiaşi I.A.S.

Pentru celelalte întreprinderi de deservire a agriculturii, cum sînt întreprinderile de îmbunătăţiri funciare, laboratoare de analiză şi centre de combatere a dăunătorilor, dispensare şi laboratoare veterinare, staţii de montă şi însămînţări artificiale etc. se va considera ca produs global, fie suma încasărilor pentru serviciile efectuate, fie suma cheltuielilor efectuate în perioada respectivă.

Producţia globală a ramurii „deservirea agriculturii" va constitui în întregime cheltuială materială pentru ramura producţiei vegetale şi pentru ramura producţiei animale.

SUPLINIREA UNOR INCONVENIENTE

Una din deficienţele importante ale balanţelor elaborate pînă în prezent de diferite ţări, subliniată în literatura de specialitate, constă tocmai în faptul că agricultura a fost divizată numai în două-trei ramuri. Acest lucru nu a permis, în ţările respective, o analiză aprofundată a relaţiilor din interiorul agriculturii, întocmirea unor studii privind eficienţa producerii anumitor produse agricole etc.

Pentru necesităţile de analiză şi de planificare a agriculturii, apreciem că este necesar, ca, pe lîngă obţinerea datelor pentru reflectarea agriculturii în tabelul sintetic, să se organizeze obţinerea în mod selectiv a unor date suplimentare pentru asigurarea elaborării mai multor variante de balanţe parţiale — de bloc — pentru agricultură:

— balanţe în expresie valorică pentru 20—25 produse şi grupe de produse agricole principale;

— balanţe în expresie naturală pentru circa 30 produse şi grupe de produse agricole principale.

Se vor putea elabora balanţe parţiale ale legăturilor dintre ramurile agriculturii în care vor figura şi principalele ramuri ale industriei, transporturilor şi circulaţiei mărfurilor, elaborîndu-se în acest fel balanţe cu circa 50 ramuri.

În concepţia noastră, înţelegem că pentru elaborarea balanţei legăturilor dintre ramuri în care agricultura să figureze cu trei ramuri, toate unităţile agricole (I.A.S., I.M.A. şi C.A.P.) să raporteze date pe formulare speciale, iar pentru obţinerea informaţiilor necesare elaborării balanţei parţiale a agriculturii pe 25—30 ramuri să se culeagă date în mod selectiv, pe bază de eşantioane formate pentru fiecare produs agricol evidenţiat în funcţie de frecvenţa şi importanţa produsului respectiv. Ne gîndim că o unitate agricolă care nu figurează în eşantion va raporta date amănunţite pentru 2—3 produse vegetale sau animale, iar mărimea eşantionului să nu depăşească 500—600 C.A.P. şi 60—70 I.A.S.

Ca unităţi de observare (înregistrare) şi ca unităţi de evidenţă din agricultură vor figura deci atît **produse agricole** cît şi **unităţi agricole** în cazul întreprinderilor de deservire a agriculturii.

În acest fel credem că există toate premisele pentru o exprimare fidelă a particularităţilor agriculturii în balanţa legăturilor între ramuri şi a locului său în economia noastră naţională.

C. CIOBANU
şef de secţie D.C.S.

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

MAŞINEXPORT. — A livrat: în R. S. Cehoslovacă importante cantităţi de transformatoare de puteri cuprinse între 100 şi 1 000 KVA; în Pakistan 70 posturi de transformare de 100 KVA, la tensiuni de 11 şi 30 KV; în R. P. Chineză, R. F. a Germaniei, maşini de alezat şi frezat de tip AF-85.

AUTO-TRACTOR. — Recent a exportat autoturisme de teren M-461, în următoarele ţări: 254 bucăţi în R. S. Cehoslovacă; 126 bucăţi în R. D. Germană; 77 în Egipt; 40 în Columbia; 26 în R. P. Polonă; 4 în R. P. Mongolă; cîte 2 bucăţi în Republica Cuba, Libia şi Suedia; 370 autofurgonete tip TV 41-F în R. D. Germană. De asemenea a încheiat noi contracte: de reprezentanţă — cu firma belgiană „Bossimpex" pentru autoturisme M-461 şi autoutilitare TV; cu firma „Misr Car Trading" din Egipt pentru livrarea în anul 1970 a 300 autoturisme de teren M-461 şi 400 autoutilitare TV. Tractorul universal de 40 CP tip U-400 a fost expediat firmei reprezentante „Hela" din R. F. a Germaniei pentru efectuarea de probe în vederea omologării pe piaţa R. F. a Germaniei şi Austriei.

CHIMIMPORT. — Cu întreprinderi din R. D. Germană au fost încheiate noi contracte care prevăd exportul de: clor lichid, azotat de amoniu, insulină, pantotenat de calciu şi anvelope. Tot cu întreprinderi din R. D. Germană, s-au încheiat noi contracte pe baza cărora se vor importa schimbători de ioni, auxiliari textili, hidroxid de potasiu, chimicale foto şi anvelope.

ROMÂNOEXPORT. — Pe baza unor contracte recent încheiate, va livra: firmei canadiene „Derano Trading", cămăşi „Vucovo" în valoare de 676 mii lei valută; firmei canadiene „Frontenac Fabrics Inc.", ţesături decorative pentru draperii şi mobilier, în valoare de cca 454 mii lei valută; firmei libaneze „Afro Asia Co.", mantale de ploaie în valoare de 233 mii lei valută.

TEHNOIMPORT. — Va importa: diverse maşini de cules şi perforat cu accesorii de la firma „The Monotype Corporation Ltd.", Anglia; 8 200 bucăţi presetupe de la firma „Danfoss", Danemarca; 314 000 m peliculă cinema Kodak 35 mm, de la firma „Kodak Pathé", Franţa; 215 milioane bucăţi ace pentru maşini de pieptănat de la firma „Hardings Ltd.", Anglia.

METALIMPORT. — Pe baza contractelor încheiate, va importa: de la firma japoneză „Nichibu" 10 000 t tablă subţire; de la „Gerald Metals", S.U.A., 200 t cupru electrolitic şi 100 butelii mercur; de la firma belgiană „Klöckner" 540 t sîrmă zincată; de la firma elveţiană „Robert Zapp" 780 t oţel lat, 400 t bandă laminată la cald; 58,8 t oţel rapid de la firma „Steirische Gusstahlwerke"; 10,5 t oţel inoxidabil de la „Schöller-Bleckmann"; 240 t sîrmă de oţel arc de la firma „Felten & Guilleaume" — toate din Austria.

★

— Prin agenţia I.S.T.E.I. Romtrans din Galaţi au intrat în ţară în perioada 11—17 X. următoarele mărfuri importate din U.R.S.S.: 74 540 t minereu, 9 500 t metale şi 7 011 t cocs; prin agenţia Socola: 19 080 t metale diferite, 315 t cocs, 6 200 t cărbune, 2 640 t apatită şi 1 620 t sare potasică; prin agenţia Dorneşti: 8 114 t cocs şi 9 575 t apatită. În aceeaşi perioadă, au fost livrate în U.R.S.S. — prin agenţiile I.S.T.E.I. Romtrans din Galaţi şi Iaşi — următoarele mărfuri: 5 200 t metale diferite, 2 028 t maşini şi utilaje, 2 835 t produse lemnoase, 560 t produse chimice, 660 t produse ale industriei uşoare, 4 300 t produse ale industriei alimentare, 80 t produse petrolifere, 146 t minerale, 32 t mobilă diversă, 274 t materiale de construcţie, 100 t alte produse.

PREȚURI

PREȚURILE CU RIDICATA ȘI RENTABILITATEA

ESTE UNANIM RECUNOSCUT că în asigurarea rentabilității întreprinderii apar o serie de dificultăți ce izvorăsc, după cum s-a arătat într-un articol anterior, și din folosirea prețului de cost mediu pe ramuri ca bază de formare a prețurilor. În cele ce urmează vom aborda probleme similare legate însă de modalitatea de dimensionare a rentabilității cuprinsă în prețurile unice pe ramură și de menținerea lor neschimbată o perioadă îndelungată de timp. Menționăm că nu avem în vedere rentabilitatea globală, la nivelul economiei naționale, ci numai rentabilitatea inclusă în prețurile cu ridicata ale întreprinderii, adică numai beneficiul.

● *Nu nivel minim, ci optim*

În prezent rentabilitatea cuprinsă în prețurile cu ridicata este diferențiată pe ramuri și subramuri și în special pe produse, grupe de produse sau chiar pe sortimente ale aceluiași produs după cum se poate vedea și în tabelul prezentat.

Această diversificare a rentabilității pe produse creează numeroase dificultăți în asigurarea îndeplinirii sarcinilor de producție la toate produsele și sortimentele necesare economiei naționale, fapt ce se accentuează în condițiile intensificării cointeresării materiale a întreprinderilor și a creșterii rolului beneficiului în aprecierea activității lor economice. În cadrul acțiunii de perfecționare a prețurilor cu ridicata apare de aceea ca deosebit de importantă **stabilirea unui nivel de rentabilitate fundamentat pe criterii economice**, mai mult sau mai puțin uniforme pe ramuri și îndeosebi pe subramuri și grupe de produse.

Sub influența unor concepții cu largă circulație în trecut, dar care s-au dovedit inconsistente și în contradicție cu imperativul creșterii eficienței economice, majoritatea prețurilor actuale cu ridicata ale întreprinderii — în special la mijloacele de producție — au fost stabilite inițial luîndu-se în considerare o cotă restrînsă de beneficiu, de obicei cîteva procente (așa-zisul „beneficiu minim"). Pe aceleași considerente prețurile multor produse sau chiar ale unor subramuri întregi au fost stabilite sub nivelul costurilor reale de producție. În unele cazuri, se mai mențin disproporții substanțiale între rentabilitatea diferitelor stadii de prelucrare ale aceluiași produs, unele fiind în pierdere, altele avînd o rentabilitate exagerată ; în altele — este drept, puține la număr — unul și același produs aduce economiei naționale acumulări sub forma impozitului pe circulație, în timp ce întreprinderile care îl fabrică înregistrează pierderi. Evident că situația în care la nivelul ramurii toate întreprinderile care fabrică un anumit produs înregistrează pierderi constituie o anomalie gravă ce va fi înlăturată prin măsuri de perfecționare a prețurilor cu ridicata.

Dar chiar și în stituația normală, cînd la nivelul ramurii produsele sînt rentabile, criteriul **„nivelului minim"** folosit în trecut la dimensionarea rentabilității pune majoritatea întreprinderilor în pericolul de a deveni nerentabile în cazul unei oscilații destul de mici a costurilor de producție. De aceea, concomitent cu o oarecare redistribuire a rentabilității pe ramuri și subramuri, la viitoarea reașezare a prețurilor cu ridicata se impune și revizuirea nivelului rentabilității pe ramuri și produse, pe baza unor principii cît mai unitare, atît pentru bunurile de consum cît și pentru mijloacele de producție. Aceasta constituie o problemă complexă, a cărei rezolvare comportă studii aprofundate.

Măsurile preconizate privind perfecționarea conducerii și planificării economiei impun trecerea de la **rentabilitatea minimă** la **rentabilitatea optimă** necesară dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor și subramurilor industriei, ceea ce va da posibilitatea să se reducă considerabil numărul întreprinderilor care lucrează în prezent cu pierderi, creînd în același timp o marjă de siguranță și pentru întreprinderile cu rentabilitate scăzută. Nivelul actual al cheltuielilor de producție face posibilă această trecere pentru marea majoritate a produselor. Chiar și la mijloacele de producție, ca urmare a reducerii prețului de cost — în multe ramuri și grupe de produse beneficiul efectiv realizat în ultimii ani se apropie, și în unele cazuri chiar depășește, nivelul corespunzător al beneficiului cuprins în prețurile bunurilor de consum. Desigur, în unele cazuri dimensionarea optimă a ratei rentabilității pe produse poate fi limitată de necesitățile corelării prețurilor la produsele din serii omogene sau cu prețurile produselor care se pot înlocui reciproc. Folosirea adecvată a pîrghiilor financiare, respectiv a diferitelor modalități de prelevare a rentabilității excesive, ar înlesni și în multe din aceste cazuri aplicarea criteriului rentabilității optime.

● *Fonduri de producție sau costuri ?*

Dată fiind necesitatea stimulării într-o mai mare măsură a utilizării raționale a fondurilor de producție și îndeosebi a asigurării autofinanțării pentru fiecare întreprindere, apare rațional ca la stabilirea rentabilității să se ia în considerare și fondurile cu care sînt înzestrate întreprinderile. Problema bazei de determinare a rentabilității, respectiv a tipului de preț, comportă o analiză specială. Ne vom limita însă la a sublinia că adoptarea tipului de preț bazat pe fondurile de producție nu înseamnă însă că la stabilirea ratei rentabilității s-ar putea face abstracție de costurile de producție. Și aceasta nu numai din cauză că este dificilă stabilirea necesarului specific de fonduri pe fiecare produs, astfel că este necesar să se recurgă — sub o formă sau alta — tot la prețul de cost ca cheie de repartiție a beneficiului. Esențialul constă în faptul că prețurile în care rentabilitatea este stabilită în funcție de fonduri trebuie să acopere costurile de producție la nivel de ramură, asigurînd în același timp și beneficiul optim. Or, raportul între fonduri și prețul de cost este diferit de la ramură la ramură și chiar de la o întreprindere la alta din cadrul aceleiași ramuri. Potrivit unor calcule experimentale, beneficiul rezultat din aplicarea unei rate unice de rentabilitate de 15% proporțional cu valoarea fondurilor, recalculat față de prețul de cost ar duce la o rentabilitate de peste 93% în ramura extracției țițeiului și la peste 45% în industria îngrășămintelor chimice. Pentru ramurile cu un necesar specific de fonduri mai scăzut, rentabilitatea față de costuri ar fi însă insuficientă pentru desfășurarea normală a activității întreprinderilor în condițiile actuale. Rata respectivă ar constitui numai 5,2% în industria tricotajelor și confecțiilor și respectiv 2,3% în industria cărnii.

Cum pentru buna funcționare a producției, la nivelul întreprinderii primează rentabilitatea față de costuri, este necesar ca în eventualitatea adoptării fondurilor drept unic criteriu de dimensionare a rentabilității, să se recurgă la **diferențierea ratei respective pe ramuri și subramuri.** O altă soluție ar fi luarea concomitentă în considerare a celor două criterii — fonduri de producție și preț de cost.

● *O supapă de siguranță... produsele noi*

O altă serie de dificultăți privind rentabilitatea întreprinderilor este generată de modul actual de fundamentare a calculelor de prețuri la produsele noi. Potrivit metodologiei în vigoare, la stabilirea prețurilor pentru produsele noi prețul de cost se determină, de regulă, pe bază de antecalcul, iar cota de rentabilitate se preia din calculul produsului etalon cu care se face corelarea noului preț. Or, pe bază de antecalcul și în condițiile evoluției rapide a progresului tehnic este greu să se determine exact costurile efective de producție și să se prevadă evoluția lor pe întreaga perioadă de aplicare a prețurilor.

În aceste condiții, întreprinderile caută să-și asigure anumite rezerve, umflînd uneori conștient costurile. Dar și fără aceasta, evoluția ulterioară a cheltuielilor de producție face ca, în general, rentabilitatea să crească an de an, față de nivelul prevăzut inițial. Ca urmare, prețurile își pierd caracterul stimulator pe măsura învechirii lor.

În alte cazuri, la lansarea produsului nou se stabilește un preț „mobilizator", cu o rentabilitate foarte scăzută. Ulterior, cînd rezervele de reducere a prețului de cost se dovedesc supraapreciate, produsul respectiv devine „nerentabil", cu toate consecințele care decurg pentru întreprindere. Din această categorie fac parte multe produse astăzi nerentabile, ale căror prețuri au fost stabilite la reașezarea din 1963 sau în anii imediat următori. Și cum în prezent prețurile cu ridicata sînt revizuite numai la perioade relativ mari, de 6—7 ani, sub forma unor reașezări generale, întreprinderile sînt tentate să abandoneze produsele nerentabile, lansînd însă același produs într-o variantă ușor schimbată, categorisită ca „produs nou" și, prin urmare, cu alt preț. În același sens acționează uneori și stabilirea insuficient de fundamentată a sarcinii de reducere a prețului de cost. De fapt, se poate spune fără exagerare că pentru întreprindere, singura posibilitate de a modifica prețurile — avem în vedere cazurile economic justificate — în condițiile sistemului actual de prețuri, devine înlocuirea produselor și obținerea pe această cale a unor noi prețuri

Practica din țara noastră și din alte țări socialiste arată că în majoritatea ramurilor industriei prelucrătoare costurile de producție ating nivelul mai mult sau mai puțin „normal" numai în anul al doilea și uneori chiar în al treilea al producției de serie. În această situație, pentru cazurile cînd nu se poate aprecia cu destulă certitudine nivelul costurilor la producția de serie normală (în cazul produselor cu adevărat noi), ar părea mai indicat să se stabilească inițial **prețuri temporare,** care ulterior ar putea fi revizuite în cazul evoluției negative a cheltuielilor, pe baza prețului de cost din anul al doilea al producției de serie normală. Pentru produsele la care, pe măsura timpului, rentabilitatea depășește nivelul optim, prisosul de beneficiu poate fi mobilizat la buget, prețurile cu ridicata rămînînd neschimbate.

Pe de altă parte, pentru a asigura o rentabilitate mai uniformă la produsele noi, ar fi mai indicat să se includă în prețul acestora o cotă de beneficiu unică pe ramură, și nu cota existentă la produsul etalon cum se procedează în prezent. În cazul cînd necesitățile corelării prețurilor impun un alt nivel de preț decît cel rezultat din însumarea costurilor, beneficiului și impozitului, se poate manevra cu acesta din urmă, menținînd cota de rentabilitate a ramurii.

O soluție mai radicală pentru menținerea rentabilității la un nivel optim este **revizuirea periodică, pe bază de plan, a prețurilor cu ridicata și respectiv a rentabilității produselor, atunci cînd în condițiile de producție și circulație ale diverselor produse au intervenit modificări mai importante care cer punerea în concordanță a prețurilor cu ridicata cu noul nivel al cheltuielilor sociale de producție.** Criteriul principal pentru aprecierea momentului cînd este necesară modificarea prețurilor trebuie să fie nivelul efectiv al rentabilității produselor. Față de nivelul optim de rentabilitate stabilit pe ansamblul industriei sau pe ramuri se pot prevedea anumite limite — minimă și maximă — în cadrul cărora oscilația rentabilității este considerată normală. Cînd însă rentabilitatea pe ansamblul întreprinderilor care fabrică un anumit produs scade sub limita minimă sau depășește limita maximă, se pune problema modificării prețurilor respective.

Încadrarea acestor modificări într-un plan de prețuri necesită elaborarea unor prognoze asupra evoluției principalelor elemente ale prețurilor și în primul rînd asupra cheltuielilor de producție. Astfel de prognoze sînt indispensabile, ținînd seama de faptul că, pentru a putea fi incluse în planurile anuale curente, noile prețuri trebuie calculate cu cel puțin un an înainte de punerea lor în practică.

Un asemenea sistem dinamic de prețuri cu ridicata ar rezolva multe din neajunsurile pe care le au prețurile actuale sub aspectul rentabilității. În același timp însă, pentru ca revizuirea periodică a prețurilor cu ridicata să asigure reducerea continuă a nivelului acestora și creșterea eficienței economice în toate ramurile, este necesar ca în întreprinderi să se intensifice eforturile pentru reducerea în continuare a cheltuielilor și pentru ridicarea nivelului calitativ și îmbunătățirea performanțelor tehnice ale produselor. Evident, în aceste condiții, ar spori mult și rolul și sarcinile organelor de stat însărcinate cu stabilirea prețurilor, care — mai mult decît în condițiile actuale — vor trebui să combată cu fermitate tendința unor ministere și întreprinderi de a spori rentabilitatea produselor și a realiza venituri nejustificate pe seama supraevaluării costurilor.

dr. C. TUDORAN

Dispersarea beneficiului pe ramuri și subramuri ale industriei
(media = 100 ; date plan 1969)

	Nivelul minim	Nivelul maxim	Decalajul între nivelul maxim și nivelul minim
Total ramuri ale industriei republicane de stat	15	188	1279
din care :			
— Industria metalurgică	79	169	213
— Industria construcțiilor de mașini	50	182	367
— Industria ușoară	44	323	743
— Industria alimentară	60	200	330

TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● „Dentior—3" **este un nou aparat complex fabricat de Întreprinderea „Industria Optică Română" din Capitală pentru efectuarea tratamentelor stomatologice. Aparatul este echipat cu numeroase dispozitive care permit utilizarea lui de la cele mai simple pînă la cele mai complicate intervenții dentare. Aparatului îi pot fi adaptate, după necesitate, o turbină dentară și un compresor.**

● Specialiștii Combinatului siderurgic-Hunedoara și ai Institutului de fizică atomică din București **au pus la punct o tehnologie eficientă de determinare a umidității cocsului metalurgic, prin metoda încetinirii neutronilor. Determinările se fac în mai puțin de două minute. Ca urmare se pot aduce în permanență corecțiile necesare de umiditate la cocsul folosit în încărcătura furnalelor, obținîndu-se astfel însemnate economii de cărbune. Se preconizează ca, în anul viitor, să fie montată o instalație specială, prevăzută cu aparatură de înregistrare pe bandă a rezultatelor, iar corecțiile de umiditate să fie comandate automat.**

● La Brașov **se execută primul bloc experimental din elemente spațiale, realizate după un proiect original al unui colectiv de specialiști de la întreprinderea locală de construcții și montaj. Elementele spațiale din beton-armat se realizează din pereți subțiri, turnați continuu cu ajutorul unui agregat. Prin montarea acestora se obțin simultan 4 pereți. Folosirea elementelor spațiale dă posibilitatea constructorilor să ridice un bloc în numai 45 de zile. Față de sistemul bazat pe panouri mari prefabricate, perioada de construcție a unui bloc cu 20 de apartamente se scurtează de trei ori.**

● Un colectiv de specialiști de la Întreprinderea de materiale izolante și de finisaj din Turda, cu sprijinul cercetătorilor de la Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor din București, **a realizat covoare din policlorură de vinil fonoizolatoare. Acestea pot fi aplicate direct pe beton, înlocuind cu succes atît dala izolatoare obișnuită, cît și parchetul. Avînd calități comparabile cu ale celor mai bune materiale fonoizolatoare produse în străinătate, precum și un preț de cost redus, noul produs va căpăta o largă extindere în construcțiile social-culturale și de locuințe.**

TRIBUNA SPECIALISTULUI

FINANȚARE — PLAFOANE PENTRU PLATA DREPTURILOR BĂNEȘTI CUVENITE SALARIAȚILOR

ESTE CUNOSCUT că în prezent întreprinderile ridică de la unitățile bancare, unde își au contul deschis, sumele în numerar necesare plății salariilor și altele asimilate la chenzina I și a II-a pentru fiecare lună, precum și alte ridicări în cursul lunii, de 2—3 ori săptăminal. Conform regulamentului operațiunilor de casă, întreprinderile nu pot păstra sumele de mai sus decit un număr de 3—6 zile, la ele adăugindu-se un plafon minim pentru cheltuielile gospodărești. Această reglementare corespunde în general și poate fi aplicată și respectată de unitățile al căror proces de producție are loc într-o incintă unică și au sediul în aceeași localitate cu unitatea bancară.

Întreprinderile de construcții-montaj, care își desfășoară activitatea prin multiple formații de lucru, au o situație specială, ceea ce necesită aplicarea unor măsuri diferențiate, în ce privește plafonul de casă, plata salariilor etc. Astfel, în condițiile actuale, de exemplu, salariatul prezintă nota de lichidare cu vizele de la șantier (șantierul încheie balanță, dar nu are cont la bancă), ia și vizele de la întreprindere și apoi le prezintă serviciului financiar, care nu-i poate achita drepturile în ziua prezentării notei, ci numai peste 1—2 zile. Similar se întîmplă și cu acordarea indemnizației de concediu de odihnă.

Experiența dovedește că acest sistem prezintă dificultăți atît pentru cei ce întocmesc formalitățile de plată cît și pentru salariați, care nu-și primesc drepturile într-un timp cît mai scurt de la prezentarea formelor de plată perfectate. De aceea apreciem că este necesar să se acorde unele plafoane mai ridicate întreprinderilor, din care să se poată face imediat plățile pentru lichidări, concedii de odihnă etc, în valori de 6 000—10 000 lei, în raport cu gradul și nevoile unității. Prin această măsură, de aplicabilitate imediată, s-ar realiza economii de timp, salariații fiind scutiți de deplasări inutile de la întreprindere sau șantier, s-ar reduce operațiunile de ridicare de numerar de la bănci (în general sume mici și frecvente), înregistrările în evidența bancă-întreprindere, în sectorul construcții și mijloace de transport, cheltuieli de deplasare între localități, remiterea prin bănci etc, precum și satisfacerea nevoilor salariaților.

Aceste operațiuni ar urma să fie consemnate în F.P.S. (fișa de plata salariilor) la întreprindere în raport de destinație și, din totalul ridicat, să se facă lunar punerea de acord bancă-întreprindere, iar la controlul bancar ulterior să fie urmărite și aceste înregistrări (pentru asemenea plafoane în „casa" întreprinderilor este asigurată securitatea).

Menționăm că această măsură poate fi aplicată nu numai în sectorul construcții-montaj, ci și în sectorul forestier, geologie etc, indiferent că subunitățile dispersate teritorial au organizare cu balanță de verificare contabilă cu sau fără cont (subcont) la bancă.

Scoaterea din circuitul economic a numerarului pentru aceste plafoane nu poate avea o influență negativă, întrucît plățile necesare și urgente se vor face în mod permanent, sumele plătite reintrînd în circuit, iar cele păstrate de la o zi la alta încadrîndu-se în disponibilul la bănci pentru ridicarea în vederea plății drepturilor bănești.

Pentru a nu fi puse aceste plafoane în balanța sumelor scoase din totalul numerarului în circuit, în urma analizei și constatărilor noastre, este posibil să se facă următoarea rectificare: să fie redus termenul de decontare al chenzinei I cu una zi (de la 3 la 2 zile pentru plățile locale, lucru posibil la majoritatea unităților industriale, bugetare etc, care-și desfășoară activitatea în aceeași localitate cu banca), iar pentru plățile în alte localități de la 6 la 5 zile (reglementat pentru sectorul construcții-montaj etc).

Acordarea acestei facilități întreprinderilor este justificată prin organizarea actuală, un control riguros fiind suficient pentru asigurarea integrității avutului obștesc și plata în termen a unor drepturi salariaților.

Gheorghe P. LAZANU
Cluj

RECENZIE

RADIOGRAFIA MICRO — CONDUCERII

PROIECTAREA și folosirea judicioasă a principalului instrument prin intermediul căruia se realizează conducerea unităților economice — structura organizatorică — se bucură, în ultimul timp, de tot mai multă atenție din partea specialiștilor noștri.

Prin lucrarea, recent apărută în Editura Științifică — **„Organizarea structurală a întreprinderilor"** — Mihail Dumitrescu, își alătură contribuția originală la ansamblul preocupărilor de clarificare a problemelor de organizare a producției și a muncii, analizează cu competență și ținută particularitățile activității de conducere a întreprinderilor din țara noastră.

Abordînd diferite aspecte din punct de vedere teoretic și dînd numeroase exemple din întreprinderile noastre și străine, autorul își desfășoară analiza îndeosebi pe trei coordonate: funcțiunile întreprinderii industriale, organizarea structurală și conducerea acesteia.

Interesantă ni se pare concepera de către autor a întreprinderii ca un sistem cibernetic deschis și integrarea conducerii acesteia într-un model economic de referință. Această manieră de tratare a activității de proiectare a organizării unei întreprinderi se dovedește cu totul inspirată în contextul aplicării pe scară largă a metodelor matematice în domeniul conducerii moderne a întreprinderilor.

Trecerea de la elementele de influență exterioară ale întreprinderii, la cele interioare, analiza obiectivelor de bază, care caracterizează domeniul funcțiunilor, este bine concepută și cadrată, dar mai puțin echilibrată ca tratare a principalelor activități care compun fiecare funcțiune. Astfel, tratarea cu precădere a funcțiunilor de cercetare-dezvoltare și producție a lăsat parțial vitregită prezentarea celorlalte, lipsă remediată de autor însă cu prisosință cu ocazia analizei organizării compartimentelor de muncă care preiau activitățile din cadrul fiecărei funcțiuni.

Partea a doua a cărții — organizarea structurală — reprezintă elementul de rezistență și totodată prilejul cel mai adecvat ca autorul să-și pună în valoare cunoștințele și materialul documentar de care a dispus. Astfel, se începe cu interesanta prezentare a evoluției istorice a concepțiilor de organizare, se prezintă conceptul de conducere previzională și se enunță cu claritate și originalitate principiile de bază ale alcătuirii structurii organizatorice, autorul punînd accent pe aspectele economice, pe care le comportă folosirea oamenilor în cadrul structurii organizatorice; în final se trece la analiza elementelor componente ale structurii organizatorice și la principalele tipuri folosite. Cu acest prilej, se diferențiază clar legăturile structurale existente pe diferitele niveluri ierarhice ale întreprinderii, punîndu-se accent pe factorii care influențează piramida ierarhică — mărimea întreprinderii, gradul de delegare a autorității și gradul de autonomie. Prezentarea avantajelor și dezavantajelor diferitelor tipuri de structuri, precum și actualizarea acestora în situația organizării întreprinderilor din țara noastră, oferă largi posibilități de analiză prin intermediul comparației.

Dintre numeroasele elemente originale, cel mai interesant și bine pus la punct se dovedește a fi evaluarea structurii organizatorice. Concepută ca o analiză cantitativă a nivelului ierarhic și a personalului cu care este încadrată structura organizatorică, ponderea ierarhică este prezentată ca un element de calcul deosebit de prețios în tehnica proiectării structurii organizatorice. Determinarea numărului mediu de executanți care pot fi conduși în mod corespunzător de un șef, pe etape principale de calcul și exemplele prezentate asupra rezultatelor obținute, reprezintă o contribuție concretă și un instrument prețios la îndemîna specialiștilor care își propun să elaboreze studii de echilibrare a încadrării diferitelor funcții de conducere.

Cu toate că nu aparțin propriu-zis de tema generală, presupunînd o tratare aparte și o dezvoltare corespunzătoare, autorul și-a îndreptat atenția, fără reținere, și asupra a două elemente de influență a conducerii: sistemul informațional și statuarea atribuțiilor întreprinderii. Și în acest domeniu, dezvoltarea subiectelor denotă o contribuție personală, fiind transpuse pe fondul unor experiențe eficiente și ușor de generalizat. De asemenea, informarea cititorilor asupra noilor orientări în elaborarea documentelor de statuare a atribuțiilor, confirmate în practica noastră de unele acte normative apărute, se situează în plină actualitate.

Microconducerea, principiile și metodele de folosit, sînt elemente de introducere ale ultimului capitol al cărții. Dacă în ceea ce privește principiile, tratarea nu este exhaustivă, prezentarea metodelor moderne — conducerea pe bază de obiective, teoria dinamicii de grup, conducerea programată — depășește caracterul de „documentar" și pune în temă pe cititor cu cîteva elemente semnificative de adaptare și aplicare la condițiile concrete ale întreprinderilor noastre.

În ceea ce privește funcțiile conducerii, domeniu deosebit de controversat — atît în ceea ce privește numărul acestuia cît și al elementelor ce le caracterizează pe fiecare în parte — autorul subliniază unele idei proprii, elaborate pe baza studiilor originale. Astfel, se dovedește bine închegată și ilustrată funcția de prevedere și cea de organizare, aceasta din urmă mai cu seamă prin modul cum sînt tratate problemele de testare și selecționare a angajaților. Tabloul de bord al conducătorului, sintetizat și transpus în contextul aplicării principiului conducerii colective, susține opinia autorului conform căreia trebuie să se asigure funcțiilor de conducere din întreprinderi posibilități mai largi de acțiune în vederea îmbunătățirii muncii lor.

Pentru definirea și conturarea profilului conducătorului, în condițiile aplicării principiilor moderne de conducere, se remarcă modul de tratare a trăsăturilor caracteristice, comportamentului și tipologiei acestuia, elemente ce prefigurează o primă subliniere a necesității adaptării permanente a conducătorului la dinamismul transformărilor care au loc în lumea industrială modernă. Se subliniază necesitatea obiectivă a procesului de perfecționare și se prezintă concepția unui program de perfecționare, completată cu exemple de acțiuni desfășurate atît pe plan intern cît și în cadrul unor organisme din străinătate, reieșind cu pregnanță necesitatea adoptării unor asemenea acțiuni de către toate organele centrale interesate.

Situîndu-se pe linia contribuției concrete la dezvoltarea școlii românești de organizare, considerăm că elaborarea unei astfel de lucrări va duce la îmbogățirea cunoștințelor specialiștilor în știința conducerii și va folosi nemijlocit cadrelor de conducere la aplicarea, cu mai mult succes, în activitatea lor, a conceptelor, metodelor și tehnicilor moderne de conducere.

Nicolae HANEȘ

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. Vasile DRAGOȘ

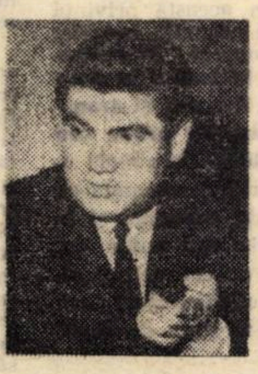

Pe interlocutorul meu l-am cunoscut la CEPECA în calitate de cursant al celei de a doua serii a programului de perfecționare în conducerea generală a întreprinderii. Remarcasem încă din acea perioadă interesul deosebit al fostului director al Fabricii de Geamuri-Scăieni, actualmente director general al Centralei Industriale de geamuri și materiale izolatoare - Ploiești, pentru una din cele mai importante funcțiuni a întreprinderii — aceea de formare și perfecționare a personalului. Mi-am amintit că într-una din discuțiile de grup din cadrul programului de pregătire, tovarășul ing. Vasile Dragoș exprimase ideea că această funcție este atît de importantă încît ar trebui să fie amintită ca „prima", iar locțiitorul conducătorului executiv al unității economice ar trebui să fie conducătorul acestei funcțiuni. Am deschis deci discuția noastră abordînd această temă.

— Știu că acordați o importanță deosebită factorului uman în activitatea dv. V-aș ruga, totuși, să-mi spuneți ce vi se pare mai greu în meseria de director?

— Să convingi.

— Adică?

Să convingi în sus pentru ca propunerile tale să se transforme în decizii și în jos, cel mai dificil, ca deciziile să devină acțiuni.

— De ce considerați mai dificilă motivația deciziilor față de subordonați?

— După aprecierea mea, un conducător este bun numai în măsura în care reușește că „disimuleze" ceea ce face. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, nu este usor de realizat.

— Mărturisesc că n-am înțeles prea bine la ce vă referiți.

— Concret, aceasta înseamnă să ai capacitatea de a încredința subordonații că deciziile tale sînt ale lor, că sînt tocmai ceea ce ei au vrut să facă.

— Cum realizați practic aceasta?

— Neluînd nici o decizie pînă cînd ea nu oglindește și inițiativa formulată expres de cel care va trebui s-o execute. În sensul că fac tot ce este posibil în această direcție.

— Care este deci fundamentarea acestui raționament?

— Există două motive. Primul este acela că, gîndindu-se la **ce** trebuie făcut, în mod normal, omul gîndește și la **cum** se face. O dată cu fixarea obiectivelor se profilează deci și mijloacele realizării lor. Este foarte important ca acestea două să „vină" de la una și aceeași persoană cu aceea care execută. Al doilea, cu implicații mai largi, este crearea unei atmosfere de încredere în forța proprie, a unei înclinații continue spre inovăție și a unui climat de mulțumire sufletească.

— Cum apreciați „eficiența" unui astfel de climat?

— Cînd el există în întreprindere, sînt sigur că vor veni și rezultate economice, chiar dacă sînt previzibile greutăți de altă natură. Și invers.

Îndrăgostit de meseria de geamgiu (cum o numea domnia sa), este preocupat în prezent, în mod deosebit, de realizarea unor modernizări pentru ridicarea calității și de mai buna comercializare a producției de geamuri, ca și a celorlalte produse ce intră în obiectul de activitate al centralei. În încheiere, o informație utilă pentru partenerii de afaceri: este nelipsit de la meciurile Petrolului...

C. COJOCARU

LA „MASA ROTUNDĂ"

CONTRACTUL ECONOMIC — act cu putere de lege ÎN RELAŢIILE DINTRE ÎNTREPRINDERI

AMPLELE măsuri elaborate de Conferinţa Naţională şi de Congresul al X-lea al P.C.R., privind perfecţionarea conducerii economiei naţionale, creează premise favorabile pentru îmbunătăţirea continuă a relaţiilor economice dintre întreprinderi. În acest context **contractul economic** *— definit ca acord de voinţă între două părţi — capătă o deosebită însemnătate. Producţia întreprinderilor se intercondiţionează — semifabricatele sau produsele realizate de unele devin materia primă de bază pentru altele; apoi, pe întreg cuprinsul ţării se desfăşoară un amplu program de investiţii, iar intrarea în funcţiune a noilor obiective depinde nemijlocit de felul cum întreprinderile furnizoare livrează materialele de construcţii şi utilaje tehnologice; în sfîrşit, aprovizionarea mai bună, mai completă a populaţiei cu produse industriale, este şi ea strîns legată de felul în care întreprinderile livrează comerţului mărfurile contractate în cantitatea, sortimentul şi calitatea prevăzute. Iată de ce* **îndeplinirea riguroasă a obligaţiilor stipulate în contractele economice constituie un factor esenţial pentru realizarea sarcinilor de plan la toţi indicatorii, obţinerea unei înalte eficienţe în activitatea fiecărei întreprinderi.**

Deşi în ultimii ani au fost înregistrate progrese evidente în ce priveşte optimizarea relaţiilor contractuale între întreprinderi, totuşi în acest domeniu se mai manifestă serioase carenţe, fapt ce are repercusiuni asupra economiei naţionale. Fireşte, multiple sînt cauzele care determină nerespectarea obligaţiilor contractuale: unele independente de întreprinderi — insuficienta corelare a planurilor de producţie şi de investiţii cu resursele de materii prime şi materiale; altele depinzînd de acestea — comitetele de direcţie nu iau măsurile cele mai adecvate pentru organizarea şi urmărirea realizării producţiei astfel ca ea să coincidă cu termenele de livrare prevăzute în contracte etc.

Pentru a elucida problemele complexe ce se pun în acest deosebit de important domeniu de activitate, „Viaţa economică" a organizat recent o dezbatere la „masa rotundă", pe tema: **„Ce cauze generează nerespectarea contractelor economice şi ce măsuri se impun pentru onorarea obligaţiilor înscrise în ele?** *La dezbatere au luat parte reprezentanţi ai unor întreprinderi, grupuri de întreprinderi, centrale industriale şi ministere, cît şi ai unor instituţii centrale de sinteză — C.S.P. (Departamentul aprovizionării tehnico-materiale), Banca Naţională a R.S. România, Arbitrajul de Stat şi Direcţia Centrală de Statistică.*

● Pîrghie importantă în aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor şi de prevenire a stocurilor supranormative ● Minusuri ce trebuie lichidate pentru a se asigura condiţii optime realizării sarcinilor de plan pe 1970 ● Forme suple şi eficiente în stabilirea raporturilor dintre furnizori şi beneficiari ● Concilierea din timp a neînţelegerilor precontractuale — condiţie de bază ● Deficienţe în acoperirea repartiţiilor ● O mai mare supleţe în adaptarea planului de producţie la cerinţele economiei ● Stocuri-tampon între producător şi consumator ● Cine să suporte daunele materiale şi în ce proporţie?

● Faza precontractuală, hotărîtoare

DEZBATERILE ce au avut loc în jurul „mesei rotunde" au abordat multiplele aspecte actuale ce decurg din relaţiile contractuale care se stabilesc între întreprinderi în procesul de realizare şi desfacere a producţiei. Dintre elementele cele mai importante care condiţionează eficienţa contractelor economice, hotărîtor este **modul cum se încheie, condiţiile principale ce există şi ce ar trebui să existe** (cantitate, calitate, sortimente, termene, mod de ambalare, transport etc), **atunci cînd se pun bazele acestor contracte.** Pornind de la faptul că **un asemenea act întruchipează acordul de voinţă al părţilor interesate,** se presupune că orice divergenţă sau neînţelegere ce se iveşte între cei doi factori care încheie tranzacţia se înlătură pînă la urmă şi, astfel, contractul economic o dată încheiat, totul decurge normal. În numeroase cazuri însă, lucrurile nu se petrec aşa, deşi deseori furnizorul este şi beneficiar, iar fiecare beneficiar este şi furnizor.

Unii participanţi la dezbateri **(E. Diaconescu, C. Dragomir, P. Grigorescu)** au subliniat în cuvîntul lor că **nerespectarea unor obligaţiuni contractuale porneşte chiar din momentul fazei precontractuale;** se încheie contracte cu puncte „divergente" în speranţa că acestea vor fi soluţionate ulterior de către părţi, sau de către ministerele coordonatoare. Nerezolvarea însă la timp a acestora (şi sînt multe cazurile) conduce fie la nerealizarea totală a contractului încheiat, fie la nerespectarea unor condiţii esenţiale — ambele cazuri atrăgînd după sine consecinţe economice negative. Întreprinderea beneficiară nu-şi poate acoperi într-un anumit interval de timp, cantitatea şi sortimentele necesare de materie primă, procesele de fabricaţie se desfăşoară neritmic, planul de producţie avînd serios de suferit. Bunăoară — arăta în cuvîntul său tov. **Constantin Tănăsescu** — „la un sondaj făcut de Arbitrajul de Stat, împreună cu organele C.S.P. în februarie 1969, s-a constatat că la Ministerul Industriei Metalurgice din 348 de sesizări pentru rezolvarea divergenţelor, care au fost primite în primele zile ale lui ianuarie şi răspundeau unor cerinţe de plan ale aceleiaşi luni, nici una nu fusese rezolvată. De asemenea, la sfîrşitul lunii februarie, la un alt sondaj, tot la acelaşi minister, s-a constat că din 525 de divergenţe nu fuseseră soluţionate decît 320. **De ce nu a rezolvat ministerul respectiv neînţelegerile, de ce a lăsat la voia întîmplării punerea la punct a unor contracte?** Răspunsul: unele din propriile întreprinderi devenite furnizoare, nu aveau puse la punct, la început de an, procesele de producţie; o serie de prevederi de plan — din vina ministerului — nu au fost nominalizate etc. Deci, deficienţe proprii, „acoperite" prin neluarea sau tărăgănarea unor decizii".

Situaţii similare au fost înregistrate şi la Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini. Faptul că nerezolvarea unor neînţelegeri între partenerii de contracte are consecinţe dăunătoare, este ilustrat şi de următorul exemplu: **Fabrica de cabluri şi materiale electroizolante**-Bucureşti a trimis spre rezolvare ministerului divergenţe la un număr de 15 contracte, în valoare de circa 30 milioane lei, întrucît nu a putut cădea de acord cu beneficiarii. Direcţia generală a industriei electrotehnice — existentă la acea dată în minister — a restituit contractele cu „divergenţe" întreprinderii la sfîrşitul semestrului, cînd, de fapt, unele termene prevăzute pentru livrarea diferitelor produse erau deja expirate, menţionînd că neînţelerile să fie conciliate de... părţi. S-a dovedit însă că, pînă la sfîrşit, părţile nu s-au putut concilia în toate cazurile, dar organul tutelar n-a vrut să-şi asume nici o răspundere. Rezultatul: contracte încheiate formal, fără bază materială, necazuri serioase în aprovizionarea tehnico-materială.

Acest exemplu cît şi altele, reliefează din capul locului **marea răspundere ce incumbă tuturor factorilor care participă la încheierea contractelor economice şi la rezolvarea neînţelegerilor pentru lămurirea, încă din faza precontractuală, a tuturor clauzelor contractuale, astfel ca, tranzacţia o dată încheiată, să nu se mai înregistreze cazuri de neexecutare a obligaţiilor asumate.** Se poate ajunge la o atare situaţie?

De multe ori, se ivesc neînţelegeri între parteneri din cauza **nenominalizării planului de producţie.** În cuvîntul său, tov. **I. Dobrin** arăta că **„adresîndu-se în numele Combinatului Siderurgic-Hunedoara pentru a încheia contracte cu unele întreprinderi specializate în execuţia de utilaje siderurgice, — Uzinele „23 August" şi Uzina de maşini grele din Bucureşti — nu reuşeşte să le perfecteze decît cu divergenţe. De ce? Pentru că întreprinderile respective au prevăzut în planul de producţie „atîtea sute sau mii de tone de utilaje tehnologice pentru industria siderurgică". Beneficiarul în cauză solicită însă cilindri de laminoare, nu utilaje siderurgice „în general". Furnizorii nu se obligă să execute comanda pentru că nu au condiţii sau, în cel mai bun caz, se angajează prin contract nu pentru anul în curs, ci pentru un an sau 2 mai tîrziu. Beneficiarul, în virtutea legilor în vigoare, este obligat totuşi să contracteze la general — utilaje tenologice. Formularea, uneori prea generală, a sarcinilor de plan, generează din capul locului nerealizarea diferitelor contracte".**

Sînt, de asemenea, situaţii cînd, pe **parcursul realizării planului, intervin dese modificări. Nestabilitatea planului creează de asemenea perturbaţii în respectarea strictă a obligaţiilor contractuale.** Uneori o întreprindere primeşte sarcini suplimentare la export şi, în asemenea cazuri, îşi diminuează posibilităţile de satisfacere a obligaţiilor interne etc. Şi în această privinţă au fost date numeroase exemple de către participanţii la „masa rotundă". **Multe neajunsuri pornesc şi de la modul în care urmează să se asigure livrarea şi transportul cantităţilor de materii prime sau de materiale nevagonabile.** Furnizorii obligă pe beneficiari să ridice comanda cu mijloacele lor proprii de transport şi la un termen care, de cele mai multe ori, nu este în concordanţă cu cerinţele fazelor de fabricaţie ale solicitantului. Cum poate fi eliminată această stare de fapt?

● Concordanţă între producţie şi cerinţe

PRACTIC, întreprinderile îşi asigură aprovizionarea tehnico-materială pe două căi principale: **prin repartiţii,** pentru materiile prime şi materialele centralizate **şi direct de la producător,** pentru cele descentralizate. Şi într-un caz şi în celălalt, solicitanţii încheie cu furnizorii contracte economice. Ţinînd seama de această practică, unii participanţi au pus întrebarea: **oare în cazul cînd pentru aprovizionarea cu cele necesare o întreprindere primeşte repartiţia de stat, cu specificarea directă a furnizorului, de ce mai este necesar să se încheie contract cu acesta. Nu se fac oare hîrtii în plus, pierzîndu-se timp?**

Reluînd ideea, **alţi participanţi la discuţii au apreciat, dimpotrivă, că în toate relaţiile care privesc schimburi de valori materiale între terţi, este necesar să se încheie contracte, care să stabilească condiţiile principale ale schimburilor ce intervin.** Pentru a-şi susţine punctul de vedere, ei au adus exemple concludente:

● **„Neexistînd în toate cazurile o armonizare între interesele beneficiarului şi cele ale producătorului** (fundamentarea corectă a planului de producţie în raport cu cerinţele), **apar, pe parcursul unui an, serioase contradicţii. Combinatul siderurgic-Hunedoara, de pildă, are, prin poziţia din plan, prevăzută realizarea unui volum important de oţel aliat. Volumul stabilit nu este însă acoperit, în totalitate, prin repartiţie. Se întîmplă de multe ori să avem solicitări mai mari la oţel carbon, în raport cu cît producem şi cu cît este prevăzut în repartiţii. În acest caz, deşi solicitantul are repartiţii pentru oţel carbon, noi îi oferim oţel aliat. Dacă îi convine, încheie tranzacţia, dacă nu — se descurcă cum poate".** (I. Dobrin).

● **„De multe ori unele ministere elaborează o repartiţie care are chiar de la început un caracter formal. Aceasta duce, în final, la litigii atît în faza precontractuală, cît şi în faza propriu-zisă de încheiere a contractelor. Iată un exemplu elocvent în această privinţă: Întreprinderea „Ascensorul" din Bucureşti a primit repartiţie din partea Ministerului Industriei Metalurgice pentru a ridica în trimestrul III a.c. o cantitate de cabluri de tracţiune de la Uzina „Industria Sîrmii" din Cîmpia Turzii. Practic însă, repartiţia nu a putut fi acoperită, deoarece uzina nu a reuşit nici pînă la această dată să-şi regleze procesul de producţie pentru fabricarea cablurilor de dimensiunea solicitată. Aşadar, a existat repartiţie, s-a emis comanda, s-a perfectat contractul, în realitate însă tranzacţia nu a putut avea loc din lipsă de... condiţii. S-au creat totuşi „condiţii" pentru litigii. Urmează ca Arbitrajul să-şi spună cuvîntul".** (S. Berger).

● **„Sînt multe cazurile cînd înseşi repartiţiile nu ţin seama de cerinţe, sau cînd acestea nu sînt armonizate cu planul. Combinatului de pielărie şi încălţăminte din Bucureşti i se repartizează pentru producţia sa de cîteva milioane de perechi de încălţăminte anual, carton pentru cutii de ambalare, care acoperă numai 70% din nevoi. Ce se va întîmpla cu cartonul pentru ambalarea restului de încălţăminte, nimeni nu ştie. Este normal ca asemenea anomalii să ducă la intervenţii nesfîrşite, la litigii etc. Se ivesc situaţii de acest gen nu numai cu cartonul, ci şi cu alte materii prime şi materiale. De aceea, multe din golurile repartiţiilor le acoperim adesea prin „mica înţelegere" cu diverşi furnizori etc.** (A. Heim).

Au mai fost arătate şi alte exemple, care au diferit doar prin modul de abordare. Înşirarea lor n-ar servi prea mult, întrucît toate converg spre a demonstra că problema de principiu rămîne **aceea a utilităţii încheierii de contracte economice şi în cazul cînd aprovizionarea se face pe bază de repartiţii.** S-ar putea ridica problema de ce repartiţiile nu sînt atît de concret emise, încît să nu mai existe situaţii în care beneficiarii unor asemenea documente să înfrunte refuzuri din partea producătorilor? Un act de planificare emis de un for central (minister) poate să aibă şi neacoperire? Desigur, răspunsul ar trebui să fie negativ, dar...

Pentru a răspunde opiniilor celor care consideră inutilă încheierea unor contracte economice între organizaţiile socialiste, socotind suficient actul administrativ de planificare (repartiţia), trebuia arătat că sarcinile de plan care stau la baza repartiţiilor nu pot fi întotdeauna atît de concrete, încît să permită nemijlocit îndeplinirea lor de către toate organizaţiile socialiste. Tehnica în continuă evoluţie, iniţiativele celor ce materializează planul, cerinţele interne cît şi exportul etc. conduc — nu de puţine ori — la schimbări de situaţii în balanţele interramuri, fac să crească sau să scadă unele posibilităţi de realizare a unor materii prime sau materiale etc. De aceea, **repartiţiile cuprind numai ceea ce are un caracter de generalitate, ceea ce serveşte intereselor economiei în ansamblul ei, iar armonizarea acestei sarcini de plan cu interesele economice ale organizaţiilor socialiste anume determinate în actul de planificare, se face tocmai prin concretizarea sarcinii**

de plan, prin contractul economic. Deci, încheierea contractelor, planificate sau reglementate, este concretizarea finală a sarcinii de plan, cu precizarea condițiilor de executare specifice organizațiilor socialiste care trebuie să îndeplinească această sarcină, cu stabilirea drepturilor și obligațiilor ce revin fiecărei părți. Totodată, contractul economic este un mijloc de control asupra îndeplinirii sarcinii de plan, pus la dispoziția atît a organelor de stat competente cît și a înseși părților, care pot pretinde reciproc executarea obligațiilor sau sancționarea neexecutării lor.

Exemplele citate au pus în lumină și un alt aspect al problemei, nu mai puțin important: este vorba de **armonizarea producției cu cerințele pieței.** Faptul că uneori, prin plan, nu se iau în considerație toate schimbările cantitative sau calitative ce pot avea loc în procesul materializării lor, duce la erori, la complicații — unele din ele foarte greu de rezolvat. Au fost semnalate în dezbateri și asemenea practici cînd beneficiarul solicită o anumită materie primă, cu anumite caracteristici, iar furnizorul îi oferă alta, indiferent că există repartiție contract economic, condiții fundamentale etc.

Situația se complică și mai mult atunci cînd este vorba de încheierea de contracte și de respectarea lor la materiile prime și materialele descentralizate. Contractanții, în special furnizorii, răspund greu cerințelor, nu respectă diferitele clauze, resping cu ușurință comenzile, punînd astfel în dificultate pe mulți beneficiari în a asigura continuitatea în procesul de producție și desfacere. Asemenea fenomene (neconcordanța între repartiție și posibilitățile de acoperire a ei, livrarea unor produse care nu concordă cu specificațiile din contracte, refuzuri de a se încheia contracte cu clauze precise etc.) trebuie înlăturate în relațiile dintre părțile contractante. **Beneficiarul nu trebuie să preia decît ceea ce îi este necesar.** Oferindu-i-se altceva, rezultă că nu s-a creat o corelație justă între producție și desfacere, că ceea ce se produce nu reprezintă o necesitate economică. Iată de ce o parte din cei ce au luat cuvîntul la „masa rotundă" au subliniat că, **în scopul înlăturării neajunsurilor semnalate, este necesar să existe o mai mare elasticitate, o mai mare suplețe în adaptarea planului de producție la cerințele economiei.** În mod just s-a relevat faptul că **nu are nici un rost să se introducă în plan sau să se realizeze produse care rămîn în stoc ani și ani de zile, fără să intre operativ în circuitul economic. PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ECONOMIEI, OBLIGĂ PRODUCĂTORII SĂ ADÎNCEASCĂ STUDIILE DE BAZĂ ÎN VEDEREA PROSPECTĂRII ȘI CUNOAȘTERII ATÎT A CERINȚELOR ACTUALE, CÎT ȘI A CELOR DE PERSPECTIVĂ.** În acest mod, vor putea fi înlăturate multe din situațiile arbitrare actuale, se va crea o apropiere a producției de solicitările pieței.

Dar, pentru ca angrenajele procesului de aprovizionare tehnico-materială să poată funcționa cît mai bine, este nevoie și de anumite „supape", care să regleze unele disproporții ce se creează inerent, la un moment dat, între producție și cerere, astfel încît economia să nu sufere. Pot exista asemenea „supape"? Da — și anume...

● *Depozite „En gros" — între producător și beneficiar*

SPUNEA între altele în cuvîntul său tov. **G. Zamfirescu** că **„din literatura actuală de specialitate, cît și din vizitele profesionale făcute în diverse țări, am desprins faptul că nu este posibil ca producția și desfacerea să decurgă în condițiuni acceptabile, fără să existe un factor de reglare, care să preia tot ceea ce este în plus la un moment dat la o întreprindere, sau să asigure minusurile în aprovizionarea alteia. Într-o vizită făcută la o fabrică de mobilă, am întrebat dacă există stocuri și mi s-a răspuns că nu. Am fost întrebat însă de ce considerăm noi că este cazul să existe stocuri la beneficiar. În scurt timp enigma a fost deslegată, interlocutorii vorbindu-ne despre factorul care se interpune între consumator și producător — și anume: angrosistul. Acesta joacă un rol foarte important în acoperirea cerințelor și, totodată, în reglarea producției. Un asemenea „angrosist" ar trebui creat și în condițiile țării noastre".**

Subliniind faptul că și la noi în țară există o anumită experiență în domeniul organizării unor baze, care contribuie la reglarea producției și a desfacerii, **tov. E. Erdös,** a arătat: **„În general, acolo unde s-a organizat astfel activitatea încît livrările să nu se facă din fabrică, de la mașină, ci dintr-un stoc aflat în asemenea baze, multe oscilații, multe divergențe au putut fi înlăturate în realizarea contractelor economice. În industria chimică au fost organizate 20 de depozite teritoriale care au asigurat stocuri la furnizori, mai ales pentru vopsele, anvelope, precum și la alte produse. În prezent, toți clienții sînt satisfăcuți, contractele economice se realizează cu promptitudine, iar procesul de producție se desfășoară în întreprinderile producătoare în condiții de ritmicitate și cu bună eficiență. Așadar, după părerea mea, crearea stocurilor tampon la furnizor — prin depozite sau baze — corespunde unei necesități obiective, ele jucînd rolul de regulator între producție și cerere. De altfel, așa se procedează și în majoritatea țărilor cu economia avansată".**

În legătură cu necesitatea și eficiența unui sistem de aprovizionare și desfacere adecuat condițiilor actuale ale dezvoltării economiei naționale, tov. **I. Dobrin,** spunea: **„Combinatul Siderurgic — Hunedoara are o mare considerație pentru felul sigur și prompt în care Ministerul Industriei Chimice știe să răspundă solicitărilor. Baza din Timișoara a acestui minister răspunde tuturor cererilor. Creîndu-și un sistem propriu de desfacere, el a reușit, să creeze un cadru optim și eficient pentru realizarea contractelor economice, înlăturînd total divergențele, situațiile neplăcute, formalismul.**

Și la Hunedoara (la Peștiș) a fost creată o bază de desfacere pentru produse siderurgice. Pentru noi, ca producători, a fost o mare realizare, deoarece prin această bază am reușit să asigurăm o circulație mai rapidă a metalului pentru micii consumatori. Acesta este numai un început. Socot că ar trebui să creăm într-un timp cît mai scurt, cadrul organizatoric în care consumatorul să nu mai fie condiționat direct de posibilitățile imediate ale producătorului. Suprapunerea, nesincronizarea producției și a consumului — deficiențe care fac ca, în multe cazuri, contractul economic să devină un act formal, pot fi, așadar, preîntîmpinate, înlăturate prin crearea de depozite „en-gros", în cazul nostru a unor baze de aprovizionare teritoriale, pe ramuri, sau chiar la nivel de economie".

Problema este de mare actualitate. De altfel, „Viața economică", cu concursul multor specialiști, a sugerat asemenea idei încă în urmă cu un an și chiar doi. Se pare că, însfîrșit, problema găsește în prezent ecoul cuvenit. Tov. **V. Chiriac,** din Departamentul aprovizionării tehnico-materiale din C.S.P. a arătat în cuvîntul său: **„Este limpede că nevoile producției industriale cerințele de materii prime, care variază de la o zi la alta, nu pot fi rezolvate decît prin crearea resurselor de compensare. Pentru aceasta este nevoie însă de depozite. Organul care a fost creat pentru soluționarea problemei, a pregătit în acest scop un studiu amplu, cu soluții concrete, care să fie supus spre aprobare. Sperăm că vom începe anul viitor cu o mai bună organizare a întreprinderilor teritoriale de aprovizionare, care să fie capabile să preia de la unitățile productive toate cantitățile de materiale nefolosibile, iar prin stocurile pe care le vor avea la dispoziție, să poată satisface operativ cererile solicitanților. În cursul acestui an au fost făcute serioase investiții pentru organizarea și dezvoltarea acestor întreprinderi. Într-un viitor cît mai apropiat ele vor contribui la eliminarea multor defecțiuni existente în sistemul de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderilor"**

„Referindu-mă la aceeași problemă — a intervenit tov. **C. Cătuț** — consider necesar să insist asupra unui aspect pe care îl apreciez ca important. Am în vedere actuala reglementare legală a disciplinei contractuale care datează din 1951 și nu mai corespunde măsurilor luate privind îmbunătățirea organizării economiei în etapa actuală. Pe lîngă unele măsuri care au fost luate — concilierea neînțelegerilor precontractuale de către organele ierarhice a organizațiilor socialiste — **este necesară elaborarea unei noi reglementări, unice, a contractelor economice,** care să aibă în vedere atît organizarea actuală a economiei — existența centralelor sau a altor organizații economice cu statutul de centrală — cît și simplificarea raporturilor contractuale dintre furnizori și beneficiari, care să ducă la îmbunătățirea circulației produselor în economie, să asigure o aprovizionare tehnico-materială ritmică și corespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ. De asemenea, noua reglementare va trebui să aibă în vedere stabilirea unor sancțiuni severe pentru neexecutarea contractelor economice".

Subscriem întru totul la opiniile exprimate de către toți participanții la „masa rotundă" că, **în actuala etapă de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, găsirea unui sistem suplu, maleabil în aprovizionare și desfacere, se impune cu acuitate. CREAREA UNOR BAZE DE APROVIZIONARE** — ca unități tampon între producător și consumator — **CARE SĂ PREIA SURPLUSUL DE PRODUSE, DAR ÎN ACELAȘI TIMP SĂ RĂSPUNDĂ MAI BINE SOLICITĂRILOR BENEFICIARILOR, VA PERMITE CA PROCESELE DE PRODUCȚIE INDUSTRIALE SĂ SE DESFAȘOARE RITMIC, VA ASIGURA O MAI BUNĂ APROVIZIONARE A PIEȚEI, CONTRACTELE DEVENIND, ÎN ASEMENEA CONDIȚII, UN INSTRUMENT VIABIL, EFICIENT ÎN RELAȚIILE ECONOMICE DINTRE ÎNTREPRINDERI.**

Practica de fiecare zi dovedește că este necesar să existe și mijloace de constrîngere a acelor care, dintr-un motiv sau altul, nu-și respectă obligațiile, producînd astfel perturbații în desfășurarea normală a proceselor de producție, în îndeplinirea planului în unele întreprinderi, și implicit, serioase pagube economiei naționale. Răspunde însă sistemul actual de penalizări acestor cerințe și contribuie el la întărirea disciplinei contractuale?

● *Arbitrariul — judecat „la rece" de arbitraj*

PÎNĂ NU DE MULT exista o practică privind rezolvarea neînțelegerilor precontractuale: Arbitrajul de Stat care, în cazul cînd nu obținea concilierea părților în baza legilor în vigoare, lua totuși hotărîri. În prezent, toate acestea sînt rezolvate de organele ierarhic superioare (centrale, ministere etc.). Schimbarea survenită este — așa cum a apreciat marea majoritate a participanților la dezbatere — realistă, ea contribuind la înlăturarea mai operativă a diferitelor neînțelegeri, la perfectarea clauzelor contractuale de organele în măsură să cunoască specificul producției.

Ceea ce a făcut însă obiectul unei atenții deosebite în dezbatere a constituit faptul că, mai ales în **ultimele luni din 1969, a crescut numărul de contracte nerealizate, valoarea lor ridicîndu-se la multe sute de milioane lei.** Or, întîrzierile în onorarea obligațiilor contractuale, nerealizarea întocmai a acestora, provoacă serioase neajunsuri în realizarea planului pe acest an, periclitează în unele întreprinderi asigurarea condițiilor tehnico-materiale pentru producția anului viitor. Multe din cauzele acestei stări de fapt au fost arătate în cele spuse pînă acum; suplimentar, ar mai trebui reliefate insuficiențele transportului pe cale ferată apărute tot în această perioadă. Dacă, pe baza unor măsuri organizatorice în curs, unele neajunsuri vor fi înlăturate, se impune și o altă măsură de natură să ducă la întărirea disciplinei contractuale și anume **— penalizarea celor vinovați.**

Pînă în prezent, legislația în vigoare — avînd multe lacune — permitea celor răspunzători de nerespectarea contractelor economice ca, sub paravanul unor cauze mai mult sau mai puțin obiective, **să nu** suporte nici un fel de daune materiale, sau în cazul cel mai sever, o penalizare de cîteva mii de lei. Suma derizorie plătită — mai mult simbolică — nu acoperea nici pe departe pagubele directe provocate beneficiarului, nemaivorbind de consecințele în lanț pe care trebuia să le suporte un șir de întreprinderi, economia națională în ansamblu. În această direcție, cei care au luat cuvîntul au dat numeroase exemple. Ce s-a propus, în final, în scopul întăririi disciplinei contractuale?

În primul rînd, s-a subliniat necesitatea ca Arbitrajul de Stat să judece „la rece" toate litigiile, iar nu sub diverse motivări sau intervenții de la diferite nivele, să absolve sau să aplice penalizări ușoare celor vinovați. În această privință **trebuie să existe o lege unică pentru toată economia națională, indiferent dacă contractele economice au rămas neonorate datorită unor cauze de ordin intern sau izvorîte din necesități de export.** De asemenea **nivelul penalizărilor în cazul nerespectării contractelor, așa cum se practică și în alte țări — ar trebui să acopere toate pagubele provocate nu numai la beneficiar sau producător, ci și la celelalte unități direct afectate.** În acest sens și legislația în vigoare va trebui să sufere modificările cuvenite. Bineînțeles că penalizările ar trebui suportate direct de cei ce s-au făcut vinovați de lipsa de răspundere în respectarea disciplinei contractuale și nu de către unitatea în cauză, respectiv de stat.

★

DEZBATEREA a îmbrățișat și unele aspecte care nu vizează numai viabilitatea contractului economic, ci și altele, strîns legate de acesta, referitoare la întreg sistemul existent de aprovizionare și desfacere. **Așa cum se subliniază în directivele aprobate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, pentru simplificarea raporturilor dintre furnizori și beneficiari trebuie să fie folosite forme mai operative și eficiente în stabilirea acestor raporturi, cum ar fi, de pildă, încheierea unor contracte de lungă durată, efectuarea de livrări pe bază de comandă confirmată în scris, pe bază de comandă urmată de livrarea din stoc sau depozit, folosirea modalității livrării în tranzit etc. S-au sugerat de asemenea, necesitatea îmbunătățirii sistemului informațional, a evidenței, din care să rezulte cunoașterea în orice moment a stadiului încheierii de contracte, a modului lor de realizare la termenele stipulate.** *Rezolvarea acestor probleme apare cu atît mai necesară cu cît, în prezent, crearea centralelor industriale, combinatelor și grupurilor de uzine* — **impune trecerea de îndată la asigurarea tuturor condițiilor materiale pentru îndeplinirea sarcinilor de plan la toți indicatorii pe acest an și buna desfășurare a producției pe 1970.**

Prezența la „masa rotundă" a unor cadre de răspundere din organele de decizie ne îndrituiește să credem că multe din problemele abordate se vor bucura de atenția cuvenită, că **în urma măsurilor ce vor fi luate, multe din racilele existente vor fi înlăturate. Contractul economic, ca acord de voință între cele două părți, producător-beneficiar, trebuie să constituie un act cu putere de lege, ale cărui clauze să fie onorate în întregime și la timp, fără nici un fel de derogări sau excepții.**

V. BOESCU
L. ȚINTEA

La „masa rotundă" au participat: TANASE HUDEA, directorul comercial al Uzinei „Vulcan"; RADU IVAN, contabil șef la Fabrica de prefabricate „Progresul"; ANGELIUS DUMITRESCU, șeful serviciului desfacere al Grupului de uzine „Republica"; GHEORGHE DUMITRAȘCU, directorul comercial al Combinatului de bumbac nr. 1-București; ALEXANDRU HEIM, directorul comercial al Combinatului de pielărie și încălțăminte nr. 1; GHEORGHE CIORASCU, directorul comercial al Combinatului de confecții și tricotaje; PAUL ȘUȘAN, șeful serviciului desfacere al Combinatului pentru industrializarea lemnului „Pipera"; CONSTANTIN DRAGOMIR, șeful secției materiale de construcții și SAMI BERGER, șeful secției produse metalurgice de la Întreprinderea de aprovizionare a Municipiului București; ION DOBRIN, directorul comercial al Centralei industriale-Hunedoara; DUMITRU MESTICANEANU, șeful serviciului desfacere din Centrala industrială țevi-trefilate-București; GEORGE ZAMFIRESCU, director în Direcția comercială din Ministerul Industriei Lemnului; ERNEST ERDOS, director general adjunct în Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Industriei Chimice; VIOREL HUSEA, director tehnic în Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini; CONSTANTIN MORARESCU, director general adjunct și VASILE GIURGIU, consilier în Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Industriei Ușoare; PETRE GRIGORESCU, consilier în Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Industriei Materialelor de Construcții; PANAIT MIULESCU, șeful serviciului plan din Direcția generală de aprovizionare și desfacere și DUMITRU CREȚU, inginer principal la serviciul plan desfacere export al Direcției Generale de îndrumare și urmărire a producției din Ministerul Industriei Metalurgice; CONSTANTIN CATUȚ și VIRGIL CHIRIAC, directori adjuncți în Departamentul aprovizionării tehnico-materiale din Comitetul de Stat al Planificării; EMIL DIACONESCU, director adjunct în Direcția creditării industriei grele din Centrala Băncii Naționale; CONSTANTIN TANASESCU, prim consilier în Arbitrajul de Stat Central și ION TOADER, șef de serviciu în Direcția Centrală de Statistică.

ECONOMIA ROMÂNIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

INDUSTRIA CONSTRUCŢIILOR

ÎN DECENIUL al VI-lea al secolului trecut, cînd au început să se formeze elementele bazei tehnice-materiale a capitalismului, construcţiile nu se separaseră întru totul de industrie.

În condiţiile dezvoltării forţelor de producţie şi ale adîncirii diviziunii sociale a muncii, în perioada trecerii la maşinism, dintr-o anexă a industriei, construcţiile se autonomizează, se conturează într-un sector de sine stătător, cu funcţii deosebit de importante.

Rezultatul cel mai însemnat, în domeniul construcţiilor, pînă la primul război mondial, l-a constituit crearea căilor şi mijloacelor de comunicaţie Avîntul forţelor de producţie, intensificarea schimbului de activităţi, pe baza adîncirii diviziunii sociale a muncii, au impus construirea căilor ferate, modernizarea reţelei rutiere, crearea porturilor fluviale şi maritime etc.

Ca urmare, prin concentrarea eforturilor materiale şi financiare ale statului, s-au construit pe întregul teritoriu al ţării, într-o perioadă de patru decenii, peste 11 000 km de cale ferată, un număr mare de tunele viaducte, la care se adaugă sute de clădiri pentru gări, ateliere, antrepozite etc.

La început, lipsa de instalaţii, de specialişti şi îndeosebi de capital, cu care să se poată înfăptui lucrări de asemenea proporţii, a determinat statul român să adopte sistemul construcţiilor de căi ferate în concesiunea unor companii străine. Pe lîngă urmările nefaste — de subordonare economică şi politică faţă de capitalul străin —, concesiunile s-au dovedit a fi deosebit de costisitoare, iar lucrările executate au fost adesea necorespunzătoare din punct de vedere tehnic. După unele calcule, reiese că s-a impus statului român, pentru lucrările concesionate, un preţ de 306 000 lei aur pe km de cale, în timp ce costul construcţiilor realizate după anul 1880, sub conducerea tehnică şi administrativă românească, nu depăşea 150 000 lei aur.

O dezvoltare remarcabilă au cunoscut-o de asemenea drumurile. La mijlocul secolului al XIX-lea pe întreg teritoriul ţării existau nu mai mult de 1000 km de drumuri şoseluite. Datorită intensificării activităţii de construcţii de drumuri, în preajma primului război mondial, ţara noastră dispunea de o reţea de circa 46 000 km de diferite categorii, din care 30 000 km drumuri complet şoseluite, 4000 km drumuri executate în terasamente şi reîmpietruite şi 12 000 km drumuri naturale bine stabilite.

Importante lucrări de construcţii au fost efectuate pentru crearea şi amenajarea portului Constanţa şi a altor porturi dunărene. Pentru construirea portului Constanţa, precum şi pentru crearea instalaţiilor sale s-au investit mai mult de 80 milioane lei aur. Totodată, crearea şi amenajarea porturilor de la Dunăre au necesitat lucrări de construcţii în valoare de circa 120 milioane lei aur.

În această operă însemnată, de creare şi dezvoltare a căilor de comunicaţie, s-a format în ţara noastră o şcoală de constructori de căi ferate, drumuri şi poduri de înaltă competenţă, care ne-au lăsat lucrări de valoare şi o tradiţie demnă de urmat. Şcoala românească, în fruntea căreia s-au situat proeminenţii ingineri constructori ca Anghel Saligny, Gh. Duca, Elie Radu, D. Frunzescu şi alţii, şi-a cîştigat un renumit prestigiu, nu numai în ţară dar şi în străinătate.

O altă direcţie de dezvoltare a industriei construcţiilor au constituit-o construcţiile industriale. Construcţia de fabrici propriu-zise şi uzine începe în deceniul al 8-lea al secolului al XIX-lea, cînd a avut loc o diversificare însemnată a ramurilor industriale, iar întreprinderile au căpătat proporţii tot mai mari. Dacă instalarea manufacturilor şi atelierelor nu ridica probleme deosebite de construcţie, fabricile necesitau lucrări speciale de proiectare, construcţie şi instalare a utilajelor. În industria zahărului, a hîrtiei, a cimentului, în extracţia şi rafinarea petrolului etc., s-a introdus modul organizat de construcţie pe bază de proiect. Majoritatea obiectivelor industriale se realizau în regie, de către societatea capitalistă proprietară a viitoarei uzine sau fabrici. Aceasta, deoarece, pînă la primul război mondial, nu apăruse încă un sector de sine stătător al construcţiilor industriale.

Procesul de separare a construcţiilor industriale de ramura industriei a fost frînat, în principal, de două cauze. Pe de o parte, deşi industria avea un teren larg de dezvoltare era încă slabă şi cu pondere redusă în economia naţională, solicitările pentru construirea unor mari obiective industriale erau puţine. Pe de altă parte, circa 80% din capitalul societăţilor industriale era străin. Companiile străine realizau construcţiile după proiecte elaborate în străinătate cu ingineri constructori şi montori străini. Din ţară foloseau numai forţa de muncă şi materialele de construcţii.

Frînarea procesului de construire a unor întreprinderi mari de construcţii şi montaj a avut o serie de consecinţe negative: dispersarea mijloacelor materiale, financiare şi de forţă de muncă împiedicarea introducerii tehnicii moderne în activitatea de construcţii, a generalizării metodelor avansate în organizarea şantierelor şi a muncii, precum şi menţinerea unui randament scăzut. Chiar şi construcţiile industriale erau realizate după metode meşteşugăreşti. Folosirea unor unelte simple determina menţinerea diviziunii muncii pe treapta cooperaţiei simple. Procesul de producţie se desfăşura cu intermitenţe; se lucra numai în timpul verii, iarna şantierele fiind închise. Ca urmare, perioada de execuţie se prelungea ani de zile.

O a treia direcţie în activitatea de construcţii a fost aceea a edificiilor publice şi a locuinţelor. După punerea bazelor statului român modern, suprastructura burgheză a necesitat un număr mare de instituţii. A început, astfel, o perioadă de construcţii şi de lucrări de urbanizare în principalele oraşe ale ţării. În această perioadă, s-au construit o serie de clădiri mari, palate administrative, de justiţie, edificii culturale, militare, spitale. În acelaşi timp, civilizaţia urbană, care se răspîndea în ţara noastră, a impus, în principalele oraşe, o activitate susţinută de construcţii de locuinţe, de lucrări edilitare (canalizare, apă curentă pe străzi, iluminatul electric al străzilor şi locuinţelor, transportul în comun, pavarea străzilor etc). Aceste elemente de urbanizare se realizau pe seama bugetului de stat, erau de fapt efectuate în interesul claselor dominante. Marea majoritate a populaţiei orăşeneşti şi de la sate locuia în clădiri vechi, multe insalubre şi fără confort.

Caracteristici asemănătoare prezentau şi multe unităţi economice, întreprinderi industriale, comerciale, în care aglomeraţia, nivelul redus sau lipsa igienei şi securităţii muncii alcătuiau un cadru necorespunzător şi condiţii deosebit de grele pentru desfăşurarea activităţii lucrătorilor.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, ca urmare a evoluţiei economice şi în principal sub influenţa dezvoltării industriale, în domeniul industriei construcţiilor au avut loc mutaţii însemnate. O anumită creştere generală a forţelor de producţie a favorizat dezvoltarea mai susţinută a activităţii de construcţii, a apărut un proces mai evident de diviziune a muncii, de specializare şi de concentrare a mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă în unităţi capitaliste antreprenoare. În acelaşi timp, a avut loc o creştere a gradului de complexitate a procesului de producţie propriu-zis, ca urmare a diversificării lucrărilor de construcţie şi instalaţii, prin introducerea unor noi materiale de construcţie şi mijloace de muncă.

În perioada imediat următoare primului război mondial, pînă în 1923—1924, activitatea de construcţii a avut ca obiectiv principal refacerea bazei tehnice-materiale distrusă în timpul războiului. Refacerea masivă a aparatului de producţie şi circulaţie a solicitat intensificarea lucrărilor de construcţii de restabilire şi punere în funcţiune a întreprinderilor industriale, a unităţilor bancare, comerciale etc, precum şi a mijloacelor de transport şi comunicaţie. Totodată, s-a impus o susţinută activitate de refacere a fondului de clădiri publice şi locuinţe distruse sau avariate în timpul războiului.

În continuare, pînă la izbucnirea crizei economice de supraproducţie, construcţiile sînt stimulate în principal de accelerarea dezvoltării industriei, de creşterea volumului capitalului investit în această ramură. În aceste condiţii, numărul întreprinderilor de construcţii şi a materialelor de construcţii a sporit, peste 50% din acestea constituindu-se în perioada 1919—1930. De asemenea, **a crescut rolul construcţiilor în economie, acest domeniu conturîndu-se tot mai vizibil ca un sector de sine stătător.** Astfel, pe baza datelor recensămîntului din 1930 constatăm existenţa, în ţara noastră, a 2663 întreprinderi de construcţii (majoritatea mici), cu un personal de 10 778 de lucrători. Ele reprezentau aproximativ 2% din numărul întreprinderilor industriale şi 1,6% din totalul lucrătorilor cuprinşi în industrie. Evident, aceste date reflectă un oarecare progres în dezvoltarea construcţiilor şi în procesul de autonomizare a acestei activităţi.

O perioadă relativ prosperă în construcţii începe chiar în anii crizei economice 1929—1932, perioadă care durează pînă în 1935. Ieftinirea materialelor de construcţii, precum şi a mîinii de lucru, provocate de criză, au stimulat construcţiile de imobile particulare. Astfel, în perioada 1930—1935 volumul construcţiilor noi s-a dublat. Realizînd un însemnat consum de materiale de construcţie şi de forţă de muncă, industria construcţiilor a avut un rol important în atenuarea efectelor crizei în unele ramuri, în absorbţia parţială a şomajului. Menţinerea, în continuare, a unui ritm accelerat în sectorul construcţiilor de locuinţe a constituit un factor de asigurare a unei conjuncturi favorabile dezvoltării economice. Afluenţa capitalurilor către acest sector s-a datorat, pe de o parte, supraproducţiei în toate domeniile producţiei materiale, iar pe de altă parte, nesiguranţei monetare, ceea ce a determinat pe proprietarii de capital să facă investiţii în construcţiile de locuinţe. Astfel, în perioada 1930—1935 volumul construcţiilor autorizate a crescut în Capitală cu 131%, în celelalte municipii cu 29%, iar în oraşele mici cu 24%. În fapt, aceasta însemna că, în Capitală la o populaţie de 640 000 locuitori (în 1934) s-a construit, în perioada 1929—1934, cu 50% mai mult decît în 35 oraşe cu o populaţie totală de peste un milion locuitori.

Creşterea net superioară a construcţiilor de locuinţe în Bucureşti, faţă de celelalte oraşe, s-a sprijinit pe faptul că peste 60% din totalul apartamentelor se închiriau, în timp ce în celelalte oraşe o mare parte era folosită direct de către proprietari. În plus, un număr însemnat din apartamentele construite în Capitală erau cumpărate de către provinciali.

Totodată, pe măsură ce se realizau noi clădiri, vechile construcţii se devalorizau, sufereau o uzură morală, impunîndu-se, astfel, refacerea imobilelor vechi. La aceasta se mai poate adăuga faptul că extinderea construcţiilor de case stil bloc, precum şi înfiinţarea cunoscutelor societăţi pentru construcţii de locuinţe „ieftine" au facilitat concentrarea şi utilizarea în acest domeniu şi a capitalurilor mici precum şi a unor economii.

De aici desprindem concluzia că **accelerarea activităţii de construcţii de locuinţe a reflectat creşterea gradului de rentabilitate a capitalului investit în acest domeniu şi nu poate fi considerat ca un indicator al creşterii nivelului de trai.** Aceasta ne-o dovedeşte, în primul rînd, faptul că activitatea de construcţii de locuinţe la sate, unde după cum ştim, locuia 82% din populaţia ţării, a început să devină mai susţinută abia începînd cu anul 1934.

Subliniind ca o trăsătură a acestei perioade creşterea volumului construcţiilor de locuinţe, trebuie adăugat şi faptul că, în acelaşi timp, au avut loc anumite modificări în metodele de lucru în acest domeniu. Astfel, începînd din 1930 au luat un avînt considerabil construcţiile în beton armat (casele-bloc) ceea ce a determinat, pe lîngă multiplele însuşiri calitativ superioare ale obiectivelor construite şi o însemnată scădere a consumului de materiale de construcţii pe m^2 construit.

Această perioadă s-a caracterizat şi printr-un volum remarcabil de investiţii în domeniul căilor ferate. Statul român a alocat pentru reînnoirea şi dezvoltarea căilor ferate suma de 7489 milioane lei din împrumuturile externe contractate în anii 1929—1931. Pe seama acestor fonduri, la care s-au mai adăugat aproape 1,5 miliarde lei de la buget, s-au construit linii noi, lucrări de ameliorare şi întreţinere a liniilor existente, lucrări de artă, construcţii speciale, instalaţii etc.

În acelaşi timp, s-a acordat o **atenţie sporită construcţiei şi modernizării drumurilor.** În vederea dezvoltării reţelei rutiere şi a modernizării acesteia, statul a încheiat, în 1931, o convenţie cu o societate suedeză, în baza căreia, pînă în 1935, s-au executat 187,3 km de şosele cu îmbrăcăminte permanentă şi 190,5 km şosele cu îmbrăcăminte semipermanentă. Începînd din 1934, statul a început să deschidă credite speciale pentru refacerea, modernizarea şi dezvoltarea reţelei de drumuri, ceea ce a impulsionat activitatea de construcţii în acest domeniu.

După anul 1935, trăsătura dominantă a industriei construcţiilor o constituie creşterea continuă a volumului şi importanţei construcţiilor industriale şi publice. Această orientare a reflectat accelerarea activităţii industriale şi în primul rînd a industriei grele sub influenţa creşterii protecţiei vamale, a contigentării importurilor precum şi a sporirii comenzilor de stat. După cum reiese din unele date publicate în „Enciclopedia României", volumul construcţiilor industriale a crescut de peste 4 ori şi jumătate în 1938 faţă de cel existent în anul 1935.

Investiţiile industriale, în această perioadă, se îndreaptă spre construcţii mari, în special în sectorul petrolier, metalurgic, chimic. De asemenea, remarcăm că, în mare parte, ele s-au realizat cu mijloacele şi sprijinul statului, ceea ce evidenţiază o creştere însemnată a sectorului capitalist de stat. Astfel, prin sistemul suprapreţurilor şi a avansurilor sporite, statul a contribuit la completarea sau crearea de secţii noi a unor uzine existente (Wolf, Lemaitre, Vulcan etc.) sau la construirea unor uzine noi.

O mişcare diferită are loc, în această perioadă, în domeniul construcţiilor de locuinţe. Avîntul pe care îl cunoscuseră aceste construcţii în anii precedenţi, care a dus la o saturaţie relativă a pieţei, precum şi creşterea ratei profitului în celelalte ramuri au determinat capitalurile să găsească plasamente mai rentabile în alte domenii. Ca urmare, începînd din 1935, se observă o încetinire a activităţii de construcţii de locuinţe. Această scădere s-a manifestat într-o măsură mult mai pregnantă în oraşele mari, unde, după cum s-a arătat, se dezvoltaseră îndeosebi construcţiile de locuinţe cu caracter speculativ.

Deşi în evoluţia sa, industria construcţiilor, luată în ansamblu, s-a caracterizat prin mari oscilaţii, volumul ei total anual a ajuns în 1937 la 13,2 miliarde lei, faţă de 10 miliarde lei în 1929. Această cifră echivala cu circa 25% din valoarea producţiei industriei mari prelucrătoare a ţării, comparativ cu 20% cît reprezenta în 1929. Totodată, are loc şi o creştere a ponderii industriei construcţiilor în producţia socială, această ramură contribuind în 1938, cu 4,4% la producerea venitului naţional şi cu 5,4% la crearea produsului social.

Creşterea volumului de investiţii în diferite sectoare ale economiei a accentuat şi mai mult separarea acestei industrii de celelalte domenii de activitate. Expresia acestui proces o constituie organizarea unor noi societăţi capitaliste de construcţii care lucrau în antrepriză, atît pentru stat cît şi pentru particulari. În acelaşi timp, cerinţele activităţii de construcţii în dezvoltare au impus organizarea unor birouri sau firme de proiectări civile şi industriale, care au antrenat un corp numeros de ingineri şi arhitecţi. Societăţi de construcţii în antrepriză s-au organizat în domeniul construcţiilor de locuinţe, de căi de comunicaţie şi într-o măsură mai redusă a celor industriale. În domeniul industrial numai o anumită parte a construcţiilor se realizau de către organizaţii specializate (montajul utilajului se efectua, de regulă, de către firmele străine furnizoare), astfel că nu se poate vorbi de o subramură propriu-zisă de construcţii-montaj în acest sector. Specializarea unităţilor de construcţii, sistemele moderne de realizare a noilor obiective, precum şi unele perfecţionări ale mijloacelor de muncă necesitau concentrarea capitalului şi a forţei de muncă în întreprinderi mari. Această necesitate şi-a găsit rezolvarea prin organizarea, în cele mai multe cazuri, de societăţi anonime sau de firme colective ale mai multor antreprenori.

Pe măsura specializării şi a concentrării capitalului în construcţii unele mari instituţii de credit au început să finanţeze în mod curent societăţile de construcţie.

Evoluînd în contextul general al economiei româneşti — în strînsă legătură cu celelalte ramuri — industria construcţiilor a cunoscut în perioada interbelică o anumită dezvoltare şi modernizare. Cu toate acestea, găsindu-se la un nivel de dezvoltare necorespunzător cerinţelor progresului tehnic şi economic din epoca respectivă, această ramură nu putea să asigure creşterea rapidă a forţelor de producţie, valorificarea deplină a resurselor ţării.

lector univ. Maria AVRAM

CĂRȚI

CORELAȚIA PRODUCTIV — NEPRODUCTIV ȘI SFERA SERVICIILOR ÎN REPRODUCȚIA SOCIALISTĂ

ACTUALA revoluție științifică-tehnică, precum și stadiul atins de dezvoltarea economiei țărilor socialiste impun în mod obiectiv și transformări corespunzătoare în diviziunea socială a muncii. Una din aceste transformări se referă la creșterea volumului sferei serviciilor și, o dată cu aceasta, a rolului ce-l capătă serviciile în procesul economic. Idei interesante găsim în această privință în lucrarea lui V. A. Medvedev care analizează importanța sferei serviciilor în procesul reproducției socialiste *).

O PRIMA IDEE dominantă se referă la demonstrarea caracterului productiv al muncii ce se desfășoară în domeniul serviciilor. Punctul de plecare îl constituie analiza concepției lui Marx referitoare la cele două categorii economice: munca productivă și munca neproductivă. Se insistă, mai întîi de toate, asupra înțelegerii raportului dintre noțiunea de muncă ca o activitate conștientă și noțiunea de muncă ca o relație socială. Ca activitate conștientă, îndreptată spre producerea de valori de întrebuințare, munca este în fond conținutul, esența activității productive efectuate în orice societate. Dar, în condițiile fiecărei orînduiri sociale, procesul de muncă capătă anumite trăsături sociale, respectiv forme sociale concrete. Tocmai această formă socială concretă este apreciată de autor ca fiind punctul de la care trebuie plecat în înțelegerea noțiunilor de muncă productivă și neproductivă. Anume, se consideră că este productivă, munca ce se concretizează și se cuprinde în forma socială caracteristică orînduirii în care se desfășoară procesul de muncă. Apare evident că autorul nu este de acord (și aceasta este categoric subliniat la pag. 9) cu economiștii care reduc noțiunea de muncă productivă la munca ce se desfășoară în producția materială. Acești economiști — spune autorul — pun pe primul plan, în aprecierea muncii productive, nu caracterul social al muncii, cum ar fi normal, ci acțiunea de creare a valorilor de întrebuințare.

Plecînd de la această premisă, în capitalism va fi productivă acea muncă, care, schimbată pe o anumită cantitate de muncă socială, asigură capitalistului o cantitate mai mare de muncă socială. Datorită acestui fapt capitalistului îi este absolut indiferentă utilitatea bunului în care s-a materializat munca salariată. Utilitatea se poate exprima în diferite valori de întrebuințare fie că este vorba de pîine, mobilă, serviciul ce-l aduce medicul sau artistul: pentru capitalist este important numai faptul că se creează o valoare de întrebuințare socială care are o cerere pe piață, iar realizarea ei compensează valoarea capitalului avansat și aduce o plusvaloare. Astfel, munca productivă în capitalism se deduce în funcție de relația economică fundamentală, din scopul producției capitaliste.

Autorul face un pas mai departe și combate părerile după care numai munca care creează produse materiale este productivă. Medvedev susține că Marx nu a afirmat niciodată acest lucru. Din cercetarea atentă a operei sale, se conchide că Marx aprecia în general munca productivă ca un proces de muncă care creează valori de întrebuințare ,indiferent de faptul dacă ele îmbracă o formă materială sau se manifestă ca un efect util al muncii. Pe această bază autorul afirmă cît se poate de ferm că munca depusă în sfera serviciilor este o muncă productivă, criteriul și aci, ca și în producția materială, fiind același: corespondența cu scopul obiectiv al producției într-o orînduire dată. Afirmația este întărită iarăși cu exemple din diferite lucrări ale lui Marx, din care reiese că în capitalism una și aceeași muncă (chiar dacă este cheltuită în producția materială) poate fi productivă dacă este folosită în scopul obținerii de plusvaloare și neproductivă dacă este folosită pentru satisfacerea diferitelor nevoi personale ale capitalistului.

PE BAZA acestui criteriu fundamental se trece la analiza caracterului productiv sau neproductiv al muncii în orînduirea socialistă. Pentru aceasta trebuie avut în vedere scopul producției socialiste și anume satisfacerea trebuințelor membrilor societății, muncă productivă fiind aceea care se cheltuiește pentru obținerea acestui scop. Datorită naturii relațiilor de producție socialiste s-ar părea că cele două aspecte ale muncii despre care am vorbit la început coincid. Autorul face însă precizarea că **și în socialism munca poate apărea în diferite forme sociale** și, în consecință, ea capătă diferite caracteristici sociale. Societatea socialistă este bazată pe o producție cooperativistă unitară a membrilor societății care laolaltă sînt și proprietarii mijloacelor de producție și, în consecință, după părerea autorului, din punctul de vedere al orînduirii socialiste este productivă numai acea muncă care face parte din munca asociată a membrilor societății și este subordonată scopului unic al acestei orînduiri. Nimeni, adaugă autorul, „nu se îndoiește de faptul că munca cheltuită într-o gospodărie individuală sau într-o gospodărie auxiliară și în activitatea casnică creează fie pentru societate fie pentru producătorii înșiși bunuri materiale și servicii utile. Dar, din punct de vedere al producției socialiste, munca cheltuită în cadrul acestor gospodării nu este o muncă productivă, deoarece ea nu este nemijlocit socială și în consecință nu este cuprinsă nemijlocit în relațiile modului de producție socialist".

Deși nu putem fi de acord cu aprecierea că munca depusă de populația rurală, de pildă, în gospodăriile auxiliare, nu este productivă, trebuie recunoscut că argumentația autorului este perfect logică dacă pornești de la premisele sale de apreciere a caracterului productiv al muncii. Combătîndu-l pe A. Kuznețov, care susține că munca depusă în gospodăriile agricole auxiliare și individuale trebuie apreciată ca fiind productivă chiar din punctul de vedere al socialismului pentru faptul că această muncă este necesară, Medvedev replică că și în capitalismul secolului XIX munca țăranilor producători de mărfuri crea produse necesare populației și cu toate acestea Marx nu-i cuprindea pe aceștia în categoria lucrătorilor productivi, deoarece ei erau considerați producători a căror producție nu se subordonează modului capitalist de producție. Ni se pare că această extensiune are un caracter mecanic. In timp ce în capitalism o muncă poate fi productivă din punctul de vedere al societății, dar nu și al capitalistului, în socialism o anumită opoziție se menține doar între punctul de vedere general social și cel particular al unei unități economice.

UN ALT GRUP de probleme se referă la precizarea locului pe care, după aprecierea autorului, sfera serviciilor îl are în procesul reproducției socialiste lărgite. Se remarcă, pe bună dreptate, că, în condițiile actuale, problemele reproducției socialiste nu mai pot fi analizate făcîndu-se abstracție de sfera serviciilor. Autorul evidențiază încercările mai multor economiști sovietici de a include această sferă în schemele realizării produsului social total și totodată de a determina și locul ei în cadrul balanței legăturilor dintre ramuri. Dar, o dată cu aceasta, se critică respectivele lucrări deoarece ele pleacă de la o premisă considerată de Medvedev ca fiind greșită, anume că sfera serviciilor este cuprinsă în sfera muncii neproductive. Datorită acestui fapt, în schemele realizării produsului social total în socialism, locul sferei serviciilor este tratat analog cu acela pe care îl ocupă consumul individual al capitaliștilor în schemele reproducției capitaliste.

Cum va arăta schema reproducției socialiste în care se vor include și serviciile? Pentru aceasta nu sînt lipsite de interes cîteva observații prealabile ce le face autorul lucrării recenzate. In primul rînd, se consideră că, în condițiile modului de producție socialist, nu există consum parazitar, asemănător cu acela din societățile bazate pe exploatare, ceea ce trebuie să fie reflectat în schemele reproducției. În al doilea rînd, că sfera serviciilor trebuie să aibă un loc de sine stătător ca o sferă a muncii productive și nu ca o simplă activitate de consum; totodată, autorul observă că sfera serviciilor, apreciată în acest sens, nu are nimic comun cu activitățile desfășurate de aparatul de stat, miliția, armata, etc., care nu creează bunuri (materiale, spirituale) necesare reproducției forței de muncă și care sînt neproductive. Aceste activități se efectuează pe seama redistribuirii venitului național și nu iau parte în mod nemijlocit la schimbul de activități ce are loc între sfera producției materiale și sfera serviciilor. Pentru a nu complica urmărirea procesului de reproducție socialistă se propune să se facă abstracție de aceste activități.

În consecință, produsul social total, creat de societate și care urmează să fie realizat, poate fi prezentat în forma sa naturală ca sectorul I, în care sînt cuprinse mijloacele de producție, și sectorul II, care are două subdiviziuni: a) producția materială sub forma bunurilor de consum și b) sub forma serviciilor. Lucrătorii din sfera serviciilor creează un produs care parțial este folosit pentru satisfacerea propriilor lor nevoi sub forma produsului necesar și reprezintă venitul lor, iar cealaltă parte reprezintă plusprodusul, respectiv un izvor potențial de acumulare. Mijloacele de producție cheltuite în sfera serviciilor își transmit valoarea asupra producției create de această sferă, adică asupra serviciilor. Altfel spus, producția sferei serviciilor poate fi reprezentată din punct de vedere valoric ca $c+v+p$. Prezentînd astfel o schemă originală a reproducției socialiste, V. A. Medvedev urmărește realizarea produsului social total în condițiile reproducției simple și lărgite pentru care folosește exemple cifrice ipotetice.

Parcurgînd acest studiu, cititorul constată că el reprezintă în fond o pledoarie pentru aprecierea muncii depuse în sfera serviciilor ca fiind o activitate productivă. Autorul combate ideea unor economiști după care aprecierea drept productivă a muncii ce se desfășoară în această sferă ar aduce „prejudicii priorității producției materiale", ceea ce ar putea să se reflecte printr-o creștere exagerată a activității serviciilor în dauna producției materiale. Medvedev își exprimă convingerea că aprecierea muncii depuse în domeniul serviciilor ca productivă nu poate să ducă, în condițiile economiei socialiste planificate, la situația ca în această sferă să se cheltuiască o parte exagerat de mare din munca socială. În schimb însă, aprecierea inversă a acestei activități, ca neproductivă, a dus și duce, subliniază autorul, la limitarea muncii care ar trebui afectată acestei sfere, ceea ce, după cum demonstrează viața, are o serie de consecințe nefavorabile care se resfrîng asupra dezvoltării societății în ansamblu, inclusiv asupra producției materiale.

Conf. dr. Eugen PRAHOVEANU

*) V.A. Medvedev: Obșcestvennoe vosproizvodstvo i sfera uslug, Editura Ekonomika, Moscova 1968, 205 pag.

CONFIDENȚIAL

• În municipiul Tg. Mureș a fost inaugurat un nou ansamblu de locuințe, în care s-au dat în folosință primele 240 de apartamente. **Numeroase alte apartamente au fost date în folosință și în orașele Tîrnăveni, Reghin și Sighișoara, numărul total al locuințelor terminate în acest an în diferite localități din județ ridicîndu-se la 1 110. Acum se pregătește frontul de lucru pentru iarnă, care cuprinde construirea a peste 800 apartamente și finisarea a altor 685.**

• În centrul municipiului Odorheiul Secuiesc **a început construcția unui amplu complex turistic. Acesta va cuprinde un hotel cu 150 locuri, subsol pentru parcarea autoturismelor, braserie, cofetărie, magazin de artizanat și sediul filialei locale a agenției județene O.N.T. Clădirea hotelului cu 5 nivele, situată într-un punct pitoresc cu vedere la Tîrnava Mare, va fi una dintre cele mai reprezentative ale orașului și va contribui la dezvoltarea turismului în această parte a țării.**

• Pe șantierul hidrotehnic de pe Valea Doftanei **a început turnarea betonului armat la galeria de fund a principalului baraj de la Paltinu. Barajul — care în final va avea 104 metri înălțime — va acumula întreaga cantitate de apă de pe această vale, transformînd-o în apă potabilă pentru îmbunătățirea aprovizionării orașelor Ploiești și Cîmpina. Totodată, pe traseul conductelor, în curs de montaj, vor fi irigate 6 000 ha de terenuri arabile.**

• Recent s-a încheiat construcția cartierului Cornișa — Bistrița din Bacău. **În decursul a 6 ani, cît au durat lucrările, au fost ridicate blocuri cuprinzînd 2 560 de apartamente — în care s-au mutat peste 11 000 de locuitori ai orașului, o școală, o creșă, două grădinițe, două mari complexe comerciale, centrale termice, șosele, spații verzi și locuri de parcare.**

• **O dată cu încheierea sezonului turistic estival,** în județul Covasna au început pregătirile pentru modernizarea stațiunilor Vîlcele, Malnaș, Sugaș și Balvanyos. **În sezonul viitor vor fi puse la dispoziția vizitatorilor un număr sporit de vile cu grad ridicat de confort. Totodată, la Vîlcele și Balvanyos a început extinderea rețelei de apă și canalizare. Turiștii vor putea beneficia, începînd cu anul viitor, de două cochete hoteluri la Balvanyos. Tot aici va fi dată în funcțiune o nouă baie caldă. La Sugaș-Băi și Covasna se va termina construcția unor restaurante. În această din urmă localitate va începe și construirea unui hotel balneologic, cu 200 de locuri.**

• S-a încheiat amenajarea sistemului „Mircea-Vodă", **cel de-al doilea din cadrul marelui complex dobrogean de irigații „Carasu"-Trustul de construcții și îmbunătățiri funciare Constanța a realizat aici circa 100 km de canale, două mari stații de pompare, cu un debit de 1 200 mc de apă pe minut fiecare, și alte zece stații de repompare și presiune. Sistemul de irigații „Mircea-Vodă" asigură irigarea unei suprafețe de aproape 23 000 ha, aparținînd unui număr de zece unități agricole din centrul Dobrogei. Primele două sisteme — Medgidia Nord și Mircea-Vodă — permit irigarea a 47 000 ha. Se execută acum alte trei sisteme de irigații pe o suprafață de 15 000 ha, care vor fi terminate pînă la sfîrșitul acestui an.**

SPRE O NOUĂ DEFINIRE A OBIECTULUI „ECONOMICS"-ului?

UNUL dintre cele mai caracteristice fenomene pentru gîndirea economică occidentală și, mai cu seamă pentru cea anglo-saxonă [1], l-a constituit substituirea economiei politice cu „Economica" (sau „analiza economică" după cum este tradus uneori termenul „Economics" în limba română), ceea ce echivalează cu încercarea de a înlocui o știință cu accentuată încărcătură socială cu o disciplină tehnică, care studiază un **mecanism și eficienta** acestuia [2]). Această deplasare importantă a reprezentat, pe de o parte, abdicarea economiștilor nemarxiști în fața unor probleme teoretice, pentru ei insolubile, iar pe de altă parte, ea a dus la îmbogățirea instrumentarului analitic, la edificarea unui ansamblu de corelații care explică fenomenele de suprafață ale economiei și relațiile funcționale (nu cauzale) dintre acestea.

Se pare însă că printre economiștii americani apare azi un sentiment de dezabuzare datorat unei tehnicizări excesive, precum și o anumită recunoaștere a caracterului social al științei economice. Nu este în intenția noastră a face aici generalizări pripite sau a trage concluzii definitive, însă, considerăm că o asemenea tendință merită a fi semnalată și ne vom permite cîteva considerații privitoare la ea.

În studiul semnificativ intitulat „Economica — o știință morală" [3]), cunoscutul economist american Kenneth E. Boulding pledează în favoarea unei reevaluări a obiectului Economicei care să aibă drept exemplu abordarea caracteristică Economiei politice clasice a lui Smith. Economica, după părerea sa. trebuie să reintegreze în sfera preocupărilor sale faptul social și să facă loc judecăților de valoare. El ironizează încercarea microanalizei nemarxiste de a se situa în afara unor relații sociale și o numește sarcastic „imaculata concepție a curbei indiferenței".

După Boulding, nu poate exista o știință economică neutră, care să furnizeze criterii „obiective" pentru opțiunile majore: „... pe măsură ce știința trece de la cunoașterea pură la control, adică la faza în care creează ceea ce știe, creația sa devine o problemă de opțiune etică și depinde de valorile comune ale societății în care este integrată subcultura științifică, precum și de însăși subcultura științifică. În aceste condiții, știința nu poate merge înainte fără a admite cel puțin implicit,. o concepție etică, adică, fără o subcultură însoțită de valori comune proprii" [4]). În acest fel, subliniază el, concepția despre o știință economică liberă de judecăți de valoare, ce au semnificație socială, este absurdă și desprinsă de realitate.

ÎN ACELAȘI TIMP, Boulding consideră că trebuie să renunțe la definiția de inspirație marginalistă după care **Economica** se ocupă de modul în care sînt alocate resursele limitate, definiție implicit aistorică. El optează pentru definirea Economicei ca știință ce studiază acea parte a sistemului social care este organizată pe bază de schimb și care se ocupă cu schimbul de mărfuri. În acest fel apare caracterul istoric al Economicei, ce se ocupă nu de activitatea de producție în general, ci doar de aceea organizată pe baza schimbului de mărfuri.

Boulding consideră că pricipalele consecințe ale noii abordări a obiectului Economicei, în favoarea căreia pledează, apar în domeniul microanalizei. Aceasta din urmă ar trebui să privească cu mai multă atenție procesul social de formare a preferințelor. În aceste condiții, subliniază el, instrumentul matematic încetează să fie atotputernic și autotcuprinzător, făcînd loc gîndirii angajate și inspirate de un **anumit** sistem de valori.

În introducerea la o vastă și documentată lucrare privind economia S.U.A., economistul american C. Lowell Harris [5]) arată că, după părerea sa, **Economica** trebuie privită ca fiind **economie politică,** adică o știință ce se ocupă cu relațiile sociale umane. Ca și Boulding, el consideră că Economica nu se poate elibera de judecățile de valoare, care au caracter social: „pledoaria economistului pentru un anumit tip de politică se poate baza pe cel mai înalt simț al dreptății, carității și esteticii; cu toate acestea, o asemenea pledoarie nu poate fi considerată imparțială și științifică în același sens ca și analiza obiectivă" [6]).

Un ultim exemplu pe care dorim să-l invocăm este acela al cunoscutei lucrări a lui J. K. Galbraith „Noul stat industrial", lucrare care acordă faptului social o deosebită importanță și care refuză științei economice caracterul de simplu instrument al sporirii avuției; în acest sens, ea pune grave întrebări legate de modul de folosire a avuției, de finalitatea și sensul cursei amețitoare pentru creșterea economică. Merită amintit că, în considerațiile finale ce încheie „Noul stat industrial", Galbraith se pronunță explicit împotriva unei tehnicizări împinse la extrem, a unei „obiectivități" ce echivalează cu ambiguitatea și a unei specializări înguste înrudite cu ignorarea esențialului.

ESTE LEGITIM a ne întreba care sînt motivele ce au determinat asemenea luări de poziție. Credem că un răspuns fundamentat trebuie să aibă ca punct de plecare o dată esențială și anume, influența crescîndă a gîndirii marxiste. Intr-un moment în care apare pregnant că dezvoltarea instrumentului matematic, deși sporește covîrșitor capacitatea de investigație, nu poate să ofere răspuns problemelor majore ridicate de economia contemporană, marxismul, ca metodă de gîndire dialectică, își dezvăluie o dată mai mult actualitatea. Creșterea economică cunoscută de țările occidentale în perioada postbelică nu a rezolvat chestiunile sociale majore ce au definit dintotdeauna capitalismul, iar critica efectuată de marxism și-a păstrat valabilitatea. În aceste condiții, confruntarea directă cu marxismul poate fi tot mai greu evitată și abordarea dintr-un unghi social a problemelor economice se impune chiar și acelora cărora pînă și termenul de economie politică le creează aprehensiuni.

Dacă aceasta este principala cauză a încercărilor de redefinire a obiectului Economicei mai există, credem, și alte rațiuni ce decurg din mișcarea relativ independentă a ideii. Am include aici o reacție firească a cercetătorului față de abuzul de formule și dorința sa de a da frîu liber imaginației și speculației, de a zbura către orizonturi mai puțin cunoscute, chiar dacă acest zbor i-ar putea fi fatal. Trebuie de asemenea ținut seama de permanenta tentație de reîntoarcere la surse și, în legătură cu aceasta, de pildă, de influența (uneori latentă) pe care un Th. Veblen o are încă asupra gîndirii economice americane.

URMĂTOAREA întrebare ce se ridică în ordine logică firească privește eventualele consecințe ale unei reconsiderări a obiectului Economicei. Remarcăm că o asemenea reconsiderare se referă, în primul rînd, la o modificare a ariei de cuprindere a preocupărilor și, mai puțin, la conținutul analizei. Să ne amintim că — într-o epocă anterioară — economia politică marxistă nu se deosebea fundamental, în ceea ce privește sfera fenomenelor studiate, de cea burgheză, fiindu-i în același timp categoric opusă din punct de vedere teoretic și ideologic. Cu alte cuvinte, trebuie remarcat că luarea în considerare a ramificațiilor sociale ale fenomenelor economice nu echivalează în nici un caz cu tratarea lor de pe poziții științifice. Mai mult, se poate considera că o eventuală deplasare a accentului asupra studiului semnificațiilor sociale ale fenomenelor economice poate duce la creșterea ponderii elementului **apologetic** în dauna instrumentarului analitic „neutru", ceea ce, desigur, constituie o evoluție negativă și reduce tot mai mult valoarea cognitivă a cercetărilor orientate în acest sens.

Reîntorcîndu-ne, spre exemplu, la studiul lui Boulding, această ultimă considerație apare ca fiind îndreptățită. Pledînd în favoarea analizării procesului social de formare a preferințelor, Boulding condiționează realizarea unui asemenea deziderat de posibilitățile de cuantificare a unor atitudini psihologice, intrînd în contradicție cu propria sa afirmație, anterior menționată, care făcea loc raționamentului inspirat de un sistem de valori. În acest fel el nu face altceva decît să reia, aproape în termeni identici, o veche preocupare a lui Bentham și nu este de presupus că pe o asemenea cale se va realiza împrospătarea dorită. In a sa „Istorie a gîndirii economice" H. Denis arată că, printre altele, saltul calitativ pe care îl reprezintă economia politică marxistă constă și în formularea principiului metodologic după care raționamentul matematic nu poate atinge esența, ci sesizează doar măsura fenomenului — reprezentînd astfel o treaptă necesară, dar nu suficientă, spre înțelegerea esenței, cu ajutorul raționamentului dialectic. De aceea, în măsura în care economiștii nemarxiști persistă în încercarea de a surprinde **esența** cu ajutorul unor metode improprii, concepute pentru studiul fenomenelor, ei rămîn angajați pe aceeași cale infructuoasă, indiferent de ambițiile explicit formulate și care exprimă dorința de cunoaștere a conținutului relațiile economice de suprafață.

Andrei A. POPPER
Institutul de cercetări economice

1) In rîndurile unor economiști francezi, de pildă, orientarea către „tehnicizare" exclusivistă a avut întotdeauna oponenți. Este suficient să-l amintim pe Fr. Perroux care întotdeauna a considerat știința economică ca o **știință umană,** care trebuie să studieze cu atenție relațiile sociale.
2) Vezi, pentru o amplă privire asupra fenomenului semnalat, art. dr. I. Anghel și S. Sava. Obiect și metodă în manualele burgheze de economie politică, Probleme economice, nr. 7, 1967, p. 106.
3) K. E. Boulding, Economics as a Moral Science. AMERICAN ECONOMIC REVIEW, martie, 1969, p. 1–12.
4) Lucr. cit. p. 3.
5) C. Lowell Harris. The American Economy. Richard D. Irwin, Inc., 1968, 998 pag.
6) Lucr. cit. p. 16.

MODA ÎN PREVIZIUNE

TITLUL de mai sus, oricît ar părea de ciudat la prima vedere, trebuie citit și înțeles exact așa cum este scris. Nu este vorba de previziunea modei, care își găsește justificarea, deși se aplică într-un domeniu ce presupune principial liberul exercițiu al fanteziei și spontaneității, dar care este în realitate teleghidat, ci de moda în previziune, domeniu care, prin definiție, exclude orice subiectivism, încercînd să circumscrie acțiunile oamenilor în jurul unei inexorabile linii a trendului. Și totuși, practicienii previziunii pe termen scurt, adunați într-o recentă consfătuire la Madrid, organizată de întreprinderea specializată franceză Ciret, au constatat, după cum comunică din capitala Spaniei corespondentul săptămînalului britanic **The Economist,** că unele dintre metodele și tehnicile de previziune în care au fost puse mari nădejdi acum cîțiva ani nu mai sînt considerate ca fiind pe deplin satisfăcătoare astăzi, că altele au rezistat trecerii timpului și instabilității părerilor, în timp ce unele metode preconizate în deceniul al treilea al secolului nostru par a cunoaște acum o nouă vogă.

În esență, există trei metode principale, comportînd fiecare diferite variante, de a formula previziuni pe termen scurt:

1. Modelele econometrice, care se bizuie pe punerea într-un sistem de ecuații a raporturilor cantitative constatate, într-o serie de ani, între diferite variabile ca, de pildă, între venituri și consum, economii și investiții etc. Rezolvarea unui asemenea sistem de ecuații duce la formularea previziunii. Modelele cele mai simple comportă doar cîteva ecuații; cele mai complicate ajung la cîteva sute. Se poate întîmpla însă, și se și întîmplă în realitate, că: a) raporturile constatate într-o anumită perioadă între variabilele luate în considerare n-au de fapt un caracter de legitate și deci extrapolarea lor în viitor apare ca arbitrară, sau: b) datele necesare nu pot fi obținute decît cu întîrziere și ele sînt susceptibile a fi revizuite, ceea ce este și mai grav. Cu cît modelul încearcă să țină mai mult seama de toate aspectele unei economii în continuă evoluție, cu cît este el mai complicat, cu atît devine mai mare și riscul de a se cumula greșelile provenind din datele aproximative. La consfătuirea de la Madrid s-a manifestat un mare scepticism față de utilitatea practică a modelului economiei americane, propus de Institutul Brookings, care comportă cîteva sute de ecuații și care este socotit ultimul cuvînt în materie. Unii cinici au afirmat că definitivarea datelor necesare nu poate fi făcută înainte de doi ani și atunci despre ce fel de previziune pe termen scurt mai poate fi vorba?

2. Testele conjuncturale, care pot lua forma unor teste de opinii sau de atitudini. Testele constau, în fond, în prelucrarea răspunsurilor la chestionarele trimise, în mod periodic, de obicei trimestrial, unui eșantion format, după regulile inferenței statistice, din rîndurile specialiștilor dintr-un anumit domeniu. Răspunsurile cerute au un aspect calitativ. Nu se cer, de regulă, cifre, ci aprecieri ale experților chestionați. Se cer răspunsuri de tipul: „în creștere", „în scădere" sau „staționar" asupra evoluției investițiilor, vînzărilor, stocurilor, exportului etc. Testele cele mai cunoscute sînt cele organizate de Institutul I.F.O. din München, de Institutul de conjunctură din Roma etc. Recent, a fost organizat și în S.U.A. un test conjunctural oficial asupra intențiilor de cumpărare; răspunsurile la cele 12.000 interviuri, cuprinzînd doar puține întrebări, sînt prelucrate în așa fel încît să rezulte o cifră sintetică, exprimînd probabilitatea evoluției cumpărăturilor în trimestrul următor. Există însă în S.U.A. o tendință bine conturată de a se trece de la testul de opinie la testul de atitudini, urmărind să degajeze aspectele psihologice ale intențiilor de cumpărare. Inconvenientele ambelor teste sînt similare: a) pot interveni oricînd evenimente care să dea peste cap așteptările celor chestionați; b) mai mult, răspunsurile pot fi influențate de anumite temeri. Reprezentanții Băncii Japoniei au arătat că testele conjuncturale s-au dovedit valabile în cazul cînd se refereau la încetinirea ritmului afacerilor, dar că ele nu reușesc să prevadă fazele ascendente ale ciclurilor. Explicația ar consta, după acești reprezentanți, în temerea oamenilor de afaceri de a nu declanșa, prin aprecierile prea optimiste, mecanismul măsurilor destinate să contracareze „supraîncălzirea" economiei.

3. Barometrele conjuncturale, imaginate în perioada imediat următoare primului război mondial și constînd în urmărirea evoluției unui număr de indicatori considerați ca avînd o putere de predicție deosebită, par acum, după ce fuseseră discreditate din cauza izbucnirii neașteptate a marii crize economice din 1929—1932, să fi revenit din nou în centrul atenției. Institutul IFO din München a reluat ideea barometrelor conjuncturale, considerînd că unii indicatori ca nivelul stocurilor și volumul comenzilor sînt în măsură să atragă din timp atenția asupra oscilațiilor conjuncturale.

Departamentul Comerțului din S.U.A. calculează și el un „indicator global", pe baza evoluției a 12 indicatori parțiali, printre care: producția industrială, nivelul investițiilor, șomajul, veniturile personale, comenzile de bunuri durabile etc. Reinvie astfel practica „barometrului" Universității Harvard sau a Institutului de conjunctură din Berlin, care au avut un eșec atît de răsunător în 1929.

În general, corespondentul lui **The Economist** consideră că desfășurarea dezbaterilor consfătuirii de la Madrid marchează o tendință de abandonare a modelelor econometrice și de concentrare a atenției asupra testelor de opinii și de atitudini.

Oare fluctuația ce se constată în alegerea metodelor de previziune nu reflectă caracterul imprevizibil al oscilațiilor conjuncturale ale economiei capitaliste?

Al. LEON

FIȘE

■ Cum poate fi definită influența pe timp îndelungat a cheltuielilor pentru cercetarea științifică asupra creșterii economice? Profesorul C. C. von Weizsäcker, într-un studiu publicat în revista elvețiană KYKLOS (nr. 3/1969), caută răspunsul la această întrebare pe cale indirectă, cercetînd implicațiile ce le comportă modelele propuse de trei autori: E. Phelps, H. Uzawa și K. Shell. Prof. C. C. von Weizsäcker consideră concluziile tuturor acestor trei autori drept nesatisfăcătoare din motive cu totul diferite, care se raportează însă și la specificul fiecăruia în parte.

Din modelul lui E. Phelps rezultă că, pe timp îndelungat, creșterea economică nu este influențată de loc de cheltuielile pentru cercetarea științifică, ceea ce este puțin plauzibil și constituie, de fapt, o variantă modernă a vechilor teorii stagnaționiste. Modelul lui H. Uzawa admite existența unei influențe a cheltuielilor pentru cercetarea științifică asupra creșterii economice, dar face să depindă această influență de raportul dintre numărul cercetătorilor și totalul populației. Aceasta ar însemna că un număr dublu de cercetători într-o țară cu o populație dublată ar produce, în definitiv, un progres tehnic la fel de mare ca cel obținut prin numărul inițial al cercetătorilor și populației, ceea ce este iarăși puțin plauzibil. Modelul lui K. Shell face să depindă progresul tehnic nu de numărul relativ al cercetătorilor, ci de numărul lor absolut, ceea ce înseamnă că, chiar dacă ponderea cercetătorilor în populația totală ar fi constantă, dar populația ar crește exponențial și progresul tehnic ar înregistra o creștere exponențială. După C. C. von Weizsäcker, presupunerile de la care pleacă acest ultim model sînt plauzibile. Admiterea concluziilor sale întîmpină însă rezistență din cauza obișnuinței înrădăcinate printre economiștii occidentali de a respinge, de plano, ideea unei creșteri economice exponențiale. C. C. von Weizsäcker crede însă că viitorul aparține tocmai modelelor admițînd o asemenea creștere exponențială.

■ După cum se știe, economia învățămîntului încearcă să cerceteze modul cum se aplică principiile gestiunii economice în domeniul învățămîntului, felul cum pot fi comparate cheltuielile efectuate cu rezultatele obținute, efectele ce le poate avea dezvoltarea învățămîntului asupra creșterii economice. Ce însemnătate poate fi acordată eforturilor întreprinse și rezultatelor obținute de economia învățămîntului? Aceasta este întrebarea ce și-o pune Z. Morecka în articolul intitulat **Problemele învățămîntului și calculul economic,** publicat în revista EKONOMISTA nr. 2/1969.

Răspunsul autoarei este plin de scepticism. Ea consideră că modelele propuse și aplicarea practică a acestor modele pentru calcularea efectelor dezvoltării învățămîntului asupra creșterii venitului național dau rezultate eronate și se bazează pe presupuneri a căror justificare nu constă decît în citarea unor autori de prestigiu. Aceste modele și calculele respective pot avea cel mult o valoare orientativă. Z. Morecka atrage atenția asupra primejdiilor ce le comportă transferarea automată a metodelor calculului economic, așa cum sînt ele aplicate în întreprinderile productive, la domeniul învățămîntului. Ea pledează în favoarea subordonării metodelor calculului economic, comportînd alegerea drept criteriu principal a efectului economic, unor metode care să adopte criterii specifice învățămîntului.

■ Lucrarea Economic growth in Czechoslovakia (Creșterea economică în Cehoslovacia), Editura Academiei de Științe, Praga, 1969, 150 pag., de Iosef Goldmann și Karel Komba, reprezintă o introducere în teoria creșterii economice în socialism, incluzînd o aplicație experimentală a modelului economistului polonez M. Kalecki la datele statistice ale Cehoslovaciei. Prima încercare de a elabora o teorie a creșterii pentru economia socialistă se datorește economistului sovietică G. A. Feldman, care a cercetat corelațiile dintre acumulare și consum, tendințele raportului dintre salarii și productivitatea muncii, consumul personal și social, în condițiile unor rate diferite de creștere a venitului național. Modelul de creștere economică al lui Kalecki exprimă corelațiile dintre factorii individuali ai creșterii economice și sporul venitului național, adică rata de creștere economică.

Autorii lucrării ajung la concluzia că creșterea economică este un proces care implică nu numai relații între diferiți parametri ai creșterii, ci și o corelație între parametrii de creștere și mecanismul de funcționare a economiei socialiste. Fluctuațiile în ritmurile de creștere a venitului național, a producției industriale și a investițiilor nu sînt considerate o trăsătură normală și permanentă a creșterii economice, ci sînt în funcție de sistemul de conducere și planificare a economiei naționale.

■ Sub redacția lui I. I. Kuzminov și I. F. Suslov, editura Mîsl, Moscova 1968, publică lucrarea **Preimuscestva i rezervî soțialisticeskoi sistemî hozeaistva** (Avantajele și rezervele sistemului economic socialist) 253 pag. de un colectiv de autori. Printre alte probleme abordate în lucrare, M. F. Makarova insistă asupra rolului ce revine comerțului socialist în transformarea în fapt a superiorității esențiale a socialismului. După ce evidențiază creșterea volumului comerțului și schimbările ce au avut loc în structura lui (pe exemplul Uniunii Sovietice), autoarea observă că, în ciuda acestor realizări, nu s-a reușit să se ajungă la un echilibru stabil între puterea de cumpărare a populației și oferta de mărfuri. În direcția stabilirii acestui echilibru, spune autoarea, trebuie folosite toate resursele pentru asigurarea unei circulații a mărfurilor fără pierderi, cît mai raționale, deci mai economice, de la producător pînă la consumator. În mod special se evidențiază rezervele ce există în sistemul de păstrare, transportare și preiucrare a produselor agricole.

■ Revista L'OBSERVATEUR DE l'OCDE nr. 4/1969 publică studiul **Un nouveau défi: la refonte de l'enseignement secondaire** (O nouă sfidare: modificarea învățămîntului secundar), semnat de George Papadopoulos, șeful secției de învățămînt și dezvoltare în materie de învățămînt din cadrul OCDE, în care sînt analizate schimbările ce au dus la o creștere și diversificare foarte mare a învățămîntului secundar, precum și consecințele acesteia. Printre altele, autorul analizează influența exercitată asupra învățămîntului superior și consideră că expansiunea învățămîntului secundar este una din cauzele directe care au dus la dublarea și chiar triplarea în ultimul deceniu a numărului celor ce urmează o formă de învățămînt superior în țările membre ale OCDE. Modificările ce trebuie aduse în organizarea învățămîntului superior, conchide autorul, nu sînt legate numai de sporirea absolvenților școlilor secundare, ci mai ales de marea diversificare pe care a suferit-o școala secundară, diversificare impusă de nevoile dezvoltării tehnice și economice și care atrage după sine și o nevoie sporită de specialiști cu studii superioare.

■ În articolul **Politica dezvoltării intensive** (Polityka intensiwnego rozwoju), apărut în ZYCIE GOSPODARCZE nr. 22/1969, Boleslaw Jaszczuk subliniază rolul participării serviciilor operative din producție și a sectorului de cercetare științifică la elaborarea programului de dezvoltare a economiei. După părerea autorului, o contribuție importantă trebuie s-o aducă cercetarea științifică în vederea valorificării în măsură mai mare a rezervelor și a factorilor de dezvoltare intensivă. În noul sistem, se arată în articol, indicatorii de calitate își mențin caracterul obligator, dar indicatorii sintetici (de exemplu necesarul de investiții pentru producție, eficiența investițiilor etc.) nu au caracter de directivă; importanța lor însă nu este de loc diminuată, ei servind la efectuarea analizei economice și la elaborarea unei concepții proprii de dezvoltare a producției în fiecare întreprindere. Pentru stabilirea concepției de dezvoltare autorul subliniază importanța analizei amănunțite a situației întreprinderii din punct de vedere tehnic și economic, al posibilităților de care dispune. B. Jaszczuk subliniază că planul de dezvoltare elaborat în întreprinderi nu diminuează cu nimic obligațiile și răspunderile organelor ierarhice, inclusiv ale Comisiei de Stat a Planificării, căreia îi incumbă procurarea de pe teren a elementelor pentru analiză și efectuarea calculelor economice care stau la baza elaborării planului.

■ Ocupîndu-se de problemele pe care le creează apariția în flux a conglomeratelor ca fenomen specific al economiei americane în deceniul al șaptelea, Jacques Baron caută, în articolul **La grande aventure des conglomérats** (Marea aventură a conglomeratelor), apărut în numărul 708 al revistei ENTREPRISE, să găsească în **diversificarea** activității pe care o reprezintă formarea unui conglomerat nu numai o „filozofie a concentrării" (care nu mai e nici orizontală, nici verticală), ci și „o nouă strategie a dezvoltării" firmei capitaliste. Argumentația autorului se bazează pe faptul că constituirea unui conglomerat este rezultatul unei acțiuni deliberate și ofensive, întreprinse de conducătorul unei firme solide, pe care, pe termen scurt, nimic nu îl constrînge la această operație, net deosebită de una „de salvare" în cadrul aceleiași ramuri. Este, după părerea autorului, „o strategie la rece", în care principalul criteriu în opțiunea pentru pătrunderea într-o ramură sau alta este randamentul capitalului investit.

Din articol se mai degajă și concluzia că, din momentul în care un grup industrial decide să pătrundă în ramuri cu totul diferite de profilul său originar, inevitabil într-o zi activitățile multiplelor sale diviziuni se vor întîlni și completa, putînd intra astfel în raza de acțiune a legislației antitrust pe care pînă atunci au ocolit-o.

blocnotes

PRIMUL „NOBEL" PENTRU ȘTIINȚE ECONOMICE (III)

Cînd a decernat primul „Nobel" pentru economie, Academia de Științe a Suediei a ținut să sublinieze că „Descrierii literare care se făcea anterior proceselor economice, legată de vagi discuții asupra cauzelor posibile ale crizelor, șomajului, inflației, etc. i s-a substituit o tendință deliberată de definire matematică a raporturilor existînd între diferite „modele".

Cred că Academia suedeză este cam aspră în unilaterala apreciere făcută creației economice pe care o definește global ca „descriere literară".

Caracterizarea facilitează însă autorilor sublinierea rolului pozitiv jucat în dezvoltarea gîndirii economice occidentale de tendința, care a început în perioada interbelică, de „confruntare a ipotezelor matematice cu realitatea empirică decantată prin datele statistice", curent în cadrul căruia s-a afirmat opera novatoare a primilor laureați ai premiului Nobel pentru științe economice.

Dinamismului, mobilității spirituale și fecundității literare a lui Tinbergen, mai vîrstnicul său coleg norvegian Ragnar Frisch îi contrapune o extremă concizie analitică, întemeiată pe un aparat matematic mereu mai complex. Din acest punct de vedere, numele lui Frisch ar putea fi apropiat de cel al altui citat candidat la acest disputat „Nobel", sovieticul L. V. Kantorovici. Din această cauză, lucrările sale, concentrate, purtînd amprenta unei riguroase preciziuni, sînt prezentate de regulă sub formă de memorii [1]).

Profesor la Universitatea din Oslo și director de studii al Institutului economic al aceleeași universități, Frisch este unul din fondatorii Societății de econometrie (1931) și editor (între 1933—1955) al larg cunoscutei reviste „Econometrica", la a cărei editare și-a asociat în decurs de două decenii diferiți specialiști, între care — la un moment dat — și pe Tinbergen. Considerat drept unul din părinții occidentali ai econometriei, Ragnar Frisch a devenit acum, la aproape 75 de ani, un fel de patriarh al ei, pe care academii și universități din lumea anglo-saxonă și scandinavă îl onorează cu titlul de membru sau de doctor honoris causa al lor.

Punctul de plecare al cercetărilor lui Frisch trebuie găsit în concepția sa asupra dinamicii economice ca teorie economică a relațiilor între variabile stabilite la anumite momente ale perioadei analizate.

Ales președinte al primei sesiuni a unei comisii a O.N.U. pentru economie și utilizarea forței de muncă, Ragnar Frisch a prezentat în 1949, în cadrul acestei organizații, un memorandum („a") cu caracter de pionierat în materie, primit la început cu scepticism, dar care a contribuit ulterior la impulsionarea curentului de modelare postbelică în gîndirea occidentală.

Fără îndoială însă că unul din capitolele cele mai consistente ale activității sale practice este legat de rolul jucat ca principal expert economic al social-democrației norvegiene, în special după venirea acestui partid la guvern, în 1935, și de elaborarea unor planuri ale economiei naționale, care i-au atras denumirea de făuritor al planismului norvegian. Introducerea sa din 1961 la „modelul norvegian de previziune și programare economică" („h") sintetizează această experiență, pe care Frisch a încercat s-o utilizeze, în calitate de consilier — expert în planificare și în Egipt (unde a preluat, de la economistul egiptean Abdel Rahman, titulatura pe care avea s-o dea modelului său norvegian) și India, cresterea economică a țărilor în curs de dezvoltare constituind una din preocupările sale. („g").

Fără a-i subaprecia alte din contribuțiile teoretice, legate, de exemplu, de analiza critică prin care urmărește noi dezvoltări ale modelelor dui Domar și Hicks („k" și „i"), trebuie considerat că aspectul esențial al orientării econometrice a lui Frisch constă în încercarea de a da o maximă aplicabilitate practică modelării. Econometria se confundă într-un fel, în concepția sa, cu arta construirii unor modele realiste.

Urmărind cu atenție evoluția ideilor despre planificare din țările socialiste (corespondența sa cu V. S. Nemcinov atestă acest interes), Frisch a luat atitudine netă împotriva abstractizărilor care tind să rupă econometria de condițiile concrete ale dezvoltării economice. Într-o declarație făcută nu de mult cu privire la modernizarea dezvoltării, economistul norvegian considera că principala eroare a unor economiști constă în a concepe modelele ca avînd un caracter pasiv, de pură cunoaștere, atunci cînd rațiunea lor constă în a avea un caracter activ, de ghid economic. „Trebuie făcută — spune el — o distincție între modele cu totul abstracte și pur formale și formalizarea matematică în care se relevă conexiuni reale. E ușor să produci formule teoretice (abstracte).

...Dificultatea începe cu alegerea gradului de abstractizare apt să demonstreze cauza esențială și utilă pentru analiza situațiilor concrete".

Este o profesiune de credință care exprimă poate, în modul cel mai sintetic, ceea ce numeam „orientarea nordică" în econometria occidentală contemporană. Venită din partea unuia dintre promotorii cei mai consecvenți ai formalizării matematice a fenomenelor economice, ai abstractizării interconexiunilor detectate în procesul dezvoltării economice, („multicolinearitatea" dezvoltată în modelele sale), în clipa în care cunoaște onorurile primului „Nobel" în științele economice, această profesiune de credință a lui R. Frisch poate constitui un util prilej de meditație pentru toți cei care lucrează în domeniul modelării economice, independent de concepția fundamentală de la care pornesc în elaboratele lor.

Este, probabil, principalul îndemn în momentul cînd, consacrînd oficial econometria, premiul „Nobel" onorează — prin econometrie — științele economice.

Costin MURGESCU

---

[1]) Unele lucrări:

a) A Memorandum on Price — Wage —, Tax —, Subsidy Policies as Instruments in Maintaining Optimal Employment 1949.

b) The Mathematical Structure of „Decision Model: The Oslo Sub-Model" 1955.

c) Maxima et Minima. Théorie mathématique et applications économiques 1958.

d) A reconsideration of Domar's Theory of Economic Growth 1959.

e) Speed with Safety through National Planning 1960.

f) Quadratic Programming by the Multiplex Method in the General Case where the Quadratic Form may be singular 1960.

g) Economic Planning and the Growth Problem in Developing Countries 1961.

h) Preface to the Oslo Channel Model. 1961.

i) Parametric Solution and Programming of the Hicksian Model. 1963.

Mecanisme monetare internaționale ale capitalismului monopolist de stat

ANATOMIA DREPTURILOR SPECIALE DE TRAGERE

După cum s-a anunțat, în vara acestui an a fost ratificat, iar la 1 ianuarie 1970 va intra în vigoare acordul intervenit între membrii Fondului Monetar Internațional privind instituirea drepturilor speciale de tragere — D.S.T. (în limba engleză : Special Drawing Rights — S.D.R.). Acest acord prezintă un interes deosebit pentru teoria și practica valutară occidentală, deoarece este pentru prima oară din 1944 încoace, adică de la Conferința monetară internațională care s-a ținut la Bretton Woods (S.U.A.), cînd sistemul valutar capitalist și concepția care i-a stat la bază suferă o revizuire și completare.

Drepturile curente de tragere

În conformitate cu hotărîrile luate acum un sfert de secol la Bretton Woods, în vigoare și astăzi, sistemul valutar capitalist se bazează pe etalonul aur — valută, în cadrul căruia funcționează ca mijloace de plată internaționale, alături de aur, cele două valute de rezervă : dolarul S.U.A. și lira sterlină.

În cazul cînd o țară occidentală duce lipsă de dolari sau de lire sterline (ca și de orice altă valută capitalistă convertibilă sau neconvertibilă), ea le poate obține cu împrumut de la Fondul Monetar Internațional (F.M.I.), dacă este membră a lui, dînd în schimb echivalentul în monedă națională. Dreptul de a primi credite de la Fond face obiectul unei reglementări foarte complexe, atît în ce privește cuantumul, cît și condițiile de acordare.

Cea mai mare parte din fondurile de care dispune F.M.I. pentru acordarea de credite provin din depunerile de aur (în proporție de 25% din total) și de monedă națională (pentru restul de 75%) ale membrilor ; acestea reprezintă cotele de participare la formarea capitalului F.M.I. Aurul nu servește niciodată în natură la acordarea de credite, el rămînînd proprietatea Fondului, însă depunătorul are dreptul să se împrumute cu echivalentul lui valutar. Cotele de participare a țărilor membre la capitalul Fondului sînt stabilite în funcție de anumiți parametri economici și financiari ai țărilor în cauză.

După cum se vede, Fondul Monetar Internațional — instituție creată, împreună cu Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare, prin hotărîrile de la Bretton Woods — îndeplinește funcția unei case de ajutor mutual în materie de mijloace de plată către străinătate. Atunci cînd o țară are balanța de plăți externe deficitară, sau cînd din alte motive este nevoită să se împrumute cu asemenea mijloace, ea are posibilitatea să le obțină de la Fond. Deoarece obținerea unui credit de la Fond mai poartă denumirea tehnică de „tragere asupra Fondului" ; deoarece membrii Fondului dispun în general de dreptul de a se împrumuta, deci de „dreptul de tragere" ; în sfîrșit, deoarece acordarea de credite din capitalul subscris de membri a reprezentat și va continua și în viitor să reprezinte unul din principalele obiective curente ale activității F.M.I., vom denumi această categorie de operațiuni „drepturile curente de tragere", spre deosebire de „drepturile speciale de tragere", nou create.

„Doctrina" drepturilor speciale de tragere

În mod oficial, la baza creării D.S.T. a stat problema spinoasă a lichidității internaționale, adică a echilibrului între nevoile de mijloace de plată externe ale vieții economice și existentul, adică rezervele de asemenea mijloace. Dacă acest echilibru există, lichiditatea internațională este „suficientă". Dacă mijloacele de plată disponibile depășesc nevoile, există un „exces de lichiditate". În sfîrșit, dacă rezervele de mijloace nu sînt suficiente, există „penurie", sau lipsă de lichiditate.

Atît excesul, cît și lipsa de lichiditate sînt dăunătoare dezvoltării echilibrate a economiei mondiale. Excesul reprezintă o cerere potențială de mărfuri și servicii care depășește capacitatea pieței mondiale de a o satisface. De aici — o perturbare a relațiilor economice internaționale, așa cum se întîmplă mai devreme sau mai tîrziu cu orice stare inflaționistă. Dimpotrivă, lipsa de lichiditate duce la stagnare sau, cu timpul, la o asfixiere a schimburilor dintre țări.

În condițiile etalonului aur-valută, gradul de lichiditate internațională depinde de diverși factori, unii dintre ei cu caracter obiectiv. Astfel, cantitatea de aur disponibilă pentru scopuri monetare depinde de producția minelor de aur, precum și de interesul conjunctural al țărilor producătoare de a-și vinde sau de a nu-și vinde aurul produs, de tendința tezaurizatorilor particulari de a absorbi și tezauriza o parte mai mare sau mai mică din producția curentă de aur și din rezervele de aur monetar existente etc. Rezervele de dolari și lire sterline — care contribuie și ele la lichiditatea internațională — depind, de asemenea, de un factor care se lasă foarte greu influențat de voința multora dintre guvernele lumii capitaliste : este vorba despre deficitul balanței de plăți externe al S.U.A. și Angliei. Dacă deficitul este mare, sumele de dolari și lire sterline care ies din țara de origine și rămîn în străinătate ca rezerve valutare ale altor țări sînt și ele mari ; dacă deficitul este mic, sumele sînt neînsemnate ; dacă balanța de plăți este echilibrată, nu mai iese nici un dolar din S.U.A. și nici o liră sterlină din Anglia, astfel că rezervele valutare mondiale nici nu vor scădea și nici nu vor crește.

Întrucît tendința normală a schimburilor economice internaționale este aceea de a se dezvolta într-un ritm ascendent, prin urmare de a solicita un volum de mijloace de plată care să evolueze corespunzător, factorii de mai sus se opun acestei tendințe, exercitînd o acțiune necorelată, negativă, asupra rezervelor valutare mondiale. Ei creează uneori un exces de lichiditate, uneori o insuficiență. Acești factori dăunează deci relațiilor de schimb și, în ultimă analiză, mersului diferitelor economii naționale, fără ca autoritățile monetare naționale și internaționale să poată interveni conștient pentru menținerea unui volum de rezerve valutare armonizat cu necesarul de asemenea rezerve al economiei mondiale.

Problema care s-a pus cu tot mai multă acuitate a fost aceea de a se găsi un mijloc rațional, apt să facă ordine în aprovizionarea economiei internaționale cu resurse valutare. Acest mijloc era cu atît mai necesar, cu cît două împrejurări au venit să complice datele problemei.

Prima împrejurare a fost criza aurului din anul trecut, care a dus la cunoscuta scindare a pieței aurului și la interzicerea „liber consimțită" de către băncile de emisiune occidentale, la insistențele Statelor Unite, de a-și mai completa rezervele valutare prin cumpărarea de aur nou produs. A doua împrejurare a constat în hotărîrea luată de guvernele Statelor Unite și Marii Britanii de a duce o politică neabătută de echilibrare a balanței lor de plăți. Atît restrîngerea posibilităților de sporire a rezervelor de aur, cît și măsurile de reducere și eventual de înlăturare a soldului deficitar al balanței de plăți americane și engleze au constituit factori de agravare în perspectivă a problemei procurării de mijloace valutare la nivelul exigențelor pieței mondiale. La orizont apăruse pericolul unei penurii de lichiditate, al unei asfixieri treptate a vieții economice internaționale. Cu atît mai urgentă apărea deci necesitatea găsirii unui instrument cu care să se opereze, fie o lărgire, fie o restrîngere a volumului rezervelor valutare internaționale, în funcție de necesități și pe măsura lor.

Importanța drepturilor speciale de tragere constă tocmai în aceea că pentru prima oară în relațiile valutare capitaliste se încearcă să se introducă un asemenea instrument de politică economică menit să dea posibilitatea lărgirii și restrîngerii — dar mai ales lărgirii — lichidității internaționale. În esență, D.S.T. pot fi definite ca reprezentînd „crearea pe baze pur contractuale a unei lichidități artificiale într-un cadru controlat", după expresia ziarului elvețian *Neue Zürcher Zeitung*.

Elementul contractual din definiție este asigurat pe calea revizuirii statutului F.M.I., în sensul că intrarea în vigoare a drepturilor speciale de tragere presupune existența angajamentului scris al unor state membre (respectivele țări deținînd 75% din numărul total de voturi), că își asumă obligațiile care decurg din aplicarea acestei reforme. Mărimea anuală a drepturilor este de asemenea fixată prin acordul membrilor Fondului.

În ce privește caracterul artificial al lichidității create prin D.S.T. — al doilea element al definiției — acesta rezultă din faptul că pentru prima oară se va crea valută „din aer rarefiat" (cum scria săptămînalul londonez *The Economist*), mai exact : din nimic. Cu toate acestea, inițiatorii noilor drepturi le consideră că nu sînt mai prejos decît aurul și decît cele două valute de rezervă, dolarul și lira sterlină, ele îndeplinind aceleași funcții în cazurile cînd asemenea mijloace de plată convenționale lipsesc.

În sfîrșit, cadrul controlat în care se desfășoară „emisiunea" de D.S.T. este constituit din totalitatea numeroaselor măsuri de precauție care sînt prevăzute în vederea împiedicării abuzurilor atît în materie de emisiune, cît și de utilizare a D.S.T. de către membrii F.M.I.

Tehnica utilizării

După cum s-a anunțat, Fondul Monetar Internațional a hotărît ca în perioada 1970—1972 să se emită 9,5 miliarde D.S.T., din care 3,5 miliarde în 1970 și cîte 3 miliarde în anii următori. Unitatea D.S.T. este definită printr-o cantitate de 0,888671 g aur (identică dolarului S.U.A.), însă nu poate fi convertită în aur și nici nu capătă vreo formă materială, D.S.T. fiind exclusiv o valută scripturală, de cont, destinată operațiunilor valutare internaționale.

Pentru desfășurarea operațiunilor cu D.S.T., Fondul Monetar Internațional va deschide un cont special, în care se vor înscrie aceste operațiuni, indiferent dacă ele se efectuează prin intermediul Fondului sau în afara lui, prin relații directe între țările membre. În acest cont, fiecare țară aderentă la mecanismul noilor mijloace de plată va primi cu titlu gratuit o sumă exprimată în D.S.T., a cărei mărime se stabilește în funcție de cota subscrisă la Fond. Astfel, dacă plafonul emisiunii de D.S.T. în primul an este de 3,5 miliarde, țara a cărei cotă reprezintă, să zicem, 10% din totalul cotelor la Fond, va avea dreptul la 10% din cele 3,5 miliarde, deci la 350 milioane D.S.T.

Această sumă o dată înscrisă în contul special va putea fi utilizată de țara beneficiară pentru următoarele scopuri :

1. MAJORAREA REZERVELOR VALUTARE ALE ȚĂRII MEMBRE. În acest caz, disponibilul de D.S.T. va figura printre rezervele valutare ale țării, alături de aur și de disponibilitățile de dolari și lire sterline.

2. OBȚINEREA DE VALUTA CONVERTIBILĂ DE LA O ALTA ȚARĂ MEMBRA. Țările membre au dreptul de a primi valută convertibilă în schimbul D.S.T., sau invers, de a ceda valută convertibilă și de a primi în schimb D.S.T. În schimbul de valută proprie contra D.S.T., drepturile nu sînt nelimitate. Fiecare țară poate ceda valută proprie și primi în schimb D.S.T. numai pînă la dublul sumei drepturilor speciale de tragere care i-au fost repartizate de Fond. Reluînd exemplul precedent, țara căreia i s-au atribuit de Fond 350 milioane D.S.T. va putea — la cerere — să cedeze altei țări valută proprie echivalînd cu 700 mil. D.S.T., deci va putea avea în total o rezervă de 1050 mil. D.S.T. Există în această privință dispoziții atît în legătură cu depășirea limitei de cedare, cît și cu cazurile cînd o țară poate să refuze cedarea de valută proprie altei țări în schimbul D.S.T.

3. RĂSCUMPĂRAREA VALUTEI PROPRII DE LA O ALTĂ ȚARĂ. Dacă o țară membră a F.M.I., a cărei balanță de plăți este deficitară, intenționează să reducă disponibilitățile de valută proprie deținute de alte țări ca urmare a deficitului, ea poate face un schimb cu țările respective, cedînd D.S.T. și repatriind valuta proprie. Astfel, S.U.A. vor avea posibilitatea de a oferi, în primul an de funcționare a noilor drepturi de tragere, suma de 850 mil. D.S.T. — adică atît cît li se va repartiza potrivit cotei subscrise la F.M.I. — și a răscumpăra cu ea 850 mil. dolari (dolarul fiind echivalent cu o unitate D.S.T.). Pentru o asemenea operațiune este însă necesar ca țara deținătoare a monedei de repatriat, să accepte operațiunea, deoarece nu s-a prevăzut un automatism al răscumpărării.

O problemă controversată care s-a ivit în procesul de creare a noilor drepturi de tragere se referă la caracterul lor : suma D.S.T. atribuită membrilor Fondului reprezintă un împrumut sau este nerambursabilă? În cursul discuțiilor, S.U.A. au militat pentru caracterul nerambursabil al sumei, iar Franța pentru caracterul de împrumut. Pînă la urmă s-a ajuns la o soluție de compromis, în sensul că țara beneficiară poate dispune de sumele repartizate într-o perioadă de cinci ani numai în proporție de cel mult 70%, restul de cel puțin 30% urmînd să fie păstrat în rezervă. Țara respectivă poate utiliza și mai mult de 70% din sumă, însă în acest caz este obligată să întregească cota de 30%, procurîndu-și D.S.T. în schimbul cedării de valută convertibilă. De aici rezultă că din suma de D.S.T. repartizată unei țări, 70% reprezintă o donație, contînd ca rezerve valutare efective, nerambursabile, iar 30% au un caracter de credit, beneficiarul trebuind să le ramburseze.

Efectele economice

Există, așadar, o diferență fundamentală între resursele valutare „clasice" și D.S.T. În timp ce aurul, dolarii și lirele sterline care erau folosite ca mijloace de plată internaționale nu-și pot adapta volumul la nevoile efective ale pieței, punînd economia mondială fie în fața unui exces, fie a unei penurii de lichiditate, noile drepturi speciale de tragere reprezintă un volum de mijloace de plată adaptabil oricărei situații, avînd în vedere că acest volum este stabilit anual de către cel mai înalt for monetar al lumii occidentale, pe măsura nevoilor existente.

Vor reuși noile drepturi de tragere să realizeze un echilibru al lichidității internaționale, vor fi deci aceste drepturi un mijloc de politică monetară superior aurului și valutelor de rezervă ? Viitorul va arăta de partea cui este adevărul : al optimiștilor sau al scepticilor. Aceștia din urmă invocă în sprijinul opiniei lor pesimiste o serie de argumente care dau de gîndit. Astfel, s-a considerat inițial că D.S.T. vor fi traduse în viață o dată cu echilibrarea balanței de plăți a S.U.A. și Angliei, pentru a lua locul dolarilor și lirelor sterline care, din cauza echilibrului, nu vor mai alimenta rezervele internaționale de mijloace de plată. Hotărîrea luată de F.M.I. nu mai este însă corelată cu o asemenea echilibrare, stabilind „nașterea" D.S.T. la o dată pur convențională : 1 ianuarie 1970, fără să se știe cu precizie dacă în anul viitor va exista o lipsă de lichiditate sau nu. Pe de altă parte, se presupusese inițial un plafon anual de circa un miliard D.S.T., pentru ca în discuțiile de anul trecut el să varieze între 1—3 miliarde, iar prin acordul din 24—25 iulie 1969 semnat la Paris să se stabilească pentru primii 3 ani plafonul de 9,5 miliarde. Așadar, și mărimea D.S.T. este convențională.

Aceste aspecte ilustrează deopotrivă potențialul ridicat de elasticitate al noilor drepturi de tragere, ceea ce reprezintă un avantaj, dar și primejdiile inerente sistemului de a crea drepturi „din nimic". Spre deosebire de drepturile curente de tragere, care reprezintă operațiuni de credit limitate obiectiv de mărimea capitalului de împrumut, noile drepturi nu au limite obiective. Ele depind exclusiv de o convenție. Or, se poate întîmpla ca această convenție să urmărească nu numai echilibrul lichidității internaționale, dar și un interes de grup, cum ar fi acoperirea comodă a deficitului balanțelor de plăți ale unor mari state, care vor beneficia de partea leului din D.S.T. În acest al doilea caz, există temerea că introducerea D.S.T. — alături de aur și de celelalte mijloace de plată — în rezervele valutare internaționale va constitui cu timpul un ferment suplimentar de inflație. Timpul va arăta dacă revizuirea și completarea sistemului valutar occidental, prin introducerea D.S.T., va contribui la rezolvarea multiplelor probleme ale economiei mondiale capitaliste sau, dimpotrivă, va adăuga încă una.

dr. Costin KIRIȚESCU

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. S. F. IUGOSLAVIA

EVOLUȚIA ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN 1969

ACTIVITATEA economiei iugoslave în acest an — se arată într-un articol apărut în revista **Medunarodna Politika** (nr. 469/1969), sub semnătura lui Voislav Vlaici — s-a caracterizat printr-o îmbunătățire a conjuncturii și un climat mai propice pentru întărirea sa.

Potrivit datelor statistice, participarea organizațiilor economice la produsul social a crescut, în perioada care a trecut de la lansarea reformei, de la 55% în 1964 (an premergător reformei) la peste 62% în 1968. Se estimează că în acest an produsul social al întregii economii va crește cu peste 10%, în comparație cu cel din 1968. În articol se apreciază că aceasta e o dovadă evidentă a întăririi bazelor materiale și a autonomiei întreprinderilor, ceea ce a stimulat conjunctura în ultima perioadă de activitate economică a Iugoslaviei.

Apreciind că producția globală a țării la sfîrșitul anului 1969 va fi, potrivit prognozelor, cu 13% mai mare decît anul trecut, Voislav Vlaici subliniază creșterea considerabilă a capacităților de producție din ramurile principale ale industriei — energetică, metalurgie, chimia de bază — care condiționează evoluția normală a producției în ansamblu. Pe lîngă cele 600 MW de capacități energetice intrate în funcțiune anul trecut, pînă la sfîrșitul acestui an vor fi date în exploatare noi uzine electrice cu o putere instalată de circa 500 MW. În metalurgia neferoaselor, instalațiile aflate în funcțiune vor asigura o creștere substanțială a producției : circa 15 mii tone la cupru, aproape 25 mii tone la plumb și 7—8 mii tone la zinc. În industria chimică, uzinele care intră în funcțiune în acest an vor produce circa 480 mii tone de îngrășăminte azotoase, alături de care vor fi date în exploatare noi capacități pentru 37 mii tone de produse pe bază de viscoză.

Referindu-se la relațiile comerciale externe ale Iugoslaviei, autorul arată că de sporirea lor continuă depinde dezvoltarea dinamică a economiei în ansamblu. De aceea, este încurajatoare prognoza potrivit căreia — pe baza activității de pînă acum la import și export — volumul total al schimbului de mărfuri cu alte țări va crește în acest an cu 16%.

În domeniul investițiilor se estimează o rată de creștere de 15%, ținînd seama de premisele relativ favorabile : activitatea pozitivă din anul trecut a permis organizațiilor economice să aloce fonduri substanțiale pentru investiții. Anul acesta a continuat mobilizarea creditelor disponibile pentru construirea rețelei rutiere, în afara utilizării fondurilor destinate special pentru investiții (de exemplu, în domeniul turismului).

Ramurile industriale care prin activitatea lor au contribuit cel mai mult la dinamismul întregii industrii — de la lansarea reformei — sînt construcțiile navale, industria chimică, industria petrolieră și cea a energiei electrice. Totodată, se remarcă faptul că în cadrul unor ramuri s-au produs anumite deplasări : în industria chimică, de pildă, producția de mase plastice și fibre artificiale s-a dublat, în timp ce producția chimică de bază a sporit cu 27% ; în industria de prelucrare a metalelor, producția de automobile a crescut cu 20%, iar cea de vehicule feroviare a scăzut cu 23% ; producția de mașini și instalații electrice destinate industriei a crescut cu 73%, iar cea a industriei electronice a înregistrat o scădere de 19%.

Se apreciază că tendințele amintite exprimă evoluția conjuncturii pentru producția anumitor articole industriale în anii reformei și că procesul de restructurare se desfășoară pe calea reducerii treptate a producției care nu-și are asigurată desfacerea, dar în același timp și pe calea modificării treptate a sortimentelor ; aceasta este însoțită de revizuirea programelor de producție și modernizarea întreprinderilor. Rar se adoptă și calea încetării producției și desființării unor unități.

În ansamblul său, anul 1969 este apreciat, din punctul de vedere al dinamismului producției, ca o veritabilă piatră de încercare pentru economia iugoslavă. Se pune problema realizării unor ritmuri de producție relativ ridicate, în condițiile menținerii echilibrului, ale satisfacerii cererii sporite pe piața internă, paralel cu depunerea de eforturi pentru intensificarea exportului. Este necesar — arată revista — să se asigure și în continuare corelarea tuturor factorilor care au stimulat activitatea economică pînă în prezent.

V. BRĂNEANU

R. P. BULGARIA

ȚARĂ CU AGRICULTURĂ SOCIALISTĂ MODERNĂ

ÎN MOMENTUL victoriei revoluției socialiste, Bulgaria era o țară agrară înapoiată. În ceea ce privește producția vegetală și animalieră ea se afla pe unul din ultimele locuri din Europa. Numărul gospodăriilor agricole particulare depășea 1 100 000, iar suprafața agricolă era fărîmițată în peste 12 milioane de parcele. Principala forță motrice în aceste mici gospodării o constituiau animalele de muncă, iar inventarul pentru prelucrarea pămîntului era reprezentat mai ales de plugul de lemn. Aproximativ 80% din populație era ocupată în agricultură, Bulgaria numărîndu-se printre țările cu populație agricolă net predominantă. Țăranii săraci duceau o viață de mizerie și foamete, fiind crunt exploatați de cămătari și marii latifundiari.

Cu totul alta este imaginea satului bulgar în prezent, cînd țărănimea beneficiază din plin de roadele muncii sale. Localitățile rurale s-au înnoit și s-au înfrumusețat : țăranii cooperatori și-au construit case noi, s-au ridicat noi construcții de utilitate publică, cinematografe, case de cultură, gospodarii posedă televizoare, aparate de radio, automobile. Nu mai există sat care să nu fie electrificat sau alimentat cu apă potabilă.

Statul sprijină nu numai dezvoltarea economică a satului, dar totodată promovează și o sănătoasă politică socială, ale cărei roade se reflectă în bunăstarea materială și culturală a populației rurale.

Una din cele mai importante cuceriri cu caracter social este dreptul la pensie al țăranilor. Azi, în medie, peste 10% din venitul personal global (în natură și în bani, realizat în G.A.C.M. *) și în gospodăriile auxiliare) pe un lucrător agricol provine din pensii. Aceasta demonstrează că în societatea noastră s-a reușit — într-o importantă măsură — să se asigure bătrînețea oamenilor muncii de la sate.

O mare realizare a țărănimii în anii puterii populare este și participarea ei sporită la fondul social de consum. Calculată pe cap de locuitor, aceasta a crescut de la 27 leva, cît a fost în 1952, la 198 leva în 1968, respectiv de peste 7 ori. Un alt important avantaj de care se bucură oamenii muncii de la sate este ajutorul medical gratuit. Ca urmare a îmbunătățirii continue a nivelului de trai și a asistenței medicale, mortalitatea la sate a scăzut în Bulgaria de la 13.7‰, cît era în 1939, la 9,0‰ în 1967, independent de faptul că s-a produs, o înrăutățire a structurii pe vîrste — consecință a intensei emigrări a populației la orașe și a reducerii natalității.

Țăranii bulgari au un larg acces la învățămîntul superior, altădată apanajul claselor exploatatoare. În anul școlar 1965/1966 în Bulgaria 23,4% din studenți erau fii de țărani cooperatori.

O dată cu dezvoltarea economică a Bulgariei are loc un proces intens de lichidare a diferențelor dintre oraș și sat. O cotitură radicală în dezvoltarea economiei agrare a fost determinată de hotărîrile Plenarei C.C. al P.C. Bulgar din aprilie 1956. Măsurile adoptate pentru soluționarea problemelor din agricultură au contribuit la lichidarea centralismului excesiv în planificare ; s-a trecut la sistemul de achiziționare a produselor agricole pe bază de contract ; s-a creat o solidă bază pentru chimizarea agriculturii. Au sporit investițiile în agricultură pentru înzestrarea tehnică, capătă extindere lucrările de hidroameliorații. În această privință Bulgaria se situează pe unul din primele locuri din lume. Toate acestea contribuie la creșterea cointeresării materiale, la întărirea economică a G.A.C.M., la sporirea producției de bună calitate și la un preț de cost mai scăzut. Comparativ cu 1939 producția agricolă a crescut de 2 ori, fiind realizată cu o forță de muncă de două ori mai redusă numericește. Agricultura asigură 1/4 din produsul social al țării, participînd cu 30% la crearea venitului național.

Au crescut sensibil producțiile medii în sectoarele vegetal și animalier. În timp ce în 1939 recolta medie de grîu era de 1180 kg/ha, în 1967 aceasta atinge 3060 kg, la porumb crește de la 1360 la 3430 kg/ha, la orz de la 1490 la 2540 kg, iar la sfecla de zahăr de la 17 660 la 25 000 kg. În prezent, la 100 ha teren cultivat revine o producție de 2 960 kg. carne în greutate vie, 26 640 l lapte, 491 kg. lînă etc.

Se îmbunătățește cu fiecare an rasa și structura, pe specii a animalelor, se întărește și se dezvoltă baza tehnico-materială a agriculturii. În timp ce în 1944 au existat în țară numai 3000 de tractoare convenționale, în prezent în G.A.C.M. și G.A.S. lucrează peste 84 000 tractoare, 14 800 combine, 17 400 camioane și peste 620 000 de diverse unelte tractate. Ca urmare, peste 97% din lucrările agricole se efectuează mecanizat.

În 1939 utilizarea de îngrășăminte era aproape necunoscută (reveneau, în medie, doar cîte 0,5 kg la ha). În 1968 pe un hectar de teren agricol s-au utilizat în medie, 159 kg îngrășăminte (în substanță activă).

O realizare deosebită în agricultura noastră o reprezintă sporirea suprafețelor irigate : de la 35 000 ha în 1939, acestea însumează acum peste 1 milion ha. Bulgaria dispune de 80 de lacuri de acumulare mari, 1800 lacuri mici și 2000 de stații de pompare.

Traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.C. Bulgar cu privire la intensificarea producției agricole și creșterea productivității și eficienței muncii a constituit un viguros impuls pentru mecanizarea complexă în această ramură. Dezvoltarea bazei tehnico-materiale în agricultură va permite soluționarea unei serii de probleme, întărirea rolului progresului tehnic și științific, introducerea metodelor industriale în agricultură. În ultimii ani, după îmbunătățirea repartiției teritoriale a culturilor în vederea valorificării optime a condițiilor economice și naturale s-au obținut importante realizări. G.A.S.-urile și G.A.C.M.-urile au creat vaste complexe viticole și pomicole. Au luat ființă mari ferme zootehnice avînd condiții de mecanizare a lucrărilor de întreținere și hrănire a animalelor. S-au construit și continuă să se construiască întreprinderi mari de stat și cooperatiste pentru creșterea pe scară industrială a păsărilor și porcilor. În prezent, hrănirea și îngrijirea porcilor se face mecanizat în proporție de 60%, mulsul mecanizat se aplică la 68% din numărul

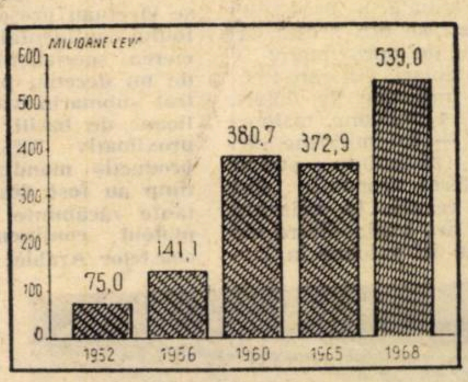

Dinamica investițiilor în agricultura

vacilor, iar tunsul mecanic, este folosit pentru mai mult de 65% din efectivul oilor.

Mecanizarea agriculturii, introducerea rapidă a progresului tehnic și științific, dimensiunile și formele organizatorice noi ale muncii în colectiv au dus la profunde schimbări calitative și cantitative în structura celor ocupați în producția agricolă. Astfel, agricultura a pus la dispoziție industriei, construcțiilor și altor ramuri peste un milion de lucrători. Pe de altă parte, agricultura primește tot mai multe cadre de specialitate : în 1968 în acest sector al economiei au lucrat 14 529 de specialiști cu pregătire superioară, 22 053 de specialiști cu pregătire medie, zeci de mii de mecanizatori, zootehnicieni ș.a. Sute de mii de cooperatori și muncitori din gospodării de stat s-au calificat într-o nouă profesie.

În decursul ultimului sfert de veac știința agrară a cunoscut în Bulgaria o dezvoltare remarcabilă. Au fost create condiții pentru adîncirea activității de cercetare științifică, pentru o legătură mai strînsă între institutele de cercetări și instituțiile de învățămînt superior, pe de o parte, și cooperativele agricole, pe de altă parte, s-a asigurat intensificarea colaborării cu institutele de cercetări din alte țări socialiste. O realizare importantă a constituit-o înființarea unui sistem complet de institute de cercetare științifică dotate cu stațiuni experimentale, laboratoare și alte organizații de cercetare științifică toate făcînd parte din Academia de științe agricole. Se poate afirma că Bulgaria ocupă unul din primele locuri din lume în privința numărului de cercetători științifici și specialiști în agricultură cu pregătire superioară. În producția vegetală, specialiștii au reușit să creeze 369 de soiuri noi, calitățile multora dintre acestea fiind verificate în practică. Mari succese s-au obținut și în zootehnie și medicina veterinară. Bulgaria se află acum pe un loc de frunte în lume în ceea ce privește practica fecundării artificiale la oi și vaci. Importante realizări științifice au fost obținute în domeniul agrochimiei, în pedologie, în agrotehnica diferitelor culturi, precum și în domeniul mecanizării.

Dezvoltarea agriculturii Bulgariei nu se va opri însă aici. Plenara din septembrie 1969 a C.C. al P.C. Bulgar a trasat o serie de sarcini noi în acest domeniu. Se prevede, astfel, să se aplice cu mai multă hotărîre specializarea și concentrarea producției, iar pe această bază să se asigure creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost al producției agricole, îmbunătățirea bunăstrării materiale a țărănimii bulgare și a întregului popor.

PAVEL MINKOV
secretar general adjunct
„Ikonomiceski Jivot" — Sofia

---

*) Gospodării agricole cooperative de muncă.

R.D. VIETNAM

HANOI — LA 15 ANI DUPĂ ELIBERARE

Săptămînalul nord-vietnamez „Le Courrier du Vietnam" publică, într-un număr recent, un grupaj de cifre și fapte care reflectă modificările survenite în viața locuitorilor Hanoiului în cei 15 ani care au trecut de la eliberarea orașului de sub ocupația colonială.

- În 1964, valoarea globală a producției industriale a sporit de 10 ori în comparație cu cea din perioada colonială. Începînd din 1965, în timpul războiului de distrugere purtat de Statele Unite împotriva R.D.V., producția industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 12,5%.
- În districtele subordonate Hanoiului, 85% din suprafețele cultivabile sînt irigate. În 1967, recolta medie de orez a crescut la 5170 kg la ha, provenite din două recolte, față de 1300 kg la o singură recoltă, sub vechiul regim. 96,6% din numărul total al familiilor de țărani au intrat în cooperativele agricole.
- În anul 1964, volumul comerțului cu amănuntul al sectorului de stat a crescut de 20 de ori, comparativ cu cel din anul eliberării.
- În ultimul deceniu și jumătate s-a construit o suprafață locuibilă dublă în comparație cu perioada celor opt decenii ale regimului colonial.
- În comparație cu anul școlar 1955—1956, în 1967—1968 numărul copiilor din grădinițe a crescut de peste 5 ori, cel al elevilor de la școlile generale — de peste 3 ori, iar al studenților din institutele de învățămînt superior — de 33 de ori. Totodată, în fiecare an, 80 mii de adulți urmează cursurile unor școli de ridicare a calificării.
- Între 1958—1969 fiecare locuitor a primit în medie 30 de cărți tipărite.
- Față de anul 1956, numărul de instituții sanitare și paturi de spital a crescut de cinci ori, cel al medicilor și personalului sanitar mediu — de 17 ori.

VALORIFICAREA RESURSELOR MINERALE ALE MĂRII

● *Anual, 400 milioane dolari smulși... din apa mării*

● *Din mări și oceane: 33% din producția mondială de țiței*

În ultimii ani problema valorificării uriașelor resurse minerale ale mărilor și oceanelor, impusă în primul rînd de caracterul limitat al resurselor uscatului, se bucură de o atenție crescîndă din partea statelor, nivelul atins de tehnologia actuală permițînd elaborarea unor programe îndrăznețe de cercetare sistematică și exploatare comercială a acestor resurse.

Un studiu complet întocmit în cadrul ONU), referitor la resursele mineraliere cunoscute ale mărilor și oceanelor și la progresele tehnice realizate în ceea ce privește metodele de explorare și exploatare, oferă o imagine semnificativă a dimensiunilor reale ale acestui nou capitol al cooperării internaționale.*

Autorii studiului se opresc îndeosebi asupra resurselor mineraliere marine situate pe fundul și în subsolul mărilor (adică petrolul, gazele naturale și alte substanțe minerale, metalifere și nemetalifere). Din punct de vedere geografic el include zonele denumite în mod curent „platou continental“, „pantă continentală“, „povîrniș precontinental“ (sau pantă abisală) și „fund abisal“, mergînd pînă la adîncimi în jur de 5 500 m.

● O sumară evaluare a potențialului

ÎN GENERAL, există diferențe marcante, fundamentale între diversele tipuri de zăcăminte minerale, după zona în care se găsesc. Astfel, se disting zăcăminte asociate fundului stîncos, adică formațiunilor geologice preexistente, în prezent acoperite de apă, și zăcăminte superficiale de origină mai recentă, care s-au format în mediul marin.

Depozitele submarine din formațiunile preexistente ale fundului stîncos cuprind zăcăminte de petrol și gaze, sulf și cărbune, sare și minerale metalifere. În general, ele sînt concentrate în regiunea platoului continental. Se estimează că zona pantei, deși mai puțin uniform înzestrată decît platoul, cuprinde totuși mari cantități de petrol, de care se va putea dispune abia după ce tehnica lucrărilor la mare adîncime va permite o exploatare rentabilă. În golful Mexic, de exemplu, s-au descoperit în regiunea pantei zăcăminte de sare și sulf (în 1968 s-a extras aici sulf în valoare de 37,3 milioane de dolari, rezervele din largul coastelor Louisianei fiind evaluate la 37 milioane de tone).

Domuri submarine de sare au fost localizate în bazinele sedimentare saline ale platoului din golful Persic, în partea de sud a Mării Roșii și cea de nord a Mării Caspice, iar asociate cu zăcăminte de potasă — în largul coastelor Africii, Orientului Mijlociu, Europei etc. Prospecțiuni recente, efectuate în Marea Nordului și Marea Caspică au evidențiat faptul că zăcămintele de potasă se prelungesc în larg.

Un alt produs important care se găsește stratificat în subsolul marin — cărbunele — a fost pus în evidență în zone mergînd pînă la limita exterioară a pantei continentale. Cercetări efectuate în zona Durham (Anglia) au evidențiat existența unor rezerve de cărbune de cel puțin 550 milioane de tone, care se pot exploata rentabil prin galerii pornind de pe coastă sau din insule. Importante zăcăminte submarine de cărbune s-au descoperit în timpul forării unor puțuri de petrol în largul coastei de sud-est a Australiei. Se anticipează, de asemenea, existența unor mari zăcăminte de cărbune bituminos în largul țărmurilor Siberiei, spre nord și vest de Alaska și în numeroase alte zone ale platoului continental.

În ceea ce privește exploatarea cărbunelui din zăcămintele submarine, aceasta este practicată de mai mulți ani în largul coastelor Canadei, Japoniei, Angliei sau Turciei, valoarea producției anuale totale ajungînd la 335 milioane de dolari. Straturile respective de cărbune, exploatate cu mijloacele tehnice tradiționale de extracție subterană, reprezintă — în general — prelungiri ale zăcămintelor terestre situate în zonele de coastă sau în insule.

Zăcăminte submarine de minereu de fier prezentînd interes economic au fost descoperite în marea Baltică și în largul Terrei-Nova (Canada). În Anglia, în zona Cornwall (Lands End) și în estuarele rîurilor Carnon și Par, au fost identificate zăcăminte de cositor.

În afara pantei continentale, specialiștii speră să găsească în fundurile abisale filoane care să conțină crom, platină, nichel, cobalt ș.a. Recent un grup de oceanografi sovietici a descoperit kimberlită (asemănătoare rocilor diamantifere de pe continentul african) si cromit pur, în fisuri din fundul Oceanului Indian. Se apreciază totuși că zăcămintele minerale din fundurile abisale ar fi mai puțin promițătoare.

O altă categorie importantă reprezintă zăcămintele superficiale situate în anumite regiuni ale platoului continental, unde cursurile de apă — înainte de a se vărsa în mare — străbat zone de coastă bogate în minerale. În această categorie se includ zăcămintele metalifere, care conțin aur, platină, rutil, zirconiu, titan, cositor, fier etc., cele de diamante ș.a.

Valoarea anuală a producției mondiale extrase din aceste zăcăminte este de aproximativ 50 milioane de dolari, din care: cositor — 24 milioane de dolari, diamante — 4 milioane, nisipuri feruginoase — 3,6 milioane etc.

Astfel de zăcăminte putînd prezenta interes economic sînt situate, de regulă, la adîncimi pînă la 160 m; unele dintre ele au fost puse în valoare în largul coastelor Indoneziei, Malayeziei, Tailandei (în 1967, aproximativ 13% din producția de cositor a țării provenea din zone de mică adîncime ale platoului continental), Angliei și altor țări.

Specialiștii consideră că dintre zăcămintele superficiale, potențial cele mai importante sînt precipitatele chimice de tipul fosforitelor, depuse pe platou, pe pantă și pe fundurile marine, și al nodulelor de mangan, care se găsesc îndeosebi pe fundurile abisale (în oceanele Pacific, Atlantic și Indian) și care conțin de asemenea cupru, nichel, cobalt, molibden, vanadiu, zinc și alte metale.

Recent, în pungile de apă caldă cu o puternică concentrare de săruri din Marea Roșie au fost descoperite nămoluri metalifere, conținînd mangan, zinc, cupru, plumb argint și aur.

În sfîrșit, sînt exploatate pe scară tot mai mare mineralele aflate în soluție în apa mării. În prezent un număr de 60 de țări dispun de peste 300 de instalații în zona de coastă, a căror producție — raportată la cea mondială — reprezintă 20% în cazul sării de bucătărie, 70% pentru brom, 61% pentru magneziu, 59% pentru apa dulce obținută prin desalinizare. Valoarea producției mondiale obținute din apa mării se ridică la aproximativ 400 milioane de dolari.

În istoria reușitelor exploatării zăcămintelor din platoul continental un loc aparte revine petrolului și gazului metan.

Deși este încă în fază de început, exploatarea petrolului submarin are loc în 22 de țări, furnizînd 17% din producția mondială de petrol și 6% din cea de gaze naturale. Mai mult de două-treimi din această producție provin din puțuri forate în fundul mării în largul coastelor Venezuelei, în golful Persic, golful Mexic și Marea Caspică.

În 1968, în aproape 80 de țări se efectuau prospecțiuni ale platoului continental, iar după aprecierea specialiștilor, în decurs de un deceniu producția de petrol submarin va atinge 25 milioane de barili pe zi, adică aproximativ 33% din întreaga producție mondială. În ultimul timp au fost descoperite importante zăcăminte potențiale pe platoul continental în largul coastelor Arabiei Saudite, Angliei, Australiei, Braziliei, Chile, Iranului, Italiei, Japoniei, Libiei, Mexicului, Nigeriei, Perului, R.A.U., S.U.A., U.R.S.S., Venezuelei etc.

Rezervele mondiale certe de petrol submarin erau evaluate, în 1967, de experți occidentali, la 52 600 milioane de barili, repartizîndu-se astfel: 43 400 milioane de barili în golful Persic, 3 200 — în Africa, 1 400 — în Extremul Orient și Australia, 4 100 — în Statele Unite, statisticile respective neincluzînd vastele rezerve ale Mării Caspice.

Se apreciază, de asemenea, ca probabilă existența unor abundente zăcăminte de șisturi bituminoase în largul coastelor Braziliei, Californiei, Mării Mediterane și Mării Roșii. După o estimare preliminară, nisipurile bituminoase din larg ar putea să conțină pînă la 200 miliarde de barili de petrol, iar șisturile și alte roci bituminoase din platoul continental (pînă la adîncimea de 300 m) — cel mult 1 bilion de barili de petrol.

Utilaje tot mai puternice și mai moderne deschid calea valorificării zăcămintelor submarine.

● Teren larg pentru cooperare internațională

TRECEREA la exploatarea pe scară largă a resurselor minerale ale mării în zonele situate în afara limitelor jurisdicției naționale ridică numeroase și complexe probleme de ordin juridic, economic și tehnic, necesitînd realizarea unei colaborări internaționale. Apreciind actualitatea acestei chestiuni pe plan mondial, Adunarea Generală a O.N.U. a creat în 1967 Comitetul pentru folosirea pașnică a teritoriilor submarine, compus din reprezentanții a 35 de țări membre (inclusiv România).

În a doua jumătate a lunii august la New York a avut loc o sesiune a comitetului, ale cărei dezbateri s-au axat pe problema stabilirii regimului juridic al teritoriilor submarine situate în afara limitelor jurisdicției naționale. După cum a subliniat delegația țării noastre, există premise favorabile pentru ca să se ajungă la o reglementare a activității statelor în acest domeniu, cu respectarea principiilor legalității internaționale și a intereselor întăririi păcii și securității în lume, ale accelerării progresului întregii omeniri. Ar fi necesar — s-a subliniat cu această ocazie — ca de rezultatele explorării și valorificării resurselor marine să beneficieze toate țările, reglementările preconizate trebuind să întrunească acordul tuturor statelor interesate. Discuțiile au degajat un larg acord asupra faptului că în faza actuală, accentul ar trebui să cadă pe intensificarea schimbului de informații tehnico-științifice și pe pregătirea de cadre specializate în acest domeniu.

Căutînd să concretizeze asemenea preocupări, autorii studiului menționat apreciază că valorificarea resurselor minerale ale mării în interesul umanității reclamă studierea în viitor a două serii mari de probleme. O primă categorie se referă la activitățile de cercetare științifică și tehnică, în vederea elaborării unor noi tehnici și sisteme de explorare, evaluare și exploatare a acestor resurse, menite să reducă costul încă prea ridicat al exploatării; cea de a doua cuprinde aspectele juridice.

În acest sens, se recomandă elaborarea unor hărți detaliate ale reliefului submarin și determinarea proprietăților fizico-chimice și geologice ale acestuia, studierea originii și repartiției depozitelor profunde și superficiale, a influenței mediului oceanic și atmosferic (temperatură, grad de salinitate, acțiune dinamică) asupra instalațiilor tehnice și construcțiilor etc.

Dezbaterile din cadrul recentei reuniuni a Comitetului pentru folosirea pașnică a teritoriilor submarine, precum și discuțiile pe tema respectivă prevăzute a avea loc la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. vor încuraja, fără îndoială, colaborarea fructuoasă între țările interesate și organismele competente în acest relativ nou domeniu al cooperării internaționale.

Al. NICULESCU

*) Nations Unies, Conseil Economique et Social, „Les ressources minerales de la mer“, Doc E/4680, 1969.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Într-unul din suplimentele sale pe probleme internaționale, cotidianul economic francez Les Echos **consacră mai multe articole diferitelor aspecte ale dezvoltării industriei R.S.F. Iugoslavia și ale evoluției relațiilor sale comerciale externe.**

Se arată, printre altele, că Iugoslavia înregistrează un deficit crescînd în schimburile cu principalul său partener comercial, Piața Comună, respectiv de 70,3 milioane dolari în 1966, de 285,2 milioane în 1967 și peste 300 de milioane în 1968. Pe această temă, Gavro Cerovic, consilier economic pe lîngă ambasada Iugoslaviei la Paris, scrie următoarele: „În 1968 au debutat negocierile dintre Iugoslavia și Piața Comună în vederea încheierii unui acord comercial... (care) ar înlătura dificultățile existente și ar ușura în viitor extinderea schimburilor dintre Iugoslavia și Piața Comună, în consecință și cu Franța.

Anul trecut industria franceză a înregistrat succese pe piața iugoslavă, primind, în pofida puternicei concurențe internaționale, comenzi importante, cum sînt construirea combinatelor de aluminiu de la Titograd și Mostar și extinderea unor secții ale minelor de bor. Orientarea adoptată de economia iugoslavă, conform căreia investițiile trebuie realizate în primul rînd pentru reconstituirea și modernizarea întreprinderilor industriale existente, oferă industriei franceze ocazia de a pătrunde și mai mult pe piața iugoslavă...

Un acord de cooperare economică, industrială și tehnică a fost semnat în cursul recentei vizite a președintelui guvernului iugoslav în Franța. Comitetul mixt urmează să se întrunească pentru prima oară într-un viitor apropiat. Rămîne de văzut ce anume orientare va da el cooperării. Totuși, alături de examinarea metodelor de colaborare și a unor proiecte concrete, considerăm că este de dorit să se efectueze o selecție a ramurilor în care ar fi reunite condițiile pentru o mai largă colaborare între întreprinderile interesate. Oamenii de afaceri apreciază că sectoarele vizate ar fi electronica, chimia, construcțiile mecanice, producția de echipament agricol etc.“

● La Praga a fost semnat un acord asupra schimburilor de mărfuri dintre Cehoslovacia și Pakistan, care prevede — printre altele — sporirea cu 22% a volumului anual al acestora. Partea cehoslovacă va exporta îndeosebi mașini, instalații industriale, produse chimice și coloranți și va importa iută, bumbac, mărfuri industriale (inclusiv bunuri de consum curent).

● După cum anunță publicația Wirschaftsumschau **(nr. 9/1969), Asociația comercială R.D.G. — Finlanda a omologat programul de activitate pe anul 1969/1970, care va servi ca bază pentru un vast schimb de informații și experiență în diferite domenii de activitate economică a acestor două țări.**

● După cum informează agenția P.A.P., la Ministerul Comerțului Exterior al R.P. Polone s-au purtat convorbiri cu un grup de reprezentanți ai unor firme industriale americane, care au vizitat Polonia. Obiectul discuției l-a constituit posibilitatea sporirii schimburilor de mărfuri polono-americane în domeniul mașinilor și al instalațiilor industriale.

● Recent, un grup de parlamentari britanici aflat în vizită la Varșovia a discutat cu oficialitățile poloneze o serie de probleme legate de dezvoltarea relațiilor economice bilaterale, în special în domeniile industriei și tehnologiei producției.

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE PROGRAMULUI SPAȚIAL

O nouă navă cosmică va lua drumul către Lună. Dincolo de aspectele tehnice ridicate de programul spațial, există numeroase probleme economice. Tocmai asupra acestora își propun să arunce o lumină extrasele care urmează.

„Este o caracteristică a științei de a nu cunoaște dinainte cu precizie ce descoperiri vor fi făcute și, în special, care va fi utilitatea lor viitoare. Astfel, noi nu putem ști încă în ce măsură descoperirea altor lumi va avea urmări concrete". Afirmația aparține unui eminent fizician, profesorul Lee DuBridge, asistent special al președintelui S.U.A. pentru știință și tehnologie, și a fost făcută cu ocazia recentei sale vizite în țara noastră.

Același sens îl are și replica dr. Thomas O. Paine, director al N.A.S.A., adresată celor care consideră creditele alocate programului spațial drept bani aruncați. El compară explorarea Cosmosului cu cumpărarea de către S.U.A. a Louisianei sau Alaskăi, ambele operațiuni criticate la timpul lor deoarece erau socotite ca o risipă de bani. După numeroase păreri autorizate, implicațiile efortului spațial sînt mai adînci decît aplicațiile imediate, care nici ele nu sînt lipsite de însemnătate.

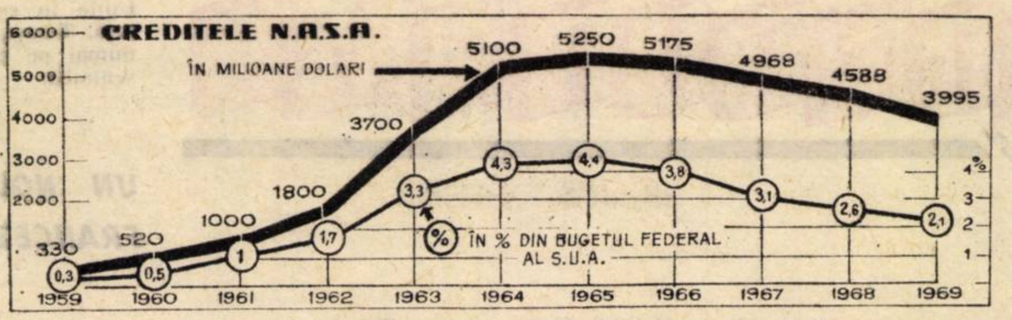

LA LIBRE BELGIQUE

● O nouă dimensiune: precizia

„Chiar dacă cucerirea Lunii s-ar dovedi într-o zi pe de-a întregul inutilă pentru omenire, cele 24 miliarde de dolari cheltuite de Statele Unite pentru a trimite pe Armstrong și Aldrin să pună piciorul pe solul satelitului nostru natural nu vor fi fost o investiție zadarnică. Programul Apollo a adus industriei americane progrese tehnologice în numeroase domenii, fie ele industrie textilă sau alimentară, electronică sau aeronautică. Este foarte evident că dacă sectorul spațial este cel în care aceste progrese își găsesc principalele aplicări, ele se repercutează totuși asupra ansamblului industriei.

În general, programul spațial american a fost, pentru serviciile de cercetare ale întreprinderilor care participă la el, un stimulent considerabil. A trebuit să se găsească noi aliaje, noi sisteme de ghidare, noi produse textile, noi metode de control pentru a pune la punct echipamente putînd rezista la variații considerabile de temperatură și la presiuni excepționale. Rezultatele cercetărilor efectuate în mii de laboratoare, respectînd imperative de perfecțiune și de precizie necunoscute pînă în prezent în majoritatea ramurilor, încep să se facă simțite. Precum se pare, transporturile aeriene sînt ramura în care ele se extind cel mai rapid. Sistemul de ghidaj prin inerție al cabinelor **Apollo**, care a făcut cu prisosință dovada preciziei sale, este deja utilizat pe anumite avioane de linie. Aliajele speciale concepute pentru Apollo și racheta Saturn, vor căpăta — fără îndoială — aplicații în construcția noilor avioane, civile sau militare.

În domeniul electronicii, efectul lui **Apollo** se face de asemenea larg simțit. Eforturile constructorilor de calculatoare și de aparate automate de control au facilitat punerea la punct a echipamentelor de același tip utilizabile de către întreprinderi.

Nevoia de a miniaturiza la maximum toate aparatele de la bordul lui **Apollo** are și ea consecințe tangibile. Micile camere de televiziune concepute pentru a permite pămîntenilor să „trăiască" viața cotidiană a astronauților în timpul misiunilor lor sînt astăzi comercializate. Sînt în studiu și posibilitățile comerciale oferite de sistemul de comunicații utilizat de Armstrong și Aldrin pentru a vorbi între ei și a comunica cu Pămîntul.

Apollo a adus o contribuție și în domeniul medical, în special în ce privește examenul la distanță al comportamentului unui pacient, citirea prin radio a unei electrocardiograme și miniaturizarea instrumentelor de supraveghere.

Industria textilă va utiliza poate într-o zi pe scară largă noile amestecuri de fibre care au trebuit concepute pentru a compune cele 22 de straturi ale costumului de „scafandru spațial" al astronauților. Posibilitățile utilizării substanțelor care fac absolut neinflamabile toate produsele textile aflate la bord sînt și ele largi.

În sfîrșit, reușita programului **Apollo**, în intervalul de timp stabilit și depășind cu puțin costul inițial prevăzut, arată că tehnicile de conducere și de gestiune utilizate de N.A.S.A. au fost tot atît de eficiente ca și echipamentele care au permis cucerirea Lunii".

ENTREPRISE

● Repercusiuni asupra întregii industrii

„Ne așteptăm în mod inconștient la descoperirea a cine știe cîte bogății în adîncimile spațiului și în primul rînd pe Lună. Este însă evident că această speranță este cu deosebire himerică. Este suficient să ne gîndim la prețul unui kilogram de explozibil adus pe Lună pentru a înțelege imediat că o campanie de explorări seismografice va fi posibilă acolo în numele științei și fără preocuparea prețului de cost, dar nicidecum în numele economiei. Nici un minereu nu ar fi destul de prețios pentru a justifica această prospectare în stadiul actual și previzibil al mijloacelor de locomoție interplanetare.

Iată de ce primele expediții lunare — fie că este vorba de cele cîteva tentative viitoare din seria „Apollo", fie de un program ulterior mai avansat — vor putea avea obiective științifice sau militare, dar fără îndoială nici o ambiție economică.

Dar există în modul cel mai evident un interes economic indirect. Există acele efecte secundare despre care se vorbește atît de mult, există saltul înainte al întregii tehnologii, căreia spațiul îi servește drept pretext. Poate că s-a insistat prea mult asupra efectelor directe, în timp ce fenomenul este în general mai subtil. Există prea puține exemple de transpunere imediată în viața civilă a unei realizări spațiale. Dar jocul subtil al aplicațiilor indirecte se desfășoară din plin. Nu degeaba sînt mobilizate 20 000 de societăți industriale și 300 000 de muncitori; nu se injectează în industrie zeci de milioane de dolari, în bună parte în scopul de a provoca realizări inedite, fără ca industriașii să nu fi tras avantaje care merg mai departe de contractul pe care îl execută. Dacă a fost necesar ca industria să atingă un anumit nivel de dezvoltare și de cultură tehnologică pentru a face posibilă aventura lunară, la rîndul ei această inițiativă ridică cunoștințele industriale la un nivel fără precedent. Fără îndoială, se poate pretinde — cu justificare aparentă — că aceleași sume folosite sistematic pentru cercetarea tehnologică și industrială în domenii selecționate în prealabil, girate cu mai puțină grabă și cu mai multă rigoare științifică, ar fi putut produce rezultate încă și mai bune. Nu este vorba însă aici decît de o simplă speculație". **Evidențiind că chiar în regimul liberalismului economic american, sumele injectate în economia națională de către stat, ca cel mai important client al industriei, joacă un rol de prim rang în evoluția ei, autorul articolului citat, Jacques Burko,** este de părere că „dacă nu exista programul spațial, ar fi fost necesar să se găsească un alt pretext analog, explorarea submarină de pildă, căci nu trebuie uitat în ce măsură cheltuielile federale sînt condiționate de grupuri de presiune economice și industriale, care țin ca o proporție importantă din resursele statului să fie reinjectate în economie prin canalul industrial.

Ceea ce este important de văzut este uriașul progres pe care spațiul l-a permis pe plan industrial. El a fost pretextul atîtor cercetări specializate, atîtor investiții de materie cenușie chiar în sînul întreprinderilor americane, încît acestea din urmă ies încă și mai bine înarmate în competiția internațională.

O dată precizat acest lucru, este evident că din punctul de vedere al industriei, Luna nu se impunea în mod imperativ ca pretext pentru dezvoltarea industriei spațiale. Punerea la punct de platforme orbitale, trimiterea de sonde spre planetele apropiate sau spre spațiul îndepărtat ar fi servit în mod analog interesele marilor societăți, afectate de contractele N.A.S.A.".

LA VIE FRANÇAISE

● Perspectivele societăților spațiale

Strînsa colaborare a celor trei cosmonauți formînd echipajul navei care a deschis calea spre Lună celei care va fi lansată în viitor nu a fost decît o paralelă în mic a conlucrării unei puzderii de firme nord-americane, dintre care unele de prima mărime. Cum și în ce domenii au colaborat aceste firme și care va fi soarta lor după onorarea comenzilor către N.A.S.A. este tema interviului solicitat de săptămînalul **La vie française** *lui* **Stuart H. Clement**, *vicepreședinte și analist al firmei Hayden and Stone, pe care-l reproducem parțial:*

— Care sînt companiile care au beneficiat de cele mai importante comenzi din partea N.A.S.A.?

— **North American Rockwell** răspunde de construirea și funcționarea modulului de comandă. **Grumman Aircraft** este responsabilă pentru construirea modulului lunar. În sfîrșit, în timp ce North American a construit treapta a doua a rachetei Saturn, **Boeing** a fabricat-o pe prima și cea mai puternică, care asigură lansarea. Treapta a treia a fost comandată la **McDonnell Aircraft.**

După accidentul din ianuarie 1967, rolul lui Boeing este și acela de a asista N.A.S.A. la controlul bunei funcționări a sistemelor instalate, în baza unui contract care însărcinează această societate să verifice materialul — indiferent proveniența lui — utilizat în proiectul Apollo. Și să notăm în treacăt că a fost solicitată contribuția științifică a unor savanți dintr-un mare număr de laboratoare, colegii și universități.

— Care este incidența terminării comenzilor N.A.S.A. legate de proiectul lansat acum zece ani asupra perspectivelor companiilor citate și ale celor pe care le-ați omis?

— În rezumat, viitorul societăților care au lucrat și vor continua, e drept într-un mod mai restrîns, să lucreze pentru N.A.S.A. nu ni se pare neliniștitor. Cu atît mai mult cu cît, pentru prima oară după mulți ani, 50% din comenzile aflate în carnetul acestor întreprinderi privesc sectorul civil.

Se poate deci calcula rezonabil — ceea ce Asociația industriilor aerospațiale a făcut deja — că în cursul deceniului viitor comenzile combinate ale Pentagonului, N.A.S.A. și aviației comerciale vor asigura societăților americane o cifră de afaceri de peste 100 miliarde de dolari.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PRODUCȚIA DE DERIVATE PETROLIERE

Din puținele date disponibile pînă în prezent pe anul în curs se poate totuși deduce că producția de derivate ale țițeiului a continuat să crească într-un ritm care se menține susținut. Se observă și continuarea unor deplasări în structura producției, constatate în anii precedenți.

Date mai complete există pentru principalele țări producătoare pe anul 1968. În Statele Unite, care dețin circa două treimi din producția mondială capitalistă de benzină și aproape jumătate din cea de uleiuri ușoare, sporurile au fost accentuat diferențiate. Față de 1967, producția de benzină a crescut cu ceva mai mult de 5%, cea de uleiuri ușoare cu 4%, pe cînd cea de păcură a rămas neschimbată; la petrolul lampant, sporul a fost de 13,5%.

Pe o perioadă ceva mai lungă, de cinci ani, diferențierea iese de asemenea clar la iveală. Cantitatea de benzină produsă a crescut de la 178,1 la 227,5 milioane tone, deci cu 27%, cea de uleiuri ușoare de la 105,8 la 116,2 milioane tone, deci cu circa 7%; producția de păcură a rămas la nivelul de 41,7 milioane tone, pe cînd cea de petrol lampant, unde se include carburantul pentru reactoare, s-a mărit de la 33,7 la 53,7 milioane tone, adică cu circa 60%. Pentru raportul dintre ultimele două derivate se pot cita următoarele date referitoare la toată America de Nord: în 1963 s-au produs aici 26,8 milioane tone petrol lampant și 17,6 milioane tone carburant pentru reactoare, în 1967 însă 18,8 milioane tone din primul și 42,7 milioane tone din al doilea.

În cealaltă zonă mare producătoare de derivate ale țițeiului — Europa — structura producției este diferită: în ordinea cantităților conduce de departe păcura (219,4 milioane tone în 1967), urmată de uleiurile ușoare (83,2 milioane), benzină (62,4 milioane), carburant pentru reactoare (9,3 milioane) și petrol lampant (8,8 milioane). În America de Nord ordinea era în același an: benzină (249,5 milioane tone), uleiuri ușoare (140,8 milioane), păcură (102 milioane), carburant pentru reactoare (42,7 milioane), petrol lampant (18,8 milioane tone).

Dintre țările vest-europene, Italia a produs anul trecut 12,6 milioane tone de benzină (față de 11,7 milioane tone în 1967), 4,3 milioane de tone de petrol lampant, inclusiv carburant pentru reactoare (3,5 milioane în anul precedent), 17,8 milioane tone de uleiuri ușoare (16 milioane) și 44,9 milioane tone de păcură (43,3 milioane). În ultimii cinci ani (față de 1963) tendințele structurale s-au exprimat în dublarea cantității produse de benzină, aproape triplarea celei de petrol lampant și carburant pentru reactoare, dublarea celei de uleiuri ușoare, producția de păcură crescînd cel mai lent (de 1,8 ori).

În Anglia s-au produs anul trecut 9,5 milioane tone de benzină (9 milioane în 1967), 17,1 milioane tone de uleiuri ușoare (14,2 milioane), 39,4 milioane tone de păcură (35,5 milioane). O creștere puternică, de la 4,6 milioane în 1967 la 8,2 milioane tone în 1968, s-a înregistrat la petrolul lampant, fără să se poată stabili însă ponderea carburantului pentru reactoare inclus aici. Producția la întregul capitol se menține de mai mulți ani la nivelul de circa 4 milioane tone.

O evoluție asemănătoare a structurii producției de derivate petroliere a cunoscut-o Franța. Dintre producătorii vest-europeni mai poate fi menționată Olanda, care în 1968 a produs 3,4 milioane tone de benzină, 2,4 milioane tone de petrol lampant, 9,6 milioane tone de uleiuri ușoare și 16,1 milioane tone de păcură.

MONDORAMA

REZERVORUL FĂRĂ FUND

În Golful Persic se află în construcție cel mai mare rezervor submarin din lume. Capacitatea sa va fi, după cum ne informează revista L'INDUSTRIE DU PETROLE, de 87 000 de tone. El va avea o formă cilindrică, diametrul bazei măsurind 81 de metri, iar înălțimea totală 61 de metri. Caracteristica sa principală o constituie faptul că nu va avea fund, petrolul care va fi depozitat în el urmînd să stea... pe apă. Acest uriaș rezervor este astfel construit încît să reziste unor valuri înalte de 12 metri și la vînturi cu viteza de 160 de km pe oră. Instalat pe fundul mării, la 47 de metri adîncime, el va comunica cu exteriorul printr-un dom de oțel la care vor fi racordate sistemele de pompare pentru extragerea apei și introducerea petrolului. Greutatea totală a rezervorului: 13 000 de tone.

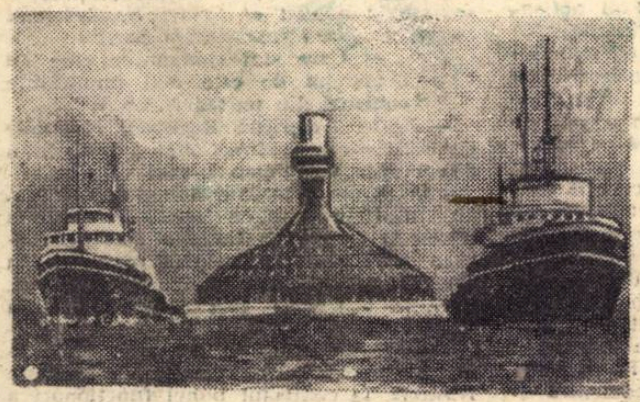

CIRCULAȚIA FIDUCIARĂ PE LOCUITOR

Anuarul monetar Pick ediția 1969, care urmează să iasă de sub tipar, conține — printre altele — obișnuitul tabel care prezintă circulația fiduciară pe locuitor, de data aceasta la sfîrșitul anului 1968 în dolari. Volumul circulației fiduciare este influențat, după cum se știe, de mai mulți factori; unii, cum ar fi tezaurizarea internă și deținerea biletelor de bancă în străinătate (cazul francului elvețian), acționează în sensul sporirii ei; alții, în sensul reducerii ei, cum este cazul plății prin cecuri sau alte modalități fără numerar. Tabelul nu are la bază paritățile oficiale ale monezilor naționale, ci cursul liber al dolarului.

	1966	1968
Elveția	425	495
Belgia	355	347
Franța	284	293
Suedia	235	258
Kuweit	242	244
Norvegia	201	225
Statele Unite	197	216
Olanda	188	195
Austria	160	173
Italia	141	160
Anglia	140	126
R. F. a Germaniei	129	141
Danemarca	138	137

UZINA MAREMOTRICĂ SOVIETICĂ

O mică centrală maremotrică a fost dată în funcțiune în peninsula Kola (U.R.S.S.). Ea are o putere instalată de 400 kW, fiind vorba de o uzină experimentală, cu turbine funcționînd în ambele sensuri, și la flux și la reflux. Dat fiind regiunea îndepărtată în care a fost amplasată uzina, constructorii au găsit soluția de a o construi în atelierele din Murmansk, transportînd-o apoi pe flotoare pînă la amplasamentul său definitiv.

MORATORIU LA „ALIANȚA PENTRU PROGRES"

„Un moratoriu la Alianța pentru progres", iată cum califică ziarul *Le Monde* ultimul discurs al președintelui Statelor Unite despre America Latină, rostit la 31 octombrie, în care acesta afirmă că a trecut momentul responsabilității S.U.A. pentru soarta continentului. Printre tezele enunțate în discurs se arată pentru prima oară oficial că Statele Unite „ar prefera să trateze cu state democratice dar nu vor refuza dialogul cu dictaturile militare". Este cu desăvîrșire trecută sub tăcere necesitatea unor reforme sociale interne. Pe plan economic — o singură promisiune: țările Americii Latine nu vor mai fi obligate să achiziționeze bunuri numai din Statele Unite în contravaloarea ajutorului primit din această țară. Totuși, deoarece mărfurile vor putea fi cumpărate numai pe continentul american, situația practic nu se schimbă.

UN NOU GIGANT AL INDUSTRIEI FRANCEZE

Recenta hotărîre a guvernului francez de a efectua la 1.I.1970, fuzionarea a trei societăți naționale: **Sud-Aviation, Nord-Aviation și Société d'études et de réalisations d'engins balistiques** (S.E.R.E.B.) este viu comentată în cercurile de specialitate din țară și străinătate.

Se subliniază astfel că măsura preconizată se încadrează în politica generală a guvernului de a consolida structura aparatului industrial francez, urmărește crearea unei întreprinderi cu dimensiuni competitive pe plan internațional, care să reprezinte și un pol de atracție pentru cadrele de specialiști în aeronautică și construcții aerospațiale. Cu 40 000 de salariați și o cifră de afaceri de 2,3 miliarde franci, noul născut — **Société nationale aero-spatiale** — se va plasa pe locul doi în Europa, după firma engleză Hawker Siddeley (care are 49 000 de salariați și o cifră de afaceri de 4,2 miliarde franci). Comentatorii menționează ca societățile europene rămîn totuși, în acest domeniu, cu mult sub „gabaritul" celor americane, deoarece firmele **Boeing, McDonnell-Douglas** sau **Lockheed** au, fiecare, un personal de peste 100 000 de oameni și o cifră de afaceri mai mare de 12 miliarde franci.

INFARCTUL NU ESTE „BOALA MANAGERILOR"

Pînă acum se credea că infarctul lovește în mod special persoanele care au răspunderi mari. În America infarctul miocardic era numit „boala conducătorilor", întrucît exista convingerea că această boală era favorizată în mod special, de anxietate, frămîntări, viață neregulată.

„Cornell University Medical College" a luat în studiu de-a lungul a 5 ani, 270 000 de persoane, din care 183 000 lucrători, 65 000 funcționari și 22 000 conducători de întreprinderi și instituții.

Cu mare surprindere, cercetătorii au constatat la sfîrșitul perioadei amintite că tocmai managerii sînt cel mai puțin loviți de această boală: doar 1,6 la mie, pe lîngă 2 funcționari și 2,4 lucrători. De unde atunci părerea că infarctul își alege în mod special victimele din rîndul managerilor? Probabil că ea s-a format mai ales ca urmare a literaturii beletristice, care a acreditat în paginile sale o asemenea idee.

ARBORELE DE UNT

În Senegal se întîlnește un produs curios pentru europeni: unt făcut din miezul arborelui **bataube.** Ca aspect bataube seamănă cu stejarul american. Fructele sale sînt uscate la soare după care li se poate extrage esența; aceasta este apoi fiartă în apă. Untul obținut este mai alb, mai gras și mai gustos decît cel din lapte de vacă și, în plus, nu se alterează timp de un an.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TURISMUL DEVANSEAZĂ CREȘTEREA ECONOMICĂ

Încasările mondiale în devize din turismul internațional s-au ridicat în 1968, după statisticienii OCDE, la 14,4 miliarde de dolari. Din acestea, circa 11 miliarde au revenit celor 22 de țări membre ale Organizației de cooperare și dezvoltare economică.

Însemnătatea turismului în viața economică a țărilor respective a sporit din 1958 încoace, în unele cazuri, apreciabil. Pe ansamblul lor, încasările din turism au reprezentat 0,5% din produsul național brut în 1958 și 0,7% cu un deceniu mai tîrziu, în 1967. În țările membre din Europa se fac remarcate sporuri ale ponderii ca cele din Austria, Spania, Portugalia, datorate devansării simțitoare a creșterii PNB de către creșterea încasărilor din turism. Acestea, cum se poate vedea în tabel, s-au mărit în țările Peninsulei Iberice de circa 8 ori mai repede decît produsul național brut. Încasările din turism au crescut de altfel mai repede și în comparație cu exportul: pe ansamblul OCDE, valoarea bunurilor și serviciilor exportate s-a mărit în perioada 1958—1967 cu 112%, suma încasărilor din turism cu 168%.

În ceea ce privește cheltuielile pentru turism internațional, ele au reprezentat pe tot grupul celor 22 de țări 0,7% din cheltuielile totale ale consumatorilor în 1958 și 1,1% în 1967. Cele dintîi au crescut în această perioadă de două ori mai repede pe ansamblul OCDE decît secundele — cu 166%, față de 81%. Se remarcă în tabel o serie de devansări considerabil mai rapide decît media, de exemplu în Austria, Belgia, Franța, Japonia, Olanda. Efectul asupra ponderii turismului în cheltuielile totale de consum variază însă mult și în aceste cazuri, înainte de toate în funcție de baza de pornire.

Țara	Creșterea relativă a încasărilor, față de sporul PNB în 1958—1967=1	Încasările, în procente față de PNB		Creșterea relativă a cheltuielilor, față de sporul cheltuielilor totale de consum în 1958—1967 = 1	Cheltuielile, în procente față de totalul cheltuielilor de consum	
		1958	1967		1958	1967
Anglia	1,0	0,6	0,6	1,1	1,0	1,0
Austria	2,8	3,2	5,8	5,7	1,0	3,1
Belgia	0,8	1,3	1,2	3,7	1,1	2,5
Canada	2,7	1,1	2,1	0,6	2,4	2,1
Danemarca	1,3	1,6	1,8	2,4	1,5	2,7
Elveția	1,2	3,3	3,7	1,2	1,9	2,1
Franța	1,1	0,9	1,0	4,8	0,3	1,4
R. F. a Germaniei	0,8	0,8	0,7	2,2	1,2	1,9
Grecia [1])	2,0	1,2	1,8	1,5	0,6	0,7
Irlanda	1,0	5,9	6,2	1,4	2,8	3,4
Italia [1])	1,5	1,8	2,2	2,1	0,3	0,6
Japonia	1,0	0,1	0,1	3,4	0,1	0,2
Norvegia [1])	1,4	1,0	1,2	0,8	1,6	1,4
Olanda	2,0	0,9	1,3	2,9	1,2	2,5
Portugalia	7,9	1,2	5,6	...	...	...
Spania	8,1	0,8	4,2	...	...	...
S.U.A.	1,3	0,2	0,2	1,7	0,5	0,6
Suedia	0,7	0,6	0,5	2,7	1,0	1,9

[1]) Cheltuielile sînt raportate la venitul național.

SURSA: Le tourisme dans les pays de l'O.C.D.E. Presse/A (69) 52, 15 oct. 1969.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 46 (324)
VINERI
21 noiembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

INTERVIU COLECTIV

CU REPREZENTANȚI AI UNOR CENTRALE, COMBINATE, GRUPURI DE UZINE, TRUSTURI ȘI ÎNTREPRINDERI DIN BUCUREȘTI

DESPRE

RELAȚII, COMPETENȚE, ATRIBUȚII

ÎNTRE NOILE ORGANISME ALE ECONOMIEI CU STATUT DE CENTRALĂ ȘI ÎNTREPRINDERI, PE DE O PARTE, PRECUM ȘI ÎNTRE ACESTEA ȘI MINISTERELE COORDONATOARE, PE DE ALTĂ PARTE

Forțe de muncă: **REPARTIZAREA ȘI UTILIZAREA CADRELOR** • **REFLECȚII DESPRE ECONOMETRIE ȘI CERINȚELE PRACTICII SOCIALE** • Reuniunea la nivel înalt: **IMPLICAȚIILE UNEI AMÎNĂRI**

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 46 din 21 noiembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

● **Planul:**
— Realizarea integrală în fiecare întreprindere a tuturor indicatorilor de plan pe anul în curs asigură: Startul în 1970
de **N. Brindușe**
S. Popescu
(pag. 3)

● **În industria lemnului:**
Prevederile realizate nu în general, ci pe fiecare sortiment
de **G. Lefter**
(pag. 4)

● **Reflecții:**
Eu n-am timp să învăț! Eu lucrez!
de acad. **Grigore C. Moisil**

● **Eficiență:**
În întreprinderile industriale din județul Brașov — Rentabilitatea în „umbra" cifrelor globale
de **E. Fokt** și **M. Stoianovici**, economiști
(pag. 5)

● **Forță de muncă:**
Repartizarea și utilizarea judicioasă a cadrelor
de **Ion D. Sfetcu**
(pag. 6)

● **Agricultură:**
— În cooperativele agricole: Tendințe structurale ale forței de muncă
de **Ion Chirculescu**
(pag. 7)

● **Obiective noi pe harta patriei:**
Someș — 265 Megawați
de **George Orațiu**
(pag. 8)

■ ÎNTREPRINDEREA

● **Opinii:**
Specificitatea științei organizării
de ing. **W. Mendelsohn**

● **Tribuna specialistului:**
Planificare. Corelația producție — forță de muncă — productivitate
de doctorand ing. **Petre Mangeac**

● **Cadre și răspunderi:**
ing. **Ion Belizna**
(pag. 9)

Cadre de conducere din economie despre:
Probleme ridicate de organizarea centralelor industriale
de **V. Boescu, L. Țintea, I. Bumbea**
(pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Reflecții despre econometrie și cerințele practicii sociale
de prof. **Roman Moldovan**, membru corespondent al Academiei

Discuții
Organizarea științei
T. MALACOPOL
(pag. 14)

● **Fișe**

● **Blocnotes**
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— **Reuniunea la nivel înalt:** Implicațiile unei amînări
de **I. Vianu**
(pag. 16)

● **Din țările socialiste:**
R. P. Ungară
Rezultatele principiale ale noului mecanism de conducere
de **Márton Lovas**, revista Figyelő-Budapesta

— **Însemnări din călătorie din R. P. Mongolă:** Foștii arați învață profesiuni noi
de **Spiridon Stănel** (pag. 17)

● **Note de drum din S.U.A.:**
— Șase orașe într-un singur oraș...
de dr. **N. S. Stănescu**
— Seminar O.N.U. privind perfecționarea administrării întreprinderilor publice
de **Gh. Șică** director adjunct în C.S.P.
(pag. 18)

● **Conjunctura economiei capitaliste:**
Anglia — Piața Comună — Indicatori comparați
(pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● A doua facultate

Ing. N. BUTARU, Turnu Severin. — *S-a reglementat că în învățămîntul superior tehnic, agronomic și medical nu se organizează cursuri fără frecvență sau cu scutire de frecvență. Procesul de învățămînt din aceste instituții necesită prezența permanentă a studentului la toate obligațiile școlare (cursuri, laboratoare, proiecte, stagii, practica în producție etc.). Dînd posibilitate unor absolvenți de a urma cea de a doua facultate, legiuitorul a avut în vedere utilitatea acesteia în lărgirea orizontului profesional al specialistului, fără să-i schimbe profilul activității sale de bază. Absolvirea unei facultăți de economie, matematică sau drept de către un inginer se încadrează în spiritul legii; în schimb urmarea facultății de electronică de către un inginer-absolvent al facultății de mecanică agricolă conduce la schimbarea profilului acestuia și deci, ar contraveni prevederilor Legii Învățămîntului. Avînd în vedere considerentele mai sus enunțate, Ministerul Învățămîntului a emis ordinul nr. 340/1969, prin care se reglementează posibilitatea de a urma a doua facultate de către absolvenții cu diplomă a unei instituții de învățămînt superior.*

● Vechimea în muncă

DORINA IACOB, Deva — *Perioada cît ați urmat cursurile de zi ale învățămîntului superior se include în calculul vechimii în muncă numai dacă puteți dovedi că sînt întrunite condițiile prevăzute de Codul Muncii (art. 133^1) și ale H.C.M. nr. 252/1967, republicată (art. 29). Evident, dacă ați fost scoasă din producție pentru a urma aceste cursuri, primind de la întreprindere o bursă a cărei plată a fost preluată ulterior de Ministerul Învățămîntului, în condițiile prevăzute de art. 6 din H.G.M. nr. 1054/1962. În ipoteza în care aceste condiții sînt îndeplinite, iar reîncadrarea dv. în muncă s-a făcut în termen de 90 de zile de la data repartiției, perioada de frecventare a cursurilor cu scoatere din producție se ia în considerare și la stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Pe baza acesteia, se acordă angajaților din unitățile unde se aplică noul sistem de salarizare un spor la salariu de 3—10%, (conform pct. IV/1 lit. h. din anexa a VII-a la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare).*

● Drepturile pentru înlocuitori

B.C.C., Brăila — *1) Cei care nu îndeplinesc condițiile de studii nu pot fi angajați, nici temporar, pe funcții superioare, în cazul dv. în funcția de șef al serviciului. 2) Pentru perioada de muncă efectiv prestată în funcția de șef de serviciu, sînteți îndreptățit, conform art. 14 din H.C.M. nr. 175/1959, să primiți o diferență de salariu, cu respectarea condițiilor prevăzute de această hotărîre. 3) Diferența dintre salariul tarifar al funcției de planificator și acela de șef de serviciu, nu se calculează față de cel al angajatului înlocuit. Modul în care întreprinderea a calculat diferența de salariu este deci corespunzător.*

● Sporul de salariu

Ing. VASILE GICOVANU Brașov — *1) Așa cum arătați și dv., sporul pentru vechimea neîntreruptă în muncă nu trebuie să constituie un element menit să determine egalizarea cîștigurilor între angajații care ocupă aceleași funcții și care se bucură de aceeași apreciere a capacității lor profesionale. O asemenea practică vine în contrazicere cu spiritul H.C.M. nr. 914/1968, pentru introducerea noului sistem de salarizare. Sporul la salariu se acordă în cote diferențiate în raport cu anii de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, avînd menirea să stimuleze și să contribuie la stabilitatea cadrelor. 2) Stabilirea salariului comparabil, în raport cu care se fixează noul cuantum, se face în raport cu situația fiecărui angajat în parte, ținîndu-se seama și de sumele încasate peste salariul tarifar, în perioada de trei luni, luată de referință.*

★

E. STEPAN, Brașov, — *Angajaților, care la data introducerii noului sistem de salarizare în învățămînt dețineau funcția de secretar ajutor al unei școli de cultură generală, îndeplinind condițiile de studii cerute la acea dată, nu li se aplică noile condiții prevăzute pentru ocuparea funcției de secretar de școală. Faptul că nu îndepliniți condițiile de studii (fiind în curs să le completați) nu constituie deci un motiv pentru desfacerea contractului dv. de muncă cu excepția unor situații deosebite.*

● Asimilare

D.S.A.P.C., Tîrgu Mureș. — Absolvenții Institutelor pedagogice de trei ani sînt pregătiți pentru a ocupa **exclusiv** funcții didactice. În consecință, absolvenții facultății de fizică-chimie ai Institutului Pedagogic nu pot fi asimilați cu tehnicienii constructori și nu pot ocupa asemenea funcții.

● Menținerea unor drepturi

LEFTERIE NAUM, Constanța. — Transferarea efectuată în aceeași funcție, sau într-o funcție echivalentă, într-o întreprindere subordonată aceluiași organ central, determină menținerea drepturilor avute la vechiul loc de muncă. În consecință, dacă la 1 februarie (data aplicării noului sistem de salarizare în unitatea unde lucrați) ocupați în mod legal funcția de șef birou aprovizionare, avînd studii medii economice, iar după această dată se cer la ocuparea acestei funcții studii economice superioare, puteți fi încadrat, în continuare, ca șef de birou aprovizionare și la întreprinderea unde ați fost transferat. Evident, dacă unitatea face parte din aceeași ramură de producție și este subordonată aceluiași minister cu al întreprinderii unde ați funcționat la 1 februarie.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Terenuri degradate care-și așteaptă valorificarea

ANUAL, importante suprafețe de teren agricol sînt scoase din circuit pentru construcția de fabrici, șosele, locuințe etc. De aceea, ținînd seama de importanța pe care o are pămîntul, consider că este momentul să fie începute studii în vederea repunerii în circuitul agricol și silvic a prundului rîului Argeș.

Pe terenurile aluvionare din zona comunei Albești cred că ar fi nimerit să se cultive căpșunul și legumele. Pe terenurile forestiere — răchita să ocupe primul loc, deoarece cererea împletiturilor din această plantă a crescut foarte mult atît pentru consumul intern cît și pentru export.

În alegerea arborilor forestieri, ce ar urma să se planteze pe prundișul superior al rîului Argeș, propun ca o suprafață mai mare să o ocupe salcîmul și teiul. Aceste specii oferă pe lîngă lemnul lor, o floră bogată și un cadru natural corespunzător pentru dezvoltarea turismului. Faptul că această bază meliferă va fi amplasată la o altitudine de peste 500 m va contribui și la o activitate intensă de stupărit. Nu trebuie neglijată nici salcia. Pe lîngă polenul foarte valoros, salcia oferă o sursă de vitamine pentru diferite animale în pragul primăverii. În multe țări cu agricultură dezvoltată lucrările de îmbunătățiri funciare se execută cu precădere pe terenurile degradate.

Spiridon ANDREESCU
inspector principal
Banca de Investiții — Curtea de Argeș

Raționalizarea unor munci de birou

ÎN ÎNTREPRINDERI se consumă un fond de timp prețios (scump plătit) de către ingineri, economiști care lucrează la întocmirea unor situații cu caracter permanent, cu scadențe lunare sau trimestriale. De exemplu, în specificul construcții-montaj, cadre inginerești extrag necesarul de materiale din documentații, fac referate pentru anumite prestări de servicii, centralizează producția decadală, completează formularele anexă la contractul de antrepriză și subantrepriză, etc. Unii economiști completează anexe lunare la bilanț, cum ar fi situația garanției materiale (la rîndul său cu alte anexe), situația conturilor din balanța de verificare, calculul unor cifre de plan cerute de modificările de plan ș.a.

Apreciind oportunitatea acestor situații atît la nivelul întreprinderii cît și la organul tutelar sau banca finanțatoare, consider, totuși, posibile măsuri de raționalizare. Cunoscînd cerințele de întocmire a unor lucrări, socot că pot să fie îndeplinite de cadre cu pregătire medie, atît tehnice cît și economice. De asemenea, propun ca, la nivelul forurilor superioare, să se revizuiască raportările lunare și trimestriale pe linie contabilă și statistică. Practica ne-a dovedit că și situațiile de raportare, avînd la bază date operative mai simple, sînt de un real folos.

Gheorghe LĂZANU
economist
Cluj

„MIC — GROS"!...

ADESEORI se folosesc expresii ilogice cu o rezonanță care, uneori, irită auzul. Astfel, un exemplu concret îl reprezintă redactarea superficială a unor firme și embleme neexprimînd, după părerea mea, obiectul și categoria comerțului ce se exercită. Cu toții citim denumiri ca: OCL Mic-Gros Timișoara. La o sumară analiză a acestei împerecheri hibride de cuvinte, „mic-gros", vom constata că expresia reprezintă două noțiuni contradictorii neputînd forma, în nici un caz, un cuplu logic.

Știm că, din punctul de vedere al importanței tranzacțiilor sau al cantităților de mărfuri desfăcute, clasificarea clasică a comerțului este:

a) comerțul cu ridicata (en gros)
b) comerțul cu amănuntul, cu detaliul (en detail).

O categorie intermediară de comerț este cea numită în limba franceză „le commerce de demi-gros", ceea ce în traducere înseamnă comerțul de jumătate gros. Dar probabil, cînd s-a preluat din limba franceză această noțiune, s-a tradus cuvîntul „demi" prin „mic" ceea ce, însă, nu exprimă realitatea.

Pentru corectare, considerăm necesară înlocuirea acestei denumiri cu una care să reflecte clar obiectul comerțului exercitat ca de exemplu: „mi-gros", „comerț mijlociu" sau oricare alta mai potrivită stabilită de organele competente.

Iosif D. SURULESCU
economist, jurist, Timișoara

ECONOMIE NAȚIONALĂ

PLANUL

Realizarea integrală în fiecare întreprindere a tuturor indicatorilor de plan pe anul în curs asigură

STARTUL ÎN 1970

FARCĂ mai mult ca oricînd, în aceste zile, în toate unitățile industriale din județul Dolj, colectivele de muncă depun eforturi susținute pentru încheierea anului cu succese cît mai de seamă. Evident, fiecare colectiv are în vedere faptul că cu cît nivelul realizărilor este mai mare, cu atît se creează o bază și un start bun pentru producția anului viitor. Concludent în această privință este faptul că, **în primele 10 luni ale acestui an, întreprinderile industriale din județ au realizat peste prevederi două locomotive Diesel electrice de 2100 CP, 350 grape stelate, confecții textile în valoare de 5 255 mii lei, 64 tone preparate din carne, 2 109 tone zahăr, 617 tone ulei comestibil, 36 vagoane de vin din vinificație proprie etc.** *Firește, aceste succese puteau fi mai substanțiale dacă în unele întreprinderi activitatea nu ar fi șchiopătat, dacă s-ar fi folosit din plin resursele interne, s-ar fi gospodărit mai bine materiile prime și materialele, ar fi fost utilizat mai eficient întregul potențial tehnic și uman disponibil.*

Dar, mai întîi, care sînt întreprinderile care se situează în primele rînduri și ce metode au stat la baza dobîndirii succeselor amintite?

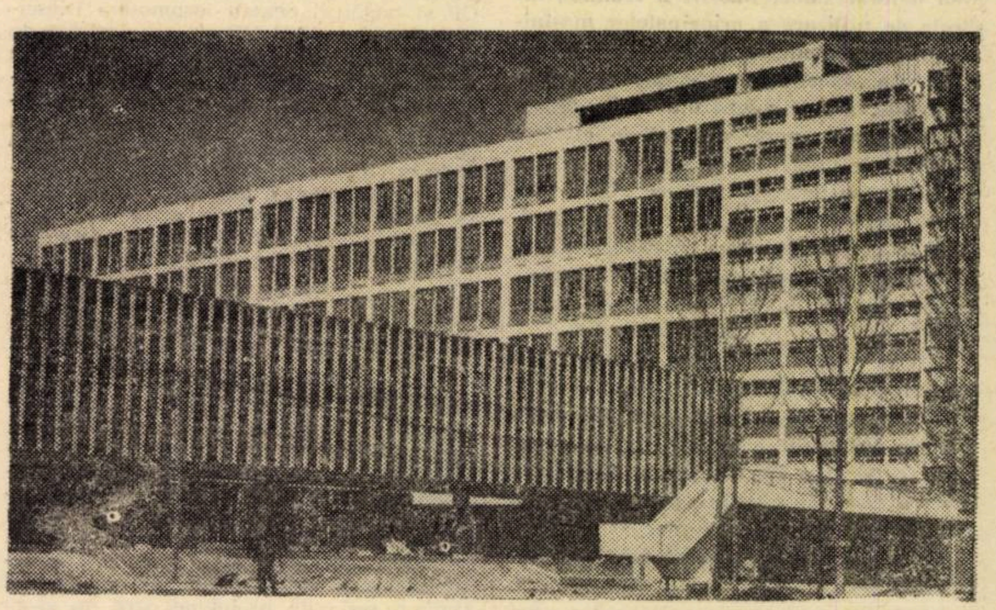

Dată în funcțiune în ultimii ani, Fabrica de confecții de la Craiova, se situează, prin realizările obținute în 1969, în rîndul unităților fruntașe pe județ

• *Prin mai buna organizare și promovarea tehnicii înaintate*

DIN ȘIRUL LUNG al întreprinderilor cu realizări remarcabile, am reținut cîteva care, prin specificul lor de producție, prezintă o importanță deosebită. Iată una din acestea: **Uzina „7 Noiembrie"-Craiova.** Ce s-a întreprins aici pentru ca planul la toți indicatorii să fie realizat lună de lună? Multe acțiuni au fost desfășurate în scopul depistării rezervelor interne, dar mai ales pentru organizarea superioară a proceselor de producție. A fost reorganizat pe benzi montajul grapelor cu 1 și 2 cîmpuri, precum și a celei reglabile cu 6 cîmpuri. Aceasta a dus la o creștere însemnată a capacității de producție, fapt ce permite obținerea unui spor anual de producție globală în valoare de 1 542 000 lei, mărirea productivității muncii cu 748 lei/salariat și realizarea unor economii la prețul de cost de circa 180 000 lei. Tot aici au fost aplicate măsuri de tipizare a pieselor pentru remorci, care permit obținerea unui spor anual la producția globală de 2 250 820 lei.

O experiență valoroasă în privința promovării tehnicii moderne a fost acumulată și la **Țesătoria „Independența"** din cadrul Combinatului de confecții-Craiova. Înlocuirea vanelor de vopsit, de tip deschis, cu aparate de vopsit sub presiune, a permis evitarea pierderilor și micșorarea normei de consum de combustibil cu 0,17 tone la fiecare tonă de vopsea. De asemenea, printr-o mai bună utilizare și valorificare a materiilor prime (în special a lînii) au fost reduse consumurile specifice, realizîndu-se economii bănești în valoare de cîteva sute de mii de lei.

Preocupări susținute, mai ales, pentru îmbunătățirea procesului tehnologic, au existat și la **Întreprinderea de prefabricate din beton-Craiova,** unitate care în anii trecuți își încheia bilanțul cu multe minusuri. Prin tăierea oțelului beton la ștanță, prin folosirea mașinilor de sudat cap la cap a cupoanelor de oțel beton, prin mai buna gospodărire a materialelor ce intră în componența prefabricatelor, aici s-a obținut în acest an un însemnat spor de producție globală, cît și substanțiale economii bănești. În rîndul întreprinderilor care au dobîndit realizări de seamă utilizînd aceleași căi, se mai numără și **Uzina de reparat locomotive Diesel electrice. Întreprinderea de exploatare și industrializare a lemnului-Craiova, Fabrica de confecții, Combinatul de zahăr și ulei-Podari etc.**

• *Ceea ce n-ai făcut în 10 luni poți să recuperezi în două?*

LA SFÎRȘITUL lunii octombrie, cîteva unități industriale importante din județul Dolj înregistrau nerealizarea principalilor indicatori de plan. Acestea sînt: **Combinatul chimic și Uzina „Electroputere" din Craiova, Industria cărnii, Industria laptelui și Fabrica de conserve-Calafat din cadrul Combinatului industrial alimentar.** Numai la Combinatul chimic-Craiova, volumul producției globale nerealizat pînă în prezent este de peste 180 milioane lei. Una din cauzele care au dus la această situație o constituie nerespectarea termenului de punere în funcțiune a trei capacități de producție de cîte 300 000 tone/an amoniac, azotat de amoniu și uree. Termenul inițial de începere a producției la această nouă platformă a fost la sfîrșitul trimestrului IV al anului 1968. Apoi acest termen a fost decalat pentru 1 iulie 1969. Dar nici de data aceasta el n-a fost respectat.

Deficiențele de montaj, defecțiunile apărute în timpul probelor tehnologice la instalația de automatizare a cazanului auxiliar pentru abur și la coloanele de sinteză au făcut imposibilă funcționarea continuă, chiar și numai 3 zile, a fabricii de amoniac. Aceasta s-a datorat în mare măsură atît nerespectării, în cursul lucrărilor de montaj, a prevederilor din documentația tehnică, cît și necunoașterii temeinice a utilajelor tehnologice de către cei care au efectuat probele de funcționare. Deficiențe însemnate au apărut la acest combinat și la unitățile de la platforma veche. Lipsa de supraveghere și neintervenția operativă pentru asigurarea funcționării în bune condițiuni a instalației de amoniac, au dus la întreruperi accidentale, care au generat, în primele 10 luni ale anului în curs, o pierdere de producție de peste 3000 tone. Defecțiunile tehnologice, energetice, mecanice și ale aparaturii de măsură și control au dus la întreruperi în cursul cărora, la instalația de acid azotic, s-a pierdut o producție de peste 4700 tone, la cea de azot de amoniu — mai mult de 1000 tone, la cea de uree — de aproape 2500 tone etc.

Multe din neajunsurile subliniate își au rădăcina în sistemul defectuos organizatoric și calitativ în care se desfășoară lucrările de reparații. Dezorganizarea aces-

N. BRÎNDUȘE
S. POPESCU

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În industria lînii și mătăsii

MATERIILE PRIME — VALORIFICATE SUPERIOR

MĂSURILE luate în acest an în întreprinderile din industria lînii și mătăsii pentru utilizarea judicioasă a materiilor prime și materialelor, sporirea productivității muncii, au permis reducerea simțitoare a nivelului cheltuielilor de producție și obținerea, pe această bază, a unor importante economii suplimentare. **În primele 9 luni ale anului curent s-a obținut în această subramură un volum de economii peste plan la întreaga producție marfă de circa 28 milioane lei.** Cea mai mare parte — peste 85% — provin din economisirea materiilor prime și materialelor.

La obținerea acestor rezultate a contribuit, în primul rînd, reducerea normelor de consum la aproape toate materiile prime și materiale, diminuarea capetelor și cupoanelor, ca urmare a creșterii lungimii urzelilor la toate articolele etc. La toate acestea s-a adăugat folosirea, în proporție mărită, a înlocuitorilor, reducerea pierderilor tehnologice, gospodărirea mai bună a materiilor prime. În mod concret, **în această perioadă au fost economisite 50 tone diverse materii prime textile** (lînă, pale la producția de fire de lînă cardate); **206 tone fire tip lînă din care: 89 tone fire tip lînă cardate și 51 tone fire tip lînă pieptănate; 35 tone fire mătase la producția de țesături din fire artificiale 100% și mixte și 11 tone fire sintetice etc.** Din aceste cantități de materii prime economisite se pot realiza suplimentar: 46 tone fire lînă cardate, 463 mii mp țesături tip lînă, 285 mii mp țesături de mătase din fire artificiale 100% și mixte și 117 mii mp țesături din fire sintetice.

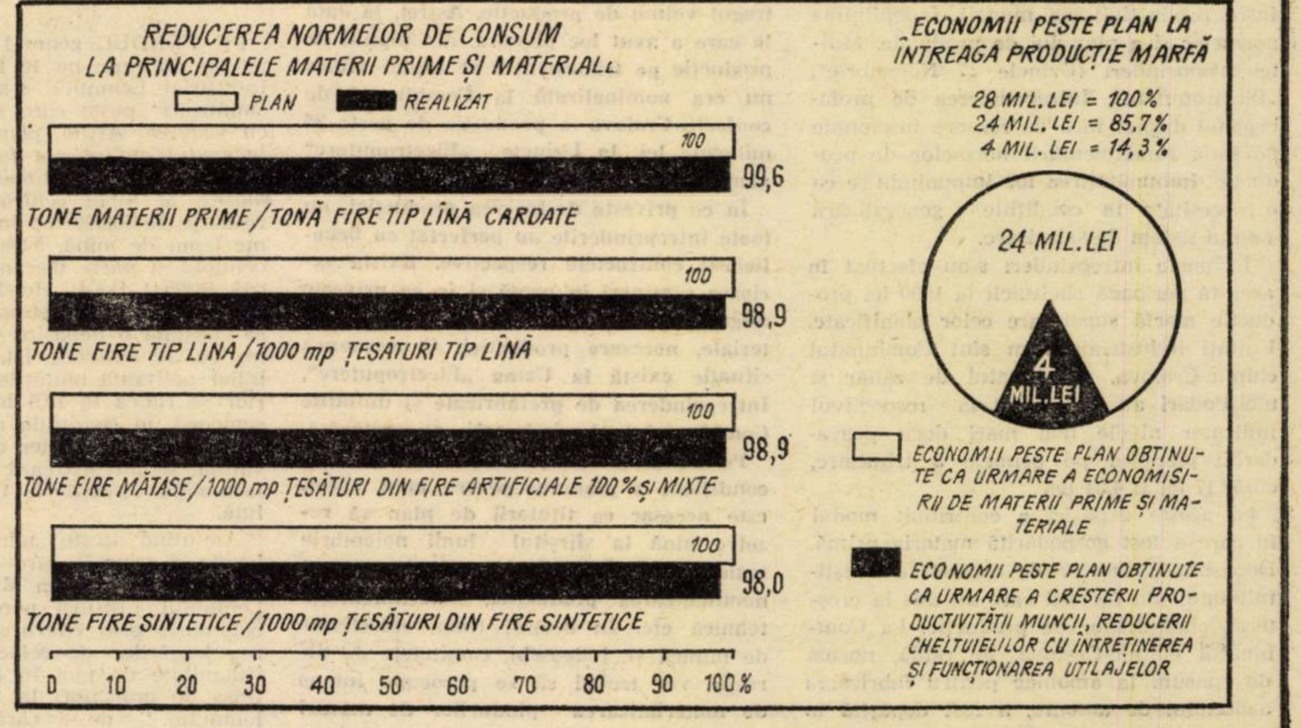

Reducerea normelor de consum în industria lînii-mătăsii în perioada 1 ianuarie — 30 noiembrie 1969

Deși importante, aceste realizări nu exprimă nici pe departe întregul potențial, nenumăratele rezerve care puteau fi valorificate. În această perioadă au existat unele întreprinderi care, datorită neajunsurilor manifestate în procesul de producție, au înregistrat depășiri ale normelor de consum. **La unitatea de mătase „Victoria"—Iași,** de exemplu, la țesăturile din relon s-a înregistrat pe primele 9 luni o depășire a consumului de fire cu 2,2 tone, ca urmare a calității necorespunzătoare a unor loturi de fire, dar și a calificării muncitorilor care nu s-au ridicat la nivelul cerut de prelucrarea firelor sintetice. De asemenea, la **Fabrica „Republica"-Brașov** s-a înregistrat la articolele din relon o depășire a consumului de fire cu 0,3 tone, ca urmare a calității slabe a unor loturi de fire, și a unor defecțiuni în procesul tehnologic. Același lucru este valabil și pentru alte întreprinderi.

Întrucît sporirea eficienței economice este criteriul de bază în aprecierea activității fiecărei întreprinderi și ținînd seama de faptul că materiile prime și materialele dețin ponderea cea mai mare în structura prețului de cost, este necesar ca peste tot, să se ia de urgență măsuri pentru reducerea accentuată a normelor de consum planificate și înlăturarea risipei.

tui sector, lipsa de cadre calificate au determinat, de pildă, ca reparațiile la Fabrica de amoniac să dureze cu șase zile mai mult decît prevederile. Tot aici au apărut, la scurt interval după reparații, carențe de calitate la lucrările de montaj efectuate, fapt ce provoacă și astăzi mari greutăți celor ce exploatează instalațiile tehnologice.

În celelalte întreprinderi amintite, rămînerile în urmă sau atingerea unor nivele de producție mult sub posibilități s-au datorat slabei folosiri a tehnicii, indicele de utilizare a principalelor mașini-unelte menținîndu-se la un nivel redus. La Uzina „Electroputere"-Craiova, indicele amintit a fost scăzut din cauza faptului că o mare parte din utilaje au fost deservite de muncitori cu un grad inferior de calificare, întregistrîndu-se 20 011 ore-mașini întreruperi pentru reparații accidentale, cît și din cauza neasigurării forței de muncă necesară la unele meserii, ceea ce a dus la 6711 ore-mașini întreruperi.

Deși în general disciplina în muncă, în întreprinderi s-a îmbunătățit totuși, timpul de lucru nu este utilizat peste tot rațional. Pe ansamblul industriei județului, în primele 10 luni din acest an, fondul de timp maxim disponibil pentru lucru a fost folosit numai în proporție de 95%, rămînînd un timp neutilizat de 2781,8 mii ore-om.

Acum, toate eforturile colectivelor din unitățile cu restanțe sînt concentrate spre a recupera în scurtul timp ce a mai rămas, ce n-au făcut în cele 10 luni din acest an.

● *Elemente hotărîtoare în afara atenției*

FOLOSIREA INCOMPLETA a mașinilor și utilajelor, a forței de muncă și a timpului de lucru, precum și menținerea unui număr mediu scriptic mai mare decît cel planificat au făcut ca productivitatea prevăzută să nu fie realizată în primele 10 luni la Uzina „Electroputere" (97,7%), Industria cărnii (98,7%) și Industria laptelui — Dolj (98,2%).

În condițiile nerealizării productivității planificate a muncii, la un număr însemnat de întreprinderi au fost depășite substanțial normele de muncă (Uzina „Electroputere", Combinatul chimic, Întreprinderea de prefabricate ș.a.) ceea ce a făcut ca, pe total județ, nivelul mediu de îndeplinire a normelor să fie în trimestrul III de 112%. Aceasta dovedește că în unitățile economice amintite nu există o corelație corespunzătoare între productivitatea muncii, îndeplinirea normelor și a planului de producție. Multe întreprinderi (Uzinele „7 Noiembrie", „Electroputere", Întreprinderea de prefabricate) dispun încă de rezerve însemnate pe linia fundamentării normelor de producție, îmbunătățirea lor impunîndu-se ca o necesitate în condițiile generalizării noului sistem de salarizare.

În unele întreprinderi s-au efectuat în această perioadă cheltuieli la 1000 lei producție marfă superioare celor planificate. Unități industriale cum sînt Combinatul chimic-Craiova, Combinatul de zahăr și ulei-Podari au înregistrat la respectivul indicator nivele mai mari decît prevederile planului pe primele 3 trimestre, cu 50,17 lei și 4,34 lei.

La aceste depășiri a contribuit modul în care a fost gospodărită materia primă. Depășirea normelor de consum a constituit unul din factorii care au dus la creșterea cheltuielilor de producție. La Combinatul chimic-Craiova, de pildă, norma de consum la amoniac pentru fabricarea azotatului de amoniu, a fost depășită în primele 9 luni cu 2,8%, iar la energie electrică pentru fabricarea oxigenului cu 1,8%. Depășirea pe ansamblu a consumurilor specifice normate, împreună cu defecțiunile în funcționarea utilajelor tehnologice au dus la sporirea pierderilor financiare ale acestui combinat, depășindu-se dotația de stat cu peste 20 milioane lei.

Sporirea cheltuielilor de fabricație a fost determinată, printre altele, și de creșterea cheltuielilor generale ale întreprinderilor, ca urmare a dobînzilor plătite pentru credite restante, locații, penalizări. Asemenea cheltuieli neeconomicoase au apărut la Combinatul chimic (5 068 mii lei), Uzina „Electroputere" (1 190 mii lei) și altele. Volumul ridicat al cheltuielilor de producție a făcut ca unele unități industriale să nu realizeze în primele 9 luni beneficiul planificat. Restanțiere la beneficiu, au fost la sfîrșitul perioadei amintite Uzina „Electroputere" (27 275 mii lei), Combinatul chimic (20 245 mii lei) și altele.

Deficiențelor interne din unele întreprinderi li s-au adăugat și o serie de greutăți provocate de unii factori externi. Astfel, Uzina „Electroputere" nu a primit sau a primit cu întîrziere grupuri diesel pentru locomotiva Diesel-electrică de 2100 CP și boghiuri pentru locomotiva Diesel-electrică de 2 100 CP și cea electrică de 5100 kW de la **Uzina de construcții de mașini-Reșița; Uzina „Timpuri Noi"-București** nu i-a livrat compresoarele necesare; **Uzina „23 August"-București** n-a livrat uzinei craiovene autoregulatoarele D 2, etc. Lipsa acestor materiale, cît și a altora din import a pus uzina din Craiova în situația de a avea în primele 10 luni restanțe 33 990 kW transformatoare de de forță și 3 locomotive electrice de 5 100 kW.

● *Pregătiri pentru 1970*

ȘI ÎN JUDEȚUL DOLJ sarcinile de plan pe 1970 au fost cunoscute cu mult timp înainte de către toate întreprinderile. Dezbaterile care au avut loc în comitetele de direcție, în adunările generale ale salariaților au scos în evidență faptul că există condiții ca, în anul viitor, să se desfășoare chiar de la început o activitate susținută. Sînt însă în același timp o serie de probleme care nu și-au găsit rezolvarea. Pentru a desprinde care **sînt aceste probleme și ce măsuri trebuie** luate, ne-am adresat tov. ing. **Constantin Tudor,** secretarul cu probleme economice al Comitetului județean Dolj al P.C.R., care ne-a spus:

„La începutul lunii noiembrie a.c., a avut loc o plenară a Comitetului județean de partid Dolj, la care au fost invitați și conducătorii întreprinderilor din județ. Între principalele probleme dezbătute s-au aflat și măsurile ce trebuie luate pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe acest an, precum și pentru pregătirea corespunzătoare a condițiilor necesare realizării planului pe 1970. Pînă la finele anului în curs, prin măsurile stabilite și care se vor aplica în funcție de specificul întreprinderilor, marea majoritate a unităților industriale din județul Dolj își vor îndeplini sarcinile de plan.

Ținînd seama de deficiențele ce au existat în acest an, întreprinderile au fost sprijinite pentru a-și asigura și pune la punct toate condițiile tehnico-materiale în vederea unei mai bune activități de producție în anul viitor. Dar din dezbatere, a rezultat totuși că sînt unele întreprinderi unde nu s-a nominalizat încă întregul volum de producție. Astfel, la data la care a avut loc plenara, din planul de producție pe trimestrul I al anului viitor, nu era nominalizată la Combinatul de confecții-Craiova o producție de peste 25 milioane lei, la Uzinele „Electroputere" pentru alte cîteva zeci de milioane.

În ce privește desfacerea producției, nu toate întreprinderile au perfectat cu beneficiarii contractele respective. Există serioase rămîneri în urmă și în ce privește asigurarea bazei de materii prime și materiale, necesare producției. O asemenea situație există la Uzina „Electroputere", Întreprinderea de prefabricate și unitățile Combinatului de industrie alimentară.

Pentru asigurarea îndeplinirii în bune condițiuni a planului pentru anul viitor, este necesar ca titularii de plan să rezolve pînă la sfîrșitul lunii noiembrie toate problemele legate de contractarea și nominalizarea producției, documentația tehnică etc. În același timp, colectivele de muncă și, îndeosebi, comitetele de direcție vor trebui să se preocupe intens de materializarea planurilor de măsuri tehnico-organizatorice, în așa fel încît producția pe 1970 să se desfășoare ritmic chiar din primele zile.

Concomitent, Comisia economică a Comitetului județean de partid Dolj depune toate eforturile pentru a facilita demersurile necesare la unele organe superioare, încît deficiențele semnalate să fie înlăturate cît mai grabnic".

Subscriem și noi la aceste concluzii și sperăm că fiecare colectiv din unitățile industriale ale județului Dolj va depune eforturile necesare încît prevederile de plan prezente și viitoare să fie realizate exemplar.

ÎN INDUSTRIA LEMNULUI

PREVEDERILE REALIZATE NU ÎN GENERAL CI PE FIECARE SORTIMENT

LA CAPĂTUL celor zece luni, care au trecut din acest an, eforturile colectivelor de muncă din întreprinderile industriei lemnului au fost încununate de succes. *Pe ansamblul ramurii, planul a fost realizat în proporție de 102,4% la producția globală, 102,2% la producția marfă, 100% la productivitatea muncii.* În același timp, *planul producției marfă vîndută și încasată a fost depășit cu 357 milioane lei.* La o bună parte din sortimentele principale, au fost *produse, peste plan,* importante cantități.

Din analiza făcută rezultă că octombrie a fost o lună cu realizări deosebite, mai ales în exploatările forestiere, unde s-au folosit din plin condițiile prielnice pentru intensificarea lucrărilor de fasonat, scos, apropiat și transport de material lemnos, ceea ce a contribuit la depășirea sarcinilor de plan lunare pe întreaga ramură, cu 4,6% la producția globală și cu 5,2% la producția marfă.

Desigur, toate aceste succese se datoresc activității bine organizate în unitățile de producție, competenței cadrelor tehnico-inginerești și de conducere care au reușit să înlăture greutățile de moment și să intensifice ritmul producției corespunzător sarcinilor repartizate.

● *Restanțe pe fondul general al realizărilor*

PE FONDUL general pozitiv al rezultatelor obținute pe 10 luni de Ministerul Industriei Lemnului s-au ivit însă și „minusuri" peste care nu se poate trece cu vederea. Astfel, *planul cumulat de la începutul anului n-a fost îndeplinit la 7 din cele 26 de sortimente principale urmărite la nivel central,* înregistrîndu-se restanțe de 50,300 mp la uși-ferestre, 7 100 mc lemn de mină, 5 800 mc lemn pentru celuloză și pastă mecanică, 1 450 mc placaj, 9 200 t P.F.L. etc. Deși pe total produse lemnoase destinate fondului pieței se constată o depășire valorică a sarcinilor cu 34 milioane lei, restanța de mobilier nelivrată unităților comerțului interior se ridică la 16,5 milioane lei. De asemenea, în condițiile depășirii planului de export pe minister cu 7,7 milioane lei valută, se înregistrează rămîneri în urmă la mobilă, estimate la 1,7 milioane lei valută.

Amintind aceste „minusuri" trebuie relevate și cauzele care le-au generat. Organele de resort din Ministerul Industriei Lemnului justifică nerealizările pe luna octombrie prin cîteva greutăți: continuarea lucrărilor de refacere a instalațiilor calamitate de ploi în lunile iulie-august, lipsa de muncitori la fasonatul și scosul lemnului, de cărăuși la scos-apropiat, insuficiența mijloacelor de transport auto. De bunăseamă aceste justificări au temeiurile lor. Dar nu-i mai puțin adevărat că în activitatea unor întreprinderi au acționat și factori interni: lipsuri în organizarea și desfășurarea proceselor tehnologice, datorate mai ales slabei asistențe tehnice în producție, neutilizarea la întreaga capacitate a mecanismelor, mașinilor și instalațiilor determinată în special de nenumăratele defecțiuni tehnice și de insuficiențe de ordin organizatoric, folosirea incompletă a timpului de lucru, neurmărirea perseverentă a îndeplinirii tuturor indicatorilor de plan, carențe în aprovizionarea tehnico-materială și altele.

Acum, cînd a mai rămas puțin timp pînă la sfîrșitul anului, este deosebit de important de a ști ce măsuri se iau pentru ca la toate pozițiile de plan, fiecare colectiv de muncă, fiecare combinat de exploatare și industrializare a lemnului să-și îndeplinească în totalitate sarcinile anuale. Remarcăm faptul că organele de resort din Ministerul Industriei Lemnului au început să pună în viață un amplu plan de măsuri. Astfel, *s-a trecut la intensificarea lucrărilor de exploatare și transportul materialului lemnos cu mijloace proprii și auto I.T.A., continuarea eforturilor pentru fasonarea și darea în producție a masei lemnoase provenite din doboriturі de vînt în combinatele de exploatare și industrializarea lemnului Bacău, Piatra Neamț și Suceava.* S-au luat măsuri pentru recuperarea în totalitate a restanțelor la lemn de foc pentru onorarea integrală a contractelor de livrări anuale încheiate cu întreprinderile de combustibil.

Prin repartizarea judicioasă a utilajelor și mijloacelor de transport suplimentare, ministerul sprijină efectiv unitățile rămase în urmă. Deoarece restanța la plăci fibro-lemnoase provine în bună parte de la fabrica Combinatului de exploatare și industrializare a lemnului — Bacău, care n-a intrat în funcțiune la capacitatea integrală, organul coordonator și-a propus să rezolve, în cel mai scurt timp, această problemă, prin completarea utilajelor și efectuarea remedierilor necesare, împreună cu furnizorii externi. De asemenea, Combinatul de celuloză și hîrtie — Suceava va primi de la alte fabrici 300 t celuloză în noiembrie și 200 t în decembrie, pentru acoperirea deficitului de fibră, creat prin nelivrarea cantităților de maculatură contractate cu D.C.A. etc.

● *Măsuri tehnico-organizatorice de perspectivă*

PARALEL cu măsurile luate pentru îndeplinirea planului pe anul în curs, se cer intensificate eforturile pentru *pregătirea producției pe 1970.* Unitățile de exploatare a lemnului au început, încă din luna septembrie, tăierile în noile parchete forestiere. În vederea asigurării stocurilor de material lemnos, în special în faza apropiat, pentru producția trimestrului I din anul viitor, este necesar să se desfășoare pe front larg lucrările de fasonat și de mișcare a lemnului către depozitele intermediare. În fabricile de cherestea, de produse semifinite și finite din lemn, dar mai cu seamă în unitățile producătoare de mobilier, pregătirile se cer intensificate, aceste luni fiind de mare importanță pentru realizarea sarcinilor de plan din primul trimestru al anului viitor. Asigurarea cu materii prime și materiale, întocmirea S.D.V.-urilor și elaborarea documentațiilor tehnice de fabricație, încheierea contractelor de livrare și altele sînt măsuri care nu trebuie să lipsească din preocupările cadrelor tehnico-inginerești din fabricile de mobilă. De asemenea, în sfera preocupărilor pentru pregătirea producției anului viitor, este necesară acordarea unei atenții sporite terminării luapreciază că în ansamblul, rezultatele sînt crărilor de investiții ce trebuie puse în funcțiune pînă la sfîrșitul lunii decembrie care condiționează, în bună măsură, realizarea sarcinilor de plan sporite în anul viitor.

G. LEFTER

CONTRACTE

● **Uzina „Laminorul" — Brăila** a avut în primele 10 luni din anul curent 790 contracte scadente, față de unele întreprinderi constructoare de mașini. Din acestea uzina n-a onorat 42 contracte, cuprinzînd 230 tone profile mijlocii și ușoare din oțel carbon, 565 tone din oțeluri aliate și 10 tone laminate din oțel beton.

● Numărul contractelor scadente în primele 10 luni ale **Uzinei „Oțelul roșu"** față de industria construcțiilor de mașini a fost de 1715. La începutul lunii noiembrie, uzina avea 107 contracte restante, fiind datoare diferiților beneficiari cu 164 tone bare trase din oțel carbon și 34 tone bandă laminată la rece.

● Din cele 2 674 contracte scadente în perioada ianuarie — octombrie din acest an, **Uzina metalurgică-Iași** nu și-a onorat 77 contracte, din care 43 față de întreprinderi constructoare de mașini.

● **Fabrica de produse refractare — Alba Iulia** a avut în primele 10 luni un număr de 389 contracte scadente. Din acestea a rămas restantă cu 41 contracte, în valoare totală de 4713 mii lei, cuprinzînd o cantitate însemnată de cărămizi refractare.

REFLECȚII

EU N-AM TIMP SĂ ÎNVĂȚ! EU LUCREZ!

acad. Grigore C. MOISIL

SÎNT FOARTE MULȚI cei ce cred că perioada cînd cineva învață și cea cînd lucrează sînt două perioade net deosebite. Învățatul ar fi soarta tînărului care n-a început încă să cunoască nici greutățile, nici seriozitatea vieții adultului.

Omul matur nu ar mai învăța; el realizează, el lucrează; el aplică ceea ce a învățat. A intrat în școala vieții. Și-a pierdut naivitatea tînărului care stă la căldură, la școala ingenuă, teoretică, abstractă a celui ce crede că tot ce zboară se mănîncă. Ca în poveștile pentru copii, cu zîne blonde și pitici simpatici.

Eu nu sînt un întreținut al colectivului, părea să spună: eu lucrez, produc, creez bunuri materiale, nu cai verzi pe pereți.

Și totuși.

Nu zic că nu era așa pe vremuri, în vremurile lui tata mare. Mai e oare și azi?

Părea o idee stranie acum cîțiva ani — aceea a școlii continue. O fantezie de profesor — aceea de a încadra timpul de reinvățare, de recalificare, de reciclare, de modernizare în timpul de muncă salariată.

Zic unii: omul vine la întreprindere cu învățătura terminată. Dacă vrea să mai învețe treaba lui. Nu privește întreprinderea. Perfecționarea se face în favoarea celui ce se perfecționează; s-o plătească el; s-o facă în orele libere sau să-și ia concediu fără plată. E ușor să nu muncești și să te tot perfecționezi.

Zic alții: ei fi vrind poate să te și trimită statul în străinătate, cu valută în străinătate și salariu în țară. Eu lucrez și dumnealui se perfecționează. Pe Broadway sau la Folies Bergères. Și cînd se întoarce vrea să i se mărească leafa că, cică, dumnealui „s-a perfecționat". Adică și-a aranjat plimbările viitoare; la congrese, la colocvii, la simpozioane și la cursuri de vară, care n-au niciodată loc în perioada de concediu. Eu pot să și spun cît costă învățatul dumnealui.

Dar s-a socotit oare de către cineva cît costă învățămîntul dumnealui? Fiindcă eu nu contest că învățatul costă; aș vrea totuși ca cineva să facă socoteala *cît costă neînvățatul?*

Cum să începem socoteala? Cu cheltuielile mari și rare? Cu cele mai mici, dar mai dese?

Întreb: există o deosebire între producția la hectar atunci cînd se întrebuințează metodele agrotehnice științifice și cînd se întrebuințează metodele tradiționale? Metodele bătrînești pe care le întrebuințau și dacii cei vrednici și viteji, ostași ai voievozilor? Cînd arai cu plugul de lemn și aduceai ploaia cu paparuda?

Eu nu știu să întrebuințez fosfații, dar am citit în gazete...

Și oare ca să știi utiliza metodele științifice și în agronomie și în zootehnie și în horticultură și în viticultură, nu trebuie să le înveți?

Și sînt zoologia și botanica, fitopatologia și genetica și alte ramuri ale biologiei și chimiei — moarte? Și ce a aflat omenirea de anul trecut pînă anul acesta despre păsări și vite, despre viermi și jivine, despre medicamente și îngrășăminte, nu trebuie să afle decît copiii noștri? Cei care azi lucrează nu trebuie totodată să învețe cum să lucreze mîine?

Întreb: există o deosebire în producția unei uzine ale cărei laboratoare lucrează continuu, introducînd metode noi și cea a uzinei care nu-și ameliorează producția decît cînd se importă noi instalații?

Dar între cea a cărei instalație de automatizare funcționează și cea a cărei instalație de acest tip s-a oprit și, ca să nu se întrerupă producția, s-a trecut la producția manuală, neautomatizată?

La un Centru de calcul a venit cineva cu un „program" prost făcut, care lua 35 de ore de mașină. Dacă s-ar fi plătit pentru utilizarea unei mașini de calcul cîte 4000 lei pe oră... Dar nu se plătea. Dacă ar fi învățat să organizeze programul, timpul ar fi fost mult scurtat. Dar punctul de vedere al lui era altul: eu n-am timp să învăț; eu lucrez.

EFICIENȚĂ

În întreprinderile industriale din județul Brașov

RENTABILITATEA ÎN „UMBRA" CIFRELOR GLOBALE

EXPRIMÎND rezultatele financiare ale întreprinderii în raport cu cheltuielile de producție efectuate, rentabilitatea nu este numai o chestiune particulară a fiecărei unități productive, ci o problemă fundamentală pentru sporirea volumului de acumulări — factor hotărîtor în asigurarea progresului economic și social al țării. Întreprinderile care desfășoară o activitate rentabilă pe ansamblu, dar realizează o serie de produse cu pierderi, diminuează, implicit, nivelul rentabilității pe întreaga economie națională. Iată de ce, traducerea în viață a sarcinii trasate de conducerea partidului de rentabilizare, în cel mai scurt timp, a tuturor unităților economice și, în cadrul lor, a tuturor produselor, trebuie să devină trăsătura dominantă a activității productive.

● Resursele mai bine fructificate

URMĂRIND evoluția rezultatelor obținute în județul Brașov în acțiunea de rentabilizare a întreprinderilor și a produselor cu pierderi, în comparație cu situația existentă la sfîrșitul anului 1967, se desprind progresele importante făcute pe această linie, (tabelul 1).

Tabelul nr. 1

Produse nerentabile	31.XII.1967	31.XII.1968	30.IX.1969
— număr	105	54	42
— volumul pierderilor (mii lei)	41 522	19 230	13 624

Așa cum rezultă din tabel, **numărul produselor cu pierderi s-a redus la mai bine de jumătate, iar volumul absolut al pierderilor la mai puțin de o treime.** În ce privește întreprinderile planificate cu pierderi per sold, din cele 8 existente în acest an, două au reușit să se rentabilizeze, iar alte 4 să diminueze simțitor pierderile. Care sînt principalele întreprinderi ce s-au distins în acțiunea de rentabilizare și ce factori de bază au contribuit la atingerea acesui obiectiv?

Cele mai bune rezultate au fost obținute de **Fabrica chimică-Rîșnov** care, față de 84 mil. lei pierderi prevăzute în actualul cincinal, **va înregistra la sfîrșitul acestui an un beneficiu de peste 6 mil. lei** (din acestea 2,8 mil. lei au și fost realizate în primele 9 luni). Aici, în afara corelării mai judicioase a prețurilor cu ridicata ale întreprinderii la unele produse, **centrul de greutate al măsurilor luate de comitetul de direcție a fost pus pe diversificarea producției, pe realizarea unor sortimente de strictă necesitate pentru economia națională.** Numai prin asimilarea aracetului — C.P.M.B. — s-au obținut în ultimii ani economii valutare de circa 9 mil. lei. Demne de relevat sînt și măsurile luate pe linia îmbunătățirii calității acidului acetic, prin perfecționarea proceselor tehnologice, funcționarea corectă a instalației și mărirea exigenței și întăririi răspunderii controlului de calitate.

Pentru ridicarea eficienței economice, diversificarea producției a fost condiționată de utilizarea cu indici superiori a capacităților de producție existente și de fructificarea disponibilităților potențiale ale instalațiilor tehnologice. În acest sens, au fost înlăturate unele locuri „înguste" și s-au stabilit fluxuri tehnologice optime. Prin înlăturarea defecțiunilor reactoarelor de cracare de la instalația de acetilenă — produs de bază în obținerea unei game largi de sortimente — și prin mărirea capacității reactoarelor de sinteză de la instalația de acetat de vinil, producția a crescut cu 12—14% și, respectiv, cu 14—15%. Aceasta a dus la scăderea cheltuielilor de producție și, deci, la trecerea de la pierderi la beneficii.

A doua unitate productivă care s-a rentabilizat este **Întreprinderea pentru mecanizare transporturi forestiere** (de la peste 1,5 mil. pierderi planificate pe acest an, ea va realiza un beneficiu de aproape 2 mil. lei). Și aici eforturile principale ale colectivului s-au îndreptat spre elementele care au o pondere mare în prețul de cost: reducerea consumurilor specifice de carburanți, lubrifianți și anvelope cu 1,5 mil. lei, scăderea cheltuielilor legate de întreținerea și repararea parcului de mașini, a celor privind amortizarea utilajelor, utilizarea la capacitatea optimă a autovehiculelor și reducerea mersului lor în gol etc.

Realizările obținute de aceste întreprinderi, cît și de altele sînt, în cea mai mare parte, rezultatul investigațiilor făcute de comisiile de rentabilizare, coordonate de comisia economică județeană care au inițiat și aplicat un număr însemnat de măsuri tehnico-organizatorice în vederea înlăturării unor pierderi (tabelul nr. 2)

Tabelul nr. 2

Măsuri de rentabilizare	1968 realiz.	1969 plan	I.I-30.IX.1969 realizat
— număr	102	195	160
— eficiență (mii lei)	19 261	18 038	9 336

Numărul mare de măsuri aplicate și eficiența economică obținută — atît în 1968 cît și în acest an — demonstrează interesul crescînd al colectivelor de întreprinderi pentru valorificarea rezervelor interne și reducerea cheltuielilor materiale de producție. **Acest lucru a făcut posibil ca, în 9 luni, pe întregul județ, să fie reduse cheltuielile la 1000 lei producție marfă cu 5,3 lei și să se obțină beneficii suplimentare de aproape 129 mil. lei.**

● Un „joc" continuu și urmările sale

PĂTRUNZÎND însă dincolo de cifrele globale și analizînd modul concret în care evoluează, periodic, numărul de întreprinderi și produse cu pierderi, se constată un fenomen de loc îmbucurător: **în timp ce o mare parte din produsele și unitățile cu pierderi se rentabilizează, efectul lor pozitiv este mult diminuat de apariția altora care, deși inițial rentabile, se soldează pe parcurs cu pierderi** (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

— mii lei —

Evoluția produselor nerentabile	1968 Număr	1968 Volum de pierderi realizat	I.I.—30.IX.1969 Număr	I.I.—30.IX.1969 Pierderi planif.	I.I.—30.IX.1969 Pierderi realiz.
1. Produse planificate cu pierderi	56	19.073	56	—14.837	—12.021
din care:					
— realizate cu beneficii	25	+ 2.391	26	— 2.311	+ 786
— realizate cu pierderi mai mici	12	— 4.963	16	— 6.397	— 4.344
— realizate cu pierderi mai mari	19	—12.088	14	— 6.129	— 8.463
2. Produse devenite nerentabile	23	— 2.179	12	+ 421	— 857
din care:					
— planificate cu beneficii	19	— 1.893	10	+ 421	— 770
— neplanificate, întîmplătoare sau fabricate într-un număr restrîns de exemplare	4	— 286	2	—	— 87
3. Produse rămase cu pierderi	54	—19.230	42	—	—13.664

Fenomenul — așa cum rezultă din tabel — s-a manifestat nu numai în 1968, dar și în acest an. În 1968, din 56 produse planificate cu pierderi, au fost rentabilizate 25; în schimb, au apărut alte 23 nerentabile. **În primele 9 luni ale anului 1969 s-au rentabilizat 26 produse, dar s-au înregistrat pierderi la alte 12.** Cele 42 produse rămase cu pierderi se întîlnesc în special în întreprinderile industriei lemnului (7 la I. F. Făgăraș și 6 la I.F. Brașov), 4 în industria ușoară („Republica"-Dîrste), 3 în industria alimentară (I.S. Nivea), 6 în industria locală (I.I.L. Mobila-Ghimbav, industria locală Brașov și I.M. Rupea), cîteva în ramura construcțiilor de mașini (Fabrica de articole din tablă — Codlea, Fabrica de radiatoare și cabluri etc.), în ramura chimiei, poligrafiei etc.

Este adevărat că pe 9 luni, din cele 42 de produse, 27 sînt prevăzute cu pierderi ce nu depășesc 500 mii lei fiecare, iar din acestea 15 sub 100 mii lei fiecare. Fabrica de radiatoare și cabluri, de exemplu, are nerentabil radiatorul de ulei cu o pierdere pe 9 luni de numai 5 mii lei, I.F. Făgăraș lemnul de fag pentru instalații cu o pierdere de 3 mii lei, I.S. Nivea săpunul de ras Lavandă — 7

E. FOKT
M. STOIANOVICI
economiști-Brașov

→

mii lei— acestora adăugîndu-se unele produse de la „Republica"-Dîrste, I. F. Brașov, I. M. Rupea și altele. De aici se desprinde faptul că în unele întreprinderi din județ atît comisiile de rentabilizare, cît și compartimentele de contabilitate (post calcul) și planificare (antecalcul) **au pierdut din vedere că în acțiunea de rentabilizare trebuie cuprins fiecare produs în parte, indiferent dacă el înregistrează pierderi mai mici.**

În altele — și acesta este un lucru și mai grav — dotațiile planificate au fost depășite sau reduse cu puțin, față de posibilități. Au existat desigur și cauze obiective, dar nici n-au fost depuse suficiente eforturi pentru înlăturarea unor carențe, care atrag după sine mari cheltuieli. Să luăm, de exemplu, situația **Trustului 5 construcții care a depășit dotațiile** din cauza înregistrării a 2,2 mil. lei pierderi din calamități. Dar dacă ținem seama că el a plătit o sumă egală drept dobînzi penalizatoare pentru credite restante, pierderi din nefuncționarea utilajelor, din deteriorarea materialelor si altele, ne putem imagina cîte neajunsuri au stăruit și stăruie în organizarea producției și a muncii. Cazul nu este unic. La **Fabrica de țigle și cărămizi refractare „Reconstrucția"-Feldioara**, volumul rebuturilor a crescut cu peste 18%, iar cheltuielile neeconomicoase se ridică la cîteva sute de mii lei. De asemenea, la **Întreprinderea de construcții locale**, din cauza nefolosirii depline a utilajelor, neexecutării la timp și de bună calitate a reparațiilor precum și a nerambursării la termen a creditelor acordate pentru stocuri supranormative, volumul pierderilor — deși în scădere — nu s-a redus substanțial.

Așa stînd lucrurile, există pericolul ca acțiunea de rentabilizare să îmbrace forma unui joc continuu: **pe de o parte, de lichidare a pierderilor, iar pe de alta, de menținere sau chiar de naștere a lor.** De aceea, paralel cu efortul ce se cere depus pentru rentabilizarea întreprinderilor și produselor cu pierderi, se impune îndreptarea atenției și spre produsele și întreprinderile cu rentabilitate scăzută. În caz contrar, acestea s-ar putea preschimba ușor în pierderi. Ba mai mult. În toate întreprinderile trebuie luate măsuri pentru utilizarea judicioasă a materiilor prime și a materialelor, pentru folosirea din plin a capacităților de producție, lichidarea risipei și pierderilor de orice fel.

● *Conjugarea mai bună a eforturilor*

RENTABILIZAREA întreprinderilor și a produselor depinde nemijlocit de modul în care comitetele de direcție, cadrele tehnice acționează în direcția organizării temeinice a producitei și a muncii, ridicării la un nivel mai înalt a activității de gospodărire și de conducere. Or, practica arată că, în multe locuri, măsurile prevăzute în planul de rentabilizare nu au fost aplicate în totalitatea lor și la termenele fixate. **Întreprinderile planificate cu pierderi per sold, au aplicat în primele 9 luni ale anului, 106 măsuri cu o eficiență economică de 6 356 mii lei, față de 127 cu 8 630 mii lei eficiență planificată:**

Sînt însă și cauze pe care întreprinderile nu le pot înlătura prin forțe proprii, rezolvarea lor fiind de competența forurilor coordonatoare. Nu întotdeauna unele ministere rezolvă cu operativitate sesizările și propunerile primite din partea întreprinderilor. Un exemplu semnificativ în această direcție prezintă **Fabrica de de zahăr-Bod.** Potrivit planului, această întreprindere trebuia să devină rentabilă încă din 1968. Dar în loc de 9 291 mii lei beneficii, ea a înregistrat anul trecut o pierdere de 10 404 mii lei. Principala cauză a acestui volum mare de pierderi o constituie nerealizarea randamentului planificat la extracția de zahăr, ceea ce ridică substanțial prețul materiei prime peste cel planificat. În acest an, respectiv în primele 9 luni — deși a realizat, atît ca număr, cît și ca eficiență planul de măsuri stabilit, întreprinderea a înregistrat o depășire a pierderilor cu 5 401 mii lei. De ce? Pentru că aceeași cauză a persistat și în acest an. Întreprinderea a înaintat forului coordonator (17.VI.1969) o documentație în care face o serie de propuneri în vederea rentabilizării, dintre care se desprinde și cea cu privire la preluarea sfeclei de zahăr de la producător la un preț care să oglindească nu numai cantitatea, ci și conținutul în zahăr. Nesoluționarea la timp a acestei situații face ca întreprinderea, o dată cu realizarea planului de producție, să-și sporească și pierderile, perpetuîndu-se astfel o situație anormală.

Alte întreprinderi din cele ce fabrică produse cu pierderi — **IPEC-Brașov, IF Brașov, Homorod și Făgăraș, IIS Republica-Dîrste, IIL Mobila-Ghimbav, IIL Rupea și Făgăraș** — au înaintat și ele forurilor tutelare respective, documentația necesară pentru revenirea (rectificarea) asupra prețului de vînzare cu ridicata al întreprinderii, în sensul corelării acestuia cu costurile reale de fabricație. Chiar dacă unele întreprinderi din cele amintite au primit răspunsuri, acestea de cele mai multe ori, nu soluționează problemele ridicate. **Din rezultatele preliminare pe anul 1969 reiese că, în județul Brașov, vor mai rămîne circa 30 de produse cu pierderi.**

Așa cum rezultă din aceste exemple, se pare că la unele ministere mai persistă concepția profund dăunătoare — combătută cu tărie de conducerea partidului — potrivit căreia în economia socialistă pot exista întreprinderi și produse cu pierderi, de vreme ce altele sînt rentabile, iar pe ansamblu, situația se prezintă bine. O asemenea concepție, aplicată în practică, nu face decît să transforme această acțiune într-un „joc" al rentabilității. Numai prin conjugarea eforturilor întreprinderilor și ale organelor lor coordonatoare vor putea fi înlăturate cauzele care împiedică obținerea unor rezultate mai bune în domeniul sporirii eficienței economice.

★

ÎN CONDIȚIILE îmbunătățirii conducerii și planificării economiei naționale, au fost create toate premisele pentru ridicarea activității unităților economice pe o treaptă superioară, astfel încît anomalia pierderilor planificate să fie pe deplin înlăturată, iar rentabilitatea producției să se situeze permanent la nivelul dotării tehnice și al posibilităților pe care le oferă organizarea științifică a producției și a muncii. Întreprinderile, grupurile de întreprinderi, combinatele, centralele industriale, ministerele — pot acționa și rezolva definitiv și în cel mai scurt timp problemele de care depinde obținerea unei reale eficiențe economice.

TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Cercetătorii Uzinei de cauciuc sintetic din cadrul Grupului industrial petrochimic — Borzești** au stabilit un procedeu inedit de fabricare a latexului, cu ajutorul căruia se pot reduce substanțial, și chiar înlocui, o serie de reactivi din import, economisindu-se, astfel, aproape 4 milioane lei anual. Noul procedeu oferă totodată posibilități pentru îmbunătățirea calității cauciucului, prin aceea că produsul capătă o mai mare rezistență la șoc, precum și duritate și flexibilitate mai bună

● **Inginerii Emil Dima, Dumitru Magla și Toma Eugen de la Uzina de utilaj chimic din Ploiești** au inventat un dispozitiv, pe care l-au denumit „Compensator multilenticular prin roluire mecanică", destinat preluării dilatărilor termice pe conductele petroliere. În urma aplicării acestui dispozitiv, productivitatea muncii la operația de redresare a conductelor crește cu peste 10%, iar valoarea economiilor anuale sporește cu circa 1 200 000 lei.

● **Un grup de specialiști de la Uzina din Săvinești** a conceput și realizat, cu mijloace locale, o instalație complexă, cu ajutorul căreia se recuperează și reintroduce în circuitul productiv acrilonitrilul, care pînă acum era evacuat în gazele reziduale. În total, instalația recuperează anual peste 60 000 kg de acrilonitril. Un alt important avantaj îl constituie faptul că se evită poluarea atmosferei.

● **Inginerilor V. Șipos și A. Stan, de la Uzina „Carbosin" din Copșa Mică, județul Sibiu,** le-a fost brevetată o invenție privind realizarea, după o concepție originală, a plăcilor de stiplex cu aspect ornamental. Pentru fabricarea noului produs, specialiștii uzinei au conceput și construit o instalație complexă. Plăcile de stiplex, cu aspect ornamental, produse în cadrul noii instalații, sînt de o calitate superioară. Cu ele se pot confecționa diferite obiecte de uz casnic.

FORȚE DE MUNCĂ

REPARTIZAREA ȘI UTILIZAREA JUDICIOASĂ A CADRELOR

O CONDIȚIE DE BAZĂ pentru rezolvarea cu succes a sarcinilor înscrise în documentele Congresului al X-lea privind creșterea eficienței economiei o constituie justa utilizare a forței de muncă ca parte integrantă a procesului de reproducție în ansamblul său.

De modul cum este folosită capacitatea creatoare a oamenilor muncii de toate categoriile și dintre acestea a cadrelor de specialiști, depinde în mare măsură ritmul de dezvoltare economică a fiecărei țări și creșterea nivelului de trai material și cultural al întregului popor.

În toate etapele construcției socialiste, reproducția lărgită a produsului social impune existența unor relații cantitative și calitative precis stabilite între mijloacele de producție și forța de muncă, cu alte cuvinte unei anumite cantități de mijloace de producție de o anumită calitate trebuie să-i corespundă un anumit număr de lucrători de o anumită calificare, capabili să folosească metodele cele mai corespunzătoare pentru a obține maximum de eficiență.

În condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane, cînd știința și tehnica au atins culmi nebănuite în trecut, care au dus lumea în veacul tehnologiilor înalte, al organizării superioare a producției, rezolvarea problemelor din ce în ce mai complexe, hotărîtoare pentru dezvoltarea întregii societăți, nu poate avea loc decît pe baza folosirii metodelor științifice. Aceasta însă, depinde în așa măsură de munca specialiștilor, încît desfășurarea normală a activității în multe domenii, fără ei, ar fi practic imposibilă.

Din aceste motive, asigurarea necesarului de forță de muncă calificată, și mai ales a cadrelor de specialitate, constituie una dintre sarcinile cele mai importante și în același timp deosebit de complexe ale revoluției și construcției socialiste.

PENTRU SATISFACEREA necesităților de cadre ale economiei statul nostru a făcut eforturi deosebite și progresele obținute pe această linie sînt edificatoare. Astfel, dacă se analizează numai ultima perioadă de 10 ani (1959—1968), față de o creștere a numărului total de salariați cu 62,5%, numărul salariaților cu studii superioare a crescut cu 74,5%, iar al celor cu studii medii mai mult decît dublu, după cum rezultă din tabelul 1.

Tabelul 1

Creșterea numărului de salariați în deceniul 1958—1966 (mii persoane)

	1958	1968	%
Total salariați	2944,4	4785,3	162,5
din care:			
— muncitori	2042,0	3506,1	171,6
— pers. tehnic, economic de specialitate și ad-tiv	902,4	1279,2	141,8
din care:			
— cu studii superioare.	157,9	274,5	174,5
— cu studii medii.	306,4	624,6	203,9

După cum se vede, ritmul de creștere a numărului de salariați cu studii medii și superioare depășește în mod substanțial atît ritmul de creștere a numărului total de salariați cît și al muncitorilor și se justifică nu numai din punct de vedere al necesităților de ordin tehnic și organizatoric cît mai ales din punct de vedere economic. Experiența a confirmat în mod practic teoria marxist-leninistă potrivit căreia volumul producției și al venitului național se găsesc în dependență directă nu numai cu creșterea forței de muncă — în general — ci și cu creșterea numărului de specialiști, îndeosebi al celor cu pregătire tehnică superioară, care de altfel, într-o anumită măsură caracterizează și nivelul de dezvoltare social-economică a unei țări. Astfel, în perioada 1958—1968, ponderea specialiștilor cu studii medii în numărul total al salariaților a crescut de la 10,4% la 13,05%, iar al celor cu studii superioare de la 5,4% la 5,7%.

În totalul numărului de cadre cu studii superioare și medii o importanță deosebită pentru formarea unei imagini asupra dezvoltării economiei naționale o prezintă evoluția numărului acestora după profilul de pregătire în perioada menționată (vezi tabelul 2).

Tabelul 2

Dinamica numărului de specialiști după pregătirea lor

Profilul de pregătire	Studii superioare	Studii medii
Total	174,5	203,9
din care:		
— tehnică	186,0	208,8
— economică	131,7	135,2 *)
— juridică	144,8	—
— medico-farmaceutică	131,8	373,2**)
— artă-cultură	167,1	220,0
— pedagogică	219,5	95,5

*) economică și administrativă.
**) sănătate, inclusiv cultură fizică și sport.

După cum se vede,la nivelul întregii economii au intervenit modificări structurale care au asigurat — cantitativ și calitativ — cadrele necesare economiei, învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății etc.

DEȘI NUMĂRUL DE CADRE cu pregătire superioară și medie — luat în general — satisface nevoile economiei naționale, trebuie arătat că modul cum sînt folosite aceste cadre se prezintă nesatisfăcător.

Unele deficiențe mai vechi care au supraviețuit în sistemul de repartizare a cadrelor, cît și datorită faptului că mulți specialiști nu au înțeles la timp, în mod just, locul și rolul pe care-l au de îndeplinit în procesul muncii sociale, au apărut unele fenomene nedorite, manifestate în principal prin concentrarea unui număr exagerat de cadre cu pregătire superioară la nivelul ministerelor și altor organe centrale, lipsind în felul acesta unitățile de bază de unul din factorii hotărîtori ai producției. Aceste unități fiind amplasate pe întreg cuprinsul țării, concentrarea specialiștilor în aparatul central și marile orașe determină o repartizare disproporționată a acestora din punct de vedere teritorial.

După unele date statistice, în județele

periferice și cele în trecut mai slab dezvoltate din punct de vedere industrial (Sălaj, Covasna, Vrancea, Vaslui, Teleorman, Tulcea etc.) numărul specialiștilor cu pregătire superioară la mia de locuitori este de 4—5 ori mai mic decît în județele cu tradiție economică (Brașov, Cluj, Timiș).

Pe de altă parte, existența unui număr mare de specialiști în verigile de coordonare și administrare generală (ministere, direcții generale, centrale etc.) generează în mod inevitabil un sistem informațional complicat, o intensă circulație de hîrtii, situații și rapoarte, care sustrag cadrele din unități (și așa puține ca număr) de la principalele lor sarcini de conducere nemijlocită a producției.

Astfel, de exemplu, în cursul anului 1968, volumul de muncă consumat pentru toate formele evidenței din uzina „Semănătoarea"-București a fost de 482 000 ore-om, iar în uzina „Timpuri Noi"-București peste 489 000 ore-om, echivalentul unui număr mediu scriptic anual de peste 200 salariați ocupați numai cu problemele de evidență din fiecare uzină.

Explicația creșterii numărului de salariați și a volumului de lucrări de evidență și informare rezidă tocmai în deficiențele existente în repartizarea și utilizarea cadrelor cu pregătire superioară. Pentru a acoperi unele necesități stringente de cadre cu pregătire superioară din ministere și alte organe centrale într-o anumită etapă, au fost repartizate unele contingente de tineri absolvenți de facultate, procedeu care s-a transformat treptat într-o reglementare cu caracter permanent. Întrucît în institutele tehnice și economice pregătirea se oprește la nivelul întreprinderilor și numai în unele cazuri a combinatelor, tinerii absolvenți repartizați în aparatul organelor centrale, chiar de la început, se găsesc în fața multor necunoscute cum sînt: necunoașterea procesului de muncă din unități, a problemelor care se ridică în producție și a modului de soluționare practică a acestora (lucru care nu se învață la școală ci se dobîndește prin experiență îndelungată și activitatea organului respectiv)

Pentru a se da răspuns problemelor complexe ce se ridică în legătură cu unitățile subordonate, specialiștii din ministere, lipsiți de practica întreprinderii, apelează tot mai mult la date, tabele, situații, rapoarte de tot felul ce trebuie întocmite de unități. Volumul acestora fiind din ce în ce mai mare, sfera de activitate a specialiștilor se îngusta în mod fortuit și, în consecință, și posibilitățile de cunoaștere se limitau. Întrucît problemele din ministere și alte verigi de coordonare deveneau mereu mai multe și mai complexe — în condițiile restrîngerii sferei de activitate a specialiștilor, se produce creșterea artificială a numărului acestora.

Situația devine și mai grea în cazul cînd munca specialistului nu corespunde cu profilul pregătirii sale Din datele publicate rezultă că în economia națională nu lucrau în specialitatea în care au fost pregătiți peste 25 000 salariați cu studii superioare, peste 12 000 tehnicieni cu studii medii și aproape 15 000 maiștri. Totodată, aproape 8 000 de specialiști cu studii superioare ocupau posturi pentru care se cer doar studii medii, din care cei mai mulți (3948) lucrau pe posturi de personal mediu economic și administrativ, 1285 pe posturi de personal mediu în artă cultură, învățămînt etc.

Această situație necorespunzătoare constituia o pierdere atît pentru economia națională, care nu dispune de cadre cu înaltă calificare acolo unde prezența lor constituie o nevoie mai stringentă, cît și pentru fiecare specialist luat în parte. Acesta oricît de talentat ar fi, dacă nu lucrează în specialitatea pentru care s-a pregătit sau este lipsit de minimul de experiență necesară pentru specialitatea sa pe care nu o poate stăpîni decît în munca concretă, vie în unitățile de bază și nu după rapoarte, informații și date culese de alții, rămîne un „infirm" profesional sau, în cel mai bun caz, un simplu executant.

Congresul al X-lea al P.C.R., analizînd multilateral situația utilizării cadrelor de specialități și, în general, a întregului potențial uman al societății noastre, a stabilit că există importante rezerve în ceea ce privește justa folosire a acestor cadre, iar măsurile luate în prezent sînt menite să ducă la lichidarea lipsurilor semnalate.

Pentru a se evita pe viitor repetarea unor astfel de fenomene consider necesară revederea reglementărilor privind repartizarea cadrelor cu pregătire superioară și medie în producție și aplicarea unor criterii precise de selecție și promovare în muncă. Printre acestea menționăm:

1. — Principiul de bază în repartizarea cadrelor cu pregătire superioară să-l constituie satisfacerea nevoilor economiei naționale;

2. — Toți absolvenții institutelor de învățămînt superior, în special cei cu profil tehnic și economic, să fie repartizați inițial numai în unitățile de bază pentru a participa nemijlocit în procesul de producție, mijlocul cel mai eficient de confruntare, completare și perfecționare a cunoștințelor dobîndite în școală.

3. — Trecerea tuturor specialiștilor de la o funcție la alta să se facă pe baza unor criterii precise de apreciere a rezultatelor obținute în muncă și numai prin concurs, asigurîndu-se în felul acesta o justă selecționare a valorilor din punct de vedere profesional și al pregătirii generale.

4. Pentru a se asigura din timp o repartizare rațională teritorială a cadrelor, am propune ca bursele de stat să fie repartizate pe județe astfel ca beneficiarii lor, la absolvirea studiilor să activeze în mod obligatoriu o anumită perioadă (5—10 ani) în județul respectiv.

5. Pentru a se asigura o bază temeinică de pornire ar putea fi luată în considerare și acțiunea de atestare a cadrelor pe funcțiile pe care le ocupă în prezent, ceea ce poate constitui de asemenea un mijloc eficient de selecționare.

Paralel cu aceste măsuri, pentru a se crea condițiile desfășurării unei activități din ce în ce mai bune, mai eficiente pentru toate cadrele din economie, la orice nivel și pentru toate funcțiile, este necesară simplificarea lucrărilor de evidență de orice natură, a formularisticii și indicatorilor urmăriți, lichidarea practicilor învechite, în opoziție cu nivelul de dezvoltare a științei și progresului tehnic, cu gradul de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale în etapa actuală.

Ion D. SFETCU

CONFIDENȚIAL

• Complexul pentru industrializarea lemnului din Reghin **a expediat pe adresa unor beneficiari din Olanda, Danemarca, R. F. a Germaniei și Canada importante cantități de articole destinate practicării sporturilor de iarnă. Între acestea se numără 50.000 de săniuțe tip „Davos", 10.000 de crose de hochei și cîteva loturi de schiuri din lemn de hicori, combinat cu fibre din sticlă. În acest an au fost onorate comenzi pentru livrări de instrumente muzicale în Anglia, Grecia, S.U.A., Turcia, Austria, Suedia și în alte 20 de țări de pe toate continentele, livrîndu-se la export 12.000 viori, chitare, mandoline, balalaici, violoncele și contrabasuri, precum și unele ambarcațiuni sportive și de agrement.**

• La Giurgiu, Urziceni și Buftea **au fost date în folosință în acest an 260 de apartamente. În aceste localități, precum și la Oltenița vor fi predate locatarilor, pînă la sfîrșitul anului, încă 360 de apartamente.**

• Pe artera de circulație rutieră Toplița — Borsec — Bistricioara, **care va mijloci legătura dintre Transilvania și Moldova pe o rută mult mai scurtă, au fost dați în exploatare primii 10 kilometri de drum modernizat. În prezent, lucrările se desfășoară în cel mai înalt punct al traseului: vîrful „Creanga" din masivul Călimani.**

• În zona de agrement a masivului Harghita, **la 5 kilometri depărtare de centrul siderurgic Vlăhița, pe șoseaua Odorheiul Secuiesc — Valea Homorodului — Miercurea Ciuc, a început construcția unui nou obiectiv turistic. Este vorba de cabana „Sertes", denumire împrumutată de la bogatul izvor de apă minerală din apropiere. Noua unitate va dispune de restaurant, bufet precum și de încăperi modern mobilate avînd apă curentă și lumină electrică.**

• **De la începutul anului și pînă în prezent,** în orașele și centrele industriale din județul Hunedoara **au fost date în folosință 2 616 apartamente cu grad diferențiat de confort. Alte 1 254 de apartamente se află în diferite stadii de construcții și finisaj, urmînd a fi predate locatarilor pînă la finele anului. Se află, de asemenea, în construcție 1 211 apartamente, prevăzute în planul pe anul viitor.**

• În raza ocoalelor silvice Hîrșova, Cernavodă și Băneasa, din județul Constanța, **au început plantările forestiere de toamnă. Pentru noile împăduriri se folosesc, îndeosebi, specii de plop, salcie selecționată, salcîm și stejar. Întregul material săditor este asigurat de pepinierele locale. În toamna aceasta, patrimoniul forestier al județului se mărește cu încă 750 ha, plantate îndeosebi în zonele din apropierea Dunării.**

AGRICULTURĂ

În cooperativele agricole

TENDINȚE STRUCTURALE ALE FORȚEI DE MUNCĂ

ÎN ECONOMIA cooperativelor agricole rolul și importanța forței de muncă se înscriu pe prim plan nu numai pentru faptul că aceasta constituie factorul de producție cel mai dinamic și mai mobil cu influență hotărîtoare asupra rezultatelor ce se obțin, ci și pentru motivul că în actualul nivel de dezvoltare și organizare a producției obștești ea îmbracă un caracter complex determinat atît de tendințele sale structurale, cît și de problemele pe care le ridică utilizarea ei rațională. Și acest lucru este întrutotul explicabil deoarece el exprimă, în fond, un proces obiectiv cu profunde implicații. Pe de o parte, amplul proces de industrializare a țării — care absoarbe într-o măsură tot mai mare forța de muncă din agricultură — determină schimbări cantitative și calitative în balanța și structura forței de muncă din cooperativele agricole. Același efect, pe de altă parte, are dezvoltarea ramurilor de producție obștești concomitent cu intensificarea și modernizarea acestora și cu evoluția economico-socială a satelor.

Aceste mutații, cantitative și calitative care se produc în balanța și structura forței de muncă din cooperativele agricole nu justifică părerea — de altfel eronată — potrivit căreia în agricultura cooperatistă am avea chipurile de-a face cu un deficit al forței de muncă.

Argumentul principal îl constituie faptul că în totalul populației active pe economie, ponderea forței de muncă ocupată în agricultură, deși a scăzut în ultimii ani, este încă mare, reprezentînd peste 52%. Așa-zisul deficit își are de fapt izvorul atît în unele rămîneri în urmă în ce privește nivelul mecanizării lucrărilor cît mai ales în gradul redus de utilizare a forței de muncă în agricultură. Astfel, în timp ce în industrie, construcții transporturi și comerț se realizează în medie anual 280—285 zile pe muncitor în cooperativele agricole se efectuează 138—140 zile-muncă pe cooperator. Edificator este faptul că în 1968 din cei 4 762 000 cooperatori apți de muncă 1 131 850, respectiv 22%, nu au lucrat în cooperativele agricole, 1 471 200, adică 31%, au efectuat pînă la 80 zile-muncă, 1 318 600, respectiv 28% au realizat între 80—200 zile-muncă și numai 921 000 cooperatori sau 19% au efectuat peste 200 zile-muncă.

ANALIZA EFECTUATĂ în cadrul unei unități și anume în cooperativa agricolă Comana din județul Constanța oferă un bun prilej de reflecții asupra tendințelor structurale pe care le îmbracă forța de muncă, precum și asupra posibilităților ce există în utilizarea mai eficientă a acesteia.

După cum se cunoaște, cooperativa agricolă din Comana, situată într-o zonă cerealieră este o unitate dezvoltată, cu rezultate bune în ce privește eficiența muncii sociale și ridicarea nivelului de trai al membrilor cooperatori. Edificatoare în acest sens sînt datele cuprinse în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Indicatori economici ai activității C.A.P. Comana-Constanța

	ANII		
	1964	1965	1968 *)
— Valoarea producției agricole globale (lei)	14 497 000	16 160 000	15 895 000
— Valoarea producției globale pe un membru cooperator apt de muncă (lei)	30.800	34 300	33 300
— Ponderea producției nete în producția globală (în %)	57,2	59,3	55,3
— Fondul de acumulare (în %)	27,7	33,0	22,5
— Retribuirea unei zile-muncă total lei	50,05	54,0	49,34
din care în numerar	40,0	41,0	41

*) Anul 1968 nu a fost întrutotul favorabil producției agricole, ceea ce a influențat ca atare activitatea economică.

Natura și caracterul schimbărilor structurale

Privite în acest context al evoluției economice schimbările în structura forței de muncă relevă o serie de tendințe care influențează în ansamblul lor potențialul de muncă al cooperativei agricole. După cum rezultă din datele tabelului nr. 2, deși numărul membrilor de familie este în creștere față de anul 1957 și anume cu 16,8%, numărul membrilor cooperatori apți de muncă este în descreștere, ponderea lor reducîndu-se de la 70,2% la 45,2%. Aceeași tendință o manifestă și numărul membrilor cooperatori apți de muncă ce participă la lucrări în cooperativa agricolă, reducere care este accentuată de faptul că o serie de cooperatori lucrează permanent în afara cooperativei agricole. Și acest fenomen se petrece în condițiile cînd cooperativa agricolă folosește mînă de lucru din afară.

Tabelul nr. 2

Forța de muncă și tendințele ei structurale în C.A.P. Comana

		ANII		
		1957	1964	1968
1.	Numărul familiilor de cooperatori	287	299	267
2.	Numărul membrilor de familie	903	979	1055
3.	Numărul membrilor cooperatori apți de muncă	634	470	477
	% din total	70,2	48,0	45,2
4.	Numărul membrilor cooperatori apți de muncă și care au participat la lucrări	573	424	431
5.	Membri cooperatori apți de muncă care lucrează permanent în afara cooperativei agricole	61	46	46
6.	Suprafața agricolă ce revine pe un membru cooperator apt de muncă (ha)	4,1	5,5	5,4
7.	Un membru cooperator care participă la muncă întreține în medie (persoane)	1,5	2,3	2,4

Scăderea ponderii celor ocupați în activitatea de producție a cooperativei agricole are cauze multiple. Pe de o parte, ea este urmarea **migrării spre oraș sau alte activități a unei părți din membrii cooperatori tineri**; așa cum rezultă din

I. CHIRCULESCU

→

datele tabelului nr. 2 un număr de 46 de membri cooperatori lucrează permanent în afara cooperativei agricole. Este în aceasta o reflectare a absorbirii forței de muncă de la sate ca rezultat al industrializării, cît și o expresie a creșterii gradului de mecanizare a producției agricole cooperatiste, de modernizare a ei. De pildă, dacă în 1957 lucrările mecanizate reprezentau 65% la arăturile de toamnă, 50% la însămînțatul grîului și 25% la însămînțatul porumbului, după 1957 aceste lucrări, inclusiv recoltatul cerealelor păioase, au fost mecanizate în proporție de 100%; s-a extins, de asemenea, prășitul mecanic ș.a. Întregul proces de mecanizare a contribuit în mare parte la reducerea consumului de zile-muncă pe tonă de produse: la grîu de la 14,1 zile-muncă în 1957 la 1,8 în 1968, iar la porumb de la 16,9 la 6,8. Pe de altă parte, scăderea ponderii de care aminteam mai sus este și rezultatul tendinței tot mai accentuate de îmbătrînire **a forței de muncă.** De la 5,4% în 1957, ponderea bărbaților de peste 65 ani și a femeilor de peste 60 de ani a crescut în 1968 la 6,5% în totalul membrilor familiilor de cooperatori.

Această tendință de îmbătrînire a forței de muncă va căpăta noi accente în anii următori dacă ținem seama că în prezent aproape jumătate din membrii cooperatori apți de muncă au peste 45 de ani și îndeosebi 50 de ani. Desigur, acest proces poate fi atenuat întrucît grupele de membri de familie în vîrstă de 14—15 ani și sub 16 ani reprezintă o pondere de 38,2% în totalul membrilor de familie. Aceasta presupune însă o grijă **deosebită pentru pregătirea și educarea tinerilor, pentru crearea unor condiții de lucru și de viață corespunzătoare aspirațiilor lor.**

Tendințele structurale ale forței de muncă în această cooperativă agricolă îmbracă și un alt aspect, anume **feminizarea.** Deși această tendință nu este pronunțată, în cazul C.A.P. Comana, ea evidențiază un fenomen care își face loc în economia producției obștești cu toate consecințele care pot decurge de aici și care, în alte cooperative agricole a căpătat dimensiuni deosebit de importante. Astfel, femeile reprezentau în totalul apților de muncă 46,6% în 1957, ponderea lor ridicîndu-se în 1968 la 48,1%.

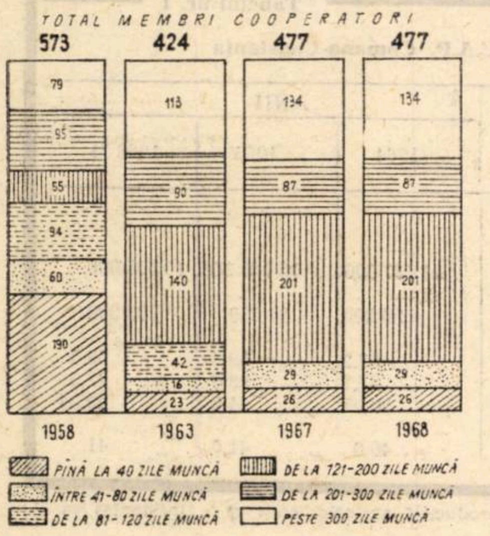

Tendințele structurale ale forței de muncă — obiective prin natura lor — **determină modificări în potențialul de muncă, modificări care tind să devină esențiale, schimbînd astfel caracterul muncii în producția obștească.** Astfel, privit din punctul de vedere al scăderii ponderii celor ocupați în activitatea de producție obștească, acest fenomen este pozitiv deoarece el reflectă înlocuirea muncii vii prin munca mecanizată, și, ca atare, perfecționarea tehnologiilor de producție, concomitent cu adîncirea diviziunii sociale a muncii. Iar toate acestea au drept rezultat creșterea eficienței muncii sociale, a rentabilității întregii activități economice.

În același timp însă, așa cum am văzut, avem de a face și cu tendințe care nu au nimic comun cu progresul tehnic și tehnologic din producția agricolă sau din alte domenii de activitate. Datorită acțiunii unor asemenea tendințe (migrarea disproporționată către orașe sau alte activități, îmbătrînirea și feminizarea forței de muncă) se creează o discrepanță crescîndă între necesarul de forță de muncă existent și posibilitățile și ritmul de introducere a tehnicii în producție. Cu alte cuvinte, în acest caz, reducerea muncii vii **nu este rezultatul nemijlocit al introducerii și modernizării tehnicii.** Așa se explică de ce la această cooperativă agricolă — în anumite perioade — avem de-a face cu o penurie de brațe de muncă, din care motiv în ultimii doi ani a fost folosită forța de muncă din afară — 77 de persoane în 1967 și tot atîtea în 1968.

Această stare de lucruri — pe care o întîlnim și în alte cooperative agricole — dovedește pe de o parte că s-a neglijat **corelația între potențialul forței de muncă existent și cerințele producției, iar pe de altă parte că nu s-au creat condiții social-culturale corespunzătoare veniturilor și posibilităților tot mai ridicate de care dispun membrii cooperatori.**

La această unitate unde revin peste 5 ha pe un membru cooperator apt de muncă — au apărut preocupări productive noi — s-a dezvoltat zootehnia, s-a lărgit suprafața legumicolă. Și deși aceste domenii de activitate vădesc intensificarea producției agricole, influența lor nu s-a soldat printr-o scădere a cererii de forțe de muncă, ci invers. Explicația constă în faptul că deși mecanizarea a avansat, ea nu a ținut totuși pasul cu nevoile generale ale tuturor ramurilor de producție din cooperativa agricolă. De aici se desprinde importanța deosebită pe care o capătă **diversificarea mecanizării în raport de cerințele modernizării producției agricole și a schimbărilor în structura forței de muncă.**

Pe de altă parte, obținerea de către membrii cooperatori a unor mari venituri a determinat o tot mai accentuată migrare către mediul urban. În ultimii trei ani, mai bine de jumătate din membrii cooperatori care au participat la munca au obținut un venit anual de peste 10 000 lei, iar cea mai mare parte din rest un venit între 7 000—10 000 lei; anul trecut de pildă, 201 membri cooperatori au obținut un venit anual între 7 000—10 000 lei și 221 peste 10 000 lei.

Această creștere în masă a veniturilor duce la sporirea cerințelor social-culturale ale membrilor cooperatori. Dar ea nu a fost însoțită de crearea în comună a condițiilor respective. Or, tocmai aceasta constituie una din cauzele principale care a determinat și determină migrarea disproporționat de rapidă către mediul urban. Iată de ce **rezolvarea problemelor esențiale de ordin social-cultural pe care le impun cerințele crescînde ale membrilor cooperatori reprezintă o chestiune vitală de care depinde în bună parte stabilitatea brațelor de muncă în agricultură.**

Gradul de utilizare să reflecte posibilitățile existente

PENTRU ECONOMIA oricărei cooperative agricole **ridicarea gradului de utilizare a forței de muncă reprezintă o pîrghie principală în creșterea eficienței muncii sociale.** Aceasta cu atît mai mult cu cît în utilizarea forței de muncă continuă să existe însemnate lipsuri, iar rezervele existente sînt insuficient folosite.

La cooperativa agricolă din Comana se remarcă îmbunătățirea indicilor de utilizare a forței de muncă, ceea ce se reflectă, între altele, și în gradul tot mai ridicat de participare a membrilor cooperatori la muncă în producția obștească. Așa cum rezultă din graficul alăturat ponderea membrilor cooperatori care au efectuat sub 80 de zile-muncă a scăzut substanțial. Concomitent are loc creșterea ponderii membrilor cooperatori din grupele superioare limitei de 120 zile-muncă, îndeosebi a celor de la 201—300 și peste 300 zile- muncă. Așa se explică de ce în ultimii ani numărul mediu de zile-muncă ce revine pe un membru cooperator apt de muncă care a lucrat efectiv a variat între 230 și 265 față de 175 în 1957.

Cu toate acestea gradul de utilizare a forței de muncă nu reflectă posibilitățile existente. Afirmația se bazează pe numărul membrilor cooperatori apți de muncă ce nu efectuează însă minimum de zile-muncă, număr care de altfel a însumat 55 de persoane atît în 1967 cît și în 1968, adică 11,1% din totalul cooperatorilor apți de muncă. Drept urmare, uneori apare o lipsă a forței de muncă mai ales, în perioada lucrărilor agricole de toamnă, cînd volumul de muncă este mai mare decît de obicei.

De bună seamă că, în cazul acestei cooperative agricole, slaba participare a unor membri cooperatori la muncă **nu este determinată de nivelul retribuirii muncii, care — după cum am văzut — este destul de ridicat.**

Cauzele sînt cu totul altele. Una dintre acestea constă în **nediferențierea stimulării muncii în raport de perioada și importanța lucrărilor agricole.** Este vorba îndeosebi de lucrările de toamnă care, pe lîngă faptul că se desfășoară în condiții mult mai dificile, necesită și un volum de muncă mai mare. Iată de ce apare necesară **stimularea suplimentară a membrilor cooperatori pentru participarea la lucrările agricole de toamnă, prin creșterea cotelor de retribuire în acele perioade care prezintă dificultăți și mai ales la strînsul recoltei.**

Apoi, după cum se știe, în cîteva sectoare și îndeosebi în ferme se cere ca oamenii să lucreze 365 de zile. Or, acest lucru este destul de dificil și practica a demonstrat-o din plin. Tocmai de aceea este nevoie **să se găsească soluția echitabilă a unei zile libere plătite pe săptămînă, precum și a unui concediu proporțional cu timpul lucrat pe parcursul anului.** Această măsură cred că ar pune stavilă fluctuației forței de muncă atît de frecvente din sectorul zootehnic.

(Continuare în pag. 15)

Obiective noi pe harta patriei

SOMEȘ – 265 MEGAWAȚI

ÎN ACEST noiembrie arămiu, alintat de toamna lungă, la poalele Gilăului a detunat o încărcătură de trotil. Codrul s-a cutremurat. Făgetul s-a despuiat de frunză. Viroagele au scăpat grohotișurile în avalanșe, doborînd pini seculari.

Masivul Bihariei, „cetatea cristalină" a Apusenilor, își schimbă sihăstria pe șantier. Între piscurile șlefuite de glaciar, unde n-au călcat decît cai cu samare în spate, s-au arătat caterpilare. Cu șenile grele. Și cu vuiet de motoare care o să facă imposibilă hibernarea urșilor. Prin defileurile sălbatice, apele își poartă un ultim cînt nativ. Înainte de a se converti pe portativul rețelelor energetice ale țării. Clocotul apelor bihare, Someșul Cald și Someșul Rece, cu muzica lor de torente, i-a ademenit pe constructori. Izvoarele Someșului, alături de Lotru și Sebeș, alcătuiesc grupa acumulărilor de mari puteri pe rîurile interioare.

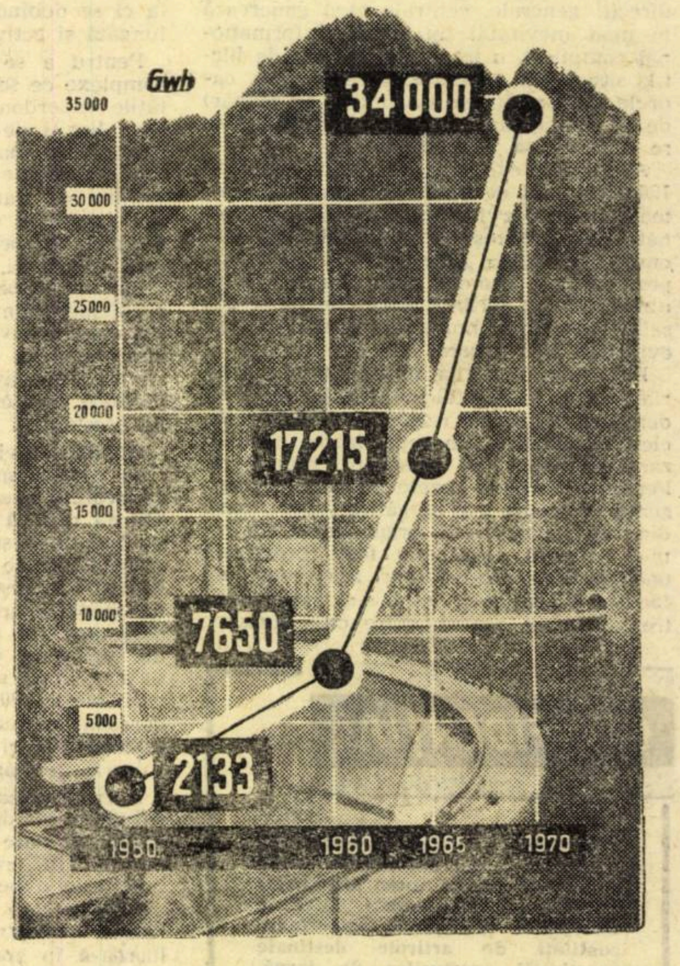

Creșterea producției de energie electrică în România în perioada 1950—1970

Tăul de la Fîntînele

MAI SÎNT tăuri în Apuseni. Mici ochiuri de apă, vechi de peste o sută de mii de ani, rămase pe urma ghețarilor. Atracții turistice. Alpiniști temerari din întreaga lume urcă la Scărișoara. Lacurile montane sînt rarități pe glob. Dar se înmulțesc în Carpații românești. Sadu, Bicaz, Vidraru... Urmează Fîntînele. Un tău de 225 milioane metri cubi de apă, ramificat pe două găvane alpine, cu un braț de cinisprezece kilometri și altul de opt. Alături de cele două izvoare ale Someșului Mic, încă șapte rîuri își vor acumula apele la Fîntînele. Și se vor prăvăli peste turbine printr-o cădere naturală de 470 de metri.

De la barajul Fîntînele, înalt de o sută de metri, o aducțiune de opt kilometri va călăuzi puhoiul pînă la confluența Someșului Cald cu Leșu, unde se instalează, la o sută de metri sub talpa muntelui Mărișelu, uzina. Trei turboagregate de 73 de megawați preface hidrografia Bihariei în patru sute de milioane kilowați-ore...

Dar nu se oprește aici. Ingeniozitatea proiectantutului (șef de proiect Vasile Popescu care și-a pus semnătura și pe soluțiile amplificării hidrocentralei de pe Bistrița), a prevăzut o „scară" de puteri. Din care rezultă al doilea tău, în Cheile Tarniței, și a doua uzină. Galeria de fugă de la Mărișelu deversează apa în viitorul lac Tarnița, unde se adună și alte capturi, pînă la volumul de 70 milioane metri cubi. Încă două hidroagregate, fiecare de cîte 22,5 MW, vor crea o energie-tampon, cu funcționare în orele de vîrf ale consumului.

Barajul și uzina de la Tarnița fac corp comun — o noutate în construcția noastră hidroenergetică. Spiritul de economicitate l-a adus pe gînditorul de la planșetă în fața acestei soluții. O deviație sub presiune, de la deversoare la palete, ar fi suplimentat cu cîteva milioane de lei devizul. De ce n-ar pătrunde jetul direct? Lacul asigură un debit constant de 14 m³/s. Ipoteza cu descărcare de semi-fund (adaptată pînă la urmă) demonstra și atenuarea debitelor suplimentare de viituri...

La Tarnița va fi una dintre cele mai frumoase, dar și ingenioase, construcții hidroenergetice.

Opt mii de moți vor pune umărul

AMENAJAREA hidroenergetică Someș schimbă un colț din Țara Moților. Partea de nord, cea mai vitregită de natură, unde agricultura se reduce la fineață și rare holde de secară, unde pînă și drumurile de care răzbesc cu greu. În zilele noastre, cînd toate plaiurile românești răzbat spre orizonturi de lumină, moții și-ar dori schimbată prea arida piatră din milenara cetate. Au și schimbat-o la Zarand și la Trascău, unde mineritul și industria forestieră au luat amploare.

Privesc moții schema proiectului hidrocentralelor și parcă nu le vine a crede. Cum, vor fi drumuri pietruite, asfaltate, de la Cîmpeni la Călățele ?! Mărișelu va fi un orășel cu blocuri de locuințe, iar mărișelii — mecanici și operatori la una dintre cele mai mari uzine electrice ale țării? Da, pînă și Belișul, un sat întins pe trei văi, cu o casă aici și alta la depărtare de „mîncat o pită", va fi reclădit din creșterea producției de energie electrică în România în perioada 1950—1970 temelii, după principii moderne, pe cheltuiala statului. Vatra veche va intra sub valurile lacustre.

Dar mai întîi, vor fi constructori de hidrocentrale moții. Opt mii de muncitori prevede schema șantierului. Opt mii de bărbați, animați de entuziasm, vor pune umărul să înalțe baraje, să sfredelească roca, să pună pale de oțel în calea apelor, să planteze stîlpi pentru rețeaua de înaltă tensiune. Opt mii de moți își vor însuși meseria de constructor, vor stăpîni tehnica, înalta tehnică de șantier.

Are termene scurte proiectul Someșului. În 1973 va da lumină Tarnița. Pînă în 1975, Mărișelu îi va adăuga încă 220 de megawați. Termenele sînt conforme cu aviditatea de energie electrică a industriei viitorului cincinal. Cu 37—40% trebuie să crească productivitatea muncii în perioada 1971—1975. Acest factor hotărîtor al victoriei oricărei orînduiri este de neconceput, în economia contemporană, fără procese industriale electrificate. Calculele demonstrează că pentru a spori cu 1% productivitatea muncii, trebuie ridicat gradul de dotare electroenergetică a muncii cu 1,1—1,3 procente. Consumul intern de energie electrică pe locuitor va ajunge la 2400—2500 kWh în 1975, apropiind țara noastră, sub acest raport, de țările avansate industrial. Cîte veacuri au trecut de cînd Partidul Comunist Român a înfățișat poporului primul său program de electrificare a țării ?! Nici două decenii nu sînt de atunci, din acel an 1950, cînd consumul mondial de electricitate pe locuitor era de 3,2 ori mai mare decît în România...

Acum, avem 34 de miliarde kWh pe rețele. Și avem șantiere la Porțile de Fier, pe Argeș, pe Lotru. Și mai deschidem și pe Someș. O să urmeze Oltul, și Sebeșul, Rîul Mare și Siretul. Fiindcă energia electrică e parte integrantă a dezvoltării multilaterale și complexe a oricărei economii moderne.

Termenele Someșului sînt mai scurte pentru că dispunem de o vastă experiență în construcția hidrocentralelor. Și de o industrie constructoare de mașini, capabilă să înzestreze șantierele cu tehnică de prim rang. Și cu turbogeneratoare. Jumătate din turbinele Porților de Fier le-am făcut în țară. Pentru Someș, vom face toate turbinele. Și macaralele și excavatoarele și camioanele, care urcă pantele Bihariei sînt românești.

Și entuziasmul constructorilor. Izvorît din patriotism, din dorința de a grăbi împlinirea hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului.

George ORAȚIU

OPINII

SPECIFICITATEA ȘTIINȚEI ORGANIZĂRII

UNA ȘI ACEEAȘI TEMĂ din domeniile organizării conducerii, producției sau muncii, este mereu reabordată în practica diferitelor ramuri de producție sau întreprinderi, în condițiile specifice ale fiecăreia dintre ele.

O astfel de temă poate fi, de exemplu, raționalizarea fluxurilor tehnologice. Ea îmbracă forma realizării sensului unic al mișcării semifabricatelor la prelucrarea pieselor pe mașini-unelte în fabricația de unicate și de serie mică în construcția de mașini, a amplasării utilajelor pe un șantier de construcții, a amplasării stațiilor de beton sau a depozitelor de materiale pe un teritoriu cu mai multe șantiere.

Tema alegerii variantei tehnologice optime poate să fie abordată ca procedeu pentru determinarea variantei celei mai economicoase a amestecului de motorine care realizează caracteristicile comandate de beneficiar, minimizarea consumului de metal în laminarea tablei, descompunerea și compunerea trenurilor în triaj, dimensionarea parcului de utilaje de transport în cooperativele agricole de producție sau echiparea tehnologică cu dispozitive de mecanizare în fabricația băuturilor alcoolice ș.a.m.d.

Organizarea locului de muncă se prezintă invariabil sub același titlu, indiferent că se referă la diferite operațiuni din construcția de mașini, electrotehnică, industria conservelor, a sticlăriei, faianței, panificației etc.

O temă de mare actualitate și generalitate este optimizarea programării producției în cele mai diferite activități din construcția de mașini, electrotehnică, industria textilă, metalurgie, minerit, industria alimentară, construcții-montaj, întreținere și reparații de utilaje, agricultură sau chiar cercetare. O analiză comparativă a tratării aceleiași teme în ramuri de producție diferite, permite a se desprinde ce este specific ramurii, respectiv tehnologiei și ce este specific temei, respectiv domeniului de organizare abordat.

Dacă analizăm de exemplu, tratarea temei privind programarea producției, observăm că, fără excepție, obiectivul este îmbunătățirea utilizării resurselor materiale și umane și anume creșterea gradului de folosire extensivă a utilajului, folosirea rațională a forței de muncă și diminuarea imobilizărilor în stocurile de materiale, semifabricate, produse sau alte valori. În toate cazurile, fondul de date necesar în programare cuprinde în primul rînd specificarea produselor sau a prestărilor în cantitățile și la termenele cerute de beneficiari, iar în al doilea rînd, cunoașterea capacităților de producție și a forței de muncă disponibile, împărțirea procesului de producție în operații pe executanți, la fiecare operație cunoscîndu-se utilajul, volumul de muncă al executantului și materialele necesare pentru a fi efectuată.

Programarea propriu-zisă constă în distribuirea lucrărilor în timp pe executanți, alegîndu-se alternativa cu consecințele cele mai favorabile dintr-o multitudine de variante posibile. Programarea se dovedește deci a fi un proces de decizie în care cantitatea de informații este foarte mare, astfel încît prelucrarea lor riguroasă poate lua forma cercetării operaționale, în acest caz ea putîndu-se realiza cel mai bine cu ajutorul mijloacelor automatizate de prelucrare a datelor.

Dacă mai analizăm și alte teme, cum ar fi modul în care se tratează metoda M.T.M. în normarea muncii, vom constata că aci de la bun început problemele abordate sînt comune oricărei ramuri sau tehnologii.

Recunoașterea independenței față de tehnologie a conținutului problemelor de organizare are o serie întreagă de consecințe favorabile pentru activitatea de organizare și anume:

— experiența acumulată treptat în toate ramurile de producție la una și aceeași temă de organizare contribuie la adîncirea necontenită a cunoașterii și la perfecționarea metodelor și tehnicilor de lucru specifice pentru domeniul temei respective;

— sporește încrederea generală în posibilitățile pe care le au măsurile de organizare de a crește eficiența activității economice;

— duce la conturarea din ce în ce mai precisă a profilului activității profesionale de organizator, cu domenii de specializare distincte;

— mărește răspunderea organizatorilor pentru elaborarea corectă a proiectelor lor de măsuri;

— îngrădește cîmpul de acțiune al competenței aparente care poate să se dezvolte numai pe terenul lipsei de cunoaștere a esenței fenomenului de organizare sub învelișul lui tehnologic mai concret.

Spre deosebire de situația din orice economie capitalistă în care fiecare firmă constructoare de utilaj este interesată în promovarea unor concepții proprii în organizare, adecvate utilajului fabricat de ea, o economie socialistă este interesată în aprofundarea cunoașterii problemelor de organizare prin metode științifice și în elaborarea unor concepții unitare în acest domeniu.

Teza propriei specificități a științei organizării deschide larg calea cercetării științifice pentru dezvoltarea și precizarea treptată a conceptelor, metodelor și tehnicilor ei, pentru închegarea cît mai grabnică a școlii de organizare românești.

ing. W. MENDELSOHN

TRIBUNA SPECIALISTULUI

PLANIFICARE. Corelația producție — forță de muncă — productivitate

PE PARCURSUL îndeplinirii sarcinilor de plan, în multe întreprinderi apar adesea resurse și posibilități, care — prin natura lor — nu se pot prevedea cu ocazia stabilirii sarcinilor de plan sau nu sînt luate în considerare ca urmare a unor lipsuri în planificare.

Există numeroase împrejurări, cînd, din diferite motive, nu este posibilă depășirea nivelului planificat al productivității muncii sau nu se poate realiza o asemenea depășire care să asigure valorificarea integrală a resurselor și posibilităților suplimentare numai pe această cale, mai ales dacă darea în producție a diverselor resurse comportă un volum mai mare de muncă decît media planificată. Asemenea aspecte se întîlnesc frecvent în întreprinderile forestiere, unde se știe că resursele de materie primă se stabilesc pe bază de estimație și că nu toate resursele fac obiectul sarcinilor stabilite pentru sectorul forestier, așa cum sînt de exemplu o parte din crăci, din coaje, cioatele, așchiile, zoburile etc., a căror valorificare nu intră, de regulă, din motive mai mult sau mai puțin justificate, în vederea celor care fixează sarcinile de plan.

Situații similare se întîlnesc și în unitățile de industrializare a lemnului, mai ales în cele de prelucrare primară, unde se înregistrează un procent mare de deșeuri, care pot fi sau ar trebui valorificate peste prevederile planului. De asemenea, pe parcursul îndeplinirii planului, apar deseori cereri ale diferiților beneficiari de a li se prelucra unele semifabricate repartizate, operație care se dovedește avantajoasă pentru ambele părți. Aceasta presupune, bineînțeles, un consum suplimentar de muncă, dar și un spor de producție.

La acestea pot fi adăugate și unele particularități, așa cum este de pildă obligația parcurgerii într-un anumit termen a suprafețelor destinate exploatării. Volumul de resurse corespunzător acestor suprafețe nu coincide, de regulă, cu volumul produselor și lucrările planificate pentru perioada respectivă pe baza căruia se stabilește forța de muncă. La aceasta se adaugă influența pe care o exercită asupra randamentului în muncă factorii climaterici, care provoacă uneori perturbații serioase în modul de folosire a forței de muncă.

Practica a confirmat că de cele mai multe ori valorificarea resurselor și posibilităților neprevăzute prin plan implică în general angajarea de forță de muncă uneori și a altor mijloace, peste cea planificată. Pe baza acestor observații, consider că nu este just ca o întreprindere care s-a rezumat numai la realizarea strictă a indicatorilor de plan, renunțînd la valorificarea unor resurse și posibilități nepuse în evidență prin plan pentru a nu depăși forța de muncă planificată, să fie apreciată că a lucrat bine, în timp ce altă întreprindere, valorificînd aceste resurse și posibiltăți prin depășirea volumului planificat de forță de muncă, dar în cadrul nivelului planificat al celorlalți indicatori, inclusiv cel al productivității muncii, să se considere că a lucrat necorespunzător.

Mai mult *consider că ar fi necesar să se prevadă posibilitatea reconsiderării nivelului unor indicatori planificați, dacă aceasta este cerută de valorificarea unor resurse și posibilități neprevăzute. Evident o astfel de reconsiderare nu trebuie să afecteze interesele economiei naționale.*

doctorand
ing. Petre MANGEAC
instructor
Comitetul județean Neamț
al P.C.R.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. VASILE BELIZNA

SITUAT pe valea Bistriței, Combinatul de fibre chimice Săvinești cu cei 6000 salariați ai săi, cu un volum de producție de peste un miliard de lei, este una din unitățile noi cu care pe drept cuvînt se mîndrește industria românească.

Conducerea unui asemenea combinat ridică desigur probleme numeroase și complexe. Vasile Belizna lucrează în uzină de 11 ani, inițial fiind inginer și șef al unei secții de producție, iar apoi director comercial și director general al combinatului. În prezent este director general al Centralei Industriale de Fibre Chimice-Săvinești.

● Neîndoielnic, în activitatea dv. ați fost de multe ori pus în fața unor probleme dificile. Presupunem că există totuși una care v-a angajat în mod deosebit în calitatea dv. de conducător. Care?

— Aceea a decalajului survenit la un moment dat între nivelul înzestrării tehnice al întreprinderii și cel al calificării personalului, care făcea ca multe utilaje să funcționeze sub parametrii proiectați. Datorită unor măsuri energice luate de conducerea combinatului situația s-a îndreptat. În 1967 au fost atinși indicatorii de proiect și de atunci nivelul lor este în continuă creștere. În ultimii doi ani s-au pus în funcțiune instalații noi — pentru relon II și relon III — la care s-au atins în scurt timp performanțele stabilite. Toate acestea ne-au permis să realizăm indicatorii planificați, să obținem beneficii suplimentare și să recuperăm pierderile inițiale.

● Chimia este astăzi una din ramurile de vîrf ale industriei. Firește, și competiția pe piața internațională în acest domeniu este deosebit de ascuțită. Care sînt armele dv.?

— Într-o astfel de competiție succesul este al celui care oferă producție de calitate mai bună și mai ieftină. Mijloacele pentru realizarea acestui obiectiv, sau-cum le numiți dv., armele noastre, și nu numai ale noastre, sînt organizarea superioară a activității și calitatea forței de muncă, amîndouă avînd ca fundamente gradul de calificare și existența în întreprindere a unui climat favorabil creației, inovației. Conștienți de aceste axiome, am efectuat o reorganizare generală a conducerii combinatului, unul din obiectivele urmărite și realizate fiind atragerea în funcțiile de conducere a unor oameni cu reale aptitudini, competenți și cu simț de răspundere. Am acordat, de asemenea, o atenție deosebită acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, colectivele constituite în acest scop aducîndu-și o contribuție substanțială la obținerea bunelor rezultate la care m-am referit. În același timp, au fost organizate pentru toate categoriile de personal cursuri de calificare, de ridicare a calificării și de informare a cadrelor de conducere. Am înființat, de asemenea, un birou de documentare care, bine dotat cu materiale și mijloace de multiplicare, asigură difuzarea informațiilor necesare diverselor categorii de specialiști din întreprindere.

● Cum apreciați, prin prisma experienței cîștigate de dv., eficiența aplicării principiului muncii colective în conducerea unităților economice?

— Comitetul de direcție s-a dovedit a fi o formă foarte potrivită de conducere a unităților industriale complexe, unde trebuie luate decizii importante și unde se mînuiesc fonduri mari pentru investiții. Cu atît mai adecvate cred că vor fi consiliile de administrație pentru conducerea centralelor industriale. Exercitarea unor atribute ale conducerii de către organele colective amintite (mă refer în principal la elaborarea de decizii în problemele esențiale cu care sîntem confruntați) oferă nu numai mai multă competență, dar și creșterea simțului de răspundere.

● Care este, după părerea dv., secretul unei bune conduceri a întreprinderii?

— Nu cred că astăzi — în condițiile existenței unei veritabile științe a conducerii — mai poate fi vorba de un astfel de „secret". Sau, dacă vreți, secretul ar consta tocmai în însușirea și stăpînirea acestei științe. Aș sublinia totuși un principiu elementar, din păcate, deseori ignorat: una din calitățile oricărui conducător este să știe să asculte oamenii și să se facă ascultat de ei, să creeze în jurul său un colectiv unit, cu spirit de echipă, cu sentimentul răspunderii pentru rezultatele activității desfășurate în comun.

★

Pentru a completa imaginea pe care v-am prezentat-o, a directorului general al Centralei industriale de fibre chimice-Săvinești, am mai menționa că inginerul Vasile Belizna este căsătorit și este un mare iubitor al munților, avînd o predilecție deosebită pentru frumusețile Ceahlăului.

I. V.

VĂ PREZENTĂM

„PRODCOMPLEX"-ul din Tîrgu MUREŞ

O întreprindere cu şapte ramuri de producţie

• 700 DE SORTIMENTE
• 1300 TIPODIMENSIUNI

LA ÎNCEPUT au fost cîteva mici unităţi, înzestrate cu tehnică rudimentară, care produceau unele materiale pentru construcţii şi cîteva produse alimentare. În octombrie 1950, prin comasarea acestor mici unităţi, a luat fiinţă întreprinderea industrială „Prodcomplex", binecunoscută şi apreciată acum atît în ţară cît şi peste hotare. Denumirea acestei întreprinderi e caracteristică pentru profilul ei. Aici, peste 2 000 muncitori, ingineri şi tehnicieni (de cinci ori mai mulţi decît în 1950) desfăşoară o laborioasă activitate, realizînd o gamă largă de produse: peste 700 sortimente şi 1 300 tipodimensiuni. Faţă de 1950 volumul producţiei a sporit de 13 ori. De la cele 2 ramuri industriale existente în 1950, azi activitatea productivă se desfăşoară în cadrul a 7 ramuri industriale: metalurgie, chimie, sticlărie, textile, confecţii, lemn şi alimentară.

Dintre cele mai cunoscute produse pe care „Prodcomplex" le livrează organizaţiilor comerciale din întreaga ţară, precizăm cîteva: biscuiţi, băuturi răcoritoare, diferite confecţii (cămăşi bărbăteşti, rochiţe etc.) covoare din mase plastice, articole împletite din fire p.v.c., oglinzi diferite, feţe de mese şi şerveţele, cuiere de diferite tipuri, scrumiere, vaze de flori, produse gravate din sticlă suprapusă etc.

Pentru diverse întreprinderi industriale, „Prodcomplex"-ul produce şi livrează: talpă duroflex şi monolit, benzi pentru producţia conductelor, benzi de lustruit mobile, dulapuri laborator cu 2 şi 3 uşi, tablouri de comandă, mese de repansat diferite tipuri de buşoane, reflectoare, diferite tipuri de pompe, generatoare de oxiacetilenă, aparate de verificat segmenţi, diferite filtre, tamburi metalici, recipienţi sub presiune etc.

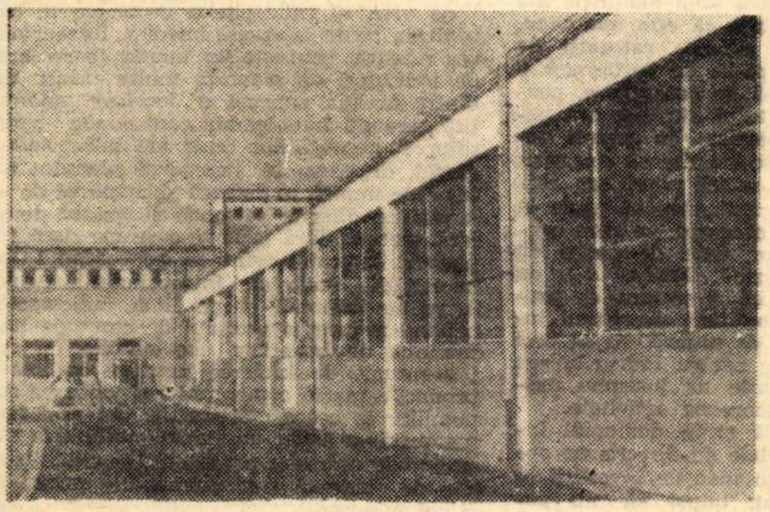

Fabrica de biscuiţi, dotată cu o linie tehnologică proiectată şi realizată de specialiştii întreprinderii „Prodcomplex"

CIFRE CONCLUDENTE

Dezvoltîndu-şi continuu sectoarele de activitate, „Prodcomplex"-ul a reuşit să sporească an de an producţia la o serie întreagă de articole, mult solicitate. În ultimii cinci ani, de pildă, producţia a crescut astfel:

PRODUSUL	1964	1969
BISCUIŢI	2170 TONE	4500 TONE
COVOARE ORIENTALE	1074 mp	2000 mp
PRODUSE DIN MASE PLASTICE ŞI CAUCIUC	16 000 000 LEI	63 000 000 LEI
BĂUTURI RĂCORITOARE	500 000 STICLE	4 900 000 STICLE
STICLE ŞI BORCANE PENTRU CONSERVE	8 600 000 BUC.	10 400 000 BUC.
FIRE P.V.C	130 TONE	220 TONE
COVOARE DIN P.V.C	79 000 mp	350 000 mp
ŢESĂTURI DIN BUMBAC	250 000 mp	370 000 mp

• Nimic nu se pierde: totul se innoieşte

Întrucît în vechile ateliere nu se putea realiza un volum sporit de produse, conducerea întreprinderii, cu sprijinul organelor locale de partid şi de stat, a luat o seamă de măsuri privind realizarea unor noi construcţii, adecvate producţiei de serie mare. Astfel, în ultimii patru ani s-au construit:

• O fabrică de biscuiţi, înzestrată cu o linie tehnologică, proiectată şi realizată în întregime de specialiştii întreprinderii.

• Hale noi şi spaţioase pentru sectoarele: metalurgie, confecţii şi sticlărie.

Dat fiind gradul de dispersare al secţiilor de producţie pe teritoriul municipiului, conducerea întreprinderii, pe baza unui plan unitar, a întocmit studii pentru comasarea şi concentrarea acestora într-o singură zonă (Mureşeni) unde există toate condiţiile pentru dezvoltarea în perspectivă a activităţii industriale.

Aplicînd în continuare principiul comasării şi concentrării producţiei, folosind îndeosebi fondurile de mică mecanizare, pe baza autoutilării, în anii următori se vor crea condiţii de lucru optime pentru secţiile tîmplărie, mobilier metalic, oglinzi, turnătorie de metale neferoase etc. Totodată, subliniem faptul că spaţiile care rămîn disponibile nu vor fi demolate, ele urmînd să fie amenajate pentru fabricarea altor produse care nu necesită încăperi spaţioase.

• Avantajele complexităţii

Întrucît forma de organizare actuală a producţiei reuneşte unităţi de fabricaţie ce aparţin unor ramuri industriale diferite, s-au stabilit între acestea legături tehnico-productive care au ca urmare folosirea pe scară largă a combinării producţiei. Astfel, secţiile de producţie cooperează cu bune rezultate la fabricarea unor produse combinate din lemn şi metal,

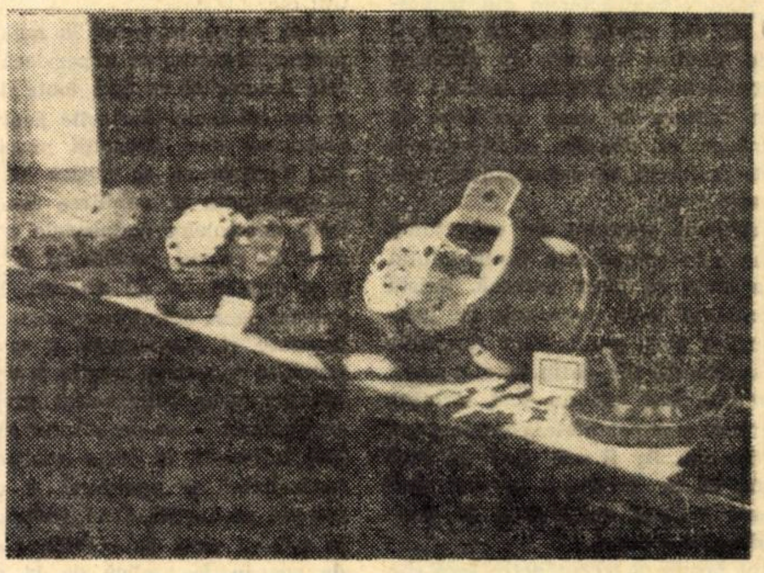

Diferite matriţe realizate la „Prodcomplex" pentru injectat mase plastice

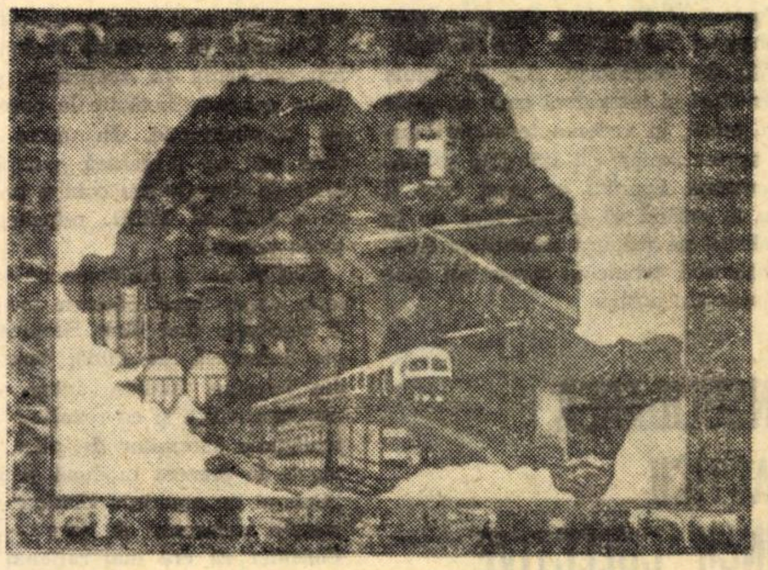

Un produs deosebit de solicitat în ţară şi peste hotare: covorul de tip oriental, ţesut manual. Fotografia reprezintă un asemenea covor înfăţişînd harta ţării

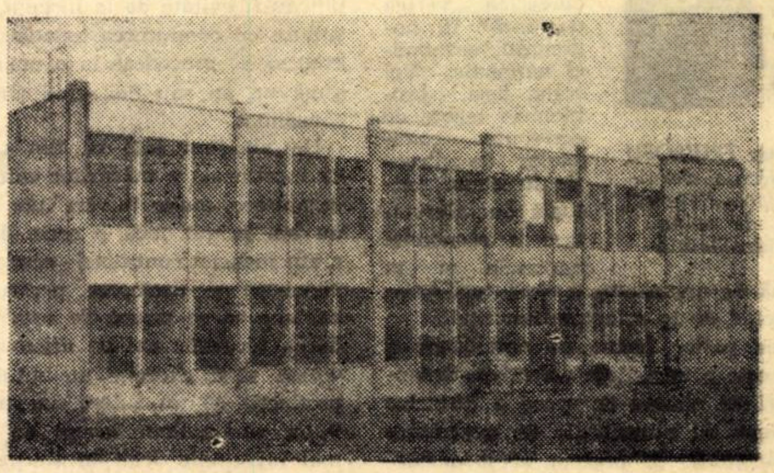

Noua hală pentru sectorul de confecţii

PROBLEME RIDICATE DE ORGANIZAREA CENTRALELOR INDUSTRIALE

Aplicarea măsurilor stabilite de Conferinţa Naţională a P.C.R. din noiembrie 1967 şi Congresul al X-lea al partidului privind perfecţionarea continuă a conducerii şi planificării economiei naţionale încep treptat să dea roade. Scurtul răstimp de funcţionare atestă că noile organisme create desfăşoară o activitate fructuoasă pe tărîmul producţiei şi gospodăririi unităţilor industriale, promovează consecvent principiul conducerii colective. S-a creat, deci, un cadru prielnic pentru adoptarea unor măsuri în pas cu înzestrarea tehnică a întreprinderilor, cu cerinţele organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii, cu ştiinţa conducerii producţiei. Prin crearea noilor organisme se valorifică mai intens iniţiativa celor ce muncesc, sporeşte răspunderea organelor şi cadrelor de conducere şi a colectivelor de întreprinderi pentru îndeplinirea planului la toţi indicatorii şi sporirea eficienţei întregii activităţi economice.

Acum, cînd noile organe se găsesc la început de drum — deşi demararea activităţii lor este, în general, pozitivă — se ridică unele probleme care se cer a fi abordate şi rezolvate cu operativitate şi răspundere. Se impun a fi definite mai clar relaţiile dintre întreprinderi şi noile organisme cu statut de centrală —, grupuri de uzine, combinate, trusturi, centrale industriale de asemenea relaţiile între centrale şi ministere şi invers; răspunderea, competenţa fiecăreia în cadrul legislaţiei în vigoare etc. — elemente de natură hotărîtoare în asigurarea succesului deplin, în afirmarea lor ca organisme eficiente în organizarea şi conducerea activităţii productive. Redăm mai jos cîteva din părerile exprimate de reprezentanţi ai unor centrale, combinate, grupuri de uzine, trusturi şi întreprinderi din Bucureşti într-o convorbire organizată recent de redacţia „Vieţii economice".

ATRIBUŢII CLARE CU RĂSPUNDERI PRECISE

ing. Mircea PUPAZĂ
director general al Centralei industriale maşini-unelte

GRUPAREA tuturor întreprinderilor producătoare de maşini-unelte într-o singură unitate şi anume, Centrala industrială, este un fapt cu efecte pozitive atît în ce priveşte valorificarea maximă a resurselor existente, a unei mai raţionale organizări şi diversificări a producţiei, cît şi în privinţa unei mai optime dezvoltări de perspectivă. **Prin măsurile luate, se deschid largi posibilităţi pentru dezvoltarea continuă a industriei constructoare de maşini-unelte, astfel încît contribuţia sa la dotarea economiei noastre cît şi la export să fie tot mai substanţială.**

Aşa dar, răspundem în faţa partidului şi a ţării de un sector important al economiei şi, ca atare, startul pornirii la drum trebuie să fie bine gîndit. Centrala noastră este grefată pe Fabrica de maşini unelte şi agregate, o întreprindere cu o complexitate ridicată. În componenţa sa mai intră Uzinele „Înfrăţirea" Oradea, „Strungul"-Arad, „Unirea"-Cluj, Uzinele mecanice şi „Balanţa" din Sibiu, Fabrica de scule — Rîşnov, Uzinele mecanice din Roman şi Suceava, Uzina de mecanică fină — Bucureşti, precum şi Institutul de cercetări şi proiectări de maşini unelte şi agregate. Organizarea acestui tip de centrală, cu consiliu de administraţie, cu birou executiv şi cu anumite servicii comune între fabrică şi centrală, a creat, de la început, unele probleme privind forma de lucru. Iniţial, s-a mers pe linia ca foarte multe funcţiuni să fie comune. **Analizîndu-se însă mai atent lucrurile, s-a constatat că nu este posibil ca atribuţiile centralei să fie exercitate complet, întrucît mai sînt probleme legate de legislaţie care, în momentul de faţă, nu pot să fie rezolvate.**

Aş vrea să mă refer la funcţionalităţile comune care au fost prevăzute iniţial, pentru ca apoi, pe parcurs, cînd se cristalizează toate problemele, să poată fi extinse. S-a pornit cu un serviciu de export-import comun cu fabrica; control financiar intern; oficiu juridic; problemele legate parţial de aprovizionare etc. Aceste servicii comune au generat de la început multiple probleme. Organizarea unui serviciu de aprovizionare comun, de pildă, pentru toate unităţile componente ale centralei, impune crearea unor baze de materii prime. Întreprinderea pe care s-a grefat centrala noastră are nişte depozite corespunzătoare nevoilor sale. Se pune totuşi întrebarea dacă în noile condiţii de organizare poţi să faci prin aceste depozite aprovizionarea tuturor unităţilor centralei. **Consider că trebuie analizat mai în profunzime dacă nu cumva este mai economic ca anumite sorturi de materiale să fie depozitate la acele unităţi care au spaţiu corespunzător şi apoi distribuite întreprinderilor componente ale centralei, sau fiecare să-şi asigure direct cele necesare, mai ales că fabricaţia de maşini unelte are nevoie de numeroase materiale din import, care se achiziţionează o singură dată pentru întregul an.**

Apoi în problema desfacerii: să existe un serviciu comun între fabrică şi uzină, sau un serviciu de desfacere pentru toate uzinele componente, ţinînd seama că produsele ce se realizează sînt destinate atît acoperirii nevoilor interne cît şi exportului? După cîte ştim, pe viitor se preconizează crearea unor întreprinderi de comerţ exterior, care vor funcţiona fie pe lîngă minister, fie pe lîngă centrală. Pînă atunci trebuie însă lămurite aceste relaţii.

Trebuie stabilită totodată — pentru că încă nu este determinată — **relaţia centrală-minister.** Pînă unde se întind atribuţiile ministerului sau a centralei şi care este competenţa centralei şi cea a ministerului? În minister au rămas direcţii funcţionale, direcţii principale care au anumite responsabilităţi. Asupra centralelor n-au fost trecute însă toate competenţele care sînt prevăzute în statut. Noi avem poate avantajul că centrala se află în Bucureşti. Dar sînt centrale şi în provincie. Sînt anumite categorii de scrisori întocmite la forurile superioare ale centralelor, care trebuie semnate de ministru. Ce fac cei din provincie? Vin în fiecare zi la ministru pentru semnarea hîrtiilor? La fel sînt şi anumite probleme legate de plan, de aprovizionare, de finanţări. **Competenţele, aşa cum au fost prevăzute prin statut se cer completate de instrucţiuni într-un timp foarte scurt, întrucît sarcinile de plan, fie că sînt pe 1969, fie pe 1970, nu aşteaptă.**

În centralele industriale au fost create servicii specializate pentru dezvoltările din următorul cincinal. Consider că este un lucru bun, cu atît mai mult cu cît se dă posibilitate centralei să analizeze mai amănunţit şi mult mai atent toate probleme- [illegible] ţiune, de investiţii. Dar legile actuale nu permit să se meargă decît pînă la un anumit punct; mai departe problemele sînt de competenţa fie a ministerului, fie a C.S.P. Ţinînd seama de acest lucru, **socot că trebuie lămurite clar atribuţiile centralei, întrucît institutele de proiectări au început să facă studiile tehnico-economice, proiecte de execuţie, care solicită luarea anumitor aprobări, purtate discuţii în Consiliul tehnico-ştiinţific, adoptate hotărîri definitive, astfel ca noile obiective să fie puse în construcţie, iar altele să înceapă să fie puse în funcţiune.**

SCHEME ELASTICE DE FUNCŢIUNI

ing. Dumitru CEAPÎRU
Consilier tehnic la Trustul Electromontaj

PRIN trecerea Trustului, Electromontaj la forma de Centrală Industrială, formă superioară de organizare, s-a eliminat o verigă intermediară între minister şi unităţile direct productive ce execută, în cadrul planului de electrificare lucrările de linii şi staţii în întreaga ţară. Trustul ia astfel caracterul de organ ce răspunde direct de mersul procesului de producţie, alături de acel al coordonării întregii activităţi a celor nouă întreprinderi subordonate. Acesta este un lucru pozitiv, care merită a fi relevat, mai ales că el va contribui efectiv la realizarea, în mai bune condiţii de eficienţă, a sarcinilor de plan.

Pentru succesul aplicării noilor măsuri organizatorice, **consider necesar să se adîncească şi să se stabilească precis relaţiile ce trebuie să existe între o Centrală** (în cazul nostru Trustul) **şi întreprinderile pe care le coordonează pe de o parte, cît şi între acestea şi alte organe centrale.** În prezent, Centrala noastră nu poate să rezolve decît prin intermediul ministerului toate problemele ce depind de alte organe centrale — C.S.P., Banca de Stat, Ministerul Muncii etc. (aprobarea unor posturi în cadrul schemei şi fondului de salarii existent, detalii în oragnizare, în repartizarea sarcinilor trimestriale de plan pe luni etc.). **Găsesc că ar fi bine şi în interesul sporirii operativităţii, ca unele din aceste probleme, reglementate cît mai precis de ministerul nostru, să poată fi tratate şi rezolvate direct cu aceste organe.**

Încă o problemă. Trustul nostru, cel puţin în actuala formă de organizare ca centrală industrială a fost nevoit să se încadreze într-o schemă tip, care nu se potriveşte întru totul specificului productiv al unităţilor sale, ce îşi desfăşoară activitatea în întreaga ţară, acoperind un volum de lucrări extrem de complexe. În fostul trust, sectorul care urmărea activitatea productivă şi tehnică a întreprinderilor era mult dezvoltat în raport cu celelalte compartimente. În prezent, această activitate este dirijată de un aparat tehnic mai restrîns, fapt care face ca asistenţa tehnică, specifică ramurii, din producţie să fie diminuată. De aceea, **propun ca în schema de funcţionare a Centralei să se prevadă o elasticitate mai mare în organizarea sectoarelor respective.**

Aş vrea să mă refer şi la asigurarea bazei tehnico-materiale. Dacă o dată cu introducerea noii forme de organizare este desigur mai bună prin desfiinţarea anumitor verigi şi unor noduri necorespunzătoare de lucru care existau anterior, nu se face însă şi o cotitură radicală în ce priveşte anumite reglementări sau metode după care să se asigure baza tehnico-materială, ceea ce va face ca dificultăţile în desfăşurarea ritmică a producţiei să nu fie înlăturate decît parţial. Situaţia actuală, în care aproape 70% din activitatea organelor productive este îndreptată spre asigurarea aprovizionării, se cere lichidată. Acest lucru se poate face numai în condiţiile unor coordonări echilibrate între volumul fondurilor, producţie trimestrial, termenele de punere în funcţiune a lucrărilor şi resursele materiale puse la dispoziţie.

CENTRALĂ INDEPENDENTĂ

Petre PREDOI
director financiar al Centralei industriale de maşini-unelte

INTERVALUL scurt ce a trecut de la înfiinţarea centralei unde lucrez, nu-mi permite să vorbesc despre experienţă, ci doar despre unele probleme de care m-am lovit în îndeplinirea sarcinilor ce mi-au revenit.

Centrala noastră, prin statutul de organizare şi funcţionare, s-a „grefat" pe Uzina de maşini-unelte şi agregate-Bucureşti. Urmare acestei măsuri, întreprinderea respectivă a pierdut dreptul de persoană juridică, devenind — conform instrucţiunilor —, unitate cu gestiune economică internă. Dar centrala mai cuprinde şi alte mari uzine constructoare de maşini-unelte, plus un institut de proiectare. În cazul acestora, tot potrivit instrucţiunilor în vigoare ele îşi păstrează dreptul de persoană juridică, funcţionînd pe principiul gestiunii proprii.

Această împărţire — o întreprindere mare fără gestiune proprie, în timp ce alte 9 îşi păstrează personalitatea — ridică din capul locului problema răspunderii şi coordonării diferite a activităţii lor din partea centralei. Mai mult chiar, se ajunge la confundarea conducerii centralei cu cea a fostei uzine de maşini-unelte şi agregate. În asemenea situaţie, se înclină ca personalul de conducere al centralei să se ocupe mai mult de problemele de organizare şi producţie ale uzinei (grefată), pentru că răspunde direct de activitatea economică a acesteia, şi în măsura posibilităţilor, de celelalte 9 unităţi. De altfel, cam aşa s-au şi petrecut lucrurile pînă în prezent.

Pentru ca centrala, ca organ răspunzător direct de îndeplinirea sarcinilor din planul de stat, să-şi poată desfăşura activitatea în condiţiile optime, consider necesar ca ea să nu fie grefată pe o uzină, ci să fie independentă, cu răspundere directă şi egală faţă de toate unităţie pe care le cuprinde. Aşadar, în cazul nostru, ar trebui ca şi uzina de maşini-unelte să funcţioneze pe principiul gestiunii economice proprii, cu conducere directă, la fel ca şi celelalte întreprinderi, centrala ocupîndu-se de acele probleme comune tuturor unităţilor cum ar fi asigurarea aprovizionării cu materialele de bază specifice fiecărei uzine, desfacerea producţiei pentru nevoi interne, cît şi la export, efectuarea controlului gestionar şi financiar etc.

Aş mai ridica şi un alt aspect. Tot din statut rezultă că centrala poate să-şi înfiinţeze depozite speciale pentru asigurarea operativă cu materii prime şi materiale din import pentru propriile sale unităţi. Or în cazul nostru, care avem unităţile răspîndite pe aproape întreg teritoriul ţării — şi fiecare în parte solicită materiale specifice, ne punem întrebarea: ce utilitate ar putea avea înfiinţarea unor asemenea depozite? După părerea mea, **ar fi mai eficient ca aprovizionarea cu toate materialele din import să se facă tot direct de către fiecare unitate, asigurîndu-li-se în acest scop şi fondurile financiare necesare.** De altfel, lucrurile se şi desfăşoară practic aşa. Centrala mînuieşte doar fondurile, face formele necesare, în timp ce fiecare uzină îşi gestionează toate materialele. Aşadar, această practică, va trebui şi legiferată.

Se ridică la nivelul centralei şi multe aspecte contabil-financiare, care privesc planificarea fondurilor, evidenţa contabilă, metodologia, raportarea indicatorilor economico-financiari etc. Acestea nefiind însă pînă în prezent clarificate prin instrucţiuni ale Ministerului Finanţelor, Băncii Naţionale, dau naştere la înţelegeri şi rezolvări diferite. **Ar fi, deci, necesar ca aceste organe, în baza noii legislaţii de organizare a economiei naţionale, să stabilească mai operativ toate instrucţiunile din care să reiasă clar modul de conducere şi realizare a sistemului informaţional la toate nivelele.**

RELAŢII DIRECTE CU PARTENERI EXTERNI

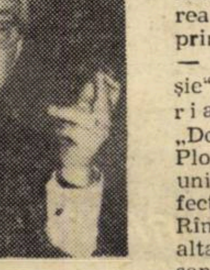

ing. Cornel OLTEANU
director tehnic la Combinatul de lînă

COMBINATUL nostru este format din comasarea a trei întreprinderi textile — „Griviţa Roşie", „Postăvăria Română" şi „Dorobanţul" din Ploieşti — şi două unităţi de confecţii: una de la Rîmnicul Sărat şi alta de la Focşani. La formarea combinatului s-a ţinut seama de un proces tehnologic bine determinat şi, de aceea, adoptarea noii forme organizatorice a întîmpinat greutăţi ceva mai mici decît în alte părţi. Ceea ce nu este însă bine, e faptul că deşi a trecut aproape o lună de la constituirea combinatului, pînă la ora actuală consiliul de administraţie nu a fost definitivat.

Socot că la întreprinderea directoare — adică acolo unde este amplasat combinatul — **nu-şi mai are rost un comitet de direcţie.** În întreprinderile dispersate, în special în cele din provincie, este însă necesară, după părerea mea, menţinerea comitetelor de direcţie, cu actualele lor atribuţii, sau adaptate de la caz la caz.

Dacă în ce priveşte organizarea conducerii combinatului cît şi a întreprinderilor sale lucrurile s-au clarificat, situaţia se complică în privinţa măsurilor de comasare tehnologică. N-am ajuns încă — şi aceasta este o problemă a viitorului — la asigurarea de la bun început a unei comasări tehnologice (dacă vrem s-o numim aşa) a întreprinderilor care formează combinatul. Osatura lui a fost bine gîndită: s-a pornit de la prelucrarea lînii şi s-a încheiat procesul tehnologic cu fabricile de confecţii. În situaţia actuală s-a ivit însă o anomalie, care dăunează atît combinatului, cît şi ministerului. În prezent combinatul nostru cumpără materie primă pentru fabricile sale de confecţii şi, totodată, vinde materie primă pentru diferite ţesături. Ca să fiu mai explicit, cumpărăm de la Uzinele textile din Arad ţesături de bumbac (deşi şi unităţile combinatului nostru le produc) ca să realizăm confecţii la Fabrica din Focşani; şi invers, vindem Fabricii de confecţii de la Arad ţesături de lînă în acelaşi scop. **O asemenea anomalie, costisitoare pentru combinat, va trebui soluţionată prin măsuri de integrare tehnologică chiar începînd cu 1970.**

Contractările care se vor face în trimestrul IV vor aduce, desigur, pentru anul viitor, o anumită orientare, atît la combinat, cît şi la Ministerul Comerţului şi la Ministerul Industriei Uşoare. De aceea, conducerea combinatului a şi luat de pe acum măsura ca pentru contractările din trimestrele II şi III ale anului 1970 să crească ponderea de ţesături produse în fabricile proprii pentru nevoile unităţilor noastre de confecţii, în măsura în care serviciul de plan al ministerului, direcţia coordonatoare şi direcţia de desfacere, ne vor ajuta să mergem pe această linie.

O altă problemă deosebit de importantă care se pune **este competenţa combinatului nostru de a trata cu piaţa externă.** Există în acest combinat toate premisele ca ponderea ţesăturilor şi a confecţiilor destinate exportului să crească din ce în ce mai mult. Pînă în prezent însă nu au fost stabilite prin instrucţiuni competenţele combinatului în această direcţie. **Ar fi util, deci, ca încă de pe acum, să se precizeze nivelul pînă la care poate acţiona combinatul în relaţiile cu partenerii externi.**

Combinatul nostru a trecut activ încă din primele zile la coordonarea întreprinderilor subordonate, în special în problemele de producţie şi de investiţii. Rămînerile în urmă de la unele unităţi (Fabricile de confecţii Focşani şi Rîmnicul Sărat) — mai ales în domeniul investiţiilor, vor fi lichidate pînă la 31 decembrie. Am şi trimis acolo constructori şi tehnicieni care să ajute unităţile în cauză, în vederea terminării lucrărilor şi aprovizionării cu utilajele şi materialele necesare. Sperăm ca anul care îl vom începe în curînd să înscrie încă de la început realizări pe măsura condiţiilor create, a potenţialului tehnic şi uman de care dispune combinatul nostru.

CONSOLIDAREA PRACTICII MUNCII COLECTIVE

ing. Ladislau FRUMOSU
directorul Uzinei chimico-metalurgice „Neferal", Grupul de uzine Aluminiu-Slatina

ÎN CALITATE de director al unei uzine cu gestiune proprie sînt, după cum este firesc, un adept al principiului de a considera întreprinderea ca „verigă de bază" în angrenajul economiei naţionale. Voi trata, deci, problemele legate de activitatea comitetelor de direcţie în etapa actuală de dezvoltare a economiei naţionale şi în noua formă de organizare a conducerii activităţii, plecînd de la principiul enunţat.

Adoptarea noilor forme de organizare a economiei este o necesitate obiectivă. Se impun măsuri de punere de acord a formelor de organizare cu necesităţile de dezvoltare tehnico-economică. În prezent acest deziderat s-a înfăptuit. Însă numai adoptarea noilor forme organizatorice nu este suficientă, în condiţiile în care legislaţia a rămas neschimbată. Măsurile organizatorice bune luate au intrat chiar de la începutul aplicării lor în contradicţie cu unele prevederi ale legislaţiei în vigoare. De altfel, acelaşi lucru s-a întîmplat şi cu ocazia organizării comitetelor de direcţie din întreprinderi.

Dintr-o sumară analiză personală făcută, rezultă că existenţa comitetelor de direcţie a dus la rezolvarea unor probleme majore ale conducerii întreprinderii. Prin conducerea colectivă au putut fi soluţionate mai eficient unele probleme curente şi de perspectivă ale uzinei, au putut fi depistate şi valorificate importante resurse interne etc. După părerea mea, rezultatele ar fi fost şi mai consistente dacă se realiza concomitent şi un alt deziderat preconizat de hotărîrea partidului, şi anume lărgirea competenţei comitetelor de direcţie. Or, aceasta nu s-a putut înfăptui datorită legislaţiei elaborate de o serie de organe: Ministerele de resort, Ministerul de Finanţe, Banca de investiţii etc.

Iată, de ce, revenind la noile măsuri care privesc organizarea superioară a economiei **este necesar să se facă toate demersurile, să se depună toate eforturile pentru urgentarea elaborării unei legislaţii propice înfăptuirii lor.** Trebuie să se treacă cît mai grabnic la analizarea şi stabilirea concretă a statutului centralelor industriale şi a întreprinderii în cadrul consiliului de administraţie şi a comitetelor de direcţie. Este, totodată, necesar să se definitiveze regulamentul de organizare şi funcţionare a centralei sau a grupului industrial pentru a se preîntîmpina apariţia unor interpretări greşite. Consider că Centrala — ca organizaţie economică — a fost înfiinţată în ideea realizării unei descentralizări şi apropieri a conducerii de nevoile producţiei. Deci, **trebuie să se treacă, în primul rînd, la stabilirea unor atribuţii de sus în jos, adică de la ministerele de resort la Centrală, şi apoi de la caz la caz, de la centrală la întreprindere.** Iar dacă se concretizează aceste atribuţii, trebuie fixate competenţa şi autoritatea lor. Or, tocmai acest lucru nu-l permite legislaţia în vigoare.

Consider că centrala trebuie să sprijine întreprinderea în realizarea şi respectarea liniei generale hotărîte la nivelul consiliului de administraţie. În acest context trebuie să se lărgească competenţa comitetelor de direcţie aşa cum a preconizat Hotărîrea C.C. al P.C.R. referitoare la înfiinţarea acestora.

Sînt şi unele probleme de ordin organizatoric care, după părerea mea, se cuvin a fi rezolvate mai bine. Sectorul de metalurgie neferoasă, de pildă, care se compunea din 7 uzine sudate între ele, ce cooperau în condiţii şi cu rezultate foarte bune la realizarea sarcinilor de plan, au fost organizate în prezent în două grupuri distincte: „Grupul de aluminiu Slatina" şi „Grupul de metale neferoase şi rare — Baia Mare". **Consider că era mai raţional ca toate cele 7 uzine să fie unite într-o singură centrală unde, prin noua formă de organizare, puteau dobîndi realizări mai bune decît în trecut.** Aceasta ar fi dus, implicit, şi la o simplificare a aparatului tehnico-administrativ, iar o bună parte din specialişti ar fi putut fi încadraţi direct în sfera productivă. Chiar dacă forma de organizare adoptată este experimentală, unele deficienţe posibile puteau fi evitate de la început, printr-o consultare cu conducerea uzinelor. Va fi foarte greu să se procedeze la o nouă reorganizare după un an sau doi, cînd Grupurile s-au consolidat.

Un alt fapt este că din cauza aplicării cu încetineală a măsurilor care privesc noua organizare, multe lucrări stau pe loc. Astfel, nu am primit încă o serie de repartiţii şi n-am încheiat contractele economice de aprovizionare şi desfacere pentru anul viitor. Trebuie să se treacă de urgenţă la consolidarea formelor noi de organizare şi fiecare verigă să-şi exercite atribuţiile astfel încît producţia să nu sufere, iar planul de anul viitor să-l putem începe în condiţii mult mai favorabile decît în trecut.

DREPTURI LĂRGITE PENTRU FOLOSIREA UNOR FONDURI BĂNEŞTI

ing. Traian CĂNESCU
inginer-şef Uzina „Electroaparataj" Centrala industrială electronică şi automatizări

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, Centralele reprezintă un progres evident pe linia organizării industriei, în comparaţie cu fostele direcţii generale. Ele sînt direct interesate ca fiecare unitate să desfăşoare o activitate cît mai bună. Experienţa noastră de circa 8 luni în cadrul Centralei industriale electronică şi automatizări, ne îndreptăţeşte să afirmăm acest lucru. Totuşi, există la ora actuală tendinţa ca anumite drepturi, obligaţii şi atribuţii ale întreprinderilor, să fie trecute pe seama centralelor respective, ceea ce în unele cazuri nu este bine. Un exemplu: **fiind interesate în realizarea, pe ansamblu a planului, centralele utilizează metoda compensării: se iau o parte din sarcinile unei întreprinderi unde lucrurile se desfăşoară defectuos şi se trec asupra celor care merg bine.**

Un alt aspect. În hotărîrea de înfiinţare a comitetelor de direcţie este stipulat clar că ele pot să elaboreze schema organizatorică a întreprinderii de a cărei activitate răspund. În prezent însă, centralele — prin serviciile lor de resort — impun anumite scheme organizatorice. **Consider că aceasta este o greşeală: cine poate să cunoască cel mai bine situaţia unei întreprinderi, decît propriul ei comitet de direcţie?**

De asemenea, **socot că întreprinderile trebuie să aibă posibilitatea să-şi planifice, aşa cum cred ele de cuviinţă că este mai bine, fondul de salarii pe diferite categorii de personal.** La noi, de pildă, se desfăşoară o activitate foarte intensă de autoutilare, pentru diminuarea importului etc. La ora actuală sîntem însă împiedicaţi în această acţiune, fiindcă nu ni se admite să angajăm în cadrul fondului de salarii planificat, cîţiva desenatori şi tehnicieni, care să ajute la întocmirea proiectelor necesare, pe baza concepţiei şi îndrumărilor date de cadre cu înaltă calificare din uzină. **Dacă ni s-ar da această libertate, s-ar întări sectorul de proiectare, realizarea autoutilării permiţînd înlocuirea multor braţe de muncă.** Ni se dau — e drept — formule pentru redistribuirea personalului, dar aceasta ar însemna descompletarea altor sectoare de activitate.

Situaţia este valabilă şi în domeniul investiţiilor. **Deşi comitetele de direcţie au posibilitatea să aprobe un plan de investiţii în cadrul fondului alocat, totuşi ele nu pot decide asupra utilizării lor pentru unele lucrări.** Din această cauză, sîntem în situaţia că avem o parte din utilaje, cheltuim bani pentru conservarea lor, dar nu putem construi un local anexă pentru extinderea laboratorului uzinal. De aceea, facem cercetări numai pe scară redusă şi batem pasul pe loc, iar peste cîţiva ani vom fi din nou în situaţia să achiziţionăm licenţe. Ne-am format cadre, dar nu putem să ne creăm şi baza materială de care avem absolută nevoie. Aşa stînd lucrurile, **propun ca Centrala să reanalizeze această problemă şi să-i găsească o rezolvare favorabilă.**

În înfăptuirea sarcinilor de plan, în condiţiile obţinerii unei eficienţe economice ridicate — un factor important îl constituie importul şi exportul. S-a spus că problemele de import-export vor trece la centrale. Dar acest lucru nu s-a realizat pînă în prezent. Uzina noastră are un mare volum de producţie ce stagnează din cauza nerealizării unor importuri de materiale. După părerea mea, **se impune cu acuitate rezolvarea grabnică a acestei probleme pentru ca sarcinile de plan pe acest an să fie îndeplinite integral, iar producţia pe 1970 să fie pregătită cît mai corespunzător.**

O ultimă problemă la care vreau să mă refer este aceea că la ora actuală întreprinderile, prin posibilităţile restrînse pe care le au, nu pot asigura la timp şi în bune condiţiuni repararea unor utilaje de bază specializate în caz că se defectează. Pînă în prezent — nici în vechiul sistem de organizare — nu s-a întreprins nimic în această direcţie. Şi astfel, o parte din aceste utilaje nu dau randamentul cuvenit. Este o problemă de interes naţional care trebuie să-şi găsească o optimă rezolvare. **Socot că centrala de maşini-unelte ne-ar putea acorda un sprijin efectiv şi multilateral venind în întîmpinarea cerinţelor multor fabrici şi uzine, prin crearea în acest scop, a unui sector specializat de reparaţii.**

REDUCEREA NUMĂRULUI DE INDICATORI

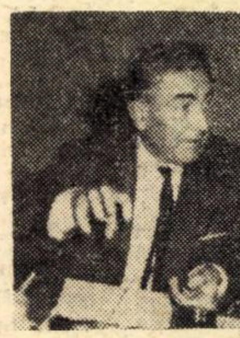

ing. Igor NEAGA
şeful serviciului plan Uzina mecanică fină

UZINA NOASTRĂ face parte din Centrala industrială maşini-unelte. Întrucît aceasta are o activitate relativ scurtă, sprijinul ei în buna desfăşurare a activităţii întreprinderii noastre, nu s-a putut simţi încă pregnant. Sperăm că prin forma sa organizatorică, va acţiona operativ şi eficient în sprijinul comitetului de direcţie al întreprinderii pentru rezolvarea problemelor complexe ce le ridică îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1969 şi pregătirea condiţiilor pentru anul viitor.

Aş vrea să ridic cîteva probleme în care centrala poate interveni imediat. Întreprinderea noastră, primeşte un număr foarte mare de indicatori de plan. În multe cazuri, unii dintre aceştia cuprind o detaliere amănunţită care nu întotdeauna corespunde condiţiilor şi necesităţilor reale ale întreprinderii. Astfel, de exemplu, în cadrul planului forţelor de muncă se fixează şi numărul de salariaţi pe diferite categorii şi fondul de salarii aferent, fără a se ţine seama dacă respectivii indicatori sînt în concordanţă cu necesităţile reale ale întreprinderii. Acelaşi lucru se întîmplă şi pe linia indicatorului privind reducerea preţului de cost; pe lîngă sarcinile de beneficiu se stabilesc şi cote procentuale de scăderea preţului de cost la producţia marfă comparabilă şi valoarea economiilor la aceeaşi producţie. Or, prin fixarea printr-o astfel de formă multiplă a sarcinilor de reducere a preţului de cost, lucrările de evidenţă sînt extrem de numeroase şi voluminoase.

În lumina acestei situaţii şi în vederea obţinerii unei simplificări şi operativităţi în activitatea întreprinderii, **propun ca Centrala noastră industrială să analizeze posibilitatea reducerii şi sintetizării numărului de indicatori, începînd chiar din 1970.**

Referindu-mă la îmbunătăţirea condiţiilor tehnico-materiale în activitatea uzinei, socot **că practica din trecut de a se emite repartiţii de materiale cu mari întîrzieri şi anume pentru un trimestru chiar în cadrul aceluiaşi trimestru, trebuie lichidată. Este absolut necesar ca, în cadrul emiterii repartiţiilor de materiale. Centrala noastră să facă o serioasă cotitură, să încheie această operaţie cu cel puţin 2 luni înainte de începerea trimestrelor.** În felul acesta, uzina se va putea aproviziona din timp, în raport cu necesităţile ciclurilor de fabricaţie, pentru a înlătura astfel munca în asalt în succesul de producţie.

Aş vrea să relev şi unele aspecte legate de disciplina de plan. Uzina şi-a stabilit încă de la primirea indicatorilor pe 1970, un plan de măsuri tehnico-organizatorice izvorîte din studiile efectuate de Comitetul de direcţie, de specialiştii uzinei şi propunerile muncitorilor şi tehnicienilor. Pentru ca aceste măsuri să poată da roadele scontate, este uşor de înţeles că **sarcinile de plan** (cu excepţia unor cerinţe stringente şi imediate

Opinii consemnate de
V. BOESCU, L. ŢINTEA, I. BUMBEA

(Continuare în pag. 13)

ORGANIZAREA CENTRALELOR INDUSTRIALE

(Urmare din pag. 11)

ale economiei naționale), **să rămînă stabile, să nu intervină dese modificări sau fluctuații. La stabilirea programelor de fabricație pe baza indicatorilor de plan fixați. Uzina trebuie să aibă — după părerea mea — inițiativă și elasticitate pentru a putea asigura o mai eficientă utilizare a capacităților existente, Centrala urmînd să acorde, în acest sens, întregul ei sprijin.**

Uzina noastră, ca și majoritatea întreprinderilor constructoare de mașini, duce lipsă acută de cadre de muncitori calificați în didiferite meserii și de strictă specialitate. Pentru rezolvarea acestei probleme, este necesar ca **Centrala să aprobe de urgență deschiderea unor cursuri de calificare solicitate de uzină — cerință formulată la fosta Direcție generală încă de acum 2—3 luni.**

UN SISTEM DE CONTROL FINANCIAR, ADECVAT NOILOR CONDIȚII

ing. Ion MERLUȘCA
director la Filatura de lînă pieptănată, Combinatul de tricotaje nr. 1

DUPĂ trecerea întreprinderii în care activez în cadrul Combinatului de tricotaje nr 1 s-a stabilit că ea va dispune de gestiune economică internă. Deși unitatea noastră are o tehnologie complet separată de industria tricotajelor, avînd în vedere că firele constituie materia primă pentru sectorul de tricotaje, găsesc că e bună orientarea ca ea să fie încadrată într-un combinat de tricotaje din lînă și din fire sintetice. Astfel, neajunsurile care au existat în trecut în cooperarea noastră, vor dispare cu siguranță, întrucît fiecare unitate, făcînd parte din același organism, va fi interesată ca nu numai ea să meargă bine, ci și toate celelalte. Așadar, **prin noua organizare, se înlătură unele deficiențe și aceasta va fi în folosul producției, al creșterii eficienței economice în ansamblu.**

Ce a făcut în răstimpul scurt de la organizare combinatul nostru și ce trebuie să pună la punct? Pînă în prezent, conducerea combinatului, cît și conducerile întreprinderilor ce le înglobează au fost preocupate mai mult de întocmirea organigramelor, a schemelor de conducere. Acțiunea a fost bine condusă și s-a soldat cu conturarea aproape definitivă a tuturor schemelor de organizare.

Pe baza experienței de o lună și jumătate, **am tras concluzia că este util ca întreprinderile care intră în componența combinatului să-și mențină o oarecare autonomie și elasticitate în ce privește aprovizionarea cu materii prime și materiale.** Combinatului să-i revină sarcina încheierii contractelor cu firmele străine sau cu întreprinderile din țară, omologării sau unificării materiilor prime și pieselor de schimb etc., iar procurarea directă (transport, recepție, depozitare) a acestor materiale de la furnizori să rămînă în atribuția întreprinderilor. **În acest mod, s-ar menține o legătură directă și permanentă între producție și sistemul de aprovizionare.** Măsurile și acțiunile relative la desfacere pot fi centralizate sub aspectul repartizării și încheierii de contracte cu beneficiarii — livrarea, onorarea contractelor rămînînd însă mai departe în sarcina întreprinderilor producătoare.

Vreau să mă refer în continuare la **problemele de decontări și la relațiile cu banca.** Întreprinderea noastră a primit, de pildă, două circulări — una de la minister și alta de la Banca Națională. Între conținutul lor există o deosebire fundamentală. În circulara primită de la minister se spune: întreaga gestiune economică este preluată de combinat, întreprinderea nu mai are cont la bancă, toate încasările și plățile se vor face prin contul de la bancă al combinatului. Circulara Băncii Naționale a făcut o serie de precizări în sensul că combinatul coordonează întreaga activitate economică de încasări și plăți a întreprinderilor, dar lasă la latitudinea conducerii combinatului posibilitatea deschiderii unor subconturi pentru încasări și plăți la întrepriderile care intră în cadrul combinatului. **Părerea mea este că organele de sinteză — Ministerul Finanțelor, ministerele coordonatoare și Banca Națională — ar trebui să rezolve problema aceasta în mod definitiv în sensul introducerii unui sistem unitar de relații.**

Trebuie văzut însă și modul practic în care se rezolvă acest lucru. Să presupunem că Filatura de lînă pieptănată rămîne cu gestiune economică internă și n-are nici un fel de relații cu banca. Ce înseamnă aceasta? În fiecare dimineață întreprinderea trebuie să trimită pe cineva la combinat cu toate facturile, borderourile și alte acte de bancă. Conducerea combinatului ce ar putea să facă, decît să confirme aceste documente și să dispună introducerea lor în bancă? Ce vor face însă întreprinderile care nu au sediul în orașul în care este și combinatul?

Eu văd următoarea rezolvare: **dacă întreprinderea este într-o altă localitate decît combinatul, să aibă relații directe cu banca, iar la sfîrșit, pe baza balanței, să se facă centralizarea; dar să existe un sistem financiar unitar, cu posibilități similare și pentru întreprinderile care au sediul în aceeași localitate cu combinatul.**

ACȚIUNI CONJUGATE MĂSURI EFICIENTE

ing. Barbu PETRESCU
secretar al sectorului III P.C.R. — București

DE CURIND și în cadrul sectorului III al municipiului București s-au creat două trusturi —Trustul Electromontaj și Trustul de construcții-montaj energetic — Centrala de mașini-unelte, Combinatele de încălțăminte și de lînă și Grupul de uzine al Fabricii de țevi „Republica". În condițiile actuale, ale existenței noilor forme de organizare a economiei prin crearea de combinate, trusturi și centrale industriale se ridică unele probleme, de rezolvarea cărora depinde succesul acțiunii, realizarea ritmică a sarcinilor viitoare de producție. **În anul viitor, urmează ca întreprinderile din sectorul nostru să obțină o productie cu 12% mai mare decît realizările din 1969.** Așadar, sarcini mobilizatoare, care cer măsuri tehnico-organizatorice eficiente la toate nivelele — de la întreprindere și pînă la unitățile cu statut de centrală.

În cadrul nou creat, se impune să se stabilească relațiile ce trebuie să existe între consiliile de administrație ale centralelor și comitetele de direcție ale întreprinderilor. Este bine, după părerea mea, **ca statutul să fie completat cu obligații precise privind unele atribuții referitoare la planul de aprovizionare, de desfacere, de asimilare și, în general, pe linia răspunderii gradate pe care trebuie să o aibă fie comitetele de direcție, fie consiliile de administrație.** În prezent, în multe întreprinderi, comitetele de direcție au fost serios descompletate prin promovarea unor cadre la Centrale, combinate, trusturi etc. Deși a trecut mai bine de o lună de zile, nu s-au luat măsuri de reconstituire a lor, conducerea colectivă din întreprinderi avînd serios de suferit. **Socot că ministerele de resort, ar trebui să lămurească urgent situația, creînd condiții întreprinderilor să aibă o conducere operativă, care să rezolve problemele curente ale producției, să asigure condiții optime îndeplinirii sarcinilor de plan.** Totodată, se cere **continuată acțiunea de îmbunătățire a sistemului informațional, de eliminare din activitatea atît a centralelor, cît și a unor întreprinderi, a paralelismelor sau a unor situații care generează o activitate de suprapuneri.** Se mai întocmesc încă multe situații atît la uzine, cît și la centrale, care cer un mare volum de muncă. Există un paralelism în cererea de situații, cît și în circulația diferitelor informații economice. Ministerul Finanțelor, Banca de Stat, Direcția de statistică, Direcțiile financiare centrale din ministere — solicită lunar diferite situații direct de la uzine, deși acestea sînt conduse și coordonate de către diferite organisme cu statut de centrală. Apoi, centralele cer, la rîndul lor, din întreprinderi întocmirea de situații similare sau de alt gen, sustrăgînd din activitatea productivă o serie de cadre tehnice și economice. **Trebuie simplificată activitatea de informare, prin lichidarea paralelismului și stabilit un sistem informațional, care să permită cunoașterea situației realizării planului în orice moment, astfel încît să se poată interveni la nevoie operativ.**

Socot că este absolut necesar să se acorde o atenție sporită **organizării activității serviciilor de concepție.** Tehnica în plină evoluție, impune să creăm în permanență un decalaj între planșetă, atelierul de prototipuri și fabricația propriu-zisă Pentru a putea lucra în perspectivă, astfel încît produsele pe care le realizăm să fie întotdeauna expresia tehnicii celei mai avansate, **socotesc că ar fi bine ca centralele, combinatele și grupurile de uzine să stabilească serviciilor de proiectare pentru o perioadă dată un plan, sarcini și răspunderi precise pentru înfăptuirea prevederilor.** Actualmente, înscrierea numai în planul tehnic a sarcinilor privind asimilarea de noi produse, nu este de natură să ducă la rezolvarea lor în timp.

Gruparea fabricilor și uzinelor în noile organisme, ridică problema găsirii unor soluții pentru mai buna folosire a cadrelor și a spațiilor de producție. **S-au creat, după părerea mea, prin organizarea centralelor, condiții optime pentru concentrarea unor activități comune, cum ar fi cele de concepție, a sectoarelor primare** (turnătorii forje tratament) și **chiar de integrare a producției de la materia primă la produsul finit** (mai ales în combinatele din industria ușoară). Asemenea probleme, se cer a fi puse la ordinea de zi a noilor organisme, întrucît soluționarea lor va aduce însemnate economii și sporuri de producție.

Cu acuitate se pune problema **asigurării cadrelor, în special cu calificare medie și ridicată.** Centrala de mașini-unelte, de pildă, va trebui să acționeze cît mai concret și urgent, pentru a asigura, prin crearea de cursuri speciale la locul de muncă, ridicarea gradului de cunoștințe a lucrătorilor, pentru a evita situația prezentă cînd la mașini și lucrări de înaltă specialitate, uzinele folosesc ucenici cu o vechime de 1—2 ani.

Firește, se vor naște și în viitor unele probleme, dar dacă ele vor fi studiate și rezolvate operativ, treburile vor merge bine. Iată de ce, este necesar ca în prezent toți factorii interesați, de la întreprinderi, centrale, ministere, să pună umărul cu toată competența și experiența de care dispun, încît măsurile noi ce și-au croit drum să fie aplicate cu cît mai mare eficiență.

---

mase plastice și sticlă, metal, mase plastice și lemn etc.

● Contribuția atelierului de proiectare

O preocupare permanentă a colectivului a fost înlocuirea treptată a utilajelor degradate fizic și moral cu mașini moderne, cu capacitate și productivitate sporită. Pe lîngă, utilajele prin dotare din fonduri centralizate, s-a depus o muncă intensă pe linia autoutilării, realizîndu-se în cadrul întreprinderilor o serie de utilaje ca: mașini de injectat mase plastice de 40 g, extrudere de mase plastice 30 și Ø45, prese hidraulice de 450 tone, linie pentru fabricarea biscuiților, granulatoare din mase plastice etc.

Aceste realizări nu ar fi fost posibile dacă nu s-ar fi creat un atelier propriu de proiectare complex, în cadrul căruia lucrează 35 de proiectanți, care execută, atît tehnologii de fabricație, cît și de utilaje. De asemenea, s-a înființat o grupă de creație în cadrul serviciului tehnic, care contribuie la diversificarea producției în funcție de solicitările comerțului și ale altor beneficiari. Numai în acest an, în întreprindere s-au asimilat peste 40 de produse noi în domeniul maselor plastice, sticlei și al construcției de mașini.

Eficiența economică a acestui harnic colectiv a fost în permanență la nivelul realizărilor cantitative ale planului de producție. Astfel, sarcina de reducere a prețului de cost și beneficiul planificat au fost depășite an de an. Volumul beneficiilor realizate a crescut necontenit, ajungînd în anul 1968 la 40 milioane lei.

Pentru activitatea rodnică desfășurată în toate domeniile colectivul întreprinderii „Prodcomplex" a fost distins consecutiv în anii 1966, 1967 și 1968 cu înalta distincție de întreprindere evidențiată pe ramură.

Pe de altă parte trebuie să amintim că produsele întreprinderii „Prodcomplex": covoare orientale, diferite confecții, articole din mase plastice și produse de artizanat din sticlă (vaze de flori, bomboniere, diferite servicii „Uberfang"), sînt mult solicitate și apreciate elogios pe piața externă, livrîndu-se în numeroase țări: U.R.S.S., Canada, Anglia, R.F.G., Franța, Belgia, Austria etc.

● Angajamentele se realizează

Realizările dobîndite în cei aproape 20 de ani de activitate au stimulat inițiativa creatoare a colectivului de la „Prodcomplex", care s-a angajat ca în acest an să depășească planul cu:

- 1,4 milioane lei la producția globală;
- 4,6 milioane lei la producția marfă;
- 3,2 milioane lei la producția marfă vîndută și încasată.
- 7,2 milioane lei la livrările pentru fondul pieței;
- 350 mii lei la beneficul planificat.

Aceste angajamente se îndeplinesc cu succes, asigurîndu-se realizarea intregrală a tuturor indicatorilor de plan pe întreg anul 1969.

Colectivul întreprinderii „Prodcomplex" este hotărît să depună și în continuare toate eforturile în domeniul diversificării producției, al reducerii cheltuielilor de producție, pentru asigurarea unei rentabilități sporite și îmbunătățirea întregii activități economice.

D. TARNAUCEANU
I. CHIRIȚA

REFLECŢII DESPRE ECONOMETRIE ŞI CERINŢELE PRACTICII SOCIALE

de prof. Roman MOLDOVAN
membru corespondent al Academiei

CĂ ECONOMIA POLITICA, ştiinţele economice, au ajuns la această înaltă recunoaştere şi consacrare, pe care o constituie Premiile Nobel este deosebit de important pentru definirea stadiului dezvoltării lor. Dar mai important decît acest lucru, — pentru caracterizarea momentului actual în dezvoltarea ştiinţei economice în cadrul sistemului gîndirii burgheze, — ni se pare a fi conţinutul operei autorilor aleşi pentru premiere, respectiv disciplinele pe care cei doi laureaţi le-au promovat în cîmpul amplu al cunoaşterii ştiinţifice. Este vorba de econometrie, disciplină relativ nouă, puternic integrată în sistemul ştiinţelor economice, dar în acelaşi timp dezvoltată pînă la autonomizare atît prin obiectul cît şi, cu deosebire, prin metoda sa, prin faptul că, folosind amplu, ca instrumentar de lucru matematica, procedează curent la formalizarea proceselor şi fenomenelor realităţii cercetate.

De ce econometria? Iată o întrebare al cărei răspuns trebuie căutat în miezul realităţilor contemporane, o întrebare care îndeamnă la reflecţie.

Înainte de toate, se impune de la sine legătura cu dezvoltarea capitalismului monopolist de stat. Statul recurge pe o scară tot mai largă la măsuri de politică economică. Se amplifică preocupările pentru a contracara agravarea efectelor social-economice ale evoluţiei ciclice specifice orînduirii capitaliste, pentru asigurarea creşterii economice în condiţii cît mai echilibrate. Statul este pus tot mai mult în situaţia să îmbine şi să caute să „armonizeze" deciziile la nivel micro-economic, — care predomină în economia capitalistă unde, pe baza proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie, acţionează aşa-numiţii agenţi economici — cu deciziile la nivel macro-economic, care devin tot mai necesare într-o economie modernă. Acestea sînt cîteva din cerinţele societăţii capitaliste intrată în etapa sa nouă de dezvoltare, — capitalismul monopolist de stat — cerinţe în care putem identifica şi unele din explicaţiile, din cauzele, din izvoarele adînci ale orientărilor actuale din ştiinţa economică burgheză contemporană. În strînsă legătură tocmai cu aceste cerinţe sînt şi preocupările privind planul, planificarea, programarea etc. şi totodată tendinţele de a realiza adîncirea cunoaşterii fenomenelor, de a dezvolta ştiinţa economică şi, în special, disciplinele economice.

Măsurile intervenţioniste sînt de regulă gîndite în funcţie de un model al dezvoltării. Acest model — în mod necesar — este o schematizare, o simplificare a realităţii, care — deşi complexă şi cu multe variabile — poate fi redusă la ceea ce are esenţial, determinant. O dată identificate pe baza analizelor desfăşurării efective din trecut a fenomenelor, evoluţia şi interdependenţele sînt selectate şi sistematizate în liniaritatea evoluţiei lor. Este de conceput şi trebuie admis, — pentru a folosi o expresie a profesorului Ragnar Frisch — că fenomenele şi procesele, variabile ca atare şi în interdependenţele dintre ele, au tendinţe colaterale de natură multiplă. În evoluţia şi interdependenţa lor, acestea au întotdeauna tendinţe, regularităţi care pot fi reduse, de regulă, mai mult sau mai puţin, la liniarităţi. Pe această convingere, verificată ştiinţific, se bazează formalizarea însăşi, elaborarea modelelor dezvoltării economice, progresele econometriei, aplicaţiile matematicii, cibernetica economică.

Revenind la filonul planului şi al planificării, se impune observaţia că între economiştii din ţările capitaliste, care sînt preocupaţi de această problemă, au loc ample şi continue dezbateri, ceea ce este explicabil dacă se are în vedere faptul că în condiţiile proprietăţii private planul şi planificarea nu au create unele din premisele de bază necesare pentru deplina lor funcţionare.

O primă grupă de dezbateri se referă la natura planificării posibile şi necesare în orînduirea capitalită. Este predominantă părerea că aceasta trebuie să aibă un caracter indicativ, prevederile planului netransformîndu-se în sarcini pe titulari de plan. Înfăptuirea de către agenţii economici a prevederilor programului, ale planului, se face sub impulsul unor acţiuni indirecte — acţiuni care orientează, îndrumă şi în parte obligă — şi care sînt în principal de natură monetară, financiară politica de preţuri, salarii etc. Un alt domeniu al discuţiilor purtate de adepţii planificării în economia capitalistă — pe lîngă cele menţionate mai sus şi care privesc sfera posibilă de cuprindere a planificării — se referă la felul în care macrodeciziile luate în funcţie de prevederile din plan, ar putea fi coordonate, s-ar putea împleti, îmbina şi armoniza cu numeroasele microdecizii care se iau curent la nivelul şi de către agenţii economici. Urmărirea conţinutului acestor dezbateri arată că una din dificultăţile majore în care se găsesc adepţii planificării din societatea capitalistă, provine din faptul că hotărîrile care impulsionează şi susţin desfăşurarea proceselor economice aparţin agenţilor economici, proprietari ai mijloacelor de producţie, iar macrodeciziile — între care se înscrie şi planul — sînt acceptate numai în măsura în care concordă cu acestea şi niciodată invers. Al treilea grup de probleme aflate în dezbaterea adepţilor planificării în economia capitalistă — se referă la delimitarea funcţiilor posibile ale planului în condiţiile funcţiilor predominante ale pieţei, dezbatere care se leagă în mare măsură de aceeaşi problematică menţionată mai sus şi care, în plus, demonstrează faptul că în gîndirea economică burgheză actuală, se recunoaşte schimbarea conţinutului însuşi al noţiunii de piaţă.

În această ordine de idei ar fi de menţionat de asemenea, dezbaterea care are loc în ceea ce priveşte posibilităţile de modelare, respectiv elaborarea unui model previzional al dezvoltării în perspectiva imediată sau îndepărtată şi a variantelor sale, dat fiind elementele de incertitudine, schimbările care intervin şi care, în funcţie de amploarea lor, modifică modelul în însuşi conţinutul său. Factorii de incertitudine pot acţiona cu atît mai mult cu cît planul are un caracter mai pronunţat indicativ, cu cît este mai puţină interdependenţă între cadrul de macrodecizie al planului şi conţinutul microdeciziilor agenţilor economici. Economiştii burghezi adepţi ai planificării sînt, de aceea, în situaţia fie de a elabora un model cît mai simplificat şi, prin aceasta, cît mai schematizat şi relativ mult distanţat în raport cu realităţile, fie unul cît mai detaliat şi aparent relativ mai legat de realitatea complexă dar care, în condiţiile cînd survin elemente neprevăzute — variabile pentru model — riscă în fapt să fie şi mai departe de realitate decît modelul simplificat, schematizat. Între aceste două limite se poartă dezbateri şi în funcţie de poziţiile ce se adoptă în cadrul lor, se delimitează conţinutul modelului adoptat, respectiv al planului, programului şi planificării ca reflectare a modelului în instrumente de conducere economică.

Am relatat cîteva din problemele care deţin un loc important în dezbaterile care au loc între economiştii din Occident în legătură cu necesitatea şi posibilităţile planificării, pentru că dezbaterea însăşi denotă măsura în care, în gîndirea economică din ţările capitaliste, au ajuns să se impună, problemele, preocupările legate de planificare şi plan. Ideea planificării — evident cu un conţinut foarte variat şi bineînţeles total diferit de cel din economia socialistă — apare ca un numitor comun care şi-a cucerit un loc definitiv în gîndirea în ştiinţa economică burgheză actuală. Adevărul acesta a fost verificat de faptul că Premiul Nobel s-a acordat autorilor partizani ai unei discipline din ştiinţele economice care se înscrie tocmai în acest domeniu de preocupări. Cît de departe sîntem în gîndirea economică burgheză actuală, de ideile şcolii liberale, de susţinătorii concepţiilor lui laisser faire... Pe drept cuvînt în lucrarea editată de U.N.E.S.C.O. intitulată: „Studiul şi practica planificării", apărută în 1959, vorbindu-se despre discuţiile contradictorii privind planificarea — între adepţii şi adversarii ei — spune că problema a ajuns la un astfel de stadiu încît ceea ce ne întrebăm acum „nu este dacă planificarea este posibilă, nici dacă ea este compatibilă cu o ideologie democratică, ci cum ar putea fi analizată practica actuală a planificării. Problema planificării a devenit o problemă de metodă" şi astfel „marea controversă asupra planificării, care a făcut ravagii de-a lungul a vre-o două decenii, este acum închisă". Aşa cum sublinia, în prefaţa lucrării recent apărută a lui Jean-Pierre Delilez: „Planificarea în ţările cu economie capitalistă", cunoscutul economist francez Charles Bettelheim: „planificarea indicativă se înscrie într-un moment particular şi semnificativ al modului de producţie capitalist" moment caracteristic prin apariţia unor fenomene de „regularizare" a economiei, în contrast cu situaţia din trecut cînd economia era „regularizată prin piaţă ex-post". Bettelheim se dovedeşte un analist subtil cînd afirmă că activitatea de planificare departe de a fi o simplă tehnică, reprezintă „un fenomen social, economic şi politic", avînd „o importanţă extremă pentru înţelegerea epocii noastre".

Astăzi, după decernarea premiului Nobel pentru economie apare mai limpede că în dezvoltarea gîndirii economice preocupările privind intervenţia sistematică a statului, planificarea ca acţiunea şi planul ca instrument activ, ca un punct de referinţă prestabilit pentru dezvoltarea social-economică — reprezintă o trăsătură dominantă, esenţială. Prin Premiul Nobel acordat ştiinţelor economice şi celor doi ciberneticieni, s-a oficializat recunoaşterea unui moment al evoluţiei gîndirii şi politicii economice, în care planul şi planificarea se impun tot mai mult ca cerinţe, chiar şi în economiile în care principalele mijloace de producţie sînt proprietăţi particulare.

Consacrarea lui Tinbergen şi Frisch este în acelaşi timp o consacrare, o recunoaştere a valorii ştiinţifice, a gîndirii economice din ţările socialiste în care planul şi planificarea nu se mai pun ca nişte deziderate, cerinţe, formulări abstract-teoretice ale gînditorilor economişti, ele sînt necesităţi şi posibilităţi intrinseci în orînduirea socialistă.

Şi o invitaţie la reflecţie. Despre plan conceput ca un elaborat al ştiinţelor sociale, ca unul dintre cele mai cuprinzătoare modele şi despre necesitatea perfecţionării lui continue. Despre contradicţiile planificării capitaliste, dar şi despre acele interesante realizări pe care le au economiştii din ţările occidentale în ceea ce priveşte metodologia planificării, elaborarea modelelor şi utilizării tehnicilor şi instrumentelor moderne de calcul.

Este indiscutabil că, mai bine cunoscute şi mai bine analizate, unele din soluţiile econometrice la care au ajuns ei, pot fi utilizate în lumina cerinţelor şi necesităţilor specifice conducerii planificate a economiei noastre socialiste.

DISCUŢII

ORGANIZAREA ŞTIINŢEI

AMPLOAREA pe care o căpătat-o cercetarea ştiinţifică în zilele noastre, locul bine precizat pe care îl ocupă în cadrul diviziunii sociale a muncii, precum şi rolul său deosebit de important în dezvoltarea economică şi social-culturală, o impun ca ramură distinctă în cadrul economiei naţionale. În condiţiile perfecţionării formelor şi metodelor de conducere şi planificare a economiei naţionale, apare necesar ca şi activitatea ştiinţifică să fie încadrată în forme organizatorice perfecţionate, moderne, corespunzătoare nivelului de dezvoltare a ştiinţei şi în corelaţie cu cerinţele societăţii de astăzi.

Cînd ne referim la problemele organizatorice ale activităţii de cercetare ştiinţifică, înţelegem atît organizarea reţelei de unităţi ştiinţifice în ansamblu, pe plan naţional, cît şi organizarea efectivă a unui institut sau colectiv de cercetare ştiinţifică. Credem că trebuie respinsă ideea că valoarea rezultatelor unei cercetări depinde numai de posibilităţile materiale şi băneşti, neglijîndu-se rolul însemnat al cercetătorului, precum şi importanţa organizării activităţii de creaţie ştiinţifică.

În evoluţia sa, cadrul instituţional al ştiinţei a îmbrăcat forme diferite, cristalizîndu-se şi dovedindu-şi viabilitatea numai acele forme organizatorice care oferă cele mai bune condiţii pentru desfăşurarea procesului de creaţie. În zilele noastre, forma de bază a organizării activităţii de cercetare ce se impune cu autoritate este **unitatea de cercetare ştiinţifică** constituită ca atare, cu o structură specifică, indiferent de denumirea pe care o poartă (institut, centru, colectiv, laborator, serviciu) şi de dimensiunea pe care o are.

La noi în ţară, începuturile organizării cercetărilor ştiinţifice aparţin iniţiativelor personale ale unor savanţi cu renume, creatori de şcoli ştiinţifice naţionale, pe lîngă catedrele de învăţămînt superior. Cu timpul însă, dezvoltarea ştiinţei româneşti a făcut ca activitatea de cercetare ştiinţifică să nu mai încapă în această formă de organizare, ea avînd nevoie de un cadru organizatoric propriu, capabil să-i asigure posibilităţi mai largi de desfăşurare şi dezvoltare. Aşa se explică faptul că activitatea ştiinţifică, efectuată iniţial numai în cadrul institutelor de învăţămînt superior, s-a organizat pe parcurs în mod distinct, în unităţi de cercetare ştiinţifică exclusivă, care au devenit instituţii moderne, cu profil de sine stătător, dotate cu cadre specializate şi mijloace complexe de investigare, acestea reprezentînd astăzi baza activităţii ştiinţifice. Acum, învăţămîntul superior şi cercetarea ştiinţifică formează două domenii de activitate deosebită, cu profesiuni distincte, deşi apropiate, fiecare avînd obiective şi sarcini precise. Faptul că pe lîngă catedrele de învăţămînt superior se organizează în prezent nuclee de cercetare ştiinţifică, cu salariaţi avînd sarcini şi preocupări exclusive de cercetare, ca şi în alte ţări, confirmă tocmai existenţa separată a acestor două activităţi. Înlocuirea uneia cu cealaltă, sau chiar contopirea lor, sau subordonarea uneia celeilalte, ar fi — după opinia mea — împotriva mersului obiectiv şi al naturii lucrurilor, ar crea confuzii urmate de consecinţe negative. Cercetările ştiinţifice, în special cele fundamentale, nu pot avea la catedre condiţiile de organizare şi desfăşurare existente în institutele de cercetare, respectiv nu pot avea un „flux tehnologic" corespunzător şi normal. Cercetarea ştiinţifică, în special cea fundamentală, cere să i se dedice timp, muncă intensă, preocupare exclusivă şi permanentă, tocmai ceea ce nu este realizabil în cadrul procesului de învăţămînt. Cercetarea ştiinţifică de la catedrele universitare constituie o activitate complimentară, limitată la puţinul timp liber al corpului profesoral, cu rezultatele posibile acestor condiţii restrînse.

Organizarea, în ultimii douăzeci de ani, a activităţii ştiinţifice din ţara noastră, respectiv înfiinţarea şi funcţionarea unei reţele preţioase de institute, centre şi colective de cercetare, unităţi viabile, bine consolidate şi cu experienţă, capabile să „producă ştiinţă" şi să consacre specialişti cu renume mondial, reprezintă una din marile realizări ale României noi, înscrisă pe linia dezvoltării obiective a societăţii. Cadrul organizatoric folosit şi condiţiile în care s-a dezvoltat cercetarea ştiinţifică în ultimele două decenii, au permis oamenilor noştri de ştiinţă să elaboreze lucrări ştiinţifice cu rezultate remarcabile, de valoare recunoscută pe plan mondial şi să-şi aducă mereu contribuţia, cu ocazia diferitelor reuniuni internaţionale, la dezbaterea problemelor ştiinţifice cele mai actuale.

Realitatea demonstrează că organizarea activităţii de cercetare ştiinţifică în unităţi special constituite, cu profil şi structură proprii, constituie o formă avansată de organizare, corespunzătoare etapei actuale de dezvoltare a societăţii moderne. Tot ceea ce reprezintă o experienţă pozitivă trebuie cultivat şi dezvoltat. În condiţiile progresului rapid din zilele noastre, experimentele organizatorice costă foarte scump, în special cînd este vorba de introducerea unor modele copiate, ce nu pot fi legate organic de condiţiile obiective şi specifice. Sistemul organizatoric folosit în ţara noastră s-a dovedit că face faţă cu succes sarcinilor prezentului şi nici nu poate fi surprins de dezvoltarea accelerată a ştiinţei şi tehnicii contemporane.

Deşi organizarea presupune o activitate continuă, şi nu măsuri de campanie, aceasta nu înseamnă să schimbăm mereu principiile de organizare a activităţii ştiinţifice şi, în consecinţă, prin reorganizări mai mult sau mai puţin justificate, să pro-

T. MALACOPOL

(Continuare în pag. 15)

FIȘE

■ Recent în editura Aubier-Montaigne, Paris 1969, a apărut lucrarea lui Françoix Perroux intitulată : **Indépendence de l'économie nationale et interdépendence des nations,** 302 pag.

În condițiile actuale ale dezvoltării unei economii moderne, autorul consideră că unei economii naționale i se impun în mod obiectiv anumite dependențe ce decurg din însăși diviziunea internațională a muncii. Aceasta însă nu înseamnă că independența economică este o problemă de domeniul trecutului. Ea este foarte actuală și devine tot mai complicată deoarece este vorba de asigurarea unei independențe în cadrul unui anumit context în continuă evoluție. Concretizînd analiza economică a independenței unei economii naționale la condițiile Franței, autorul scoate în evidentă importanța industrializării ca sector ce antrenează dezvoltarea altor sectoare, cum și a ramurilor moderne ale industriei (industriile științifice), care, la rîndul lor, antrenează dezvoltarea costului industriei.

În ceea ce privește raporturile economice externe Perroux recomandă restructurarea exporturilor în așa fel încît ele să capete un rol ofensiv. Pentru aceasta se revendică o politică protecționistă mai energică.

Referitor la acțiunea de modernizare a structurii economiei naționale, autorul subliniază cu hotărîre faptul că aceasta nu se poate limita la copierea unui model din afară. Este absolut necesară găsirea unor căi proprii, viabile, respectiv caracteristice respectivei economii naționale.

■ Profesorul C. T. Sandford tratează în lucrarea **Economics of Public Finance** (Teoria economică a finanțelor publice), Pergamon Press, Oxford, 1969, 266 pag., problema cheltuielilor și veniturilor statului în țările industriale avansate, pe baza experienței engleze. Propunîndu-și să analizeze cauzele creșterii continue a cheltuielilor statului în secolul al XX-lea, autorul constată că cheltuielile guvernamentale engleze cresc rapid în perioada de război și se aplatizează în perioada postbelică la un nivel inferior punctului maxim din timpul războiului, dar la un nivel substanțial superior nivelului antebelic. Autorul nu este de acord cu părerea că partea cheltuielilor publice în produsul național brut al Angliei este cea mai ridicată din țările occidentale și că, în consecință, contribuabilul englez ar plăti cele mai grele impozite. Datele, susține Sandford, arată că proporția impozitelor în produsul național brut din Anglia este aproximativ egală cu cea din R. F. a Germaniei și Olanda, dar inferioară celei din Franța și Suedia. Fără a pretinde să dea o soluție definitivă, autorul pledează pentru o reformă atît în domeniul cheltuielilor guvernamentale, în special în serviciile sociale (care în prezent cuprind peste 50% din totalul cheltuielilor statului englez), cît și în forma și structura impozitelor.

■ În articolul **Un défi à la survie. L'ingénieur du travail en Europe aujourd'hui** (O sfidare supraviețuirii. Inginerul cu problemele de muncă în Europa actuală), publicat în L'ETUDE DU TRAVAIL, nr. 207/1969, Serge A. Birn și Eric I. Brightford constată că, în Europa, inginerii sînt formați mai mult ca savanți decît ca ingineri. În consecință, cu toate că sînt foarte buni cercetători, ei sînt rar la fel de practici în metodele lor ca omologii lor americani. Orientarea spre cercetare blochează drumul — susțin autorii articolului —, atunci cînd trebuie să se realizeze ameliorări practice. Se arată că specialistul european va consuma un timp foarte mare pentru elaborarea unei soluții **elegante** și **foarte complicate,** în timp ce specialistul american va consuma același timp pentru a **simplifica** problema, înainte de a încerca să o rezolve. Rezultatul este că eleganta soluție europeană nu va putea fi aplicată decît de persoane inteligente sau foarte calificate, în timp ce „individul mijlociu" va înțelege soluția americană mai puțin elegantă, dar mai practică.

În bună măsură, aceste deosebiri s-ar explica prin modul de instruire. Responsabilii cu instruirea în Europa sînt, în majoritate, profesori cu formare științifică abstractă, fixată pe tradiții și neacordînd decît puțin interes nevoilor practice ale industriei. Pledînd pentru o formare profesională practică, și nu numai pentru o instruire pentru ea însăși, autorul consideră că, fără modernizarea concepțiilor în materie de formare, nu se va face nici un progres, iar „gap-ul" instruirii în raport cu America va continua să se lărgească.

■ La 14 noiembrie a avut loc la Liceul Gheorghe Șincai din București ședința inaugurală a cercului de economie politică, cu tema „Relațiile monetare internaționale". Alte teme ce vor constitui obiectul dezbaterilor sînt : „Ascuțirea contradicțiilor capitalismului contemporan", „Politica P.C.R. de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră", „Gestiunea și productivitatea muncii". La ședințe, care vor avea loc lunar, vor participa elevi ai claselor a XI-a și a XII-a. O inițiativă care va trezi desigur interesul pentru economie în rîndurile elevilor și va stimula un număr mai mare dintre ei să devină viitori economiști.

ORGANIZAREA ȘTIINȚEI

(Urmare din pag. 14)

ducem perturbări în procesul de creație științifică. Ca în oricare altă activitate, perfecționarea organizării în știință trebuie să țină seama de stadiul de dezvoltare al forțelor de producție, de condițiile concrete din țară, de nevoile societății în permanent progres, de gradul de dezvoltare al științei pe plan mondial, de necesitatea asigurării unor condiții din ce în ce mai bune pentru dezvoltarea științei. În plus, sarcina organizării științei nu poate să aparțină decît unor oameni pregătiți, cunoscători ai problemelor de specialitate, care pot lua măsuri numai cu consultarea oamenilor de știință.

Activitatea de cercetare științifică are nevoie de crearea și menținerea unei stabilități relative în organizare. Deseori se caută însă forme noi, administrative, soluții și formule nelegate organic de procesul obiectiv al muncii de cercetare. Schimbarea apartenenței unor unități de cercetare, mai ales cînd este vorba de înființarea unor noi organe, tutelare, nu face decît să ducă la dispersarea forțelor de cercetare, la diluarea climatului științific, la frînarea avîntului creator, precum și la descalificarea sau pierderea cadrelor formate cu multă trudă și eforturi materiale. În felul acesta se ajunge la o atmosferă de nesiguranță cu efecte dăunătoare și de durată. Reorganizările și reprofilările în știință, credem că pot fi făcute numai ca urmare a unor necesități obiective și bineînțeles numai cu consultarea oamenilor de știință și a specialiștilor.

Desigur, tendința de folosire în știință a unor forme organizatorice depășite sau inadecvate procesului de creație științifică și nivelului de dezvoltare a acesteia, forme impuse pe cale administrativă, ca și limitarea arbitrară a cîmpului de investigație sau a concluziilor științifice, nu duc decît la rămînerea în urmă a științei și frînarea progresului țării în general. Există numeroase exemple în istoria dezvoltării științei și societății, unele încă vii în memoria noastră, cînd intervenția diletantă și neinspirată a unor oameni neavizați a dus la stagnări serioase în anumite domenii științifice importante, cum sînt lingvistica, logica, psihologia, sociologia, biologia etc.

Necesitatea sporirii permanente a eficienței cercetărilor științifice, evitarea unor cheltuieli inutile, impun tot mai mult dezvoltarea intensivă a științei. Considerăm că dezvoltarea extensivă, avînd în vedere dimensiunile și posibilitățile țării noastre, conduce la dispersarea forțelor de cercetare, risipă de mijloace materiale și bănești și rezultate limitate. Ne întrebăm, de pildă, de ce sînt necesare 16 unități de cercetare în domeniul industriei construcțiilor de mașini ? Avem noi cadre de cercetare specializate pentru toate aceste unități ? Le putem asigura astăzi, acestor unități, o bază materială la nivelul tehnicii moderne ? Nu era oare posibil să se organizeze mai puține institute de cercetare în acest domeniu de activitate, avînd în structura lor secții de cercetare puternice, care să se transforme în institute atunci cînd condițiile obiective vor permite acest lucru ? Asemenea întrebări credem că se pot pune și în alte domenii.

O mai bună organizare a procesului de creație științifică în fiecare unitate de cercetare, dezvoltarea muncii pe bază de plan, exigența sporită în selecționarea cadrelor de cercetare, precum și ridicarea continuă a pregătirii lor profesionale, echiparea corespunzătoare a laboratoarelor de cercetare, precum și selecționarea riguroasă a tematicii, cultivarea disciplinei muncii intelectuale și folosirea rațională a timpului de lucru, o bună colaborare la toate nivelele, în scopul sporirii productivității muncii științifice, sînt măsuri care pot contribui la dezvoltarea intensivă a activității de cercetare științifică.

TENDINȚE STRUCTURALE

(Urmare din pag. 7)

Nu de mai mică importanță este **crearea unui fond destinat retribuirii membrilor cooperatori în anii agricoli nefavorabili, ceea ce ar evita vîrfurile și căderile nivelului retribuirii,** oferind astfel certitudinea unor venituri nu numai ridicate dar și constante. În cazul CAP Comana, condițiile nefavorabile ale anului 1963 au influențat și nivelul retribuirii muncii, el fiind cel mai redus din 1964 încoace ; în schimb, în 1965 și 1967 el este cel mai ridicat : 59 lei și respectiv 55,49 lei.

Anihilarea acestor scăderi a nivelului retribuirii, determinate nu de munca membrilor cooperatori, ci de condițiile nefavorabile producției agricole apare întrutotul justificată. În fond munca depusă pentru obținerea și depășirea producțiilor planificate rațional trebuie plătită în mod corespunzător. Și cum în agricultură anii nefavorabili nu pot fi prevăzuți cu exactitate, este util ca producătorii agricoli **să-și creeze disponibilități pentru a preîntîmpina asemenea dificultăți și a atenua influența negativă asupra veniturilor lor.**

★

Problematica utilizării forței de muncă în cooperativele agricole care se distinge prin complexitatea sa, ridică o serie de aspecte de importanță majoră ce se cer a fi soluționate în lumina cerințelor creșterii eficienței muncii sociale. Accentul urmează a fi pus, îndeosebi, pe utilizarea însemnatelor rezerve ce există în această direcție și care în prezent sînt insuficient folosite.

blocnotes

„ECONOMIA și lirica pot sta împreună fără scandalul pe care și-l închipuie unii" nota George Călinescu în fila răzleață a unui fragment de savuroasă demonstrare a faptului că **„lumea poeziei nu consistă în substanțe imateriale, ea folosește sublimat tot ce constituie inventarul vieții noastre economice".**

Tipărite nu de mult, pentru întîia oară, observațiile călinesciene vor fi reprezentînd prilej de meditație pentru poeți. Dar, într-un anume sens, ele ar putea constitui un punct de plecare și pentru economiști atunci cînd își gîndesc propria lor activitate.

„Cînd aveți un ou în farfurie, gîndiți-vă, ca oameni de cultură ce sînteți, că mîncați o emblemă a soarelui", exclama metaforic Călinescu.

Pentru economiști, termenii comparației trebuie inversați. Cînd construiți, cu instrumentarul matematic modern, modele ale creșterii, gîndiți-vă, ca economiști, că făuriți condiția de viață și destinul omului.

Chemarea devine inevitabilă cînd, sub impresia unor reușite ale economiei cantitative, gîndirea contemporanilor începe să fie învăluită de negurile unei refetișizări a raporturilor.

Dezvoltînd unele observații competente făcute mai de mult de dr. I. Anghel și Sava Sorica, foarte tînărul nostru coleg Andrei A. Popper făcea săptămîna trecută, chiar în aceste pagini, cîteva constatări subtile în legătură cu încercările occidentale de redefinire a „economicei" ca o reacție împotriva tendinței de tehnicizare a științelor economice.

În clipa în care se întrerupe dialogul permanent cu celelalte științe sociale, tehnicile analitice moderne încep să exercite un miraj de ondină care atrage irezistibil pe unii economiști ai zilelor noastre spre un nou „lorelei" unde se sfarmă, pînă la urmă, caracterul de știință socială (umană) al economiei.

PRO DIALOGO

Să evităm posibilele erori de interpretare. Nu este vorba de contestarea aparatului analitic modern pe care gîndirea economică și l-a construit, cu ajutorul matematicii, de-a lungul vremii. Este vorba de a nu îngusta **orizontul social** în care acest aparat este utilizat.

Pericolul decurge, cu alte cuvinte, nu din tehnicile cu care luntrea economiei este astăzi înzestrată, ci din tendința de a socoti că ea ar putea să navigheze acum izolată, fără o confruntare permanentă a pozițiilor sale cu cele ale sociologiei, filozofiei, psihologiei etc.

★

În acest context de gînduri, urmăream zilele trecute dialogul substanțial care s-a angajat între economistul Francois Perroux și filozoful Herbert Marcuse [1]).

Preocupat de frămîntările epocii în care trăiește, neobosit în încercarea de a-i înțelege transformările sociale și de a găsi — cu o gîndire liberă, cum îi place să sublinieze singur — răspunsuri la întrebările tulburătoare pe care le pune destinul omului contemporan, Francois Perroux a găsit necesar să consacre, anul trecut, unul din cursurile sale de **economie** de la Collège de France concepției filozofice și sociale a lui H. Marcuse. Este una din analizele cele mai pertinente făcute operei filozofului germano-american.

Nu este scopul acestei note de a **rezuma** poziția critică pe care se situează Perroux, nici elementele de insatisfacție pe care le acumulează în cursul investigației.

Ceea ce doresc să menționez este eleganța intelectuală a scrisorii pe care, în iulie 1969, economistul francez o adresa lui Marcuse, o dată cu manuscrisul ce urma să fie dat la tipar și promptitudinea corectă cu care cel analizat îi răspundea în septembrie 1969 spre a aduce suplimentare clarificări unora dintre conceptele sale.

Este în aceste scrisori, care preced și succed, într-o deplină armonie, textul analizei lui Perroux, un încurajator semn al posibilității unei confruntări științifice în care respectul reciproc necesar dialogului nu estompează nici una dintre contradicțiile existente între pozițiile adoptate de cei doi gînditori, confruntare din care nu cîștigă decît cercetarea adevărului.

Costin MURGESCU

[1]) „François Perroux interroge Herbert Marcuse... qui répond", Paris, 1969, 212 pag.

ECONOMIE MONDIALĂ

REUNIUNEA LA NIVEL ÎNALT

IMPLICAȚIILE UNEI AMÎNĂRI

„AMÎNAREA CONFERINȚEI la nivel inalt a celor șase țări ale Pieței Comune complică o situație deja dificilă. Ea aduce cu sine riscul ca divergențele să iasă și mai mult la iveală, iar pozițiile să devină mai dure", scrie ziarul londonez The Times, anunțînd modificarea datei acestui eveniment pentru 1—2 decembrie în loc de 18—19 noiembrie.

In acest sfîrșit de an, termen-limită al perioadei de tranziție de la uniunea vamală la uniunea economică a țărilor membre in Piața Comună, cînd reuniunile miniștrilor agriculturii, finanțelor, industriei se succed febril, chiar o amînare de două săptămîni capătă o importanță deosebită căci realizarea unui compromis — în primul rînd cu caracter politic — este o condiție esențială pentru a netezi calea înțelegerilor sectoriale. Iar divergențele persistă încă in multe domenii de importanță majoră.

● Înapoi la 1960

CONFORM Tratatului de la Roma, pînă la încheierea perioadei de tranziție ar fi trebuit să existe o politică comună pentru agricultură, transporturi, energie, comerț exterior și să fie permisă mișcarea liberă a forței de muncă, a mărfurilor, capitalului. Dintre toate aceste obiective, realizate efectiv sînt numai uniunea vamală și piața comună agricolă. Dar, după cum s-a constatat, în mod paradoxal însăși desăvîrșirea integrării în aceste domenii ridică alte probleme, care țin de aspecte mult mai dificil de abordat: acelea ale suveranității, interesele naționale căpătînd de fiecare dată prioritate.

Uniunea vamală, desăvîrșită cu doi ani în urmă, și-a atins unul din scopurile urmărite, acela de a spori mult comerțul intracomunitar pe seama importului din țările terțe (în Anglia, de pildă, s-a calculat că se pierd anual 100 milioane lire drept urmare a devierii fluxului comercial tradițional).

Realizarea uniunii vamale nu a insemnat doar avantaje pentru cei șase. Inlăturarea barierelor vamale și dezarmarea industriilor naționale a dus la întărirea celor mai puternici pe seama celor mai slabi. După cum s-a văzut însă recent în cazul Franței, industriile naționale nu se resemnează ușor să piardă posibilitatea de a se apăra. Deteriorarea, cu 3% anual, a costurilor unitare franceze în raport cu cele vest-germane în ultimii cîțiva ani, împotriva căreia industria franceză nu mai putea apela la taxele vamale, a dus anul trecut la devalorizarea francului. După unele evaluări, această acțiune reconstituie raporturile de competitivitate existente la începutul deceniului.

● Teoria și practica

PIAȚA COMUNĂ agricolă avea, de asemenea, ca scop final înfăptuirea liberei circulații a produselor și, ca urmare, o reducere a prețurilor agricole. În practică însă barierele tarifare în calea produselor agricole din țările terțe și sistemul subvențiilor au creat condiții în care s-au putut menține prețuri superioare celor mondiale, au fost încurajate producțiile nerentabile, s-au creat cunoscutele stocuri uriașe de produse lactate, grîu și zahăr, iar costul subvențiilor a ajuns la proporții astronomice. Planul Mansholt, cunoscut ca planul unei „reforme" structurale a agriculturii, este amînat sine die, iar la reuniunile periodice ale miniștrilor agriculturii, nici unul din parteneri nu cedează din interesele țărănimii sale. Astfel, la recenta reuniune din 11—12 noiembrie din nou principiul — admis în teorie — al liberei concurențe a trebuit să fie plasat la dosar, iar miniștrii agriculturii au căutat modalitățile practice de a-i feri pe fermierii vest-germani de efectele ei sporite, ca urmare a revalorizării mărcii. S-a convenit ca producătorii să fie compensați integral, timp de patru ani, pentru pierderile de 1,7 miliarde mărci. Finanțarea se va face în proporție de aproximativ 1/3 de către FEOGA, iar restul — de către trezoreria vest-germană. Compromisul a fost atins numai după discuții aprinse în timpul cărora la un moment dat reprezentanții Franței, Italiei, Olandei și Belgiei au susținut că, deoarece R.F.G. a dat naștere problemei, tot ea trebuie să suporte costul rezolvării sale. La aceasta profesorul Karl Schiller, ministrul economiei, a avertizat că se introduce un nou principiu în relațiile comunitare și că, în consecință, atunci cînd Franța, Italia sau Olanda vor ridica problema excedentelor, R.F.G va trebui să le răspundă că deoarece ele au creat aceste excedente tot ele vor trebui să plătească pentru ele.

Cealaltă problemă la ordinea de zi a reuniunii din 12 noiembrie a fost aceea a finanțării pieței comune agricole, care va constitui de altfel și una din temele delicate ale viitoarei reuniuni la nivel înalt. În timp ce Franța cere prelungirea reglementărilor existente pe termen nedefinit și doar apoi acceptă discuții cu privire la limitarea excedentelor, partenerii ei susțin că cele două probleme sînt strîns legate și că nu se poate decide modul de finanțare atîta timp cît nu se cunosc dimensiunile problemei.

● 750 de savanți își oferă serviciile

UNA DIN CELE mai mari dezamăgiri pentru promotorii integrării se datorează eșecului eforturilor de colaborare tehnică. Rezultatul a fost același fie că era vorba de domenii în care a existat un mecanism oficial de colaborare, ca Euratomul, fie că nu existau decît aranjamente neoficiale (în cazul încercărilor de construire în comun a unor avioane sau rachete cosmice).

Energia atomică era unul din domeniile în care țările Pieței Comune aveau cel mai mult de cîștigat de pe urma cooperării și unde totuși cooperarea nu numai că a stagnat, dar a dat chiar înapoi. Bugetul Euratomului a fost aproape înjumătățit în anul 1969, iar pentru 1970 nici pînă acum nu s-a putut conveni asupra sumei respective. Urmarea a fost un anunț pe o pagină din ediția europeană a ziarului New York Herlad Tribune publicate de 750 oameni de știință, salariați ai Euratomului, care-și oferă serviciile după ce au fost înștiințați că vor fi concediați din lipsă de fonduri.

De ce nu a putut fi organizată cooperarea în acest domeniu atît de important pentru a răspunde „sfidării americane" în jurul căreia s-a făcut atîta vîlvă de către aceia care propovăduiesc integrarea? După cum atrage atenția revista **The Economist**, dificultatea principală este că, în prezent, lucrările de cercetare propriu-zise în domeniul nuclear s-au încheiat și de aci înainte activitatea de dezvoltare va avea implicații comerciale. „Țările doresc fie să ducă ele singure această activitate, fie să obțină ca organizații de genul Euratomului să o realizeze pentru ele. Nimeni nu are interesul ca Euratomul să lucreze în scopuri comerciale pentru o altă țară".

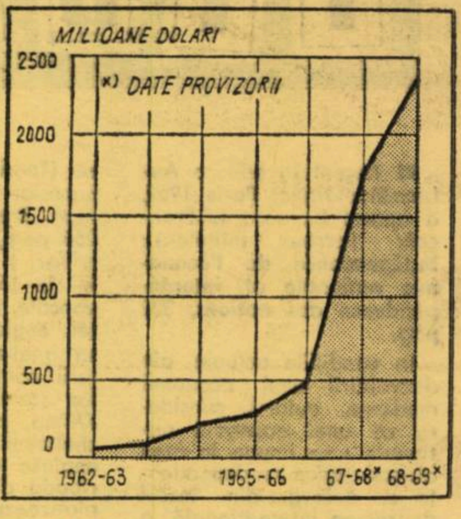

Costul politicii agrare comune

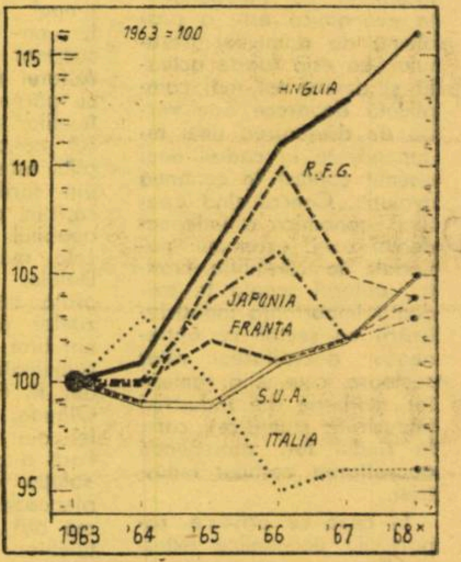

× EVALUĂRI

Costul unitar al salariilor

● „Mobilurile naționale rămîn atotputernice"

CONFERINȚA la nivel înalt este singura modalitate care ar mai putea aplana unele din aceste divergențe, evitînd apariția unui „vid juridic și financiar" în cazul în care vor expira termenele prevăzute pentru realizarea obiectivelor principale ale perioadei de tranziție fără a se ajunge la noi reglementări.

Rezultatul cel mai probabil al reuniunii de la 1—2 decembrie va fi realizarea unui compromis global, cu caracter politic în cadrul căruia Franța ar putea cădea de acord asupra începerii mult amînatelor tratative pentru aderarea Angliei, concesie în schimbul căreia ceilalți parteneri vor accepta probabil prelungirea actualelor reglementări financiare pentru piața comună agricolă.

În ceea ce privește viitorul însă, integrarea nu va mai putea progresa fără sacrificarea intereselor naționale. Căci, după cum s-a apreciat de către unii integraționiști cu ocazia recentelor perturbări monetare, baza prețurilor comune ar putea fi o monedă unică, dar aceasta nu poate fi concepută fără un buget comun, o bancă centrală de tip federal; la rîndul ei, o politică industrială comună, îndeosebi în domeniul energiei nucleare și a calculatoarelor nu este nici ea realizabilă fără o politică europeană comună în domeniul apărării, ceea ce presupune o politică externă comună și eventual o instituție politică federală. Toate acestea, evident, sînt incompatibile cu actuala conjunctură politică, arăta într-un articol intitulat „L'Europe à bout du soufle" Pierre Drouin. Care sînt perspectivele în acest caz, se întreabă el, și răspunde: „Mit sau nu, ideea Europei este destul de puternică pentru a împiedica iremediabilul. Dar ea nu este destul de puternică pentru a se impune intereselor statelor. Nu trebuie să refuzăm să vedem situația reală: mobilurile naționale rămîn atotputernice".

Cu această constatare, care nu aparține doar comentatorului ziarului **Le Monde**, ci, cu sau fără voie, se impune și promotorilor integrării, se încheie primii 12 ani de existență a Pieței Comune.

I. VIANU

NOTE

AVATARURI

UN OBSERVATOR din presa occidentală descifrează folosirea a cinci metode în politica economică a Angliei din 1965 și pînă în prezent. Din mai 1965 și pînă în iulie 1966, guvernul Wilson a făcut eforturi pentru a obține cooperarea sindicatelor și a patronatului în vederea stăvilirii creșterii prețurilor. În iulie 1966, rezultatele tentativei fiind negative, s-a procedat la blocarea obligatorie a prețurilor și a «veniturilor», adică a salariilor (din ianuarie, și pînă în iulie 1967, s-au admis excepțiuni în favoarea salariilor celor mai mici). Înghețarea salariilor, impopulară, a provocat reacții puternice din partea sindicatelor, iar unii dintre patroni s-au declarat de acord să procedeze la majorări. Primul ministru, începind din iulie 1967, a reclamat și a căpătat însă puterea de a amîna el personal, pe timp de șapte luni, oricare dintre majorările ce ar fi intervenit și pe care le-ar fi considerat ca fiind «excesive». Această linie a fost urmată pînă în Martie 1968, cînd guvernul a limitat creșterea medie a «veniturilor» la 3,5% în timp ce pe aceea a prețurilor (la fel ca în perioada precedentă) a limitat-o la «majorările devenite indispensabile». În iulie 1968, obligat, de insuccesul devalorizării lirei, cum se exprimă un comentator economic, primul ministru a recurs din nou la soluția de a întîrzia — cu 12 luni de data asta — aplicarea majorărilor «excesive» — adică pe cele de peste 3,5%. Cîteva excepții au fost admise și acum, pentru salariile mici sau pentru majorările consimțite în schimbul unei îmbunătățiri a productivității. Această din urmă politică este și politica în vigoare astăzi. Legislația care o autoriză expiră abia la sfîrșitul anului 1969.

De fapt însă observatorii economici semnalează că din iunie, cînd sindicatele au contestat guvernului puterea de a le limita dreptul la grevă, intervenția statului a slăbit. Contradicția în care s-au aflat autoritățile de stat era că la sfîrșitul perioadei pentru care se făcea amînarea, patronii acceptau să plătească retroactiv majorările consimțite. Autoritățile înseși riscau astfel să pară a fi mai puțin favorabile muncitorilor decît patronii. Cercurile informate din lumea economică afirmă chiar, că, dacă ele mai păstrează dorința de a avea un drept de intervenție, e numai pentru a se conforma promisiunilor făcute de guvern Fondului Monetar Internațional, cu ocazia ultimului împrumut contractat și pentru că nutresc speranța că vor putea frîna, totuși, într-o anumită măsură, valul majorărilor pe care l-ar provoca renunțarea la control. Fapt este că — potrivit indicilor stabiliți de Institutul Național de Cercetare Economică și Socială, al Angliei, politica veniturilor n-a dat rezultate. Iată indicii:

	1958	1964	1968
— Salarii lunare medii	100	136,8	174,4
— Prețurile bunurilor de consum și serviciilor	100	113,1	130,2

Între 1964 și 1968 veniturile și prețurile au crescut mai repede, în medie, decît în cei șase ani precedenți. În parte însă, creșterea salariilor a fost compensată de creșterea productivității muncii. În industria prelucrătoare de pildă, indicele randamentului orar mediu pe salariat a trecut de la 100 în 1958 la 126 în 1964 și la 145 în 1969. De asemenea, prețurile au fost umflate de efectele devalorizării și mai ales de numeroasele majorări ale impozitelor indirecte la care a recurs guvernul pentru a neutraliza parțial creșterea puterii de cumpărare rezultată din urcarea salariilor.

Partizanii politicii fiscale și monetare subliniază eșecul politicii veniturilor, socotind că numai «încadrarea riguroasă a creditului» la care a trebuit în cele din urmă să recurgă guvernul, ca și «comprimarea severă a cheltuielilor publice», au permis să se reducă cererea internă, la un nivel «compatibil» cu mijloacele de care dispune țara. Sindicatele au refuzat, cum spun ei, cooperarea, atît pentru că s-a încercat să li se interzică dreptul la grevă cît și din motivul că măsurile împotriva profiturilor capitaliste, erau insuficiente.

Nici înghețarea salariilor și prețurilor, nici politica impozitelor indirecte sau a restricțiilor de credit, nu pot rezolva însă problemele economice ale Angliei. Aceasta este părerea multora dintre comentatorii din presa britanică. În primul rînd, spun ei, va trebui ameliorată productivitatea și eficiența întreprinderilor în general. Diferite studii citate demonstrează că nivelul salariilor în Anglia nu este de fel excesiv; ba chiar dimpotrivă.

La ora actuală, inflația, care stăpînește de altfel în cea mai mare parte a țărilor capitaliste industrializate, între care deasemenea R.F.G. și Japonia — ajută industria britanică să-și mențină puterea sa concurențială. În ultimele luni, balanța comercială a Angliei s-a redresat în chip simțitor și ea speră că și al 2-lea trimestru al anului se va solda cu un excedent în balanța externă de plăți. Revalorizarea mărcii R.F.G. constituie un factor deosebit de favorabil pentru situația Angliei. Dar rezervele Angliei vor mai fi multă vreme în suferință, spun experții, iar inflația, cu efectele ei de spoliere și opresiune, constituie o problemă care nu poate rămîne nerezolvată vreme îndelungată.

A. A.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R.P. UNGARĂ

REZULTATELE PRINCIPIALE ALE NOULUI MECANISM DE CONDUCERE

ÎN UNGARIA noul mecanism, sau reforma conducerii și planificării economiei, a fost generalizată începînd de la 1 ianuarie 1968, ea fiind aplicată încă din 1966 în agricultură. Experiența dobîndită în acest timp este studiată continuu, în vederea perfecționării sale. În prezent s-au elaborat cîteva măsuri noi, de „cizelare", a căror necesitate a fost demonstrată de însăși analiza vieții economice. Este vorba de o nouă reglementare a gospodăririi fondului de salarii, a modului de distribuire a beneficiului etc.

Aspecte pozitive și negative

SĂ LUAM CUNOȘTINȚA, mai întîi, de datele pe anul 1969, referitoare la producția industrială. În cadrul producției industriale se folosesc doi indicatori sintetici : producția globală și producția marfă. Tabelul de mai jos oglindește evoluția acestor indicatori în perioada 1965—1969.

Creșterea anuală a producției industriale
(nivelul anului precedent = 100)

Anul	Producția globală	Producția marfă
1965	105	—
1966	107	—
1967	109	106
1968	105	109
1969*)	101	104

*) Pe primele 8 luni față de aceeași perioadă din 1968.

Se observă că producția industrială a crescut lent în primul semestru al anului în curs. Creșterea vînzărilor în primul an al reformei este favorabilă, dar este mai mică în primul semestru al acestui an. Volumul produselor realizate a crescut însă în mod continuu după aplicarea noului sistem de conducere mai repede decît producția. Industria, agricultura și populația primesc, așadar, și în 1969 mai multe mărfuri decît în anul precedent.

Creșterea mai rapidă a realizărilor — în comparație cu producția — este confirmată și de reducerea stocurilor acumulate, fapt care a constituit unul din obiectivele stabilite. Sporirea înceată a producției reprezintă însă un fenomen negativ și necesită o cercetare mai aprofundată.

Un alt fenomen negativ din ultima perioadă este creșterea lentă a productivității muncii.

Dar reforma înregistrează și o serie de rezultate pozitive, ca : înviorarea inițiativei întreprinderilor, lansarea fabricării a numeroase noi produse, reducerea numărului obiectelor de investiții și a termenelor de dare în funcțiune a acestora, precum și îmbunătățirea structurii balanței comerțului exterior pe anul 1969 (exportul de mărfuri a crescut cu 17% față de anul precedent).

Conducătorii vieții economice ungare apreciază că în ansamblu, rezultatele sînt satisfăcătoare. Cercetînd mai îndeaproape producția industrială, reiese că în 1969 două ramuri industriale principale — chimia și construcțiile — și-au sporit producția cu 7%, respectiv 9% ; rămîneri în urmă s-au manifestat mai ales în producția mărfurilor de larg consum.

În agricultură, în ciuda secetei din anul trecut, producția globală a crescut cu 1%. Acest rezultat a fost obținut datorită faptului că în sectorul creșterii animalelor producția a sporit într-o măsură mult mai mare, compensînd pierderile cauzate de secetă în producția vegetală. In ceea ce privește planul de achiziții, acesta a fost realizat în 1968 în proporție de 99%, iar în primele 8 luni din 1969 s-au achiziționat cu 7,8% mai multe produse agricole decît în aceeași perioadă a anului 1968. Creșterea producției globale pe 1969 este evaluată — pe baza rezultatelor de pînă acum — la 6—8%.

Agricultura contribuie acum cu o treime la producerea venitului național al țării. Rezultatele agriculturii pe acest an justifică speranța că venitul național va cunoaste o creștere de circa 5%.

În primele șapte luni ale anului 1969, circulația mărfurilor în comerțul cu amănuntul a crescut cu 9%, în comparație cu perioada respectivă din 1968, ceea ce constituie o mărturie a ridicării nivelului de trai. În noile condiții comerțului i se cere să cunoască bine cerințele consumatorilor, deoarece el determină nu numai distribuirea bunurilor de consum dar influențează direct și planificarea producției acestora. De fapt, intreprinderile industriei ușoare își întocmesc planurile anuale de producție pe baza comenzilor făcute de comerț. Se constată însă că organele comerciale nu și-au însușit încă pe deplin răspunderea ce le revine pentru planificarea justă a producției. În 1968, comerțul a fost excesiv de prudent și, pentru a preveni formarea unor stocuri prea mari în depozite, a comandat industriei mai puțin decît era necesar. Aceasta a constituit una din cauzele care au dus la scăderea producției în industria textilă și de încălțăminte în prima jumătate a anului 1969, la utilizarea incompletă a capacităților de producție și, în parte, la scăderea productivității muncii în aceste ramuri. Din aceeași cauză, unele articole s-au epuizat rapid, devenind mărfuri deficitare. Această situație este în contradicție cu unul dintre principiile de bază ale reformei, potrivit căruia oferta trebuie să depășească — într-o anumită măsură — cererea și să prevină astfel apariția „mărfurilor deficitare", generatoare de speculă, duce la creșterea prețurilor și stînjenește aprovizionarea populației.

Rolul pîrghiilor economice

UNA DIN CARACTERISTICILE principale ale reformei din Ungaria este faptul că conducerea de către stat a vieții economice se realizează nu prin activitatea operativă a ministerelor producătoare, ci prin reglementări economice, cum sînt cele referitoare la finanțarea de către stat a anumitor investiții, subvenția la prețuri, politica de credit, vărsarea la buget a amortizărilor și beneficiilor rezultate din folosirea utilajelor, fondul de salarii etc. În noul sistem conducătorii de întreprinderi au căpătat autonomie în adoptarea deciziilor și răspund direct de activitatea economică a întreprinderii. In trecut răspunderea întreprinderilor se disimula, deoarece ele primeau un plan obligator, directive din partea ministerelor, pentru a căror îndeplinire ministerul nu purta răspunderea, iar în ceea ce privește realizarea producției nu răspundea nici întreprinderea. Acest sistem care genera lipsa de răspundere a fost una din cauzele acumulării stocurilor în comerț.

Ca urmare a lărgirii autonomiei întreprinderilor, inițiativa acestora nu mai este stînjenită. S-ar părea că ele pot produce după bunul plac. Dar această libertate a întreprinderii nu are decît un caracter aparent, ea fiind reglementată. Cointeresarea materială determină însă întreprinderile să facă „de bună voie" ceea ce urmăresc să obțină forurile care reglementează, și chiar să-și depășească angajamentele, pentru că în felul acesta crește beneficiul lor și — implicit — cresc prelevările la bugetul statului.

Beneficiul constituie, pe de o parte, stimulentul activității întreprinderilor (pentru că pe baza lui sporește cîștigul oamenilor muncii, fondul de dezvoltare a întreprinderilor etc.), iar pe de altă parte izvorul acumulării sociale, al resurselor de care dispun organele centrale de stat.

Prin transferarea unui mare număr de atribuții de la organele economice centrale a fost redus la jumătate numărul lucrătorilor din ministerele economice, a scăzut birocrația economică.

Totodată, a sporit mult puterea economică și financiară a organelor centrale de stat, întrucît beneficiul se varsă în visteria statului și volumul acestui beneficiu este din ce în ce mai mare.

Semnificativ pentru anul economic 1968 este faptul că prevederile planului privitoare la beneficiu (50 miliarde forinți) au fost depășite cu circa 14 miliarde forinți. Partea preponderentă a sporului de beneficiu a provenit din mobilizarea rezervelor interne (economii de materiale, creșterea productivității muncii etc.) O mică parte (1—2%) din beneficiul peste plan a fost în fapt ilegală : s-a realizat pe seama urcărilor de prețuri și toleranței față de scăderea calității produselor

În cadrul noului sistem de conducere a crescut rolul organelor de stat în urmărirea și controlul activității întreprinderilor. În cazul realizării de beneficii ilegale, întreprinderii respective i se prelevă întregul beneficiu, ea fiind obligată să plătească penalizări. Necesitatea de a fi intensificat controlul din partea statului a devenit evidentă în cadrul aplicării noului sistem de conducere, cînd autonomia întreprinderilor este mult mai mare.

Poartă deschisă inițiativei maselor

LĂRGIREA autonomiei întreprinderii — îndeosebi în cazul întreprinderilor mari — sporește pericolul apariției unor interese de grup, care să se abată de la interesul general. În acest caz se naște întrebarea : de ce autonomia întreprinderii constituie totuși o cucerire ? Experiența de pînă acum răspunde și la această întrebare. În țară, în fruntea întreprinderilor lucrează în total mai multe sute de mii de oameni capabili ; ei au acum posibilitatea de a-și manifesta pe deplin inițiativa creatoare Această inițiativă nestînjenită a întreprinderii servește în 99% din cazuri intereselor generale deoarece contribuie la lărgirea sortimentelor, accelerează lansarea în producție a produselor noi etc.

Autonomia sporită a întreprinderilor este însoțită de o anumită democratizare a conducerii acestora. Acest lucru se referă la planificare.

Ungaria este o țară socialistă care desfășoară o gospodărire planificată, o țară în care mijloacele de producție constituie proprietatea socialistă și unde nu există exploatare. Una din destinațiile principale ale beneficiului vărsat la buget este finanțarea de către stat a planurilor de perspectivă, a perfecționării structurii economiei, a obiectelor de investiții importante. Acesta reprezintă un instrument material foarte important al conducerii raționale de către stat a economiei.

Elaborarea planurilor de perspectivă ale economiei naționale nu cade însă numai în sarcina Comitetului de Stat al Planificării. Planul economiei naționale este un adevărat plan de stat, numai dacă la elaborarea lui pot contribui toți factorii competenți. Este importantă participarea maselor, pentru că numai ținînd seama de observațiile critice formulate de mase se elaborează un plan cu cît mai puține erori, poate fi găsită varianta sa cea mai avantajoasă.

În Ungaria realizarea planurilor de stat constituie criteriul principal pentru aprecierea succesului reformei economice. Nu încape discuție că, în etapa scursă, în care a crescut autonomia întreprinderilor, sarcinile de plan elaborate în prealabil de diferitele organe de stat — în condițiile unei autonomii sporite — au fost realizate cu mult mai multă precizie decît oricînd în trecut. De aceea, optimismul conducătorilor din economie în aprecierea rezultatelor de pînă acum este îndreptățit.

Màrton LOVAS
revista FIGYELŐ-Budapesta

Insemnări de călătorie din R. P. Mongolă

FOȘTII ARAȚI ÎNVAȚĂ PROFESIUNI NOI

DIN ACEA MEMORABILA ZI pentru destinele araților mongoli — 26 noiembrie 1924 — cînd înceta dominația hanilor — își au obîrșia multiplele transformări pe plan politic, economic și social ale acestui popor. Pentru vizitatorul de azi al Republicii Populare Mongole, drumul străbătut de această țară într-o perioadă relativ scurtă capătă valențe noi : e drumul ce duce la înscrierea viguroasă și dinamică pe calea socialismului a progresului. Iar o confruntare între trecut și prezent devine mai pregnantă pe [illegible]iu, după cum am putut constata cu prilejul unei vizite făcute în R. P. Mongolă.

Primele impresii despre realitățile Mongoliei le culegem în Ulan Bator, capitala țării.

Printre schimbările înnoitoare cele mai semnificative sînt, desigur, cele din domeniul producției industriale. Dacă în trecutul nu prea îndepărtat în capitala țării nu existau nici măcar ateliere mai mari, acum Ulan-Batorul este principalul centru economic al Mongoliei populare. Au fost construite numeroase întreprinderi : combinatul textil și cel pentru industralizarea cărnii, centrala termică, uzina de reparații auto, fabrica pentru prefabricate din beton etc. Sînt doar cîteva din noile întreprinderi care au îmbogățit peisajul industrial al orașului de pe rîul Tola, care produce mai mult de jumătate din producția industrială a țării

Ulan-Batorul s-a transformat radical, în ultimele decenii, și sub aspect edilitar. Interlocutorul nostru, J. Namsarai, redactor șef al ziarului „Unen", organ al C.C. al P.P.R.M., ne relata că în capitala țării s-au dat în folosință peste 25 000 de apartamente, iar pînă în 1980 este prevăzut să se construiască încă 15 microraioane. În felul acesta se vor crea condițiile ca cei 250 000 locuitori ai capitalei să locuiască în case zidite, cu încălzire centrală, lumină electrică și canalizare, părăsind astfel, pentru totdeauna, tradiționala iurtă. De altfel, ritmul înalt al construcțiilor de locuințe este caracteristic pentru întreaga țară. Numai în ultimii trei ani, la orașe și sate s-au construit locuințe însumînd 280 mii mp de suprafață locativă.

În afară de construcțiile de locuințe, Ulan-Batorul s-a îmbogățit cu numeroase clădiri de utilitate publică : teatrul de operă și balet, teatrul dramatic, clădirea Academiei de Științe, două mari hoteluri, un magazin universal, centrul de televiziune etc., pentru a nu aminti decît cîteva din edificiile social-culturale ce imprimă capitalei mongole înfățișarea unui oraș în plin proces de modernizare.

ITINERARIUL NOSTRU trece și prin orașul industrial Darhan, situat în nordul țării. Orașul, la numai 9 ani de existență, reprezintă o sinteză vie a eforturilor depuse de oamenii muncii pentru valorificarea bogățiilor subsolului : zăcăminte de cărbune brun, calcar, argilă etc. An de an, Darhanul participă cu o pondere sporită la efortul general de industrializare a țării. Centrala termoelectrică, cu o putere instalată inițială de 50 MW — printre primele obiective înălțate la Darhan — își va dubla în curînd capacitatea. Ea furnizează energie electrică, precum si abur industrial întreprinderilor din zona Darhan-Selenga, fabricilor de ciment și silicați. Două linii pentru transportul energiei electrice de 110 kV pornesc de la centrală — una spre bazinul carbonifer Sarîn Gol, cu prelungire spre Ulan-Bator, iar cealaltă spre

Spiridon STĂNEL

(Continuare în pag. 19)

Note de drum din S.U.A.

ŞASE ORAŞE ÎNTR-UN SINGUR ORAŞ...

Alegerile municipale ale marelui New York s-au terminat. I. Lindsay, în ciuda unor pronosticuri puţin optimiste, a fost reales. In timpul campaniei electorale s-au înfruntat nu numai preferinţele alegătorilor, dar şi opţiunile lor politice şi economice. Cît de contradictorii sînt aceste opţiuni s-a putut vedea chiar din programele pe care cei trei candidaţi le-au prezentat. Şi nici nu se putea altfel într-un oraş atît de complex cum este gigantul de la gurile Hudson-ului şi East-River-ului.

ÎL RUGASEM să repete. Dîndu-şi seama de nedumerirea mea, portarul hotelului mi-a întins un cartonaş pe care era scris : 10 East, 86 Street at 5th Avenue. Aşadar, aceasta era adresa la care locuiam. Bizareria indicaţiei, abuzul aparent de cifre, îmi produceau o oarecare stricare a echilibrului bazat pe obişnuinţa europeanului care ştie că o stradă, din indiferent ce oraş pe care îl străbate, are un nume. Atîta engleză ştiam ca să înţeleg că tot ceea ce nu reprezintă cifre nu înseamnă mai nimic : est, stradă, bulevard.

Sosisem în noaptea precedentă, iar cei care mă aşteptaseră la aeroport, familiarizaţi cu anomaliile oraşului nici nu se gîndiseră măcar să-mi explice cum stau lucrurile, mă plasaseră la hotel şi-mi dăduseră întîlnire a doua zi la Naţiunile Unite, a căror adresă mi-o notaseră pe o bucată de hîrtie. După perplexitatea provocată de adresa hotelului, mă aştepta o nouă surpriză : clădirea O.N.U. se afla la 345 East, 46 Street. Un taxi m-a scos din încurcătură fără însă să mă lămurească măcar cu o iotă. Abia după ce am stat îndelung aplecat deasupra unei hărţi a oraşului, am început să descifrez sensurile imensului labirint a ceea ce este numit în mod curent oraşul New York. Abia atunci am înţeles că, de fapt, nu este un singur oraş pe care îl parcurg, ci am de-a face cu 6 oraşe diferite cu particularităţile lor profunde, dar care alcătuiesc un singur tot inseparabil.

Într-adevăr, New York-ul este un oraş compus din 6 oraşe : este, în primul rînd, inima oraşului **Manhattan-ul** situat pe peninsula ce se înfige adînc în golful New-Yorkului, apoi, în vecinătatea sa nordică, **Bronx-ul**, în estul său **Queens**-ul care se prelungeşte către sud în celebrul cartier **Brooklyn**, învecinate cu **Long Island-ul**. În sfîrşit acolo unde golful este „strangulat" la intrarea în ocean, străjuieşte **State Island-ul**. Pentru new-yorkezi chiar **Manhattan**-ul, care pare o unitate oricărui străin, înseamnă cîteva oraşe diferite, cum de altfel le şi denumeşte separat : Uptown (oraşul de sus), Midtown (oraşul de mijloc), Downtown (oraşul de jos), Harlem, Yorkville, Chelsea, Greenwich Village, Bowery. Aparent, împărţirile ar putea fi determinate doar de considerente practice sau de comoditatea de a găsi mai uşor o stradă. Dar parcurgerea oraşului demonstrează diversitatea reală şi profundă a „oraşelor" care îl compun.

Manhattan-ul este peninsula colonizată înaintea tuturor celorlalte locuri care alcătuiesc astăzi oraşul. La început colonistii olandezi s-au aşezat în vîrful acestei peninsule, au făcut negoţ cu indienii şi şi-au construit locuinţele trasînd străzile cu întortochierile pe care le cunoşteau în bătrînul continent din care proveneau. Aşa se şi explică faptul că — deşi n-au mai rămas din vechile clădiri decît cea denumită Fraunces Tavern (construită în 1719 ; aici şi-a luat Washington rămas bun de la ofiţerii săi în 1783), St. Paul's Chapel (datînd din 1766) şi The Old Merchant's House (construită în stilul renaşterii greceşti, pe la 1830) — proeminenţa peninsulei ce avansează către insuliţa pe care e situată Statuia Libertăţii, poartă amprenta urbanistică a timpurilor în care fiecare colonist se aşeza după bunul său plac. O urmă evidentă a acelui timp se regăseşte în numele unei străzi devenite celebre prin tranzacţiile sale de bursă — Wall Street, şi care nu înseamnă altceva decît că pe aici trecea zidul întărit menit să apere colonia împotriva atacurilor indienilor, devenite tot mai insistente o dată cu încercarea coloniştilor olandezi de a se extinde către restul peninsulei. În cele din urmă, aceştia au cumpărat pe un preţ ridicol Manhattan-ul de la indieni. Olandezii, la rîndul lor, n-au avut mai mult noroc să stăpînească bucata de pămînt pe care începuse să se ridice Noul Amsterdam, căci, în urma unor lupte înverşunate cu britanicii, aceştia au reuşit să impună schimbul peninsulei cu întinsele mlaştini ale Guyanei în America de Sud (abia tîrziu şi-au dat seama coloniştii că Guyana ce poartă azi numele de olandeză, are în măruntaiele sale bogăţii inestimabile şi că „afacerea" făcută nu a fost dintre cele mai proaste posibile).

Chiar dacă acum, perioada olandeză a colonizării figurează la loc de cinste în Muzeul de istorie a oraşului, contemporanii acelor timpuri s-au grăbit să schimbe numele Noului Amsterdam într-unul mai familiar lor — Noul York, aşa cum a rămas pînă în zilele noastre. Oraşul extinzîndu-se spre nord, municipalitatea a trasat în 1811 planul de sistematizare a oraşului, plan care explică misterioasele inscripţii cifrice ale adreselor new-yorkeze. Manhattan-ul a fost secţionat de la strada Houston spre nord în dreptunghiuri egale, lungi de 100 şi late de 50 de metri. Străzile îndreptîndu-se din vest spre est au fost numerotate de la 1 la 220 (şi botezate astfel), în vreme ce bulevardele (avenue-urile) care străbat peninsula din sud spre nord, fie că poartă nume (Park, Madison), fie cifre (celebrul al 5-lea, de exemplu), fie nume şi cifre în acelaşi timp (al 9-lea este Columbus Avenue, al 10-lea este Amsterdam Avenue etc.). Din vechile drumuri de pe vremea cînd peninsula era locuită de indieni s-a păstrat bulevardul care a căpătat celebritate prin teatrele şi cinematografele sale — Broadway-ul — şi care este singurul ce străbate şerpuit Midtown-ul şi Uptown-ul.

Manhattan-ul este astăzi o uriaşe îngrămădire de blocuri şi construcţii impunătoare, cu clădirea încă nedepăşită în înălţime, a Empire State Building (102 etaje), cu zgîrie norii ce poartă, în majoritatea lor, numele firmelor care i-au construit — Chrysler (cu cele 177 etaje ale firmei de automobile), Sixty Wall Tower (67 etaje), 40 Wall Street, R.C.A. (compania de radio), Chase Manhattan (după numele băncii), Pan American (compania aviatică), Woolsworth (tricotaje), City Bank Farmers Trust, Union Carbide (chimie), Metropolitan Life (asigurări), General Electric ş.a.m.d.

Chiar şi cartierele cunoscute azi prin lumea interlopă care le populează — Bowery —, sau prin furnicarul de nonconformişti, hippy şi artişti ce duc o viaţă boemă — Greenwich Village —, ca şi cartierul negrilor — Harlemul, sînt clădite totuşi masiv, cu blocuri vechi şi puţin confortabile (la standard american).

Aici, în aceste oraşe ale marelui oraş, violenţa îşi are izvoarele în mizeria acumulată, în sărăcia care se înfăţişează ca un orizont fără nici o geană de lumină. Supraaglomerarea, condiţiile umane reduse de multe ori la condiţii de ghetto — indiferent dacă e vorba de populaţie de culoare (negri sau portoricani, galbeni sau indieni) sau albi, supurează ca o plagă primejdioasă pentru viaţa oraşului, pentru echilibrul lui moral, social, economic. Criminalitatea, sub cele mai diverse forme ale sale, de la asasinatul pe stradă sau în Central Park, şi pînă la „nevinovata" instigaţie la consumul de stupefiante, îşi duce existenţa în aceste cartiere, în ciuda poliţiei şi, uneori sub privirile ei neputincioase. Accentul pus în campania electorală de cei trei candidaţi pe problema luptei împotriva violenţei, nu este, deci, întîmplător. Numai că soluţiile preconizate au fost diferite. Pentru a lichida criminalitatea, trebuie lichidate cauzele sociale ce o generează. „Războiul împotriva sărăciei", atît de mult popularizat şi atît de ineficient pînă acum, are un teren dintre cele mai urgente pentru desfăşurarea lui tocmai în aceste „oraşe" subdezvoltate ale marelui oraş New York.

Cu totul altceva este însă Long Islandul. Aici sînt plajele şi locurile în care îşi petrec week-endul new-yorkezii. Tot aici sînt clădirile somptuoase ale celor mai bogaţi oameni ai oraşului. Parcurile imense, locurile de camping, grădinile şi peluzele, cluburile înconjurate de adevărate păduri, fac din Long Island cea mai înverzită şi mai căutată parte a New York-ului în zilele de caniculă sau de sărbătoare.

Queens-ul, — cu cartierele sale de vile clădite mai ales în stil colonial, placate în exterior cu lemn şi cărămidă aparentă, — pare să constituie cu totul alt oraş. Şi totuşi, cei ce locuiesc aici lucrează în birourile Manhattanului, în magazinele întregului gigant pe care îl cuprindem sub numele atît de generic al New Yorkului. Sînt funcţionarii care au ajuns la o situaţie socială oarecum stabilă, pe cît permite dura selecţie a economiei americane o stabilitate. Sînt, în genere, cei care au reuşit să cumpere, cu bani „cash" (gheaţă) sau în rate, vila respectivă. Ei preferă să facă lungul drum cu metroul de Flushing sau de Queens pînă la Manhattan pentru că aici aerul este mai curat decît în centrul oraşului unde smogul, acel nedefinit amestec de ceaţă, gaze de eşapament şi reziduuri industriale, impune cu necesitate costisitorul „air condition", aerul condiţionat, considerat uneori în mod superficial ca un semn al snobismului american. Nu numai Queens-ul dă imensul flux de călători ai metrourilor, autobuzelor şi autoturismelor în orele de vîrf, la intrarea şi ieşirea birourilor. State Island-ul, ca şi vecinele localităţi situate pe teritoriul statului New Jersey (Jersey City, Newark, Hoboken, Union City, Weehawken), pompează zilnic într-o mişcare de flux şi reflux, milioane de funcţionari birourilor din centrul cardiac al oraşului, peninsula Manhattan.

Pentru ca circuitele vehiculelor de toate felurile să nu sufere strangulări, peninsula este legată de restul oraşului, ca şi de continent, prin tuneluri săpate pe sub fluviul Hudson sau East River, sau prin impunătoare şi kilometrice poduri, dintre care cel ce poartă numele de Verrazano leagă State Island-ul cu Brooklynul şi, prin acesta, cu întreg estul oraşului. Construcţia podurilor impresionează : Verrazano are piloni înalţi cît o clădire de 70 de etaje, iar deschiderea suspendată, de 1300 de metri, este socotită a fi cea mai lungă din lume pînă în momentul de faţă, permiţînd intrarea în golful oraşului a celor mai mari transatlantice. Iar de-a lungul celor două fluvii ce mărginesc peninsula se întind şosele ce descongestionează circulaţia oraşului de vehiculele cu destinaţie mai îndepărtată. Căci problemele circulaţiei şi cele adiacente ei — parcatul şi garatul a milioane de automobile, dirijarea şi asigurarea fluxului, au devenit adevărate coşmare pentru municipalitatea New Yorkului.

Şase oraşe diferite într-o aglomerare urbană... Poate fi semnul unui haos. Sau al unei căutări compensatorii de echilibru. Sînt, mai degrabă înclinat să cred că ipoteza a doua este cea valabilă. Grija pentru echilibru poate fi dedusă din retragerea treptată a etajelor superioare ale blocurilor pentru a asigura lumina, din păstrarea cu o atenţie deosebită a puţinelor parcuri din centrul oraşului. Poate aviditatea de echilibru menţine implantarea acelor singulare monumente străine arhitectonicii americane, cum este, de pildă gotica St. Patrick's Cathedral de pe Fifth Avenue colţ cu a 51-a stradă, sau Muzeul metropolitan de artă şi Biblioteca publică a oraşului, situate pe acelaşi bulevard. Poate dorinţa de compensare este cea care face ca în acest centru comercial al coastei de est a continentului nord-american, preocupat de afaceri, să existe o masivă concentrare de colecţii de artă, cu o inestimabilă valoare, aflată la îndemîna fiecăruia.

New Yorkul, un oraş haotic ? Aş spune nu. New Yorkul, un oraş contradictoriu ? Da. În el se ciocnesc interese, pasiuni economice şi politice mai mult decît oriunde pe teritoriul dintre Pacific şi Atlantic. Dar nu e firesc să fie aşa cînd aici este locul unde au debarcat milioane de emigranţi de pretutindeni ? Nu este New York-ul sita care cerne oamenii şi caracterele? Nu este New York-ul capitala neîncoronată a Statelor Unite ? Nu e oraşul care are mai multă importanţă în alegeri decît state întregi ale federaţiei ? Şi dacă haosul pare generat de acuitatea pe care o capătă uneori ciocnirile de contradicţii, tocmai aceste înfruntări călesc acel caracter yankeu, acel amestec ciudat de spirit practic şi de visare, de cumpătare şi violenţă, de generozitate şi egoism ale cărui trăsături sînt atît de complex reflectate de literatura americană contemporană.

N. S. STĂNESCU

SEMINAR O.N.U. PRIVIND PERFECŢIONAREA ADMINISTRĂRII INTREPRINDERILOR PUBLICE

APARIŢIA şi creşterea susţinută a sectorului public în economiile diferitelor ţări capitaliste se justifică prin neputinţa crescîndă a sectorului privat de a satisface imperativele majore ale procesului de dezvoltare economică. Sectorul public a trebuit să preia asupra sa sarcinile complexe ale satisfacerii cerinţelor legate de obţinerea unor schimbări structurale în ansamblul economiei, care nu puteau fi realizate de către sectorul particular.

Într-adevăr, cum poate fi explicată apariţia întreprinderilor proprietate de stat cu precădere în ramura industriei extractive, în transporturile aeriene, maritime şi feroviare, în poştă, telegraf, telefon etc., dacă nu tocmai prin faptul că sectorul particular, din considerente lesne de înţeles, a fost incapabil să se ridice la nivelul intereselor economiilor naţionale respective. În acelaşi timp, sectorul particular foloseşte larg producţia şi serviciile

Ţara	Anul	Ponderea sectorului public în produsul naţional brut (%)
Mexic	1965	9,5
India	1965	8,2
Grecia	1965	8,0
Spania	1966	10,0
Ceylon	1967	12,0
Iran	1965	12,0
Turcia	1965	12,0
Guatemala	1960	14.0
Irak	1965	15,0
Ghana	1967	18,0
Algeria	1967	22,0
Indonezia	1965	22.0
Mali	1966	27.0
R.A.U.	1965	27,0

sectorului public, întrucît fără acestea n-ar putea desfăşura o activitate tehnico-economică normală.

După date recente ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, în sectorul proprietăţii publice din ţările clasificate în curs de dezvoltare se obţine între 8 şi 27% din produsul lor naţional brut :

Totodată, şi în ţările capitaliste dezvoltate ponderea sectorului public în produsul intern brut se prezintă în creştere, atingînd procente ce merg între 20 şi 35%.

Ţinînd seama de dezvoltarea luată de sectorul proprietăţii publice în economiile naţionale ale ţărilor occidentale, Organizaţia Naţiunilor Unite prin Divizia de administraţie publică a convocat la Herceg Novi (Iugoslavia) în luna octombrie a.c., un grup de experţi din diferite ţări, pentru a dezbate problemele privind conducerea şi administrarea întreprinderilor publice.

La seminar au participat experţi din 15 ţări din America, Africa, Asia şi Europa (între care şi România), precum şi un număr de observatori din partea unor organizaţii internaţionale (ONUDI, OIM etc.).

Referatul general supus dezbaterii de dl. Fouad Scherif, consilier la Divizia sus amintită a căutat să supună discuţiei multiplele concepţii şi atitudini faţă de sectorul public din diferitele economii ale ţărilor capitaliste şi socialiste, reliefînd interesul crescînd pentru acest sector pe plan mondial.

Experţii din diferite ţări şi-au expus consideraţiile asupra referatului general şi au prezentat referate proprii asupra experienţei obţinute în domeniul gospodăririi întreprinderilor proprietate de stat.

Din discuţii s-a desprins faptul că deşi sectorul public în ţările capitaliste întîmpină o serie de greutăţi în procesul dezvoltării sale, totuşi — dat fiind avantajele pe care le are de partea sa în raport cu sectorul privat — creşterea sa ca pondere în procesele economice nu poate fi oprită.

⟶

Expertul român a prezentat seminarului experiența obținută în țara noastră în organizarea întreprinderilor industriale și în ridicarea calității activității lor tehnico-economice în lumina preocupărilor actuale privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale.

Cu toate că în cursul acestui seminar s-au făcut largi considerații de ordin semantic, unii dintre experți fiind înclinați mai degrabă către discutarea conținutului unor termeni folosiți, se poate aprecia că seminarul a fost util, dacă avem în vedere schimbul de opinii pe care l-a prilejuit și faptul că a dat posibilitatea cunoașterii preocupărilor existente în diferite țări pentru perfecționarea conducerii întreprinderilor proprietate de stat.

GH. ȘICĂ
director adjunct
în C.S.P.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Italia ocupă locul al patrulea în rîndul partenerilor comerciali occidentali ai Uniunii Sovietice, se arată în raportul Camerei de comerț italo-sovietice pe ultimul an. În cei cinci ani de activitate a Camerei de comerț, schimburile comerciale s-au dublat. Italia importă din U.R.S.S. petrol, produse petroliere, cărbune, produse siderurgice și agricole, strunguri. U.R.S.S. achiziționează din Italia mașini și utilaje, produse chimice, materie primă pentru industria textilă, citrice, îmbrăcăminte și încălțăminte.

• Cotidianul bulgar *Rabotnicesko delo*, a publicat nu demult o recenzie a ediției speciale a revistei „Lumea națiunilor unite" ce apare la Viena, dedicată relațiilor bulgaro-austriace. În ultimii ani, subliniază ziarul, între cele două țări au fost semnate o serie de convenții și acorduri, care au dus la reglementarea colaborării reciproce, la creșterea de aproape patru ori a schimburilor comerciale.

„Ne-am străduit să găsim noi căi și forme de lărgire a colaborării noastre în domeniul comercial și economic — menționează în cadrul unui articol din ediția specială Todor Jivkov, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria. — Am ajuns la concluzia că este necesar să se intensifice cooperarea cu diferite firme și întreprinderi și să se faciliteze schimburile de mărfuri... Un nou moment în consolidarea relațiilor noastre reciproce îl constituie semnarea acordului de colaborare tehnică și științifică, potrivit căruia se prevede schimbul de documentație tehnică, organizarea de cursuri tehnice și științifice și colaborarea în domeniul cercetărilor în vederea realizării cooperării în industrie...".

Relațiile dintre Austria și Bulgaria — subliniază în continuare *Rabotnicesko delo* — constituie un exemplu al posibilităților de cooperare care pot exista între două țări cu sisteme economice diferite, atunci cînd se manifestă bunăvoință și dorință sinceră de colaborare. Ca urmare a lărgirii colaborării cu alte țări, numai în perioada 1962—1967 comerțul exterior bulgar a crescut de aproape 2 ori.

• În anul 1969 volumul livrărilor reciproce de mărfuri între U.R.S.S. și Franța va depăși nivelul anului 1964 de cel puțin 3 ori, iar pentru următorii 5 ani se prevede o dublare a schimburilor față de prezent. Datele au fost amintite la adunarea generală a Camerei de comerț franco-sovietice care și-a desfășurat recent lucrările la Moscova.

• Republica Populară Ungară și R.S.F. Iugoslavia au semnat, la 27 octombrie, acordul comercial pe anul 1970. Acesta prevede sporirea cu 10% a schimburilor de mărfuri dintre cele două țări, față de anul 1969.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ANGLIA — PIAȚA COMUNĂ

INDICATORI COMPARAȚI

PE BAZA REZULTATELOR înregistrate în trimestrul III, observatorii înclină să creadă că desfășurarea conjuncturii economice în Anglia și în principalele țări ale Pieței Comune tinde spre o mare similitudine. La aceasta s-ar ajunge printr-o tendință de înviorare în economia engleză, prin menținerea conjuncturii favorabile în R.F.G. și Italia, prin temperarea fenomenelor de „supraîncălzire" în Franța.

Semnele de înviorare conjuncturală în *Anglia* au apărut cel mai clar pînă în prezent în statistica schimburilor externe. În august și septembrie, exportul (inclusiv reexportul) a însumat circa 1200 milioane l.st., media lunară fiind deci de circa 600 milioane, față de 522 milioane în trimestrul III 1968. Importurile, dimpotrivă, cunosc o ușoară dare înapoi. Pe de altă parte, indicele producției industriale (revizuit și trecut pe baza 1963 = 100) s-a menținut din luna iunie pînă în luna august (la care se referă ultimele cifre publicate) la nivelul 124. În comparație cu perioada corespunzătoare din 1968 aceasta înseamnă un spor de 3,5—4%. Atrage totodată atenția cifra în continuare ridicată a șomajului — 572 000 șomeri în octombrie, față de 541 000 acum un an —, ceea ce denotă persistența problemelor sociale în pragul perioadei de iarnă cînd șomajul înregistrează de regulă creșteri. În legătură cu nivelul staționar al indicelui producției industriale atrag atenția și evaluările privind perspectivele investițiilor. Pe baza sondajelor efectuate, autoritățile se așteaptă la creșterea investițiilor într-un ritm anual de 10%, pe cînd organizația patronală Confederation of British Industry subliniază că din iunie încoace volumul lor este neschimbat. Sînt așteptate măsuri oficiale de stimulare a comenzilor de bunuri de investiții.

În *R. F. a Germaniei* nota dominantă o constituie continuarea conjuncturii favorabile, cu tendințe inflaționiste tot mai accentuate. Intrările de comenzi în industrie s-au situat în iulie și august la un nivel cu circa 20% mai ridicat decît în aceleași luni din 1968. Beneficiarul principal a fost industria bunurilor de investiții, cu un spor de 34% al comenzilor față de acum un an. Producția industrială a rămas neschimbată în august față de iulie (nivel 136,3 raportat la 1962 = 100); sporul față de august 1968 a fost de 11%. În domeniul schimburilor externe, exportul a crescut în august 1969 față de aceeași lună din anul precedent cu 9,9%, iar importul cu 15,5%. Cu toată diferența de spor, excedentul balanței comerciale a fost de circa 1 miliard de mărci. S-a mai accelerat întrucîtva creșterea prețurilor: indicele prețurilor cu ridicata a sporit în august 1968 cu 2,5% față de anul precedent la mărfurile industriale și cu 5,8% la cele agricole, iar indicele costului vieții s-a urcat cu 2,7%.

Produsul social brut al *Italiei* va cunoaște probabil în acest an, judecind după rezultatele trimestrului III, un spor de 7% în expresie reală. Restringerea sezonieră a producției industriale în luna august a fost compensată, după ultimele date, prin creșterea înregistrată în septembrie. În primele opt luni ale anului în curs, producția industrială a crescut cu circa 8% față de aceeași perioadă din 1968. Această evoluție este însoțită de un șomaj considerabil — după Institutul central de statistică, în iulie au fost 658 000 de șomeri — și de o creștere continuă a prețurilor: cele cu ridicata au fost în august cu 5,5% mai mari față de aceeași lună din 1968, iar indicele costului vieții cu 3,5%. În domeniul comerțului exterior, exportul a ajuns să acopere în primele opt luni ale anului în curs aproape tot necesarul de import. Sporurile față de perioada corespunzătoare din 1963 au fost de 22,5% la export și 21,2% la import. În iulie și august 1969 au fost înregistrate în aceste condiții, pentru prima oară după o întrerupere mai îndelungată, excedente ale balanței de plăți și anume 27 și respectiv 39,5 miliarde lire. Pe primele opt luni deficitul balanței de plăți a fost de 494,7 miliarde lire, față de 830 miliarde în perioada ianuarie-august 1968.

În *Franța* producția industrială a continuat să crească în ritm susținut, sporul reprezentînd în august 1969 circa 0,5% față de luna precedentă și 8% față de august 1968. Observatorii relevă un grad ridicat de folosire a capacităților. Prețurile cu ridicata au crescut în august cu 1,9% față de luna precedentă și cu 8,6% față de anul precedent, din care la alimente cu 2,9% și respectiv 6,3%. Indicele costului vieții s-a urcat cu 0,2% și respectiv 6,3%. În domeniul comerțului exterior se remarcă, în ciuda regresului sezonier din august, o creștere cu 20,6% a importului față de nivelul din luna corespunzătoare a anului trecut în timp ce exportul a rămas staționar între cele două momente, mai precis a fost cu 0,2% mai redus în august 1969. Efectele devalorizării francului francez din 8 august încă nu se răsfring în indicatorii conjuncturali, astfel că observatorii se abțin de la aprecieri pe această bază. Reține atenția reducerea rezervelor de aur și devize ale Franței în septembrie cu 135,8 milioane de dolari.

ÎNSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE DIN R.P. MONGOLĂ

(Urmare din pag. 17)

orașul Suhe-Bator. Cele două magistrale ale luminii aprovizionează cu curent electric numeroase așezări omenești. La Darhan s-a mai construit un complex industrial, unde peste 1500 de muncitori execută construcții metalice, prefabricate din beton, instalații sanitare, articole de tîmplărie și alte produse necesare întreprinderilor industriale și șantierelor de locuințe. Astăzi la Darhan foștii crescători de animale învață profesiuni noi pe șantierele în continuă extindere, ale orașului: combinatul de confecții și tricotaje, fabrica de produse lactate, combinatul de industrializare a cărnii, fabrica de confecții din piele etc. Au fost înființate din inițiativa conducerilor întreprinderilor, cursuri de calificare pentru cele mai diferite profesiuni cerute de dinamicul proces de industrializare. Am reținut, din discuțiile purtate, că în limba mongolă Darhan înseamnă forjă. Pe bună dreptate orașul, cu orientarea sa industrială, este forja care modelează tînăra clasă muncitoare, pregătind-o pentru noi înfăptuiri.

DAR NU NUMAI LA Darhan sînt vizibile eforturile poporului mongol pentru sporirea bogățiilor țării. Străbătînd țara spre sud, în Gobi, am avut prilejul să constatăm transformările survenite aici în ultimii ani. În această vastă zonă deșertică, condițiile de viață sînt deosebit de grele: în zilele toride de vară temperatura se ridică la plus 70°C, iar iarna scade pînă la minus 45—50°. Și totuși activitatea nu se întrerupe nici în aceste condiții vitrege, pentru că în subsolul deșertului au fost descoperite importante bogății; huila din aimacul Gobi de sud, minereul de fier și de cupru din aimacul Gobi central, cărbunele brun din valea rîului Sarin-Gol — au și început să fie exploatate. În partea răsăriteană a deșertului, la Dzun Bain, au apărut exploatări petroliere și o rafinărie, care asigură în prezent o bună parte din nevoile de petrol ale țării, contribuind la reducerea importurilor de benzină și motorină.

Străbătînd deșertul Gobi, poposim lîngă munții Gurvașaișan, înalți de aproape 3000 metri, acoperiți de niște arbuști care se mențin verzi tot timpul anului. Însoțitorii ne spun că cele 70 de rîulețe de munte care nu seacă vara și nu îngheață iarna, oferă condiții prielnice pentru dezvoltarea faunei și florei în deșert. Apa, atît de prețioasă în Gobi, a atras ca un magnet, la poalele munților, cea mai mare parte a populației din această regiune.

Mari eforturi fac arații din Gobi pentru dezvoltarea creșterii animalelor și transformarea stepei aride în terenuri fertile pentru cultura cerealelor, legumelor și a pomilor fructiferi. Cu sprijinul oamenilor de știință, al inginerilor agronomi, care lucrează în stațiunile de cercetări agricole din deșert, ei au obținut importante realizări. Cooperativele agricole din deșertul Gobi cresc peste un milion de animale și peste 25% din totalul cămilelor existente în întreaga Mongolie; ei dau anual statului peste 800 tone de lînă.

Pentru scoaterea din adîncuri a apei atît de necesare fertilizării solului, au fost forate peste 3500 de puțuri, iar în următorii 10 ani se vor mai fora încă 2000. Mari întinderi de nisipuri zburătoare s-au transformat în terenuri fertile.

În valea Bigher se află uniunea agricolă de producție „Libertatea". La fel ca ceilalți locuitori ai podișului Gobi, membrii acestei cooperative se ocupă de creșterea animalelor. Dar nu e singura lor ocupație. Aici, în plin deșert, ei au fost primii pionieri ai agriculturii. Cu apa rîului Mingan și din cele cîteva zeci de puțuri forate la mare adîncime s-au irigat suprafețe întinse, pe care se cultivă grîu, secară, diferite legume, pomi fructiferi. Anul acesta cooperatorii din Bigher au recoltat însemnate cantități de mere și prune.

Vizitînd R. P. Mongolă, am simțit prezentă — la nivelurile cele mai diferite — conștiința responsabilității colectivelor de muncă pentru înfăptuirea obiectivelor celui de-al 4-lea cincinal (1966—1970); acestea vor jalona importante schimbări în sensul îmbunătățirii continue a condițiilor de trai ale poporului mongol, progrese pe care poporul român le urmărește cu simpatie.

REPERE

• Interesul pentru euro-dolar ar putea fi știrbit în favoarea unui nou venit pe piața monetară: „dolarul asiatic". La Singapore, Bank of America oferă dobînzi ridicate, mergînd pînă la 12% pentru a colecta dolarii disponibili în țările Asiei și a-i folosi pentru plasamente. Sumele acumulate pînă în prezent se ridică la aproape 500 milioane dolari.

• A noua sesiune anuală a Asociației latino-americane a comerțului liber s-a încheiat fără vreun progres însemnat. S-a căzut de acord asupra unor propuneri de informare reciprocă și de evidență statistică, dar nu s-a convenit nici acum asupra modalității de reducere progresivă a tarifelor vamale, prevăzută în Tratatul de la Montevideo. Au reapărut de asemenea divergențele între țările mai mari și cele mai mici din cadrul Asociației.

• O anchetă efectuată de Consiliul național al comerțului exterior din S.U.A. a dus la concluzia că volumul exporturilor americane nu va crește în acest an decît cu circa 2% (față de nivelul atins anul trecut). În semestrul I/1969 valoarea exporturilor a fost chiar ceva mai scăzută decît în perioada corespunzătoare a anului precedent.

• Pentru prima oară bugetul Finlandei va depăși în 1970 suma de 10 miliarde de mărci. Pentru a efectua cheltuielile respective guvernul speră să încaseze venituri superioare cu 8%, bazîndu-se pe calcule privind sporirea cu 6% a P.N.B.

• Republica Arabă Unită a cerut deschiderea unor negocieri cu Comunitatea Economică Europeană (Piața Comună) în vederea încheierii unui acord preferențial pentru schimburile sale cu țările membre ale Comunității.

MONDORAMA

UN „PLAN DE AJUTORARE“ PENTRU S.U.A.

GUNNAR MYRDAL, cunoscutul economist și sociolog suedez, este autorul unui program pe care — cu ironie? — l-a denumit „plan Marshall“ în ajutorul orașelor americane și al sărăcimii din S.U.A. El ar costa cel puțin 1000 de miliarde de dolari și realizarea sa „ar dura o generație“. Denunțind „apartheidul de facto“ care există în S.U.A., Myrdal și-a exprimat în același timp rezerva față de modul cum sînt concepute în prezent în S.U.A. „războiul contra sărăciei“ și programele destinate să ajute populația neagră, susținînd că este necesară nu o abordare separată, care ar fi periculoasă pentru unitatea Americii, ci una mai cuprinzătoare și mai eficientă. Problema negrilor este numai una din problemele care confruntă mediul urban american contemporan, spune el, observînd că nici alte minorități și nici sărăcimea albă nu beneficiază de avuția națiunii.

Referindu-se la cartea sa „O dilemă americană: problema negrilor și democrația modernă“, apărută în 1945, Gunnar Myrdal constată: „Nu mi-am putut închipui atunci că Statele Unite, cu toate capacitățile existente în guvern și în universități, vor permite înrăutățirea condițiilor de locuit și decăderea unor zone urbane. Nu credeam că aceasta e posibil“.

Una din soluțiile pe care le-ar propune planul menționat ar fi pregătirea săracilor pentru ca ei să poată intra pe piața muncii calificate. Căci, spune el, „în societatea noastră industrială întreaga tendință este ca cei necalificați să devină din ce în ce mai de prisos“.

NOILE ECHIVALENȚE ALE MĂRCII VEST — GERMANE

ÎN URMA revalorizării mărcii vest-germane, costul importurilor s-a diminuat pentru R.F.G. cu 8,5%, iar exporturile sale s-au scumpit cu 9,3%. Prezentul curs de schimb plasează marca vest-germană față de unele devize la nivelul următoarelor parități (în mărci vest-germane). Alături, în paranteză, vechea paritate:

100 franci belgieni	7,32 (8,00)
100 franci francezi	65,89 (72,01)
1 liră sterlină	8,78 (9,60)
1.000 lire italiene	5,85 (6,40)
100 franci elvețieni	83,69 (91,47)
1 dolar S.U.A.	3,66 (4,00)

Între timp, a început refluxul capitalurilor străine din R.F.G. În primele zile după fixarea noii parități, Banca de emisiune din Frankfurt a vîndut peste 100 de milioane de dolari. După unele previziuni, capitalurile străine intrate în R.F.G. în cursul ultimelor luni și care reprezintă un volum global de circa 10 miliarde mărci plasate în scopuri speculative se vor întoarce în țările de origină în viitoarele patru luni.

INFORMATICĂ

SE apreciază că stadiul de dezvoltare în domeniul informaticii nu este indicat exclusiv de numărul de calculatoare în funcțiune. Cu 40 000 de calculatoare S.U.A. se află în frunte, urmate de R.F.G., Anglia și Franța. Totuși, pe primul loc în Europa — din punct de vedere al capacității de calcul (în legătură și cu viteza de calcul a mașinilor) — se situează Franța. După cum prevede publicația *Etudes et documents du CNBOS*, această capacitate va continua să crească în următorul deceniu cu 30% pe an.

MIGRAȚIA MATERIEI CENUȘII ȘI PREMIILE NOBEL

UN bilanț al decernărilor premiilor Nobel arată că, dacă înainte de cel de-al doilea război mondial țările europene dețineau întîietatea în acest domeniu, după război Statele Unite le lasă cu mult în urmă:

Evoluția numărului de laureați

Țara	Fizică		Chimie		Medicină	
	1901—40	1943—68	1901—40	1943—68	1901—40	1943—68
R.F.G.	11	3	16	6	8	1
Franța	7	1	6	0	6	3
Anglia	10	6	6	11	3	11
S.U.A.	6	21	3	12	5	29

Explicația oferită de comentatori este în primul rînd masiva migrație a materiei cenușii spre Statele Unite în preajma și după cel de-al doilea război mondial.

ÎN CULORI

CU 130 000 de televizoare în culori vîndute în acest an, Franța va dubla performanța sa din 1968 în acest domeniu. În schimb, vînzările de televizoare alb-negru stagnează, deși 36% din familiile franceze nu au încă televizor. Între țările din sistemul Euroviziunii, Franța se situează pe locul 9 — cu 183 de aparate la 1000 de locuitori —, pe primul loc aflîndu-se Anglia, cu 298 receptoare la 1000 de locuitori, urmată îndeaproape de Suedia, cu 297.

SCUTERUL SECRETARELOR

LA LONDRA circulă în prezent un număr considerabil de scutere electrice liliputane, folosite cu precădere de secretare, care le-au adoptat pentru calitățile lor: se pot strecura printre automobilele blocate în diferite aglomerații, pot fi duse cu liftul pînă în birou, unde sînt racordate la rețeaua electrică, pentru reîncărcarea acumulatoarelor, pot atinge viteza de 50 de km pe oră și pot circula, cu o singură încărcătură de curent, 30 de km, deci suficient pentru a ajunge de acasă la birou și înapoi. Greutatea totală a vehiculului: 30 de kg.

UN ÎNDULCITOR CU GUST ACRU

INTERZICEREA folosirii ciclamatelor pentru a îndulci artificial alimentele va acri simțitor viața industriei de alimente din Statele Unite a cărei cifră de afaceri se ridică la un miliard dolari anual.

Măsura, adoptată în urma depistării unor efecte cancerigene asupra organismului uman va modifica considerabil obiceiurile alimentare a milioane de americani pentru care numărarea caloriilor și teama de îngrășare deveniseră o obsesie.

De zece ani încoace producția de ciclamate — dela practic zero — a ajuns la 10 000 tone pe an, suficient pentru a îndulci 50 miliarde cești de cafea. Aproximativ 250 produse de pe rafturile magazinelor alimentare din S.U.A. conțin cantități oarecari de ciclamate folosite pentru îndulcirea băuturilor, a compoturilor, dulcețurilor, înghețatei, prăjiturilor etc.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INDICII FLUCTUANȚI AI PREȚURILOR PRODUSELOR PRIMARE

Raportul anual al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, prezentat la începutul lunii octombrie Consiliului guvernatorilor, a rezervat un loc important problemei prețurilor produselor primare exportate de țările în curs de dezvoltare.

Autorii Raportului pornesc de la constatarea că ponderea acestui grup de țări în exportul mondial a scăzut de la 22% în 1960 la 20% în 1968, după ce fusese de aproape o treime în 1950. Sporirea exporturilor acestor țări într-un ritm mai lent decît cel mondial se explică prin faptul că ele se compun, în esență, din produse primare. Cu cîteva excepții notabile, situația de pe piața acestor produse a fost defavorabilă țărilor exportatoare: sporirea vînzărilor a avut loc de multe ori paralel cu o deteriorare a cursurilor. În plus, unele produse au cunoscut puternice fluctuații de prețuri de la un an la altul.

După cum reiese din graficul alăturat, evoluția relativ favorabilă au înregistrat-o metalele și minereurile, în prezent cursul lor fiind din nou în ascensiune după căderea din 1966. În creștere lentă sînt prețurile la produsele agricole alimentare. În schimb, grupa „lemn, textile și făină de pește“ și mai ales cea a produselor agricole nealimentare au cunoscut o evoluție net defavorabilă. Cauzele acestei situații, se afirmă în Raport, rezidă parțial în concurența pe care produsele sintetice o fac anumitor materii prime industriale: iută, cauciuc, bumbac, lînă etc. O anumită contribuție trebuie luată în considerare și din partea progresului tehnic, care permite utilizarea din ce în ce mai economicoasă a materiilor prime.

Deși toate țările în curs de dezvoltare sînt afectate de această situație, decurgînd din orientarea unilaterală, deformată, a economiei lor în direcția sectorului „primar“, cele mai lovite sînt țările care obțin majoritatea veniturilor lor în devize de pe urma exportului unuia sau a două produse primare.

Indicele global, a cărui evoluție este prezentată în graficul alăturat, pentru anii 1960—1968, a fost calculat de experții B.I.R.D. pe baza mercurialelor a 38 de produse primare, care constituie circa trei sferturi din totalul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

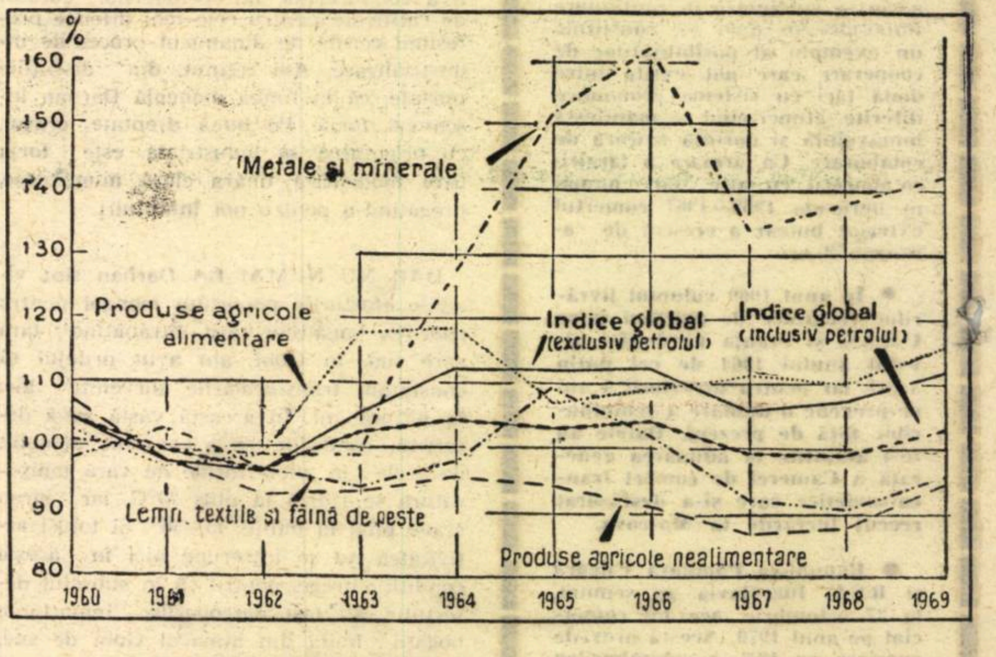

Notă: Drept bază de comparație s-a luat media anilor 1960—1962.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 47 (325)
VINERI
28 noiembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

ÎN PAGINILE 10-11

GESTIUNEA

- RECRUTARE
- ORIENTARE
- SELECȚIONARE
- FORMARE
- PROMOVARE
- MOTIVARE

PERSONALULUI

• COMPLEXITATEA OBIECTULUI ECONOMIEI POLITICE A SOCIALISMULUI
• MECANISMELE CAPITALISMULUI MONOPOLIST DE STAT: INSTITUTELE DE DEZVOLTARE INDUSTRIALĂ •

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 47 din 28 noiembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

● **Investiții :**
— Pe șantierele municipiului București — Cote, ritmuri, scadențe
de **D. Ancuța**, șeful sectorului de coordonare și sinteză economică, Comitetul municipal București al P.C.R. (pag. 3)
— Pe platforma industrială de la Găești : Termene neonorate
de **D. Costinescu**
— „Obstacole" în calea realizării unor importante suprafețe de sere
de **C. Dorin** (pag. 4)

Reflectii :
— Școala continuă (I)
de acad. **Gr. C. Moisil**
— Imperativele industriei alimentare — Creșterea și diversificarea producției
de **Vintilă Rotaru**, director M.I.A. (pag. 5)

● **Eficiență :**
Consumuri specifice normate dezmințite de realitate
de **V. Preduță** și **S. Teich** (pag 6)
— Opinii asupra indicatorului „surplusul de venit net actualizat"
de **P. Jica**, șef sector, Filiala-Iași a Academiei (pag. 7)
— **Comerț exterior :** Promovarea exportului
de **T. Cristureanu** (pag 8)

■ ÎNTREPRINDEREA

— Pregătirea juridică a conducătorilor
de **Victor-Dan Zlătescu**, doctor în drept
— **Tribuna specialistului :**
Control. Viza și decizia în controlul preventiv
de **Gh. Chivu**

● **Cadre și răspunderi :**
ing. **Ion Merlușcă**
de **C. Constantin** (pag. 9)
Compartimentul de personal :
Gestiunea fondului viu al întreprinderii
— O atitudine prospectivă
de **Miron Popescu**, expert-instructor C.E.P.E.C.A.
— Atribuții, structuri
de **Nicolae Haneș**, șef grupă, Ministerul Muncii
— În așteptarea realizării unui deziderat
de **Ștefan Mureșan**, director, Fabrica de medicamente „Terapia"-Cluj
— Orientări și tendințe mondiale
de **Const. Cojocaru** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Șantier științific :
— Conf. dr. **Aneta Spornic**, prorector Academia de Studii Economice
— Complexitatea obiectului economiei politice a socialismului
de conf. dr. **I. Trăistaru**
Universitatea Craiova (pag. 12)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— Sinuozități ale dezvoltării agriculturii în perioada interbelică
de **V. Bozga**, Academia de Studii Economice (pag. 14)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Franta : Devalorizarea și măsurile de redresare
de **S. Iliescu**
— **Anglia :** Proporțiile concentrării
de **I. Vianu** (pag. 16)

● **Din țările socialiste :**
R.S.F. Iugoslavia : Indicatori ai creșterii economice
de **L. Jaeger**
R. P. Albania : Preocupări în industrie
de **Gh. Frasin** (pag. 17)
— **Mecanismele capitalismului monopolist de stat :**
Institutele de dezvoltare industrială
de **N. Popov** (pag. 18)
— **Conjunctura economiei capitaliste :**
Turcia — Comerțul exterior
Republica Sud-Africană — Apartheid-ul și creșterea economică
de **Ilie Șerbănescu** (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh, Badrus, M. Bulgaru, Gh. Cretoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr„ 23—25.

40 470

CURIER

● Încadrarea ca economist

MIHAI SCHMIED, Satu Mare. — *Intrucît ați urmat cursurile fără frecvență ale învățămîntului superior economic nu veți fi repartizat de comisia guvernamentală instituită în acest scop. In cazul dv. nu sînt aplicabile prevederile referitoare la posibilitatea încadrării ca economiști a absolvenților cursurilor la zi chiar și înainte de promovarea examenului de diplomă. Potrivit reglementării stabilite prin H.C.M. nr. 914/1968, perioada de nouă ani cît ați ocupat funcții economice medii, va putea fi luată în considerare, în proporție de cel mult 50%, ca vechime în specialitate, după ce veți promova examenul de diplomă.*

● Pensia de invaliditate

NICOLAE KOROTIȘCA. — *Perioada de activitate salariată dovedită cu martori (în condițiile prevăzute de dispozițiile normative în vigoare) se recunoaște ca vechime în muncă. Aveți deci o activitate totală de 42 de ani și nu numai de 37, atît cît puteți dovedi cu acte. 2) Pensia de invaliditate se calculează la media salariilor tarifare pe cinci ani, din ultimii 10 înainte de încetarea activității. In cazul dv. salariul tarifar care va sta la baza calculului pensiei va fi de 2 288 lei (dacă ați efectuat corect calculele respective) 3) Procentul suplimentar de 1% din salariu se adaugă la cel de bază, conform art.24 (1) din legea nr. 27/1966, privind dreptul la pensie pe linia asigurărilor sociale de stat, pentru fiecare an de vechime în muncă pînă la 25 ani.*

● Funcția de economist principal

POLIXENIA VASIOIU, Cîmpina. — *După ce ați absolvit învățămîntul superior economic fără frecvență și după promovarea examenului de diplomă, veți putea ocupa, în continuare, funcția de șef de birou pe care sînteți încadrată în prezent. La data aplicării H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, ocupați această funcție în mod legal. Conform reglementării existente ridicarea calificării nu poate duce la pierderea drepturilor de care vă bucurați în prezent. Dat fiind că aveți vechime în funcții economice medii, îndepliniți și condițiile de stagiu prevăzute pentru ocuparea funcției de economist principal. Veți beneficia de prevederile pct. 5 din anexa a IX-a la Hotărîrea sus-menționată, în sensul că se va putea lua în calculul vechimii necesare pentru ocuparea acestei funcții, pînă la jumătate din cei 19 ani de activitate.*

● Concediul de odihnă

CONSTANTIN POTOR, București. — *Conform art. 133¹ din Codul Muncii, angajații care s-au reîncadrat în termen de 90 de zile de la desfacerea contractului, ca urmare a aplicării art. 20 lit. d, își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă. Ținînd seama de această prevedere, prin Precizările Ministerului Muncii, cu nr. 2038 din 13 iulie 1968, pentru aplicarea Legii nr. 26 din 28 decembrie 1967, s-a arătat că angajații care se reîncadrează menținîndu-și vechimea neîntreruptă, beneficiază de concediul de odihnă chiar în anul reîncadrării lor. Durata concediului, corespunzătoare vechimii lor, este proporțională cu lunile cuprinse în intervalul de la data reîncadrării pînă la sfîrșitul anului calendaristic. In consecință, sînteți îndreptățit să beneficiați de concediu și în acest an (pentru perioada 10 octombrie — 31 decembrie 1969). In anul 1970 puteți beneficia de concediu în orice lună veți fi programat și nu după împlinirea unui nou stagiu de 11 luni de la data reîncadrării.*

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

RAPORTARE REALĂ ȘI NU DENATURATĂ A CHELTUIELILOR NEPRODUCTIVE

nr. 41

OBSERVAȚIILE și propunerile autorului articolului menționat, prezintă mult interes mai ales în ceea ce privește analiza cheltuielilor neeconomicoase. Menționăm însă că luarea în considerare a celor propuse solicită o lărgire apreciabilă a evidenței la întreprinderi, ceea ce ar atrage după sine cheltuieli suplimentare. Făcînd abstracție de caracterul propunerii privind volumul valorii rămase al mijloacelor fixe casate prematur D.C.S. va acorda atenția cuvenită acestora cu ocazia revizuirii dărilor de seamă și a instrucțiunilor pe anul 1970.

DIRECȚIA CENTRALA DE STATISTICĂ

Stocuri supranormative GENEZĂ ȘI REMEDII

nr. 34

PROBLEMA stocurilor supranormative existente în economie, a lichidării lor și a prevenirii formării altora, ne preocupă în mod deosebit. În urmă cu cîtva timp au avut loc analize cu conducerile ministerelor economice ale situației stocurilor, stabilindu-se atît măsuri cu caracter general, cît și specifice pentru readucerea lor într-un termen cît mai scurt în circuitul economic. O atenție deosebită s-a acordat lichidării și prevenirii formării de stocuri disponibile fie în cadrul normativului, fie în afara lui.

La nivel central, pentru remedierea deficiențelor existente, în cadrul ansamblului de măsuri preconizate, se cuprind și reglementări care vor influența direct problema imobilizărilor în general și, implicit, ale imobilizărilor în stocuri de materiale. Avem în vedere astfel noile reglementări privind problemele financiare, raporturile contractuale între unitățile economice, perfecționarea conducerii și planificării economiei etc. Toate acestea, socotim noi, vor duce la întărirea disciplinei financiare, la lărgirea competențelor întreprinderilor pe linia disciplinei de plan etc. Se vor închide astfel multe din canalele prin care se formează în prezent stocurile supranormative.

Măsurile preconizate în articolul din „Viața economică" se regăsesc într-o seamă de acte normative în vigoare sau aflate în fază de proiect. Ceea ce se impune la nivelul tuturor organelor din economie, este aplicarea lor consecventă, respectarea lor cu strictețe. Departamentul nostru de aprovizionări tehnico-materiale va face tot ce depinde de el pentru ca fenomenele negative manifestate în economie, să fie în mod treptat lichidate.

COMITETUL DE STAT AL PLANIFICĂRII

PREVENIREA NEFOLOSIRII MIJLOACELOR FIXE

nr. 34

POTRIVIT art. 5 din Legea nr. 62/1968, (privind amortizarea fondurilor fixe), amortizarea stabilită se include în prețul de cost al producției, fără a se face distincție între fonduri fixe active sau inactive. Includerea amortizării tuturor fondurilor fixe în prețul de cost al producției a avut în vedere tocmai mobilizarea întreprinderilor pentru folosirea integrală a acestora. Întreprinderile sînt interesate să folosească toate capacitățile existente, deoarece în acest fel obțin o producție sporită, iar ponderea amortizării în totalul cheltuielilor de producție se diminuează.

Propunerea făcută de tov. Popa Benone director adjunct la Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale deși poate să constituie încă un factor mobilizator în activarea mijloacelor fixe, dă naștere însă la unele dificultăți care o fac greu de aplicat în practică. Astfel, identificarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor inactive în timpul executării planului și excluderea amortizării aferente din cheltuielile de producție ar genera frecvente modificări ale planului. Este cunoscut faptul că modificările de plan necesită un volum important de muncă și nu în toate cazurile se justifică economic. Aplicarea propunerii ar putea avea și unele efecte negative în sensul că întreprinderile ar fi tentate să treacă la măsuri de lichidare (casare) a unor fonduri fixe pentru a evita încărcarea cu amortizarea respectivă a prețului de cost realizat. Considerăm deci că se impune ca și în viitor să se acționeze cu fermitate pe linia introducerii în circuitul economic a fondurilor fixe inactive, prin activizarea lor sau redistribuirii în cadrul normelor legale în vigoare.

DIRECȚIA GENERALĂ A FINANȚĂRII INDUSTRIEI ȘI TRANSPORTURILOR DIN MINISTERUL FINANȚELOR

melana

UZINA DE FIBRE SINTETICE — SĂVINEȘTI

PRODUCE :
- fire textile continui, de tipul mătăsii ;
- fire supraelastice ;
- fibre scurte ;
- fire de pescuit ;
- corzi pentru perii.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

INVESTIȚII

Pe șantierele Municipiului București

COTE, RITMURI, SCADENȚE

MUNICIPIUL București își lărgește necontenit potențialul productiv și urbanistic pe baza investițiilor date de stat. În acest an, în care volumul de investiții reprezintă o cincime din fondurile alocate pe întreaga economie națională; au fost prevăzute a fi puse în funcțiune 50 de capacități noi de producție mai importante, peste 23 000 de apartamente și 46 obiective social-culturale (complexe comerciale, cămine studențești, școli, lucrări destinate dezvoltării sectorului edilitar-gospodăresc al orașului, îmbunătățirii asistenței medicale și creării condițiilor de recreare a populației).

Constructorii au încheiat primele 10 luni ale anului în curs, cu realizări însemnate: **în această perioadă au fost realizate 18 obiective și capacități noi** — dintre care 2 cu mult înainte de termen — **17 obiective social-culturale și peste 13 000 de apartamente.** Printre capacitățile industriale intrate în funcțiune se numără: **noua secție de țevi de la Uzinele „Republica", atelierul de țevărie de la Uzina „Vulcan", o secție la noua fabrică de sticlărie și multe altele. S-a mai dat în folosință complexul de spălătorie „Nufărul", apeductul Bicu-Bragadiru, stația de pompare Drumul Taberei, depozitul de mobilă Militari etc.**

Rezultatele obținute, atestă faptul că beneficiarii, proiectanții și constructorii respectivi, s-au străduit — și au izbutit — să și sincronizeze activitatea și să orienteze eforturile spre rezolvarea principalelor probleme astfel încît termenele de punere în funcțiune stabilite să fie respectate și, în unele cazuri, chiar devansate.

Se poate spune însă că aceasta a constituit o trăsătură generală în acțiunea de realizare a planului de investiții pe acest an? Nicidecum! Acest fapt se reflectă, de altfel, și în modul de îndeplinire, pe ansamblul municipiului, a sarcinilor pe perioada celor 10 luni care au trecut: **74% din investițiile pe întregul an, din care 74,8% la construcții-montaj, 74,8% la construcții și de 77,2% din volumul de locuințe.** Așadar, rezultate cu mult sub posibilitățile existente, care presupun o serioasă încordare a eforturilor, în primul rînd pentru recuperarea în scurtul timp care a mai rămas pînă la încheierea anului a rămînerii în urmă și apoi, pentru crearea frontului de lucru pentru anul 1970.

Ce factori au determinat această situație?

Practica, experiența acumulată în decursul anilor, a demonstrat și demonstrează că **pregătirea temeinică a investițiilor, crearea, chiar de la început, a unor condiții optime, constituie factorul hotărîtor în realizarea la termen a obiectivelor planificate.** Or, în multe cazuri, beneficiarii de investiții au ignorat acest fapt, nutrind speranța că, pe parcursul realizării planului, vor putea să înlăture diferitele neajunsuri ce se vor ivi în eliberarea amplasamentelor, asigurarea documentațiilor tehnice, a aducerii unor utilaje din import. Faptele au demonstrat însă contrariul. La **„Fabrica de preparate din carne"**, de exemplu, beneficiarul a întîrziat cu circa 4 luni predarea amplasamentului, astfel încît constructorul a fost serios stînjenit în lucrările de organizare a șantierului. **La I.I.S. „Acumulatorul"**, lucrările la stația de încărcat electrocare au început abia în cursul lunii septembrie — în loc de trimestrul II, așa cum au fost prevăzute — și aceasta tot datorită predării cu întîrziere a amplasamentului de către beneficiar.

Lucrurile n-au stat prea bine din acest punct de vedere nici în domeniul construcțiilor de locuințe. Direcția generală de gospodărie locativă tărăgănează de multe ori întocmirea și obținerea avizelor privind eliberarea amplasamentelor, a autorizațiilor de construcții.

La neeliberarea din timp a amplasamentelor s-a adăugat apoi **necontractarea la termenele prevăzute a unor utilaje tehnologice și nelivrarea la timp a altora, deși termenele au expirat de mult.** Astfel, dintr-o analiză efectuată nu de mult de Comitetul Municipal București al P.C.R., a reieșit că **la sfîrșitul trimestrului III, valoarea utilajelor necontractate sau nelivrate la termenele contractate pentru diferitele obiective planificate a intra în funcțiune în ultimul trimestru, s-au ridicat la circa 25 milioane lei, în timp ce lucrările de construcții propriu-zise sînt gata sau pe cale de a fi terminate.** Așa stînd lucrurile, punerea în funcțiune la capacitățile proiectate a unor obiective industriale este condiționată de concentrarea tuturor eforturilor pentru aducerea urgentă pe șantiere a tuturor utilajelor prevăzute în documentații.

● Proiecte la timp, cu soluții fundamentate

DEȘI PENTRU LUCRĂRILE prevăzute pentru acest an s-a asigurat documentațiile tehnice și de execuție într-o proporție mai mare față de 1968, totuși mai există și în prezent organizații de construcții care nu au acoperit întregul volum de plan. **La 15 septembrie, de pildă, Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj** (I.C.S.I.M.) **avea asigurată documentația aprobată și avizată în proporție de numai 94% din întreaga valoare a planului anual.** Printre principalii beneficiari, care nu s-au preocupat de asigurarea documentației tehnice, se numără **Uzinele „Grivița Roșie"** (10 775 000 lei), **„Uzina de pompe"** (7 450 000 lei), **„Industria Optică Română"** (1 430 000 lei) și altele. Pentru lucrările ce le execută în Muncipiul București, Trustul 2 Instalații avea acoperită documentația anuală în proporție de numai 81,6%.

În cursul acestui an — e drept — s-a constatat o reală îmbunătățire în activitatea unor institute de proiectări. **Institutul de proiectări pentru construcții de mașini, Institutul de proiectări pentru Industria ușoară și Institutul „Proiect"-București,** au izbutit, în marea majoritate a cazurilor, să predea la timp proiectele elaborate, să îmbunătățească calitatea acestora, să colaboreze strîns cu beneficiarii de investiții și cu constructorii, să acorde asistența tehnică pe șantiere și să rezolve operativ diferitele probleme ce apăreau pe parcursul execuției.

Pe fondul pozitiv al activității desfășurate, s-au semnalat însă și unele deficiențe **(modificări dese la unele proiecte, lipsa de operativitate în precizarea diferitelor soluții etc.)**, care s-au concretizat în lucrări suplimentare cerute constructorului prin note de comandă. Asemenea cazuri s-au semnalat **pe șantierul Uzinei de anvelope „Danubiana"** (Institutul de proiectări pentru industria chimică organică de sinteză, medicamente și fibre sintetice), **pe șantierele „Fabricii de cabluri și materiale electroizolante" și „Electroaparataj", șantierele Uzinelor „23 August" și Uzinei de mașini grele** (Institutul de proiectări pentru construcții de mașini) și altele. **Dacă nu s-ar fi manifestat asemenea aspecte, dacă fiecare proiectant ar fi privit cu răspundere sporită activitatea sa, ritmul construcțiilor la aceste obiective putea fi accelerat și, în plus, s-ar fi eliminat o serie de cheltuieli inutile care au grevat asupra costului investiției.**

● Cum este utilizat potențialul tehnic și uman

CU TOATE DEFICIENȚELE semnalate în demararea planului de investiții pe acest an, rezultatele consemnate pe primele 10 luni puteau fi mult mai bune, dacă pe șantierele de construcții — începînd de la organizare și pînă la efectuarea lucrărilor propriu-zise — s-ar fi utilizat cu eficiență maximă baza tehnico-materială și forța de muncă. Însă pe **multe șantiere ale Întreprinderii nr. 8 construcții-montaj, Întreprinderii de construcții-montaj București, Trustului 1 construcții-montaj** și altele, s-au semnalat numeroase carențe în pregătirea lucrului pe timp friguros, mecanizarea unor operații cu volum mare de muncă, folosirea utilajelor, a forței și a timpului de lucru. Iată un caz din multe altele: **dintr-o analiză făcută la Întreprinderea 8 construcții-montaj a rezultat că la 1 septembrie, dintr-un număr de 385 autovehicule, 170** — adică 44% din întregul parc — **erau în reparație.** Mai este oare cazul să subliniem că, din această cauză, transporturile au fost stînjenite și, o dată cu ele, și lucrările de pe șantiere, consemnîndu-se rămîneri în urmă la diferitele faze față de graficele întocmite? Tot aici, **în primele 8 luni ale anului, indicii de folosire a utilajelor mari de construcții au fost realizați în proporție de numai 43% la screpere și autoscrepere și 74% la macaralele turn.** La Trustul 1 construcții, **întreruperile în funcționarea utilajelor au însumat 20 000 ore la excavatoare și 26 000 ore la betoniere.** Se înțelege că lucrările ce trebuiau executate cu mijloace mecanizate, au avut de suferit, nemaivorbind de volumul mare ce trebuia efectuat uneori manual și cu o productivitate scăzută.

Ritmul lucrărilor pe unele șantiere a fost influențat negativ și de faptul că **timpul de lucru n-a fost utilizat din plin. Numai la 4 mari unități** (Întreprinderea de construcții-montaje București, Trustul 1 construcții, I.C.S.I.M. și Direcția generală de construcții-montaj a Consiliului Popular al Municipiului București) **s-a realizat, în primul semestru al anului, un indice de utilizare a fondului de timp între 92,7 și 94,4%.** Numai timpul neutilizat la aceste 4 organizații de construcții **a însumat aproape 4 milioane om-ore, ceea ce echivalează cu un volum de muncă necesar pentru realizarea a 2 000 de apartamente sau a unei producții de 100 milioane lei.** Aceasta, în timp ce la majoritatea organizațiilor de construcții s-a depășit, în primele 8 luni, numărul de salariați, iar productivitatea muncii planificate n-a fost îndeplinită.

Cauzele acestei situații rezidă în faptul că, pe unele șantiere, problemele programării lucrului, ale asigurării deservirii continue cu cele necesare, ale sincronizării operațiilor, în raport cu graficele întocmite — toate formînd cadrul organizării raționale a muncii și a sporirii efi-

D. ANCUȚA
șeful sectorului de coordonare și sinteză economică
Comitetul municipal București al P.C.R.

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În întreprinderile constructoare de mașini

CONTRASTE ÎN GOSPODĂRIREA METALULUI

ÎN PRIMELE 9 luni ale acestui an, **întreprinderile constructoare de mașini din București** au economisit 1 674 tone de metal. Așa cum se observă din grafic, unele uzine s-au situat sub nivelul planificat al normelor de consum. În acest fel, la totalul producției fabricate în această perioadă s-au obținut economii apreciabile la o serie de întreprinderi: 728 tone la **Uzina de mașini grele**, 375 la **Uzinele „23 August"** și 298 la **Uzina „Semănătoarea".** Aceste rezultate sînt rodul eforturilor depuse pentru buna gospodărire a metalului prin extinderea unor tehnologii moderne de fabricație, a îmbunătățirilor de ordin constructiv, a reducerii rebuturilor și a altor pierderi de metal etc.

În contrast cu aceste realizări, alte uzine au depășit consumurile specifice, diminuînd prin aceasta nivelul economiilor totale de metal. Din cauza procentului mare de rebuturi înregistrate la turnarea și prelucrarea pieselor, a adaosurilor de prelucrare, **Fabrica de ventilatoare** a depășit consumul de metal normat cu 593 tone, **Uzina de utilaj chimic „Grivița roșie"** cu 102, **Uzina de radiatoare, echipament metalic și articole sanitare** cu 89, etc. Dacă această cantitate de metal nu ar fi fost irosită, din ea s-ar fi putut produce în plus: 248 ventilatoare industriale, 81,6 tone utilaj tehnologic pentru prelucrarea țițeiului etc. Colectivele respective au datoria să ia măsurile cuvenite pentru curmarea risipei, pentru ridicarea gradului de gospodărire a materiilor prime și în special a metalului.

Pe toate fazele de prelucrare, este necesar să se aplice metode tehnice și tehnologice din cele mai eficiente; produsele depășite din punct de vedere tehnic să fie reproiectate, pentru a li se reduce gabaritul și greutatea proprie; acolo unde specificul constructiv și funcțional al produselor permite, să se extindă utilizarea înlocuitorilor etc.

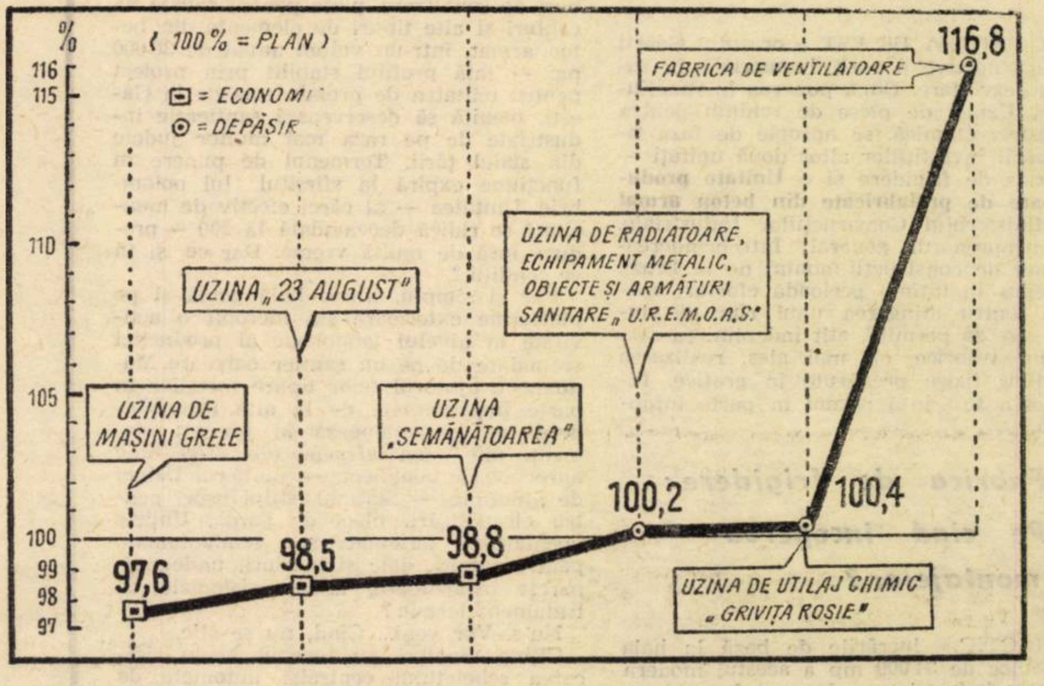

Realizarea normelor de consum a metalului în primele 9 luni din 1969

cienţei acesteia — **nu au constituit obiectul unei preocupări sistematice.** Deşi în marea majoritate a cazurilor, lipsa unor materiale n-a constituit o problemă deosebită, totuşi rămînerile în urmă la o serie de obiective s-a datorat tocmai acestui fapt. Au lipsit în unele perioade, ţevi, ciment, material lemnos, covoare şi tuburi de p.v.c., datorită fie repartiţiilor care n-au acoperit necesarul, fie lipsei de capacitate a unor întreprinderi — îndeosebi la agregate şi cărămizi.

Dar chiar în aceste condiţii dificile, s-au înregistrat numeroase cazuri de gospodărire necorespunzătoare a materialelor. **Pe şantierele Uzinelor „Semănătoarea" şi „23 August"** (constructor I.C.S.I.M.) s-au întîlnit dese cazuri de risipă a materialului lemnos (cofraje de inventar împrăştiate, panouri folosite drept podeţe sau punţi de traversare a şantierelor), de depozitare necorespunzătoare a cimentului, cărămidă aruncată la întîmplare, oţel beton amestecat cu pămînt etc.

★

Recuperarea rămînerilor în urmă, îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe acest an şi pregătirea în bune condiţiuni a investiţiilor pe 1970, impun imperios înlăturarea tuturor deficienţelor semnalate, luarea unor măsuri tehnico-organizatorice eficiente. În prezent, se pune cu acuitate rezolvarea unei probleme de maximă importanţă: **crearea condiţiilor pentru lucru pe timp friguros.** Practica a dovedit că acolo unde au existat preocupări serioase în acest sens, în primul trimestru al anului s-au înregistrat realizări serioase, apropiate celor din trimestrele următoare.

Cum se prezintă lucrurile în prezent? Marea majoritate a întreprinderilor beneficiare de investiţii şi cele de construcţii au întocmit planuri de măsuri, au stabilit obiectivele de construcţii-montaj şi volumul lucrărilor ce îl vor executa pe timp nepriclnic. **Se cere însă ca aceste planuri să se materializeze cît mai urgent pe şantierele de construcţii, îndeosebi pe acele de locuinţe aparţinînd Direcţiei generale construcţii-montaj din Consiliul Popular al Municipiului Bucureşti.**

Fructificînd din plin avantajele ce decurg din cunoaşterea din timp a sarcinilor de plan pe 1970, beneficiarii de investiţii sînt chemaţi să depună eforturi sporite pentru eliberarea din timp a amplasamentelor, elaborarea şi predarea la vreme a documentaţiilor tehnice, asigurarea eşalonată a utilajelor potrivit graficelor etc. În felul acesta, vor crea constructorilor condiţii pentru organizarea raţională a lucrărilor de construcţii-montaj, pentru imprimarea unui ritm susţinut de muncă în tot cursul anului.

Pe platforma industrială de la Găeşti

TERMENE NEONORATE

ÎN PARTEA DE EST a oraşului Găeşti a luat naştere o zonă industrială în rapidă dezvoltare. După punerea în funcţiune a Uzinei de piese de schimb pentru industria chimică, se apropie de faza finalizării investiţiilor altor două unităţi — Fabrica de frigidere şi o **Unitate producătoare de prefabricate din beton armat** a Ministerului Construcţiilor Industriale.

Antreprenorul general, Întreprinderea-şantier de construcţii-montaj de la Brazi, a depus în ultima perioadă eforturi sporite pentru atingerea unui ritm de lucru care să permită, atît îndeplinirea sarcinilor valorice, cît mai ales, realizarea stadiilor fizice prevăzute în grafice. Intenţia a fost însă numai în parte înfăptuită.

● *Fabrica de frigidere: Pe cînd începerea montajelor?*

PRACTIC, lucrările de bază la hala monobloc de 34 000 mp a acestui modern obiectiv industrial au început în septembrie anul trecut. Realizarea structurii într-un termen atît de scurt, în ciuda dificultăţilor create de primirea cu întîrziere a unor ferme metalice, de insuficienţa forţei de muncă, reprezintă — incontestabil — un succes. După cum angajamentul constructorilor, montorilor şi beneficiarului de a asigura, printr-o bună conlucrare, punerea în funcţiune a fabricii cu două luni înaintea datei prevăzute în plan (30 iunie 1970), arată hotărîrea lor de a continua şi finaliza acest succes.

Din păcate, pe circuitul dintre intenţie şi faptă au apărut dereglări. Un program alcătuit de şantier, cu concursul întreprinderii tutelare, la jumătatea lunii septembrie eşalonase foarte riguros graficele de execuţie pentru hală, cu termene pe tronsoane şi pe elemente: acoperiş, fundaţii de utilaje, pardoseli, compartimentări interioare, finisaje minime premergătoare montajului. Şeful de şantier (ing. Ion Costel), se angajase cu acest prilej să predea primul tronson, pentru montarea utilajelor tehnologice, la 20 octombrie, iar ultimul — la 5 noiembrie a.c. Să fi fost oare atît de nerealistă aprecierea, încît cele două luni ce au trecut de atunci — care n-au adus dificultăţi speciale — să o infirme total? Fapt este că abia la ora actuală se execută ultimele operaţii de închidere a halei; că montajele încă n-au început, nici măcar la utilaje şi instalaţii nepretenţioase, cum sînt rezervoarele din depozitul de materii speciale.

— Credeţi că această decalare periclitează realizarea angajamentului privind devansarea punerii în funcţie? — l-am întrebat pe directorul fabricii, ing. Vasile Pătrăşcoiu.

— Dacă se va menţine şi intensifica ritmul pe care constructorul l-a atins în săptămînile din urmă, ne-a spus interlocutorul, nu vor fi probleme. Mai ales, e nevoie să se urgenteze executarea pardoselilor şi a compartimentărilor. Pe cît ne stă în putinţă, ajutăm şi noi la crearea frontului de montaj tehnologic. Astfel, fabrica a introdus în hală, cu mijloace proprii, o serie de utilaje grele, depozitîndu-le în imediata apropiere a locului unde urmează să fie instalate.

— Livrarea utilajelor decurge normal?

— Da şi nu. Pînă acum, avem pe şantier cam 35 la sută din total. Proporţia se va mări probabil, pînă la sfîrşitul anului, la 55 la sută. Dar priviţi schema fluxului tehnologic. După cum vedeţi, diferitele secţii grupate în hală sînt prevăzute cu un număr important de maşini şi instalaţii, de tipuri foarte variate. Neasigurarea unora dintre ele poate bloca sectoare întregi ale fluxului. Or, o parte din utilaje au fost contractate cu termene de livrare care nu corespund necesităţilor de montaj. Probabil că vom fi nevoiţi, la punerea în funcţiune, să recurgem la colaborarea cu alte uzine pentru obţinerea acelor piese şi subansamble pe care nu vom fi în măsură să le realizăm noi înşine. Bineînţeles, un astfel de sistem e şi mai costisitor, şi mai sensibil la neconcordanţe...

Socotim necesar ca Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini şi întreprinderile de comerţ exterior cu care colaborează pentru echiparea acestei fabrici să nu depună armele în faţa unei asemenea perspective de loc îmbucurătoare; să insiste pentru procurarea cît mai grabnică a utilajelor restante, ca să nu transforme punerea în funcţiune a investiţiei într-un provizorat păgubitor.

● *Unitatea de prefabricate: O hală goală*

STÎLPI pentru hale industriale, pentru estacade, pentru susţineri de conducte, grinzi cu zăbrele sau cu inimă plină, chesoane de acoperiş, elemente „pi", tuburi de canalizare, piese pentru canale de cabluri şi alte tipuri de elemente din beton armat, într-un volum anual de 30 000 mc — iată profilul stabilit prin proiect pentru unitatea de prefabricate de la Găeşti, menită să deservească şantierele industriale de pe raza mai multor judeţe din sudul ţării. Termenul de punere în funcţiune expiră la sfîrşitul lui noiembrie. Unitatea — al cărei efectiv de muncitori se ridică deocamdată la 200 — produce însă de multă vreme. Dar ce şi în ce condiţii?

Pur şi simplu, într-o hală goală şi pe platforme exterioare s-a încropit o activitate la nivelul tehnologic al producţiei secundare de pe un şantier oarecare. Manual, cu ajutorul unor tipare metalice în parte împrumutate de la altă întreprindere, se confecţionează în prezent elemente din beton refractar (de altfel, bine apreciate de beneficiar — şantierul Uzinei de aluminiu — Slatina), stîlpi uşori pentru electrificări, plăci de gard... Unde-s instalaţiile automate şi semiautomate pentru tuburi, dale şi borduri, unde-s tiparele încălzitoare, unde-s sistemele de tratament termic?

Nu-s. Vor veni... Cînd, nu se ştie.

Cîţiva montori au început acum ridicarea scheletului centralei automate de betoane, pe care furnizorul, **Uzina „Nicolina"-Iaşi**, a livrat-o încă din octombrie, înainte de termen, dar fără instalaţia de cîntărire şi fără unele elemente ale instalaţiei hidraulice. Prea curînd nu va fi gata. Pînă una-alta se foloseşte o staţie provizorie, exterioară, ale cărei motoare se ard mereu din pricina căderilor de tensiune (racordul la linia de înaltă tensiune nu-i făcut, mai lipsesc cîteva sute de metri de cablu). Dar vremea s-a răcit, staţia actuală nu-i pregătită pentru iarnă. „Soluţia" care s-a găsit se încadrează perfect în concepţia generală de cîrpeală care prezidează această fază finală a investiţiei: se vor aduce betonierele în hală...

Pînă nu de mult, beneficiarul — **Întreprinderea de produse industriale pentru construcţii-Bucureşti** — se plîngea de întîrzierile constructorului. Într-adevăr, chiar şi la ora actuală efectivele şantierului sînt insuficiente; grosul lor a fost concentrat la lucrările fabricii de frigidere. Însă chiar completarea lor n-ar rezolva lipsa utilajelor tehnologice. Ministerul Construcţiilor Industriale, care desfăşoară în prezent o intensă acţiune pentru a impune proiectanţilor folosirea largă a soluţiilor cu prefabricate, este dator să o sprijine şi prin punerea în funcţiune cît mai grabnică, în condiţiile tehnologice din proiect, a capacităţii de producţie de la Găeşti.

Decebal COSTINESCU

„OBSTACOLE" ÎN CALEA REALIZĂRII UNOR IMPORTANTE SUPRAFEŢE DE SERE

UNIUNEA NAŢIONALĂ a Cooperativelor Agricole de Producţie figurează, în planul pe acest an al Ministerului Construcţiilor Industriale, ca titular de investiţii pentru lucrări de construcţii-montaj în valoare de peste 366 milioane de lei. Din această sumă urmează să se realizeze importante suprafeţe de sere legumicole, proprietate intercooperatistă, care vor contribui la mai buna aprovizionare a populaţiei, mărind totodată disponibilităţile pentru export.

Judecînd prin prisma importanţei economice a acestor lucrări, capătă o deosebită gravitate situaţia precară în care se află realizarea lor: *la capătul primelor trei trimestre, din sarcina anuală se executase doar 40%!* Actualul lor stadiu fizic înlătură orice perspectivă de a se pune în funcţiune la termen totalitatea suprafeţelor prevăzute. Cum de s-a ajuns aici?

La data includerii în plan a acestor investiţii, pregătirea lor se afla abia în faza incipientă, de studiu. Lipsa de experienţă şi de fermitate în decizii a titularului s-a tradus în insuficienta operativitate în stabilirea soluţiilor, a amplasamentelor şi a celorlalte elemente ce trebuiau să definească lucrările. Au întîrziat nepermis de mult predarea documentaţiei de execuţie, deschiderea finanţării, contractarea furniturilor din import.

Pentru constructor, serele constituie obiective deosebit de avantajoase sub raportul indicatorilor tehnico-economici ce se obţin la realizarea lor. Lucrările de construcţii metalice şi de instalaţii, care deţin aici ponderea cea mai mare, au caracteristicile unor operaţii industriale, cu o productivitate valorică şi fizică ridicată, efectuîndu-se în lanţ şi repetîndu-se în cicluri identice. Aceste avantaje n-au putut fi însă valorificate pe deplin pentru scurtarea duratei de execuţie a serelor, deoarece şantierelor nu li s-au asigurat condiţii normale de lucru.

Iată două exemple edificatoare. *Serele de la Jilava-Bucureşti*, cu o suprafaţă de 11,25 ha, sînt înscrise în planul pe 1969 al Întreprinderii nr. 8 de construcţii-montaj cu o valoare de 45 milioane de lei. Din aceasta, cu toate eforturile, nu se vor putea realiza decît circa 10 milioane. Proiectele au sosit abia în luna septembrie: tot atunci au fost puse la dispoziţia executantului şi fondurile.

La Bărcăneşti, lîngă Ploieşti, s-au produs, de asemenea, întîrzieri. Măsurile luate de Întreprinderea-şantier de construcţii-montaj de la Brazi au adus într-un stadiu avansat prima etapă din totalul de 42 ha de sere; punerea ei în funcţiune la termen este însă incertă, din cauză că beneficiarul n-a procurat o serie de materiale de instalaţii (incluse în obligaţiile sale de aprovizionare), fără care nu se poate trece la efectuarea probelor.

Perioada scurtă ce a mai rămas pînă la sfîrşitul anului poate aduce totuşi o îmbunătăţire a ritmului de lucru pe şantierele serelor intercooperatiste. Pentru aceasta este necesar, în primul rînd, ca U.N.C.A.P. să rezolve cu promptitudine toate problemele de furnitură ce cad în sarcina sa, să stabilească minimul tehnologic pentru a pune în funcţiune, chiar cu provizorate, o suprafaţă cît mai mare pentru culturi mai puţin pretenţioase şi cu productivitate ridicată. La rîndul lor, constructorii au datoria să concentreze suficiente efective de muncitori pentru ca, lucrînd chiar în cicluri suprapuse, să recupereze cît mai mult din rămînerile în urmă.

C. DORIN

CONTRACTE

ÎN ÎNTREPRINDERI DIN JUDEŢUL DOLJ

● **În primele 10 luni ale anului curent,** Uzina „Electroputere" din Craiova **a rămas restantă faţă de o serie de beneficiari cu 242 contracte de livrări, a căror valoare totală s-a ridicat la 82 363 mii lei. Din acestea, 234 contracte n-au fost onorate datorită neasigurării producţiei cu materiile prime şi materialele necesare, 3 prin neridicarea produselor de către beneficiari la termenele stipulate în contracte şi 14 datorită lipsei de vagoane speciale pentru expedierea transformatorilor de puteri mari. Amenzile şi penalizările plătite de uzina amintită pentru neonorarea integrală a contractelor s-au ridicat la 64 446 lei.**

● **La sfîrşitul lunii octombrie din acest an,** Combinatul chimic — Craiova **era dator beneficiarilor săi cu o serie de produse, ce constituiau obiectul a 231 contracte, cu o valoare globală de peste 137 milioane lei. Din contractele nerealizate, 149 s-au datorat punerii în funcţiune cu întîrziere a unor capacităţi de producţie, 82 — exploatării necorespunzătoare a instalaţiilor şi agregatelor tehnologice. Pînă în prezent, combinatul a plătit drept amenzi şi penalizări pentru neonorarea la termen a contractelor 236 000 lei. Urmează ca la această sumă să se adauge unele penalizări şi mai serioase.**

● Întreprinderea de prefabricate din beton — Craiova **a avut 641 contracte de livrări cu termene scadente în perioada ianuarie — octombrie a.c. Din ele, au rămas restante 128 contracte, în valoare totală de peste 3 620 mii lei. Cauzele care au dus la această situaţie sînt nerealizarea producţiei la unele sortimente de prefabricate (57 contracte); neridicarea de către beneficiari a unor produse (30 contracte); punerea în funcţiune cu întîrziere a unor linii tehnologice (5 contracte) etc. Pentru dificultăţile provocate beneficiarilor au fost plătite amenzi şi penalizări de 4 193 lei. De fapt o sumă infimă faţă de pagubele provocate de nerespectarea clauzelor contractuale.**

● **Cele 55 contracte de livrări, restante pe primele 10 luni din anul curent, ale** Unităţii de exploatare şi industrializare a lemnului — Craiova **au valorat peste 1,5 milioane lei, iar preţul de cost al produselor sale a fost „încărcat" cu amenzi şi penalizări de circa 6 000 lei.**

REFLECȚII

ȘCOALA CONTINUĂ (I)

acad. Grigore C. MOISIL

SĂ NE OCUPĂM AZI de munca de modernizare a culturii de specialitate a profesorului de liceu și, ca să dăm un exemplu foarte precis, cea a profesorului de matematici. Să luăm ca exemplu un profesor de vreo patruzeci și cinci de ani, deci care a terminat facultatea prin 1946—47. Cam așa ceva.

Pe atunci nu existau calculatoare electronice. Azi elevul îl întreabă: ce e un calculator digital? Dar unul analogic? Se fac cu relee? Cu tuburi electronice? Cu tranzistori? Cu circuite integrate? Ce deosebire e între circuite integrate și circuite imprimate? Ce deosebire e între tranzistori PNP și NPN?

— Dumneata nu știi? Să mă duc la profesorul de fizică?

Dar dacă și profesorul de fizică are tot 45 de ani și „licența în fizico-chimice"?

Atunci să vă întreb altceva: care e deosebirea între informatică și teoria informației? Care din ele se ocupă cu stringerea informației științifice? Cu înmagazinarea ei? Cu regăsirea ei? Ce înseamnă regăsirea informației? Se pierde și o regăsește? Și vine unul șugubăț: nu, că tov. acad. Moisil a rîs în „Viața economică" de cei care confundă teoria informației și informatica sau care cred că vreuna din ele se ocupă cu înmagazinarea sau regăsirea informației.

Ce-i aia economie matematică? E programarea matematică un fel de programare la calculator? Da? Este?

Păi tov. Moisil a rîs în „Viața economică" și de cei care afirmă acest lucru. Am auzit de programare patratică dar n-am auzit nici de cea triunghiulară nici de cea pentagonală. De ce? Există și programare circulară? Sau îi zice ciclică? Am auzit de coduri ciclice, au vreo legătură?

— Stați liniștiți, se răstește profesorul.

— Nu știe, își dau coate elevii.

Uneori e mai grav.

Ar fi bine, toată lumea o crede, să se introducă în învățămîntul mediu ideea de probabilitate, cîteva noțiuni de calculul probabilităților, cu o informație asupra unor fenomene probabilistice, cu studiul cozilor, al problemei stocurilor, cu elemente de statistică. Dar profesorii de mai mult de 40 de ani n-au învățat obligatoriu în universitate calculul probabilităților. Iată de ce nu pot preda unii elementele acestei teorii, indispensabile oricărui om, nici cele cîteva idei de mecanică statistică, de asigurări etc.

În manuale și programe s-a manifestat o tendință de modernizare; s-au introdus cîteva denumiri curente azi, sub numele de teoria mulțimilor; e bine. E bine dacă acest limbaj nu are caracter festiv, ci se întrebuințează ori de cîte ori e nevoie; normal. Altfel e un fel de snobism. Dar s-a introdus în program și studiul „structurilor algebrice". Ce face bietul profesor care în facultate n-a învățat nimic despre aceste lucruri? Că n-au început să se învețe decît de mai puțin de treizeci de ani și de atunci nu s-a predat în liceu nimic despre așa ceva. Nici tu grupuri, nici tu corpuri, nici unele mai ideale. Și dacă nu le-ai predat nici o dată și n-ai mai auzit de ele zeci de ani... De! Omul uită.

E nevoie să facem un program pentru cursurile de modernizare pentru profesorul de matematică de învățămînt mediu?

N-o fi cel de mai sus?

PLANUL

Imperativele industriei alimentare

CREȘTEREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI

ÎN CADRUL POLITICII generale de dezvoltare a economiei naționale, industria alimentară a cunoscut o ascensiune deosebită, atît în privința modernizării și lărgirii bazei tehnice-materiale a producției, cît și a creșterii volumului și diversificării sortimentelor în toate sectoarele sale de activitate. **Astăzi, ea realizează în circa 70 de zile întreaga producție a anului 1938.** În cadrul sferei sale de activitate **au apărut subramuri noi de producție, ca: industria conservelor, a concentratelor alimentare, a frigului, conservelor de lapte, băuturilor răcoritoare și tonice etc.,** despre care nu se putea vorbi înainte de anul 1948. Fondurile fixe ale acestei ramuri industriale sînt în anul 1969 de 3,4 ori mai mari față de anul 1950.

Ca urmare a dotării întreprinderilor cu utilaje noi, perfecționate, a fost posibilă introducerea procedeelor tehnologice moderne. Adaptarea nivelului tehnic al utilajelor la cerințele acestor tehnologii poate fi ilustrată prin montarea și punerea în funcțiune a unor instalații cu elemente de automatizare și procese continui în industria zahărului, uleiului, instalații cu flux continuu în industria conservelor, prelucrarea grăsimilor, aparatură automată de măsură și control în industria berei, laptelui, morăritului și panificației etc.

CONGRESUL al X-lea al Partidului Comunist Român a stabilit sarcini mobilizatoare și pentru industria alimentară, concretizate în cîteva direcții principale:

● **creșterea producției la principalele bunuri alimentare** în ritmuri care să permită ca, la nivelul anului 1980, producția și consumul pe cap de locuitor, precum și productivitatea muncii, să se apropie de nivelele realizate în țările cu economie dezvoltată;

● **valorificarea integrală a resurselor de materii prime agricole, vegetale și animale;**

● **ridicarea continuă a gradului de industrializare a materiilor prime agricole,** transformarea lor prin mijloacele cele mai moderne, în produse care să corespundă necesităților și exigențelor consumatorilor și să contribuie într-o măsură tot mai mare la creșterea produsului social; lărgirea gamei și sporirea cantităților de produse preparate, semipreparate, a celor pentru copii, a alimentelor porționate și preambalate, în vederea economisirii muncii sociale și satisfacerii cît mai complete a nevoilor de consum;

● **asigurarea populației cu alimente, în care factorii nutritivi să fie cît mai armonios proporționați,** să răspundă unui consum fiziologic normal, legat și de condițiile concrete ale țării noastre, de tradițiile de consum și de modul de procurare a factorilor energetici. Creșterea mai rapidă în rația alimentară a produselor de origine animală (carne, pește, lapte și produse lactate);

● **îmbunătățirea repartizării teritoriale a industriei alimentare,** prin amplasarea și dimensionarea noilor capacității de producție, în raport cu necesitatea ridicării economice a unor zone și localități, cu condițiile cele mai eficiente de asigurare a materiilor prime și cu apropierea de centrele de consum;

● **sporirea aportului industriei alimentare la formarea mijloacelor financiare ale statului,** prin continua creștere a acumulărilor bănești, urmărind în permanență reducerea cheltuielilor de producție și creșterea productivității muncii;

● **creșterea aportului valutar al acestei subramuri, prin sporirea exportului de bunuri alimentare,** în special a celor cu grad ridicat de industrializare, sporirea competitivității produselor alimentare românești prin preț redus și calitate superioară.

DIN CERCETĂRILE efectuate în ultimele decenii a reieșit concluzia că o nutriție corectă este dependentă, nu numai de mărimea aportului alimentar (numărul de calorii), ci mai ales de compoziția rației alimentare. O alimentație rațională are ca scop să asigure un echilibru armonios și continuu între consumul de alimente cu conținut proteic și al celor cu aport energetic (glucide și lipide).

Industria alimentară din țara noastră își va concentra și în viitor, într-o măsură din ce în ce mai mare, întreaga sa activitate pentru a răspunde pe deplin sarcinii fundamentale de a asigura o alimentație rațională întregii populații. **Producția de mărfuri alimentare va crește în anul 1975 cu 35—40%, față de 1970.** În perioada 1971—1975 se va realiza o producție care depășește pe cea obținută de industria alimentară în perioada ultimilor 15 ani. Iată cum vor arăta creșterile la principalele produse (1965 = 100).

Tabelul nr. 1

Produsele	1970	1975
Carne	158.0	279,3
Preparate de carne	152.5	262,4
Conserve de carne	229,3	338,3
Pește	160.4	416,3
Lapte de consum	174.2	250.2
Unt	166.2	242,4
Brînzeturi	128,2	186,4
Zahăr	136.9	153,1
Ulei comestibil	183,6	245,3
Conserve de legume sterilizate	236,1	355,0

Ca urmare a acestor creșteri diferențiate vor avea loc schimbări însemnate în structura industriei alimentare (așa cum rezultă din datele tabelului nr. 2).

Tabelul nr. 2 (%)

	1965	1970	1975
TOTAL INDUSTRIA ALIMENTARA	100	100	100
din care:			
produse de panificație și morărit	28,4	23,8	17,8
carne și produse din carne	25,1	28,4	34,3
lapte și produse din lapte	8,9	9,4	9,6
zahăr — zaharoase	8,2	7,8	6,4
uleiuri comestibile	5,9	6,6	7,2
conserve de legume și fructe	3,9	6,0	6,8
băuturi	13.5	12,6	11,0

Din cifrele prezentate în tabel rezultă că **o atenție deosebită se va acorda alimentelor bogate în proteine** (carne și produse din carne, produse lactate, conserve din legume și fructe), **diminuindu-se în schimb ponderea alimentelor ce conțin glucide și lipide** (produse de panificație și morărit, zahăr, produse zaharoase și băuturi). De menționat că în cadrul grupei băuturi crește ponderea băuturilor slab alcoolice — berea — și a celor nealcoolice și tonice.

DEZVOLTAREA și modernizarea bazei tehnice-materiale a industriei alimentare, care se va accentua **în perioada 1971—1975** prin realizarea unui volum important de investiții, materializat prin **punerea în funcțiune a circa 200 noi unități și secții de producție,** creează posibilitatea producerii unei game largi de bunuri alimentare calitativ superioare, care să satisfacă cerințele crescînde ale consumatorilor din țara noastră și exigențele clienților externi. Pe această linie, paralel cu creșterile cantitative ale producției se va asigura o mai mare diversitate sortimentală, care în prezent este încă restrînsă, comparativ cu țările dezvoltate. Preocupări pentru lărgirea sortimentelor au existat și pînă în prezent. În ultimii ani, de pildă, s-a extins fabricarea unor produse, ca: lapte concentrat și praf, sucuri de legume și fructe, alimente congelate, supe concentrate, produse dietetice și pentru copii. **Numai în anii 1967 și 1968 au fost omologate peste 300 sortimente noi,** majoritatea în sectoarele industriei panificației (74), cărnii și produselor din carne (31) conservelor

Vintilă ROTARU
director
Ministerul Industriei Alimentare

(Continuare în pag. 6)

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚI

● **Un colectiv de specialiști de la Uzina de țevi din Roman** a conceput și construit un aparat electronic, cu ajutorul căruia se măsoară temperatura țevilor direct pe fluxul tehnologic, în momentul trecerii prin liniile de laminare. Aparatul este dotat cu un pirometru cu izotopi, care indică operatorilor limitele de temperatură admise. Controlul precis și permanent al temperaturii de laminare evită arderea și declasarea metalului și, în consecință, rebutările. Pînă acum, măsurătorile se efectuau cu un pirometru optic, manevrat manual.

● **La Uzina pentru prelucrarea maselor plastice din Iași** au intrat în producție de serie noi produse, printre care covoare de poli[illegible]rură de vinil, imprimate cu m[illegible] de parchete mozaic, folii [illegible]n P.V.C., dublate pe un suport hîrtie. Acest din urmă sortiment a fost obținut prin presare în condiții speciale de temperatură și durată, fără a utiliza materiale de adeziune. El este întrebuințat la copertarea cărților și la confecționarea diferitelor obiecte tipografice.

● **Specialiștii de la Uzina de cauciuc sintetic din cadrul Grupului industrial petrochimic de la Borzești** au preparat, după o rețetă proprie, un material special de protecție a metalului împotriva coroziunii chimice. Realizat pe baza combinării unor rășini sintetice și a unor materiale plastice, el a fost aplicat pe interiorul conductelor, coloanelor și utilajelor din cadrul instalațiilor de alchilare a benzenului. Efectul utilizării noului produs constă în creșterea gradului de rezistență a utilajelor față de coroziunea chimică, în mărirea intervalului dintre reparațiile și reviziile generale ale instalațiilor.

● **La stația-pilot pentru cercetarea minereurilor nemetalifere** intrată de curînd în exploatare la Murfatlar, județul Constanța, s-au realizat primele cantități de caolin românesc de calitate superioară. El a fost obținut prin aplicarea unei rețete originale, constînd în tratarea caolinului de Aghireș desnisipat cu acid clorhidric, calcinarea lui la 900 grade Celsius și micronizarea la o finețe de 5 microni. Caolinul superior obținut la Murfatlar are un grad ridicat de alb — 82 pînă la 86% — prezentînd caracteristici asemănătoare celui din import, utilizat în prezent de fabricile noastre de hîrtie.

● **Specialiștii Rafinăriei Ploiești** au realizat o instalație de descompunere termică a gudroanelor acide rezultate din distilarea țițeiului și a uleiurilor minerale. Instalația — unică în țară — are o capacitate de prelucrare de peste 40 000 tone pe an. Ea permite valorificarea gudroanelor, pe care le transformă în combustibil pentru cuptoare, precum și obținerea unor importante cantități de acid sulfuric cu o concentrație mai slabă. Instalația asigură procesului tehnologic o automatizare completă.

(38), produselor zaharoase (106) și peștelui (49). S-au obținut, de asemenea, realizări deosebite în diversificarea producției de brînzeturi, băuturi, specialități de bere etc. Succesele înregistrate pe linia diversificării produselor, sînt ilustrate elocvent de faptul că **dacă în 1959 se produceau în întreprinderile noastre 2000 sortimente, astăzi se fabrică circa 5000**

Cu toate rezultatele bune obținute, trebuie arătat că față de cerințele consumatorilor și în comparație cu alte țări, în privința diversificării producției alimentare mai sînt încă o serie de probleme de rezolvat. **Vor trebui depuse eforturi pentru îmbogățirea gamei de sortimente alimentare la preparate culinare, produse dietetice, produse pentru copii pînă la 3 ani, noi produse lactate, sosuri condimentate, rulade cu carne, conserve de șuncă, creme de tomate, de mazăre, de fasole și de alte legume, produse tradiționale și specifice unor regiuni ale țării.**

PENTRU a asigura creșterea și diversificarea producției în industria alimentară, **agricultura va trebui să satisfacă unele cerințe legate de nevoile de materii prime**, în sensul introducerii în cultură a unor soiuri de grîu, sfeclă, porumb, legume și fructe, care să asigure obținerea unor randamente sporite la industrializare. Dezvoltarea industriei conservelor, de pildă, nu va fi posibilă decît în urma adaptării producției legumicole la nevoile industriei, atît în ceea ce privește sortimentul, cît și calitatea. O problemă similară se ridică și în domeniul creșterii și îngrășării animalelor, unde sînt necesare măsuri pentru sporirea greutății medii, **îmbunătățirea rasei animalelor și asigurarea unor livrări ritmice către industrie.** Va trebui ca și în continuare să se acorde o atenție deosebită **obținerii unor produse agricole cu conținut cît mai ridicat de substanță utilă**: gluten la grîu, amidon la cartofi, zahăr la sfeclă, ulei la semințele de floarea soarelui, substanța uscată în roșii și altele.

Pentru a lărgi gama de produse alimentare, în vederea diversificării, încă din 1969 s-au stabilit programe concrete de asimilare a noilor sortimente, pe o perioadă de mai mulți ani, în concordanță cu condițiile de dotare tehnică ce se asigură în întreprinderile noastre. Preocupările Ministerului Industriei Alimentare s-au orientat, de asemenea, și spre sporirea numărului sortimentelor dietetice pentru prevenirea sau tratarea unor afecțiuni ale populației adulte. Pînă în prezent, au fost puse la dispoziția acesteia un număr de 47 sortimente din grupa produselor de panificație, conservelor, produselor lactate etc. În colaborare cu Ministerul Sănătății, se va continua extinderea producției acestor sortimente, pentru satisfacerea pe deplin a cererilor consumatorilor.

În domeniul sortimentelor specifice alimentației copiilor pînă la 3 ani sînt totuși unele rămîneri în urmă Astfel, din cele 22 sortimente realizate, numai unul aparține grupei produselor lactate, iar restul sînt creme de legume și fructe, piureuri din carne și diverse legume, dintre care numai unele au apărut în comerț, în cantități foarte mici. Pentru remedierea acestei situații se va amenaja o secție la una din întreprinderile existente, fiind prevăzută și construirea unei noi fabrici. De asemenea, este prevăzută intrarea în funcțiune a unei fabrici, specializate în producția de lapte praf acidulat.

În cadrul acțiunii pentru satisfacerea gustului, preferințelor și exigențelor consumatorilor, a diversificării producției, un rol important revine asigurării și **diversificării ambalajelor**, care condiționează conservarea, prezentarea și desfacerea produselor în bune condițiuni. De aceia, industria alimentară solicită un sprijin mai activ din partea întreprinderilor producătoare de materiale pentru ambalaje, îndeosebi industriei de celuloză și hîrtie care trebuie să se preocupe într-o măsură mai mare de rezolvarea cerințelor legate de producerea de cartoane, folii și hîrtii tratate chimic. De asemenea, unitățile poligrafice vor trebui să sprijine în mai mare măsură industria alimentară pentru asigurarea cu ambalaje estetice și de calitate superioară.

EFICIENȚĂ

CONSUMURI SPECIFICE NORMATE DEZMINȚITE DE REALITATE

REDUCEREA consumurilor specifice, apropierea lor de mărimea optimă, găsirea căilor de folosire rațională și economică a materiilor prime reprezintă o pîrghie importantă pentru sporirea eficienței economice a producției. Sînt însă normele de consum actuale temeinic fundamentate și mobilizatoare? La aceasta își propun să răspundă autorii articolului, referindu-se la normele de consum existente în industria linei și la implicațiile acestora asupra prețului de cost al produselor.

ÎN CONFORMITATE cu legislația în vigoare, pentru fiecare produs sau sortiment nou sînt stabilite norme de consum industrial care cuprind întreaga cantitate de materiale necesare executării unui anumit produs. Normele de consum specific sînt determinate la nivelul ramurii, ceea ce înseamnă că la stabilirea lor s-a ținut seama de folosirea pentru produsul respectiv de utilajul cel mai răspîndit și de randamentul mediu al utilajului în perioada dată, materia primă adecvată pentru produsul și utilajul respectiv, folosirea unei forțe de muncă cu calificare și îndemînare medie, condiții asemănătoare de lucru-timp, umiditate, temperatură etc.

Între norma de consum la nivelul ramurii și consumurile efective apar de la început diferențe, care, în anumite limite, sînt normale, dacă se ține seama de gradul de înzestrare tehnică deosebită a utilajului existent în cadrul întreprinderii producătoare și de măsurile tehnico-organizatorice luate pe parcursul procesului de producție pentru economisirea materiilor prime.

Deși unele diferențe, în anumite limite, sînt firești, în practică se constată că pentru unele produse sau chiar ramuri de producție, actualele norme de consum sînt depășite, în sensul că pentru cele mai multe produse sînt prevăzute consumuri foarte mari în raport cu cele optime, fapt subliniat și în raportul la cel de al X-lea Congres al P.C.R., în care se arată că „una din lipsurile serioase care mai stăruie în industria noastră este existența unor consumuri materiale prea ridicate".

În acest sens, considerăm că rezerve importante pot fi create în sectorul industrial al lînii, prin revizuirea normelor actuale de consum pentru țesături, norme care, după părerea noastră, sînt depășite.

Decalaje nejustificate

DINTR-O ANALIZĂ efectuată la un număr mare de țesătorii de lînă, a căror producție reprezintă o pondere de 58% din totalul producției de țesături din România, a rezultat că la țesături care se produc în serie, în cantități mari, există un decalaj sensibil, normele de consum specific depășind, cu pînă la 24% consumul efectiv. Pentru exemplificare prezentăm (în tabelul nr. 1) doar cîteva cazuri înregistrate la fabrici diferite ca organizare, înzestrare tehnică, poziție geografică etc. (Ploiești, Buhuși, Brașov, Bacău) și pentru diverse sortimente de țesături.

Tabelul nr. 1

Numărul de nomenclator al țesăturii	Fabrica producătoare	Cu cît este mai mare consumul normat față de consumul realizat efectiv (%)
290—45	Ploiești	23,79
294—06—6	Buhuși	23,47
400—12	Bacău	12,23
221—36—3	Buhuși	11,83
221—39—3	Buhuși	10,73
222—77	Bacău	9,97
460—22	Brașov	8,70
424—203—1	Bacău	7,87
294—14—6	Ploiești	7,62

În realitate decalajul este și mai mare decît cel din tabel deoarece, după cum se știe, în consumul efectiv sînt cuprinse și pierderile din fabricație. Or, diferențele arătate au rezultat în afara pierderilor admise prin lege Este interesant să arătăm că prin actualele norme de consum, pentru o țesătură finită în greutate de 100 de grame se prevede un plus de 12% dacă este vorba spre exemplu de stofă pentru rochii, 16,5% la stofe pentru costume, 20,8% la stofe de palton pentru femei și 27,2% la stofe de paltoane pentru bărbați.

Dacă aplicăm acest lucru la exemplele arătate mai înainte, rezultă că la o stofă pentru costum cum ar fi cea produsă la Buhuși (294—06—6) sau la Ploiești (290—45) la fiecare sută de grame de țesătură finită s-a acordat un consum cu 40% mai mare în loc de 16,5% cît ar trebui să fie corespunzător calculelor teoretice privind pierderile în procesul de fabricație.

Exemplele arătate pot fi extinse și asupra altor produse și sortimente.

FAPTUL că actualele norme de consum sînt depășite rezultă din înseși calculele întocmite de întreprinderile producătoare cu prilejul creării noilor sortimente de țesături. Acestea, pe baza experienței acumulate în timp, ca și a măsurilor luate pentru perfecționarea procesului tehnologic, solicită consumuri de materiale apropiate de cele efectiv realizate. Dar cu ocazia aprobării produselor și, respectiv, a caracteristicilor tehnice, consumurile sînt modificate — în cazurile în speță majorate — în baza normelor actuale de consum, fapt care dă naștere decalajului arătat. Este suficient să arătăm că dacă se avea în vedere propunerea inițială a întreprinderii producătoare, la țesătura nomenclator 221—39—3 diferența față de consumul efectiv ar fi fost de 1,5% în loc de 10,6%, la țesătura 221—36—3 diferența ar fi fost de 0,6% în loc de 11,83%; la țesătura 400—12 diferența ar fi fost de 4,7% față de 11,3% și așa mai departe. (Desigur, așa cum am mai arătat, unele diferențe sînt normale, avînd în vedere măsurile organizatorice luate pe parcursul procesului de producție).

S-ar putea argumenta că diferențele care există între normele actuale după care se determină consumurile specifice și propunerile fabricilor s-ar datora faptului că primele sînt calculate la nivelul ramurii iar ultimele reprezintă doar consumuri individuale, realizate de fiecare întreprindere în parte, consumuri care pot fi mai mari sau mai mici, după cum este organizată întreprinderea. Este adevărat că astfel de situații ar apărea în condițiile în care același produs ar fi fabricat simultan de mai multe întreprinderi. În cazul nostru, însă, caracteristic este faptul că, cu unele excepții, același sortiment de țesătură nu este produs și de altă fabrică. **Ca atare consumurile individuale realizate de fabricile producătoare ar trebui considerate la nivelul ramurii**, ele fiind singurele întreprinderi care execută țesătura respectivă.

Deficiențele actualelor norme de consum decurg chiar din modul în care ele au fost întocmite inițial, respectiv numai în funcție de destinația țesăturii — pentru costume, rochii, paltoane etc. — fără a se ține seama de alte elemente cum sînt finisajul, finețea firelor, compoziția amestecurilor etc. Cu alte cuvinte, s-a luat în calcul o pierdere unică în raport cu un singur element — deși în procesul de producere, pierderile sînt diferite și depind de tehnologia de fabricație a acestora. Spre exemplu, este evident că pierderea pentru producerea unei stofe flausate pentru palton va fi mai mare decît la o stofă cu finisaj normal, neflaușat, deși pierderea acordată în prezent este identică.

Situația arătată impune cu acuitate **revizuirea normelor de consum la țesăturile de lînă.** Revizuirea normelor actuale de consum specific la nivelul ramurii se impune și prin faptul că diferențele mari care există în prezent față de consumurile efective pot crea posibilitatea ca întreprinderile producătoare să nu fie stimulate în găsirea în continuare a căilor pentru **folosirea cea mai rațională a materiilor prime.** Este suficient să arătăm că din cantitățile prevăzute în plus, numai la sortimentele arătate mai înainte s-ar fi putut produce în plus circa 10 000 metri țesături.

Măsura este cu atît mai necesară dacă ținem seama că și în prezent, cu toată creșterea producției de fibre textile și în special a celor sintetice, lîna, bumbacul, inul, materii prime naturale ocupă încă locul predominant în producția textilelor de îmbrăcăminte și pentru locuință. Cu titlu de informație arătăm că în S.U.A. și Europa occidentală pentru articolele de îmbrăcăminte și uz casnic, lîna și bumbacul reprezintă 87,3% și repctiv 91,3% din consumul total.

Influențe asupra indicatorilor financiari

REVIZUIREA normelor de consum prezintă în același timp o importanță deosebită pentru indicatorii financiari ai întreprinderilor textile. Din prețul de cost, valoarea materiei prime — lîna — are ponderea cea mai mare — circa 70—80%. Or, în condițiile acordării unor consumuri specifice nereale, mai mari decît cele efective, prețul de cost al produselor este umflat, iar întreprinderile obțin beneficii suplimentare, fără a avea vreun aport la realizarea acestora. Luînd în continuare ca exemplu țesăturile prezentate, au rezultat beneficii exagerate, unele produse depășind cu 25% beneficiul mediu planificat al ramurii.

Desigur, umflarea costurilor nu poate fi reproșată întreprinderilor, care în momentul întocmirii antecalculației au prevăzut costuri foarte apropiate de cele realizate. Prețurile de cost au fost majorate artificial, ca urmare a obligativității luării în considerare a normelor de consum specific. Iată cum se prezintă — la unele din țesăturile analizate diferența între costurile de materie primă propusă de întreprinderi, calculată în baza normelor de consum specific:

Tabelul nr. 2

Țesătura (nomenclator)	Fabrica producătoare	Diferența față de consumul efectiv de materie primă (lei/m)	
		În baza calculului întreprinderii	Prin luarea în considerare a normelor de consum
221—36—3	Buhuși	+ 0,1	+ 4,04
294—06—6	Buhuși	+ 1,05	+ 5,45
424—194	Brașov	+ 0,09	+ 2,61

Desigur, existența unei surse de beneficii fără nici un efort din partea întreprinderii, aduce cu sine o serie de dezavantaje — despre care nu ne ocupăm în acest material — printre care principalele sînt slăbirea interesului pentru găsirea unor soluții economice avantajoase ca și pentru crearea unor sortimente noi.

V. PREDUȚĂ
S. TEICH

OPINII ASUPRA INDICATORULUI „SURPLUSUL"[1] DE VENIT NET ACTUALIZAT"

DOI INDICATORI DE ACEEAȘI NATURĂ. Cu doi ani în urmă, tov. C. Iacobovici propunea un indicator de eficiență economică a investițiilor, care nu se încadrează în cerința de bază a exprimării eficienței economice luată în sens restrîns, anume ca raport între efecte și cheltuieli. Avem în vedere așa numitul indicator „acumulările echivalate", ca diferență între venitul net (acumulările financiare) pe perioada termenului de recuperare normat (t_n) și volumul investițiilor, adică $S = A_a \cdot t_n^{-1}$ Adoptînd aceeași accepțiune largă a exprimării eficienței, în „Viața economică" nr. 3/1969, tov. P. Rotaru pune în discuție avantajele unui alt indicator, folosit în tehnica economică apuseană [2]). Acesta se calculează tot ca diferență între venitul net, luat însă pe întreaga perioadă de funcționare a obiectivelor de investiții și volumul investițiilor, după ce, în prealabil, ambele valori au fost actualizate (adică aduse la valoarea din momentul actual, considerat moment zero): $S = A^{o}_{a} \cdot D - I^{o}$, în care:

S este surplusul total de venit net actualizat (nu apare indicat atributul de „final" folosit de tov. Rotaru deoarece în sensul intrat în uz, acesta se folosește pentru desemnarea produselor finale din punct de vedere al economiei naționale: mijloacele de muncă și bunurile de consum); A^{o}_{a} este venitul net anual actualizat și apoi uniformizat pe ani, cu ajutorul unui așa numit „factor de recuperare" care nu se confundă cu perioada sau „termenul de recuperare" [3]). D — durata economică de funcționare a obiectului de investiții; și I^{o} — volumul investițiilor actualizate; în locul produsului $A^{o}_{a} \cdot D$ se poate folosi valoarea A^{o}.

Iese în evidență că, față de acumulările echivalate de mai sus, aici, venitul net anual și investițiile sînt actualizate, iar perioada în care se consideră acumulările este întreaga durată de funcționare, nu numai cea normată. Primul indicator ține seama de nevoia socială pentru eficiența respectivă prin intermediul duratei normate de recuperare și nu ia în considerare mobilizarea-imobilizarea resurselor distanțate în timp (rezultate sau cheltuieli). Totodată, indicatorul pe care îl analizăm ține seama de întreaga durată economică de funcționare a mijloacelor fixe construite (sau achiziționate), nu numai de cea normată, ceea ce constituie un element important pentru aprecierea variantelor de investiții, cînd obiectele comparate diferă din punct de vedere al duratei de funcționare. Considerarea faptului distanțării în timp a resurselor (prin actualizare) ca și a întregii durate de funcționare, sînt avantaje relevate de tov. Rotaru, în articolul indicat mai sus.

SENSUL INDICATORULUI ANALIZAT. Semnificația economică a indicatorului apare clară la prima vedere: venitul net anual adus de investiții trebuie să fie atît de mare, încît totalizat pe întreaga durată de funcționare să fie mai mare decît volumul investițiilor $A^{o} > I^{o}$, sau, ceea ce este același lucru, $S > O$. Ca urmare, **limita minimă** a eficienței unei investiții ar fi $S = O$ sau $A^{o} = I^{o}$, situație caracterizată de P. Massé ca o operație „albă" [4]). Deoarece A^{o} apare ca fiind valoarea de întrebuințare actuală a investițiilor, înseamnă că, potrivit unor teze curente ale economiei politice burgheze care confundă valoarea de întrebuințare cu valoarea, A^{o} nu reprezintă altceva decît investițiile capitalizate, sau „valoarea-capital" [5]) a investițiilor. Acea variantă este mai eficientă sau oportună, care are o diferență mai mare între valoarea-capital a investițiilor și volumul actualizat al acestora. Este punctul de vedere neokeynesist menit să explice incitarea investirii de capital („inducement to invest"). Cu alte cuvinte, avem de-a face cu un venit net suplimentar, care rămîne, după acoperirea investițiilor și care, în tehnica economică apuseană, mai este denumit „goodwill-ul" investiției [6]).

În accepțiunea de „valoare-capital" nu este clar, însă, de ce trebuie să fie venitul net total mai mare decît investițiile, sau în alți termeni, de ce, neapărat, valoarea creată prin întrebuințarea investițiilor trebuie să fie mai mare ca valoarea lor? Este adevărat că Marx procedează în mod similar, cînd echivalează prețul pămîntului cu venitul net pe o durată de 20 ani. Nu trebuie uitat însă că el are în vedere o excepție de la teoria valorii muncă, și că această excepție nu poate fi pusă la baza prețului oricărei mărfi.

PERFECȚIONAREA SA. Se pune întrebarea dacă egalitatea celor două valori actualizate, pusă la baza limitei minime de eficiență, ar putea să reprezinte nevoia socială pentru investiția respectivă și să îndeplinească aceeași funcție, ca și termenul normat de recuperare. În cazul unui răspuns negativ, s-ar putea înlocui, în formulă, durata totală de funcționare a obiectului de investiții cu durata normată care reflectă nevoia socială, adică

$$S = A^{o}_{a} \cdot t_n - I^{o} \text{ în loc de } A^{o}_{a} \cdot D - I^{o}.$$

Aici nu este însă reflectată durata mai mare sau mai mică a obiectelor de investiții în diverse variante comparate. Neajunsul s-ar putea înlătura prin una din soluțiile preconizate în literatura de specialitate, de pildă, prin corectarea cu un coeficient, reprezentînd raportul dintre durata economică concretă de funcționare a unei variante și o durată standard (de 20 ani, așa cum se indică și în practica poloneză) $K = D : Ds$, adică:

$$S = A^{o}_{a} \cdot t_n \cdot K - I$$

Această ultimă formă în care poate apărea indicatorul analizat, ca de altfel și forma sa nedezvoltată de mai sus, nu permite să se evidențieze cheltuielile de exploatare curentă, concretizate în prețul de cost. Pentru a ține seama și de o asemenea cerință, s-ar putea descompune acumulările în încasările medii anuale, actualizate (qp^{o}) și prețul de cost mediu anual, actualizat (qc^{o}) [7]),

$$S = qp^{o} \cdot t_n \cdot K - [qc^{o} \cdot t_n \cdot K + I^{o}].$$

Se poate vedea că valoarea din paranteză, dacă facem abstracție de coeficientul K al duratei, nu este altceva decît una din formele cunoscutului indicator de eficiență a investițiilor, cheltuieli de calcul „echivalate" sau „recalculate" cu largă răspîndire în teoria și practica alegerii variantelor de proiect. Particularitatea de a reflecta actualizarea valorilor, ca și aceea de a cuprinde corectarea cu un coeficient al duratei, nu-i schimbă, în mod esențial, caracterul. Astfel, **în forma dezvoltată de noi,** se poate spune că **indicatorul analizat reflectă scăderea, din încasările echivalate, a cheltuielilor echivalate, fiind din acest punct de vedere, de aceeași natură ca și indicatorul acumulărilor echivalate,** la care ne-am referit la început.

Înlocuirea venitului net cu elementele din care provine (diferența între încasări și cheltuieli de exploatare curentă), face relevantă natura economică a indicatorului analizat: este un **venit net pur care rezultă din scăderea tuturor cheltuielilor (preț de cost și investiții),** din totalul încasărilor, după actualizarea tuturor valorilor. Noțiunea largă de cheltuieli, în care se include nu numai prețul de cost al produselor, ci și investițiile, are un rol hotărîtor în această privință.

NEAJUNSURI. Perfecționarea încercată de noi nu este, totuși, de natură să facă evidentă superioritatea acestui indicator în comparație cu alți indicatori sintetici, de eficiență a investițiilor. Îndoială există, **în primul rînd,** în privința faptului dacă corelația sub formă de diferență, între efecte și cheltuieli, este un indicator de eficiență, știut fiind că în sens restrîns, eficiență exprimă nu orice corelație ci numai corelatia sub formă de raport. Eventual, ar trebui descoperit caracterul derivat al indicatorului analizat, căutîndu-i proveniența, **fie** într-un indicator special al influenței investițiilor suplimentare asupra sporului de venit net (similar cu proveniența acumulărilor echivalate) — **fie** în rata de actualizare. În primul caz rămîne totuși deschisă problema dacă o diferență între efecte și cheltuieli, care numai la origine este un raport între aceste două elemente, poate exprima, o asemenea eficiență. Fără îndoială, trebuie descoperit acest raport de eficiență primar.

Există, **în al doilea rînd,** dificultăți semnalate în lucrările unor economiști apuseni [8]), cu privire la alegerea mărimii ratei de actualizare, necesară în procesul actualizării valorilor.

Probabil, ambele neajunsuri explică folosirea, în tehnica economică apuseană, a altor indicatori, care exprimă direct eficiența, sub forma unui raport. Printre aceștia, un loc important ocupă așa numita „rată internă a randamentului" [9]). Acest indicator ce apare ca o rată anuală (din raportarea venitului mediu anual, actualizat, la investițiile actualizate) trebuie să fie mai mare decît rata dobînzii (cu care se face actualizarea), pentru ca investiția să fie eficientă, adică oportună. Relațiile acestor rate cu rata dobînzii, factorul de recuperare și practica calculului marginal, necesită însă o analiză specială.

P. JICA
șef sector,
Filiala Iași a Academiei

1) Accepțiunea de „surplus", adoptată de noi, diferă de cea existentă în unele lucrări prin care se înțeleg economiile obținute la consumatori, prin reducerea prețurilor și extinderea cererii de produse (J. Lesourne „Technique économique et gestion industriel", Ed. Dunod, Paris, 1960, pag. 521.

2) I. Fischer, „The theory of Interest" și J. M. Keynes „The General Theory...". De fapt acești economiști apuseni, folosesc denumirea de „beneficiu net total actualizat" (după F. Rosenfeld „Tchnique d'analyse et d'éxploitation des projets", Presses Univ. de France, Paris, 1966).

3) A se vedea H. H. Peuman — „Théorie et pratique des calculs d'investissement", Ed. Dunod, Paris, 1965, pag. 30 și 33.

4) „Le choix des investissement" Ed. Dunod, Paris, 1964, pag. 5.

5) I. Fischer ,op. cit. și E. Schneider „Wirschaftlicheitsrechnung", Tübingen, 1951.

6) Econometrica, ianuarie 1940, pg. 15. Termenul este teoretizat de F. Lut în „The Theory of Investment of the Firm". Princenton, 1951, pg. 12 (după H. Peuman, op. cit., pg. 25).

7) Seriile anuale uniforme se asigură prin intermediul menționatului „factor de recuperare".

8) F. Rosenfeld. op. cit.

9) Semnalată pentru prima dată de Böhm Bawerk în 1880 și susținută și în prezent de diverși economiști, printre care A. Wicksell.

CONFIDENTIAL

● În centrul orașului Tr. Măgurele s-a **deschis recent un modern complex comercial. El dispune de o suprafață de 3600 mp și este dotat cu mobilier și utilaje moderne. Parterul clădirii adăpostește un magazin pentru desfacerea mobilei și a articolelor electrice, precum și un magazin cu autoservire pentru desfacerea produselor alimentare, de uz casnic și jucării. La etajul clădirii, cumpărătorii au la dispoziție confecții, țesături, tricotaje, bijuterii și alte produse.**

● Întreprinderea „Electrometalica"—Ploiești **a început să producă radiatoare electrice cu consum redus de curent și cu o mare siguranță in exploatare, pentru încălzirea camerelor de locuit și pentru bucătării. În prezent, întreprinderea ploieșteană pune la punct tehnologia fabricării unor radiatoare cu circuit de ulei și rezistență electrică, avind aceleași întrebuințări.**

● Întreprinderea „Steaua electrică" din Fieni **a introdus în fabricația curentă becuri auto pentru ceață și pentru faruri cu lumină asimetrică. Primul set de astfel de becuri a și fost livrat pentru autoturismele românești. „Dacia—1100" și „1300". Aceste tipuri de becuri — produse pentru prima oară în țară — au o rezistență sporită la vibrații.**

● Tehnicienii Aurel Roșu și Constantin Roman de la Complexul pentru industrializarea lemnului din Comănești **au proiectat și realizat un nou și interesant tip de casă-camping, care poate fi ușor transportată de la un loc la altul, fără să fie necesară demontarea. Casa-camping are o formă sferică și poate fi montată pe un suport cu 10 picioare pe orice teren. Elegantă — datorită îmbinării constructive a unor elemente colorate și a unor plăci sculptate — ea are, în același timp, o serie de proprietăți deosebite: o bună izolare fonică și termică, instalație electrică gata montată, mobilă comodă și cu funcționalități multiple. Noul tip de casă va fi destinat atît campingurilor montane, cît și celor de pe litoral.**

● Au început lucrările de extindere și modernizare a complexului balnear „Șoșcut" de lîngă Cristurul Secuiesc, **județul Harghita, stațiune dispunind de bogate izvoare de ape minerale carbogazoase indicate în ameliorarea și vindecarea unor afecțiuni reumatice și cardiovasculare. Aici, cooperația de consum construiește un pavilion de cazare, combinat cu unități de alimentație publică. Se lucrează, de asemenea, la îmbunătățirea condițiilor de practicare științifică a fizioterapiei, precum și la extinderea unor procedee terapeutice prin recaptarea unor izvoare de ape minerale, încălzirea apelor și recoltarea unor nămoluri indicate în cura balneară. Lucrări similare se vor efectua și la stațiunile balneare locale Corund și Praid, precum și la complexul turistic „Izvorul Mureșului" din același județ.**

● **Între Mărășești și Tecuci a început construcția unei linii electrice aeriene de 110 Kv, menită să asigure alimentarea dublă cu energie a orașului Tecuci. La stabilirea parametrilor liniei s-a ținut seama de perspectivele industriale și urbanistice ale orașului. După cum se știe, Tecuciul se află în plină dezvoltare. Aici a luat de curînd ființă o mare unitate de reparații auto, s-a extins fabrica de conserve, s-a modernizat stația C.F.R.,**

● **O șosea asfaltată, în lungime de 4 kilometri, va lega** drumul național Brașov—Sibiu **de cunoscuta Poiană a narciselor, de la poalele masivului Făgăraș. Noua arteră de circulație, a cărei construcție a început, va străbate un traseu pitoresc. Totodată, se apropie de sfîrșit lucrările de modernizare a șoselei naționale Brașov—Cîmpulung** Muscel. **Noua arteră, de o deosebită importanță economică și turistică, urmează a fi dată în exploatare pînă la sfîrșitul acestui an.**

COMERȚ EXTERIOR

PROMOVAREA EXPORTULUI

- CALIFICARE
- DOCUMENTARE
- PROPAGANDĂ

ÎN Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în legătură cu creșterea comerțului exterior în cincinalul următor cu 40—45 la sută, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, între altele, că **„la întocmirea planurilor economice va trebui să avem în vedere asigurarea cu prioritate a mărfurilor pentru export", că „extinderea exportului impune totodată studierea aprofundată a conjuncturii pieței externe, a tendințelor dezvoltării economiei mondiale, a cerințelor actuale și de perspectivă ale vieții internaționale".**

În continuare, precizînd și alte detalii ce se impun pentru realizarea obiectivului fixat, de a spori volumul comerțului nostru exterior cu 40—45 la sută și de a asigura o balanță de plăți echilibrată, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că **„întreprinderile, ministerele, Ministerul Comerțului Exterior trebuie să asigure respectarea cu strictețe a contractelor la export", că „este necesar să legăm mai strîns unitățile producătoare de activitatea de comerț exterior", că „trebuie combătută cu tărie mentalitatea unor tovarăși care neglijează eficiența economică a activității comerciale", că „se impune îmbunătățirea radicală a activității organizațiilor de comerț exterior"** și că este de asemenea necesară **„o simplificare a organizării activității de comerț exterior, a relațiilor dintre întreprinderile noastre și partenerii externi".**

Aceste sarcini trasate sînt profund fundamentate științific, iar actualitatea permanentă a „asigurării mărfurilor pentru export", a asigurării unei balanțe de plăți echilibrate, rezultă din însăși situația arătată în Anuarele statistice ale R. S. România, că între 1960 și 1968, coeficientul de acoperire a importului prin export a fost pe întreaga perioadă de 93,5%.

Ținînd seama de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. în spiritul și în formularea lor și avînd în vedere experiența altor țări cu rezultate pozitive, obținute în promovarea exportului, ne propunem să ne fixăm atenția asupra problemei calificării cadrelor și a problemei documentării comerciale unice, două probleme auxiliare, însă de prim ordin, în sporirea eficienței comerțului exterior, în lupta pentru promovarea exportului nostru.

În ceea ce privește formarea cadrelor, calificarea lor, Directivele Congresului al X-lea trasează foarte precis și categoric sarcinile corespunzătoare exigențelor în continuă creștere ale societății noastre socialiste.

Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Învățămîntului și Academia de Studii Economice sînt deja angrenate în așezarea învățămîntului pentru pregătirea de cadre destinate activității în comerțul exterior, pe baze noi.

Cu egală stringență se pune problema ridicării continue a calificării cadrelor existente în rețeaua comerțului exterior, prin cursuri cu scoaterea din producție, urmate de examene corespunzătoare. Cursurile urmînd să fie predate de cadre didactice și tehnice cu cea mai înaltă și mai modernă pregătire, selecționate din diferite ramuri ale sectoarelor de producție, finanțe, comerț și învățămînt. În conformitate cu spiritul directivelor referitoare la pregătirea cadrelor, paralel cu însușirea cunoștințelor teoretice, la aceste cursuri un accent deosebit trebuie să se pună pe tehnică și metodologii, pe rezolvare de cazuri concrete și luarea de decizii practice, pe dezbateri și analize, pe elaborarea de modele, optimizări și rentabilizare, proiectare, analiză complexă, aprofundată și strategie comercială.

Cu cît vom dispune de mai multe cadre prinse, prin rotație, într-un proces de mereu mai exigentă calificare, cu atît aportul lor va fi mai activ și mai operant în promovarea exportului țării.

O altă problemă, de mare importanță, care poate fi considerată ca făcînd parte dintre problemele decisive în promovarea exportului, este cea a documentării.

E clar că acela care nu e temeinic și complect informat și perfect de documentat, în timp util, nu-și poate plasa la preț optim marfa, nu poate să introducă un sortiment nou, nu numai că nu va fi în stare să cucerească o nouă piață, dar aproape sigur e, că va pierde treptat terenul cîștigat anterior.

Asupra modului de aplicare a întregului proces de informare și de documentare, pot fi avansate diverse soluții. Ni se pare ca indicată următoarea soluție pragmatică : fiecare unitate, activă în comerțul exterior să dispună de propriul ei portofoliu de informații și documentare pe baza unui sistem de indicatori comuni tuturor unităților, cît și pe baza unor indicatori specifici profilului lor ; iar o instituție obștească, în speță, tot **Camera de Comerț** să primească sarcina de a-și organiza un centru de informare și documentare, o „bancă" de informații în limbajul folosit de O.N.U.

Organizat pe principii moderne și cu mijloace moderne, acest centru documentar va putea reprezenta o prestație de majoră utilitate pentru toți membrii Camerei de Comerț, cît și pentru o serie de instituții centrale de cercetări și de sinteză. El va contribui substanțial la pregătirea în țară, în mod sistematic, a acțiunilor de prospectare cu adevărat științifică, acțiuni atît de vitale găsirii de noi debușee și depistării cererii în viitor atît sub raport volumetric, cît și sub raportul noutății produselor ce se vor cere.

Credem că aceeași instituție are posibilitatea să preia asupra ei și sarcina de a duce pe baza unui plan o acțiune complexă de propagandă internă axată pe promovarea exportului.

T. CRISTUREANU

Noi obiective economice

- **La Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului din Sighetul Marmației** a început să producă o nouă unitate : Fabrica de furnire estetice. Investiția a fost realizată cu două luni mai devreme decît termenul stabilit în grafic. Anual, fabrica va produce 5 milioane mp furnire estetice, „fețe oglindă" necesare pentru mobilă de calitate superioară.

- **La Grupul industrial de chimie din Tîrnăveni** a început construcția unei moderne instalații de fabricare a unei game de săruri de bariu, cu o capacitate de peste 6 800 tone/an. Grupul industrial de chimie din Tîrnăveni își îmbogățește în acest fel gama produselor sale cu o serie de preparate de o deosebită importanță pentru industria electrotehnică, a hîrtiei, vopselelor și farmaceutică. O pondere însemnată în producția acestei instalații va avea carbonatul de bariu utilizat în industria electrotehnică modernă. Noua instalație va satisface integral necesitățile economiei naționale și va asigura un excedent pentru export.

- **La „Carbochim"-Cluj** a fost construită o nouă linie tehnologică destinată producției de pietre speciale de polizor. Noile sortimente de abrazive se folosesc la prelucrările mecanice de mare precizie, rectificări de roți dințate, rectificări de interioare etc. Cuptorul tunel care deservește linia are o capacitate de 250 000 kg produse pe an și funcționează cu control termic automat. Acesta este primul cuptor de abrazive speciale, proiectat și construit în întregime de specialiști români. O serie de tipuri de pietre de polizor, care înainte se importau, vor fi fabricate aici.

TEHNICA ITALIANĂ LA BUCUREȘTI

Între 1—7 decembrie 1969 va avea loc la București (Sala mică a Palatului, Str. Știrbei Vodă nr. 1) SAPTAMÎNA TEHNICA ITALIANĂ, manifestare care va cuprinde un ciclu de conferințe tehnice (programul de mai jos) și o expoziție de aparatură și documentație tehnică în domeniile electronicii și mașinilor unelte pentru prelucrarea lemnului. În cursul acestei săptămîni se va afla la București un grup de 50 de specialiști și tehnicieni italieni care vor sta la dispoziție pentru explicații.

Cele două sectoare, care au o deosebită importanță pentru dezvoltarea industrială română, reprezintă sectoare în care Italia a atins nivele ridicate tehnologice și industriale.

În anul 1968, industria electronică și electrotehnică din Italia a avut o producție în valoare de 1207 miliarde lire din care au fost exportate produse în valoare de 512 miliarde lire.

Și sectorul mașinilor unelte pentru prelucrarea lemnului a realizat în Italia în ultimii ani mari progrese tehnologice, care au permis o creștere substanțială a exporturilor atît în sectorul mașinilor tradiționale cît și al celor speciale.

Exportul acestor mașini unelte a fost de 19 miliarde lire în anul 1968.

Plecînd de la aceste premise, SĂPTĂMÎNA TEHNICĂ ITALIANĂ, care este organizată la București de Institutul Italian de Comerț Exterior (I.C.E.) sub patronajul Ministerului Comerțului Exterior al Italiei, în colaborare cu A.N.I.E. (Asociația Națională a Industriilor Electrotehnice și Electronice) și ACIMALL (Asociația Constructorilor Italieni de Mașini pentru Prelucrarea Lemnului) va apărea ca o adîncire a colaborării tehnice și industriale italo-române.

Orice informații ulterioare despre această manifestare pot fi obținute de la Oficiul din București al I.C.E. :

Servizio Italiano Sviluppo Scambi (ICE) telefon 12.04.79 Str. A. D. Xenopol 15 (Grădina Icoanei) sau Athéné Palace, 435 tel. 14.08.99, PUBLICOM, Bd. Bălcescu 22, telefon 14.75.35.

PROGRAMUL CONFERINȚELOR

MAȘINI PENTRU PRELUCRAREA LEMNULUI

Luni, 1 decembrie 1969, ora 9:

1. Probleme tehnico-organizatorice în prelucrarea scaunelor.
(Conferențiar : dl. Paolo Paolini)

Luni, 1 decembrie 1969, ora 11:

2. Procedee noi de secționare și ecarisare
(Conferențiar : dl. Leonardo Bruni)

Marți, 2 decembrie 1969, ora 9:

3. Prelucrarea tocurilor, cercevelelor, gheremelelor și ecarisarea ușilor, ferestrelor și a altor materiale de construcție din interioare și exterioare.
(Conferențiar : dl. Salvatore Calzara)

Marți, 2 decembrie 1969, ora 11:

4. Linii de polizare și lustruire în ciclu continuu.
(Conferențiar: dl. Giampaolo Ponzellini)

Miercuri, 3 decembrie 1969, ora 9 :

5. Instalație pentru fabricarea plăcilor aglomerate din lemn.
(Conferențiar : dl. Umberto Nobile).

ELECTRONICA

Miercuri, 3 decembrie 1969, ora 11:

1. Aplicații industriale și casnice ale pieselor electronice active cu semiconductori, produse în Italia.
(Conferențiar: dl. ing. Raimondo Paletto)

Joi, 4 decembrie 1969, ora 9:

2. Aparate electronice de măsură.
(Conferențiar: dl. ing. Franco Morganti)

Joi, 4 decembrie 1969, ora 11:

3. Condensatori electrolitici polarizați, din aluminiu, pentru circuite tranzistorizate.
(Conferențiar: dl. Ciacomo Bassi)

Vineri, 5 decembrie 1969, ora 9:

4. Progrese ale medicinei nucleare in vivo.
(Conferențair: dl. ing. L. Terra)

Vineri, 5 decembrie 1969, ora 11:

5. Tehnologii noi aplicate la circuitele analoge folosite în sistemele telefonice.
(Conferențiari: d-nii ing. Mastalli și ing. Moio)

Sîmbătă 6 decembrie 1969, ora9 :

6. Utilizarea elementelor logice statice, seria PROLOGIC, în instalațiile industriale
(Conferențiar : dl. ing. Andrea Gancikov)

Sîmbătă 6 decembrie 1969, ora 11 :

7. Automatizarea industrială cu ajutorul calculatoarelor de proces
(Conferențiar : dl. ing. F. Abet)

PUBLICOM,

ÎNTREPRINDEREA

PREGĂTIREA JURIDICĂ A CONDUCĂTORILOR

ORIZONTUL JURIDIC al conducătorului de întreprindere se dovedește a fi unul din factorii hotărîtori ai succesului activității unei organizații economice. Afirmația ar putea fi luată drept un truism, dacă practica n-ar demonstra că, adesea, cadrele de conducere — la noi ca și în alte părți — sînt lipsite de unele cunoștințe juridice elementare, indispensabile soluționării multor probleme cu care este confruntată întreprinderea modernă.

Există la unii conducători de întreprindere o anumită doză de suficiență, o tentație a empirismului și o desconsiderare a problemelor juridice, care contribuie la menținerea unei mentalități profund dăunătoare legalității activității organizației la conducerea căreia iau parte. Cercetările efectuate în ultimul timp, au pus în lumină insuficiența pregătirii juridice pe care o capătă în școală viitorii ingineri, din rîndul cărora se recrutează o mare parte a conducătorilor de întreprinderi. Nici chiar în învățămîntul economic — cu unele excepții — pregătirea juridică a studenților nu ocupă locul cuvenit. Lipsit de posibilitatea unei orientări calificate, conducătorul este nevoit să se livreze competenței consilierilor săi juridici. Oricît de bine pregătiți ar fi aceștia, conducătorul își abandonează capacitatea de cenzură. Pornindu-se de la aceste constatări, în ultimul timp, pe plan mondial își face tot mai mult loc tendința de a se acorda o mai mare atenție pregătirii juridice în formarea cadrelor de conducători din economie.

În țara noastră, încă de mai mulți ani, au fost introduse în programele analitice ale instituțiilor de învățămînt superior cu profil tehnic (Politehnici, Institute de Construcții, Institute de Arhitectură etc.) cursuri de legislație legate de profilul respectivelor instituții. O pregătire juridică mai amplă capătă studenții institutelor de învățămînt superior economic. Dar, dacă cunoștințele dobîndite de studenți pe această cale le sînt, incontestabil, utile după terminarea facultății, ele sînt insuficiente pentru cadrele de conducere, confruntate adesea cu probleme juridice complexe. Iată de ce, în încercarea de a umple un gol însemnat, la Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi s-a luat la finele anului școlar trecut inițiativa introducerii unui curs, intitulat provizoriu „Legalitatea deciziei“ și în care — cu caracter experimental — s-au prezentat o serie de teme care au îmbrățișat principalele aspecte juridice ale muncii conducătorului de întreprindere.

Experiența acumulată cu ocazia prelegerilor prezentate și a discuțiilor purtate cu cursanții a pus în lumină nu numai oportunitatea incontestabilă a introducerii cursului (mulți cursanți au relevat în discuții cît de bine venită li s-a părut inițiativa Centrului) ci a reușit chiar să cristalizeze direcțiile de preocupări care interesează în cel mai înalt grad perfecționarea cadrelor de conducere.

Două sînt problemele principale pe care, în condițiile date, le-am avut de rezolvat: una privind nivelul cursurilor, cealaltă conținutul lor.

Problema nivelului la care urmau a fi ținute prelegerile, decurgea din faptul că, deși se adresau unor persoane cu o pregătire superioară și, adesea, cu un nivel cultural deosebit, acestea nu cunoșteau cîteodată unele noțiuni juridice de bază. În consecință, trebuia găsită măsura justă între cerința de a explica cursanților o sumă de principii juridice fundamentale și necesitatea de a păstra ținuta unei expuneri la un nivel corespunzător însemnătății și prestigiului — național și internațional — al Centrului. La rîndul său, problema conținutului impunea găsirea unei soluții care, ferind expunerile de unilateralitatea pe care ar fi putut să le-o imprime predilecția pentru problematica unui anume sector de activitate, să le permită a îmbrățișa — desigur, nu în expuneri exhaustive ci la un anumit grad de generalitate — aspectele juridice fundamentale ale activității unei organizații economice. Această prezentare generală, la nivel de principii ni s-a părut potrivită pentru formarea acelui orizont juridic despre care aminteam la începutul rîndurilor de față. Ea trebuie transformată însă, pentru a nu deveni aridă, într-un dialog continuu între profesor și cursanți. De aceea, am apelat întotdeauna, acolo unde a fost posibil, la îmbinarea acestor expuneri generale, cu acea metodă folosită din ce în ce mai des în pedagogia mondială și aplicată cu mult succes la CEPECA, cunoscută sub numele de „metoda cazurilor“.

Care sînt aceste aspecte generale ale activității juridice ale unei organizații economice și în ce domenii ale științelor juridice trebuiau ele căutate? Problemă dificilă, căci activitatea unei organizații economice se desfășoară sub semnul normelor de drept civil, administrativ, penal sau de drept al muncii, iar literatura noastră de specialitate nu cunoștea încă nici o încercare de a sintetiza această reglementare bogată, greu de cuprins într-un ansamblu de principii, care să constituie ceea ce s-ar putea denumi „dreptul întreprinderii“.

Încercînd să facem primii pași pe acest drum, am împărțit materia pentru viitorul an de învățămînt, în funcție de preocupările și interesul cursanților, pe două cicluri.

La ciclul ce se adresează cadrelor de conducere din organele centrale și centralele industriale, prelegerile vor fi axate îndeosebi pe activitatea ce se desfășoară la nivelul acestor organe. Ele se vor referi, de exemplu, la contractele economice, forma juridică prin care se realizează raporturile de drept civil dintre organizațiile socialiste de stat, oprindu-se, îndeosebi, asupra naturii și structurii raporturilor la care vor lua parte centralele industriale și întreprinderile ce le compun. Cercetînd modul în care se reflectă în reglementarea legală principiul conducerii și răspunderii colective, cursul se va ocupa de organizarea, competența și funcționarea consiliilor de administrație ale centralelor industriale și ale birourilor executive ale acestora și va pune în lumină raporturile dintre competența acestor organe și cea a directorului general.

La cererea generală a cursanților, s-a vădit necesitatea unei expuneri sistematice asupra tuturor formelor de răspundere reglementate de legislația în vigoare; vor fi, astfel cercetate — pe rînd — răspunderea penală, cea administrativă, disciplinară, răspunderea civilă și prin derogare de la aceasta, răspunderea materială a angajaților. Problema răspunderii colective va fi abordată, în acest cadru, în modul cel mai firesc.

Datorită sarcinilor deosebite ce revin ministerelor și centralelor industriale cu privire la introducerea tehnicii noi, se face resimțită de asemenea necesitatea unor prelegeri asupra căilor juridice prin care se realizează aceasta. Vor fi abordate, în această ordine de idei, principiile noii legislații a invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor ca și ale celei privind mărcile de fabrică.

La ciclul destinat cadrelor de conducere din întreprinderi, un accent deosebit va fi pus pe problemele contractului de muncă. Experiența a arătat interesul deosebit pe care îl dovedesc conducătorii de întreprinderi pentru problemele legislației muncii. În cadrul acestui ciclu un loc însemnat îl va ocupa prezentarea — în linii generale cel puțin — a teoriei contractelor economice, urmată de expuneri și discuții asupra unora din cele mai frecvente contracte din activitatea întreprinderilor: cele de furnizare de produse, de executări de lucrări sau de prestări de servicii. Un alt capitol însemnat de preocupări va fi legat — și la acest ciclu — de modul în care sînt reglementate din punct de vedere juridic, conducerea și răspunderea colectivă, la nivelul întreprinderii. Organizarea, competența și funcționarea comitetului de direcție, relațiile acestuia cu directorul întreprinderii, pe de o parte și cu adunarea generală a salariaților pe de alta, vor face obiectul unor prelegeri distincte.

Sporind complexitatea pregătirii pe care CEPECA o oferă cursanților săi, nutrim speranța că prelegerile privind principalele aspecte juridice ale activității organizațiilor economice își vor aduce contribuția la întărirea legalității activității organizațiilor economice din țara noastră.

Victor-Dan ZLATESCU
doctor în drept

TRIBUNA. SPECIALISTULUI

CONTROL. Viza și decizia în controlul preventiv

DEȘI PRIN PREVEDERILE H.C.M. nr. 74/1959 s-a înregistrat un progres față de vechea reglementare prevăzută de H.C.M. nr. 1598/1949, în sensul că s-a împărțit o parte din răspundere și organelor care dispun direct de efectuarea cheltuielilor sau a actelor care generează cheltuieli, obligații etc. prin certificarea necesității și legalității cheltuielilor, aceste prevederi

Gheorghe CHIVU

(Continuare în pag. 15)

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. ION MERLUȘCĂ

ACTUALUL DIRECTOR al Filaturii de lînă pieptănată-București a parcurs o traiectorie profesională asemănătoare multora dintre conducătorii unităților noastre economice. După absolvirea Facultății de industrie ușoară din Iași și efectuarea perioadei de stagiu la Fabrica de stofe Brașov și la cea de postav din Buhuși, inginerului Ion Merlușcă i s-au încredințat responsabilitățîi de conducere: șef serviciu plan-producție, director comercial, director de întreprindere. Are 38 de ani. O vîrstă pe care specialiștii o socotesc optimă pentru cei chemați să conducă, să ia decizii în viața economică. O perioadă în care forța de acțiune își găsește un excelent multiplicator în cunoaștere, în rațiune. Dacă se adaugă la acestea, experiența de peste 5 ani în funcția de director de întreprindere, se înțelege mai ușor de ce l-am atras pe interlocutorul meu într-o discuție privind factorii care acționează asupra conținutului și formelor activității de conducere a întreprinderii moderne.

— Fără îndoială, asupra muncii de conducere acționează o multitudine de factori. Încercînd să sintetizez, aș spune că dinamismul accelerat, schimbările tot mai frecvente într-o lume tot mai complexă, constituie fenomenul asupra căruia trebuie concentrată, în primul rînd, atenția conducerii economice moderne.

● Legat de aceasta, care este, după părerea dv., calitatea sau aptitudinea cu care trebuie să fie înzestrat conducătorul modern pentru a putea înfrunta o astfel de lume dinamică și complexă?

— Mă tem că nu mă pot opri la una singură. Oscilez între capacitatea de previziune și aceea de motivare a acțiunilor oamenilor, respectiv de atragere a lor la realizarea obiectivelor organismului condus.

● Interesant. Tot mai mulți conducători acordă o atenție deosebită motivației.

— Mi se pare foarte normal. Dacă fac un bilanț, cel mai dificil moment din cariera mea este legat de un fenomen care ține de acest aspect. Am preluat conducerea filaturii într-o etapă de dezvoltare accelerată. Angajarea a peste o mie de persoane într-un interval de timp foarte scurt, lipsa de cadre de conducere — element esențial în asigurarea continuității acțiunilor într-o întreprindere — au făcut ca eforturile cerute de formarea spiritului de echipă, de constituire a unui colectiv sudat de oameni, să fie deosebit de mari. Schimbările sînt necesare. Este bine ca ele să fie treptate și nu bruște...

● Să fie prevăzute...

— Vorbind de previziune, mă gîndesc la efortul pe care fiecare conducător trebuie să-l facă pentru sesizarea din timp a schimbărilor în cererea pentru bunurile pe care le produce întreprinderea, și apoi previziunea în ce privește crearea mijloacelor prin intermediul cărora să se adapteze la lumea de mîine.

● Din experiența dv., ne puteți da un exemplu de decizie care, luată fiind fără o suficientă fundamentare previzională, produce greutăți în desfășurarea activității întreprinderii?

— Da. Analizînd cauzele slabei calități a producției dintr-un anumit sector al activității noastre, am descoperit că principalele deficiențe se datorau lipsei unor accesorii la mașinile unelte. De valoare mică, dar absolut necesare. Mașinile sînt importate. La achiziționarea lor nu s-a prevăzut, din păcate, cu suficientă precizie, durata vieții diverselor piese și accesorii și în consecință, nu s-a asigurat necesarul. Este o problemă care ne produce uneori mari greutăți.

● Se vorbește adesea de angrenarea conducătorilor de întreprindere în probleme mărunte. Achiziționarea unor accesorii la mașinile unelte este într-adevăr o problemă atît de importantă pentru a intra în sfera de preocupări a directorului unei întreprinderi?

— Știți, cea mai mare neplăcere a unui conducător este să vrea să facă ceva și să nu poată. Este necesar să ai competență, să știi să faci. Nu este însă suficient. Trebuie să fii investit și cu autoritate, respectiv cu dreptul de a lua o decizie și de a acționa în consecință. Și, evident, mijloace, adică bani. Economie înseamnă manevrare de bani. Relativ la problema accesoriilor amintite, o să vă surprindă, poate, dar ea se rezolvă la un nivel superior chiar conducerii întreprinderii, întrucît ea presupune cumpărarea respectivelor accesorii din afară, deci valută.

● De care nu dispuneți...

— Sperăm că acordarea de atribuții mai largi noilor organisme economice — centralele industriale — în această direcție, va spori operativitatea activității de conducere a proceselor de producție. Mă gîndesc însă că această elasticizare trebuie continuată în adîncime. Delegarea de autoritate se cere folosită mai mult în conducerea vieții noastre economice. Este un instrument excelent pentru adaptarea noastră la dinamismul de care am pomenit la început.

★

AM RELIEFAT cîteva din problemele care-l preocupă pe directorul Filaturii de lînă pieptănată din București. Evident pe agenda lui de lucru sînt mult mai multe și mai complexe. În plus, cum ne-a mărturisit domnia-sa, se adaugă preocuparea permanentă pentru informare. Și nu numai în specialitate; produsele fabricii sînt supuse acțiunii atît de schimbătorului gust al largului public, care, deși dificil, trebuie totuși cunoscut, stăpînit. Să nu omitem, de asemenea, să notăm că, întrebîndu-l care-i este cea mai mare dorință, tovarășul ing. I. Merlușcă ne-a răspuns fără echivoc: „Să-mi văd copilul transformat într-un om util societății“. Încă o preocupare deci. E drept, mai puțin directorială.

C. CONSTANTIN

COMPARTIMENTUL DE PERSONAL

GESTIUNEA FONDULUI VIU AL INTREPRINDERII

PROBLEMELE legate de gestiunea personalului (conținutul acestei noțiuni referindu-se la toate activitățile ce privesc angajarea, determinarea necesarului, descoperirea, remunerarea, formarea și promovarea salariaților unei unități economice) se bucură în ultimul timp de o atenție crescîndă în toate țările dezvoltate din punct de vedere economic. Afirmația este dovedită, printre altele, de organizarea în unitățile economice a unor compartimente de specialitate tot mai bine dotate cu resurse umane și tehnice, de investirea lor cu înalte responsabilități (în marile întreprinderi, compartimentul este subordonat direct unuia din membrii conducerii superioare), de dezvoltarea considerabilă în cadrul acestei funcțiuni a activităților de cercetare (laboratoare de științe sociale etc.).

*Printre factorii care contribuie la cristalizarea acestei tendințe, specialiștii reliefează în primul rînd **dinamismul** care caracterizează economia modernă. Se menționează, de asemenea, creșterea rolului factorului conștient și, legat de aceasta, al planificării — concretizat, în țările capitaliste, în conceptul și practica **conducerii prin fixarea de obiective.** În condițiile progresului tehnic și economic accelerat, ale concentrării și măririi ariei de acțiune a întreprinderii moderne, formularea de obiective realiste a generat necesitatea cunoașterii mai aprofundate a necesităților de personal în perspectivă. Aceleași cauze stau la baza creșterii volumului de muncă necesar pentru formarea și perfecționarea continuă a diverselor categorii de cadre.*

*Specialiștii subliniază că integrarea omului în economic se face în **unitatea economică**, iar această integrare devine tot mai complexă, realizarea ei presupunînd atenție sporită și alocare de mijloace tot mai importante **la nivelul unității economice**.*

Schemă adaptabilă unităților mari cu activitate complexă

O ATITUDINE PROSPECTIVĂ

TRASAREA UNEI PERSPECTIVE clare pentru viitorul funcțiunii de personal din unitățile noastre economice, va trebui să pornească de la analiza atentă a realităților economiei românești și, ținînd seama de rezultatele obținute în celelalte țări socialiste, precum și în cele capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, să-și fixeze drept obiectiv principal **plasarea omului în poziția centrală** pe care o merită și tratarea lui cu atenția corespunzătoare acestei poziții. În contextul evoluției mereu mai rapide a științei și a aplicațiilor sale practice, nu trebuie pierdut din vedere **că omul rămîne factorul hotărîtor al progresului** și trebuie deci ajutat competent în eforturile sale de creație și de adaptare. Se poate de aceea spune că numai prin colaborarea strînsă a medicilor, psihologilor, pedagogilor, sociologilor, economiștilor și inginerilor se va putea realiza o „civilizație industrială" care să fie într-adevăr civilizație.

Problemele conducerii personalului găsesc pe zi ce trece o audiență mereu mai largă în rîndurile conducătorilor de întreprinderi și se constată că interesul directorilor pentru problemele de personal a crescut mult mai repede decît preocuparea șefilor compartimentelor de personal pentru problemele conducerii. Pe această linie este necesar să să acționeze sistematic pentru a se forma și întări la toți conducătorii din economie convingerea că indiferent de nivelul lor ierarhic, ei **conduc în primul rînd oameni și numai prin aceștia** procese tehnologice, de producție, de aprovizionare, de vînzare etc.

Conducătorilor de personal trebuie însă, din aceleași motive, să le apară clară necesitatea de a se preocupa de problemele pe care le au de rezolvat conducătorii operativi, documentîndu-se temeinic în domeniul conducerii și prezentînd soluții care să se integreze armonios în obiectivele de ansamblu ale conducerii unităților economice. Numai astfel directorul de personal, devenind un bun cunoscător al conceptelor și tehnicilor de conducere, poate sprijini efectiv comitetul de direcție (consiliul de administrație), în munca de înfăptuire a atributelor de bază ale conducerii. El poate participa cu pondere sporită la planificarea pe termen lung a activității unității, la prevederea viitoarelor cadre de conducere, la proiectarea și construirea structurii organizației economice, la dezvoltarea și aplicarea unui sistem optim de apreciere a rezultatelor umane, la examinarea progreselor realizate, la îmbunătățirea performanțelor și, în sfîrșit, la crearea și acordarea de stimulente și recompense bine gîndite și justificate. Compartimentul de personal va fi astfel și el, alături de întreaga unitate, în continuă adaptare și dezvoltare, acțiunile lansate de el fiind trecute, în ce privește realizarea de durată, după introducerea lor în practică, în seama diverselor compartimente specializate ale întreprinderii.

Activitatea acestui compartiment nu poate și nici nu trebuie să fie măsurată prin cifre nesemnificative cum sînt, de exemplu: numărul de salariați ai compartimentului sau numărul de acțiuni de personal, indiferent de genul lor, aprobate de conducerea întreprinderii. Valoarea activității „personalului" se poate însă aprecia urmărind calitatea acțiunilor întreprinse și eficiența aplicării de întreg colectivul unității, a metodelor, procedeelor etc. inițiate de acest compartiment.

Pentru a nu-și irosi forțele în majoritatea acțiunilor sale, compartimentul de personal trebuie să urmărească în primul rînd **elaborarea principiilor** și să lase în sarcina responsabililor din structura ierarhică activitățile de rutină, bineînțeles după ce s-a asigurat de corectitudinea aplicării instrucțiunilor date.

Principalele preocupări ale compartimentului de personal pot fi grupate în patru categorii care, după opinia specialiștilor în materie, vor fi ordonate după cum urmează:

1. **Transformarea tuturor conducătorilor** din întreprinderi în cunoscători ai celor mai bune metode de conducere, adevărați **profesioniști ai conducerii**, informați și formați prin grija și cu ajutorul continuu al compartimentului de personal.

2. Stabilirea dezvoltării de perspectivă a întreprinderii și a cadrelor folosite astfel încît în optica generală, cuprinzătoare, a viitorului scontat, toate neajunsurile, greutățile de moment să fie apreciate ca trecătoare, temporare, cu efecte de scurtă durată, deoarece sînt cuprinse în analizele ce fundamentează perspectiva.

3. Asigurarea cantitativă și în special calitativă a necesarului de cadre de conducere de diferite niveluri ierarhice, pregătite corespunzător sarcinilor care le așteaptă, cu mult înaintea momentului, și așa destul de delicat, al numirii efective — și uneori neprevăzute — în funcții de conducere. Din practica de toate zilele a rezultat evident importanța deosebită pe care o are pregătirea de conducători a celor ce asigură dezvoltarea, continuitatea unităților. Se cunosc cazuri ale unor planuri bine întocmite care au eșuat sau n-au dus la rezultatele așteptate tocmai din lipsa unor conducători care să adauge la entuziasmul pentru obiectivul urmărit, priceperea de a conduce oameni, astfel încît să poată transpune în practică planurile preconizate.

4. Ultima, dar nu mai puțin importantă, direcție pe care trebuie s-o investigheze directorul de personal este definită de necesitatea de a imagina și aplica **stimulente nefinanciare** pentru obținerea unor rezultate în muncă din ce în ce mai bune din partea tuturor cadrelor întreprinderii. Într-adevăr, dacă asigurarea cointeresării materiale este o sarcină fundamentală a compartimentului personal, totuși, avînd în vedere existența unor reglementări generale destul de precise, a căror aplicare nu mai ridică probleme de principiu, se poate spune că directorii de personal au un cîmp mult mai larg de inițiativă în ce privește **cointeresarea morală** a salariaților. Această formă de cointeresare nu poate fi supusă unor canoane oficiale, climatul relațiilor de muncă este însă o reflectare a metodelor de conducere folosite la toate nivelurile, metode ce formează obiectivul fundamental al activității directorului de personal.

Acestea sînt, după opinia noastră, coordonatele esențiale ale activității unui compartiment de personal care a adoptat cu hotărîre o poziție îndreptată către viitor.

Grija de viitor nu trebuie să determine minimalizarea sarcinilor curente, dar prefigurează modalitățile mereu mai bune în care aceste sarcini curente pot fi rezolvate cît mai rapid și eficace, astfel încît și directorii de personal, ca și ceilalți conducători din întreprinderi, să-și consacre majoritatea timpului lor celor două mari activități pe care le impune și le justifică misiunea de conducător: să gîndească și să prevadă.

Miron POPESCU
expert-instructor CEPECA

ATRIBUȚII, STRUCTURI

ÎN ȚARA NOASTRĂ, ca urmare a reglementărilor în vigoare s-au înregistrat unele rezultate pozitive în activitatea de personal, în sensul că au fost sistematizate atribuțiile pe compartimente, circulația unor documente a fost raționalizată, au fost eliminate o serie de paralelisme etc. Se constată însă că în prezent activitatea compartimentelor de personal, nu se bazează încă în mare parte, pe criterii științifice pentru recrutarea, selecționarea, angajarea și promovarea salariaților, pe urmărirea folosirii raționale a cadrelor în producție, pe studierea relațiilor umane și altele.

Totodată, activitățile de personal, învățămînt și salarizare, care se integrează în domeniul funcțiunii de personal și se desfășoară în strînsă interdependență, avînd ca obiect angajatul întreprinderii, nu sînt grupate pentru a fi subordonate aceleiași funcții de conducere, în scopul elaborării unor decizii coordonate. Din această cauză, crește volumul de relații și informații — care circulă de la un compartiment la altul, și se frînează desfășurarea normală a comunicațiilor, ceea ce conduce la o reducere a operativității procesului de luare a deciziilor.

Activitatea de personal este separată de cea de învățămînt și de pregătire a personalului. Acolo unde pentru aceste activități sînt organizate compartimente distincte, ele sînt coordonate, în multe cazuri, de funcții de conducere diferite (director, respectiv director adjunct), cu toate că între ele există o strînsă legătură și nu pot fi realizate fără o colaborare permanentă. De altfel, chiar dacă prin actualele reglementări ele s-au separat, se constată că în unele unități economice aceste activități sînt organizate tot împreună.

În ceea ce privește activitatea de salarizare, care se referă la aplicarea principiilor sistemului de salarizare, la studierea unor noi forme de remunerare etc., **se constată că în cea mai mare parte a unităților ea nu se desfășoară în cadrul funcțiunii de personal**, grupîndu-se în cadrul altor organisme, de regulă cele cu profil economic. Această modalitate de coordonare a activităților de salarizare nu ține seama de volumul important de relații care se stabilesc între compartimentul de salarizare și cele de personal și de învățămînt.

Modul actual de organizare a activităților privind gestiunea personalului nu oferă cele mai bune condiții pentru elaborarea unei politici unitare de personal în unitățile economice, ele reprezentînd una din cauzele principale ale dificultăților întîmpinate în folosirea eficientă a potențialului uman.

Ținînd seama de existența acestor neajunsuri, precum și de cerințele mereu crescînde ridicate de utilizarea rațională a

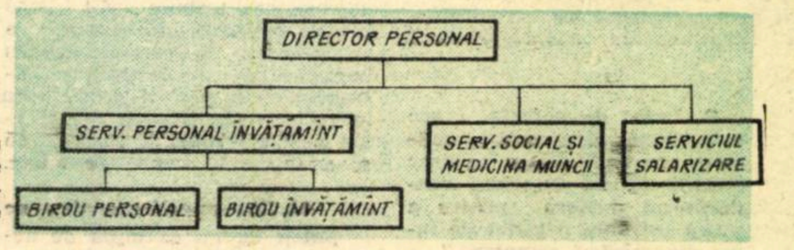

Schemă bazată pe compartimente multiple, adaptabilă în unități de talie mijlocie

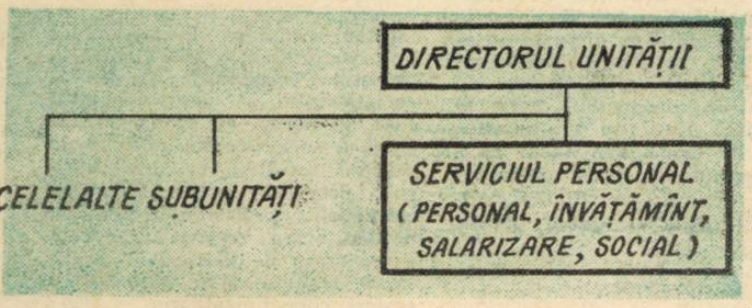

Schemă adaptabilă unităților mici

forței de muncă în întreprinderi, considerăm necesară o reorganizare a funcțiunii de personal. Fără îndoială că fiecare întreprindere, în funcție de condițiile în care își desfășoară activitatea, va organiza această funcțiune într-o concepție proprie, care să-i integreze particularitățile și s-o ajute în realizarea obiectivelor sale. Exprimăm aici unele considerații relative la gruparea activităților privind gestiunea personalului și structura organismului chemat să le execute, astfel încît ele să poată constitui puncte de reper sau de pornire pentru specialiștii din întreprinderi.

O primă schimbare în conținutul activităților legate de gestiunea personalului în unitățile economice, constă după părerea noastră, în accentuarea caracterului lor prospectiv. Principala atenție urmează să fie concentrată spre crearea perspectivei, spre studierea necesităților viitoare, în sensul integrării lor din timp în obiectivele generale ale întreprinderii. Principial, compartimentul de personal urmează să fie un organism funcțional, de concepție, a cărei atribuție esențială s-o constituie elaborarea de propuneri de măsuri necesare pentru aplicarea unei politici de cadre. Pe baza studierii teoriei și experienței generale dobîndite în acest domeniu în România și pe plan mondial, ca și a obiectivelor întreprinderii, compartimentului de personal îi revine sarcina de a stabili criterii științifice cu caracter unitar pentru recrutarea, angajarea, selecționarea și promovarea salariaților; el trebuie să studieze și să elaboreze teste pentru recrutarea și selecționarea diferitelor categorii de salariați; să ajute conducerea operativă a întreprinderii în repartizarea și urmărirea folosirii raționale a cadrelor.

Compartimentul de personal nu trebuie să se rezume însă numai la elaborarea strategiei și politicii de personal, a metodelor și tehnicilor de recrutare și promovare a salariaților, ci să le și aplice în practică, respectiv să descopere cadrele necesare, să le angajeze, să le orienteze, să selecționeze și să consilieze conducătorii operativi în promovarea în funcții a diferitelor categorii de salariați.

Un loc important în cadrul activităților desfășurate de compartimentul de personal ar putea să-l ocupe pregătirea și formarea cadrelor. Pornind de la necesarul de cadre în perspectivă, de la prevederile strategice aprobate de conducerea unității pentru acest domeniu, compartimentul de personal întocmește proiectele planurilor de învățămînt precum și programele școlare pentru cursurile de calificare, specializare și perfecționare. Aceasta înseamnă, practic că răspunde direct de organizarea de diverse cursuri de calificare în interiorul întreprinderii, a rețelei școlare proprii pe meserii și specialități și a bazei materiale pentru desfășurarea corespunzătoare a diferitelor forme de învățămînt, precum și de asigurarea condițiilor necesare pentru participarea diverselor categorii de salariați la cursurile de pregătire și perfecționare organizate de centrele de perfecționare a cadrelor existente la nivelul ministerului și centralelor industriale.

În noile condiții de dezvoltare a unităților economice, considerăm că aplicarea, în cadrul normelor generale, a politicii de salarizare în scopul cointeresării materiale a salariaților pentru realizarea la timp și integrală a sarcinilor în vederea obținerii unei eficiențe economice sporite, s-ar realiza cu mai mult succes dacă această activitate ar fi integrată în atribuțiile compartimentului de personal. În acest sens, printre sarcinile compartimentului de personal pot fi incluse: studierea, experimentarea și aplicarea unor noi forme eficiente de salarizare, specifice activităților unității economice respective; studierea și elaborarea propunerilor de nomenclatoare specifice de funcții și salarii pentru personalul tehnic-administrativ și a indicatoarelor de pregătire și stagiu; stabilirea rețelei de salarii tarifare ce urmează să fie folosite pentru muncitori în unitatea respectivă; evaluarea analitică a complexității lucrărilor tuturor categoriilor de salariați; îmbunătățirea indicatoarelor tarifare de calificare; stabilirea adausurilor la salarii; urmărirea îndeplinirii normelor; stabilirea salariilor și a celorlalte drepturi bănești ale angajaților.

În sfîrșit, un al patrulea grup de atribuții care ar reveni compartimentului de personal este legat de activitatea socială și de medicină a muncii: organizarea rezolvării problemelor sociale din unitatea respectivă (cantine, cămine, creșe, dispensare etc.); studierea relațiilor umane în interiorul unității în cadrul unor laboratoare de psihologie a muncii; asigurarea condițiilor de muncă ale salariaților; studierea și rezolvarea problemelor din domeniul medicinii preventive și curative a muncii; asigurarea condițiilor normale de igienă a muncii.

Fără îndoială că activitățile și, respectiv, atribuțiile enumerate pot fi găsite în toate unitățile economice. De aceea și problemele ridicate de gruparea și preluarea lor de organisme, precum și de stabilirea structurii organizatorice a funcțiunii de personal vor fi asemănătoare. Există însă unii factori specifici, particulari, de influența cărora trebuie să se țină seama. Unii din aceștia acționează chiar în interiorul acestor atribuții: activitățile de angajare, selecționare și chiar remunerare, sînt deosebite la un șantier de construcții, de exemplu, față de cele desfășurate într-o întreprindere de transporturi, sau una din industria prelucrătoare. Un prim factor ar fi deci natura și complexitatea activității. Vin apoi mărimea și tipul unității economice și a unităților acesteia. Existența acestor particularități ne fac să întrevedem posibilitatea adoptării mai multor variante de structuri organizatorice pentru funcțiunea de personal. În oricare situație, considerăm însă necesară subordonarea față de conducătorul funcțiunii de personal a tuturor activităților de personal, învățămînt, salarizare, cea socială și de medicină a muncii, ca și individualizarea acestei funcțiuni la nivelul conducerii unității economice.

Ținînd seama de ansamblul acestor aspecte, principalele tipuri de structuri ale compartimentului de personal ar fi următoarele (vezi schemele din pagină);

— pentru unități mari, cu activitate complexă și cu un număr mare de salariați, se poate organiza o direcție de personal cu servicii de personal, învățămînt, salarizare, social și de medicină a muncii;

— pentru unități cu activități mai puțin complexe, aceste activități se pot grupa, după caz, în mai multe compartimente (personal, învățămînt, salarizare, social), iar în unele situații, conducătorii compartimentelor de personal (director, șefi de servicii) pot coordona direct un număr corespunzător de executanți;

— pentru unitățile mici, activitățile de personal pot fi grupate într-un singur compartiment (serviciu sau birou), care poate fi coordonat de directorul unității.

Ca urmare a complexității atribuțiilor și sarcinilor ce vor reveni compartimentelor din cadrul funcțiunii de personal și a regrupării unor categorii de activități, actualele nomenclatoare trebuie completate cu funcții la care să se prevadă studii superioare și care, avînd profil corespunzător acestor activități, vor putea rezolva la un nivel superior, respectivul gen de probleme.

În acest sens, considerăm necesară încadrarea compartimentelor de personal cu specialiști cu pregătire în psihologie și sociologie pentru activitățile de personal și învățămînt, cu pregătire economică pentru activitatea de salarizare și cu pregătire medicală pentru activitatea socială și de medicină a muncii.

● atenție deosebită se cere acordată pregătirii acestor categorii de cadre prin intermediul cursurilor de perfecționare organizate de CEPECA, și de ministerele și centralele industriale. La acoperirea necesarului de astfel de cadre va contribui nemijlocit și aplicarea măsurilor de perfecționare a organizării conducerii economiei naționale, una dintre urmările acestora constituind-o mai judicioasa distribuire a potențialului de specialiști, în funcție de pregătirea pe care o au, precum și de nevoile reale ale societății.

Nicolae HANEȘ
șef grupă
Ministerul Muncii

ÎN AȘTEPTAREA REALIZĂRII UNUI DEZIDERAT

ÎN CONTEXTUL dezvoltării impetuoase a întreprinderilor, care poartă în mod evident amprenta prefacerilor generate de progresul științific ce se desfășoară în prezent cu mare rapiditate, utilizarea eficientă a factorului uman impune o preocupare sporită din partea conducerilor organizațiilor economice. Aceasta presupune însă existența unor metode și instrumente de acțiune adecvate. Din păcate, actualele compartimente de personal nu îndeplinesc toată gama de sarcini ce ar trebui să le revină pe linia recrutării, selecționării, orientării și perfecționării continue a personalului din întreprinderi.

Astfel, atît birourilor cît și serviciilor și direcțiilor de personal le sînt încredințate doar sarcini referitoare la: întocmirea dosarelor de cadre pentru personalul tehnico-administrativ cu funcții de răspundere, recrutarea de cadre pentru școlile profesionale, maiștri, precum și angajarea de personal pentru fiecare meserie și evidența personalului. Încadrarea acestor servicii este făcută în cele mai multe cazuri cu personal cu pregătire elementară, medie și numai rareori cu studii superioare. Evident, cu astfel de forțe nu pot fi duse la îndeplinire în bune condițiuni activități atît de complexe ca selecția, formarea și perfecționarea salariaților; cu atît mai puțin programarea și realizarea efectivă a pregătirii personalului pentru promovarea în funcții de conducere, activități de importanță hotărîtoare pentru bunul mers al întreprinderilor.

Pornind de la această situație, în fabrica noastră au fost elaborate mai multe studii pe baza cărora urmează să reorganizăm atît structural, cît și din punct de vedere al atribuțiilor și al grupării acestora, pe organisme, întreaga activitate de personal, în sensul organigramei prezentate.

Principalul obiectiv urmărit este acela ca toate problemele legate de om și nevoile sale să fie integrate în sarcina unui singur compartiment. Se urmărește de asemenea introducerea unor tehnici moderne în selectarea, orientarea, formarea și perfecționarea personalului — activități cărora li se va acorda o importanță sporită în viitor. Pornind de la cunoașterea cît mai exactă a particularităților fiecărui nou angajat, urmărind atent comportamentul său la locul de muncă, stabilind criterii juste de apreciere a muncii și de promovare a lui, acest compartiment va putea să aducă un aport deosebit la îmbunătățirea relațiilor umane și la aplicarea politicii de cadre în întreprindere.

În realizarea acestui deziderat în unitățile productive se întîmpină însă o serie de greutăți, în primul rînd din lipsa unor studii care să stabilească în mod diferențiat atribuțiile și nivelul la care se poate iniția organizarea compartimentului. O piedică o reprezintă de asemenea inexistența în nomenclatoarele actuale a unor funcții cărora să le poată fi încredințate asemenea atribuții.

Așteptăm în acest sens ca preocupările noastre în legătură cu reorganizarea activității de personal și de corelare a acesteia cu noile cerințe de formare și perfecționare a cadrelor pe criterii științifice, să constituie și pentru organele centrale de sinteză economică, un obiectiv de realizat, în mod coordonat, pe economie.

Ștefan MUREȘAN
director
Fabrica de medicamente
„Terapia"-Cluj

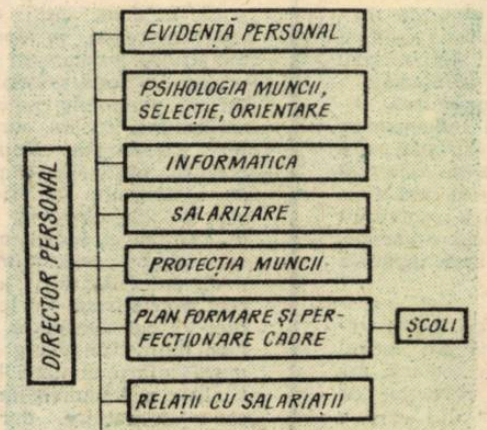

Structura Direcției „personal" la Fabrica „Terapia"-Cluj (preconizată)

ORIENTĂRI ȘI TENDINȚE MONDIALE

ÎNCERCÎND să desprindem atribuțiile care revin compartimentelor de personal din întreprinderile existente în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, observăm, ca o trăsătură caracteristică, că nu verificarea și evidența personalului constituie obiectivul principal urmărit, ci pregătirea deciziilor conducerii unităților respective în legătură cu elaborarea principiilor după care trebuie organizată și condusă activitatea de personal. Compartimentul contribuie efectiv la asigurarea condițiilor de aplicare de către conducere a politicii de personal, avînd rolul unui serviciu funcțional chemat să prezinte conducătorilor întreprinderii avizele, informațiile și programele legate de relațiile întreprindere-personal.

Un alt grup de atribuții încredințat compartimentelor de personal îl reprezintă cele referitoare la **recrutarea și angajarea salariaților.** Principalele acțiuni întreprinse pe această linie privesc: recrutarea salariaților de orice nivel; intervievarea candidaților; teste de examinare corelate cu nivelul funcțiilor solicitate; probarea și repartizarea angajaților; evidența personalului.

O fază calitativ superioară, căreia toate întreprinderile îi acordă o mare importanță, o constituie **selecționarea și orientarea salariaților.** În general, aceste probleme se rezolvă cu ajutorul metodelor și tehnicilor puse la punct de laboratoarele de psihologie industrială, ele fiind încredințate de obicei specialiștilor în acest domeniu.

Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 15)

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. dr. Aneta SPORNIC
prorector al Academiei de Studii Economice

● Puteți situa în timp începuturile activității dv. științifice ?

— Cred că nu fac o mare descoperire afirmînd că preocuparea pentru cercetarea științifică se situează totdeauna cu mult înainte de a ajunge să ai propriu-zis o astfel de activitate, deoarece ea presupune o lungă perioadă de acumulare, atît a unor cunoștințe teoretice fundamentale, cît și deprinderi practice de a analiza și cerceta un anumit fenomen social-economic. Pentru mine o astfel de perioadă de acomodare la activitatea cu caracter riguros științific a reprezentat-o doctorantura. Am avut atunci ocazia, — unica ocazie de altfel — de a mă dedica în exclusivitate studiului și elaborării științifice. Tot acestei perioade îi datorez însușirea unui sistem de documentare științifică, de ordonare a materialului și de sistematizare a ideilor fără de care nu este posibilă o activitate de cercetare științifică.

Prima lucrare în care am valorificat și experimentat totodată aceste cunoștințe și acest sistem de organizare a activității de cercetare a fost teza de doctorat.

● După cum știm, teza de doctorat a fost dedicată unui proces definitoriu pentru crearea bazei economice a socialismului, respectiv apariția și dezvoltarea proprietății socialiste. V-ați situat ulterior pe aceeași filieră de preocupări ?

— Răspunsul este afirmativ. Tema preferată a fost de data aceasta lărgită, respectiv **dialectica relațiilor de**

...deosebit de importantă este pentru cadrele didactice legătura cu practica...

producție, ca proces foarte complex al construcției economiei socialiste, care presupune nu numai perfecționarea lor în pas cu lărgirea forțelor de producție, ci și o anumită legătură și determinare reciprocă între diferitele elemente componente ale relațiilor de producție. Nu de mai mică importanță mi s-a părut studierea direcțiilor și aspectelor principale, a sferei de cuprindere a **relațiilor de proprietate** în socialism.

Adiacent, în funcție de necesitățile didactice, am abordat și alte teme, pentru cursuri și manuale, cum ar fi : productivitatea muncii în socialism, munca socială și caracteristicile ei în socialism, reproducția forței de muncă, sistemul socialist al agriculturii, renta diferențială în socialism etc.

Important, după părerea mea, pentru activitatea de cercetare științifică este să reflectezi asupra unor probleme înainte de a le caracteriza. Aceasta înseamnă că munca de cercetare științifică nu se poate face pe apucate, fără o continuitate, fără a te documenta temeinic sau fără a-i acorda timpul necesar în cadrul activității cotidiene. De aceea, ea presupune pasiunea de a cerceta, dar și timpul material pentru studiu și reflecție.

● Ce factori s-au răsfrînt pozitiv asupra muncii de cercetare ?

— O mare influență asupra pregătirii mele ca cercetător a avut-o activitatea desfășurată mai mult timp la Dicționarul Enciclopedic Român. Necesitatea de a defini și caracteriza într-o formă sintetică și precisă anumite noțiuni a contribuit la formarea unui stil concis și clar de exprimare a ideilor, de caracterizare a fenomenelor cercetate. În afară de aceasta, discuțiile purtate în jurul definirii unor categorii și legi economice au deschis un nou orizont, acela al abordării mai complexe, analitice și creatoare a fenomenelor și proceselor economice. M-a ajutat, de asemenea, în clarificarea unor probleme, în stimularea gîndirii proprii, participarea la dezbateri științifice, simpozioane etc. sau confruntarea directă de idei cu alți economiști.

De asemenea, important mi se pare, pentru cadrele didactice, legătura cu practica. Cunoașterea mai îndeaproape a activității unui mare număr de întreprinderi, mai ales din Capitală, mi-a permis să cercetez manifestarea concretă a diferitelor legități ale socialismului și astfel să pot fundamenta în mod realist unele studii. Aceasta a contribuit foarte mult și la perfecționarea activității mele didactice, asigurînd predarea economiei politice în strînsă legătură cu realitățile din țara noastră.

● Preocupări prezente și viitoare ?

— În afară de faptul că lucrez la elaborarea într-o variantă nouă a unor lecții de economie politică din cadrul cursului pe care-l editează în acest an catedra noastră, mă ocup în continuare de tema „perfecționarea relațiilor de proprietate în etapa actuală în țara noastră“ din care o parte a și fost publicat în „Studii și cercetări economice“.

De asemenea, voi avea de perfecționat și actualizat un număr mare de articole elaborate pentru Dicționarul de Economie Politică, la care îmi aduc contribuția și în calitate de membră în Colegiul de redacție.

În perspectivă, am în vedere un studiu despre relațiile dintre întreprinderi în condițiile noilor forme și metode de organizare și conducere a economiei noastre naționale.

V. E.

COMPLEXITATEA OBIECTULUI ECONOMIEI POLITICE A SOCIALISMULUI

DEFINIREA clară, fără echivoc, dar totodată complexă, a obiectului economiei politice are, după părerea noastră, o mare importanță teoretică și practică. Ea ar favoriza continuarea elaborării sistemului de categorii și legi ale economiei socialiste, care, în corelație cu celelalte discipline economice, ar putea servi în mai mare măsură la fundamentarea deciziilor privind dezvoltarea multilaterală a societății socialiste.

Este un adevăr incontestabil că economia politică a devenit știință atunci cînd domeniul său de cercetare s-a fixat asupra relațiilor economice. Ca atare, nu se pune problema de a confirma sau infirma teza marxistă după care relațiile economice și, în primul rînd, relațiile de producție constituie domeniul de cercetare al economiei politice. Această teză este însă prea generală, ne spune prea puțin [1]. Pentru a defini obiectul economiei politice a socialismului, economiștii trebuie să dea răspuns la o serie de întrebări, cum ar fi : care este elementul nou ce deosebește relațiile economice și respectiv relațiile de producție socialiste de cele din capitalism? care este locul relațiilor economice în ansamblul relațiilor sociale ? care este locul economiei politice a socialismului în ansamblul științelor economice? cum trebuie cercetat obiectul economiei politice, sau care sînt metodele de cercetare ale acestui domeniu ?

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, relațiile de producție și, în general, ansamblul relațiilor economice socialiste (adică, pe lîngă relațiile de producție, și relațiile de repartiție, relațiile de schimb, relațiile de consum) se deosebesc de relațiile economice capitaliste prin **esența** lor. În această direcție, împărtășim punctul de vedere exprimat de I. Grădișteanu [2] după care, esența relațiilor economice o constituie **relațiile de proprietate**. Într-adevăr, relațiile socialiste de proprietate se deosebesc ca **tip** de relațiile de proprietate privat capitaliste (aceasta din urmă fiind o formă istorică a tipului de relații de proprietate privată), prin trăsături specifice și anume : a) modul specific de unire a forței de muncă cu mijloacele de producție, care are loc în condițiile egalității reale pentru toți membrii societății ; b) natura relațiilor, de colaborare și ajutor reciproc între oameni în toate domeniile vieții economice și sociale, presupunînd colaborarea dintre clasele sociale, raporturile economice dintre țările socialiste; c) nivelul înalt de concentrare și socializare a mijloacelor de producție, determinat de creșterea înzestrării tehnice a muncii, de adîncirea specializării și cooperării socialiste.

În virtutea unor asemenea trăsături care-și pun amprenta asupra întregii vieți economice și sociale apare suficient de clară necesitatea ca economia politică a socialismului să reprezinte o secțiune distinctă a economiei politice marxist-leniniste, obiectul său de cercetare deosebindu-se fundamental de obiectul de cercetare al economiei politice a capitalismului [3]. Deși acest lucru pare evident, unii economiști, chiar marxiști, în dorința de a moderniza expunerea obiectului, propun în fond înlocuirea cursului de economie politică a socialismului cu un curs de creștere economică. După părerea noastră, oricît de importante și de interesante ar fi diferitele aspecte ale creșterii economice în condițiile socialismului, justificîndu-se necesitatea examinării și evidențierii lor, înlocuirea preconizată nu poate fi în nici un caz acceptată. Este drept, s-ar obține un cîștig în direcția aprofundării analizei laturii cantitative a fenomenelor și proceselor economice, dar aspectele calitative ar trece pe plan secundar, căci nici o teorie a creșterii economice singură nu permite o analiză istorico-socială a relațiilor economice. Desigur, este util să se acorde o importanță mai mare decît pînă în prezent diferitelor aspecte ale creșterii economice, aceasta putîndu-se realiza fie într-un curs de sine stătător [4] alături de cursul de economie politică a socialismului, fie ca o parte, un capitol, sau ca o latură a economiei politice a socialismului.

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE și relațiile economice în ansamblul lor nu pot fi examinate și nici înțelese pe deplin dacă, în ultimă analiză, sînt rupte de cadrul real social-economic în care există și se dezvoltă. În realitate nu există relații de producție pure, ele sînt o parte inseparabilă a orînduirii social-economice, fiind strîns legate de forțele de producție [5] care le determină continuu schimbarea, ca și de orînduirea social-politică care le generează conținutul social. Obiectul economiei politice nu poate fi așadar definit fără a lua în considerare dinamica și structura forțelor de producție ale societății, pe de o parte, conținutul orînduirii social-politice, pe de altă parte.

În același timp, relațiile economice reprezintă numai o latură a relațiilor sociale. Chiar dacă — în scopuri metodologice — relațiile sociale pot fi reduse la relațiile economice, în realitate ele există în strînsă legătură cu alte forme de relații sociale : relații politice, relații de clasă, relații ideologice, relații tehnice, relații cultural-științifice și altele.

În socialism capătă o importanță deosebită influența reciprocă a relațiilor economice și a celor politice. Corelația dintre economic și politic este o latură esențială a obiectului economiei politice a socialismului [6]. Economia politică trebuie să ofere în tot mai mare măsură baza teoretică necesară fundamentării deciziilor de politică economică, iar politica economică trebuie să direcționeze cercetarea în domeniul economiei politice spre problemele fundamentale ale vieții economice. Cursul de economie politică a socialismului nu poate face abstracție, de pildă, de rolul economic al statului socialist, de rolul Partidului Comunist Român în orientarea dezvoltării economice, de sistemul de organizare și conducere a economiei, de planificarea unitară a economiei naționale etc.

În epoca contemporană, revoluția tehnico-științifică își pune tot mai mult amprenta asupra tuturor laturilor vieții sociale și, în primul rînd, asupra vieții economice. Dezvoltarea conținutului relațiilor tehnice și al celor cultural-științifice acționează puternic asupra conținutului relațiilor economice în ansamblul lor, constituind o altă latură a obiectului economiei politice a socialismului. În virtutea acestui fapt, în cursul de economie politică a socialismului problemele privind revoluția tehnico-științifică, progresul tehnic, ridicarea calificării profesional-științifice a lucrătorilor, creșterea generală a nivelului de cultură al populației trebuie să-și găsească o tratare corespunzătoare.

Definind locul relațiilor economice în ansamblul relațiilor sociale, ele trebuie privite ca baza economică a societății, în sensul că relațiile economice se constituie și se dezvoltă ca structură fundamentală a societății, dar nu ca singura structură socială, ci în strînsă corelație cu structura social-politică și structura tehnică a societății.

Locul relațiilor economice în ansamblul relațiilor sociale nu trebuie interpretat în mod simplist, ca fiind determinat numai de legături directe, ci în cadrul unui sistem de corelații multiple, de treceri succesive a relațiilor sociale dintr-o formă în alta. Astfel, poate fi relevat faptul că relațiile economice au, pe de o parte, un conținut social-istoric determinat de orînduirea social-politică, iar, pe de altă parte, o latură tehnică, specifică unei anumite etape de dezvoltare a forțelor de producție. Luarea în considerare a laturii tehnice a relațiilor economice este de natură să ajute la interpretarea corectă a unor probleme cu o deosebită importanță pentru economia socialistă. Astfel, deși relațiile economice socialiste reprezintă un fenomen istoric nou și se deosebesc radical de relațiile capitaliste, ele conțin și unele elemente de continuitate [7], pe care le întîlnim și în capitalism, printre care : anumite forme de organizare tehnologică a producției și muncii, unele forme tehnice privind conducerea producției, metode și tehnici de organizare a sistemului informațional, de evidență și calcul economic etc.

Dezvoltarea relațiilor economice nu trebuie interpretată ca un proces liniar, ci ca un proces contradictoriu, în care continuu se acumulează și se asimilează elemente noi, se exercită multiple influențe ale unor factori generați de ansamblul condițiilor vieții sociale interne și internaționale. Ceea ce este caracteristic, însă, în socialism, în evoluția acestui proces este victoria și consolidarea elementelor noi, progresul economic și social, dezvoltarea multilaterală a societății socialiste.

ECONOMIA POLITICĂ nu este singura știință care studiază relațiile economice. Caracterul extrem de complex al relațiilor economice, influența tot mai mare pe care o are asupra lor ansamblul relațiilor sociale, ca și transformările determinate de revoluția tehnico-științifică, nevoia de a utiliza științele economice în activitatea practică sau, altfel spus, necesitatea transformării științelor economice, alături de celelalte științe, în forțe nemijlocite de producție, au determinat și în domeniul științe-

→

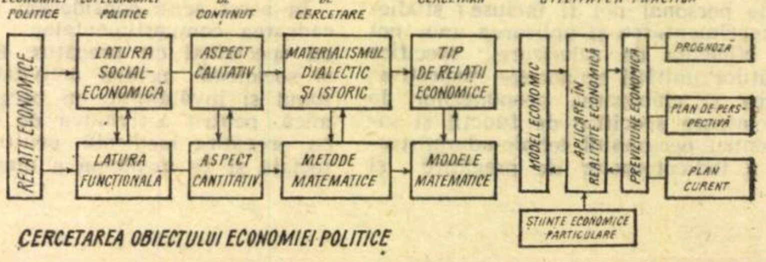

CERCETAREA OBIECTULUI ECONOMIEI POLITICE

FIȘE

■ Crearea de programe PERT-CPM s-a dovedit satisfăcătoare pentru necesitățile planificării pe care o fac întreprinderile capitaliste. Aceste tehnici s-au relevat ca insuficiente și nu au permis să se obțină rezultatele ce se așteptau prin aplicarea lor ca instrument de control al gestiunii proiectelor.

O ameliorare în continuare a tehnicilor de lucru a dat naștere unui nou instrument de gestiune, din a treia generație, PROMIS (Project Oriented Management Information System), cu ajutorul căruia se poate planifica și controla timpul, costurile și alocarea resurselor. Este conceput tot ca rețea, în esență modular, în care elementul fundamental îl constituie activitatea, unitate de bază. Așa cum se remarcă în articolul **„Un instrument de gestion et de controle de production PROMIS"**, publicat în revista AUTOMATISME nr. 9/1969, noua tehnică are o serie de caracteristici noi față de PERT și CPM, printre care: permite actualizarea simultană a tuturor rețelelor, ceea ce face posibil să se aloce mai multor proiecte resurse provenind dintr-un fond comun; permite să se prevadă pentru o rețea un număr nedeterminat de evenimente de început sau de sfîrșit; toate rețelele băncii de informații utilizează un calendar comun, a cărui durată maximă este de 30 de ani; metoda permite a modifica calendarul sau de a crea unul nou, indiferent în ce moment și pentru care rețea, pentru întreaga durată a băncii de informatii; face posibilă folosirea de unități diverse de timp, pentru fiecare rețea putînd fi utilizate pînă la trei estimări ale timpului, permite indicarea procentuală a realizării oricărei activități în timpul executării ei.

■ În momentul cînd nu numai metodele, tehnicile și procedeele marketing-ului, ci și concepția marketing-ului ca atare, ca „filozofie" a sistemului producție - comercializare - consum, par a traversa Oceanul Atlantic pentru a prinde rădăcini în țările Europei occidentale, ea începe a fi pusă sub semnul întrebării în Statele Unite. Revelator în această privință este primul număr al revistei JOURNAL OF MARKETING din anul curent. Aproape toate materialele publicate în acest număr al organului „Asociației Americane de Marketing" sînt consacrate apărării conceptului de marketing împotriva contestării sale formulată din mai multe puncte de vedere: social, politic, juridic.

Semnificativ este mai ales articolul **Modificarea relațiilor sociale ale marketingului**, semnat de William Layer. Autorul pune întrebarea: care sînt răspunderile sociale ale marketing-ului? Marketing-ul — spune autorul — nu trebuie considerat ca un scop în sine; el nu trebuie pus doar în serviciul bussiness-ului, ci al întregii societăți. El nu ascunde însă că îngrijorările exprimate în legătură cu apărarea intereselor consumatorilor, cu combaterea abuzurilor publicității, cu aplicarea legislației anti-trust, cu lupta împotriva poluării aerului și apelor nu pot rămîne fără consecințe și asupra modului cum a fost conceput și aplicat marketingul pînă acum. Autorul afirmă că „n-ar trebui să existe o adîncă prăpastie între motivul profitului și răspunderea socială, între obiectivele și scopurile marketing-ului și obiectivele sociale, între acțiunile de marketing și bunăstarea publică". Pentru înlăturarea unei asemenea prăpastii, W. Layer propune, fără a indica și mijloacele de realizare, ca marketing-ul să-și asume o nouă dimensiune, dimensiunea socială.

■ În lucrarea **Economiceskaia effektivnost vneșnei torgovli** (Eficiența economică a comerțului exterior), Editura Mejdunarodnîie otnoșenia, Moscova, 1969, 183 pag., economistul sovietic S. M. Tucikin tratează unele aspecte teoretice și metodologice ale determinării eficienței economice a comerțului exterior socialist, analizînd capacitatea de expresie a indicatorilor de rentabilitate și de eficiență a exportului și importului. Autorul este de părere că din cauza abaterii prețurilor interne în vigoare de la valoare, rezultatele financiare ale activității întreprinderilor de comerț exterior nu exprimă realitățile economiei naționale. Apariția diferențelor dintre indicatorii rentabilității și eficienței pe baza prețurilor de calcul creează o neconcordanță între rezultatele financiare ale comerțului exterior și criteriul economiei de muncă socială. Drept urmare, în loc de o metodologie unică de determinare a eficienței economice a comerțului exterior, există două metodologii: una bazată pe prețurile în vigoare și alta bazată pe prețuri de calcul. Sarcina cercetării științifice este de a căuta căile de apropiere a celor două tipuri de metodologie.

■ Este evident că pe măsură ce economia devine mai complexă, crește și însemnătatea deciziilor ce trebuie luate în condițiile riscului și incertitudinii. După economistul polonez B. Minc, patru sînt cauzele principale care contribuie la generalizarea condițiilor riscului și incertitudinii, și anume: 1) orizontul tot mai îndepărtat al timpului pentru care se face planificarea; 2) accentuarea ritmului progresului tehnic; 3) creșterea cheltuielilor pentru cercetările științifice; 4) creșterea ponderii produselor noi în totalul producției. În articolul publicat în revista **Ekonomista** nr. 2/1969, B. Minc susține însă că, în afară de acestea, mai influențează și o serie de momente psihologice și sociologice. Concluzia ce o trage B. Minc din examinarea cauzelor existenței riscului și incertitudinii este că beneficiile întreprinderilor, anticipate în prețurile de întreprindere trebuie să cuprindă în afară de rata medie și o cotă suplimentară, corespunzînd diferenței dintre această rată medie și speranța matematică a stabilirii prețurilor la un nivel corespunzător.

Totodată, susține autorul, ar trebuie să se țină seama că mărimea riscurilor și incertitudinii diferă după ramuri, ceea ce face imposibilă existența unei norme unitare a beneficiilor pe întreaga economie.

■ Într-un interviu acordat revistei SCIENCE ET VIE (octombrie 1969), Henri Biachi, directorul Centrului de cercetări asupra viitorului, recent înființat, a declarat că încearcă să folosească metoda simulării în cercetarea evoluției societății franceze. Cercetătorii centrului au pus la punct un Model matematic intitulat „Viitorul" care constă într-o reprezentare, sub formă schematică, a anumitor aspecte ale lumii reale, respectînd interacțiunea factorilor psiho-sociologici cu cei economici și tehnologici. Interesul imediat al unui model ca „Viitorul" poate fi acela de a obține date asupra interdependenței și complexității unor factori foarte diferiți, a căror acțiune conjugată dă conturul societății.

Pornind de aci, numeroase prezumții și calcule pot fi proiectate în viitor, stabilind direcțiile dezvoltării și permițînd a se defini un nou cadru și circumstanțele înconjurătoare în care se vor înscrie necesitățile umane viitoare.

■ E. N. Roussakis încearcă, în studiul **La Comunitá Economica Europea: Bilancio Economico e Politico** (Comunitatea Economică Europeană: bilanț economic și politic) publicat în REVISTA INTERNAZIONALE DI SCIENZE ECONOMICHE E COMERCIALI (octombrie 1969) o evaluare a realizărilor economice ale celor șase membri ai Pieței Comune.

Autorul prezintă o serie de date privind creșterea P.N.B. (produsul național brut) al „celor șase", comparîndu-le cu datele corespunzătoare pentru Marea Britanie și S.U.A. Astfel, P.N.B. al țărilor membre ale Pieței Comune a fost de 158 miliarde de dolari în 1957, iar în 1966 el a atins cicra de 323 miliarde dolari, ceea ce înseamnă o creștere de 105%. Măsurată în prețuri constante, aceasta echivalează cu o creștere de 55% între 1958 și 1966; pentru Marea Britanie cifra corespunzătoare este 31%, iar pentru S.U.A. de 46%. Pentru „cei șase" indicele de creștere a producției industriale a fost de 64%, iar pentru Marea Britanie și S.U.A. respectiv, de 32% și 67%. E. N. Roussakis recunoaște însă că aceste date nu sînt deosebit de concludente întrucît nu există modalități statistice de măsurare a efectelor datorate exclusiv „integrării". Este cunoscut, de altfel, că atît unele țări socialiste cît și unele țări capitaliste au cunoscut ritmuri de creștere mai înalte decît țările membre ale Pieței Comune. Acestea arată că analiza fenomenului integrării capitaliste pe baza unor comparații statistice între situații anterioare și posterioare încheierii Tratatului de la Roma este, în general, caracterizată prin viciul de logică: post hoc, ergo propter hoc.

■ Eberhard von Wagenheim publică în revista vest-germană WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV (1969, Band 103, Heft 1) studiul **Developing Countries and Monetary Reform** (Țările în curs de dezvoltare și reforma monetară), în care se ocupă de influența pe care caracterul sistemului drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) o poate avea asupra țărilor în curs de dezvoltare.

El debutează printr-un comentariu asupra principiului promovat de F.M.I., după care forma sistemului monetar internațional și situația țărilor în curs de dezvoltare sînt două probleme deosebite, care trebuie tratate absolut independent. În consecință, este necesar ca D.S.T. să fie distribuite după criterii obiective. În ciuda acestui principiu, autorul demonstrează pe baza unor calcule minuțioase, că este inevitabil să se producă efecte de realocare atunci cînd se pune în funcție o anumită politică monetară. Avînd în vedere acest lucru, precum și faptul că dezvoltarea economică a „lumii a treia" a fost recunoscută de majoritatea țărilor dezvoltate drept un obiectiv ce trebuie atins, von Wagenheim consideră că prin D.S.T. ar trebui să se acorde avantaje speciale țărilor în curs de dezvoltare.

Dintre numeroasele posibilități de instituționalizare a ajutorului către țările în curs de dezvoltare, pe calea reformei monetare, studiul la care ne referim acordă o deosebită atenție următoarei: în scopul distribuirii D.S.T., s-ar putea proceda la înmulțirea cotelor părți a țărilor în curs de dezvoltare cu un factor mai mare decît 1, iar a cotelor părți a țărilor dezvoltate cu un factor mai mic decît 1, D.S.T. urmînd să fie acordate proporțional cu cifrele obținute.

lor economice un proces intens de specializare, de diferențiere, paralel cu un proces de integrare a diferitelor științe [8]. Asistăm astfel, la apariția unor noi și noi științe economice, ca și la întrepătrunderea domeniilor de cercetare ale diferitelor științe economice cu domenii ale altor științe. **Economia politică este singura știință care, cercetînd relațiile economice în ansamblul lor, descoperă cele mai generale legi ale dezvoltării economice și stabilește cele mai generale principii ale relațiilor economice.**

Celelalte științe și discipline economice studiază fie **unele laturi** ale relațiilor economice în ansamblul lor, cum ar fi: planificarea economiei naționale, statistica teoretică; fie **unele elemente** ale relațiilor economice, cum ar fi: aprovizionarea tehnico-materială, comerțul socialist, finanțele publice etc.; sau numai relațiile economice care se manifestă într-o **ramură** economică, de pildă: economia industriei, economia agriculturii etc.; sau relațiile dintr-o **unitate** economică: organizarea întreprinderii industriale socialiste, organizarea și conducerea întreprinderii agricole socialiste etc. Legile descoperite și principiile stabilite de aceste științe economice au valabilitate limitată în domeniul cercetat, neputîndu-se extinde asupra altor domenii sau asupra relațiilor economice în ansamblul lor.

O situație similară o prezintă diferitele științe de graniță. Astfel, cibernetica economică, născută ca o sinteză a mai multor domenii ale economiei politice, a unor economii de ramură, a planificării economice, statisticii teoretice, matematicilor economice etc., are în vedere numai o singură latură a domeniului economic și anume conducerea și dirijarea proceselor economice; psihologia economică are ca domeniu o singură latură și anume comportarea din punct de vedere psihic a indivizilor și colectivităților în procesul muncii; sociologia economică cercetează dinamica și structura diferitelor fenomene și procese economice din punctul de vedere al influenței pe care o exercită asupra lor factorii sociali, politici, ideologici ca și cei tehnici și cultural-științifici etc.

Economia politică a socialismului studiază relațiile economice din punctul de vedere al celor mai generale interese ale societății, în perioada istorică dată. Sub acest unghi, alături de probleme cum sînt: proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, relațiile de producție, relațiile de repartiție, relațiile de schimb, relațiile de consum din socialism, relațiile economice dintre țările socialiste, relațiile economice mondiale, vor putea fi examinate și probleme ale organizării, conducerii și planificării economiei naționale, probleme ale gestiunii economice, ale modelării proceselor economice etc. În aceste cazuri din urmă, economia politică nu-și va propune o examinare amănunțită a lor, ci, în colaborare cu științele economice particulare, va elabora cele mai generale principii valabile în domeniile date, care corespund intereselor cele mai generale ale societății. Astfel, economia politică poate să ofere o bază teoretică pentru celelalte științe economice [9].

Fiecare știință economică are un conținut teoretic propriu, valabil însă exclusiv în domeniul ei. La rîndul său, economia politică se servește în cercetarea sa de legile descoperite și de principiile elaborate de științele economice particulare. Numai într-o strînsă cooperare a economiei politice cu toate celelalte științe economice și de graniță devine posibilă cercetarea relațiilor economice concrete din societatea noastră socialistă în toată complexitatea lor.

O problemă deosebită care se referă la obiectul economiei politice o constituie și metodele utilizate în cercetare [10]. Pentru economiștii marxiști, este în afară de orice îndoială că singura metodă științifică de cercetare a aspectelor **calitative**, adică a conținutului social-istoric al relațiilor economice o constituie metoda materialismului dialectic și istoric. Din păcate, multă vreme cercetarea obiectului economiei politice a fost făcută în mod unilateral, subestimîndu-se sau neglijîndu-se latura funcțională, aspectele **cantitative** ale relațiilor economice. Devine tot mai evident că cercetarea obiectului economiei politice poate fi eficientă numai în măsura în care îmbină folosirea metodei materialismului dialectic și istoric cu metodele matematice moderne.

Îmbinarea materialismului dialectic și istoric cu metodele matematice moderne, în cercetarea obiectului economiei politice a socialismului, face posibil ca, paralel cu descoperirea unor legi și tendințe ale fenomenelor și proceselor economice din socialism, a diferitelor lor forme de manifestare, să se elaboreze **modelele matematice** care reproduc din punct de vedere ideal, cu mijloace specifice matematicii, mecanismul de funcționare a economiei socialiste, în ansamblul său ori în diferitele sale compartimente.

Elaborate pe baza principiilor teoretice economice și matematice și aplicate la realitatea economică din țara noastră, modelele economice pot servi, în mai mare măsură, ca instrumente de previziuni economice cu caracter general, sub forma prognozelor sau la fundamentarea planurilor economice curente și de perspectivă.

Conf. dr. I. TRAISTARU
Universitatea Craiova

---

1) I. Cristescu este de părere că obiectul economiei politice este departe de a constitui o problemă soluționată atita timp cît nu se definește „celula economică" a societății socialiste și că această celulă nu poate fi modul de producție, ci un „sistem procesual de structuri și relațional cu nivele determinate supuse cercetării de ansamblu de către economia politică", vezi articolul: **Se poate elabora o axiomatică economică?**, VIAȚA ECONOMICĂ nr. 1/1969.

2) I. Grădișteanu. Cu privire la conceptul de relații de producție, VIAȚA ECONOMICĂ nr. 41/1969.

3) Subscriem părerii potrivit căreia într-o secțiune distinctă ar trebui tratată și economia politică a țărilor eliberate de colonialism, dat fiind locul și rolul lor specific în lumea contemporană.

4) D. Grindea susține necesitatea introducerii la studenții economiști a unui curs de „Probleme de macroeconomie în socialism" care ar urma să se predea facultativ, după cursul de economie politică și care în principal ar avea ca obiect cercetarea creării, repartizării și utilizării venitului național. Vezi articolul: Probleme de macroeconomie în socialism, în VIAȚA ECONOMICĂ nr. 10/1969.

5) Vezi și: E. Dobrescu și T. Postolache. **Cu privire la obiectul economiei politice**, în PROBLEME ECONOMICE nr. 7/1965, pag. 144—147.

6) Vezi și: M. Părăluță. **Delimitarea sferei economiei politice a socialismului**, în PROBLEME ECONOMICE nr. 7/1965, pag. 138—143.

7) Vezi: **Dialectica dezvoltării relațiilor de producție socialiste**, LUPTA DE CLASĂ nr. 7/1968, pag. 32—50.

8) Al. Puiu. **Cu privire la obiectul și delimitarea științelor economice**, în PROBLEME ECONOMICE nr. 10/1965, pag. 126—131.

9) Vezi și: Șt. Arsene și V. Nicolae. **Considerații privind delimitarea științelor și disciplinelor economice** în PROBLEME ECONOMICE nr. 3/1965, pag. 96—103.

10) O interesantă analiză în acest sens este făcută de E. Dobrescu în articolul: **Raportul dintre economia politică a socialismului și matematică**, publicat în revista STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ nr. 3/1969, pag. 5—11 și în **Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste** Ed. pol. 1969, pag. 72—79.

SINUOZITĂŢI ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

PENTRU ISTORIA ECONOMICĂ A ŢĂRII NOASTRE, ca de altfel şi pentru înţelegerea şi explicarea unor importante aspecte ale istoriei politice şi sociale, studierea dezvoltării agriculturii interbelice are o incontestabilă însemnătate. Necesitatea unui asemenea studiu este relevată, de asemenea, şi de autorii unor lucrări din alte specialităţi (istorie literară, sociologie, gîndire economică etc.), pentru care ar servi ca un punct de referinţă în vederea explicării mai profunde a unor fenomene din sferele respective, a fixării mai temeinice a cadrului social ambiant.

Acestea ar fi, redate foarte pe scurt, motivele ce ne determină să încercăm — în cele ce urmează — o prezentare de ansamblu a principalelor caracteristici ale dezvoltării agriculturii româneşti în perioada interbelică.

Locul agriculturii în cadrul economiei naţionale

În perioada dintre cele două războaie mondiale, România a cunoscut, după cum se ştie, o dezvoltare industrială mai rapidă decît în perioadele precedente. Cu toate acestea, un loc principal în ansamblul economiei sale a fost deţinut în continuare de agricultură. Aceasta se reflectă nu numai în faptul că majoritatea populaţiei active (aproape patru cincimi) era ocupată în acest domeniu, ci şi în ponderea pe care această ramură de activitate o deţinea atît în cadrul produsului social, cît şi a venitului naţional. Astfel, în anul 1938, agricultura (împreună cu silvicultura) dădeau 30,2% din produsul social şi 38,5% din venitul naţional.

Ţinînd însă seama şi de decalajul existent între preţurile produselor industriale şi ale celor agricole decalaj determinat nu numai de faptul că produsele agricole încorporau (pe unitate de produs) mai puţină muncă socială, dar şi de conjunctura nefavorabilă pentru aceste produse pe piaţa agricolă internaţională — aceste ponderi trebuie, după părerea noastră, considerate ca minime.

Locul important al agriculturii în cadrul economiei româneşti reiese însă şi din examinarea corelaţiei complexe în care aceasta se găsea cu celelalte ramuri de activitate. Agricultura constituia principala piaţă internă pentru industrie, o mare cumpărătoare a unei game întregi de produse ale acesteia. Totodată, ea era şi furnizoare de materii prime pentru un şir de ramuri industriale cu pondere relativ importantă precum şi furnizoare de alimente pentru populaţia orăşenească. În aceste direcţii, agricultura putea avea o influenţă considerabilă asupra situaţiei economice generale.

Reflectînd structura economică a României interbelice, produsele agriculturii aveau şi principala pondere în exportul ţării noastre. Jucînd, prin aceasta, un rol de prim ordin în asigurarea echilibrului balanţei comerciale, agricultura — prin produsele ce se exportau — prezenta şi principala sursă pentru intrările de devize, pentru garantarea stabilităţii leului, constituind, totodată, şi un factor important în obţinerea de către stat a creditelor externe, ca şi în restituirea celor deja obţinute.

În fine, populaţia ocupată în agricultură constituia şi principala masă impozabilă. Obţinerea veniturilor pentru bugetul de stat şi efectuarea diverselor cheltuieli publice erau, deci, în bună măsură, determinate de situaţia agriculturii.

Dată fiind ponderea agriculturii în economia ţării noastre, prin mecanismul interdependenţelor cu celelalte ramuri şi sectoare de activitate economică starea agriculturii se repercuta cu atît mai puternic asupra ansamblului economiei naţionale.

Reforma agrară şi urmările ei

O puternică amprentă asupra dezvoltării agriculturii în cele două decenii de care ne ocupăm şi-a pus reforma agrară din 1921. Realizată sub presiunea marilor frămîntări sociale ale perioadei postbelice şi a necesităţilor economice obiective, reforma a avut o mare influenţă în asigurarea mersului înainte al României.

Înainte de toate, reforma agrară a produs schimbări în structura proprietăţii funciare, ducînd la exproprierea a peste 6 milioane de hectare, adică a circa 66% din întreaga suprafaţă de pămînt deţinută de moşierime. Amploarea mutaţiilor provocate de reformă se poate vedea din datele tabelului alăturat.

Influenţa acestor schimbări în domeniul proprietăţii funciare s-a făcut simţită în întreaga perioadă interbelică, deoarece au avut drept consecinţă modificări corespunzătoare în tabloul de ansamblu al relaţiilor sociale din lumea satului. Într-adevăr, reforma agrară din 1921 a dat impuls dezvoltării capitalismului în agricultură, a slăbit puterea economică a moşierimii, restrîngînd — o dată cu proprietatea moşierească — şi sfera de aplicaţie a muncii în dijmă. Ca urmare, reforma a redus şi rolul jucat de această clasă în viaţa politică şi socială a României. Cea mai pregnantă expresie a acestei noi realităţi constă în faptul că partidul conservator — exponentul cel mai tipic al intereselor moşierimii — a trebuit să părăsească scena politică, locul său fiind luat de alte formaţiuni politice. Totodată, la sate s-a accentuat diferenţierea ţărănimii, s-au adîncit contradicţiile social-economice, a crescut rolul economic al burgheziei săteşti.

Rolul pozitiv al reformei agrare în dezvoltarea economică a României interbelice nu s-a afirmat însă fără lupte şi contradicţii, fără acţiunea energică a ţărănimii în vederea obţinerii efective a pămîntului atribuit prin reformă, fără sprijinul şi solidaritatea forţelor progresiste ale societăţii româneşti, în frunte cu partidul comunist, interesate în realizarea cît mai deplină, a prevederilor iniţiale ale reformei agrare.

Rolul şi influenţa reformei agrare nu pot fi însă judecate izolat, independent de contextul dezvoltării economice interne şi internaţionale. Factorii de conjunctură au avut, la rîndul lor, o puternică influenţă asupra destinelor agriculturii.

Influenţa conjuncturii economice

După depăşirea perioadei de refacere economică postbelică (1918—1923), economia românească a urmat, pînă spre începutul anului 1929, o linie de dezvoltare ascendentă. În această conjunctură şi agricultura a avut condiţii, în genere, mai prielnice pentru a se reface şi a se dezvolta. Producţia agricolă, deşi cu oscilaţii sensibile de la un an la altul, a mers în creştere iar preţurile agricole au înregistrat şi ele, treptat, sporiri. Avantajele — pentru agricultură — ale acestei situaţii erau însă parţial anihilate de politica de preţuri agricole scăzute dusă de oficialităţi, prin intermediul taxelor de export, cu scopul de a împiedica o scurgere prea pronunţată a produselor agricole româneşti spre exterior (unde preţurile erau, de asemenea, în creştere) şi de a menţine astfel şi salariile la un nivel convenabil intereselor de profit şi de „linişte socială" ale burgheziei.

Profitînd de conjunctura de preţuri favorabilă, dar împins şi de exigenţele interne şi externe cărora trebuia să le facă faţă, statul a dus o politică fiscală care punea greul contribuţiilor asupra maselor muncitoare, inclusiv a ţărănimii. Un rol important juca în această privinţă şi datoria publică externă care, presînd asupra bugetului, împingea, pe plan intern, la sporirea fiscalităţii.

Agricultura ca ramură şi ţăranii muncitori în special n-au putut fructifica în întregime avantajele obţinute prin reforma agrară şi din cauza insuficienţei creditului. După război — deşi activitatea bancară în mediul rural s-a extins — masa principală a mijloacelor de credit a fost îndreptată spre industrie şi comerţ, rămînînd disponibilităţi de credit mult mai mici pentru agricultură. Şi aceasta cu toate că nevoile legate de refacerea ei postbelică, de consolidarea economică a gospodăriilor create prin reforma agrară, precum şi de necesitatea modernizării ei — cerută de evoluţia mai accentuată pe drumul capitalismului — erau extrem de mari. Statul însuşi a acordat acestei probleme o atenţie insuficientă. Ca urmare, după cum remarcă o seamă de specialişti în probleme de credit, marea masă a ţărănimii a fost nevoită să contracteze la bănci şi la cămătari împrumuturi care depăşeau adesea posibilităţile normale de restituire, dobînzile pe care le aveau de plătit fiind foarte ridicate. Luptînd cu toate aceste dificultăţi suplimentare, ţăranii au dus pe umerii lor tot greul refacerii agriculturii.

Curînd însă conjunctura economică se schimbă radical. Declanşarea crizei agrare mondiale în 1928 — criză care va dura, cu intensitate variabilă, pînă în ajunul celui de-al doilea război mondial — creează condiţii extrem de dificile pentru agricultura României. Prăbuşirea preţurilor agricole mondiale are puternice repercusiuni asupra economiei noastre. Supraproducţia agricolă ce se manifestă pe plan internaţional a făcut ca cerealele şi celelalte produse agricole româneşti să pătrundă tot mai greu pe piaţa externă, astfel încît statul nu-şi mai putea încasa, în dimensiunile dinainte, veniturile din comerţul exterior. Conjugat cu dificultăţile generate de împrumuturile contractate, în anii 1929—1931, acest fapt contribuie la deficitul balanţei de plăţi externe a României, deficit accentuat şi de creşterea instabilităţii economice în lumea capitalistă după abandonarea — în 1931 — a etalonului — aur de către Marea Britanie şi celelalte ţări care-l menţinuseră pînă atunci.

Scăderea de mari proporţii a preţurilor agricole face ca ţăranii să nu-şi poată achita impozitele către stat şi datoriile către bănci şi particulari. Se resimţea totodată, şi o mare nevoie de credit. Nevoit să intervină, statul a apelat în cele din urmă — la soluţia conversiunii datoriilor agricole, paralel cu înlesniri şi amînări la plata impozitelor.

Decalajul dintre preţurile industriale şi cele agricole în defavoarea acestora din urmă ducea la restrîngerea relativă a pieţei pe care agricultura o oferea pentru industrie. În acest decalaj îşi găsea, totodată, expresia şi ascensiunea monopolurilor în viaţa economică a ţării, intensificarea exploatării ţărănimii de către capitalul monopolist.

În aceste condiţii complexe, mijloacele care le rămîn ţăranilor pentru consum productiv sînt extrem de mici, manifestîndu-se chiar fenomene de degradare a inventarului mort şi a şeptelului. Pe de altă parte, puţini sînt întreprinzătorii agricoli care — în scopul adaptării la noul nivel al preţurilor — să apeleze la achiziţionarea de inventar şi tehnică agricolă perfecţionată, preferînd adesea soluţia mai comodă a înăspririi exploatării ţărănimii, sau chiar a reactivării dijmei şi altor rămăşiţe feudale. Iar toate acestea aveau consecinţe defavorabile asupra dezvoltării forţelor de producţie ale agriculturii, asupra capacităţii de concurenţă a produselor ei pe piaţa internaţională.

Cu tot aspectul lor diferit, cele două perioade schiţate mai sus au ca trăsătură comună adîncirea dezvoltării capitalismului în agricultura României.

	La 1 ianuarie 1928	La 1 ianuarie 1934
Suprafaţa totală expropiată (în ha)	6 008 094	6 125 789
din care :		
— teren arabil atribuit individual celor împroprietăriţi (în ha)	3 629 824	3 464 082
— Suprafaţa afectată ca izlazuri, păduri comunale şi rezerve (în ha)	2 378 270	2 661 707
Numărul ţăranilor împroprietăriţi	1 374 623	1 478 663
Numărul ţăranilor îndreptăţiţi rămaşi neîmproprietăriţi	609 105	830 259

Accentuarea dezvoltării capitalismului...

...şi-a găsit expresia în accentuarea procesului de diferenţiere a ţărănimii, în dezvoltarea capitalistă a gospodăriilor moşiereşti, în creşterea generală a legăturilor agriculturii cu piaţa, în extinderea creditului capitalist în mediul rural, în dezvoltarea ştiinţei agricole şi a cadrului instituţional necesar dezvoltării unei agriculturi capitaliste, precum şi în alte fenomene caracteristice. Evident, toate aceste trăsături s-au manifestat în cadrul contradictoriu, adesea antagonic, al evoluţiei capitalismului în agricultura României interbelice.

Reforma agrară din 1921 a lărgit considerabil sfera micii producţii ţărăneşti, dar, o dată cu aceasta, şi cîmpul de manifestare a procesului de diferenţiere a ţărănimii. Acest fenomen era atît de pregnant încît o seamă de autori burghezi îl constată direct, iar statistica oficială îl reflectă vizibil. Astfel, conform recensămîntului din 1930, completat cu datele unei anchete din 1935, din totalul gospodăriilor ţărăneşti (pînă la 50 ha), 52,5% aveau între 1—10 ha, iar 7,2% aveau între 10—50 ha teren agricol. În ce priveşte însă suprafaţa ce le revenea, în ordinea aceloraşi categorii, ea se prezenta în felul următor : gospodăriile sub 3 ha — 19%, cele între 3—5 ha — 22,4%, cele între 5—10 ha — 29,5%, iar gospodăriile între 10—50 ha — 29,1% din suprafaţa totală agricolă deţinută de ţărani. Gospodăriile sub 3 ha, deşi de peste şapte ori mai numeroase, deţineau în total cu 10% mai puţin pămînt decît cele cu 10—50 ha. Această polarizare evidentă este subliniată şi de faptul că, tot în 1930, circa 700 000 de ţărani nu aveau de loc pămînt.

Acelaşi proces de diferenţiere a ţărănimii reiese şi din datele privind înzestrarea gospodăriilor ţărăneşti cu inventar viu şi mort. Conform unei anchete efectuate în 1935 de Ministerul Agriculturii, 36,9% din gospodăriile ţărăneşti n-aveau nici o vită de muncă, iar 10,9% dintre ele aveau numai cîte una. Împreună aceste gospodării reprezentau aproape 50% din numărul total al gospodăriilor ţărăneşti. La celălalt pol, 10,2% din gospodării aveau 3—5 vite de muncă, iar 1,4% din gospodării aveau peste 5 vite de muncă fiecare. O distribuţie similară se constată, cu acelaşi prilej, şi în ce priveşte celelalte animale (vaci, porci şi oi). La rîndul său, ancheta efectuată în 1938 de echipele monografice studenţeşti constata, în 33 de sate cercetate sub acest raport, că o semănătoare revenea în medie la 209,7 gospodării ţărăneşti de 3,1—5 ha fiecare, la 50,7 gospodării de 5,1 — 10 ha., la 15 gospodării cu 10,1—25 ha şi la 2,8 gosporării cu 25 ha şi peste.

Alte date atestă că în timp ce gospodăriile din grupurile inferioare erau avizate la venituri anexe, obţinute prin muncă prestată în afara gospodăriei — fără de care nu şi-ar fi putut întreţine existenţa — gospodăriile chiabureşti erau în stare să facă acumulări, folosite nu numai pentru extinderea suprafeţei de pămînt deţinute, ci şi pentru crearea de mici întreprinderi anexe.

Paşi însemnaţi pe drumul capitalismului au făcut şi gospodăriile moşiereşti. În anul 1936, două treimi din pămîntul marii proprietăţi era cultivat „în bani", adică folosindu-se muncă salariată şi, în general, după metode capitaliste de exploatare. Îmbunătăţirea înzestrării cu tractoare, semănători, batoze, etc. — deşi rămasă sub nivelul necesităţilor reale ale agriculturii româneşti — s-a efectuat totuşi — în măsura în care a avut loc, mai ales pe seama marilor gospodării, care aveau şi posibilitatea economică de a procura un asemenea inventar. Existau, de asemenea, — deşi sporadic — sectoare ca viticultura, cultura unor plante tehnice, creşterea vitelor şi, pe alocuri, chiar cultura cerealelor, în care unele mari gospodării făcuseră progrese pe drumul unei agriculturi de factură intensivă.

Dezvoltarea capitalismului în agricultura românească este atestată însă, în modul cel mai limpede, de creşterea numărului muncitorilor agricoli. Ca urmare a reformei agrare, un contigent însemnat de ţărani care n-au primit pămînt, împreună cu ţăranii împroprietăriţi, dar ruinaţi ulterior în procesul diferenţierii şi o parte a noilor generaţii rurale, reprezentau în continuare principala sursă a proletariatului agricol. Dacă la recensămîntul agricol din 1930 s-a constatat existenţa unui număr de 612 480 muncitori agricoli, 11 ani mai tîrziu, la recensămîntul din 1941, cifra acestora trecea de 1 000 000.

În agricultura României interbelice a avut loc, mai ales după anul 1929, un puternic proces de concentrare a proprietăţii funciare, specific agriculturii capitaliste. Cei mai activi agenţi ai acestui proces, după cum ne informează autorii contemporani, erau chiaburii. În paralel, însă, a-

vea loc și un proces de fărîmițare, de pulverizare — îndeosebi prin succesiunea micii proprietăți țărănești.

Împinsă de cerințele concurenței pe piața agricolă internațională, România a adoptat, totodată, o serie de măsuri ce urmăreau ameliorarea calitativă a produselor destinate exportului și, prin retroacțiune, a producției agricole în general. Au fost adoptate, pe această linie, măsuri de standardizare a cerealelor, de raționalizare a exportului de fructe și ouă, precum și măsura de a se permite numai exportul acelor animale care atingeau o anumită greutate minimă.

Aceste tendințe s-au împletit, în același timp, cu încercări de organizare a exportului de către stat, luînd naștere sindicate de exoort care îmbinau intenția de monopolizare a produselor ce se exportau cu tendința de autoapărare a intereselor economice românești pe piețele străine. Aceste organisme, nu lipsite de contradicții interne, au fost avantajoase mai ales marilor producători și exportatori de produse agricole. Masele largi de mici producători agricoli puteau însă răspunde cu greu exigențelor de calitate puse de aceste organizații, cu sprijinul statului, fiind expuse în același timp și la pierderi de preț.

În perioada dintre cele două războaie mondiale s-au dus și acțiuni care aveau ca scop declarat ridicarea nivelului tehnic și profesional al micului agricultor (de pildă, prin Camerele agricole prin sindicatele zootehnice, etc.) Limitele puse însă de mica proprietate țărănească, precum și discreptanta dintre intențiile inițiatorilor și mijloacele materiale afectate au împiedicat să se obțină rezultate notabile pe acest tărîm.

Știința agricolă românească a făcut, de asemenea, progrese. Au luat ființă instituții științifice specializate (Institutul de Cercetări Agronomice — I.C.A.R., Institutul de Cercetări Zootehnice), iar în fermele experimentale s-au obținut rezultate remarcabile. Influența lor asupra creșterii forțelor de producție ale agriculturii, asupra randamentului general și a prețului de revenire al produselor agricole — judecată la scara întregii țări — rămînea însă mică, din cauza relațiilor de producție ce dominau în agricultura noastră.

Pe fondul acestor stări de lucruri, în care se îmbinau în chip foarte contradictoriu aspcte de progres, dar și de inerție, de căutări creatoare, dar și de tradiționalism desuet, în care unele realizări ale agriculturii de pe marile proprietăți nu puteau să contrabalanseze decisiv starea de înapoiere a imensei majorități a micilor gospodării, s-a desfășurat lupta maselor muncitoare ale țărănimii împotriva exploatării capitaliste și moșierești. Numai rezolvarea acestei lupte în favoarea maselor populare care a avut loc în anii puterii populare — sub conducerea P.C.R. — a creat posibilitatea ca agricultura Romniei să pornească pe un drum cu totul nou.

V. BOZGA
Academia de Studii Economice

TRIBUNA SPECIALISTULUI

(Urmare din pag. 9)

nu soluționează pînă la capăt problema controlului preventiv, acesta rămînind greoi, complicat, uneori formal. Chiar dacă organul de dispoziție „certifică" necesitatea cheltuielilor, el rămîne convins că — de fapt — răspunderea revine organului care dă viza de control preventiv, fiindcă se presupune că aceasta verifică riguros încadrarea în consumurile specifice, în plafonul de cheltuieli, etc. Aceasta numai se presupune, deoarece în fapt cel care „dă viza" acționează într-un sector mult mai limitat decît cel care „dă dispoziția" și care este cu mult mai în măsură să cunoască toate complicațiile și rezultatele cheltuielilor ce se fac. De aceea, sînt foarte dese cazurile cînd deși organul însărcinat să acorde viza de control preventiv își exercită conștiincios atribuțiile, nu poate sesiza anumite depășiri decît la sfîrșitul perioadei de execuție a produsului sau lucrării, îndeosebi în cazul unui produs sau lucrări cu ciclul mai mare de producție, ori a unei producții în serie — unde acordarea vizei de control preventiv se face pe baza disponibilului și a consumurilor normate, neexistind posibilitatea ca cheltuielile să fie identificate zilnic pe fiecare produs în parte. Viza de control preventiv capătă un caracter și mai formal în cazul producției cu caracter de masă, unde, practic, ea nu se mai acordă preventiv ci posterior, actele de consum încheindu-se, de regulă, după obținerea producției sau încheierea situației realizărilor.

Procedeul „alunecării" cheltuielilor de la o lucrare la alta prin folosirea materialelor, forțelor de muncă și a utilajelor angajate pentru o lucrare sau pentru o comandă, la altă lucrare sau comandă, constituie un fenomen frecvent. În majoritatea cazurilor aceste „alunecări" se fac în mod conștient, tocmai pentru a ocoli restricțiile controlului preventiv. Dar cei care cunosc și practică acest fenomen al alunecărilor de costuri sînt chiar organele de dispoziție, față de care — așa cum s-a subliniat — controlul preventiv este ineficient.

În momentul de față în mai multe întreprinderi se experimentează o formă îmbunătățită de organizare a controlului preventiv prin instituirea unor compartimente specializate, formă pe care o considerăm însă tranzitorie spre un **sistem al cărui principiu de bază, să fie acela că răspunderea integrală cu privire la încadrarea în consumurile specifice planificate, în limitele de cheltuieli prevăzute, în normativul stabilit, să revină organelor care dispun efectuarea cheltuielilor sau actelor generatoare de cheltuieli sau de obligații.**

Transformarea acestui principiu în dispoziție legală, ar impune acestor organe un sever autocontrol la emiterea documentelor de cheltuieli, precum și în continuare, în folosirea cu grijă a mijloacelor și forțelor obținute, cunoscînd că răspunderea o poartă ele singure pentru orice depășire de costuri. Aceasta presupune că **actuala viză de certificare să devină dispoziție** *pentru efectuarea unei cheltuieli sau a unei operațiuni care generează cheltuieli sau obligații, pe răspunderea proprie a organului care o dă și care răspunde nemijlocit și de folosirea cheltuielilor respective în activitatea pe care o desfășoară. Dispoziția de efectuare a unei cheltuieli ar cuprinde atît certificarea necesității și legalității cheltuielii cît și încadrarea în limita prevederilor.*

Avantajele unui atare sistem constă, pe de o parte, în creșterea simțului de răspundere în cheltuirea mijloacelor și forțelor necesare fiecărei activități, iar pe de altă parte, în folosirea mai judicioasă a cadrelor cu pregătire economică care astăzi sînt utilizate în activitatea de control preventiv.

ORIENTĂRI ȘI TENDINȚE

(Urmare din pag. 11)

Formarea salariaților se realizează ca o acțiune sistematică pentru toate categoriile de cadre, avînd ca obiective: perfecționarea cunoștințelor de cultură generală (matematica, automatizare, limbi străine, electronică, tehnologie etc.) care se realizează prin cursuri serale; formarea profesională pentru muncitori, care dă și posibilitatea obținerii unui certificat de absolvire; însușirea de către toți salariații a conceptelor, metodelor și tehnicilor moderne de conducere.

Tot prin acțiuni de acest gen se urmărește, de asemenea, adaptarea noilor angajați, perfecționarea individuală, reîmprospătarea cunoștințelor și perfecționarea colectivă pentru crearea unității de vedere a salariaților care îndeplinesc aceleași funcții dar în locuri diferite de muncă.

O atenție deosebită se acordă **acțiunilor de informare,** în cadrul cărora au loc periodic, reuniuni pe grupuri de specialități, pornindu-se de la criteriile: pregătire profesională, sectorul de activitate al celor care participă și vechimea lor în întreprindere.

De subliniat că procesul de formare a cadrelor, este orientat spre perfecționarea atît a pregătirii profesionale, tehnice, cît și a celei social-umane necesare pentru facilitarea activității de conducere a diverselor organisme.

Problemele legate de **remunerarea materială** a salariaților, regimul de lucru și asigurările sociale intră, de asemenea, de obicei, în atribuțiile compartimentelor de personal, atît pentru muncitori cît și pentru personalul tehnic-administrativ. În acest sens, compartimentul pune la dispoziția conducerii informații cu privire la diferite sisteme și forme stimulative de salarizare, ce se pretează activităților și specificului unității respective. El se ocupă și cu rezolvarea problemelor privind regimul de lucru, orele suplimentare, concediile de odihnă, licențierea personalului și asistența socială.

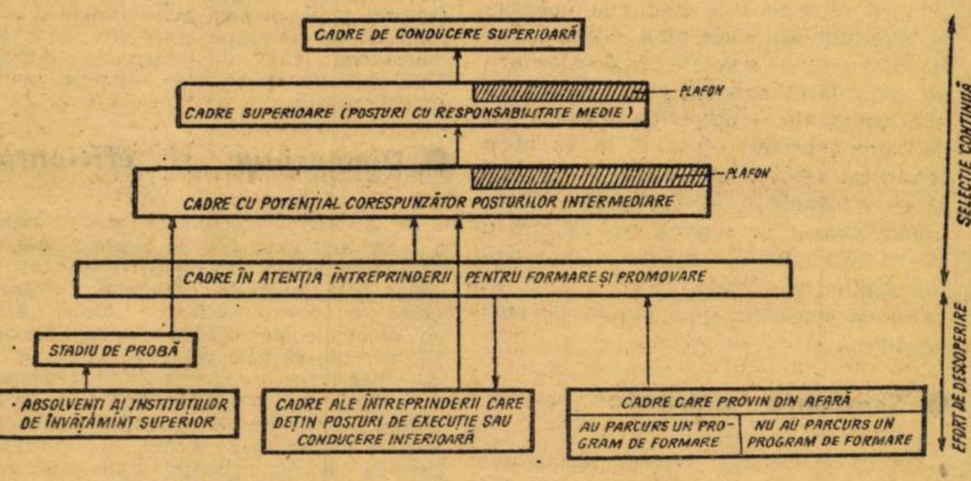

Schemă generală de formare-promovare a cadrelor unei întreprinderi (După „Direction de personnel", nr. 1/1969).

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● MAȘINEXPORT — Au fost livrate recent ultimele 50 vagoane de marfă acoperite pe două osii din contractul care prevedea exportul a 800 asemenea vagoane în R.P. Ungară.

● TEHNOIMPORT a livrat la export: circa 44 500 bucăți rulmenți cu destinația U.R.S.S., R.F. a Germaniei, R.S. Cehoslovacă, R.P. Bulgaria și R.P. Polonă; către firme din Austria, Franța, Spania — circa 1 000 bucăți rulmenți diferiți; 292 000 bucăți bile rulmenți unor întreprinderi din R.S. Cehoslovacă și R.P. Polonă.

● AUTO-TRACTOR — La 31 octombrie a.c. a fost semnat un contract pe baza căruia se vor livra în India 2 250 tractoare U-650 și 750 tractoare U-651. Contractul a fost încheiat cu întreprinderea „State Trading Corporation" — New Delhi. Un număr de 500 bucăți vor fi livrate în anul 1969, iar 2 500 — în anul 1970.

● METALIMPORT a încheiat două contracte pentru exportul: către firma engleză „Aeroplane & Motor Aluminium" a 200 t aluminiu blocuri 99,5%; către firma „Krupp" din R.F. a Germaniei 1 500 t profile oțel UNP. Pe baza contractelor încheiate, se vor importa din Italia: de la firma „Coutinho Caro" 950 t sîrmă zincată de oțel; de la „Compagnia Generala, Tehnica" — 472 t sîrmă zincată pentru cabluri.

Din U.R.S.S. au intrat în țara noastră în perioada 18—24 octombrie a.c. și următoarele mărfuri: 89 000 t minereu, 6 000 t metale, 7 100 t cocs (prin agenția Romtrans Galați); 222 t cocs, 5 880 t cărbune, 16 000 t metale, 2 580 t apatită, 1 680 t sare potasică (prin agenția Romtrans Iași); 13 300 t cocs, 9 000 t apatită (prin agenția Romtrans Dornești). În aceeași perioadă au fost livrate în U.R.S.S., pe baza contractelor încheiate, următoarele mărfuri: 1 100 t produse petrolifere; 2 000 produse lemnoase, 400 t produse chimice, 520 t produse ale industriei ușoare, 3 000 t mașini și utilaje, 40 t minerale, 1 550 t metale diferite, 11 t mobilă diferită, 4 000 t produse alimentare [illegible] produse.

Doriți să aveți asigurată revista

viața economică

în 1970 la sediul întreprinderii sau la domiciliul dv.?

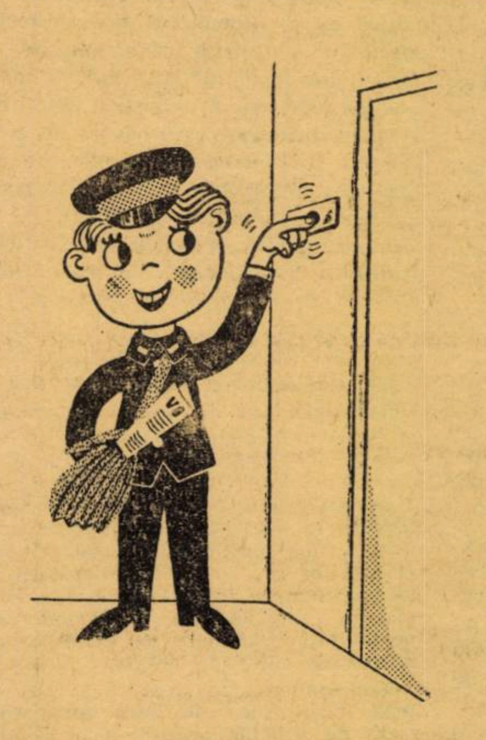

Mai sînt cîteva zile pînă cînd se pot încheia abonamente pe întreg anul viitor

ADRESAȚI-VĂ DEÎNDATĂ OFICIULUI DV. POȘTAL!

Franța

DEVALORIZAREA ȘI MĂSURILE DE REDRESARE

CÎND, ACUM PATRU LUNI, guvernul francez a luat hotărîrea devalorizării francului, această măsură era prezentată ca singura alternativă la o politică de strictă și prelungită austeritate cît și ca o bază și punct de plecare al unui proces mai îndelungat ce avea ca obiectiv final redresarea economiei franceze. În condițiile existente, cînd spirala inflaționistă urca îngrijorător, în timp ce, sub efectul degradării balanței comerciale și de plăți, rezervele monetare se erodau continuu, se considera că trebuia să prevaleze ideea devalorizării.

● Treptele echilibrului...

ÎN CE PRIVEȘTE guvernul francez, acesta a făcut din devalorizarea francului startul și fundamentul unui „New Deal" menit să restabilească, în trepte, echilibrul cantitativ al economiei franceze — pînă la 1 ianuarie 1970 echilibrul bugetar; pînă la 1 aprilie echilibrul între producție și consum; pînă la 1 iunie echilibrul balanței comerciale și de plăți — și pe această bază, să restructureze calitativ economia și, mai ales, industria — sector apreciat ca fiind rămas în urmă față de dezvoltarea cunoscută de acesta în alte țări occidentale. „Toată politica economică și financiară se sprijină acum pe stabilitatea definitivă a francului (slăbit dar însănătoșit)" — declara la începutul lui octombrie Giscard d'Estaing. Ce semnifica această declarație? În concepția autorităților franceze, impulsionînd exporturile și frînînd importurile — devalorizarea oferea, în același timp, posibilitatea unei redistribuiri a debușeelor ceea ce nu ar fi antrenat, o scădere a cererii de forță de muncă. Cu alte cuvinte, urma să fie promovată **„o politică de frînare a expansiunii fără o puternică deflație"**, obiectivul principal fiind de a asigura expansiunii proporții „normale". Pe aceste baze „însănătoșite", se argumenta că poate fi declanșat și procesul imperios necesar al schimbării structurilor industriale.

Deși devalorizarea în sine inocula pieței și o anumită doză deflaționistă, guvernul francez a însoțit devalorizarea cu o serie de măsuri destinate reducerii directe a cererii interne. În acest sens, pe lîngă restrîngerea relativă a cheltuielilor guvernamentale a fost prevăzută sporirea unor impozite directe și indirecte și „încadrarea" creditului pentru restricționarea investițiilor și reducerea cheltuielilor globale în economie.

● Primele efecte

DEȘI PERIOADA ce s-a scurs de la lansarea planului de „redresare prin devalorizare" este relativ scurtă și, deci, nu poate fi considerată suficientă pentru ca acesta să-și fi evidențiat pe deplin efectele, totuși anumite evaluări privind realizările și perspectivele planului de redresare se impun, cu atît mai mult cu cît primele rezultate trebuiau să-și facă deja apariția avînd în vedere scadențele pe termen relativ scurt prevăzute de guvernul francez. De altfel, numai peste o lună urmează să expire termenul primei trepte a echilibrului cantitativ — cel bugetar. Deficitul bugetar actual, prin reducerea cheltuielilor guvernamentale și sporirea unor capitole ale veniturilor, a fost adus la jumătatea celui întrevăzut în momentul lansării planului, iar bugetul pe 1970 prevede un echilibru între cheltuieli și venituri. Avînd în vedere însă dimensiunea scăzută a restrîngerii cheltuielilor bugetare în ansamblul reducerii cererii interne, principala amputare va fi operată în continuare cheltuielilor private, pentru a se obține restabilirea echilibrului între producție și consum. În cadrul acestora, „efortul de economisire" a fost deplasat în mare măsură către masele populare. Acest lucru i-a făcut pe unii comentatori să aprecieze că, pe plan practic, măsurile guvernamentale răspund caracterului unei „austerități deghizate". De altfel, președintele Pompidou nici nu a ascuns acest lucru, căutînd, dimpotrivă să atragă de la bun început participarea consimțită a „fiecărui francez" la programul guvernamental, „de succesul sau eșecul căruia depinde viitorul fiecărui francez, după cum succesul sau eșecul său depind de concursul tuturor francezilor". Mai mult chiar: pe lîngă consimțămîntul la o „austeritate temperată" se făcea astfel și un apel la „liniște socială". Apelul, deși reluat și reînnoit de numeroase ziare — „nimeni n-are interesul ca aceste măsuri să nu-și atingă scopul" (scria **Les Echos**, cotidianul marii finanțe) — nu a găsit răsunet în rîndul maselor, întrucît afecta direct și sensibil capacitatea lor de consum. Ca atare, „liniștea socială" a și fost puternic zguduită de numeroase greve în sprijinul unor revendicări, ce apar cu atît mai inevitabile și în viitor cu cît spirala prețurilor nu și-a încetat ascensiunea.

În ce privește obiectivul mai îndepărtat al echilibrării comerțului exterior, deocamdată efectele scontate ale devalorizării nu și-au făcut apariția, dar rezultatele lunii octombrie — acoperirea importurilor de către exporturi ajungînd la un nivel considerat ridicat, aproape 90% — lasă să se întrevadă o asemenea posibilitate, ținînd cont și de recenta revalorizare a mărcii vest germane ce conferă un avantaj suplimentar exporturilor franceze. Rezervele monetare și-au încetat, de fapt, eroziunea.

● Scadențe aminate

DACĂ POLITICA privind restabilirea echilibrului cantitativ al economiei, deși aflată într-o fază de debut, a demarat totuși, și s-a înscris într-un cadru de măsuri fixate și puse în aplicare, restructurarea calitativă a industriei nu a depășit efectiv faza proiectelor preconizate și a tatonărilor. Revelatoare au fost dezbaterile recente din Adunarea Națională și, în special, precizările făcute aici de ministrul Ortoli, conducătorul noului minister pentru dezvoltarea industrială și științifică, care urmează să fie promotorul, organizatorul și pîrghia noii strategii industriale. Relevînd necesitatea competitivității industriei franceze pe plan extern, ministrul Ortoli arăta că pentru aceasta este nevoie de o evoluție a structurilor industriale, de crearea unor întreprinderi mari cu capacități ridicate de investiții și export, de sporirea sprijinului de stat pentru cercetarea științifică și de legarea cît mai strînsă a acesteia de activitatea industrială. În acest sens, prima sarcină este „de a se pune accentul pe dezvoltarea sectoarelor cheie (industria mecanică, electrică și electronică) care au un rol de antrenare al celorlalte ramuri industriale și care permit o valorificare importantă a producției". Potrivit precizărilor făcute de ministrul francez, intervenția statului trebuie înțeleasă ca avînd un caracter „selectiv", fiind destinată nu „salvării întreprinderilor în declin" ci „stimulării creșterii economice în sectoarele cheie și numai în cazul în care întreprinderile au posibilități însemnate de dezvoltare, dar nu posedă suficiente mijloace financiare".

Transpunerea în practică a noii strategii industriale, este însă apreciată extrem de dificilă, realizarea ei fiind obstrucționată de numeroși factori specifici. De aceea, schimbările structurale atît de așteptate par să aibă, de pe acum, o scadență aminată.

S. ILIESCU

Anglia

PROPORȚIILE CONCENTRĂRII

PUBLICAREA ULTIMELOR DATE privind balanța conturilor curente — excedentară pe ultimele 8 luni — prilejuiește în acest moment în Anglia o regîndire a cursului politicii economice și a priorităților de adoptat.

Concluzia principală ce se desprinde din dezbaterile ce au loc în această țară este că evoluția din ultima perioadă se datorează în primul rînd unei conjuncturi favorabile a cererii (scăzută în interior și ridicată la principalii parteneri comerciali externi) conjunctură ce se va modifica probabil în anul viitor, cînd se așteaptă — de către unii economiști — o încetinire a comerțului mondial. În consecință, politica economică ar trebui, după unele opinii exprimate, **să reducă accentul pe manevrarea cererii**, ca instrument de echilibrare a balanței externe, și **să acționeze în primul rînd în direcția sporirii competitivității** pe calea unei eficiențe economice mai ridicate în activitatea firmelor.

În acest context un interes deosebit l-a suscitat studiul, publicat de suplimentul economic al ziarului **The Times** cu privire la primele 500 societăți industriale din Anglia, și încercarea de a stabili factorii ce determină rentabilitatea, pornind de la corelațiile existente între dimensiunea cifrei de afaceri și beneficiile obținute, ca și între capitalul investit și beneficii.

● Dimensiune și eficiență

IN ANUL 1968, cifra de afaceri totală a celor mai mari 500 de firme a fost de 43 207 974 000 lire. Primele 50 societăți se distanțează mult de celelalte, furnizînd peste jumătate din cifra de afaceri totală, cu o medie de 461 306 000 lire fiecare. Dintre toate firmele, volumul cel mai mare de vînzări l-a înregistrat Shell Transport and Trading, cu 2 172 882 000 lire. La al doilea grup de 50 societăți cifra de afaceri medie scade brusc, la 131 979 000 lire. În ceea ce privește ultimele 50, media este de numai 14 171 000 lire.

O examinare a raportului dintre **dimensiune** — măsurată prin cifra de afaceri — și **mărimea beneficiilor** — ca volum absolut — scoate în evidență evoluția lor direct proporțională. Volumul total al beneficiilor celor 500 societăți a fost în anul 1968 de 3 772 968 000 lire, în comparație cu 2 878 983 000 lire în 1967, înregistrînd deci un spor de 30% față de anul precedent. Primele 50 societăți au și în acest caz performanțe net superioare celor care le succed imediat în clasament. Cifra medie, de 44 049 000 lire, este de patru ori mai mare decît media societăților care ocupă locurile 51—100.

● Investiții și beneficii

SITUAȚIA se prezintă cu totul altfel atunci cînd eficiența este măsurată prin **compararea beneficiilor** cu **capitalul investit**. Prin această prismă cele mai mari societăți nu sînt în mod obligatoriu și cele mai eficiente. Dacă pe ansamblul societăților examinate proporția beneficiilor față de capital în anul care a trecut a fost între 15,8% și 17,1%, la cele mai mari societăți acest procent se situează sub medie, iar grupul ultimelor 50 societăți obține proporția cea mai ridicată de beneficii. Din acest punct de vedere recordul îl deține Lesney Products — o firmă de jucării situată pe locul 384 din punct de vedere al cifrei de afaceri, dar prima din punct de vedere al beneficiilor la capital: 81 lire și 14 șilingi la fiecare 100 lire investite.

Raportul beneficii-capital, atrage atenția studiul publicat în **The Times**, nu poate servi însă drept criteriu unic al eficienței pentru acele ramuri în care volumul capitalului necesar este foarte ridicat, iar amortizarea — lentă. De pildă, în industria constructoare de mașini, a chimicalelor, a construcțiilor de nave, în industria petrolieră, unde compoziția organică a capitalului este cu mult mai ridicată decît în alte ramuri, proporția beneficiilor este redusă, fără ca acest lucru să însemne o eficiență redusă. Un exemplu al discrepanței dintre beneficiile realizate și cifra de afaceri ca și dintre beneficiile obținute și capitalul investit, îl oferă socetatea British Petroleum, care ocupă locul 8 după mărimea cifrei de afaceri și numai locul 209 în ce privește raportul beneficii-capital (1 liră și 4 șilingi pentru fiecare 100 lire).

Cu alte cuvinte, concluziile în privința rentabilității întreprinderilor trebuie corelate în mod obligatoriu nu numai cu dimensiunea absolută a capitalurilor investite dar și cu specificul investițiilor de capital pe diversele ramuri de activitate economică.

● Cazuri ce nu coincid

UN ALT INDICATOR folosit — **proporția beneficiului net în cifra de afaceri** completează imaginea cu privire la comportamentul diferit al unor ramuri industriale din Anglia. Procentul mediu al beneficiului (calculat în acest fel) este de 7,9%, dar există deosebiri importante de la o ramură la alta și, în unele cazuri, chiar de la o societate la alta în cadrul aceleiași ramuri. Astfel British American Tobacco, care a obținut beneficii echivalente cu 10% din cifra de afaceri (și care lucrează aproape exclusiv pentru export), are o poziție cu mult mai bună decît Imperial Tobacco — care își desface cu precădere produsele pe piața internă, și care a obținut numai 5,7%.

Se semnalează, de asemenea, că de regulă cazurile în care se realizează beneficii ridicate în raport cu cifra de afaceri nu coincid cu acelea în care se obțin beneficii mari la capitalul investit. Marile magazine oferă un exemplu în care beneficiile la capitalul investit sînt ridicate, în timp ce beneficiile raportate la cifra de afaceri sînt scăzute. Cunoscuta firmă Marks and Spencer, a realizat 12,7% beneficii față de cifra de afaceri și 27,5% beneficii la capitalul investit.

Un alt indicator al dimensiunii, **numărul salariaților**, arata că din acest punct de vedere pe primele locuri se situează societățile de stat — Poșta, Consiliul Național al cărbunelui, Căile ferate, Corporația Britanică a oțelului, Consiliul pentru electricitate — care folosesc laolaltă 1,5 milioane salariați.

În sectorul privat, locul 1 îl ocupă British Leyland — cu 188 000 salariați, urmat îndeaproape de Imperial Chemical Industries.

Studiul prezintă, de asemenea, unele comparații între societățile engleze și societăți din alte țări vest-europene, din America de Nord și din Japonia. În Europa de vest societățile engleze dețin cea mai mare parte din primele 10 locuri, după cifra de afaceri: 8 din primele 20 de firme sînt engleze. Situația se schimbă însă radical atunci cînd comparația se face cu firmele americane. General Motors și alte 10 societăți americane sînt mai mari decît cel mai mare concern european — Royal Dutch Petroleum, în urma căruia se situează societățile engleze. În industria de automobile trei grupuri americane General Motors, Ford și Chrysler, au, fiecare, o cifră de afaceri de două ori mai mare decît Volkswagen, cea mai mare firmă europeană, ale cărei vînzări sînt, la rîndul lor, superioare celei mai mari firme engleze de automobile British Leyland.

Studiul despre „cei mai mari 500" oferă doar o serie de comparații, pe care le-am amintit, abordînd pe rînd aspecte diferite ale activității economice. El constituie în acest moment un prilej de reflecție în Anglia, cu atît mai mult cu cît condițiile generale ale concurenței interoccidentale cunosc o înăsprire considerabilă în ultima vreme. Unele cercuri economice și politice britanice apreciază că principala concluzie ce se desprinde din studiu — dimensiunile relativ mai mici ale firmelor engleze în comparație cu altele din țările occidentale — ar trebui să impulsioneze o politică de stimulare a concentrării și centralizării. Aceste cercuri subliniază urgența unei asemenea politici cu atît mai mult cu cît realizarea proiectului de a adera la Piața Comună poate să pună firmele engleze într-o situație relativ defavorabilă față de cele din țările partenere.

Caracterul relativ al noțiunilor de dimensiune a firmei — fapt subliniat în mod deosebit de studiul din **The Times** menționat în rîndurile de față — îndeamnă însă pe mulți economiști din Marea Britanie se semnaleze că soluția cea mai bună nu este în direcția căutată de adepții stimulării centralizării mai accelerate a capitalului ci în adoptarea mai rapidă a tehnicii moderne, în sporirea competitivității produselor și într-o creștere a productivității muncii.

I. VIANU

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R.S.F. IUGOSLAVIA

INDICATORI AI CREȘTERII ECONOMICE

DESCHIDEREA spre economia modernă și cea spre economia mondială sînt orientări gemene în lumea de astăzi pentru orice țară dornică să lase mai grabnic în urmă tarele moștenite ale subdezvoltării. Iugoslovia, în pătrarul de veac care o desparte de organizarea sa înnoitoare ca stat socialist și federativ, a cules pe această cale rezultate substanțiale. Cu o populație care reprezintă 0,6% din totalul pe glob, țara participă astăzi cu 0,7% la producția mondială. Diferența poate să pară mică la prima vedere, dar ea are cel puțin două semnificații de ordin calitativ. Întîi, rezultă de aici trecerea unui **prag** important — a pragului care separă pe „noii veniți" ai creșterii economice de țările mai de mult industrializate, cu ponderi covîrșitor superioare în producția lumii față de cele în populația ei. Al doilea, rezultă o nouă **capacitate** a economiei naționale — aceea de a imprima creșterii nu numai ritmuri de recuperare, ci și un dinamism de viitor care este de bun augur pe planuri mult mai largi, inclusiv cel al economiei mondiale în ansamblu.

Indicatori ai acestei noi calități propulsoare a economiei iugoslave sînt o seamă de prefaceri de adîncime, similare de altfel cu cele care au avut loc și în alte țări socialiste după al doilea război mondial. Înainte de război, populația neagricolă reprezenta numai 25% din întreaga populație a țării; actualmente ponderea ei a ajuns la 52%. Procesul de industrializare care se oglindește în această răsturnare de proporții a dus pe de altă parte la sporirea, în aceeași perioadă, a ponderii industriei prelucrătoare în produsul social total de la 15% la peste 36%. Înainte de război numai 13 persoane din 10 000 frecventau instituții de învățămînt superior, în prezent proporția este de peste 100 din 10 000. Partea din venitul național alocată nevoilor învățămîntului de toate gradele s-a dublat aproape, din 1956 încoace. Unul din obiectivele urmărite în acest domeniu în anii următori este ca în 1975 peste 50% din populația de vîrstă școlară să urmeze învățămîntul mediu. Pentru cercetarea științifică s-au cheltuit 0,8% din venitul național în 1965, cifra urmînd să ajungă la 1% în anul care vine. Numărul cadrelor științifice se va situa în 1970 între 9000 și 10000, față de 6500 în 1965.

În cadrul orientării spre structurarea economiei pe linia exigențelor tehnicii contemporane — și implicit ale evoluției sale previzibile — se remarcă stabilitatea și constanța efortului de investiții. Din datele ultimei ediții a anuarului statistic al Iugoslaviei (Statisticki Godisnjak Jugoslavije, 1969) privind utilizarea finală a produsului social, reiese că în perioada 1959—1967 ponderea investițiilor brute în fonduri fixe a oscilat în jurul a 30%. Cele mai sensibile abateri în jos — în anii 1965 și 1966 — au adus această pondere la nivelul de circa 27%. În 1967 ea a revenit la 29,2%, iar în ceea ce privește anul 1968, pentru care încă nu este disponibilă cifra respectivă, se poate reține cu titlu orientativ faptul că investițiile în fonduri fixe s-au mărit cu 27%.

La rîndul ei, modificarea structurii pe ramuri a investițiilor în ultimii ani denotă eforturile de a găsi cele mai adecvate îmbinări între exigențele generale ale tehnicii moderne și opțiunile pe care le sugerează condițiile concrete ale economiei iugoslave. Datele din același anuar statistic, referitoare la perioada 1962—1968, arată că investițiile totale în fonduri fixe industriale au crescut de peste două ori — de la 4726,9 milioane dinari la 10130,6 milioane. Dezvoltarea în continuare a producției de energie electrică s-a bucurat de o atenție susținută, cum reiese din anuar: suma investițiilor crește în această ramură de circa 3.5 ori, ponderea lor în totalul investițiilor industriale trecînd de la 17—18% în 1962 la 29% în 1968. Aceasta pentru că, deși producția de energie electrică pe locuitor a crescut de 13.5 ori între 1939 și 1968, de la 75 kWh la peste 1000 kWh, ea se menține la un nivel apreciat ca mult prea scăzut în comparație cu alte țări europene, de al căror nivel general de dezvoltare economică tinde să se apropie Iugoslavia. În ritm simțitor mai rapid decît ansamblul investițiilor industriale — și anume de trei ori și mai mult — au crescut în anii 1962—1968 investițiile în extracția și prelucrarea cărbunelui, în extracția și prelucrarea țițeiului, în siderurgie, în metalurgia neferoasă. Pe de altă parte, în industria chimică investițiile au crescut de circa 1,5 ori, în electrotehnică de două ori, iar în metalurgia prelucrătoare au cunoscut oscilații care, în special din 1965 încoace, nu permit degajarea unei tendințe clare.

Cerințele celei de-a doua deschideri amintite la început — spre economia mondială, spre piața internațională, mai precis — își spun de bună seamă cuvîntul în opțiunile prezentate, deși pentru cunoașterea mai precisă a motivărilor cifrele citate sînt, evident, insuficiente. Cert este că intensificarea exportului este considerată un imperativ al dezvoltării în continuare a economiei iugoslave, clădind bineînțeles pe realizările de pînă acum. Actualmente, exportul Iugoslaviei reprezintă 0,6% din totalul mondial, ceea ce se consideră a oglindi relativ fidel stadiul atins în dezvoltarea forțelor de producție ale țării. Raportat la produsul social, exportul alcătuiește în prezent circa 20%, dar există aprecieri că proporția ar trebui să tindă spre 30—35%, ținînd seama, între altele, de necesarul de import care decurge din opera de modernizare a economiei naționale. Aceasta într-o situație în care exportul de mărfuri își găsește completări substanțiale și crescînde sub forma exportului invizibil.

Într-adevăr, încasările în devize din această categorie de exporturi au reprezentat în 1968 aproape 30% din încasările totale de pe urma exportului de bunuri și servicii (în progres față de 1964, cînd au reprezentat 25%). Transporturile maritime, de pildă, au adus în 1968 încasări nete în devize de 80 milioane dolari; veniturile din turism au crescut în același an cu 23%. Rolul invizibilelor rezultă în mod grăitor din faptul că în 1968 ele au putut acoperi 61% din deficitul — sporit — pe care Iugoslavia l-a înregistrat în comerțul cu țările nesocialiste (proporția a fost de 34% în 1964).

Dezvoltînd în continuare exporturile invizibile — transporturile, turismul, alte servicii —, Iugoslavia tinde în același timp, cum aminteam, spre intensificarea exportului de mărfuri. Aceasta implică, pe lîngă celelalte avantaje, și pe acela al unei permanente confruntări cu performanțele mondiale în diverse domenii și al alegerii domeniilor în care produsele proprii se vor putea impune cel mai bine, în continuare, pe plan internațional. Un atu hotărîtor în acest sens este urmărirea permanentă și atentă a unui indicator calitativ al creșterii cum este productivitatea muncii. Pe ansamblul industriei iugoslave, productivitatea muncii a crescut în perioada 1952—1968 de peste două ori. Sporuri peste medie s-au înregistrat în ramuri ca industria petrolului (aproape de cinci ori), siderurgia (de 2,5 ori), construcțiile navale (de circa 3 ori în perioada 1956—1968), industria hîrtiei (de 3 ori), industria chimică (de 3,3 ori). Înfruntarea competiției pe piețele internaționale necesită, bineînțeles, un efort complex — nu numai la acest indicator, ci și la calitatea produselor, alegerea metodelor de prospectare a piețelor și de desfacere etc.

Orientările gemene ale deschiderii spre economia modernă și spre economia mondială se susțin astfel una pe alta și în același timp se stimulează reciproc. Imbinările lor variate și complexe sînt ele însele o caracteristică a unei economii care — ca cea a Iugoslaviei — aspiră la niveluri mai înalte de dezvoltare.

L. JAEGER

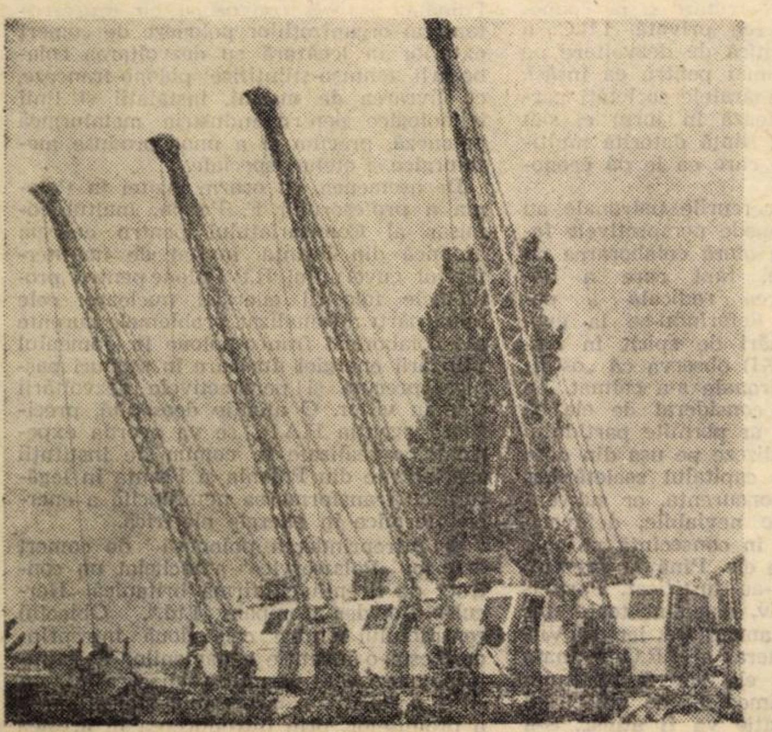

Înainte de a lua drumul spre diverse piețe

Pe șantierele R.S.F.I.

● **Pe șantierul căii ferate Belgrad — Bar,** *a cărei construcție se va încheia în 1972, a fost terminat un nou obiectiv — tunelul Drenovacki Kuk, lung de 4 km. De altfel, pe o porțiune de numai 12 km a acestei căi ferate, între Valievo și Kosierici, există 14 tunele. Aceasta este o caracteristică a întregii căi ferate Belgard — Bar, care pe traseul său de 475 km va trece prin 288 tunele și peste 217 poduri și viaducte. Pînă în prezent trenurile circulă doar pe o distanță de 140 km, între Belgrad — Valievo și Titograd — Bar. În restul traseului se lucrează intens. Această cale ferată va constitui cel mai scurt drum dintre capitala Iugoslaviei și țărmul Mării Adriatice. Ea va avea o mare importanță economică, deoarece străbate regiuni cu însemnate bogății (lemn, nichel, crom, cupru, antimoniu, bauxită) care vor putea fi puse în valoare*

● **Se modernizează și se reconstruiește fabrica de ciment din Trbovlie.** *Se prevede ca în 1972 producția ei să ajungă la 580 000 tone pe an, față de 200 000 tone cît este în prezent În cadrul planului de modernizare este prevăzută construirea unui cuptor modern cu o capacitate de 1000 tone pe zi. Timpul de elaborare a unei tone de ciment se va reduce de la 3,5 la 1.8 ore, productivitatea sporind aproape de două ori.*

Se prevede, de asemenea, construirea unor mari silozuri în trei importante centre industriale ale țării — Maribor, Celie și Liubliana — în vederea reducerii cheltuielilor de transport și livrării rapide a cimentului

● **Industria construcțiilor navale** *a cunoscut, după eliberarea țării, o puternică dezvoltare. Anual șantierele de la Rieka, Split și Pola lansează la apă diferite tipuri de nave, cu un deplasament total de peste 400 000 tone. În primăvara anului 1969 la șantierul naval din Split a fost lansat la apă un petrolier cu un deplasament de 88 000 tone — cea mai mare navă construită pînă acum în Iugoslavia. Recordul va fi depășit de șantierul „Ulianik" din Pola, care construiește în prezent o navă cu un deplasament de 225 000 tone.*

R.P. ALBANIA

PREOCUPĂRI ÎN INDUSTRIE

ÎN trecut o țară agrară înapoiată, Albania s-a transformat în ultimul sfert de veac într-o țară agrar-industrială. Pentru a ilustra ritmurile susținute care au caracterizat industrializarea țării în perioada scursă, vom aminti că în prezent numai volumul producției combinatului de industrializare a lemnului „N. Spiru" din Elbasan, împreună cu cel al fabricii de confecții din Korce, a depășit volumul producției globale industriale a întregii țări din anul 1938.

Preocuparea pentru dezvoltarea diferitelor ramuri economice a fost însoțită de dezvoltarea prioritară a industriei grele, a cercetărilor geologice și industriei miniere. Datorită intensificării cercetărilor geologice și a prospectării de noi zăcăminte, a echipării tehnice a sectorului minier, s-au obținut rezultate bune în extracția de petrol, fero-nichel, crom, cupru, cărbune etc., R.P. Albania figurînd printre țările exportatoare de metale neferoase și produse petroliere. S-au construit și dat în exploatare cîteva unități pentru extracția și tratarea minereurilor, două turnătorii de cupru, fabrici de sîrmă, precum și o serie de mine de cărbune. În 1968 volumul țițeiului prelucrat a sporit de 14 ori față de anul 1950, în rafinăriile moderne, construite la Cerrik, Patos, Fieri, obținîndu-se 20 de derivate pentru consumul intern și pentru export. În fața colectivelor de muncă din acest sector stă sarcina obținerii, în 1970 a unei producții de petrol brut de 1 200 000 tone; capacitatea de prelucrare va crește în următorul cincinal prin construirea a încă unei rafinării.

Volumul extracției de cărbune, în trecut foarte scăzut, a ajuns la peste 450 000 tone, bazinele carbonifere din regiunile Krraba, Memalaj, Alarup satisfăcînd în bună parte nevoile țării.

Zone ca Pogradec, Librazhd, Kukes au devenit renumite prin zăcămintele de minereu de fier și fero-nichel, a căror exploatare a început în anul 1958. La Elbasan a intrat în funcțiune o uzină metalurgică care prelucrează minereu local. Minereul de fier, ca și cel de crom (care se extrage la Bulqize, Tropoje, Martenesh etc.) vor fi mai bine valorificate în viitorul apropiat prin construirea unor uzine de innobilare.

O altă preocupare o constituie valorificarea minereului de cupru, care se găsește în mari cantități în regiunile Mirdite, Puke Korce, Kukes. Au fost construite uzine de electroliză a cuprului, o uzină modernă de conductori și se prevede construirea unor fabrici de innobilare.

Potrivit prevederilor actualului plan cincinal, în anul 1970 producția de crom va crește cu 19—21%, cea de cărbune cu 80—82%, de cupru cu 147—151% etc.

Într-un ritm rapid s-a dezvoltat și industria energetică a țării. În 1938 Albania dispunea de cîteva centrale cu o putere instalată totală de numai 3391 kW. În perioada 1951—1968, în Albania au fost construite 9 hidrocentrale și termocentrale, cu o putere instalată de 105 MW. Se află într-un stadiu avansat lucrările de construire a unei hidrocentrale de 250 MW pe rîul Drini, și a unei termocentrale de 100 MW, la Fieri. În următorul cincinal, pe rîul Drini se prevede construirea a încă unei hidrocentrale (la Fierze) cu o capacitate de 400 MW. Creșterea producției de energie electrică a contribuit la dezvoltarea industriei și a intensificat procesul de electrificare în mediul rural.

Au fost puse bazele industriei chimice, prin inaugurarea unei uzine de superfosfați la Laci și a unei uzine de îngrășăminte azotoase la Fieri, fiecare cu o capacitate de 100 000 tone, precum și a unei uzine de sodă caustică și calcinată la Vlora.

Prin construirea uzinei de piese de schimb pentru tractoare, a unor fabrici de ciment etc., producția industrială a țării urmează să crească în 1970 cu 4[illegible]—50% față de anul 1965. Totodată, producția globală agricolă va spori cu 35—40%, iar venitul național cu 43—48%. Aceste realizări vor constitui premisele ridicării economiei Albaniei pe o nouă treaptă, superioară, în anii care vin.

Gh. FRASIN

Mecanismele capitalismului monopolist de stat

INSTITUTELE DE DEZVOLTARE INDUSTRIALĂ

ŢINÎND SEAMA DE IMPERATIVELE concurenţei pe plan internaţional, statul capitalist — în cadrul politicii promovate faţă de capitalul privat — stimulează concentrarea şi centralizarea acestuia, constituirea unor întreprinderi de „talie mondială", orientarea investiţiilor către ramurile „de vîrf" (în care aplicarea progresului tehnico-ştiinţific deschide largi perspective în deceniile viitoare), precum şi expansiunea firmelor naţionale pe piaţa mondială. Asumîndu-şi această sarcină, statul capitalist desfăşoară în mod frecvent acţiuni de „pionierat" în ramuri a căror creare şi dezvoltare necesită mari investiţii, cu o recuperare lentă şi cu profituri insuficient de ridicate, oferă garanţii pentru plasamentele capitalului privat, facilitează fuziunile şi diferite forme de cooperare între societăţi, protejează societăţile naţionale împotriva tendinţelor de acaparare din partea unor concurenţi străini.

Totodată, pe plan regional, statul capitalist duce o politică de atenuare a decalajelor social-economice existente; şi aici intervenţia sa urmăreşte atragerea investiţiilor particulare prin crearea, pe baza alocaţiilor bugetare, a infrastructurii necesare dezvoltării economice a regiunilor rămase în urmă, prin amplasarea de industrii de bază (uneori chiar deficitare), menite să devină pivotul dezvoltării unui complex de întreprinderi prelucrătoare cu capital privat.

I.D.I. În acest context general, apare firesc interesul pe care l-a stîrnit în cercurile economice şi politice din Occident proiectul guvernului francez de a înfiinţa, pînă la sfîrşitul acestui an, **Institutul de Dezvoltare Industrială** (Institut de Développement Industriel, pe scurt I.D.I.). După cum arăta în cursul unei conferinţe de presă François-Xavier Ortoli, ministrul dezvoltării industriale şi ştiinţifice, I.D.I. va avea rolul „de a sprijini întreprinderile îngrădite de insuficienţa capitalurilor în efectuarea mutaţiilor necesare, impuse de dezvoltarea industrială". Ca atare, institutul va constitui unul din principalele instrumente ale politicii guvernului francez în domeniul industrial, care-şi propune, drept obiective esenţiale, accelerarea ritmului de creştere a industriei, dotarea acesteia cu structuri „mai solide" şi intensificarea pătrunderii sale pe pieţele externe.

Pentru anul viitor, institutul ar urma să dispună de fonduri însumînd 300—400 milioane de franci, din care 150 milioane ar reprezenta dotaţia statului, iar restul — participări ale unor instituţii financiare publice (băncile naţionalizate, Creditul naţional, Creditul agricol etc.). Rezerve destul de **modeste,** dacă se ţine cont de amploarea acţiunii de restructurare şi modernizare a industriei franceze, preconizată de guvern; **suficiente,** după opinia creatorilor institutului, deoarece I.D.I. nu are misiunea de a acorda împrumuturi, deci nu va face concurenţă în acest sens instituţiilor de credit existente. Se prevede că el va obţine participaţii la capitalul societăţilor pe care le va sprijini, devenind acţionarul acestora în cursul unor operaţiuni de reconversiune sau a unor perioade de dificultăţi financiare. O dată situaţia restabilită, institutul ar urma să vîndă cota sa de participare, în principiu cu beneficii, pentru a se lansa în alte acţiuni similare. După expresia săptămînalului economic **La vie française** (17/X), „el va acţiona ca un «comando industrial», însărcinat cu misiuni succesive pe un teren dificil".

În cercurile guvernamentale se apreciază că I.D.I. îşi va îndrepta atenţia în direcţia sprijinirii financiare a iniţiativelor de fuzionare între diferite societăţi franceze, cu precădere între cele mari. (Acest rol este facilitat şi de faptul că institutul va avea un statut de drept privat, nefiind subordonat direct vreunui minister). Printre ramurile vizate în primul rînd se menţionează **construcţiile mecanice şi industria electrotehnică.**

Crearea I.D.I. a constituit, totodată, pentru presa de specialitate din Occident, un prilej de comparare a pîrghiilor cu ajutorul cărora se traduce în viaţă politica de intervenţie a statului în industrie, în cadrul principalelor ţări vest-europene. Căci I.D.I. are predecesori mai mult sau mai puţin marcanţi în Italia, Spania şi Anglia, deşi în alte ţări intervenţia statului în industrie n-a căpătat încă tiparul unui organism special, care să fie expresia continuităţii politicii în acest domeniu.

I.R.I. Înfiinţat în ultimul an al crizei economice mondiale din 1929—1933, cu misiunea temporară de a administra participarea statului italian la capitalul unor întreprinderi industriale aflate în dificultate sau bănci particulare în pragul falimentului, **Institutul pentru Reconstrucţia Industrială** (Istituto per la Ricostruzione Industriale — **I.R.I.**) a devenit în decursul anilor un organism financiar public de o amploare neîntîlnită în vreo altă ţară capitalistă.

Organizat ca o societate de tip „holding", I.R.I. — prin intermediul a cinci societăţi specializate (Fincantieri, Finmare, Finmeccanica, Finsider şi Stet) — posedă întregul capital ori participaţii în mai mult de 130 de societăţi: întreprinderi siderurgice, constructoare de maşini, electronice sau de automobile, şantiere navale, supermagazine, societăţi de telefoane şi radioteleviziune, de transporturi maritime şi aeriene, mari bănci de depuneri ş.a. Societăţile din sistemul I.R.I. dispun, în ansamblu, de active evaluate la 10 000 miliarde lire italiene şi folosesc 300 000 de salariaţi. În 1968, I.R.I. a realizat o cifră de afaceri de 2578 miliarde lire, ceea ce reprezintă circa 7% din produsul naţional brut al ţării. El controlează 94% din producţia naţională de fontă, 59% din cea de oţel, 60% din cea de laminate, trei sferturi din capacitatea de producţie a şantierelor navale, circa 100% din traficul aerian naţional şi 60% din cel maritim de pasageri etc.

Dotaţia statului italian la 31/XII 1968 însuma 517 miliarde de lire (circa 830 milioane dolari). Principalele resurse financiare pentru extinderea activităţii sale, I.R.I. le obţine prin emiterea de obligaţiuni — în condiţii avantajoase pentru subscriitori — recurgerea la credite bancare (52,8% din totalul resurselor noi în 1968) şi prin autofinanţare (42,9%).

Concomitent cu efectuarea unor operaţii „nerentabile", socotite necesare prin prisma interesului naţional, dar în care capitalul particular ezită să se angajeze (de exemplu, dezvoltarea Mezzogiorno-ului sau organizarea cercetării ştiinţifice în domeniul electronicii, aeronauticii şi al zborurilor spaţiale) I.R.I. colaborează cu capitalul privat naţional şi chiar cu cel străin pentru crearea de întreprinderi mixte în cele mai variate domenii. Organizarea activităţii sale pe principii concurenţiale, cu respectarea „legilor pieţei", permite organismului să compenseze deficitele unor întreprinderi prin profiturile realizate de altele şi să fie rentabil, în ansamblul lui. De altfel, diferitele activităţi de ramură ale I.R.I. nu sînt tutelate de ministerele respective; statul efectuează controlul şi dă directive doar pe ansamblul organismului, numind conducerea sa supremă.

După cum a declarat recent preşedintele I.R.I., Giuseppe Petrilli, în următorii ani se preconizează o creştere susţinută a investiţiilor organismului în economia italiană (se apreciază că în 1969 volumul acestora depăşeşte cu circa 25% nivelul anului precedent). Proiectele de dezvoltare industrială elaborate pe perioada 1969—1972 însumează investiţii de 3000 miliarde lire; aproximativ 90% din plasamentele în industria prelucrătoare sînt destinate dezvoltării regiunilor din sudul ţării.

I.N.I. Creat în 1941, ca un mijloc de realizare a politicii de autarhie economică în condiţiile unei conjuncturi interne şi externe dificile, **Institutul Naţional al Industriei** din Spania (Instituto Nacional de Industria — I.N.I.) şi-a extins treptat sfera activităţii. Cele peste 60 de societăţi pe care le controlează în prezent I.N.I. sînt implantate nu numai în principalele ramuri industriale, dar şi în transporturi, telecomunicaţii, în sistemul bancar şi activitatea turistică. În 1968, ele au furnizat 8,2% din producţia industrială a ţării şi au folosit 4,9% din personalul ocupat în această ramură a economiei. Valoarea activelor sale depăşea, în acelaşi an, 120 miliarde pesete, reprezentînd — în proporţie covîrşitoare — participări la societăţi mixte.

Dispunînd de o anumită autonomie, dar fiind dependent direct de preşedinţia consiliului de miniştri, I.N.I. a primit sarcina de a uşura crearea de noi ramuri industriale sau modernizarea întreprinderilor existente, de a interveni acolo unde capitalul particular apare ca deficient. Creşterea investiţiilor sale, în condiţiile menţinerii dotaţiei statului la un nivel neschimbat în ultimii doisprezece ani, a necesitat eforturi pentru asigurarea finanţării, îndeosebi prin emiterea de obligaţiuni (subscrise, în general, de organisme parapublice — case de economii, instituţii de asigurări sociale ş.a.). În ultimul timp, în cercurile oficiale din Spania se fac auzite tot mai frecvent opinii care reclamă scoaterea I.N.I. din imobilismul la care-l condamnă îndeosebi caracterul deficitar al unei mari părţi din activitatea sa. Se cere raţionalizarea şi concentrarea acesteia, pentru ca institutul să poată deveni instrumentul unei politici industriale dinamice a statului.

I.R.C. Unul din cele mai tinere din galeria organismelor oficiale de acest gen este **Corporaţia pentru Reorganizarea Industrială** (Industrial Reorganisation Corporation — I.R.C.) din Anglia, care împlineşte trei ani de existenţă. Conceput ca un organism independent, cu principii de gestiune flexibile şi capabil să se integreze în lumea afacerilor, acest institut este menit să contribuie la accelerarea restructurării şi modernizării industriei britanice. I.R.C. a primit la început ca dotaţie din partea statului 150 milioane de lire sterline (respectiv circa 420 milioane dolari) ceea ce i-a permis să desfăşoare o activitate susţinută, mai ales ca „mijlocitor" de fuziuni. Pînă în prezent, institutul a participat la 43 de fuziuni, care au dus la importante modificări de structură în industria de automobile, electronică, energia nucleară, construcţiile mecanice ş.a. În cercurile de afaceri se consideră, de pildă, că fuziunea dintre societăţile de automobile „Leyland" şi „B.M.C." ar fi întîmpinat mari greutăţi fără creditul de 25 milioane de lire, acordat în acest scop de I.R.C. După cum scrie **La vie française** (5/IX), I.R.C. „se comportă ca o bancă de afaceri specializată în fuziuni".

★

Scurta prezentare a obiectivelor şi caracterului activităţii organismelor de dezvoltare industrială din cele patru ţări vest-europene evidenţiază similitudinea lor. Totodată, merită a fi subliniată o altă trăsătură comună a acţiunii statului în acest domeniu: în toate cazurile ea mizează în primul rînd pe societăţile private puternice, rentabile, cărora caută să le creeze condiţiile necesare pentru a deveni monopoluri de talie internaţională, în ramura respectivă. **Întreprinderile mici şi mijlocii, întreprinderile slabe sau deficitare sînt puse, în general, în faţa situaţiei fie de a accepta fuziunea cu altele mai puternice, fie de a dispare, fie de a supravieţui cu preţul unor mari dificultăţi economice şi financiare.** Investiţiile şi creditele alocate din fonduri publice, avantajele create în domeniul emiterii de obligaţiuni, facilităţile în domeniul fiscal etc. — toate aceste măsuri urmăresc, în fond accelerarea centralizării capitalului industrial.

Referindu-ne în mod concret la orientarea activităţii I.R.C. dar conchizînd asupra valabilităţii mai largi a experienţei acestui Institut, revista patronală franceză **L'Usine Nouvelle** (suplimentul din septembrie 1969), scrie că aceasta constă în „urmărirea ţelurilor economice şi sociale, indicate de puterea publică, salvgardîndu-se totodată principiile economiei cu ajutorul structurilor şi procedurilor de drept privat. O asemenea sinteză duce la un fel de dirijism luminat". Cu alte cuvinte, precizează revista, „mizînd în acelaşi timp pe cercetare şi pe cooperare cu întreprinderea privată, I.R.C. a pus la punct o politică de dezvoltare pe termen lung nu numai pentru ea însăşi, dar şi pentru nenumăratele societăţi particulare care gravitează în jurul ei sau care ar putea să ia fiinţă datorită multiplelor imbolduri pe care ea le dă economiei italiene".

De remarcat că cercurile patronale au sesizat destul de repede perspectivele favorabile pe care le oferă colaborarea cu institutele amintite, fapt care a determinat modificarea radicală a poziţiei lor iniţiale. Referindu-se la evoluţia respectivei stări de spirit în Anglia, **Le Monde** (4/XI) observa că „ostilitatea cercurilor patronale s-a calmat. La început, I.R.C. era considerat de ele ca un instrument care ar permite partidului laburist «să naţionalizeze pe uşa din dos» prin participaţii la capitalul societăţilor, care ar denatura concurenţa, ar subvenţiona întreprinderile neviabile, defavorizînd şi descurajînd în consecinţă pe cele mai eficiente dintre ele. Pînă în prezent, aceste temeri nu s-au justificat. Participaţiile există efectiv, dar sînt toate minoritare şi de mică anvergură, iar d-l Villiers (directorul general al I.R.C. — n.n.) a dat asigurări că ele vor fi restituite sectorului privat imediat ce obiectivul urmărit de intervenţie va fi atins... S-a ajuns, prin urmare, să se admită în rîndurile patronatului, că organizaţia nu este lipsită de utilitate şi că ea poate juca un important rol de animator, catalizator, mijlocitor sau simplu consilier. Atunci cînd creditele sînt rare, aportul său de capital nu este nici el de dispreţuit... Sprijinul său poate servi de asemenea drept garanţie, care să uşureze întreprinderilor obţinerea unui concurs financiar din altă parte. Influenţa sa poate permite, la nevoie, să fie anihilată eventuala opoziţie a comisiei antimonopoluri".

Acest ultim rol capătă o actualitate deosebită în prezent, cînd de ambele părţi ale Canalului Mînecii se tinde spre crearea unor vaste monopoluri naţionale. Între rolul de „arbitru" al intereselor diferitelor clase şi pături sociale — rol atribuit statului capitalist de teoreticienii burghezi — şi adevărata funcţie socială a aşa-zisului „dirijism luminat" — cea de mijlocitor al fuziunilor în vederea creării de monopoluri şi supermonopoluri — este, evident, o mare deosebire. După cum a demonstrat experienţa, intervenţia statului în economie duce, în ultimă analiză, la integrarea sectorului de stat în sistemul relaţiilor de producţie capitaliste, slujind înainte de toate interesele cercurilor monopoliste din ţara respectivă.

N. POPOV

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

● Camera de comerţ exterior a R.P. Polone a deschis un centru de informare în capitala Indiei, anunţă agenţia P.A.P. Inaugurînd centrul, J. Burakiewicz, ministrul comerţului exterior al R.P. Polone, a subliniat că contactele comerciale dintre cele două ţări trebuie să fie mai adînci şi să includă un permanent schimb de informaţii cu privire la potenţialul economic şi tehnic al partenerilor.

Centrul îşi propune să informeze periodic pe reprezentanţii firmelor comerciale, industriaşii şi specialiştii din India despre posibilităţile de export şi realizările tehnicii poloneze. El va întreţine legături strînse cu principalele centre industriale şi ştiinţifice din India.

● La 10 noiembrie a.c. consiliul ministerial al Comunităţii Economice Europene a aprobat purtarea de tratative cu Iugoslavia în scopul încheierii unui acord comercial între această ţară şi Piaţa Comună, arată agenţia **France Presse.**

● Potrivit agenţiei **China Nouă,** o delegaţie guvernamentală irakiană condusă de Abdul Al-Ajaili, director general al aviaţiei civile, a fost primită la Pekin de Li Sien-Nien, vicepremier al Consiliului de Stat al R.P. Chineze, cu care a avut o convorbire. Cu prilejul vizitei delegaţiei irakiene a fost semnat un acord cu privire la transporturile aeriene dintre Irak şi R.P. Chineză.

● Între Cuba şi Franţa a fost încheiat un acord de cooperare ştiinţifică, care instituţionalizează relaţiile cubano-franceze în acest domeniu şi deschide calea spre un schimb amplu de specialişti şi de informaţii, anunţă agenţia **Prensa Latina.** Se prevede un schimb de informaţii ştiinţifice în numeroase domenii de activitate, precum şi organizarea, la Universitatea din Havana, a unor cursuri de specializare la care vor preda profesori şi oameni de ştiinţă francezi.

● După cum anunţă agenţia **P.A.P.,** un grup de industriaşi francezi în vizită în Polonia, a avut convorbiri cu reprezentanţi ai organizaţiilor poloneze de comerţ exterior în legătură cu dezvoltarea colaborării tehnico-ştiinţifice polono-franceze, cu livrarea de maşini, instalaţii şi linii tehnologice pentru industria metalurgică poloneză, precum şi a unor produse metalurgice şi oţeluri speciale.

De asemenea, cu ocazia vizitei în Polonia a profesorului F. Perrin, înaltul comisar al Comisariatului pentru energia atomică din Franţa, invitat de împuternicitul guvernului R.P Polone pentru problemele folosirii energiei nucleare, cele două părţi au analizat problemele curente ale colaborării franco-polone în domeniul utilizării energiei nucleare în scopuri paşnice, precum şi perspectivele dezvoltării sale în viitor. O atenţie deosebită, precizează agenţia P.A.P., se va acorda experienţelor realizate în comun de instituţii specializate din Polonia şi Franţa în legătură cu transformarea nemijlocită a energiei termice în energie electrică.

● Întreprinderea poloneză de comerţ exterior „Polszservice" a încheiat un contract de licenţă cu firma britanică „Hercules Powder Company Ltd.". Obiectul contractului dintre cele două întreprinderi este o invenţie a oamenilor de ştiinţă polonezi care permite realizarea într-un ritm accelerat a procesului de afumare a produselor, prin introducerea în acestea a unui extract pe bază de negru de fum.

Republica Sud-Africană

APARTHEID-UL ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ

DOUĂ ÎMPREJURĂRI specifice şi-au pus amprenta pe dezvoltarea economiei Republicii Sud-Africane: exercitarea aşa-numitului colonialism intern, prin intermediul politicii de apartheid, şi marile bogăţii naturale ale acestui sub-continent. Exploatarea pînă la limita fizică a forţei de muncă a populaţiei autohtone pentru punerea în valoare a imenselor bogăţii naturale au făcut posibil ca Republica Sud-Africană să ocupe un loc deosebit în economia Africii — singura ţară cu o industrie dezvoltată în această parte a lumii. În prezent, apartheid-ul a devenit tot mai evident o frînă în calea creşterii economice.

Un potenţial uriaş

REPUBLICA Sud-Africană posedă un uriaş potenţial de materii prime dintre care unele cu poziţii aproape de monopol în lumea capitalistă. Subsolul acestei ţări este bogat în aur, diamante, platină, uraniu, cărbune, fier, magneziu, crom, antimoniu. Producţia de aur (peste 800 000 kg) reprezintă mai mult de 70% din întreaga producţie de aur a lumii capitaliste.

Abundenţa şi diversitatea acestor resurse naturale au permis R.S.A. să pornească pe calea creşterii economice, folosindu-le drept bază pentru crearea şi dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei şi în primul rînd a industriei prelucrătoare. În 1966 industria a contribuit în proporţie de 22% la întregul produs naţional brut, în timp ce ponderea agriculturii se redusese la 9,8% (faţă de 12,1% în 1938). Creşterea produsului naţional brut a fost de 5,9% în 1966 şi de 6,9% în 1967 — unul din ritmurile cele mai ridicate în lumea capitalistă.

O formă specială a colonialismului...

AICI A INTERVENIT al doilea element specific pentru dezvoltarea economiei sud-africane — „colonialismul intern" şi politica de apartheid. Într-adevăr, în Republica Sud-Africană colonialismul a avut şi are un caracter aparte, fiind exercitat nu numai din afară, ci chiar din interior. Foştii colonizatori albi care au acaparat în secolul trecut, în număr relativ mare sudul Africii, şi-au impus dominaţia economică şi politică asupra populaţiei negre. Astfel, imensele bogăţii ale acestui teritoriu au fost exploatate nu numai în folosul unei ţări străine, ci şi în beneficiul minorităţii albe din interior, fără ca roadele dezvoltării să se răsfrîngă asupra acelei părţi majoritare a populaţiei pe care o reprezintă populaţia neagră. Exploatarea uriaşelor resurse de materii prime s-a efectuat într-o proporţie covîrşitoare cu forţă de muncă africană subretribuită. Astfel, s-a repetat în cadrul restrîns al unei economii naţionale ceea ce s-a întîmplat la scara fostului sistem colonial, în care unele ţări — metropolele s-au îmbogăţit pe seama altora — coloniile.

Modul în care principala povară a creşterii economice a fost aşezată pe umerii populaţiei băştinaşe se oglindeşte în gravele disparităţi între veniturile celor două grupuri demografice. Venitul naţional pe locuitor realizat în R.S.A. care este mult peste nivelul cel mai ridicat al acestui indicator înregistrat în alte ţări ale Africii, ascunde în sine adînci inegalităţi. În industria minieră care folosea 636 878 persoane în 1966, volumul lunar al salariilor încasate de cei 65 449 albi a fost în medie de 17 081 000 ranzi, în timp ce salariile primite de cei 571 429 ne-albi a fost de 8 997 000 ranzi; în industria prelucrătoare care folosea în acelaşi an 967 000 persoane, volumul lunar al salariilor obţinute de cei 247 000 albi a fost de 55 527 000 ranzi, iar al celor 720 000 ne-albi — de 34 416 000 ranzi (după date ale Departamentului Industriei din R.S.-A., publicate în iunie 1967).

În aceste condiţii R.S.A. şi-a sporit mereu ponderea în economia întregului continent african. În momentul de faţă R.S.A. reprezintă în economia Africii: 80% din producţia de cărbune, 75% din cea de oţel, 57% din consumul de electricitate, 50% din transporturile feroviare şi vehiculele cu motor, 43% din producţia de minerale, 30% din exporturi, 25% din importuri şi 22% din produsul naţional brut însumat al ţărilor africane.

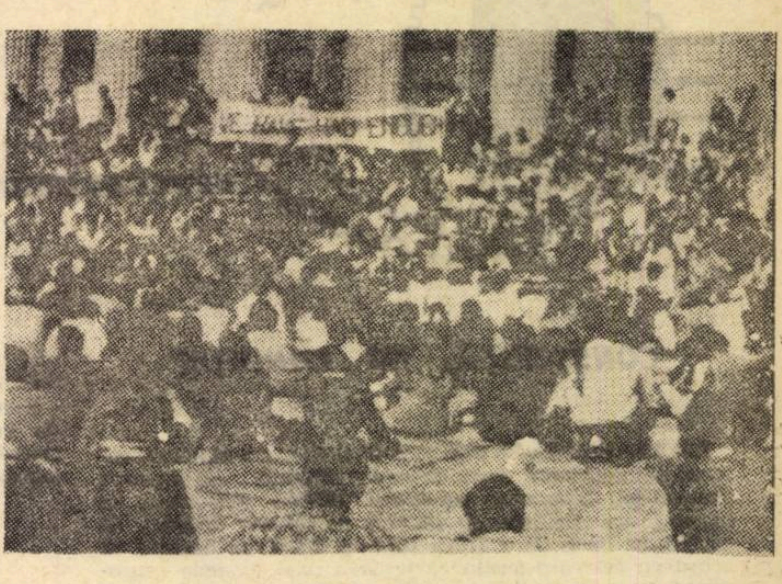

„Destul!" — proclamă lozinca la un miting al studenţilor. Aceştia protestează împotriva segregaţiei rasiale în universităţile Africii de Sud

Limite prea inguste

DACĂ UN TIMP — destul de îndelungat — „colonialismul intern" a constituit un cadru în care a avut loc o dezvoltare a economiei, stadiul la care a ajuns aceasta în ultimul timp scoate în evidenţă limitele prea înguste ale acestei politici. Într-adevăr, dezvoltarea industriei moderne necesită — între altele — o forţă de muncă calificată destul de numeroasă şi o piaţă internă cu o capacitate de absorbţie în creştere rapidă. Or, în baza politicii de apartheid, în bantustane, un fel de rezervaţii, care reprezintă 13% din întreaga suprafaţă a R.S.A., şi unde nu există nici un fel de industrie, locuiesc aproape 15 milioane africani, sau 70% din populaţie. Se urmăreşte astfel menţinerea unei imense disponibilităţi de forţă de muncă care, avînd domiciliul stabil în bantustane, poate fi considerată ca „străină" pe teritoriile rezervate albilor şi deci pasibilă a fi trimisă oricînd şi oriunde în funcţie de necesităţi.

În aceste condiţii ponderea din ce în ce mai mare a africanilor în industrie (în 1961 albii reprezentau 30% din forţa de muncă a industriei prelucrătoare, în 1967 — 25% şi în 1971, probabil vor constitui numai 20%), este însoţită de o acută lipsă de cadre calificate.

Un cerc vicios

POSIBILITĂŢILE dezvoltării economice sînt limitate de asemenea de îngustimea relativă a pieţei interne. În condiţiile în care peste 70% din populaţie este flagrant subretribuită, cererea pe piaţa internă este scăzută şi compromite expansiunea. Unul din rezultate este crearea unui decalaj important între fondurile de acumulare (rata acumulării este în medie de 24%) şi posibilităţile de absorbţie a capitalului în economie — aşa cum este ea organizată acum. Investiţiile nu pot fi făcute în pas cu acumularea fondurilor, ceea ce dă naştere unor tendinţe inflaţioniste care contribuie la o pauperizare şi mai mare a populaţiei de culoare. Se creează astfel un cerc vicios din care guvernul caută o ieşire.

La toate acestea se adaugă povara imenselor cheltuieli necesitate de continuarea politicii de apartheid legate în special de întreţinerea aparatului militaro-poliţienesc. Implicaţiile sînt deosebit de complexe. A continua politica „dezvoltării separate" bazată pe salarii de mizerie pentru cea mai mare parte din forţa de muncă, a folosi mai departe mîna de lucru africană în mod nejudicios, cantitativ şi calitativ, avînd deci în continuare perspectiva unei productivităţi scăzute şi a unei relative restrîngeri a pieţei interne, sau a renunţa la punerea în practică a politicii de apartheid, inclusiv la cheltuielile pentru întreţinerea aparatului de represiune, — acestea sînt alternativele în momentul de faţă. Dar guvernul rasist de la Pretoria, în ciuda protestului şi oprobriului opiniei publice mondiale nu se declară dispus să renunţe la orientarea de pînă acum. De aceea, autorităţile sud-africane caută soluţii care să lase neschimbată în fond situaţia. Astfel prin creşterea considerabilă a cheltuielilor de stat şi în special a celor militare, s-a încercat compensarea îngustării relative a pieţei interne. Embargoul asupra vînzării către R.S.A. de arme şi echipament militar, decis în 1962 de Adunarea Generală a O.N.U., a hotărît guvernul R.S.A. să treacă la dotare proprie. Ca urmare, bugetele militare au crescut în această perioadă de peste 5 ori. Din raţiuni similare, în încercarea de a nu opri dezvoltarea economică şi de a compensa restrîngerea relativă a pieţei interne, R.S.A. caută să-şi creeze o piaţă externă sigură, avansînd ideea unei pieţe comune a Africii de Sud, alcătuită din R.S.A., Rhodezia de sud, Mozambic, Angola, Africa de Sud-Vest, adică teritoriile unde colonialismul mai subzistă în această parte a lumii şi unde, deci, o asemenea idee ar putea cîştiga teren.

Dar asemenea încercări sînt paleative care nu pot asigura dezvoltarea economică de durată fără rezolvarea problemei pieţei interne. De aceasta nu poate fi vorba, în adevărata accepţiune a termenului, decît în cazul răsfrîngerii efectelor dezvoltării economice asupra întregii populaţii, pe care apartheid-ul o refuză cu oarbă încăpăţînare.

Ilie ŞERBANESCU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

TURCIA

COMERŢUL EXTERIOR

BLOCAREA CU TITLU TEMPORAR, la începutul lunii noiembrie, a importului produselor incluse în aşa-numita listă de liberalizare este pusă în legătură cu eforturile de a contracara tendinţa actuală de creştere a deficitului balanţei comerciale şi de plăţi şi de a corela mai strîns importul cu exportul. Autorităţile îşi manifestă intenţia de a obţine mărirea substanţială a ponderii importului de bunuri pentru investiţii şi de a condiţiona în mai mare măsură proiectele de investiţii de aportul viitoarelor întreprinderi la intensificarea exportului.

În 1968, exporturile au scăzut cu 5% faţă de 1967 — de la 523 la 496 milioane de dolari. Datele pe primele patru luni ale anului curent indicau menţinerea tendinţei şi anume o scădere de la 192 milioane de dolari în prima treime a anului 1968 la 172 milioane în 1969. Încetinirea s-a făcut simţită cu atît mai puternic cu cît a început în perioada campaniei de export 1968/69, în luna septembrie a anului trecut (în virtutea caracterului predominant agricol al exportului turc, valorile din trimestrul I şi IV ale anului sînt de regulă mult mai mari decît cele din trimestrele II şi III). În primele trei luni din 1969, volumul exportului a fost cu 20% sub cel din lunile corespunzătoare ale anului precedent. Ulterior s-a produs o uşoară redresare care a făcut ca pe primele cinci luni (ultimele date disponibile) exportul să-l egaleze pe cel din lunile corespunzătoare ale anului trecut. Este aşteptată o accelerare a vînzărilor în străinătate în ultimele luni ale acestui an, contîndu-se — alături de articolele tradiţionale de export — pe unele de dată mai recentă cum ar fi fructele şi legumele proaspete, carnea, zahărul.

În structura pe mărfuri a exportului turc, produsele agricole au reprezentat 87% în 1968; dintre acestea, produsele neprelucrate au alcătuit 81% din totalul exportului ţării, o pondere care este în creştere în ultimii ani (75% în 1964). Bumbacul şi alunele figurează cu valori crescînde, absolut şi relativ, pe cînd tutunul cunoaşte oscilaţii ale valorilor în ultimii ani, menţinîndu-se totuşi printre cele mai importante mărfuri de export. Vînzările de citrice au crescut ca importanţă relativă, dar continuă să ocupe un loc modest în expresie absolută (8,6 milioane de dolari în 1968, faţă de 1,7 milioane în 1964). Produsele agricole prelucrate au înregistrat valori aproape staţionare pînă în 1967 inclusiv, la un export total în creştere, deci au pierdut teren ca pondere iar în 1968 au scăzut şi ca volum absolut la 29 milioane de dolari, faţă de 45,3 milioane în 1967). Produsele minerale şi-au mărit întrucîtva ponderea în ultimii ani, iar din grupul „alte produse" au cunoscut o evoluţie similară ţesăturile de bumbac.

Importurile s-au mărit în 1968 pe ansamblu cu 11,5%, din care cele de materii prime şi combustibili (55% din total) cu 9%, iar cele de bunuri de echipament (38% din total) cu 13%. În primele cinci luni ale anului curent, însă, volumul importului a rămas acelaşi ca în perioada corespunzătoare din anul trecut. Dintr-o analiză efectuată de OCDE rezultă că această evoluţie se datorează înainte de toate unei încetiniri a importului de materii prime plătibile imediat în devize (spre deosebire de importul de echipament finanţat prin credite externe), ceea ce arată acuitatea deosebită a necesităţii de a intensifica exportul.

Balanţa de plăţi reflectă aceste situaţii sub forma tendinţei de creştere a deficitului plăţilor curente, care a fost în 1968 de 231 milioane de dolari, faţă de 116 milioane în 1967. Alături de balanţa comercială, se remarcă printre posturile cu sold pasiv transferurile de beneficii (32 milioane de dolari), vărsămintele de dobînzi (41 milioane), amortismentele la datorii (91 milioane). Sold activ au trimiterile persoanelor emigrate, investiţiile private directe din străinătate şi ajutoarele din fonduri publice.

Preocuparea care se observă actualmente în cercurile economice din Turcia în legătură cu problemele comerţului exterior porneşte, între altele, tocmai de la considerentul că o continuare a tendinţelor actuale în acest domeniu riscă să ducă la sporirea îngrijorătoare a datoriilor ţării faţă de străinătate (**Neue Zürcher Zeitung**, 19 noiembrie). De aici eforturile ţintind la o mai bună corelare a importului cu exportul. În vederea intensificării exporturilor se preconizează accelerarea exploatării unor resurse minerale socotite deosebit de promiţătoare. Este vorba de exemplu de zăcămintele de zinc, plumb şi alte metale de la Kayseri unde este proiectată crearea unor instalaţii capabile să furnizeze începînd din 1972 circa 40 000 tone zinc electrolitic anual; jumătate din această cantitate ar urma să fie exportată. Un alt proiect se referă la zăcămintele de fosfaţi de la Mardin, cu un conţinut de 12,5%, evaluate la circa 200 milioane tone. Topitoria de cupru, proiectată a fi construită la Samsun, va da anual 40 000 tone de cupru, din care 6 000 ar fi destinate consumului intern, iar 34 000 exportului. În această zonă se vor mai produce anual 365 000 tone acid sulfuric şi 230 000 tone concentrate de pirită.

MONDORAMA

CONSECINȚĂ, NU CONDIȚIE

RECENTELE EVENIMENTE monetare au repus în actualitate problema unei monede comune „europene". Cunoscutul economist american Milton Friedman, în lucrarea sa „Inflație și sisteme monetare" apărută de curînd la Paris în editura Calman-Lévy, se declară de acord cu cei care susțin că crearea unei monede „europene" nu este unul din mijloacele de realizare a mult controversatei uniuni politice a „celor șase" din Piața Comună, ci una din consecințele pe care le-ar putea avea aceasta.

„Crearea unei monede comune, scrie Milton Friedman, ar necesita înființarea în sînul Pieței Comune a unei autorități monetare unice, ca în Statele Unite. Rezultatul ar fi că statele membre ar trebui să renunțe să ducă o politică independentă a creșterii economice și a deplinei utilizări a forței de muncă. O asemenea formulă nu ar putea fi, după părerea mea, decît consecința și nu o condiție a unificării politice. Dar cine ar putea să creadă într-adevăr în șansele de realizare a acesteia într-un viitor previzibil ?".

RELAȚIA FACULTATE — INDUSTRIE

PROBLEMA stringerii legăturilor dintre universitate și industrie se pune pe multe meridiane. Cum se poate realiza acest deziderat ?

O conferință ținută recent la Paris de Etienne Cassignol, inginer, doctor în științe, încearcă și ea să dea un răspuns la această întrebare destul de veche. De menționat că autorul conferinței și-a părăsit postul de la Facultatea de științe din Toulouse pentru a deveni director general al societății „Motorola-semiconducteur".

După părerea lui Cassignol, universitatea trebuie să fie informată despre dezvoltarea industriei, mai ales a ramurilor sale de vîrf, atît pentru a putea transmite studenților cunoștințe actuale, cît și pentru a alege teme de cercetare pe cît posibil legate cu preocupările industriei. La rîndul său, industria ar trebui să cunoască potențialul universităților și să întrețină cu ele relații de colaborare pe planul învățămîntului și al cercetării. Pentru aceasta, mai mulți specialiști din industrie ar trebui să fie invitați să predea pentru un timp la universitate și mai multe cadre universitare ar trebui să lucreze cîtva vreme (de exemplu un an) în uzină pentru a o cunoaște mai bine. La rîndul său, o practică în producție bine organizată ar permite studenților să cunoască mai exact posibilitățile care le vor fi oferite la terminarea studiilor.

Principiul educației permanente ar trebui avut și el în vedere la strîngerea legăturilor dintre universitate și industrie. Universitatea ar putea aduce o contribuție mai mare la reciclarea cadrelor din întreprinderi, de la cele superioare pînă la muncitorul obișnuit.

Industria așteaptă mult de la universitate în materie de cercetare. *„Fie că este fundamentală, fie că este aplicativă*, conchide dr. Cassignol, *cercetarea trebuie să fie înainte de toate programată"*.

PREFERINȚELE CONSUMATORILOR

O ÎNCERCARE recentă de estimare a consumului de conserve în țările capitaliste dezvoltate evidențiază variații considerabile de la o țară la alta. Datele statistice din tabelul de mai jos, care exprimă consumul în kg. pe an și locuitor ilustrează capacitatea de absorbție a pieței interne, precum și preferințele populației dintr-o serie de țări (în 1967).

Țara	Conserve din		
	legume	fructe	carne
Statele Unite	**19,9**	**11,4**	**6,7**
Anglia	**17,0**	**8,8**	**5,6**
Franța	**10,7**	**3,3**	**0,8**
Belgia	**8,3**	**7,1**	**1,6**
R.F.G.	**8,3**	**5,5**	**3,1**
Olanda	**8,5**	**3,1**	**3,9**
Italia	**2,8**	**0,6**	**—**

DIRECȚIILE INVESTIȚIILOR

DEȘI POLITICA oficială încearcă să reducă ieșirile de capital, investițiile americane în străinătate trec din nou printr-o perioadă de ascensiune. După estimările unui studiu McGraw Hill, publicat în septembrie, societățile industriale din S.U.A. vor efectua pînă la sfîrșitul acestui an investiții directe în străinătate în valoare de 10 700 milioane de dolari, cu 25% mai mult decît anul precedent. Pentru 1970 se scontează investiții de 12 300 milioane de dolari, iar pentru 1971 12 700.

Pe ramuri, creșterile cele mai substanțiale se așteaptă la investițiile din industria extractivă. În 1971 investițiile efectuate de societățile petroliere ar urma să depășească 5400 milioane de dolari, iar cele din industria minieră 2200 milioane de dolari.

Studiul McGraw Hill explică aceste sporuri de ansamblu prin posibilitățile de a recurge la sursele de capital din afara S.U.A. și, în primul rînd, la piața eurodolarilor. Astfel, societățile cuprinse în studiu contează să realizeze 91% din investițiile în străinătate ale anului curent din asemenea surse externe.

UNIVERSITATE CU PROFIL MARITIM

ÎN CURSUL anului 1970 la Gdansk își va deschide porțile prima universitate din acest oraș. Noua instituție poloneză de învățămînt superior de pe țărmul Mării Baltice va avea un profil corespunzător amplasării geografice și anume unul maritim. Aici vor fi pregătite cadre specializate în problemele flotei maritime, construcției de nave și porturi, comerțului exterior, ca și specialiști în domeniul oceanografiei și biologiei marine. La facultatea de științe juridice și administrative din cadrul universității se va pune un accent special pe dreptul maritim. Studiul fizicii și chimiei se va face, de asemenea, aplicat la specificul universității. În fine, la facultatea de științe umaniste se va aprofunda literatura legată de fapte petrecute pe mări și oceane, studiindu-se filologia scandinavă și germană.

Noua universitate este prevăzută să debuteze cu 8000 de studenți.

CEA MAI „MODERNĂ" ENERGIE ELECTRICĂ

ÎN CEI 15 ani care au trecut de la intrarea în funcțiune a primei centrale atomoelectrice, tot mai multe țări au fost dotate cu reactoare nucleare pentru producerea de energie electrică. Tabelul care urmează, reprodus după revista **Zahranicni obchod**, prezintă reactoarele existente în prezent în lumea capitalistă, numărul și capacitatea lor.

Țara	Numărul de reactoare	Capacitatea în mii kW	Ponderea
S.U.A.	44	34 357	74,47
Anglia	4	3 947	8,56
Canada	3	2 270	4,92
Franța	3	1 755	3,80
Japonia	3	1 122	2,43
Spania	2	940	2,04
Suedia	2	593	129
Elveția	2	656	1,42
R.F.G.	3	139	0,30
India	1	200	0,43
Pakistan	1	125	0,27
Italia	1	31	0,07
Total lumea capitalistă	69	46 135	100,00

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

OFENSIVA CONTEMPORANĂ A „LICORII LUI BACHUS"

Ramură dinamică a agriculturii, viticultura cunoaște în ultimele decenii o extindere susținută. Dacă în antichitate strugurii și „licoarea lui Bachus" delectaseră îndeosebi popoarele mediteraneene, vinul pecetluit în amfore constituind și un apreciat articol de export, în zilele noastre cultura viței de vie s-a extins în centrul și nord-vestul Europei, în America de sud și de nord, în Africa de sud și chiar în îndepărtata Australie.

Conform evaluărilor F.A.O., suprafața cultivată cu viță de vie a crescut în lume de la 8 766 000 ha, în medie pe perioada 1948—1952, la 10.100.000 ha în 1966. Deși supusă vicisitudinilor climatice, producția mondială de struguri și cea de vin au înregistrat în acest interval un ritm destul de viu ; ambele au atins un nivel record în 1965 : producția de struguri — 54.193.000 tone, iar cea de vin — 287.760.000 hectolitri, față de 34.348.000 tone și 189.130.000 hectolitri, în medie pe 1948—1952. În ceea ce privește exportul de vin, acesta este evaluat la circa 10% din producția mondială. După cum s-a subliniat la prima sesiune (Roma, septembrie a.c.) a grupului de studii asupra vinului și produselor viticulturii, creat în cadrul F.A.O., valoarea exporturilor de vin a depășit în ultimii ani pe cea a exporturilor de unt, brînzeturi, lapte condensat, conserve de carne, cacao sau ceai.

Datele statistice din tabelele alăturate (pe anul 1967), referitoare la țările capitaliste ilustrează faptul că zona mediteraneană își menține locul de frunte în producția și consumul de vinuri. Printre principalii producători se numără de asemenea Statele Unite, iar în rîndul consumatorilor fervenți se înscriu două țări latino-americane: Argentina și Chile.

IERARHIA PRODUCĂTORILOR ȘI CEA A CONSUMATORILOR

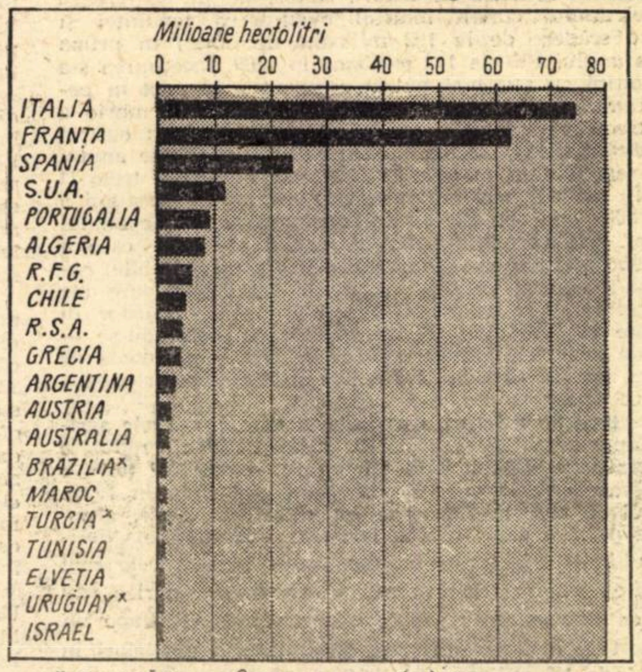

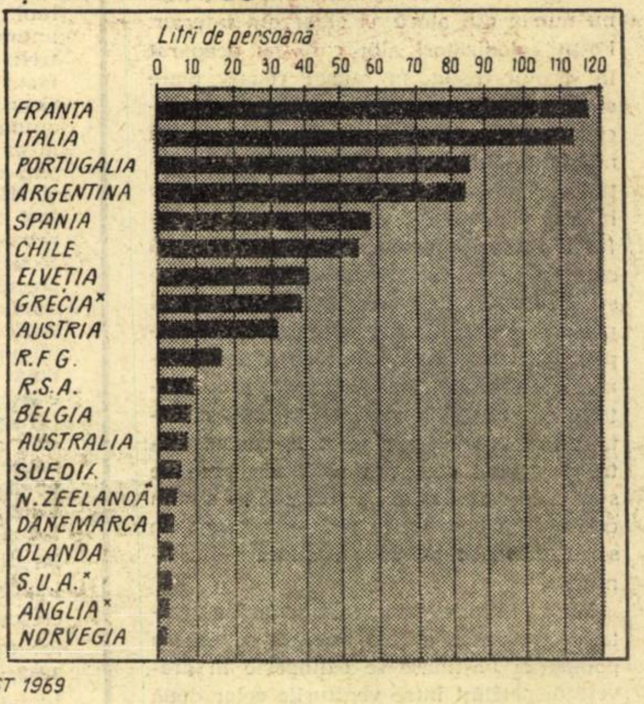

* EVALUĂRI Sursa: F.A.O., „CÉRÈS", Nr. 4, IULIE-AUGUST 1969

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 48 (326)
VINERI
5 decembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI ● 2 LEI

CENTRALELE - PROBLEME ALE DEMARAJULUI

DIN SUMAR

PROF. ROMAN MOLDOVAN
membru corespondent al Academiei
despre:
INTERDEPENDENȚE ÎNTRE CERINȚELE PRACTICII ȘI CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

REGLEMENTĂRI NOI PRIVIND PREȚUL PIESELOR DE SCHIMB

Mecanismele capitalismului monopolist de stat
PLANIFICAREA DE STAT

CONCENTRAREA CAPITALULUI ȘI CURSA SPRE GIGANTISM

Reuniunea la nivel înalt a Pieței Comune
COMPROMISUL ȘI OBIECTIVELE LUI

viața economica

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 48 din 5 decembrie 1969

● ECONOMIE NAȚIONALĂ

Centralele — probleme ale demarajului.

— Cînd răspunderea și competența aparțin celui ce realizează planul
— Estimații — la nivelul potențialului real
de ing. **V. Livianu**, director tehnic al Combinatului de confecții și tricotaje-București.
(pag. 3)
— Promovarea largă a tehnicii moderne
de ing. **Dumitru Nistor** director general, Centrala industrială de utilaj petrolier-Ploiești
(pag. 4)
— Valorificare superioară a materiilor prime și diversificare largă a produselor
de ing. **Aurel Rizea**, director general, Combinatul de industrializare a lemnului-București.

Centrala nu este o verigă intermediară. Crearea ei cere înlăturarea în fapt a unor paralelisme
de **Z. Fokt**, economist, Brașov
(pag. 5)
Ancheta noastră: Combinatul și atribuțiile sale pe linie financiar-bancară
de **Maria Ioniță**
(pag. 6)
Prețuri:
— Reglementări noi privind piesele de schimb
de **Gh. Sică**, director adjunct în C.S.P.
Reflecții
— Lună, tu stăpîn-a mării...
de acad. **Grigore C. Moisil**
(pag 7)
La masa rotundă
Prestările de servicii
de **Modesto Ferarini**
(pag. 8)

● ÎNTREPRINDEREA

Conducerea centralelor industriale
de ing. **Mihail Dumitrescu**
(pag. 10—11)
Cadre și răspunderi: **Gheorghe Pascale**
de **Constantin Cojocaru**
Opinii, propuneri
— Analiză și... sau numai control?
de **Benone Popa**, director adjunct Sucursala jud. Argeș al Băncii Naționale și **Gh. Chivu** director economic Trustul de construcții siderurgice.
(pag. 13)

● TEORII ● IDEI

Șantier științific:
Mircea Oprișan
— Inderdependențe între cerințele practicii și cercetarea științifică.
de prof. **Roman Moldovan**, membru corespondent al Academiei
(pag. 14)
Blocnotes
de **Costin Murgescu**
(pag. 15)

● ECONOMIE MONDIALĂ

Mecanismele capitalismului monopolist de stat
Planificarea de stat
de dr. **Iosif Anghel**, șef secție în I.C.E
(pag. 16)

Din țările socialiste:
U.R.S.S.: Al III-lea Congres al colhoznicilor
R.D.G.: Ritmurile chimiei.
(pag. 17)
Din presa internațională:
— Concentrarea capitalului și cursa spre gigantism.
— S.U.A.: Mașina militară contestată.
(pag. 18)
— Reuniunea la nivel înalt a Pieței Comune: Compromisul și obiectivele lui
de **Irina Vianu**
Conjunctura economiei capitaliste
Balanța investițiilor internaționale
(pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh, Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr„ 23—25.

40 470

CURIER

● La ce funcții dau dreptul doi ani de învățămînt economic superior

VASILE IVANOVICI, București. — *Față de prevederile anexei IV B aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967, nu este posibil să se considere ca stagiu în funcții administrative sau economice perioada de doi ani cît ați urmat cursurile învățămîntului superior economic. Reglementarea la care vă referiți stabilește că absolvenții învățămîntului de cultură generală și a doi ani de învățămînt superior economic pot fi încadrați ca planificatori II, contabil II, merceologi II. Evident, la fel cu absolvenții școlilor medii de cultură generală care au urmat și cursuri de specialitate economică cu o durată de 1—2 ani, fără a li se cere un stagiu de cel puțin doi ani ca facturieri, casieri, calculatori sau în alte funcții similare.*

● Indemnizația de șantier

„ELECTROMONTAJ" — Cîmpina. — *Așa cum arătați și dv., indemnizația de șantier și cazarea gratuită, reglementate prin H.C.M. nr. 1053 și 822 republicată (ambele din 1959), se acordă numai angajaților nelocalnici ai unităților de construcții-montaj care execută diferite lucrări pe șantierele respective. Aceste drepturi nu se acordă celor care lucrează la sediul organizației de construcții-montaj, respectiv la unitățile auxiliare care nu sînt situate pe șantiere.*

● Sporul pentru vechime

CONSTANTIN FETICU, Cluj. — *Propunerea dv. de a se modifica reglementarea sporului la salariu pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, în sensul acordării acestui drept și celor care demisionează, a fost examinată. Organele competente o consideră însă nejustificată. Rațiunea instituirii dreptului la spor pentru vechime neîntreruptă în muncă, este aceea de a contribui la stabilizarea cadrelor în unitățile unde lucrează, sau unde sînt transferate în interesul serviciului. Angajații beneficiază în mod diferențiat de unele drepturi în funcție de această vechime.*

● Controlul preventiv

TOADER IFRON, București. — *Pentru a se evita aplicarea formală a vizei de control preventiv, este necesar ca printr-o mai bună planificare și organizare a muncii să se stabilească din timp nevoile de materiale din ziua de lucru respectivă. Numai astfel contabilul de materiale poate exercita controlul legal, în cadrul programului normal de lucru. Din motivele arătate și de dv. (este posibil ca eliberarea materialelor să nu se poată face numai în cursul programului) s-a aprobat ca și funcția de magazioner să fie inclusă în lista pentru regim prelungit de lucru (H.C.M. nr. 1546/1952). Completarea acestei liste nu s-ar putea face decît tot printr-o hotărîre.*

● Salarizarea unor funcții economice

PETRU DUMBRAVĂ, Bușteni. — *Absolvenții învățămîntului superior, cu alt profil decît cel economic, care sînt încadrați — potrivit cu prevederile pct. 20 elaborate de fostul Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii cu nr. 18030/1960 — în funcții economice, sînt salarizați între aceleași limite cu absolvenții învățămîntului superior economic.*

● **ERNA JUNCU, Oțelul Roșu** — Anexa IV B aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967 nu prevede posibilitatea încadrării dv. în funcția de contabil. Nu îndepliniți condițiile de studii. Analizați posibilitatea continuării studiilor prin cursuri serale sau fără frecvență.

● **UN PENSIONAR, Cluj** — Legea privind acordarea dreptului la pensie pe linia asigurărilor sociale de stat prevede că pensionarii pentru limită de vîrstă, strict necesari unităților, pot fi încadrați cu o normă întreagă. Ei beneficiază însă numai de 50% din pensie. Întrucît arătați că lucrați peste 40 de ore în plus, urmează să primiți salariul corespunzător orelor lucrate, pensia plătindu-se numai în proporție de 50%.

● **ION IAGARU, director adjunct, Administrația financiară a județului Vîlcea** — Este interesantă opinia dv. în legătură cu cîștigurile realizate de salariații încadrați în funcții cu pregătire superioară și medie. Direcția de specialitate din Ministerul Muncii a reținut materialul pentru documentare.

Consfătuire cu cititorii revistei noastre

REDACȚIA revistei VIAȚA ECONOMICA a avut recent o serie de consfătuiri de lucru cu cititorii și colaboratorii săi — cadre din unitățile economice și din institutele de învățămînt superior din Timișoara.

Au luat cuvîntul la CONSFĂTUIREA CU CADRELE DE ECONOMIȘTI CARE LUCREAZĂ ÎN DOMENIUL ECONOMIEI INDUSTRIEI: ing. *L. Mindu, Botez, Gh. Răuta*, contabil șef la biroul județean de industrie locală, conf. univ. *I. Toma* (Institutul Politehnic), ing. *I. Rafiroiu* (Institutul Politehnic), ing. *I. Mălai*, ing. *Frisch* de la Trustul de construcții, lector univ. *Geția* (Institutul Politehnic); la CONSFĂTUIREA CU CADRELE DE ECONOMIȘTI CARE LUCREAZĂ ÎN DOMENIUL ECONOMIEI AGRARE lect. univ. *Lctiția Zahiu*, prof. univ. *Ion Martin, Aristide Scurtu*, șef serv. plan-org. din Direcția agricolă județeană, *Petru Simici* economist la Trustul zonal I.A.S., *Ștefan Müller*, economist instructor la U.J.C.A.P., conf. univ. Const. *Anderca*; la CONSFĂTUIREA CU CADRELE DIN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR: lect. univ. *Moțiu Ispas*, lect. univ. *Virgil Șchiopescu*, lect. univ. *Elena Feldman*, lect. univ. *D. Rochianu*, lect. univ. *Mihai Teaciuc*, lect. univ. *Alex. Popovici*, lect. univ. *Marin Burtică*, lect. univ. *Ștefan Ivan*, asist. univ. *Florența Tecușan*, lect. univ. *Filip Pațac*, conf. univ. *Victor Crăciunescu*, lect. univ. Ion Ivășchescu, asist. univ. *Ion Mihai*.

Redacția mulțumește, și pe această cale, participanților la aceste consfătuiri pentru interesul manifestat și pentru sugestiile făcute.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Expertiza economică

ÎN REZOLVAREA obiectivă a unor probleme principale ca: analiza îndeplinirii planului de producție privind volumul fizic și pe sortimente, stabilirea cauzelor neîndeplinirii acestuia, analiza economică a gestiunii etc. se impune și legiferarea unei expertize economice.

Expertiza economică judiciară se ordonă atunci cînd în cursul cercetărilor devine necesar să se rezolve probleme speciale în domeniul planificării și analizei economice într-o unitate. Expertul economist trebuie să fie o persoană cu o cultură economică superioară și un stagiu de muncă practică în funcții economice superioare. El trebuie să cunoască și principalele tehnologii ale unei producții date.

prof. dr. Ion I. GHELASE
București

Despre repartiția produselor industriale

ÎN VIITOR, produsele industriale se vor încadra în două categorii: a) cele repartizate centralizat de Consiliul de Miniștri; și b) cele nominalizate în cadrul sarcinii de producție a centralei industriale sau grupului și lăsate în sarcina de repartizare a acestora. În această categorie intră, atît produsele aprovizionate prin centrală sau grup, cît și cele aprovizionate direct de către organizațiile furnizoare. În acest caz, contractele generale s-ar încheia, pe de o parte de către organul de desfacere al ministerului, în calitate de furnizor și organul central de aprovizionare al ministerului în calitate de beneficiar, iar pe de altă parte între organul de desfacere al centralei industriale sau grup în calitate de furnizor și organul de aprovizionare al centralei industriale sau grup, în calitate de beneficiar.

Pentru produsele care se repartizează anual și trimestrial pe bază de specificații, spre a se elimina forma comandă — contract care implică pierdere de timp, consum de material cu întocmirea lor, imobilizarea unor salariați, cred că ar fi mai potrivit ca repartițiile să se emită însoțite de specificații sau distribuitoare (după cum este cazul), către unitățile efective furnizoare (în două exemplare) care să cuprindă pe lîngă specificarea materialului și termenul de livrare propus de furnizor și cel acceptat de beneficiar și anumite clauze prevăzute de condițiunile fundamentale. Urmează deci să se întocmească un formular mai complet care să suplinească comanda și contractul. Repartițiile se vor trimite apoi de către furnizor la beneficiar pentru semnare — cu sau fără obiecțiuni —, după care v-a înapoia furnizorului un exemplar avînd astfel aceleași funcțiuni ca și un contract. În felul acesta apreciez că se va simplifica și perfecționa sistemul și metodologia de aprovizionare — desfacere eliminîndu-se forma comandă — contract, mărindu-se astfel operativitatea și evitîndu-se formarea de stocuri supranormative.

Pentru produsele descentralizate, cred că ar fi suficientă trimiterea de către beneficiar a unei comenzi confirmate de furnizor. Este necesar însă, ca atît ministerul cît și centrala industrială sau grupul să emită ordinele de repartiție cu cel puțin 30 zile înainte de începerea fiecărui trimestru.

F. BOȘOTEANU
Economist, Uzina „Rulmentul"
Brașov

NU UITAȚI!

Doriți să aveți asigurată revista

viața economica

în anul 1970

la sediul întreprinderii sau la domiciliul dv.?

Adresați comanda de abonament oficiului dv. poștal sau direct redacției revistei noastre, București, str. Nicolae Iorga nr. 36, sectorul 1.

CENTRALELE – PROBLEME ALE DEMARAJULUI

IN INTREAGA ȚARA activitatea de pregătire a producției pe 1970 se desfășoară în condiții calitativ noi. Organizarea centralelor industriale, combinatelor, trusturilor și grupurilor de uzine — acțiune care se înscrie în ansamblul de măsuri luate de partid pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale — a creat un cadru propice pentru rezolvarea tuturor problemelor ce se pun în avanpremiera noului an de muncă.

Noile organe create, a căror principală menire este de a conduce nemijlocit producția, de a ridica pe un plan mai înalt activitatea economică a unităților care intră în componența lor, se preocupă intens — în timpul scurt ce a mai rămas pînă la sfîrșitul anului — de nominalizarea producției, de încheierea contractelor economice ferme și de asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a producției pe 1970. Paralel, ele desfășoară în fiecare întreprindere componentă largi acțiuni pentru materializarea planurilor de măsuri tehnico-organizatorice, izvorîte din dezbaterea sarcinilor de plan pe anul viitor cu masa salariaților care a avut loc încă în această vară, astfel ca să creeze premise favorabile pentru folosirea din plin a tehnicii, a forței de muncă și a timpului de lucru — condiții de bază pentru sporirea productivității muncii, pentru utilizarea cu maximum de eficiență a materiilor prime și a materialelor, în vederea obținerii unei înalte eficiențe economice nu numai pe ansamblu, ci de către fiecare unitate în parte.

Startul producției pe 1970 — ultimul an al actualului cincinal — trebuie să constituie o încununare a eforturilor pe care le depun oamenii muncii din țara noastră pentru a materializa politica partidului de dezvoltare continuă și în ritm susținut a economiei naționale, de ridicare a bunăstării poporului.

CÎND RĂSPUNDEREA ȘI COMPETENȚA APARȚIN CELUI CE REALIZEAZĂ PLANUL

● Noutăți în lărgirea gamei de mașini agricole ● Ce nu putea face direcția generală din minister, rezolvă cu promptitudine Centrala. ● Baze teritoriale pentru o aprovizionare tehnico-materială rațională.

PENTRU A CUNOAȘTE acțiunile intreprinse în direcția pregătirii producției pentru anul viitor de Centrala industrială mașini-agricole (în componența căreia sînt cuprinse Uzinele „Semănătoarea" și „Metalica"-București, „7 Noiembrie"-Craiova, F.A.T.-Codlea, Întreprinderea mecanică „Ceahlăul"-Piatra Neamț, Uzina de utilaj de morărit-Topleț, Uzina „Tehnometal"-Timișoara, I.M.U.-Medgidia și Institutul de proiectări mașini-agricole), redactorul nostru D. Țintea s-a adresat tov. ing. **Mihai Calotiță**, director general și președintele consiliului de administrație al Centralei, cu rugămintea de a răspunde la cîteva întrebări.

● Pornind de la faptul că planul pe 1970 prevede realizarea unui spor la nivelul Centralei de peste 11% față de 1969, ce măsuri ați luat pentru ca în fiecare unitate să se valorifice din plin toate resursele disponibile ?

— Obiectivul principal pe care l-am urmărit, ținînd seama de unele vechi racile, ne-a spus interlocutorul — a fost **nominalizarea planului de productie.** Desigur, acțiunea nu a decurs lin, întrucît beneficiarii — Ministerul Agriculturii și Silviculturii și Ministerul Industriei Alimentare — au dovedit inconstanța în cereri, ceea ce a reclamat unele reașezări ale sarcinilor de producție pe uzine. Au fost depuse însă eforturi ca modificările intervenite să nu influențeze prevederile de plan pe primul trimestru al anului, perioadă care a fost acoperită cu întreaga specificație de materiale. Ne străduim, în continuare, să creăm un cadru stabil de realizarea planului, elucidînd cu beneficiarii toate detaliile necesare.

În prezent, **uzinele au contracte încheiate pentru desfacerea productiei pe 1970 la intern în proporție de 73%, iar la export 98%.** Restul de contracte urmează să fie încheiate pe parcursul anului. Pe această bază. au putut fi perfectate și colaborările cu alte uzine. Spre deosebire de trecut. cînd în condițiile existenței Direcțiilor generale coordonatoare, această operație era greoaie și complicată, în noua formă organizatorică am putut lua operativ contact direct cu diferite centrale interesate și, prin analiza concretă a posibilităților, am definitivat obligațiile ce revin în acest domeniu fiecărei uzine. **Dar însăși felul în care Ministerul Industriei Constructiilor de Mașini a abordat în acest an problema colaborărilor între uzine, în sensul introducerii ca sarcină de plan a obligațiilor ce revin fiecăreia** — element nou, de foarte mare importanță — duce la sporirea responsabilității și creează condiții pentru desfășurarea ritmică a producției și respectarea obligațiilor contractuale.

● Precum se vede, unitățile Centralei au create toate condițiile pentru a putea desfășura în anul ce vine o activitate fructuoasă.

— Da și nu. În prezent, ne preocupă în mod deosebit asigurarea bazei materiale, care n-a fost rezolvată decît parțial. **Pînă în prezent am primit repartiții de materiale care asigură abia 50% din cota de metal necesară realizării planului pe primul semestru al anului viitor.** Mai greu de rezolvat este însă problema respectării termenelor de către furnizori. În această direcție mai sînt multe de făcut ținînd seama mai ales de faptul că în programarea producției, unitățile Ministerului Industriei Metalurgice se preocupă mai mult de utilizarea rațională a utilajelor siderurgice și mai puțin de respectarea termenelor stipulate în contractele încheiate cu beneficiarii. Așa stînd lucrurile, se **remarcă încă o dată necesitatea organizării unor baze teritoriale bine aprovizionate din punct de vedere sortimental care, la cerere, să poată satisface cu tot ceea ce nu pot programa la laminare uzinele siderurgice la termenele solicitate de uzinele constructoare de mașini.**

Socot, de asemenea, că pentru unele materiale, a căror fabricație în țară nu este economică, importul lor nu trebuie să constituie o problemă. **Este nevoie ca unitățile importatoare să creeze un stoc-tampon de astfel de materiale, încît să satisfacă în condiții optime cerintele de aprovizionare.**

● Practica a dovedit că în uzinele constructoare de mașini, evitarea „saltului" în îndeplinirea sarcinilor de plan este condiționată de asigurarea unui decalaj optim între sectoarele primare — turnătorii și forje — și între cele de prelucrare și montaj. Ce măsuri are prevăzute Centrala industrială în acest sens ?

— Tocmai pentru a evita asemenea fenomene — care s-au manifestat uneori și în cadrul unităților componente ale Centralei noastre — au fost luate măsuri organizatorice temeinice în fiecare uzină. **Lansînd încă din ultimul trimestru al anului producția pe 1970, colectivele de muncitori, tehnicieni și ingineri din uzine au trecut la execuția în sectoarele primare a unor repere și subansamble.** Colectivul uzinei „Semănătoarea"-București, de exemplu, a pregătit o mare parte din piesele combinei autopropulsate C-12 ; cel de la uzina „Tehnometal"-Timișoara se preocupă de asigurarea pieselor turnate pentru producția transportoarelor cu bandă și melc, iar la uzina Ceahlăul din Piatra Neamț s-au turnat de pe acum o serie de piese necesare irigațiilor. Și la alte colective s-a înrădăcinat obiceiul bun al creării decalajului necesar unei desfășurări normale a producției

● Ce ne puteți spune în legătură cu înnoirea producției, ținînd seama că în componența Centralei intră și Institutul de proiectări mașini-agricole ?

— Paralel cu acțiunile inițiate pentru îndeplinirea planului pe 1970 în bune condițiuni, **ne preocupă în cel mai înalt grad și înnoirea producției de mașini agricole, astfel încît ele să se situeze la nivelul tehnicii mondiale.** Pe baza unui plan de asimilări de produse noi, stabilit cu Ministerul Agriculturii și Silviculturii, **Institutul nostru are de asigurat pentru cincinalul următor proiectarea în mod centralizat a peste 80 tipodimensiuni de mașini agricole și instalații din care peste 20 în anul 1970.** Înnoirea producției ne va da putința nu numai să dotăm agricultura noastră cu tehnică avansată, dar creează și premise favorabile pentru satisfacerea cerințelor la export. De altfel, **atenția pe care o acordăm solicitatorilor externi și promptitudinea în livrări ne-au permis în acest an să dublăm volumul producției planificate pentru export.**

În prezent, ne străduim să găsim noi soluții de a satisface cererile majorate la export. În discuțiile pe care le purtăm cu partenerii străini — reprezentanți din U.R.S.S., R. P. Bulgaria, R. D. Germană, Austria, Italia, Iran, Franța și din alte țări — nu excludem nici posibilitățile de colaborare în fabricație, de livrări reciproc avantajoase, în vederea lărgirii domeniului și nomenclatorului de produse destinate exportului.

ESTIMAȚII – LA NIVELUL POTENȚIALULUI REAL

● Valorificarea superioară a materiilor prime — în centrul atenției. ● Magazine proprii de prezentare și desfacere a produselor în toate centrele principale ale țării. ● Voiajori comerciali pentru prospectarea cerințelor și gustului consumatorilor ● Legături directe cu clienții externi.

ÎN NOILE CONDIȚII organizatorice, ale existenței unui combinat (care înglobează 12 secții ce funcționează în cadrul unității centrale din București și alte două fabrici de confecții — cea de la Curtea de Argeș și Călărași), pregătirea temeinică a producției pe 1970 a ridicat nenumărate probleme. Ca organ legat nemijlocit de producție și direct interesat ca fiecare unitate în parte să-și aducă întregul aport la bunul mers al combinatului, ne-am preocupat, în primul rînd, **de găsirea căilor cele mai eficiente de a ridica în toate unitățile productivitatea muncii.**

De la început am pus accent pe această latură a activității economice, întrucît nivelul de dotare tehnică și de organizare al fiecărei unități este diferit, ca de altfel și nivelul de realizare a productivității muncii. Folosind experiența căpătată în fosta fabrică de confecții și tricotaje-București, condițiile existente aici, am efectuat, pe bază de date concrete, o analiză critică în cadrul stației pilot a fiecărui proces tehnologic, pentru a stabili sistemele optime de organizare a producției la principalele produse. Măsurile experimentate se referă nu numai la intensificarea acțiunii de mecanizare și chimizare a execuției unor operații de confec-

ing. V. LIVIANU
director tehnic al Combinatului de confecții și tricotaje-București

⟶

ționare, ci și de reorganizare a tuturor proceselor de lucru (proiectarea unui mobilier industrial perfecționat, realizarea unei amplasări judicioase a locului de muncă, care asigură un transport rațional a semifabricatelor între operații și introducerea unor elemente noi de mecanizare). Pe această bază, ne-am propus să atingem, în 1970, pe combinat, următoarele niveie de productivitate fizică la principalele produse, față de 1969 (bucăți/muncitor/8 ore):

Produsul	1969	1970	Creștere (%)
Costum tergal	1,55	1,86	20
Palton pentru bărbați	3,10	3,41	10
Palton pentru femei	2,48	2,94	18,5
Rochi pentru femei	11,50	15,66	36
Cămăși pentru bărbați	20,00	21	5
Maieuri	95	125	32

Aceste nivele prezintă doar un punct de plecare, întrucît pentru planul cincinal pe perioada 1971—1975 urmează să rezolvăm un complex de probleme tehnice și organizatorice, care să asigure creșterea substanțială a gradului de mecanizare, chimizare, semiautomatizare a sectorului de confecții și, pe această bază, obținerea unui nivel mult mai ridicat al productivității muncii.

Practica ne-a demonstrat că experiențele făcute la stația pilot sînt pe deplin realizabile. **La secția nr. 11 „Arta Modei", unde nu de mult s-a trecut la aplicarea unui nou sistem de organizare a procesului de confecționare** (introducerea unui mod original de amplasare a locurilor de muncă sub un anumit unghi față de axa longitudinală a fluxului de lucru), **s-a obținut o productivitate fizică de 1,8 bucăți impermeabile pe muncitor, față de numai 1,2 bucăți cît se realiza înainte.** Firește, în domeniul sporirii productivității muncii, mai sînt serioase rezerve ce se cer valorificate. De aceea, cadrele de specialiști din combinat își continuă studiile, vizînd noi rezerve ce urmează a fi identificate și stabilirea căilor de fructificare a lor.

Un alt domeniu, de certă importanță, spre care specialiștii și economiștii combinatului și-au concentrat atenția îl constituie **stabilirea de norme tehnice de consum, pentru a valorifica cît mai eficient materiile prime.** Ținînd seama că unitățile înglobate în combinat au consumuri specifice diferite de materii prime, a apărut **clar necesitatea reanalizării nivelului acestora pentru a le da o fundamentare mai științifică, încît să corespundă cît mai bine cu dezvoltarea tehnică, creșterea gradului de calificare a cadrelor și organizarea producției.** Faptul că în primele 9 luni ale acestui an (totalizînd pe toate unitățile combinatului) au fost înscrise la capitolul „economii" 121 000 mp țesături de bumbac, 15 000 mp țesături de lînă și 46,5 tone fire de bumbac constituie o dovadă în plus că există încă mari posibilități ca materia primă să fie mai judicios gospodărită. În prezent, ne aflăm încă în faza de punere la punct a normelor de consum, activitate pe care sperăm să o încheiem, într-o primă fază, încă în cursul acestui an.

Buna desfășurare a producției în fiecare unitate a combinatului, este condiționată de asigurarea din timp cu repartiții, comenzi și contracte. **La ora actuală, avem pentru 1970 repartiții, comenzi și contracte, care acoperă abia 22,4% din sarcinile de plan.** Întrucît în prezent se desfășoară operațiile de contractare pe trimestrele II și III ale anului viitor **combinatul nostru a pregătit 1013 modele de confecții și tricotaje după linia modernă, modele create în urma sondării gustului cumpărătorilor, îndeosebi a tineretului.**

Prospectarea continuă a pieței pentru a cunoaște gusturile și cerințele cumpărătorilor a fost înainte mai greu de realizat, în condițiile cînd fiecare unitate avea mijloace oarecum restrînse în acest sens. Acum, însă, combinatul are posibilități largi de a dezvolta rețeaua comercială proprie. **Ne propunem, deci, ca în afara celor două magazine de prezentare și desfacere proprii, să asigurăm, cu sprijinul ce-i vom primi din partea organelor comerciale județene, aprovizionarea directă a unor centre de desfacere cu noile produse ale combinatului, creînd astfel o legătură și mai directă cu consumatorii din toate județele țării.** Ceva mai mult. Pentru a crea legături rapide și eficiente cu beneficiarii, **am pregătit un număr de voiajori comerciali, care vor constitui antenele noastre permanente în cunoașterea preferințelor și cerințelor acestora.**

Prospectarea pieței este la fel de valabilă și pe plan extern. În prezent, comenzile pentru export nu se primesc în mod organizat, fiind mai puțin determinate de noi, printr-o prospectare științifică. **Întrucît combinatul este un mare exportator de articole vestimentare** (peste 50% din producție fiind destinată unor firme comerciale din multe țări ale lumii), **ne preocupă problema organizării activității de comerț exterior pe linia noilor directive date de forurile superioare de partid și de stat, în sensul creării unei legături directe cu beneficiarii externi.** Se impune ca, în viitor, activitatea de comerț exterior să fie astfel organizată, încît combinatul nostru, care și-a cîștigat un renume pe piața mondială, să apară din timp cu colecțiile sale direct la consumatorii externi, influențînd și orientînd cererea acestora.

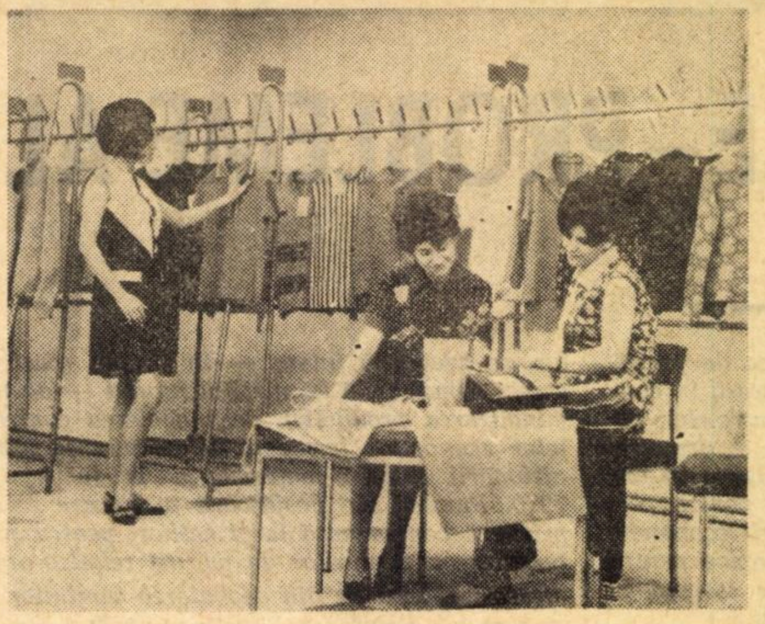

Noi modele de confecții

PROMOVAREA LARGĂ A TEHNICII MODERNE

● Toate produsele — cu performanțe similare celor realizate în țări cu veche tradiție industrială ● Competențele centralei să nu fie știrbite. ● Cadrele tehnice — judicios utilizate.

CENTRALEI INDUSTRIALE de utilaj petrolier (C.I.U.P.), cu sediul în municipiul Ploiești, constituită, prin gruparea unor întreprinderi înrudite atît în ceea ce privește produsele, cît și ca tehnologie de fabricație (Uzina de utilaj petrolier „1 Mai" Ploiești, pe care este grefată centrala; Uzina de utilaj petrolier-Tîrgoviște; Uzina mecanică și Uzina „Neptun" din Cîmpina; Uzina „Hidromecanica"-Brașov și Uzina metalurgică-Bacău, cît și Institutul de proiectări și cercetări utilaj petrolier-București) îi revine marea și greaua răspundere de a asigura pentru economia națională, cît și pentru export utilaje și instalații de prospectare și extracție a țițeiului.

Măsurile complexe, aplicate în acest an în uzinele centralei noastre industriale, au dus la o mai bună utilizare a potențialului tehnic și uman. Rezultatele obținute pînă în prezent, **ne permit să apreciem că vom încheia acest an cu toți indicatorii de plan realizați și chiar depășiți.** Astfel, pe ansamblul centralei, după calculele preliminarii, sarcinile anuale de plan vor fi îndeplinite la producția globală, producția marfă și producția marfă vîndută și încasată în proporție de 101,9%, la export de 100%, la productivitatea muncii de 101,3%, iar la beneficii de 103,2%.

Pentru 1970, indicatorii de plan prezintă creșteri substanțiale, față de realizările preliminate pe anul curent. Astfel, **la producția globală se prevede o creștere cu 12,1%; la marfă cu 12,9%, la marfă vîndută și încasată cu 13,3%; la productivitatea muncii cu 12,9%, la beneficii cu 16,5% etc.** Cunoscînd din timp sarcinile nominalizate de plan ce-i revin pe 1970, consiliul de administrație al centralei a studiat capacitatea de producție existentă, sporul care va fi obținut ca urmare a lucrărilor de investiții ce vor fi executate în anul viitor, precum și potențialul uman al fiecărei uzine componente. Aceasta a permis să stabilim pentru fiecare întreprindere în parte indicatori diferiți ca volum sau nivel, evitîndu-se astfel situații care apăreau înainte în cadrul direcției generale, cînd unele întreprinderi erau suprasolicitate, iar eforturile altora erau insuficient mobilizate.

Dar dacă operațiunile repartizării judicioase a sarcinilor pe fiecare unitate constituie o acțiune care a putut fi rezolvată mai ușor, în fața centralei noastre se pune însă cu acuitate **utilizarea tuturor mijloacelor pentru a asigura producției un nivel tehnic ridicat, în vederea realizării de utilaje și instalații competitive cu cele din țări cu veche tradiție în acest domeniu.** Așa dar, **conceperea și asimilarea de produse noi, concomitent cu realizarea ritmică a sarcinilor de plan, formează obiectivul primordial al activității centralei și al fiecărei unități componente.** Nu pornim de pe un loc gol. Avem realizări mari în acest domeniu, dar și cerințe substanțiale. În acest an, la Uzina de utilaj petrolier „1 Mai"-Ploiești a fost realizat prototipul instalației de foraj F 125 — 2 DH, care a putut fi văzut la Expoziția realizărilor economiei naționale „România 1969". Uzina mecanică-Cîmpina a asimilat în producția de serie noi tipuri de pompe pentru extracția țițeiului de la mare adîncime. Produse noi cu performanțe ridicate s-au realizat și de către Uzina de utilaj petrolier-Tîrgoviște, Uzina „Neptun"-Cîmpina și Uzina metalurgică-Bacău etc.

Dispunînd de cadre tehnice de concepție cu o înaltă pregătire, centrala va depune toate eforturile ca și în 1970 să obțină realizări cît mai însemnate în direcția perfecționării instalațiilor și utilajelor petroliere. Uzina „1 Mai"-Ploiești a și terminat proiectul de execuție pentru a realiza o nouă instalație de foraj F-320, care va fi utilizată la săparea sondelor de mare adîncime. Uzina de utilaj petrolier-Tîrgoviște va realiza, ca sarcină de plan, instalația de foraj seismic FS-1 montată pe tractor, cu o variantă montată pe autocamion etc. În 1970 vor continua deasemenea eforturile pentru ridicarea performanțelor calitative ale unor utilaje aflate în producția de serie. La Uzina „1 Mai"-Ploiești, de exemplu, se va reproiecta sistemul de etanșare a capetelor hidraulice de la instalațiile de foraj, pompele agregatelor de cimentare etc. Măsuri asemănătoare s-au luat și la celelalte uzine, cadrele de specialitate fiind în prezent antrenate în analizarea critică a produselor realizate. Pe această bază, se vor stabili soluții (reproiectare, scoaterea din fabricație de serie, sau asimilarea de noi prototipuri etc.).

Ținînd seamă de deficiențele apărute în anii trecuți în ce privește folosirea cadrelor tehnice, au fost luate măsuri pentru sporirea răspunderii acestora, cît și pentru mai buna organizare a serviciilor de concepție. Astfel, la Uzina „1 Mai"-Ploiești, serviciile tehnice au trecut la regim de institut, iar la Uzina „Hidromecanica"-Brașov, s-au reorganizat ser-

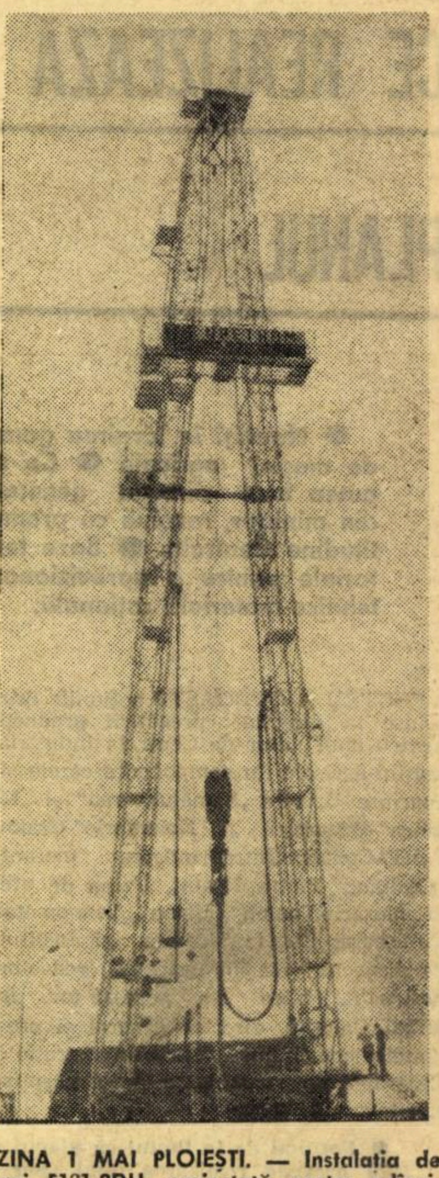

UZINA 1 MAI PLOIEȘTI. — Instalația de foraj F121-2DH, proiectată pentru adîncimea maximă de 2 500 m. Instalația este dotată cu comenzi pneumatice de la un pupitru central

CONTRACTE

● În primele 10 luni ale acestui an, **Fabrica de cărămizi „Reconstrucția"-Feldioara** a avut 212 contracte de livrări scadente. Întreprinderea a rămas datoare față de beneficiari cu o însemnată cantitate de cărămizi ce constituia obiectul a 21 contracte restante, în valoare totală de 5.218 mii lei. Cauza a constituit-o neasigurarea frontului necesar de încărcare a produselor în vagoane.

● **Fabrica de cărămizi — Urziceni** a avut în perioada ianuarie-octombrie din anul curent 122 contracte scadente. Din acestea, n-au fost onorate 64, în valoare totală de 1.752 mii lei, datorită nerealizării producției planificate.

● Din cele 345 contracte cu termenele de livrare scadente pînă la sfîrșitul lunii octombrie, **Fabrica de ciment — Comarnic** nu a realizat 23 contracte cu o valoare totală ce a însumat 5.541 mii lei. Cauza! Nerespectarea calității cimentului alb, prevăzută în caietele de sarcini.

● Din cele 206 contracte de livrare pe care **Întreprinderea de prefabricate din beton — Roman** le avea de onorat în primele 10 luni ale acestui an, au rămas restante 39 contracte, în valoare totală de 3.192 mii lei. Aceasta s-a datorat neasigurării numărului necesar de vagoane de către stația C.F.R.—Roman, a numărului necesar de tipare de către însăși întreprinderea restanțieră și renunțării la o serie de produse de către unii beneficiari.

● Datorită nepunerii la dispoziție a vagoanelor de marfă, **Întreprinderea de exploatare a produselor și materialelor nemetalifere — Văleni** a avut la sfîrșitul lunii octombrie a.c. 11 contracte de livrări restante (din cele 133 cu termene scadente pînă la data respectivă), cu o valoare totală de 2.290 mii lei.

VALORIFICARE SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME ȘI DIVERSIFICARE LARGĂ A PRODUSELOR

● Noi tipuri de mobilă ● Concentrarea în cadrul Combinatului a serviciilor de concepție ● Măsuri pentru mai buna desfacere a produselor pe piața internă și la export.

GRUPÎND CINCI ÎNTREPRINDERI furnizoare de produse din lemn și una de produse pentru tapițerie (Fabrica de casete de radio și televizoare, Fabrica de mobilă-Militari, Fabrica de chibrituri Fabrica de butoaie, toate din municipiul București, Fabrica de tapițerie din Mizil), **Combinatul de industrializare a lemnului — București** a fost grefat pe fostul Complex de industrializare a lemnului, care dispune de fabrici de plăci innobilate, mobilă, scaune, bucătării și cea de uși și ferestre. După cum se vede, forța combinatului nostru este mare, participarea sa la îndeplinirea sarcinilor de plan ale economiei naționale fiind însemnată.

Depășind etapa de familiarizare cu noile sarcini, conducerea combinatului a stabilit, în funcție de specificul fiecărei unități, măsuri adecvate, care să asigure realizarea în cît mai bune condiții a sarcinilor de plan pe 1970. **La nivelul combinatului, producția globală și producția marfă vor crește față de realizările din acest an cu 10%; livrările pentru export — care comportă de asemenea, sporuri însemnate — înregistrează, în special la producția de mobilă, o creștere de 43,7%.**

Avînd nominalizați din timp majoritatea covîrșitoare a indicatorilor de plan, **în centrul atenției noastre au fost puse, spre rezolvare imediată, toate problemele care privesc asigurarea unităților cu materii prime și materiale.** Pornind de la situația existentă și anume că unor unități, aproape metodic, nu li se asigura, an de an, în întregime și, mai ales, în primul trimestru, repartițiile de materiale, cît și comenzile pentru beneficiari, am analizat cu toată răspunderea aceste aspecte și am găsit soluții de remediere. Prin așezarea temeinică a planului, în sensul ca fiecare trimestru și lună din an să fie încărcate la potențialul fiecărei unități (lichidînd practica ca greul planului să fie realizat în ultimul trimestru din an), am reușit să stabilim și planuri de aprovizionare tehnico-materială mai realiste. În prezent, au fost asigurate aproape în întregime cantitățile necesare de materii prime pentru activitatea trimestrului I, planul de producție anual fiind nominalizat în cea mai mare parte.

Acordăm, de asemenea, o atenție deosebită **organizării temeinice a compartimentului de concepție.** În prezent, fiecare unitate dispune de o anumită organizare, de cadre de specialiști, de condiții mai mult sau mai puțin puse la punct. Ceea ce ne-am propus să rezolvăm este crearea, prin măsuri de organizare, a decalajului necesar între planșetă, atelier de prototipuri și fabricația propriu-zisă asigurînd prin aceasta o ritmicitate a producției, cît și reducerea ciclului de asimilare sau realizare a produselor noi. O soluție — în plin studiu — este aceea de a concentra toate forțele de concepție la un loc, care să rezolve temele de perspectivă ale unităților, iar la întreprindere să rămînă simple nuclee de rezolvare a problemelor curente de producție. În acest mod, cel puțin pînă la ora actuală sperăm să dăm o utilizare mai bună cadrelor cu pregătire superioară și să îmbinăm producția la nivelul combinatului cu perspectiva de înnoire a producției și de valorificare complexă și superioară a materiilor prime.

Pe agenda activității noastre, în scopul pregătirii temeinice a producției pe 1970, **se află și măsurile care să concure la o mai bună valorificare a lemnului.** În acest sens, am să dau unele exemple. Prin reproiectarea sistemului constructiv, consumul de cherestea la tipurile de ambalaj folosit în acest an a fost redus cu 34% față de 1968. Aceasta a adus o economie de 465 mc cherestea și o degrevare cu 34% a volumului de transport. Iată de ce, **ne-am propus să lărgim studiile în vederea continuării acțiunii de introducere a noi tipuri de ambalaj, care să conducă la înlocuirea în întregime a lemnului cu alte materiale corespunzătoare** (cartoane, materiale plastice etc.).

Intrarea în producție în anul viitor a Fabricii de plăci aglomerate va crea combinatului posibilitatea să folosească anual circa 10 000 tone din lemn cu dimensiuni mici, valorificînd astfel în condiții superioare aproximativ 60% din acest lemn. Prin unele perfecționări tehnologice, se va ajunge la majorarea cu 30% a capacității de emailare a plăcilor fibrolemnoase, fapt ce va crea noi posibilități de folosire largă a materialelor aglomerate, realizate din deșeuri de lemn.

În vederea **asigurării desfacerii produselor** pentru anul 1970, pe baza studiului cererii pieței, s-au luat măsuri menite să ducă la înlăturarea unor greutăți întîmpinate pînă acum. Diversificarea sortimentelor la mobilierul pentru bucătării, prin introducerea în fabricație a unei noi garnituri („Ideal") și îmbunătățirile aduse actualei garnituri „Modul", precum și fabricarea a cîte trei tipuri noi de casete de radio și televizoare vor influența favorabil ritmul desfacerii. **Lărgirea gamei produselor destinate exportului, de la un produs cu 12 tipodimensiuni de mobilier finisat în anul 1960, la 10 produse noi cu tipodimensiuni variate în anul 1970, precum și formele noi de finisare transparentă, mată și opacă a ușilor celulare, vor determina creșterea volumului livrărilor în alte țări.**

Practica va ridica desigur pe parcurs și alte probleme. Sîntem la început de drum, dar avem convingerea că folosind larg cadrul organizatoric și competența de care se bucură noul organism, vom reuși să ridicăm, încă din 1970, la un nivel superior gradul de gospodărire a fiecărei unități componente a combinatului, eficiența economică a sa.

ing. Aurel RIZEA
director general
Combinatul de industrializare a lemnului-București

---

viciile de concepție prin comasarea celor de sculărie și tehnologic, luînd naștere un serviciu tehnic.

Obținerea de produse cu înalte performanțe tehnico-economice este, firește, strîns legată de **tehnologiile folosite.** Analizîndu-se în cadrul centralei și această latură, s-a trecut, pe baza unui plan amplu, **la introducerea și aplicarea în uzine, pe etape, a unor tehnologii moderne, de înaltă productivitate.** În același scop, am prevăzut măsuri de organizare a unor sesiuni științifice, cu participarea celor mai bune cadre din uzine, cît și a unor specialiști de la Academie și diferite institute de cercetări.

Pe fondul general pozitiv al condițiilor necesare realizării sarcinilor de plan pe anul 1970, mai sînt însă cîteva probleme care vor trebui rezolvate. În primul rînd, pentru buna desfășurare a întregii activități, **este necesară stabilirea și delimitarea precisă a competențelor și atribuțiilor centralei industriale în structura organizatorică a economiei naționale, în general, și a centralei noastre industriale în cadrul M.I.C.M., în special.** În acest sens pledează mai multe fapte:

Eforturile specialiștilor de promovare a progresului tehnic, de exemplu, sînt serios stînjenite de greutățile ce există în activitatea de autoutilare, care este foarte largă în cadrul întreprinderilor componente. De ce? În prezent, uzinele nu au dreptul să angajeze, în cadrul fondului de salarii planificat, un număr de desenatori și tehnicieni, care să ajute la întocmirea proiectelor necesare, pe baza concepției și îndrumărilor date de către cadre cu înaltă calificare din uzină. **Dacă întreprinderilor li s-ar permite, prin legislație, acest lucru, s-ar întări sectoarele de proiectare, lărgirea autoutilării permițînd ridicarea nivelului tehnic al produselor asimilate, îmbunătățirea calitativă a celor aflate în producție de serie.**

De asemenea, avantajele organizatorice și economice ale înființării centralei noastre industriale vor fi simțitor diminuate dacă nu se va rezolva cît mai operativ o problemă care și în anii trecuți a creat greutăți apreciabile uzinelor componente. Este vorba de **acoperirea, într-o măsură mai mare, a fabricației cu repartiții de materiale.** În prezent, nu este acoperit prin repartiții decît 40% din necesarul de materiale stabilit pe ansamblul centralei.

Sarcini importante revin centralei noastre în 1970 și în domeniul activității de investiții. Deoarece în anul viitor se vor efectua însemnate lucrări pentru extindederea capacităților de producție la uzinele din cadrul centralei, **este necesară luarea unor măsuri operative care să asigure primirea repartițiilor de utilaje.** La sfîrșitul lunii noiembrie a.c., de exemplu, proporția de acoperire cu repartiții a necesarului de utilaje pentru investiții era de numai 10%.

ing. Dumitru NISTOR
director general
Centrala industrială de utilaj petrolier — Ploiești

CENTRALA NU ESTE O VERIGĂ INTERMEDIARĂ CREAREA EI CERE ÎNLĂTURAREA ÎN FAPT A UNOR PARALELISME

DEZBATEREA organizată de „Viața economică" cu cadre de conducere din economie pe tema relațiilor dintre organizațiile cu statut de centrală și întreprindere, cît și dintre acestea și ministere, a ridicat probleme de interes vital, de a căror rezolvare depinde succesul deplin al acțiunii ce se desfășoară pe linia perfecționării continue a conducerii și planificării economiei naționale. Analizînd problemele dezbatute, propunerile făcute, voi încerca, pe baza studierii unor aspecte specifice centralelor industriale organizate în județul Brașov, să ridic alte cîteva aspecte nu mai puțin interesante.

Centralele industriale au fost organizate printre altele și din rațiunea de **a apropia conducerea și planificarea economiei de producție, eliminîndu-se verigile intermediare.** Acest deziderat a fost asigurat pentru început prin aceea că centralele s-au constituit ca unități bazate pe gestiune proprie, direct răspunzătoare de activitatea economică a tuturor întreprinderilor componente. Studiind însă organigrama conducerii centralei de tractoare și autocamioane Brașov (CIATB), cît și a întreprinderilor componente, se constată un flagrant paralelism, existența unor verigi intermediare în transmiterea sarcinilor și urmărirea realizării lor. In prezent, fiecare întreprindere dispune de cîte un serviciu de concepție, aprovizionare, desfacere, investiții, planificare, evidență, servicii care se regăsesc, de altfel, și în organigrama centralei. **De ce este necesar, de pildă, ca la fiecare întreprindere să existe un serviciu de concepție puternic dezvoltat care să rezolve în paralel aceleași probleme, cînd concentrarea forțelor într-un singur loc ar avea meritul de a economisi însemnate valori materiale și ar asigura o mai operativă rezolvare a cerințelor?** Dacă avem în vedere și faptul că la nivelul centralei există și un institut de cercetări și proiectări, care prin preluarea forțelor și sarcinilor serviciilor de concepție dispersate în întreprinderi, ar putea contribui din plin la o mai adîncă specializare și cooperare în rezolvarea problemelor de concepție, la mobilitate și elasticitate în abordarea diferitelor teme specifice, întrebarea apare și mai justificată.

În privința serviciilor de aprovizionare și desfacere, necesitatea unor perfecționări se impune cu și mai mare acuitate. În forma actuală de organizare, centrala industrială de tractoare, autocamioane și rulmenți nu a reușit să intre în atribuțiile sale de răspunzătoare unică în aprovizionarea și desfacerea produselor. Ea nu face altceva decît să centralizeze, sau în cel mai bun caz să corecteze necesarul întreprinderilor, să ceară și să transmită repartițiile de materii prime și materiale. Acest flux al evidenței, este însoțit, firește, de numeroase paralelisme în deplasarea merceologilor, șefilor serviciilor de aprovizionare și de desfacere. **Pentru înlăturarea lor, cît și pentru utilizarea mai rațională a personalului ar fi utilă preluarea de către centrală a tuturor sarcinilor de aprovizionare și desfacere.** De altfel, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitei de lucru întreprinsă recent la Uzina de autocamioane și la „Tractorul", **Centralele industriale vor trebui să devină mari complexe economice investite cu atribuții efective în domeniile activității de concepție, proiectare și investiții, aprovizionare și desfacere, planificare și evidență, urmînd ca, conducerile întreprinderilor componente să se ocupe efectiv de rezolvarea sarcinilor de producție.** Ca un prim pas ar fi utilă preluarea efectivă de către centrala brașoveană a coordonării uneia dintre cele două mari uzine componente, așa cum s-a procedat cu succes în cazul noilor combinate și grupuri industriale, urmînd ca apoi să se preia atribuțiile tuturor serviciilor funcționale din cadrul întreprinderilor componente. Acest proces, va duce, în mod firesc la creșterea numerică a personalului centralei, dar el va fi însoțit de reducerea acestui personal în întreprinderi și, deci, pe ansamblul centralei și de creșterea eficacității muncii acesteia.

O dată cu centralizarea problemelor de aprovizionare, desfacere, evidență, se creează posibilitatea dezvoltării unor servicii industriale la nivelul centralei și chiar în afara ei. Mă refer, în primul rînd, la posibilitatea deservirii mai multor întreprinderi de către actualul centru de calcul electronic de la uzina „Tractorul". Același lucru se poate rezolva și pe linia execuției centralizate a reparațiilor capitale, fapt ce ar permite extinderea unor metode avansate, reducerea termenelor de staționare a utilajelor. De asemenea sculăriile, sectoarele de autoutilare, existente în prezent la nivel de întreprindere, printr-o activitate centralizată, ar putea extinde metode tehnologice înaintate și o mai strictă specializare. Centralele industriale oferă de altfel un cîmp larg de dezvoltare a serviciilor industriale și pentru uzinele colaboratoare, care fac parte din alte centrale sau din alte ministere.

Z. FOKT
economist-Brașov

(Continuare în pag. 7)

ANCHETA NOASTRĂ

COMBINATUL ȘI ATRIBUȚIILE SALE PE LINIE FINANCIAR — BANCARĂ

PENTRU A CUNOAȘTE „pe viu" modul cum se cristalizează atribuțiile combinatelor pe linie financiar-bancară redacția a organizat, în două județe — Sibiu și Brașov — o anchetă, ale cărei concluzii le publicăm în rîndurile de mai jos.

Criterii de constituire a combinatelor

CADRELE DE CONDUCERE cuprinse în anchetă, în unanimitate, au apreciat combinatul ca o formă superioară de organizare a producției, care creează premise favorabile pentru orientarea mai bună și dezvoltarea activității întreprinderilor potrivit cerințelor economiei, pentru elaborarea, fundamentarea și îndeplinirea planurilor economice, înlesnind, în același timp, desfășurarea în mai bune condiții a unor activități importante cum sînt cele de aprovizionare, desfacere, proiectare, cercetare etc.

În ceea ce privește criteriile de constituire, ele au fost diferite în cele două ramuri amintite. În **industria ușoară** combinatele s-au închegat **pe scheletul unei întreprinderi**, în jurul ei grupîndu-se o serie de unități cu profil similar sau din ramuri conexe, ținîndu-se seama și de așezarea geografică a unităților. Cu prilejul discuțiilor purtate, cadre de conducere din întreprinderi au formulat însă sugestii menite să aducă unele corective. De pildă, tovarășa inginer șef **Maria Georgescu** de la **Fabrica de tricotaje-Brașov** ne-a declarat: „Cu excepția **Filaturii de la Ghimbav**, întreprinderea noastră nu are nimic comun cu celelalte fabrici existente în cadrul **Combinatului textil Brașov**, care produc stofe, postav, panglici etc. Ar fi fost mai bine dacă pe scheletul fabricii noastre s-ar fi format un combinat de tricotaje în care să intre **Fabrica de tricotaje** de la **Miercurea Ciuc**, căreia noi îi și acordăm de pe acum, asistență tehnică, și **Filatura de la Ghimbav**. O altă soluție ar fi fost afilierea la un alt combinat de tricotaje și nu la unul textil. Am dori ca aceste propuneri, bine justificate — după părerea noastră — din punct de vedere economic, să-și găsească ecoul cuvenit la organele noastre de decizie".

Pentru a cunoaște și părerea conducerii Ministerului Industriei Ușoare în problemele relatate mai sus ne-am adresat tovarășului ing. Ioan Popescu, adjunct al ministrului, care ne-a declarat: „Părerea noastră este că există legături de interdependență între întreprinderile care constituie **Combinatul textil Brașov**, cum de altfel, parțial recunoaște și tovarășa inginer șef Maria Georgescu. Constituirea unui combinat de tricotaje cu sediul la Brașov care să grupeze și fabrica de tricotaje de la Miercurea Ciuc nu ni se pare judicioasă. Conducerea ministerului nostru a mers pe ideea construirii unor combinate în județele și îndeosebi în localitățile unde sînt grupate cele mai multe dintre acestea. Or, la Miercurea Ciuc există o fabrică de tricotaje cu o capacitate echivalentă cu cea de la Brașov și una de confecții și va începe construirea unei filaturi. Toate sînt sau vor fi afiliate, în momentul cînd vor intra în funcțiune, combinatului creat deja la Odorhei, aceasta, deoarece orașul Odorhei prezintă condiții social-economice mai bune în raport cu orașul Miercurea Ciuc. După cum se vede, toate aceste fabrici se găsesc pe teritoriul județului Harghita și ar fi nejudicios dacă le-am afilia unui combinat cu sediul la Brașov, pe care l-am creat pe scheletul actualei fabrici de tricotaje".

Reflectînd la obiecțiile care s-au făcut în legătură cu gruparea întreprinderilor în cadrul unor combinate ni se pare prematur, avînd în vedere timpul scurt care a trecut de la înființare, pentru a se putea trage concluzii definitive. Viața va arăta dacă va fi nevoie de unele corectări. Cu atît mai mult cu cît actul normativ, care reglementează constituirea combinatelor permite acest lucru.

Pe baza unor analize temeinice, ministerul are dreptul să transfere o întreprindere de la un combinat la altul, atunci cînd necesitățile obiective o cer.

În industria alimentară, combinatele au fost create pe **principiul teritorial**. Astfel, în județele Sibiu și Brașov s-au creat combinate alimentare cu un profil extrem de variat. De pildă, **Combinatul alimentar din județul Sibiu** este constituit din 11 întreprinderi puternice care produc o mare varietate de produse: lactate, carne, băuturi alcoolice, conserve de carne, produse de patiserie, de panificație și morărit, glucoză, săpun etc. Acesta este un combinat care produce peste 800 de produse și care ridică o serie de probleme atît pe linia conducerii proceselor economice cît și a relațiilor financiar-bancare. Astfel, tovarășul inginer șef **Albert Vogelfäger**, de la Fabrica **„Nivea"-Sibiu**, consideră că specificul unității în care lucrează este cu totul aparte, fiind puțin legat de cel al celorlalte unități care fac parte din **Combinatul Alimentar-Sibiu**. O soluție mai bună — după părerea sa — ar fi fost ca această fabrică să fi format împreună cu celelalte întreprinderi, de același profil, care mai există în această zonă, un combinat pe întreaga Transilvanie. Aceasta s-ar fi impus, după aprecierea sa, cu atît mai mult cu cît aprovizionarea cu materii prime și materiale specifice fabricii **„Nivea"** ar fi fost, în acest fel, mai bine rezolvată.

Datorită caracterului eterogen al profilului acestor combinate alimentare, urmărirea unor indicatori de plan va trebui adaptată la noile condiții. De pildă, după părerea tovarășului **Victor Damian**, contabil șef la **Combinatul Alimentar Brașov**, „va fi greu de urmărit prețul de cost pe fiecare produs. Calcularea prețului de cost este posibilă numai pe grupe de produse și numai trimestrial": În aceeași ordine de idei, tovarășii **Ioan Grecu**, director general și **G. Faloba** șef contabil, de la **Combinatul Alimentar-Sibiu** propun revederea regulilor de bază care reglementează planificarea, evidența și calcularea prețului de cost al producției industriale. În măsura în care această propunere se va accepta, este necesar să se stabilească un nomenclator restrîns de produse „pentru produsele de bază", care urmărit îndeaproape ar permite cunoașterea rentabilității și eficiența economică a activității fiecărei fabrici. Organele de conducere ale noilor organisme economice trebuie să urmărească ca sarcinile de plan să fie realizate ritmic încît să nu se creeze posibilitatea ca planul să poată fi realizat global, pe seama unor produse secundare, în detrimentul celor de mare importanță pentru economia națională cum sînt carnea, laptele etc.

Unii specialiști din întreprinderi și din organele bancare locale văd înlăturarea unor neajunsuri în urmărirea unor indicatori economici și financiari în creditarea și prelevarea la buget a unor venituri de stat, prin formarea unor combinate alimentare avînd la bază următoarele profiluri: 1. carne și conserve de carne; 2. lapte și produse lactate; 3. băuturi alcoolice (inclusiv berea).

Nu de aceeași părere sînt însă și specialiștii din cadrul Ministerului Industriei Alimentare, de pildă, tovarășul Vintilă Rotaru, directorul direcției planificării, care ne-a declarat: „Organizarea în condițiile industriei alimentare a unui combinat la nivelul întregului județ, indiferent de profilul de producție, prezintă avantaje certe legate de mai buna gospodărire a forței de muncă, de folosirea mijloacelor de transport, a spațiilor de depozitare, a organizării, deservirii comune în ceea ce privește proiectarea, reparațiile, executarea investițiilor etc., în afara problemelor de aprovizionare cu materiale comune, care pot fi rezolvate la nivel de combinat pentru toate fabricile. În plus, la nivel de județ, combinatul poate colabora cu organele agricole locale pentru zonarea producției agricole, stabilirea soiurilor de plante și a speciilor de animale, precum și a etapelor de recoltare și livrare a produselor etc.

Organizarea, în cadrul județului, a două sau trei combinate, ar diminua avantajele arătate, ar menține aceeași situație anterioară de divizare a forțelor și ar necesita un număr mai mare de personal tehnic-administrativ".

Desigur, combinatele și îndeosebi cele din industria alimentară ridică, în această etapă, o serie de probleme specifice privind planificarea, evidența, controlul, în special cel bancar, dar ele nu sînt de nerezolvat. Eforturile organelor de sinteză și coordonatoare trebuie să fie conjugate în direcția găsirii unor modalități de rezolvare cît mai elastice pentru toate problemele, adaptabile la noile condiții economice și organizatorice. Sîntem convinși că pe măsură ce noua formă de organizare se va consolida, pe măsură ce cadrele tehnice și economice își vor însuși noile principii de organizare, eficiența economică a noii forme organizatorice a industriei alimentare va fi probată de practică.

Un cadru bancar elastic

DE MULTE ORI, în activitatea de gazetar, mi s-a întîmplat să aud critici din partea unor conduceri de întreprinderi, uneori justificate, la adresa unor instrucțiuni bancare, în sensul că îngrădesc într-un fel sau altul activitatea economică pe linie de creditare, că nu sînt suficient de elastice. De data aceasta însă, fără nici o excepție, toți interlocutorii au apreciat pozitiv recentele instrucțiuni bancare care reglementează relațiile cu centralele, combinatele, grupurile de uzine. Circulara nr. 49/1969 dată de centrala Băncii Naționale, stă mărturie în acest sens. În funcție de felul gestiunii și de anumite condiții de natură financiară se pune la dispoziția centralelor, combinatelor, grupurilor de uzine, potrivit situațiilor concrete, o serie — în fapt o adevărată rețea — de conturi, subconturi etc. De asemenea, se reglementează operațiunile de creditare, efectuarea operațiunilor cu numerar, urmărirea realizării veniturilor de stat, desfășurarea controlului bancar în general și a controlului bancar asupra utilizării fondului de salarii în mod deosebit, întocmirea dărilor de seamă și raportările statistice. De notat că aplicarea acestor instrucțiuni are un caracter temporar. Cadrele de conducere ale combinatelor trebuie să urgenteze preluarea, coordonarea și controlul întregului patrimoniu al combinatului, astfel încît la 1 ianuarie 1970 acest proces să fie terminat.

Din punct de vedere financiar-contabil, combinatele sînt încă într-o fază incipientă de organizare, unele aspecte esențiale ale muncii financiare, cum ar fi adoptarea unei forme corespunzătoare de control preventiv, au scăpat din vederea unor directori economici. De asemenea, organizarea în condiții optime a fluxului documentelor financiar-contabile, organizarea unei evidențe contabile centralizate în cadrul combinatului nu sînt încă rezolvate.

Pînă în prezent, preocupările s-au concentrat spre completarea schemelor combinatelor, luîndu-se în același, timp, o serie de cadre din întreprinderi, fără însă a se prelua și atribuțiile respective. O asemenea situație ne-au semnalat tovarășii **Popa Toma**, director și **Cornel Nițescu**, contabil șef, de la fabrica **„Drapelul Roșu"**, unitate ce face parte din **Combinatul textil Sibiu**, de la care s-au luat 22 de cadre de ingineri, economiști și tehnicieni dar atribuțiile pe linie de aprovizionare, evidență etc. au rămas aceleași. Tot dînșii ne-au semnalat ca o anomalie și preluarea de către combinat a întregului corp de normatori, al căror rost este să activeze în producție și nu undeva „sus", într-un birou.

Faptul că indicațiile date atît de către organele coordonatoare cît și de către bancă, permit preluarea unor atribuțiuni pe linie de aprovizionare, producție, desfacere, financiară și de evidență contabilă în etape, nu trebuie să ducă la o preluare „pe îndelete", în etape „supraelastice". Spiritul noilor măsuri organizatorice trebuie înțeles în sensul ca noile organisme economice să înceapă, în cel mai scurt timp, să lucreze ca adevărate unități productive, cu întreaga capacitate economică și organizatorică.

Inspectori bancari specializați sau multilateral pregătiți ?

CONDIȚIILE NOU CREATE în economie leagă organic activitatea întreprinderilor de bancă, fac necesară creșterea eficienței controlului bancar în îndeplinirea, de către întreprinderi, în cele mai bune condiții, a sarcinilor de producție. După părerea tovarășului **I. M. Munteanu**, directorul Sucursalei județene Sibiu a Băncii Naționale, „rolul inspectorului bancar trebuie să capete o nouă orientare. Avem în vedere **specializarea inspectorilor** pe probleme economice și bancare. Este greu de presupus că un singur inspector bancar ar putea să cuprindă, oricît de bine ar fi pregătit profesional, activitatea complexă a unor unități atît de mari, răspîndite pe o rază teritorială atît de mare. Această specializare se va impune și mai pregnant o dată cu introducerea noilor instrucțiuni de finanțare, creditare

Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 7)

● A fost omologată cu rezultate bune și a început fabricația de serie a noii motorete românești „Start" — creație a Uzinei „6 Martie" din Zărnești. **Capacitatea cilindrică este de 50 cmc, avînd o sarcină utilă de 150 kg. Motoreta este destinată transportului uneia sau a două persoane, pe drumuri de diverse categorii, cu o viteză maximă de 60 km/oră. Consumul de numai 2,5 litri benzină la suta de kilometri, ca și alte perfecționări tehnice, îi conferă atribute superioare de funcționalitate și economicitate.**

● Pe drumul național Gheorghieni—Toplița au început lucrările de modernizare a ultimilor kilometri. **Prin încheierea acestei lucrări, întreaga vale superioară a Mureșului va fi străbătută de o modernă șosea asfaltată, mijlocind atît legătura rutieră dintre Transilvania și Moldova, cît și punerea în valoare a unui bogat bazin turistic și cinegetic. Într-o altă parte a vestului Carpaților orientali, dincolo de masivul Hășmașul Mare, au fost modernizați primii kilometri din șoseaua care va lega reședința județului Harghita — orașul Miercurea Ciuc — de localitatea Gheorghieni.**

● În Cartierul Valea roșie — unul dintre cele mai tinere microraioane ale Craiovei — s-au dat recent în folosință încă 114 apartamente, **ridicîndu-se numărul celor realizate numai în acest an la 440 apartamente. În prezent, constructorii de pe acest șantier au atacat lucrările la alte 783 apartamente prevăzute a fi date în folosință în 1970.**

● Se află într-un stadiu avansat lucrările de amenajare a primelor două benzi de circulație ale viitoarei autostrăzi care va lega Capitala cu municipiul Pitești. **Lucrările prevăzute în prima etapă urmează să fie terminate pînă la sfîrșitul acestui an, cu excep-**

CONFIDENȚIAL

ția podului de peste rîul Argeș, unde trecerea se va face încă cîteva luni pe o variantă provizorie. Concomitent, constructorii lucrează la amenajarea celorlalte benzi de circulație. Se execută derocări, terasamente, pasaje denivelate, locuri de parcare și alte obiective prevăzute în proiect. Crearea primei autostrăzi a țării noastre va contribui la îmbunătățirea traficului rutier între localitățile din Muntenia, Oltenia și Transilvania.

● În cartierul Militari din București, la Craiova și Galați se află în construcție noi autogări pentru călători, **care urmează să fie date în funcțiune în circa două luni. Arhitectura și funcționalitatea încăperilor asigurate prin proiect situează noile autogări ca pe unele din cele mai moderne construcții de acest fel din țară. La institutul de specialitate al ministerului de resort se lucrează acum la definitivarea proiectelor altor autogări, a căror construcție va începe în prima jumătate a anului viitor.**

● La Tîrgul Mureș s-a deschis un nou șantier de construcții de locuințe. **Amplasat în strada Săvinești, viitorul cartier va găzdui, în blocuri cu 10 și 5 nivele, aproape 500 de familii. În aceeași parte a municipiului a fost inaugurat cartierul „Ady Endre" cu 350 de apartamente. În prezent, la Tîrgu Mureș se mai află într-un stadiu avansat de execuție peste 700 de apartamente, precum și o policlinică, un centru stomatologic, un teatru de stat cu 600 de locuri, un club al sindicatelor și o centrală telefonică automată.**

● Constructorii de utilaj petrolier de la Uzina „1 Mai" din Ploiești au livrat pînă acum 500 000 sape cu role necesare forajului pînă la 7 000 m adîncime, **realizate după proiecte românești. Utilajele de înaltă tehnicitate, ca și asimilarea celor mai noi tehnologii de fabricație, au permis obținerea unor sape cu role cu caracteristici superioare, ale căror performanțe de funcționare sînt astăzi cunoscute și apreciate pe șantierele de foraj din 22 de țări ale lumii. Datorită acestui fapt, aproape 80% din producția anului 1969 a sapelor cu role a fost solicitată la export.**

Anul viitor, colectivul uzinei prahovene va continua să extindă gama sondelor de foraj pentru structuri dure, echipate cu dispozitive de avansare automată și duze prevăzute pentru forajul cu jet, procedeu modern de săpare a sondelor adînci care sporește eficiența de dislocare a rocilor cu mai bine de 50%.

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

La I.I.S. „Borangicul" și I.I.S. „Select" – București

CÎND VITEZA DE ROTAȚIE A MIJLOACELOR CIRCULANTE SCADE

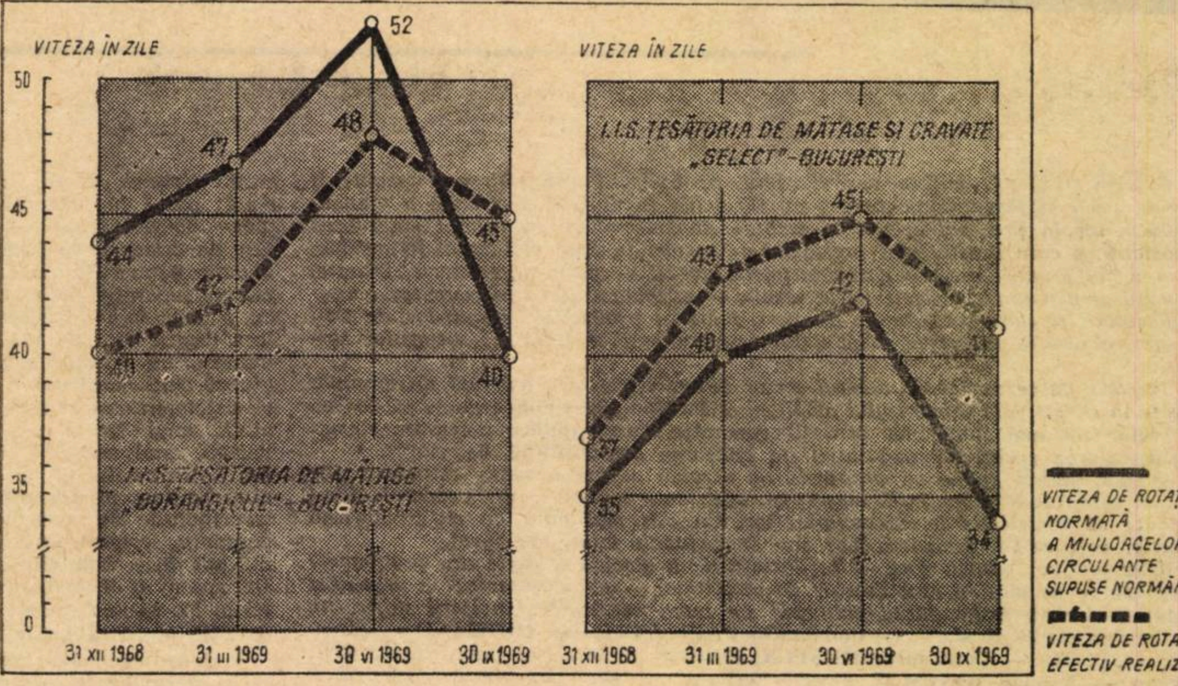

LA PRIMA VEDERE graficele par să indice existența unei stări de fapt diametral opuse în realizarea indicatorului viteză de rotație a mijloacelor circulante. Situația este însă, în esență, similară, prezentînd o evoluție nesatisfăcătoare la ambele unități. Curba realizărilor indică o netă tendință de creștere a duratei în zile a unei rotații, a cărei semnificație se traduce prin existența unor deficiențe în activitatea productiv-organizatorică.

Sporirea numărului de zile în care are loc o rotație se datorează imobilizării mijloacelor economice ale întreprinderilor respective în diferitele stadii ale procesului de producție privit în ansamblul său. Ambele unități au importante stocuri supranormative (la 30 septembrie 1969 erau stocuri supranormative de 187 mii lei la materii și materiale, 91 mii lei la piese de schimb, 75 mii lei la produse finite etc. la I.I.S. „Borangicul" și de 1074 mii lei la producția neterminată, 184 mii lei la semifabricate, 169 mii lei la produse finite etc. la I.I.S. „Select") provenite din defectuoasa gospodărire a materiilor prime și materialelor (apariția de deșeuri, fișii, capete), din restructurarea planului, din neasigurarea desfacerii sau deficiențe în asigurarea calității produselor.

Scăderea vitezei de rotație a mijloacelor circulante este cauzată și de existența unor stocuri în cadrul normativului fără mișcare și cu mișcare lentă, provocînd „înghețarea" unei părți însemnate din fondurile proprii. (La 30 septembrie 1969 I.I.S. „Borangicul" avea 158 mii lei stocuri de materii prime disponibile, 220 mii lei produse finite fără desfacere asigurată, iar I.I.S. „Select" 210 mii lei materii prime și materiale și 390 mii produse finite fără mișcare)

Pentru economia națională toate aceste fenomene negative reprezintă scoaterea unor fonduri din circuitul economic productiv, îngustează sfera acumulării. Asemenea întreprinderi, pentru a-și asigura continuitatea procesului de producție, trebuie să recurgă la solicitări de credite, la sprijin material din partea organelor coordonatoare. Adesea se întîmplă și alte complicații, în sensul că întreprinderile, nepunîndu-și la punct procesele tehnologice, netinînd seama de cerințele pieței, țin în continuare în stoc importante cantități de produse, fenomen ce atrage după sine imposibilitatea acoperirii la termen a creditelor, plătind pentru aceasta penalizări. Creditele restante cu dobînzi penalizatoare s-au menținut, de pildă, în ultimele 9 luni la ambele unități la nivel ridicat (la 30 septembrie 1969 I.I.S. „Borangicul" avea 141 mii lei, iar I.I.S. „Select" 577 mii lei). Pentru a-și acoperi nevoile financiare, I.I.S. „Select" a apelat la ajutorul temporar al forului tutelar, reminiscență a vechilor sisteme de decontare ce „scutește" întreprinderile de apariția creditelor restante, diminuînd efectul penalizator al acestora. Așadar, aprovizionarea tehnico-materială bine pusă la punct, organizarea științifică a procesului de producție, acordarea unei atenții maxime calității producției, o desfacere ritmică, sînt mijloace sigure pentru sporirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, pentru sporirea rentabilității întreprinderilor.

COMBINATUL

(Urmare din pag. 6)

și decontare". Tovarășul **Gh. Gălețanu**, directorul Sucursalei județene Brașov a Băncii Naționale, abordînd aceeași temă, aprecia: „în perioada actuală, cînd sporesc sarcinile controlului bancar iar unitățile de bază sînt în organizare, am socotit necesar să luăm noi măsuri organizatorice, astfel încît controlul bancar să devină mai operativ și mai eficient și în nici un caz să nu slăbească. De aceea, am socotit util să repartizăm inspectorii bancari, care trebuie să fie **multilateral pregătiți,** în funcție de volumul operațiunilor bancare". Iată două păreri, de fapt două concluzii și, putem spune, două orientări diametral opuse cu privire la pregătirea inspectorilor bancari, ale celor doi directori de sucursale, cu îndelungată experiență în munca bancară. Care va fi soluția de viitor? În această problemă, redacția pune la dispoziția specialiștilor paginile sale, pentru a-și confrunta părerile și a se ajunge la cele mai bune soluții.

Extinderea sferei creditului, creșterea rolului acestuia, creditarea diferențiată a noilor organisme economice în funcție de modul în care își îndeplinesc sarcinile de plan și își gospodăresc mijloacele materiale și bănești, implică — după cum apreciau tovarășii **C. Mitrea,** director adjunct la Sucursala județeană Sibiu și **M. Popeangă,** director adjunct la Sucursala județeană Brașov — creșterea răspunderii organelor de conducere și control din unitățile bancare operative și în special a celor din sucursalele județene, care vor trebui să cunoască mai bine problemele producției, să acționeze mai operativ prin pîrghiile controlului bancar pentru înlăturarea neajunsurilor ce se mai manifestă în activitatea economică. Aceasta cu atît mai mult cu cît munca inspectorilor de credite și venituri de stat include și atribuții de deservire a unităților productive, cărora le propun măsuri și soluții și le rezolvă o serie de probleme cum sînt: cererile de credite, deschiderea finanțării (creditării) lucrărilor de mică mecanizare, regularizarea conturilor speciale de împrumut, verificarea faptică a garanției creditelor etc.

În legătură cu efectuarea controlului bancar, specialiștii au ridicat și o problemă privind precizarea atribuțiilor organelor centrale și locale. Circulara amintită mai sus precizează că în unitățile cu statut de centrală, care au în subordinea lor întreprinderi organizate pe principiul gestiunii economice proprii controlul activității se va face de către direcțiile din Centrala Băncii Naționale, care vor antrena în acțiunile lor și unitățile operative ale centralei băncii. Se simte nevoia ca problema să fie studiată în continuare și să se vadă dacă nu este posibil ca acest control să fie efectuat de sucursalele județene care sînt mai aproape de unitățile respective, urmînd ca sucursalele — în acest caz — să fie organizate corespunzător, afectîndu-li-se aparatul de control necesar.

● *Măsuri pentru accelerarea decontărilor*

ÎN RELAȚIILE COMPLEXE care se încheagă între combinat și terți va putea fi sincronizat și accelerat circuitul documentelor cu cel al mărfurilor, precum și cel al decontărilor? Întrebare justificată, deoarece accelerarea decontărilor favorizează îndeplinirea planului de producție marfă vîndută și încasată, micșorează efortul de creditare al băncii, eventualele disponibilități temporare putînd fi redistribuite acolo unde economia națională are nevoie. La această întrebare lucrătorii bancari au emis păreri care nu susțin ideea accelerării decontărilor. Ei au legat problema accelerării de o serie de factori ce țin de viața internă a combinatelor și de activitatea veșnic criticată a C.F.R.ului.

Succint redat, părerile și propunerile exprimate sînt următoarele:

● „În noua organizare, contractele de aprovizionare se încheie de unitatea de bază (centrală, combinat etc.) iar livrările se vor face de producător direct subunităților, care recepționează și avizează primirea mărfurilor. De aceea, este posibil și necesar a se extinde în mai mare măsură **tranzitul organizat.**

În noua formă de organizare nu întrevedem întîrzieri în decontări în cazul subunităților cărora li s-a acordat dreptul de a livra și factura, documentele depunîndu-se la unitatea bancară care deservește subunitatea, iar încasarea făcîndu-se de centrală.

În cazul în care, în viitor, subunitățile ar întocmi numai actele de evidență primară, facturarea urmînd a se face de centrală, se întrevede o întîrziere de 2—3 zile a decontărilor, adică cu timpul necesar parcursului documentelor de la subunitate la unitatea de bază. Deci, și pe această linie, considerăm util a se acorda mai multă independență subunităților cu sarcini de producție, ceea ce ne face să susținem ca facturarea să se facă în continuare prin subunitate.

Pentru a se asigura o cît mai bună sincronizare a circuitului documentelor cu cel al mărfurilor, se pune din nou problema ca Întreprinderea de transport să răspundă pecuniar pentru întîrzierea transporturilor față de termenele prevăzute în actele normative ale fiecărei unități de transport". (**Gh. Gălețanu** — Brașov).

● „În cazul Combinatului alimentar, datorită dispersării pe raza orașului a unităților și a forței de muncă, cel puțin în prima etapă a organizării, se întrevede o încetinire de 1—2 zile a ritmului depunerilor de documente de decontare la bancă" (**I. M. Munteanu** — Sibiu).

● La combinatele ale căror unități componente nu au gestiune economică internă și în special cele care își au sediul în afara localității de reședință a combinatului, se produce o încetinire a ritmului decontărilor, determinată de următoarele:

— Documentele de decontare se depuneau în condițiile vechii organizări, de către fiecare unitate, direct la bancă; în condițiile actuale, avizele de expediție se înaintează combinatului pentru facturare și îmbarderare, după care sînt depuse băncii. Această centralizare la combinat a documentelor unităților în subordine, fără gestiune economică internă, prelungește circuitul documentelor în medie cu o zi.

— Pentru materiile prime și materialele sosite la unitățile fără gestiune economică internă din cadrul combinatului, avizarea facturilor se face de către bancă, la combinat, urmînd ca acesta din urmă să transmită unității avizările primite ce o privesc, și aceasta să se pronunțe pe baza recepției, asupra acceptării, amînării, sau refuzului de plată. Această situație duce, de asemenea, la o prelungire a circuitului documentelor. (**L. Gligor,** șef de serviciu, Sibiu).

Împrejurările semnalate mai sus nu țin de structura noului organism economic — combinatul, nu sînt inevitabile; dimpotrivă ele țin de unele greutăți ale începutului, de această fază care trebuie depășită în cel mai scurt timp. Subiectul care este chemat să-și spună cuvîntul și să ia cele mai adecvate măsuri care să le prevină este **directorul economic.**

★

ÎN CONCLUZIE, **crearea combinatelor industriale, ca urmare a unor eforturi conjugate ale forurilor chemate să-și aducă contribuția la acest proces, este o realizare certă, aceasta cu atît mai mult, cu cît s-a făcut din mers, fără să impieteze desfășurarea procesului de producție. Ele vor trebui să capete contururi tot mai precise atît prin elaborarea unui regulament propriu de funcționare cît și prin unele indicații și măsuri care se mai cer date sau luate de către organele centrale de sinteză și coordonatoare. Începutul ultimului an al actualului cincinal — 1970 — trebuie să le găsească bine puse la punct atît sub aspectul organizării procesului economic, cît și din punct de vedere financiar-contabil.**

CENTRALA

(Urmare din pag. 5)

UN ALT domeniu în care se așteaptă perfecționări este acela al adîncirii specializării fabricației și lărgirea cooperării cu alte unități industriale. În cadrul C.I.A.T.B., de pildă, s-au întreprins unele măsuri pentru specializarea Uzinei de piese auto din Sibiu și a uzinei „Automecanica" din Mediaș. Aria sepecializării și cooperării va trebui însă mult extinsă. Existența în paralel a mai multor turnătorii de oțel, de fontă, de tratamente termice nu se dovedește cîtuși de puțin eficientă. Uzina de autocamioane, de pildă, a fost dotată cu o nouă și modernă turnătorie de fontă și cu o nouă serie de tratament termic. Uzina „Tractorul" solicită în prezent crearea unei noi turnătorii. Desigur ar fi fost mult mai avantajos dacă se construia o singură turnătorie, care să deservească toate uzinele din cadrul centralei. Credem că **în programul de dezvoltare a întreprinderilor din cadrul centralei, va trebui promovată în mai mare măsură concentrarea unor astfel de activități la unele din întreprinderile componente.** În perspectiva de dezvoltare a acestei specializări, cooperări și concentrări, firește că vor putea fi luate în considerație și alte forme, cum ar fi, de pildă, proiectarea și executarea unor elemente comune sau asemănătoare pentru autocamion și tractor.

Mergînd mai departe, se **profilează utilitatea concentrării la nivelul centralei a sarcinilor de recrutare și pregătire a cadrelor, începînd cu unificarea școlilor profesionale și specializarea acestora pe meserii și terminînd cu organizarea unor cursuri de specializare și de ridicare a calificării profesionale la nivelul centralei.**

Pe lîngă aceste relații dintre întreprinderi și centrală, **se simte necesitatea unor perfecționări și în relațiile dintre centrală și minister.** Aceasta, în primul rînd, pe linia sporirii competențelor și atribuțiilor sale. Este foarte adevărat că prin desființarea direcțiilor generale tutelare, activitatea de coordonare a întreprinderilor s-a îmbunătățit, că s-au înlăturat o serie de raportări inutile. Este însă tot atît de adevărat că direcțiile de sinteză, alături de direcțiile județene de statistică prin volumul mare de situații pe care le solicită, creează pericolul transformării centralelor în niște unități colectoare și transmițătoare de formulare și evidențe, Iată de ce este necesar ca în statutul centralelor să se stipuleze concret drepturile și atribuțiile sale, precum și răspunderea ce o are în valorificarea potențialului tehnic și uman de care dispune, în relațiile cu organele coordonatoare, cît și cu alte organisme similare.

LA MASA ROTUNDĂ

PRESTĂRILE DE SERVICII

SERVICIILE... O noțiune a cărei sferă de aplicabilitate se lărgește necontenit. Trecind peste importanța pe care o au serviciile în diviziunea socială a muncii, a rolului lor în procesul economic, trebuie să consemnăm în primul rînd locul important pe care l-au ocupat prestările de servicii în viața cotidiană. In urmă cu nu prea mulți ani, ele se reduceau la unele lucrări — cismărie, croitorie, frizerie, reparații pentru unele articole de uz casnic — executate de către cooperația meșteșugărească și cam atît. An de an însă, mărirea producției bunurilor de larg consum, a dus la creșterea exigențelor în domeniul complex al sectorului serviciilor.

Importanța ce se acordă acestui sector de activitate este marcată de sarcinile trasate în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R.: **„Serviciile trebuie să devină un sector tot mai important al vieții economice, să contribuie în mai mare măsură la satisfacerea cerințelor populației, la ridicarea standardului de viață".**

Astăzi, putem spune că prestările de servicii capătă o mare extindere. Ele nu mai revin doar cooperației meșteșugărești, toate sectoarele din economie fiind chemate să contribuie la dezvoltarea lor. Cu atît mai mult cu cît în această direcție, deși există realizări, mai sînt încă foarte multe de făcut.

Este motivul pentru care — în dorința de a elucida o parte din problemele complexe ce se pun în acest sector de activitate, „Viața economică" a organizat recent o dezbatere la „masa rotundă" pe tema serviciilor. Invitații noștri au fost reprezentanți ai M.C.I. — **Constantin PĂIȘ** *și* **Octavian OLTEANU** *— directori; UCECOM —* **Constantin HUȘTEA**, *director al Direcției planificării; Centrocoop —* **Nicolae IONESCU**, *director adjunct al Direcției prestări servicii și planificare; Comitetul de stat pentru economia și administrația locală —* **Gheorghe LAMPERT**, *director adjunct și Oficiul Național de Turism —* **Ion ANDRONACHE**, *director general adjunct al Direcției generale hoteluri și restaurante.*

● Criteriul esențial — satisfacerea cerințelor populației

ÎN PRIMA PARTE a dezbaterilor, participanții au vorbit despre importanța serviciilor, au prezentat pe scurt realizările obținute pînă în prezent în sectorul deosebit de important al satisfacerii nevoilor cetățeanului prin prestări.

C. PĂIȘ: — „Ministerul Comerțului Interior are sarcina de a pune la dispoziția consumatorilor mărfurile necesare aprovizionării fie pentru uz îndelungat, fie pentru uz curent. Paralel, însă, M.C.I. are obligații și pe linia prestărilor de servicii — sector în care a obținut unele realizări venind în întîmpinarea nevoilor cetățeanului. Pentru început mă voi referi la prestările executate direct de aparatul nostru comercial, urmînd ca, în continuare, să revenim și la cele pe care le facem în colaborare cu cooperația meșteșugărească sau industria locală.

Așadar, cîteva cuvinte despre transportul la domiciliu al bunurilor de folosință îndelungată — mobilă, frigidere, mașini de spălat rufe, televizoare etc. — precum și al combustibililor solizi. În vederea realizării lor — sînt prestări care se fac atît în Capitală cît și provincie — M.C.I. s-a preocupat de dotarea unităților comerciale cu mijloacele de transport necesare. Este vorba de 150 autovehicule I.M.S. care au fost adaptate pentru transportul la domiciliu al frigiderelor, mașinilor de spălat rufe și televizoarelor. De asemenea, în limita parcului disponibil, unele întreprinderi comerciale au fost dotate și cu autocamioane pentru transportul mobilei. Este drept însă că pentru aceasta ar fi cel mai indicat să se folosească mașini speciale, capitonate — Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a realizat una foarte reușită — care, pe lîngă că ar asigura transportul în condițiuni foarte bune, ar duce și la economisirea unor cantități însemnate de material folosit la ambalaj: lemn, hîrtie, cuie. Parcul existent de autocamioane, tractoare și remorci pentru transportul combustibilului a fost și el mărit în acest an cu încă 50 de autocamioane.

Dovezi ale aprecierii acestui gen de serviciu: în 1968 din totalul mobilei vîndute, 17% a fost transportat direct la domiciliu cumpărătorilor: în primele nouă luni ale acestui an procentul a crescut la 25%; aproape 37% s-a înregistrat și la transportul mobilei produse de către unitățile industriei locale. Nu se poate spune însă că aceste procente reprezintă totalul cererilor în această direcție. Parcul de mașini este încă insuficient, deși organele locale fac eforturi pentru a ne satisface cerințele.

O altă formă de prestări este practicată în sectorul produselor metalo-chimice: livrări prin ramburs poștal. În Capitală există magazinele „Dioda" și „Fiat" pentru piese de schimb electrotehnice și auto-moto. Rezultatele acestui comerț prin ramburs poștal sînt foarte bune, motiv pentru care M.C.I. este hotărît să-l extindă și la alte bunuri de folosință îndelungată, la mărfuri care se utilizează în cantități mici și este dificil să fie pulverizate în întreaga țară. Am avut destule cazuri cînd un produs se cerea într-o parte a țării, iar în alta nu și astfel el stătea blocat în mod inutil. Concludent mi se pare faptul că în 10 luni ale anului curent — prin cele două magazine — au fost satisfăcute peste 13 000 de cereri.

S-a organizat la un moment dat în Capitală — la magazinul de mobilă „Potcoava" — un birou la care cetățenii puteau cere consultații referitoare la mobila adecvată apartamentului lor în funcție de sortimentele și piesele care există în vînzare. Biroul a funcționat însă doar puțin timp întrucît s-a conchis că o astfel de activitate nu este rentabilă. Și totuși, în unități se primesc telefoane de la cumpărătorii care cer sfaturi în legătură cu mobila pe care vor să o cumpere. Sîntem convinși că se pot găsi modalități de înființare în orașe a unor birouri în care să se dea consultații privind nu numai mobile ci și decorările interioare — și că ele ar fi foarte apreciate".

C. HUȘTEA: — „Problema prestărilor de servicii s-a pus în mod special în fața cooperației meșteșugărești începînd din anul 1960 cînd a avut loc o restructurare a activității noastre. În prezent, volumul prestațiilor executate de cooperația meșteșugărească din totalul serviciilor pe economie se ridică la circa 20%. Avem o rețea foarte largă — de 11 700 unități răspîndite în toate colțurile țării — în care activează 91 000 cooperatori și angajați. Datele amintite privesc numai mediul urban, întrucît din anul 1963 prestațiile în mediul rural sînt executate de către cooperația de consum.

Una din preocupările cooperației meșteșugărești a fost să asigure acestei activități o bază tehnică materială cît mai puternică întrucît prestările de servicii se desfășoară în 90 de activități și 130 meserii. Printre altele pînă în prezent s-au pus în funcțiune 275 complexe de deservire — care conțin unități de frizerie, coafură, centre de comandă pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, reparații radio, televizoare ș.a. — cu o suprafață de 200 000 mp. Vorbind însă despre localuri noi, nu pot să nu amintesc de greutățile pe care le avem atunci cînd construim: unele pornesc de la sistematizarea orașelor — în Tulcea de pildă, anul trecut, au fost demolate 6 unități, anul acesta 7, iar la anul cam tot 7, din totalul de 40 existente în oraș; altele provin de pe urma faptului că întreprinderile de construcții ale consiliilor populare, constructorii cu care lucrăm, nu pot face față ritmului dorit de noi. De aceea, o investiție de 2—3 milioane lei în loc să se realizeze într-un an calendaristic, durează chiar 3—4 ani.

A doua problemă care s-a pus: asigurarea permanentă a numărului de lucrători pentru fiecare meserie în parte. A fost nevoie să ne asigurăm un sistem propriu de învățămînt, o rețea de școli amplasate în marile centre din țară.

Cu toate aceste greutăți eforturile noastre s-au materializat astfel: în 1968 volumul activităților noastre, respectiv încasările de la populație, au reprezentat aproape 2,5 miliarde de lei, cu circa 92% mai mult decît în 1963. În actualul cincinal noi vom realiza un ritm mediu de sporire a încasărilor de la populație de 12%, ceea ce față de anul 1965, luat ca bază, reprezintă o creștere de 70%. Deci sînt cerințe foarte mari din partea populației pentru servicii. Aceasta ne-a determinat ca în perioada următorului cincinal UCECOM să treacă în planul său o creștere a volumului său de prestații cu peste 60%. În 1970, baza noului cincinal, noi vom înregistra 3 miliarde lei încasări de la populație".

GH. LAMPERT: — „Sporirea volumului serviciilor pentru populație are un rol similar cu acela al producției bunurilor de consum. Ambele activități, completîndu-se reciproc, sînt orientate în aceeași direcție: satisfacerea într-o măsură tot mai mare a nevoilor materiale și culturale ale celor ce muncesc. Economia locală, prin unitățile subordonate comitetele executive ale consiliilor populare, contribuie într-o măsură însemnată, alături de alte sectoare economice, la satisfacerea unor cerințe ale populației, prin diverse servicii industriale și neindustriale. Volumul prestărilor de servicii industriale se ridică la aproape 150 000 000 lei anual și constă din: reparațiile de autoturisme proprietate personală: reparațiile de mobilă și obiecte de uz casnic din metal: mobilă la comandă; revizii și reparații de injectoare, ascensoare; reparații de cîntare, încălțăminte, tăbăcărie; croitorie; mecanizări; reparat sifoane ș.a. În mediul rural, prin cele aproape 2800 unități, industria locală realizează importante venituri de pe urma măcinișului în regim prestator, precum și a dărăcitului pe bază de uium.

În domeniul prestărilor de servicii neindustriale, industria locală execută — prin unități specializate — un volum important de lucrări: spălătorii și curățătorii chimice; botangerii: spălat și gresat autoturisme: patinoare; deparazitări și deratizări; tăiat lemne la domiciliu; servicii de agrement (carting, jocuri mecanice etc.). În prezent avem și întreprinderi specializate pentru prestări: „Nufărul", Întreprinderea de agrement, „Ciclop", „Ascensorul" etc. care au fost foarte bine primite de către cetățeni".

N. IONESCU: — „Apreciem inițiativa revistei *Viața Economică*. A organiza dezbateri pe tema serviciilor este foarte oportun ținînd seama de importanța ce se acordă în prezent activității de prestări. Serviciile au cunoscut o dezvoltare mai însemnată în cadrul Centrocoop începînd din 1963 cînd s-a hotărît ca în mediul rural serviciile să cadă în sarcina cooperației de consum. Astăzi, în țară, există 19 000 unități de prestări croitorie, încălțăminte, frizerie, ș.a. Unei comune îi revin acum în medie 7,5 unități, iar unei unități prestatoare circa 615 locuitori din mediul rural".

I. ANDRONACHE: — „Toată lumea știe că activitatea turistică din țară este coordonată și îndrumată de către O.N.T. și că, bineînțeles, prestările de servicii față de turiștii din țară sau străinătate îi revin. Pe bună dreptate. Și de aceea, cu eforturi, ne-am străduit să răspundem obligațiilor ce ne stau în față: transportul bagajelor turiștilor străini; servitul micului dejun în cameră; spălatul, călcatul rufelor și hainelor la cerere; informarea promptă a turiștilor cu privire la spectacole, excursii, plecări de trenuri sau avioane; depozitarea, păstrarea bagajelor, banilor sau bijuteriilor în safeuri speciale; birouri de comenzi pentru taximetre, transmiteri de mesaje și telex etc. Vreau să precizez însă că de foarte multe ori calitatea serviciilor pe care le prestăm nu depinde numai de noi. Un exemplu: în modernul hotel de la Iași singurul lift în funcțiune s-a defectat. Specialiștii I.F.M.A. întîrziau să se arate. De foarte multe ori prestările noastre de servicii depind de M.C.I., M.I.A., M.I.U., Centrocoop, UCECOM, C.F.R., TAROM ș.a. Aș mai dori să amintesc aici de preocuparea noastră pentru a oferi servicii turistice. Mai întîi la Mamaia, Eforie și Mangalia, unde este vorba de o dezvoltare explozivă, apoi la Tulcea, Iași, Suceava, Piatra Neamț, Bacău, Tg. Jiu, Pitești, Craiova, Hunedoara, Turnu Severin, Arad, Timișoara, Cluj ș.a. În total 17—18 centre în care hotelurile O.N.T. sînt gata sau vor fi terminate pînă la sfîrșitul semestrului I 1970".

● Un călcîi al lui Achile?

TOȚI CEI PREZENȚI au arătat că problema cea mai acută la ora actuală este creșterea, pregătirea acelora care peste doi, trei, cinci ani, vor trebui să ne repare televizorul sau ceasornicul, automobilul sau mașina de spălat rufe, vor întîmpina pe turistul străin la intrarea în hotel. Am aflat cu acest prilej că pretutindeni problema cadrelor este în centrul atenției, dar că există și piedici.

● „La noi, în cooperația meșteșugărească, problema nr. 1 este aceea a formării de cadre cu ajutorul cărora să putem face față multiplelor cerințe ale populației. Cît de vastă este această activitate reiese din cifre: în 1969—1970 peste 16 000 tineri calificați în diferite meserii vor intra în unitățile noastre; între 1970—1975 se vor pregăti în școli profesionale, prin ucenicie la locul de muncă, alte 70 000 cadre în circa 130 meserii. Avem în vedere înființarea unor noi școli în afara celor existente — la Timișoara, Cluj, Iași ș.a.

Întîmpinăm însă greutăți în pregătirea cadrelor la unele meserii: cizmărie, croitorie, zidărie etc. pentru că actualele reglementări nu ne permit să selecționăm tineri din toată țara, din comunele îndepărtate de centrele urbane mari. Pînă în prezent problema este nerezolvată deși în ultima vreme ni s-au făcut careeari înlesniri pentru a putea recruta tineri din co-

(Continuare în pag. 12)

DEPANAREA LA SATE... UN VIS FRUMOS

CINE NU-ȘI IMAGINEAZĂ ce înseamnă să duci un televizor cu căruța la reparat sau — mai rău — să-l aduci acasă, în aceleași condiții, după ce a fost reparat? Acesta este motivul pentru care — în urmă cu cîțiva ani — s-a hotărît ca pentru satisfacerea cerințelor locuitorilor de la sate care și-au cumpărat bunuri de folosință îndelungată — frigidere, aparate de radio, televizoare, mașini de spălat rufe etc. — membrii unităților cooperativelor meșteșugărești să se deplaseze la domiciliile sătenilor. În acest scop s-a prevăzut chiar dotarea unor cooperative cu autoutilitare care să fie transformate în ateliere mobile pentru mediul rural.

Cum a fost adusă la îndeplinire hotărîrea privind autoutilitarele ne-a relatat delegatul UCECOM-ului, **C. HUȘTEA: „Ar fi trebuit ca pînă în 1970 să primim anual 150 asemenea mașini. Mereu ni s-au dat însă tot mai puține față de cîte impuneau cerințele. Cui să le repartizăm mai întîi cînd avem 400 cooperative, fiecare din ele cu numeroase ateliere? Așa că nici vorbă să avem cele 150 autoutilitare ateliere prevăzute. Cu toate acestea realizările lor sînt încă departe de ceea ce se pretinde a rezolva pentru satisfacerea necesităților".**

PREOCUPĂRI NOI

● ...în prezent se acordă garanție de 3—6 luni la lucrările executate în centrele cooperativelor meșteșugărești la 43 activități.

● ...stațiunea Mangalia va avea la anul 27 000 locuri, devenind mai mare decît Eforie și Mamaia la un loc.

● ...vom asigura conservarea blănurilor pe timpul verii.

● ...la Mila 23 se va face un centru turistic: cabane, cu posibilități de cazare vara și iarna. Se știe că Delta are solicitanți tot anul pentru pescuit și vînătoare.

● ...punerea la „iernat" a autovehiculelor. Cooperatorii unității le vor unge, pregăti pentru a rezista intemperiilor, fără a rugini și pune pe butuci. În primăvară tot ei le repun în stare de funcționare.

● ..au început sau sînt în curs de construire, spălătorii și curățătorii de tip industrial în Timișoara, Constanța, orașul Gh. Gheorghiu-Dej, Bacău și Arad. Toate vor intra în funcțiune pînă cel mai tîrziu la 31 decembrie 1970.

● Cooperația de consum și-a organizat unități de proiectare pentru nevoile de sistematizare din mediul rural și chiar pentru unele întreprinderi din comunele respective. După birourile din județele Mureș și Maramureș, sînt în curs de organizare altele în județele Timiș, Sibiu și Constanța.

● ...pentru vizitatorii Deltei: în august s-au dat în funcțiune campingurile de la Murighiol — punct pînă la care există șosea asfaltată.

● ...atenția O.N.T. este concentrată și asupra stațiunilor de munte, a stațiunilor balneoclimaterice. Este vizată punerea în valoare a Băilor Herculane, Felix și a altor stațiuni balneo-climaterice de munte.

● ...s-a introdus sistemul de plată în rate la noi activități unde valoarea pe obiect este mare: reparații, construcții, mobilă, tapițerie, confecții, construirea de garaje.

REFLECȚII

LUNĂ, TU STĂPÎN-A MĂRII...

acad. Grigore C. MOISIL

O ÎNTREBARE pentru criticii literari *). Atunci cînd Eminescu scria acest vers celebru, vrut-a el să spună că mareele **) sînt provocate de lună?

Dacă nu, atunci asta e o figură de stil. Dacă da, luăm un alt exemplu.

Un fachir întins gol pe o saltea de cuie, întrebat ce face, a răspuns: stau pe gînduri.

Asta e o metaforă.

Rău e cînd metaforele sînt luate *ad-litteram*.

A venit la mine un prieten, un pictor, mi-a citit rîndurile de mai sus și mi-a spus:

— Nu mai scrie despre hidrodinamică la „Viața economică"! Mai bine ajută-mă pe mine. Am de pictat un tablou: Știința sprijină producția. Producția știu s-o desenez.

— Cum?

— Lasă-mă că-s grăbit. Știința voiam s-o desenez ca o Pallas Athena. Cu tot dichisul, de la coif la cucuvea.

— Bufniță.

— Bine, da' nu merge. Mi-a spus responsabilul cu istoria că pe vremea ei știința nu sprijinea producția.

— Fă-o ca pe un alchimist.

— Pe vremea aia știința sprijinea producția?

— Bineînțeles, adică mai ales voia. E drept că pe vremea aia nu prea reușea, dar nu știi că alchimistul voia să găsească modul de a avea o mare producție de aur la un preț de cost foarte convenabil?

— Da' n-a reușit. Nu-i bine.

— Poate că nu-i bine și fiindcă era mistic.

— Ei, dacă ar fi produs aur la un preț convenabil, era altceva. O să-l îmbrac pe savant în togă. Dumneata ai purtat togă?

— O dată în viață. Dar mai bine îmbracă-l în halat. Omul de știință modernă umblă în halat, cînd e în laborator.

— Halat alb, scrobit, frumos călcat, cu tichia albă în cap; îl văd, va fi foarte frumos. În fund negrul fumului străbătut de culorile galbene și verzi ale aburului produselor chimice și de roșul metalului topit și al flăcărilor. Gata. Văd tabloul. Am plecat. Mă duc să-l pictez.

— Stai mă, că ai spus că tabloul se cheamă „Știința sprijină producția". Știi să pictezi „știința", știi să pictezi „producția". Cum pictezi „sprijină"?

— La mine-n tablou se subînțelege.

— În viața reală *asta-i* problema.

Evident aceeași dificultate se întîmpla și dacă pictorul ar fi vrut să transforme în tablou versul lui Eminescu: „Lună tu, stăpîn-a mării...". Marea se pictează; eu nu spun că-i ușor; multă vreme oamenii nu știau să picteze marea. Și luna se pictează. Într-o vreme pictorii atîta au pictat lumina de lună că s-a terminat. Cum pictezi însă ideea „stăpîna mării"?

— Vrei s-o bagi în formule?

— În formule se poate. Teoria mareelor a început să fie făcută de mult. Kepler credea că ele sînt datorate atracției soarelui și lunei. Galileu — că ele sînt datorate rotației pămîntului. Și unul și altul aveau dreptate. Teoria mareelor începe cu Newton. Ecuațiile mareelor sînt scrise de Laplace (1774), studiate de Poincaré (1896 și 1908—1909); apoi studiul lor e adîncit în trei teze de doctorat: A. Blondel (1912), Jager (1916), Gaston Bertrand (1923).

Recent Krawtchenko, profesor la Universitatea din Grenoble, ne-a ținut la Institutul de matematici al Academiei o conferință în care a expus cercetările lui asupra acestei probleme. E nevoie să se cunoască teoria matematică a mareelor atunci cînd se construiesc uzine mareo-motrice. Versul lui Eminescu e generator de aplicații practice.

— Nu mă interesează. Marea Neagră nu are maree.

— Nu fii prost!

— Eu sînt un om liber; am voie să fiu prost.

— Da, fără îndoială. Dar nu te sfătuiesc să exagerezi.

---

*) E fără îndoială că criticii literari citesc „Viața economică".

**) „Maree, oscilație ritmică a nivelului oceanelor și mărilor deschise, datorită atracției exercitate de Lună și Soare, care are ca rezultat neuniformitatea cîmpului de gravitație exterior al Pămîntului. Datorită distanței mici dintre Lună și Pămînt, mareele lunare sînt mult mai mari decît cele solare" (Dicționarul Enciclopedic vol. III, București, 1965).

PREȚURI

REGLEMENTĂRI NOI PRIVIND PIESELE DE SCHIMB

ORGANIZAREA și realizarea producției pieselor de schimb sînt deosebit de importante pentru o economie dinamică și pentru buna funcționare a mijloacelor de muncă. Soluționarea acestora necesită o grijă și o răspundere sporite din partea tuturor factorilor interesați. În rezolvarea lor trebuie ținut seama de faptul că punctele de vedere asupra producției pieselor de schimb, și mai ales, asupra nivelului prețurilor acestora, diferă mult între producători și consumatori (beneficiari).

Pentru a stimula producția pieselor de schimb, guvernul a adoptat, în cursul anului trecut, o importantă hotărîre care prevede măsuri privind organizarea producției, coordonarea acesteia etc. Dar una dintre problemele deosebit de importante în legătură cu piesele de schimb este aceea a **stabilirii unor prețuri cu ridicata judicioase**, astfel încît producătorii să fie interesați în a realiza toate sortimentele de piese de schimb solicitate de întreprinderi în vederea funcționării normale a mașinilor și instalațiilor. Pe de altă parte prețul trebuie să fie o pîrghie cu acțiune importantă în direcția gospodăririi judicioase a fondului de piese de schimb de către întreprinderile consumatoare.

Așa cum arătam cu altă ocazie în paginile revistei „Viața economică", în unele țări dezvoltate unul din mijloacele de acțiune în direcțiile menționate este nivelul prețurilor pieselor de schimb și mai ales al rentabilității ce se ia în calcul la planificarea acestor prețuri. În prezent, în țara noastră există o mare varietate a rentabilității diferitelor piese de schimb. Totodată, la un număr de piese de schimb, nu se acoperă, prin prețuri, cheltuielile de producție necesare, astfel încît acestea se produc cu pierderi. În condițiile prețurilor în vigoare, în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, există piese de schimb la care rentabilitatea este de peste 84%, precum și sortimente de piese de schimb, la care se înregistrează pierderi variind între 20—25%. Raportul între prețurile pieselor de schimb și prețul produsului finit la noi variază între 1—1,2 în timp ce în alte țări dezvoltate acest raport este mult mai mare. Există de asemenea, unele aspecte privind lipsa de corelare între prețurile pieselor de schimb provenite din import și prețurile pieselor de schimb provenite din producția internă.

Asigurarea unui raport just între suma prețurilor pieselor de schimb și prețul utilajelor în care se încorporează, considerăm că trebuie să facă obiectul unui studiu corespunzător la viitoarea reașezare a prețurilor cu ridicata. Neîndoielnic, că aceasta nu trebuie să se facă în mod mecanic, ci pe baza concluziilor desprinse din analiză, în care, la stabilirea prețurilor la piesele de schimb, să se țină seama de rentabilitatea ce se realizează la utilajele în care se încorporează acestea, de necesitatea menținerii sau eliminarea din exploatare a unor utilaje vechi, de necesitatea reducerii importului de piese de schimb, de complexitatea proceselor tehnologice ce le reclamă unele piese de schimb, de necesitatea stimulării sau frînării consumului unor materiale din care se realizează piesele de schimb etc.

Evident, stabilirea unui nou nivel al prețurilor cu ridicata la piesele de schimb, implică și revederea tarifelor pentru reparații, respectiv a prețurilor ferme pentru reparații la unitățile specializate în acest domeniu.

Se pune întrebarea însă, cum putem rezolva problema pînă la viitoarea reașezare a prețurilor cu ridicata?

Au existat păreri, în special în rîndurile producătorilor, că prețurile cu ridicata ale pieselor de schimb, ar trebui majorate, incluzîndu-se în acestea o rentabilitate de 100% sau chiar mai mare. Argumentul principal al acestora era acela, că astfel consumatorii vor gospodări cu mai multă grijă piesele de schimb cu care se aprovizionează. Dar această soluție evident nu convine beneficiarilor.

Întreprinderile care efectuează reparații în sectorul auto, agricol, produc în pierdere. Prețurile ferme ale diferitelor reparații ar trebui revăzute.

Sînt de părere că față de implicațiile pe care le-ar da în prezent la beneficiari, o majorare substanțială al actualului nivel al prețurilor cu ridicata la piesele de schimb nu apare indicată. Pînă la reașezarea prețurilor cu ridicata din economie, cînd se vor soluționa și problemele privind nivelul prețurilor pieselor de schimb în cadrul unor studii multilateral aprofundate, ar fi util să se modifice numai prețurile la piesele de schimb la care în prezent se înregistrează pierderi, asigurîndu-se totodată o rentabilitate normală pentru fiecare sortiment din gama pieselor de schimb, astfel încît producătorii să fie cointeresați în realizarea producției, și, de asemenea, beneficiarii să nu sufere influențe mari în cheltuielile lor de producție.

Pe linia rezolvării problemelor complexe analizate mai sus se înscrie recenta Hotărîre a Consiliului de Miniștri nr. 2126/1969 care reglementează stabilirea prețurilor la piesele de schimb.

Pînă în prezent, prețurile cu ridicata ale întreprinderii la piesele de schimb au fost stabilite prin corelare cu prețurile pieselor altor utilaje asemănătoare, căutîndu-se a se asigura, pe cît a fost posibil, rentabilitatea medie a întreprinderii care le execută.

În unele cazuri, pentru menținerea corelației și a nivelului general al prețurilor, s-au stabilit, pentru unele piese de schimb, prețuri cu ridicata ale întreprinderii sub nivelul prețului de cost, neglijîndu-se condițiile tehnice și economice în care se execută. Astfel, în cadrul lucrărilor elaborate în anul 1968, au fost identificate aproximativ 5000 repere piese de schimb, la care se înregistrau pierderi de circa 52 mil. lei.

Nivelul relativ scăzut al prețurilor cu ridicata ale întreprinderii avea drept consecință faptul că, pe de o parte, producătorii nu erau cointeresați să extindă producția pieselor de schimb datorită productivității și uneori a rentabilității scăzute, iar pe de altă parte, consumatorii nu erau stimulați, a folosi economic aceste piese și a lua măsuri pentru recondiționarea acelora care puteau fi aduse în circuitul economic.

Pentru eliminarea acestor deficiențe, noua reglementare dă posibilitatea stabilirii de către ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene de noi prețuri cu ridicata ale întreprinderii care să asigure o rentabilitate de 6% pentru piesele de schimb care se produc cu pierderi sau cu rentabilitate sub 6%. Pentru a se asigura compensarea influenței rezultate din majorarea prețurilor cu ridicata la piesele de schimb care se produceau cu pierderi sau rentabilități sub 6%, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Agriculturii și Silviculturii vor reduce, în mod corespunzător, prețurile cu ridicata ale întreprinderii la piesele de schimb pentru mijloacele de transport auto, tractoare și mașini agricole la care, în prezent, se realizează rentabilități ridicate.

Întrucît, ca urmare a stabilirii de noi prețuri la piesele de schimb nerentabile sau cu rentabilități minime, prețurile ferme actuale pentru reparații devin, în anumite cazuri, neacoperitoare, actul normativ prevede posibilitatea ca ministerele, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene să stabilească noi prețuri ferme pentru reparații în cazurile în care rentabilitatea acestora scade sub 5%.

Pentru piesele de schimb — cu excepția celor pentru tractoare și mijloace auto de transport — care se livrează cooperativelor agricole de producție, ale căror prețuri cu ridicata ale întreprinderii se modifică, Ministerul Agriculturii și Silviculturii vor stabili prețuri cu ridicata ale industriei, pe baza noilor prețuri cu ridicata ale întreprinderii și a cotelor de impozite pe circulația mărfurilor. De asemenea, pentru piesele de schimb destinate fondului pieței, al căror preț cu ridicata al întreprinderii se majorează ca urmare a rentabilizării sau îmbunătățirii rentabilității acestora, noile prețuri cu amănuntul vor fi stabilite de Ministerul Comerțului Interior cu avizul Comitetului pentru Prețuri.

Prețurile cu ridicata ale întreprinderii pentru piesele de schimb ce se introduc în fabricație pentru prima dată în economia națională sînt unice pentru toți producătorii și se stabilesc de către ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene pe baza prețului de cost antecalculat și a rentabilității planificate pentru poziția de piese de schimb a întreprinderii producătoare. Acesta va contribui la simplificarea actualei metodologii și la crește-

Gh. ȘICA
director adjunct în Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 12)

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● MAȘINEXPORT a livrat în R. P. Albania 3 transformatoare de 10-16 MVA; circa 4 milioane becuri normale și speciale și circa 300 000 corpuri de iluminat interior în R. S. Cehoslovacă.

● EXPORTLEMN. S-a exportat recent către firme din Grecia, Siria, Kuweit, Iran, R.A.U., Italia, Israel, Franța, R. F. a Germaniei, circa 110 000 mc cherestea rășinoase; 3 000 mc placaj s-au livrat unor firme din Anglia, Elveția, Liban, Suedia; s-au exportat 10 000 mc panel în Liban.

● PETROLEXPORT — Au fost livrate 18 000 t păcură în Suedia; 6 000 t aromate în R. F. a Germaniei, Olanda. Cu firme franceze s-au încheiat recent contracte pentru exportul în această țară a 2 000 t xilen.

● AUTO-TRACTOR — În cadrul contractului de durată încheiat cu Iranul, pentru exportul de tractoare, au fost livate încă 157 bucăți, din care 1111 tip U-650, 39 tip U-651 și 7 tip U-450. În cadrul contractului încheiat pentru exportul în U.R.S.S. a 12 000 remorci, au fost livrate recent încă 1 437 remorci basculante tip 2 PTS-4. S-a încheiat un nou contract pentru exportul în R. S. Cehoslovacă a 2 500 tractoare universale pe roți cu pneuri de 65 CP.

● TEHNOFORESTEXPORT a livrat 2 263 vagoane convenționale cu mobilă, după cum urmează: 1 850 vagoane în U.R.S.S., 244 în R. S. Cehoslovacă, 81 în R. P. Polonă, 63 în R. P. Ungară, 21 în R. D. Germană, 4 în R. P. Mongolă; circa 380 vagoane convenționale cu mobilă au fost exportate în R. F. a Germaniei, Anglia, Franța, Suedia, Olanda, Belgia, S.U.A., Austria, Norvegia, Canada, Elveția; către firme din Japonia și Israel s-a livrat — pe mare — mobilă în valoare de 65 mii dolari.

● CHIMIMPORT a livrat către firme din Olanda, Elveția și Iran coloranți în sortimentul următor: metilviolet, crizofenină, albastru direct A, albastru direct FT și negru direct A. Recent, s-au încheiat noi contracte pentru exportul de polimeri și auxiliari pentru prelucrarea acestora către firme din Anglia, Italia, Turcia, Danemarca, R. D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, Suedia. Din această categorie de produse se va livra cauciuc sistentic butadien-stiren tipurile CAROM 1500 și CAROM 1712, polietilenă granule, sulfat tribazic de plumb (stabilizator), polistiren de uz general, negru de fum tipurile Rebonex haf și Furnal R 300, cauciuc regenerat ș. a.

● TEHNOIMPORT a încheiat contracte pentru importul de la firmele vest-germane „Atlas" și „Agfa Gevaert" a diverse spectrofotometre DK-2 cu accesorii și 317 000 m bandă magnetică de 35 mm perforată; cu firma olandeză „Oude Delft" a unor mașini diverse de developat; cu firma „Grener" din Austria a 400 t folii p.v.c.

CONDUCEREA CENTRALELOR INDUSTRIALE

*În articol sînt dezvoltate unele idei susținute anterior *) în revista noastră, abordîndu-se probleme legate de constituirea organelor de conducere ale centralelor industriale și de raporturile dintre acestea și comitetele de direcție ale întreprinderilor. Se acordă o deosebită atenție naturii și conținutului deciziei colective, ca și machetelor de relații întreprindere-centrală-minister, desfășurate pe diverse funcțiuni ale organismelor economice.*

Conducerea colectivă și multiplicarea contribuțiilor

UNA DIN DIRECȚIILE de îmbunătățire a activității de conducere a unităților economice o reprezintă aplicarea pe scară largă a **principiului muncii colective.** Cu atît mai importantă este această cerință pentru conducerea centralelor industriale, unități confruntate cu probleme de un înalt grad de complexitate.

Din punct de vedere organizatoric, structural, aplicarea principiului muncii colective în conducerea unităților cu statut de centrală se concretizează în constituirea consiliilor de administrație și a birourilor executive. Unul din elementele esențiale care asigură funcționarea corespunzătoare a acestor organe de conducere colectivă, materializată în primul rînd în calitatea și oportunitatea deciziilor, este caracterul lor deliberativ. Deliberarea se realizează de către un număr rațional de persoane, maximum 35, în cazul consiliului de administrație, și între 5 și 9 în cazul biroului executiv, ceea ce asigură condiții de participare activă a tuturor membrilor.

De foarte mare însemnătate și actualitate este problema alcătuirii acestor organe de conducere. Analize efectuate recent arată că dacă în privința membrilor din cadrul aparatului centralei — directori generali, directori pe funcțiuni, șefi ai unor compartimente — se realizează o alegere bună, apar unele dificultăți în privința completării numărului de membri cu alți specialiști, din afara centralei sau din cadrul acesteia.

Dificultățile sînt create în mod artificial de o anumită concepție de rutină care nu ține seama de natura și rolul, acestor organe de conducere. Astfel, numărul specialiștilor din afara centralei este foarte redus, fapt care se motivează prin lipsa de legătură permanentă cu problemele centralei. Dacă se are în vedere că, în special, consiliul de administrație este un organ care ia hotărîri în problemele fundamentale ale unității cu statut de centrală, ale dezvoltării acesteia în perspectivă, este evident că o astfel de concepție nu se justifică în nici un fel. Specialiștii din institutele de cercetări și proiectări, cadrele didactice, oamenii de știință, specialiștii din organele centrale de sinteză economică pot face parte cu succes din consiliul de administrație și își pot aduce o contribuție însemnată la rezolvarea problemelor din ce în ce mai complexe cu care sînt confruntate centralele. Ceea ce scapă atenției unor conducători de centrale este că **prezența în consiliile de administrație a unor astfel de cadre asigură stabilirea de legături fructuoase ale centralei cu o serie de organisme, multiplicînd puterea de analiză a problemelor de rezolvat.**

În general ,este necesar să se adopte o poziție mai elastică în ceea ce privește completarea consiliului de administrație cu specialiștii unității cu statut de centrală. Alegerea trebuie făcută în mod diferențiat, în funcție de profilul, obiectivele centralei și domeniile de activitate cele mai dezvoltate. În consiliul de administrație trebuie cooptați oameni care să poată dezbate și lua poziție față de toate problemele supuse discuțiilor și care, prin funcțiile ocupate, prin locul lor de muncă, pot să asigure continuarea și lărgirea procesului de consultare, de participare în acest fel a unui număr tot mai mare de salariați la conducerea centralelor.

Se face simțită de asemenea lipsa unei orientări clare a conducerilor centralelor în privința persoanelor invitate la o serie de dezbateri. În acest sens, este necesar ca ori de cîte ori pe agenda de lucru a consiliului de administrație se găsesc probleme a căror rezolvare este condiționată de părerea și deciziile altor instituții, organe centrale sau organizații economice, pe cît posibil să fie invitați specialiști, cadre de conducere din aceste unități pentru ca în mod direct, operativ, fără a mai face apel la o filieră greoaie de rezolvare, să se poată decide în cunoștință de cauză, fără tergiversări și respectîndu-se în același timp legislația în vigoare.

În puține cazuri se poate semnala, din acest punct de vedere, invitarea unor specialiști sau cadre de conducere din C.S.P., Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Comerțului Interior, pentru a participa în consiliile de administrație la rezolvarea unor probleme importante. Participarea acestora s-a dovedit deosebit de fructuoasă. Este o practică care ar trebui folosită mai mult de către unitățile cu statut de centrală.

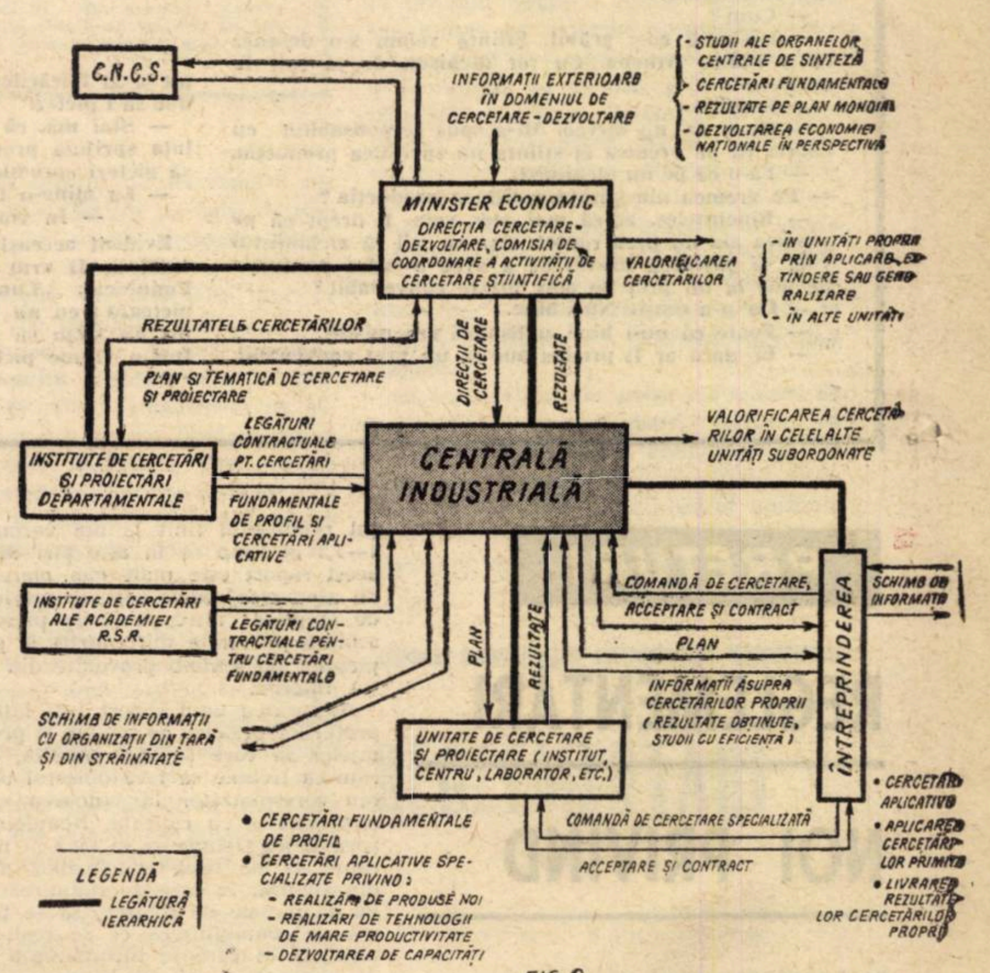

FIG. 2

Tot de modul de lucru ține și concepția care se referă la necesitatea ca fiecare membru al consiliului de administrație, în special cei din cadrul unității cu statut de centrală, în afara funcției pe care o ocupă, să mai aibă și o altă atribuție sau sarcină de rezolvat. Problema se pune în mod asemănător și la comitetele de direcție ale întreprinderilor, de unde se pare că a și fost preluată concepția amintită.

Consecința negativă a adoptării acestei concepții este aceea că directorul tehnic al centralei, de exemplu, în afara problemelor din domeniul său de activitate și a celor generale ale centralei, trebuie să răspundă permanent și de producția uzinei X. Se înțelege că problema nu este corect pusă, **că prezența și contribuția unui anumit salariat în consiliul de administrație nu trebuie în niciun fel localizată la un anumit sector, deoarece el răspunde de întreaga activitate a centralei. Acceptarea și aplicarea practică a unei astfel de concepții are drept urmare crearea de dualități în conducere, suprapuneri și, implicit, diluarea responsabilităților.**

Care este totuși sensul rezolvării de către membrii consiliului de administrație a unor anumite probleme ?

În activitate apar deseori acțiuni cu caracter temporar, în cadrul cărora se pregătesc și se elaborează materiale în vederea prezentării lor consiliului de administrație. **În aceste situații, membrii consiliului de administrație au o poziție de consilieri și niciodată una cu caracter ierarhic.** De exemplu : directorul tehnic al unei unități cu statut de centrală poate ca, împreună cu un colectiv cuprinzînd atît membrii ai consiliului de administrație cît și alți specialiști, să studieze problemele legate de lansarea unui nou produs. Intr-un termen dat, colectivul respectiv va trebui să prezinte un studiu în care să se materializeze rezultatele prospectării pieței, ale tendințelor de evoluție a unor produse similare, situația capacităților de producție existente, rezolvarea problemelor constructive și de tehnologie etc. După încheierea studiului, colectivul este desființat și pot apărea alte probleme de rezolvat, la care responsabilitatea de coordonare poate reveni altui membru al consiliului de administrație.

Tot la acest capitol, subliniem **necesitatea însușirii de către consiliile de administrație și comitetele de direcție a diverselor tehnici și metode speciale, puse la punct de știința conducerii, pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a activității organelor de conducere colectivă.**

Consiliu de administrație — comitet de direcție

RELAȚIA dintre aceste două organe de conducere colectivă nu trebuie privită strict sub raportul dependenței ierarhice, rezultată din faptul că, pe baza legii, consiliul de administrație stabilește și aprobă numărul membrilor și componența comitetelor de direcție ale întreprinderilor, precum și organele colective de conducere ale celorlalte unități subordonate. Un element esențial al acestei relații îl reprezintă **conlucrarea sincronizată pentru realizarea eficientă a unor obiective de interes general.** O astfel de concepție își are aplicabilitatea ușurată și de prezența în consiliul de administrație a unor directori de întreprinderi.

Crearea în ultima perioadă a unui număr mare de unități cu statut de centrală de tipul II și III ridică noi aspecte referitoare la relațiile dintre organele colective de conducere de la nivelul centralei și unităților subordonate.

Apar, în principal, următoarele probleme :

● În cazul centralelor de tipul II este necesar să existe, la nivelul unităților cu gestiune economică internă — acolo unde ministerul și centrala apreciază — organe colective de conducere sub forma comitetelor de fabrică sau de uzină. Reconsiderarea unor atribuții ale comitetelor de fabrică impune adoptarea unui anumit tip de relații ale acestora cu consiliile de administrație. Astfel, avînd în vedere faptul că o serie de activități și atribuții se concentrează la centrală, este de dorit ca în consiliul de administrație **să fie cooptați toți directorii de fabrică pentru ca activitatea lor, dezvoltată mai ales în domeniul funcțiunii de producție, să poată fi sincronizată cu politica de ansamblu a centralei.**

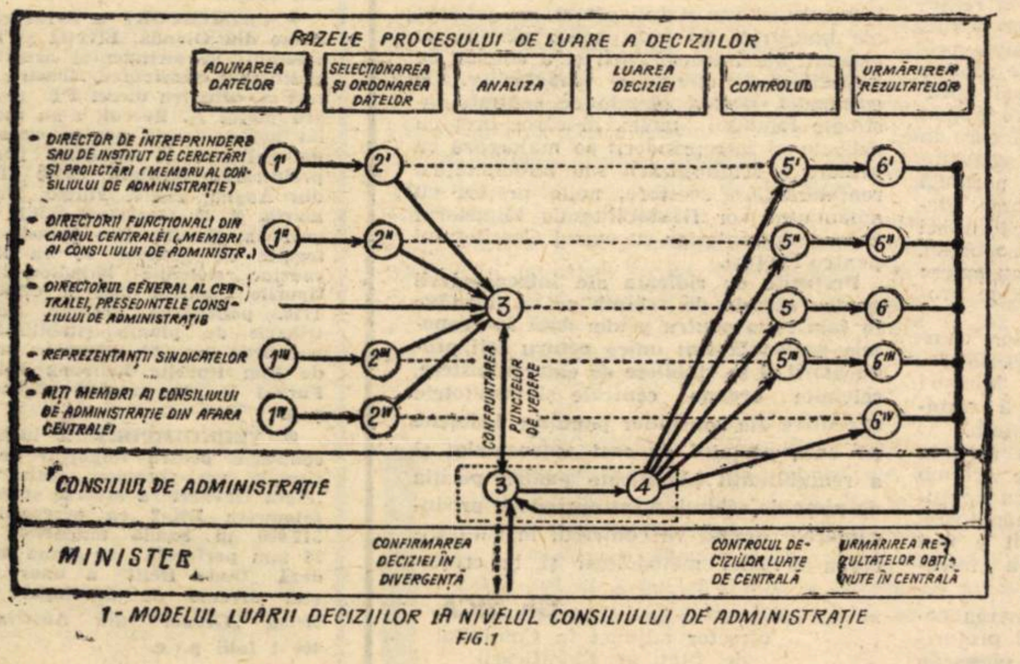

1- MODELUL LUĂRII DECIZIILOR LA NIVELUL CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE
FIG. 1

● Pot exista situații, mai ales la centralele de tipul III, în care în funcție de concentrarea teritorială a unor unități (ex. : grupul industrial de petrochimie Borzești, unele combinate de industrie alimentară etc.) să nu se considere necesară crearea unor comitete de fabrică sau uzină. În astfel de cazuri pentru a putea asigura participarea la conducerea treburilor centralei a întregii mase de salariați, apare necesară **reglementarea includerii în consiliul de administrație a unui număr de reprezentanți ai salariaților** (soluția a și fost aplicată la grupul industrial de petrochimie Borzești).

Întărirea relațiilor dintre cele două organe colective de conducere se mai poate realiza și printr-o prezență organizată a membrilor consiliului de administrație la ședințele periodice ale comitetelor de direcție sau comitetelor de fabrică și uzină.

Secvențele deciziei colective

MUNCA ÎN COLECTIV, în cadrul consiliului de administrație și a biroului executiv, luarea deciziilor în aceste organisme, prezintă în mod cert o serie de avantaje :

● utilizarea ideilor unui număr de specialiști din diferite domenii de activitate, care văd rezolvarea problemei din mai multe puncte de vedere, ceea ce conferă deciziei luate un caracter mai complet ;

● coordonarea mai directă a activității unor compartimente de muncă prin prezența și prin poziția conducătorilor respectivi care fac parte din consiliul de administrație ;

● creșterea gradului de motivare în executarea deciziilor prin participarea la elaborarea acestora ;

● confruntarea deschisă de opinii, care conferă discuțiilor caracteristicile unei metode de gîndire creatoare.

Deși precumpănitoare sînt avantajele, nu este bine să se treacă cu vederea și **posibilitatea apariției unor inconveniente, care pot conduce la consumarea unui volum de timp mai mare decît cel necesar pentru rezolvarea problemelor abordate, ca și la aceea că deciziile nu se concretizează în măsuri cu termene și responsabili preciși.**

Considerăm necesar să facem unele precizări relative la conținutul și natura procesului de luare a deciziilor în cadrul organelor de conducere colectivă. Aceasta întrucît faptele arată că unele conduceri de unități cu statut de centrală confundă, uneori, luarea în colectiv a deciziilor, cu întregul proces de pregătire, elaborare și realizare a acestora. În figura nr. 1 se arată fazele procesului de luare a deciziilor : adunarea datelor (1), selecționarea și ordonarea datelor (2), analiza lor (3), luarea deciziei (4), controlul (5) și urmărirea rezultatelor (6). (Vezi fig. 1).

Este evident că **adunarea datelor, selecționarea și ordonarea lor** — etape de pregătire a deciziilor — **sînt rezultatul contribuției individuale a diverșilor membri ai consiliului de administrație.** Trebuie subliniat însă că în aceste etape, **fiecare membru al consiliului de administrație trebuie să realizeze o largă consultare în sectorul său de activitate,** în așa fel încît punctul de vedere pe care și-l formulează în legătură cu o anumită problemă, să fie de asemenea rezultatul unei contribuții colective.

Analiza problemei supusă dezbaterii și **luarea propriu-zisă a deciziei, etapă de contribuție colectivă a membrilor consiliului de administrație, este necesar să-l găsească pe aceștia cu toate aspectele cunoscute, cu puncte de vedere formulate, cu soluții fundamentate, pentru a permite optimizarea hotărîrii și luarea ei cu un consum minim de timp.** În această etapă de alegere a soluției optime și de luare a deciziei intervine, pe lîngă contribuția individuală a membrilor consiliului de administrație, contribuția de corecție provenită din urmărirea rezultatelor realizate pînă în momentul respectiv în acțiuni asemănătoare. Tot la acest moment intervine și colegiul ministerului care confirmă deciziile luate în caz de divergență între directorul general și majoritatea membrilor consiliului de administrație.

Etapei de aplicare a deciziei, cu fazele de control și urmărirea rezultatelor, **îi este caracteristică de asemenea contribuția individuală** a membrilor consiliului de administrație.

O astfel de secvenționare a procesului de luare a deciziilor și de precizare a naturii diferite a diverselor sale etape este absolut necesară pentru creșterea eficienței activității organelor de conducere colectivă

Întreprindere — centrală — minister

EVIDENT, relațiile dintre aceste trei organisme prezintă caracteristici specifice, în funcție de tipologia unităților cu statut de centrală. În mod exemplificativ, în cele ce urmează, pe cîteva funcțiuni și, în cadrul acestora, pentru unele activități mai reprezentative, încercăm să prezentăm unele machete de relații.

În domeniul **funcțiunii de cercetare-dezvoltare,** o machetă generală a relațiilor, fără a fi exclusiv, se prezintă astfel : (vezi fig. 2).

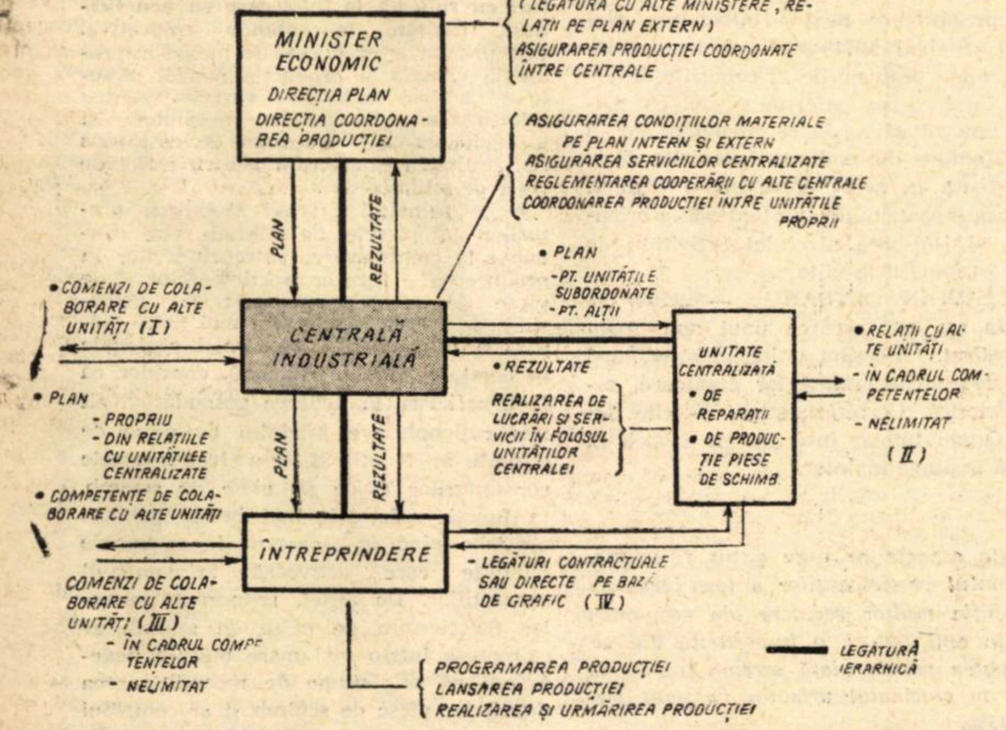

FIG. 3

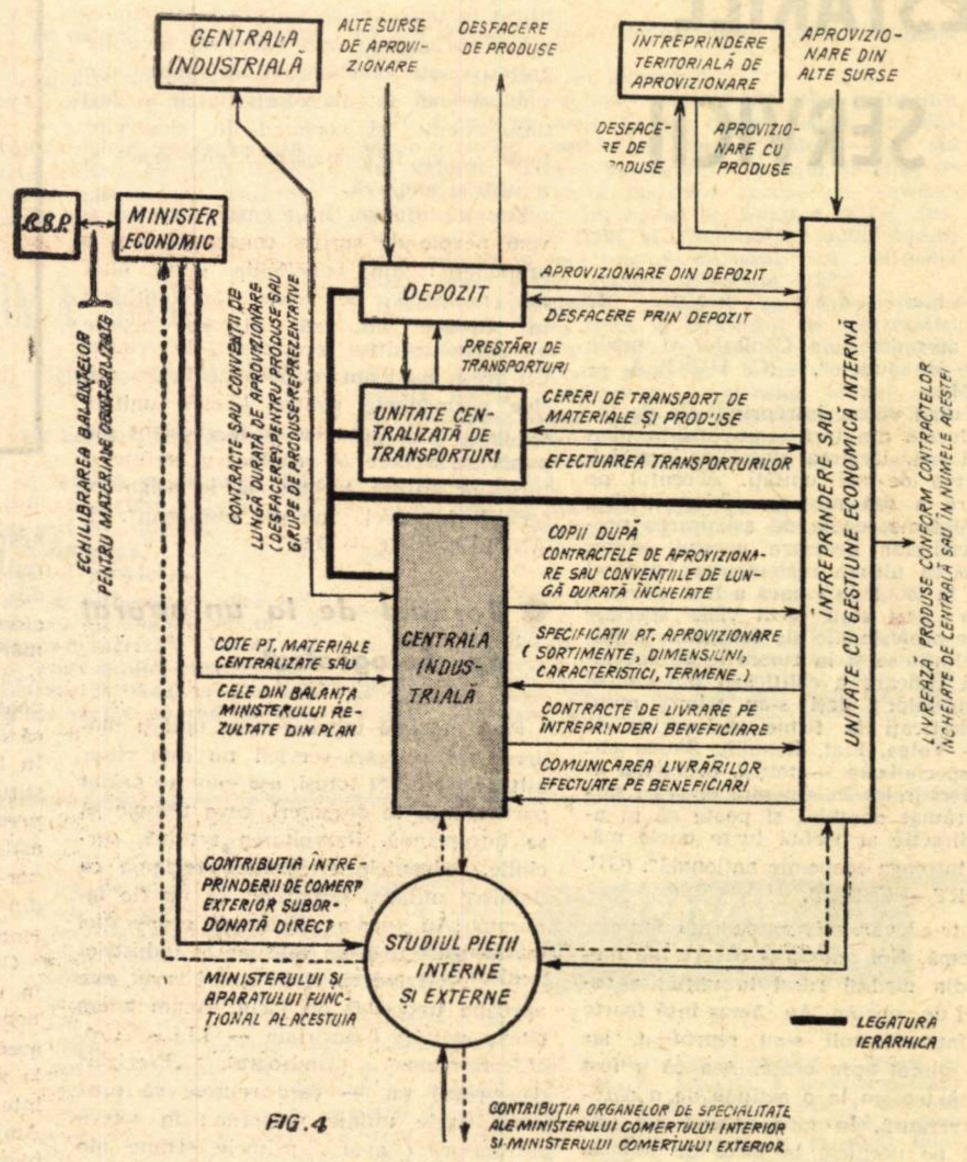

FIG. 4

Această machetă a relațiilor întreprindere-centrală-minister, concepută pentru întreprinderea cu gestiune economică proprie, poate fi mult simplificată în condițiile concentrării activității de cercetare — dezvoltare la centrală, situație în care în subordinea centralei funcționează numai unități cu gestiune economică internă. Pe machetă se pot adînci analizele prin detalierea legăturilor reciproce dintre diversele organisme reprezentate.

Analiza relațiilor cu ajutorul unei astfel de machete permite, printre altele : precizarea locului ierarhic de rezolvare a problemelor ; reliefarea relațiilor de natură contractuală, care angajează mai ferm beneficiarul și furnizorul ; precizarea circuitelor informaționale ; sesizarea posibilităților de valorificare prin aplicare, extindere sau generalizare a studiilor și cercetărilor la diversele nivele organizatorice.

În domeniul funcțiunii de producție, considerațiile care se fac au în vedere că unitatea de bază este întreprinderea, fabrica sau uzina, organizate fie pe baza principiului gestiunii economice proprii, ceea ce determină o sporire a autonomiei, fie pe principiul gestiunii economice interne, situație în care — pe ansamblul centralei — au loc o serie de corelări de optimizare a producției, de coordonare a diferitelor activități. Pentru această funcțiune, macheta parțială a relațiilor întreprindere — centrală — minister se prezintă astfel : (vezi fig. 3).

(I) Relații de lungă durată pentru programe stabilizate de colaborare (ex. : producția de piese turnate, forjate etc.).

(II) Relații directe sau în numele centralei pentru colaborarea la realizarea unor categorii de lucrări cu caracter special (ex : prelucrarea pe mașini unelte — speciale, de mare gabarit etc.).

(III) Colaborarea la realizarea unor lucrări cu caracter accidental care nu se pot rezolva în cadrul centralei.

(IV) Colaborarea internă pe bază de contract (corespunde mai ales situației cînd unitatea de producție funcționează pe principiul gestiunii economice proprii) sau pe bază de grafic (cînd unitatea beneficiară funcționează pe principiul gestiunii economice interne).

Printre elementele care determină conținutul relațiilor în domeniul funcțiunii de producție notăm : realizarea unor servicii de către centrală în folosul unităților subordonate, ori de cîte ori aceasta se justifică și se materializează în creșterea eficienței economice ; desfășurarea neperturbată a activității de producție prin asigurarea rezolvării de către centrală a problemelor convergente ce influențează această activitate ; tendința de stabilizare a unor legături de cooperare.

În domeniul funcțiunii comerciale, la nivelul unității cu statut de centrală, se concentrează o serie de activități pentru a se desfășura în mod coordonat în folosul întreprinderilor. Această concentrare se face pe de o parte pentru a stabiliza în perspectivă anumite relații, și pe de altă parte, pentru a se realiza cu promptitudine aprovizionarea și desfacerea produselor. În machetă sînt figurate unele din relațiile ce iau naștere în cadrul acestei funcțiuni : (vezi fig. 4).

Și pentru acest domeniu se pot reliefa cîteva elemente semnificative : ierarhizarea preocupărilor în materie de aprovizionare și desfacere, cu o polarizare a acestora la nivelul unității cu statut de centrală — chiar dacă unitățile subordonate păstrează gestiunea economică proprie, relațiile lor comerciale se justifică să se realizeze pentru o însemnată categorie de produse prin centrală și pentru restul în numele centralei sau direct : stabilizarea relațiilor comerciale în condițiile existenței planului cincinal defalcat pe ani la nivelul fiecărei întreprinderi ; asigurarea unei mai mari continuități și promptitudini în relațiile cu alte unități, pe baza încheierii contractelor de lungă durată.

În legătură cu această ultimă problemă subliniem că este necesară punerea la punct a unei proceduri mai clar definite care să cuprindă printre altele : sistematizarea nomenclatorului produselor și a grupelor de produse (pe cît posibil cu o reducere a acestora), cu anumite specificări privind nivelul de balanțare a produselor ; întocmirea coordonată, pentru fiecare unitate de producție, a unor cataloage de produse care să conțină referiri asupra performanțelor produselor, dimensionarea acestora, gama sortimentală etc ; definitivarea obiectivelor de investiții, care să acopere perioada de plan în care se impun anumite detalieri sau care să corespundă cel puțin ciclului de fabricație al unor produse ; prospectarea atentă a pieței interne și externe și extrapolarea obiectivă a unor tendințe. O dată puse la punct aceste elemente, încheierea contractului de lungă durată are o bază obiectivă și se poate traduce printr-o anumită rezervare de capacitate de producție.

O astfel de modalitate de concepere a relațiilor comerciale este de natură să influențeze și să obiectivizeze mai mult și politica de investiții.

ing. Mihail DUMITRESCU

*) Vezi „Viața economică" nr. 44/1969.

(Continuare în pag. 12)

PRESTĂRILE DE SERVICII

(Urmare din pag. 8)

munele apropiate ale Capitalei și unele reședințe de județe". (C. HUȘTEA — UCECOM).

● „Pentru viitor, întreprinderile de industrie locală din țară și-au pus în plan investiții noi, lărgirea sferei de prestări, deschiderea de noi unități. Accentul pe dezvoltare a dat naștere, bine înțeles, unor probleme legate de asigurarea pregătirii cadrelor necesare acestui sector. Cu toate că ultima reglementare privind ucenicia la locul de muncă a fost utilizată din plin; deși s-au făcut clase speciale în școlile profesionale ale consiliilor populare apelîndu-se și la cursurile de specializare și ridicare a calificării din cadrul întreprinderilor; deși s-au trimis muncitori calificați la firme străine ca de pildă — Volga, Fiat, Renault, Skoda etc. pentru specializare — totuși, problema asigurării cadrelor în sistemul prestări servicii a rămas deschisă și poate că în această direcție ar trebui luate unele măsuri pe întreaga economie națională". (GH. LAMPERT — CSEAL).

● „Intr-adevăr, asigurarea cadrelor este o problemă. Noi am atras o serie de meseriași din mediul rural la unitățile cooperației de consum. Au rămas însă foarte puțini întrucît unii s-au reprofilat, iar alții au plecat spre orașe. Așa că a fost nevoie să trecem la o acțiune de o oarecare anvergură. In mod special am pus accentul pe ucenicia la locul de muncă. Astfel s-au calificat 3000 cadre din cele 4000 pregătite în ultimii 2—3 ani. Este greu, dar depunem eforturi pentru ca centrele de deservire din comune să devină unități puternice, încadrate cu un număr corespunzătoar de muncitori bine pregătiți". (N. IONESCU — Centrocoop).

● „Saltul, exploziv pot spune, al turismului intern și internațional din țara noastră ne creează mari obligații. Plecați de la o bază aproape inexistentă — puține hoteluri și restaurante de primă mînă — O.N.T. trebuie să dispună azi, de ospătari stilați, de barmani și bucătari pricepuți, rafinați în arta culinară, de personal — în hoteluri — care să aibă o ținută ireproșabilă, să cunoască limbi străine. Este vorba doar de „cartea de vizită" a țării. Cîte asemenea cadre ne sînt necesare? Multe, foarte multe. In fiecare sezon noi avem circa 14 000 cadre de specialitate numai pe litoral, din care circa 2 500 sînt detașate din țară. Și pentru noi problema nr. 1 este a cadrelor. Am calificat în țară, am specializat peste hotare, vom crea pentru anii care vin anumite unități-școală hoteliere și de alimentație publică unde toți lucrătorii sînt în același timp clienți și personal de deservire unde se va face bucătărie, cofetărie și industrie hotelieră.

Dar nu ajunge. În această direcție avem nevoie de sprijin consistent. Am o propunere: din beneficiile peste plan de milioane pe care le obținem în fiecare an, să ni se acorde o parte pentru creșterea de cadre. Cu acești bani am reuși să ne facem nuclee permanente pentru fiecare unitate de pe litoral. Ceea ce ar fi excelent din punct de vedere al satisfacerii cerințelor turiștilor cărora trebuie să le asigurăm servicii la nivel turistic european". (I. ANDRONACHE — O.N.T.).

GARANȚIILE LASĂ DE DORIT...

...ne-a spus-o tov. OCTAVIAN OLTEANU, precizind încă de la început că ar trebui revăzută legislația privitoare la gradul de complexitate a unor bunuri și termenele de garanție ce li se acordă. De ce? Ne-a explicat:

„In prezent, datorită progresului tehnic și experienței cîștigate, un televizor importat din U.R.S.S. sau R.P. Ungară — ce se vinde și la noi — capătă în țările producătoare un termen de garanție de 12 luni. Noi acordăm unui televizor doar 6 luni de garanție, în vreme ce pentru aparate cu o tehnicitate mai redusă — radio receptoare, de pildă — acordăm garanție mai mare, de 12 luni. M.C.I. a încercat să prelungească termenul în raport cu complexitatea bunurilor de largă folosință. Ne învîrtim însă într-un cerc vicios. Dacă din punct de vedere al bunurilor de import, fondurile respective sînt ale M.C.I., prin baremurile stabilite cu partenerii, la bunurile indigene, sarcina aceasta e suportată de industrie. Or acordarea unei garanții de 12 luni la televizoare în loc de 6 se lovește de rezistența producătorului industrial, care invocă problema costurilor. O altă anomalie, la autoturisme: garanția este de 6 luni sau 6 000 km. Dacă, de pildă, cineva cumpără un autoturism în luna octombrie și îl lasă în garaj pe tot timpul iernii, perioada de garanție, care expiră în aprilie, trece fără ca această mașină să fi făcut mai mult de 1 500—2 000 km".

● *Pornind de la un aparat de fotografiat...*

Fără îndoială utilarea unor unități moderne de prestări servicii nu este chiar atît de facilă. Și totuși, așa cum au arătat participanții la dezbateri, ceva trebuie să se întreprindă. Dezvoltarea actuală, sarcinile, exigențele civilizației, reclamă ca dotarea, utilarea unităților, să nu fie ignorată. Au spus-o delegații cooperației meșteșugărești și de consum, ai industriei locale, precizînd că altfel saltul cerut este aproape imposibil de făcut. Acum avem cîteva unități industriale — I.I.L. (Cluj), „Electromotor" (Timișoara), „Precizia" (București) ș.a. — care reușesc să producă unele utilaje moderne; în cîteva întreprinderi apar primele semne ale unor preocupări în această direcție; se semnează unele contracte pentru aparatură din import. Este totuși prea puțin față de nevoi.

Nu mai puțin interesantă apare preocuparea pentru buna aprovizionare a unităților de servire. S-a arătat, printre altele, că se deschid case de modă, ca de pildă cea inaugurată de curînd la Oradea — dotate cu clădiri moderne, meseriași cu calificare înaltă etc. — în care clienții nu găsesc nimic deosebit din punct de vedere al țesăturilor. Tarifele în schimb sînt mari. În zadar se zbat cei din cooperația meșteșugărească să obțină cu ajutorul industriei ușoare unele materiale mai deosebite, țesături mai frumoase. Observația rămîne la fel valabilă și în ceea ce privește magazinele de încălțăminte. „Ni se reproșează, spunea tov. *C. Huștea*, referindu-se la asemenea centre, *că nu sîntem capabili să facem față cerințelor. Deși lipsurile în aprovizionare ar trebui imputate mai degrabă industriei ușoare, de pildă*"

Altă fațetă a aceleiași probleme: aprovizionarea cu piese de schimb. Față de 1965, de pildă, cererile au crescut considerabil: de 4 ori la autoturisme, cu 78% la televizoare, la mobilă cu 50% ș.a.m.d.

● *Lipsește „ceva"...*

LAOLALTĂ, M.C.I., UCECOM, Centrocoop, Industria locală, O.N.T. etc. se ocupă de servicii. Mai mult sau mai puțin, invitații prezenți la dezbateri au apreciat că acestui sector de activitate îi lipsește „ceva" care să ajute, efectiv, la dezvoltarea lui viitoare. Unii au reclamat un for coordonator, alții un institut de cercetări. Iată opiniile și argumentele:

C. HUȘTEA: — „Prestații facem noi, execută și industria locală, Centrocoopul și alții... fără să existe însă un organism pe economie care să se preocupe de coordonarea acestei activități. Opinăm că este nevoie de un institut de cercetare a cererilor populației. Numai pe bază de studii limitate la scurte perioade ce se efectuează de noi fără a se urmări problemele în ansamblul lor, în legătura lor cu condițiile sociale, nu se poate face mare lucru. Și asta înseamnă că în fața noastră se ridică mari greutăți. În Polonia, de pildă, funcționează un institut de cercetări pentru fundamentarea prestațiilor către populație. Cred că un astfel de institut ar fi foarte necesar și la noi întrucît se ridică și probleme de ordin metodologic pentru determinarea cerințelor populației.

PROPUNERI

- **Ar fi necesară o întreprindere de construcții-montaj numai pentru investițiile cooperației meșteșugărești din Capitală.**
- **Construirea la Constanța sau Mamaia a unui bloc-turn unde să se facă spălatul, gresatul și gararea mașinilor.**
- **Lacul Sutghiol, liniștit, de loc afectat de vînturi trebuie să fie plin cu diferite ambarcațiuni și înzestrat cu numeroase mijloace de agrement și servicii pentru turiști.**
- **Revizuirea prețurilor pentru transportul bunurilor de folosință îndelungată la domiciliul cumpărătorilor. Tarifele existente nu sînt stimulatoare. Și din această cauză, O.C.L.-urile manifestă rețineri în organizarea acestor prestări utile.**

GH. LAMPERT: — „Cauzele rămînerii în urmă a sectorului serviciilor din țara noastră mi-le explic, printre altele, prin aceea că această problemă n-a fost tratată la nivelul cerințelor de către toți factorii interesați din cadrul economiei naționale. Am citit că în alte țări de această problemă se ocupă institute de cercetări științifice sau alte organe specializate. Poate că în prima etapă ar fi indicat ca de această activitate să se ocupe Institutul de cercetări comerciale, iar în viitor să fie înființată o uniune specializată. Mi se pare că pentru studierea cerințelor populației ar trebui să se vină cu idei și sugestii noi pe linia eficienței și găsirii unor soluțiii centralizate. Este necesar să se ofere servicii utile, pe care, în actualul lor mod de viață, cetățenii nu le cunosc încă dar a căror necesitate o resimt. Industria locală, de pildă, nu are capacitate tehnică și nici cadre de cercetare de specialitate încît să poată veni cu soluții de natură să realizeze o cotitură în domeniul prestărilor de servicii. Coordonarea acestei activități? Eu n-o văd prin crearea unor organisme noi. Ea ar putea să îmbrace forma unei comisii de coordonare compusă din cadre de specialitate și de conducere din toate unitățile centrale și locale care au sarcina să dezvolte activitatea de prestări servicii".

N. IONESCU: — „Necesitatea unui asemenea organ, de coordonare al activității de prestări, pe care eu îl văd doar cu atribuții consultative, a ieșit în evidență și atunci cînd s-au executat lucrările pregătitoare pentru întocmirea planului cincinal 1971—1975, cînd s-au întîlnit toate propunerile la comisiile de resort. Cred că un astfel de organ, cu atribuții consultative, de recomandare, ar fi util. Compus din cadre cu pregătire și cu experiență în acest domeniu — organul ar avea o contribuție substanțială la orientarea și ridicarea nivelului activității de prestări servicii în viitor".

OCTAVIAN OLTEANU: — „Cred că soluția nu este crearea unui nou organ centralizat. Să lăsăm unitățile să-și pună în valoare capacitatea lor creatoare, organizatorică. Cercetări, studii — cîte doriți. Organ tutelar însă nu. Ar sufoca în loc să impingă înainte".

DEZBATEREA a îmbrățișat multe alte aspecte ce n-au putut fi prinse, în aceste pagini. Ceea ce a reieșit din cuvîntul participanților a fost ideea că prestările de servicii trebuie să fie în atenția multor sectoare ale economiei noastre, că acestora trebuie să li se dea, în anii viitori, o importanță din ce în ce mai mare. Fiindcă numai astfel va putea prinde viață sarcina trasată la Congresul al X-lea al P.C.R. și anume ca în cincinalul următor volumul serviciilor să sporească într-o proporție de 40—45%.

Dezbatere organizată și consemnată de

Modesto FERARINI

CONDUCEREA CENTRALELOR

(Urmare din pag. 10—11)

ATIT ÎN PRIVINȚA conducerii unităților cu statut de centrală, dar mai ales în privința relațiilor dintre întreprinderi sau unități cu gestiune economică internă, centrală și minister, perioada pe care o parcurgem, va furniza, prin experiența obținută, o serie de elemente de perfecționare. Se vor putea compara, așa cum am amintit, rezultatele obținute în activitățile desfășurate la fiecare nivel de organizare cu atribuțiile grupate în aceste activități și cu modul lor de ierarhizare, cu concepția referitoare la organizare, conducere și cu materializarea acesteia în relațiile unităților din sistemul economiei naționale.

In acest fel, se vor putea lua măsuri de perfecționare în continuare, pentru ca dinamismul dezvoltării economice să fie permaent susținut de dinamismul relațiilor de producție și, în cadrul acestora, al formelor de conducere și organizare a unităților economice din țara noastră.

REGLEMENTĂRI

(Urmare din pag. 9)

rea operativității în procesul stabilirii prețurilor.

Asigurarea necesarului tot mai mare de piese de schimb, prin participarea tuturor întreprinderilor care au condiții să le execute, impune o elasticitate a prețurilor acestora, respectiv să se țină seama de condițiile specifice de producție ale fiecărei întreprinderi; legislația veche nu permitea modificarea prețurilor ca urmare a schimbării întreprinderii producătoare. Pentru eliminarea acestei frîne în dezvoltarea producției pieselor de schimb noua reglementare prevede ca în ipoteza în care prețurile cu ridicata nu asigură o rentabilitate de 6% la întreprinderile care preiau fabricația pe bază de înțelegere, între ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene, aceste organe pot stabili noi prețuri cu ridicata care să asigure o rentabilitate de 6% cu acordul organelor coordonatoare prevăzute în lista anexă la H.C.M. 1156/1966. În cazul pieselor de schimb executate pentru mașinile și utilajele cu caracter de unicat sau de serie mică și pentru cele din producția curentă, executate într-un număr restrîns de exemplare, pe bază de comenzi întîmplătoare, **întreprinderile pot stabili prețuri cu ridicata la înțelegere cu beneficiarul, limitate la comanda respectivă.** Intreprinderile producătoare includ în producția globală și producția marfă, piesele de schimb fabricate exclusiv pentru întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor proprii, la prețul de cost plus rentabilitatea planificată pentru astfel de piese de schimb.

Noile principii privind stabilirea prețurilor la piesele de schimb vor contribui la cointeresarea întreprinderilor în producerea tuturor sortimentelor de piese de schimb în acest fel asigurîndu-se satisfacerea în tot mai mare măsură a necesarului economiei naționale în aceste domeniu. Totodată, consider că la beneficiari, în vederea gospodăririi cît mai raționale a fondului de piese de schimb, ar fi util să se reducă normele consumurilor fizice de piese de schimb, în funcție de cele mai bune rezultate obținute pînă în prezent în sectoarele fruntașe care activează în domeniul reparațiilor. De altfel, reducerea normelor de consum de piese de schimb ar cointeresa într-o mai mare măsură beneficiarii să se ocupe de recondiționarea diferitelor piese de schimb și ar contribui și la reducerea cheltuielilor materiale din economie care, după cum se știe, se apreciază că sînt încă la un nivel ridicat în economia noastră națională.

OPINII • PROPUNERI

ORGANIZAREA ACTIVITĂŢII de analiză şi control economic şi financiar în cadrul unităţilor economice se cere a fi integrată judicios în ansamblul schimbărilor efectuate în sistemul de conducere a economiei naţionale. Gruparea acestor activităţi, subordonarea lor în structura ierarhică, îmbracă, evident, forme diferite în funcţie de particularităţile unităţilor economice. Semnificative ni se par în acest sens punctele de vedere deosebite existente în opiniile exprimate de directorul economic al Trustului de construcţii-Bucureşti, economistul **Gheorghe Chivu** *şi directorul adjunct al Sucursalei judeţene Argeş a Băncii Naţionale, economistul* **Benone Popa**, *pe care le publicăm în acest număr.*

ANALIZĂ ŞI...

GRADUL SPORIT de complexitate al activităţii desfăşurate de noile unităţi economice din ţara noastră — centralele industriale — necesită găsirea unor noi forme de organizare a muncii de informare şi analiză economico-financiară.

De la început, pledăm pentru constituirea în toate unităţile industriale a unui compartiment distinct de analiză economico-financiară. Şi pentru că fenomene economice şi financiare au loc în toate sectoarele de activitate considerăm că este bine ca acest compartiment să fie subordonat directorului general al centralei.

Este indicat, de asemenea, ca aceia care se ocupă cu munca de analiză să fie absolviţi de sarcinile curente şi operative impuse de îndeplinirea imediată a indicatorilor de plan, întrucît experienţa a dovedit că, aproape în toate cazurile, se acordă prioritate rezolvării problemelor imediate, legate de îndeplinirea indicatorilor de plan.

Cît priveşte componenţa, considerăm că în acest compartiment trebuie să lucreze economişti cu înaltă calificare şi cu o practică îndelungată, capabili. De la caz la caz, după specificul activităţii unităţii, în componenţa nucleului de analiză pot să intre şi ingineri şi tehnicieni sau alţi specialişti, care prin cunoştinţele dobîndite pot să ajute munca de analiză.

Unii specialişti vor ridica probabil obiecţiuni la această propunere, susţinînd că, potrivit dispoziţiilor legale, un asemenea organism funcţionează în toate întreprinderile cu gestiune economică proprie, în baza H.C.M. nr. 1934/19 decembrie 1957, sub forma compartimentului de control financiar intern.

Se ridică însă problema dacă organele de control financiar intern, în forma veche de organizare, au reuşit să cuprindă în verificările lor toate problemele de resort ale unităţilor economice. Răspunsul este că de multe ori n-au fost în măsură să scoată în evidenţă fenomenele negative care frînează realizarea unor indicatori economico-financiari. Sînt revelatoare în acest sens, materialele întocmite de organele respective cu ocazia reviziilor făcute. Organele de control financiar intern n-au verificat şi analizat importante probleme legate de creşterea eficienţei economice, în primul rînd datorită imposibilităţii cuprinderii lor, ca urmare a volumului mare de operaţiuni ce au loc într-o întreprindere, chiar de dimensiunile celor anterioare actualei organizări şi, în al doilea rînd, din cauză că în cele mai multe cazuri încadrarea acestor servicii nu s-a făcut cu cadre din cele mai competente.

S-ar putea ridica, de asemenea, problema că organele de control financiar intern sînt organe de verificare şi nu de analiză, însă, după părerea noastră, nu se poate concepe un control fără o analiză a cauzelor lipsurilor, a fenomenelor economice, a consecinţelor şi fără desprinderea concluziilor care să permită luarea unor măsuri de înlăturare a deficienţelor, tot aşa cum nu se poate face o analiză fără o verificare amănunţită a situaţiei de fapt.

De aceea, considerăm că unificarea funcţiei de verificare a gestiunilor cu aceea de analiză economico-financiară a întregii activităţi desfăşurată în unitatea economică va favoriza evitarea unor paralelisme şi imixtiuni nedorite. Formarea unui organism puternic, dotat cu cadre competente ar contribui la orientarea justă a conducerilor marilor unităţi în elaborarea deciziilor. Astfel, apreciem că de un real folos pot fi organele de analiză conducerii unităţilor în adoptarea hotărîrilor privind efectuarea unor lucrări de investiţii, centralele industriale dispunînd de mai multă independenţă în cheltuirea mijloacelor băneşti destinate creşterii volumului fondurilor fixe.

Benone POPA
director adjunct
Sucursala Judeţeană Argeş
a Băncii Naţionale

...SAU NUMAI CONTROL ?

PREOCUPAREA pentru îmbunătăţirea activităţii de control financiar intern, alături de celelalte măsuri necesare privind paza, păstrarea şi gospodărirea mijloacelor, recepţia materialelor, etc., are ca obiectiv esenţial creşterea şi întărirea proprietăţii socialiste.

După părerea noastră, în atribuţiile controlului financiar intern intră, în prezent, rezolvarea unui număr prea mare de probleme, ceea ce frînează realizarea obiectivului menţionat. Aşa se explică faptul că verificările gestiunilor şi statelor de salarii şi plăţi se fac prin sondaj, iar analizele economice sînt adeseori superficiale şi duc la concluzii greşite. De altfel, organe din întreprinderi, ale forului superior, ale băncii etc. verifică şi analizează multilateral activitatea unităţilor — de multe ori cu suprapuneri, paralelisme şi concluzii diferite pe aceeaşi problemă — şi nu mai are sens atragerea organelor C.F.I. în toate aceste acţiuni.

Considerăm că este necesar ca organele de control financiar intern să execute în principal controlul gestiunilor de mijloace materiale şi băneşti, controlul operaţiunilor de casă, încasări şi plăţi, controlul stabilirii drepturilor de plată către salariaţi şi controlul stabilirii şi încadrării cheltuielilor neeconomicoase, adică să exercite o verificare riguroasă asupra modului cum se aplică dispoziţiile legale cuprinse în actele normative şi alte măsuri stabilite de conducerea întreprinderii în aceste domenii.

Asupra acestor sectoare de activitate, în mod obligatoriu trebuie să se efectueze — cel puţin o dată pe an — o verificare minuţioasă, de realizarea căreia să răspundă în mod necondiţionat conducătorul unităţii respective. În felul acesta s-ar ajunge la situaţia că în întreprinderi organele C.F.I. ar fi încadrate cu personal suficient, pregătit şi îndrumat să acţioneze pe linia principalelor sale îndatoriri.

În forma de organizare actuală a unităţilor economice (centrale, combinate, grupuri de uzine, trusturi şi alte unităţi cu statut de centrală) constituirea organelor de C.F.I. trebuie să fie făcută cu multă atenţie, urmărindu-se ridicarea eficienţei lor.

Opinăm ca în cadrul centralelor industriale cu aparat distinct (separat), care organizează şi coordonează activitatea mai multor întreprinderi cu gestiune economică proprie, dispersate pe un teritoriu mare, organele C.F.I. — cu sarcinile expuse mai sus — să rămînă în cadrul întreprinderilor. La nivelul centralelor ar urma să fie constituit un nucleu restrîns care să efectueze controlul şi îndrumarea organelor din întreprinderi şi unele acţiuni speciale dispuse de conducerea centralei.

La centralele industriale, combinate, grupuri de uzine, trusturi şi celelalte unităţi cu statut de centrale, constituite pe scheletul unei mari întreprinderi, care organizează şi coordonează întreprinderi şi secţii cu gestiune economică internă, amplasate pe un teritoriu geografic mai mic (de regulă într-un judeţ), organele C.F.I. ar trebui concentrate la centrală şi subordonate conducerii acesteia. În acest fel s-ar asigura o folosire mai completă şi eficientă a organelor C.F.I. — distanţele dintre întreprinderi, secţii şi sediul centralei fiind mici nu necesită cheltuieli de deplasare mari.

Organele de control financiar ale ministerelor urmează să se ocupe de controlul, îndrumarea şi instruirea muncii organelor C.F.I. din centrale şi îndeplinirea unor sarcini speciale dispuse de conducerea ministerelor.

Considerăm, de asemenea, că în munca organelor C.F.I. trebuie să ocupe un loc mai important, preocuparea pentru prevenirea pagubelor, ilegalităţilor etc., constatate cu ocazia controlului şi aceasta printr-o analiză foarte atentă a cauzelor care au făcut posibile neregulile depistate. Insistăm asupra stabilirii cu atenţie a cauzelor reale pentru că de multe ori constatarea şi chiar sancţionarea şi recuperarea unor lipsuri, plăţi ilegale, etc., nu duc de fapt la eliminarea cauzelor. Controlul trebuie să se încheie cu propuneri care să ducă la eliminarea totală şi imediată a posibilităţilor de repetare.

Pentru îmbunătăţirea activităţii controlului financiar intern mai este necesar, ca organele de control ale forului tutelar şi cele teritoriale ale Ministerului Finanţelor să exercite o muncă de îndrumare şi pregătire mai atentă — nu tutelă măruntă —, iar conducerile întreprinderilor să manifeste o grijă mult sporită.

Gheorghe CHIVU
director economic
Trustul de Construcţii şi Montaje
Siderurgice Bucureşti

CADRE ŞI RĂSPUNDERI

GHEORGHE PASCALE

URMĂRINDU-L ATENT, în timp ce vizitam împreună fabrica şi-l ascultam prezentîndu-mi diverse sectoare de activitate ale acesteia, mi-am amintit de o interesantă observaţie făcută de cunoscutul specialist în probleme de management Peter Drucker. Cadrele eficiente, nota acesta, se deosebesc extrem de mult între ele în ceea ce priveşte temperamentul, personalitatea preocupările şi modul în care fiecare le îndeplineşte, singura calitate comună fiind aceea de a şti să aleagă şi a face să se facă numai ceea ce trebuie făcut. Trăsăturile definitorii ale interlocutorului meu, tov. Gheorghe Pascale, directorul Fabricii de Bere „Griviţa", confirmă cum nu se poate mai bine justeţea acestei observaţii.

Îmbrăţişase iniţial cariera militară. A renunţat însă curînd, urmînd şi absolvind cursurile Academiei de Studii Economice. Cum era şi firesc, am vrut să aflu cauza acestei opţiuni, în urma căreia şi-a schimbat traiectoria vieţii.

— Nu sînt sigur că răspunsul de acum coincide exact cu cel pe care l-aş fi dat atunci. Numai acum, după mulţi ani de viaţă, pot spune că ştiu exact adevărata cauză a alegerii făcute. Simplu, ea ar putea fi denumită dorinţa de acţiune, de schimbare a lumii din jur.

• Ce legătură are asta cu economia ?

— Una foarte intimă, evidentă. Economia este domeniul de activitate omenească cel mai propice împletirii setei de cunoaştere, de creaţie intelectuală cu dorinţa de acţiune.

• Aţi realizat această împlinire ?

— Cred că pot răspunde afirmativ. Actualmente trăiesc un moment de reală şi deplină satisfacţie ştiind că sărbătorim centenarul fabricii cu bune rezultate economice. Un răspuns la întrebarea dv. ar putea fi şi faptul că astăzi (era o zi de duminică) sînt aici, în fabrică.

• Vă număraţi printre puţinii noştri directori de întreprinderi care nu au la bază o pregătire tehnică. Este acesta un impediment ?

— E mai greu să vă răspund. Sînt implicat direct. Dacă m-aţi fi întrebat dacă în funcţia de director de personal trebuie încadrat un inginer sau un psiholog, v-aş fi răspuns fără echivoc: al doilea. În general, apreciez că pentru funcţia de conducător executiv de unitate economică pot candida cu succes cadre de toate specialităţile. Cred însă că cele economice ar trebui să se bucure de o anumită prioritate. Şi aceasta pentru că întreprinderea nu este o maşină, oricît de complicată ar fi aceasta din urmă. Este un sistem mult mai complex. Şi, din păcate, unul deschis. Către piaţă. Economistul este cel care ştie sau ar trebui să ştie cel mai bine să „piloteze" întreprinderea în atmosfera ei naturală — piaţa. E pregătit pentru aceasta.

• Economist sau inginer, în afară de buna pregătire, ce calitate mai trebuie să aibă directorul ca să aibă succes ?

— Să ştie să piardă. Vreau să spun că un conducător de întreprindere trebuie să ştie să piardă un pic astăzi, ca să poată cîştiga mult mîine. Ideal ar fi să cîştigi şi azi şi mîine. Viaţa economică are însă legile ei. Un exemplu. Anul viitor am dori să executăm un anumit volum de reparaţii capitale. Absolut necesar după calculele noastre; există pericolul de a ne „cade" utilajele. Aceasta ar însemna depăşirea preţului de cost unitar realizat anul acesta, lucru nepermis de o anumită lege — nu una economică, ci una care exprimă voinţa noastră subiectivă. Am pierde un pic la anul dar am cîştiga imens în anii viitori. Aşa ne rămîne alternativa de a cîştiga un pic la anul şi a pierde mult în anii viitori.

— Vă cam supără reglementările...

— Nu în general. Cînd sînt prea multe şi în neconcordanţă, cînd una-ţi dă voie şi trei te frînează. Cel mai rău este că ele creează o atmosferă de rezistenţă la schimbări. Vrei să faci ceva, eşti imediat ameninţat că o să răspunzi. Ne descurcăm, totuşi...

Dar uneori cu preţul unor „trăznăi" — cum le numesc unii din colaboratorii mei. Un exemplu concret. Cînd am venit aici fabrica „trăgea" din greu să-şi realizeze sarcinile de plan. Prost întreţinute, maşinile uneia din secţii dădeau un randament foarte scăzut. Am angajat imediat şase lăcătuşi. În prima lună am depăşit fondul de salarii. Probleme, verificări, critici etc. În numai trei luni a crescut productivitatea secţiei cu 30% şi am obţinut suficiente economii ca să nu-şi mai amintească nimeni de depăşirea amintită.

• În afară de reglementări care nu mai corespund, ce vă mai supără, tov. director ?

— Lucruri tot de această natură. Ni se dau prea mulţi indicatori şi puţine mijloace (fonduri) pe care să le putem manevra. Nu putem executa unele lucrări în regie proprie, deşi am obţine economii mari. Nu putem folosi operativ specialişti din afară deşi ar fi o afacere foarte rentabilă. Etc., etc. Stabilirea unui cadru legislativ, normativ mai clar definit, în care să se poată acţiona mai din plin, ar contribui considerabil la creşterea eficienţei muncii noastre, a conducerii, şi în general, a colectivelor din întreprinderi.

• O dorinţă deosebită ?

— Să reuşim să aplicăm studiile de organizare elaborate (unele de doi ani) care se găsesc însă undeva... spre aprobare.

★

ACEASTĂ FRINTURĂ de dialog relevă, cred, unele trăsături ale personalităţii interlocutorului meu. Autor al mai multor inovaţii şi raţionalizări ale proceselor de producţie, Gheorghe Pascale dovedeşte că ştie să treacă peste momentele dificile, generate de neajunsuri şi piedici, şi să acţioneze în direcţia obţinerii de rezultate practice pozitive. Şi, cu toată tracasarea de care ne-a vorbit, mai găseşte timp să se ocupe personal de amănunte privind organizarea sărbătoririi centenarului fabricii şi s-o ajute pe fetiţă — marea lui pasiune — să-şi pregătească lecţiile.

Constantin COJOCARU

ŞANTIER ŞTIINŢIFIC

Mircea OPRIŞAN

● Ca şi pentru ceilalţi participanţi ai „şantierului" nostru, prima întrebare se referă la debutul dv. în cercetarea economică.

— Cred că s-ar putea stabili trei tipuri de debuturi în activitatea de cercetare: a) precoce şi promiţător; b) nefericit sau ghinionist; c) neînsemnat şi evolutiv, cu treceri de la cantitate la calitate. Încadrarea într-unul din cele trei tipuri poate fi problemă de preferinţă. Ceea ce rămîne însă absolut îndoielnic este interesul cititorilor pentru aceste începuturi, care cred că nu poate fi rezervat decît pentru foarte puţini autori. De aceea aş prefera să trecem mai departe.

● Aşadar, în ce direcţie sînt îndreptate preocupările dv. actuale?

— Preocuparea mea centrală o constituie studiul organizării competitivităţii pe piaţa internaţională, problemă a cărei însemnătate cred că nu mai cere a fi demonstrată. Orientarea generală a cercetării mele porneşte de la două premise: a) în lupta competiţională economică pe pieţele concurenţiale au fost elaborate principii tehnice şi metode de luptă şi de calcul previzional; ca urmare, lupta competiţională capătă tot mai mult caracteristicile de doctrină, pregătire şi desfăşurare comparabile ca grad de elaborare (păstrînd proporţiile şi caracteristicile) cu cele militare. În terminologia competiţională economică folosirea termenilor militari „strategie", „tactică", „stat major" a devenit curentă, cu un conţinut propriu acestui domeniu de înfruntări, şi ca în orice înfruntare competiţională, are învingătorii şi învinşii săi. b) economia socialistă are toate posibilităţile să-şi însuşească tehnicile şi metodele de luptă competiţională, care, împreună cu avantajele proprii, pot să-i asigure un nivel înalt de competitivitate, să fie o

Performanţa tehnică nu este implicit performanţă economică...

manifestare a avantajelor şi superiorităţii economiei socialiste pe pieţele de cea mai pretenţioasă competitivitate.

● Găsind fără îndoială interesante aceste idei, care apreciaţi că sînt îndeosebi modalităţile de aplicare?

— Înfruntarea competiţională cere înfăptuirea anumitor condiţii: în primul rînd trebuie creată o psihologie, o mentalitate competiţională: acceptarea competiţiei presupune voinţa de a învinge şi a face toate pregătirile necesare cuceririi victoriei; în al doilea rînd trebuie elaborată o metodă de luptă cu regulile ce le implică: cunoaşterea terenului şi publicului (respectiv a pieţei pe care se va desfăşura competiţia), a adversarului sau adversarilor (respectiv a produsului); în sfîrşit este necesară elaborarea calculelor ce trebuie să asigure victoria, astfel încît să fie îndeplinite obiectivele competiţiei: vînzare+rentabilitate.

De asemenea trebuie înlăturate unele prejudecăţi care au circulaţie. De pildă, pentru multă lume încă performanţa tehnică este sinonimă cu performanţa economică. Performanţa tehnică este o premisă favorabilă a performanţei economice, dar nu o asigură implicit. Aş putea cita cazul unui model de televizor în culori avînd cele mai înalte performanţe tehnice, care a fost totuşi învins economic de alte modele mai puţin reuşite tehnic, deoarece diferenţa de preţ le avantaja pe piaţă. Un exemplu de calcul competiţional. Presupunem un produs foarte elaborat şi costisitor care necesită lansare, asistenţă tehnică (utilaj, instalaţie, mijloc de transport etc.). Producătorul are de ales între două variante: ori vinde 100 de bucăţi pe 5 pieţe (respectiv 20 de bucăţi pe fiecare piaţă), ori vinde 80 de bucăţi pe 2 pieţe (respectiv 40 de bucăţi pe fiecare piaţă). La prima vedere, prima variantă pare mai avantajoasă. O analiză detaliată poate demonstra contrariul. În adevăr cheltuielile de reclamă, întreţinere, asistenţă tehnică, studiu al pieţei pentru 20 de bucăţi pe o piaţă pot face nerentabilă operaţiunea respectivă. În plus, prognozele de durată pleacă de la premise deosebite — în primul caz pe pieţele respective nu este atinsă masa critică competiţională, în al doilea este obţinută.

● Fără îndoială că aceste consideraţiuni asupra competitivităţii fac obiectul unui studiu pe această temă.

— Este exact. Şi sper ca în decurs de 1—2 ani să termin această lucrare.

● Se ştie că aţi avut preocupări în domeniul istoriei gîndirii economice. Aţi părăsit vechile pasiuni în favoarea „contemporaneităţii"?

— Am terminat un mic studiu asupra gîndirii economice a lui Thucydides şi cu aceasta am încheiat studiile făcute asupra gîndirii economice din Grecia antică. Voi cita, pentru a face legătură cu preocupările mele actuale privind competitivitatea, că un gînditor susţinea că în orice luptă cei doi generali, adversari, au de obicei aceleaşi cunoştinţe strategice şi tactice. Şi totuşi unul învinge — şi nu întotdeauna cel cu armata cea mai mare. Regula e valabilă şi în competiţia economică: învinge acela care ştie să folosească mai prompt şi eficient cunoştinţele şi avantajele. De aceea cred că economia noastră, socialistă, se poate impune cu succes pe piaţa competiţională internaţională.

V. E.

INTERDEPENDENŢE ÎNTRE CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ŞI CERINŢELE PRACTICII

prof. **Roman MOLDOVAN**
membru corespondent al Academiei

IDENTIC ŞI CONCOMITENT cu celelalte ştiinţe, — ştiinţele despre natură, societate şi gîndire — ştiinţele economice, cunosc un continuu progres. Tendinţele şi conţinutul acestui progres, ale acestei dezvoltări, sînt foarte cuprinzătoare şi privesc atît **obiectul** cît şi **metoda.** Sub aspectul obiectului dezvoltarea aduce cu sine — proces comun pentru toate ştiinţele — o lărgire a cunoaşterii omeneşti, precizarea şi adîncirea noţiunilor, legilor, teoriilor ca rezultat al generalizării materialului faptic şi confirmării prin practică. Procesul dezvoltării ştiinţelor economice cunoaşte o diversificare, o particularizare şi relativă autonomizare a diferitelor sale discipline, care bineînţeles că rămîn totuşi părţi organic integrate în obiectul şi metoda economiei politice. Acest lucru este firesc deoarece ştiinţele economice — economia politică şi disciplinele economice particulare — sub impulsul necesităţilor de a cuprinde realităţile cît mai adînc şi implicit mai delimitat pe ramuri şi subramuri ale economiei naţionale şi pe domenii de activitate, pe de o parte **se specializează,** iar pe de altă parte sub imboldul necesităţilor de cuprindere ca părţi, ca laturi ale mecanismului economic, **promovează cunoaşterea interdependenţelor între fenomenele şi procesele social-economice.** Ambele tendinţe deşi de sens relativ contrariu, au însă comun studiul relaţiilor economice, a forţelor şi relaţiilor de producţie. Tot în legătură cu sensul dezvoltării ştiinţelor economice observăm o tendinţă de adîncire, de specializare concomitent cu lărgirea, cu înmulţirea interdependenţelor pe de o parte **cu celelalte ştiinţe sociale,** iar pe de altă parte **cu ştiinţele din sistemul ştiinţelor naturii şi omului**; are loc o dată cu procesul de adîncire, delimitare şi precizare în propriul obiect şi metodă, evidenţierea interdependenţelor existente şi necesare, a interconexiunilor cu celelalte ştiinţe. Acest proces ştim că este similar pentru toate ştiinţele şi ca urmare asistăm, în prezent, la **o largă proliferare a aşa-numitelor discipline de graniţă,** a ştiinţelor interdisciplinare. Tot mai mult se evidenţiază şi în procesul dezvoltării ştiinţelor economice — odată cu diferenţierile şi legăturile din sistema lor — interdependenţele acestora cu celelalte ştiinţe sociale, cu matematica, cibernetica, informatica, cu multe din ştiinţele tehnice etc. Procesul acesta poate fi cel mai uşor identificat în conţinutul şi formele lui de manifestare îndeosebi, în obiectul şi metoda acelor discipline economice care **transpun şi caracterizează mai pregnant transformarea ştiinţelor economice,** în forţă nemijlocită de producţie.

Lărgirea şi adîncirea în obiectul ştiinţelor economice, menţionate mai sus, au dat impuls şi au avut ca rezultat perfecţionări şi în metoda ştiinţelor economice, în dublu sens al **metodologiei** şi al **instrumentului folosit**; econometria şi cibernetica economică sînt — între altele — rezultatul acestei evoluţii.

Deosebit de semnificative pentru a caracteriza progresele ştiinţelor economice mi se par a fi realizările acestora în ceea ce priveşte posibilităţile de a elabora previziuni ştiinţifice. Această latură — esenţială pentru depăşirea pragului care desparte ştiinţa de cunoştinţele empirice — s-a dezvoltat foarte mult şi cercetarea ştiinţifică economică are la activul său importante realizări. Ce altceva sînt **programele şi planurile de dezvoltare a economiilor naţionale,** variatele modele elaborate de economiştii din ţările capitaliste care folosesc **modele econometrice, barometrele de previziune economică cu caracter conjunctural** sau **sondagiile de opinie,** menite să ducă la aprecierea comportamentului agenţilor economici faţă de desfăşurarea în viitor a fenomenelor economice?

Unul din factorii determinanţi care stă la baza acestei evoluţii îl identificăm atunci cînd analizăm conţinutul **cerinţelor practicii sociale,** cînd analizăm ceea ce societatea solicită, pretinde de la ştiinţă şi ştiinţele sociale în general şi — legat de preocupările noastre — de la **ştiinţele economice în particular.** Definirea conţinutului acestor cerinţe, **a interdependenţei între acesta şi conţinutul tematic** — problematica cercetării ştiinţifice economice a căilor de acţionare reciprocă în timp, a **formelor organizatorice corespunzătoare** pentru traducerea în viaţă a acestor legături, etc., ni se par a fi unele din problemele esenţiale pentru progresul continuu al ştiinţelor economice şi pentru sporirea aportului lor la dezvoltarea social-economică. Ambele aceste obiective sînt condiţionate de înaintarea treptată, pe drumul transformării ştiinţelor economice în forţă nemijlocită de producţie.

Desigur, că definirea conţinutului cerinţelor practicii sociale faţă de ştiinţele economice este o problemă complexă, o primă latură referindu-se **la nivelele foarte diferite unde îşi au izvorul cerinţele** — începînd cu unităţile de producţie şi sfîrşind cu economia naţională ca un ansamblu — altă latură la cerinţele legate de progres şi **creştere economică în echilibru,** de sporirea **eficienţei muncii din sfera producţiei materiale** şi a tuturor activităţilor social utile, etc. Un exemplu de tablou sintetic caracterizînd conţinutul cerinţelor practicii sociale adresat în parte şi ştiinţelor economice este Cap. I, cele 9 puncte în care sînt expuse **obiectivele şi sarcinile de bază ale dezvoltării economico-sociale în perioada 1971—1980,** precum şi capitolul referitor la **promovarea progresului tehnic şi dezvoltarea cercetării ştiinţifice,** din Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român.

Clasificarea conţinutului cerinţelor practicii sociale în interdependenţa lui cu conţinutul tematic al cercetării ştiinţifice economice implică — între altele — cunoaşterea **formelor organizatorice,** a instituţiilor în care se face cercetarea şi unde se concentrează, în ultimă instanţă, cerinţele practicii sociale. Aşa de ex. există o separare instituţională plecînd de la clasificarea cercetării în **fundamentală** şi **aplicativă,** în strînsă legătură cu natura — de lungă sau imediată perspectivă — a cerinţelor practicii sociale; de asemenea, o sistematizare şi ierarhizare tot de natură instituţională este şi cea impusă de conţinutul disciplinelor pe **diferite ramuri şi domenii ale ştiinţelor economice** şi care răspunde tot unor cerinţe ale practicii sociale derivînd din felul cum este instituţionalizat ca mecanism funcţional — sistemul organelor economiei naţionale; în sfîrşit o altă instituţionalizare o găsim materializată în funcţie de **tutelarea administrativă** şi drept urmare avem organe de cercetare funcţionînd în sistemul academiilor, al învăţămîntului, al comitetelor, ministerelor etc.

Independent de toate acestea forma organizatorică a **activităţii ştiinţifice, în totalitatea ei, trebuie să răspundă cerinţelor practicii sociale,** să se integreze comenzilor sociale şi să contribuie la dezvoltarea social-economică, asigurîndu-şi concomitent propria ei dezvoltare, dezvoltare care implică **conţinut tematic, condiţii materiale şi cadre.** Aceste trei elemente formează o unitate organică, ca elemente constitutive indispensabile pentru activitatea de cercetare ştiinţifică, hotărîtor fiind **conţinutul tematic al cercetării,** problematica, obiectul cercetării, în funcţie de care se pregătesc, se constituie, celelalte două.

Legarea conţinutului tematic de cerinţele practicii sociale, presupune în mod necesar **integrarea activităţii de cercetare ştiinţifică în procesul conducerii societăţii,** conducere planificată în orînduirile socialiste şi îndrumare specifică orînduirii capitaliste. Cît de necesară este această integrare ne apare evident nu numai dacă observăm realităţile din orînduirea socialistă, unde întreaga societate se conduce pe bază de plan, dar şi dacă analizăm situaţia din ţările capitaliste. Într-adevăr, unul din domeniile unde se elaborează cele mai multe şi mai cuprinzătoare planuri şi programe este tocmai activitatea de cercetare ştiinţifică. Chiar şi în ţările capitaliste în care predomină părerea adepţilor celui mai mic intervenţionism de stat — ţările anglo-saxone — există ministere sau comitete, care au în atribuţia lor îndrumarea cercetării ştiinţifice; se elaborează programe privind conţinutul tematic al cercetării, fie sub forma unor programe cuprinzătoare pentru ansamblul economiei naţionale, fie orientări de ansamblu şi programe prioritare pentru unele ramuri sau subramuri, domenii etc. Integrarea menţionată implică pe de o parte problemele, **temele de cercetare, aria cercetării,** iar pe de altă parte se referă la **promovarea formelor organizatorice de lucru care să stimuleze rezolvarea problemelor puse prin problematica cercetării.** În acest sens un rol central revine diferitelor **forme de colaborare,** de muncă în echipe, activitate colectivă, ceea ce asigură o îmbinare a muncii specialiştilor de înaltă calificare din diferite domenii şi discipline, ceea ce duce la o conlucrare şi la rezolvarea problemelor pe de o parte la un înalt nivel, iar pe de altă parte, soluţiile sînt gîndite în interdependenţele variatelor ştiinţe şi specialităţi. Se promovează astfel munca de echipă, se evită paralelismele inutile — concomitent cu utilizarea la maximum a competenţelor individuale.

Problema promovării colaborărilor — ca parte a unei preocupări mai vaste de a îmbunătăţi conducerea activităţii de cercetare ştiinţifică — stă continuu în atenţia atît a organelor de stat cît şi a savanţilor şi cercetătorilor, ambele părţi fiind în măsură egală interesate în sporirea eficienţei activităţii lor şi în legarea acesteia de cerinţele practicii sociale. O problemă esenţială în ridicarea gradului de eficienţă a rezultatelor cercetării ştiinţifice este **definirea conţinutului, a ceea ce trebuie înţeles prin cerinţe ale practicii sociale.** Cînd vorbim de cerinţele practicii sociale, uităm adeseori gradul

(Continuare în pag. 15)

FIȘE

■ Necesitatea perfecționării procedeelor și metodelor de analiză, conducere și planificare — arată L. Tövissi și I. Țigănescu în volumul recent **Balanța legăturilor dintre ramuri** (Editura științifică 1969, 352 pag.) — impune completarea sistemului clasic de balanțe ale economiei naționale, astfel încît aceste metode și procedee pe de o parte să aprofundeze și să concretizeze unele balanțe ale sistemului, iar pe de alta să sintetizeze și să generalizeze balanțele materiale. Ca instrument principal al acestei analize, balanța legăturilor dintre ramuri poate fi interpretată ca o dezvoltare a unuia din tabelele balanței economiei naționale, și anume a balanței producției, consumului și acumulării produsului social. Cuprinzînd mișcarea întregului produs social, balanța oferă posibilități de analiză extrem de bogate printre care, se menționează, caracterizarea interpedendenței dintre ramurile și subramurile economiei, calculul cheltuielilor de muncă socială pe fiecare ramură, calculul coeficienților consumurilor materiale directe și totale, determinarea variantelor optime ale planurilor de dezvoltare etc.

■ De la Disraeli, care cu a lui celebră frază „statistica riscă să fie o minciună științifică", este considerat primul care se ridică împotriva adevărurilor statistice, disputa dintre apărătorii și detractorii ei nu a încetat. Recent prof. Henri Guitton, în studiul **Les fausses exactitudes,** publicat în JOURNAL DE LA SOCIETE DE STATISTIQUE DE PARIS (nr. 7—9/1969), reia discuția, distingînd trei tipuri de exactitate și anume : indicativă, previzională, creativă. Prima se referă la adevărul vizibil, palpabil, cînd ia forma unui model ce poate fi reprodus și care este mai mult sau mai puțin ușor de sesizat. Cea de-a doua — interesînd mai ales pe economiștii de astăzi, — este definită ca reprezentarea exactă a unei realități viitoare. Este vorba îndeosebi de exactitatea previziunii. În fine, cel de-al treilea tip este, după părerea sa, conformitatea unei reprezentări cu o realitate existentă fără îndoială în prezent sau cu o posibilitate evidentă în viitor, dar imposibil de sesizat pe calea simțurilor sau observării directe. Pornind de la aceste tipuri, autorul propune a se face educația celor ce utilizează date ale statisticii economice în sensul de a reține tendința, ordinul de mărime, și nu cifrele exacte, care nu ar corespunde întru-totul adevărului. Totodată, este de părere ca în materialele statistice să se indice și gradul de incertitudine pe care-l prezintă datele avansate.

■ În lucrarea **Razvitie ekonomiceskih sviazei stran soțializma** (Dezvoltarea legăturilor economice dintre țările socialiste), Editura Mîsl, Moscova, 1968, 275 pag., K. I. Popov abordează tema relațiilor economice, financiare și de prețuri dintre țările socialiste.

Referindu-se la prețuri, autorul consideră că și această problemă, ca de altfel toate problemele legate de sfera circulației, trebuie abordată plecînd de la condițiile create de dezvoltarea sferei producției. Menținerea neschimbată a principiilor și a metodelor de alcătuire a prețurilor, apreciază autorul, ar frîna dezvoltarea economică a sistemului mondial socialist ; în același timp, introducerea unui sistem nou pentru care nu s-au copt condițiile necesare bunei lui funcționări ar aduce prejudicii nu de mai mică însemnătate. Pentru rezolvarea problemei prețurilor este absolut necesară o analiză multilaterală a situației existente, precum și o abordare profund științifică a acestei probleme. Autorul propune ca punct de plecare acțiunea legii valorii, totodată făcînd remarcă că nu pot fi omise nici acțiunile celorlalte legi economice obiective.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

(Urmare din pag. 14)

mare de variabilitate în funcție de care trebuie apreciate aceste cerințe. Practica socială și cerințele sale se referă atît la nivelul macro cît și la cel micro economic, dar conținutul este diferit. Conținutul tematic al cercetării nu poate fi stabilit fără să definim clar conținutul diferitelor categorii de cerințe ale practicii sociale.

În definirea conținutului cerințelor practicii sociale, trebuie să observăm că spre activitatea de cercetare, spre institutele de cercetare — independent în ce sistemă se găsesc ele : academie, învățămînt, minister, centrale etc. — **afluează cereri care determină** — selectate — **conținutul viitoarelor tematici ale cercetării științifice,** pentru institutele în cauză, reprezintă un curent de cerințe, de solicitări care se îndreaptă din partea viitorilor beneficiari spre institutele de cercetare. Acesta constituie **unul din izvoarele** care alimentează tematica de cercetare, conținutul planului activității științifice. **Un al doilea izvor** deosebit de important, care alimentează planul tematic de cercetare — îl identificăm în activitatea, în preocupările savanților, a cercetătorilor care muncesc în institutele de cercetare. Elaborarea tematicii de cercetare trebuie în asa fel dusă, îndrumată și finalizată, încît să asigure împletirea permanentă a acestor două centre de incitare, în alimentarea conținutului său. Dar de unde se alimentează ambele aceste izvoare, la rîndul lor ? Este evident că în principal acesta se face studiind Documentele de partid și de stat cu caracter normativ, planurile de lungă perspectivă și în parte, planurile de scurtă durată etc. Toate acestea sînt surse care stau la baza materialului cu ajutorul căruia definim conținutul cerințelor pe care practica socială le adresează cercetării științifice economice. Concretizarea lor în tematica de cercetare, în probleme și teme care figurează în planul de cercetare, implică aportul creator și competent al savanților și cercetătorilor care stăpînesc cunoștințele prezente ale științei lor și cunosc, intuiesc, tendințele dezvoltării ei în viitorul imediat și în perspectiva mai îndepărtată. Selectarea temelor de cercetare științifică — căutarea și găsirea celor mai bune soluții — presupune **existența în permanență a acestei simbioze.**

Un moment hotăritor pentru definirea interdependențelor între cerințele practicii sociale și conținutul cercetării științifice este concretizarea ca atare a planului tematic, legarea acestui plan de documentele de partid și stat — izvorul de bază al cerințelor practicii sociale — **delimitarea efectivă** a ariei, a frontului, **etapizarea în timp** a cercetării științifice. Analiza acestor interdependențe presupune folosirea unor criterii de judecată, criterii care pot să fie diferite, dar în fond trebuie să verifice dacă tematica aleasă pentru cercetare, **răspunde celor mai actuale probleme ale economiei naționale** și dacă rezultatele **se pot finaliza** în timpul necesar pentru a fi **eficient valorificate.** Acestor două criterii, îndeplinite în mod cumulat, urmează altele, pe de o parte **mai de amănunt** cum ar fi : studierea condițiilor economice pentru valorificarea superioară a resurselor naturale, elaborarea de produse și tehnologii noi, sporirea exportului, ridicarea poziției competitive a produselor românești pe piața externă etc., sau pe de altă parte unele cu caracter **mai general** cum ar fi : implicațiile social-economice ale modernizării economiei naționale, creșterea eficienței activităților economice și social utile, organizarea științifică a producției și muncii, avantajele adîncirii participării la diviziunea internațională socialistă și mondială a muncii, perfecționarea conducerii planificate a economiei naționale, schimbările în condițiile de trai, confort, odihnă și sănătate ale poporului, etc.

O dată deosebit de importantă, legată tot de îmbinarea cerințelor practicii sociale cu conținutul cercetării științifice, se referă la faptul că cerințele practicii sociale sînt pe de o parte cele **imediate, cunoscute,** iar pe de altă parte unele de viitor, cerințe care se cer a fi **previzionate.** Într-adevăr, atunci cînd elaborăm tematica planului de cercetare plecăm de la cerințe cunoscute și căutăm satisfacerea lor în perioada la care se referă planul, le includem în tematica de cercetare a perioadei respective. Luînd în considerare, în acest fel cerințele practicii sociale, conținutul practicii capătă un **pronunțat caracter aplicativ,** întrucît tematica va trebui să satisfacă, să contribuie la rezolvarea unor probleme **înscrise direct sau derivînd nemijlocit,** din documentele de partid și de stat, respectiv din prevederile planurilor de perspectivă sau curente. Dar, în același timp trebuie avut în vedere că evoluția însăși, dezvoltarea economiei, a științei și a tehnicii, **pune noi probleme chiar în perioada la care se referă planul** și ca atare trebuie previzionate unele din noile cerințe care vor influența cercetarea științifică a perioadei planificate și cu atît mai mult a viitorului. Cu alte cuvinte cerințele practicii sociale trebuie văzute nu static, ci **în modificare ; tendințele acestei modificări** trebuie deduse, previzionate.

În acest sens, pe lîngă aprecierile care le facem judecind cercetarea științifică economică în mod izolat, trebuie să avem în vedere legăturile și interdependențele acesteia cu alte discipline și în primul rînd cu celelalte științe sociale. Aceasta întrucît ceea ce se schimbă cu deosebire, ceea ce se accentuează în primul rînd este latura interdisciplinară și ca atare sesizarea tendințelor de viitor, previziunea, tocmai aici se poate mai bine identifica. În previzionarea cerințelor un loc important dețin schimbările, cuceririle tehnice, ca unul din domeniile în care se reflectă, **în prima lor etapă de aplicare socială,** multe din realizările științei. Cît de important este acest fapt rezultă din larga preocupare care se acordă previziunilor[1]), privind evoluția tehnologiei și elaborarea unor metode perfecționate pentru sesizarea tendințelor evoluției sale.

---

[1]) **Vezi : Partea a 2-a în care se tratează problema metodelor utilizate pentru previziunea tehnologică din lucrarea : La prévision technologique de E. Jantsch, Paris, O.C.D.E. 1967.**

blocnotes

ELEMENTELE UNUI DEZACORD CU UN CITITOR

DINTRE SCRISORILE pe care mi le adresează unii cititori mi se pare necesar să mă opresc la această rubrică asupra celei sosite de la tov. N. I. Staicu din Galați. Aș dori, în prealabil, să rog pe corespondentul meu ocazional (ca și pe alții care au ezitări similare) să creadă că nu are de ce se scuza pentru faptul că m-ar fi „inoportunat", comunicîndu-mi părerile sale într-o serie de probleme pe care le consideră de „stringentă actualitate". Departe de a mă fi „deranjat", scrisoarea sa m-a interesat în mod deosebit.

Dacă nu mă opresc acum asupra tuturor aspectelor abordate privind raționala repartizare a cadrelor de specialiști și promovarea cadrelor „pe baza unor criterii obiective" și „anume criteriul valorii personale", explicația trebuie găsită în faptul că sugestiile sale coincid în momentul de față după cum bine se știe cu preocupările forurilor competente. În schimb, problema **profilului profesional** al conducătorului de întreprindere, pe care tov. Staicu o abordează în scrisoarea sa, mă obligă la unele comentarii. Cu aceeași sinceritate cu care își expune părerile și corespondentul meu, sînt nevoit să-i arăt că nu cred în justețea unei măsuri care ar transforma **simpla** calitate de **economist** în premisă a numirii cuiva în funcția de director de întreprindere. Cred că nu mi se poate lua în nume de rău această părere, cu atît mai mult cu cît, încă cu 4—5 ani în urmă, într-o vreme cînd singura funcție economică în conducerea întreprinderilor noastre era cea de contabil-șef, în paginile acestei reviste a fost pusă în mod deschis necesitatea unei concepții **economice** în conducerea întreprinderilor noastre și a participării **directe a economiștilor** la procesul decizional din întreprinderi. Consider o asemenea abordare a problemei ca fiind întemeiată și astăzi, în timp ce teza director = economist mi se pare a decurge dintr-o abordare unilaterală a problemelor conducerii. Sînt nevoit ca atare să supun atenției corespondentului meu, care vede în profilul profesional al directorului **cheia** îmbunătățirii muncii de conducere a întreprinderilor noastre, cîteva temeiuri de reflecție, cu regretul că dimensiunile acestui blocnotes mă constring la o simplă enunțare fugară.

1. Profilul profesional **ideal** al directorului de întreprindere a fost îndelung dezbătut în literatura de specialitate din numeroase țări. S-a pledat succesiv sau concomitent pentru inginerul-tehnician, pentru economist, pentru jurist, pentru psiholog, pentru sociolog ș.a.m.d. Mi se pare că nu prea mai există argumente suplimentare pentru una sau alta din profesiuni. Există și teza directorului format în mod special în calitate de conducător, ca o profesie distinctă.

Experiența este variată și contradictorie. Personal, consider că premisa de la care se pornește este greșită, deoarece nu formația profesională de bază a directorului de întreprindere este esențială. Capacitatea lui profesională — indiferent de faptul că ar fi inginer, economist, etc. — este o condiție esențială, dar nu suficientă. Directorul de întreprindere conduce o **echipă** ; ca atare prestigiului lui ca **specialist** și ca **om,** trebuie să i se adauge capacitatea personală de a-și alege colaboratorii nemijlociți pentru fiecare compartiment de specialitate și de a se baza apoi pe ei ; de a angaja dialogul cu echipa pe care o conduce și a-i stimula imaginația creatoare și interesul în efortul de realizare a obiectivelor fixate ; de a realiza o rațională diviziune a muncii și competențelor în unitate etc. Sînt aspecte pe care practica le-a dovedit mai importante decît profilul său de specialitate.

2. Firma modernă este un complex industrial, care ridică probleme tot mai variate de producție și de cercetare — aplicare, tehnice și economico-comerciale, de conducere curentă și de prospectivare, sociale și financiare etc. Integrarea „în amonte" și „în aval", diversificarea pe produse și teritorială, pe care se întemeiază „cursa dimensiunilor" caracteristică firmei contemporane — tendință pe care o reflectă în țara noastră apariția centralelor industriale în diferitele lor forme — impune tot mai mult ca o condiție a conducerii dinamice și eficiente **direcția colegială.**

Aceasta împinge de asemenea pe un plan secundar profilul profesional personal al directorului, punînd pe prim plan problema structurii, componenței și competenței organului colegial de conducere (la noi, a consiliilor de administrație și a comitetelor de direcție).

3. Concomitent cu aspectele menționate la primele două puncte, problema conducerii economice eficiente a întreprinderii este condiționată de competențele ce-i revin în mecanismul economic pe care-l avem în vedere. Tocmai în acest sens, dobîndește o importanță decisivă aplicarea măsurilor legate de rolul și funcțiile întreprinderilor și centralelor, preconizate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 privind perfecționarea sistemului de conducere, organizare și planificare a economiei naționale.

Costin MURGESCU

Mecanismele capitalismului monopolist de stat

PLANIFICAREA DE STAT

ÎN PERIOADA dintre cele două războaie mondiale, planificarea economică de stat figura, în tematica gîndirii economice burgheze, mai ales sub forma criticii planificării de tip socialist. Ceea ce nu înseamnă că dirigismul — ca teorie și practică a capitalului monopolist — nu și-ar fi avut partizanii săi. Politica de **New Deal** a președintelui F.D. Roosevelt a constituit nu numai momentul inaugural al unei perioade noi, dar și cea mai puternică aplicare practică a doctrinei dirigismului economic de pînă atunci. De fapt, prin afirmarea rolului economic al statului, prin crearea unui aparat analitic nou care a contribuit la matematizarea științei economice burgheze, și prin ridicarea analizei la nivel macroeconomic, **J. M. Keynes** punea, probabil fără s-o știe, bazele planificării economice monopoliste de stat sau, pe scurt, ale **planificării de stat**, care avea să-și facă apariția — prin dezvoltarea și transformarea dirigismului și ca unul dintre fenomenele cele mai interesante ale capitalismului — abia în anii de după cel de-al doilea război mondial. În toată această perioadă postbelică, fenomenul nu a încetat să se extindă — cuprinzînd un număr crescînd de țări capitaliste dezvoltate — și să-și mărească importanța practică în politica economică de stat și importanța teoretică și metodologică în gîndirea economică burgheză.

Dacă ne referim în general la politica economică a statelor imperialiste, nu am putea să nu constatăm că modificarea ei cea mai semnificativă — intervenită în perioada postbelică — constă în trecerea de la încercările de combatere **post festum** a efectelor negative ale mecanismului spontan al pieței, a recesiunilor sau crizelor, la încercările de **prevenire** a unor asemenea efecte, de corectare **ex ante** a acestui mecanism sau chiar de realizare a unor obiective economice prestabilite. Planificarea de stat este tocmai instrumentul principal — sau cel mai evoluat — al acestei forme modificate de politică economică. Ceea ce nu înseamnă că planul ar fi considerat — chiar și de partizanii lui occidentali cei mai înflăcărați — ca un remediu magic și universal al racilelor capitalismului. Ni se spune chiar — de către planificatorii francezi, de pildă — că planul nu este decît un instrument și încă un instrument imperfect, dar că el rămîne, totuși, în așteptarea a ceva mai bun, una dintre inovațiile instituționale cele mai importante din perioada de după război. Economistul vest-german Erich Schneider afirmă chiar că „fără o planificare și programare cantitative a activității economice de către stat nu este posibilă o politică economică rațională“ [1]).

Deși adevărul este îndeobște cunoscut, îl mai amintim, totuși: **planificarea economică monopolistă de stat nu este — și nu poate să fie — o planificare adevărată, adică o planificare de tip socialist, care, singură — prin transformarea revoluționară a proprietății private capitaliste în proprietate socială asupra principalelor mijloace de producție și prin organizarea puterii de stat a clasei muncitoare — deschide calea trecerii din imperiul necesității în imperiul libertății.** Planificarea monopolistă de stat nici nu-și propune asemenea țeluri. Și nici nu i se atribuie, de către proprii ei autori, caracterul unor transformări „revoluționare". Vorbind despre confuzia pe care unii oameni politici o fac atunci cînd vorbesc despre „caracterul pe jumătate socialist, pe jumătate capitalist al economiei franceze“, Henri Denamur spune: „În timp ce dirigismul democrațiilor populare a urmat lichidării oligarhiilor financiare și presiunii lor asupra economiei, **sistemul francez are drept urmare, dimpotrivă, consolidarea lor...“** [2]). Avem, deci, de-a face cu un tip de planificare cu totul deosebit de cel socialist. Și aceasta pentru **că o anumită politică economică — denumită „planificare“ printr-o preluare terminologică din teoria și practica socialismului — a devenit necesară** în condițiile revoluției tehnico-științifice.

De ce a devenit necesară planificarea de stat

PRINCIPALELE argumente care se aduc, de obicei, în literatura economică occidentală, împotriva liberalismului economic și în favoarea politicii de planificare — argumente în general valabile — ar putea fi rezumate în felul următor: în condițiile monopolurilor, premisele „clasice“ ale echilibrului economic — „concurența perfectă și mobilitatea perfectă a factorilor de producție“ — nu mai există; prețurile de monopol nu îndeplinesc funcțiile de reglementare a producției sociale decît într-un mod cu totul imperfect, cu întîrziere sau în domenii limitate ale pieței bunurilor de consum; piața nu mai are deci capacitatea de a orienta în mod corect deciziile întreprinderilor, atunci cînd este vorba de un viitor îndepărtat și incert“. Iar în ceea ce privește investițiile, volumul acestora — de la mica centrală a unei uzine textile de la finele secolului trecut la centrala atomică din zilele noastre — nu a încetat să crească; există ramuri în care mijloacele de a satisface nevoile viitoare trebuie studiate cu ani de zile înainte ca noile necesități să apară. Mai mult: trebuie cunoscută și asigurată piața de desfacere pentru producții viitoare, în vederea cărora se realizează construcții industriale a căror durată de execuție este de ani de zile. Revoluția tehnico-științifică — am adăuga noi — obligă societatea umană să-și lărgească considerabil orizontul, să **prevadă** pentru un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, să se comporte în mod rațional. Planificarea de stat este o încercare de a se răspunde acestei obligații în condițiile unui sistem social-economic prin natura lui inadecvat unei comportări raționale. De aici, și contradicțiile ei, dar și interesul teoretic și practic pe care îl suscită.

Principii și definiții

NU AVEM DE-A FACE cu o teorie generală, cu principii fundamentale, cu definiții coerente ale planificării de stat, care să nu difere decît în ceea ce privește modalitățile de aplicare practică, corespunzătoare particularităților naționale, după cum nu avem de-a face nici cu un tip unic de planificare monopolistă de stat. Pierre Massé nu ezită să afirme că planificarea franceză, *„înainte de a fi o teorie, este o practică“*, care a știut și va continua să știe a ține seama de schimbarea circumstanțelor [3]). Cu o oarecare deosebire de nuanță față de P. Massé, profesorul olandez Jan Tinbergen consideră planificarea „mai necesară și mai utilă“ abia atunci cînd se produc „evenimente adverse“, aceasta nefiind pentru el decît un mijloc de apărare împotriva fluctuațiilor economice primejdioase. „Incordarea crescîndă între țelurile și tendințele economiei libere sînt cele care fac necesară utilizarea în măsură sporită a procedurilor de planificare“ [4]).

Cei doi autori exprimă astfel, în moduri diferite, același sens major al planificării de stat: concilierea contradicției dintre monopol și piață în scopul corectării *ex ante* a mecanismului deteriorat al pieței. Acest sens major nu este însă nici definitiv, nici ultim; dimpotrivă, el evoluează în direcția unor țeluri mai ambițioase. Planul devine „un instrument esențial al dezvoltării economice“, el stabilește obiective, determinate cantitativ, de creștere economică; „principiul conducător“ al planificării devine coordonarea tuturor interdependențelor economice, asigurarea coerenței, adică a proporționalității, prefigurarea „unei situații în care factorii și produsele diferitelor ramuri se vor schimba pe piețe echilibrate“.

Într-un raport întocmit de un grup de experți, din însărcinarea O.N.U., poate fi găsită următoarea definiție: „În esență, un plan este un ansamblu de politici economice și sociale, exprimate în țeluri cuantificate și în sarcini definite“ [5]). Deși exagerată, definiția exprimă, totuși, o evoluție spre care se tinde. Mai pot fi găsite și alte definiții în studii ale O.N.U. [6]), dar ele nu au aplicabilitate generală, fiind mai curînd încercări de generalizare a unor tendințe care se manifestă cu mai multă vigoare în unele țări — îndeosebi în Franța — și într-o măsură mai mică în altele. Planificatorii olandezi, de pildă, spun în mod răspicat că „planificarea nu are decît o natură pur informativă pentru întreprinderile private“ și că rezultatele previziunilor (planului) vor dobîndi utilizarea cea mai bună prin formularea politicii economice pentru sectoarele pentru care statul poartă răspunderi directe, adică, în afară de sectorul de stat în sensul strict al cuvîntului, poate și pentru asemenea sectoare cum sînt construcțiile, agricultura și transportul. Și: „...în mod cert, nu există intenția de a se adopta măsuri diferențiate, menite să insiste în vreun fel oarecare în direcția realizării unor obiective sectoriale...“ [7]). Dimpotrivă, în Franța există în mod evident intenția realizării unor obiective sectoriale, aplicată, mai mult sau mai puțin coerent, prin analiza „cererii finale“, în practica metodologică, și chiar și aceea a realizării optimului economic, a alocării optime a resurselor, deși nici chiar metodologia aceasta nu a putut fi încă nici formulată cu claritate, nici tradusă în practică. În sfîrșit, Pierre Bauchet — mai entuziast și în contradicție cu teza „planului indicativ“ a lui Pierre Massé, afirmă: „...O planificare care nu ar fi decît «indicativă», adică în care statul nu s-ar îngriji decît de a cunoaște viitorul și nu de a-l transforma, de a-l organiza, nu și-ar merita numele“ [8]). În același sens oarecum — adică al favorizării prin plan a unei „restructurări sociale“ — se pronunță și François Perroux [9]).

Așadar, în gîndirea economică burgheză există, într-adevăr, o mare diversitate de opinii, o multitudine de concepții, principii, definiții — adeseori profund contradictorii — cu privire la planificarea de stat. Ar putea fi acestea motive pentru bagatelizarea fenomenului? Fără îndoială că nu.

Tipuri principale de planificare

DACĂ AVEM ÎN VEDERE obiectivele urmărite și metodele utilizate, se poate vorbi de două tipuri principale de planificare: cel olandez și cel francez. După părerea noastră, tipul olandez de planificare este reprezentativ pentru încercările de *corectare* a mecanismului pieței, în timp ce tipul francez este reprezentativ pentru încercările de *dominare* a acestui mecanism. Subliniem că această apreciere — întemeiată pe obiectivele urmărite și pe metodele întrebuințate în cele două cazuri — este o apreciere a *tendințelor* de organizare, pe două trepte diferite, a planificării, și nu o apreciere întemeiată pe rezultatele obținute într-o țară sau alta, aceasta din urmă fiind extrem de dificilă dacă nu chiar imposibilă.

În cazul tipului olandez de planificare, punctul de plecare îl constituie un model care descrie legăturile cantitative între variabilele considerate ca *obiective* ale politicii economice de stat și variabilele *instrumentale*, cu ajutorul cărora statul poate influența în direcția atingerii obiectivelor. Sînt evaluate, apoi, influențele diferitelor variante, posibile, de politică economică, astfel încît să se poată ajunge la o alegere adecvată a obiectivelor în funcție de aceste variante. Și abia după toate acestea se trece la planificarea propriu-zisă: se elaborează *previziunile* economice, menite să scoată la iveală influențele *externe* (din partea unor factori care scapă de sub controlul statului). Aceste previziuni au la bază evaluarea schimbărilor, care sînt de așteptat, ale variabilelor externe și anume, mai întîi, în ipoteza ca politica economică de stat (variabilele instrumentale) ar rămîne neschimbată. Rezultatele acestei previziuni sînt comparate cu *obiectivele* stabilite, iar în cazul în care confruntarea este nesatisfăcătoare, se elaborează un studiu al implicațiilor diferitelor schimbări posibile ale politicii economice (ale instrumentelor). Se ajunge, astfel, la previziuni alternative, bazate pe alternativele de politică economică, și, pînă la urmă, este aleasă, în principiu, acea alternativă previzională care pare să asigure rezultatele dorite. În ceea ce privește înseși obiectivele, acestea sînt foarte generale: „un ritm satisfăcător de creștere a venitului național“, „echilibrul balanței de plăți“ etc., sensul principal al planului fiind acela al stabilirii unei politici economice care să asigure „o dezvoltare, pe cît posibil, lină“, adică al prevenirii dezechilibrului, crizelor, tendințelor inflaționiste etc.

În cazul tipului francez de planificare, găsim mai întîi o altă formulare a obiectivelor: un nivel determinat cantitativ al „produsului intern brut“, o anumită structură, pe ramuri și produse, a „cererii finale“, adică a consumului, investițiilor, comerțului exterior etc., anumite mărimi, pe ramuri, ale consumurilor de mijloace de producție și ale „valorilor adăugate“, un anumit echilibru între „utilizări“ și „resurse“, determinat cu ajutorul matricii „input-output“ etc. „Proiecțiilor fizice“ ale planificării franceze li se adaugă și așa-numitele „proiecții valorice“, ale căror țeluri sînt mai ambițioase, deși ele nu au putut fi încă evaluate cu preciziunea spre care tind „proiecțiile fizice“ și nici întotdeauna atinse. Recent, în legătură cu pregătirea celui de-al șaselea plan francez, a fost elaborat un nou instrument metodologic — modelul „FIFI“ (fizico-financiar) — prin care se încearcă combinarea într-o singură proiecție a vechilor proiecții separate, fizice și valorice [10]). Așadar, spre deosebire de planul olandez, planul francez este un plan sectorial (pe ramuri și pe grupe principale de produse), dar el nu este un plan pe întreprinderi, „cu excepția sectoarelor de înaltă concentrare“, cum ne atrage atenția Pierre Massé, adică a ramurilor puternic monopolizate, în cazul cărora statul arbitrează, ca să spunem așa, înțelegerile monopoliste de împărțire a producției și desfacerii unor cantități globale prevăzute prin plan, adică oarecum „garantate“ de stat sau de însuși sistemul de echilibru al planului.

Încercarea de dominare a pieței, proprie tipului francez de planificare, este în fond o încercare de adaptare a capitalismului la cerințele forțelor de producție moderne, la imperativele revoluției tehnico-științifice, încercare care nu schimbă — și nu poate să schimbe — natura exploatatoare a capitalului monopolist.

Cu privire la metode

METODOLOGIA FRANCEZA utilizează — cel puțin aceasta a fost practica pînă la al cincilea plan inclusiv (planul în curs) — ca ipoteză fundamentală, un anumit ritm mediu anual de creștere a „produsului intern brut“. Pe baza acestuia este stabilit nivelul absolut al „produsului“ în anul final al planului, a cărui durată este de cinci ani. Adăugăm imediat că sistemul contabilității naționale furnizează partea principală a fundamentării statistice a ritmului de creștere a venitului național și a întregului plan. După ce guvernul optează pentru una din variantele de creștere economică propuse de Comisariatul general al planului, acesta trece la analiza „cererii finale“, adică la analiza, pe ramuri și produse, a consumului individual, a investițiilor productive, a consumului și investițiilor administrațiilor de stat și a exportului. Întreaga tehnică aplicată în continuare este tehnica matricială a relațiilor interindustriale. Aceasta înseamnă că, pe baza cererii finale și a matricii coeficienților tehnici de producție — extrapolați într-o manieră pe cît posibil rațională — sînt determinate „producțiile globale“ ($c + v + p$, în terminologia marxistă), care includ, pe ramuri, consumurile de mijloace de producție și „valorile adăugate“, *necesare* pentru satisfacerea „cererii finale“ și a cererii de mijloace de producție, pe produse principale sau grupe mari de produse. Se ajunge, astfel, la relații de echilibru, pe produse și ramuri, între „utilizări“ (mijloacele de producție plus „cererea finală“) și „resurse“ (producțiile globale plus importurile).

Acest „echilibru contabil“ este verificat și corectat, prin aproximări succesive, după ce s-au luat în considerare relațiile și funcțiile referitoare la „factorii de producție“, care cuprind, din nou, investițiile de capital, dar și efectivele de forță de muncă și productivitatea muncii. Se încearcă, astfel, a se ajunge, pe baza acestor relații și a proiecțiilor demografice separate, *și* la echilibrul dintre disponibilitățile și necesitățile de forță de muncă. Acest ultim echilibru poate face necesară o modificare a ratei generale de creștere.

Această descriere extrem de sumară a ceea ce, în terminologia planificatorilor francezi, poartă denumirea de „proiecție fizică“ — descrierea relațiilor tehnico-economice de echilibru — nu spune nimic despre insuficiențele și limitele metodei.

dr. Iosif ANGHEL
Șef de secție
în Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 19)

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U.R.S.S.

AL III-lea CONGRES AL COLHOZNICILOR

ÎNTRE 25 și 27 noiembrie s-a desfășurat la Moscova cel de-al III-lea Congres al colhoznicilor, la care peste 4500 de delegați, reprezentanți ai tuturor republicilor unionale, au examinat, dezbătut și adoptat noul statut model al colhozurilor. Au participat conducători ai P.C.U.S. și ai guvernului sovietic, oaspeți de peste hotare. După cum se știe, din țara noastră a participat o delegație a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și a Ministerului Agriculturii și Silviculturii, condusă de tovarășul Vasile Vîlcu, președintele Consiliului U.N.C.A.P.

Primul raport la congres a fost prezentat de Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S. care a înfățișat o retrospectivă asupra transformării socialiste a agriculturii în U.R.S.S. și a evidențiat sarcinile actuale, legate de dezvoltarea continuă a producției agricole, introducerea progresului tehnico-științific în agricultură și asigurarea cu cadre a acestei ramuri a economiei naționale. El a subliniat rolul important care va reveni noului statut model în ridicarea agriculturii și a colhozurilor, apreciind că — o dată cu adoptarea statutului — începe o nouă etapă în dezvoltarea acestora din urmă. În acest sens, statutul este chemat să contribuie la rezolvarea principalului obiectiv pus în fața lucrătorilor din agricultură — a asigura ritmuri înalte și constante în dezvoltarea agriculturii și, pe această bază, a obține creșterea continuă a nivelului de trai al poporului. Elaborarea proiectului noului statut a fost precedată de un șir de măsuri, adoptate de C.C. al P.C.U.S și de guvernul sovietic pentru ridicarea agriculturii pe o treaptă superioară. Congresul al XXIII-lea al P.C.U.S. și plenarele C.C. au determinat orientările principale ale politicii în agricultură în etapa actuală: întărirea continuă și perfecționarea bazei tehnico-materiale, vaste lucrări de hidroameliorații și chimizarea agriculturii, paralel cu aplicarea noului sistem de planificare a achizițiilor de produse agricole și de stimulare economică a producției agricole.

La congres au fost multilateral dezbătute particularitățile noului statut model, care-l deosebesc de statutul adoptat cu 34 de ani în urmă. Noul statut model fixează drepturile și obligațiile colhozurilor în conformitate cu condițiile actuale. El reflectă orientarea spre accelerarea ritmului de dezvoltare a agriculturii socialiste, spre o participare mai activă a țărănimii colhoznice la satisfacerea deplină a nevoilor materiale ale oamenilor muncii. Documentul creează premisele organizatorice și juridice indispensabile pentru utilizarea rațională nu numai a terenului care a fost repartizat colhozurilor în folosință gratuită și veșnică, ci și a tuturor bunurilor colhoznice. Prevederile sale sporesc autonomia economică și inițiativa colhozurilor și rezolvă într-un chip nou numeroase aspecte din activitatea lor.

Este modificat însuși sistemul de planificare: spre deosebire de trecut, cînd colhozurile erau obligate să îndeplinească planurile de însămînțare, recoltare și alte lucrări, stabilite de organele de stat superioare, în prezent, pe baza noului statut, colhozurile pot alcătui singure planul activității lor economice. Se stipulează, de asemenea, dreptul colhozurilor de a organiza întreprinderi anexe și a dezvolta ocupații meșteșugărești care permit folosirea mai bună a resurselor de muncă și a materiei prime locale, mărirea rolului producției obștești în activitatea colhozurilor, sporirea veniturilor lor.

Statutul abordează într-un chip nou și problema repartiției producției globale și a veniturilor colhozurilor. Prevederile sale obligă colhozurile să urmărească o îmbinare fundamentată din punct de vedere economic între acumulare și consum, să asigure creșterea fondurilor de producție, de rezervă și a celor social-culturale, să aplice în mod consecvent principiul socialist de retribuire a muncii. Se asigură dreptul fiecărui colhoznic de a munci în gospodăria colectivă, cu o remunerație garantată, în raport cu volumul muncii prestate. Se mai acordă țăranilor colhoznici dreptul la odihnă și la asigurări sociale, la prestări de servicii social-culturale, la însușirea unei specialități. Statutul vizează, de asemenea, întărirea și dezvoltarea democrației în colhozuri, care se desfășoară pe două linii principale: pe de o parte se întărește autonomia economică a colhozurilor, se extinde cercul problemelor rezolvate de colhoznicii înșiși, iar pe de altă parte, se perfecționează formele participării lor la conducerea treburilor obștești. Urmărind dezvoltarea principiului electivității, statutul prevede că adunarea generală a colhoznicilor îi va alege în viitor nu numai pe președinte și consiliul de conducere al colhozului, ca pînă în prezent, ci și pe brigadieri și pe conducătorii altor sectoare. În cazul în care cel ales n-a justificat încrederea colectivului și n-a îndeplinit sarcinile încredințate, adunarea generală îl poate scoate din organul ales sau elibera din funcție, chiar înainte de expirarea mandatului.

Adoptarea noului statut model a fost precedată de o amplă dezbatere a proiectului în colhozuri, la consfătuirile raionale, la congresele republicane ale colhoznicilor, în presă, la radioteleviziune. Milioane de oameni au făcut observații și propuneri, care au fost apoi examinate de comisia pentru elaborarea statutului, cele mai importante fiind incluse în noul statut.

Din discuțiile purtate la congres s-a desprins, ca o sarcină primordială pentru lucrătorii din agricultură, necesitatea folosirii raționale a pămîntului, asigurării unei juste exploatări a mașinilor, a pămînturilor irigate și asanate, a preocupării permanente pentru aplicarea corectă a îngrășămintelor minerale și mijloacelor chimice de protecție a plantelor, a luptei perseverente pentru sporirea producției la hectar la toate culturile agricole și a productivității în zootehnie, precum și necesitatea îndeplinirii și depășirii, în fiecare colhoz, a planurilor de vînzare către stat a producției agricole. S-a subliniat, totodată, că principalele condiții ale accelerării progresului tehnico-științific în agricultură sînt: ridicarea calificării oamenilor, introducerea organizării științifice a muncii, disciplina conștientă a colhoznicilor, antrenarea lor în lupta pentru economii, pentru reducerea prețului de cost al producției și rentabilitate în toate ramurile gospodăriei obștești.

Abordînd problema necesității atingerii unui nivel înalt în dezvoltarea agriculturii, vorbitorii au arătat că Țara Sovietelor dispune în prezent de toate condițiile pentru accelerarea ritmului de dezvoltare a agriculturii, pentru reutilarea colhozurilor și sovhozurilor cu mijloace moderne conform cerințelor revoluției tehnico-științifice. Iar modul de producție socialist oferă un cîmp larg dezvoltării forțelor de producție în satul colhoznic.

V. BRÂNEANU

REPERE

- **La Londra a fost creată o nouă bursă internațională, cea a diamantelor. Ea dispune de agenții în Elveția, Irlanda și R.F.G.; se prevede că în viitorul apropiat asemenea agenții vor fi înființate și în Italia, Kuweit, Liban și în alte țări.**
- **Dacă la începutul secolului jumătate din populația urbană a lumii locuia în Europa, în anul 1980 în această parte a lumii se va afla doar o cincime din această populație, al cărei total va ajunge la 1 354 000 000. Evaluările aparțin Comisiei pentru populație a Națiunilor Unite.**
- **În ordinea mărimii investițiilor făcute în economia britanică, Statele Unite sînt urmate de Canada, Elveția, Suedia și Olanda. Potrivit ziarului** The Financial Times, **care publică aceste cifre, companiile străine realizează 10% din producția industriei prelucrătoare și circa 20% din exporturile vizibile ale Angliei.**
- **Prin lansarea în Japonia a unui bogat program de construcții de centrale nucleare, cererea de uraniu natural a acestei țări ar putea depăși 8000 de tone pe an în 1975, estimează un comentariu din Tokio al agenției France Presse.**
- **Societatea franceză Renault va participa, cu 44% din capital, la crearea unei întreprinderi mixte turco-franceze pentru construirea de automobile. Acordul încheiat prevede ca producția de turism tip „Renault 12“ să fie inaugurată către finele anului 1971, capacitatea proiectată a uzinei fiind de 20 000 de vehicole pe an.**

R.D. GERMANĂ

RITMURILE CHIMIEI

FURNIZÎND 18% din totalul producției industriale a R.D.G., ramura chimiei se situează, sub acest aspect, pe primul loc în ansamblul industriei țării. În ultimele două decenii ea a înregistrat un ritm mediu anual de dezvoltare mai înalt decît pe întreaga industrie, sporindu-și producția de 5 ori. Aceasta se datorează și faptului că, în ultimii ani, pentru lărgirea capacităților de producție ale industriei chimice au fost alocate în medie 15% din volumul total al investițiilor în economie. Dacă în 1960 întreprinderile chimice au primit în acest scop peste 1,1 miliarde mărci, în 1967 ele au dispus de un fond de investiții aproape dublu, o parte însemnată (1,5 miliarde mărci) fiind alocată pentru instalații și utilaje moderne de înaltă productivitate.

Într-un articol publicat în ziarul **Neues Deutschland** (8/XI), Gerhard Mobius, locțiitor al ministrului industriei chimice, evidenția, între altele, rolul crescînd pe care-l joacă chimia în dezvoltarea celorlalte ramuri economice. Extinderea cu precădere a industriei chimice — arăta autorul — se încadrează în tendința generală de chimizare a economiei naționale a R.D.G. Principiile și căile de realizare a acestui țel au constituit, de altfel, obiectul unei dezbateri recente în cadrul Consiliului de Miniștri al R.D.G., cu ocazia analizei rezultatelor îndeplinirii programului de chimizare (lansat în 1958) și a celui de automatizare complexă a economiei. S-a precizat că ritmul chimizării influențează nemijlocit asupra dinamicii productivității muncii în diferite ramuri ale economiei naționale.

Cum poate industria chimică să rezolve cu succes această sarcină? Prin stringerea colaborării între institutele de cercetări și producție, prin aplicarea consecventă a măsurilor de organizare științifică a propriului său proces de producție.

Ca metode concrete se prevăd valorificarea cuceririlor științei prin introducerea tehnologiilor care permit obținerea unor produse noi, cu însușiri calitativ superioare, intensificarea automatizării, folosirea calculatoarelor electronice în procesul de producție, inițierea unor complexe cercetări științifice axate pe nevoile producției etc.

În același scop, s-a prevăzut întocmirea unor prognoze asupra evoluției calitative a producției de materii prime, ținîndu-se seama de procesele tehnologice aplicate în diferite ramuri ale industriei, de structura producției acestora, de rolul produselor chimice în economia națională ș.a., prognoze care sînt utilizate la elaborarea planurilor economice de perspectivă.

O caracteristică pregnantă a rapidei dezvoltări a industriei chimice o constituie

- **Valoarea producției globale (în 1968): peste 19 miliarde mărci.**
- **Ritmul de creștere a producției: 8,9%.**
- **Personalul ocupat în ramură: 300 000.**
- **Ponderea în export a produselor chimice: 15,8%.**

extinderea petrochimiei, prin care se asigură în mod planificat baza de materii prime pentru o creștere puternică a producției principalelor categorii de articole chimice. În 1968 prelucrarea țițeiului a cunoscut un spor de 17%, superior nivelului din anul precedent. Uzinele Leuna II și Schwedt sînt cele mai importante centre în acest domeniu, constituind totodată exemple de eficiență a organizării științifice a producției. Colectivul uzinei din Schwedt și-a propus să mențină poziția fruntașă în cadrul ramurii în ceea ce privește aplicarea rezultatelor revoluției tehnice și științifice, prevăzîndu-se pe seama acesteia o mărire a productivității muncii cu 17,3% în anul 1970. Aici, după punerea în funcțiune a unor noi secții, se vor prelucra anual aproximativ opt milioane tone de țiței, creîndu-se baza de materii prime necesară pentru lărgirea producției de mase plastice, fibre sintetice, cauciuc sintetic și îngrășăminte.

Una din direcțiile principale ale dezvoltării producției chimice urmărește tocmai pătrunderea pe scară mai largă a maselor plastice în toate sectoarele economiei. La acest sortiment s-a prevăzut pentru 1968 și anii următori o mărire a producției cu 14%, față de 12% în medie pe perioada 1955—1965. Se conturează o anumită reprofilare a gospodăririi materiilor prime și materialelor, iar folosirea unor procedee sau produse chimice în ramuri „nechimice“ are drept consecință și introducerea de noi tehnologii. Astfel, utilizarea în construcția de mașini a unor piese și subansamble din materiale plastice permite simplificarea proceselor de producție și aplicarea unor soluții tehnice noi, ca — de pildă — unificarea într-o singură operație a diferitelor faze de prelucrare (frezat, șlefuit, polizat, vopsit și tratare anticorosivă). Îmbinarea metalelor cu masele plastice, precum și a acestora cu sticla oferă numeroase posibilități de utilizare eficientă și de economisire a metalelor.

Pentru folosirea pe scară tot mai largă a maselor plastice pledează și eficiența investițiilor efectuate în producția lor. S-a stabilit că raportul între volumul investițiilor necesar pentru producția a 1000 m^3 de mase plastice, de fontă sau de aluminiu este de 1:3:5, iar între consumul de energie pentru obținerea lor, respectiv, de 1:3:8. Pe de altă parte, dintr-o tonă de metal la fabricarea pieselor se valorifică abia 60%, în timp ce în cazul utilizării maselor plastice procentul de deșeuri este de numai 10%.

Numeroase atu-uri oferă chimizarea și altor ramuri ale economiei, ca agricultura, industria alimentară ș.a. Avantajul utilizării, de pildă, a îngrășămintelor chimice în agricultură rezultă din faptul că — după cum s-a calculat — fiecare marcă investită în producția acestora aduce un spor de recoltă de 1,55 mărci.

După cum subliniază presa din R.D.G., numeroasele implicații ale dezvoltării chimiei reclamă ridicarea continuă a calificării cadrelor existente în această ramură, precum și pregătirea de noi cadre cu înalt nivel de specializare complexă, capabile să facă față cerințelor modernizării industriei. Ele cer totodată stringerea continuă a colaborării și cooperării între industria chimică și ramurile de care depinde introducerea pe scară largă a progresului tehnic în producție, cum sînt industria electrotehnică, electronică și altele.

Maria MELNIC

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

CONCENTRAREA CAPITALULUI ȘI CURSA SPRE GIGANTISM

ÎN 1968, 6000 de societăți din țările capitaliste au avut o cifră de afaceri de 1000 miliarde de dolari, de 30 ori mai mult decît bugetul Franței.

În 1984 aceeași cifră de afaceri va fi furnizată de 60 societăți. Cifra lor de afaceri va echivala cu 60% din produsul național brut al Statelor Unite. Folosind sub 1% din forța de muncă a lumii capitaliste, ele vor furniza 1/4 din produsele ei.

● 200 societăți — 66% din activele industriale ale S.U.A.

ACESTE EXTRAPOLĂRI, aparținînd lui Robert Lattès, director general adjunct al S.E.M.A., sînt cuprinse în cartea sa **„O mie de miliarde de dolari"**. O prezentare a acestei lucrări a fost publicată recent de revista LE NOUVEL OBSERVATEUR sub semnătura lui Christian Jelen.

Autorul cărții pornește de la intensul proces de concentrare a puterii economice în S.U.A., amintind că din 1961 pînă în 1968 cifra de afaceri a celor mai mari 500 societăți americane a crescut de la 200 la 400 miliarde de dolari, ceea ce înseamnă o dublare în 8 ani. Dacă acest ritm va continua, va avea loc o cvadruplare la fiecare 16 ani. În 1984 grupul celor care vor furniza cifra de afaceri de 1000 miliarde de dolari va reuni pe aceia care au astăzi o cifră de afaceri de 250 miliarde de dolari.

Numai în anul 1968 numărul fuziunilor sau absorbirilor a ajuns la 4003. Pentru 1969 se prevede ca numărul lor să depășească 5700. Din 1960 pînă în 1968 activele societăților industriale și miniere, care au constituit obiectul absorbțiilor, au crescut în medie de la 27,6 la 65,7 milioane de dolari.

În 1968 cele mai mari 200 societăți americane dețineau aproape 66% din activele industriale ale țării, față de 48% cu 20 de ani în urmă (cele mai mari patru societăți americane — General Motors, Standard Oil of New Jersey, Ford și General Electric realizau ele singure aproape 15% din cifra de afaceri a primelor 500 societăți americane).

Robert Lattès se oprește asupra formelor actuale ale concentrării — care nu se mai rezumă la calea orizontală sau verticală, ci adoptă din ce în ce mai mult calea diversificării, a conglomeratelor. Legislația antitrust nu este adaptată să combată aceste forme noi. Legile existente —Sherman din 1890, Clayton din 1914 sau Amendamentul Celler-Kefauver nu prevăd nimic în ce privește absorbirile pe piețe diversificate sau care nu au legătură între ele. Or, conglomeratul pentru oamenii de afaceri americani reprezintă un mod de a evita efectele legislației antitrust. De asemenea conglomeratul este privit ca un rezultat firesc al evoluției tehnologice și permite să se facă față riscurilor sporite și necesității crescînde de investiții.

● 50 — 65 mari trusturi ar putea domina lumea capitalistă

PRACTIC aceasta înseamnă că General Electric, care la origine se ocupa numai de energia electrică, fabrică acum reactoare nucleare și calculatoare electronice. Pentru a finanța investițiile colosale în cercetare și dezvoltare, firmele care se ocupă de informatică își lărgesc gama produselor și activitățile lor și caută fonduri acolo unde le pot găsi: absorb bănci, societăți de asigurare și de credit. Sînt înghițite, de asemenea, societăți de transporturi aeriene, de transporturi prin containere, edituri, firme din construcții, sectoare care vor fi transformate la rîndul lor de informatică.

După 1960 la bursa din Wall Street au început să fie înghițite în serie întreprinderi subevaluate, dar care acționau pe piețe promițătoare. Simplul joc al absorbțiilor favoriza creșterea. Astfel, după ce a absorbit vreo 40 de întreprinderi între 1957 și 1968, Ling-Temco-Vought a devenit a 14-a societate a Statelor Unite, producînd un număr inimaginabil de produse, de la cîrnăciori pînă la rachete, de la cabluri electrice pînă la bombardiere cu reacție. Gulf and Western, care își etalează cu mîndrie numele pe toate ecranele lui Paramount, s-a aflat în 1968 pe locul 69 în clasamentul revistei Fortune, după ce a absorbit mai mult de 100 de societăți. Textron, întreprindere inițial textilă și care a cumpărat de curînd celebrul United Fruit, apare de aci înainte în activitatea a 36 sectoare industriale și ocupă locul 47 în clasamentul societăților americane.

Întreprinderile diversificate sau conglomeratele sînt la originea fantasticei mișcări de concentrare pe care o cunosc astăzi Statele Unite. Sub amenințarea lor băncile, pînă acum dispersate, se regrupează sau își diversifică activitățile. De aici avertismentul lui Robert Lattès: dacă nu se vor lua măsuri economia americană și chiar economia mondială ar putea să ajungă sub controlul a 50—65 puteri economice și financiare, fiecare comportînd un conglomerat care ar domina o bancă sau invers. S-ar părea, arată în continuare autorul, că aceste societăți extrem de puternice vor scăpa de sub controlul țărilor de origine și vor deveni efectiv multinaționale. În realitate însă problema se pune altfel. Giganții americani, care mîine ar putea domina restul lumii capitaliste, vor face acest lucru prin intermediul guvernului federal. Căci interesele fundamentale ale societăților americane, afirmă Robert Lattès, sînt asemănătoare cu acelea ale guvernului federal.

● 25% din exporturile S.U.A. revin filialelor americane din străinătate

INVESTIȚIILE în străinătate au devenit modalitatea prin care Statele Unite își lărgesc dominația asupra restului lumii. În 1966 schimburile între filiale americane și societățile mamă au fost de 26 miliarde de dolari, ceea ce echivalează cu 25% din exportul Statelor Unite. Și aceste filiale au jucat la rîndul lor un rol primordial în comerțul exterior al țărilor în care s-au implantat, influențînd în direcția achizițiilor din Statele Unite. Deci atît din punct de vedere politic cît și economic, Statele Unite au interesul ca giganții industriali să-și extindă dominația asupra restului lumii.

Diversificarea se arată a fi un mijloc de presiune foarte „convingător" asupra guvernelor străine. Amintind de negocierile președintelui Eduardo Frei din Chile cu celebra Anaconda Company, Robert Lattès atrage atenția că el nu negocia doar cu un gigant al cuprului, ci și cu un gigant al aluminiului, concurent direct al prețiosului metal roșu, fapt care nu putea rămîne fără consecințe asupra rezultatului tratativelor.

Logica sistemului împinge deci societățile transnaționale americane să-și sporească angajamentele în străinătate, iar guvernul federal și industriașii — să prefere această invazie mai subtilă oricărei alte forme de intervenție brutală în afacerile politice ale altor țări. Acesta este și motivul invocat de autorul cărții pentru a explica schimbarea de poziție a Statelor Unite în strategia față de America Latină și dorința lor de dezangajare. Aceeași explicație este oferită și pentru faptul că transnaționalitatea marilor firme americane rămîne formală cu toate că acțiunile lor sînt cotate la bursă în numeroase țări și că persoane de diverse naționalități conduc filialele respective. Căci I.B.M., Standard Oil of New Jersey, General Motors, sînt ele înșile dominate de grupuri financiare americane precise care rămîn americane în ceea ce privește adoptarea deciziilor importante de strategie economică.

(După *Le Nouvel Observateur*)

S.U.A.

MAȘINA MILITARĂ CONTESTATĂ

MIȘCAREA din Statele Unite pentru încetarea războiului din Vietnam, devenit din ce în ce mai odios opiniei publice, se îmbină în ultimul timp cu o îngrijorare crescîndă în legătură cu uriașa forță pe care a căpătat-o „complexul militaro-industrial". Într-un articol publicat de revista franceză PARIS MATCH, sub semnătura lui Marc Heimer, cititorilor li se oferă o imagine cu adevărat uluitoare a dimensiunilor militarizării economiei în Statele Unite și a interpătrunderii intereselor marilor trusturi cu aceica ale armatei.

● Aproape jumătate din bugetul Statelor Unite...

PREȘEDINTE al superinfluentei comisii a forțelor armate în Camera reprezentanților, Rivers are în mîinile lui aproape jumătate din bugetul Statelor Unite și împrăștie generos asupra Pentagonului în fiecare an o mană ciclopică de 80 de miliarde de dolari... De la terminarea celui de-al doilea război mondial, totalul sumelor înghițite astfel de Apărarea națională a atins și a depășit considerabil suma fabuloasă de 1000 miliarde de dolari, adică aproape 6000 miliarde de franci noi: un număr pentru care este nevoie de 13 cifre ca să-l scrii „in extenso" și care a devenit insuportabil multor americani. Din toate părțile, gigantica mașină-fortăreață a Pentagonului este atacată și contestată. Ca și cifrele, de care am vorbit, evenimentul acesta este demn de luat în considerație și ne privește pe toți...

— Încă o bază militară la Charleston și orașul s-ar prăbuși în Atlantic!

Butada asta face să surîdă tot Washingtonul, dar nu e chiar așa departe de adevăr. Charleston este de 29 de ani circumscripția electorală a lui L. Mendel Rivers. Și, din 1964, an binecuvîntat care l-a făcut conducătorul comisiei forțelor armate, după ce activase în această comisie ca membrul cel mai activ timp de două decenii, Charleston a cunoscut un **boom** fără precedent. Un **boom** militar bineînțeles... Astăzi, Charleston posedă — și lista este departe de a fi exhaustivă — o pletoră de depozite ale armatei, șantierele navale mărite recent, două spitale maritime, un poligon pentru experimentarea noilor sisteme de arme, un centru de antrenament al echipajelor de pe submarinele Polaris, principala bază aeriană a corpului pușcașilor marini și celebra tabără de antrenament de la Parris-Island. Există la Charleston un evantai de uzine noi care lucrează exclusiv pentru apărare. Salariile plătite alegătorilor lui L. Mendel Rivers de către forțele armate și de întreprinderile care depind de aceste forțe, direct sau indirect, se ridică în prezent la două miliarde de dolari pe an, adică 55% din salariile plătite la Charleston și în regiunea împrejmuitoare. Schimbul bunelor procedee apare a fi regula între membrii Congresului însărcinați, teoretic, să controleze Apărarea națională și pe generalii care o conduc. Celor care îi deschid cu larghețe baierele pungii bugetare, Pentagonul le răspunde aruncînd un val de instalații în circumscripția generoșilor mecenați în materie de fonduri publice. L. Mendel Rivers este în acest domeniu un caz extrem, dar nu mai puțin evocator al unei stări de fapt îngrijorătoare, în sensul că controlul civil al mașinii militare americane e diluat pînă la inexistență...

● 1 american din 5 lucrează pentru armată

CIFRELE dovedesc totuși că e ceva monstruos de umflat și absurd în maniera de a administra Apărarea națională. Astfel, în 1969 „Complexul militaro-industrial american" a devenit prima activitate economică a Statelor Unite. Acest complex — în afară de cei 3 500 000 de militari servind sub drapelul înstelat în 9 300 de baze dispersate în lume — asigură existența unui american din cinci și utilizează cu normă întreagă un american din zece.

122 000! Asta e numărul de necrezut al întreprinderilor particulare care lucrează astăzi pentru complexul militaro-industrial. Acesta le distribuie, anual, 7 miliarde de dolari în schimbul furnizării de avioane noi, aproape 3 miliarde de dolari sînt destinate furnizării de muniții de diverse feluri, 900 milioane de dolari — pentru șantierele navale și un milion și vreo șase sute de mii sînt rezervați pentru achiziția de... instrumente muzicale. Această avalanșă de dolari reprezentînd 10% din produsul național brut al Statelor Unite este devorată în proporție de 75% de numai 100 din cele 122 000 de întreprinderi care beneficiază de sume din bugetul Apărării naționale, în timp ce 10 dintre ele — cele mai gigantice — acaparează 25% din volumul comenzilor Pentagonului, adică 12 miliarde de dolari în 12 luni. Este denunțat de asemenea și faptul că aceste întreprinderi au ca angajați 2072 de generali și ofițeri superiori în retragere care au lucrat la Pentagon și a căror influență nu este neglijabilă în obținerea unor contracte noi...

— „Asta este o situație periculoasă și șocantă!" a exclamat senatorul William Proxmire, din Wisconsin, care a denunțat primul acest concubinaj evident între militari și clienții lor industriali. Pericolul e dublu, a precizat el: „pe de o parte ofițerii, generali în retragere lucrînd în sectorul privat, pot utiliza relațiile lor la Pentagon pentru a influența deciziile ce interesează noua lor întreprindere, pe de altă parte o serie de ofițeri încă în activitate sînt determinați să ia măsuri favorabile unei anumite societăți fie pentru că își fac planul ca într-o zi să lucreze în societatea respectivă, fie pentru că li s-a sugerat o asemenea eventualitate!..."

Bineînțeles industriașii au ridicat proteste înverșunate față de afirmațiile senatorului Proxmire. Faptele i-au confirmat totuși temerile. Să luăm cazul, dintre multe altele, al rachetelor Minutemen II. Prevăzute la un plafon de maximum 3 miliarde de dolari, cheltuielile programului Minutemen, pentru care societatea „North American Aviation" este unul din principalii subcontractanți, au depășit astăzi 7 miliarde de dolari, crescînd cu 130%! Este de notat că generalul care a semnat aceste fructuoase contracte în numele Pentagonului este astăzi vicepreședinte la „North American"... Alt exemplu: ofițerul care a încheiat contractele cu societatea „Pratt and Whitney" pentru 2000 de reactoare necesare echipării tipului de avion de vînătoare și bombardament F-111, prevăzuse ca prețul unitar al motoarelor să fie de 270 000 dolari. În final, acest preț s-a dovedit a oscila în jurul a 700 000 dolari bucata! Astăzi, acest ofițer este principalul asistent al vicepreședintelui societății „Pratt and Whitney". Și lista ar putea continua în felul ăsta și s-ar putea repeta de 2072 de ori! Cu toate astea, valsul generalilor, industriașilor și al dolarilor răspîndește mai departe clinchetele sale aurite și foșnetul dolarilor...

Reuniunea la nivel inalt a Pieței Comune

COMPROMISUL ȘI OBIECTIVELE LUI

COMUNICATUL OFICIAL cu care s-a încheiat reuniunea la nivel înalt de la Haga, din 1—2 decembrie a confirmat presupunerile după care cei șase vor camufla dezacordul și vor alege soluția unui compromis global. Intr-adevăr, comunicatul dă satisfacție atît principalei revendicări franceze — definitivarea reglementărilor financiare agricole pină la 1 ianuarie 1970, cit și ale celorlalți parteneri, care preconizau începerea negocierilor cu Anglia pentru aderarea acesteia la Piața Comună. Fără a stabili o dată precisă șefii de state au căzut de acord asupra „deschiderii unor convorbiri intre membrii Comunității pe de o parte și statele candidate la C.E.E. pe de altă parte... Lucrările pregătitoare vor putea fi intreprinse in termenele cele mai utile și mai rapide...“.

● O atitudine mai flexibilă in Europa Occidentală...

AU TRECUT opt ani de cind Anglia, ca urmare a unei „revizuiri dureroase“ a rolului său in lume, rezultat al pierderii imperiului colonial, a decis să se orienteze spre Europa și să ceară aderarea la Comunitatea Economică Europeană. După cum se știe însă cererii Angliei i-a fost opus, de două ori, veto-ul francez.

Treptat însă factori noi și-au făcut apariția pe scena vest-europeană economică și politica. Actualui compromis este in primul rînd rezultatul adoptării unei atitudini mai flexibile din partea Franței. Încă în timpul crizei monetare din toamna trecută, cînd francul s-a aflat pentru prima oară în pericol, unii comentatori au atras atenția asupra faptului că evenimentele monetare au demonstrat o modificare profundă a raportului de forțe economice între R.F.G. și Franța, modificare ce nu va putea rămîne fără urmări pe plan politic. În aceste condiții ei au emis chiar ipoteza, pe atunci îndrăzneață, că nu ar fi exclusă în viitor o schimbare în atitudinea Franței față de candidatura Angliei la Comunitatea Economică Europeană, în care ar putea vedea un factor de echilibrare a puterii economice crescînde a R.F.G.

Fără îndoială că un rol de prim ordin în acest volte-face au jucat și schimbările intervenite pe scena politică. Noul guvern francez nu mai opune obiecții de principiu la aderarea Angliei. Căci, dacă generalul de Gaulle vedea în Anglia un rival periculos pentru Franța în lupta ei pentru o poziție conducătoare în Piața Comună și prefera, in cuvintele comentatorului ziarului **The New York Times**, o comunitate a șase țări, „destul de mică pentru a fi dominată de Franța și destul de mare pentru a domina Europa“, pentru președintele Pompidou preocuparea principală este asigurarea echilibrului politic în Europa de vest.

● ...și una mai rigidă peste Canalul Minecii

ÎN MOD PARADOXAL, tocmai în momentul în care pozițiile au devenit mai flexibile în Comunitatea Europeană, in Anglia apar semnele unei rigidități crescînde a pozițiilor acelora care se opun aderării la Piața Comună. În plus, dacă pînă în prezent obiecțiile — privind în primul rînd efectele politicii agricole comunitare asupra balanței de plăți britanice și a costului vieții, precum și pericolul încălcării unor prerogative ale suveranității naționale, se auzeau mai ales în rîndurile membrilor de rînd ale partidelor de guvernămînt, și desigur din partea Partidului Comunist britanic, în prezent aceste obiecții se fac auzite și în foruri cu mult mai înalte. Cu numai cîteva zile înainte de reuniunea la nivel înalt de la Haga, într-un interviu acordat ziarului **Sun**, premierul Wilson a criticat sistemul de impunere comunitar (taxa pe valoarea adăugată) considerat un element esențial pentru integrare. Harold Wilson s-a distanțat de asemenea de politica agricolă comună, afirmînd că cei șase practică un sistem de finanțare nerațional. Într-un pasaj considerat de comentatorii de presă drept „cel puțin straniu“ premierul britanic a afirmat chiar că din acest punct de vedere guvernul Angliei va urmări cu interes modificările pe care cei șase le vor introduce în actualele reglementări agricole **„încă înainte de începerea unor negocieri cu Anglia“**. Formularea, care pare să condiționeze aderarea Angliei de modificarea politicii agricole comune, a fost remarcată cu plăcere de numeroșii adversari ai aderării. Această atitudine a premierului Wilson chiar dacă nu înseamnă o schimbare efectivă a poziției față de obiectivul integrării, oglindește în orice caz considerentele de politică internă care se impun într-o perioadă preelectorală. Căci opinia publică engleză este cu mult mai sensibilă în acest moment față de argumentele acelora care invocă sacrificiile imediate pe care le-ar aduce cu sine participarea Angliei la Piața Comună, decît față de argumentele acelora care invocă avantajele viitoare.

● „Face — lift“

ÎN AFARA intenției declarate de a începe tratativele cu Anglia în viitorul apropiat, deciziile de la Haga nu cuprind elemente concrete.

Au rămas in suspensie numeroasele probleme extrem de delicate și spinoase ale agriculturii, ale politicii monetare, fiscale, a transporturilor și energiei care urmau să fie armonizate pînă la sfîrșitul perioadei de tranziție.

Care a fost atunci rostul și obiectul acestei reuniuni mult așteptate la nivel înalt? S-ar părea că efectul urmărit în primul rînd a fost unul psihologic. Căci, la 13 ani după semnarea Tratatului de la la Roma situația este foarte diferită de aceea din momentul în care era lansată ideea integrării. După cum remarcă André Naef în **Tribune de Genève** „astăzi Europa o duce prost. Discuțiile bizantine despre fructe și legume, prelevări și prețuri nu sînt de natură să trezească entuziasmul noilor generații. Realizarea cea mai spectaculoasă — politica agricolă comună este în curs de prăbușire sub avalansa ajustărilor monetare ; în ce privește Euratomul, el este născut mort... Toată lumea își dă seama că lucrurile nu vor mai putea continua mult timp în felul acesta...“

Neîndoielnic, evoluțiile recente din Piața Comună, îndeosebi cele monetare, par să dea dreptate acelor comentatori care apreciază că mișcarea de integrare vest-europeană se află acum la o răscruce, cînd foarte ușor dificultățile de ordin diferit ar putea dărîma întregul edificiu, construit atît de anevoios. În acest context reuniunea la nivel înalt a avut in primul rînd rolul unei manifestări de intenții, a unei operațiuni „face-lift“ — de înfrumusețare, menite să redea unei idei vechi, care și-a pierdut farmecul — iluzia tinereții.

Irina VIANU

PLANIFICAREA DE STAT

(Urmare din pag 16)

Acestea constituie însă o adevărată problemă, care nu ar putea fi tratată, aici, în cîteva cuvinte. Am putea aminti însă rolul „comisiilor de modernizare“, despre care unii autori afirmă că ar fi partea cea mai originală a planificării franceze. Dintre comisiile care au funcționat în pregătirea celui de-al cincilea plan, cităm : agricultură, construcții și lucrări publice, comerț, carburanți, chimie, industrie prelucrătoare, forță de muncă, economie generală și finanțare, energie, presă, locuințe, turism, transporturi etc. Comisariatul planului culege previziunile marilor intreprinderi cu privire la producție, investiții, desfaceri etc. și le aduce în discuția comisiilor de ramură, în scopul de a fi modificate și corelate în conformitate cu previziunile Comisariatului referitoare la creșterea populației, evoluția consumului etc. În cadrul Comisiilor se încearcă a se efectua, așadar, coordonarea dintre previziunile întreprinderilor și evaluările macroeconomice ale Comisariatului.

Despre metodologia planificatorilor olandezi, vom spune, foarte succint, că aici fiind vorba de planuri pe termene de numai un an, se utilizează previziunile bazate în principal pe modele econometrice generale.

● O concluzie

FENOMENUL PLANIFICARII monopoliste de stat este forma în care se manifestă astăzi lupta dintre două contrarii: monopolul și condițiile generale ale capitalismului. Am vrea să amintim în această privință o idee a lui V. I. Lenin, în care este întrevăzută necesitatea planificării monopoliste : „gradul extrem de înalt de dezvoltare a capitalismului mondial în general, înlocuirea liberei concurențe prin capitalismul monopolist, pregătirea de către bănci, precum și de către uniunile de capitaliști a unui *aparat pentru reglementarea socială a procesului de producție și a repartiției produselor* ; [...] toate acestea fac ca treapta atinsă azi de dezvoltarea capitalismului să se transforme într-o eră a revoluției proletare, socialiste“ [11]).

Pregătirea aparatului de reglementare de care vorbea V. I. Lenin acum 50 de ani — sau planificarea de stat, astăzi — contribuie, fără îndoială, la pregătirea și apropierea trecerii *revoluționare* de la capitalism la socialism.

---

[1] Vezi **Weltwirtschaftliches Archiv**, Band 93, Heft 1, 1964, p. 20.

[2] **H. Denamur**, Industrie, patronat et dirigisme français, in **Le Monde**, din 26 aprilie 1967, p. 20.

[3] Vezi **Weltwirtschaftliches Archiv**, Band 92, 1964, Heft 1, p. 113, (subl. mea — I.A.).

[4] **Jan Tinbergen**, Central Planning, Yale University Press, 1964, pp. 66 și 69.

[5] Planning for Economic development, U.N., New York, 1963, p. 5.

[6] Vezi, de pildă, și Economic Planning in Europe, Geneve, 1965, cap. 1, p. 2...

[7] Vezi articolul lui P. de Wolff in **Weltwirtschaftliches Archiv**, Band 92, Heft 1, 1964, pp. 201—202.

[8] **Pierre Bauchet**, La Planification française — Vingt ans d'expérience, Editions du Seuil, Paris, 1966, p. 39.

[9] Vezi : Les techniques quantitatives de la planification, P.U.F., 1965, p. 25.

[10] Modelul a fost prezentat la recentul colocviu româno-francez pe tema „Planificarea, metodele și tehnicile sale“ de către Raymond Courbis.

[11] **V. I. Lenin**, Opere complete, vol. 33, pp. 149—150 (subl. noastră — I. A.).

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

BALANȚA INVESTIȚIILOR INTERNAȚIONALE

PENTRU PRIMA OARĂ de la mijlocul deceniului trecut, soldul balanței investițiilor internaționale a S.U.A. a rămas neschimbat în 1968 față de anul precedent, sub forma unui excedent de 65 miliarde dolari. Plasamentele americane în străinătate (activele) au crescut de la 134,7 miliarde dolari în 1967 la 146,1 miliarde în anul trecut, iar angajamentele americane față de alte țări (pasivele) de la 69,7 la 81,1 miliarde, fiecare mărindu-se deci cu aceeași sumă de 11,4 miliarde dolari.

Activul cel mai important îl formează investițiile private pe termen lung în străinătate — care au ajuns la sfîrșitul anului trecut să reprezinte 88,9 miliarde dolari — iar dintre acestea investițiile directe, care au crescut în cursul anului 1968 cu 5,3 miliarde, ajungînd la 64,8 miliarde. Din suma sporului, 3,4 miliarde dolari au reprezentat plasamentele noi în țări capitaliste dezvoltate (3,5 miliarde in 1967). 1,5 miliarde au fost plasate în țări în curs de dezvoltare (0,8 miliarde in 1967), restul servind altor scopuri (dezvoltarea marinei comerciale). În Europa occidentală sporul investițiilor directe americane — 1,5 miliarde — a fost în scădere față de anii precedenți (1,7 miliarde în 1967, 2,2 miliarde în 1966). Cît privește suma totală a investițiilor directe la sfîrșitul anului trecut, ea era plasată în proporție de 30% (19,5 miliarde din 64,8 miliarde dolari) în Canada și în proporție aproape egală (19,4 miliarde) în țările europene. Ceva mai puțin de jumătate din această ultimă sumă era plasată în cele 6 țări ale Pieței Comune (9 miliarde), în timp ce Anglia singură participa cu 6,7 miliarde.

Alte date cu privire la evoluția investițiilor directe ale S.U.A. în străinătate indică creșterea numărului de firme străine achiziționate de companii americane. Totalul a fost de 765 în 1968, față de 508 cu un an înainte. Întrucît în aceeași perioadă vînzările de firme de către deținători americani de capitaluri s-au redus de la 318 la 196, achizițiile nete de firme străine s-au cifrat la 569 unități (190 în 1967). În Europa, achizițiile acestea au fost în număr de 366 (237), grosul reprezentîndu-l firme din industria prelucrătoare (333). Pe de altă parte, profiturile filialelor americane în străinătate s-au ridicat în 1968 la nivelul record de 7 miliarde dolari. Repatrierile de profituri în S.U.A. au atins circa 5 miliarde de dolari, față de 4,5 miliarde în anul precedent.

În legătură cu acest din urmă aspect, se remarcă o sporire a aportului investițiilor în străinătate la balanța de plăți a Statelor Unite. La creșterea transferurilor de profituri in S.U.A. se adaugă plasamentele de obligațiuni efectuate de către firme americane pe piața capitalurilor din țările europene. Suma respectivă a fost în 1968 de 2130 milioane dolari, adică aproape de cinci ori mai mare decît in 1967 cînd a reprezentat 446 milioane. După scăderea pasivelor corespunzătoare, aportul net al filialelor americane din străinătate la eforturile de redresare a balanței de plăți a S.U.A. se cifrează la 5,5 miliarde dolari, cu 2,7 miliarde mai mult decît în 1967 și cu circa 3,5 miliarde mai mult decît media celor doi ani premergători.

Cealaltă parte a balanței investițiilor internaționale a S.U.A. — pasivele — o reprezintă, de asemenea, in primul rînd investițiile private pe termen lung. Însă, spre deosebire de structura celor ale firmelor americane în străinătate — care sînt predominant investiții directe —, în investițiile străine în economia americană ponderea cea mai mare o au investițiile de portofoliu. Dintr-un total de 40,3 miliarde dolari la sfîrșitul anului 1968, investițiile de portofoliu reprezentau 23,8 miliarde, cele directe — 10,8 miliarde și capitolul „alte investiții“ 5,7 miliarde. Din sporul de 8,3 miliarde dolari de la un an la altul al investițiilor private pe termen lung, 6 miliarde dolari au fost investiții de portofoliu, iar directe numai 0,9 miliarde. Din acest din urmă spor, 0,5 miliarde au fost profituri reinvestite, 0,3 miliarde aflux de capital nou și 0,1 miliarde rectificări de valoare.

La totalul investițiilor străine directe in Statele Unite de la finele anului trecut, Canada participa cu 2659 milioane dolari, Anglia cu 3409 milioane, alte țări europene cu 4341 milioane, Japonia cu 181 milioane, țările latino-americane cu 164 milioane. În ceea ce privește repartizarea lor pe ramurile economiei, industria petrolului cu 2261 milioane dolari și sectorul asigurări-bănci cu 2305 milioane participau laolaltă în aceeași măsură, ba chiar într-o măsură ceva mai mare decît industria prelucrătoare — cu 4475 milioane dolari. În comerț erau investite 938 milioane dolari. Profiturile obținute de investitorii străini la plasamentele directe în S.U.A. au însumat anul trecut 0,9 miliarde dolari. Nu mai puțin de 80% din această sumă a revenit unor firme engleze, canadiene, olandeze și elvețiene.

MONDORAMA

ÎNCHIRIERE DE TELEVIZOARE

SOCIETATEA **Locatel** *s-a născut în anul 1962 dintr-o idee engleză și un capital francez. Jacques Guggenheim, directorul general al acestei societăți de închiriere de televizoare, justifică acțiunea de închiriere prin trei factori: televizorul este un articol costisitor, în constantă evoluție și necesitînd serioase servicii după cumpărare. Pentru servicii* **Locatel** *dispune de 200 de tehnicieni, dispersați în numeroase filiale din țară.*

În Franța sînt înregistrate 70 000 de televizoare închiriate pe un termen mai lung de șase luni. Spre comparație, în Anglia, la 14 milioane de televizoare mai mult de jumătate sînt închiriate.

FUZIUNI, FUZIUNI...

DUPĂ fuziunea societăților chimice Péchiney și Saint-Gobain (societatea rezultată numărînd în prezent 10 000 de salariați), o nouă fuziune importantă a avut loc recent. Cunoscuta societate Rhône Poulenc s-a unit cu Progil. Prin cifra sa de afaceri (7 miliarde de franci), noua societate se situează pe locul al șaselea în Europa — după ICI, Montedison, Hoechst, Bayer și BASF — și al unsprezecelea în lumea capitalistă printre societățile din industria chimică.

„LA VACHE QUI RIT" NU VA MAI RÎDE ?

CUNOSCUTA emblemă înfățișînd o vacă care rîde ar putea dispare în viitor de pe reclamele produselor lactate din Franța. Firma Fromagerie Bel a fost înghițită de societatea Genvrain care, la rîndul ei, va face parte probabil în curînd din grupul Perrier-Sapiem.

Fuziunea aceasta este doar unul din episoadele vastei mișcări de concentrare din industria de lactate din Franța. În fiecare zi dispare cel puțin cîte o firmă. În 1959 funcționau în acest domeniu 6000 întreprinderi, iar la 1 ianuarie 1969 rămăseseră doar 3200. După evaluările revistei **Entreprise** *peste cîțiva ani numai 10 grupuri industriale vor furniza 90—95% din producția franceză de lactate.*

Explicația valului de concentrări poate fi găsită atît în intensificarea concurenței în Piața comună cît și în introducerea unor noi procedee tehnologice de conservare a laptelui, care permit înlocuirea colectărilor zilnice prin colectări mai rare și, deci, trecerea de la unități mici și dispersate de prelucrare, la unități industriale mari, situate la distanțe considerabile una de alta.

DE LA EXPORTUL DE MĂRFURI LA EXPORTUL DE CAPITAL

SPORIND puterea de cumpărare a mărcii vest-germane pe piețele străine, revalorizarea mărcii va duce probabil la o reorientare a exportului: de la cel de mărfuri către o intensificare a exportului de capital. Aceasta este concluzia unei anchete întreprinsă printre marile firme vest-germane, publicată de *Frankfurter Allgemeine Zeitung.*

Un reprezentant al firmei AEG-Telefunken, de exemplu, este de părere că „deși nu putem abandona pur și simplu piețele pe care am pătruns prin eforturi deosebite..., revalorizarea va spori importanța unui alt obiectiv al nostru — acela de a instala unități de producție mai numeroase în alte țări". Aceleiași păreri i se alătură și purtătorul de cuvînt al firmei Siemens cînd susține: „revalorizarea va întări intențiile noastre de a continua energic extinderea producției în străinătate".

LA RĂSCRUCE DE VÎNTURI

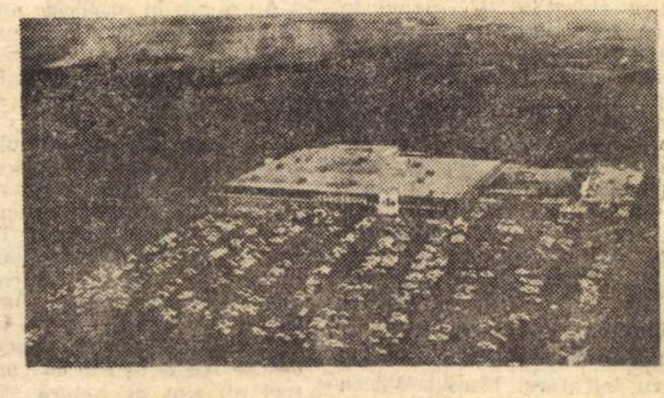

AGLOMERAȚIA provocată de automobile în marile centre se răsfrînge, cu aspecte negative, și asupra comerțului urban. Din lipsa posibilităților de parcare, automobiliștii evită magazinele centrale, preferind să-și facă cumpărăturile la periferie, sau în localitățile apropiate, prin care se află în trecere. Pentru salvarea prestigiului de care se bucură, marile magazine generale din Paris au adoptat o formulă nouă, care are succes: înființarea de magazine sucursale afară din oraș, în plin cîmp, la intersecția celor mai frecventate șosele.

Iată, în fotografie, un astfel de magazin, instalat pe o suprafață de teren ceva mai mare de un hectar din care 3200 de mp ocupă numai clădirea. El se află pe autostrada Paris-Bordeaux, la 10 km distanță de ultima casă de la marginea Parisului. Cele cîteva sute de mașini parcate în jurul clădirii dovedesc că magazinul face o vînzare substanțială.

100 MILIOANE IMAGINI PE SECUNDĂ

ZBORUL glonțului pe traiectorie, vibrația coardelor vocale, dezvoltarea microrganismelor, tainele formării sarcinilor electrice sau mișcarea particulelor elementare vor putea fi în viitor filmate cu ajutorul aparatului creat de un grup de specialiști din Leningrad, aparat care poate filma 100 de milioane de imagini pe secundă. În timpul filmării, pelicula rămîne nemișcată. Razele reflectate de obiectul filmat sînt captate de aparat și orientate spre o oglindă care se rotește în jurul propriei axe. Cîteva sute de microobiective refilmează imaginile reflectate de oglindă.

„STAROPRAMEN" LA A 100-a ANIVERSARE

FABRICA de bere „Staropramen" din Praga, construită în anul 1869, este cea mai mare din cele 150 de fabrici de acest gen existente în Cehoslovacia și care dau o producție totală de peste 18 milioane hectolitri de bere pe an. De la înființare pînă în prezent, fabrica centenară a produs peste 50 milioane hl bere; capacitatea sa de producție se ridică acum la 1,5 milioane hl bere pe an. Aici, alături de tehnologia modernă, pentru a se menține cunoscuta calitate a produsului, în unele verigi ale procesului de producție se păstrează sistemul clasic de fabricație.

La cea de a o suta aniversare, „Staropramen" are nevoie de 2000 vagoane malț pe an, de peste 2 milioane m^3 *de apă și de munca a 1100 ingineri, tehnicieni și muncitori.*

EXPORT DE... APĂ

DE PUȚINĂ vreme Yemenul de sud produce o nouă „marfă" pentru export. Este vorba despre apa potabilă, care, în condițiile climatice din această regiune, este mult mai prețioasă chiar, se spune uneori, decît petrolul. Astfel, Yemenul de sud exportă în Republica Arabă Unită, în regiunile din apropierea Canalului de Suez, 40 000 tone apă potabilă pe lună. Apa este transportată cu ajutorul tancurilor petroliere egiptene care fac curse regulate la Aden pentru a aduce petrol brut la rafinăriile din acest oraș.

CALORIFERUL STRĂZII

UZINELE F. Krupp din Essen au început producția unor plăci speciale din beton pentru construcția de autostrăzi și acoperirea trotuarelor în orașe. Plăcile sînt prevăzute în interior cu electrozi, care, alimentați cu curent electric, încălzesc în timp de iarnă suprafața plăcilor.

În acest mod se va evita derapărea automobilelor și alunecarea pietonilor pe zăpadă sau gheață. Partea superioară a plăcii este demontabilă, ceea ce permite executarea cu ușurință a reparațiilor și înlocuirea pieselor uzate.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

MODIFICĂRI CANTITATIVE ȘI CALITATIVE ÎN PRODUCȚIA DE ALUMINIU

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII, producția de aluminiu (primar) a țărilor capitaliste a crescut de aproape 6 ori, într-un ritm mult mai rapid decît producția altor metale importante, ca oțelul sau cuprul. Statisticile O.N.U. ilustrează procesul de restructurare a producției de aluminiu, atît din punct de vedere geografic, cît și calitativ.

Ponderea primelor 10 țări producătoare în ansamblul producției lumii capitaliste a înregistrat o anumită reducere: de la circa 97% la 67%. Mai semnificative sînt însă modificările de poziții în cadrul acestui grup: deși Statele Unite și Canada s-au menținut pe primele locuri, greutatea lor specifică (cumulată) s-a redus de la 80% la circa 58%. Aceasta se datorează creșterii deosebit de susținute a producției de aluminiu în Japonia și R.F.G., precum și — în mai mică măsură — progreselor realizate de Austria sau Franța.

Pe de altă parte, paralel cu producția de aluminiu primar (respectiv cel rezultat din electroliza aluminei provenite din minereul autohton sau importat), unele țări — îndeosebi cele lipsite de minereul necesar — au extins considerabil producția de aluminiu secundar (obținut în special prin retopirea deșeurilor de aluminiu). Astfel este cazul Japoniei, R.F. a Germaniei, Angliei, Italiei, Franței și al Statelor Unite (vezi tabelul alăturat).

Deși statisticile O.N.U. nu furnizează date asupra producției de aluminiu a țărilor socialiste, se apreciază că — în perioada menționată — ea a evoluat în ritm mai viu decît cea a țărilor capitaliste, ceea ce a dus la creșterea ponderii sale în ansamblul producției mondiale.

Producția de aluminiu (în mii tone)

Țara		1948	1958	1963	1968 ²)	1968/1948 (în %)
Producția țărilor capitaliste ¹)		1120	2870	4350	6650	594
Din care:						
Statele Unite	— primar	565,6	1420,2	2097,9	2952	522
	— secundar	260,2	262,7	458,7	695	267
Canada	— primar	333,0	575,2	652,6	874 ³)	256 ⁴)
Japonia	— primar	7,0	84,6	223,9	482	6114
	— secundar	2,8	23,5	92,4	220	7857
R.F.G.	— primar	7,5	136,8	208,8	258	3440
	— secundar	44,0	101,8	156,4	232	527
Norvegia	— primar	31,0	123,6	225,3	470	—
	— secundar		6,6	5,7	...	—
Franța	— primar	63,7	166,8	298,4	366	575
	— secundar	25,2	40,6	49,6	74	294
Anglia	— primar	30,5	26,8	31,1	38	125
	— secundar	81,5	100,6	149,0	188	231
Italia	— primar	32,6	63,8	91,4	142	436
	— secundar	13,2	26,0	65,0	...	—
Australia	— primar	—	11,0	41,9	97	—
	— secundar	...	3,5	6,2	...	—
Austria	— primar	13,4	56,9	76,5	86	624
	— secundar	...	19,9	34,7	...	—

¹) Numai aluminiu primar. ²) Cifre rotunjite. ³) Anul 1967. ⁴) 1967/1948.

Sursa: United Nations, Statistical Yearbook — 1966 și Monthly Bulletin of Statistics, septembrie 1969.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 49 (327)
VINERI
12 decembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

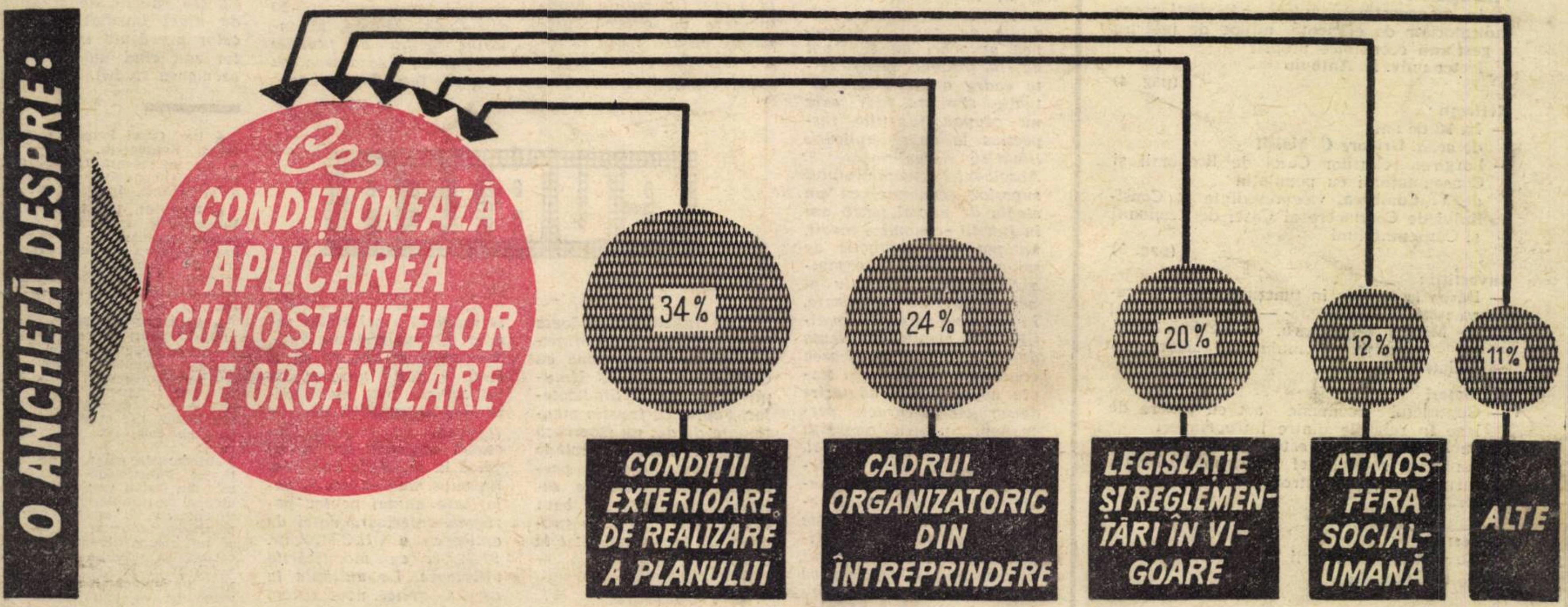

CONTROLUL PREVENTIV – ATRIBUȚIE A CONDUCĂTORILOR DE SECTOARE

America latină

SENSUL CONTEMPORAN AL UNOR MODIFICĂRI DE STRUCTURĂ

LĂRGIREA RELAȚIILOR CASEI DE ECONOMII ȘI CONSEMNAȚIUNI CU POPULAȚIA

TEORIA „SOCIETĂȚII CONSUMULUI" ȘI CONSUMATORII REVENDICATIVI

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 49 din 12 decembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Finanțe :
— Controlul preventiv — atribuție a conducătorilor de sectoare
Dumitru I. Belcbiță, șeful serviciului financiar IRA-București-Obor (pag. 3)

Planificare :
— În transporturile auto — Perfecționarea indicatorilor de eficiență, mijloc de întărire a gestiunii economice proprii
lector univ. **N. Antoniu** (pag. 4)

Reflecții :
— La 20 de ani
de acad. **Grigore C. Moisil**
— Lărgirea relațiilor Casei de Economii și Consemnațiuni cu populația
de **V. Cambrea**, vicepreședinte al Consiliului de Conducere al Casei de Economii și Consemnațiuni (pag. 5)

Investiții :
— Darea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție — obiectiv central
de **Mircea Rogojinaru**, economist Direcția Investiții, Combinatul siderurgic-Galați

Dezbateri
— Contractul economic act cu putere de lege în relațiile dintre întreprinderi
de **Ion Drăghici** director, **Cornel Vișeroiu**, controlor revizor șef de grupă, Direcția teritorială de control-revizie nr. 4 — Brașov (pag. 6)

Reportaj :
— La porțile apelor țării
de **Gh. Filimon** (pag. 8)

■ ÎNTREPRINDEREA

Discuții :
— Relația întreprindere-centrală
de **Ștefan Diamandescu** și **Gh. Manea** (pag. 9)

O anchetă relevă :
— Ce condiționează intensificarea acțiunii de organizare
de **Traian Pintea, Andrei Boér** — Cluj

Cadre și răspunderi :
ing. **Fr. Folticska**, director gen. Trust. construcții și montaje siderurgice-București (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Cărți :
— Fertilitatea disciplinelor de contact
de **Ihor Lemnij** (pag. 13)
— Teoria „societății consumului" și consumatorii revendicativi
de **L. Stroja**

Șantier științific :
Gheorghe Șică (pag. 14)

Blocnotes
de **Costin Murgescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Revista presei :
— După reuniunea la nivel înalt a Pieței Comune. Rezerva predomină de cealaltă parte a Canalului Mînecii. (pag. 16)

Documentar :
— Aspecte ale producției și valorificării legumelor și fructelor în R.P. Ungară
de **Radu Abagiu, Matei Beznoska** (pag. 17)

America Latină :
— Sensul contemporan al unor modificări de structură
de **Maria Desmireanu**, doctorand la I.C.E. (pag. 18)

— **Conjunctura economiei capitaliste :**
Piața cauciucului natural (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh, Badrus, M. Bulgaru, Gh. Cretoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor șef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. S. Stănescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr„ 23—25.

40 470

CURIER

● Neîndeplinirea condițiilor de stagiu

IOAN BREȘUG, Baia Mare. — *1) Angajații trebuie să îndeplinească în mod obligatoriu condițiile prevăzute de indicatorul de studii și stagiu care se aplică în unitatea unde lucrează. Orice angajare făcută fără respectarea acestor condiții constituie o abatere de la dispozițiile legale. În baza prevederilor Hotărîrii nr. 1.053/1960, s-a aprobat (pentru unele cadre cu îndelungată activitate în muncă, menținerea pe funcțiile deținute la 31 iulie 1960, pentru care nu îndeplineau condițiile de studii). Asemenea aprobări nu se pot da, în prezent, pentru alte cadre aflate într-o situație similară, dar care nu ocupau funcțiile respective la data aplicării Hotărîrii susmenționate. 2) Absolvenții învățămîntului superior economic, cu un stagiu de numai patru ani în funcții economice medii, nu pot ocupa funcția de șef al serviciului organizării muncii, respectiv al serviciului de salarizare. Ei nu îndeplinesc condițiile de stagiu prevăzute de indicator. 3) Verificarea condițiilor de studii și stagiu constituie o îndatorire de serviciu cu caracter permanent, pentru angajații din serviciul de personal, sau din alte servicii interesate. 4) În legătură cu echivalarea unor studii efectuate peste hotare, este necesar să vă adresați Ministerului Învățămîntului, prezentînd și copii după actele și diplomele pe care le aveți. (Citind și răspunsul din prezenta rubrică adresat tov. I. Constantinescu din Craiova veți găsi rezolvarea celorlalte probleme ce vă preocupă).*

● Munca nenormată

AL. BUDA, M. GORUNEANU, economist, București — *Problema ridicată de dv. este reglementată de Codul Muncii. Art. 49, prevede că prin deciziile sau ordinele ministerelor, date de acord cu birourile comitetelor uniunilor sindicatelor de ramură, se stabilesc categoriile de salariați cu funcții de răspundere tehnică sau administrativă a căror muncă nu se limitează la un timp de lucru de 8 ore. În urma abrogării art. 63 din Codul Muncii, durata concediului de odihnă se stabilește în raport cu anii de vechime în muncă, indiferent dacă angajații au sau nu un program de lucru care nu se limitează la 8 ore. Concediile suplimentare de odihnă, prevăzute de art. 3 din Legea nr. 26/1967, se acordă numai angajaților care îndeplinesc funcțiile prevăzute în lista stabilită de Ministerul Muncii împreună cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor. Faptul că funcția menționată de dv. nu figurează în această listă nu exclude posibilitatea de a face parte din categoriile de salariați prevăzute (pe baza art. 49 din C.M.), cu program de lucru nelimitat la 8 ore.*

● Promovare

ȘTEFAN BUREȚEA, București — *Angajatul care are o vechime de peste cinci ani în funcții economice medii (planificator II, contabil II, statistician II, merceolog II etc.) poate fi încadrat în funcțiile de planificator I, contabil I etc. Evident, dacă în statul de funcții al unității există un post vacant și dacă conducerea întreprinderii apreciază că salariatul respectiv va putea îndeplini în bune condiții sarcinile de serviciu. În cazul dv. condiția de stagiu cerută pentru promovarea în funcția de contabil I este îndeplinită. Nu mai este necesar stagiul suplimentar de doi ani la care vă referiți.*

● Clase și gradații

I. CONSTANTINESCU, Craiova — *Angajatul care a prestat efectiv și în mod corespunzător o funcție pentru care nu îndeplinea condițiile de stagiu, are dreptul, conform art. 33 din Codul Muncii, la salariul tarifar al funcției îndeplinite. Încadrarea sa nu poate însă depăși limita maximă a salariului tarifar al funcției deținute, diminuată cu 5%. În cazul cînd a fost încadrat cu un salariu mai mare, diferența primită în plus se restituie de angajat. Această reglementare se aplică în unitățile unde s-a introdus noul sistem de salarizare numai pentru perioada anterioară datei de aplicare a H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. La unitățile la care se aplică noul sistem de salarizare și la care salariile tarifare ale aceleiași funcții sînt diferențiate pe mai multe clase, în funcție de gradațiile acordate, reducerea cu una sau două clase a încadrării salariatului, pentru neîndeplinirea condițiilor de studii, se face în raport cu prevederile pct. 11 din anexa IX la Hotărîrea susmenționată. Se ia deci în considerare gradația la care angajatul ar fi fost încadrat dacă ar fi îndeplinit integral condițiile de studii. Astfel, în cazul în care un angajat care ocupă funcția de șef al serviciului tehnic dintr-o întreprindere de gradul I din grupa III-a de ramuri, ar fi fost încadrat, considerîndu-se că îndeplinește condițiile de studii, la clasa 35, respectiv la gradația IV-a și s-ar observa ulterior că nu s-a ținut seama de faptul că este menținut în funcție, fără a avea studiile necesare, urmează să se procedeze la reîncadrarea sa în clasa 34 sau 33. (În funcție de studiile de nivel imediat inferior celor prevăzute în indicator sau cînd nu are nici asemenea studii).*

● **Ing. Carol Petre Foscolo, Mihai Kamberian, Constanța.** — Ne interesează tabelul general de convertire a monedelor străine. Îl așteptăm.

● **Prof. dr. Ion I. Ghelase, București** — Înainte de a ne trimite recenzii, vă rugăm să luați legătura cu secția noastră de specialitate. Recenzia trimisă de dv. a fost comandată anterior unui alt specialist.

● **NICOLAE NICHITA, economist, Galați** — Referindu-se la propunerile dv., din scrisoarea „Scopuri productive spațiilor construite" (nr. 38). Direcția producției zahăr — ulei — produse cosmetice din Ministerul Industriei Alimentare ne comunică următoarele :

„În actuala magazie de materiale, Fabrica de ulei „Prutul" din Galați va amenaja un atelier de tîmplărie, unul de tinichigerie, o boxă pentru păstrarea tuburilor de oxigen și un compartiment pentru carbid. În privința spațiului nefolosit de la secția precurățire arătăm că fabrica gălățeană își va îmbunătățit actuala schemă de lucru. Anul viitor se vor pune în funcțiune două mașini de precurățire și curățire a semințelor de floarea soarelui. Montarea celor două mașini va avea o influență pozitivă asupra folosirii capacității de producție și a reducerii uzurii agregatelor existente".

● **GHEORGHE IONESCU, economist** — Propunerile dv. au fost înaintate organelor competente. Cînd ne mai scrieți, vă rugăm să nu omiteți adresa și locul dv. de muncă.

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

Pregătirea exemplară a planului pe 1970 — sarcină actuală

Sînt necesare mutații calitative în mentalitatea unor conduceri de întreprinderi

ARTICOLUL publicat viza o *serie de întreprinderi în legătură cu gospodărirea fondurilor de investiții, utilizarea forței de muncă, cheltuielile materiale pe unitatea de produs etc. Cu unele excepții, ecourile sosite la redacție cuprind analize temeinice asupra semnalărilor critice. Iată, de exemplu, ce ne scrie Uzina „INDEPENDENȚA"-SIBIU :*

„Dorim să menționăm că rebuturile se datoresc unei situații deosebite. Uzina noastră execută numai unicate care impun de la reper la reper o tehnologie ce nu a mai fost experimentată. La situația prezentă contribuie și fabricația tuburilor din fontă sub presiune. Din cauza condițiilor improprii de lucru nu se pot aduce îmbunătățiri substanțiale procesului tehnologic și rebutul se ridică la aproape 50% din totalul celui înregistrat la piesele turnate din fontă.

Această stare de lucruri a fost analizată împreună cu delegați ai ministerului nostru. S-au studiat, de pildă, fluxul tehnologic existent la secția metalurgică, mecanizarea operațiilor, prepararea amestecurilor de formare. În situația că ministerul va aproba fondurile necesare, toate măsurile preconizate vor fi executate pînă în 1971. Prin planul de măsuri s-a cerut, de asemenea, M.I.C.M.-ului ca producția de tuburi din fontă sub presiune să fie transferate altei uzine specializate".

Mergînd pe linia preocupărilor de reducere a rebuturilor, în continuarea scrisorii, conducerea uzinei sibiene ne informează despre măsurile luate în ce privește cuptoarele de uscat forme, turnarea în coji de bachelită, întărirea asistenței tehnice, controlul interfazic etc.

În răspunsul său UZINA DE CONSTRUCȚII UTILAJ PETROLIER „1 MAI"—PLOIEȘTI enumeră măsurile luate pentru diminuarea rebuturilor și, îmbunătățirea calității produselor. Dintre acestea ne-a reținut atenția reorganizarea serviciului C.T.C. și a laboratorului de la sculăria centrală, darea în funcțiune a stației centralizate de preparat amestecuri de formare și a instalației mecanice pentru desprinderea pieselor după turnare, reproiectările de tehnologii, apropiata probă de anduranță a pieselor de mare uzură de la pompele de noroi etc. S-a experimentat cu rezultate foarte bune protejarea pieselor filetate cu material plastic.

„Ca urmare a sesizărilor — *menționează în continuare scrisoarea* — s-au întocmit planuri de măsuri pentru fiecare instalație de foraj. Eficiența acestora se concretizează în reducerea procentului de rebut și a reclamațiilor. De la un coeficient de 2,40% (1968) s-a ajuns la 1,30% în trim. III a.c., iar numărul reclamațiilor la jumătate. Uzina „1 Mai" își va îndrepta și pe viitor eforturile în direcția îmbunătățirii constructive și tehnologice a produselor ce le execută".

„Mulțumim revistei „Viața economică" pentru ajutorul acordat. Ne vom spori eforturile în vederea îndeplinirii sarcinilor de plan pe anul curent". *Așa se încheie corespondența trimisă de FABRICA DE MOTOARE ELECTRICE—PITEȘTI. Cele arătate în cuprinsul scrisorii sînt axate pe măsurile generale de reducere a rebuturilor.*

„Din cele 45,9 milioane om-ore neutilizate în unitățile industriei ușoare pe opt luni din anul curent, 40,5 reprezintă concedii de maternitate și obligații cetățenești. Volumul absențelor nemotivate a fost de 1,7 milioane om-ore și nu de 7 milioane cum se arată în articol"

În continuare, Direcția plan economic din Ministerul Industriei Ușoare amintește indicațiile date combinatelor, centralelor și întreprinderilor independente pentru îmbunătățirea indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil.

„Menționăm — *se spune în încheiere* — că M.I.U. se preocupă permanent de îmbunătățirea utilizării timpului de lucru. Articolul apărut a constituit un sprijin în activitatea noastră".

Punctul de vedere al Direcției de investiții din MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE este diferit, de cel al autorului articolului cu titlul de mai sus. După ce sînt date o serie de explicații pe marginea celor apărute reținem : „Precizăm că avem în atenție ca la elaborarea și avizarea documentațiilor pentru investiții să fie folosite toate posibilitățile de cooperare între unitățile dintr-o zonă industrială. Aceasta atît pentru asigurarea utilităților, cît și pentru folosirea atelierelor și clădirilor social-administrative".

FINANȚE

CONTROLUL PREVENTIV – ATRIBUȚIE A CONDUCĂTORILOR DE SECTOARE

CONTROLUL PREVENTIV, organizat în baza H.C.M. nr. 74/1959 este exercitat de cîțiva salariați din cadrul diferitelor sectoare ale unităților economice sau bugetare, delegați în mod special, cu aceste atribuții. Potrivit indicațiilor de aplicare, delegarea pentru certificare în vederea controlului preventiv se acordă unor salariați din sectoarele ce emit documentele în cauză iar viza de control preventiv se acordă unui număr restrîns de salariați din serviciile financiar-contabile cu condiția ca, atît în cazul certificării cît și în cazul vizei de control preventiv, salariații respectivi să nu participe direct la actul sau operația supusă acestui control. În general, salariații respectivi primesc aceste atribuții peste sarcinile curente de serviciu și neavînd deci afectat timpul necesar efectuării unei temeinice verificări, controlul preventiv, astfel organizat, a devenit — cum de altfel era și de așteptat — de-a dreptul formal, birocratic.

În exemplificarea unei atari situații ne îngăduim a arăta unele aspecte din cadrul întreprinderii noastre — Întreprinderea de Reparații Auto București-Obor. În întreprinderea noastră — ca de altfel și în alte întreprinderi — volumul cel mai mare de documente supuse controlului preventiv îl formează bonurile de materiale și bonurile (buletinele) de lucru pentru manoperă. Astfel, numai pentru certificarea și vizarea bonurilor de materiale, în număr de 18—20 000 buc. lunar, necesare pentru executarea planului de producție, fără a mai socoti pe cele aferente cheltuielilor de regie, sînt delegați trei salariați din cadrul serviciului constatare-lansare, pentru certificare, și trei salariați din serviciul financiar-contabil pentru viza de control preventiv. Deci fiecărui salariat îi revine zilnic, peste sarcinile curente de serviciu, certificarea sau vizarea a cîte 250—300 bonuri de materiale.

Acțiunea de certificare necesită multiple operații de verificare. Executată cu multă promptitudine, lucrarea necesită un minut pentru fiecare document. În continuare, bonurile respective sînt supuse vizei de control preventiv, operațiune ce impune, de asemenea, o mulțime de verificări. Așadar, fără să mai vorbim de acele cazuri ce necesită documentare, analiză, deplasare în sectoarele de producție, în scopul efectuării unor constatări la fața locului, viza de control preventiv, efectuată așa cum am arătat, mai mult ca formă decît ca fond, consumă și ea un timp, evaluat la un minut pentru fiecare bon.

Rezultă deci că salariații delegați cu aceste atribuții, încărcați, mai întotdeauna, în mod normal adică pentru opt ore zilnice, cu lucrări curente în cadrul serviciilor respective, au nevoie pentru efectuarea acestei minime verificări, de cel puțin 4—5 ore pe zi. Cum însă, din cauza lucrărilor ce revin posturilor în care sînt încadrați, nu dispun nici măcar de acest timp minim, operațiunea de certificare și viza de control preventiv se rezumă în cele mai multe cazuri, doar la aplicarea ștampilei și semnăturii.

În aceeași situație se află și listele de plată, supuse și ele certificării și vizei de control preventiv, documente la baza cărora stau mii de bonuri de lucru și zeci sau sute de pontaje și fișe de salarii întocmite pe echipe sau alte formații de lucru. Întocmirea listelor de plată se execută de 5—6 salariați în decurs de 8—10 zile iar certificarea în vederea controlului preventiv se exercită de către un singur salariat. În mod practic, aceste documente încep să fie definitivate cu 2—3 zile înainte de plata salariilor. Așa că atît salariatul care certifică în vederea controlului preventiv cît și cel care dă viza de control preventiv, sînt puși în situația de a verifica în cîteva ore — de cele mai multe ori 2—3 ore — lucrările efectuate de 5—6 salariați în cele 8—10 zile cît durează efectiv întocmirea listelor de plată. Firește, și în acest caz viza de control preventiv este formală și deci lipsită de eficiență.

Controalele posterioare efectuate, în timp, de organele în drept, în mai multe întreprinderi, au semnalat o serie de aspecte negative în cadrul unităților verificate, aspecte datorate, în bună parte, lipsei de eficiență a controlului preventiv. Drept urmare, Ministerul Finanțelor a inițiat în cadrul cîtorva mari întreprinderi, experimentarea unui compartiment de sine stătător, care să exercite în mod centralizat acest control.

Concomitent, revistele de specialitate au publicat unele articole conținînd diferite puncte de vedere, menite să contribuie la o cît mai bună soluționare a problemei. Pe această linie menționăm atît articolul tov. Radu Ciurileanu, controlor revizor general în Ministerul Finanțelor, publicat sub titlul „Să punem accentul pe prevenirea neajunsurilor în activitatea economică și nu pe constatarea ulterioară a acestora“ [1]) cît și articolul tov. Ion Grozav, director al Direcției teritoriale de control și revizie Timișoara, intitulat: „Nu dublarea ci perfecționarea formelor de control preventiv“ [2]).

În primul articol, autorul subliniază necesitatea întăririi controlului preventiv prin „deplasarea centrului de greutate în ansamblul controlului de la controlul financiar ulterior la controlul financiar preventiv“ în scopul preîntîmpinării în și mai mare măsură — de dorit în totalitate — a deficiențelor sau aspectelor negative de ordin economico-financiar, punînd accentul pe controlul exercitat în interiorul unităților și nu pe controlul din afară, efectuat de organele de control de specialitate sau ale forurilor tutelare. Pe de altă parte tov. Ion Grozav pledează pentru trecerea sau mai bine-zis redarea atribuțiilor de control preventiv salariaților care în mod normal contrasemnează documentele respective, înlăturîndu-se prin aceasta acea situație paradoxală „de a lua acestor salariați superiori ierarhic care merg pe scară pînă la funcția de șef de secție sau șef de serviciu, răspunderea pentru semnătura pe care o dau pe documente, cu atît mai mult cu cît ei înșiși dispun efectuarea operațiunilor consfințite ulterior prin documente scrise“.

Sîntem întru totul de acord cu acest punct de vedere, pe considerentul că nu este firesc să delegăm în mod special salariați să verifice operațiuni ce fac parte integrantă din înseși atribuțiile de serviciu ale șefului de sector. Este de la sine înțeles că întocmirea corectă și în bune condițiuni a oricăror documente cum și verificarea lor de către șefii de sectoare sînt **sarcini normale de serviciu pentru salariații respectivi**, ei asumîndu-și aceste responsabilități prin acceptarea posturilor încredințate. Nici un salariat, orice post ar ocupa, nu poate să pretindă că a fost angajat să execute sau să semneze lucrări de mîntuială sau contrare dispozițiunilor legale.

După părerea noastră, problema controlului preventiv trebuie privită atît sub aspectul rezultatelor obținute în cei peste 10 ani de aplicare a H.C.M. nr. 74 cît și prin perspectiva măsurilor întreprinse, în ultimul timp, în direcția perfecționării conducerii întreprinderilor. De asemenea, ea mai trebuie privită și prin actualul nivel de pregătire al cadrelor de conducere și execuție din întreprinderi și instituții, nivel mult îmbunătățit față de 1959 și mereu în ascensiune.

A organiza înlăuntrul fiecărei unități un birou sau un serviciu de control preventiv, încadrat cu personal de specialitate și multilateral pregătit, înseamnă suprapunere de atribuții, înseamnă a mări în fiecare întreprindere, în mod nejustificat, schema personalului tehnico-administrativ, deoarece aceste resoarte ar trebui să preia, în parte, atribuțiunile de serviciu ale unor salariați existenți deja în schemă și remunerați ca atare.

A institui un birou sau un serviciu de control preventiv care să verifice dacă maistrul sau șeful de atelier, șeful de birou sau șeful de serviciu, șeful de secție sau conducătorul de sector, au controlat, cu ocazia contrasemnării, documentele emise de salariații în subordine, că la întocmirea lor au fost respectate normele de consum de materiale, de timp și de manoperă, că ele se încadrează în prevederile actelor normative și dispozițiunilor legale privind acordarea anumitor drepturi etc. etc., adică dacă ei și-au îndeplinit această principală îndatorire de serviciu, înseamnă a diminua, a știrbi cu bună știință autoritatea acestora, a le subaprecia capacitatea și competența, a le diminua simțul de răspundere.

În același timp menționăm că, practica lucrurilor, experiența, ne îndreptățesc să ne exprimăm părerea că, chiar și în cazul unor compartimente cu atribuții exclusive de control preventiv, controlul va fi formal, fiindcă aproape întotdeauna, verificarea oricărui document necesită, dacă nu mai mult, însă tot atît timp cît întocmirea lui. De aceea, considerăm că problema controlului preventiv trebuie rezolvată numai și numai pe calea simplificării formelor de evidență în sensul reducerii oricăror semnături și vize formale, și prin întărirea simțului de exigență și răspundere al fiecărui salariat.

În concluzie, **sîntem de părere ca atribuțiile de control preventiv să fie redate conducătorilor diverselor sectoare de activitate, ele făcînd parte integrantă din însăși sarcinile normale de serviciu ale acestora. Atribuind sau mai bine-zis redînd aceste sarcini sectoarelor, întărim răspunderea și exigența fiecărui salariat la locul său de muncă, sporim eficiența controlului prin faptul că este exercitat de înșiși conducătorii sectoare, adică de salariații cei ... măsură să cunoască problemele ... și înlăturăm acea tendință spre supe... cialitate, prin aceea că semnatarii documentelor vor răspunde direct de corecta lor întocmire.** Privind problema din punct de vedere al simplificării lucrărilor de evidență și control, apreciem că pe orice document sînt suficiente două semnături: semnătura celui care l-a întocmit și a șefului ierarhic pentru verificare **aceasta din urmă ținînd loc și de control preventiv.** Modul cum acești salariați își îndeplinesc îndatoririle urmează să fie verificat, ca și în prezent, de către controlul financiar intern, sector ce trebuie încadrat cu un număr cît mai restrîns de salariați, însă bine și multilateral pregătiți.

Considerăm că în reglementarea ce urmează a se da acestei probleme, cele două articole la care, nu în mod întîmplător ne-am referit, vor trebui să servească ca puncte de plecare, în sensul întăririi controlului preventiv, prin exercitarea lui, în mod nemijlocit de către conducătorii sectoarelor de activitate.

---

[1]) Revista „Finanțe și credit“ nr. 6/1969, pag. 29.

[2]) Revista „Viața economică“ nr. 27/1969, pag. 7.

Dumitru I. BELCHIȚA
șeful serviciului financiar
al I.R.A. București-Obor

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

La Uzina „Steaua Roșie“ – București

ÎNNOIREA PRODUCȚIEI ȘI INTRODUCEREA TEHNICII NOI – SURSE ALE CREȘTERII RENTABILITĂȚII

ÎN ULTIMII CINCI ANI, în evoluția beneficiului, la Uzina „Steaua Roșie“ — București, se conturează, așa cum rezultă din grafic, trei perioade distincte. Pentru caracterizarea lor, am procedat la determinarea și compararea dinamicii ponderii produselor noi și, respectiv, a beneficiului în valoarea producției marfă realizată.

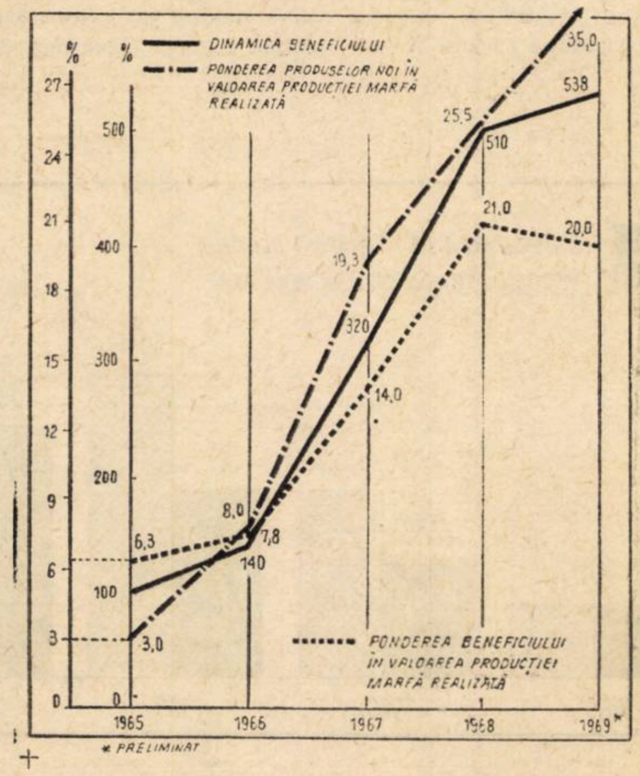

În anii 1965—1966, datorită faptului că uzina realiza unele produse demodate, uzate moral și folosea o tehnologie învechită (turnarea pieselor), ponderea produselor noi în valoarea producției marfă realizată era neînsemnată, ceea ce a făcut ca atît beneficiul, exprimat în cifre relative, cît și ponderea sa în valoarea producției marfă realizată, să prezinte un nivel și, mai ales, o dinamică nesatisfăcătoare.

Reproiectarea și asimilarea de produse noi, cerute de beneficiari, precum și trecerea la o tehnologie nouă (piese sudate), au constituit baza materială a rezultatelor obținute în anii 1967 și 1968. În această perioadă, ponderea produselor noi în valoarea producției marfă crește spectaculos (un sfert din producție în 1968), determinînd ascensiunea corespunzătoare a acumulărilor întreprinderii (510% în 1968 față de 1965) și a ponderii lor în vînzări. Semnificația acestui proces este largă, ea relevînd căile concrete care stau la îndemîna unităților economice pentru sporirea ratei acumulărilor.

În a 3-a perioadă, se remarcă faptul că ponderea beneficiului în producția marfă rămîne constantă, creșterea accentuată a indicatorului relativ al beneficiului din perioada anterioară se atenuează, cu toate că are loc, în continuare, sporirea ponderii produselor noi. Depășirea acestui moment și relansarea beneficiului într-un nou salt, se poate realiza doar prin îmbunătățirea bazei tehnice actuale (uzina are multe mașini și utilaje vechi, cu un randament scăzut), prin dotarea cu mașini-unelte specializate, automate și semiautomate, SDV-uri de mare precizie etc. care, îmbinate cu organizarea științifică a producției și a muncii, să constituie fundamentul pentru obținerea unei înalte productivități a muncii.

PLANIFICARE

În transporturile auto:

PERFECȚIONAREA INDICATORILOR DE EFICIENȚĂ – MIJLOC DE ÎNTĂRIRE A GESTIUNII ECONOMICE PROPRII

RIDICAREA GRADULUI de utilizare a autovehiculelor permite satisfacerea aceluiași volum de prestații cu investiții mai reduse, sau realizarea unui volum mai mare de prestații fără investiții suplimentare. În acest sens, îmbunătățirea utilizării mijloacelor de transport se circumscrie în problema generală a creșterii gradului de folosire a capacităților de producție, căreia Directivele Congresului al X-lea îi acordă o deosebită importanță.

Indicatorul sintetic care exprimă într-un mod generalizat eficiența folosirii mijloacelor de transport este reprezentat de „productivitatea unui autovehicul în tone km" (pr. t. km) și se determină folosind următoarea relație [1]: Pr. t/km = Zc×C.U.P.×P.M.Z.×C.U.Ps.×T.n.×C.U.T.

În activitatea de planificare, evidență și analiză, productivitatea în tone/km, pe o anumită perioadă de timp, se calculează pe o tonă capacitate a autovehiculului. Pentru aceasta, la determinarea indicatorului amintit, în formula menționată, în loc de te[...]nul Tn — capacitatea autovehiculului se introduce unitatea.

În aceste condiții relația simplificată a productivității realizată de parcul auto, într-o anumită perioadă de timp, în tone/km pe o tonă capacitate se prezintă astfel:

Pr t km/t cap. = C.U.P.×C.U.C.× P.M.Z.×Zc. [2]).

Caracterul sintetic al acestui indicator, reiese din aceea că pentru stabilirea productivității autovehiculului în tone/km se utilizează toți ceilalți indicatori care caracterizează modul de folosire a mijloacelor de transport.

În mod convingător, creșterea eficienței utilizării autovehiculelor, în ultima perioadă, se poate observa urmărind creșterea mai rapidă a volumului de mărfuri transportate comparativ cu sporirea capacităților de transport (fig. 1).

După cum se remarcă din figura nr. 1, la sfîrșitul anului 1968 deși capacitatea de transport a crescut față de anul 1965 cu 33%, volumul mărfurilor transportate a crescut cu 55%.

Bilanțul pozitiv al realizărilor obținute în ultimii ani în activitatea de producție si economico-financiară este o urmare firească a complexului de măsuri adoptate perseverent, atît pe plan central cit și pe plan local, a exigenței și eforturilor în muncă depuse de lucrătorii din sectorul auto. Toate aceste preocupări și măsuri practice se reflectă în creșterea de la an la an a productivității sau a eficienței autovehiculelor, care în 1969 se prelimină a fi cu 22% mai mare față de 1965.

Coeficientul de utilizare a parcului (C.U.P.), care caracterizează gradul de utilizare a autovehiculelor din parcul inventar prin prisma ieșirii la locurile de încărcare în cazul mijloacelor auto pentru transportul de mărfuri, a crescut în 1968 cu 10% față de 1965.

Acest indicator de bază în transportul auto se calculează ca un raport dintre numărul de autovehicule-zile în circulație (A.z.c.) și numărul de autovehicule-zile inventar (A.z.i.).

Mărimea coeficientului de utilizare a parcului este influențată de starea tehnică a autovehiculelor aflate în dotare, de ritmul de reînnoire a parcului, de volumul reparațiilor capitale și curente prevăzute a se efectua, de condițiile de climă și starea drumurilor în care are loc exploatarea autovehiculelor, de caracterul ușor sezonier al activității de transport auto, precum și de alte cauze de natură organizatorică (aprovizionarea defectuoasă cu piese, carburanți, cauciucuri, lipsa de comenzi, de șoferi etc.) care pot determina staționări ale mijloacelor de transport.

După părerea noastră însă metodologia actuală de determinare a coeficientului de utilizare a parcului (C.U.P.), în funcțiune de numărul autovehiculelor-zile active, nu reflectă gradul exact de utilizare a parcului, deoarece în termenul de la numărător (mașini-zi active) se includ și autovehiculele care din diferite cauze (defecțiuni tehnice, planificare necorespunzătoare a transporturilor, lipsa frontului de lucru la beneficiari etc.) se reintorc la locul de parcare înainte de expirarea duratei normale de lucru.

De aceea, apreciem ca judicioase propunerile apărute în literatura de specialitate ca pentru stabilirea cît mai exactă a gradului de folosire a parcului de autovehicule, coeficientul respectiv să se calculeze nu numai în funcție de numărul de autovehicule-zile, ci mai analitic, în funcție de numărul autovehicule-oră. În această situație, **coeficientul de utilizare a parcului se poate determina** — e drept cu un efort în plus, **mult mai aproape de realitate — raportind numărul de autovehicule-zile active înmulțit cu durata efectivă de ore exploatare la numărul de autovehicule-zile inventar înmulțit cu durata planificată în ore a programului de lucru al unui autovehicul.**

În transportul auto, creșterea continuă a coeficientului de utilizare a parcului (C.U.P.) contribuie la reducerea prețului de cost unitar al transporturilor prin cheltuielile convențional fixe a căror mărime rămîne aproape nemodificată atunci cînd crește volumul de prestații. Este de reținut faptul că îmbunătățirea acestui indicator influențează totuși într-o mai mică măsură prețul de cost, deoarece, după cum se știe, amortismentul autovehiculelor și celelalte cheltuieli variabile sînt în funcție de parcursul efectuat, care, la același volum de transport, nu se modifică prin îmbunătățirea coeficientului de utilizare a parcului.

Un alt indicator tehnico-economic de exploatare care caracterizează eficiența activității în transportul auto, avînd un rol hotărîtor în reducerea prețului de cost, este **coeficientul de utilizare a capacității (C.U.C.).** Concomitent cu sporirea capacității pe calea investițiilor, creșterea volumului de transport se asigură și prin îmbunătățirea coeficientului de utilizare a capacității de transport.

Pentru aceste autovehicule, coeficientul de utilizare a capacității (C.U.C.) se poate calcula prin două relații, fie ca raport între tonele km realizate și tonele km. posibile de realizat, fie ca produs între coeficientul de utilizare a parcursului C.U.P.s și coeficientul de utilizare a tonajului nominal C.U.T.

$$C.U.C. = \frac{\text{t km realizate}}{\text{t km posibile}}$$

sau

$$C.U.C. = C.U.P._s \times C.U.T.$$

Coeficientul de utilizare a parcursului (C.U.P.s) exprimă raportul dintre parcursul mașinilor cu încărcătură (P.înc.) față de parcusul total, pe cînd coeficientul de utilizare a tonajului (C.U.T.) exprimă raportul dintre cantitatea de marfă (în tone) încărcată în autovehicul și capacitatea nominală totală de încărcare a autovehiculelor.

$$C.U.P._s = \frac{\text{P. înc.}}{\text{D. total}} \text{ respectiv } C.U.T. = \frac{\text{tone încărcate}}{\text{capacitatea nominală}}$$

Îmbunătățirea de la o perioadă la alta a folosirii capacității de încărcare are o deosebită importanță din punct de vedere al eficienței economice, deoarece se reduce relativ parcul de autovehicule necesar pentru efectuarea transporturilor, precum și parcursul lor, ceea ce atrage după sine economii importante de carburanți și lubrifianți, salarii, anvelope, amortisment, reparații etc.

Coeficientul de utilizare a capacității C.U.C., care indică așa după cum am văzut modul în care este folosită capacitatea de încărcare a autovehiculelor, ține seama atît de procentul parcursului încărcat față de parcursul total cît și de utilizarea tonajului mașinilor în cursa încărcată a acestora.

Pentru creșterea continuă a acestui coeficient în întreprinderile de transport auto s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea calității activității dispeceratelor din autobaze care în condițiile noii forme de organizare reușesc să studieze și să urmărească mai bine direcția curenților de mărfuri în scopul asigurării încărcăturii mijloacelor de transport atît la ducere cît și la intoarcere.

Concentrarea parcului în unități mari specializate nu presupune nici pe departe o aglomerare a mijloacelor de transport în localitățile unde își au sediul întreprinderile de transport auto. Prin funcția ce o îndeplinesc în economie, acestea trebuie să fie amplasate cît mai aproape de locurile de producție pentru a se evita la maximum parcursul gol efectuat de autovehicule de la locurile de parcare la beneficiar și înapoi, la începutul și sfîrșitul programului de lucru. Parcursul gol al autovehiculelor provoacă cheltuieli neproductive și reducerea lui continuă constituie o cale importantă de creștere a volumului de transport cu o majorare neînsemnată a cheltuielilor de exploatare. Avînd în vedere aceste condiții obiective, Centrala de transporturi auto se preocupă de organizarea și buna funcționare a autocoloanelor iar pentru activitatea mai îndepărtată de sediul autocoloanelor se creează condiții de lucru unor formațiuni mai reduse (autogrupelor). De asemenea, o atenție deosebită s-a acordat în ultimul timp stațiilor de încărcare în parcurs, în scopul folosirii capacității de transport a autovehiculelor și pe parcursul la înapoiere. **Dacă în felul acesta se realizează o folosire mai completă a capacității de încărcare a autovehiculelor la nivelul sectorului, fenomen întrutotul pozitiv, considerăm însă că aceste transporturi nu reflectă eforturile fiecărei întreprinderi de transport, întrucît sistemul de evidențiere a cheltuielilor ocazionate cu efectuarea transporturilor și a veniturilor încasate pentru serviciile prestate nu corespunde pe deplin cerințelor gestiunii economice proprii, influențîndu-se în acest fel si situația financiară. Această situație este determinată de faptul că în practica actuală întreprinderea de transport auto care asigură încărcarea în parcurs, încasează contravaloarea serviciilor prestate iar aceea a căror mijloace de transport sînt încărcate la întoarcere suportă cheltuielile ocazionate de efectuarea transportului.**

Deoarece asemenea transporturi nu se fac în același volum pentru toate întreprinderile și deci practic nu poate avea loc o compensare prin prestații reciproce, **considerăm justificat ca unitatea care efectuează transportul și suportă cheltuielile, în mod firesc, să încaseze și serviciile.** În felul acesta, se **creează condiții pentru realizarea concordanței dintre activitatea desfășurată și rezultatele financiare, dintre cheltuielile bănești și rezultatele obținute.** Acest lucru este necesar pentru a se putea urmări pe fiecare întreprindere de transport auto eficiența economică a activității, pentru ca eventualele rezultate nesatisfăcătoare sau slaba gospodărire a unor unități să nu se „ascundă" în rezultatele generale ale întregului complex de transport auto pe țară.

Creșterea continuă a coeficientului de utilizare a capacității autovehiculelor (C.U.C.) impune, de asemenea, reducerea parcursului de regie (deplasări de la coloane și puncte de lucru, la garaje sau la depozitele „Peco" pentru alimentarea cu carburanți, curse pentru deszăpezirea unităților, pentru aprovizionare cu materiale, piese de schimb etc), a parcursului provocat de dislocarea parcului de la o unitate la alta, sau de la un județ la altul, în anumite perioade de vîrf de trafic, îndeosebi în campaniile agricole de vară și toamnă.

Nerealizarea de către unele I.T.A. a coeficientului planificat ca și creșterile mici înregistrate de unele întreprinderi sînt în parte și consecința dirijării în cursele interurbane a autovehiculelor neechipate corespunzător — fără prelate sau coviltire, din care cauză au existat staționări la punctele de colectare și expediere a mărfurilor pînă la găsirea unor încărcături de marfă care nu reclamau asemenea dotări. Rezerve importante pot fi mobilizate și printr-o folosire mai completă a capacității remorcilor și semiremorcilor; nefolosirea integrală a capacității volumetrice a acestora se datorește și slabei rezistențe a ambalajelor (în special la fructe), fapt care nu a permis stivuirea acestora pe mai multe rînduri.

DIN CELE ARĂTATE rezultă că realizarea unei creșteri continue a coeficientului de utilizare a capacității autovehiculelor (C.U.C.) depinde în mod nemijlocit de gradul de îmbunătățire a celorlalți doi indici, și anume a coeficientului de utilizare a parcursului C.U.Ps. și a coeficientului de utilizare a tonajului C.U.T., putîndu-se realiza în cadrul programului normal de lucru al unui autovehicul un volum sporit de prestații fără cheltuieli suplimentare.

Creșterea acestui indice de la o perioadă la alta are drept efect o importantă reducere a prețului de cost pe t km, deoarece spre deosebire de coeficientul de utilizare a parcului (C.U.P.), care contribuie la reducerea prețului de cost pe unitate de prestație prin influențarea numai a cheltuielilor convenționale fixe, coeficientul de utilizare a capacității C.U.C. determină scăderea prețului de cost unitar atît prin reducerea cheltuielilor variabile cît și a celor convenționale fixe.

În fine, cel de-al treilea indice tehnico-economic de bază în exploatarea autovehiculelor este **parcursul mediu al autovehiculelor P.M.Z.** care exprimă numărul de km parcurși ce revin în medie pe zi unui autovehicul din parcul aflat în circulație.

În cadrul unităților de transport auto de deservire generală parcursul mediu zilnic a cunoscut o anumită îmbunătățire crescînd în 1968 cu 5,5% față de 1965 la autovehiculele folosite pentru transportul de mărfuri.

Ținînd seama de relația de mai sus se impune relevat faptul că întreprinderile de transport auto pentru a realiza o îmbunătățire în această direcție trebuie să **se preocupe de creșterea vitezei tehnice** care permite parcurgerea, în același timp de circulație, a unui număr sporit de km, mărirea timpului de exploatare a autovehiculului în cele 24 de ore prin

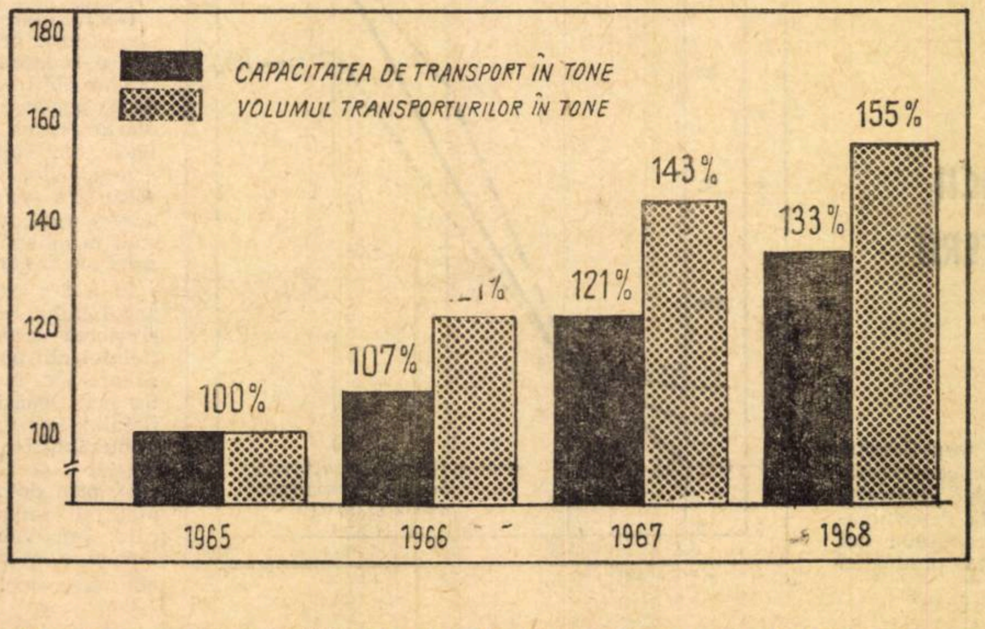

Dinamica creșterii capacității și a volumului de transport în perioada 1965—1968

REFLECȚII

S-AU ÎMPLINIT în toamna aceasta douăzeci de ani de cînd la Facultatea de matematici funcționează o specializare în mecanică. Mai exact, două: mecanica fluidelor și mecanica solidelor deformabile.

A fost așa:

Decan al Facultății de matematici și fizică, cum se chema pe vremea aceea, era Simion Stoilov. Matematician de valoare mondială, S. Stoilov era creatorul înțelegerii noi a unui capitol al matematicilor reputat de mare frumusețe: teoria funcțiilor de variabilă complexă. În acest domeniu, Stoilov adusese o lumină: teoria topologică a funcțiilor analitice. Făcuse încă din 1930—1931 cursuri la Universitatea din Paris. Publicase un volum în limba franceză în renumita colecție ce apărea la Paris sub conducerea lui Emile Borel. Acestea erau titluri de glorie cu care ne mîndream toți.

Rector al Universității din București imediat după 23 August 1944, ambasador al țării noastre în Franța în 1946—1948, Stoilov conducea organizarea cercetării și învățămîntului matematic în acea epocă în care poporul nostru pășea pe un drum nou.

Stoilov m-a chemat să ne sfătuim asupra dorinței Ministerului Învățămîntului de a avea pentru studenții matematicieni, pe lîngă specializările subînțelese: algebră, geometrie, analiză, și o specializare de mecanică.

Problema nu era ușor de rezolvat. Dezvoltarea matematicilor ajunsese în țara noastră la un nivel foarte ridicat. Accentul pe care partidul îl punea pe matematică, nivelul profesorilor de matematici ai universităților din București, Iași și Cluj, faptul că aceștia erau oameni de știință cu activitate de creație științifică cunoscută în lumea întreagă ne făceau pe toți matematicienii de pe atunci să avem mari speranțe în viitorul matematicii în tînăra noastră republică. De altfel, dezvoltarea matematicilor în cei douăzeci de ani ce au urmat ne-a arătat că speranțele noastre erau îndreptățite.

Se putea oare spera că specializările în mecanică la Facultatea de matematici vor putea avea o dezvoltare tot atît de amplă?

Matematica se dezvoltase timp de douăzeci de ani, în răstimpul dintre cele două războaie, luînd un caracter din ce în ce mai abstract. Algebra abstractă, cu teoria grupurilor, corpurilor, inelelor, spațiilor vectoriale pe de o parte, topologia pe de altă parte, atît topologia generală cît și topologia combinatorie, iată, împreună cu analiza funcțională și cu teoria funcțiilor de variabilă reală, direcțiile în spre care se îndrepta cercetarea matematică.

Ce loc putea avea mecanica?

Mecanica, teorie a lumii fizice, cedează pasul teoriei relativității, gravitații einsteiniene, mecanicii cuantice și ondulatorii. Mecanica, teorie matematică, nu arăta că ar putea da naștere la cercetări matematice de viitor. Cine puteau fi profesorii care să îndrumeze o specializare a matematicienilor în acest domeniu? Pentru fizicieni, mecanica cuantică și ondulatorie ofereau un cîmp vast de lucru. Pentru ingineri, dezvoltarea ingineriei mecanice avea, fără îndoială, o importanță primordială.

Dar pentru matematicieni? O analiză mai amănunțită a situației ne-a făcut să găsim că totuși propunerea Ministerului Învățămîntului era acceptabilă.

LA DOUĂZECI DE ANI

acad. Grigore C. MOISIL

E cert că trebuia să ne gîndim că mecanica teoretică se dezvoltă în două direcții: mecanica solidelor deformabile și mecanica fluidelor (pe atunci, în 1949, nimeni nu se gîndea la mecanica zborurilor cosmice).

În domeniul mecanicii fluidelor, cursurile puteau începe imediat deoarece aveam în București pe Elie Carafoli, specialist cunoscut în aerodinamică. El a și făcut cursul de mecanica fluidelor în 1949—1950, iar de atunci, cel care s-a îngrijit de dezvoltarea mecanicii fluidelor, în cadrele matematicii la Facultate și la Institutul de matematici al Academiei, a fost Caius Iacob.

Situația era diferită în domeniul mecanicii solidelor deformabile. Printre matematicienii din țară nici unul nu se preocupase în special de acest important capitol al matematicilor. Totuși, toate construcțiile inginerești și arhitecturale, de la marile piramide pînă la elicele de avioane, trebuie să reziste: să nu se dărîme, să nu se rupă. Ele trebuie calculate. La toate institutele tehnice superioare din lume, cursul de „Rezistența materialelor" dădea inginerilor rețete pentru calculele de rezistență. Trecusem și căzusem și eu la astfel de examene pe vremea cînd credeam — toți o credeam — că cei ce au „aptitudini la matematici" trebuie să devină ingineri. Și eu aveam astfel de aptitudini. Dar, deși am încercat-o, totuși nu am devenit inginer. În Teza mea de doctorat studiasem „Mecanica firelor". Mi-am luat sarcina să mă ocup de crearea unei direcții de cercetare în matematica românească, în care matematicienii, fără de a înceta de a fi matematicieni, să se ocupe de probleme de mecanica solidului deformabil.

Mi s-a încredințat cursul de Mecanica solidelor deformabile. Erau lucruri pe care le știam: știam că așa numita „Rezistență a materialelor" se bazează pe așa numită ipoteză a lui Bernoulli, prea îndepărtată de realitate. În unele țări se încerca să se utilizeze Teoria elasticității izotrope; integrarea ecuațiilor acestei teorii ridică probleme dificile, chiar dacă ne ocupam numai de integrarea lor numerică, nu de proprietăți calitative. Teoria elasticității corpurilor neizotrope era însă foarte la începutul ei. Ea putea constitui un domeniu de cercetare. Termoelasticitatea, adică studiul fenomenelor elastice datorite variațiilor de temperatură, viscoelasticitatea, studiul corpurilor care au o structură mixtă, viscoasă și elastică, teoria plasticității, importantă în seismologie, toate la un loc formau un larg domeniu de cercetare. Asupra lui am încercat să atrag atenția matematicienilor.

Și mecanica fluidelor avea domenii de care matematicienii trebuiau să se ocupe. L-am rugat pe Caius Iacob, profesor la Universitatea din Cluj, să ne prezinte hidrodinamica lichidelor compresibile; am găsit informații asupra hidrodinamicei în medii poroase, a căror importanță într-o țară cu petrol nu putea să scape nimănui; pentru hidrodinamica lichidelor viscoase aveam o veche simpatie.

Azi, cercetările matematicienilor privind atît mecanica solidelor cît și mecanica fluidelor au o frumoasă dezvoltare. Ceea ce se vede clar la sesiunea Societății de științe matematice din R. S. România, dedicată sărbătoririi a 20 de ani de la înființarea specializării în mecanică la Facultatea de Matematică a Universității din București.

---

extinderea lucrului în 2—3 schimburi, ieșirea la timp a autovehiculelor din garaj și în general eliminarea cauzelor care pot provoca reîntoarcerea lor la locurile de parcare (defecțiuni tehnice, lipsa de mărfuri la beneficiar, lipsa de lucrători pentru operațiunile de încărcare-descărcare etc.) precum și reducerea timpului de staționare pe zi pentru operațiile de încărcare-descărcare care contribuie la sporirea timpului de circulație și deci la creșterea parcursului mediu zilnic.

Creșterea sistematică, de la an la an, a indicatorilor tehnico-economici de exploatare (C.U.P., C.U.C., P.M.Z.) contribuie pe lîngă reducerea substanțială a prețului de cost și la însemnate economii de fonduri pentru investiții, deoarece prin îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici se obține o creștere a productivității la autovehicule, fapt ce permite sporirea volumului de prestații cu aceleași capacități de transport obținîndu-se prin aceasta economii însemnate de fonduri pentru investiții.

Îmbunătățirea continuă a utilizării mijloacelor de transport în sectorul auto, ca de altfel și în celelalte subramuri de transport, prezintă o deosebită importanță economică atît pentru ramura transporturilor cît și pentru ramurile economice deservite de către aceasta. Reducerea duratelor de transport în economie conduce la diminuarea volumului de bunuri existente în procesul de transport și corespunzător creșterea acelora aflate în stadiul producției. Îmbunătățirea legăturilor realizate de transporturi între centrele de producție și cele de consum prezintă mari avantaje pentru punerea în valoare a rezervelor existente în întreprinderile socialiste. De aceea, obligația de a se preocupa continuu de creșterea gradului de utilizare a mijloacelor de transport revine nu numai factorilor de răspundere și lucrătorilor din transporturi, ci și celor din unitățile economice a căror activitate este indisolubil legată de desfășurarea optimă a transporturilor.

lector univ. Nicolae ANTONIU

---

[1]) în care:
Zc — numărul de zile calendaristice;
CUP — coeficientul de utilizare a parcului;
PMZ — parcursul mediu zilnic;
CUPs — coeficientul de utilizare a parcursului;
Tn — capacitatea autovehiculelor exprimată în tone, respectiv tonajul nominal al autovehiculului;
CUT — coeficientul de utilizare a tonajului.

[2]) CUC — reprezintă coeficientul de utilizare a capacității și se obține ca produs între CUPs — coeficientul de utilizare a parcursului și CUT — coeficientul de utilizare a tonajului.

LĂRGIREA RELAȚIILOR CASEI DE ECONOMII ȘI CONSEMNAȚIUNI CU POPULAȚIA

CA URMARE a dezvoltării pe care a luat-o în țara noastră procesul de economisire la C.E.C. în condițiile creșterii sistematice a veniturilor bănești ale populației, printr-o recentă hotărîre a Consiliului de Miniștri, cadrul relațiilor dintre C.E.C. și populație a fost lărgit, Casa de Economii și Consemnațiuni fiind autorizată să treacă și la *efectuarea unor operațiuni de creditare a populației*. Pentru a veni în sprijinul populației, hotărîrea prevede dreptul Casei de Economii și Consemnațiuni să acorde credite, din disponibilitățile sale, începînd cu data de 1 ianuarie 1970, pentru constituirea avansurilor sau completarea sumelor pînă la costul integral al locuințelor proprietate personală. Astfel, creditele pentru constituirea avansului se vor acorda pe termen de maximum 5 ani, iar cele pentru completarea sumei necesare acoperirii costului integral al locuințelor pe termen de maximum 10 ani.

Pentru ca procesul de creditare a construcțiilor de locuințe să se realizeze de o singură instituție, în cursul trimestrului I 1970, Casa de Economii și Consemnațiuni va prelua de la Banca de Investiții și operațiunile în legătură cu acordarea de credite pentru construirea de locuințe proprietate personală în condițiile Legii nr. 9/1968.

Pentru stabilirea unei corelații juste între dobînzile încasate și cele plătite de către C.E.C. s-a impus o reașezare a nivelului dobînzilor la unele din aceste operațiuni. De pildă, creditele acordate în vederea construirii de locuințe proprietate personală solicitate în condițiile Legii nr. 9/1968, de cetățenii, care au constituit din mijloace proprii avansul minim se vor acorda rate cu dobînzi diferențiate, în raport cu mărimea venitului la creditele solicitate pînă la 50 000 lei, iar la partea din creditul solicitat care depășește 50 000 de lei aplicîndu-se o dobîndă majorată. Pentru creditele ce se vor acorda în vederea constituirii avansului și completării costului integral al locuinței s-a stabilit de asemenea o dobîndă majorată. În același timp s-au fixat dobînzi diferențiate la depunerile pe libretele de economii cu dobîndă — *la vedere* — 3,5%, *pe termen de cel puțin un an* — 5%, iar la depunerile în conturile personale ale populației 2% etc.

Noile măsuri adoptate oferă populației o serie de avantaje atît prin lărgirea creditării construcției de locuințe proprietate personală cît și prin simplificarea unor operațiuni. Prin preluarea și efectuarea tuturor operațiunilor în legătură cu creditarea populației în vederea construirii de locuințe proprietate personală operațiuni de o amploare crescîndă în cadrul deservirii bancare a populației, Casa de Economii și Consemnațiuni va deveni în viitor adevărata bancă a populației, la care aceasta își va putea păstra în continuare, economiile sale bănești, pe diferite instrumente de economisire, după preferință și de la care va putea obține în viitor, creditele necesare pentru construirea și cumpărarea de locuințe din fondul de stat.

Extinderea cadrului organizatoric al activității de creditare a populației prin Casa de Economii și Consemnațiuni este menită să strîngă și mai mult legăturile dintre C.E.C. și milioanele de depunători, care în viitor vor putea beneficia în și mai mare măsură de sprijinul statului pe linia construirii și cumpărării de locuințe din fondul de locuințe al statului.

N. CAMBREA
vicepreședinte al Consiliului de Conducere al Casei de Economii și Consemnațiuni

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ, TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● Recent, un colectiv de specialiști din cadrul Institutului de cercetări și proiectări electrotehnice din București a realizat o **siguranță fuzibilă rapidă de 63 amperi, 500 volți și 50 herți**, care sporește substanțial gradul de securitate în exploatarea instalațiilor electrice. Concomitent cu soluția constructivă modernă adoptată, specialiștii au reușit, în urma unor cercetări și încercări de laborator, să înlocuiască argintul, care se utiliza ca material fuzibil, cu cuprul, obținînd în acest mod importante economii.

● Lăcătușii I. Pitulică și St. Cristea, de la Uzina mecanică din Poiana-Cîmpina, au conceput și realizat o nouă **mașină pentru confecționat garnituri din carton**, brevetată recent ca invenție. Mașina elimină confecționarea manuală sau prin ștanțare a garniturilor și aduce economii, numai la uzina respectivă, de aproape un milion lei pe an. Patentul uzinei prahovene a fost generalizat la toate uzinele de reparații auto din țară, precum și la Uzina de autocamioane „Steagul roșu" din Brașov.

● **Un procedeu nou de umidificare și contractare a țesăturilor din lînă pieptănată** a fost aplicat la combinatele textile din Sibiu, București și Pitești. El conferă produselor un tușeu mai bun și elimină contracția acestora în timpul confecționării, purtării și întreținerii. Pînă în prezent, după acest procedeu, s-au realizat circa 4 milioane mp de țesături de lînă pieptănată, el urmînd a fi extins și la alte întreprinderi.

● **Noile tipuri de motoare electrice de 0,25 kW**, pentru locomotivele Diesel hidraulice, realizate de Uzina de mașini electrice-București, au trecut cu succes probele de omologare. Utilizarea lor la echiparea locomotivelor Diesel hidraulice le va spori siguranța și randamentul în exploatare.

● **La Bocșa, important centru de exploatare forestieră al județului Caraș-Severin, a fost dată** în funcțiune, cu aproape 3 luni înainte de termenul prevăzut, o modernă fabrică de parchete pentru dușumele. Ea are hale de producție dotate cu mașini și utilaje ce permit aplicarea tehnologiei în flux continuu, tunele de uscare, instalații energetice și termice, un depozit și alte anexe industriale, care asigură un înalt grad de mecanizare a procesului de producție. Noua fabrică este proiectată la o capacitate anuală de 400 000 mp parchete.

● **La Combinatul de porțelan „Iris" din Cluj** a fost aprins „focul continuu" la ultimul cuptor tunel. O dată cu intrarea în funcțiune a acestuia, noua secție a cuptoarelor-tunel produce cu întreaga capacitate. Astfel, producția crește anual la 4 500 tone porțelan de menaj. Se construiește acum un cuptor special pentru producția de articole tehnice din porțelan, cu o capacitate de 500 tone anual. Totodată, în sectorul de finisaj a fost dată în folosință o nouă hală de decorări artistice, dotată cu mașini semiautomate de glazurare și alte utilaje de înaltă productivitate.

● **A intrat parțial în funcțiune, înainte de termenul prevăzut, noul Complex industrial de creștere a porcinelor de la Birda, județul Timiș.** Cele 8 hale ale sectorului de gestație din cadrul complexului sînt populate cu peste 4 000 de animale, urmînd ca, pînă la sfîrșitul anului, numărul acestora să ajungă la 10 000, cu 40% mai multe decît prevedea planul inițial. Noul Complex industrial, cu termen final de punere în funcțiune în prima jumătate a anului viitor, mai cuprinde hale și boxe pentru fătări, pentru creșterea și îngrășarea porcilor, bucătării furajere, instalații tehnice de hrănire, alimentare cu apă și încălzire centrală, precum și alte anexe. Complexul va avea o capacitate anuală de producție de 150 000 porci grași, cu 50 000 mai mulți decît era prevăzut inițial.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **Pe baza unui valoros studiu tehnico-economic întocmit de IPROMIN București**, la Exploatarea minieră Lueta, județul Harghita, se află în construcție un nou complex de extracție și preparare a minereului de fier destinat prelucrării lui la Uzina metalurgică din Vlăhița. Lucrările începute — săparea unui puț de extracție, extinderea căilor de transport, precum și a rețelelor de aeraj din subteran, introducerea pentru prima oară a procedeului de flotare a sideritei și altele — vizează creșterea capacității acestei exploatări cu aproape 50%, în condițiile în care cantitatea de minereu extras va rămîne la nivelul actual.

● **În cadrul Combinatului de pielărie și încălțăminte București**, a fost dată, parțial, în funcțiune tăbăcăria minerală Corabia din județul Olt, care în faza finală va avea o capacitate zilnică de 40 tone piei. Noua unitate, dotată într-o proporție însemnată cu echipament tehnic românesc, furnizat în special de întreprinderile „Metalurgica"-Sibiu, „Metalul Roșu"-Cluj și „Tehnometal"-București, va realiza produse de calitate superioară, apte pentru obținerea unui larg sortiment de articole de încălțăminte, produse chimice și de marochinărie.

● **Noua fabrică de armături industriale din fontă, în curs de construcție în zona de sud a orașului Bacău**, a început să prindă contur. Principalele secții ale unității — halele de turnătorie, curățătorie și modelărie, precum și centrala de forță — au fost înălțate, urmînd să înceapă montajul utilajelor. În cadrul noii unități vor fi produse, în final, **40 000 tone** piese turnate din fontă și **11 000** tone armături industriale, **în 530 de** tipodimensiuni.

INVESTIȚII

DAREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE – OBIECTIV CENTRAL

FIIND de acord cu multe din cele exprimate în desbaterea ce a avut loc în jurul „mesei rotunde" pe tema investițiilor, publicate nu de mult în „Viața economică", socot și eu că propunerile concrete făcute de diferiți vorbitori, constituie, fără îndoială, puncte de reflecție pentru factorii care, la diferite nivele, se ocupă de acest important și complex sector al construcției noastre economice. Mă raliez, îndeosebi, celor care au subliniat că în domeniul realizării investițiilor **este necesar să se stabilească un mecanism de răspunderi și de sancțiuni, de stimulente și de avantaje corespunzătoare celor 3 factori : proiectant, constructor și beneficiar.**

DUPĂ PĂREREA MEA mecanismul de răspunderi și sancțiuni, ca și cele de stimulare materială trebuie să acționeze în două direcții :

a) **pentru reducerea valorilor prevăzute a se cheltui ;**

b) **pentru darea în funcțiune înainte de termen a obiectivelor planificate.**

Am subliniat aceste două direcții pentru că o adevărată eficiență în domeniul investițiilor se obține numai atunci cînd se îmbină ambele laturi : **consumarea unor fonduri cît mai mici pentru realizarea unui obiectiv și într-un termen cît mai scurt.**

Pentru a se ajunge însă aici, este necesar, să se **îmbunătățească actuala metodologie de planificare.** Se știe că, în prezent, indicatorul de bază îl constituie planul valoric global pe an. De aici decurg numeroase dezavantaje : beneficiarul stabilește planul valoric global pentru toate structurile de cheltuieli : construcții-montaj, utilaje, dotări, proiectare etc. Stabilindu-i-se constructorului un plan global, el are posibilitatea să execute, în primul rînd, lucrări de valoare mare : săpături, betoane etc., în dauna unor lucrări mărunte, cu valori mici — montaj de utilaj mărunt, finisări, căi de acces și altele, lucrări ce îngreunează însă pornirea obiectivelor și, în special, buna lor exploatare. Din acest motiv, constructorul își realizează mai întotdeauna planul valoric global, în timp ce beneficiarul se trezește cu unele lucrări neterminate. Constructorul nu este stimulat să facă nici economii de materiale, de forță de muncă, să introducă metode noi de lucru pe șantiere, pentru că dacă ar face toate acestea, nu și-ar realiza planul valoric, cu toate consecințele negative ce decurg de aici.

În aceeași situație se află și proiectantul, care nu este interesat în suficientă măsură în folosirea unor soluții noi de proiectare, științifice, diferite de cele care au stat la baza aprobării studiilor tehnico-economice.

La rîndul său, beneficiarul, avînd sarcina de aprovizionare a utilajelor și de realizare a celorlalte cheltuieli — asistența tehnică, dotări etc. — are tot interesul să plătească cît mai mult pentru a-și realiza indicatorul global valoric. Uzinele de utilaje, în special la unicate, stabilesc sau obțin prețuri mai mari decît cele trecute în devize, iar beneficiarul acceptă, deoarece planul acestuia se întocmește la preț de deviz, iar orice depășire îl ajută direct la supraîndeplinirea planului valoric.

Așa stînd lucrurile, este cert că actuala planificare și urmărire a realizării planului de investiții, este o invitație legalizată de a se cheltui cît mai mult, indiferent pentru ce și în ce condiții. Dar se pune problema : cu ce să fie înlocuit acest indicator deoarece, după cum bine se știe, trebuie să existe în fiecare sector o unitate de măsură valorică ? Eu sînt pentru menținerea lui, dar într-o structură modificată. Acest indicator să măsoare STADIILE FIZICE DE EXECUȚIE, care să se planifice trimestrial, anual, pînă la termenul de punere în funcțiune a obiectivelor.

PENTRU realizarea stadiilor fizice care se planifică, **propun o nouă metodologie de decontare și folosire a valorilor de investiții.** Beneficiarul primește aprobate prin STE-uri pentru construcția unui obiectiv valori defalcate pe structuri (construcții-montaj, utilaje, proiectare, asistență tehnică etc.). O dată cu aprobarea acestor fonduri, să se planifice termenul de punere în funcțiune, precum și stadiile fizice ce trebuie atinse pe trimestre sau la diferite perioade, care să asigure punerea în funcțiune. Pe baza acestei planificări, beneficiarul va încheia contract cu proiectantul general pentru proiectarea obiectivului. Acestuia i se va acorda la început un procent din valoarea aprobată pentru proiectare, iar la datele stabilite în contract pentru terminarea proiectării anumitor lucrări corespunzătoare stadiilor fizice planificate, i se va vira contravaloarea acestora. Valoarea prevăzută în STE-uri pentru proiectare trebuie să revină integral proiectantului general, iar pe acesta să-l intereseze cum se poate încadra în ea. În acest fel, pe lîngă cointeresarea proiectantului în a realiza proiecte cît mai ieftine, beneficiarul are posibilitatea să nu plătească decît atunci cînd are proiectat întreg obiectivul. **Introducerea unui sistem de penalizare asupra întîrzierii în predarea proiectelor** (penalizare care va micșora suma aprobată pentru proiectare), **va da garanție beneficiarului asupra asigurării la timp cu documentație.**

Partea prevăzută în devizul general pentru construcții-montaj trebuie să aparțină integral constructorului general, el avînd posibilitatea să se încadreze în ea **cu condiția să realizeze construcția la parametrii și calitatea proiectată.** Și aici se cere introdus același sistem de decontare, respectiv proporțional cu stadiile fizice executate. **Valoarea integrală i se va vira la terminarea lucrărilor, adică atunci cînd se declară închis șantierul, prin aceasta înțelegîndu-se executarea integrală a lucrărilor din proiecte.**

Beneficiarului îi aparțin fondurile pentru utilaje, dotări, asistența tehnică și altele avînd, de asemenea, posibilitatea să le gospodărească cum crede de cuviință. Dar în acest caz, va fi obligat să pună la dispoziția constructorului utilajele de montat la termenele necesare, în funcție de stadiile fizice planificate. **Prevăzîndu-se pentru orice întîrziere de nepunere la dispoziție a utilajului, penalizări echivalente cu contravaloarea lucrărilor care s-ar fi executat în perioada în care a lipsit acesta, beneficiarul le va achita din fondurile rămase la dispoziția sa.**

Acest sistem de planificare și de folosire a fondurilor are ca scop atît cunoașterea stadiilor fizice pentru garantarea realizării la termen a obiectivului, cît și mobilizarea celor trei factori pentru încadrarea în valorile aprobate și, în special, realizarea de economii.

Economiile obținute nu trebuie doar înregistrate și raportate. **Avînd fiecare partea valorică aprobată corespunzător activității ce o desfășoară, să se constituie un fond de stimulare a lucrărilor prin aplicarea unui procent la valoarea rezultată ca diferență între cheltuielile efective și suma primită prin devizele generale.** De exemplu, dacă pentru activitatea de construcții-montaj a unui obiectiv industrial s-a prevăzut a se cheltui 100 milioane lei, iar la terminarea acestuia constructorul a reușit să cheltuiască numai 98 milioane lei, **cele două milioane lei economii să se împartă între societate și constructor.** În același timp, dacă nu reușește să se încadreze în valoare, cheltuind mai mult, **diferența să fie suportată de cei în cauză.** Același calcul va trebui aplicat și la proiectant și beneficiar.

ÎN PREZENT, în multe cazuri, termenele de punere în funcțiune nu se respectă. Se găsesc justificări, se pasează răspunderile și începe șarada învinuirilor reciproce între beneficiar, constructor, proiectant. Dacă obiectivul a intrat în funcțiune la termen sau nu, nimeni nu răspunde însă cu nimic.

Am arătat că, în noua formă, atunci cînd durata construcției depășește pe cea planificată, cheltuielile în plus ar afecta direct colectivele respective. Același principiu ar trebui să acționeze însă și în cazul în care obiectul începe să producă înainte de termenul planificat, deoarece în acest fel se obține o producție suplimentară — producție care aduce un spor în venitul național. **Mobilizarea tuturor lucrătorilor pentru construirea obiectivului într-un termen mai scurt decît cel planificat, ar trebui să se facă, după părerea mea, prin retribuția acestora cu o cotă din valoarea producției obținută în perioada dintre trecerea efectivă în [illegible]ploatare a obiectivului și termen[illegible]a-nificat.** Dar aplicarea acestui s[illegible] implică schimbarea întregii le[illegible]de decontare a investiției, de [illegible]re a lucrărilor de construcții [illegible]ectării.

Mi[illegible]GOJINARU
economist
[illegible]a Investiții, Combinatul siderurgic Galați

DEZBATERI

CONTRACTUL ECONOMIC – ACT CU PUTERE DE LEGE ÎN RELAȚIILE DINTRE ÎNTREPRINDERI

AM CITIT CU INTERES dezbaterile ce au avut loc în jurul mesei rotunde pe tema : **„Contractul economic — act cu putere de lege în relațiile dintre întreprinderi"** *publicate în „Viața economică"* **nr. 45** *(323). Am încercat să confruntăm opiniile exprimate cu acest prilej de mulți participanți la dezbateri cu realitatea din întreprinderile județului Brașov. În lumina lor, susținem propunerile judicioase făcute, înfăptuirea acestora avînd darul să ducă la îmbunătățirea relațiilor contractuale, fapt ce va avea consecințe economice favorabile asupra întregii economii naționale.*

DINTR-UN control efectuat recent de organele Direcției teritoriale de control și revizie nr. 4 Brașov la un număr de șapte unități republicane din județele Brașov și Covasna, aparținînd ministerelor : Industriei Construcțiilor de Mașini, Industriei Chimice, Industriei Ușoare și Industriei Lemnului, a reieșit că **la 30 septembrie acestea aveau 1 179 cazuri de restanțe la livrări pentru mărfuri în valoare de 68 065 mii lei.** În explicarea cazurilor, unele conduceri de întreprinderi au adus justificări fondate, altele însă...

Dar să le analizăm pe scurt. Este adevărat că, în mare parte, nerealizarea obligațiilor contractuale se datorește faptului că **încă din faza de emitere a repartițiilor nu se urmărește, în toate cazurile, realizarea unei corelații juste între valoarea acestora și sarcinile de plan, nu se iau în considerație posibilitățile reale de realizare a unor sortimente.** Iată un caz din multe altele. Fabricii de șuruburi din Brașov, de exemplu, i s-a dat pentru anul 1969 un plan de producție de 223 600 mii lei ; valoarea repartițiilor emise se ridică însă la... 243 364 mii lei. Aceeași situație se menține și în trimestrul I 1970 cînd sarcinile de plan de producție comunicate se ridică la 61 000 mii lei, în

(Continuare în pag. 7)

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● AUTO-TRACTOR a **livrat în U.R.S.S. 150 semănători pentru plante prășitoare tip SPC-6, în baza contractului pentru exportul a 4 000 de asemenea semănători ; in Iran — 500 pluguri purtate cu 3 trupițe tip PP 3—30 și 100 grape cu discuri tip SD-3,2.**

● PETROLEXPORT. **În Grecia s-au livrat 14 060 t motorină și 7 500 t benzină. Pe vasul românesc „Argeș" au sosit din Libia 35 309 t țiței.**

● METALIMPORT **a expediat în Spania, către firma „Phibro Metalles y Minerales" 1 500 t aluminiu blocuri 99,5% și 99,7%. De la firmele vest-germane, „Rheinstahlmetall", „Felten & Guilleaume" și „Kabel und Metallwerke Gutehoffnungshütte" a importat 107,5 t oțel comercial, 31,2 km cablu flexibil și 31,28 km cablu telefonic.**

● TEHNOIMPORT **a livrat de curind : în Anglia 2 avioane BN-2A tip Islander ; circa 144 000 bucăți rulmenți în R.P. Polonă, U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.P. Bulgaria, R.P.D. Coreeană, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.P.D. Vietnam, Austria, Japonia, Singapore, R.F. a Germaniei, Brazilia, Pakistan ; 17 500 000 bile rulmenți în R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă, R.D. Vietnam.**

S-au încheiat noi contracte, în baza cărora se vor exporta cca 100 000 bucăți rulmenți către firmele „Klinger Internațional", „Patrice Sales" din Austria, „Sococlabecq" din Belgia și „Roulements Frc" din Franța.

● TEHNOFORESTEXPORT — **Recent s-au livrat către intreprinderi din U.R.S.S. : 70 000 garnituri butoaie, 9 900 bucăți butoaie pentru bere, 4 300 bucăți butoaie din stejar. S-au încheiat recent contracte în baza cărora se va livra mobilă către diverse firme din Franța, Belgia, Suedia, Norvegia, Elveția, Danemarca, R.F. a Germaniei.**

● ARTIZANAT **a livrat către firme din R.F. a Germaniei articole de uz caznic, scule, sonerii de biciclete în valoare totală de cca 76 500 DM : cu o firmă elvețiană s-a încheiat un contract in baza căruia vor fi livrate coșuri din răchită în valoare de cca 7 600 franci elvețieni.**

● ROMÂNOEXPORT **a încheiat contracte pentru exportul de incălțăminte către firma engleză „Louis Israel" și firma vest-germană „Otterbeck" ; cu firma franceză „Simco" s-a încheiat un contract pentru livrarea de tricotaje.**

★

● **În perioada 1—7 noiembrie 1969 au fost importate din U.R.S.S. prin agențiile Romtrans din Galați, Socola, Dornești — următoarele mărfuri : 68 247 t minereu, 22 000 t metale diferite, 18 800 t cocs, cca 5 000 t cărbune, 6 870 t apatită. Prin agențiile Romtrans din Galați și Iași, s-au livrat în U.R.S.S., în aceeași perioadă : 1.170 t produse petroliere, 3 000 t produse lemnoase, 3 230 t metale diferite, 640 t chimicale, 1 300 t produse ale industriei ușoare, 1 000 t mașini și utilaje, 600 t minerale, 900 t mobilă diferită. etc.**

(Urmare din pag. 6)

timp ce repartițiile primite pînă la 30 octombrie a.c. sînt de 65 530 mii lei.

Dar sînt și alte aspecte. În planul de perspectivă al Uzinei „Electroprecizie"-Săcele, avizat de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, s-a prevăzut ca, începînd cu anul 1968, producția să fie profilată exclusiv pe echipament electric auto și tractor, urmînd ca motoarele electrice să fie transferate altor unități („Electromotor"-Timișoara și „Uzina de motoare electrice"-Pitești). Ca urmare, uzina și-a concentrat eforturile asupra îmbunătățirii condițiilor de fabricație a sortimentelor de bază din planul de perspectivă, considerînd, pe bună dreptate, inutil consumul de muncă vie și materializată pentru sortimente ce le fabrică temporar. Motoarele electrice n-au fost însă scoase din plan nici în 1968 și nici în acest an ci, dimpotrivă, sarcinile fizice de producție au fost aproape dublate față de 1960. Consecința : **la 30 septembrie a.c., uzina a înregistrat restanțe contractuale de peste 4 000 bucăți motoare electrice.**

Astfel de situații, precum și altele de aceeași natură, au dus la slăbirea rolului contractului, ca act continuator al planificării economice, întrucît încă de la faza încheierii lui nu s-au creat condiții pentru respectarea stipulațiilor. Dar, abstracție făcînd de aceste cazuri, sînt situații cînd nerespectarea contractelor economice se datorește, în principal, întreprinderilor, stilului și metodelor lor de muncă.

Înțelegînd îngust acțiunea de rentabilizare a produselor și de sporire a eficienței economice a întregii activități, **unele întreprinderi au manifestat tendința de a realiza și depăși sortimentele cu productivitate și valoarea mare, neglijînd, în schimb, sortimentele mărunte, mai greu de executat, dar la fel de importante pentru întreprinderile beneficiare.** Un exemplu concludent în această privință îl prezintă „Întreprinderea de articole tehnice de cauciuc" din Brașov din cadrul Ministerului Industriei Ușoare. Ea a lansat în fabricație și realizat peste sarcinile contractuale pe primele trei trimestre ale anului curent, 62,5 tone articole tehnice în valoare de 1,4 milioane lei, ocupînd capacități de producție pe care ar fi putut realiza articole tehnice de tipurile și dimensiunile contractate și nelivrate unui număr de 33 beneficiari.

Un alt aspect întîlnit frecvent este acela **al livrării de produse în avans sau fără repartiții către unii beneficiari și neonorarea obligațiilor contractuale către alții.** Unitatea de exploatare și industrializare a lemnului Brașov din cadrul C.E.I.L. Brașov, a livrat în perioada 1.I—30.IX.a.c., fără repartiții, unor întreprinderi 374 mc cherestea diverse specii, în timp ce a rămas cu obligații contractuale neîndeplinite la I.P.R.O.F.I.L.-Arad (20 mc), I.T.A.-Tg. Mureș (168 mc), I.T.A.-Cluj (25 mc). Unitatea de Exploatare și industrializare a lemnului Întorsura Buzăului din cadrul C.E.I.L. Miercurea-Ciuc a livrat I.P.R.O.D.C.O.O.P.-Brașov, peste sarcinile contractuale scadente, 117 mc lemn rotund foioase pentru lăzi, în condițiile în care avea restanțe de livrări către Întreprinderea de ambalaje București de 416 mc.

O cauză a nerespectării obligațiilor contractuale este și aceea a **neritmicității aprovizionării cu materie primă.** F.A.T.-Codlea, de exemplu, avea de primit, pe baza contractului nr. 21/1969, de la Uzina de pompe-București, pînă la 30.IX.a.c., 155 bucăți pompe M.S.P.U. Din cauza nelivrării, potrivit termenelor prevăzute în contracte, a 65 pompe, Fabrica din Codlea a rămas cu restanțe la livrări la produsele în componența cărora intrau pompele respective, în sumă de 4 774 mii lei și cu importante imobilizări în stocuri supranormative la producția neterminată. La rîndul ei, Fabrica de hîrtie cretată — Ghimbav a rămas cu restanțe în livrări la hîrtia cretată tip I și II din cauza greutăților întîmpinate în aprovizionarea hîrtiei suport de la Combinatul de celuloză și hîrtie Călărași : **față de 2 102 tone contractate, combinatul a livrat doar 1 631 tone.**

Deși se înregistrează numeroase cazuri de nerespectarea clauzelor contractuale, sînt puține întreprinderile care fac uz de dreptul pe care îl au de a cere despăgubiri, potrivit concepției de a nu strica „bunele relații" cu unitățile furnizoare. În general, penalizările în asemenea situații nu compensează nici pe departe pagubele reale produse. Apoi, faptul că penalizările plătite sînt înregistrate, în cele mai multe cazuri, pe costuri, constituie una din principalele cauze care favorizează încălcarea disciplinei contractuale în relațiile dintre unități.

Lipsurile legislației actuale în materie de contracte, precum și modul defectuos de tratare a consecințelor aplicării ei au fost arătate și în documentele Congresului al X-lea al P.C.R., subliniindu-se că **„trebuie luate măsuri hotărîte pentru respectarea cu strictețe a termenelor de livrare prevăzute în contract, introducîndu-se sancțiuni severe împotriva furnizorului care nu se achită în timp și în bune condiții de obligațiile asumate. Dar aceste sancțiuni să fie suportate nu de întreprindere, ci de conducerile respective, din veniturile celor care răspund de îndeplinirea acestor sarcini".**

Ținînd seama de aceste indicații, legislația actuală privind reglementarea încheierii și executării contractelor, este în curs de revizuire. Apreciem și noi — așa cum a susținut și marea majoritate a participanților la „masa rotundă" — **că noile reglementări trebuie să asigure o majorare a actualului cuantum al penalizărilor pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale, precum și o simplificare a metodologiei de percepere a lor.** Penalizările prevăzute de legislația actuală sînt departe de a acoperi prejudiciile efective produse în urma neîndeplinirii obligațiilor contractuale, iar perceperea lor se face numai după ce se îndeplinesc formalități de durată (acțiune prearbitrală, acțiune arbitrală etc.).

Considerăm, de asemenea, că aceste penalizări ar trebui suportate, în toate cazurile, de unitățile furnizoare, chiar dacă neîndeplinirea obligațiilor contractuale a fost determinată de cauze obiective. Perceperea lor să se facă prin simpla introducere a dispoziției de încasare din partea unității beneficiare, iar în cazul apariției unor divergențe la plată, justețea calculelor să fie stabilită de către organele bancare. **Ar fi, totodată, necesar să se prevadă sancțiuni severe pentru salariații însărcinați cu calcularea și depunerea formelor de încasare a penalizărilor, în cazul în care aceștia nu fac uz de drepturile legale.**

Stabilirea prin lege a unei legături strînse între cointeresarea materială și îndeplinirea obligațiilor contractuale, presupune însă, între altele, **elaborarea unor sarcini de plan în strictă concordanță cu posibilitățile reale de producție ale fiecărei unități și cu repartițiile emise, care să nu fie modificate decît în cazuri cu totul excepționale.** Orice modificare a sarcinilor de plan ar trebui făcută numai cu condiția anulării repartițiilor și contractelor deja încheiate pentru produsele asupra cărora s-au operat modificările. Aceasta ar fi de natură să ducă la eliminarea practicii dăunătoare a organelor coordonatoare de a modifica indicatorii de plan la sfîrșitul perioadelor pînă la nivelul realizărilor efective și ar obliga unitățile productive să-și îndrepte atenția atît spre realizarea sortimentelor cu valori mari, cît și spre cele cu valori mici.

Aplicarea măsurilor propuse ar transforma contractul economic într-un instrument de bază în fundamentarea și realizarea sarcinilor de plan, în formarea unor relații stabile de aprovizionare și desfacere și ar asigura, totodată, legătura directă între cointeresarea materială și îndeplinirea obligațiilor asumate prin contracte

Ion DRĂGHICI
director

Cornel VISEROIU
controlor revizor șef de grupă
Direcția Teritorială de Control
și Revizie nr. 4 Brașov

NOTĂ

Peripeții cu... piatra spartă

O CIRCULARĂ a Ministerului Transporturilor, interpretată fără discernămînt, cauzează beneficiarilor de piatră spartă din orașul Miercurea Ciuc — reședința județului Harghita — cheltuieli inutile de bani și forță de muncă, ca urmare a încrucișărilor de transporturi și a nevoilor de transbordare.

Iată un caz tipic : piatra spartă este încărcată în vagoane de cale ferată în stația Voșlobeni, unde există o mare carieră de extracție. Dar garniturile de tren nu opresc la Miercurea Ciuc, ci mai încolo, la depărtare de cîteva stații. Punctul Sîncrăieni este limita unde se atinge „baremul" de 50 de km, impus de circulara amintită. Aici, piatra este descărcată pe rampă, ca apoi, reîncărcată în camioane, să facă cale întoarsă, pînă la Miercurea Ciuc.

Și un alt caz : județul dispune de bogate și variate zăcăminte de piatră. Dar, recent, secția de întreținere CF de pe acest tronson feroviar a primit 500 de tone de balast nu din apropiere, de la Bicsad, Malnaș, Voșlobeni sau Sîndominic, ci tocmai din Baia Mare De așa simț gospodăresc mai că-ți vine să-l cauți pe „Sfarmă-Piatră" din poveste pentru a-i pune la punct pe cei în cauză !

Ion VULCAN
Tg. Mureș

CONFIDENȚIAL

● **În cadrul acțiunii de autoutilare,** întreprinderile constructoare de mașini din județul Brașov au **realizat** anul acesta 1 172 de agregate, utilaje și aparate de măsură, a **căror valoare se ridică la 70 530 000 lei. Noile mașini au fost utilizate pentru dotarea tehnică a unor capacități de producție, recent intrate în funcțiune, reducîndu-se astfel considerabil importul.**

● La Tg. Mureș a **fost dat parțial în folosință** noul palat al telefoanelor. **În prezent, se lucrează intens la montarea unor echipamente moderne de telecomunicații care vor asigura legături telefonice și telegrafice rapide. Va fi instalată o centrală automată telefonică interurbană, care va lega municipiul Tg. Mureș cu celelalte mari centre urbane ale țării. Palatul va mai fi dotat cu o centrală telegrafică automată cu 80 de linii, precum și cu alte echipamente de telecomunicații moderne.**

● **De la începutul anului pînă acum,** în orașele județului Suceava **au fost predate** peste 700 noi apartamente, **200 dintre acestea fiind amplasate în tinerele centre miniere Broșteni și Ostra. Tot în perioada amintită, au fost terminate** noul local al Institutului pedagogic de 3 ani, clădirea poștei județene, două moderne complexe meșteșugărești, **precum și alte obiective de interes social-cultural. Pînă la sfîrșitul anului, constructorii suceveni vor mai preda 350 apartamente.**

● S-au terminat lucrările de extindere și modernizare din gara C.F.R. - Buzău. **În prezent, cei peste 2 000 de călători care trec zilnic prin această stație au condiții mai bune de îmbarcare sau debarcare. De curind au început** lucrări de dezvoltare și modernizare și în stațiile C.F.R. Valea Călugărească și Ploiești-Teleajen. **Se vor executa lucrări de centralizare electrodinamică, vor fi construite noi pasarele peste calea ferată, tuneluri de acces și linii noi.**

● În partea de vest a municipiului Constanța, **în apropierea zonei industriale, s-a deschis recent un** șantier de locuințe **pe care se vor construi 30 de blocuri însumînd 2 100 apartamente. În afara locuințelor, în noul cartier se vor construi o școală cu 24 săli de clasă, o grădiniță de copii, un complex comercial și de deservire a populației.**

● Întreprinderea agricolă de **stat** din Iernut **a pus în exploatare** un modern sistem pentru irigarea a 480 de hectare, **sistem care dispune de conducte subterane alimentate prin presiune. El este dotat cu o stație de pompe complet automatizată, avînd un debit de 1 500 mc de apă pe oră. Sistemul de irigat de la Iernut este prima lucrare de o asemenea tehnicitate și mărime dintr-un amplu plan de îmbunătățiri funciare, care va cuprinde în viitorul cincinal peste 3 000 ha terenuri agricole din județul Mureș.**

● Specialiștii Laboratorului central de cercetări ceramice din Cluj **au pus în evidență, în perimetrul orașului Sighișoara, importante** rezerve de nisip cuarțos. **Experimentele desfășurate în fazele de laborator și semiindustrială au arătat că acest nisip permite obținerea sticlei verzi. Pînă acum, Combinatul de sticlărie și faianță din Sighișoara se aprovizionează cu materii prime necesare fabricării sticlei de ambalaj de la Crăciunel, o localitate aflată la o depărtare de 80 km.**

● Specialiștii Fabricii de marochinărie și confecții din piele „Căprioara" din Sebeș **au asimilat și au introdus în fabricație noi tipuri de poșete și ghiozdane din fibroderm. Noul material imită perfect pielea, este lucios, ușor și foarte rezistent. Primele articole de marochinărie confecționate din fibroderm au trecut cu succes examenul exigent al cumpărătorilor.**

● În bazinul de lignit - Rovinari **au fost începute** noi lucrări pentru devierea albiei Jiului, **în zona cuprinsă între Văduleni și Roșia de Jiu. Viitorul vad pe care va fi schimbat cursul rîului se va întinde pe circa 7 km. Această lucrare eliberează un important perimetru carbonifer și regularizează apele Roșia și Valea Pîrîului. În 1971, la finalizarea acestor lucrări, porțiunea de deviere a Jiului în zona Rovinarilor va cuprinde mai mult de 15 km.**

● Complexele sanatoriale din stațiunile balneo-climaterice **se îmbogățesc cu noi baze menite să ducă la o continuă îmbunătățire a asistenței medicale și a cazării celor veniți pentru tratamente. Astfel, la** Băile Felix **se construiesc două bazine mari pentru tratament și înot și două bazine mici pentru efectuarea alongațiilor subacvale. La** Băile Herculane **se prevede aducțiunea apelor termale de la izvoare și depozitarea lor în bazine dotate cu serpentine de răcire, din care sînt trecute apoi în bazinele de tratament la o temperatură de 37 grade etc. Nămolul lacului de la Amara va fi recoltat de la sursă și adus prin instalații speciale și conducte de oțel inoxidabil, direct în camerele de tratament ale complexului sanatorial. Prin măsurile luate, numărul total de locuri din stațiunile balneo-climaterice va crește cu aproape 4 000 din care 360 la** Băile Herculane, **950 la** Băile Felix, **100 la** Băile Amara, **500 la** Căciulata **și** Slănicul Moldovei **și 600 la** Sîngeorz - Băi.

● În zece luni ale anului 1969, navele românești au intrat în două sute de porturi, din toate continentele, atingînd o sumă de mile parcurse echilaventă cu înconjurul globului la ecuator de peste șapte sute de ori ● Traficul porturilor țării, de la Orșova la Constanța, înregistrează în actualul cincinal un spor de 39% la mărfuri uscate ● Față de anul 1965, transportul maritim de mărfuri generale a crescut de 4,8 ori ● Vasele moderne care au înnoit flota noastră comercială în actualul cincinal însumează un deplasament de 360 000 tdw ● Investițiile afectate dezvoltării, în continuare, a capacității portuare și a flotei românești în perioada 1971—1975 se ridică la 5,1 miliarde lei.

ÎN HĂRȚILE DE NAVIGAȚIE sînt marcate cu ancora un șirag de orașe românești de pe Dunăre și țărmul vestic al Mării Negre. Ancora e simbolul universal al ospitalității. Porturile sînt porți deschise în calea navelor, a negoțului și a călătoriilor care înlesnesc cunoașterea, prietenia între popoare.

Dar nu ancora le-a fost ghid acestor însemnări. M-a călăuzit corabia din stemele urbelor riverane. O provă sub pînze umflate de vînt, pe efigia primăriei, atesta construcția de nave. Au avut-o, de-a lungul veacurilor, aproape toate porturile noastre ; de la Dierna dacilor apuseni pînă la așezările pontice, unde geții l-au găzduit pe Ovidiu. Unele și-au păstrat tenace arta croirii carenelor temerare, în pofida furtunilor care au însoțit barca istoriei în acest colț de lume. Severinul, Brăila, Galațiul, Constanța, nu și-au lepădat nici o dată estacada de alcătuit copastii și de ghintuit catarge. Calafatului nu i-a rămas decît dovada etimologică a vestitelor călăfătuitorii de chile. Giurgiu, pîrjolit de atîtea asedii, are malul presărat cu ruinele carbonizate ale făurăriilor de vase pescărești. Însă acest meșteșug străvechi, nelipsit țărilor bogate în ape de pescuit și navigabile, renaște în contextul contemporaneității. Și porturile și construcția de nave înalță pavilionul înnoirilor din România socialistă.

● Farul de la cota 79

ORȘOVA a intrat de cîțiva ani în deriva marilor prefaceri din defileul carpato-balcanic. Astăzi, nu poate primi vase. Cheiul bătrîn, care a adăpostit cîndva și flota de galere a Diernei, e răscolit de buldozere, demolat piatră cu piatră. Iar portul nou, urcat pe coastă la Cota 79, încă n-are apă. O să-i prisosească în curînd. Două miliarde de metri cubi de apă, lacul de acumulare al marii hidrocentrale, îi va oferi dane cu pescaj maritim. Și un bazin fiord. Pe esplanadele căruia s-au reclădit, în evantai, Orșova și instalațiile portuare. Farul de la cota 79 încă nu s-a aprins. Acumulează energie. Cînd va izbucni, conectat la tensiunea celor o mie de megawați ai Porților de Fier, s-ar putea să arunce lumină asupra posibilității recrudescenței construcției de nave orșovene. Pe cală lacustră.

Dar să rămînem la certitudini. În perimetrul cărora se nasc cele două porturi ale ecluzelor de la Gura Văii. Port-amonte. Port-aval. Ce rezonanță au numirile acestea ! O parte dintre cotele proiectului, modern și îndrăzneț din punct de vedere conceptiv, sînt materializate. Începînd din această toamnă, vapoarele sînt ecluzate. Se rezolvă, printr-o ecuație magnifică, la care nici nu se visa, una din milenarele probleme ale navigației la cataractele danubiene. Ca urmare, se prevede un spor de afluență a traficului internațional de mărfuri de la 12 la 45 milioane tone pe an.

Aici, are încă un rol important flotila de construcții, tehnonavale concepute și lansate special pentru șantierul hidroenergetic. La bordul lor s-au născut profesii noi, cum sînt batardouritul și plantarea piloaqvelor. Ne vor folosi și mai la vale. O mie de kilometri de Dunăre are România. Se profilează repetări și pe porțiunea ei de hotar. La Islaz, la Gruia. Experiența Gura Văii — Sipul Sîrbesc a demonstrat uriașele potențe pe care le poate dezvolta prietenia dintre țări vecine, colaborarea pe baze reciproc avantajoase.

● „Portul liliacului"

SITUAT în aval de baraj, la adăpost de puhoaiele care șterg de pe hartă Ada-Kaleh și obligă Orșova să se mute, portul Mehedințului își jalonează noile dimensiuni pe eterna vatră a Drubetei. Unde Roma antică a pus prag de istorie poporului român.

În preajma celebrelor ruine ale castrului se edifică orașul socialist. Cu ansambluri arhitecturale demne de „portul liliacului", de renumele lui turistic. Cu valori estetice amplificate de actualitatea industriei mehedințene. Și cu un avînt din care desprindem dăruirea oamenilor în procesul prefacerilor. Dezvoltarea șantierului naval întruchipează întreaga efervescență a urbei. N-o să intrăm în detalii de investiții. Spunem totul, remarcînd prezența unei duzini de vapoare frigorifice în fabricația Șantierului naval Turnu-Severin. Deplasament : 1500 — 2000 tdw. De aici se înțelege că veteranul atelier de vase pescărești intră în modernitate cu toate pînzele-n vînt. Rezultă și apoteoza portului. Cheiul și danele sînt prefigurate proporțional cu vasele.

● Petarde la lumina zilei

SÎNTEM grăbiți spre Dunărea maritimă. Așa că o să salutăm din mers, printr-un jet la sirenă, Calafatul și Turnu Măgurele. Nici n-ar avea timp de noi, fiind absorbite de sintezele chimiei organice. Dar la Giurgiu putem face un popas.

Portul e confirmat, în hrisoavele lui Mircea cel Bătrîn, încă la 1403. Rolul acestui nod de tranzit sud-european în economia românească rezidă și din cinstea ce i-a revenit, acum un veac, de a inaugura primul drum de fier al țării. Două pasagere fluviale, comandă O.N.T., pun la încercare ambiția giurgiuvenilor. Au fost din totdeauna vestiți marangozi. Dar marangozeria a dispărut o dată cu lemnul din structura vaselor. Oțelul modern nu mai acceptă nici niturile. Pe cală domnește sudura. Ciorchini de foc pe spalieri amețitori, explozii de petarde la lumina zilei. Sînt prinși într-o competiție directă cu mai noii constructori de nave ai Olteniței. Fiindcă actuala producție a brăilenilor se transbordă în amonte. Calele Brăilei preiau, la rîndu-le, încărcătura Galațiului...

Mutații care reflectă noua structură a construcției de nave românești, angajată ireversibil spre mare, spre tonajul oceanic. Giurgiuvenii vor trebui, totuși, să continue lansarea remorcherelor fluviale și șlepurilor. Cineva trebuie să le facă. Și docuri de reparații trebuie să existe undeva.

Mai departe, o altă așezare dunăreană : OLTENIȚA. Nu are tradiții vaporene mai vechi de douăzeci de ani. Are însă avantajul tehnicii neuzate moral, apanaj al întreprinderilor noi. Și se bucură de aportul inginerilor pregătiți la Școala navală românească, cu valoroase tradiții. Așa se explică de ce pe actele de bord ale spărgătoarelor de gheață „Viteazul" și „Voinicul" este înscrisă emblema „Ș.N. Oltenița" în dreptul rubricii : „lansat în șantierul...".

● Propulsare în actualitate

LA CĂLĂRAȘI nu putem acosta. N-avem loc de șlepurile care gem sub materialul tuburilor de aspersiune. Chimia celulozei din paie a ieșit din actualitatea călărășeană. Tot orașul gravitează, fervent, în jurul epocalului șantier funciar, care împînzește Bărăganul cu stații de pompare și conducte. La ordinea zilei : irigarea. Navigăm cu atenție prin spuza de remorchere și convoaie de șalande încărcate cu laminate, între Cernavodă și Hîrșova. Sînt concentrate pe acvaticul șantier al podului de la Vadul Oii.

Facem escală la Brăila. Scurtă. Ne grăbim spre mare. Investiții de ordinul sutelor de milioane de lei propulsează în actualitate portul și estacadele orașului care și-a sărbătorit recent jubileul de 600 de ani.

Cala de lansare se lărgește pentru o simultaneitate de douăsprezece orizontale proră-n proră. Încă zece mii de metri pătrați de hală acoperită și un nou port de armare se pregătesc de primirea oaspeților anunțați de Directivele Congresului al X-lea al partidului (între care și o serie de 24 cargouri). O documentație tehnică pentru pilotine costiere și tancuri de buncheraj bate, de asemenea, la porțile șantierului naval.

Portul nostalgiilor cîntate de Panait Istrati își primenește și cheiul. Ca să cuprindă „pădurea de catarge" și „foșnetul ei poliglot", din care poetul Mihu Dragomir desprindea sensuri ale prieteniei universului, ale rațiunii umane. Între danele 11—15, în docuri, se aduc macarale puternice, mastodonți creați la Bocșa, menite să scurteze timpul de încărcare-descărcare.

Salutăm silueta sveltă a ultimului nou născut în șantierul naval (un remorcher de 1200 CP) și pornim spre Galați, spre „inima" construcțiilor de vapoare românești.

● Croazieră în larg

PĂCAT CĂ NU PUTEM ancora în Portul furnalelor. Sînt puține asemenea porturi în lume. Conceptul e coordonat de un specialist în proiecte portuare, ing. Horia Varlam *de la I.P.T. Va avea sens unic : de la apă spre uscat. Mai bine-zis, spre aglomeratorul de minereuri. Cinci dane, la care au acces mineraliere oceanice și un păienjeniș de instalații-bandă asigură scurgerea fierului din pîntecul vaselor spre creuzetele furnalelor. La opt milioane tone-an — descărcare este prevăzută capacitatea portului în prima etapă.*

Milioane de tone de minereu. Pentru milioanele de tone de oțel ale economiei țării. Oțelul care regenerează și tradiția construcției de nave în porturile românești. Fiindcă în epoca modernă nu atît „bara de la Sulina", cît lipsa de oțel i-a menținut pe constructorii noștri navali în ape dulci. Nici Constanța, situată dincolo de zidul aluvionar clădit de Dunăre la poarta mării, nu și-a dezvoltat șantierele navale. N-a urcat decît reparații pe docurile submersibile. Cu un sfert de milion de tone oțel, cît topeau anual toate oțelăriile înainte de etatizare, nu se acopereau nici cerințele de terasament ale căilor ferate și ale societăților de tramvaie. Și nu e de loc rentabil să lansezi vapoare, dacă importi pînă și tabla.

Construcția navală și-a ridicat ancora, pentru croaziera în larg, la ceasul potrivit. O dată cu ansamblul industriei constructoare de mașini. Și cînd Galațiul a promovat în clasa marilor centre siderurgice europene, cu un combinat capabil să dea patru milioane tone de tablă într-un an. Laminate care ajung calde la destinație. Destinatarul, hala de trasaj, se află în celălalt capăt al portului.

● Leagănul cargourilor

ÎNAINTE de a păși în leagănul cargourilor de tip „Galați", facem o vizită ICEPRONAV-ului. Se află în localitate. Ca și Centrala industrială a construcțiilor de nave. Inginerul Gelu Cahu, directorul Institutului, este Laureat al Premiului de Stat. L-a cucerit pentru conceptul „Galați"-4500 tdw. Îl rugăm să ne vorbească despre actualitatea la planșetă :

— ICEPRONAV-ul e un altimetru al ascensiunii industriei naționale. O reflectă atît în cutezanța proiectului, cît și în soluțiile constructive. Ținem pasul cu planul de asimilare de la U.C.M. Reșița, Bocșa, „23 August", „Electroputere", Uzina de mașini grele. Fiindcă urmărim micșorarea importului de armătură. Cu laminatele plate nu ne mai punem probleme. Doar sîntem gălățeni !

— Ce ne puteți spune despre parametrii navelor concepute ?

— Sîntem în stadiu avansat cu documentația producției șantierelor noastre navale în viitorul cincinal. În privința deplasamentului, completăm gama cerută de flota NAVROM : „3200", „3800", „7500", „15000" tdw. Pînă la această limită. Deocamdată.

— Bara de la Sulina ?

— Întocmai. Șantierul naval din Constanța încă nu e pregătit pentru producția nouă. Iar de la Dunăre, vasele de 15000 tdw nu pot ieși decît goale. Caracteristicile funcțional-economice sînt la nivel mondial. Sînt competitive, aș putea spune...

Sînt, într-adevăr, competitive. Zece dintre navele de 15000 tdw au și fost contractate de o societate de navigație indiană ; încă înainte de a intra în fabricație. Armatorii din Haifa solicită nava din clasa „3800", iar cei din Pireu au perfectat cumpărarea cîtorva exemplare din seria „3200" tdw.

● Competența vaporenilor e axiomă

LA ICEPRONAV nu putem vedea decît desene. Ale navelor din anii viitori. Vapoarele anului 1969 sînt în șantierul naval.

Nu toate. Șapte au ieșit în larg : „Anina" (un mineralier de 12500 tdw) și șase cargouri de 4500 tdw cumpărate de flota comercială a U.R.S.S. Și se mai pot vedea aici, ca la o paradă neptuniană, alți coloși de oțel, pe toate fazele ciclului : de la trasaj la cala de lansare. Sînt din producția anului 1970. O panoramă impresionantă. În care jocul spațiilor și coloritul, jerbele de foc și dangătul ca de clopot al oțelului, nu sînt decît efecte neînsemnate într-un tablou care își impune tema : oamenii clădesc vapoare pentru a stăpîni oceanele, pentru comprimarea spațiului dintre țări și continente, dintre popoare, care se vor cît mai apropiate unele de altele.

Muncesc aici, cu o fervoare incandescentă, aproape cinci mii de oameni. Un colectiv alcătuit printr-o selecție specifică, omnivalentă. Sînt constructori navali din tată-n fiu sau atrași de dragostea pentru vapoare, de „romantismul navigației", care face din entuziasmul adolescenței un sentiment veșnic, fără vîrstă. Sînt meseriași care-și ridică veleitățile mîndriei pînă la sfera artei. Competența vaporeanului e o axiomă, se situează între stările de lucru de la sine înțelese, care n-au decît o înregistrare formală în nomenclatorul de profesii. Nici o linie trasată, nici un șurub din corpul vasului nu sînt realizate decît în curentul viu și continuu al grijii pentru viața echipajului și valorile

Gheorghe FILIMON

(Continuare în pag. 12)

DISCUȚII

RELAȚIA ÎNTREPRINDERE – CENTRALĂ

Consecință a procesului de concentrare

ÎNFIINȚAREA centralelor industriale sau a unităților cu statut de centrală, constituite prin integrarea organică a unor unități productive și a altor organizații într-un complex economic unitar, implică modificări substanțiale în sistemul relațiilor care iau naștere în conducerea activității economice.

Orice formă economico-organizatorică este totodată și un model de relații care se formează între diferiții participanți la producția socială. O însemnătate deosebită prezintă organizarea corespunzătoare a legăturilor dintre veriga de bază a producției — întreprinderea — și centrala, în calitate de **complex economic unitar și organ de îndrumare nemijlocită a unității de bază.**

DIN PUNCT de vedere al poziției pe care o ocupă în sistemul conducerii, al funcțiilor pe care le îndeplinește, al criteriilor de apreciere și cointeresare pentru activitatea desfășurată, centrala constituie o verigă principial nouă în structura economico-organizatorică. Ea reprezintă, în primul rînd, un **organism economic**, independent din punct de vedere organizatoric și patrimonial, compus dintr-o grupă de întreprinderi și alte organizații, ce funcționează în principiu ca o mare unitate productivă sub îndrumarea nemijlocită a unui singur organ de conducere. În aceste condiții, organul ierarhic superior (nemijlocit) al întreprinderilor, dintr-o verigă administrativă situată în sfera conducerii centralizate, devine parte integrantă a complexului economic creat, adaptabil cerințelor unei conduceri cît mai eficiente a unităților componente și cointeresat în acest sens.

Îmbinînd caracteristicile unui organ de îndrumare și decizie cu cele ale unei unități economice cu gestiune proprie, centrala industrială îndeplinește atît atribuții de conducere, cît și funcții economice nemijlocite. Considerăm că numai o analiză profundă a funcțiilor economice și de conducere ale centralei, este în măsură să pună în evidență trăsăturile și eficiența sa în noul sistem de organizare a industriei.

O condiție esențială în această direcție o constituie înțelegerea corectă a procesului de concentrare a unor funcții economice la nivelul centralei, proces determinat de cerințele actuale ale practicii economice. Centrala nu trebuie privită ca o simplă reunire organizatorică a unor întreprinderi de sinestătătoare sub conducerea unui organ aparte, ci ca un complex economic de producție, ale cărui elemente sînt interdependente pe baza concentrării, profilării și cooperării, în cadrul căruia exercitarea unor **funcții economice** trebuie efectuate în mod unitar la nivelul centralei. O serie de probleme ale activității economice pot fi soluționate efectiv și cu eficiență sporită numai de către unități care cuprind sisteme economice largi de producție. Integrarea întreprinderilor în cadrul unor astfel de organisme, cum sînt centralele, reprezintă tocmai soluția adoptată pentru a da o rezolvare practică cerințelor obiective actuale de concentrare a producției, în procesul general de perfecționare a relațiilor de proprietate socialistă.

Optimul exclude rigiditatea

ÎN AFARA unor funcții economice, de a căror soluționare depinde calitatea activității tuturor întreprinderilor componente, centrala — în calitate de organ de îndrumare — îndeplinește totodată și funcții de conducere. Desfășurarea activității economice la nivelul organizatoric și patrimonial al centralei industriale ca un tot unitar impune în mod obiectiv o conducere care să înfăptuiască legăturile necesare ale sistemului. Între diferitele componente ale complexului se stabilesc deci în mod necesar legături de autoritate, relații ce exprimă în esență procesul de conducere al centralei. Decizia — selecția unui răspuns dintr-un ansamblu de măsuri posibile — poate avea loc în orice domeniu de activitate și este luată la diferitele nivele ierarhice ale sistemului.

Găsirea și adoptarea formulei optime de distribuire a funcțiilor de decizie în relația întreprindere-centrală necesită analiza aprofundată a fiecărui caz în parte, pe baza unor criterii riguros științifice care să reflecte, înainte de toate, cerințele noi, obiective ale conducerii producției, impuse de realitatea vieții economice contemporane: eficiența economică maximă, și, legat de aceasta, **apropierea conducerii de producție, operativitatea și mobilitatea funcțională a sistemului, necesitatea unei structuri suple care să asigure asimilarea rapidă a metodelor și instrumentelor moderne în materie de știință a conducerii, creșterea gradului de inițiativă și răspundere la toate nivelele pentru calitatea activității desfășurate.**

Și în noile condiții, întreprinderea rămîne **veriga de bază** în sistemul diviziunii sociale a muncii, locul unde se hotărăște soarta producției materiale. Concentrarea funcțiunilor de producție la acest nivel implică exercitarea unei anumite autorități, drepturi și competențe corespunzătoare. Toate acestea determină ca relațiile interne ale centralei să se bazeze consecvent pe **inițiativa largă a unităților componente. O centralizare excesivă a funcțiilor de decizie la nivelul aparatului de conducere al centralei nu ar scuti, deși pe alt plan, acest model de organizare de consecințe negative: limitarea autonomiei întreprinderilor, paralelisme, imobilism și lipsă de operativitate, prelungirea nejustificată a liniei ierarhice, îndepărtarea deciziei de locul execuției, limitarea inițiativei și scăderea răspunderii pentru activitatea depusă, fenomene care contravin flagrant cerințelor unei producții moderne, de înaltă eficiență.**

Complexitatea adoptării formulei optime în relația întreprindere-centrală se amplifică și prin faptul că organizarea marilor unități economice diferă mult de la o situație la alta. Este și normal ca într-un asemenea sistem în continuă transformare relațiile să fie elastice și dinamice, de elasticitatea structurii organizatorice depinzînd raporturile ei cu procesele social-economice. Practica organizării și conducerii moderne dovedește că este inoperant a se căuta modele fixe care să surprindă toate particularitățile organizării și funcționării marilor complexe economice. Lucru întrutotul explicabil dacă se are în vedere faptul că problemele diferă de la o situație la alta prin specificul procesului de producție, dimensiunile și numărul întreprinderilor componente, amplasarea lor geografică, raporturile tehnico-economice dintre ele și cu alte unități etc. Pornind de la aceste cerințe, **forma de organizare a centralelor nu este considerată după o schemă rigidă.** Soluția adoptată creează un cadru suficient de elastic și dinamic în vederea organizării mai multor tipuri constitutive *) menit să asigure găsirea celor mai eficiente structuri, în funcție de condițiile actuale și de tendințele ce se conturează pentru viitor în economia țării noastre.

Gestiune proprie = mijloace de acțiune adecvate

PRIN CONSTITUIREA centralelor se înfăptuiește o lărgire pe verticală a sferei mecanismului gestiunii economice proprii în organizarea și conducerea producției, care este de natură să determine schimbări esențiale în conținutul relațiilor cu întreprinderile, modificări importante în formele și metodele de conducere a acestora din urmă.

Funcționarea centralei pe principiul gestiunii economice proprii impune dotarea ei cu resursele și pîrghiile necesare reglementării pe cale economică a activității întreprinderilor și a celorlalte organizații care o compun. Constituirea unor organisme lipsite de aceste mijloace și metode de influențare ar conduce de fapt la apariția unor verigi intremediare de transmisie în cadrul sistemului de conducere, exercitînd în special funcții administrative. De altfel, necesitatea folosirii unor mijloace economice pentru a influența mai eficient activitatea întreprinderilor s-a manifestat și pînă în prezent: organele departamentale și-au creat unele fonduri speciale prin care să stimuleze pe cale economică activitatea întreprinderilor. Astfel de forme de influențare au avut însă un caracter accidental în ansamblul metodelor folosite și nu au putut modifica natura activității respectivelor organe de conducere, care au rămas în esență verigi administrative. Mai mult, folosirea în sistemul organizatoric respectiv a unor asemenea mijloace economice s-a transformat, în multe cazuri, în forme legalizate de acoperire a unor stări de lucruri negative, de slabă gospodărire în activitatea unor întreprinderi. De pildă, din beneficiul planificat se constituia un fond de redistribuire în cadrul organului tutelar pentru dotarea întreprinderilor ce lucrau cu pierderi, iar din beneficiul peste plan un fond de ajutor financiar pentru acoperirea temporară a unor nevoi ale întreprinderilor. Și acesta din urmă era utilizat în majoritatea cazurilor pentru acoperirea unor imobilizări, reprezentînd, de asemenea, o sursă de „sprijinire" a întreprinderilor care nu-și gospodăreau cu eficiență fondurile din gestiunea proprie.

Unul din elementele definitorii ale naturii noi a organului de conducere a întreprinderilor și a relațiilor ce le are cu acestea din urmă, o constituie **separarea bunurilor materiale afectate din fondul general al proprietății socialiste de stat, prin individualizarea cheltuielilor și veniturilor sub forma unui circuit specific, pe centrală, a fondurilor de producție pe care le gospodărește în calitate de unitate economică cu gestiune proprie.**

In aceste condiții, apare necesitatea constituirii fondului statutar al centralei, întocmirii bilanțului general, a evidenței și calculului rezultatelor activității, a exercitării de relații directe cu alte unități, cu bugetul statului și sistemul bancar. Chiar și în cazul complexelor economice constituite din unități cu gestiune economică proprie, o parte a mijloacelor fondului statutar nu se repartizează pe întreprinderi, ci este folosită pentru crearea de fonduri speciale necesare îndeplinirii centralizate a unor funcții economice și de conducere. Din ansamblul resurselor proprii la nivelul centralei se pot constitui: fondul de investiții, ce i se alocă centralei de la buget în cazul unor mari dezvoltări, fondul pentru dezvoltarea tehnicii format pe seama unei părți din beneficiul realizat, o rezervă din cotele de amortizare, un fond de rezervă pentru creșterea mijloacelor circulante, fondul de salarii și fondul de premiere al aparatului centralei etc.

Ca unitate economică cu gestiune economică proprie, centrala industrială **trebuie să conducă procesul de producție cu eficiență maximă la scara organismului economic respectiv, prin elaborarea pe proprie răspundere a proiectului de plan și autofinanțarea reproducției lărgite.** Pentru aceasta, este necesar ca în relațiile cu întreprinderile, centrala să dispună de suficientă mobilitate în repartizarea și redistribuirea resurselor, adoptînd întotdeauna soluțiile cele mai eficiente atît pe ansamblu, cît și pentru fiecare unitate componentă. Faptul că centrala industrială asigură o producție rentabilă la nivelul complexului nu îndreptățește însă cu nimic existența unor activități neeficiente, slaba gospodărire în unele unități și sectoare ale sale și, deci, dreptul unei redistribuiri în acest sens, ceea ce ar echivala cu o gestiune globală.

Crearea unui sistem cît mai eficient de stimulare și răspundere materială reprezintă o problemă de importanță majoră pentru organizarea corespunzătoare a relațiilor reciproce în cadrul complexului economic al centralei: aceasta impune înfăptuirea unei legături nemijlocite între situația financiară și calitatea activității desfășurate atît pentru fiecare componentă cît și a organismului în ansamblu; sînt necesare criterii cît mai precise și indicatori adecvați pentru fiecare verigă în parte, în funcție de specificul activității. Stabilirea unor condiții nediferențiate sau o cointeresare numai în raport cu situația economico-financiară a ansambulului ar însemna practic slăbirea bazelor pe care este concepută funcționarea întregului mecanism al gestiunii economice în cadrul centralei.

Un aspect esențial, în acest sens, îl constituie luarea în considerare a faptului **că întreprinderile sînt unități de sinestătătoare**, cu gestiune economică proprie sau gestiune internă. Ca atare, trebuie evitată adoptarea unor soluții de gospodărire globală la nivelul complexului, precum și metodele și instrumentele administrative în raporturile interne ale centralei. Se impune, ca o condiție de principiu, suportarea de către întreprinderi, pe seama gestiunii lor, a cheltuielilor corespunzătoare activităților efective de care beneficiază, și totodată, la un cost mai mic decît dacă le-ar fi efectuat singure, aceasta fiind de altfel și rațiunea pentru care ele sînt realizate în mod centralizat. In acest scop apare ca soluția cea mai indicată de realizare a funcțiilor economice de cercetare-dezvoltare, aprovizionare, desfacere, reparații, transport ș.a. să aibă loc în cadrul unor unități, sectoare, grupuri specializate, aplicînd și la activitatea lor criteriile gestiunii economice, stabilind și pentru aceste genuri de organizații un sistem de indicatori de plan, prețul lucrărilor sau serviciilor prestate, o rentabilitate corespunzătoare. Numai astfel se va putea asigura un sistem eficient de stimulare și răspundere materială a tuturor unităților componente ale organismului economic. De asemenea, în ceea ce privește crearea și utilizarea fondurilor de stimulare a aparatului centralei, acestea trebuie astfel concepute, încît sumele plătite lucrătorilor să depindă direct de eficiența conducerii fiecărei unități componente și a complexului economic în totalitatea sa. Orice rezultat nesatisfăcător trebuie să se repercuteze asupra situației financiare a organului de conducere. De aceea, sîntem de părere că prelevările să se efectueze pe baza unor normative referitoare la fondurile de stimulare, calculate pentru întreprinderi. In caz de neîndeplinire de către o întreprindere, a planului de producție sau de beneficii, mărimea totală a plăților efectuate să se reducă în mod corespunzător. In aceste condiții, se poate asigura o cointeresare materială deplină a aparatului de conducere al centralei în îndeplinirea cît mai eficientă a funcțiilor pentru care a fost creată.

Stabilirea relației întreprindere-centrală reprezintă unul din multiplele aspecte ale procesului de perfecționare a relațiilor de producție socialiste din țara noastră în concordanță cu nivelul actual de dezvoltare a forțelor de producție. Înfăptuirea conștientă a acestui proces complex, sub conducerea P.C.R., va determina fiecare unitate economică, fără excepție, să lucreze rentabil, să contribuie pe măsura posibilităților la sporirea continuă a potențialului economic al țării, la ridicarea întregii activități economice pe o treaptă calitativ superioară.

dr. Ștefan DIAMANDESCU

Gheorghe MANEA

*) Vezi „Viața economică" nr. 44, 1969

CE CONDIȚIONEAZĂ INTENSIFICAREA ACȚIUNII DE ORGANIZARE

CA URMARE a hotărîrilor Conferinței Naționale și Congresului al X-lea al P.C.R. privind perfecționarea conducerii economiei și organizarea științifică a producției și a muncii în întreprinderile și organizațiile economice, în țara noastră are loc o vastă acțiune de fructificare în interesul economiei a metodelor moderne de organizare și conducere.

În cursul acțiunii de organizare, declanșată la nivelul economiei de peste doi ani, o serie de cadre de specialiști și conducători din industrie au dobîndit o vastă experiență organizatorică. Concomitent, s-au asigurat condiții pentru însușirea bazelor teoretice ale organizării prin articole apărute în revistele de specialitate lucrări originale și traduceri, precum și prin asigurarea școlarizării unui număr însemnat de cadre în centrele de instruire ale ministerelor sau la CEPECA.

Numărul în continuă creștere al conducătorilor și specialiștilor absolvenți ai diverselor programe CEPECA pune cu acuitate problema determinării aplicabilității și eficienței cunoștințelor însușite în cadrul acestor programe. Aceasta deoarece nu poate fi indiferent modul cum întreprinderile valorifică potențialul intelectual, creat prin sacrificii materiale din partea statului, prin școlarizarea la CEPECA, sau alte forme, a unui număr destul de ridicat de specialiști în organizare.

Preocupat de această problemă, cabinetul județean Cluj pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii a efectuat un amplu studiu al cărui conținut și concluzii le prezentăm în numărul nostru de astăzi. Menționăm că studiul a fost întocmit și cu scopul de a sintetiza unele propuneri privind îmbunătățirea generală a activității de organizare în întreprinderile industriale.

RĂSPUNSURILE la întrebarea privind aplicabilitatea cunoștințelor CEPECA sînt în general afirmative. Răspunsul afirmativ sau negativ este însă de cele mai multe ori condiționat de factori externi, însușiri personale sau factori din întreprindere.

I. Din cele 10 răspunsuri care nu condiționează aplicabilitatea celor însușite la CEPECA de un factor anume, numai cinci indică însă și domeniul de aplicare.

II. A doua categorie de răspunsuri, totalizînd părerea a altor nouă persoane, consideră aplicabile în întregime cele învățate (sau cel puțin nu indică contrariul) însă condiționează acest lucru de unul sau mai mulți factori după cum urmează: modificarea unor acte normative — 4 cazuri; introducerea treptată în practică — 3; adaptarea la specificul întreprinderii — 1; fermitate și aportul cursantului — 3; alte condiții — 6. Un număr total de 19 cadre (adică 64%) sînt deci de părere că cele predate la CEPECA sînt utile și aplicabile.

III. A treia categorie de răspunsuri totalizînd 8 cazuri, apreciază că aplicabilitatea este numai parțială. Unul nu motivează, însă 7 indică motivul lipsei de aplicabilitate totală. Patru dintre autorii răspunsurilor lucrează în sectorul construcțiilor; trei indică necesitatea modificării unor reglementări legale (2 cazuri) și necesitatea efortului de adaptare la condițiile concrete ale întreprinderii.

IV. Autorii răspunsurilor negative indică ca principale cauze ale inaplicabilității: cadrul general de desfășurare a activității întreprinderii, unele dispoziții legale (un caz) și inexistența unui curs de sensibilizare de 6 zile. Doar un singur specialist a considerat că lecțiile audiate au contribuit în măsură extrem de mică la formarea sa profesională.

În concluzie, se poate spune că 29 din cei 30 specialiști nu contestă utilitatea cursurilor CEPECA, lucru reieșit de altfel și din discuțiile purtate în cadrul consfătuirii. Asupra concluziilor legate de observațiile făcute în cadrul răspunsurilor se va reveni cu ocazia analizei problemelor următoare.

● Greutăți în aplicare

LA ÎNTREBAREA NR. 5 (întrebare deschisă) privind greutățile principale întîmpinate în aplicarea celor învățate la CEPECA, care completează și întregește mențiunile făcute la prima întrebare de către unii specialiști, s-au primit un număr de 42 răspunsuri, adică în medie 1,4 pe fiecare participant, ele fiind grupate în șase categorii, după problemele pe care le ridică.

I. Patru dintre cei întrebați nu indică nici o greutate, unul dintre ei consideră întrebarea ca fiind fără sens, iar altul specifică faptul că efectul aplicării este anihilat de aprovizionarea defectuoasă.

II. Un număr ridicat de răspunsuri — 14 (33%) — consideră ca principale piedici ale organizării activității conform celor însușite la CEPECA greutățile de care se lovesc întreprinderile în realizarea planului, adică: aprovizionarea, modificările sarcinilor de plan, lipsa de documentație, lipsa de utilaje, unii indicînd și lipsa echipamentului de calcul.

III. Un număr de alte 5 răspunsuri (12%) indică dificultățile provocate de legislația și reglementările în vigoare. Pentru a exemplifica această afirmație, unul dintre participanții la consfătuire a prezentat greutățile întîmpinate în modificarea unui stat de plată pentru adaptarea lui la prelucrarea mecanizată.

IV. Opt dintre cei întrebați consideră o serioasă greutate în aplicarea celor învățate unii factori din îtreprindere — conducerea (7 cazuri) și atmosfera din întreprindere (1 caz).

V. A doua problemă ca pondere, totalizînd 10 răspunsuri (24%), este însăși baza activității de organizare într-o întreprindere. La acest capitol se menționează lipsa de timp pentru executarea studiilor, lipsa de specialiști, insuficienta dotare cu cadre a compartimentului de organizare, supraîncărcarea acestuia cu sarcini de altă natură.

VI. Un răspuns specifică: „lipsa unei adaptări a cunoștințelor CEPECA — bazate pe o economie occidentală — la realitățile tipului nostru de economie".

Analizînd răspunsurile date la prima întrebare în corelație cu cele de la întrebarea a cincea, rezultă că cei care nu au specificat condițiile în ce privește aplicabilitatea cunoștințelor CEPECA (categoria I la prima întrebare) indică în general greutățile sus-menționate, exceptînd problema reglementărilor legale. Cei de la categoria a II-a (întrebarea nr. 1) indică mai multe greutăți în domeniul condițiilor materiale și a atitudinii conducerii (cîte patru răspunsuri) și cîte două răspunsuri privind legislația și condițiile în care se desfășoară organizarea.

Cei care sînt de părere că aplicabilitatea este limitată (categoria III, întrebarea nr. 1) indică ca greutăți în ordine următoarele cauze: condițiile în care activează întreprinderea (5 răspunsuri), desfășurarea activității de organizare (3 răspunsuri) legislația și neadaptarea CEPECA (cîte un răspuns). Ultima categorie indică prin cîte un răspuns greutățile menționate la capitolele II, III, IV și V din analiza de mai sus.

Principalele piedici în aplicarea celor însușite la CEPECA în ordinea ponderii din totalul de răspunsuri sînt deci: condițiile de desfășurare a activității întreprinderilor 33%; cadrul de desfășurare a activității de organizare 24%; atitudinea conducerii 20%; legislația 12%; altele 11%.

Legat de grupul de probleme cu pondere maximă se naște întrebarea dacă acestea nu ar putea fi chiar obiectiv principal al compartimentului de organizare științifică din unitățile economice. Este adevărat că fluctuațiile de plan, asigurarea tîrzie a documentațiilor, aprovizionarea neritmică sînt cauze reale care creează perturbații în funcționarea mecanismului întreprinderii. Acestea sînt probleme care nu pot fi rezolvate integral la nivelul întreprinderii. Ele nu pot însă constitui un obstacol de netrecut. Organizarea poate, după părerea noastră, să le diminueze considerabil influența. Un sistem informațional rațional simplificat, un sistem de lansare și urmărire mai elastic, descentralizarea atribuțiilor, sînt elemente care pot contribui la mărirea adaptabilității întreprinderii la fluctuații, deci și la realizarea sarcinilor. Considerăm deci, că greutățile menționate, fiind obstacole reale în îndeplinirea sarcinilor de plan, constituie și o problemă de studiu pentru organizatori, și nu o scuză prin care să se motiveze neaplicarea unor metode moderne în organizarea producției.

Metoda de studiu folosită în anchetă

S-au folosit două căi și anume:
— o discuție în plen cu 30 absolvenți ai unor cursuri CEPECA;
— completarea de către participanți a unor chestionare conținînd opt întrebări cu răspunsuri libere la problema cercetată.

La **discuție** au luat cuvîntul 10 participanți. Discuțiile au ridicat în majoritatea lor problemele atacate și în formularele de anchetă.

Formularul de anchetă conține în total opt întrebări, dintre care patru:

Nr. 1 „În ce măsură sînt aplicabile cunoștințele însușite la CEPECA la întreprinderea dv. ?"

Nr. 5 „Ce împiedică aplicarea în întreprinderea dv. a unor cunoștințe dobîndite la CEPECA ?"

Nr. 7. Ce funcție ați prefera în întreprindere pentru a putea aplica în măsură mai mare cele învățate la CEPECA ?" și

Nr. 8. „Ce credeți că ar mai trebui pentru o mai bună aplicare a metodelor și tehnicelor CEPECA ?" vizează **cadrul de desfășurare a acțiunii de organizare,** problemele de bază ale acestei acțiuni.

Celelalte patru întrebări se referă la problemele rezolvate, în curs de rezolvare și de perspectivă din tematica organizării științifice.

În prezentul articol ne referim numai la cele patru probleme susmenționate.

● Locul organizatorului

O ALTĂ ÎNTREBARE (nr. 7) este menită să clarifice două probleme și anume: dacă absolvenții cursurilor CEPECA consideră actuala lor funcție ca fiind corespunzătoare pentru aplicarea celor însușite; care trebuie să fie poziția în întreprindere a celor care se specializează în probleme de organizare.

I. Un număr de 11 cadre din 30 consideră actuala lor poziție în întreprindere ca fiind corespunzătoare pentru aplicarea celor însușite la CEPECA. Avînd în vedere componența eșantionului ilustrat, este foarte probabil ca aceasta să fie o funcție în cadrul unui compartiment de organizare sau o funcție de conducere.

II. Un număr de șapte răspunsuri se referă la funcțiile legate de activitatea decizională. Răspunsurile din această categorie sînt foarte nuanțate în ce privește formularea lor. Două răspunsuri indică funcția de director, respectiv de director general, alții consideră funcția actuală ca fiind corespunzătoare pentru aplicarea celor învățate, cerînd doar autoritate în ce privește traducerea în viață a măsurilor propuse, unul preferînd „o funcție care să-mi permită a-mi expune părerile în comitetul de direcție, privind organizarea științifică a producției".

Elementul comun al acestei categorii de răspunsuri este faptul că subliniază importanța organelor de decizie în aplicarea măsurilor de organizare.

III. Alți șapte preferă funcția de specialist în organizare sau organizator, unii adîncind răspunsul, precizînd, de exemplu, funcția de analizat, alții, în schimb, preferă o funcție într-un compartiment de organizare.

Întrebarea 7 \ Întrebarea 5	RĂSPUNSURI Categoria I	II	III	IV	V	VI	Total
Răspuns categ. I	12%	41%	17,5%	6%	23,5%	—	100%
II	—	30%	10%	40%	20%	—	100%
III	11%	11%	—	22%	45%	11%	100%
IV	17%	49%	17%	—	17%	—	100%

IV. Din restul de 5 răspunsuri, trei consideră că funcția nu prezintă importanță în aplicarea celor învățate, unul nu vrea nici o funcție cu actuala conducere, iar unul nu răspunde la această întrebare.

Corelînd răspunsurile date la întrebarea nr. 7 cu cele de la 1, rezultă că doar unul dintre cei care consideră aplicabile cunoștințele dobîndite (categoriile I și II de la prima întrebare) nu consideră funcția ocupată în întreprindere ca fiind indiferentă.

Din corelarea răspunsurilor date la întrebarea nr. 7 cu cele date la întrebarea nr. 5 rezultă că o mare parte din cei care sînt mulțumiți cu actuala lor funcție (7 și 11) consideră ca piedici principale ale aplicării cunoștințelor condițiile în care întreprinderile își desfășoară activitatea. (Răspunsurile din categoria II la întrebarea 5). Din aceeași corelare rezultă că 40% din părerile exprimate de cei din categoria a II-a coincid cu categoria a IV-a de la întrebarea 5, în ce privește problemele de conducere, iar cei din categoria a III-a, dorind să se specializeze pe probleme de organizare, au indicat la capitolul precedent în proporție de 45% lipsa unui cadru adecvat sau lipsă de specialiști în organizare (Tabelul nr. I).

Analiza datelor din tabel permite desprinderea următoarelor concluzii principale:

1) Avînd în vedere că majoritatea subiecților (23 din 30) ocupă funcții de organizatori sau conducători în procesul de producție, rezultînd în mod logic din această categorie cel puțin 4 care la întrebarea 7 au dat răspunsuri din prima categorie, se poate concluziona că **majoritatea specialiștilor consideră cheia aplicării metodelor moderne de organizare compartimentele de organizare și forurile de conducere al întreprinderilor.**

2) Este însă posibil ca cel mult 7 dintre cei mulțumiți cu funcțiile lor să nu lucreze în funcții de conducere sau în compartimente de organizare. De aici s-ar putea trage concluzia că un număr de cel mult 10 subiecți (dintre care 3 cerți) consideră orice funcție ca fiind prielnică pentru aplicarea celor însușite. Această concluzie este însă puțin probabilă.

3) Corelația dintre răspunsurile la întrebările 5 și 7 poate fi considerată satisfăcătoare, întrucît s-au luat în calcul răspunsurile și nu persoanele, iar o persoană putea da mai multe răspunsuri la numărul 5. Corelația calculată pe persoane depășește în fiecare caz 50%.

● Pilonii consolidării acțiunii

ULTIMA întrebare (nr. 8), care cere, precizări în legătură cu extinderea aplicabilității celor învățate la CEPECA, totalizează, pe cele 30 de chestionare, 62 de sugestii.

I. Prima categorie, totalizînd 13 răspunsuri, se referă la condiții externe întreprinderii. Cinci dintre acestea privesc probleme de reglementări și normative.

Alte cinci răspunsuri se referă la problema cointeresării materiale a organizatorilor. Unul dintre specialiști optează pentru „o stimulare materială din economiile dovedite prin calcul, ce se pot obține în urma aplicării unei acțiuni, studiu sau lucrări".

În contrast cu întrebarea nr. 5, o pondere mult mai mică (doar 3 răspunsuri) vizează problemele legate de condițiile în care întreprinderile își desfășoară activitatea.

II. Un număr de 14 răspunsuri se referă la problema sensibilizării cadrelor. Această categorie consideră sensibilizarea în legătură cu problemele de organizare o acțiune necesară în continuare, însă în măsură aproximativ egală pentru conducători (6 răspunsuri) și pentru toate funcțiile cu responsabilitate în întreprindere (8 răspunsuri). Este interesantă propunerea cu privire la: „dotarea cu materiale, în special filme de organizare pentru sensibilizarea unei mase cît mai largi de salariați", care prevede de fapt extinderea sensibilizării la nivelul întregii întreprinderi. Deci o „contaminare generală", după cum s-a exprimat unul dintre participanții la consfătuire.

III. 26 de răspunsuri, adică 42% din propuneri se referă la problemele pregătirii specialiștilor pentru activitatea de organizare. Unii delimitează precis activitatea specialistului în organizare de cel al unui „sensibilizat", care de fapt nu este și nici nu poate fi stăpîn al tehnicilor specifice de lucru. În această categorie răspunsurile se referă, în majoritatea lor, la activitatea CEPECA, cerînd adîncirea problemelor, mărirea duratei cursurilor, reciclarea periodică, asigurarea de abonamente personale la materialele editate și altele. Se mai propune organizarea sistematică de simpozioane și schimburi de experiență pentru adîncirea și completarea cunoștințelor, unul dintre subiecți propunînd întregirea programei analitice a facultății de construcții cu noțiuni de organizare științifică a șantierelor.

Un număr de patru subiecți, toți lucrători în construcții, propun specializarea cursurilor CEPECA pe ramuri ale economiei naționale.

IV. Un număr de 9 răspunsuri, totalizînd 14,5% din total, se referă la necesitatea punerii pe baze mai solide a serviciilor de organizare și în general a acestei activități. Se cere asigurarea fondului de timp necesar, formarea unui număr mai mare de organizatori etc.

Corelînd răspunsurile date la întrebarea 8 cu cele de la numărul 1, rezultă că majoritatea (45, reprezentînd 72% din total) au fost date de cei 19 din categoria I și II a primei întrebări. Rezultă deci că cei care consideră aplicabile cunoștințele CEPECA în totalitatea lor (sau cel puțin nu afirmă contrariul) au făcut și cele mai multe propuneri pentru a extinde aplicarea acestora. Probabil, din dorința de a contribui la eliminarea lipsurilor și mai puțin ca justificări.

PROVENIENȚA CELOR CARE AU COMPLETAT CHESTIONARELE

— construcții de mașini	7
— chimie	4
— încălțăminte	2
— lemn și mobilă	2
— industrie alimentară	1
— poligrafie	2
— construcții	10
— cooperație meșteșugărească	2

REPARTIZAREA DUPĂ FUNCȚIA ÎN ÎNTREPRINDERE:

— director de întreprindere	1
— inginer șef sau inginer șef adj.	6
— contabil șef sau director economic	4
— lucrători în servicii de organizare și normare	12
— lucrători în alte servicii ale întreprinderii	1

Majoritatea participanților sînt absolvenți ai cursurilor de specializare, relativ puțini fiind participanți la cursuri de sensibilizare cu durată de 6 zile (îndeosebi în probleme de conducere generală). 13 dintre ei au absolvit cursuri din domeniul organizării muncii (studiul metodelor, studiul muncii, M.T.M. etc.) restul de 17 fiind aproximativ egal repartizați pe probleme de conducere, organizarea producției și gestiune financiar-contabilă. Nu a participat nici un cursant de la cursurile de analiză și programare.

Corelînd răspunsurile date la întrebarea 8 cu cele date la numărul 5 rezultă că ele coincid în proporție de circa 50%, coincidența fiind totală în cazul răspunsurilor de la categoria a III-a a întrebării numărul 5 cu o parte din cele de la întrebarea numărul 8, categoria III și IV.

În ce privește corelația între întrebarea 7 și 8, exceptînd prima categorie de răspunsuri de la întrebarea 7, cele mai multe răspunsuri sînt întrunite de categoria III-a a răspunsurilor la întrebarea numărul 8, adică necesitatea adîncirii specializării și formării de specialiști.

Cea mai importantă concluzie care se degajă din analiza acestor răspunsuri este **necesitatea,** pare-se actuală, de a **forma organizatori profesioniști, pe lîngă extinderea acțiunii de sensibilizare.**

Traian PINTEA
Andrei BOER
Cluj

● Concluziile generale ale anchetei

1. CUNOȘTINȚELE CEPECA

a) Sînt utile și în general aplicabile.

b) Se simte nevoia adîncirii programelor în așa fel ca ele să pregătească într-adevăr profesioniști în organizare.

c) Ar merita să fie luată în studiu specializarea unor cursuri pe ramuri ale economiei naționale (în special pentru construcții).

d) Este necesară și utilă reciclarea și păstrarea legăturii cu foștii cursanți.

2. ORGANIZATORUL

a) Organizarea tinde să devină o acțiune permanentă cu pretenții ridicate față de cei care o profesează.

b) Ar fi necesară legalizarea profesiilor de organizatori în schemele de funcțiuni ale întreprinderilor (analiști, programatori, specialiști în informatică, studiul muncii etc.).

c) Cei care se ocupă de organizare trebuie să se bucure de mai multe posibilități pentru reîmprospătarea și completarea cunoștințelor și cunoașterea celor mai noi realizări.

d) În unele cazuri, se simte nevoia autorității organizatorului în perioada de aplicare a studiilor.

e) Cei care se specializează pe profesia de organizator să fie selectați pe bază de voluntariat, și nu determinați prin hotărîri să urmeze cursuri CEPECA sau să fie trimiși la cursuri pentru a umple un gol și a se achita de o sarcină fără a se cunoaște și perspectiva muncii lor după terminarea cursurilor.

f) Este necesar ca aceia care se ocupă de organizare să fie lăsați să lucreze în specialitatea pe care au absolvit-o.

g) Organizatorul să fie stimulat în funcție de rezultatul economic concret al activității sale.

3. ACȚIUNEA DE ORGANIZARE

a) Eficiența acțiunii de organizare este condiționată de existența specialiștilor în organizare, de sensibilitatea conducerii întreprinderii la propunerile acestora și de colaborarea dintre organizator și forurile de decizie ale întreprinderii.

b) Compartimentele de organizare dotate cu specialiști calificați în organizare sînt necesare, indiferent dacă pentru întocmirea studiilor se recurge sau nu și la specialiști din alte compartimente.

c) Se cere o mai mare elasticitate în ce privește reglementările în vigoare, mai ales în domeniul evidenței, pentru a se putea aplica în măsură mai mare cele însușite la CEPECA.

d) Sensibilizarea tuturor organelor de conducere, inclusiv organele centrale de sinteză, este o condiție esențială a aplicării metodelor moderne de organizare.

e) Sensibilizarea să se extindă la nivelul tuturor cadrelor întreprinderilor, chiar la toată masa de salariați. În această direcție filmele constituie un mijloc eficient.

f) Avînd în vedere numărul mare de observații privind sistemul de aprovizionare, lipsa de documentație, fluctuațiile de plan etc., rezultă necesitatea ca spre aceste domenii să-și concentreze în mod deosebit atenția specialiștii în organizare.

Din cele de mai sus rezultă că acțiunea de organizare este eficientă în cazul colaborării „organizatorului profesionist", stăpîn pe metodele și tehnicile organizării cu o conducere și salariați „sensibilizați", care știu ce pot să pretindă organizatorului și ce eficiență poate avea activitatea acestuia.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Francisc FOLTICSKA

A PRELUAT CONDUCEREA Direcției Generale de Construcții și Montaje Siderurgice din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice cînd se finalizau ultimele operații de punere la punct ale Bluminguluì 1300 hunedorean. În prezent, atenția inginerului Francisc Folticska, director general al Trustului de construcții și montaje siderurgice București, (unitate cu statut de centrală), este concentrată îndeosebi spre punerea în operă cu rezultate maxime a complexului siderurgic gălățean.

L-am urmărit conducînd ultima ședință a biroului executiv al consiliului de administrație al trustului. Calm, receptiv la sugestiile și propunerile celorlalți membri, atent și precis însă în orientarea acestora către obiectivele generale ale complexului economic, își exercita cu succes funcția specifică de președinte, de conducător. Cînd a terminat, am vrut, pentru început, să cunosc principalele trepte ale afirmării sale profesionale.

— Am început în 1954, după terminarea institutului politehnic, la Combinatul siderurgic Hunedoara, cu îndeplinirea unor sarcini mărunte de supraveghere în hala de turnare. Am parcurs apoi toată filiera. Principial, apreciez că este bine ca viitorul conducător să pornească de la „cel mai scăzut" nivel. Ca și în viață: trebuie început cu clasa I și terminat cu universitatea. Deosebirea este aceea că pe linie profesională, nu trebuie puse stavile de timp: cei care dovedesc aptitudini să fie promovați.

● Ce trebuie făcut pentru ca această promovare să fie cît mai rapidă?

— Să-ți pui mereu în față noi sarcini, dar pe măsura puterilor tale.

● Putem oare cunoaște această măsură?

— Da. Un om cu cap știe ce poate. La el supra sau subaprecierile oscilează cu puțin în jurul valorii sale reale. Oscilațiile mari sînt sancționate de viață.

● În perspectivă, ce tehnică sau metodă considerați că va juca un rol esențial în exercitarea muncii de conducere?

— Matematica. Mai exact — cercetările operaționale. Cu mai mulți ani în urmă, cînd am citit într-o revistă despre zborurile omului în cosmos, unde se dădeau puncte și termene extrem de precise, privind lucruri ce aveau să se întîmple peste 5—6 ani, mi-am zis că este vorba de o poveste științifico-fantastică. După ce am „intrat" însă în cercetările operaționale mi-am schimbat părerea. Acum, că le aplicăm pe larg în unitățile noastre, am convingerea că drumul de la empiric la științific în organizarea activității economice trece prin cercetările operaționale.

● Apreciați că directorul general trebuie să stăpînească el însuși acest instrument?

— Da. Altfel nu știi ce să ceri specialistului, nu știi ce-ți poate oferi instrumentul. Și aș adăuga, pentru colegii mei, că niciodată nu e prea tîrziu. Și nici prea dificil. Observați în biblioteca mea: Papy, Kauffman. [illegible] am început.

● Înțeleg că toți conducătorii trebuie să se adape la acest izvor al rațiunii.

— Am și acționat în acest sens. Atît la Hunedoara cît și la Galați am organizat cursuri speciale de perfecționare în cercetări operaționale pentru toate cadrele tehnice și economice. Rezultatul este că aplicăm metodele cercetărilor operaționale în multe domenii ale muncii noastre: în programarea activității, gestiunea stocurilor, organizarea sistemului informațional etc. Concret, au dispărut „bombele" (strangulările neprevăzute din lipsă de materiale, utilaje), am obținut reduceri considerabile ale termenelor de execuție și imense economii de mijloace materiale, umane și bănești. Din păcate ne mai dau uneori peste cap „cei din amonte": furnizorii de utilaje, îndeosebi.

● Ce greutăți ați întîmpinat în această acțiune?

— Principala este legată de folosirea specialiștilor. Sistemul de salarizare nu ne oferă suficiente posibilități pentru stimularea contribuției lor. Considerăm necesară continuarea eforturilor de îmbunătățire în acest domeniu.

● În general, ce alte greutăți întîmpinați?

— Din păcate, destule. Zic, din păcate, pentrucă multe dintre ele ar putea fi eliminate. Mă supără „hățișul" de acte normative și reglementări în care cu mare dificultate te mai poți descurca. Există, după socoteala mea, cam zece mii de pagini de acte normative. Te pregătești minuțios și te apuci de treabă însă vine omul legii și-ți spune că nu te-ai încadrat în cutare sau cutare prevedere, deși ai acționat conform unei alteia. De cele mai multe ori soluția se găsește. S-au consumat însă nervi, timp, s-au pierdut momentele cele mai prielnice.

În plus, s-a împămîntenit obiceiul de a se da și „indicații suplimentare" peste mulțimea de prevederi de care am amintit. „Așa avem indicații" — este formula consacrată. Cine anume a dat indicația, nu ni se spune. Trebuie să facem un efort hotărît ca să ne obișnuim odată să lucrăm numai pe bază de reglementări și normative. Și acestea să fie mai clare și mai puține.

● Legat de aceasta, tov. director, cum apreciați că poate fi ridicat simțul de răspundere al conducătorilor?

— Simțul de răspundere crește în aceeași măsură cu autoritatea acordată. Dacă pentru orice decizie, care privește activitatea ta, trebuie să ceri avizul altuia e clar că pînă la urmă nu mai ai nici o răspundere.

● Presupun că în activitatea dv. ați avut și satisfacții.

— Într-adevăr, multe. Ele sînt legate îndeosebi de punerile în funcțiune a diverselor noastre obiective. Aș menționa însă satisfacția pe care mi-a dat-o faptul că deși cu un colectiv foarte tînăr, ne-am impus, de multe ori, în fața unor firme străine cu renume în specialitate, firme cu care colaborăm în realizarea unora din obiectivele noastre de investiții.

PE LÎNGĂ CERCETĂRILE operaționale, care au ocupat cea mai mare parte a discuției noastre, am descoperit că interlocutorul meu are o mulțime de alte pasiuni. Fost gimnast de prima categorie, este în prezent membru al Federației Române de Tenis. Mai mult, cei care-l văd duminica cu fetița la patinaj pot să știe că nu o face numai pentrucă-i un tată bun, ci și pentru motivul că în felul acesta — cum spunea domnia sa — a găsit un pretext sub care-și poate manifesta dorința de a zbura pe suprafața gheței. Meloman, îndrăgostit în special de orgă, are în același timp o mare slăbiciune pentru „Sonetele" lui Shakespeare. Și, mi-aș permite să adaug, e dificil de abordat. Dar dacă ai reușit să obții o întrevedere nu e ușor să întrerupi conversația deosebit de instructivă și plăcută.

Constantin COJOCARU

LA PORȚILE APELOR

(Urmare din pag. 8)

din incărcătură, in permanenta ipoteză a furtunilor pe mare și solicitările la care supun fiecare părticică de navă, de gindire și muncă.

Nume care fac inconjurul lumii

GALAȚIUL a avut din totdeauna constructori de nave vestiți, nume care au făcut inconjurul globului, purtate prin porturi și șantiere de căpitanii navigatori. Are și acum. Intre ei, veteranul *Dumitru Cuzacu*, unul dintre puținii maiștri de lansare din lume care oficiază „botezul apei" pe orizontală, cu simultaneitatea prorei și pupei. Are o tehnică proprie. Sigură. N-a dat greș niciodată. Lucrează aici sudorul de „cordoane" *Ion Sorin*, căruia nici o inspecție de registru, fie ea Lloyd sau Bureau Veritas, nu i-a găsit vreodată o fisură cit virful de ac. Inginerul *Nicolae Peta*, mecanic de predare, tehnicianul *Mircea Roibu*, turnător de elice, *George Matescu* trasator, *Gheorghe Tașcă*, asamblist, sint oameni care și-au pus numele intr-un nomenclator unic de mari specialiști. Nescris. Dar vorbit.

Cu asemenea oameni, și cu o dotare tehnică superioară, reușește șantierul naval să navigheze in apele competenței. Și ale competitivității. Să-și realizeze exemplar sarcinile de plan. An de an și mereu mai bine, cu o rentabilitate sporită. In drumul spre mare.

Survolarea

DECI, bara de la Sulina, austeră și invincibilă prin forța celor peste 41 de milioane tone aluvium depuse de Dunăre anual, face și compromisuri. Cu pescajul lui „15000 tdw" poate fi survolată. Insă gol. E o cedare in fața puterii oamenilor. A industriei, de fapt. Atita vreme cit țara n-a avut o siderurgie puternică și construcții de mașini, oamenii nu s-au incumetat s-o treacă. Și totuși, n-are rost să stai la cheremul Deltei, să lansezi sau nu in funcție de buletinul meteorologic și de cota apelor. In această toamnă secetoasă, gălățenii stau cu două nave pe cală care așteaptă lansarea. N-au apă suficientă.

La mare, deci. Unde planul de investiții al CENTRONAV-ului prevede, estimativ, peste patru sute de milioane de lei. Șantierul naval din Constanța trebuie să intre in spectaculoasa cursă a petrolierelor. Acum, cind România are o industrie petrochimică capabilă să prelucreze intreaga cantitate de țiței extras. Și mai și cumpără. Combinatul petrochimic de la Pitești și-a prevăzut numai distilarea țițeiului importat. Trei milioane de tone pe an. Două doc-bazine la uscat, tip ecluză, au dimensiunea necesară construcției navelor de 100—120 000 tdw. Același proiect inaripat de dezvoltare preconizează o hală de armare, alta de bloc-secții...

O extindere in dauna portului, a danelor de acostaj? Da, insă portul își recuperează spațiul cedat construcției de vapoare. Sint cițiva ani de cind un atelier de proiectare, condus de inginerul **Mircea Ulubeanu**, *conturează dimensiunile celui mai mare port al țării. Ingeniozitatea așternută pe hirtia de calc a și devenit, in bună parte, realități cu funcțiuni utilizabile. S-au și avintat in mare cele două arcuri de dig care au mărit de aproape șapte ori stravechiul bazin al tomitanilor. Vase, macarale și autocamioane au basculat sute de milioane de tone piatră și stabilopozi prefabricați in mare. Cinci moluri, cu cite opt dane fiecare, vor mări substanțial capacitatea (in fond, ospitalitatea) portului. Molul de sud e gata. Draglinele adincesc neostenite bazinul. Pentru vase cu pescaj mare. Montorii de macarale și electroniștii fac racorduri pentru automatizarea deservirii vaselor.*

Și sint atitea vase in port! Pădure de catarge. Sub zeci de pavilioane. Care confirmă intr-un limbaj unic efervescența economiei românești. Relațiile ei comerciale cu peste 100 de țări din toate continentele. Raporturi de colaborare și prietenie. Pe care Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român le-a prevăzut expres. Hotărind creșterea volumului comerțului exterior in cincinalul următor cu 40—45%. Dublarea flotei noastre, dezvoltarea producției de nave românești se inscriu pe aceleași coordonate.

Porturile sint porți ale țării, prin care pulsează vitalitatea economică, din care vin și pleacă vapoare. Convoaie de mesaje prietenești in ambele sensuri, in sensurile spre care tinde rațiunea umană.

NU UITAȚI!

Doriți să aveți asigurată revista

viața economică

în anul 1970 la sediul întreprinderii sau la domiciliul dv.?

Adresați comanda de abonament oficiului dv. poștal sau direct redacției revistei noastre, București, str. Nicolae Iorga nr. 36, sectorul 1.

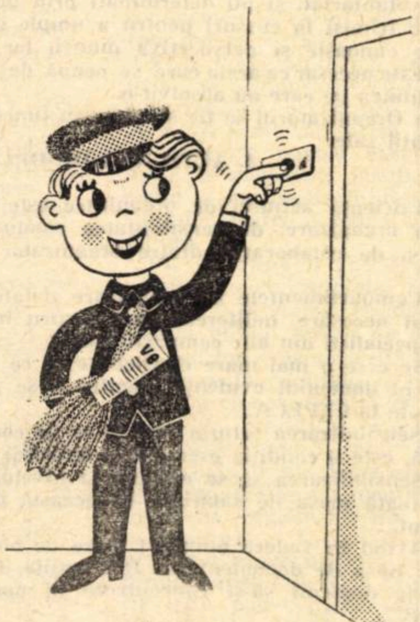

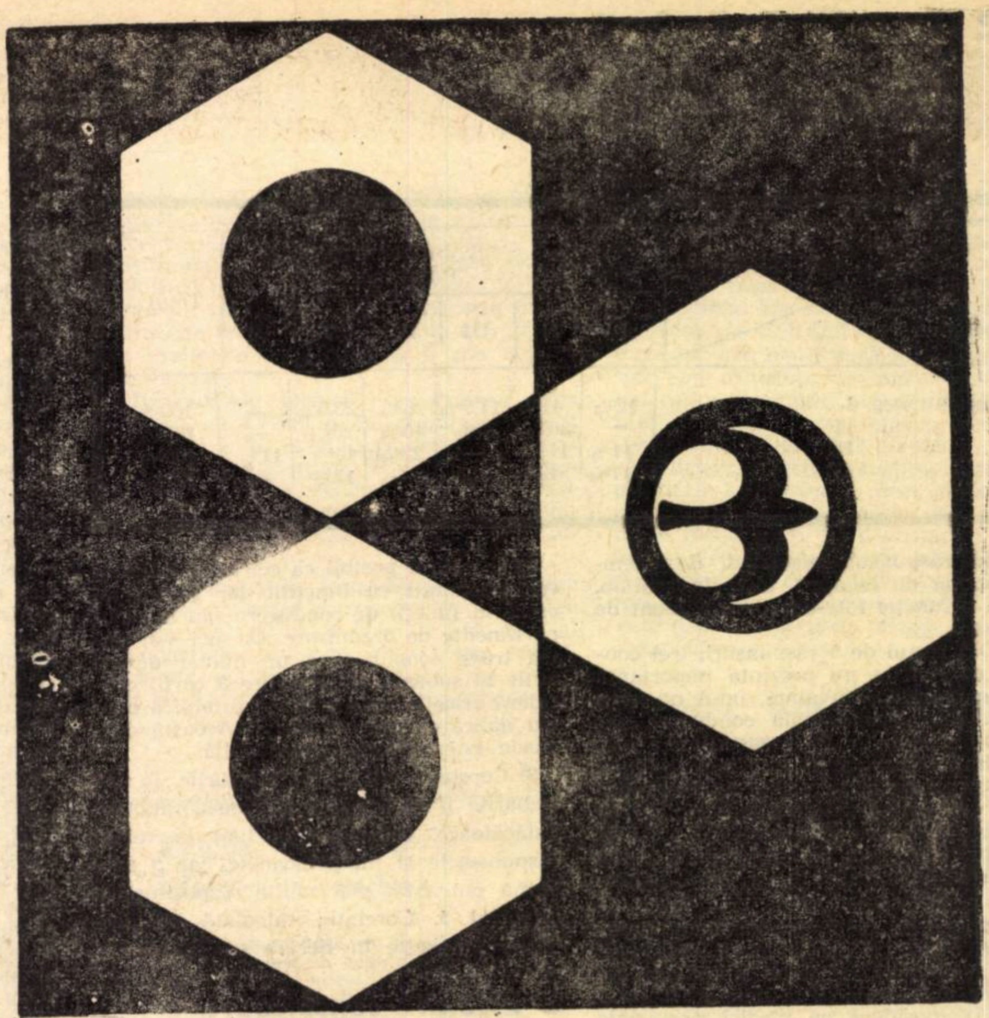

balkancar

PRODUCE ȘI EXPORTĂ

- VEHICULE ELECTRICE ȘI TERMICE

elevatoare cu braț distanțat de centrul de greutate cu ridicare mare, pentru transport, tracțiune și cu benă basculantă.

- ELECTROCARE CU RIDICARE MICĂ
- PALANE ELECTRICE

cu cablu și cu lanț

- BATERII DE ACUMULATORI
- PRODUSE HIDRAULICE

BALKANCAR, Bulgaria, Sofia, Bd. Totleben, 34

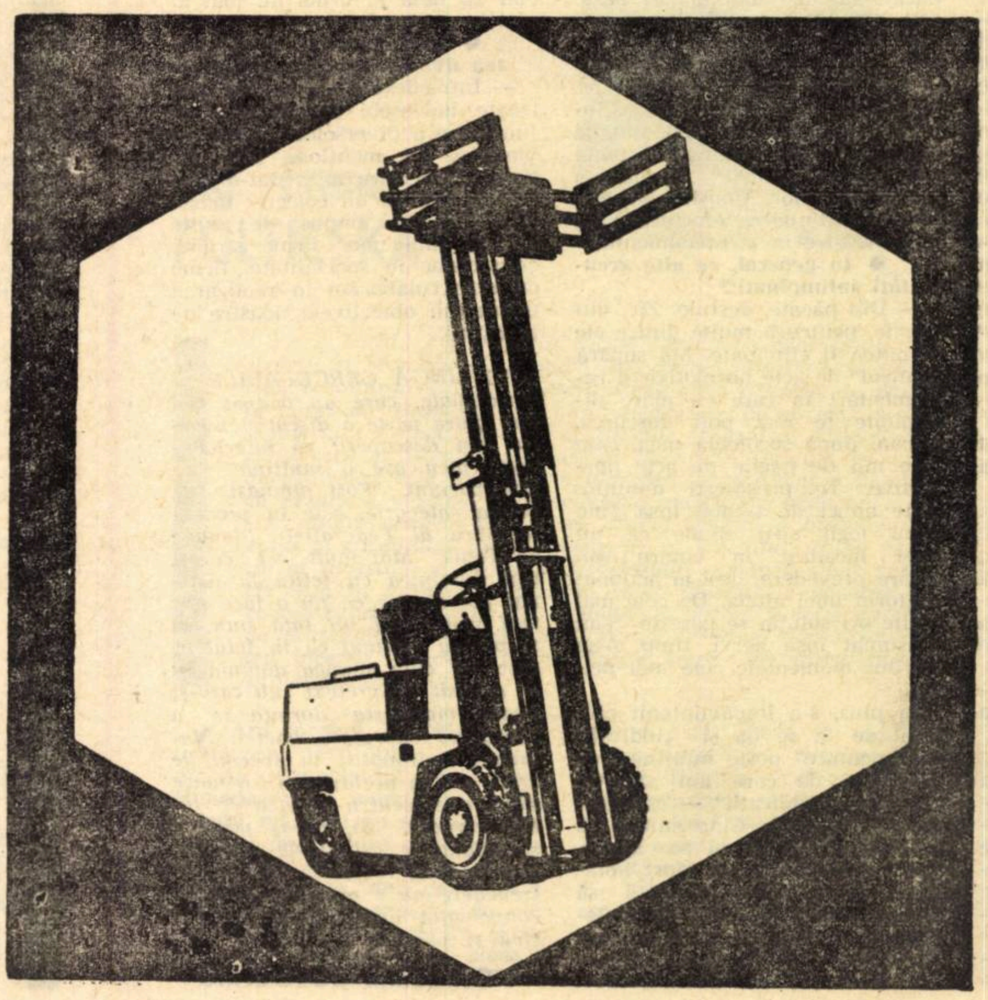

PUBLICOM

CĂRŢI

FERTILITATEA DISCIPLINELOR DE CONTACT

IDEEA DIN TITLU a ajuns un truism în zilele noastre. Numărul disciplinelor de contact creşte continuu în sistemul general al ştiinţelor contemporane, cu rezultate pe care disciplinele ştiinţifice constituite în trecutul mai îndepărtat le dau cu mai multă greutate. Dar creşterea productivităţii sistemului ştiinţelor se realizează nu numai prin instituţionalizarea unor discipline noi, rezultate din contopirea unor zone limitrofe ale unor discipline învecinate, ci şi prin transferul unor concepte sau tehnici dintr-o disciplină în alta. De altfel, există ştiinţe prin excelenţă producătoare de tehnici de gîndire şi metode de investigaţie, cum sînt logica şi matematica. In această categorie pare să se încadreze şi cibernetica, deşi poziţia ei în cadrul sistemului ştiinţelor este deosebită de cea a logicii şi matematicii. Ea s-a constituit recent, la confluenţa dintre cunoştinţe, avînd o origine foarte îndepărtată şi s-a ramificat foarte repede în discipline care au dat rezultate definitorii pentru etapa actuală a progresului ştiinţific şi tehnic.

Iată de ce cartea economistului şi sociologului bulgar Ivan Nikolov, intitulată „Cibernetica şi economia" [1]) atrage atenţia cititorului prin însuşi faptul apariţiei sale. Simpla curiozitate este dublată însă de constatarea că aportul autorului la îmbogăţirea ideilor economistului în general şi mai ales a celui care se ocupă de economia socialistă este substanţială. Interpretarea în termeni cibernetici a bagajului de idei cu care operează în mod obişnuit economistul este ea însăşi revelatoare de conexiuni ale fenomenului economic pe care economistul nefamiliarizat cu conceptele cibernetice le bănuia sau le intuia doar. Pe lîngă aceasta, cartea lui Nikolov pune în circulaţie o serie de idei noi, de un interes teoretic şi, uneori, practic nemijlocit. Evitînd pînă la epuizarea tuturor posibilităţilor limbajul matematic, cartea este uşor accesibilă oricărui cititor cu pregătire economică, chiar dacă bagajul lui matematic este nul.

Lucrarea lui Nikolov este alcătuită din două părţi, aproximativ egale. In prima parte, cititorul este familiarizat cu conceptele cibernetice: materialul economic este folosit pe alocuri numai pentru exemplificare. După ce descrie apariţia ciberneticii ca ştiinţă constituită şi arată izvoarele sale, autorul tratează raporturile ei cu producţia şi în special raporturile dintre cibernetică şi forţele de producţie, dintre cibernetică şi conducerea economiei naţionale, relaţiile dintre cibernetică şi economia politică.

Este interesant modul în care autorul expune în cele două capitole următoare conceptul de sistem cibernetic şi teoria informaţiilor. Aici sînt prezentate noţiunile cheie cu care autorul operează în partea a doua, intitulată „Aspecte cibernetice ale producţiei sociale". Cititorul face cunoştinţă cu concepte ca sistem dinamic complex, natura informaţiei, cantitatea de informaţie, entropie, noţiuni mai puţin cunoscute economiştilor, a căror abordare îndreptăţeşte o atenţie specială.

Sistem şi entropie

UNA DIN IDEILE fundamentale ale celei de-a doua părţi a lucrării, este că producţia socială este un sistem dinamic complex cu autoorganizare. Combătînd o serie de opinii contrare frecvente, autorul subliniază că economia socialistă este şi ea un sistem cu autoorganizare şi nu un sistem condus şi organizat din afară. Această idee este de mare importanţă pentru înţelegerea corectă a mecanismului de funcţionare a economiei socialiste, întrucît aceasta are o structură proprie (un ansamblu de elemente şi de legături proprii) care evoluează potrivit unor legi proprii, care nu pot fi violate fără a se mări entropia sistemului, de conducere a economiei socialiste face şi el parte din sistemul producţiei sociale, fiind legat prin conexiuni directe şi inverse cu celelalte elemente ale sistemului.

Entropia producţiei sociale ca produs obiectiv — arată Nikolov — are o tendinţă de scădere, ceea ce o deosebeşte de entropia termodinamică. Tendinţa de scădere a entropiei s-ar datora creşterii cantităţii de informaţie care circulă în producţia socială. Cu alte cuvinte, creşterea economică este însoţită de o scădere a entropiei din sistem. Această constatare ni se pare de mare importanţă pentru explicarea procesului de creştere. După cum se ştie, creşterea economică este explicată în diferite feluri, mergîndu-se de la explicarea unifactorială (rata acumulării) pînă la sublinierea necesităţii de a se lua în considerare o mulţime de factori cu acţiune foarte diferită. Dacă prima variantă extremă este utilă numai unei analize teoretice la un înalt grad de abstracţie, cea de-a doua ridică probleme deosebit de grele. Or, scăderea entropiei pare a fi o noţiune generală care conţine în ea şi creşterea ratei şi masei acumulării, şi progresul tehnic, şi progresul organizatoric (dacă vrem să-l desprindem neapărat din conceptul general de progres tehnic), şi etica economică, care este o condiţie necesară pentru ca toate celelalte resurse existente să acţioneze cu maximă eficienţă. Este adevărat că progresul tehnic şi organizatoric acoperă o mare parte din sfera noţiunii de scădere a entropiei, dar nu cu totul. Avem deci în aceasta o noţiune generală care include în ea toţi factorii care contribuie la creşterea economică. Problema care se pune este numai a posibilităţii de a cuantifica entropia economică. Problema nu este tocmai uşoară, dar elaborarea unui concept este întotdeauna o condiţie necesară pentru crearea metodei de cuantificare a fenomenului sau procesului căruia îi corespunde el, astfel că valoarea contribuţiei teoretice a autorului rămîne importantă, chiar dacă realizarea ei deplină va necesita probabil încă un mare efort.

Categoriile economice şi teoria informaţiei

CHIAR DACĂ unele teze stîrnesc rezerve şi pot forma obiect de dezbatere este interesantă şi interpretarea în termenii teoriei informaţiei a unor categorii economice fundamentale, ca valoarea, valoarea de întrebuinţare, banii etc. abordare ce rezultă este drept, din logica tratării cibernetice a economiei şi se încadrează perfect în ea. „Valoarea mărfii, scrie Nikolov, este prin esenţa sa cibernetică, informaţie „Valoarea mărfii nu este cantitatea de muncă consumată pentru producerea ei. Valoarea mărfii este informaţia privind cantitatea de muncă abstractă în medie socialmente necesară, adică o informaţie privind o anumită cantitate de muncă de o anumită calitate care s-a format în cadrul interdependenţei generale dintre producătorii de mărfuri" (p. 95).

Autorul interpretează cibernetic şi procesul de muncă. El arată, de exemplu, că forţa de muncă calificată încorporează o cantitate mai mare de informaţie în produsul muncii, ceea ce face ca şi valoarea creată de munca calificată să fie mai mare" (p. 202). In ceea ce priveşte maşinile, acestea impun produsului muncii un grad mai înalt de organizare a elementelor, după cum ele impun un grad mai înalt de organizare însuşi procesului muncii. Din aceste două exemple extrase din raţionamentele autorului se poate trage o concluzie pe care el o evită: progresul tehnic este un proces informaţional, un proces de creştere a cantităţii de informaţie aflate în sistem. Eficienţa procesului de producţie socială depinde de gradul lui de organizare şi deci de cantitatea de informaţie de care dispune. De aici se poate cu uşurinţă conchide că o politică economică care urmăreşte maximizarea ritmului de creştere stabileşte nu numai o rată de acumulare optimă a elementelor materiale, ci să optimizeze şi cantitatea de informaţie care se incorporează în acestea. O altă observaţie care se impune este că pentru a se mări eficienţa sistemului om-maşină trebuie mărită atît cantitatea de informaţie încorporată în maşină, cît şi cea de care dispune omul. Ca atare, pe plan mai general, progresul tehnic în ceea ce priveşte metodele de producţie şi produsele trebuie însoţit de o ridicare continuă a nivelului de instrucţiune generală şi specială a forţei de muncă. Iată cum complementaritatea dintre cele două procese găseşte o expresie unitară.

Locul particularităţilor naţionale

IN MOD AMĂNUNŢIT autorul se ocupă de conceptul de structură economică, care, după părerea sa, poate fi utilizat pentru caracterizarea ordinii interioare a legăturilor economice din sistemul producţiei sociale. Noţiunea de structură economică este utilizată ca o variantă concretă posibilă de realizare a unei formaţii social-economice în general şi a socialismului în special. In acest sens el arată că dacă caracteristicile fundamentale ale socialismului rămîn invariante, structurile economice ale socialismului se pot schimba. Dezvoltarea economiei impune schimbarea sau perfecţionarea structurii economice a economiei naţionale. Dat fiind că proprietatea socialistă oferă mai multe posibilităţi pentru realizarea practică a unor structuri economice diferite decît capitalismul, „este extrem de greşit să se considere că socialismul trebuie construit şi organizat după un singur model strict determinat" (p. 295).

Subliniind această idee, autorul constată că „o asemenea concepţie limitată sau, mai precis, excluderea varietăţii în construcţia socialistă înseamnă de fapt negarea particularităţilor şi a posibilităţilor de alegere deliberată a variantei optime de construire şi organizare a economiei socialiste" (p. 295). Subliniind posibilităţile diferite de organizare concretă a economiei, autorul arată şi pericolele pe care le implică ignorarea sau negarea elementelor comune ale socialismului ca atare, care sînt proprii tuturor formelor concrete de organizare a producţiei sociale în socialism.

In lucrarea sa Nikolov face o comparaţie bazată pe o analiză cibernetică, a celor două modele extreme de organizare a economiei naţionale în socialism: modelul excesiv centralizat şi modelul extrem descentralizat. Punînd în cumpănă avantajele şi dezavantajele fiecărui model (căci e vorba de modele teoretice abstracte, extreme) Nikolov este de părere că structura economică optimă a socialismului poate rezulta, pentru fiecare ţară, dintr-o combinare optimă a modelului centralizat cu cel descentralizat, astfel încît să se elimine dezavantajele şi să se păstreze avantajele fiecărui model.

În acest fel, Ivan Nikolov introducînd conceptele cibernetice în analiza economică, a reuşit să creeze o viziune originală asupra unor probleme stringente pe care le ridică teoria economică a socialismului, oferind numeroase sugestii celor ce, prin acţiunea lor, contribuie la perfecţionarea sistemului de funcţionare a economiei socialiste într-o epocă dominată de un progres tehnic deosebit de intens.

Ihor Lemnij

[1]) Ivan Nikolov: Kibernetika i ikonomika. Nauka i izkustvo, Sofia, 1968, 340 pag.

DEZBATERI ÎN CADRUL CLUBULUI ZIARIŞTILOR ECONOMIŞTI

● **În ziua de 3 decembrie a.c. a avut loc o discuţie în jurul „mesei rotunde" pe tema:** *„Direcţii şi preocupări în domeniul investiţiilor"*. **Au participat tovarăşii:** *Mihail Florescu* **— vicepreşedinte al Consiliului economic,** *Matei Ghigiu* **— ministrul Construcţiilor industriale.** *Mihai Diamandopol* **— preşedintele Băncii de investiţii şi** *Ion Ruşinaru* **— preşedintele Băncii agricole. După ce au fost relevate direcţiile principale şi preocupările care există în domeniul investiţiilor, în vederea realizării la termen şi în bune condiţii a noilor obiective economice şi social-culturale, ziariştii prezenţi la dezbatere au primit răspunsuri la întrebări şi a avut loc un schimb de opinii în aceste probleme.**

● **În ziua de 10 decembrie, s-a ţinut dezbaterea pe tema** *„Aspecte ale politicii de creditare a întreprinderilor economice"* **la care au participat tovarăşii** *G. Maioreanu* **— prim-vicepreşedinte,** *V. Pîrvu* **— vicepreşedinte şi** *I. Beloiu* **— director, din partea Băncii Naţionale, tovarăşul** *I. Răţoi* **— vicepreşedinte al Băncii de Investiţii şi** *V. Gheorghiu* **— director general în Ministerul Finanţelor. Cu acest prilej, reprezentanţii sistemului financiar-bancar au informat ziariştii economişti despre preocupările actuale în domeniul perfecţionării relaţiilor financiare şi de credit din economie şi au relevat principalele aspecte actuale şi de perspectivă ale relaţiilor dintre organele bancare şi întreprinderi. Totodată, ziariştii economişti au primit răspunsuri la întrebări şi s-a desfăşurat un interesant schimb de păreri.**

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Gheorghe ȘICĂ

• Ce aspecte, procese sau fenomene ale științei economice definesc opțiunile dv. în cercetarea științifică ?

— Am abordat cu predilecție în articolele de specialitate o problematica legată organic de actualitatea economică concretă din țara noastră. Marea majoritate a studiilor mele s-a axat pe elucidarea unor aspecte teoretice și practice din domeniul costurilor de producție, al creșterii eficienței economice, pe problemele perfecționării sistemului nostru de prețuri.

Am țintit, ca să mă exprim astfel, spre o eficiență „imediată" a articolelor, ele adresindu-se cadrelor din economie pe teme vii, concrete, actuale. De pildă, în studiul publicat în Editura politică anul trecut intitulat „Împotriva pierderilor din economie" am abordat problemele creșterii eficienței producției în întreprinderile noastre, subliniind necesitatea accelerării rotației fondurilor de producție de care dispun întreprinderile, căutînd să demonstrez căile care pot duce la realizarea acestui obiectiv. De altfel, o serie din articolele mele a fost publicată chiar în rubricile Vieții economice, astfel că problematica lor este cunoscută cititorilor revistei.

• În afară de sarcina de a răspunde în mod direct unor probleme economice de interes practic imediat, v-ați aplecat spre studii de mai largă perspectivă în domeniul economiei politice a socialismului ?

— Evident. Am selecționat din problemele de care mă ocup în activitatea profesională pe cea a prețurilor cu ridicata, care consider că prezintă o mare importanță pentru activitatea economică deoarece această categorie de prețuri mijlocește circulația celei mai mari părți a produsului social. În lumina exigențelor actuale, legate de oglindirea reală în relațiile valorice, a eficienței economice a activității din sfera producției materiale, perfecționarea sistemului nostru

...Am țintit spre o eficiență „imediată"...

de prețuri cu ridicata reprezintă o cerință obiectiv necesară. Iată de ce teza de doctorat, pe care o voi susține curînd, concretizează această preocupare, fiind consacrată planificării curente si de perspectivă a prețurilor cu ridicata. În lucrare abordez (de altfel pentru prima dată în țara noastră) aspecte teoretice și practice legate de planificarea prețurilor cu ridicata în sine ; respectiv faptul că prețurile pot deveni obiect de planificare și nu numai mijloc de determinare a indicatorilor de plan. Ținînd seama de creșterea complexității fenomenelor social-economice în lumea contemporană, în lucrare mă străduiesc să demonstrez utilitatea și modul de realizare a prognozelor de prețuri, care consider că vor juca un rol important în prefigurarea fenomenelor economice ale viitorului. Totodată, luînd în considerare rolul pe care-l joacă în prezent modelarea ca instrument auxiliar în planificare, împreună cu un grup de cercetători am căutat să elaborăm un model matematic în operațiunile de reașezare a prețurilor cu ridicata. Rezultatul a fost publicat în revista „Studii și cercetări de calcul economic și cibernetică economică".

• Problemele de prețuri le-ați analizat numai prin prisma perfecționării sistemului actual sau ați căutat să le determinați în interconexiunea relațiilor valorice ?

— Implicațiile profunde pe care le au prețurile în toate domeniile activității economice m-au obligat să lărgesc sfera preocupărilor mele. De aceea m-am orientat și spre studiul relațiilor plan-piață, concretizate într-o lucrare ce urmează să vadă lumina tiparului. Lucrarea se intitulează, după cum desigur presupuneți, „Planul și piața în socialism". Opțiunea mea este pentru acordarea unei priorități planului in relațiile cu piața ca și pentru perfecționarea acestor relații, în sensul investigării multilaterale și aprofundate a proceselor ce se desfășoară pe piața internă si internațională.

• Întrucît în domeniul planificării sînteți „acasă", ce planuri se conturează pentru propria dv. activitate științifică ?

— Intenționez să adîncesc cercetările legate de problemele cuprinse în teza de doctorat, întrucît în domeniul planificării prețurilor cîmpul de explorat este extrem de vast. Mai am o veche dorință pe care sper s-o împlinesc : de a elabora o lucrare privind costurile de producție și eficiența la nivel macro-economic. De ce ? Literatura noastră de specialitate a abordat problemele așa-numitului preț de cost la nivelul întreprinderilor, însă într-o măsură mult mai mică la nivel sectorial (pe ramuri) și al ansamblului economiei naționale.

V. E.

TEORIA „SOCIETĂȚII CONSUMULUI" ȘI CONSUMATORII REVENDICATIVI

LA FEL CA în cazul altor cîteva formule asemănătoare, se poate pune întrebarea dacă există realmente în gîndirea economică occidentală o teorie a „societății consumului". Este cert că, în cazul cînd există, ea nu posedă aparatul conceptual detaliat pe care se sprijină elaborările teoretice în alte probleme, nu posedă diverse atribute academice distinctive ale lor. Tot cert este însă că ea constituie una din caracterizările doctrinare ale societății capitaliste, care au o largă circulație în Vest. Prin natura lor, aceste caracterizări coexistă destul de armonios în literatură și publicistică, ba eclipsîndu-se, ba revenind pe primul plan. Că mișcarea lor este legată de accentele care se pun în diferite momente în înfruntările de clasă — economice, ideologice ș.a. — din țările capitaliste, se poate deduce din apelul care se face în prezent la teoria „societății consumului" pe fondul intensificării mișcărilor revendicative.

• *Ideea*

CÎND o societate economică se consideră judicios caracterizată, în ceea ce are esențial, prin faptul că produce și consumă mai mult ca în trecut, aceasta atrage firește atenția asupra delimitărilor istorice și sociale care mai sînt posibile într-un asemenea cadru teoretic. Căci, întîi, dacă privim istoria economică a omenirii sub unghiul evoluției gradului de stăpînire asupra naturii, expresia **creșterii** lui o constituie forțele de producție tot mai puternice, de o parte, mijloacele de existență tot mai variate și bogate, pe de altă parte. Iar al doilea, această evoluție nu spune, prin ea însăși, nimic despre cei cărora le revin și unele și altele, despre măsura în care le revin, despre urmările pentru societate ale modului cum sînt însușite.

Deci dacă se înțelege prin „societatea consumului" o societate care consumă astăzi mai mult decît ieri, mîine mai mult decît astăzi ar rezulta că de la vremurile culesului și vînătorii încoace nu s-au schimbat prea multe în organizarea economico-socială a oamenilor. Prof. dr. Hugo Sieber din Berna pare a fi conștient de pericolul acestui simplism care decurge fatal din formula „societății consumului" (și care ne-a impus și nouă precizările de mai sus). Răspunzînd „firește negativ" la întrebarea dacă „societatea consumului" ar putea fi considerată drept ceva principial și esențial nou în lumea de astăzi, el scrie : „Adevărata deosebire față de actuala societate a consumului constă numai în aceea că în trecut posibilitățile de consum erau abundente doar pentru o mică parte a populației, în timp ce marea masă a oamenilor trebuia să se mulțumească cu un consum redus, în parte situat la limita minimului de existență sau, în unele perioade, sub acesta".

Se introduce, prin urmare, ca un criteriu definitoriu al „societății consumului", raportarea la minimul de existență. Ce trebuie înțeles prin acest minim ? Întrucît nu fac alte precizări, autorul pare să aibă în vedere accepția „hrană, locuință, îmbrăcăminte" a minimului de existență, deci un minim limitat într-adevăr la menținerea în viață a omului. Satisfacerea unui astfel de minim, oricît de mare ar fi masa de oameni cărora le-ar fi devenit accesibil în țările capitaliste dezvoltate (despre ele fiind vorba), nu ar putea fi considerată, la nivelul forțelor lor de producție, ca o performanță care ar trebui să facă să amuțească orice critică la adresa orînduirii, așa cum vom vedea că sugerează autorul elvețian. Să admitem totuși că ar fi fost subînțeles în textul citat că acest minim fizic este altul într-o economie dezvoltată din zilele noastre decît în diferitele epoci din trecut. Să mai admitem că ar fi fost subînțeles în text — deși nu am avut această impresie — că minimul fizic nu poate fi considerat într-o astfel de economie ca singura componentă a minimului de existență, că el trebuie să oglindească un număr de cerințe izvorite din gradul de civilizație atins. Oricum s-ar pune problema, nu se poate eluda faptul că și prof. Sieber definește în realitate „societatea consumului" ca o societate în care se produce și se consumă mai mult decît în trecut. Raportarea la minimul de existență, oricît de complet și dialectic ar fi definit el, nu schimbă deci optica pur cantitativă asupra caracterului organismului social. Această optică, respectiv meritele cantitative, dacă putem spune așa, ale orînduirii despre care de fapt se vorbește — capitalismul dezvoltat de astăzi — servește apoi în modul cel mai direct la apărarea lui în fața contestărilor cu care este confruntat.

• *Tema „ingratitudinii"*

ÎN PRINCIPIU, consumul, ca oglindire a relațiilor de repartiție dintr-o societate dată, oferă elemente importante, esențiale chiar pentru caracterizarea ei de fond. Aceasta cere, desigur, să se examineze **structurile sociale** ale consumului, care vor conduce cercetarea spre elemente de apreciere și mai decisive, unde va putea fi găsit în cele din urmă răspunsul privind natura societății, a forțelor din sînul ei, a relațiilor dintre ele. Structurile sociale ale consumului în sensul cel mai larg al cuvîntului — deși, bineînțeles, nu numai ele — vor arăta rădăcinile **inechității** pe care o simt exercitîndu-se împotriva lor mase mari de oameni ; rădăcinile **frustrărilor** de care sînt sau devin conștienți acești oameni ; pe scurt, rădăcinile sentimentului **exploatării**, a cărui forță o arată din nou, în ultimele luni, mișcările greviste din Franța, Italia, R. F. a Germaniei, Anglia și alte țări. Teoria „societății consumului" refuză calea care duce la cunoașterea acestor adevăruri, alege chiar calea opusă atunci cînd preferă să rămînă la comparațiile globale cu trecutul. Modul ei de a lua act de sentimentul exploatării este de a prezenta acțiunile pe care acesta le inspiră ca „manifestări de ingratitudine".

Tema „ingratitudinii" ar putea să fie chiar un scop central al reluării teoriei „societății consumului" în contextul social actual din Occident. Consumatorul revendicativ este chemat la ordine cu ajutorul acestei teorii, în numele unui fapt istoric real, folosit cu o abilitate incontestabilă. Prof. Sieber atribuie (între altele) celor care contestă în fond repartiția capitalistă, tendințe spre ascetism și chiar o voință de a frîna progresul economic. Nu lipsesc de altfel în scrierile de acest gen nici acuzații de mult cunoscute la adresa folosirii armei greviste de către clasa muncitoare : că declanșează o reacție în lanț între creșterea salariilor și cea a prețurilor, că duce la recesiune etc. Avertismentele pot suna alarmant : valul de greve, scrie **Neue Zürcher Zeitung** la 28 septembrie, arată că „ne aflăm în Europa (occidentală — n.n.) în pragul unei mișcări care țintește la o modificare fundamentală a structurii veniturilor si a averilor".

Ceea ce merită în mod deosebit subliniat și reținut din întreaga argumentație cu privire la raportul dintre intensificarea mișcării revendicative din țările capitaliste și relansarea teoriei „societății consumului" în acest context, este postura oarecum schimbată a teoriei. Dintr-o expresie a unui fel de automulțumire a economiei capitaliste, adresîndu-se — în consecință — unei audiențe ce este presupusă ca receptivă pentru că e satisfăcută, teoria „societății consumului" apare transformată în expresia unui complex de nemulțumiri în care predomină cea a consumatorilor (citește: a masei salariate a populației), față de participarea lor insuficientă la rezultatele creșterii economice, și cea a teoreticienilor față de comportarea (neașteptată ?) a consumatorilor. Teoria care căuta să înalțe creșterea globală a consumului la rangul de criteriu pentru definirea caracterului unei orînduiri sociale se vede dezmințită de acțiunea forțelor care, într-o viziune mai largă, determină trecerea de la o orînduire la alta, relativ independent de nivelul general al producției și al consumului. Relativ independent, tocmai pentru că acest nivel general este în bună măsură o abstracțiune inoperantă într-o societate în care nivelul concret al consumului, iarăși în sensul cel mai larg — de participare la roadele creșterii — depinde de poziția radical diferită a claselor antagoniste care o compun. „Societatea consumului" este într-adevăr o societate **de consumatori** — alta nu există —, dar, fiind vorba de capitalism, o societate de consumatori cu acces net diferențiat la bunurile „nivelului general" ale cărui semnificații le absolutizează teoria burgheză. Asupra acestor diferențieri sperăm să revenim într-un alt articol, care va putea arunca un plus de lumină și asupra semnificațiilor mișcării greviste actuale, a mișcării „ingraților" consumatori revendicativi.

L. STROJA

---

[1]) Vezi articolul „Die verachtete Konsumgesellschaft", in **Neue Zürcher Zeitung** din 30 noiembrie 1969.

FIȘE

■ Pornind de la premisa extinderii conceptelor cibernetice la sfera economiei și societății, Șt. Bîrlea, în studiul **Concepte cibernetice aplicate la conducerea și organizarea industrială,** publicat în nr. 5/1969 al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ, relevă modul în care poate fi folosit conceptul de sistem în definirea și dirijarea proceselor economice și de producție. Pe baza teoriei matematice a structurilor, se demonstrează că întotdeauna un proces de fabricație poate fi considerat ca un sistem cu o structură de transformare. De asemenea, autorul prezintă diferite clase de sisteme ciberentice din economie și metodele prin care poate fi realizată simularea matematică a lor. Extinderea conceptelor de sistem, informație — respectiv entropie —, conexiune inversă, reglare și autoreglare, funcțiune de transfer pune problema abordării într-un mod nou a problemelor legate de conducerea și organizarea activității industriale și a activității economice în general. Intre altele, în studiu se afirmă că în prezent se renunță uneori la ideea de autoreglare ca necesitate obiectivă în conducerea fenomenelor economice.

■ Ideea centrală a studiului **The Management of Ideas** (A opera cu idei), semnat de Melvin Anshen și publicat de HARVARD BUSINESS REVIEW (iulie — august 1969), poate fi rezumată în propoziția : într-o lume în perpetuă modificare, cei ce se află în fruntea marilor întreprinderi trebuie să gîndească mai degrabă ca filozofii decît ca experții în eficiența economică.

După părerea autorului, munca celui care se află în fruntea unei mari întreprinderi trebuie să aibă la bază capacitatea acestuia de a avea o viziune intelectuală, atît spațială cît și temporală, și de a transforma această viziune în rezultate operative în orice fel de împrejurări. Cu alte cuvinte, dacă măsura abilității „managerului" secolului trecut era dată de talentul cu care el opera cu resurse fizice, iar cea a celui din prima jumătate a secolului nostru de talentul cu care el opera cu resurse umane și financiare, măsura abilității managerului zilelor noastre este dată de talentul cu care el operează cu idei. Anshen crede că principala cauză a acestei situații constă în accelerarea atît de mare a ritmului schimbărilor ce confruntă întreprinderea, încît schimbarea în sine devine principala preocupare a conducătorului întreprinderii. In actualele condiții este preferabilă, susține el, delegarea de către conducătorul întreprinderii a competențelor legate de asigurarea eficienței unor subordonați, el concentrîndu-se asupra problemelor ce le ridică viitorul — iar aici capacitatea de a abstractiza, și fantezia își spun cuvîntul hotărîtor.

■ AMERICAN ECONOMIC REVIEW (iunie 1969) publică studiul **Doll. 45 Billion of U.S. Private Investment Has Been Mislaid** (S-au rătăcit 45 miliarde dolari din investițiile private ale S.U.A.), semnat de Robert I. Gordon. Autorul pornește de la observația că evoluția coeficientului capitalului în sectorul privat al economiei S.U.A. prezintă mistere de nerezolvat pentru cei ce studiază creșterea economică a acestei țări. Astfel, din statistici apare că între 1929 și 1958 creșterea de 57% a producției sectorului privat a fost obținută cu o creștere doar de 1% a volumului capitalului privat. Aceasta înseamnă că, în perioada 1929—49, coeficientul capitalului pentru sectorul privat a fost de 0,02 — ceea ce este, evident, imposibil. Pentru a explica o asemenea situație paradoxală — arată autorul — nu este nevoie de subtilități teoretice căci, în cea mai mare măsură, este vorba despre grosolane erori statistice în măsurarea volumului capitalului privat. După părerea sa, actuala metodologie nu reușește să încadreze corect achizițiile de utilaje, efectuate de guvernul S.U.A., care apoi sînt date în folosință firmelor particulare, venind, în mod practic, să sporească capitalul manevrat de acestea. După calculele efectuate de autor pentru perioada 1940—1965, asemenea achiziții s-au ridicat la cifra de 45 de miliarde de dolari.

■ In studiul **La capacité excédentaire stratégique dans l'entreprise** din REVUE ECONOMIQUE, vol. XX, nr. 5/1969, Pierre Traimond definește strategia întreprinderii ca „alegerea rațională a opțiunilor fundamentale luate de direcțiune în ceea ce privește încadrarea optimă a întreprinderii în mediul economic". Determinarea capacității excedentare este o variabilă strategică de primă importanță în stabilirea dimensiunii optime a întreprinderii. Capacitatea întreprinderii este în același timp o categorie economică și tehnică, depinzînd de criterii ca : volumul producției, dimensiunea și eficiența. Capacitatea excedentară strategică trebuie să mențină simultan un echilibru vertical (o repartiție proporțională a resurselor între stocurile succesive ale producției) și un echilibru orizontal (o alegere între diferitele utilizări posibile ale resurselor și mijloacelor afectate stadiului final). Pornind de la dublul raport : costuri de producție — produs finit și produs finit — vînzări, autorul elaborează un model dinamic de optimizare a capacității strategice a întreprinderii, utilizînd două categorii de variabile : 1) cheltuieli destinate să sporească mijloacele de producție care generează capacitatea excedentară ; 2) sectorul producător de bunuri de investiții imediat utilizate. Modelul ține seama de orizontul economic al firmei, de producția din trecut și anticipează viitorul printr-o previziune a progresului tehnic și a debușeelor.

■ In articolul publicat în STUDIA SOCJOLOGICZNE nr. 1/1969 sub titlul **Sociologie și economie,** A. Kozminski, constatînd fructificarea nesatisfăcătoare încă a rezultatelor științelor economice de către sociologi, și invers, a rezultatelor sociologiei de către economiști, se întreabă care ar putea fi principalele și cele mai actuale domenii de cercetare ale sociologiei economice. După părerea autorului, patru ar fi domeniile în care cercetările de sociologie economică s-ar putea dovedi fructuoase.

Primul ar fi precizarea țelului proceselor economice în socialism și a relațiilor existente între gradul realizării acestui țel și variabilele caracterizînd funcționarea economiei. Al doilea ar fi problematica sociologică a creșterii economice, influența ce o exercită normele, nevoile și valorile predominante în societatea asupra desfășurării proceselor economice. Aceasta cu atît mai mult cu cît din ce în ce mai mulți teoreticieni ai creșterii economice tind să atribuie unor factori ca pregătirea profesională și culturală un rol hotărîtor în creșterea economică. Printre factorii de acest fel A. Kozminski, acordă un loc important „pregătirii economice", prin care înțelege capacitatea cetățenilor de a sesiza relațiile ce există între propriile lor condiții de viață și țelurile social-politice ale societății. Al treilea ar fi aspectele psiho-sociale ale alegerii unei variante optimale dintre diferitele variante posibile ale planurilor pe termen scurt, mijlociu și îndelungat. In sfîrșit, al patrulea domeniu de cercetare al sociologiei economice ar trebui să-l constituie aspectele psiho-sociale ale executării planurilor care sînt legate nu numai de atitudinile și motivațiile conducătorilor de întreprindere, ci și de ale tuturor celor ce concură la realizarea, în practică a indicatorilor de plan.

IN CADRUL Institutului de cercetări economice a avut loc cea de-a doua ședință de comunicări științifice din seria dezbaterilor periodice pe probleme actuale ale istoriei gîndirii economice inițiate de Secția de specialitate din institut.

Au fost prezentate referatele : **„Opera economică în istoriografia științei"**, de dr. G. Dobre, **„Problemele creșterii în gîndirea economică japoneză postbelică"**, de S. Sava și **„Al. Papiu-Ilarian, profesor de statistică"**, de R. C. Demetrescu.

Referatele prezentate au suscitat un viu interes în rîndul participanților, concretizat în ample și substanțiale intervenții, dintre care reținem pe cele ale tov. dr. I. Cristescu, Ihor Lemnij, prof. dr. V. Jinga, A. Spiridon, V. Pilat.

blocnotes

„CURSA DIMENSIUNILOR"

PROBLEMELE legate de eficiența marilor **agregate** sau a marilor **conglomerate** industriale moderne, cu caracter „național" sau „transnațional", a criteriilor care s-ar cuveni să stea la temelia constituirii lor, a formelor de organizare sau a metodelor de conducere, a direcțiilor în care trebuie căutată optimizarea profiturilor etc. suscită numeroase discuții în literatura occidentală de specialitate.

Momente de flux în mișcarea de concentrare și centralizare a capitalului (ploi de fuziuni, preluări de întreprinderi sau diferite forme de înțelegeri monopoliste, duopoliste, oligopoliste, monopsoniste etc., procesul de implantare a marilor firme americane în Europa occidentală, a efortului de constituire a unor firme intereuropene în cadrul Pieței Comune), mișcări seismice ale cursului acțiunilor marilor conglomerate la bursă, răbufnirea unor ciocniri sau stări de tensiune între giganții industriali moderni (procesul intentat în S.U.A. firmei I.B.M. pentru contravenire la legea antitrust, conflictul B.S.N. — Saint Gobain care a agitat săptămîni la rînd viața economică franceză în primăvara din 1969 etc.) nu fac, în ultimii ani, decît să relanseze periodic o dezbatere care-și are izvorul în faptul că, în deceniile '50 și '60, în mare măsură sub impulsul actualei revoluții științifico-tehnice, industria capitalistă s-a angajat într-o **cursă a dimensiunilor** care depășește cu totul ceea ce putea fi considerat ca oarecum „normal" în preajma ultimului război și ale cărei multiple consecințe economice (dar și social-politice) este încă dificil să fie determinate în detaliu.

Pentru a avea o imagine a stadiului în care a ajuns această cursă este concludent tabelul alăturat al celor mai mari douăzeci firme capitaliste ale lumii la sfîrșitul anului 1968.

Numărul total de salariați nu este unicul, poate nici principalul, ci doar unul dintre indicatorii care exprimă „cursa dimensiunilor" în care s-a angajat industria capitalistă contemporană. Semnificația tabelului în acest sens se cuvine înțeleasă. Din el rezultă limpede că marile agregate industriale care reunesc sute de mii de salariați în cadrul aceleiași firme se dezvoltă în primul rînd în Statele Unite. Poziția de frunte a grupurilor industriale americane este totuși mai puțin reflectată dacă ne ghidăm după numărul salariaților decît dacă am lua în considerare un indicator cu mai mare sensibilitate conjuncturală cum ar fi cifra de afaceri realizată în 1968. În tabelul de mai sus apar 11 firme americane între primele 20 ale lumii ; după cifra de afaceri din 1968, firmele americane ar ocupa 18 locuri între primele 20.

Deși nu există o corelație directă între cei doi indicatori amintiți, se poate constata că dintre primele zece firme care au realizat în 1968 cele mai mari cifre de afaceri, opt apar și în tabelul de mai sus (vezi rubrica F) ; fac excepție doar două întreprinderi din industria petrolului („Mobil Oil" și „Texaco", clasate după cifra de afaceri pe locurile 8 și respectiv 10) care au mai puțin de 100 000 de salariați.

Tabel nr. 1[1]

Cele mai mari întreprinderi capitaliste (După numărul salariaților în 1968)

Nr. crt.	FIRMA	ȚARA	Număr de salariați	Cifra de afaceri (milioane Fr. Fr.)	Locul care-i revine după cifra de afaceri
A	B	C	D	E	F
1.	General Motors	S.U.A.	757231	113775	1
2.	Ford Motor	S.U.A.	415039	77412	3
3.	General Electric	S.U.A.	400000	46101	5
4.	Unilever	Olanda-Anglia	312000	30648	9
5.	I.T.T.	S.U.A.	293000	22363	13
6.	N. V. Philips	Olanda	265000	14767	32
7.	Siemens A. G.	R.F.G.	256000	12296	45
8.	I.B.M.	S.U.A.	241974	37884	7
9.	Chrysler	S.U.A.	231081	40947	6
10.	U. S. Steel	S.U.A.	201017	24953	12
11.	British Leyland Motor	Anglia	188247	12221	46
12.	Imperial Chemical	Anglia	187000	16335	25
13.	Western Electric	S.U.A.	179970	22176	14
14.	Royal Dutch Shell	Olanda-Anglia	171000	49500	4
15.	Gen. Tel. and Electronics	S.U.A.	161000	16098	26
16.	Fiat	Italia	158445	11748	48
17.	Hitachi	Japonia	154195	12551	42
18.	Standard Oil	S.U.A.	151000	70455	2
19.	A.E.G. Telefunken	R.F.G.	146400	8229	83
20.	Boeing	S.U.A.	142400	18007	20

1. După datele publicate în **Les dossiers de l'entreprise** nr. 15/noiembrie 1969. În tabelul de mai sus nu a fost inclus „National Coal Board" din Anglia pe care publicația citată o include.

Gradul de concentrare privit prin prisma numărului de salariați are variații sensibile în funcție de ramurile industriale respective. În majoritatea cazurilor, privite pe ramuri, dimensiunile superioare ale firmelor americane asupra celor europene apare și mai pregnantă. În industria automobilelor, prima firmă europeană, grupul „Fiat", are 158445 de salariați față de 757231 de salariați ai grupului american „General Motors", 415039 ai grupului „Ford Motor" sau 231081 ai firmei „Chrysler". În industria aeronautică, principalul grup european, „Soc. Nat. Aerospatiale" (Sud Aviation-Nord Aviation-SEREB) are 40 000 de salariați, iar „Boeing" din S.U.A. are 142 400. Principalul grup european din metalurgie, Thyssen-Oberhausen are 108 100 de salariați. în timp ce U. S. Steel Co are peste 200 000. În industria cauciucului, prima firmă europeană, „Pirelli", are 69 283 de salariați. iar „Goodyear Tyre and Rubber" are 119 744 de salariați.

Cu toți pașii înainte pe care industria vest-europeană i-a făcut în 1968—1969 în această „cursă a dimensiunilor" (în Germania, acordul de cooperare între „A.E.G. Telefunken" și „Siemens A.G." care au împreună peste 400 000 de salariați ; în Franța, fuziunea dintre Saint Gobain și Compagnie de Pont-a-Mousson, cu 150 000 de salariați ; în Olanda, grupul A.K.U. transformat prin fuziuni în A.K.Z.O. cu peste 90 000 de salariați ; acordul dintre „Fiat"-Italia cu 158 445 salariați, „Citröen"-Franța, „Michelin"-Franța cu 68 000 de salariați și „Maserati"-Italia spre a cita numai cîteva exemple) decalajul dimensiunilor se menține încă.

Formele prin care se realizează cursa dimensiunilor sînt extrem de variate și

Costin MURGESCU

(Continuare în pag. 19)

ECONOMIE MONDIALĂ

REVISTA PRESEI: **După reuniunea la nivel înalt a Pieței Comune, de cealaltă parte a Canalului Minecii**

REZERVA PREDOMINĂ

HOTĂRÎREA, de principiu, a reuniunii la nivel înalt a țărilor membre în Piața comună, din 1—2 decembrie, de a începe negocieri cu Anglia în vederea aderării, a survenit într-o perioadă cînd „entuziasmul" european în această țară s-a răcit considerabil. Deși, în mod firesc, decizia de la Haga suscită mult interes și în Occident este, în general, considerată binevenită, nota predominantă a comentariilor din presa britanică este aceea a rezervei. Accentul se pune în primul rînd pe problemele pe care le va ridica aderarea pentru Anglia.

ACEASTĂ NOTĂ, de salut rezervat, este caracteristică, de pildă, articolului de fond pe care îi consacră comunicatului reuniunii ziarul marii finanțe **The Financial Times**:

Să ne ferim de concluzii pripite...

„ACORDUL la care s-a ajuns la întîlnirea la nivel înalt de la Haga sugerează puternic că francezii și-au modificat politica în problema europeană și că există acum perspective serioase să se poată începe negocierile pentru aderarea Angliei.

Este cert însă că francezii, ca de obicei, au făcut mai puține concesii decît partenerii lor pentru a ajunge la compromisul final. În acordul global de la Haga a fost stabilit un termen pentru prelungirea reglementărilor financiare agricole, care au constituit dintotdeauna o prioritate pentru guvernul francez. Nu s-a stabilit însă nici un termen pentru începerea negocierilor cu Anglia și celelalte țări candidate, iar data de 30 iunie (care nu figurează în comunicat, ci reprezintă doar o înțelegere între cele 6 guverne) corespunde numai perioadei în care membrii Comunității trebuie să ajungă la o poziție comună în vederea negocierilor. Și dat fiind că luna iulie corespunde perioadei în care încep vacanțele, nu este plauzibil să se presupună că negocierile ar putea începe cu adevărat mai devreme de toamna viitoare.

Există însă și destule posibilități ca francezii să tergiverseze lărgirea Comunității o dată ce au obținut ceea ce doresc în problemele agricole și ar fi neînțelept să tragem prea repede concluzia că Anglia se află acum cu adevărat pe calea spre apartenența la Piața Comună. La Haga cei șase au ajuns la un acord de principiu, dar asemenea acorduri se pot dovedi foarte fragile în practică..."

Unei păreri similare i se alătură și ziarul liberal **The Guardian**:

„Întîlnirea mai lasă în ceață cîteva probleme cruciale. Doar un clarvăzător poate discerne de pe acum direcția pe care intenționează s-o ia în viitor dl. Pompidou și guvernul său. Nu este clar nici ce fel de politică agrară va rezulta din întîlnirile viitoare care vor trebui să stabilească amănunte. Cu atît mai puțin poate să spună cineva în acest stadiu al discuțiilor dacă apelul d-lui Brandt pentru dezvoltarea cooperării politice în Comunitate va fi urmat de fapte. Dacă prețul alimentelor nu se va reduce și dacă cooperarea politică nu va fi reală atunci nu merită ca Anglia să se alăture Pieței Comune...

Atitudinea franceză rămîne în multe privințe cheia problemei. Se spune că dl. Pompidou s-a arătat surprins că discursul său nu a fost bine primit în străinătate. Este adevărat că el a apelat la un spirit «pozitiv», dar s-ar părea că este vorba mai curînd de un pozitivism negativ. El a insistat, ca mai înainte, că trebuie să realizeze în primul rînd reglementarea problemelor financiare ale agriculturii. El a insistat, de asemenea, că cei șase nu pot începe negocierile cu Anglia, Irlanda, Danemarca și Norvegia pînă ce nu se va fi elaborat o poziție comună... Iar discuțiile pentru a ajunge la o poziție comună ar putea să devină o formulă pentru o nouă amînare. Tot el, deși se referea la o abordare, în spirit pozitiv a negocierilor a afirmat că lărgirea Comunității prin primirea Angliei și a celorlalți candidați riscă să «slăbească» Comunitatea și să o «destrame». Fără îndoială, domnia sa are tot dreptul să-și exprime îngrijorările, dar nu ar trebui să fie surprins dacă se consideră că Franța avansează fără chef... îndărăt".

Un sistem complet nerațional

EXPRIMAREA scepticismului în presa engleză, în legătură cu intențiile reale de a admite aderarea Angliei și cu posibilitatea unei amînări, este însoțită de reluarea discuției în jurul principalelor dificultăți pe plan economic și politic care ar rezulta pentru Anglia din aderarea la Piața Comună. Prima și cea mai larg discutată problemă este aceea a agriculturii și a efectelor politicii agrare comunitare asupra balanței de plăți engleze. În **The Guardian** se reiau afirmațiile d-lui Brandt: „Comunitatea, spune domnia sa «produce excedente din ce în ce mai mari; pentru finanțarea lor este nevoie de fonduri mereu mai voluminoase, a căror folosire ar fi utilă în alte domenii». Nu numai atît, adaugă ziarul, dar prețurile sînt atît de ridicate încît majoritatea consumatorilor nu-și pot permite să cumpere destule produse. Nu este de mirare că, în cuvintele d-lui Brandt «consumatorii au senzația că interesele lor sînt desconsiderate». Sistemul este complet nerațional. El trebuie modificat. Desigur, toți membrii Comunității sînt obligați să accepte subvenționarea fermierilor francezi. Acesta a fost unul din punctele principale ale înțelegerii încheiate atunci cînd s-a constituit Piața Comună. În același timp însă, trebuie să se acționeze pentru a se elimina fermele ineficiente și a se evita acumularea de noi excedente la prețuri ridicate. Nu poate exista nici un argument pentru a continua acumularea unor munți de unt și zahăr excedentar la prețuri pe care majoritatea oamenilor nu le pot plăti".

Problemele politicii agrare constituie și obiectul unui articol publicat de ziarul **The Observer**, autorul, Alan Day străduindu-se să cîntărească atît dezavantajele imediate, cît și atenuarea lor posibilă în viitor menționează:

„Ar fi necinstit să negăm că aderarea Angliei la Piața Comună va necesita să plătim un preț economic ridicat și că foloasele vor veni mai încet și mai puțin evident. Prețul va trebui plătit pe trei căi. În primul rînd, balanța noastră de plăți va fi împovărată ca urmare a politicii agrare comunitare și a necesității de a permite mișcările de capital pe termen lung din Anglia spre restul Comunității. În al doilea rînd va fi afectat nefavorabil nivelul real de viață deoarece o mai mare parte din importurile noastre de alimente vor trebui să provină din surse mai costisitoare de pe continent sau din Anglia, și o parte mai mică din surse ieftine, în speță din Commonwealth. În al treilea rînd va exista un efect asupra distribuției veniturilor: creșterea costului alimentelor va lovi mai mult în cei săraci decît în cei înstăriți.

Efectul negativ asupra balanței de plăți al politicii comunitare agricole ar putea fi contracarat în măsura în care existența unor prețuri mai ridicate va încuraja sporirea producției de către fermierii britanici...".

Împotriva izolării

O POZIȚIE NETĂ împotriva aderării la Piața Comună a fost adoptată zilele acestea de deputatul conservator Enoch Powell care a pus la îndoială atît avantajele economice pe termen lung ale aderării Angliei la Piața Comună, cît și valabilitatea argumentelor în favoarea unei integrări politice. Discursul a fost considerat de comentatori drept reflectînd opinia din ce în ce mai largă împotriva aderării. Enoch Powell s-a referit la argumentul că aderarea Angliei ar prezenta avantajul existenței unei piețe mari pentru mărfurile industriale, înăuntrul cărei ar fi eliminate barierele vamale. Dar, a atras atenția domnia sa, Piața Comună nu este pur și simplu o zonă de comerț liber: ea menține de asemenea bariere tarifare împotriva restului lumii. „Problema este dacă avantajul comerțului liber cu cei șase nu va fi contracarat, sau mai mult decît contracarat de dezavantajele separării noastre de restul lumii prin bariere tarifare, care nici măcar nu sînt ale noastre, ci prin bariere comune, hotărîte cu preponderență de către partenerii noștri de pe continent". Deputatul conservator atrage de asemenea atenția că în orice caz comerțul între Anglia și țările membre în Piața Comună s-a dezvoltat considerabil, într-un ritm din ce în ce mai rapid chiar fără ca Anglia să facă parte din Piața Comună. Temerea multora că Anglia va fi izolată treptat de restul continentului nu s-a materializat și, de aceea, „trebuie să constatăm că argumentul economic al dimensiunii pieței nu s-a justificat".

Minoritate perpetuă

OCUPÎNDU-SE apoi de aspectul politic al integrării, și dînd glas rezervelor puternice ale unor cercuri din ce în ce mai largi din rîndurile tuturor partidelor politice, Enoch Powell atrage atenția asupra implicațiilor unei unități politice a țărilor vest-europene. „Unitatea, spune domnia sa, înseamnă o politică unică și o voință unică". Dar un guvern comun ar avea caracteristicile tuturor guvernelor în sensul că „ar vorbi deodată pentru toată lumea și orice deosebiri de opinie sau concepții minoritate ce ar putea exista vor fi desconsiderate pentru a face loc hotărîrii comune..." Fiecare țară luată aparte se va afla într-o minoritate perpetuă... Inevitabil, grupuri mari de oameni, adeseori din regiuni și de naționalități diferite, vor trebui să accepte și să execute politici cu care sînt în profund dezacord".

Ce va face Anglia?

ÎN ACEST CONTEXT ziarul **The Times** scria: „Dacă afirmația cancelarului Brandt în sensul că «forțele decisive ale scenei politice engleze continuă să fie convinse că Anglia are nevoie de Europa» este adevărată, este tot atît de indiscutabil că aceste forțe sînt la fel de convinse că nu poate fi vorba de a plăti orice preț în schimbul apartenenței la Comunitatea Economică Europeană. Ele sînt, de asemenea, neechivoce și unite în ce privește prețul care ar fi prea ridicat în schimbul aderării..".

Referindu-se apoi la perspectiva alegerilor, **The Times** scrie că „este de presupus că ambele partide politice vor fi de acord în mod tacit de a nu include problema Pieței Comune în campania electorală. Nici unul din partide nu va adopta linia «intrării în Europa» în timp ce celălalt să se opună aderării. Punctul de vedere al majorității alegătorilor din ambele partide, care sînt ostili față de aderare, nu va fi reprezentat în bătălia electorală între «forțele politice decisive»..."

Nu toți comentatorii consideră însă că ambele partide politice vor adopta o poziție similară în viitoarele alegeri. După unele păreri nu este exclus, ca negocierile să înceapă și, în preajma alegerilor, premierul Wilson să decidă întreruperea lor, apărînd astfel ca singurul exponent consecvent al unei Anglii independente, obținînd astfel voturi suplimentare, estimate la 1 milion, chiar și din rîndurile adepților actuali ai partidului conservator.

Indiferent dacă evenimentele vor urma acest curs extrem, există însă opinii din ce în ce mai numeroase în sensul că atitudinea viitoare a Angliei față de aderarea la Piața Comună europeană, în condițiile dorite de aceasta, nu este deloc certă. Revista **The Economist** atrăgea atenția, de pildă, că la Haga „s-a discutat cel mai puțin tocmai lucrul cel mai important: despre ce fel de comunitate va fi vorba și în ce direcție va evolua ea. Va fi vorba de o Europă integrată din punct de vedere economic sau de una ale căror industrii naționale vor coopera doar atunci cînd acest lucru le convine? Va exista o politică externă unică sau zece politici externe? Vor coopera guvernele naționale și vor folosi instituțiile comunitare în calitate de secretariat sau vor transfera ele unele din atribuții asupra unor organisme supranaționale?...

Oare guvernele sînt dispuse să se gîndească mai puțin la propriile interese naționale și ceva mai mult la interesele europene? În orice caz, se va pune și o altă problemă: sînt serioase intențiile englezilor?"

	PIAȚA COMUNĂ						
	Franța	R.F.G.	Italia	Benelux	Total	Piața comună + Anglia	S.U.A.
Suprafață mii km.²	551	248	301	67	1167	1411	9363
Populația (mii)	50082	60205	52840	22679	185806	241858	201336
Produsul Național Brut (miliarde franci)	693	726	443	259	2121	2796	5104

NOTE

Soțiile americane și bugetele familiale

O SLUJBĂ din cinci este azi ocupată, în S.U.A., de femei căsătorite. La fiecare trei familii, o soție este inclusă în statistica femeilor din cîmpul muncii. Numărul femeilor măritate care muncesc și în afara gospodăriei, la slujbe se ridică la aproape 16 500 000. Cifrele pe care le dăm sînt rezultatul unui studiu întreprins de secția economică a publicației americane „U.S. News & World Report", care consideră că ele indică o adevărată revoluție în viața familiilor americane. Dacă în 1952, soțiile reprezentau 13% din totalul muncitorilor americani, în prezent proporția lor este mult mai mare: 21%. Dacă în 1952, femeile căsătorite alcătuiau 43% din totalul femeilor lucrătoare, azi procentul lor este de 60. Deosebit de aceasta, un număr de aproape 5 milioane de alte femei căsătorite se află angajate în posturi cu un timp de muncă parțial.

Este vorba, desigur, de un fenomen cu tendință pe termen lung și care se manifestă nu numai în S.U.A. El este determinat în țările industriale de noile condiții create azi prin dezvoltarea economică. În fabrici, în uzine, muncile grele sînt efectuate mereu mai mult cu mijloace mecanizate și automatizate. Acasă, aparatele menagere ușurează și micșorează timpul treburilor gospodărești. Semipreparatele culinare economisesc și ele din timpul consacrat altădată de soții obligațiilor familiale. Transformarea mentalităților sociale cu privire la munca femeii înlesnește și ea calea acestera de încadrare în economie. În fața „sexului slab", un teren mereu mai accesibil în economie îl deschide, în zilele noastre, larga dezvoltare a sferei serviciilor.

Nu încape, însă, îndoială că îndemnul ce-l simt femeile căsătorite americane de a se încadra în munca socială, înainte de motivațiile arătate, pornește de la necesitatea satisfacerii unor nevoi materiale sporite ale familiilor. Referindu-se la anul 1967, studiul citat arată că venitul mediu al unei familii în care lucrează și soțiile este cu 1500 de dolari mai mare decît în cazul în care lucrează numai soțul.

Evident, puținătatea cîștigului la soții poate fi influențată, în multe cazuri, de diferența de calificare. Dar aceasta nu poate constitui un factor determinant unic. Tratamentul de inegalitate în plata muncii la bărbați și femei rămîne un factor cu o pondere deosebită. În medie, arată studiul, venitul soției ocupate în economie, reprezintă aproximativ 37% din cel al soțului.

La o lectură atentă a statisticilor, cauzele fluxului de femei spre slujbe apar destul de limpede. Dacă în familiile muncitorilor de fabrică, calificați și necalificați, soțiile care se află în cîmpul muncii reprezintă 42% din cazuri, azi sînt ocupate în slujbe aproape 50% din soțiile funcționarilor din comerț și servicii. Soțiile tehnicienilor, sau ale celor cu profesiuni „liberale", aflate în cîmpul muncii, reprezintă, și ele, o proporție însemnată: 36%.

Interesant este și alt aspect semnalat de studiul citat, acela că în familiile unde soții au sub vîrsta de 25 de ani, în slujbe se află 42% din soții. Soțiile vor să contribuie la ridicarea standardului de viață al familiilor lor, apreciază revista, vor să obțină mai multe obiecte de pe lista bunurilor moderne — listă care crește mereu. Dar revista menționează și alt factor care, dacă ea îl prezintă ca fiind de ordin secundar, în realitate poate fi factorul de însemnătate capitală. Revista scrie: „Cum costul vieții în S.U.A. a crescut tot mai mult și mai mult, soțiile au găsit încă un motiv pentru a contribui la bugetul familiei". Iar în încheiere, nemailăsînd loc la nici o îndoială, ea adaugă: „Unele soții simt că dacă nu merg și ele la slujbă, nu vor mai putea înnoda capetele".

A. A.

DOCUMENTAR

ASPECTE ALE PRODUCȚIEI ȘI VALORIFICĂRII LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR ÎN R. P. UNGARĂ

Radu ABAGIU
Matei BEZNOSKA

CULTURA LEGUMELOR, a pomilor fructiferi și viței de vie în Republica Populară Ungară ocupă poziții importante în agricultura țării. Din cele 5.077.000 ha destinate agriculturii, peste 970 000 ha sînt ocupate cu grădini, livezi și vii.

● Organizarea producției

FIECARE UNITATE agricolă de producție, în funcție de posibilitățile sale și condițiile social-economice existente, de cererile de marfă ale organelor de valorificare și necesarul pentru consumul propriu, își întocmește planul său de producție. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare dau numai indicații de ordin tehnic, asigură materialul de propagandă și determină, în mare, prin intermediul pîrghiilor economice, politica de dezvoltare (politica prețurilor la unele sortimente de legume, distribuirea semințelor selecționate din speciile și soiurile raionate, aprovizionarea unităților agricole de producție cu îngrășămintele chimice și produsele fitofarmaceutice necesare, îndrumarea tehnică și livrarea de tractoare, mașini agricole, instalații pentru irigat, folii de polietilenă, diverse materiale de construcții și altele).

Planificarea producției de legume este astfel rezultatul înțelegerii intervenite pe bază de contract dintre unitățile producătoare (cooperative agricole de producție, întreprinderi agricole de stat, stațiuni experimentale, membri cooperatori, producători individuali) și organele de valorificare (M.É.K., Hungarofruct, Fabrica de conserve).

Numărul speciilor de legume cultivate în anul 1969 a atins cifra de 34, fiind reprezentate de 200 de soiuri raionate pe următoarele suprafețe: 125 400 ha culturi în cîmp deschis, din care 30% sînt irigate; 400 ha protejate cu folii de polietilenă și 50 ha de sere. Culturile legumicole sînt amplasate cu prioritate în bazinele cele mai favorabile, care dispun și de brațele de muncă necesare. În aceste bazine sînt concentrate majoritatea fabricilor de conserve și centrelor de valorificare ale întreprinderilor de achiziție județene (M.É.K.).

Producția de legume a R.P.U este caracterizată prin predominanța tomatelor, mazărei de grădină, ardeilor pentru boia, castraveților și cepei, care, în anul 1969, reprezintă împreună, 72,8% din totalul producției realizate.

● Valorificarea

PENTRU sectorul de valorificare a legumelor și fructelor, inclusiv a cartofilor și strugurilor, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum a constituit un organ specializat în această direcție, cunoscut sub numele de Uniunea Comercială a legumelor și fructelor (Szövert). În cele 19 județe, care constituie teritoriul R.P. Ungare, există cîte o întreprindere de valorificare a legumelor și fructelor (M.É.K.). Cele 19 întreprinderi județene dețin o pondere de 50% din totalul volumului de marfă valorificată. Principiul de bază al organizării întreprinderii îl constituie autonomia gestionară.

Întreprinderea județeană de valorificare a legumelor și fructelor este constituită prin asocierea cooperativelor agricole de producție din raza ei de activitate, a cooperativelor generale de valorificare și consum, a întreprinderilor agricole de stat, a altor întreprinderi cu activitate de producție agricolă. Întreprinderile județene de valorificare își desfășoară activitatea prin centrele de valorificare, care sînt amplasate în imediata vecinătate a bazinelor de producție.

● „Hungarofruct"

ARE caracter de întreprindere cooperatistă și se ocupă cu problemele de comerț exterior privind legumele și fructele proaspete, produsele semi-industriale și conservele de legume și fructe. Întreprinderea de Comerț Exterior își întocmește planul de export avînd în vedere satisfacerea contingentelor ce decurg din acordurile comerciale încheiate de Ministerul Comerțului Exterior și contractele încheiate cu partenerii externi.

Fondul de marfă necesar exportului este constituit prin contractele încheiate cu unitățile furnizoare (întreprinderile județene de valorificare 50—60%, întreprinderile agricole de stat 20—30%, cooperativele agricole de producție neasociate 10%, cooperativele generale de valorificare și consum — restul).

„Hungarofruct" încheie contracte directe pentru livrarea la export a legumelor și fructelor numai cu unitățile mari producătoare (CAP și IAS), care au posibilitatea să livreze marfa direct la export, sortată și ambalată în condițiile solicitate de partenerii externi. Contractele cu unitățile furnizoare se încheie pe baza cererilor prezentate de către „Hungarofruct", în funcție de cerințele pieței externe.

Întreprinderile furnizoare asigură realizarea tuturor operațiunilor legate de pregătirea produselor destinate exportului.

„Hungarofruct" influențează producția de marfă pentru export pe o serie de căi, cum sînt: politica de prețuri practicată în special la produsele timpurii; stabilirea unor prețuri mult diferențiate între diferitele categorii de calitate ale aceluiași produs; distribuirea de semințe selecționate, provenite din stațiuni experimentale sau din import; asigurarea bazei tehnico-materiale necesare operațiunilor de valorificare la export (centre de prelucrare, depozite și spații frigorifice etc); acordarea unor sporuri de cheltuieli suplimentare pentru operațiunile efectuate în plus față de prevederile caietului de sarcini, în funcție de cerințele speciale ale partenerilor externi; acordarea unor cote de cheltuieli pentru unitățile producătoare care însilozează marfa și o livrează la export în alte perioade decît cele ale recoltei normale; sprijinirea unităților producătoare de marfă pentru export în mecanizarea operațiunilor de sortare, calibrare și ambalare, etc.

Preluarea fondului de marfă destinat exportului se efectuează franco stația de încărcare sau loco mijlocul de transport, prin grija delegaților întreprinderii „Hungarofruct", care fac recepția cantitativă și calitativă pentru fiecare lot în parte încărcat în mijlocul de transport. Răspunderea și riscul comercial pentru produsele destinate exportului trece asupra „Hungarofruct" din momentul recepției. Ambalajele și materialele auxiliare necesare exportului se asigură prin întreprinderea pentru producerea și valorificarea ambalajelor (G.E.V.) pe baza cererilor indicate de către „Hungarofruct".

Pentru produsele livrate la export nu se practică sistemul primelor de export, ci prețurile produselor reprezintă prețurile de cumpărare din ziua respectivă, la care se adaugă cheltuielile speciale de sortare și ambalare pentru export.

Cînd unitățile furnizoare nu-și realizează integral sarcinile de export, ele sînt obligate să plătească penalizări, în afară de cazurile în care se invocă cauze de forță majoră (calamitate naturală etc.) dovedite cu acte oficiale.

În cazul că marfa destinată exportului nu poate fi expediată din cauze de comerț exterior sau a nerealizării limitei minime de rentabilitate a operațiunilor de export, marfa respectivă este valorificată pe piața internă. Pentru calcularea eficienței exportului, se folosește un indicator sintetic, stabilit de organele de stat, respectiv M.C.E. și C.S.P. (1 dol. = 60 forinți; 1 rublă = 40 forinți). Dacă acest indicator sintetic nu poate fi îndeplinit, organele competente pot dispune sistarea livrărilor la export și valorificarea mărfurilor pe piața internă.

În cazul că este depășit indicatorul sintetic stabilit, decontările respective se fac în detrimentul fondurilor proprii ale întreprinderii, influențînd fondul de salarii, sumele alocate pentru prime, numărul de salariați etc.

● Constituirea fondului de marfă

FONDUL CENTRAL de marfă se constituie prin încheierea de contracte de livrare cu cooperativele agricole de producție, cu sectorul agricol de stat și diferite gospodării auxiliare, precum și prin cumpărări în afară de contracte (achiziții libere). Contractarea fondului de marfă se efectuează pe baza planurilor întocmite de către întreprinderile de valorificare (M.É.K.). Planul de contractare se stabilește de către întreprinderile de valorificare (M.É.K) în funcție de necesarul de consum local preliminat (fondul pieței, necesarul de materii prime în vederea prelucrării în secțiile anexe), de cantitățile de produse solicitate de către întreprinderea de comerț exterior „Hungarofruct" pentru a fi livrate la export, precum și de fondul de marfă solicitat a fi asigurat de către alte întreprinderi beneficiare. În contractele de livrare-valorificare cu cooperativele agricole de producție și cu întreprinderile din sectorul agricol de stat, se înscriu numai cantitățile de produse prevăzute a fi livrate fondului central de marfă. Aceste contracte sînt semnate de către conducătorul centrului de valorificare, împreună cu un delegat al întreprinderii de valorificare (M.É.K.) și cu conducerea cooperativelor agricole de producție.

În general, cooperativele agricole de producție sînt specializate pe anumite culturi (maximum 3—4 specii), suprafața minimă ce se contractează la cooperativă fiind de 40—50 ha. Realizarea fondului de marfă contractat cu unitățile agricole socialiste (cooperativele agricole de producție și sectorul de stat) se face pe baza graficelor de livrare stabilite săptămînal și a programărilor făcute cu 48 de ore înainte de data livrării.

Ținînd seama de nivelul diferențiat al prețurilor ce se practică în diferitele bazine producătoare (prețuri de cumpărare mult diferențiate în funcție de situația conjuncturală din bazinul — județul respectiv) livrările între întreprinderile de valorificare (M.É.K.) se fac pe baza informărilor reciproce în ce privește nivelul de preț practicat și a acordurilor transmise telefonic sau confirmate prin telex. Aceste înțelegeri au caracter contractual, nerespectarea lor ducînd la aplicarea de penalizări.

Este demn de remarcat faptul că în contractele de valorificare nu se înscriu în mod expres cantitățile de produse destinate a fi livrate la export, unitățile producătoare fiind obligate a livra cantitățile contractate pe calități în proporție de 70% calitatea „extra" și I-a și 30% calitatea II-a, excepție făcînd ardeii și tomatele, unde se pot livra produse de calitatea III-a în proporție de pînă la 15%. Condițiunile de contractare-preluare, calitate, preț, ambalaje, îndrumări tehnice, penalizări, sînt prevăzute în contract.

Planul de livrări (mutații) între întreprinderile de valorificare a legumelor și fructelor (M.É.K.) se întocmește pe plan central, în funcție de disponibilitățile fondului de marfă indicat de către întreprinderile din regiunile producătoare și necesarul prezentat de întreprinderile beneficiare din centrele industrial-urbane. Repartițiile transmise atît furnizorilor cît și beneficiarilor au un caracter informativ; livrările propriu-zise se efectuează pe baza programărilor transmise cu 48 ore înainte de data livrării.

● Prețuri și adaosuri comerciale

ÎN CADRUL noului sistem economic introdus la 1 ianuarie 1968 se aplică principiul formării prețului pe baza cererii și a ofertei, elementul determinant al nivelului de prețuri format pe piață fiind situația conjuncturală. Prețurile de cumpărare orientative sînt stabilite pe plan central numai la cartofi, ceapă uscată și mere. Pentru restul produselor, prețurile de cumpărare și de desfacere cu amănuntul sînt stabilite de către conducătorul întreprinderii de valorificare (M.E.K.), în funcție de nivelul producției și de situația conjuncturală de pe piață.

Prețurile de cumpărare se stabilesc diferențiat pentru preluările din contracte față de produsele cumpărate în afară de contracte (peste cantitățile prevăzute în contract sau pentru cumpărările efectuate de la producători individuali sau de la membrii cooperatori), diferența de preț situîndu-se la un nivel de 10—15%. În funcție de nivelul prețurilor de cumpărare practicate în diferitele județe producătoare, întreprinderile de valorificare se orientează pentru aprovizionarea cu fondul de marfă necesar.

De remarcat este faptul că în R.P.U. nu se practică sistemul primelor de calitate pentru export. Prețul de cumpărare fiind stabilit la un nivel mult diferențiat (cu 25—45%) între calități, acesta îl determină pe producător de a recolta, sorta, ambala și livra produse de bună calitate, corespunzător normelor tehnice prevăzute în stas și în caietele de sarcini pentru export.

Pentru produsele destinate exportului și care necesită operațiuni speciale pentru aducerea la condițiile de calitate și prezentare pretinse de partenerul extern, se acordă sporuri de preț sub formă de cheltuieli suplimentare peste nivelul prețului de cumpărare stabilit

Prețurile de desfacere cu amănuntul sînt stabilite de către conducerea întreprinderii de valorificare (M E.K.) în funcție de prețurile de cumpărare practicate, de nivelul cheltuielilor de circulație și de nivelul mediu al prețurilor, format pe piața din jocul liber al cererii și al ofertei.

Ca urmare a situațiilor conjuncturale de pe piață, modificările de prețuri în sezonul de producție sînt foarte frecvente, aproape zilnic și în cazuri excepționale, de mai multe ori pe zi. Modificările de prețuri se efectuează în mod operativ pe piețe prin responsabilii de piețe, iar în unitățile de desfacere prin intermediul aparatului comercial operativ. Atunci cînd nivelul de preț practicat pe piață permite, prețul de vînzare cu amănuntul este stabilit la un nivel superior (față de nivelul cheltuielilor de circulație existent) pentru a permite crearea de rezerve financiare, care să acopere golurile ce pot interveni ca urmare a deselor reduceri de prețuri.

Numai în cazuri cu totul speciale, cînd s-ar constata tendințe speculative în anumite perioade, statul intervine pe piață, fie prin acordarea unor subvenții, fie prin reglementări de ordin legislativ.

Ținînd seama de nivelul cheltuielilor ocazionate cu depozitarea (însilozarea) produselor pentru rezerve de iarnă și pentru a menține prețurile de vînzare cu amănuntul la un nivel acceptabil, care să nu influențeze nivelul de trai al populației, statul acordă anual subvenții pentru acoperirea, în parte, a acestor cheltuieli și pierderi.

Datorită sporului de producție realizat în perioada 1960—1968 și creșterii simțitoare a disponibilităților fondului de marfă achiziționat de către organele cu sarcini de valorificare, nivelul prețurilor de cumpărare prezintă tendințe de creșteri limitate, influențate în mare măsură de situația producției anuale agricole.

Rabatul comercial mediu pentru legume și fructe este stabilit la nivelul de cca 30%, din care 12—16% pentru operațiunea cu ridicata și 14—18% pentru desfacerea cu amănuntul.

Acest nivel al rabatului comercial nu acoperă integral nivelul cheltuielilor de circulație ce se realizează pe sector, din care cauză sînt necesare subvenții de la buget pentru a asigura rentabilitatea operațiunilor de valorificare a legumelor și fructelor.

În vederea sporirii rentabilității desfacerii produselor în unitățile cu amănuntul, s-a procedat la o intensă diversificare a sortimentelor ce se desfac în rețeaua cu amănuntul (produse industrializate, conserve de carne și legume, băuturi alcoolice, produse alimentare, unt, brînzeturi, mezeluri, lapte) la care nivelul de rabat este de pînă la 30%.

În ceea ce privește prețurile de desfacere cu amănuntul în R.P. Ungară se apreciază că sînt necesare noi măsuri care să contribuie la reducerea nivelului acestora, ca urmare a creșterii producției totale și producției medii la hectar, a diminuării cheltuielilor de circulație, determinîndu-se astfel îmbunătățirea aprovizionării populației cu legume și fructe.

America Latină

SENSUL CONTEMPORAN AL UNOR MODIFICĂRI DE STRUCTURĂ

Revoluția tehnico-științifică contemporană imprimă astăzi direcții bine precizate dezvoltării industriale. În procesul creșterii industriale, țările rămase în urmă în acest domeniu sînt chemate să răspundă și ele cerințelor obiective ale evoluției de factură modernă, fiind amenințate, în caz contrar, de adîncirea decalajului în ce privește dezvoltarea economică generală. În cele ce urmează ne propunem să creionăm cîteva tendințe care influențează structura intimă a industriei în direcția arătată în America Latină, regiune cu o industrie mai evoluată în cadrul lumii în curs de dezvoltare.

● FOAMEA DE ENERGIE A INDUSTRIEI

Angajate cu mai multă fermitate în perioada postbelică în acțiunea de industrializare, țările latino-americane — avem în vedere în primul rînd țările mai importante ca întindere și număr al populației — au de înfruntat, printre alte obstacole de natură endogenă și exogenă, și pe acela al producției reduse de energie electrică. În 1950 în 9 țări din 19 producția de energie electrică avea un nivel sub 100 kWh/locuitor, iar în 7 din acestea era chiar sub 50 kWh/locuitor (Uruguay și Paraguay erau țările cu producția cea mai coborîtă : 28 și respectiv 29 kWh/locuitor). Producții mai ridicate obțineau Chile (485 kWh/locuitor) și Argentina (312 kWh/locuitor), în restul țărilor producția pe locuitor oscilînd între 100—300 kWh. Acest nivel scăzut al producției de energie electrică făcea dificilă, dacă nu imposibilă, crearea de noi unități industriale moderne în vederea modificării structurii economice și impulsionării, pe baza industrializării, a întregii economii, făcea dificilă satisfacerea cererii suplimentare de consum din partea populației, sporire determinată de intensificarea procesului de urbanizare și de extindere a ariei de electrificare, acolo unde un asemenea proces are loc.

În aceste condiții, dezvoltarea mai accelerată a industriei energiei electrice în comparație cu industria în ansamblu a constituit un răspuns la o cerință obiectivă. Scara de desfășurare a fenomenului rămîne totuși dependentă de nivelul general de dezvoltare a industriei, și cum aceasta din urmă se rezumă la un spor mediu anual de 5—6% pe ansamblul regiunii, nivelul producției de energie electrică pe locuitor în America latină continuă să se afle încă departe de valorile realizate în țările avansate. Individualizînd la nivel național rezultatele regiunii, țările care au realizat cele mai ridicate ritmuri medii de creștere (10—15% anual) se dovedesc a fi mai ales cîteva din acelea cu producții foarte mici în trecut : Republica Dominicană, Salvador, Paraguay, Guatemala, în timp ce marile producătoare — Brazilia, Mexic, Argentina — s-au mulțumit cu o dinamică mai lentă.

● UN FENOMEN NOU PENTRU AMERICA LATINĂ

Spre deosebire de tendința netă pe plan mondial de devansare pronunțată a dinamicii industriei extractive de către cea a industriei prelucrătoare (în perioada 1948—1967 nivelul producției primei ramuri, pe plan mondial, a crescut de 2 ori, iar al celei secunde de 2,8 ori ; în țările avansate ale lumii capitaliste creșterile respective au atins în aceeași perioadă 1,6 ori și 2,8 ori), în America Latină evoluția celor două ramuri s-a desfășurat întrucîtva paralel :

Tabelul nr. 1

DINAMICA PRODUCȚIEI ÎN INDUSTRIA EXTRACTIVĂ ȘI ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE (1948—1967)

(1948 = 100)

Ramura industria	1953	1955	1958	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
extractivă	128	153	184	208	212	228	233	244	250	252	264
prelucrătoare	124	144	174	192	210	215	218	241	250	268	274

Sursa : Calculat după U. N. Monthly Bulletin of Statistics august 1968.

Producția industriei extractive în America Latină cunoaște o dezvoltare mai accelerată în comparație cu dezvoltarea ramurii respective în țările avansate. Orientarea, în majoritatea cazurilor, a industriei extractive spre export, tendința destul de accentuată de deteriorare a raportului de schimb și de aici, necesitatea de a suplimenta volumul exporturilor, dezvoltarea extracției unor minereuri înainte neexploatate sau slab exploatate, se înscriu printre cauzele creșterii mai accelerate a producției acestei ramuri industriale. Descoperirea de noi zăcăminte petrolifere, intensificarea producției zăcămintelor cunoscute — sub influența creșterii importanței petrolului pentru industria modernă — au prilejuit dezvoltarea subramurii într-un ritm mai rapid decît a subramurilor „tradiționale" (minereuri, cărbune).

Industria prelucrătoare, principala ramură industrială, cunoaște o dinamică întrucîtva asemănătoare cu aceea înregistrată pe plan mondial, așa încît relația dintre evoluția celor două ramuri este determinată în America Latină, în mare măsură, de dinamica industriei extractive. Din curbele evoluției industriilor extractivă și prelucrătoare în perioada postbelică se degajă în deceniul al șaptelea o ușoară tendință de modificare a relației între creșterea celor două ramuri, în sensul sporirii în importanță a industriei prelucrătoare. Deoarece creșterea de la an la an a înregistrat mari oscilații în ambele ramuri, am recurs la o ajustare a dinamicii producției (după metoda celor mai mari pătrate) ; valorile aproximate înscrise în graficul alăturat atestă incontestabil începutul unui fenomen nou pentru America Latină : evoluția mai rapidă, a industriei prelucrătoare în comparație cu industria extractivă, ceea ce denotă o creștere a gradului de valorificare a resurselor naturale. Trebuie totuși subliniat faptul că proporția reală a devansării este mai redusă decît aceea care rezultă din grafic, deoarece în perioada considerată evoluția industriei extractive s-a încetinit. Dacă aceasta din urmă ar fi evoluat în nota ritmurilor anterioare de creștere, unghiul de devansare ar fi fost mai mic. Aceasta nu reduce însă din importanța fenomenului pentru America Latină, pentru care creșterea industriei prelucrătoare are o însemnătate primordială din cel puțin trei considerente : al valorificării superioare a propriilor resurse naturale ; al posibilității diversificării economiei și, deci, al aprovizionării pieței interne cu produse care la ora actuală constituie articole de import și grevează prin aceasta balanța comercială ; al posibilității integrării la un nivel mai complex în diviziunea internațională a muncii prin lărgirea nomenclatorului de produse de export.

Care este evoluția celor două ramuri considerate la nivelul fiecărei țări ? Situațiile concrete sînt foarte diverse. Dintre țările relativ mai dezvoltate industrial, în Mexic indicele de devansare a industriei extractive de către cea prelucrătoare a fost mai ridicat, dar în condițiile în care în prima ramură producția a crescut cu 2,5% pe an, respectiv mai lent decît în alte țări, iar în cea de a doua nu a cunoscut stagnările din Argentina și Brazilia. În aceste două țări, care de asemenea au o industrie mai avansată, ramurile extractive sînt cele care s-au dezvoltat prioritar. De remarcat însă că în Argentina (și probabil și în Brazilia, judecînd după nivelul redus al producției în unități naturale) industria extractivă avea în 1950 o pondere mică, de numai 1,6% în totalul producției industriale. În funcție de bogățiile existente în subsol și de nevoile interne, în Argentina s-a dezvoltat în mod deosebit, în afara extracției de petrol, cea de gaze naturale și de cărbuni, iar în Brazilia extracția de minereu de fier și de mangan, de bauxită și azbest.

O evoluție în favoarea industriei prelucrătoare se constată și în Columbia și Venezuela, aceasta din urmă înregistrînd chiar ritmul cel mai înalt de dezvoltare a industriei prelucrătoare din întreaga America Latină, de natură să producă în viitor, dacă se va menține, modificări importante în structura pe ramuri a industriei sale. În Chile și în Peru, două țări cu o greutate specifică ridicată a industriei extractive în totalul producției industriale, evoluția celor două ramuri s-a desfășurat tot în favoarea celei prelucrătoare, dar într-o măsură mult mai redusă. Concluzia este valabilă și pentru Nicaragua, Ecuador, Honduras și Bolivia.

● RELAȚIA INDUSTRIE GREA — INDUSTRIE UȘOARĂ

Cu toate că industria latino-americană este mai evoluată în comparație cu industria altor țări slab dezvoltate, mai ales a celor africane, ea se află încă în acea fază în care predominarea industriei ușoare este un fapt evident.

Industria ușoară a cunoscut o dezvoltare mai timpurie în America Latină în special în ramurile alimentare și textile. Ambele subramuri (inclusiv industria băuturilor și industria tutunului), reprezintă **30—35%** din producția industriei prelucrătoare în Argentina, Mexic, Brazilia, Salvador, **35—50%** în Uruguay, Chile, Venezuela, Columbia și **50—80%** în Peru, Ecuador, Panama, Nicaragua, Guatemala. Dintre țările latino-americane unele dispun de păduri întinse, cu esențe căutate. Cu toate acestea, industria lemnului și mobilei nu cunoaște o dezvoltare mai deosebită. Fenomenul își are explicația în orientarea preferențială de-a lungul evoluției istorice a industriei latino-americane, spre industriile producătoare de bunuri de consum imediat, care nu necesită capacități mari și deci investiții ridicate. De altfel, stadiul artizanal și mica industrie sînt larg răspîndite, tocmai datorită acestei cauze.

Comparativ, subramurile industriei grele au, în majoritatea țărilor, o situație mai vitregă. În puține cazuri o ramură sau alta atinge un nivel care să depășească 15% din producția industriei prelucrătoare : producția de mașini și echipament de transport în Argentina, industria chimică și petrochimică în Mexic. Deși volumul producției este cel mai adesea redus, o răspîndire mai mare (în sensul că le întîlnim într-un număr mai mare de țări) o au industria chimică și acele subramuri care pot fi înmănunchiate sub denumirea generică de „industrii mecanice" cuprinzînd producția, atît de mașini, unelte, aparataj electric, autovehicule, cît și producția diferitelor articole metalice. O dovadă elocventă a nivelului general insuficient de dezvoltare a subramurilor amintite o constituie ponderea deosebit de mare a produselor respective în importul total al țărilor latino-americane.

Structura economică și industrială devenită anacronică pentru stadiul actual al dezvoltării științei și tehnicii, generînd obstacole în calea acelei creșteri economice de factură să reducă decalajul față de nivelul de dezvoltare al țărilor avansate, ridică în fața țărilor latino-americane tot mai acut problema unei soluționări. Pe această linie politica economică promovată în țările din America Latină s-a orientat, printre altele, spre crearea și dezvoltarea, în unele cazuri, a industriei grele, fapt dovedit de evoluția diferențiată, în decursul unei perioade mai îndelungate, a industriei grele și a industriei ușoare.

Tabelul nr. 2

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI ÎN INDUSTRIA GREA ȘI INDUSTRIA UȘOARĂ (în %)

	Ramura	1938	1948	1953	1955	1958	1961	1963	1965	1967
Creșteri față de anul 1938	a)	100	183	244	306	400	528	555	655	730
	b)	100	155	179	202	229	258	264	298	324
Creșteri față de anul 1948	a)	54	100	133	167	218	288	303	358	398
	b)	64	100	115	130	148	166	170	192	209

a) industria grea
b) industria ușoară.
Sursa : Calculat după U. N. Monthly Bulletin of Statistics, august 1968 .

Proporția cea mai ridicată de devansare o întîlnim în perioada 1948—1958, cînd ritmul mediu de devansare s-a ridicat la 4,1% anual. Dacă avem în vedere că în perioada 1938—1948 ritmul de devansare nu era decît de 0,3% anual, putem afirma că dezvoltarea industriei grele devine o preocupare pentru țările latino-americane în anii ce au urmat celui de-al doilea război mondial, ani care marchează începutul eforturilor deliberate pentru restructurarea economiei, concretizate în realități vizibile. În deceniul actual, deși proporția de devansare se reduce la 3% anual, ea rămîne totuși mai ridicată decît aceea realizată pe plan mondial, demonstrînd că în ciuda greutăților întîmpinate, în industria țărilor din America Latină continuă procesul unor modificări calitative. În același timp, ponderea Americii Latine în producția mondială a industriei grele, după ce crescuse ușor în deceniul al șaselea, înregistrează o stagnare în cel următor, menținînd ca atare marile decalaje existente.

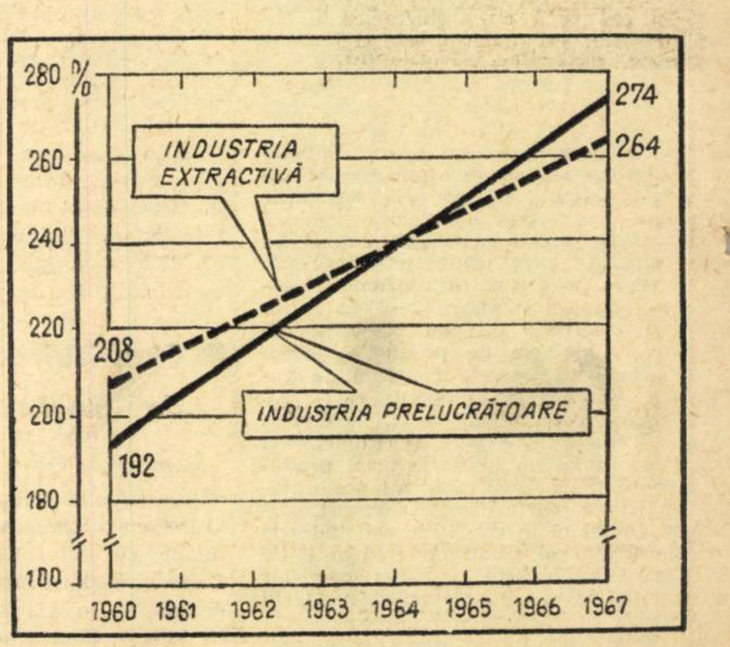

Tendințe de creștere a producției în industria extractivă și în industria prelucrătoare din America Latină (1948—100)

Vorbind la modul cel mai general, nici una din țările latino-americane nu se află în afara procesului de dezvoltare a unor subramuri ale industriei grele, deși intensitatea și sfera de cuprindere a acestuia este desigur diferită (în cazul țărilor mici și mai înapoiate unele subramuri ale industriei grele se dezvoltă prioritar în condițiile unei dezvoltări mai rapide, în ansamblu a industriei ușoare). Unele dinamici foarte ridicate se datorează tocmai faptului că punctul de pornire al comparației are un nivel foarte scăzut (industria metalurgică din Columbia, a produselor metalice din Venezuela și Republica Dominicană, industria echipamentului de transport din Brazilia etc.). În același timp, acesta este indiciul cert al creării unor noi ramuri industriale, respectiv al noii orientări în dezvoltarea industriei în țările mai importante din America Latină.

Faptul că dezvoltarea mai rapidă a industriei grele a căpătat într-un număr de țări un caracter de proces își află explicația nu numai în nivelul general de dezvoltare industrială mai ridicat (ceea ce facilitează deciziile în favoarea dezvoltării prioritare a industriei grele), dar și în împrejurarea că în țările respective influența directă sau indirectă a statului se resimte mai puternic.

America Latină este încă departe de a-și satisface din producție proprie necesarul de mijloace de producție. Pe de altă parte, decalajul tehnico-științific și eficiența mai redusă a muncii productive îngreunează schimburile pe piața externă și ridică probleme dificile în ce privește construirea noilor întreprinderi la dimensiuni optime. În afară de aceasta, în unele cazuri, capătă o extindere disproporționată în cadrul industriei prelucrătoare unele subramuri care răspund mai puțin cerințelor de industrializare propriu-zisă, cum ar fi, spre exemplu, producția de autoturisme. În aceste condiții putem afirma că procesul pozitiv de care aminteam se dovedește de o intensitate insuficientă pentru rezolvarea uneia dintre problemele majore ale creșterii industriei. Obstacolele, de ordin intern și extern, nu se circumscriu numai la relația dintre industria grea și cea ușoară, ci interesează întreaga economie.

★

Avînd de plătit un greu tribut influenței neocoloniale, America Latină nu reușește să se încadreze încă pe deplin în procesul evoluției industriale. Dacă în unele direcții realizările sale ating o anumită importanță, într-un domeniu atît de însemnat ca valorificarea resurselor naturale ascensiunea sa este mult mai lentă. Printre cauzele interne putem menționa fărîmițarea pronunțată a întreprinderilor industriale de prelucrare, care nu pot asigura o productivitate ridicată, la care se adaugă faptul că crearea unor întreprinderi industriale noi la o scară optimă a producției este îngreunată de capacitatea necorespunzătoare a pieței interne, pe de o parte, și de slaba asimilare a cunoștințelor tehnico-științifice moderne de către masa forței de muncă (la care se adaugă și „fuga" materiei cenușii), ceea ce nu poate asigura nici competitivitatea produselor pe piața externă. Dificultăți suplimentare, uneori foarte greu de depășit, sînt create de influențe de ordin extern — penetrația capitalului străin în economia țărilor latino-americane, care atinge asemenea proporții încît deseori puterea de decizie aparține acestuia. Nu este surprinzător, în aceste condiții că poziția țărilor Americii latine în diviziunea internațională a muncii s-a înrăutățit în ultimii ani în ciuda dezvoltării lor industriale.

Maria DESMIREANU
doctorand la
Institutul de Cercetări Economice

REPERE

● Guvernul japonez a reviziuit drastic estimările privind creșterea economică a țării în anul fiscal curent. Pe baza noilor date produsul național brut în anul care se va încheia la 31 martie 1970 va fi de 174,1—175,3 miliarde dolari, o creștere nominală de 18% și una reală de 13% față de anul fiscal trecut. Estimările anterioare, date publicității în ianuarie 1969, prevăzuseră o creștere nominală de 14,4% și una reală de 9,8%.

● Statele Unite intenționează să excludă textilele, produsele petroliere și încălțămintea din sistemul general de preferințe tarifare acordate țărilor în curs de dezvoltare. Purtătorul de cuvînt al Departamentului de stat a indicat că punctul de vedere american a fost transmis UNCTAD-ului.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIAȚA CAUCIUCULUI NATURAL

ÎN CURSUL trimestrului III al acestui an, prețul cauciucului natural a atins nivelul cel mai ridicat din ultimii nouă ani. Cursul cel mai înalt a fost înregistrat pe piața Londrei cu 29¾ pence livra și pe cea a New York-ului cu 31,55 cenți livra. Deși după aceste notații din august, prețurile au suferit un oarecare regres, la sfîrșitul lunii septembrie ele erau cu circa o treime mai ridicate decît în perioada corespunzătoare din 1968, iar la mijlocul lunii noiembrie continuau să fie cu circa 25% mai mari decît în luna noiembrie a anului trecut.

Nivelul actual al prețului cauciucului natural este explicat în cea mai mare parte printr-o anumită rămînere în urmă a producției mondiale fața de consum, rămînere în urmă foarte puțin atenuată prin evoluțiile cele mai recente. Deși creșterea consumului în primul semestru 1969 (+4,5%) a fost ceva mai mică decît creșterea ofertei (+7,2%), consumul mondial a depășit oferta (producția plus vînzările din stocuri) cu circa 120 000 tone lungi (1 tonă lungă = 1016,047 kg), primul fiind de 1,46 milioane tone lungi, iar a doua de 1,33 milioane. În anul 1968 se înregistrase o depășire a producției de către consum cu 117.500 tone. Datele pe anii de la începutul acestui deceniu (după statistica F.A.O. Raportul asupra produselor pe 1968) arată că a existat o depășire sistematică a producției de către consumul mondial, compensată cu oarecare regularitate de prelevările de cauciuc natural din stocurile strategice ale unor țări capitaliste dezvoltate, mai ales ale Statelor Unite.

Producția mondială de cauciuc natural cunoaște o accelerare a creșterii față de anii precedenți. În 1968 ea a reprezentat 2 640 000 tone metrice (*U.N. Monthly Bulletin of Statistics*, septembrie 1969), în avans cu ceva mai mult de 6% față de 1967. În anii 1964—1967 producția oscilase în jurul a 2,3—2,4 milioane tone, iar în anii 1959—1963, în limite înguste în jurul a 2,1 milioane. Accelerarea creșterii rezultă și din cifrele pe a doua jumătate și mai ales pe ultimul trimestru al diferiților ani, care este de regulă o perioadă de intensificare a producției. În 1966 producția ultimului trimestru a fost de 654 mii tone, față de 562 și respectiv 590 în primele două, în 1967 — de 648 mii tone față de 622 și respectiv 574 mii, în 1968 — de 754 față de 622 și respectiv 603 mii tone. Creșterea scontată în ultimul trimestru 1969 este unul din factorii principali care în momentul de față acționează în sensul unei oarecare reduceri a prețului cauciucului natural față de nivelurile ridicate atinse cu începere din trimestrul II.

Sporirea producției a fost destul de pronunțat neuniformă în principalele țări furnizoare. Producția Malayeziei a crescut mai ales în regiunea apuseană a țării, care are și ponderea covîrșitoare în totalul pe țară; media lunară în 1968 a fost aici de 88,4 mii tone, față de 79 mii în 1967, iar în primul semestru 1969 se semnalează un spor de 16%. În Tailanda media lunară din 1968 a fost de 21,6 mii tone, în comparație cu 17,9 mii în 1967, iar în prima jumătate a acestui an sporul este evaluat la 7,2%. Producția a crescut și în alte țări, ca Birmania, Ceylonul, India, Brazilia, dar ponderea lor în totalul mondial este mică. Într-o țară cu pondere mare în producția mondială de cauciuc natural cum este Indonezia, producția a stagnat: 62,7 mii tone în medie pe lună în 1968 față de 63,5 mii tone în 1967, stagnare care s-a prelungit în 1969. Nigeria, țară cu o producție ca cea a Indiei în anii de la mijlocul acestui deceniu, a regresat mult și apoi a dispărut practic din statisticile internaționale.

Consumul de cauciuc natural a crescut în 1968 cu circa 10% față de 1967, ca în prima jumătate a anului curent să înregistreze un spor de numai 4,5% față de aceeași perioadă din 1968. Încetinirea este atribuită sporului mult mai mic al consumului Statelor Unite (numai 0,8% în sem. I/1969), care utilizează peste 500 000 tone anual, și de asemenea unei reduceri absolute a consumului Angliei cu 13%, ambele evoluții fiind puse în legătură cu tendințele de încetinire din industria automobilelor. Pe de altă parte, țările Pieței Comune au consumat în primul semestru cu 7,5% mai mult cauciuc natural, Canada cu 14%, Japonia cu 6%.

Evoluția prețurilor în cursul acestui an pare să fi fost influențată și de fenomenele de pe piețele valutare, care au incitat cumpărătorii la sporirea stocurilor. Între altele, se atribuie un rol în creșterea prețurilor în luna august devalorizării francului francez și incertitudinilor din perioada imediat următoare. Urcările au început însă, e drept în ritm lent, de la mijlocul anului trecut. Pe piața Londrei, prețul Nr. 1 R.S.S., care între 1961 și 1968 scăzuse treptat de la media anuală de 24,5 pence livra la 18,6 pence, a depășit în iunie 1968 nivelul de 19 pence, în decembrie a ajuns la 20,4 pence, iar pînă în iulie 1969 treptat la 26,4 pence. Pe piața New Yorkului, prețul Nr. 1 R.S.S. a scăzut de la 29,5 cenți livra în medie pe 1961 la 19,8 cenți în 1968, a început din iunie anul trecut să oscileze în jurul a 21 cenți, a atins la sfîrșitul anului 22,4 cenți și 28,7 cenți în iulie 1969.

În sensul atenuării încordărilor pe piața cauciucului natural acționează, pe lîngă creșterea previzibilă amintită a ofertei în trim. IV, faptul că creșterea consumului a fost și în perioada iulie-octombrie mai lentă decît cea a producției. Pe de altă parte, creșterea ofertei va fi limitată de sistarea vînzărilor din stocuri de către S.U.A. După părerea unor observatori (*Wirtschaftliche Mitteilungen*, 19 noiembrie), în lunile următoare nu este de așteptat o scădere mai accentuată a prețurilor, pe de o parte pentru că nu se întrevede o „răcire" bruscă a conjuncturii în țările capitaliste dezvoltate, pe de altă parte pentru că în țări producătoare ca Malayezia, de exemplu, se pregătesc măsuri pentru restrîngerea ofertei.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● În urma convorbirilor dintre specialiști sovietici și japonezi, la Moscova a fost semnat recent un protocol cu privire la extinderea colaborării tehnico-științifice în domeniul silviculturii și industriei de prelucrare a lemnului între Uniunea Sovietică și Japonia. Se prevede, printre altele, colaborarea în crearea unor instalații automate pentru tăierea copacilor și a altor mașini forestiere, precum și schimb de documentații și informații tehnico-științifice. Membrii delegației japoneze participante la convorbiri au fost primiți de Nikolai Timofeev, ministrul industriei forestiere și de prelucrare a lemnului din U.R.S.S.

● Prin reînnoirea facilităților de plăți prevăzute în acordul franco-bulgar din 21 mai 1968, în perioada 21.V.1969—21.V.1970 plafonul maxim al creditelor franceze se ridică la 70 milioane de franci. Din acestea 45 milioane se prezintă sub formă de credite pe cinci ani pentru finanțarea cumpărării de materiale de mici dimensiuni, echipamente ușoare și bunuri de consum, iar 25 milioane de franci — sub formă de credite pe doi ani pentru finanțarea cumpărării de materii prime și produse semifinite.

● La Belgrad au avut loc convorbiri între delegațiile Iugoslaviei și Danemarcei cu privire la colaborarea tehnică și cooperarea industrială între întreprinderile și instituțiile celor două țări. În comunicatul dat publicității se arată că părțile au constatat necesitatea stabilirii unor legături mai strînse și a unei informări mai complete despre posibilitățile piețelor, oportunitatea deschiderii unui număr mai mare de reprezentanțe economice, precum și utilitatea participării la tîrgurile și expozițiile specializate, care prezintă realizările economiilor celor două țări.

● La Helsinki a fost semnat un nou acord comercial pe cinci ani între Finlanda și Cehoslovacia. Pe baza acordului, Finlanda va exporta în R. S. Cehoslovacă celuloză, hîrtie, mașini și utilaje, materii prime minerale, produse chimice, oțeluri speciale și produse textile. La rîndul ei, Cehoslovacia va livra Finlandei laminate din metale feroase, cocs, diferite mașini și utilaje, produse ale industriei textile.

● Ministrul afacerilor externe al Finlandei, Ahti Karjalainen, s-a pronunțat pentru o lărgire a relațiilor economice între Finlanda și R.D.G. — relatează corespondentul din capitala Finlandei al agenției **A.D.N.** „Este deosebit de îmbucurător — a declarat ministrul — că întreprinderile, organizațiile economice și oamenii de afaceri sînt interesați tot mai mult în intensificarea activității îndreptate spre sporirea schimburilor noastre comerciale".

Ministrul de externe finlandez a subliniat importanța încheierii, anul trecut, a unui acord comercial pe termen lung, valabil pînă în anul 1973, care oferă posibilități mai bune pentru colaborarea economică și tehnico-științifică între cele două țări.

● Relevînd importanța întreprinderilor mixte în dezvoltarea comerțului cu țările capitaliste, agenția **P.A.P.** relatează că la Paris funcționează societatea anonimă polono-franceză „Metalex-France", care se ocupă cu comercializarea instalațiilor industriale poloneze pe piața franceză. Funcții asemănătoare îndeplinește pe piața italiană firma polono-italiană „Italjmes" din Milano. În ambele cazuri, întreprinderea poloneză de comerț exterior „Metalexport" deține acțiuni ale societăților respective.

Subliniind că aceste întreprinderi mixte reprezintă o formă nouă de colaborare economică, agenția de presă poloneză dă ca exemplu și alte societăți de acest gen. Astfel, în Italia există o societate mixtă de acțiuni italo-cehoslovacă (Sigma-Italiana) care se ocupă cu vînzarea instalațiilor de pompare. La Anvers acționează societatea sovieto-belgiană „Nafsa" care se ocupă cu importul de produse petroliere sovietice. Alte firme ca, de exemplu, cea ungaro-suedeză „Sveto" asigură utilizarea unor licențe suedeze în industria ungară a construcțiilor, iar „Intercarbonul" creează un cadru propice colaborării Ungariei și Austriei în comerțul cu combustibil. Firma „Sofipim", societate mixtă bulgaro-franceză, a fost creată recent pentru exportul și importul de produse ale industriei constructoare de mașini. Un rol asemănător pe piața italiană îl îndeplinește firma mixtă „Sibimex". Firma bulgaro-japoneză „Baleast Kapukisi Kaisi" se ocupă cu importul în Japonia a electromotoarelor bulgare cu acumulatori și asigură parțial producția lor la fața locului.

BLOCNOTES

(Urmare din pag. 15)

nu ne propunem să le sistematizăm sau să le analizăm aici; ele merg de la preluări de întreprinderi, fuziuni sau coparticipări la înființări de întreprinderi, — filiale comune pînă la diferite înțelegeri financiare sau comerciale, fără a exclude nici „simplele" acorduri de cooperare tehnică, tehnico-științifică, comercială etc. care nu ating personalitatea ori independența financiară a participanților, cu respectarea regulii a ceea ce se numește uneori destul de paradoxal „competiție monopolistă".

În mod evident, dimensiunea nu este un panaceu sau, cum explica o dată unui ziarist președintele unei asemenea entități-gigant: „Cînd cauți dimensiunea ca un scop în sine riști să apuci pe un drum greșit. Calitățile esențiale ale contextului actual sînt dinamismul și rigoarea gestiunii. Dacă te rezumi să aduni afaceri care n-au aceste calități, nu poți realiza un ansamblu prosper". În altă formulare, concepția dimensiunii ca **instrument** al strategiei profitului, iar nu ca **scop** în sine era exprimată de un alt specialist astfel: „Problema nu este de a schimba un brontozaur într-un dinozaur prin dublarea taliei, ci de a constitui unități biologice adaptate pentru viitor noilor condiții ale concurenței".

Că problema nu este o simplă transformare de brontozauri în dinozauri au dovedit-o eșecurile cu care s-au soldat unele regrupări organizate în marile state industriale în ultimele decenii, ca și faptul că nu întotdeauna și sub toate aspectele cei mai mari au fost și cei mai mari cîștigători. Dimensiunea firmei — în condițiile unei raționale organizări interne a ei — are însă incontestabile avantaje competitive de natură financiară, comercială, ca și pe planul cercetării și al aplicării rezultatelor ei, fără a ne mai referi la întărirea capacității de rezistență a organismului respectiv. În legătură cu acest ultim aspect, nu întîmplător se citează, de exemplu, situația din industria automobilului unde tocmai datorită deosebirilor de dimensiune firmele americane lucrează competitiv deși folosesc doar circa 70% din capacități, în timp ce majoritatea firmelor vest-europene, care lucrează cu întreaga capacitate, ar fi strivite sub povara unei asemenea supracapacități.

MONDORAMA

„CHEIA ESTE MARKETINGUL"

SE VORBEȘTE încă deseori de „decalajul tehnologic" existent între Europa occidentală și Statele Unite. Iată însă că într-un articol publicat recent în revista *Public Interest*, profesorul Theodore Lewit, de la Harvard Business School, susține că decalajul nu este de natură științifică, de cercetare, el ținînd mai degrabă de capacitatea de exploatare a noilor produse și tehnici. „Problema Europei — scrie Lewit — nu este creativitatea, ci *inovația*, traducerea descoperirilor științifice în acțiuni orientate spre piață. Nu creierele științifice îi lipsesc Europei, ci potențialul întreprinzător".

Profesorul american subliniază în această ordine de idei că baza creșterii economice recente a Japoniei o constituie spiritul competitiv și exploatarea comercială a cunoștințelor științifice și tehnologice, cel mai adesea însușite din alte țări. „Cheia este marketingul". În prezent, mulți conducători de întreprinderi vest-europeni nu acordă suficientă atenție pieței. În multe întreprinderi din Europa occidentală, spune el, sectorul de producție funcționează ca un regat autonom, în timp ce specialiștii în probleme de piață sînt ținuți departe de funcțiile superioare de conducere. Aceste întreprinderi sînt de fapt organizate *împotriva* pieței. Avansul Americii față de Europa (occidentală — n.n.) — conchide Lewit — rezidă nu într-un plus de tehnică sau de cunoștințe științifice, ci de cunoștințe despre piață. Decalajul nu este nici tehnologic, nici de materie cenușie și, evident, nici bănesc. Europa n-are nevoie de noi cunoștințe științifice. Îi lipsește un *nou spirit științific*, pe care trebuie să-l aducă o nouă generație de conducători de întreprindere".

DECALAJUL VENITURILOR NAȚIONALE

VENITUL național pe locuitor în țara care ocupă locul ultim în lume este de 100 de ori mai mic decît în aceea care ocupă primul loc. Datele pentru anul 1968, furnizate de **Pick's Currency Report** *enumeră printre primele țări S.U.A. cu 4 225 dol., Kuweit — 3 447, Suedia — 3 331, Canada — 2 995, Elveția — 2775, Danemarca — 2540, Franța — 2516, Australia — 2359, Norvegia — 2301, R.F.G. — 2219, Belgia — 2150, Olanda — 1973, Anglia — 1841.*

19 țări au un venit pe locuitor sub 200 dolari pe an, pe ultimele locuri, situîndu-se Etiopia — cu 66 dolari, Nigeria — cu 50 și Malawi — cu 47 dolari.

RECICLAREA — O VASTĂ ACȚIUNE DE „DESPRĂFUIRE"

JACQUES CHAZELLE, directorul Centrului național pentru productivitate din Franța, declara recent: „Perfecționarea a fost de prea multe ori considerată, pînă acum, ca un fel de ajutor social, ca un serviciu făcut personalului. Trebuie însă să înțelegem că este vorba de fapt de o investiție necesară economiei". În fața pătrunderii crescînde a metodelor moderne de gestiune, a concurenței tot mai intense, a presiunilor sociale în creștere, în numeroase întreprinderi din Franța se află în curs de experimentare o serie de măsuri vizînd perfecționarea personalului tehnic și administrativ.

În ce direcție să se efectueze această perfecționare? Un sondaj de opinie întreprins de firma Boussois în rîndul celor cinci sute de salariați ai săi din categoriile amintite a evidențiat că 50% dintre ei se pronunță pentru ridicarea pregătirii economice, 25% pentru studierea tehnicilor de gestiune și 25% pentru studierea relațiilor umane. Această ultimă opțiune, care se regăsește în programele majorității întreprinderilor, dovedește că dincolo de preocupările de reciclare pur tehnică și economică, studiul psihologiei, al modului de comportare și de exprimare, ocupă un loc important în această „vastă operațiune de desprăfuire", cum o califică **Le Figaro**.

ASCENSIUNEA AVIAȚIEI

CONFORM DATELOR statistice, publicate acum cîteva luni de International Air Traffic Association (I.A.T.A.), din care fac parte aproape 120 de țări, în 1919 — anul înființării sale — pe ansamblul liniilor aeriene internaționale au fost transportați în total 3500 de pasageri și au fost parcurși un milion de pasager/kilometri. Numărul pasager/kilometrilor efectuați a crescut la 55 milioane în 1929, la 14 miliarde în 1948 și la 308 miliarde în 1968. În prezent, societățile de transport membre ale I.A.T.A. realizează întregul trafic anual din 1919 în numai 10 minute, ca număr de pasageri, și în 2 ore, ca număr de pasager/km.

Paralel cu sporirea securității zborurilor, s-au ameliorat și condițiile de confort. În deceniul al treilea al secolului nostru, călătorii prevăzători aveau, printre bagaje, o pătură groasă și o umbrelă, iar în avion ei primeau — pe lîngă bomboane — și tampoane de vată (care să le protejeze urechile împotriva zgomotului, uneori infernal, al motoarelor). Căci pe atunci avioanele nu numai că nu erau etanșate, dar zburau de multe ori cu hublourile deschise.

PROMPTITUDINE EDITORIALĂ

EXPLOATÎND CREȘTEREA bruscă a interesului publicului pentru cosmonautică în perioada aselenizării primilor pămînteni, editurile vest-germane au adus pe piață în primele zece zile de la reușita experienței „Apollo 11", în tiraje de masă, cinci cărți de popularizare științifică despre Lună, însoțite de fotografii. Alte 40 de cărți despre Lună au apărut în cursul săptămînilor următoare. Cu toate acestea, editorii nu se tem încă de o suprasaturare a pieței. Dovadă: vînzările importante prilejuite de recentul periplu al lui „Apollo 12". În plus, editorii scontează că apropiatele sărbători de iarnă vor face din hărțile selenare un cadou apreciat.

STAT:STICĂ INTERNAȚIONALĂ

STACHETELE CREȘTERII PRODUCȚIEI DE PORUMB

DEȘI CULTURA PORUMBULUI s-a extins treptat în toate regiunile globului, patria lui — America — deține și în zilele noastre o pondere predominantă (în 1967—68 îi reveneau 47% din întreaga suprafață cultivată și aproape 60% din producția mondială), fiind urmată de Europa, Africa și Asia *). În ultimele două decenii cultura porumbului a cunoscut o extindere remarcabilă în Brazilia, Mexic, Argentina, R.S.A., India, Malawi, Filipine, Thailanda, Franța, etc.; paralel, suprafețele cultivate s-au restrîns întrucîtva în unele țări ca S.U.A., Uniunea Sovietică, Italia, Bulgaria ș.a. Dar chiar și în aceste țări, datorită sporirii recoltei medii la hectar, producția globală nu numai că n-a scăzut, dar a și crescut sensibil: în S.U.A. cu 70%, în U.R.S.S. cu 56%, în Italia cu 70%, în Bulgaria cu 160% etc.

Datele din tabelul alăturat evidențiază că, în comparație cu dinamica randamentului mediu mondial la hectar (+53% în 1967—68 față de 1948—52), progrese decșebițe au fost realizate de țările socialiste din Europa, de Statele Unite, Franța, Italia, Thailanda, R.S.A., Canada și alte țări. Randamentele rămîn însă la un nivel coborît în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, ca urmare a caracterului extensiv al culturilor (Filipine, Indonezia, Malawi, India, Mexic etc.).

Exporturile de porumb reprezintă circa 1/10 din producția mondială, în fruntea exportatorilor situîndu-se Statele Unite, urmate — la distanță — de Argentina, R.S.A., Franța, Brazilia, Mexic, Thailanda, Iugoslavia ș.a. Pe lista principalilor imoortatori se numără Japonia, Italia, Anglia, R.F.G., Spania, Olanda, Belgia-Luxemburg etc.

*) Statisticile F.A.O. nu furnizează date precise asupra producției de porumb a țărilor socialiste din Asia, dar includ o evaluare globală a acesteia în volumul producției mondiale.

Țara	Suprafața cultivată (mii ha)		Producția totală (mii tone)				Randamentul la hectar (kg)	
	media pe 1948—52	media pe 1967—68	media pe 1948—52	1958	media pe 1967—68	creșterea (col. 6/ col. 4, în %)	media pe 1948—52 (col. 4/ col. 2)	media pe 1967—68 (col. 6/ col. 3)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Total mondial	87724	105915	139416	189700	257470	184,7	1589	2431
Din care:								
America	44103	49495	89956	107940	152986	170,1	2040	3091
— S.U.A.	29856	23525	74308	85251	116018	156,1	2489	4932
— Brazilia	4632	9361	5841	7787	12927	221,3	1261	1381
— Mexic	4101	7692	3090	5277	9152	296,2	753	1190
— Argentina	1741	3415	2839	4932	7535	265,4	1631	2206
— Canada	121	370	388	757	1967	507,0	3207	5316
Europa	14739	14467	16540	35860	40362	217,7	1258	2790
— U.R.S.S.[1]	4385[2]	3443	5751[2]	16720	8982	156,2	1312	2609
— Iugoslavia	2294	2485	3078	3950	7005	227,6	1342	2819
— România[1]	3089[2]	3283	2495[2]	3657	6982	279,8	808	2127
— Franța	332	1014	452	1713	4643	1027,2	1361	4579
— Italia	1253	992	2306	3670	3924	170,2	1840	3700
— Ungaria[1]	1174	1258	2068	2833	3672	177,6	1761	2919
— Bulgaria[1]	737	562	720	382	1870	259,7	977	3327
— Spania	334	501	520	916	1334	256,5	1557	2663
Africa	10073	17068[3]	8881	12820	22193[3]	249,9	882	1300
— R.S.A.	3048	5199	2400	3685	7194	299,7	787	1284
— R.A.U.[1]	660	633[3]	1378	1758	2169[3]	157,4	2088	2427
— Malawi	340[4]	1199[3]	307[4]	...	1300[3]	423,5	903	1084
Asia și Oceania	9156	14966[3]	7928	...	17567[3]	221,6	866	1174
— India	3349	5577[3]	2165	3463	6275[3]	289,8	646	1125
— Indonezia	2020[5]	2550[3]	1535[5]	2634	2527[3]	164,6	760	991
— Filipine	969	2151	695	1016	1568	225,6	717	729
— Thailanda	34	645[3]	31	186	1200[3]	3871,0	912	1860

1) Suprafața însămînțată. 2) Media pe 4 ani. 3) Anul 1967. 4) Anul 1949. 5) Media pe 3 ani.

Sursa: F.A.O. Bulletin mensuel — Economie et statistique agricoles, nr. 6/1969 și United Nations, Statistical Yearbook — 1966.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VII nr. 50 (328)
VINERI
19 decembrie 1969
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

Bilanț 69 — plan 70

...CA SĂ PUTEM PUNE ȘI MAI MULTĂ ORDINE ÎN ACTIVITATEA NOASTRĂ, SĂ MERGEM ȘI MAI RAPID ÎNAINTE...

NE-AM OBIȘNUIT cu sfîrșituri de an agitate. Cuvîntul dat trebuie respectat, planurile trebuie îndeplinite. Și atunci luăm cu asalt greutățile care au apărut neprevăzut, ca și pe cele care au apărut din lipsa noastră de prevedere și chibzuială, pentru a atinge integral țelurile anului care se scurge și să pășim în noul an cu conștiința datoriei împlinite.

Acest sfîrșit de an este însă, pare-se, mai deosebit decît altele. Sarcinile au fost și mai mari, și mai complexe, stacheta exigenței — considerabil mai ridicată. Am procedat, din mers, la reorganizări de mare amploare, care au solicitat un plus de eforturi pentru ca producția, activitatea economică să nu sufere, pentru ca munca să continue normal. Și, bine înțeles, nu a fost ușor să ne adaptăm la situația creată de adversitățile climatice, să umplem golurile apărute în balanțele noastre, atît de parcimonios alcătuite. A fost un an în care s-a muncit intens, foarte intens. Și totuși, mai mult decît oricînd și mai aspru decît oricînd ne-am ocupat de lipsurile activității noastre, față de care am devenit, am putea spune, intoleranți. Pentru că la amploarea și ritmul construcției noastre de astăzi, repercusiunile, lipsurile și deficiențele au cu totul altă scară decît în urmă cu 15, 10 sau chiar 5 ani, pentru că cine își propune ceea ce ne propunem noi nu poate să nu fie necrutător față de ce nu este sau încă nu este în ordine. Acest lucru este valabil și pentru spiritul în care s-au desfășurat lucrările recentei plenare a Comitetului Central, pentru lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale.

„Noi am pus cu tărie in evidență în cadrul plenarei lipsurile din activitatea noastră, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **nu pentru ca lucrurile ar merge în general prost — întrucît este știut că, pe ansamblu, economia se dezvoltă impetuos, avînd un ritm de creștere de 10.7 la sută, că venitul național sporește și el intr-un ritm înalt. Dar n-am proceda bine dacă n-am dezvălui și lipsurile care mai există, ca să punem astfel și mai multă ordine în activitatea noastră, să mergem și mai rapid înainte, să inlăturăm neajunsurile".** Aceasta este esența străduiilor conducerii partidului, ale întregului partid, aceasta este caracteristica dezbaterilor realiste, profunde și responsabile care s-au desfășurat în acest sfîrșit de an în Comitetul Central, în analizele pe ministere care au precedat plenara, în Marea Adunare Națională.

Rezultatele anului 1969 sînt bune. Potențialul economic a sporit prin adaosul de forță pe care îl reprezintă cele 335 capacități industriale și agricole puse în funcțiune pînă la 1 decembrie. Sporul preliminat al producției industriale este de 10,7%. Productivitatea muncii crește cu 5,3%. Se realizează nivelele stabilite prin plan pentru reducerea prețului de cost. În agricultură am avut față de 1968 recolte mai mici la unele culturi, dar am depășit nivelele de anul trecut la porumb, floarea-soarelui și fructe.

Gheorghe DOLGU

(Continuare în pag. 2)

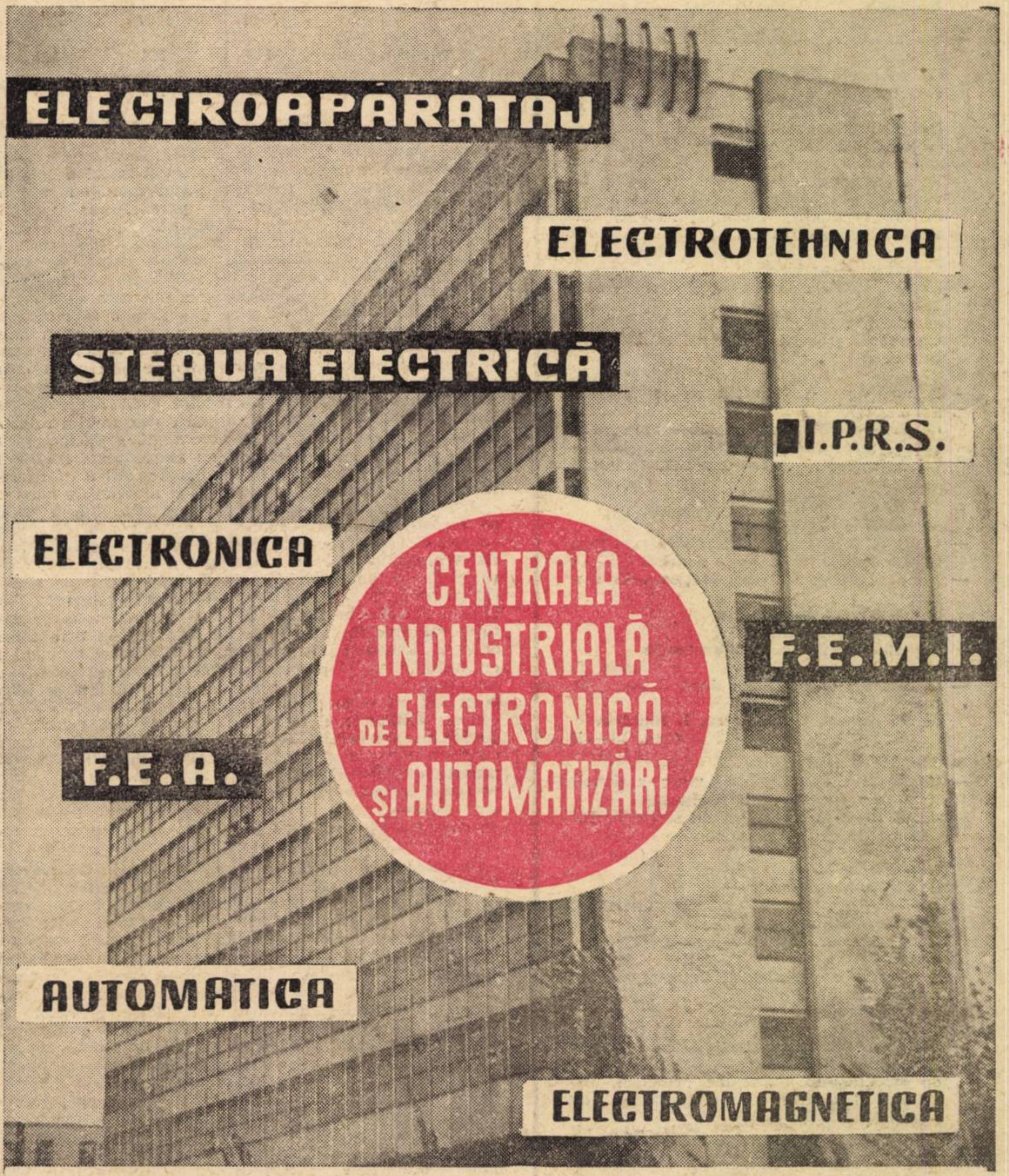

DUPĂ 8 LUNI DE ACTIVITATE

- CORELAȚIA PLAN DE PRODUCȚIE — ACUMULĂRI — VĂRSĂMINTE LA BUGET
- Întrebări și răspunsuri: REGIMUL CONTURILOR ÎN CONDIȚIILE CENTRALEI

TEORII • IDEI

- DIN NOU DESPRE PRODUCTIVITATEA MUNCII SOCIALE ȘI INDIVIDUALE
- CONCEPTUL BURGHEZ DE „VENIT NAȚIONAL" ȘI TEORIA „REZIDUALĂ" A PROFITULUI.

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 50 din 19 decembrie 1969

● ECONOMIE NAȚIONALĂ

Eficiență
— Corelația plan de producție — acumulări — vărsăminte la buget în oglinda a 40 de întreprinderi
de **Maria Ioniță, Mircea Georgescu**, directorul filialei sect. 5 București a Băncii Naționale (pag. 3)
— Specializarea producției mărește eficiența economică
de doctorand **Gh. Moisă**, Institutul de cercetări textile (pag. 4)
Reflecții : Metafore
de acad. **Gr. C. Moisil**
Finanțe
— Puncte de vedere : Amortizările suplimentare — elemente ale producției nete
de **Ion Trandafir**, economist Fabrica de tricotaje „Crinul" București (pag. 5)
Cercetare — aplicare
— Criterii și indicatori ai eficienței în cercetarea științifică
de doctorand **V. I. Ojog**
Cercetător științific principal al I.C.E.M.-București (pag. 6)
— Economisirea și valorificarea superioară a materialului lemnos
de dr. ing. **D. Ivănescu**, director, conf. **A. Harap** director adjunct științific, Institutul de cercetări pentru industria lemnului (pag. 7)

● ÎNTREPRINDEREA
Întrebări și răspunsuri :
— Regimul conturilor în condițiile centralei, combinatelor, grupurilor de uzine
— Analiza sistemului informațional-decizional
de doctorand **Ioan Rațiu**
Cadre și răspunderi :
ing **Bucur Filip** de **C. Constantin** (pag. 9)
— O centrală industrială după 8 luni de activitate
de **V. Boescu, C. Cojocaru, I. Bumbea** (pag. 10—11)

● TEORII ● IDEI
— Conceptul burghez de „venit național" și teoria „reziduală" a profitului
de dr. **Iosif Anghel**, șef de secție în Institutul de cercetări economice (pag. 12)
Blocnotes :
de Costin Murgescu (pag. 13)
Șantier științific :
conf. univ. dr. **Gh. Bistriceanu**
Cărți
— Fenomene economice de interferență cu finanțele publice
de **Const. Ionete** (pag. 14)
— Din nou despre productivitatea muncii individuale și sociale
de **M. Florescu**, economist principal, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (pag. 15)

● ECONOMIE MONDIALĂ
— Corespondență din Italia : După „toamna sindicală fierbinte"
de **Marco Marchetti** (pag. 16)
Din țările socialiste :
Sesiunea Sovietului suprem al U.R.S.S.
— În dezbatere : planul și bugetul de stat pe 1970
— Note de drum din R. P. Polonă : Prioritățile chimiei
de **B. Vasile** (pag. 17)
Documentar :
— Perspective ale concurenței pe piața occidentală a calculatoarelor
de **Ioan Covaci-Cluj** (pag. 18)
— Nordek — deocamdată un plan
de **I. Manea**
— **Conjunctura economiei capitaliste.** Canada : Creștere cu profil inflaționist. (pag. 19)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh, Badrus, M. Bulgaru, Gh. Cretoiu** (redactor sef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. S. Stănescu** (redactor sef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr„ 23—25.

40 470

BILANȚ 69, PLAN 70

(Urmare din pag. 1)

Rezultatele bune obținute în acest an întăresc și mai mult baza economică de pe care vom ataca obiectivele anului 1970, ultimul an al cincinalului în curs.

Ritmul de creștere pe 1970 se menține înalt. Industria își va spori producția cu 11,3%, agricultura — cu 16%. Producția industrială va ajunge să dețină în produsul social total o pondere de 65,7% față de 60% în primul an al cincinalului.

Eforturile pentru sporirea eficienței activității economice vor trebui să-și găsească expresia în creșterea mai accentuată a venitului național decît a produsului social total. În ultimii trei ani acești indicatori au evoluat în felul următor (1965 = 100).

	1966	1967	1968
produsul social	110	121	131
venitul național	110	118	126

După cum se vede, dacă în 1966 creșterea celor doi indicatori a fost egală, în 1967 produsul social a crescut cu 11 puncte, iar venitul național doar cu 8, în 1968, produsul social cu 10 puncte, iar venitul național — cu 8. În 1970 însă produsul social urmează să crească cu 10,3%, iar venitul național cu 12%. Realizată, această creștere a venitului național va fi cea mai înaltă din deceniul care se încheie. În același timp, devansarea de către ea a creșterii produsului social va avea o profundă semnificație în ceea ce privește efectul măsurilor care au fost și care sînt întreprinse pentru sporirea eficienței activității economice. Într-adevar, în condiții în care rata acumulării se menține înaltă ca și ritmul asimilării de noi produse această inversare de raport nu poate rezulta decît din acțiunea a doi factori : reducerea accentuată a consumului relativ de muncă trecută și sporirea accentuată a eficienței cu care este cheltuită munca vie, cu alte cuvinte folosirea cu un efect util, considerabil mai mare, atît a mijloacelor materiale de care dispunem cît și a forței de muncă.

Această caracteristică principală a planului pe 1970 se regăsește în toate sarcinile, privind atît diversele ramuri ale economiei naționale și sectoare de activitate, cît și perfecționarea, în continuare, a mecanismului economic în spiritul hotărîrilor Conferinței Naționale și ale Congresului al X-lea al partidului. Acesta este unul din criteriile cheie, în funcție de care se ordonează prioritățile și direcțiile principale de atac atît în activitatea economică internă, cît și în cea de schimburi economice cu străinătatea. O preocupare care trebuie să constituie un numitor comun în economia națională atît în plan orizontal, cît și în plan vertical. De aceea, sînt atît de concret subliniate și în cuvîntul secretarului general al partidului sarcinile diferitelor compartimente ocupate cu dezvoltarea bazei energetice și de materii prime și aceasta atît într-o perspectivă apropiată, cît și într-o perspectivă mai îndepărtată. De aceea se insistă așa de larg asupra reducerii consumurilor specifice de metal, de cocs, lemn și alte materii prime deficitare, și, în general, a consumurilor specifice.

De pildă, nu pentru prima oară se subliniază necesitatea reducerii consumurilor specifice de metal și căile pe care se poate realiza acest lucru. Acum însă, reamintind sursele de risipă și criticîndu-le, dezvăluind rezervele existente și posibilitățile de acționare, sînt stabilite, în același timp, sarcini precise pentru marii consumatori — ramura construcțiilor de mașini și ramura construcțiilor, în ceea ce privește reducerea consumurilor specifice. S-a atras totodată atenția că resursele, prevăzute în balanță, vor acoperi integral nevoile cu această dublă condiție : ca stocurile existente să fie activizate și gospodărite judicios și ca să scadă, în dimensiunile prevăzute, consumurile specifice. Probabil că aici vor trebui continuate eforturile pentru instituționalizarea acestei preocupări, pentru ca mecanismul economic să o transforme într-un reflex al tuturor organismelor economice. Ca atare, vor trebui identificați acei factori de reținere de natură economică ce mai acționează astăzi. Doar este știut că unele din actualele noastre pîrghii, norme, metode, unități de măsurare a rezultatelor obținute deschid porți spre soluții în divorț cu interesele economiei naționale. Să mai amintim încă o dată de complezența indicatorului producție globală ? Sau de efectul condiționării prin cel al nivelului altor indicatori ? Și pentru că, am abordat această temă și totodată pentru că este binecunoscut rolul soluțiilor constructive în reducerea consumului de metal, ne putem oare considera mulțumiți de modul în care mecanismul economic obligă la și stimulează perfecționarea produselor, introducerea de produse noi ?

Aceleași întrebări ni le punem și examinînd sarcina de îmbunătățire a utilizării capacităților de producție. Pentru că înseși regulile jocului pe care le stabilim pentru economia noastră trebuie să rețină pe cei ce au tendințe de a apela cu ușurință la noi investiții, ca și pe cei ce nu se preocupă îndeajuns de utilizarea integrală a capacităților cu care a fost înzestrată întreprinderea respectivă.

Evident, unul din domeniile cele mai importante în care se poate acționa pentru sporirea eficienței cheltuirii fondurilor materiale, sînt investițiile. Aici se ridică probleme numeroase și în legătură cu valoarea fiecărui obiectiv, și în legătură cu ponderea construcțiilor și în legătură cu sincronizarea construcției cu livrările și importurile de utilaje și în legătură cu durata imobilizării neproductive a fondurilor alocate. Toate aceste aspecte ca și altele privind soluția tehnică aleasă, amplasamentul, calitatea execuției și recepției, contribuie la determinarea nivelului de eficiență al investițiilor, la determinarea efectului economic al unității de fonduri investite. Este de domeniul logicii și nu al raționamentului economic că fondurile de investiții trebuie cheltuite în primul rînd pentru instalații, mașini și utilaje, adică pentru mijloacele de muncă propriu-zise, cu care se produce, limitîndu-se la minimum rațional cheltuielile pentru construcții. Poporul nostru înțelege necesitatea unei rate înalte a acumulării, înțelege importanța investițiilor pentru a cîștiga cursa progresului și a modernizării. Este suficient să calculăm în dolari venitul național planificat pentru anul următor, să împărțim rezultatul la 20 de milioane cît este numărul de locuitori al țării și să ne comparăm apoi cu țări ca R. F. a Germaniei, Franța, Anglia, Italia pentru a vedea ce mare este încă decalajul dintre țările europene dezvoltate și țara noastră și pentru a măsura amploarea eforturilor care ne rămîn de făcut. Dar acumularea nu poate fi un țel în sine. Practicăm o rată înaltă a acumulării avînd în vedere efectele acestei acumulări. Nimeni nu poate admite să se construiască fabrici care nu produc, sau nu produc atît cît s-a prevăzut, sau în termenul care a fost prevăzut, într-un cuvînt ca investiția pe unitatea de produs să fie mai mare sau chiar cu mult mai mare decît necesarul. Desigur preocupările partidului pentru a pune ordine în sectorul investițiilor găsesc un larg ecou în rîndurile oamenilor muncii.

La devansarea creșterii produsului social de către venitul național o contribuție substanțială trebuie să aducă ridicarea productivității muncii. Sporul planificat pentru anul viitor — 3,8%, întrece nu numai realizările relativ modeste ale acestui an — 5,3%, ceea ce a făcut ca numai 53% din creșterea producției industriale să fie obținută pe seama productivității muncii, ci și sporul anual mediu pe întreaga perioadă 1950—1969. Acest spor a fost în perioada 1950—1968 de 8,2% (1965 = 100 ; dacă este luat ca bază anul 1960 sporul a fost de 7,9%, iar la 1950 = 100 — 3,5%).

Este de așteptat ca acesta să fie începutul unei noi tendințe în ceea ce privește productivitatea muncii. Al unei noi tendințe pentru că așa cum rezultă din datele statistice, în acest domeniu trebuie că există încă mari rezerve nefolosite. Astfel în perioada 1950—1968 valoarea fondurilor fixe a crescut în industrie de peste 5 ori, fondurile fixe pe o persoană ocupată de 2,47 ori, iar productivitatea muncii — de 4,35 ori. Or, este știut că pentru ridicarea nivelului tehnic al producției au fost făcute eforturi considerabile ceea ce permite concluzia că raportul între cei trei indicatori menționați nu poate fi considerat satisfăcător.

Conducerea partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au atras atenția în repetate rînduri asupra faptului că în utilizarea forței de muncă trebuie pornit de la criterii economice și nu fals filantropice. A ține pe schemă oamenii care nu sînt necesari producției în unitățile respective este o acțiune care contravine atît intereselor economiei naționale, cît și, în ultimă analiză, intereselor fiecărui cetățean în parte. Frînarea creșterii productivității muncii, care decurge de aci, reduce nu numai posibilitățile de lărgire a producției materiale, dar și cele de ridicare a nivelului de trai. Or, este un fapt că în unitățile noastre reducerea relativă a numărului de salariați nu progresează în pas cu sporirea înzestrării tehnice și cu creșterea nivelului general de pregătire a forței de muncă. În interiorul fiecărei unități nu se aplică cu suficientă hotărîre măsuri, științific fundamentate, pentru a se asigura un raport optim între diferitele categorii de salariați.

Utilizarea cît mai rațională a forței de muncă este dictată nu numai de imperativele sporirii productivității muncii, dar și de faptul că anumite ramuri industriale, cum sînt industria construcțiilor de mașini, industria minieră, construcțiile resimt lipsa de forță de muncă. Aceasta duce la apariția unor dificultăți suplimentare în îndeplinirea sarcinilor de plan în industrie și în domeniul investițiilor și determină coborîrea nivelului de utilizare a unor capacități de producție. Desigur aici este și o problemă de repartiție teritorială a forțelor de producție, ceea ce reliefează o dată mai mult și sub aspect economic, justețea accentului pe care îl pune partidul nostru pe ridicarea tuturor județelor țării, dar este, înainte de toate, o problemă de gospodărire, de conducere a fiecărei unități.

În lumina acestor probleme ale ridicării eficienței activității economice, iese în evidență și mai pregnant importanța măsurilor și acțiunilor inițiate de conducerea partidului nostru, pentru perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei naționale. În această lumină a fost concepută descentralizarea activității ministerelor și crearea unităților cu statut de centrală, reorganizarea activității de comerț exterior, stabilirea unei legături directe între rezultatele economice ale activității de comerț exterior și aprecierea rezultatelor fiecărei unități cu sarcini de export, așezarea pe noi baze a activității de cercetare științifică și altele.

Din multitudinea de probleme care s-au ridicat în dezbaterea planului și bugetului pe anul viitor, aș mai evoca în cîteva cuvinte problemele agriculturii. În această privință vom observa, pe de o parte, unitatea de gîndire cu concepția elaborată la Congresul al IX-lea al partidului, iar pe de altă parte, o precizare a concepției în ceea ce privește formele și metodele de acțiune pentru ridicarea agriculturii, ca și intensificarea eforturilor pentru punerea în viață a anumitor măsuri stabilite încă imediat după Congresul al IX-lea. Este de remarcat, înainte de toate, accentul pe care partidul nostru îl pune în continuare pe necesitatea dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii. În pofida eforturilor sporite care au fost făcute în ultimii ani, nivelul înzestrării tehnice a agriculturii noastre rămîne încă sub cel necesar și posibil. Iată de ce, referindu-se la irigații, la mecanizare, la chimizare și la alte aspecte și comparînd volumul investițiilor alocate agriculturii cu ponderea ei în crearea venitului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat necesitatea ca în cincinalul următor să se reevalueze locul agriculturii în scara priorităților dezvoltării.

Legat de aceasta, un accent sporit se pune pe preocuparea promovării proceselor de industrializare a activităților agricole, nu numai în întreprinderile de stat, ci și în cooperative. În acest context crearea în cadrul cooperativelor a unor ferme de producție cu gestiune economică proprie ca și atașarea permanentă a secțiilor întreprinderilor de mecanizare pe lîngă cooperative, punerea lor sub îndrumarea conducerilor acestora, apar ca forme economice și organizatorice recomandate de însăși practică, de viață.

Spațiul acestui comentariu nu permite să ne ocupăm acum în măsura cuvenită și de alte hotărîri ale recentei plenare, de măsurile care au primit forță de lege prin voința Marii Adunări Naționale. Încadrată într-o concepție globală de perfecționare și modernizare, de avansare pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ele creează premise noi, un cadru mai adecvat dezvoltării forțelor de producție și constituie în același timp pentru toți cei ce lucrează în domeniul economiei o chemare la reflecție, la axarea activității pe criterii riguros economice, la însușirea unui stil nou de muncă. Oamenii muncii, care văd în planul și bugetul pe 1970, în măsurile stabilite de plenară și de Marea Adunare Națională expresia consecvenței politicii în ceea ce privește obiectivul asigurării înfloririi României Socialiste, vor răspunde acestei chemări prin munca lor neobosită, prin entuziasmul lor, grație cărora ultimele cote ale actualului cincinal vor fi cucerite.

EFICIENȚĂ

CORELAȚIA PLAN DE PRODUCȚIE – ACUMULĂRI – VĂRSĂMINTE LA BUGET, ÎN OGLINDA A 40 DE INTREPRINDERI

Natura imobilizărilor	Imobilizări constatate la verificări anterioare în cursul acestui an	Modificări ±	Imobilizări la 24.XI.1969	Din care : de durată
Stocuri fără mișcare				
Materii și materiale	157	— 11	146	146
Piese de schimb	24	—	24	24
Utilaje de turnare	1940	— 190	1750	1750
Semifabricate	530	— 216	314	314
Produse finite	499	— 499	—	—
Stocuri supranormative				
Piese de schimb	166	— 166	—	—
Utilaje de turnare și echipament de protecție	—	+1687	1687	1687
Producție neterminată	—	+6756	6756	2756
Devieri nefavorabile	1710	— 592	1118	1118
Debitori	844	— 324	520	520
Refuzuri din ct. 1800	4180	—1186	2994	2994
Materiale în expediție	436	+ 161	597	597
TOTAL :	10486	+ 5420	15906	11906

AN DE AN veniturile bugetului de stat, din care cea mai mare parte o reprezintă veniturile din economia socialistă, au crescut, ceea ce demonstrează succesele importante obținute de poporul nostru în îndeplinirea planurilor de stat, în sporirea producției și productivității muncii, în reducerea prețului de cost. Astfel, între planurile financiare și planul economic de stat există raporturi de interdependență. Îndeplinirea planurilor financiare este condiționată de îndeplinirea planurilor economice și invers, îndeplinirea unor indicatori economici (investiții, producție globală și marfă) este condiționată de îndeplinirea indicatorilor financiari (impozitul pe circulația mărfurilor, beneficiul, vărsămintele la fondul de amortizare etc.).

Încasările la bugetul de stat oferă organelor financiare un bun prilej pentru urmărirea modului în care își îndeplinesc întreprinderile și organizațiile economice sarcinile de producție și de desfacere. Neefectuarea la termen a vărsămintelor la buget constituie un indiciu că întreprinderile respective au greutăți sau deficiențe în desfășurarea procesului de producție ori în valorificarea produselor obținute.

Pentru a reliefa corelația dintre îndeplinirea ritmică a indicatorilor de plan și volumul acumulărilor bănești, redacția a organizat, cu concursul filialei Băncii Naționale din sectorul 5 al Municipiului București, o analiză în întreprinderile și organizațiile economice din acest sector, ale cărei concluzii le publicăm în rîndurile de mai jos.

În general pe 11 luni indicatorul producția marfă vîndută și încasată în aceste întreprinderi, s-a realizat în proporție de 101,7% iar cheltuielile la 1000 lei producție marfă au fost de 869,3 lei față de 871,8 lei cît au fost planificate. S-au realizat economii la prețul de cost în valoare de 7147 mii lei. Această situație favorabilă se reflectă pozitiv în realizarea planului veniturilor de stat, la care s-a înregistrat o depășire de 12 878 mii lei. Dacă pătrundem mai în profunzime în structura veniturilor constatăm că *în încasarea impozitului pe circulația mărfurilor s-a înregistrat, în aceeași perioadă, o nerealizare de 18 304 mii lei.* Rămîneri în urmă mai importante s-au constatat tocmai la întreprinderile unde există însemnate imobilizări. Neîndeplinirea acestui indicator reprezintă, așa cum aminteam mai sus, un indiciu al greutăților și deficiențelor pe care 15 din cele 37 de întreprinderi care au sarcină de a vărsa impozit pe *circulație* le întîmpină în activitatea de producție și desfacere. Printre întreprinderile care n-au îndeplinit acest indicator financiar amintim : **Dîmbovița, Pionierul, Flacăra Roșie, Flora, Avîntul** ș.a. Dintre întreprinderile care au sarcină de a vărsa la buget cote din beneficii 13 se situează sub sarcinile de plan : dintre acestea amintim : fabrica de prefabricate din beton **„Progresul", Carmen, Fabrica de ciorapi — București** etc. Nevărsarea la termen, în sumele planificate, a impozitului pe circulația mărfurilor și a cotelor de beneficii a constituit un semnal de alarmă pentru organul bancar, care a analizat cauzele acestui fenomen negativ și împreună cu conducerile întreprinderilor respective a luat o serie de măsuri menite să remedieze lipsurile și greutățile acestora.

Deși cotele din beneficii și impozitul pe circulația mărfurilor au un izvor comun, în modul de percepere și de determinare a lor apar deosebiri. Astfel, în timp ce volumul beneficiului este legat atît de realizarea producției cît și de reducerea prețului de cost, volumul impozitului pe circulația mărfurilor este legat direct numai de realizarea producției în structura planificată.

În funcție de această deosebire și influența imobilizărilor în stocuri supranormative este diferită la cele două părți ale acumulării.

AM VREA să ne oprim, în primul rînd, asupra acestui ultim aspect și anume **crearea de stocuri supranormative datorită respingerii la recepție a produselor care nu corespund calitativ**, și asupra consecințelor acesteia pe planul realizării acumulărilor. De pildă, Combinatul de încălțăminte nr. 1 — București în perioada august-noiembrie a avut imobilizări în sumă de 1347 mii lei, care reprezentau contravaloarea produselor refuzate de beneficiari, provenite, în cea mai mare parte, din refuzuri pentru calitate necorespunzătoare. Dintre cauzele care au generat fabricarea acestor produse necorespunzătoare semnalăm următoarele : materie primă de calitate inferioară, lipsa unei asistențe tehnice în schimburile II și III, această operațiune lăsîndu-se pe seama maiștrilor, insuficiența controlului interfazic, precum și neglijența unor muncitori și ajutori de maiștri etc.

Datorită calității necorespunzătoare în întreprinderile din sectorul 5-Buc., în primele 11 luni ale anului curent s-au înregistrat 496 refuzuri, în sumă de 19927 mii lei. Acumulările aferente acestor nerealizări sînt de peste 6500 mii lei, din care impozitul pe circulația mărfurilor reprezintă peste 4000 mii lei. Ponderea refuzurilor este deținută de întreprinderile **Dîmbovița, Combinatul de cauciuc Jilava** etc.

O situație grea există la **Combinatul de cauciuc Jilava**, unde se observă o tendință de înrăutățire a calității la unele sortimente, cum sînt : cisme, galoși, teniși etc.

Nerealizarea planului la calitate s-a datorat fluctuației de personal calificat și... producerii de încălțăminte de diferite măsuri însă doar pentru un picior (stîngul sau dreptul) ? ! Această încălțăminte stingheră a rămas ca producție neterminată, de la o lună la alta, perechile acestora confecționîndu-se, bineînțeles din alte materii prime și materiale, care le-au dat un alt luciu decît la cele din stoc.

Refuzurile de plată pentru mărfuri de calitate necorespunzătoare au constituit obiectul unor analize efectuate de către organul bancar, în scopul identificării cauzelor care au dus la înregistrarea acestor situații ; în perspectiva imediată se impune ca întreprinderile în cauză să ia cele mai eficiente măsuri pentru lichidarea și evitarea lor.

O pondere însemnată în stocurile supranormative o au **produsele fără desfacere asigurată**. Un exemplu elocvent, în această privință, ni-l oferă fabrica de ciorapi **Adesgo**. La 30.XI.a.c., la această fabrică se aflau în stoc 61 000 perechi de ciorapi fără desfacere asigurată, la care

Maria IONIȚĂ
Mircea GEORGESCU
directorul filialei sectorul 5 — București — Banca Națională

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

Producția de cărămizi silica și silico-aluminoase

RITM, DIVERSIFICARE, CALITATE

DE LA SITUAȚIA de acum 20 de ani, cînd în cea mai mare parte produsele refractare solicitate de economie erau importate, s-a ajuns astăzi — ca urmare a investițiilor alocate pentru dezvoltarea acestui sector — să se asigure în țară întreaga cantitate necesară. Față de 196,7 mii tone realizate în 1960, se obțin în 1969 371 mii tone. Pe lîngă vechile unități modernizate („9 Mai"-Turda, „Pleașa"-Ploiești, „Refractara"-Aleșd) au fost construite altele noi (Fabrica de produse silico-aluminoase Alba-Iulia, Fabrica de produse dolomitice-Galați etc.) cu un grad înalt de mecanizare și automatizare.

Importante realizări s-au obținut în diversificarea producției, pe linia creării de sortimente noi. În domeniul metalurgiei, la care ne referim în grafic, îmbunătățirea calității produselor refractare conduce la reducerea numărului de demolări și inzidiri a agregatelor (furnale, cuptoare Martin, oale de turnare), la scăderea consumului specific de cărămizi și cocs, determinînd creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost. La Combinatul siderurgic Hunedoara de pildă, creșterea durabilității căptușelii refractare a oalelor de turnare a oțelului de 200 tone a determinat sporirea numărului de șarje pe o căptușeală de la 5,9 în 1958 la 8,96 șarje în semestrul I al anului 1969. În prezent, se depun eforturi pentru a se realiza un material refractar care să reziste la 12 șarje. **În întreaga economie națională consumul specific de produse refractare, silica și silico-aluminoase pe tona de oțel a scăzut — așa cum rezultă din grafic — de la 108,8 kg/tonă în 1960, la 67,0 kg/tonă în 1969.**

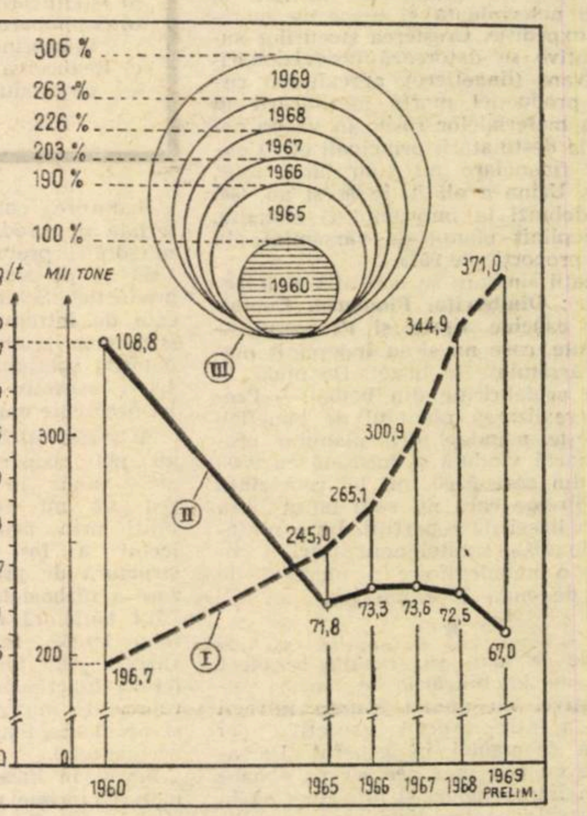

(I) DINAMICA PRODUCȚIEI DE CĂRĂMIZI REFRACTARE SILICO-ALUMINOASE ȘI SILICA
(II) REDUCEREA CONSUMULUI SPECIFIC DE MATERIALE REFRACTARE PE TONA DE OȚEL
(III) DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI DE OȚEL

în luna decembrie se vor mai adăuga încă 90 000 per ; în total 151 000 per. în sumă de 906 mii lei. Volumul acumulărilor aferent acestor produse însumează circa 652 mii lei. Aceste nerealizări se reflectă, în prezent, în neîndeplinirea planului de vărsăminte la buget.

O situație asemănătoare întîlnim și la întreprinderea **Flora,** care deține în stoc, încă din anii 1967—68, produse de peste 1800 mii lei, la care acumularea reprezintă circa 250 mii lei.

Fabricarea de produse fără ca în prealabil să existe preț de vînzare aprobat constituie o abatere de la dispozițiile legale. Asemenea aspecte au fost întîlnite la întreprinderea **Avîntul,** care deține în stoc, din această cauză, peste 27 000 cutii gulaș de porc, fabricate încă din luna septembrie a.c., pentru care nici pînă în prezent nu s-au stabilit prețurile pentru a putea fi vîndute.

FIIND UNUL din cei mai importanți indicatori sintetici, beneficiul exprimă nivelul calitativ al activității întreprinderii, suferă influența celor mai diferiți factori din sfera producției și circulației. Astfel, aprovizionările neraționale, peste necesar, de materii prime și materiale, crearea imobilizărilor și a împrumuturilor restante provoacă plăți de dobînzi, care încarcă prețul de cost și micșorează beneficiul. Nerealizarea beneficiului planificat provoacă nevărsarea în volumul planificat, la buget, a cotelor din beneficiu, fapt pentru care întreprinderile respective sînt obligate să plătească penalizări (majorări de întîrziere).

Pe ansamblul sectorului 5 — București există, în prezent, stocuri supranormative în valoare de 107 mil. lei, din care rezerve de materiale în valoare de 48 mil. lei, producție finită — 40 mil. lei. În primele 9 luni ale anului curent, întreprinderile și organizațiile economice au plătit peste 6788 mii lei dobînzi la împrumuturile restante, înregistrate ca urmare a formării unor stocuri supranormative, necreditate de bancă. Între acestea se numără : **Autobuzul** (694 mii lei), **U.M.G.H.** (606 mii lei), **Pionerul** (748 mii lei), **Flora** (376 mii lei) și altele. Aceste sume au influențat direct posibilitatea de reducere a prețului de cost și volumul beneficiului și implicit și realizarea planului de încasări la buget.

Cauzele formării stocurilor supranormative sînt multiple. Dintre acestea amintim : nerealizarea planului de producție în timp ce planul de aprovizionare s-a realizat, aprovizionări neritmice din import și intern, dese restructurări de plan făcute de forurile tutelare, aprovizionări dezasortate sau duble, lansarea în producție a produselor fără desfacere asigurată sau la care nu există preț aprobat, produse realizate în avans sau respinse la recepție etc.

De pildă, să analizăm structura imobilizărilor la Uzina de mașini grele — București, cauzele care le-au generat, precum și implicațiile pe care acestea le-au avut asupra volumului acumulărilor (vezi tabelul nr. 1).

Din tabelul prezentat rezultă că sînt în creștere imobilizările în stocuri supranormative de utilaje de turnare și producție neterminată și respectiv materiale în expediție. Creșterea stocurilor supranormative se datorează aprovizionărilor în avans (lingotiere), nerealizării ritmice a producției marfă, neridicării în termen a materialelor sosite în vagon comun de la destinatarii principali etc. Consecințele financiare nu s-au lăsat mult așteptate. Uzina a plătit, în acest an, 606 mii lei dobînzi la împrumuturi restante, și a îndeplinit planul de vărsăminte la buget în proporție de 95%.

În situații similare se mai află și întreprinderile : **Dîmbovița, Pionierul, Combinatul de cauciuc Jilava și Progresul — prefabricate,** care nu și-au îndeplinit planul de vărsăminte la buget. De pildă, la uzina de prefabricate din beton — **Progresul** nerealizarea planului de beneficii se datorește neîndeplinirii planului producției marfă vîndută și încasată cu 9500 mii lei, din care 5500 mii lei reprezintă tuburile Premo care nu s-au putut livra din cauza lipsei de repartiții. La o rentabilitate de 40%, acestei nerealizări îi corespunde o neîndeplinire a planului de beneficii de circa 2200 mii lei.

★

Din cele de mai sus rezultă ce efect dăunător au imobilizările în stocuri supranormative, nu numai asupra întregii activități a întreprinderii respective, ci și asupra economiei în general. De aceea, este cu atît mai necesar ca economiștii din întreprinderi și ministere să ia toate măsurile pentru lichidarea imobilizărilor și prevenirea formării altora, de a urmări cu perseverență modul de realizare a acumulărilor bănești și îndeosebi îndeplinirea indicatorilor de plan privind producția, desfacerea și sarcina de reducere a prețului de cost. Pentru aceasta se impune asigurarea, din timp, cu repartiții și comenzi a planului de producție, combaterea practicii unor întreprinderi de a lansa în producție fabricarea de articole fără desfacere sau fără prețuri de vînzare aprobate, urmărirea, în permanență, a modului în care întreprinderile realizează planurile de măsuri întocmite pentru îmbunătățirea calității produselor.

SPECIALIZAREA PRODUCȚIEI MĂREȘTE EFICIENȚA ECONOMICĂ

ÎN ȚESĂTORII, utilajul de producție a fost și este războiul de țesut. Dezvoltarea științei și progresul tehnic au adus, an de an, îmbunătățiri substanțiale acestor utilaje. De la războiul manual, deservit de unul sau mai mulți țesători, cu o productivitate scăzută, s-a ajuns astăzi la războaie automate de țesut (cu o zonă mare de deservire, pînă la 12—18 războaie per țesător și o viteză de lucru pînă la 12 000 bătăi/oră război).

Dat fiind aceste avantaje, Ministerul Industriei Ușoare a luat măsuri pentru înlocuirea războaielor mecanice din mai toate țesătoriile și înzestrarea unităților nou construite cu războaie automate de țesut. Astfel, **ponderea războaielor automate de țesut bumbac a crescut față de numărul total al războaielor de la 4,7% în 1960 la peste 58% în 1969, iar a celor automate de țesut lînă și mătase artificială de la 2% în 1965 la peste 35% în 1969.**

La Țesătoria de relon „Panduri“ din București se reflectă cel mai bine efectele unor asemenea măsuri. În 1958, ea producea circa 1,4 milioane mp de țesături crude din bumbac, care se livrau altor întreprinderi pentru finisare. La acea dată, unitatea era dotată cu 96 războaie vechi și cu o secție de preparație, care avea un randament scăzut. După anul 1958, întreprinderea a fost reprofilată și înzestrată cu 364 războaie automate de țesut, s-au construit hale noi de producție; de asemenea, țesăturile crude sînt astăzi finisate tot în cadrul întreprinderii. Efectele acestor măsuri s-au oglindit în rentabilitate, care a cunoscut o linie ascendentă crescînd de la 2,24% în 1966, la 14,39% în anul trecut și în prima parte a anului prezent.

Drept urmare, **cu 1000 lei utilaje de producție s-a obținut în 1968 un beneficiu de 289,58 lei și 3 897,30 lei acumulări, față de 50,89 lei beneficii și 3 163,60 lei acumulări realizate în 1966.** Firește, pe lîngă măsurile arătate, factorii care au influențat sporirea rentabilității au fost și reducerea cheltuielilor de producție cît și modificarea structurii producției marfă. (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

%

Perioada	Rata rentabilității	Din care pe seama : reducerii cheltuielilor	Din care pe seama : modificării structurii producției
1966	2,24	2,19	0,05
1967	11,20	10,34	0,86
1968	14,30	12,61	1,69
1969 trim. I.	14,40	12,49	1,91

Indicatorul „cheltuieli la 1 000 lei producție marfă în prețuri cu ridicata de întreprindere“ s-a redus în fiecare an, față de plan, cît și față de perioadele anterioare. În 1968, reducerea față de plan a reprezentat o economie de 8,74 lei, iar în 1969 (trim. I) de 10,7 lei, pe seama următorilor factori (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

lei

	1968	trim. I 1969	trim. II 1969
a) Modificarea structurii producției marfă	—5,84	+ 1,5	+1,3
b) Schimbarea prețurilor cu ridicata de întreprindere	+4,3	+ 5,4	+5,4
c) Reducerea prețului de cost pe unitate de produs	—7,7	—17,6	—7,1
Total	—8,74	—10,7	—0,4

Reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție s-a făcut pe seama micșorării prețului de cost, iar în anul 1968 și pe seama modificării structurii producției. Schimbarea prețurilor cu ridicata de întreprindere, cît și modificarea structurii producției în sem. I 1969 — datorită specializării ei — au majorat cu 4,8 și respectiv 5,4 lei cheltuielile la 1 000 lei producție marfă.

ACESTE REZULTATE, deși pozitive, nu pot acoperi lipsurile care fac ca nici pînă în prezent întreprinderea să nu realizeze parametrii stabiliți prin proiect. **Cu toate că proiectul a fost reactualizat la noua structură de producție, indicele de utilizare a războaielor a reprezentat în medie 7 721 bătăi/oră război în 1968 și 7 450 în sem. I/1969, față de 7 738 bătăi prevăzute.** Din fondul total de timp aferent funcționării războaielor, peste 10% reprezintă întreruperi (47% ruperi de fire și accidente tehnologice și 21% reparații accidentale).

Stasul în baza căruia se face recepția materiei prime are limite destul de largi și de aceea firele care intră în producție prezintă fluctuații ce se reflectă prin neuniformitate în finețe sau vicii ascunse (capete de fire nelegate). Toate acestea influențează negativ gradul de ocupare al țesătorului prin efectuarea unor activități suplimentare de prevenire și remediere (legări de fire, curățiri de scamă, descurcări, destrămări etc.). Fluctuația accentuată a forței de muncă, a articolelor pe războaie, ca și lipsa de specializare a țesătorilor pe sortimente, sînt cauze frecvente care duc la oprirea mașinilor. Măsurile tehnico-organizatorice luate de întreprindere au avut darul de a îmbunătăți indicele de utilizare a războaielor de țesut în acest an, cu 239 bătăi/oră război față de 1968.

Acumulările bănești suplimentare realizate, în acest răstimp, reprezintă 6 579 mii lei, din care însă numai 1464 mii lei se datoresc îmbunătățirii indicelui de utilizare a războaielor, diferența de 5 115 mii lei fiind pe seama modificării structurii producției marfă. Folosind metoda substituirii în lanț în determinarea acestor influențe, rezultă următoarele. (tabelul 3).

Factorul b — prețul mediu cu ridicata

⟶

Tabelul 3

Cod	Perioada	a) Producția ml	b) Preț cu ridicata industrie: unitar lei/ml	b) Preț cu ridicata industrie: Total mii lei	c) Preț cu ridicata întrepr.: unitar lei/ml	c) Preț cu ridicata întrepr.: Total mii lei	d) Preț cost: unitar lei/ml	d) Preț cost: Total mii lei
0	1968	2375970	42,24	100360	16 67	39607	14,57	34618
1	1969	2428518	44,65	108433	17,24	41868	14,87	36112
	Diferență	+52548	+ 2,41	+ 8073	+ 0,57	+ 2261	+ 0,30	+ 1494

● **Un grup de specialiști de la Poligonul pentru elemente prefabricate din beton Baia Mare** a elaborat un înlocuitor al betonului celular. Este vorba de betonul spumos realizat pe bază de ciment, spumă organică și clorură de calciu. Datorită calităților termice și fonice, el este utilizat cu succes ca material izolat în construcții. Un metru cub din betonul spumos se realizează la un preț de cost cu 250 lei mai ieftin decît betonul obișnuit, iar greutatea lui este de aproape trei ori mai redusă. Începînd din trimestrul II al anului viitor, la Trustul de construcții Maramureș va funcționa o linie specială, care va produce întreaga cantitate de material izolant necesar construcțiilor din județ.

● Exploatările forestiere din județul Bacău au fost dotate cu un nou tip de funicular. Spre deosebire de instalațiile clasice, noul tip, **conceput și realizat de inginerul Virgil Mocanu, de la Combinatul de exploatare, transport și industrializare a lemnului din Bacău,** se deosebește de cele cunoscute prin aceea că se montează pe un singur rînd de stîlpi, cablul fiind ancorat cu o clemă automată. Inovația are ca efect reducerea cu 50% atît a materialelor de montaj, cît și a timpului de instalare. Noul tip de funicular poate fi montat și demontat cu mare ușurință în orice parchet de exploatare, unde sînt necesare instalații cu cablu.

● **Un colectiv de specialiști de la serviciul de mecanizare al Direcției agricole județene din Bacău,** în colaborare cu ingineri de la I.M.A. Hemeiuși, a realizat, cu mijloace proprii, un laborator mobil, cu ajutorul căruia se determină starea tehnică a motoarelor de tractor, fără ca acestea să mai fie demontate. „Consultarea și diagnosticarea pe viu“ a motoarelor se face cu ajutorul unor instalații și dispozitive care determină scăderea presiunii în capul pistonului, starea tehnică a grupului piston-segmenți, volumul de gaze ce trece în carterul motorului și instalația electrică și comportarea instalației hidraulice. Cu ajutorul acestui laborator se evită imobilizarea tractoarelor în vederea stabilirii de-

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

fecțiunilor, ca și a eventualelor degradări survenite în timpul operațiunilor de demontare-montare. O consultație a unui motor, cu ajutorul laboratorului mobil, durează circa 30 de minute, în loc de 10—12 ore cît ar dura verificarea prin metodele cunoscute

● **Prof. Alexandru Rogojan, șeful catedrei de calculatoare, electronică și automatică, împreună cu tehnicianul Constantin Nănsai, de la Facultatea de electrotehnică a Institutului politehnic din Timișoara,** au realizat o memorie cu ferite complet tranzistorizată pentru calculatoare electronice numerice. Construită pe principiul selecției prin coincidență, memoria are o capacitate de 256 cuvinte, cîte 24 de ranguri și adrese, la un ciclu de funcționare de 7 microsecunde. Supusă încercărilor de laborator, memoria cu ferite a dat bune rezultate. La realizarea memoriei cu ferite tranzistorizată au fost folosite ca elemente de construcție miezuri de ferite produse în cadrul institutului politehnic și piese electronice de producție românească

● **Un colectiv de specialiști în materiale abrazive de la uzina „Carbochim“ din Cluj** a pus la punct o nouă tehnologie de fabricare a unor sortimente de pietre de polizor cu lianți ceramici. Aceste pietre, destinate finisării rulmenților, rezistă la viteze de peste 60 metri pe secundă și au un randament de așchiere cu 30% mai mare decît al celor folosite pînă acum. Primele cantități de abrazive pe bază de lianți ceramici vor fi livrate la începutul anului viitor.

● **Petru Bugar, de la Uzina de vagoane din Arad,** a primit recent brevetul de inventator, eliberat de Oficiul de stat pentru invenții din țara noastră. Dreptul de autor i-a fost acordat lăcătușului arădean pentru realizarea unui mecanism cu ajutorul căruia se pot coborî automat perdelele de protecție ale ușilor de la halele industriale, pentru a împiedica pătrunderea în interior a aerului rece.

● **Specialiștii Fabricii de geamuri din Scăeni, județul Prahova,** au realizat un dispozitiv pentru ondularea mecanică a plasei din metal necesară fabricării geamului laminat-armat. Prin introducerea în procesul tehnologic a acestui dispozitiv, rebuturile au fost eliminate aproape complet, iar productivitatea muncii a crescut cu peste 20%. La aceeași întreprindere au fost aduse îmbunătățiri constructive morilor cu bile și cuptoarelor de recoacere a geamurilor. Noile perfecționări tehnice au avut ca efect, în acest an, realizarea unor economii peste plan la prețul de cost în valoare de 2 000 000 lei.

REFLECȚII

METAFORE

acad. Grigore C. MOISIL

CUM PROCEDEAZĂ „Știința" cînd sprijină „Producția"?

Unii cred că se intimplă cam așa:

Direcția cimentului știe că cele... fabrici de ciment instalate în... producind fiecare.. vagoane trebuie să trimită ciment la următoarele șantiere: ...și anume fiecăruia cantitatea menționată.

Direcția cimentului a mai trimis ciment și acum un an, acum doi ani etc. și a mers bine. Cineva însă a citit „Viața economică" și a aflat că s-ar putea aplica metode matematice. Direcția cimentului, alertată, a alcătuit textul problemei așa cum l-am formulat mai sus și s-a dus cu acest text la Institutul de matematică al Academiei. Acolo s-a ținut o ședință cu șefii de secție și s-a stabilit care e secția de profil. Șeful secției care și-a asumat sarcina de a rezolva problema a convocat pe toți cercetătorii secției și împreună au stabilit un plan de muncă. Analizind dificultățile s-a constatat că e nevoie de 6 luni pentru rezolvarea problemei. Cercetătorii însă, cuprinși de entuziasm, au hotărît să muncească peste plan și s-o rezolve în 5 luni.

— Jură tu că nu-ți închipui că așa ar trebui să se petreacă lucrurile?

Să vedem care e mersul real al lucrurilor și să-l luăm de la sfîrșit. Se poate oare hotărî că rezolvarea problemei se va face în 5 sau în 6 luni? În cazul de față da, deoarece problema e rezolvată și se știe că e rezolvată. Acesta e primul caz care cere o anumită desfășurare a acțiunii de sprijinire a tehnicii de către oamenii de știință: rezolvarea pentru tehnică (sau pentru economie) a problemelor științific rezolvate despre care colectivul de oameni de știință la care se face apel știe că sînt rezolvate.

Nu vorbesc în glumă cînd vorbesc despre rezolvarea problemelor rezolvate: *eu* știu că problema care *te* interesează a fost rezolvată de *el*.

Ce se intimplă însă dacă eu știu că problema n-a fost rezolvată? Aceasta e o situație diferită de prima. O a treia situație e cînd eu nu știu dacă problema a fost sau nu științific rezolvată. Trebuie să aflu dacă a fost sau nu rezolvată.

Atunci din nou se poate proceda așa cum am spus, și cum credeați că o spuneam în glumă. Numai că nu se poate planifica timpul în care pot da răspunsul. Trebuie să mă „documentez", ceea ce nu e așa de simplu. Să presupun că ajung la un matematician care nu știe că această problemă e rezolvată. Sînt mulți. Nimeni nu știe tot. Într-adevăr, după prima aparență trebuie să caut soluțiile în reviste sub rubrica: industria cimentului, problemele economice ale industriei cimentului, probleme ale transportului de ciment. Ar fi o greșeală, pe care de altfel n-o face nici un matematician. Într-adevăr dacă în enunțul problemei cuvîntul „ciment" e înlocuit cu cuvîntul „petrol" sau cu cuvîntul „cremă de ghete" problema matematică nu se schimbă. Se caută la cuvîntul transport. Deci, întîmplător, sînt un om fericit. Găsesc sub numele „problema transporturilor" în REFERATIVNÎI JURNAL, în MATHEMATICAL REVIEW, în ZENTRALBLATT FÜR MATHEMATIK și în alte reviste de referate. Acolo găsesc problema rezolvată. Ce fac? Vă voi spune altă dată. Băgați de seamă că am fost un om norocos, căci problema am găsit-o tocmai sub numele „problema transporturilor".

Să presupunem că Ministerul Agriculturii și Silviculturii îmi pune următoarea problemă: Cîte tractoare de categoria... trebuie repartizate pe un sol de categoria... pentru ca, ținînd seama de randamentul fiecărui tip de tractor pe fiecare tip de sol, întreaga activitate să se realizeze cu un total minim de tractoare. Aici pot să tot caut prin revistele de referate. Cum o să-mi dea prin gînd că soluția acestei probleme o s-o găsesc sub titlul „problema transporturilor"?

De asta am nevoie de un om priceput. El trebuie să pună în ecuație această problemă. Să presupunem că a pus-o în ecuații. Dacă e un matematician cu oarecare pricepere în economie matematică va categorisi problema ca problemă de programare liniară. Atunci va trebui să caute cărți de programare liniară și să le citească. În unele va găsi capitole despre problema transporturilor și va recunoaște ecuațiile pe care vrea să le studieze. Va putea însă să citească multe cărți de programare liniară în care problemei transporturilor să nu i se acorde un loc special. Atunci e ceva de făcut, dar altceva.

Dacă însă matematicianul nu va fi un matematician priceput în economie matematică, va categorisi problema ca fiind o problemă privind poliedrele convexe într-un spațiu cu mai multe dimensiuni. Și atunci e ceva de făcut, dar e de făcut cu totul altceva.

Cred că ceea ce reiese clar din cele de mai sus e utilitatea de a avea oameni pricepuți în direcții foarte variate. Ei pot nu să-ți rezolve problemele, ci, ceea ce este foarte important, să-ți spună cînd sînt rezolvate.

După ce știu că sînt rezolvate de alții, am și eu mult de făcut.

Acesta e rostul institutelor de documentare: de a rezolva problemele rezolvate și de a ține contact cu oamenii de știință din institutele Academiei care le pot spune dacă o anume problemă e rezolvată sau nu. Despre rezolvarea problemelor rezolvate... altă dată.

---

de industrie — a fost influențat de creșterea producției și de modificarea structurii producției (2.220 mii și respectiv 5.853 mii lei).

Factorul c — prețul mediu cu ridicata de intreprindere — a fost de asemenea influențat de creșterea producției și de modificarea structurii producției: (+876 mii lei și +1385 mii lei).

Factorul d — prețul de cost — ca și ceilalți factori, au fost influențați de creșterea producției și modificarea structurii producției în următoarele proporții: +756 mii lei și +738 mii lei.

Diminuind factorul a cu factorul b, rezultă impozitul pe circulația mărfurilor și scăzind din factorul b factorul c, diferența rezultată reprezintă beneficiul (tabelul 4).

Tabelul 4

mii lei

Indicatorii	Creșterea producției	Modificarea structurii producției	Total
Preț cu ridicata industrie	+2220	+5853	+8073
Preț cu ridicata de intreprindere	+ 876	+1385	+2261
I.C.M.	+1344	+4468	+5812
Preț de cost	+ 756	+ 738	+1494
Beneficiu	+ 120	+ 647	+ 767
Total acumulări	+1464	+5115	+6579

După cum rezultă, 78% din acumulările suplimentare au fost obținute pe seama modificării structurii producției, ca efect al specializării și numai 22% datorită îmbunătățirii indicelui de utilizare a războaielor.

SPECIALIZAREA producției, care a început de la reprofilarea țesătoriei, a cuprins în 1968 o gamă de 10 articole, reprezentînd 80,2% din producția totală, deși au existat 49 de sortimente contractate cu comerțul. Dat fiind avantajele economice care rezultă în urma specializării producției, intreprinderea și-a redus numărul de sortimente la 45, în schimb producția la cele 10 sortimente specializate a ajuns să reprezinte 90,1% din producția totală.

Concluzia care se desprinde este că deși cheltuielile la 1 000 lei producție au crescut datorită modificării structurii producției marfă totuși specializarea producției a adus însemnate avantaje economice. Ceea ce pledează pentru continuarea susținută a specializării producției, acțiune care are condiții deosebit de favorabile în cadrul combinatelor organizate.

doctorand Gh. MOISĂ

Institutul de cercetări textile

FINANȚE

Puncte de vedere

AMORTIZĂRILE SUPLIMENTARE — ELEMENTE ALE PRODUCȚIEI NETE

DUPĂ CUM SE ȘTIE, prin noul sistem de amortizare, un mijloc fix se amortizează în tot cursul funcționării lui, indiferent dacă a îndeplinit sau a depășit durata normată de serviciu. Totodată, se mai prevede că, în cazul cînd un mijloc fix este casat înainte de amortizarea integrală, diferența neamortizată se include în prețul de cost. Această din urmă prevedere constituie un element nou față de vechiul sistem de amortizare cînd aceste diferențe nu se includeau în prețul de cost, deoarece duratele de serviciu normate erau considerate ca o medie în jurul cărora oscilau cele individuale ale fiecărui mijloc fix, iar diferențele dintre duratele de serviciu efective și cele normate se compensau la nivelul economiei naționale. În felul acesta se asigură nu numai fondurile de înlocuire, ci și fonduri în plus și anume 60% din amortizarea aferentă fondurilor fixe amortizate integral care se varsă la Banca de Investiții (conform art. 11 din Legea nr. 62/1968) pe care le vom numi supraamortizări și 40% ca fonduri stimulative puse la dispoziția intreprinderilor și centralelor industriale pentru modernizări, reparații capitale etc.

În legătură cu aceasta se ridică problema: **care este natura economică a supraamortizărilor, respectiv care este sursa de formare a acestora: cheltuielile materiale sau producția netă?**

Pentru rezolvarea acestei probleme trebuie să amintim mai întîi că amortizarea este recuperarea prin prețul de cost a valorii uzurii mijloacelor fixe cu scopul de a le putea înlocui după expirarea duratei normate de serviciu și deci pentru asigurarea reproducției simple a acestora. Fondul de amortizare constituit astfel face parte din cheltuielile materiale de producție, întrucît acestea reprezintă partea din valoarea produsului social destinată înlocuirii valorilor materiale consumate (mijloace fixe și circulante). Amortizarea suplimentară nu mai este destinată pentru înlocuirea mijloacelor fixe uzate, ci, așa cum se arată în expunerea de motive la Legea nr. 62/1968, „în vederea constituirii într-un ritm mai accelerat a mijloacelor bănești necesare înlocuirii fondurilor fixe". Tot în același scop, la stabilirea noilor durate de serviciu normate s-a luat în considerare, în mai mare măsură, influența uzurii morale.

Avînd în vedere cele arătate mai sus, în procesul constituirii și folosirii fondului de amortizare s-ar putea ivi următoarele situații:

- **În cazul cînd duratele de serviciu normate sînt egale cu cele reale** (adică, presupunînd că toate mijloacele fixe sînt scoase din uz în momentul cînd s-a scurs durata de serviciu normată), fondul de amortizare constituit este egal cu fondul de înlocuire și constituie un element al cheltuielilor materiale, lipsind amortizările suplimentare. În felul acesta s-ar asigura reproducția simplă a mijloacelor fixe.
- **Cînd duratele de serviciu normate sînt mai mici decît cele reale,** atunci fondul de amortizare constituit este mai mare decît fondul de înlocuire, diferența reprezentînd-o amortizarea suplimentară care nu mai este destinată înlocuirii mijloacelor fixe uzate, ci dezvoltării mijloacelor fixe, fapt pentru care nu mai poate fi considerată un element al cheltuielilor materiale, ci un element al producției nete care folosește la reproducția lărgită a mijloacelor fixe.

La aceeași concluzie s-ar ajunge și dacă am presupune că mijloacele fixe complet amortizate nu ar mai fi amortizate în continuare, caz în care prețul de cost s-ar reduce cu aceste sume și, implicit, ar crește beneficiul, care este un element al producției nete.

Un argument în plus îl constituie și prevederile legii nr. 62/1968 referitoare la stimularea întreprinderilor în buna întreținere a fondurilor fixe prin lăsarea la dispoziția acestora a unei părți din amortizarea suplimentară (25%) și a centralelor industriale (15%) din care să se facă modernizări, îmbunătățiri tehnologice și chiar reparații capitale, acțiuni care nu pot fi finanțate din fondul de înlocuire, ci, în lipsa amortizărilor suplimentare, se finanțează din fondurile pentru introducerea tehnicii noi, din investiții, din credite pentru mică mecanizare sau se include în prețul de cost.

- **Cînd duratele de serviciu normate sînt mai mari decît cele reale,** atunci fondul de amortizare constituit este mai mic decît fondul de înlocuire, diferența reprezentînd-o subamortizarea care, dacă nu ar fi inclusă și recuperată prin prețul de cost, nu s-ar asigura reproducția simplă a mijloacelor fixe, ceea ce ar dăuna intereselor dezvoltării economiei naționale. De aceea, o asemenea situație trebuie evitată. Prin Legea nr. 62/1968 subamortizările sînt eliminate complet, deoarece diferențele neamortizate se includ în prețul de cost.

Dintre aceste trei situații, prima este numai teoretică, deoarece este aproape imposibil ca în practică toate mijloacele fixe să fie scoase din uz în momentul scurgerii duratei de serviciu normate. Ultima situație este de asemenea, exclusă, întrucît diferențele neamortizate se includ în prețul de cost. Rămîne deci ca situația

Ion TRANDAFIR

economist, Fabrica de tricotaje „Crinul"-București

(Continuare în pag. 6-a)

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

- La Alexandria a intrat parțial în funcțiune, cu 40 de zile înainte de termen, **Intreprinderea de aparataje și accesorii pentru instalații în construcții.** Noua unitate industrială va avea o capacitate de 13 000 tone anual și va produce convectoare pentru încălzirea încăperilor, baterii de încălzire și răcire, filtre de aer pentru sălile publice, aeroterme și alte accesorii necesare noilor construcții civile și industriale.
- La Sătuc, județul Buzău, se înalță un nou obiectiv industrial. **Fabrica de produse ceramice,** cea mai mare de acest fel din țară, a cărei producție anuală va fi de 60 milioane cărămizi ornamentale și de placaj. Cea mai mare parte din utilajele viitoarei intreprinderi de pe Valea Buzăului, care au și ajuns pe șantier, sînt asigurate de industria noastră, iar materia primă necesară va fi furnizată de către carierele aflate în apropiere. La începutul celei de-a doua jumătăți a anului 1970, cînd lucrările primei etape vor fi încheiate, intreprinderea va livra șantierelor primele cantități de produse.
- **A fost aprins focul în vatra cuptoarelor celei de-a III-a uzine de geam tras** construită pe platforma Fabricii de geamuri din Tirnăveni. Evenimentul marchează începutul probelor tehnologice la acest nou obiectiv industrial care va dubla actuala capacitate de producție a fabricii. Noile instalații tehnologice moderne vor permite obținerea unui spor de aproape 6 milioane de mp geam tras pe an.
- Pe platforma industrială a Uzinei de produse chimice de la Valea Călugărească a început **construcția celei de-a doua instalații de superfosfați,** care va livra anual peste 70 000 tone substanță activă. În același timp, au intrat într-un amplu proces de refacere și modernizare secțiile pentru producerea acidului sulfuric și a acidului fosforic — care își vor dubla capacitățile. Vor fi modernizate, de asemenea, transportul de materiale și materii prime, alimentarea cu energie electrică și termică, instalațiile pentru alimentare cu apă industrială. Întregul flux tehnologic se reorganizează pe baze științifice. După încheierea tuturor acestor lucrări, uzina prahoveană va produce de trei ori mai mult decît în prezent.

● La Ploiești, a fost terminat **primul lot din cele aproape 20 000 de apartamente ce se construiesc în noul cartier Ploiești-Vest.** Tot aici se află în construcție o serie de obiective social-culturale, printre care clădirea Institutului de petrol, Casa de cultură a sindicatelor, o policlinică și o stație de recoltare și conservare a singelui etc.

● Lucrătorii Întreprinderii Construcții-transporturi din Brașov au terminat **construirea șoselei asfaltate Brezoi—Voineasa,** care face legătura între drumul național Sibiu — București și Hidrocentrala de pe Lotru. Această nouă arteră de circulație, care ajunge în unele locuri la o altitudine de aproape 1 300 metri, va deservi și stațiunea turistică internațională Voineasa. Încheind această lucrare, colectivul Întreprinderii din Brașov a realizat sarcina anuală la planul de modernizări. În acest an, constructorii brașoveni au mai dat în exploatare șoselele naționale Gheorghieni — Toplița și Brașov — Cîmpulung, precum și Baza de troleibuze din Brașov.

● Întreprinderea Metalochim din Brașov a început **construcția, pentru prima dată în țară, a ski-lifturilor mobile.** Cu ajutorul lor, schiorii pot urca fără eforturi pe o pantă de 10—20 și 30 grade. Dotat cu un motor S-18 și 1 300 turații pe minut, ski-liftul este destinat bazelor și școlilor sportive.

● La Uzina de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, a fost pusă la punct tehnologia de fabricație a unui **cablu de mare rezistență,** destinat instalațiilor românești pentru forajul sondelor la adîncimi de 7 000 metri. Experimentat în unele exploatări, cablul a dovedit elasticitate și rezistență superioare. Începînd din anul viitor se vor produce și cabluri pentru funiculare de mare capacitate.

● **Mai multe tipuri de aparate de încălzit locuințele** au fost introduse în fabricație de către cooperativele meșteșugărești „Tehnometalica", „Electrobobinajul" și „Metalocasnica" din Capitală. Printre acestea se află un agregat pentru condiționarea aerului în apartamente, cu consum mixt — de curent electric și petrol

CONFIDENȚIAL

lampant, o sobă electrică cu un consum de 2 kw pe oră, un radiator electric cu elemenți de calorifer, în care circulă ulei fierbinte, un arzător — gazeificator pentru sobe de teracotă, godine, cazane de baie etc. Aceste aparate sînt menite a contribui la modernizarea sistemelor de încălzire a locuințelor orășenești și rurale.

● În zona depresionară Rădăuți a fost amenajat **un mare sistem de îmbunătățiri funciare,** prin care se redau agriculturii județului Suceava 7 400 hectare. Două piraie, Pozen și Voitinel, care, datorită revărsărilor de primăvară, inundau mari porțiuni de teren arabil, au fost regularizate și îndiguite pe o distanță de 12 km. Punerea în funcțiune a întregului sistem va aduce importante sporuri de producție și de venituri cooperativelor agricole în perimetrul cărora s-au executat aceste lucrări.

● La Întreprinderea „Metalo-Chim" din Brașov, s-a asimilat **fabricația rulmenților pentru mașinile agricole.** Noile tipuri de rulmenți, destinați combinelor, semănătorilor și altor agregate agricole, au și intrat în producția de serie.

● În cadrul Întreprinderii metalurgice din Aiud, **unitate care produce** utilaje siderurgice, a intrat în funcțiune **o nouă turnătorie de lingotiere.** Aceasta va realiza anual 5 500 lingotiere destinate combinatelor siderurgice de la Galați, Hunedoara și Reșița. Turnătoria este prevăzută cu două cubilouri de mare productivitate și cu alte utilaje moderne.

● La Rm. Sărat se desfășoară intens **construcția halei principale a Fabricii de garnituri pentru frîne și etanșare,** prima întreprindere cu acest profil din țară. În 1971, cînd ultimele lucrări vor fi încheiate, noul obiectiv industrial va realiza anual 7 000 de tone garnituri pentru frîne și de etanșare, necesare tuturor tipurilor de autovehicule și pentru locomotivele Diesel. O mare parte din utilajele viitoarei fabrici — care au și început să sosească pe șantier — sînt asigurate de industria noastră.

● În cadrul Uzinelor Industria Sîrmei din Cîmpia Turzii au intrat în funcțiune două noi obiective : **Trăgătoria de oțel tare (TOT2)** care va produce anual 35 000 tone sîrmă de oțel. Această nouă capacitate de producție realizată de constructorii și montorii clujeni cuprinde într-o construcție metalică, extinsă pe o suprafață de peste 25 mii mp, utilaje moderne care asigură produse de sîrmă cu caracteristici ridicate ; **un laminor de sîrmă,** cu o capacitate de 280 000 tone/an utilat cu cele mai moderne agregate care asigură o viteză de laminare de 45 metri pe secundă. Cele două hale, cu o suprafață de aproape 14 000 mp, împreună cu un grup social dotat cu instalații din cele mai moderne, prezintă un reușit și frumos ansamblu constructiv. Noul obiectiv, a cărui realizare nu a durat decît 18 luni, a însemnat o performanță în execuție a colectivului întreprinderii de construcții montaj din Cluj.

(Urmare din pag. 5)

descrisă la punctul doi să o regăsim în condițiile noului sistem de amortizare, deoarece, chiar în cazul cînd s-ar fi fixat durate de serviciu normate mai mari decît cele reale, eroarea respectivă este anulată prin prevederea includerii diferențelor neamortizate în prețul de cost. În cazul în care diferențele neamortizate nu se includeau în prețul de cost, atunci trebuia să facem comparație între supraamortizări și subamortizări pentru a afla dacă în practică ne găsim în situația de la punctul doi sau trei. Dar, chiar și în cazul includerii în prețul de cost a diferențelor neamortizate (subamortizările) nu este lipsită de interes o asemenea comparație la toate nivelele (întreprindere, centrală industrială, minister, economia națională), întrucît prin aceasta se pot descoperi diferențele dintre duratele de serviciu normate și cele reale și se pot eventual corecta (în funcție de gradul abaterilor constatate). Asemenea date se pot extrage ușor din evidențele întreprinderilor.

În concluzie, considerăm că amortizările suplimentare sînt elemente ale producției nete, deci nu sînt cheltuieli materiale deoarece nu servesc înlocuirii valorilor materiale consumate, ci dezvoltării acestora.

În articolul „Amortizările suplimentare sînt cheltuieli materiale, și nu elemente ale producției nete" (vezi „Viața economică" nr. 35/1969) se aduc diverse argumente în susținerea unui punct de vedere contrar care însă pierd din vedere, după părerea noastră, tocmai ceea ce este esențial : destinația amortizării suplimentare față de destinatia fondului de înlocuire, precum și diferențierea dintre cheltuielile materiale (destinate înlocuirii valorilor materiale consumate în producție) și producția netă (valoarea nou creată).

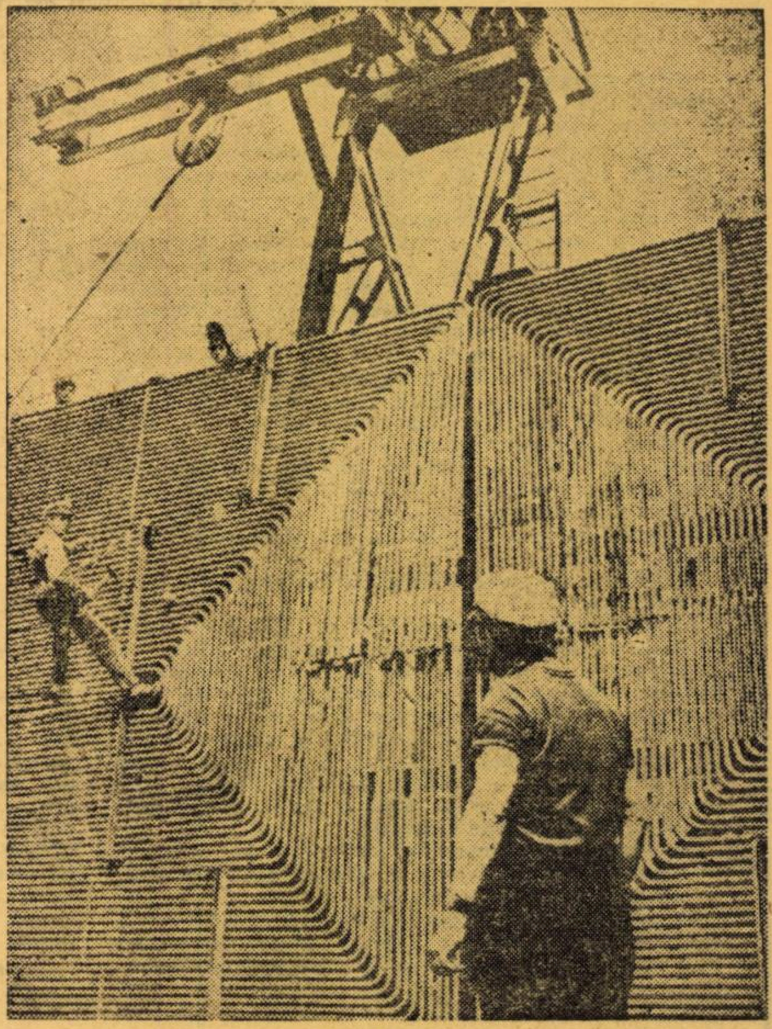

Dantelărie metalică

(Foto : Nicu Vasile)

CERCETARE-APLICARE

CRITERII ȘI INDICATORI AI EFICIENȚEI ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

AVÎNTUL CERCETĂRII științifice din țara noastră, perfecționarea continuă a formei de organizare a activității de cercetare, impun cercetării economice obligația clarificării problemelor ce le ridică determinarea eficienței economice a tehnicii noi create prin cercetare și, în primul rînd, se impune rezolvarea următoarelor probleme :

● stabilirea criteriului fundamental de apreciere a rezultatelor cercetării, atît la nivelul unității de producție, cît și la nivel de ramură și economie națională, precum și stabilirea indicatorilor de referință minim necesari luării deciziilor atît la planificarea cît și la aplicarea în producție a lucrărilor finalizate ● stabilirea indicatorilor economici sintetici minim necesari pentru exprimarea în formă valorică a efectelor și efortului de cercetare scontat sau realizat și care să poată exprima complet nivelul modificărilor aduse economiei unității și ramurii unde se aplică cercetarea respectivă ● stabilirea indicatorilor tehnico-economici specifici procesului tehnologic necesari pentru fundamentarea științifică a efectelor și efortului economic determinat în formă valorică precum și pentru stabilirea utilității în perspectivă a valorilor nou create prin cercetarea științifică ● clasificarea lucrărilor de cercetare atît din punct de vedere al scopului economic urmărit cît și din punct de vedere al efortului economic minim necesar aplicării rezultatelor cercetării în producție.

Exprimăm în cele ce urmează unele puncte de vedere referitoare la rezolvarea problemelor menționate.

● *Clasificarea lucrărilor*

ÎN VEDEREA determinării eficienței economice a tehnicii noi create prin cercetare este necesar ca temele de cercetare să fie clasificate **atît după principiul efectelor economice** (criteriul fundamental de eficiență economică al fiecărei lucrări) **cît și după complexitatea și volumul de investiții necesar la aplicarea acestora în producție.** După principiul efectelor economice ale cercetării, lucrările pot fi clasificate în lucrări a căror rezultate reprezintă crearea unor produse noi ; ridicarea calității produselor ; introducerea unor tehnologii noi ; perfecționarea procedeelor actuale ; organizarea superioară o producției și a muncii ; creșterea productivității muncii sociale etc. După cel de-al doilea principiu lucrările de cercetare se clasifică în lucrări care la aplicare necesită procurarea prin investiții a unor mijloace de producție alese (proiectate) de cercetător și lucrări care pentru aplicarea rezultatelor în producție necesită efectuarea prin investiții a unor lucrări capitale (obiective industriale noi).

Lucrările de cercetare mai pot fi clasificate și după natura cercetării, a fazelor procesului de cercetare etc.

● *Criterii de apreciere*

ESTE CUNOSCUT faptul că literatura de specialitate recomandă drept criteriu de apreciere a tehnicii noi create prin cercetare, în sfera producției materiale, economia de muncă socială. Practica economică nu a stabilit încă metode de calcul și comensurare a acestei economii la nivel de secție, uzină și mai ales la nivel de ramură de producție. Nu au fost stabiliți încă pînă în momentul de față coeficienții limită ai eficienței economice a activității de cercetare. Considerăm însă că, în prezent, pot fi folosite unele criterii de apreciere a lucrărilor și activității de cercetare.

Pentru lucrările a căror aplicare în producție nu necesită investiții importante, criteriul de apreciere a cercetării este creșterea venitului net la unitatea (sau unitățile) unde se aplică cercetarea în raport cu nivelul venitului net actual calculat pe o perioadă de un an. Eficiența cercetării se calculează, în acest caz, sub formă de coeficient prin raportarea sumei algebrice a rezultatelor economice, exprimată în formă valorică, la volumul cheltuielilor de cercetare și aplicare.

Pentru lucrările din cea de a doua categorie de clasificare, criteriul de apreciere a cercetării este economia de muncă socială care se calculează la nivelul secției (uzinei), iar cînd rezultatele cercetării se aplică în mai multe unități se recalculează la nivel de ramură industrială. Eficiența economică a cercetării la acest tip de lucrări se prezintă sub formă de coeficient ținînd seama de durabilitatea economică și se calculează ca raport între suma algebrică a efectelor economice ale cercetării obținute în secție, uzină și activități conexe și efortul economic total impus de efectuarea cercetării, aplicării și asistenței tehnice necesare. În cazul cînd rezultatele cercetării se aplică în mai multe unități economice, eficiența economică reală a cercetării este economia de muncă individuală stabilită după metoda de mai sus, recalculată la nivel de muncă socială (luînd în calcul cheltuielile de producție și venitul net realizabil înainte și după aplicarea cercetării la întreprinderile care au cele mai bune condiții de producție sau ținînd seama de venitul net și cheltuielile medii pe ramură la aceeași activitate sau produs), înainte și după aplicarea rezultatelor cercetării.

Pentru lucrările din ultima categorie pentru aplicarea cărora este nevoie inițial de crearea prin investiții a unor noi obiective, criteriul de apreciere a rezultatelor cercetării îl constituie cota de venit net dedusă din rezultatele financiare ale obiectivului respectiv obținute la intrarea acestuia în funcțiune. Cînd aportul cercetării la realizarea noului obiectiv industrial este preponderent, eficiența economică a cercetării se obține ca o diferență dintre venitul net al noului obiectiv și rata venitului net pe care trebuie s-o asigure potrivit coeficienților de eficiență economică normali ai investițiilor din ramura respectivă.

Din cele expuse rezultă că pentru fiecare lucrare de cercetare în parte atît la planificarea cît și la finalizarea lor este necesar să se întocmească un calcul sau un studiu de cercetare a eficienței economice în care să se stabilească o ierarhie a temelor în funcție de utilitatea lor pentru ramură și economia națională în funcție de aplicabilitatea imediată în producție și de asigurarea unui efect eco-

doctorand V. I. OJOG

cercetător științific principal
al I.C.E.M.-București

→

nomic maxim în procesul de cercetare și la aplicarea acestuia în producție.

Indicatori economici

PENTRU determinarea efectelor economice de bază și secundare și a coeficienților de eficiență economică a cercetării care se exprimă în formă valorică se pot folosi o serie de indicatori economici sintetici, iar pentru fundamentarea științifică a rezultatelor în perspectivă se pot folosi indicatori tehnico-economici specifici ramurii și tipului de producție respectivă. Ca indicatori sintetici se pot folosi: volumul producției planificat pe structură (q); prețul de cost complet unitar existent (C_1); prețul de cost complet unitar precalculat (C); economia de muncă socială (eficiența economică); efortul economic total necesar cercetării și aplicării cercetării respective în producție; prețul de cost mediu pe ramură la produsul sau operația respectivă înainte (C_2) și după aplicarea cercetării (C_3).

Pentru volumul de producție se poate lua în calcul producția planificată (realizată) exprimată în unități naturale ținînd seama de calitate și sortiment; pentru prețul de cost unitar existent — prețul de cost efectiv realizat pentru același produs sau operație în condițiile de producție existente; pentru prețul de cost precalculat — prețul de cost complet modificat ca urmare a introducerii tehnicii noi create prin cercetare (în cazul produselor noi se ia prețul de cost determinat pe baza indicilor de preț de cost stabiliți în documentația tehnică și tehnologică valabilă în fază industrială); pentru economia de muncă socială — diferența între (C_1) și (C) la nivel de întreprindere și (C_2) și (C_3) la nivel de ramură industrială, ținînd seama de durabilitatea economică a rezultatelor economice ale cercetării; pentru efortul economic total — de regulă toate cheltuielile de cercetare și aplicare în producție, ținînd seama de factorul timp precum și de eventualele pierderi cauzate de scoaterea din funcție a unor utilaje înainte de a fi amortizate complet; prețul de cost mediu pe ramură din perioada de bază și după aplicarea cercetărilor (precalculat) se determină pe baza prețurilor individuale făcîndu-se media ponderată.

Pentru a da o imagine completă a oportunității planificării sau aplicării în producție a cercetării se impune fundamentarea efectelor și efortului economic al cercetării și sub aspectul valabilității lor în perspectivă. Aceasta poate fi făcută prin analiza situației de dinainte și de după aplicarea tehnicii noi. Analiza are loc pe baza studierii indicilor tehnico-economici specifici tipului de producție și respectiv procesului tehnologic de bază și auxiliar unde se aplică rezultatele cercetării.

Printre principalii indicatori tehnico-economici care se impun a fi analizați la planificarea sau finalizarea cercetării (înainte și după aplicare) sînt: indicii de utilizare a capacităților de producție, ai agregatelor, secției, uzinei etc.; indicii productivității muncii și ai randamentelor mijloacelor de muncă; gradul de asigurare în perspectivă cu materii prime, materiale de calitate și gradul lor de prelucrare și valorificare; calitatea produsului finit și indicii prețului de cost; influența cercetării asupra balanței de plăți externe.

Aceste studii întocmite în institutele de cercetări departamentale trebuie să folosească unui dublu scop: cînd aplicarea cercetării impune efectuarea unui volum de investiții apreciabil, concluziile servesc pentru fundamentarea temei de proiectare; cînd studiile nu necesită investiții prea mari (lucrări din categoriile I și II) concluziile sînt necesare pentru fundamentarea deciziilor de aplicare a rezultatelor cercetării în producția ramurii.

Coeficienții eficienței economice astfel determinați pentru fiecare lucrare de cercetare în parte, comparați cu indicii de eficiență economică normați (acceptați) pe ramuri, pot folosi luării deciziilor privind planificarea și aplicarea în producție sau sistării lucrărilor de cercetare.

Eficiența economică a activității de cercetare desfășurată în institutele de cercetare poate fi calculată ca diferență între suma efectelor economice ale fiecărei lucrări și suma efortului economic total al fiecărei lucrări. Indicatorii de eficiență economică astfel determinați pentru fiecare lucrare în parte pot folosi pentru aplicarea regulamentului de stimulare a personalului de cercetare, premisă importantă pentru creșterea eficienței activității acestuia.

În vederea comensurării și aprecierii juste a aportului activității de cercetare la dezvoltarea și modernizarea economiei românești este necesar să se stabilească pentru fiecare ramură și subramură indicii de eficiență economică normați și ai cercetării științifice. Pentru ramuri cu un ritm mai rapid de dezvoltare normat ar putea fi termenul de recuperare cifrat la 2—3 ani, pentru ramuri cu o dezvoltare tehnică mai lentă acești indici pot lua valori între 3—7 ani, iar pentru celelalte ramuri ale producției materiale, între 7—10 ani.

ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIALULUI LEMNOS

SECTOARELE CARE PRODUC ȘI UTILIZEAZĂ lemnul și derivatele sale ocupă un loc important în economia națională. Cercetările privind tendința consumului în deceniile viitoare, au scos în evidență o creștere impresionantă a necesarului de masă lemnoasă. S-a estimat că, pînă în anul 2000, cerințele vor spori cu cca 35%, în timp ce resursele numai cu cca 16%. Pentru diminuarea discrepanței dintre tendința consumului și nivelul resurselor se impune accelerarea ritmului de introducere a rezultatelor cercetărilor științifice, în toate domeniile de utilizare a produselor lemnoase.

Ritmuri și tendințe

INDUSTRIA DE PRELUCRARE a lemnului din țara noastră a înregistrat o dezvoltare deosebită după anul 1948. Au apărut ramuri noi de producție și s-a diversificat larg gama sortimentelor realizate. Locul atelierelor meșteșugărești de mobilă și tîmplărie a fost luat de noile fabrici de mare capacitate, dotate cu tehnica cea mai avansată.

GRAFICUL Nr. 1

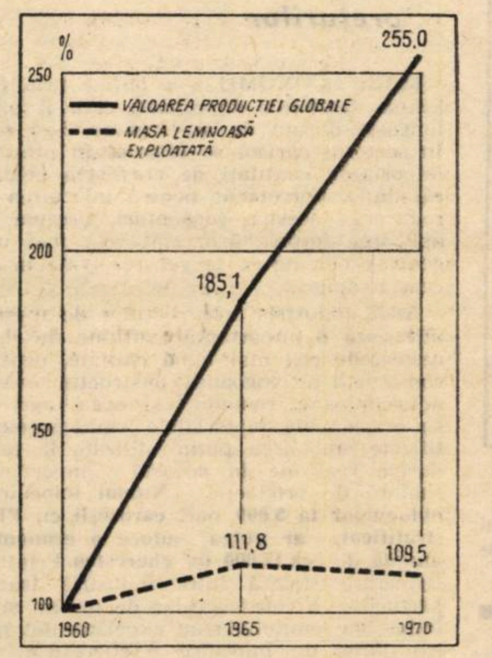

Creșterea valorii producției globale și nivelul masei lemnoase exploatate în perioada 1960—1970 (plan)

Dezvoltarea și diversificarea producției industriei lemnului permit ca indicele de valorificare, exprimat în lei, a producției globale pe m³ masă lemnoasă exploatată, să crească de la 148 lei pe m³ în anul 1950, la 805 lei în anul 1970. Numai în deceniul 1960—1970 valoarea producției ramurii sporește la 255%, în timp ce volumul masei lemnoase exploatată în aceeași perioadă crește numai la 109,5% (graficul 1).

Cu toate rezultatele pozitive dobîndite, sporirea producției în toate ramurile economiei naționale într-un ritm mediu anual care ne situează pe un loc de frunte în lume a dus la o balanță neechilibrată de produse lemnoase. Dificultățile balanței se accentuează prin solicitarea de cantități sporite de cherestea de calități superioare, pentru consumul intern și export.

În perioada 1960—1969, consumul de cherestea și de stratificate — înlocuitori de cherestea — se prezintă astfel (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

în %

	1960	1969
Consum de cherestea total	100,0	121,6
Consumul înlocuitorilor în echivalență cherestea (placaj, PAL, PFL)	100,0	470,7
Total consum intern cherestea plus înlocuitori (medie ponderată)	100,0	157,0

Așadar, în timp ce ritmul mediu anual al producției globale industriale a României a fost de 13%, dinamica volumului de cherestea și a înlocuitorilor asigurată pentru consumul intern a atins un ritm mediu de numai 5,7%. **În țara noastră consumul de cherestea pe locuitor a scăzut în ultimii 10 ani cu cca 10%, în timp ce media europeană crește cu 8%.** În 1960, consumul de cherestea a țării a fost cu 18 m³ peste consumul european, iar în 1970 situația se va inversa, adică consumul pe un locuitor va fi cu 14 m³ mai redus decît media europeană.

Această tendință, contrară evoluției generale din Europa, se agravează prin faptul că proporția cherestelei de rășinoase s-a redus cu aproape 50%. Scăderea este compensată însă parțial prin creșterea consumului de cherestea de foioase de la 61 la 94 m³ pe 1000 de locuitori. De asemenea, reducerea consumului de cherestea în țara noastră a fost compensată parțial prin creșterea consumului produselor stratificate. La placaj consumul european crește în medie cu 37,6% în 1970 față de 1960, iar în țara noastră sporul în aceeași perioadă, este de 200%. La plăci aglomerate din așchii de lemn consumul european a crescut de aproape 4 ori, iar la noi de peste 5 ori. La plăci fibro lemnoase, indicele consumului european prezintă o creștere de 80%, în timp ce la noi este de 10 ori mai mare față de nivelul din 1960. Din totalul lemnului de lucru rezultat la exploatarea pădurilor, peste 70% se utilizează la fabricarea produselor de cherestea și stratificate (placaj, PAL, PFL).

Lucrările auxiliare din construcții

METODOLOGIA noastră de evidență a consumului de produse lemnoase în construcții diferă de cea practicată de Comisia Economică O.N.U. și astfel o comparație a consumurilor cu alte țări este aproape imposibilă. Reducerea consumului specific de cherestea pe milion lei investiții reflectă preocuparea constructorilor ca, prin noi soluții și gospodărirea mai bună a materialelor pe șantiere, să obțină economii importante de material lemnos. Analizîndu-se pe mai multe șantiere mari industriale consumurile de material lemnos pe pricipalele grupe de articole de lucrări, s-a constatat următoarele (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Grupe de articole de lucrări	Consumul de cherestea (în %)
— Lucrări de bază (șarpante, astereală, pardoseli, etc.)	7
— Cofraje și sprijiniri de cofraje	65
— Sprijiniri de săpături	10
— Schele	10
— Organiz. șantier	5
— Alte lucrări	3
	100

Urmărind aceste consumuri se desprinde că cea mai mare parte nu se referă la lucrările de bază, ci la cele auxiliare și, în special, la cofraje și sprijiniri de cofraje. **De aici rezultă că principala cale care poate duce la economisirea substanțială a materialului lemnos este creșterea gradului de prefabricare, care, între altele fie spus, nu progresează în ritm corespunzător.**

În cadrul lucrărilor de organizare a șantierelor, cca 50% din sumele cheltuite se referă la executări de baracamente, iar restul la diverse amenajări, în scopul asigurării desfășurării lucrărilor. La nivelul anului 1968, au fost executate cca 150 000 m² baracamente la care s-au consumat peste 10 000 m³ cherestea, care puteau fi înlocuite, în mare parte, prin barăci demontabile de metal și rulote.

Producția de uși și ferestre

PRODUCȚIA de uși și ferestre necesită cca. 300 000 m³ cherestea de cea mai bună calitate. **Reducerea acestui consum, în permanentă creștere, impune introducerea de noi soluții constructive.** Lucrările elaborate de Institutul de cercetări pentru industria lemnului au permis reducerea consumurilor specifice cu 4—23%. Noile soluții au fost incluse în standardele revizuite și urmează să fie generalizate astfel ca, în 1970, economiile de lemn la producția de ferestre să fie de cca 22 000 m³.

O scădere mai substanțială a consumurilor specifice la fabricarea ferestrelor poate fi realizată **prin elaborarea de soluții constructive din lemn în combinație cu profile din aluminiu sau metal.** La soluțiile constructive elaborate, consumul specific de lemn este mai redus cu 40% pînă la 90%. **Extinderea soluțiilor constructive studiate, ar putea asigura o economie suplimentară de cca 25 000 m³ cherestea pe an.**

La fabricarea ușilor interioare, se folosesc în străinătate, pe scară industrială, tocurile metalice. Această soluție ar putea fi extinsă și în țara noastră, în special la ușile ce se execută în prezent finisate. **Înlocuirea tocurilor din lemn cu tocuri**

dr. ing. D. IVĂNESCU
director

conferențiar A. HARAP
director adjunct științific
Institutul de cercetări
pentru industria lemnului

→

ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIALULUI LEMNOS

(Urmare din pag. 7)

metalice poate crea un disponibil de peste 20 000 m³ cherestea pe an. Pentru aceasta este nevoie ca, la toate nivelele, să crească preocuparea pentru introducerea și extinderea noilor soluții elaborate sau folosirea metodelor utilizate în străinătate, astfel încît marile rezerve de economisire a lemnului să poată fi larg fructificate.

● *De ce raportul de incorporare a materiei prime în produsul finit se menține 4:1?*

ÎN PERIOADA 1960—1975 producția de mobilă din țara noastră crește de cca 7 ori. Producția și consumul de mobilă sporește mult mai rapid decît volumul de cherestea necesar pentru această producție. **Tendința generală este de a realiza mobilier mai ușor și mai confortabil prin reducerea cantității și dimensiunii lemnului și de înlocuirea mai accentuată a materialului lemnos cu alte materiale nelemnoase.**

Mergînd pe această linie, în decursul anilor, fabricile de mobilă subordonate Ministerului Industriei Lemnului au redus consumul de cherestea pe garnitură de mobilă de la 0,318 m³ în 1965, la 0,291 m³ în 1969. Dacă toate unitățile producătoare de mobilă din țară (cele ale industriei locale și ale cooperației meșteșugărești) ar fi lucrat la nivelul consumurilor specifice ale unităților republicane, **s-ar fi putut economisi, la producția anului 1968, cca 35 000 m³ cherestea de rășinoase și aproape 28 000 m³ cherestea de fag, de cea mai bună calitate.**

Ponderea ambalajelor din carton-hîrtie (grafic nr. 2) și a ambalajelor din lemn (grafic nr. 3) în țara noastră, comparativ cu alte țări.

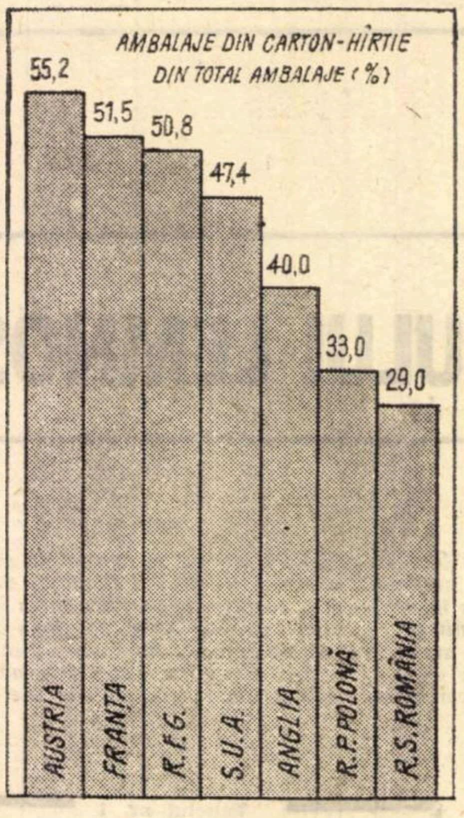

Graficul nr. 2

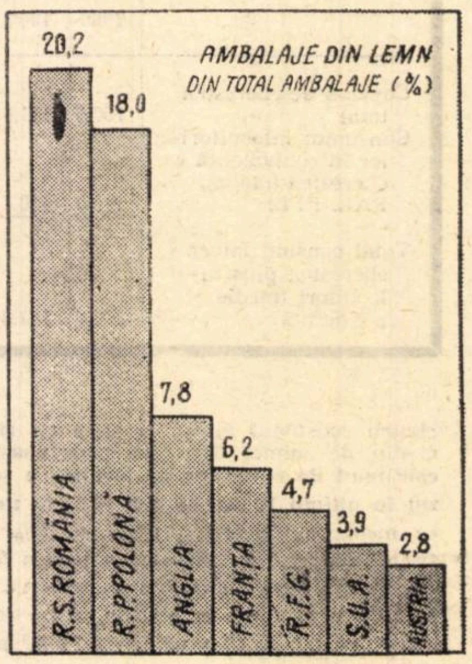

Graficul nr. 3

Un aspect îngrijorător al consumului de cherestea pentru mobilă este randamentul scăzut obținut la utilizarea finală. **Pentru un m³ volum net de material lemnos incorporat în produsul finit, se consumă în prezent 4—5 m³ lemn rotund.** Acest randament ar putea fi îmbunătățit printr-o mai bună cooperare între unitățile producătoare de mobilă și fabricile de cherestea.

● *Ambalajele și risipa de material lemnos*

CREȘTEREA CONTINUĂ a volumului desfacerii mărfurilor implică în mod deosebit dezvoltarea producției de ambalaje, ca un mijloc de legătură între producție și consum. În toată lumea se accentuează tendința de a se trece de la ambalajele tradiționale din lemn, la ambalaje din carton și hîrtie (a se vedea graficele nr. 2 și 3).

După calculele făcute de Oficiul pentru ambalaje din țara noastră volumul de material lemnos necesar producerii ambalajelor, în anul 1970, va atinge cca 880 000 m³.

Consumul ridicat de lemn pentru ambalaje se datorește insuficientei dezvoltări a producției de hîrtie, carton și mase plastice. El este și o consecință a unor defecțiuni organizatorice în gospodărirea rațională a ambalajelor. Extinderea acțiunii de paletizare și containerizare a produselor, este o altă cale importantă în găsirea de noi posibilități de ambalare, care duce la economii importante de material lemnos.

Din studiile efectuate de Institutul de cercetări pentru industria lemnului a **rezultat că introducerea profilelor din material plastic la ambalajele din PFL pentru exportul mobilei, ar aduce o economie de cca 20 000 m³ cherestea de rășinoase, precum și reducerea cu cca 38% a greutății lăzilor și de 13% a volumului de gabarit.**

● *Mărirea rolului prețurilor*

MARI ECONOMII s-ar obține prin folosirea lemnului impregnat, care îi prelungește durata de serviciu cu 2—5 ori. În sectorul agricol se folosesc în prezent importante cantități de cherestea pentru răsadnițe. Cercetările pentru înlocuirea și reducerea acestor consumuri, precum și aplicarea impregnării, sînt cele mai urgente probleme ce se cer rezolvate în această ramură.

Apoi, industria construcțiilor de mașini utilizează o importantă cantitate de cherestea, de cea mai bună calitate, pentru construcții de vagoane, construcții navale, autocamioane, remorci și utilaj agricol. La ora actuală, materialele lemnoase stratificate sînt prea puțin utilizate la produsele realizate în această importantă ramură de producție. **Numai înlocuirea obloanelor la 5 000 buc. caroserii cu PFL stratificat, ar putea aduce o economie anuală de cca 17 000 m³ cherestea.** Printr-o cooperare strînsă între industria transporturilor, a construcțiilor de mașini și a industriei lemnului s-au experimentat posibilitățile de înlocuire a cherestelei în diverse domenii de utilizare.

O importantă frînă în utilizarea înlocuitorilor, este prețul acestora, în comparație cu cheresteaua, care este mult prea ridicat și influențează nefavorabil prețul de cost al uzinelor care îi folosesc. Actualul sistem de prețuri, al produselor lemnoase nu reflectă în mod corespunzător cheltuielile de muncă socială necesară pentru fabricarea acestora. Venitul net nu este repartizat pe ramurile și subramurile economiei forestiere, pe baza unui criteriu economicește fundamentat. Astfel, în timp ce la o serie de produse finite se obțin rentabilități exagerate, la lemnul rotund de rășinoase, lemnul de mină rășinoase și lemnul de celuloză, pierderile ajung la 7%. **Atît pierderile la unele produse, cît și rentabilitățile exagerate la altele, au un efect deformant asupra nivelului prețului de cost în ramurile și întreprinderile consumatoare ale acestora, denaturînd într-o anumită măsură eficiența întregii lor activități economice.**

Intensificarea acțiunii de economisire a masei lemnoase necesită, așadar, pe de o parte, luarea unor măsuri legislative, iar pe de alta, crearea unui sistem prioritar de cercetare coordonată de Consiliul Național al Cercetării Științifice, care să orienteze problemele de cercetat și, implicit, valorificarea cercetărilor realizate. Această coordonare este cu atît mai necesară, cu cît structura consumului de lemn se modifică rapid. De la produse brute, cererea se deplasează mereu mai mult spre cele prelucrate în plăci și hîrtie. Consecința acestei transformări continue a structurii cererii este că, în viitor, se va cere lemn de dimensiuni, calități și proprietăți diferit față de trecut. Această evoluție a cererii va avea o influență importantă asupra politicii forestiere și amenajării pădurilor.

Noi proporții (Foto: Iosif Ciucă)

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● I.S.C.E. AUTO-TRACTOR — a încheiat un nou contract pentru livrarea în R. P. Polonă a 500 autocamioane de 3 tone tip SR-132 (dublu diferențial). În baza contractului încheiat, se vor livra 50 autocamioane în anul 1969, iar 450 bucăți în anul 1970. ● De asemenea, a încheiat un alt contract pentru livrarea în R. S. Cehoslovacă a 350 autocamioane de 5 tone tip „Bucegi" SR-113-L, cu livrare în anul 1969, precum și 2 500 autocamioane cu livrare în anul 1970.

● I.C.S.E. METALIMPORT a definitivat o serie de contracte cu firmele Gerald Metals, Derby & Co., Weling & Co., Firth Wickers și Britisch Steel din Anglia. Întreprinderea românească va importa de la acestea 850 tone cupru electrolitic 99,9%, 13 tone mercur virgin 99,99%, 110 tone tablă inoxidabilă, 554 tone tablă oțel inoxidabil și 1 090 tone tablă subțire plumbuită. Cu Jugomineral din R.S.F. Iugoslavia a încheiat un contractat pentru importul a 600 tone feromangan.

● I.S.C.E. CHIMIMPORT a încheiat recent două noi contracte pe baza cărora va exporta în R. P. Chineză hexaclorociclohexan și bachelită. Cu întreprinderi de comerț exterior din R. P. Chineză a încheiat contracte pentru importul de auramină-O, sulfură de sodiu, colofoniu și altele. Menționăm că în prima decadă a lunii noiembrie a.c. în portul chinezesc Whampoa a fost încărcată cantitatea de circa 2 000 tone colofoniu cu destinația România.

● I.S.C.E. ROMÂNOEXPORT a livrat de curînd unor firme din Franța și R. F. a Germaniei 800 000 mp țesături din bumbac. Cu firma Nordlandtextil a încheiat un contract pentru exportul de țesături de bumbac către această firmă, iar pentru exportul de confecții diverse a încheiat un contract cu firma belgiană Eurocommerce.

Aceeași întreprindere a livrat în Libia 8 000 costume bărbătești, iar în Ghana globuri pentru felinare în valoare de 20 000 lei valută.

● I.S.C.E. TEHNOFORESTEXPORT — Din grupa produselor finite din lemn, a livrat în R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă și Spania, binale în valoare de 274 mii dolari, în R. D. Germană, chibrituri în valoare de 10 mii dolari, în Anglia, articole de uz casnic în valoare de 4 mii dolari, în Austria tamburi pentru cabluri în valoare de 14 mii dolari, în R. F. a Germaniei articole sportive în valoare de 29 mii dolari, în Olanda ambarcațiuni sportive și săniuțe în valoare de 6 mii dolari. De asemenea, a livrat 1 900 mc lăzi din fag în U.R.S.S., iar în Cipru, Egipt, Israel și Italia, cca. 6 000 mc lăzi din fag.

● I.S.C.E. TEHNOIMPORT a contractat recent exportul a 150 000 bucăți rulmenți către firme din Pakistan, India, Brazilia, Grecia, Belgia, Franța, Italia, Austria, Egipt, Japonia, Argentina. ● Totodată a contractat importul a 12 bucăți oscilografe catodice cu accesorii de la firma Philips-Olanda, iar de la firma Packard Instruments G.m.b.H. din Austria a achiziționat o instalație de spectrometrie cu scintilație lichidă tip Tricarb 3 380 și schimbător automat de probe cu cristal.

● I.S.C.E. ARTIZANAT a încheiat noi contracte cu firme vest-germane. Valoarea lor se ridică la 7.500 DM. În baza acestor contracte, vor fi livrate diverse articole de uz casnic. ● De asemenea, a încheiat cu firme din Ghana contracte pentru livrarea de fiare de călcat și diverse alte articole de uz casnic.

Au fost perfectate noi contracte cu firme din Grecia, pentru exportul de lăzi de ambalaj în valoare de 132 500 dolari.

★

● În perioada 15—21 noiembrie a.c.; prin agențiile Romtrans din Galați, Iași și Dornești, au intrat în țară următoarele mărfuri importate din U.R.S.S.: 63 000 tone minereu, 22 000 tone metale diferite, 10 000 tone cocs pentru furnal, 2 000 tone cărbune, 11 000 tone apatită și 2 200 tone sare potasică. În aceeași perioadă au fost livrate în U.R.S.S. prin agențiile Romtrans Galați și Iași, următoarele mărfuri: 2 500 tone produse lemnoase, 22 tone mobilă diferită, 5 200 tone metale diferite, 1 000 tone produse chimice, 320 tone produse ale industriei ușoare, 1 900 tone mașini și utilaje, 1 300 tone minerale etc.

ÎNTREPRINDEREA

Intrebări și răspunsuri

REGIMUL CONTURILOR ÎN CONDIȚIILE CENTRALEI, COMBINATULUI, GRUPURILOR DE UZINE

ÎN ULTIMUL TIMP au sosit la redacție, din partea cititorilor revistei, numeroase scrisori prin care se solicită răspunsuri, precizări, explicații cu privire la atribuțiile noilor organisme economice (centrale, combinate, grupuri de uzine) pe linie de aprovizionare, producție, desfacere, financiar-bancară etc. Pentru a veni în sprijinul specialiștilor din unitățile economice, redacția a inițiat, începind cu acest număr, o rubrică specială de întrebări și răspunsuri, în cadrul căreia urmează să se răspundă, de către organele competente la întrebările adresate revistei.

Potrivit statutului cadru, centrala industrială precum și marile unități economice similare (grupuri, trusturi, combinate) sînt organizații autonome cu personalitate juridică constituite prin gruparea unor întreprinderi sau altor genuri de organizații, care au drept scop producția de bunuri materiale, executarea de lucrări sau prestarea de servicii. O caracteristică a acestor mari unități este aceea a autonomiei economice, a independenței operative, concretizată în atribuții privind utilizarea mijloacelor materiale și bănești cu care ele sînt dotate, relațiile directe cu bugetul statului și cu alte unități similare.

Pentru asigurarea autonomiei lor aceste unități au fost înzestrate de la înființare cu fonduri fixe și dotate cu mijloace circulante proprii. Una dintre problemele importante cu care au fost confruntate aceste unități, avînd în vedere multitudinea de operațiuni proprii și ale unităților subordonate, a fost aceea a conturilor prin care urmează să lucreze. În legătură cu această problemă s-au ridicat mai multe întrebări și anume:

● Care este regimul conturilor în cazul centralei, grupului de uzine, combinatului, trustului și al unităților care intră în componența acestora?

— Unităților economice organizate pe principiul gestiunii economice proprii li se deschid de unitățile bancare, pentru activitatea de bază **conturi,** iar unităților organizate pe principiul gestiunii economice interne li se deschid de regulă **subconturi.**

Unitățile bancare, de la caz la caz, pot deschide conturi și unităților organizate pe principiul gestiunii economice interne dacă au fost autorizate de unitatea economică de care aparțin să facă încasări și plăți, să încheie balanță de verificare și dacă totodată le-au fost defalcate normative de mijloace circulante și au primit de la acestea fonduri proprii.

Pentru a înțelege diferența dintre cont și subcont precizăm că în timp ce primul este de sine stătător, cel de al doilea este dependent direct de contul unității cu gestiune economică proprie, soldul subcontului virîndu-se în contul acesteia la perioadele ce se stabilesc împreună cu unitatea bancară la care funcționează contul, în funcție de volumul operațiunilor și în mod obligatoriu la sfîrșitul lunii.

Subconturile pot funcționa fie numai pentru încasări fie numai pentru plăți sau și pentru încasări și pentru plăți. Pentru a sublinia dependența subcontului de contul unității economice de care aparține mai arătăm că în cazul cînd subunitatea este autorizată să facă numai plăți, subcontul trebuie să fie alimentat cu disponibilități din contul față de care este subordonat.

● Cum și unde pot deschide conturile și subconturile unitățile cu gestiune economică internă ?

— Deschiderea conturilor sau subconturilor pentru unitățile cu gestiune economică internă (întreprinderi, fabrici, secții etc.) se face la cererea unității cu gestiune economică proprie de care aparțin, adresată unității bancare la care funcționează contul acesteia din urmă.

În ce privește subconturile, se precizează că acestea pot fi deschise numai unităților cu gestiune economică internă situate în raza de activitate a altei unități bancare decît aceea la care are contul unitatea economică de care aparține.

Pentru o perioadă de timp limitată (pînă la 31.XII. a.c.) s-a admis ca în cazuri bine justificate sucursalele județene ale Băncii Naționale să poată aproba de la caz la caz deschiderea de subconturi, la aceeași unitate bancară la care își are contul unitatea cu gestiune economică proprie.

● Înainte de reorganizare o parte din întreprinderi aveau subunități (secții) în alte localități care aveau deschise subconturi. Avînd în vedere că în urma reorganizării unele din aceste întreprinderi au devenit unități cu gestiune economică internă și deci în prezent au subconturi, se ridică problema dacă în viitor vor putea funcționa subconturi la subconturi ?

— Și în viitor poate să existe un subcont la alt subcont în cazul subconturilor de împrumut, cu mențiunea însă că nu este oportun ca la aceeași filială să funcționeze și subcontul de bază și subcontul secundar; totuși temporar, pînă la definitivarea situației organizatorice s-a admis de către centrala Băncii Naționale în mod excepțional funcționarea numai a subconturilor existente la data reorganizării.

● Pentru activitatea de coordonare, dacă se deschid centralelor industriale, trusturilor și grupurilor de uzine conturi separate, sau toate operațiunile se înregistrează în conturile privind activitatea productivă ?

— Centralelor industriale și altor unități cu statut de centrală care au activitate productivă proprie li se pot deschide la unitățile bancare în a căror rază de activitate se află, deosebit de contul activității de bază și conturi de împrumut, conturi pentru alte activități cu gestiune separată (cantine, gospodării anexe etc.) precum și conturi de disponibilități pentru redistribuire.

Acest din urmă cont se alimentează din beneficiile peste plan realizate de întreprinderile și celelalte unități componente sau subordonate, în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare. Aceste fonduri se folosesc pentru acoperirea temporară a unor nevoi financiare urgente ale întreprinderilor subordonate, precum și pentru acoperirea unor cheltuieli de reprezentare, reclamă și protocol atît ale centralei cît și ale întreprinderilor subordonate.

ANALIZA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL-DECIZIONAL *)

LITERATURA NOASTRĂ de specialitate s-a îmbogățit în ultimul timp cu o serie de lucrări valoroase în domeniul conducerii și organizării economiei naționale: „Balanța legăturilor dintre ramuri" autori L. Tövissi și I. Țigănescu, „Structuri organizatorice ale întreprinderii moderne" de I. Olteanu, „Organizarea structurală a întreprinderilor" de M. Dumitrescu. Acestora li s-a adăugat recent volumul „Procese informaționale și de decizie în economie" de Gh. Boldur.

În primele capitole ale volumului, autorul îmbină în mod sugestiv unele aspecte teoretice ale naturii și construcției sistemului informațional și ale teoriei deciziei cu exemplificări practice, precise și clare. Folosind instrumente matematice moderne ca: programarea lineară multidimensională, teoria jocurilor etc., autorul tratează aspecte importante ale procesului de decizie și insistă în special asupra condițiilor care influențează consecințele diferitelor alternative.

Interesante și de actualitate (în special pentru industria forestieră, industria construcțiilor, agricultură etc.) sînt problemele privind luarea deciziilor în cazul jocurilor contra naturii, adică stabilirea unei decizii corecte în condiții de certitudine, de risc, decizii în condiții de incertitudine, decizii în urma sondării naturii etc. Exemplificînd pe larg folosirea matematicii în modelarea procesului de decizie, autorul pune la dispoziția specialiștilor din economie un instrument precis, care să le înlesnească luarea de decizii corecte.

În condițiile așezării în țara noastră, a întregii activități, la toate nivelele, pe principiul muncii și conducerii colective, deciziile sînt colective. În acest sens, autorul insistă asupra modelării deciziei de grup, cînd este necesară „însumarea" opiniilor membrilor unui colectiv. Faptul că deciziile de grup sînt tot mai frecvente și de importanță crescîndă în munca de organizare și conducere a activității economice, justifică pe deplin ampla analiză teoretică a fenomenului și încercarea de modelare matematică pe care o face autorul.

În capitolul al treilea al lucrării este prezentată amănunțit, complet, instructiv, metodologia practică de analiză a sistemului informațional-decizional (SID). Capitolul oferă analiștilor și celor ce se specializează în acest domeniu mari posibilități pentru însușirea rapidă și eficientă a metodologiei completării formularelor tip folosite pentru reproiectarea sistemului informațional-decizional într-o unitate economică.

În ultimul capitol, bazîndu-se pe rezultate obținute în experiența personală, autorul expune trei aplicații practice ale teoriei deciziei și ale analizei sistemului informațional, care întregesc expunerea teoretică din primele trei capitole și reprezintă o invitație la perfecționarea sistemului informațional-decizional din orice întreprindere. Exemplele se referă la probleme de mare actualitate pentru economia țării noastre: optimizarea planului unei întreprinderi pe baza unui criteriu complex, determinarea unui indicator global al eficienței investițiilor și analiza sistemului informațional-decizional al unei întreprinderi industriale.

Prin multitudinea problemelor teoretice și practice tratate, lucrarea se adresează nu numai specialiștilor-analiști SID, ci tuturor inginerilor și economiștilor din întreprinderile industriale. De asemenea, lucrarea constituie un prețios mijloc de inițiere în probleme de informație — decizie pentru studenții din învățămîntul superior economic.

doctorand Ioan RAȚIU
Academia de Studii Economice

*) **Gh. Boldur**, „Procese informaționale și de decizie în economie", **Editura Științifică, București, 1969, 185 pag.**

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. FILIP BUCUR

DEȘI MAI BINE de patru ani a condus în permanență direcția generală a industriei de medicamente din Ministerul Chimiei, în prezent fiind director general al Centralei Industriale de Medicamente și Coloranți — București, tovarășul Filip Bucur, absolvent atît al facultății de farmacie cît și al celei de chimie industrială, a rămas un **om al producției.** *Cei treisprezece ani petrecuți în fabrică, în calitate de șef de secție, șef serviciu tehnic-producție și inginer șef au lăsat urme adînci asupra profilului viitorului conducător. Este lesne de înțeles de ce la întrebarea noastră vizînd reliefarea condițiilor de formare a cadrelor de conducere din economie, tov. Bucur a răspuns fără echivoc:*

— Etapa de „școlarizare" hotărîtoare în pregătirea viitorului conducător este munca în fabrică, în conducerea proceselor de producție. Această etapă trebuie însă imediat completată cu una de practică de execuție sau de conducere și în celelalte funcțiuni ale organismelor economice (dezvoltare, economic-financiar, comercial, personal) și cu una de „rodaj" în funcția de conducător general al organismului economic. Calitatea predominantă a conducătorului este aceea de **organizator.**

● Această calitate o aveți în vedere în alegerea colaboratorilor dv. care la rîndul lor sînt conducători ?

— În primul rînd. Aș adăuga însă că este necesar, ca acei care aleg, care decid, să aibă o anumită vechime în sectorul de activitate respectiv. Pentru a cunoaște oamenii, îndeosebi **rezultatele** lor.

● Considerați că trebuie acordată prioritate cadrelor din interiorul unității în numirea în funcții de conducere ?

— Fără a exclude și o altă posibilitate, noi ne orientăm în această direcție. Nu numai deoarece astfel putem cunoaște mai bine oamenii, ci și pentru că promovarea este o pîrghie importantă în formarea cadrelor și, în general, în exercitarea atributelor de conducere.

● Ați avut, din acest punct de vedere, probleme în stabilirea structurii noului organism economic ?

— Da, poate cele mai dificile din toate cîte am avut de înfruntat pînă în prezent în funcțiile pe care le-am îndeplinit. Nu însă de netrecut. Cu calm, ținînd seama atît de interesele centralei, cît și ale cadrelor noastre, ne-am străduit și am reușit să găsim o linie de echilibru. În prezent, în această direcție, majoritatea problemelor sînt rezolvate. Noi apreciem în mod deosebit rezultatul, întrucît știm că cel mai dificil și, de aceea, cel mai important, lucru în conducere este antrenarea oamenilor la realizarea obiectivelor stabilite. În acest proces intervine o variabilă extrem de greu de stăpînit: componenta psihosocială a omului.

● În general cum ați abordat problema formării noului organism economic ?

— Cu mult optimism. Noi considerăm foarte binevenită măsura constituirii centralei industriale de medicamente și coloranți. Chiar dacă volumul și complexitatea activității sînt mult sporite față de cele ale vechii direcții generale. Chiar dacă s-au făcut multe comasări de întreprinderi (care întotdeauna ridică probleme) și, alături de producția de medicamente, răspundem acum și de aceea de coloranți. Socotim, de exemplu, că procesul de profilare și specializare are mult mai bune condiții de desfășurare în noua structură organizatorică.

Referitor la greutățile întîmpinate, aș vrea să subliniez că ele există într-adevăr, dar există și soluții. Acestea pot fi găsite însă numai de cei care-și asumă răspunderea căutării lor. Cine vrea să facă treabă, face; cine așteaptă instrucțiuni o să găsească hîrtii, nu soluții. Și să nu uităm că organizarea centralelor nu s-a încheiat o dată cu emiterea actului lor de constituire. Este doar un început.

★

Cu acest optimism și cu o putere de muncă rar întîlnită, sîntem siguri că doctorandul Filip Bucur își va aduce, alături de colaboratorii săi, contribuția cerută la pilotarea centralei de medicamente și coloranți pe traiectoria maximei eficiențe economice.

Satisfăcut cînd își vede „ideile materializate în fapte", interlocutorul nostru este un pasionat cercetător-inovator, fiind autor al mai multor inovații și raționalizări, al punerii la punct a multor procedee noi de fabricație în industria medicamentelor, al îmbunătățirii altora. Este cunoscător al mai multor limbi străine (apreciază că această „zestre" este indispensabilă cadrelor de conducere din unitățile economice) și citește mult, atît în vederea pregătirii tezei de doctorat, cît și, în general, pentru a ține pasul cu tehnicile și metodele moderne de conducere și organizare.

C. CONSTANTIN

Interlocutorii noștri — cadre de conducere din Centrala Industrială de Electronică și Automatizări și din unitățile componente

O CENTRALĂ INDUSTRIALĂ DUPĂ 8 LUNI DE ACTIVITATE

- Experiența confirmă justețea noii forme de organizare a industriei
- Chiar în cadrul actualei legislații sînt posibile acțiuni care să asigure funcționarea eficientă a noilor organisme
- Rolul primordial al cadrelor din centrală în organizarea rațională a activității
- Practica impune acordarea integrală a atribuțiilor cuprinse în statutul-cadru

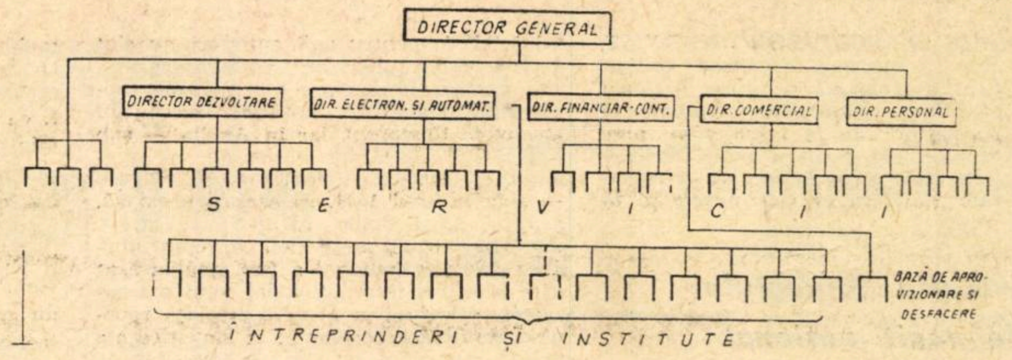

CONSTITUITĂ în urmă cu 8 luni, **Centrala Industrială de Electronică și Automatizări** *a reușit în scurt interval de timp, să rezolve unele probleme de natură organizatorică, să-și facă simțită din plin prezența în conducerea unităților componente. Inerent oricărui început, lucrurile nu s-au desfășurat lin, de la sine. Pe diverse planuri, au trebuit învinse pe parcurs rezistențe, care se opuneau funcționării noii structuri organizatorice, chemată să asigure mai multă operativitate, dinamism și eficiență în activitate.*

Concomitent cu punerea la punct a problemelor organizatorice, centrala și-a îndreptat eforturile în direcția afirmării și stimulării capacității tuturor factorilor angrenați în înfăptuirea sarcinilor de plan pe anul în curs. Măsurile luate au asigurat îndeplinirea integrală a prevederilor anuale de plan atît la nivelul centralei cît și de fiecare întreprindere în parte. Ce probleme s-au pus și cum au fost ele rezolvate? Ce probleme se află în prezent, în pragul unui an nou de muncă, pe agenda Consiliului de administrație?

Probleme ale organizării conducerii

ORGANIZATORIC, C.I.E.A. este o unitate economică formată prin subordonarea mai multor întreprinderi cu gestiune proprie unui organ central de conducere. Noul organism, astfel constituit, dispune de personalitate juridică și funcționează tot pe baza principiului gestiunii economice proprii. Obiectivul organizatoric principal urmărit prin formarea centralei a fost acela de **apropiere a punctelor unde se iau deciziile de acelea unde se realizează actele economice, determinate** de respectivele decizii. Un astfel de obiectiv se înfăptuiește prin raționala grupare a diverselor activități desfășurate și prin redistribuirea autorității de decizie, în funcție de această grupare, și de valoarea cadrelor disponibile. Ce s-a făcut în această direcție la C.I.E.A.?

În ansamblu, se poate afirma că actuala grupare a activităților prezintă vizibile avantaje față de cea veche. **Se confirmă valabilitatea concepției potrivit căreia activitățile care privesc angajatul unității economice trebuie individualizate ca funcție distinctă la nivelul conducerii organismului respectiv. Subordonarea activităților de personal, învățămînt și salarizare aceluiași conducător ierarhic, facilitează elaborarea strategiei și politicii de personal, conducerea cu mai multă eficiență a acțiunilor vizînd asigurarea cu cadrele cerute de realizarea obiectivelor unității economice.** Preluarea de către C.I.E.A. a unor drepturi de decizie de la minister în acest domeniu, a permis desfășurarea unor acțiuni care au avut ca rezultat asigurarea și distribuirea mai judicioasă a forței de muncă necesare întreprinderilor.

De asemenea, păstrarea oficiului juridic în cadrul centralei angajează practic unitatea economică în raporturi contractuale ce se dovedește a fi un factor cu influență pozitivă asupra operativității și competenței deciziilor de natură comercială ale centralei. Tot la acest capitol, semnalăm faptul că concentrarea autorității de decizie și, mai ales, a activităților propriu-zise de aprovizionare, la nivelul centralei, nu stînjenește cu nimic desfășurarea activității de producție în întreprinderi. Dimpotrivă, atît cadrele de conducere din centrală, cît și cele din întreprinderi subliniază că o astfel de concentrare a asigurat aprovizionarea mai promptă a unităților de producție cu materialele necesare. O dovadă o reprezintă și eliminarea imobilizărilor și a stagnării în producție cauzate de aprovizionare.

Referitor la unele măsuri ca și preocupările existente la C.I.E.A. în organizarea conducerii activităților de producție și dezvoltare, trebuie să arătăm că, în această privință mai sînt probleme care pune centrala și ce pot fi rezolvate de centrală. Elaborarea soluțiilor este mai puțin stînjenită de legi sau reglementări. Chestiunea este importantă, întrucît dificultățile întîmpinate din lipsa unei structuri adecvate, au condus — și nu numai în cazul C.I.E.A. — la apariția și susținerea cu tot mai multă insistență a ideii împărțirii unor centrale în două sau trei unități mai mici.

Evident, problemele legate de conducerea activității de producție la C.I.E.A. sînt destul de complicate. Fiind de acord în această privință cu unele puncte de vedere exprimate de cadrele de conducere ale centralei, apreciem însă că structura adoptată pînă în prezent nu este cea mai bună. Prin perfecționarea acesteia poate fi mărit considerabil gradul de funcționalitate a întregului organism al centralei. C.I.E.A. est compusă din 12 întreprinderi productive, 3 institute de cercetări și proiectări și o bază de aprovizionare și desfacere. La acestea se adaugă, la nivelul centralei, 26 de compartimente funcționale. O primă observație prilejuită de analiza organigramei — pe care o prezentăm — este supraîncărcarea directorului de producție și subîncărcarea celui de cercetare-dezvoltare. La acest dezechilibru de volum se adaugă unul de conținut. Este nejustificat, de pildă, ca institutele de cercetări și proiectări, să fie subordonate directorului de producție și nu celui de cercetare-dezvoltare.

Este discutabilă, de asemenea, menținerea unor compartimente tehnice de concepție în subordinea directorului de producție. „Aceasta — cum remarca ing. **Marcel Sirbu**, directorul Institutului de proiectări pentru automatizări — are ca rezultat și persistența unor suprapuneri în activitatea de concepție, de rezolvare a problemelor de dezvoltare. În afară de prototipuri, fac și fabricile o serie de cercetări. De asemenea, proiectarea de produse se execută și în institute. Apar, de aceea dese suprapuneri și paralelisme. Și experiența țărilor dezvoltate industrial pledează pentru concentrarea activității de concepție în institutele de cercetare, care să pună la dispoziția întreprinderilor proiectele într-o formă similară licențelor. Fabricile trebuie să se ocupe de fabricație. În situația aceasta, inginerii ar putea fi concentrați mai mult în activitatea de concepție".

De altfel, după cum lesne se poate observa din organigramă, activitățile funcționale (non-operative) sînt fărîmițate în foarte multe compartimente, unele din acestea fiind constituite din cîte 2—3 posturi: serviciul mecanic, energetic și utilaje, serviciul CTC, serviciu CFI. O astfel de fărîmițare nu poate favoriza folosirea rațională a personalului tehnic-administrativ și de conducere. În condițiile în care directorul de producție ar fi degrevat de atribuțiile legate de activitățile de concepție și ar rămîne numai cu sarcini **operaționale**, de coordonare a relațiilor de colaborare pe linie de producție și de urmărire a realizării obiectivelor stabilite pe aceeași linie întreprinderilor, conducerea ar fi mult ușurată.

Centrala este o unitate economică ea îndeplinind și alte funcțiuni decît aceea de producție. Nu întotdeauna se reține această diferențiere. Organizarea conducerii sectoarelor de producție și de dezvoltare la C.I.E.A. stă mărturie în acest sens. Este interesant de semnalat că în cele trei ședințe ale consiliului de administrație al centralei s-au dezbătut (în afară de atribuțiile consiliului de administrație, structura organizatorică și regulamentul de organizare și funcționare al consiliului tehnico-științific al centralei — probleme într-adevăr de nivelul consiliului de administrație al unei centrale): analiza activității întreprinderilor pe primele 4 luni ale anului 1969 și preliminări privind realizarea sarcinilor de plan pe semestrul I, 1969; realizarea principalilor indicatori pe sem. I. 1969 și măsurile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1969; sarcinile de plan pe 1970 și măsurile necesare etc. După cum se vede predomină probleme legate de realizarea sarcinilor curente de producție.

Chiar în cadrul acestor ședințe, ca și cu prilejul investigației noastre, unii membri ai consiliului de administrație au subliniat că este necesar ca atenția consiliului și, în general, a conducerii centralei să se concentreze mai mult asupra problemelor de perspectivă. Evident, cu un compartiment de cercetare-dezvoltare format din doi salariați și cu subordonarea institutelor de cercetări și proiectări directorului de producție, concentrat, în mod normal, asupra unor probleme de **producție, cu caracter relativ curent, este** greu să se întrevadă o schimbare radicală și imediată în acest sens, deși o astfel de schimbare stă în puterea centralei, nefiind împiedicată de nici un fel de lege sau reglementare.

Nu este mai puțin adevărat însă că rezolvarea unor probleme organizatorice este efectiv îngreuiată de existența unor reglementări. În această direcție se par întru totul justificate observațiile făcute de tovarășii **Gavrilă Anghelea**, director de personal și **Ion Bocoianiș**, director economic-financiar al centralei: **„există neconcordanță între activitățile grupate în diversele compartimente existente la nivelul centralei, ministerului și întreprinderilor. La întreprindere, compartimentele de prețuri, salarizare, C.F.I. etc., sînt grupate cu alte activități decît la centrală. De aici dificultăți în stabilirea unor raporturi clare între compartimentele de la cele două nivele ierarhice. Nomenclatoarele de funcțiuni nu permit însă gruparea și subordonarea activităților, așa cum o cer interesele conducerii centralei. În prezent, centrala nu poate încă decide asupra structurii organizatorice a unităților din subordine".**

„Comercialul" — sector definitoriu

ACTIVITATEA comercială — aprovizionare și desfacere — a produs multe neajunsuri în desfășurarea activității diferitelor unități de producție. Așadar, este de înțeles de ce în investigația făcută ne-am concentrat atenția mai mult asupra acestui domeniu. O primă constatare este aceea că **intervențiile centralei în perfecționarea organizării aprovizionării s-au soldat cu crearea unor condiții mai bune față de cele din trecut.** Consiliul de administrație și biroul executiv al centralei, au analizat, în două rînduri, diferitele probleme ce se ridică în acest domeniu, stabilind măsuri pentru asigurarea unei aprovizionări centralizate raționale a întreprinderilor, precum și grafice ferme de lichidare a stocurilor supranormative. **Eficiența măsurilor luate s-a materializat în diminuarea stocurilor fără mișcare, în decursul ultimelor 4 luni, cu peste 22%.** Cu toate acestea, datorită unor modificări de plan, renunțării la realizarea unor sortimente, aprovizionării în avans etc. uzinele **„Electronica"** și **„Automatica"** mai dețin și în prezent stocuri de materii prime, producție neterminată și producție finită, neconforme cu graficele întocmite.

Cu privire la preocupările pentru perfecționarea activității în domeniul amintit sînt semnificative unele concluzii desprinse de tov. **D. Zamfir**, șeful serviciului de aprovizionare al C.I.E.A. **„Prin organizarea unei baze proprii de aprovizionare și desfacere pentru materiale dirijate, centrala a creat întreprinderilor posibilitatea obținerii unor repartiții în avans. Faptul că baza de aprovizionare asigură în permanență stocuri de continuitate, permite fiecărei unități să se aprovizioneze cu materiale metalurgice la începutul perioadei de plan și nu din producția curentă a uzinelor siderurgice.**

Prin concentrarea cerințelor de materiale ale întreprinderilor la centrală, comenzile către uzinele siderurgice nu se mai fac fragmentat ca în trecut, ci în cantități vagonabile, de către un singur beneficiar. În acest fel, cîștig de cauză au atît uzinele siderurgice, care pot să-și planifice mai rațional producția de laminate — utilizînd mai din plin capacitățile de producție — cît și unitățile noastre, care găsesc în permanență în bază tot ceea ce au nevoie.

În prezent, studiem posibilitatea concentrării și a activității de transport. După părerea noastră, o astfel de organizare ar asigura o mai deplină utilizare a mijloacelor afectate acestei activități, un cadru mai adecvat pentru exploatarea și întreținerea lor".

În aprovizionarea tehnico-materială, rămîn totuși probleme nerezolvate, datorită mai ales faptului **că nu s-au precizat în mod corespunzător pînă acum relațiile dintre centrală, M.I.C.M., Banca Națională și Ministerul Finanțelor.** Intervin greutăți în **acoperirea nevoilor producției prin repartiții,** la materialele dirijate. Unele vechi lacune, cum ar fi, întîrzierea în emiterea acestora sau diminuarea cantităților necesare etc., se mențin încă deoarece, așa cum ne arăta ing. I. **Constantinescu,** director tehnic și **V. Udrescu,** secretarul organizației de partid din centrală, D.G.A.D.-ul din minister nu a transferat centralei toate atribuțiile încredințate pentru acest domeniu de activitate. De asemenea, **nu s-a ajuns încă la materializarea prevederii din statutul cadru al centralei cu privire la încheierea de contracte de lungă durată.** Aceasta, mai ales, datorită faptului că transmiterea unor atribuții ale C.S.P. și M.I.C.M. către centrală se lasă mult așteptată. Pentru a încheia contracte de lungă durată, centrala trebuie să aibă posibilitatea să stabilească legături directe cu alte centrale, să se înțeleagă reciproc asupra tuturor problemelor de interes comun. Or, în prezent, aceste legături sînt realizate numai prin intermediul D.G.A.D. din minister.

Interlocutorii noștri s-au referit și la faptul că formarea unor stocuri tampon de materiale în depozit — stocuri ce țin seama, de altfel, de ciclurile diverse de fabricație — a atras atenția inspectorilor de la bancă și de la Ministerul Finanțelor, care manifestă o oarecare rigiditate în privința aplicării regulamentelor în vigoare. Practic, **cerința centralei, de a i se da posibilitatea ca în depozitul său central să existe un stoc tampon de materiale** (firește, rațional dimensionat, pe baza luării în calcul a nevoilor reale ale fiecărei întreprinderi, care, prin obiectul activității lor, consumă cantități mici de materiale și foarte diverse), **este firească și necesară.** Exercitarea atribuțiilor centralei în acest domeniu presupune mai multă elasticitate din partea forurilor vizate (bancă finanțe), astfel încît o măsură bună și necesară, să nu fie privită cu rezervă și plătită apoi scump. Serioase probleme s-au ridicat și se ridică în fața centralei și în legătură cu importul unor materiale. **Specificul de producție al unităților centralei, faptul că ea dispune de un larg sector de cercetare,** ne-a relatat D. Zamfir, **impun o aprovizionare diferențiată din importuri.** Este necesar să se asigure, de pildă, sectorului de cercetare anumite materiale pentru diferite experimentări ce privesc producția de perspectivă. Or, sistemul greoi practicat în prezent de unitățile de comerț exterior, prin care se impune și acestor materiale un regim asemănător celor solicitate de producția curentă a unităților industriale, creează serioase neajunsuri, întîrzieri mari în definitivarea cercetărilor, a experimentărilor, în asimilarea și modernizarea producției. „Dorința noastră — ne expunea același interlocutor — ar fi ca centrala să ajungă în scurt timp, în situația de a stabili plafonul de importuri de materiale, și de a purta direct discuții cu furnizorii externi, de a fixa termenele și condițiile de livrare etc.".

Cooperarea — pe un drum nou

NU MAI PUȚIN ÎNSEMNATE sînt măsurile luate și aplicate chiar în acest an, de conducerea centralei în privința asigurării ritmicității producției prin întărirea cooperării între unitățile componente, cît și între centrală și alte unități similare. „Anterior **înființării CIEA,** ne relata **tov. Vasile Udrescu, legăturile de cooperare dintre unitățile care compun centrala se stabileau prin intermediul fostei direcții generale tutelare din MICM, urmărirea realizării lor făcîndu-se la același nivel. Prin înlăturarea acestei verigi, stabilirea și urmărirea legăturilor de cooperare sînt efectuate de centrală. Pentru rezolvarea mai operativă a acestor raporturi a fost înființat un consiliu de coordonare pentru perfectarea colaborărilor de proiectare, executare și montare a instalațiilor complexe de automatizare, cît și a tuturor colaborărilor cerute de realizarea planului de producție. Consiliul își desfășoară activitatea pe baza unui regulament, care prevede termenele-limită la care beneficiarii își depun cererile către furnizori, termenele de analiză și concilieri și data de convocare a consiliului de coordonare pentru analiza și stabilirea definitivă a solicitărilor și acceptările privind cooperarea. Hotărîrile consiliului de coordonare se materializează în grafice, a căror realizare operativă este urmărită de serviciul de producție al CIEA, ajutat de către un dispecer din fiecare întreprindere a centralei. Pentru unele situații speciale, cum este cazul cooperării dintre IPRS, ca principal furnizor, și Electronica ca beneficiar, relațiile sînt urmărite de către un consiliu de coordonare la nivelul acestor două întreprinderi, el desfășurîndu-și activitatea, în principal, la nivelul directorilor acestora, cu participarea unui reprezentant al centralei."**

Cooperarea centralei industriale cu alte unități economice din cadrul MICM se realizează, mai ales, prin intermediul Departamentului Industriei Electrotehnice din minister, pentru unitățile de profil electrotehnic și al serviciului de cooperare din Direcția planificării, pentru restul unităților. Pentru cele mai importante sarcini ce-i revin din graficele stabilite, centrala urmărește realizarea lucrărilor de aparataj electric divers pentru obiective complexe, așa cum este, de exemplu, cazul producerii instalațiilor de iluminat și încălzit vagoane (beneficiar — Uzina de vagoane — Arad). După cum ne-au relatat mai mulți membri ai conducerii centralei, desfășurarea activității de cooperare a centralei cu unitățile economice din cadrul ministerului de resort sau din cadrul celorlalte ministere, prin intermediul MICM, nu se realizează încă în cele mai bune condițiuni. Este necesar ca CIEA să-și poată stabili legături de cooperare directă, pe timp îndelungat, cu principalii săi furnizori și beneficiari. Se impune ca la nivelul CIEA să se cristalizeze acum o orientare clară a raporturilor sale de cooperare cu marii furnizori și beneficiari interni și externi, pe baza condițiilor create pentru perfecționarea organizării economiei naționale.

Investițiile și dezvoltarea

NUMEROASE ASPECTE ridică și realizarea programului de investiții. În acest an, în domeniul electronicii și automatizării s-au prevăzut a fi cheltuite peste 800 milioane lei, în scopul creării de noi capacități de producție, al dezvoltării și modernizării celor existente. Pentru 1970, sînt prevăzute alte 600 de milioane lei. Cheltuirea eficientă a acestor fonduri, realizarea la timp a obiectivelor de investiții, comportă o atenție deosebită din partea conducerii centralei. De aceea, cu ajutorul ministerului, ea a urmărit în acest an realizarea planului la acest capitol, i-a impulsionat pe constructori să-și realizeze în mare măsură sarcinile prevăzute în grafice. Ceea ce s-a făcut însă este prea puțin față de cerințele unei bune desfășurări a activității de investiții.

Relativ la organizarea acestei activități, **unii specialiști din centrală** (ing. **V. Lefter,** director dezvoltare, **D. Dumitrescu,** șef serviciu organizare) **susțin ideea transmiterii către noul organism a tuturor atribuțiilor legate de investiții. Centrala să fie nu numai titular al fondurilor de investiții, ci și executant** (în prezent, constructori sînt întreprinderile specializate din M.I.C.M.). **Alți specialiști (ing. I. Constantinescu, Vasile Udrescu), consideră, dimpotrivă, că centrala trebuie să rămînă titulară de investiții cu răspunderi de plan, dar execuția lucrărilor propriu-zise să fie efectuată de întreprinderile specializate ale Ministerului Construcțiilor Industriale.** Și una și alta din cele două alternative, merită atenție.

Deocamdată, așa cum au apreciat și interlocutorii, noștri de la crearea centralei, nu s-au făcut îmbunătățiri substanțiale în acest domeniu, față de activitatea desfășurată în cadrul direcției generale din minister. **Centrala industrială nu a căpătat independența necesară în planificarea și realizarea investițiilor.** Și acum, unele atribuții, ca aprobarea STE, virarea la acțiuni și planurile de credite etc. necesită vize din partea direcției de investiții a M.I.C.M. Cadrele de conducere din centrală și-au manifestat dezacordul față de menținerea practicii ca toate deciziile privind investițiile să fie luate de către direcția de specialitate din minister. Pentru buna desfășurare a activității ei au propus:

- **în cadrul planului anual de investiții** (pe — care conform statutului — cadru, trebuie să-l elaboreze centrala), **respectînd termenele de punere în funcțiune, centralei să i se dea dreptul de a acționa pentru rezolvarea operativă a problemelor ce se ivesc, efectuînd, la nevoie, pe parcursul realizării investițiilor, corectări ale planului, fără a fi necesară aprobarea ministerului;**
- **să se simplifice operațiunile de deschidere a finanțării și de decontare a investițiilor. În prezent, acestea se fac anevoios din cauza Băncii de Investiții, care reia unele probleme tehnice de specialitate, cerînd nenumărate justificări;**
- **să se renunțe la obligativitatea raportărilor decadale, care nu sînt nici reale, nici utile;**
- **întrucît în urma analizei făcute de conducerea centralei asupra mersului lucrărilor de investiții s-a constatat că s-au atacat simultan un număr mare de lucrări, ceea ce a dus la fărîmițarea fondurilor alocate, la realizarea unui volum redus de lucrări, datorită dispersării forțelor, lipsei de cadre de conducere etc., se propune ca, pe viitor, să se deschidă șantiere mai puține, atacarea diferitelor lucrări făcîndu-se eșalonat și numai după ce cele aflate în stadiu de execuție s-au încheiat.**

Dacă în privința investițiilor se conturează unele preocupări ale centralei, altfel **stau lucrurile cu elaborarea perspectivei producției centralei.** Pînă în prezent, compartimentul de dezvoltare a centralei și consiliul de administrație, au dezbătut în mică măsură și la modul general — în ședințele de lucru avute — problemele privind perspectivele producției centralei. Desigur, la nivelul ministerului de resort există prevederi precise referitoare la desvoltarea sectoarelor de automatizare și electronică în viitorii ani. Dar de ce nu a luat contact centrala cu asemenea probleme, de ce nu și-a creat pînă acum unele opinii proprii?

Conducerea previzională (și centralele trebuie să-și însușească un astfel de mod de a conduce), presupune, printre altele, o profundă cunoaștere a cerințelor pieței interne și externe, a tendințelor de dezvoltare a tehnicii în domeniul său de activitate etc. Dezvoltarea rapidă și echilibrată a activității necesită orientarea cu fermitate atît a conducerii centralei, cît și a institutelor de cercetări și proiectări spre introducerea de tehnologii avansate, spre conceperea și asimilarea rapidă a unor noi produse, care să fie competitive cu cele similare de pe piața externă. — obiective spre care conducerea CIEA, consiliul său de administrație, vor trebui să-și îndrepte mai mult atenția în viitor.

Opinii despre relațiile întreprindere — centrală

PRECIZAREA relațiilor dintre centrală și întreprindere, preocupă în mod deosebit în prezent cadrele de conducere. Urmărind cunoașterea diferitelor aspecte care privesc aceste relații, am solicitat și părerile conducătorilor unor întreprinderi componente ale CIEA. Iată-le:

- **ing. Traian Cănescu — ing. șef Întreprinderea „Electroaparataj": „Conducerea și coordonarea activității întreprinderii noastre de noul organism creat — centrala industrială — se deosebește fundamental de vechea situație. Simțim din plin sprijinul centralei în rezolvarea problemelor de aprovizionare și desfacere, în întărirea cooperării. De asemenea, participarea cadrelor din conducerea centralei la analizarea și dezbaterea unor probleme ale întreprinderii prilejuiește rezolvarea operativă a acestora** (stabilirea reală a sarcinilor de plan, dotarea cu mijloace tehnice, asimilarea de produse etc.). **Aș vrea să relev și unele aspecte de care centrala noastră să țină seama în luarea unor decizii. Personal nu pot fi de acord cu schema-tip de organizare a conducerii întreprinderilor. Fiecare unitate are particularitățile și specificul ei, care impun măsuri diferite în organizarea conducerii. De asemenea, aș propune să se restudieze atît la minister, cît și la centrala noastră posibilitatea simplificării, în special, a indicatorilor de plan.**

- **ing. Marin Purcea,** șef adjunct, serviciul organizarea producției și a muncii, Uzina „Electronica": **„Subscriu la ideea că centralele, prin atribuțiile de care dispun — și care vor trebui în viitor utilizate mai din plin — sînt organisme care înlătură verigile intermediare, cu caracter birocratic, care au existat în trecut în relațiile economice. Centrala noastră a inițiat unele acțiuni în domeniul aprovizionării, al asigurării condițiilor tehnico-materiale pentru producția pe 1970, al utilizării eficiente a aparatului tehnic din întreprindere etc. Consider însă că raționalizarea folosirii personalului tehnico-administrativ din întreprinderi s-ar putea realiza prin aplicarea mai fermă a principiului delegării de atribuții. O influență pozitivă asupra utilizării cadrelor ar avea și unificarea și simplificarea evidenței tehnico-operative. Socot, de asemenea, că în cadrul centralei ar trebui organizat un serviciu pentru studiul pieții".**

- **ing. Marcel Sîrbu,** director I.P.A.: **„Multe probleme cu privire la cercetări și proiectări, la asigurarea condițiilor materiale, la stabilirea legăturilor cu întreprinderile pentru materializarea unor investigații etc. — își găsesc, în noua formă de organizare, o soluționare mai operativă. Mai stăruie, firește, unele lacune asupra cărora merită meditat. Socot, de exemplu, că trebuie eliminată cît se poate de repede concepția că directorul este conducătorul unic și că, deci, el trebuie chemat pentru rezolvarea oricărui lucru și la orice nivel, începînd cu funcționarii din centrală și pînă la ministru. În actualele condiții, conducătorii de unități — institute și fabrici — pierd cel puțin 50% din timpul lor pentru a se informa, pentru ca, apoi, la rîndul lor, să informeze pe alții. Și o altă problemă. Avînd în vedere că instalațiile de automatizări sînt pretențioase, cu specific deosebit, mi se pare că ar fi mai bine să se organizeze o unitate aparte de punere în funcțiune a acestora. De asemenea, apreciez că ar trebui organizată în cadrul centralei noastre o unitate de „Service", dotată cu piese de schimb, mijloace de transport, și care să poată încheia contracte cu diverse unități pentru a asigura o asistență competentă instalațiilor de automatizare".**

- **ing. Florin Munteanu** — directorul Institutului de cercetări și proiectări pentru utilaje electronice de calcul: **„O problemă asupra căreia trebuie să-și concentreze mai mult atenția centrala noastră este asigurarea cadrelor cu calificare corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă. Avem însă serioase lacune în această privință. Formele de învățămînt nu țin întotdeauna seama de nevoile producției și, mai ales, de cele de perspectivă. Și în prezent activitatea de învățămînt este concentrată în bună parte la minister. Acesta planifică și aprobă, în continuare, programele școlare specifice diferitelor activități. Or cine altul cunoaște mai bine nevoile decît centrala? Consider că ea trebuie să preia toate atribuțiile din statutul-cadru și să facă tot ce-i stă în putință pentru a asigura și pregăti asemenea cadre. Aș mai face o observație. În condițiile actuale, accelerarea cercetării și materializarea rezultatelor ei sînt serios frînate de faptul că ne lipsesc diferite materiale speciale care se aduc din import. Multe cercetări trebuie oprite în anumite faze, luni și chiar ani, pînă ce se pun la punct formalitățile de aducere din import a unor materiale care nu se pot găsi în țară. Pentru a înlătura acest neajuns, consider că ar fi necesar să se repartizeze centralei un fond valutar special, pe baza căruia să achiziționeze în timp util unele materiale cerute de anumite faze ale cercetării".**

Desigur, la toate aceste păreri mai pot fi adăugate și altele. Principalul constă însă în aceea ca centrala să fie receptivă la toate sugestiile constructive și să acționeze cu promptitudine. Trebuie create întreprinderilor — care de fapt materializează sarcinile de producție — toate condițiile, astfel încît cadrele de conducere de aci să nu fie tracasate cu rezolvarea unor probleme, care nu au legătură directă cu producția, cu ridicarea eficienței activității întreprinderii. Timpul acestor cadre să fie utilizat în totalitate, pentru organizarea și perfecționarea producției, pentru valorificarea deplină a întregului potențial de care dispun. Mai puține ședințe, mai puține raportate, mai puține deplasări la diferite organe. Producția cere o conducere operativă și centralele trebuie să facă totul pentru a crea cadrul cel mai propice conducătorilor de întreprinderi, încît acestia să-și poată exercita plenar aptitudinile, inițiativa și răspunderea.

C. I. E. A. CARTE DE VIZITĂ

Director general: ing. Marin Grigore.

Număr de salariați: peste 33 000.

Sediul: Bd. Kalinin 18, București.

Principalele unități componente:

- „Steaua Electrică" — lămpi cu incandescență, normale și speciale.
- „Electronica" — aparate de radiorecepție și televizoare.
- Întreprinderea de piese radio și semiconductori — semiconductori; piese radio; circuite imprimate.
- „Electrotehnica" — aparate Roentgen; aparate medicale; elemente de automatizare; micromotoare și microtransformatori; transformatori de forță pînă la 20 kVA; transformatoare, redresoare și agregate de sudură; panouri comandă grupuri electrogene și grupuri de sudură; echipamente de acționare netipizate; aparataj electric de joasă tensiune netipizat.
- „Electroaparataj" — aparataj electric de joasă tensiune automat, neautomat și de instalații.
- „Electromagnetica" — elemente de automatizare; echipament telefonic; echipamente S.C.B. pentru C.F.R.; aparate de măsurat electrice; contori electrici; relee de protecție și automatizări; redresori cu seleniu.
- „Automatica" — panouri de automatizare pentru mașini unelte, mijloace de ridicare și pentru procesele tehnologice ale economiei naționale și pentru export.
- Fabrica pentru elemente de automatizare — elemente de automatizare electrice; mijloace ale tehnicii de calcul — electronice.
- Fabrica de aparate electronice de măsură și industriale — aparate de măsurat electronice; electronică industrială.
- Întreprinderea de montaj de instalații de automatizare — montaj de instalații de automatizare complexe.
- Institutul de proiectări de aparataj electrotehnic și instalații de automatizare — cercetare și proiectare de aparataj electrotehnic, elemente de automatizare și instalații de automatizare complexe.

CRISTALIZAREA unei structuri mai elastice și eficiente, îmbunătățirile aduse în aprovizionarea tehnico-materială, cooperarea dintre unitățile componente, în coordonarea, sprijinirea și urmărirea realizării sarcinilor de plan etc. toate aceste rezultate obținute de C.I.E.A. pe parcursul celor opt luni, demonstrează că noua formă de organizare oferă condiții favorabile perfecționării activității industriale.

Firește, cîmpul de activitate al centralelor, definit de statutul-cadru, este mult mai larg. Ele trebuie să preia în mod efectiv conducerea activității tuturor unităților subordonate, să manifeste din plin inițiativă în îndeplinirea funcțiunilor de cercetare-dezvoltare, de producție, aprovizionare și desfacere, economico-financiare, de personal etc.

„Perfecționarea generală a structurii organizatorice a economiei **— a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. —** *trebuie să fie urmată și de îmbunătățirea corespunzătoare a legislației economice, care să asigure cadrul juridic adecvat desfășurării în bune condițiuni a activității tuturor verigilor".* **Preluarea integrală de către centrale a atribuțiilor și exercitarea lor într-un nou cadru legislativ, care să corespundă condițiilor actuale din economie, vor oferi, în perioada imediat următoare, elemente necesare fundamentării deciziilor de definitivare a locului și rolului centralelor industriale în sistemul de conducere a economiei noastre naționale.**

V. BOESCU, C. COJOCARU, I. BUMBEA

CONCEPTUL BURGHEZ DE „VENIT NAȚIONAL" ȘI TEORIA „REZIDUALĂ" A PROFITULUI

UN CERCETĂTOR MARXIST, care își propune investigații științifice pe teme ale venitului național al țărilor capitaliste, trebuie să pornească de la încercarea unei oarecari clarificări a înseși conceptelor cu a căror exprimare și măsurare statistică el este nevoit să opereze.

● Evoluția conceptului de venit național

W. PETTY, în Anglia, și Boisguillebert, în Franța, au fost primii autori care au formulat conceptul de venit național. Este vorba de așa-numitul „concept al producției cuprinzătoare", care include toate bunurile materiale și imateriale, adică atît mărfurile, cît și serviciile. Mai tîrziu, Adam Smith enunță „conceptul produsului limitat material", care nu cuprinde decît bunurile materiale, iar, mai recent, a apărut și „conceptul producției limitate pentru piață", care include atît mărfurile, cît și serviciile, dar numai pe cele destinate pieței. Acest din urmă concept nu are decît o importanță istorico-teoretică, întrucît el nu a fost adoptat nici unde de statistica oficială.

Paul Studenski[1]) distinge, în evoluția teoriei venitului național, șase perioade, fiecare dintre ele caracterizîndu-se printr-o concepție diferită despre natura producției și a venitului național.

În prima perioadă, doctrina mercantilistă concepe avuția națională sub forma stocului de aur ; ea nu are o noțiune clară despre venitul național. **În a doua perioadă,** Petty și Boisguillebert concep avuția ca masă de bunuri de consum și de mijloace pentru producerea lor, iar venitul — ca flux de bunuri și servicii. „Ei au creat un concept cu adevărat cuprinzător, prin care producția era definită ca fiind crearea tuturor lucrurilor utile, atît materiale, cît și imateriale. Totuși, teoria lor a avut o audiență limitată și niciodată nu a influențat pe cei care, la timpul lor, se ocupau în mod oficial de politica economică"[2]). **Perioada a treia** a fost marcată, pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, în Franța, de doctrina fiziocraților : singura activitate productivă fiind agricultura, venitul național nu putea fi decît venitul net creat în agricultură. **Perioada a patra** este dominată de doctrina lui A. Smith, care a servit ca bază pentru majoritatea evaluărilor efectuate de un cercetător sau altul — în secolul al XIX-lea. **Perioadele a cincea și a șasea** sînt situate de către P. Studenski în ultimul pătrar al secolului al XIX-lea ; este vorba, în fapt, pe de o parte, de tendința economiei politice burgheze de repudiere a doctrinei lui A. Smith și de întoarcere la conceptul timpuriu al „producției cuprinzătoare", iar, pe de altă parte, de doctrina marxistă a venitului național.

Se știe că, conceptul vechi al „producției cuprinzătoare", a fost acceptat de către toate școlile economice burgheze și că, în secolul nostru, el a fost adoptat în calitate de concept fundamental pentru evaluarea oficială a venitului național în toate țările capitaliste.

● Instrument și obiect de analiză

STATISTICA venitului național a devenit astăzi unul dintre instrumentele de bază — sau mai bine-zis, instrumentul cel mai important — de analiză a economiei naționale, de planificare a creșterii economice, de formulare a obiectivelor de politică economică. În același timp, venitul național el însuși, metodele de evaluare, diversificarea indicatorilor săi, conturile subsidiare ale contabilității naționale, metodologia statistică etc. constituie obiect de seamă și mereu actual al cercetării științifice economice. J. Schumpeter a dat analizei venitului național denumirea de „analiză agregată", în timp ce Ragnar Frisch — unul dintre cei doi laureați ai premiului Nobel din 1969 — a denumit-o „macroanaliză".

Progresul acesta a fost realizat în ultimii 30 sau 40 de ani, pentru că primele evaluări **oficiale**[3]) ale venitului au fost elaborate în Canada în anul 1925, în Germania în 1929, în Olanda în 1931, în S.U.A. în 1934 (seriile statistice ale venitului S.U.A. pentru anii anteriori nu sînt decît evaluări ulterioare, pe baza a diferite metode, întreprinse mai ales de economiștii grupați în National Bureau of Economic Research), iar în Anglia — sub imperiul necesităților războiului și, probabil, și la insistențele lui J. M. Keynes — abia în anul 1941. În aceeași perioadă, a celui de-al doilea război mondial, și, mai ales, în anii postbelici, conceptul burghez de venit național a fost standardizat prin acorduri internaționale, rolul organizatoric principal în această privință revenind serviciilor economice și statistice ale O.N.U., iar rolul teoretic — unui număr mare de economiști și statisticieni, dintre care vom aminti aici doar pe cei mai proeminenți : Keynes, Hicks, Meade, Kuznets, Colm, Goldsmith, Denison, Lundberg, Frisch, Perroux.

● Conținutul actual al conceptului

ABSENȚA unei baze teoretice — dacă printr-o asemenea bază adevărată înțelegem teoria valorii-muncă — este caracteristica fundamentală a conceptului burghez de venit național. Utilizarea noțiunilor de „originea pe ramuri a venitului" sau de „valoarea adăugată" nu trebuie să inducă în eroare, chiar dacă mărimea „valorii adăugate" este aproximativ egală — după scăderea amortizărilor de capital — cu suma salariilor și profiturilor. Nu este vorba de valoarea creată prin munca muncitorului ocupat în sfera producției materiale și nici de aceea care — să presupunem — ar putea fi creată în sfera serviciilor. **Pur și simplu, venitul național nu este conceput ca o valoare nou creată.** Singura legătură dintre venit și valoare — dar, numai sub forma falsei teorii a utilității marginale — o găsim în cadrul conceptului de „repartiție a venitului", bazat pe cel de „productivitate marginală" : repartiția în funcție de productivitatea marginală a „factorilor de producție". Dacă venitul nu este o valoare nou creată, dacă prin această negație este ignorată întreaga problematică a antagonismului dintre cel ce creează și cel ce își însușește, atunci ce este venitul național ?

Răspunsul cel mai direct, cel mai puțin alambicat, l-am găsit la un economist american : Orice persoană, firmă sau agenție guvernamentală, care primește venit, îl obține din **cheltuirea** de către alte persoane, firme sau agenții. „Venitul înregistrează un flux circular continuu. **Cînd este primit, el este privit ca venit ; cînd este cheltuit, el este privit ca cheltuire**"[4]). Venitul se „creează în cerc", din cheltuire, și cum cercul nu are capăt, nici venitul nu are origine. Aceasta înseamnă că nici nu se poate vorbi de o adevărată teorie a venitului național. Dar, aceasta nu înseamnă — și nu este aici nimic paradoxal — că nu s-ar putea vorbi de posibilitatea măsurării statistice a veniturilor sau a cheltuielilor a căror mărimi trebuie să fie, de altfel, în mod logic, egale între ele.

Un autor de notorietatea lui Oskar Morgenstern este mai rezervat : „În noțiunea de venit național cele mai multe dintre dificultățile științei economice ating o culme. În acest domeniu, nici problemele conceptuale, nici cele statistice nu au fost rezolvate spre satisfacția cuiva, deși progrese mari au fost realizate în ambele direcții"[5]).

Simon Kuznets definește venitul național ca fiind „produsul net sau randamentul net (net return) pentru activitatea economică a indivizilor, firmelor și instituțiilor sociale și politice care formează o națiune"[6]). Ideea randamentului sau a plății sau a retribuirii activității economice — în formă socială nediferențiată — caracterizează această definiție. Deși mai rafinată decît definiția lui G. Soule, ea nu explică, totuși, care este sursa plății, randamentului etc. Orice activitate economică trebuie să aibă un randament, să fie plătită — la această idee se limitează teoria venitului. Aceasta este forma cea mai generală a conceptului de „serviciu". Orice activitate economică — și nu numai economică — indiferent de către cine ar fi ea prestată — muncitor, funcționar administrativ, capitalist proprietar de uzină sau proprietar de tripou, menajeră, fotbalist etc. — trebuie să fie recompensată, plătită, de către societate, pentru că ea constituie un **serviciu** adus acesteia, serviciu de care societatea are nevoie și care nu ar exista dacă nu ar exista și nevoia socială. Un asemenea concept, bineînțeles, se poate dispensa de **orice** teorie a valorii. **Înlocuirea ideii muncii sociale creatoare de valoare prin ideea „serviciului social plătit" constituie caracteristica principală a conceptului burghez.**

Expresia directă și fără echivoc a acestei caracteristici ne-o furnizează definiția autorilor unui manual american de economie politică : Venitul național este „...suma tuturor veniturilor cîștigate de cei care, în această țară, furnizează variatele servicii personale sau servicii ale proprietății, în producția economică (...). Cu alte cuvinte, venitul național al S.U.A., pentru orice perioadă de timp dată, este suma salariilor, dobînzii, chiriilor și profiturilor cîștigate"[7]). Vom vedea, mai departe, că numai dobînda și chiriile reprezintă — în concepția burgheză — plata „serviciilor" capitalului, profitul fiind doar o „mărime reziduală", care este introdusă în această definiție pentru a corespunde nu teoriei, ci metodologiei statistice.

● Cele două abordări principale ale venitului național

ACESTEA CORESPUND, în statistica occidentală, definiției, citate mai înainte, a lui G. Soule. Cînd venitul este primit, sub forma cîștigurilor muncii și ale proprietății (salarii, dobîndă, chirii și profituri), avem de-a face cu o primă abordare, aceea a „venitului național", în accepțiunea strictă, restrînsă a acestei noțiuni. Pentru cea de-a doua abordare — statistică și conceptuală — este utilizat termenul cunoscut de **„produs național brut"** („Gross National Product"), care nu este decît o măsură a consumului și a investițiilor, adică un indicator al **utilizării** venitului : **„Produsul național brut"** este valoarea de piață a mărfurilor și serviciilor produse de economia unei națiuni, înainte de a se fi scăzut cheltuielile de amortizare și alte alocări pentru consumul economic și instituțional de bunuri durabile... Produsul național brut cuprinde cumpărăturile de bunuri și servicii ale consumatorilor și statului, investițiile brute private interne (inclusiv variațiile stocurilor) și exporturile nete (exporturi minus importuri)[8]).

„Produsul național brut" nu poate fi, deci, identificat cu conceptul marxist al „produsului social total". Dntre motivele care interzic o asemenea identificare, amintim doar pe acela că primul — conform logicii proprii teoriei burgheze — este un indicator al **„cererii efective"** naționale, cerere care nu cuprinde decît consumul și investițiile brute (investițiile finanțate din venit plus investițiile din fondul de amortizare) și care exclude, deci, cererea pentru „bunurile intermediare", adică pentru materii prime și auxiliare, energie, combustibil etc.

Nu am putea discuta aici diferitele variante ale „produsului național brut" și nici multiplele aspecte ale metodologiei statistice occidentale, dar socotim că nu am putea neglija importanta chestiune teoretică a repartiției venitului.

● Repartiția funcțională a venitului

PROFESORUL francez André Piettre aduce o gravă acuzație întregii gîndiri economice nemarxiste : „Noi nu dispunem de o teorie generală modernă a repartiției (...). Cei mai mari autori, Chamberlin, Keynes, Schumpeter nu au abordat-o **decît în mod indirect...** Fără îndoială, încă înainte de război au fost întreprinse unele eforturi pentru a se acoperi această enormă lacună... Dar, acestea nu au fost decît studii parțiale. A trebuit să se aștepte pînă în anii din urmă, pentru ca să se treacă la eforturi mai mari, pornindu-se de la studierea structurilor și forțelor sociale"[9]). După cît ne este cunoscut nouă, cercetările burgheze asupra repartiției au fost reluate acum vreo 30 de ani și, dacă ele au ajuns să constituie, astăzi, un capitol important al studiilor macroeconomice, faptul se datorește necesităților practice de coordonare și sistematizare a politicii economice monopoliste de stat. David Ricardo nu a avut nevoie de un asemenea imperativ utilitar pentru a se ocupa de problema repartiției sociale a venitului. Pornind de la ideea că **tot** ce se obține de pe suprafața pămîntului prin aplicarea unită a muncii, mașinilor și capitalului se împarte între trei clase ale societății — proprietarul de pămînt, posesorul capitalului și muncitorii —, și că pe diferitele trepte de dezvoltare a societății, proporția ce revine fiecăreia din aceste clase din produsul total al pămîntului, sub numele de rentă, profit și salariu, diferă în mod esențial. Ricardo scria, acum 152 de ani : **„A determina legile care reglementează această distribuție constituie principala problemă în economia politică"**[10]). Poate că această orientare a lui Ricardo este meritul cel mai important al economiei politice clasice burgheze. Cît despre gîndirea burgheză contemporană, același A. Piettre ne dispensează aproape de aprecieri proprii : „Dacă, mai întîi, teoria își atribuia un sens explicativ, ea a devenit, apoi, apologetică"[11]).

Critica teoriilor burgheze despre repartiția funcțională a venitului național a mai fost încercată în literatura noastră economică[12]). Vom aminti doar că, în acord cu conceptul venitului național, „repartiția funcțională" depinde de funcțiile pe care le îndeplinesc cei **trei,** cunoscuți, „factori de producție", adică de serviciile pe care ei le prestează. Lipsa de omogenitate a acestor servicii — **măsurabilă prin productivitatea lor marginală diferită — ar fi și explicația inegalității veniturilor.**

În teoria modernă a repartiției, profitul nu este însă o plată a serviciilor capitalului, ci, pur și simplu, o **mărime reziduală** — cum am mai spus —, capitalul primindu-și plata ce i s-ar cuveni din dobîndă și rentă (chirie și arendă). Discuția asupra teoriei repartiției impune, deci, și o discuție — fie chiar și succintă — asupra teoriei profitului.

Sînt cunoscute, printre altele, **„teoriile liberale"** despre profit, a căror „carență scandaloasă" — cum spune A. Piettre — ar consta în ignorarea faptelor „În momentul precis, în care profitul ajungea să ocupe, într-adevăr, locul primordial al unui venit dominant, în viața economică, liberalii se străduiau, mai întîi, să-l minimalizeze (teoriile negative), apoi să-l justifice (tezele apologetice), în sfîrșit, să-l prezinte ca fiind un element excepțional (teoriile explicative)"[13]).

„Teoriile apologetice" — cum le denumește A. Piettre — nu afirmă tendința de dispariție a profitului, ci susțin caracterul de profit **meritat,** ca remunerație a întreprinzătorului : pentru funcțiile lui de organizator, inovator etc., pentru riscurile pe care și le asumă, pentru calitatea lui de agent economic care satisface nevoile sociale. **„Teoriile explicative"** încearcă să explice profitul prin imperfecțiunile concurenței. Pentru L. Walras — citat de A. Piettre — profitul este o „rentă a dezechilibrului", întrucît într-o stare de libertate absolută a concurenței, profitul ar fi egal cu zero. Profitul nu ar putea, deci, exista decît în economia reală, îmbrăcînd aici — din decalajul care există între economia pură și economia reală și în așteptarea efectului nivelator al concurenței — tocmai forma temporară a „rentei de dezechilibru". Pentru americanul F. Walker, profitul ar fi determinat, „de sus", prin calitățile întreprinzătorului, iar „de jos", prin costul menținerii în funcțiune a întreprinderii celei mai puțin bune (întreprinderea marginală). Acesta ar fi, după concepția marxistă, un fel de profit suplimentar. Dar, A. Piettre, care este departe de a fi marxist, îl comentează pe Walker în felul următor : Walker urmărea să demonstreze în felul a-

dr. Iosif ANGHEL

șef de secție în Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 15)

FIȘE

■ Studiul lui Jean Weiler **Anti-cyclical Policies in Relation to Foreign Trade Patterns and Tariffs** (Politici anti-ciclice relative la structura comerțului exterior și tarifele vamale), publicat în revista italiană ECONOMIA INTERNAZIONALE, vol. XXII, nr. 2, 1969, Genova, sintetizează concepția autorului despre structura comerțului exterior, în lumina schimbărilor produse, atît în aprecierea politicilor comerciale traditionale, cît și a noilor politici de industrializare, subliniindu-se necesitatea cooperării internationale în cazul unor preferințe naționale de structură care nu concordă cu preferințele partenerilor externi.

Tendința țărilor în curs de industrializare de a schimba structurile existente în diviziunea mondială a muncii se lovește de o serie de obstacole care formează „cercuri succesive", aproape de netrecut: existența unei cereri interne (mai mult sau mai puțin controlată) care refuză această schimbare sau, în orice caz, vrea să o încetinească; absența unei rețele coerente și bine articulate de relații financiare intermediare; lipsa de flexibilitate a rețelelor existente ale comerțului mondial. Riscurile de conflict între preferințele de structură crescînd în aceeași măsură ca și eficiența interventiilor posibile, datorită diversificării instrumentelor de interventie și accelerării ritmului transformărilor, arată autorul, devine din ce în ce mai importantă dezvoltarea unei cooperări economice instituționale, preferabilă unei simple invocări a regulilor mecanismului monetar și financiar.

■ Planificarea consumului face parte din problemele importante ale economiei politice a socialismului și ale politicii economice, care nu pot fi rezolvate în mod satisfăcător fără a se face apel la teoriile psihosociale și la rezultatele cercetărilor empirice asupra comportării omenești, scrie D. Kozminski în studiul **Problemele sociologice ale planificării consumului** în revista poloneză EKONOMISTA, nr. 3 1969.

Autorul precizează că economia politică marxistă a socialismului nu poate lăsa în afara preocupărilor sale efectul creator de cultură al consumului si influența acestuia în ceea ce privește realizarea valorilor fundamentale ale socialismului în domeniul relațiilor sociale și în domeniul categoriilor pshiologice corespunzătoare acestora. Afirmînd cu multă insistență incapacitatea testării îngust economice a problemei consumului de a oferi soluțiile reale, autorul susține că „teoria consumului, la fel ca și multe alte fragmente ale științei social-economice nu poate respecta frontierele dintre discipline...". În cuprinsul studiului se elaborează o schiță de teorie a planificării consumului pe baza principiului psihologic al compensației, ceea ce presupune adunarea și prelucrarea materialului informativ necesar.

■ Intervenind în mult discutata problemă a creării de bănci centrale în țările în curs de dezvoltare și a rolului lor, prof. Diallo Maka, în studiul **Les banques centrales et le développement économique africain,** publicat în revista L'ACTUALITE ECONOMIQUE nr. 2/iul.-sep. 1969, a Institutului de economie aplicată din Montréal, Școala de înalte studii comerciale, consideră că problema trebuie judecată nu pornind de la doctrina ortodoxă din țările capitaliste dezvoltate, ci de la realitățile statelor ce și-au dobîndit nu de mult independența. În consecintă, o bancă centrală nou creată ar urma să îndeplinească, pe lîngă o serie de funcțiuni traditionale (administrarea creării și punerii în circulație a monedei, gestionarea ca agent executiv al guvernului a datoriei publice și a transferurilor de devize străine, controlarea politicii de credit a băncilor comerciale), și unele funcțiuni noi. Este vorba — precizează autorul — de finantarea directă sau indirectă a dezvoltării pe termen lung a economiei interne, încurajarea activă si eficace a creșterii pieței monetare și de capital, furnizarea de îndrumări și servicii tehnice băncilor comerciale și guvernului în domeniul devizelor, încurajarea creșterii unui solid sistem bancar comercial.

■ In lucrarea **Aspects of Planometrics** (Aspecte ale planometriei), University of London, The Athlone Press — 318 pag., economistul englez Alfred Zamberman încearcă să examineze efectul instrumentelor matematice asupra metodologiei de planificare a economiei socialiste, concentrîndu-și atenția asupra a patru probleme: formarea prețurilor, beneficiile, eficiența investitiilor, eficiența comertului exterior. Controversa care i-a opus pe Oskar Lange si V. S. Nemcinov in aprecierea raportului dintre schemele marxiste ale reproductiei și analizo-input-output a lui Leontief — subliniază autorul — nu are un caracter pur teoretic, ci prezintă un deosebit interes practic legat de metodologia planificării economiei naționale Insușindu-și opinia lui Lange despre inexistența unei discordanțe între cele două modele, autorul afirmă că există unele trăsături structurale fundamentale comune celor două sisteme care fac ca, în cazul unui grad înalt de abstractizare, să fie posibilă reducerea unui sistem la celălalt. Astfel, este posibil de a trata cele două subdiviziuni ale producției sociale determinate de Marx ca două „industrii" interdependente și de a rearanja tabloul lui Leontieff încît să apară elementele prețului de cost al produselor și valoarea adăugată. De aici rezultă potențele utilizării balanței legăturilor interramuri pentru planificarea economiei socialiste.

■ In articolul intitulat **Teoria timpului economic,** publicat în POLITICKA EKONOMIE 7/1969. economistul cehoslovac Pavel Hruby, introduce noțiunea cuprinsă în titlu, prin analogie cu timpul biologic, concept curent în biologie. Timpul economic este o abstracție a vitezei proceselor economice, iar unitățile pentru măsurarea lui sînt punctele (stadiile) care marchează procesul economic. Unul din factorii de bază care determină accelerarea timpului economic este progresul științific și tehnic; cu cît relațiile de producție și cele sociale sînt mai adecvate forțelor de producție cu atît mai repede se pot dezvolta acestea din urmă cu ajutorul științei si tehnicii. Volumul și ritmul progresului științific și tehnic și al aplicării acestora în producția de valori de întrebuințare este un indicator obiectiv care judecă și măsoară sistemele sociale indiferent de ideologia lor. Datorită accelerării progresului științific și tehnic, arată autorul, în perioada 1970—1990 omenirea va realiza un progres egal cu cel din ultimii 400 de ani.

Introducerea categoriei „timp economic" în teoria economică va atrage după sine și introducerea teoriei relativității timpului în cercetarea economică, precizează autorul. Aceasta va avea ca efect, printre altele, faptul că în loc să reprezentăm creșterea economică ca pe o mărire în spațiu, vom imagina dezvoltarea economică ca viteză și accelerarea proceselor economice, ca intensificare a fluxurilor de produse și servicii și o vom măsura prin unitățile din ce în ce mai mici ale timpului economic. In raport cu timpul fizic, în felul acesta, se va pune în evidentă caracterul dinamic al proceselor economice (și sociale).

„ROMÂNIA PORNEȘTE PE DRUMUL MODELĂRII" este titlul unui articol publicat în revista americană **BUSINESS WEEK** din 25 octombrie 1969, cuprinzînd ecouri ale seminarului româno-american, pe tema analiza input-output, care a avut loc la București în luna septembrie a.c. După ce se arată că România va intra în rîndul țărilor care au luat în serios balanța legăturilor dintre ramuri, — menționind pe această linie U.R.S.S., S.U.A. și Franța unde cu două ore înainte de devalorizare, s-a cerut echipei input-output să calculeze efectele acestei actiuni asupra economiei — se apreciază că prin natura ei balanta legăturilor dintre ramuri corespunde perfect planificării economice centralizate. În articol se apreciază că analiza input-output va ajuta pe planificatorii români să elaboreze planuri mult mai amănunțit decît în prezent; să descopere în ce măsură deciziile majore de politică economică vor afecta diversele sectoare ale economiei; să aleagă cel mai bun plan dintr-o serie de alternative. Ca în cazul tuturor metodelor matematice, rezultatele obținute sînt la fel de bune ca și cifrele introduse în model. Idealul, pentru analiza input-output, este să existe cifre de producție care să indice exact — potrivit unei clasificări adecvate — cît anume dintr-un produs este fabricat de fiecare întreprindere și de ce input-uri (consumuri) a fost nevoie pentru aceasta. „Românii vor încerca să determine toate fabricile și uzinele, să se înscrie cît mai exact posibil intre aceste limite și, s-ar putea ca, în final, să aibă un sistem (de obținere a datelor N.R.) superior celui folosit în S.U.A".

blocnotes

O INTERPRETARE ECONOMICĂ A JOCURILOR STRATEGICE

UN TÎNĂR CERCETĂTOR, frămîntat de problemele profesiunii alese, îmi cerea mai de mult să-i recomand anume lucrări a căror studiere i-ar putea fi de folos. Fără vină, ba chiar spre părerea mea de rău, i-am pierdut după aceea urma. Dacă, din întîmplare, mai urmărește această rubrică, i-aș recomanda de aici o lucrare a cărei lectură — prin capacitatea de a stimula gîndirea creatoare a economiștilor — mi-a reinprospătat amintirea scrisorii sale. Este vorba de ultima carte a lui Tiberiu Schatteles intitulată „Jocuri strategice și analiză economică", apărută anul acesta în Editura științifică.

Schatteles nu este la prima sa carte; a debutat cu mai bine de un deceniu în urmă, cu o istorie a evoluției relațiilor de producție din Statele Unite ale Americii, de la colonizare pînă la mijlocul celui de al șaselea deceniu al secolului nostru, („Introducere în istoria economică a S.U.A." 1956) și a continuat cu o (din păcate, nepublicată la vremea respectivă) analiză a relațiilor agrare contemporane din aceeași țară, studii care anunțau un analist competent al economiei capitaliste.

Împrejurările l-au făcut să-și modifice ulterior direcția cercetărilor și să treacă, cu aceeași seriozitate profesională care-l onorează, de la o abordare istorică la utilizarea metodelor matematice în analiza fenomenelor economice. După aproape un deceniu de tăcute, dar sistematice acumulări, a „redebutat" as putea spune în 1967 și succesivele sale prezențe anuale în vitrinele librăriilor din ultima vreme („Modelul în științele economice", 1967; „Modelarea creșterii economice", 1968; „Jocuri strategice și analiză economică", 1969) sînt într-un fel expresia faptului că vocația de cercetare, dublată de o muncă perseverentă, nu poate, pînă la urmă, să nu-și afle deopotrivă împlinirea și răsplata.

Paranteza ușor biografică pe care mi-am îngăduit-o nu izvorăște numai din considerente de echitate, ci este nemijlocit legată de intelegerea concepției econometrice pe care se situează T. Schatteles. Două trăsături mi se par definitorii pentru claritatea viziunii sale. În primul rînd, refuzul de a accepta ca utilizarea limbajului matematic să îndepărteze pe economiști de teorie, de „gîndirea în termeni calitativi", și să-i împingă astfel spre confundarea sistemului economic cu un sistem fizic.

Încă din prefața primei sale cărți dedicată „modelului", această poziție era net conturată: „Rostul matematicii, ca instrument de reprezentare formală a teoriilor și ipotezelor în științele economice, nu este de a se substitui acestora, golindu-le de conținutul lor special. Importanța matematicii ca instrument auxiliar al economistului teoretician, ca metodă de modelare, se afirmă pe trei planuri: **logic** — reconstituind o teză în analogul său matematic îi poate verifica consistența; **empiric** — creează puntea cantitativ-statistică de verificare între teorie și obiect și **euristic** — prin efectuarea asupra unui model matematic a anumitor operații conforme legilor disciplinei matematice respective, se pot dezvălui relații noi și formula concepte noi" („Modelul în științele economice", pag. 5—6).

În ultima lucrare, ideea este reluată la capătul constatării dezaprobatoare privind prăpastia care se adîncește între economiștii de formație „literară" și literatura matematizată care devine tot mai mult neeconomică, operînd cu cantități neinterpretate. Acestei tendințe, autorul îi opune necesitatea reformulării noțiunilor economice în limbaj matematic, aplicarea rigorii și comprehensiunii matematice la gîndirea economică, la teorie.

Ca un corolar al modului în care concepe relația matematică — teorie economică, înțelegem și poziția pe care se situează Schatteles în problema funcției sociale, practice, a modelului. Nu fără a arunca mereu săgeți împotriva unor frecvente confuzii semantice, mărturisea într-una din anterioarele lucrări: „Pentru noi, un model matematic de creștere este un obiect pe care experimentăm, deoarece obiectul obiectiv al cercetării noastre nu poate fi introdus în nici un laborator. De aceea întocmirea unui model de creștere nu înseamnă elaborarea unei recomandări sau a unei formule magice" („Modelarea creșterii economice", pag. 13).

Dezvoltată în ultima lucrare („Modele strict croite pentru toate situațiile din economie nu vor putea fi construite niciodată, modul de a acționa al indivizilor angajați în rezolvarea problemelor economice fiind hotărîtor în orice împrejurare" pag. 8), concepția se cristalizează finalmente într-o definiție limitativă a econometriei care „nu trebuie — pentru că nu poate — să dea soluții nemijlocite, ci e menită să introducă rigoare în gîndirea economică" (p. 9).

Am insistat mai mult asupra concepției generale a autorului privind rolul formalizării matematice în procesul cunoasterii economice, ca și asupra relației model-practică socială, concepție insistent afirmată în toate cele din urmă trei lucrări ale sale, deoarece tocmai de aici decurge interesul științific al considerațiilor făcute asupra aplicațiilor strategiei jocurilor în analiza economică, interesul interpretării pline de vervă și originalitate (rezultată din fina analiză critică a unei bogate literaturi de specialitate), pe care o dă unei teorii matematice, dar ale cărei virtuți economice sînt dezvăluite treptat cititorului de condeiul inteligent al lui Tiberiu Schatteles.

Costin MURGESCU

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. Gh. BISTRICEANU

● *In ce sferă s-au circumscris preocupările dv. din domeniul cercetării economice ?*

— Calitatea de cadrul didactic universitar mi-a direcționat activitatea pe trei domenii principale: metodico-didactică, cercetare științifică și formarea civică-etică a generațiilor de economiști. In ce privește coordonatele activității mele de cercetare științifică, ele au fost și rămîn principalele probleme teoretice și practice ale sistemului și ale aparatului financiar și de credit, probleme care m-au captivat încă din anii studenției. Astfel, dascălii și colegii mei își amintesc că, încă în acea vreme, m-au interesat problemele **instituției asigurărilor sociale** — cale principală de ocrotire a salariaților, cooperatorilor și a membrilor lor de familie.

Teza de doctorat am consacrat-o deci, fidel vechii mele pasiuni, Asigurărilor sociale de stat din țara noastră. Mai tîrziu, animat de dorința de a aduce o contribuție oricît de modestă la perfecționarea pîrghiilor financiare cu ajutorul cărora se ocrotesc salariații, am elaborat lucrarea „Bugetul asigurărilor sociale de stat", publicată în anul 1967.

● *Cu aceasta ați încheiat cercetarea capitolului asigurări sociale ?*

— Deocamdată nu. Am continuat să cercetez și să aprofundez acest domeniu, fapt pentru care am închinat o bună

...În fața oricărui cadru didactic stau trei domenii de activitate...

parte din timpul meu elaborării lucrării de sinteză intitulată „Sistemul asigurărilor sociale din România" pe care am publicat-o in Editura Academiei în 1968. În această lucrare sînt tratate asigurările sociale de la formele lor embrionare, practicate pe la mijlocul secolului al XIX-lea, de la „cutia milelor" și pînă la sistemul național actual, închegat, în plină dezvoltare, al asigurărilor sociale din România socialistă.

Concomitent, am acordat atenție și altor probleme financiare: acumularea socialistă, perfecționarea căilor de mobilizare la bugetul statului a unei părți din produsul pentru societate, prin participarea la elaborarea unor cursuri universitare: de finanțe și credit, bugetul de stat etc.

● *In ce se concretizează preocupările dv. actuale ?*

— În prezent lucrez la definitivarea textului manualului universitar „Finanțele industriei, construcțiilor și transporturilor". Manualul, care va fi pus la punct cu ultimele perfecționări ce se aduc pîrghiilor financiare-bancare, sper să vadă lumina tiparului în anul 1970. Paralel, elaborez lucrarea „Sistemul financiar și de credit al Republicii Socialiste România", în care analizez cauzele obiective ale existenței sistemului financiar și de credit, structura acestuia, obiectivele politicii financiare și de credit a Partidului Comunist Român și a statului nostru socialist în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, perfecționarea continuă a pîrghiilor financiare-bancare și adaptarea lor la exigențele progresului economico-social de astăzi, principiile și structura aparatului financiar și de credit, îmbunătățirea calitativă a acestui aparat, operativitatea și promptitudinea lui în îndeplinirea sarcinilor actuale, de mare răspundere, care îi revin.

● *Ce proiecte de viitor aveți ?*

— Desigur, ca orice om pasionat de cercetarea științifică, pot afirma că am mai multe proiecte. Unul din aceste proiecte este de a continua studierea asigurărilor sociale nu numai în țara noastră, ci și din celelalte țări socialiste și din alte țări ale lumii.

Onoarea ce mi-a fost dată de a lucra în învățămîntul superior economic mă obligă să continui munca de reeditare a cursului universitar pe care îl predau spre a veni în sprijinul pregătirii noilor generații de economiști.

V. E.

CĂRȚI

FENOMENE ECONOMICE DE INTERFERENȚĂ CU FINANȚELE PUBLICE

LUCRAREA prof. univ. Iulian Văcărel *Tendințe în evoluția postbelică a finanțelor publice* *), rezultat al unei ample și laborioase documentări, este o încercare reușită de a descifra în economia țărilor capitaliste contemporane, caracteristicile definitorii ale acesteia, așa cum se oglindesc ele în realități financiare.

Trendul finanțelor capitaliste nu se poate desprinde din aspecte accidentale sau cu caracter exemplificativ, dintr-o țară sau alta. De aceea, autorul își desfășoară analiza principalilor indicatori pe baza unor date statistice aproape exhaustive (atît cît permit izvoarele oficiale), într-un număr de 39 de țări, grupate după gradul de dezvoltare și ținînd seama de particularitățile zonelor geografice sau ale factorului demografic, de apartenența la unele forme de concentrare interstatală, cum ar fi Comunitatea Economică Europeană sau altele, de influențele pe care le exercită într-o anumită perioadă o fază sau alta a ciclului industrial, precum și de alți factori. De asemenea, principiul: unde nu sînt date nu se pot formula concluzii, a fost respectat cu rigurozitate.

Cum era și firesc, punctul de pornire al lucrării îl constituie identificarea direcțiilor de dezvoltare în domeniul producției materiale, care determină și tendințele formelor valorice în general, cum ar fi prețurile, profiturile, salariile etc., precum și ale veniturilor și cheltuielilor publice în special.

Din prezentarea sintetică a dinamicii producției în aceste țări în perioada postbelică, se desprind convingător sublinierile pe care le face autorul și anume: ritm ridicat de creștere a producției în țările capitaliste avansate, adîncirea decalajului dintre creșterea relativă și absolută a producției în țările avansate și cele în curs de dezvoltare; consolidarea puterii economice a unora din țările capitaliste avansate prin amploarea pe care au dat-o dezvoltării ramurilor cheie ale economiei, cum sînt industria constructoare de mașini, industria chimică și altele. Aceste caracteristici pun în lumină pregnant accentuarea fenomenelor de dezvoltare economică inegală, greutățile pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare în creșterea producției și perpetuarea condițiilor care favorizează relațiile de dependență economică în aceste țări.

SE POATE SPUNE că primul capitol concentrează problematica majoră a întregii lucrări. Bazîndu-se pe forța de exprimare sintetică pe care o are venitul național brut, autorul subliniază, cu prilejul prezentării evoluției acestuia în țările cercetate, atît în ce privește producerea, structura, cît și destinația sa, cele mai importante tendințe conturate în decursul perioadei analizate.

Un deosebit interes prezintă constatările în legătură cu tendința utilizării venitului național brut în țările capitaliste. După cum se știe, principalele destinații ale produsului național brut sînt: fondul de consum și formarea capitalului intern.

În perioada postbelică, în totalul venitului național brut din țările analizate, manifestă o tendință de creștere ponderea consumului, în timp ce ponderea capitalului intern brut prezintă o tendință de scădere în țările subdezvoltate și de creștere în țările cu potențial economic ridicat.

Din adîncirea analizei economice rezultă complexitatea acestei tendințe, unele laturi fiind subliniate în mod deosebit de autor. Astfel, tendința de creștere a consumului se realizează pe seama sporirii accelerate a consumului de stat (cheltuieli pentru servicii publice civile și militare), în dauna consumului privat. Ținînd seama de potențialul economic al țărilor, se constată o creștere mai mare a consumului de stat în țările dezvoltate și mai redusă în țările în curs de dezvoltare. Acest fenomen pune în lumină una din formele concrete prin care capitalismul monopolist contemporan își subordonează statul intereselor sale.

Trăsăturile esențiale ale venitului național brut prefigurează cele mai de seamă concluzii pe care le desprinde autorul din analiza amplă pe care o face veniturilor și cheltuielilor publice, în următoarele două capitole.

Încă de la început, I. Văcărel subliniază interdependența dintre repartiția produsului social și a venitului național, pe de o parte, și veniturile și cheltuielile publice, pe de altă parte. Volumul resurselor financiare mobilizate la dispoziția statului este influențat direct de repartiția venitului național, iar destinația cheltuielilor are efecte asupra ritmului reproducției sociale.

În aceste capitole autorul reușește să îmbine prezentarea generalizărilor la care a ajuns în urma cercetării evoluției veniturilor și cheltuielilor publice, cu ilustrarea cifrică, documentară și actualizată, a unor legități cunoscute, cum ar fi intensificarea exploatării suplimentare pe calea finanțelor publice, în primul rînd pe calea impozitelor și a datoriei publice.

DINTRE GENERALIZĂRILE la care ajunge autorul, menționăm în mod deosebit corelația dintre cheltuielile publice și venitul național, așa cum s-a manifestat în mod concret în țările cercetate în perioada de după război. Faptele arată că sporirea venitului național pe locuitor este însoțită de creșterea ponderii cheltuielilor publice în venitul național, dar ritmul de creștere al acestor două mărimi este diferit. Astfel, pînă la un anumit nivel ritmul lor de creștere este mai apropiat, iar după depășirea acestui nivel cheltuielile publice, ca pondere în venitul național, cresc mult mai lent decît acesta, iar la un moment dat încep să descrească.

Cu toate că autorul a circumscris obiectul cercetării la veniturile și cheltuielile publice, ținînd seama că în același timp a lărgit sfera acestora prin analiza unor fenomene economice de interferență cu finanțele publice, cum sînt de exemplu inflația și salariile, poate că era indicat să-și găsească locul în lucrare și o expunere concentrată asupra crizei monetare contemporane care afectează economia capitalistă. Ea s-a manifestat violent în unele țări avansate din Occident, ducînd la o devalorizare a lirei sterline, a francului francez și la revalorizarea mărcii vest-germane. De asemenea, a amenințat de mai multe ori cursul dolarului american.

Fenomenele de criză monetară preocupă într-o măsură crescîndă pe economiștii din țările occidentale, iar oamenii de afaceri au pus în aplicare unele instrumente necunoscute pînă acum. Aceste fenomene afectează nu numai expansiunea economică, dar și relațiile dintre statele capitaliste. În același timp, ele extind sfera finanțelor publice, fiind legate nu numai de deficitele înregistrate în balanțele de plăți externe, ci în mod direct și de deficitele bugetare. Fără îndoială însă că această omisiune nu diminuează cu nimic valoarea lucrării.

Lectura lucrării lui I. Văcărel impune constatarea că obiectivul central propus, de a-și aduce contribuția la analiza fenomenelor noi ale economiei capitaliste contemporane, într-un domeniu dificil, dar care, așa cum o dovedesc și lucrările sale anterioare, îi este familiar — anume acela al finanțelor publice — a fost realizat.

Const. IONETE

---

*) Edit politică, 1968, 269 pag.

REVISTA „FINANȚE ȘI CREDIT" LA A XV-A ANIVERSARE

De-a lungul anilor, revista „Finanțe și Credit" a militat cu perseverență, pentru popularizarea și traducerea în fapt a politicii partidului și guvernului în edificarea societății socialiste. Prin orientarea tematicii pe problemele esențiale ale economiei și finanțelor țării, prin nivelul teoretic al tratării acestora și prin abordarea unor aspecte practice, utile activității curente, revista și-a cîștigat prețuirea unui număr sporit de cititori. Aceștia au găsit în coloanele sale o multitudine de materiale interesante privind creșterea eficienței în întreaga activitate economică și îndeosebi în domeniul investițiilor, a comerțului exterior, folosirea cu competență a pîrghiilor financiar-bancare în scopul gospodăririi judicioase a resurselor materiale și bănești, stimularea preocupărilor lucrătorilor sistemului financiar și de credit pentru perfecționarea pîrghiilor financiar-bancare și creșterea rolului lor în descoperirea, mobilizarea și valorificarea rezervelor existente în economie.

Lăudabile sînt eforturile colectivului redacției pentru lărgirea schimbului de opinii și promovarea unor păreri privind dezvoltarea teoriei și practicii finanțelor și creditului, pentru lămurirea și aprofundarea conținutului unor noțiuni și categorii economice-financiare, pentru combaterea unor teorii burgheze, toate acestea contribuind la ridicarea nivelului de pregătire al lucrătorilor din aparatul economic și din verigile sistemului financiar și de credit.

Cu prilejul celei de-a XV-a aniversări de la apariție, urăm colectivului revistei „Finanțe și credit" noi succese în activitatea viitoare, în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin în înfăptuirea programului elaborat de partid pentru dezvoltarea multilaterală a României socialiste.

DIN NOU DESPRE PRODUCTIVITATEA MUNCII INDIVIDUALE ȘI SOCIALE

DINTRE NOȚIUNILE despre a căror fundamentare teoretică și metodologică se discută mult în ultima vreme în literatura economică figurează și aceea a productivității muncii. Definirea ei, precum și elaborarea unui sistem de indicatori adecvați, cu ajutorul cărora să se determine nivelul acesteia se situează în prezent în centrul atenției economiștilor care-și desfășoară activitatea atît în domeniul teoriei, cît și pe tărîmul practicii. Acuitatea cu care se impune necesitatea elucidării aspectelor amintite reclamă intensificarea cercetării în domeniile respective ale științelor economice, în scopul găsirii soluțiilor teoretice și practice optime.

CONFERIREA SEMNIFICAȚIEI de categorie economică productivității muncii întrunește unanim opiniile economiștilor. De îndată însă ce se trece la **definirea noțiunilor de productivitate a muncii individuale și a celei sociale**, uneori, se pierde din vedere faptul că acestea sînt două categorii economice distincte. Mai mult decît atît, în unele articole [1]) se afirmă că în socialism „noțiunea de productivitate a muncii individuale rămîne în mod practic fără obiect", ceea ce nu corespunde realității. Negînd productivitatea muncii individuale, autorul neagă de fapt însăși noțiunea legii valorii. Or, activitatea economică practică infirmă afirmațiile teoretice arătate mai sus.

La fel de neîntemeiată este și părerea autorului articolului citat, după care „în orînduirea socialistă — o dată cu generalizarea relațiilor de producție socialiste — nu poate fi vorba decît de o productivitate a muncii sociale" [2]). Prin aceste afirmații autorul a pierdut din vedere **mai întîi** că munca individuală nu este sinonimă cu munca particulară **și apoi** că, dublului aspect al muncii — munca individuală și munca socială — îi corespunde dublul aspect al productivității muncii — productivitatea muncii individuale și productivitatea muncii sociale, care sînt categorii economice distincte și, ca atare, în acest mod trebuie tratate.

În legătură cu definirea **conținutului productivității muncii individuale și a productivității muncii sociale**, se susține uneori că productivitatea muncii individuale este tot una cu productivitatea muncii vii, iar productivitatea muncii sociale ar exprima productivitatea muncii vii și materializate — ceea ce nu corespunde realității. Opiniile de natura celor de mai sus nu țin seama de faptul că **noțiunile de muncă vie și de muncă socială nu sînt corelative, nu se presupun reciproc. Noțiuni corelative pot fi numai munca individuală cu munca socială și munca vie cu munca materializată.**

Se vorbește uneori [3]), bineînțeles în mod impropriu, despre productivitatea muncii vii și despre productivitatea muncii totale — vie și materializată. Dar această formulare nu exprimă conținutul real al noțiunilor respective, întrucît nu există o productivitate a mașinii sau a materiei prime. Productivitatea se referă numai la munca vie, la latura ei concretă, la munca producătoare de valori de întrebuințare. Noțiunea de productivitate a muncii exprimă rodnicia, eficiența muncii depuse în sfera producției materiale. Expresia cea mai sintetică a eficienței economice a producției este productivitatea muncii. Eficiența economică la nivelul economiei naționale reflectă productivitatea muncii sociale și constituie o expresie directă a acesteia. Munca poate fi privită fie ca muncă individuală, a muncitorului, a echipei sau a întreprinderii, fie ca muncă socială — respectiv ca parte a muncii cheltuite de societate pentru fabricarea unui produs. În măsura în care munca individuală este necesară și recunoscută ca atare de societate, ea este în același timp muncă socială.

Prin urmare, **ceea ce definește conținutul noțiunilor de — productivitate a muncii individuale și productivitate a muncii sociale — este nu luarea în considerare numai a muncii vii în cazul productivității muncii individuale și a muncii vii și materializate în cazul productivității muncii sociale. În ambele cazuri, avem de-a face cu munca vie și materializată, care privită sub aspect individual dă mărimea productivității muncii individuale, iar privită sub aspect social mărimea productivității muncii sociale.**

Deseori se pornește de la premisa că productivitatea muncii trebuie privită la diferite niveluri, respectiv se pornește de la delimitarea în productivitate individuală a muncii și productivitate medie și se pierde din vedere structura consumului de muncă (munca vie și munca materializată). În legătură cu delimitarea productivității muncii, literatura de specialitate ne-a furnizat două perechi de concepte și anume:

a) — productivitatea individuală a muncii;

— productivitatea ei medie;

b) productivitatea muncii vii nemijlocite (în sensul de consum de muncă vie);

— productivitatea întregii munci (în sensul de cheltuieli complete de muncă vie, și materializată).

Desigur, pentru a explica toate laturile productivității muncii trebuie avute în vedere ambele criterii de determinare a acestei categorii economice, ele completîndu-se reciproc.

În sfîrșit, consider că **noțiunile de muncă directă și indirectă** [4]), necesită încă schimb de opinii care să conducă la adîncirea, la elucidarea aspectelor lor esențiale.

MUNCA ȘI PRODUCTIVITATEA ei au avut și au un rol important în dezvoltarea societății omenești. Creșterea productivității muncii înseamnă o economisire a muncii sociale, același volum de muncă socială concretizîndu-se într-un volum sporit de bunuri materiale. Productivitatea muncii nu crește însă de la sine. Pentru transpunerea în realitate a posibilității obiective creată de acțiunea legii creșterii necontenite a productivității muncii este absolut necesară activitatea partidului și a statului socialist, care își fundamentează politica economică în conformitate cu cerințele acestei legi.

În practica economică trebuie să se țină seama de acțiunea stimulatorie pe care legea valorii o exercită asupra productivității muncii și a reducerii cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs. Stabilirea prețurilor după cheltuielile individuale, mai mari decît media națională a cheltuielilor de muncă necesare pentru producerea mărfurilor, ar duce la anularea acțiunii stimulatorii a legii valorii. De asemenea, o deosebită importanță prezintă **analiza influenței pe care o are creșterea productivității muncii asupra raportului dintre munca vie și munca materializată cuprinsă în fiecare unitate de produs.**

Această analiză este importantă întrucît au circulat păreri potrivit cărora, **în orice condiții**, creșterea productivității muncii ar determina sporirea ponderii cheltuielilor de muncă materializată, recurgîndu-se pentru susținerea acestei idei la cunoscuta teză a lui Marx. Ca urmare a absolutizării acestei teze, **s-a ajuns la concluzia greșită, și anume, că în cazul creșterii productivității muncii raportul dintre munca vie și munca materializată se schimbă totdeauna și în orice condiții în favoarea acesteia din urmă. Practica a demonstrat însă că în condițiile actualului progres tehnic, acest proces nu are un caracter legic, nu poate fi generalizat, el poate fi numai accidental.** Marx a atras atenția asupra necesității de a analiza fenomenele economice ținînd seama de condițiile concrete, în continuă schimbare. Cele arătate, demonstrează că nu s-a ținut seama de marile prefaceri determinate de revoluția tehnico-științifică contemporană, care duc la scăderea consumurilor de materii prime și materiale, ceea ce se repercutează asupra structurii cheltuielilor sociale de producție. Toate prognozele elaborate arată o tendință de scădere, în continuare, a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. **Creșterea productivității muncii determină modificări de structură, în sensul reducerii ponderii cheltuielilor materiale și creșterii ponderii muncii vii în valoarea producției industriale, calculată în prețuri cu ridicata ale întreprinderii.**

Studiul evoluției cheltuielilor materiale în perioada 1965—1970 a scos la iveală faptul că în timp ce ponderea cheltuielilor materiale a scăzut de la 73.6% la 70.5%, ponderea muncii vii a crescut de la 26.4% la 29.5%. Calculele efectuate în prețuri neschimbate demonstrează că atît economiile generate de reducere a cheltuielilor materiale, cît și a celor privind salariile se deplasează în beneficii.

În acest context, **o importanță apreciabilă prezintă și tendința generală de ridicare a complexității muncii, în condițiile tehnico-științifice ale producției moderne. Crescînd rolul muncii complexe, de calificare superioară, ponderea muncii vii sporește în detrimentul celei materializate. Numai în mod accidental este posibil ca în condițiile creșterii productivității muncii corelația amintită să se modifice în favoarea muncii materializate.**

Sporirea ponderii cheltuielilor materiale în totalul cheltuielilor de producție nu poate fi considerată însă un fenomen pozitiv — ca o expresie a creșterii productivității muncii — decît în condițiile reducerii în mod simultan și a consumurilor materiale pe unitatea de produs, o dată cu reducerea prețului de cost total al produselor. Justificările pe plan teoretic relatate, au constituit un pretext pentru îndepărtarea atenției de la acele măsuri care se impuneau în vederea modernizării producției și valorificării superioare a tuturor resurselor materiale. Aceasta impune coordonarea eforturilor economiștilor, în vederea găsirii unor soluții optime.

ȘI ACUM un alt aspect. În activitatea practică de planificare și de evidență statistică, productivitatea muncii individuale se calculează după formula:

$$W = \frac{Q}{T} \quad \frac{\text{(volumul producției)}}{\text{(cheltuielile de timp de lucru)}}$$

Dar **indicatorul „producția globală" nu măsoară exact munca socială depusă în fiecare întreprindere.** El este influențat de o serie de factori independenți de întreprindere, ca gradul de integrare a producției, structura ei, nivelul prețurilor etc. **Necesitatea stringentă a fundamentării productivității muncii pe baza unui indicator, care să oglindească cît mai just efortul depus pentru crearea bunurilor materiale, se va putea realiza prin folosirea indicatorului „producția netă".** Utilizarea acestui indicator sintetic, care cuprinde numai o singură dată volumul de muncă realizat în întreprindere, exclude înregistrările repetate, așa cum se întîmplă atunci cînd se folosește indicatorul producției globale. Prin urmare, introducerea indicatorului „producția netă" ar avea consecințe favorabile în ceea ce privește măsurarea mai exactă a eforturilor întreprinderilor.

Dar, atîta timp cît prețurile nu exprimă valoarea, eforturile economiștilor îndreptate în direcția găsirii unor expresii de măsurare optimă a productivității muncii, nu vor putea fi încununate de succes deplin. De aceea, **consider necesar să se inițieze o dezbatere largă, care să elucideze toate problemele legate de determinarea productivității muncii și astfel să poată fi elaborate soluțiile optime ce se impun cu acuitate.** În acest mod se va contribui la înfăptuirea măsurilor preconizate de partid pentru perfecționarea planificării și conducerii economiei naționale, la mai buna folosire a resurselor materiale și de muncă de care dispun toate întreprinderile, în vederea creșterii productivității muncii, în concordanță cu potențialul productiv al țării noastre.

N. FLORESCU
economist principal
Ministerul Industriei Construcțiilor de mașini

[1]) Vezi I. Marinescu „Unele propuneri în legătură cu definirea productivității muncii" apărut în revista Probleme economice nr. 6/iunie 1966.

[2]) Idem.

[3]) Vezi „Curs de construcție economică" Ed. politică 1966.

[4]) Vezi I. Bati „Probleme economice nr. 7/1968, pag. 29. „Cheltuieli de muncă vie" (directă) și trecută (indirectă).

CONCEPTUL BURGHEZ DE „VENIT NAȚIONAL"

(Urmare din pag. 12)

cesta că profitul nu provine din exploatarea salariaților, întrucît el variază în mod independent de salariile plătite (identice în întreprinderea avansată și în întreprinderea marginală din aceeași ramură)" [14]).

După ce amintește și teoria marginalistă a americanului J. B. Clark — combinație între teza lui Walras și cea a lui Walker — A. Piettre conchide că aceste teorii au fost elaborate în **afara realității** și în afara oricărei cercetări de sociologie sau de psihologie umană.

Fără îndoială, diferitele puncte de vedere ale lui A. Piettre, pe care le-am citat mai înainte, vădesc un spirit critic cu atît mai interesant, cu cît acesta aparține unui autor burghez contemporan. Deși critica ar fi putut pătrunde mai adînc și ar fi putut să spună mai mult.

Gîndirea economică burgheză din zilele noastre s-a dispensat de alte căutări și a adoptat teza profitului ca simplă „mărime reziduală": o mărime care rămîne, din venitul brut, după ce au fost plătite prețul serviciilor muncii (salariile) și prețul serviciilor proprietății (dobînda, chiriile și arenda). „Prin profit se înțelege venitul rezidual, care rămîne după ce o firmă și-a acoperit toate costurile provocate de activitatea ei economică" [15]). Se pare că această definiție nu este însușită **ad-litteram** de toți economiștii burghezi contemporani, dar divergențele nu sînt de fond: ele provin mai curînd din determinările posibile și diferite ale scăzămintelor care ar trebui să fie operate din venitul brut pentru a se afla profitul.

În ciuda oricăror „divergențe" de acest fel, teoria reziduală a profitului ni se pare a fi forma cea mai simplistă, cea mai puțin imaginativă, cea mai puțin inteligentă, prin care este mistificată problema fundamentală a plusvalorii. Ea își are originea directă în contul de profit și pierdere din contabilitatea în partidă dublă a oricărei întreprinderi și nici nu ar fi meritat să fie pomenită, dacă nu ar ocupa locul central, pe care îl ocupă astăzi, în teoria burgheză a repartiției. Adevărul exprimat de K. Marx, că „...fără recunoașterea plusvalorii nu poate fi vorba de nici o teorie a profitului..." [16]) este încă o dată — în zilele noastre — subliniat de teoria reziduală.

[1]) Paul Studenski, **The Income of Nations**, Part one: History, New York University Press, 1961, 185 pag.

[2]) G. Studenski, op. cit. pag. 11.

[3]) Evaluări **neoficiale** au fost făcute, de un economist sau altul, sau chiar de alți oameni de știință — de chimistul Lavoisier, de pildă, pentru Franța —, încă din secolul al XVIII-lea.

[4]) George Soule, **Economics — Measurement, Theories, Case Studies**, New York, 1961, pag. 35, subl. ns. — I.A.

[5]) O. Morgenstern, în volumul **Readings in Economics** from Fortune, Third Edition, Edited by Richard E. Mulcahy, New York, 1967, pag. 128.

[6]) Citat de George Soule în lucrarea pomenită, pag. 39.

[7]) Betty G. Fishman and Leo Fishman, **The American Economy**, Princeton 1962, pag. 111.

[8]) Aceasta este definiția oficială dată de Departamentul Comerțului al S.U.A. (Office of Business Economics), vezi **The National Income and Product Accounts of the United States, 1929—1965**, Washington, 1966.

[9]) André Piettre **Pensée économique et théories contemporaines**, 4-è edition, Dalloz, Paris 1966, pag. 460—461.

[10]) D. Ricardo, **Despre principiile economiei politice și impunerii**, Ed. Academiei R.P.R., 1959, Prefața la ediția I, 1817, pag. 57 din traducerea în limba română (subl. ns. — I.A.).

[11]) A. Piettre, op. cit. pag. 125.

[12]) Vezi, printre alte lucrări, Iosif Anghel, **Despre repartiția funcțională a venitului național**, în volumul **Capitalismul contemporan și teoria economică**, Ed. politică, 1965, pag. 89—160.

[13]) A. Piettre, op. cit., pag. 139. De reținut că, printre „liberali", autorul cuprinde și pe clasici, și pe marginaliști.

[14]) A. Piettre, op. cit., pag. 143.

[15]) B. G. Fishman and L. Fishman, op. cit., pag. 126.

[16]) K. Marx, **Teorii asupra plusvalorii**, partea a II-a, Ed. politică, 1960, pag. 318. Cuvîntul Erkenttnis a fost tradus prin **cunoașterea** plusvalorii, ceea ce nu corespunde sensului frazei lui Marx. Ne-am permis, deci, să traducem, aici, cuvîntul german recunoașterea plusvalorii...

CORESPONDENȚĂ DIN ITALIA

DUPĂ „TOAMNA SINDICALĂ FIERBINTE"

LUPTA CLASEI MUNCITOARE a cunoscut în această toamnă o puternică intensificare în Italia. Despre succesele dobîndite și despre direcțiile viitoare ale bătăliilor politice și economice ale proletariatului italian, ne scrie, în exclusivitate, Marco Marchetti, cunoscut ziarist comunist din Milano.

Protagoniștii

BĂTĂLIA „toamnei sindicale fierbinți" a început în septembrie. Protagonistii săi sînt, pe de o parte, cinci milioane de oameni ai muncii în luptă pentru salarii mai bune și pentru drepturi iar, pe de altă parte, patronatul italian. Arma hotărîtcare a oamenilor muncii a fost unitatea. Ea a zguduit conștiința democratică și civică a țării iar acum atacă și ultimele poziții ale intransigenței patronilor.

Pînă acum au fost încheiate cu rezultate pozitive, contracte de muncă interesînd circa un milion de muncitori din construcții. 200 de mii din industria chimică, lucrătorii din întreprinderile producătoare de ciment și din alte sectoare importante. Aceste contracte prevăd sensibile sporiri de salarii, reducerea orarului săptămînal de muncă, lărgirea puterilor și a drepturilor sindicale în fabrici. In timp ce scriem aceste rînduri, se menține însă rezistența patronilor în sectorul mecanico-metalurgic particular. In întreprinderile metalurgice mixte (cu participarea statului) este pe punctul de a se încheia un acord care va satisface cererile oamenilor muncii. Deci se poate spune că și pentru cei peste un milion de metalurgiști italieni controversa se îndreaptă spre un rezultat pozitiv.

Cele trei confederații sindicale (Confederația Generală a Muncii din Italia — Confederația Sindicatelor Oamenilor Muncii din Italia — Uniunea Italiană a Muncii) au organizat pe bază de plebiscit repetate greve generale împotriva scumpirii vieții, pentru reforme adecvate ale sistemului medical și de asistență socială, ca și pentru o mai echitabilă distribuție a veniturilor.

Patronatul a recurs la închiderea unor întreprinderi și la amenințări, la provocări și represalii economice cu intenția de a respinge revendicările și de a destrăma unitatea clasei muncitoare. Dar tentativa sa de a-și alătura opinia publică împotriva cererilor de sporire a salariilor, declarate „incompatibile cu competitivitatea pe piața externă", ca și amenințările cu dezastrul economic sau cu inflația nu au avut efectul sperat. Oamenii muncii au cîștigat bătălia pentru opinia publică. Alături de cei 5 milioane de oameni ai muncii aflați în luptă s-au aflat în primul rînd familiile lor: o masă solidară de 25 de milioane de persoane — aproape jumătate din întreaga populație a Italici.

Acțiunile muncitorești din cursul acestei „toamne fierbinți", care par să se încheie în pragul înghețat al iernii, au suscitat atenția și în alte țări. Recurgerea masivă la teroarea economică de către patronatul italian, planurile unor manevre politice amenințătoare, cu prețul de a aduce prejudicii chiar conviețuirii democratice bazată pe constituția republicană, au provocat comentarii îngrijorate ale presei străine. Potrivit ziarului francez **Le Monde**, în Italia a apărut „tentația unui guvern forte".

Cadrul economic

PENTRU A ÎNȚELEGE marile ciocniri democratice și civice, destinate să schimbe înfățișarea Italiei, sînt utile unele considerații asupra situației economice **dinaintea** „toamnei ferbinți" cu influențele sale asupra situației **actuale**. În ce cadru economic au luat avînt marile acțiuni ale oamenilor muncii?

În ultimii 15 ani, Italia s-a transformat, dintr-o țară în care ponderea principală în economie revenea agriculturii, într-o țară industrială. Circa 6 milioane de persoane au migrat din zonele înapoiate și subdezvoltate ale sudului spre cele industrializate din nord. Procesul de dezvoltare a producției, dirijat de monopoluri, care ascultau de logica profitului a fost însoțit de numeroase revendicări nesatisfăcute, pe plan social. Pentru fiecare nouă fabrică instalată în zonele concesionate din nordul Italiei au apărut revendicări de locuințe pentru oamenii muncii, de spitale și școli, de transport rapid și mai puțin incomod — revendicări care au rămas, în cele mai multe cazuri, literă moartă. Aglomerării din nord i-a corespuns abandonarea regiunilor din Mezzogiorno. Vechiul dezechilibru s-a agravat și s-a reprodus chiar în interiorul zonelor industrializate din nord.

În ultimul deceniu inegalitatea economică și socială a crescut. Dezvoltarea industrială s-a transformat din **extensivă** în **intensivă**, eliminînd o parte însemnată a miinii de lucru, îndeosebi femeile: se calculează că în prezent numărul femeilor ocupate în industrie s-a redus cu peste 1 milion. Institutul italian de statistică precizează că numărul locurilor de muncă s-a micșorat în acest deceniu cu 1 500 000, contrazicînd ipoteza planului care prevedea o creștere a locurilor de muncă cu 800 000 pînă în 1970.

Reducerii mari a numărului locurilor de muncă i-a corespuns aproape o dublare a productivității orare pe angajat. Potrivit datelor oficiale, cresterea productivității orare pe fiecare angajat din industria manufacturieră — considerînd ca indice 100 în anul 1960 — a fost în 1968 de 120 în Statele Unite, 134 în Anglia, 148 în Franța, 156 în Germania Occidentală, 183 în Italia și 220 în Japonia. Creșterea intensă a productivității realizată de Italia, întrecută numai de Japonia, a fost obținută prin introducerea noii tehnologii, dar a fost însoțită de o exploatare mai accentuată a clasei muncitoare, prin prelungirea zilei de muncă și intensificarea ritmului muncii. Sporirea productivității a fost, deci, realizată printr-o crestere a oboselii psiho-fizice pentru cei care au rămas în fabrici, unde personalul a fost redus. Costul remunerării forței de muncă pe unitatea de produs a scăzut mult în această perioadă în industria prelucrătoare italiană. Considerînd ca bază anul 1964 = 100, costul forței de muncă a ajuns în 1968 în Italia la 97,8 — deci se înregistrează o scădere de 2,2%. În Marea Britanie în aceeași perioadă el sporește cu 15,1%, în Franța cu 9%, iar în Belgia cu 11%.

O problematică actuală

PORNIND de la estimațiile că venitul național al Italiei va spori anul acesta cu aproximativ 5 000 miliarde lire, sindicatele au cerut sporirea salariilor cu aproximativ 3 000 miliarde lire. O asemenea sporire a salariilor ar fi stimulat consumul intern, investițiile și modernizarea tehnologică necesară pentru a face față competitivității pe piața externă. Însuși ministrul muncii, Donat-Cattin, a calculat că pentru a satisface cererile a 2,5 milioane de oameni ai muncii din sectorul mecanico-metalurgic, chimic și al construcțiilor, sînt necesare 1 590 miliarde și că „o asemenea sporire a salariilor nu ar duce la inflație". Cu alte cuvinte sporirea salariilor revendicată este compatibilă cu disponibilitățile sistemului economic, iar patronatul ar putea satisface fără dificultate această cerere.

Pentru perioada actuală, problematica politico-economică este amplă și complexă. Așa cum spuneam la început, lupta pentru înnoirea contractelor colective de muncă este destinată să schimbe fața țării. Aceasta implică angajarea tuturor forțelor stîngii italiene pentru relansarea unui program democratic și profund reformator. Situația cere constituirea unui nou guvern, care să exprime o nouă majoritate, de stînga, după falimentul precedentei coaliții de centru-stînga.

După „toamna sindicală fierbinte", lupta unită a oamenilor muncii italieni pentru locuințe și împotriva scumpirii vieții va continua, ca și lupta pentru apărarea puterii de cumpărare a salariilor. Printre obiectivele greviștilor este înfăptuirea reformei agrare și a reformei urbanistice, care să frîneze specula ce se face cu chiriile. Acestea sînt puncte ale unui nou program pe care milioane de oameni ai muncii italieni îl cer de la guvern în aceste luni de luptă: sînt obiective care urmăresc reducerea veniturilor parazitare obținute la sate și în orașe, care duc la scumpirea vieții. De aceea, unii conservatori din rîndurile patronatului doresc un „guvern forte" cu intenția de a respinge avîntul novator al clasei muncitoare și de a lăsa lucrurile în faza în care se află. Dar, în realitate, *„toamna sindicală fierbinte"* a și modificat lucrurile într-un sens democratic. Pentru a merge înainte, clasa muncitoare cere ca încă de pe acum, în stiuația politică italiană să aibă loc o cotitură spre stînga care să reducă puterea marilor concentrări financiare.

Marco MARCHETTI

NOTE

Bombele și „societatea de consum"

AGENȚIILE de presă occidentale au anunțat săptămîna aceasta un nou număr de explozii cu bombe în Italia. Cei care pun bombe au preferat, de data asta, băncile. Numărul morților și răniților a fost deosebit de mare. Opinia publică italiană, partidele politice toate, au vestejit faptele teroriștilor. Deși încă nu se cunoaște, în mod cert, cine sînt făptașii, unii comentatori cred că e vorba de răzbunări împotriva „societății de consum".

Și în Statele Unite, pe la jumătatea lunii noiembrie, au fost puse bombe: la sediile unora dintre cele mai mari firme industriale, cum sînt General Motors, Standard Oil, și la nu mai puțin faimoasa bancă Chasse Manhattan.

În ce-i privește pe autorii exploziilor din S.U.A., ei au ținut să-și facă cunoscut punctul de vedere. Într-o scrisoare adresată agenției U.P. sînt înfierate întreprinderile S.U.A., „care s-au răspîndit în lumea întreagă și au subjugat banilor și produselor americane economia țărilor străine". În Statele Unite, de asemenea, continuă scrisoarea, acestea au făcut din cetățeni „niște consumatori de lucruri inutile și de credite pentru plățile în rate..." Sînt denunțate și „enormele mașini care poluează aerul, apa și alimentele".

Nu e pentru prima oară în istorie cînd mînia victimelor este deviată spre indivizi izolați și mașini. Interesant este însă limbajul pe care-l ține cititorilor săi un ziar atît de cunoscut pentru lipsa lui de extremism ca **Le Monde**, și care, relatînd faptele, scrie: „Acești mînuitori de explozive rostesc cuvinte pe care milioane de bărbați și femei — cărora le-ar repugna asemenea mijloace contestabile — bucuros le-ar rosti ei înșiși". Ba, mai mult, ziarul parizian prevede că „publicității și altor tehnici de persuasiune le va fi greu să facă asemenea progrese încît acest sentiment difuz, și anume că totul trebuie repus pe tapet, să nu antreneze în viitorii cincisprezece ani unele urmări".

De ce menționează articolul din **Le Monde** scadența de 15 ani? Pentru că se referă la acele previziuni ale unora dintre economiștii și sociologii occidentali care situează, în anul 1985, debutul „erei postindustriale". O carte a lui Robert Lattés, pe care același ziar o semnalează cititorilor săi, purtînd titlul „O mie de miliarde de dolari", formulează opinia că în jurul anului 1985 „lumea va fi dominată de vreo 60 de societăți". Așadar, „societatea industrială" pe care o făgăduiesc proorocii din occident popoarelor lor, se va caracteriza — nu se neagă — prin cea mai exacerbată concentrare monopolistă. Toată chestiunea, serie chiar autorul articolului, este de a se ști dacă actualul mers al lucrurilor în lumea monopolurilor capitaliste va putea continua, și, în caz afirmativ, dacă procesul acesta nu va da naștere „unor reacțiuni politice formidabile, care vor face funcționarea unui asemenea sistem imposibilă".

Este limpede că nu bombele grupurilor izolate, teroriste, contribuie, cu adevărat, la radicalizarea spiritelor în Occident. Înainte de toate, în fața tuturor se desfășoară spectacolul zilnic, apăsător, al unei „societăți de consum" în care repartiția bunurilor e cu atît mai inegală și mai inechitabilă, cu cît se dezvoltă mai impetuos, pe baza avîntului științific, tehnic și al utilizării forței umane de muncă, bogățiile materiale și civilizația veacului.

„Smigarzii" și apelul la „concertare"

IN FRANȚA, salariul minim garantat muncitorilor — SMIG-ul, cum i se spune prin contragere — este azi de 544 de franci. „Este clar, scrie ziarul **Le Monde**, că nu se poate trăi, cît de cît cuviincios, cu un asemenea salariu". Deși, ca urmare a mișcărilor de masă din mai-iunie 1968, unele ameliorări în traiul zilnic al salariaților au fost aduse prin acordurile de la Grenelle — suferind, însă, din nou, degradări pe parcurs — modul de calcul al SMIG-ului, precum semnalează organizațiile sindicale franceze, nu a fost reformat într-un mod corespunzător, făcut, adică, apt să-i protejeze pe cei din josul scării — atît de numeroși — de noi agravări.

Sindicatele au cerut ca SMIG-ul să fie indexat în fiecare an după salariul orar mediu, păstrîndu-se în același timp și principiul indexării asupra costului vieții. Autoritățile au refuzat. Ceea ce acceptă ele este doar ca sporul anual la salariul **smigarzilor** să nu fie mai mic de jumătate față de majorarea salariului orar mediu. Arbitrariul și nu reglementarea se va instaura pe această cale, sînt de părere sindicatele.

După unii comentatori, care recunosc „injustiția actuală a SMIG-ului" și, de asemenea, faptul că „salariile mici ar trebui să crească mai repede decît celelalte", lucrul este, totuși, irealizabil, deoarece riscă să creeze șomajul de masă, „o injustiție încă și mai mare".

Discuțiile au durat, dar ele s-au rezolvat în sensul indicat de autoritățile statului. Dacă asemenea discuții au totuși loc, este pentru că în țările occidentale sînt la modă azi „acțiunile concertate", adică discuțiile la care statul care intervine, invită nu numai pe reprezentanții patronatului, dar și pe ai salariaților. Ba, chiar și pe ai țăranilor, cum s-a întîmplat recent în R.F.G., unde ministrul economiei, Schiller, a adunat pe toată lumea, între care și pe conducătorii Băncii de stat, pentru a fi examinate „condițiile unui avînt economic mai puțin inflaționist". Premierul Chaban-Delmas, în Franța, speră să obțină din partea salariaților, prin „concertare", renunțarea la greve; ministrul muncii în Anglia, d-na Barbara Castle, într-o recentă Carte Albă, își exprima speranța că, printr-o formulă „mai pozitivă și mai puțin coercitivă", se va putea realiza vechea politică privitoare la înghețarea prețurilor și salariilor; președintele Nixon, în S.U.A., face apel la „bunăvoința" oamenilor de afaceri și la sindicate, pentru ca, cei dintîi, să nu majoreze prețurile, iar ultimii „să-și modereze revendicările". Mai toți conducătorii din țările occidentale capitaliste încearcă azi să obțină „colaborarea voluntară" a claselor, pentru a restabili controlul asupra economiei și pentru a stăvili inflația.

Numai că nicăieri oamenii muncii nu acceptă teoria capitalistă după care responsabili de inflație sînt ei, din cauza revendicărilor salariale. În R.F.G., de pildă, atrage atenția un observator, revendicările de salarii au devenit presante abia după ce inflația a luat proporții.

Colaborarea de clasă, la care, după cum se vede, din nou se face apel, are oare azi mai multe șanse ca în trecut să fie acceptată de către cei cărora li se cere să rămîie, precum smigarzilor, la nivelul de jos al condițiilor de trai, în timp ce alții, mult mai puțini, dar avuți, își extind sfera proprietății și acțiunea monopolistă?

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

SESIUNEA SOVIETULUI SUPREM AL U.R.S.S.

ÎN DEZBATERE: PLANUL ȘI BUGETUL DE STAT PE ANUL 1970

REZULTATELE DEZVOLTARII economiei naționale a U.R.S.S. în ultimii patru ani demonstrează că sarcinile trasate de Directivele Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S. privind îndeplinirea planului cincinal (1966—1970) sînt îndeplinite cu succes, a declarat Nikolai Baibakov, președintele Comitetului de Stat al Planificării al U.R.S.S., în raportul prezentat la actuala sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S.

După cum a făcut cunoscut N. Baibakov, în perioada 1966—1969, în U.R.S.S. au intrat în funcțiune aproximativ 1500 mari întreprinderi industriale. S-au depășit sarcinile prevăzute de Directivele Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S. în ceea ce privește producția unei serii de bunuri de consum. În primii patru ani ai cincinalului, aproximativ 44 milioane de cetățeni sovietici au primit locuințe noi, ori și-au îmbunătățit condițiile de locuit.

Președintele Comitetului de Stat al Planificării a precizat că, în condiții climaterice nefavorabile, producția globală de cereale în țară se ridică la 160,5 milioane tone, aproximativ la nivelul recoltei medii anuale de cereale din ultimii patru ani. De asemenea, el a arătat că în prezent, reforma economică a cuprins aproape trei pătrimi din numărul total al întreprinderilor industriale. Acestora le revin mai mult de 83% din volumul producției și 91% din beneficiile realizate în industrie. Cu toate acestea, a menționat raportorul, întreprinderile și ministerele nu folosesc în întregime posibilitățile create de reforma economică.

Planul pe 1970 asigură îndeplinirea celor mai importante sarcini social-economice, prevăzute de Directivele Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S. Venitul național urmează să sporească cu 6%, iar în ansamblu, pe perioada de 5 ani, cu 39%. În 1970 industria sovietică își va mări volumul producției cu 6,3%. Producția bunurilor de larg consum trebuie să crească mai repede decît producția mijloacelor de producție, a subliniat N. Baibakov. Vor fi produse 740 miliarde kWh de energie electrică, 115 milioane tone de oțel, vor fi extrase 350 milioane tone de petrol. Ponderea petrolului și gazelor naturale în producția globală de combustibil va atinge 60% (în comparație cu 51,3% în 1965). Se prevede să se extindă cu 9,6% producția de automobile, care va atinge cifra de 922.000 de unități. Aproximativ 30 000 autoturisme vor fi, printre altele produse pentru prima oară la uzina de automobile aflată în construcție în orașul Togliatti pe Volga.

Volumul producției globale în agricultură va spori în 1970 cu 8,5%. N. Baibakov a arătat că este necesar să se acorde mai multă atenție achizițiilor de produse agricole peste plan, îndeosebi de carne. În 1970 vor fi produse peste 312 000 de tractoare,156 000 de autocamioane și multe alte diferite tipuri de mașini agricole. Livrările de îngrășăminte minerale vor spori cu 20%, a arătat raportorul.

Va crește numărul muncitorilor și funcționarilor, atingînd cifra de 90 milioane. În ceea ce privește salariul mediu, se prevede ca, incluzînd toate premiile, acesta să atingă nivelul de 121 ruble lunar. Se planifică ca în 1970 să-și termine studiile 603 000 specialiști cu studii superioare și peste un milion de specialiști cu studii medii de specialitate.

N. Baibakov a arătat că în 1970 va spori volumul schimburilor reciproce de mărfuri cu țările socialiste. Se prevede, de asemenea, continua extindere a relațiilor de comerț exterior cu țările în curs de dezvoltare și a relațiilor economice cu țările capitaliste avansate.

În continuare, Vasili Garbuzov, ministru de finanțe al U.R.S.S., a prezentat raportul cu privire la bugetul de stat al țării pe anul 1970 și cu privire la executarea bugetului pe 1968. Potrivit proiectului de buget pe 1970, veniturile sînt fixate la 144,8 miliarde ruble, cheltuielile la 144,5 miliarde ruble. Se prevede ca impozitele percepute de la populație să însumeze 12,7 miliarde ruble.

După cum a subliniat raportorul, an de an sporește venitul lăsat la dispoziția nemijlocită a întreprinderilor în scopul dezvoltării lor continue, al perfecționării tehnice a producției, al formării fondurilor de stimulare. Suma totală a alocațiilor pentru fondurile de stimulare economică va fi în 1970 cu 6,8% mai mare decît în anul în curs. Pentru nevoile economiei naționale, în buget se alocă 63,4 miliarde ruble. O dată cu introducerea reformei economice în industrie și alte ramuri, sporesc fondurile proprii ale întreprinderilor destinate dezvoltării economiei. În anul viitor ele vor fi de 63,8 miliarde ruble.

Vor crește cu 6,7% alocațiile de stat pentru măsurile social-culturale (54,8 miliarde ruble). Va spori cu 9,3% volumul total al alocațiilor pentru dezvoltarea științei. După cum a subliniat vorbitorul, este necesar ca Academia de Științe a U.R.S.S. și alte instituții științifice să se preocupe de ridicarea continuă a eficienței cercetărilor.

Un loc important ocupă în buget cheltuielile pentru asistență socială și asigurări. În anul viitor ele vor însuma 21,1 miliarde ruble. Peste 16 miliarde de ruble sînt alocate pentru achitarea tuturor categoriilor de pensii.

În noul buget cheltuielile pentru apărare sînt fixate la suma de 17,9 miliarde ruble, ceea ce reprezintă 12,4% din totalul alocațiilor.

În anul viitor se mai prevede sporirea continuă a bugetelor de stat ale republicilor unionale ale Uniunii Sovietice.

Note de drum din R. P. Polonă

PRIORITĂȚILE CHIMIEI

ȘANTIERELE de construcții — acest atribut al creării de noi obiective economice — își înscriu prezența în mai toate localitățile poloneze. Se construiesc fabrici și uzine, se modernizează cele existente, se dau contururi noi orașelor prin înălțarea de cartiere de locuințe moderne, cu arhitectură specifică. Ceea ce atrage însă atenția vizitatorului este nu numai numărul acestor șantiere, dar și mărimea lor. Se construiesc combinate cu profiluri complexe sau specializate, uzine și fabrici care vor realiza atîtea produse cîte dau la un loc acum 3 sau 4 unități. Am vizitat la Plock, în vara lui 1969, unul din aceste mari șantiere. Pe o suprafață de peste 700 hectare a început, încă din 1960, construcția unui mare combinat petrochimic. Cuprinzînd două sectoare distincte — unul pentru rafinărie și altul pentru petrochimie — combinatul, ale cărui lucrări se vor încheia în 1974, va da țării benzine, combustibil pentru motoare Diesel, fenol, gaze lichefiate, sulf, cocs, asfalt, polietilenă, propilenă etc. în cantități care să acopere cerințele economiei, rămînînd și pentru export.

Specialiștii, care conduceau instalațiile de rafinare a țițeiului, ne-au dat multe explicații privind producția prezentă, cît și cea de perspectivă. Inginerul șef tehnolog ne-a relatat că pe acest șantier s-au întîlnit instalații achiziționate din Italia, Uniunea Sovietică, Cehoslovacia și alte țări, că pentru pregătirea cadrelor, chemate să conducă și să mînuiască tehnica de care dispune combinatul s-a folosit experiența românească, mulți polonezi au studiat în România și au făcut schimb de experiență cu specialiști din rafinăriile și unitățile petrochimice din țara noastră.

Dar ceea ce interlocutorii noștri căutau să ne explice că se realizează la Plock, este tocmai tendința Poloniei de a-și crea și dezvolta o industrie puternică și modernă. Faptul acesta ni s-a adeverit, pe deplin, și cu prilejul altor vizite pe diferite șantiere de construcții industriale.

Altădată țară agricolă, slab dezvoltată, Polonia se apropie în prezent cu pași mari de țările avansate din punct de vedere economic. **Producția ei industrială a crescut, în cursul ultimilor 25 de ani, de 13 ori.** O dată cu creșterea cantitativă, s-au înregistrat schimbări radicale și în structura economiei. **Dacă în 1950 industria producea 37% din venitul național, în 1968 această contribuție depășea 54%.** Polonia figurează astfel în grupa țărilor în care structura economică este considerată ca industrială. Trei ramuri — energetică, industria constructoare de mașini și industria chimică — dau în prezent 41% din producția industrială globală, față de circa 14% în 1950.

ÎN ANII construcției socialiste, ca urmare a realizării prevederilor planurilor cincinale de stat, în construcția industrială a R. P. Polone au intervenit serioase modificări prin crearea de ramuri noi, un accent deosebit punîndu-se pe industria grea. Se știe că în această țară, datorită resurselor existente, industria carboniferă ocupă un loc de frunte. Dar, în ciuda unei creșteri rapide în cifre absolute (în 1968 s-a extras un volum record de tone de cărbune), rolul industriei carbonifere s-a diminuat în raport cu ansamblul producției industriale, alte sectoare înregistrînd o creștere mai rapidă.

O bogăție importantă, pusă în valoare în anii din urmă, o reprezintă **zăcămintele de sulf.** Mai mult de jumătate din producția realizată anual este exportată sub formă de sulf granulat sau pudră. O puternică dezvoltare cunoaște, de asemenea, în industria extractivă valorificarea minereului **cuprifer**, a cărui producție a depășit 200 000 de tone anual. Alături de cărbune, sulf și cupru, subsolul polonez mai dispune de cantități mari de **gips, barită, sare, gaze naturale** și altele, care constituie resurse de bază pentru activitatea întreprinderilor industriale.

Pe baza masivelor fonduri de investiții alocate de stat, s-a dezvoltat rapid **industria chimică.** În perioada 1961—1965 fondurile de investiții destinate acestei ramuri au reprezentat circa 12% din totalul sumelor alocate în general industriei. Efortul principal a fost orientat spre dezvoltarea producției de îngrășăminte chimice, de fibre sintetice și materiale plastice. Numeroase întreprinderi noi au fost construite pentru a putea satisface mai bine nevoile agriculturii.

În cursul anilor 1961—1967 ritmul mediu anual de creștere a producției în industria poloneză era de 8,2%, în timp ce în industria chimică se ridica la 14,5%. În 1968, în timp ce creșterea globală a producției industriale era de 9%, producția industriei chimice înregistra un spor de 15%. Datorită acestui ritm de dezvoltare, ponderea producției chimice în cea globală industrială a crescut de la circa 7% în 1960, la aproape 11% în 1968.

Dezvoltarea industriei chimice de sinteză este legată de construcția și extinderea complexelor chimice, ca cele de la Oswiecim, Tarnow, Kedzierzyn, Pulawy, Blachownia și Bydgoszcz, a căror producție se bazează pe resursele naționale de sulf. Marile combinate chimice care folosesc multe mii de muncitori procedează încetul cu încetul la concentrarea producției. În 1968, cele 24 combinate chimice care au înglobat fabricația unui număr însemnat de întreprinderi mici, realizau aproape 60% din valoarea producției globale a acestei ramuri. Între cele mai importante produse ale chimiei grele se află: acidul sulfuric, sodă, amoniac, îngrășămintele azotoase și fosfatice etc. Producția de îngrășăminte azotoase, deosebit de importantă pentru dezvoltarea agriculturii, va atinge în 1970 volumul de 1 180 000 tone substanță activă, iar cea de îngrășăminte fosfatice — 720 000 tone.

Întreprinderile nou construite folosesc pe scară largă gazul natural ca materie primă pentru producția de amoniac sintetic, din care se produc îngrășămintele azotoase. Această tehnologie este aplicată mai ales la uzina de la Pulawy. În momentul cînd vor intra integral în funcțiune toate instalațiile acestei întreprinderi, capacitatea de producție va crește la 3000 tone de amoniac pe zi, care va fi transformat mai ales în acid nitric și în nitrat de amoniu.

Construcția unei noi uzine de îngrășăminte chimice — Uzina de azot de la Wloclawek — avansează rapid. Materia primă utilizată va fi aici, de asemenea, gazul natural. Producția prevăzută pentru perioada cînd se vor atinge parametrii proiectați va fi de 1500 tone de amoniac pe zi, din care 2/3 vor fi destinate producției proprii de nitrat de amoniu.

În 1970, Întreprinderea chimică de la Police, situată în apropierea Szczecinului, va începe producția de fosfat de amoniu, de îngrășăminte moderne bicompuse. Acidul sulfuric și acidul fosforic, indispensabili obținerii fosfatului de amoniu, vor fi produse tot aici din materiile prime fosfatice importate și amoniacul furnizat de Întreprinderea de la Wloclawek. S-a luat, de asemenea, în considerație posibilitatea producerii în aceste întreprinderi a amestecurilor de îngrășăminte din trei elemente (azotoase, fosfatice, potasice).

În industria chimică un progres deosebit cunoaște, mai ales în acest an, producția de mase plastice, de lacuri poliesterice, de plăci decorative pentru mobilă, materiale plastice pentru fabricarea unor piese și elemente de mașini și a clorurii de vinil suspensive etc. Producțiile ce se obțin satisfac în bună măsură nevoile interne.

RITMUL dinamic al dezvoltării chimiei poloneze va continua și în viitor. **Noul plan cincinal 1971—1975 prevede o creștere a producției chimice cu 80%.** Aceasta va fi caracterizată prin continuarea dezvoltării producției de materiale plastice, fibre sintetice, vopsele și lacuri, produse cosmetice, îngrășăminte chimice etc.

Problema cea mai importantă care se pune în viitor chimiei poloneze este **dezvoltarea proceselor tehnologice de prelucrare a țițeiului.** Uzinele petrochimice și rafinăriile din Plock prelucrează în prezent deja circa 6 milioane tone de petrol pe an, iar în viitor acest nivel va fi sporit considerabil. La Blachownia, aproape de Czestochowa, s-a construit o modernă rafinărie cu o capacitate de prelucrare de 3 milioane tone/an. Se prevede, totodată, construirea de noi rafinării. O deosebită atenție se acordă dezvoltării petrochimiei și industriei de materiale plastice. În afară de materialele termoplastice moderne aflate în producția curentă (PVC, polietilenă, poliesteri etc.), se prevede începerea fabricației de poliuretan. De asemenea, producția de cauciucuri va crește atît cantitativ, cît și sortimental. Iată de ce, volumul total al investițiilor destinate industriei chimice va spori în perioada 1971—1975 cu mai mult de 50%.

B. VASILE

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● O misiune comercială organizată de Camera regională de comerț și industrie din Alsacia (Franța) a vizitat recent România, în vederea dezvoltării relațiilor economice reciproce. După cum relevă cotidianul **Le Monde** (10/XII) oamenii de afaceri francezi au găsit în partenerii lor români „cumpărători redutabili care înmulțesc contractele, verifică toate informațiile obținute și compară sistematic un anumit număr de oferte înainte de a lua o hotărîre". În plus, au remarcat membrii acestei misiuni, românii refuză să vîndă orice, de pildă produse brute ușor de plasat pe piață; ei țin seama în fiecare moment de prevederile planului.

În încheiere se arată că, cu prilejul acestei vizite, au fost tratate cîteva afaceri importante, au fost găsite contrapartide, au fost inițiate fluxuri noi, dar că trebuie citate în special marile proiecte de utilare la care industria franceză ar putea să participe și a căror studiere a înregistrat progrese mari.

● În virtutea unei convenții semnate recent cu reprezentanții comerțului exterior ungar, societatea italiană Fiat va procura din Ungaria pielea artificială necesară construcției de automobile. Valoarea livrărilor efectuate în acest an a fost de 300 000 dolari, urmînd să atingă 1 milion de dolari în anul ce vine. Aceasta reprezintă valoarea garniturii de piele necesară pentru 300 000 de vehicule, decontarea urmînd să se efectueze prin livrarea de automobile Fiat. Exportul de piele artificială din R. P. Ungară în alte țări occidentale s-a ridicat anul acesta de 1 milion dolari, prevăzîndu-se că în anul 1973 va ajunge la 6 milioane dolari.

● La Praga a fost semnat protocolul referitor la schimbul de mărfuri dintre Cehoslovacia și Austria pe anul 1970. După cum informează agenția C.T.K., cu ocazia tratativelor s-a ajuns la o înțelegere referitoare la liberalizarea în continuare a exportului cehoslovac în Austria. Protocolul creează posibilități pentru lărgirea relațiilor comerciale bilaterale.

Cehoslovacia va exporta în Austria mașini, autoturisme, produse chimice, mărfuri de larg consum, combustibil lichid și solid și alte mărfuri și va importa din această țară mașini și produse metalurgice, mase plastice, îngrășăminte chimice, mărfuri de larg consum.

DOCUMENTAR

PERSPECTIVE ALE CONCURENŢEI PE PIAŢA OCCIDENTALĂ A CALCULATOARELOR

DE CÎŢIVA ANI rolul calculatoarelor în viaţa economică, şi cu deosebire în cea a ţărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, tinde să devină unul de prim ordin. Reprezentînd un mijloc important al economisirii unei mari cantităţi de muncă, deci al creşterii productivităţii muncii şi, în condiţiile sistemului capitalist, a profitului monopolist, atenţia care se acordă azi în lume înzestrării cu calculatoare are o justificare evidentă

Marile monopoluri, care concentrează în mîna lor un volum tot mai mare de activităţi economice (industriale, comerciale, bancare, de transport, de asigurări etc.), institutele de cercetări precum şi instituţiile de stat şi în mod deosebit cele de programare economică solicită un număr din ce in ce mai mare de calculatoare. In lupta de concurenţă pentru cucerirea acestei pieţe crescinde, statele Europei occidentale, interesate în protejarea şi dezvoltarea unei producţii proprii de calculatoare, ocupă un loc deosebit. Aceasta pentru că situaţia industriei de calculatoare a Europei occidentale, precum şi şansele ei de viitor nu pot fi corect apreciate decît în raport cu acţiunile şi intenţiile companiilor americane şi, în particular, ale „I.B.M." (International Business Machines).

Ofensiva americană...

LA ORA ACTUALĂ, cea mai mare parte a calculatoarelor utilizate în ţările vest-europene este de provenienţă americană. Numai Marea Britanie reuşeşte să menţină poziţii solide pe propria piaţă, în special datorită faptului că guvernul britanic a impus instituţiilor publice utilizarea produselor naţionale. Cu toate că în viitorii patru ani, de exemplu, producţia vest-europeană de calculatoare se va mări de circa 3,3 ori, situaţia existentă în raportul de forţe, în special dintre C.E.E. şi S.U.A., nu se va schimba, întrucît monopolurile americane au reuşit printr-o serie de acţiuni — cumpărări de firme, participări la capital, înfiinţarea de filiale etc. — să fie deţinătorul celei mai mari părţi a capitalului investit în această ramură a industriei europene. In aceste condiţii, chiar dacă piaţa europeană va absorbi o cantitate mult mai mare de calculatoare construite în spaţiul său geografic, adevăraţii vînzători ai unei bune părţi dintre ele nu se vor schimba, rămînînd tot monopolurile americane. În prezent capitalul american reprezintă 75% în R.F.G. şi Anglia, 70% în Benelux şi 60% în Franţa din totalul capitalului investit în industria calculatoarelor din aceste ţări. Raportul de forţe existent în prezent pe piaţa europeană între principalele firme constructoare reiese din datele tabelului alăturat privitor la ponderea capitalurilor investite în această ramură.

Ponderea în capitalul investit în industria calculatoarelor

Firma	S.U.A. (in %)	R.F.G. (in %)	Franţa (in %)	Italia (in %)
I.B.M.	56	56	43	63
Burroghs	2	—	—	—
R.C.A.	3	—	—	—
C.D.C.	6	—	—	—
G.E.	3	9[1])	30[1])	16[2])
Honeywell	3	—	—	—
Univac	9	10	—	13
Zuse	—	6	—	—
A.E.G.-Telefunken	—	3	—	—
Siemens	—	5	—	1
C.I.I.	—	—	7	—
I.C.L.	—	—	10	—
Diverse	18	11[3])	10[4])	7
Total	100	100	100	100

1) Cu Bull: 2) Cu Olivetti ; 3) 6% din S.U.A.; 4) exclusiv americane.
Sursa : O.C.D.E., C.E.E. (grupul de specialişti „Agenor").

Explicaţiile situaţiei prezentate sînt multiple : marile resurse de capital ale companiilor americane, dar şi mai buna sondare a cerinţelor pieţei şi mai rapida adaptare la acestea, precum şi faptul, esenţial într-un asemenea caz, că în politica lor comercială ele au pus accentul nu pe evidenţierea caracteristicilor tehnice, ca în cazul unor producători europeni, ci tocmai pe posibilităţile de folosire şi adaptare la anumite necesităţi. La toate acestea trebuie să mai adăugăm rolul diferit jucat de propria piaţă. Companiile americane, deşi nu primesc ajutor direct de la stat, beneficiază în schimb de o vastă piaţă oferită de administraţia publică. Numai programul „Apollo", de exemplu, oferă Univac o piaţă de 101 calculatoare.

„I.B.M.", cea mai puternică firmă din lumea capitalistă în domeniul informaticii, utilizează 200 000 salariaţi, iar cifra sa de afaceri atinge 6,8 miliarde dolari.Ea deţine practic 60% din piata mondială capitalistă. Rata profitului său atinge 15%. „I.B.M.", construieşte la ora actuală toate tipurile de calculatoare. Un rol hotăritor au avut specialiştii acestei firme în crearea limbajelor simbolice. „I.B.M." a avut iniţiativa creării limbajelor specializate pentru calculatoare, cum sînt COBOL pentru probleme de gestiune şi FORTRAN pentru calcule ştiinţifice. Normalizate, aceste limbaje au fost utilizate în continuare de către alţi constructori. La ora actuală, „I.B.M.", elaborează un nou limbaj, PL-1. Pe plan tehnic, producţia sa a evoluat considerabil faţă de alţi parteneri, în special în ceea ce priveşte „software" [1]).

Implantîndu-se într-o ţară vest-europeană „I.B.M." încearcă să se integreze cît mai mult posibil în structura sa industrială. Construieşte uzine (ca de exemplu în Franţa, la Corbeil şi la Montpellier), dezvoltă importante laboratoare de cercetare şi ţese o reţea de relaţii publice de prim ordin. Ca urmare a acestui fapt, numărul calculatoarelor distribuite în Europa ce provin direct din S.U.A. s-a micşorat. Există chiar reprezentanţe ale „I.B.M." care realizează calculatoare de la faza de concepţie pînă la cea de construcţie (cazul categoriei 360/00 conceput şi realizat în întregime în Franţa). Forţa de care dispune îi permite să practice faţă de concurenţii săi o politică concesivă, furnizîndu-le informaţii şi declarîndu-se gata de a studia în comun anumite probleme. Se pare că şi celelalte firme sînt interesate într-o anumită cooperare cu „I.B.M.", pe de o parte datorită faptului că nu-i pot opune o prea mare rezistenţă, iar pe de altă parte, datorită politicii de preţuri ridicate practicate de către această firmă. Se apreciază de aceea că „I.B.M." şi-ar putea permite să reducă nivelul preţurilor şi cu 20%. Existenţa acestui preţ de monopol demonstrează rezervele marilor firme în lupta de concurenţă şi explică capacitatea lor ridicată de rezistenţă la atacurile concurenţilor. Un exemplu elocvent a fost incidentul în legătură cu calculatorul GAMMA 60 al „C.M.B." (Compagnie de Machines Bull).

„UNIVAC", o altă firmă americană, deşi fusese în avans faţă de „I.B.M" o lungă perioadă şi-a pierdut locul în timpul anilor '50, pentru ca apoi, ca urmare a mai multor fuziuni, să revină pe primul plan al actualităţii. În domeniul calculatoarelor mici, ea prezintă seria „9000" al cărei raport preţ-performanţă este fără îndoială mai bun decît cel al materialului corespondent al „I.B.M.". Piesa de bază a producţiei sale este „1108", un remarcabil calculator, mai bun şi mai ieftin decît „I.B.M." 360/65. Cu toate aceste realizări tehnice, „UNIVAC" nu dispune de o poziţie prea strălucită pe piaţă tocmai datorită mai slabei sale politici comerciale.

„General Electric", ţinînd seama de aceeaşi cerere crescîndă a pieţei a investit sume importante în construcţia de calculatoare. Ea a răscumpărat pe „Bull" şi a absorbit pe „Olivetti Elettronica", acţiuni care i-au adus şi tehnicieni şi o reţea importantă de legături. Dar materialele preluate erau depăşite. astfel că în ciuda eforturilor sale, întîmpină dificultăţi în a se impune pe piaţă. Pentru a găsi o ieşire din situaţia prezentă îşi dirijează politica către „time-sharing" [2]). La rîndul său „Honeywell", deşi deţine o poziţie importantă pe piaţa americană, în actualele condiţii este greu de presupus că va reuşi să se impună în Europa.

Alte firme ca „Radio Corporation of America" (R.C.A.), „Burroghs", „National Cash Register" cu seria sa „Century", „S.D.S." interesantă pentru calculatorul său SIGMA 7, de o capacitate comparabilă cu a lui „I.B.M." 360/65 şi pe care l-a cedat Companiei internaţionale pentru informatică („Planul Calcul" francez), rămîn în umbra celor mai mari, jucînd pe piaţă un rol secundar.

„Control Data", una din cele mai tinere societăţi de informatică, cu toată apariţia sa relativ tîrzie în acest domeniu, dispunînd de o reţea comercială activă lasă impresia că va juca un rol mult mai important în special atunci cînd se va lansa în construcţia calculatoarelor pentru gestiune.

...şi rezistenţa europeană

RECUNOSCÎND slăbiciunea propriilor întreprinderi în faţa celor americane, ţările membre ale Pieţei Comune şi organismele acesteia îşi exprimă nu numai preocuparea în faţa penetraţiei de peste ocean, ci şi dorinţa de a găsi căile pentru a realiza o dezvoltare accelerată a informaticii europene.

În Franţa, această problemă a fost recunoscută ca fiind de natură politică. Guvernul a favorizat naşterea, prin fuzionarea firmei „S.E.A." (Société d'Electronique et d'Automatisme), controlată de grupul Schneider-Empain, cu „C.E.A.E." (Compagnie Européenne d'Automatisme Electronique), a Companiei Internaţionale pentru Informatică (C.I.I.). Aceasta utilizează în prezent 2 600 persoane şi, atunci cînd construcţia celor două noi uzine, de la Toulouse şi Bordeaux, va fi terminată, efectivele ei se vor mări la circa 6 000 de salariaţi, iar cifra de afaceri, care fusese de 36 milioane dolari în 1966, ar urma să se ridice la 120 milioane dolari în 1971. Scopul urmărit de această societate este îndeplinirea sarcinilor „Planului Calcul". Investiţiile care să le permită să realizeze seria prevăzută de calculatoare urmează să se ridice la aproape 200 milioane dolari în 1971. Statul s-a angajat să-i asigure studii a căror contravaloare se ridică la 80 milioane de dolari, pentru o perioadă de cinci ani. Totodată ,el a dat garanţii unor organisme financiare pentru credite mergînd pînă la 50 milioane dolari.

În R.F.G. există trei firme mari care se ocupă de informatică : „Siemens", cu un efectiv de 5 300 de salariaţi, „Zuse K. G.", cu 960 şi „A.E.G.-Telefunken" care foloseşte 2 800 salariaţi. Dintre ele, cea mai bine situată este „Siemens", cu toate că nu deţine decît 5% din piaţa vest-germană. Poziţia sa pe piaţă tinde însă să se întărească, în timp ce a lui „Zuse K. G." este în continuă slăbire. Atît „Siemens" cît şi „A.E.G.-Telefunken" au încheiat acorduri cu firmele americane, prima cu „R.C.A.", iar a doua cu „Bull G.E.".

Firmele italiene nu fabrică decît material periferic. Astfel, firma „Camillo Olivetti" din Ivrea s-a specializat în instalaţii terminale, iar societatea „La Selenia", mai recent constituită şi finanţată de „I.R.I." în proporţie de 45%, din capitalul total, de „Fiat" cu 10% şi de „Reython" în proporţie de 45%, construieşte diferite sisteme şi instalaţii de tip special.

Deşi posedă o serie de companii de electronică („SAIT Electronic", „MBLE" — Manufacture Belge de Lampes et de Matériel Electronique, „ACEC" — Ateliers et Constructions Electriques de Charleroi, „BELL" Telephone şi Automatic Electrique), Belgia nu dispune de o industrie propriu-zisă de calculatoare. În Olanda, după ce construise calculatoare pentru nevoi proprii, firma „Philips" a creat un nou grup industrial specializat — „Philips Computer Industrie" — care va livra primele sale calculatoare în acest an. Este vorba de calculatoarele seriei „1000", care cuprinde trei tipuri cu aplicaţii atît administrative cît şi ştiinţifice

Am schiţat, în aceste cîteva rînduri, starea prezentă a potenţialului „comunitar" pentru a facilita înţelegerea acţiunilor întreprinse în vederea întăririi poziţiilor vest-europene. Existenţa unor întreprinderi relativ mult mai mici şi a unor capitaluri destul de dispersate, cu slabă finalitate în lupta pentru cucerirea pieţei, au impus o tendinţă de regrupare. tendinţă favorizată şi uneori chiar iniţiată de cercurile politice conducătoare.

Primele iniţiative în vederea unei regrupări a constructorilor europeni a venit chiar din partea organelor C.E.E În octombrie 1966 Consiliul ministerial al Pieţei Comune însărcinase Comitetul „Maréchal" — un subcomitet al Comitetului de politică economică pe termen mediu — de a prezenta un raport asupra a şase sectoare ale tehnologiei avansate, dintre care şi informatica. În acest cadru, experţii propuseseră două soluţii : fie constituirea unei singure firme, grupînd toţi constructorii din cele şase ţări, pentru a crea un calculator de mare putere, fie crearea a două grupuri, fiecare specializîndu-se în domenii diferite şi care să concureze pe americani. Dar, la sfîrşitul anului 1967 lucrările au fost suspendate, olandezii refuzînd de a mai participa la ele, ca o reacţie la veto-ul francez asupra cererii de adeziune a Marii Britanii la Piaţa Comună. Între timp, regrupările pe plan naţional, puternic susţinute de către guverne — este vorba de crearea în Franţa a companiei „C.I.I." si de acordul „A.E.G.-Telefunken" în R.F.G. — au făcut practic imposibilă crearea celor două grupuri propuse.

Ţinînd seama că o unire a forţelor societăţilor europene, pentru a putea fi realizată necesită acordul guvernelor şi firmelor constructoare din fiecare ţară, se impune în primul rînd observaţia, cînd analizăm perspectivele unei „pieţe comune" a informaticii, că sînt destul de clar conturate mai multe tendinţe : cea a Franţei, îndreptată spre dezvoltarea unei industrii proprii, cea a R.F.G., exprimată prin concentrare în interiorul ţării şi raliere în exteriorul Pieţei Comune, precum şi poziţia Italiei şi Olandei, favorabile unei uniri la scară europeană.

Un eventual acord la nivelul „celor şase" ar putea cuprinde din R.F.G. pe „Siemens" şi „A.E.G."-Telefunken", din Olanda pe „Philips", „Olivetti" din Italia, precum şi firma britanică „I.C.L. (International Computers Limited) şi alte companii europene.

Nu este exclusă participarea uneia din companiile americane de rangul al doilea („C.D.C." sau „S.D.S.", datorită rolului posibil al acesteia de cap de pod pe piaţa americană. Dar guvernul R.F.G. nu şi-a stabilit o poziţie clară în această direcţie, iar în ceea ce priveşte firmele, se pare că ele sînt mai favorabile unei cooperări cu „C.I.I." (cazul lui „A.E.G.-Telefunken") şi cu firmele britanice „I.C.L." şi „I.C.T." (Siemens). Se constată, de asemenea, rezerva Franţei faţă de o astfel de grupare, lucru ce se poate sesiza atît din sarcinile pe care şi le-a propus pentru dezvoltarea unei industrii proprii, cît şi din faptul că declaraţiile şi propunerile făcute de cei interesaţi nu mizează pe un aport al acestei ţări.

Printre propuneri se găseşte şi aceea care sugerează crearea de către Comisia Pieţei Comune a unui „fond european" care să cumpere calculatoare şi să le pună la dispoziţia industriei ţărilor respective în sistemul „leasing". Ideea aceasta nu este de fapt originală, fiind apropiată ca modalitate celei utilizate de firma americană „Leasco". Asupra posibilităţii realizării unei asemenea propuneri au fost exprimate unele îndoieli, deoarece Comisia executivă nu ar dispune de fonduri suficiente ca să finanţeze o astfel de politică extrem de costisitoare, iar poziţia Franţei ar fi de refuz.

Se propune, de asemenea, în scopul protejării industriei europene de calculatoare, instituirea de către Comisie a unui drept special de vamă. O asemenea măsură ar lovi în firmele britanice şi în firmele americane cu excepţia *„I.B.M."*. Ultima n-ar fi afectată decît la exportul de cal-

Ioan COVACI
Cluj

⟶

culatoare de mare putere, pentru că ea vinde de pe acum material fabricat în Europa. Dar și în cazul marilor calculatoare efectul e dificil de întrezărit, pentru că, în primul rînd, construcția unor asemenea tipuri în Europa nu este încă realizată, iar în al doilea rînd aceste produse sînt cumpărate în marea lor majoritate de către guverne, în care caz efectul de protecție al unei taxe vamale ar fi nul.

Unul din impedimentele serioase în dezvoltarea mai rapidă a informaticii în țările Europei occidentale îl constituie lipsa cadrelor calificate. Se propune în acest sens crearea unui „centru european" pentru formarea de analiști, operatori și tehnicieni. Problema este însă cine să-l finanțeze: o firmă particulară, guvernele sau tot organismele C.E.E.? Un răspuns greu de dat.

Starea actuală de inferioritate a monopolurilor vest-europene față de cele americane în domeniul informaticii nu exclude totuși posibilitatea ca în viitor, poate într-unul nu prea îndepărtat, să asistăm la o puternică ascuțire a luptei de concurență între ele.

---

1) Programul de funcționare a calculatorului.

2) Divizarea timpului de funcționare a calculatorului în funcție de necesitățile beneficiarilor

REPERE

● **Numărul libretelor de economii în Elveția a crescut în ultimii 10 ani de la 5,1 la 9,3 milioane, astfel încît în această țară există azi cu circa 53% mai multe librete decît locuitori. Peste patru cincimi dintre ele conțin însă sume modeste.**

● **15 miliarde de dolari reprezintă capitalul investit — și aceasta numai în S.U.A. — în întreprinderile industriale care se bazează pe invențiile lui Edison sau din domenii în care invențiile sale au contribuit la un progres considerabil, scrie revista *Halo*,**

● **Începînd de la 1 decembrie a.c. yenul japonez este cotat zilnic în mod oficial la bursa de devize din Frankfurt am Main. Yenul este a 15-a monedă străină cotată oficial la bursele din R.F.G.**

● **Un grup de cercetători din cadrul Institutului național de cercetări agronomice din Franța au pus la punct un procedeu de distrugere a mucegaiului cu ajutorul razelor Gamma. În prezent se studiază posibilitatea folosirii lui pe scară industrială.**

● **Potrivit datelor Ministerului Muncii al S.U.A., prețurile mărfurilor de larg consum erau în luna octombrie cu 5,6% mai ridicate decît în aceeași lună a anului trecut. În ultimii zece ani, creșterea prețurilor cu amănuntul a fost de 29,8%.**

● **În Franța a fost lansat recent un împrumut de 285 milioane de franci, care va fi destinat modernizării siderurgiei. Arătînd că industria franceză de prelucrare a metalelor feroase importă în prezent aproape 30% din necesarul său de metal, Jacques Ferry, președintele Camerei sindicale a siderurgiei (organism patronal) din Franța, a declarat că „expansiunea siderurgiei în cursul următorilor ani constituie un imperativ național".**

● **Algeria și Republica populară a Yemenului de sud au încheiat recent un acord care prevede crearea unei societăți mixte avînd drept obiectiv prospectarea, exploatarea, rafinarea, transportul și comercializarea hidrocarburilor din subsolul Yemenului. Partea yemenită va deține 51% din capitalul societății, iar partea algeriană — alături de participarea financiară — va acorda ajutor tehnic și va contribui la formarea personalului de specialitate.**

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

CANADA: CREȘTERE CU PROFIL INFLAȚIONIST

DUPĂ CRITERIILE aplicate în Statele Unite, arată unii observatori ai evoluției economiei canadiene, aceasta ar trebui considerată în prezent ca aflîndu-se într-o fază de recesiune, cel puțin în ceea ce privește industria: trimestrul III a fost al doilea trimestru consecutiv de scădere a indicelui producției industriale (cu 1%, după o reducere de circa 0,7% în trimestrul II). Pe ansamblul economiei se constată însă deocamdată continuarea creșterii, însoțită de fenomene inflaționiste și de efectele unor măsuri de frînare, care împreună ar lăsa să se întrevadă pentru 1970 o recesiune de dimensiuni încă greu de evaluat.

Indicatorii cunoscuți pe trimestrul III 1969 vorbesc despre o creștere a produsului social cu 1,7% în prețurile curente și cu 0,7% în expresie reală. Ritmul acesta este mai mic decît cel înregistrat în medie pe ultimele 18 luni, dar mai ridicat decît în trimestrul precedent. Dintre factorii creșterii se relevă o accelerare a investițiilor productive cît și mărirea exportului, pe cîtă vreme cererea de consum și construcția de locuințe, în regres, nu au constituit impulsuri.

Producția industrială, care în primele trei luni ale anului crescuse cu 2%, a scăzut apoi în contextul unei situații sociale încordate, totuși neuniform pe diferitele ramuri, din care unele au înregistrat și sporuri. Producția industriei extractive, care are o pondere relativ ridicată în economia canadiană, a scăzut în trimestrul III cu 6,5%. La o serie din metalele pe care le produce Canada — de pildă la cupru, plumb, aluminiu — producția medie lunară a fost inferioară celei din 1968, tendință care s-a conturat încă în prima jumătate a anului curent și s-a accentuat în perioada iulie—septembrie.

În cadrul industriei, ramura hîrtiei și a celulozei — care are o însemnătate specială în Canada — a compensat în parte pierderile de producție înregistrate în alte sectoare, cunoscînd o redresare remarcată. În 1968, încă înainte ca redresarea să fi devenit o certitudine, ramura a exportat hîrtie de ziar pentru circa 990 milioane de dolari și lemn și pastă de lemn pentru alte 1283 milioane de dolari, confirmîndu-și astfel poziția de principală sursă de devize a țării. În primele opt luni ale anului curent producția de hîrtie de ziar a crescut cu 7,8% față de același interval din 1968, ajungînd la 5,77 milioane tone, iar producția de pastă de lemn cu 8%, ajungînd la 10,33 milioane tone. Capacitatea de producție la hîrtie de ziar este așteptată să crească în continuare și să atingă anul viitor nivelul de 10 milioane tone. În medie, pe primele trei trimestre din 1969, industria canadiană a lemnului și a celulozei a folosit 88% din capacitatea sa de producție, față de 83% în medie pe anul 1968.

La creșterea produsului social a contribuit și evoluția agriculturii în 1969. Recolta de grîu a fost cu 5% mai mare decît în anul precedent, reprezentînd 684,3 milioane de bușeli (peste 18 milioane tone), ceea ce depășește cu 22% media ultimilor 10 ani. Recolta a fost bună și la secară, orz, ovăz, plante oleaginoase, care, în plus, au șanse mai bune de desfacere pe piețele internaționale decît cele ale grîului în momentul de față.

Creșterea economică delimitată de indicatorii citați a fost însoțită în primele 9 luni ale anului de creșterea indicelui prețurilor cu 3,5%, în comparație cu 2,7% în perioada corespunzătoare din 1968. Indicele general al prețurilor bunurilor de consum (1963 = 100), care în iulie 1968 reprezentase 116,9, a ajuns în iulie 1969 la 122,7, un spor de 5%. Șomajul, care a reprezentat 4,5% din populația activă în medie pe primele șase luni ale anului, a fost în trimestrul III de 4,8%, iar în luna octombrie de 5,3%. Numărul persoanelor ocupate aproape că nu s-a schimbat de la începutul anului, astfel că creșterea șomajului poate fi atribuită mai ales sporului natural al populației în căutare de lucru.

În relațiile economice externe, Canada a înregistrat în trimestrul III un excedent al balanței comerciale de 353 milioane dolari, cu 90 milioane mai mare decît în aceeași perioadă din 1968, și un excedent al balanței plăților curente de 129 milioane dolari, în regres cu circa 200 milioane. Balanța mișcărilor de capital s-a soldat cu ieșiri nete de 133 milioane dolari.

NORDEK — DEOCAMDATĂ UN PLAN

DE TREI ORI în ultimele două luni primii miniștri ai celor cinci țări nordice s-au regăsit, în jurul aceleiași mese, pentru a dezbate și a încerca o apropiere a punctelor de vedere în problema unei uniuni economice și vamale sub denumirea de Nordek. Ultima reuniune care a luat sfîrșit la 13 decembrie, arată că șefii de guverne ai țărilor nordice au fost de acord că este practic imposibil să se ajungă la o hotărîre în ceea ce privește proiectul de creare a Nordek înainte de Sesiunea Consiliului Nordic prevăzută pentru luna februarie 1970, la Reykjavik. Noi întruniri la nivel ministerial vor pregăti această sesiune.

Tendința spre o mai amplă și mai aprofundată cooperare economică între țările nordice este reală și are temeiuri lesne de înțeles. Într-adevăr, pe lîngă apropierea geografică, pe lîngă afinitățile de ordin etnic și istoric, aceste țări au un nivel de dezvoltare economică similar. Deși au trecut pragul revoluției industriale relativ tîrziu, produsul național brut pe cap de locuitor este printre cele mai ridicate din Europa. Constiința unor interese economice comune a favorizat căutarea și găsirea unor forme originale de colaborare, care se bucură de o tradiție îndelungată. Spre pildă, încă în 1871, Norvegia și Suedia procedau la o „premieră mondială", întemeind ceea ce specialiștii consideră a fi fost întîia zonă a liberului schimb din lume. Ce e drept, ea a durat numai 25 de ani, dar a stimulat incontestabil apropierea economică a țărilor scandinave. Ulterior, Finlanda și Islanda s-au alăturat statelor menționate, pentru a crea un sistem mai larg de colaborare economică și de înlesniri vamale reciproce. Ideea unei uniuni economice s-a conturat ceva mai tîrziu, mai mult ca o utopie decît ca o posibilitate reală. Doar după cel de-al doilea război mondial, în 1948, guvernele Danemarcei, Norvegiei, Suediei și Islandei au instituit o comisie comună însărcinată să studieze această problemă. (Finlanda s-a alăturat în 1956, cînd a devenit membră a Consiliului Nordic). Lucrările comisiei ajunseseră într-un stadiu destul de avansat, cînd în Europa apuseană a apărut Piața Comună. Constituirea acestui organism ca grupare economică închisă a afectat serios și interesele comerciale ale țărilor nordice, în primul rînd ale Danemarcei care exporta o mare parte din produsele sale agricole către „cei șase". În aceste împrejurări, guvernele țărilor scandinave au apreciat că pentru a contracara noul bloc comercial trebuiau adunate forțe mai mari. Proiectele nordice au fost abandonate și trei țări scandinave — Danemarca, Norvegia și Suedia — s-au alăturat Marii Britanii, Austriei, Portugaliei și Elveției pentru a alcătui Asociația europeană a liberului schimb (A.E.L.S.). Finlanda este și ea asociată acestui organism printr-un acord special, iar Islanda urmează să devină membră în martie 1970 (după cum s-a hotărît la recenta reuniune a Consiliului A.E.L.S.).

Dificultățile și contradicțiile apărute între A.E.L.S. și Piața comună și în interiorul fiecăruia dintre aceste blocuri ca urmare a dorinței unora din țările nordice de a adera la Piața comună, au repus pe tapet planurile uniunii economice între ele. Asupra caracterului acestor probleme și complexității lor am avut ocazia să discut cu o serie de exponenți ai opiniei publice din țările scandinave în cursul unei recente călătorii în Danemarca, Suedia și Norvegia. Gustav Petrén, secretarul general al delegației suedeze de pe lîngă Consiliul Nordic, a trecut în revistă, în cadrul unei ample discuții, unele din aceste măsuri. Astfel, de la 1 ianuarie 1967, taxele vamale dintre țările nordice au fost în bună parte suprimate la produsele industriale. Acorduri bilaterale prevăd facilități pentru comerțul cu produsele agricole. Și în raport cu restul lumii, țările nordice au procedat la o oarecare „armonizare" a politicii lor comerciale. De pildă, Danemarca, Finlanda, Suedia și Norvegia au avut o reprezentare unică la tratativele G.A.T.T. privind reducerea taxelor vamale din cadrul „rundei Kennedy". Cooperarea între întreprinderi a căpătat o anumită extindere în construcția de mașini, în industria ușoară. Schimburile de energie electrică între țările scandinave le permit să suplinească diferențele sezoniere și regionale între producție și consum. O mare parte din comenzile industriei suedeze constructoare de nave provine din Norvegia, a cărei flotă comercială, la rîndul ei, slujește în bună măsură economia suedeză.

Firește, astfel de elemente pot stimula tendințele spre o aprofundare a cooperării economice, dar ele nu au înlăturat contradicțiile și obiecțiile ce s-au ivit în mod inerent cînd au apărut sugestiile de a trece de la cooperarea economică la „integrare"... Ceea ce și explică, de altfel, dificultățile considerabile din cadrul negocierilor în curs în vederea creării „Nordek"-ului. În fiecare din țările vizitate ni s-a vorbit insistent și cu multe argumente despre natura obiecțiilor ce se ridică în calea realizării unui asemenea proiect. De pildă, interlocutorii norvegieni ne exemplificau faptul că țara lor nu poate renunța la prioritatea ce o deține în domeniul pescuitului, deoarece dezavantajele pe care le-ar resimți această ramură ar avea efecte negative asupra ansamblului economiei naționale a Norvegiei. Am dedus de aici că cercuri largi ale opiniei publice nu sînt dispuse să consimtă ca țările respective să renunțe la atribute fundamentale ale suveranității lor, cum sînt elaborarea și aplicarea politicii economice naționale, în favoarea unor organisme suprastatale (fie ele chiar strict nordice). În afara unor astfel de obiecții de principiu, în fiecare țară ne-au fost prezentate probleme care decurg din interese specifice. Este vorba în primul rînd de interese comerciale foarte diferite. Căci principalele debușee ale mărfurilor acestor țări nu se află în zona nordică, ci în alte regiuni. Din ansamblul mărfurilor exportate de țările scandinave, doar un sfert sînt schimbate între ele, restul fiind destinate țărilor terțe. Spre pildă, jumătate din exporturile agricole ale Danemarcei (aceste produse ocupă un loc primordial în comerțul exterior danez), se îndreaptă spre Marea Britanie, în timp ce spre vecinii săi nu se scurg decît abia 7 la sută din acest export. Rezultă că interesul Danemarcei pentru o piață nordică închisă și discriminatorie nu poate fi decît limitat și, de aici, preocuparea pentru ideea liberalizării comerțului cu toate țările. Pe de altă parte, contradicțiile provin și din nomenclatorul produselor de export al fiecărei țări: de pildă, Suedia este preocupată mai ales de plasarea mărfurilor industriale, în timp ce la alți parteneri există teama că industriile naționale nu ar rezista concurenței exercitate de produsele suedeze. Această problemă și-a găsit ecoul și în recentele dezbateri ale Congresului Partidului social-democrat suedez la care am avut ocazia să asist. În aceste condiții adaptarea la o „piață comună nordică", inclusiv o politică agricolă comună nu poate să nu întîmpine aceleași dificultăți ca și cele care au confruntat și confruntă în continuare pe „cei șase" de la Bruxelles. Într-o discuție pe aceste teme, domnul Claus Seiden, redactor al ziarului „Aktuelt", îmi explica: „Danemarca nu-și poate permite să-și deschidă frontierele pentru produsele altora înainte de a avea certitudinea că va obține condiții similare pentru propriile ei mărfuri. Iată de ce ea propune ca uniunea vamală preconizată să intre în vigoare simultan, atît la produsele industriale cît și la cele agricole. Dimpotrivă, Suedia, Norvegia și Finlanda consideră necesară și posibilă o eșalonare în timp a măsurilor de „liberalizare" în cele două domenii. Ele apreciază că în condițiile unei suprimări totale și imediate a barierelor vamale competitivitatea agriculturii daneze ar fi de natură să înăbușe propriile lor agriculturi. În sfîrșit, Danemarca și Norvegia au intenția de a urma Marea Britanie în Piața comună — dacă și cînd lărgirea acestui organism va deveni fapt — în timp Finlanda și Suedia fiind țări neutre manifestă serioase reticențe față de implicațiile politice și economice ale unei asemenea aderări".

Astfel, din convorbirile pe care le-am avut în cursul acestei vizite am desprins concluzia că „Nordek" are șanse să rămînă încă multă vreme doar un deziderat, realizarea sa întîmpinînd mari dificultăți din pricina multiplelor implicații politice și economice.

Ion MANEA

MONDORAMA

O MARE DEOSEBIRE

ÎN TIMP CE, cu cîțiva ani în urmă, decizia de a se începe negocieri pentru aderarea Angliei. Danemarcei Norvegiei și Irlandei la Piața comună ar fi fost salutată în Statele Unite, hotărîrea „celor șase“ din luna decembrie a fost practic trecută sub tăcere la Washington. Acest lucru oglindește îngrijorarea crescîndă a cercurilor de afaceri în legătură cu potențialul concurențial al unei Piețe comune vest-europene în 8 sau 10. Dacă inițial Statele Unite au sprijinit integrarea mizînd pe crearea unei entități politice care să împiedice o evoluție socială spre stînga, în prezent ele constată că obiectivul integrării politice se îndepărtează continuu; în schimb se materializează un concurent puternic.

Într-o intervenție în Congresul S.U.A., senatorul J. Javits declara: „cu cît mai mult se integrează Europa, cu atît mai multe greutăți economice ne provoacă“. În același sens, comentînd acordul de la Haga, **The New York Times** scria: „Trebuie să ne amintim că, atunci cînd Piața comună a fost constituită, uniunea economică urma să fie o treaptă intermediară spre integrarea politică. Pentru moment imboldul politic lipsește... Pentru americani... este însă o mare deosebire dacă Europa va deveni un factor politic important sau pur și simplu un concurent economic mai puternic...“.

SECUNDA LA... 3000 DE ANI

APLICAREA electronicii în construcția de ceasuri permite să se facă previziuni, care nu de mult ar fi ținut de domeniul științifico-fantasticului. Specialiștii spun că peste două-trei decenii vom purta la mînă un ceas fără cadran și fără arătătoare. Doar niște cifre vor defila neîntrerupt, indicînd scurgerea secundelor, minutelor, orelor, zilelor, lunilor și anilor. De asemenea, oriunde s-ar afla, ceasurile-brățară vor fi telecomandate (reglate automat, dacă va fi nevoie) prin semnale orare, provenite de la orologii atomice și recepționate de un microreceptor de radio, care va fi montat în interiorul ceasului.

Asemenea orologii funcționează de pe acum la Observatorul cronometric de la Neuchâtel (Elveția) care emite pe frecvența de 75 kHz: semnalele sale pot fi recepționate cu ajutorul unor mici receptoare cu tranzistori în cea mai mare parte a Europei și chiar în Africa de nord. Acest serviciu, care transmite ora europeană exactă, este destinat în special instituțiilor cu caracter științific (geofizice, geodezice, cele legate de cercetarea cosmosului etc.).

Extinderea atribuțiilor orologiilor atomice la reglarea ceasurilor-brățară ne va permite să fim cu adevărat punctuali. Căci aceste orologii nu cunosc o abatere mai mare de 1 (una) secundă la... 3000 de ani.

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE AUR

Producția mondială de aur a țărilor capitaliste a ajuns în 1968, după estimări provizorii, la 40 600 000 uncii aur fin, cu 100 000 uncii mai mult decît în anul precedent și cu 18 % mai mult decît în 1962. Tabelul prezintă evoluția extracției primilor 10 producători în perioada 1962—1968 (în mii uncii). Din el rezultă printre altele că în acest interval ponderea R.S.A. în producția mondială capitalistă s-a majorat de la 67,8% la 76,8%.

	1962	1964	1966	1968
Total	37 600	40 400	41 500	40 600
Republica Sud Africană	25 492	29 112	30 880	31 170
Canada	4 158	3 799	3 274	2 700
S.U.A	1 556	1 469	1 802	1 500
Australia	1 069	964	915	700
Ghana	889	865	684	750
Rhodesia	555	575	550	515
Filipine	423	426	450	500
Columbia	397	365	281	250
Japonia	309	293	271	255
Mexic	237	210	214	190
Altele	2 484	2 355	2 199	2 220

SOCIETATE FINANCIARĂ PENTRU AFRICA

PĂTRUNDEREA capitalului occidental în țările Africii continuă sub diferite forme. Douăsprezece țări capitaliste europene, la care se adaugă S.U.A., Canada și Japonia, studiază înființarea la Paris, sub egida Băncii africane de dezvoltare (BAD), a unei societăți financiare particulare, multinaționale, avînd ca obiectiv principal investirea de capital în Africa.

Forma juridică a acestei societăți ar fi un *holding* constituit la Luxemburg, cu o sucursală la Abidjan. Pentru început, societatea își va constitui un capital de 10 milioane dolari, care va putea fi subscris de bănci, societăți financiare, industriale și comerciale, precum și de persoane fizice din țările africane și neafricane.

CEALALTĂ FAȚETĂ A PROSPERITĂȚII

„PROSPERITATEA a trecut pe lîngă noi și și-a continuat drumul“, se plîngea unui reporter al revistei *Paris Match* un pensionar din Düsseldorf. El exprima astfel preocuparea unor categorii ale populației din R.F.G. în legătură cu existența în continuare a unor flagrante inegalități sociale, în pofida dezvoltării generale rapide a economiei. 53% din muncitori și 40% din funcționari au salarii care se situează la limita nivelului de trai minim pentru țara respectivă. Numai 8% di[n] cei 300 000 studenți provin din rîndurile clasei munc[i]toare. La 14 ani 85% din copiii claselor neprivilegi[ate] trebuie să părăsească școala și să înceapă să lucre[ze]. Sistemul de impunere funcționează în așa fel î[ncît] foarte puțini din milionari plătesc rata maximă a [im]punerii. Se spune chiar, în glumă, că, dintre pas[agerii] unui Mercedes, de obicei numai unul plătește im[pozit]: șoferul.

„PA“

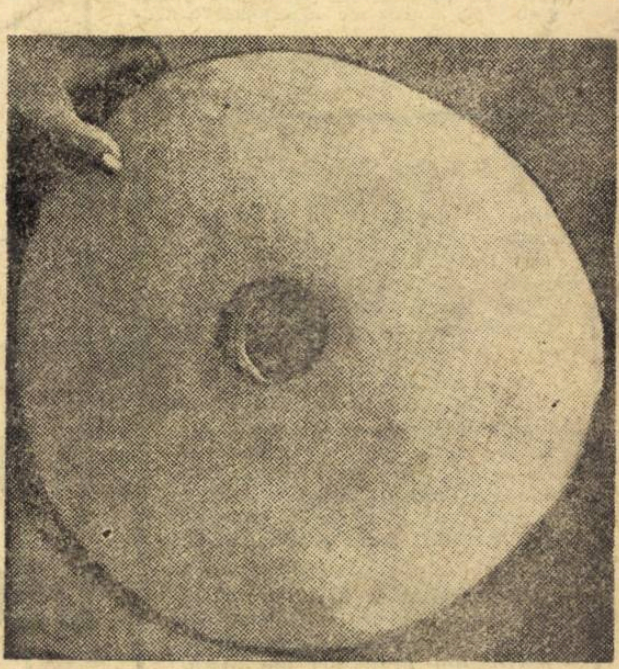

IN INSULA Jap, situată în partea de vest a Oceanului Pacific, la nord de Ecuator, se găsește în circulație unitatea monetară cea mai grea din lume. Ea se numește „pa“ și cîntărește 50 de kg.

„Pa“ face parte din colecția „bani“ de la British Museum, care reunește monezi din toate timpurile, începînd de acum 25 de secole și pînă astăzi. Colecția cuprinde, printre altele, asemenea „bani“ ca reprezentări de zei cu înfățișare de animale, confecționate din metal, datînd din secolul 18, din Malaya, lanțuri de dinți de liliac din insulele Solomon, ca și bani din pene de păsări melivore din insulele Santa-Cruz.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DIVERSITATEA DINAMICII PRODUCTIVITĂȚII INDUSTRIALE

DE LA MIJLOCUL deceniului trecut, productivitatea muncii în industria (extractivă, prelucrătoare, energetică) a țărilor capitaliste dezvoltate a crescut cu peste 50%. Această medie a rezultat dintr-o diversitate destul de mare de ritmuri, chiar dacă privim numai principalele sectoare și ramuri ale industriei.

Datele care permit aceste concluzii (vezi tabelul alăturat) sînt calculate de Oficiul statistic al O.N.U. prin împărțirea indicelui producției industriale la indicele forței de muncă ocupate în industrie. Ele se referă la țările capitaliste dezvoltate din toate continentele. Unele dintre aceste date dezvăluie situații mai puțin așteptate, cum este cea din industria extractivă, unde creșterea productivității a fost în perioada examinată mai rapidă decît pe ansamblul industriei prelucrătoare. Sub media pe ansamblu se situează, oarecum neașteptat, și metalurgia de bază, deși nu an de an. Mai numeroase sînt, desigur, situațiile în care productivitatea se comportă într-un mod previzibil. Sporul mai mare în industria grea decît în cea ușoară, importanța sa deosebită în chimie și în energetică, încetineala creșterii (însoțită chiar de un regres în ultima perioadă) în industria confecțiilor, corespund unor tendințe îndeobște cunoscute.

Statistica O.N.U. mai permite să se constate că în țările în curs de dezvoltare, în anii 1955—1966, productivitatea muncii a crescut simțitor mai încet: față de 1955 = 100, în 1966 indicele a fost de 135 pe total industrie, 133 în industria prelucrătoare, din care 126 în industria ușoară și 154 în industria grea. Pe de altă parte, comparînd cifrele pe anii 1955 și 1967 pentru un grup de opt țări socialiste din Europa (Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S.), rezultă că indicele productivității muncii pe total industrie a reprezentat la sfîrșitul perioadei 190, iar pe ansamblul industriei prelucrătoare 198 (din care 161 în industria ușoară și 233 în industria grea), ceea ce depășește apreciabil ritmurile înregistrate în țările capitaliste dezvoltate.

Indicii productivității muncii în industria țărilor capitaliste dezvoltate (1955 = 100)

	1960	1965	1967
Total industrie	118	145	157
Industria extractivă	114	152	164
din care:			
Huilă	109	142	150
Minereuri	128	177	180
Țiței și gaze naturale	115	151	170
Industria prelucrătoare	117	143	155
din care:			
Industria ușoară	118	138	146
Ind. grea	119	149	164
Ind. alimentară	111	134	142
Ind. textilă	124	152	170
Ind. confecțiilor	120	132	128
Ind. lemnului	118	141	146
Ind. hîrtiei	116	145	158
Ind. chimică	135	193	223
Ind. materialelor de construcții	121	153	167
Metalurgia de bază	111	137	150
Metalurgia prelucrătoare	117	143	157
Electricitate și gaze	138	184	207

Sursa: United Nations, Statistical Yearbook 1968, pag 58—59. (Recalculat după indicii cu baza 1963 = 100).

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

51-52 • NUMĂR SPECIAL • 32 PAGINI • 2 LEI

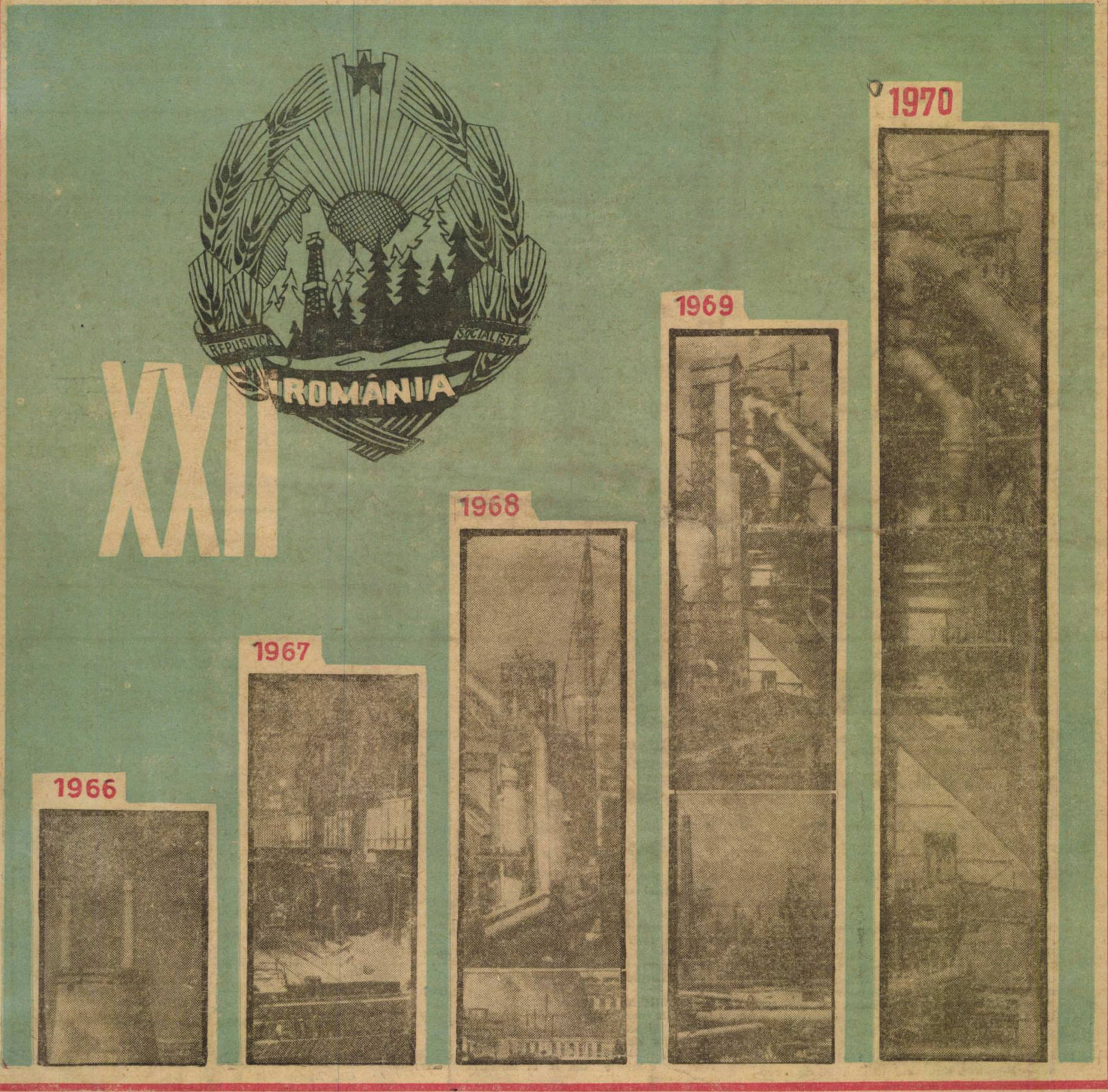

la mulți ani!

TREPTE

1969 A REPREZENTAT pentru poporul nostru un an plin de semnificații : anul acesta, s-au desfășurat lucrările celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român și, totodată, am aniversat împlinirea unui sfert de veac de la eliberarea României de sub jugul fascist. Congresul partidului a făcut o profundă analiză a procesului construcției socialiste în țara noastră, subliniind că în acești ani România a efectuat trecerea de la vechea orînduire burgheză la noua orînduire, superioară, caracterizată prin lichidarea relațiilor de exploatare, prin asigurarea condițiilor pentru o viață demnă și liberă. La baza acestor transformări sociale se află succesele construirii bazei tehnico-materiale a socialismului, în primul rînd în procesul industrializării, transformarea socialistă a satului, înfăptuirea unei profunde opere de pătrundere a științei și culturii în masele populare.

În același timp, Congresul a aprobat măreţul program de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate care deschide mărețe perspective întregii noastre vieții sociale. Entuziasmul cu care poporul nostru a primit programul de dezvoltare a economiei naționale în următorii zece ani arată că el este considerat drept cauza poporului însuși, că nimeni nu-și precupețește eforturile pentru realizarea obiectivelor puse în fața noastră de documentele Congresului.

Privind în urmă, evoluția economiei României în sfertul de veac de la eliberare, fiecare dintre noi încearcă un sentiment de satisfacție și mîndrie. Dar cel mai reconfortant gînd pe care-l putem trăi este acela că rezultatele obținute pînă acum constituie o temelie solidă pentru o dezvoltare și mai accelerată a economiei noastre naționale, pentru o ridicare mult mai rapidă a bunăstării populației României socialiste.

Pentru traducerea în viață a hotărîrilor Congresului, plenara C.C. al P.C.R. din 10—13 decembrie a.c. a trasat programul de pregătire a condițiilor materiale optime ale viitorului cincinal 1971—1975, condiții menite a fi asigurate prin realizarea sarcinilor planului pe 1970, ultimul an al cincinalului 1966—1970.

În cadrul planului pe anul 1970 un loc de seamă îl ocupă dezvoltarea producției industriale pe linia consecventă a politicii partidului nostru de industrializare a României.

Este astăzi un lucru dovedit din punct de vedere științific că industrializarea este o necesitate vitală pentru orice țară cu o economie rămasă în urmă față de nivelul economiilor avansate. Industrializarea joacă un rol fundamental în creșterea venitului național, în valorificarea superioară a resurselor umane de care dispune fiecare țară, în ridicarea nivelului de trai.

Viața dovedește că o societate modernă nu poate și nu trebuie să consume imediat și nemijlocit, absolut tot ceea ce produce. Nu întîmplător, în acest context, ne mîndrim cu faptul că totalul investițiilor anuale au ajuns să fie în 1968 de 14 ori mai mari decît cele realizate în România anului 1938, că ele vor fi de 17 ori mai mari în 1970, de aproximativ 25 ori în 1975 și de 34—36 ori în 1980, după cum precizează Directivele celui de-al X-lea Congres al partidului.

Dacă luăm în considerare direcțiile în care sînt cheltuiți acești bani, atunci constatăm că ele sînt multiple și folosesc atît producției — investițiile în industrie, agricultură, transporturi —, cît și consumului — locuințe, construcții social-culturale etc. Este logică, în aceste condiții, concluzia că investițiile servesc intereselor populației, atît intereselor de perspectivă, cît și celor imediate. De altfel, între interesele imediate și interesele de perspectivă nu există contradicții, deoarece sporirea permanentă a consumului în fiecare moment în parte nu este posibila fără investiții mereu mai importante.

Dintre toate ramurile economiei moderne, industria se dovedește a fi cea mai dinamică și cu efectele economice cele mai profunde. De aceea este firesc ca partidul și statul nostru să-și fi orientat în mod prioritar investițiile, de-a lungul anilor construcției socialiste, către construirea și dezvoltarea neîncetată a unei industrii puternice. Efectele nu au întîrziat să se vadă. În 1968, România a obținut o producție industrială de 14 ori mai mare decît a celui mai bun an antebelic (1938). În 1970, adică în anul nou care începe, producția industrială globală va depăși de 17,8 ori pe cea din 1938. Pentru 1975 și 1980, datorită continuării consecvente a politicii de industrializare, se va ajunge la producții de 26—27 și, respectiv, de 34,5—40 ori mai mari decît cele din 1938.

Desigur, după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea impetuoasă a industriei nu este sinonimă cu neglijarea agriculturii. Producția agricolă și sporirea ei în continuare au stat și vor sta și pe viitor în centrul atenției, cunoscînd că agricultura joacă un rol important în asigurarea hranei populației și a unor materii prime importante pentru industrie. Producția agricolă a anului 1968 a depășit de 1,6 ori pe cea antebelică, deși condițiile climaterice n-au fost destul de favorabile. Pentru 1970 se prevede o producție de două ori mai mare, iar pentru 1980 de 3—3,1 ori mai mare decît în 1938.

Transformările structurale din economia României contemporane se reflectă atît în creșterea continuă a venitului național, cît și în modificarea raporturilor dintre ponderile cu care participă diferitele ramuri de producție la crearea venitului național al țării noastre. După cum se știe, venitul național era în anul 1968 de 5,2 ori mai mare decît în 1938, urmînd ca pînă în 1980 să ajungă la o creștere de circa 12,4 ori față de nivelul venitului național antebelic. Totodată, trebuie remarcat că industria dădea în 1938, doar 30,8 la sută din venitul național, pe cînd în 1968 partea sa ajunsese la 53,6 la sută. Corespunzător, agricultura și-a redus aportul la crearea venitului național de la 38,5 la 26,3 la sută. Aceste schimbări își au explicația în creșterea mult mai rapidă a contribuției industriei — în raport cu sporirea absolută a producției agricole.

Totodată, sub îndrumarea permanentă a partidului, dezvoltarea economiei țării noastre a mers mînă în mînă cu lărgirea și adîncirea relațiilor economice cu alte state ale lumii.

Însuflețitorul program pus în fața poporului nostru de cel de-al X-lea Congres al partidului deschide o nouă etapă în dezvoltarea economiei românești. El reprezintă urmarea logică a ceea ce s-a realizat pînă în momentul de față. Totodată, programul partidului indică liniile generale de dezvoltare în perspectivă, treptele noi pe care țara noastră va urca în deceniul următor. Țelul de ansamblu al eforturilor constructive pe care poporul român le va face în acest deceniu se concentrează în obiectivul fundamental al programului — construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, așa cum a fost el definit la Congresul al X-lea de secretarul general al partidului. Pentru aceasta este necesară o creștere intensă a forțelor de producție, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, capabile să satisfacă cerințele mereu crescînde ale societății. Este necesară dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii ca factori de bază ai progresului și civilizației. Este necesară crearea condițiilor pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregii populații, înfăptuirea repartiției bunurilor produse de societatea noastră socialistă în spiritul dreptății și echității socialiste. Totodată, este necesară perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a organizării societății, crearea cadrului organizatoric care să permită manifestarea plenară a fiecărui cetățean în sfera vieții sociale, participarea tot mai activă a celor ce muncesc la conducerea treburilor țării, lărgirea libertăților, dezvoltarea democrației socialiste.

Țelurile de perspectivă demonstrează caracterul dinamic și perfectibil al orînduirii noastre socialiste, care pentru poporul nostru, este un proces ireversibil. Construind societatea socialistă multilateral dezvoltată, orînduirea noastră socială se va înfățișa din toate punctele de vedere superioare față de cea capitalistă. Este limpede pentru noi toți că numai astfel putem asigura bunăstarea generației actuale și a celor următoare, numai astfel România se poate ridica la nivelul țărilor cu o economie avansată. Priceperea, talentul și abnegația de care a dat dovadă poporul nostru în cei 25 de ani de construcție economică postbelică reprezintă garanția că societatea socialistă multilateral dezvoltată va deveni o realitate nemijlocită pe baza programului îndrăzneț trasat de Partidul Comunist Român.

1970, pe care îl începem, constituie un an cu o semnificație deosebită. Însuflețirea cu care poporul nostru a primit documentele plenarei din decembrie a C.C. al P.C.R. demonstrează că sarcinile vor fi îndeplinite și depășite.

dr. N. S. STĂNESCU

Coperta noastră : **Creșterea producției globale a industriei în anii cincinalului (1969 — preliminat ; 1970 — plan)**

Numărul viitor al revistei noastre va apărea duminică 4 ianuarie 1970.

viata economica

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 51-52 din 26 decembrie 1969

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Coordonatele majore ale planului pe 1970
de **Gh. Șică** (pag. 3)

Interviuri cu conducători ai unor ministere : Sporirea eficienței activității economice. Răspund: ing. **Ioan Avram**, ministrul industriei construcțiilor de mașini ; ing. **Alexandru Boabă**, ministrul industriei chimice ; **Ion Crăciun**, ministrul industriei ușoare ; ing. **Gh. Moldovan**, ministrul industriei alimentare ; ing. **Ștefan Pavel**, ministrul transporturilor (pag. 5—6)

Probleme ale creșterii producției agricole
de **D. Dumitriu**, directorul Institutului de cercetări pentru economia agrară (pag. 7)

Științele biologice și economia
de acad. prof. **Eugen A. Pora**

Însemnări :
România '69
de **Gheorghe Filimon** (pag. 8—9)

Reflecții :
Despre rezolvarea problemelor rezolvate
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 10)

Pasiuni de ctitori
de **Victor Bîrlădeanu** (pag. 11)

Constructori români și mașini zburătoare
de **Mircea Postelnicu** (pag. 12)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

Secvențe din presa timpului. Acum 40 de ani România trecea prin febra marii crize (pag. 14—15)

■ TEORII ● IDEI

Aspecte indivizibile ale politicii economice a partidului
de **S. Andreiescu**

Șantier științific
Preliminări editoriale 1970 (pag. 16—17)

Venitul național și sectorul serviciilor (I)
de dr. **Iosif Anghel** (pag. 18)

Planificarea și efectul de antrenare
de **Armand Popper** (pag. 19)

■ ECONOMIE MONDIALĂ
Din țările socialiste
U.R.S.S. : Bogății la „capătul" pămîntului
de **Igor Țiganov**

Note de călătorie din R. P. Bulgaria : Oameni și locuri
de **Sorin Holban**

Note de drum din Cuba : Cooperare în valorificarea resurselor subsolului
de ing. **C. Spirescu**

R.S.F. Iugoslavia : Bilanț și perspective.
R.P. Chineză : Realizări în industrie și agricultură (pag. 22—23)

Decalajul tehnologic S.U.A. — Europa Occidentală
de **Costin Murgescu**

Probleme ale conjuncturii mondiale capitaliste
O contradictorie evoluție tehnologică
de **I. Lemnij**

Implicații ale situației agricole
de **D. Dumitrașcu**

Țările în curs de dezvoltare :
America Latină
de **Eugen Șerban**
Asia
de **S. Nicolae**
Africa
de dr. **Gr. Botoi** (pag. 24—25)

Intensificarea schimburilor internaționale
de prof. dr. **Al. Zamfir**

Subterfugiile monetare
de dr. **C. Kirițescu** (pag. 26)

Anul social 1969 (Reflecții aproape de o cumpănă între decenii)
de **I. Pădureanu** (pag. 27)

Piața comună după 12 ani : O aniversare fără prea multe felicitări
de **Aurel Ghibuțiu** (pag. 28)

Documentar : Este rentabilă extragerea petrolului submarin ?
de ing. **S. M. Onofrei** (pag. 29)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu**, **N. Armencoiu**, **Gh. Badrus**, **M. Bulgaru**, **Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **I. Cristureanu**, **D. Dumitriu**, **Em. Florescu**, **C. Ionescu**, **C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru**, **R. Negru**, **I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser**, **N. S. Stănescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor**, **S. Țaigăr**, **I. Văcărel**, **I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

COORDONATE MAJORE ALE PLANULUI PE 1970

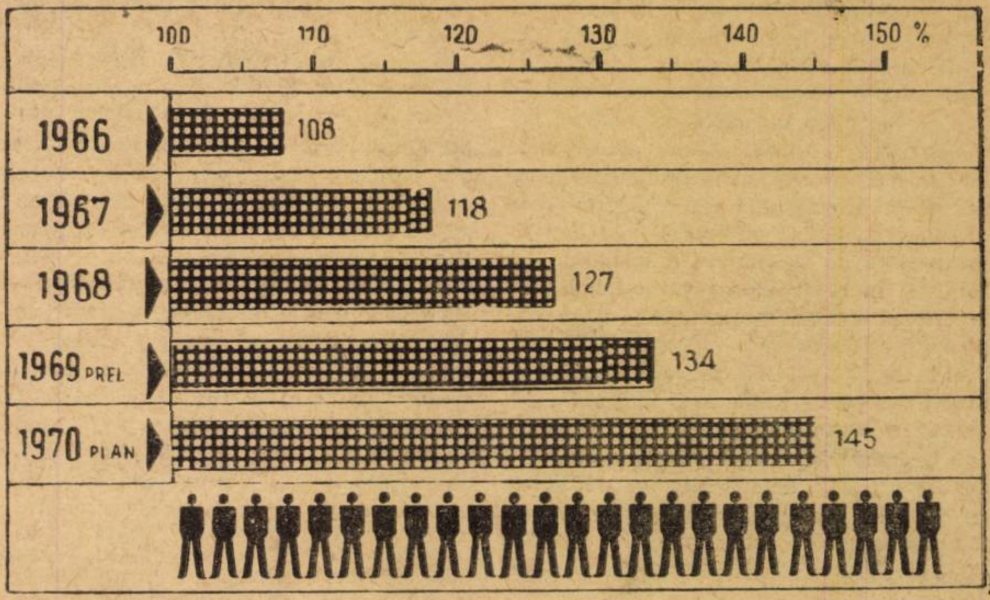

Productivitatea muncii pe salariat în industrie

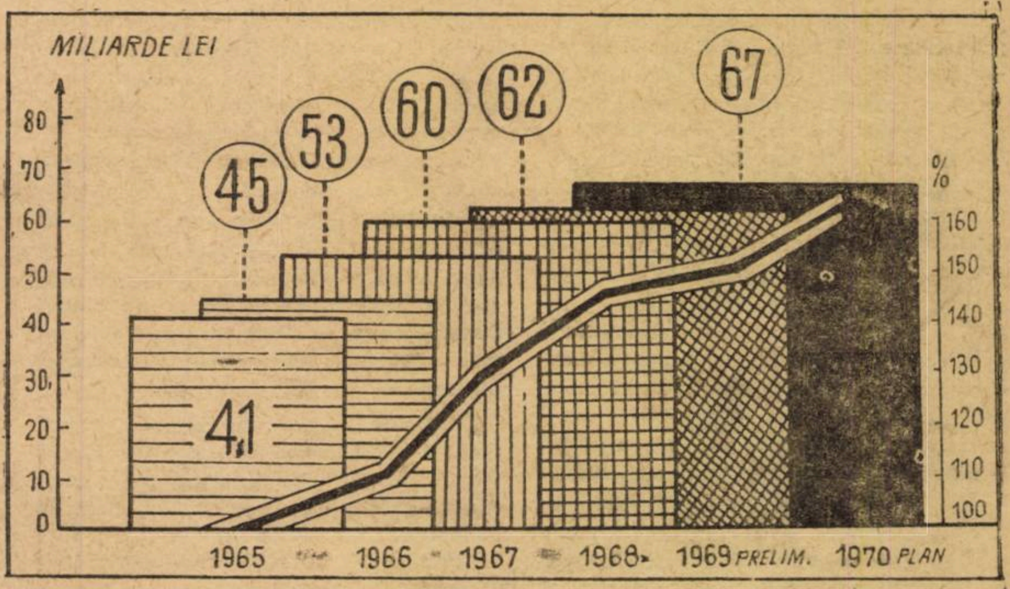

Investiții din fondurile centralizate ale statului

PLANUL DE STAT PE ANUL 1970, recent aprobat de Marea Adunare Națională, are semnificații deosebite pentru întregul nostru popor. Fiind ultimul an al cincinalului 1966—1970, el constituie un corolar al procesului dezvoltării în această perioadă, permite efectuarea unui bilanț al succeselor obținute pe baza directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R., în domeniul economic și social și prefigurează o bază solidă, sănătoasă a economiei românești pentru o dezvoltare susținută în perioada 1971—1975.

Recenta plenară a C.C. al P.C.R. a abordat multilateral problemele actuale ale economiei naționale, a dezvăluit lipsurile din anumite domenii de activitate și a trasat sarcini de bază, esențiale asupra modului cum trebuie realizați indicatorii planului pe anul 1970.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu **„o caracteristică principală a planului pe 1970 este punerea unui accent deosebit pe ridicarea eficienței întregii activități economice concentrînd eforturile ministerelor, centralelor și întreprinderilor, spre folosirea cît mai rațională, cu randament maxim, a capacităților de producție, spre micșorarea consumurilor de materii prime și combustibili, ridicarea într-un ritm mai intens a productivității muncii și reducerea costurilor de producție".**

Am putea spune că anul 1970 marchează o cotitură pe calea trecerii spre procese intensive în economia națională. Planul pe acest an are în vedere valorificarea la maximum a potențialului productiv din toate sectoarele sferei producției materiale, combaterea imobilizărilor de orice fel, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție.

CONSTRUIT pe aceste obiective, **planul pe 1970 prevede o creștere a venitului național, față de 1969, cu 12%, depășindu-se astfel ritmul mediu anual de creștere prevăzut în planul cincinal actual — 8,5% față de 8,1% —; acest factor permite asigurarea resurselor pentru îndeplinirea importantului program de investiții prevăzut în acest an, concomitent cu creșterea veniturilor populației și atingerea nivelului salariului real stabilit în Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R.**. Nu trebuie uitat că anul 1970 este anul generalizării noului sistem îmbunătățit de salarizare, fapt ce sporește veniturile salariaților cu circa zece miliarde de lei.

Este de subliniat faptul că — pentru prima dată în economia noastră —, ritmul de creștere a venitului național este mai mare decît al creșterii produsului social (10,3%), luîndu-se în considerare tocmai elementele subliniate mai sus privind reducerea cheltuielilor materiale din economie.

Producția globală industrială prevăzută în planul pe 1970, va asigura o creștere de 11,3% față de preliminările anului 1969, ceea ce va contribui ca ritmul mediu anual de creștere prevăzut pentru perioada 1966—1970 să fie depășit (11,8% față de 11,6%).

Pentru o dezvoltare armonioasă, echilibrată a economiei s-a luat în considerare o apropiere a ritmului de creștere a sectorului B față de sectorul A, astfel încît industria bunurilor de consum să satisfacă cerințele cantitative și calitative ale pieței interne și ale exportului.

Și în anul 1970 va crește cu precădere producția ramurilor hotărîtoare în industria mijloacelor de producție, îndeosebi industria constructoare de mașini (13,8% față de 1969, iar la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini 14,6%), **precum și industria chimică, ramură industrială cu ritmul cel mai dinamic: 21,4%.**

Producția de oțel, caracteristică pentru o economie în plin proces de dezvoltare și modernizare, va atinge în 1970, impresionanta cifră de 6,5 milioane tone, depășindu-se astfel sarcinile trasate în acest domeniu de Congresul al IX-lea al P.C.R.

La toate ministerele cu activitate economică, nivelele de producție industrială sînt mai mari față de anul 1969.

Producția agricolă va depăși în anul 1970 cu 1,5 miliarde lei nivelul maxim **prevăzut în planul cincinal. În anul viitor se continuă dezvoltarea și modernizarea** bazei tehnico-materiale a agriculturii, fondurile de investiții fiind orientate, cu prioritate, pentru mecanizare și pentru lucrări de hidroameliorații. Producția de cereale va ajunge la 15 milioane tone.

Pentru creșterea producției de legume se va mări suprafața irigată, se va accelera construcția de sere legumicole. În zootehnie, efectivele vor fi cu 30 mii bovine, 620 mii porcine, 300 mii ovine mai mari decît cele stabilite prin planul cincinal.

În vederea sporirii stabilității recoltelor, randamentelor și calității producției agricole se va extinde acțiunea de specializare în cultura porumbului, plantelor tehnice, în pomicultură, viticultură etc. Va continua profilarea unităților pentru creșterea bovinelor, porcinelor, păsărilor și va începe construcția unor complexe intercooperatiste cu o mare capacitate anuală de îngrășare.

Așa cum s-a subliniat în diferite ocazii și îndeosebi cu prilejul Congresului al X-lea, **pentru România menținerea unei rate înalte a acumulării este o condiție esențială pentru a păși în rîndurile națiunilor cu o economie modernă, cu nivel de trai ridicat.** Ținînd seama de aceasta, în anul 1970, se prevede îndeplinirea unui important program de investiții, din fondurile centralizate ale statului alocîndu-se acestui scop 67 miliarde lei, la care se vor adăuga investițiile din fondurile necentralizate, ce depășesc 11 miliarde lei. Gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor de investiții, evitarea dispersării pe un număr mare de șantiere, scurtarea termenelor de dare în funcțiune în condiții satisfăcătoare din punct de vedere calitativ a obiectivelor ca și atacarea cu prioritate a capacităților ce contribuie la accelerarea creșterii venitului național, sînt probleme cheie ce trebuie soluționate în procesul de realizare a programului de investiții.

După cum s-a arătat în expunerea asupra planului la Marea Adunare Națională, în anul 1970, vor fi date în exploatare circa 740 obiective și capacități și va începe construcția a circa 250 lucrări noi, care asigură legătura cu cincinalul viitor.

Creșterea producției materiale a făcut

Gh. ȘICA

⟶

● În anul 1969, numai în 24 zile, s-a obținut o producție globală industrială echivalentă cu întreaga producție industrială a României din anul 1938.

● Cel mai înalt ritm de creștere a volumului producției globale industriale, în ultimii douăzeci de ani, a fost înregistrat în industria chimică urmată de construcțiile de mașini, materialele de construcții și energia electrică.

● În anul 1969, s-au produs, în medie, în fiecare zi circa 80 tractoare față de circa 50 bucăți în anul 1965. De asemenea, în acest penultim an al cincinalului industria de autocamioane a produs, în medie, în fiecare zi peste 90 bucăți ceea ce echivalează cu dublul producției anului 1965.

ROMÂNIA ÎN CIFRE

● Într-o singură lună a anului 1969 s-a obținut în țara noastră, în medie, o producție de fibre și fire sintetice de aproape 1,6 ori mai mare decît întreaga producție obținută pentru acest produs pe întregul an 1960.

● La unele produse de folosință îndelungată industria noastră a cunoscut un ritm vertiginos de dezvoltare. Astfel, în anul 1969, într-o singură lună s-au produs, în medie, mai multe televizoare decît întreaga producție a anului 1961, cînd a început producția acestui sortiment și mai multe frigidere decît întreaga producție de frigidere a anului 1960.

● În primele trei trimestre ale anului 1969, organizațiile de transport de deservire generală au transportat, față de aceeași perioadă a anului 1960 de 2,2 ori mai mulți călători, din care pe calea ferată de 1,4 ori, în transportul auto de 4,6 ori și pe calea aerului de 4 ori.

necesară și posibilă sporirea volumului comerțului exterior cu 11,5% față de preliminările anului 1969 și cu 19,9% față de prevederile cincinalului pentru anul 1970. Măsurile preconizate de recenta plenară a C.C. al P.C.R. pentru legarea nemijlocită a producătorilor de procesele ce au loc pe piața mondială de mărfuri, cointeresarea acestora, alături de organele de comerț exterior, în rezultatele obținute în cadrul tranzacțiilor comerciale internaționale, constituie schimbări calitative în activitatea de îndeplinire a planului pe 1970 și în mod evident vor conduce la creșterea eficienței economice a comerțului nostru exterior.

Planul pe anul 1970 prevede nivele susținute și pentru indicatorii sintetici calitativi ai activității: productivitatea muncii în industria republicană va fi cu 8,8% mai mare față de nivelul atins în 1969, iar cheltuielile la 1000 lei producție marfă în industrie vor fi mai mici cu 11,2 lei față de cuantumul preliminat în anul ce a trecut.

Sarcinile înscrise în planul ultimului an al cincinalului 1966—1970 reclamă un aport mai mare, susținut din partea cercetării științifice. În anul care începe vor fi cercetate 367 teme prioritare și se vor valorifica 186 cercetări încheiate, nominalizate ca atare prin plan. Separat de aceasta se vor mai cerceta peste 4900 teme și valorifica 1120 cercetări terminate din planurile ministerelor și celorlalte organe centrale.

În cadrul măsurilor pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, extinzîndu-se principiul gestiunii economice proprii vor trece la o astfel de formă de organizare calitativ superioară și institutele de cercetări științifice fapt ce va crea condiții mai favorabile pentru valorificarea potențialului științific al țării și va spori contribuția oamenilor de știință la dezvoltarea economiei naționale.

În anul 1970, peste 6,3 miliarde lei vor fi afectate dezvoltării bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, pentru locuințe și gospodărie comunală.

Volumul serviciilor prestate populației urmează să crească cu 13% față de 1969, astfel încît și acest sector de activitate economică să cunoască o dezvoltare mai rapidă.

Realizarea prevederilor cuprinse în planul de stat pe 1970 solicită din partea ministerelor, centralelor, combinatelor, grupurilor de uzine și întreprinderilor ca și din partea organelor centrale de sinteză economică, o muncă intensă, continuă, angajînd răspunderea tuturor celor care participă la îndeplinirea planului.

Sînt create condiții ca prin valorificarea cît mai deplină a rezervelor existente, îndeplinirea la termen a tuturor obligațiilor contractuale, urmărirea permanentă a modului în care se realizează sarcinile prevăzute, să se asigure, în anul 1970, ritmurile susținute prevăzute în plan și ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței economice.

ÎN ACEST CONTEXT, o atenție deosebită urmează a fi acordată creșterii productivității muncii, factor de bază, permanent în procesul dezvoltării. Utilizarea rațională a forței de muncă, întărirea efectivă a disciplinei de producție, obținerea de productivități fizice la nivel mondial, valorificarea studiilor elaborate în uzine privind organizarea științifică a producției și a muncii, toate acestea urmează să constituie preocupări permanente ale comitetelor de direcție.

Subliniem faptul că pentru prima dată prin planul de stat pe anul 1970 au fost date în unele ramuri indicatori cu privire la productivitatea muncii în unități fizice, ceea ce implică un efort susținut spre a asigura îndeplinirea prevederilor planului.

Echilibrul material al planului a fost realizat luînd în considerare o importantă reducere a normelor de consum și a cheltuielilor materiale în general. Astfel, la laminate a fost prevăzută o reducere față de 1969 cu 8% în industria construcțiilor de mașini, cu 15% în sectorul construcții-montaj, la cherestea cu 8,3% în industrie si cu 12% în construcții etc.

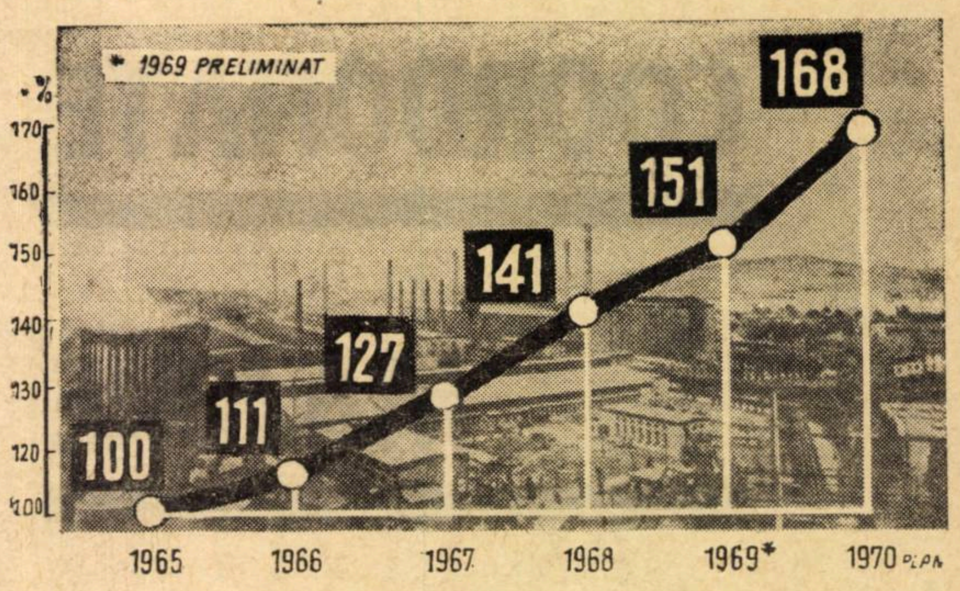

Producția industrială globală

Trebuie înțeles faptul că în domeniul gospodăririi mijloacelor materiale, exigențele etapei actuale solicită mutații structurale calitative în mentalitatea factorilor de răspundere din unitățile de producție.

Proiectanții și tehnologii au un rol important în reproiectarea unor produse depășite, cu consumuri ridicate, în utilizarea sistematică a normelor de consum, în atingerea parametrilor existenți pe plan mondial la produsele similare. Combaterea risipei, sub orice formă s-ar manifesta, este o îndatorire cetățenească impusă de legea pentru adoptarea planului de stat pe anul 1970.

Aș sublinia faptul că un postulat major care trebuie satisfăcut în lumina cerințelor planului pe 1970 este acela al accelerării, sub toate formele, a rotației fondurilor fixe și circulante pe care le gospodăresc întreprinderile. Eliminarea cauzei care provoacă imobilizări de tot felul, rebuturi, cheltuieli neproductive, stocuri supranormative, credite restante, utilaje nemontate, indici de utilizare ai capacităților necorespunzători, etc. considerăm că trebuie să stea în centrul atenției conducătorilor de întreprinderi.

Etapa actuală de dezvoltare impune tuturor factorilor de răspundere să acorde o importanță deosebită aspectelor economico-financiare ale producției și obținerii unui venit net sporit la 1000 lei fonduri de producție.

Realizările obținute pînă în prezent își oferă certitudinea înfăptuirii prevederilor planului pe 1970, iar în unele domenii chiar a depășirii sarcinilor stabilite pentru întregul cincinal. Există condiții ca, prin realizarea sarcinilor prevăzute, prin creșterea eficienței economice în toate sectoarele, să se asigure un ritm susținut de dezvoltare a producției materiale, care asigura progresul multilateral și continuu al patriei noastre.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● La Uzina de produse sodice Govora au început lucrările prevăzute pentru cea de-a 3-a etapă de dezvoltare a întreprinderii. **Peste doi ani, cînd, potrivit planurilor, urmează să se încheie lucrările, aici se vor produce în plus 100 000 tone carbonat de sodiu, din care, prin prelucrări ulterioare, urmează să se obțină 50 000 tone sodă calcinată și 30 000 tone de sodă caustică. În acest fel, actualele capacități ale întreprinderii vor spori cu 26,4% la carbonatul de sodiu brut, cu 16% la soda calcinată și 63% la cea caustică.**

● La unitatea din Margina a Întreprinderii de produse chimice „Solventul" din Timișoara, **a intrat în funcțiune, cu întreaga capacitate, o modernă stație-pilot destinată experimentării industriale a celor mai noi metode tehnologice de fabricare a solvenților organici. Proiectată în întregime de specialiști din cadrul întreprinderii, stația a și permis realizarea unei largi game de noi solvenți, pe bază de acetați de izopropil, etilglicol, metilglicol, izobutil, utilizați în industria de lacuri și mase plastice. Pînă acum, pe această cale au fost produse și livrate peste 100 tone solvenți pentru diferite întreprinderi producătoare de lacuri și mase plastice.**

● La Bacău **a fost dat în funcțiune un mare atelier interjudețean de reparații auto înființat ca urmare a unirii eforturilor a 55 de cooperative agricole de producție din patru județe ale Moldovei: Bacău, Iași, Neamț și Vrancea. Noua unitate intercooperatistă va efectua reparații curente, revizii și controale periodice parcului de autocamioane al unităților cooperatiste de pe cuprinsul acestor județe. Atelierul este echipat cu aparatură modernă.**

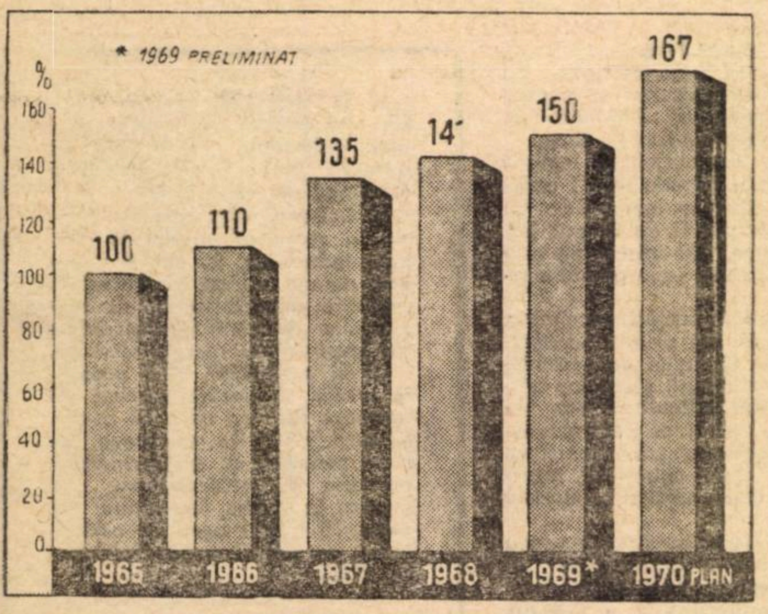

Dezvoltarea comerțului exterior

ROMÂNIA ÎN CIFRE

● În anul 1966 s-a înregistrat cel mai scăzut nivel al natalității atins vreodată în țara noastră; începînd cu anul 1967, ca urmare a măsurilor luate, asistăm la un început de redresare a natalității chiar în trimestrul II al anului respectiv.

Cel mai ridicat nivel al natalității, a fost înregistrat în trimestrul III al anului 1967 cînd s-au născut aproape 190 mii copii vii (39,1 născuți vii la 1000 locuitori), ceea ce reprezintă circa 70% din numărul copiilor născuți în întregul an precedent.

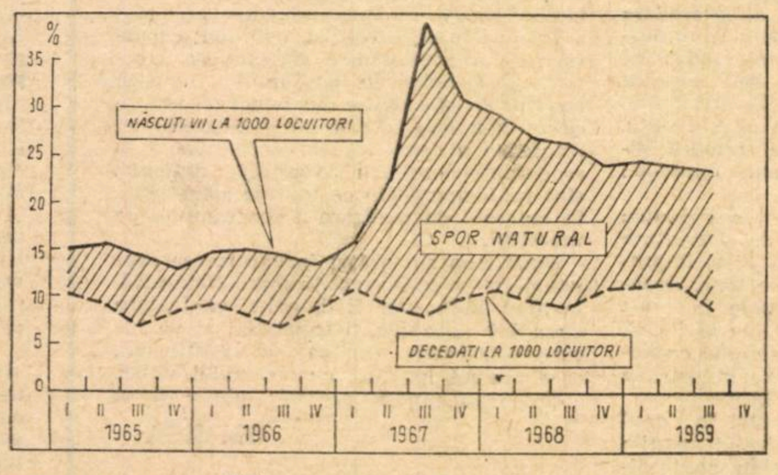

Mișcarea naturală a populației

Ca urmare a creșterii într-un ritm rapid a natalității se înregistrează, începînd cu anul 1967, și o creștere a sporului natural al populației deși mortalitatea generală a avut o ușoară tendință de creștere (de la 9,3 decedați la 1000 locuitori în anul 1967 la 9,6 decedați în anul 1968). Schimbările deosebite intervenite în evoluția natalității, începînd cu anul 1967, vor determina și o creștere importantă a efectivelor școlare. Dacă în anul școlar 1973/1974 efectivul de copii pentru clasa a I-a va fi de circa 257 mii în anul școlar imediat următor acesta va crește cu peste 200 mii copii.

● Țara noastră, din punct de vedere al populației, se află pe locul 9 printre țările europene.

● O proporție de circa 42% din totalul populației țării noastre este formată din persoane născute după anul 1944.

● Durata medie a vieții în țara noastră a ajuns la 68,5 ani față de numai 42 de ani cît era în 1932.

INTERVIURI CU CONDUCĂTORI AI UNOR MINISTERE

SPORIREA EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII ECONOMICE

SFÎRŞIT ŞI ÎNCEPUT DE AN — prilej pentru a face bilanţul a ceea ce am înfăptuit în 1969 pe linia dezvoltării economiei, ştiinţei şi culturii şi, totodată, pentru fundamentarea unor noi şi consistente măsuri tehnico-organizatorice menite să asigure un start puternic înfăptuirii sarcinilor pe 1970, ultimul an din actualul cincinal.

„În realizarea marilor sarcini stabilite pentru 1970 — *a arătat tovarăşul* **Nicolae Ceauşescu** *la recenta plenară a C.C. al P.C.R.* — **ne sprijinim pe o bază trainică şi pornim totodată de la rezultatele bune obţinute în acest an. Este apreciabil faptul că la producţia industrială se prelimină în 1969 un ritm de creştere, faţă de anul trecut, de 10,7%".**

Pornim, aşadar, la drum cu însemnate şi multilaterale realizări în dezvoltarea economiei naţionale, în ridicarea României socialiste pe noi trepte ale civilizaţiei. 1970 va trebui să fie corolarul eforturilor depuse în actualul cincinal de întregul nostru popor, care înfăptuieşte neabătut politica partidului, pe linia creării unei economii puternice şi multilateral dezvoltate.

Avînd în vedere coordonatele esenţiale ale prevederilor de plan pe anul viitor, redacţia s-a adresat unor conducători de ministere cu rugămintea de a răspunde, pentru cititorii „Vieţii economice", la întrebarea : **„Ce noutăţi şi caracteristici prezintă planul pe 1970 în ramura dumneavoastră" ?**

MAŞINI — UNELTE, DE ÎNALTĂ TEHNICITATE

ing. Ioan AVRAM
ministrul industriei construcţiilor de maşini

PENTRU a răspunde întrebării redacţiei, aş dori, în primul rînd, să menţionez sarcina ce revine construcţiilor de maşini pe linia producţiei în anul viitor : **producţia planificată depăşeşte cu 14,6% planul pe anul în curs.** Ritmul mediu de creştere anuală a producţiei globale pe perioada 1966—1970 va fi de 15,8% faţă de 15,3% prevăzută iniţial în planul cincinal.

În centrul atenţiei activităţii noastre se va situa **industria electrotehnică şi electronică** — subramură hotărîtoare în promovarea progresului tehnic în economie — ale cărei sarcini de plan pe anul viitor sînt cu 23,3% mai mari decît în 1969, precum şi **industria de maşini-unelte,** unde sporul de producţie prevăzut se ridică la 21,8%. Ţinînd seama de nevoile de dotare ale economiei, cît şi de cerinţele la export, urmărim să obţinem, în anul viitor, sporuri de producţie, în special la : agregate energetice, transformatoare de forţe, aparataj de joasă şi înaltă tensiune, centrale telefonice, mijloace de automatizare, instalaţii de foraj pentru straturi dure şi terenuri accidentate, utilaje tehnologice pentru industria chimică şi prelucrarea ţiţeiului, pentru industria metalurgică, industria materialelor de construcţii şi refractare, utilaj agricol, autocamioane, tractoare şi altele.

● *V-am ruga, tovarăşe ministru, să ne vorbiţi despre preocupările constructorilor de maşini pe linia asimilării de noi produse, a diversificării producţiei.*

— În anul viitor — aşa cum prevede planul de stat aprobat recent de Marea Adunare Naţională — va trebui să intre în fabricaţie **noi tipuri de maşini-unelte** (strunguri carusel, maşini de alezat şi frezat de concepţie proprie), **noi tipuri de maşini de rectificat, cuptoare de tratament termic, utilaje pentru industria chimică, utilaje pentru mecanizarea muncilor grele în construcţii şi altele.** Diversificarea continuă a producţiei, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, sînt cerinţe impuse de necesitatea de a face faţă cu succes competiţiei ce se desfăşoară pe plan internaţional. De aceea în **planul de asimilări pentru anul 1970 sînt prevăzute circa 700 produse noi,** la care se adaugă numeroase modernizări şi adaptări conţinute în planurile tehnice ale centralelor industriale, ale uzinelor.

● *Aceste prevederi, vor fi realizate numai prin efort propriu sau şi ca urmare a unor măsuri luate pe linie de stat ?*

— Şi într-un mod şi în altul. În concordanţă cu nevoile de dezvoltare, în continuare, a producţiei industriei construcţiilor de maşini, prin planul pe anul 1970 s-a prevăzut alocarea unor însemnate fonduri de investiţii, volumul acestora fiind aproape egal cu întregul volum de investiţii consumat în perioada 1960—1965. Cea mai mare parte a acestora sînt destinate dezvoltării producţiei din sectoarele electrotehnică şi electronică, mijloacelor de transport auto, maşinilor unelte, agregatelor energetice, producţiei de maşini şi echipament de calcul etc. Ca urmare, **în anul viitor, urmează să fie date în funcţiune 140 capacităţi** şi obiective, din care voi aminti doar cîteva mai importante : Fabrica de electronică industrială ; Fabrica de frigidere — Găeşti ; Secţia de maşini de rectificat de la F.M.U.A.B. ; turnătoria de fontă de la Uzina metalurgică — Bacău şi altele.

● *Ce alte probleme vor mai sta în centrul atenţiei ministerului ?*

— Sînt, fireşte, multe. Am să o aleg pe cea mai arzătoare : **creşterea eficienţei economice a întregii activităţi.** De altfel, acest obiectiv formează un capitol separat în prevederile planului de stat pe 1970. Cea mai mare parte din sporul de producţie prevăzut, urmează a se obţine pe seama sporirii productivităţii muncii, iar prin utilizarea raţională a mijloacelor materiale se va realiza un spor de beneficiu de aproape 1,4 miliarde lei peste volumul stabilit în cincinal pentru anul 1970.

În cadrul reducerii cheltuielilor de producţie, o pondere însemnată o are economia de materiale de bază şi, în special, de **metal.** Principala sursă de realizare a economiei de metal o formează reproiectarea produselor. În acest scop, în planurile institutelor şi uzinelor figurează importante măsuri de introducere în fabricaţie a unor tipuri evoluate de produse cu performanţe superioare celor aflate în producţie curentă. Cîteva exemple: prin reproiectarea **unor** cazane şi accesorii la Uzina Vulcan — Bucureşti, se vor obţine economii de circa 550 tone metal ; prin introducerea în fabricaţie a excavatoarelor hidraulice şi a altor utilaje de construcţii la Uzina Progresul — Brăila, se vor economisi circa 1400 tone metal etc.

În încheiere aş dori ca prin intermediul revistei să transmit colectivelor de muncă din toate întreprinderile constructoare de maşini felicitări pentru activitatea depusă în 1969, chemîndu-le în acelaşi timp să-şi înzecească eforturile pentru ca, prin eliminarea neajunsurilor ce mai persistă, anul 1970 să marcheze noi succese în ramura noastră, pentru continua prosperitate a ţării.

RITM ŞI PROPORŢII PE MĂSURA CONDIŢIILOR CREATE

ing. Alexandru BOABĂ
ministrul industriei chimice

AM PLĂCEREA deosebită de a răspunde solicitărilor „Vieţii economice", deoarece noi, cei ce lucrăm în activitatea de conducere economică, simţim un sprijin activ din partea revistei, pe care l-am dori în viitor, fireşte, mereu mai substanţial. Referindu-mă la sarcinile pe 1970, voi sublinia faptul că **volumul producţiei globale a întreprinderilor Ministerului Industriei Chimice urmează să crească cu 21,3%, ceea ce reprezintă un plus de circa 6 miliarde lei faţă de anul anterior.** Nivelul producţiei globale pentru anul viitor, asigură **realizarea în actualul cincinal a unui ritm mediu anual de creştere de 21,2% faţă de 18,5% cît a fost prevăzut pentru ramura chimie, celuloză şi hîrtie în documentele Congresului al IX-lea al P.C.R.**

Avem suficiente condiţii, ca şi numeroase temeiuri, să putem aprecia că vom obţine în 1970 succese deosebite. Noua formă organizatorică a conducerii activităţii — înfiinţarea centralelor şi grupurilor industriale, precedată de comasarea unor întreprinderi — a dus, printre altele, la îmbunătăţirea activităţii de analiză a posibilităţilor existente, la fundamentarea ştiinţifică, realistă, a propunerilor de plan, la luarea unor măsuri adecvate condiţiilor concrete din unităţi în vederea realizării în condiţii bune a sarcinilor pe anul viitor. În acest sens, s-au luat măsuri eficiente pentru asigurarea atingerii parametrilor la obiectivele nou intrate în funcţiune, pentru mai buna organizare a producţiei, extinderea acţiunii de modernizare a maşinilor şi utilajelor, mai buna gospodărire a materiilor prime şi materialelor, diminuarea consumurilor specifice, introducerea şi extinderea tehnicii noi în majoritatea unităţilor industriei chimice.

Prin înfăptuirea acestor măsuri cît şi a altora, sînt create premise pentru ca, **în 1970, industria chimică să producă cu peste 57% mai multe mase plastice, 42% mai mult carbid, peste 30% îngrăşăminte chimice, 27% fire şi fibre chimice, 18% aluminiu etc. faţă de anul 1969.**

● *După cum se desprinde din planul de stat aprobat la recenta Sesiune a M.A.N., industria chimică dispune, în continuare, de anumite fonduri de investiţii. Ce ne puteţi spune în legătură cu condiţiile create pentru ca acestea să se materializeze cît mai eficient ?*

— Asigurarea realizării planului de investiţii pe 1970 este corelată cu stadiul documentaţiilor şi cu contractarea utilajelor din ţară şi din import. S-au creat condiţii ca, la **sfîrşitul acestui an, documentaţia de execuţie să fie elaborată într-o proporţie de peste 95% pentru lucrările în continuare şi cele noi cu studii tehnico-economice aprobate.** Pentru lucrările cu studiile tehnico-economice neaprobate sau în curs de elaborare, se va ajunge la o acoperire cu documentaţie de execuţie de 66%, astfel încît media de acoperire a întregului plan pe 1970 cu documentaţie de execuţie va fi de 84,5%. Toate acestea, corelate cu eforturile constructorilor, ne dau convingerea că anul viitor prevederile de plan la capitolul investiţii se vor realiza întocmai, eliminîndu-se multe din neajunsurile binecunoscute în anii anteriori.

● *Prin ce se va face simţită în 1970 participarea industriei chimice la lărgirea exportului ţării ?*

— O caracteristică a planului nostru pe 1970 o constituie, într-adevăr, creşterea volumului exportului, prin lărgirea gamei produselor şi continua îmbunătăţire a calităţii lor. **Faţă de realizările anului 1969, se prevede a se exporta, în plus, în 1970 : 29 mii tone carbid, 80 mii buc. anvelope auto-tractor-avion, 25 mii tone polietilenă, 16 mii tone p.v.c., 12 mii tone negru de fum activ etc.** Dintre sortimentele care se exportă pentru prima oară menţionăm octanolul, polistirenul granule, poliacetatul de vinil, fibrele poliesterice cu pilling redus şi altele.

● *Pentru că vă adresaţi unei reviste economice, ce alte noutăţi ne mai puteţi furniza ?*

— În cadrul acţiunilor de perfecţionare a organizării şi planificării producţiei vom încerca **să experimentăm urmărirea unor indicatori din planul de stat, în unităţi naturale.** În această ordine de idei, este vorba mai ales de **productivitatea muncii,** care, pînă în prezent, se calculează şi se exprimă valoric. În felul acesta, vor fi exprimate mai exact eforturile fiecărei întreprinderi şi loc de muncă în parte, constituind un stimulent în activitatea de producţie.

Un alt element îl constituie **intensificarea cercetărilor ştiinţifice.** Temele stabilite şi cuprinse în planul de cercetări al ministerului nostru pe anul 1970 — în număr de 204 — urmăresc, pe lîngă promovarea progresului tehnic şi valorificarea superioară a bazei de materii prime, şi asigurarea tehnologiilor necesare pentru obiectivele prevăzute a se realiza în cincinalul următor. De asemenea, prin planul de cercetare şi prin măsurile adoptate, urmărim perfecţionarea şi valorificarea superioară a unor licenţe achiziţionate din import cum sînt : noi tipuri de lacuri şi vopsele, fibre poliacrilonitrilice, produse fitofarmaceutice, valorificarea izomerilor inactivi din hexacloran şi altele.

NOI PAŞI ÎN DIVERSIFICAREA PRODUCŢIEI

ing. Ion CRĂCIUN
ministrul industriei uşoare

În contextul general de creştere a nivelului de trai al populaţiei, întreprinderile noastre trebuie să asigure pieţei cantităţi

→

sporite de ţesături, tricotaje, încălţăminte, articole de uz casnic din porţelan şi faianţă etc., în condiţii calitative corespunzătoare, frumoase, comode la purtare, rezistente şi, pe cît posibil, să satisfacă gusturile şi exigenţele fiecărui cumpărător. Măsurile luate asigură în bună parte satisfacerea acestor cerinţe. **Producţia valorică pe 1970, urmează să crească, potrivit prevederilor de plan, cu 10% faţă de realizările preliminate pe anul 1969.** La principalele produse, **creşteri deosebite se vor înregistra la articole de sticlărie — cu peste 53% — la cele de uz casnic din porţelan — de peste 15%, la tricotaje — circa 18%, la ţesături tip lînă — peste 14%.**

Anul viitor, sporirea cantităţii produselor va fi serios conjugată cu ridicarea calitativă, cu diversificarea şi mai largă a sortimentelor. Referindu-mă tot la noutăţile şi caracteristicile planului pe anul 1970, vreau să relev faptul că vom persevera pe linia realizării de articole şi modele noi, de contexturi şi poziţii coloristice, care să îmbogăţească, în continuare, gama produselor şi să corespundă liniei moderne a modei. Ce va apare nou în 1970 în magazine? Ţesături de fibre poliesterice în amestec de bumbac, lînă sau celofibră, în desene şi colorit modern, noi modele de tricotaje, confecţii, încălţăminte şi altele. În industria sticlei — ceramicei fine, unde în anul 1969 au existat unele produse care nu au acoperit în întregime cererile cumpărătorilor, se va realiza o gamă largă de noi sortimente de menaj din sticlă litografiată în diferite culori, din sticlă transparentă decorată cu luster, noi servicii de porţelan decorate sub glazură şi decalcomanii etc.

Referindu-ne la preocupările pe linia creşterii eficienţei economice, trebuie arătat că preţul de cost va **trebui să marcheze** — potrivit planului — **o reducere de 15 lei la fiecare 1000 lei producţie marfă, iar peste 81% din sporul de producţie va trebui obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii.**

În lumina acestor sarcini, este de la sine înţeles că unităţile noastre, centralele industriale şi combinatele vor trebui să ia măsuri corespunzătoare pentru **utilizarea cu maximum de eficienţă a materiilor prime şi a materialelor**, prin stabilirea unor norme de consum specifice corespunzătoare gradului de dotare a întreprinderilor, organizării superioare a producţiei, creşterii calificării cadrelor. Pe de altă parte, **vor trebui utilizate pe scară mai largă materiile prime înlocuitoare** şi, deci, orientată activitatea de creaţie spre realizarea de produse cu caracteristici corespunzătoare prin aplicarea unor procese tehnologice adecvate. În acest sens, ţin să subliniez că din totalul materiei prime textile prevăzut pentru 1970, circa 38% îl vor reprezenta fibrele şi firele chimice, faţă de numai 26% cît s-a folosit în 1965. Dacă ponderea consumului de fire şi fibre chimice s-ar fi menţinut la nivelul acestui an, în 1970 ar fi fost necesară importarea unei cantităţi suplimentare de fibre de bumbac de circa 22 000 de tone, ceea ce ar fi afectat balanţa de plăţi pe economie cu aproape 100 milioane lei valută.

● *Aveţi cumva şi unele neajunsuri care vă pricinuiesc greutăţi în satisfacerea cerinţelor consumatorilor?*

— Desigur. Colecţiile cu noile produse oferite pentru anul 1970 puteau fi şi mai bogate, dacă ministerul nostru cunoştea mai bine, mai aprofundat, cererile consumatorilor. În această direcţie, ar fi util ca organizaţiile comerciale să-şi îmbogăţească metodele de investigare a pieţei, care să permită o mai complexă sondare a opiniilor şi cerinţelor consumatorilor din toate regiunile ţării. În acelaşi timp, este necesară prelucrarea operativă a rezultatelor acestor studii, în aşa fel încît să se poată ţine seama de ele la crearea noilor modele. Ministerul nostru, preocupat permanent de a cunoaşte cît mai real cererile de consum ale populaţiei, a luat, începînd cu anul 1969, iniţiativa de a dezvolta reţeaua proprie a magazinelor de prezentare. Trebuie să subliniez faptul că această măsură dă rezultate din cele mai bune. Ne străduim să găsim şi alte mijloace, care să înlăture deficienţele ce mai persistă în domeniul investigării pieţei atît pe plan intern, cît şi pentru export.

● *Ce efecte favorabile aşteptaţi în urma măsurilor de organizare întreprinse în acest an?*

— Prin organizarea centralelor industriale şi a combinatelor s-a asigurat o apropiere mai mare a activităţii de conducere de unităţile care realizează nemijlocit producţia, o cunoaştere mai apropiată, a problemelor şi, deci, posibilităţi de a interveni operativ şi eficient în desfăşurarea proceselor economice. De altfel, deşi a trecut un timp relativ scurt de la înfiinţarea lor, noile organe au început să desfăşoare o activitate rodnică.

Pentru ca anul 1970 — an experimental — să marcheze maturitatea noilor organe, creşterea competenţei şi a eficienţei activităţii lor, este imperios necesar ca atît organele de sinteză, ministerul nostru, cît şi organele locale să le acorde tot sprijinul, în aşa fel încît să fie capabile să rezolve optim sarcinile mari şi pline de răspundere ce le stau în faţă.

BUNURI ALIMENTARE CU GRAD DE NUTRIŢIE RIDICAT

ing. Gheorghe MOLDOVAN
ministrul industriei alimentare

INDUSTRIA ALIMENTARĂ prin excelenţă trebuie să fie în permanenţă furnizoare de bunuri cît mai variate, atractive şi totodată cu un grad ridicat de nutriţie. Consumatorul manifestă astăzi multă exigenţă, el doreşte să i se pună la dispoziţie cantităţi de produse alimentare, în formă şi conţinut, care să-i satisfacă cele mai rafinate gusturi şi pretenţii. Realizările noastre în acest domeniu, deşi substanţiale faţă de trecut, nu sînt încă pe măsura de a acoperi în întregime toate exigenţele.

După cum se ştie, industria alimentară cunoaşte, mai ales în ultimii ani, o însemnată dezvoltare. În acest sens, **planul pe 1970 prevede un spor de 12% faţă de acest an.** Nivelul producţiei globale va fi cu 55,1%, superior celui din anul 1965, creşteri deosebit de importante se vor înregistra la toate produsele: conserve de carne (247%), conserve de legume (243%), lapte de consum (193,7%), unt (166%), ulei comestibil (164%), carne (152%), brînzeturi (132%), zahăr (129%), bere (159%) şi altele.

● *În ce direcţii se va dezvolta, în principal, anul viitor producţia industriei alimentare?*

— Principala funcţie social-economică a industriei alimentare este aceea de a asigura populaţiei alimente nutritive, de mare putere energetică şi calorigenă, multilateral şi armonios proporţionate, care să corespundă unui consum fiziologic cît mai apropiat de cel optim, potrivit cu necesităţile de igienă şi principiile alimentare, în raport de ocupaţie, vîrsta, starea de sănătate, mediul de trai, precum şi de tendinţele pe plan mondial şi naţional ale consumului de produse alimentare.

Pentru satisfacerea acestor postulate, dezvoltarea industriei alimentare în etapa actuală şi în perspectiva imediată va fi orientată în următoarele direcţii principale: diversificarea producţiei, valorificarea mai eficientă a unor produse la export, ridicarea calităţii şi prezentării, creşterea cu precădere a produselor alimentare cu valoare nutritivă superioară şi îmbunătăţirea pe această bază a alimentaţiei întregii populaţii, dezvoltarea producţiei de alimente concentrate, etc. **În 1970, industria alimentară va produce peste 5 000 de sortimente, ceea ce va marca o creştere de circa 30%, faţă de 1965.**

● *Probabil că această dezvoltare este legată nu numai de utilizarea capacităţilor existente, ci şi de creşterea capacităţilor de producţie.*

— Aţi înţeles bine. Preocuparea noastră va fi orientată, în primul rînd, spre folosirea cît mai bună a actualelor capacităţi de producţie. Dar în acelaşi timp urmează să intre în funcţiune numeroase obiective şi capacităţi noi de producţie. Permiteţi-mi să enumăr cîteva din acestea: Fabrica de ulei Constanţa, Fabricile de conserve de legume şi fructe Calafat şi Tr. Măgurele, o linie de fabricaţie pentru pastă de tomate la Fabrica de conserve Zagna-Vădeni, o secţie de paste de tomate la Buzău, Combinatul pentru industrializarea cărnii — Galaţi, Fabrica de preparate de carne Bucureşti, şi o secţie de preparate de carne şi conserve de şuncă la Timişoara, Fabricile de produse lactate Buzău, Luduş, Craiova, Ploieşti, Iaşi şi Oradea; Fabrica de brînzeturi Slobozia, Fabricile de bere Constanţa şi Craiova, o Fabrică de amidon-glucoză la Tg. Secuiesc, Combinatul de morărit şi panificaţie Tg. Mureş, Centre de depozitare. condiţionare şi îmbutelierea vinului la Piteşti.

Paralel, vor fi extinse spaţiile frigorifice la antrepozitele din Timişoara, Bacău, Sibiu, abatorul Bucureşti şi la Fabrica de salam de „Sibiu" din Sinaia, corelîndu-se astfel spaţiile frigorifice cu capacitatea de tăiere în abatoare. Tot în anul 1970, sînt prevăzute amenajări piscicole pe o suprafaţă de peste 7000 ha.

Ţinînd seama că în anii cincinalului agricultura ţării noastre are o creştere medie anuală de 4,7%, în timp ce creşterea medie a producţiei industriei alimentare este de 9,9% necesarul de materii prime pentru prelucrare trebuie asigurat şi prin sporirea gradului lor de industrializare, prin reducerea consumurilor specifice la prelucrare. **Diminuarea numai cu 1% a consumurilor efective de materii prime în întreprinderile noastre, echivalează într-un an cu o economie de peste 250 milioane lei.**

Alături de unităţile mari ale industriei alimentare, la care concentrarea şi specializarea producţiei constituie caracteristica principală, amplasate în bazinele unde materia primă se găseşte din abundenţă şi în centrele cu un perimetru mare de consum (cum sînt fabricile de zahăr, ulei şi bere), se vor construi în viitor unităţi mai mici de preparate de carne, de prelucrarea laptelui, industrializarea legumelor şi fructelor, amplasate în diferite centre şi dimensionate sub aspectul capacităţii de producţie, la nivelul optim al posibilităţilor de aprovizionare locală cu materie primă, avînd o zonă redusă de deservire.

● *Ce măsuri preconizaţi pentru a remedia unele neajunsuri ce se mai manifestă în domeniul prezentării produselor alimentare?*

— În primul rînd, prin utilizarea pe scară mai largă în 1970 a preambalării produselor, accesibile unei deserviri rapide şi civilizate, se va veni şi în sprijinul comerţului, creîndu-se astfel posibilitatea ca aceasta să-şi extindă reţeaua de magazine cu autoservire, formă agreată de cumpărători. Apoi, o atenţie deosebită va fi acordată, în continuare, prezentării produselor. În această direcţie, se studiază actualmente realizările şi practica ţărilor cu o industrie alimentară înaintată, precum şi posibilităţile proprii, apte să rezolve problemele ce stau în faţa industriei alimentare, în vederea prezentării produselor cît mai estetic, mai atractiv şi îmbietor. În legătură cu această problemă, vreau să subliniez însă faptul că pentru unele din materialele noi, care servesc la preambalarea şi prezentarea produselor, sîntem tributari importului, ceea ce face necesară studierea atentă a acestor realizări şi, împreună cu sprijinul industriei chimice, să se creeze posibilitatea fabricării lor în ţară.

TRANSPORTURILE — AMPLIFICATE LA NIVELUL ACTUALELOR CERINŢE

ing. Ştefan PAVEL
ministrul transporturilor

CORESPUNZĂTOR cerinţelor crescînde ale economiei naţionale, unităţilor ce aparţin de ministerul nostru le revin pentru 1970, sarcini de transport şi de producţie mult sporite. **Faţă de realizările din 1969, ele cresc cu 10% la volumul mărfurilor expediate, cu 6% la parcursul mărfurilor, cu 6% la producţia globală şi marfă, cu 6% la parcursul călătorilor.** Fireşte, avem şi numeroase lucruri noi. Ele se referă, mai ales, la modul de înfăptuire a sarcinilor ce ne revin.

Pentru dezvoltarea bazei tehnice, corespunzător sarcinilor de plan, şi în anul viitor va continua dotarea diferitelor sectoare din transporturi cu mijloace moderne. **În transportul feroviar,** de pildă, va continua dotarea parcului de material rulant cu locomotive electrice şi Diesel electrice de mare capacitate, vagoane de marfă echivalente pe 2 osii, vagoane descoperite tip „gondolă" de 60 tone, vagoane acoperite de 60 tone, vagoane refrigerente, vagoane pentru transportul cimentului în vrac, conteinere vagonabile de mare capacitate folosibile şi în transportul combinat, precum şi cu vagoane de călători şi vagoane poştale, de bagaje etc.

În afară de aceste dotări, planul pe anul 1970 prevede efectuarea în continuare a unor acţiuni şi lucrări de investiţii din care menţionez: electrificarea liniilor de cale ferată, pe secţia Orşova-Caransebeş; automatizarea procesului de manevră şi circulaţie a trenurilor, cu centralizarea electrodinamică la macazele de pe secţiile Chitila-Goleşti, Pantelimon-Feteşti, Ploieşti-Urziceni-Slobozia, Caransebeş-Timişoara etc.; executarea unor lucrări de sistematizare a dispozitivelor de linie şi construirea de linii noi în scopul creşterii capacităţii de primire, expediere şi manevrare a trenurilor în staţii; dotarea cu blocuri automate de linie pe secţiile Sibiu-Vinţul de Jos, Bartolomeu-Podul Olt, Ploieşti-Urziceni-Slobozia, Chitila-Goleşti şi altele; înzestrarea reţelei de cale ferată cu instalaţii de telecomandă „Dispecer" pe secţia Caransebeş-Timişoara şi cu instalaţii de vigilenţă şi autostop, prin dotarea locomotivelor cu aparatură de specialitate şi a liniei de cale ferată cu instalaţii adecvate; dublarea liniilor de cale ferată pe secţiile: Pantelimon-Feteşti-Cernavodă-Făurei-Ţîndărei, Bucureşti-Roşiori-Craiova, Copşa Mică-Războieni-Dej-Bechean, precum şi diverse consolidări de linii şi refacerea a 120 poduri şi podeţe.

● *Puteţi să ne relataţi unele noutăţi şi pentru celelalte sectoare de transporturi?*

— Da, şi încă mai multe.

În transportul auto, de pildă, se prevede dotarea parcului cu autovehicule de mare capacitate din care autocamioane de 9 tone şi mai mari, autobasculante de 4,5 tone, autotractoare cu semiremorci de 8—10 tone şi alte autovehicule specializate (izoterme, refrigerente, pentru transportul cimentului în vrac, animalelor, mobilei, confecţiilor şi altele).

Prin aceste dotări se îmbunătăţeşte structura parcului, crescînd capacitatea medie de încărcare pe autocamion de la 3,9 tone în 1965 la 5 tone în 1970 şi ponderea transporturilor efectuate cu remorci de la 8,8% la 12,5%. De asemenea, **va creşte parcul de autobuze, sporindu-se astfel numărul de autobuze pe 1000 km traseu la 160, faţă de 115 în anul 1965.**

Creşterea traficului auto public din ultimii ani şi dezvoltarea turismului în ţara noastră, a determinat **concentrarea eforturilor pentru modernizarea şi întreţinerea reţelei de drumuri.** De aceea, pe baza acţiunilor ce le întreprindem, **pînă la finele anului 1970, drumurile modernizate vor reprezenta 93% din totalul reţelei de drumuri naţionale.** Va fi terminată modernizarea pe drumurile naţionale, Dorohoi-Rădăuţi-Prut, Călăraşi-Olteniţa, Bistricioara-Tg. Neamţ, Topliţa-Borsec-Bistricioara, Sighet-Borşa, Miercurea-Ciuc-Gheorghieni, Botoşani-Săveni şi altele; vor fi lărgite drumurile naţionale pe porţiunile Bucureşti-Snagov etc.; se va da în folosinţă podul peste Dunăre la Giurgeni-Vadul Oii şi se vor construi poduri şi pasaje denivelate pentru eliminarea încrucişărilor de nivel cu cale ferată.

În transportul naval-maritim, se prevede în anul viitor dotarea în continuare, a flotei comerciale cu noi nave moderne de tonaj mediu şi mare, cu indici tehnico-economici de utilizare superioară şi anume: mineraliere, cargouri şi remorchere portuare construite în ţară sau achiziţionate din străinătate. De menţionat că, **în 1970,** ca urmare a creşterii capacităţii de transport a flotei maritime comerciale, va fi posibil ca **din volumul mărfurilor ce avem de transportat pe cale maritimă 37% să fie efectuat cu flota ţării noastre.**

În transportul aerian, planul de stat prevede creşterea volumului de călători km. cu peste 14% faţă de 1969. Dotările din ultimii ani cu avioane turbopropulsoare şi turbo-reactoare de mare capacitate şi cu viteze sporite, fac posibilă realizarea transporturilor de călători prevăzute atît în traficul intern cît şi în cel internaţional.

● *Ne-aţi putea da şi unele amănunte cu privire la măsurile ce le veţi lua pentru utilizarea eficientă a dotaţiilor?*

— Ca urmare a atenţiei deosebite pe care statul nostru o acordă dezvoltării tuturor transporturilor, în afara dotărilor şi executării unor lucrări de investiţii şi construcţii-montaj, pentru folosirea cît mai judicioasă a mijloacelor de transport, respectiv pentru îmbunătăţirea activităţii de transport, am prevăzut: folosirea calculatoarelor electronice pentru optimizarea organizării transporturilor; concentrarea transporturilor pe calea ferată ce se predau pe unele secţii în anumite staţii dotate corespunzător; preluarea de către flota fluvială a transporturilor ce se execută de calea ferată paralel cu Dunărea; extinderea conteinerizării transporturilor de coletărie în traficul combinat; înzestrarea reţelei de cale ferată cu instalaţii pentru siguranţa circulaţiei; întărirea colaborării cu beneficiarii de transport pentru dezvoltarea fronturilor de încărcare-descărcare; mecanizarea încărcărilor şi descărcărilor etc.

Interviuri realizate de

V. BOESCU
L. ŢINTEA

PROBLEME ALE CREŞTERII PRODUCŢIEI AGRICOLE

PLANUL DE DEZVOLTARE a economiei naţionale pe 1970, aprobat de plenara C.C. a P.C.R. din 10—13 decembrie şi legiferat de sesiunea Marii Adunări Naţionale, stabileşte sarcini deosebit de importante pentru sporirea producţiei agricole. Prevederile planului privind agricultura se înscriu în liniile directoare stabilite în planul cincinal pe perioada 1966—1970 şi corespund posibilităţilor şi nevoilor economiei naţionale în ce priveşte produsele agricole, orientărilor date de Congresul al X-lea al partidului. După cum este cunoscut, planul pe anul 1970 prevede obţinerea — în condiţiile unui an agricol normal — a unei producţii globale agricole de aproape 87 miliarde lei. Realizarea unei asemenea producţii înseamnă o depăşire cu 1,5 miliarde lei a nivelului maxim prevăzut în planul cincinal. Atingerea unui asemenea nivel al producţiei nu este, fireşte, o sarcină uşoară dacă ţinem seama de faptul că în ultimii ani, datorită unor condiţii climatice mai puţin favorabile, precum şi unor lipsuri manifestate în organizarea şi conducerea agriculturii, sporirea producţiei agricole nu a atins ritmul stabilit iniţial. Din această cauză, conducerea partidului şi statului a prevăzut luarea unor măsuri deosebite, pe mai multe planuri: corelarea mai bună a creşterii bazei materiale cu sarcinile de sporire a producţiei; îmbunătăţirea organizării unităţilor de producţie, de conducere şi îndrumare a agriculturii. Măsurile adoptate în vederea îndeplinirii planului pe 1970 se înscriu totodată, într-o perspectivă mai largă pentru orientarea şi dezvoltarea agriculturii în următorul deceniu.

Sarcinile stabilite urmăresc ridicarea pe o nouă treaptă a îndeplinirii funcţiilor pe care această ramură a producţiei materiale le are de îndeplinit în dezvoltarea de ansamblu a economiei naţionale: îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei cu produse agro-alimentare, a industriei alimentare şi uşoare cu materii prime, crearea unor disponibilităţi sporite pentru export, participarea crescîndă la acumulările socialiste. Pentru asigurarea îndeplinirii acestor funcţii planul pentru anul 1970 prevede continuarea orientării de dezvoltare multilaterală a agriculturii pe ansamblu. În acest cadru se înscrie, în primul rînd, creşterea producţiei de cereale — în special de grîu şi porumb — la circa 15 milioane tone, faţă de 12—13 milioane tone cît s-au obţinut în anii agricoli normali. Sporirea producţiei animale va trebui să atingă nivele ridicate în raport cu rezultatele de pînă acum, prevăzîndu-se a se obţine aproape 1400 mii tone carne (în viu), peste 42 milioane hectolitri lapte şi aproape 32 000 tone lînă. Sarcini deosebite sînt stabilite în ce priveşte sporirea producţiei de legume şi cartofi, prevăzîndu-se a se obţine 3560 mii tone şi respectiv 3655 mii tone, precum şi în creşterea producţiei de struguri şi fructe, sfeclă de zahăr şi floarea soarelui. Realizarea unor asemenea nivele de producţie va asigura satisfacerea cererii populaţiei şi îndeplinirea sarcinilor de export.

ÎNDEPLINIREA PLANULUI producţiei agricole, presupune crearea unui echilibru între obiective şi baza materială, în condiţiile creşterii eficienţei producţiei. Pentru realizarea acestor cerinţe, pe prim plan, se situează acţiunile în două direcţii convergente: ridicarea nivelului tehnic al producţiei şi îmbunătăţirea organizării unităţilor prin concentrarea, profilarea şi specializarea producţiei.

În ceea ce priveşte ridicarea nivelului tehnic, planul pe anul 1970 prevede intensificarea introducerii progresului tehnico-ştiinţific pe direcţiile sale principale: extinderea mecanizării complexe a proceselor de producţie, a chimizării, folosirea pe scară mai largă a rezultatelor cercetărilor biologice prin folosirea de noi soiuri de seminţe şi rase de animale ameliorate şi creşterea suprafeţelor irigate.

În vederea îmbunătăţirii bazei tehnico-materiale a agriculturii statul va aloca un important fond de investiţii, la care trebuie adăugate investiţiile pe care statul le face în ramurile industriei care deservesc agricultura, creditele pe termen lung ce se vor acorda cooperativelor, ca şi fondurile de investiţii proprii ale acestor unităţi. Agricultura va dispune pînă la sfîrşitul anului 1970 de un parc de 105 mii tractoare, 49 mii combine pentru păioase şi 58 mii semănători mecanice, iar în cursul anului 1970 va primi 723 mii tone îngrăşăminte chimice în substanţă activă, cu 180 mii tone mai mult faţă de anul 1969. Nivelul tehnic al producţiei se va ridica în continuare prin construirea de noi complexe de creştere industrială a animalelor, construirea de sere şi de noi fabrici de furaje combinate.

Ţinînd seama de rolul materialului biologic în sporirea producţiei, un program complex de măsuri a fost elaborat de Ministerul Agriculturii şi Silviculturii împreună cu Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice, privind producerea şi extinderea folosirii de seminţe selecţionate, ca şi îmbunătăţirea raselor de animale.

O contribuţie importantă pentru obţinerea producţiilor planificate o va avea realizarea planului de irigaţii. În anul 1970 va fi amenajată pentru irigaţii, din fondurile statului, o suprafaţă de 185 mii hectare. Cooperativele agricole — din fonduri proprii şi credite pe termen lung acordate de stat —, vor amenaja pentru irigaţii o suprafaţă de 40 mii hectare, folosind sursele locale de apă. Prin aceste măsuri vor fi atinse obiectivele stabilite de planul cincinal.

Totodată, îndeplinirea sarcinilor de plan şi creşterea eficienţei producţiei agricole necesită îmbunătăţirea organizării producţiei unităţilor în concordanţă cu nivelul bazei materiale

MĂSURILE ADOPTATE de conducerea partidului privind îmbunătăţirea conducerii, planificării, finanţării şi organizării gospodăriilor agricole de stat sînt menite să asigure creşterea într-un ritm susţinut a producţiei şi productivităţii muncii, reducerea substanţială a cheltuielilor materiale şi de muncă, rentabilizarea tuturor unităţilor agricole de stat. Prin aceste măsuri, specialiştii agricoli au trecut la conducerea nemijlocită a producţiei, a crescut competenţa şi răspunderea lor, s-a îmbunătăţit sistemul de cointeresare materială, veniturile depinzînd de rezultatele obţinute în producţie. Dezvoltarea agriculturii în ultimii ani demonstrează justeţea măsurilor stabilite de partid, şi creează premise pentru obţinerea în continuare a unor rezultate calitativ superioare. În cursul anului viitor, întreprinderile agricole de stat vor face noi şi importante investiţii pentru modernizarea bazei materiale. Obţinerea producţiei la nivelele prevăzute şi cu o eficienţă maximă necesită continuarea acţiunilor de organizare a unităţilor după criterii ştiinţifice, concentrarea producţiei în unităţi specializate, intensificarea eforturilor pentru sporirea producţiei la hectar şi pe animal, ridicarea productivităţii muncii, reducerea preţului de cost şi mărirea rentabilităţii fiecărei unităţi.

PROBLEME DEOSEBITE se pun în legătură cu îmbunătăţirea organizării producţiei în cooperativele agricole. La Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia că **„ţinînd seama de experienţa întreprinderilor agricole de stat, ca şi a unui număr mare de cooperative agricole de producţie, socotim că este timpul să se treacă şi în sectorul cooperatist la profilarea producţiei şi specializarea unităţilor, în vederea realizării unor producţii vegetale şi animale bogate şi sigure. În acelaşi timp, trebuie să acţionăm pentru dezvoltarea formelor de asociere intercooperatistă, pentru crearea, pe această cale a unor întreprinderi de furaje, de creştere şi îngrăşare a animalelor, de producere a seminţelor şi prelucrare a produselor agricole, îndeosebi de conserve, precum şi pentru organizarea unor activităţi industriale necesare producţiei agricole".** Realizarea acestor indicaţii are o deosebită însemnătate practică pentru sporirea producţiei şi a eficienţei în cooperativele agricole. Concentrarea, profilarea şi specializarea unităţilor cooperatiste, cere un timp mai îndelungat şi se poate înfăptui treptat. În vederea îndeplinirii acestei sarcini s-a început întocmirea lucrărilor privind profilarea unităţilor şi concentrarea producţiei marfă în legumicultură, viticultură, pomicultură şi creşterea animalelor. Pentru dezvoltarea legumiculturii au fost stabilite bazinele şi unităţile producătoare de legume-marfă, s-au constituit noi asociaţii intercooperatiste pentru construcţia de sere şi solarii, s-au elaborat proiectele şi s-a trecut la realizarea obiectivelor prevăzute. În domeniul creşterii animalelor, pe lîngă unităţile intercooperatiste existente, se va trece în cursul anului 1970 la construirea de noi complexe pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor. Ministerul Agriculturii şi Silviculturii, împreună cu Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice, va definitiva studiile pentru creşterea şi îngrăşarea celorlalte specii de animale în mari complexe intercooperatiste, pentru producerea seminţelor şi materialului săditor, precum şi pentru dezvoltarea producţiei viticole şi pomicole, studii a căror aplicare va începe din 1970. În acelaşi timp, va fi definitivat programul de dezvoltare a reţelei de fabrici pentru producerea de nutreţuri combinate, a staţiilor de amestec şi a celor pentru uscarea furajelor verzi. Aceasta va permite o îmbunătăţire substanţială a bazei furajere în cooperativele agricole.

Ţinîndu-se seama de cerinţele producţiei şi de baza materială în cooperativele agricole se va trece la noi forme îmbunătăţite de organizare a muncii. În cooperative se va trece treptat la o formă superioară de organizare a muncii — **ferma de producţie cu gestiune economică internă,** în viticultură, pomicultură, legumicultură şi creşterea animalelor. La culturile de cîmp, unde se va menţine organizarea muncii pe brigăzi, acestea vor fi grupate într-un sector condus de un specialist. Treptat, pe măsura creării condiţiilor materiale şi a cadrelor necesare, se va trece şi la aceste culturi la organizarea pe ferme. Conducerea fermelor de către specialişti sau cadre de buni organizatori şi cu îndelungată experienţă, va ridica nivelul conducerii, va asigura o mai bună organizare a producţiei şi a muncii şi va întări răspunderea atît a cadrelor de conducere, cît şi a fiecărui cooperator în parte.

Măsuri deosebite au fost luate sau sînt în curs de înfăptuire în ceea ce priveşte asigurarea cooperativelor cu cadre şi ridicarea nivelului de calificare a acestora. În vederea legării mai strînse a activităţii întreprinderilor de mecanizare de îndeplinirea planului de producţie din cooperative, în fiecare cooperativă se va organiza cîte o secţie de mecanizare cu caracter permanent, care va funcţiona ca sector mecanic al cooperativei agricole. Prin aceasta, se va organiza folosirea mai deplină atît a utilajelor şi maşinilor din dotarea secţiilor, cît şi a celor aparţinînd cooperativelor agricole.

În cadrul ansamblului de măsuri o importanţă deosebită o au cele referitoare la perfecţionarea sistemului de normare şi retribuire a muncii.

Concentrarea şi profilarea unităţilor, organizarea de ferme pe gestiune proprie, pe îmbunătăţirea normării muncii creează condiţii pentru perfecţionarea formelor de retribuire a muncii. Creşterea nivelului tehnic al producţiei, ridicarea gradului de complexitate a activităţii economice, necesită aplicarea unor forme mai variate de retribuire a muncii care să corespundă nivelului de dezvoltare a unităţilor, precum şi sarcinilor de creştere a producţiei şi cointeresării materiale a cooperatorilor. Formele de retribuire trebuie să înlăture deficienţele existente şi să asigure o corelare mai bună între nivelul productivităţii şi plata muncii, între perioada executării lucrărilor şi momentul plăţii, între cantitatea şi calitatea muncii depuse şi rezultatele obţinute, tinzîndu-se la asigurarea unui caracter cît mai cert al veniturilor cooperatorilor în raport cu contribuţia adusă la sporirea producţiei şi dezvoltarii cooperativei agricole.

Formele de retribuire care se vor aplica în viitor înlătură unele deficienţe ale sistemului actual şi asigură respectarea mai corectă a principiului socialist de plată a muncii, o legătură mai directă între rezultatele muncii depuse şi nivelul retribuirii, întărirea disciplinei, răspunderii şi a muncii colective, precum şi la dezvoltarea proprietăţii obşteşti. La repartiţia producţiei trebuie să se aibă în vedere activitatea cooperativei ca un tot unitar, urmărindu-se asigurarea obligaţiilor către stat, acoperirea cheltuielilor materiale, constituirea fondului pentru plata muncii, a fondului de acumulare, precum şi a celorlalte fonduri statutare.

Aplicarea unor forme îmbunătăţite de retribuire a muncii, necesită întărirea disciplinei în muncă, organizarea temeinică a muncii în formaţii colective de muncă, aplicarea unor măsuri de ridicare a nivelului de conştiinţă a ţăranilor cooperatori pentru apărarea şi dezvoltarea proprietăţii obşteşti.

În cadrul programului adoptat de conducerea partidului, măsuri deosebite sînt prevăzute pentru cooperativele mai puţin dezvoltate din punct de vedere economic, măsuri de sprijinire materială şi financiară, cu cadre, astfel ca aceste unităţi în curs de 3—5 ani să se ridice la nivelul cooperativelor cu rezultate bune în producţie.

La toate aceste măsuri, succint enumerate, trebuie să adăugăm şi majorarea pensiilor ţăranilor cooperatori

RIDICAREA NIVELULUI de dotare tehnico-materială a agriculturii, îmbunătăţirea organizării producţiei, perfecţionarea formelor de conducere şi îndrumare a unităţilor, precum şi măsurile de stimulare a producătorilor agricoli constituie condiţii şi premise sigure ale sporirii producţiei agricole şi, pe această bază, ale îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare, ale creşterii contribuţiei acestei ramuri la dezvoltarea economiei naţionale.

D. DUMITRIU
directorul Institutului de cercetări pentru economia agrară

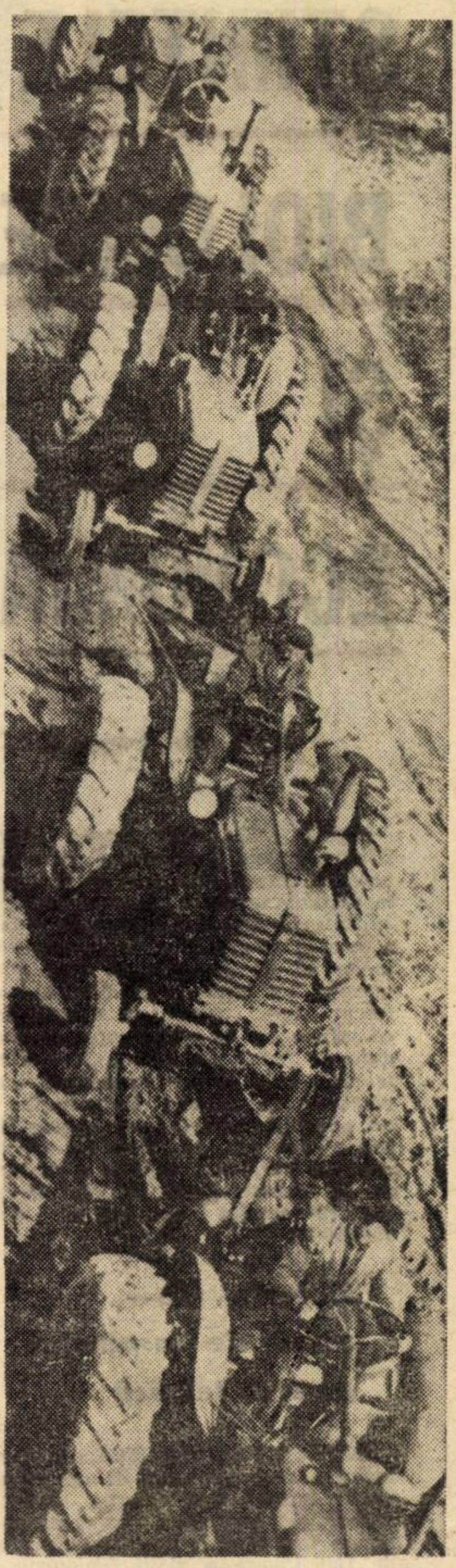

În condiţii climatice normale, producţia globală agricolă pe întreaga ţară va fi în anul 1970 de 86,8 miliarde lei în preţuri comparabile 1963. La aceasta, o contribuţie substanţială o vor aduce, fără îndoială, milioanele de cai putere înglobate în cele 105 000 tractoare de care va dispune agricultura noastră

ȘTIINȚELE BIOLOGICE ȘI ECONOMIA

Acad. prof. Eugen A. PORA

DACĂ URMĂRIM istoria dezvoltării științei, putem fi mirați că tehnica a început să învețe cîte ceva de la viață abia în secolul nostru. Cercetarea materiei vii, cuprinsă în organisme vegetale și animale, a început să dea lămuriri asupra mecanismelor ei de funcționare abia în zilele noastre, cel mult de la sfîrșitul secolului trecut. Acest rezultat e datorit faptului că mijloacele de investigație ale biologiei, date de fizică, de chimie și realizate de tehnică, abia în vremea noastră au putut pătrunde în adîncul fenomenelor vii și au putut descoperi mecanismele fine ale realizărilor atît de minunate pe care le prezintă varietatea infinită a materiei vii, de la monocelularul cel mai simplu, la gigantul cașalot sau balenă de peste 150 000 kg.

Materia vie — sursă de inspirație pentru tehnică

ÎN SECOLELE TRECUTE cercetarea biologică a fost dominată de descrierea formelor interne sau externe (morfologie, anatomie); în secolul nostru ea se axează pe cunoașterea mecanismelor intime de funcționare a vieții (fiziologie, ecologie). Din acest motiv tehnica abia în vremea noastră se poate inspira din modelele realizate de viață pentru a se menține la suprafața pămîntului.

Găsirea inervației reciproce în funcționarea sistemului nervos a prilejuit lui Wiener să pună bazele **ciberneticii**, disciplină care e piatra unghiulară a tuturor sistemelor de automatizare; descoperirea mijlocului de orientație a liliacului pe timp de întuneric, a stat la baza realizării **radarului**, care a semnalat Angliei atacurile aviației naziste și stă azi la baza oricărei navigații nocturne; cunoașterea funcționării celor 3 tipuri de conuri din ochiul omului, pentru roșu, verde-galben și albastru, a dus la **fotografia și televiziunea în culori**; înțelegerea mijlocului prin care mucegaiurile îndepărtează bacteriile din mediul lor de cultură a stat la baza **antiboticelor** etc.

Atît studiul intim de funcționare al sistemului nervos, care a prilejuit descoperirea inervației reciproce, cît și a mecanismului de orientare a liliecilor într-o cameră întunecoasă în care erau întinse diferite fire, ca și studiul percepției cromatice a ochiului, sau experiențele de cultivare a mucegaiurilor, au fost **cercetări de biologie**, care au căutat să înțeleagă un mecanism de realizare a unui fenomen de viață. Ele au făcut parte din ceea ce se cheamă azi **cercetare fundamentală**.

Adaptarea la mediu, cea mai veche formă de automatizare

ACUM văd și mai complex această posibilitate largă pe care materia vie o are de a se sluji de o serie de mecanisme fizice sau chimice foarte bine puse la punct, pentru ca ea să se păstreze într-o evoluție continuă și ascendentă la suprafața pămîntului, unde condițiunile de mediu au variat așa de mult în timp și în spațiu. Organismele, folosindu-se de astfel de mecanisme, s-au adaptat mediului, punîndu-se în echilibru cu acesta sau îndepărtînd factorii nocivi prin crearea în interiorul lor o unor valori optimale ale acestor factori de mediu. Acest din urmă mijloc e cunoscut în biologie sub numele de **homeostazie** și constă în crearea în interiorul organismului a unor condiții optime de pH, de presiune osmotică, de temperatură, de viteză de circulație, de consum de oxigen etc., care să se mențină la valori constante și să nu fie influențate de variația acelorași factori din exterior. Este în fond cea mai veche **automatizare** a unor procese complexe, care se realizează prin mecanisme de feed-back, în care procesul final controlează însăși desfășurarea sa și o menține la un anumit nivel. Această automatizare a homeostaziei este însă **dinamică** și se poate adapta la situații noi și imprevizibile. Acest caracter specific de viață, îi dă o superioritate față de automatizarea tehnică, care este reglată la un singur nivel și nu se poate adapta unor situații neprogramate.

Procesul de automatizare al vieții prin homeostazie se perfecționează în filogenie și el permite organismelor celor mai evoluate să poată trăi de la poli la ecuator, la lumină sau la întuneric, la suprafață sau în abisurile oceanelor, în pustiuri uscate sau în păduri umede, în cîmpie sau în vîrf de munte etc. În orice condiții extreme, homeostazia le creează o constanță de valori optime ale factorilor de viață. E bine să amintesc că această homeostazie s-a cîștigat în cursul evoluției lumii vii prin selecție naturală, supraviețuind acel organism care avea o automatizare mai eficace în condițiile variabile ale mediului în care trăia. Procesele care realizau homeostazia erau de natură fizică și chimică. Legile care guvernează lumea ne-vie le găsim și în lumea vie. În aceasta din urmă nu sînt alte forțe decît în lumea inertă din jur.

Pornind, deci, de la unitatea materiei la suprafața pămîntului și a legilor care o guvernează, nu e de mirare că organismele vii au **„descoperit"** și aplicat spontan legile fizicii și chimiei înaintea omului. De asemenea, nu e de mirare că omul poate acum împrumuta modalități de aplicare a acestor legi și forțe fizico-chimice de la organismele vii și își realizează tehnica sa proprie. Personal găsesc chiar că este necesar ca tehnica să facă apel la organismele vii, care au aplicat cu rezultate excelente diferitele principii ale fizicii și chimiei, în viața lor și în menținerea ei sub formă adaptată la condițiile variabile de la suprafața pămîntului.

Împrumutarea de la materia vie a unor astfel de modalități noi în realitatea tehnică a început în secolul nostru, o dată cu apariția **disciplinelor de graniță**. Ca biolog voi examina numai pe acelea care se interferează cu biologia și poartă în însăși denumirea lor noțiunea de **bio.**

La sfîrșitul secolului trecut, transformarea substanțelor alimentare în lungul tubului digestiv era destul de binecunoscută pentru ca chimiștii organicieni să privească cu interes deosebit reacțiile posibile ale degradărilor alimentelor proteice, glucidice și lipidice în particule asimilabile. A apărut astfel un domeniu al biologiei care se interfera cu chimia organică: **biochimia.** Obiectul acestei discipline de graniță era cunoașterea reacțiilor chimice din materia vie, nu numai din tractul digestiv, ci din întreg organismul vegetal sau animal. Ea nu s-a mulțumit cu descrierea substanțelor organice din organisme, ci s-a ocupat de transformarea lor unul în altul și chiar cu sinteza lor (sau cel puțin cu izolarea lor sub formă pură). Astăzi biochimia, prin fabricile de medicamente mai ales, produce prin izolare sau prin sinteză o mulțime de astfel de substanțe: vitamine, hormoni și mai ales medicamente. Întregul proces de fabricare a medicamentelor este rezultatul biochimiei verificată de farmacologie. S-a ajuns chiar la sinteze de proteine simple, de tipul polipeptidelor, dar perspectivele sînt de pe acum uriașe, căci din lanțurile de hidrocarburi de origină petrolieră, se întrevede posibilitatea fabricării pe scară industrială a unor proteine ce vor servi în alimentația animalelor și omului.

Încă din secolul XVIII, s-a descoperit electricitatea animală. În secolul XIX cu acest fenomen s-au ocupat o mulțime de cercetători, ajungînd să îl poată măsura precis, să o poată înregistra grafic, să o poată folosi ca excitant. În urma acestor studii s-a ajuns la constatarea că orice fenomen de viață, în care are loc o transformare de energie, se exteriorizează prin apariția unui curent electric (diferență de potențial). Între domeniul vieții și cel al fizicii a apărut o nouă disciplină, **biofizica**, care cercetează azi aspectele fizice ale tuturor fenomenelor de viață. Dar nu numai variațiile electrice ale creierului (REC), inimii (ECG), mușchiului (EMC), dar și raporturile mecanice, luminoase, vibratorii etc. pe care forțele fizice le au cu materia vie.

O parte din fenomenele de viață au fost prinse în unități cantitative și exprimate cu exactitate prin mijloace matematice. În special transformările energetice

(Continuare în pag. 19)

ROMANIA '69

AUD CHEILE lui Cronos. Zornăie la cingătoarea imaculatului '70. Se apropie. Vine cu pași albi, de omăt. Are misie irevocabilă.

Închide poarta unui deceniu.

Act unic.

Ireversibil.

Am vrut să știu cum îl primește țara. Am pus urechea în malul apelor. Am întrebat Crișurile și am ascultat murmurul Dunării. Mi-am ținut răsuflarea ca să deslușesc vibrația arcului Carpaților.

Pretutindeni, același ecou: clinchet de argint. Cheile timpului rîd ca un augur bun.

Alegoria plugului

M-AM DUS să văd pîinea și sarea de întîmpinare. La plugari. Fiindcă datina s-a născut o dată cu plugul și n-a existat calendar înaintea primei semințe așezată sub brazdă. Stoicăneștii, țărani dintr-o veche comună a județului Olt, sînt maeștri neîntrecuți ai ritualului. Curtea căminului cultural era plină ciorchine cu flăcăi vînjoși. Purtau cușme de tarabostes, parcă luate de pe Columna Traiană, și sumane încheiate cu fibule, precum togile senatorilor romani. Pregăteau o cormană alegorică. Vor s-o pună în mîna încă nebătucită a tînărului an.

Repetau și un bun venit, din care am reținut o strofă: *„Să poftești An Nou, dar să mergi repejor! / Șaizeci și nouă, cîntat anțărț la Plugușor / A mers cu noi spre soare în ritm de cincinal / Și pîinea din pătule crescută-i cît un deal..."*

De unde rezultă că e musai să-și schimbe pasul 1970. Să între în cadența stoicăneștilor. Care merg în ritm de cincinal. În ritmul țării. Anul 1969, jubiliar în istoria nouă a patriei socialiste, joacă aici, în alegoria sătească, rol de etalon.

Deocamdată, așa arată țara. Pînă aici am ajuns. Și continuăm drumul. De fapt, toți anii din drumul revoluționar al României douăzeci și cinci pînă acum, au slujit unii altora de mostre succesive. Fiecăruia i s-a cerut mai mult decît predecesorului. 1970 nu este exceptat.

Dar să aruncăm o privire asupra „etalonului" de la Stoicănești, care a „mers spre soare" cu țăranii. **Dumitru Tudosie**, președintele cooperativei agricole din comună, îmi spunea că plugul e alegoric în toate zilele din calendar. Se trag brazde adînci, cu puterea celor „șaizeci și cinci de cai" îngemănați în fiecare tractor. Au la îndemînă tractoare, plugarii anului 1969. Și îngrășăminte chimice au. De la Năvodari și Roznov, de la Turnu Măgurele și Craiova. **Opt sute șaizeci de mii de tone de substanță chimică total activă au livrat în 1969 uzinele de îngrășăminte chimice.**

Au și milioane de lei în avuția obștească; corolar al factorului industrie, promovat la funcția biologică de fecund floral. „Am pornit pe calea cooperației socialiste, îndemnați de partidul comunist, cu o avere evaluată la 48 510 lei. Atîta putere aveau oamenii care și-au pus laolaltă pămîntul, vitele de jug și carele. Astăzi, avem ceva mai mult de 25 de milioane de lei..." Îl ascult pe președinte și rețin: a) **puterea stoicăneștilor se măsoară cu ordinul zecilor de milioane**: b) **în 1969 și-au planificat o retribuție de 41 lei la ziua-muncă, de trei ori mai mare decît în primul an de existență a cooperativei.**

Stoicăneștenii sînt convinși că merg prea încet, nu se împacă cu „gradul" de mecanizare la grajduri, le lipsesc semințe pentru o „gamă" mai largă de culturi furajere. Nu-i o ingratitudine? Nu. Zicala cu „pofta vine mîncînd" izvorăște din înțelepciunea populară. Tendința autodepășirii e component al eticii constructorilor societății care vizează o nemaipomenită bogăție pe masă și în casă; în cadrul vital uman. Țărănimea cooperatistă e alcătuită din milioane de constructori ai socialismului. Pășește umăr la umăr cu muncitorimea din industrie. Pretențiile impuse de oamenii anului 1970 sînt, în fond, exigențe, cerințe adresate lor înșile. Are planuri grandioase C.A.P. Stoicănești. La fel ca întreaga agricultură. Începe clădirea unui complex zootehnic. Care trebuie să-i aducă (el singur) 20 de milioane de lei venituri bănești...

Flăcăii o să-l poarte pe Anul cel Nou, cu Plugușorul, prin toate ulițele satului. Și bine fac. O să-l pună la ambiție. Văzînd ce-i lasă '69. Case noi, acareturi, hambare pline...

Cine-i face doină Oltului

LOCALNICII, pretind că județul lor e leagănul Doinei Oltului. S-ar putea. Dar onoarea asta și-o dispută șapte județe, toate prin cîte-și poartă apele dezmierdatul rîu. Cert este că fetele și feciorii din Stoicănești au scos Doina Oltului din pridvorul căminului cultural și s-au dus să se fălească cu ea tocmai pe malurile Atlanticului. Într-o sală de concerte olandeză, în timp ce auditoriul bisa frenetic, o cucoană melomană a dat buzna în foaier. Foarte intrigată că Doina Oltului n-are autorul înscris în program. Vroia să-l cheme la rampă, să-l „bată", după obiceiul local, cu lalele. I s-a spus că dorința ei este irealizabilă, că pe scena acelei săli nu încap zeci de generații de autori, care au început s-o compună de pe vremea cînd antichitatea îi numea aluteni, că șlefuirea dimantină i-a dat-o și continuă să i-o dea un întreg popor cu sufletul frumos ca doinele sale.

Mi s-a părut simbolică, plină de adînci semnificații, perpetuarea generațiilor sintetizată în Doina Oltului. Dă imaginea suprapunerii cristalelor, în infinita spirală, din ce în ce mai pure spre vîrf. Duioșiei pastorale, oglindă fidelă a timpului în care s-a creat, i se adaugă variantele viguroasei contemporaneități. La Slatina, în urbea de reședință a județului, i se toarnă și un portativ de aluminiu Doinei Oltului. Slatina n-a renunțat (și poate niciodată nu va renunța) la agricultură. Continuă să se dezvolte în periferiile din luncă, această îndeletnicire străveche a localnicilor, care l-au uimit și pe Machedon, nevoit acum 2500 de ani să culce cu lancea lanurile cultivate. Dar nucleul orașului își schimbă fața tîrgovețească pe una industrială. Pe metalurgia aluminiului. Pe o uzină care ar face cinste oricăreia dintre metropolele lumii.

Ultima dintre enciclopediile editate în Regatul România consemna Slatina ca un „oraș de vad și de răspîntie, care nu se ridică totuși peste nivelul unui centru de interes local". Dacă prin „interes local" se subînțelegea raporturile cu restul țării, putem afirma că stadiul e depășit. Siderurgia metalului alb situează orașul într-unul din centrele industriei constructoare de mașini, legat prin punți efervescente cu Borzeștii hidrocarburilor și Oradea aluminei, cu Piteștiul automobilelor și Bucureștiul motoarelor, cu Reșița locomotivelor și Brașovul tractoarelor; și cu... danele Constanței. Pentru că „Alro" e încărcat în vapoare care-l duc în douăzeci de țări.

...Discut cu **Marin Cristea**, proaspăt calificat în meseria de aluminist. Nu-i tocmai tînăr. A lucrat ani mulți la un siloz. „E ca și cînd aș fi altul, zău! — îmi mărturisește omul. Am o meserie care mă introduce într-o lume nouă, despre care habar n-aveam. Îmi cere noțiuni despre structura atomică și micro-universul electronilor, fără de care nu pot stăpîni procesele electrolitice. Mi s-a deschis pofta de cunoștințe..." De fapt, e pofta de viață a slătinenilor intrați în macrouniversul industrial. Poftă, nu glumă! **Șantierul UAS. a înregistrat un record la termenul de punere în funcțiune.** Parametrii proiectului au fost atinși cu mult înainte de prevederi. Orașul e răsturnat la propriu și la figurat, obligat la metamorfoze accelerate. Brațe de macarale îl ridică pe verticală. Betonierele, albine neostenite nici la lumina reflectoarelor, toarnă faguri armați în oțel peste „rusticile" paiante. **Cartierul „Crișan" a ajuns la impresionabila cifră de 2000 apartamente noi.** Mai multe decît toate locuințele înregistrate de primărie la recensămîntul din 1956. **Un alt cartier, botezat simbolic „Progresul", a debutat în '69 cu 815 apartamente.** Și '70 va fi mai prolific. Fiindcă populația Slatinei nu poate asigura forța de muncă a noilor obiective industriale. Apelează la satele din județ. **Noii slătineni vor fi găzduiți în ansambluri arhitecturale moderne.** Muncitorii noilor uzine (între care una de prelucrarea a metalului alb și alta de electrozi siderurgici) primesc calitatea de cetățeni ai orașului socialist ai Slatinei care a fost recent decorată cu Steaua Republicii Socialiste România clasa I „pentru contribuția adusă la opera de edificare a societății socialiste".

Se vor integra în ferventa constructivă. Șantierul atotcuprinzător continuă. Noul liceu încă nu-i gata. Nici spitalul cu 500 de locuri, nici sala sporturilor. Se va înălța și o casă de cultură, din fondurile sindicatelor, cu o scenă imensă și instalații acustice. Ca să răsune unduios noua Doină a Oltului.

Retinete aquam!

AM MAI urcat pe Olt, în susul apei, să văd și Vîlcea anului '69. La anul, pe vremea asta, va avea altă față. '70 găsește județul sub tensiune, conectat la rețeaua industrializării socialiste. Preia uriașe energii. Le amplifică.

În Rîmnicul Vîlcea, Anul Nou va instala comandamentul „Frontului Olt". Care va coordona o gigantică perpendiculară pe Dunăre, între Turnu Roșu și Turnu Măgurele. Începe cu cinci amenajări hidroenergetice, între Dăiești și Govora. Primele cinci din cele douăzeci și cinci, cîte prevede proiectul Oltului submeridional. Șantierul va înainta în ambele sensuri, spre nord și sud, pe longitudinala primelor „troiane" vechi de nouăsprezece secole. Dacă ridicăturile din malul stîng pot fi puse sub ipoteza fortificațiilor de apărare, cele din dreapta rîului n-au decît justificarea indiguirilor și a marilor canale irigatoare. Sînt mărturii ale Daciei Malvensis, ale imperativului agriculturii: retinete aquam! Strămoșii ne-au lăsat dovezi de rezolvare a ecuației pîinii. Cu posibilitățile tehnice ale vremii. Care au supraviețuit ca valori arheologice. Ca și pe Arno ca și pe Nil.

Oltul e generos cu agricultorii cînd are apă. Cînd Dunărea, care i-a așezat sorb la o sută patruzeci și șapte de metri sub nivelul de la Călimănești, nu-l suge pînă la istovire. Cînd Crivățul nu-i încremenește izvoarele din codri. Cînd Zefirul e grăbit la desferecare. Cînd Adriatica alungă spre răsărit corăbiile cu pînze de nori. Vara, se strînge în matcă. Îndurerat, înconjurat de brațele lăsate pradă uscăciunii. O, dacă ar putea reține a mia parte din puhoaiele primăverii, măcar una dintre bogatele ploi de toamnă! O să le rețină. Îl ajută industria României socialiste. Capabilă să opereze cu factorul kilowat în ecuația irigației, bătrînă ca și Homo Faber. Din puterea celor aproape treizeci și cinci de miliarde de kilowați-ore ale anului 1970, irigațiile consumă aproximativ o jumătate de miliard. Are de unde lua electricitate și șantierul Oltului. Se va lucra cu electromecanizate la făurirea cascadei de retenții, lanț de acumulări lacustre, din care ogoarele își vor lua fertilitate. Lacuri care vor da și electricitate. Toată cascada, de la defileul Loviștei la Lunca Călmățuiului, va da o mie de megawați. Ca și Dunărea pe malul românesc la Porțile de Fier.

Deocamdată, încep hidrocentralele vîlcene. Tot hidrocentrală vîlceană e și Lotru. Să nu le confundăm. Aici, vorbim de „tronsonul" Dăiești, Rîmnicu, Ostroveni, Riureni, Govora. Vîlcea a ajuns la o nemaivăzută sete de apă. Și de electricitate. Nu numai și nu în primul rînd pentru că are o agricultură modernă. Vîlcea are cetăți ale chimiei, care cer apă și kilowați. Ocnele Mari, ajunse cîndva la o celebritate plătită cu supliciul ființei umane, au devenit cariere ale Uzinei de produse sodice Govora. Tot celebre sînt. Pentru fantastica cantitate de emulsie salină (printre cele mai mari din lume) pe care o dau prin procedeul hidroinjecțiilor. În trei sute șaptezeci și cinci de mii de tone de carbonat de sodiu a fost transformată în acest an. Iar în etapa finală a uzinei, care continuă să se construiască, producția carbonaților sodici va atinge rotunda cifră de 500 000 de tone.

La această oră, una dintre ultimele ce se rostogolesc de pe cadranul anului care a avut 8760 de asemenea briliante, Rîmnicu Vîlcea dispune de una dintre cele mai moderne electrolize a plastifianților din Europa.

În ianuarie, Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea era încă șantier.

Ascensiunea se face în ritm alert. Nu timpul trebuie recuperat, ci viața. Viața aceea irosită în obscurul unui labirint disperant, ce părea fără ieșire. Statistica anului 1938 înregistra 377 de salariați la Rîmnicu Vîlcea. Zece ani mai tîrziu, la 11 iunie 1948, cînd revoluția socialistă a dat termen executoriu capitalului debitor în fața poporului, vîlcenii n-au avut ce naționaliza. Orice comparație de dezvoltare industrială ar da raporturi fabuloase aici. Și neconcludente. Ceea ce nu există nu se poate dezvolta.

Mai revelatoare e transformarea urbanistică. Spunem totul, subliniind că peste **patru mii de familii de chimiști vîlceni au primit apartamente noi în acest cincinal.** Case noi, secvențe ale unui plan de sistematizare gîndit de fanteziști. Dar realizat, treaptă cu treaptă, pînă la detalii. Din aparentul haos al schelelor și cupelor de excavatoare care domină urbea, se desprind, totuși, contururi de finalitate. Poți intui semicercul cu raza de zece kilometri și diametrul alcătuit din albastrul lacurilor. În undele cărora se vor oglindi terasele blocurilor-turn. Din care își vor lua apă avidele procese chimice și elegantele hoteluri turistice. Pe care vor zbura iole cu pînze multicolore. Pînă la limita barajelor deversoare. La „piciorul" cărora clocotesc paletele centralelor hidroelectrice.

În Vîlcea șantierul continuă.

Îl preia și '70..

Pe traiectoria urbanismului

BINE că nu-i servesc de ghid trimisului lui Cronos. N-aș ști unde să-l duc mai întîi. Nu m-aș despărți de Olt înainte de a-i arăta pictura murală a Coziei. Să vadă chipul zîmbitor al lui Mircea, sub catapeteasma pe care-și va sprijini fruntea cascada celor o mie de megawați. L-aș trece și în dreapta Oltului. Pe drumul bătut de pandurii lui Tudor. Să-i arăt Gorjul cu păduri de sonde, cel mai nou oraș la țării de la Motru, puterea rovinarilor, ajunși în stare să comande „Vulcanului" un cazan de trei ori mai înalt decît palatul Telefoanelor din București, iar Uzinei de mașini grele de la Berceni trei turbogeneratoare; pentru o termocentrală în care vor instala un milion de kilowați putere. I-aș arăta Doljul constructor de locomotive Diesel-electrice, Ișalnița fabricantă de azotați, care dau un plus de buchet licoarei de la Segarcea. L-aș duce pînă-n Mehedinți, pe șantierul care leagă Orșova de Turnu Severin, care mută și reface într-o mie de zile un oraș vechi de două milenii și plămădește un tău cu două miliarde metri cubi de Dunăre, care ridică un altar de lumină în vadul Drubetei, acolo unde Roma și Sarmisegetuza au croit istoria poporului român...

Nefiind călăuză, m-am lăsat ademenit de traiectoria urbanismului, dimensiune a construcției socialiste. Și am intrat în Argeș, unde e omniprezentă; ca și pe tot întinsul patriei. Și aici au promovat în clasa orașelor multe comune. Fiindcă au găzduit industria. Tîrgurile mai vechi au rupt cordonul ombilical al ruralismului, iar reședința județeană a devenit municipiu.

Am privit județul de la înălțimea cupolelor Curții de Argeș, pe care legenda le atribuie Meșterului Manole. Și am văzut, de-a lungul și de-a latul, colonade ridicate de meșteri ai oțelului. Nu umbreau verdele crud, nesfîrșitele covoare de grîu nou încolțit. Dimpotrivă, le ocroteau. Județul a fost cîndva „agrar prin excelență". Are și acum agricultură. Înfloritoare. Dar îi face loc și fabricii. Parcă sună mai frumos la ureche cînd zici „economie industrial-agrară". După chipul și asemănarea tuturor județelor, întregii țări. În 1938, agricultura dădea aproape 39 la sută din venitul național. Fiindcă prea erau multe „pete albe" pe harta industrială a României. (Argeșul era alb ca neaua). În venitul național al acestui an, agricultura a contribuit cu mai puțin de o pătrime. O scădere relativă. Dar valorile ei au crescut absolut.

Ce s-ar face Argeșul fără industrie? Agricultura de astăzi, chimizată, mecanizată, i-ar pune în situația inutilității sociale o bună parte din brațele de muncă. Și pe vremea cînd „după coada fiecărei vaci se țineau două mîini de voinic", cum se exprima plastic deputatul **Gheorghe Năstase**, trimis al Argeșului în Marea Adunare Națională, județul îngroșa contingentele de șomeri. Acum, omul de pe tractor are o forță productivă pe care n-o înfruntă nici o sută de oameni la coarnele plugului. Și mai asistăm și la o explozie demografică...

Din necesitate, dintr-un lanț de cerințe obiective, țîșnește traiectoria urbanismului contemporan. Trasată de politica înțeleaptă a Partidului Comunist Român. Pentru patru sute cincizeci de mii de tineri, în mare parte țărani, creează locuri de muncă industria actualului cincinal. Numai în anul viitor urmează să fie calificați prin școli aproximativ 93 000 de muncitori, 38 000 de cadre medii de specialitate și peste 25 000 de specialiști cu pregătire superioară. Fenomenul e complex și generează multiple deplasări (absolut pozitive) în structura social-economică a României. **Douăzeci și trei de mii de argeșeni s-au calificat în ultimii trei ani.** Am cunoscut mulți dintre ei. Pe podurile sondelor de foraj, în tunelele Argeșului, în fața pupitrelor electronice ale petrochimiei, pe șantierele Găieștiului și Colibașului. Am reținut cîteva dintre numele ajunse repede în atenția și cinstirea colectivelor de muncă: **Constantin Vrezan**, dulgher pe șantierul Rafinăriei-Pitești, **Vasile Cucu**, montor de prefabricate la Combinatul petrochimic-Pitești, **Ion Popescu**, strungar la Colibași, **Niculae Ciobanu**, sondor la Bascov. Talentul lor e izvorît din hărnicia și simțul pentru frumos al poporului. Alături de muncitorii cu îndelungată experiență, ei dinamizează vasta operă a urbanismului.

Populația Piteștiului s-a împătrit. Nu prin spor natural, bineînțeles. Dintre actualii piteșteni, cel puțin unul din patru s-a născut undeva în satele județului. Pentru toți locuitorii acestui tînăr municipiu, pentru estetica vieții constructorului socialismului, urbea și-a permanen-

Gheorghe FILIMON

→

(FOTO: A. Mihailopol)

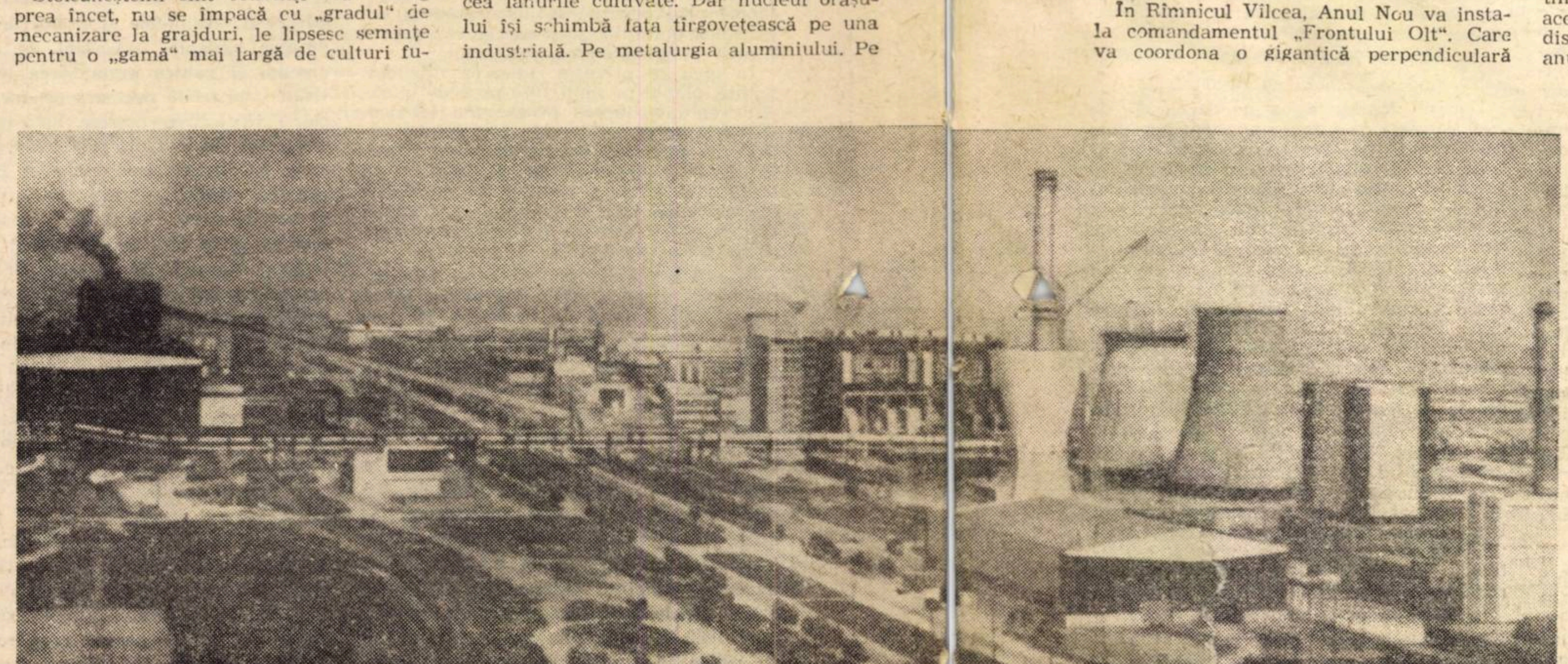

Pentru siderurgiștii gălățeni, anul 1969 a constituit un examen greu în primul rînd pentru că au trebuit să realizeze cu 80% mai multă fontă, cu 72% mai mult oțel și cu 28% mai multă tablă groasă. Dar biruind greutățile și recuperînd rămînerile în urmă, siderurgiștii din „orașul de la Dunăre" și-au văzut strădaniile încununate de succes.

REFLECȚII

DESPRE REZOLVAREA PROBLEMELOR REZOLVATE

acad. Grigore C. MOISIL

— SPUNEAI că rostul institutelor departamentale e de a rezolva problemele rezolvate. N-am ghicit ce intenții ai. Ești rău? Vrei să le desființezi? Sau ești sucit. Deși vorbești pe înțeles, eu nu te pot pricepe. Ești paradoxal. Păi dacă sînt rezolvate, cum o să le rezolve. Taie ciinilor frunză.

— Nu-mi displace să mi se spună că sînt paradoxal. Paradoxurile de azi sînt banalitățile de mîine. N-am vrut să fiu paradoxal. Să-ți explic.

Omul de știință face lucrări științifice. Dacă face altceva e plătit degeaba. Omul de știință e plătit ca să facă lucrări științifice. Dacă eu, care sînt plătit să fac matematică, aș face, în timpul orelor de lucru, plimbări în București, atunci aș înșela, tot astfel cum un însoțitor de turism, dacă în orele de serviciu nu ar plimba pe turist în București, ci ar face matematică, ar înșela.

Să presupunem acum că, reluînd problema de la care am pornit discuția [1]), la cererea Direcției cimentului am găsit, și eu și colaboratorii mei, bibliografia problemei propuse, problemă care, cum am spus, e rezolvată.

— Asta e voie s-o facă în orele de muncă?

— Da, se cheamă *nu* muncă de cercetare științifică ci asistență științifică dată tehnicii. Un număr de ore din munca lui un om de știință le închină pentru a-i învăța pe alții descoperirile lui și pe cele altor oameni de știință. Asistența științifică dată tehnicii nu e o activitate de cercetare, ci o formă a activității de profesor.

— Ce faci după ce ai găsit documentația?

— Aproape niciodată un articol de cercetare științifică nu e accesibil practicianului, inginer sau economist, din producție sau proiectant. Practicianul are nevoie de rețete; omul de știință emite teorii.

— N-ar putea și omul de știință să dea rețete, utilizabile direct de practician?

— Nimeni nu-l împiedică s-o facă, tot astfel cum își poate plivi grădina, cum poate juca șah sau cînta la vioară. Omul de știință poate da rețete, dar nu asta e meseria lui.

Nu e rău să ne înțelegem.

A găsi adevărurile științei aceasta este o meserie. Aceasta e meseria cercetătorilor de la institutele Academiei.

A-i face pe alții să înțeleagă adevărurile științei, găsite de tine sau de altu, asta e altă meserie; aceasta e meseria de profesor. Nu-i zis că cineva care știe să facă descoperiri, știe și să le expună maselor mai largi de studenți. Poate să fie mai ales cercetător și mult mai puțin profesor. Nici nu e obligator ca cineva care are o vastă și adîncă cultură în specialitatea sa, care-i permite să instruiască modern și serios pe studenții săi, să aibă și aceeași fantezie creatoare necesară unui cercetător care descoperă lucruri noi. Acesta e mai mult profesor. E puțin probabil ca un bun profesor să nu fie și cercetător, dar se poate ca el să fie mai mult profesor. Nu trebuie crezuți cei care susțin că poți găsi mari oameni de știință care să fie proști profesori. Poate că nu sînt buni profesori de învățămînt mediu, poate că nu sînt buni pentru anul I, dar pentru anul V sau pentru doctorat sînt buni cu siguranță.

A transforma adevărurile științifice în rețete de întrebuințat în practică rapid, aceasta e o altă meserie. Să luăm din nou problema transporturilor [2]). Sînt sute de articole științifice originale în care problema e studiată și sînt date metode originale de rezolvare. Nu e zis că un matematician care a adus importante contribuții în această direcție a rezolvat vreo problemă reală de acest tip. E nevoie ca cineva care poate să citească aceste articole (să nu uităm că e vorba de spații cu mai multe dimensiuni și de poliedrele lor convexe), să încerce aceste metode pe probleme reale. Pentru aceasta e nevoie ca un „profesor" — fie că el are slujba de profesor la universitate, fie că e cercetător la un institut al Academiei, să facă un șir de lecții in care ascultătorii să afle ce a creat matematica în acest domeniu.

Ascultătorii pot fi studenții unei facultăți, dar pot fi și ascultători grupați în jurul problemei: cercetători de la institutele de cercetare departamentale, de la institutele de proiectare etc. Ei vor stabili rețetele, normele, instrucțiunile, toată metodologia ce trebuie predată celui ce aplică.

O problemă nu e niciodată rezolvată; ea e mai mult sau mai puțin rezolvată. Părerea e a unui mare matematician. De la teorema de existență a unui plan de sprijin pentru un corp convex, paralel cu un plan dat, la metoda de determinare numerică a unui astfel de plan e un pas mare. Îl face cel ce face matematici aplicate. De aci la compararea metodelor pentru rezolvarea problemei, la adecvarea unei soluții calculului cu un calculator, la evaluarea erorilor e un alt pas.

Dar a ști care sînt problemele practice cărora li se aplică o metodă matematică, acesta e alt pas. In fine, pînă a aplica o rețetă matematică intr-o anume întreprindere mai e un pas. Sau foarte mulți pași. Acești pași trebuie să fie făcuți. Dar făcuți de-adevărat. Nu să stăm să-i numărăm și să ne plîngem: prea e complicat.

[1]) Viața economică, nr. 50, 1969.
[2]) Idem.

(Urmare din pag. 9)

tizat o explozie vegetală de primăvară. O continuă primăvară. Materializată sub schele. Blocurile de locuințe sînt „accesorii" ale industriei. Au apărut în Pitești, Găești, Curtea de Argeș, Cîmpulung, o dată cu industria. Ca să deservească, într-un fel, industria. Dar și ritmul și amploarea și frumusețea și le iau din industrie. Temeliile lor se așează treptat, pe măsură ce se dezvoltă economia industriei moderne. Cincizeci și opt de obiective industriale are sub schele județul. Găieștiul ne promite pe curînd un frigider cu închidere magnetică și compresor. Piroliza marelui Combinat chimic-Pitești a și debutat. Urmează să apară pe piața internațională o nouă marcă de polietilenă („Ropol") și un acrilonitril obținut din propilenă...

Retorta poliesterilor

MAI MULT pentru firele astea m-am dus la Iași. Prea vorbește o lume întreagă despre ele. Nu fără temei. Fiindcă reprezintă o sinteză a unui șnur de sinteze chimice, care înconjoară arcul carpatic de la Iași la Borzești, de aici la Brazii Prahovei și continuă să „înnoade" marile retorte ale Piteștiului și Rîmnicului de Vîlcea. Atestă, într-un anume fel, maturitatea chimiei românești și demonstrează necesitatea ritmului înalt de dezvoltare a acestei ramuri fără de care nu se poate vorbi de o economie modernă.

Firul obținut din poliesteri este cel mai tînăr (poate și cel mai spectaculos) între sutele de produse pe care le obținem din petrol, din țițeiul căruia potențialul industriei anului 1969 își mărește de 1033 de ori valoarea. **Cu înlocuitori de lînă (produsul „Terom") și de bumbac („Tercot") produși într-un singur an la Iași se poate țese material pentru treizeci de milioane de rochii sau zece milioane de costume bărbătești.** Stofe splendide, cu aderențe cromatice, en vogue pe toate continentele și la un preț de cost redus.

Să reținem, deci: Iașul s-a amplasat pe reverberanta magistrală a chimiei. Repede și bine. Unde este „Iașul dulce și molcuț" din glumele lui Creangă? Măcar pentru a nega, printr-o formidabilă contrapunere faptică, ideea aceasta de „molcuț" și tot a meritat turul de forță al ieșenilor, care au dat Uzina de fibre și fire sintetice cu șase luni mai devreme decît prevederile proiectului. O demonstrare a competenței. Care nu miră pe nimeni. Acestui vechi focar de cultură și centru universitar, Iașului Academiei Mihăilene, i s-a adăugat acel bob de sare după care tînjea industria: fără de care nu putea avea împlinire. **Douăzeci și trei de mii de studenți are Copoul romantismului eminescian. Atîți cîți avea țara toată înainte de 23 august 1944.** La Tătărași s-a ridicat, cu o cutezanță care nu este în primul rînd arhitecturală, un „Oxford" moldovean. In laboratoarele universității ieșene se experimentează sinteze cu imediată aplicare industrială. Chimia și siderurgia dau mai bine de o treime din valoarea producției municipiului.

Orice raport cu valoarea producției industriale a orașului (sau a județului) dinaintea naționalizării este inutil. Județul avea două ateliere de reparații pentru vagoane (Nicolina și Pașcani) și două țesătorii. În rest, toată munca productivă neagricolă era meșteșugărească, prea puțin evoluată față de vremea breslelor feudalismului. Abia astăzi și-a aflat floarea culturii ieșene și corola ei universitară seva fertilității. **În cele treizeci și opt de uzine și fabrici, înzestrate după ultima expresie a tehnicii.** Ajunse uluitor de rapid la faimă în țară și peste hotare. Cînd zici „antibiotice de la Iași", ai certitudinea calității. La fel, cînd spui țevi sudate de la Iași, mobilă și mătăsuri, uleiuri vegetale sau... fibre poliesterice.

Nu, nu-i de loc molcuț Iașul. Se vede și din marșul lui citadin. Este plin de fast. Totdeauna a fost frumos orașul versurilor incandescente din „Deșteptarea României", al esteticii călite în vatra muncitorească a Nicolinei. Dar ca astăzi n-a fost niciodată. Optsprezece mii de apartamente noi, clădite din fondurile primăriei, alcătuiesc o temă arhitecturală. Pe care modernitatea și-a imprimat pecetea, dar n-a alterat stilul existent, „dulceața locală", am putea spune. Așa se și cuvenea, acolo unde meșterii zidari au în permanență sub ochi opera înaintașilor, care au durat Trei Ierarhi și Palatul lui Cuza. Fiecare al treilea ieșean locuiește în casă nouă. Aspectul acesta n-are particularitate locală. Este grefat pe fondul general al mutațiilor sociale românești. **La 1 ianuarie 1969, patruzeci și cinci la sută din fondul total de locuințe era reprezentat de clădirile noi, construite în ultimele trei cincinale.**

Constelația civilizației

TOTUȘI, n-a greșit deloc cel ce i-a pus aripi Anului Nou. Îmi reconsider critica. Și regret că nu l-am așteptat să facem împreună turul de orizont în România anului '69. Cu aripi, ar fi fost mai lesne. De la Iași, aș fi fost într-o clipită deasupra Hunedoarei. As fi poposit pe unul din crenelurile castelului Corvineștilor. Să văd fierul alergînd pe cabluri, în corfe ieșite din jarul fabricii de înnobilare de la Teliuc pentru a intra în focul creuzetelor de topit fonta. Să aud comanda „șarje" din gura oțelarului Grigore Popică, care, în fruntea brigăzii sale, a întîmpinat încă de acum o săptămînă Anul Nou. La 19 decembrie a dat prima șarjă în contul anului 1970. Siderurgiștii Hunedoarei au turnat un impresionant soclu de oțel în 1969. Opera la care au contribuit noii metalurgiști ai Galațiului, care beneficiază de aportul agregatelor gigantice de 1700 de metri cubi și de cel mai modern proces la elaborare a șarjelor sub „lance" de oxigen; intrate pe mîna unor virtuoși cum este oțelarul **Pavel Ilanganu** și tovarășii săi de muncă, soclul pe care vestitul **Marin Nedelea** și ortacii lui de la oțelăria Reșiței l-au înălțat cu peste șapte mii de tone de lingou fierbinte, ca și inimile lor dăruite binelui patriei. **Cinci milioane de tone oțel are patria în 1969.** Structura unei rampe de lansare pentru 1970, spre cota 6,3 milioane tone oțel, unde vom ajunge (și unde nu ne vom opri) de azi într-un an.

Dar nici Hunedoara, nici Reșița n-aș vrea să i le arăt mai întîi Anului Nou. Pentru că am pus alături două hărți ale economiei României una mai veche, de pe timpul cînd stema țării era înzorzonată cu lei fioroși și coroane regale. Și alta nouă, a republicii socialiste. Am observat că Reșița, Hunedoara, Bucureștiul, Brasovul, Clujul, Ploieștiul și Timișoara aveau și pe atunci o oarecare industrie. Drept este că nu se compara cu ce au acum, dar nu erau „prin excelență agrare". Sigur, i-ași fi înmărmurit pe oaspete și laudele sale mi-ar fi flatat mîndria cetățenească arătîndu-i turbogeneratoarele de 175 MW, fabricate de reșițeni pentru Hidrocentrala „Porțile de Fier". Cartierul Cîlnic de pe Bîrzava, cu cele două mii de apartamente clădite în paisprezece luni, constituie o apoteoză a esteticii industriale. L-aș fi dus la **Aurel Diaconescu**, termoenergetician la furnale, să-i spună furnalistul ce deosebiri sînt între cele două Reșițe, clar delimitate de revoluția muncitorească, cea mai radicală din cîte a consemnat istoria.

Dar cît de copleșitoare e noutatea arădeană! Unde spațiile de lumină au izgonit tabloul dantesc, cu fum și zgomot apocaliptic, în care munceau vagonarii „Astrei". Însă nu producția Uzinei de vagoane dă cea mai înaltă notă pe scara emoțională în fața prefacerilor de la Arad. A apărut aici o Fabrică de strunguri, al cărei produs are „memorie" electronică și căutare în cîteva zeci de țări. Chiar și Prahova, ieșită mai timpuriu din ruralismul ce se vrea atotcuprinzător pînă la „semănătorism", își neagă astăzi tarul inițial și unic. Plantînd Ploieștiul într-o fabulație mi l-aș putea închipui șarjînd pe ton caragialesc: care găzari, neicușorule?! Într-adevăr, extracția țițeiului nu mai reprezintă nici o cincime din valoarea producției industriale a județului. Prahova are fulminanta chimie de la Brazi, Uzina mecanică din Cîmpina și construcția de instalații petroliere de la „1 Mai" Ploiești, care și-a făcut renume în patru continente și se întoarce acasă medaliată cu aur cînd participă la tîrguri internaționale...

Însă, cum mărturiseam, confruntarea celor două hărți industriale mai cu seamă asupra dezechilibrului mi-au atras atenția. Un cartograf de la imprimeriile cu blazon aurit pe firmă, unde-și tipărea rondelurile o regină poetească, se dovedise ori total lipsit de simțul proporțiilor, ori dăruit cu umor. Așezase cîteva insulițe cu industrie într-un arhipelag de „pete albe"; pusese în contrabalans potcovăriile cu uzinele de avioane I.A.R. și de locomotive „Pacific". Din cauza asta am ales itinerariul pe fostul drum al distorsiunilor social-economice, să văd mai întîi fostele județe vitregite cum întîmpină Anul Nou.

Și am băgat de seamă că Galațiul îi stă altfel, dacă-i pus acum în cumpănă cu Brașovul sau chiar cu Bucureștiul. Cu greutatea celor patru milioane de tone laminate plate gălățene se poate sta alături de impresionanta coloană de autocamioane „Bucegi" și „Carpați" (30 500 bucăți în 1969) demarate sub Tîmpa. Tractoarele U-650 înconjură lumea? Foarte bine! Și cargourile de tipul „Galați" — 4500 tdw o înconjoară, fluturînd pavilionul țării deasupra oceanelor. Țiglina și Bădălanul își sorb frumusețea din același izvor al puterii industriale din care își ia sevă Balta Albă și Zizinul. Someșenii și Cîlnicul, cartiere noi în vechi centre industriale.

Nu, nimeni nu se așteaptă la miracole, la o „devenire" care se bate din palme. Echilibrarea hărții industriale a țării e un proces greu, care se realizează cu mari eforturi de investiții și energie creatoare ale întregului popor. Proporționalitatea în repartiția geografică a economiei moderne este parte integrantă a însăși construcției socialismului. Dar am văzut mugurii acestei regenerări. La Slobozia, în miezul Bărăganului, acolo unde „ciulinilor" stigmatizați de Panait Istrati le rămîne doar valoarea livrească. Cele cinci miliarde de lei afectate înnoirilor din județ în ultimii trei ani constituie o infuzie revitalizantă. Fabrica de ulei vegetal dă supraproducții. Alta, de produse lactate, se află în febra festinului de inaugurare, iar filatura de bumbac se află în mîna zidarilor. Un combinat de îngrășăminte azotoase și marele șantier al irigațiilor din zona Ialomița-Dunăre pregătesc Bărăganul pentru un mariaj cu revoluția tehnico-științifică.

De la înălțimea schelelor întîmpină Slobozia timpul. Ca și Zalăul, Harghita, Tulcea, Covasna, Vrancea; ca și țara toată, care de un sfert de secol încoace nu-și contenește urcușul pe schelă. Pe schela cuprinsă din hotar în hotar, echilibrată și armonioasă, solidă și cutezătoare, mereu avîntată spre constelația civilizațiilor. Din care ia și căreia îi dă strălucire. Fiindcă românii nu reprezintă decît 0,2 la sută în mirificul roi pămîntean; dar în acest an '69 au contribuit cu 1 la sută la fagurele producției lumii.

Așa găsește 1970 România.

'70 vine să închidă un deceniu.

Dar nu înainte de a ne dărui 365 de zile fierbinți ca inimile noastre, înaripate ca gîndurile pe care le închinăm prezentului și viitorului patriei. În zilele lui '70 vrem (și putem) să obținem un venit național cum n-am avut niciodată: 295 000 000 000 lei. Din care să cheltuim, 36,9 miliarde de lei pentru sănătate, odihnă și cultură, să mai înălțăm, cu acea perspectivă a duratei care ne caracterizează viziunea, încă trei mii de săli de clasă, încă cîteva mii de locuri în spitale noi, încă un șirag de perle cu nume de planete la Pontul Euxin, o stațiune balneo-climaterică la Amara Bărăganului și palate în marmură la Felixul Crișurilor.

Să nu uităm! '70 vine și să deschidă un deceniu. Ne conduce pînă la porțile deceniului al VIII-lea. Al cărui prag se află în cincinalul prefigurat de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. Unde pășim călăuziți de geniul unui partid care este produsul schimbărilor calitative în istorie. În istoria pe care poporul român și-o făurește cu patos revoluționar.

Se apropie trimisul Timpului.

Îi aud cheile prinse-n brîu

Ce frumos răsună! Vestesc noi izbînzi, noi lucrări.

PASIUNI DE CTITORI

NIMIC NU CARACTERIZEAZĂ mai pregnant pe plan uman epoca actuală din istoria poporului nostru decît dimensiunile cu adevărat naționale pe care le-a căpătat o pasiune atît de profund specifică spiritualității românești cum e **pasiunea ctitoriei.** *Multiplicată în mii de întruchipări de la un capăt la altul al țării, dinamizată de pulsațiile mereu mai viguroase ale gîndirii științifice și tehnice contemporane, luminată din adînc de iradierile entuziasmului și lucidității pe care le generează grandioasele planuri elaborate de Partidul Comunist Român, această pasiune a devenit o coordonată nu numai a realității exterioare, a vieții din jurul nostru, dar și a universului lăuntric al milioanelor de constructori ai socialismului. Din acest izvor nesecat de forțe își trage seva efortul depus pretutindeni pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.*

Zicala bătrînească „Omul sfințește locul", întregită simbolic cu semnificativa parafrază „Locul sfințește omul", își confirmă prin atîtea ilustrări elocvente nu numai simpla valabilitate de moment, dar și fertilitatea de amplă perspectivă, exprimînd complexa dialectică a raporturilor dintre omul României socialiste și opera pe care o edifică. Însemnările de față nu-și propun decît să surprindă, în cîteva ipostaze, prin unele destine, într-un anumit sens exemplare, acest proces intim cu inedite reflexe și reverberații pe care l-aș defini generic drept **dialectica pasiunii.**

● O nouă conștiință a timpului

OMUL căruia, în acest context, îi consacru primele gînduri se leagă indisolubil, în amintirile mele mai vechi și mai noi, de însăși ideea de gigant industrial. De statură herculeană — parcă vrînd să sugereze și prin făptura sa fizică dimensiunile coloșilor siderurgici pe care îi ridică — inginerul CORNEL CAZAN degajă în juru-i o asemenea senzație de forță și energie, un asemenea suflu de „împătimire" (cum spunea unul dintre colaboratorii săi) pentru tot ce are vreo legătură cît de îndepărtată cu siderurgia, încît aproape fără voie te simți cuprins de efervescenta aceasta molipsitoare. L-am întîlnit întîia oară, acum mai bine de un deceniu, la Hunedoara sau la Reșița, nu-mi aduc exact aminte, în orice caz în preajma schelăriei vreunei oțelării sau a abia profilatei siluete metalice a unui furnal. Ceea ce m-a impresionat încă de atunci la el — și a rămas o trăsătură definitorie a personalității sale — era trăirea plenară, cu o rară intensitate, a însuși actului cotidian al creației. Omul acesta masiv, cu tonalități ale glasului mai degrabă dure, se dovedea, în fond, un mare sentimental, implicat nu numai rațional, dar cu întreaga vibrație a inimii, în viața șantierului, pe care o cunoștea pînă în amănuntele ei aparent nesemnificative.

Mai îndeaproape mi-a fost dat să-l cunosc de cînd se află în postul de mare răspundere de director general al Întreprinderii de construcții-montaje siderurgice din Galați. Sub conducerea lui, pe vastul șantier dintre Cătușa și Mălina, miile de constructori au dăruit țării, în ultimii trei ani, atîtea premiere industriale de amplă rezonanță, de la laminorul de tablă groasă la impunătoarele furnale de 1700 metri cubi și la prima oțelărie de convertizoare cu insuflare de oxigen din istoria siderurgiei noastre.

E greu de imaginat — dacă n-ai prilejul să trăiești măcar cîteva ore în miezul clocotitor al acestei activități — complexitatea și felurimea problemelor pe care le pune unui director desfășurarea de forțe materiale și umane pe care o comportă viața unui mare șantier. Am stat, în cîteva rînduri, ore întregi în cabinetul tovarășului Cornel Cazan, l-am însoțit în deplasările sale pe șantier, am asistat la ședinte ale colectivului de conducere în care erau dezbătute probleme urgente și de perspectivă ale construcției și mi-am dat seama că toate acestea presupun nu numai o indiscutabilă, multilaterală competență, nu numai un spirit organizatoric ieșit din comun, nu numai cunoașterea precisă, aproape milimetrică, a întregului „dispozitiv de forțe", dar și **un lucid, fecund simț al realului.**

Și mi-am dat seama de ceva a cărui importanță nu poate fi subapreciată : pentru un director de tipul lui Cornel Cazan sursa cea mai fertilă de energii este **încrederea statornică în oameni,** capacitatea de a fi receptiv la punctele de vedere și opiniile exprimate de cei din jur și, totodată, de a le insufla conștiința răspunderii personale și colective pentru tot ce se înfăptuiește.

— Pentru noi, constructorii — îmi spunea directorul șantierelor gălățene — examenul răspunderii se dă din mers ; specificul unei asemenea construcții nu oferă timp pentru retrospecții. Și e firesc să fie așa : gîndiți-vă numai la faptul că, în 1970, ritmul realizării investițiilor va fi de peste o sută de ori mai mare decît în anul demarării lucrărilor. Sînt proporții, ritmuri și intensități ce se traduc obligatoriu într-o creștere neîntreruptă a competenței, în șlefuirea continuă a inteligenței. În astfel de condiții, atît de favorabile dezvoltării și afirmării fiecărui om, perfecționarea se înscrie în coordonatele unei „sarcini de serviciu"...

Discutînd o dată cu tovarășul Cazan despre semnificația timpului pe un șantier de o atare amploare, el mi-a oferit imediat cîteva cifre profund relevante : în numai o oră, pe șantierul gigantului siderurgic din Galați se realizează un volum de investiții de peste un milion de lei, dintre care lucrările de construcție-montaj sînt în valoare de circa 400 000, iar materialele puse în lucru reprezintă mai mult de un sfert de milion. În fiecare oră se execută aici aproape 200 de conexiuni la echipamentul electric de acționare, comandă și control.

— Ritmurile acestea accelerate, care întruchipează materializarea cea mai elocventă a înaltelor obiective trasate de partid siderurgiei — sublinia interlocutorul meu — au proprietatea excepțională de a da oamenilor o nouă conștiință a timpului. Conștiință care fortifică latențele interioare, disciplinează efortul, îi mărește eficiența. Toate acestea sînt în bună parte rodul aplicării măsurilor de organizare superioară a producției și a muncii, care se dovedesc a fi un valoros potențator al resurselor de timp existente în fiecare colectiv de muncă.

Această concepție dinamică despre eficiența eforturilor se traduce și în hotărîrea recentă a marelui colectiv gălățean de a-și organiza în așa fel munca în 1970 încît, încă din luna ianuarie, în pofida condițiilor dificile pe care le implică anotimpul friguros pentru viața șantierelor, să-și poată realiza planul nu numai în liniile sale generale, dar și decadă cu decadă. E o hotărîre temeinic studiată, adînc chibzuită, în a cărei orientare — întemeiată pe experiența și propunerile, pe spiritul de inițiativă manifestat de miile de constructori — întrezărești și amprenta personalității creatoare a directorului Cornel Cazan.

● Fertilitatea unui principiu

...EXISTĂ printre calculele inginerești unul de o însemnătate adesea determinantă : calculul rezistenței materialelor. Cea mai banală eroare pe acest tărîm se poate solda cu urmări fatale. Cine însă s-ar încumeta să calculeze rezistența celui mai complex și fragil, mai viguros și sensibil la intemperii dintre materialele terestre — sufletul omenesc ? E vorba, firește, de rezistența la multiplele și imprevizibilele încercări pe care le ridică în cale viața, dar și de o rezistență mult mai anevoioasă, deoarece presupune o mai mare tărie de caracter — și anume la amăgitoarele tentații ale facilității, ale drumului lin, lipsit de bătăi de cap.

Una dintre reputatele figuri ale Timișoarei de astăzi este cunoscutul inginer inventator DAN TEODORESCU. Autor al unui număr impresionant de invenții, brevetate atît în țară cît și în străinătate, acest specialist, căruia i s-a decernat acum cîțiva ani Premiul de Stat, se bucură de un binemeritat prestigiu. Numele lui este adesea citat în lucrări și manuale ale unor somități din întreaga lume.

Gloria aceasta era însă departe de a se întrezări acum aproape cincisprezece ani cînd l-am întîlnit întîia oară pe Dan Teodorescu (după cum remarcați, prin forța lucrurilor, prezentele însemnări constituie nu numai un excurs în timp, dar și o continuă confruntare cu timpul !). Tînărul inginer abia ieșise de pe băncile Politehnicii timișorene și fusese repartizat — pe temeiul calităților excepționale de care dăduse dovadă în facultate — la un institut de cercetări din Capitală, unde talentul său și neobișnuita sa putere de muncă începuseră să-și releve valențele creatoare. Numai că ideile noi, îndrăznețe ale acestui căutător pasionat fuseseră întîmpinate cu tot felul de obstacole de cei care simțeau adierea proaspătă a noului ca o vijelie ce le clătina sterilele comodități de gîndire.

N-aș vrea să lungesc povestea acestei perioade a biografiei lui Dan Teodorescu — și aceasta deoarece socot că esențialul în personalitatea acestui om s-a conturat mai tîrziu — dar cert e că, în urma unei bătălii acerbe (în care presa a avut și ea un cuvînt greu de spus), omul acesta talentat și încăpățînat (oare talentul nu cuprinde, ca o coordonată cvasiobligatorie, și un sîmbure indispensabil de încăpățînare fecundă ?) a izbutit să-și impună punctul de vedere. Rezistențele au fost înfrînte, inventatorului i s-au pus la dispoziție condițiile necesare, iar prima sa invenție, realizată în cadrul respectivului institut, i-a și adus consacrarea internațională, primind un premiu pentru ingeniozitatea soluției la prestigiosul Tîrg de la Leipzig.

Dar, spre surprinderea multora, tocmai în aceste momente cînd i se deschideau largi posibilități de a-și continua munca de inventator și, mai mult, de a urca rapid treptele ierarhice în cadrul activității de cercetare, tînărul inginer și-a strîns bagajele, părăsind Capitala pentru a se stabili la Timișoara : în orașul de pe Bega, la uzinele „Electromotor", a pus bazele unuia dintre primele laboratoare uzinale de cercetări din țara noastră.

Fiind un entuziast al profesiei sale, Dan Teodorescu este, de asemenea, un om perfect lucid, care cunoaște exact, inginerește, prețul real al eforturilor umane : de aceea actul său n-a fost, cum ar putea părea, expresia unui capriciu de moment sau a cine știe cărui impuls romantic. Tocmai necruțătoarea sa luciditate a fost cea care l-a ajutat să înțeleagă că este de vital interes pentru realizarea sa integrală, ca om al creației tehnice, să trăiască zi de zi în mijlocul unui colectiv uzinal, unde problemele capătă o deosebită acuitate a concretului și unde ideile sînt confruntate, fără nici un fel de menajamente, cu necesitățile imperioase ale practicii.

În contact nemijlocit cu producția, cu problemele ei arzătoare, a realizat în continuare noi invenții (ele se numără azi cu zecile). Aici — pe temeiul lucrărilor înfăptuite — i s-a decernat titlul de doctor în științe tehnice „magna cum laudae". Și tot aici a fost invitat să predea cursuri la catedra Politehnicii pe care o absolvise cu ani în urmă.

Riscul pe care și l-a asumat acest om — căci, fără îndoială, a fost un risc evident pentru cariera sa științifică pasul pe care l-a făcut atunci cînd a părăsit institutul de cercetări din Capitală — nu are nimic din spectaculosul faptelor epopeice săvîrșite de oamenii șantierelor despre care a fost vorba în creionările de mai sus. Și, totuși, în substanța sa arde flacăra aceleiași nobile virtuți. Inventatorul timișorean a preferat unor lente acumulări de noi reușite o rupere abruptă cu comoditățile călduțe, o îndrăzneață „proiecție în necunoscut", care se putea solda și cu un eșec personal, dar a cărei reușită avea să dezvăluie semnificații infinit mai ample decît experiența sa personală. Și dacă astăzi cele mai recente realizări ale sale — „servomotorul ferorezonant", bunăoară, sau „convertorul amplificator", cu un larg tărîm de aplicare în tehnica automatizării — se bucură de popularitate în lumea specialiștilor de pretutindeni, fiind solicitate spre fabricație de o firmă atît de cunoscută ca „Stineywell and Co.", aceasta înseamnă, desigur, nu exclusiv triumful său personal, ci și al fertilității unui principiu, acela al legăturii indisolubile dintre știință și practică, dintre gîndirea creatoare și realizarea concretă.

● Cavaleri ai gospodăririi bunului obștesc

...O ANUME PREJUDECATĂ, izvorîtă cel mai adesea din ignoranță, tinde a pune semnul egalității între orice profesie care are de-a face cu cifrele și cel mai terestru prozaism. De amploarea, uneori de neiertat, a acestei erori am avut numeroase prilejuri să-mi dau seama. Am cunoscut de-a lungul itinerariilor mele prin țară nu puțini economiști, planificatori, contabili ale căror cunoștințe, a căror lărgime de orizont, dar mai ales a căror **pasiune** pentru meseria aceasta trudnică și de înaltă răspundere, nu erau cu nimic mai prejos decît calitățile dovedite de oamenii altor profesii. Pe mulți din specialiștii registrelor și cartotecilor, ai calculelor și bilanțurilor i-aș trece fără ezitare în categoria unor autentici **cavaleri ai gospodăririi bunului obștesc.** Căci, dacă stai să te gîndești mai bine, în aceasta constă, de fapt, **esența profesiunii lor.**

Mulți ani la rînd, de fiecare dată cînd mă aflam în incinta uzinelor „Republica" din Capitală, nu pierdeam prilejul să stau de vorbă cu un om a cărui conversație îmi producea o deosebită plăcere. Era economistul ION PĂCURAR, care contrazicea prin întreg felul său de a fi imaginile șablonarde fixate de o anume beletristică de duzină. Lărgimea sa de vederi, generată de o profundă cunoaștere a tuturor tainelor meseriei, ca și de ușurința cu care se mișca pe cele mai diferite tărîmuri ale culturii, capacitatea de a întrezări dintr-o ochire nu numai actualitatea unei probleme, dar și conturarea ei substanțială în perspectivă, îmi erau de un real folos, nu o dată ajutîndu-mă să descifrez, în spatele unor cifre cu aparențe rebarbative, interesante probleme umane, semnificații cu valoare mai generală. Îmi amintesc, bunăoară, despre o discuție îndelungă cu privire la sensul profund al luptei pentru eficiență economică, privită prin prisma a ceea ce interlocutorul meu numea, cu un termen fericit ales, **etica randamentului uman.**

— După părerea mea — spunea el — întregul proces educativ, de la cea mai fragedă vîrstă pînă în anii studenției, ar trebui așezat temeinic pe bazele unei contabilizări de debite și credite, însă nu o contabilizare trivială, simplistă, ci una care să țină efectiv de capacitatea și dăruirea omului. Căci omul înzestrat, omul talentat are îndatoriri sociale sporite față de semenii săi, îndatoriri neînscrise în nici un cod de legi, dar pe care societatea trebuie să le considere ca pe niște polițe cu scadența continuă. Numai o astfel de morală practică a eficacității efortului individual, numai asemenea criterii de apreciere a locului ocupat de individ în societate, poate metamorfoza ideea de eficiență dintr-un frumos principiu abstract într-un dinamizator al energiilor colective.

Era evident încă de pe atunci că pentru Ion Păcurar această idee nu avea — cum bine spunea el însuși — valoarea de abstracțiune nobilă, ci se integrase organic în structura modului său de a gîndi și a acționa. Cîteva luni mai tîrziu aveam însă să înțeleg cu precizia emoționantă a adevărurilor concrete cît de profund vibra sufletul acestui om la chemările cărora el însuși le dăduse glas, cît de adînc trăiau ele în comportarea sa față de problemele fundamentale ale colectivității socialiste. Ion Păcurar a fost unul dintre primii care au dat urmare îndemnului lansat de partid pentru o distribuire mai rațională, mai judicioasă a cadrelor de specialiști. Împreună cu soția sa care termină în curînd Academia de Studii Economice, el a preferat să părăsească locul său de la uzinele „Republica", plecînd spre un loc de muncă unde simțea că va căpăta, în sfîrșit, teren larg de afirmare pentru capacitatea și spiritul său de inițiativă, pentru ideile îndrăznețe care nu-i dădeau pace.

— Unii se miră de hotărîrea pe care am luat-o, împreună cu soția, de a pleca la Alba Iulia — îmi spunea cu prilejul ultimei noastre întîlniri bucureștene. Cît de profund greșesc acești oameni care s-au deprins atît cu anchiloza încît au ajuns s-o considere o stare normală. Mi-e milă de ei ! Mutîndu-mă în orașul unde m-am născut și am copilărit, am nu numai conștiința că voi putea să mă realizez pe deplin, dar și că reîntorc, după obiceiul strămoșesc, acea datorie pe care fiecare dintre noi a contractat-o o dată pentru totdeauna față de locurile natale...

...Oriunde îți îndrepți privirea, de la un capăt la altul al țării, întîlnești chipul uman al pasiunii. Pasiunea de ctitor al noului. O pasiune devenită numitorul comun al existenței noastre din ultimele decenii, forța ei de proliferare identificîndu-se cu însăși strălucita efigie pe care poporul nostru și-a incrustat-o pe marmora vremii.

Victor BÎRLĂDEANU

CONSTRUCTORI ROMÂNI ȘI MAȘINI ZBURĂTOARE

„SIC ITUR AD ASTRA"

CONTRIBUȚIA poporului român la progresul aviației este unanim apreciată și recunoscută. Nu sînt nici cei mai puțin numeroși, nici cel mai puțin valoroși (exprimarea e utilizată pentru a evita superlativele) românii care au netezit drumul spre realizarea visului lui Icar; zborul omului în spațiu cu aripi de el făurite, purtîndu-l pe dînsul și pe semenii săi spre înălțimile albastre.

Faptele istorice rămîn imuabile, iar datele cifrice intangibile.

Marile momente din epoca eroică

SĂ NE ÎNTOARCEM, așadar, cu cîteva decenii înapoi, amintindu-ne de epoca eroică a aviației, pentru a consemna încăodată, spre cunoaștere și reținere, momente istorice marcate de mari izbînzi, obținute cu felurite eforturi, cu mari sacrificii, nu arareori cu jertfe supreme, spre mîndria științei și a României.

● **Momentul Vuia** (1906) — Cînd bănăteanul a izbutit primul zbor mecanic din lume cu mijloace proprii de bord. „Automobilul cu aripi", cum îl numise creatorul său, a fost zămislit în urma unor îndelungi observații asupra naturii și zborului înaripatelor. Vuia se număra printre „cercetătorii care luptă pentru realizarea ei (a mașinii zburătoare, n.n.) numai din iubire pentru adevăr și pentru binele neamului omenesc", după cum însuși se exprima. „Premiul Nobel i s-ar fi cuvenit", scria o marcantă personalitate a vremii. Rămîne stabilit istoricește că „aparatul Vuia este primul aeroplan pe pneumatice".

Patriotismul eminentului cercetător și neobositului creator, animator și conducător, insuflă noi imbolduri și năzuinți „flăcăului din Binținți".

● **Momentul Vlaicu (1909)** — Se înființează unul din primele cluburi aviatice din lume, iar inițiatorul și organizatorul său construiește aeroplanul fără motor. În 1910, cu sprijinul unor prieteni, printre care la loc de frunte se situa Spiru Haret, a terminat, la Arsenalul Armatei, construcția primului său avion, „Musca Zănatecă", după cum îl porecliseră cu benignă invidie colegii și contemporanii, declara în 1910: „Aeroplanul meu a zburat de la început fără să aibă nevoie de nici o modificare așa cum l-am calculat din prima zi".

● **Momentul Coandă (1910)** — „Era în ziua de 10 decembrie, notează creatorul celebrului „efect Coandă". Eu nu intenționam să zbor cu avionul în acea zi, ci numai să controlez modul cum funcționează jetul în apropierea solului... am privit în față, zidurile Parisului veneau spre mine și nu mai aveam spațiu pentru a opri sau vira, așa încît am fost forțat să zbor deasupra lor".

Cu sau fără voia tînărului inginer român, primul zbor al unui avion fără elice fusese efectuat. Era primul avion echipat cu motor cu reacție din lume, premergătorul turboreactoarelor din vremea noastră.

Și era parcursă încă una din marile etape ale cursei spre aștri, spre înălțimi amețitoare ale spațiului și minții. Și era sîmburele unor desăvîrșiri tehnice ale viitorului, ale contemporaneității noastre.

Celor trei mari clasici ai aviației românești și mondiale — Vuia, Vlaicu și Coandă, toți animați de „credința în realizarea imposibilului aparent" — îi urmează o pleiadă demnă de gloria înaintașilor: acad. E. Carafoli, prof. Ion Stroescu, prof. ing. Ion Grosu, prof. Tipei, ing. Radu Manicatide, ing. I. Silimon și alții, ale căror nume, deși nemenționate aici ori chiar în lucrări de specialitate, nu sînt mai puțin venerabile și demne de recunoștința noastră *).

Pe drumul glorioaselor tradiții

ÎN DECURSUL celor șase decenii care s-au scurs de cînd Vuia realiza primul zbor mecanic din lume, s-a confirmat nu numai o dată geniul creator al poporului nostru și înclinarea sa spre aviație și construcția de aeronave și s-au manifestat concret preocupări serioase pentru crearea și dezvoltarea unei industrii aeronautice proprii. În această perioadă s-au construit în România 80 de tipuri de avioane (dintre care 70 în concepție proprie), 3 tipuri de hidroavioane (dintre care două în concepție proprie) și 21 de tipuri de planoare, toate de concepție românească.

La atelierele aerodromului din Chitila, în 1910, a avut loc prima tentativă și cea dintîi reușită de fabricație în serie a unor avioane. Războiul și urmările sale n-au îngăduit reluarea fabricației decît în anul 1922. Apoi, la Arsenalul aeronautic București și la ASTRA Arad au fost fabricate zeci și sute de avioane, iar altele transformate.

La 1 decembrie 1925 a luat ființă uzina „Industria Aeronautică Română", la Brașov. Și-a început activitatea în 1927 cu montarea unor avioane în licență. Paralel, sînt pregătite cadrele necesare și baza materială, sînt elaborate proiecte, se organizează fabricația primelor avioane originale românești. Au ieșit apoi pe rînd avioane IAR de vînătoare, avioane de școală, avioane pentru raiduri lungi și avioane de antrenament de diferite tipuri. De remarcat faptul că, deși făurite pe o bază materială și tehnică încă în dezvoltare, de către cadre tinere insuficient experimentate, avioanele românești s-au bucurat de mult succes. Astfel, IAR — C.V. — 11 a egalat recordul mondial de viteză, IAR — 16 a stabilit recordul național la înălțime (11 631 m), iar IAR — 80 (81) s-a situat printre primele trei din lume prin performanțele sale, putînd zbura pînă la înălțimea de 11 500 m, cu o viteză de 530 km pe oră.

În cei 20 de ani de existență, uzina brașoveană a produs peste 30 de tipuri de avioane în peste 1000 de exemplare, peste 2000 de motoare puternice, echipamente de bord diverse.

La diversificarea producției de avioane au participat și întreprinderile bucureștene S.E.T. și I.C.A.R., înființate în jurul anilor '30 și care au produs fiecare sute de avioane de școală, antrenament, vînătoare și transport. Tot la București a funcționat Arsenalul Aeronautic, care în 1939 se transformă în A.S.A.M. (Administrația Stabilimentelor Aerului și Marinei), a doua mare întreprindere de aviație din țară după I.A.R — Brașov.

România se situa într-o vreme printre primele șase țări din Europa, prin succesele sportive și militare obținute de aparatele fabricate de cei aproximativ 20.000 de salariați ai industriei aeronautice române, care dispunea de unități bine dotate pentru construcția de avioane, motoare, accesorii și materiale auxiliare.

După război activitatea este continuată la Brașov unde, pînă în 1960, s-au produs zeci și zeci de avioane diverse. Ștafeta a fost apoi preluată de către IRMA — Băneasa, care în cursul acestor ani a proiectat și construit 200 de avioane ușoare de diverse tipuri, mai ales utilitare.

Anul acesta a fost omologat avionul utilitar complet metalic și cu tren triciclu, realizat de inginerul I. Silimon la I.C.A. — Brașov.

Este în curs de omologare prototipul avionului agricol românesc — IAR — 822. Totoată, se urmărește realizarea unui agregat unic pentru împrăștierea substanțelor prăfoase, spre împlinirea unui vechi deziderat al constructorilor de avioane utilitare.

Tradiția este, asfel, reluată.

*) Pentru amănunte privind activitatea celor citați și a industriei aeronautice din România vezi lucrarea „Contribuția poporului român la progresul aviației" de general-maior ing. Ispas Ștefan, București, 1969.

B.N. – 2 „ISLANDER"

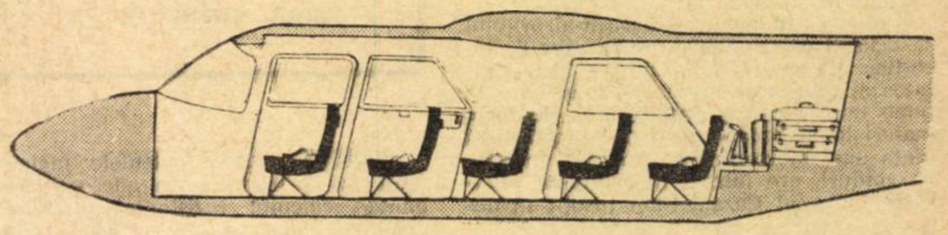

● transportul de pasageri,

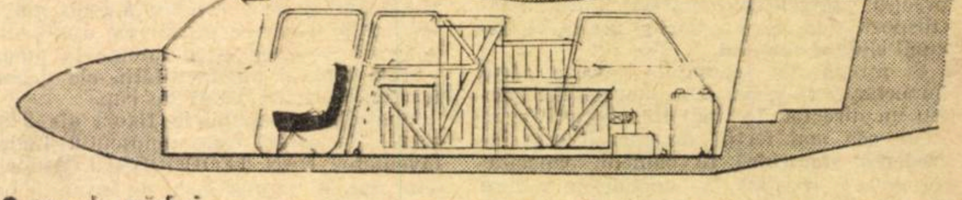

● sau de mărfuri,

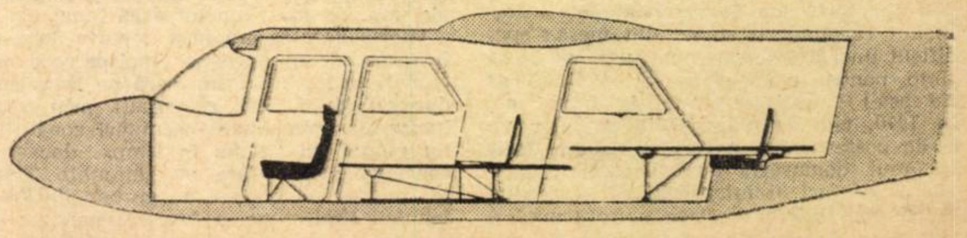

● ca ambulanță.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● I.S.C.E. Mineralimportexport a încheiat cu firma Bergbauhandel din R. D. Germană un contract pentru importul a 24,5 mii tone îngrășăminte potasice, cu livrare în anul 1970. La Varșovia s-au încheiat două noi contracte: unul care prevede exportul în R.P. Polonă a 271 mii tone diverse produse petroliere, iar al doilea pentru importul a 200 mii tone cocs, cu livrare în anul 1970.

De asemenea, s-au încheiat contracte care prevăd exportul a cca 1.500.000 mp geam mecanic tras în diverse sorturi, în U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, și R.P. Albania, precum și pentru livrarea a 320.000 mp geam ornament în R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară și 257.000 mp geam armat în R.S. Cehoslovacă.

● I.S.C.E. Romanoexport a încheiat recent contracte pentru exportul către firme din R.F. a Germaniei a 800 000 ml țesături de bumbac, 500 000 ml țesătură din celofibră, 900 000 ml țesături din in și cînepă, diverse confecții în valoare de 100 000 lei valută și abajururi în valoare de 18 000 lei valută. De asemenea, a încheiat cu firme din Libia contracte pentru livrarea de confecții (costume și pantaloni din tergal, pardesie din semigabardină).

Aceeași întreprindere a livrat 60 000 perechi încălțăminte către întreprinderi din U.R.S.S. și 7 650 sacouri bărbătești cu destinația Kenya și Anglia și a încheiat un contract pentru importul din R.P. Chineză a 6 100 mp covoare de lînă lucrate manual.

● I.S.C.E. Metalimport — 10 000 tone țagle relaminate au fost livrate în Liban și 700 tone plumb staniu firmei italiene A. Tonelli. Pe baza contractelor semnate de curînd, se va livra către firme din Anglia, Austria, Turcia și Iran cantitatea de 5 500 tone aluminiu blocuri 99,5%.

De la firme franceze a importat următoarele materiale: 200 km cablu în manta de cauciuc, 185 km cablu de semnalizare, 3 000 tone bandă laminată la rece, 60 tone sîrmă zincată comercială, circa 250 tone oțel de pile, 750 tone ferosiliciu 75%. De la firme belgiene se va importa 95 km cablu de control, 190 tone sîrmă coardă de pian și 280 tone sîrmă zincată, iar de la firma suedeză „Avesta Jeruverks" va importa 614 tone sîrmă inoxidabilă.

● I.S.C.E. Tehnoforestexport a încheiat cu firma Amstrom Trading Co, Melbourne, Australia, un contract pentru exportul de mobilă în valoare de 300 mii lei valută, cu livrare în anul 1970. Mărfurile expuse de I.S.C.E. Tehnoforestexport la tîrgul internațional de la Sidney, reprezentînd mobilier divers, au fost vîndute aceleiași firme din Melbourne, care a deschis o expoziție permanentă, prezentînd și mobilierul cumpărat.

● Prin agențiile Romtrans din Galați, Iași și Dornești au intrat în țară în perioada 22 noiembrie — 5 decembrie următoarele mărfuri importate din U.R.S.S.: 155 000 tone minereu, 50 000 tone metale, 32 500 tone cocs de furnal și turnătorie, 10 500 tone cărbune, 19 500 tone apatită și 1 100 tone sare potasică.

● În aceeași perioadă, au fost livrate în U.R.S.S. prin agențiile Romtrans din Galați și Iași următoarele mărfuri: 5 000 tone produse petroliere, 6 700 tone produse lemnoase, circa 8 700 tone metale, 1 280 tone produse chimice, 530 tone produse ale industriei ușoare, 2 500 tone mașini și utilaje.

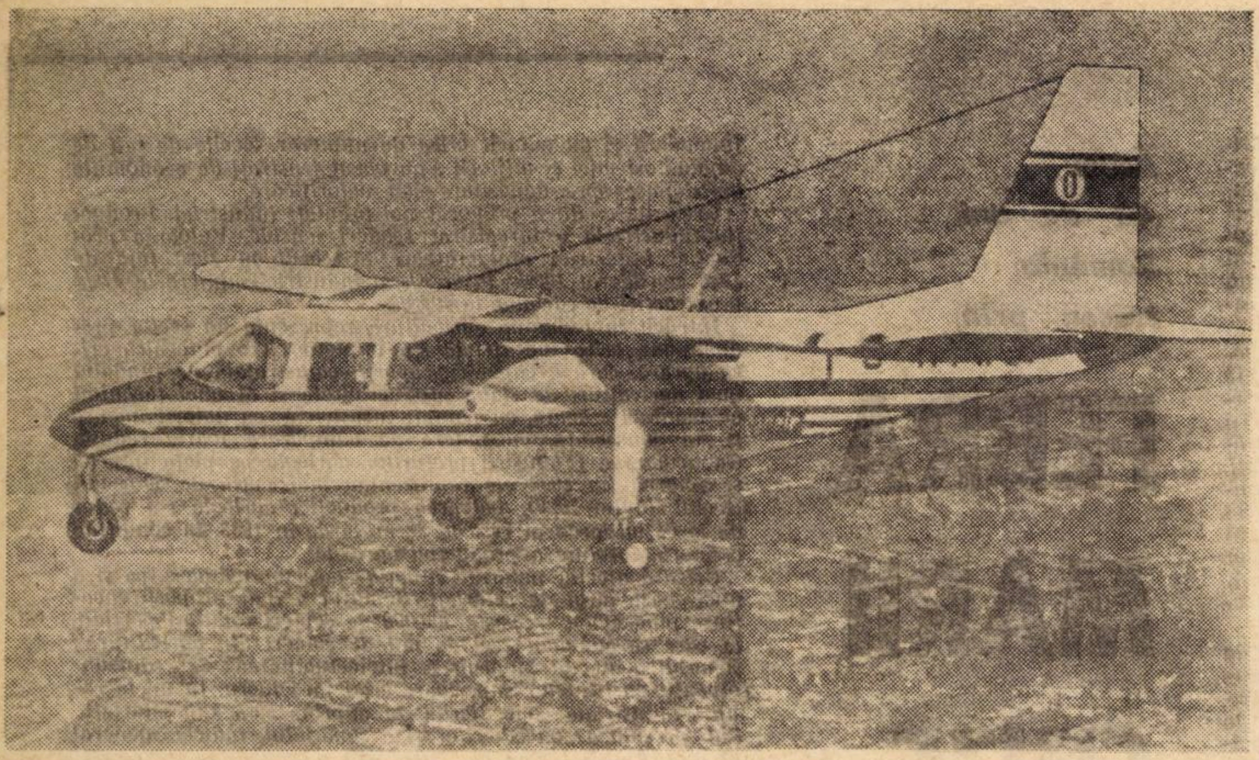

- este un avion bimotor, de transport ușor, cu motoare clasice;
- are o autonomie de zbor de 5 ore (1100 (km));
- viteza de zbor: 240—250 km pe oră;
- este foarte simplu de manevrat și ușor de exploatat, decolează și aterizează pe terenuri sumar amenajate pe distanțe foarte scurte, de 150-200 m, și de aceea este adesea utilizat ca un fel de microbuz;
- dar cu instalație suplimentară de benzină poate traversa Atlanticul, ceea ce a și făcut, nu o singură dată.

COPRODUCȚIE ANGLO-ROMÂNĂ: B.N-2-„ISLANDER"

LA ÎNTREPRINDEREA de aviație bucureșteană I.R.M.A., ajutată de Întreprinderea de Construcții Aeronautice Brașov, se concretizează ideea cooperării între întreprinderi din țări diferite, spre avantajul ambelor părți.

Totul a început în urmă cu un an cînd s-a hotărît construirea avionului „Islander", în colaborare cu firma britanică „Britten Norman". În ianuarie s-a primit documentația care a trebuit verificată paralel cu construcția halei, cu executarea unor S.D.V.-uri, cu punerea la punct a tehnologiei și cu pregătirea cadrelor.

În mod normal și conform datelor inițiale trebuia să treacă un an și jumătate, pînă cînd tînărul vlăstar al colaborării de inteligență creatoare și tehnică materializată dintre constructorii români și englezi să-și ia zborul. Dar, datorită unui efort colectiv remarcabil, hala de fabricație, a fost dată parțial în folosință la 30 martie 1969, iar la 4 august primul exemplar își lua zborul de pe aeroportul Băneasa, un termen care devansa cu mult prevederile celor mai optimiști.

La ora cînd apar aceste rînduri, opt avioane construite la I.R.M.A. au zburat sau sînt pe punctul de a-și lua zborul către insulele britanice și de acolo mai departe, către beneficiari din lumea întreagă. La întreprinderea bucureșteană și la cea din Brașov, s-au creat capacități de producție speciale pentru construcția celor 215 avioane N.B. — 2, cît prevede contractul de cooperare cu firma britanică.

Din circa 5000 de dispozitive (S.D.V.-uri), cîte alcătuiesc „Insularul", 50 sînt furnizate de către partea engleză, care a mai trimis și desene pentru alte 200 (cărora li se aduc adesea importante modificări și îmbunătățiri dictate de necesități). Restul de dispozitive sînt proiectate și executate la I.R.M.A. — București și I.C.A. — Brașov după o concepție și tehnologie proprie. Și acestea nu sînt dintre cele mai puțin importante, ci dimpotrivă, printre ele numărîndu-se: dispozitivul de placă centrală, subansamblu de prindere a motorului de acționare a flapsului (unul din elementele de comandă); dispozitivul pentru bordul de fugă central, adică una din porțiunile aripii; dispozitivul pentru carenajele (învelișul) trenului de aterizaj; concepția generală a dispozitivelor de ambutisat pentru presa cu covor de cauciuc; sistemul de ștanțare pe matriță de zinc și multe altele.

În ansamblu, valoarea dispozitivelor proiectate și concepute de către constructorii de la Băneasa și Brașov depășește de trei ori contribuția părții engleze.

Și încă un fapt care confirmă eficiența colaborării dintre cele două părți. Legile engleze prevăd obligativitatea unui sever control interfazic și final al calității executării, săvîrșit de către organul de stat de control și supraveghere numit „Air Registration Board". Operațiile au drept scop asigurarea securității zborului aeronavei și sînt efectuate contra unei taxe percepută de la întreprinderile constructoare. A.R.B. are acum reprezentant la I.R.M.A., unde îndeplinește aceste sarcini și este plătit în valută. Începînd cu anul care vine, cîțiva specialiști români — ingineri și piloți — de la I.R.M.A. au fost autorizați de către firma engleză și A.R.B. să efectueze controalele tehnice de calitate, să opereze modificări și derogări în documentația de construcție (tehnologia fiind în întregime românească) și să exercite controlul probelor de zbor.

În prezent, piloții englezi vin la București pentru probele de încercare și apoi pleacă direct în Anglia, fără escală. Din 1970, zborurile de încercare vor fi efectuate de către piloți români, sub controlul și supravegherea unor specialiști români autorizați, pe a lor răspundere.

Pentru viitor este prevăzut să se asimileze la noi o parte din materialele pe care în prezent sînt furnizate de partea britanică: oțeluri, vopsele, cabluri de comenzi, conductori electrici, table și bare de aluminiu. Totodată, se preconizează o lărgire a colaborării în sensul executării la uzinele aeronautice din România a peste 200 de repere de piese de schimb pentru avioanele pe care le fabrică britanicii.

Pilotul englez de încercare care a zburat pe avionul nr. 4 construit la I.R.M.A. declara că acela a fost cel mai bun avion din seria B.N. pe care a zburat el.

Poate fi o părere subiectivă.

Oricum, este un certificat neoficial care atestă calitatea și valoarea muncii constructorilor de la Băneasa și de la Brașov.

Mircea POSTELNICU

POATE FI AMENAJAT

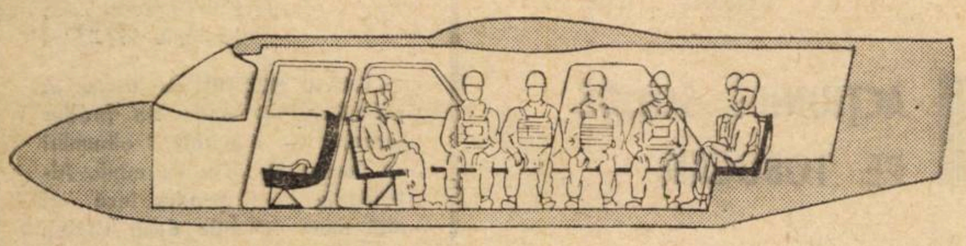

- pentru parașutism sportiv,

- pentru aprovizionare prin parașutare,

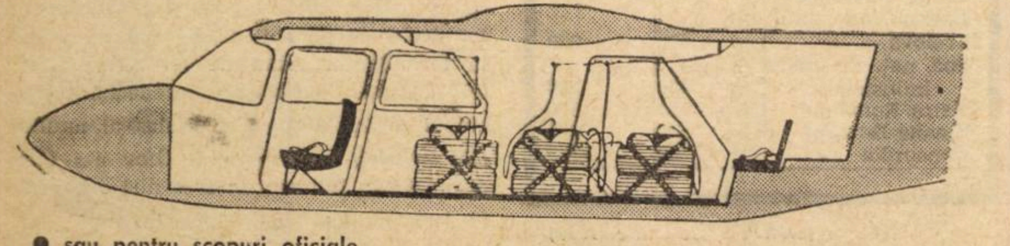

- sau pentru scopuri oficiale.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

- I.S.C.E. Auto-Tractor a livrat în R. P. Chineză 937 autocamioane SR-113, în R.S.F. Iugoslavia 120 autobasculante AB-45-116, în Ceylon 22 autocamioane SR-113, în Kuweit 14 autobasculante AB-45-116, în R.P. Bulgaria 10 autogunoiere S-113, în R.P. Albania 7 automacarale AM-5, în Algeria 6 autocamioane SR-114, iar în R.D. Vietnam 26 autocamioane SR-132 și 22 autoateliere AM-113.

Pentru efectuarea de probe a fost expediat în Australia noul tractor de 40 CP tip Universal, iar în R.S.F. Iugoslavia, în același scop, au fost expediate 2 tractoare de 65 CP tip U-651. Aceeași întreprindere a livrat circa 900 tractoare în R.D. Germană, 590 tractoare în India, 320 în R. S. Cehoslovacă, 140 în Franța, 25 în Spania, 10 în Grecia și 5 în Belgia.

1.000 autoturisme de teren M-461 au fost livrate în R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, Columbia, R.F. a Germaniei, Iran și Cuba, iar 200 autoutilitare TV au fost livrate în R.D. Germană și R.A.U.

- I.S.C.E. Petrolexport a încheiat recent contracte noi pe baza cărora va livra în anul 1970, 65.000 tone motorină în R. P. Polonă, 10 000 tone ortoxilen în Austria și circa 800 tone parafină în R.S.F. Iugoslavia și R.F. a Germaniei. De asemenea, a încheiat cu întreprinderi din R.P. Bulgaria și R.P. Polonă contra[illegible] noi pentru exportul a 17 000 tone white spirt, 55 000 tone uleiuri diferite și 1 000 tone solidol.

- I.S.C.E. Tehnoimport — Cu o firmă canadiană a încheiat un contract în baza căruia în anul 1971 va importa 3 000 tone asbest fire, iar în 1972—1975 cîte 5 000 tone anual. Către întreprinderi din U.R.S.S., R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R.D. Germană, R.D. Vietnam și Cuba, a exportat circa 271 000 rulmenți, iar către firme din Belgia, R.F. a Germaniei, Austria, Iordania, India, Spania, Italia, Franța, Turcia și Grecia, a livrat 345 000 rulmenți.

- I.S.C.E. Mașinexport a definitivat un contract pentru exportul în U.R.S.S. a 40 000 mașini de gătit cu gaze. Pentru exportul de mașini de găurit cu diametrul de găurire de 25 și 40 mm și pentru exportul de prese cu forță de presare de 25, 40 și 60 tone, a încheiat contracte cu firme din Canada, Suedia și Elveția.

- I.S.C.E. Chimimport a încheiat noi contracte pentru exportul de fluoresilicat de sodiu, bicarbonat de sodiu tip 99% farmaceutic și tip 98,5% alimentar, bicromat de sodiu 70% CrO_3, sodă calcinată ușoară și grea, tripolifosfat de sodiu, borax, carbură de calciu, către firme din Anglia, Israel, R.F. a Germaniei, Belgia, Singapore, Italia, Arabia Saudită, Liban, Australia, Maroc, Turcia, Brazilia, Siria, R.A.U. și Grecia. Către firme din Elveția s-a livrat cantitatea de 50 tone clorură cuproasă, catalizator pentru sinteza și polimerizarea acrilonitrilului. Produsul este realizat de fabrica „Azur" din Timișoara. 30 000 tone sodă calcinată ușoară, în saci de hîrtie și saci textili, a livrat către firme din Turcia și Iran. Un nou export de Gerovital H3 în fiole și drajeuri a fost efectuat către o firmă din Peru. În Anglia se vor livra circa 250 tone anhidridă ftalică produsă la Combinatul petrochimic Ploiești.

S-a încheiat cu firma Nymco — Italia un contract pe baza căruia vor fi importate de la această firmă 800 tone bioxid de titan.

Acum 40 de ani România trecea prin

FEBRA MARII CRIZE

STABILITATE, ÎNCREDERE, OPTIMISM... Iluzii nutrite de relativa stabilitate a economiei capitaliste în perioada ce a succedat primului război mondial. Dar un trăznet, ţîşnit din senmul unor afaceri prospere vine să sfarme iluziile, să pună amprenta unei realităţi crude, să nască îndoieli, să sfarme certitudini. Criza din 1929—1933. Cea mai puternică şi mai îndelungată criză economică cunoscută pînă acum, criză ce a cuprins cu tentaculele ei toate ramurile de activitate din toate ţările capitaliste.

Printre ţările puternic afectate de criză a fost şi România. În condiţiile unor circumstanţe agravante, generate de dominaţia marii finanţe occidentale asupra unor importante pîrghii ale economiei ţării, de creşterea vertiginoasă a datoriei externe, ca urmare a politicii de împrumuturi străine, de structura predominant agrară a economiei româneşti, criza din 1929—1933 s-a desfăşurat în România cu o virulenţă deosebită. Creşterea impozitelor directe şi indirecte în vederea achitării datoriilor externe (de la 3805 milioane în 1928 la 7154 milioane lei în 1932), a înrăutăţit situaţia celor mai largi pături ale populaţiei: muncitori, ţărani, meseriaşi, mica burghezie industrială şi comercială, ca şi a unor straturi ale burgheziei mijlocii.

Creşterea enormă a stocurilor de mărfuri, provocată de greutăţile de desfacere pe piaţa externă şi internă, reducerea puterii de cumpărare, scăderea vertiginoasă a preţurilor au dus la ruinarea şi falimentul unui mare număr de întreprinderi mici şi mijlocii, la scăderea sensibilă a salariului. Falimentele unor bănci ca Banca Bercovitz, Banca Generală a Ţării Româneşti, Banca Marmorosch Blank et Co. a sute de bănci mai mici şi mijlocii, au mărit panica financiară şi au adîncit criza de numerar. Zecile de mii de depunători mici şi mijlocii s-au văzut frustraţi de economiile lor depuse spre depozitare sau valorificare.

Criza de credit a provocat noi greutăţi industriei. Producţia industrială a înregistrat scăderi masive. Valoarea producţiei industriei prelucrătoare a scăzut în 1932 faţă de 1928 considerat 100%, la 57,3%, a industriei miniere la 47%, a extracţiei de cărbune la 49,8%.

Întrucît în România agricultura reprezenta un sector predominant, criza industrială s-a împletit cu o puternică criză agrară, care a căpătat proporţii catastrofale pe fundalul unei agriculturi de slabă productivitate şi al unei ţărănimi cu venituri scăzute, cu pămînt insuficient, cu datorii imense şi, în consecinţă, cu putere de cumpărare foarte redusă. Ca urmare a prăbuşirii preţurilor agricole pe piaţa internă şi externă (în 1934 ele reprezentau mai puţin de 50% din nivelul anului 1929), valoarea producţiei agricole s-a redus de la 63 miliarde în 1928 la 22 miliarde în 1933, în condiţiile creşterii absolute a producţiei agricole.

Criza a afectat puternic situaţia clasei muncitoare, ca şi a unei mase largi de salariaţi. Şomajul a luat proporţii neatinse pînă acum — peste 300 000 de şomeri totali şi parţiali, la care se adăugau zeci de mii de şomeri din agricultură; şomajul a afectat puternic şi intelectualitatea: 32% din absolvenţii institutelor superioare erau fără lucru. În unele ramuri industriale concedierile au cuprins 50% din salariaţi. Sub presiunea concedierilor şi a şomajului, indicele general al salariului a scăzut cu peste 50%.

Filmul sumbru şi apăsător al marasmului economiei capitaliste se derulează plastic şi convingător în presa românească de acum patru decenii. Iată cîteva secvenţe...

Secvenţe din presa timpului

SEMN DE ÎNSĂNĂTOŞIRE ?

„S-A CONSTATAT îndeajuns că dobînzile înalte au măcinat capitalurile comerciale şi industriale care au recurs la ele. Aceasta a descurajat avîntul noilor afaceri. Şi, deci, la volumul lor redus de astăzi, avem prea multe capitaluri disponibile. E un semn de însănătoşire. Perioada de lichidare a crizei e azi pe sfîrşite..." *anunţa, fără a fi singurul care făcea atunci acest lucru, ziarul CURENTUL la 4 aprilie 1929.*

„În toată lumea este o mare criză de consum. Scăderea consumului merge pînă la alimentele principale. Se consumă cu aproape 40% mai puţină pîine decît se consuma, la acelaşi număr de populaţiune înainte de război. Consecinţele crizei de consumaţie sînt cele fireşti, şomaj şi criză socială.

Fireşte că tabloul acesta este mai puţin negru pentru România, din moment ce avem o recoltă atît de strălucită. Nu vom putea realiza enormul ce ar fi intrat în ţară dacă erau preţuri bune, dar vom realiza pe jumătate şi tot e bine..."

(ADEVĂRUL, 8 iulie 1930).

„S-A MAI SPÎNZURAT un negustor. Şi-acum vreo două săptămîni clienţii unui mare magazin de manufactură s-au găsit în faţă cu patronul atîrnat lîngă rafturile frumos orînduite (...).

Comercianţii au găsit în cele din urmă un mijloc de a se sustrage falimentului, preferînd veşnica pomenire în locul strigătului portăreilor (...) Între camătă şi fisc comerţul românesc îşi dă suspinele din urmă (...).

Negustorii cari se spînzură sau cei care îşi lichidează existenţa cu un glonte sunt demonstraţiile individuale ale economiei noastre care trosneşte".

(FACLA, 1 martie 1930).

DE ALTE EXPORTURI NU SE MAI POMENEŞTE

„CINE A VIZITAT Constanţa în cursul anilor 1920—22 şi chiar 1923 îşi poate da bine seama de mărirea şi decadenţa primului port maritim al României. În primii ani de după război portul Constanţa a lucrat normal. Activitatea devenise atît de intensă încît toate braţele de muncă erau ocupate în permanenţă. Nici nu se putea apela la un hamal pentru servicii în oraş; toţi erau ocupaţi în port.

Cîtă prăpastie între ceea ce era atunci şi ceea ce vedem astăzi (...) Cîţi negustori au cîştigat milioane pentru ca acum să-i vedem doborîţi de falimente, nemaiputînd face faţă plăţii impozitelor! Azi (...) totul a stagnat, nu mai avem ce exporta, nu ne mai dă mîna să importăm. Rar vine cîte un vapor sau două pe săptămînă cu diverse mărfuri. Adesea chiar la două săptămîni. Exportul se face numai cu produse petrolifere, singurele care mai atrag vapoarele. Cît priveşte alte exporturi, ca cereale, cherestea etc., nu se mai pomeneşte".

(ADEVĂRUL, 11 sept. 1930).

STAGNAREA DE LA BURSĂ

„SITUAŢIA de azi a Bursei de efecte şi schimb este cu deosebire precară, operaţiunile ei au scăzut de aşa natură, încît activitatea instituţiei a devenit aproape inexistentă.

Cauza principală a actualei stări de lucruri, este desigur, criza generală. Este drept însă că şi nenorocita de experienţă pe care cumpărătorii de efecte au făcut-o în anii trecuţi, cînd deţinătorii de hîrtii au pierdut miliarde de lei în urma deprecierii cu 75—80% uneori a acestora, a contribuit la pierderea încrederii publicului în operaţiunile de bursă".

(ADEVĂRUL, 13 sept. 1930).

NEÎNCREDEREA ESTE GENERALĂ

„SITUAŢIA BĂNCILOR din provincie, în care se reflectă situaţia creditului privat, este dintre cele mai grele. Neîncrederea publicului în ele creşte. Portofoliul lor bancabil diminuează. Retragerile depunerilor la fructificare se înteţesc. Neîncrederea este generală. Fiecare posesor a avut numai decepţiuni la plasamentele sale (...) Această neîncredere merge pînă a se vedea cu ochii cum banii se ascund sau fug peste hotare. Chiar economiile mici, ale posesorilor din straturile de jos ale populaţiunii se ridică de la bănci pur şi simplu pentru ca să le aibă în bani efectivi, să cumpere monede de aur sau hîrtie — monede străine"

(din memoriul „Uniunii băncilor de provincie", ADEVĂRUL 13 dec. 1930).

„STATUL convoacă pe reprezentanţii marilor cămătari la consfătuiri pentru scăderea dobînzilor, uită însă că el ia de la contribuabili 15 la sută dobîndă de la impozitele întîrziate".

(SOCIALISMUL, 16 febr. 1930)

CONSTRÎNGEREA DEPUNĂTORILOR

„S-A OBSERVAT că mulţi dintre cei care ridică depunerile lor de la bănci, spre a nu ţine banii închişi, caută să-i plaseze la Casa de economii sau chiar la Casa de depuneri, mulţumindu-se cu dobînda redusă pe care o plătesc aceste instituţii ale statului.

Cum acest fapt nu poate fi folositor economiei naţionale, îndepărtînd însemnate capitaluri de la fructificarea lor normală, se vor lua dispoziţiuni ca atîta timp cît va dura alarma deponenţilor, dobînda Casei de depuneri să fie redusă".

(ARGUS, 3 iulie 1931)

ACŢIUNILE SOLIDE, PE TOBOGAN

„CAPITALIŞTII privesc nedumeriţi topirea cursurilor şi nu ştiu ce atitudine să ia (...) Sînt acţiuni solide care au luat şi ele drumul toboganului. Multe din aceste acţiuni au ajuns la cursuri inferioare valoarei nominale... Faţă de anul trecut (1930 — n.n.) avem scăderi care merg pînă la 50%, deşi anul trecut scăderile erau destul de pronunţate".

Cursul la Bursă la 30 iunie:

	1930	1931
Banca Naţională	6400	4650
Banca Românească	625	510
Banca Comerţului Craiova	620	330
Soc. naţ. de credit industrial	450	280
Astra Română	715	520
Steaua Română	525	285
Concordia	720	375

(ARGUS, 13 iulie 1931)

„BANCA ESKENAZI A CERUT CONCORDAT"

„O MARE INSTITUŢIE bancară din Craiova, Banca Eskenazi, avînd o vechime de 46 de ani şi care se bucură de mult prestigiu în întreaga Oltenie, a cerut concordat, oferind plata integrală a creanţelor în 3 ani, cu o dobîndă de 9 la sută.

Ştirea a produs mare senzaţie nu numai la Craiova, ci şi în Capitală".

(ADEVĂRUL, 21 nov. 1930).

„IN FINE! Respirăm uşuraţi. Se sporesc lefurile. După o recentă dispoziţie a Ministerului de Finanţe, perceptorii vor primi o primă de trei ori leafa dacă reuşesc să încaseze 50% din datorii".

(BILETE DE PAPAGAL, 15 iunie 1930)

„ELEVII NOŞTRI au trimis în străinătate — unde s-a produs senzaţie — admirabile albumuri cu desene şi lucru de mînă. Albumurile ar fi produs încă şi mai mare senzaţie dacă străinii ar fi aflat că şcolarii au lucrat în frig şi au dascălii neplătiţi de astă-vară...".

(ADEVĂRUL, 12 ian. 1932)

FORMIDABILA SUMĂ DE 3 413 098 510 LEI

„...SE CONSTATĂ că numai la Tribunalul Ilfov totalul pasivului falimentelor declarate pe anii 1925—1929 se ridică la formidabila sumă de lei 3.413.098.510 lei. (...) Cele mai multe sînt declarate în cursul anului 1929 şi mai ales al anului 1930. Astfel, la Tribunalul Ilfov n-a fost declarată în faliment în 1926 nici o bancă, în 1927 numai două bănci, în anul 1928 de asemenea nici una, în anul 1929 nu-

mai două bănci, iar în anul 1930 au fost declarate nouă bănci, dintre care unele cu o deosebită suprafață economică".

(ARGUS, 2 ian. 1931).

SUBSTRATUL UNOR FALIMENTE

„DIN RAPORTUL de expertiză contabilă al unei bănci falite din Capitală se constată că, deși pe hîrtie capitalul său se cifrează la suma de 30 000 000, plus, 5 milioane lei rezerve, în realitate însă peste suma inițială de 10 000 000, obținută și aceea prin diferite fuzionări, acest capital și rezerve consistă numai din supraevaluări de imobile și sume subscrise dar nereal vărsate, reușind astfel să acumuleze, de la o mulțime de lume nevoiașă, depozite de 43 687 757 lei, să contracteze angajamente în total de 117 217 893 lei.

Tot astfel o renumită bancă craioveană, a cărei cerere de concordat respinsă a produs un deosebit răsunet, deși nu avea capital propriu decît de 20 000 000 (retras în fapt) și nici nu-și publica periodic bilanturile nefiind societate anonimă, a reușit totuși să polarizeze de pe piață depozite în valoare de 309 116 594 lei și să contracteze angajamente în total de 560 337 000 lei, pentru ca apoi să încerce transformarea ei în societate anonimă constituind pe deponenți în acționari fără voie"

(ARGUS, 2 ian. 1931)

GRANDOARE ȘI DECADENȚĂ

ÎN LUNA februarie a anului 1931 ziarele relatau de la adunarea generală a Băncii Marmorosch-Blank :

„...Domnul Clinceanu felicită conducerea Băncii pentru grija depusă la bunul ei mers. Administrația a fost făcută cu multă prevedere și prudență. Rezerva a sporit...".

Iar d. Aristide Blank afirma cu acea ocazie :

„Ni se spune că numerarul nostru în casă, 330 milioane, nu produce nimic. Noi avem 30 de casieri și ne trebuie suma de mai sus pentru a dota fiecare casier în medie cu 10 milioane. Dimineața cînd se deschide o casierie nu se poate ști ce ordine de plată vor sosi și n-ar fi bine ca clientul să aștepte pînă cînd se trece cecul asupra Băncii Naționale să fie achitat. E bine ca fiecare depunător să aibe siguranța că poate retrage în orice moment suma de care are nevoie! (Aplauze)".

(ARGUS, 23 febr. 1931)

Nu peste multe luni, tot presa consemna un răsunător faliment : Banca Marmorosch-Blank. Aceasta după ce la 13 august, ziarele anunțaseră cu litere de o șchioapă ceea ce avea să constituie doar un preludiu :

„Birourile Băncii Bercovitz au fost ieri închise".

La 21 septembrie același an, o altă știre confirmată de ziare provoca un fior în cercurile de afaceri :

„Declararea în stare de faliment a Băncii de industrie și comerț".

„BANCA NAȚIONALĂ NU ESTE O INSTITUȚIE FILANTROPICĂ"

RĂSPUNZÎND reprezentanților băncilor, tot mai numeroși în ultima vreme, care cer sprijinul Băncii Naționale pentru a evita deschiderea concordatului, ministrul finanțelor din acea perioadă, C. Argetoianu, declara în Camera Deputaților :

„Banca Națională nu este o instituție filantropică. Ea este o instituție de emisiune, căreia îi e încredințată moneda și circulațiunea ei. Banca Națională nu poate face față la toate cererile pe care le fac băncile particulare, pentru a putea face față plăților lor. Ar fi un cerc vițios, căci (...) am avea, în plus de falimentele particulare, falimentul Băncii Naționale și prăbușirea monetei".

(ARGUS, 28 iunie 1931)

După numai o lună și jumătate avea loc constituirea unui sindicat al marilor bănci, cu un fond garantat de stat de un miliard de lei, despre care cotidianul economic citat aduce o serie de precizări :

„Pentru eventualele pagube ce ar rezulta din activitatea sindicatului, statul își ia angajamentul să suporte pagube pînă la concurența sumei de un miliard de lei (...) Paralel cu aceasta, Banca Națională va întreprinde o mare operă de ajutorare a băncilor. Ea cuprinde, între altele, preluarea acțiunilor „Stelei Române", pe care statul le va cumpăra. De asemenea, statul va facilita plasarea obligațiilor emise de marile industrii, furnizoare ale lui, cărora le datorește bani".

(ARGUS, 13 august 1931).

Manifestările crizei încep să fie semnalate tot mai frecvent și în domeniul producției industriale.

S-A STINS ȘI ULTIMUL CUPTOR

„CEA mai însemnată uzină metalurgică din țară (Reșița — n.n.) și-a stins ultimul cuptor înalt. De ce? Fiindcă depozitele uzinei sînt supraîncărcate, cererile pieții foarte mici, iar statul ,clientul cel mai de seamă, a încetat cumpărăturile.

Oțelăriile societății „Reșița" funcționau pînă în 1928 cu 6 cuptoare Siemens-Martin, de o capacitate variind între 20—40 tone pe schimb, pentru fiecare cuptor. Din aceste 6 cuptoare Martin mai funcționează astăzi un singur cuptor. Celelalte cinci sînt stinse.

Instalația uriașă de furnale înalte de la Reșita se compune din trei furnale. Din aceste trei furnale mai funcționa pînă în ultimul timp unul singur, cel mai mic. Acum și acest ultim furnal înalt a fost oprit".

(ARGUS, 7 iunie 1931)

„ANUL ACESTA criza pare să fie un început de realitate : industriile și negustoriile rentează, în cel mai bun caz o cifră egală cu totalul impozitelor anuale (...) Ei bine, dragă Coco, sînt 15 000 de automobile noi strălucite în București, cu prețuri între 300 000 și 800 000 lei. Cîte miliarde fac adunate? Par Bucureștii in adevăr o capitală amenințată de criză? Mint negustorii, minte falimentul, minte bursa, minte statistica? De unde iese atîta putință de risipă, dacă funcționarii sînt prost plătiți, profesiile libere improductive, industria și negoțul nule?"

(BILETE DE PAPAGAL, 13 iulie 1930)

20 MII VAGOANE PĂCURĂ AȘTEAPTĂ ÎN GROPI

„PĂCURA trebuie vărsată în gropi pentru că rezervoarele disponibile sînt pline. În rezervoare zac 40 de mii de vagoane. (...) Aceste șaizeci de mii de vagoane care ocupă rezervoarele exploatărilor petrolifere și sutele de gropi nu pot fi valorificate prin export, deși reprezintă o valoare de 240—250 milioane lei, adică circa un sfert de miliard (...).

Pentru a putea exporta o cantitate oarecare de păcură au amestecat-o cu motorină, al cărei preț la export este astăzi tot atît de derizoriu ca și al păcurei (...) În acest fel au fost exportate 7 000 de vagoane".

(ARGUS, 21 oct. 1931)

1 Kg = 850 g

„CU OCAZIA vizitei de ieri prin piețe primarul general al Capitalei a făcut constatarea că publicul consumator se abține de la orice fel de cumpărări și că sînt foarte multe articole alimentare de care consumatorii aproape s-au lipsit".

(ARGUS, 25 ian. 1931)

„Primarul general al Capitalei a făcut ieri dimineață o inspecție inopinată la diferiți brutari mari și mici, în vederea stabilirii noului preț al pîinii. Primarul Capitalei a făcut două constatări :

Cele mai multe localuri de brutărie, și îndeosebi cele de la periferia orașului sînt improprii și insalubre.

Cei mai mulți brutari fabrică pîinea neagră mai mică de un kilogram, (de) aproximativ 850—900 grame".

(ARGUS, 30 ian. 1931)

CU CERTIFICAT ȘI FĂRĂ

„RAVAGIILE pe care lipsa de lucru le face în toată țara sînt din ce în ce mai înspăimîntătoare. Pentru viața economică a țării, alături de criza financiară altă problemă a pieții comerciale nu există, decît problema lipsei de lucru".

(SOCIALISMUL, 12 ian. 1930)

„De curînd 40 dintre muncitorii Fabricii Vulcan au fost concediați «pînă vor fi rechemați» pe motiv că fabrica nu are materiale de lucru. O dată cu concedierea le-a dat și cîte un certificat, cam în felul acesta : «Se adeverește de noi, prin prezenta, că lucrătorul X a lucrat în fabrica noastră de mașini de la cutare pînă la cutare dată în meseria de . . . și în tot acest timp a fost credincios și silitor. Părăsește serviciul sănătos și mulțumit...» (!) ".

(SOCIALISMUL, 16 martie 1930).

„În sînul muncitorilor din Uioara s-a iscat o serie de nemulțumiri prin faptul că direcțiunea uzinelor a început concedierea lor în mod deghizat. Astfel, aproape zilnic se concediază grupuri de cîte 2—3 muncitori".

(ADEVĂRUL, 2 noiembrie 1930)

„UZINELE «Astra» din Arad, care lucrau și pînă acum cu un număr redus de oameni, au hotărît să facă o nouă reducere de personal, în proporție de 25—30%, pe ziua de 1 ianuarie 1931. Direcția uzinelor a mai decis ca între 23 decembrie a.c. și 7 ianuarie 1931 să înceteze orice activitate, trimițînd muncitorii în concediu forțat, fără a le acorda însă vreo indemnizație".

(ADEVĂRUL, 18 dec. 1930).

„ÎNCERC să mă documentez asupra funcționării acestui oficiu (de plasare — n.n.). Vreau să știu cum funcționează mecanismul cu care statul combate șomajul. Cîți șomeri avem — oferta și cererea brațelor de muncă, plasările, vîrsta, sexul, meseriile, naționalitatea celor zvîrliți afară din cîmpul muncii cinstite (...). Imposibil. M-am izbit de inerție, de tembelismul, de rigiditatea birocratică (...) și la aceasta se reduce activitatea oficiului de plasare".

(FACLA, 20 febr. 1930).

„Cum s-o fi ajuns la stabilirea cifrei de 33 000 de șomeri în țara românească nu putem bănui. Constatăm doar că cifra șomerilor e misterioasă. Dispare, se lungește, se impune atenției opiniei publice fenomenal de inconsecvent. Pînă mai ieri oficialii o contestau net (...).

Nu. În România șomaj există, în proporții îngrijorătoare, de patru ani. Organizațiile muncitorești au spus-o de mii de ori, dar oficialii nu le-au dat ascultare".

(ADEVĂRUL, 18 dec. 1930).

Evoluția numărului de salariați în perioada 1928—1932 *)

Anul	Industria extractivă (total salariați)		Industria transformatoare (numai muncitori)
	Mine	Petrol	
1928	49945	28208	180315
1929	49898	30017	176879
1930	43228	21399	151458
1931	35629	14466	132339
1932	32623	14537	133510
1933	30476	15777	163513

*) După Enciclopedia României, vol. III, pag. 1096—1097.

OFENSIVA PATRONALĂ ASUPRA SALARIILOR

„DEFICITAR a fost anul muncitoresc 1931 și pentru că salariile muncitorilor au fost reduse simțitor la toate întreprinderile, în special acolo unde muncitorii nefiind organizați în sindicate n-au putut opune rezistență ofensivei patronale. În general, salariile au fost scăzute după bunul plac, fără considerare asupra indicelui de scumpete care a arătat o scădere mult mai mică. De altfel, statul a încurajat această ofensivă. El a pornit atacul contra salariilor, în ianuarie 1931, cu celebra curbă de sacrificiu pentru funcționari. Atunci muncitorii au repurtat un succes — după o luptă sîngeroasă în Calea Griviței la 29 ianuarie — reușind să impună a nu li se aplica acea «curbă». Dar criza accentuîndu-se, concurența «armatei de rezervă a proletariatului» mărindu-se prin continue concedieri, numărul organizațiilor fiind relativ mic, ofensiva salariilor a fost continuată de patronat cu mai mult succes... Mizeria muncitorilor s-a mărit".

(ADEVĂRUL, 1 ian. 1932)

„LA FABRICA «Sentis» au fost concediați 40 de lucrători. Astăzi, fabrica lucrează numai cu 60 de lucrători. E de la sine înțeles că direcția fabricii a profitat astfel pentru ca să scadă salariile și să-și bată joc de drepturile cîștigate de ei (...). De ce economiile se fac numai pe spinarea muncitorilor ?, Domnilor directori ai fabricii nu li s-au scăzut salariile (unul are 50 000, iar celălalt 30 000 lunar)".

(SOCIALISMUL, 16 martie 1930)

„AVEM ÎNAINTEA noastră proiectul de lege prin care se reduc salariile funcționarilor publici. Prima impresie ce produce această lovitură dureroasă (...) este că slujbașii cu lefuri mici și modeste sînt mult mai crud loviți decît funcționarii superiori ce primesc salarii dacă nu exagerate, în orice caz destul de satisfăcătoare".

(ADEVĂRUL, 23 dec. 1930).

„O GRAVĂ PROBLEMĂ SOCIALĂ"

Dintr-un interviu cu C. I. PARHON :

„ESTE o gravă problemă socială. Statul n-are suficientă posibilitate de a acorda profesorilor și elementelor de știință un regim și o existență, conform necesităților, deși în raport cu populația numărul acestor elemente este încă insuficient.

Supraproducție de intelectuali nu poate exista. În special supraproducția medicilor este un basm. Țara noastră are nevoie de încă atîția medici pentru necesitățile ei sanitare. Trebuie însă și o mai bună repartizare a lor pe județe, la țară, la plasă".

(FACLA, 19 mai 1930)

„DUPĂ FORMALITĂȚILE obișnuite au început (în portul Sulina — n.n.) discuțiile ale căror rezultat a fost încheierea noului contract prin reducerea cu 20% din prețurile (salariile — n.n.) generale prevăzute în vechiul contract. Pentru zilele de sărbătoare s-a redus 50%, precum s-a redus tot cu 50% și (plata pentru) lucrul de noapte".

(ARGUS, 3 iulie 1931).

CARE ERA în aceste vremuri de criză starea de sănătate a populației aflăm, printre altele, și din articolele dr. Ștefan Irimescu, director general al Societății pentru profilaxia tuberculozei.

Amintind că pentru combaterea tuberculozei guvernanții alocau încă înainte de criză o sumă care revenea la un leu pe cap de locuitor, cunoscutul medic explică de ce „tuberculoza face singură mai multe victime decît toate celelalte boale infecțioase și epidemice la un loc". „În instituții, relatează autorul, funcționarul cînd se îmbolnăvește tremură să nu fie descoperit și scos din serviciu și să nu rămînă fără nici o resursă de trai, și de aceea își tăinuiește boala".

(ADEVĂRUL, 7 dec. 1930).

Pagini realizate de
Florence COSTIN
D. DRAGOMIRESCU

În lucrările unor economiști români

ASPECTE INDIVIZIBILE ALE POLITICII ECONOMICE A PARTIDULUI

REALITATEA ECONOMICĂ, de altfel ca existența în genere, nu se oferă în mod nemijlocit spiritului nostru cunoscător. Mișcarea reală se dovedește a fi întrucîtva deosebită de cea perceptibilă, tot așa cum spațiul și timpul intuițiilor noastre cotidiene presupuse în mod nemijlocit a fi absolute, s-au dovedit a fi relative. Intervenind în ceea ce este profund și fundamental, este firesc ca în anumite privințe ceea ce este palpabil să se lase încă așteptat — chiar atunci cînd, pe un plan încă inaccesibil ochiului nerutinat, elementele acestora se cumulează irezistibil. O judecată de valoare asupra pertinenței unei anumite politici economice trebuie să aibă deci în vedere nu numai rezultatele evidente, dar și cele în curs de a se actualiza, precum și consistența internă a construcției teoretice pe care se fundamentează.

Aceasta nu înseamnă că scadența actualizărilor este deplasată în viitor. Economia noastră națională este în măsură să ofere la timpul prezent un bilanț pozitiv, a cărui expresie condensată este ritmul de creștere (preliminat) al producției industriale de 10,7% — dintre cele mai înalte pe plan mondial.

Trăsăturile caracteristice ale forțelor de producție moderne, îndeosebi în condițiile economiei socialiste, definită în esență prin proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, oferă posibilitatea și necesitatea unei viziuni economice cu extensiune asupra întregii economii naționale și cu orizontul a cel puțin unui deceniu. Societatea poate și trebuie să prevadă în liniile ei directoare dezvoltarea forțelor productive și să realizeze o alocare rațională a resurselor sale. În această privință există și sînt în curs de aplicare și de perfecționare procedee științifice de determinare cu un mare grad de exactitate. Societatea este în măsură totodată să pună în mișcare acele pîrghii economice care asigură un climat de emulație creatoare la nivelul fiecărei unități economice și a fiecărui individ — muncitor, țăran, intelectual. Congresul al IX-lea, Conferința Națională, precum și Congresul al X-lea al Partidului au elaborat aceste aspecte indivizibile ale politicii economice a partidului.

Dacă vom încerca o trecere în revistă sumară a literaturii noastre economice din anul pe cale de a se încheia, poate nu ar fi greșit să spunem că ea se caracterizează, în principal, prin ridicarea competentă a problemelor de gestiune dintr-o viziune macroeconomică și care se pretează unei reglări raționale. Faptul nu este întîmplător și nici nejustificat. Se știe că obiectivul stabilit de Congresul al X-lea al Partidului este edificarea în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate. Este întrucîtva firesc deci să prevaleze în literatura noastră economică problemele legate de osatura unei structuri economice moderne, de progresul tehnic, de continuarea în ritm susținut a industrializării țării, de punerea în valoare la un nivel superior a resurselor de care dispune poporul nostru în toate domeniile, de asigurarea eficienței investițiilor în industrie și în agricultură, de organizarea întreprinderilor industriale.

În lucrarea **Ritmul creșterii economice. Teorie și analiză**, apărută în Editura politică, Emilian Dobrescu a efectuat investigarea ritmului de dezvoltare — care concentrează influențele principalelor procese economice. Pornind de la studiul categoriilor de bază ale reproducției, în contextul particularităților actuale ale acesteia — autorul evidențiază, printre altele, conturarea unei noi faze a reproducției sociale: cercetarea tehnică-științifică. În carte se valorifică posibilitățile oferite de metodele moderne de analiză statistico-matematică. Cartea relevă importanța „efectului propagat" în economia modernă, accentuează necesitatea elaborării mai detaliate a conceptului de echilibru economic dinamic. Se subliniază semnificația extinderii sferei productive dincolo de limitele producției **imediate** a bunurilor materiale ca o tendință importantă a dezvoltării actuale a forțelor productive. Abordînd problema criteriului obiectiv al optimului economiei socialiste, autorul scoate în evidență trăsăturile dinamice ale corelației acumulare-consum, cu concluzia că, dacă se ia în considerare o perioadă lungă, maximizarea fondurilor de consum ca criteriu general al optimului economic nu contrazice acumularea, ci, dimpotrivă, implică o rată mai ridicată a acesteia. Se analizează pe larg problemele teoretice ale eficienței utilizării resurselor. Studiind factorii nemijlociți ai ritmului de creștere, E. Dobrescu propune elaborarea unei balanțe-șah a creșterii venitului național (sau a produsului social), înscriind pe orizontală contribuția variației volumului și eficienței fondurilor utilizate, iar pe verticală aceea a modificării volumului și productivității muncii — balanță ce permite delimitarea factorilor extensivi și intensivi ai creșterii economice.

În încercarea de a evalua cantitativ reproducția fondurilor fixe, autorul examinează implicațiile ce rezultă din combinarea efectului de utilizare permanentă a fondurilor de amortizare și a efectului de acumulare. Aplicînd metodele analizei cantitative la studiul dezvoltării economice a României, Emilian Dobrescu studiază problemele dezvoltării bazei tehnico-materiale și ale utilizării raționale a forței de muncă evidențiază necesitatea de a asigura pentru următoarele 2—3 planuri cincinale o rată ridicată de acumulare.

Progresul tehnic și dezvoltarea economică de I. Lemnij, carte apărută în Editura Academiei, abordează și ea o problematică a cărei actualitate este neîndoielnică. Deși autorul studiază, în această etapă, reperele și implicațiile progresului tehnic actual ca atare și nu în relație explicită cu politica economică a partidului, în subtext legătura este evidentă. În chestiunea, de pildă, ce determină creșterea economică (progresul tehnic sau acumularea) autorul demonstrează inconsistența unei soluții unila-

FIȘE

■ M.A.G. van Meerhaeghe începe studiul intitulat **Observation sur la signification des termes d'échange des pays sousdéveloppés,** publicat de revista KYKLOS (vol. XXII 1969. Fasc. 3), printr-o doctă trecere în revistă, care începe cu D. Ricardo și se încheie cu J. Viner, a diferitelor concepții teoretice asupra raporturilor de schimb și a unor tehnici statistice de calcul. El face o serie de remarci judicioase asupra modului de calcul aplicat azi și comentează o serie de date statistice disponibile. Subliniind unele reale insuficiențe ale acestora din urmă, Meerhaeghe afirmă în mod abuziv, după părerea noastră, că raporturile de schimb între materiile prime și produsele finite sînt lipsite de semnificație. Meerhaeghe critică în acest sens recomandările UNCTAD, care au la bază constatarea modificării raporturilor de schimb în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare și își exprimă convingerea că între raporturile de schimb și dezvoltarea economică nu există o legătură importantă. El conchide prin considerația că țările în curs de dezvoltare nu trebuie să facă din raporturile de schimb o preocupare principală.

O asemenea concluzie, credem, nu rezistă unui examen critic desfășurat în lumina unor fapte incontestabile și binecunoscute. Se știe, de pildă, că numeroase țări în curs de dezvoltare înregistrează, de la an la an, pierderi grele, datorate evoluției prețurilor materiilor prime. Chiar dacă, din cauza unor deficiențe de calcul, raporturile de schimb nu sînt absolut riguroase, ele reușesc totuși să releve fenomene de maximă importanță.

■ **Monopoly and Competition** (Monopol și concurență), Penguin Books, 1969, 429 pag., este titlul unei recente culegeri de texte economice, editată de Alex. Hunter. Este prezentată o selecție din lucrări referitoare la subiectul cercetat, iar între autorii acestora întîlnim pe J. A. Schumpeter și J. K. Galbraith. Culegerea are patru părți; prima se ocupă de teoria generală a concurenței imperfecte, cea de-a doua de aplicațiile teoriei generale, iar ultimele două de reglementările juridice privind monopolurile, în vigoare în S.U.A. și Marea Britanie.

În introducerea culegerii A. Hunter se referă la valul de fuziuni ce caracterizează, azi, numeroase economii occidentale. El arată că așa-numita legislație anti-trust este în mare măsură necorespunzătoare și că cei ce sînt chemați să o aplice au, în general, sentimentul neputinței în fața unei implacabile tendințe către o tot mai mare concentrare a producției. În același timp, el avertizează că problemele legate de raportul monopol-concurență nu au un caracter „pur economic", fiind imediat legate de formularea unei anumite politici economice.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

PRELIMINĂRI

CE LUCRĂRI economice se află pe agenda de lucru a editurilor noastre? Este o întrebare izvorîtă din predispoziția firească, la fiecare început de an, către retrospective și scrutări ale viitorului. Spre a satisface curiozitatea legitimă a economiștilor pentru literatura de specialitate am întreprins o scurtă „incursiune" pe șantierele principalelor producătoare de carte economică — Editura politică, Editura Academiei și Editura științifică, căutînd să desprindem din planurile editoriale cîteva linii ce definesc fizionomia cărții economice în anul ce vine.

Am reținut cîteva titluri ce ilustrează preocuparea cercetătorilor spre studiul și analiza unor procese și fenomene ale construcției socialiste, a căilor și metodelor de perfecționare a mecanismului nostru economic. Pe această filieră de preocupări se înscriu lucrările **Factorii care susțin dezvoltarea economiei naționale** *de prof. dr. Roman Moldovan;* **Teorie și practică în problema valorii** *de prof. I. Rachmuth,* **Renta funciară și actualitatea agrară** *de acad. V. Malinschi și culegerile* **Studii de economie socialistă, Investițiile și creșterea economică, Teorii și modelele de creșteri economice în socialism.** *Mai intens decît în trecut ne apare interesul pentru problemele perfecționării conducerii economice la nivel micro și macro economic, care-și găsesc ilustrarea într-o serie de lucrări originale ca și în numeroase traduceri:* **Conducerea colectivă** *de prof. dr. Costin Murgescu,* **Conducerea științifică a întreprinderilor** *de Ioniță Olteanu,* **Elemente de ergonomie aplicată** *de V. Anghelescu etc. Dintre traduceri remarcăm: Oskar Lange,* **Decizii optime,** *W. Leontief,* **Analiza input-output,** *J. M. Keynes,* **Teoria generală a folosirii brațelor de muncă, a dobînzilor și a banilor.** *J. Jerbier,* **Organizare-conducere,** *Carl Heyel,* **Enciclopedia conducerii și organizării,** *H. B. Maynert,* **Manual de organizare științifică industrială.** *Un loc important îl ocupă analiza fenomenelor și proceselor noi caracteristice societății capitaliste, esențiale pentru înțelegerea problemelor generale ale lumii contemporane; mai slab reprezentate în acest an sînt istoria economiei naționale și a gîndirii economice.*

Pentru a completa tabloul sumar al literaturii economice, cu cîteva detalii mai concrete, ne-am adresat unor autori cu rugămintea de a ne motiva opțiunile lor în cercetarea economică, într-un scurt „cuvînt introductiv" la lucrările aflate în lucru.

● **VLADIMIR TREBICI. Populația României și creșterea economică:** Demografia, în general, demografia economică în special, este de multă vreme datoare cu o analiză a corelației demo-economice, în condițiile specifice ale țării noastre, în termeni expliciți, care să redea dimensiunea influenței pe care factorul economic o exercită asupra populației, cît și a consecințelor economice, generate de o anumită evoluție a numărului și structurii populației. Asemenea studiu pe care mi-l propun, contractat cu Editura politică, îl solicită atît faza actuală, calitativă a creșterii economice din țara noastră, cît și politica demografică activă, care se traduce cu fermitate în viață.

Întreprinderea nu este, desigur, ușoară. De aceea o tratare teoretică preliminară a conceptelor și teoriilor privind variabilele economice și cele demografice, investițiile economice și investițiile demografice, indicii corelației demo-economice s-a impus cu necesitate, servind ca introducere la analiza aspectelor economice pe care le ridică populația: populația activă, structura ei pe vîrste, repartizarea ei după diferite caracteristici, repartizarea teritorială, distribuția ei pe sectoarele primar, secundar și terțiar, aspecte demografice generate de industrializare și urbanizare. Sînt examinate problemele calitative principale ale populației active, deplasările structurale, creșterea „stocului de învățămînt" în concordanță cu obiectivele calitative ale reproducției lărgite. În acest context încercăm descifrarea evoluției marilor procese demografice — natalitatea și mortalitatea populației, — și estimarea, în final, a perspectivelor pentru următorii ani.

Folosirea procedeelor moderne de analiză demo-economică și aplicarea acestora pe un vast material documentar și statistic sînt subordonate necesității de a pune în lumină unele regularități în producerea fenomenelor demografice, a căror cunoaștere este utilă atît deciziilor de politică economică cît și celor de politică demografică.

terale. Din cauza efectului descrescînd ce se manifestă atunci cînd se depășește un anumit punct pe scara economiei naționale, acumularea la un nivel tehnic constant s-ar lovi de limite insurmontabile. I. Lemnij arată că investițiile suplimentare trebuie să se concretizeze în mijloace de un nivel tehnic superior, ceea ce demonstrează justețea liniei politice a partidului nostru de punere a accentului pe ramurile conducătoare ale progresului tehnic, de stimulare a cercetării științifice proprii și de achiziționare a tehnicii celei mai înaintate pe plan mondial. De altă parte, arată autorul, deși creșterea economică ar fi posibilă, teoretic vorbind, și fără acumulare, întrucît fondurile de amortizare pot fi reinvestite în mijloace tehnice superioare, care asigură o cantitate mai mare de produse, adoptarea unei astfel de soluții nu ar satisface cerințele unui ritm înalt de dezvoltare care, în fața țării noastre și în momentul actual, se ridică în mod imperios.

Dr. Alexandru Puiu îmbină în lucrarea **Valorificarea superioară a resurselor naturale**, publicată în Editura Academiei, analiza teoretică a valorificării superioare, ca trăsătură a creșterii economice în condițiile promovării progresului tehnic contemporan, cu evidențierea particularității acestei acțiuni în diferite ramuri economice. În vederea comensurării intensității acestui proces, se folosesc o serie de indicatori, dintre care unii propuși de autor.

O serie de lucrări apărute în acest an tratează diferite aspecte ale modelelor și metodelor matematice aplicate în economie.

Manea Mănescu, membru corespondent al Academiei, Anatol Măcriș, Vincențiu Dumitru au publicat de curînd, în Editura Academiei, ampla și documentata lucrare **Metode matematice moderne aplicate în organizarea și planificarea lucrărilor de construcții și montaj**, în care autorii prezintă unele aplicații ale cercetării operaționale în domeniul organizării, planificării și conducerii lucrărilor de construcții și montaj. Materialul proiectat este de natură să inspire aplicații ale acelorași metode și în alte domenii.

În **Investițiile și calculul economic**, lucrare apărută în Editura științifică, ing. I. I. Saphier și ing. E. O. Topală tratează probleme ale aplicării metodelor moderne de calcul economic în practica planificării, proiectării și evaluării eficienței economice a investițiilor. În elaborarea lucrării, s-a urmărit să se prezinte logica rezolvării unei probleme de investiție în condițiile țării noastre. O contribuție a autorilor în domeniul optimizării soluțiilor o constituie criteriul complex de decizie economică și generalizarea noțiunii de situație decizională. Se insistă asupra necesității de a se considera orice investiție în interdependență cu întreaga economie națională în complexitatea ei și se arată că decizia în investiții este unică și ireversibilă. O dată decizia luată, investiția se realizează, contribuind la modificarea cantitativă și calitativă a structurii și configurației ramurii și, implicit, a economiei și orice altă decizie ulterioară va trebui să țină seama de această modificare.

Diferite aspecte legate de **Eficiență, ritm și progres în economie** au apărut într-un volum cu acest titlu, în Editura didactică și pedagogică, în care sînt înmănunchiate studii apărute în revistele de specialitate, precum și comunicări susținute la diferite sesiuni științifice ale cadrelor didactice și cercetătorilor care lucrează în domeniul economiei.

În sfera economiei agrare găsim puține studii. Merită totuși de semnalat **Căile de creștere a eficienței economice a irigațiilor în agricultură**, de S. Gligor și V. Dobrea (Editura agrosilvică) în care irigațiile — ca resursă importantă a creșterii producției agricole — sînt prezentate în cadrul principalelor relații funcționale care se creează cu celelalte resurse în procesul de producție. **Folosirea rațională a investițiilor în C.A.P.** (aceeași editură), de A. Lucaci, precum și **Dicționarul de economie agrară**, apărut sub redacția dr. ing. S. Hartia.

În definirea conceptului de cheltuieli de muncă socială, Constantin Iacobovici Boldișor are în vedere în cartea **Probleme de prețuri în economia socialistă** (Editura Academiei) nu numai cheltuielile sociale de producție, ci și pe cele de reproducție. Pornind de la criteriile de repartizare ale venitului net pe ramuri și subramuri, se propune un tip nou de preț. Se desprind criterii de determinare a mărimii beneficiului la producător, iar pentru fundamentarea științifică a prețurilor la consumator se fac diferențieri înlăuntrul fiecărei grupe de mărfuri pe baza luării în considerare a valorii de întrebuințare și a altor elemente de corelare a prețurilor.

În ultima sa lucrare — **Jocuri strategice și analiză economică** — Tiberiu Schatteles interpretează, așa cum a semnalat Costin Murgescu („Viața economică" nr. 50/1969), rolul jocurilor strategice în domeniul economiei în contextul model — practică socială. Interesul aplicațiilor strategiei jocurilor la analiza economică ar rezulta din imposibilitatea creării unor modele strict adecvate pentru toate situațiile din economie, deoarece în acest domeniu modul de a acționa al indivizilor angajați joacă un rol hotărîtor.

Ediția a II-a a **Dicționarului statistic-economic**, apărută în acest an, sub redacția dr. Constantin Ionescu, aduce nu numai o sporire numerică a numărului termenilor (de la 2000 la 3000), dar și o îmbunătățire calitativă îndeosebi în legătură cu creșterea greutății specifice a metodelor matematice și cibernetice în analiza economică, cu necesitatea de a da definițiile în concordanță cu nivelul actual al științei statistice.

În contextul măsurilor adoptate de partidul și statul nostru — orientate atît spre promovarea metodelor și mijloacelor moderne de conducere a proceselor de producție, cît și în direcția raționalizării cadrului organizatoric al activității economice, trebuie consemnată apariția a două lucrări : **Structuri organizatorice ale întreprinderii moderne — Elemente introductive** (Editura politică), de Ioniță Olteanu, în care autorul prezintă o succintă sinteză a aspectelor atît de principiu, cît și practice ale elaborării și perfecționării structurilor organizatorice ale întreprinderilor, precum și **Organizarea structurală a întreprinderilor — Elemente de organizare și conducere** (Editura științifică), de Mihail Dumitrescu, conținînd o prezentare amplă a întreprinderii industriale și a funcțiunilor ei, a structurii întreprinderilor și a organizării conducerii acestora.

În amplul volum **Contribuții la dezvoltarea problemelor teoretice ale economiei socialiste**, sub redacția prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, prof. univ. dr. Emilian Dobrescu, prof. univ. dr. Ervin Hutira, prof. univ. dr. Vasile Rausser. Editura politică ne-a pus în acest an la dispoziție o selecție a punctelor de vedere exprimate de economiștii români în cadrul principalelor dezbateri consacrate economiei socialiste. Cartea cuprinde : punctele de vedere referitoare la metodologia, organizarea și valorificarea cercetării economice ; dezbaterile științifice organizate de catedra de economie politică din Academia de științe social-politice „Ștefan Gheorghiu" pe probleme ale optimizării proporțiilor fundamentale ale economiei naționale ; dezbaterea științifică pe tema acțiunii legii valorii în economia socialistă — începută în iulie 1969 — de catedrele de economie politică și conducere planificată a economiei naționale din A.S.E., în colaborare cu revista „Probleme economice" ; stenograma prescurtată a dezbaterii științifice organizate în februarie 1969 de revista „Probleme economice" în colaborare cu Facultatea de studii economice a Universității din Timișoara pe tema folosirii raționale a forței de muncă ; stenograma prescurtată a dezbaterii științifice organizate de catedra de economie politică a Universității „Al. I. Cuza"-Iași, împreună cu revista „Probleme economice" (februarie 1969), cu privire la sistemul de stimulente materiale și morale în economia națională, precum și tematica „Interese, cointeresare, consum" din dezbaterea „Dialectica dezvoltării relațiilor de producție socialiste în țara noastră", organizată de revista „Lupta de clasă" ; stenograma dezbaterii științifice pe tema eficienței activității economice în socialism, organizată de revista „Probleme economice" împreună cu Facultatea de științe economice din cadrul Universității „Babeș-Bolyai"-Cluj (ianuarie 1969).

Principalele coordonate ale politicii economice externe a partidului și guvernului nostru sînt tratate — pe baza utilizării documentelor oficiale și a numeroase surse primare furnizate de statistica națională și internațională — în lucrarea monografică **România socialistă și cooperarea internațională** (Editura politică), de un colectiv de autori avînd drept coordonatori pe Mircea Malița, Costin Murgescu și Gheorghe Surpat.

Prezenta trecere în revistă a cărților apărute în anul 1969 pe teme ale construcției economiei noastre socialiste nu are pretenția de a fi exhaustivă nici în privința titlurilor, nici în privința tematicii abordate sau a soluțiilor preconizate. Ea și-a propus să dea o imagine fidelă, doar în trăsăturile ei principale, a muncii de cercetare în domeniul economiei socialiste, așa cum s-a reflectat aceasta în activitatea editorială.

S. ANDREIESCU

■ În studiul **Decizii optime în cazul pluralității obiectivelor** publicat în revista poloneză, EKONOMISTA 3/4 1969, Ludwik Bilinski examinează dintr-un nou punct de vedere problema optimului lui Pareto aplicînd metodele moderne de programare. Autorul arată că toate programele care realizează optimul lui Pareto pot fi ordonate parțial fără a se recurge la curbele de indiferență și la așa-numita funcție de preferință. După ce se rezolvă programul optim pentru fiecare obiectiv în parte, resursele fiind date, obținem pe axele de coordonate punctele între care se întinde suprafața reprezentînd mulțimea de programe din aceeași clasă din punctul de vedere al dimensiunilor investințiilor.

■ A apărut recent lucrarea lui Christian Morisson, **La répartition des revenus dans les pays du tiers monde** (Repartiția veniturilor în țările lumii a treia), Editions Cujas, Paris, 1968, 382 pag, care cuprinde atît o analiză a repartiției veniturilor în țările lumii a treia, acordînd o atenție specială țărilor nord-africane, cît și încercarea de a schița o teorie generală a repartiției veniturilor în economiile în curs de dezvoltare.

FIȘE

După părerea autorului, repartiția veniturilor în țările în curs de dezvoltare exercită o influență mai mare asupra creșterii economice decît în țările dezvoltate, prin efectele hotărîtoare asupra structurii cererii, volumului acumulării și a utilizării sale. În ciuda deosebitei sale importanțe, problema repartiției veniturilor în țările în curs de dezvoltare, spune autorul, a fost puțin cercetată. C. Morrison consideră că această situație este rezultatul a două dificultăți principale. În primul rînd, arată el, teoria economică occidentală nu oferă instrumente potrivite de analiză, căci ea a fost elaborată pentru a răspunde exigențelor unor economii unde sectorul de subzistență joacă un rol neglijabil. Existența unui sector non-monetar, caracterizat prin autoconsumație și autofinanțare, ar cere, printre altele, definirea unei categorii specifice de venituri, distincte de rentă, profit sau salariu, aceasta reprezentînd o exigență nesatisfăcută pînă acum. În al doilea rînd sursele statistice privind repartiția veniturilor sînt insuficiente și de calitate discutabilă. În bună măsură, spune autorul, această a doua dificultate este un rezultat al celei dintîi căci agregatele contabilității naționale comportă serioase erori datorate importanței sectorului tradițional unde veniturile nu pot fi surprinse exact.

EDITORIALE 1970

● **C. IACOBOVICI BOLDIȘOR — Metode moderne de determinare și analiză a prețului de cost :** Lucrarea pe care o elaborez împreună cu dr. Marius Iarovici, are ca obiectiv principal abordarea problemelor de preț de cost prin prisma cerințelor sporite ale conducerii și organizării științifice a întreprinderii.

Prețul de cost devine tot mai mult un instrument menit să pună la dispoziția conducerii întreprinderii sau a altor verigi economice elementele necesare pentru a lua, în cunoștință de cauză, decizii economic fundamentate în funcție de obiectivele strategice și tactice avute în vedere. În aceste condiții calculația tradițională a prețului de cost de către contabil se transformă și-și lărgește conținutul și metodele de lucru tinzînd să se identifice cu unele domenii ale calculului economic. Își face apariția în lume un nou tip de personal de evidență, cunoscător al metodelor moderne de calcul și de mecanizare a acestuia, capabil de analize multilaterale privind mersul întreprinderii, evoluția ei viitoare.

În literatura noastră economică nu există vreo lucrare care să răspundă acestor nevoi, tot mai acute astăzi, cînd problemele calculului și gestiunii capătă un loc tot mai important în activitatea întreprinderilor, centralelor și ministerelor. Intenționăm să punem un accent deosebit pe prezentarea unor metode moderne de calcul și analiză economică a prețului de cost aplicabile, cu unele adaptări, și în condițiile țării noastre.

Avînd în vedere dezvoltarea rețelei de calculatoare electronice acordăm atenție și unor metode matematice pe baza cărora s-ar putea înlesni modelarea și programarea unor probleme mai complicate de preț de cost.

● **NEDELEA PĂRĂLUȚĂ. — Concentrare, centralizare, monopolizare. Tendințe actuale :** Lucrarea își propune să analizeze și să evidențieze unele tendințe, trăsături ale procesului de concentrare, ale procesului intens de monopolizare a producției și capitalului. Acest proces, ce se desfășoară în ritmuri inegale dar deosebit de accentuat, cu precădere după al doilea război mondial și, mai ales, în ultimul deceniu, are implicații majore asupra mecanismului reproducției capitaliste, iar înțelegerea și explicarea lui este deosebit de necesară pentru o analiză aprofundată a dezvoltării economice, sociale și politice a capitalismului contemporan.

Complexitatea temei, multiplele aspecte și implicații generate de sporirea nivelului de concentrare ne impune o anumită delimitare a sferei de cercetare. Astfel, ne vom axa studiul asupra principalelor țări capitaliste dezvoltate. La baza analizei fenomenului vor sta acei factori ce au condus și conduc la o accelerare a procesului de monopolizare. Pornind de la interdependența și intercondiționarea care există între capitalismul monopolist de stat și concentrarea producției și capitalului ne propunem să cercetăm mecanismul de influențare reciprocă a acestor procese, mijloacele și metodele utilizate de statul burghez. Vom încerca să surprindem schimbările produse în modul concret de intervenție a statului burghez în dirijarea și accelerarea procesului de concentrare a producției.

Desigur că nu putem scăpa din vedere influența multilaterală și contradictorie pe care o exercită actuala revoluție tehnico-științifică asupra principalelor laturi ale reproducției lărgite capitaliste și implicit asupra ritmului și proporțiilor concentrării producției și capitalului.

Fără îndoială că vor fi luați în considerare și alți factori, unii dintre ei avînd un caracter de specificitate pentru unele țări luate în cercetare.

În lucrare se vor prezenta forme și tendințe ale monopolizării producției și capitalului în etapa actuală. Vor fi surprinse principalele forme concrete de centralizare a capitalului, ale concentrării pe plan vertical și orizontal. Un loc important îl va ocupa analiza privind situația economică a întreprinderilor mici și mijlocii în condițiile accentuării dominației monopolurilor, ca și aspecte ale adîncirii contradicției dintre mica și marea burghezie monopolistă, intensificarea procesului de concentrare și centralizare monopolistă, conducînd în ultimii ani la ascuțirea contradicțiilor interne ale modului de producție capitalist.

F. C.

VENITUL NAȚIONAL ȘI SECTORUL SERVICIILOR (I)

DISCUȚIILE cu privire la semnificația teoretică a serviciilor, la includerea sau neincluderea lor in venitul național, cunosc astăzi din nou — ele au inceput încă în deceniul al treilea în Uniunea Sovietică — o oarecare amploare mai curind în rindurile economiștilor marxiști decit în cele ale economiștilor burghezi, întrucit aceștia din urmă consideră chestiunea mai mult sau mai puțin rezolvată, în timp ce primii — sub influența creșterii continue a activităților din sfera serviciilor — ii caută abia o soluționare, care tinde, parcă, să se situeze — cel puțin pentru unii autori — în afara cadrului teoretic, dat și cunoscut, de pină acum.

Toți autorii marxiști, pe care i-am consultat, discută chestiunea serviciilor în funcție de teoriile premarxiste sau marxiste ale muncii productive și muncii neproductive, *considerind, în general că serviciile ar face parte din sfera muncii* neproductive. *Chiar și unii dintre acei autori care — referindu-se la modul de producție socialist — opinează că actualmente nu ar mai exista rațiunea împărțirii muncii sociale în productivă și neproductivă, propun, totuși, ca în categoria muncii neproductive să fie incluse serviciile administrative [1]), menținind prin aceasta, chiar și pentru socialism, o anumită valabilitate a acestei împărțiri. Punctul nostru de vedere ar putea fi formulat în următoarele două propoziții :*

1. Cele două concepte — muncă productivă și muncă neproductivă — sint specifice modului de producție capitalist ; ele nu reflectă realități ale modurilor de producție precapitaliste sau ale socialismului, și nu ar putea fi utilizate aici decit cu un alt conținut decit cel care le-a fost atribuit de K. Marx ;

2. Chestiunea de a se ști dacă în venitul național al unei țări capitaliste includerea serviciilor ar fi sau nu justificată — teoretic — nu poate fi soluționată prin referiri la cele două concepte pomenite mai înainte și, cu atit mai puțin, pe baza lor.

• Tezele lui Karl Marx

SEDIUL PRINCIPAL în opera lui K. Marx, în care chestiunea muncii productive este tratată în modul cel mai amplu și mai detailat, il găsim în volumul al IV-lea al **Capitalului, Teorii asupra plusvalorii**, partea întii, și anume în capitolul patru, intitulat **Teorii cu privire la munca productivă și munca neproductivă** și în anexa 12, **Productivitatea capitalului. Muncă productivă și muncă neproductivă** [2]).

Fie-ne îngăduit să redăm aici și să comentăm citeva dintre pasagiile cele mai semnificative :

„Muncă productivă în sensul producției capitaliste este munca salariată care, în schimbul părții variabile a capitalului... nu numai că reproduce această parte a capitalului..., ci mai produce, în afară de aceasta, și plusvaloare pentru capitalist. Numai datorită acestui fapt marfa sau banii se transformă in capital, fiind produse în calitate de capital. Productivă este numai munca salariată care produce capital... Prin urmare, productivă este numai acea forță de muncă a cărei utilizare creează o valoare mai mare decit valoarei ei proprie“ [3]).

Acesta este principiul general : **munca productivă este munca producătoare de plusvaloare.** Și, acum, iată cum își precizează Marx ideile nu numai în legătură cu caracterul exclusiv capitalist al celor două concepte, dar și în legătură cu serviciile — care pot fi și productive și neproductive, întrucit aceste două caracteristici ale muncii nu au nimic comun cu natura materială sau imaterială a rezultatelor ei :

„Prin aceasta este stabilit în mod absolut și ce este **munca neproductivă.** *Aceasta este o muncă ce se schimbă nu contra capital* **ci nemijlocit** *contra venit, deci contra salariu sau profit... Acolo unde în parte orice muncă se mai plătește pe ea însăși (de pildă munca agricolă a țăranului clăcaș), iar în parte se schimbă direct contra venit (ca munca manufacturieră în orașele Asiei), nu există capital și nici muncă salariată în sensul economiei burgheze. Aceste definiții nu sint luate, așadar, din caracteristica materială a muncii (nici din natura produsului ei și nici din însușirile bine determinate, inerente muncii ca muncă concretă), ci din forma socială determinată, din relațiile sociale de producție în cadrul cărora această muncă se înfăptuiește. Potrivit celor de mai sus,* **un actor, de pildă, și chiar un clown este un lucrător productiv dacă lucrează ca angajat al unui capitalist** *(antreprenor), căruia ii restituie mai multă muncă decit primește de la el sub formă de salariu, pe cind* **croitorul care vine acasă la capitalist și îi repară pantalonii, creînd pentru el o valoare de întrebuințare, este un lucrător neproductiv.** *Munca celui dintii se schimbă contra capital, munca celui de-al doilea contra venit. În primul caz, munca creează o plusvaloare, în al doilea caz se consumă un venit“ [4]).*

Și „...caracteristica muncii ca „muncă productivă“ în mod nemijlocit nu are absolut nici o legătură cu **conținutul determinat** *al muncii, cu utilitatea ei concretă sau cu valoarea de întrebuințare specifică în care ea își găsește expresia. Unul și același gen de muncă poate fi și productiv și neproductiv“ [5]).*

Aceste idei sint reluate de Marx, precizate, detailate și exemplificate, de citeva ori, de-a lungul pomenitului capitol 4 și al anexei 12. De pildă, criticindu-l pe A. Smith, în concepția căruia munca productivă este numai aceea care produce **mărfuri** și munca neproductivă — aceea care produce **servicii personale,** Marx scrie :

„Munca productivă se prezintă (la A. Smith — I.A.) sub forma unui obiect care poate fi vîndut ; munca neproductivă trebuie să fie consumată în timpul efectuării ei...“.

*„***Marfa** *este cea mai elementară formă a avuției burgheze. De aceea tratarea „muncii productive“ ca muncă producătoare de „marfă“ corespunde unui punct de vedere mult mai elementar decit definiția muncii productive ca muncă producătoare de capital“ [6]).*

Din tezele lui Marx, redate pînă aici, s-ar putea naște o întrebare. Dacă activitățile din sfera serviciilor sînt considerate productive pentru că **creează plusvaloare,** nu ar trebui, oare, să admitem în mod implicit, că ele creează și valoare și, deci, și **venit național ?** Că o asemenea întrebare este justificată rezultă și din următorul pasaj :

„Oare alături de griu, carne etc. nu se găsesc pe piață în fiecare moment dat și prostituate, avocați, predici, concerte, teatre, soldați, oameni politici etc. ? Toți aceștia nu primesc gratuit griu și celelalte mijloace de trai și de distracție. Pentru acestea ei dau sau își impun serviciile lor, care, ca atare, au o valoare de întrebuințare, iar datorită cheltuielilor lor de producție au și o valoare de schimb. În fiecare moment dat, alături de obiectele de consum existente sub formă de mărfuri există și o anumită cantitate de obiecte de consum sub formă de servicii. De aici rezultă că **suma totală a obiectelor de consum este întotdeauna mai mare decit ar fi fost în lipsa serviciilor care pot să fie consumate.** *În al doilea rînd însă,* **se constată că și valoarea este mai mare, căci ea este egală cu valoarea mărfurilor care întrețin aceste servicii, și este egală cu valoarea serviciilor propiu-zise“** [7]).

Problema **valorii serviciilor** nu pare a fi formulată, aici, în dependență de caracterul productiv sau neproductiv al muncii. Pe de o parte, serviciile măresc masa obiectelor materiale de consum cu propria lor masă consumabilă, iar, pe de altă parte, ele creează o valoare care se adaugă la valoarea bunurilor materiale de consum și care conțin valoarea mărfurilor necesare întreținerii „creatorului“ de servicii plus „valoarea serviciilor“ propriuzise.

În același timp, este incontestabil că **societatea nu poate trăi,** nu se poate hrăni, îmbrăca etc., consumînd valoarea de întrebuințare a serviciilor — valoare de întrebuințare care dispare în chiar momentul în care **producătorul** ei a creat-o — sau cheltuind **valoarea** serviciilor, fără ca societatea să producă **bunuri materiale** care să-i poată „hrăni“ și pe creatorii de servicii, întrucît aceștia „nu creează în mod nemijlocit fondul din care sint plătiți“.

„Să presupunem că, dintr-un motiv sau altul, salariul și profitul scad concomitent atit ca valoare totală... cit și ca valoare de întrebuințare... ; într-un cuvint să presupunem că partea produsului a cărei valoare este egală cu venitul scade pentru că în ultimul an a fost adăugată mai puțină muncă nouă și pentru că munca adăugată a fost mai puțin productivă. Dacă capitalistul și muncitorul ar vroi să consume sub forma de obiecte materiale aceeași sumă de valoare ca și înainte, ei ar trebui să reducă cheltuielile legate de cumpărarea serviciilor medicului, ale institutorului etc. Dacă însă ar fi nevoiți să cheltuiască pentru plata medicului și a institutorului tot atit cit au cheltuit înainte, ei ar trebui să reducă consumul de alte obiecte. Este limpede deci că **munca medicului și a institutorului nu creează nemijlocit fondul din care sint plătiți,** *deși munca lor intră în cheltuielile de producție ale fondului care creează în general toate valorile, și anume în cheltuielile de producție ale forței de muncă“ [8]).*

S-ar părea că ne găsim în fața a două teze contradictorii : prima, potrivit căreia serviciile creează valoare de întrebuințare și valoare, iar secunda, potrivit căreia serviciile nu creează un **fond material** *de subzistență. Aceste două teze nu au nici o legătură cu caracterul productiv sau neproductiv al muncii, întrucit independent de împrejurarea dată serviciul creează plusvaloare (și, deci, capital) sau dacă se consumă in schimbul unui venit, el creează, în orice caz, valoare de întrebuințare și valoare.*

• Un punct de vedere

DUPĂ PĂREREA NOASTRA, **contradicția nu există,** dacă nu atribuim categoriilor de valoare de întrebuințare și valoare un caracter exclusiv material. Imaterialitatea serviciilor nu anulează caracterul lor de mărfuri, mărfuri imateriale, este adevărat, dar totuși mărfuri, adică produse ale unei activități umane utile pentru non-producătorii lor și destinate, deci, a fi vîndute pe piață. Prin aceasta se anulează din conceptul burghez al venitului național chiar așa-zisele „mărfuri“ care se produc în cadrul gospodăriei pentru consum propriu, deși ele sînt produse materiale, după cum se anulează și serviciile menajerei, soției etc. etc. De asemenea, nu ar putea fi incluse în categoria **serviciilor-marfă** acele activități pe care statistica burgheză le înregistrează de două ori : „serviciile aduse de locuințe“ sub forma chiriilor etc.

Așadar, chestiunea de a se ști dacă **serviciile-marfă,** create o singură dată, ar putea sau nu ar putea fi incluse în venitul național al unei țări capitaliste se reduce, în ultimă instanță, la o soluție practic-convențională, determinată de obiectivul statistic urmărit. **Dacă nu le includem, vom avea un indicator al fondului național material de subzistență și al adausului net material la capitalul constant material. Dacă le includem, primul indicator se mărește cu fondul imaterial de existență al societății și se transformă, prin chiar acest adaus într-un indicator al forței productive și al avuției unei națiuni, pentru că dezvoltarea producției materiale, ea însăși depinzînd de creșterea productivității muncii, este condiția primordială a dezvoltării fondului imaterial.**

dr. Iosif ANGHEL
șef de secție în
Institutul de cercetări economice

[1]) Vezi : M. Kontre, **Contribuții la cuprinsul gnoseologic al serviciilor,** în **Politicka Ekonomie, Praga, nr. 7, 1968.**

[2]) K. Marx, **Teorii asupra plusvalorii,** Ed. politică, 1959, pag. 97—224 și, resp., pag. 298—319.

[3]) Idem, pag. 97.

[4]) Idem, pag. 101 (subl. noastre — I.A.).

[5]) Idem, pag. 308.

[6]) Idem, pag. 114.

[7]) Idem, pag. 110 (subl. ns. — I.A.).

[8]) Idem, pag. 109—110 (subl. ns. — I.A.).

FIȘE

■ Revista americană HARVARD BUSINESS REVIEW, prezentînd pe baza programului de cercetări DIEBOLD evoluția funcțiilor mașinilor electronice de calcul folosite în administrație, semnalează următoarele patru etape de dezvoltare : prima, azi depășită în multe țări, se caracterizează prin înlocuirea operațiilor ce se efectuau înainte mecanic, prin utilizarea mașinilor electronice ; în a doua etapă, ordinatorul se folosește nu numai în activitate, ci și în cercetarea obiectivelor — este vorba deci de un calculator pus în slujba anumitor elemente ale conducerii întreprinderii; a treia etapă (către anii 1970) ar cunoaște integrarea elementelor exterioare ale întreprinderii, punerea, aproape în întregime, a calculatorului în slujba conducerii întreprinderii ; în a patra etapă (anii 1980) structura întreprinderii ar fi total modificată sub influența calcultatorului electronic pe care s-ar sprijini întreaga activitate a întreprinderii — este etapa așa-zisului „top management“.

■ O revalorizare a muncii tehnologului față de munca proiectantului și constructorului a fost obiectul unei consfătuiri ce a avut loc recent la Varșovia. Principalul referat, prezentat de prof. A. Kilinski — și publicat în săptămînalul economic ZYCIE GOSPODARCZE — insistă asupra faptului ca produsul efortului depus de proiectanții-constructori să capete ceea ce se numește „calitatea tehnologică“. Aceasta presupune însă nu numai cunoștințe tehnice, ci și cunoștințe din domeniul economiei, organizării muncii, sociologiei. Astfel înarmat, tehnologul modern capătă o însemnătate primordială.

În legătură cu această revalorizare a tehnologiei și tehnologului, A. Kilinski constată că în țările industriale dezvoltate se manifestă actualmente o „fascinație a tehnologiei“, „o apoteoză a tehnologiei“, care merge pînă la negarea rolului primordial al științelor exacte (matematica și fizica) în progresul tehnic și atribuirea unui asemenea rol tehnologiei. Autorul citează, pentru a ilustra această „răsturnare a valorilor“, concluziile raportului comisiei Sherwin, întocmit din inițiativa Departamentului apărării al S.U.A. Raportul acestei comisii constată că în dezvoltarea celor mai complicate mijloace ale tehnicii moderne, aportul matematicii și fizicii a fost în multe cazuri de cîteva ori mai mic decît aportul tehnologiei, iar în alte cazuri — aproape nul.

Astfel de afirmații pot desigur apărea ca exagerări, mai ales că sfera conceptului de tehnologie este încă destul de vag conturată. Prof. A. Kilinski crede însă că tehnologia tinde să se constituie nu numai ca domeniu al cunoașterii, ci și ca disciplină științifică separată.

PLANIFICAREA ȘI EFECTUL DE ANTRENARE

— Pe marginea cărții lui Fr. Perroux „Tehnicile cantitative ale planificării" —

PUBLICAREA în limba română a lucrării lui Fr. Perroux **Tehnicile cantitative ale planificării** [1]), în traducerea meritorie a Alexandrei Theodoru și a lui Dimitrie Iordan și competent prefațată de Costin Murgescu, se înscrie pe linia unor preocupări lăudabile de a pune la dispoziția unui public matur și înzestrat cu spirit de discernămînt lucrări reprezentative ale unor economiști nemarxiști contemporani.

Asimilarea critică a mesajului anglo-saxon. — Planificarea capitalistă a stimulat dezvoltarea unor noi demersuri teoretice și a determinat folosirea altora într-un nou context. Fr. Perroux se oprește asupra abordărilor keynesiste și neokeynesiste, realizate în termeni de agregate și asupra abordărilor lui Leontief, realizate în termeni de structură.

De la început autorul „Tehnicilor cantitative" își exprimă adeziunea față de considerarea economiei în termeni de structură. După părerea sa, economia modernă, confruntată cu exigențele progresului tehnic, nu poate fi cunoscută și, eventual, orientată decît dacă analiza economică este dezagregată. Avînd în vedere această opțiune, el va privi cu atenție analiza matricială fundamentată de W. Leontief, și-i va releva puterea de penetrare. Dar, consideră Perroux în continuare, «expedientele folosite pentru a evita „blestemul" coeficienților ficși sînt cu desăvîrșire inoperante în caz de ruptură structurală... Modelele pe deplin compatibile cu expresia matricială rămîn foarte statice» [2]). De aceea, autorul își va propune ca sarcină completarea analizei matriciale cu o analiză bazată pe modele noi în sectoare antrenante și antrenate, căci altfel știința economică ar elimina, în mod arbitrar, părți esențiale ale realității.

Introducînd conceptele de sectoare antrenante și antrenate, investiție antrenantă ș.a., el se va întîlni cu gîndirea economică de orientare keynesistă pe terenul **multiplicatorului**, care poate fi considerat drept un model al investiției antrenante în termeni monetari. Multiplicatorul keynesian se dovedește, spune Perroux, un instrument analitic extrem de util și a reprezentat în gîndirea economică „o idee generatoare", dar el este deficitar prin accepția sa că „fiecare sector este capabil de un **efect de absorbție** sau de un **efect de dilatare** a fluxului monetar, pornind de la un echilibru inițial" [3]), ceea ce nu corespunde unei realități economice care include atît industrii antrenante cît și industrii antrenate. Din acest motiv politica inspirată de multiplicator, constată Perroux cu dreptate, se dovedește adesea ineficientă, căci ea nu poate cunoaște exact locul, timpul și măsura intervenției monetare. În acest fel o asemenea politică riscă să blocheze efectele de antrenare ce ar putea fi exercitate prin plan, prin politica financiară și monetară. Economistul francez consideră că modelele de investiție monetară antrenantă, de inspirație keynesistă, în ciuda unor reale virtuți, sînt produse „depășite".

Asimilînd critic mesajul lui Keynes și al lui Leontief, Fr. Perroux va încerca să construiască modele economice dezagregate care plasează în centrul atenției efectul de antrenare. Aceste modele vor avea la bază o nouă împărțire sectorială — în sectoare antrenante și antrenate — după cum acestea sînt purtătoare, dinamice sau nu, ale progresului tehnic și vor privi realitatea economică din unghiul producției.

Modelele „efectului de antrenare". — Parcurgînd cea mai voluminoasă parte a „Tehnicilor cantitative", consacrată menționatelor modele, cititorul are ocazia să constate, o dată în plus, că este mai ușor să critici decît să construiești (observație, de altfel, pe deplin valabilă și pentru recenzia de față). Modelele pe care ni le propune Fr. Perroux ne-au apărut ca fiind mai puțin operante decît acelea pe care el le critică (mai cu seamă decît analiza input-output). Ele nu se pretează nici unei verificări statistice și nici nu-și pot găsi, după părerea noastră, aplicații directe în munca de planificare. Știm că, adesea, reproșurile ce se aduc caracterului inoperant al unor modele matematice sînt nelalocul lor. Credem, însă, că aici lucrurile stau altfel, deoarece autorul ne promite, atît prin afirmații explicit formulate, cît și prin criticile adresate altor teoreticieni, că ne va oferi „tehnici cantitative" cu aplicație imediată. Ne-am permis, deci, această remarcă în măsura în care promisiunile sale nu se împlinesc și bunele sale intenții nu fructifică, în direcția dorită. Aceasta, nu înseamnă că lucrarea la care ne referim este săracă în — preluînd o expresie a lui Fr. Perroux — „idei generatoare". Dimpotrivă, ele abundă și ridică probleme dintre cele mai interesante; ceea ce dorim să spunem este că elaborările sale teoretice sînt lipsite de acea ultimă verigă de legătură care le-ar face imediat aplicabile. În această privință autorul s-a lovit de dificultăți deosebite, insurmontabile, avem impresia, pentru el.

Împărțind economia în industrii antrenate și industrii antrenante, iar pe primele în industrii „cu totul noi" și industrii „moderne", economistul francez reușește să surprindă mecanismele prin care se propagă inovația, efectele de antrenare pe care investițiile efectuate în ramurile purtătoare ale unui înalt progres tehnic le au asupra întregii economii și relația care există între structura industriei și creșterea industriei. El reușește, de asemenea, clasificări foarte interesante ale tipurilor de investiții și prezintă modul specific în care fiecare tip influențează cererea de forță de muncă și cererea și stocurile de capital fix, atît la nivel microeconomic cît și la nivel macroeconomic.

Totodată, Perroux demonstrează riguros, conferindu-le o nouă autoritate, o serie de principii care ar urma să călăuzească politica economică. Studiind specificul inovației, ca manifestare a progresului tehnic, el arată că impulsurile vin întotdeauna de la industriile ce produc mijloace de producție și merg spre industriile bunurilor de consum. Confirmînd o viziune marxistă el adaugă că aceasta „verifică acest **activism** al ofertei și al producției intermediare față de consumul final, care este contrariul ipotezei, potrivit căreia dimensiunea și structura cererii de produse de consum final ar fi motoarele unei economii naționale" [4]). Constatînd efectele de dimensiune și de productivitate care fac ca industriile „absolut noi" și cele „moderne" să dinamizeze întreaga economie, Perroux arată că o economie națională are mai curînd interes să dea naștere unor industrii noi, decît să încerce să susțină sau să învioreze industrii aclimatizate și depășite de progresele tehnicii, ceea ce reprezintă o concluzie cu atît mai prețioasă cu cît este desprinsă cu ajutorul unei analize serioase.

Deosebit de interesante sînt și cercetările efectuate privitor la rolul sectorului de stat. Ele au ca punct de pornire considerația justă că statul societății capitaliste contemporane intervine nemijlocit în însăși activitatea de producție și că teoria economică trebuie să țină seama de acest fapt. Fr. Perroux realizează modele ce reflectă modul în care statul inițiază, prin activitatea sa, efecte de antrenare în întreaga economie. Se arată că statul poate, prin investiții în sectorul de stat, să exercite o influență asupra ratei de creștere a produsului, să contribuie la realizarea unei structuri preferate a producției și explică mecanismele prin care acest lucru se poate realiza.

Critica monopolurilor. — Fr. Perroux aparține acelei categorii de economiști nemarxiști contemporani, destul de puțini la număr, care au apărat întotdeauna caracterul social al științei economice și s-au oprit, plini de considerație, asupra consecințelor sociale ale dezvoltării economice. Din acest motiv, lucrarea pe care o discutăm, deși „tehnică", abundă în remarci critice adresate capitalismului contemporan și mai cu seamă rolului jucat de monopoluri. Menționăm, de la început, că nu este vorba însă, despre o critică strict științifică, inspirată de marxism, ci despre o critică oarecum utopică — care are la bază valori morale, și uneori religioase [5]) și, mai rar, unele criterii economice de eficiență.

După părerea autorului, profitul apare sub două forme și anume: profit funcțional și profit capitalist. Primul reprezintă, în optica sa, o justificată remunerare a „inovației", iar cel de-al doilea, o nejustificată deducere pe care capitalistul o realizează pe seama societății. Societatea capitalistă contemporană, consideră el, este blamabilă prin aceea că permite însușirea, în dauna colectivității, pe lîngă profitul funcțional, a unui important profit capitalist. Desigur, nu putem fi de acord cu asemenea părere care are la bază împărțirea, fără nici un fel de temei științific, în profit funcțional și capitalist și care justifică, implicit, o exploatare „moderată" a forței de muncă. Cu toate acestea, putem întîlni la Perroux o serie de elemente critice interesante ce demonstrează caracterul irațional al domniei monopolurilor care împiedică realizarea unei structuri dezirabile a economiei. El demonstrează că,

Armand POPPER

(Continuare în pag. 30)

ȘTIINȚELE BIOLOGICE

(Urmare din pag. 8)

sînt în această situație și o disciplină de graniță, **bioenergetica**, se ocupă în mod special cu studiul randamentelor energetice ale lumii vii. Această disciplină aduce multe foloase în stabilirea regimurilor alimentare și de muncă în diferitele categorii de activități ale omului ocupat în industrie sau agricultură.

• *Bionica — sinteză a disciplinelor biologice*

PE BAZA tuturor datelor furnizate de disciplinele de graniță a apărut însă o altă disciplină, numită **bionica** (bion = element de viață), care ia cîte ceva din toate celelalte discipline de interferență pentru scopul precis de a furniza tehnicii și industriei modele de lucru și realizare. Bionica se ocupă cu posibilitatea aplicării legilor și mecanismelor biologice în tehnică, în scopul ridicării calității și lărgirii posibilităților sistemelor tehnice, a mașinilor și a utilajelor (A. I. Berg, 1965). Bionica poate fi considerată ca o disciplină de ordin superior, care se servește de toate disciplinele de graniță, pentru a lua din ele ceea ce poate fi de folos tehnicii și industriei omului de azi.

Organismele vii au multe probleme tehnice de rezolvat și nu întotdeauna ușoare: construcția de adăposturi, găsirea și prepararea de hrană, găsirea drumurilor de migrație, semnalarea de pericole și dușmani, înțelegerea între indivizii societății etc. Multe din aceste probleme sînt asemănătoare cu cele ale omului. La animale ele sînt rezolvate prin mecanisme foarte precise și de multe ori foarte economice. Îmi permit să semnalez cîteva aspecte „tehnice" în care animalele au găsit rezolvări mult mai eficace decît am fi putut-o face noi, oamenii, la nivelul actual al cunoștințelor secolului 20.

Multe animale produc lumină, pe baza unor reacții chimice, în care meșteri mari sînt niște bacterii, numite **fotobacterii.** Această lumină constituie obiectul de studiu al **biofotogenezei.** După cum se știe, licuriciul de la noi (dar mai ales animalele abisale sînt protagoniștii bioluminei) are pe partea ventrală cîteva pete de lumină, în care cultivă fotobacterii. Lumina este un semnal de întîlnire a sexelor. Ceea ce este extrem de interesant e faptul că lumina vie este alcătuită din radiații de la mijlocul spectrului vizibil (galben-verde) și e complet lipsită de radiații infraroșii sau ultraviolete. E o lumină rece și inertă. Dar randamentul energetic al acestei reacții chimice este de 92%. În toată industria de azi nu se găsește un astfel de randament. Nu ar merita oare să se studieze, cu toate posibilitățile actuale, acest fenomen de transformare a unei energii potențiale chimice în lumină, la un astfel de randament? Poate că mecanismul prin care se realizează această transformare ne va da noi sugestii pentru transformări asemănătoare de energii potențiale chimice în energii actuale.

Într-o situație asemănătoare se găsește și problema **peștilor electrici**, care pot produce descărcări succesive pînă la 600 v, la unele specii tropicale. Curentul electric rezultă aici probabil printr-o distribuție specială a ionilor ce se găsesc disociați de cele două părți ale plăcutei electrice din fiecare căsuță ale organului electric. Fenomenele termice sînt reduse aproape la zero și randamentul energetic (consum de glucoză) este și aici de peste 80%. Curentul electric le servește la apărare, la capturarea hranei, la orientare în apele tulburi în care trăiesc. Și omul produce curent electric, flux de electroni, prin procedee în care randamentul nu e nici de jumătate ca cel al organului electric al peștilor amintiți. Pierdem, deci, mult la prețul de cost prin randament mic. Ar fi oare lipsit de interes să se studieze „pila" peștilor electrici, care se autoîncarcă mereu și durează toată viața? Nu ar fi exclus ca biologii, care s-ar ocupa de o astfel de problemă, să fie criticați că nu iau în studiu un animal domestic!

În comportamentul animalelor găsim realizate o serie de tehnici cu care omul de azi se mîndrește, **Radarul** este una din aceste descoperiri. Am spus că animalele îl cunosc de totdeauna. Nu numai liliacul, dar și foarte multe animale marine: delfinul, foca, cașalotul; sau nocturne: bufnițele, fluturii de noapte etc. **Ecolocația** este un mijloc frecvent în navigația acvatică și aeriană de azi, dar ea este mijlocul cel mai comun al orientării în mediul acvatic și chiar în cel aerian pe timp de noapte al animalelor.

Este cunoscut faptul că furtunile pe oceane declanșează o serie de unde, ce se propagă radiar la distanțe de sute de km. Dar e mai puțin cunoscută posibilitatea meduzelor, animale foarte fragile ce trăiesc în apele de suprafață ale mărilor și oceanelor, de a recepționa aceste unde și de a se scufunda la cîteva zeci sau sute de metri în apă, pentru a se salva astfel de acțiunea destructivă a valurilor deslănțuite de furtuna care se apropie. Omul încearcă acum să descifreze funcțiunea organului prin care meduzele „simt" undele de furtună, pentru a construi unul asemănător. Ce multe foloase ne-ar putea aduce un astfel de aparat.

Animalele domestice (și foarte probabil și cele sălbatice) „simt" cu cîteva ore înainte, declanșarea unui cutremur de pămînt. Ele se manifestă printr-o neliniște caracteristică, care nu poate fi învinsă nici de prezența stăpînului, a hranei etc. Din acest motiv în regiunile cu astfel de calamități naturale, atenția oamenilor se îndreaptă mai mult spre animalele din curte, decît spre ceea ce le comunică stațiile seismice. Oare nu ar fi util să știm prin ce mijloc aceste animale își dau seama de apropierea cutremului? Cîte vieți sau bunuri nu s-ar putea salva la timp!

Orientarea păsărilor călătoare, ziua sau noaptea, pe drumuri bine stabilite și întotdeauna aceleași, este un fenomen mult teoretizat, dar încă incomplect cunoscut. Probabil că în realizarea acestor călătorii se folosesc mai multe mecanisme de orientare: după astre (ziua soarele, noaptea unele stele), după liniile de forță ale cîmpului magnetic terestru, după puncte de reper din mediu. Mi se pare deosebit de interesantă orientarea după cîmpul magnetic. Cum se percep variațiile magnetice, pe care noi în laboratoare nu izbutim să le măsurăm decît indirect? Ce influență are acest cîmp magnetic, sau mai ales variațiile lui foarte mici, în anumite momente din viața păsărilor, asupra vieții lor, asupra metabolismului lor, asupra funcționării sistemului nervos, asupra glandelor endocrine? Este aici un întreg domeniu de cercetare, plin de viitor în care tehnica — sînt absolut convins — va găsi noi modele de realizare. Sînt bucuros să semnalez că la catedra de fiziologie animală din Iași, se cercetează problema cîmpului magnetic și acțiunea lui asupra organismelor animale.

Ca să rămîn în lumea organelor de simț aș aminti că ochiul unor animale de noapte, percepe o lumină de o intensitate de 1 lux la o distanță de 1 km, ce se aprinde timp de 1 secundă. Nici un instrument fotochimic sau fotoelectric nu are o astfel de sensibilitate. Care este mecanismul ei? Nu ar fi util un instrument asemănător pentru astronomie, pentru navigația cosmică, pentru oamenii cu vederea slabă sau parțial orbi?

Peștii din neamul somonului se înapoiază, după migrația lor în mări, pentru creștere și maturitate, în rîul de munte în care s-au născut și pe care îl recunosc după „miros". Peștii sînt singurele vertebrate care au doi nervi olfactivi. Ei pot recunoaște o substanță în concentrație de 1 moleculă la cmc. (Omul are nevoie de un milion de molecule la cmc pentru a recunoaște unele substanțe). Care e mecanismul acestei sensibilități chimice așa de fine? Ce util ar fi un aparat de această natură pentru păstrarea aerului curat din orașe, din incinte, în lupta contra poluării atmosferei!

(Continuare în nr. viitor)

Pe șantierele de construcții

SPECIALIȘTII LUCRĂRILOR SPECIALE

COMPLEXITATEA MARILOR obiective industriale impune specializarea întreprinderilor de construcții pe genuri de lucrări. Constructori, montori, instalatori vin pe rînd, sau simultan, să contribuie, fiecare cu specialitatea sa, să transpună în operă, — din oțel și beton — gîndirea proiectanților. Dacă primele lovituri de tîrnăcop și structurile inițiale de beton și beton armat aparțin meseriilor specifice acestor genuri de lucrări, ulterior, alături de acestea și mai ales în fazele finale sînt îngemănați în această muncă alte mii și mii de lucrători, specializați într-o gamă variată de tehnologii distincte. Printre aceștia, un domeniu important revine lucrătorilor din întreprinderile de lucrări speciale.

Ce sînt de fapt aceste lucrări speciale ?

În cele ce urmează ne propunem să le prezentăm cititorilor, așa cum sînt executate de ÎNTREPRINDEREA ȘANTIER DE LUCRĂRI SPECIALE ÎN CONSTRUCȚII — BUCUREȘTI care, în numai 6 ani de activitate, și-a creat o marcă de fabrică bine consolidată.

● Protecții anticorosive

COROZIUNEA, fenomen fizico-chimic bine cunoscut, ar diminua nebănuit de mult valorile investite în construcții, dacă nu s-ar lua măsuri corespunzătoare de protecție. Construcții de orice fel — metal, beton, beton armat — realizate în hale industriale, sub cerul liber, în apă sau în pămînt, nu sînt scutite de acest fenomen, care atacă cu o agresivitate diferită, în funcție de mediile unde se produc agenții distrugători. De aceea, el a fost și este permanent cercetat, adoptîndu-se cele mai eficace procedee pentru anihilarea lui.

Trecînd de la cercetarea de laborator la realizări concrete, întreprinderea pe care o prezentăm efectuează la un înalt nivel tehnic protecții anticorosive prin :

— zidării și placări de protecție a elementelor de construcție executate cu cărămizi și plăci ceramice, prinderea și rostuirea fiind executată cu chituri de fabricație specială care trebuie să reziste atacului chimic ;

— folii pe bază de polimeri, lipite sau sudate între ele, care asigură o căptușeală de protecție absolut continuă și rezistentă ;

— aplicarea prin pulverizare sau prin pensulare a unor produse chimice lichide, peliculogene, care protejează diversele elemente de construcții, metalice sau beton.

Datorită personalului calificat și a utilajului cu care este dotată întreprinderea lucrările de proiecții anticorosive executate pînă în prezent au fost apreciate ca : „foarte bune".

ÎNTREPRINDEREA ȘANTIER DE LUCRARI SPECIALE ÎN CONSTRUCȚII—BUCUREȘTI dispune de:

- **Cadre specializate de conducere tehnică și de execuție.**
- **Utilaje moderne (pentru fiecare sector de activitate).**
- **Un laborator înzestrat cu toată aparatura necesară efectuării controlului de calitate a materialelor folosite și a cercetărilor practice necesare întreprinderii.**
- **Un atelier propriu pentru confecționat cable de armare, folosite în construcțiile de beton armat precomprimat.**
- **Un atelier pentru produs cochilii din polistiren celular, folosite pentru izolațiile termice ale conductelor.**
- **Mijloace de transport proprii care permit deplasarea rapidă a tuturor mijloacelor de producție în orice punct al țării.**

● Izolații termice...

MENȚINEREA unei temperaturi constante este o condiție sine qua non în cele mai multe întreprinderi chimice. Găsirea de soluții cît mai eficace pentru protejarea construcțiilor și instalațiilor industriale contra pierderilor de căldură sau frig constituie o altă preocupare a cercetărilor și a întreprinderii de specialitate.

Protecțiile termice trebuie să asigure :

● menținerea unei temperaturi normale în interiorul construcțiilor.

● menținerea temperaturilor (ridicate sau scăzute) necesare în instalațiile industriale pentru a se putea produce reacțiile și circulația lichidelor.

Pentru aceasta toate suprafețele prin care s-ar putea pierde căldura se acoperă cu materiale speciale cu structură fibroasă (vată de sticlă, vată din fibre minerale, etc.) granuloase (plută expandată sau bituminată), celulară (polistiren, poliuretan) și multe altele, care au un coeficient redus de conductibilitate termică, oprind deci trecerea căldurii (sau a frigului) din instalație spre exterior.

Pentru mărirea productivității multe materiale se aplică sub formă de prefabricate industriale (cochilii, saltele, rogojini, plăci).

Întrucît toate aceste materiale realizează oprirea trecerii căldurii prin structura lor, constînd din nenumărate spații mici separate între ele (unele materiale fiind chiar de 35 ori mai ușoare ca lemnul) rezistența lor față de solicitările mecanice este slabă. Acest fapt, precum și necesitatea unei protecții contra pătrunderii umezelii și apei (care ar reduce și chiar anula efectul termoizolant) și a unei protecții anticorosive fac ca toate izolațiile termice industriale să fie, la rîndul lor, protejate printr-un strat exterior, care poate fi din ipsos (în interiorul clădirilor) sau tablă galvanizată sau de aluminiu (la exterior).

● ...și hidrofuge

PE LÎNGĂ izolații termice, această întreprindere execută și un important volum de HIDROIZOLAȚII. Acest gen de izolații constau din lucrări de etanșare ce se execută pe suprafața construcțiilor pentru a opri pătrunderea apei și a umezelii atît în elementele de construcție (ceea ce ar duce la degradarea lor) cît și în interiorul construcțiilor. Suprafețele mari de circa 900 000—1 000 000 mp pe care le izolează anual această întreprindere sînt mai cu seamă acoperișuri de orice fel, rezervoare, recipienți tehnologici, etc. Izolațiile se realizează din mai multe straturi de pînze asfaltate, cartoane asfaltate, împîslituri de sticlă bituminată sau folii de mase plastice, alternînd cu structuri de bitum sau cu diferiți adezivi.

Și execuția acestor lucrări reclamă multă pricepere și conștiinciozitate profesională din partea muncitorilor ; cea mai mică defecțiune duce la degradări masive și pătrunderi supărătoare ale apelor sau ale agenților agresivi în elementele de construcție sau de instalații. Lucrările executate pînă în prezent de întreprinderea bucureșteană specializată, prin calitatea lor remarcabilă, i-au adus numai aprecieri elogioase.

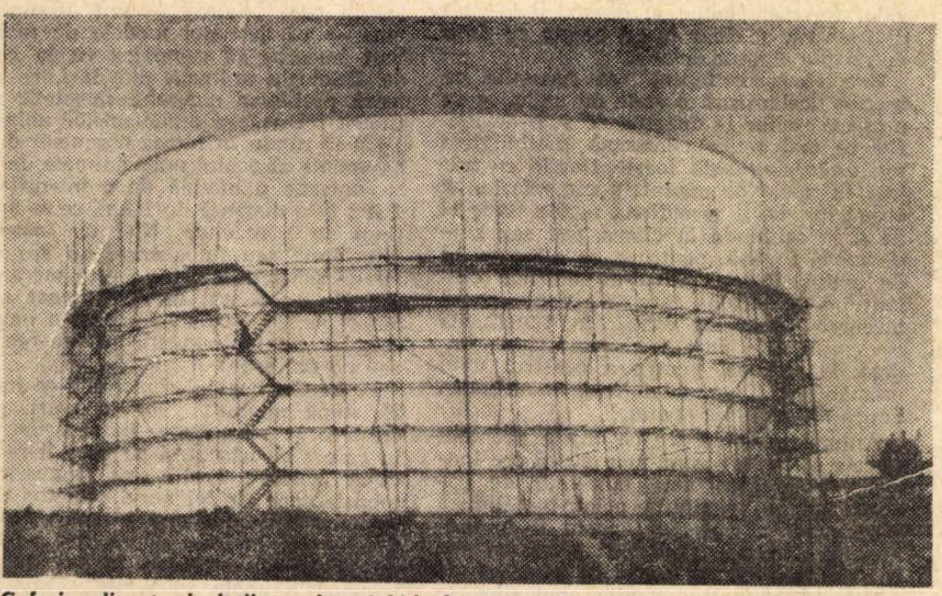

Cofraje glisante, izolații termice și hidrofuge, înzidiri industriale sau precomprimarea betonului armat, sînt numai o parte din lucrările speciale ale acestei întreprinderi... specializate

● Înzidiri industriale și căptușiri din materiale refractare

ESTE O ALTĂ specialitate a întreprinderii, constînd din lucrări ce trebuie să reziste la temperaturile înalte din interiorul cuptoarelor, temperaturi necesare desfășurării procesului tehnologic al instalației, precum și din unele lucrări anexe cum sînt canalele de fum și coșurile industriale.

Ca să corespundă scopului, materialele folosite, trebuie să aibă o mare refractaritate (rezistență la temperatură), depășind deseori 1750°C și să reziste — după caz — la acțiunile chimice ale agenților acizi, bazici sau ale ambelor feluri.

Executarea lucrărilor se face de întreprindere în mai multe feluri :

● prin executarea de zidării din cărămizi normale sau în forme speciale, cu mortare refractare. Executarea acestor zidării cere o precizie cu totul neobișnuită față de zidăriile din cărămizi roșii ; fiecare cărămidă trebuie verificată dimensional în vederea realizării unor rosturi foarte mici (uneori sub 1 mm grosime) și a unor forme complicate ;

● prin executarea de betoane refractare turnate în cofraje ;

● prin aplicarea de mase refractare torcretate (stropite cu presiune realizată prin aer comprimat) pe suprafețele ce se izolează termic.

Pentru obținerea unor dimensiuni precise, cu abateri minime, cărămizile trebuie deseori șlefuite cu utilaje speciale, cu discuri abrazive foarte dure. Grație utilajelor moderne de care dispune, întreprinderea a realizat și în acest gen de lucrări performanțe superioare.

● Precomprimarea betonului armat

ACEST PROCEDEU perfecționat constă din introducerea unor eforturi inițiale suplimentare calculate, în scopul de a elimina la încărcarea ulterioară eforturile de tensiune din secțiunile de beton, efort la care acesta ar reacționa nefavorabil,

AVIND O ASEMENEA BAZA MATERIALA ÎNTREPRINDEREA EXECUTA ANUAL :

- **220 000 mp protecții anticorozive**
- **1 200 000 mp izolații termice**
- **1 000 000 mp izolații hidrofuge**
- **7 000 mc înzidiri industriale — refractare**

Pentru care pune în operă :

- **10 000 tone cărămizi și plăci antiacide**
- **2000 tone chituri anticorozive**
- **9000 tone vată minerală sau de sticlă pentru izolații termice**
- **12 000 mc polistiren celular**
- **3500 de tone tablă galvanizată pentru protecția exterioară a izolațiilor termice**
- **4 000 000 mp materiale hidroizolatoare**
- **3000 tone bitum pentru izolații hidrofuge**
- **14 000 tone cărămizi refractare**
- **250 tone cable de sîrmă S.B.P. de înaltă rezistență.**

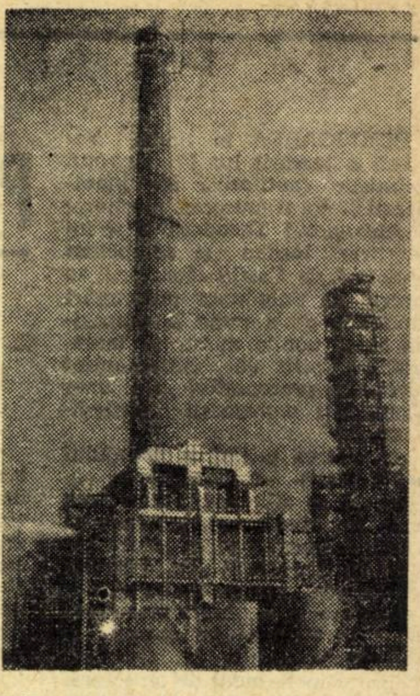

În bună vecinătate : instalatii de distilare, alături de un coș glisat din beton armat (Combinatul petrochimic-Pitești — realizat de întreprinderea prezentată în această pagină)

PUBLICITATE V. E.

împiedicînd astfel folosirea integrală a capacității portante a armăturilor. Armăturile care se introduc la început libere în teci ce se găsesc înglobate în beton, sau se înfășoară în jurul unor construcții circulare (rezervoare, decantoare de ape reziduale etc.), sînt alungite cu ajutorul preselor sau prin modul de înfășurare realizat cu utilaje speciale și fixate în această stare prin ancoraje rezemate pe capetele elementului de beton. Revenirea la lungimea inițială fiind astfel împiedicată, tensiunea din armături (cable, sîrme) produce și menține comprimarea betonului.

Presele speciale de care dispune întreprinderea permit realizarea unor eforturi de întindere de pînă la 120 de tone în fiecare cablu. La aceste betoane se folosesc oțeluri superioare, avînd rezistențe de 15 000 kg/cmp și chiar mai mult, și utilaje speciale — prese hidraulice, utilaje de înfășurat — pentru realizarea eforturilor inițiale în armături. În prezent întreprinderea execută mai cu seamă precomprimări de ferme, grinzi, rezervoare monolite sau din fîșii prefabricate (precomprimate prin cable sau prin înfășurare cu sîrmă de înaltă prezistență). Prin calitatea și rapiditatea execuției întreprinderea a realizat și în acest sector rezultate spectaculoase.

● Construcții de beton armat executate cu cofraje glisante

REDUCEREA PREȚULUI de cost în construcții constituie preocuparea de bază atît a beneficiarilor, cît și a executanților. Fără îndoială, pentru unele tipuri de lucrări — coșuri de fum, castele de apă, turnuri de răcire, silozuri, rezervoare, blocuri de locuințe etc. — acest deziderat poate fi ușor atins prin adoptarea sistemului de construcții executate cu cofraje glisante.

Executarea construcțiilor de beton sau beton armat cu cofraje glisante permite realizarea rapidă, fără schele sau eșafodaje ajutătoare, a pereților construcțiilor civile, industriale sau speciale. Cofrajul are forma pereților și o înălțime redusă (de obicei 1,20 m), fiind executat foarte rigid. El se suspendă prin intermediul unor cadre (juguri) de o serie de dispozitive de ridicat, susținute de tije metalice cu posibilitate de recuperare, înglobate în beton. După umplerea cofrajului cu beton, pe măsura întăririi acestuia, cofrajul se ridică treptat, fiind antrenat de dispozitivele de ridicare (prese, verine) și glisînd pe tijele de susținere, presele fiind acționate hidraulic prin comandă electrică.

Printre avantajele acestei metode sînt de menționat :

● viteza foarte mare (pe verticală) de execuție, întreprinderea realizînd în prezent 4 m/zi la coșuri ;

● economii de materiale (în special de cherestea) și manoperă, executîndu-se construcții de mare înălțime (peste 100 m) fără schele și eșafodaje ;

● asigurarea continuității lucrului etc.

Întreprinderea dispune de întregul utilaj, de aparatura necesară și de cofraje pentru a putea executa atît construcții cu secțiuni constante, cît și cu secțiuni variabile, putînd avea, în același timp, și grosimi variabile ale pereților.

→

CONDUCTELE DE IRIGAȚIE punct de pornire: Întreprinderea mecanică „CEAHLĂUL"

PUBLICITATE V. E.

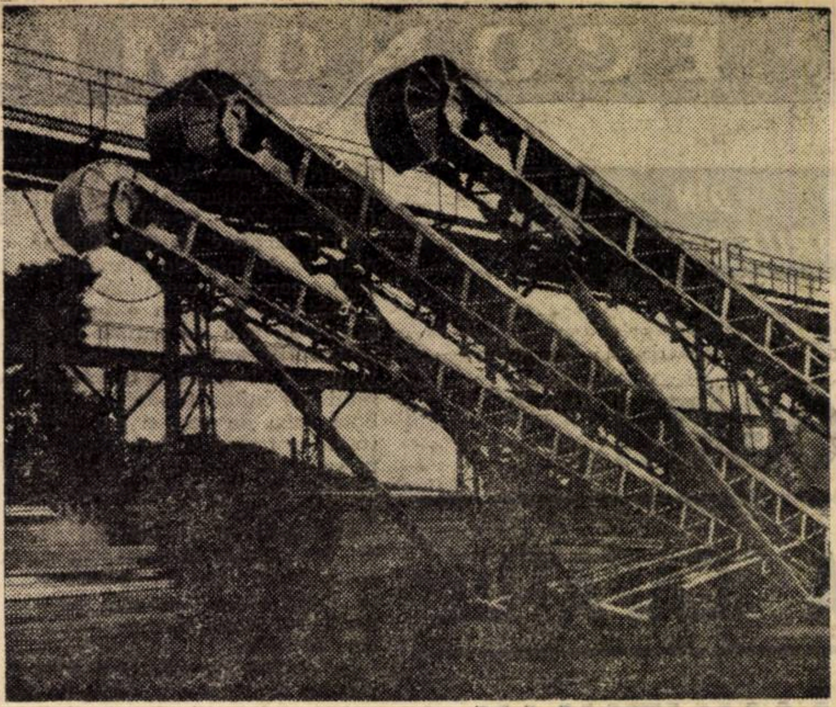

Un nou lot de transportoare de porumb este gata de expediere către beneficiar

O EVENTUALĂ (și probabilă) monografie a Întreprinderii Mecanice „Ceahlăul" din Piatra Neamț ar fi inseparabilă de o serie întreagă de biografii, interesante prin asemănarea lor, prin destinul oamenilor care au lucrat sau lucrează aici. Se va vedea mai jos de ce.

Pe locul acesta de pe malul sting al Bistriței, în apropiere de gară, în 1927 s-a înființat o întreprindere profilată pe producția de tucerie comercială (bucșe, plite, ceaune, crătiți), care avea 50 de lucrători, recrutați dintre meseriașii de prin partea locului. Valoarea producției era de 3—4 milioane lei anual. După 23 August 1944, pînă în 1948 se făceau și reparații de vagoane (5—6 pe an). O dată cu naționalizarea, întreprinderea a fost comasată cu niște ateliere de tîmplărie și a fost dirijată spre construcția de utilaje simple pentru agricultură: tocătoare, vînturătoare, ciururi, trioare. Între timp a sporit numărul muncitorilor, mulți dintre ei fii sau neamuri ai celor mai vechi, care cu mîinile lor au ridicat noi hale și ateliere, după care s-a trecut la producția de utilaje mai complexe: vagoaneți pentru minerit, basculanți și pentru bușteni, cărucioare pentru gatere, utilaje forestiere.

Alți ani, aceeași oameni, împreună cu cei mai noi, au adăogat alte capacități de producție celor existente, iar fabricația a fost axată pe utilaje pentru agricultură (remorci dormitor, semănători de porumb, benzi de transport de diverse tipuri, generatori pentru acetilenă) Și întreprinderea a crescut mai departe sub ochii și din miinile celor ce și-au legat viața de locul de muncă, făurindu-și aci destinul profesional.

Din 1967, întreprinderea a fost profilată în principal pe producția de

Conducte pentru irigații prin aspersiune

care reprezintă 70% din capacitatea totală. Sînt tuburi lungi de cîte 6 metri și avind diametru de 4 sau 5 țoli. Țevile de aluminiu necesare fabricării lor sînt aduse din import.

În întreprindere se fabrică și accesoriile agregatelor, care constau în cuplaje rapide și mecanisme de aspersiune (aspersorul propriu-zis, trepid, țevi pentru prelungirea aspersoarelor, suporturi). Unele dintre ele sînt turnate din aliaje de aluminiu, în cochilii metalice într-o turnătorie bine utilată, în care s-au investit 10 milioane de lei, în timp ce toate celelalte secții s-au creat și dezvoltat mai ales din mici fonduri de investiții și reparații capitale.

Accesoriile mai sus amintite sînt apoi sudate pe țevi — operație deosebit de pretențioasă care se face pe două linii tehnologice semimecanizate.

Celelalte accesorii au o tehnologie normală, clasică (cu operații de debitare, ștanțare, prelucrări prin așchiere, finisări de lăcătușerie și montaj).

Dat fiind că cerința de conducte pentru irigații este în necontenită creștere (suprafață irigată va ajunge la 400 000 ha), în 1970 producția va atinge 8000 tone (față de 4000 anul acesta), urmînd ca între 1971 și 1980 să atingă cifra de 15—20 000 tone anual.

Aceasta presupune necesitatea dezvoltării continue a întreprinderii pe un alt amplasament. Totodată se preconizează ca țevile să nu mai fie procurate din import, ci fabricate la Slatina, de unde și acum sînt aduse lingouri de siluminiu, necesare turnării accesoriilor amintite.

• Planul valoric a crescut de la 10 milioane lei în 1959, la 300 milioane lei în 1969.

• În 1969 se produc 4 000 tone = 2 500 km de conducte pentru irigații prin aspersiune.

• Planul anual de producție de tuburi a fost îndeplinit la 21 noiembrie 1969.

• 12 000 generatori de acetilenă cu capacitate de 1,25 mc pe oră, fabricați în 1969, sînt portabili și se folosesc pe orice fel de șantier, în agricultură, cooperație meșteșugărească etc.

• Anual, 250 transportori de porumb pentru silozuri, cu benzi de 14 m și 7,5 m, conform comenzii beneficiarilor.

• Se mai fabrică instalații pentru industria alimentară: superfiltre și filtre cu 2, 3, 4 sau 6 compartimente, pentru morărit, minerit, pentru industria de mobilă (necesare purificării aerului), extractoare.

• În 1969 s-au confecționat și barăci metalice demontabile, care pot fi utilizate în orice loc, pentru depozitare, adăpostirea instalațiilor mecanice, frigorifice, magazii de materiale, unelte, scule. Realizate din profile de oțel ambutizate, ele sînt ușor transportabile și suportă bine acțiunea vîntului, zăpezilor, coroziunii.

Torcretări de betoane și mortare

ÎN AFARĂ DE GENURILE de lucrări menționate mai sus, întreprinderea mai execută și lucrări de torcretat betoane și mortare. Acest procedeu constă din prepararea și punerea în operă a unui mortar de ciment sau a unui beton cu granulometrie determinată, sub presiunea aerului comprimat, cu ajutorul unei instalații speciale de torcretat. Amestecul (umed sau uscat) este proiectat pe un cofraj sau pe fața unui element de construcție care trebuie acoperit cu beton torcretat. Se folosește la executarea de plăci subțiri, de betoane sau tencuieli cu grad superior de impermeabilitate (de exemplu la rezervoare etc.) la rebetonarea porțiunilor degradate ale construcțiilor de beton armat, la executarea unor tencuieli de calitate superioară, la izolări termice cu materiale speciale, la corectarea unor defecte de turnare a betonului etc.

Beneficiarii confirmă...

Prin nenumărate scrisori adresate Întreprinderii șantier de lucrări speciale în construcții — București, (calea Moșilor nr. 36) calitatea lucrărilor executate. Din lipsă de spațiu redăm numai cîteva.

• COMBINATUL PETROCHIMIC „PLOIEȘTI":

„Pentru modul exemplar cum au fost organizate și efectuate aceste lucrări, excepționale, datorită timpului scurt de pregătire și execuție, conducerea Combinatului petrochimic-Ploiești transmite mulțumiri conducerii șantierului și personalului de execuție. Lucrările efectuate de dv. vor conduce la o mai stabilă funcționare a fabricii de fenol-acetonă, în special în anotimpul friguros".

• UZINA DE PIESE DE SCHIMB ȘI REPARAȚII DE UTILAJ CHIMIC-GĂEȘTI:

„Colectivul de conducere al U.P.S.R.U.C.-Găești, ține să mulțumească întreprinderii ce o conduceți pentru aportul deosebit la punerea în funcțiune a uzinei noastre la termenul planificat, dînd lucrări de bună calitate și la timp".

• ÎNTREPRINDEREA „FRIEDRICH UHDE" R.F.G.:

„Prin prezenta vă confirmăm că lucrările executate la instalația de fabricație Oxo, spre satisfacția noastră, au fost bine executate. În același timp, vă mulțumim pentru conlucrarea colegială și sperăm ca și în viitor să putem executa lucrări cu firma „Întreprinderea șantier de lucrări speciale în construcții — București".

• UZINA DE PRODUSE SODICE GOVORA:

„Vă aducem la cunoștință că lucrările de înzidiri refractare ale celor două cuptoare de la instalația de silicat de sodiu, precum și lucrările de izolații termice, executate de personalul șantierului dv. din Govora, au fost terminate la datele stabilite prin graficul de execuție, iar calitatea lucrărilor este bună. Pe această cale vă mulțumim pentru sprijinul acordat în realizarea lucrărilor instalației de silicat de sodiu. Nu putem să nu remarcăm calificarea superioară a muncitorilor precum și competența personalului tehnic".

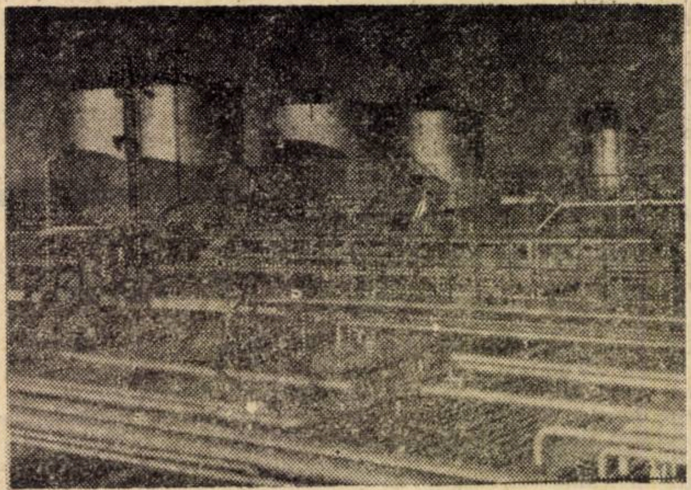

Peisaj din parcul de rezervoare al Combinatului petrochimic - Pitești, la realizarea căruia și-a adus contribuția întreprinderea bucureșteană

• ÎNTREPRINDEREA DE MECANIZARE ȘI TRANSPORTURI FORESTIERE PIATRA NEAMȚ:

„Șantierul dv. din Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej a executat în subantrepriză pentru întreprinderea noastră lucrările de instalații de la sectorul I.M.T.F. Gheorghe Gheorghiu-Dej. Ținem să aducem pe această cale mulțumirile noastre pentru lucrările ce au fost executate de acest șantier, înainte de termen".

• TRUSTUL DE CONSTRUCȚII LOCALE MARAMUREȘ

„Întrucît lucrările de precomprimare de la depozitele M.C.I. sînt complet terminate de către șantierul dv., ținem să vă mulțumim cu această ocazie pentru lucrările de calitate foarte bună executate și la termenul planificat".

• UZINA DE FIBRE SINTETICE-Iași:

„Vă aducem pe această cale mulțumirile noastre pentru modul cum șantierul întreprinderii dv. a înțeles să-și concentreze eforturile în realizarea lucrărilor speciale în cadrul uzinei noastre. Datorită efortului susținut, uzina a intrat în probe tehnologice, înainte de termenul prevăzut în planul de stat".

• RAFINĂRIA CRIȘANA:

„Vă facem cunoscut că lucrările de înzidire refractară de la cuptorul atmosferic și de vid, precum și canalele și coșul de fum au fost executate în întregime conform proiectului și de foarte bună calitate".

★

Scrisori concise, care lasă să se întrevadă, dincolo de sobrietatea lor, felicitări adresate celor care s-au străduit să le „dureze" condiții optime de lucru. Alături de beneficiarii lucrărilor executate, dorim harnicului colectiv al întreprinderii bucureștene, căruia i-am dedicat aceste rînduri, noi succese și „La mulți ani!".

Al. DETEȘAN
N. VIERU

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U. R. S. S.

BOGĂȚII LA „CAPĂTUL" PĂMÎNTULUI

ACOLO UNDE extremul nord al Europei se întîlnește cu extremul nord al Asiei, sînt vastele ținuturi ale zăpezilor și renilor. Pe aceste pămînturi se cunosc doar două anotimpuri : iarna și vara. Primăvara și toamna nu se mai pun la socoteală pentru că trec neobservate. Numai două feluri de transport se folosesc aici : cel mai modern — avionul, și cel mai vechi — renul. Cele 12 luni ale anului se împart și ele în două : prima jumătate este ziua polară, cealaltă — noaptea polară.

Așa se prezintă ținutul Iamalo — Neneț care — în tălmăcire din limba băștinașilor neneți — înseamnă „capătul pămîntului". Priviți harta. Ținutul e străbătut de Cercul polar de nord, care îl împarte în două jumătăți aproape egale. Chiar pe cercul polar se află capitala ținutului — Salehard.

De un mileniu trăiesc pe aceste pămînturi aspre neneții. Îndeletnicirea lor este creșterea renilor, vînatul și pescuitul. Dintotdeauna faima acestor meleaguri au constituit-o blănurile de preț — sobolul, vulpea polară, vulpea argintie.

În rîurile adînci se află nisetri uriași, somoni siberieni cu gust delicios și multe alte specii de pește.

Despre bogățiile acestor meleaguri aspre, veșnic înghețate, ale Rusiei circulau cele mai felurite zvonuri. Astăzi, însă, legendele mai vechi și cele foarte vechi despre bogățiile tundrei pălesc, datorită descoperirii, în aceste locuri, a unor comori cu adevărat fabuloase. In ultimii ani, geologii au prospectat în districtul național Iamalo — Neneț zăcăminte de gaze naturale care depășesc ca volum totalitatea rezervelor descoperite în cei 50 de ani ai Puterii Sovietice, în toate regiunile țării. Este un fapt fără precedent în geologie, raportat la scară mondială.

Există o broșură care istorisește despre marile zăcăminte de minerale utile existente pe planeta noastră. Autorii ei arată că cel mai mare zăcămînt de gaze se află în statul Texas din S.U.A. : două trilioane metri cubi. Într-adevăr, nu se compară cu zăcămîntul din Șebelinka (Ucraina) sau cel din Gazli (Uzbekistan), ale căror rezerve sînt evaluate la cîte 500 miliarde mc — de 4 ori mai reduse decît cele din Texas. Numai cu doi ani în urmă aceste zăcăminte erau considerate cele mai mari din U.R.S.S. Constructorii au trasat de aici cele mai mari conducte de gaze către Uralul industrial și centrul țării.

Și iată că acum, sub stratul de pămînt veșnic înghețat, care atinge o grosime de 400 metri, a fost găsit un ocean de căldură și energie ; s-a descoperit cel mai mare zăcămînt de gaze de pe glob — cel din Urengoi, unde se presupune că se află peste 4 trilioane mc de combustibil ieftin pentru industrie și materie primă de neînlocuit pentru chimie.

Denumirea zăcămîntului provine de la așezarea cu același nume, situată în taiga, pe malul frumosului rîu Pur. In actul de naștere al gigantului de la Urengoi a fost înscrisă data de 9 iunie 1966. În acea zi, la sonda de foraj nr. 2 a fost aprinsă prima flacără. Apoi gazele au izbucnit din sondele 3, 4, 5, 9... In total au apărut, una după alta, 17 sonde. Încă în 1967, Urengoi a depășit cele mai mari zăcăminte descoperite pînă acum pe glob, deși zăcămîntul n-a fost explorat nici pe jumătate.

Iată părerea lui Ivan Gria, șeful expediției :

— Nici acum nu cunoaștem limitele precise ale suprafeței purtătoare de gaze. Oriunde forăm, dăm de gaze. Seismologii consideră că structura ocupă 35—40 km de la apus la răsărit și se întinde pe o distanță de 140 km de la sud spre nord. În vecinătatea zăcămîntului Urengoi a fost descoperit un alt mare zăcămînt : Medvejie. Potrivit aprecierilor geologilor, rezervele de gaze de aici reprezintă peste un trilion mc. Nu mai prejos este zăcămîntul Zapoliarnoe, descoperit în același ținut Iamalo — Neneț.

Prin urmare, cartea despre cele mai mari zăcăminte ale planetei va trebui să sufere corecturi esențiale.

Pentru a-ți forma o imagine măcar aproximativă a condițiilor în care au fost descoperite aceste bogății, trebuie să conviețuiești cu geologii în căsuța așezată pe sănii din inima tundrei, să umpli cu cărbuni soba de tuci și s-o încingi pînă la roșu. Ar trebui să înnoptezi măcar o dată în sacul de dormit, să simți că nu-ți vine să ieși din el, apoi să aprinzi din nou focul în sobă.

Poți admira o dată, de două, de trei ori, frumusețea fără seamăn a aurorei boreale, dar curînd inima începe să tînjească după soare. Oamenii aceștia nu văd mulți ani cum înfloresc merii, cum înfloresc pajiștile.

În Arctica primăvara e timpul cel mai propice pentru lucru. Gerurile nu mai sînt atît de năpraznice, zăpada se menține încă tare, încît avioanele, prevăzute cu schiuri, pot ateriza ușor în orice punct al tundrei. În schimbul nopții polare vine ziua continuă. Ai putea lucra chiar 24 de ore. În timpul verii gheața veșnică se topește și tundra se transformă într-o mlaștină greu de străbătut. Avioanele își schimbă „încălțămintea" : schiurile sînt înlocuite cu flotoare pentru a se putea așeza pe apă. Acestea sînt condițiile în care lucrează geologii dincolo de cercul polar, descoperind un zăcămînt după altul. Datorită activității lor, Uniunea Sovietică dispune în prezent de cele mai mari resurse de gaze explorate : ele însumează peste 9 trilioane mc.

A venit rîndul constructorilor și proiectanților. De dincolo de cercul polar, vor porni spre centrul țării, uriașe conducte de gaze, cum încă n-au fost construite nicăieri.

S-a calculat că lungimea conductelor va depăși 7000 de kilometri. Dar merită osteneala : pe conducta de 2,5 metri se poate transporta o cantitate de gaze de 12 ori mai mare decît pe una cu diametrul de 1 metru, cum sînt majoritatea conductelor de gaze în Uniunea Sovietică. Energia gazelor transportate pe o conductă cu diametrul de 2,5 m va fi egală cu energia produsă de 300 milioane tone de huilă.

De fapt conducta a și început să se construiască. De la noul și frumosul oraș Uhta, așezat în R.S.S. Autonomă Komi, în apropierea munților Urali, se întinde magistrala de gaze ce duce spre orașul metalurgic Cerepoveț. Montorii, sudorii, instalatorii de conducte au dat traseului o denumire lirică „Aurora boreală". Iar jeturile de scîntei ale sudurii electrice amintesc pe drept fulgerările aurorei boreale.

Nu demult brigada lui Viktor Martînov a sudat primul tronson pe noul traseu uriaș. Așa a început drumul constructorilor : un drum greu, prin mlaștinile și văile taigalei, peste rîuri mari și mici.

Igor ȚIGANOV

(Agenția de presă „Novosti")

NOTE DE DRUM DIN R. P. BULGARIA

OAMENI ȘI LOCURI

CĂLINESCU spune undeva că, uneori, poți cunoaște mai bine geografia unei țări „pe dinăuntru", prin cultura ei. Cervantes și Calderon te familiarizează cu Spania în nuanțe infinit mai variate și mai autentice decît cel mai calificat ghid turistic. Extinzînd un pic lucrurile, îndrăznesc să spun că, pentru a cunoaște o țară, trebuie să-i cunoști oamenii. Relief, climă, suprafață — toate astea le desprinzi lesne din orice manual de geografie. Dar mai departe ? Mai în adînc ?...

Asemenea gînduri mă încearcă și acum, în timp ce îmi derulez pe retina memoriei impresiile unei recente călătorii în Bulgaria. Secvențe de amintiri se fugăresc haotic — focurile veșnice ale cuptoarelor din Kremikovți istoria săpată în pietrele vechiului Plovdiv, centura de schele din jurul Sofiei, chipurile de legendă zugrăvite în culori sublime sub arcadele mănăstirii Rila... Dar sînt aceste amintiri destul de puternice pentru a înfățișa o țară ? Trăim în secolul călătoriilor — și Sofia se află doar la 40 de minute de zbor de București. Parafrazîndu-l pe Arghezi, pot spune că țigara aprinsă pe aeroportul Băneasa mai fumega, încă, cînd am ajuns la Sofia. Distanțele se consumă prea repede, mărind riscul unor note de drum „deja văzute". Și atunci, e mai bine să privești țara vecină de-a dreptul „pe dinăuntru".

...De pildă, printr-o convorbire cu Grigor Kostov, directorul Fabricii de ciorapi din Sofia, cea mai mare întreprindere de acest gen din Bulgaria. Omul acesta cunoaște „pe viu" episoadele de substanță ale transformării industriei țării sale. Este unul dintre acei care au preluat mici ateliere meșteșugărești, în urma actului naționalizării din decembrie 1947, și care ani în șir de atunci și-a închinat energiile în slujba noii industrii a Bulgariei socialiste. Îl întreb, mai în glumă, mai în serios :

— Nu v-ați propus să întocmiți o monografie a întreprinderii ?

— Să nu credeți că nu m-am gîndit la asta, îmi răspunde. Dar nu am încă timp să trăiesc din amintiri...

Ancorată într-un prezent extrem de generos, fabrica nu a avut, într-adevăr, cînd să-și sedimenteze amintirile. Pentru că actul ei de naștere nu este mai vechi de 5—6 ani. Se observă pregnant această tinerețe, vizitîndu-i secțiile. Mi-am notat în fugă, cu „verzale", în carnetul de însemnări : „LABORATOR". Impresia aceasta e dominantă. Mașini moderne determină un proces de producție în bună parte automatizat. Ciorapii par a se confecționa „de la sine", oamenii avînd mai mult rostul de a supraveghea „sistemul nervos" al utilajelor.

Mă interesez, dintr-un soi de deformație profesională, în cît timp noile modele ajun în circuitul comercial. Directorul subliniază că ele se fabrică pe baza unor contracte ferme, dar, că, evident, în tot decursul anului, se menține dialogul comerț-industrie, pentru ca noutățile să poată fi cît mai operativ la îndemîna principalului „controlor de calitate" — cumpărătorul.

...Apropo de relația directă cu beneficiarul — cumpărător : aflîndu-mă la cooperativa agricolă din comuna Kazîcenem, secretarul organizației de partid mi-a pus cu amabilitate la dispoziție o seamă de date și cifre caracteristice pentru mersul ascendent al unității. Am reținut, pentru semnificația sa, faptul că, din producția anuală a cooperativei, se asigură fiecărui locuitor al Sofiei 12 kg de legume și aproximativ 5 litri de lapte.

— Relațiile cu „orașul" se exprimă cel mai direct prin asemenea etaloane, sublinia secretarul. Noi returnăm, astfel, ajutorul pe care muncitorii din uzine ni-l acordă zi de zi— în mașini și unelte agricole, în îngrășăminte etc. La urma urmei, însuși faptul că procesul de producție, pe cele 1500 hectare de grădină, este mecanizat în proporție de 95% reprezintă o mostră elocventă a acestui ajutor.

Chiar nespecialist fiind, rămîi plăcut impresionat de transformările evidente pe care cooperativa agricolă le-a determinat in viața locuitorilor din Kazîcenem. Satele au aspectul unor orășele; toate casele sînt noi (cu excepția uneia, transformată în „muzeu").

La priceperea recunoscută pentru grădinărit a țăranului bulgar, se adaugă, în prezent elemente noi. Aș spune că această pricepere tinde să devină știință, ceea ce se observă, printre altele, în larga răspîndire a culturilor de seră. O asemenea mică „uzină de legume" am vizitat la cooperativa din Pîrveneț, aflată la cîțiva kilometri de Plovdiv. În cele șase hectare de seră se cultivă cu deosebire roșii și castraveți, cooperatorii intenționînd să dezvolte această producție în anii următori.

Mi-a părut rău că anotimpul nu mi-a permis să admir celebrii trandafiri de pe valea Kazanlîkului. Am notat, totuși, că din 3 milioane kg de flori se extrag abia ceva mai mult de 2400 kg de ulei de trandafir. Pe undeva, mi se pare că această migăloasă metamorfoză exprimă ceva din perseverența cu care bulgarii își valorifică resursele. Discutînd acest aspect cu un coleg de breslă din Sofia, dînsul îmi

Sorin HOLBAN

(Continuare în pag. 30)

R.P. ALBANIA

● Potrivit agenției *A.T.A.* în primele 10 luni ale acestui an planul de stat a fost depășit cu 2% la energia electrică, cu 9% la îngrășăminte, cu 6,4% la sodă caustică, cu 2,3%, la echipament și mașini, cu 4,5% la producția de piese de schimb. In această perioadă prevederile planului au fost îndeplinite și depășite și de colectivele de muncă din industria ceramică, a cimentului, lemnului, hîrtiei, din industria textilă etc.

● Anul acesta, terenurile irigabile au sporit cu 10 000 hectare față de anul precedent. În anii puterii populare au fost realizate însemnate lucrări în acest domeniu, printre care peste 900 bazine de retenție și rezervoare. Datorită acestor lucrări, suprafața irigabilă cuprinde în prezent 51% din terenul arabil al țării. De asemenea, însemnate suprafețe au fost redate agriculturii prin desecări, ele fiind cultivate acum cu cereale, bumbac, tutun, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, legume și altele.

R.S. CEHOSLOVACĂ

● Modificările structurale ale producției industriale a Cehoslovaciei, prevăzute pentru perioada 1971—75, antrenează accelerarea producției de mașini și utilaje și de materiale necesare dezvoltării acestora. Dacă se ia ca bază perioada 1966—1970 = 100, se prevede ca producția de instalații industriale complete, destinate principalelor ramuri industriale să atingă următoarele nivele : ind. energetică — 151 ; ind. chimică — 130 ; ind. bunurilor de consum nealimentare — 122 ; ind. alimentară — 142.

Spre deosebire de cincinalele precedente, cînd accentul se punea pe dezvoltarea industriei extractive și a celei de construcții grele, în viitorul cincinal se prevede intensifi(area dezvoltării bazei energetice, a prelucrării petrolului, a industriei de mase plastice, fibre sintetice și îngrășăminte. Industriile textilă, a sticlei, a ceramicii, ca și cea a produselor alimentare vor cunoaște un nou avînt.

La accelerarea și facilitarea reorganizării structurale a industriei, cu care ocazie se ține seama și de cerințele exportului (în special sub aspectul modernizării diferitelor ramuri și al sporirii competivității produselor pe piața mondială), va contribui în mare măsură politica licențelor și intenstificarea schimburilor economice internaționale, menționează revista *Le commerce extérieur tchécoslovaque* (nr. 8, 1969).

● Pe linia ferată Plzen—Cheb a fost dat în exploatare primul sistem de dispecerizare prin radio din rețeaua de căi ferate cehoslovace. Întreaga aparatură, de la centrala din Plzen sau cele 19 stații de dispecerat de pe traseu și pînă la aparatele de recepție-emisie instalate pînă în prezent pe 70 de locomotive, este produsă de întreprinderea „Tesla" din Pardubice. Dispecerizarea prin radio permite menținerea unei legături permanente între centru și trenurile aflate în cursă, între diferitele stații de cale ferată, precum și între mecanicii de locomotive.

Aceasta constituie o primă fază în acțiunea de radioficare a transporturilor din Cehoslovacia.

R.P.D. COREEANĂ

● Cooperativele agricole de producție și gospodăriile de stat specializate au obținut în acest an o bogată recoltă de fructe, aproape de două ori mai mare decît în 1968. Anual, aproximativ 10 mii de hectare sînt plantate cu pomi fructiferi, suprafața totală ocupată de plantații ajungînd anul acesta la 150 mii de hectare. Se prevede ca în viitorul apropiat suprafața cultivată cu pomi fructiferi să ajungă la 400 mii de hectare.

● Se apropie de sfîrșit electrificarea sectorului de cale ferată Menchon—Chonchin, care se întinde de-a lungul litoralului răsăritean al țării. Pe această porțiune s-au încheiat lucrările de extindere a două tunele, de reconstrucție a căilor ferate din stații, de montare a stațiilor de transformare, a instalațiilor de conectare. Prin treminarea electrificării acestui sector vor fi realizate prevederile actualului plan de șapte ani, sporindu-se în felul acesta și capacitatea de trafic. În prezent, în 20 de zile căile ferate din R.P.D. Coreeană transportă un volum de mărfuri egal cu cel transportat într-un an întreg imediat după eliberare.

R.D. GERMANĂ

● Datorită volumului important al investițiilor alocate, industria siderurgică a R.D. Germane și-a extins an de an producția. Intrarea în funcțiune a unor noi obiective, ca, de pildă, oțelăria și laminorul din Riesa, întreprinderea pentru oțeluri speciale din Freital sau laminorul de la

NOTE DE DRUM DIN CUBA

COOPERARE ÎN VALORIFICAREA RESURSELOR SUBSOLULUI

HAVANA te primește cu farmecul perdelelor sale de palmieri, în spatele cărora se înalță blocuri impresionante de locuințe (unele depășind treizeci de etaje) sau se ascund vile elegante. Clădirile nu seamănă unele cu altele, fiind vizibilă preocuparea arhitecturală pentru detaliu.

Străbătînd într-una din zile șoseaua care duce de la Havana la Santa Clara, privirea mi-a fost atrasă de sondele petrolifere, înșirate — la intervale regulate — pe țărmul mării. De la interlocutorii mei am aflat că aceste sonde în plină funcțiune erau fabricate la... Uzina „1 Mai" din Ploiești și că în curînd această zonă petroliferă va depăși cifra de 1 milion tone de țiței, extrase anual.

Trebuie spus, însă, că industria extractivă nu s-a bucurat de atenție sub vechile regimuri, stadiul său de dezvoltare fiind mult inferior potențialului resurselor de care dispune Cuba. Acest lucru este valabil pentru extracția și prelucrarea minereului de fier, pentru cărbune, pentru minereurile radioactive etc.

Sectorul cel mai dezvoltat îl reprezintă exploatarea importantelor resurse de minereuri lateritice, semifabricatele obținute (sinterul și sulfurile de nichel) fiind destinate în întregime exportului (în cea mai mare parte în Uniunea Sovietică).

În ce privește celelalte metale neferoase, în Cuba există în prezent unele exploatări de minereuri cuprifere, lipsind însă un sector propriu de prelucrare metalurgică, deși resursele de metal oferă perspective însemnate. La fier, Cuba dispune atît de zăcăminte specifice, cît și de importante cantități de reziduuri feroase cu concentrații mari de metal, care — printr-o tratare suplimentară — ar putea deveni materie primă pentru siderurgie.

Într-o fază incipientă se găsește și industria substanțelor nemetalifere, pentru care Cuba posedă resurse.

În fața acestei situații, guvernul cubanez desfășoară — în cadrul programului de dezvoltare și diversificare a economiei — o largă acțiune de prospectare și explorare a resurselor minerale, fiind deja puse în evidență o serie de zăcăminte de metale neferoase, minereuri de fier și cărbune. Resursele amintite constituie în prezent obiectul unor studii din partea organelor de resort cubaneze, urmărindu-se valorificarea lor pe baza unui program de construire a obiectivelor industriale corespunzătoare.

Această sarcină — care necesită procurarea de mijloace tehnice moderne și investirea unor fonduri importante — se realizează pe calea cooperării economice și tehnice cu alte țări, printre care și România. Astfel, pe baza acordurilor semnate la 17 iulie 1968 la Havana și 1 aprilie 1969 la București, Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Revoluționar al Republicii Cuba au hotărît să intensifice cooperarea economică pe termen lung în domeniul minier și al metalurgiei neferoase, în vederea punerii în valoare a unor resurse ale subsolului cubanez.

În cadrul acestei cooperări, specialiștii români s-au ocupat mai întîi de zăcămîntul de cupru și pirită de la Mantua (situat în provincia occidentală Pinar del Rio), care are un conținut bogat în cupru (de 3—4% la tona de minereu extras). Cercetările preliminare de preparare a minereului de cupru și pirită, în vederea valorificării sulfului și cuprului cuprins în acesta, au fost efectuate de centrul de cercetări al Ministerului Minelor, Combustibilului și Metalurgiei, pe care l-am vi-

ing. Const. SPIRESCU

(Continuare în pag. 31)

R.S.F. IUGOSLAVIA

BILANȚ ȘI PERSPECTIVE

ÎN ULTIMELE LUNI ale acestui an, în preajma dezbaterilor din Vecea Executivă Federală și Skupștina federală asupra planului de dezvoltare a Iugoslaviei pe perioada 1971—1975 și asupra principalelor direcții ale dezvoltării politico-economice a țării, presa iugoslavă a publicat numeroase opinii și luări de poziție ale unor personalități politice și economiști.

REFERINDU-SE la nivelul atins de economia iugoslavă în dezvoltarea ei, Mialko Todorovici, membru al Biroului Executiv al Prezidiului U.C.I., spunea, în ca-

(Continuare în pag. 30)

R. P. CHINEZĂ

REALIZĂRI ÎN INDUSTRIE ȘI AGRICULTURĂ

PRESA R. P. Chineze informează despre noi realizări obținute de diferite colective de muncă în dezvoltarea producției și utilizarea resurselor materiale și a potențialului uman.

Printre exemplele citate de *Pekin Information*, de exemplu, figurează lansarea la apă, la șantierul naval Sinkang din Tientsin, a cargoului „Tianjin", cu un deplasament de 10 000 tdw. Se arată că lipsa de experiență în construirea navelor de asemenea tonaj și dotarea tehnică necorespunzătoare a șantierului pentru această operațiune au solicitat din partea colectivului șantierului măsuri de specializare rapidă și găsirea de soluții uneori inedite. Constructorii de nave au făcut largi investigații și cercetări în port, pe cheiuri, la bordul navelor. Printr-o muncă intensă, perioada afectată conceperii proiectelor și calculelor a fost redusă la 79 de zile, după care s-a trecut la construcția propriu-zisă, executată într-o cală pentru nave de 5000 tdw.

Un alt exemplu se referă la locomotiva diesel de 5000 c.p. cu tracțiune hidraulică, ieșită nu de mult pe poarta Uzinei de locomotive și material rulant Sefang din Tsingtao. Această nouă locomotivă reprezintă o treaptă superioară față de un deceniu în urmă, cînd s-a creat prototipul primei locomotive diesel de 2000 c.p. ulterior produsă în serie. Locomotiva de 5000 c.p. a fost realizată prin aplicarea unei serii de inovații, a unor noi procese tehnologice și materiale.

Prima instalație pentru transmisii telefonice automate la mare distanță a fost experimentată cu succes în cadrul serviciului de comunicații telefonice între orașele Pekin și Tientsin. Această instalație, ușor de manevrat, economisește forță de muncă, materiale și timp.

Colectivul uzinei de automobile din Kiangsi, care anul trecut a înregistrat pe agenda realizărilor sale asimilarea autocamionului Jinggangșan, anul acesta a reușit să lanseze producția lui în serie. Această uzină, provenită din fuziunea cîtorva mici ateliere de reparații auto, a fost treptat lărgită și transformată. Momentul producției de serie a fost precedat de construirea cu forțe proprii a echipamentului necesar, de mecanizarea și automatizarea treptată a proceselor de producție. Circa 80% din mașinile-unelte instalate pe linia de producție a cilindrilor au fost fabricate în uzină. Numai în ultimii doi ani uzina a fabricat peste 80 de mașini speciale care au contribuit la realizarea producției de serie. Se consideră că prețul de cost scăzut, ușurința în manevrarea la încărcare și descărcare fac ca noile camioane ce străbat azi drumurile provinciei Kiangsi să fie mult apreciate de beneficiari.

Existența în districtul Fangceng (provincia Kiangsi) a unor zăcăminte de minereu de fier și cărbune, ca și cerințele mereu sporite de fontă și oțel ale industriei locale, au impus necesitatea construirii unui combinat siderurgic de mici dimensiuni. Cuptoarele de cocs, cuptoarele Martin, furnalele și laminoarele combinatului, toate de dimensiuni reduse, au început să producă din anul trecut oțel de bună calitate și circa 100 tone laminate din oțel satisfăcînd treptat nevoile întreprinderilor industriale și agricole locale. Au fost date în exploatare șapte mine de cărbune, a căror producție depășește nevoile districtului. Se apreciază că intrarea în funcțiune a combinatului din Fangceng a creat condițiile pentru dezvoltarea producției locale de echipament pentru irigații și pentru drenaje, de mașini agricole și alte utilaje, care vor permite ridicarea nivelului agriculturii.

Un alt articol înfățișează rezultatele unirii eforturilor populației din trei regiuni învecinate pentru amenajarea cursului rîului Toho. Traversînd regiunile Honan, Anhuei și Kiangsu pentru a se vărsa în lacul Hongtseh, rîul Toho provoca în anotimpul ploios mari pagube datorită inundațiilor. Pentru a crea o largă cale fluvială care să evacueze surplusul de apă ce se formează pe cursul superior al rîului și să ferească regiunea cursului său mijlociu și inferior de revărsări, pentru a lichida definitiv inundarea și înmlăștinarea unor zone întinse din cele trei provincii, populația a hotărît să sape o nouă albie — rîul Pienho. Realizarea acestui proiect care s-a concretizat prin vaste lucrări hidrotehnice pe un șantier întins pe 250 km și a antrenat sute de mii de oameni, va permite eliberarea a 15 milioane de mu (aproape 1 milion ha) de terenuri cultivabile. Totodată, săparea albiei rîului Pienho a necesitat sacrificarea, în districtul Sehong, a unor terenuri cultivate și transferarea în noi așezări a unei părți din populația rurală. Lucrările efectuate pînă în prezent de-a lungul noului traseu al rîului au protejat deja sute de mii de hectare de terenuri cultivabile de revărsările deosebit de puternice din primăvara anului 1969.

V. B.

---

rece din Finow, a făcut posibil ca producția de fontă să crească din 1950 pînă la 1968 de 4,4 ori, iar volumul producției realizate prin prelucrare să crească de 12,2 ori.

R.D.G. a produs în 1968 2 333 000 tone de fontă, 4 375 000 tone de oțel și 3 156 000 tone de laminate.

● De asemenea, procesul de mecanizare și de automatizare în întreprinderile industriale din R.D.G. se desfășoară într-un ritm viu. Astfel, la întreprinderea siderurgică și de laminate din Brandenburg a fost automatizată o linie pentru lingouri, instalațiile de calcul electronic, telecomandă și ecranele de televiziune asigurînd desfășurarea optimă a procesului de producție.

La întreprinderea fotochimică Orwo din Wolfen a intrat în funcțiune prima linie automată pentru producția de filme color. O instalație de control asigură buna calitate în toate fazele de producție.

La întreprinderea Electrotehnica din Grunhain, a început să funcționeze recent o linie semiautomată pentru producția de micromotoare. Se apreciază că rezultatele economice bune vor permite amortizarea investiției în numai 16 luni.

R. P. MONGOLĂ

● Potrivit revistei *Mongolia*, în anul 1921 exista în această țară o singură școală cu 40 de elevi. Astăzi există o universitate și alte instituții de învățămînt superior, care pregătesc cadre în 55 de specialități din principalele ramuri ale economiei naționale, și funcționează 467 școli de cultură generală, la care învață aproape 200 000 de elevi. De asemenea, în școlile medii tehnice sînt cuprinși peste 10 500 de elevi.

A crescut numărul cadrelor didactice pentru școlile superioare, profesionale și de cultură generală.

R.P. POLONĂ

● Potrivit prevederilor, metalurgia poloneză va livra pînă la sfîrșitul anului 1969 peste 11 milioane tone de oțel (față de 1,4 milioane tone în 1938). De asemenea, în acest an vor fi livrate 7 milioane tone de fontă, peste 7 milioane tone de produse laminate și 655 000 kilometri țevi de oțel. Totodată, în metalurgia poloneză are loc o continuă creștere calitativă și diversificare.

● În ultimii ani, au fost făcute importante investiții și pentru dezvoltarea metalurgiei neferoase. Dacă în primele două decenii de după război în acest sector au fost investite aproximativ 20 miliarde zloți, numai în cincinalul actual investițiile în metalurgia neferoasă poloneză s-au ridicat la 19 miliarde, iar pentru cincinalul următor se prevăd investiții de 22 miliarde zloți. În timp ce anul trecut producția acestei ramuri a industriei a fost evaluată în Polonia la 21 miliarde zloți, ținîndu-se seama de investițiile preconizate se prevede că valoarea globală a producției va ajunge în 1975 la 46 miliarde zloți.

● Expoziția „Gîndirea creatoare în tehnică", care a avut loc recent la Katowice, a prezentat un număr de aproximativ 2 300 invenții și propuneri de raționalizare venite din partea a peste 20 de departamente și organizații din țară.

În ultimul sfert de veac, în Polonia au fost înaintate circa 2,5 milioane de proiecte de invenții și inovații, din care un număr de 1,5 milioane au fost aplicate. Folosirea acestora a contribuit la economisirea materialelor, la creșterea productivității muncii, la reducerea cheltuielilor de producție și de exploatare, la creșterea calității produselor și îmbunătățirea condițiilor de lucru, rezultate care — luate în ansamblu — au permis realizarea unor economii însemnate.

R.P. UNGARĂ

DUPĂ CUM anunță agenția M.T.I. de pe o suprafață de 3,6 milioane holzi (un hold = 0,5775 ha) s-au recoltat în 1969 peste 3 milioane tone de cereale. În afară de satisfacerea necesităților populației în produse de panificație, actuala recoltă permite exportul a 600 000 tone de grîu, respectiv cel mai mare excedent de după cel de-al doilea război mondial. Au și fost încheiate în acest sens acorduri cu Liban, Anglia, Cehoslovacia și Elveția.

De asemenea, și la porumb s-a obținut o recoltă superioară. După calculele oficiale, ea depășește 33 q. la hectar, iar suprafața însămînțată a fost de peste 2,2 milioane holzi. Specialiștii apreciază că importanta creștere a recoltelor de porumb se datorează în primul rînd folosirii unor soiuri mai productive și creșterii rapide a nivelului agrotehnicii. Din anul 1964 întreaga suprafață este însămînțată cu soiuri de porumb dublu hibrid, care dau o recoltă cu 15—20% mai mare. Hibrizii obținuți la Martonvásár — de pildă — dau, în unele raioane ale țării, recolte de 75—80 q la hectar.

O contribuție deloc neglijabilă la aceste succese, subliniază agenția citată, are, de asemenea, noul mecanism de conducere introdus în 1968, care s-a concretizat în măsurile de unificare a conducerii agriculturii și a industriei alimentare.

R.D. VIETNAM

● Oamenii muncii din R.D. Vietnam obțin noi succese în îndeplinirea și depășirea prevederilor planului de stat pe anul în curs. O serie de întreprinderi industriale din Hanoi, cum ar fi Uzina mecanică „Cian Fu" și Întreprinderea electromecanică „Hopniat" au îndeplinit deja planul anual. Uzina de utilaj agricol „Shongma" din provincia Than Hoa, care a îndeplinit, de asemenea, planul pe anul 1969, s-a angajat să producă peste plan un număr de 100 de pompe pentru apă, destinate cooperativelor agricole.

Rețeaua de căi de comunicații a țării este, de asemenea, în continuă dezvoltare: Numai în provincia Hatei s-au construit ori reparat, în primele 9 luni ale acestui an, 1 400 kilometri de drumuri.

● În anul școlar 1969/1970 Editura Ciao Duc a distribuit 16 milioane de manuale școlare, din care peste 300 de mii pentru cursurile de perfecționare a cadrelor didactice, 13 milioane pentru învățătorii și elevii de la grădinițe și cei de la școlile de învățămînt general, 2 milioane destinate elevilor din școlile de ridicare a calificării pentru adulți, informează săptămînalul „Le Courrier du Vietnam".

PRO-BLEME ALE CON-JUNC-TURII MON-DIALE CAPI-TALISTE

blocnotes

DECALAJUL TEHNOLOGIC S.U.A.-EUROPA OCCIDENTALĂ

O tentativă de inventar

ALEXANDRE de Saint Hippolyte lucrează de peste două decenii (1948) la serviciul de analiză industrială al Ambasadei Franței în S.U.A. Experiența îndelungată de observare a fenomenului industrial american dă o semnificație specială considerațiilor sale asupra cauzelor, naturii și formelor decalajului tehnologic existent între Statele Unite și țările Europei occidentale, considerații expuse într-un studiu publicat de revista franceză „2000", în numărul său pe primul trimestru 1969.

Unele din constatările lui Saint Hippolyte sînt susceptibile de amendări, altele se cuvin luate „sub beneficiu de inventar". Ele reflectă o anumită „viziune a creșterii economice. Nu se poate nega însă interesul lor pentru cunoașterea punctelor de vedere care se confruntă în legătură cu evoluția raporturilor de forță dintre principalele puteri industriale ale lumii capitaliste.

Iată de ce am încercat să sintetizăm și să sistematizăm aceste observații, pentru informarea cititorilor noștri, cu preocuparea de a nu altera sau denatura sensul analizei sale, chiar în cazurile care nu implică, bineînțeles, și o coincidență de opinii.

Așadar, principalele coordonate ale decalajului tehnologic par a fi, în interpretarea autorului citat:

1. Decalajul economic de ansamblu.

1.1. Contextul economic imediat al decalajului tehnologic: mărimea pieței, nivelul salariilor, puterea economico-financiară a marilor firme.

1.2. Decalajul în metodele de conducere („management").

1.2.1. Existența unei „forțe de șoc" mobile sub forma „managerilor" profesionali, nelegați de o anumită întreprindere.

1.2.2. Aplicarea strictă a criteriului de rentabilitate, chiar dacă implică sacrificarea unei soluții „elegante" din punct de vedere tehnic.

1.2.3. Orientarea deciziilor de investiții în funcție de previziunea pe termen lung, pentru care întreprinderea dispune de întregul instrumentar necesar (statistici, modele matematice necesare simulării, informație economico-tehnică etc.).

1.2.3.1. Corolar: investiția americană îndreptată cu îndrăzneală spre inovație (care face, inevitabil, caduce investiții anterioare), cea europeană spre prelungirea investitiilor și activităților actuale

2. Decalajul în nivelul cunoștințelor

2.1. Diferențe în nivelul de cunoștințe al indivizilor în raport cu structura diferită a „locurilor de muncă" din economia națională, între altele și ca urmare a promovării ramurilor industriale „noi", care cer o mai înaltă calificare, în timp ce ramurile stagnante sau în declin permit un nivel mai scăzut de pregătire.

2.2. Facilitarea accesului de masă la cunoștințele actuale ca urmare a existenței a circa 3.500 de organisme care țin la zi informația disponibilă și a publicării anuale a circa 40.000 rapoarte oficiale asupra rezultatelor cercetării americane și a circa 20.000 de traduceri de rapoarte similare străine.

2.3. Extinderea învățămîntului universitar și profesional, la acesta din urmă conjugîndu-se și participarea întreprinderilor.

2.4. Extensiunea activității de reciclare la toate nivelele (în special prin cursuri serale), devenită o preocupare a marilor firme.

2.5. Extensiunea învățămîntului economic („de afaceri") și de conducere („management"), atît pentru tineri, cît și pentru vîrstnici (în Europa cei din urmă fiind neglijați, ceea ce echivalează cu o „risică" de resurse umane).

2.6. Concomitent cu transferul cunoștințelor existente prin formele de învățămînt, extinderea cunoștințelor pe care știința abia le dobîndește (prin congrese, seminarii etc) și difuzarea noutății tehnice printr-o largă rețea de publicații de specialitate, antrenînd cadrele adulte, accentuează decalajul cantitativ și calitativ în nivelul de formare profesională al populației.

2.7. Rolul „uzinelor de gîndire", sub forma marilor proiecte de „cercetare orientată" — prezentînd interes național — la care concură universități, laboratoare guvernamentale, laboratoare ale marilor întreprinderi, în promovarea cunoștințelor în anume domenii particulare.

2.7.1 Activitatea marilor uzine aerospațiale în reînnoirea cunoștințelor științifico-tehnice, întreprinderile de vîrf fiind considerate a avea un avans de circa 5 ani asupra învățămîntului universitar.

3. Diferențele în ritmul dobîndirii de noi cunoștințe științifice își au originea, în parte, în efortul făcut în acest scop: cota din venitul național alocată cercetării este de 3% în S.U.A. și U.R.S.S., de cel mult 1.5% — de regulă — în statele vest-europene.

3.1. Independent de locul unde cunoștințele au fost dobîndite, problema de bază este a utilizării lor; ori, tocmai sub aspectul aplicațiilor practice ale rezultatelor cercetării decalajul se adîncește în favoarea S.U.A.

3.2. Problema decalajului tehnologic trebuie privită diferențiat pe ramuri industriale.

3.2.1. În ramurile aflate „în declin" în S.U.A., avantajul pare a fi de partea uzinelor și produselor europene.

3.2.2. În ramurile cu tehnologie relativ stabilă (rafinării, automobile), diferentele tehnice variază în raport cu întreprinderile luate în considerare, avantajul american constînd, în general, în superioritatea puterii economice a firmelor respective.

3.2.3. În ramurile aflate, sub impulsul revoluției științifico-tehnice, în plin proces de înnoire, avantajul tehnic american crește.

3.3. Decalajul trebuie privit și prin prisma **naturii** progresului tehnic:

3.3.1 **Perfecționismul** constă într-o succesiune de perfecționări de detaliu, adăugate unele altora, și reprezintă calea unui progres lent, rezultat din prelungirea, în fapt, a tehnologiei existente, cu efecte minore de rentabilitate.

3.3.2. **Adevăratul** progres decurge din introducerea unei serii de tehnologii noi, deci de schimbarea tehnologiei, care antrenează o nouă ordine de mărime în rentabilitate.

3.3.3. În capacitatea întreprinderilor americane de a se angaja pe calea unui adevărat și rapid **progres tehnologic**, un rol mare îl joacă mijloacele materiale de care acestea dispun.

3.4. Noi decalaje se nasc ca urmare a faptului că în S.U.A. previziunea tehnologică este integrată cu previziunea economică și cu previziunea socială în cadrul unei teorii a „sistemelor" care începe să se constituie în știință.

3.4.1 Cercetarea-dezvoltarea nu mai apare astfel ca operă izolată a savanților și inginerilor, ca rezultat al inspirației lor creatoare, ci ca o activitate legată intim de evaluarea complexă a modului de comportare a **sistemului** pe care-l formează economia națională în ansamblu sau o întreprindere; aceasta permite să se determine mai exact semnificația și implicațiile variate ale aplicării inovației ce urmează.

4. Trecerea marilor firme de la preocupări pe termen scurt **la preocupări pe termen lung.**

4.1. Preocupării pe termen scurt îi răspund satisfăcător introducerea unor metode mai raționale de gestiune și progresele pe calea automatizării proceselor de producție.

4.2. Impulsul dat de revoluția științifico-tehnică apariției în lanț de produse noi, obligă întreprinderile să-și complecteze sau să-și schimbe producția „obișnuită" cu noi activități și să acorde un loc

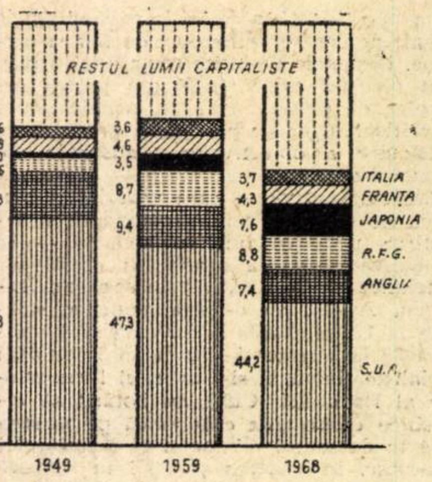

Partea principalelor țări dezvoltate în producția industrială a lumii capitaliste (în %)

mereu mai important preocupărilor pe termen lung, spre a-și asigura supraviețuirea economică și creșterea în condițiile competiției ascuțite de pe piața mondială.

4.3. Preocuparea pe termen lung implică pe de o parte, o mai bună utilizare a resurselor umane ale întreprinderii, în special a cadrelor de concepție și dezvoltarea altor calități decît cele legate de executarea unor lucrări repetitive, pe de altă parte, o nouă concepție a gestiunii pentru „mersul înainte".

4.4. Numai 5—7% din întreprinderile americane au dezvoltat cu adevărat elementele unei atari gestiuni și mai puține încă au pus la punct dispozitivul formal care s-o asigure.

4.4.1. În întreprinderile cele mai avansate din acest punct de vedere se consideră că problema de bază constă în a face față modificărilor care survin sau ar putea surveni în mediul economic în care întreprinderea lucrează; de aici, preocuparea pentru determinarea acestor modificări viitoare și adaptarea corespunzătoare a obiectivelor în raport cu resursele întreprinderii, cadrele cu „imaginație creatoare" (tehnică, economică, comercială etc) fiind considerate resursa cea mai rară.

4.4.2. Promovarea unor metode de gestiune mai puțin aleatorii decît „bunul simț" și intuiția, pentru stabilirea obiectivelor, planificarea pe termen lung, verificarea rezultatelor, adoptarea deciziilor.

4.4.3. Previziunea (tehnologică, economică și socială) este considerată „radarul" gestiunii mersului înainte; ea trebuie să reducă mereu elementele cu adevărat imprevizibile și — împreună cu rezultatele gestiunii contabile — să indice activitățile de suprimat prin confruntare cu beneficiile posibile ale altor activități noi.

4.4.4. Înlocuirea unor produse sau activități cu altele noi se realizează în două faze: a) determinarea soluțiilor cu evaluarea raportului cost-beneficiu; b) punerea în aplicarea a soluției adoptate (formarea cadrelor, marketing, investiții etc). Procesul de abandonare a activităților sau produselor „în declin" și de dezvoltare a celor „în creștere" este conceput într-un lanț permanent ghidat de aceleași principii.

4.5. Gestiunea „mersului înainte" și introducerea inovației sînt legate de mari riscuri, față de care au o egală aversiune atît capitaliștii americani cît și cei europeni; cei dintîi dispun însă de instrumente mult mai precise pentru determinarea acestor riscuri, ceea ce le ușurează pînă la urmă asumarea lor.

4.6. „Dimensiunile întreprinderii" joacă, de asemenea, în avantajul întreprinderilor americane prin faptul că le oferă atît posibilitatea de a dispune de **echipe** de direcție, concepție și execuție capabile să realizeze obiectivele fixate, cît și de „masa minimă critică" de capital de manevră.

4.7. Un rol important îndeplinesc marile centre de cercetare previzională tehnologică, unități care lucrează cu diferite întreprinderi pe bază de contracte orientînd activitățile clienților lor.

4.8. Pe planul comportamentului întreprinderii, abordarea pragmatică a problemelor și „deschiderea" spre experimentări succesive, în opoziție cu raționamentul deductiv și tendința de generalizare proprii europenilor. Un exemplu de consecințe economice: dacă lucrurile merg „greu" la un moment dat în industria textilă, întreprinderea europeană caută să-și diversifice activitățile spre alte sectoare, în timp ce întreprinderea americană apelează la statistici pe obiective sau pe produse cu coduri de 5—7 cifre, pornind de la ideea că industria textilă include nenumărate activități, decăderea unora fiind compensată de numeroase altele în plină expansiune, cu rentabilitate în creștere.

Costin MURGESCU

O CONTRADICTORIE EVOLUȚIE TEHNOLOGICĂ

EVOLUȚIA ZBORURILOR SPAȚIALE a marcat în anul 1969 noi puncte preg-nante pe traiectoria continuă a progresului științific și tehnic al omenirii. Prin spectaculozitatea lor, acestea ne-au impresionat puternic, determinîndu-i pe unii oameni să uite că în conflictul său cu natura și cu mediul artificial creat de el însuși, omul este nevoit să producă în mod continuu, alături de bunuri materiale, și cunoștințe noi, de natură științifică menite să contribuie direct la producerea de bunuri noi sau să perfecționeze metodele de producere a bunurilor cunoscute. În epoca noastră, producția de cunoștințe este la fel de vitală ca și cea de bunuri materiale. Paralel cu realizările științifice și tehnice care fac înconjurul lumii umplînd paginile ziarelor și revistelor populare se acumulează nenumărate cunoștințe noi, cu aplicabilitate practică imediată sau de importanță teoretică care în cele din urmă fac să rodească alte informații apte să îmbunătățească obiectele care ne înconjoară sau organizarea obiectelor sau organizarea chiar a relațiilor dintre oameni, cunoștințe care rămîn apanajul unor cercuri înguste de specialiști. Unele dintre ele intră pentru un timp sub umbra densă a secretului comercial sau militar. Altele, imobilizate în dosare, își așteaptă rîndul la oficiile de brevete și invenții din multe țări ale lumii. Iar altele sînt contestate, puse sub semnul îndoielii sau respinse, pe drept sau pe nedrept. Căci dreptul de cetățenie al cunoștințelor noi nu se obține întotdeauna ușor. Lupta dintre vechi și nou în acest domeniu este uneori ascuțită, deoarece sînt afectate interese materiale și morale. Dar această luptă ține de esența progresului.

Nu mai puțin important se dovedește însă contextul social în care are loc progresul tehnic și științific. Capitalismul contemporan cunoaște o profundă și contradictorie dezvoltare a științelor și a tehnicii, generatoare de puternice conflicte sociale și de adîncite polarizări între clasele fundamentale.

Iată de ce fără a închide ochii la unele consecințe negative ale progresului științei și tehnicii în condițiile orînduirii capitaliste nu putem împărtăși perspectivele sumbre pe care le zugrăvesc unii sociologi contemporani atunci cînd se referă în general la raportul dintre societate și progres tehnico-științific. În orice caz nu putem fi de acord că indiferent de condițiile sociale efectele progresului tehnico-științific ar fi similare.

De altfel, în anul 1969 numeroși cercetători din toată lumea, de la specialiști în filozofie și economie și pînă la arhitectură și medicină au continuat să studieze în mod atent vastul fenomen social pe care îl denumim, în mod curent, revoluția științifică și tehnică. Multe din aceste studii au încercat să dezvăluie caracteristicile noi ale dezvoltării economice actuale, modificările care au intervenit în structura forțelor de producție. Ele au cercetat efectele pozitive și negative ale progresului tehnic asupra omului ca ființă individuală și socială și au încercat să schițeze soluțiile pe plan economic și social pentru remedierea consecințelor negative ale scientizării și tehnicizării vieții cotidiene a omului, astfel ca el să nu se piardă în aglomerarea propriilor sale creații și printre semenii săi. Imaginea oferită nu este scăldată într-o lumină euforică. Ca orice imagine realistă și lucidă, ea este alcătuită din lumini și umbre. Pe alocuri, umbrele sînt chiar foarte dense, încercîndu-se prezentarea momentului actual ca fiind acela al unei „civilizații la răscruce". Dar cum progresul tehnic este una din legile cele mai importante ale mișcării omenirii care se cheamă istorie, elucidarea efectelor lui este la fel de periculoasă ca și capitularea spirituală în fața pericolelor pe care le amplifică. Dar, indiferent de atitudinea unuia sau a altuia dintre cercetători față de progresul științific și tehnic, acesta nu poate fi oprit, căci omenirea în ansamblu nu se poate dispensa de noi surse de hrană pentru numărul ei mereu crescînd, nu poate renunța la năzuința ei de a trăi mai bine, de a vedea mai departe, de a pătrunde mereu mai adînc în necunoscut. Acestea sînt caracteristici care țin de structura intimă a ființei umane. Contribuția reală a cercetătorilor ce studiază societatea umană nu poate consta decît în căutarea unor soluții reale pentru o participare cît mai largă a tuturor țărilor la binefacerile progresului și a unui număr din ce în ce mai mare de oameni la efortul de accelerare a acestui progres.

Ihor LEMNIJ

IMPLICAȚII ALE SITUAȚIEI AGRICOLE

IN CRONICA MONDIALĂ a anului 1969, agricultura nu se poate înscrie cu un eveniment senzațional, să spunem, de genul epopeii cosmice a aselenizării. Sesiunile științifice, rapoartele diferitelor organisme naționale și internaționale n-au comunicat nimic spectacular. Indicii, mediile și lungile serii statistice cu privire la producția agricolă nu lasă să se întrevadă pregătirea mult așteptatei „explozii agricole". Producția agricolă a sporit față de anii anteriori, dar nu în raport cu nevoile alimentare ale omenirii. Problema foametei a rămas neschimbată pentru o mare parte a populației globului. Ca o recrudescență au reînviat și diferite teze apocaliptice : „În timp ce citiți această frază unsprezece copii se nasc pe această Terră. În același timp, cinci persoane mor. Acești șase viețuitori suplimentari în cîteva secunde, reprezintă pentru omenire cel mai mare pericol care a amenințat-o vreodată de cînd ea există : suprapopularea". Așa își începe ziaristul vest-german Claus Iacobi articolul „Mareea umană", în care conchide că omenirea s-ar îndrepta iremediabil spre catastrofă. Asemenea profeții sumbre nu sînt noi și nici mai înainte și nici acum nu constituie un suport teoretic al acțiunii umane. Este de la sine înțeles că relațiile complexe dintre expansiunea demografică și creșterea producției agricole nu pot fi soluționate printr-o abordare simplificată la exces ca o cursă între populație și disponibilitățile alimentare. De la apariția lucrării lui Josué de Castro „Geografia foamei", în care problema subnutriției a fost pusă în dimensiunile ei planetare, ideea unor acțiuni concertate pe plan internațional găsește răsunet și se concretizează nu numai în acțiunile unor savanți, ci și în diferite organisme internaționale. Chiar și o simplă inventariere a acțiunilor întreprinse într-un an este imposibilă. Ne rezumăm doar să consemnăm că în 1969 cea de-a XV-a Conferință a F.A.O. a adoptat „Planul indicativ mondial" al dezvoltării agriculturii în perspectiva anului 1985. Conceput a fi integrat în programul celui de-al doilea „Deceniu de dezvoltare" de sub egida O.N.U., planul indicativ mondial nu este un plan în sensul strict al terminologiei pe care o utilizăm noi, ci are un caracter orientativ, oferind o analiză a cadrului internațional în care se pun problemele dezvoltării agriculturii în următorii 15 ani. În discursul rostit la deschiderea sesiunii F.A.O. în noiembrie 1969, A. H. Boerma, directorul general al F.A.O., afirma că ultimii doi ani se vor înscrie ca „perioada cea mai importantă pe care agricultura mondială a cunoscut-o de foarte mult timp", adăugind : „cu toate rezervele care cheamă la prudență... începe să sufle un nou vînt de optimism". După cum se vede, e vorba de o altă viziune decît cea pe care o menționam la începutul acestor rînduri.

Care sînt elementele noi care au apărut și care fac loc unui optimism, fie el și prudent ? În ultimii ani, știința și tehnologiile de producție au pus la dispoziția agriculturii o serie de soiuri noi care permit o sporire rapidă a producției. Printre acestea se înscriu varietățile de grîu și orez de mare randament. India a obținut în acest an o recoltă record de grîu și a transformat-o într-o sărbătoare națională. Rezultate asemănătoare s-au obținut și în alte regiuni secetoase. Dacă ținem seama că orezul și grîul formează baza alimentară a multor țări în curs de dezvoltare, nu putem să nu fim de acord cu justificarea optimismului care începe să-și facă loc. Rezultate poate mai puțin importante, dar reale, s-au obținut și la alte culturi în direcția îmbunătățirii conținutului lor proteic. Aceasta apare în toată semnificația dacă ținem seama că lipsa de proteine constituie principala carență a alimentației populației țărilor în curs de dezvoltare. Nu mai puțin importante sînt rezultatele obținute în sistemul de creștere industrială a animalelor, sistem care permite o sporire rapidă a producției și cu costuri reduse.

În producția alimentară un fenomen nou a început să ia amploare în anul 1969 și care se va extinde în anii următori : înmulțirea numărului de produse alimentare de înlocuire. Pînă în prezent, o parte din proteine se obțin prin transformarea produselor vegetale în produse animale. Din 6—7 unități nutritive vegetale se obține 1 unitate nutritivă de origine animală, ceea ce evident, reprezintă o irosire de unități nutritive și de proteine. Perfecționarea tehnologiilor din industria alimentară va permite o valorificare superioară a resurselor alimentare pe care le oferă producția vegetală. Ingeniozitatea umană va continua să pună la punct noi alimente. Apar astfel elemente care permit să se întrevadă schimbări profunde în regimul alimentar al viitorului.

Acestea sînt doar începuturi și pînă la rezolvarea problemei alimentare vor trebui învinse multe obstacole economice, sociale și politice. Dacă există consensul că problema foametei este una din marile probleme ale secolului nostru, nimeni nu trebuie să conceapă că ea se va rezolva de la sine. Cuvintele lui Albert Camus „cînd mii de oameni suferă de foame, aceasta devine o problemă a întregii lumi" răsună astăzi ca o chemare la solidaritate umană pentru rezolvarea problemei foametei care constituie un fenomen inadmisibil într-o epocă de progres nemaiîntîlnit al științei. Anul 1969 oferă noi elemente pentru a privi cu optimism perspectivele eradicării flagelului foametei chiar în decursul generației actuale.

D. DUMITRAȘCU

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

OBIȘNUIȚI cu imagini globale asupra țărilor în curs de dezvoltare, trebuie să ținem seama din ce în ce mai mult că realitățile economice ale acestor state sînt atît de diverse încît însăși înțelegerea problemelor ce stau în fața lor necesită o abordare concretă și diferențiată.

America Latină

Scăpată din jugul colonial cu un secol și jumătate în urmă, are de înfruntat probleme destul de diferite față de cele ale țărilor în curs de dezvoltare din celelalte continente. Statele latino-americane se înfățișează ca țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic, inclusiv industrial, dintre toate țările în curs de dezvoltare ale lumii. Dar și aici există importante discrepanțe de la țară la țară. Există un grup mai puternic dezvoltat — Mexic, Brazilia, Argentina, în care industria a început să cunoască o amploare crescîndă chiar dacă și în acest moment ponderea sa în venitul național se menține încă relativ scăzută. În plus, marile variații conjuncturale, de la un an la altul, fac să scadă sau să crească brusc ponderea industriei în produsul intern brut (P.I.B.) al țărilor respective, dînd o deosebită instabilitate întregii economii naționale. Astfel, industria și silvicultura însumate (după o metodologie destul de ciudată) dau în jurul a 32% din P.I.B. al Argentinei, în vreme ce agricultura numai 17%. În cazul Braziliei, statistica oficială înglobează în producția industrială și pe cea extractivă, ajungînd la 26% din P.I.B. față de 28% agricultură. În Mexic, statistica adună industria cu comerțul și ajunge la un procent de 54% din P.I.B., în vreme ce agricultura dă 13%.

Desigur, aceste cifre trebuie luate în considerație numai cu multă prudență și apreciate mai mult ca aproximări ale unor raporturi reale din economia respectivelor țări. Cert este însă că industria mexicană s-a dezvoltat într-un ritm accelerat în ultimul deceniu, în special cea prelucrătoare, ca urmare a unor importante investiții (pentru 1969 ele s-au ridicat la circa 2.2 miliarde de dolari). În ce privește Brazilia, producția industrială a cunoscut puternice fluctuații : în 1967 ea a crescut cu 3%, în 1968 cu 15%, iar estimațiile preliminare arată pentru 1969 un spor de aproximativ 5%. Cele mai afectate de aceste schimbări bruște de ritm sînt industriile textilă, chimică și farmaceutică, dar nu este ferită de grave perturbări nici industria siderurgică aflată abia în dezvoltare (în trimestrul I al anului 1969 s-au produs 1.6 milioane de tone oțel brut, pentru ca trimestrul al doilea să înregistreze numai 0.68 milioane tone). Variații anuale mari cunoaște și industria argentiniană : creștere de aproape 15 procente în 1965, scădere de 1 procent în 1966, stagnare în 1967, creștere de 7.7% în 1968, scădere de aproape 6% în primul semestru al anului 1969.

Problemele pe care trebuie să le înfrunte industria țărilor latino-americane (care, laolaltă, dau mai puțin de 4% din producția industriei prelucrătoare mondiale capitaliste) sînt multiple. Ele sînt legate de puternica pătrundere a capitalului străin, în primul rînd a celui nord-american — și care, în numeroase cazuri, ocupă locurile-cheie în extracția de materii prime, în monopolizarea piețelor de desfacere și a folosirii forței de muncă specializate și calificate. Dificultățile întîmpinate se referă atît la posibilitățile reduse de implantare a industriei în situația unei piețe interne foarte restrînse și dominate de concurența mărfurilor străine; cît și la greutățile asigurării exporturilor pe piețele altor țări — mai ales ale celor latino-americane — din aceleași pricini.

În acest context, se înscriu cîteva tendințe cu caracter de generalitate și care par să constituie profilul principal al tendințelor următorului deceniu. În primul rînd se poate cita intensificarea strădaniilor de preluare a principalelor bogății ale solului și subsolului din mîinile monopolurilor străine. Evenimentele petrecute în Peru, Chile în 1969 au șanse să se extindă în cursul anului 1970 și în alte țări latino-americane, deoarece exercitarea suveranității naționale asupra resurselor se dovedește a fi o pîrghie esențială în lupta pentru accelerarea proceselor de dezvoltare economică.

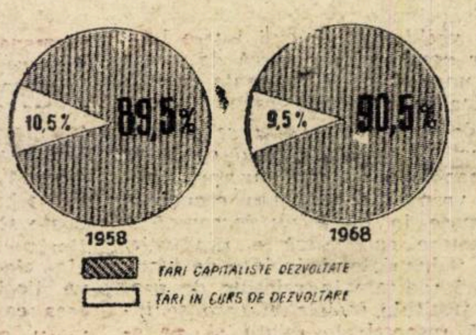

Ponderea țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare în producția industrială mondială capitalistă

Pe de altă parte, pentru acele țări care au și început să-și dezvolte o industrie proprie, o însemnătate majoră are promovarea exporturilor de produse industriale, lichidarea obstrucțiilor puse de partenerii mai puternic dezvoltați de pe continentul american în calea mărfurilor manufacturiere latino-americane. Este de așteptat că aceste țări își vor continua, în cadrul UNCTAD ca și în afara lui, presiunile pentru ca țările capitaliste dezvoltate și îndeosebi S.U.A. să accepte un regim vamal preferențial pentru mărfurile lor.

Pentru numeroasele țări în care agricultura a rămas dominată de monocultură, problema condițiilor în care are loc comerțul cu respectivele produse rămîne o chestiune vitală deoarece pentru cele mai multe din aceste mărfuri cursurile de pe piața mondială au continuat să scadă. Se citează, drept exemplu că în 1954 o țară monocultivatoare de cafea trebuia să dea 14 saci pentru a cumpăra un „jeep", pe cînd acum este nevoie de 43 de saci pentru același automobil.

În ansamblul relațiilor țărilor latino-americane, punctul cel mai nevralgic este cel al relațiilor cu S.U.A. Vorbind de curînd în fața ziariștilor la Clubul presei din Washington, președintele Columbiei spunea că există „o breșă economică în-

Eugen ȘERBAN

→

tre Statele Unite și America latină, care crește continuu". Relatînd datele esențiale ale breșei aș sublinia că „discutarea acestor fapte conține un protest neechivoc și inevitabil împotriva mecanismului economic internațional existent". Este previzibil că încordarea relațiilor S.U.A. — America Latină, dovedită cu o deosebită vigoare în cursul turneului latino-american din 1969 al lui Nelson Rockefeller, va constitui una din dominantele anului 1970.

● ASIA

PROBLEMA înlăturării obstacolelor pe care dezvoltarea economică le întîmpină în țările „lumii a treia" devine pe zi ce trece o chestiune a practicii nemijlocite. Dacă ultimul deceniu a cunoscut o imensă cantitate de literatură economică, politică și sociologică menită să pună în evidență și să rezolve — teoretic — diferitele aspecte ale cauzelor subdezvoltării, astăzi interesul opiniei publice internaționale se îndreaptă, după toate indiciile, către stabilirea lucidă a frînelor existente în realitatea nemijlocită a respectivelor țări. În acest context nu este surprinzător interesul realmente mondial stîrnit de lucrarea în trei volume a cunoscutului economist suedez Gunnar Myrdal, intitulată Asian Drama : An Inquiry Into the Poverty of Nations, titlu ce parafrazează la modul negativ celebra carte a lui Adam Smith, care, după cum se știe, studia avuția națiunilor și nu sărăcia lor.

Intenția autorului fiind să nu investigheze subdezvoltarea în general, ci drama acesteia în Asia, unul din marile continente ale lumii, el face o trecere în revistă succintă a problemelor mari ale economiei respectivelor țări, atenția sa orientîndu-se cu precădere către detectarea obstacolelor și a căilor de înlăturare a lor. Efectuînd o analiză deosebit de minuțioasă a complexului vieții sociale din India, Ceylon, Pakistan, Birmania, Malaezia, Tailanda, Indonezia, Filipine, Cambodgia, Laos, ajunge la concluzia că pentru a explica subdezvoltarea ce mai dăinuie ca fenomen caracteristic aici, este insuficientă o cercetare economică, deoarece oamenii acționează în aceste țări nu numai cu subiecți economici. Atitudinea și comportamentul oamenilor sînt determinate în această parte a lumii, mai mult poate decît oriunde, de instituții sociale extrem de vechi, cu rădăcini într-o istorie a altor epoci și care joacă de multe ori rolul unor frîne paralizante asupra modificărilor în domeniul economic.

Dincolo de o anumită exagerare a factorilor subiectivi, rămîne însă o concluzie la care economiștii marxiști au ajuns încă de multă vreme : dezvoltarea economiei țărilor rămase în urmă nu înseamnă o simplă creștere cantitativă a producției agricole și industriale ci, înainte de toate, transformări radicale în relațiile de producție, în instituțiile sociale în care se întruchipează respectivele relații și, pe această bază, a modului de viață, de activitate a populației însăși.

Pentru oricine studiază realitățile acestor țări, este limpede, de pildă, că relațiile agrare, cu puternice rămășițe precapitaliste, constituie o piedică nu numai în calea creșterii producției agricole, dar și a celei industriale din cauza puterii scăzute de cumpărare a țărănimii, ceea ce menține o piață internă foarte limitată. La rîndul ei, restrînsa piață internă împiedică acumularea capitalurilor necesare dezvoltării economiei naționale în ansamblul ei, chiar și în cazul în care statul și-a asumat responsabilități în propulsarea progresului social și economic. De aceea, pentru toate țările regiunii, modificarea structurală a relațiilor ce domină acum agricultura nu constituie o simplă împroprietărire a țăranilor fără pămînt sau cu pămînt puțin, dar și premisa inițială a declanșării unor procese de dezvoltare a economiei naționale, mai precis a tuturor compartimentelor și ramurilor sale.

Dar, în mod natural, se pune problema : modificările structurale vor fi rezultatul unor procese spontane sau, dimpotrivă, al unor acțiuni deliberate ? Experiența arată că orice transformare a relațiilor sociale. economice în aceste țări a fost urmarea unor acțiuni ale forțelor progresiste care au folosit statul ca instrument fundamental de acțiune politică. Experiența a arătat, totodată, că forțele retrograde nu au rămas inactive și că ele au reacționat pentru a-și apăra privilegiile. Este deajuns, în această privință, să reamintim evenimentele petrecute în India pe parcursul anului 1969 — declanșate de acțiunea guvernamentală de naționalizare a unor firme din domeniul bancar și cel al industriei extractive, ca și diversele înfruntări mai noi sau mai vechi dintr-o țară sau alta ale acestei regiuni în jurul unor măsuri de politică economică, agrară sau industrială.

În numeroase cazuri, forțele progresiste au reușit să anihileze acțiunile contrarii transformărilor din economie. Este de așteptat ca anii care vin să consemneze noi ofensive în favoarea modificărilor economice structurale. Căci, evoluția de pînă acum a țărilor respective o dovedește, acestea reprezintă singura garanție că decalajul ce desparte lumea capitalistă dezvoltată de cea în curs de dezvoltare nu numai că nu va mai crește, dar se va și micșora în deceniul următor.

S. NICOLAE

● AFRICA

UN FENOMEN cît se poate de pozitiv al anului 1969 este faptul că necesitatea dezvoltării industriale, potrivit condițiilor specific africane și-a cucerit, în mod necontestat, drept de cetate. Desigur avem în vedere în primul rînd părerile africanilor, care pun accentul pe efortul propriu în condițiile unei necesități crescînde în ce privește cooperarea internațională echitabilă.

Problema modalității dezvoltării industriale a țărilor africane se cere a fi rezolvată în condiții specifice, nu dintre cele mai ușoare. Se știe că la ora actuală, îndeosebi în țările Africii negre, lipsesc numeroase resurse minerale de bază necesare oricărui proces de industrializare ; populația activă din majoritatea țărilor este redusă și cu greu s-ar putea repartiza echilibrat în vederea unei dezvoltări complexe ; piața internă este îngustă, ramurile multor economii africane nu găsesc piață de desfacere și surse de aprovizionare, ele neputînd consuma productiv bunuri industriale de bază ca oțel, laminate, fontă, aluminiu ; există o penurie acută de acumulări ; o structură înapoiată, colonială, unilaterală a economiei cărora li se adaugă venitul scăzut pe locuitor, puterea de cumpărare redusă, dependența de capitalul și piața externă etc. În asemenea condiții efortul propriu se cere a fi stimulat de colaborarea regională ca și de cooperarea și sprijinul internațional. Cadrul acesta permite înfăptuirea variantei pe care opinia progresistă din Africa o adoptă în legătură cu dezvoltarea industrială a țărilor africane și anume de a se pune accentul la început pe industria de prelucrare a materiilor prime, îndeosebi agricole, pe această cale putîndu-se spori treptat acumulările necesare achiziționării și punerii în fabricație proprie a bunurilor de echipament industrial. Aceasta, fără să nege necesitatea dezvoltării prioritare a producției de mijloace tehnice de producție, arată în fapt demarajul inițial spre o asemenea evoluție. De aceea a se considera astăzi că o asemenea perspectivă ar însemna repetarea drumului lung și chinuitor cunoscut de populația țărilor actualmente industrializate, unde întregul proces a început cu industria ușoară, înseamnă a se face abstracție de progresul tehnic contemporan de care nu se poate să nu se folosească țările africane. Desigur că evoluția viitoare va avea enigmele și necunoscutele sale din care nu va lipsi originalitatea africană față de ceea ce a cunoscut istoria altor țări ale lumii. Și dacă aceste lucruri nu le putem ști încă, ceea ce se cunoaște acum este faptul că se manifestă o tot mai sporită deziluzie și opoziție față de ideea de integrare regională la nivelul continentului în care să se instaureze „o guvernare unificată a statelor africane", cu o „planificare economică generală pe scara continentului", cu o „unificare a strategiei militare și de apărare", cu o „politică externă și diplomație comună", cu o „monedă unică" și o „bancă centrală de emisie", etc.

Eforturile depuse de numeroase țări africane în scopul dezvoltării lor industriale sînt remarcabile. În R.A.U. s-a dat în funcțiune o uzină siderurgică completă și alte trei complimentare, în Algeria a prins viață prima oțelărie, în Tunisia uzina siderurgică contribuie efectiv la fabricarea de produse metalice și chimice de bază, în Congo (Kishasa) metalurgia ca și construcțiile navale înregistrează progrese notabile, în Camerun se produce aluminiu și s-a dat în funcțiune o uzină de laminoare. Gabonul se clasează printre primii producători de plăci presate fibro-lemnoase de pe continent, în numeroase țări producția de ciment înregistrează ritmuri înalte, iar producția de zahăr, de conserve din legume și fructe ca și de pește precum și vasta activitate din domeniul industriei extractive și a prelucrării lemnului marchează progrese sensibile.

Și dacă în „Deceniul dezvoltării" numeroase țări africane nu au putut obține ritmuri medii anuale de creștere a P.I.B. de 5%, astăzi se insistă tot mai mult în literatura africană asupra necesității depășirii unor asemenea ritmuri, în deosebi pe baza unui spor mai rapid al producției industriale.

dr. Gr. BOTOI

INTENSIFICAREA SCHIMBURILOR INTERNAȚIONALE

COMERȚUL INTERNATIONAL a devenit, prin creșterea sa spectaculoasă cu 10—12% în 1968—1969, prin nesfîrșita multiplicare a produselor vechi sau noi, prin extinderea și diversificarea curentelor de schimburi, ca și a formelor comerciale și de cooperare întrebuințate — un element esențial al progresului economic și tehnic contemporan.

Numeroși factori au creat și influențat această dezvoltare impetuoasă și ascendentă : unii dintre ei au un caracter mai durabil, iar alții au apărut recent, în cursul ultimilor ani. Astfel, dezvoltarea economiei țărilor industrializate, ca și progresul uriaș tehnico-științific contemporan, au imprimat un ritm ridicat de creștere a schimburilor și au adîncit și diversificat diviziunea internațională a muncii, agravînd totodată asimetriile internaționale și inechitățile manifestate în cadrul schimburilor dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Concentrarea comerțului internațional în proporție de peste 70% în relațiile dintre cîteva țări cu economie dezvoltată, ca și creșterea ponderii produselor prelucrate la peste 60% din volumul acestor schimburi, reprezintă tendințe de durată în dezvoltarea comerțului international contemporan. In schimb, anumite evenimente înregistrate în cursul anului 1969 au influențat în mod special desfășurarea schimburilor și vor contribui probabil la configurația comerțului anului 1970 și chiar a aceleia din deceniul al optălea.

Un asemenea eveniment îl constituie o nouă modificare în expansiunea economică a țărilor industriale, încetinită în S.U.A. sau Franța și intensificată în R .F. a Germaniei, Japonia și Italia.

Un alt eveniment de seamă al anului 1969, cu implicații în domeniul schimburilor comerciale, îl constituie zguduirile manifestate în lumea valutară, ca și apariția unor noi disponibilități internaționale de plată nelegate de aurul monetar din depozitele băncilor centrale. Boala instabilității monetare care influențează condițiile de desfășurare ale comerțului internațional nu a fost vindecată ci transferată dintr-un domeniu în care se cunosc remediile într-altul în care remediile cunoscute nu mai acționează, sau chiar măresc riscul apariției unor instabilități noi.

In fine, probabil din cauza complexității procesului de cercetare tehnologic și a costului scump al acestuia în crearea și difuzarea produselor noi s-au înmulțit în ultimii ani formele de cooperare în cercetare, producție și desfacere și a sporit aportul comerțului exterior în dezvoltarea economică a fiecărei țări. Acest fapt este ilustrat prin ponderea din ce în ce mai ridicată a comerțului exterior în venitul național al unor țări avansate din punct de vedere economic, ca de pildă : Italia — 34%, R. F. a Germaniei — 43%, Austria — 51%, Anglia — 41%, Canada — 49,50% etc.

Perspectivele dezvoltării comerțului internațional în cursul anului 1970, apar în general bune, ca urmare a dinamismului economic al Europei de Vest și al Japoniei, ce va contracara o oarecare încetinire probabilă a activității în S.U.A. În același sens va acționa structura de schimburi mult mai diversificată, ce corespunde cerințelor utilizatorilor și consumatorilor din diferite țări, ca și activitățile de marketing, care determină organizarea continuă a producției in conformitate cu cerințele pieței.

Dinamica susținută a creșterii schimburilor va permite ca în anul 1970 comerțul mondial să treacă de pragul celor 500 miliarde dolari și să creeze premisele atingerii în deceniul următor a dublării acestui volum.

O altă tendință care se va manifesta probabil în dezvoltarea comerțului internațional al anilor următori va fi creșterea în continuare a ponderii produselor prelucrate în totalul schimburilor și a intensificării practicării formelor de cooperare economică și tehnico-științifică. Deoarece costul cercetării și al operațiunilor de marketing tind să depășească la produsele noi proporția de 1/3 din totalul costurilor de producție, iar proporția acestor produse crește în ansamblul schimburilor — se vor extinde ca fiind absolut necesare combinațiile de eforturi, care permit prin cooperare și specializare, reducerea acestor cheltuieli pentru fiecare partener și sporirea eficienței cooperării și a schimbului în cadrul dezvoltării economice.

În domeniul prețurilor externe este de așteptat ca tendințele favorabile la produsele avansate tehnologic să continue, concomitent cu scăderea costurilor lor de producție. Se estimează, deasemenea, o menținere a instabilității sau stagnării nivelului de prețuri la produsele depășite tehnologic, ale căror cheltuieli de producție însă cresc. Aceste tendințe vor impune o accelerare a reînnoirii produselor, o scurtare a vieții lor și a duratei de punere în funcțiune a investițiilor.

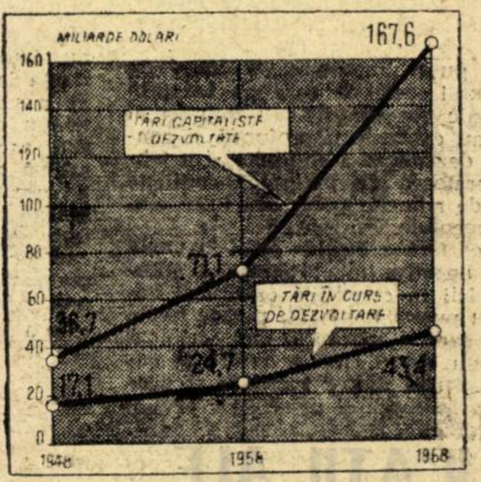

Dinamica exporturilor

În mod evident, în anii următori perspectiva dezvoltării comerțului internațional va fi din ce în ce mai puțin aceea a unui comerț de aprovizionare, destinat numai să acopere nevoile curente pe perioade limitate de timp, și din ce în ce mai mult aceea a unui comerț destinat să sporească eficiența economică și să accelereze dezvoltarea.

prof. dr. Alexandru ZAMFIR

SUBTERFUGIILE MONETARE

PENTRU CERCETĂTORUL fenomenelor monetare din lumea capitalistă, o retrospectivă a anului 1969 prezintă aspecte interesante, îndeosebi dacă ele sînt privite într-o încadrare mai largă, cum ar fi aceea a perioadei anilor 60, încheiată în aceste zile.

Cu zece ani în urmă, conducătorii destinelor monetare occidentale se complăceau într-o euforie generală. Principalele monede vest-europene abia deveniseră convertibile. Inflația părea a fi de domeniul trecutului. Piața Comună începuse să pună în practică dezarmarea vamală, membrii ei acordîndu-și reciproc avantaje comerciale. Pentru acești conducători, viitorul apărea așezat pe baze sănătoase, trainice.

După un deceniu, anul 1969 a însemnat în primul rînd continuarea și amplificarea dezechilibrului inflaționist moștenit de la anii anteriori. În cea mai mare parte a țărilor occidentale, inflația a subminat încă o parte din substanța valorică a monedelor naționale, reducînd în mod absolut și relativ puterea de cumpărare a maselor, declanșînd vaste mișcări revendicative ale clasei muncitoare și ale altor pături ale populației.

Această persistență îndărătnică a stării inflaționiste este cu atît mai remarcabilă, cu cît se știe că în ultima vreme guvernele, alarmate de perspectivele sumbre ale supraîncălzirii economiei, s-au smuls din brațele inflației „controlate" și au virat spre o politică de austeritate, căutînd să înlăture deficitul bugetar, să restrîngă consumul intern, să echilibreze balanța de plăți externe.

Dezmințirea speranțelor de echilibru din 1959, eșecul din 1969 al politicii de austeritate, ca mijloc de frînare a alunecării monedelor pe panta deprecierii, se datoresc în cea mai mare parte continuării politicii de forță, care a transformat mașina statului capitalist într-un principal consumator de bunuri materiale — militare în primul rînd —, precum și expansionismului monopolurilor. Acești doi factori principali ai abuzului de emisiune și-au menținut violența de-a lungul anilor, îndeosebi în S.U.A., cu atît mai mult cu cît deflația — sau, altfel, spus, austeritatea — este ca însăși o politică a dezechilibrului, însă în sens invers. În timp ce inflația duce la supraîncălzire economică, deflația duce la scăderea producției, la descurajarea capitaliștilor activi.

Amputînd puterea de cumpărare a monedelor, inflația a constrîns guvernele, atunci cînd au început deficultățile economice serioase, să pună de acord cursurile valutare cu noua putere de cumpă-

dr. C. KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 31)

ANUL SOCIAL 1969

Reflecții aproape de o cumpănă între decenii

VALUL DE GREVE *și mișcări revendicative de masă care a marcat anul 1969, mai ales în ultima parte, încă nu se lasă cuprins în cifre decît cu mare aproximație și parțial. Date din presa italiană, bunăoară, vorbesc despre greve cu o durată de 93 milioane om-zile în primele opt luni ale anului, ceea ce ar fi de 10 ori mai mult decît durata grevelor din Italia în tot anul 1968. Mișcarea grevistă a cunoscut însă în această țară o serioasă intensificare în ultima treime a anului; la greva generală din 19 noiembrie, de pildă, au participat, după evaluările centralelor sindicale, aproape 20 milioane de salariați. O estimație a Institutului pentru problemele mișcării muncitorești internaționale de la Moscova pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate dă cifra orientativă de 43 milioane de greviști în anul 1969, ceea ce se situează la nivelul înalt de la începutul acestui deceniu, atins din nou, pentru prima oară de atunci, în cursul anului 1968.*

● Înțelesuri

DACĂ este prea devreme pentru cuantificări mai detaliate, nu înseamnă că ar fi prematură încercarea desprinderii unor înțelesuri de pe acum sesizabile ale înfruntărilor sociale din anul care a trecut. Unul din cele mai evidente este lovitura primită de pretențiile, speranțele, teoriile în legătură cu posibilitatea „păcii sociale" în țările capitaliste dezvoltate. Ideea unei asemenea „păci", de multe ori avansată și în vremuri mai îndepărtate în scrierile social-politice burgheze, s-a sprijinit în anii recenții pe argumentul că creșterea producției ar elimina înseși cauzele „războiului social", ale luptei dintre clasele societății capitaliste pentru împărțirea venitului național. Interpretînd într-un mod simplificator sporurile de producție ca o consolidare economică generală a capitalismului, mulți autori burghezi au dedus de aici nemijlocit și teza despre o consolidare specială a lui.

O conjunctură economică favorabilă a fost — și nu pentru prima oară — socotită prielnică pentru lansarea ideii că, dacă nu se va tulbura prin lupte sociale „echilibrul" realizat, această conjunctură poate să continue *la nesfîrșit*, spre satisfacția *tuturor*. Or, o experiență îndelungată a învățat clasa muncitoare, organizațiile salariaților, că ceea ce nu reușesc să smulgă capitalului în perioadele de conjunctură favorabilă, vor obține cu atît mai puțin după trecerea lor, cînd patronatul opune oricăror revendicări lozinca despre „necesitatea sacrificiilor pentru redresare". Mișcarea revendicativă recentă poate fi înțeleasă tocmai ca o manifestare a voinței maselor de salariați de a nu permite capitalului să-și însușească singur roadele creșterii producției, să modifice mereu în favoarea sa împărțirea venitului național, așa cum tind să-i permită legile repartiției capitaliste. Apelul la „pacea socială", transcris în termeni economici, nu este de altfel decît un apel în sensul de a se lăsa aceste legi să acționeze în voie, iarăși în numele perpetuării conjuncturii.

Acest raport specific între conjunctură și ideologie nu oglindește însă decît unul din înțelesurile cele mai generale ale actualelor înfruntări sociale. S-ar mai cere luminat de pildă, într-o examinare aprofundată, felul în care lupta grevistă actuală înrîurește acțiunea legilor repartiției. Aici putem doar să schițăm o întrebare. Îndeobște revendicările muncitorești, sprijinite prin greve, nu fac în fond altceva decît să impună capitalului respectarea într-o mai mare măsură a legilor repartiției capitaliste, pe care în absența grevelor el tinde să le manipuleze pentru sporirea abuzivă a ponderii profiturilor sale. Limitarea acestor posibilități de manipulare este sensul general al luptei economice a clasei muncitoare în capitalism, inclusiv în capitalismul monopolurilor, în care numai un grad sporit de organizare a muncitorilor poate contracara capacitatea organizatorică mărită a capitalului. Se pune întrebarea: dar proporțiile unor mișcări ca acele din 1969, mărimea și importanța organizațiilor de salariați care le-au animat, puterea lor de antrenare a celor neorganizați nu depășesc cumva cadrul luptei strict economice? Nu pot să apară, în asemenea situații, obiective mai largi, legate bunăoară de participarea salariaților la anumite laturi ale procesului de luare a deciziilor în întreprinderi, în economie? Sînt probleme a căror importanță nu este ignorată de organizațiile de clasă ale salariaților din diferite țări capitaliste și care și-o pot spori în anii următori. Dacă vorbim de anul social 1969, este și acesta unul din sensurile lui. Revenind însă la cele care sînt mai direct legate de hotarele anului, deși nu limitate la aceste hotare, se pot remarca unele aspecte de domeniul politicii economice și al conjuncturii propriu-zise.

● Capacitatea de repercutare

MONOPOLUL STATISTIC al capitalului, bazat între altele pe puterea sa discreționară asupra evidenței întreprinderilor, îngreunează mult documentarea temeiurilor luptei greviste. Greva de altădată dintr-o întreprindere izolată pornea de la o cunoaștere mult mai directă a unor împrejurări mult mai ușor de cuprins. Deși însumează de fapt numeroase situații de aceeași natură ca în trecut, grevele de astăzi au în foarte multe cazuri o dimensiune în plus — aceea a repartiției pe scară macroeconomică, la nivelul unor zone geografice, subramuri sau ramuri, economii naționale. Prevalîndu-se de puterea sa asupra evidenței și statisticii, capitalul contestă îndreptățirea revendicărilor sprijinite prin încetarea lucrului. Uneori fapte esențiale devin cunoscute, ca de pildă următoarea situație concretă în legătură cu grevele din vara trecută din R.F. a Germaniei: în cadrul conjuncturii foarte bune a oțelului după recesiunea din 1967, arată *Wirtschaftsdienst* din Hamburg (nr. 11, noiembrie 1969), profiturile întreprinzătorilor au crescut cu circa *20%*, în timp ce salariile muncitorilor au fost determinate timp de 18 luni printr-un contract colectiv încheiat imediat după recesiune, care a prevăzut pe 1969 un spor de 2%. Aici îndreptățirea grevei este greu de contestat — deși aceasta nu a împiedicat contestarea ei efectivă de către patronat. Acesta își apără bineînțeles cu atît mai mult privilegiile cu cît parametrii reali ai conjuncturii sînt mai puțin cunoscuți.

Din statisticile oficiale se pot totuși extrage anumite indicii cu privire la parametri concludenți ca de exemplu productivitatea muncii și prețurile. În industria prelucrătoare a Italiei, producția a fost în 1968 cu 62% mai mare decît la începutul decenului (1961) și s-a obținut cu o forță de muncă mărită numai cu 6%. Raportul dintre cele două cifre indică o creștere a productivității muncii cu circa 53%. Dar prețurile nu au scăzut în acești ani, ci au crescut cu 34% (indicele prețurilor bunurilor de consum). Deși indicele salariilor orare plătite în industria prelucrătoare a crescut ceva mai repede, el a rămas în urmă față de sporul de productivitate, iar aceasta înseamnă că de fapt a avut loc o schimbare a proporțiilor repartiției produsului net al ramurii în favoarea capitalului. Patronatul folosește totuși această situație — în Italia ca, și în celelalte țări — spre a atribui răspunderea pentru creșterea prețurilor exclusiv revendicărilor muncitorești, atunci cînd de fapt situația este foarte diferită: repercutarea în prețuri a sporurilor de salarii revendicate și obținute de salariați este instrumentul prin care actualmente capitalul nu numai își menține, dar de fapt își mărește — în industria prelucrătoare — partea din produsul net.

Demonstrația că tocmai așa stau lucrurile și că nu revendicările de salarii sînt elementul motor care declanșează creșterea prețurilor ar necesita un spațiu de care nu dispunem aici. De aceea, fie spus numai atît: nu este cunoscut în experiența capitalismului, inclusiv cea postbelică — cel puțin ca fenomen cu o regularitate corespunzătoare — ca salariații să obțină sporuri de salarii *anticipative* față de evoluția producției și a productivității muncii. Cu toată creșterea forței lor organizate, aceasta încă nu s-a dovedit suficientă pentru așa ceva. Revendicările lor sînt, prin natura lor, determinate de poziția de clasă a salariaților în societatea capitalistă, *compensatorii*, adică încearcă să restabilească o situație distributivă modificată prin însuși mersul producției și al reproducției capitaliste. Capitalul în schimb dispune de acea capacitate de repercutare, de transferare a plusului de salarii nominale asupra consumatorilor, care îi oferă nu numai avantaje economice evidente, dar și atu-uri în lupta ideologică.

În legătură cu caracterul compensator al revendicărilor muncitorești se cuvine de altfel să mai facem o precizare. Cuvîntul „compensator" înseamnă înainte de toate că trebuie să existe o situație prealabilă de păgubire, ca să spunem așa, de creștere a productivității muncii unilateral oglindită în sporirea profiturilor, pentru ca revendicarea, sprijinită sau nu prin grevă, să se poată îndeobște afirma. El nu înseamnă că are loc neapărat și o compensare *efectivă*. Cu atît mai mult cu cît sub un anumit aspect ea nu are loc niciodată, și anume sub aspectul retroactivității. Să luăm cazul citat din R.F.G.: chiar dacă prin revendicare și grevă muncitorii din industria oțelului ar obține o sporire a salariilor în aceeași proporție cu creșterea profiturilor (20%), nimic nu le-ar compensa pierderea suferită în cele 18 luni precedente. Rămînerea în urmă a salariilor (wage lag) a servit într-un mod *irecuperabil* profitului și acumulării capitalului, capacitatea de repercutare a capitaliștilor și-a făcut efectul. Dar și îndreptățirea grevei pentru recuperarea a ceea ce se poate recupera, din punct de vedere al participării salariaților la roadele productivității muncii, este astfel o dată în plus demonstrată.

● Masă de manevră?

LA ÎNCEPUTUL acestui an avea loc la Londra, sub auspiciile O.C.D.E., o conferință internațională pe tema „Șomajul, inflația și politica forței de muncă". Întrebarea centrală la care urma să se dea răspuns suna astfel: „cum să eviți o creștere a șomajului cînd ești obligat să iei măsuri antiinflaționiste?". Ideea centrală a răspunsului: pentru a rezolva dilema inflație — șomaj, care caracterizează politica economică a țărilor capitaliste, trebuie recurs pe larg la o politică activă a forței de muncă, adică la o politică de stimulare pe toate căile a mobilității ei. Or, într-o economie capitalistă o asftel de politică, pe lîngă aspecte ca ridicarea nivelului de instrucțiune sau recalificarea unor muncitori adulți, trebuie să determine, din optica salariatului, o accentuare a nesiguranței locului de muncă pentru el. Căutînd un instrument pentru realizarea aspirației ultramoderne la o „creștere economică fără inflație" sau la „stabilitate fără șomaj", teoreticienii occidentali ai politicii economice au ajuns deci tot la mijlocul cunoscut mai de mult în practica economiei capitaliste de a folosi ca masă de manevră populația salariată, care trebuie să se supună cerințelor schimbătoare ale reproducției capitalului.

Apelul insistent la mobilitatea salariaților, care nu poate să nu aibă acest sens în condițiile capitalismului, este una din oglindirile acelei nesiguranțe *efective* ce caracterizează traiul muncitorilor și funcționarilor sub imperiul prefacerilor tehnice adînci în producția capitalistă și care stă și ea, neîndoios, la sursele revărsării mișcării revendicative în 1969. Siguranța periclitată a veniturilor în urma modificărilor de structură pe care le atrag după sine aceste prefaceri este o altă oglindire, și nu una mai puțin importantă. Un document din 1969 al Biroului Internațional al Muncii (La sécurité des revenus face aux changements de structure) subliniază „necesitatea de a stabili o compensație echitabilă pentru riscurile noi care îi amenință în aceste condiții pe muncitori. Aceste riscuri serioase și multiple, care implică eventual reducerea nivelului de trai, pierderea veniturilor din muncă, abandonarea ocupațiilor și a locurilor devenite familiare, instruirea permanentă și reeducarea periodică pentru a putea urma dezvoltarea tehnicii și pentru adaptarea la noi activități, se anunță a fi mai grave decît în trecut" (pag. 6). Față de acest „ansamblu de riscuri sociale pentru a căror apariție muncitorii nu poartă nici o răspundere", deosebirile între țări, arată documentul citat, vor depinde mai ales de „capacitatea lor de a-i apăra în mod eficace pe muncitori, stabilind modalități noi de garantare și de adaptare în raport cu schimbările de structură".

Tocmai în acest sens, acțiunile amplificate ale clasei muncitoare din țările capitaliste, mai ales dintr-un șir de țări vest-europene, în 1969, reflectă aprehensiuni serioase, întemeiate pe o experiență istorică îndelungată. Căci recomandări ca acele citate nu sînt compatibile cu rolul salariaților „mobili" ca masă de manevră pentru „reglajul fin" al politicii economice occidentale între creștere și inflație, între stabilitate și șomaj. Cît despre riscurile descrise în pasajul citat mai sus, clasa muncitoare din fiecare țară capitalistă dezvoltată ca organism unitar, le cunoaște dintr-o practică mai mult sau mai puțin apropiată în timp și în spațiu le cunoaște și în manifestări actuale, le cunoaște ca o posibilitate ce riscă să se materializeze în orice moment în viitor. Revendicarea pornită de aici și exprimată în milioanele de om-zile de grevă, alături de alte expresii concrete ale contestării capitalismului, este de aceea ca masa de manevră pentru suportarea „costului social și uman al progresului economic" să nu o mai constituie oamenii înșiși, mai precis masele de salariați.

ANUL SOCIAL 1969 conține un material pentru reflecție care merită să ne mai preocupe, mai ales dacă ne gîndim că ne apropiem de cumpăna a două decenii, dintre care următorul ar putea să nu fie mai puțin bogat în prefaceri decît cel care se sfîrșește. Faptul că creșterea cantitativă a producției se dovedește neputincioasă în fața problemei repartiției în capitalism face să se destrame un întreg filon al gîndirii economice burgheze, centrat, în mod declarat sau nu, în jurul ideii de „societate a abundenței". Faptul că revendicările greviștilor rămîn în continuare compensatorii, nu anticipative, și aceasta cu posibilități înguste de recuperare, arată din nou limitele luptei strict economice a clasei muncitoare în capitalism. Iar faptul că politica economică a capitalului continuă să încerce a-și rezolva problemele relativ noi cu instrumente relativ vechi, mai precis pe seama acelorași platnici din totdeauna ai „costului progresului economic" în această orînduire, poate îndemna masele de salariați reprezentînd astăzi o forță mai organizată ca oricînd, să avanseze mai degrabă propriile lor formule de suportare a acestui cost într-un mod corespunzător conformației noi și previzibile a societății occidentale.

I. PĂDUREANU

SARCASMUL CONTRA TEORIEI CERTATE CU FAPTELE

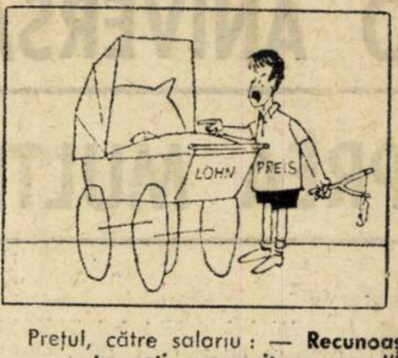

Prețul, către salariu: — **Recunoaște — tu ești progenitura mea!"**
(După DER SPIEGEL)

Roma 1969

Piața comună după 12 ani

O ANIVERSARE FĂRĂ PREA MULTE FELICITĂRI

Drum barat.
(După THE GUARDIAN)

IN NOAPTEA DE REVELION, la granița dintre ceea ce a fost anul 1969, și ceea ce va fi anul 1970, Comunitatea Economică Europeană va împlini 12 ani. Conform Art. 8 al Tratatului de la Roma (semnat la 25 martie 1957 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958) după o „perioadă de tranziție", Piața comună intră în faza de „definitivare". Comunitatea Economică Europeană cuprinde, după cum se știe: Belgia, Franța, R. F. a Germaniei, Italia, Luxemburg, Olanda, avînd o suprafață totală de 1 167 000 km² și o populație de 184.550 000 locuitori (în 1967). Grecia și Turcia sînt membrii asociați la C.E.E.; 18 state africane s-au asociat în grup la C.E.E. prin Convenția, reînnoită în acest an, de la Yaoundé, iar trei țări est-africane prin cea de la Arusha; un număr de țări au încheiat sau negociază în prezent acorduri bilaterale cu Comunitatea.

In fapt, Comunitatea Economică Europeană este formată din trei organisme internaționale economice care grupează cele șase state vest-europene menționate: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, Piața comună și Euratomul. C.E.C.O. a fost înființată în 1952, iar celelalte două prin Tratatele de la Roma din 1957. Multă vreme — pînă în iunie 1967 — cele trei organisme erau administrate separat de la Luxemburg, Bruxelles și Strasbourg; unirea celor trei mecanisme și formarea Comisiei unice a Comunității cu sediul la Bruxelles nu a rezolvat problema administrării de pe o poziție „supranațională" a treburilor celor șase țări. Vorbim, deci, de „Piața comună" în sensul existenței unui acord între cele șase țări de a forma pe teritoriul lor o uniune vamală iar de Comunitatea Economică Europeană în sens mai larg decît cel al uniunii vamale, cuprinzînd și alte aspecte ale vieții economice a celor șase țări.

Comunitatea Economică Europeană are ca pivot central o uniune vamală acoperind întregul comerț dintre țările membre și prevăzînd: interzicerea perceperii taxelor vamale la import sau export sau taxe similare în comerțul dintre țările membre; introducerea unui tarif vamal comun la importul din țările nemembre ale C.E.E.; abolirea restricțiilor cantitative la import și export și a altor măsuri similare în comerțul dintre țările membre.

In lumea capitalistă există și alte uniuni vamale sau zone de comerț liber. Spre deosebire de o organizație de acest fel — E.F.T.A. — de exemplu, Piața Comună Europeană cuprinde ca țel liberalizarea — adică renunțarea la taxe vamale și la aplicarea altor instrumente tarifare — nu numai a comerțului cu produse industriale ci și a aceluia cu produse agroalimentare precum și ridicarea unui zid tarifar extern, în raporturile cu țări terțe.

Tratatul de la Roma cuprinde și prevederi privind realizarea unei uniuni economice, care presupune, în spiritul Tratatului, introducerea unor reglementări comune pe întregul teritoriu al C.E.E. privind: organizarea cartelurilor și monopolurilor, subsidiile statelor membre, politica economică generală a Comunității, politica comună privind balanțele naționale de plăți, politica comercială externă comună, armonizarea politicilor țărilor membre în domeniul fiscal, monetar, social, de transporturi, juridic etc.

*La 31 decembrie 1969 expiră cea de a treia etapă a perioadei de tranziție. Trecerea de la această perioadă de „definitivare" se face în mod automat în afara intervenției unei hotărîri exprese de prelungire care nu ar putea fi mai lungă de 3 ani. Deși s-au făcut multe speculații în presa occidentală referitor la **posibilitatea prelungirii termenului de funcționare a perioadei de definitivare**, în baza unor hotărîri de ultima oră, Piața comună va intra la 1 ianuarie în etapa următoare prevăzută de către Tratatul de la Roma deși a realizat relativ puțin din ceea ce s-a prevăzut în urmă cu 12 ani. Consiliul C.E.E. a adoptat deja hotărîri conform cărora unele probleme spinoase care trebuiau să-și primească o soluționare înainte de sfîrșitul acestui an au fost amînate pentru a li se căuta o rezolvare în viitor.*

Ce s-a realizat și ce nu s-a realizat...

LA 1 IULIE 1968 a fost operată ultima reducere tarifară, ceea ce a dus la liberalizarea completă din punct de vedere tarifar a întregului comerț intracomunitar cu produse industriale și cu unele produse agro-alimentare. În comerțul dintre țările Pieței comune nu mai există taxe vamale, uniunea vamală considerîndu-se realizată.

C.E.E. a adoptat unele reglementări privind politica comercială comună față de terți în sensul că s-a introdus un tarif extern comun; s-au adoptat reglementări comune privind importul în țările membre ale C.E.E. a produselor agro-alimentare (taxe vamale, contingente, prețuri comunitare); C.E.E. a participat ca entitate la negocierile multilaterale în cadrul G.A.T.T.; s-a adoptat o atitudine comună față de țările în curs de dezvoltare de acordare a unui regim preferențial la importul în Piața comună a produselor finite și semifinite; s-au încheiat sau se negociază în numele Comunității acorduri și aranjamente preferențiale și nepreferențiale cu un număr de state. Observatorii notează, în general, că în timp de 12 ani s-a realizat o uniune vamală, dar cei obiectivi remarcă de asemenea, faptul că această uniune vamală este limitată și afectată de diversele politici protecționiste și discriminatorii în domeniul vamal duse chiar de membrii comunității între ei. Realizarea unei uniuni vamale pe teritoriul mai multor state — cum este cazul Pieței comune — însumează, în fapt, constituirea unui bloc, a unei bariere în calea comerțului internațional în general prin regimul discriminativ adoptat față de țările nemembre ale grupării. Ceea ce au realizat țările Pieței comune sub lozinca „integrării" se putea obține pe calea unei normalizări reale a relațiilor comerciale internaționale, pe calea înlăturării barierelor artificiale și discriminatorii în schimburile economice dintre state.

În afara realizării uniunii vamale, înșiși adepții „integrării" recunosc că nu s-au făcut în cei 12 ani lucruri semnificative. Se constată că desființarea taxelor vamale în comerțul dintre țările membre ale C.E.E. și instituirea unei politici comerciale comune — în fapt discriminatorii — față de terți nu au permis realizarea principalului obiectiv declarat al „integrării" și anume „contopirea" diverselor economii naționale într-o economie supranațională. Economiile celor șase țări au rămas foarte diferite iar „integrarea" nu a constituit un stimul în dezvoltarea țărilor membre ci mai curînd, în mod paradoxal un mijloc de încurajare a pătrunderii capitalului unor țări terțe, dezvoltate — în primul rînd cel american — în economia țărilor Comunității tocmai în scopul ocolirii barierelor vamale.

Alte obiective declarate ale promotorilor integrării nu s-au materializat nici ele. Decalajul dintre Piața comună și S.U.A., de exemplu nu s-a îngustat, ci dimpotrivă s-a amplificat și mai mult. Ponderea C.E.E. în producția industrială a țărilor capitaliste nu a crescut ca urmare a „integrării", ci a regresat față de anul 1960. Nici ponderea R. F. a Germaniei sau Italiei nu a suferit modificări esențiale, iar cea a Franței a scăzut, crescînd în schimb ponderea Japoniei care nu a fost „integrată".

Țările Pieței comune, o dată înhămate la carul „integrării" au încercat să adopte o serie de măsuri în sensul creării unei uniuni economice așa cum cere doctrina integraționistă. Măsurile adoptate pînă în prezent, însă, sînt destul de restrînse ca amploare și se aplică cu greu cu toată străduința „eurocraților" de la Bruxelles întrucît ele ar presupune trecerea unor atribute ale statelor, ale guvernelor naționale în sarcina organelor comunitare. Or, statele membre nu sînt dispuse să renunțe la suveranitatea lor națională de dragul „integrării".

Să trecem în revistă, în mod succint, ce s-a făcut și ce... nu s-a făcut în cadrul Comunității din multitudinea de prevederi ale Tratatelor de la Roma și a hotărîrilor ulterioare.

Dosarul agricol

DUPA CUM se arată mai sus, Tratatul de înființare a Pieței comune cuprinde prevederi directe de a include și produsele agricole, alături de cele industriale, în șirul acelora care urmau să fie liberalizate în procesul formării uniunii vamale. Tratatul prevede ca pînă la sfîrșitul perioadei de tranziție, C.E.E. să stabilească *o politică agricolă comună* finanțată în mod central dintr-un singur fond. Această politică implică: (a) politici comerciale comune în direcția unui comerț liber pe cuprinsul Comunității și fixarea unor nivele de prețuri comune pentru principalele produse agricole; (b) o politică comercială comună față de terți — care să înlocuiască structurile naționale complexe și variate de tarife, cote, prețuri minime, cu un sistem comunitar de taxe variabile de import, precum și prețuri și tarife minime de import; (c) o politică comună pentru a ridica eficiența agriculturii Comunității. Istoria introducerii unei politici agricole comune a trecut prin faze de criză. În prezent sînt totuși reglementate pe plan comunitar — peste 90% din produsele agricole, există un proiect de plan de dezvoltare structurală a agriculturii pînă în 1980 — Planul Mansholt, agricultura este finanțată de către Comisie dintr-un fond comunitar și sînt în vigoare o serie de bariere de prețuri: „minime", „prag", taxe de „compensație" etc., față de terți și alte reglementări complicate și discriminatorii. Problema agriculturii este, însă, una dintre cele mai spinoase din întregul dosar al „integrării" vest-europene. Agricultura comunitară nu se referă numai la liberalizarea circulației în cadrul comunității a mărfurilor agricole ci presupune luarea unor măsuri prevăzute a constitui elemente ale „uniunii economice". În 1962 s-a hotărît să se stabilească o politică agricolă comună și în 1963 s-au trasat elementele unui Fond Agricol din care să se finanțeze agricultura (în sensul garantării prețurilor produselor agricole fermierilor țărilor Comunității prin subsidii etc.); în 1965 a izbucnit prima criză instituțională a Pieței comune ca urmare a retragerii Franței din toate organele de lucru ale C.E.E. în semn de protest față de dezacordurile partenerilor privind formarea Fondului agricol comun. Acest boicot al Franței a durat 7 luni. Problema agriculturii C.E.E. nu este încă rezolvată. Problemele agricole, decurgînd din fixarea unor prețuri comunitare garantate au tangență cu o serie de alte probleme nerezolvate privind stabilirea „uniunii economice" și anume: problemele monetare, a revizuirii structurii organizatorice a Comunității (politica agricolă comună ar necesita o administrare unică în special în ce privește distribuirea fondului comun), probleme fiscale (privind modalitatea de formare prin impuneri și impozite a resurselor „proprii" ale Comunității) etc. Aceste probleme care provoacă grave crize în cadrul Comunității decurg în esență din nivelul diferit al dezvoltării agriculturii țărilor Pieței comune și ilustrează, încă o dată, că lozinca „integrării" nu constituie piatra filozofală de netezire a adîncilor contradicții dintre interesele naționale ale celor șase țări.

In domeniul fiscal doctrina „integraționistă" a C.E.E. cere ca începînd cu 1 ianuarie 1970 să se aplice în toate țările același sistem de taxe fiscale asupra veniturilor și anume taxa asupra valorii adăugate — după sistemul francez de impunere. Ponderea acestui impozit în bugetele naționale se exprimă sub forma sumelor percepute de guvern exprimate ca procent din produsul național brut (valoarea estimată a producției naționale de mărfuri și servicii evaluată la prețuri din care se scad subsidiile și taxele indirecte)[1]. Se prevedea, deci, uniformizarea sistemului fiscal precum și depunerea unei părți însemnate a impozitelor percepute în fondul comunitar administrat de către Comisia Comunității. Visul realizării proiectului pînă la sfîrșitul perioadei de tranziție s-a spulberat: Belgia și Italia au amînat, deja, cu un an și respectiv doi ani introducerea acestui sistem de impozite.

Tratatul de la Roma prevede realizarea unei ***„piețe comune" a brațelor de muncă și a capitalurilor.*** Deși s-au luat unele măsuri în acest sens ele sînt mai mult promisiuni decît realitate, întrucît există multe bariere juridice, politice, economice care fac ca această circulație a brațelor de muncă și a capitalurilor să nu fie efectivă.

Prevederile nu s-au realizat nici în ce privește Euratomul — *„Comunitatea Europeană pentru Energie atomică".* In ultimii ani acest organism (mai curînd un institut comunitar de cercetări) a trecut din impas în impas, dintr-un motiv care contravenea doctrinei „integraționiste" și anume că statele membre nu vroiau să plătească decît pentru activitatea Euratomului în care erau interesate.

Recent, Euratomul a fost salvat de la pieire prelungindu-se, în fond, perioada sa „de tranziție".

Ca și cum „integrarea celor 6" nu ar fi creat suficiente probleme. În ultimii ani s-a pus cu mai mare acuitate o altă problemă controversată: aderarea a patru alte țări la C.E.E. (Anglia, Danemarca, Norvegia, Irlanda). In legătură cu aceasta s-a definit și momentul în care se află în prezent comunitatea și anume prin faimosul triptic: „desăvîrșirea, întărirea, lărgirea", C.E.E. despre care s-a vorbit atît de mult legat de întîlnirea la nivel înalt a țărilor Pieței comune, care a avut loc la Haga la 1—2 decembrie 1969.

Acesta ar fi un sumar bilanț a ceea ce a realizat și ce nu a realizat C.E.E. pînă acum. Avem, deci, de-a face cu o uniune vamală, limitată și ea, și cu proiecte neonorate de realizare a unei „uniuni economice". O uniune economică completă ar însemna: un singur stat, un singur buget, o singură monedă etc. Aceasta ar duce și la integrarea politică completă, renunțarea la suveranitatea țărilor în cauză. Istoria zbuciumată a celor 12 ani pune însă în mare măsură la îndoială realizarea, vreodată în viitor, a acestui obiectiv, care ar impieta asupra intereselor vitale ale popoarelor.

Aurel CHIBUȚIU

[1]) AE Walsh și John Paxton: „The Structure and Development of the Common Market", Hutchinson of London, 1968, pag. 83—84.

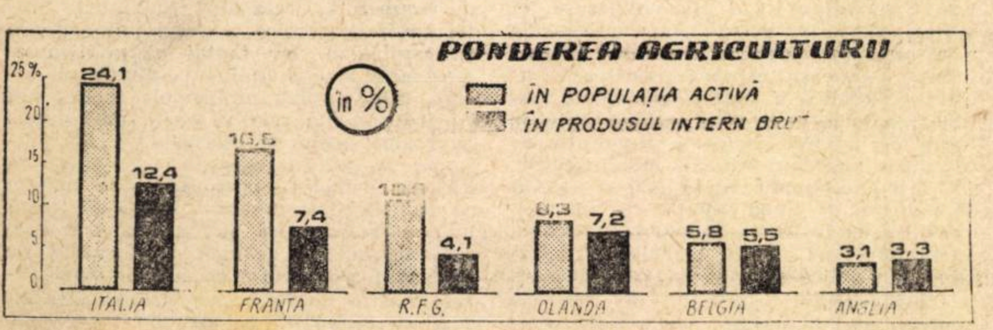

DOCUMENTAR

ESTE RENTABILĂ EXTRAGEREA PETROLULUI SUBMARIN?

SUBSOLUL PLATOURILOR CONTINENTALE — regiuni ale fundurilor bazinelor marine și oceanice cuprinse între linia de țărm și povîrnișul continental — a început să fie insistent investigat în scopul descoperirii de minereuri utile Rezultatele obținute în unele zone indică o varietate impresionantă a acestor bogății, rezervele estimate fiind de-a dreptul fantastice.

Unele aspecte ale problemei au fost tratate în interesantul articol „O importantă temă de cercetare — platforma continentală a Mării Negre" de dr. doc. Mihai Băcescu, membru corespondent al Academiei, în nr. 42 din 1969, al revistei **„Viața economică"**. *Articolul de față își propune să răspundă întrebării din titlu — privind deci numai unul din aspectele temei și anume rentabilitatea exploatării zăcămintelor de țiței și gaze din subsolul mărilor și oceanelor.*

Angrenajul offshore

DESCOPERIREA și valorificarea țițeiului și gazelor continuă să constituie una din preocupările primordiale ale specialiștilor de pe întreg globul. În ultimele decenii, dar în special în ultimii ani, fie pentru a compensa reducerea relativă a rezervelor, fie continuînd în mod firesc explorarea și exploatarea terestră ajunsă la marginea apelor, petroliștii au pătruns în domeniul marin. A luat naștere o nouă sferă de activitate cunoscută sub numele de offshore [1]). Amploarea luată de lucrările de explorare și exploatare a țițeiului și gazelor pe lacuri, mări și oceane, reiese din faptul că în anul 1968 nu mai puțin de 16% (330 milioane tone) din producția mondială de țiței și 10% (circa 100 miliarde m.c.) din cea de gaze sînt furnizate de subsolul submarin.

În momentul de față, peste 40 de state execută lucrări în zone offshore. Numărul instalațiilor utilizate în acest scop — vase și platforme plutitoare independente — a ajuns la peste 200. Aproape că nu există zonă marină — de la strîmtoarea Bass (Australia) la golful Cook-Inlet (Alaska) sau de la coastele Argentinei la Marea Nordului — pe care să nu plutească o ambarcațiune în căutarea prețioaselor zăcăminte de țiței și gaze. Un recent studiu O.N.U. prevede că în anul 1978 — dacă se menține ritmul de exploatare actual — producția de țiței offshore va ajunge la circa 33% din producția mondială — adică la circa 1 miliard tone [2]). Luînd în considerație ritmul de extindere al cercetărilor pe mare, este de prevăzut că, în aceeași perioadă, mai toate țările care au granițe marine vor fi ajuns să-și cunoască rezervele și să beneficieze de pe urma acestora.

Pentru a ne face o idee asupra potențialului uman și diversității ramurilor de activitate antrenate în această cercetare, este suficient să menționăm că la conferința „Oceanologie 1969" — care s-a ținut la Brighton (Marea Britanie) în luna februarie a acestui an — au fost reuniți matematicieni și biologi, arhitecți și ingineri navali, scafandri, ingineri și specialiști în proiectarea și executarea utilajelor petroliere, ca și reprezentanți ai altor profesiuni din rîndurile sutelor de mii de oameni ai angrenajului offshore.

Înainte de a se păși la prospectarea sau explorarea unei anumite zone marine, sînt imperios necesare o serie de cercetări pentru precizarea următoarelor date:

- consistența fundului mării în care vor fi înfipți pilonii platformelor;
- curenții submarini care circulă în jurul pilonilor unei platforme și care pot devia o conductă sau îngropa un cap de puț în nisipuri mișcătoare;
- temperatura și presiunea coloanei de apă;
- forța, înălțimea și lungimea valurilor;
- gradul de activitate al coroziunii;
- mareele, vînturile și furtunile pe suprafața de investigat.

Funcție de aceste date sînt alese cu o deosebită grijă cele mai potrivite dintre utilajele specifice offshore-ului pentru a fi întrebuințate în zona-obiectiv: de la gama foarte variată de instalații de foraj montate pe diferite tipuri de platforme și vase pînă la accesoriile reprezentate prin vehicule submarine, turnuri, clopote pentru scafandri, rezervoare pentru țiței și conducte magistrale pentru transportul hidrocarburilor.

Acestea sînt, în ultimă analiză, elementele constitutive ale costului explorării și exploatării țițeiului și gazelor pe mare.

Costurile

DEOARECE LITERATURA de specialitate este destul de zgîrcită în prezentarea valorică a diferitelor laturi ale explorării și exploatării resurselor petroliere submarine, pentru a avea totuși o imagine a acestora am făcut apel la unele exemple, fără nici o pretenție de generalizare, din cauza particularităților zonelor investigate. Acolo unde am găsit material adecvat, am făcut prezentări paralele ale costurilor pe mare și pe uscat. Aceste costuri se referă la prospecțiuni, pe de o parte, la foraj și transport, pe de altă parte.

Dintre prospecțiunile geofizice, au fost aplicate cu succes metodele gravimetrică, magnetometrică și seismică, ultima dovedindu-se, ca și în cazul prospecțiunilor terestre, metoda de bază. Date economice interesante în legătură cu prospecțiunea seismică ne furnizează offshore-ul din zona golfului Cook-Inlet (Alaska de sud). Astfel, o prospecțiune seismică convențională pe mare costă 500 000 dolari/lună — în timp ce pe uscat (în aceeași zonă) costă 50 000—150 000 dolari/lună. La prima vedere, deci, prospecțiunile pe mare sînt mult mai scumpe decît cele de pe uscat. Dar dacă va fi luat în considerație costul unei mile de profil seismic, se va vedea că pe mare aceasta nu depășește 520 dolari — în timp ce valorile terestre variază între 3 000 și 5 000 dolari. Costurile totale ridicate ale prospecțiunii seismice pe mare sînt datorate — deocamdată — echipamentului special utilizat, amplasat pe vase adaptate acestui tip de lucrări. S-a constatat, pe de altă parte, că banii cheltuiți pentru acoperirea unei suprafețe marine cu profile seismice aduc mai multe informații decît o suprafață echivalentă terestră. În timp ce o suprafață marină poate fi acoperită repede, pe uscat lucrările sînt îngreunate de defrișări, variații de relief, condițiile speciale impuse de iarnă — elemente care ridică prețul milei de profil seismic terestru.

În ceea ce privește forajul, din experiența companiei „F.G. West" (Shell) reiese că cheltuielile-tip ale unei întreprinderi de foraj de exploatare s-ar ridica la circa 24 000 dolari/zi. O instalație semi-submersibilă care sapă într-o zonă cu roci moi 8 puțuri pe an — de circa 8 000 picioare (2 440 m) — are nevoie de 42% din timp pentru forajul propriu-zis și operațiile adiacente, 9% pentru studii de „engineering" (cartonaje, diagrafii) 22% pentru manevrarea echipamentului, întreținerea acestuia și înlăturarea dificultăților și 27% pentru operațiile marine și întîrzierile datorate condițiilor atmosferice (furtuni, valuri neobișnuite). În cazul unei platforme de foraj plutitoare de 7 500 tdw, dotată cu un echipaj experimentat, procentajul timpilor morți nu a scăzut niciodată sub 15,7% — chiar în mijlocul verii —, ajungînd la 87% (!) în luna martie; media anuală este de circa 52%.

Distanța față de coastă constituie de asemenea o componentă vitală, dacă conductele pentru transportul hidrocarburilor fac parte din planul de investiții. În Marea Nordului, conducta de transport a gazelor care face legătura între cîmpul Leman și coastă, în lungime de peste 34 mile (peste 60 km), costă aproape 20 milioane dolari, adică circa 600 000 pe milă. Costul în acest caz a fost considerabil influențat de unele măsuri de securitate suplimentare, luate pentru prevenirea efectelor furtunilor și a hulelor destul de frecvente în această zonă.

O comparație între investițiile făcute în două cîmpuri petrolifere aflate primul în zonă offshore, la 16 km de coastă (pe baza datelor a 14 sonde) și al doilea în zonă onshore, tot la 16 km de mal (pe baza datelor a 12 sonde), ambele avînd o producție de cîte 120 000 barili/zi, a dat următoarele rezultate:

Tabel nr. 1

DOMENIUL INVESTIȚIILOR	Offshore mii dol.	Onshore mii dol.
Platforme	1 596	—
Amenajări și instal. pt. producție	1 176	1 064
Conducte de refulare (evacuare)	2 699	672
Instalații ptr. arderea gazelor de sondă	641	70
Amplasarea puțurilor	3 696	56
Conductă magistrală completă (16 km, 14")	1 044	756
Comunicații și control	181	140
Transport și echipament maritim	1 965	815
Echipament de transport pe drumuri	269	420
Rețea rutieră	280	742
Valoarea comparabilă a investițiilor	13 550	4 735
Costul sondelor	11 480	3 920
Total	25 030	8 655
Lucrări finale și de birou (comune)	13 762	13 762
Total general	38 792	22 417

Sursa: Petroleum Press Service, vol. XXXVI, nr. 1 din ianuarie 1969 (ed. franceză și engleză).

În cazul unei comparații între investițiile din două cîmpuri gazeifere — unul offshore, altul onshore — pentru cîte 10 sonde, cîmpurile avînd date și caracteristici apropiate (rezerve — 9 miliarde pic. cub., producție — 500 mil. pic. cub/zi, capacitate max. — 800 mil. picioare cub/zi, factor de recuperare 60%), s-au căpătat următoarele rezultate:

Tabel nr. 2

DOMENIUL INVESTIȚIILOR	Offshore mii dol.	Onshore mii dol.
Platforme	14 000	—
Instalații de producție și fundații	6 180	4 480
Conductă magistrală (50 km, 30")	21 280	—
Conductă de asamblare (2 km, 30")	1 480	420
Instalații anexe pentru tratare	6 300	6 300
Birouri și construcții anexe	280	280
Căi de comunicații	280	952
Comunicații și control	700	420
Protecție de coastă / amenajări de șantier	980	280
Total	51 480	13 132
Costul sondelor	18 000	5 320
Total general	69 480	18 452

Sursa: Petroleum Press Service, vol. XXXVI, nr. 1 din ianuarie 1969 (ed. franceză și engleză).

Aparat de foraj submarin în întregime telecomandat

În S.U.A. prețul pe picior forat oscilează în jurul a 40 de dolari în zonele onshore din Louisiana și a 88 de dolari în Texas Pandhandle, iar în offshore-ul Louisiana în jurul a 60 de dolari (World Oil, ianuarie 1969).

Rentabilitatea

ACESTEA SÎNT unele din datele oferite de experți în privința costului diferitelor operații offshore. Literatura de specialitate occidentală este destul de zgîrcită în privința prezentării acestor date și așa se explică faptul că ele nu conțin decît foarte puține elemente care să permită aprecieri comparative asupra operațiunilor de pe platforma continentală și de pe uscat.

În privința prospecțiunilor — în special a celor seismice — s-a văzut că, pe ansamblu, cele efectuate pe mare costă cel puțin de trei ori mai mult decît cele efectuate pe uscat. Principala diferență de preț este datorată ambarcațiunilor și aparaturii cu care sînt echipate. Luîndu-se în considerație însă mila de profil seismic, s-a văzut că situația se inversează: în acest caz prospecțiunile offshore se dovedesc mai rentabile. În plus, specialiștii occidentali afirmă că valoarea calitativă și cantitativă a datelor obținute pe mare este superioară celor de pe uscat. Pe mare, probabil că lungimea totală a profilelor este mai redusă, tocmai datorită calității materialului informativ căpătat. Terestru — datorită accidentelor de relief —, lungimea totală a acestor profile este sporită fie prin repetări ale înregistrărilor seismice pe un același profil, fie prin așa-numitele „îndesări de profile". În plus, prospecțiunile marine cunosc o continuitate care nu-i la îndemîna celor terestre, inexistente aproape, sau mult îngreuiate, în timpul iernii.

Reducerea costului prospecțiunilor offshore poate fi obținută atît prin utilizarea acelorași nave și aparate, cît și a acelorași echipe. În felul acesta — și prin reducerea permanentă a timpului de lucru, deci prin executarea unor lucrări intensive — se poate ajunge la reducerea costului total. În ultimă analiză, organizarea lucrărilor capătă o importanță deosebită.

Trecînd la foraj, este necesar să se facă de la bun început o departajare între executarea acestuia cu platforme fixe și cu flotă mobilă. Platformele fixe utilizate încă de la începuturile offshore-ului atît în Marea Caspică (U.R.S.S.), cît și în Golful Mexic (S.U.A.) și în lacul Maracaibo (Venezuela) sînt folosite în continuare atît în aceste zone, cît și în altele, unde adîncimea apei și distanța față de țărm sînt reduse. Cheltuielile necesare pentru aceste platforme sînt aproape identice cu cele ale instalațiilor terestre, plusurile principale fiind cauzate de picioarele fixe (pilonii de susținere)

Sursele de reducere a costului offshore au fost analizate în mod interesant de specialiști în zona lacului Maracaibo — și se va vedea că multe din elementele de reducere valabile pentru forajul cu

→

BILANȚ ȘI PERSPECTIVE

(Urmare din pag. 23)

drul unei cuvîntări recente, că „datorită dezvoltării accelerate de pînă acum, în care s-a reflectat întreaga vitalitate și forță creatoare a autoconducerii, Iugoslavia socialistă a devenit o țară cu dezvoltare medie din punct de vedere industrial, realizînd un venit național de circa 700 dolari pe locuitor... În industrie au început să apară largi unități integrate, care depun eforturi pentru a intra în ritmul dezvoltării industriale a celor mai dezvoltate țări europene. Un număr important de combinate agro-industriale se află de pe acum la nivelul superior al productivității muncii atins pe scară mondială...

Printre succese pot fi menționate și tendințele de instaurare a unor noi forme de organizare a pieței interne, care să corespundă unei productivități înalte și unui nivel de trai mai ridicat...

Paralel cu o asemenea dezvoltare economică, s-a schimbat și structura populației, a crescut și s-a consolidat clasa muncitoare modernă, cu un nivel înalt de pregătire și calificare ; s-au încadrat intens în procesele de producție și în viața socială noile generații tinere, intelectualitatea este tot mai mult legată organic de clasa muncitoare în lupta comună pentru progres socialist. În perioada postbelică instituțiile de învățămînt superior au dat 310 000 de absolvenți, din care 31 000 numai în 1968. În perioada 1961—1968 au absolvit școlile medii aproape un milion de elevi, iar în anul școlar curent se scontează pe cifra de 170 000. Circa trei-pătrimi din noii angajați au cel puțin pregătire medie". (**Politika**, 3/XI).

Făcînd un bilanț al anului care s-a scurs, dr. Rikard Stainer, director general al Institutului federal pentru planificare economică, arată că „din punctul de vedere al producției materiale, 1969 reprezintă unul din cei mai favorabili ani înregistrați de Iugoslavia în întreaga perioadă postbelică" (**Borba**, 4/XI).

Dezvoltînd această idee într-un articol publicat de revista **Mejdunarodna Politika** (1/XII), el subliniază că dezvoltarea economică în acest an se datorează și unei serii de măsuri adoptate pentru accelerarea ritmului de creștere economică, în special după primii ani ai reformei economice. Astfel, „produsul social pe întreaga economie a crescut în acest an cu 9—10%, producția industrială crește — potrivit ultimelor aprecieri — cu 13%, iar producția agricolă cu 7—8%, ceea ce reprezintă rezultate bune. S-au înregistrat succese și pe planul exportului : volumul global al exporturilor a crescut cu circa 15%, iar exportul de produse industriale a atins chiar un spor de 17%.

Realizări însemnate s-au obținut și pe planul ocupării forței de muncă. Astfel, nivelul general de ocupare în economie s-a ridicat cu circa 4%, ca rezultat al intensificării activității economice. Paralel, a crescut și productivitatea muncii — cu 6%. Aceste procese au fost însoțite de creșterea corespunzătoare a nivelului de trai : cu 8—9%".

Cu privire la creșterea susținută a prețurilor cu amănuntul în cursul anului 1969 și la politica ce trebuie urmată în acest domeniu, Nikola Filipovici, director al Institutului federal pentru prețuri, scrie următoarele : „Saltul prețurilor în anul 1969 are mai multe cauze... În întreaga perioadă de după reformă, și în special în anii 1968—1969, economia iugoslavă a fost confruntată cu un consum intern supradimensionat, care a depășit posibilitățile reale interne... Acest consum sporit influențează în direcția creșterii cheltuielilor de desfășurare a activității economice și reduce gradul de competitivitate a mărfurilor iugoslave pe piața mondială... Trebuie subliniat în mod deosebit că o influență importantă asupra creșterii prețurilor a avut în ultima perioadă neconcordanța între regimul importului și regimul prețurilor...

Prețurile la servicii și prețurile în circulația mărfurilor au crescut de la aplicarea reformei și pînă în prezent mai mult decît se sconta. În timp ce în industrie prețurile au crescut din septembrie 1965 și pînă în octombrie 1969 cu 10,4%, prețurile la servicii prestate au crescut în aceeași perioadă cu 54%, în comerț cu 30% și în industria hotelieră cu 58%...

Dacă ținem seama de toate acestea și cunoaștem că cererea de pe piața internă a început să manifeste o tendință de creștere accelerată într-o perioadă scurtă, atunci este clar de ce s-a ajuns la saltul prețurilor și la tulburări pe piața internă într-o țară încă insuficient dezvoltată economic cum este Iugoslavia...

Dacă se poate vorbi de faptul că asemenea tulburări pe piața internă generează pericolul inflației atunci se poate menționa că o rată atenuată a inflației nu reprezintă în general un pericol, ci dimpotrivă un stimulent pentru dezvoltarea economiei... În reforma pe care o aplicăm am adoptat principiul că, acolo unde este posibil, prețurile interne, trebuie puse în acord cu prețurile existente în cadrul schimburilor comerciale externe"...

Perspectivele și sarcinile anului 1970 sînt de asemenea frecvent evocate. Astfel, Aleksandar Grlicikov, vicepreședinte al Vecei Executive Federale, scria în ziarul **Borba** (9/XI), printre altele : „Sarcinile de bază ale politicii economice în 1970 sînt acelea de stăvilire a tuturor tendințelor care marchează o deviere de la reforma economică. Pentru aplicarea mai energică a unei asemenea politici, în condițiile mult mai complexe ale sfîrșitului de an (1969) față de aceeași perioadă a anului trecut, este foarte important să se evite adoptarea de soluții izolate și parțiale, deoarece acestea ar putea să amenințe serios realizarea politicii consecvente pentru care ne pronunțăm și care trebuie să se concentreze în direcția aplicării și consolidării a tot ceea ce s-a realizat, iar pe această bază — în direcția creării de condiții pentru reabilitarea principiilor reformei în domeniile stabilite".

În același context, Mitia Ribicici, președintele Vecei Executive Federale, arăta — la ședința comună a celor trei Vece ale Scupștinei federale — că „...în 1970 politica economică va trebui să se bazeze pe consolidarea pozițiilor cîștigate în lupta pentru realizarea reformei și pe stabilizarea acelor cuceriri pozitive care oferă posibilitatea unei dezvoltări economice mai accelerate. Aceasta trebuie să fie politica creării de condiții pentru expansiunea în continuare a acelor elemente economice, care sînt capabile să statisfacă cererea de pe piața internă și să facă față competitivității de pe piața externă". (**Politika Ekspres**, 12/XI).

„Politica economică pentru anul 1970 se bazează în mod inevitabil pe procesele și tendințele reflectate în anul 1969 și pe aprecierea conjuncturii scontate pentru perioada următoare atît în lume cît și în Iugoslavia... Totuși, greutățile și problemele anului 1969, care în mare parte se transferă și în anul 1970, au un asemenea caracter și asemenea proporții încît vor influența în mod inevitabil asupra formulării politicii economice pentru anul 1970..." — susține, la rîndul său, R. Stainer. Menționînd accentuarea tendinței spre măsuri de frînare a creșterii prețurilor, el subliniază, totodată, că „...pentru ca politica de stabilizare să se aplice tot mai consecvent sînt necesare măsuri mai energice și mai adecvate și pe planul veniturilor. Aici s-ar putea face un pas important dacă între organizațiile economice înrudite s-ar ajunge la un acord privind criteriile și politica de formare a veniturilor individuale, în strînsă dependență de productivitatea muncii și de alte rezultate obținute în activitatea economică... Printr-o asemenea politică și prin asemenea măsuri, s-ar crea condiții favorabile ca în anul 1970 să se înregistreze o creștere economică de circa 7% față de 1969, cu o sporire continuă a producției industriale de 9—10%". (**Medjunarodna Politika**, 1/XII).

OAMENI ȘI LOCURI

(Urmare din pag. 22)

spunea că temeinicia în ducerea la bun sfîrșit a lucrului început, respectul față de muncă se află în firea poporului bulgar. Chiar și înainte de eliberare, truditorii uzinelor și ogoarelor erau mîndri de ceea ce realizau prin iscusința minții și hărnicia brațelor lor. Mîndrie care a căpătat noi valențe în anii edificării Bulgariei socialiste. Mi-am permis, pornind de la o cunoscută nuvelă a lui Sahia, să mă refer la aceeași puternică trăsătură de caracter, proprie și muncitorului român. Și astfel, am ajuns amîndoi la concluzia — pe cît de firească, pe atît de stenică — că oameni ca Bozan, eroul lui Sahia, au devenit, în condițiile socialismului, promotori pasionați și consecvenți ai noului...

DAR să ne întoarcem la... parfumul de trandafiri. Există, în Bulgaria, numeroase modalități aplicate cu succes, care dau unor unități comerciale o autentică ambianță personală. Evident, nu numai în ceea ce privește desfacerea produselor de parfumerie. La subsolul magazinului „Sofia", de pildă, cu ocazia unor amenajări, s-au descoperit zidurile unei cetăți de apărare din secolul al VI-lea. Element de real interes, aceste ziduri au fost păstrate chiar în interiorul magazinului, ceea ce dă unor cumpărături curente o tentă de romantism care, evident, se resimte și în... volumul încasărilor. La un restaurant din Sofia, nota de plată ți se aduce pe un șervețel brodat cu motive naționale ; un restaurant de pe litoralul bulgar, în formă de moară, te invită la o masă țărănească, servită „pe saci", în acompaniamentul cimpoiului. Vreau să zic, prin aceste exemple, că există o permanentă căutare pentru profil, pentru specific.

Indubitabil, asemenea fragmente reconstituie, totuși, sumar impresiile de călătorie. Dacă ar fi, de aceea, să sintetizez într-o singură frază sensul major al acestor impresii, aș spune că ele pornesc de la consecvența cu care poporul vecin își realizează aspirațiile de progres.

EXTRAGEREA PETROLULUI

(Urmare din pag. 29)

platforme fixe sînt tot atît de valabile și în cazul flotei mobile de foraj. In perioada 1960—1966 (primele 9 luni), în zona offshore a lacului Maracaibo au fost săpate 608 sonde, timpul de foraj fiind redus cu 35%, iar costul forajului propriu-zis cu 58%, cu toate că în această perioadă costul unor materiale a crescut. Costul pe picior forat a scăzut de la 25,62 dolari la 16,74 dolari, iar costul pe sondă de la 159,1 la 92,0 mii dolari. Printre factorii determinanți ai acestor reduceri se numără : aplicarea unor norme de securitate (624 000 om/ore fără nici un accident), reducerea timpului de manipulare, aplicarea unor metode rapide de deplasare a instalațiilor de pe o locație pe alta, reducerea timpului prizei de ciment, buna întreținere a tuturor instalațiilor.

Este clar că, cu cît vor fi săpate mai multe sonde, productive în special, cu una și aceeași platformă, în aceeași măsură utilizarea platformei va deveni mai rentabilă. În acest sens este interesant de subliniat faptul că, într-o primă perioadă, în offshore-ul Louisiana (Golful Mexic — S.U.A.) sînt prevăzute a fi săpate 35 000 sonde, ulterior numărul acestora urmînd să ajungă la 100 000. Același număr de sonde este prevăzut și pentru offshore-ul texan și pentru cel californian.

Așadar, condiția principală a rentabilității o constituie — pe lîngă buna organizare a lucrărilor — săparea unui mare număr de sonde productive în zone cunoscute pentru bogăția acumulărilor de hidrocarburi.

În legătură cu costul ridicat al conductelor, sînt în curs de elaborare măsuri destinate să reducă substanțial și aceste cheltuieli. Este vorba de construirea unor sisteme de stații de colectare comune pentru mai multe zone — excluzînd construirea unei magistrale separate pentru fiecare perimetru în parte. In același context se înscrie mărirea diametrului conductelor magistrale de la 24" la 36", urmînd ca acesta să crească și mai mult.

Problemele privind rentabilitatea offshore-ului vor constitui și în viitor o preocupare primordială pentru specialiști. Probabil însă că și în viitor sursele rentabilității vor rămîne aceleași, adică organizarea tot mai bună a lucrărilor, întrebuințarea de durată a acelorași utilaje, utilizarea acelorași echipe, săparea unui număr cît mai mare de sonde în zone cu zăcăminte bogate.

Viitorul offshore-ului este asigurat prin rezervele de care dispune. Unii statisticieni consideră că rezervele de țiței sînt de ordinul a 100—150 miliarde tone, față de circa 62 miliarde tone la cît erau evaluate rezervele terestre de țiței în anul 1968.

Desfășurarea activității offshore în anii care urmează va demonstra în ce măsură ipotezele și concluziile exprimate de specialiști sînt sau nu valabile.

ing. G. M. ONOFREI

---

1 Offshore (lb. engl.) — în largul coastelor (marine), opus termenului onshore (lb. engl.) = pe uscat (N. A.).

2 Vezi **Pétrole Informations**, nr. 1130, din mai 1959.

EFECTUL DE ANTRENARE

(Urmare din pag. 19)

în realitate, din profitul de monopol „nu se poate deduce în mod univoc și cert, capacitatea optimă"[6]) și că acesta „se sustrage criteriilor de raționalitate economică"[7]).

Din această critică a capitalismului Fr. Perroux deduce rolul și funcțiile planificării capitaliste. Potrivit lui, ea este chemată să tempereze excesele monopolurilor, să le împiedice să realizeze excedent peste „profitul funcțional". În același timp, ea este chemată să elibereze societatea „de constrîngerile anonime și opace ale prețurilor și cantităților" în favoarea unei acțiuni dirijate spre obținerea unui „rezultat global pentru colectivitate, considerat mai bun, potrivit unor norme explicit exprimate în cifre"[8]). Fără a contesta buna credință a autorului atunci cînd face asemenea afirmații, remarcăm că este vorba, mai degrabă, despre niște dorințe pioase, decît despre atribute reale ale planificării. Nici planificarea franceză și nici o altă formă de planificare capitalistă nu au reușit, căci, nu este posibil, să așeze economia capitalistă pe baze strict raționale și să asigure democrația în ceea ce privește stabilirea și realizarea obiectivelor planului. A. Schönfield, analist nemarxist competent, arată, referindu-se la planificarea franceză, că ea trebuie considerată drept „o coluziune între înalții funcționari și conducătorii marilor întreprinderi", iar „la înfăptuirea ei nu participă decît elite bine selectate"[9]). De altfel, însuși Fr. Perroux atît în „Tehnicile cantitative", precum și cu alte prilejuri[10]) recunoaște, uneori, cu amărăciune, că realizările concrete ale planificării capitaliste sînt departe de a corespunde speranțelor sale.

---

1) François Perroux. Tehnicele cantitative ale planificării, Editura Academiei, 1969. 237 pag.

2) Lucr. cit., pag. 57.

3) Lucr. cit., pag. 81.

4) Lucr. cit., pag. 114.

5) Ideile critice ale lui Fr. Perroux cu privire la capitalism și-au găsit o amplă dezvoltare în recenta sa lucrare „Pîinea și cuvîntul". Pentru un comentariu despre această lucrare vezi recenzia lui E. Prahoveanu din VIAȚA ECONOMICĂ nr. 36, 1969.

6) „Tehnicile cantitative" pag. 157.

7) Lucr. cit., pag. 141.

8) Lucr. cit., pag. 215.

9) A. Schonfield. Le capitalisme d'aujourd'hui, Gallimard, 1967, pag. 132 și 134.

10) Vezi, de pildă, și interviul acordat revistei VIAȚA ECONOMICĂ (nr. 37, 1969).

Iarnă new-yorkeză

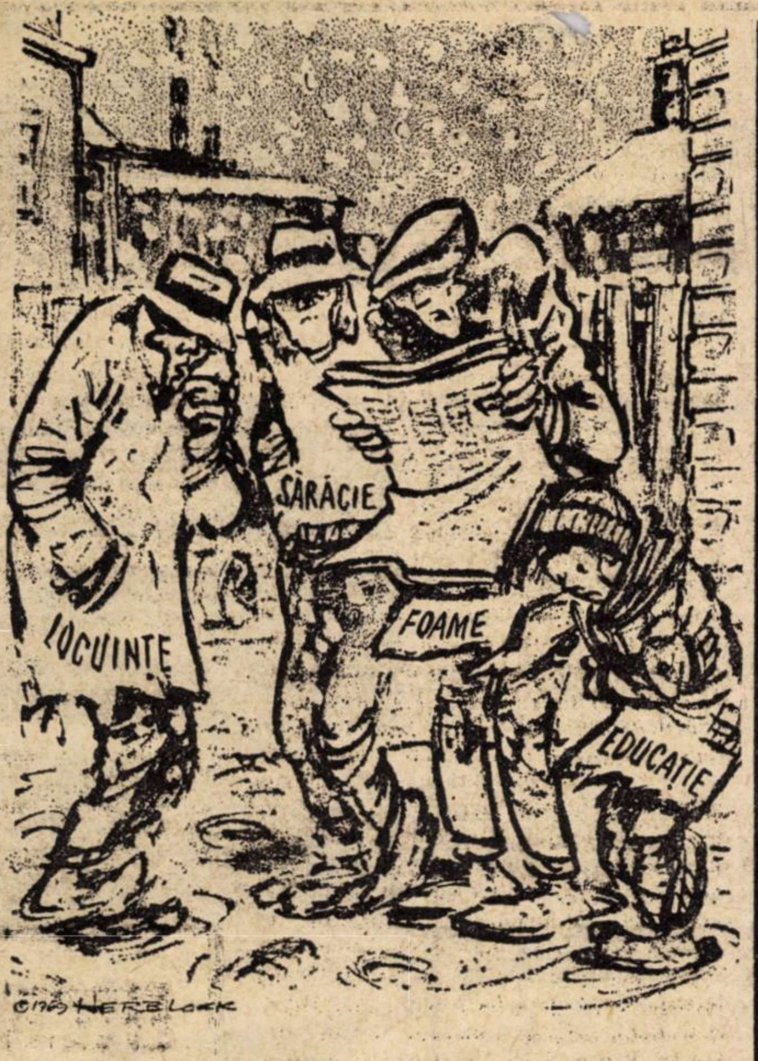

— „Cică economia e supraîncălzită și are nevoie de răcorire"...

(După „The New York Herald Tribune")

In acest an activitatea complexului militaro-industrial a suscitat cercetări din partea Congresului S.U.A.

„Nimic nu mai e sfînt pe lumea asta ?..."
(După NEWSWEEK)

SUBTERFUGIILE

(Urmare din pag. 26)

rare a banilor, prin operația devalorizării. Pe lunga listă a devalorizărilor ultimului deceniu, anul 1969 a înscris la loc de frunte francul francez, iar pe lista infinit mai scurtă a revalorizărilor — marca vest-germană. Comentatorii occidentali au subliniat și în aceste cazuri că reformele monetare, indiferent de numele lor, nu pot rezolva dezechilibre fundamentale, ele avînd un rol mult mai modest și anume acela de a crea un **modus vivendi** pasager.

Criza monetară occidentală nu a fost deci lichidată. Ea a continuat de-a lungul ultimului deceniu, fazele latente alternînd cu cele explozive. Pentru combaterea crizei, anii 60 au asistat la o lungă defilare de soluții ipotetice. Dintre toate, aceea care a fost urmărită sistematic și perseverent de către Statele Unite, este compromiterea aurului ca etalon și instaurarea etalonului dolar.

Inceputul acestor eforturi datează din vremea cînd S.U.A., după ce au acumulat în timpul celui de la doilea război mondial o parte uriașă din aurul monetar al lumii, și-au văzut rezervele înjumătățite ca urmare a crizei de încredere în dolar. Măsurile adoptate de atunci : încetarea de fapt a convertibilității dolarului în aur, lichidarea politicii de susținere a prețului oficial al aurului pe piața liberă, interzicerea cumpărării de către băncile de emisiune occidentale a aurului nou extras, crearea unor noi drepturi de tragere în cadrul Fondului Monetar Internațional, au fost menite să creeze o situație confuză pe piața aurului. Această situație este astăzi o realitate — și pe această realitate se încearcă în prezent acreditarea dolarului ca singur etalon internațional.

Poate exista un etalon fără valoare proprie ? Problema este controversată, iar disputa veche între metaliști și nominaliști nu a reușit să fie rezolvată nici prin reactualizarea în ultimul deceniu a bătăliei monetare între adepții aurului, și adepții descătușării de aur a sistemelor monetare, ai „desubstanțializării" etalonului valoric. Este incontestabil că anul **1969** a creat un mare avans ultimilor. Cu toate acestea, nici un factor de răspundere nu afirmă că aurul și-ar fi încheiat cariera monetară, că el ar fi devenit o marfă ca oricare alta.

Cea mai spectaculoasă victorie a nominaliștilor contemporani în anul 1969 o constituie cristalizarea instituțională a drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) ca nou instrument de plată în relațiile internaționale. Echivalentă cu dolarul, unitatea D.S.T., este creată din nimic, și atribuită gratuit membrilor F.M.I. după anumite criterii. Ca și etalonul dolar, D.S.T., așa zisul aur — hîrtie, reprezintă o încercare de a rezolva criza sistemului valutar occidental printr-o refugiere în lumea valorilor imateriale.

Pe plan intern, această refugiere a dus la starea inflaționistă endemică. Va putea ea, pe plan internațional, să ducă la altceva ? Problema rămîne deschisă pentru anul care începe și, poate, pentru întregul deceniu următor.

COOPERARE

(Urmare din pag. 23)

zitat. El este o realizare a regimului revoluționar, fiind amplasat într-o zonă liniștită, la marginea Havanei, plină de verdeață, cu construcții noi și moderne, și utilat la nivelul tehnicii mondiale

Darea în exploatare a acestui zăcămînt, ne-a spus tovarășul Luis Ulmo, consilier la Ministerul Minelor, Combustibilului și Metalurgiei, oferă condiții bune, atît din punct de vedere geologico-minier, cît și al asigurării utilităților și amplasamentului (apropierea de porturi, existența unor surse de energie și de apă industrială, a căilor de acces etc.). Ea va permite să se obțină cantități importante de concentrat de pirită, materia primă de bază în tehnologia de preparare a acidului sulfuric. În prezent, Cuba importă întreaga cantitate de sulf elementar necesar pentru fabricarea a circa 500 000 tone de acid sulfuric, cît reprezintă producția industriei sale în acest domeniu. Din discuțiile purtate cu tov. Cecilio Gonzales, director pentru problemele colaborării din Ministerul Minelor, Combustibilului și Metalurgiei, a rezultat că înlocuirea sulfului elementar importat prin pirită va permite statului cuban să realizeze însemnate economii de devize. În plus, Cuba va avea posibilitatea să exporte anual sute de mii de tone de minereu concentrat de cupru.

Am vizitat, printre altele, uzina de nichel din Moa, care utilizează anual 300 000 tone de acid sulfuric. Cînd te apropii de localitatea Moa, uzina de nichel se profilează încă din depărtare. În prezent, Cuba exportă sulfură de nichel și cobalt; se intenționează completarea uzinei din Moa cu instalațiile necesare prelucrării sulfurilor în metale.

Unul din obiectivele cele mai importante ale dezvoltării de perspectivă a industriei miniere îl constituie punerea în exploatare a zăcămîntului de pirită cupriferă de la Carlotta-Guachinango, ceva mai sărac în conținut ca cel dintîi, dar cu rezerve mai mari. De la Havana, am parcurs 340 km cu automobilul ca să ajungem la acest zăcămînt situat în districtul Cumanayagna.

Impreună cu inginerul minier Tomas, cu arhitecta Elsa Lopez și cu alți specialiști cubanezi am străbătut pe jos, zile întregi, mulți kilometri pentru a stabili viitoarele amplasamente ale incintelor miniere și de preparare, am discutat amănunțit soluțiile constructive. Amintesc că, în conformitate cu acordul de cooperare româno-cuban, partea română va proiecta și va livra pentru acest obiectiv o instalație de preparare, capabilă să prelucreze circa 2000 tone de minereu pe zi.

Am plecat din Havana cu gîndul la munca și abnegația acestor oameni care luptă pentru a pune în valoare resursele subsolului patriei lor, pentru a ridica Cuba la nivelul țărilor cu o industrie dezvoltată.

Reclamă... (După LE FIGARO)

SALVAREA APARENȚELOR

COMBATEREA INFLAȚIEI a fost una din preocupările majore ale politicii economice americane în anul care a trecut. In foiletonul pe care il reproducem, **Art Buchwald** *prezintă această problemă prin optica unui consumator, care-și vede permanent diminuată puterea de cumpărare.*

Ceea ce este admirabil în industria americană este faptul că ea încearcă să facă față oricărei situații amenințătoare. Chiar și un fenomen atît de neplăcut cum este inflația nu i-a descurajat pe marea majoritate a fabricanților. Soluția pe care au găsit-o acestei probleme acționează nu asupra produsului ci asupra ambalajului. Decît să ridice prețurile multor mărfuri, industria americană născocește noi metode de a micșora produsul și de a mări ambalajul. În felul acesta, clientul este încredințat că nimic nu s-a schimbat.

Zilele trecute am vizitat una din cele mai mari fabrici de ambalaje din țară ca să văd cum realizează ei acest lucru. Vicepreședintele firmei însărcinat cu proiectarea în condițiile inflației ne-a condus prin uzină.

— Lucrăm 24 ore pe zi, mi-a spus el cu mîndrie. Toți ne cer noi proiecte cu care să-i ajutăm să treacă prin această perioadă grea.

Am văzut femei în bluze albe lucrînd cu pensete sub un microscop.

— Ce fac femeile acestea ? am întrebat.

— În pensetele lor se găsesc batonașe de ciocolată de 5 cenți. Ele pun fiecare batonaș într-o foiță mare de staniol după care il învelesc cu hîrtie cerată. Peste hîrtia cerată pun denumirea ciocolatei cu litere mari. Iată un pachețel terminat.

— Dar în exterior seamănă cu un baton de ciocolată de tip vechi !

— Nimeni nu poate vedea deosebirea decît după ce desface pachețelul ! spuse el cu mîndrie.

Ne-am dus apoi într-o altă parte a clădirii. De tavan atîrnau peste tot furtunuri flexibile de pompat aer, iar pe o bandă rulantă se rostogoleau niște cutii.

Privii uluit.

— Aici ambalăm fulgi de săpun, strigă el din cauza zgomotului. Femeia care stă la începutul benzii pune două lingurițe de fulgi de săpun în aceste cutii uriașe : apoi, bărbații de acolo cu furtunurile pompează aer în restul cutiei.

— Ce ingenios ! strigai eu.

— Fundul cutiei este îngreuiat cu carton foarte greu astfel încît nimeni nu va ști, cînd va lua cutia, cîți fulgi de săpun conține.

— Trebuie să se pună o mulțime de aer în cutie.

— Noi nu folosim aerul numai pentru fulgii de săpun. Il folosim și pentru cereale, produse pentru copturi și tot ceea ce se ambalează în cutii. Să-ți arăt acum această invenție pe care am patentat-o. Asta este o hîrtie cerată străvezie care constituie pereții unei cutii de tăiețel. Ei bine, cînd te uiți la ea ți se pare că primești o cutie plină cu tăiței. Nu-i așa ?

— Desigur.

— Acum privește în interiorul cutiei.

— Dar singurii tăiețel din ea sînt cei lipiți de peretele străveziu al cutiei, am exclamat eu uimit.

— Asta-i ! Pereții cutiei și tăițeii sînt magnetizați. Cînd pereții sînt plini cu tăiței, cutia pornește mai departe pe bandă.

— Aceasta este o cină gata preparată ?

— Intr-adevăr. Seamănă a fi o cină completă, nu ?

— Aș paria că da.

— Acum uită-te sub tavă. Vezi cum este scobită. În tavă nu este nimic decît ceea ce vezi pe deasupra.

— Fantastic ! spusei eu.

M-a condus apoi într-o altă clădire care avea o firmă mare pe care scria „Farmaceutice".

— Aici fabricăm noi ambalaje pentru medicamente.

Deschise o ușă și peste tot unde mă uitam erau munți de vată.

— Ce faceți cu asta ? întrebai eu.

— Punem două pilule în fiecare flacon și umplem restul cu vată. Dacă nu ar fi vata, nu cred că industria de medicamente ar putea supraviețui.

— Voi cei de aici vă gîndiți la toate !

— Nu încă la toate. Visul nostru este să născocim un ambalaj care să nu fie umplut decît cu aer, vată și staniol. Cine cumpără un asemenea ambalaj l-ar căpăta pe al doilea gratuit.

(din *International Herald Tribune*).

MONDORAMA 70

ANUL 1970 va încheia unul din cele mai strălucite decenii din istoria tehnicii de pînă acum, deceniu în care în numeroase domenii de activitate economică și științifică s-au înregistrat progrese uimitoare. Cu ce „zestre" tehnico-economică începe acest an nou 1970? Iată cîteva dintre realizările cele mai recente:

AVIAȚIA

DUPĂ CE și-a încheiat bilanțul pe ultimele douăsprezece luni cu un total de peste un sfert de miliard de călători transportați, aviația mondială se prezintă spectaculos la început de an nou cu noul gigant al aerului — turboreactorul BOEING 747 — care transportă la o singură cursă 400 de pasageri și 20 tone de bagaje. El are (foto 1) 70 de metri lungime și 19,33 metri înălțime. Zboară cu viteza medie de 1 250 de km pe oră și are o rază de acțiune de 6 000 de km. Primele linii deservite de avioanele B-747 (sau jumbo jets cum li se spune): New-York-Paris; New-York-Londra; San Francisco-Honolulu și Los Angeles-Tokio (peste polul nord). Aviația comercială mondială își începe activitatea în 1970 cu un parc de aproape 7 000 de avioane.

AUTOMOBILUL

PE CEI 64 000 de km de autostrăzi din lume și pe cele multe sute de mii de km de drumuri accesibile roților cauciucate circulă ceva mai mult de 200 000 000 de automobile și aproape 100 000 000 de motociclete și scutere, toate acestea formînd binefacerea — și totodată calamitatea — numărul unu a deceniului în care trăim. Avînd în vedere faptul că fabricile din toată lumea produc în fiecare zi cam 75 000 de noi automobile, iar „cimitirele" din acest sector înghit mult mai puține, este de înțeles că în 1970 cifrele bilanțului menționat mai sus vor fi depășite substanțial. După părerea specialiștilor, în anul 2000 vor fi în lume un miliard de automobile. În zestrea auto pe care o primește anul 1970 se află și cea mai mare remorcă realizată recent (fotografia 2), care are 200 de roți și poate transporta o sarcină de 600 de tone, depășind tot ce s-a realizat pînă acum chiar și pentru calea ferată (cel mai mare vagon existent încarcă numai 480 de tone).

CALEA FERATĂ

SÎNT ÎN EXPLOATARE în prezent, pe toate continentele, circa 1 295 000 km de linii de cale ferată. Dintre acestea, 340 000 de km sînt în S.U.A. și 140 000 de km în U.R.S.S. Ruta cea mai lungă din lume: Moscova-Vladivostok (9 297 de km). Cele mai multe trenuri vin și pleacă, permanent, din gara Chicago (2 000 pe zi), dar cei mai mulți călători trec zilnic prin gara Tokio (aproape un milion). Cel mai lung tren aflat în circulație (în statul Virginia, din S.U.A.) este format din 500 de vagoane — distanța dintre prima locomotivă și ultimul vagon fiind de 6,5 km — și are o sarcină totală de 48 000 de tone. Itinerar — 400 de km, bisăptămînal. Pentru anul 1970 francezii anunță un debut senzațional în materie de transport feroviar: un tren turboreactor, realizat de societatea BERTIN (3 ani de experimentări; 15 milioane de franci investiții), va fi pus în circulație pe linia Paris-Orléans cu viteza de exploatare de 380 de km pe oră. În fotografia 3: un vagon „tip Orléans", în construcție. Pe primul tronson de cale, care este gata (18 km), prototipul trenului amintit a atins viteza maximă de 422 de km pe oră.

NAVIGAȚIA

PE OCEANELE și pe mările lumii au navigat în anul 1969 un număr de 47 500 de nave diferite, cu un deplasament de peste o sută de tone fiecare. Volumul total al acestor nave: 194 152 378 de tone. Din tonajul mondial 35,6% (5 644 de unități, cu 69 213 950 de tone) îl reprezintă petrolierele. În cursul anului 1969 șantierele navale japoneze au lansat trei dintre „mamuții" de cîte 312 000 de tone, iar șantierele europene (engleze, franceze, vest-germane, olandeze și suedeze) au produs opt nave petroliere mai mari de 200 000 de tone fiecare, între acestea fiind și cel mai „nou născut" — MELANIA —, pe care îl vedem în fotografia 4 (lungime — 325 metri; lățime — 48 metri; deplasament — 242 000 tone; 88 000 CP).

ARHITECTURA

DE TREI SFERTURI de veac tendința generală în arhitectura orașelor este îndrumată mai cu seamă spre verticală. Tonul l-a dat New-York-ul, care a construit primul zgîrie-nori (106 metri înălțime) în anul 1897. Această înălțime a fost depășită de sute de imobile aflate astăzi în întreaga lume. Sondajele făcute de specialiști arată însă că două treimi dintre locuitorii marilor orașe ale lumii visează o locuință individuală, undeva la periferie, departe de tumultul orașului și de benzile de circulație auto. Constructorii imobiliari din numeroase țări, ținînd seama de acest deziderat, au început să creeze asemenea construcții. Primele „orașe satelite" au și fost inaugurate (fotografia 5). Casele formează „ansambluri urbane" dar spațiile sînt generos folosite pentru a crea o ambianță cît mai odihnitoare.

MARILE METROPOLE

ANUL 1970 găsește în întreaga lume 132 de orașe care au mai mult de un milion de locuitori. Dintre acestea, 9 au peste patru milioane, și anume: Tokio, New-York, Shanghai, Moscova, Pekin, Sao Paulo, Bombay, Cairo și Rio de Janeiro. Cele mai mari aglomerații urbane din lume sînt Tokio și New-York, acestea avînd 13 500 000 și, respectiv, 11 500 000 de locuitori. În Europa, aglomerația urbană a Parisului se află pe locul întîi, cu 9 300 000, după care vine Londra, cu cei 8 200 000 de locuitori ai săi. Cel mai substanțial salt, ca aglomerație urbană, l-a înregistrat, în ultimii ani, Pekinul, care are astăzi 5 500 000 de locuitori. În fotografia 6: stadionul din Pekin (100 000 de locuri) și palatul guvernamental. Luînd în considerare sporul anual al populației mondiale — în medie, de 2% — se apreciază că pînă la finele anului 1970 încă 22 de orașe vor depăși cifra de un milion de locuitori fiecare.

AGRICULTURA
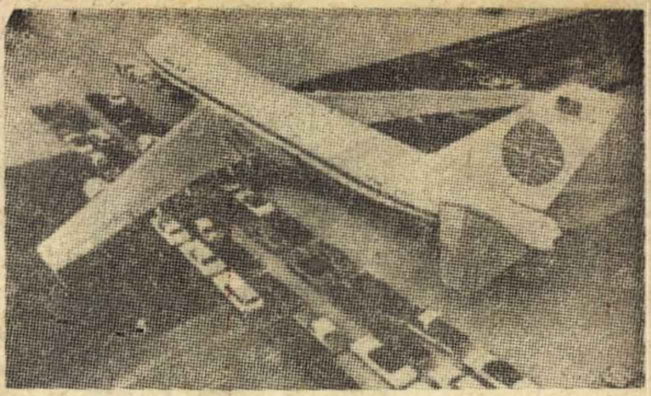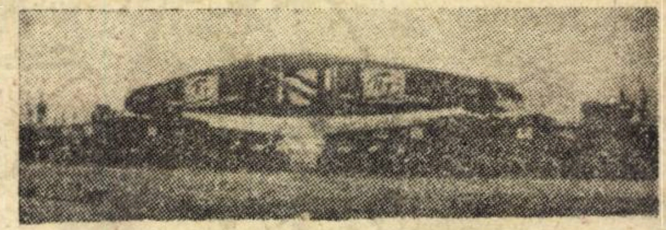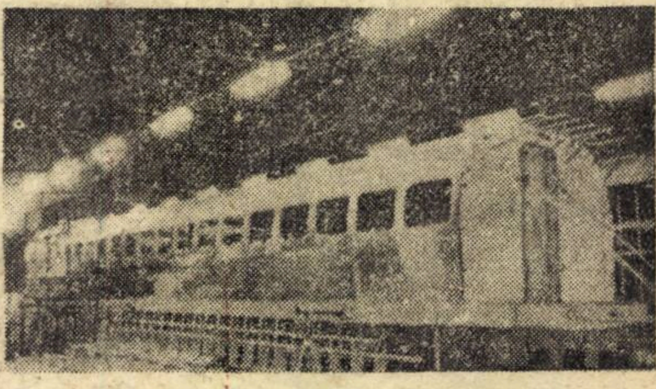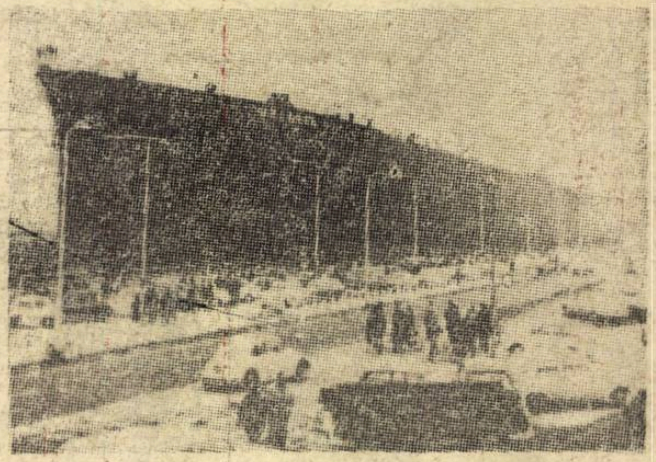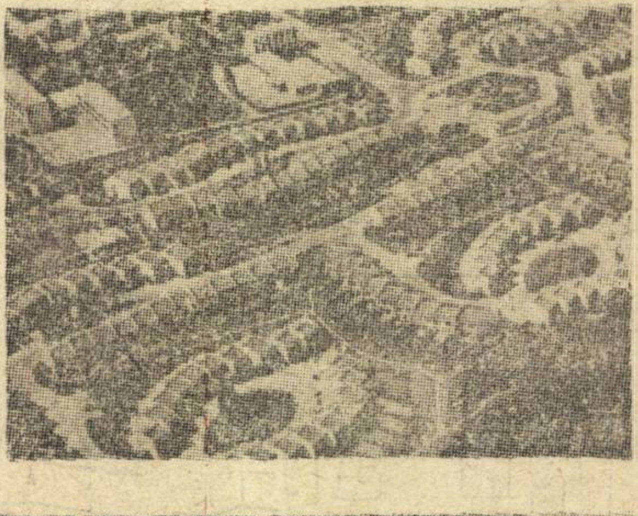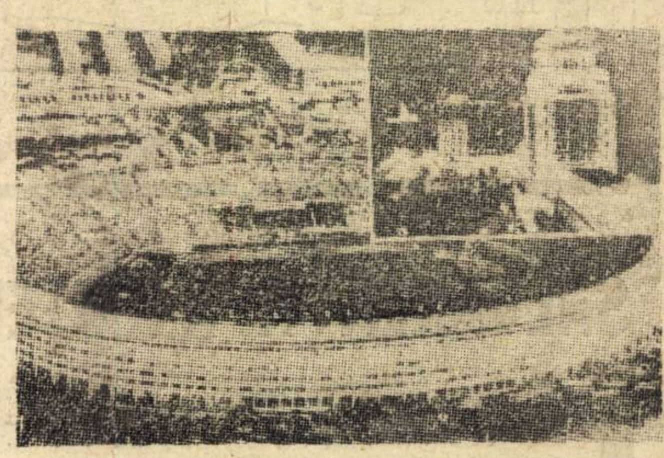
PRODUCȚIA AGRICOLĂ a lumii este asigurată astăzi, în primul rînd, prin activitatea de pe ogoare a celor 15 000 000 de tractoare care răscolesc pămînturile, făcîndu-le apte culturilor cerealiere și legumicole. Anul 1970 își va îmbogăți acest inventar cu încă 3 milioane de tractoare, sporul de producție al uzinelor de specialitate fiind de 20% pe an. La tehnica modernă a agriculturii anului 1970 se mai adaugă acel parc de avioane ce sînt afectate exclusiv operațiilor de răspîndire a îngrășămintelor și insecticidelor. Numărul avioanelor și elicopterelor aflate în serviciul agriculturii la finele anului 1969 este de 170 000. În 1970 vor fi cu cel puțin zece mii mai mult, pe toate continentele. Și cu toate acestea, vor mai exista în lume, și în anul 1970, agricultori care își vor ara ogorul cu plugul rudimentar tras de ei înșiși, așa cum vedem în fotografia alăturată care nu este făcută în secolul trecut, ci în anul 1969, în Peru. Agricultura mondială produce, între altele, cam un miliard de tone de cereale pe an, porumbul și grîul reprezentînd, fiecare, cîte 30% din aceste cantități.